

<36601904800017

<36601904800017

Bayer. Staatsbibliothek

2. H. tit. P. 30. / 7

Moller

Hind. Lit. part. Germ. 881.
~~Cont.~~

JOHANNIS MÖLLERI
FLENSBURGENSIS

CIMBRIA LITERATA.

TOMUS PRIMUS.

SCRIPTORES universos INDIGENAS, hisque immixtos complures, quorum Patria explorari necdum potuit, comprehendens.

R

7

JOHANNIS MOLLERI
FLENSBURGENSIS

IMBRIA LITERATA

SIVE

SCRIPTORUM DUCATUS UTRIUSQUE SLESVICENSIS
ET HOLSATICI,

QVIBUS ET ALII VICINI QVIDAM ACCENSENTUR,

HISTORIA LITERARIA TRIPARTITA.

CUJUS

TOM. I. comprehendit SCRIPTORES universos INDIGENAS,
hisque immistos complures, quorum Patria explorari necdum
potuit.

TOM. II. ADOPTIVOS five EXTEROS complectitur, in eis-
dem Ducatibus Urbibusque vel officiis functos publicis, vel
diutius commoratos.

R TOM. III. exhibet quadraginta sex insignium SCRIPTORUM,
partim INDIGENARUM, partim ADOPTIVORUM, Hi-
storias multo longiores: quæ, ob ingentem de iis dicendorum co-
piam, Tomis præcedentibus, (in quibus tamen breviter iidem
celebrati sunt,) inferi non potuerunt.

IN SINGULORUM PAULO CELEBRIORUM ELOGIIS MEMORANTUR :
1. Patria, ætas, officiorum aut vitæ genera, anni que & dies, quoties investigari po-
tuerunt, emortuales. 2. Scripta, tam edita, in classes secundum linguarum diverfi-
tatem distincta, adjectisque ut plurimum integris titulis enumerata, quam inedita,
affecta, promissa, nec non falsò quibusdam attributa. 3. Eruditorum, de Auctori-
bus, ac de Libris illorum, Judicia, tam honorifica, quam sequiora; una cum alio-
rum, qui de iisdem consulendi sunt, Indicibus. 4. Controversiarum, quibus impli-
citi fuere, sacrarum aut literariorum, Historia accuratior; nec non Continuatorum,
Exegetarum, defensorum, Adversariorum &c. Notitia: atque alia cognata, de
non unius generis memorabilibus, monita.

OPUS

*magno quadraginta annorum labore & studio confectum, diuque
desideratum:*

HISTORIÆ LITERARIÆ, ECCLESIASTICÆ ET CIVILIS

Imo omnium Disciplinarum studiosis utilissimum.

CUM

PRÆFATIONE

JOANNIS GRAMMII.

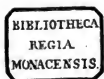
NEC NON

INDICE NECESSARIO.

408

HAVNIÆ, Anno MDCCXLIV. Sumptibus & typis Orphanotropii Regii
Excudit Gottmann, Frid. Kiesel, Orphanotroph, Reg. Typographus.

409

AUGUSTISSIMO POTENTISSIMOQVE
REGI AC DOMINO,
DOMINO
CHRISTIANO VI.

*DANIÆ, NORVEGIÆ, VANDALORUM GOTHORUMQVE
REGI HEREDITARIO,
DUCI SLESVICI, HOLSATIÆ, STORMARIÆ
AC DITMARSIÆ,
COMITI IN OLDENBURG ET DELMENHORST,*

PIO, SAPIENTI, FELICI,
DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,

CUI

in fedes & Patriam

Fortissimæ CIMBORUM Gentis,
omnium Septentrionalis Europæ,
quantum ad Famæ celebritatem,
Antiquissimæ,

deductum per longissimam Majorum seriem,
supra universa fere exempla orbis memorabilem,

Imperium

DEUS dedit:

CUIque

ut in hoc ipso

Religione & Pietate firmando,

Iustitia & Legum sanctitate custodiendo,

Morum innocentia ornando,

Litterarum omniumque Elegantiarum culta

replendo,

atque adeo

ex Sapientiæ Divinæ & humanæ studiis,

CIMBRIÆ

et ceterarum ditionum suarum Populis

Famæ immortalitatem,

Vetusta illa immensum quantum nobiliorem,

conficiendo,

Majorum suorum merita,

Et Optimorum quorumvis Principum exempla

supergradiatur,

Idem SUPREMUM NUMEN largitur:

Tali Tantoque REGI,
Tot cœlestium donorum Possessori,
Tot maximarum Virtutum Exemplari,
Artium Propagatori,
Litteratorum Spei,
Orbis Delicio,
Danorum Norvegorumque Amori,
Veræ & unicæ CIMBRORUM Gloriæ,

Hanc

CIMBRIAM LITTERATAM,

qua

MMMCCCC & amplius Scriptores enarrantur,
sub Augustissimorum Daniæ Norvegiæque Regum auspiciis
magnam sui partem nobilitati,
Librorum vero & omnis scientiæ ac disciplinæ monumentorum
infinita fere multitudo
recensetur, dijudicatur, illustratur,
Opus posthumum C.I.V. JOHANNIS MOLLER/Flensburgensis,
dicat, consecrat:

Sicque
devotissimi cultus fui,
quem inæstimabilis vereque REGIUS erga fese,
& erga omne, quodcunque a litteris nomen habet,
expofcit favor,
officio,
hac publica alieni operis nuncupatione,
donec propria maturuerint,
utcunque defungi gefcit

SACRÆ REGIÆ MAJESTATI

omni religione, obfequio & fide devin&tiffima
SOCIETAS BONIS ARTIBUS PROMOVENDIS DEDITA.

(I)

AD LECTOREM.

istoriam litterariam ornare, est eruditioni consulere. Ornant autem, publicæque studiorum rei optime ii consulunt, qui ad instrumenta illius recensenda, simulque Viros, per quos exultat artium disciplinæ amplificatæque sunt, enarrandos, easdem virtutes adferunt, easdem in negotii tractatione leges sibi dictas putant, quas sapientissimi olim mortales omnibus generatim historicis maiorem in modum commendarunt. Censuerunt illi, vix fieri posse, ut, qui provinciam adeo gravem aggrediatur, dignè eam administret, nisi duarum inprimis rerum subsidio, prudentiæ & exercitationis. Hanc vero utramque facultatem nequaquam sine longo studio, continuoque & multiplici usu acquiri, quis non perspicit? Voluerunt deinde, ut ne alius scriptiorem id genus suscipiat, quam qui in apto studiis ac necessario collocatus otio, sedulitatis & diligentiae nihil in se requiri faciat; idemque ut sic existimet, quanto ampliores tractationis suæ fines descripserit, tanto intentiore cura incumbendum esse, universas & singulas rite ut partes impleat, neque in ulla earum langventis industriæ signum edat. *Historia*, inquit Cicero, *neque institui potest, nisi præparato otio, nec exiguuo tempore absolvi*. Quod si enim multi laboris res est, in quacunque alia scriptiōne ita te gerere, ut possis dignum aliquod seculo tuo procudere, & posteritatem demereri; nonne tibi multo maior subeundus, quando ad hoc genus converteris, in quo studiosi homines maximos jamdudum progressus habent? Nempe in quo oportebit nova plurima & incognita, & quæ oppressa hucusque latuerunt, exquirere, inque lucem ad communem usum proferre, eademque convenientibus argumentis certa atque explicata reddere. Tertium, quod postularunt, est, ut historiarum scriptor consideret, sive in civili argumento, sive in litterario versetur, quid præsertim publicæ rei expediat, atque unde, in instituto semel laboriosæque perfectæ opere, plus legentium multitudini commodi, plus emolumenti existat. Ad hoc autem quantum non tantummodo usus, verum & solertiæ sagacitatisque adhibendum sit, longum nimis foret exponere; resque haud parum iudicatu & pronunciatu est difficilis, maxime ob discrepantes circa utilitatem illam doctorum Virorum sententias. Tandem, quod summum constituerunt & palmarium, est, ut veritatis & fidei in omnibus rationem habeat, idque penitus sibi persuadeat, hanc primam, hanc maximam legem esse, in historia, omnium eruditorum hominum consilio, sancitam, ne quid falsi dicere audeat, ne quid veri non audeat. Nam ea potissimum de causa historica monumenta legimus, ut res gestas, non fictas, cognoscamus, quarum cognitione ad providentiæ Divinæ admirationem, nec non ad rectæ rationis usum, & veram laudem excitemur. Si etiam historia (ut verbis utar non incelebris artis hujus præceptoris (*),) est speculum rerum, quale speculum illud erit, quod reddet imagines dissimiles & tortuosas? Si est lux veritatis & imago; quænam lux ista putanda est, quæ veritati tenebras offundit? aut quæ imago, quæ difformis est, & rerum commentitiarum potius simulacrum, quam verarum effigies? Neque vero solum falsa non dicit historicus, sed ne vera quidem, ullius metu vel amore occultabit; & simplicem veritatem pluris æstimans, quam cuiusquam mortalium gratiam vel offensionem, res ipsas, sive male sive bene sint actæ, sive ab amicis aut civibus, sive ab inimicis, nihil vel addendo, vel dissimu-

a

(*) Joh. Ant. Viperan, de scribenda Hist. cap. X.

diffimulando, ingenue & sincere commemorabit. Ad summum, putabit se iudicis integri & incorrupti sustinere personam, quam summum sit scelus, affectu aliquo perturbatum aliquando non tueri.

Ista ergo cum ita sint comparata, cumque tanta ac tam gravia conditoribus omnis generis historiarum incumbant munia, num mirari amplius possumus, qui fiat, ut in vastâ illorum ac immensa propemodum multitudine, qui monumenta rerum, sive per universum orbem gestarum, sive certorum temporum regnorumque spatiis conclusarum, litteris prodiderunt, tam pauci ab omni ævo numerentur, ex administrata hac provincia plenam & perfectissimam laudem consecuti? Cum profecto nihil aliqvi tam commune, quam historicum nomen, non vulgi solummodo sed doctorum suffragiis adipisci, nihilque tam contritum, quam augusti historię titulo quamlibet festinatam narrationem, summaque non modo negligentia, verum etiam infidelitate extructam, conspiciere præfulgentem. Qvod cum in civili historia obtineat, tamque cognitum & apertum sit, ut iniquum nimis foret, fidem à nobis dictorum, aut exempla aliqua, haud facile citra invidiam proferenda, postulare; credemus melius hucusque actum cum litteraria, vel ea, quæ de Divini cultus progressu, religionisque fati ac vicissitudinibus erudimur? Minime vero. Etenim si ad calculos reverti, & comparisonem facere velimus, vix dubium haberi poterit, toto eos coelo aberrare, qui putant majorem in hac classe optimorum, & quales sanctissima præcepta, dignitas rerum, communes utilitates poscunt, scriptorum proventum extitisse; cum, nisi admodum ego fallor, sit tenuior. Quasi vero heic ampliore libertati, seu licentiæ potius, campum apertum esse, commodiorem negligentia locum concedi, plus privatis opinionibus, plus affectuum intemperiei indulgeri posse, inter mortales convenisset. Non loquor de antiquissimis eisque temporibus, à quibus longe maxima pars monumentorum, unde plenior fuisset lux historię disciplinarum infundenda, jam olim inter amissa deploratur; maxime cum quæcunque compertum est, ex infinita, quæ quondam extabat, subsidiorum segete, factorum injurias dirumque illud naufragium evasisse, postea, neque ita dudum, in ejusmodi homines inciderint, quorum nunquam satis deprædicaveris solertiam, fidem, industriam. Ubi tamen postquam tres quatuorve perlastraveris, nulli non absque indicio meo cognitos, nulli humanitatis cultori non laudatos, de reliquis parcius existimo laborandum esse. Neque magis mihi sermo de illis est, qui singularibus libris, modo brevi, modo diffuso ambitu elaboratis, unum vel alterum desumerint, ex vetusto aut recentiore ævo, sive Philosophum, sive Medicum, seu Jurisconsultum, aut Historicum, Ecclesiæve doctorem, celebrandum. Qvis enim inficiabitur, ab hujusmodi vitarum scriptoribus egregie sæpenumero fuisse navatum istud studium, tantoque plus inde accessionis litterariæ rei fieri, quanto curiosius versati in colligendis dijudicandisque argumentis suis animadvertantur? Eos intelligo, qui à duobus amplius sæculis, quævis deesse utique non potuit subsidiorum copia, utpote quam in infinitum propemodum fecit impressoria ars excrecere, minus angusta ingressi spatia, vel integram immani ausu Historiam Ecclesiæ & Litteraturæ, vel partes ejus grandiores complexi, Annales, Centurias, Apparatus, Bibliothecas, Theatra, Introductiones, Patrologias, Hæresiologias, Monastica, Ordinumque sacrorum Commentarios, Bibliographias, Scholarum, Academia-rum, Presbyteriorum notitias, Vitarum aut Elogiorum Syllogas, totque id genus alia concinnarunt. Quorum quidem omnium ut conatus laboresque nemo ex omni parte, quippe cum eximio sæpe fructu conjunctos, damnaverit, quin potius multorum ex numero isto grege indultriam omnes meritisima laude debemus prosequi; ita, si accuratius excutere & ad genuinæ historię præcepta æstimare velis, apparebit, quam pauci illi sint, quamque exiguo numero, qui, non perfectionem dicam, sed ne susceptionem quidem habeant earum virtutum, ad quas auctori historico incumbendum sit, quibusque oporteat cum maximè spectari. Venit in mentem usurpare heic illud junioris Plinii: *Historiam quoquo modo scriptam delectare*; etiam si sermonis respectu & eloquentiæ istud dixit, non illo, quo nos referimus, rerum, earumque tractationis. Nempe haud profiteri velle, ex plerisque omnibus, quos indicabam, multum non solum ob-

lecta-

lectamenti, sed, quod majus est, non parum usus & adjumenti fructuosaque cognitio-
nis hauriri, sane ingrati foret hominis, aut saltem imprudentis ac imperiti. Quid?
quod rarum propemodum fuerit, offendere in illo genere auctorem, qui errores & vitia
quantumvis gravia non insigniore quadam dote compenset. In *Poëtiis*, ait Cicero,
non *Homero soli locus est, aut Sophocli, aut Pindaro: sed bonum vel secundis, vel etiam
infra secundos*. Ne multis morer; Eadem illorum ratio, ac metallorum est nummo-
rumque. Qvis enim vel plumbum abjiceret, tanti in ædificiis & ad varia in vita com-
muni instrumenta usus? quis nummorum avidus, etiam si ex auro fabricatos pluris æsti-
mat, idcirco non æreos suo relinquat pretio, aut carere iis velit gratuito? Colligit sege-
tem agricola, sepe etiam in agro difficili, ac inter tribulos & vepres prognatam; Idem
tamen repurgatam terram & uberem benignoque sinu opes suas effundentem oculo lu-
bentiore adspicit.

Jam vero causas investigare differentiarum, atque animadvertere, quid sit, quare tam
pauci auctorum in Religionis & Litteraturæ memoriis describendis excellant, plurimi-
que tam longe à perfectione absint, ut vix mediocritatem attingant, non magni, ut cre-
do, laboris est. Redeamus solummodo ad illud, quod initio dicebamus, de legibus bono
historico observandis, atque hac sanæ rationis regula totum, quodcunque fuerit, metia-
mur. Videmus grave negotium & perarduum nonnunquam suscipi, editisque libris &
commentariis procurari ab eis, quibus ne quidem per ætatem satis ad hoc esse vel pru-
dentiarum queat, vel exercitationis. In quo utique nullo modo damnandum, quod matura
suscipiatur labor, vasti præsertim ambitus & longinquæ inquisitionis; sed quod in
publicum vix affectus sæpeque vix institutus protrudatur. Quam præposteram velo-
citatem quo alio te rogo vocabulo, quam temeritatis appellabis, aut saltem juvenilis
imperitiæ? quum ea nondum sint cognitione & intelligentia, qua bona à malis, præcla-
ra ab obscuris, excellentia à minutis, exulta à trivialibus discernere; nondum eorum
usu instructi, quo, quid votis ac sciendi aviditati doctiorum tribuendum sit, quid in di-
sciplinis singulis commodæ exposcant studioforum, unde artes & doctrinæ aliquid aug-
menti acceperint, atque his contraria, perspicere aut dijudicare valeant. Itaque factum
esse intelleximus, ut initia haud sane contemnenda, exitus consecuti sint dissimiles, quæ
progressu ad maturitatem caruerant. Qualia si auctores in animum inducere potuissent
eoque premere, donec experientia satis, nec non doctrinæ virium accrevissent, nonne
& melius consultum litteris & ipsorum existimationi esset hodie? Neque adeo insolitum
in operibus, unde multa litterarum, multa Ecclesiæ rebus lux promittitur, videre fun-
damenta pulcherrime esse jacta, sed ob causas, quas indicabam, ipsa longe abesse à fasti-
gio. Quamvis falsus fuero, si dicam, easdem ubique causas esse, vel scriptores illos semper
prudentiarum aut eruditionis vitio laborasse. Interdum enim in doctissimos viros ca-
dit, mediocritas de istis argumentis scripta, aut sane fama illa, quam occuparunt, minora
ex officinis suis emittere. Quo certe non negandum peccari insigniter in alterum illud
præceptorum, de quibus in principio referebam: Ubi nimirum cautum, ut in scripti-
one historica ne docti quidem & periti aliquid indiligenter exstructum promant. Atque
hujus tamen gratiam sibi facere nonnulli usque adeo religioni haud duxerunt, ut neque
verbis abstinerent, quibus in exordio librorum idem ipsum sint professi, exigua, ut vi-
detur, cum seculi sui tum posteritatis reverentia. Desuit scilicet illis otium, neque ad-
fuere cuncta curiosius scribendi adjumenta. At quis, rogo, admovebat stimulum?
quis invitit à tergo imminere? quis exturbabat foras? Num fortassis ille, quo aliae
communiter solent cupiditates obtegi, patriæ, litterariæ rei, & studiosæ juventutis a-
mor? Quorum tamen omnium magis è re fuisset, tantisper expectare, donec vel à vo-
bis, vel aliis, quorum luminibus fortasse nunc celeritas obstruxit vestra, absolutiora da-
rentur. Nunc erroribus vestris, totque oblivionis, incuriæ & omissiæ disquisitionis pec-
catis id effectum, ut suspicentur homines, illum, qui voluntatem vestram incendit, qui
alas ingeniis addidit, calamos incitavit, non tam fuisse publicæ rei amorem, quam pri-
vatæ; imo talium quoque rerum, quarum abesse à doctis viris studium sapientes omni
ævo optavere. Possem adjicere, tales, quales vos estis, scriptores obtinere nullo modo
posse, ut in veracium, & qui commentis ac fabulis inimicitiam indixerunt, historico-

rum censum referantur. Gravis, fateor, accusatio, & quam bonis viris conflata quis audire potest vel legere sine indignatione? Verum hanc ipsam consilio suo imputent, quod argumenti id genus elegerint scriptiōi suæ, in quo nisi summa & accuratissima diligentia, & multorum annorum studium consumatur, erit hoc ipsum minuendæ magis quam augendæ existimationi Virorum, qui in eodem se exercuerint. Qvod si enim sibi persuaserint, historias, quia facillime intelliguntur, utpote quorumvis captui accommodatæ, etiam puerorum, idcirco facillime quoque contexi; idque ad litterariam quoque historiam trahant & ecclesiasticam, (de pragmatica, ut vocant, loquor, & quali ad studia litterarum præcipue opus,) næ ingenti versantur in errore. Aut enim ab aliis jamdudum dicta, atque centies narrata denuo nobis vis repetere; quod mihi videtur fieri commode potuisse repetitis veterum editionibus: Aut id agis, ut præcedentium errores configas, novisque illorum collectanea animadversionibus augas. Qui conatus, si modo dextre adnitaris, magnam profecto laudem habet. Sed utrumque, nisi permultum temporis contriveris, plurimum laboris & vigiliarum impenderis, res omnino agitur veritatis. Nam si prout ora, hoc est, ab aliis jam sæpe dicta, retineantur, unde certum tibi, nihil eis falsi admixtum esse, nisi post sedulam cunctorum anxiamque recognitionem? Si substituantur nova, aut inferantur, quanta in singulis cautio adhibenda, & quidem in minutissimis, antequam sententiæ tuam videre possis in tuto collocatam? Quanta vero ex una alteraque parte voluminum multitudo evolvenda? quot colligendæ rationes? quot calculi supputandi? quot auctores consulendi, eorumque nunc auctoritates ponderandæ, nunc pugnantia & contrarie dicta concilianda? Sane infinitum est dicere, quam multa in hoc stadio decurrentem distinebunt confragosa, obscura, corrupta, inquinata: quam multa animadvertentur à præcipientibus nimium properando præterita, in quibus consistendum, alia confuse permista, in quibus digerendis sudandum. Quævis ubi tandem arbitreris præclare te omnibus perfundum esse, offeret aliquando casus, etiam non cogitanti, quædam alia, multo istis, quæ prius labore tanto constiterunt, rectiora, tamque evidentiā, ut nisi in veritatem illudere nihil pensi habeas, tunc necesse sit locum ultimis istis dare, bonamque ædificii jam extructi partem, multarum noctium & dierum opus, è fundamento evellere, & posteriores tuas curas ad novum excitandum convertere. Scio (qui enim nescire possum?) hæc cuiuslibet non esse stomachi; paucosque dari scriptionum, qui perferre illam possint tam laboriosam, tamque difficilem contentionem, vel tot annos vota & desideria lectorum suorum suspendere, sese autem insigni famæ incremento privare. Scio etiam, non novum hoc esse, huiusmodi rigidam ac morosam cautionem fastidire; cum Thucydides jam suo tempore conquestus est, multos ἀταλαντοὺς fuisse in veritate pervestiganda. Sed quid delicatis & fastidiosis auctoribus, aut quid imperitæ multitudini placeat, nunc non quæritur. Quæritur, quid à cordatis & sanis probari debeat, veramque adjunctam utilitatem habeat. Itaque illorum sententiæ non accedam, qui solos fabulatores, & qui dedita opera mentiuntur, ex veracium scriptorum numero eliminant, nec non illos, qui vel metu veritatem occultant & opprimunt, vel affectuum pravitate abrepti, falsa venditant. De talibus enim inter omnes puto convenire. Nam & inter sapientes arbitror rem confessam & contestatam esse, veritatem non minus infringi ab eo, qui festinat ut opus, laborisque & sollicitæ investigationis fugam singulis in paginis indicans litterario orbi offert, quam ab eo, qui vel invidia & odio vel amore alientationeque à veri studio distrahitur.

Cur autem hæc omnia nunc disputo? Non sane, quod ad me pertinere existimem, censuram agere, iudicisvè partes sumere de historicis, quorum nec ullius nomen refero, nullius merita vilipendo, nullius famæ claritudini vel minimum detractum cupio; certus insuper, omnia generatim quæ dixi, quippe ad turbam, non ad unum alterumve pertinentia, neutiquam diversa ab iis esse, quorum etiam uberior multo notatio in libris historiæ scribendæ magistrorum, summa & doctrina & auctoritate hominum, deprehenditur. Hoc tantummodo specto, ut quantum inter levia & deproperata opera, in historico illo genere, præsertim litterario, atque alia, solerti studio, exquisita industria, intentissima plurium annorum cura elaborata, intersit discriminis, cognoscatur. Quid enim de æquitate fieret ac iustitia, quid de juventute nostra,

fra, ad arduam laboriosamque virtutem præstantibus exemplis excitanda, si illorum ignavia & incredibilis istorum diligentia in eadem æquatione dignitatis, famæ & gloriæ constituerentur? Jam, si universum illud collustrare agmen volumus scriptorum, perque omnia, quæ hodie florent, exulta doctrinarum studiis regna oculos nostros circumferre, dubito profecto, num in ullo eorum tale diligentiae documentum, aut laboris ab uno viro in Historia litteraria insumti & exantlati exemplum in hunc diem ostendi queat, simile huic, quod nunc producimus, a JOANNE MOLLE-RO *Flensburgensi* relictum. Ad quod scilicet perficiendum concurrerunt, & amico quodam consensu conspirarunt virtutes illæ, quas in historico sapientes viros require- re, quasque hujusmodi monumentis summum decus conciliare, ab initio ac identidem dictitavi: Prudentia, exercitatio, diffusa & fere immensa lectio, in perquirendo sedulitas, in judicando solertia, in exponendo fides, denique invictus veritatis amor, dissimulandi odium. Offerunt sese illæ atque adeo eminent & effulgent in toto opere, cunctasque ita exornant partes, legentibus ut appareat, fixum constitutumque fuisse auctori, nunquam ex animo eas aut oculis ut dimitteret: Nisi potius dicen- dum, alia neutiquam potuisse ratione agere, ipsamque in hos mores naturam eum finxisse. Est hoc scilicet illud ipsum CIMBRIÆ LITERATÆ opus, cujus post- quam exemplar apud se, admodum juvenem, informarat, ita deinceps auctor per in- tegros quadraginta annos in eo elaborando, effingendo, expolindoque perstitit, do- nec in hanc formam, qua nunc sistitur, quamque ipse olim animo comprehensam ha- buerat, redegressus. Solent in eis, qui ad hoc nati videntur, ut in aliqua re excellant, ar- cani quidam impetus perquam mature se exserere, quævis ad illius præcipue rei studi- um, non secus, atque acerrimo genii alicujus impulsu, ferantur. Quod cum in Phi- losophis ac Poëtis passim observatum, quorumcunque scilicet ingeniorum vigor cla- rius ceteris exsplenduit inque admiratione fuit, nec non in aliarum artium cultoribus, ita ut de ipsis non minus opificibus prædicetur; non video rationem ullam, quæ impe- diat, eandem, si qua est, laudem cum universis, ad progressum eruditionis aliæque com- munitis vitæ ornamenta rarum & singulare quicquam conferentibus, communicare. De JOANNE utique MOLLERO annotatum est, ostendisse in eo naturam ac præsigni- ficasse satis tempestivis argumentis, cui eum vitæ & occupationis generi destinasset. Et- enim vix duodecimum excefferat ætatis annum, cum emicare jam illi inciperent ardo- ris ad litterarum rem ioniculi, jam inclinatissimus ille animus ad librorum auctorumque cognitionem sese prodere. Tuncque etiam litterarias opes struere, materiam undecun- que poterat colligere, adversariorum codices parare, in quos quodcunque paternum li- brarium, cui nempe omne impendebat vacuum à magistris tempus, suppeditaret, su- perante ætatem industria, stipabat. Et vero nullius ista auctoritate, nulloque impellen- te moliebatur & agebat; neque quisquam reperiebatur in ea urbe, quem in constituen- do illo studio sibi ad imitandum proponeret, aut cujus gloria incenderetur. Hæc pri- mordia erant, hæc lineamenta doctrinæ jam tum nascentis. Talia ubi initia tam dextre habentur posita, raro evenire solet, quin cetera eodem modo consequantur. Itaque postquam è ludo emissus, in Academiis Kiloniensi & Lipsiensi, magnorum virorum in- stitutione & consiliis fuerat usus per quinquennium, illic quidem Christiani Kortholti, Danielis Georgii Morhofii, & Christophori Franckii, hic vero Jacobi Thomasi & Joan- nis Adami Scherzeri, facile judicabitur, quanti ex eorum convictu, qui omnibus littera- riæ rei copiis circumfluebant, ad nostrum fructus redundaverint. Præsertim si conside- retur, nihil eximios viros habuisse adeo in studiis suis reconditum, quod Mollero occul- tatum vellent; Quippe quem ipsis ut modice adhuc cognitum sua conciliaret docili- tas, ita deinceps propius adjungebant perspecta non minus animi dotes quam ingenii, integritas vitæ, mens candida, mores nullo involucri obtekti, judicium acre, memoriæ vis eximia, perseverantia in labore, proficiendi studium intentissimum. Quæ nobis ideo commemorare visum est, & ex vita ejus repetere, non tantum ut cognoscatur, quo tramite, quorumque ductu & auspiciis primi illi aditus nostro ad doctrinam fuerint pa- tesfacti, verum præcipue ut appareat, nihil temere ac fortuito, in studiorum ejus dispositio-
b
tione

tione contigisse; Verum ordine, ac certa quadam ratione, (quam si Divinæ dispensationi adscripserimus, neutiquam, credo, peccabimus,) cuncta & suscepta fuisse, & deinceps præclare constituta, ad optatum exitum pervenisse. Fateor equidem, varias & multiplices dari vias, quibus animus disciplinarum capax atque ad propositum suum intentus, magnas in studiis progressiones possit facere. Tamen, qui paulo attentius doctorum virorum memorias evolverunt, iis etiam observatum, haud raro contingere, ut singulari Numinis providentia, (sic enim potius quam benignitatem fati appellabimus,) quædam aperiatur viæ, ad adipiscendum quod cupimus, multo aliis patentiores, minusque difficiles aut implicitæ. Atque hæc felicitas fuit nostri. Cujus cum ad litterariæ rei historiam propenderet animus, in meliores incidere magistros nunquam poterat, quam quos nactus fuit. Qui enim tum temporis alibi inveniendi fuissent, in hoc studio, cum Morhofio, Christiano Kortholto, & Jacobo Thomasio comparandi, haud promptum nobis est dicere. Neque etiam noster se abstrahi ab eorum consuetudine est passus, prius quam tantum sibi acquilum esse in Divinis humanisque disciplinis, nec non in antiquitatis sacræ pariter & profanæ cognitione vidisset, ut nullo ejusmodi gubernatore, ad tradendum se vasto eruditionis mari, atque in quemcumque vellet portum navem suam dirigendam, indigeret. Alterum, quo adjuvabatur, quoque sua studia mirifice sublevata fuisse & provecta semper prædicabat, fuit librariæ illud rei subsidium, cujus subinde largam suppeditarunt facultatem duæ urbes, in quibus aliquot annos est commoratus, Hamburgum videlicet, atque hæc nostra Hafnia. Jam si commercium addideris & frequentia cum doctis Viris colloquia; jam si in nostro solers expiscandi studium, & ad arcana è latebris suis extrahenda sagacitatem admirandam, & denique si cogitare velis vix imitabilem cuiquam sedulitatem, in nulla re prætermittenda, modo connexa cum instituto suo aliqua ratione esset, quin statim in adversaria referret; quid opus erit pluribus explicare verbis, quam exaggeratos tandem electorum thesauros illos, quos in ipsa, ut diximus, pueritia inchoatos postea assidue cumularat, cum Hafniæ tum Hamburgi reddiderit? Ceterum vehementer falluntur, qui existimant, Mollerum hoc solum egisse, quorundam ut morem exprimeret, qui litterariæ rei notitiam professi, vel unico librorum titulis & editionibus cognoscendis, vel, antiquis præteritis, illorum duntaxat auctororum, quos à renatis optimarum artium studiis ultima duo aut tria tulerunt secula, recensionibus vacant. Utrumque vero ut concedimus partem quidem aliquam istius negotii constituere, ita minus æquum censuimus, eorum consilium improbare, qui aut aliis de causis, aut quia viribus suis diffidunt, modicis adeo regionibus conatus suos circumscribunt. Hoc saltem affirmamus, diffusius multo fuisse institutum Mollerum, atque ita tum captum in juventute, tum & semper servatum, ut ne alios agnosceret limites, quam quos ingenio ejus, totam atque omnem, quæ patet, historiam, sive ecclesiasticam, sive litterariam, nec non civilem, imo magnam naturalis partem comprehendendi avido, natura ipsa posuisset. Quanquam enim agnoscendum, fuisse ad litterariam Nostri historiam naturali quadam inductione animi incitatum, eidemque industriam suam tantum non omnem perpetuo quasi additam & consecratam habuisse, fieri tamen non potuit, quin, cum illam universam perlustraret, atque ejus singulas tanquam oras non videret modo & inspiceret, quod plerique faciunt, sed in unaquaque regione, in omnibus seculis ac ætatibus pari commoraretur studio; quin, inquam, illud assequeretur, nihil ut in tota historia, ita copiosa & varia, tam esset reconditum, quod diligentiam ejus fugeret. Ejus nobis rei eximium jam olim dedit specimen in notissimo *Homonymo/copia* volumine, per quod primus Noster quasi gradus & aditus ad ingentem eruditionis famam jactus. Istud enim libri quicumque in hac re intelligens non invido animo evolverit & expenderit, (etsi in eo multa emendari, plura etiam adjici & suppleri posse ignorat nemo,) facile judicio nostro suffragabitur, haud perfici potuisse ab eo, qui in historiæ una tantummodo parte, eaque litteraria, versatus, ceteras non nisi leviter attigisset. Nec minora sane ad hoc ipsum confirmandum capere documenta possumus in præsentia, ex opere, quod nunc editur, CIMBRIÆ LITTERATÆ; quippe cujus omnia illa capita, quæ ex monumentis mediæ, ut communiter appel-

appellatur, ævi defumpta Noster eo intulit ac intexuit, tanta videmus tamque exquisita elaborata cura, sedulitate, perspicacia, ut ad eorum etiam labores, qui in historiis diversarum gentium & regnorum, tum & religionis, conscribendis permultos annos consumserunt, non parum illustrationis afferant. Inspiciantur modo, quæ istic auctor de Angario, Adaldago, Adalgario, Ebbone Remensi, Remberto, Willebrodo, Svidberto, Vicelino, Clemente II. Papa, Helmoldo, (& hoc diu antea luculenta & omnium calculos promerita *Diatribæ* Nostri descripto,) Arnoldo Lubecensi, Burchardo Episcopo Lubecensi, ut alios multos prætereamus, est commentatus; & futuros tum paucos credimus, qui heic aliquid à nobis exaggeratum qveant dicere.

Nuncque cum nos ipsum ad se opus quasi vocat, & ad nonnulla, propius eo quæ spectent, differenda invitat, videamus, quo illud primum consilio aggressus MOLLE-RUS & auspiciatus sit, quibusque adminiculis perfecerit. Ubi sane haud dubitamus, quin pietati in patriam & laudabili imprimis voluntati civium suorum immortalitatem procurandi primæ partes tribuendæ sint. Verum & aliud putamus quiddam accessisse, Nempe quando nonnulla diligentia ejus documenta intuemur, nec tantum in illam, nuper laudatam *Homonymoscopiam* oculos conjicimus, sed & insuper consideramus prædixit excerptorum atque annotatorum copiam, excitandis tot aliis monumentis destinatam, (quorum in schedis adhuc latentium aliqua a filiis commemoratio, etsi, ut accepimus, imperfecta, in vita ejus exhibetur,) cum, inquam, ea omnia cogitamus, pæne in eam opinionem adducimur, aliquid in mente ipsius agitatum fuisse multo grandius, illique forsitan non ab simile instituto, quod Lambecius in suo *Prodromo* adumbravit. De isto autem quicquid alii sibi fingere aut suspicari possint, hoc tamen certissimum, longe plures Mollerum historiae litterariae partes non solum animo informatas, sed descriptas etiam habuisse, imo aliquas plane confectas reliquisse. Interim prudentia ejus adscribendum, quod, cum ejusdem electi semel & adamati semper studii immensos esse fines intelligeret, statuerit arctiori illud spatio includere, eosque præcipue imitari, qui istiusmodi labores, aut saltem potissimam eorum partem, ad ornamentum suæ ipsorum patriæ & utilitatem Ecclesiæ contulerunt. Hocque tanto magis mirandum est, quod in flore adoleſcentiæ constitutus, (sicut mox dicitur,) quæ ætas ut plurimum audacium fecunda consiliorum est, tanta tamen in subducendis rationibus suis moderatione esset. Prostabant jamtum, ac eruditorum elogiis celebrabantur de variarum Europæ gentium viris doctis conditi Commentarii; licet, quando paucissimi excipiebantur, ceteri adhuc dum cogniti vix tales censerent, ut curiosiorum votis satisfacerent. At vero cunctorum gloriam obscurabat, & quodcumque in isto genere tentatum unquam fuerat publiceque expositum, longissimo post se intervallo relinquebat Nicolaus ille Antonius, de Hispaniæ, patriæ suæ, scriptoribus, immortaliter meritis. Ejus pereximii operis pars illa, quæ ad recentius ævum, ab anno Christianæ Salutis MD. deductum, spectat, jam in publica versabatur luce, aliquot ante annis, quam cogitare Mollerus aut saltem consilium inire poterat de monumento quodam simili in Cimbriorum suorum gloriam apparando. Sed quin ejusdem Nic. Antonii exemplo, postquam de illo cognovit, non secus ac æcerrimo quodam stimulo concitatus fuerit, nullus dubito: hocque ipse postea in epistola ad Marquardum Gudium non obscure profitebatur. Decurrebat ad exitum suum annus seculi præteriti primus & octogesimus, (quo tempore Mollerus vigesimum ætatis suæ annum egressus erat,) cum ex Lipsiensi Academia redire, Hamburgum concederet, ibique primos illos impetus in animo suo sentiret ad litterariam Cimbriæ historiæ adornandam nasci. Itaque de colligendo apparatu sollicitus, constituit in ejus urbis Bibliothecis quasi habitare, omneque illud tempus, quod subtrahere a quibusdam aliis negotiis sibi vindicare poterat, illi potissimum curæ tribuere. Quod idem exacto Hamburgi triennio, deinceps Hafniæ facitatum. Verum, cum hæc supra attingimus, licebit nunc tota opera superfedere eadem amplius repetendi; præsertim postquam illud omne in sua de vita & scriptis Nostri commentatione duo ipsius filii persecuti sunt, neque minus diligenter, quam diserte exposuere, quantum negotio isti studiorum, contentionis, vigiliarumque laboriosissimus vir insumserit, quam ubi-

qve in bibliothecis assiduus, in Solorum tabernis frequens, in excerptis voluminibus tam impressis quam manu exaratis sedulus, imo indefessus fuerit, quantum denique in doctorum congressibus, siue consilii & admonitionis perceperit, siue ex eorundem forulis lucis, subsidii copiarumqve litterarum collegerit. Ubi haud praterendum duco unum aliquod in illa commentatione intactum, videlicet Hafnia, inter praecipuos operis hortatores, quique non verbis solum extimulabant, sed & plurimum sufficiebant facultatis, extitisse Joannem Mohtium, S. Reg. Maj. Dan. & Norv. a Consiliis & secretis Cancellariae Germanicae, virum cruditum, insignisque Bibliothecae possessorem, Mollerii praeterea civem, & amicum multis benevolentiae signis probatum (*). Et habebat jam Noster Vitas elaboratas Cimbrorum litteratorum tantum non quadringentas, praeter ingentem materiam pluribus consiciendis aptam, cum in patriam revocatus, ad scholasticum in natali urbe munus capessendum, quod, licet admodum tenue, non dubitavit oblato non semel sacerdotio anteferre, Hainiam relinquere cogeretur. Constitutus itaque hic loci, atque in officio, quod proposito suo haud inopportunum fore, neque tantae curarum, sollicitudinum & gravissimarum occupationum molis, atque est sacerdotium, si modo recte administrare velis, obiectum, satis sapienter praevidebat; aliud tamen sensit oblato non semel sacerdotio anteferre, Hainiam relinquere cogeretur. Constitutus itaque hic loci, atque in officio, quod proposito suo haud inopportunum fore, neque tantae curarum, sollicitudinum & gravissimarum occupationum molis, atque est sacerdotium, si modo recte administrare velis, obiectum, satis sapienter praevidebat; aliud tamen sensit oblato non semel sacerdotio anteferre, Hainiam relinquere cogeretur. Constitutus itaque hic loci, atque in officio, quod proposito suo haud inopportunum fore, neque tantae curarum, sollicitudinum & gravissimarum occupationum molis, atque est sacerdotium, si modo recte administrare velis, obiectum, satis sapienter praevidebat; aliud tamen sensit oblato non semel sacerdotio anteferre, Hainiam relinquere cogeretur.

Neque enim multum illud erat, quod aut domi inveniri, aut ex vicinia suppeditari, aut per amicorum officia conquiri poterat. Quocirca, re animo agitata, in eam demum cogitationem deductus est, ut publico quodam scripto significaret orbi litterato institutum suum, expositoque tum quantum profligatum sibi esset affectumve, tum quae desiderarentur, auxilia totius eruditorum coetus imploraret. Id vero antequam faceret, circumspiciendum sibi putavit de patrono, cujus sub nomine & auspiciis invitationem emitteret; opinatus quippe tanto plus ponderis habituram, quo praestantioris viri auctoritate videri posset res probata. Succurrebat ante alios MARQUARDUS GUDIUS, magnae inter Cimbris auctoritatis, majoris etiam in republica litteraria viri nominis. Ejus igitur gratiam, ad quam aditum jam sibi patefactum esse acceperat commendatione Jo. Mohtii, litteris accurate scriptis occupatus, responsum mox tulit omni benevolentia plenum, ex quo etiam perspexit, fore adventum suum illustri viro optatissimum, si quando Slesvicum excurrere, (id enim & Noster petierat,) ac thesauros ejus librariorum perlustrare vellet. Ivi ergo, comiterque admodum exceptus, non solum oculos animumque per aliquot dies pavit ingenti admirabilium rerum copia, quae bibliotheca illa, inter optimas privatorum hominum celebrata, abundabat; verum & ex sermonibus magni hospitis, rara atque varia refertis eruditione, uberrimos percepit fructus, nonnullaque de viris doctis arcana addidit, quorum & postea in scriptis suis grata meminisse mente observatur. Quid? quod animadvertens de instituto suo talem Gudii existimationem esse, ut meliorem ne quidem concipere votis posset, censuit sibi persistendum esse in proposito, publice illud declarandi, omnesque non tantum patriae, sed & aliarum regionum cives, quotquot rei litterariae amore & studio ducerentur, suppettias rogandi. Idque executus est, non multis post diebus quam a patrono illo suo reversus esset, peculiari scheda, quam *Prodromi CIMBRIAE Litteratae* inscriptam titulo, anno MDCLXXXVII. evulgavit. Neque ad irritum cecidit spes ista. Etenim vix in publicum evolarant pagellae, desideriorum Mollerii, ut diximus, & luculentae molitionis interpretes, cum permultorum ex erudita turba oculos in se converterent, multorum etiam secundos provocarent plausus. Et jam, cujuscumque in facultate aliquid earum rerum esset, quicumque singulari quadam notitia excelleret, quicumque in Museis suis servatas, siue aliorum opera, siue suapte industria collectas annotatasque habebat de doctis Slesvicensibus & Hollatis memorias, certatim ad nostrum mittere; parum quippe justum, minime etiam officiosum esse arbitrati, conatibus tantis non favere, aut honestissimae viri invitationi morem non gerere. Animabat insuper unumquemque, ut id faceret, judicium Morhofii, idonei, si quis

(*) Vid. ejus memoria *Tom. I. pag. 419. & 420.*

quisquam fuit, talium æstimatoris, postquam eodem fere illud tempore, in prima Polyhistoris parte publice lectum animadversumque erat. Ceterum, quod plures deinde nostro conciliavit approbatores, plus decoris & commendationis confecit, fuit *Isagoges* ejus in *Historiam Cæronesi Cimbrica quadripartitam*, cujus primam partem anno MDCLXXXI. Hamburgensibus typis fecit imprimi. Opus doctum, locuples, laboriosum, utile, omnibus, qui virtutes auctoris & doctrinam prædicare volent, pro argumentum futurum, omnibus, qui ad regionum istarum res solide cognoscendas recta deduci via cupiunt, necessarium. Tunc enim patuit manifesto, quantæ in homine adessent vires, ad illud quod moliebatur, imo ad plura, quam erat pollicitus, & majora, modo sufficeret ætas, absolvenda. Patuit præterea ex illis, quæ ibi præfatus est Noster, quousque in *Cimbria Litterata*, per quadriennium istud, à *Prodromi* editione, profectum esset; jam nimirum sese in promptu habere enarrata plusquam duo scriptorum millia; integras autem vitarum descriptiones, quas vel ipse condidisset, vel ab aliis confectas possideret, sexcentisimum numerum excedere. Etis tamen, quem plerique tunc admirabantur, numerus, quantulam earum partem, quas infrequentibus annis collegit, tandemque in scriniis reliquit prælum expectaturas, fecerit, licebit ex his voluminibus æstimare. Nempe in eadem præfatione *Isagoges* suæ, postquam studia laudaverat nonnullorum, qui jam pridem exorati, materiem ad apparatus illum larga manu submiserant, iterabat invitationem suam, doctosque, quorum interesse res posset, aut qui communis patriæ, qui celebritatis civium suorum vel propinquorum, qui litterariæ utilitatis curam non omnem exuissent, multis precibus, maximaque obtestatione urgebat, ne pietati suæ ulterius deesse, neve aut propriam aut suorum gloriam, adeoque petitionem ejus, qui tantum negotii nullo privato suo sustineret commodo, frustrari vellent; verum ut tanto promptius auxilia sua expedirent, quod coram ipsos compellere locorum intervallo prohiberetur, scripta autem, quibus cruditum orbem demererentur, *rarius in extimum hunc* (sic loquebatur) *ejusdem angulum* pervenirent. Subjungebat ibidem quædam, de methodo & divisione operis, nec non de consilio illud ad finem usque Seculi XVI. è quo ultimum tunc decennium, neque hoc totum, restabat, deducendi: istum enim terminum plane sibi præfinivisse. At in utroque postea aliquid immutavit. Ordinem enim non eundem servavit; neque eadem omnino, quam in *Prodromo* indicaverat, & cujus Morhofius inde meminit, ratione usus est in distributione partium. Viderat fortassis, (quod conjicere licet,) si præstantiores scriptores ordine chronologico, aliosque postea *minorum meritum*, ut vocabat, *alphabetico* exhiberet, non unum ex eo incommodum oriturum; inter alia hoc, ut materiem præberet pestibus illis hominum, qui aliena laude dolentes, haud omittunt candidissimum quemvis historicum invidiose criminari. Et quid putas hos dicturos fuisse? quanta eorum odia in se convertisset Noster, si nonnullos, quibus parum faverent, in priore classe conspicuos & præfulgentes quasi, contra vero sese vel amicos suos ad posteriorem deprehendissent reiectos? Sive autem hæc causa Mollero, sive alia fuerit immutandi, satis cum convenienter egisse credimus, quod ubique, hoc est in singulis tribus Partibus, quarum *prima* Indigenas, *altera* Adoptivos, *tertia* selectos quosdam ex utrisque uberius multo atque operosius descriptos fuit, seriem observavit primis cognominum litteris, sicuti hodie mos obtinuit in *Lexicis*, quæ vocant, *historicis*, respondentem. Neque minus opportune egit, lectoresque mirifice devinxit sibi, quod, cum ad finem præcedentis seculi pervenisset, non abrupte tamen laborem, verum eo usque continuare decreverit, donec vires ad laborandum sufficerent, dumque tantillum sibi reliquum foret spei de apparatu illo undecunque locupletando. Crescebat nempe hic in dies, & cumulatim fiebat, ex parte quidem per amicorum observata, longe vero magis incredibili assiduitate auctoris, quippe qui sine intermissione, nisi quam scholastica jungerent munia, huic uni præfertim rei inhærebat, atque dum tot libros vastaque per læpe volumina, ex variis bibliothecis subministrata, tot manu exaratas chartas, pervolutabat, calamum fere nunquam dimittebat è manu. Neque dissimulandum, interdum fortunam tales ei aditus aperuisse, easque præbuisse occasiones, quibus, ut ipse agnoscebat, haud inveniri meliores, aut optatæ sibi contingere, potuissent. Ita enim, præter Slesvicenses bibliothecas & Hol-

faticas, in quibus adeo nihil ei clausum, ut etiam ad tabularia Monasteriorum & Conventuum admitteretur, vix quicquam sibi meminerat opportunius accidisse, quam cum ab amico Hamburgenſi, urbis ejus bibliotheca, quæ Senatoria appellatur, præfecto rogaretur, ut aſſervatorum ibi manuſcriptorum conficeret indicem: quæ ſcilicet poſitus commoditate Noſter, ſi facultates ſuas litterarias, ſi annotata de rebus, cum eccleſiaſticis, tum civilibus egregie locupletarit, quis mirabitur? Cumque in Hafnienſium theſauris ſingularia multa adhuc latere minime dubitaret, quæſ penitus excutendis annuum illud ſpatium, nec quidem totum, apud nos tranſactum haud ſuffecerat, præſertim cum & plura ex eo tempore in bibliothecam Academicam illata eſſent, pariter hic votis ſuis reſpondentem fortunam habuit; dum vix tale quid expectanti hominem offerebat eiſdem ſtudiis deditiſſimum, & ad eruenda, ſi judicium diligentiamque ſpectes, iſtiusmodi cuncta peridoneum, & ad communicanda illa cum Mollero, quem & civem ſuum & cognatum, ac, ni fallor, præceptorem quoque venerabatur, ſponte ſuainclinatum. Erat is *Andreas Kellinghuſen*, juvenis doctus & induſtrius, qui Hafnia ad aliquod tempus apud propinquos ſuos commoratus, non intermittebat per litteras cum Noſtro colloqui, ſemperque novi aliquid, ac tum primum animadverſi, miſſitare. Et hujus quidem viri, in aliis hinc inde ſcriptis ſuis laudati, memoriam Mollerus vitæque, tunc quidem ſuperſtitis, partem aliquam inferuit *Tomo I. Cimbr. Litter.* (*) Nunc autem, quando hæc ſcribimus, quinquennium eſt vel amplius, ex quo meritiſſimus vir Dublini in Hibernia, ubi cœtus Germanici, Confeſſioni Auguſtanæ addiſti, paſtorem magna pietatis agebat fama, in viviſſe deſiit. Quid vero attinet dicere de aliorum ejusdem generis meritis, hoc eſt, collatis ad exornandam *Cimbriam Litteratam* officiis, poſtquam in eadem nullum non eorum prædicavit Noſter, nulla non ſuis accepta tulit auctoribus? quorum quæ nomina atque laudes frequentius ceteris ſeſe obtulerunt nobis, ſunt *Oſtonis Sperlingii* noſtratis, *Vincentii Placcii* & *Ulrici Winckelii* Hamburgenſium, & *Chriſtophori Kræbei* Præpoſiti Hatherslebenſis. At ſane, ſi quæ hujusmodi adjutoribus debentur, cuncta etiam ſubductis calculis percenſenda forent, quantillum putabimus numerum effectura eſſe, comparata cum illis, quæ haud alii, quam ſtupenda & incredibili auctoris ipſius induſtria, pertinacique tot temporum & annorum labori unice assignanda? Poſſimus addere, eorum, quæ aliunde accedebant, ſuggeſta, ut diximus, ab amicis ſuppeditataque, majorem partem ita conſtitutam eſſe, ut raro ullum illuſtrius paulo nomen, niſi in momentis quibusdam vitæ ſcriptove uno aut altero indicandis, attingant. Reliqua ad minorum gentium ſcriptores, interdum obſcuros adeo, ut cum aliis, tum etiam, quod ſummum dixeris, Mollero in ipſa ignorarentur patria, fere pertinent. Talium autem ut ratio haberetur, atque ut ob unam tantum editam concionem, unam in Academia diſputationem habitam, vel ob puerile quoddam compendium Grammaticæ aut Arithmeticæ, verſionem alicujus libelli præcum, ſimiliaque minuta ſcripta, quando nullam alias doctrinæ famam acquiſiſſent, in litteratorum referrentur cenſum, abſuit omnino ab inſtituto Mollerii, quemadmodum ab initio illud habebat captum inque ſuo animo formatum. Itaque, licet cuncta, quorum ad ſe notiſſima indiciumve deferretur, perquam ſedulo colligeret, annotataque in memorialibus libris ſervaret, tamen multi effluerunt anni, antequam monitis amicorum conſiliisque victus, impetrare a ſe poſſet, ut exempta ex collectaneorum tenebris, quæſ damnata habebat, ad lucem & claritatem protraheret, hancque adeo auctorum plebeculam cum præſtantium virorum ſplendore permiſceret. Deſtinat quidem, ſicut diximus, utque ex *Prodromo* apparet, ordinem peculiarem illis, quorum haud multum inſignia in doctrinam artesque extarent merita, minime vero hoc ſpectans, ut unoſquiliſbet, qui levicula quadam ſcriptione in auctoris titulum invaſiſſet, in eodem conſpiceretur, quippe obſcuritati ſuæ potius relinqvendus. At vero cum intelligeret, non idem plerorumque, quos in conſilium adhibebat, judicium eſſe, horum argumentis, quæ erat docilitate, atque auctoritati ceſſit. Tumque primum, quod ipſorum ex ſententia aggregatus eſt, fuit, ut omnem illam inter magna nomina & mediocria diſtinctionem tolleretur, univerſaque continua ſerie, & quidem litterarum illa, ex recepto jamdudum in talibus more, complecteretur: Deinde, ut in eundem ordinem ad-

mitte-

(*) pag. 290.

(II)

mitteret haud paucos, quos antea, ut exiles nimis, ex mediocrium quoque numero excludere, hoc est, delere ex litteratorum albo, statuerat. Atque in hoc nihil videmus quodammodo vituperandum, aut quod acerrimus etiam censor improbare queat: siquidem, quocumque demum modo id concipere, quocumque sub oculisposito simulacro considerare & civitatem litterariam intueri velis, nihil dedecoris consequetur, quando conspicuis viris & in orchestra eminentibus humiles nonnulli ex ultima interponuntur cavea; contra, querelæ & accusationis non poteris non plurimum excitare, si in contrarium tuo opte arbitrato iveris. Neque enim stellarum illi globi, quibus cælum videmus exornatum, omnes æque illustres & perlucidi; verum obscuri iis multi & quasi caliginosi sunt admixti. Neque in sylvis arbores natura facit ad eandem proceritatem excrecere; quid? quod earundem sub umbra luxuriantes persæpe frutices, virgultaque internata, & myricæ humiles observantur. Facit ad hortorum amoenitatem, quod non idem ubique nitor conspiciatur in floribus, quippe quorum multiplex varietas diversique gradus pulchritudinis multo magis blandiuntur oculis. Denique, sicut ineptissimum foret, si quis animo sibi fingeret civitatem sine plebe, aut exercitum ex triariis solis compositum, ita ex contrario minime is culpandus, qui in scribenda gentis alicujus historia litteraria judicat non solos heroes, aut his secundos, sed & infimum litteratorum vulgus ad curas suas pertinere. Interim quid istud quantumque esset discriminis, quod tandem Mollerus sibi constituendum inter eximios viros & mediocres, aut his etiam inferiores duxit, hoc, quantum perspicere possumus, apertissimum ipse reddidit, non solum illa, quæ in plurimorum memoris usus est, brevitate, verum & disertis judiciis, quæ alias cum de ipsis auctoribus, tum de eorum scriptis apposuit. Hocque ut plurimum fecit, quando tales sese offerebant, qui, etiam si minime possent adscribi in præclarorum optimeque meritorum numerum, aliquid sibi tamen inter homines existimationis adscribissent, famamque, licet non plane gloriosis actibus, consecissent, in memoriam litteratæ orbis sparsam disseminatamque. De iis enim, & quidem maxime, si Ecclesiæ noxii, atque in ea noxii, vel, quarum heic non rara exempla, monstrosi turbanda scitis occupati; si in scholis inutiles, in Academiis despiciati existissent; non breviter, sed distincte copioseque commemoravit; quippe ita efflagare naturam conditionemque rei reputabat. Dextre vero & utiliter sic sensisse, innumeri nobiscum dicent, multumque hoc ipso lucis in historiam ecclesiasticam simul invexisse. Ut nunc alteram prætereamus causam, quæ scriptori tam provido & sagaci, quam Mollerus fuit, tamque a tractanda injuriosius cujuscunque mortalis fama alieno, necessitatem quandam imposuerit, de ejusmodi omnibus, quos judicia jamdudum premebant publica, magna sollicitudine inquirendi, summamque adhibendi cautionem, ne quid in eorum historiis relinqueretur inexploratum, aut quod jure argueretur partium studium redolere. Igitur ista ratione factum, ut ex eodem numero non pauci, quorum alioquin facta & nomina haud in magna verfantur laude, permultum temporis, attentionis & curarum Nostro absumferint, descriptionesque interdum haud multo breviores, imo longiores sint fortiti, quam qui meritorum suorum gloria totum eruditum orbem impleverunt. Verum in his particulatim adeo exponendis nunc nimis fortasse progredimur; idque eo veremur magis, quod talia etiam, ut accuratissime explicentur, tamen nunquam sui speciem animo tam perfecte repræsentent, quam ubi in ipsis his voluminibus, ex lustrato hinc inde comparatoque inter se numero aliquo exemplorum, cognoscantur. Etenim sic demum apparebit, quam sincerum & circumspèctum, autim quoque dicere infinitum, illud studium fuerit, quod in contentissimis æque atque optimis, in sinistræ non minus quam prosperæ famæ scriptoribus ad posteritatem enarrandis Mollerus noster collocaverit. Patebit, quam incorruptum se præstiterit in colligendis aliorum hominum judiciis, quæ scilicet, sive ad laudem sive ad vituperationem spectantia, vitarum descriptionibus subjecit amplo numero, diligentiam in eo Magiri, Eybenii, Thomæque illius Pope-Blountii immane quantum supergressus. Videbitur, quantam adhibuerit curam, in omnium, quos celebravit, scriptis, inventis aliisque operibus, ma-

gnis & parvis, etiam ad minutissima usque, non solum enumerandis, sed & interdum, ubi argumentorum dignitas hoc poscebat, uberius paulo recensendis: atque insuper, quam solertem se ubique dederit, in scriptis auctorum singulisque libris, disputationibus, aliisque ingeniorum fecibus ordinandis, ut nempe proprii ab alienis, editi ab ineditis, absoluti præloque parati ab affectis, Latini a vernaculis distincti, omnesque in suas distributi classes, temporum in cunctis servato ordine, cernerentur. Possēt vero in iisdem librorum titulis, ubique integre adductis, hoc fortassis desiderari, quod Germanicos Latinis verbis non reddiderit, in aliarum nationum gratiam, quemadmodum fecisse videmus in Danicis. At in illo profecto ipsum credimus constituisse non tam labori suo parcere, quam chartæ, cujus quanta non fuisset copia absumenda, ad voluminum augendum pretium, legentium commodo certe perlevi, si tot Germanica, infinito prope numero occurrentia, latine fuissent repetenda. Adde, quod haud adeo magni esse faciendam existimavit unius forte & alterius curiositatem in illis oris, ubi Germanica rarius intelliguntur, ut ea propter opus suum efficereť spissius; gavisurus utique, si ex illo, sicuti nunc habetur, ad Septentrionis sui, adque Germaniæ populorum usum, eruditionem atque gloriam, tantum fructus & incrementi perveniret, quantum ipse spe sua omnibusque votis & desideris percepisset.

Tantum autem quum & temporis, & curarum, conjunctique summa animi contentione laboris MOLLERUS in hac sua *Cimbria Litterata* contriverit & insumserit, candoris & integritatis ubique observans, minime mirum est, si opus, quod demum exegit, perquam egregium extiterit, atque ubi ad historiæ illas leges, de quibus initio dicebamus, exigatur, excellens & probatissimum. Prudentiam non sane desideraveris in auctore nostro, uti neque exercitationem. Quippe maturo illud consilio aggressus est, & quamvis vastæ comprehensionis molestiæque prope infinitæ esse facile intelligeret, nihil tamen viribus suis majus, nihil, cui se perferendo non suffecturum fore, si modo annorum fati & valetudinis supremus arbiter largiretur, sese in humeros suos sustulisse, ut initio sibi visus est, ita in laboris decursu deprehendit. Sicque res se habet profecto: Neque enim Noster temerarius aut injustus rerum suarum ratiocinator fuit; à cunctis præsertim, quæ ad sustinendum tantum onus requirerentur, instructus, & suarum experimentis facultatum, & aliorum iudiciis, cognitus. Æstimabant has dotes ejus, inque summo habere pretio didicerant clarissimi quique eruditorum, jamdudum ex *Homonymoscopie* specimine, postea ex *Isagoge ad Historiam Cimbricam*, tandem ex *Diatriba de Helmoldo*, atque eximiis ad Alberti Bartholini & Schefferi Indices *Hypomnematis*, in eam opinionem adducti, paucissimos posse dari in republica litteraria, vixque duos aut tres præterea homines, si vel ubique gentium velles quærere, reperendos esse tunc temporis, pari, ac nostrum, aptitudine, ad litterariam, non unius sed plurium populorum & ætatum, historiæ contexendam. Certe doctrinam cum respicerent, cum diligentiam, miramque in singulis accurationem, facile eodem omnes sententiæ concurrebant, præcipuas has esse virtutes & maxime exoptandas, si cui unquam homini provincia demandanda foret universæ eruditi orbis historiæ litteris tradendæ, sique ea non mortalis unius vires superaret longissime. At Mollerus Cimbriæ suæ contentus finibus, in eo quoque prudentiæ experimentum dedit haud vulgaris, nimirum quod perspiceret, plus satis negotii exhibituram vel laboriosissimo virorum fore hujusmodi provinciam, etiam in unica duntaxat, eaque haud magna gente, susceptam. Et crederes potuisse hæc tria volumina, quæ nunc edimus, quibus, etiam si MCCCXXX. scriptorum vitas comprehendunt, si necdum centesimam partem historiæ orbis litterarii contineri dixeris, nimium tamen de iis dixeris; crederes, inquam, potuisse industria unius viri ista confici, atque ad talem perfectionem perducī; nisi eidem viro, præter cetera, quæ diximus, subsidia, etiam hoc contigisset, ut in sanitate ad seniles usque annos incorrupta, præterquam quod ab oculis laboraverit, spatii unica potissimum rei vacandi fuisset minus destitutus, quam alii doctorum plurimi? At nihilo minus conqvesitum identidem deprehendimus de exigua nimis temporis usura, quæ fruebatur, quæque in munere scholastico non nisi per intervalla ordinariæ functionis concedi poterat. Optavisset

visset eequidem, saltem primis officii illius annis, si fortunam ad arbitrium fingere suisque res suas ordinare auspiciis licuisset, impedimentis istis relaxari aut plane exolvere; hasque animo cogitationesolvebat, ut in magnam bibliothecam aliquam, præfecti aut custodis nomine, receptus, stationem quavis inveniret ad negotia illa sua prorsus accommodatam. De quo in epistola ad Marquardum Gudium, Kal. Novembr. anni MDCLXXXVI. scripta, cujus & supra meminimus, usum eum legimus his verbis: "Otium etiam optaverim paulo liberius, nec enim in hoc munere scholastico, quo hic loci stipendio satis tenui fungor, tantum illud suppetit, quantum perficiendo operi (Cimbriæ Litteratæ) requiritur. Sacra quidem sparta aliquoties mihi oblata, sed ab eo vitæ genere, uti dixi, genius meus abhorret, & potius per omnem ætatem in hoc pistrino desudabo, quam istud ambiam. Summum autem votorum apicem me attigisse, & cum Jove ipso de felicitatis prærogativa me contendere posse putabo, si forte bibliothecæ cuidam præfici & in istiusmodi *ἐπιτελείῃ* consensescere possem." Verum progredientibus annis pistrini illius, ut vocabat, assuetudine ita obduruit Nostri animus, & percalluit, ut ne quidem, cum exoptata tantopere conditio, in una celeberrimarum toto orbe bibliothecarum, inque florentissimo studii regno proponeretur, avelli potuerit à ludo & officina sua; haud dubie, postquam ad successus nunquam non lætos accucundos, quibus in expolienda juventute utebatur, animum advertisset. Insuper assuescendo non minus expertus fuerat, quemadmodum ex guttulis alveos, ita ex temporis particulis, modo ea recte dispensentur, spatia tandem magna effici: Unde & nullam temere prætermittebat, sed quæcunque ab officio illo relinquebantur momenta, singula interceptiebat, & quæ plerumque alias animi relaxationi solent dari, cuncta lectioni & scriptioni, maximam vero partem *Cimbriæ Litteratæ* vindicabat. Ea itaque ratione otium, cujus compotem se non factum esse antea conquirebatur, sua sibi industria comparabat, hoc duntaxat discrimine, quod in labore illo, ob quem tantopere otium desideraverat, duplicatum videret annorum numerum; jamque in colligendo, examinando, componendo, denique & transcribendo, (quod ultimum bis terve, propter magnam accessionum sylvam, necessitate impulsus, fecit,) amplius quadraginta annos impenderit; cum didimum istius temporis haud dubie viro sufficisset suo arbitrato viventi, nullique tam ærumnoso muneri, quam scholasticum est, mancipato. Erunt, de quo nullum nobis est dubium, inter lectores horum voluminum, quibus nimium hoc putabitur, neque tam singulare, quam parum viro sapiente dignum, in huiusmodi scriptione partem ætatis humanæ longe maximam conterere, atque adeo in coacervando, quæ de aliis in sua gente bonæ & malæ notæ mortalibus sciri possint, inque catalogis librorum conficiendis, consensescere. Sed hi erunt, quibus haud satis Historia litteraria perspecta, ejusque utilitas explorata est; qui ingentes, quibus obsepta est, difficultates non intelligunt, qui ad vastos cognitionis istius ambitus nondum adverterunt animum, nescientes scilicet, ut unius populi res litterarias perscruteris, quanta non auctorum tantum notitia, sed artium & disciplinarum copia, quantus quamque diffusus in immensum fere apparatus, quantæ ex aliarum nationum omnium bibliothecis rei librariæ facultates requirantur. Hi denique erunt, qui istud genus scriptionis, non sapientie regula, sed suo ingenuo metiuntur, nihil habentes pensi, quid ex properatis laboribus suis veræ utilitatis ad publicum emergat; modo sibi quæstus paretur & gloriola. Verus autem & solidus ille fructus quomodo emergere potest ex labore, cui & tempus & reliqua defuerint, quæ enumeravimus, ad veritatis indagationem plane atque omnino necessaria? Vidimus hac nostra ætate, a nonnullis, qui disciplinarum sapientiæ profitentur, disputationes conscriptas, *de eo quod nimium est* in hoc vel illo studio: Quorum ut instituta & rationes neutiquam reprehendimus, (multa enim commode ab iis dici posse quis negaverit?) ita si qui illud *nimium* cogitent ad veritatis historicæ studium applicare, nempe ut huic fines mediocris industriæ præscribantur, habeant sibi elegantem philosophiam suam, & ignaviæ, quam commendatum eunt, laudem reportent, quam merentur. Nam ignavis, ut ille ait, quicquid egerint, videtur nimium: Vere autem diligens in negotio nunquam sibi satisfacit, semperque videt aliquid, operi quod addendum, aut ulteriore cura investi-

investigandum sit. Mollerus id genus disquisitionibus pæne a puero innutritus, totque excellentium virorum lapsibus & erratis, quorum non parvum numerum detexerat in *Homonymorum* libro, nec non propriis suis, doctior, jam antequam grandis sui operis molitionem inchoaret, in eam se consuetudinem adduxerat, nullius ut auctoritate niteretur, nullius adoptaret narrata, neque alienum testimonium pro suo unquam usurparet. Itaque alii alios dum transcribunt, suamque in illorum sive falsa sive verè dicta fidem temere interponunt, Noster perpetuo quoscunque haberet auctores laudando, religioni habuit de suo quicquam adjungere inexplorati. Hoc vero egit, ut, si quæ vel ad confirmanda, quæ sic adduxerat, testimonia & narrata, vel ad elevandam eorum fidem, aut quocunque ea demum modo variarentur, alicubi deprehendisset, talia eadem integritate proferret, nullo nationum, sectarum, religionum, nullo sive apud doctos, sive in vulgo secundæ adversæve famæ respectu. Quantos vero putamus labores sustinuisse, quantum vitæ suæ partem exhaustisse in istis omnibus, ex infinita voluminum, libellorum, schedarum multitudine eruendis, excerpendis, notandis, adde etiam dijudicandis? Neque enim magis putavit sibi esse negligendum illud historici officium, quod personam ei iudicis imponit. Noverat, ex ipsius doctrina Artis, minime mutam esse oportere historiam, vel laude, vituperatione, censuræque eorum, quorum in ea fiat mentio, carere: Si quidem, ut recte nonnemo ait (*), in describendis viris, qui memoratu dignum aliquid gesserint, eorumque factis, interponendum est sæpe a scriptore iudicium, ut in iis laudet alia, vituperet, nihilque aut odio, aut benevolentia, aut cupiditate ambitioneque dicat; sed tanquam iudicis integri probique personam induat, omnia sincere & pure examinata commemoret. Quæ quidem genuina historicæ functionis præcepta, ex sapientiæ fonte hausta, nulliusque non cordati assensu hominis comprobata, vel nemo ex iis omnibus, quotquot in argumento quodam historicæ litterariæ fuerunt occupati, vel Mollerus servavit, omnesque officii istius partes magna sanctimonia diligentique implevit. Etenim, qui ab ineunte ætate Deo se consecrarat, nihilque non pium honestumque in omnibus suis studiis, consiliis, laboribus cogitabat; qui charitatem, quæ cuncti in universum homines, maxime vero Servatoris humani generis ipsum nomen professi, conjungi debent, primam sciebat & præcipuam esse virtutem, ab auctore religionis ipso injectam; quique natura pariter & disciplina homo lenissimus, pacisque percupidus, nihil magis detestabatur, quam certaminum illam feritatem, in Christianorum cœtibus sub splendido fere semper nomine, sed persæpe ementito & adulterino, grassantem; qui, inquam, his moribus, hocque vitæ instituto ætatem egit, cumque eandem supremam illa hora terminaret, animi a terrenis averſi, & cœlestia tantum anhelantis pulcherrimum exemplum reliquit, (**) analiter credimus versatum esse in hoc opere, quam innocentem & candide, atque ita, ut a veritate, quantum eam cognoscere sibi datum, ne latum quidem unguem discederet? Egregia sane virtus, & in quocunque demum historiarum genere spectetur, omnium præstantissima atque maxima; in litteraria autem historia, præsertim recentiore, oppido singularis. Ideoque, utut inveniri possint, quibus cætera huiusmodi scriptionis ornamenta paria cum hoc Nostro fuerint, de quo tamen, si tantummodo stylum exceperis, merito dubitamus, in hoc certe, quod principale censetur, ubi haud magis utique de nullo proferendo falso, quam de nullo occultando vero agitur, primum Mollerus tenere locum judicandus. Potest quidem fieri, (et si certo illud affirmare nolim,) ut hanc nonnulli parum decoram rationem iudicent honori patriæ suæ consulendi, quando inter cives ejus offendunt tam multos, doctrina quidem conspicuos, nonnunquam etiam officiorum amplitudine insignes, tamen mediocriter admodum laudari, si præconia nimirum, illorum meritis tributa, comparentur cum gravibus notis atque maculis, quæ subinde memoriam eorundem à Nostro intuentur adpersam. Præferrent illi ipsi, opinor, Historiam gentis suæ litterariam contextam in eum modum, cujus olim exemplum dedit Tritthenhemius Abbas Spanhemensis in *Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum*, ubi universi, hæreseos labe infamatos si

(*) Seb. Foxius de *insitiis. hist. p. m. 793.* (**) Vid. *Commentatio de vita & scriptis Jo. Mollerii, à Filiis edita, pag. 14. & 15.*

exceperis, invidendis laudibus afficiuntur. Quod etiam exemplum in nostris *Danicis* plane imitatus fuit Claudius ille Lyschander; utpote cui nullum fere nominatum habes, nisi qui simul *doctrina & sapientia & morum integritate fulgentissimus, in Divinis literis eruditissimus, virtute & humanitate spectabilis, ingenio acutus, consilio promptus, lingua excellens, Philosophia egregie instructus, in rebus expediendis industrius & alacer, vita & moribus devotus, universis disciplinis cultissimus, in revolvendis veterum scriptis assiduus, doctorum virorum conversatione clarissimus, & infinitis id genus titulis celebretur*; haud unus vero noscatur vel exiguo doctrinae, morum, opinionum, aut ingenii vitio laborasse. Quem libellum, ut id obiter dicam, etiamsi in quibusdam, ut videmus, absurdum, tamen ob multorum jam deperditorum notitiam, isto conservatam, neutiquam abjiciendum, è manuscriptis codicibus, in quibus diu circumferebatur, nuperrime publico bono eruit, illustrissimus atque de patriæ cum suæ tum nostræ rebus præclarissime meritus Dn. de Westphalen, *tertioque tomo Monumentorum Cimbricorum & Megapolensium* inseruit. Possem equidem plures adjungere ex aliis nationibus, simili usos instituto, hoc est, in litteratis suis civibus recensendis eadem perpetuo oberrantes chorda; quandoquidem neminem nobis sistunt aut producunt, in quo non omnia sint egregia, atque ne minimum quidem ullo modo accusandum: quamvis neque in eam classem compingerem Cardinalium, Jesuitarum, & quorundam Ordinum Monasticorum Bibliothecas; neque elogia duntaxat profectos, & delectum quendam ex variis gentibus exhibentes huc referrem. Nullum tamen, quantum nunc memini, æque similem deprehendi Lyschandro nostro, atque est Michael Pocci-antius Servita in *Catalogo Scriptorum Florentinorum*, cum suo continuatore Luca Ferrinio: Nempe quia hi duo, pariter ac Danus ille, in eadem, ut apparet, Abbatis Trithemii vestigia incurrerunt. Sed de istis satis. Et eorundem si quis excusare pietatem aut prolixam erga suos liberalitatem velit, ei minime repugnabimus. Nonne enim licitum auctoribus, arbitratu suo agere? & quemadmodum unus prægrandes, alii minutos libros de iisdem argumentis edunt, ita & in hoc genere liberum fuerit cuidam scriptori majorem, alteri autem mediocrem aut per parvam, lectorum utilitatem sibi proponere; imo etiam ridendi simul materiam eis præbere? Verumenimvero Mollerius satis extolli nequit virtus, quod in magno suo non minus animose suscepto, quam feliciter absoluto, opere fixum hoc destinatumque habuerit, nihilque tantopere animo suo spectaverit, quam ut longe maxima utilitas ex eo consequeretur. At hæc minime unquam existeret potuisset tanta, si historiam ex meris laudibus & elogiis compositam, nisi ubi in quenquam incideret vel communi opinioni improbatum, vel odio certæ & potentis alicujus partis afflictum, excudisset. Potuisset in illam, incredibili sane temporis sui & laboris compendio, haud parvos, quos tot annis conquisiverat, programmatum & funebrium orationum acervos, iisque similia monumenta, consipare, neque adeo his quicquam de suo addere, sive ad confirmanda, quæ ex vero prodita, ab aliis vocata fuissent in dubium, sive ad supplenda, quæ deficerent, sive etiam ad convellendam narrationum, quas de aliquibus reperisset, fallitatem. Verbo, licuisset ei Melchioris Adami, totque aliorum, eandem viam non sine laude, insistentium, imitatore agere. Sed quæso te, an dignam potes talem æstimare operam, quæ viro occupato & gravi, aut non potius adolescenti cuidam, nondum satis virium ad majora affecuto, injungatur? Aut qualem ex hujusmodi farragine construi historiam putas litterariam, nisi mendosam & corruptam? Quod enim M. Tullius olim ac T. Livius serio ac prudenter sunt conquesti de Romana sua historia, ille quidem, *laudationibus eam factam esse mendosorem* (*), hic vero, *memoriam rerum funebribus laudibus vitiatam* (**); mihi omnino persuasum, æque, imo meliore fortassis jure pronunciandum esse de historia litteraria. Unde valde optatos credo multos fore, ut in unaquaque Europæarum gentium emergant scriptores Mollero nostro similes, paribusque animis instructi. Cui voto ac desiderio nostro num plane sit satisfactura erudita Religiosorum societas ex Ord. Benedictinorum a S. Mauro, a qua luculenti operis *de statu Gallie litterario*, aliquot partes

(*) Cicero *Brut.* cap. 16. (**) Liv. *lib. 8. c. ult.*

conspeximus magno studio elucubratas, tum demum, ut puto, cognoscetur, quando in eodem ad hanc nostram ætatem, vel potius ad ultima duo secula fuerit perventum. Ceterum ad ubertatem quod attinet, observationumque multitudinem, nihil mirandum fuerit, si integra eruditorum Societas superare possit unius solummodo hominis, finibus certe angustis, quocumque tandem modo consideretur, circumscripti, copias. Nunc de fidelitate duntaxat, sinceroque veri perferutandi atque divulgandi instituto loquor. Qualem equidem laudem (ne quis hanc uni propriam esse putet Petro Bælio,) existimabo aliquo esse modo impertiendam Joanni Petro Nicerono, Barnabitz, in plerisque, quas ex omnibus fere Europæ collegit populis, doctorum vitis, mire accurato & candido. Quali etiam nemo facile defraudabit operam illustri Marchionis Scipionis Maffei, in scriptoribus patriæ suæ collocatam, quamvis ad severas illas leges, quæ singula ad memorias eorum spectantia exponere & considerare jubent, non adstrictam. De Leonardi Nicodemi uberibus *Additionibus ad Toppi Bibliothecam Neapolitanam* parco dicere, à sola diligentia commendandis. Iis, si iudicandi facultas doctæque sagacitas requiratur, Francisci Dionysii Camusati illæ, etiamsi non tanto numero, ad *Bibliothecam Alphonfi Ciacconii*, quemadmodum & ejusdem observata de nonnullis *Eruditorum Ephemeridibus*, facile præferuntur. Adriani Bailleti, scriptorum numero & præstantia inclyti, Bernardi Monetz, Caroli Ancillonii, quanta sint, quamque omnium prædicatione digna de hoc genere merita, neminem nescire puto. Doctum etiam & operosum satis est opus, quo *Lugdunenses* suos illustravit Dominicus S. J. memorabilia multa de litteris & litteratis curiose eleganterque persecutus, utrum vero sincera ubique fide, dispiciant alii. Hanckii de eruditis *Silesiis*, Hartknochii & Lilienthalii de *Borussis*, Czwittingeri de *Hungaris*, commentationes tumentur quidem locum suum, & institutis auctorum pulchrè respondent; sint licet scriptionis modo & ratione dispares, neque multi reperiuntur, qui ad illam exquilitæ accurationis laudem cum Rev. Lilienthalio partiendam facile possint aspirare. Peccarem haud dubie, si conjungere cum jam enumeratis vellem Prosperi Mandosii, Augustini Oldoini, similiumque plurimum scriptiones, utpote indignas hac societate multisque partibus inferiores. De *Germanorum, Belgarum, Britannorum, Hibernorum, Suecorum*, nostrorum denique, seu veteribus sive novis conatibus, quicquam in medium ut proferam, nemo à me nunc exigit: neque enim id ago, ut cunctorum nomina, Nicolai Antonii exemplo in eleganti illa præfatione, colligam. Non possum tamen, quin verbi aliquid hic injiciam de egregia illa spe, cujus, ut accipi, compotes *Magna Britannia* nos faciet: siquidem ex ea intra breve tempus conspecturifumus amplissimam quandam, postque inperfecta illa Balei, Lelandi, Pitfci, Antonii Woodi, Waræi plurimumque molimenta, diu desideratam *Bibliothecam Britannico-Hibernicam*, sive *Scriptorum, qui in Anglia, Scotia & Hibernia vel nati fuerunt, vel munera aliqua obierunt, ab ultima antiquitate usque ad Seculum XVII, notitiam, quam magnis olim impensis, summoque labore congestam à Thoma Tamero, nuper Episcopo Assavensi*, ex MSS. ejus desumptam, alphabetico ordine dispositam, nec non locupletibus prolegomenis ornatam, publicis typis subjiciet, aut subiectam nunc, ut credo, habet vir illustri jamdudum fama ob immortalia sua scripta potius David Wilkins. Referentur in ea cujusque auctoris patria, ætas, res gesta, obitus: Enumerabuntur scripta, genuina, dubia atque spuria; Eorum, quæ impressa sunt, variae editiones, manu verò scriptorum, ubi asservantur, loca, indicabuntur. Et in justum profecto foret, de præclara adeo accessione non gratulari velle orbi litterato, pietatemque Reverendi illius viri, cui acceptam feremus, grata celebratione prosequi. Tandem inter eos, qui Academicarum Memorias, Professorumque vitas conviderunt, quorum neque parvus est numerus, post laudatissimam Antonii olim Riccoboni in *Patavina*, Jo. Launoji & Guil. Buxæ in *Parisiensi*, atque Antonii Woodi in *Oxonienfi* industriam, non memini ullos (saltem eos non novi,) quorum merita exæquare possint cum ea laude, quam optimo jure assecuti sunt & reportarunt, ex *Academia* quidem *Altorfina* egregie descripta Zeltnerus, Bayerus, Apinus, ex *Ultrasectina* vero Casparus burmannus; nili & his forte adjiaciendus Jo. Christoph. Becmannus, *Francofurtensis ad Oderam* historicus, satis in multis

multis locis copiosus. Verum, ut ad propria revertamur, ex omnibus modo enumeratis etiam qui habendi sunt præstantissimi, quod eadem rem illam dexteritate, quam in Mollero animadvertimus, pertractarint, neque audemus dicere, neque possumus; minime etiam verentes, ut ab ullo eorum hic Noster superatus industria, fide, ingenuitate demonstraretur. Ac, ne nobis Nicolaum Antonium quis opponat, alioquin facile in hac palestra principem, ut libenter, & merito quidem, largiamur, egregium scriptorem nihil reliqui fecisse, quod ad boni historici virtutes pertinet, audacter profitemur, Nostrium ne huic quidem, præterquam in una illa dicendi facultate, concedere. Tametsi in eis, quæ antecellit Hispanum Noster, quædam non tam auctori imputanda esse, quam illius, in quæ constrictus vivebat, religionis impedimentis, novimus. Annon vero autumas, illa, quæ Nicolaus conscripsit, capita de nonnullis patriæ suæ viris, per orbem cognitissimis, ex, gr. de Dominico de Soto, Didaco Hurtado de Mendoza, Bartholomæo de las Casas, Constantino Fontio, Joanne Mariana, Joanne Genesio Sepulveda, Antonio Perezio, exilio & scriptis nobili, ut plures præteream, non fuisse aliâ & multo luculentiore forma proditura, si in manus Molleri, apparatu Antoniano instructi, incidissent elaboranda? Styli quidem nitorem, quippe quæ parte Antonius regnat, eundem neutiquam offensivus; (hoc enim quidni fatebimur?) at, quod plus certe utilitatis habet, multa scitu & memoratu digna percepisses, modò leviter illic attacta, modò strictim & quali titubanter prolata, imo in quibusdam certo consilio tacita prorsus & suppressa. Sed quo rapimur? & quam tantam habemus causam Nicolaum Antonium accusandi? Quali ille in Romanensium tantummodo cœtibus, vel apud Hispanos, mos vigeret, neque idem sese aliis jamdudum probasset, ut veritas tegeretur, certorumque hominum facta, ne ad posteritatis notitiam perventura sint, quali quibusdam velis obtenderentur? Percuperem equidem in eo falli opinioneque mea decipi. Sed, nisi admodum sit mutata indoles & natura quorundam ex eo ordine, cuius est normam & puritatem credendorum custodire, ac ne in ullo varietur puncto, curam agere, vix aliter mihi persvaderi patiar, quam nonnullos eorum valde iniquis oculis intuituros fore quasdam in hac *Cimbria Litterata* infectiones, narrationesque, & multa ut fuissent ex iis sublata funditus ac deleta, optaturos. Ad me quod attinet, fateor hinc inde mihi, præsertim (ut ex pluribus duos nominem,) in Georgii Calixti vita, fusillime omnium *Tomo III.* descripta, inque Joannis Henrici Horbii illa, *Tomo II.* de hostibus illorum virorum, spectatis, dum vivebant, magnæque adhuc famæ Theologis, talia sese obtulisse, ad quæ totus mihi animus cohorrui. Nam etiam jam pridem ea ipsa maximam partem haberem cognita, quum tamen in unum cumulum congestam & comportatam, invictisque confirmatam heic documentis tantam adspicerem seriem calumniarum, mendaciorum, perjuriorum, vexationum, pluriumque aliorum scelerum, quibus in fratres suos personati illi Divinæ gloriæ defensores fuissent grassati, (quali armorum genere vel paganos & atheos oppugnare nemo non summum nefas duxerit, nisi perfectè impius;) non poteram non graviter commoveri, tamque pudendorum memoriam exemplorum, tanquam auspicia mala, detestari. Et jam videor mihi audire quosdam, nobiscum expostulantes & conquerentes de nimia Molleri libertate, partiumque, sicut ipsi appellare solent, studio; quod auctorum non optimæ notæ noxiisque opinionibus adhærescentium sæpe tutari causam, summorum autem hominum, incredibilibus de Ecclesia Dei meritis venerandorum, quævis peccata detegere, notissimi illius ante quinque decem annos scriptoris exemplo, non erubuerit. Annon enim rectus fuisset, de illis manifestè jam pridem improbat, quippe quæ, etiam dum inter mortales supererant, communione piorum, imo ipso cœlo, in tot puriorem spirantibus doctrinam libris, interdictum fuit, parum sollicitum se ostendere; horum autem ardorem ferventissimosque in propugnanda religionis arce animos potius admirari, quam, sicubi moderationis leges excessissent, ut solent heroici illi spiritus justo interdum acrius incallescere, invidiose traducere, & quæstis criminationibus infamare? Ita scilicet cum bonis & præclare meritis viris agitur! Ita parentum turpitudine obtegatur, ac dissimulantur nævi; quod tamen pietatis divinæ humanæque leges jubent! Verum qui sic loquuntur aut sentiunt, eo, in quanta ipsi versentur injulitia, nobis dicunt. Illi enim ipsi sunt, qui nobiscum

nihil cuperent potius, quam ut eodem candore eademque libertate, qua Mollerus usus, conscriptæ haberentur historiæ de iis gentibus & ecclesiis, in quibus à nostrorum dogmatum puritate ingens illa viget dissensio, multisque jam seculis viguit: nuncque in Romanensibus atque aliis quod culpant, sæpe non levia suorum probra, multa etiam ad catalogum veritatis confessorum ampliorem efficiendum apta, silentio prætereuntibus, illud ipsum a nostris observatum vellent, quasi in eo pietatis & religiosi officii res versaretur. Vellent forsitan, ut quæcunque a sinceris, quos vocant, doctoribus aspere in eos, quos oderant, & ferociter, falso etiam & sine ulla veritatis specie, dicta essent, rata nosster auctor habuisset, hoc est, ut in illa diligentissima disquisitione ne quidem oculis suis credidisset. Ostendant vero nobis, ubi ille & quo loco errantium peccatis aut pravarum opinionum commentis patrocinatus sit; aut ubi non potius serium peccatoris sui dissensum ab omni eo, quod cum revelata ac per Christum & Apostolos tradita religione non congrueret, ut erat in istis rebus constantissimus, sit testatus. Etenim, quæ mens illi, & quis sensus de dogmatibus & officiis Christianorum fuerit, tum in multis Theologorum aliis, tum præcipue in Henrici Mulleri Rostochiensis vita (*), nec non in Georgii Stampelii illa (**) declaratum ivit. Pacis & tolerantiae commendatricem quod majore aliquanto favore, quam pugnacem sine omni mansuetudine Theologiam complexus sit; & quod abesse non tantum a sacri ordinis viris, sed ab humana omni societate lupinos ac leoninos mores desiderarit, ut inficari non possumus; ita si hoc aliis criminis loco habeatur, per nos licet reprehendant, scriptisque suis ulciscantur, quantum velint. Illud nos vicissim postulamus, ut ne aliæ historiis ecclesiæ aut litterarum, quantum ad veritatis libere proferendæ studium, præscribantur leges, quam quibus civilis historia utitur & adstricta est. In hac enim novimus præceptis, quibus obrogari nunquam potest, sancitum esse, atque a scribente requiri, ut eadem, quæ optimorum mortalium, etiam malorum actiones, integritate narret, tam in prioribus, sicubi a virtute declinaverint, castigandis, quam in alteris, quoties cum iustitia sint conjunctæ, prædicandis, incorruptis. Legimus, & in omnibus fere historicorum monumentis offendimus Principum vitia, consiliorum errores, ducum frustrationes, civium peccata, vivis sæpenumero coloribus depicta: ita ut Polybio, sapientissimo auctori univæ ex principibus, qui eam unquam artem tractaverunt, magnæ gloriæ ducatur, ne parenti quidem proprio, aut aliis, quos amicissimos habebat, pepercisse; adeoque maluisse in historia veritatis amicum se probare, quam peccatis paternis aut civium conjunctissimorum indulgentem. Et nos homunculi stomachabimur, atque, Christiani cum simus, veroque & justo æterna sponcione obligati, ob detecta in quodam alicujus famæ doctore perverfæ mentis indicia, litem movebimus historico innocenti & extra omnem malæ fidei suspensionem posito! Ego interim persuasum omnino habeo, Mollerum ex talium narratione nihil jucunditatis sensisse, haud magis quam Sozomenum, utpote qui similia fere suorum temporum dedecora probraque aggressurus, invidiam prius omnem deprecatur, neque enim se nisi invictissimo ea animo narrare, quum si alio modo ageret, historiæ legitimæ jura corrumpere, ac veritas, cui dum obsequendum, cuncta postponenda essent cetera, proderetur. Pariter in toto opere, quod hic editur, simplex istud elucet, rectumque ingenium auctoris nostri, usque adeo a dissimulatione alienum, ut, quemadmodum neque a se potuerit, in erratis eorum ac nævis, quos etiam maxime venerabatur, aliquid ut fileret, impetrare, cujus moris exempla in Antonio Reifero (*), Erasmo Sacercio (**), Joanne Balthe. Schuppio (***), aliisque magno habemus numero; ita de illis vicissim, quorum, cum aliter non liceret, haud levia interdum flagitia exposuerat, minime unquam intermisit, quæ essent egregie laudabiliterque præfita, commendare, idque ut plurimum facere exquisitisime. Perlegatur modo longum satis caput, quo Joannem Mullerum, celeberrimum Hamburgenum sacerdotem enarravit (****), & videbitur, quam effusus Noster ac prolixus in afferendis doctorum de illo viro judiciis, nimium sæpe faventibus omnemque supergressis modum, fuerit, quamque contra in censuris adducendis parcus. Possent similia, & quis dubitat? multò plura indicari: faceremque id profecto, si rem ita postulare crederem. Tamen rectius fortassis inquisitionis ista

opera

(*) Tom. III. p. 459. & 490. (**) Tom. II. pag. 850.

(*) Tom. 2. p. 708.

(**) Tom. 2. p. 760. 761.

(***) Tom. 2. p. 794.

(****) Tom. 3. p. 499. sq.

opera fuerit relinqvenda iis, quibus aliquando volupe erit, aut qui interesse sua arbitrabuntur, paria, si possint, auctori nostro reddere, atque eorum, quos laesos existimabunt, honorem & innocentiam vindicando, peccata Nostri & errores, & inflata, si quæ deprehensa fuerint, veritati ipsi vulnera, æque validis fortibusque, atque ille usus est, documentis coarguere.

Nunc de fructu & utilitate, quanta ex his *Cimbria Litterata* libris expectari possit, aliquid adjungendum foret, nisi arrogantiae crimen extimescerem, quasi lectorum judicia sermone cogitarem meo præoccupare. Itaque video me hac posse, tanquam supervacua, superfedere opera. Qvis enim doctrinarum studia usque adeo iratis proficetur Musis, ut vel infinitum historiae, quocunque nomine consideratae, usum, vel speciatim ingentia litterariae historiae ignoret commoda, & quas hæc ipsa reliquis studiorum generibus opportunitates adferat? Ita ut inter adjumenta disciplinarum & subsidia, quibus nostram inprimis ætatem providentia Divina abundare fecit, nullum temere nominaveris, quo carere difficilius, ut res hodie constitutæ sunt, possimus, quodque etiam gravius sui ulciscatur contemptionem. Quod quidem in proclivi esset, per scientias eundo, ingenti argumentorum exemplorumque vi firmare, nisi jamdudum alii peculiaribus illud fuissent scriptis executi, atque, ut quod res est dicam, mihi persuasum haberetur, vix præter tyrones esse, & in disciplinis bonarum artium fere hospites, qui de ea re dubitent. Ceterum, ut in plerisque operibus, adeo amplæ circumscriptio, atque est hæc *Cimbria Litterata*, præsertim si in iisdem non jejune, sed quemadmodum hic, plenius res tractentur, multa ubique in rem suam omnium fere studiosi artium reperiunt, ita in his voluminibus ubertatem & copiam, omni opinione sua majorem, iidem deprehendent. Est enim, atque in quovis volumine sese offert, etiam non quærentibus in conspectum incurrens quasi, unde thesauros suos locupletabunt Theologi, Jurisconsulti, Philosophi, Historiæ naturalis amatores, Medicorum tota & Mathematicorum natio, denique Grammatici & Antiquarii, & quocunque aliquam eruditionis ab humanitate appellatae partem colunt. Sed quæ in tota doctrinarum classe maximam hinc sibi accessionem gratulari queat, Ecclesiastica sine dubio est historia, non solum propter intimum ejus cum Litteraria illa nexum, nemini ulli, ut credo, ignoratum, verum etiam propter prævalentem illorum numerum, qui ex sacra illa eruditione aliquid nominis consecuti, aut muneribus præfecti ecclesiastici, hic comparent. Atque eorum sive memorias amplissimasque vitam descriptiones intuearis, ubi nihil in eorum gestis præteritum, nihil in agitatibus cum aliis doctoribus controversiis non enucleatum habes, imo longe majore studio & fidelitate, quam ab ullo alio cujuscunque nominis auctore, singula explicata; sive scriptorum recensionem spectes, & quæ eorundem occasione Mollerus, incredibiliter diligens, ad lectorem plenius edocendum necessaria duxit ut proferret, nunc ex propriis observatis, nunc ex aliorum judiciis, sæpe etiam, ut enatas auctoribus inde lites narraret, vel similia, nusquam profecto deerit ad historiam sacri & religiosi argumenti instruendam uberissima materiarum seges. Quemadmodum neque desiderabit historiae civilis cultor suo usui inservitura, in tot vitis summorum hominum; quos inter eminere maximos quosdam videmus Principes, ut regali sanguine editos, ita augustis undequaque meritis non tantum in ditionibus suis regendis, sed etiam in disciplinarum artiumque, strenue ab ipsis excultarum, amplificandis commodis proferendisque finibus, fulgentissimos. Offerent sese ex Politicorum, ut vocantur, ordine, in omnibus tribus Partibus, viri, familiarum vetustate & amplitudine, officiorum splendore, doctrinae, quam omnaverunt, gloria, illustrissimi. Conspiciuntur exercituum Duces, Phœbea illa non minus, quam imperatoria lauru decorati. Occurrunt alii, & quidem majore numero, præcipuis, dum vivebant, togæ ornamentis adscripti, exque negotiorum publicorum, partim in legationibus, quas foris gesserunt, partim in patria, apud Principes suos aut cives, administratione immortalē adepti famam, egregiis, quæ publicarunt, monumentis, nec non in Musarum alumnos beneficiis haud parum adauctam extensamque. Omittam dicere de illo, quod præterea in hujusmodi solet commentationibus spectari, quodque ad notitiam lectoribus de disciplina-

rum progressu & incrementis aperiendam pertinet: nempe ut, quibus auspiciis in regiones illas, quarum clari ingenio & scriptis viri percerentur, introducti olim fuerint, quæque auxiliis propagata, ad præsentis felicitatis habitum pervenerint, constare queat. Id enim haud minus prælitum esse a Mollero, ex ratione terrarum ambitus atque finium, quibus ei placitum fuit ut *Cimbriam* suam *Litteratam* includeret, arbitramur. Neque existimare possumus, curiosis istius scientiæ hoc admodum ob stare, quod auctor, mutata, quam antea instituisse ipsum diximus, dispositione, non amplius seculorum seriem ac ætatem, quibus floruerunt scriptores, sed alphabeticam, vulgo appellatam, adoptavit. Cum præterquam quod in his terris, etiam si haud nulli plane, minime tamen multi floruerint, qui seculum ab hoc nostro tertium, ad quod communiter fere doctrinæ per Germaniam reforescentis refertur ætas, præcesserint, laboris non magni res fuerit, ex reliqua multitudine quosdam præstantiores, & in promovendis artibus feliciores seligere, suasque in classes, non modo temporum, quæ vixere, sed & disciplinarum, quas illustrare, distribuere. Atque tunc auctor forem, ut postquam luculentus magnorum hominum numerus, tam indigenarum ex *primo Tomo*, quam alienigenarum ex *altero*, excerptus esset, quotcumque scilicet ad quandam doctrinarum partem, sive profanam sive sacram, eximii aliquid contulissent, ad *tertium* demum *Volumen* cum perventum esset, ex eo nullus fere prætermitteretur. Equidem cum hoc primum in manus sumerem, per facile animadverti, propositum auctori fuisse, nullos ibi commemorare, nisi præstantiores, quorumque actiones & monumenta edita plurimum celebritatis habuissent: etiam si haud dicere possumus, pari istos omnes vel eruditionis vel aliarum virtutum gloria præstitisse, aut omnia in eorum gestis fuisse Mollero magis, quam aliis multis approbata. Attamen tales heic reperientur forte pauci, iisdemque singularibus quibusdam dotibus, ac in ecclesiâ remve publicam meritis labem unam alteramve compenantes. Sunt vero ex utroque genere, tum in *Cimbriæ* partibus natorum, tum ex aliis gentibus ad illustrandam eam translatorum, præcipui quidam, ut dixi, & selectissimi. Non sane, quod in prioribus duobus *Tomis* permulti non æque celebres excellentesque hinc inde observentur; (secus enim qui sentit, contra auctoris mentem, imo præter veritatem sentit;) sed quia de singulis, quorum nunc meminimus, adeo ipsi locuples & vastus ad manum erat collectaneorum apparatus, ut, postquam delibatum inde tantum, quantum ad vitas sufficeret adstrictius, ut solebat, enarrandas, præcedentibus *Tomis* inferuerat, reliqua studiose duxerit tantisper seponenda esse, novique extructionem operis ex affluente materiarum copia seorsim molendam. Itaque priores duas partes cum ordinasset, quasi liberio rem campum nactus, tertiæ, de qua nunc agimus, ita elucubrandæ incubuit, tantumque in eam observationum de eruditorum quacunque in vitæ parte memorabilibus, de controversiis, de operibus editis ac ineditis, aliorumque de iis sive benignioribus sive sinistris iudiciis, profudit incredibili uberitate & congestit, ut tunc penitus videatur nihil voluisse relinquere ad perfectæ in eo genere narrationis absolutionem. Atque sic factum, ut, quamvis de multis, in hac *Tertia Parte*, qui descripti sunt, peculiare jam antea commentarii haberentur, sintque iidem non raro ab illis, qui familiarius viros cognovere, profecti, (ne orationes funebres, & programmata, quorum honore pauci caruerunt, his annumerem;) tamen in nullo eorum satis diligenter esse actum, nullum ea cura adornatum esse, aut sive in scriptorum recensu, sive in factis & actionibus, ad historiæ leges directum. Nostro fuerit deprehensum, quin multiplex ubivis argumentum, atque, ut appellabat, spicilegium, emendationum, correctionum, supplementorum, sibi paratum invenerit. Quid plura? Vix aliud mihi opus nominaveris, de quo excitata opinio, spesque jam diu multorum animis concepta feliciorem magisque congruentem exitum sit fortita, quam hoc ipsum. Ita ut fidem plane jam habeat prædictio Morhofii, quam præclarus ille vir, suo, omnium primo, ni fallor, qui a vulgato Nostri ipsius *Prodromo*, orbi litterario afferebatur, de *Cimbria Litterata* nuntio, his verbis subjungebat: *Ea vero æque fide, industria, in hoc opere versabitur* (Johannes Mollerus,) *ut ceteris in hoc genere scriptoribus palmam facile prærepturus sit.* (*)

(*) *Polyhist. Tom. I. lib. I. cap. 13. §. 47.*

Quanta illa igitur præstantia, quanta utilitas voluminum, quæ exhibemus, fuerit, quantusque inde non ad auctorem tantummodo, sed potius multoque magis ad universam gentem, cui dicata fuerunt, gloriæ & immortalitatis fructus emerisurus sit; tantumne iudicabimus datum fuisse & dedecus, cum reipublicæ litterariæ, tum & huic ætati nostræ contrahendum, si per hujus negligentiam fata iisdem ea tenebris, quæ octodecim jam ætates parente suo orba involverunt, porro, ne dicam perpetuo, contextissent? Et nunc integrum fere elapsum est decennium, ex quo in pulcherrima *Commentatione*, quam de *Joannis Molleri vita & scriptis* filii ejus publicaverunt, post accuratam hujus *Cimbriæ Litteratæ*, multasque implentem paginas descriptionem, (in qua neque pauca extant, lectoris attentionem quæ merentur, festinantibus nobis hic præterita,) postque enarrata, quæ & ipsi hæredes & auctoris defuncti frater, vir plurimum reverendus Franciscus Mollerus, Præpositus Flensburgensis, magna, sed etiam tum irrita sollicitudine pro editione ejus procuranda suscepissent, expositus solenni modo thesaurus fuit, cum publica hortatione, qua universa bibliopolarum natio compellabatur, adque ferendas tam utili negotio, tamque honorifico, suppetias legibus invitabatur honestissimis. Verum & hæc inanis sumebatur opera. Ita ut, procedentibus in numerum annis, minui magis spem illam conquererentur, quotquot præclare de opere existimantes, jamdiu illud videre, ejusque potiri usu atque fructu votis omnibus expetierant. Quid? quod pertimescere non pauci, ne quod infinitis aliis nullo non ævo monumentis accidit, improvisa aliquando calamitas, dum ita premeretur, funditus omnem ejus expectationem tolleret, totque annorum labores adversus unius momenti casus extingueret. Tandem, quod aliunde frustra desideratum, atque ab iis, quorum in istiusmodi rebus quæstus vertitur, speratum fuerat, apud nos auxilium Divina quadam dispensatione obtigit. Attulit hoc, & peropportune, quod successus docuit, remedium laboranti negotio invenit, ac præstitit, adeoque *Cimbriæ Litteratæ* benefici instar sideris illuxit incomparabilis virtus Illustrissimi & Excellentissimi Herois, Dn. JOANNIS LUDOVICI DE HOLSTEIN, Domini in Lethra, Equitis Aurati, S. Reg. Maj. Daniæ & Norvegiæ Consilarii privatæ Conferentiæ & Consilii Sanctioris Intimi, ex ordine Clavigerorum Cubicularii, Supremi Cancellariæ Daniæ Secretarii, Universitatis Regiæ Hafniensis Patroni, Præfidi Collegii de Cursu Evangelii promovendo, Ecclesiarum per utrumque regnum & ditiones omnes Regias Inspectoris generalis &c. &c. Is scilicet, inter tot tantaque Senatus, Ecclesiæ, regnorum negotia, quorum consummatissima cum laude pondus sustinet, quandoquidem illam, quam excellior ipsi indoles iniecit, usque vero ac doctrina confirmavit, mirificam in Musas beneficentiam exerendi omnes occasionem amplectitur, hoc etiam ad suas oppido singulares de studiis optimarum artium amplificandis curas pertinere voluit, ut relictum ab omnibus, tamque diu neglectum Mollerianæ industriæ partum susciperet. Ejus igitur Herois nunquam satis prædicando beneficio ascribendum, quod e tenebris suis protractum, & quali ab interitus periculo vindicatum, dignissimum luce opus ac perpetuo victurum, nunc tandem cognosci magnoque rei litterariæ bono usurpari queat. Magnum profecto hoc est & admirandum, inter tot occupationes, nunquam intermittere illam generosæ in elegantiores disciplinas voluntatis consuetudinem, eamque, sicut Mæcenas hic noster facit, nulla non die novis meritorum speciminibus, domi atque in proximo declarare: Sed majus est, & supra seculi hujus morem, alibi, & longinquo, & quidem ex illis rebus, quarum jam animis fere cunctorum memoriam effluxisse crederes, gloriæ istius materiam fructumque colligere. Etenim cum certior Patronus de Molleriano opere esset factus, atque illud in veteri adhuc loco, ubi de editione ejus nihil erat etiamnum constitutum, aut, sicuti videbatur, constitui poterat, hæere, sartumque & tectum esse comperisset, excitatum sese illico sensit ad agendum cum auctoris filiis, ut ad se transmitteretur. Est autem major natu filiorum, BERNHARDUS MOLLERUS nomine, Pastor in Ducatu Slesvicensi Drelsdorfenis, ubi, postquam in Academiis Hafniensi atque aliis solidam litterarum humaniorum & Divinarum cognitionem acquisivisset, ab anno 1741. quo ad sacram functionem vocatus fuit, promovendæ animarum salutis insigni integritatis

ceterarumque sacerdotium virtutum laude invigilat. Atque ei tunc nullus poterat lætior optabiliorque nuntius advenire, quam de paternis laboribus tam pias apud nos tamque benignas cogitationes suscipi. Quapropter & nihil habuit antiquius, quam ut eosdem ita ut reperiebantur, hoc est, illo ipso, quo ab auctore olim relictis fuerant, statu Hafniam curaret perferendos. Optavisset equidem vir reverendus, licuisset ut sibi pariter huc accedere, editionique operis, quod luce & oculis suis habebat carius, & cuius ipse olim, in patre adjuvando sedulus, bonam partem describerat, manum porro suam & ministerium commodare. Verum obstabat sanctius illud, cui admotus nuper erat, officium, a quo tantum abesse temporis neutiquam sibi integrum. Ideo, quam sibi interclusam vidit, mox tanto lubentiori animo accepit, provinciam fratri suo demandandam esse, perquam opportune hic præfenti, & nobiscum ab aliquot annis commoranti. Scilicet destinatum jam erat in animo illustrissimi Domini de HOLSTEIN, ex quo exempli manuscripti compos factus, singularem ejus utilitatem magis propria ex inspectione quam aliorum judiciis perceperat, protinus typographo illud tradere, sumptusque ut ex Orphanotrophéo Regio, cui laudatissimus Heros præest, sufficerentur, jubere. Idque ut tanto felicius procederet, nihilque esset, quod auspiciatissimæ rei cursum retardaret, negotium admodum volenti atque adeo exoptanti dedit OLAO HENRICO MOLERO, (is alter, quem modo indicabam, filius,) de recognoscendo diligenter exemplari, omnibusque illis apparandis ac digerendis, quæ ejusmodi aliquam curam, priusquam in operarum manus perveniret, viderentur efflagitare. Effecit illud brevi tempore juvenis plane egregius: neque ea solum, quæ aliis simili ex mandato in mentem venissent exequi, strenue effecit ac peregit, verum ad plura omnino laborem operamque suam obtulit. Nam primum cum animadverteret, *Addimenta* illa, quibus Pater, *Appendicum* nomine, peculiare classes, *primo & secundo Tomo* subjungendas destinaverat, (de quibus & ipse in *Prodomo*, & filii in vita ejus (*)) mentionem fecerant,) non multum ornamenti operi, minus autem jucunditatis lectori paritura esse; quippe cum nemo non potius optaret, omnia suis locis habere inserta, quam post docti alicujus viri memoriam in contextu *primæ* aut *secundæ Partis* lustratam perlectamque, deinde ad *Appendices* illas se conferre; in quibus sæpe vel nihil additamenti, vel exiguum, rarius magni momenti aliquid repiendum foret; universa quæcunque erant, adeoque totas *Appendices*, nullo alias in verbo aut apice immutatas, ad loca sua transtulit, ipsique operi intexuit. Deinde, dum typis describebatur, assidue typographo præsto fuit, singulorumque foliorum specimina, ingenti & pertinaci labore, a capite ad calcem perlustrando, ut sublatis operarum mendis quam castigatissimum prodiret, providit. Interim istis curis intentus, nunquam ex animo dimisit paternam admonitionem, quam supremo is vitæ tempore heredibus reliquerat, graviterque & severissime præceperat, ne *Cimbria Litterata* ulla in parte aucta, vel truncata, vel mutata foras daretur: tanta etiam religione illi inhærendum legi ratus, ut neque in stylo, quamvis potuisset nonnunquam, nec quidem in interpunctionibus vel minimum sibi hujusmodi libertatis permiserit. Quid? quod compertum jamdudum habens, in *Tertia Parte*, quæ longiores illas vitarum expositiones comprehendit, quatuor aut quinque desiderari, quibus elaborandis auctor nondum manum admoverat, quando ultimo oppressus morbo ad cœlestem vitam emigravit, filius neque hanc sibi existimavit sumendam esse operam, ut defectum suppleret talem, utque ex apparatu illo, qui, sicuti ad ceteras, ita ad istas quoque aderat a parente relictus, novas biographias extrueret. Ita ut nunc necesse sit, iis ut acquiescamus, quæ in *prioribus Partibus* adumbratæ extant; quamvis uberiorum de iisdem in tertia exhibendarum narrationum spes facta. Sunt vero, de quibus ejusmodi promissæ descriptiones in *Tertia Parte* non apparent, *Augustus Hermannus Francke*, *Joannes Fridericus Mayerus*, *Henricus Nublius*, *Joannes Wilhelmus Petrus* (aliis Peterse-nius nominari solitus,) ejusque conjux *Jobanna Eleonora de Merlau*. Erant insuper, & haud raro offerebantur occasiones filio, paternos labores supplendi, novisque ejus penum observatis hinc & inde interpolandi. Verum abstinebat prudens manum, atque a defun-

(*) pag. 50. v. & Morhof, *Polyb.* l. c.

defuncti præceptione ne in minimis quidem discedendi certus, in aliud ea tempus refer-
 vabat: quo adactum aliquanto pluribus, uti sperat, accessionibus istum cumulum, u-
 na cum ampliore *Cimbria Litterata*, per omnes partes, usque ad nostra tempora *Con-*
tinuatione, proferre in medium, orbique litterario impertiri queat. Quod sane doctis-
 simi juvenis consilium, nobis omnibusque, præclare de utilitate laborum patris senti-
 entibus, perjucundum, tanto magis officii nostri duximus publico significare, quanto
 perfectiores eruditio, diligentia, aliæque multæ virtutes ejusdem *Olai Henrici*, & in hoc
 ipso studiorum genere exploratiores sunt: quantoque magis nobis persuasum est, *Joannem*
Mollerum, si nunc revivisceret, aut potius, si ipsi fata in hoc tempus vitam produxissent,
 agniturum facile fuisse veram sui imaginem, multasque ex illis dotibus, quibus instru-
 ctus ipse tanta olim aggressus est & perfecit, in animo istius ex se nati ingenioque admi-
 rabiliiter expressas. Quapropter & nihil lubentius facimus, nihil justius loc loco fieri
 posse opinamur, quam ut laudatissimo proposito prosperos successus voveamus; ac
 deinde ut simili, (utinam haud minus quoque efficaci,) obsecratione, atque illi, quæ pa-
 renti tot quondam insignia adjumenta conciliavit & arcessivit, universos & singulos
 patriæ, eruditionis & litterariæ historiæ amatores rogemus, velint filii conatibus favere,
 suppeditando benevole & humaniter, tum quæ supplendis, sicubi esse opus animadver-
 terint, huius *Cimbria Litterata* partibus, tum quæ eisdem continuandis infervitura, sive
 in schedis & scriniis suis iamdudum habent, sive posthac erudita observatione college-
 rint; inque eo exempla imitentur illustrium clarissimæque famæ hominum, quorum
 opibus & subsidiis & psonis benignitate suffultus piæ memoriæ *Joannes Mollerus*
 hoc tam eximium & in secula duraturum monumentum & civium suorum gloriæ &
 eruditi orbis emolumento excitavit.

Diximus, quæ ad laudem censuimus præstantissimi operis jure merito pertinere;
 & fortasse sic diximus, quibusdam ut videri queat hæc tota præfatio ad illum duntaxat
 finem instituta, ut lectori non nisi panegyricum & laudationem meram repræsentet.
 Verum qui ita sentiunt, iidem neque, ut credimus, ignorant, laudationis esse, rei, de qua
 agitur, virtutes exquisitissimis verbis exaggerare, sæpe etiam quædam non admodum
 verisimilia affingere; vitia autem vel studiose suppressere, vel dicendo elevare ac mi-
 nuere. Jam in eorum alitero quandoquidem nos hunc modum tenuisse arbitramur, ut
 omnia, quæ nunc scripsimus, quam minimum laudationis, nihil certè e mentis, habe-
 ant; neque enim vel operis augere vel artificis virtutes fuit institutum nobis, sed tan-
 tummodo judicii nostri testimonium proferre: in altero, ut parciores verborum videam-
 ur, non nos, sed res ipsa, adeo paucis, quæ reprehensionem incurrant, aspersa, efficiat.
 Namque hoc dicere & pronunciare, inter eos, qui libris componendis dederunt ope-
 ram, adeo *Joannem Mollerum* excelluisse, ut nihil ei perfectionis defuerit, nihil ad ex-
 pletam formam boni historici possit adjici, sicuti à nostra cogitatione procul absuit, ita,
 quod neque ex verbis hac in præfatione prolatis consequatur aut exculpi queat, certi
 sumus. Neque sane ullo in loco prædicatione nostra vel ipsum vel hanc *Cimbriam Lit-*
teratam sic extulimus, ut omnibus absolutum numeris opus diceremus. Qui enim id
 nos possemus? qui, etiamsi non raro animadvertimus, valde liberaliter agi in hoc titulo
 profundendo, sive id scientiæ in quibusdam vidio, sive fæci assentantis adeoque sæpe
 ineptientis labi adscribendum, tamen adhuc dubitamus, an ullum in toto orbe scriptum
 opus aut monumentum existat, humano ex ingenio, & mortalis alicujus vel consumma-
 tissima industria procusum & elucubratum, quod elegii istius amplitudinem impleat?
 Etenim, quod dictum innumeris est satisque habetur inculcatum, ea naturæ nostræ est
 conditio, ut inter mortales omnes, nemo, qui possit omnia, inveniatur; inter libros eti-
 am, qui nævis auctorisque peccatis, etiam sæpe alteri, qui immane quantum illo scientia
 sit inferior, deprehendendis, omnino careat, nullus adhuc prodierit. Mollerus noster,
 licet permagnis virtutibus præditus, licet admirabili memoriæ judicii que vi pollens, in-
 dustria invictæque laboris patientia nulli hominum secundus, integritate, fide, libertate
 antefendus plurimis; licet, inquam, tot boni scriptoris facultatibus instructus & or-
 natus, exque etiam in *Cimbria Litterata* agnoscantur, neutiquam tamen possedit om-

nes. Caruit præsertim una, quam quidem haud ignoro tanti ab eis, qui præcepta historice artis condiderunt, æstimari, ut nonnulli an ultimo loco ponenda sit, videantur fere dubitare, ego vero illis, quarum initio mentionem feci, quibusque auctorem *Cimbriæ Litteratæ* enituisse certum est, nullo modo comparandam reor. Est illa dictionis plerique stylique latini elegantia, cujus nos, plus quam scriptori historico esse permixtum, plerique volunt, fuit incuriosior. Neque hoc tantummodo animadvertitur vitium in vocabulis & verbis, quæ usurpat, veteri Latio improbatis, atque ex vulgi inquinatè ut plurimum loquentis & scribentis usu tractis; sed etiam in orationis ambitu sententiarumque conclusionè, ubi sæpissime aliquid offendemus, cui inassuetum se dicet Romanis auctoribus innutritus. Adde quod brevitatis illud, multarumque narrationem rerum in paucos compingendi versus studium, perspicuitatem orationi interdum adimit, ita ut scriptor, etiam si nihil minus quam tenebras caliginemque affectans, tamen quibusdam in locis (non certe omnibus, uti neque nimis multis) ob parentheses crebras & conglomeratas, structuram sermonis involutam, periodosque adeo modum excedentes, & alienorum quasi fæctura turgidas, ut ex una, non duo aut tria, sed plura etiam incisa possis facere, obscuritatis omnino labe haud immunis sit. Non equidem nescimus, quid Reimmanno, inter heroas historiæ litterariæ sine controversia collocando, & præterea latinitatis censori valde oculato, talia quondam exprobranti (*), ipse Mollerus(**) reposuerit. Neque illud nunc repetere quicquam iuverit: cum ejusmodi excusationes, utcumque ab aliis accipiantur, nunquam diluenda isti fuerint deformitati, quam abesse à Nostri scriptis, ceteroquin longe optimis utilissimisque, non pauci, ut credo, nobiscum optarent. Nunc vero, cum illa adsit, neque adeo possit non cadere in conspectum, supervacaneam omnem puto excusationem esse; adeoque haud multo magis necessariam, quam si matronam quis laudaturus, prudentia, sanctitate, multarumque & maximarum virtutum decore spectatissimam, facie autem invenusta præditam, tamen insistere omnino vellet in refutando omnes alios, quicumque, post animi illa ceteris excellentiora ornamenta congruentibus verbis celebrata, noluisse parem oris gratiam ac splendorem, quasi nulla posset absque hoc laus constare, eidem attribueret. Attamen hoc simul non dubitamus affirmare, parcius in hac *Cimbria Litterata*, quam in ceteris viri scriptis, conspicienda se præbere ejusmodi dictionis vitia, imo integra sæpe folia ab eis vacua, perspicuo & nullarum admixtione sordium, satis casto sermone decurrere: tertium quoque volumen aliquanto attentiores auctoris curam circa eas res loqui. Et ponamus, incomitum adhuc magis fuisse, quam agnoscitur, minusque elegantem: quid tum? Tantine scriptoris atque in tali quidem argumento pretium ac dignitatem censēbimus imminui multum posse, vel auferere, tam leviculæ rei causa, quam est stylus, cum ceteris præsertim bonæ historiæ virtutibus in contentionem adductus? Mihi sane non videtur: utpote qui apertè etiam profiteor & præ me fero, quantacumque sit mea, non fecus ac civium meorum omnium, ad Saxonis Grammatici eloquentiam, seculi illud sui prodigium, admiratio, tamen pluris facturum fuisse, imo longissime supra hujus æstimationem habiturum, si benignius quoddam fatum, præter Grammaticum hunc, aliquem ex remotiore ævo Danicarum rerum scriptorem excitasset, à quo superiora Saxone tempora, tot fabulis ab eo conspurcata, melius illustrata extarent, talemque ad nos sive superstitem pervenire, quamvis styli & elocutionis majore etiam barbarie, quam quisquam in ullo hucusque auctore accusaverit, infuscatum. Igitur, quibus in animo erit ob eam rem *Cimbriam Litteratam* carpere, atque ne quid Latinitatis honori decedat, in notandis hinc inde voculis, & periodorum numeris metiendis, censoriam suam virgulam exercere, eos vehementer rogatos volumus, in altero aliquo potius exemplum imitentur laudati modo Reimmanni, quem (ne & hoc sileam,) vix molestiorem Mollerus habuit olim adversarium atque æmulum, quam post fata sua æqvum adeptus est laudatorem (*): nempe ut, quemadmodum ille varia à Nostro præterita sublegit, adque augendam de *Homonymis* commentationem dextre eruditeque animadversa contulit, ita etiam, qui posthac aliquam

otii

(*) In *Præfat. Introductionis ad Histor. Litter. Germ. P. III.* & alibi. (**) In *Epistola ad auctores des Ausführlichen Berichts von neuen Büchern, P. VII.* p. 690. seq.

(*) *Biblioth. Histor. Litter. f. Catal. Bibliotheca Reimmanniana Tom. 2.* pag. 558. seq. & p. 580.

otii sui partem in hoc opere collocabunt, censuram illam suam omnemque animadvertendi studium ad detegenda potius in rebus, quam in verbis, peccata Molleriana convertant. Hac enim ratione poterunt pergratam & expetibilem omnibus studiosis operam, nec non defuncti auctoris heredibus benevolentiae significationem præbere: Unde etiam constare queat, non falsum augurio expectationeque sua fuisse pie memorie Mollerum, qui confectum demum, post tot annorum vigilas & lucubrationes, opus, defatigatus, & exhausti instar gladiatoris ex arena egressurus, cum seponeret, tam procul à se remotam opinionem absolutæ perfectionis habuit, ut potius de supplementis & emendationibus identidem lectores suos in his ipsis voluminibus compellaverit. Nam, quod in tali argumento sufficere unius hominis vel longissima vitæ spatia, vel humanam propemodum fidem superans industria, vel litterarii, uni aperiendi homini, thesauri, queant, ad extruendum opus, nullius accessionis indigum, dubito an etiam pueris persuaderi queat. Expertus id fuit nostra quoque ætate vir incomparabilis diligentiae, summæque & admirandæ doctrinæ Joannes Albertus Fabricius: expertus in *Dictionario* suo iisque etiam capitibus, quæ ad unguem castigata crediderat sese in perfecta luce constituisse, Petrus Bælius: experti alii. Quin imo Nicolaus Antonius, tanta subsidiorum affluens copia, tantique, in secessibus suis, primo Hispanensi, ac deinde Romano, otii opportunitate peringentem annorum numerum gavissus, quantam tamen aliis ejusdem gloriæ occasionem reliquit post se apertam! Quam eandem spes est aliquando occupatum esse, multorumque in hac parte desideria impleturum illustrem virum Gregorium Majanum; sicut ex haud una epistolarum ejus edocti sumus. Ubi neque prætermittere possum, vidisse me olim ac manibus meis tractavisse Antonianæ Bibliothecæ exemplar, plurimis ad paginarum oras adscriptis supplementis & animadversionibus refertum, manu possessoris, Gerhardi Ernesti de Franckenau, amplissimi eruditissimi que Viri: qui, cum in Hispania ageret, tunc juvenis & S. Reg. Maj. Daniæ Legato à secretis, adeo locupletem scriptorum istius gentis cognitionem acquisiverat, postea quoque duobus egregiis monumentis, altero de *Jure Hispanico*, deque *Historicis Hispanorum genealogicis & heraldicis* altero, publice orbi declaratam, illud vero exemplar, tunc cum abhinc viginti amplius annis possessor Vindobonam Austriæ discederet, ubi etiamnum negotia Augustissimi Regis nostri curat, Hafniæ inter alias res ejus relictum, in fatali illo incendio, quod anno mcccxxviii. cum magna urbis parte tot Hafniensium librarías opes delevit, eisdem, quibus fratribus ejus, Medicinæ apud nos Professoris, ædes conflagravit, feralibus flammis absumptum est. Verbo: Inexhausta res est historia, quamcunque ejus intueri partem velis; semperque aliquid restabit sequentibus deprehendendum, atque è tenebris oblivionis extrahendum, quod priorum investigationem, etiam supra omne quod dici possit exquisitam accuratamque, fugerat. Adde, quod litterariam ad historiam, & ejusmodi præsertim opera, quæ à Antonii in Hispanicis, Mollerianumque est in Cimbricis, effingenda, haud parum instituto officiat auctorum, quod plerumque in uno loco se tenentes, pluteisque affixi suis, quæcunque auxilia sibi aliunde submissa vident, nunquam fere tam plena adipiscantur tamque integra, quam si eisdem in locis præsentem illam perquisitionis curam subirent ipsi. Ita vero necesse est plurima ut eorum notitiæ subtrahantur. De Antonio ajunt Hispani, ideo multa ipsum latuisse, quia commovere se domo, & in provincias excurrere, ad plures bibliothecas excutendas ipsi non vacavit. Et quæ in Flensburgensi suo Museo Joannes Mollerus sedens, frustra tot annos quæstiverat, aut ab amicis expectarat, eorum nonnulla jam filio ejus Hafniæ, dum in scrutandis & pervestigandis talibus est assiduus, sese obtulerunt. Quorum iste omnium, ut supra diximus, atque aliorum, quæ inceptavit strenueque molitur, rationem publico redditurus est, maxime si sperato illo favore non destituatur. A nobis, qui hæc scribimus, utique optandum foret tam multa subministrari posse in eo genere, quam de voluntate nostra egregios hos conatus juvandi, parum esse ambigendum existimamus. Sed ut verum fateamur, adeo imperitis aut certe nimis modica præditis cognitione earum rerum, quæ his *Cimbricæ Litteratæ* partibus inserviverint sive supplendis sive corrigendis, atque nos sumus, haud adeo aptum videbitur, voluntatem in eo magnam ostentare. Loquimur hæc,

convicti experimento quod cepimus suppellectilis nostræ, nimis profecto curtæ, tunc cum præstationis officium susceperunt, temporis nonnihil impenderemus inquirendo in rationem operis, atque si errati forte aliquid in oculis incurreret, de quo admonere lectorem conveniret. Verum in eo transcurso uti occasionum affatim, & ubivis fere, Mollerianam diligentiam admirandi, ita nihil nobis facultatem periclitandi nostram fese ostendebat. Duo enim aut tria loca, in quibus duntaxat hallucinatum egregium Virum, vel ab aliis in errorem deductum, vel indiguissæ certæ quædam notitia observavimus, tanti quidem haberi nostro iudicio non poterant, ut, postquam a nobis Olao Henrico indicata essent, aliqua eorum hoc loco extaret mentio. Attamen, re deinceps pensitata, putavimus, nihil impedire, quo minus pagellam in præfatione hac impleant; saltem ad fidem faciendam, nihil nobis temere aut imprudenter in accusando de tam paucis etiam auctore nostro cogitatum esse.

In TOMO I. pag. 18. offendimus CHRISTIANUM ANDRÆ ARREBOE, sive ARROENSEM, Pastorem Nebbelundi in Lollandia: qui nullo jure aut nomine ad *Cimbriam Litteratam* pertinere potest: quique nec locum in ea fuisse sortitus, nisi Mollerum decepisset *Catalogus Bibliothecæ Resenianæ*. Erat scilicet Christianus ille filius præclari apud nos viri, Andræ Christiani Arraboenfis, cujus memoriam Mollerus celebrat postea, pagina 93. ab eoque cognomen *Arroensis* (vernacule *Arrebo*) retinuit: natus vel in Norvegia, cum pater Episcopus esset Nidrosiæ, vel, postquam isto munere privatus fuerat, in Dania; minime certe in Cimbria. Neque ullius scripti, quantum mihi compertum, auctor extitit, sed tantummodo editor patrum; in quibus & hoc *Torcular Christi*, quod in *Catalogo Reseniano* per errorem adscribitur nomini editoris filii: cum tamen & ipse libri titulus, & duplex præfatio vero eum auctori, Andræ, attributum eant. Nempe tria posthuma parentis opera filius ab interitu vindicavit: quorum primum fuit nobile illud *Hexæmeron*, poemâ Danicum pro ætate ista excellens; alterum *Torcular Christi*; tertium *Offa rediit*, sive *XV. Conciones fœciles*; omnia Danicè. Quorum ultimum non anno 1681. (uti Noster pag. 93. perperam habet,) sed 1680. Hafniæ evulgatum.

Pag. 500. referuntur BARTRAMI POWISCHI, Holsati Equitis, Pontificiæ religioni addicti, scripta Germanica: quæ, post primam editionem Coloniensem an. 1594. in octava forma, postea prodierunt Mollerus memorat sine mentione loci & anni; hunc tamen suspicatur fuisse 1599. Ubi neque omittam, vel propter libri raritatem, indicare, exemplar ejus penes me esse, quod in titulo alteram auctoremque editionem profitetur, habetque adscriptum annum MDC. in fine autem voluminis hæc: *Getruckt zu Hedebo, Anno 600.* millenario omisso. Est vero illud ipsum in meliore charta, satis nitidum, formæ quartæ: neque aliter typi persuadent, quam Slesvici impressum esse. In eo primum locum obtinet *Warer Gegenbericht*. Sequuntur reliqua hoc ordine: 2. *Hammer wieder die Ketzer*. 3. *Triumpff der Warbeit wieder die Seßten* &c. 4. *Triumpff der Warbeit wieder Lucam Osiandrum, durch Georgium Scherer S. J.* 5. *Triumpff der Warbeit wieder die Luthristen und Calvinisten, durch Sigismundum Ernboffer Soc. Jes. Theol.* 6. *Grund der Warbeit wieder die neuen Scribenten und Superintendenten*. 7. *Wieder Doctor Johan Winckelman Antwort*: rhythmis hinc & inde germanicis inspersis.

Pag. 604. Ad illa de MARQUARDO SCHULDORPIO, rectissime & absque ullo errore Nostro enarrata, haud ingratum lectoribus futurum puto, si hoc adjiciam, libellum, qui Tom. II. *Autographorum Lutheri & coætanæorum in Ducis Brunsvicensis Bibliotheca*, pag. 152. dicitur prodierit anno 1529. haberi impressum etiam in quarta forma anno 1526. sic enim clare in titulo extat, sed absque loci mentione. Comprehenduntur eo, 1. Declaratio Nicolai Amsdorfii, qua profitetur sese die 13. Septembris (anni 1525. ut apparet,) nuptiis Marquardi cum fororis filia benedixisse, easque nunc amplius contra quosvis calumniatores defendere, ac porro defensurum esse; 2. Lutheri de eadem re Epistola ad Marquardum Schuldorpio, data Wittebergæ 5. Januarii 1526. 3. Marquardi ipsius Epistola apologetica ad lectorem.

In *TOMO. II.* occurrit *pag. 25.* FOPPIVS AB AITZEMA; quem a doctrina instructum & eruditorum amicitiiis florentem haud immerito laudavit Noſter. Sed quod tantopere deinde succensuit Joanni illi Seifferto, prodicionis viro crimen impingenti, fecisset utique parcius, si perspectum habuisset, eadem opinione imbutos per ea tempora longe plurimos fuisse in Fœderato Belgio: scilicet quod iste Foppius, ad Aultriacas nimium propendens partes, mandatorum fines subinde transgredi, communemq; fociorum causam, Gallorum & Batavorum, in discrimen adducere, videretur. Arguebatur quoq; de aliis, non æque magni momenti; sicut ex Leonis Aitzemæ *libro XVII.* ubi defendere & excusare hunc patrum suum studet, cognoscitur. Quid? quod eo usque accusationes processere, ut publico decreto lato, ex Hamburgensi receptaculo in carcerem, Hagæ Comitum ei assignatum, abstrahendus esset. Quod præsticiens, atque si in patriam reverteretur, de capite & fortunis sibi dimicandum fore, ad aulam Vindobonensem aufugit; scriptis antea ad dominos suos litteris, quæ cum apud Leonem, tum & in *Theatro Europæo* integre leguntur. Vtrum autem tunc primum Romana sacra, an potius, quod suspicor, cum Viennæ prioribus annis ageret, amplexus sit, adque hoc usque temporis (circa ætatem anni 1637.) id celaverit, non dixerim. Mutasse vero religionem, certissimum. Neque ex Grotii tantum epistola, quam subdubitan citat Mollerus, sed ex aliis idem patet. In quibus Pufendorfii *Rerum Suecicarum libro IX. §. 33.* ait, Foppii circa pacem inter Aultriacos & Svecos conciliandam conatus ludibrio fuisse, *quem præsertim post suscepta sacra Romana gratia Cæsaris omnibus modis adrepere constabat.* Neque dissimulavit Leo Aitzema, commemorans, Viennæ brevi post extincto, (mense Octobri an. 1637.) sepulchrum contigisse in templo Patrum Dominicanorum; quo honore vix impertivissent boni Patres in Reformatorum professione mortuum.

Pag. 57. Conjecturæ subleste Petri Lucoppidani, viri haud ineruditi, Pastoris in Toffingia (quæ insula est Fionia adjacent,) nimis facile assensit Noſter, adscribendo ANDRÆ BARBY, Regis Christiani III. Cancellario, & postea Episcopo Lubecensi, versionem Danicam libelli Spangenbergiani de *Militie Christiano.* Et miror potuisse huc induci virum tam oculatum, quam Mollerus fuit, ut *Barsby & Barby* idem nomen crederet; quum *Barsby* est vocabulum vici in insula Barſoa, prope sinum Apenradensem: Vnde num cognomen traxerit auctor versionis istius, idemque studiosus, nisi memoria fallor, sacrarum litterarum, qui Wittebergæ eam fecit imprimi, haud affirmaverim. Visam mihi olim istam libelli editionem reperire nunc non licuit. In Catalogo Reseniano vocatur *Andreas Barsbyl*; recte, ut persuasus sum. Sed quod in *indice Catal. Resen. tertio* (non ab ipso Resenio, sed sub ejus nomine opera Joannis Jacobi Birchero, tunc Professoris, postea Episcopi Aalburgensis, confecto,) dicitur, Barsbyllium virum fuisse nobilem, vellem mihi ostendi, quippe qui id nusquam invenire potis fui.

Ad *pag. 255.* breviter tantum annoto, de JOHANNIS PETRI GRUNDITHII *vita & obitu Orationem* suam Andreæ Severini Welleium neutro annorum, quos posuit Mollerus, edidisse, sed 1567., eodem scilicet, quo conscriperat, sicut ex epistola eidem præfixa, inscriptaque Jacobo Matthiæ Wellejo, apud Ripenses verbi Divini Ministro, est liquidum. Subjicit scilicet hanc eandem narrationem, plane nitidam & varia cognitu digna comprehendentem, *libro postumo Similitudinum Grundithii*; cuius & hic mentionem Mollerus subiungit, omisso tamen, quod in titulo extat de auctoris *vita*, editioni addita.

Pag. 269. GOTTLIEBII AB HAGEN ignoravit prius coniugium, parum felix, cum filia naturali Johannis Frederici, Archiepiscopi Bremensis & Episcopi Lubecensis, Ducis Slesvici, Holstia &c. Christina ab Holstein dicta; cuius mater, nec non duorum præterea filiorum, fuerat Anna Dobbelia. Contrafactæ istæ fuerunt nuptiæ anno 1623. docentibus id pactis dotalibus, quorum exemplar vidi, & quorum ratione Gottlieb, ab obitu Archiepiscopi an. 1635. varia reposcebat sibi debita; interque ea prædictum Tedinghufanum, cuius & Mollerus mentionem injicit. Ceterum plurimum eum vi-

bitavit,) quarum altera, in nostris oris cummunior, habet pagellas 504. altera vero, quavanto nitidior, 539. Denique dubitasset omnino de illis verbis, quæ in ultimis paginis *Refutationis Calumniarum Joannis Magni* leguntur, (pag. M. 2. seq.) ubi auctor dicit, sese a Cancellario Joanne Friis de Hesselager *ad continuandum gentis nostræ histori- am, quæ a temporibus Saxonis ad hanc nostram ætatem multis desideratur*, impulsum & continuis hortatibus instigatum fuisse: Cum illa unice tunc temporis in Joannem Svaningium quadraverint; minime in Petrum Parvum, nulla historicarum rerum scientia insignem: siquidem &, quæcunque Erasmus Vindingius in *Historia Academiæ Hafniæ*. & Mollerus in *Hypomnem.* aliive de eo tradiderunt, istuc pertinentia, nullis aliis testimoniis nitantur, quam inscriptionis libri, qui sub nomine ejus, jam anno antea factis functi, publicatus fuit. Ceterum longe simpliciore, imo invicte argumento, quale neque Mollero, neque nostro ævo aliis, haberi ad manum potuit, mihi in promptu est cuivis id desideranti rem demonstrare, oculisque adeo subjicere. Cujus ecce tibi histori- am. Qui Arnam Magnæum cognoverunt, eruditissimum illum virum & supra omnes historiarum septentrionis peritos nostræ ætate eminentem, (a cujus obitu jam quatuordecim anni elapsi,) ii noverunt etiam, in more ipsum habuisse, ad auctiones librarías frequenter ventitare, librorum non tantum emendorum aut, quæ alii ratione solent, inspi- ciendorum causa, sed etiam ut eorundem tegumenta collustraret. Narrabat enim sibi contigisse, ut in his nonnunquam membranæ aliquod folium ex veteri quantvis pretii volumine avulsim, interdum ævoq; diploma, aut simile quid minime contentendum, offenderet. Accidit ergo, ut in quadam auctione, anno, si recte memini, 1719. in ejusmo- di nescio quid voluminis incidens, quod membrana vetustam scripturam præferente ob- ductum erat, quum illud sibi vindicasset (& nullius fere pretii erat liber,) illico domum reversus ad discernendum idem se accingeret. Tumque farcturam chartaceam, quæ membraneum involucri fulciebat, deprehendit ab utroque latere constare ex meris foliis unius ejusdemque libri typis descripti, quem primo statim intuitu agnoscebat esse Petri Parvi illum contra Joannem Magnum. Folia vero, leviter tantum conglutina- ta, postquam adhibito liqore disjunctisset, pertinere cuncta ad unam libri plagulam, lit- tera, indicis loco, M, inferius signatam, atque in ejus illa pagina (est hæc M. 3. aver- sa,) ubi *Refutatio*, prior scilicet libri pars, desinit, loco verborum, quæ in omnibus hodie exemplis habentur: *Datum Anno ab ortu Salvatoris nostri 1560. Celsi. R. T. Deditiff. Petrus Parvus Rosefontanus, Eques Danus*; sic impressum extare: *Data Ripæ men- sis Januarii die 18. Anno 1560. Celsi. R. T. Deditiff. Joannes Svaningius*. Cetera pla- ne consentiebant, eademque erant cum vulgatis, nili quod in proxima pagina, titulum *Cbronici Joannis Regis* exhibente, non conspiceretur illud symbolum Petri Parvi, *Tem- pus fert rosas*. Servo adhuc geminum foliorum, sic ut expositi inventorum, exem- plar, cuius me participem continuo fecit vir egregius. Jam vero in causas inquirere & rationes, quæ nostrates, vel, ut puto, unicum operis suaforem, Joannem Frisium Can- cellarium, permoverint, ut excuso demum libro & absoluto, consilium de vero ejus au- ctore celando caperetur, Petroque illo Parvo, qui superiore Anno 1559. e vitâ excesserat, ei substituendo, cum non hujus arbitror loci esse, prætermitto.

In TOMO III. pag. 117. desiderare posset aliquis, distinctius ut pro more suo egis- set Noster de commentatione JOANNIS BUGENHAGII in *Psalum XXIX.* ejusque additamentis & appendicibus, quæ in trina revisione, prima scilicet anno 1551. (Mollero præterita,) altera an. 1552. ac denique anno 1557. a Bugenhagen ipsò accesserunt. Ete- nim nihil istarum appendicum, (in quibus haud pauca de ritibus baptismalibus, eorum- que tum temporis varietate, notatu occurrunt digna,) Joannes Pauli Resenius latinæ versioni, apud nos excusæ, adjungendum voluit, professus etiam ad calcem, prorsus eam Hafniæ an. 1632. sic reddidit, ut *Wittebergæ olim germanice, apud Josephum Klug, anno 1542.* Verum in Tomo operum Lurberi XII. germanico *Wittebergenfi*, omnia habentur plenissime: quemadmodum & in peculiari editione ejusdem opusculi Wittebergenfi, an. 1575. in 8. sic inscripta: *Von den ungeborn Kindern, und von den Kin- dern, die wir nicht teuffen können, und wolten doch gern, nach Christus Befehl, Und sonst*

von der Tauffe &c. geschrieben durch Johannem Bugenbagen Pomern, D. und nu zu lezt wieder übersehen durch denselbigen. Gedruckt zu Wittenberg, durch Lorentz Schwencken Erben. 1575. Quem titulum integrum hic inferre placuit, saltem ne quis, cum in *Catalogo* quodam offendens, aut aliquando libri illud obiter inspiciens, credat omissum esse a Mollero, in Bugenhagii scriptorum enumeratione; cum profecto nihil sit aliud, quam quod in *duodecimo*, ut dixi, *Tomo Lutheri Operum Wittebergenſi*, à fol. 179. ad fol. 200. editionis non tantum anni 1603., quam citavit Noster, sed & primæ, anno 1559. publicatæ, legitur.

Pag. 444. In iis, quæ de MARCO MEIBOMIO referuntur, nullo quidem loco hallucinatum esse Joannem Mollerum animadvertimus. Unum tantummodo nodum, in quem ex varietate narrationum incidit, expedire, officii nostri duximus. Dicit Noster (*pag. cit. v. 18.*) nescire se, quomodo conciliari queat testimonium Thomæ Bartholini, Meibomium referentis etiamnum anno 1662. Bibliothecæ Regiæ præfuisse, cum altero *Novorum Litterariorum Lubecensium*, ubi in Helsingorano munere vestigalia curandi Oresundica, scribitur jam anno 1658, successorem fuisse nactum Andream Guntherum; siquidem certo constat, Meibomium, abdicata vestigalium præfectura, Daniam statim reliquisse. Sed hæc satis explicata erunt, omnisque sublata difficultas, postquam monuerim, in anno 1658, merum erratum esse typographicum, quod Lubecenses transcripserunt ex Programmate Academiæ Hafniensis, in obitum Andree Guntheri anno 1699. publicato. Hoc enim inspicientes, idem ipsum mendum offendimus! Certe autem Meibomius Bibliothecarii munus cum Vestigaliarii illo commutavit antedemum 1664. Ad cujus posterioris administrationem parum idoneus vir eruditissimus habebatur, quippe imprudens, morosus, inque rebus minimi momenti difficillimus, in gravioribus negligentior. Abscessitque eodem officio post quadriennium, anno scilicet 1668. die 19. Junii: pro quo vitiose Programma Guntherianum habet 1658. Quod & ipsi facile suboluisse Mollero, si modo recordatus fuisset litterarum, quas a Meibomio ad Marquardum Gudium scriptas exhibet Gudianarum Sylloge, Ultraj. 1697. edita, *pag. 56.* Ex enim datæ sunt Helsingoræ XIV. Cal. April. 1667.

Pag. 453. v. 20. In HENRICI MOLLERI vita magnopere miratus fui, Nostrium in vulgari adhuc errore perstitisse, quo hymnus in Ecclesiis nostris usitatus, *Hilff Gott, daß mirs gelinge*, Mollero illi Wittebergenſium Theologo adscribitur, postquam ipse Noster, uti ex *pag. 458.* liquet, tam probe excussa, inspecta atque cognita ex aliorum disputationibus habuerat propemodum omnia, quæ ad confingendam fabulam, nescio a quo olim excogitatam, aut cujus ex conjectura (ob verba nimirum Lutheranis haud consentientia, nec non mentionem carceris,) ortam, debebant facere. Cur autem dubitavit Noster de fide Georgii Serpili, diserte testantis se hymnum illum anno 1527. excusum possidere? Vel quidni saltem inter dubia scripta retulit, quemadmodum (*pag. 458.*) *Metbodicam Dissertationem de Cæna Dominica?* Ego vero, quamvis nulla etiam; sive Serpilio, sive cuiquam alii in Germania, visa aut observata fuisset editio hymni, de quo agitur, captivitate Henrici Molleri Torgensi, hoc est, anno 1574. antiquior, tamen omnes credo mihi largituros esse, sufficere ad conjecturam illam (nihil enim aliud est, aut fuit,) falsitatis plane convincendam, quod in Danicum translatus sermonem a capite ad calcem habetur in hymnariis nostris, annis 1569. (*) & 1573. (**) impressis, nullique fere nostratium incognitis. Ubi ultima ejus verba, hoc modo a nostris reddita: *Hafuer Christi Martyr siunget, Der band i Fengsel sad*, i. e. Sic cecinit in carcere sedens Martyr Christi, (non nominato Henrico Mollero) me vehementer inclinare faciunt ad sententiam eorum, qui Henricum Mollerum Zutphanienſem verum esse hymni auctorem affirmarunt.

Ceterum ad hujusmodi disquisitionem, qualem de his modo perpaucis locis institui, vocare neutiquam visum fuit communes quasdam & inveteratas sententias, quibus

(*) Joannis Thomæ illo, (vernacule *M. Hans Thomſſons Danske Psalmebog*) Hafniæ excuso apud Laurent. Benedict. 1569. in 8. *pag. 61. seq.*

(**) per Nicolaum Caspari, Superintendentem Fionensæ, ex mandato Regis Friderici II. in usum Ecclesiæ Danicæ, vulgo *Niels Jøsserſens Gradual*, in folio, *pag. 172. seq.*

auctor, in antiquioribus rebus nostræ patriæ, sese adherere declaravit, quibusque interdum observatur, haud levibus, ut putavit, argumentis, patrocinatus. Qvales præcipue animadverti in capitibus, quibus ADALDAGUS (*), ANSCHARIUS (**), UNNO (***) , ac forte unus alterque alii, commemorati. Etenim cum istas Mollerus haud aliunde hauserit, quam ex communi errorum fonte, hoc est, ex historia nostra, in *seculis* a Christo nato *nono* illudque sequente *decimo*, hinc per Saxonem Grammaticum, illinc per Adamum Bremensem similesque, misere turbata obscurataque; nihilque ad stabilendum eas exprimerit, quod non plurimum assensionem sortitum, & vulgatum esse satis agnoscat, minime eadem ipsi imputari, nulloque adeo jure in erratorum ejus numero debent poni. Adde, quod neque existimavi hunc aptum esse locum talibus examinandis, quippe quæ & extra litterariæ historiæ excurrunt fines, & præterea longiores subinde dissertationes, quam præfationis ferant leges, videntur postulare: Quum & insuper majorem operæ huic opportunitatem partim jam alibi habuerim, partim & me postea sperare possim, nisi vis quædam improvisa impederit, habiturum esse.

Tollerem nunc de charta manum, finemque scriptioni, ultra modum fortassis productæ, imponerem, nisi in mentem venisset suspicari, imo certa ex cognitione præsentire, esse in hoc opere, ipsoque adeo ejus titulo, quod nostratum multos offensurum sit. Inscribitur ab auctore Cimbria Litterata; quippe de iis tantummodo agens, qui ad regiones pro veterum Cimbrorum sedibus habitas, vel natalium jure, vel fortunarum & domiciliis, illic sive ad breve sive longum tempus collocati, pertinuerint. Has vero regiones statuit Joannes Mollerus, Jutiæ australis, (quam & ab urbe in ea sita Slesvicensem Ducatum appellant,) item Holsatiæ, Stormariæ & Ditmariæ finibus contineri; neque ex aqvilonalis Jutiæ, a Coldingæ oppido usque ad Scagense promontorium protensa, quicquam Cimbrici accensendum voluit, saltem in hujus institutione operis. Eoque factum, ut in *primo* ejus *Tomo* nullis omnino Jutis, nisi qui ultra Coldingam, in Ripensi tractu aut ulterius, essent editi, locum dederit; in *secundo* autem, alienigenas complectente, his annumeratos collocarit Jutos Wiburgi, Wedelæ, alibive in aqvilonaribus natos partibus, quando eos scilicet comperisset in australes sese partes transulisse. Qua ratione Matthiam Porium, Ripensem olim Præpositum & Canonicum, haud in *prima parte*, ubi omnes natalibus Ripenses comparent, enarravit, sed in *secunda*, propterea quod Hotterfensis, adeoque ejus ex sententia Danus, non Cimer, fuerit. Unde & iste Porius proxime eadem in pagina sibi adjunctum fortitus est Æmilium Portum Ferrariensem Italum. Atque hoc illud est, quod concoquere omnino non possunt populares nostri, vellentque rationem aliquam edidisset Mollerus tam singularis, & quemadmodum loquuntur, insolentis & parum æqvæ opinionis; qua nimirum Cimbricæ appellationem a Cherfonsesi maxima parte abjudicatam, solis Slesvicensibus suis & Holsatis vindicare tanquam propriam sultinuerit. Equidem potuissent ferre, neque tam gravem haberent causam succensendi, si iisdem, quos sibi constituit auctor, sese continendo finibus, tamen in Cimbrici communionem nominis aqvilonales æqvæ ac ceteros admisisset; neque ad Danos, quemadmodum hic interdum fecit, magis illos rejecisset, quam Ripenses, Slesvicenses & Flensburgenses suos. Sane quum olim præstantissimus idem vir suam in lucem emisisset *Isagogen ad Historiam Cherfonsesi Cimbricæ*, etiam si ne minimum quidem in ea de Jutiæ septentrionali extabat, attamen nemo cogitabat ad iniquitatem trahere, vel aliter quam benigne interpretari, postquam in ipso exordio diserta hæc verba auctoris essent observata: *Cimbricæ Cherfonsesi nomen quamvis a Geographis haud ignoremus tribui toti illi Peninsulae, quæ ab Albi ad Promontorium Jutiæ Scagense porrigitur, partem tamen illius hoc loco tantum dimidiam, sive australem, eodem designamus; quam a Germania Albis atque Trava, fluvii non ignobiles, a Dania autem amnes Coldingenses atque Schodtburgicus, sejungunt. Jutiam enim Borealem, Vitis illius incolis, ut spero, non invitis, ab hac tractatione exclusimus. Et quis igitur mortalium hodie sic mutatum Nostrum, & à tolerabili, quam olim fovebat, sententia tam aversum credidisset? Eum videlicet, qui in Hypomnematum libro ad*

(*) *Tom. III. p. 1. 2.* (**) *Tom. eod. p. 22. 23.* (***) *Tom. II. p. 921. & seq.*

Albertum Bartbolinum, longe aliud institutum tenuit, ubi quicquid Jutorum ab amne usque Coldingensi ad confluentia in angulo Scagenfi duo maria recentitum nobis dedit, totum & univerſum Cimbrico adſcripſit nomini? Iſtic enim animadverſimus *Wiburgo-Cimbros* appellatos Chriſtianum Offenfeldium, Johannem Jani, Nicolaum Aagardum; & ex *Tormia Salingorum in Cimbria* Ericum Olai Tormium; *Aarbuſio-Cimbros* Jacobum Matthiæ & Olaium Wormium; *Randruſio-Cimbros* Johannem Olavium, Johannem Thomæum Paulſen, Nicolaum Benzonum, Petrum Laſſen; *Hottersneſia-Cimbrum* Johannem Svaningium; *Aalburgo-Cimbrum* Chriſtianum Stephani Bang; ac denique *Scagæ Cimbrorum*, (ultra quam nihil terræ peninſula ſeptentrionem verſus habet,) natum Laurentium Martini Scavenium. Satisne igitur fuit omnes illos viros nunc ex Cimbriæ Litteratæ opere eliminare, ſiquidem in eo conſtitutum eſſet agere tantum de Slefviſenſibus & Holſatis, eorumque vicinis orientem & auſtrum verſus; niſi & manifeſta illa, quæ notavimus, conceptæ opinionis ſigna de æqvilonalibus Cimbris, tanquam alia & diverſa natione, neque ad Cimbrorum appellationem juris aliquid habente, acceſſiſſent? Ego vero optaſſem, ut talia Mollero objecta fuiſſent vivo, neque in præſentia opus eſſet ab aliis rationes & argumenta ad hanc cauſam dilucidandam quæreretur? Negari enim vix videtur poſſe, doctiſſimum virum ſeſe in ea exhibuiſſe varium, atque poſt *Iſagogen* & *Hypomnemata* illa edita, ad opinionem declinaſſe eorum, qui Cornelio Tacito inhaerentes, Cimbrōs ad Germaniæ linum, Chauci & Cheruſci conterminos, quaſi adfigunt, neque eos patiuntur interius, hoc eſt, in ipſam Cherſoneſum ſeſe diffuſiſſe. Ad quam ſententiam, conjicio, etiamſi dubitanter, illum deductum fuiſſe ab Ottone Sperlingio, amico ſuo; utpote quem ſuas credibile eſt de Cimbris cogitationes cum Noſtro communicaviſſe, tunc cum earundem aliquando in lucem emittendarum, in epistoſa anno MDCCXCIX. ſcripta, ſpem faceret (*). De Sperlingio autem conſtat & certifiſſimum eſt, peculiarem cum opinionem animo ſuo deſcripſiſſe; cujus identidem expoſitionem ab ipſo audivi, eò maxime tendentem, ut in Taciti illam *parvam civitatem*, ad oceanum & oſtia Albi in angulo quodam quærendam, ubi Hadelenſis hodie regiuncula, Cimbrorum univerſum populum, quantum Romanorum evaſiſſet arma, concluderet. Negabat etiam vir ille erudiſſimus, Cherſoneſum à Cimbris dictam fuiſſe, tanquam incolis, quippe cum accolæ tantum eſſent: ratus, quia Taciti Ptolemæique ætate Cimbris cis Album habitantibus eſſet proxima, ideo *Cimbrica Cherſoneſi* nomen à Ptolemæo aliſque fortitam. De *Promontorio* deinde *Cimbrico*, contendebat minime ſibi obſtare locum Plinii: neque enim intelligi illud ultimum Peninſulæ, verſus Norvegiæ excurrens, ſed promontorium quoddam ad Albim, quod in ſeptentrionalem oceanum protendatur, eo loco, ubi deſinerent Cimbrī, hiſque proprium fuiſſe in illo angulo, ſedibus eorum apud Romanum hiſtoricum, eumque oculatum teſtem, aſſignato. Quærentibus tandem, cujus nominis & appellationis populo Cherſoneſus, ſiquidem Cimbrī extra eam incoherent, inſeſſa tunc eſſet, reſpondebat Sperlingius, Svevos, trans Albim atque in ſeptentrionem effuſos, regionem omnem tenuiſſe, idque ex Tacito pariter liquere; ac præterea eodem trahendum eſſe nomen *maris Suevici*, quod nunc Balthicum vocamus. Verum ignoſcant manes Sperlingiani, quod nunc iſtus ejus rationibus, ceterisque modò brevitatſis cauſa omiſſis, neutiquam liceat acquieſcere; quamvis non diffitear, illo me tempore, cum à doctiſſimi mei que, grato quod animo agnoſco, peramantis ſenis ore, non aliter quam oracula quædam, exciperentur, plurimum iis tribuiſſe. Memini præterea, quid aliquando, re in diſceptationem vocata, non ego quidem viro, ſed alii, me provectiores, opponebant, Tacitum ſcilicet, cui ſententiam ſuam paradoxam ſuperſtruebat, nullos ejusmodi fines poſuiſſe civitati illi, quam *parvam* dixit, ut omnino ad angulum quendam inter Oceanum & Albim adſtringenda eſſet; *parvam* vero appellaviſſe, quod ex vaſta & innumerabili fere multitudine, Romanis olim cognita, nunc mirum in modum decreviſſet; partim quia tam pauci domum poſt ingentes in excuſſionibus illis acceptas clades, rediſſent, partim ob peninſulam ex inundationibus multo jam magis imminutam, arctioremque redditam. Quæ ſane quando nunc reco-

gito,

(*) vid. *Index ſcriptor. medietor.* Sperlingii, *Cimbr. Litter.* Tom. 2. pag. 855.

gito, apte fatis convenienterque opposita fuisse arbitror. De inundationibus utique res certa est, ac, præter veterum auctorum testimonia, tot aliis recentiorum seculorum tristibus documentis firmata, recte id animadvertente Pontano nostro; ita ut Strabo, in Clitarcho & aliis hoc nomine tanquam ineptis refutandis, ipse multo in-
 ptiore se præbuerit. Urgebat quidem Sperlingius silentium Taciti de Cherfone-
 so; hocque insuper, quod Promontorium Cimbrorum, cuius Plinius *lib. IV. cap. 13.*
 meminit, neutiquam diversum fuerit ab illo, de quo idem auctor alio commeniora-
 vit loco, Augusti classem, Germaniæ oras circumvectam eo usque navigando perve-
 nisse; Hanc autem minime ultra Albim, certè nunquam ad Scagense promontorium
 devecam fuisse, ex Vellejo Paterculo & Suetonio constare. Et hoc ultimum fateor
 mihi fortissimum argumentorum ejus adhuc videri. In ceteris enim revera, dum ex-
 pedire sese voluit, inducat. De Cherfoneo tacuit Tacitus. At non taciti eam præ-
 terierunt alii, Ptolemæus & Marcianus Heracleota; quorum insignes Peninsulæ
 Cimbricæ descriptiones in angulum Sperlingii Hadelensem, vel alium ad Albis ostia,
 minime profecto quaderent. Ad Ptolemæum succurrit quidem quid responderit:
 potuisse fieri, ut in illo inter hunc scriptorem & Tacitum intervallo, vel etiam ante il-
 lud, colonia quædam à Cimbris prope Albim habitantibus egressa, in Peninsulâ fun-
 dum penetraverit. Quamvis & alia obverti possent contra designationem Ptole-
 mæi, qui Germaniam nunquam viderat; neque forte communicatos sibi pinaces eo,
 quo par esset, delectu & accuratione secutus sit. Ex Marciani autem Periplus quomodo
 se expediverit, jam observatum: siquidem nihil in eo esse asseverabat opinioni
 suæ oblitens, cum cognomentum *Cimbricæ* inditum, sua sententia, à Cimbris haud
 incolentibus, sed vicinis, esset: Marcianumque ulterius testari, cervicem Peninsulæ
 Saxonibus, ipsam vero peninsulam gentibus pluribus habitatam (*), in quibus nulla
 extaret Cimbrorum mentio. At, si nominasset auctor illas plurimas, crederetne
 Sperlingius, Cimbrorum fuisse gentem omisurum, quem satis perspicuum est Ptole-
 mæi vestigiis hoc toto loco insilire? Ceterum, si dicendum quod res est, accidit exi-
 mio illi viro idem, quod multis eruditorum aliis, paradoxas sententias amplexis, nempe
 ut in uno auctore, ex quo illas primum derivatas inque animum suum inductas ha-
 bent, omnia videant, & plerumque nimium, in ceteris nihil. Tacito qui tantum,
 imo omnia, deferebat Sperlingius; cum tamen ille Cimbrorum civitatem nulla alia
 ratione nominaverit *parvam*, quam comparatè & per oppositionem, quasi diceret,
 Cimbrorum, ut tunc essent, neque loca neque multitudinem respondere incredibili
 illi rerum à Cimbris gestarum gloriæ, licet ingentis eorum famæ manusque vestigia in
 ipsis iis locis cernerentur; is in Ptolemæo & reliquis quid aliud, quam, quod pace ejus
 manium dixerim, tricabatur? *Cimbrica* vocabulum quomodo fingere sibi potuit ali-
 ud significare, quam Tauricæ illud, quam Cretenfis, itidem *Peninsulæ* adjectum?
 quam Segusianorum, Bibalorum, Limicorum, in *Foro*? quam Menapiorum & Mo-
 rinorum, in *Castello*? Intemelium & Ingaunum in utroque *Albio*? Omnia nempe,
 non ad accolæ, sed ad incolæ populos respicientia. Atque si à proxime habitantibus
 dicenda fuisset Cherfoneus nostra, cur non potius *Saxonica* vocata, cum Saxones,
 testantibus Ptolemæo & Marciano, cervicem ipsius implerent; mirumque nimis
 haberetur, si ab exigua Cimbrorum manu, ultra Albim (in Dania hæc scribo,) seden-
 te, arctissimisque spatiis conclusa, nomen accepisset Peninsula, non vero à valentiore
 populo, inter Cimbris Sperlingianos & Peninsulam ipsam interjecto? Vel etiam, cur
 non *Svevica* nuncupata, quandoquidem eam Svevos tenuisse putabat Vir eruditissi-
 mus, arbitratus id ex Tacito defendi posse; de quo ego tamen maxime addubitan-
 dum reor? Novi generale oppidò fuisse Svevorum nomen, in varias minores gentes
 divisum; ex quibus potuit fieri ut aliquæ in Cherfoneum sese insinuarint, per Cim-
 brorum aut maximæ eorum partis in diuturna illa expeditione absentiam; ita ut
 fortassis istuc referendi Sigulones, Cobandi, Charudes &c. hucque etiam pertinuerint
Svevi Angli Ptolemæi, sintque ex his *Angli* nostri prope Flensburgum oriundi, licet

alia

(*) κατοικῆ δὲ τὸν μὲν ἀρχὴν τῆς χερσονήσου τὸ ἴδιον τῶν καλεσμένων Σαξόνων. αὐτὴν δὲ τὸν χερσονήσου ἴδιον
 πλεῖστα.

alia eorum sedes hodie, ac apud Tacitum & Ptolemæum, agnoscatur. Verum, quod Tacitus nos docere de Peninsula nostra five non potuit, seu neglexit, id præclare mihi videtur præstitisse Ptolemæus, illo sexaginta circiter annis posterior. Cujus unici auctoris ductu ad veras Cimbrorum sedes, tam ante celeberrimam excursionem, quam post Mariana tempora, cognoscendas, nec non ad alia de iis tradita intelligenda, rectius quam ab ullo alio deducimur. Retulerat quidem Strabo, Ptolemæo centum & viginti annis antiquior, fidem, ut apparet, secutus vetustiorum, de peninsula quadam, Cimbrorum sede; sed in situ ejus aberrarant, cum à sinistra Albis ripa nulla peninsula extiterit, tantæ multitudinis, quanta omnibus auctoribus celebratur, capax. Ptolemæus autem, eoqve multo junior Marcianus, rectissime illam indicarunt. Deinde inundationes Oceani Cimbris inter causas fuisse egressionis, memoravit post alios antiquiores Strabo; memoravit etiam Florus: Tales autem tamque miserandæ clades nescio cui alii peninsulæ crebriores incubuerint, quam nostræ; unde etiam Cluverio, Pontano, hosque secuto Jac. Car. Spenero, ratiunculæ Posidonii & Strabonis merito exploduntur. Tertio, testatur Strabo, Cimbrorum suo tempore eandem plane regionem tenuisse, eademqve insidere loca, quæ prius, hoc est, ante excursionem habitassent (*); Neque poterat in eo falli auctor, sub Augusto vivens Imperatore, ad quem legati illi à Cimbris, lebetem offerentes, veniamqve expetentes, venerant. Sed neque in hoc deest nobis Ptolemæus; quippe qui Cimbrorum in veteri sua Peninsula etiamnum collocat; etiamsi non per totam, sicuti olim, dispersos, sed extremam & maxime borealem partem occupantes. Quam partem, Vendiliæ nunc provinciam (vernacule *Wendyssehl*) appellatam, cum à ceteris natura per interfluentem sinum Lymicum diviserit, peninsulamqve & hanc effecerit, verosimile mihi fit, tunc cum à ceteris magnæ Chersonesi incolis consilium egrediendi caperetur, initio ab australibus facto, (queis etiam in partibus maximaprehenduntur inundationum vestigia,) ex borealibus haud multos sese illis adjunxisse; remansioneqve illa suâ Cimbricum nomen usque ad Antonini Pii ætatem, quæ floruit Ptolemæus, & forsân ulterius aliquanto conservasse. Unde & eruditissimus Cellarius (*) Tacitum cum Ptolemæo hac ratione componendum censuit, ut illius *parva civitas* Cimbrorum, in *Germaniæ sinu*, sit omnino de Cimbris interpretanda istis, qui domi, ceteris egredientibus remansissent, & qui in septentrionali peninsulæ sinu (παρὰ τὴν αἰγυῖον ἰσθμὸν ἑσπερί) Ptolemæo auctore, collocentur. Quarto, facit Ptolemæus ad Pomponii Melæ subobscurum de *Cimbris & Teutonis* locum (**) dilucidandum: ubi utrosque populos per insulas *Codani maris* dispersos sine discrimine legimus. Discriminavit enim Ptolemæus, constituendo Cimbrorum in sua peninsula, magnæ scilicet Chersonesi maxime æquilonari, Teutonorum autem circa Chalusum fluvium, qui nunc Traua appellatus, in Codanum mare effunditur. Potuerint nempe Teutoni eo usque se effundisse per integrum illud seculum, quod à Melæ scriptione, (is sub Claudio vixit Cæsare,) ad Ptolemæum clapsus est. Potuerit etiam ante Melam pars Teutonum, ex nostris egressa insulis, circa Chalusum habitasse. Propriæ tamen ipsorum sedes in insulis erant Codanicis, seu, ut postea sunt vocatæ, Danicis: in quibus illa, *ut magnitudine alias, ita fecunditate antestans*, Melæ (*) *Codanonia* nuncupata, à Cluverio pariter ac Cellario, omnium, qui heic aliquid viderunt, principibus, habetur per nostra hæc Sælandia. Nam *Scandinaviam* ibi legere, quemadmodum olim jubebat Isaacus Vossius, atqve Jacobum Gronovium, nec non ipsum Cellarium (**) seducebat, inclinante & istuc, ut videtur, Salmasio ad Solinum, non tantum contra omnes est editiones veteres probatissimasqve, sed & contra multitudinem manu exaratorum optimæ notæ codicum: ex quibus, per Cll. viros Eduardum Bernardum, Joannem Reynoldum & Abrahamum Gronovium Jac. fil. collatis, procuratæ sunt duæ Pomponii Melæ editiones, omnium, quæ hucusque visæ sunt, præstantissimæ, Anglica scilicet ante annos triginta, & Batava Lugdunensis proximè superiore anno MDCCXLIII. Itaque Cluverius & Cellarius in

core-

(*) καὶ γὰρ νῦν ἔχουσι τὴν χώραν, ἣν ἔχοντο πρότερον. lib. VII. p. 202.

(**) Geogr. ant. lib. 2. cap. 1. pag. 477. edit. 1701. (***) lib. 3. cap. 1.

(*) lib. 3. cap. 6. (***) Differ. de Cimbris & Teutonis §. 7.

eo rectissime consenserunt, ut Teutonorum, (sive Teutonum mavis dicere) primas, quæ reperiantur, origines in nostris quærendas esse insulis, plane & citra hæsitacionem affirmant, atque a nobis exeuntes Teutonos, ferioribus demum seculis Germaniæ suum nomen imposuisse toti. Conspicimusque eandem sententiam esse tuitos laudatissimos illos viros in *Tabulis geographicis*, quas libris suis inseruerunt, adque Melæ & Ptolemæi textus depinxerunt; ubi Sælandia, Fionia ceteraque insulæ Teutonis, Vendilia autem nostra, ultima versus septentrionem Cherfoneli regio, ipsaque peculiaris, ut dixi, Cherfonesus, *Cimbrorum reliquiis*, (sic Cellarius vocat,) assignata (*). Ac jam satis, ut puto, differuimus de veterum Cimbrorum locis, ex iis auctoribus, quorum fide aliquid de iis certi & explorati constare queat. Conjecturis autem agere, aut recentiorum commentis, sive Rudbeckii illa sint, sive Suffridi Petri, aut aliorum, præter necessitatem persequendis tam pretiosam rem, quam est tempus, impendere, hominis parum prudentis esse judicamus. Qvod si tamen plura quis desiderarit meliorum auctorum loca de *Cimbris* collecta & exposita, ei sufficere possunt, præter Pontanum nostrum (+), nec non laudatos sæpius Cluverium (++) & Cellarium (+++), illa, quæ plerisque recentiorum haud paulo studiosius executus est Jacobus Carolus Spenerus in *Notitia Germaniæ antiquæ* (+++). Nuncque ad Mollerum nostrum ut revertamur, interrogabimus omnes, quicunque hæc à nobis prolata in tam longa digressionem legerint, num ipsis, sive Sperlingiana paradoxa, sive nostra, communem viam insistentium, observata præferenda duxerint, quicquam in his omnibus animadvertum aut deprehensum, quod Mollerum juverit, ejusque consilium, in abscindenda à Cimbræ corpore tota septentrionali parte, ab amnibus Coldingenfi & Schodburgico ad Scagensia usque littora, stabiliat. Sanè quando à me dicta nunc revolo, poenitet propemodum suspencionis meæ de Sperlingio, quod eo auctore fuerit in consilio isto confirmatus Notter. Aut enim non rectè intellexerit opiniones Sperlingianas, aut nunquam ille Mollero eas impertiverit, vel saltem apertas satis reddiderit. Omnino autem tales erant, sicut eas ego exposui, qui ab ulla vel minima re sive mortuis sive vivis affingenda alienissimum sum. Jam Sperlingius ne quidem in Holstia, aut australi, ut nunc nominatur, Jutia, Cimbris agnovit, verum ultra Albim, ubi Ducatus hodie est Bremensis, rejecit. Ex quo tractu nihil prorsus accitum ad opus suum adspicimus à Mollero; qui etiam, (ut ex scheda quadam à filio nobis ostensa comperimus,) veniam à lectoribus petendam voluit, quod indigenis Cimbris annuere, ob viciniam, litteratos viros Mollenses, Bergerdorpenfes, & quatuor insularum scriptores Lauenburgicos, nec non Tremsbuttelenfes & Steinhorstenfes, haud esset veritus. Ergo videmus, Sperlingium, ipsi quondam amicissimum, & cujus excellentem eruditionem multaque in historiam & antiquitates merita jure optimo veneratur, ne quidem à partibus ejus stetisse, imo potius planè adversatum. Quem ergo, quæso, ducem habuit, quemque in definiendis Cimbræ limitibus auctorem? Nullum profecto ex veteribus: nisi peculiare sibi effinxerit de Taciti *parva civitate* placitum, à Sperlingiano diversum. Sed neque ex recentioribus aliquem nominatum, i credo, dignum; antequam Henricus Ranzovius ejusque clientes, ac dedita quæi opera Erpoldus Lindenbrogius (+), talem finium descriptionem excogitassent, neutiquam tamen, puto, exclusa septentrionali Jutia: atque eos postea ingens secuta turba. At quod Stormariam quoque Mollerus & Hamburgum, in illa situm, Lindenbrogii eique similium exemplo, Cimbræ inclusit, fecit non tantum invito Alberto Krantzio, ut ex omnibus ejus viri scriptis liquet, sed etiam maxime refragante historicorum Hamburgensium principe Petro Lambecio; qui disertis verbis affirmavit istam urbem,

i 2

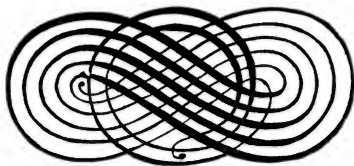
imo

(*) Cluver. *Germ. ant.* ante lib. 3. pag. 111. Cellar. *Geogr. ant.* lib. 2. cap. 5. pag. 448. Confer. etiam C. S. Schurtzschii *Not. in Vitam Alberti III. Animosi* pag. 102. ut plures nunc omitam. (+) *Chorograph. Dan.* à pag. 630. ad 631. & *Hist. Dan.* à pag. 1. ad p. 11. (++) *German. ant.* lib. 3. cap. 22. à p. 91. ad p. 195. (+++) *Geogr. ant.* lib. 2. cap. 5. p. 477. & p. 492. & 493. item *Dissert. de Cimbris & Teutonis*, inter ceteras ejus, à pag. 488. ad p. 521. (++++) lib. V. cap. 1. toto, & cap. 2. usque ad pag. 22. it. lib. IV. cap. 1. §. 6. pag. 151. seq. (+) cumprimis in *Historia Belli Cimbr.* Hamburgi Germanicè edit. an. 1589. nunc latine versa in *Tomo III. Monumentorum Cimbricorum & Megap.* Dn. Cancellarii de Westphalen, pag. 399.

imo universam Holsatiam extra Cherlonesum Cimbricam sitam esse, & Saxoniz adscribendam. "Cimbrica enim (verba illius sunt (*)) "Cherlonesus partim Oceano "cingitur, partim Isthmo M. P. xviii, sive quatuor milliarius Germanicorum cum "dimidio à reliqua continente separatur. Hic vero Isthmus non, ut vulgo creditur, "inter *Lubecam* & *Hamburgum* est, sed inter oppida *Slesvicum* & *Husum*, ut recte "monet accuratissimus Geographus Philippus Cluverius lib. 3. cap. 21. & 22. pagg. "589. 590. 591. Quicquid ergo est terrarum intra jam indicatum Isthmum, id à "Claudio Ptolemæo Geograph. lib. 2. cap. 11. αὐτὴ ἡ γὰρ ἡμίονος, hoc est, *ipsa peninsula* "vocatur; in cuius ultimo maximeque septentrionali recessu *Cimbri*, propriè & κατ' "ἐξοχὴν ita dicti, habitarunt. Ceterum quæ extra jam indicatum Isthmum est regio "usque ad *Chalysium* sive *Travam*, & confluentes *Albis* atque *Bille*, ea appellatur à "Ptolemæo ὁ αὐχὴν τῆς Κιμβρικῆς χερσονήσου, h. est, *cervix Cimbricæ peninsulae*, & , eodem "Ptolemæo teste, sedes fuit *Saxonum*." Hæc Lambecius. Cui idcirco, ut videmus, nunquam probavisset Mollerus suum illud de Henrico Ranzovio pronunciatum, ipsum in *Cherloneso uatum*, scilicet in *Stormaria*, fuisse (*), uti neque aliquem Holsatorum, Wagriorum &c. inter Cimbro relatum; quemadmodum & illud à Ranzovio ipso tot in libris ac monumentis assertum, atque in *Belli Dittmarsici descriptione*, nec non in *Genealogia Ranzoviana*, tam sollicitè inculcatum, de Holsatia & pluribus regionibus ad Cherlonesum Cimbricam pertinente, quasi illud Tacitus, Plinius, Strabo & Ptolemæus testarentur, totum, Lambecio iudice, corruisset. Sed hæc alii curiosius posthac discutiant. Etenim quousque, ante egressionem & Marianæ tempora, populi Cimbrorum se extenderint extra suam peninsulam, & quantum terrarum occupaverint habitationibus suis, neque Ranzovio, neque Lindenbrogio, neque Mollero, neque ulli mortalium patet factum. Quemadmodum est quoque in obscurissimis, quo tempore nomen *Cimbricum* in Septentrione desierit, funditusque extinctum sit, quod sanè, quantum mihi in promptu est colligere, vix ultra illam ætatem, qua Marcianus Heracleota *Cimbricam Cherlonesum* descripsit, (hoc est, ex calculo Dodwelli ante seculum *Æræ Christianæ* quartum,) in nostris regionibus perduravit; forsàn & diu jam tum abolitum. Ceterum ad condonandum pietati meritisimi viri hunc errorem quidni erimus faciles? maximè cum, quantum ad nos attinet, nihil gratius nobis, nihil jucundius aut acceptius fuisset in præsentia, quam, quocunque etiam sub titulo, tam excellens, tamque egregie elaboratum, quam hoc est, opus, de longè plurium terrarum & regionum litteratis viris aspexisse. Scribebam Hafniæ pridie Calend. Martii Anno MDCCXLIV.

(*) *Chronol. & Auct. lib. 1. Rerum Hamb. pag. 327. prim. edit.*

(*) *Tome III. pag. 167.*

A.

Mag. SEVERINUS AAGARDUS, Ripensis, Christiani, Theol. Lectoris Ripensis, *Tomo II.* celebrandi, ex Merta, M. Sever. Velleji, Pastoris Ripensis, gnata, Filius, A. 1654. in lucem editus, Acad. Hafn. ab A. 1671., Alumnus, Scholz patriz, ab A. 1676., Præceptor, vicinæ autem Insulæ Rømmensis, ab An. 1677., Pastor, in urbe natali, febri tertiana scorbutica, d. 14. Jul. A. 1693. æt. 39., septem Liberorum parens, decessit. Vitam ejus fusius exposuit, mihiqve transmissit, Pet. Terpagrius, Theol. Lect. Rip. Confer ejusdem Appendicem Inscriptionum Ripensium p. 63.

Vita Christiani Parentis, ab eo scripta, *Poëmaticis ejusdem, Tom. I. Delic. Poët. Danor.* Leidæ A. 1693. a Frid. Rostgaard editis, p. 141-148., est præfixa.

Inedita, Terpagrio teste, hæc reliquit:

Concordantias V. T. Hebræo-Danicas, sed affectas tantum, & ultra literam M non perductas.

Hymnos in Canticum Canticorum Danicos, *nativa elegantia, nec invida Minerva, compositor.*

Jof. Halli Meditationum Sacrarum Versionem Danicam, e Latina expressam.

GEORG. (LAURENTII F.) AASKOU, (Lat. *Ammisylvanus*), Ripensis, Pagi in Seelandia Danica Sollervödiensis, circa A. jam 1668., Pastor. Vixit A. 1681.

Eὐαγγέλιον Ἀδωνάριον, & *Εὐαγγέλιον Μελιττινῆς*, sive Sententiæ & Meditationes Danicæ, timori mortis opponendæ. Hafn. A. 1677. in f. pat. & 1681. in 8.

Catechismi *Børns Aandelige Udsig* og *Eyggemad*, sive Qq. & Responsiones in Catechismum Lutheri Danicæ. Hafn. 1679. & 1687. in 8.

M. Andr. Romdorphii, Rect. Ripensis, Decachordum Jubilæum, seu Decas Hymnorum de nativitate Christi Danicorum, cum Præfat. ab illo edita. Hafn. 1668. in 8.

R. SAMUEL ABATZ, Hamburgensis, Doctor Judæus. Vixit A. 1670.

R. Bechai Senioris *רבינו בן יצחק*, sive Obligatio Cordium, Liber Theologico-Moralis, ab illo e lingua Hebræa in Hispanicam translatus, prodiiit Amstelodami A. M. 5430. (sive A. C. 1670.) in 4. V. Joh. Christoph. Wolfii *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 237.

JACOBUS ABENDANA, Hamburgensis, Josephi, Mercatoris Lusitani, Filius, Isaac autem (de quo mox dicitur), & Davidis, Negotiatoris Hamburg., Frater, Doctor Judæorum celebris atque eruditus, & L. Hebr. inprimis, Dialecticæ Rabbiniæ, peritissimus, Amstelodami doctrina pariter atque scriptis inclauit. Hinc, post A. 1670., in Angliam digressus, Cætus popularium Sacri Londinensis, ad Annum usque (cujus indicum Davidi Fratri debeo) emortualem 1685., fuit Archisynagogus.

A Professoris Acad. Lugduno-Batavæ (in Censura Libro *Michlol Jophi* præfixa) *Hebræus vocatur eruditissimus*, a Joh. Frischmuthio autem (*Disp. I. de Fodere novo* p. 16.) *haud obscuri hodie nominis Hebræus, & rigidus etiamnum in Belgio Judæismi propugnator*, nec non (*in Diss. de gloria Templi Secundi* p. 24.) *Vir doctissimus, & ex ierata, Spicilegiisque aucta, Libri Michlol Jophi editione celeberrimus.*

SCRIPTA EDITA.

מכילת (i. e. *Perfèctio Pulchritudinis*), seu Comm. in loca selecta, vocesque & res difficiles V. T., a R. Salomone Ben Melech confcriptus, ab ipso autem, post Editionem Constantinop. denuo publicatus. Accessit ipsius *מכילת שולחן*, seu Spicilegium rerum in isto præteritarum, cum Epist. Dedic. ad Ordd. Belgii Fœderati, Amstelod. A. Jud. 5421. (i. e. Chr. 1661.) in fol. Recusus ibid. A. Jud. 5445. (sive Chr. 1685.) in fol. In frontispicio Operis præparent: 1. Abr. Heidani, Joh. Cocceji, Jac. Golii & Alardi Uchtmanni, Professorum Leidenisium, Censura, in qua Commentarii id *illustrissimi & exactissimi in totum V. T. loco haberi posse*, pronunciant; 2. Joh. Buxtorfii Jun. ad Isaacum, Nostri fratrem & in hoc labore *conveyor*, Epistola, Basilæ d. 12. Mart. A. 1660. scripta, in qua Opus is hoc Commentarium vocat *literalem & Historicum in Libros Biblicos, qui magno usui esse, non tantum Judæis, sed etiam Christianis, possit*, studium, ab utroque fratre editioni impensum, laudat, & ut ambo alios etiam libros suos, bono publico profuturos, absolvere qveant, exoptat. Versionem Latinam totius Operis (in quo, & R. Salomon, & Abendana, Observationes tantum Grammaticas, Historicæ, Criticæ & Antiquariæ, in Libros V. T. Canonicos exhibent, Disputationibus autem Theologicis abstinent), Esdræ Edzardi, Th. Lic., ductu, Auditores ejus frustillatim Hamburgi concinnarunt, quam editum ab illo iur. Joh. Eberh. Busmannus, in *Obsequio Sæcrl.* Helmst. A. 1674. excusis, p. 9., frustra speravit. Sed nec M. Josias Henr. Opitius, Kiloniensis, qui (*in Catal. Nand. Vern. A. 1706. Lips.* p. 5.) Operis itidem integri, nec Dav. Clodius, Theol. Giesfensis, qui (*in Catal. A. 1671. Lips. Autumn.* p. 37.) solius in Genesim Commentarii ac Spicilegii, nec Anonymus, qui (*in Catal. A. 1705. Autumn.* p. 4.) Paraphr. tantum Genesios primæ, five Capitum quinque priorum, Explanatōis, Versiones sunt polliciti, promissis hæctenus satisfecerunt. Plagiaris Abendanam, ob *Spicilegium* suum, accensent Ant. Huiusius, qui (*in Pf. II. 6.*, teste Theod. Janfonio, *in Syllabo Plagiariorum, Amanitibus Theologico-Philologicis adjecto* p. 1.) *omnia eum ex Kimchio furatum esse*, Joh. Chr. Wagenfilius, qui (*in Comm. in Sotam* p. 216.), & Joh. Alb. Fabricius, hunc secutus, qui (*in Centuria Plagiariorum*, num. 67.), illum, *contra Judæorum morem*, R. Bechai, *suppreffo nomine, exscripsisse*, perhibent, ac Aug. Pfeifferus (*in Progr. Inuit. ad Prælect. in Jonam, Dissertationi de Molleri Cimb. Lit.* Tom. I.

Maiores adjecto ita scribens: *Transcripti idem, ut plura alia, ex Abbatenele R. Jac. Abendana, in suo, quod, sine mente & iudicio, R. Salomonis Ben Melech Commentario Literali in S. Script., seu פירוש המשניות, assuit, Spicilegio.* CUZARY, Libro de grande ciencia, y mucha doctrina: Discursos, que passaron entre el Rey Cuzar, y un singular Sabio de Ysrael, el amado R. Yshach Sangver. Fue compuesto este Libro, en la Lengua Arabiga, por el doctissimo R. Yeuda Levita, y traduzido en la lengua sancta por el famoso traductor, R. Yeuda Aben Tibbon, en el Anno de 4927, de la Criacion del mundo, y agora nuevamente traduzido del Ebraico en Espannol, y commentado, por el Hacham R. Jacob Abendana, con estilo facil y grave. Amstelod. A. Jud. 5423. (five A. C. 1663.) in 4. Versionem hanc libri Cofri Hispanicam Latinx J. Buxtorfii præf. Rich. Simon T. I. de la Nouvelle Biblioth. c. 21. f. 13. luculentam & Notas adjectas mentem Scriptoris egregie illustrantes, vocat Wolfius loc. citand. p. 578. 443.

Disceptatio Epistolæ Hebraica Ant. Hulfii, Theologi Leidenfis, cum Abendana, de loco Hagg. II. 9., quinqve Epistolæ Hulfianæ, & tribus Abendanz (qui ultimæ Hulfii nihil reposuit), comprehensæ, & cum Verhøne Latina, seorsim Lugd. Bat. A. 1669. in 4. edita, deinde vero Hulfii Nucleo Propætie, ibid. A. 1683. in 4. excusæ, adjecta. V. de illa *Acta Erud. Lips.*, M. Sept. A. 1683., p. 407.

Inter INEDITA (a J. Buxtorfio l. c. commendata) eminet Versio Hispanica (Latinam Mischnaz Versionem avindator, ab Isaac fratre concinnatam, nostro perperam tribuit Bartoloccius, a Wolfio propter ea merito castigatam.) Mischnaz Thalmudis integræ, Moïseque Maimonidis & R. Obadiz Bartenoræ in eam Commentariarum, quam Franc. Mercurius Helmonius (in *Præfat. Delinear. Alphab. Natur.*), Gvilih. Surenhufius (in *Præf. P. I. Versionis ejusd. Latine*), & J. Chr. Wagenfeilus, ad manum fuisse sunt testati. V. Rud. Mart. Meelführeri *Accessiones ad Th. Sansonii Biblioth. Promissam* p. 129. 130., Lud. Neocori *Biblioth. Libr. Nov.*, & M. Nov. & Dec. A. 1698., p. 846., & J. Groningii *Biblioth. Jur. Gent. Lib. I. c. 3.*, & S. 20., p. 75. In Notis ad Hulp. Libri Cofri versionem p. 50. 63. Instructio in fide Judaica ab illo promissa perhibetur a Wolfio.

Conf. de Jac. Abendana ejusque scriptis Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 12. Joh. Christoph. Wolfii *Tom. I. Bibliotheca Hebrææ* p. 578. 579. 443. 1075.

ISAACUS ABENDANA, Hamburgensis, Med. Doctor, Josephi, Mercatoris Judæi, Filius, ac Jacobi frater, felici adeo successu hujus eruditionem & mulatus, ut non solum, inter Doctores suæ gentis modernos, nomen consecutus sit haud ignobile, fed munus etiam L. Hebr. Prælectoris live interpretis, in Acad. Oxoniensi, avitorem licet sacrorum tenacissimus, obtinuerit, A. 1690. in ea fuit superflus. Theod. Dalfvio (in *Catal. MSS. suorum* p. 7.) *Judeus audit doctissimus, qui Anglis erat in amoribus*; Mart. Jac. Owmanno (in *Præf. Tr. de Lotione manuum Judaicæ*) *Judeus doctissimus, quem Anglia tanto complexa est amore ac dignitate, ut Oxoniensis Academia & Cantabrigiensis, de familiarissimo ipsius usu, magnis inter se certarent præmiis, & quo Th. Dalfvius se cognitionem suam in Antiq. Hebr. baud vulgarem accepisse gloriatur*; Andr. Ad. Hochstatter autem, Prof. Tubingensis (in *Or. de utilitate peregrinationis Anglicanæ* p. 30. 31.), *Vir supra gentis suæ morem doctus, ac Latine dicendi facultate instructus*. Adde hos Joh. Wulferum, qui (in *Notis ad Zalman Zevi Theriacam Judaicam* p. 45.), eum, eo insignem animi erga Christum ac Christianos moderationem, vehementer fuisse placuisse, sequæ ejus colloquio summam semper Oxoniæ letitiam habuisse, testatur. Conf. de illo Joh. Christoph. Wolfii *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 627.

Editionis geminæ Michol Jopbi R. Salomonis Ben Melech Amstelodamensis, A. 1661. & 1683., a Jacobo Fratre, & ipso, hujus evtyqve, publicatæ, Hystoriam in Fratræ Vita jam exhibui.

E reliquis ejus Scrip. quæ Joh. Buxtorfius Jun. in Epistola ad ipsum d. 12. Mart. A. 1660. exarata, & Operi isti præfixa, bono publico profutura censuit, absolviqve optavit, avindator, sola mihi innouit Versio totius Mischnaz Thalmudicæ Latina, Anglorum hortatu (uti in *Actis Erud. Lips.*, T. I. *Supplem.*, Sect. VII., p. 364., traditur) elaborata, quam Mstam, & sex in forma quartæ Voluminibus comprehensam, in Biblioth. Academica, non Oxoniensi (uti falso Scriptor nuper credidit), sed Cantabrigiensis, asseravi, Hochstatterus (opus insigne appellans) l. c. testatur, & ex ipsa propediem editum iri, J. Chr. Wagenfeilus (in *Diss. de Infundibulo suo Noribergensi*) A. 1693. jam speravit. Commendat eadem a Gvilih. Surenhufio (in *Præf. Partis I. lux Operis ejusdem Mischnaz Translationis Latinx*, Amstelod. A. 1698. evulgatæ), & R. M. Meelführero ac J. Gröningio l. c.

ADALDAGUS, gente (testibus Adamo Bremensi, Alb. Stadenfis, Henr. Wolthero, Alb. Krantzio, aliisque) ortus illustri, nobilissimæ ac vetustissimæ Meinstoriorum familiz Cimbrica, si Henr. Ranzovium, Andr. Angelum, Hier. Henningium, Joh. Ad. Cyprium & Casp. Dancwerthium, Historicos nostros, audias, natales suos debuit. Canonicus initio fuit, & juxta Woltherum, Præpositus etiam Adis Cathedralis Hildesienfis, deinde vero trium Ottonum, Imperatorum Romanorum, ab A. circiter 936., per lustra decem, & quod excurrit, Cancellarius, simulqve, ab eodem A. 936., Archiepiscopus, post Unnonem, Hamburgensis & Bremensis, Obiit d. 28. Apr. A. C. 988., & Archiepiscopus 53. Fulsus atqve accuratus Vitam ejus Tomus Operis hujus nostri ultimum exponet. Conferri interum de illo poterunt M. Adamus Bremensis, L. 2. *Hist. Eccl. Hamb.*, c. 1. p. 14. 20., p. m. 41. 55., Alb. Stadenfis in *Chronico*, ad A. 936. 948. 961. 971. 984. & 988., Autor Anonymus *Hist. Archiepp. Brem.* (inter Scr. R. Germ. Lindebrog.) num. 12., p. 74., Henr. Woltherus in *Chronico eorundem* (Tom. II. *Rer. Germ. Meibom.*) p. 28. 29. 30., Alb. Krantzio L. 3. *Metrop.*, c. 16. 17. 20. 23. 26. 29. 38. 39., P. Lambecius in *Orig. Hamburg.* p. 30. 31. 32. 33. 36. 37. 38. 41., ac in *Append. Libri II. Rer. Hamb.* p. 452. 502., & alii, ibidem enumerandi.

Epistola ejus Consolatoria ad Flodardum, Canonicum Rhemensem, Tomo XVII. *Biblioth. Patrum Maxime inserta*, Lugduni Gall. A. 1677., teste Itigio (in *Tr. de Biblioth. Patrum* p. 121.), prodit.

Diploma de Monasterio Buccenfi in Henr. Woltheri *Chronico Archiepp. Brem.*, l. c. p. 29., ferme integrum legitur.

His adde Diplomata Ottonum I. II. & III., Imperatorum Romanorum, ab ipso, Cancellario illorum, sicut ab Adamo etiam Bremensi (L. 2. *Hist. Eccl.* c. 14., p. 52.) & A. Krantzio (L. 4. *Saxon.* c. 23., & L. 3. *Metrop.* c. 38.) est observatum, conscripta, quorum plurima, ab Erp. Lindebrogio, Melch. Goldasto, Henr. Meibomio Sen., P. Lambecio, Joach. Joh. Madero & Casp. Sagittario, edita, supersunt, & l. c. a nobis recensentur. *

ADALGARIVS, & gente itidem Meinstorfa (juxta H. Ranzovium, Andr. Angelum, aliosque) oriundus, & Monacho Corbeje Westphalicæ Benedictino Remberti, Archiepiscopi Hamburgensis secundi, ab A. 866., Convictor familiaris, postea vero in Archiepiscopatu Coadjutor, & tandem A. 988. defuncti Successor, cum viginti huc annis præfuisset, d. 9. Maji A. C. 909. vivis excessit. Accuratio Tomo ultimo Vitæ ejus a nobis exhibebitur Historia, & M. Adamo Bremensi (Lib. I. *Hist. Eccl.*, c. 32. 38. 39. 40. 41. 42. 43.), Alb. Stadenfis (in *Chron.*), Henr.

Henr. Wolthero (*L.c. p. 26. 27.*), Alb. Krantzio (*L. 2. Metrop. c. 2. 11. 19. 20. 21. 24.*), & Scriptoribus aliis, vetustis pariter atque recentioribus, congesta.

Antecessoris sui, Remberti, Archiepiscopi Hamburgensis, Vitam ipse *claro stylo*, sed ligata oratione, teste Henr. Wolthero, quinque illius recitante Hexametros, conscripsit. Sed dudum illa perit, planeque diuersa est a Vita ejusdem Remberti, Latine, sermone soluto, per Monachos (quibus Ad. Brem., *L. 1. c. 32.*, eam asseruit) exarata Corbejenfis, quam, post Jac. Meierum, mutam Laur. Surius (*in Viis SS., Vol. I., ad d. 4. Febr.*), integram vero, & MSto antiquo Hamburgensi, A. 1643. Phil. Czar (*in Triapostolatu Septentrionis*), hujusque editionem fecit Joh. Bollandus (*in Adis SS. M. Februar., ad diem illius quartum*), Joh. Mabillonius (*in Adis SS. Ord. Benedictini, Sec. IV., P. II., p. 471. & seqq.*), & novissime Joh. Alb. Fabricius (*Vol. II. Memoriar. Hamburgensium p. 718-763.*), publicarunt. Hanc enim Adalgario a Phil. Czarre, Editore, falso vindicari, *P. II. f. 11. ad Hist. Cimbr., 6. 3., §. 11., p. 64. 65.*, breviter jam est ostensum, & in Elogio Nostri ulterius confirmabitur Biographico. *

JOHANNES ADAMI, cujus Theatrum Nobilitatis Cimbricæ a Dan. Bornemannno, Paroch. Eckernfördenfis (*in Sermon. Fun. Germ., Margarete Lucie Brocktorff A. 1656. habito, p. 57.*), allegatur, Scriptor mihi, & aliis, ignotus.

JOHANNES JACOBUS ADAMI, Rendesburgensis, J. U. D. (Kilonii A. 1708., Kal. Maji, creatus), & causarum forensium in suprema Curia Glückstadensi Patronus.

Disq. Inaug. de Judicio Virginum Sanctimonialium monastico, occasione §. 24. & seqq. Ordinationis Monasticæ (*qvæ in Ordinat. Provinc. Slesvigo-Holsaticæ, P. IV., Tit. 32., habetur*), Przide D. Sim. Henr. Muzio, propozita. Kilonii 1708. in 4. V. Nova Lit. Lubec. A. 1708., M. Jun., p. 158., & M. Jul. p. 159.

WOLFGANGUS HENRICUS ADELUNG, Hamburgensis, Scholz pauperum trivialis Catharinæ in patria Przceptor.

Theſaurus Historiarum, oder Neueröffnete Schatzkammer rarer und auserlesener Historien, unter 150. Titeln, Hamburgi 1695., & denuo (cum duplici Appendice novisque Indicibus) ibid. A. 1706. in 8. Commendatur a Nic. Christoph. Lyncker, *Lib. II. Instruções Forensis, P. I., c. 2., tit. 5. 2. b.*

Harz Historische Beschreibung der uberalen Anter, Kauf- und Handelstadt Hamburg, aus vielen Scribenten, alten Urkunden und Annalibus, zusammengetragen. Hamb. 1696. in 4. Continentur: 1. Annales Urbis, ab ævo Caroli M. ad A.C. 1696. passim, non ineptisolum, sed & manciæ mutili; 2. Descriptio ejusdem Topographica & Archaeologica; 3. Consulatus & Senatorum (ab A. 1189. ad 1696.) Series, ex Ad. Trattgerii Jun. de iisdem Scripto verbotenus fere compilata; 4. Catalogus Secretariorum, ab A. 1406. ad 1696.; 5. Index Ministeriorum Ecclesiæ (ab A. 1521. ad 1696.) Lutheranorum, & Catalogus vulgaribus, sed, quoad nomina & tempora, admodum mendose, descriptus. 6. Similes Urbis XVvirorum (ab A. 1528.), & Tribunalium Centurionumque Militarum (ab A. 1619. ad 1696.), Catalogi. *Industrie, laude dignæ*, quam J. Alb. Fabricius (*in Pref. Vol. II. Mem. Hamburg.*) Autori tribuit, paucissima in Scripto hoc Rhapsodico observavi vestigia. *Augur* potius hominis illiterati, in congerendis narrationibus *clausulae*, levilicæ, & sæpe ineptis, majoris autem momenti negotiis (Turbis v. g. adversus Joh. Henr. Horbium, Antistitem Nicolaitanum, & Senatum, ei patrocinatum, a plebe, ejusque Demagogis, excitatis) silentio involvendis, aut obiter tantum attingendis, aliisque erroribus, proditam, ubique deprehendi, & post *Diadologorum* Anni 1696. Vernaculorum Menstruorum Scriptorem, in recensu illius Critico (*M. Majo, p. 416-442.*) obvio) jactantiam etiam ejusdem merito castiganem, *in Prefat. nova f. 11. ad Hist. Cimbr. p. 59. 60.*, paucis A. 1699. notavi. Augustissimæ Danicæ Regis in Civitatem Hamburgensem juva, contra Scriptorem hunc, in illa injurium, Edictum peculiare, Tycho poli d. 12. Mart. A. 1696. promulgatum, asseruit.

Hamburgische Curiositäten-Calender. Hamb. A. 1697. 1698., & seqq., in 4.

LAURENTIUS ADTSEN, five (uti ipse, in Epist. ad D. Paulum ab Eitzen, A. 1582. se appellavit) ADDI, & Rectore Scholz Tonningensis Parochiæ in Eiderstadia Wizwortensis Pastor, A. 1582. factus, & A. 1603., teste Ant. Heimreichio (*in Chronico Frisie Borealis, c. 4., p. 64. 65.*), defunctus.

Annales Eiderstadienses *avindis*, ab Heimreichio in Autorum Indice, *Chronico* isti præfixo, laudati.

VII. Epistolz ad Joh. Pistorium, Przpoz. Eiderstad., in Epistolarum ad hunc Volumine MSto, quod Pet. Axenius asserbat, obviz.

BARTH. CHRISTIANUS ÆGIDIUS, Bulderups (Pago Tractus Tunderensis) Cimbr. Parochus, circa A. 1704., in Przfectura Apenradensi Warniænsis.

Ehren-Pyramide Petri Zitscheri, Probsts zu Tundern, oder dessen Lebens-Beschreibung. Hafn. 1700. in 4.

M. JOHANNES ÆGIDIUS, (Danis audit Jens Egidius, Claud. Lyfchandro autem (1.) *Johannes Gedeonius*), Ripensis, Juventutis Scholasticæ annis quinque præfuit, deinde Hafniz Arcis Regiz Ecclesiastes, & Ædis Nicolaitanz Pastor, per annos fuit duodecim, ac tandem, M. Alberto Johannis A. 1595., in Episcopatu Junz Aarhufiensis, datus Successor, sexque lustris diutius hoc functus, d. 11. Dec. A. C. 1626., & æt. 76., vivis excessit. E Coniuge Magdalena Valentiniæ, præter liberos alios, Ingeburgem etiam fustulit, D. Mathiz Jacobo, Archiatro Danico, A. 1614. elocatum.

V. de illo Inscriptionem Epitaphii, Aarhufiz in zde Cathedrali erecti, Cl. Lyfchandro *L. c.*, Har. Huitfeldium in *Chronico Episc. Dan. p. m. 104.*, Joh. Pauli Resenium in *Ep. Dedic. Lutheri triumphantis*, A. 1617. illi inscripti, Alb. Bartholinum in *Tr. de Scr. Dan. p. 62. 63.*, meaque ad illum *Hypomnemata p. 256.*, ac *Spicilegium p. 20.*, Pet. Resenium in *Inscr. Hafn. p. 143.*, & *Index III. Biblioth. sue*, Henn. Wittenium *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1626.*, Chr. Hendreichium in *Pand. Brandeb. p. 45.*, & *Nova Lit. Lubec., M. Jan. A. 1708., p. 32.*

SERMONES FUNEBRES DANICOS EDIDIT SEQUENTES:

In obitu Georg. Roskrantzii, Regni Senatoris, & P. XC. Aarhufiz 1596. in 8.	In obitu Petri Styggii, ex Ef. LVI. 13. Hafn. 1612. in 4.
In obitu Christinz Lungiz, & P. XIII. (sub titulo Remedii & Consolationis contra omnem dolorem & tristitiam Spiritualem Filiorum Dei). Hafn. 1609. in 4.	In obitu Christinz Scheelz, ex Hebr. XIII. 1. 2. Hafn. 1612. in 4.
In obitu Annæ Roskrantziz, Virginis, & Sirac. XLI. (sub tit. Solatii Christianorum contra timorem mortis). Hafn. 1610. in 4.	In obitu Doroth. Langiz, & P. LXXI. (sub tit. Institutionis de Hominis Christiani & Ecclesiæ Senectate). Hafn. 1613. in 8.
	In obitu Christiani Scheelii, & Sap. VII. 3-10. Hafn. 1617. in 4.

In obitu

(1.) in Catal. MS. Scriptorum Danicorum.

In obitum Georg. Kazii, e Joh. III. 13. 14. 15. Hafn. 1619. in 4.

In obitum Pet. Munkii. Hafn. 1623. in 8.

Ineditæ (sicut a Viro doctissimo, Petro Jani Lucoppidano, Pastore Thafingenfi, sum edoctus) superiunt variz ejus Prælectiones Theologicæ, in Auditorio habitz Aarhufiensî, & has inter Expositio Symboli Athanasii, A. 1598., atque Expositio Cantici Ambrosii & Augustini, A. 1600. proposita.

FRIDERICUS ÆPINUS, Hamburgensis, D. Joh. Æpini, primi Superintendentis Ecclesiæ Hamburgensis Lutherani (cujus vita Tom. II., fule est enarrata), filius, studiis A. 1555. (qvo Josch. Westphalus, Pastor Hamburgensis, Joh. Rutenbergii, urbis ejusdem Secretarii, Epitaphium Parentis, five Poema de illo Epicedium, Rostochii in 4. excusum, præfatione ipsi inscribatur peculiari) in Academia incubuit Rostochiensî. In aulam deinde Francisci I., Ducis Saxo-Lauenburgici, delatus, Secretarius hujus fuit intimus & Cameralis, tandemque Confessorum Præfz Ratzeburgensis. Vixit A. 1570. Filium habuit Franciscum, Ratzeburgi primum in Monte pastorem, & Ecclesiasten simul Francisci II. Principis aulicum, Parochumque postea in Holfatia Barchtheidenfem, parentem Johannis, Præfecturam Adolphi Frederici II., Ducis Strelitzio-Megapolitani, Inspectoris supremi, avum vero Francisci Alberti, Doctoris Theologi, & Philosophiz nunc in Academia Rostochiensî Professoris. V. Andr. Dan. Habichtorthii *Rostochium anni 1699. literaturæ p. 363. 364.*

Edidit, cum Præfationibus suis, five Epistolâ dedicatoriâ, D. Joh. Æpini, Parentis, tum Enarrationem in Psalmum LXVIII. Francofurti A. 1553. in 8., tum Enarrationes in Decadem II. Psalmorum, five Psalmos undecimam ac novem sequentes, ibidem A. 1556. in 8. De quibus plura, in Vita Parentis, l.c., sunt relatæ.

DETHLEVUS ALARDUS, Brunsbüttela Dithmarfius, Lamperti (de qvo paulo post dicitur) Filius, Scholæ Itzehoensis, ad A. usque fatalem 1694., Conrector.

Dispo. de ritu precandî Veterum Hebræorum, Præfide D. Joh. Sauberto Jun. proposita, Helmstadii 1663, in 4.

De MSSis Lamperti Parentis, quorum editionem frustra est molitus, hujus Vita concule.

FRANCISCUS ALARDUS Junior, Senioris, Pastoris Wilstrienfis (Tom. II. locum inventuri), Filius, Parochiz D. Margaretz in Stormaria ruralis, circa A. 1618., Ecclesiastes, Fili cognominis, Parochi idem Wilstrienfis, parens, (1.)

Superstes (uti a Josch. Morfio, in *Albo suo MS. Fol. 799.*, est annotatum) *Conciones aliquos edidit piissimas, mihi non vilis.*

Post obitum ipsius, duo ejus de Passione Christi Sermones Germanici, a Progenere, Joh. Pflugio, Diacono Neodorsensi, octo suis ejusdem argumenti adjectis, sub *Decadis Concionum Passionalium* titulo, publicati sunt Hamburgi A. 1672. in 4.

FRANC. ALARDUS, Süderovia Stormarfius, Wilhelmi Junioris, vici istius Pastoris, Filius, Parochus in vicinia Nefenkirchenfis, cujus Tabulas Biblicas, librorum sacrorum scriptores, copum, ordinem, &c., exhibentes, luceque dignas, MSS. a se afferari nepos e fratre, Nicol. Alardus, mox memorandus, in *præfat. Decadis Alardorum p. II.*, testatur. Vixit 1690.

GVILHELMUS ALARDUS, Wilstriz in Stormaria d. 22. Nov. A. 1572. est natus. Fallitur enim, uti in *Homonymia* (2.) jam monuimus, Gvilh. Crowzus (3.), qvi, cum Alardo Amstelredamo, Lit. Human. Prof. Lovaniensi (4.), eum confundens, Amstelodami in lucem esse editum tradidit. Parentes habuit Franciscum Seniore, Bruxellensem, Pastorem Antwerpensem ac Wilstriensem, & Gertrudem Benigiam, A. æt. 94. mortuam. Patre lexennisi orbatu, studiorum fundamenta in ludo Itzehoensi, & Gymnasio (qvod A. 1588. adiit, ac lustrò frequentavit integro) Lüneburgensi, jecit, indeque A. 1593., liberalitate Mercatorum alioqv Lutheranorum Amstelodamensium, ob rem domi angustam, sublevarus (5.), in Acad. transit Wittebergenfem. In hac, triennio continuo, Sam. Rosenbohmiumpopularem, Vatem elegantissimum, nactus contubernalem (6.), studia humaniora cum sacris conjunxit, & specimen illorum Oratione Metrica, publice recitavit, exhibuit. A. 1595. in patriam reverfus, Crempz Conrectoris Scholæ publice suscepit officium, & per octennium, simul vices Pastoris grandævi, in Sermonibus sacris habendis, obiit, donec A. 1603., unanimi Civium consensu, illi adjungeretur, & in defuncti locum A. 1608. subrogaretur. In hac fatione, qva erat *avjagveis*, ad obitum usque perfluit, & nec a Flensburgensibus, A. 1600. Scholæ suæ Rectoratum, munere concionum in aula Bened. Alefeldii, Præfecti Regii, habendam adauctum, nec a Prezensibus sui vici, Brocktorfianis & Oldenwördenfisbus Parochiarum ruralium, Stadenfisbus & Edis in Urbe sua A. 1602. Nicolaitanz, Brunsvicensibus Templi A. 1626. Martiniani, aut Roterodamensibus tandem Cæus apud se Lutherani, functiones Ecclesiasticas offerentibus primariis, inde se passus est abstrahi. Duas habuit Uxores, Walburgim, Lamberti ab Ancken, Senatoris Crempensis, filiam, A. 1598. ductam, octennioque post defunctam, & qvam huic A. 1608. subrogavit, Annam, Nicol. Bohtio, Cive ejusdem Urbis, progenitam. E priore quinqve Filios (& hos inter Lampertum, Th. Lic. ac Pastorem in Dithmarfia Brunsbüttelaram, Wilhelmum, Parochum Süderovienfem, & Franciscum, Ecclesiasten Crempensem), duasque filias, e posteriori autem, sibi superflite, undecim nobilioris, duosque seqvioris sexus liberos, sustulit, nepotesque XLII., ac binos pronepotes, Senex animo pariter atque corpore vegetus, spectavit. Morie tandem (qvam in votis semper habuerat) subita, A. C. 1645. (æt. 72.), nocte diem 8. Maji secuta, vivis est ereptus, Munusque sacrum genero, M. Joh. Hudemannum (Cimbrix postea Regiz Superintendenti), reliquit. Gvilh. Crowzus, Annam 1541., qvo nondum natus erat, emortuale illi fuisse, falso (l.c.) perhibens, inepte denuo cum Alardo Amstelredamo eum confundit. Eloqvntiam nostri sacram Monumenta posteris commendat Homilectice qvampulplurima, toties cula & recula, venam autem Poeticam, facilem & vensutam, non tam laurea, ultro ei A. 1617. a Christ. Theod. Schöffero, M. D., Com. Pal. Czf., & Elect. Brandeb. Historiographo, cum nobilitatis insignibus, ad posteros etiam transmissis, donata (7.), qvam tot Carminum Sacrorum volumina. In quibus si Censores forte rigidi dictionis interdum Poeticæ *phalerasque* desiderabant, cogitantes, res factas (qvibus decantantis Musas fides unice interservire nosse voluit) simplicitate gaudere infutata, & a verborum abhorre lenociniis, ac maluisse proinde Alardum (8.) *Davidem ac Salomonem, qvam Horatium aut Martialem, imitari.*

Fufius

(1.) Conf. de illo Nicol. Alardi *Præf. Decadis Alardorum p. 12.*

(2.) *Seb. II., c. 7., §. 5., p. 345. 346.*

(3.) In *Elecho Interpretum S. Scripte. p. 170.*

(4.) V. de illo Melch. Adami *Vitas Philof. Germ. p. 121. 122.*, Jos. Simleri *Biblioth. Belg. p. 34. 35. 36.*, Franc. Swertii *Athenas Belgicas, & Aub. Mirzi *Elogia Belgice p. 100. 110.**

(5.) *V. ipsius Ep. Dedic. Alphabeti I. uominum, Christianis in S. Cod. tributorum.*

(6.) V. ejus Phalecos ad Alardum, *L. 3. Poem. p. 164.*

(7.) Diploma Schöfferi Lamp. Alardus, Filius, sub *ancem Poematis sui Regii Davidici, Hamburgi A. 1659. excudi curavit.*

(8.) *V. Præfat. Decadis I. Hymnorum Sacrorum, A. 1599. editæ.*

Fufius Vitz ejus enarrat Hiftoriam M. Vitis Barbaroffa, Præpof. Itzehoenfis, in Sermone de illo funebri vernaculo, e quo Henn. Wittenius, in *Centuria memorie Theologorum renovate*, Dec. XI., p. 1473-1479., Latine eandem repetit.

Confer de illo ejusd. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1545., lit. Th. 3. u., Erdm. Uhefi *Vitas Theologorum Sec. 16. & 17. Germanicæ* p. 434. 435. 436., Phil. Fabricii *Elegiam* ad eum, in *Epicædis Nannianis* (lit. D. 6. 7.) obviam, C. Hendreichii (Indicem Scriptorum ejus imperfectum, minusque accuratum, e Wittenio innotat defribentis) *Pened. Brandeb.* p. 77. 78., Joh. Calp. Wetzelii (Superintendentem eum falso vocantis) *P. I. Hymnopoëgraphie* p. 27. 28. 29., & Nicol. Alardi *Decadem Alardorum*, in *Præfat.* p. 10. 11. 12., ac Num. II., p. 8-21.

ELOGIA.

Henr. Meibomius Sen. (in *Carmine Cent. I. Excub. piarum præfixo*) *Vatem* etiam vocat *cultissimum*, Gerh. Joh. Voffius (*Cent. I. Ep. 109. ad Joh. Murfium* p. 146.) *Virum bene eruditum*, D. G. Morhofius autem (*Or. VIII. p. 243.*) illustribus Orbis Literati e Cimbria Sideribus accenset.

Joh. Ristio (in *Kriegs- und Frieden Spiegel*, lit. Q. 1. b.) audit Ein um die Kirche Gottes wolverdienter alter Theologus.

Joh. Micrzapius (*P. III. Synagm. H. E. p. 348.*) Hymnos ejus *elegantissimos*, & *plenos devotionis*, appellat, De iisdem ita Paulus Flemmingius, in *Epigr. ad Autorem* (*Lib. IV. Epigr. Lat. lit. E. 4. b.*):

Gvilh. Alardo, divino Spiritual.

Delicias, Gulielme, meas, tua carmina, vidi,

Carmina Pegæfis ebria tota favis.

Ut vidi, ut falsi! totis & biando labellis

Mella bibi, Jovis eximiora Cypris.

Aurea sopitos ligat hæc mihi crapula sensus;

Somniat Ambrosiam mens epulata meram.

Nemini tam dulcem, socii, rogo, rumpite somnam,

Denuo dum similes mittat Alardus opes.

Duplex Anagramma in eum, Elegis explicatum, M. Jos. Clauderi, Rect. Altenburg. (a quo in *Præf.* etiam *Psalmodia nove*, Hymnopoëis Lutheranis Noster accensetur potioribus), Wittenius, l. c. p. 1476. 1477., exhibuit, Ego tertium Sam. Rosenbohmi (e *P. I. Poem.*, l. 3., p. 165.) cum *ἐκφρασι* sua addo Sapphica:

Gvilielmus Alardus, Pastor.

ἀνὰ γῆ.

A filo laurum geris; plaudet.

O sacerdotum mere flos piorum,

Et Poetarum decus elegantum,

Quem superet Carmen Latium ore docto

Svave canentem.

Scripta vulgantur tibi multa passim,

Quæ voluptatem pariunt legenti,

Ob styli dulcis genus, & sacrarum

Pondera rerum.

Est tibi tersus stylus endo versu,

Quem Dei in laudem meditaris; unde

A filo laurum geris, ergo plaudes

Laude Jehovæ,

Solus inquis de illo judicat Ant. Sotomajor, Inquisitor Hispaniæ Generalis, Scriptoribus eum vetitis, in *Indice Librorum prohibitorum Hispanico*, Madridi A. 1667. in fol. edito: p. 444. 962., annumerans.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Decas prima Hymnorum Sacrorum, ad Deum Opt. Max., cum brevicula Coronide, Hamb. 1597. in 8. (Lipenius tres *Hymnorum Sacrorum* memorans centurias, Lipf. A. 1623. & 1630. in 8. excusas, *Excubias* cum his *pias* confudit.)

Commeatus facer, seu Epitome publica, qua singulorum Capiturum summa, singulis inclusa Distichis, proponitur. Rostochii 1599. in 8., Lipf. 1624. in 12., & (juxta Bolduanum, Draudium, Lipenium & Hendreichium) *Rostochii* etiam 1596. in 8. Pars hujus, Pentatevchum spectans, cum simili Joh. Blocii Scripto, sub hoc Magdeburgi A. 1618. in 8. prodit Titulo: *Pericope Pentatevchi Biblica Triglossa-Metrica*, qua singulorum capitum V. Librorum *Mosis Hypothesis Distichis* inclusa proponitur, Autoribus G. Alardo & Joh. Blocio.

(De hoc *Commeatu*, quem Hendreichius, in *P. B. p. 78.* perperam, & *Commentarium* vocat, & ab *Epitome Biblica* distinguit, ita Mich. Waltherus in *Officina Bibl.* p. m. 449. In concentrando S. Codice utilem Ecclesiæ operam præstitit Casp. Eurymachera, in *Parvis Bibliis*, utiliore autem adhuc, meo & quorumvis bonorum Judicio, Dn. Wilh. Alardus, in sua *Epitome Biblica*, A. 1599. publicata, qua singulorum *versusque Testamenti Capiturum summa*, singulis item inclusa *Distichis*, perspicua brevitate proponitur.)

Iesus, Nomen Servatoris nostri amabilissimum, centum versiculis centies explicatum. Hamburgi A. 1601. Recusa est hæc Oda in *prima Excubiarum piarum Centuria* (num. 1.), & uti Autor in Epilogo hujus queritur, a Magistro quodam Witebergensi, impudenti plagiario, sub suo etiam nomine, ne apice quidem unico mutato, Witeb. A. 1604. publicata.

Excubiarum Piarum, quibus, SS. Patrum, Ambrosii, Aug., Bernh., Fortun., Greg., Prudent., Sedul., Flaminii, aliorumque, imitatione, Hymni de rebus sacris, suspiriorum pleni, producuntur, Centuria Prima, una cum Copiis succenturiatis, meris maxima parte Jambis. Francof. 1607. in 12., Lipf. 1623. in 12., & (juxta Wittenium & Hendreichium, quibus duo posteriores Centuriæ ignotæ fuerunt) *ibid.* 1643. in 12.

Centuria Secunda, cum Copiis Succent., Carmine Jambico Rhythmico Dimetro. Lipf. 1628. in 12.

Centuria Tertia, cum Copiis Succent., Carm. Jamb. Rhythmico Dimetro. Lipf. 1630. in 12.

Titulo *Excubiarum* Autor, in *præf.*, se ad prænominis sui Anagramma (GVILELMUS * VIGILEMUS) allusisse, fatetur, laudans ob hunc laborem in præfixis Matth. Clodii, H. Meibomii, Frid. Taubmanni & G. Rosenbohmi, carminibus, e quibus Taubmannianum, in *Schediasmatis* etiam ejus, l. 3. *Sacr.*, p. 196., obvium, adjiciō:

Excubias, Gulielme, sacras te cogere vidi,

Atque in centurias quasque fecare suas.

Tessera militia gemina est, vocalis JESUS,

Muta timor Domini, vinculum utriusque fides.

Vexillo inferiptum est: DURI PATIENTIA VICTRIX;

Victori merces parva corona poli.

Agmina centuriata, Wilhelme, repente moveto,

Nobilis insigni milite Centurio.

Turmx Sacre, seu Anacreon Latinus, idemque Christianus, amoribus pudicis suspiriisque plenus. Hamb. 1613. in 8., & (juxta Catal. Nundin., Draud. Lipen. & Hendr.) *ibid.* 1624. in 12. Borrichio (in *Dissert. de Poetis* p. 125.) judice, hæc *Anacreontica Alardi Latina naturalis quadam suavitate ubique sunt perfusa.*

Triariorum Chilias, i. e. Epigrammatum piorum, seu Meditativularum, ex Evangeliiis anniversariis, & SS. Patrum

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

B

Patrum dictis, Libri III. priores, Goslariz 1617. in 12. Libri IV. posteriores, Lipf. 1626. in 12. Elogium illorum Metricum V. in Christoph. Vortmeieri *Primitiis Carminum Sacrorum* p. 230.

Tyrocinium ſerum, ſeu Pædia Chriſtiana Libri IV., ad imitationem dulciſſimi ſervatoris Jeſu, XII. annos nati, vario genere carminis adornati. Lipf. 1622. in 8.

Sagittæ parvulorum, ſeu Precationes mille perbreves, quales olim, B. Auguſtino teſte, Fratres in Ægypto, ſagittarum inſtar, crebro in cœlum vibrare ſoliti fuerunt, e pharetra pectoris pui depromptæ, & nervo veræ fidelis amoris divini, ab arcu devotionis miſſæ. Lipf. 1632. & 1638. in 12.

Chriſtianus; h. e. de nomine, ortu, augmento, fide, vita, moribus, cruce, perſecutione, confeſſione, fortitudine, conſtantia, patientia, morte, retributione, dignitate & gloria Chriſtianorum, deque Pſevdo-Chriſtiano-rum hypocriſi, horumque & omnium Chriſtiani nominis hoſtium, pœna, aliisque huc ſpectantibus, inſuper de omnibus fere doctrinæ Chriſtianæ, juxta Catechiſmi ſeriem, partibus, ex ſolis Patribus Orthodoxis, & Hiſt. Eccl. Scriptoribus, pauciſque aliis religioſis Autoribus, ita, ut in quolibet vel dicto, vel Hiſtoria, vox Chriſtianus, vel Chriſtianismus, vel Chriſtianitas, vel Chriſticala, reperiat, ad veri Chriſtianismi ſtudium reſuſcitandum, editi Libri IX. Lipf. 1637. & 1640. in 8. Quæ Editio altera, cum minus eſſet vendibilis, primo tantum folio mutato, ſub hoc ibidem A. 1672. (in 8.) denuo comparuit titulo: *Specimen antiquitatis Orthodoxæ, quo, Libris IX., & Veterum Patrum monumentis, quicquid Chriſtianorum nomen & rem ipſam, atque doctrinam, tangit, juxta Methodo digeſtum exhibetur*. Qvod ignorans Hendreichius, *Specimen*, velut a Chriſtiano diverſum, ſeorſim, l. c. p. 78., perperam memoravit.

Micæ Evangelicæ, ſeu Sylloge Meditatiuncularum ex Evangeliiſ anniverſariis.

Reliquiarum Evangelicarum Partes II.

Carmen de SS. Trinitate.

Meditationes Metricæ de dicto D. Auguſtini: *Inter Brachia Salvatoris mei, & vivere, & mori, cupio*. Glückſtadii 1633. in 8.

(E quatuor his Scriptis ultimis, mihi non viſis, duo priora Wittenius, & alij, allegant, duo poſteriora vero prodiſſe Nepos Autoris, Dethl. Alardus, ſignificavit.)

II. SAXONICA & GERMANICA.

Coſi Chriſtliche Predigten, nömlich IV. Abendpredigten uñ Pf. 65., eene van Donner uñ Pf. 18., eene van groten Binden uñ Sir. 40. A. 1603. in 8. (Sax.) (Conciones de meſſe ſeorſim Germanice in 4. prodiſſe tradit Wittenius.)

Panacea Sacra, das iſt: Heiſſame wolberehrte Seelenarneyen gegen die Peſtillen, auß der Apothek des H. Geiſtes; ſamt einem Troſtſchiffe von eben der materie. Hamb. 1605. in 4., Lipf. 1633. in 8.

Ein nütze Handbüchlein, darinn: 1. De Söndagliche unn Feſt-Evangelie, unn Epſteln, mit Gebeden, ſo de dörs nömliche Lehren jedes Textes vermelden; 2. De Hiſtorie des Lebens Chriſti, mit Gebeden; 3. Lutheri Catechiſmus, mit Gebeden; 4. Morgen & Abend, unn andere Gebete. Hamb. 1609. in 8. (Sax.)

Jeſus, Nomen ſuper omne nomen, oder XI. Predigten von dem Heilichen, wunderſahnen und troſtreichen Nahmen Jeſus, ſamt 300. Acroſtichis, 2. Euaſionen, und einem A. B. C., über denſelben. Lipf. 1613. in 8., ibid. 1624. in 4. Hendreichius Editionibus hiſce duabus 4. alias Chimericas adjungit, & in locum XI. Homiliarum XCIX. ſubſtituit. De Acroſtichis Hymnisque adjectis vere Erdm. Neumeiſterus (in *Diſſ. de Poet. Germ. p. 63.*) *Rhythmus iſti redolent antiquos, nec magis ab elegancia, quam pietate, collaudari merentur.*

Der ſtärckſten Lehr- und Troſtreichen Nahmen unſers Heilandes, auß dem A. und N. T., Erſtes Gildens A. B. C., in 22. Predd. erſtelt. Altenb. 1615., Lipf. 1622. 1626. & 1647., Jenz 1659., in 4.

Andres A. B. C. derſelben, in 21. Predd. Halz 1619., Lipf. 1624. & 1636., Jenz 1674., in 4.

Drittes, in 20. Predd. Lipf. 1621. 1625. & 1640. in 4.

Viertes, in 17. Predd. Lipf. 1626. & 1634. in 4.

Fünftes, in 18. Predd. Lipf. 1632. & 1649. in 4. Nominum ſingulorum indicem ſiſtit Anonymus, qui Alpha-betum, cum Obſerv. variis, Germanice A. 1694. publicavit, p. 126-132.

Praxis Catechiſmi, Chriſtlicher Seelen Brauſchmuck, oder ordentliche Erklärung der V. Hauptſtücke des Catechiſmi, auß H. Schrift, den Patribus und Luthero, mit angehängten Geſeyern und Gebeten. Lipf. 1617. in 4. Von neuen überſehen, und mit bequemen Exordis zu Catechiſmus-Predigten verbeſſert. Lipf. 1627. in 4.

Jubilæi Evangelici Feſtivities, Evangelisches Jubelfeſt; das iſt: III. Jubelpredigten auß Pf. LXVI., ſamt der Hiſtorie des Lebens Lutheri, und Beſchreibung des groſſen Jammers unter dem Papſtum. Hamb. 1618. in 4.

Seelenapothek; das iſt: Kräftiger beſtändiger Troſt für alle müßſelige und angeſochtene Perſonen. Lipf. 1620. in 8. Danice verſa a Joach. Moltkenio, Bibliopola Hainientis, cum præfat. D. Caſp. Er. Brochmanni, Theol. Prof., Hafn. 1643. in 8. Paſtoribus, aſſiſctis conſolatoris, commendatur a Joh. Ben. Carpzovio Sen., in *Hodegetico ſacro* p. 39. Laudavit etiam Frid. Taubmannus carmine peculiari, in *Schediasm.*, Lib. 3. Sacr., p. 209.

Evſavaria, oder die edle Kunſt Chriſtlich und ſelig zu ſterben, in 7. Predd. über den Geſang: *Wenn mein Seindlein verhanden iſt*; gezeiget. Lipf. 1623. in 4.

Athanasi; das iſt: Eitiger Troſt, und kräftige Herſtärkung, wider des Todes Bitterkeit, auß dem W. B., und mehr denn 100. alten und neuen Scribenten, zuſammengetragen, und mit Heimsprüchen, Gebetten, und ſeinen Gleichniſſen, gezeiget. Hamb. 1607. in 8. Von neuen überſehen, und mit vielen Capitteln verbeſſert. Lipf. 1625. in 8. Præ aliis artis bene moriendi Scriptoribus commendatur a Joh. Hülſemanno in *Methodo ſtudii Theol.* p. 247., & Abr. Calovio *L. 2. ſag. Theol.* p. 318.

Poenentialium Prophetarum Triades I. II. & III., oder IX. Bußpredigten, auß Eſaia, Jeremia und Ezechiele. Lipf. 1627. in 4.

Triades V. VI. & VII., auß Daniele, Hoſea, Joel und Amos. Lipf. 1628. in 4.

Triades VIII. IX. X. & XI., auß Obadia (der ganz erſtelt wird), Jona, Micha, und Nahum. Lipf. 1629. in 4.

Triades XII. & XIII., auß Zephania und Habacuc. Lipf. 1629. in 4.

Triades XIV. XV. & XVI., auß Haggai, Zacharia und Malachia. Lipf. 1630. in 4.

Junctim XVI. hz Triades, totidem Prophetarum dicta Poenentialia ſelectiora, & tria quidem ſingulorum, Homiliis, quas Autor Crempz ſeris rogationum ſolemnibus recitavit, XLVIII. vernaculis explanans, ſub Titulo generali *Poenentialis Prophetici*, reſuſe ſunt Lipſiz A. 1630., Jenz A. 1658. (cum nova Ep. Dedic. Lamperti Filii ad Auguſtum, D. Brunſvici,) & Gieß A. 1677. in 4to. Editio, quam Hendreichius memorat, Lipſienſis Anni 1606., plane eſt chimerica.

Concionum

Concionum Eucharisticarum Triades VI., oder XVIII. Christliche Dankfagungspredigten, vor die Wiederbescherung des edlen Friedens, zu Crempen an öffentlichen Danktagen gehalten. Lipsi. 1631. & 1649. in 4.

Erstendes Tustelbainlein, oder Andächtige Gebetein, Zuspisalmen und Klaglieder, auß Gvillh. Alardi Zug- und Dankpredigten zusammengezogen. Rinteliz 1631. & 1633. in 12., Lipsi. 1635. in 24. Editio prior Rinteliensis a D. Josua Stegmanno, Theologo Rinteliensi, posterior atque auctor Lipsiensis ab ipso Alardo est publicata.

Der furchtbarmen Lecht- und Trostreichen Rahmen der rechtgläubigen Kinder Gottes, und Christen, auß dem A. und N. T., Erstes Guldnes A. B. C. in 22. Predigten erkläret. Lipsi. 1632. in 4.

Anders Guldnes A. B. C. derselben, in 21. Predt. Lipsi. 1635. in 4.

Drittes, in 20. Predt., nach des Autoris Tode von seinem Sohne, Lamperto, aufgegeben. Lipsi. 1650. in 4.

Junctum tria hae Alphabetica recula sunt Lipsiz A. 1619. 1673. & (juxta Catal. Nund.) 1689. in 4.

Precationes Jaculatoriz; das ist: Geistliche Schnellbothen, andächtige feurige Stofgebetein, und kurze Herrkens feuffer, an allen Orten, zu allen Zeiten, und in allen Geschäften, nach eines jeglichen Beruffe, von allerhand Standes Personen, Alten und Jungen, auch bey der Beicht und Communion, zu gebrauchen, in kurze Reimen verfasst. Lipsi. 1634. in 12.

Der getreueste Christus, oder Erklärung der Historie des Leidens und Sterbens Christi, wie dieselbe auß den IV. Evangelien zusammengezogen ist, in 18. Predigten. Lipsi. 1634. & 1671. in 4.

IV. Weiterpredigten, vom scheidlichen Donner und Blitze, starcken Sturmwinden, hohen schädlichen Wasserfluthen, und unangemessen langwierigen Regen, damit Gott seinen Zorn gegen uns, in verriethenen Jahren, geöffnet habet bat, über Pf. XVIII. 14. 15., Sir. XL. 33. 34., Sir. XVI. 16., und Ef. XXX. 30. Lipsi. 1636. & Francf. 1675. in 4. (Hendreichius, l. c. p. 78., IV. hae Homilias in unam transmutat.)

Derspeile; das ist: Kurze Andächtige Gebetein, damit, auß einem Christlichen Gläubigen Herzen, zu dem liebeichen Herzen Jesu, unsers Heilandes, gezelet wird. Lipsi. 1635. in 24. Non vidi. Ab aliis tamen memorantur, & eadem forte sunt cum Precationibus Jaculatoris, vel Sagittis parvulorum Latinis.

Poenitentialium Mosaicarum Decas I., oder X. Zuspredigten, auß dem I. Buche Moſis, insonderheit über die Historie der Sündfluth, und der Verberbung Sodomz und Gomorrhz. Lipsi. 1636. in 4.

Derselben Decas II., oder X. Zuspredigten auß dem II. Buche Moſis, insonderheit über der Kinder Israel Drangsaalen in Ägypten und Erlösung. Lipsi. 1636. in 4. Utraque Decas, si Lipenio (P. I. Bibl. Theol. p. 377.) fides habenda, A. 1647. est recusa.

Concionum Poenitentialium Quaternio, oder IV. Zuspredigten, über das Gebet Josaphats 2 Chron. XX., den LXXXIV. Psalm, die Vorbette Abrahams vor die Sodomiten Gen. XVIII., und die Buſſe der Niniviten Jon. III. Hamb. 1639. in 4.

Nucleus Biblicus; das ist: Bibliche Kernsprüche, in 8. Büchern, nach Ordnung des A. B. C., auß dem A. und N. T., zusammengebracht. Lipsi. 1640. in 8. (ut, juxta Wittenium, ibid. A. 1649. & 1672., juxta Catalogos Nundinales vero A. 1636. & 1676. in 8., de quibus tamen editionibus dubito.)

Bibliches Lustgärtlein. Lipsi. 1672. in 8. Tributur ei a Catalogo Nundinali & C. Hendreichio, sed idem est, me judice, cum Nucleo precedenti.

Homiliz aliquot vernaculz, scilicet diversis annis editz.

Hymnus Germanicus: Christus miri mich nicht lassen; laudatus a Joh. Christoph. Oleario im Entwurffe der Liedert Bibliothec p. 32., & Erdm. Neumeitner in Diss. de Poet. German. p. 6.; aliique plures, in Hymnologis etiam nonnullis recusi, & a Joh. Casp. Wenzlio P. I. Hymnographia p. 28. 29. enumerati.

INEDITA, quæ apud Hæreses superfuisse Biographi (Vitus Barbarossa & Wittenius) testantur:

Homiliz DCXXX. in Psalmos Davidicos.

LXXXIV. in Jonæ Prophetiam.

LXXX. in Daniele.

Memoria Justorum, seu Coniones Funebres.

Quaterniones aliquot Concionum.

Anagrammata Germanico-Latina.

FALSO EI TRIBUUNTUR:

1. Conciones Poenitentialia Davidicæ, Lipsiz in 4. editz, sed nulli alii memoratz, a Lipenio, P. I. Bibl. Theol. p. 377. (Non forte diversæ a D. Conr. Dieterici, Antistitis Ulmenſis, Homiliis in VII. Psalmos Poenitentialia, sub hoc Titulo, Witteb. A. 1624. & Francf. A. 1660. in 4., teste Wittenio, excusis).

2. Lamp. Alardi, Filii, Patologia N. T. Sacra, a Gvillh. Crowzo in Elencho Interpretum S. Scrip. p. 159. (Conf. Homonymosce. nostram p. 645. 646.)

3. Ejusd. Tr. de Musica Veterum, Schleusingz A. 1636. in 12. editus, a Joh. Alb. Fabricio, Lib. III. Biblioth. Grace, c. 10., p. 271., & in Bibliogr. Antiqv. c. XI., p. 372.

4. Ejusd. Praxis Christianismi Apostolica, a Chr. Hendreichio in Pand. Brandeb. p. 78.

5. Alardi Amsteldami, Prof. Lovan. (supra jam laudati), Selectæ Similitudines ex S. Bibliis, Venet. A. 1589. in 8. editz, a Crowzo l. c.

6. Hadriani Saraviz, Theologi Bataviz & Angliz Reformati, Defensio Tractationis de diversis Ministrorum Evangelii gradibus, contra Responſum Theod. Beze, Francf. A. 1600. in 4. publicata, a Georg. Draudio (in Biblioth. Classica), & hunc temere secutus Joh. Micræo (P. III. Syntagm. Hist. Eccl. p. 348.), Georg. Marth. Könio (in Biblioth. Vet. & Nova), Mart. Lipenio (P. II. Biblioth. Theol. p. 287. 288.), & Chr. Hendreichio (l. c. p. 78.), nec non Nic. Alardo (licet dubitante) in Decade Alardorum p. 21.

LAMPERTUS ALARDUS, Crepsa Stormarius, Wilhelmi, modo laudati, & Walpurgis ab Ancken, Filius. d. 27. Jan. A. 1602. in lucem est editus. Postquam scholis, patriæ ac Soltzvelſenſi, Gymnaſioque Hamburgensi, valedixerat, Lipsiam A. 1621. adiit, & Prædagogus Henningi Groſſi, Bibliopolz, factus est domesticus. Ubi cum egregius, in literatura sacra pariter atque profana, profectibus Magistris titulum, a Phil. Müllerero Acad. Mathematico (1.), d. 29. Jan. A. 1624. collatum, nec multo post lauream Poeticam, a Matthia Heo, Aulz Dresdensis Theologo, & Com. Pal. Cæſ., eodem Anno transmissam, impetrasset, crebris disputationibus, Orationibus, Collegiis (quibus Joh. Mich. Dillherrus etiam & Andr. Kunadus, Theologi postea clarissimi, interfuerunt (2.)) privatis, & publicis de Praxi Analytica prælectionibus, Philosophorum permixtu habitis, ad Professorem, sed frustra, aspiravit dignitatem. Spe huius, quam ab Ordine factam esse Philosopho, & ipse (3.), & Matth. Hoesus (4.), testantur, deſectus, exeunte A. 1624. domum rediit, ac sequenti 1625. Academiam (in qua etiam munus docendi,

B 2

(1.) V. eius Or. de Comitibus Scularibus Politia eccllesiæ, in Acta promotionis habitam, p. 14. (2.) V. ipsius Ep. Dedic. Libri II. Poematis regij Davidi. (3.) in Epist. ad Joh. Meurſium, A. 1619. scripta. (4.) in Diplomate, mox allegando.

ante biennium, ambire ausus erat publicum (1.) Daniz Soranum, ab Holgero Rosenkrantzio, regni Senatore, Filii sui, Georgii, præfectus studiis (2.), accessit, Justinumque Hoegium, ejus Præsidem, Christ. Matthiam, Joh. Meursium, & Professores alios, sibi conciliavit. Ecclesiz deinde patriz Crempensis Diaconum eodem A. 1625. consecutus, Collega Parentis fuit ad A. usque 1630., quo Vici Dithmariz ad Albim Brunstaterlenfis Pastoratus a Christ. IV. Rege, ipsi conferrebat. Hoc per annos 42. est functus, & Licentiat interea Theologiz, sed Bullati, titulo absens a Matthia Hæo, Patrono veteri (non istud solum, sed & Doctoris Axioma, ab Academicis Saxonici sæpius jam olim oblatum ei fuisse iactante), A. 1643. 8. Aug. peculiari ornatus Diplomate. Quod & seorsim, Anno eodem 1643., Glückstadu (3.), cum adjectis Applausibus amicorum metricis, ab ipso, sub *Facis Helconie, quam Lamp. Alardi Licentia in Theologia interior affectus Theologorum, Poetarum & Philologorum, accendit*, publicatur, ad titulum, & *Praxi* deinde *Christiani Apollonice* A. 1648. præfixum. Tres duxit uxores, Annam, M. Dethleivi Wolderi, sui in Diaconatu Crempensi Antecessoris, viduam, Margaretam, Com. Stenhufii, Senatoris Flensburg., filiam, & Margaretam alteram, patre natam Joh. Hintzio, Architecto Heidenf., & in triplici hoc conjugio, A. 1626. 1654. & 1658. inito, Liberorum XVI. pater evasit. Senex tandem d. 29. Maji A. 1672. obiit septuagenarius, Vir laude sua, ob literarum elegantiorum peritiam, & Venam Poeticam, paternæ æmulam, haud defraudandus, sed a *verodolias & meivulphias*, quam Epistolæ inprimis Dedicatoriz quinqve, totidem *Poematis Regii Davidici* Libris A. 1659. præfixæ, abunde produnt, ineptæ vitio haud immunis. Non minus certe arroganter, quam ridicule, in istarum quarta, totum *Licetorum ordinem Monumenta sua aride excepisse, granteque legisse*, e mentione duorum a Georg. Draudio (qui *Dauderfladii* ab ipso perperam appellatur), *Bibliotheca Classica Scripæ*, & quorundam allegatione, ab Alstedio, Dülherro, Bulzo, J. Conr. Dieterico, aliisque, facta, collegit. Symbolico loco verbi usus est Petrinus, Joh. XXI. 17. obviis: *Domine scis, quod amem te* (4.). Plura de Vita ejus Diploma Matth. Hoei, & Epistolæ, quas modo memoravi, Dedicatoriz, suggerent. Vitam ejus atque scripta enarravit etiam Nicol. Alardus Junior, Past. Steinbeccensis, in *Decade Alardorum* Hamb. A. 1721. edita, num. 3. p. 21-32. Conf. Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan. p. 95.*, meaque in hunc *Hypomnemata p. 323. 324.* & Chr. Hendreichii (in *Scriptorum recensitu sæpe impingentis*) *Pandælas Brandeb. p. 78.*, & Anonymi (a quo perperam Ecclesiæ fuisse traditur Hildesienfis) *Gelehrten-Lexicon p. 65.*

Holgero Rosenkrantzio (in *Epist. ad J. Meursium*, jam allegata) *Parris audit optimi non degener filius*, Steph. Joh. Stephanio (in *Not. ad Lib. 10. Saxoniz Grammaticæ p. 205.*) *Vir clarissimus*, Christoph. Bulzo autem, *Poeseos in Acad. Lipf. Professori* (in *Jambis, Pathologia N. T. præfixis*),

*Met merum
Phebi, volupæ utriusque Palladis,
Orator & Vates, sed baud gregorius,*

*Sed lætus, & facundus, & doctissimus
Musas Latinas atque Musas Doricas,
Artes profanas & scientias sacras.*

SCRIPTA EDITA.

(Horum ipse quoque Indicem, sed parum accuratum, solaque edita, sine loci ac temporis indicio, enumerantem, in *Ep. Dedic. Libri III. Poematis Regii Davidici*, A. 1659. exhibuit.)

I. GRÆCA & HEBRÆA.

Hymnus Græcus de Angelis. Lipf. 1620. in 4.

Μελένη μυσική de stupenda nativitate, & salutifera incarnatione Christi, ductu Henr. Rumpii, Prof. Hamburg., elaborata, & in Gymnasio Hamburg. recitata. Hamburgi 1621. in 4.

Joh. Posselii Sen. Evangelia Dominicalia Græcis verbis reddita, ab illo correctæ & notis illustrata. Lipf. 1622. in 8. Heracitus Saxonicus, in Deorum concilio, h. e. trium Statuum Hierarchicorum, miseram hoc tempore conditionem carmine Græco exponens. Lipf. 1624. in 12. (*id.*, *juxta Catal. Nund. & Lipenium, ibid. 1627. in 12.*)

Delicia Atticæ, seu Carmina Græca. Lipf. 1625. in 12. *Erudita* sunt, judice Joh. Friderico, Prof. Lipf. (in *Censura præfixa*), & *læta digna*.

Græcia in nuce, seu Lexicon omnium Lingvæ Græcæ vocum primigeniarum, ita ad memoriam dispositum, ut Declinationes & Conjugationes una opera addici possint. Præfixa est Dan. Heinfii ad Autorem Epistola. Lipf. 1628. & 1632. in 12. Commentand J. Henr. Alstedius (ab ipso Autore, in *Ep. Dedic. Lib. 4. Poem. David.*, allegatus) in *Encyclopadia, Lib. V., p. 201. b.*, & Aug. Pfeifferus (Radices illud Græcas 3259. sistere perhibens), in *Critica Sacra, c. 3., p. 94.*, & in *Introduct. ad Orientem p. 28.*

Carmen Hebræo-Latinum (*paucarum linearum*), & *quaternionis dimidii* de vera sapientia, ejusque usufructu. Hamb. 1643. in 4. Mentionem ejus omissem, nisi ipse hac in suo illud dignatus esset Catalogo.

II. LATINA.

Jupiter pluvius, seu Diss. Physica de pluvia. Lipf. 1622. in 4.

Diss. de Philotimia. Lipf. 1623. in 4.

Diss. de Methodo. Lipf. in 4.

Diss. de Cælo. Lipf. 1624. in 4.

Or. de Calumnia, qua Calumniatorum genus ad vivum depingitur, Lipsiæ seorsim edita; recusa vero, sub finem *Epiphylidum Philologorum*, Schleusingæ A. 1636. in 12.

Laurifolia, seu Poematum Latinorum Juveniliu Apparatus, complectens Odarum Libros III., Epodon Lib. I.; Phalæcorum Lib. I., Miscellorum Lib. I., Epigrammatum Libros III., Atticorum, seu Græcorum, Lib. I. Lipf. 1627. in 12.

C. Valerii Flacci Argonauticorum Libri VIII. Lamp. Alardus perpetuo Commentario illustravit, Lud. Carrionis errores detexit, ad Apollonii Rhodi, aliorumque, Argonautica contulit, ac copiosissimis rerum & verborum Indicibus auxit. Accessere M. Joh. Weitzii Collectanea, Observationes & Notæ, ac Christoph. Bulzi Schediasmata in Eosdem. Lipsiæ A. 1630. (*non 1636.*, quæm *Alb. Bartholinus & Chr. Hendreichius* in locum illius substituerunt) in 8. Editionem hanc C. Val. Flacci, Academicæ Lipsiensis, magistra suæ, ab Alardo inscriptam, cæteris omnibus palam præcipere judicant Ol. Borrichius *Diff. II. de Poëtis p. 61.*, & in *Conspectu Scriptorum L. Lat., §. 29., p. 14.*, ac Thom. Popebourn in *Censura Autorum p. 118.*; commendant autem Steph. Joh. Stephanus (in *Annot. ad Lib. X. Sax. Gram. p. 80.* ob *notas doctissimas*), Thom. Crenius (P. X. *Animadv., c. 1., §. 3., p. 68. 69.*, vel ob *solum omnium Flacci vocabulorum Indicem, magno labore concinnatum*), & J. Alb. Fabricius (in *Biblioth. Latina, p. 94. 95. Ed. primæ, ac Lib. 2., c. 14., p. 420. Ed. secundæ*) Indicem ejus in Flaccum *laudem mereri*, post Crenium, Judicavit J. G. Wachlius in *Historia L. Lat. Critica, c. 5.; p. 256.* Plagii contra Literarios, tum ex aliis, tum inprimis & Justo Zinzlingi

(1.) in *Ep. cit. ad Meursium.* (2.) Testis est ipse Rosenkrantzio, in *Epist. Mæ.*, ad Joh. Meursium A. 1655. exarata. (3.) in 4. (4.) *plag.*

(4.) V. *Proleg. in Valer. Flaccum*, & *El. Gualteri Diff. de Symbolis p. 1.*

zeringi *Promulsae Criticorum juvenilium* (Lugd. Gall. A. 1610. in 12. edita, locaque Flacci plurima illustrante), Notas suffragantes, Commentarium ejus non pauci accusant, & hoc inter praefertim, Joh. Bernh. Zinzerlingus, Justi Fil., Poet. Prof. Rostoch. (quem Vindicias etiam Observationum Parentis contra Alardum, si supervivisset, fuisse editurum, Morhofus, *T. I. Polyhist.*, Lib. 4., c. 13., p. 194., testatur), in *Indice*, Caffiodori de *Amicitia Libello*, Rostochii A. 1664. a se publicato, sub finem adjecto, ita scribens: *Quid si praecedentibus Plagiariis occurreretur muneris, cujus evanidum acumen & gloriationem tangit Gronovius, in Diatriba in Sylvae Statii p.m. 421. Ille si Notae in Val. Flacci Argonautica, quas pro suis temere vendidit, veris Autoribus, utpote parenti meo Justo, Carrioni (in quem tamen saepius praeter meritum invehitur), utriusque Commentatori, Kirchmanno de Fun. Rom., Barthio in Adversariis, Dempstero in Rosinam, aliisque, quorum illaudatorum verba transcribit, restituere cogere, inlar carnulicæ Aesopicae, planis ornata alienis, appareret. Prolixior hac est Jani Broukhufii (in Notis ad Propertium, Lib. 2., Eleg. 7., n. 17., p. 108.) in Alardum invecitiva, sigillatim plagia ejus & Gvilh. Cantero, J. Rugerfio, J. Meursio, J. Wouwerio, Casp. Barthio, Jac. Nicol. Loenst, Jano Parrasio, Phil. Jac. Mauffaco & Joh. Brodzo, locis, & ipsius, & horum, indicatis, detegens, cujus (a Thoma Crenio, *Diff. I. de Furibus Librariis*, p. 14. 15. 16., repetitur) pauca tantum recitabo: Mirificam, aut is, institit Alardus commentendi rationem. Nam, quoniam quaedam bona, & juvenuti utilia, hinc inde corrasisset, neque attulisset de suo quidquam; nunquam tamen vel tralatitio nominandi bonorum dignatus est eos Scriptores, quos non dicendis latrociniis pendendum in modum exilaverat. Maxime autem in Belgas nostros exercuit illam suam crudellem piraticam. - Et tamen, quod merito mireris, festellit hic Autolycus eorum omnium induriam, qui de Plagio literario aliquid in vulgus emiserunt. Ubertim ego illis mensem indicavi. Interim videre te velim, quid de nostro illo graculo insignis ille Barthius notavit ad Papin. *L. I. Silv. 2., v. 177., p. 78., & ad Lib. 10. Thebaid. v. 787., p. 126.* Confer alios, ob plagia hæc Nostro insultantes, Casp. scil. Barthium locis a Broukhufio jam indicatis, Joh. Frid. Gronovium (quem idem laudat) dissimulato nomine in illum, *Lib. I. Observ. c. 2., p. 9.,* invecitum, Pet. Burmannum in Val. Flacci, Trajecti A. 1701. a se editi, *Praefatione*, a Fabricio allegata, & Th. Crenium *l. c.**

Pathologia sacra N. T., continens (ordine Alphabetico) significantiora ejusdem & cum Emphasi usurpata loca, Lipf. 1635. & 1663. in 12. Exemplum ejus, tertia vice ab Autore revisum, & 566. vocibus auctum, apud se superesse, Filius illius, Dethlevis, Corrector Itzehoeensis, mihi olim significavit, & quo nova Editio, in *Catal. Nund.* Lipf. A. 1674. Autumnali, p. 22., uti credo, est promissa. A Gvilh. Growzo (in *Elencho Interpr. S. Scr. p. 159.*) Gvilh. Alardo, Lamperti parenti, perperam tribuitur. Chr. Hendreichius (in *P. B. p. 78.*) duo ex illa scripsi, errore non minori, effinxit, *Pathologiam* sc. N. T., & *Theologiam* N. T. chimericam. Commendant illam Joh. Conr. Dietrichus (*librum* vocans, qui omnibus debet esse commendatissimus) in *Antiq. Bibl. p. 96.*, Christoph. Bulteus in *carminibus praefixo*, & Aug. Pfeifferus in *Progr. ad Praelect. de Critica sacra* innotatorio, Witeb. A. 1666. edito, p. 8.

Amorum Piorum Libri I. & II. Lipf. 1636. (non 1631., quem Hendreichius substituit) in 12. Libri III. & IV., quos simul prodidisse Matth. Hoesus (in *Diplomate supra laudato*) falso tradidit, avide adhuc delitescunt.

Epiphylides Philologicae, comprehendentes varias vocum, rerum & rituum, tam sacrorum, quam secularium, observationes. Accedit Oratio, qua Calumniatorum genius ad vivum depingitur, Schaeffingæ 1636. in 12.

De Veterum Musica Liber singularis. Accessit Pfeilli sapientissimi Musica Graece cum Latina ejus versione. Schaeffingæ 1636. in 12. (Gvilh. Alardo, nostri parenti, memoriz lapsu facili, a Joh. Alb. Fabricio, *Lib. 3. Bibl. Gr. c. 10., p. 271., & in Bibliogr. Antiqu. c. XI., p. 372.,* ascribitur.)

Displ. de *Θεωρεω* Jesu Christi omnipresantia, jussu D. Matthiae Hoei, pro consequendo Licentiae gradu, edita. Hamb. 1643. in 4.

Nordalbingæ (de qua in *avvδδ* dicitur *Indice*) Praefatio & Dedicatio. Glückstadii 1643. in 4.

Poema Regium Davidis, in laudem Jesu Christi, Metro Latino Alcaico donatum, & in Libros V. distinctum, Accedunt VII. Psalmi Poenitentiales, puris Jambis redditi. Hamb. 1659. in 12.

Poematis Marbodii de gemmarum lapidumque Virtutibus editio curiosa, Scholiis aucta, a solo ei tribuitur Ol. Borrichio, in *Dissert. de Poetis* p. 37. Mihi illa ignota est, nec, vel ab ipso, in Scriptorum suorum *Indice*, vel ab aliis, memoratur.

III. GERMANICA.

Triades VI. Concionum Eucharisticarum, oder XVIII. Dankpredigten, vor und nach erlangtem Frieden. Lipf. 1630. in 4.

Des Hollsteinischen Memorials Erster Theil, oder drei Kriegspredigten, in und nach der Belagerung der Stadt Crempe, auf Pf. CXXX. 7. 8., Luc. II. 1-8., und Pf. CXXVI., gehalten. Lipf. 1631., & Zellz 1640., in 4.

Zweiter Theil, darinn enthalten: 1. Crempische Valet-Predigt, auf 2 Cor. VII., d. 30. Mart. A. 1630.; 2. Braunsbüttelsche Prob-Predigt, auf Matth. XX., M. Sept. A. 1630.; 3. Braunsbüttelsche Intrins-Predigt, auf 1 Cor. IV., d. 14. Apr. A. 1631. gehalten. Lipf. 1635. & Zellz 1640. in 4.

Dritter Theil, oder III. Bußpredigten, auf Josaphats Historie, 2 Chron. XX., Abrahams Vorbitte, Gen. XVIII., und den Worten Joh. IV. 48. Cellz 1640. in 4.

Vierter Theil, oder drei Feichpredigten, über Boien Annen, Niklaß Boien und Boien Peters, auf Rom. VIII. 13., Ef. XLIX. 14. 15., und Pf. LXVIII. 21. Hamb. 1640. in 4.

Corona Anni, Predigt auf Pf. LXV. Hamb. 1632. in 4.

Aylum Christiarum, oder bebrängter Christen bester Schutz und Trutz, in IV. Predigten über den XXVII. Psalm, vorgeleitet. Lipf. 1634. in 4.

Zeichen- und Wunderpredigt, darinn berichtet wird, wodurch die Zeichen, sonentlich bey uns geschähen, ut adven, was sie mitbringen und bedeuten, und wie man sich dabei verhalten solle, auf Joh. IV. 48. Hamburgi 1636. in 4. Ex unica hac Homilia (Parte III. *Memorialis* Hofstici recusa) Hendreichius (in *P. B. p. 76.*) plures effingit.

Aissaphs höchste Freude, oder Feichpredigt über Herrn. Helm, auf Pf. 73. Glückst. 1639. in 4.

Rahelis Perperium, oder Feichpredigt, auf Gen. XXXV. 10. Hamb. 1639. in 4.

Zuagen-Verdrantz, oder Predigten über den LII. Psalm, vom Ursuel der Aisterrader, und Troste der Angefochtenen unter ihrer Tormenten. Linneb. 1643. in 4. (it., *juxta Catal. Nundin. & Lipen.*, Lipf. 1641. in 4.)

Fraxis Christianismi Apologia, oder Apostolische Übung des wahren Christenthums, auf den Contage, Episteln, in 2. Theilen. Francof. 1648. in 4. Vermehrt mit dem dritten Theile über die Feit-Episteln, Francof. 1664. in 4. (& *juxta alios, ibid. 1666. & 1669. in 4.*) Hendreichius, *L. c. p. 78.*, perperam, & Gvilh. parenti, & Lamperto filio, eam ascribit, falsoque cum Penochis Epistolis etiam Evangelicas explanare perhibet.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

C

Septena-

Septenarius, oder VII. Hiobitische Trübsalen, als 1. Dürhung, 2. Krieg, 3. Geißel der Zungen, 4. Pest, 5. Hunger, 6. Wilde Thiere, 7. Grab oder Todt, auß dem V. Cap. v. 19 - 27., in VII. Predigten, erläutert. Jenz 1649. in 4.
Ephraims Klage und des Herten Antwort, oder Leichpredigt über Margareta Nollen, auß Jerem. XXXI. 10. Glückstadt 1653. in 4.

Judicium divinum de fortuna spuriorum. Hamb. 1658. in 4.

Addantur his Scripta Gvilhelmi Parentis, ab eo, cum Praefationibus suis, edita:

1. Das dritte guldne A. B. C. der Nahmen rechtsländiger Christen. Lips. 1650. in 4.

2. Poenitentiale Propheticum, oder 48. Ausspred. auß den Propheten. Jenz 1658. in 4.

INEDITA VEL AFFECTA.

Nordalbingia, seu Historia rerum praecipuarum, in Nordalbingia (i. e. Holfatia), a temporibus Caroli M., usque ad A. 1637., gestarum, A. 1634. & 1638., in *Catalogis Nund. Lips. Vernalibus*, promissa, sed, praeter *Dedicationem & Praefationem*, Glückstadt A. 1643. in 4. excusas, haecenus *avideros*, & in Museo Broderi Enewaldi, Diaconi prope Itzehoam Neuenkirchenfis, delitescens. Falluntur certe Lipenius & Hendreichius, qui, *Catalogo Nundinali* creduli, Opus hoc, ordine dispositum Chronologico, Lipsia A. 1638. in 8. prodidisse referunt. Autor Alardus, in Epistola ad Joh. Meursium A. 1629. exarata, venales huic obtulit *Historias* (antiqui forte Autoris) *Nordalbingicas Mistas, gesta in Holfatia a Caroli M. temporibus continentes, & nemini adhuc visas*. Quas an in hoc opere publici facere juris voluerit, alii videntur. Conf. de illo P. I. *Iffag.* nostrae ad *Hist. Cimbr.* c. 6. p. 90. & c. 7. p. 134.

Notz in Harpocratonis, Sophistae Alexandrini, Dictionarium in X. praecipuos Graeciae Rhetores, in *praefat. Graeciae in nuce* promissae, quas, teste Filio, Pet. Axenius, JCrus Slesvic., sibi communicatas edere parabat.

Pathologia (de qua jam distum) N. T., 566. vocibus Graecis Emphaticis auctor reddita.

Poematum variorum opus, cum Appendice adoptivorum.

Amorum piorum (quorum duo Libri priores A. 1636. jam prodierunt) Libri III. & IV.

(*Quingque Mistas, haecenus enumeratas, Filius Autoris, Dethl. Alardus, quoad vixit, asservabat, & editioni, sed frustra, destinabat.*)

Obfidiōnis Crempensis Cato Christianus, obstetrice Minerva, vario carminum genere in proscenium produxus, quem A. 1634. (in *Catal. Nund. Vern. Lips. p. 36.*) promissit.

Animadversiones in Horatium, quas apud amicum se vidisse, Joh. Christianus, Baro a Boyneburg (*Ep. 98. ad J. Comr. Dietericum p. 322.*), testatur.

Tr. de Hebraismis & Chaldzo-Syriasmis N. T., quem, in *praefat. Val. Flacci*, a se, testibus Joh. Mich. Diltherro (*Vol. I. Dissp. Philol. p. 281.*) & Joh. Sauberto Jun. (in *Or. Auspic. de studio L. Hebr. p. 3.*), jussit expectari. Filius Autoris, Dethlevis, nihil tale superesse, mihi retulit, & Diltherrum mentem parentis, *Pathologiam N. T.* illic tantum polliciti, non esse assecutum, conjecit.

VII. Epistolae ad Joh. Meursium Sen., Prof. Soranum, quas in Volumine Epistolarum ad hunc *avideros*, quod Joh. Mohtius, Confil. Danicus, Hafniae asservabat, ipse olim perlegi.

Partem Poematum illius secundam *avideros* & *avideros*, a D. Jo. Alb. Fabricio sibi donatam, possidere se indicat Nic. Alardus Jun., Pastor Steinbeccensis in *Decade Alardorum*, Hamburgi A. 1721. edita, p. 33. Continentur ea:

1. Odarum Libri II.

2. Epodon Liber.

3. Phalaciorum Liber.

4. Elegiarum Liber.

5. Epigrammatum Liber.

6. Amorum Libri III.

7. Epicorum Libri III.

8. Epicorum Libri II.

9. Eteosticha maximam partem metris inclusa.

10. Adoptiva.

11. Nicod. Frischlini Sched. de auctoritate, officio & vocatione Poetarum.

M. LAMPERTUS ALARDUS Jun., Brunsbüttelae Dithmarfus, Senioris, viis illius Pastoris, filius, Parochus ruralis primus in Dithmarfia australi Windbergenfis, & deinde, circa A. 1721., in Stormaria Süderovienfis, cujus extat Panegyricus Carolo XII., Sveorum Regi, A. 1701., 8. Id. Febr., in Gymnasio Wiburgensi dictus. V. Nicol. Alardi *Praefat. Decadis Alardorum p. 11. 12.*

NICOLAUS ALARDUS, Wilfridenfis, Med. D. & in Patria Practicus.

Disp. Inaug. de Angina. Lugd. Bat. 1640. in 4.

NICOLAUS ALARDUS, Süderovia Stormarus, d. 17. Dec. A. 1644. natus, Wilhelmi, Parochi Süderovienfis, Filius, Wilhelmi autem, Crempensium Antistitis, nepos, Theol. Doctor Kilonii A. 1679. creatus, Pastor, ab A. 1675., Tonningensfis, simulque, ab A. 1682. (d. 7. Febr.) Eiderstadii Praepositus (1.), deinde vero Comitatum Oldenburgici & Delmenhorstani (post M. Gregorium Michaelis), ab A. 1686., Superintendens, Hamburgi d. 3. Oct. A. 1699. defunctus, & in xde Cathedrali sepultus, Conf. de illo Val. Ern. Löschneri *Ussusib. Theol. Nadrh. Juss. I. A. 1716.*, p. 160.

Vita ejus fusius est exposita a filio ejus *εμυρίμω* Nic. Alardo, Past. Steinbeccensi, in *Decade Alardorum num. 4.* p. 32 - 41.

SCRIPTA.

Disp. de materia & forma, atque ortu animae humanae. praeside Kil. Rudrausio. Gieß. 1665. 4.

Disp. de christiana morum doctrina, praef. D. Gerh. Titio. Helmst. 1668. 4.

Idea Theologiae, succinctis definitionibus methodicis, in filiorum gratiam proposita. Oldenb. in 8.

Tabulae, Gramm. Hebraicae, Chronologiam eccl. exhibentes in ulum filiorum. Oldenb. in fol.

Christus *εὐαγγελιστής*, ex Cap. I. Ep. ad Hebr. Disp. Inaugurali, Praeside D. Christ. Kortholito, demonstratus, Kilonii 1679. in 4.

Oldenburgische Catechismus-Lehre, oder Erklärung der V. Hauptstücke des Catechismi Lutheri. Oldenburgi 1689. & 1707. in 12.

Handbuch vor die Prediger. Oldenb. 1690. & 1719. in 12. *Ἀντιρρητικόν* prodit, Autorem tamen litera N. A. D., praefationi adjecta, subindicant.

Theologisches Bedenken über den von einigen des Hamburgischen Ministerii publicirten Religions-Eid. Novam juramenti Ecclesiastici formulam Hamburgensem improbat, & cum similibus de eadem Phil. Jac. Speneri, Barth. Meieri, Superint. Brunsvico-Gvelferbytanii, Joh. Fischleri, Livoniz Episcopi, & JCI Anonymi, Judicii, A. 1690. in 4.

(1.) V. Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic. p. 206.*, & Pet. Aug. Siveri *Append. der Tönningischen Ranzpredigt p. 62.*

in 4. prodit, & in *Actis Pietisticis*, Francof. A. 1691. in 4. publicatis, num. 16., est recufum. Occasionem & argumentum illius P. IV. *Itaq. ad Hift. Cimbr.*, c. 10., p. 603. 604. 605., expofui. Joh. Frid. Mayerus, Formulæ patrum, in *Apologia Ord. Eccl. Hamb. contra Spenerum vernacula*, p. 13. 14., faftu ingenti, Alardi & Meieri *Judicia Scripta inepta & indocta* (ungefchichte und ungelabte Schriften), Autore autem *homines exigui in Ecclefia Autoritatis* (Leute die noch nicht in großer consideration bey der Kirchen), appellare aufus, ob hunc, non tantum in Speneri responfo, five *Tr. de Libertate fidei* Germanico, p. 32. 33., cordate est objurgatus, fed & a Chrif. Frid. Palmio fcripto refutatus peculiari. A. 1691. (in 4.) fub hoc Titulo excufo: Die erlangte Ehr in der unbedienten Schmach, an D. Nic. Alardum und B. Meierum, als diefelbe A. 1691. von einigen Eiferern des Hamburgifchen Miniſterii, unperfchuldeter weife, zu ihren Ehren, fchimpflich angegriffen worden. Cui, per *Λυδωρύμω* Nicolaum de Pio Zelo, feu potius, reſte Schelvigio, (P. III. *Pietismi Scilarii* p. 183.), per Nathanelem Falckium, Dantiſcanum (Th. poſtea Doctorem & Paſt. Stettinenſem), Inveſtiva quidem alia (fub tit. der wolgemeinten Abfertigung Chr. Frid. Palmii, mit feiner Schmachſchriſt) Hamburgi (in 4.) A. 1692. mox est reposita, fed, præter convitia, Theologo indigna, parum ſolida regeſſit.

Warnung vor der gefährlichen Nachfolge des Abſalles des zu den Calviniften übergetretenen Oldenburgifchen Predigers, Marci Steffens. Oldenb. 1691. in 8.

Gottes freundliches Troſt-Wort an Ephraim oder Leichpredigt über M. Henr. Brückelmann, Paſt. zu Wobersloh aus Jer. XXXI. 20. Oldenb. 1691. in 8.

Größte Warnung vor der Nachfolge des gefährlichen Abſalles Marci Steffens, wider ſein deſſelben A. 1693. entgegengesetztes Büchlein, Herzensgrund genandt. Samt einem kurzen Beweiſe der ſamten Evangeliiſchen Lehre, welche von den Reformirten wird als Irthum geſehen. Hamb. 1693. in 12.

Verbetter Zuſtand der Reformirten Kirche aus Veranlaſſung eines A. 1693. gedruckten Briefes Modesti Veridici vorgeſtellt. Oldenb. 1694. 12.

Verfall der Reformirten Kirche, auf Veranlaſſung eines, von Marco Steffens, A. 1694. ſeiner feſtſtehenden Warnung entgegengeſetzten Büchleins, genandt Silentium poſt clamores, vorgeſtellt. Oldenb. 1696. in 8.

(Scripta Steffeni contraria infra, ubi ad nomen ejus perventum fuerit, a nobis enumerabuntur.)

Oldenburgiſches Geſangbuch und Geberbüch, mit ſeiner Vorrede. Oldenb. 1590. in 12.

Die Zweyte Bibel, D. Mart. Lutheri, mit ſeiner Vorrede. Goſlariz 1696. in fol.

NICOLAUS ALARDUS Junior; D. Nicolai, & Paſtore Tonningeni Præpoſitoque Eiderſtadienſi Superintendenti tandem Oldenburgici, filius, Tonningz, ut conjicio, natus, Parochiz primus ruralis in Dithmarſia boreali Neofanenſis Diaconus, & deinde Steinenſenſis, in Præfectura Hoſſatiz Reinbeccenſis, circa A. 1721., Paſtor.

Decas Alardorum ſcriptis clarorum. Hamburgi 1721. in 8.

Bibliotheca Harmonico-Biblica, Scriptores, Indicem & ſupplementa Antilogiarum Biblicarum exhibens, quam in præſat. Decadis Alardorum eſt pollicitus.

ALBERTUS II., & gente, ſi Chriſt. Kelchium (1.) audias, Saurbeeria oriundus, Archiepiſcopus Rigenſis, A. 1239., qvo Albertus I. Anteceſſor, qvi armis Livonos ad Sacra Chriſtiana adegerat, vivis exceſſit, Eccleſiæ Bremenſis Canonicus erat & ſcholasticus, ac iſti, in Episcopatu Rigenſi, ſucceſſor A. 1247., Præſulz Bremeni, Livoniæ Ephoriam ſuz ſedi vindicant, deſtinabatur, cum interim a Clero provinciz Nicolaus quidam jam eſſet electus. Controverſiz, hien nata, decifio Pontifici Romano eſt commiſſa, a qvo conſtituti judices, poſt longam cauſæ diſſectionem, Bremenſibus ſilentium impoſuerunt, & Nicolai electionem confirmarunt. Acquiviere iſti ſententiz oportebat Albertum, qvi Lubecz interea conſedit, *expeſtans*, ut ai Krantzius, *ex Romana curia literas*, & *ex Livonia reſponſa molliora*. Innocentius interim IV., Papa, ut Viro, qvem mitra ſicra judicabat digniſſimum, aliquod jactura iſtius ſolamen afferret, A. 1246., Lugduni Gallorum, Legationem ſedis Apoſtolicæ ad Pruſſos, Livonos, & reliqvas gentes Hyperboreas, ei commiſit. A. ſeqv. 1247., cum inter Canonicos Lubecenſes, de ſucceſſore Johanni I., Episcopu ſuo, ſubrogando, non conveniret, Albertus, cuius prudentia & virtus omnibus erat perſpecta, ab iis, accedente Pontificis conſenſu, *Sedis Lubecenſis Proviſor temporarius* (vanquam ipſe in Juramento Episcopum ſe appellet), retento ſimul Metropoleos Rigenſis titulo, eſt electus, & a Gerharo Bremenſi, præſtito Kal. Dec. ejusd. Anni juramento, confirmatus. Per ſextennium ſacro huic muneri cum laude præſuit, & (ut Krummendikius ac Krantzius filius exponunt) Eccleſiæ reditus non parum auxit, bona oppignorata redemit, decimasque tractus in Wagria Aldenburgenſis, a Johanne ac Gerharo, Comitibus Hoſſatiz (qvi gravem de his controverſiam Episcopis moverant), amica compoſitione, cum ſoenore recepit. A. 1254. (ſalutunt enim & Chriſt. Kelchius (2.), qvi A. 1234. ſubſtituit, & Conr. ab Höveln (3.), Anno præced. 1253. Lubecz Albertum obituſſe perſuafus) ſedem Rigenſem, morte Nicolai, zmuli ſui, vacantem, occupavit, & paulo poſt (cum Equites Teutonici Ord. Mariani in Ruſſia, ac Enſiferi Livoniæ, in iſtum haud ita pridem recepti, pacto mutuo (4.), regimen utriusque provinciz Politicum Teutonici Ordinis apud Boruſſos Magistro, Eccleſiaſticum autem Rigenſi detuliſſent Andſtiti) Metropolitanam reddidit, Primus Livoniæ pariter atque Boruſſiz Archiepiſcopus ab Innoc. IV., Pont. Rom., designatus. Numeravit proinde (qva felicitate nemo IV. Anteceſſorum erat gaviſus) octo deinceps Episcopos Eccleſiæ ſuz Suffraganeos, Revalienſem, Curonienſem ſeu Piltenienſem, Dorpatenſem ac Oeſilienſem, in Livonia, Varmienſem autem, Pomezanienſem, Sambienſem & Culmenſem, in Ruſſia. Quo ſpectant verſus Poetz Anonymi Livoni, a Caſp. Danckwerthio (5.) allegati:

Pontificis dono ſummi, Latique Senatus,
Albertus præclit hic Archiepiſcopus omnes.
Hunc caput agnoſcunt ſeptem Livonide terra
Mirrati Patres, rogat hinc ſua jura Magiſter,
Juſque cadit dominum nobis tibi, Brema, creandi.

Vivis exceſſiſſe traditur circa A. 1272., & Johannem a Lühnen in Archiepiſcopatu naſtus eſſe Succellorem (6.). Alb. Stadenſis (7.), & Anonymus *Hiſtorie Episcoporum Bremenſium* Autor (8.), qvi Primatem eum in Hyberniam factum eſſe tradunt, in maniſeſto verſantur errore.

V. de illo Alb. Stadenſem, & Incertum *Hiſtorie Archiepp. Brem. Scriptorem*, II. c., Alb. Krummendikium in *Chronica Episcop. Lubec.* (T. II. *Rer. Germ. Meibom.*) p. 397., Incertum Autorem *Chronici Slavici prioris* (inter Lindebr. *Scr.*

C 2

rer.

(1.) P. II. *Hiſtoria Livonica*, p. 71. 74. 80. (2.) l. c. p. 74. (3.) Im Beſtückten Föder p. 150. (4.) V. de illo Krantzii *L. 7. Vandalia* c. 30. Conr. Sam. Schurſtedtſchii *Diſſ. de Ordine Episcoporum*, Witeb. A. 1685. editam, §. 7. 8. o., & fratris ejus, Henr. Leonh. Schurſtedtſchii, *Hiſtoriam ejusd. Ord. Episcoporum*, Witeb. A. 1701. in 8. publicatam. (5.) P. III. *Obſerv. Cimbr.* c. 8. p. 327. (6.) V. Kelchium l. c., P. III. p. 56. (7.) In *Chronica*, ad A. 1250., fol. 100. b. (8.) c. 29., p. m. 37. (inter *Lindebrugi Scripta. rer. Septentr.*)

rer. Septentr.), c. 38, p. 204., Alb. Krantzium l. 8. Metrop. c. 10., l. 7. Vandal. c. 14. 22. & 26., ac l. 8. Saxon. c. 4., Dav. Chytrazum in *Chronico Sax.*, Lib. I, p. 18., & Lib. 10, p. 293. 294. ed. Lips., Henr. Pantaleonem P. II. Prosopograph. p. 234., Melch. Neofanum in *Elegia de Episcopis Lubec.* p. 5., C. Dancwerthium l. c., Herm. Bonnum l. 2. Chron. Lubec., lit. C. 8. b., Joh. Petrzum P. II. Chron. Holst. p. 71., Jac. a Mellen in *Histor. Lubec.*, Diss. III, c. 2. §. 7., & c. 3. §. 8., ac Christ. Kelchium in *Historia Livoniae Germanica*, A. 1695. edita, P. II, p. 73. 74., & P. III, p. 89. 92. 96.

Alb. Krantzium eum, l. 8. Metrop. c. 10., Virum vocat insignem & magne in diebus suis autoritatis, Lib. 7. Vandaliae vero, c. 14., Virum omni literarum genere doctissimum.

Alberti hujus, Episcopi Lubecensis, Tronae, Eshiae & Pruciae Apostolicae sedis Legati, Diploma de Juramento duplici, a se Gerharδο II., Archiepiscopo Bremensi, praestito, ab Erp. Lindebrogio, inter Privilegia Ecclesiae Hamburgensis, in Synagmate *Scriptorum rerum Septentr.* (Francof. A. 1609. in fol. edito, p. 199., est publicatum.

Utrum ei quoque, an vero Alberto Krummendikio, Praefuli Sec. XV. Lubecensi (A. 1489. defuncto), Copia debetur *Indulgentiarum de institutione &c.*, quam Jos. Simlerus ac Joh. Jac. Frisius (in *Biblioth. Univers.* p. 20.), eosque secutus Chr. Hendreichius (in *Pend. Brandeb.* p. 85.), sub Alberti, Lubecensis Episcopi, nomine, allegarunt, aversus, ut discipant ac deficiant.

M. DANIEL ALBINUS, Satorpia (in Agro Praefecturae Slesvicensis) Cimber, Melchioris, Parochi istius, Filius, & post Praedagogi filiorum Frederici, Ducis Holstiae, spartam in arte aliquamdiu ornatam Gortorpiensi, in munere hoc sacro, ab A. 1658., Successor, M. Mart. A. 1691. extinctus, Vir, teste Georg. Henr. Burchard (1.), *praefatus*, V. de illo Joh. Christoph. Andreæ, Parochi Cappelenis, Sermonem Parentalem Germanicum, in exequiis ejus habuit, & (sub titulo des verjßen Erentleides) Slesvigz A. 1691. in 4. excusum.

SCRIPTA EDITA.

Dissertationum Historico-Geographicarum-Exotericarum de Novo Orbe Prima, Jenz 1653. in 4.

M. Joh. Meieri, Conrect. Bortholomensis, Vindiciz posthumæ pro Orthodoxa D. Joh. Reinbohtii, contra Diff. Apologeticam D. Andr. Kühnii, ab eo, cum Praefat. sua, editæ, Slesvigz 1661. in 4.

C. Sallustii Crispi Escriben von der Casilnischen Zusammenrottung, und Jugurthischem Kriege, durch ihn verteutschet: Samt des Obersten Wilhelm Calchum von Hohausen Kriegsdiscursen über dieselbe. Hamb. 1662. in 8. De hac Verisione ita Justus Georg. Schottelius, in *Opera de Lingua Germ.*, Lib. IV., Tr. IV., p. 1182.: Ein Sallustius ist recht und wol geteutschet.

INEDITUM.

Apparatus Historicus Quadripartitus, continens: 1. Manuductionem ad lectionem Historiarum, ubi de natura & usu Historiz, ordine item, delectu & judicio, in legendis Historiis, dissentit; 2. Introductionem in Geographiam veterem & novam, cui Digressio de migratione gentium annexitur; 3. Chronologicæ Canonice Compendium; 4. Synopsin Historiz Universalis, ab O. C. ad A. C. 1668. Appendicis loco subiungitur Genealogia maxime illustrium familiarum, Hamburgi A. 1668. (quo Titulus solus Slesvigz est excusus) in 4. proditiis, a Cornelio a Beughem (in *Bibliographia Histor.* p. 4. c. 5.) & Chr. Hendrichio (in *P. B. p.* 89.), falso perhibetur. *Aviſſe*; enim etiamnum est, licet prælo jam feratur fuisse paratus.

JACOBUS ALBINUS, Hamburgensis, Med. D. (Basileæ A. 1614. creatus), & (post diuturnam in Germania, Gallia, Italia & Hispania, peregrinationem, comite Bernh. Mullero, Kiloniensi, fuscipente (2.)) in patria Practicus, Yixit A. 1620.

Dixit, de præservatione a peste, Praefide D. Henn. Arnulfo proposita, Francof. ad Viadr. 1611. in 4.

Praedicanea de Scorbuto, loco Diss. Inaug. proposita, Basileæ 1614. in 4. Recula in *Decade IV. Dissuti. Med. Basileensium* (edita ibid. A. 1620. in 4.), num. 8.

LAURENTIUS ALBRECHT, Bibliopola Lubecensis suo ævo præcipuus, Joh. Hallervordii, non incelebris idem apud Rostochienſes Bibliopolz, Socer, *Homo*, teste Dav. Chytraz (3.), valde *πνευματικός*. Vixit A. 1600. Catalogus librorum Bibliopolz sui, Lubecæ 1599. in 4.

Luthen. und anderer geistlichen Männer, außerselene Lieder, und Geistliche Gesänge, von ihm zusammengetragen; mit den schönsten Psalmen D. Corn. Beckers. Lub. 1610. in 8.

Praefationes & Epistolæ Dedicatoriz, Scriptis alienis præfixæ compluribus, sumtu suo publicatis, &, hæc inter, M. Ant. Muren *Juvenilibus* (Bardi 1590. in 8.), *Historia Vulpeculae Saxonice* (Rost. 1592. in 4.), ac Joh. Petri *Chronico* (cujus etiam, si subsidia obtineri possent necessaria ab aliis, continuationem, ad finem usque Sec. XVI. perducendam, est pollicitus) *Holstiae Germanico* (Lub. 1599. in fol.).

JACOBUS ALDEY, Artis Nauticae in Urbe Lubecensi Magister.

Wörterbuch sam Instrument und Declination der Sinnen, unn ool, wor de Nordstern, up den Instrumenten, so darro deuten, te saugen sy, &c. Lubecæ 1592. in 4. (Saxonice).

BENEDICTUS ab ALEFELD, Eques Holstatis, Toparcha Hæreditarius in Anglia Cimbrica Geltingensis, A. 1506. natus (4.) est patre Nicolao, Frid. I., R. Dan., Consiliario (5.), matre vero Druda Ranzovia, Henrici, Praefidi Steinburg, filia, ac Joh. Ranzovii, Archistrategi & Proregis Cimbrici, sorore (6.). Neposque fuit Bened. Alefeldii, Dynastæ Borghorſenſis, A. æt. 105. defuncti (7.). Vix ex ephebis egressus, A. 1519. Witebergam studiorum gratia adiit (8.), & ex istius Athenæo, præter Lit. Human. artiumque insignem peritiam, doctrinam etiam de iustificatione fidei, a Luthero hausit, primus forte omnium (uti ipse gloriatur (9.)) A. 1524. in patriam reportavit. Quæcumque vitæ, post reditum, secutus sit rationem, his ipsemet verbis exposuit (10.): Witebergæ discipuli nostri A. 1524. Inde vix librum, præsertim Latinum, vidi, nedum legi, A. 1552. contigit me tutorem præfici patriæ meæ in Satorp. Ex eo primum tempore capi Musas, invisitas mihi & insensas, ut videbatur, reversæ. Reputandam egi cum peculis; Sed ea, ut malavimus, solvendo non erant. Affluat tamen lectioe reliquias quasdam exiguas manu violenta adserui & recuperavi. Septuagenario proximus (circa A. 1576.) Praeſentis Virginum nobilium Canonici constitutus est Praepositus, octuagenarius autem, vel d. 13. Apr. A. 1586., si Janum Gruterum (11.), vel M. Apr. A. 1587., si Henningium & Angelum

(1.) in Append. Animadversionum in errores Ant. Borsignonii p. 21. (2.) V. Pet. Musæi Progr. Kiloniens., in exequiis Mulleri A. 1672. præpositum. (3.) in Epistola p. 205. (4.) V. Hier. Henningii Genealogia Familiarum nobilium Slesvigensium, & quibus Episcopi prædicant, p. 41. & Andr. Angeli Lib. 1. de Christianissimis Adel Chronica p. 31. (5.) V. Angeli l. c., & C. Dancwerthium P. II. Georg. Cimbr., c. 8. p. 190. (6.) V. Gmelin. Romanicum, & Henningium ac Angelum l. c. (7.) V. Henningium & Angelum l. c. (8.) V. Gorr. Sevel Acad. Witth., lit. II. a. a. (9.) l. p. V. ad P. ab Kitzern. (10.) Ep. I. ad Kitzernum. (11.) Lib. 2. Chronici Cbronice-rum, sub sicut Joh. Gualteri nomine edita.

gelum (1.) audias, vivis eximtus. Ex Uxore, Margaretha Ranzovia, Benedich, Dynastz Qvarnebeckensis, filia, A. 1562. d. 25. Nov. mortua. Filios reliquit meritis in patriam conspicuos, Henricum Satorpholmiz, & Nicolaum Gelsingz, Toparchas, utrumque Frid. II., R. Dan., Consiliarium, & Praefectum Flensburgensem, quorum prosapia, hodiernum florentis, recensum Dancwerthius exhibet (2.) Pet. Lindebergio, ad diem 13. Apr. A. 1586., obitum ejus, cum Grutero, referenti (3.), Vir audit antiqua nobilitate & praecleara eruditione inclitus.

Quinque ejus Epistolae Latinae, stylo eleganti, ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holfaticum, A. 1566. 1569. 1572. & 1573. percriptae, in Volumine, quod perlegi, Epistolarum ad hunc Theologum *awendöje* superiunt, quarum prima ebrietatem detestatur, secunda & quinta Bonorum Operum necessitatem cordate astruunt, tertia autem & quarta causas matrimoniales, praefertim consobrinorum, discutunt. In prima harum, cum alia sacra pollicitus est Meletremata, tum Declamationem in Ebrietatem, Eitzenii a se hortatu adnotatam, & sub hoc eadem titulo: *Vulneratio Ebrietatis, ad fideles & commilitones Witebergenses, ejusdem quondam Academiae alumni.*

BENEDICTUS ab ALEFELD, Eqv. Hols., Toparcha Hafeldorfiensis, Friderici Filius, & Hansii, Linez Alefeldiorum Hafeldorfianz Autoris, Nepos (4), in Acad. Witeb., studiorum causa, commigravit. Inde redux, Adolphus, Ducis Holfato-Gottorpensis, Consiliarius fuit Intimus, & Cænobii simul Prezensis (circa A. 1565. & 1571.) Propositus, tantaque polluitur auctoritate, ut nihil paulo majoris momenti in negotiis sine eo gereretur publicis, & Controversiarum etiam illustrium inter Frid. II., Regem Daniz, ac patrum Johannem, Ducem Holfatiz, de finibus, A. 1576., ac inter Regem eundem, Principemque suum Adolphum, de ditionum Johannis divisione posthuma, d. 19. Sept. A. 1581., Arbitr ipse, cum aliis Ord. Equestris Proceribus, deligeretur (5.). Filium reliquit Dethlevum, Dynastam Hafeldorfiensem & Osterdaniensem. Reliquos posteros & consanguineos Dancwerthius (6.) recensuit.

Scriptoribus h. l. accensetur ob operam, quam, jussu Adolphi Ducis, cum Ad, Trattigero, ejus Cancellario, nec non Henr. Ranzovio & Er. Kirstenio, Friderici II. Regis, ac Sigfrido Ranzovio & Hier. Oelgardio, Joh. Senioris, Principis Holfatici, Consiliariis, conscribendis A. 1573. impendit Ordinationi Judicii Provincialis Slesviggo-Holfatici Germanicz (7.), cujus Historia, in *Isagoge ad Hist. Cimbr.* (8.), jam a nobis est exposita.

CHRIST. ALBERTUS ab ALEFELD.

Gebrauch des Proportions-Circels, Hafn, 1694. in 4. (V. Catal. Bibl. O. Speri. p. 191.)

DETHLEVUS ab ALEFELD, Eqv. Holf., Benedicti Fil., Dethlevi Nepos, Benedicti laudati (Toparch. Hafeld.) Pronepos, Dynasta Hafeldorfii, Hafeloviz & Kagenz, Hæreditarius (9.), Frid. III. ac Christ. V., Regum Daniz, Consiliarius Intimus & Provincialis, Praefectus, ab A. 1652. (Kal. May), Flensburgensis, Commissarius, tempore belli Svecici, A. 1657. & seqq. in patria gesti, Militaris Supremus, & Legionis Equestris Tribunus, transacta in hisce muneribus, crebrisque legationibus, parte vitæ potiori, A. 1680. iis se abdicavit, & senectutem reliquam otio negotioso, sive literario, in Urbe oblectavit Hamburgensi, ibidem M. Nov. A. 1686. mortuus.

In secessu Hamburgensi complura *Memoriarum Historicarum* scripsisse fertur volumina, & hæc inter, Tr. de Spectris Germanicum, exempla plurima singularia, sibi ipsi observata, recentem, & quo XX. de illis narrationes Pet. Goldschmidtus excerptit, & *Morpho seu Infernali*, Hamburgi A. 1698. in 3. L. Germ. edito, cap. 4. p. 145. 146. 162-168., inseruit.

Briefe und Verordnungen am Brandeb. Hofe, wegen des Schwed. Kriegs, ed. A. 1658. in 4. (Catal.)

Bedenden, namum Friderich Wilhelm, Kurfürst von Brandenburg, unermordet der Polnischen und Hungarischen Weiser, in Schwedisch Dömmen einbreiden solte, A. 1658. geschrieben, reculum est tomo 2. der Europäischen Staats Consilien Joh. Christ. Lunigi, Lipsiz A. 1715. in fol. edito, num. 117.

FRIDERICUS Comes primus ab ALEFELD, Langeland & Rixingen, Baro a Moersburg, Dynasta Gravenstienii, utriusque Seegardiz, Ballgardiz ac Wilmiz, Hæreditarius, Friderici Alefeldii, Toparchæ Seegardensis, ex Birgitæ, Gregorii Alefeldii, Dynastæ Seegardensis, Gravenstieniensis & Strolendensis, Gnata, Filius, Friderici, Consiliarii Holfatici, Praefecti Apenradensis, ac Toparchæ Seestermiensis, Nepos, & Johannis, Christiani III., Regis Daniz, Consiliarii, ac Supremi Copiarum Ducis, Pronepos (10.), primam A. 1623. lucem aspexit. Ex itinere Politico & Literario, post jacta domi egregia studiorum fundamenta, per regna Europæ celebraria fere omnia instituto, in patriam redux, Socero suo, Christi. no, Comiti a Ranzou, A. 1663. defuncto, in Prorege Ducarum Cimbricorum dignitate, Tractusque Steinburgensis, & Dithmarsiz Australis, Praefectura, a Friderico III., Rege Danico, ed. subrogatus, & ac eodem non solum in Senatorum Provincialium atque intimorum aditus numerum, sed & A. 1668. Comitibus ornatus titulo. Quem paulo post Leopoldus Imperator sua etiam auctoritate confirmavit, locumque ei inter S. Rom. Imperii Comites attribuit (11.). Post Friderici Regis obitum, Christianus V., Filius ejus & Successor, non pristinus locum dignitatus porro fungi illum voluit, sed & Equitibus Ordinis Elephantini Auratis adscripsit, Comitum Langelandiz A. 1671. creavit (12.), & tandem, d. 13. Maji A. 1676. (13.), Magnæ regni Danici Cancellarium, Consilii factorius, ac Collegiorum Status atque Cancellaria, Praesidem, & Academiæ Hafniensis Conservatorem, electum, ad supremum dignitatum alicarum culmen eivit. Nec sane dignior tot tantisque honoribus, sive genus ejus atque fortunas, sive prudentiam incomparabilem, sive doctrinam consummatam atque multiplicem, sive dotes & virtutes alias, intuearis, quisquam inveniebatur. Bibliothecam Librorum, in omni literarum genere, praefertim istorum atque rarissimorum, nullis parcens sumptibus, collegit instructissimam; sed ignis, a quo ædes ipsius magnificæ Hafniensis d. 9. Jan. A. 1682. sunt consumptæ, Musis etiam infestis, amisit injurias; nec tamen animo fractus aliam, quæ in Arce Gravenstieniana superest, in usum suum pariter atque posterorum, denum condidit. Anno tandem 1686., magno ætatis suæ Climacterico (non 1691., quem Scriptor Anonymus (14.) in hujus locum substituit), d. 7. Julii (15.), Heros hoc togatus perillustis, doloribus Podagricis, aliisque morbis, confectus, Hafniz vitam cum morte commutavit, nihilo tamen minus in Danorum pariter atque Cimbrorum suorum, quos

- (1.) l. c. (2.) l. c. (3.) in *Comm. rerum memorab.*, Lib. I., p. 17. Conf. de Alefeldio hoc Ad. Henr. Lucmanni Or. de *meritis Ord. Egr. Cimbrici in rem Christi*, p. 12. 13. 28. (4.) V. Andr. Angeli Lib. I. der *Hollst. Edel. Chronica*, p. 26. 37., & C. Danew. P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 14., p. 282. (5.) V. Angelum l. c. p. 31. 32., & Jonæ ab Elverfeld *Gloss. II. de Holfatia*, lit. I. 4. b. K. 1. a. (in *Annot. H. Ranzovii*). (6.) l. c. (7.) V. Angelum l. c. & Ranzovii *Annot.*, ad Cl. II. *Elverf.*, lit. I. 4. b. (8.) P. I., c. 25., p. 276. 277. 278. (9.) Majores ejus & Cognatos V. in C. Dancwerthii *Chorogr. Cimbr.*, P. II., c. 14., p. 282. (10.) Reliquos ejus Majores & Consanguineos V. enumeratos in C. Dancwerthii *Chorogr. Cimbr.*, P. II., c. 6. p. 64., & Pet. Ambrosii Lehmanni *Christlichen Ranzovius*, A. 1680., num. 20., p. 131. 136. (11.) V. Lehmannum l. c. p. 176. (12.) V. Joh. Laurentii *Zugspiz des Lebens Kön. Christ. V.*, p. 17. (13.) idem Joh. Laurentii l. c. p. 27. (14.) in *den heutigen Christlichen Souverainen von Europa*, p. 496. (15.) idem Joh. Laurentii l. c. p. 207.

Molleri Gimbl. Lit. Tom. I.

D

quos immortalibus libi meritis devinxit, æternum victurus animis. Primas A. 1657. (non 1642., ad quem Jac. Wilh. Imhofius (1.) perperam eas, cum Sponſæ ille potius fuerit natalis, rerulit), d. 26. Dec., nuptias celebravit cum Margareta Dorothea, Filia Christiani, Comitis a Ranzou, Proregisque Cimbrici, unica, Itzehoe d. 16. Aug. A. 1665, defuncta (2.), duosque ex hac nobilioris, & quatuor sequioris sexus sustulit Liberos, & quibus Parenti utriusque superstitis fuere:

1. Fridericus, Eques Ord. Eleph., Prorex Cimbricus, Tractus Steimburgi Dithmarſizque Australis Præfectus, & Dux Copiarum in Hungaria Danicarum bellicis supremus, Flensburgi d. 21. Apr. A. 1662. natus, & Ratisbonæ d. 10. Jun. A. 1708. ætatis mortuus.
2. Christianus, Hafniz d. 10. Oct. A. 1663. natus, & eodem cum Patre Anno 1686. extinctus.
3. Christiana, nata Glückſtadii d. 11. Apr. A. 1659., Leopoldo Georgio, Landgravio Hassio - Homburgico, ante nuptias mortuo, tantum desponsata, Friderico Ludovico autem, Comiti Nassovico, A. 1678. elocata, & Orwileriz A. 1695. vivis erepta.
4. Dorothea Friderica, Glückſtadii d. 16. Dec. A. 1661, nata, & Joh. Friderico, Comiti Leiningensi Hartenburgico, Novæz suz Fratri, A. 1688. nupta.

Conjux altera, Maria Elisabetha, Friderici Emiſionis, Comitis Leiningensis & Dachsburgici, Filia, A. 1668. priori subrogata, tres illi enixa est Liberos:

1. Carolum, Hartenburgi prope Vormſiam A. 1670. natum, Caroli, Principis Regii, & Acad. Equeſtris Hafnienſis Ephorum, Aulæ Danicæ Supremum Mareſchallum ac Stabuli Præfectum, tandemque Friderici IV. Regis Miniſtrum, ab A. 1710., Principem, ac Proregem Cimbricum.
2. Charlottam Sybillam, A. 1672. natam, Ludovici, Comitis Solmenſis, ab A. 1696., conjugem.
3. Sophiam Emiliam, A. 1674. natam, & Friderico Wilhelmo, Duci Holſtæ-Sunderburgico, A. 1694. elocatam. (3.) Conſer de Heroe hoc, præter Autores jam allegatos, Joh. Franc. Buddzi T. I. *Lexici Hiſtorici Germanici* p. 93., & *Partem I. Iſagoge* mez ad *Hiſt. Cimbr.* c. 14., p. 238. 239., nec non Epistolæ Dedicatorias, quibus illi Thomas Bartholinus A. 1677. *Volum. III. & IV. Aſtorum Medicorum Hafnienſium*, Ol. Borrichius A. 1683. *Diſſertationes de Poetis* (Elegiam etiam ad illum venustam, in Frid. Roſtgardi *Deliciis Poetarum Danorum*, T. II., p. 574. 575., recuſam, in frontispicio exhibentes), Joh. Dan. Major A. 1677. *Genium Errantem*, & Greg. Michaelis A. 1676. *Curiſtates* Jac. Gaſſarelli *Inauditas*, a ſe cum *Notis* editas, inſcripſerunt, duosque Henr. Harderi ad illum Epigrammata, in Roſtgardi itidem *Deliciis*, T. II. p. 275., obvia.

Ab Athanaſio Kircheri (*Lik.VIII. Mundi Subterranei, Sect. II., c. 2., p. 63. b.*), ob dotes incomparabiles, utcumque (teſte Majore l.c.) est commendatus.

Ol. Borrichius, in *Ep. Dedic. Diſſert. de Poetis præfixa*, cum *Eruditionis omnigenæ Principem, Muſarumque Aſtorum beneficentem Mecænatem, & indefectibilem Atlanticum*, ſalutat, & in *Elegia*, illi ſubſcripta, iſis metris celebrat:

Ille eſt, qui, dudum virtutibus altis avitis,

In patriæ meritis altius ire parat.

Quod prius ad Heroem regnantis Oſſridis Hermes,

Quod catus ad Troje manie Neſtor erat,

Quod rebus dubiis Iſabacenſis Homericus oſim,

Quod Gallo nuper Richeliana toga,

Illud in Heroa ſtorem Alefeldius aula eſt,

Illoque Ardourum nomine ſcilicet ebur.

A me Nomen hoc perilluſtre Scriptorum noſtratum inferitur Catalogo, quod in Hugonis Grotii, ſive de *Jure Belli & Pacis* (uti Miniſtrum ejus nonnemo rerulit), ſive potius de *Veritate Religionis Chriſtianæ* (ſicut a Filio ſpurijs, Patriz Prorege, ſum edoſtus), Libros inſignem concinnave ſeratur Commentarium, lucē vidum publica digniſſimum, ſed hanc, cum in ſerali Bibliothecæ Autoris ſui A. 1682. perierit incendio, nunquam viſurum.

GODSCHALCUS ab ALEFELD (cui *Ranzovii* cognomen ab Har. Huirfeldio (4.) & Joh. Svaningio Jun. (5.) perperam tribuitur), Eques & linea familiæ Alefeldicæ Saxtorſiana Holſtaticus (6.), Filius fuit Godſchalci, Toparchæ Stubbenſis (7.), frater autem Georgij, Dynaſtæ Saxtorſiani, a quo linea eadem eſt propagata (8.). Eccleſiaſtico vitæ generi a parentibus deſtinatus, ſtudia adeo tractavit feliciter, ut Decret. Doctōis reportariſ titulum (9.), ac deinceps doctriſna zovo iſto ſariori, non Canonici ſolum & Præpoſiti Ædis Cathedralis Slevſenſis (10.), ſed Cancellarii etiam Ducalis (11.), promeruerit dignitates. In Episcopatu tandem Slevſenſi, Dethl. Pogwifchio, d. 15. Jan. A. 1507. deſuncto, ſuffragis Canoniorum concordibus, eodem A. 1507. (12.), non autem 1517. (quem Henr. Ranzovius (13.), Andr. Angelus (14.), Huirfeldius (15.), Nic. Heldvaderus (16.), J. Svaningus (17.), iſtoſque ſecuta noſtra ad *Hiſt. Cimbr. Iſagoge* (18.), male ſubſtituunt), eſt ſuſſectus, a Julio II., P. R., conſignatus, & Lubeccæ, A. 1508., a Johanne, Epifc. Ratzeburgienſi, Wilhelmo Lubeccenſi, Petroque Sverinenſi, inauguratus (19.). Spartam, quam naſtus erat, Cypræ (20.) teſte, ornavit concionando, rem divinam faciēdo, Eccleſias viſitando. Librosque Dieceſos ſuæ Eccleſiaſtiſcos, per homines idoneos, publicando, Episcopatum 24550. Marcis, vel, ut ipſe annotavit, 20000. Florenſis Rhenenſibus, obertatum adeptus, ad æris diſſolutionem, prædā Stubbenſia, aliæque, vendidit, contradicentibus quidem initio, quod venditio ſe inſiſſe eſſet facta, Canonicis, ſed poſtea tamen, urgente neceſſitate, & accedente Johannis, R. Dan., conſenſu, eandem approbantibus (21.). Leges quoque tulit ſumptuarias, quibus impenſis conviviarii noſtrali ac natalitiorum in Dieceſi ſua modum præſcripſit, & luxu incolis interdixit (22.). A Chriſtiano II., Daniz Rege, ad conjugium Iſabellæ Auſtriacæ, Philippi, R. Hiſpan., filiz, ſibi impetrandum, A. 1514., una cum Magnō Equite, Aulæ Magiſtro, & Alb. Jephſonio, Lincium Auſtriæ, ad Maximilianum I. Imp., ejus Avum, & deinde Bruxellæ, ad Carolum V., Fratrem, ablegatus, ſponſam hanc, Regis nomine, non Oratione ſolum Latina, coram Czſare, aliſque Principibus, habita, amittit, ſed & ex voto ejusdem, exambit (23.), domumque redux, Rege ac Pontifice conſentientibus, Monasterium Reinſeldenſe A. 1517., neglecto Episcopō Lubeccenſi, impetravit (24.). Temporibus, quibus in Chriſtiani II., exulis, locum Fridericus I., ejus patruus, ſubſtituebatur, & Sacra Pontificia in Dania

ac Cim-

(1.) in *Notitia Proc. rann S. Rom. Imp.* p. 1470. 901.

(2.) V. de illa Steph. Klotzi Sermonem c. PF. XVI. 6. funebre (Dec. *Uv. Caus. Fun.*, num. 1.), & D. G. Morhofii Epicedium (P. II. *Poem. German.* p. 177. 178.)

(3.) De Conjugiis Libertatis illius autem Autorem der Souverainen von Europa, p. 406. 407., & Pet. Aem. Lehmannum in *Appendice Partis I. des ſepts ſeigneurs de l'Europe* p. 71. 72. 73.

(4.) in *Chronol. Danicæ* p. 98. (5.) in *Chronol. Danicæ* p. 98. (6.) V. C. Danewerthii P. II. *Chorogr. Cimbr.* c. 10., p. 121., & Ant. Heimreichii *Lib. 3. Hiſt. Eccl. Slevicæ*, c. 1., p. 117.

(7.) V. Hier. Henningi *Genealogia familiarum Saxoniæ, quæ Episcopos protulerunt*, p. 41., Andr. Angelus l. 2. der *ſchott. Adel-Chron.* p. 37., & Danew. l. c. p. 121.

(8.) V. Joh. Ad. Cypræ *Annales Episcop. Slevicæ*, *Lib. 3. c. 5. p. 414.*, & Heime l. c. p. 117. (9.) V. Cypr. p. 414., Huſt. p. 14., Danew. p. 121., Heime p. 118.

(10.) V. Cypr. p. 402. 404., Danew. p. 121., Heime p. 117. (11.) in *Not. ad Alefeldii Claff. II. de Hiſt.*, ibi l. 1. c. 1.

(12.) V. Cypr. p. 414. (13.) l. c. p. 118. (14.) l. c. p. 118. (15.) V. Cypr. p. 414., Danew. p. 121., Heime p. 117. (16.) V. Cypr. p. 402. 404., Danew. p. 121., Heime p. 117. (17.) V. Cypr. p. 402. 404., Danew. p. 121., Heime p. 117. (18.) V. Cypr. p. 414., Danew. p. 121., Heime p. 117. (19.) V. Cypr. p. 414., Danew. p. 121., Heime p. 117. (20.) V. Cypr. p. 414., Danew. p. 121., Heime p. 117. (21.) V. Cypr. p. 414., Danew. p. 121., Heime p. 117. (22.) V. Cypr. p. 414., Danew. p. 121., Heime p. 117. (23.) V. Huirfeldii T. VII. *Chronica Danicæ* p. 1101., Cypr. p. 415. 416., Danew. p. 122., & Heimreichium (qui legationem male ad A. 1512. reſert) p. 118. (24.) V. Cypr. p. 416.

ac Cimbrici abrogabantur, turbulentis, ipse quidem his constanter adhaesit, sed tranquillitatis tamen publicae studiosus, nec Lutheranis se hostiliter opposuit, nec Politicis regni Danici ingessit negotiis. Hinc factum, ut, cum ceteri Danici Episcopi a Christiano III., Frederico filio, A. 1537., ob *πολυπραγματοσύνην*, quae suam in regno successorem impedire conati erant, Politicam, & animum in Protestantes hostilem, facris orbati dignitatibus in vincula conjicerentur, ipsi soli Episcopatus, ejusdemque reditus (sacrorum tamen reformationis cura D. Nicol. Kravio, Lutherano, commendata), a Rege, ad obitum usque, relinquerentur (1.). Cum vero Episcopatus sui idem, quod Danicus, extinctis jam & Fisto regio addictis, fatum, se defuncto, immenere praevideret, A. 1538., testibus Heldvadero (2.) & Huifeldio (3.), bona illius complura, partim vendendo, partim cognatis & amicis donando, abalienavit, ab Hier. Cyprzo, Canonico, & *Tetrastichorum de Episcopis Slesvicenſibus* Scriptore, his idem notatus Elegis:

Lutherus dum sancta docet mysteria Christi,

Godſchalvus vendit templi bona, dulcia Clero,

Erroris insulſo contenebatur nimis,

Et tristis spargi dogmata vera caveat.

Quod Patruſi Lutherani Tetrastichon Joh. Adolphus Cyprzus (4.), post Apostoliam ad Pontificis, abalienatione ista diffimulata, audaſter ita immutavit:

Ut sacra Lutherus temerata mysteria Christi,

Ultimus his sacrum Godſchalvus Praeful in oris

Atque errore Dei taminat ipſe gregem,

Suſtinuit verae religionis opus.

A. 1526. a Protodicaſterio Imperii Germanici Spirenſi, in Noſtrum, quod, nomine Episcopatus Slesvicenſis, in Matriculam Imperii A. 1521. temere relati, Fiſco Imperiali juſſus non ſanſceſſiſſet, ab hujus Advocato accusatum, lata eſt, & valvis Aedis Slesvicenſium Cathedralis affixa, privationis Regalium ſententia. Verum hanc ipſo jure nullam atque irritam fuiſſe, & Godſchalvus tunc peculiari ad Judices Spirenſes Epistoſa, quae Ducatum pariter atque Episcopatum Slesvicenſem Feuda eſſe Imperii, non Germanici, ſed Danici, huic ſeculis jam compluribus ſubjecta, ſolide oſtenditur, a Joh. Adolpho Cyprzo, in *Annalibus Episcoporum Slesvicenſium*, Coloniz A. 1634. (in 8.) excuſis (5.), edita, & a nobis alibi (6.) commendata, docuit, & eventus demonſtravit. Cum enim, mortuo jam Godſchalco, Christiano III. & Frederico II., Daniz Regibus, Episcopatum e matricula poſtulantibus expungi, a Fiſci Imperialis patrono lis eadem denuo moveretur, contra hunc, in ipſo foro Spirenſi, lata eſt ſententia, ab Adr. Gylmanno, in *Deciſionibus Cameralibus* (7.), recitata. Obiit Godſchalvus, Praeful pro xvi fui genio eruditus, & Pontificiorum (ſucceſſorem enim habuit Lutherano, D. Tilemannum ab Huſen (8.)) ultimus, Bollingſtadii. praedio familiae ſuz hereditario, Slesvig vicino (9.), die, qvem tumuli indicat Epigraphae, 25. Januarii, non autem 26to, qvem Hier. Henningius (10.) & Andr. Angelus (11.), nec 27mo, qvem Cyprzus (12.), ſibi ipſi contradicens, perperam ſubſtituit, Anno Rer. Chr. 1541. Eccleſiae ſuz annis, non tantum 24., uti Ranzovius, Huifeldius, Angelus, Heldvaderus, Svaningius, & *Juſſage* mea, iſtos, Episcopatus initium ad A. 1517. referentes, temere ſecuta (13.), falſo tradiderunt, ſed 33. continuus, juxta computum Joh. Ad. Cyprzi (14.) accuratorem, ab A. 1507. inchoatum, praefuit. Exuviae defuncti, in aede Civitatis Slesvicenſis Cathedrali, choroque illius medio, ante altare, ſuo iſtaz ſunt ſepulchro (15.), lapidique iſtius hae inſculpta Epigraphae:

Anno 1541, die 25. Januarii, obiit Reverendus in Chriſto Pater & Dominus, Godſchalvus de Alevelde, Episcopos Slesvicenſis.

Vitz ejus Hiſtoriam prolixè Joh. Adolphus Cyprzus, in *Annalibus Episcop. Slesvic. L. 3. c. 4.*, p. 400. 401., & c. 5. p. 414. 415. 416. 423. 424. 425. 426., brevius vero Hier. Henningius, in *Genealogiis Familiarium Nobilium Saxoniarum, quae Episcopos protrulere*, p. 25., Haraldus Huifeldius, in *Chronico Episcoporum regni Danici Danico* p. 14., Caſp. Dancwerthius, in *Chorograph. Cimbr. P. I. c. 4.*, p. 25., P. II. c. 9., p. 116. 123., & c. 10. p. 131., ac Ant. Heimreichius, in *Hiſt. Eccl. Slesvic. Germanica, Lib. 3. c. 1.*, p. 117. 120., & L. 4. c. 1., p. 176., enarrarunt.

Confer, praeter Ranzovium, Angelumque, jam allegatos, Georg. Calixti *Diſſert. de Arte nova* p. 303., Ant. Heimreichii *Notitiſſimae Chronica*, c. 5., p. m. 101. 102., Greg. Michaelis *Ep. Dedici Gaſſerelli Curioſiſſi. Inaude praefixam* p. 13., & *Juſſage* meam ad *Hiſt. Cimbr. P. I. c. 14.*, p. 238., P. II. c. 3., p. 80. 83., & P. III. c. 1., p. 230. 231., & Ad. Henr. Lacmanni *Or. de meritis Ord. Equ. Cimbrici in rem Chriſtianam* p. 7. 8. 26. 27.

ELOGIA.

Joh. Ad. Cyprzus, l. c., c. 5., p. 416., eum vocat *Episcopum pium ac religioſum*, p. 414. 415., autem ita de illo ſcribit: *Vir, ſam natalium ſplendore, & nobilitate generis, quam pietatis ac virtutum decore, illuſtris ac conſpicuus, procerce ac elegantiffime ſtaturae, ſummi conſilii ac acerrimi judicii, popularis noſter honorandus, patriae noſtrae Hoſtiae ſingulari decus, & Cancellarius Ducalis, in jure Civili & Canonico multum verſatus; quod ad huc ejus libri, qui ad manus meas venerunt, teſtantur. In quibus manu ejus ſingulis pene paginis adſcriptam cernere licet. Unde de inſigni ejus eruditione, ſummaque diligentia, judicium fieri poſſeſt.*

Nicol. Heldvadero (P. II. *Sylvae Chronol. Circuli Baltici* p. 35.) audit *ein ſehr hochgelehrter Edelmann*, Caſp. Dancwerthio autem (l. c. p. 123.) *eine ſeine auſſerordentliche Perſon*, mit Gaben des Gemüthes nicht weniger von Gott ausgezeihet, der ſol hat ſubſtirt gehabt.

SCRIPTA PROPRIA.

Epistoſa Latina ad Adamum, Comitem a Beichling, Cameræ Imperialis Judicem, ceterosque Aſſeſſores, de Episcopatu Slesvicenſi, A. 1526. ſcripta, & a Joh. Ad. Cyprzo, in *Annalibus Episcop. Slesvic. A. 1634.* edita, de qua plura paulo ante diximus.

Oratio Latina, quam Chriſtianus II., R. Dan., Legatus, ad conjugium Iſabellæ Hiſpanicæ ei conciliandum, A. 1515. coram Maximiliano I. Imp. habuit, Cyprzo (qui Mſtum ejus ſe poſſeſſiſſe, ſed ab Harald Huifeldio, Cancellarii Danici, cui iſtud utendum dederat, hæreſibus nondum recepiſſe, l. c. p. 416., reſert) judice ſatis elegans & concinna.

ALIENA, ſive EPISCOPATUS SLESVIC. PUBLICA,

ejus cura auſpiciisqve edita.

Roforum, ſive Liber Agendatum, ſecundum ritum ac conſuetudinem Eccleſiæ, & Diaceſeos Slesvicenſis, divinarum rectoribus utiliſ & neceſſarius, ejus cura ac juſſu Pariſiis A. 1512. in 4. (teſte Calixto), & deinde Roſtochi A.

D 2

1522.

- (1.) V. Dancw. P. I., c. 4., p. 25., & P. II., c. 9., p. 123., ac Heimreich. L. 3. c. 1., p. 119. 120., L. 4. c. 1., p. 176. (2.) l. c. p. 116. (3.) in *Chron. Episcop. Dan. p. 14.* (4.) l. c. L. 3. c. 5., p. 414. (5.) Lib. III., cap. 5., p. 423. 424. 425. (6.) P. I. *Juſſage*, ad *Hiſt. Cimbr. c. 1.*, p. 2. 3. Conf. Heimreich. l. c. p. 119. 120. (7.) Lib. I., *Dreif. XI.*, ubi de Aedu aliis, huc ſpectantibus, invenimus. Conf. H. Cornigii *Lib. de ſanctis Imper. Rom.*, c. 5., p. 232. 233. (8.) V. Dancw. P. I., c. 4., p. 25., & P. II., c. 9., p. 123. (9.) V. Cypr. p. 425. & Heimr. p. 120. ad *Hiſt. Cimbr. c. 1.*, p. 2. 3. (10.) l. c. p. 35. (11.) l. c. p. 30. 35. (12.) l. c. p. 116. (13.) l. c. p. 123. (14.) l. c. p. 416. (15.) V. Cypr. p. 426., & Huifeldius l. c. p. 14.

1522. in 4. (cujus Editionis exemplum in Biblioth. Kiloniensi superest.) ex cussus. Commendatur a Cyprzo *l.c.* p. 415. & Georg. Calixto (Anselmi formulam moribundos interrogandi, in illo obviis, Pontificis de justificatione doctrinae *καὶ ἀνθρῶπων* opponente) in *Digressi. de Arte Nova Nubifii* p. 303. ubi etiam, Godschalcum exempla ejus inter Parochos dultribui, & in templis repzoni, curasse, testatur.

Liber Breviarius, secundum ordinarium ritum ac consuetudinem Ecclesiae & Dioceseos Slesvicensis. Parisiis A. 1512. in 8. In *Præfat.* refertur, Godschalcum, defectui Breviarii in sua Diocesi mederi cupientem, ea, secundum Ordinarium ejusdem correctâ & impressâ, autoritate ordinaria approbasse & confirmasse, omnibusque, ex illis horas recitatus Canonicas, 40. dierum indulgentias esse impertitum. Clausula libri hæc est: *Explicit feliciter (saut) sumque existat) Opus Horarum Canonicarum, secundum Ordinarium & ritum Ecclesie Slesvicensis, expensis venerabilium Virorum, Domini & Magistrorum, Johannis Tetens, S. Theol. Baccalarii formati, Leodori ordinarii, ac Andreae Frederici, Præpositi Wyda in dicta Ecclesia, Canonicorum ibidem, nec non providi Westfali Goltshmedes, Incole Husfemensis, cura pervigili Dn. Berzeconis Berzeconis, Presbyteri, medullitis perspectum, ac per venerabiles Viros ac Magistros, Wilhelmum Mercatorem, & Thomam Keer, Civem in urbe Parisiensi impressum, & regione Collegii Italorum; Cathedralis Episcopalis Slesvicensis præfidente Rev. in Christo Patre ac Domino, Dn. Godschalco de Alewde, sub Anno Domini 1512. die 16. Mensis Julii.* Continet Breviarius istud, hodie (teste Cyprzo, *Lik. I., c. 15., p. 104.*) inventu rarissimum, mihi autem a Viro Cl. M. Trogillo Arnkielto, communicatum: 1. Preces & formulas in Missa usurpandas; 2. Tabulam, seu Calendarium, ad inveniendâ festâ mobilia; 3. Lectiones, preces & meditationes, in totius anni Dominicis & Festa, Periochasque illorum Evangelicas; 4. Librum Horarum Canonicarum Dioceseos Slesvicensis, cui totum Psalterium est insertum; 5. Hymnarium, seu Syllogen Hymnorum Ecclesiasticorum, potissimum Jambicorum, e Veteribus Poetis Christianis; 6. Officia communia omnium Sanctorum; 7. Officia in singulorum Sanctorum festis peragenda, cum brevi vitæ illorum Historia, istis inserta, ac Hymnis in laudes eorumdem. Lectu dignum est, non ob preces solum devotissimas, Hymnosque & meditationes sacras elegantes, quorum numerus in illo ingens occurrit, sed ob Vitas etiam (quas ex eodem peti posse, *P. II. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 16. & 17., p. 10-13.,* jam monui) Sanctorum nostratum. Quarum specimina proluxa de his, uti & exteris quibusdam, illius *ἀνοστοματισμῶν*, a Joh. Ad. Cyprzo, idem simul passim commendante, in *Annalibus Episc. Slesvic., Lik. I. c. 1., p. 2. c. 15., p. 104. 105. c. 16. p. 111. 112. c. 19. p. 120-126., c. 23. p. 149-152., c. 26. p. 182-183., c. 28. p. 204. 205., & Lik. II., c. 4. p. 227-239. c. 21. p. 358-362.,* exhibita, suppeditabunt.

Diurnale, secundum Ordinarium, & consuetudinem ac ritum insignis Ecclesiae & Dioceseos Slesvicensis, revivum per M. Radulphum Sutores & M. Wilhelmum Mercatorem. Parisiis 1513. in 12.

HENRICUS ab ALEFELD, Eques Holsatus, & Toparcha arcis, in Præfectura Slesvicensi, Lindoviensis hæreditarius. Vixit Sec. XVII.

Poetische Wälder, sive Sylvæ Poeticæ Germanicæ *ἀνέδοξοι*. (Catal.)

WOLFGANGUS ab ALEFELD (non Aleferti, qvō modo ab Hendreichio (1.) nomen hoc scribitur), Eqv. Hols. Erasmi, Dynastæ Hüttenensis, Filius.

Historia Schola Principum, seu Disp. hujus argumenti, Præfide Joh. Henr. Boedero proposita. Argenturæ 1640. in 4. Recula sub finem Historiæ Universalis Boederi Præfide, Argenturæ 1680. in 8., nec non in *Dissertationum* ejusdem *Academicarum* Editionis secundæ Vol. I., ibidem A. 1701. in 4. excuso, num. 40. p. 1105-1156.

FRANCISCUS ALGERMANN, incertum cujus, Hamburgi commoratus.

Ephemeris Hymnorum Ecclesiasticorum: das ist: Geistliche Kirchengesänge, aus den Lehrern zusammengelesen, und in bestände Melodeien gesetzt. Hamb. A. 1596. in 8.

Similische Cantorep: das ist: der Psalter Davids gesangsweise, auf bestände gemeine Melodeien, nach dem teutschen Texte und Version D. Luthers, übersezt, durch Fr. Alg.: Samt beigefügten gebrauchlichen und besten Melodeien, durch die 4. Organisten zu Hamburg in 4. Stimmen componirt, und einer Vorrede Dav. Wolderi, Predigers daseibst. Hamb. 1604. in 8.

An diversis ab hoc nostro (in Hendreichii etiam *Pand. Brandeb.* p. 114. memorato) sit Franc. Algermann, Fisci Provincialis in Ducatu Brunsvico-Guelpherbytano Patronus, Autor des Berichtes von Erbauung der Stadt Wernuschemig (ed. A. 1605. in 4.), & Vitz Julii, Ducis Brunsvicensis, *ἀνέδοξοι*, Principis ipsius jussu A. 1598. Cnptæ, ac a Phil. Jul. Richtmeiero (*P. III. Hist. Elaci. Brunsvic., c. 8., p. 315.*) allegatz, hæerere me fateor.

ALMIRIUS & CLASIUS, Hamburgenses, Naucleri famosi, quibus exactiorem tractuum Orientalium indagationem, Atlantibus Geographicis augendis quondam inservitutam, esse commissam, Franc. Placentia, Neapolitanus, J. U. D. & Geogr. Prof. Mutinensis, in Opere testatur de *Ægei maris Insulis Italico*, Mutinæ A. 1688. in 4. (sub titulo: *L' Egeø Redivivo, ossia Chorographia dell' Arcipelago*) edito. In quo etiam relationes eorum plurimas, de Insularum Maris *Ægei* situ, incolis, ritibus, antiquitatibus, Inscriptionibus Græcis, &c., ex Itinerariis ipsorum nauticis haud dubie depromtas, exhibet. V. Lipsienfium Recensum hujus operis, in *Adis Erud., M. Od.* A. 1688., p. 510-523. Amicis meis Hamburgensibus de neutro illorum quicquam in sua urbe licuit explicari. Vivere circa A. 1680.

JOH. WILHELMUS ALRUZ, Med. D. & Practicus Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Arthritide a causa frigida. Lugd. Bat. 1702. in 4. (*V. Lehmanni Hamburgum Literatum A. 1704. p. 3.*)

JOHANNES ALTHORST.

Kurze Deduction von geistlichen Gütern. Hamb. 1643. in 4.

JOHANNES HENRICUS ALTMANN, Glückstadiensis, J. U. D. & Practicus, circa A. 1716., Hamburgensis. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 23.

Disp. Inaug. de Alea & aleatoribus. Groningæ 1716. in 4. Recensionem ejus invenies *Parte LIX.* der gelehrten *Fama* p. 849-852.

DAVID AMBSING, Hamburgensis, Rudolphi, Senatoris, ex Elisabetha Hertoghia Filii, Juris utriusque (cujus studio Jenz, Ultrajecti, inque itineribus Belgico, Anglico & Gallico, vacaverat) Doctor Tubingæ a Cive suo, Joh. Gravio, A. 1655., creatus. Civitatis Hannoveranz Syndicus. V. *Programma Tubingense, in promotione ejus propositum.*

Disp. Inaug. de Inofficiosa donatione, Tubingæ 1655. in 4. Recula *Volum. secundo Disp. Jurid. Præfide Wolg. Ad. Lauterbachio habiturum*, ibid. in 4.

ZIMMER:

(1.) in *Pandæ. Brandeb.* p. 103.

77 MEERTUS AMBSING, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1696. in patria mortuus.
Disp. Inaug. de Obligatione ex literis commendatiis. Argentinz 1674. in 4. Recula in *Decuria III. Dissp. Inaug. Argentin. Jurid.*, ibid. A. 1676. in 4.

M. ANDREAS AMBERS, Tunderensis, Rostochii A. 1646. Magistri adeptus titulum, Scholæ patriæ Tunderensis eodem Anno jam Rector, & deinde Pastor in vicinia, ab A. 1650., Buekarkensis.

Der Tunderischen Unsterblichen Gesellschaft Erster Theil. Slesv. 1649. in 4.

Andet Theil derselben, oder Grabschriften vornehmter dastelbst ruhenden Herren, Matronen und jungen Leute, von ihm in Versen aufgesetzt. Slesvigz 1675. in 4.

M. CHRISTIANUS HENRICUS AMBERS, e Duc. Slesvic. Cimber, Praesidii militaris Gottorpiensis, circa A. 1700., Ecclesiasticus.

Disp. de Imaginibus Fluviorum antiquis, Praefide Joh. Georg. Neumanno proposita. Witteb. 1691. in 4.

Disp. de Imaginibus Regionum, quibus illz in nummis, aliisque monumentis antiquis, designantur. Witteb. 1691. in 4.

Dandpredigt wegen des zu Trandenbühl d. 19. Aug. A. 1700. wiederhergestellten Friedens, am 19. Cont. nach Trin. gehalten. Hamb. 1701. in 4. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1701.*, p. 124.

ADRIAN ALBERTUS ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. D. & Judicii in patria inferioris, circa A. 1716., Alsefor. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 28.

Disp. Inaug. de Relaxatione a Juramento. Lugd. Bat. 1705. in 4.

DIETERICUS ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. D. (Halz d. 30. Jun. A. 1695. creatus) & in patria Practicus.

Triga Cassum, ex regulis Jurisprudenz examinatorum & decisorum, Praefide Christ. Thomaasio proposita. Halz Sax. 1695. in 4.

Disp. Inaug. de Pactis dotabilibus, ad P. II. Tit. XI. Art. XI. Juris Statut. Hamburg., Praefide Chr. Thomaasio habita. Halz 1695. in 4.

Gegenansetzung und Ehrenrettung gegen Mich. Weber, an die Hamb. Bürgerschaft. A. 1707. in 4.

DIETERICUS JOHANNES ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Officio Liberatorum erga Parentes. Basilez 1711. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 28.

EBERHARDUS ANCKELMANN, Hamburgensis, Eberhardi, Mercatoris, ex Anna Catharina, Zach. Crameri, Senatoris Lipsiensis, gnata, Filius, Caspari, Senatoris Hamburg., Nepos, d. 7. Maji A. 1641. natus.

Gymnasium patriæ, ab A. 1659. ad 1662., frequentavit, & in Lingvis simul, Orientis, Biblicaque Theologia, ab Esdra Edzardo, Th. Lic. est institutus. Cujus hortatu & exemplo Lingvam etiam Lusitanicam, ut controversias eo tēlicus tractaret judicis, jam tum addidit. Ab A. 1662. Wittebergæ Calovium, Meiserum & Deutschmannum, ab A. 1664. autem Argentinz Danhauerum, Schmidium & Bebelium, studii facti per quadriennum duces habuit,

& Basilez etiam in Joh. Buxtorfii Jun. (se præfente mortui), Gieszque in Pet. Haberkornii aliquamdiu hæsit conviv. & A. 1671., Rostochii ab Aug. Varenio ornatus, in Lusitaniam Hispaniamque trajecit, ut plura, ad statum religionis spectantia judicæ, cognosceret, & præsidio linguarum illarum sibi adjuncto, ad redarguendos emendandosque, in Colloquiis, quæ tunc Hamburgi frustra sperabantur, publicis, Judoz patriæ Lusitanos, instructior accederet.

Biennio, quod istuc exegit, Textum Originalem Clericos quosdam & Doctores Lusitanos Pontificis, & hos inter, Joh. Svarcium, Doctorem Jubilatum, docuit (1.), & Bibliothecam sibi paravit insignem, celebrioribus Europæis, obtrarium, in LL. Orient. ac Lusitanica, Controversiisque Judaicis, Scriptorum copiam, a Rud. Capello (2.) ann. numeratam. A. 1671., a patriæ Senatu, Professio illi Lingg. Orient. in Gymnasio publica, post Egid. Gutherium, præceptorem, ante 8. annos jam defunctum, commendate Edzardo, d. 11. Jun. est collata, quam d. 18. Mart. Oratione de studiis S. Lit. necessitate est exoritur, & magna cum sedulitate, pietatis & integritatis, laude, per 29. annos, perpetuo, ob corporis infirmitatem, celebs, ornavit. Quinquies Gymnasii Rector fuit, & Rectoratui ultimo, cum Ordinis Professori, ab A. jam 1699., fuisset Senior, immortuus, morbo pectoris, tussique vehementiori, a quibus per biennium fuerat exagitatus, nocte Kal. Nov. secuta, A. C. 1703. (æt. 63.), succubuit. Symboli loco verbi Jer. XXXIII. 6. (וְיָשָׁב יִשְׂרָאֵל), Disp. Inaug. a se olim illustrata, usurpavit. Defunctum, *Programmate de Vita ejus, Funebris* (in Georg. Henr. Götzii *Elogiis X. Philologorum Hebræorum*, Lubecz A. 1708. editis, p. 73. st.), cum Joh. Alb. Fabricii in eum Choliambis, recuso), ob doctrinam insignem, singularem, tum in auditoribus influendis, tum in Judæis, præzente Esdra Edzardo, Præceptore, Christo lucri faciendis, dexteritatem & diligentiam, largam, in Proselytos, aliosque egenos, benignitatem, candorem, pietatem, humilitatem, aliasque virtutes, celebravit Collega Georg. Eliezer Edzardus.

Conf. de illo Pet. Ambr. Lehmanni, Vitæ & Progr. Edzardino repetentis, *Nova Lit. Germ.*, M. Dec. A. 1703. p. 480., Aug. Varenii, eandem ad A. usque 1671. recensentis, *Programma ad Disp. Inaug. Inviatorum*, Much. Kirthenii *Programma Orationi Auspicali A. 1675. præmissum*, & *Monumenta Gymn. Hamb. inaugurati* p. 5., Joh. Henr. Maji Ep. Dedicat. *Vita Joh. Keuchlini*, A. 1687. est incriptæ, Casp. Lindebergii (iter illius Lusitanicum commendantis) Epist. de Utilitatibus L. Hispan. Theologicis (in *Novis Lit. Lub. A. 1702.*) p. 309., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 1091.

Joach. Felleri (in *Poem. de Brævis Philosophicis*, Lit. D. 3. a.) hifrons auditoribus Hebræi Jannu, Rud. Capello (L. C.) *Vir doctissimus simul & optimus*, Vinc. Placcio (T. I. *Theatri Script. Anon.*, c. 11. p. 432.) *Collega longe honoratissimus*, atque, ut meretur sane pietate, candore doctrinæque sua, charissimus, Georg. Eliezer Edzardo autem (in *Progr. cit.*) *Vir de patria pariter atque Ecclesiæ bene meritus*.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de *Geographia*, contra Socinianos, Praefide D. Joh. Deutschmanno. Wit. 1664. in 4.

Disp. de S. Scriptura *ῥεσυνος* accepta, seu Libris Canoniciis, e 2 Pet. II. 19. 20. 21., Praefide D. Seb. Schmidio proposita. Argentinz 1665. in 4.

Disp. Inaug. de persona & officio Christi, & Jer. XXIII. 4. §. 6., Praefide D. Aug. Varenio, Socinianis præsertim opposita. Rostochii 1671. in 4.

(1.) V. ejus Or. *Auspici*, p. 84. po. (2.) in *Scenographia Nomenclotypicæ Ludovici Ant. Molleri* Cumb. Libr. Tom. I.

Genesis Hebraice, cum Versione Latina Xantis Pagnini, & Notis in hanc, veritatem Hebraicam indicantibus, *novissima* edita. Hamb. 1675. in 8. maj. (V. Placcii *T. I. Theatri Scr. Anon.*, c. 2., p. 120.)

Tabulæ Hebraicæ in Cap. I. Geneleos. in fol. (V. *Catal. MS. Biblioth. Pacciana*.)

Oratio Auspicalis de studiis S. Litterarum, præsertim Hebræarum, necessitate, cum professione L. Hebr. A. 1675. Hamburgi adiret, habita, & a Georg. Henr. Götzio, in *Elogiis X. Philologorum Hebræorum*, Lubecz A. 1708. in 8. excusis (p. 82-104.), publicata.

Propemptata Funebris, Hamburgi A. 1678. in Nicol. Jarii, J. U. L. & Confulis, A. 1684. in D. Rud. Capelli, Professoris, A. 1690. in Henr. Meuren, J. U. L. & Confulis, A. 1696. in Dan. Butneri, Professoris, & A. 1703. in Jul. Surlandi, J. U. L. & Confulis, exequiis publicata (in fol.). Ex his tria, Consilium sacra memoriz, in Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.* (ed. Hamb. A. 1710. in 8.), quartum de Burnero A. 1711. *Parte III. eandem*, p. 539-550., secundum autem de Capello, in G. H. Götzii *Elogiis Theoll. X. German.* (ed. Lub. A. 1708. in 8.), p. 180-184., sunt recusa.

Scriptum etiam quoddam Lusitanicum (propriumne, an alienum, ignoro) edidisse perhibetur.

INEDITA.

Loca de Fide V. T.

Radricht auf dem A. T. vom Messia. (Utrumque in Biblioth. Pacciana, Hamburgensi publicæ donata, teste illius *Catalogo*, supersit.)

THEODORUS ANCKELMANN, Hamburgensis, J. U. (cui Helmstadii & Lipsiz vacaverat) Licentiatum Heidelberg A. 1664. adeptus, ejusdem, post reditum ex itinere ad exteros, Christ. Mart. Dornio (Consil. postea Danico) comite peracto (I.), Practicus in patria celebris, Vixit A. 1706.

Dispr. Inaug. de Dominiæ, Præfide D. Henr. Dav. Cunone propolita. Heidelberg 1664. in 4.

Inscriptiones antiquissimæ & celeberrimæ Urbis patris Hamburgensis. Heideb. A. 1663. in 4to. Præfixa sunt Elogia Seb. Rampeckii, Sam. Pufendorfii, & aliorum, Metrica. Secunda illarum Editio, novo Auctario (116. Inscriptionibus, ab Anckelmanno collectis, 79. recentiores adjicientes) locupletata, a Joh. Alb. Fabricio *Scriptoribus rerum Germanicarum Septentrionalium* Erpoldi Lindebrogii, denuo a se Hamburgi A. 1706. in fol. publicatis, est subjuncta, & Anckelmanno ipsi inscripta. Recensum ejus in Wilh. Ern. Tenzeli *Biblioth. Curiosa vernacula*, Sect. IV. A. 1706., p. 272-277., invenies. Conf. P. IV. *Ussages* meæ ad *Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 14., p. 549.

M. PAULUS ANCKERSEN, Ecclesiaz, in Præfectura Hatherslebensi, ruralis Starupensis, circa A. 1614.,

Pastor, M. Petri Hegelundii, Episcopi Ripensis, gener.

Ei forte debetur MStum, quod Catharinam Braheam, Virginem nobilem, possedisse *Catalogus Biblioth. Resensianæ* A. 373. testatur, Theologicum Danicum:

Paul Andersen Nimmerget Goliath: det er: Bornuissens Triumph og Sterbebinding.

CHRISTIANUS ANDRÆ ARREBOE, five Arroensis, Pastor Nebelundensis & Sedingensis in Lollandia, diversus ab Andrea Christiani Arreboe in Arroa, Ducatus Slesvic. insula, itidem nato, Poeta, quem loco suo celebrabimus, Daniz vernaculo. V. Pet. Resenii *Catal. Biblioth. sue* p. 153., & in *Index III. (lit. A)*.

Torcular Christi, sive Passiois, Mortis ac sepulture Christi Historia, XV. Homilii, Danico sermone, explicata. Hafn. 1670. in 4.

GEORGIUS ANDERSON, five ANDRÆ, Tunderensis, Homo illiteratus, sed judicio insigni & tenaci memoria, teste Ad. Oleario (2.), præditus, peregrinandi flagrans amore, A. 1644. e patria in Bataviam, ac inde in Africam, trajecit, Turciamque, Persiam, Palæstinam, ac provincias ejus alias, perulstravit, imo ad Indos usque penetravit extremos. Eam autem, in locis singulis lustrandis, & incolarum moribus, sacris ac ritibus, notandis, adhibuit diligentiam, quam ab illiterato vix expectes, & sæpe in eruditis peregrinatoribus desideres. Sexennio in regionibus Afriæ, varios inter casus & rerum discrimina, transiit, A. 1650. in patriam est reversus, & a Friderico, Duce Holstato-Gottorpensi, Nomarchiz in Agro Slesvicensi Croppensis Indulx præfatus, sapiusque ad colloquia de gentium Orientis rebus curiosi in aulam evocatus. Nolebat in initio, ab amicis licet munitus, Historiam sui scribere itineris, donec pertinaciam ejus Princeps, & autoritate sua, & astu sequenti, expugnaret. Postulavit is scilicet a nostro, ut quotidie per horam in Bibliotheca sibi adesset, & apud exteros observata viva voce exponeret. Has ejus narrationes V. Cl., Ad. Olearius, in loco Bibliothecæ secretorie, ignaro Andersono, additis, jussu Principis, calamo excepit. Postea ipsi etiam injunctum est, ut iter suum scripto comprehensione exhiberet. Qvod Autographum ubi Olearius cum annotationibus suis, ex ore dicentis excepit, consensiteprehendit, adjecto simili Volqvardi Ivaridis, Hufenis, Itinerario, in Libros IV. (quorum tres priores Andersoni, quartus autem Ivaridis iter, enarrant) divisum, & Georgii æneis, ab ipso peregrinatorum delineatis, ornatum, sub hoc A. 1669. evulgavit titulo:

Orientalische Reißbeschreibung Jürgen Andersens und Volqvard Joversens (aus welchen inner A. 1644. aus Holland ausgezogen, und A. 1650. wiedergekommen, dieser aber von Amsterdam A. 1655. ausgezogen, und A. 1668. in Holftein wieder den angelangt, beyde aber respective durch Ostindien, Persien, Sina, Tartarien, Tifred, Arabien und Palæstina, gezogen, zu Wasser und Lande viel merckwürdige Dinge gesehen, auch erbärmliche Schicksalbrüche erlitten); aus welcher mit Lust und Verwunderung zu vernehmen die Beschaffenheit und heutiger Zustand der Inseln, teilsen Länder, und Städte, wie auch der Einwohnern Leben, Sitten und Lehre: Ausgegeben durch Ad. Olearium, mit seinen esse Christ. Thomaffi, Jcti Lipsiensis & Halensis, Verordnungen, perhibent, contradicente, sed Epistolam simul ipsam commendante, Thomaffio (in der Abfertigung der

JACOBUS ANDERSON, Hofrath, Theol. Studiosus, Aug. Herm. Franckii in Acad. Lipsiensi (uti credi voluit) Auditor.

Endschreiben aus Hamburg an einen vornehmen Freund, von den Leipziger Collegiis Biblicis, & daher so genanten Pietisten, A. 1690. in 4. Hanc unij quaternionis Epistolam, quavis de illis judicantem, & in *Adis Pietificis*, Francof. A. 1691. in 4. editis (num. 1.), recusat, Theologi Lipsiensis (in *Relatione Anti-Franckiana ad Elcd. Sax. p. 57.*), Laur. Normannus (apud Placcium *T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 53.*), & Autor der ansehnlichen Beschreibung des Unfugs der Pietisten zu Halberstadt (ed. A. 1693., c. 2., p. 19.), sicum esse Christ. Thomaffi, Jcti Lipsiensis & Halensis, Verordnungen, perhibent, contradicente, sed Epistolam simul ipsam commendante, Thomaffio (in der Abfertigung der

(1.) V. Vinc. Placcii ad eos Propempticon, *Lib. III. Poem. Juven.*, p. 354. 395. 396.

(2.) in *Præf. Hodoeporici* ejus, cui hæc vix nostri debemus notitiam.

der aufrichtl. Beschreibung des Pietisten/Unglugs p. 6.). Cui credendum esse, cum Placcio (*l.c.*), merito arbitramur, & verumne, an fictum, Auctoris nomen sit, haud definimus.

JOHANNES ANDERSON, J. U. D., Civitatis Hamburgensis, ab A. 1698., Advocatus, ab A. 1702. (d. 18. Oct.) Secretarius, ab A. 1708. (d. 19. Nov.) Syndicus, & ab A. 1723. (5. Febr.) Consil. Gener. Petri a Lengerke, J. U. L. & Consulis. V. de illo J. Alb. Fabricii *P. I. Memoriarum Hamburgensium*, peculiari etiam Epistola ei A. 1709. inscripta, p. 442. 590. p. A. Lehmanni *Hamb. Lit. A. 1701. p. 3.* & Seeleni *Memor. Staden. c. 5. p. 158. 159.*

Jo. Georg. Eccardus in *Historia Studii Erymologici Linguae Germ. c. 10. p. 107. Virum in his studiis ingenuiter doctum vocavit & reliquias Glossarii Saxonica, Grammaticaeque Germanicae, D. Gerh. Meieri, Theol. Brem., ab eo jussit expectari.*

Disp. Inaug. de Juramento Zenonismo, Lugd. Bat. 1697. in 4.

JOH. CHRISTOPH. ANDREÆ, Vici in Anglia Cimbrica Cappelenfis Parochus,

Beißes Ehrenbild, oder Reichsbandlung über M. Dan. Albinum, Past. zu Saterp. Slesvig 1691. in 4.

Reichspredigt über Margaretam Luciam Martininn, M. Joach. Zwergii, Past. zu Cappel, Witten. Slesvig 1697. in 4.

PETRUS ab ÄNGELEN, Anglo-Cimber, Ecclesiz in Batavia Lutheranz Mönchendamensis primum, ac deinde Leerdamensis, Minister, a Consistorio Lutheranorum Amstelodamensi ab officio (qvo jure, qvare injuria, incertum) deturbatus, vitam deinceps privatam muneribus publicis prealtul, & in civitate Alcmariensi, horticulturn vacans, pie ac placide transiegit. Vivit 1662.

Veritatis contra Christianismum degenerem testibus annumeratur a Frid. Breclingio in *Friderico resurgente p. 13.* & suo illorum Catalogo, *Tom. IV. Hist. Eccl. Gottr. Arnoldi (Sect. III, num. 18.)* inserto, p. 763., ipsoque Arnoldo *Tom. III. ejusd. operis, c. 15. p. 149.*

SCRIPTA BELGICA.

Horticulturn, cujus Versio Germanica, a Georg. Greflingerio concinnata, hunc praefert titulum: *Vervändiger Gärtner auf die XII. Monate des Jahres, nebst beigefügter nützlichen Speculation über die Größe des Himmels, der Sonnen, des Monden, und der Planeten. Prodiit hzc Versio Hamburgi A. 1655. 1663. & 1666., Hannoveræ 1667. 1673. 1677., & Francofurti (cum Capuccini Anonymi *Regulis hortensibus*) 1684. in 12., nec non Hannoveræ A. 1692. 1695. & 1703. in 8.*

De Vereffende Engel (i. e. Angelus procul remota videns); Oeconomice Betgesichte. Amstelod. 1661. in 12.

Ongeluckige Jerusalemse Reize, five Versio Belgica Historiz itineris IV. Nobilium Germanorum (in eo a Barbaris captorum, varisque modis afflictorum) Hierosolymitani infelicis, a Seydlitzio, uno illorum, Germanice scripta. Amstelod. 1662. in 4. (*V. Beigebemii Bibliogr. Hist. p. 582. 583.*)

Herbarius. Amst. 1663. in 8. (*Juxta Catal. quendam.*)

Tractat von den wandelnden *Geist, die, rechte Christen suchend, gar menige im verborgenem gefunden*, cujus Breclingius *l. c.* injectit mentionem.

Medicus Samaritanus, ab eodem Breclingio alibi illi tributus.

(In *Catalogo quodam Belgico N.* ab Engelii Tractatus *de Prædestinatione* Belgicus, Roterod. A. 1649. in 8. editus, Auctoris prænominem non addito, memoratur, An huic is sit adscribendus, alii dispiciant.)

HENRICUS ANGELUS, Preza Hofstus.

Oratio Valedictoria pro studiorum humaniorum præminentia & principatu, in Gymnasio Hamburgensi recitata. Hamburgi 1625. in 4.

MATTHIAS ANSGARIJ, vel **ANCHERSEN**, Coldingensis, d. 16. Mart. A. 1682. natus, D. Ansgarii Ansgarii, oppidi hujus Pastoris Filius, in Civitate Ripensi ab eodem, ad illius evecho Episcopatum; educatus, Scholæ in Julia Fridricianz, ab A. 1701. ad 1705., Rector, & deinde, post reditum ex itinere ad Belgas & Anglos literatio, Professor, ab A. 1709. Mathem. Infer. Hafniensis ordinarius, Theologiz autem designatus, & Academiæ simul ab A. 1711. ad 1720. Notarius. Professione tandem relicta, Pastor factus est in Aemagria vicina Tornebyensis, Plura de ejus Vita V. in Alb. Thurz *Idea Hist. Lit. Dan. p. 195. 196.* Vir Lingvarum Orientalium peritissimus.

Spicilegium defectus Lexicorum Rabbincorum variorum, potissimum utriusque Buxtorfiani, Dissertatione Academica coacervatum. Hafn. 1704. in 4. Vocum Phrasiumque, de quibus in eo disseritur, Indicem *Nova Literaria Lubecensis, M. Febr. A. 1705. p. 55.* exhibent.

Poema Tograi Arabicum (*sed sine vocalibus*), cum Versione Latina Jac. Golii, hæcenus inedita (*qvam Hadr. Relandi Bibliotheca suppetavit*), Praefatione Notisque suis aucta, editum. Trajecti ad Rhenum A. 1707. in 8. Novæ hujus Editionis, Erpeniana & Pocockiana posteriores, cujus exempla (quinquaginta exceptis) omnia, cum Hafniam & Batavia transportarentur, naufragio periere, Historiam, recensum & laudes, V. in *Actis Erud. Lips. T. IV. Supplem., Sect. IV. p. 156. 157.*

Versionis Latine Libri *Ikkarim*, five Fundamentorum, R. Josephi Albo, a Joh. Steenbuchio, Prof. Hafniensi, inchoata, sed abrupta, Continuatio atque Editio, in *Spicilegio p. 9.* promissa (V. *Nova Lit. Lubec. M. Sept. A. 1704. p. 271.* & *M. Febr. A. 1705. p. 56.*) Versionis hujus Latine plagulam primam ante aliquot jam lustra Amstelodami, teste ipsius ad me Epistola, curavit excudi.

Lexicon Conanicum affectum, expectari ab illo jubet Bernh. Raupachius in *Commentar. de presenti rei sacræ & literariæ in Dania statu, p. 104.*

XL. Haditz, seu Fragmenta Concionum Mohammedis, Arabice, cum versione latina ac notis; it. Tractatus quoddam Thalmodis Gemaricos, Arabicaque & Persica nonnulla luci destinavit.

CONRADUS ab ANTEN (qvem Georg. Abr. Merclinus (1.) *Conradum Anten* perperam appellat), J. U. Lic. & Practicus Lubecensis.

Γυναικίασις, seu Mulierum lavatio, qvam purgationem per aquam frigidam vocant, itemque vulgaris de potentia lamarum opinio, qvod utraqve Deo, naturæ, omni juri, & probatz consuetudini, sit contraria, candida, brevis & dilucida Oratio, Joh. Adolpho, Duici Hols. inscripta. Lubecz 1590. & 1593. (*non 1603., qvem Merclinus l. c. substituit*) in 8. Solide, judice Gerh. Joh. Vossio (*Lik. 3. de Theol. Gent. c. 47. p. 981.*) *judicium γυναικίασις* resistit.

HENRICUS ab ANTEN, Hamburgensis, J. U. D., patre cognomine, templi curatore, d. 14. Jun. A. 1592. natus, Edis Cathedralis, ab A. 1622. (d. 10. Aug.), Canonicus, ab 1625. Scholasticus, & ab 1639. Senior, Fili unus,

Conf. M. Joh. Christ. Blumii (d. 15. Apr. nostrum obiisse perperam credentis) *Fabulum Theologorum emeritorum*, c. 3. p. 47. 48.

Symboli loco dicterio usus est Germanico: Gebult frist den Teufel.

M. Gregorio Michaelis, Antistiti Oldenburgico (in *Jambis ad eum, scripto cuidam praefixi*), audit *Dithmarja Siren, altera Hippocremidum Thalia, delibutus flos sacundia.*

SCRIPTA GERMANICA.

Jesús Aarons Brustgeschmeide, oder zwey Trostpredigten vom heilighen Kramnahmen Jesu. Glückst. 1641. in 4.

Predigt vom wahren Christenthume, aus 2. Pet. I. 5. 6. 7. Glückst. 1642. in 4.

Einseltige Handleitung zur täglichen Prüfung sein selbst, nach dem Catechismo. Glückst. 1648. in 12.

Übung des kleinen Catechismi, durch Frage und Antwort vor die Kinder. in 12.

Der Herrscher des Lebens und Todes, oder Leichpredigt über Claus Johannsen, Herdesvogten zu Schwabstedt, aus Rom. XIV. 8. Glückst. 1653. in 4.

Friedenstrome oder VIII. herrliche Seligkeiten des ewigen Lebens, in einer Leichpr. über Tabea Ramminn, aus Apoc. VII. 14. 17. vorge stellt. Glückst. 1658. in 4.

Sechs Trostspellen vor traurige Herzen, oder Leichpr. über Fr. Catharina Reinkinginn, aus 2 Cor. IV. 17. 18. Glückst. 1661. in 4.

Stetschule, oder Leichpr. über Nicol. Meierert, J. U. L., und Gräfl. Ranzowischen Rast, aus Pf. XXXI. 6. Glückst. 1661. in 4.

Dreysache Seligkeit, oder frommer Christen seliger Zustand in der Welt, noch seligerer Zustand im Tode, und aller seligster Zustand im ewigen Leben, in einer Leichpredigt über Joh. Ram, Königl. Amstschreiber zu Hamrou, aus Apoc. XIV. 13. vorge stellt. Glückst. 1661. in 4.

Der XCI. Psalm, in diesen gefährlichen Sterbensläufen, und pestilenzischer Seuche, als ein bewährtes Präservativ oder Arzney, im wahren Glauben zu gebrauchen, einseitig und kürzlich aufgelegt. Glückst. 1665. in 12.

Gekrönte Ehrenstule, Herrn Theodoro Reinking, Königl. Dänischem Ranzlern, aus Marci II. 17., aufgerichtet. Glückst. 1665. in 4.

Goldhaus Christlicher und von Gott gesegneter Ehefrauen; das ist: Tröstlicher Unterricht, 1. von schwangern und gebährenden Frauen; 2. von denselben todt geborenen Kindern; 3. von solcher Seligkeit und Begräbniß. Glückst. 1666. in 12.

Stets-Lection auf Pf. XXXIX. 5. 6., oder Leichpr. über Liborium Henricum Schlaffen, Königl. Kriegs-Commissarium. Glückst. 1667. in 4.

Die rechte Glückstätt und sicherste Bestung; das ist: Der Bund des Friedens, oder Leichpr. über Christ. Paulsen, Obr. Lieutenant, aus Ef. LIV. 10. Glückst. 1667. in 4.

Wegweiser Christlicher Communicanten, was ein Christe vor, bey, und nach dem H. Abendmahl in acht zu nehmen habe. Lüneb. 1668. 8. 1579. in 12., ac (juxta Catal. Nundin.) Weissenfelsz 1704. in 18.

Kurtze und andächtige Gebete auf die jämmerlichsten Stücke der Leidensgeschichte unsers Heilandes J. C. Glückst. 1668.

Die Krönung und Krone der Gerechtigkeit, oder Leichpr. über Ericum Mauritium den ältern, Königl. Dän. Vice-Ranzlern, aus 2 Tim. IV. 7. 8. Glückst. 1670. in 4.

Friedliches Sterben, oder Leichpredigt über Gotthard von Höveln, Königl. Vice-Ranzlern, aus Ef. LVII. 1. Glückst. 1671. in fol.

Heilspflaster verwundeter Herzen, oder Leichpr. über Frid. Helm, J. U. D. und Königl. Dän. Regierungsrath, aus Sap. IV. 7. 10. 14. 15. Glückst. 1673. in 4.

Der Gloxiniana Beystand im Leben und Sterben, oder Leichpr. über Sophia Augusta Schachtinn, Frid. Joh. Gloxins, Königl. Raths, Eheliebste, aus Pf. LXXIII. 25. 26. Glückst. 1674. in 4.

Trostspellen Leidtragender Eheherren, oder Leichpr. über Margareta Bruhninn, Conradi Wasmers, Königl. Raths, Eheliebste, aus Ezech. XXIV. Glückst. 1675. in 4.

Hochbegnadetes Alter, oder Leichpr. über Christoph. von Schauenburg, Vicarium des Thums zu Hamburg, aus Pf. LXXI. 20. 21. Glückst. 1677. in 4.

Dreyschöne Amaranthen auf den Garg D. Christiani von Stöcken, Königl. Gen. Superintendenten, gestreuet, in einer Leichpred. über die dritte Bitte des Vater Unser, Matth. VI. 10. Glückst. 1685. in 4.

Geistreiche Anmerkungen über seinen eigenen Leichen-Text Hiob XIX. 25. 26. 27., in seinem Leben aufgesetzt, und, nach seinem Begehren, der ihm gehaltenen Leichpred. M. Henr. Hahnii über eben denselben beige druckt. Glückst. 1691. in 4.

EBERHARDUS ARENDS, Hamburgensis, Ecclesiaz ruralis in Anglia Cimbrica Grundhoffensis A. 1715, factus est Diaconus.

Gastpredigt an die Gemeine zu Wesslingburen, von der fleischlichen Sicherheit der heutigen Welt, über das Evangelium am X. Centage nach Trinit. (Luc. XIX. 41. & sq.). Hamb. 1705. in 4.

Erbärmliche Niedertage Christiani Mothes in Erwägung der Schuttschiffen Friedens Gedanken, in Eil vorse stellt. A. 1703. in 4. De qua Scheda. Hamburgi A. 1711. in *Actis Krumbofszianis* p. 155-159. recula, qvz sub Dan. Sev. Sculteti nomine sunt relata, possunt consuli.

Jesús der wahre Lehrer der geistlichen Gerechtigkeit, sowohl des Glaubens als des Lebens, in einer Antritts predigt über das Evangelium am XVIII. Centage nach Trinitatis A. 1715. zu Grundhoff vorse stellt. Hamb. 1717. in 4.

Rationales de virginis partu cogitationes, Praefide Gerh. Meiero defendit Hamburgi 1695. in 4.

JOH. GEORGIUS ARENS, Caji Filius, Glückstadiensis, Medicinz Doctor (post operam illi, in Gymnasio Bremensi, Academijs Jenensi, Altorfina, Patavina & Oxoniensi, ac itinere per Germaniam, Italiam, Angliam & Ravarium, literario, navatam) Leidz creatus, Poliatier Wismarienfis. Vixit 1691.

Triga medicamentorum illustrium, fermentantium, sedantium, praeipitantium, Praefide D. Joh. Theod. Schenckio. Jenz 1671. in 4.

Disp. Inaug. Medica. Lugd. Bat. in 4.

JOH. JOACH. ARENDS, Tunderensis, Pastor, ab A. 1714., in vicinia, Rifumensis.

Disp. de Problematibus: An Aristoteles fuerit Atheus? Praefide D. Zach. Grapio Jun. Rostochii 1703. in 4.

Disp. pro studio Theologiae Polemice, contra Fanaticos & Novatores, ac nominatim Gotfr. Arnoldum, Praefide D. Joh. Fochtio (*qui ab Arndio eam esse conscriptam, in Epist. praefixa, sancte affirmat*). Rostochii 1704. in 4. Recensurum ejus V. in *Notis Lit. Lub.*, M. Aug. A. 1704. p. 230. 231. 232.

Diff. de utili mulieribus eruditione, quam ab eo expectari jubet M. Franc. Alb. Epinus, in *Epistola Disp. praedicti annexa*.

Præter Gnomologiam Biblicam Germanicam, Versionem quoque publicavit Libri Franc. Gastrelli pro veritate Relig. Christianæ Anglicæ Teutonicam, Lipsiæ A. 1716. in 8. Iub hoc excusam titulo: *Franc. Gastrelli Tractatus von der Wahrheit, Gewisheit und Nothwendigkeit der Religion überhaupt und insonderheit der Christlichen, aus dem Englischen vertescht*. Honorifica ista tulerunt judicia Lipsiensis in recensu libri, Actis Eruditorum Germanicis, Parte XLII, p. 443–445, infero, Autor der Gelehrten Famæ P. XLIX, p. 77–78, & J. G. Krausius in den Neuen Zeitungen von Gelehrten Sachen 1715, p. 296, ubi hoc ornatur elogio: Diese Version ist besser, als in langer Zeit keine gerathen.

PETRUS AREND.

Zwey nützliche Tractate: 1. Sententiae Schuppianæ, oder geistliche Sprüche, welche, auf D. Joh. Balch. Schuppi Anordnung, zu Hamburg, in S. Jacobi Kirche, gemahlet stehen; 2. Biblia Sacra Metrico-Mnemonicæ, oder kurze Gedächtniß- & Bibel, vermittelst bequemer Gedächtnissen zusammengetragen. Altona 1661, in 12.

(An idem hic sit cum Petro Arndt, quem a Lutheranis ad Quakeros esse transgressum, & postea, his iterum desertis, Separatistam factum, Frid. Brecklingius, in *Catal. Test. Verit., Tomo IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi* infero, p. 769., testatur, mihi non constat.)

FRIDERICUS ARNKIEL, Apenradensis, M. Trogilli Arnkieli, Oppidi illius Pastoris & Præpositi, filius, patrisque, e Theologia Cultore, Advocatus, ac, ab A. circiter 1723., Consul.

Retung des ersten Nordischen Christenthums, wider H. Gottfried Arnolds vielfältige Verstellungen und Verdrehungen in der Kirchen- und Regers-Historie. Glückstadt 1712, in 4. An ipse versus eruditus hujus Scripti Auctor sit, dubitat M. Joh. Melch. Krausius in dem gesuchten 200 jährigen Jubel-Gedächtnisse p. 177.

M. TROGILLUS ARNKIEL, Tollstedt in agro Præfecturæ natus Apenradensis, in prima pueritia in aqua ruris paterni prolapsus in his periisset, nisi Pater, in foribus stans ædium, periculique ipsius ignarus, ut pecora, quæ fruges agræ ejusdem conculcantia falso sibi cernere videbatur, abigeret, divino quasi instinctu illic accurrisset, & cum morte jam lætante servasset (1.) Studiorum gratia in Schola Lubecensi, & Academiæ Lipsiensi, Dorpatensi & Kiloniensi (supremam ei Philosophiæ lauream, Brabevta Calone Grammio, d. 3 Oct. A. 1670. largita), per lustra versatus complura, Cænobii primo Kiloniensis, etsi ritu hæretico, nondum inauguratus, annis aliquot egit Ecclesiasten, donec A. 1672. Pastor & Præpositus Apenradensis, in Georg. Hübischmanni locum, a Christiano Alberto, Duce Holstæ-Gottorpensi, constitueretur. Muneribus quidem istis A. 1684., temporibus bellicis, quod Homagium Regi Danicæ, iuvito Principe suo, præstare solus ferme ex omnibus ditionum ejus, in Slesvicensi Ducatu, detreçaret Ecclesiasticus, excidit, sed A. 1686. a Prince suarum in Ducatu Holstæ Ecclesiarum Antistes vicissim eff. designatus, & pace restituta, dignitatem Apenradæ A. 1689. recuperavit pristinam. Conjugem A. 1673. elegit Mariam Elisabetham, M. Theodori Niemannii, Pastoris Slesvicensis, filiam, Georgique Volchardi, Ecclesiastæ Aulici Hufensis, viduam, utriusque sibi sexus liberos enixam. Obiit 1713. Vir doctissimus, qui horas succisivas, inter crebra cum Diaconis suis, Confirmationis Catechumenorum ritui, A. 1682. per ipsum inlustrato, diu aduersatis, certamina (2.), in ambone pariter atque foro, imo & Scriptis publicis, iterata, Libris, non sacris solum, sed patriam etiam, cuius perquam erat peritus, Historiam illustrantibus, elucubrandis, studio, per lustra complura, impendit laudabili. Cui nostrum etiam hoc Opus haud pauca debere subsidia, grati profitemur.

ELOGIA.

Joh. Dan. Major (in *Epist.*, Joh. Crusii *Dissertationi de aurea Jovis catena A. 1685. adjecta*) ita de illo: Ipse totus quantum eruditio, labor & pietas, est.

Phil. Jac. Spenero (in *Epist. ad ipsum, Tractatus de Confirmat. præfixa*) audit ein Mann, der das Zeugniß hat von herrlichem Eifer vor Göttliche Ehre, und Treue zu der Erbauung der Kirchen.

Conr. Sam. Schurtzheimio (in *Disp. de Druidarum instituti*, §. 2., p. 6.) Vir in Cimbrica antiquitate versatus.

Jacobo a Mellen (in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1699., p. 286.) Vir antiquitatum patriarum callentissimus.

Georg. Henr. Götzio (in *Evangelicæ Catechismo* p. 69.) ein berühmter und wolbelesener Mann.

Joh. Alb. Fabricio (in *Præf. Partis II. Memor. Hamburg.*) Antiquitatum septentrionalium solerti indagator.

Joh. Mich. Heineccio (in *Syntagm. de sigillis*, P. II., c. 3., p. 201.) Vir doctissimus.

Erico Benzelio Jun. (in *Notis ad Joh. Vastovii Comm. de Sanctis gentis Svedicæ* p. 38.) Vir diligentissimus.

Jo. Fechtio (in *Lectionibus in syllogismis controversiarum Disp.* 24. p. 306. 307.) Vir doctissimus, piensissimus & ob varia Scripta celeberrimus.

Jo. Andr. Schmidio (T. II. *Intrad. Sagitt.* in H.E. p. 336.) vir doctissimus: & Chr. Dethl. Rhodio (in *Nov. Lit. Lub.*, M. Dec. 1699. p. 375.) Vir magni inter Antiquarios nominis.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de officio redemptionis Christi, Præfide D. Christ. Kortholto. Kilonii 1668. in 4.

Disp. de Paradiso terrestri, Præfide eodem, Kil. 1668. in 4.

Disp. Physica de stella Regis Judæorum, pro gradu Magisterii consequendo, Præfide D. Calone Grammio, propofita. Kil. 1670. in 4.

Tr. de Philosophia & schola Epicuri. Kil. 1671. in 4. IV. constat Disputationibus, quarum I. Philosophi hujus vitam ac Philosophiam in genere, II. Canonicam seu Rationalem, III. Naturalem, IV. Moralem, exhibet, singulæ autem placita ejus, vulgo literatorum invisa, quoad licet, defendunt ac commodè interpretantur. *Eruditus* vocatur a Georg. Paschio in *Tr. de variis moralia tradendi modis*, P. II., c. 5., §. 8., p. 690.

II. GERMANICA.

Similische Weinachgedanken, bey der Krippe Christi, in gebundener Rede, abgefaßt, samt etlichen Anmerkungen. Kil. 1669. in 4.

Die Seligkeit der reinen Herzen im klaren Anschauen Gottes, oder Leichpred. über Cathar. Marg. von Sallern, auf Marth. V. 8. Slesvigæ 1676. in 4.

Die Abwechselung unserer Freude und Traurigkeit, oder Leichpr. über Doroth. Hegelundinn, auf Joh. XVI. 22. Slesv. 1677. in 4.

(1.) V. ipsius *Præfat. Soliloquiorum Biblicorum ad Christum*.

(2.) Historiam illorum V. in *Tr. de Confirmationis vocabulo*, cap. ult.

Theolo-

Theologische Betrachtung des großen schreckhaften Cometen, der A. 1680. und 1681. gesehen ist, in 2. Predigten über Gen. I. 14. und Luc. XXI. 25.: Mit einigen Anmerkungen. Slesv. 1681. in 4.

Das güldne Horn, A. 1639. bey Lündern gefunden, auf dem darunter verborgenen Heidenthum unserer Vorfahren Cimbrischer nation, als eine denkwürdige antiquität, und höher als Gold geschätztes monument ihrer Heidenischen Abgötzen, erläutert, und wider die anderswoher genommene Erklärungen vertheidiget: in 2. Theilen. Kiloni 1683. in 4. Reculum in der außföhrlichen Eröffnung der übralten mitternächtschen Wölcker ihres Lebens, Thaten und Vefehrung (Parte II.) Hamburgi A. 1703. in 4. Plura de illo V. in *Isagog. mea ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 3., §. 12., p. 28. 29. 30. & P. II., c. 1., §. 3., p. 4. Commendatur a J. Alb. Fabricio in *Bibliogr. Antiqu.* c. XI., p. 37.

Catechismus Lehre, in 3. Theile unterschieden, vorangehende, zunehmende, und geübte Catechismus-Schüler. Slesvigz 1684. in 12.

Einfältige Catechismus-Fragen, auf dem Texte des Catechismi beantwortet, und in der Apenradischen Kirchen gebräuchlich. in 12.

Cimbrische Heidenreligion, was unsern Vorfahren Cimbrischer nation, die Sachsen, Guthen, Wenden und Friesen, nebst ihren Religions-Verwandten, den reuthen und mitternächtschen Wölckern, für Götter, Opfer, Götzendienst, Gevete, Festtage, Altäre, Haine, Kirchen, Priester, Obrigkeit, Eßhand, Schulen, Aueretren, Weissagungen, Oraculen, Kaufe, Leichbegängnisse und Begräbnisse, gehabt: Dergleichen, was sie von der Welt Schöpfung und Regierung, von guten und bösen Engeln, von Luststoffen und Trübsalen, vom Tode und der Seelen Unsterblichkeit, von Auferstehung der Todten, der Welt Untergange, der ewigen Seligkeit und Verdammis, geglaubet; beschriben, überall mit Zeugnisjen derohefter Autorum beleuchtet, und mit Kupfern der Heidenischen Götter gezieret. Hamburgi 1691. in 4., & denuo (Parte I. der außföhrlichen Eröffnung von der mitternächtschen Wölcker Leben, Thaten und Vefehrung.) ibid. 1703. in 4. maj. Opus hoc, multis digressionibus de Idolomania gentium aliarum novantiqua refertum, a Tenzelio (cui *Antiquitatum Ethnicarum, precipue Boreahum, audit promptuarium*) in *Dialogis* A. 1691. mensis Iulii, M. Dec., p. 1026., Casp. Sagittario (in *Introductio. in Hist. Eccl.* c. 19., §. 26., p. 445.) & Joh. Frid. Mayero (in *Hamburga Evangelica* p. 171.), *Librum vocantibus eruditum* J. C. Wolfio (in not. ad *Cassanboniana* p. 307.) cui audit *Commentarius pereruditus*, meque ipso P. I. *Isag.* ad *Hist. Cimbr.*, c. 3., p. 23. & P. II., c. 1., p. 3. 4.), merito commendatur. Dissensum tamen meum, circa Deorum Græcorum atque Romanorum cultum, Cimbris veteribus perperam ab Autore tributum, & illic, P. II., c. 1., §. 6., p. 10. 11., adjectis rationibus idoneis, sum professus, & hic denuo profiteor.

Haupt-Summa Christlicher Religion, mit Biblischen Einbildern beleuchtet, und seinen Pfarrkindern zu Apenrade einfältig vorgetragen, von Ministro Testamentorum Altissimi (i. e. M. Trog. Arniel.) Hamb. 1692. in 12.

Christliche Confirmation der Catechumenen, von der Apostel Zeit an bisher, auf der H. Schrift, und Antiquität der Kirchen, beleuchtet. Slesv. 1693. in 4. In Tractatu hoc sacro Confirmationis ritui, a se A. 1682. in Ecclesia Apenradensem rursus introducto, contra Diaconum illius, a quo impugnabatur, ad patrociniis. Praefixi sunt Epitola ad Autorem Christ. Kortholti, Phil. Jac. Speneri (qui suam *Parte IV.* der Theol. Bedenken, *Art. II., Sect. XXI.,* p. 257-260., curavit recudi), Heß. Gottfr. Masli, Justi Christoph. Schomeri, Aug. Pfeiffert, Joh. Diekmanni & Joh. Gvith. Bieri, Theologorum celeberrum, admodum approbantes. Auctior reculus est Slesvigz A. 1698. in 4. Commendat hunc Tr. L. A. Fabricius (Arnielium eo reductionem ritus confirmationis persuasisse tradens) in *Bibliographia antiquaria* c. 11. p. 392.

Soliloquia Biblica: Biblische Seelengefrächte mit Gt. in 3. Theile der Gebete, Dank und Lobsschaungen, unterschieden, mit Worten der H. Schrift versäset, und nach Ordnung des Catechismi eingeordnet: Samt dem Slesvigz Hollenischen alten Gesangbuche, durch den Autorem emendiret, vermehret, und mit neuen Anmerkungen erleutet, wie auch den Königlich und Fürstlichen Kirchengebeten. Slesv. 1696. in 12. obl. (Hymnologio complures etiam Hymnos inseruit proprios.)

Christi zweyfaches Mitleid oder Erlösungsampt, nach der Zweyschaltung seines Priesterlichen und Könighchen Amptes, mit Gründen der H. Schrift, und Zeugnisjen der ersten Kirchen A. und N. E., der Altväter, Lutheri, der Augspurgischen Confession, derselben Apologiz, und unserer neuesten Theologorum, wegen Zünfftigung der Wiederfächer, beauptet. Hamb. 1701. in 4. Oppositum hoc Scriptum est Johanni Corvino, Diacono Apenradensi, Andrez (a quo confirmatio erat impugnata) Filio & Successori, publice & suggestu Arnielium, quod Christo non triplex, cum modernis Theologia Lutheranis, officium (Sacrodotalē scilicet, Propheti-cum & Regium), sed duplex tantum, Sacrodotalē nempe Propheti-cum etiam fuso comprehendens complexu) & Regium, cum antiquioribus tribuisset, criminatos. Conf. de hac controver. Jo. Fectius in *Lectio-nibus in syllogis suam Controversiarum* p. 306. 307., ubi scriptum hoc commendat.

Der übralten mitternächtschen Wölcker Leben, Thaten und Vefehrung, oder außföhrliche Eröffnung von selbigen, in 4. Theilen: mit vielen Kupfern beleuchtet. Hamburgi 1703. in 4. maj. Continentur:

1. Die Cimbrische Heidenreligion, seorsim jam ante Hamb. A. 1691. in 4. edita.
2. Das Cimbrische güldne Heidenhorn, Kilonii itidem jam olim in 4. A. 1683. excusum.
3. Cimbrische Heiden-Begräbnis, darinn, in IV. Büchern, unsern Vorfahren Cimbrischer nation, der Sachsen, Guthen, Wenden und Friesen, und der von denselben herkommenden mitternächtschen Wölcker, 1. Begräbnis-Gebäude, 2. Todtengräber, 3. Grabfrühe, 4. Grabkisten, beschriben, erkläret, und mit vielen Kupfern beleuchtet sind. Opus, teste *Prefatione*, a Pet. Lagerlöf, Prof. Upsaliensi, A. jam 1691., sub finem *Disp. de supremo humanitatis officio*, desideratum, cujus Capitulū Syllabus Slesvigz A. 1694. in 4. seorsim prodierat.
4. Cimbrische Heiden-Vefehrung, wie unser Vorfahren Cimbrischer nation, die Sachsen, Guthen, Wenden und Friesen, und die von denselben herkommende mitternächtsche Wölcker, durch das H. Evangelium sind bekehret, und, 1. diesen Ländern, das Heidenthum aufgegeben, die Kirche Gt. gepflancket, und das Christenthum eingewurckelt. Sex constat Libris, quorum I. de Cimbrorum in genere, II. de Frisiorum, III. de Saxonum, IV. de Guthorum & Danorum, V. de Venedorum, VI. autem de Svecorum, Norwagorum, Islandorum, Gronlandorum, Finno-nium & Livonorum, conversionis commentatur Historia.

Totius hujus operis quadripartiti recensum *Alia Erud. Lipsiensia*, M. Jul. A. 1704., p. 332-337., *Novia Lit. Germanica Hamburgica*, M. Jul. A. 1703., p. 279., & Val. Ern. Löffcheri *Unschuldige Nachrichten*, *Seß. VII.* A. 1703., p. 413-416., exhibuerunt. Joh. Alb. Fabricius (in *Prefat. Partis II. Memor. Hamb.*) *præclarum* illud vocat, B. G. Struvius autem (in *Biblioth. Hist.*, c. 24., p. 620.) *multa cura elaboratum*. Errores eius quosdam Thormodus Torfæus, in *Pref. Trifolii Historici*, Hafnia A. 1707. editi, notavit. Commendat illud Schmidius *T. II. Introduct. Sagitt.* in II. E. p. 336. & J. C. Löffcher *Fasc. II. Obs. Selecta*, *Obs. V.* p. 41.

Gründl. Prüfung, ob die heutige Reformirten nicht beuache mit den Lutheranern übereinstimmen im Artickel von der Gnadenwahl. Danstici A. 1707. Tributur ei a Chr. Feustelio in *Miscell. Sacr. & erud.* p. 593. Mihi non est visa.

INEDITA.

Theatrum Theologicum, universam Theologiam Positivam Acroamaticam, LXXXIV. Articulis fidei comprehensam, Tabulis Methodicis exhibens.

Theatrum Panfophicum, Logicam, Rhetoricam, Physicam, Metaphysicam, Ethicam, Politicam, Geographiam & Historiam universalem, Tabulis Synopticis repræsentans.

Cimbrische Kirchengeschichte, darinn, in VIII. Theilen, beschriebe werden: 1. Die Cimbrische Heidenbekehrung, 2. Die Cimbrische Kirchenverfolgung, 3. Das Papstthum dieses Landes, 4. Die Cimbrische Reformation, 5. Die Cimbrische Bischöffe und Lehrer, 6. Die Cimbrische Concilia, 7. Die Cimbrische Gotteshäuser, Kirchen, Capellen, Klöster und Schulen, 8. Allerschand Kirchengeschichte, so unter gewisse Titel nicht können gebracht werden. Systematis hujus Historiz Cimbrorum Ecclesiasticæ octumembris egregii, a me, P. II. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 1., p. 13. 14., & a Casp. Sagittario, hanc secuto, in *Introd. ad Hist. Eccl.*, c. 19., p. 445., it. J. A. Schmidio (*T. II. Introd. Sagitt.* in H. E. p. 336.) & Joh. Casp. Löschero (*Fasc. II. observat. Select. Obs. V. p. 41.*) jam commendati, Pars I. in Tetratevcho vernaculo, paulo ante laudato, Hamburgi A. 1703. in 4. prodit, Secundæ autem, in VII. Libris divisæ, Caput tantum Index, eodem A. 1703., sub hoc excusus est titulo: Cimbrische Verfolgung, wie die Cimbrische Bölder, unsere Frefen, Sachsen, Gouthen und Wenden, und die von denselben herstammende Winterächtege Bölder, in diesen Landen, wie auch unsere Gothen, Longobarder, Angelsachsen, Nordmänner und Wandalen, in fremdden Landen, die Christen und Christl. Religion verfolget, und wegen derselben verfolget sind, und andes so vieler Martyrer Blut vergossen, die Verfolger aber Gottes Straffe empfinden: In VII. Büchern.

Teutsche Theologie, darinn die reine Evangelische Lehre, in 200. den Wiederfächern entgegengefügten Lehrfüßen, ordentlich verfaßt, und mit Sprüchen der H. Schrift befestiget wird.

Catechismus-Lehre der ersten Kirchen.

Büchlein von den vergöteten Heiligen der Papisten, in teutsche Reimen verfaßt, de quo V. die Cimbr. Heidenreligion, c. 4., §. 10., p. 38.

Die angesehene Confirmation, five Tr. prolixus, Historiam certaminis de hac, inter se & Diaconum suum, Andr. Corvinum, orti, exhibiturus, & ritum simul istum defensurus, in Scripto de eodem vernaculo, jam edito, *cap. ultimo*, passim promissus.

M. DANIEL ARNOLDI, A. 1595., d. 21. Jun. Bergerdorff, ditionis Hamburgensis oppido, natus (1.), Scholz Hamburgensis, ab A. 1623., Corrector, ac ab A. 1641. Rector, simulque Præbendæ quartæ minoris, in æde Cathedrali, ab A. 1631. Possessor (2.), d. 18. Jun. A. 1651. defunctus, exhus se Vinc. Fabricius (3.) proficetur discipulum. V. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Mémor. Hamb.* p. 616. 1121. 1125., ac P. III., p. 551. & Partem IV. *Isagoges mez ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 24., p. 611.

Sententiæ proverbiales, præter lectiones quotidianas quotidie inculcandæ, in usum Scholæ Hamburgensis selectæ, Hamburgi A. 1651. 1666. 1674. 1685. 1700. Helmstadii 1687. & 1702., in 8., & prima vice, Hamburgi A. 1642. in 8.

ARNOLDUS Lubecensis, Scriptor mihi ignotus, & Chimiricus forte accensendus. De hoc ita Morhofius (in cuius verbis *σφαλμα* suspicor *μυστικόν* occurrere) T. I. *Polyhist.*, Lib. V., c. 2., p. 230.: *Ant. Bofii & Pauli Aringhi Romani subtyrannici, huius voluminis in fol. editam, vel Germanicæ vertit, vel saltem in Epitomen redegit, Arnoldus aliquis Lubecensis, hoc titulo: Antititidisches Rom, in 12., cum Iconibus contrafortibus. In mente forsan habuit Alb. Reimari, Lubecensis (suo loco memorandi), Versionem Germanicam Roma Veteris ac Novæ, Italice antea editæ, Arnheimi A. 1662. in 12. excusam.*

PETRUS FRIDERICUS ARPE, Kiloniensis, Petri Consulis filius, J. U. C., in aliis etiam Polymathix partibus præclare versatus, & professioni, in Academia patriæ, A. 1721. admotus Juridicæ.

SCRIPTA EDITA.

Disps. Juridica de Feriis & dilationibus, Præfide D. Nicolao Martini propofita, Kilonii 1702. in 4.

Decas Epistoliarum, quibus Bibliothecæ Scriptorum de Divinatione exhibetur delineatio: Operis majoris Prodromus. Sine mentione loci & Autoris (quem tamen præfixæ literæ nominis initials P. F. RP. designant) A. 1711. in 8. prodit.

Pyrrhonismi Historici (*operis affecti*), seu Observationum de Historia & Historicis, Argumentum; sine loci mentione A. 1711. in 8., iisdem literis P. F. RP. præfixis, editum, Schediasmatis hujus pariter atque præcedentis *εναγχαφια* in *Adis Eruditum Lipsienfis*, M. Mayo A. 1711., p. 236. 237. 238., Joh. Clerici *Tomu XXIV. Bibliothecæ Choisei*, P. II., p. 451. 452., & Parte IV. der *Gelehrten Famæ* p. 278. 279. 280., invenies.

Pyrrho, seu Operis de dubia & incerta Historiz & Historicorum veterum fide Argumentum. Kilonii 1716. in 8. *Συναγχαφια* est secunda Operis istius, in præcedenti jam delineati Schediasmate, præloque parati, singulorum Capitulorum argumenta exponens, ac D. Joh. Alb. Fabricio inscripta. V. *Secl. 57. des Neuen Bücher-Saals* p. 704.

Theatrum Fati, five Notitia Scriptorum de Providentia, Fortuna & Fato. Roterodami 1712. in 8. Prodromus est Operis de Fato, necessitate, casu & Providentia, in præfatione promissus. Recensius ejus exhibuerunt Lipsienfis, in *Adis Eruditum Latinis*, M. Nov. A. 1712., p. 626. 527., & in *Germanicis* (sententias Autorum singulorum, scriptorumque argumenta, in illo, quæ par erat, diligentiâ, laud exponi innotentibus), Parte V., p. 435. 443., Parisienfis in *Diario Eruditum Gallico*, M. Mart. A. 1713., p. 277. 287., & Joh. Clericus l. c. p. 455. 456.

Apologia pro Julio Cæsare Vanino. Cosmopoli, typis Philaethis, A. 1712. in 8. maj. Scriptum *ἀπολογία*, Vaninum ab Atheismi absolvens crimine, cuius recensius in *Adis Erud. Lipsienfis Latinis*, M. Apr. A. 1713., p. 173. 174., occurrit, Arpium, causæ minime bonæ patrocinantem, hoc non serio, sed ostendendi ingenii gratia, concinnasse, restat Anonymus ejus adversarius (qui est Dn. Durand, Ecclesiastes Londinensis Gallicus), illud refutans, en *la Vie & les Sentimens de Lucilio Vanini* (ed. Roterod. A. 1717 in 12.) p. 4. V. *Adis Erud. Lips.*, M. Mayo A. 1718., p. 230. 231., & J. G. Krausii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 82. A. 1717., p. 662.) Joh. Franc. Buddeus (in *Theobus de Archemo*, c. 1., p. 122.) judice, tam erudite, tamque ingeniose, hac in re versatur, ut *postima etiam causa nunquam meliorem habuisse defensores jure dici queat.*

(1.) V. Joh. Gerhards *Disps. VII. de studio pietatis per Hereticos labefactum*, Jenæ A. 1620. ab eo defensum, (2.) V. Fabricii P. II. *Mémor. Hamb.* p. 616. (3.) in *Epistolis* p. 217. Ed. Lips.

De Prodigiosis naturæ & artis Operibus, Talismanis & Amuleta dictis, cum recensione Scriptorum hujus argumenti, Liber singularis. Hamburgi 1717. in 8. Delineationes argumenti illius inveniuntur in Lipsiensium (quibus Auctor audit *doctissimus*) *Actis Erud. Latinis*, M. Febr. A. 1717. p. 79. 80. 81., Halensium (a quibus citatur attique *Wetsten* vocatur) *Tietze Bibliotheca*, Sect. 56., p. 483. 489. 490., & Batavorum *Republyk der Geleerden*, M. Mart. & Apr. A. 1717.

Laicus veritatis vindex, seu de Jure Laicorum, præcipue Germanorum, in promovendo Religionis negotio, Commentarius. Kiloni 1719. in 4. Hujus laudes pariter atque censuram in *Diario eruditiorum Parisiensis Gallico*, M. Jul. A. 1721., num. 11., invenies.

Programma Lectionibus publicis de Jure Pontificali Romæ veteris & novæ præmissum. Kil. 1717. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Pyrrhonismus Historicus, sive Opus de dubia & incerta Historiæ ac Historicorum Veterum fide, prælo paratum, de cujus Sciagraphia duplici, A. 1711. & 1716. edita, paulo ante diximus.

Opus de Fato, necessitate, casu & Providentia, cujus spem A. 1712. fecit in *Theatri Fati præfatione*.

Bibliotheca fatidica, sive Scriptorum de Divinatione, quam delineavit in *Decade Epistolarum* hujus argumenti; A. 1711., ut jam indicatum, excusa, & A. 1717., in *Lib. de Talismanibus & Amuletis* p. 70., denuo est pollicitus.

Tractatus de Numerorum mysteriis, & hujus argumenti Scriptoribus, in eodem *Libro de Talismanibus* p. 180. promissus.

Themis Cimbrica, seu Historia Juris Cimbrorum, quam A. 1723., in *Novellis Hofaticis Schiffbeckensibus*, a se jussit expectari.

JOHANNES AURIFABER, Thomæ Fil., Hufenfis, A. 1517. in lucem editus, sumptu Christiani III., Daniz Regis, Lubecz, Hamburgi, Lüneburgi ac Lovanii, in scholis vixit publicis, & ab eodem deinde Hafniam, ut Cameræ, quod vocant, Collegio adscribere iurulo, A. 1544. est revocatus. A. 1554. a Patribus ibidem Academicis: Magistris titulum, A. 1556. Professionem Prædagogicam, & A. 1562. Rhetoricam, obtinuit, Decanatuque Philosophico quinquies, Rectoratu ter (A. 1575. 1576. & 1588.), Templi h. Virg. Edilitate per annos novem (ab 1584. ad 1593.), & Bibliothecæ regiz Præfectura, per tria lustra, simul est functus. Obiit d. 29. Jan. A. C. 1602., æt. 85., Helenamque uxorem, A. 1577. ductam, superfluum reliquit. Plura, ad vitæ ejus spectantia Historiam, E. D. Andr. Christiani, Prof. Medici, *Programmate funebri*, Erasmus Vindingius, in *Academia Hafnienfi* p. 103. 104., exhibuit.

Conf. de illo Er. Michaelii Latii (honorifica cum dignitate mentione) *Lib. Al. Rer. Dan.* p. 503., & *Homonymoscopia nostra* (a IV. aliis Viris ejusdem nominis eruditissimum illum distinguente), Sect. 1., c. 3., §. 6., p. 11. 52.

Scriptorum ejus nihil mihi innotuit, præter unicum idque breve Programma, ad exequias Agnetis, D. Joh. Macca-bæi, Theologi Hafn., viduæ, invitans, A. 1589. excusum.

PETRUS AXENIUS, Hufenfis, Titi, Consulis, Filius, cum in Academiis Germaniæ, Lipsiensis in primis & Jenensii, studiis, & Juridico, & elegantioribus, annos aliquot invidendo impendisset successu, Galliam, Belgium, Angliam & Italiam, in Baronis Frisii Ducisque Hofatici comitatu, illius Ephorus, hujus autem Secretarius, A. 1665. & seqq. peragravit, & Viris illarum eruditissimis familiariter innotuit. In patriam redux, Slesvigæ, Anna Catharina Bojenia, D. Joh. Boethii, Prætoris Dithmarsiz borealis, filia, A. 1670. uxore ducta, confedit, & inter Causarum forensium, non in aula solum vicina Gottorpensi, sed universa etiam Cimbrina, patronos, doctrina Juridica accuratiori erudit, simulque nomen inter Philologos, Criticos & Historicos, cum in Polymathia elegantiori universa esset versatissimus, & Bibliotheca gauderet instructissima, a Rud. Capello (1.) Europæis annumerat celeberrimibus, perennitatem facile sibi paravit. Amissa A. 1687. Uxore, utriusque sibi fexus enixa liberis, iustia vitæ quatuor residua viduus exegit, & annis ante mortem, qva A. 1707. patriz est ereptus, compluribus, tanta pedum, Podagrycis antehæc enervatorum doloribus, laboravit infirmitate, ut, cætera licet sanus, sine aliorum ope, ingredi non potuerit, & publicis proinde hominum congressibus abstinere sit coactus.

Conf. de illo D. G. Morhofii *Ep. Dedic.*, *Sætyra* Joh. Laurebergii, a se A. 1684. illi inscriptæ, præfixam, binamque ad eum carmina, in *Operibus Poeticis*, Lib. 3. Manium, p. 555. 556. 557., obvia, Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb.* p. 364., Theod. Janfoni *Biblioth. promissam & latentem* p. 2. 3., & Andr. Lud. Königsmanni *Paradoxon Philosophicum de morte neququam omnium horribilium natura, sapientis in primis, horribilissimo*, Kiloni A. 1707. (in fol.) memoriz ejus consecratum, filioque Joh. Adolpho Axenio, Advocato Slesvicensi, inscriptum, Magni Crusii, Slesvicensis, Historia Vitæ illius, excusa quidem est, sed juris haud facta publici, nec mihi visa.

ELOGIA.

Joh. Georg. Graevius, in Epist. ad D. G. Morhofium A. 1678. exarata, & in hujus *Dissert. Acad. Appendice adop-tæ*, p. 43. 44., obvia, ita de illo: Hujus via tædaminuit foventissima conservando Viri præstantissimi & eruditissimi, Axenii, quem dudum suspicio, nunc in oculis fero.

D. G. Morhofius, in *Ep. cit. Dedic.*, eum vocat *JCrum*, *Philologum*, *Polyhistorum*, *omnium elegantiarum Virum*, *omnium literarum ornatum amoenitatis, quibus, etiam inter fori strepitus ac tædia, per orbem tamen literarum vigiles oculos circumfert, & quicquid elegantiarum in omni studiorum genere occurrit, quicquid librorum præstantiorum in lucem editur, felicissima solertia indagat; it. (in Stentore) *Tædaminuit p. 212.* Virum amicissimum, ut Juris Scientia, ita elegantiorum literarum cultura, laudatissimum; in Phaleacis autem nuptialibus (quos Poemata, L. 2. Venerum, p. 385. 391., legendos exhibent) ita compellat:*

Omnia decus elegantiarum,
Ocello o Themidor, reconditarum,
Quas vel Hellas habet, vel ipsa Roma,
Scrutator sacer belluogæ rerum.

Stephano le Moine (in *Ep. ad J. And. Bosium, Appendice mutuarum Reinefi & Bosii* p. 440. inserta) Vir audit eruditissimus.

Joh. Andr. Bosio (in *Exerc. ad Periocham Josephi de Christo* p. 12.) Vir elegantis ingenio, moribus commedis, nec vulgari doctrina.

Christ. Frid. Franckensteinio (in *præfat. Hist. Gall. Benj. Prioli*) Vir juvenis elegantissimi ingenii.

(1.) Sub hæc Indici Nummographorum, Nummoplagiæ Læderiano inserti.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

G

Joach.

Joach. Rachelio (*in Notis ad Panegyricum Menippeum* p. 208.) exquisitissima eruditionis & ingenii juvenis, cujus egregias doctores nullas afflavit infolentia.

Thom. Crenius, in *Notis ad Tractatus varios de Philologia*, A. 1696. editos, p. 403. eum *Jurisperitum eximium*; & *P. V. Animadu.*, c. 1., p. 21., *Virum multa eruditione insignem*, appellat, in *Pref.* autem *Volum. II. Theauri Libror. Philol.*, A. 1701. publicati, p. 18. 19., Viris accenset erudit, qui, privatam agentes vitam, praeclare, in humanioribus, de studiofâ juvenute sunt meriti.

SCRIPTA EDITA.

Historia de vita & obitu Illustr. Dominz, a Kerffenbrug, Viri Ill. & Excell., Adami a Pfäel, Militis Svesiciæ Praefecti Generalis, viduz. Jenz 1662. in 4.

Disp. Feudalis de Fidelitate, Praefide D. Ern. Frid. Schrötero. Jenz 1663. in 4.

Elogium Sepulchrale Catharinæ Einfidelix. Dresdz 1667. in fol. (V. *Beugh. Bibliogr. Hist.* p. 26.)

Galeatii Gvaldi, Comit. Historiæ pacis, inter Ludov. XIV. Galliz. & Philippum IV. Hispaniz, Reges, A. 1659., ad montes Pyrenæos, arbitris Emin. Card. Mazarino, & Illustri Petro Mendez de Haro, initz, ex Italico in Sermonem Latinum ab eo traductâ, & Indicibus necessariis ornata: Accedit Instrumentum pacis, ad exemplar Parisinum, in regia Luparæ Typographia excusum, & Declaratio Regis Hispanici, quæ Regi Galliz, pro injuriis, Legato Gallico Londini illatis, satisfecit. Lipsiz 1667. in 8. Recula in Volumine variorum pacis Instrumentorum, Francos. A. 1710. in fol. junctim editorum. (V. *Acta Erud. Lips.*, M. Dec. A. 1710., p. 523.)

Nova & tertia illius Editio, Halberstadii proditura, promittitur in Anonymi *Bibliotheca nova* vernacula, Halz. A. 1710. edita, *Seff. IV.*, p. 361. 362. Stylum in ea Axenii Latinum Jac. Thomafius, ipsius postulatu, ante editionem, passim emendavit. V. B. G. Struvii *Fest.* VII. *AS. Literar.* p. 53.

Phædri Fabularum Ætopiarum Libri V., cum Notis prioribus ac posterioribus Nicol. Rigaltii, novisque in Lib. primum Pet. Axenii, ex ejusdem recensione, Hamburgi 1671. (*non* 1664., quæ *Hendreichius l. c. substituit*) in 8. (Notas Axenii, cum aliis Virorum Eruditorum, Pet. Burmannus, in sua etiam Phædri Editione, Amstelod. A. 1698. in 8. excusa, *Libri I.* Textui substravit.) Commendarunt Editionem hanc Axenianam, & Notas residuas non prodidisse doluerunt, nostrum vivis jam tunc creptum fuisse falso pervasi, Joh. Alb. Fabricius *P. I. Biblioth. Latine*, A. 1697. editz, p. 54. 55., & Thom. Crenius *P. V. Animadu.* (A. 1700. publicata), c. 1., p. 21. Notam Mart. Fogelius, in præfatio carmine, *Rigaltianis omni eruditionis gloria comparandas esse* censuit, Marqv. Gadius, ob diligentiam in locis Parallelis coarvandis, olim laudavit, Joh. Andr. Bostius autem (*in Exerc. ad Periocham Josephi de Christo* p. 12.) *eruditus ac elegans*, & Thom. Crenius (*in Notis ad Tractatus varios de Philologia* p. 403.) *oppido elegantes*, vocarunt. Solus Jac. Gronovius, novus in Criticorum fenatu Tyrannus, in suis, Editioni A. 1703. Lugduno-Batavæ adjectis, passim in eas, sed immerito, virgulam solita acerbitate strinxit censoriam.

Sex Epistolarum, A. 1665. & seqq., ad Joh. Andr. Bostium, de Josephi, quam in molebatat, Editione, scriptarum, excerpta, in *Appendice Epistolarum Thomæ Reinesii & Bostii mutuarum* (Jenz A. 1700. in 12. excusarum), p. 374. 379., publicata.

Epistola ad Gabr. Schreiberum, J. U. D., generum suum, Gratulatoria, Slesv. in 4. A. 1705.

INEDITA ET PROMISSA.

Notz in IV. Libros Fabularum Phædri posteriores.

Notz ad Caji Institutiones.

Tr. Historico-Juridicus de Assassino.

Diatriba de Expositione Infantum & Brepheprophæis.

Vitz Joh. Vinc. Pinelli, a Paulo Gvaldo, Vicentino, scriptz, nova Editio.

Nova versio Latina Historiz Phil. Cominzi, traducta ex Editione ejus Gallica, jussu Ludovici XIV., R. Galliz, & Typographia Luparæ, a Theod. Gothofredo, Consiliario & Historiographo Regio, evulgata. (*Sex hæc Scripta ipse, in præfatione Phædri, A. 1671. promissit.*)

Mythographorum Latinorum reliquiorum, Phædro juniorum, & hos inter, Rufi Festi Avieni, Editio nova.

M. Terentii Varronis Librorum de re rustica nova Editio, Notis & Emendationibus (ab ipfomet, paulo ante obitum, mihi offensis) illustrata, cujus honorifica a Joh. Alb. Fabricio, *Lib. I. Biblioth. Lat.*, c. 7., p. 79., *Ed. sec.*, facta jam est mentio.

Bernhardi Geytzenis Palponista, cum MSSis collatus Hafnienfi, Gottorpiensi & Gudiano, & quibus versus plurimi, in Christ. Daumii Editione omissi, restituuntur.

Pauli Flemmingii Poematum Germanicorum Editio nova auctior, & ab innumeris mendis, quibus omnes aliz, hæcenus excusæ, scaten, repurgata.

Joh. Barclaji Argenidis Editio nova, Vita Autoris, nova Clavi nominum obscuriorum, & Notis, illustrata.

B.

ANDR. GEORG. BABBE, J. U. D. & Practicus Hamburgensis, Vixit 1706.

Fasciculus Quaestionum controversarum, e J. Nat., Can., Civ., Feud. & Publico, depromtarum, pro gradu Doct. consequendo, Praefide D. Diet. Wilh. Matthiz, propositus, Erfurti A. 1694. in 4. (V. *Lebm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 4.*)

GEORG. FRID. BACHMANN, Insulz Arnissenfis, prope Slesvigam, circa A. 1690., Parochus, & oppidi deinde Eckernfördenfis, ab A. 1699., Diaconus, A. 1702. defunctus.

Panegyricus, gloriæ Christiani Alberti, Ducis Slesv. & Holstæci, regimini Ducatus Slesvic. A. 1689. restituti, ipfis Kal. Jan. A. 1690., strenz loco, consecratus. Kilonii 1690. in fol.

JOH. BACHMANN, Scholz Vici in Holstia Neomonafterienfis Moderator.

Ecloga in Natalem Christi, ordiemtem Annum Christi MDCLXXXIV. Kilonii 1684. in 8.

ARNOLDUS BACKHUSIUS, Lubecensis, Poeta & Philologus, Symbolo hoc usus, literas nominis iniçiales exprimente: *Amore Beati Laus est.*

Teste Joach. Morfio in Annot. ad Album suum (cui ille nomen suum, cum Symbolo, Lubecz, M. Dec. A. 1635.; inscripsit) MSSis, fol. 810., edere voluit:

1. Opuscula Philologica propria diversa.
2. Vitam Jani Gulielmii, Lubecensis, Philologi celeberrimi, a se descriptam.
3. Ejusdem Gulielmii Carmina atque Epistola posthuma, a se collecta.

In eodem Albo Morfiano Carmina ejus passim & Epigrammata leguntur plurima, tum ad ipsum Joach. Morfium, tum in Viros alios, quorum Autographa atque effigies in eo comparent, illustres ac eruditae, scriptae, hisque adjectae. Anidem cum hoc sit Arn. Bachhusius, cuius *Clavicula ad Lamb. Schenckelii Gazophylacium artis memorie edita* a Morfio (*T. I. Polyh. p. 1. lib. 2. c. 6. p. 370.*) laudatur, ignorare me fateor.

HENRICUS BACMEISTERUS Junior, Lubecensis, Patre cognomine, Jcto & Reip. Lüneburgensis Consiliario, matre autem Sara, Henr. Reiseri, J. U. D. & Archiepiscopi Bremensis Consiliarii, filia, A. 1618. natus, joctis in schola patris studiorum fundamentis, in Academiis, ab A. 1636., vixit Colonienfis, Lugduno-Batava, Trajectina, Oxoniensis, Parisiensis, Aurelianensis, Salmuriensis & Sorana. Castra deinde Suecorum in Germania per sexennium est secutus, & officiis militariibus functus haud infimis. Quibus cum se abdicasset, ad studia rediit, ac a Duce Wurtembergico Praefectus primum Neopyrgensis, ac postea Heidenheimensis, est constitutus. A. 1655., in Lucz fratr. sedita functi locum, Tubingensis Academiæ electus est Secretarius, nec multo post Consiliarius adscriptus Ducis Wurtembergici, Annoque 1671. J. U. D. Tubingæ a Joh. Andr. Frommanno creatus. Cujus *Programmari*, quæ hæctenus de vita ejus sunt relata, debentur. Superstes fuit A. 1676., & proxime hunc secutus, quibus trium Imperii Germanici Circulorum (Svevici, Francici & Bavarici) Conventus diversis, ob rei monetariæ institutos emendationem, Principis sui Legatus accessit (1.). Filii forsitan ejus sunt Henr. Bacmeisterus, Ducis Wurtembergici Consiliarius & Commisarius bellicus, circa A. 1705., supremus (2.), ac Joh. Bacmeisterus, Consiliarius, circa A. 1706., Aulicus Cæsareus, simulque Wurtembergicus, cui Joh. Chrst. Nevius suam ad Degorei Wheari *Relektionen historicae Hyemales* inscripsit *Mortisiam*.

Delubra furs ex Lib. 48. Digestorum. Tubingæ 1653. in 4.
Disquisitione Inauguralis de Palmario Advocatorum. Ibid. 1671. in 4.
*Utraque Diatribe recula est Volum. primo Dissp. Juridicarum, Præfide D. Wolfig. Ad. Lauterbachio habiturum, Tubingæ in 4., & a Chr. Hendreichio (in *Pandect. Brandeb. p. 379.*) Parenti ejus cognomine, Henr. Bacmeistero, Rostochiensis (qui *Tomo II. locum inveniet*), perperam tribuitur.*

JOHANNES BACMEISTERUS Travemunda Wagus, d. 24. Oct. 1680. natus, Sebastiani, oppidi illius Pastoris filius, Theol. in Acad. Rost. A. 1701. (quo Bernh. Krechtingio, Ord. Eccl. Lubec. Seniori, publica illic d. 8. Marti Oratione parentavit (3.), & Medicinæ deinceps in Lipsiensis cultor (4.)) Doctoris hujus titulo Tubingæ A. 1707. potitur, Poliater ab A. 1708. & Professor Medicus ab A. 1710. Tubingensis. A. 1719. fuit Consiliarius & Archiatr Marchionis Durlaco-Badenfis. Plenioris vitæ ipsius historiam exhibet Programma Rectoris Academicæ Tubingensis, Orationi illius auspiciis Anno 1710. præmissum, & a Jo. Henr. a Seelen A. 1721. *Parti III. Arben. Lubec. p. 180-190.* additis quibusdam, insertum. Conf. de illo Ott. Frid. Schützli *Lib. II. de vita Dno. Chytræi p. 67. 68.*

Dissp. Inaug. de Historia Lienenfis, Præfide D. Rud. Jac. Camerario. Tubingæ 1707. in 4. In hac ipse afflictam suam a teneris, usque ad Annum æt. 14., valetudinem adumbravit.

Acta Philippica, sive Pacificationis inter Phil. Melancthonem & Matthiam Flacium, per Theologos Saxoniz Inferioris ac Megapolitanos tentata, ab illo, cum Præfatione & Observationibus suis, Tubingæ A. 1719. in 4. sunt edita, V. Recensum horum Encomiasticum in V. E. Löschneri *Inquidigen Theologischen Nachrichten* Sect. 3. A. 1719. p. 414-456.

Promissit se editurum:

1. Consilia & Responsa Theologica Rostochiensia Dav. Chytræi, Sim. Pauli, Lucz Bacmeisteri utriusque, Pauli & Joh. Tarnoviorum, Val. Schachtii, Dav. Lobeckii, aliorumque, cum Epistolis Lutheri, Brentii, Justii Jonæ & Melancthonis nonnullis. (*V. Catal. Nund. autum. A. 1703. Lips. p. 45. & Götting. l. c.*)
2. Lucz Bacmeisteri Sen., Theologi Rostoch., Comm. in omnes Prophetas, majores & minores, Daniele excepto, cum tribus Indicibus. (*Vid. Catal. cit. p. 45.*)
3. Sebast. Bacmeisteri, Parentis sui (de quo *Tomo II. consularur*) Historiam Academiæ Rostochiensis, & Annalium Herulorum ac Vandalorum Nicol. Marechalci Continuationem, a se perficiendas. (*V. Nova Lit. Lubec. M. Jan. A. 1701. p. 31.*)
4. Antiquitates Rostochiensis, sive historiam urbis, Academiæ & Ecclesiæ Rostochiensis, ab A. C. 1160, ad 1700. productam. (*V. Cat. Nund. Lips. A. 1711. vern. p. 66. & die Unsch. Nachr. l. c. p. 456.*)
5. Vitam Maximiliani II. Imperatoris, V. die Unsch. Nachr. l. c.

HERMANNUS BADENHAUPT, Chori Musici in templo Arcis Glückstadtensis Director.

Choragium Melicum, bestehend in VII. Büchern, als Violin I. & 2., Cant. 1. & 2., Bass. Vocal., Bass. Instrum. vel Violon, und Bass. Continuo, morinn XL. Danc und Lohs, Communion- und Buße, Fest und Sonntags-Musicken, mit 1. 2. 3. Vocal-, und 2. 3. Instrumental Stimmen, samt dem General Bass pro Organus. Glückstadt 1674. in 4.

BENEDICTUS BAHNSEN, Eiderstadiensis, Homo illiteratus Fanaticus ac *Φιδανός*, Amstelodami Arithmetica professus & mortuus, cuius labor præcipuus erat, ut Fanaticorum aliorum chartas, disjectas hinc inde & cum tneis hucantes, colligeret, & obli legendas obtruderet. Post obitum illius, Bibliothecæ ejus, auctione publica distribuentæ, Amstelodami A. 1670. in 4. prodiit Catalogus, qui *Scriptorum Enthusiasticorum, Chymicorum & superstitionum, thesauri* elogio Morhofiano (1.), cum sine omni ordine, judicio & accuratione, sit congestus, mihi, qui pro thesauro carbonem in eo inveni, indignus videtur.

Veritatis, sive potius erroris Christiani, testibus a Joh. Wilh. Petzro in *Nube illorum, Lib. 3. p. 97-98.*, annumeratur.

SCRIPTA ALIENA, ab eo edita.

Anti-Christentum, Amstelod. 1660. in 12. Librum hunc de Christianismo xvi nostri degenerare, a Joach. Betkio, Berolinensi, Pastore Lienenfensi, Amstelodami A. 1650., nomine Autoris veri præfixo, publicatum, eo adhuc superstitæ, Bahnfius, cum a Frid. Breclingio, ut recudi curaret, sibi esset traditus, plagio impudenti, omisso nomine Betkiano, tanquam suum, Duci Holstætico, in *Ep. Dedic.* præfixa, obtrusit, uti non a Breclingio solum sum edoctus, sed Henn. Wittenius

- (1.) V. Leonh. Wilib. Hofmanni *alten und neuen Münzschlüssel* (ed. Francof. A. 1684. in 4.), in *Append. Diplomatica*. (2.) V. de illo *Nova Lit. Germ., M. Apr. A. 1707. p. 111. 112.* (3.) *V. Nova Lit. Lub. M. Apr. A. 1707. p. 97. 98.* (4.) V. G. H. Göttili *Ep. ad Febrinam in N. L. Lub., M. Jan. A. 1704. p. 10.* (5.) *T. I. Polyh. Lib. I. c. 16. p. 214.*

Wattenius etiam (in *Catalogo Autorum*, quem *Reperterio* adiecit *Homiletico*) & Abr. Calovius (in *pref. Anti-Böhmi*) obfervant.

Julii Sperberi, Sileſii, Geheimer Tractat von drey Seculis, oder Hauptzeiten, vom Anfang biß zum Ende der Welt, darinn inſonderheit auß Gottes Worte klärlich dargethan wird, daß noch eine glühende dritte Zeit hinterſtehet ſey, und was derſelben Zuſtand ſeyn werde: Mit einer Vorrede Ben. Bahnen. Amſt. 1660. in 8. Recenſum ejus v. in Gotfr. Arnoldi *Tom. III. de Kirchen- und Regier-Hiſtorie*, c. 2. p. 14-15.

Ejuſd. Sperberi Myſterium magnum, von Gottes, ſeinem Sohne, und der Seele des Menſchen. Amſt. 1660. in 8. Recenſum ejus elenchicum invenies in Val. Ern. Löſcheri Unſchuld. Theol. Nachrichten, Sect. 2. A. 1719. p. 243-250.

Ejuſd. Sperberi Tractat von vielerley wunderbahrlichen, vormahls unerhörten, oder auch ungeröblichen, Dingen und Sachen, ſo ſich nicht allein ſonſt vor dem Ende, und nach dem Anfange einer jeden neuen Hauptzeit, ſondern auch vornehmlich dieſe 100. Jahre, von 1500. biß 1600., verlauffen und zugetragen: Samt kurzer Anzeigung von einer noch künftigen letzten und glühenden Zeit. Amſt. 1662. in 8. Recenſum V. apud Arnoldum l. c. p. 15-16., cenſuram vero apud Löſcherum l. c. p. 250-256.

Prodromus Conjunctionis magnæ, A. 1663. futuræ: das iſt: Von dem Vorlauff und Congreß aller Planeten im Schilling d. 1. Dec. A. 1662., darauf die groſſe Zuſammenkunft Saturni und Jovis in ſelbigem Schilling, folgendes Jahres im Octobri, eintreten wird, ein künftiges, doch in d. Schrift, und Afkrologiſcher Naturkündigung, gegründetes Bedencken, was der Welt nachſtens ſürhalten möchte, durch Gotfr. Fürchtenicht geſchrieben, und durch Ben. Bahnen aufgegeben. Amſt. 1662. in 4. (Belgice etiam ibidem, A. eod. 1662., in 4. produit, teſte *Catalogo Biblioth. Orizliane*, P. IV., p. 369.)

Öffentliche Offenbarungen, ſo einem einfältigen Manne auß Schießen, Chriſtophoro Cottern, von A. 1616. biß 1624., widerfahren, aufs neue ausgegeben von B. Bahnen. Amſt. 1664. in 8. (ipſi Bahnio, tanquam Autori, male tribuantur in Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 386.*)

(*Ne præſentibus quidem, ſcriptis, hæcenus recenſitis, præfixis; ab ipſo Bahnio, homine ex mera inſcitia & auidæia conſulto, ſed, ſub illius nomine, a ſe atque alijs, eſſe exaratas, Frid. Breclingius me per Epistolam docuit.*)

Nihil hæcenus, ab ipſo ſcriptum Bahnio, mihi innotuit, præter Gnomonicam *avidoſon*, in *Bibliotheca ei tributam Catalogo.*

BENEDICTUS (quem Königius (r.) *Danielem* falſo appellat) **BAHRIUS**, Eutimo Wagnus, neutiquam autem (qui error eſt Wittenii) Pomeranus, Urbis Stralfundenſis Gymnaſii initio Reſtor, ac deinde, cum J. U. D. Gryphiswaldæ A. 1655. eſſet creatus, Senator ac Camerarius, d. 25. Aug. A. 1670. mortuus (2.).

Conf. de illo Vinc. Fabricii Epithalamion ei ſcriptum (P. II. *Poem.*, in *Opp. Lipſie editis*, p. 726.), & Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 386.*

Chriſtoph. Schrader (in *Progr. Publ. Helmſtad.*, n. 48., lit. P. 2. a.) *Vir audit exquisita doctrine, & eruditissimus peritissimisque studijs juvenutis magister.*

SCRIPTA EDITA.

Diſp. Ontologica de duratione, Præſide Abr. Calovio, Autore illius, deſenſa. Regiom. 1655. in 4.
Oratio pro pace exulante. Accedunt duæ aliz de Artibus in ſchola tradendis, & modèſtia ac probitate diſcentium, nec non Diſp. de Virtute paranda, Lugd. Bat. 1644. in 4. *Recuſa* (juxta *Catal. Nund.*, *Lipen.* & *Hendreichium*) *Roſtærbii A. 1647. in 4.* Vinc. Fabricius, in Carmine in eas peculiari (l. c. p. 723-724.), hoc illas ornat Elogio:

Tua eſt facundia, candidæ Bahri,
Ornata rebus, dictione ſplendida,
Nec hic ingenij turgenſia commata vani,
Non Mimice, non ſutiles argutie,
Diſp. de Virtute paranda, ſeorſim edita. Helmſtadii 1642. in 4.

Orationes illuſtrum Hiſtoricorum, ex Saluſtio, Livio & Curtio, ab eo ſeleſtæ. Stralfundæ 1653. in 8. (*&*, ſi *Catal. Nund. fidem meretur*, *Ulmæ 1654. in 8.*)

Oratio in funere Bogislai XIV., Ducis Pomeraniz, d. 25. Maji A. 1654.; juſſu Senatus Stralfundenſis, habita: Stralfundæ 1654. in fol.

Diſp. Inaug. ad Ediſtum Prætoris | *Quod quisque juris in alterum, &c.*, Præſide D. Petro Stephani. Gryphiswaldæ 1655. in 4.

Sentenſiz ex Autoribus Clafiſſis. (V. *Wittenium l. c.*)
Epiſtola de obitu Hug. Grotii, ad Chriſt. Caſſium, a M. Steph. Rammio, in Apologia pro Parente ſuo, contra M. Ant. Hofmannum, Vernacula (excusa Glückſtadii A. 1671. in 4.), teſte C. Kraheo, publicata.

HIERONYMUS BAHR, Hamburgeniſis, Theologiz in Acad. Witteb. Studioſus.

Hochſtverderbliche Aufzeichnung der Kinder bey den Pietiſten, durch Gelegenheit des von M. Aug. Herm. Francken canonifirten jehwährigen Kindes, Chriſtian Leberecht Exters, vor Augen geſtellt: Samt eingetragtem Bericht von Arthur Deuts zu Halle, mit A. H. Franckii Vorrede, ausgegebenen Bußpredigt. Sine mentione loci A. 1709. in 4., & Francofurti ac Lipſiz A. 1713. in 8. Oppoſitæ eſt Exteri illius Lebens-Laufe, Tractatein, Briefen und Eiden, ab Aug. Herm. Franckio, Theologo Halenſi, paulo ante Halz in 12. editis, & in hunc pariter ac cæteros, quos vocant, Pietiſtas, nec non in Orphanotropheum Halenſi, ſtylo perquam mordaci ac maledico debaccatur; quem Val. Ern. Löſcherus, Autori *εὐφροσύνης*, proliquoque ſcriptum exiguum recenſit (in den Unſchuldigen Theologiſchen Nachrichten, *Sect. 10. A. 1709. p. 609-615.*), dignatus, fruſtra excuſat. Detrahit illud contra ſunt, velut libellum famoſum, mendacius, calumniis, ſcomatis atque *αυτοκαταλας* ſcurrilibus, ſcatenrem, Joach. Langius in den Unſchuldigen Nachrichten von der Unrichtigkeit der Unſchuldigen Nachrichten, *Part. IX., Sect. 1., p. 55. ſd.*, & cujus inveſtiva ab hoc *ibidem p. 28-33.* recitari, Scriptor Apologia pro Orphanotropheo Halenſi vernaculæ, Ex proſſoſo idem reſutavit, præter ſchedam *ἀδελφῶν*, Halz excuſam, D. Johannus Eberhardi ab Exter, Medici Serveſtiani, puerulicæ iſtius parentis, Nachricht wegen der unter dem Naſmen Hier. Bahrens herumdgeſchickten chartæque, Serveſtæ A. 1709. in 4. impreſſa; cujus inde mentionem, ſed minus benignam, apud Löſcherum, l. c., *Sect. 12. A. 1709. p. 731-732-733.*, invenies. Utrique a Bahrio, in Appendice Tractatus ſequentis, quædam ſunt reſeſſa.

Johannes Arndius Anti-Pietiſta, neß einer Vorrede wieder Gotfr. Arnolds *Regier-Hiſtorie*, und einem Anhang wieder *progr. zu Zerßß und Halle* herausgeſogene Kätzer-chartægen. Francofurti 1712. in 8. V. de illo Löſcherum l. c., *Sect. 2. A. 1712. p. 296-303.*

(1.) in *Biblioth. Vet. & Novæ p. 79.*

(2.) V. H. Wittenii *Append. Tom. I. Diar. Biogr. Soc. XVII., ad A. 1670.*

JOH. CHRISTIANUS de BÄHR, Ludolphi (*statim memorandi*) Filius, Tunderensis, patris Advocatus, & ab A. 1708., Conful., J. U. Licentiatius.

Panegyricus, memoriz Dethleivi ab Alefeld, Confiliarii Ducalis, Præfetti Tunderensis, & Dynasti Heiligenfeldensis ac Krummenteichenensis, dictus. Kilonii 1667. in fol.

Disp. Inaug. de Exceptione non numerata pecuniaz, Przside D. Henr. Rud. Redekero, Rostochii 1677. in 4.

LUDOLPHUS de BÄHR, Senior, Tunderensis, Bernardi, Senatoris (qui Majores suos ex illustri Urli-
norum gente Romana ortos esse credebatur), Filius, J. U. Licentiatus (Rostochi d. 18. Jun. A. 1646. promotus),
& Urbis patriz. Iudicijsque Provincialibus. Advocatus. Vixit 1686.

Dispo. de Fideiussoribus. Przefide D. Ioach. Schnobelio. Rostochii 1643. in 4.

Dup. de Fideiulionibus, Praefide D. Joach. Schinobello. Rostochii 1643. in 4.
Dup. Inaug. de Cautionibus, Praefide D. Henr. Rahnio. Rost. 1644. in 4.

M. LUDOLPHUS de BAHK, Junior, praecedens filius, Tunderensis, Lipsiz d. 30. Jan. A. 1673. laurea ornatus Philophica. Pastor in Schwanzia, Duc. Slesvic, provincia, Schwanzenfis, Vixit 1684.

Tentamen primum Theologicum de flatu Exinanitionis nostri Servatoris, ex Phil. II., Przfide D. Aug. Varenio. Rostochii 1670. in 4.

WOLFGANGUS BAHRIUS. Parochus in tractu Wagræ Plönensi Süßfelenfis.

Apodemica Christiana, Christliche Reiselust auf diesem Jammerthal nach dem ewigen Freudenpal, oder Leichpred. über Dethleif Pogwisch, Erblassen auf Ovelgönne, auß dem Verle des Kirchengefanges: So fahr ich hin zu Jesu Christ, &c. Lubeca 1644. in 4.

ALBERTUS BALEMANN, Senior, Lubecz, d. 13. Maji A. 1615., pater Henricus, Senatore, matre vero Engelia, Albi Ritter, Mercatoris, filia, nata, Edis in patria Marianæ, ab A. 1634, (F. Joh. Bapt.), Diaconus, & ab A. 1668. (post Jac. Stoltzerfohtium), Pastor, Mariz Reipnuz (A. 1644. ductus, & post filios 4, ac 5, filias, in lucem edidos, A. 1669. defunctus), & Margareta Rademacheris impetris, aliquot post nuptas cum hac secundis mensibus tantum elapsis, d. 25. Jun. A. C. 1672., et 57., defecit. E filius, Georgius & Franciscus Ecclesiæ Lubecenſis Marianæ, Albertus vero Infulaz in Albi Kirchwerderanz, admodi fuit ministerio. E filabus Gertum A. 1669. Lucz Strenio, Ecclesiæfuz Lubecz, Jacobo, Marich vero A. 1670. M. Gerh. Wichmanno, Collegæ Elmano, elocavit. V. Herm. Nottelmanni, Rectoris Lubecz, *Programma de Vita ejus funebre* (in G. H. Götzii *Eligio 80. Theoll. Germ.*, p. 426–432., Lubecz A. 1709. recufum), *Epicedia*, & J. H. a Seelen *P. I. Arben. Lubecz. p. 270–271.*

Sermo ejus Germanicus in Perichorom Dom. VIII. post F. Trinit., et Matth. VII. 15–23., Evangelicam, Trave-mundz A. 1669. habuit, d. Georg. Henr. Götzio fuz in eandem Concioni, A. 1705. ibidem recitate, subiectus, prodit in huius *Travemündcher Kirchenpredigt*, Lubecz A. 1705. in 4. V. N. L. Lub., *M. Febr. A. 1706. p. 64.*

ALB. BALEMANN, Junior, Senioris Filius, Lubeca Id. Maj. A. 1666. natus (2.), Infulez Albis Kirchwerderanz, circa A. 1701., Paftor. V. Caſp. Lindebergii, Paſt. Lubec., *Epif. ad illum de loco Thalmudico, in N. J. Lub., M. Jan. A. 1704., p. 28. & ſq.*

Disp. de Parallelismo Calvino-Nestoriano, Præfide D. Joh. Ad. Scherzero, Lips. 1679. in 4.

M. FRANCISCUS BALEMANN, Lubecensis, Alberti Senioris iudem Filius, Ædis in patria Marianæ
Dionisii, in fratre Georgii locum, d. 15. Aug. A. 1689. (3.) electus, Georg. Ritteri, Paft. Petri, Gener, obiit
d. 10. Dec. 1712., æt. 51.

d. 10. Dec. 1712., p. 51.
Disf. de Circumcisione Spirituali, e Col. II. 11. 12., Praefide D. Seb. Schmidio. Argentinz 1684. in 4.
(Vitz ejus historiam En. Svanterius in Programme funebri, & ex isto, J. H. a Seelen, P. I. Athen. Lubec.
p. 271. 272., fusius enarrarunt.)

FRIDERICUS BALEMANN, Lubecensis, Henrici, Urbis Protonotarii, ex Catharina Pöppingia Filius, d. 20. Maji A. 1645, natus, ab A. 1662, ad 1674, in Academiis Giesfena, Kilonienfi & Argentinenfi, impetravitque in hac (superius) prius honoribus, quadriennio frequent in regionibus verfatus exteris, Christinx Charlottz, Ducis Offititrix viduæ, ab A. 1678, & Caroli deinde Wilhelmi, Ducis Anhaltino-Servertani, ab A. 1692, Confularius, Gubernator Urbis, Ducisq; Jovis-urx Indis Provincialis. Vixit A. 1698.

Disp. Inaug. de Melioratione, competente emptori ex pacto revendenti. Argentinz 1674. in 4.

M. GEORGUS BALEMANN, Alberti (*paulo ante memorati*) Filius, Kal. Febr. A. 1647. Lubecz natus, Giesz A. 1667. Magistri adeptus titulum, Ecclesiae in patria Marianae Diaconus d. 3. Apr. A. 1673. electus, februario continua d. 13. Aug. A. C. 1688., et al., extinctus, septem liberorum et Justina Eleonora. M. Joh. Reichii II., Patris Aegidii, filia. A. 1673. sibi nupta, parens. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma* de Vita ejus *functura*, in G. H. Gotzii *Elogiis* go. Theoll. Germ. n. 98., p. 635-641., recufum, Jac. a Mellén *Act. Eccl. Lubec. MS.* et L.H. a Seelen P. I. Athen. Lubec. p. 271.

Nubilis Splendor virtutis Mariz Elisabethæ Hofsticz, Ludovici, Hassiz Landgravii, Conjugis, brevi Oratione exhibitus. Exstat in *Theatro Principalis pulchritudinis*, qvinque in memoriam jam dictæ Principis Orationes continente, & cum Præf. Phil. Lud. Hannekenii, Gießæ A. 1665. in fol. edito.

Disp. Inaug. Philosophica. Gießæ 1667. in 4.

[illegible]

(1) V. D. Steph. Kenkeldi Sermonem de illo Fancorem. (2) V. H. Nuttlet. Progr. cit. (3) V. Jac. Schoten *Amstelred. Schol.* tom. 2. p. 2. (4) Diploma, quo legatio huc, nomine Civitatum Hanseaticarum, ipsi, & Collegis, et commissis, exhibet Joh. Christ. Linnigius in *Sylloge negotiorum pmoicorum*, A. 1694. edita, p. 421. 422. (5) Im beglitten u. z. gefornmt

PETRUS BARTELS, Hamburgensis, J. U. L. & Senator patriz, d. 31. Mart. A. 1722. electus.

Disp. Inaug. de Transactionibus. Franeqveræ 1689. in 4.

BARTHOLOMÆUS, Ecclesiæ Lubecensis Canonicus, in Episcopatu ejusdem Theodorico, circa A. jam 1208., non autem vel 1210., quem Albertus Stadenfis (1.), & *Annalium Slavicorum*, a Lindebrogio (inter scr. rer. Germ. Septemr.) editorum, Autor (2.), vel 1211., quem *Chronici Slavic* priores, ad eodem Lindebrogio publicati, Scriptor (3.), Alb. Krummendikius, Herm. Bonnus, Joh. Petrazus, C. Dancwerthius, Conr. Hövelius (4.), & alii, substantum, successerit necesse est, si per Annos XXIV., uti Chronographus Slavicus, Krummendikius & Krantzius restantur, illo est functus, A. 1232. autem, uti mox ostendimus, non amplius fuit superstes. In æde Stadenfis Mariana ab Ylone, Episcopo Verdenfis, eum esse consecratum, *Annales* docent Slavic (5.). Qvæ *Chronici Slavic* priores Autor, Krummendikius & Krantzius, de ædificiis ejus, & occupationibus Oeconomicis. Collegioqve Canonicorum nova Camerarii dignitate, ipsius impensis, aucto, narrant, minoris sunt momenti, & Herm. Bonno ac Joh. Petrazo, plus eum curæ ædificiis extruendis, quam S. Scripturæ lectioni, & Coetus sacri institutioni, tribuisse, indignantibus, censuræ asperioris præbuerunt occasionem. Mentione dignior est ejus in Coenobium Monialium Ord. Bened. in Holstia Prezenfæ, ab Alberto, Comite Orlamundenfis & Holstici, suo ævo fundatum, munificentia. Non enim solum Albertum in proposito hoc confirmavit, uti duo illius Diplomata, in quibus noster, ceu testis, allegatur, ostendunt (6.), sed ipse etiam monialibus, gemino Diplomate, A. 1220. (Prid. Non. Apr.), *dona altaris, curam animarum, Bannum, ius Archidiaconatus & decimas monialium Coenobii*, A. 1224. autem (V. Id. Dec.) decimas omnium villarum Parochiz Prezenfis, totiusque fundi, ab Alberto illis donati, Canonicis (quorum literæ etiamnum extant publicæ, eodem die Dec. A. 1224. exarata) consentientibus, est largitus (7.). Diplomatum (ob quæ mentio illius b. l. est facta) istorum prioris, omnium Prezentium antiquissimi, & a nobis *Parte IV. Ipagges ad Hist. Cimbricam* (c. 2., §. 4., p. 385. 386.) publicati, solum Preza, in Conradi a Bocholt, Præpositi, *Registri Preposituræ sue* MSi Sectione Diplomatica (num. 8.), superest Apographum, posterioris vero Autographum, a me olim descriptum, utriusque donationes ab Adolpho IV., Comite Holstizæ, A. 1226., & a Nostri in Episcopatu Lubecensi Successore, Johanne I., A. 1232., suis confirmatæ sunt Diplomatis. E quorum posteriore cum Bartholdum A. 1232. non amplius pateat fuisse superstitem, falluntur utique, non *Chronici solum Slavic* Autor, ad A. 1237., sed Herm. Bonnus etiam, Joh. Petrazus, Joh. Regimannus, Kirchringius & Hövelius, ad A. 1235. obitum ejus referentes, nos autem hunc relictus, vel in A. 1230., cum Alberto Stadenfi (8.) & *Annalium Slavicorum* Scriptor (9.), vel in sequentem 1231. potius, ne quid 24. Episcopatus annis decedat, translocabimus (10.).

Vide de illo Alb. Stadenfem & Chronographos duos Slavicos, ll. c., Alb. Krummendikium in *Chronico Episcoporum Lubecensium* (T. II. *Rer. Germ. Meibom.* p. 396., Alb. Krantzium (cui *Vir præstant* audit) L. 7. *Metrop.* c. 32., Herm. Bonnum L. 2. *Chron. Lubec.*, ad A. 1211., Joh. Petrazum in *Chron. Hoff.* p. 54., C. Dancwerthium P. III. *Chronogr. Cimbr.*, c. 8. §. 2. 27., Jac. a Mellen in *Historia Lubec.*, Disp. II., c. 4., §. 6., & Disp. III., c. 1., §. 7., *Chronicon Lubecense Kirchringio-Mollerianum* p. 24. 29., & P. IV. *Ipagges mee ad Hist. Cimbr.*, ll. c.

PAULUS BARVER, Slesvicensis, Dethlevi, Senatoris, filius, Juris utriusque, in Academiis Rostochiensis, Lugduno-Batava & Andegavenfis, ab A. 1644. ad 1650., Cultor, Doctor ejusdem ab Henr. Rahnio Rostochii A. 1651. creatus.

Disp. de Jure Victoriz, Præfide Casp. Mauritio. Rostochii in 4.

Disp. Inaug. de Juramentis, Præfide D. Henr. Rahnio. Rostochii 1651. in 4.

GOTTHOFREDUS BARWASSER, Theol. Studiosus Hamburgensis.

Novum Multiplicationis & Divisionis Arithmetice Compendium; das ist: Neue Rechnungs-Art, dadurch die Multiplication in die Addition, und die Division in die Subtraction, oder, nach Gelegenheit, in die Addition und Subtraction, verwandelt, ohne die mühsame Weitläufigkeit, welche bey dem bisher gebräuchlichen Einmal Eins unermesslich, sehr leicht, auch viel sicherer und gewisser, als durch die schon bekante Arten, können verrichtet werden. Hamburgi 1702. in 12. obl. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Aug. A. 1702., p. 247.

PETRUS BASSE, Lubecensium in Civitate Möllensii ab A. 1636. ad 1653. Centurio, Poëfens vernaculæ studiosus, a Georg. Phil. Harsdörfero, in *Epistola Partium VII. & VIII. Theatri Historiarum Tragicarum Germanicæ*, ipsi inscriptarum, *Dedicatio*, fuisse laudatus.

Andächtiger Seelen & Spätkriegs durch die Gassen in Jerusalem, vom Richterhause Pilati, bis zum Heil. Grabe, in 200. Schritte abgetheilet, und in deutschen Versen abgefaßt. Lubecæ 1652. in 8. Præfixa sunt Elogia præclara Metrica D. Men. Hannekeni (cui dignum audit opus ingenio præclaro & militie Christi ingenio), D. Heß. Mithobii, D. Pet. Rehbinderi, Jac. Stollerfohni, Joh. Ristii (cujus Carmen in *Parnasso Trutemico* p. 484. & 599. est recitatum), G. P. Harsdörferi, Casp. Ziegleri, & aliorum. Sed vere de illo Erdm. Neumeisterus in *Diff. de Poet. Germ.* p. 12.: *Commendatus hic labor, si non ab autore, nisi cum aliis pari passu ex ambulet, saltem a pio comatu ejus quidem viro, qui non sub Apollinis, sed Martis, vexillo stipendia fecit.*

BARTHOLOMÆUS BATTUS (quem *Barthium* Ant. Teiserius (11.) perperam vocavit), ortu Belgæ, sed Hamburgi d. 10. Sept. A. 1571. natus, Parentes habuit Joh. Battum & Mariam Krakeriam, ex civitate Flandriz Alostenfi Antwerpiam, & inde A. 1564. Hamburgum, ob religionem Lutheranam, profugios (12.). Familiz ejus universi, qvæ Levinum etiam Battum, Prof. Acad. Rostoch. Medicum, protulit, Genealogiam Nicol. Vismarus sub finem Sermonis exhibuit funebri. E schola Hamburgensi a Gvern. Rolfincio, Rectore, A. 1589. Rostochium dimissus, Dav. Chytrii, Lucæ Bacmeisteri, Val. Schachtii & Dav. Lobeckii, Theologorum, ac Henr. Bruzci, Philosophi, sedulus per quinquennium fuit Auditor, & Magister, A. æt. 23., a Magno Pegelio, Math. Professore, est creatus. Witebergæ deinde, Dav. Rungio, Theologo, præsertim familiaris, triennium exegit, & cum, maxima Germaniarum superioris parte peragrata, Academiam A. 1596. repetisset Rostochienfem (in qua Professione functus esse Theologica a Teisepario (13.) falso perhibetur), a Bogislao XIII., Duce Pomeranico, Gryphswaldensis vicinæ Professor Logicus, & triennio (13.) falso perhibetur), a Bogislao XIII., Duce Pomeranico, vicibus, est constitutus. Doctoris i. nio post (A. 1599.), in Matthaii Flegii locum, Theologus, Pastorque simul Jacobæus, est constitutus. Doctoris i. talis Ephoria, iussu Philippi Julii, Principis, donec Barth. Krakevitzius ei subrogaretur, per biennium obiit (14.). Offi-

H 2

(1.) in *Chronico*, ad A. 1210. f. 202. b. (2.) ad A. 1210., p. 257. (3.) c. 31., p. 202. (4.) in *beständten Lübeck* p. 170. (5.) l. c. p. 257. (6.) Exhibuit illa P. IV. *Ipagges ad Hist. Cimbr.* c. 2., §. 5., p. 386-390. (7.) V. P. IV. *Ipag. ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 4. & 5. p. 385. 386. 387. (8.) in *Chronico*, ad A. 1230., f. 202. b. (9.) ad A. 1210., l. c. p. 258. (10.) Cont. P. IV. *Ipag. ad Hist. Cimbr.*, c. 2., p. 390. (11.) P. II. *Genial. Canall.* p. 272. (12.) V. Joh. Micrælli P. III. *Synagoga Hist. Eccl.*, p. 371. (13.) l. c. (14.) V. Dan. Gresseri *Chronicon Pomeranice Ecclesiasticum*, Lib. 4., c. 35.

cio in Academia publico, per annos 43., & Rectoratu ejusdem quinqvies, non sine laude perfunctus, biennio ante obitum in Hemiplexiam & Paralyfin incidit, usque jam debilitatus, febri tertiana, tussis & calculo, junctum se aggressus, d. 3. Nov. A. 1639., æt. 68., succubuit. Falluntur enim Joh. Micrzlius (1.), & And. Carolus, hunc fecutus (2.), qui Anno 1634. eum jam obuisse tradiderunt. E priori conjuge, Emerentia, Joach. Schwartzii, Senatoris Gryphiswaldensis, filia, A. 1597. ducta, A. 1623. sibi erepta, quatuor liberos, & hos inter, Abrahamum, Doctorem indeam, ad A. usque fatalem 1674., Acad. Gryphicæ Theologum primum, & Pomeraniæ Svedicæ Superintendentem (3.), ex altera autem, Juditha, gnata Joh. Parovii, Mercatoris Stralfundensis, A. 1638. pariter amissa, nullos sustulit.

Vitam ejus laudesque fufius exposuerunt:

1. M. Nicol. Vismarus, Ecclesiastes Gryphiswald. (postea, Th. D. & Superint. Oldenburg.), tum in Sermone Parentalico in P. CXXX. funebri, tum in *Batto vaterpfunquive*, seu *Orat. parentali*, utroque Gryphisw. A. 1639. in 4. edito.
2. Matthias Stephani, Antecessor Gryphisw., in *Programmate Funebris*, sub finem Concionis Wismarianæ, & in Henn. Wittenii *Dec. IV. Memor. Theol. renov.*, p. 484-490., recuso.
3. Herm. Qverinus, Stettinensis, J. U. D. & Archidiaconus Wolgaftenis Advocatus, in *Orat. Funebris*, d. 9. Nov. habita, & edita Gryph. 1639. in 4.
4. M. Dav. Scharfius, Hamburgensis, Superint. Bardovicensis, in *Theologo a facultatis præstantia commendato*, seu *Poemate in obitum Bartholdi Krakevitzii & Bartholomæi Batti, Theologorum Gryphiswaldensium, Pomezgrico*, ibidem A. 1644. in 4. excuso.

Confer de illo *Epicædia*, *Sermone Funebris* Wismariano adjecta, Joh. Micrzlium & Andr. Carolum *ll. cc.*, Paulam Freherum in *Theatro Erud.*, p. 432. 433., Henn. Wittenium *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1639., Erdm. Uheum in *Vitis Theologorum Sec. 16. & 17. vernaculis*, p. 434. 435., Gvilih. Crowzum in *Elenco Interpretum S. Script.*, p. 75. Christoph. Hendreichium in *Pandef. Brandeb.*, p. 453., Sam. Rosenbohnium *P. I. Poem.*, Lib. 3., p. 197. 198., Georg. Nicol. Erasmi *L. 2. Anagamm. Emmetr.*, num. 38., & Steph. Hahnium in *Theologia Elegiaca de obitu Theologorum*, p. 10. 11.

Matthias Stephani (in *Progr. cit.*) *Theologorum*, audit, quos Germania hac ætate videt, facile princeps, qui quantum fuerit, illi soli ignorant, qui Theologiam ignorant, cujus memoria, ob multa & magna in republicam merita, omnibus, qui doctrinam salutis perpurgant gaudet, singularis & sempiterna esse debet, de cujus denique virtute nihil in præclarum dici potest, quod illa non superaret, saltem adequaret.

Joh. Micrzlius, Theol. Stettinensis, ejus discipulus (im Antwortheyden an Erhard Ferdinand, Grafen von Struchseß, *lit. D. 4. u.*), ob vitæ illum sanctitatem commendat, vocatque eum fromme Seele, dessen untadelighe Leben und Wandel bilich ein ieder ihm solte zum Fürbilde vorstellen, imo Sanctis Ecclesiæ Lutheranz annumerat.

A Theologis contra Hispaniæ Pontificis scripta ejus prohibitis, in *Indice Expurg. Hispanico* p. 86., accenseri, Chr. Hendreichius *l. c.* testatur.

SCRIPTA EDITA.

L. LATINA.

- Doctrinæ de Baptismo Capita præcipua, Præfide D. Dav. Rungio proposita. Witeb. 1596. in 4.
- Disputationes VIII. de S. Scriptura. Gryphiswaldiz 1605. 1606. & 1607. in 4.
- Disputt. III. de Electione, seu æterna salvandorum prædestinatione. Gryph. 1605. in 4. Oppositæ sunt, jussu Philippi, Ducis Pomeraniæ, erroris Sam. Huberi de universali omnium hominum prædestinatione, in *Disp.* etiam IV. in *Ep. ad Ephes.*, Th. 58-66., & Epistolæ ad Lucam Baccmeisterum & Phil. Nicolai privati, cum de consensu suo gloriosus esset, refutatio. V. Nicol. Wismari *Or. parentalem*. Casp. Er. Brochmannus, Theol. Hafn. (*teste Herm. Qverino in Or. Fun.*), has se Disputationes auro contra caras habere, est profectus.
- Collegium Theologicum, XXI. Disputt. comprehensum. Gryph. 1606. 1607. 1608. in 4.
- Disp. de Cæna Domini Gryph. 1608. in 4.
- Disp. de S. Scripturæ perspicuitate & obscuritate, ib. 1609. 4.
- Disp. de ritibus Ecclesiasticis seu adaphoria, ib. 1611. in 4.
- Orat. de Christo Salvatore, contra hujus temporis Neophotinianos, imprimis Faustum Socinum, publice pronunciata. Gryph. 1606. in 4. Recusa A. 1611., cum *Libris III. de Justificatione*.
- Collegium in Confessionem *synodus* Augustanam, XXVI. Disputt. comprehensum. Gryph. 1611. in 4.
- De Justificatione hominis peccatorum coram Deo Libri III., Hæreticorum hujus temporis, imprimis Pontificio-rum, erroribus, & istorum præcipui Promachi, Rob. Bellarmini, Libris V. de Justificatione, oppositi. In præfatione, & subiecta Oratione, testantur Fausti Socini, & complicitum, blasphemiz contra causam Justificationis meritoriam. Gryph. 1611. in 8. fidem Disputationibus publicis denuo ventilata a D. Abr. Batto, Austeri filio, Gryph. 1616. in 4. (Editio *Hamburgensis* A. 1612. in 8., quam *Draudius & Lipenius memorant*, ni fallor, est chimæra). Aureos eos vocat Joh. Micrzlius *P. III. Syntagm. II. E. p. 313.*, publice commendant Joh. Gerhardus in *Metabolo studii Theol.*, p. 197., Joh. Olearius in *Continuatione Ispagos Corporeiæ in Libb. Symbol.*, p. 1279., Abr. Calovius *l. 2. Tsig. Theol.*, p. 248. 269., & Thom. Crenius *Exerc. I. de Libris Scripturarum optimis*, p. 31., privatim vero (teste Nicolao Wismaro in *Or. Parent.*) multis laudibus ornarunt Wolfig. Franzius, Balth. Menzerus & Balth. Meisnerus.
- Disputt. XX. in Epistolam ad Galatas. Gryph. 1613. in 4. Tertiam harum, a Sebast. Benefieldo, Theologo Oxoniensi, impugnata, ipse, scitu paulo post monebitur, in *Libris II. de Apostasia Sanctorum*, A. 1621. vindicavit.
- Disputationes de Antichristo. Gryph. 1617-1620. in 4. (Ad finem, teste Wismaro *l. c.*, non sunt perductæ. Mentio illarum in Lud. Jacobi a S. Carolo *P. II. Biblioth. Pontificæ*, p. 456. occurrit.)
- Comm. in Epist. ad Ephesios, Disputt. XXI. exhibitus. Gryph. 1619. in 4. (Draudius & Lipenius Edit. Rostochienfem Anni 1620., mihi suspectam, adiungunt.)
- Antapologia, i. e. de possibilitate Apostasiz sanctorum, sive amissionis intercessionisque gratiæ in renatis & electis, Libri II., Synodo Dordrechtanæ, & in specie Sebastiano Benefieldo, Theol. Doctori ac Professore Oxoniensi, qui editis II. Libris, de *persecutione Sanctorum* male inscriptis (quorum priore, in aliquot Scripturæ locis, & exemplis *anacuratis* Sanctorum, pro V. Cl. Gvilih. Whitkero Apologiæ, contra D. Battum, se dare profertur), magno quidem, at non minus vano irritoque conatu, illam ivit impugnatum, veritatis vindicandæ gratia, oppositi. Gryph. 1621. & 1625. in 8. (quas duas Editiones, ob leve tituli discrimen, Wittenius *l. c.*, velut libros diversos, seorsim memo-

(1.) *l. c.* (2.) in *Memorablebus Hist. Eccl. Sec. 17.*, L. 4., c. 29., p. 89.

(3.) V. de illo Christoph. Helwigii, Profess. Med., *Progr. fa-*

nere, in Wittenii *Cent. Memor. Theol.*, p. 1807-1820.

memoravit). Impugnauerat Gvilhelmus Whitakerus, Theol. Cantabrig., in *Cantione Cygnea, sive ultima ad Clerum Cantione*, cum *Prædicationibus de Ecclesia* Genevæ A. 1610. edita, Lutheranam de Apostasia Sanctorum doctrinam. Cui cum Battus A. 1614., in *Disp. III. in Ep. ad Galatas*, responderet, Seb. Benefieldus, Theologus Oxoniensis (A. 1630. mortuus), hanc confutare, & Whitakerum simul Præceptorem vindicare, duobus *Prædicationibus de perfectione Sanctorum Libris*, Francof. A. 1618. in 2. editis, est conatus, usque Nostrum Antapologiam hanc extorsit.

Theses de Myſterio Trinitatis. Gryph. 1620. 4.
Diſp. de Juſtificatione Evangelica hominis peccatoris coram Deo. Reſp. M. Andr. Virginio (poſtea Theol. Prof. Dorpatenſi). Gryph. 1621. in 4.
Pia Meditatio ſalutiſeræ paſſionis D. N. J. C., Theſibus comprehenſa. Gryph. 1621. in 4.
Diſp. de myſterio Unionis Hypoſtaticæ duarum naturarum in J. C., Salvatore noſtro, Reſp. Balth. Rhawio (Theologo poſtea Gryphico). Gryph. 1624. in 4.
Diſp. de Baptiſmo. Gryph. 1624. in 4.
Comm. in Ep. ad Colloſienſes. Roſt. 1627. in 4. (*Solus hunc allegat Lippenius P. I. B. T. p. 341.*)
Comm. in Ep. ad Philippenſes, Diſſp. XVII. exhibitus. Roſtochi 1628. in 4.
Diſp. de abominabili Miſſæ Pontificiæ ſacrificio. Gryph. 1629. in 4.
Diſp. de perſonalitate Spiritus Sancti, a Deo Patre realiter diſtincta, Reſp. Mich. Behnio (Theologo poſtea Regiomontano). Gryph. 1633. in 4.
Diſp. contra vanam Calviniſequarum de Orthodoxia gloriationem. Gryph. in 4.
Diſp. de Cauſis peccatorum (*a Wittenio memorata*).
Homiliz Academicæ, ab Abr. Calovio, L. 2. ſſg. Theol. p. 316., laudatz.
Dav. Rungii, Theologi Witteb., Prælectiones in Geneſin, cum Præfat. illius editæ, Witteb. 1614. in 8.

II. GERMANICUM.

Leichpredigt über Simon Gadebuſch, J. U. Stud., auſſ Phil. III. 20. 21. Gryph. 1626. in 4.

INEDITA.

Prælectiones in Locos de Baptiſmo & S. Cæna, quas MSS. habuit D. J. F. Mayerus, V. Catal. Biblioth. p. 784.
Commentaria in omnes Locos Compendii Theologici Jac. Heerbrandi.
Comm. in Apocalypſin.
(*Hæc duo, poſt mortem ejus, ſuperſuiſſe, Herm. Overinus, in Or. Fun. 1681. citat.*)
AUG. FRID. BAUCHIUS Eutimo Wagrius, Med. Doctör.
Diſp. Inaug. de Dyſenteria alba in puerpera, Præſide D. Joh. Her. Fürſtenavio, Rint. 1773. 4.
JOHANNES CHRISTOPHORUS BAUTZMANN, Hamburgeniſis, Chriſtophori, Doctöris Medici, Præſide Hamburgenſis & Otterndorſeniſis, Archiatri Sverinenſis, ac Poliatri tandem Stadenſis, e Margareta Gerdeſia filius, d. 5. Oct. A. 1646. natus, poſt ſtudia Scholaſtica & Academica ſupremos Medicinæ honores Laude d. 9. Jun. A. 1673. reportavit. Italia deinde & Germania ſpatio peragratis annuo, praxi artes ſuæ, ab A. 1674. Stadæ (ubi Parenti d. 16. Sept. A. 1679. in Medici munere ſubrogabatur regi), poſteaſque, circa A. 1716, Hamburgi (1.), ineluctat. Pleniorẽ vitæ ejus (ad A. uſque 1711.) hiftoriam Joh. Henr. a Seelen *Stada anni 1711. literata*, p. 9-12., exhibet.

Diſp. Inaug. de Peſte. Lugd. Bat. 1673. in 4.
Observationes XXIII. Medico-Phyſicæ, in *Miſcellaneis Academiæ Naturæ Curioſorum Germanicæ*, Decurie II. Anno IV. n. 38., p. 95. & ſq., ac Anno VIII., n. 43-52., p. 115-134., Decurieque III. Annis VII. & VIII., p. 39-53., ac Annis IX. & X., p. 416-421., publicatæ, quas J. H. a Seelen l. c. p. II. 12., ac Corn. a Betigheim in *Syllabo recens in re Medica & Phyſica exploratorum* p. 6., ſigillatim enumerant.
Erlernte Gedächtniſſe, betreffend die iede häufig im Schwange gehende Fieber. Stadæ 1679. in 4.
Vernünftiges Urtheil von tödtlichen Wunden, zum Nutzen der Chirurgorum geſtellt. Stadæ A. 1711. in 12., & *novæ Catal. nundm.*) Lipſiz 1716. in 12.

BAKTHOLOMEUS BAXEN, Strandfriſtus.

Carmen Græcum de Flagellatione, crucifixione, morte, & glorioſa reſurrexione Chriſti, Roſtochi 1594. in 4.
JOACHIMUS BECCAÛ, Burga Femarieniſis, Scholæ Vici Neomonaſterienſis publicæ, ab A. 1720., Reſtor.
Zünftige Verſuchung müßiger Stunden, beſtehend in allerhand geiſtlichen und weltlichen tauſſen Gedächtniſſen, in II. Theilen. Hamburgi 1719. in 8.

Teuffels Gedächtniſſe dritter und vierter Theile, enthaltend Ehen-Gedächtniſſe, die bey verſchiedenen Gelegenheiten entworfen, ne auch Theatraliſche Gedächtniſſe, und Ueberrückungen. Hamburgi 1720. in 8.

HIERONYMUS FRANCISCUS BECCELER, Hamburgeniſis, J. U. Lic.

Diſp. Inaug. de Societate. Lugd. Bat. 1705. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 33.

JOHANNES BECHER, Urbis Hamburgeniſis incolæ.

Troſt der Armen, oder Anleiſung, wodurch allen verarmeten, und anderen naſſelosen Leuten, ein ſicherer Weg gezeiget wird, nach Cap. de bonne eſperance zu reiſen, und daſelbſt lebenslang ihren reichlichen Unterhalt zu finden: Samt cuſuſer Beſchreibung dieſes Africaniſchen Vorgebirges. Hamb. 1698. in 8.

DIETERICUS BECKER, Senatus Hamburgeniſis Fidicen, *Muſicus*, teſte Ott. Sperlingio Jun. (*in Indice Scriptorum Hamburgeniſium MSs*), excellentiſſimus.

Muſicaliſche Früblingsfrüchte, beſtehend in 3/4- und 5/8-mäßiger Instrumental Harmonie, neß dem Baſſo Continuo. Hamb. 1668. in fol.

Zweymäßiger Sonaten und Sviten, neß einem gedoppelten Baſſo Continuo, Erſter Theil. Hamb. 1674. in 4. Ander Theil, ibid. 1679. in fol.

JACOBUS BECKER, Slesvicensis, Joh. Adolphi, Conſulis, Filius, Aulæ Danicæ Secretarius & Advocatus Haniſſenſis, circa A. 1682. defunctus. Bibliothecam habuit, Aëtis MSs, Ducatum Cimbricorum Hiftoriam, imprimis Eccleſiaſtiſtica recenſiorem, illuſtrantibus, per Fabricios, ſupremos Ducalium Eccleſiarum Anſtitutes, majores ſuos,

(L) V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 34.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

suos, collectis, instructissimam, Hafniae A. 1685., Catalogi ibidem A. 1683., impressi, & A. 1685. recuti, ductu, me praesente, auctione distractam publica.

Larve detraha Frid. Geisleri, JCI Liphensis, seu *Expositioni nominum, sub quibus Scriptores aliquot Pseudonymi latere voluerunt*, auctoris Verburgi A. 1670. in 12. edita, tresque tantum illorum exhibenti Decadas, XX. alias *auslysi*, in suo, quod possideo, edito exemplari. E quibus Vinc. Placcius, quæ suam, in *Tractatu de Scripturibus Anonymis*, & *Pseudonymis*, A. 1674. adiecto, effugerant diligentiam, a me sibi communicata, *Theatro* eorumdem majori posthumo inseruit. Mentio illarum in Ant. Teiserii etiam *Catalogo Catalogorum*, P. II., p. 116., occurrit.

JOHANNES BECKER, seu PISTORIUS, Holfatus, Parochus ruralis in Stormaria Hafeldorfensis.

Disp. de Justificatione hominis peccatoris coram Deo, Praefide D. Valent. Legdæo. Roff. 1633. in 4.

Geistliche Lehrmeisterin aller wahren Christen und Christinnen, Sara; das ist: Gründlicher Unterricht, woran man in dieser Welt seinen Menschen recht erkennen soll und sol, ob er in der Wahrheit ein rechter Christ sey, oder nicht; auß Tob. III. 22. 23., in einer Predigt, vorgestellt. Hamb. 1642. in 4.

Sermo Germanicus, in nuptiis Wolfi Henrici a Kretitz, Centurionis, & Magdalene Christinz Königsmarkiz, habitus, & postea editus, de quo V. Carmen Joh. Ristii in teutschem Parnasso p. 563. 564. 565.

JOH. ADOLPHUS BECKER, Consul Slesvicensis, & Generalis Ecclesiarum Cimbriz Holfato-Gottorpiensium Commissarius, Annæ primæ Fabriciz, Jacobi Senioris, Superint. Gen. Holfatici, filiz (1.), ac deinde (ab A. 1654.) Salomonis Hanseus, Petri Dancwerthii, Pastoris Hufensis, viduæ (2.), maritus, focer Georgii Holmeri, Erarii Ducalis Gottorpiensis Archigrammætei.

Matriculam, quam vocant, *Ducatum Slervicensis ac Holfatici*, A. 1652. excusam, jussu Regio & Ducali, cum aliis Viris præstantibus, ex ordinibus Equestris ac civico delectis, revidit ac emendavit, V. C. Dancwerthii P. II. *Cborger. Cimbr.*, c. 3., p. 70.

Relationem ejus (intantum ejus argumenti) MStam Ant. Heimreichius, in Catalogo Autorum, *Chronico Frisæ Borcalis* præfixo, laudavit.

BARTHOLDUS BECKMANN, Hamburgensis, J. U. C.

Oratio de Catolo Magno, primo Germaniz Imperatore, in Acad. Marpurgensi recitata. Marpurgi 1643. in 4. Recusa, inter Orationes Joh. Balch. Schuppii (cujus ductu scripta erat), Gießæ 1678. in 4. & Francofurti 1659. in 12.

Exerc. præliminaris ad Bernh. Sutholii Dissert. de auctoritate Juris Civilis & Canonici, Praefide D. Joach. Hagemeiro, illius Autore, defensa. Marpurgi 1643. in 4.

BARTHOLDUS BECKMANN Junior, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus. Vixit 1704.

Disp. Inaug. de Alimentatione personarum, ad successionem feudi inhabilium. Altorfii 1681. in 4.

DETHLEVUS BECKMANN, Tunderensis, Patre Henningo, Pistore, A. 1645. natus, Diaconus Urbis Itzehænsis d. 6. Jan. A. 1673., Ædis autem Nicolaitanz Hamburgensis d. 5. Sept. A. 1680., electus, & cælebs d. 18. Julii A. 1684., æt. 39., defunctus: Vir, ob singularem pietatem, morum innocentiam, raram in officio obeundo fidem atque industriad, & effusam in pauperes (quibus pecuniam, a privatum peccati confessis Hamburgi oblatam, quam ne accipere quidem iuxto volebat, postquam, ut acciperet, a Collegis erat persuasus, consensum distribuerebat (3.)) benig-nitatem, Auditoribus (quorum nonnulli mortuo splendidi, suis sumptibus, in Templo Nicolaitanz, crexerunt Epitaphium (4.)), bonisq; omnibus, gratissimus, mihiq; oleum amicitissimus.

Conf. de illo Henn. Wittenii T. I. *Diary. Biograph. Sec. XVII.*, ad d. 18. Jul. A. 1684., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 874., & Jac. le Long P. II. *Biblioth. Sacra* p. 379. 604.

ELOGIA.

Phil. Jac. Spenerus, im Tract. von Freyheit der Gläubigen p. 19., eum vocat einen Mann, desgleichen keine Diener der Hamburgische Kirche vielleicht nicht gar zu viel gehabt haben mag, und dessen Gedächtnis, vor vielen andern, besondern Euxen, im Euxen immer blühn wird, in dessen Leben, wo es möglich wäre, von manchen mit einem Theile des irdigen wieder ersaßt werden würde.

Idem, im Siege der Wahrheit wider D. Mayern, c. 2., §. 8., p. 30., ira de illo scribit: Ich habe von ihm so viel, was gen seines ungemeinen Fleißes in seinem Ampte (das er sich einig in der Welt, ohne andere Sorge, angelegen seyn ließe), gehört, daß ich mich selbst oft geschämet habe, wie weit ich, ob wol auch getreue treu in dem Ampt erstanden zu werden beclangte, von seinem exempel noch zurücke mötte.

Joh. Henr. Horbio (in *Apologia* p. 35.) audit ein umd die Kirche J. C. treuwendier Prediger, dessen Andencken bey uns im Euxen bleibet.

Joh. Wilh. Petrazo (in *Historia virz suz* p. 64.) Ein sehr frommer Prediger, dessen gleichen Hamburg wenige gehabt hat, noch haben wird.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Predigt von des wahren Messiz Person, Erhöhung und Reichs Beschaffenheit, auß Hebr. L. 5-9., zu Hamburg d. 28. Jul. A. 1680., in S. Nic. Kirche, gehalten. Hamb. 1681. in 4.

Valterrede an die Gemeine Wdnes zu Jschod, auß Act. XX. 17-38., d. 30. Sept. A. 1680. gehalten. Hamb. 1681. in 4. Hamburgische Eintrittspredigt, auß PC. XL. 10. 11. 12., d. 17. Nov. A. 1680. gehalten. Ib. 1681. 4.

Die lieblichste und rechte Historie des Lebenslaufes unsers Herrn Jesu Christi, auß den IV. Evangelisten, frommen Christen zur Erbauung, in eine verständigliche richtige Ordnung, mit einer kurzen Erklärung, gebracht. Mit einer Vorrede D. Christ. Kortholzi, Kieftischen Theologi. Hamburgi 1684. in 8. Recusa, additis figuris æneis, Lindaviz Svevorum A. 1691., & Durlaci A. 1702., in 4., ac in alias quoque lingvas, teste J. Alb. Fabricio, *pulcherrimam* eam vocante (P. II. *Memor. Hamb.* p. 874.), translata. A Jacobo le Long, Oratori Parisiensis Presbytero, P. II. *Biblioth. Sacra*, c. 14., p. 579., in Harmoniarum Evangelicarum refertur numerum. De Marthæ Bartels, Hamburg., J. U. L., Scripto in eam *Epitaphium*, Germanice Hamburgi A. 1699. in 8. publicato, supra jam dicta relegantur.

JOHANNES BECKMANN, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. de Verborum obligationibus, Praefide D. Joh. Borcholtho. Helmstadii 1779. in 4. Recusa cum sequenti ibid. A. 1609. in 4.

- (1.) V. Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesv.*, L. 4. c. 2., p. 102. (2.) V. Epithalamia in nuptiis secundas, a G. H. Borchardo, aliisque scripta, & Morhofii Odam in obitum Hanseus, in *Poem. Germ.* p. 291. 292. 293. (3.) V. Phil. Jac. Speneri P. I. der Theol. Bedencken, c. 2., Art. 4., Sed. 39., p. 313., & Sed. 38., p. 314. (4.) Inscriptio Epitaphii Germanice subdit Joh. Alb. Fabricius, in *Austriar. Inscriptions. Hamb. Theod.*, *Einzelmann*, num. 144., p. 45. 46.

Disp.

Disp. de Transactionibus, cum precedenti impressa. Helmst. 1609. in 4. (*Utriusque notitiam Joh. Teelenburgio, JC. Hamburgensi, debet.*)

LUCAS BECKMANN, Hamburgensis, Joachimi, Aedis Petrinæ xzariorum præfetti, & Annæ Thammix, Henrico, Mercatore primario, natz, Filius, M. Dec. A. 1570. natus, studiis Juridico & Politico Helmstadii, Rostochii, Leidæ, Oxoniæ, Witebergæ (quam A. 1594. (1.) adiit) & Lipsiæ, operam impendit sedulam ac felicem, titulumque Doctoris Basileæ A. 1597. reportavit. Witebergæ postea Professor Juris, ab A. 1599., fuit Extraordinarius, nec multo post, & per annos quidem 26. continuos, Ordinarius, simulque, non Academiæ solum totius ternis vicibus (A. 1603. 1609. & 1619.) Rector (2.), sed & Christiani III., Electoris Saxonici, in supremo Appellatiuum Judicio, Senator, Regii per Lusitaniam inferiorum judicii, Curique Provincialis & Ecclesiasticæ Witebergensis, Assessor, Hedwigis autem Danicæ, Christiani viduz, & Magdalenz, Ducis Anhaltinæ, Cancellarius (3.). Assiduis tot munerum laboribus, crebrisque itineribus nocturnis, confectus, cum tussi vehementissima aliquandiu laborasset, d. 7. Febr. A. 1624., æt. 54., finem vivendi fecit, & e sex liberis, quos e conjuge, Elisabetha, Johannis Grünewaldii, Prætoris ac Senatoris Lipsiensis, filia (A. 1597. ducta, & A. 1627. extincta), sustulerat, duos reliquit superstites, Lucam, sibi cognominem, & Annam Elisabetham, Nicolao Schafshufio, Livono, J. U. D., Advocato Hamburgensi, & Cancellario Lauenburgico, e-

locatam. Fufius vitam ejus & laudes enarrat Aug. Buchnerus in duobus Programmatibus funebribus, ipsi A. 1624., & Viduz A. 1627., scriptis, ac *Volam. secundum Dissertationum Academicarum*, p. 66-75. 155-160., insertis, Epitaphii autem, in Aed. Parochiali Witebergæ ab hæredibus erecti, Inscriptionem Gotfr. Svevus (in *Acad. Witeb., lit. Tit. 3. b.*) & Andr. Sennertus (*Lit. 2. Arhen. Witeb., p. 235. 236.*) recitant.

Conf. de illo Pauli Freheri *Theatrum Erud. p. 1038. 1039.*, Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. 17., ad A. 1624.*, Wolff. Franzii *Ep. Dedic. Scholæ Sacrificiorum ad Senatum Hamburg.*, Frid. Taubmanni *Schediasmata. L. 2. Epico-rum. p. 315. 316. 317.*, Chr. Hendreichii *Pande. Brandeb. p. 475.*, Joh. Henr. Bergeri *Or. de Jctis Sec. XVII. Witebergensibus* (in *Actis Sacri Secularis Anni 1702. Witebergensibus*) p. 163., & Georg. Henr. Götzii *Or. de doctis Lucii* p. 6.

ELOGIA.

Henr. Meibomius Sen., in *Or. de Acad. Julia primordiis & incrementis* (*Opusculis Historicis inserto*), p. 537., eum *Jctum* vocat præstantem, virisqve celebribus, ex Acad. Julia progressis, annuerat.

Aug. Buchnerus (in *Progr. Fun.*) ita de illo: *Exemptus est rebus mortalium Lucas Beckmannus; vir clarissimus, non modo amplissimi Jctorum ordinis, sed totius Academiæ, ingens decus; & quem & melioris nature & indoles, & arduum doctrinarum prudentia felix, eo promoveant, quo plurimorum ne vota quidem aspirare sustineant. Sane ipius virtus, non per doctorem modo subsellia secundo semper rumore vincta est, sed & in ipsi Magnatum palatii celebrata. Ibi doctri-na ejus atque solertia, hic consilium industriæque, admirationi fuit. Quapropter, quantum ille vivus vidensque splendoris ac ornamentis Academiæ nostræ attulit, tantum nunc lætus æqualiorisqve ex ejus obitu accidit.*

Gotfr. Svevus, J. C. Witeb., in *pref. Historiæ Acad. Witeb.*, præcipuis hujus cum accenset ornamentis.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. de turela & cura, Præfide D. Frid. Dalfypodio. Helmst. 1592. in 4.

Theses ex difficillimis L. Transigere 18. C. de Transact. desumptæ, Præfide D. Julio a Beyma. Lugd. Bat. 1593. in 4.

Theses de jure dotium, pactis dotalibus & repetitione dotis. Witeb. 1604. in 4.

Disp. de Jurisdictione, Witeb. 1604. in 4.

Theses de acqvienda, retinenda & amittenda possessione. Wit. 1606. in 4.

Collegium Dispurt. Juridicorum, quarum sextam de Pignoriibus & Hypothecis vidi, editam Witeb. 1607. in 4.

Disp. de Depolito, receptis & sequestratione. Wit. 1607. in 4. (*V. Hendreich l. c. p. 475.*)

Disp. de privilegiis Studioforum. Wit. 1616. in 4.

Disp. de Monetis. Wit. 1618. in 4.

Disp. de Censibus (Resp. pro Doctorato Joh. Strauchio, Acad. Witeb. Jcto). Wit. 1618. in 4.

Disp. de Juramentis. Wit. 1620. in 4.

Disp. de jure detractionis. Wit. 1621. in 4.

Disp. de Laudemiis, a Wittenio l. c. memorata.

LUCAS BECKMANN Junior, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit 1704.

Disp. Inaug. de jure dotium. Basileæ 1666. in 4.

NICOLAUS BECKMANN, Heida Dithmarus, nec literarum humaniorum in scholis, nec Juris, ejusqve subsidiorum, in Academiis, accurata cognitione imbutus, multum in his temporis saltationibus artiqve gladiatoris impendit. Cujus vir peritiam, Professione jam fungens Londinensi, Studiis ostenderet, cum Lanitta circumforaneo, frequenti spectatorum corona cinctus, congruere non dubitavit. Ex Acad. Regiomontana a Gabriele, Comite Ochsenstirnio, evocatus, filium hujus, Gustavum Adolphum, Holmæ per sexennium instituit. E Sveciæ deinde A. 1661. in Acad. Juliam, & deinceps Congringianam, nec multo post in Marpurgensem, profectus, utrobique Juri vacare perrexit, et in Gallia, quam A. 1665. adiit, Doctoris titulum Aureliis A. 1666. præfente sibi paravit pecunia. Hinc e-dita Parisiis *Medulla* (quam plio sibi vindicasse fertur) *Justinianæ*, Carolo XI., Regi Sveici, inscripta, ut ei hanc offerret, Holmiam A. 1667. revertus, vix elapso quatuordecim, Juris Romani in Academia Scanorum Londinensi novella professionem, Ochsenstirni commendatione, obtinuit, inaugurationi (in qua Jos. Schwartzio, Theologo, ab eo, *qui Juri præcipuas*, mota est controversia) A. 1668. interfuit, secundusqve ejusdem, semestri palio, Rector creatus, puellam, loco natam sordido, nec famæ satis integre, lotricis hæcenus in aula Reginz munerem functam, cui, ante fixum annum, fidem conjugii Holmæ dederat, duxit uxorem. Triennio post, ob turbas datas, & defraudatos mola munus domestica reditus regio, 100. militibus Joachimicis, salarioqve privatus, vestigialium exactoris, a quo accusatus erat, peculatum, furtum, homicidium, aliæque flagitia, publice, vindictæ studio, obiect, sed, cum probare hæc non posset, turpi Palinodia, scripto exhibita, satisfacere est coactus. Londinum iterum Vir Illustris, Samuel Pufendorf, cujus vocationem frustra, & Cancellario Academico eam dissuadendo, & Pufendorfo ipsi secessionem in aulam suadendo regiam, impedire erat conatus, velut novus novæ Scholæ Phosphorus, pervenerat, & cum Juri nature ac gen-tium professione, locum inter Collegas Ordinis Juridici adeptus principem, coetum juvenum nobilium universum, glandum Beckmannianorum, post fruges inventas, petrefactum, sibi conclabatur. Hujus fulgorem, suis obstruentem lu-minibus, ferre si nefcius, calumniis infantis famam multiplicibus lacerare cepit, & ne pretextus his deesset, suam ju-

(1.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb., lit. Bb. 2. b.* (2.) V. Svevum l. c., *Lit. Ll. 1. a. 38m. 2. a. 29. 1. a.*, & Andr. Sennerti *Lit. 1. Arhen. Witeb. p. 71. 72. 73.* (3.) V. D. Pauli Helmreichii *Ep. Dedic. Sculæ Jacobæ.*

ris Romani professionem ab illo indignam esse vocatam, ridicule est conque-
retis omnia pulpita resonare, Creatoris autem leges incultas oblescere, Vir summus tantum scripserit. Inprimis au-
tem opus illud de *Jure Naturæ & Gentium* incomparabile, A. 1672, juris factum publici, aeneam in lucem prodiret,
jam est adortus, & ob loca aliquot, perperam intellecta, Atheismum (solenne his temporibus in eos, qui ultra vulgus
sapient, convitium) Autori impiegit, factaque cum Josua Schwartzio, Theologo, acalio, adversus illum conspiratio-
ne, ex edito *Indicem novitatum, in eo contra Orthodoxia fundamenta contentarum*, plurimas illi hæreses falso obijci-
entem, per Schwartzium, ut odia privata sub religionis velo laterent, Clerusque regni Svedici universus contra adver-
sarium uteretur, curavit congeri. Hujus editionem, cum conjurati ceteri, triplici interdicto regio, Holmia transmissio,
territi, diffugerunt, & aliquamdiu quiescerent, solus Becmannus, ipsa clade factus animosior, est aggressus, & a se ilyo
barbaro interpolatum, nomine suo dissimulato, Giesla Hassorum A. 1673, clam jussit imprimi, impressum autem quæ-
quaversus, præsertim tamen in Academiis Saxonicas, cum literis, sub Veridici Constantis larva exaratis, classicumque
adversus Pufendorfum, pari dictionis feditate, canentibus, ablegavit. Ex Epistolis istis nonnullæ, & hæc inter, quæ
Frid. Gefenius, Parocho Gardegensis, destinata in Pet. Dunzi *Epistola ad Becmannum Pseudovicum* (1.) prodit, a Pufen-
dorffii amicis sunt interceptæ, quædam a Viris, ad quos datæ erant, doctis, facinoris atrocitate motis, ipsi Pufendorfum
transmissæ, cæteræ vero sperato curare successu. Licet enim e Germaniz Theologis Joh. Ad. Scherzerus, Val. Alberti
& Frid. Gefenius, e Philosophis autem & JCtis, Val. Velhemius, Sam. Strimefius, Joh. Joach. Zentgrafius, Sleevog-
tius, Scharfchmidtus, & alii, contra Pufendorfum itidem insurgerent, cum Becmanno tamen, ejusque causa, pleri-
que horum commune fidei nihil esse voluerunt. Pufendorfus, cum, Becmannum Indicis esse editorem, certis in-
diciis, & ex ipso Autographo, Giesla remisso, cognovisset, actione forensi proterviz hominis obicem voluit po-
nere. Quod ille subodoratus, Holmiam repente abiit, & in aula missionem petiit, istaque literis Adversarii præver-
tentibus impedita, cum Autographum suum coram Magistratu jam esse prolatum, seque postmodum in vincula con-
jectum iri, rescivisset, inde, M. Nov. A. 1673., nocte concubia, Comitem se in innere per hospitia professus,
Hafniam aufugit, ac falso proinde postea, in *Defensione*, se Sveciam, ob justitiam & pietatis in ea neglectum, reli-
quisse, perhibuit. Hafniam delatus, Pufendorfum, scripta M. Decembri Epistola, ad *πονοχαιαν*, prope Ham-
burgum insistentem, provocavit, seque ipsum *mediate ac immediate, cum salutis etiam æternæ dispendio*, esse ag-
gressum, criminibusque atrocissimis publice objectis in odium omnium adducturum, stolidæ est minatus. Lata
interim in profugum, quod Collegæ famam enormiter læsisset, & interdicta regia præsevit, a Senatu est Londinen-
si Academico sententia, qua ipsi relegationis perpetuæ, cum infamia conjunctæ, pœna decernebatur, libellusque fa-
mosus, in lucem ab eo protusus, in foro medio a carnifice jubebatur comburi. Cujus, a Rege, veniam tamen cri-
minis, si idonea deprecatione Adversarii satisfaceret, simul pollicito, confirmate, cum mitigationem obtinere hoc
pacto is decrederet, & Synædio Academico, datum se id precibus uxoris, utris utrinque loquatur, salutis autem
potius jacturam æternæ facturum, quam culpam deprecaturum, minis de incendio contra Pufendorfum in Germa-
nia excitando adjectis, significaret. M. Apr. A. 1675. sententia publice in ore promulgata, &, Diplomate relega-
tionis affixo, Index insuitus, Schwartzio Autore frustra per vulnera J. C. intercedente, Vulcani ibidem a carnifice
consecratus. Becmannus interim, in Germania exul, cum Patronos & Lutheranis nullos inveniret, in Pontificiorum
castra transit, & Cesaris Cardinalisque Badenüs Consiliarius (si Pufendorfum audias, *jocatus*), ac Cancellariæ Co-
negij S. Michaelis, Bambergæ vicini, Director, est constitutus. Non deposuisset autem eum, mutata religione,
odium, quo Pufendorfum prosequeretur, Vatinianum, Conatus affinis ejus, Cohortis Danica Optionis, Londini-
um, cum ficiarium manu, ut hunc, Malmogiam jam elapsam, trucidaret, in bello paulo post Scanico, ingressi,
ac in prælio postea Londinenfî occisi, docuit frustraneus. Hæc sunt, quæ de vita hominis (neglecto Symbolo suo:
Pie & prudenter, sincere & constant) ambrosii ac *πονοχαιαν*, veræ eruditionis expertis, culpaque propria,
cum impar Achilli esset congressus, infelicis, & ex *ὀδοδελίας*, tantopere jactatæ, zelota in Apostatam subito mu-
tati, Vitz (de morte enim nihil constat) curriculo nobis hæctenus innotuerunt. Deprompta ex ipso, partem ex ipso
Defensione legitima, partem vero, & quidem, ne quid dissimulem, maximam, ex Adversarii illius, Sam. Pufen-
dorffii (eum *Amici Tenebris* nomine perpetuo fere designantis, & dum justi licet doloris imperii licentibus ob-
sequitur, nimia ityli Satyrici acerbitate omnibus deridendum propinantis), Scriptis (in quibus nihil de vita ejus tradi
affirmat, quod non in omnium, inter quos scribat, veretur notitia, & Actorum publicorum, literarumque Authen-
ticarum, fide possit probari) contra illum Apologeticis. Sunt autem ea sequentia, in *Eride Scandinica* (cujus Præfatio,
a Julio Rondino *Ψευδovicus* adjecta, non minus duriter in nostrum debacchatur) junctim Francofurti A. 1686. in 4.
recula:

1. Apologia pro se, & Libro suo de *Jure Naturæ & Gentium*, contra Autorem famosi Libelli, cui Tit.: *Index qua-
rundam novitatum*, &c. Lipsæ 1674.
2. Epistola ad amicos per Germaniam, super libello famoso, quem Nicol. Becmannus, *merito* nomine Veridici
Constantis, superiori anno disseminavit. A. 1676. in 12.
3. Joh. Rolletii, Palatini, Discussio Defensionis Becmanni, Manheimii 1678. in 8.
4. Epistola ad Virum famosissimum, Nic. Becmannum, totius Germaniz convitiatorem & calumniatorem longe im-
pudentissimum, super scriptis ipsius contra Pufendorfum novissimis, sub falso Pet. Dunzi, Acad. Carolinæ Pe-
dellæ secundarii, nomine scripta, Londini Scanorum 1678. in 8.
5. Specimen Controversiarum, circa *jus naturæ* ipsi nuper motarum, Osnabrugæ 1678. in 8.

Historiam Certaminum ejus cum Pufendorffio Latine etiam exhibuit Jac. Frid. Ludovici, JCtus Saxo-Halensis, in
Delineatione Historiæ juris divini & naturalis, §. 50. & 51., p. 31. 32., Germanice vero Petronius Hartewigus Adle-
mansthal, Scriptor *Ψευδovicus*, in *Historia Viæ & satorum literarum Pufendorffii* Versioni Libelli ejus de *statu*
Imperii Germanici Germanicæ, Lipsiæ A. 1710. in 8. exculse, subjunctæ, §. 9-27., p. 170-196.

Taceo *Historiam controversiarum, circa jus naturæ & Pufendorffio motarum*, ab Immanuele Webero, Prof. Giesenfî,
A. 1702. (in *Catal. Nund. Autum. Lipsæ* p. 36.) promissam.

Conf. de Becmanno Christoph. Hendreichii *Pened. Brandeb.* p. 475., & Corn. a Bèthgum *Bibliographiam Juri-
dico-Politicam* p. 14.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Medulla Justiniana, sive dilucida totius juris Civilis, juxta Digestorum methodum, Explicatio. Parisiis, apud
Vilvum Althoti, A. 1665. in 4. (De hac ita Joh. Galloesius, in recensu ejus, *Diario Eruditum Gallico Anni 1666*,
n. 38., infero, p. 530-531. *Edis. Lat.*, cum Methodum ejus Aphoristicam ante commendasset, judicavi: *Opus illud*
utile

(1.) p. 17. 18. 19.

vide erit iis omnibus, qui Jurisprudentia operam navare cupiunt. Principales enim Juris definitiones & divisiones clare & exacte ibidem sunt explicatae. Autor enim Juris Civilis cursui Juris Canonici definitiones magis necessariae, una cum illo, quod in Jure Germanico magis notatum dignum est, immiscuit. Verum plagio surreptum esse (Jcto cuidam Marpurgensi, Pufendorfus, in *Epist. ad amicos* p. 9., hisce verbis, ad Nobilis Sveci, Marpurgi aliquamdiu versati, provocans testimonium, contendit: Marpurgi dicitur Becmannus Medullam suam Justinianeam ex privato Collegio Mdo Professoris cujusdam compilasse, vel potius id, paucis in locis interpolatum, praefixo suo nomine. Parsius post edidit. — Id certe patet, cum Medullam alium praefere gentium a Commentario ad Instituta, aliquot post annos scriptae, nec enim spirare rudiatem & vesaniam, quae hic scaturit. Quibus gemina sunt illa Pet. Duneri in *Epist. ad Becm.* p. 7.: Ex Medulla Justinianea nihil turnt, praefer laciniosum titulum, & praefationem ad Lectorem. Dedicationem autem quidam composuit: ipsum opus plagio subductum, quod cuius ex stylo patere potest. Conf. Pufendorff *Epist. ad Job. Ad. Scherzerum* p. 8. 9., & Placcii T. II. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 114.)

Disp. Inaug. de Judiciis, Aurelia A. 1666. proposita, & ab ipso in *Defensione* memorata. Commentarius ad fundamenta Juris prima, seu Institutiones. Londini Scanorum 1672. in 4. Hunc Pufendorfus, in *Ep. ad amicos* (p. 12. 13.), e quatuor vel quinque aliorum Commentariis, in mensa dispositis, esse conscribitur, ac (p. 9. 33. 34.) rudiatem & vesania usque adeo scateret, judicat, ut ex illa nostra etas videre possit, quid in soliditate sit ultimum.

Index novitarum, in Sam. Pufendorffii Libris de Jure Naturae & Gentium, contra Orthodoxorum fundamenta, continentur, a D. Josia Schwartzio conscriptus, a Becmanno autem interpolatus, & auctoritate, sine loci (Giesle *Hallorum*) mentione, editus A. 1673. in 4. Historia ejus, in Vita Becmanni, paulo ante est exposita. Conf. Placcii T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.* c. 8. p. 344.

Libellus (nescio quis) contra Pufendorfum, sub ficto Veridici Constantis nomine. A. 1675. editus, & ab hoc, A. seqv. 1676., in *Epistola ad amicos per Germaniam*, paulo ante memorata, consutatus.

Doctrina Juris, ex Jure Naturae, Gentium, Canonico, Divino, Civili Romano, Feudali, Recensibus Imperii, & principis Philosophicis, in omnium Facultatum Studioforum utilitatem, sic hausta & typis mandata, ut nihil quicquam ad essentialium juris scientiam necessarium in illa sit omisum. Norbergae 1676. & (primo tantum quaternione, sub novo titulo *Lexici Juridici Alphabetici*, Leopoldo Imperatori dedicati, recluso) ibid. 1678. in 4. Opus si Christoph. Lud. Dietherici, Advoc. Norib., carmini credas praefixo auro magis aureum, & tale, quod ipse *Leges virginum*, ob paritatem & elegantiam varissimam, venerantur & adorant. Longe aliud de illo Pufendorff, larvam Pet. Duneri indutus, tulit iudicium, Autorem, in *Epist. ad eum* p. 15. 16., ita alloquens: In *Doctrina Juris*, si removeas ridiculam Dedicationem, & nefaria maledicta in nationem Svecicam ac Pufendorfum, quid tuum est? Nisi id omne pro tuo haberi vis, quod ex aliis ad verbum descripsisti.

Jcti Nicolai Becmanni Legitima Defensio, contra Magistri Sam. Pufendorffii execrabiles fictitias calumnias, quibus illum, contra omnem veritatem & justitiam, uti carnatus Diabolus, toti orbi malitiose exponere voluit. A. 1677. in 4. Apologiz huic contra Pufendorffii *Epistolam ad amicos*, aliisque Opusculis Apologeticis, in ipso jam titulo styli sui prodentis barbariem (de qua Christ. Thomasi, in *der reiterten Erläuterung der Wissenschafft anderer Leute Gemüther zu erkennen*, c. 5. p. 269., non male judicavit, Becmann habe sich darinn, durch die allenthalben herporgehende affecten, selbst viel besüßlicher abgetheilt als Pufendorf jemahls gethan), reposita est Joh. Rolleti, Palatini, *Discussio calumniarum, quas ab infamissimis de illustri Viro Sam. Pufendorff, relegatis & Socia Nequam, Nicol. Becmannus, per causam defensionis de Jure, non ita pridem in vulgus sparsit*. Quod scriptum, Manheimi A. 1678. in 8. publicatum, & in Pufendorffii *Eride Scandinica* (p. 154. — 174.) recensum, Jac. Frid. Ludovici (in *Delmar. Historia juris div. & nat.*, §. 51., p. 32.) Klingero cuidam, Studio Jenesii, in carcerem Academicum, quod Valent. Velthemii etiam scripta in eo acrius notasset, conjecto, alii vero ipsi Pufendorffo, tribuunt.

II. GERMANICUM.

Ausführlicher Bericht vom seigen Gebrauche des H. Rosenkrances, oder Pater Noster. Würzburgi A. 1677. in 4. (V. Catal. Nend. Autum. A. 1677. *Lipf.* p. 17.) Ob hoc Opusculum, in Pontificiorum gratiam, a Becmanno, jam Apostata, publicatum, proximum a S. Marculpho, inter Divos, locum eum manere, Pufendorffus, in *Epist. ad illum*, sub larva Pet. Duneri edita, p. 21. jocat.

(Supposita Becmanno est, quae sub illius nomine prodit, Epistola ad V. C. Severinum Wildschütz, Malmogiensem Scandium, in qua huic cordiculus de devicto & triumphato Pufendorffo gratulari fingitur, Hamburgi A. 1688. in 4. excusa, & styli Becmanni barbarum studiose, ut Pufendorffii Antagonistae, Schwartzius, ejusque privignus, Wildschützius, Satyra eo acriori, sub commilitonis pristini larva, exagitantur, imitans atque exprimens. Venus Autor, teste Petronio Hartwigo Adlemanthalio, Biographo supra allegato (§. 27. p. 696. 697.), fuit ipse Pufendorffus. Joh. Reuchlinus & Ulr. Huttenum, quibus *Epistole Obscurorum Virorum* Monachis, Reuchlini adversariis, affixae, debentur, in hoc scribendi genere xmulatus.)

NICOLAUS BECKMANN, Tundera (non autem Tönnings, uti a Spenero falso (1) est traditum) Cimbri, Dethlevi (supra laudati) Frater, hujus (susu, post studia Academica, Francofurti ad Menum domestica D. Phil. Jac. Speneri, hospitis sui, in Theologia Practica institutione spatio usus annuo, deinde autem Hamburgum reversus, ibique M. Dec. A. 1689. defunctus. Dogma de perfectione vere regnitorum, & impletionis legis exacta, his possibilis, errorum amplexus esse, & aliis in ceteris privatis inculcasse, itaque Ordinis Ecclesiastici Hamburgensis adversus se indignationem provocasse, rumore publico traditur. Cujus veritatem Spenerus, ob vire, Theologiae studio dignae, pietatem eum commendans, in Tr. de *Libertate fidelium* vernaculo (2.), in dubium quidem vocavit, sed, certiora edoctus, in Epistola ad Studiolum Hamburgensem, d. 13. Mart. A. 1689. exarata, & Partii III. *Consiliorum Theologorum Latino-rum* (3.) inserta, his verbis agnovit: Becmannum meum talia de se falsum esse doleo, quae ab ipso non expectassem; quarevis, ut solum ex amore omnia vobis polliceri, in viam rediturum non desperem, & quotidie Deum orem. In *Actis Erud. Lipf.*, M. Sept. A. 1687., p. 501. Studiosus pius & doctus vocatur.

Ei duo Phil. Jac. Speneri Scripta Sacra sequentia, ipso Spenero (in *praefat.* posterioris, & in Tr. de *Libertate fidelium*, c. 1., p. 19.) fatente, magnam partem debentur, ab illo quippe ex ore differentis, in Collegio Pietatis Francofurt. ano, excerpta, ab Autore autem, ex ejus MStis, a se revisis, publicata:

1. Tr. vom innerlichen und geistlichen Frieden, oder dem Frieden mit Gott. Francof. in 12.
2. Natur und Gnade; oder der Unterschied der Werke, so aus natürlichen Kräften, und aus den Gnadenwirkungen des H. Geistes, herkommen, und also eines äußerlichen ehrsüchtigen, und wahrhaftigen Christlichen Lebens, nach der Regel des Göttlichen Wortes unterschieden. Francof. 1687. in 12. Recensum Posterioris V. in *Actis Erud.*, l. c. p. 500. 505.

(1.) in Tr. von der Grandschick der Elbischen, c. 1., p. 19. 22. (2.) l. c. (3.) p. 482.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

K

JOANNES

JOANNES BEIERUS, Artifex Hamburgensis Mechanicus, *ingenio* (uti Lipsiensis, mox allegandi, judicant) *pollens*, Observatorii Hamburgensis Astronomici conditor (1).

Beschreibung einer Himmels- und Erdfugel, von einer ganz neuen invention. Hamburgi 1718. in 4. Globorum horum, ab illo inventorum & constructorum, in quibus stellæ intra concavitatem, sicut in ipso calo, non vero, (quod hæcenus, cum tyronum confusione, factum erat) in convexitate, spectandæ exhibentur, Scriptiq; de iis præsentis, ac Appendicis illius de Machina Systematis Copernicani nova, Beierum inventorem pariter agnoscit, delineationem sunt Lipsiensis in *Actis Eruditorum*, M. Ocl. A. 1718. p. 471. 472.

Außführliche Beschreibung eines neuen Globi terrestris, oder Erdfugel, welcher nach der neuesten und besten Eintheilung der Geographie jetziger Zeit eingetheilt. Hamb. 1722. in 4.

M. OTTO BEIER Flensburgensis, qui, quod Jenz Magistri titulo potius, post reditum in patriam, cum spe muneris in æde Mariana Ecclesiastici A. 1693. excidisset, mercaturam in ea exercuit, Senatorque tandem A. 1710. electus, A. 1720. 5. Januar. obiit, *Mercatoribus eruditus* a Georg. Henr. Götzio (in *Addit. ad Diss. de illis*, §. 12. p. 9. 10.) est annumeratus.

Diss. historica de originibus & incrementis Flensburgi, ad præsentem usque statum. Jen. 1684. 4. quam Burc. Gotth. Struvius (in *Biblioth. Histor.*, c. 24. p. 624.) & Io. Christ. Neubius (P. II. *Accessionum ad Degorei Theatri Relectiones hysmales historicas* p. 337.) commendationem sua sunt dignati.

HENRICUS CONRADUS BEKENDORP, Hamburgensis, J. U. D., Electoris Brandenburgici Consiliarius, & Consul Magdeburgensis, d. 22. Mart. A. 1690. defunctus, & eodem cum uxore, Anna Helena Storria, biduo post mortua, funere d. 2. Apr. clatus (2).

Diss. Inaug. de renunciatione Sortis, Præfide D. Burchardo Bardili. Tubingæ 1672. in 4.

OSWALDUS BELING (qui *Beling* in Erdm. Neumeisteri *Diss. de Poetis Germanicis* (3), facili literarum Metathesi, vocatur), Bonifacii Filius, Slesvicensis, A. 1625. natus, castraq; Patris exemplo, securus, Copiarum Holstæ-Gottorpiensium fuit Centurio, & Cassellæ Hassorum variolis, A. 1646. æt. 22. obiit. In memoriam Filii huius unici, mater Elisabetha, suis A. 1650. sumptibus, Templum suburbii Slesvicensis Fridrichsbergense, SS. Trinitati sacrum, dirigente structuram Ad Oleario, Mathematico Ducali, curavit extrui. V. Olearii, modo laudati, Ehrengedächtniß Oswaldi Belings, seorsim Slesvigæ A. 1646. in Fol. editum, & A. 1649. Verlioni *Bucolicorum* Virgili Belingianæ sub-junctum, nec non ejusdem *Compendium Chronici Holstici* p. 296. 297.

Pyramis, Herpog Fridrichen zu Schletwits Holstein, in Deutschen versen, aufgerichtet; mit Anmerkungen. Slesvigæ 1643. in 4.

Verdeutschte Walllieder, oder die X. Hirtengespräche des Virgili, in Deutsche verse übersetzt; mit Anmerkungen und Kupfern. Aufgegeben von M. Adamo Oleario, dessen Grab- und Ehrengedächtniß des Autoris beigefügt ist. Slesvigæ 1649. (& juxta Catal. Nand., 1665. etiam) in 4. obl.

JOHANNES BELITZ, Holstianus, J. U. D., & Judicii Provincialis Jenensis, circa A. 1661. Urbis vero in Misnia Pirnenfis, circa A. 1683. Advocatus, Toparchæque Hæreditarius Reirbokenfis (teste D. Joh. Mich. Strauffo, in *Sermone quodam funebri*).

Diss. Inaug. de Processu Judiciario, Præfide D. Georg. Ad. Struvio. Jenz in 4.

Processus Judicarius in Tabulas redactus, & Notis Quæstionibusque illustrionibus, subinde adjunctis, illustratus. Jenz 1663. & Rudolstadt 1676. in fol. (*Quæ editio tertia est, & auctior*).

Processus augustissimi Cameræ Imperialis Judicii, in Tabulas redactus, cum Annotationibus & Quæstionibus nonnullis Practicis. Jenz 1661. in fol. Auctionis recusus ibid. A. 1676. in fol. Locum etiam invenit in *Limæ enucleati*, a Phil. Andr. Oldenburgero Genevæ A. 1670. in fol. editi, *Addimento XV.* p. 193-214. Commendatur ab Er. Maurizio in *Intrad. ad Præxim forensem*, §. 18. p. m. 363. & Joh. Deckhero, in *Intrad. ad notitiam Juris trique Cameralis*, c. 10. p. 67. 68., ita scribente: *Instituto suo satisfacit. Laudem, & ab externa facie, & de internis libri viribus, eximiam auferit. In perisque novum Rodinum & Julianum Magenborsium sequitur. Processum ex recentioribus limæ satis & bene tractat. Hinc, inter augmentiores Bibliothecæ Cameralis novissima, sedem, jussu non denegandam, acquisisse impetravit.*

Processus Criminalis in Tabulas redactus, stylo & foro hodierno conformis, Notisque & Quæstionibus illustrionibus, subinde adjunctis, auctus. Jenz 1665. & 1676. in fol.

(Triplices Belizii de processu triplici Tabulas, hæcenus memoratas, Vinc. Placcius, in *Consilio de studio Juris privati*, Musis inserto *Juridico*, p. 199., commendat.)

Idea Juris Publici, modernum Imperii Romano-Germanici statum, tam secularem, quam Ecclesiasticum, ex variis variorum Autorum lucubrationibus & sententiis, Historiarum face illuminatis, deductum, & succincta illustrionum controuersiarum enodatione illustratum, exhibens. Jenz 1665. & 1676. in fol.

Confer de scriptis hîcæ Cornelii a Beüghem (titulos, jussu prolixiores, exhibentis integros) *Bibliogr. Jurid.* p. 14. 15., & Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 490.

JOHANNES BENEKE, Zeeftera Holstus.

Nuptæ mysticæ, oder Predigt von der Hochzeit zu Cana in Galilæa, geistlich betrachtet. Hamburgi 1658. in 12.

RICHARDUS BENNICHIUS, Rinkenissa (Præfecturæ Tunderensis pago) Cimer, patre Johanne, Præ-tore Ducali, d. 22. Aug. A. 1596. natus, studii in Schola Flensburgi, Gymnasii Flensburgi & Lüneburgensi, & Academiis Rostochiensis ac Giesensæ (in qua Balth. Menzeri Sen. per triennium fuit convictor), innuatus, Parochiæ ruralis Borslumenfis (in Præfectura Flensburgi), ab A. 1621., Urbis autem Tunderensis ab A. 1622., Diaconus, ac tandem Vici in Holstia Præsentis, ab A. 1633., Pastor, Kal. Sept. A. 1641., æt. 45., defunctus, Generumque, Ty-chonem a Jessen, nactus Successorem. V. Joh. Scheelii, Parochi Schönebergensis, Sermone Germ. Funebrem, ei habitum, & Hamburgi A. 1653. in 4. excusum.

(Symb.: *Robur Beatum Humilitas*.)

Diss. de Peccatis Infantum actualibus, Præfide D. Justo Feurbornio. Giesse 1618. in 4.

Endlicher und seliger Glaubenskampf aller rechtschaffenen Streiter J. C., oder Leichpred. über Catharina Wibowinn, auß 1. Tim. VI. 12. Hamb. 1624. in 4.

Leichpred. über Thomam Hansen, Bürgern zu Tunder, auß EC. XXVI. 19. Lubecz 1632. in 4.

Terminus

(1.) *Confes* de illo, ejusque scriptis & inventis, Joh. Gott. Kraußi *Neue Zeitungen von gelehrten Sächten*, num. 78. A. 1721., p. 219. 260.

(2.) *vethe Münsteri I. II. Theori Tragicæ*, m. 299., p. 158. 159. (3.) p. 14.

Terminus vitæ declaratus, & animarum defunctarum status, oder Christmässige Erklärung von bestimmter Zeit und Ziele des menschlichen Lebens, auch dem Abschiede und Zustande der Seelen der Verstorbenen, in fünf Predigten vorgetragen. Lubecæ 1635. in 4.

Πολύτευα Christianorum; Rechtgläubiger Christen Bürgerschaft, oder Leichpred. über Wolf von Buchwald, Probstin zu Presb. Königl. Landrath, und Erbberer auf Rastorf, auß Phil. III., A. 1637. gehalten. Lubecæ 1638. in 4.

NICOLAUS JOHANNES BENNICHIUS, Tunderensis, Richardi, modo memorati, ex Margareta Hansenii filius, Theologus initio, deinde vero Juris, cultor, & Commisarius Danicus, Pauli Mohrii, Archiatri Regii, Gener. Vixit 1671.

Theses de mysterio S. Coenæ D. N. J. C., Præfide D. Jacobo Martini. Witeb. 1647. in 4.

Gitarngespräche Volckinnz und Perez, von Verfolgung der Unschuld durch die Verleumdung. Sorz 1648.

Europæ aufgedeckte Bünden; nebst LX. hochwichtigen, und in diesen gefährlichen läufen hochnützigen, Politischen Unterredungen von Staatsachen, auß dem Lateinischen verdeutscht durch N. I. B. Francof. 1653. in 12. Verlio (*tesse Placcia* T. I. *Theatri Anon.*, c. 1., p. 335.) est *Germanica Disquisitionum Politicarum, sive LX. Casuum Politicarum, ex omni Historia seclorum*, a Marco Zuero Boxhornio *avermicus* Hagz A. 1650. in 12. editorum, in titulo solas nominis Interpretis literas initiales, sub præfationis vero finem illud totum, exhibens, qvam Corn. a Beüghem (ab Alb. Bartholino, in *Tr. de Scr. Dan.*, p. 103., sine mentione Idiomatis, Latine tam allegante, deceptus) Scriptis Latinis perperam, in *Bibliogr. Jurid.* p. 17., annumeravit.

NAAMANUS BENSEN, Volgsbülla Strandfrüßus (1.), patre Bennone Nummenen, Commisario, Capitaneo & Senatore Nordstrandz Provinciali, ipsi superflite, matre vero Christina, Boethii Laurentii, Aggerum ejusdem Præfecti, filia, d. 14. Jun. A. 1622. natus, post jacta studiorum in Schola Hufeni, Gymnasiisque Bordesholmensi ac Hamburgensi, fundamenta, per octennium (ab A. 1645. integrum, in Acad. Julia, Herm. Conringii, & Collegarum, fuit Auditor, & J. U. D. A. 1652. est creatus. Sex deinde mensibus Rintelii exactis, Comitisa A. 1653. accessit Ratisbonensis, & in istis, a Christ. Ludovico, Duce Brunsvico-Cellensi, Secretarii Cameralis titulum adeptus, Germaniam, Hungariam, Bohemiam, Italiam, Galliam & Belgium, itinere lustravit literario. Missionē a Principe hoc impetrata, in patriam reverfius, Italiam, Galliam, Angliam & Belgium, Joh. Adolphi Kielmanni, Cancellarii Holstæci, præfectus filius, denuo adiit, & post reditum, a Carolo Gustavo, Rege Sveciz, Status quidem publici, in Provinciis suis Germanicis, designatus est Secretarius, sed, antequam munus hoc suscipere, Tonningæ morbo acuto, d. 14. Mart. A. C. 1659., æt. 37., extinctus. V. M. Georg. Sylvi, Paß. Tonningensis, Sermonem, qvem in exequiis, c. p. XCIII. 4., habuit, Germanicum, Slesvigz A. 1659. in 4. excusum.

Herm. Conringio (in *Epist. ad ipsum, mox alleganda*) juvenis audit doctrinā & virtute præstantissimus.

SCRIPTA.

Exerc. Politica de summæ potestatis subjecto, Præfide Herm. Conringio propofita. Helmftadii in 4. Hanc Joh. Figlovius, Bonifus, ex Acad. Julia in 12. annos relegatus (qvem, postea J. U. D., Elect. Brandeburgi Confiliarium, Judiciūque sulci Criminalis Præsidem, factum, A. 1678. obiisse, Wittenius, *T. I. Diar. Biogr.*, testatur), odio Conringii, qvem loco Benzenii, veri Autoris, est adortus, in *Libro de Imperio absolute & relate considerato*, contra hunc (non autem curante Conringio, ut Lipenius, in *Biblioth. Jurid.*, falso tradidit) Lipsiz A. 1651. in 4., cum Joh. Hülsemanni, Theologi, & Bened. Carpzovii, J. Cti, approbatione, edito, veltut Monarchis nimium tributum, & in Democratas injuriam, impugnavit, ac Monarchomachorum contra dogmata audacter defendit. Ob qvam audaciam a Benzenio, Diatribæ sine vindice, scripto sequenti est castigatus.

Exercitio Politica de Summæ potestatis subjecto, a Joh. Figlovii, aliorumque, ineptiis & calumniis, qvas Liber de Imperio absolute & relate considerato, H. Conringio oppositus, parturit, vindicata. Helmftadii 1651. in 4. Præfata est Conringii, de eadem controversia, ad Benzenium Epitola, in Volumine *Epistolarum* ejusdem, Helmftadii A. 1666. publicato, num. 36., p. 212-225., recusa.

Excerpta qvædam ex Difficulis de modo agendi in Judiciis in genere, & in specie de Processu Reip., tam Romanæ, qvam nostræ Germanicæ, ejusque incommodis & remediis, pro gradu Juris supremo consequendo, Præfide D. Henr. Hahnio, propofita. Helmftadii 1652. in 4.

SIGFRIDUS BENTZEN, Schönefelda Holstæci, Ecclesiæ initio in agro Rendesburgensi patriz, & deinde, ab A. 1703., Meldorpiensis in Dithmaria Australi, Pastor, simulque cæterarum in hac Regiarum Præpositus, morte subita, A. 1709. ineunte, extinctus; Heß. Gothfr. Masii, Theologi Hafniensis, in certamine cum Christ. Thomasio, Jcto Halensii, & Joszæ Schwartzii, Antislitis Cimbriz Regii (inter qvem tamen, & ipsum, similitates tandem enatz sunt haud exiguz (2.)), in Controversia cum Henr. Muhlio, supremo Ducalium Chæronesi nostræ Ecclesiæ Ephoro, Parastata, ob nimiam styli Scriptorum Polemicorum dicacis atque maledici acerbitem, Theologo parum dignam, idem exultationis illorum publicæ, ob qvod Thomasio antehac insultaverat, passus infortunium.

Vernunftgegründeter Bericht, was von einem Scribenten zu halten, dessen Christen durch den Denscher öffentlich sind verdammt, weil ehelicher Eute unter Rahme darinnen von ihm verlegt worden: Dem rechtsgegründeten Bedenken Artizl Friderich Fromholds (*i. e. Christ. Thomasio, de quo Placcius T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 89. consulendus*) entgegengefest von Aetio Dieterich Ehrenhold (*i. e. Siegf. Benzenio*). A. 1692. in 4.

Christianus minime Christianus; oder das Ebenbild Christ. Thomasio, darinn desselben unchristliche und leichtfertige Critique über vieler vornehmen und gelehrten Leute, insbesondere D. Heß. Goth. Masii, Person und Christen, auß dessen ben Monarchegedanken und widerlichen Gedanken, entworfen, sind zugleich die beyden Fragen: 1. vom Vorzuge der Evangelischen religion vor andern, in der Lehre vom Eshoriam gegen der hohen Drigkeit, und 2. ob D. D. eine unmittelbare Ursache der Malesch sey, erörtert, und wider Thomasio Sophismata vindicirt werden. Ratzeburgi 1692. in 4. Hunc Thomasio (in der kurzen Abfertigung der aufführlichen Beschreibung des Picciens Unfalls p. 2. vocat einen formalen passivill, und giftvolle, mit den größten Curialitäten angefüllte, Christ.

Chiliasienfreund und Sabbatarist, welcher sich in einem Unthum ehedemgelesen Passiville (unter dem Titel: Eines Fremdes Schreiben, an einen seiner Freunde, von denen in den Salzwig. Holsteinischen Kirchen entstandenen Troublen, gedruckt A. 1701.) hervergethan, nach der Wahrheit gedrückt und eingetrieben. Altonæ 1702. in 8. In hoc scripto D. Joszæ Schwartzii Præfatio, de suis cum Casp. Herm. Sandhagio & Henr. Muhlio, Theologis Holstato-Gottporpiensis, Controversiis, Libro Vernaculo de Sabbatho A. 1701. præfata, non contra Epistolam solum, qvam titulus memorat, *ad hoc*, & alteram A. 1702. hanc secutam (*Jac. F. S. Sendfchreiben aus Hamburg*), sed & Muhlii

K 2

(1.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisia Borealis*, c. 13., p. 334.

(2.) V. de iis Anonymi *Stoffdringende Würde* an D. Josuam Schwartzem p. 114, 115, 116.

Muhli ipsius Literas ad Joh. Masium, *Disputationi suae quartae de Apodixi Scripturarum* A. 1701. adjectas, summa styli vehementia & acrimonia defenditur. Respondum ei est a Joh. Jac. Schwelavio, Studiofo Kiloniensi, maledicentia usque non minori, imo inoffensivae Brevis, darinn er seinem Freunde den von Siegf. Bentzen erregten Gortgang der in der Holsheimischen Kirchen entstandenen Troublen unparteyisch berichtet (A. 1702. in 4.), & Liber praezera Bentzenii ipse, iussu Frederici, Ducis Holsatiae-Gottorpensis, Kiloniæ, d. 5. Maji A. 1702., publice in foro (testibus Literis ea de re Principis & Senatus Kiloniensis *zeugnia*, eodem A. 1702. in 4. excusis) combustus.

Vindiciae Tractatus D. Jovis Schwartzii in Cap. VII. Michæ Vernaculi, Casp. Herm. Sandhagio oppositi, contra Phil. Blechium, quæ Schwartzii ipse, in *Præfat. modo citata* (lit. r. 4. b.), ab eo expectari iussit, non prodierunt.

ALBERTUS BERENS, Hamburgensis, J. U. D., Toparcha Wandesebeckensis, Filius Alberti Balthazaris Berens, Hafniensis, Commissarii in urbe Hamburgensi Danici atque Holsatici, A. 1652., d. 20. Aug. (teste Joh. Rustio, in Epicedio illi Kripto), mortui (1.).

Disp. de Venatione Fecurum, Præfide D. Jac. Brandmüllero. Basileæ 1660. in 4.

Disp. Inaug. de Regalibus. Basileæ 1662. in 4.

PAULUS BERENS (ab Hendreichio bis, sub vero hoc cognomine, & falso *Bergens*, memoratus), Hamburgensis, J. U. D., in Acad. Rostochienti A. 1611., & sequentibus, commemoratus, Dicafterii deinde Comitum Ostfrizæ auct. Aurencensis (*sati Otto Sperlingius Junior & Ubr. Wmckelias, J. U. L., me docuerunt*), circa A. 1622., Assessor, & circa A. 1644., Vice Præfex.

Conf. de illo Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb. p. 518.*, & Joach. Meieri (Juris cum Professore fuisse Academicum falso credentis) *Deursfeldiana, c. 3., p. 54.*

Disputationes X. Feudales. A. 1611. in Acad. Rostochienti habita. Rostochii 1611. & 1623. in 4. (*Editiones Stettinensis A. 1612. in 4., & Rostochiensis A. 1613. in fol., quæ Draudius, Lipenius & Hendreichius addunt, sicut & Rostochiensis A. 1649. in 4., in Catal. Numd. memorata, nubi non sunt visæ, nec unquam forte prodierunt.*)

Disputationes Academicæ, ad Institutionum Imperialium seriem accommodata, generalia Textus, eidemque convenientes quæziones, firmisimæ Juris rationibus stabilitas, cum objectionibus & responsionibus solidioribus, continentes, ab eo Præfide propolitis. Rostochii 1613. 1621. (*quo Anno tertia proditi Editio*) & 1637. in 4. (*Editio Stettinensis A. 1612., cujus Draudius, Lipenius & Hendreichius, ac Rostochiensis A. 1623., cujus Catal. Numd. & Lipenius sumi resse vorer ne itidem finit chimæricæ.*)

SEBASTIANUS BERENS, Jacobi Fil., Hamburgi A. 1554. in lucem etlitus, & e Schola patria, ut studio daret operam Juridico, in Academiis professus, Leidæ Eberh. Bronchorstii, Rostochii, ab A. 1578. J. Jac. Bordingi Junioris, & paulo post (2.) Witebergæ, per integrum quadriennium, Matth. Wesenbecii, Mich. Tuberi, Eberh. Weyhei & Joh. Limmeri, fuit Auditor. His ducibus adeo brevi profecit, ut A. 1583. non Licentiatum solum titulum, sed & commatitiones publicis docendi prælectionibus potestatem, A. 1584. autem Institutionum Professionem ibidem consecutus sit extraordinarius. Qvam Ordinaria haud dubie exceperit, nisi A. 1585. a patre Senatu inde ad Secretarii effe advocatus officium. Hoc per XVI. insigni fide pariter atque industria, annos functus continuus, dignitatem A. 1601. Senatoriam, A. 1605. Prætoriam, & A. 1614. tandem, ob merita in reipubl. ingenia, Consularem, obtinuit (3.). Legatus patris, A. 1588. Pragæ, ad Imperatorem, A. 1593. in Angliam, A. 1596. Bruxellas, ad Gubernatorem Belgii, A. 1598. Hagam ad Ordd. Fæderatos, A. 1599. in aulas Gallicam & Anglicam, A. 1600. Lubecam & Brunsvigam, ad urbium Hanseaticarum conventus, A. 1604. denuo ad Belgas, Anglos ac Gallos, A. 1607. in aulam Danicam, & tandem A. 1608. Ratibonam, ad Comitæ Imperii, & Viennam, ad Rudolphum II., Imperatorem, uti Diaria singulorum itinerum *avisibilia*, Bibliothecæ relicta publice, testantur, abiit. Summam ejus, in legationibus his obundis, dexteritate non patria solum agnovit, sed & Elisabetha, Anglæ Regina, commendavit, ob ingenium eum facundiam *Oratore Germanicæ* *καὶ ἑξῆς* appellare solita (4.), imo, teste Joach. Morio (5.), dignum arbitrat, qui non unius tantum urbis, sed totius Orbis Europæi, Oratorem ageret. Senex tandem fæpugnenarius, d. 24. Oct. A. 1623. (non autem 1630., qv in meum olim *Cimbriæ Literaræ Prodrumum* irrepti), est mortuus. Laudem præcipuam amor ejus meretur summus in literas, harumque cultores, quos ornandi nullum elabi passus effe occasione, maximus Scholz patris Patronus, Præceptorum fautor, Bibliothecæ, publicis instructæ sumptibus (cui suam moriens legavit), fundator, hominumque eruditum (e quibus Joh. inprimis Wouwerium & Domin. Baudium dilexit) Evergetes. Bonorum, quæ, *ἀπαις* defunctus, reliquit, hæredes, præteritis agnatis, sacras patris scriptas ædes, scholas ac Prochotropheæ, ejusdemque Duodecimvros, ac Templorum Curatores, Testamenti hujus executores esse voluit. Contra quos Fredericus quidem Lindebrogius, J. Cus *πολυμαθὴς* *αὐτῶς*, cui defuncti Vidua, Gertrudis, Joach. Molleri filia, nuperat, jus suum lite forensi conatus est persequi, eoqve fine Responsa Collegiorum Juridicorum, Colonienfis, Tubingenfis, Marpurgensis, Altorfni, Ingolstadtensis & Lugduno-Batavi, nec non J. Ctorum magni nominis exterorum; Hug. Groti, Car. Labbei & Nicol. Rigaltii, sibi faventa, A. 1630. edidit. Sed prævaluit tamen pax, quam vocant, causæ fævi, & Testamenti, Sententiæ Senatus Hamburgensis, & Antecessorum in tribus Academiis Saxonis (Lipienfis, Witebergensis & Jenensis) Decisionibus, Scripto pro eodem Apologetico A. 1633. adjectis, confirmati, autoritas inconculsa perstitit. Scripti Lindebrogiani hic est Titulus: Facti Species eînes auf *Papier* getrachtet, aber unvollzogenen, Testaments S. v. b., und darauf unterschiedlicher Universitäten Rechtsbelehrungen, nebst andern Fragen (A. 1630. in 4.). Apologetici autem pro Testamento sequens: Consilium pro pia causa decitvum, auch zwey auf die ganze Nieder- und Obergerichtliche Acta eingeholte Urtheile, mit andern Beilagen; darinn außgeführt wird, daß der wiedererdtlich angemachteten Appellation außachtet, das am Hamburgischen Richtergerichte ergangene Urtheil zu exequieren sei; in Sachen der Obersten und Diaconen zu Hamburg, & Käger, wider Frid. Lindebrog, J. U. D., beßagten (Hamb. 1633. in 4.). Plura de eius Testamento & controuersia de illo forensi inveniis in Nic. Wilckenii *Vitis Lindebrogiorum Germanicis*, p. 23-27.

Symboli loco Bergius Versu hoc usus est Jambico:

Deo volente, nil valet livor malus.

Monumenti Epitaphii, in Æde Hamburgensi Nicolaitana; ipsi a patre XII. viris, Templorum Curatoribus, & Agnatis, A. 1634. erecti, inscriptionem Ad. Tradigerus Jun. l. c., & Theod. Anckelmannus, in *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 73., p. 27., exhibent.

Joh. Wouweri XVI. ad eum Epistolæ, in *Centuria I. Epistolæ* illius, a Gev. Elmenhorstio A. 1618. publicatarum, prodierunt, plures autem ducentis ineditæ, & *ἀνέγραφοι* quidam, in Biblioth. Johannæ Hamburgensi asservantur.

Dominici

- (1.) Epicedion illud Rithianum in *Parnasso Teutonicæ*, p. 777-780., invenies. (2.) V. Godfr. Sveci *Acad. Witeb.*, lit. r. 3. b., ubi & alterius 5-b. a Bergen Marchici, sit mentio. (3.) V. Ad. Tradigeri Jun. *Scrivm Chronol. Senatû Hamb.*, p. 40. (4.) V. D. Pauli Heijerichii verba, paulo post recitanda. (5.) in *Albo MS.* fol. 20.

Dominici Baudii Carmen, in honorem ejus scriptum, *Lib. II. Poematum Jambicorum*, Leidæ A. 1616. editorum p. 124. Henn. Conradini autem in nuptias cum Gertrude Molleria Epithalamium, *Lib. I. Elegiarum* hujus p. 158. legitur. Conferri de illo possunt Reinh. Heimreichii, Scholtz Hamb. Præceptoris, *Soteria in ejus e Comitibus Katisbonensibus reditum, Orationi de laude frugalitatis*, Hamburgi A. 1608. editæ, adjecta, M. Georg. Fabricii, Conrectoris, *Gratulatione de Consulatu*, ibid. A. 1614. in 4. excusa. Joh. Alb. Fabricii Elogium breve Epigraphicum, *P. I. Memor. Hamburg.* p. 153. 154. 155., obitum, Dom. Baudii *Epistole p. m.* 202. 487. 566., nec non (quorum notitiam Joach. Moria Albo MS. (f. 304.) debeo) Chrif. Theod. Schoffen *Poemata*, ac Frid. Lindebrogii *Epistola Dedicatoria Comm. de crimine lese majestatis*.

ELOGIA.

Dominico Baudio (*Cent. III. Ep. 32.*) *Vir audis eximius, & prudentissimus Senator.*
Joh. Wouwerio (*Cent. I. Ep. 2. & 5.*) *Vir magnus, & (Ep. 13.) Flor populi Svadæque medulla.*
Paulo Helmreichio, Theol. Doctori (*in Ep. Dedic. Scæle Jacobæe*, Senatui Hamburg. A. 1623. *inscriptæ*) *Ciceronianæ facundie excolende artifex, ejusdemque in Acad. Witib. quondam Prof. publicus*, (Fallitur Helmreichius. Noster enim non Eloquens, sed juris, Witbergæ fuit Professor.) *magne Regine Britannorum, Elisabethæ, oraculo Orator Germanicus dictus, quem magna illa Regina, ad se legationes nobilissimas conficientem, semper audivit, venerata suis, inter columnæ Orbis Oratorum collocavit.*
Joh. Alb. Fabricio (*in Pref. ad Erp. Lindebrogii Scriptt. rer. Germ. Septentr.*) *Consul magnis in Remp. Hamburgensum meritis.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. de statu hominum, Præfide D. Eberh. Bronchorstio. Lugd. Bat. in 4.
Disp. de pluris minorisque petitionibus, Præfide eodem. Ibid. in 4.
Enuncutiones XLI. de pænis, Præfide D. Eberh. a Weyhe. Witib. 1582. in 4.
Theses XXXII. Inaugurales de Jure Testium, ad gradum Licentiæ consequendum; ab eo, & Abr. Rockenbachio, Zeopolitano, Id. Mart. A. 1583., propofitæ. Witib. 1583. in f. pat.
Or. de Vita Alexandri Severi, Imperatoris laudatissimi, recitata in Collegio Juridico, cum, ex decreto Facult. Jurid. Witib., lectiones publicas, M. Jan. A. 1583., aufpicarentur. Witib. 1583. in 4.
Disp. duæ de Tutela & cura. Witib. 1583. & 1584. in 4.
Disp. de Scris Macedoniano & Vellejano. Witib. 1584. in 4.
Disputationes, prælectionem Institutionum subsecutæ (*quarum tertiam de donationibus, & quartam de Testamentis, vidi*). Wit. 1584. in 4.
Programma invitatorium ad Orat. aufpicalem Professionis Institut. Extraordinariæ. Witib. 1584. in f. pat.
Progr. invitatorium ad Lectiones rerum divisione & qualitate. Wit. 1585. in f. pat.
Epithalamium in nuptias Joach. Brandii. Hamb. in 4.

INEDITA (quæ in Bibliotheca Urbis Hamburgensis Johanneæ supersunt).

Or. de amplitudine & utilitate Oratoriarum facultatis. A. 1579. recitata.
Carmina Juvenilia, sacra, moralia, &c., a veni profecta haud spernenda, in quorum Sylloge Metaphrasæ Latinæ Metricæ Platorum VI. XV. XXII. XXXVII. LXVI. LXVIII. XCI., Capituli LIII. Elæie, Carminum Pythagoræ & Phocylidis, & Fabularum aliquot Æsopiarum, cum Epicediis, Epithalamiis, Epigrammatis, aliisque plurimis, occurrunt.
Observationes in IV. Libros Institutionum, Rostochii A. 1577. & 1578. scriptæ.
Methodica Explicatio vocabuli juris fusi Jurisprudentiæ. Rostochii A. 1579. scripta.
Tr. in usus Feudales, qui ab Interpretibus vocantur Jura beneficiorum militarium.
Epitome Commentariorum Franc. Duareni in Consuetudines Feudorum, A. 1583. concinnata.
Explicationes *Canonis unici Ext. de pro petis.*, & *L. Omne verbum C. communia de Legat.*, it. *L. Rem majoris 2. Cod. de rescrip. vendit.*, A. 1583. M. Mart., cum Licentiæ gradum ambiret, scriptæ.
Prælectiones Inaugurales in *L. Si pro eo 10. C. Mandat.*
Prælectiones in Lib. I. Instit., & partem Secundi, Witbergæ A. 1583. & 1584. habitz.
Tr. de Emphytevis.
Disp. de fide Instrumentorum.
Axiomata de constituta pecunia.
Tr. de Pænis.
Tractatio de Testamentis.
Tr. prolixus de Testibus.
Or. de privilegiis Scholasticorum, ex Authentica Friderici Imperatoris.
Collectanea in Codicem Justinianum.
Loci Communes Alphabeticæ, ex Jure Civili & Canonico, ejusque Interpretibus, collecti.
Legationum, quibus sanctus est, omnium Ephemerides Historiæ, sermone conscriptæ Germanico, de quibus in Vita jam illius est dictum.

(Taceo, cum hujus fori non sint, XXIV. Actuum Urbis Hamburgensis publicorum ac judicialium. Epistoliarumque; jussu Senatus ad exteros scripturarum, Volumina (in fol.) grandia, ab eo, cum Secretarius adhuc esset, diligentia insigni collecta atque exarata, quæ in eadem Bibliotheca asservantur.)

M. MICHAEL BERN, Diaconus, circa A. 1693., in Dithmaria Wesselfurenfis, & Pastor deinde, circa A. 1703., prope Hamburgum, Wandeskensfis.

Altar der Atheisten, der Soden und der Christen, entgegengesetzt den drei Erpbtiegeern, Edvardo Herbert, Thomæ Hobbes und Bened. Spinoza darinn in 3 Büchern bewiesen wird: 1. daß ein Götzen sey; 2. daß solches von allen Völkern werde bestrafet; 3. daß allein die Christliche die wahre Religion sey. Hamb. 1693. in 8. Commendatur a Chriß. Theoph. Gravius in der Hochteutschen Grund- und hohen Landes-Untersuchung p. 142.

Dreysache Welt, der Christen, der Phantasten (dem Chiliasmo, Naturalismo, Enthusiasmo und Quakerismo entgegen gesetzt), und der bekehrten (nieder D. Balch. Beckers bekehrte Welt), in 3. Büchern vorge stellt. Hamburg 1698. in 4. Cum minus esset vendibilis, novo tantum titulo de Wiederlegung der bekehrten Welt D. Balch. Beckers præfixo, nomineque, Autoris (quem sola litera M. designat) in isto expuncto, denuo venum est exposita Hamburgi A. 1708. in 4. Recensium V. in Val. Ern. Löscheri unschuldige Nachrichten, Sect. IV. A. 1708., p. 243. 244. 245.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

L

Das

Das Recht der Natur, auß der Natur so außgeführt, daß kein Heide, Jude oder Eürcke, auch selbst kein Atheist, und also kein Mensch, sich dessen vernünftig kan begeben. Hamb. 1703. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Mayo A. 1703. p. 195., ubi Auctorem in ea esse sententia, quod Lex naturæ imperium requirit Monarchicum, observatur.

Entdeckung des Urtheilsebens, welches die so genannte neue Christen, mit ihren zu Wandesbeck gedruckten Bibliis Pentapolis vorhaben. Hamb. 1710. in 4. Recensum ejus V. in V. E. Löffcheri ungeschuld. Theol. Nachrichten, *Secl. I.* A. 1711., p. 126-136., & *Parte II.* der gelehrten Famz p. 114. 115. 116.

Göttliches Licht und Recht Hamb. 1718. in 4. de quo Scripto, vindicias mysterii Trinitatis, & divinitatis S. Scripturæ exhibente, consulti possunt V. E. Löffcheri ungeschuldige Nachrichten von Theol. Sachen *Secl. 2.* 1718. p. 350. 351.

Cabinet der Pietisten. Hamb. 1724. in 4.

In *Prefat. Altaris triplicis* idem Scriptor sequentia promittit:

Die Kunst sich beliebt zu machen, oder der Christen Polirick und Ratio Status, auß Prov. XXVIII. 20.

Tractat vom natürlichen Geseze, und daraus stießenden Beseißthume des Göttlichen Wesens.

Tract. vom Bewußten, und daraus stießenden Beseißthume des Göttl. Wesens.

Tract. von der Seelen, und ihrem Wesen, Wirkungen und Unsterblichkeit.

Tract. vom graffen Belgebaude, wieder Cartesium.

Wiederlegung der Materiz primæ, des Gostmachens und Lapidis Philosophici.

Tract. von der subtilen Zauberey, die unter der Bohmischen und Fanatischen Prüfung der Geister vorgehet.

Tract. von der Wahrheit der Christlichen Religion, wieder alle Feinde derselben.

In *prefat. Mundi triplicis* Libros III. contra Bened. Spinosa Ethicam, & dogmata hujus Atheismum promoventia, a seipsum jussit expectari.

M. HENRICUS BERNDES, Lubecensis, Templi initio Cathedralis Ratzeburgensis, deinde, ab A. 1593.

Mariani Wismariensis, & tandem, ab A. 1596., Mariani Lubecensis, Diaconus, d. 20. Sept. A. 1597. mortuus, V. M. Dan. Springingstuthi *Catalogum Ecclesiarum Wismariensium*, & Jac. a Mellen *Indicem MS. Lubecensium*.

Doctrina de reali Communicatione Idiomatum in persona Jesu Christi, plenius & perspicuis Theibus orthodoxe expolita, & verbaliter seu sctitiz Calvinianorum communioni opposita. Witeb. 1595. in 4.

Leichpred. über Christophorum, Herrzog von Mecklenburg, Administratorem des Stiftes Ratzeburg, auß Pf. CXXX. Lubecz 1592. in 4.

Leichpred. über Anna Dreierinn, D. Conr. Schlüsselburgii Ehefrau, auß Pf. XXXIX. 5. 6. 7. Lub. 1592. in 4.

Versio Germanica Librorum III. priorum Theologicæ Calvinitarum D. Conr. Schlüsselburgii, Superint. Scalfundenfis (*Latine antea Francof. A. 1594. in 4. editorum*). Francof. 1596. in 4. Interpret. cujus in titulo nulla sit mentio, Schlüsselburgii detegit Epitola Dedicatoria: Librum quartum, supplementa exhibentem præcedentium, & Francofurti A. 1610. iterum in 4. editum, transse Berndeusius, tunc jam defunctus, non potuit.

Tractat, ob Christus, nach beyden Naturen, in der Person, allenthalben almächtig sey? Rostochii 1598. in 4. (*Juxta Catal. quendam*).

JOHANNES BERNDES CARLINUS, in Civitate Flensburgensi, aut ejus vicinia, natus, e Scholz ejusdem Alumno, Lucz Loffii in Gymnasio Lüneburgensi, per quinquennium, & deinde Joach. Camerarii ac Phil. Melancthonis, in Academiæ Lipsiensi & Witebergensi (quam A. 1549. accessit, Auditor, Lucæque Bacmeisteri (Theologi postea Rostochiensis) commilito; Ecclesiæ Ruralis Brockeranz in Sundevithia, ab A. 1554., Pastor, simulque, ab A. 1566., cæterum, non in hac solum Cimbriz provincia, sed & Insulis Alseni & Arroenfi, Dorotheæ, Christiani III., Daniz Regis, Viduz, subsecutor, ab A. 1571. autem, Reginz emortuali, Sundevithenium solarum (insularibus M. Nicolao Casparo, Episcopo Fioniz, & Frederico II., Rege, restitutus), Præpositus, A. 1588. superstes; Librorum utriusque sexus complurium, in conjugio duplici, parens, focerque M. Nicolai Gerhardi, Hamburgensis, Præpositi & Ecclesiæ Aulicæ Sönderburgensis.

CCCXVI. Epistola ejus ad Amicos (& hos inter, Dav. Chytræum, Lucam Bacmeisterum, Nicol. Hemmingium, &c., Theologos, Vitumque Winshemium & Nicol. Theophilum, Jctos celebres), ac Diocesium suarum Parochos, Latinez, stylo puro, & non ineleganti, scriptæ, a Willehado Fabricio, Ecclesiæ Loydenfis Antistite, Viro erudito, MSSæ peculiariter asservantur Volumine, mihi antehac communicato, Carmina, quæ passim his immiscuit, trivialia sunt, & parum laudis merentur.

JOH. BERNDES, Parochiz D. Margaretz, in agro Stormariz Wiltrienfi, Pastor.

Sorte und tröstliche Erklörung über Pf. CXVIII. 15. 16. 17. 18. Hamb. 1601. in 8. (*Saxonicæ*).

M. NAAMANUS BERNHARDINUS, Hufenfis, Bernhadi Naamani, mercatoris, ex Ingeburga Petrza, D. Nicol. Petrazi, Superint. Ratzeburgensis, sorore, filius, A. 1591. natus, Ratzeburgi, in Avunculi (cui secretorum quorundam Chymicorum notitiam debuit) adibus, per quinquennium, ac deinde in Gymnasio Lüneburgensi atque Gttingensi, Academiisque Francofurtana & Witebergensi, studiis incubuit. Witeberga, quæ illum (ab A. 1612.) integro detinuerat sexennio, & A. 1618. Magistrum creaverat, in patriam redux, Pastor A. 1619., in ejus vicinia, electus est Hattfeldiensis, ac postea A. 1634. Meldorpiensis in Dithmarsia, simulque D. Joh. Cluveri, in Ecclesiis hujus Regiarum Ephia, successore. Obiit, si Joh. Alb. Prætorium, (qui ipsi successit, & sermonem in exequiis, e Devt. XXXIV. 5. 6. 7. 8., habuit vernaculum, Glückstadt A. 1670. excelsum) audias, d. 20. Dec. A. 1669., si vero Epicediorum credas titulo d. 20. Jan. A. 1670., æt. 79. E liberis ejus, e Catharina Ottonia (A. 1619. ducta, & A. 1659. mortua) susceptis, Marcus Mathematicum & Poeseos professionem in Academia obtinuit Gryphica, filiz autem M. Alexandro Christiani & M. Joh. Critgero, illi Dithmarsiz Regiz, huic Ducalis Antistiti, sunt elocatz.

V. de illo M. Joh. Alb. Prætorii *Serm. funebrem*, modo allegatum, & Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarsie*, Lib. III., c. 5., p. 56.

Oratio in obitum Augustæ, regia Danorum stirpe progenita, Joh. Adolphi, Ducis Holstæci, viduz, in Synodo Meldorpiensi recitata, Hamburgi 1639. in 4.

Sermo Germanicus, in exequiis Bruhni, J. U. D., habitus, in 4.

Poema de Germania Græcum *avistæ*, aliquot versuum continens Chiliadas, a Josch. Morfio (*in Albo suo MS. f. 573.*) laudatum.

M. MARCUS BERNHARDINUS, Naamani, modo laudati, filius, Dithmarsus (juxta Wittenium), vel potius forte Hattfeldiensis, A. 1622. in lucem editus, Meldorpii Dithmarforum educatus, Rostochii A. 1647. creatus Magister, Poeseos & Mathematicum, in Acad. Gryphiswaldensi, ab A. 1652. Professor, coelebs d. 10. Dec. A. 1663. æt.

zt. 41., defunctus, cujus nullam in Georg. Christoph. Gebhardi *Memoriis Mathematicorum Gryphiswaldensium*, A. 1693, editis, miror occurrere mentionem.

V. de illo Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. 17.* ad A. 1663. (*lit. Sff. p. 6.*), Joh. Alb. Prætorii *Serm. Fun.* *Paventi habitum*, Joach. Meieri *Dransfeldiana*, c. 3., p. 50., & Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 524.

Sacrum publicum, seu Poema Heroicum, quod immortalis memoriz Chruftiani IV., Regis Daniz, XIII. Kal. Dec. A. 1648., in Acad. Rostochiensis statuit. Rostochii in fol.

Poema Heroicum ad Car. Guft. Wrangelum. Gryphiswaldiz 1652. in 4.

Poema memoriz æternæ Bogislai XIV., ultimi ex regu Gryphorum stirpe Principis, Academiz Gryphiswaldensis nomine sacratum. Gryph. 1654. in fol.

Carmen in Carolum Gustavum, Sveciz Regem. Gryph. 1655. in fol.

Poema de prolapsis literarum Humaniorum studiis. Gryph. 1656. in fol.

Satyricon de artibus hujus seculi. Gryph. 1656. (*V. Cat. Nund. Vern. A. 1656. Lips. p. 38.*)

Disputationes de Juramentis veterum, a Wittemio I. c. ei tributæ.

Carmina complura, seorsim excusa.

M. ARNOLDUS BERNINCK, Hamburgensis, *Callophili* in Societate Cygnza Ristiana donatus agnominæ; Primum & ultimum; *Erites* et *lethes*, ben. Fr. Mariz, M. Michaelis von Oppenbüch, Hamburgischen Predigers, Ehebräutigam, *Ede, auß* Pf. XXXVIII. 22. 23. aufgesetzt. Stadz 1674. in 4.

M. JOH. WILHELMUS BESELIN, Tonningensis, Parochiz ruralis Vollerviganz in Eiderstadiæ Pastor, & cæterum simul ejusdem Ecclesiæ curam, circa A. 1709., Przpozostus.

Pyramidalische Trau- und Eheschule, Achatio Majo, Eidenhamischem Probstin, in einer Zeich Abbandung, aufgerichtet. Slesvigz 1698. in 4.

LAURENTIUS BALTHASAR BESELIN, Slesvicensis, J. U. D.

Disp. inaug. de Delictis, & inprimis de furtis, Przside D. Joh. Mehlbaumio, Helmstadti 1551. in 4.

NICOLAUS BESELIN, Slesvicensis, a Christoph. etiam Hendreichio (*in Pandect. Brandeb.* p. 547.) memoratus.

Disp. Juridico-Geographica de Insulis, Przside D. Sam. Reyhero, Kilonii 1676. in 4.

Disp. Jurid. de Syndicis. Lipsiz 1678. in 4. (Przside D. Godofr. Schultor.)

BESZEKO BESZECONIS, Ecclesiæ Slesvicensis, circa A. 1512., Presbyter, Ecclesiæ hujus *Breviarium*,

A. 1512., iussu Godschalci Alefeldii, Episcopi, Panfis in 8. editum, *cura pervigili* (teste Libri clausula, *medullitus perspersit*, i. e. revidit ac emendavit. Vide quæ de illo, sub Godsch. Alefeldii nomine, diximus).

M. BARTHOLDUS BEVER, Hamburgensis, Gymnasii Bordesholmenfis, circa A. 1643., Subrektor, in literis humanioribus versatissimus.

Carmina varia, non invenusta, seorsim edita.

Carmen de peste Hollandica *avé-20-09*, Vinc. Fabricii scriptum exemplo, cujus ipse, in Epistola ad hunc A. 1636. missa (quam Hafniz, in Joh. Mohtu, Consiliarii Regii, Bibliotheca, MStam offensus), iniecit mentionem.

WERNERUS BEUSTIUS, Hamburgi commoratus.

Lebeseingang auf die Geburt Christi Hamb. 1642. in 4.

ARNOLDUS CHRISTIANUS BEUTHNERUS, Hamburgensis.

Disp. de Sententia media, in Dissertationem nuperam de Libertate Cogitandi Anglicam, Przside D. Corn. Diet. Kochio propofita, Helmstadti 1714. in 4. V. *Partem XLIV.* der gelehrten *Fame* p. 616. 617., & Nova literaria, *Tom VI. du Journal littéraire Paris* I. Subjunct. p. 247. Ubi ea Beuthnero quidem, tanquam Autori, tribuitur, sed hæc censura additur: *Il fait paroître plus de lecture, que de jugement.*

Miscellanea Anglicana, alig. 1. troßl Gesprache von den Gesehen, Münzen, Gebäuden, x., des Königreichs Engelland; 2. vom Englischen Gerecht und Maass; 3. Sieben seine Briefe; 4. Wechselbriefe, Assignment, Trachtbrief, Obligation und Abrechnung; 5. Sechs Historien; 6. drey Auszüge aus dem Register der mülkbelieben Gesehe der Stadt Amsterdam, 7. Einige Loca aus Epicteti Handbuche; 8. zweyhundert sinreiche Sprichwörter; Mit einem kleinen Englischen Vocabulario. Jenz 1713. in 8.

Englisches Lexicon der vornehmsten Wörter, Jenz in 8. edendum, quod promittitur, in *Catal. nund. Lips.* A. 1714. nrm. p. 53.

JOHANNES HENRICUS BEUTHNERUS, Hamburgensis.

Disp. de Præstantia quadam Poëcos Germanicæ præ Gallica & Italica, Przside D. Corn. Diet. Kochio propofita, Helmstadti 1715. in 4. V. *Partem XLVI.* der gelehrten *Fame* p. 770.

Kurz und Gut, oder Handleitung zur Italienischen Sprache, samt einigen Miscellaneis Italicis, zum Nutzen der Lehrbegierigen dargereicht, Jenz 1713. in 8. V. *Catal. nund. Lips.* A. 1713. autumn. p. 44.

M. JOH. GUILHELMUS BIEDERMANN, Lubecensis, Oppiduli Misniz, in Diocesi Annzbergenfis, Gelehrter, ab A. 1699., Diaconus. V. D. Christ. Lehmanni *Nomenclatorem Ecclesiæstium Diocæses Annzbergenfis* p. 46., & *Nova Lit. Germ.* A. 1703., M. Febr. p. 16. Vix. 1708.

Disp. de Luthero Lutheranismo ante Lutheranismum, Przside M. Joh. Gottlieb Mollero. Rostochii 1693. in 4.

Lebteutsche Guspredigt, am dritten Pfingstfesttage A. 1701., aus der Selbst Epistel Act. VIII. 14-17., gehalten. Chemnic 1702. in 4.

JOACHIMUS BIESTER, Hamburgensis, Med. D. (Trajecti ad Rhenum A. 1672. creatus) & in Metropoli primum Angliz Londinenfi (1.), deinde vero in urbe patria, Practicus felicissimus ac celeberrimus, Poliatæ ejusdem, ab A. 1689., inferior, & post Joh. Garmeri obitum, ab A. 1700. (d. 5. Jul.), supremus ac primarius (2.), simulque Societatis in illa Anglicanæ Medicus, marinus Annz Mariz, M. Joh. Dalfovii, Archidiaconi Petriini, Filiz, & D. Mich. Kirrenii, Medici Professorisque Hamburgensis eximii, viduz (3.).

A. Joh. Nicol. Pechlino (*Lib. II. Observu. Medico-Phys.* Obf. 9., p. 222.) *Prædicus* vocatur *Hamburgensium prædicus*.

(1.) V. C. H. E. D. *Relazione di insigne suo Anglicano Op. Bataro*, A. 1710. editum, p. 20. 21. (2.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Ang. A. 1700., p. 294., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 1044. (3.) V. Contr. Sam. Schnurbeichii *Differt. Acad.*, *Prog.* 206., p. 549. 544.

puns, a C. H. E. D. autem, Archiatro Polon. & Saxon. (l.c.), *Prædicator famigeratissimus, Vir omni vultu & gestibus ad humanitatem compositus.*

Disp. Inaug. de Epilepsia. Trajecti ad Rhenum 1672. in 4.

Barbieriger Gegenbericht der letzten Krankheit und vermeinten Schlags, wie auch erfolgten Todes, auß einem von D. Dietrich eingegebenen, und also curirten, Stedhuffe, an der Person Valentin. Heinfs, Rectoris an der Michaelis Schule in Hamburg, D. Andr. Christ. Dietrichs Berichte entgegengeſetzt. Hamburgi 1705. in 8. Schediasma sub Collegii Hamburg. Medici nomine editum, de quo V. *Nova Lit. Germ.*, M. Dec. A. 1705. p. 478. 479. 480. &, sub Dietrichi nomine, suo loco dicenda.

Disquisitione de Peste, oder Untersuchung Pestilentialischer Seuche. Hamburgi 1713. in 4.

Or. inedita de Theriaca Andromachi, ante præparationem ejus, d. 19. Nov. A. 1700., habita. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1700., p. 380. 381.

JOHANNES MATTHIAS BIESTERUS, Hamburgensis, J. U. Licentiatuſ & in patria Prædicator. Vixit 1716. Disp. Inaug. de Probatione Sponsaliorum, Præfide D. Joh. Sam. Strykio propoſita. Halz 1711. in 4. V. de illa *Partem VI. der gelehrten Fama* p. 401. 402.

JOH. PETRUS BIESTER, Hamburgensis, Matthiz, Ecclesiastiz Catharinzi, Filius, Med. D. & in patria Prædicator. (V. *Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 4.*) Vixit A. 1704.

Disp. de Notis gravidarum, Præfide D. Georg. Wolff. Wedelio. Jenæ 1690. in 4.

Disp. Inaug. de natura & usu Acidorum, Præfide eodem. Jenæ 1692. in 4.

MATTHIAS BIESTER, non Hamburgensis, uii Joh. Alb. Fabricius (P. II. *Memor. Hamb.* p. 282.) tradidit, sed (uti ipte in Carmine quodam profetur) Dithmarſus, Johannisqve, Pastoris in Dithmarſia Auſtrali Burgenſis, filius, d. 30. Apr. A. 1635. natus, Edis Hamburgensis Catharinæ, ab A. 1668., Diaconus, &, ab A. 1704., Archidiaconus, ſummaſque totius Ordinis Ecclesiastici Senior. V. de illo Fabricium l. c. Officio ſe A. 1711. abdicavit, & A. 1713. obiit.

Neuabſetzung und Neuabſeggeſchende, der Chriſtlichen Gemeine zu S. Catharinen in Hamburg mitgetheilet. Hamb. 1710. in 8.

PETRUS BIESTER, Hamburgensis, Med. D.

Disp. Inaug. de Phthiſi. Lugd. Bat. 1654. in 4.

ANDREAS BILDERBECK, Lubecensis, d. 23. Oct. A. 1643. natus, & Juris, cui Jenæ & Leidæ vacaverat (poſt iter Literarium per Belgium, Galliam & Germaniam, ſinitum), Licentiatuſ titulum Heidelbergæ A. 1672. adeptus, vitam poſtea in patria egit privatam, & d. 14. Mart. A. 1701., æt. 58., deceſſit. Plura de vita ejus in *Novis Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1701., p. 124. 125., invenies. Conf. J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 3.

Juris Lubecensis patriæ communi Romano-Germanico differentiz, nova eaqve luculenta ſerie digeſtæ, &, pro gradu Licentiz conſequendo, Præfide D. Georg. Giſberto Glöcknero, propoſitæ, Heidelbergæ 1672. in 4. Hanc Diatribam (quam ſuo eſſe duſtu ſcriptam, Nicol. Chriſtoph. Lynckerus, in *Scriptorum Catalogo*, A. 1696. edito, & L. II. *Inſtructorii forenſis*, Sed. 2., P. I., c. 2., lit. d. b., profetur) cæteris, qv J. Civ. & Lubec. differentias congeſſerunt, omnibus Burch. Gotth. Struvius (Gieſſæ, Præfide Lynckero, propoſitam eſſe falſo tradens), in *Biblioth. Juris Selectæ*, c. 3., §. 70., p. 194., prætulit, & Morhofius etiam, T. III. *Polyſt.*, Lib. 6., Sed. 10. p. 112., commendavit.

DANIEL MATTHIAS BILDERBECK, Theol. Studioſus Hamburgensis.

Feſt- und Comödiſche Evangeliſche und Epitoſiſche Fragen, nebst Bibliſchen Kernſprüchen auß dem N. und N. T. Hamburgi 1707. in 8. (V. *Lehmanni Hiſtoriſche Remarques A. 1707.*, n. 52., p. 416.) Vixit A. 1716.

Die XXIV. Artikel der Augſpurgliſchen Confession, in kurzen Fragen und Antworten, mit Bibliſch in Eſprechen, verſeſſet. Nebst einem Anbänge von alten und Zugaben, vor die Jugend. Hamb. 1707. in 8. (V. *Lehm. l. c.*, n. 11., p. 88.)

Eines Chriſten Morgen- und Abendgeſpräch mit Gott, und tägliche Mittagsandacht. Hamb. 1707. in 8.

JOACHIMUS GÜNTHERUS BILDERBECK, J. U. Lic. & Prædicator Hamburgensis, in patria, Templique cathedralis Vicarius, ac Vicariorum, ab A. 1716., Decanus.

Theses variz Inaugurales. Coloniz Agrippinæ 1703. in 4. (V. *Lehm. Hamb. Lit. A. 1704.* p. 5.)

MARTINUS BILDERBECK, Lubecensis,

Oratio de dignitate Literarum humaniorum, in Academia Francofurtana habita. Francof. ad Viadr. 1607. in 4.

CHRISTIANUS BILEFELD, Lubecensis, Hermann, Scholæ publicæ Præceptoris, filius, ex hac digreſſus Academiæ adit Roſtochiensem, Regionontanam (in qua triennio commoratus integro titulum Magiſtri, Brabevæ Mich. Eiſtero, d. 9. Jul. A. 1643., obtinuit), & tandem, cum ſtipendio donatus eſſet Schabbeliano, Wirebergensem. In hac XII. annos exegit continuus, &, cum ſuam in juventute privatam erudiendam ſedulitate Profeſſoribus approbaret. A. 1646. Ordinis Philoſophici adſcriptus eſt Adjunctus, A. 1654. Decanus ejusdem electus (1.), & ſequenti 1655., cum a Comite Stolbergico, ad Eccleſiarum Comitatus ſui Ephoriam, & Oppidi Wernigerodani Paſtoratum, avocaretur, Theologiz Doctör a Joh. Meiſnero creatus (2.), Wernigerodæ, ducta A. 1656. uxore Chriſtina Eliſabetha, D. Joh. Hülſemann, Theologi Wireb. & Liptienſis, Præceptoris ſui, filia, per quinque ſultra ſubſiſtitit, A. 1680. in Miſniam, Oppidi ejus Delitiani Paſtor & Superintendens conſtitutus, migravit, & ſiſc, filium Johannem Chriſtophorum (Theologum poſtea aulæ Haſſo-Darmſtattinæ & Acad. Gieſſenæ primarium) A. 1691. nactus Coadjutorem, vivis A. 1695. exceſſit (3.).

Confer de illo Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 575., & J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 273. 274.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Metaph. de ejusdem & Diverſi natura, diſſione & proprietatibus, Præfide Joh. Scharſio. Witeb. 1645. in 4.

Diſputationes Ethicæ. Wireb. 1646. in 4.

Diſput. XV. in partem Metaphyſicæ generalem. Wit. 1650. 1651. 1652. in 4.

Diſput. in partem Metaphyſicæ ſpecialem. Wit. 1652. in 4.

Diſp. de Subſtantia & Suppoſito, Wit. 1652. in 4.

(1.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witk.*, Lit. I. i. a., & A. Senheri *L. I. Athen. Witk.* p. 130. (2.) V. Svevum *Lit. Eſſ.* p. 6., Sennertum *l. c.* p. 4. 401., & Abr. Calovii *Præf. Inuit. ad Diſp. Inaug.* (3.) V. Val. Ern. Löſcheri *Appendicem der letzten Worte an die Gemeine zu Dreibitz* p. 22. 23.

Disp.

Disp. de Unitate. Witeb. 1652 in 4.
 Disp. de Causis & causato. Wit. 1652. in 4.
 Disp. duz in Cap. III. & XIV. Johannis, Praefide D. Wilh. Lysero. Wit. in 4.
 Disp. Theol. de Conversione hominis, Praefide D. Joh. Scharffo. Wit. 1652. in 4. Hanc Phil. Jac. Spenerus (in *Der Allgemeinen Gottesgelahrtheit* p. 279.) commendat. D. Joh. Muszuo autem, Theologus Jenensis (cujus illa *Tractatum de Conversione* impugnatur), fuisse, sed dissimulato Autoris nomine, refutavit in *der Erklärung der XIII. Religionsstragen*, wider Joh. Reinhardum, Jenz A. 1677. in 4. edita (*Loc. VIII. de Libero Arbitrio*). Contra quem Abr. Calovius, *T. X. System. Theol.*, illum vindicare est conatus.
 Disp. de Fœdere inter diversæ religionis homines, Witeb. 1654. in 4. (*Catal.*)
 Disputationes Pneumaticæ. Wit. 1654. in 4.
 Fides Veterum, & imprimis fidelium mundi antediluviani, in Christum, verum DEum & hominem, deque ejus passione meritoria, adversus pestilentem Novatorum, maxime Georg. Calviti, hæresin, e Scripturæ testimoniis, & Ecclesiæ consensu, asserta, & ad Titulum Doctorem consequendum, Praefide Abr. Calovio (*verò illius Autore*), ab illo defensa. Witeb. 1655. & 1700. in 4.

II. GERMANICA.

Wahrer Christen gedultiges Schweigen, und vertrauliches Reden zu Gott, in ihren Nöthen; oder Leichpred. über Phil. Ern. Forsterum, J. U. D. und Stolbergischen Räumern, auf Pl. XXXIX. 11. Gotha 1659. in 4.
 Gründlicher Beweis und Verthädigung etlicher nothwendigen Klagen, so die Lutherischen wider die Reformirten führen, dem Büchlein eines namloßen Calvinisten (dessen Titel: *Klage und Antwort, oder Gründe. Decanantwortung der Klagen, welche die Lutheraner wider die Reformirten führen*, darauf zu vernehmen, was der Reformirten zu genügender Glaube sey) entgegengesetzt. Liptz 1660. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS BLIHARD, Slesvicensis, Med. Doctor & in patria Practicus.
 Disp. Inaug. Medica curiosa de Cuscuta (dem Filschraute), Praefide D. Georg. Wölg. Wedelio propofita. Jenz 1715. in 4. V. de illa *Partem XLVII. der Gelehrten Fame* p. 854.

JOHANNES BLANCKIUS Parochiz ruralis in provincia Duc. Slesv. cognomine Schwanfensis, per annos 27. teste Schutz-Reichio (*in Dissert. Acad., Progr. 1825. Joach. Filii A. 1685. dicato exequiis* p. 469.) Pastor.
Chrensfule des alten Mittelalters fischerer Doctor von Brömlen, Herrn Hans Brömlen, als er den 8. Martii A. 1677. entschlafen, zu Ehren aufgerichtet A. 1677. in 4.

OTTO BLANCKIUS, Schönkircha (dicionis Prezensis pago) Wagrius, Templi, in civitate Lubecensis, D. Mariz Magdalenz Burgensis Ecclesiastes d. 5. Febr. A. 1685., Petri autem Diaconus d. 30. Jun. A. 1687., electus, d. 11. Nov. A. 1692. mortuus, & in xde Catharinza humatus, V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*.
 Carmen de Vita propria Germanicum, a moribundo conscriptum, iussu ipsius, post obitum, paucis inferis, excussum, & in exequiis distributum, recitum autem Lubecz A. 1716., in Joh. Hilmeri von Gütth genährigter *Obectz*, cap. 5. p. 86-92. Conf. de illo Georg. Henr. Götzii *Prefationem* A. 1709. *Elogiis* 80. *Theologorum Memoriarum præfationum* p. 5.

GERHARDUS BLASIUS, Leonhardi, Supremi Joachimi Ernesti, Ducis Holstæ-Pflönensis (cui Diatribe *Nostri de Cordis Principatu* A. 1646. est inscripta) Architecti, in Aulam postea a Christiano IV., Rege, Danicam ad idem evocati officium (1.), Filius, Johannis Blasi, J. U. Doctoris & in Urbibus Lugduno-Batava atque Amstelodamensis Præficus, suo a nobis loco celebrati, Frater Germanus, & Christiani Longomontani, Mathematici Academiæ Hafnienfis Incluyti, Affinis (2.), *πολύτροπος*, Homeri instar, credi voluisse videtur, cum in Scriptis diversis, modo Holstiarum (3.), modo Amstelodamensium (4.), ipsemet se appellaverit, Medicinz, cujus Sacris in Acad. Hafnienfi Simon Pauli (5.), in Lugduno-Batava autem Alb. Kyperus (quo Praefide A. 1646. publice disputavit), & Collegæ, ipsum initaverant, Doctor creatus, Praxi hujus Amstelodami late breviter, ut a Senatu A. 1660. ejusdem in Gymnasio Illustri Professor (6.), nec multo post Nosocomii Urbani Medicus, ac Bibliothecz Publicæ Praefectus, confirmaretur, Senex Locum inter Academiæ Naturæ Curiosorum Germaniz Imperialis Collegas, cum *Podalirii Secundi* Agnomine, A. 1682. obtinuit, & eodem paulo post vivis excessit (7.), Filium relinquens *παύλοπον*, Abrahamum, a quo Jobi a Meecken, Chirurgi Amstelodamensis, *Observationes Medico-Chirurgicæ* & Sermones Belgico in Latium sunt transvæ, & hocipto Anno Parentis emortuali (8.) Amstelodami editæ. De singulis ferme Studii Medici partibus, non viva solum voce, in Gymnasio & Auditorio domestico, sed Scriptis etiam haud paucis, bene mereri studuit, imprimis tamen de Anatomico, novis etiam aliquot Inventis (e quibus *Tunicam Arachnoidem*, *Medullam Spinalem investientem*, *ab ipso primum notatam*, Casp. Bartholinus Junior (9.), & rationem medullam eandem, e theca sua, integram, sine laceratione ulla, eximendi, in *Anatomic* ejus A. 1666. fultus expositam, Henr. Oldenburgius (10.), celebrant) locupletato. De Ductu Salivalis in maxilla superiori exterioris, Amstelodami A. 1660. in zdibus ejus detecti, Invento, inter ipsum, & Nicol. Stenonium, Hafniensem, Auditorem domesticum, ac Anatomicorum postea Principem (cui ab omnibus hodie istud tribuitur), enata est Controversia, Scriptis etiam agitata publicis, cujus Historiam accuratorem Adversarii reservamus Elogio, & paucis hic tantum delibabimus. Ipse diu, antequam Stenonium Amstelodamum advenisset, a se, nihil tale cogitante, forte fortuna notatum, & huic dedisse superficiali primum demonstratione, in Collegio privato Anatomico, ac mox soli, cum id a se petivisset, accuratori, ostensum esse, contendente (11.). Stenonium contra, a se primo ac solo ductum hunc, d. 7. Apr. A. 1660., in ovillo capite, in *Edibus Blasiæ*, esse observatum, & Hospiti, qui istius inquisitioni manum nunquam admovent, nec sententiam rogatus certi quid respondere de illo poterat, ostensum, paucisque post diebus in Capite canino, ac Leidæ tandem in humano, itidem deprehensum, affirmabat, ad ipsius Joh. Blasi, Jcti, Hospitis sui Fratri, qui, Amstelodami eodem commoratus tempore, omnibus sectionibus fraternis interfuerat, ac in Literis nihilominus ad Henr. Eysionum, Professore Acad. Groningensis Medicum, datis, inventionis gloriam sibi tribuerat, provocans testimonium (12.). Quem cum Amstelodamo

- (1.) V. de Parente hoc Epistolam Nostri Dedicatorem ad Frid. III. Regem Daniz. Editioni suæ *Synagmatis Anatomici* Joh. Vellingii præfatione. (2.) V. *Epist. ejus ad Thom. Bartholinum*, *Cent. III. Epistolarum* hujus Medicinalium, num. 22. obviat, p. 186. (3.) V. *Titulum Disp. de Principatu Cordis*, A. 1646. editæ. (4.) V. *Titulum Insuper Jac. Princæps* in præf. quæm A. 1659., & *Orationis Inauguralis Amstelodami*, quæm A. 1660. publicavit. (5.) Hunc Præceptorum suum vocat in *Prefat. Synagmatis Anatomici Vellingiani* (6.) V. *Orat. Inauguralis*, cujus in Scriptorum Catalogo occurrit mentio. (7.) V. *Catalogum Collegiarum Acad. N.C. Germanicæ*, Anno I. *De viris Ill. Musici* *Anteuerum illius A. 1694. adjectum*. (8.) A. 1682. in 8. (9.) in *Specimine Historiæ Anatomicæ* p. 209. (10.) in *Abstr. Philos. Antiquæ*, M. Febr. A. 1666. p. 37. 38. *Edit. Latina* Lipsiæ. (11.) V. *Epist. ejus ad Thom. Bartholinum*, num. 2. allegatum, p. 180. 181. 182. 183. (12.) V. Stenonii Epistolam ad Thom. Bartholinum, d. 22. Apr. A. 1661. scriptam, in hujus *Cent. III. Epp. Med.*, num. 24., p. 87-90.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

M

Iodamo Leidam digressum Vasculi hujus Salivialis novi in Cadavere etiam Humano demonstratione, Collegii privati Sylviani Membri in Nofocomio facta, applausum Doctorem Medicinæ publicorum, Francisci de le Boe Sylvii & Johannis ab Horne, meruisse, Horniumque idem, a se deinceps in publica observatum Anatome, Stenoniani nomine aliquoties insignivisse, Blasius rescivisset, per Literas ad Fratrem datas, duobus Professoribus, modo laudatis, & paulo post in *Medicæ Generalis*, A. 1661. editæ, Proœmio, Eruditissimis omnibus, sibi illius inventionem debent, non Stenonio, significavit (1.). Iste Stenonius, post Literas privatas Eristicas inter utrumque aliquamdiu reciprocatis (2.), tum Epistolam ad Thom. Bartholinum, Præceptorem, prolixam, d. 22. Apr. A. 1661. exaratam, & ab hoc *Centurio Medicinalium* suarum A. 1667. insertam Tertiz (3.), tum *Disputationem de Glandulis oris*, & *nuper observatis inde prodromibus Vasis*, eidem inscriptam, & Leidæ A. 1661., Præfide Johanne ab Horne, publice deitensam, opposuit, Ductusque controversi Invento sibi vindicato, Blasium, in *Medicina Generali*, nec ortum, nec egressum verum, ei assignare potuisse, & ipsam, e qua tam eleganti copiosissimorum rivulorum consuetudine prodit, glandulam usui destinasse ignobilis, præsertim inculcavit. A Blasio ipso publice nihil est repositum; sed in privata tamen ad Bartholinum Epistola, d. 16. Jul. A. 1661. scripta, & eidem, cui Stenonina, qua longe est prolixior, *Centurio Bartholinianarum* inserta *Tertia* (4.), & Exercitatio Leidensis operose examinata atque impugnata, & Autor ejus plagii ac ingratitude in *Præceptorem* pridum acerbè infimulatus. Bartholinus, Blasii amicus, & Stenonii Præceptor, sed in hujus partes, licet dissimulare id conetur, promior, in Responsis ad hunc d. 10. Maji, ad illum autem Kalendis Septembris, Hafniz A. 1661. exaratis (5.), utrumque ad concordiam serio hortatus reconciliare, sed frustra, quod, Stenonio licet obsequium pollicente (6.), Blasius iratior ad sibi transmissis fileret (7.), allaboravit. Prodit autem A. 1662., loco illius, in arenam, Præceptoris & discipuli Hyperaspistes, Nicol. Hobokenus, Medicus Ultrajectinus, qui, in Corollariis Disputationis Inauguralis, Ductus etiam Salivales maxillæ inferioris Whartonianos Blasio perperam vindicare conatus, sed a Bartholino (8.) erroris convictus, edito Ultrajecti A. 1663. (9.) *Novo Ductu Salivali Blasiano in lucem protrahere*, controversi in maxilla superiori primum illum fuisse inventorem, Stenonium autem hunc plagio ipsi furripuisse, animose asseruit. Sed ab Achille hoc Anatomico, cui impar erat congressus, reposito *Prodromo* (in quo, uti Ephemerides Gallorum testantur Literariz, Blasium in *Medicina* Idiotam esse, neque, ut novi aliquid detegere possit, idoneum, *Ductum autem Salivalem, buic ab illo asserum, a suo plane differre, monstravit*), facile ad silentium est redactus (10.), & tot tandem Certamini, minus certe (cum jam olim ductus iste Abenslinz, Haly Arabi & Isacco, teste Bartholino (11.), innoverit, & a Julio quoque Caserio, sub Mulculi licet nomine, fatente ipso Stenonio (12.), sit observatus) necessarius aut gloriosus, publicato A. 1664. insigni *Observationum de Musculis & Glandulis Specimine*, finis impositus. Novo Certamini, quod Nostro, Medicinæ hæcenus usu receptæ Patrono, cum Hoste illius & Novatore nostris temporibus inclyto, Cornelio Bontekovio, in Disputationis de *Idero*, Amstelodami habitæ, Actu publico acutus a se notato, imminere videbatur, Mors interveniens Senem eodem A. 1682. opportune subduxit, quo hujus *Notæ Præparatorie in Corollariis, Disputationi sue de Idero a Gerb. Blasio appositæ quibus ad calumnias, quas ille in conspectu nupero effudit, responderetur, & ex Jure & Jurisconsultis, quæ sit Medicorum imperitia, & quæ ea culpabilis & poena digna, ostenditur, inprimis autem Blasii mendacium, quo Autoris Libros de Chirurgia & Febribus famulos Libellos esse dicebat, refutatur*, ibidem (13.) in lucem prodierunt.

Conferri de Nostro, præter Epistolas Ipsius, Thomæ Bartholini & Nicol. Stenonii, de Certamine cum hoc Anatomico, mutuas, *Centurias Tertia & Quartæ Medicinalium* Bartholini, Hafniz A. 1667. excusis, insertas, cætera item Scripta Partis utriusque, quæ modo memoravimus, Eristica, & Autores alios, hæcenus allegatos, possunt Thomæ Bartholini (*Lib. II. Carminum* p. 59. 60.) duo in laudem ejus Epigrammata, & Ol. Borrichii unicum, in *Deliciis Poetarum Danicorum* Frid. Roosgardii, *T. II.*, p. 453. 454., occurrent, nec non Catalogi Scriptorum ipsius imperfecti, a Joh. Arn. von Linden *Lib. I. de Scriptis Medicis* p. 213., Georg. Abr. Merclino in *Lindenio Renovato* p. 348. 349., Corn. a Beughem in *Bibliographia Medica & Physica novissima* p. 32. 33. 388. 428., ac *Conspectu I. Apparatus ad Hist. Liter. novissimam* p. 52., & Christoph. Hendreichio in *Pandect. Brandeb.* p. 598. 599., exhibiti.

ELOGIA.

Lipfienfibus (in *Actis Erud.*, M. Jan. A. 1682., p. 11.) Vir audit, cujus famam diversa Scripta Medica atque Anatomica notissimam reddiderunt.

Th. Bartholino, in Epigrammate in Institutiones Medicas (*Lib. 2. Carm. p. 59.*) *Ducus Amstelii, & Paris clava Sororum*, ac *Cent. IV. Epp. Med.*, Ep. 4., p. 17., Vir doctissimus & laude dignus. (Conf. Epigramma ejusdem in effigiem Blasii, (*Lib. 2. Carm. p. 60.*)

Conf. Viç. Schneidero (in Carmine Editioni *Synagmatis Anatomici* Joh. Veslingii Blasianæ A. 1666. præfixo) *Medici Luxque Decusque chori*.

Ol. Borrichius, in Carmine, paulo ante allegato, in *Instit. ipsius Medicas* (*T. II. Delic. Poet. Dan.* p. 453. 454.), & has, & cætera ipsius Scripta, Anatomica, Chemica, Practica, commendat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

N. PROPRIA.

Disp. Physicæ de Principatu Cordis, Præfide Alb. Kypero proposita, Lugd. Bat. 1646. in 4to.

Impetus Jac. Primerosii, Doctores Medici, in Vopiscum Fortunatum Plempium, Amstelodamensem, Professorem Medicinæ Lovanienfem, refulsus. Amstelod. 1659. in 4to. Oppositum est hoc Scriptum Primerosii *Destrationi Fundamentorum Medicinæ Plempii*, Roterodami A. 1657. in 4to. editæ.

Oratio Inauguralis de noviter inventis, Amstelodami, sub initium Prælectionum Medicarum, d. 7. Oct. A. 1659. habitæ. Amstelod. 1659. in 4to. Partem ejus maximam Corn. a Beughem, in Prolegomenis *Syllabi sui recens in re Medica, Physicæ & Chymicæ, exploratorum*, Amstelod. A. 1696. in 12. excusit, curavit recudi.

Oratio Inauguralis de deis, quæ Homo Naturæ, quæ Arti, debeat, in Athenæo Amstelodamensi, d. 5. Oct. A. 1660., cum Medicinæ Professionem ordiretur, recitata. Amst. 1660. in fol. Subjuncta ei sunt Carmina Joh. Christenii, J. C. Henr. Eyffonii & Joach. Borgessii, Professorum Medicorum Groningenfium, Joh. Bant. a Lamzwerde, Med. D., & Joh. Blasii, Fratr. Encomiastica.

- (1.) V. Stenonii *Epist.* modo laudamus, p. 87-92., & Blasii *Epist.* ad Barthol. *ibidem* *Cent. III.*, n. 43., p. 162. 163. (2.) V. Blasii Epistolam *l. c.* p. 163. (3.) *num. 24. p. 80-90.* (4.) *num. 43. p. 118-119.* (5.) Responsoria ad Stenonium *Cent. III. Epp. Med.*, *num. 31. p. 95-96.*, altera autem ad Blasium, *num. 44. p. 97-101-102.* leguntur. Conf. *Centurie IV. Ep. 4.* ad Nic. Hobokenum, p. 161. (6.) *Ep. I. Cent. IV.*, A. 1662. scripta, p. 3. (7.) V. Barthol. *Cent. IV. Ep. 17. p. 116.* (8.) in *Epist.* ad illum A. 1662. data, *Cent. IV. Epp. Med.*, *num. 4.*, p. 17. 18. (9.) in *rs.* (10.) V. Dn. de Sallo *Ephemerides Eruditorum Galicæ Annis 1661.*, *num. 12. (d. 23. Mart.)*, p. 114. *Edit. Lat. Nisibianæ.* (11.) *Cent. IV.*, *Ep. 4. p. 18.* (12.) in *Ep.* ad Bartholinum, *Cent. III. Epp. hujus Med.*, *num. 24. p. 87.* (13.) Amstelod. 1682. in 8.

Medicina Generalis, nova accurataque Methodo fundamenta exhibens, Amstelod. 1661. in 12. Auctior, sub Titulo *Medicina Universalis, Hygieinæ & Therapeutice fundamenta exhibentis*, ibidem A. 1665. in 4to, recusa. In huius *Præfatione* Ductus salivæ in Maxilla superiori inventionem vindicare sibi, contra Nicol. Stenonium, conatus, *Disputatione* huius, illi A. 1661. oppositæ, de qua paulo ante in *Vitzæ* est dictum Historia, occasiorem præbuit.

Disp. de Corde. Amstelod. 1661. in 4to.
Disp. de Ventriculo. Amst. 1661. in 4to.
Disp. Anatomica de Abdomine. Amst. 1661. in 4to.
Disp. de Calido Innato. Amst. 1661. in 4to.
Disputationes II. de triplici Cœctione. Amst. 1661. in 4to.
Dispp. Duz de Valetudine conservanda, Amst. 1661. in 4to.
Disp. de Pleuritide. Amst. 1661. in 4to.
Exercitationes Medicæ de Humoribus (Chylo, Sangvine, &c.). Amst. 1662. in 4to.
Disp. de Hepate. Amst. 1662. in 4to.
Disp. de Pulmone. Amst. 1662. in 4to.
Dispp. duz de Hydropse. Amst. 1662. in 4to.
Disp. de Dyfenteria. Amst. 1662. in 4to.
Medicatio Cataleptici. Amst. 1662. in 4to.
Anatome Contracta. Amstelod. 1665. in 12.
Anatome Medullæ Spinalis, & Nervorum inde provenientium, Figuris aliquot illustrata. Accedit *Observationum Selectiorum Collegii Medici Privati Amstelodamensis Pars Prima*. Amstelod. 1666. in 12. Recensum Libelli novique Inventi, de ratione Medullam Spinalem integram, e Theca sua, sine laceratione ulla, eximendi, in eo proposito, exhibent Henr. Oldenburgh *Acta Philosophica Anglicana*, M. Febr. A. 1666. num. 22. p. 327. 328. Ed. Lat. Lips. & *Ephe-meris* (quam Corn. a Beughem, in *Conspectu I. Apparatus ad Hist. Lit. Noviss.* p. 52., allegat) *Eruditorum Italica Anni 1675. Tertia*.

Institutionum Medicarum Compendium, Disputationibus XII., in Athenæo Amstelodamensi, publice ventilatis, absolutum. Amstelod. 1667. in 12. Carminibus illud Encomiastis commendarunt Thom. Bartholinus (*Lib. II. Carm.* p. 59.) & Ol. Borrichius (*T. II. Delic. Poet. Danorum Frid. Roosgardii* p. 473. 474.). Quorum ultimus ita de illo: *Ecce Machaonias inter via tuta Charybdes,*

Vix Ariadneum certius illet opus.

Observationum Anatomicarum Collegii Privati Medici Amstelodamensis Pars Altera, in quibus præcipue de Plicis Pancreatæ, ejusque Succo, agitur, Figuris elegantioribus illustrata. Amstelod. 1673. in 12. (Pars Prior *Anatome Medullæ Spinalis* A. 1665. erat adjecta.)

Miscellanea Anatomica, Hominis, Brutorumque variorum, diversam structuram maxima ex parte exhibentia. Amstelod. 1673. in 8.

Observata Anatomica in Homine, Equo, Simia, Ove, Vitulo, Testudine, Echino, Glire, Serpente, Ardea, variisque Animalibus aliis. Accedunt Extraordinaria in Homine Reperta Præterquam ac Anatomia illustrantia, Cum Figuris. Amstelod. 1674. in 8.

Zootomiz, seu Anatomies variorum Animalium, Pars Prima, Amstelod. 1676. in 8. (*Memorata in Corn. a Beughem Bibliogr. Med.* p. 37.)

Observationes Medicæ rariores. Accedit Monstri triplicis Historia. Amst. 1677. in 8. Recensum earum Joh. Gallesius (contineri illis *les Choses les plus rares, i. e. res rarissimas, judicans*), in *Diario Eruditorum Gallico*, *Ephem.* 24. A. 1678. (ad d. II. Jul.), p. 295. 296. exhibuit.

Medicina Curatoria, Methodo nova conscripta. Amstelod. 1680. in 120. V. de illa Galloesium, modo laudatum; *Ephem.* 25. A. 1680. (ad d. 2. Dec.) p. 342. 343.

Anatome Animalium variorum, Amstelod. Volatiliuni, Aquatiliuni, Serpentum, Insectorum Ovorumque, Structuram naturalem, ex Veterum, Recentiorum, propriisque Observationibus, proponens, Figuris variis illustrata. Amstelod. 1681. in 4. Maximam partem ex aliis congesta est Autoribus, & in Quinqve divisa Partes, quarum Prima (cui Sciagraphia etiam Nutritionis Animalium, ex Theodori Aldes, five Matthæi Sladi, accessit Opusculo) Brutorum variorum Terrestrialium (Bovis scil., Tauri, Vaccæ, Cameli, Canis, Castoris, Chamæleontis, Echini, Felis, Felis Zibethicæ, Histricis, Leonis, Ovis, Porci, Simiz, Tigridis, & Ursi), Secunda, Ovi & Pulli, huiusque Generationis, Historia (quam ex Aquapendente, Harzo, & aliis, collegit) aucta, Volatiliuni (Aquilæ & Pflæti), Tertia Aquatiliuni (Acus Marini, Aftaci, Canis Carchariz, Crocodili, Gammari, Lampetæ, Lucii, Phocæ, Phocæ, Ranz & Rajæ), Quarta Insectorum (Bombycis, Ephemeræ &c.), & Quinta tandem Serpentis, Dissectiones Anatomicas, modo singulas, modo binas, ternas, quaternas, pluresve, a diversis Anatomicis, præsertim tamen Parisiensibus. Amstelodamensibus, M. Aug. Severino, Thoma Bartholino, Nicol. Stenonio, Ol. Borrichio, Car. Drelincurtio, Justo Schrædero, Laur. Wolffrigelio, & Blasio ipsomet, institutas, complectitur. Recensum eius invenies in Lipsiensi (quibus *Anatomies animalium diversorum Comparativæ Specimen audit illustrare*) *Actis Eruditorum*, M. Jan. A. 1682., p. 11., Abb. Roqvii *Diario Erud. Gallico* A. 1682., *Ephem.* 20., & (quas Beughemius *Conspectu I. Appar.* p. 52. his addit) Londinensi *Memoris Ingeniosorum Anglicis Anni 1682.*, num. 3. Commentatur a Günth. Christoph. Schelhammero (*Anatomem tamen cum brutorum enarrare, non a se institutam, sed prout ab aliis acceptam*, simul monente) in *Addit. ad Cœnringii Introd. in Art. Med.* p. 177.

Disp. de sêtero. Amstelod. 1682. (De *Nois Provocatoriis*, quas Corn. Bontekoe hujus *Corollaris* eodem A. 1682. opposuit, in *Vita Nostri* jam dictum est.)

Epistola prolixa, ad Thom. Bartholinum d. 16. Jul. A. 1661. scripta, qua (uti in *Vitzæ* Historia fufius exponitur) Ductus Salivæ controversi inventionem sibi vindicare, & Nicol. Stenonii *Disp. de glandulis Oris*, & nuper observatis inde prædentibus vasis, A. 1661. sibi oppositam, refutare est annixus. Prodit in Thomæ Bartholini *Epistolarum Medicinalium Centuria III.*, Hafniæ A. 1667. in 8. excusa, num. 43., pag. 158 - 184., una cum Responfionibus Bartholini, illi num. 44., p. 184 - 188., subjuncta.

D. ALIENA.

Joh. Hieron. Pulverini, Medici Neapolitani, Medicina Præctica de curandis, juxta hodiernum usum, singulis humani Corporis Morbis. Editio Septima, ex ejus recensione. Lugd. Bat. 1649. in 8. (Alias Editiones Lindanus *Lib. I. de Str. Med.* p. 369. recenset.)

Joh. Beguini Tyrocinium Chymicum, Notis perpetuis illustratum & auctum. Accedit Zach. Brendelii *Chymia*. Amstelod. 1658. & 1669. in 12. (V. Lindanum l.c. p. 213. 332., Beugh. in Bibliogr. Med. p. 27. 32., & Borrich. in *Carmin. supra citato*.)

Joh. Veslingii, Mindani, Prof. Medici Patavini, Syntagma Anatomicum, publicis dissectionibus aptatum, a Gerh. Blasio, cum Commentario suo, recensitum. Amstelod. 1659. in 4. Recusum deinde emendatius & auctius, cum eodem Commentario atque Appendice, ex Veterum, Recentiorum, propriisque Observationibus illustratis, ibidem A. 1666. in 4. & Ultrajecti (juxta *Acta Erud. Lips.*, M. Nov. A. 1695., p. 535.) A. 1695. in 4. An Patavina illius, ac Commentarii Blasiani, Editio, quam Pet. Maria Frambottus, Typographus Patavinus, A. 1677. est meditata, cuique Georg. Hieron. Welfchius (teste Luca Schrockio Jun. in *Memoria Welfchiana* p. 49.) augmenta quædam suppeditavit, in lucem prodierit, ignoto. Commendatur a Thoma Bartholino & Conr. Vict. Schneidero, in præfixis Encomiis Metricis, nec non ab Ol. Borrichio, in *Carmine in Institutiones ejus Medicas*, supra jam allegato, ita canente:

Seu fabre incisus libet excurrisse per artus,

Atque Orbem humano quærere in orbe novum:

Durius contra de illo tulit Judicium Günth. Christoph. Schelhammerus, in *Addit. ad Conringii Introduct. in Art. Med.* p. 175., eum *Utilissimum Veslingii laborem, Commentario suo, potius fassasse, quam ornasse*, pronuncians, & in *Introduct. in Physiologiam* p. 20., istud verbis histic repetens: *Joh. Veslingii Syntagma Anatomicum, in Compendii usum conscriptum, prolixo & inutili Commentario fadaviss nuper Blasius, ut ait Additamentum rerum noviter inventarum, quod subjunxit, non contentendi fuit usus; nemo enim hactenus ea collegit in unum, ac juvenuti legenda exhibuit.*

Pet. Morelli Methodus præscribendi formulas Remediorum, cum annexo Systemate Maternæ Medicæ, Methodo medendi, & formulis Medicamentorum præscribendis, accommodato; revisa, aucta & Commentario illustrata, a Gerh. Blasio, Amstelod. 1659. 1665. & 1680. in 12.

Phil. Mulleri Miracula & Mysteria Chymico-Medica, Libris V. enucleata, ab ipso denuo, cum Notis suis, edita, Amstelod. 1656. & 1659. in 12. (V. Beugh. *Bibliograph. Med.* p. 33. 186.)

Thomæ Bartholini Spicilegium duo ex Vasis Lymphaticis, ubi Virorum Clapudis morum, Glissonii, Pecqueti, Backii, Catiærii, le Noble, Tardy, Whartoni, Charletoni, Bilsii, etc., sententiæ expenduntur & examinantur (quorum prius A. 1657., posterius autem A. 1660., Hafniz in 4. scorsim prodierat), junctim a Blasio edita, Amstelod. 1661. in 12. (V. Thomæ Bartholini *Catal. Scriptorum suorum* p. m. 44., Ejusd. *Diff. de Incendio Bibliothecæ* p. 93., & Alb. Bartholini *Lib. de Scriptis Danorum* p. 140. 141.)

Fortunii Liceti, Prof. Patavini, de Monstrorum Causis, Natura & Differentiis, Libri Duo (*Venerit ante A. 1634. excusci*), Gerh. Blasius recensit, & Monstra quædam nova & rariora, ex Recentiorum Scriptis, addidit. Editio novissima, Iconibus Monstrorum præcipuorum adornata. Amstelod. 1665. in 4. Gallicam ejus, a Blasio illustratam, Versionem, cum Anatomica sua Descriptione, tum Partium Mulieris Genitalium, tum Monstri Gandavensis, Joh. Palfyni, Anatomicus & Chirurgus Gandav., A. 1708. Leidz in 4. edidit. V. *Acta Erud. Lips.* M. Sept. A. 1708., p. 414-417.

Laur. Bellini, Prof. Pisani, Exerc. Anatomica de Structura & Usu Renum, ab ipso denuo edita, Exemplisque Renum monstrorum additis aucta, Amstelod. 1665. in 12. Recula, & altera Bellini Exercitatione de Cultus organo aucta, Lugd. Bat. A. 1711. in 4.

Thomæ Willisii Opera, cum Notis Blasii edita. Amstelodami 1682. in 4. (*Memorantur in Biblioth. Carpzeviana*, P. II., p. 529. & Chr. Hendreichii *P. B.* p. 599.)

II. GERMANICA ET BELGICA.

Ontleding des Menscheliken Sijchams beschreven, en in verschadene Figuren afgebeelt. Amst. 1675. in 8. Scriptum ipsius Belgicum, in præfixo Joh. Viammodammi, Med. D. Carminè itidem Belgico commendatum, & a Verlione *Syntagmatis Anatomici* Veslingiani Belgica, sub eodem publicata Titulo, & jamjam memoranda, uti Beughemius (*in Bibliogr. Med.* p. 428.) testatur, diversum.

Joh. Veslingii Syntagma Anatomicum, oder künstliche Zerlegung des Menschlichen Leibes, durch G. Blasium aus dem Lateinischen ins Deutsche übersezt. Mit Figuren. Lugd. Bat. 1652. in 4. (V. Beugh. l.c. p. 388. 418.), Noribergæ 1676. in 8., it. A. 1688. in 8.

Joh. Veslingii Konstige Ontleding des Menscheliken Sijchams, opt bet Latijn in 't Nederduits vertaelt. Lugd. Bat. 1661. in 8. (V. Beugh. l.c. p. 428. 444.)

INEDITA.

Anatomia Monstrorum Generalis, cum Figuris Encis; Hanc, Amstelodami in 4. edendam, in *Catalogo Nundinarum A. 1682. Vernalium Lipsiens.* p. 36., est pollicitus.

JOHANNES BLASIUS, Leonhardi iidem Filii, & Gerhardi, modo laudati, germanus, si non patria (cum Lugduno Batavum se alibi (1.) appeller) ortu tamen Cimber, J. U. D., & Advocatus in Urbibus Bataviæ Leidensi & Amstelodamensi haud incelebris, Medicinæ etiam (ad quam animum olim adjecerat (2.)) & literarum elegantiorum peritus, nec in Poeti infeliciter versatus, Vix. 1677.

Thom. Bartholinus, in Ep. ad eum, paulo post alleganda, ita ipsum alloquitur: *Parem te ubique monstras, sive orationem pedibus certis confringas, sive libere per argumentum decurras.*

Ol. Borrichio (in *Pocm.* p. 414.) *Themidis audit & Apollinis delirium.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Inaug. Jurid. de Adulterio, carmine peculiari a Rob. Keuchenio (in *Libro Heroicorum, Musis juvenilibus inserto*) commendata.

Eberh. Bronchorstii, Jcti Leidensis, Comm. in Tit. Digest. de diversis Regulis Juris antiqui, ab eo recognitus, & subinde auctus. Amst. 1677. in 12. (V. Beugh. *Bibl. Jur.* p. 22. 31.)

Epistola ad Thom. Bartholinum, de Lud. Bilsii, & Asseclarum, adversus ipsum scriptis ac calumniis, d. 25. Mart. A. 1661. scripta, & Bartholini responsoria, d. 10. Apr. A. eod. exarata, junctim Hafniz A. 1667., in *Centuria Epp. Med. Bartholini Terria*, num. 19. & 20., p. 73-76., prodierunt.

II. BELGICA.

Pet. Laurembergii Accera Philologica, est 400. nüttelest Historien, uut bet Hoogduits vertaelt. Lugd. Bat. 1640. & 1656. in 8., it. (*Juxta Beugh. in Bibliogr. Hist.* p. 527.) Amstelod. 1661. & 1666. in 8. Quæ Editiones posteriores 600. exhibent Historias,

(1.) In *Carminè*, Gerardi Fratris Orationi Inaugurali adjecta. (2.) *V. Ep. ejus ad Thom. Bartholinum, mox memorandam.*

67

Urschlagboom der Goeden en Goodinnen. Lugd. Batav. 1661. in 12. (*Catal.*)
Thomæ Bartholini Responsio ad novas Observationes Biltianæ contra Zaslum, una cum Castigatione Epistolæ
maledicæ Lud. Biffii, in qua Biltianæ artes deteguntur, & dignitas Professoria vindicatur; a Blasio e Scrm. Lat. (qvo
Hutiniz A. 1661. prodit) in Belgicum translata. Amstelod. 1661. in 12. (*V. Th. Barthol. Catal. libror. suorum, & Alb.
Barthol. Tr. de Scr. Dan. p. 142.*)

Fidamantæ Stacten en Byggen aan Celestina. Amst. 1663. in 12. Opusculum Erotico-Metricum, de qvo V. Epi-
grammata Th. Bartholini (*l. 2. Carm. p. 97.*) & Oh. Borrichii (*T. II. Delic. Poet. Dan. Rostgaard. p. 454-455.*) Enco-
miastica.

De vertiefte Mercurius, beladen met hondert Minno-Driven. Amstelod. 1660. in 12. (*Catal.*)

INEDITUM.

Editio Poematum Aufonii curiosa, ab eo (*teste Borrichio in Dissert. de Poetis p. 74.*) promissa.

HERMANNUS FRIDERICUS BLATZEN, Lubecensis, Templi in patria Cathedralis Diaconus A. 1705.,
d. 3. Dec., electus, & d. 20. Dec. inauguratus, V. *Nova literaria Lubecensis, M. Apr. A. 1706., p. 124.* & J. H. a See-
len *P. I. Athen. Lubec. p. 274. 275.*

Biographiz Germanicz Georg. Ritteri, Pastoris Petri Lubecensis, A. 1705., Ant. Wincleri, J. U. D. & Consulis, A.
1707., Christoph. Wendii, Templi Cathedralis Antistitis, A. 1719., Lubecz in sol. edit., & similes forte aliorum plu-
rum. V. *Nova lit. Lubec., M. Dec. A. 1706., p. 369., & M. Mart. A. 1707., p. 95.*

NICOL. BLEIER, senatus Lubecensis, per annos 37., Musicus & Cornicen, d. 3. Maji A. 1658., æt. 68.,
mortuus.

Erster Theil neuer Paduanen, Galliarden, Canzonen, Syphonien, Balletten, Volten, Couranten, und Sarabanden,
mit 5. Stimmen und Basso Continuo. Lipf. 1642. in 4.

ANTONIUS BLIERSTORP, Colmaria Hoffatus, Ecclesiæ in Kedingia Asselensis, circa A. 1681., Parochus.

Aritmeth-Geometr. - Quadrat- und Cubic-Cosifische Exercitien, in sich fassend CXX. lustige scharfsinnige Quadrat-
und Cubic-Cosifische Kunst- und Scherzfragen, nebst XIII. nach Poetischer Art entworfenen Aufgaben, nach den Regeln
Cardani über die Cubic-Cosif. Glückstadt 1670. in 8. Recula sunt hæc Problemata, cum Christ. Vogtii, Scholæ Staden-
sis Præceptoris, Solutionibus illorum, Hamburgi 1681. in 4.

In præfat. Edit. prioris, ipse Autor, cum solutionem horum Problematum, tum gründlichen Unterricht von der Qua-
drat- und Cubic-Cosif, nebst einem Zusaßunge von numeris Polygonalibus, promissit; in posterioris autem Proemio pro-
missum, maneris Ecclesiasticæ occupationes prætexens, retractavit.

ALBERTUS BLOK, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, gener Mart. Böckelii, Aulæ Hoffato-Got-
torpiensis Cancellarii, Vixit A. 1704.

Disp. Inaug. de unico Teste nullo teste, Præfide D. Burch. Bardilio. Tubingæ 1681. in 4.

JACOBUS BLOK, Hamburgensis, J. U. Lic.

Juris Civilis & Canonici ab Hamburgensium Statutis differentiz principes, Præfide D. Wolfg. Ad. Lauterbachio ad
disputandum propositi. Tubingæ 1656. in 4.; recuz postea in *Volum. II. Dissp. Jurid. Tubingenfium*, sub Lauter-
bachii habitatur præsidio, ibidem, sine anni mentione, in 4. Commendantur a Nic. Chr. Lynckero, *Lib. II. Instru-
ctio forensis, Sect. II., P. I., c. 2., lit. d. 1. b.*, & Vinc. Placcio, in *Idea fcti Hamburg. perfecti, Musis Juridicis inserta*,
c. 3., p. 162.

Disp. Inaug. de Actione Pauliniana. Basileæ 1657. in 4.

JOHANNES BLOMIUS, Hamburgensis, Anno circiter 1620. in lucem edinis, Vir eruditus, & ob πολυμά-
Seuæ haud vulgare, & vitæ longiori, & morte meliori ac placidiori, dignissimus. Henricum se Vegetum, Gymnasi
Professorum, in juventute, non Præceptorem solum, sed & parentem alterum, habuisse, in præfat. *Nuxdumque Caseliani*,
testatur. A. 1657., a Senatu patriz, Georg. Schumachero, primo Bibliothecz publicæ Præfecto, datus successore,
per tria huc lustra præfuit, horaque succivas, partim Juvenum ingeniorum in Historia Literaria, aliisque Polyma-
thiz partibus, institutioni, partim vero librorum eruditorum scripioni, impendit. Tanta ejus in studiis fuit sedulitas,
ut sæpius integrum *vuxdumque*, in Musarum, cui præerat, sacrario, libris affixus, pervigil solusque transigeret, & vitæ
hac sedentaria profundam contraxerit melancholiam, quæ animum tandem, sui impotentem, vitæque ob numerorum
perplexum calumnias, ut, monito Senecz (*Ep. 70.*) obtemperans, exitum ex hoc domicilio, ante horæ fatalis adventum,
circumspiceret, adegit. Cum enim, d. 9. Apr. in cuius locum 12. Marti a Wittenio perperam substituitur) A. 1672.,
intra Bibliothecz more suo se abdidisset parietes, inter preces ac suspiria, non sine lachrymis effusus, e trabe scilicet Biblio-
thecz infelici, annos 13. natus, se ipsum suspendit, & amicis, qui, per aliquot dies, jam mortuum in urbe frustra
quæserant, tecto ædificii Senatus jussu aperto, d. 12. Apr., tristissimum, flexis genibus, & complicatis precantis instar
manibus, pendulus, exhibuit spectaculum, biduoque post in Ædis Michaelitanz cimiterio, sine pompa funebri, est
sepultus. In mensa conclavis schædula fuit inventa, cui monbundus sermone hæc inscripserat vernaculo: *In superiori
MSSorum repository mille Marce Lubecenses afferuntur, & quibus centum Orphanotropho destinantur, reliquis autem
cognatis egestatis presis relinquo. Vita hac excedo, calumniorum, quibus homines improbi famam meam lacerant, per-
fectus. Domum Jfus, qui me redemit, mei, animæque mee, miserentur! Bibliotheque libros aliquot incomposui tradidi.
Valere: Deus mei vestramque miseretur.* Hanc mortis ejus Tragica historiam Henrico Heldio, J. U. Lic., ejus Ci-
vi, debent.

Confer de illo Henr. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII. (ad d. 12. Mart. A. 1672.)*, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Me-
mor. Hamburg. p. 119.*, & Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb. p. 602. 603.*

Vinc. Fabricii dux ad illum Epistolæ, A. 1659. & 1660. exaratz (in quarum priorè *Virum solida eruditione instru-
tum* eum appellavit), in Fabricii *Operibus*, Lipfiz junctim editis, p. 379. 380. 405., leguntur.

SCRIPTA EDITA.

Joh. Caselli *Nuxdumque*, seu Carmen Heroicum de ratione studiorum nocturna & diurna, prolixo Henr. Vegetii,
Professoris Hamburgensis, Commentario illustratum, hujusque monibund jussu a Blomio editum. Accedunt ipsius
Blomii Oratio de Vita Henr. Vegetii, & Epistola de morte ejusdem ad Vinc. Fabricium, A. 1659. scripta, Hamburgi
1659. & (cum Hexæmetro Blomio) 1673. in 8. Oratio & Epistola de Vegetio seorsim recuz sunt in M. Reinh. Henr.
Rollii *Decade II. Memor. Philof. renov.*, Rostochii A. 1710. in 8. edita, p. 182-254.

Dissertationes duæ: 1. de Renovatione Salomonis in Ophir, ad 1. Reg. IX. 26. 2. de Purpura & cocco, ad Matth.
Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

XXVII. 28. Accedit vera Hierosolymæ veteris descriptio, juxta mentem Joh. Bapt. Villalpandi, Hamb. 1660. & 1667. in 8.

Hexæmeron, sive Indicis Historico-Philosophici, omnes omnium rerum, & Controversiarum maxime seculorum, quæ ad usum, tum Philosophiæ, tum etiam Historiæ, pertinent, fontes, secundum successionem omnium seculorum, ab initio mundi, ad nostram ætatem, aperientis, Pars Prima, in qua admirandum opus Creationis, sex dierum intervallo absolutum, continetur. Hamb. 1664. & (cum Joh. Casellii Notis & Quæstionibus, ac H. Vagetii Comm. in istud) 1673. in 8.

Monumentum nobilitatis, Georgio a Schrödter a Leopoldo Imp. collatz. Hamb. 1667. in 4.

Orator reformatus. Hamb. 1668. in 12.

Mercurius Evhodiæ, vulgaris Grammaticæ monstrans negligentiam, ex Gerh. Joh. Vossii diligentia æstmatam. Hamb. 1668. in 12. (Verbis Vossii plerumque utitur.)

Epistolæ ejus & Stanisl. Lubienicij, Equ. Poloni, de Cometis Annorum 1664. & 1665., mutaz, in Lubienicij Theatro Comæto, Amst. A. 1668. in fol. exculto, T. I., p. 895-907., obvix.

Alitophilus, Novantiqva Comædia, nunquam antehac edita, quæ omnium, in urbe Mexico ante actarum, comparationem amplitudine vincit, nunc primum a Luca Escarboto, Mexicano, luce donata & Latine versa. A. 1668. in 4. & 12. Satyra est ψυδωδύμενος contra D. Mich. Kirstenium, Gymn. Hamb. Professore, ejusque amicos quosdam, Blomii adversarios. Cujus cum D. Rud. Capellum, Collegam suum, Autorem esse falso suspicaretur Kirstenium, innocentem virulentis Scazonibus (quos Vindicias Philæthæ & Sociorum, contra Lucam Caprimulgum Radentem Escarboto infcriptis) acerbe admodum est infectatus, uti in Capelli & Kirstenii Vitis narrabitur. Conf. Placcij T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 257-258. 497. 498.

Apopalatione integri operis de Causis corruptarum Scholarum. Hamb. 1669. in 12.

Tr. de nobilitate juventutis institutione, a Wittenio & Hendreichio II. cc. ei tributus.

Tr. de educationis ratione & temporis collatione. in 4. (In Catal. MS. Biblioth. Placciane memoratur, & a præcedenti forte non est diversus.)

Joh. Blumii Tr. de Paradiso, Hamburgi, teste Lipenio (P. II. Bibl. Theol. p. 415.), editus, mihiqve haud visus, an huic debeatur, dubito.

INEDITA ET AFFECTA.

Index Catholicus, non librorum, sed rerum & argumentorum in iis præcipuorum, additis Autorum nominibus, libris & capitibus, servata successione omnium seculorum, ad nostram usque ætatem: Opus vastum, cujus Pars prima est Hexæmeron, A. 1664. editum.

Observationes in universa Ciceronis opera, quarum partem, libros illustrantem Rhetoricos, Henr. Heldius, J. U. L., possedit.

Philosophus Ecclesiasticus, universæ eruditionis, a diversis Autoribus diffuse sparsimque tradita, Compendium IV. Voluminibus exhibens, quo, vel Indicis loco in præcipuis Scriptores, vel Locorum Communium instar, in quavis re dubia, eruditus Lector uti potest, cujusque Volumen I., de iis quæ in natura sunt & sunt, MSum (in 4.) in Biblioth. Hamburgensi publica superest.

Collectanea in Platonem & Aristotelem.

Manuductio ad Joach. Jungii Logicam Hamburgensem, quæ, una cum quatuor Scriptis præcedentibus, in Pref. Hexæmeri, A. 1664. est promissa.

Tractatus de Philosophiis, Græcis, Scholasticis, & eorum Commentatoribus, qui MS. in Biblioth. Placciana, Hamburgensi publice donata, privata Henr. Heldii, J. U. L., aliisque, asservatur.

Opus de Causis corruptarum Scholarum, cujus Αποσπασµα Jov. A. 1669. prodit.

Tract. de Baculis Veterum, quem editum Wittenius & Hendreichius II. cc. falso perhibent.

Joh. Casellii Epistolularum Helmstadiensium Editio, quam, ab Henr. Vagetio promissam, a se, in Or. de vita Vagetii, jussit expectari.

REINHOLDUS BLOMIUS, Hamburgensis, J. U. D., Vir πολυγλωττῆς & interioris prudentiæ civilis laud: Aorenissimus, simulqve literarum elegantiorum peritissimus, Joach. Jungii, Joh. Ad. Tasfii & Henr. Vagetii, in patriæ Gymnasio, Herm. Conringii autem & Jctorum, in Acad. Helmstadiensi, fuit Auditor. Ex itinere redux literario, Ostfrisiæ initio Principis, circa A. 1653., Consiliarius fuit intimus, deinde vero Juris in Acad. Heidelbergensi Professor. Academico postea huic muneris, Caroli Ludovici, Elect. Palatini, jussu, valedixit, Aulæ ab eo suæ Procancelarius, Judiciiqve lupremi Præfex. A. 1665. constitutus (1.). In odium eum illic Subditorum, quod, exhausto Principis consultatus ætario, nova tributorum ac onerum vocabula illi suggestisset, chartæqve sigillatæ monopolium in Palatinorum introducere fatigasset, incurrisse, Phil. Andr. Oldenburgerus publice (2.) tradidit, ab ipso Blomio, in Defensione Epistolica, A. 1669. refutatus. Gratia interim Electoris, teste Pufendorfio (3.), excidit, & a Rege deinceps Sveciæ, non quidem ad munus (uti Oldenburgerus (4.) credidit) Præsidis Pomeraniæ Svedicæ, sed ad aliud officium dignitatis præcipue in provinciis Germanicis Politicum, est evocatus, regiæqve simul ad Comitæ (quæ jam ante etiam Palatini jussu adierat) Ratisbonensi legatione perfunctus, ac Bremæ tandem, in otio vitæ privatæ literario (5.), confenuit. Qui cum tot muneribus publicis, usque non infimis, in aulis Germaniæ, multos per annos, sit gavisus, suspecta mihi non immerito est Autoris Anonymi, qui Scripto Joh. Wigandi de Neminißis Germanico, A. 1693. reculo, Præfationem adiecit, Christ. Thomasio oppolitam, narratio sequens de illo vernacula (6.): Ich triffte, vor 12. Jahren, durchs Lüneburgische, und sam in Compagnie mit einem vornehmen Theologo, der den R. Blumen bey sich hatte. Dieser führte einen ziemlich vernünftigen Discurs, daß ich den Theologum veranlaßet wurde zu fragen, wer der route? da er denn selbst besandte, daß er das Glück nie haben können, zu einer gewissen rechtschaffenen Civil-Bedienung zu gelangen, und könnte er nicht anders denken, denn daß die Ursache, daß er sich zu Helmshtadt den Paqvill wider D. Scharium zu machen verleißen lassen. Vixit A. 1689.

Vinc. Fabricius, in Epist. ad Henr. Vagetium A. 1659. scripta, & in Operibus p. 387. obvia, eum elegantis vocat ingenii juvenem, & in Scazonibus in Exerc. illius Academicam (ibid., in Lib. Poem. Miscell., p. 621.), ita alloquitur:

Venuste Blomi, corculum juvenutis,
Quem laudis ardor, morbus eruditum,
Honestæ labes mentis ignæ, magnæ,

Ultra profanæ plebis extulsi sordes;
Qui sacra Phæbi, masculæqve doctrinam,
Amocinates cum scientiis jungis.

(1.) V. Phil. Andr. Oldenburgerii Itinerarium Germaniæ Politicum, sub ficto Constantini Germanici nomine editum, p. 307. 308. Morhofii T. I. Polyhist., Lib. I., c. 25. p. 314., & Sam. Pufendorfii Epist. ad amicum per Germaniam p. 46. (2.) l. c. (3.) l. c. (4.) l. c. (5.) teste Christoph. Schrædero Jun., ap. Placcium T. I. Theatri Anon., c. 9. p. 314. (6.) p. 14.

Phil. Andr. Oldenburgeri (l. c.) *ſic audit, qui in ſummo gradu regnandi artes caluit.* Chriſtoph. Schraderi Jun., Duc. Brunſv. Conſiliario (apud Placcium l. c. p. 354.) *Vir doctrina & prudentia eximius.*

SCRIPTA EDITA.

Diſp. de Phyiſicis quibusdam Syllogiſm. demonſtrationis ſpeciem prae ſerentibus, Præſide D. Joach. Jungius Hamb. 1637. in 4.

Diſp. Jurid. de Compensationibus, Præſide D. Joh. Lotichio. Helmſtadii 1644. in 4.

Anſhelmi Janſoni Judicium Peripateticum, ſive *Ereolus (Satyra Juſtini, qua Joh. Scharſii, Theologi Wiſebergiſis, ſtylum Barbariſmi Solociciniſque ſciantem facere exagitat).* Sine loci & anni mentione in 12. primum, typis (teſte Calixto) Belgicis, deinde vero Germanicis in 4. (& Jacobi quidem Wellero, quem Calixtus allegat, judice Helmſtadii), prodiit. Editionem duorum quaternionum ultimam ipſe vidi, & circa A. 1647. excuſam eſſe judico. Blomium Satyræ hujus (qua Scharſii, Præceptorem ſuum, Joach. Jungium, Philoſophum excellentem, temere, ſed inſolenter, aggreſſi, audaciam ulciſci, niſi fallor, voluit) verum eſſe Autorem, Morhofius jam olim mihi retulit, & Placcius deinde (T. II. *Theatri Anon. & Pſeudon.* p. 373.) Chriſtoph. Schraderi Jun. teſtimonio confirmavit, Vindicias contra eam Scharſius, in *Appendice Reſponſi, Georg. Calixto reddit.*, ac Witcb. A. 1649. in 4. impreſſi, exhibuit, & ab omnibus pro libello voluit haberi famoſi, ſed nihil tamen ad rem faciens reſpondit. Mitius contra eandem Georg. Calixtus, in *Programmate Anti-Scharſiano, Diſſertationis de duabus Queſtionibus Appendici A. 1650. ſubjecto* (lit. L. I. b. L. 2. a.), huic verbis ſubſtitit judicium: *Aſſeritur mihi ſcriptum quoddam Satyricum, oppido falſum, in quo Scharſius, ſub Ereoli titulo, Barbariſmi & Solociciniſmi accuſabatur. Nec injuriam ei ſuſcipi, exempla, ibi producta, reſtabantur.* Quibus, in Editione iterata, adduntur ſequentia: *Aggreſſi Scharſius, quod oblatum a Studio paucorum pagellarum, Ereolum inſpexerim, & Autorem libelli vocat ſcurræ Satyricum, & maledicum Sycephantum. Sed quum, quæ productæ ſcurræ & maledicum Sycephantum apprehendantur, ut mihi certo aſſerant, qui conſulerant, num eum jure meritoque ſcurræ & maledicum Sycephantum appellaverit, aliorum eſſe judicium. Quæſita virum ſeruant, ſi veſtiunt aure æthereæ, jam ſorte ſuam vindicabit. Solent videlicet cultiores homines in barbaros Priſciani perſueller Satyræ interdum lader. Conſer ejusdem Reſutationem Calumniarum Jac. Welleri vernaculam. §. 121. & hujus Appendicem, §. 15., ac Epitbolz Joh. Chriſt. Boineburgii de illa Excerpta in B. G. Struvii *Foſſe. II. Ad. Liter.* p. 15.*

Franc. Hotomanni Anti-Tribonianus, ſeu Diſſ. de ſtudio Legum, ad Mich. Hoſpitali, Cancellarii Gallici, mentem A. 167. Kripta, Juris Juſtinianeſis Romani vitia, & uſum in Gallia exiguum, oſtendens, quæ ex editione Anni 1603. Gallica poſthuma, & Biblioth. Frid. Linderbrogii ſibi ſuppeditata, Latine a ſe verſam, ævumque publiavit Hamburgi A. 1647. in 8. Blomium interpretem eſſe, Joh. Eſenhartus, in *Programmate de ratione docendi Pandectarum*, Helmſtadii A. 1697. edito, p. 6., & Vinc. Placcius (ad Pet. Axenii provocans teſtimonium) T. I. *Theatri Anon. & Pſeudon.* c. 3. p. 201. 202., teſtantur. De ipſo Hotomanni libello *Observationes ſelectæ Haſenſes, ad rem Lit. ſpectantes* (quæ prolixum ejus exhibent recensum), T. I., *Obſ. IX.* §. 1-17., p. 93-108., Rolandi Mareſii (*vere aureum* vocantis) *Lib. II. Epp. Philol.*, Ep. 18., p. 331. 332., Adr. Bailleti *Tr. Gall. des Satyres perſonnelles*, T. II., p. 156-162., Frid. Jac. Leikberris (Corpori Juris Juſtinianeſis contra illum qualitercunque patrocinari) *Vite J. ſt. Curum*, p. 238-241. 261., Dan. Grøth. Mølleri *Diſp. de Franc. Hotomanno*, §. 59., p. 36. 37., & Placcius l. c. poſſunt conſuli. Recuſus eſt, curante D. Georg. Beyero, Lipſiæ A. 1704. in 8., præmiſſa Chr. Thomæſii Delineatione Hiſt. Juris Rom. & Germanici.

Deſenſio per Epistolam ad amicum, ſub literis nominis initialibus R. B. edita. in 12. (p. 1.) Scripta eſt Francofurti d. 16. Apr. A. 1669. (in cuius locum A. 1696. a Placcio ſubſtituitur), & Conſtantini Germanici, ſive Phil. Andr. Oldenburgeri, filius de ipſo (in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 301. 302.) narrationibus oppoſita, V. Placcium l. c., T. I., c. 3. p. 354.

Tr. de formis Rerumpublicarum, ſub ſiſto Julii Flori nomine, curante Joh. Chriſtiano, Barone a Boineburg, editus, quem mihi non viſum, Blomio deberi Morhofius mihi retulit. Diverſus is haud dubie eſt Julii Formoſi *Theſibus de formis rerumpublicarum*, A. 1680. in 8. editis, & plagulam vix implentibus unicis, tantoque Viro indignis.

Velitatio adverſus quendam Metaphyſici regni aſſertorem, in 4. excuſa, & in *Catalogo MS. Biblioth. Placciane* illi tributa.

Carmina varia, ſparſim edita, nitida & ingenioſa, & quibus mihi ſe obtulerunt:

1. Epithalamium in nuptias Vinc. Fabricii, *Appendici Operum hujus adoptiva* p. 790. 791. infernum.
2. Epicedium in obitum D. Georg. Calixti, Helmſtadii A. 1656. in 4. excuſum.
3. Inſcriptio manibus ac tumulo D. Joh. Struckii, Cancellarii Sveco-Bremenſis, conſecrata, & in Gebh. Theod. Meier *Monumentis J. ſt. Curum Acad. Juliae*, p. 124-130., recuſa.
4. Iambi in obitum Jac. Lampadii, J. C. & Cancell. Brunſvic., *ibid.* p. 149. 150. 151. obvi.

[De Epistolam Frid. Linderbrogii, J. C. & Polyhiſtoris Hamburg., Centuriis aliquot, & Volumine Epistolarum, a Viris doctis ad eundem ſcriptarum, quæ in Biblioth. ſua Blomius aſſervabat, V. Morhofii T. I. *Polyhiſt.*, Lib. I., c. 25., p. 34., & Vitam Linderbrogii, ſiſto a nobis loco exhibendam.]

M. BERNHARDUS BLUMIUS, Lubecenſis, Scholæ in Thuringia Numburgenſis, circa A. 1613., Rector (l.), Templi poſtea patriæ Cathedralis Diaconus Kal. Aug. A. 1614., & Paſtor d. 13. Apr. A. 1626., in Mathæzi Crumbringeri locum, electus, dieque 4. Januarii A. 1631. mortuus (2.); & quo duos Chr. Hendreichius (3.) effinxit Scriptores.

Tyrocinium de myſtero S. Trinitatis, horrendis contra illud blaſphemis, cum omnium Photinianorum, tum inprimis Fauſti Socini in Tr. de Deo, Chriſto & Sp. S., oppoſitum. Jenæ 1614. in 4. (J. Catal. Nund., & Bold. ac Lipen. in B. T.)

Poenitentiarium Chriſtianum, oder Chriſtliches Beicht- und Communicantenbuch, in Predigten, Andachten und Gebeten, verfaſſet. Gryphiswaldiz 1619. in 8., & juxta Catal. quendam) Lubecæ 1659. in 8.

Sanctus Eccleſiæ Romano-Catholicæ; das iſt: Gründl. Bericht von der geſchmitten Heiligkeit der Römisch-Catholischen Kirche, darinn angezeigt wird, daß die Päbſtliche Kirche unſchuldig und zu meiden ſep. Lubecæ 1629. in 12. V. de illa Val. Ern. Lößcher Unſchuldige Theol. Nachrichten, Sect. V. A. 1718., p. 781-784.

Chriſt. Friedr. und Freudenſprecht, von ſchuldiger Friedfertigkeit aller Menſchen, nach dem wiſſen dem Keyſer und Röm. Reich in Dänemark geſchloſſenen Frieden, auß J. CXXXIII., gehalten. Lub. 1629. in 4.

Chriſt. Dancz und Jubelpredigt vom verlorenen und wieder gefundenen Gekgebuch, zum Andenken der Übergabung der Augsburgiſchen Confeſſion, auß 2. Reg. XXII., d. 24. Jun. A. 1630. gehalten. Lub. 1630. in 4.

N 2

EMMA

- (1.) V. Wolf. Heideri, Profeſſ. Jen., Epithalamium in nuptias ejus cum Eliſb. Kochis, L. 2. *Poem* 4. p. 400. 401.
- (2.) V. Jac. a Mellis
- (3.) in *Pandect. Brandeb.* p. 406.

EMMANUEL BLUMIUS, Hamburgensis.

Disp. de dolore Hypochondriaco, vulgo, sed falso, putato splenetico, Præfide D. Mich. Ertmüllero propofita. Lipsiæ 1671. in 4. Illa, tanquam Autori, ab Hendreichio *l. c. p. 606.* tribuitur.

JOACHIMUS BLUTING Senior, Judicii Provincialis Slesvigo-Holstænci Advocatus, Hartwigi, in eadem ætate versatus, parens, Slesvigæ commoratus. Vixit A. 1630.

Glossæ veter. Gründliche Erklärungen des Jütischen Rechtsbuchs und aller drey Theile desselben, Blasii Eckenbergeri Versificationi Nomo. Canonis Jurici Saxonicæ, in novissima hujus editione, Flensburgi A. 1717. in 4. excusa, ab Editore Emano. Wölsfeldo, Advocato Flensburgi, sunt adiectæ, atque ita lucem tandem viderunt. Eadem esse videntur cum *Mervio Cimbrico*, auctoris illius à me annuato in præf. nov. *l. pag. 47.*, de quæ illis intelligenda sunt verba sequentia *Ærici Mauriti, in præf. Speciminis Confill. Kilon. obvia: Mstrum Commentarium Anonymi, sed qui fertur esse Blutingii, in quosdam juris Jutici Articulos quovque vidimus. Ferunt, Autorem illum typis definisse, sed prohibuit um Christiam IV., Regis, autoritate, quid fieri noluerit.*

Observationum ejus IX. de Nomocanone Jutico Argumenta, in Nic. Pet. Sibberii *Bibliotheca Historica Dano-Norvegica*, c. 8., p. 286. 287.: Caputurum vero 38. Tractatus dom Erbgange, nach dem Jütischen Recht, in Sam. Reyheri *Historia juris universali* c. 45., p. 358-364. fuisse enumerantur. MSSa ejus de Emptione & venditione Prædiorum, ac Jure Retractus (von Dystrate), idem Reyherus p. 364. allegat; aliud autem boni manducetis Todtschlägen im Jütischen Rechtsbuch und von der Mann-Euse und Aus-sühne, deren allen Proceß und Verfolgung und was dem mehr anhängt, Franc. Ern. Vogtius in *Appendice Commentationis in Leges Juricas de Homicidio* p. 137. ubi hoc, & de illo, & de scriptis nostri ceteris, addit judicium: *Perfectis hisce, præter textus recognitionem, nihil singulare & notatu dignum, quin potius errores quosdam, deprehendimus, qui Blutingio ideo obrepserunt, quoniam, cum ex scriptis ejus patet, præfate quidem doctrinæ, sed Germanici Juris antiqui non adeo peritus fuit; sicuti etiam non raro Conclusiones, Jus Romanum, Canonicum, vel Glossatorum opiniones, redolentes formæ, quæ juris Jutici principis directe adversantur. Ut proinde fallentur maxime, qui, post hunc Homerum Illades scribere velle, supervacuum arbitrantur esse.*

Conf. etiam de ejus MSS. *l. pag. 362.* meæ ad *Hist. Cimbr. P. I., c. 15., §. 14., p. 271.* & *Præfat. novam p. 47.*, Placitumque istam fecit *T. I. Theatri Anon. c. 11. p. 459.*

CONRADUS BOCHOLT, ex equestri forte Buchwaldiorum in Cimbria gente oriundus, in Præpositura Cœnobii Virginum Ord. Bened. nobilium Prezensis, Conrado I. (Monacho antea Cismariensi, ob jura Monasterii defensa ab hostibus illius excecato), post A. C. 1282., est subrogatus. Oeconomi diligens, & providi reddituum Monasterii dispensatoris, laudem illi vindicat non *Constitutio solum de victu & amitu monialium annuo, & sumptibus in sacra publica quotannis impendendis*, A. 1286., die 5. Agnetis, ab illo, Antistita Adelheide, cæterisque virginibus, Burcardo, Episcopo Lubecensi (qui suo illam Diplomate eodem die confirmavit), præfente, condita, cujus Avtorographum in Cœnobii Archivis superest, sed *Registrum etiam Præposituræ & Conventus in Porets*, quod ibidem asservatur, summa A. eod. 1286. diligentia concinnatum, foliis 37. (m. 4. maj.) constans membranaceis, & hanc præferens inscriptionem: *A. D. MCCLXXXVI., M. Maji, Pontificatus Dn. Burcardi in Ecclesia Lubecensi Anno XI., procurator est Registrum præfens, procurante Dn. Conrado, dicto Bocholt, tunc Præposito nostro, pro se & suis Successoribus, omnia continens Privilegia, & universas Præposituræ, sive Conventus Monasterii in Porets, possessiones, nominationes expressas, deinde singulares Causas & Causarum conditiones, sive negotiorum dispositiones, quæ locum istum tangere reputantur.* Exhibet autem illud: 1. Genealogiam Christi, ab O. C. deductam; 2. Pontificum Romanorum, Imperatorum & Episcoporum Aldenburgo-Lubecenium, Catalogos, ad A. 1286. perductos, & ab alio recentiore ad seculi usque XVI. initia continuatos; 3. Numerum & titulos Cardinalium; 4. Indicem VII. priorum Cœnobii Prezensis Præpositorum Historicum; 5. Diocesanos Episcopos Lubecensis in IV. partes distributionem (*a me, P. IV. l. pag. ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 2., p. 420. 421. 422., jam editam*); 6. Villarum, quas Cœnobium Prezensis A. 1286. possedit, & reddituum & singulis, notitiam; 7. Syllogem XXV. Privilegiorum, eidem, ante A. 1286., a Pontificibus, Frid. II. Imp., & Principibus Ecclesiasticis atque Politicis, concessorum, aliorumque ævii istius Diplomatum, de quæ hoc in præfatione legitur monitum: *Porro in præfenti Registrum Privilegia antiqua, ante dies nostros edita, de verbo ad verbum invenies compilata, quibus non minus fidei adhibeas, quam ipsis sigillatis primariis Instrumentis. Quippe, cum nec unum apicem subtraxim, nec unum jota super addidim, in præfenti volumine valeas reperire.*

Conf. de illo *l. pag. 362.* nostram ad *Hist. Cimbr. P. I., c. 14., §. 12., p. 240., & P. IV., c. 2., §. I. l. 12. 15., p. 381. 382. 404. 412.*

CORNELIUS BÖCKELIUS, Joh. Bökeli, Poliatri Hamburgensis, filius, Hamburgi vel natus, vel educatus, Philof. autem Magister Helmstadii A. 1588., Brabettæ Henr. Meibornio, ac deinde Med. D., creatus, Urbis Hildesheimensis Physicus, V. de illo Gebh. Theod. Meieri *Monumenta Theologorum Acad. Julis* p. 23. Disputationes Physiologicæ. Helmstadii 1596. in 4.

HIERONYMUS BÖCKELIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judicii superioris in patria Procurator,

Disp. Inaug. de jure Mulierum Hamburgensium circa contractum connubiale. Francqv. 1689. in 4. Extant etiam ejus l. In jure & factis mollegitimæ Exception - *Schrift gegen des Fiscals, L. Justi Theod. Münckings, Klage wider D. Christ. Krumholz. Pastorem j. S. Petri in Hamburg, den ihm, als dessen Defensor, am 10. Maji A. 1709., dem Unter-Richter überliefert, mit Beylagen, quæ prodit in Protocollo & Actis der peinlichen Studie wider D. C. Krumholz, Hamburgi A. 1711. in fol. editis, p. 119-163.* Il. *Sequitur Ausföhrung der ungegründet continuirten von genannten Criminal - Klage wider D. C. Krumholz, loco Duplicationum des Fiscals Replicis am 20. Sept. A. 1709. entgegengefehrter, ibidem p. 424-523. obvia.*

CHRISTIANUS OTTO a BÖCKELN, Lubecensis, Martini, Syndici Lubecensis, & Cancellarii Hofstato. Gottorpiensis, & Juditha Christina Tanckia filius, Regis Sveciæ, ab A. 1672., in Cancellaria Stadenfi, per triennium, Secretarius, deinde vero Ducis Saxo-Lauenburgici, ab A. 1675., Consiliarius Aulicus & Feudalis, A. seqv. 1676., d. 8. Jun., in flore ætatis extinctus. V. de illo Epicedia Joh. Georg. Pelliceri & Herm. Lebermanni venusta, Henr. Wittemi *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII., ad A. 1676., & Chr. Hendreichii (bis eum memorantis) Pandect. Brandeb. p. 617.* Disp. de veterum Jurisconsultorum sectis, seu diversis familiis, Præfide D. Joh. Rebhanio. Argentinz 1666. in 4. Recutâ A. 1678. in *Opusculis*, & a Morhofio (*T. III. Polybist., Lib. 6., p. 83.*) *Differentionis doctissima*, a B. C. Scrivæ autem (*in Biblioth. Juris, selecta, c. 1., §. 2., p. 6.*) *Opusculi elegantissimi*, titulo ornata.

Commentatio de æmulationibus Imperiorum. Holmiz 1667 in 4. (*V. Catal. Refen. p. 325.*) In *Opusculis* A. 1678 denuo prodit.

Opuscu

Opuscula de diversis Familiis veterum Jctorum, Orationibus Principum in Senatu Romano, Exceptionibus fac-
tis in pæcis publicis, & æmulationibus Imperiorum. Lugd. Bat. 1678. in 12. Recensum illorum *Ephemeris XI. Erudi-
torum Italica Anni 1678.*, teste Beughemio (*Consp. I. Appar. ad Hist. Lit. Univ.* p. 55.), exhibit. Adiecta etiam sunt
Georg. Schubarti *Historia Juris Civ. Rom. ante Iustinianum constituti*, curante D. Christ. Godofr. Hofmanno, Lip-
sæ. A. 1721. 4. recuzte, teste *Cat. numd. Lips.*

(Falso ei a Wittenio & Hendreichio, II. cc., Martini parentis *Tr. de Jure protectionis clientelaris* tribuitur, uti Ho-
manno *opuscopia nostra, Sect. II., c. 7., §. 14., p. 63.*, jam monuit.)

GUSTAVUS CHRISTIANUS a BÖCKELN, Martini item filius, Lubecensis, J. U. D. & Canonicus Ham-
burgensis, d. 3. Nov. A. 1707., teste J. Alb. Fabricio (*P. II. Memor. Hamb.* p. 610.), mortuus. Conf. Chr. Henr. Am-
thorij Epicedium ei scriptum, in *Poetischen Versuch.* p. 273-278.

Disp. Inaug. de Vagabundis (vom Herrenlosen Gesinde.) Lugd. Bat. 1682. in 4.

MARTINUS a BÖCKELN Junior, Martini Senioris item filius, Lubecensis, Christiani Alberti & Fride-
rici, Ducum Holstato-Gottorpensium, Consiliarius, per lustrum aliquot, aulicus, M. Apr. A. 1701. defunctus.

Disp. Juridica de Prodigis, & eorum cura, Præfide D. Joh. Eichelio. Helmst. 1678. in 4.

ARNOLDUS BODDEKER, Lubecensis, M. Jan. A. 1587. natus, Juris utriusque, cui, ab A. 1606., Rostochii,
Giesæ, Jenæ & Altorfii, decennium impendit integrum, Doctor a Joh. Kitzelio, in Acad. Giesæna, A. 1616. creatus,
& in Rostochiensi deinde iterum A. 1619. commoratus, de cujus vita Joh. Kitzelii *Discurfus de Jure habendorum
Judeorum*, in ejus, ac Competitorum, promotione recitatus, Giesæque A. 1617. in 4. editus, plura suggeret.

Disp. de Servitutibus realibus & personalibus, ab eo Præfide propolita. Rostochi 1619. in 4.

GERHARDUS BODE, Matthiz Fil., Hamburgensis, J. U. C., in Gallia, Italia, Anglia, Germania & Belgio,
cum Fratre Matthia (teste, Ristio, mox allegando), peregrinatus, cui Pet. Lambecius A. 1660. *Orationes & Program-
mata*, Andr. Frisius autem, Bibliopola Amstelod., A. 1664. Hier. Magii *Librum de Equale*, denuo a se editum, in-
scripsit.

Execr. de Urbibus Germanicis, ex Herm. Conringii privatis præcipue discurfus concinnata, & Præfide eodem pro-
posita. Helmstadii 1641. & 1652. in 4. Hanc, sibi inscriptam, Hugo Grotius, in Epistola de illa ad Bodium A. 1642.
exarata (*num. 172. p. 709.*), opus vocat *exacte diligentia, limatissimique judicii, in quo plane vera scribantur.*

Oratio de singularibus quibusdam & extantibus gentis Romanæ, Helmstadii A. 1641. recitata, nec forte edita, V. de
illa Christoph. Schraderi *Programmata Helmstadiensia privata*, num. 25.

MATTHIAS BODE, Matthiz Fil., Hamburgensis, Juris & literarum elegantiorum cultor, in Academiis Lug-
duno-Batava & Marpurgensi, industrius, Gerhardique Fratris, in itinere per Europam cultiorem literario, comes, post
reditum autem ex illo mercator patris eruditus, cui Pet. Lambecius A. 1660. *Orationes & Programmata*, ac Andr.
Frisius A. 1664. Hier. Magii *Tr. de Timmabulis*, inscripserunt. V. de illo Joh. Ristii Epithalamium in nuptias ejus
cum Anna, Gothardi Kerckringii, Mercatoris Amstelodamensis, Filia, vernaculum, in *Parnasso Teutonico* p. 722-727.
obitum, & Chr. Hendrichii (duos ex eo fabricati Scriptores) *Pandectas Brandeb.* p. 613.

Disp. Jurid. de Cambis, Præfide D. Joh. Gualthero. Marpurgi 1646 in 4. Recula sub finem der Einleitung zum gründ-
lichen Verstande des Reichsrecht, a Jcto Anonymo scriptæ, & a Joh. Jac. Heidigero, Not. Publ., editæ, Francof. 1676.
& Coloniz A. 1715. in 4.

M. JOHANNES BODECKERUS, Hamburgensis, Witeberga in patriam, M. Jan. A. 1552., ad templi Ja-
cobari Pastoratum revocatus, & cum in disidiis temporum istorum sacris, Zelotarum rigidiorum, Philippiſtas mollior-
es impugnantium, numerum auxisset, d. 26. Nov. A. 1564. peste (qua & uxor, post dies XIV., obiit) extinctus. V.
de illo Joach. Degeneri *Catal. MS. Ecclesiastiarum Hamburgensium*, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 883.,
& Joh. Crispini, Past. Hamb. Petri, Epicedium, quod ei ac conjugii scripsit, Elegiaci prolixioris Excerpta, a Fabricio
ibid. p. 923-926. exhibita. Joh. Frederus Jun., Theol. Rostoch. (*sub finem Epicedii, Joach. Westphali memoria cen-
secrati*), hoc eum Epitaphio esse dignatus:

Clara saluſiferi patrie qui buccina Christi,
Qui virtute fuit vera decoratus & arte
Eximia, quem laude vehi suavisſima morum
Gratia, Johannes Bodecherus grata quietis
Donâ sub hoc cumulo capit: alti gratia celi
In Christi amplexus animam suscepit avante.
O quantum est Christo servire fideliter uni!

Brevis comprehensio fundamentorum orthodoxæ doctrinæ & fidei de Cæna Domini, in *Confessionibus Ecclesiarum
Saxonicarum de S. Cæna*, a Joach. Westphalo Magdeb. A. 1557. in 8. editis (*lit. P. I. b. Q. 1. b.*), obvia.

Vericht vom D. Abendmahle des Herrn Christi, wider die Sacramentshändler. Hamburgi 1557. in 4.

JOHANNES BOETHIUS, five BOYE, Dithmarſus, J. U. D. & Practicus initio in patria Heidenſis,
Dynastaſque Tybenſenſis hæreditarius, deinde vero Dithmarſiz Arctoz Prætor (post Joh. Viti obitum), ab A. 1646.,
Ducalis, cum, ob morbum Podagricum, muneri adminiſtrando ſolus impar eſſet, Georg. Vitum, Antecessoris ſui, im-
muneque generum, in iſto Codagiotem, ac poſtea Succellorem, adeptus. V. Ant. Heimreichii *Lib. 3. Chron. Dithmarſ.*
c. 4. p. 210. Dancwerthii *P. III. Chorogr. Cimbr.* c. 16., p. 300., & Lamp. Alardi (in virtutum ejus laudibus prolixi)
Ep. Dedic. Libri III. Poematis regii Davidici, A. 1656. ei inſcripti. Obiit d. 4. Jun. A. C. 1668., ætatis 56. Socrer fuit
Pet. Avenii, Jcti Slesvicensis.

Disp. de Politico, Præfide Joh. Gryphiandro, J. U. D., Jenæ propoſita, & in Dominici Arumzi *Volamine V. Diſcur-
ſum de Jure Publico* A. 1623. in 4. edito), num. 4. p. 243-259., recuſa.

MARTINUS BOETHIUS, Willſtrienſis, in oppidi patrii Paſtoratu Michaelis, Parentis ſui, Succellor.

Leſchpredigt über Mart. Fabricium, Med. D. und Practicum zu Wiſſer. Hamburgi 1641. in 4.

MATTHIAS BOETHIUS, Strandſidſius, Petri, Eccleſiaſtæ Nordſtrandici, ob Elenchum Eccleſiaſticum ab
audore impio noſtu, cum iter faceret, lethaliter vulnerati, filius, ipſe etiam Paſtor in eadem inſula Herſbüllenſis, &
deinde, ab A. 1614., Emtenſis five Evensbüllenſis, Scriptor eruditus, curans & diligens, deque patria, & Friſia Ho-
ſteali reliqua, præclare meritus. Vix. A. 1623. V. de illo Ant. Heimreichii, ob candidam de eſſetani popularium ſuo-
rum improbitate querelam, a Cæno Dancwerthio (*P. II. Chorogr. Cimbr.* c. 5. p. 92., & c. 12. p. 145.) Germanice exhi-
bitam,

Mölleri Cimbr. Lit. Tom. I.

O

bitam, immerito ei indignantis, *Chronici Frisiae borealis vernaculi praefationem*, & c. 13. p. 33., *Iffagogen meam* ad *Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7. §. 13., p. 132., & P. III., c. 2., §. 1. & 3., p. 237. 240., ac J. M. Kraftii *invenientes Zübel* & *Dächel*, p. 406.

Commentariolum de Cataclysmo Nordstrandico Libri III., Scholii illustrati. Slesvig. 1623. in 8. Exhibetur in iis inundationum, quae Nordstrandiam A. 1612. 1613. 1614. & 1615. affluerunt, Historia, simulque antiquitates Frisae Borealis, fabulis de illa vulgaribus (quod praecipue laudandum) expolis, erudite explicantur. Subjuncta est Georg. Radigii, Slesvicensis, *apocryphorum* ad Autorem Encomiastica.

Annales, seu Chronicon Holfaticum *avende*, atque imperfectum, quod in Biblioth. sua Pet. Axenius, J. C. Slesvicensis, asservabat.

MICHAEL BOETHIUS, Licent., & Syndicus Dithmariae, adhuc liber, provinc. Adolphii, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Consiliarius, & una cum D. Paulo ab Eitzen, Theologo, ad Conveniunt Protestantium Numburgensem, ac Comitum Circuli Saxonici Inferioris Brunsvicensis, A. 1561. Legatus, cujus ipse olim habuit Relationem omnium in Conventu Numburgensi actorum Germanicam *avende*, decem comprehendam plagulis, amico postea donatam. Idem est cum Michael Boien, seu Boethio, Dithmaria, Harderi Filio, J. U. Lic. & Dithmariae Regiz, ab A. 1567., Praefecto (quem A. 1572. obisse Dancwerthius, P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 16., p. 299., perhibet, A. 1574. autem, ob pecuniarum reatum dignitate sua excidisse, & peste A. 1601. demum, d. 3. Oct., decessisse, Heimreichius, L. 3. *Chron. Dithmarf.*, c. 4., p. 237. 238., testatur). Plura de illo invenies in J. H. a Seelen *Specim. IX. Select. liter.* p. 2. 3. 4.

WILHELMUS (quem *Willehadum* alii vocant) **BOETHIUS**, patria (teste Alb. Bartholino) Flensburgensis. Diff. de Encomio Glottico, sine loco mentione A. 1600. in 4. excusa, & (*juxta Alb. Bartholinum* in Tr. de Scr. Dan. p. 147.) Aarhusi A. 1654. in 4. recula.

JOHANNES DANIEL BOHME, Theol. Stud. Altonavienfis Reformatus.

Der sammtliche Christe, oder Predigt über Matth. V. 5. zu Altona gehalten. Hamburgi 1704. in 4. (V. N. L. Germ., M. Mart. A. 1704., p. 119.)

BRODERUS BOISEN, Broderi Fil., Strandfrisius, Joh. Adolphii, Ducis Holfato-Gottorp., Consiliarius Aulicus, Cameræ Secretarius, Commissarius Ecclesiasticus generalis, & Pragm ad Rudolphum II. Imp. Legatus. Vixit A. 1604. V. de illo Ant. Heimreichii *Chronicon Frisiae borealis*, c. 10., p. 224., & c. 13., ac Hist., Eccl. Slesvic., L. 4., c. 2., p. 192.

Ejus Descriptio Chron. Msta ab Heimreichio, in *Catalogo Autorum, Chronico Frisiae borealis praefixo*, allegatur. Quale id scriptum sit, ignoro.

BRODERUS BOISEN junior, Hufensis, praecedentis nepos, & Petri, Scholæ Hufensis Subrectoris, ex Anna Levii filius, d. 29. Maji A. 1640. natus, & post curriculum scholasticum in patria, Hamburgi & Hildesheim, Academicum autem Helmstadii, Lipsiae ac Leidæ, absculor, Juris utriusque Licentiatum titulum Rintelæ A. 1678., Doctoris vero Kilonii A. 1681., confectus, urbis patriz, ex Advocato, ab A. 1681., Consul, Martinique Holmeri, Pastoris, gener, M. Apr. A. 1685., æt. 45., febris acuta extinctus. Integram vitæ Seriem Sim. Recheli, Parochi Hufensis, Sermo (e Rom. VIII. 38. 39.) funebribus vernaculis, Slesvig. A. 1685. in fol. impressus, exhibet.

Disp. Inaug. de Fideicommissis, Praeside D. Engelb. Wippermanno. Rintelæ 1678. in 4.

HENRICUS JULIUS BOKELIUS, Johannis, Poliatri Hamburgensis, filius, Hamburgi vel genitus, vel saltem educatus, Med. D. autem Helmstadii A. 1616. creatus, rei tormentariae in exercitu Svecico (1.) aliquamdiu Praefectus.

Disp. Inaug. de Hydrope, Praeside D. Joh. Sigfrido. Helmstadii 1616. in 4.

Carmina duo, Heroicum & Elegiacum, in Augusti, Ducis Brunsvicensis, in arcem Gvelferbytanam reditum, A. 1643. scripserat, & Mart. Goskii *Artibus Augusto*, A. 1650. & 1693. excuso (*fol. 225. 226. 227.*), inserta.

NICOLAUS BOLDEWIN, Scholæ Lubecensis, circa A. 1573., Praceptor & Arithmeticus, V. Henr. Bangerti *Catalogum Praceptorum Scholæ Lubecensis*.

Reckenbock up *allerley Reckmanns-Handelinge*. Lubecæ 1573. & 1593. in 8. (Saxonicæ).

JOHANNES BOLDICHIUS, Sünderburgensis, d. 15. Julii A. 1597. natus, urbis patriz Ecclesiastes, ab A. 1630., vespertinus, ab A. 1636. autem Aulicus, simulque Praepositus, A. 1667. a Friderico III., Rege Danicæ, rude donatus, & d. 4. Apr. A. 1674., æt. 77., defunctus, Jacobinæ Hergeritz, Civis Augustani, ob religionem exulis, filia, maritus, & Ernesti Christiani, Pastoris Helsingorensis (mox memorandi), ex hac parens, Conf. de illo *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 380. 381.

Leichpred. über Dorothea, Herzoginn von Holstein-Sünderburg, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Hamburgi 1639. in 4. *Luctus Sünderburgicus, oder Leichpred.* über Joh. Christian, Herzogen zu Holstein-Sünderburg, auß Sap. V. 16. 17. Lubecæ 1653. in 4.

Ultimum & optimum veri Christiani desiderium, oder *Leichpred.* über M. Joh. Brandes, Pastorem zu Sünderburg, auß Phil. I. 24. Rostochii 1655. in 4.

Das Haus Gottes, oder Einweihungspredigt der von Anna, Herzoginn zu Holstein-Sünderburg, auß ihrem Leibgedinge *Gammelgaard*, neuerbauten Kirche, d. 26. Jul. A. 1665., auß Gen. XXVIII. 17., gehalten. Slesvig 1666. in 4.

Leichpredigt über Maria Balthasarinn. Slesv. 1670. in 4.

M. ERNESTUS CHRISTIANUS BOLDICHIUS, Johannis, modo memorati, filius, Sünderburgensis, d. 9. Nov. A. 1647. natus, Scholarum patriz ac Lubecensis, & deinde, ab A. 1669., Academicarum Jenensis (in qua supremam Philosophiæ d. 15. Febr. A. 1672. impetravit lauream), Kiloniensis & Hafniensis, alumnus, simulque in ultima liberorum Henrici a Stöcken, Consiliarii & Quæstoris regii, per triennium, Praceptor, D. Just. Valent. Stemanii, templi Germanorum in Seelandia Helsingorensis, Arcisque regiz Coronaburgensis, Pastoris, Soceri sui, ab A. 1677., Coadjutor, & ab A. 1687. (quo ad Ecclesiarum Holfaticæ regiz is vocabatur Ephoriam), Successor, A. 1706., æt. 59., mortuus. Fulsus vitam suam ipse, in *Novis Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 380. 381., descripsit, Conf. de illo Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 659., & Joh. Henr. a Seelen P. I. *Altem. Lubec.* p. 275. 276.

Aug. Pfeifferus (*in Scepticismo Speneriano*, P. I., c. 6. 10., p. 200.) eum vocat einen wolverdienten Lehrer unserer Kirchen.

SCRIPTA EDITA LATINA.

- Theſes miſcellaneæ, Præſide M. Franc. Wolfio, Jenæ 1671. in 4.
Diſp. de Quæſtione: An unum Corpus poſſit eſſe ſimul in pluribus locis? Præſide eodem. Jenæ 1671. in 4.
Diſp. de Pontifice maximo Hebræorum. Jenæ (*ſine mentione anni*) in 4.
Facti Q. Mutii Scævola Ethica conſideratio, Jenæ 1673. in 4.
Diſp. de Concurſu cauſæ primæ cum ſecundis, contra Adr. Heerebordum. Jenæ 1673. in 4.

GERMANICA.

Chriſtliche Entdeckung der Calviniſchen Betrügligkeit, nebst gründlicher Widerlegung der Calviniſchen Irrthümer, wie ſelbſte in dem alſo genannten Zuſtüblichen Verſichte, deſſen Anhang, und begehenden Chriſten von der Calviniſchen Frierdung, enthalten und verſtelt ſind. A. 1684. in 8.

Schlechte Hoffnung beſſerer Zeiten der Kirchen, einer groſſen Befehung der Juden, und gänglichen Unterganges des Antichriſtiſchen Babels, vor dem jüngſten Tage, wieder D. Phil. Jac. Spener's Behauptung beſſerer Hoffnung ausgegeben. Lipſiz 1695. in 8. Commendarunt hanc, & Speneri adverſarii, Aug. Pfeifferus, l. c., & Joh. Georg. Neumannus, in *Chiliasmo ſubtiliſſimo*, Diſp. IV. p. 46., ac Diſp. V. p. 27. Reſponſum ei eſt ab Anonymo, in *Halcyoniis Eccleſiæ certo futuro*, oder der Gewiſſheit der durch D. Spenern behaupteten Hoffnung beſſerer Zeiten, libello Speneri ipſius præſtatione ornato, & Francof. A. 1696. in 12. excuſo.

Sabbathum animæ ſanctum, oder Anweiſung zur heiligen Seelenruhe, in der Unruhe dieſes Lebens und der Welt. Hildburghuſz 1703. in 8.

Des Ewiges Vaters, Jeſu Chriſti, liebreiches Teſtament, zur Vorbereitung zum H. Abendmahle. Hafniz 1704. in 12. maj. (V. Nova Lit. Lubec., M. Dec. A. 1704., p. 380.)

Sermones aliquot funebres.

M. PAULUS BOLHORN, Hamburgeniſis, Theol. Stud., A. 1717. mortuus.

Diſp. de moralitate Stratagematum, Lipſiz 1685. in 4.

Diſp. de precibus publicis, Palæſtorum cantu, & ſacrorum ordine. Wit. 1686. in 4. (*Catal.*)

JOACHIMUS BOLTHENIUS, Hamburgeniſis, A. 1558. natus, Parochiz, in Præfectura Holſatiz Trittonienſis, Radcliffetenſis, circa A. 1590., & Cænobii deinde Uterſenſis, circa A. 1599., Paſtor, ſenex ſeptuagenarius A. 1628. (quo Holſatia ab exercitu erat occupata Czſaren) in patria exulavit.

Triumphus Chriſti, carmine Heroico deſcriptus. Slesvigz 1586. in 4.

Barthoſt und gründlicher Bericht von dñer Eide, in 10. Predigten über Levit. XXVI. 16. ſoſammengeſatet. Hamburgi 1599. in 8. Opusculum Saxonicum pium pariter atqve eruditum.

Unterricht von unſelbſtbarren endlichen Untergange der Welt, durch was Mittel er geſchehen, wann, und welche deſſelben Zeichen und Urfachen ſeyn werden, und denn von dem einigen wahren Richte, der zu wiſſen, daß man durch der Welt Ende kein Schaden nehme. Hamburgi 1628. in 4.

Matthias, oder Prediger-Wahl. Hamb. 1607. in 8. (*Catal.*)

(Eiternſt über den Abſchied ihrer Kinder, Scripſum Boltenio, abſque prænominiſ mentione, tributum, & in 8. excuſum, quod Catalogus quidam memorat, an huic, vel alteri, debeatur, ignoro.)

JOHANNES BOLTEN, Wiſtlienſis, urbis patriz Paſtor.

Emblematiſch-Grab- und Gedächtniſſe den 15. Sept. A. 1669. in der Eide enttundenen Dethlevi Dreiers, Paſt. zu Krummendich, oder Leichpredigt über ihn, auß Eccl. IX. 12. Glückſtadii 1670. in 4.

Magiſterium Perlarum Margarete Rhederianæ, oder edle köſtliche Verſchönerung, auß Thren. III. 24., in einer Leichpr. über Margareta, D. Joh. Rhederi Ehefrau, vorgetragen. Glückſt. 1676. in 4.

Grab zu Modin, oder Leichpr. über Joh. Rhederen, J. U. D., auß dem dritten Artickel des Apoſtoliſchen Symboli. Glückſt. 1677. in 4.

M. VOLRADUS BONHOVIUS, Hamburgeniſis, Parochus in tractu Comitatus Oldenburgici Burjadienſi Vorhovensſis. Vixit 1663.

Diſp. Politica ex integro Libro II. Ariſtotelis de Republica, Præſide D. Chriſt. Woldenbergio, Roſtochi 1652. in 4. Gerh. Joh. Voſſi Büchlein von der Selbſterkenntniſ, verdeutschet. Hamb. 1658. in 12.

PETRUS BONNICIUS, Parochiz natalis in Præfectura Duc. Slesv. Tunderenſi Leccenſis, ab A. 1604. (1.), Paſtor, A. 1647. deſunctus, Poeta ſtavis ac venustus, cui Zach. Lundius *Libri I. Poematum juvenilium Elegiam inſcripſit ſep̄iman., & Libro III. (2.), ad Jambica & Anacreontica ſua edenda, hoc calcar addidit Epigrammate:*

Ergo tibi laudem, nobis ſic eximis uſum,

Dum ſinis oppreſſis illa latere libris?

Ede, quod edendum vel Anacore ipſe probabit,

Falſculus Carminum, amoris ac honoris Joh. Breclingii, Paſtoris Breclumenſis, Affinis ſui, diverſis vicibus ſacrato-

Quod lectu dignum judicat Archilochus,

Invidus occluſa ſi quis ſua ſupprimis arca,

Plurima cum faciat carmina, nulla ſuſcit.

rum. Roſtochi 1641. in 4.

Epithalamia, Epicedia, aliæque carmina, diverſis annis ſparſim edita.

Jambica & Anacreontica *avēſſa*, a Zach. Lundio l. c. commendata.

ARNOLDUS BONNUS, Lubecenſis, Hermanni, primi urbis iſtius Superintendentis, filius, Anno circiter 1542. natus, Reip. patriz Senator d. 6. Maji A. 1578., & Conſul d. 19. Dec. A. 1594., electus, ad Johannem, Regem Sveciz, A. 1579., & ad Chriſtianum IV., Monarchz Danici, inaugurationem A. 1596., ablegatus, tandemque d. 16. Jun. A. 1599., æt. 57., mortuus, ac in xde, in qua Epitaphium ejus ſuperreſt, Petrina ſepulcrus: Pater filiarum quatuor, Catharinæ, Margarete, Eliſabethæ & Magdalenz, & quibus tres priores totidem fratribus Kerckringius, Henrico & Paulo, Senatoribus, Fridericoque, quarta vero Laur. Müllerero, J. U. D. & Conſuli Lubecenſi, nuperunt V. de illo Henr. Bangeri *Appendicæ Catalogi Preceptorum Scholæ Lubecenſis, & Epitaphium Elſabe Frænciæ (lit. A. 4. a), Chronicon Lubecenſis Kirckbringio-Møllerianum p. 241. 242. 255., Jacobi a Møllen Seriem MS. Senatus Lubecenſis, Caſp. Henr. Starckii Vitam parentis ejus, Herm. Bonni, vernaculam p. 76-83., & J. H. a Seeſen P. I. Arben. Lubec. p. 116. 117.*

Dux ejus Epistolæ ad Suffridum Petri, Jctum Acad. Colonienſis, de Jani Gulielmii, Philologi celeberrimi, ſui olim pupilli, Caſtigationibus Ciceronianis poſthumis Mſeis, A. 1585. exaratz, inter *Epistolæ Virorum illuſtrium*, a Simone Abbes Gabbemah, Ordd. Friſiz Hiſtorico, collectas, & Harlingz A. 1664. in 8. editas, *Cent. II., num. 82. & 87.,*

O 2

p. 439.

(æ.) V. Jac. Fabricii Sen. *Agonem XII. Theol. Generalm.* (2.) p. 77.

p. 439. 440. 441. 453. 454. 455., tres vero Suffridi ad illum, A. 1581. 1587. & 1599. scriptæ, *ibidem*, num. 73. 85. ac 93., p. 404-410. 445-450. 466. 467., prodierunt.

Excudi præterea, additis Præfationibus suis, curavit:

Herm. Bonni, Parentis, Enarrationem locorum insignium, quæ diebus Dominicis, præsertim ex Epistolis Paulinis & Apostolicis, proponuntur, & Librum de Oratione vera ac Christiana, Basilæ A. 1571. in 8. (*V. Starckium l. c. p. 18. 76. 77. 126. 127.*)

Ejusdem Farraginem præcipuorum exemplorum de Apostolis, Martyribus, Episcopis & Sanctis Patribus veteris Ecclesiæ (jam ante A. 1539. editam), A. 1579. in 8. (*V. Bangerri Append. cir.*)

M. IACOBUS BONNUS, Ripensis, patre Nicolao, Urbis Consule, A. 1574. natus, ex Acad. Hafniensi in Wittebergensem profectus, & Magistri illic donatus titulo, Ecclesiæ in agro patriz Darumenfis, ab A. 1595., Pastor, & Normarchiz simul Giödingensis, annis vitæ ultimis, Præpositus, Petrique Hegelundii, Episcopi Ripensis, gener, d. 19. Mart. A. 1649., æt. 75. sacrique muneris 54., defunctus. (*P. Terpægr.*)

Analysîs Historica vaticinii Lactantii de imperio Occidentis in Orientem transferendo, carmine contexta. Witteb. 1596. in 4.

Oratio quædam, a Frid. Taubmanno (*in Melodæsiis, L. 3. Epigr., p. 437.*) hoc commendata Disticho, Epigramma ad Bonnum Encomiasticum claudente:

Cuique oculi pectusque valens, heic cernit apertas

Artes & ingenii, judicique notas.

Anagraphe, seu Discursus de Uxoris Intaphernis voto (apud Herod. L. 3.) metricus. (V. A. Thura *Ideam H. L. Dan. p. 356.*)

DANIEL BOOTS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Doct. de Solutionibus, Præfide D. Georg. Wernero. Helmst. 1657. in 4.

M. WERNERUS MICHAEL BORCHOLT, Hamburgensis, Rostochii A. 1707. Magistri ornatus titulo, Gymnasii equestris Lüneburgensis, circa A. 1719., Professor, & Superintendens deinde, ab A. 1723., Bardovicensis.

Disp. Philof. de causis ad executionem voluntatis divinæ (*sive virtutum exercitum*) moventibus. Rostochii 1707. in 4. (*V. Nova Lit. Lubec. A. 1708., M. Febr., p. 1.*)

Disp. de Quæ: An & quantum, in moralibus, ex signis liceat argumentari? Lipsiæ 1708. in 4. (*V. Nova Lit. Germ., M. Mayo A. 1708., p. 188.*)

Die in heiliger göttlicher Christi Deutsch ge gründete wahre Lehre des seligmachenden Christenthums, oder teutsches Compendium Theologi &c. Hamb. 1720. 8.

Dan. Sev. Sculteti, Theologi Hamb., Paraphrasis continua in integrum N. T. textum, ab ipso Observationibus aucta & cum istis edita. Lüneb. 1720. in fol. V. *Catal. Nund. Lips. 1719. aut. p. 49. & Catal. A. 1720. aut. p. 5.*

M. ANDREAS BORDINGUS, Ripensis, Patre D. Christ. Bordingo, Poliatro, matre autem Ingeburga; Andr. Klynni, Senatoris, filia, d. 21. Jan. A. 1619. natus, e Schola patriz in Acad. migravit Hafniensem, & istic insignes in literaturâ, cum sacra, tum elegantiori, fecit progressus. Per annos deinde complures juvenum Pædagogus fuit nobilium, supremisque Philosophiæ honoribus in Academia d. 19. Febr. A. 1653. reportatis Sorana, a Tagone Tottio, Equ. Aur., regni Danici Senatore, & Toparcha in Scania Erichsholmenfi, in aulam suam evocatus, in Mæcenatis hujus, Viti Beringii, Poetæ eximii, & aliorum hominum doctorum, convivii lustrâ aliquot exegit, vadumque famæ speciminibus vixit, in Poeti Romana pariter atque Danica, haudquæquam plebejæ numerosis feliciter tentavit. A. 1664. Lectoris idem Theologi, in schola patriâ Ripensi, officium, post mortem Christ. Aagardi, obtinuit, sed eodem, quod annexo illi Ecclesiæ ruralium Westerdædtedenfi docendi muneri, in sacris munus exercitatus Homileticis, imparem se sentiret, A. seqv. 1665. se abdicavit, & Hafniam repetiit. Illic a Friderico III., Rege, Poetæ primus aulici donatus titulo, singulisque mensibus, quæcunque aliunde afferrentur, aut in patria contingerent, nova metris jussus edisserere Danicis, Poeti, inprimis vernaculæ, in qua vix quæquam erat secundus, quod reliquum erat vitæ dicavit, & Mense tandem Mayo A. 1677., æt. 58., vivere simul ac carmina scribere desuit. Vitæ ejus Historiam M. Pet. Terpægrus, Theol. Lect. Rip., mihi communicavit, cujus etiam *Inscriptiones Ripenses p. 20.* de illo possunt conferri.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus, in *Dissert. de Medicinâ Danorum Domestica p. 522.*, ita de illo: *In vernaculæ lingue Poetæ, post Arrabonensem, Andr. Bordingus hodieque triumphat.*

Ol. Borrichius, sub finem *Dissert. de Poetis p. 174.*, de vatibus Danicis differens vernaculis, his eum verbis commendat: *Severinum Torchillum, non tam facilitate, quam coloribus & robore, supergressus est Andr. Bordingus, firmavitque etiam in aula patrii carminis majestatem.*

Joh. Olavius, in *Elegia de Poetis singularum gentium præcipuis*, Pet. Syvii *Grammaticæ Danicæ A. 1685.* præfixa, decus ejus in Poeti Danicæ æternum esse judicat, & *Epigr. 40. ad Poetas Danie* ita de illo canit:

Bordingus Danæ castissima Gratia Sædæ,

Quem vatem Boreas dixerit esse suum.

Sever. Lintropius (*in Programmate quodam Hafniensi, A. 1709. publicato*) *Marrnem* eum vocat *Danicum*; Pet. Terpægrus (*in Seculo illustri p. 68.*) Poetis Danicis præcipuis accenset vernaculis, Autor vero Anonymus *Defensionis Danicæ*, L. Gall. A. 1696. editæ, c. 16., p. 187., in carminibus ejus Danicis robur stylique majestatem commendat.

SCRIPTA EDITA.

Carmina varia, Latina pariter atque Danica, sparsim diversis annis edita.

Aristærandæ, sive Sertum honoris ad Paulum Tîcherningium, Carmine Danico. Hafn. 1664. in 4. (*V. Catal. Bibl. Refen. p. 183.*)

Mercurii Historici mensuri, Rythmis Danicis, jussu regio, concinnati, & a M. Julio A. 1666. ad M. Majum A. 1677. continuati, Hafniæ 1666-1677. in 4. Commendantur a Thoma Bartholino *Vol. II. Ad. Med. Hafn. p. 374.*

Den Cimbriske Nordens Eate (i. e. Luctus Septentrionis Cimbrici), sive Epicedion in obitum Friderici III., Regis Danicæ, Danicum. Hafn. 1670. in 4. Typis Latinis, curante Frid. Rostgaard, *ibidem* A. 1700. in 8. recusum.

Den Cimbriske Nordens Jædersting (i. e. Jubilum Septentrionis Cimbrici), sive Poema Danicum in Christiani V., Regis, unctionem. Hafn. 1671. in fol.

Odæ Danicæ, sacre ac profanæ.

INEDITA.

Hymni Danici in Periochas dierum Dominicorum & festorum Evangelicas anniversarias. Poema Danicum in Heroinas Daniz literatas, a Joh. Olavio, in *Epigrammatis ad Poetas in Dania eminentes*, A. 1650. editis, num. 40., commendatum.

Poematum ejus Danicorum omnium Editio, quam initio Pet. Terpagrius (duabus illa partibus, quarum prima Carmina varii argumenti miscellanea, altera vero *Mercurius Historicus*, erat exhibitura, complexus), in *Dan. Pauli Mercurii Librorum Danicorum* A. 1679. p. 7., promissit, deinde autem, consentiente & sua illi tradente Terpagrio, a se, typis Latinis nitidioribus excudendam, expectari jussit Frid. Rostgaardus, Consiliarius & Archivarius Danicus, tum in Carminum illius, a se jam collectorum, Indice Danico, Hafn. A. 1703. in 8. excusa, tum in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1704., p. 216.

JACOBUS BORDINGUS Junior, Senioris, Poliatri initio Hamburgensis, deinde vero Archiatri Megapolitani ac Danici, simulque Professoris Rostochiensis & Hafniensis, Medici longe celeberrimi, suo fusius loco celebrandi, e Francisca Nigrona, Thermi, Patricii Genuensis, gnata, filius, Hamburgi, d. 27. Jan. A. 1547., primam lucem aspexit. Studiorum rudimentis, tum a Pzdagogis domesticis, tum a Parente ipso, imbutus, duodecennis, hoc Reçtore A. 1559. Hafniz albo inscribebatur Academico (1.), eoque A. 1560. orbaturs, & cum matre vidua Rostochium A. 1561. reverfius, apud Professores universos spem de ingenio suo concitabat maximam. Rostochio Antverpiam, ad cognatos paternos salutandos, profectus, horum frasu Lutetiam perrexit, & illic, cum Melch. Junio, Rhetore deinceps Argentinenfi (2.), aliisque commilitonibus Germanis, præter literas elegantiores, Jurisprudenter etiam aufpicato dare coepit operam, reliquam etiam Galliam peragraturs, nisi bellum civile recrudescens, & rumor de Proteftantium exercitu, copiis Joh. Cafimiri Palatini Germanicus aucto, Lutetiam obfessuro, studiosos Germanos, in haud exiguo versatos periculo, hac subito cogissent excedere. Ipse, Lovanium elapsus, cum nec illic tuto, ob Ducis Albani in Proteftantes favitum, studii liceret incumbere, Juridici curriculum Heidelbergz, Rostochiiac Lipfiz, absolvit, Annoque 1574. Rostochii, non Licentiatu folum titulum, d. 2. Maji, Brabevta D. Joh. Borcholto, una cum Henr. Camerario, Collega postea Academico, in Panegyri, cui Joh. Albertus, Dux Megapolitanus, intererat, splendidissima, sed Ulrici etiam, Duci inde Meclenburgici, beneficio, Juris Feudalis professionem, locumque inter Consiliarios ejusdem, obtinuit. Utramque spartam non summa folum ornavit diligentia & dexteritate, sed singulari etiam, quotiescunque de jure erat respondendum, aut causz forensis discipandz, religione & integritate, a Joh. Kirchmanno, in *Orat. Parentali*, fusius deprecata. A. 1579., J. d. 13. Aug., J. U. Doctör, cum eodem Henr. Camerario & Bartholom. Clingio, Collegis, a Marco Lusibono, Decano, est creatus (3.), & in ipsa inauguratione, torque aureo, per Mart. Bolfraudum, Legatum suum & Senatorem primarium, ab Ulrico Duce donatus. Qui deinceps non in aulam tantum suam adeo cum frequenter Rostochio evocavit, ut rarius juventutem docere nostro liceret, sed in itineribus etiam Augustano, ad Comitæ Rudolpho II. Imp. indicta, & Danico ad Fredericum II., Regem, Generum suum, comitem adfivit. Utrique in his Monarchz dotes suas ita Bordingus approbavit, ut Rudolphus Comitæ Palatii Cæfarei, ei decreta, cum hanc deprecaretur, Collegi, ut petierat, Juridici Rostochiensis Decanum in ipsis ornare gratiam (4.), & aliquot post annis, illi, aureo torque donato, nobilitatis Germanicæ privilegia, sed ob modestiam nostri, incassum, offerret, Fredericus autem eum, frustra jam ante A. 1578. ad Professionem Academicæ Hafniensis Juridicam invitatum (5.), Consiliarius suis, absentem licet, adfuerit. Quia dignitate Christianus IV. etiam, Frederici successores, quamdiu in aula vixit Megapolitana, gaudere illum voluit. Redux Academicz, & docendo, quoad per negotia publicacuit, & gluteum ejus, Professorumque, inprimis Philosophicorum, commoda promovendo, intervire perrexit, non solum, quamdiu Rostochii est commoratus, sed etiam, cum in aulam inde Güstroviensem, ad Cancellarii manus, A. 1586. ab Ulrico esset evocatus. Quanta hoc administraverit diligentia, dexteritate & integritate, Kirchmannus fufe exposuit, nec affirmare dubitavit, tam *sancte, tamque innocenter, vitam Bordingum aulicam transigisse, ut eos, qui omnem ab aulis virtutem & pietatem exulare clamant, suo verissime refutaret exemplo*. In jure dicendo, uti rara in quovis, præsertim tenuiores, comitate utebatur, ita a *προσωποληψία & δυσφασία* adeo abhorrebat, ut Dicasterii ac Cancellariæ aulicæ parietibus, diversis in locis, gnoma hanc jussisset inscribi: *Qui pretio est bonus, idem pretio est malus*. Rabulus, jam multatose pervertentes, tantopere detestabatur, ut aliquoties libi professus, si liberi sibi essent, non permiffurus, ut quisquam eorum juris studio daret operam, quod hujus zvi Jctos plerosque non recta ad virtutem & pietatem incedere videret (6.). Legationes gravissimas, Controversias Principum ipso arbitrio compositas, aliæque negotia ingentis momenti publica dextre expedita, Kirchmanni secutus exemplum, prætereo. Tot laboribus festis, vitzque periculis aulicis, post amiffam conjugem priorem, Elisabetham, Arn. Burenū, Acad. Rostochiensis non Professoris solum Philosophi, sed & institutatoris, filiam, singularis exempli feminam, a Joh. Caselio Oratore *Eni a Plö peculium*, Helmftadii A. 1593. (7.) edita, laudatam, quæcum per annos 19. fnaviter vixerat (8.), & nuptias secundas A. 1594. Lubecz, presentibus Regum, Dumque atque urbium, Legatis, cum Anna Horftmannia, Henr. Wedemhofii, Senatoris Lubecz, vidua (9.), celebratas, in urbem hanc domicilium transferre, Deo Musisqve vitz partem vindicare reliquam, & privignorum simul Wedemhoforum, Bernhadi & Henrici (patriz postea Consulis), quos ipse *ænavis*, velut ex se natos, diligebat, educatione vacare, constituit. Qvod desiderium cum Ulrico Principi exposuiffet, ægre missionem obtinuit, & hic legere, ut absens etiam Consiliari gauderet titulo, in aulam vocatus consiliis sibi præsto esset, & Judiciis Megapolitanis solennibus quotannis quater præfideret. Nec adduci ponit Ulricus, quoad superstes erat, licet invidi atque æmuli, ad odium Principis absenti conciliandum, nullas non adhiberent machinas, ut alium ei Cancellarium subrogaret. Quam ob causam Bordingus illi mortuo sigillum, dignitatis aulicæ insigne, in exequiarum solennibus prætulit, usque peractis fractum Carolo tradidit Successori, a quo non sine donis est dimissus. Lubecam postquam commigraverat, a Senatu confectum est rogatus, ut partes legationum, ad Reges & Principes vicinos obeundarum, nonnunquam a Republica hospita imponi libi pateretur, & aliquot post annis, cum duo Consules, Diet. Brömfius & D. Herm. Warnebur-chius, uno eodemque mense vivis excessissent, maximo omnium consensu, præter animi sui sententiam, ad supremum hoc honorum civiorum culmen d. 22. Dec. A. 1600. evectus (10.), Consulatui hunc, post habitis aliis, quæ a

Principibus

- (1.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 66. (2.) V. Junii *Ep. Dedic. Partii I. Qg. Politicarum*. (3.) V. Vsl. Schacheti *Serm. Funerum, Camerarii habitum*, p. 36. Christoph. Sturcii *Or. Fun.* de eodem p. 16. & O. F. Schützli *L. de Vita Doz. Cyprii* p. 131. (4.) V. Thomæ Landii *Tr. de Academicis* p. 80. & Joh. Frid. Hecklii *Lib. de corona Poetarum* p. 60. (5.) V. Vindingium l.c. p. 67. 444. (6.) V. Georzi Schedii *Or. Fun. D. Lucae Rucemiers Jun. habitum* p. 17. & ex ea Jac. a Mellen *Notitia Majorum* p. 66. (7.) 1692. (8.) Nath. Chytrici in nuptiis Bordingi cum illa Epithalamium V. L. I. *Epithal.* f. 240. (9.) V. Epithalamia in nuptiis has secundas, tum Professorum Rostochienfium, Roff. A. 1594. in 4. excusa, tum Pet. Lindebergii. P. II. *Jurcenium*, Lib. 2. p. 105. 104. (10.) V. *Chronicon Lubecense Kirchbergio-Möllerianum* p. 291. & Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecensis*.

Principibus offerrebantur, dignitatibus, auspicio aggressus, laudem industriz, pietatis, prudentiz, comitatus, ceterarumque virtutum, eximiam, in aula partam Megapolitana, non conservavit solum, sed & auxit, diffida inter Senatum & cives, ingens urbi minitanta discrimen, feliciter sopivit, binisque vicibus A. 1604., & tertia A. 1610., in Daniam Legatus abiit (1.). Qua postrema legatione, in qua Seni totos novem dies in naviter pernoctandum, cum valetudinem suam admodum debilitatam feniret, condito Testamento (in quo studiose tenuioris fortunæ Rostochienfis annuos quosdam legavit reditus), electoque, qua transeundum quotidie erat, sepulchri in æde Mariana, loco, imagine postea defuncti, & inscriptione, ab ipso met composita (2.), exornato, ad mortem se paulatim comparavit, eamque, sexennio post, d. 28. (vel, juxta Epigraphen modo laudatam, 21.) Februarii A. 1616. (non 1617., qvi in *Judice substituitur Chronologico* Buchholzeriano), septuagenario proximis, mente placida & tranquilla oppetit.

Symboli loco, teste Ern. Cohtmanno (3.), hoc usurpavit Diftichon:

Nobile vincendi genus est patientia, vincti

Qui patitur: si vis vincere, discit pati.

Vitz ejus historiam, ex aliis subinde auctam, Joh. Kirchmanni, Rectoris Lubecensis, *Orationi* debeo *Funebris*, Lubecz Anno 1616. in 4. excusa, e qua candem in compendium etiam contraxerunt Melch. Adamus in *Vitis JCtorum German.* p. 482-488., & Paulus Freherus (Adamum excubens) in *Theatro Eruitorum* p. 1008., J. Franc. Bud-dzus T. I. *Lexici Historici* p. 408., & Jac. a Mellen in *Notitia Majorum suorum* p. 55. 56. 57.

Conf. de illo Nath. Chytræum in *Prefat. Deliciarum Itinerum Europæarum*, Melch. Junium l.c. Melch. Adamum in *Vitis Theol. Germ.* p. 687., Magnum Pegelium, Med. D. & Math. Prof. Rostoch., in *Or. de vita alicuius & contemplativæ*, Rostochii A. 1594. in 4. edita, ipsoque inscripta, Pet. Lindebergium L. s. *Chron. Rostoch.*, c. 11., p. 172., & Frid. Thomæ in *Append. Analætorum Guffrovianorum* p. 77. 78.

Joh. Casellii XIII. ad eum Epistolæ, ab A. 1584. ad 1588. scilicet p. t. inter *Epistolas* illius *Rostochienfes*, ab Henr. Vagelio Hamb. A. 1641. in 8. editas, prodierunt, dux autem, A. 1598. & 1613. exaratz, ab Henr. Ernstio (teste ejus *Catalogo Scriptorum Casellii* p. 6. 23.), & tres aliz *αὐτογραφαί*, mihiqve vitz, a Marq. Gudio, asservabantur. Quarum una tantum, de turbis Brunsvicensibus, Helmstädt d. 14. Apr. A. 1606. scripta, in Gudianarum, Ultraj. A. 1697. publicatam, *Appendice*, num. 194., p. 266. 267. 268., locum invenit.

ELOGIA.

Ern. Cohtmannus, Cancellarius Megapol., l. c. ita de illo: *Jac. Bordingus fuit organum divinarum actionum, verbum Dei optimam consiliarium & lucernam pedibus suis constituit, Deum mentis sue opulentiam veram consuit, in officio ad miraculum diligens & sedulus, in iuribus Ducum Megap. tuendis, & in privilegiis Acad. conservandis, ceterisque rebus agendis, fortis & magnus, in dictis & factis sincerus, prudens & verax, in audiendis lesis & premissis facilis & humanus, in sermone placidus, in amicitia constans, in moribus gravis ac soavis, in justitie administratione munera detestabatur. . . . Denique, ut alia mittam, omnium virtutum, & imprimis adulationis, superbie, acarie & invidiæ, hostis acerrimus.*

Joh. Christoph. a Jasmund, Eqv. & Confil. Megapol., in *Or. Gratul. ad Adolphum Fridericum & Joh. Albertum, Duces Megapolitanos*, Gryphisw. A. 1609. edita, huc verbis (teste Kirchmanno l. c. p. 51. 52.) superflitem commendavit: *In aula Ulrici Principem obtinuit locum Jac. Bordingus, Cancellarius, nunc Consul Lubec. dignissimus, maxime omnium, quos cognovimus, bonus JCtus & Politicus, integritate & fide in omnem Megapolitanam rem conspicuus, Servio Sulpitio non obfistit. Neque enim ille magis Juris consultus, quam justitiae, fuit. Itaque, quæ proficisciebantur a legibus & jure civili, semper ad facilitatem æquitateque referebat. Neque instituit litum actiones malebat, quomodo controversias tollere. Cujus viri in consiliis ac factis, nec nimium, nec parum, unquam fuit animadversum. Igitar summis & infimis æque gratus.*

Joh. Casellius, Ep. 27. *Rostochienfis*, ita eum A. 1588. compellavit: *Magnum geris munus, primum & omnium primum, neque non eadem pars est. Nemo enim in te desidebat doctrinam, integritatem, industriam, quibus ista, nec paucioribus, recte administrantur.*

Joh. Kirchmanno in *Or. Funebris* (laudibus ejus scatente) p. 19. 48., *Flos audit illibatus populi, Svadaque medulla, quæ Senatus Lubec. colmen, & totius urbis quasi fulcrum, fuisse, livor ipse fatetur.*

Georg. Remo, Reip. Norib. Consiliario, in Ep. ad Kirchmannum (in *Append. Gudianarum*, n. 132., p. 215., obvia), *magnum Reip. Lubec. ornamentum, vir omni laude major, Politicus & JCtus excellens, Consul, quo Lubeca merito gloriatur, & fortunatam natam se hoc Consule jactat, Nestor alter, Nestora a Kirchmanno commendatus facundia.*

Jano Gruterio, in Ep. ad Kirchmannum (ibid. n. 121., p. 205.), *Vir perpetua vita dignus, & amicus suus non multis. Christoph. Sturzio, Prof. Rostochienfis* (in *Or. Fun. de Dav. Chytræo*, lit. D. a. b.), *Vir magni consilii, integerrimi animi & acerrimi iudicii, vere novus & αἰσῶν Academiæ & Provinciæ Megapolitane.*

Thomæ Lindemannio, JCto Rostoch., (in *Progr. de Vita Marci Hassæ*, L. Hebr. Prof.), *Politicoz bonorum Phœnix. Melch. Adamo* (in *Vitis JCtorum* p. 487. 488.) *Politicus quidem excellens, sed religionis tamen studio nemini secundus, & Sulpitius Megapolitanus.*

Alb. Wichgrevio (in Carmine, quo ei *Centurium I. Anaogrammatum* A. 1602. inscriptum) *Teutonice decus, flos primus Lubecæ, gregisqve Pierii ductor & tori inclutus.*

Jac. Stolterfohtio (in *Or. Fun. de Joh. Kirchmanno*) *Vir non nisi publico commodo natus.*

SCRIPTA.

Ex his mihi tantum innotuerunt:

Responsum quoddam Juris, in Ern. Cohtmanni *Responsis Academicis*, num. 22., obvium, quod Casp. Thurmannus in *Biblioth. Acad.* p. 110., allegat.

Dux ad Joh. Kirchmannum Epistolæ, quas *αὐτογραφαί* in Biblioth. Gudiana olim in spexi.

LAURENTIUS BORDINGUS, Ripentis, Christiani, Medici urbani, Filius, Andreæ autem (paulo ante celebrari) germanus, Pastor in patriz vicinia Uldborgenfis & Rostedensis, Nomarchizque Uldborgenfis Præpositus, Poeta (teste Pet. Tercipatio) excellens, atque in fingendis pingendisqve Emblematis ingeniosissimus, quem Ol. Wormius, *Monumentorum Danicarum* (Hafniz A. 1643. in fol. editorum) *Libro V.*, p. 439., *Juvenem ingenium, at sacrarum literarum, ita verum naturalium, studiisqve, picturæ etiam haud imperitum*, appellavit.

VI. Monumenta Diæceseos Ripentis vetusta, literis exculpta Runicis, ab eo collecta, sibiqve transmissa, Ol. Wormius, l. c. p. 439. & 449., cum suo exhibet Commentario.

(1.) V. *Chronicon Lubecense Kirchbringio - Mollerianum* p. 287. 297.

(2.) Inscriptio nem istam exhibet Jac. a Mellen in *Notitia Majorum* p. 14. (3.) in Fragmento Epistolæ, a Kirchmanno *Orationi Funebris* p. 51. subjuncto, Conf. Th. Crenel P. XI. *Asinædæ*, c. 1., p. 137.

EX *avendo* eius, Filius atque Successor Emblemata variis, egregie delineata, Pet. Terpagrius autem, Theol. Lector Ripensis, Odas ac Cantiones sacras Danicas, editioni destinatas, asservat.

(Probe distingvendus hic noster est a Laur. Bordingo, Jani Filio, Aarhustensi, Historiarum in Acad. Daniz Sorana, circa A. 1652., Professore, & Theologus deinceps in Gymnasio Jutiz Aarhustensi Lectore, d. 30. Apr. A. 1677., æt. 68., defuncto. *Dissertationis de utraque Historia recte legenda ac intelligenda*, Sorz A. 1652. in 4. excusæ, Autore, de quo *Index Biblioth. Resensienfis* tertius, Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan.* p. 95., & Henn. Wittenii *Appendix Tomi I. Diar. Bogr.*, ad A. 1677., possunt consuli.)

JOHANNES GODOFREDUS BORGEHLIUS, Lubecensis, D. Joh. Borgehlii, Poliatri, ex Anna Elisabetha, D. Gothofr. Acidalii, Archistri Elect. Brandeburgici & Holfato-Plönensis, gnata, Filius, d. 18. Jan. A. 1672. natus, literis in schola patria, Philosophiz autem & arti Medicæ, ab A. 1692., in Academiis Jenensii ac Lugduno-Batava, vacavit, & in posteriori A. 1695. Doctoris obtinuit titulum. Ex itinere deinceps per Belgium, Italiam & Germaniam, literario in patriam redux, praxin A. 1698. exoritur est Medicam, hujusque Poliater d. 18. Maji A. 1718. constitutus, A. C. 1720., æt. ætatis 49., die 12. Apr., in conjugio sterili, ætatis obiit. V. Joh. Henr. a Seelen *Programma de vita ejus funebre, & Partem III. Ait. Lubec.* p. 194-197., ac M. Mart. Christ. Gödelii, Conræct. Lubec., Memoriam illius Germanicam.

Disp. Inaug. de Sterilitate. Lugd. Bat. 1696. in 4.

COSMUS BORNEMANN, Philippi Julii, Christiani IV. & Friderici III., Regum Daniz, Secretarii Germanici, Canonicus Roethildensis & Londinensis, ex Hedwige Zoega, Filius, Henrici autem, Doctoris & Professoris Theologi Hafniensis, Seelandicæque Episcopi, & M. Joh. Adolphi, Pastoris ac Præpositi Hafniensis Mariani, Frater germanus, Hatherslebiz Cimbrorum d. 28. Dec. A. 1637., lucem hanc cepit intraeri. Hafniz educatus, & civibus d. 17. Maji A. 1652. adscriptus Academicis, baccalaurei titulum A. 1656., Brabeta avunculo, Joh. Zoega, Logices & Metaph. Professore, reportavit. Rostochium hinc eodem A. 1656. abiit, & Joh. Georg. Dorffchei, Theologi celeberrimi, fuit convictor, Hafniam autem non multo post, ob morbum matris fatalem, revocatus, triennio sequenti illic subsistit, & sedem hanc regiam, a Svecis obfessam, cum cæteris commilitonibus Academicis, foriter, tyrocinio militiz haud inglorio, defendit. Pace Danica restituta, A. 1659. Dantiscum, & inde A. 1660. in Bataviam, cum Ordd. federatorum ad Danos Legatis, trajecit, lustratusque hujus urbibus, studio Juridico Franeqverz (ductu Joh. Jac. Wissenbachii, Laur. Bancku & Ulr. Huberi) annos aliquot, Lugduni autem Batavorum ætatem integram, impendit. Annos sequentem 1665., viso in itinere Belgio Hispanico, in Gallia, Academicisve illius Parisiensis & Salmuriensis, exegit, & per Bataviam atque Cimbram, M. Dec. Hafniam est reversus. Illic, a Frid. III., Rege, tertius Academicæ Jurisconsultus, d. 21. Aug. A. 1667., primus omnium designabatur, & Doctoris gradu ipsi a Collega, Petro Scavenio, M. Nov. A. 1668., collato, ejusdem, per octennium, simul fuit Secretarius, & A. 1684. ac 1689. Rector. Muneri huic Professorio Christi V., Daniz Monarcha, Prædicturam Bibliothecæ Academicæ vicariam A. 1670., & primariam, post Ol. Borrichii obitum, A. 1689., urbis Hafniensis Consultum A. 1684., locumque in tribunali supremo A. 1685., adjecit, & in Cancellariæ Collegio sibi tandem A. 1689. eum voluit esse a consiliis. Paralyti demum interna oppressus, d. 3. Sept. A. 1692., æt. 55., decessit, duosque nobilioris & totidem sequioris sexus liberos, & Dorothea, Ol. Wormii, Prof. Medici celeberrimi, filia, d. 7. Oct. A. 1668. ducta, suscepit, reliquit superlites. Plura de Vita ejus suggeret Programma Funebre D. Calp. Bartholini Jun., Prof. Medici Hafniensis, cui *Vir audit bono publico natus & educatus, quem summe ornabant virtutes, & omnes decorabant Gratia, virtutum amator, malorum hostis acerrimus, Academiæ decus, curie fulcrum, pauperum columen, æstimator solatiæ, verus Astrææ antistes, serius Minervæ cultor, & quod omnia momenta superat, æterni Numinis fidus amator.*

Conf. de illo Thomæ Bartholini Sen. *Diff. VI. de legendis Libris* p. 205., Chr. Hendreichii *Pendel. Brandeb.* p. 664., & Alb. Thurz *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 158. 159.

Disp. Historico-Politica de Ostracismo, Præside D. Ulr. Hubero. Franeqverz 1663. in 4.

Disp. Inaug. Juridica de Hæreditate peregrinorum. Hafniz 1668. in 4.

Myrtus Academicæ, Carolo, Principi Electorali, & Comiti Palatino ad Rhenum, Wilhelminam Ernestinam, Friderici III., Danorum Regis, filiam, ducenti, ad thalami ipsius fores erecta, seu Oratio in nuptias illius Panegyrica. Hafniz 1672. in fol.

DANIEL BORNEMANN, Oppidi Eckernfördenfis, circa A. 1656., Diaconus, & deinde, ab A. 1699., Pastor.

Par Soliloquiorum. ein paar Eetelgespöche, oder Leichpredigt über 3. Margareta Lucia Brocktorffin, aus P.E.CXVI. 7. & 9. Slesvigz 1656. in 4.

BOECKELIUS PAULUS BORNEFELD, Lubecensis, postquam Lipsiz, Wirebergz, Rostochii, Altorfi, Tubingz & Jenz, studiis incubuerat, in Silesiam delatus, & Caroli Friderici ac Christiani Ulrici, Ducum Württembergico-Oelsensium Juniorum, circa A. 1704., qvo in Academiam illi migrabant Viadrinam, Aulæ supremæ factus Magister (1.).

Or. Panegyrica de Leopoldi Imperatoris contra Turcas victoria, in Acad. Witeb. A. 1686. recitata. Witeb. 1686. in f. Disp. Juridica de Justa ætate, Præside D. Pet. Müllero. Jenz 1690. in 4.

(Conf. de illo, C. S. Schwartz *sejebis Orationes & Allocutiones*, P. II., n. 99., p. 91. 92. & T. J. Epist. *arcan.* n. 305. p. 498. 499. n. 312., p. 506. 507.)

MATTHIAS BORNHOLT, (quem Matthias Knutzius, Empzeta Eiderstadiensis famosus, in *Dialogo canonicis triumque conciliarum vernaculo*, (scopice Dornholtium appellavit), Urbis Crempensis Archidiaconus, A. 1695. defunctus,

Leichpred. über Nicol. Woldenberg, Archidiaconum zu Cremp, aus Apoc. XIV. 13. Rostochii 1665. in 4.

Leichpred. über Fr. Anna Sophia Kronhelmnu. Rendesburgi 1681. in 4. (*Sub finem serm. feriebri D. Christiani a Stöcken, eidem habiti*).

Leichpred. über M. Joh. Hudemann, Königl. Superintendenten in Holstein, aus Gen. XXXII. 10. Glückstadti 1685. in 4.

CLAUDIUS BORNECHIUS, in Borchensi (a qua cognomen, a cum fratre celeberrimo, Olao, adscivit) Diacefos Ripensis Parochia, patre Olao Claudii, ejus Pastore, natus, Parochus & ipse, in Scania, ab Anno circiter 1646., ruralis. V. Olai fratris Epithalamium A. 1646. ei scriptum, in *Rostigardi Deliciis Poet. Dan.* T. II. p. 414 417. Poemata

XXVII. 28. Accedit vera Hierosolymaz veteris descriptio, juxta mentem Joh. Bapt. Villalpandi. Hamb. 1660. & 1667. in 8.

Hexaemeron, five Indicis Historico-Philosophici, omnes omnium rerum, & Controversiarum maxime celeberrim, qvz ad usum, tum Indicis Philosophiz, tum etiam Historiz, pertineant, fontes, secundum successione omnium seculorum, ab initio mundi, ad nostram ætatem, aperientes, Pars Prima, in qva admirandum opus Creationis, sex dierum intervallo absolutum, continetur. Hamb. 1664. & cum Joh. Caselij Nvxgumique, ac H. Vagetii Comm. in f. 1673. in 8.

Monumentum nobilitatis, Georgio a Schröterio a Leopoldo Imp. collatz. Hamb. 1667. in 4.

Orator reformatus. Hamb. 1668. in 12.

Mercurius Evhodijs, vulgaris Grammaticæ monstrans negligentiam, ex Gerh. Joh. Vossii diligentia æstimatam. Hamb. 1668. in 12. (*Verbis Vossii plerumque utitur.*)

Epistolæ ejus & Stanisl. Lubienicii, Equ. Poloni, de Cometis Annorum 1664. & 1665., mutaz, in Lubienicii *Theatro Comico*, Amst. A. 1668. in fol. excusæ, T. I., p. 895-907., obvix.

Alitophilus, Novantiqva Comædia, nunquam antehac edita, qvz omnium, in urbe Mexico ante actarum, comparationem amplitudine vincit, nunc primum a Luca Efcaboto, Mexicano, luce donata & Latine versa, A. 1668. in 4. & 12. Satyra est *ψυδαίμνος* contra D. Mich. Kirstenium, Gymn. Hamb. Professore, ejusque amicos quosdam, Blomii adversarios. Cujus cum D. Rud. Capellum, Collegam suum, Autorem esse falso suspicaretur Kirstenius, innocentem virulentis Scazonibus (qvos *Vindicias Philalæthæ & Sociorum, contra Luca Caprimulgum Rudenem Efcabotum* inscripsit) acerbe admodum eff. insectans, uti in Capelli & Kirstenii Viris narrabitur. Conf. Placcii T. II. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 257. 258. 497. 498.

Apospalinatione integri operis de Causis corruptarum Scholarum. Hamb. 1669. in 12.

Tr. de nobilis juventutis institutione, a Wittenio & Hendreichio II. cc. ei tributus.

Tr. de educationis ratione & temporis collatione. in 4. (*In Catal. MS. Biblioth. Placciana memoratur, & a præcedenti forte non est diversus.*)

Joh. Blumii Tr. de Paradiso, Hamburgi, teste Lipenio (*P. II. Bibl. Theol. p. 415.*), editus, mihiqve haud visus, an huic debeat, dubito.

INEDITA ET AFFECTA.

Index Catholicus, non librorum, sed rerum & argumentorum in iis præcipuorum, additis Autorum nominibus, libris & capitibus, servata successione omnium seculorum, ad nostram usque ætatem: Opus vastum, cujus Pars prima est *Hexaemeron*, A. 1664. editum.

Observationes in univerfa Ciceronis opera, quarum partem, libros illustrantem Rhetoricos, Henr. Heldius, J. U. L., possedit.

Philosophus Ecclésiasticus, univerfæ eruditionis, a diversis Autoribus diffuse sparsumqve traditz, Compendium IV. Voluminibus exhibens, qvo, vel Indicis loco in præcipuis Scriptoribus, vel Locorum Communium instar, in quavis re dubia, eruditus Lector uti potest, cujusqve *Volumen I., de iis quæ in natura sunt & fiunt*, MSum (*in 4.*) in Biblioth. Hamburgensi publica supersit.

Collectanea in Platone & Aristotelem.

Manuductio ad Joach. Jungii Logicam Hamburgensem, qvz, una cum quatuor Scriptis præcedentibus, in *Pref. Hexameri*, A. 1664. est promissa.

Tractatus de Philosophis, Græcis, Scholasticis, & eorum Commentatoribus, qui MS. in Biblioth. Placciana, Harzburgeri publice donata, privata Henr. Heldii, J. U. L., aliisque, asservatur.

Opus de Causis corruptarum Scholarum, cujus *Ανορθωµα* Joh. A. 1669. prodiit.

Tract. de Baculis Veterum, quem editum Wittenius & Hendreichius II. cc. falso perhibent.

Joh. Caselij Epistolarum Helmstadiensium Editio, qvam, ab Henr. Vagetio promissam, a se, in *Or. de vita Vagetii*, jussit expectari.

REINHOLDUS BLOMIUS, Hamburgensis, J. U. D., Vir *πολιτικός* & interioris prudentiæ civilis laud: florentissim, simulqve literarum elegantiorum peritissimus, Joach. Jungii, Joh. Ad. Tasfii & Henr. Vagetii, in patriæ Gymnasio, Herm. Conringii autem & Jctorum, in Acad. Helmstadiensis, fuit Auditor. Ex itinere redux literario, Ostfrizii initio Principis, circa A. 1653., Consiliarius fuit intimus, deinde vero Juris in Acad. Heidelbergensi Professor. Academico postea huic muneri, Caroli Ludovici, Elect. Palatini, jussu, valedixit, Aulæ ab eo fuz Procancelarius, Judiciiqve supremi Præf. A. 1665. constitutus (1.). In odium eum illic Subditorum, qvod, exhausto Principis consultus ætario, nova tributorum ac onerum vocabula illi suggestisset, chartæqve sigillatæ monopolium in Palatinatum introducere cogeret, incurrisse, Phil. Andr. Oldenburgerus publice (2.) tradidit, ab ipso Blomio, in *Defensione Epistolica*, A. 1669. refutatus. Gratia interim Electoris, teste Pufendorffio (3.), excidit, & a Rege deinceps Sveciz, non quidem ad minus (uti Oldenburgerus (4.) credidit) Præfidis Pomeraniæ Svedicæ, sed ad aliud officium dignitatis præcipuz in provinciis Germanicis Politicum, est evocatus, regiæqve simul ad Comitæ (qvz jam ante etiam Palatini jussu aderat) Ratisbonensi legatione perfunctus, ac Bremz tandem, in otio vitæ privatæ literario (5.), consenuit. Qui cum tot muneribus publicis, iisque non infimis, in aulis Germaniz, multos per annos, sit gavisus, suspensa mihi non immerito est Autoris Anonymi, qui Scripto Joh. Wigandi de *Neminißis* Germanico, A. 1693. recuso, Præfationem adjecit, Christ. Thomasio oppositam, narratio seqvens de illo veraculæ (6.): *Ich teiste, vor 12. Jahren, durchs Lüneburgische, und kam in Compagnie mit einem vornehmen Theologo, der den R. Blumen bey sich hatte. Dieser führte ein nen ziemlich vernünftigen Discurs, daß ich den Theologum veranlaßet wurde zu fragen, wer der wäre? da er denn selbst besandte, daß er das Glück nie haben können, zu einer gewissen rechtschaffenen Civil-Verdienung zu gelangen, und könnte er nicht anders denken, denn daß die Ursache, daß er sich zu Helmshat den Palsqvill wider D. Scharßum zu machen verstehen lassen. Vixit A. 1689.*

Vinc. Fabricius, in Epist. ad Henr. Vagetium A. 1659. scripta, & in *Operibus* p. 385. obvia, eum *elegantis* vocat *ingenii juvenem*, & in Scazonibus in Exerct. illius Academicæ (*ibid.*, in *Lib. Poem. Miscell.*, p. 621.), ita alloquitur:

Vernast Blomi, corculum juvenutis,

Quem laudis ardet, morbus evaditorum,

Honestæ labes mentis igneæ, magnæ,

Ultra profana plebis extulit fides;

Qui sacra Phæbi, scientiamqve doctrinam,

Amoenitates cum scientiis jungis.

Phil.

(1.) V. Phil. Andr. Oldenburgeri *Itinerarium Germaniæ Politicum*, sub fideo *Constantini Germanici* nomine editum, p. 307. 308. Morhofii *T. I. Polyhist.*, Lib. I., c. 25., p. 314., & Sam. Pufendorffii *Epist. ad omnes per Germaniam* p. 46. (2.) l. c. (3.) l. c. (4.) l. c. (5.) teste Christoph. Schrædero Juu., ap. Placcium T. I. *Theatri Anon.*, c. 5., p. 314. (6.) p. 14.

Phil. Andr. Oldenburgeri (l. c.) *FCrus audit, qui in summo gradu regnandi artes caluit.* Christoph. Schrader Jun., Duc. Brunfv. Consiliario (apud Placcium l. c. p. 354.) *Vir doctus & prudentia eximius.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Physicis quibusdam Syllogismis, demonstrationis speciem prae se ferentibus, Praefide D. Joach. Jungius Hamb. 1637. in 4.

Disp. Jurid. de Compensationibus, Praefide D. Joh. Lotichio. Helmstädi 1644. in 4.

Anshelmi Janfonii Judicium Peripateticum, sive Ereolus (*Sargya φανώμενος, quae Joh. Scharfii, Theologi Witebergensis, stylium Barbarismi Solocicimisque scatenem facere exagitat*). Sine loci & anni mentione in 12. primum, typis (teste Calixto) Belgicis, deinde vero Germanicis in 4. (& Jacobi quidem Wellero, quem Calixtus allegat, judice Helmstädi), prodit. Editionem duorum quaternionum ultimam ipse vidi, & circa A. 1647. excusam esse judico. Blomium Satyræ hujus (quæ Scharfii, Praeceptorem suum, Joach. Jungium, Philosophum excellentem, temere, sed infeliciter, aggressi, audaciam ulcisci, nisi fallor, voluit) verum esse Autorem, Morhofus jam olim mihi retulit, & Placcius deinde (T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 373.) Christoph. Schrader Jun. testimonio confirmavit. Vindicias contra eam Scharfius, in Appendice Responsi, Georg. Calixto reddidit, ac Witeb. A. 1649. in 4. impressi, exhibuit, & ab omnibus pro libello voluit haberi famosi, sed nihil tamen ad rem faciens respondit. Mitius contra eadem Georg. Calixtus, in *Programmate Anti-Scharfiano, Differtationis de duabus Quaestionibus Appendici A.* 1650. subjecto (lit. L. i. b. L. 2. a.), huic verbis nulli judicium: *Afferbatur mihi scriptum quoddam Satyricum, oppido falsum, in quo Scharfius, sub Ereoli titulo, Barbarismi & Solocicim accusabatur.* Nec injuriam ei factam, exempla, ibi producta, testabantur. Quibus, in Editione iterata, adduntur sequentia: *Egre fert Scharfius, quod oblatum a Studio paucorum pagellarum, Aecolum inpercerim, & Autorem libelli vocat scurrum Satyricum, & maledicum Syrophantem. Sed quoniam, quæ producuntur, in scriptis Scharfianis omnia deprehendantur, ut mihi certo affirmant, qui consulerunt, num cum jure meritoque scurrum & maledicum Syrophantem appellaverit, aliorum esto judicium. Quæ si fata virum servant, si viscerit dura æthereæ, jamam forte suam vindicabit. Silent videlicet cultiores homines in barbaros Prisciani perduelles Satyris interdu ludere. Confer ejusdem Refutationem Calumniarum Jac. Welleri vernaculam, §. 121. & hujus Appendicem, §. 15., ac Epistolæ Joh. Christ. Borneburgii de illa Excerpta in B. G. Struvii Fajf. III. Ad. Liter. p. 13.*

Franc. Hotomanni Anti-Tribonianus, seu Diss. de studio Legum, ad Mich. Hospitali, Cancellarii Gallicæ, mentem A. 1567. scripta, Juris Justiniano-Romani vitia, & usum in Gallia exiguum, offendens, quam, ex editione Anni 1603. Gallicæ posthuma, & Biblioth. Frid. Lindebrogii sibi suppeditata, Latine se veram, *αὐτῶν ποιεῖ* publicavit Hamburgi A. 1647. in 8. Blomium interpretem esse, Joh. Eschenhartus, in *Programmate de ratione docendi Pandectas*, Helmstädi A. 1697. edito, p. 6., & Vinc. Placcius ad Pet. Axenii provocans testimonium T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 3., p. 202. testatur. De ipso Hotomanni libello *Observationes selectæ Halenses*, ad rem Lit. spectantes (quæ prolixum ejus exhibent recensum), T. I., Obf. IX., §. 1-17., p. 93-108., & Rolandi Marefii (*vere aureum vocantis*) Lib. II. Epp. Philol., Ep. 18., p. 331. 332., Adr. Bailleti Tr. Gall. des *Satyres perfonelles*, T. II., p. 156-162., Frid. Jac. Leikherri (Corpori Juris Justiniano contra illum qualitercunque patrocinati) Vita X. FCorum, p. 236-241. 261., Dan. Gvith. Moller Disp. de Franc. Hotomanno, §. 39., p. 36. 37., & Placcius l. c., possunt consuli. Reculus est, curante D. Georg. Beyero, Lipsiæ A. 1704. in 8., præmiis Chr. Thomæii Delineatione Hist. Juris Rom. & Germanicæ.

Defensio per Epistolam ad amicum, sub literis nominis initialibus R. B. edita. in 12. (i. pl.) Scripta est Francofurti d. 16. Apr. A. 1669. (in cuius locum A. 1696. a Placcio substituitur), & Constantini Germanicæ, sive Phil. Andr. Oldenburgeri, falsis de ipso (in *Itinerario Germaniæ Politicæ* p. 301. 302.) narrationibus opposita. V. Placcium l. c., T. I., c. 9., p. 354.

Tr. de formis Rerumpublicarum, sub ficto Julii Flori nomine, curante Joh. Christiano, Barone a Boineburg, editus, quem, mihi non visum, Blomio debere Morhofus mihi retulit. Diverfus is haud dubie est a Julii Formosi *Thebifus de Formis rerumpublicarum*, A. 1680. in 8. editis, & plagulam vix implentibus unicam, tantoque Viro indignis.

Velitatio adversus quendam Metaphysici regni assertorem, in 4. excusa, & in *Catalogo MS. Biblioth. Placciana* illi tributa.

Carmina varia, sparsim edita, nitida & ingeniosa, e quibus mihi se obtulerunt:

1. Epithalamium in nuptias Vinc. Fabricii, *Appendici Operum* hujus adoptiva p. 790. 791. insertum.

2. Epicedium in obitum D. Georg. Calixti, Helmstädi A. 1656. in 4. excusum.

3. Inscriptio manibus ac tumulo D. Joh. Stuckii, Cancellarii Sveco-Bremensis, consecrata, & in Gebh. Theod. Meier *Monumentis FCorum Acad. Juliae*, p. 124-130., recula.

4. Jambini obitum Jac. Lampadii, JC. & Cancell. Brunsvic., *ibid.* p. 149. 150. 151. obvi.

[De Epistolarum Frid. Lindebrogii, JCI & Polyhistoris Hamburg., Centuriis aliquot, & Volumine Epistolarum, a Viris doctis ad eundem scripturarum, quæ in Biblioth. sua Blomius asserabat, V. Morhofii T. I. Polyhist., Lib. I., c. 25., p. 314., & Vitam Lindebrogii, suo a nobis loco exhibendam.]

M. BERNHARDUS BLUMIUS, Lubecensis, Scholæ in Thuringia Numburgensis, circa A. 1613., Rector (1.), Templi postea patris Cathedralis Diaconus Kal. Aug. A. 1514., & Pastor d. 13. Apr. A. 1626., in Matthæi Crumbringer locum, electus, dieque 4. Januarii A. 1631. mortuus (2.), & quo duos Chr. Hendreichius (3.) effinxit Scriptores.

Tyrocinum de mysterio S. Trinitatis, horrendis contra illud blasphemis, cum omnium Photinianorum, tum imprimis Fausti Socini in Tr. de Deo, Christo & Sp. S., oppositum. Jenz 1614. in 4. (J. Catal. Nund., & Bold. ac Lipen. in B. T.)

Poenitentiarium Christianum, oder Christliches Beicht- und Communicantenbuch, in Predigten, Andachten und Gebete, verfaßt. Gryphiswaldz 1619. in 8., & (juxta Catal. quendam) Lubec 1659. in 8.

Sanctus Ecclesiæ Romano-Catholicæ; das ist: Gründl. Bericht von der gerühmten Heiligkeit der Römisch-Catholischen Kirche, darinn gezeigt wird, daß die Päpstliche Kirche untheilig und zu meiden sey. Lubec 1629. in 12. V. de illa Val. Ern. Löfcheri Unschuldig Theol. Nachrichten, Sect. V. A. 1718., p. 781-784.

Christl. Fried- und Friedenspredigt, von schuldiger Friedfertigkeit aller Menschen, nach dem zwischen dem Keyser und Kaiser in Dennewitz geschlossenen Frieden, auß P. CXXXIII., gehalten. Lub. 1629. in 4.

Christl. Dank- und Jubelpredigt vom verlorenen und wieder gefundenen Geseßbuche, zum Andenken der Übergabe der Augsburgischen Confession, auß 2. Reg. XXII., d. 24. Jun. A. 1630. gehalten. Lub. 1630. in 4.

N 2

EMMA-

(1.) V. Wolff. Heideri, Profest. Jenæ, Epithalamium in nuptias ejus cum Elisabeth. Kochis, L. 2. Poem. p. 400. 401. (2.) V. Jac. a Mellen Gessel. MS. Ecclesiastorum Lubec.

(3.) in Pandol. Brandeb. p. 606.

EMMANUEL BLUMIUS, Hamburgensis.

Disp. de dolore Hypochondriaco, vulgo, sed falso, putato splenetico, Præfide D. Mich. Ettmüllero propofita. Lipfiz 1671. in 4. Illi, tanquam Autori, ab Hendreichio l. c. p. 606. tribuitur.

JOACHIMUS BLUTING Senior, Judicii Provincialis Slesvigo-Holstati Advocatus, Hartwigi, in eadem aetate verfat, parens, Slesvigæ commoratus. Vixit A. 1630.

Glossæ oder Gründliche Erläuterungen des Jüdischen Eordbuchs und aller drey Theile desselben, Blasii Eckenbergeri Verfassoni Nomo-Canonis Jucici Saxonica, in novissima hujus editione, Flensburgi A. 1717. in 4. excusa, ab Editore Emanueli Wolfelio, Advocato Flensburgensi, sunt adiectæ, atque ita lucem tandem viderunt. Exdem esse videntur cum *Mevio Cimbrico*, auctore illius à me annunciatum in pref. nov. *Isag.* p. 47., deque illis intelligenda sunt verba sequentia *Erici Mauriti*, in pref. *Speciminis Confill. Kilon.* obvia: *Mstrum Commentarium Anonymi, sed qui ferrur esse Blutingii, in goodam juris Jucici Articulis quovae vidimus. Ferunt, Autorem illam typis destinasse, sed prohibuit um Christiani IV. Regis, autoritate, quid fieri noluerit.*

Observationum ejus IX. de Nomocanone Jucico Argumenta, in Nic. Pet. Sibberi *Bibliotheca Historica Dano-Norvegica*, c. 8., p. 286. 287.: Capitulum vero 38. Tractatus hom Erbänge, nach dem Jüdischen Recht, in Sam. Reyheri *Historia juris universali* c. 45. p. 358-364. fuisse enumerantur. MSSa ejus de Emptione & venditione Prædiorum, ac jure Retractus (van Dyprate), idem Reyherus p. 364. allegat; aliud autem von mancherley Todtschlägen im Jüdischen Eordbuch und von der Mann-Schafft und Ausstube, deren allen Process und Verfolgung und was dem mehr anhängig, Franc. Ern. Vogtius in *Appendice Commemorationi in Leges Jucicas de Homicidio* p. 137. ubi hoc, & de illo, & de scriptis nostri ceteris, addit judicium: *Perlectis hisce, præter textus recensionem, nihil singulare & notatu dignum, quin potius errores quosdam, deprehendimus, qui Blutingio ideo obrepserunt, quoniam, cum ex scriptis ejus patet, præfate quidem doctus, sed Germanici Juris antiqui non adeo peritus fuit; sicuti etiam non raro Conclusiones, Jus Romanum, Canonicum, vel Glossariorum opiniones videlicet format, quæ juris Jucici principii directe adversantur. Ut proinde fallantur maxime, qui, post hunc Homerum Thades scribere velle, supervacuum arbitrantur esse.*

Conf. etiam de ejus MSS. *Isagoge* mox ad Hist. Cimbr. P. I., c. 15., §. 14., p. 271. & *Prefat. notam* p. 47., *Plac. ciquæ* istam secuti T. I. *Theatri Anon.* c. 11. p. 459.

CONRADUS BOCHOLT, ex equestri forte Buchwaldiorum in Cimbria gente oriundus, in Præpositura Canonii Virginum Ord. Bened. nobilium Prezensis, Conrado L. (Monacho antea Cismariensi, ob jura Monasterii defensionis ab hostibus illius excæcato), post A. C. 1282., est subrogatus. Oeconomi diligens, & providi reddituum Monasterii dispensatoris, laudem illi vindicat non *Constitutio* solum de victu & amictu monialium annuo, & sumptibus in sacra publica quotannis impendendis, A. 1286., die S. Agnetis, ab illo, Antistita Adelheidi, cæterisque virginibus, Burcardo, Episcopo Lubecensi (qui suo illam Diplomate eodem die confirmavit), præfente, condita, cujus Avtographum in Canonii Archivio supersedit, sed *Registrum* etiam *Præposituræ & Conventus in Poretz*, quod ibidem asseratur, summa A. eod. 1286. diligentia concinnatum, foliis 37. (in 4. maj.) constans membranaceo, & hunc præferens inscriptionem: *A. D. MCCLXXXVI. 1. M. Mayo, Pontificatus Dn. Burchardi in Ecclesia Lubecensi Anno 11., procuratorum est Registrum præfenti, procurante Dn. Conrado, dicto Bocholt, tunc Præposito nostro, pro se & suis Successoribus, omnia continens Privilegia, & universas Præposituræ, sive Conventus Monasterii in Poretz, possessiones, nominatim expressas, deinde singulares Causas & Causarum conditiones, sive negotiorum dispositiones, quæ locum istum tangere reputantur.* Exhibet autem illud: 1. Genealogiam Christi, ab O. C. deductam; 2. Pontificum Romanorum, Imperatorum & Episcoporum Aldenburgi-Lubecensium, Catalogos, ad A. 1286. perductos, & ab alio recentiore ad seculi usque XVI. initia continuatos; 3. Numerum & titulos Cardinalium; 4. Indicem VII. priorum Canonii Prezensis Præpositorum Historicorum; 5. Diæceseos Episcopatus Lubecensis in IV. partes distinctionem (a me, P. IV. *Isag.* ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 2., p. 420. 421. 422., jam editam); 6. Villarum, quas Canonibus Prezensis A. 1286. possedit, & reddituum e singulis, notitiam; 7. Syllogem XXV. Privilegiorum, eidem, ante A. 1286., a Pontificibus, Frid. II. Imp., & Principibus Ecclesiasticis atque Politicis, concessorum, aliorumque ævi istius Diplomatum, de qua hoc in præfatione legitur monitum: *Porro in presenti Registro Privilegia antiqua, ante dies nostros edita, de verbo ad verbum invenies compilata, quibus non minus fidei adhibebis, quam ipsi sigillatis primariis Instrumentis. Quippe, cum nec unum episcopum subtracuum, nec unum fota super additum, in presenti volumine valeas reperire.*

Conf. de illo *Isagoge* nostram ad Hist. Cimbr., P. I., c. 14., §. 12., p. 240., & P. IV., c. 2., §. LII. 12. 15., p. 381. 382. 404. 412.

CORNELIUS BÖCKELIUS, Joh. Bökeli, Poliatri Hamburgensis, filius, Hamburgi vel natus, vel educatus, Philof. autem Magister Helmstadti A. 1588., Brabevia Henr. Meibomio, ac deinde Med. D., creatus, Urbis Hildensienfis Physicus, V. de illo Gebh. Theod. Meieri *Monumenta Theologorum Acad. Julie* p. 23.

Disputationes Physiologicæ. Helmstadti 1596. in 4.

HIERONYMUS BÖCKELIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judicii Superioris in patria Procurator.

Disp. Inaug. de jure Mulierum Hamburgensium circa contractum connubiale, Francqv. 1689. in 4. Extant etiam ejus I. In jure & factis molèrgredite Exception - Schrift gegen des Fiscalis, L. Justii Theod. Munchkings, Klage wider D. Christ. Krumholz, Pastorem J. S. Petri in Hamburg, von ihm als dessen Defensorem, am 10. Maji A. 1709., dem Unter-Gerichte überliefert, mit Belegen, quæ prodit in Protocollo & Actis der peinlichen Sache wider D. C. Krumholz, Hamburgi A. 1711. in fol. editis, p. 119-363. II. Fernere Aufführung der ungegründet continuingen so genannten Criminal - Klage wider D. C. Krumholz, loco Duplicarum des Fiscalis Republicis am 20. Sept. A. 1709. entgegengesetzt, ibidem p. 424-523. obvia.

CHRISTIANUS OTTO a BÖCKELN, Lubecensis, Martini, Syndici Lubecensis, & Cancellarii Holsatogottorpiensis, & Juditha Christina Tanczia filius, Regis Sveciæ, ab A. 1672., in Cancellaria Stadensi, per triennium, Secretarius, deinde vero Ducis Saxo-Lauenburgici, ab A. 1675., Confiliarius Aulicus & Feudalis, A. seqv. 1676., d. 8. Jun., in flore zxtatis extinctus. V. de illo Epicedia Joh. Georg. Pelliceri & Herm. Lebermanni venusta, Henn. Witteonii T. I. *Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1676., & Chr. Hendreichii (bis eum memorantis) *Pamæd. Brandeb.* p. 617.

Disp. de veterum Jurisconsulto non fectis, seu diversis familiis, Præfide D. Joh. Rebhanio. Argentinz 1666. in 4. Recusa A. 1678. in *Opusculis*, & a Morhofio (T. III. *Polybist.*, Lib. 6., p. 83.) *Dissertationis doctissime*, a B. G. Struvio autem (in *Biblioth. Juris selecta*, c. 1., §. 2., p. 6.) *Opusculi elegantissimi*, titulo ornata.

Commentatio de æmulationibus Imperiorum. Holmiz 1667 in 4. (*V. Catal. Refen.* p. 325.) In *Opusculis* A. 1678. denuo prodit.

Opuscul.

Opuscula de diversis Familiis veterum Jctorum, Orationibus Principum in Senatu Romano, Exceptionibus tactis in poësis publicis, & zmulacionibus Imperatorum. Lugd. Bat. 1678. in 12. Recensum illorum *Ephemeris XI. Eruditiorum Italicae Anni 1678.*, teste Beughemio (*Consp. I. Appar. ad Hist. Lit. noviss. p. 55.*), exhibuit. Adiecta etiam sunt Georg. Schubarti *Historie Juris Civ. Rom. ante Justinianum constituti*, curante D. Christ. Godofr. Hofmanno, Lipsiæ A. 1721. 4. recuzet, teste Cat. nund. Lips.

(Falso ei a Wittenio & Hendreichio, II. cc., Martini parentis *Tr. de Jure protectionis clientelaris* tribuitur, uti *Homonymoscopia nostra, Sect. II., c. 7., §. 14., p. 63.*, jam monuit.)

GUSTAVUS CHRISTIANUS a BÖCKELN, Martini item filius, Lubecensis, J. U. D. & Canonicus Hamburgensis, d. 3. Nov. A. 1707., teste J. Alb. Fabricio (*P. II. Memor. Hamb. p. 610.*), mortuus. Conf. Chr. Henr. Amthorij Epicedium ei scriptum, im *Poetischen Versuche p. 273 - 278.*

Disp. Inaug. de Vagabundis (boim Hettenlofen Gesunde.) Lugd. Bat. 1683. in 4.

MARTINUS a BÖCKELN Junior, Martini Senioris item filius, Lubecensis, Christiani Alberti & FridERICI, Ducum Holfato-Gottorpiensium. Consiliarius, per lustra aliquot, aulicus, M. Apr. A. 1701. defunctus.

Disp. Juridica de Prodigis, & eorum cura, Præside D. Joh. Eichelio. Helmst. 1678. in 4.

ARNOLDUS BODDEKER, Lubecensis, M. Jan. A. 1687. natus, Juris utriusque, cui, ab A. 1606., Rostochii, Gieszf. Jenz & Altorfi, decennium impendit integrum, Doctor a Joh. Kitzelio, in Acad. Giesfena, A. 1616. creatus, & in Rostochiensi deinde iterum A. 1619. commemoratus, de cuius vita Joh. Kitzelio *Discursus de Jure habendorum Judæorum*, in ejus, ac Competitorum, promotione recitatus, Giesfæque A. 1617. in 4. editus, plura suggeret.

Disp. de Servitutibus realibus & personalibus, ab eo Præside propolita. Rostochii 1619. in 4.

GERHARDUS BODE, Matthiz Fil., Hamburgensis, J. U. C., in Gallia, Italia, Anglia, Germania & Belgio, cum Fratre Matthia (teste, Ristio, mox allegando), peregrinatus, cui Pet. Lambecius A. 1660. *Orationes & Programmata*, Andr. Frisius autem, Bibliopola Amstelod., A. 1664. Hier. Magii *Librum de Equaleo*, denuo a se editum, inscripsit.

Execr. de Urbibus Germanicis, ex Herm. Coarngii privatis præcipue discursibus concinnata, & Præfide eodem propolita. Helmstadii 1641. & 1652. in 4. Hanc, sibi inscriptam, Hugo Grotius, in Epistola de illa ad Bodium A. 1642. exarata (*num. 1172. p. 709.*), opus vocat *ex ædte diligentie, limatisque judicii, in quo plane vera scribentur.*

Oratio de singularibus quibusdam & extantibus gentis Romanæ, Helmstadii A. 1641. recitata, nec forte edita, V. de illa Christoph. Schraderi *Programmata Helmstadiensia privata, num. 25.*

MATTHIAS BODE, Matthiz Fil., Hamburgensis, Juris & literarum elegantiorum cultor, in Academiis Lugduno-Batava & Marpurgenfi, industrius, Gerhardique Fratri, in itinere per Europam cultiorem literario, comes, post reditum autem ex illo mercator patriz eruditus, cui Pet. Lambecius A. 1660. *Orationes & Programmata*, ac Andr. Frisius A. 1664. Hier. Magii *Tr. de Tintinnabulis*, inscripserunt. V. de illo Joh. Ristii Epithalamium in nuptiis ejus cum Anna, Gothardi Kerckringii, Mercatoris Amstelodamensis, Fitha, vernaculum, in *Parnasso Teutonico p. 722-727. obitum*, & Chr. Hendreichii (duos ex eo fabricati Scriptores) *Pandælas Brandeb. p. 613.*

Disp. Jurid. de Cambiis, Præfide D. Joh. Gualthero. Marpurgi 1646 in 4. Recula sub finem der Einleitung zum grundslichen Verstande des Wechselrechtes, a Jcto Anonymo scriptæ, & a Joh. Jac. Heidigero, Not. Publ., editæ, Francof. 1676. ac Coloniz A. 1715. in 4.

M. JOHANNES BODECKERUS, Hamburgensis, Witeberga in patriam, M. Jan. A. 1552., ad templi Jacobz Pastoratum revocatus, & cum in dissidiis temporum istorum sacris, Zelotarum rigidiorum, Philippitis mollioribus impugnantem, numerum auxisset, d. 26. Nov. A. 1564. peste (qua & uxore, post dies XIV., obiit) extinctus. V. de illo Joach. Degeneri *Catal. MS. Ecclesiæ Harumburgensium*, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 883.*, & Joh. Crispini, Past. Hamb. Petri, Epicedium, quod ei ac conjugi scriptum, Elegiaci prolixioris Excerpta, a Fabricio *ibid. p. 923 - 926.* exhibita. Joh. Frederus Jun., Theol. Rostoch. (*sub finem Epicedii, Joach. Westphali memoria consecrati*), hoc eum Epitaphio est dignatus:

Clara salutsiferi patrie qvi buccina Christi,
Qvi virtute suis vera decoratus & arte
Eximia, quem laude vobis fovissima morum
Gratia, Johannes Bodecherus grata quiescit
Dona sub hoc tumulo capit: alii gratia celi
In Christi amplexus animam suscepit evanescit.
O quantum est Christo servire fideliter uni!

Brevis comprehensio fundamentorum orthodoxæ doctrinæ & fidei de Cæna Domini, in *Confessionibus Ecclesiæ Harumburgensium Saxonicarum de S. Cæna*, a Joach. Westphalo Magdeb. A. 1557. in 8. editis (*lit. P. 1. b - Q. 1. b.*), obvia.

Vericht vom J. Abendmahle des Herten Christi, wider die Sacramentschänder. Hamburgi 1557. in 4.

JOHANNES BOETHIUS, sive BOYE, Dithmarfus, J. U. D. & Practicus initio in patria Heidenfis, Dynastæque Tybenfensis hæreditarius, deinde vero Dithmarfiz Arctoz Prætor (post Joh. Viti obitum), ab A. 1646., Ducalis, cum, ob morbum Podagricum, muneri administrando solus impar esset, Georg. Vitum, Antecessoris filium, suumque generum, in isto Coadjutorem, ac postea Successorem, adeptus. V. Ant. Heimreichii *Lit. 3. Chron. Dithmarz. c. 4., p. 250.*, Dancwerthii *P. III. Chorogr. Cimbr., c. 16., p. 300.*, & Lamp. Alardi (in virtutum ejus laudibus prolixi) *Ep. Dedic. Libri III. Poematis regii Davidici*, A. 1656. ei inscripti. Obiit d. 4. Jun. A. C. 1668., ætatis 56. Socrer fuit Pet. Xenii Jcti Slesvicensis.

Disp. de Politico, Præfide Joh. Gryphiandro, J. U. D., Jenz propolita, & in Dominici Arumzi *Volumine V. Discursuum de Jure Publico* (lenz A. 1623. in 4. edito), *num. 4. p. 243 - 259.*, recusa.

MARTINUS BOETHIUS, Wistrienfis, in oppidi patrii Pastoratu Michaelis, Parentis sui, Successor.

Leichprebigt über Mart. Fabricium, Med. D. und Practicum zu Wistler. Hamburgi 1641. in 4.

MATTHIAS BOETHIUS, Strandfrisius, Petri, Ecclesiæ Nordstrandici, ob Elenchum Ecclesiasticum ab auditore impio notum, cum iter faceret, lethaliter vulnerati, filius, ipse etiam Paitor in eadem insula Hersbullenfis, ac deinde, ab A. 1614., Emtensis fidei Evensbullenfis, Scriptor eruditus, cordatus & diligens, deque patria, & Fritia Boreali reliquis, præclare meritis, Vix. A. 1623. V. de illo Ant. Heimreichii, ob candidam de efranzi popularium suorum improbitate querelam, a C. Dancwerthio (*P. II. Chorogr. Cimbr., c. 5., p. 92., & c. 12. p. 145.*) Germanice exhibitam,

Möllen Cimbr. Lit. Tom. I.

○

bitam, immerito ei indignantis, *Chronici Frisiae Borealis vernaculi praefationem*, & c. 13. p. 335., *Iffagogen meam ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7. §. 13., p. 132., & P. III., c. 2. §. 1. & 3., p. 237. 240., ac J. M. Krattius praefatus *Subel* & d. 11. p. 406.

Commentariolum de Cataclysmo Nordstrandico Libri III., Scholiis illustrati. Slesvigz. 1623. in 8. Exhibetur in iis inundationum, quae Nordstrandiam A. 1612. 1613. 1614. & 1615. affixerunt, Historia, simulque antiquitates Frisiae Borealis, fabulis d. illa vulgaribus (quod praecipue laudandum) expolis, erudite explicantur. Subjuncta est Georg. Radigini, Slesvicensis, *apocryphum* ad Autorem Encomiastica.

Annales, seu Chronicon Holfaticum aivadoles atque imperfectum, quod in Biblioth. sua Pet. Axenius, J. Cus Slesvicensis, affervabat.

MICHAEL BOETHIUS, Licent., e Syndico Dithmarfz, adhuc liberz, provinc. Adolphi, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Confiliarius, & una cum D. Paulo ab Eitzen, Theologo, ad Conveniunt Protestantium Numburgensem, ac Comitatu Circuli Saxonici Inferioris Brunsvicensis, A. 1561. Legatus, cujus ipse olim habui Relationem omnium in Conventu Numburgensi actorum Germanicam *aivadoles*, decem comprehensam plagulis, amico postea donatam. Idem est cum Michael Boien, seu Boethio, Dithmarfz, Harderi Filio, J. U. Lic. & Dithmarfz Regiz, ab A. 1567., Praefecto (quem A. 1572. obiisse Dancwerthius, P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 16., p. 299., perhibet, A. 1574. autem, ob peculatus reatum dignitate sua excidisse, & peste A. 1601. demum, d. 3. Oct., decessisse, Heimreichius, L. 3. *Chron. Dithmarf.*, c. 4., p. 237. 238., testatur). Plura de illo invenies in J. H. a Seelen *Specim. IX. Seclis. liter.* p. 2. 3. 4.

WILHELMUS (quem *Willehadum* alii vocant) **BOETHIUS**, patria (teste Alb. Bartholino) Flensburgensis. Diss. de Encomio Glottico, sine loco mentione A. 1600. in 4. excusa, & (juxta Alb. Bartholinum in Tr. de Scr. Dan. p. 147.) Aarhusiz A. 1654. in 4. recusa.

JOHANNES DANIEL BOHME, Theol. Stud. Altonavienfis Reformatus.

Der sanftmüthige Ehrfte, oder Predigt über Matth. V. 5. zu Altona gehalten. Hamburgi 1704. in 4. (V. N. L. Germ., M. Mart. A. 1704., p. 119.)

BRODERUS BOISEN, Broderi Fil., Strandfrisius, Joh. Adolphi, Ducis Holfato-Gottorp., Confiliarius Aulicus, Camerz Secretarius, Commissarius Ecclesiasticus generalis, & Pragm ad Rudolphum II. Imp. Legatus. Vixit A. 1604. V. de illo Ant. Heimreichii *Chronicon Frisiae Borealis*, c. 10., p. 224., & c. 13. p. 333., ac *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4., c. 2., p. 192.

Ejus Descriptio Chron. MSta ab Heimreichio, in *Catalogo Autorum, Chronico Frisiae Borealis praefixo*, allegatur. Quale id scriptum sit, ignoro.

BRODERUS BOISEN junior, Hufensis, praecedentis nepos, & Petri, Scholz Hufensis Subrectoris, ex Anna Levina filius, d. 29. Maji A. 1640. natus, & post curriculum scholasticum in patria, Hamburgi & Hildesiz, Academicum autem Helmstadii, Lipsiz ac Leidz, absolutum, Juris utriusque Licentiatu titulum Rintelz A. 1678., Doctores vero Kilonii A. 1681., consecutus, urbis patriz, ex Advocato, ab A. 1681., Consul, Martinique Holmeri, Pastoris, gener, M. Apr. A. 1685., et. 45., febris acuta extinctus. Integram vitz Seriem Sim. Rechellii, Parochi Hufensis, Sermo (e Rom. VIII. 38. 39.) funebribus vernaculus, Slesvigz A. 1685. in fol. impressus, exhibet.

Disp. Inaug. de Fideicommissis, Praefide D. Engelb. Wippermanno. Rintelii 1678. in 4.

HENRICUS JULIUS BOKELIUS, Johannis, Poliatri Hamburgensis, filius, Hamburgi vel genitus, vel saltem educatus, Med. D. autem Helmstadii A. 1616. creatus, rei tormentariae in exercitu Svecico (1.) aliquamdiu Praefectus.

Disp. Inaug. de Hydrope, Praefide D. Joh. Sigfrido. Helmstadii 1616. in 4.

Carmina duo, Heroicum & Elegiacum, in Augusti, Ducis Brunsvicensis, in arcem Gvelfherbytanam reditum, A. 1643. scripta, & Mart. Goskii *Aruffo Augusto*, A. 1650. & 1693. excusa (fol. 225. 226. 227.), inferata.

NICOLAUS BOLDEWIN, Scholz Lubecensis, circa A. 1573., Praeceptor & Arithmeticus, V. Henr. Bangerti *Catalogum Praeceptorum Scholae Lubecensis*.

Stedenboeck up allerley Roepmannen-bandelinge. Lubecz 1573. & 1593. in 8. (Saxonice).

JOHANNES BOLDICHIUS, Sünderburgensis, d. 15. Julii A. 1597. natus, urbis patriz Ecclesiastes, ab A. 1630., vespertinus, ab A. 1636. autem Aulicus, simulque Praepositus, A. 1667. a Friderico III., Rege Daniz, rude donatus, & d. 4. Apr. A. 1674., et. 77., defunctus, Jacobinz Hergeriz, Civis Augustani, ob religionem exulis, filiz, maritus, & Ernesti Christiani, Pastoris Helsingorensis (mox memorandi), ex hac parens, Conf. de illo *Nova. Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 380. 381.

Leichpred. über Dorothea, Herzoginn von Holstein-Sünderburg, auf 2. Tim. IV. 7. 8. Hamburgi 1639. in 4.

Luctus Sünderburgicus, oder Leichpred. über Joh. Christian, Herzogen zu Holstein-Sünderburg, auf Sap. V. 16. 17. Lubecz 1653. in 4.

Ultimum & optimum veri Christiani desiderium, oder *Leichpred. über M. Joh. Brandes, Pastorem zu Sünderburg, auf Phil. I. 24.* Rostochii 1655. in 4.

Das Haus Gottes, oder Einweihungspredigt der von Anna, Herzoginn zu Holstein-Sünderburg, auf ihrem Leibgedinge Gammelsnaard, neuerbauten Kirche, d. 26. Jul. A. 1665., auf Gen. XXVIII. 17., gehalten. Slesvigz 1666. in 4.

Leichpredigt über Maria Balthasarinn, Slesv. 1670. in 4.

M. ERNESTUS CHRISTIANUS BOLDICHIUS, Johannis, modo memorati, filius, Sünderburgensis, d. 9. Nov. A. 1647. natus, Scholarum patriz ac Lubecensis, & deinde, ab A. 1669., Academicarum Jenensis (in qua supremam Philosophiaz d. 15. Febr. A. 1672. impetravit lauream), Kiloniensis & Harniensis, alumnus, simulque in ultima liberorum Henrici a Stocken, Confiliarii & Quazstoris regii, per triennium, Praeceptor, D. Just. Valent. Stemanii, templi Germanorum in Seelandia Helsingorensis, Arcisqve regiz Coronaburgensis, Pastoris, Socii fueri, ab A. 1677., Coadjutor, & ab A. 1687. (quo ad Ecclesiarum Holfatiz regiz is vocabatur Ephoriam), Successor, A. 1706., et. 59., mortuus. Fulsus vitam suam ipse, in *Novis Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 380. 381., descripsit, Conf. de illo Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 629., & Joh. Henr. a Seelen *P. I. Aithen. Lubec.* p. 275. 276.

Aug. Pfeifferus (in *Septicimo Speneriano*, P. I., c. 10., p. 200.) eum vocat einen vorerordneten Lehrer unserer Kirchen.

SCRIPTA EDITA LATINA.

- Theses miscellaneæ, Præfide M. Franc. Wolfio, Jenæ 167.. in 4.
 Disp. de Qæstione: An unum Corpus possit esse simul in pluribus locis? Præfide eodem. Jenæ 167.. in 4.
 Disp. de Pontifice maximo Hebræorum. Jenæ (*sine mentione anni*) in 4.
 Facti Q. Muti Scævolæ Ethica consideratio. Jenæ 1673. in 4.
 Disp. de Concurſu causæ primæ cum secundis, contra Adr. Heerebordum, Jenæ 1673. in 4.

GERMANICA.

Chriſtliche Entdeckung der Calvinischen Betrieglichkeit, nebst gründlicher Widerlegung der Calvinischen Irrthümer, wie dieselben in dem also genannten Aufſüßelichen Bericht, dessen Anhang, und begehenden Schriften von der Calvinischen Frießbarkeit, enthalten und verſetzt ſind. A. 1684. in 8.

Schlechte Hofnung beſſerer Zeiten der Kirchen, einer groſſen Befehrerung der Juden, und gänzlichem Untergange des Antichriſtlichen Babels, vor dem jüngſten Tage, wider D. Phil. Jac. Spener's Behauptung beſſerer Hofnung aufgegeben. Lipſiz 1695. in 8. Commendatur hanc, e Speneri adverſariis, Aug. Pfeifferus, l. c., & Joh. Georg. Neumannus, in *Chiliasmo ſubtiliſſimo*, Disp. IV. p. 46., ac Disp. V. p. 27. Reſponſum ei eſt ab Anonymo, in *Halcyonis Eccleſiæ certo ſurſuris*, oder der Gewiſſheit der durch D. Spenern behaupteten Hofnung beſſerer Zeiten, libello Speneri ipſius præfatione ornato, & Francof. A. 1696. in 12. excuſo.

Sabbathum animæ ſanctum, oder Anweiſung zur heiligen Seelenruhe, in der Unruhe dieſes Lebens und der Welt. Hild-purghuſz 1703. in 8.

Des Evangeii Batters, Jeſu Chriſti, liebereiches Teſtament, zur Vorbereitung zum H. Abendmahl. Hafniz 1704. in 12. maj. (*V. Nova Lit. Lubec., M. Dec. A. 1704., p. 380.*)

Sermones aliquot funebres.

M. PAULUS BOLHORN, Hamburgensis, Theol. Stud., A. 1717. mortuus.

Disp. de moralitate Stratagematum, Lipſiz 1685. in 4.

Disp. de precibus publicis, Psalmorum cantu, & ſacrorum ordine, Wit. 1686. in 4. (*Catal.*)

JOACHIMUS BOLTHENIUS, Hamburgensis, A. 1558. natus, Parochiz, in Præfectura Hoſſatiz Tritto-vienſi, Radelſterrenſis, circa A. 1590., & Cenobii deinde Uterſenſis, circa A. 1599., Paſtor, ſenex ſeptuagenarius A. 1628. (qvo Hoſſatia ab exercitu erat occupata Caſareo) in patria exulavit.

Triumphus Chriſti, carmine Heroico deſcriptus. Slesvigz 1586. in 4.
 Warbſter und gründlicher Bericht von dærer Eide, in 10. Predigten über Levit. XXVI. 16. toſamengeſatet. Hamburgi 1599. in 8. Opusculum Saxonicum pium pariter atqve eruditum.

Unterricht vom unfehlbaren endlichen Untergange der Welt, durch was Mittel er geſchehen, wann, und welche deſſelben Zeichen und Urſachen ſeyn werden, und denn von dem einigen wahren Kæthe, der ju wiſſen, daß man durch der Welt Ende ſei-nen Schaden nehme. Hamburgi 1628. in 4.

Matthias, oder Prediger-Wahl. Hamb. 1607. in 8. (*Catal.*)

(Eremitas über den Abſchied über Kinder, Scriptum Boltenio, absque prænominis mentione, tributum, & in 8. ex-cuſum, qvod Catalogus quidam memorat, an huic, vel alteri, debeat, ignoro.)

JOHANNES BOLTEN, Wilſtriens, urbis patriz Paſtor.

Emblematiſch-Grabund Gedenkmahl des den 15. Sept. A. 1669. in der Eide ertrunkenen Dethlevi Dreiers, Paſt. ju Krummentſch, oder Leichpredigt über ihn, auß Eccl. IX. 12. Glückſtadii 1670. in 4.

Magiſterium Perlarum Margarete Rhederianæ, oder edle köſtliche Herſtärkung, auß Thren. III. 24., in einer Leichpr. über Margareta, D. Joh. Rhederi Ehefrau, vorgetragen. Glückſt. 1676. in 4.

Grab ju Modin, oder Leichpr. über Joh. Rhedern, J. U. D., auß dem dritten Artickel des Apoſtoliſchen Symboli. Glückſt. 1677. in 4.

M. VOLRADUS BONHOVIUS, Hamburgensis, Parochus in tractu Comitatus Oldenburgici Butjadiensis Vorhovenſis. Vixit 1663.

Disp. Politica ex integro Libro II. Aristotelis de Republica, Præfide D. Chriſt. Woldenbergio, Roſtochi 1652. in 4. Gerh. Joh. Voſſii Buchlein von der Selbſtſtändigkeit, verdeutschet. Hamb. 1658. in 12.

PETRUS BONNICIUS, Parochiz natalis in Præfectura Duc. Slesv. Tunderenſis Leccenſis, ab A. 1604. (i.), Paſtor. A. 1647. deſunctus, Poeta ſavus ac venustus, cui Zach. Lundius Libri I. *Poematum juvenilium Elegiam* inſcripſit *ſepſimam*, & Libro III. (2.), ad Jambica & Anacreontica ſua edenda, hoc calcar addidit Epigrammate:

Ergo tibi laudem, nobis ſic eximis uſum,

Dum ſinis oppreſſi illa latere libri?

Ede, qvod edendum vel Anacron ipſe prohibet,

Falſculus Carminum, amoris ac honori Joh. Breclingii, Paſtoris Breclumenſis, Affinis ſui, diverſis vicibus ſacra-to-

rum. Roſtochi 1641. in 4.

Epithalamia, Epicedia, aliaque carmina, diverſis annis ſparſim edita,

Jambica & Anacreontica ævandeſia, a Zach. Lundio l. c. commendata.

ARNOLDUS BONNUS, Lubecenſis, Hermanni, primi urbis iſtius Superintendentis, filius, Anno circiter 1542. natus, Reip. patriz Senator d. 6. Maji A. 1578. & Conſul d. 19. Dec. A. 1594., electus, ad Johannem, Regem Sveciz A. 1579., & ad Chriſtiani IV., Monarchæ Daniæ, inaugurationem A. 1596., ablegatus, tandemqve d. 16. Jun. A. 1599., æt. 57., mortuus, ac in æde, in qua Epitaphium ejus ſuperſteſt, Petrina ſepultus: Pater filiarum quatuor, Catharinæ, Margarete, Eliſabethæ & Magdalenz, & quibus tres priores totidem fratribus Kerckringius, Henrico & Paulo, Senatoribus, Fridericoqve, quarta vero Laur. Mullero, J. U. D. & Conſuli Lubecenſi, nupſerunt V. de illo Henr. Bangert *Appendicem Catalogi Præceptorum Scholæ Lubecenſis, & Epitaphium Eliſabe Franckie* (lit. A. 4. a.), *Chronicon Lubecenſe Kirchringio - Mollerianum* p. 241. 242. 255., Jacobi a Mellen *Scriem MS. Senatus Lubecenſis*, Caſp. Henr. Starckii *Vitam parentis ejus, Herm. Bonni, vernaculam* p. 76-83., & J. H. a Seeſen P. I. *Asben. Lubec.* p. 116. 117.

Dux ejus Epitolz ad Suſſridum Petri, Jctum Acad. Coloniens, de Jani Gulielmii, Philologi celeberrimi, ſui olim pupilli, Caſtigationibus Ciceronianis poſthumum Mſtis, A. 1855. exaratz, inter *Epistolæ Virorum illuſtrium*, a Simo-ne Abbes Gabbebah, Ord. Friſiz Hiſtorico, collectas, & Harlingz A. 1664. in 8. editas, *Cent. II., num. 82. & 87.,*

O 2

(L) V. Jac. Fabricii Sen. *Agæum XII. Theol. Generalm.* (2.) p. 79.

p. 439.

p. 439. 440. 441. 453. 454. 455., tres vero Suffridi ad illum, A. 1581. 1587. & 1595. scriptz, *ibidem*, num. 73. 85. ac 93., p. 404-410. 445-450. 466. 467., prodierunt.

Excudi præterea, additis Præfationibus suis, curavit:

Herm. Bonni, Parentis, Enarationem locorum insignium, qvz diebus Dominicis, præsertim ex Epistolis Paulinis & Apostolicis, proponantur, & Librum de Oratione vera ac Christiana, Basilæ A. 1571. in 8. (*V. Starckium l. c. p. 18. 76. 77. 126. 127.*)

Ejusdem Farraginem præcipuorum exemplorum de Apostolis, Martyribus, Episcopis & Sanctis Patribus veteris Ecclesiæ (jam ante A. 1539. editam), A. 1579. in 8. (*V. Bangertii Append. cit.*)

M. IACOBUS BONNUS, Ripensis, patre Nicolao, Urbis Consule, A. 1574. natus, ex Acad. Hafniens in Wirebergenfem profectus, & Magistri illic donatus titulo, Ecclesiæ in agro Patriz Darumenfis, ab A. 1595., Pastor, & Normarchiz simul Giöordingensis, annis vitæ ultimis, Præpositus, Petrique Hegelundii, Episcopi Ripensis, gener, d. 19. Mart. A. 1649., æt. 75. facrique muneris 54., defunctus. (*P. Terpagr.*)

Analysîs Historica vaticinii Lactantii de imperio Occidentis in Orientem transferendo, carmine contexta. Witeb. 1596. in 4.

Oratio qvædam, a Frid. Taubmanno (*in Melodestis, L. 3. Epigr., p. 437.*) hoc commendata Disticho, Epigramma ad Bonnum Encomiasticum claudente:

Cuique oculi pectusque valens, heic cernas apertas

Artis & ingenii, judicique, notas.

Anagraphe, seu Discursus de Uxoris Intaphernis voto (apud Herod. L. 3.) metricus. (V. A. Thura *Ideam H. L. Dam. p. 356.*)

DANIEL BOOTS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Doct. de Solutionibus, Præfide D. Georg. Wernero. Helmst. 1657. in 4.

M. WERNERUS MICHAEL BORCHOLT, Hamburgensis, Rostochii A. 1707. Magistri ornatus titulo, Gymnasiû equestris Lüneburgensis, circa A. 1719., Professor, & Superintendens deinde, ab A. 1723., Bardovicensis. Disp. Philof. de causis ac executionem voluntatis divinæ (*sive virtutum exercitium*) moventibus. Rostochii 1707. in 4. (*V. Nova Lit. Lubec. A. 1708., M. Febr., p. 1.*)

Disp. de Qv.: An & quantum, in moralibus, ex signis liceat argumentari? Lipsiæ 1708. in 4. (*V. Nova Lit. Germ., M. Mayo A. 1708., p. 188.*)

Die in heiliger göttlicher Schrift deutsch gezeihete wahre Lehre des seligmachenden Christenthums, oder teutsches Compendium Theologie &c. Hamb. 1720. 8.

Dan. Sev. Sculteti, Theologi Hamb., Paraphrasis continua in integrum N. T. textum, ab ipso Observationibus aucta & cum istis edita. Lüneb. 1720. in fol. V. *Catal. Nund. Lips. 1719. ant. p. 49. & Catal. A. 1720. ant. p. 5.*

M. ANDREAS BORDINGUS, Ripensis, Patre D. Christ. Bordingo, Poliatro, matre autem Ingeburga; Andr. Klynni, Senatoris, filia, d. 21. Jan. A. 1619. natus, e Schola patriz in Acad. migravit Hafniensem, & istic insignes in literaturâ, cum sacra, tum elegantiori, fecit progressus. Per annos deinde complures juvenum Prædagogus fuit nobilium, supremisque Philosophiæ honoribus in Academia d. 19. Febr. A. 1653. reportatis Sorana, a Tagone Totrio, Equ. Aur., regni Danici Senatore, & Toparcha in Scania Erichsholmensi, in aulam suam evocatus, in Mæcenatis hujus, Viti Beringi, Poetz eximii, & aliorum hominum doctorum, conviciû lustræ aliquot exegit, vadumque famæ speciminibus vixit, in Poeti Romani pariter atque Danici, haudquæquam plebejz numerofis feliciter tentavit. A. 1664. Lectoris quidem Theologi, in schola patriâ Ripensi, officium, post mortem Christ. Aagardi, obtinuit, sed eodem, quod annexo illi Ecclesiæ ruralium Westerdædtedensium docendi muneri, in sacris minus exercitatus Homileticis, imparem se sentiret, A. seqv. 1665. se abdicavit, & Hafniam repetiit. Illic a Friderico III., Rege, Poetz primus aulicæ donatus titulo, singulisque mensibus, qvæcunque aliunde afferrentur, aut in patria contingerent, nova metris jussus edisserere Danicis, Poeti, inprimis vernaculæ, in qua vix cuiquam erat secundus, quod reliquum erat vitæ dicavit, & Mense tandem Mayo A. 1677., æt. 58., vivere simul ac carmina scribere desuit. Vitæ ejus Historiam M. Pet. Terpagrius, Theol. Lect. Rip., mihi communicavit, cujus etiam *Inscriptiones Ripenses p. 20.* de illo possunt conferri.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus, in *Differt. de Medicinâ Danorum Domestica p. 522.*, ita de illo: *In vernaculæ lingue Poetæ, post Arrabonsensem, Andr. Bordingus bodieque triumphat.*

Ol. Borrichius, sub finem *Differt. de Poetis p. 174.*, de vatribus Daniz differens vernaculis, his eum verbis commendat: *Severinum Torchillum, non tam facilitate, quam coloribus & robore, supergressus est Andr. Bordingus, firmavitque etiam in aula patrii carminis majestatem.*

Joh. Olavius, in *Elegia de Poetis singularum gentium præcipuis*, Pet. Syvii *Grammaticæ Danicæ* A. 1685. præfixa, deus ejus in Poeti Danicæ æternum esse judicat, & *Epigr. 40. ad Poetæ* Danie de illo canit:

Bordingus Danæ castissima Gratia Sædæ,

Quem vatem Boreas dixerit esse suum.

Sever. Lintrupius (*in Programmate quodam Hafniensi, A. 1709. publicato*) Maronem etiam vocat Danicum; Pet. Terpagrius (*in Seculo illustri p. 68.*) Poetis Daniz præcipuis accenset vernaculis, Autor vero Anonymus *Defensionis Danicæ*, L. Gall. A. 1696. editæ, c. 16., p. 187., in carminibus ejus Danicis robor stylique majestatem commendat.

SCRIPTA EDITA.

Carmina varia, Latina pariter atque Danica, sparsim diversis annis edita.

Ætistands, sive Sertum honoris ad Paulum Thierningium, Carmine Danico. Hafn. 1664. in 4. (*V. Catal. Bibl. Rosen. p. 183.*)

Mercurii Historici mensuræ, Rythmis Danicis, jussu regio, concinnati, & a M. Julio A. 1666. ad M. Majum A. 1677., continuati, Hafniz 1666-1697. in 4. Commendantur a Thoma Bartholino *Vol. II. Ad. Mod. Hafn. p. 374.*

Den Cimbriste Nordens Tætte (i. e. Luctus Septentrionis Cimbrici), sive Epicedion in obitum Friderici III., Regis Danicæ, Danicum. Hafn. 1670. in 4. Typis Latinis, curante Frid. Rosgaard, *ibidem* A. 1700. in 8. reculsim.

Den Cimbriste Nordens Jædersting (i. e. Jubilum Septentrionis Cimbrici), sive Poema Danicum in Christiani V., Regis, unctionem. Hafn. 1671. in fol.

Odz Danicæ, sacra ac profana.

INEDITA.

Hymni Danici in Periochas dierum Dominicorum & festorum Evangelicas anniversarias. Poema Danicum in Heinricum Daniz literatas, a Joh. Olavio, in *Epigrammatis ad Poetas in Danicis eminentes*, A. 1650. editis, num. 40., commendatum.

Poematum ejus Danicorum omnium Editio, quam initio Pet. Terpagrius (duabus illa partibus, quarum prima Carmina varii argumenti miscellanea, altera vero *Mercurius Historicus*, erat exhibitura, complexus), in *Dan. Pauli Mercurii Librorum Danicorum* A. 1679. p. 7., promissit, deinde autem, consensu & sua illi tradente Terpagrio, a se, typis Latinis nitidioribus excudendam, expectari jussit Frid. Roskgardus, Consiliarius & Archivarius Danicus, tum in Carminibus illius, a se jam collectorum, Indice Danico, Hafn. A. 1703. in 8. excuso, tum in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1704., p. 216.

JACOBUS BORDINGUS Junior, Senioris, Poliatri initio Hamburgenfis, deinde vero Archiatri Megapolitani ac Danici, simulque Professoris Rostochiensis & Hafniensis, Medici longe celeberrimi, suo fustius loco celebrandi, e Franciscæ Nigronæ, Thermi, Patricii Genuensis, gnata, filius, Hamburgi, d. 27. Jan. A. 1547., primam lucem aspexit. Studiorum rudimentis, tum a Pædagogis domesticis, tum a Parente ipso, imbutus, duodecennis, hoc Rectore, A. 1559. Hafniz albo inscribatur Academico (1.), eoque A. 1560. orbatus, & cum matre vidua Rostochium A. 1561., reversus, apud Professores universos spem de ingenio suo concitabat maximam. Rostochio Antwerpiani, ad cognatos paternos salutandos, profectus, horum ipsi Lutetiam perrexit, & istuc, cum Melch. Junio, Rhetore deinceps Argentinenfi (2.), aliisque commilitonibus Germanis, præter literas elegantiores, jurisprudentiam etiam auspicato dare coepit operam, reliquam etiam Galliam peragraturus, nisi bellum civile recrudescens, & rumor de Protestantium exercitu, copis Joh. Casimiri Palatini Germanicis aucto, Lutetiam obfessuro, studiosos Germanos, in haud exiguo versatos periculo, hac subito coegissent excedere. Ipse, Lovanium elapsus, cum nec istuc tuto, ob Ducis Albani in Protestantes favitum, studiis liceret incumbere, Juridici curriculum Heidelbergæ, Rostochii ac Lipfiz, absolvit, Annoque 1574. Rostochii, non Licentiatum solum titulum, d. 2. Maji, Brabeuta D. Joh. Borcholto, una cum Henr. Camerario, Collega postea Academico, in Panegyri, cui Joh. Albertus, Dux Megapolitanus, intererat, splendidissima, sed Ulrici etiam, Ducis inde Meclenburgici, beneficio, Juris Feudalis professionem, locumque inter Consiliarios ejusdem, obituit. Utamque spartam non summa lucum ornavit diligentia & dextérité, sed singulari etiam, quotiescunque de jure erat respondendum, aut causæ forenses disceptandæ, religione & integritate, a Joh. Kirchmanno, in *Orat. Parentali*, fustius deprecata. A. 1579., d. 13. Aug. J. D. Doctor, cum eodem Henr. Camerario & Bartholom. Clingio, Collegis, a Marco Luschovio, Decano, est creatus (3.), & in ipsa inauguratione, torque aureo, per Mart. Bolfradium, Legatum suum & Senatorem primum, ab Ulrico Duce donatus. Qui deinceps non in aulam tantum suam adeo cum frequenter Rostochio evocavit, ut rarius juventutem docere nostro liceret, sed in itineribus etiam Augustano, ad Comitum Rudolpho II. Imp. indicta, & Danico ad Fridericum II., Regem, Generum suum, comitem adfuit. Utrique in his Monarchæ dotes suas ita Bordingus approbavit, ut Rudolphus Comitæ Palatii Cæsarei, ei decreta, cum hanc deprecaretur, Collegi, uti petierat, Juridici Rostochiensis Decanum in ipsius ornaret gratiam (4.), & aliquot post annis, illi, aureo torque donato, nobilitatis Germanicæ privilegia, sed, ob modestiam nostri, incassum, offerret, Fridericus autem eum, frustra jam ante A. 1578. ad Professionem Academiæ Hafniensis Juridicam invitatum (5.), Consiliariis suis, abentem licet, adscriberet. Quæ dignitate Christianus IV. etiam, Friderici successor, quamdiu in aula vixit Megapolitana, gaudere illum voluit. Redux Academiæ, & docendo, quoad per negotia publica licuit, & salutum ejus, Professorumque, inprimis Philosophicorum, commoda promovendo, intervire perrexit, non solum, quamdiu Rostochii est commoratus, sed etiam, cum in aulam inde Giustroviensem, ad Cancellarii munus, A. 1586. ab Ulrico effectus evocatus: Quanta hoc administraverit diligentia, dextérité & integritate, Kirchmannus fuisse exposuit, nec affirmare dubitavit, tam sancte, tamque innocenter, vitam Bordingum aulicam transigisse, ut eus, qui omnem ab aulis virtutem & pietatem exulare clamitant, suo verissime refutaret exemplo. In jure dicendo, uti rara in quovis, præsertim tenuiores, comitate utebatur, ita a *πονομένη* & *δυσφορῆ* adeo abhorrebat, ut Dicasterii ac Cancellariæ aulicæ parientibus, diversis in locis, gnoma hanc jussit inscribi: *Qui pretio est bonus, idem pretio est malus*. Rabulas, jura malitiose pervertentes, tantopere detestabatur, ut aliquoties sit professoris, si liberi sibi essent, non permiffurum fere, ut quisquam eorum juris studio daret operam, quod hujus zvi Jctos plerosque non recta ad virtutem & pietatem incedere videret (6.). Legationes gravissimas, Controversias Principum ipso arbitrio compositas, aliæque negotia ingentis momenti publica dextre expedita, Kirchmanni secutus exemplum, prætereo. Tor laboribus fessius, vitæque pertæsus aulicæ, post amissum conjugem priorem, Elisabetham, Arn. Bureni, Acad. Rostochiensis non Professoris solum Philosophi, sed & institutatoris, filiam, singularis exempli fæminam, a Joh. Caselio Oratione *Eniastica* peculiari, Helmstadii A. 1593. (7.) eduta, laudatam, quæcum per annos 19. fœviter vixerat (8.), & nuptias secundas A. 1594. Lubecæ, præsentibus Regum, Dumque atque urbium, Legatis, cum Anna Horstmannia, Henr. Wedemhofii, Senatoris Lubecæ, vidua (9.), celebratas, in urbem hanc domicilium transferre, Deo Musisque vitæ partem vindicare reliquam, & privignorum simul Wedemhoforum, Bernardi & Henrici (patris postea Consulis), quos ipse *ἀδελφ*, velut ex se natos, diligebat, educationi vacare, constituit. Quod desiderium cum Ulrico Principi exposuisset, ægre missum obtinuit, & hoc læge, ut absens etiam Consiliarii gauderet titulo, in aulam vocatus consilium sibi præsto esset, & Judicii Megapolitani solemnibus quotannis quæ præfideret. Nec adduci potuit Ulricus, quoad superstes erat, licet invidi atque æmuli, ad odium Principis absenti conciliandum, nullas non adhiberent machinas, ut alium ei Cancellarium subrogaret. Quæ cum causam Bordingus illi mortuo sigillum, dignitatis aulicæ insignie, in exequiarum solemnibus prætulit, usque peractis fructum Carolo tradidit Successori, a quo non sine donis est dimissus. Lubecam postquam commigraverat, a Senatu confestim effectus rogatus, ut partes legationum, ad Reges & Principes vicinos obeundam, nonnunquam a Republica hospita imponi sibi pateretur, & aliquot post annis, cum duo Consules, Diet Brömfius & D. Herm. Warneburgius, uno eodemque mense vivis excessissent, maximo omnium consensu, præter animi sui sententiam, ad supremum hoc honorum civiorum culmen d. 22. Dec. A. 1600. evectus (10.), Consulatuum hunc, post habitis aliis, quæ a

Principibus

- (1.) V. Ex. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 66. (2.) V. Junii *Ep. Dedic. Partis I. Q. Politicarum*. (3.) V. Vol. Schachtii *Serm. Funerem. Camerarii habitum*, p. 56., Christoph. Sturcii *Or. Fun. de eadem* p. 16., & O. F. Schützii *L. 2. de Vita Dor. Olytrai* p. 181. (4.) V. Thomæ Lanfii *Tr. de Academiis* p. 82., & Joh. Frid. Hechelii *Lib. de coronis Poetarum* p. 60. (5.) V. Vindingium *l. c.* p. 66. 57. 444. (6.) V. Georg. Schedii *Or. Fun. D. Lucae Bæumerii Jun. habitum* p. 17., & ex ea Jac. a Mellen *Notitiam Majorum* p. 66. (7.) *in* 4. (8.) Nath. Chyzeri in nuptias Bordingi cum illa Epithalamium V. L. I. *Epithal.* f. 20. (9.) V. Epithalamia in nuptias has secundas, tum Professorum Rostochienorum, Rost. A. 1594. in 4. excusa, tum Pet. Lindebergii, P. II. *Jurconsultum*, Lib. 2. p. 103. 104. (10.) V. *Chronicon Lubecense Kirchbergio-Mælerianum* p. 292., & Jac. a Mellen *Sermon MS. Senatui Lubecæ*.

Principibus offerebantur, dignitatibus, auspicio aggressus, laudem industriz, pietatis, prudentiz, iustitiz, comitatiz, ceterarumque virtutum, eximiam, in aula partam Megapolitana, non conservavit solum, sed & auxit, dissidia inter Senatum & cives, ingens urbi minitanti discrimen, feliciter sopivit, binisque vicibus A. 1604., & tertia A. 1610., in Daniam Legatus abiit (1.). Qva postrema legatione, in qua Seni totos novem dies in naverat pernoctandum, cum valitudinem suam admodum debilitatam sentiret, condidit Testamento (in quo studiosis tenuioris fortunæ Rostochienfibus annuos quosdam legavit redditus), electoque, qva transeundum quotidie erat, sepulchri in æde Mariana, loco, imagine postea defuncti, & inscriptione, ab ipsomet composita (2.), exornato, ad mortem se paulatim comparavit, eamque, sexennio post, d. 28. (vel, juxta Epigraphen modo laudatam, 21.) Februarii A. 1616. (non 1617., qvi in *Judice* substituitur *Chronologico Bucholzeriano*), septuagenario proximis, mente placida & tranquilla oppetuit.

Symboli loco, teste Ern. Cohtmanno (3.), hoc usurpavit Diftichon:

Nobile vincendi genus est patientia, vincit

Qui patitur: si vis vincere, discite pati.

Vitz ejus historiam, ex aliis subinde auctam, Joh. Kirchmanni, Rectoris Lubecensis, *Orationi* debeo *Funebri*, Lubecz Anno 1616. in 4. excusæ, e qva eandem in compendium etiam contraxerunt Melch. Adamus in *Viris JCTorum German.* p. 482-488., Paulus Freherus (Adamum excrībens) in *Theatro Eruditiorum* p. 1008., J. Franc. Buddeus *T. I. Lexici Historici* p. 408., & Jac. a Mellen in *Notitia Majorum suorum* p. 55. 56. 57.

Conf. de illo Nath. Chytræum in *Præfat. Deliciarum Itinerarium Europæorum*, Melch. Junium l.c. Melch. Adamum in *Vitis Theol.* p. 635., Magnum Pegelium, Med. D. & Math. Prof. Rostoch., in *Or. de vita ædificæ & contemplativæ*, Rostochii A. 1594. in 4. edita, ipsique inscripta, Pet. Lindebergium *L. 5. Chron. Rostoch.* c. 11., p. 172., & Frid. Thomæ in *Append. Analektorum Gifprovincium* p. 77. 78.

Joh. Casellii XIII. ad eum Epistolæ, ab A. 1584. ad 1588. sc. p. tæ, inter *Epistolas illius Rostochiensis*, ab Henr. Vagelio Hamb. A. 1641. in 8. editas, prodierunt, dux autem, A. 1598. & 1613. exarata, ab Henr. Ernſtio (teste ejus *Catalogo Scriptorum Casellii* p. 6. 21.), & tres aliz *αὐτοῦ*, mihiqve viſæ, a Marqv. Gudio, asservabantur. Quarum una tantum, de turbis Brunſvicenſibus, Helmſtadi d. 14. Apr. A. 1606. scripta, in Gudianarum, Ultraj. A. 1697. publicatarum, *Appendice*, num. 194., p. 266. 267. 268., locum invenit.

ELOGIA.

Ern. Cohtmannus, Cancellarius Megapol., l. c. ita de illo: *Jac. Bordingus fuit organum divinarum actionum, verbum Dei optimum consiliarium & lucernam pedibus suis constituit, Deum mentis sue opulentiam veram confusus, in officio ad miraculum diligens & sedulus, in juriſbus Ducum Megap. tucndis, & in privilegiis Acad. conservandis, cæterisque rebus agendis, fortis & magnus, in didis & factis sincerus, prudens & verax, in audiendis leſis & pressis facilis & humanus, in sermone placidus, in amicitia constans, in moribus gravis ac foris, in juriſtitia administratione munerata detestabatur. - - Denique, ut alia mittam, omnium vitiorum, & imprimis adulationis, superbie, avaritiæ & invidiæ, hostis acerrimus.*

Joh. Christoph. a Jasmund, Eqv. & Conſil. Megapol., in *Or. Gratul. ad Adolphum Fridericum & Joh. Albertum, Duces Megapolitanos*, Gryphisw. A. 1609. edita, huc verbis (teste Kirchmanno l. c. p. 51. 52.) superstitum commendavit: *In aula Ulrici Principem obtinuit locum Jac. Bordingus, Cancellarius, nunc Conſul Lubec. dignissimus, maxime omnium, quos cognovimus, bonus JCTus & Politicus, integritate & fide in omnem Megapolitanam rem conspicuus, Servo Sulpitio non abſimilis. Neque enim ille magis Juris conſultus, quam juriſtitia, fuit. Itaque, quæ proſpectabantur a legibus & jure civili, ſemper ad ſacritatem æquitatemque referebat. Neque inſtituere litium actiones malebat, quam controversias tollere. Cujus viri in conſiliis ac factis, nec nimium, nec parum, unquam fui animadverſum. Igitur ſummis & infimis æque gratus.*

Joh. Casellius, Ep. 37. *Rostochienſis*, ita eum A. 1588. compellavit: *Magnus geris munus, primum & omnium primum, neque non eiden par es. Nemo enim in te deſiderat doctrinam, integritatem, integritatem, quibus iſta, nec paucioribus, recte adminiſtrantur.*

Joh. Kirchmanno in *Or. Funebri* (laudibus ejus ſcatente) p. 19. 48., *Flus audit illibatus populi, Sædæ æque medulla, quem Senatus Lubec. columnæ, & totius urbis quæſi ſulcrum, fuiſſe, licor iſſe ſaturus.*

Georg. Remo, Reip. Norib. Conſiliario, in *Ep. ad Kirchmannum* (in *Append. Gudianarum*, n. 132., p. 215., obvia), *magnum Reip. Lubec. ornamentum, vir omni laude major, Politicus & JCTus excellens, Conſul, quo Lubeca merito gloriatur, & fortunatam natam ſe hoc Conſule jactat, Neſtor alter, Neſtor ea a Kirchmanno commendatus ſacundia.*

Jano Grutero, in *Ep. ad Kirchmannum* (ibid. n. 121., p. 205.), *Vir perpetua vita dignus, & amicus ſuis non multis. Christoph. Sturzio, Prof. Rostochienſis* (in *Or. Fun. de Dav. Chytræo*, lit. D. 2. b.), *Vir magni conſilii, integerrimi animi & acerrimi judicii, vere xaviv ἀγαθὸν Academiæ & Provinciæ Megapolitana.*

Thomæ Lindemannio, JCTo Rostoch., (in *Progr. de Vita Marci Haſſai*, L. Hebr. Prof.), *Politicorum bonorum Phœnix. Melch. Adamo* (in *Vitis JCTorum* p. 487. 488.) *Politicus quidem excellens, ſed religionis tamen ſtudio nemini ſecundus, & Sulpitius Megapolitanus.*

Alb. Wichgrevio (in *Carminē*, quo ei Centuriam I. *Auguſtammum* A. 1602. inſcripſit) *Teutonicæ decus, ſes præſens Lubeca, gregisque Pierri ductor & tutor inclutus.*

Jac. Stolterfohtio (in *Or. Fun. de Joh. Kirchmanno*) *Vir non niſi publico commodo natus.*

SCRIPTA.

Ex his mihi tantum innotuerunt:

Reſponſum quoddam Juris, in Ern. Cohtmanni *Reſponſis Academicis*, num. 22., obvium, quod Caſp. Thurmannus in *Biblioth. Acad.* p. 110., allegat.

Dux ad Joh. Kirchmannum Epistolæ, quas *αὐτοῦ* in Biblioth. Gudiana olim inſpexi.

LAURENTIUS BORDINGUS, Ripensis, Chriftiani, Medici urbani, Filius, Andrez autem (paullo ante celebrati) germanus, Paſtor in patriz vicinia Uldborgensis & Roſtedensis, Nomachique Uldborgensis Præpoſitus, Poeta (teſte Pet. Terpagino) excellens, atque in fingendis pingendisqve Emblematis ingenioſiſſimus, qvem Ol. Wormius, *Monumentorum Danicorum* (Haſniz A. 1643. in fol. editorum) *Libro V.*, p. 439., *Juvenem ingenium, at ſacrarum literarum, ita verum naturalium, ſtudioſiſſimam, piſturæ etiam band imperitum*, appellavit.

VI. Monumentum Diœceſeos Ripenſis veſtuſti, literis excuſpata Runicis, ab eo collecta, ſibiqve tranſmiſſa, Ol. Wormius, l. c. p. 439. 449., cum ſuo exhibet Commentario.

Ex

(1.) V. *Chronicon Lubecense Kirchbingii & Moltrianum* p. 287. 293. (2.) Inſcriptionem iſtam exhibet Jac. a Mellen in *Notitia Majorum* p. 54. (3.) In Fragmento Epistolæ, a Kirchmanno *Gratiam ſuebri* p. 50. 51., ſubjuncto, Conf. Th. Crenii *P. XI. Animadv.* c. 2., p. 137.

Ex *αὐτοῦ* ejus. Filius atque Successor Emblemata varia, egregie delineata, Pet. Terpagrius autem, Theol. Lector Ripensis, Odas ac Cantiones sacras Danicas, editioni destinatas, allervat.

(Probe distinguendus hic noster est a Laur. Bordingo, Jani Filio, Aarhufiensis, Historiarum in Acad. Daniz Sorana, circa A. 1652. Professore, & Theologus deinceps in Gymnasio Jutiz Aarhufiensis Lectore, d. 30. Apr. A. 1677., æt. 68., defuncto. *Dissertationis de utraque Historia recte legenda ac intelligenda*, Sorz A. 1652. in 4. excusæ. Autore, de quo *Index Bibliob. Resensianæ tertius*, Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan.* p. 95., & Henn. Wittenii *Appendix Tomi I. Diar. Ingr.*, ad A. 1677., possunt consuli.)

JOHANNES GODOFREDUS BORGEHLIUS, Lubecensis, D. Joh. Borgehlii, Poliatri, ex Anna Elifabetha, D. Gothofr. Acidalii, Archistri Elect. Brandenburgici & Holfatio-Pönöensis, gnatus, Filius, d. 18. Jan. A. 1672. natus, literis in schola patria, Philosophiz autem & arti Medicæ, ab A. 1692., in Academicis Jenensis ac Lugduno-Batava, vacavit, & in posteriori A. 1695. Doctoris obtinuit titulum. Ex itinere deinceps per Belgium, Italiam & Germaniam, literario in patriam redux, praxin A. 1698. exorsus est Medicam, hujusque Poliater d. 18. Maji A. 1718. constitutus, A. C. 1720., ætatis 49., die 12. Apr., in conjugio sterili, ænaus obiit. V. Joh. Henr. a Seelen *Programma de vita ejus funebre, & Partem III. Alten. Lubec.* p. 194-197., ac M. Mart. Christ. Gödelii, Conrect. Lubec., Memoriam illius Germanicam.

Disp. Inaug. de Sterilitate. Lugd. Bat. 1696. in 4.

COSMUS BORNEMANN, Philippi Julii, Christiani IV. & Friderici III., Regum Daniz, Secretarii Germanici, Canonicique Roethildensis & Londinensis, ex Hedwigæ Zoega, Filius, Henrici autem, Doctoris & Professoris Theologi Hafniensis, Seelandicæque Episcopi, & M. Joh. Adolphi, Pastoris ac Præpöti Hafniensis Mariani, Frater germanus, Hatherslebix Cimbrorum d. 28. Dec. A. 1637., lucem hanc cepit intueri. Hafniz educatus, & civibus d. 17. Maji A. 1652. adscriptus Academicis, Baccalaurei titulum A. 1656., Brabeta avunculo, Joh. Zoega, Logices & Metaph. Professori, reportavit. Rostochium hinc eodem A. 1656. abiit, & Joh. Georg. Dorffhei, Theologi celeberrimi, fuit convictor, Hainiam autem non multo post, ob morbum matris fatalem, revocatus, triennio sequenti illic subsistit, & sedem hanc regiam, a Sveticis obfessam, cum cæteris commilitonibus Academicis, fortiter, tyrocinio malinz haud inglorio, defendit. Pace Daniz restituta, A. 1659. Dantiscum, & inde A. 1660. in Bataviam, cum Ordd. federatorum ad Danos Legatis, trajecit, iultratisque hujus uribus, studio Juridico Franeqverz (ductu Joh. Jac. Wislenbachii, Laur. Bankii & Ulr. Huberi) annos aliquot, Lugduni autem Batavorum ætatem integram, impendit. Annum sequentem 1665., viso in itinere Belgio Hispanico, in Gallia, Academicisque illius Parisiensis & Salmuriensis, exegit, & per Bataviam atque Cimbram, M. Dec. Hafniam redi reversus. Ilic, a Frid. III., Rege, tertius Academicus jurisconsultus, d. 21. Aug. A. 1667., primus omnium designabatur, & Doctoris gradu ipsi a Collega, Petro Scavenio, M. Nov. A. 1668., collato, ejusdem, per octennium, simul fuit Secretarius, & A. 1684. ac 1689. Rector. Muneri huic Professorio Christ. V., Daniz Monarcha, Præfectorum Bibliothecæ Academicæ vicariam A. 1670., & primariam, post Ol. Borrichii obitum, A. 1689., urbis Hafniensis Consulatam A. 1684., locumque in tribunali supremo A. 1685., adjecit, & in Cancellaria Collegio sibi tandem A. 1689. eum voluit esse a consiliis. Paralyti demum interna oppressus, d. 3. Sept. A. 1692., æt. 55., decessit, duosque nobilioris & totidem sequioris sexus liberos, e Dorothea, Ol. Wormii, Prof. Medici celeberrimi, filia, d. 7. Oct. A. 1668. ducta, susceptos, reliquit superflites. Plura de Vita ejus suggeret *Programma Funebre* D. Calp. Bartholini Jun., Prof. Medici Hafniensis, cui *Vir audit bono publico natus & educatus, quem summe ornabant virtutes, & omnes decorabant Gratiæ, virtutum amator, malorum hostis acerrimus, Academiæ decus, curiæ fulcrum, pauperum columen, afflictorum solatium, verus Africæ amplexus, serius Minervæ cultor, & quod omnia momenta superat, æterni Numinis fidus amator.*

Conf. de illo Thomæ Bartholini Sen. *Diff. VI. de legendis Libris* p. 205., Chr. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 664., & Alb. Thurz *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 158. 159.

Disp. Historico-Politica de Ostracismo, Præfide D. Ulr. Hubero. *Franeqverz* 1663. in 4.

Disp. Inaug. Juridica de Hæreditate peregrinorum. Hafniz 1668. in 4.

Myrtus Academicæ, Carolo, Principi Electorali, & Comiti Palatino ad Rhenum, Wilhelmimin Ernestinam, Fridericillæ, Danorum Regis, filiam, ducenti, ad thalami ipsius fores erecta, seu Oratio in nuptias illius Panegyrica. Hafniz 1672. in fol.

DANIEL BORNEMANN, Oppidi Eckernfördenfis, circa A. 1656., Diaconus, & deinde, ab A. 1699., Pastor.

Pæ Soliloquiorum, ein paar Seelengespräche, oder Seelchpredigt über 3. Margareta Lucia Brocktorffinn, aus Pl. CXVI. 7. & 9. Slesvigz 1656. in 4.

BOECKELIUS PAULUS BORNEFELD, Lubecensis, postquam Lipsiz, Wirebergz, Rostochii, Altorffii, Tubingz & Jenz, studiis incubuerat, in Silesiam delatus, & Caroli Friderici ac Christiani Ulrici, Ducum Wirtembergico-Oelsensium Juniorum, circa A. 1704., quo in Academicism illi migrabant Viadrinam, Aulæ supremæ factus Magister (L.).

Or. Panegyrica de Leopoldi Imperatoris contra Turcas victoria, in Acad. Wireb. A. 1686. recitata. Wireb. 1686. in f. Disp. Juridica de Justa ætate, Præfide D. Pet. Müllero. Jenz 1690. in 4.

(Conf. de illo, C. & Schurz *Reichs Oratorien & Allocutiones*, P. II., n. 99., p. 91. 92. & T. I. *Epist. arcan.* n. 305. p. 498. 499., n. 312., p. 506. 507.)

MATTHIAS BORNHOLT, (quem Matthias Knutzius, Empæcta Eiderstadiensis famosus, in *Dialogo cauponis triumque convicarum vernaculo*, (scopice *Dornholtium* appellavit), Urbis Crempentis Archidiaconus, A. 1695. defunctus.

Seelchpred. über Nicol. Woldenberg, Archidiaconum in Crempen, auß Apoc. XIV. 13. Rostochii 1665. in 4.

Seelchpred. über Fr. Anna Sophia Kronheimann. Rendesburgi 1681. in 4. (*Sub finem Serm. funebri* D. Christiani a Ströcken, eidem habiti).

Seelchpred. über M. Joh. Hudemann, Königl. Superintendenten in Holslein, auß Gen. XXXII. 10. Glückstadt 1685. in 4.

CLAUDIUS BORRICHIUS, in Borchensi (a qua cognomen, cum anno fratre celeberrimo, Olao, adfuit) Diaconus Ripensis Parochia, patre Olao Claudii, ejus Pastore, natus, Parochus & ipse, in Scania, ab Anno circiter 1646., ruralis. V. Olai fratris Epithalamium A. 1646. ei scriptum, in Roligaardi *Deliciis Poet. Dan.*, T. II. p. 414. 417. Poemata

Symboli loco hoc usus est Hemistichio : *Ut fert divina voluntas.*

Bibliothecae ejus, satis numerosae, Hafniae auctione distractae publicae, Catalogus §1. quaternionum spissus ibidem A. 1709. in 4. prodit.

Fufius Vitam ejus enarrarunt Severin, Lintropius, in Programmate funebri Hafnienfi, A. 1709., sub Christ. Reitzeri, Rectoris Academici, edito nomine, & Phil. Jul. Rietmeyer in Historia illius Germanica, Parte IV. der Braunschweigischen Kirchen-Geschichte. 10. p. 696-718.

Confer de illo Christoph. Jac. Blomii Braunschweigisches Prediger Gedächtniß p. 9. 28., Heß, Gotfr. Mafii, Theologi Hafnienfis, Epistolam contra Sam. Andreae Apologeticam, ipsi A. 1690. inscriptam, Bernh. Raupachii Or. de utilitate itineris Danici p. 32. 33. Jo. Henr. a Seelen, P. I. Athen. Lubec. p. 278. 281., & Georg. Henr. Götzii Specimen Bibliothecae Anti-Pontificiae clarorum Lubecenium p. 8. 9. ac Bibliothecam Anti-Calvinianam Lubecenium. §. 3. p. 5. 6. 7.

Lipsiensibus (in Adis Erud. M. Aug. A. 1713. p. 386.) Magnus audit Danie Theologus; Joh. Fechtio (in Lectionibus in syllogem Controversiarum, Disp. 16., p. 234.) Vir solidissima eruditione & singulari pietate conspicuus; Heß, Gotfr. Mafio (l. c. p. 4.) Veritatis christiane acerrimus vindex, & Athleta Christi fortissimus, in quo cives Brunsvicensis redditum sibi esse Chemnitium merito existimant; ac Sever. Lintropio (in Praefat. Supplementi L. Lat. Christ. Falseri p. 26. 27.) Vir profunda eruditionis atque immensa fere lectionis.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Theses miscellaneae, pro gradu Magisterii, Praefide M. Henr. Phasiano, Eloqv. Professore, propositae. Gießae 1672. in 4.

Vindictae boni transcendentalis, publica Disp. exhibita, Gießae 1673. in 4.

Disp. de *Μετάνοια*, Resp. Heß, Gotfr. Mafio (Theologo post Hafnienfi), ib. 1674. 4.

Disp. de *Αντινομία*, Gießae 1674. in 4. (*Expositam bene vocat Ant. Iterum in Synopsi Philos. Mor., L. 3. c. 2. p. 512.*)

Disp. de origine Animae Christi, contra Nic. Arnoldum, Hafniae 1694. in 4.

Vindictae Feurbornianae seu Disp. Doctoralis, qua Justus Feurbornii, Theologi Gießensis, argumenta pro reali corporis & sanguinis Jesu Christi in S. Coena praesentia, ex Verbis Institutionis, & loco 1. Cor. X. 16., petita, Praefide D. Phil. Lud. Hannekenio, ac exceptionibus D. Joh. Heinii, Professoris Marpurgensis, vindicantur, Gießae 1676. in 4. Commendata ab H. G. Mafio l. c., Heinium illa ad silentium esse redactum gloriante.

Disp. duz de fide in Christo subiectiva. Hafniae 1693. & 1694. in 4.

Disp. de Argumento Theologico, quo, ex mutabilitate status institutionis, arguitur mutabilitas status restitutionis (*seu fidei & gratiae Dei in renatis*), Nicol. Arnoldo, aliisque, opposita. Hafniae 1695. & 1708. in 4.

De formula Liturgica : *Sursum corda*, Disp. I. A. 1696., II. A. 1698., III. A. 1700., & IV. A. 1701., Hafniae in 4. excusae. V. de his *Nova Lit. Lubec., M. Aug. A. 1698., p. 140., M. Mart. A. 1700., p. 24. 8., & M. Jul. A. 1701. p. 207.* Vindictae Feurbornianae, 1674. in 4. D. Justus Feurbornii argumenta pro reali corporis & sanguinis Christi in S. Coena praesentia, ex 1. Cor. XI. 27. 29. petita, ab exceptionibus nonneminis (*D. Joh. Henr. Theol. Marp.*) vindicantur. Hafniae 1697. in 4.

Disp. de Omnipraesentia Christi hominis, in exinanitionis statu considerata. Hafniae 1699. in 4. Recensum V. in Nov. Lit. Lub., M. Apr. A. 1699. p. 108. 109.

Medulla Theologiae Moralis, seu Tr. de Irreprehensibilitate fidelium, Francof. & Lips. A. 1701. ac 1703. (*pro titulus solus est recusatus*) in 8. Recensum exhibent Lipsienfes, in Adis Erud. M. Ob. A. 1701., p. 477-480. Parisienfes (numiam in Autorum citationibus *apud* in eo notantes) in Diario Erud. Gallico A. 1702., T. II., P. II., ad 228. Aug. p. 276. 277. 278., & Lubecenfes in Nov. Lit., M. Nov. A. 1701., p. 245-248.

Disp. de Clavibus Petri, ad illustranda loca Matth. XVI. 19., Joh. XX. 23., & affinia; cum Manipulo oppositionum adversus Autorem Lutheri ante Lutheranismum, Hafniae 1707. in 4. Recensum V. in Nov. Lit. Lub., M. Febr. A. 1708., p. 25. 26. 27.

II. GERMANICA.

a. PROPRIA.

Der Frommen Vergnügen im Undergnügen, oder Leichpred. über Christina Elisabetha, Herzogin zu Braunschweig-Weissenfeld, aus Pf. XXXVII. 4. 5. Brunsvigz 1681. in 4.

Die tapfere Resolution zur christlichen Bescheidenheit aus Psal. LXXIII. 23. 24. ed. 1683.

Das Leben im Tode A. 1683.

Wahrer Christen Laß und Rast aus Pf. XXV. 17. 18. A. 1684.

Triumphlied der gläubigen Sieger, oder Leichpred. über Herrn. Mahlern, Bürgermeistern zu Braunschweig, aus Psal. LXVIII. 20. 21. Brunsv. 1684. in 4.

Lux ex tenebris : Abendmahl, oder Denkmahl der Wahrheit des Evangelii, wie dieselbe, durch D. Mart. Lutherum, aus der Finsternis des Babilonis wieder ans Licht ist gezogen, aus Zach. XIV. 7., in zwei Theiligen, A. 1685. vorgestellt. Mit Anmerkungen, Brunsv. 1685. in 4. De hac ita Mart. Diefenbachius (in Diss. Götziana de conversis Pontifici p. 68. allegans) in Homilia de Quietismo Sandomiro Biblico, A. 1699. edita: *Hic egregius praestantissimi Theologi liber locupletis admodum Indices completitur Controversiarum tantum non omnium Papsificorum, adjecta singulis optimorum Autorum allegatione, quibus illas pertrahunt, ut optimo jure Catalogus Bibliothecae Anti-Papsicae audire queat.*

Das gute Theil aus Ps. LXXIII. 25. 26. A. 1685.

Geistlicher Dank und Dankaltar, oder Leichpred. über Henricum Bergmann, J. U. Lic. und Bürgermeistern zu Braunschweig, aus Gen. XXXII. 10. Brunsv. 1685. in 4.

Wunderspiel Gottes im Verstecken, und des Glaubens im Entdecken, oder Leichpred. über Dorothea Sophia Bergmann, aus Hiob X. 13. Brunsv. 1685. in 4.

Das weisse Herze zur rechten, oder Leichpred. über D. Joh. Lechel, Medicum zu Braunschweig, aus Phil. III. 13. 14. Brunsv. 1685. in 4.

Losung aufs künftige, oder Leichpred. über M. Joh. Möring, der Schule zu S. Martini in Braunschweig Rectorem, aus Dan. XII. 2. 3. Brunsv. 1686. in 4.

Gottes gnädiges Andenken, oder Leichpred. über Joh. Herm. Hoffmann, Prediger zu S. Blasii in Braunschweig, aus Apoc. III. 10-13. Brunsv. 1687. in 4.

Die heilsame Sünden-Sorge aus Pf. XXV. 6. 7. A. 1688.

Das in der höchsten Ehre der Gdt ebendenn Ehrergedächtniß aus 2. Tim. IV. 7. 8. A. 1689.

Nach der künftigen Herrlichkeit aus Apoc. VII. 14-17. A. 1690.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Q

Unübers.

Unüberwindliche Siebesburg, oder Leichp. über Hedwig Dorothea Jordaninn, Christophori Gerckens, Bürgermeisters, Ehefrau, aus Rom. VIII. 38. 39. ib. 1690. in 4.

Abchiedsrede aus Braunschweig, aus Act. XXI. 14. Hafniz 1693. in 4.

Frommer Schifferin Hirtens Trost aus Pf. XXIII. 1. 2. 3. A. 1693.

Die Freude über dem heiligen Kleide aus Ef. L. 10. A. 1693.

Geistliche Kaufmannschaft, oder VIII. Predigten über den H. Catechismus, nebst III. Predigten vom alleredelsten Gewin-
ne, über Phil. III. 7. 8. Bruns. 1696. in 8.

Veröhnliche Hochzeit des Sohnes Gottes, aus dem Evang. am XX. Contage nach Trinit. Hafniz 1697 in 4.

Die Sünde in den H. Geist, in 4. Predigten erläutert. Bruns. 1702. in 8.

Commonitorium triplex, Evangelicum, Epistolicum, Catecheticum, de fugiendo Papismo, oder Warnung für dem
Nachstehenden, in unterschiedlichen Predigten vorgetragen, und mit vielen Anmerkungen, sonderlich die Historie der Lutherschen
Reformation in Dänemark betreffend, erläutert. Bruns. 1703. in 8. Commendatur a G. H. Götzio in *Diff. de con-*
versis Pontificiis p. 68.

Unverwerfliche Zeugen der Wahrheit über die Frage: Ob ein besaltener Prediger, wenn er, bei seiner Gemeine, eines und an-
deres, nach seinem Kopfe, nicht mögen erhalten, ohne gesuchte dimission und anderwertige vocation, unvermuthlich dürfte
seiner ordentlichen Predigt eine Valrede anhängen, gleich darauf aus der Stadt und dem ganzen Reiche ziehen, und also sein
Ampt gänzlich niederlegen und davon laufen? zum Unterrichte der Einfältigen, und Wissenswerther des städtigen, zusam-
mengetragen. A. 1703. in 4. Sched. Sigism. Wilh. Toppio, Collega, qui hoc pacto officium Hafniense deseruat,
anonymus opposita, deductionem sibi ubiorem, sub finem, promittens, de qua V. Nova Lit. Lub. M. Jun. A. 1703.
p. 136. Vindicta est, contra Toppii Apologiam, scripto alio *adversus* 14. sub hoc titulo A. 1703. in 4. excuso: Sig. Wilh.
Toppii Einwürfe wieder die unverwerfliche Zeugen der Wahrheit, verworffen durch M. C. T. H. K. L. Vide eadem *Notiz*,
M. Aug. A. 1703. p. 180. Huc quoque pertinet M. C. T. H. K. L. *Sendfchreiben*, betreffend den An- und Abzug Sigism.
Wilh. Toppii an der deutschen Kirche S. Petri in Kopenhagen ed. A. 1703. in 4. cui eodem A. 1703. in 4. a Toppio oppo-
sita est höchstbedenkhliche Ehrenrettung wieder das *Sendfchreiben* des Wittliebdes der deutschen Kirche S. Petri, betreffend sei-
nen An- und Abzug von Kopenhagen.

Catechesis, sermone Germanico edita, sub titulo eines deutschen *Schripts*-Catechismi. Bruns. 1689. & Hafniz
A. 1695.

ß. ALIENA. ab eo cum Praefationibus suis edita.

Johannis Boys, Th. D. Pastoris und Decani im Erbkiste Kautelberg, Stern und Kern aller Contage- und Jesu-Evange-
lien und Episteln, durchs ganze Jahr, aus der Englischen Sprache verdeutschet; Mit seiner Vorrede von des Autoris Metho-
do und Lobe. Bruns. 1683. & *Juxta Catal. Nund.* 1706. in 4.

Ejusdem Boyss *Schripts*-Laternen, angeordnet bey Erklärung unterschiedlicher absonderlicher Biblischen Sprüche, aus dem
Englischen verdeutschet; Mit seiner Vorrede, darinn die Calvinische und andere Irthümer des Autoris widerlegt werden.
Bruns. 1687. in 4. (Verlionum utriusque scripti Boyssiani ipsarum Autor esse fertur Christoph. Jastram, Lubecen-
sis, Scholae Aegidianae Bruns. Rector.)

Casp. Crust. Fürstl. Braunschweigischen Hofpredigers, und Inspectoris der Kirchen in der Stadt Braunschweig, Tem-
plum honoris Justorum Bruns. 1690. oder Braunschweigische Reichspredigten, von D. B. Borfacco, mit seiner Vorrede,
und über den Autore, aus Pf. LXXXIII. 23. 24., von kaiserlicher Resolution zur Christlichen Verständigkeit, gehaltenen Reich-
spredigt, ausgegeben. Bruns. 1687. in 4.

SCRIPTA INEDITA.

Auctaria & Supplementa Moralium Gedanensium D. Joh. Borfacci, Theologi Gedanensis, ab Autore relicta, & ab
ipso editioni 1500. Imperalia Pretio, uti fertur, oblata.

Scripta complura Polemica, quae Heft. Gotfr. Mafius (in *Epist. supra allegata* p. 4.) sibi esse visa testatur, ob an-
gustias commendat, & Orthodoxae, si edantur, multum esse profutura judicat.

Ineditorum ac promissorum numerum augebunt sequentia, a Riethmeiero, l. c. p. 708. 709. 710., indicata:

1. Moralia Bruns. Hafnienfis, ab ipso collecta, quibus D. Joh. Borfacci, cognati sui, Auctaria & Supplementa Mo-
ralium suorum Gedanensium, e MSto, adungere decreverat. Commendavit haec, & editionem illorum operavit, sed eam,
post facta Autoris, ob *ταχυγραφίας* ipsi familiarem, & compendiarium excerpti rationem, haud facile spe-
randam esse monuit, Sever. Lintropius in *Praefat. Supplementi L. Lat. Christ. Falstieri* p. 26. 27.
2. Praecepta Hermeneutica sacra, in Catalogo Lectionum Acad. Juliz A. 1693. promissa.
3. Christologia alphabetica, oder Wochen-Predigten über die in H. Schrift vorkommende, und in alphabetischer Ordnung
erklärte Rahmen unseres Heilandes; de quibus ipsius *Abendblätt* p. 32., & *Dien- und Dancaltar* p. 32., possunt con-
sultari.
4. Commonitorium Catecheticum de fugiendo Calvinismo, oder Catechismus-Predigten wieder die Calvinisten.

Quibus addantur etiam Velitationes ipsius, & D. Heft. Gothfr. Mafii, Theologi Hafnienfis, de Baptismo Profe-
lytorum, & Baptismo super mortuos, epistolicar, quarum mentio in Bernh. Raupachii *Notis ad Or. de utilitate Imeris*
Danici p. 34. occurrit.

ANDREAS BÖTTICHER, Hamburgensis, Judiciorum patris Procurator. Vixit Anno 1682.

Disp. Juridica de Prodigio, Jenz A. 1648. in 4. edita, quae illi in D. Ort. Sperlingii Junioris *Indice Scriptorum Ham-*
burgensium MSto tribuitur.

HULDARICUS BÖTTICHER, Kiloniensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Uscapionibus vel Praescriptionibus, Praeside D. Ern. Cohtmanno Rostochii 1611, in 4.
Oda proluxa Alcaica, *Tomo I. Operum Theolog.* D. Phil. Nicolai, Hamb. A. 1617. inf. edito, praefixa.

MARTINUS BÖTTIGER, Gymnaeices in urbe Hamburgensi Magister.

Stue Frisier-Trenchier- und Obbschneidekunst, Hamb. 1687. in forma obl.

JOHANNES BOUKIUS, Hamburgensis, J. U. D., Aedis initio in patria Cathedralis Canonicus, simulque
Senatus Urbani, ab 1556. (1.) Syndicus, deinde vero Ducum Megapolitanorum Consiliarius, Academiæque Rostochien-
sis, circa A. 1560. (quo Controversia, inter D. Joh. Draconitem, Theologum, & Ecclesiasticos urbanos enata, cognitio
ei, Dav. Chytræo, ac aliis, a Principibus est commissa (2.)), Antecessor Ordinarius, & A. 1564. Rector, post uxorem,
Gertrudem ab Holten, & liberos quatuor, Rostochii A. 1565. aliquot hebdomadam spatio, lue sibi ereptos pestifera
(1.) ut

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii P. I. *Memor. Hamb.* p. 440.

(2.) V. Nicol. Gryllii *Vitam Joach. Stuerii*, ad A. 1560.

(i.), ut huctum acerbissimum quotidiana cognatorum, veterumque amicorum, consuetudine levaret, Hammopolin suam repetiit, & in illa A. 1771. adhuc fuit superstes.

Programmata V., in Academiæ Rostochiensis Recltoratu A. 1564. ab eo proposita, & a Joh. Posselio Sen. *Parti II. Scriptorum publicorum Rostochiensium*, junctim a se Rostochii A. 1567. in 1. editorum, fol. 294-330, inserta.

Orationes duæ de auctoritate & officio Magistratus, recitatæ, cum magistratum Scholasticum Rostochii A. 1564. gereret, quarum altera explicatur populariter *Cap. Regum 23. Qu. 1.* Adjuvantur Introductiones & Epicedia in obitum carissimæ Conjugis & quatuor liberorum Autoris, scripta a Joh. Bocero, cum præfatione ad Henricum, Archiep. Bremensem. Francof. 1571. in 4.

Tres Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holfaticum, A. 1560. 1567. & 1568. scriptæ, quas in Volumine Epistolarum ad hunc olim legi videmus.

MICHAEL BOYE, Wiltziensis, patris Archidiaconus.

Stand und Lobrede, bey der Reichsgeßangniß Fr. Margaretz Johannz Rhederinn, D. Joh. Matthiz Sommers Eheleichen. Glückstadt 1684. in 4.

JOH. CHRISTOPHORUS BOYTIN, Holfatus, J. U. D. & Practicus, circa A. 1684., Hamburgensis, circa A. 1701. vero (*teste Lehmanno in Append. Hamb. Lit. A. 1701., p. 48.*) Itzehoensis, & deinde, circa A. 1716., iterum Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Jure detractionis & emigrationis. Lugd. Bat. 1676. in 4.

Dicursus juridicus de Mero Imperio. Hamb. 1678. in 4.

Delibata ex Politicis & Jure: 1. de Principe, ejusque Consiliariis; 2. de Imploratione nobilis officii Judicis. Hamb. 1706. in 4.

HENRICUS BRAKERUS Flensburgensis, ex pædagogico illustri Marquardi Gudii, Præceptor scholæ patris ab A. 1690. infirmus, biennio post, officio isto abdicato, Berolinum, in Theologi clarissimi. D. Phil. Jac. Speneri, convictum domesticum, ut hoc duce in Theologia vera ac practica proficeret, concessit. A quo, & Sandhagio, Antistite Holfatico, cum opinionibus, Theologis perisque Lutheranis invidis (de Regno Millenario, fatisque melioribus Ecclesiæ, Judiciorum atque Ethnorum conversione insigni atque catholica, Novaque Babylonis Romanæ ruina, etiamnum imminentibus), hausisset, ob istas post reditum in patriam A. 1694. Chiliasmum, in Augustana Confessione improbatum, & Pietismi, quem inepte vocant, Fanatici, a suspiciosis quibusdam insimulatus, coram D. Josfa Schwartzio, Superint. Regio, in Collatione de plerisque Controversiis Pietisticis Epistolica, privatim, publice autem coram Synodo Rendsburgensi, M. Sept. A. 1695. & 1696. se purgavit, nec multo post istis etiam opinionibus misit nuncium. A. 1699. die 18. Julii Ecclesiæ in patria Nicolaitanz electus est symonistes, A. 1703. d. 13. Octob. ejusdem Diaconus, A. 1707. autem d. 15. Julii Pastor.

Quomodo collegas suos Flensburgenses aliosque heterodoxos temere insimularit V. relatum in Ott. Laur. Stranderi *Officio* ad Joh. Trellundium p. 8.

Transitum ejus a Pietistis ad horum adversarios subitum satyricè describit & exagitat Autor Anonymus *Strigilis Schwartzianæ*. A. 1705. Germanice in 4. editæ p. 14. 11. 16. 17.

Quomodo officio sacro per instrumentum cum antecessoris filia, quod amico tanquam illicitum disuaserat, sit positus V. Joh. Moscheroschi *Astrum percussum* p. 21. 22.

Invektivas in turbulentam ejus indolem, zelum præcipientem turbasque varias Ecclesiasticas, *πολυπραγμοσύνη* sua & temeraria contendendi, collegasque & alios errorum fallo accusandi, libidine in patria ab illo excitatis V. in Ott. Laur. Stranderi, Adversarii Separatistæ, Confessionis vernaculæ A. 1708. in 8. editæ (*Bekentnisse vom Kirchlichem so genannten Gottesdienste im Væsteburgen Ep. dedic. p. 10. 11. 12. 21.* in ipsa Confessione p. 5., in Epistola ad Brakerum d. 29. Aug. A. 1707. scripta, illius *Εὐχρηστία* publicam Periochæ Evangelicæ (Dominica VII. post Festum Trinitatis) Matth. VII. 15-23. refutante, Confessione p. 142-176. subjuncta (in primis p. 142. 153. 167. 168. 172. 173. 175. 176.), ac in Epistolis tandem ad Mich. Gerkenium, huic adjectis, p. 179. 193. 194. 195. 196. 197. 207. 209. 214.

Elogium Bibliothecæ ejus locupletis V. in Alb. Thurz *Idea Hist. Lit. Dan.* p. 234. 235.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Responsa ejus ad quæstiones de controversiis modernis Chilastico-Pietisticis, sibi a Georg. Struhro, Ecclesiastæ Flensburgensi, & D. Josfa Schwartzio, Superint. Cimbriz Regis, propositas, per Epistolam d. 8. Jul. A. 1695. reposita, cum Schwartzii de illis Censura prolixa, ipsi in synodo Rendsburgensi, die 2. & 3. Septembris A. 1695., præfatis, Responsa item illius ad hunc usque, tum illic viva voce, tum in literis ad Consistorium Flensburgense, die 3. Jun. A. 1696., reddita, Epistolæque binæ ad Schwartzium argumenti cognati, d. 26. Nov. A. 1696. & die 21. Jan. A. 1697. exaratas, in quibus opinionibus suas retractavit, Germanice (sub tit. *Einer Theologischen Handlung, etliche Chilastische Lehren betreffend*) occurrunt in D. Josfa Schwartzii gründlicher Wiederlegung der Chilastischen Auflegung des VII. Cap. Michæ. Calp. Herm. Sandhagens, ed. Glückst. A. 1697. in 4., sub finem, p. 136-196., in append. peculiari.

Williges Lob des H. Ehestandes (Oda prolixa haud inelegans in nuptias Henr. Strickeri, Senatoris Flensburgensis). Slesv. 1698. fol.

Die selbige Entdeckung; oder Ode über den Tod Frau Catharinæ Mariz Lobetanßin. Schleswig 1699. fol.

Ode quinque sacræ Germanicæ seorsim excusæ. Flensburgi 1704. 8.

II. ALIENA, quæ recendi curavit.

M. Frid. Damii abgedrungen Relation des Colloquii mit denen von Flensburg entwichenen Enthusiasten. Flensburgi 1706. 8.

Decades IV. Epistolarum de Syncretismo hodierno damabili & noxio, occasione controversiæ, D. Christ. Grossio per Josiam Schwartzium motæ, ab A. 1661. ad 1665. a Theologis doctissimis scriptarum & Zirckfæz A. 1664. & 1665. excusarum, Decade quinta e Scriinis Schwartzii a se auctæ. Flensb. 1706. 8. & (titulo tantum immutato) Hamb. 1710. 8.

Friderici IV., Königes in Dänemark Ernstliches Edict wieder die heimliche Zusammenkunft und gottlose Zerstören der Pflichten, A. 1706. publicat; abermaßl von ihm mit einer Zuschrift an L. Theod. Dassovium ausgegeben. Flensb. 1711. 4.

Q 2

INEDITA.

(1.) V. Programmata funebria, & Epicedia, cum Joh. Boceri, *Orationibus nostris* subiecta, tum Joh. Posselii Sen., *Parti II. Scriptorum Rostochiensium*, p. 314-318., obvia, & confer Joh. Boceri Carmen in Legationem ejus anni 1564. Polonicam, *Libra IV. Carm. sacr. f. 12. 2* insertum.

INEDITA.

Vidi Syllogen ineditam Poematum ejus vernaculorum juvenilium, elegantium & luce publica non indignorum. Gegen Ammerden wieder einiger so genanten Diener des Worts Ammerden, moirinen dieser, D. Henr. Muhlens Chiliafinum zu behaupten, meiter aufgefengene falsche Lehren, unmaße Berichte und böse Auflagen gezeiget werden. Flensburg 4. Promissa in *Catal. Mund. Lipsi. A. 1706. oct. n. p. 13.* Scriptum maledicum, styloque plane ἀνολόγητον, & perpetuis λυγρομαχίας atque sarcasmas scatente, concinnatum, e cujus Partibus III. primæ tantum Sectionis Partis I. capitula tria, cum quartæ initio, A. 1707. incunite, 27. plagulis erant excusa, cum illud, impressione sufflamina, supprime-retur. Scripti hujus Prolegomena, jam anteqvam prodiret, stylo satis mordaci confutata sunt.

I. von einem freilebenden Vertheidiger der Wahrheit in der Nothdringenden Arede an D. Josiam Schwartz, wegen des offenbaren Unrechts, so derselbe, theils durch ärgerliche Anhebung einer unnötigen Controvers mit D. Henr. Muhlho, theils durch deren Erneuerung mit H. Brackers Kästler und Zandtschafft begangen. Slesvigz A. 1707. 4. edita, tum alibi, tum inprimis p. 1. 5. 92. 93. 97. 101. 112. 116.

II. a Joh. Moscherolchio Ψευδωνύμῳ, Vindice Strigilis sive Schwarzianz contra Brakeri præfationem amarulento, in *Asino Percusso* oder dem regen seines juncit aufgethanen Kästler-Maules unter dem Bilde eines Esels nach Würden abge-prügelten Henr. Brakern, scripto Satyrico famoso, A. 1707. 4. publicato, & a Val. Ern. Löschero, una cum priori, in Den Unschild. Nachrichten, Sect. VII., A. 1708. p. 431. 432. memorato.

Adulatoriam in laudes ejus Digressionem Joh. Henr. a Seelen A. 1717. *Commentationi sive de Vita Joh. Christoph. Wolfii* p. 49. attexit, edique in vita optavit sequentia illius *avidera*:

1. Documenta Theologica, quibusdam non levis momenti controversiis, præsertim Holfaticis, lucem allatura,
2. Annotationes in Sacram Scripturam, potissimum ex Autoribus profanis,
3. Observationes in Aristophanem & Svidam Küsteri, Philostratos Olearii, Horatium Bentleji, aliosque Autores veteres,
4. Supplementa ad Lamb. Bos Mysterium Ellipticos Græcæ.
5. Tr. affectu de Baptismo Infantum.
6. Carmina Græca, Latina, Germanica.

De Supplemento ejus Lexicorum Græcorum e Scriptoribus Ecclesiasticis affecto V. Alb. Thurz *Ideam Hist. Lit. Dan.* p. 329.

CANUTUS BRAMTIUS, Andreæ (Stubkopiz in Dania A. 1539. mortui, & in *Nenius* p. 23. laudati) Filius, Hatherslebenfis, Parochus ruralis in Diocesi patriz Osbyensis.

Epithalamium in nuptias M. Joh. Thomæ Ripensis, Past. Hafnienfis. Hafniz 1563. in 4.

Neniz in obitum Virorum Academicæ Hafnienfis celebrium, aliorumque amicorum suorum, M. Georg. Boethio, Superintendenti, inscriptz. Witebergz 1569. in 4.

ADAMUS BRAND (quem *Adamum Ishvandum* Christ. Gryphus (1.), cum Legato eum, cujus comitatum auxit, Rusico confundens, perperam appellat), Lubecensis, juvenis ex urbe patria, mercaturæ causâ, Moscoviam profectus, illic Lingvæ Rusticæ, Eberhardi vero Isebrandi, magni Moscovum Ducis in Chinam Legati, Comes in itinere ipso A. 1692. ac triennio sequenti, præcipuis, Perfarz, Tartaricæ ac Sinicæ insignem sibi paravit peritiam, Lubecam ex isto rediit, mercatorum patriz, per annos aliquot fuit haud infimus, & a G. H. Götzio (2.), eruditus annumeratus; quem Russi, teste Goffr. Gvilhelmo Leibnitio (3.) Anno 1697. ad novum iter Chinesens, Principis sui suscipiendum auspiciis, invitavunt. Inde vero a Frederico III., Rege Prussico, in aulam suam evocatus, illi, Berolini pariter atque Regionis, a Commerciis erat consiliis, imo Legationi ab eodem destinabatur Perfarz, quam, omnibus, huic necessariis, jam præparatis, moris Regis augustissimi, A. 1713. extincti, impedivit. V. Pauli Jac. Marpergeri (ob scientiarum varium, linguarumque Orientis complurium, cum commendatis peritiam) Erstes Hundert gelahrter Kaufleute, num. 9., p. 27. 28. 29. Ubi si non tantum Itinerarium illius Orientale sive Chinesens, ab Autore auctum, suæque præzatione de Itinerum in Orientem, ab Europæis susceptorum, fructu ornatum, sub præzo jam sudare reatit, sed aliud etiam argumenti similis scriptum a Brandio verbis jussit expectari sequentibus. Et arbetit zu Königsberg in Preussen aufs neue an einigen curiösen Observationibus, die er seither dem, aus einigen slichen Memorialen eines seiner damahligen Reisegefährten auf besagter Chinesischen Reise gezogen, um solche gleichfalls mit einem annehmlichen Commentario der gelehrten Welt mitzutheilen.

Descriptio itineris sui Sinici Latina brevior, a Goffr. Gvilh. Leibnitio, in *Novissimis Sinicis*, A. 1697. in 8. excusis, p. 164. 168., publicata.

Orientalisæ Reisæ, oder selbsterfahrte Nachricht dessen, was sich, bey der Sinarischen Gesandtschaft nach China, so, A. 1692. 1693. 1694. und 1695., durch den Ambassadeur Eberhard Isbrand (von Glückstatt bürger), über Rußland, Groß Ustiga, Siberien, Dauren, und die Mongulische Tartaren, geschehen, hat begeben. Hamburgi 1698. in 12. & Lub. 1723. sub tit.: Neubermechte Beschreibung der grossen Chinesischen Reise ad quam edit., in fallor, Marpergeri verba respiciunt. Versiones Itinerarii hujus Legationis in Chinam Rusticæ Germanici prodierunt:

1. Belgica, Tielz A. 1698. in 8.
  2. Gallica, Nicol. Widenii, Consulis Amstelodamensis, Tabula itineris Legationis istius Geographica, & Anonymi Epistola de statu Moscovizæ præfati, aucta, Amstelod. 1699. in 8.
  3. Anglica, in Syntagmate Hodoeporicorum (*sive Collection of Voyages*), Londini A. 1704. in fol. excuso, Vol. II., sicut Lipsienfis (in *Actis Erud. A. 1705. p. 154.*) testatur, obvia.
- Recentius ejus exhibuerunt, e textu Germanico Wilh. Ern. Tenzelius, in *Dialogis Menstr. Germ.*, M. Apr. A. 1691., p. 310. 361., e Versione Belgica Pet. Rabus in *Boekzaal Europe*, M. Sept. & Oct. A. 1698., p. 306. 316., e Gallica autem Cousinus *Epithem.* 33. *Erud. Gall. A. 1699.*, p. 634. 644. & Jac. Bernhardus in *Notis Reip. Lit. Gallicæ*, M. Febr. A. 1699., p. 212. 222. Commendarunt idem G. G. Leibnitius (*relationem vocans amplam & argumento dignam*) in *Præf. Novissimorum Sinicorum*, Lubecenfes, in *Nov. Lit. Septentr.*, M. Jan. A. 1699., p. 16., & M. Mort. A. 1699., p. 26. 37., Leonh. Christoph. Sturmius (*multa illud notatu dignissima, & mapparum correctioni inservientia, promere judicans*) in *Tr. de anat. & consilii*, Math., Sect. II., c. 10., p. 286., & Chr. Gryphus ac G. H. Götzus II. cc. Conf. de illo Corn. a Bivernhem *Appor. ad Hist. Lit. noviss.*, *Conf. IV.*, p. 45.

ADOLPHUS BRANDIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vivit A. 1704. Disq. Insug. de Bancruptoribus, Aureliz 1684. in 4.

FRIDERI-

(1.) in *Hist. Itag. de Ser. Hist. Sec. XVII. c. 13. p. 360.*

(2.) in *Diff. de Mercatoribus etruclis*, §. 70. p. 70.

(3.) in *Novissimis Sinicis* p. 174.

FRIDERICUS BRANDIUS, in pago Alfix, Infula Cimbrica, Eckenfi, d. 13. Aug. A. 1632. (L), patre Nicolao, ejus Pastore, natum, post abolitum in Gymnasio Stettinensi, & Academiis Francofurtana, Lipsiensis ac Witebergensis, studiorum curriculum (2), Parochum primam in Fionia, ab A. 1678., ruralis Schwendingensis ac Giorupensis, deinde vero, ab A. 167., Falsitrix Auftralis Praepositus, & oppidi in infula hac Danica Nicopienfis Pastor, liberis XV. & Sophia Elisabetha. M. Bonaventura Rehfeldi, Ecclesiarum in Ducatu Slesvicensi regiarum Superintendententis, filia. A. 1664. ducta, filiusque (3), Anno circiter 1690. mortuus.

Confer de illo Henr. Harderi in nuptias ejus, & *Sylvam meditationum sacrarum*, Epigrammata, Lib. II. Epigr., n. 21, 22, 23, 24., p. 248. 249. 250. Ed. Rossgaard., & Christoph. Hendreichii (ter cum memorantis) *Pandeß. Brandeb.* p. 703, 706.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Marfpiter Leucoreus, Holmiz 1655, in 4. (*V. Biblioth. Refen.* p. 280.)

Sermo, in introductione M. Sim. Petri, Scholæ Nicopiensis Vicereactoris, habitus. Hafn. 1678. in fol.

Epicedium in obitum Henrici a Stöcken, Consilarii & Quaestoris Regii. Hafn. 1681 in fol.

Fragmentum Epistolæ ejus, A. 1675. scriptæ, de Sandalio & lapide, *Voluminis III. Aliorum Medicorum Hafniensium*, A. 1677. edito (num. 60., p. 99. 100. 101.), insertum.
Carmina quædam, sparsim excusa.

IL GERMANICA.

Sylva Soliloquiorum seu Meditationum sacrarum, oder Lustwald heiliger und gottseliger Betrachtungen: Decas prima, Hamburgi 1663, in 12. Danicae ius Versio, ab Henr. Andrea Herladio concinnata (cui Brandii etiam *Felix permutatio*, mox memoranda, & *Minutiae pium cogitationum*, Centuriam versuum ac Gnomium Latino-Danicarum exhibentes, accesserunt), Hafniae A. 1681, in 12, prodit. Commendatur a D. Georg. Witzlebto, Theologo Hafniensi, in *praefatione* praefixa, & Henr. Hardero, in Epigrammate eleganti, *Lib. 2. Epigr.*, n. 21, obvio.

Trostschrift an Herrn Jacob Beckern, über den Todt seiner Ehefrauen. Hafnuz 1672. in 12.

Margareta, Königin zu Dänemark, Norwegen und Schweden, und was sich, bey deren Regierung, merckliches zuge-
tragen. Hafn. 1672. in 12. (Quod scriptum, editum in Catal. Nund. Vern. A. 1672. Lipsf., p. 26., annumeratum, an reve-
ra prodierit, dubito.)

Felix permutatio: Guter Wechsel, Welt und Unruhe verlohren, Himmel und ewige Zufriedenheit gefunden; oder
Leichpredigt über Joh. Fried. Branden, LL. Stud., auf Pl. CXVI. 7. 8.: Auf dem Dänischen verdeutscht. Hainz 1674 in 4.
Danice prodiit, tum seorsim ibid. A. 1674. in 8., tum, *Sylva Soliloquiorum* versioni Danicae subiecta, A. 1681, in 12.

Die allerlieblichste Wildbahn, der heilige Ehesland. Hahn. 1674. in 4.
 Glänzende Taubenfügel, oder aufsteigender Bericht vom Leben und Tode Frid. Taubmanni, Professoris zu Witten-
 berg. Hainric 1675. in 8. (Commendatur v. J. G. Eccardo im Monar. Aufzuge aus allerhand Büchern, M. Aug.
 A. 1702., p. 38.)

Barfilla, oder Christliches Grabmahl und Ehrengedächtniß Hans Bergeshagens, eines achtzigjährigen Alten. Rostochii 1679. in fol.

Zeichrede über Margareta Maria Schwartzinn, Königl. Hofmeisterinn. Hafn. 1685. in fol.

Thomaz Kingo, Bischoffen zu Odense, Morgen- und Abendopfer, oder XIV. geistliche Gesänge, aus dem Dänischen in Deutsche Verse übersezt. Francof. 1683, in 12. obl. Præfixa sunt Elogia Metrica Kingii ipsius, D. Christ. Kortholti, D. G. Morhofii & D. Joh. Lassenii. Quorum ultimum, Brandum *Maronem nostrorum in temporum salutans*, nimis de illo benigne iudicavit.

M. JOHANNES BRANDIUS, Sünderburgensis, patre Matthia, Senatore, A. 1589. natus, & scholis patriæ ac Lubecensî A. 1605. Rostochium, & A. 1607. Wittebergam, profectus, A. 1612. & 1613. reliquias Germaniz pervagans Academiâs, A. 1614. in Rostochiensî Magistri ornatus titulo, ducta A. 1615. uxore Margareta Bocata, M. Pauli Petri, Professoris Theologi Rostochiensis, vidua, recitata vero hujus Professione, in civitatem A. 1617. reverfus patriam, ejusque confectum Ecclesiastes, & A. 1622. Pastor, electus, tandemque d. 21. Apr. A. 1654. æt. 65. in eadem defunctus. V. Joh. Boldichii, Conc. Aul. Sünderb., *Sermonem funebrem verbaculum, & Psal. l. 24. i. e. i. habuit*, & Rostochium A. 1655. in a. exculum.

Theoremata Philosophica, Przefide M. Thoma Rhzdo, Scoto. Rostochii 1609. in 4.

Quæstiones aliquot illustres de Lege naturæ & Prædicationibus inusitatis, Roſt. 1614. in 4.

Disput. IX. Physicæ. Rost. 1614. in 4.

Collegium Disputationum Metaphysicarum, Rostochii in 4.
Heptalogus Christi crucifixi, oder VIII. Predigten über die Worte Christi am Kreuze, Rost. 1617, in 4. (Hic Con-
secratio a Christoph. Hendreichio, in *Pand. Brandeb. p. 703.*, filio tribuitur M. Joh. Brandefio, Ecclesiastz Ischbieni,
Homiliarum de Sacramentis vernacularum, Lipsiæ A. 1612. & 1618, editarum, Autori.)

Sors pie mortuorum optatissima, oder Reichpredigt über Lorenz Lorenzen, Ruchtscherrn zu Sündenburg, auß Apoc. XIV. 13. Rost. 1650. in 4.

Viva mortis piorum delineatio, oder Leichpred. über Hans Jebben, Fürstl. Sündenburgischen Amptsverwalter, auf
Luc. II. 29. sqq. Rost. 1660. in 4.

JOHANNES BRANDIUS, Lubocensis, A. 1677. natus, Artisqve Medicæ, cui Lipfiz ab A. 1698. vacaverat, Doctor Rostochii d. 20. Sept. A. 1701. creatus, V. *Nova Lit. Lub. A. 1701.*, M. *Sept. p. 218. 219.*, & M. *Od. p. 201. 202.*, D. Joh. Ern. Schaperi *Promptionem ad eum inauguralem*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 197-201.* Obiit patria quadragesimarius d. 21. Apr. A. 1717.

D. sp. Inaug. de Variolis, Praefide D. Joh. Ern. Schaepero, Rostochii 1701. in 4.

JOH. FOGISLAUS BRANDIŪS, Eckena Alfensis, Johannis, Parentis, in Parochiz natalis Pastoratu, ab A. 1680. Successor. & reliquarum simul tractus Norburgici Ecclesiarum, ab A. 1694. Præpositus. Vixit A. 1704.

Denkspruch Hofsingeler Ehrliden, von ihrem mühseligem Leben, und seligem Sterben, oder Leichpredigt über Aua. 11. am, Herrgotts in Holtzheim-Nieburg, und Ewigs-Brandsburgischen General-Feihrs-Juomeister, M. Oct. A. 1699., auf PL. CXVI. 7. 8. 9., gehalten; excusa im wolverdienten Ehrengedächtnisse Herrgotts Augusti, Slesvigz A. 1704. in fol.

(1.) V. Pet. *Refrenii Indicem III. Biblioth. suae.* (2.) V. ejuſ *Praefat. Verſionis Metricae Hymnorum Thomae Lingii.* (3.) V. *eandem*
Praefat.

MICHAEL BRANDIUS, Med. D. (Groningæ A. 1722, creatus) & Practicus Hamburgensis. *Eidete Cur wieder die, auß einem Tartaro entstehende, fast unerträglichē Schmerzen vom Podagra, den Patienten, in einem besondern Arcano, offeriret.* Hamb. 1723. in 8.

Glückliche Steinsur, oder neuerfundene Kunst den Stein im Menschen, ohne Pein und Schmerzen, zuermalmen und zu zertheilen. Hamb. 1724. in 8.

NICOLAUS BRANDIUS, Lubecensis, J. U. Lic. Vixit A. 1666.

Disp. de officio & jure obsequentium, Præfide Jac. le Bleu, Prof. Polit. Gießz 1658. in 4.

Disp. de Contractibus realibus, Præfide Mart. Mullero, JCo. Gießz 1658. in 4.

Disp. de Confrontatione, Præfide D. Joh. Ott. Tabore. Gießz 1663. in 4.

Disp. Inaug. proluxa de legitima maleficos & sagas investigandi ac convincendi ratione. Gießz 1662. in 4. Adjuncta deinceps Just. Oldecopii *Observationibus Criminalibus*, Francof. ad Viadr. A. 1698. in 4. reculis.

Conf. de illo C. Hendreichium in *Pand. Brandeb.* p. 703.

M. NICOLAUS BRANDIUS Junior, Sünderburgensis, Senioris filius (d. 17. Jul. A. 1650. natus) &, in urbis patriæ Pastoratu, cum per quadriennium Ecclesiasten jam egisset vespertinum, ab A. 1680., Successor, d. 3. Nov. A. 1693., æt. 43., defunctus.

Exerc. ad Oraculum de Messia Pf. LXIX. 5., Præfide D. Joh. Ad. Scherzero defensa. Lipsiz 1672. in 4.

Die Ruhe mitten in, und nach der Unruhe eines Gläubigen, oder Leichpred. über Johannem Brand, Vorturgischen Probristen und Pastorem zu Eiden, auß Pf. CXVI. 7. 8. 9. Lubecz 1679. in 4.

OTTO BRANDIUS, Sünderburgensis, Parochiz Hackenbergensis, in tractu insulæ Alsenfis Norburgico, Pastor, ad quem C. S. Schurtzsteichii Epistola, T. I. *Epp. arcamarum*, n. 204., p. 340., legitur. Vixit A. 1696.

Panegyricus Jacobo II., Magnæ Britanniz Regi, sub regni auspiciis, Metrice scriptus.

PAULUS BRANDIUS, Sünderburgensis, Med. Doctor, Medicus initio Exercitus Danici in Scania, circa A. 1678., castrensis, deinde vero urbis in Norwagia Bergenfis Poliater, A. 1687., cum moerore, ob uxoris obitum, se excruciasset immo dico, extinctus.

Conf. de illo Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb.* p. 703. 706., & Corn. a Belighem *Bibliogr. Med. p. 42.*

SCRIPTA.

Disp. de malo Hypochondriaco, cum Sim. Pauli & Ol. Borrichii Gratulationibus Epistolicis. Hafniz 1676. in 4.

Disp. de Ovo humano. Hafniz 1677. in 4. (*V. Biblioth. Refen. p. 357.*)

Dissertatio ad Norwegiz Curiosos. Hafniz 1681.

Manuductio salutaris. Amstelod. 1681.

Orat. Parentalis in obitum Joh. Olssonii, Medici Bergenfis, quam in Batavia A. 1685. esse editam, Frid. Breclingius in *Catal. Test. Verit.* n. 160. (*T. IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi p. 778.*), testatur.

Querela de obitu uxoris suæ (*cujus ab amico mihi factum est indicium*).

Observatio de Dysenteria castrensis, ejusque causa verminosa, & curatione, Volumini V. *Actorum Medicorum Hafnienium* (num. 31., p. 96. 97. 98.) a Thoma Bartholino A. 1679. inserta.

PETRUS BRANDIS, Antonii Fil., Lubecensis, J. U. Doctor, in Acad. Rintelienfi, d. 22. Nov. A. 1703., creatus, &, A. feqv. 1704., a Friderico IV., Rege Daniz, Legati sui in civitate patria Ordinarii dignitate ornatus, simulque pŏtea Consularis Justitiz adscriptus ac A. 1724. Status publici. Plura de Vita illius narrat J. H. a Seelen *Pavle II. Athen. Lubec.* p. 1. 2. 3.

Disp. Inaug. de eo, quod justum est circa Consensum minoris partis, ut non teneatur stare majori, nec major minori præjudicare valeat, Præfide D. Conr. Lüdekingio. Rintelii 1703. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.* M. Mart. A. 1704., p. 115. 116., & N. L. Lub. M. Mart. A. 1704., p. 94.

M. PETRUS BRANDIUS, Sünderburgensis, Nicolai Senioris, Oppidi hujus Pastoris, filius, ejusdem, ab A. 1678., Ecclesiastes & Archidiaconus, M. Leonh. Pegmanni, Præpositi, gener. M. Sept. A. 1707. morbo contagioso, cum domesticis quibusdam, extinctus. Plura de vita ejus in *Novis Lit. Lubec.* M. Nov. A. 1699., p. 347., invenies.

Disp. Physica de Terræ motibus, & seorsim illis, qui in morte & resurrectione Christi acciderunt, Præfide Casp. Posnero, Prof. Phys., defensa. Jenz 1672. in 4.

Disp. de usu Accentuationis geminæ, in genuina divisione Decalogi, Præfide Henr. Opitio, ad gradum Magisterii contendendum, defensa. Kilonii 1677. in 4.

Diss. Theol. de passionibus corporis Christi Myfici, ad Col. L. 24. Jenz 1701. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.* M. Nov. A. 1699., p. 347., & M. Febr. A. 1702., p. 48.

JOHANNES BRASCHE, Lubecensis, d. 3. Aug. A. 1671. patre mercatore natus sibi cognomine, Med. Doctor (Jenz A. 1697. creatus) & in patria, ab A. 1698., Practicus. Obiit d. 10. Jan. A. C. 1720., & æt. 48. Vitam ejus filius enarravit D. Joh. Hadr. Sleevogtus in *Progr. de ligatura artuum* ejus Disp. inaugurali præmisso, Joh. Henr. a Seelen in *Programmate funebri latino & Biographia Germanica* (der *Vorstellung eines recht Gottfürchtigen Medici*) Lubecz A. 1720. in fol. editis, nec non P. III. Athen. Lubec. p. 201-205. Conf. etiam, quas is allegat, Christ. Polyc. Leporini *Vitas Eruditorum Germanicas* P. V., p. 450. & seqq.

Disp. Inaug. de Inflammatione renum, Præfide D. Georg. Wölfig. Wedelio. Jenz 1697. in 4.

M. JANUS Olai BRASENIUS, Cimber, Scholæ Ripensis Corrector M. Martio A. 1688., & Insulæ deinde Fanoensis Pastor, M. Augusto A. 1698., constitutus. V. Pet. Terpagii *Inscriptiones Ripenses* p. 150., ac *Appendicem illarum* p. 3., & Alb. Thura *Ideam Hist. Lit. Dan.* p. 70. Vixit 1722.

Diss. Philol. de Etymologia. Hafn. 1579. in 4.

FRANCISCUS BRASSER, Arithmeticus Lubecensis, ob artis suæ peritiam, circa A. 1590., celeberrimus, quem Gerh. Joh. Vossius (*in Lib. de Scient. Mathem.* c. 52., §. 7., p. 323.) præcipuus ejus annumeravit scriptoribus, & Otto Velelovius, Interpretes Compendii ipsius Latinius, teste eodem, *communem totius Saxoniz, ac maritimarum in Germania urbium, Præceptorem* appellavit.

Arithmetica, eddit Dickenboef, up alle Koepmannshandling. Dialecto Saxonica prodit Lubecz 1590. & 1644., ac Hamburgi A. 1600. & 1611. in 8. Misnica autem Lubecz 1667. 1663. 1670. 1674. 1697. & 1710., Hamburgi 1659. 1662. & 1682., ac Plönz 1677., in 8. Editionibus hinc, mihi visis, Hendreichius (*in P. B. p. 709.*) Stettinensem A. 1619., Lipenius

Lipenius Hamburgenſem A. 1622., Beughemius (in *Bibliogr. Mathem.* p. 310.) Lubecenſem A. 1656., Catalogus Futrenianus Gryphiswaldenſem A. 1651., & Bahnfianus alias A. 1610. & 1631., in g. excuſus, adiungunt. Ottonis Welfovii Verſio ejus Latina Bremæ A. 1619., & Amſtelodami A. 1622., in g., lucem aſpexit.

(Diverſus ab eo eſt J. R. Braffer, de cujus *Algebra*, Belgico ſermone Amſtelod. A. 1663. & 1673. in 4. edita, Beughemius l. c. p. 404. 405. poteſt conſuli.)

JOHANNES BRAUER, Kilonienſis, Concionator copiarum Archiepiſcopi Bremenſis, ab A. 1643., caſtrenſis, deinde autem, ab A. 1647., Civitatis patriz, poſt M. Chriſt. Freymanni obitum, Diaconus, & tandem Archidiaconus, d. 8. Sept. A. 1669., æt. 57., mortuus. V. D. G. Morhofii *Programma* de vita ejus *ſcæbre*, in *Orationum ac Programmatum Syntagmate*, n. 44., p. 683-687., reculum, & confer Georg. Nicol. Erasmii *Lib. IV. Anagramm.*, num. 59. Chriſtlicher in Kindeſnöthen ſchwebender Matronen Ehrenfrone, oder Reichpredigt über Catharina Urſula Roſtſchreiberin, D. Sam. Racheli, Prof. Juris, Epſtau, auß 1. Tim. II. 15. Kilonii 1667. in 4.

JOHANNES BRAUN, Kilonienſis, J. U. D.

Diſp. Inaug. de Domiciliis pauperum, von Hoſpitielen. Tubingæ 1676. in 4. Recuſa *Volum. IV. Diſput. Jurid.* Tubingenſis, Præſide D. Wolſig. Ad Lauterbachio habiturum, ibidem, ſine mentione anni, in 4.

SALOMON BRAUNIVS, Kilonienſis, Med. D., & Reip. initio Biberacenſis in Svevia Poliater, deinde vero Marchionis Brandenburgico-Barutini Archiater, Collegio Naturæ Curioſorum Germanico A. 1672. adſcriptus, & d. 30. Nov. A. 1675. mortuus. V. *Catalogum Collegiarum Academiæ naturæ Curioſorum*, A. 1694. *Anno I. Decurie III. Miſcellaneorum illius præfixum*, & Georg. Wolſig. Wedelii *Progreſſum ejusdem Academiæ*.

Observationes IV. de Monorchie, ſæcundo Iride lunari, cerevilia & mamma excreta, ac uvulæ uſu, *Annis IV. & V. Decurie I. Miſcellaneorum Acad. Nat. Cur.* (Lipſix A. 1676. in 4. editis), num. 13. 14. 15. 16., inſertæ.

Teutſcher Jordan, oder Beſchreibung des Biberader Bades, ſo der Jordan genandt wird; nebst einer ſchönen Beſchreibung der groſſen und kleinen Welt, &c., in zwey Theilen. Auguſtz 1673. in 8. wieder nachgedruckt, mit D. Ludov. Mäleri, Phyci zu Biberad, Anmerkungen, unter dem Titel des neueröffneten teutſchen Jordans, Ulmæ A. 1688. in 8.

Conf. de illo C. Hendreichii *Pand. Brandeb.* p. 712., & Corn. a Beilgheim *Syllabus recens exploratorum* p. 9.

(Diverſus ab eo eſt, & forte filius ipſius, Salomon Braunius, Nerolinga Rhtzus, Med. D., cujus Diſp. Inaug. de caſu, in quo menſes p. n. emanentes per Menagoga ciendi non ſunt, Præſide D. Elia Rudolpho Camerano propoſita, Tubingæ A. 1690. in 4. prodit.)

M. FRIDERICUS BRECLINGIUS, Handevitha (pago Præfecturæ Flensburgenſis) Cimber. patræ M. Joh. Breclingio, ejus Paſtore, A. 1629. natus, hujus, poſt decennium integrum in omnibus terme Germaniæ Academiis tranſactum, in Parochia natali, ab A. 1659. ad 1660. Symmythes, Zwollenſis autem Eccleſiæ in Tranſilvania Lutheranz, ab A. 1661. ad 1666. Paſtor, ab utroque munere ſacro, ob Chiliaſmi patrociniū, & acriorem vitorum Ordinis Eccleſiaſtici Elenchum, deturbatus, & Amſtelodami deinde, ac tandem Hagz, privatim commemoratus, Senex octuag: nario major, A. 1711. mortuus. De Vita ejus, Scriptis & Certaminibus, ſuſius Tomo commentabimur ultimo, & conſuli interea poſſunt, quæ Gotfr. Arnoldus, *Tomo III. Hiſtorie Eccleſiaſticæ vernaculæ*, c. 15., p. 145. 146., & implet, in *Catalogo Tomi veritatis*, Tomi IV. ejusdem Operis Arnoldini, *ſectioni III.* (num. XVIII.) inſerto, p. 773. 774., jam narrarunt. Scriptorum ævæque atque aſſectorum Indicem ipſe itidem, in *Compendio Apocalypſeos reſerata Germanico*, A. 1678. edito, p. 8. 14., exhibuit.

HERMANNUS BRECLINGIUS, Brecluthia (Præfecturæ Flensburgenſis vico) Cimber, Johannis Breclingii, Paſtoris illius, filius, Collegii aulici Haniſienſis, commercii promovendis a Chriſtiano V., Daniæ Rege, deſtinatus, Aulicoſor, circa A. 1708. mortuus.

Opus grande Arithmetico-Mercatorum *avidoſor*, duobus majoribus (in ſol.) comprehenſum voluminibus, qvo, in Gallia vivens, rationes cambiorum, quæ e Belgio in Angliam & Galliam, ex Anglia in Galliam & Belgium, & e Gallia in Belgium & Angliam, tranſmittuntur, pro monetæ in ſingulis locis diverſitate, accurate computatas exhibuit.

M. JOHANNES BRECLINGIUS (quem *Breclingium* Chr. Hendreichius (1.) minus accurate appellat), Breclumiz, Pago Diaceſeos Flensburgenſis Parochiali, A. 1589., M. Febr., natus, patrem avumque habuit cognominæ, Parochiz iſtus Paſtores, matrem vero Chriſtinam Nanniam. Poſt Studiū in ſcholis Flensburgenſi. Luneburgenſi & Hildeſienſi, tyrocinia, Academiam Roſtochiemſem A. 1612., Regio montanæ vero A. 1614., adiit, & inde redux, Richardi, Parochi Borlumenſis, morbo laborantis Chronico, vices in munere ſacro per integrum obit biennium, hoc autem finito A. 1618. Witebergam, & titulo Magiſtri illic impetrato (2.), Roſtochium, denum ſe contulit, Johannisque Qyſtorpii, Theologi, uſus eſt convicſtu. Hinc a Borlumenſibus ad curam Parochiz ſue ſpeſſuſſionis in Paſtoratu ſecta, revocatus vicariū, illi, ad A. uſque 1623., præſuiſ, qvo cum ad Eccleſiaſtæ Aulici, in Arce ſua Huſenſi, dignitate, ab Auguſta Danica, Joh. Adolphi, Ducis Holſtæo-Gottorpienſis, vidua, & ad Parochiz in Præfectura Flensburgenſi ruralis Handevithenſis Paſtoratum, ab ejus incolis, eodem invitaretur tempore, hanc illi prætulit, & per annos XXI., quæ par erat, fide ac ſollicitudine, adminiſtravit. Senex tandem decrepituſ A. 1664., munere ſacro, ob valetudinem infirmam, abdicato, Flenopolin vicinam petiit, & in ædibus generi ſui, Olai Mollen, Paſtoris Nicolaitani, Parentis mei, quod reliquum erat vitæ tranſegit, annoque 1672. (æt. 84.), d. 15. Maji, pie eſt deſunctus. E conjuge Agatha, M. Friderici Damii, Præpoſiti Flensburgenſis, filia, A. 1622., ducta, filios quatuor (& hos inter Fridericum, antea memoratuſ, ac Johannem primogenitum, ſtatim memorandum), totidemque gnatas, ſuſtulit, & hac A. 1645. amiſſa, viduus conſenuit, nepotesque XLV., ac tres pronepotes, ſuperſites numeravit.

Conf. de illo Chr. Hendreichium l. c., & Fridericum filium in *Catalogo Teſtium veritatis*, Tomo IV. *Hiſt. Eccl. Gotfr. Arnoldi* inſerto, num. 127. p. 773.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Paradiſus reſeratus das erſtne Paradeis Gottes, oder ſüſſe, anmuthige und beſſame Erklärung des überaus groſſen Geheimniſſes von der Bereinigung Gottes mit der Seelen, darinn der Chriſten Hept und Eeligkeit beſtehet. Roſtochu 1641. in 12. (In eo, judice Friderico Filio l. c., plene, e verbo divino, expoſuit & perfectus eſt, quæ Joh. Arndius, in *Tr. de unione cum Chriſto*, tantum adumbraverat.)

Anleitung über die VII. Buſſſalmen Davids, in LXVIII. Predigten verfaſſet, darinn alle Texte von Wort zu Worte Evangelich expliciret, mit bequemen Diſpoſitionibus geſcheyt, und mit ſüßigen Exordii, aus dem A. E. gezeirer werden, nur allein aus dem Zeugniſſe des H. Geiſtes vorgetragen. Necht einer Zuſpriedigt aus Eph. V. 14., und Worte an Frid. III.,

R 2

(1.) in *Pand. Brandeb.* p. 742. (2.) Sermo, qvo Aug. Buchnerus Ordinis ſum Philoſophiæ, in promodionis ætæ, commendavit Decano, in Buchneri *Epiphilæorum Parte* legitur *Secunda*, Dresden A. 1680. edita, num. 101., p. 479. 480. 481.

III., König in Dänemark, von den zwölf Stufen der Himmelsleiter, und Ursachen der Nothwendigkeit guter Werke. Rostochii 1649. & *juxta Catalogus groslam* 1652. in 4. Oratoriz Ecclesiasticz studiosius commendatur a Gerh. Meiero, Theol. Professore Bremensi, *Lih. II. Biblioth. Theol. contra d. c. XI.*, p. 256., ab Hendreichio autem, *I. c. p. 715.* Friderico filio perperam tribuitur.

INEDITA, a Friderico Filio *I. c.* enumerata.

Wöllige Erklärung über die Klaglieder Jeremia.

Durch von der Gelaßtheit in allen Dingen, innerlich und äußerlich, mit gründlicher resignation sein selbst in Gott zu be-
weisen.

Tract. von der Gerechtigkeit des Glaubens und Lebens in Christo.

Tract. vom seligmachenden Glauben.

Tract. vom ewigen Leben.

(Falso illi ab Hendreichio, *I. c. p. 715.*, adscribitur Friderici filii *Tractatus de libertate & potestate Ecclesie Germanicus*.)

JOHANNES BRECLINGIUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, Handevitha Cimber, Parochus, ab A. 1690., in tractu Praefectura Tunderensis Frisco, Lindholmienfis, octuagenario major M. Jan. A. 1705. mortuus.

Exercitium sacrum, continens difficultiora quorundam locorum & vocum S. Scripturae Hebraicae enodationem, Praefide D. Aug. Varenio propositum, Rostochii 1647. in 4.

Observationes de Frisiz Borealis, five Cimbrica, rebus & antiquitatibus *avvnde*, quarum editionis, ab Autore promissa, ab Ant. Heimreichio, in *praefatione Chronici sui ejusdem Frisiz Borealis Germanica*, facta est mentio.

JOHANNES BREDEFELD, Vici Neomonafterienfis in Holsatia, ab A. 1704., Diaconus.

Reumünsterches Bethesda, oder wahrhaftige Beschreibung der dresfachen, bey Reumünster entsprungnen, *Heilquellen*, ed. A. 1712.

Catechetische Unterredungen, zwischen einem Lehrer, und seinem Zuhörer. Plönz 1720. in 8.

ADAMUS a BREMEN, Lubecensis, J. U. D., & Fisci in Tribunali regio Wismariensi, circa A. 1700., Advocatus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1700., p. 97.

Disp. Inaug. de Usuris, Praefide D. Joh. Pomerehio. Gryphiswaldix 1666. in 4.

FRANCISCUS a BREMEN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Praefectus, & disqvis Cathedralis, ab A. 1692.; Vicarius (1.), deinde vero, circa A. 1704., Adolphi Friderici, Ducis Strelitzio-Megapolitani, Consiliarius (2.).

Disp. Inaug. de Jure gratificationis. Aurelius 1680. in 4.

M. CHRISTIANUS BREMERUS (qui a Chr. Hendreichio (3.), quater eum in Theatrum suum producente, modo *Bremerus*, modo *Branerus*, modo *Bruemerus*, perperam salatur), Lubecensis, Friderici, Mercatoris, & Catharinaz Bartholdi, Boelacci, J. U. L. ac Aedis Cathedralis Vicarii, gnatz, filius, d. 7. Nov. A. 1635. in lucem editus, Flensburgi, fratris sui, Johannis Bremeri, Ecclesiasticz Mariani, convictor, pueritiam exegit, Scholamqve frequentavit publicam. Eundem, ad Concionarios aulici, a Friderico III., Rege Daniz, advocatum dignitatem, A. 1648. Hafniam est comitatus, & in Gymnasii postea Lüneburgensi ac Lubecensi, Academiisque Rostochienfi, Witebergensi, Jenensi, Lipsiensi ac Belgici, studiorum gratia, per annos commoratus complures. Ex istis Hafniam A. 1660. reverfus, Aedis Germanorum Petrinaz Condonatum d. 14. Dec. A. 1662., Magistri titulum A. 1663., & Parochiz tandem fux Pastoratum A. 1676., obtinuit, sed Collegas in hoc sibi postea, dignitate aequales, Gerlacum Siasium, D. Joh. Lassenium & D. Barth. Botlacum, adjungi, cum *propheta* frustra affectaret, haud exquo tulit animo. Obiit tandem d. 4. Jan. A. 1701., æt. 66., cum, in gemino cum Ursula Catharina, D. Thomaz Lindemannii, Pastoris Petri Hafnienfis, filia, Johannisque Tarnovii, Diaconi, vidua, & Hedwige Ursula, D. Herm. Meieri, Consiliani Megapolitani, gnata, conjugio, sex sustulisset liberos. Totam virz ejus Historiam *Programma exhibet funebre* D. Heft. Gotfr. Masi, Theologi Hafnienfis, in Henr. Pippingii *Triade Decadum Memor. Theol. Renov.*, Dec. IX., p. 1449-1457., A. 1707. recufum.

Conf. de illo Chr. Hendreichium II. cc., Thom. Bartholinum Sen. *Cent. II.*, Epp. Med. p. 421., Lubecenses in *Novis Lit. Septentr.*, M. Febr. A. 1701., p. 53.; Siegr. Benzius in *Christiano non Christiano* p. 153., & Joh. Henr. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 135. 136. 137.

Joh. Tarnovii, Theologi Acad. Rostochienfis, Comm. in Psalmos XV. Graduum, nec non in Psalmum XXIII. & XXIV., ab eo editus Noriberg 1667. in 4. Hunc cum e MSto Joach. Henningii, Conrectoris Hamburgensis, fux concedito fidei, illo invito atqve ignaro, publicasset, sibi ejus editionem Henningius, & superstes, & in *Catalogo Bibliotheca sue* posthumo p. 27. vindicavit. Commentarios ejusdem Tarnovii in Deuteronomio Cap. XXXII. XXXIII. & XXXIV., Eliaim. Jonam ac Micham, nunquam antehac editos, sub *Tarnovii redituri* prodituros, se curante, titulo, Bremerus, in *Catalogo nundinarum* A. 1691. & 1692. vernalium *Lipsiensibus*, promissit quidem, sed promisso, nisi fallor, haud satisfecit.

Der Gläubigen Seelen wahrer Kube, oder Leichpyr. über Frid. Jessen, J. U. Stud., auß Pf. CXVI. 7. 8. Hafn. 1669. in 4. Kurze Entseß des Menschlichen Lebens, oder Leichpyr. über Augusta, Dethlevi Rumohren, Königl. Dtr. Lieut. und Erbherrn zu Röß, Eßkau, auß Pf. XXXIX. 7. Hafn. 1670. in 4.

Trostworte der Sünder, oder Leichpyr. über M. Hier. Bueck, Pastorem der Teutschen Kirche in Kopenhagen, auß 1 Tim. I. 15. 16. Hafn. 1674. in 4.

Der Himmelsbürger Glückseligkeit, oder Leichpyr. über Augusta Elisabeth von Osten, auß Apoc. VII. 14. 17. Hafn. 1675. in 4.

Werk aufschließende Gerechtigkeit, oder Leichpyr. über Fr. Anna Ziemers, auß Rom. III. 28. Hafn. 1676. in 4.

Einfältige Catechismus-Fragen. Hafn. 1679. in 12., ibid. 1687. in 8.

Niederender Ehrliche. Rutzburg 1680. in 12. Zum andernmahl vermehrt gedruckt, mit einem Diskurse von der Kürze des Menschlichen Lebens. Hafn. 1696. in 12. (Ab Hendreichio, *I. c. p. 721.*, Christiano Brehmio, Elect. Sax. Consiliario & Bibliothecario, falso tribuitur.)

Heilicher Ehrliche, oder Leichpyr. über D. Simon Pauli, Königl. Dän. Leib-Medicum, auß P. CXV. 1. 2. Plönz 1680. in 4. Himmelsgedanken, auß dem Wege Thabor verfaßet, und bey Erklärung der Verklärung Christi entdecket. Hafn. 1690. in 8., & (*cf. Catal. Num.*) 1694. in 12. (Has etiam Hendreichius, *I. c. p. 721.*, Christ. Brehmio perperam vindicavit.)

Der verstorbenen Gerechten kühler Zustand, oder Leichpyr. über D. Joh. Lassenium, Prof. Theol. und Past. zu Kopenhagen, auß EC. LVII. 1. 2. Hafn. 1693. in 4.

Sermo

(1.) V. J. Alb. Fabricii P. II. *Mem. Hamb.* p. 604.

(2.) V. Lebmanni *Hamb. Lit. A. 1704.* p. 10.

(3.) in *Pand. A. Bremens.* p. 699. 701. 711. 749.

Sermo Funebris in locum Pf. LXX. 25. 26. Germanicus, ab Hendreichio l.c. p. 699. memoratus. (Alter, quem idem addit, in locum Baruch IV. 23., Johanni Bremero, fratri, debetur).

Schriftgegründete Gottesgelehrtheit, welche alle Lehrpunkte des Christlichen Glaubens mit klaren Sprüchen der S. Schrift erleuchtet, und die von den Wiedertäglern übel angeführte fälschlich und deutlich erklärt. Promissa in Catal. Nand. A. 1692. Vern. Liphien p. 41. 9., sed nondum edita.

M. CHRISTOPHORUS BREMERUS, Hamburgensis, Gymnasii Uratislaviensis Elisabethani, ab A. 1651., Praeceptor, Aedisque simul D. Christophori Cantor, dein vero Scholaz ibidem Neapolitanae, ab A. 1674., Rector, simulque Bibliothecarius Bernhardinus, d. 10. Jan. A. 1696., æt. 75., defunctus, V. Mart. Hanckii *Propagatores eruditio- nis Uratislaviensis* p. 33. 39. 67. 68. 71.

Exerc. Philologica ad Cant. III. 1. 2. 3. 4. 5. Witeb. 1646. in 4.

M. JOHANNES BREMERUS, Lubecensis, patre Friderico, Mercatore, matre vero Catharina, Bartholdi Botiaci, J. U. L. & Templi Cathedralis Vicarii, filia, d. 24. Apr. A. 1616. natus, studiisque sacris ac profanis, in schola patria, Gymnasio (cui D. Joh. Botiacus, Theologus, ipsius cognatus, tunc praeerat) Dantiscano, & Academiis Regio- montana, Rostochiensis ac Julia, imbutus, A. 1642. (quo Rostochii etiam Magister creabatur) Templi Mariani in Urbe Flensburgensi Diaconatum obivit, A. 1648., Friderici III., Regis Danici, quem, Flensburgi annis aliquot commo- ratum, sacra sibi conciliaverat eloquentia, iussu, ex urbe hac, cum auditoribus d. 23. Jul. valedixisset, Hafniam, ut illic sibi, ad regiam nuper dignitatem evecto, a Concionibus in posterum aulicis primariis, sacrisque confessionibus, effet, commigravit. Officio hoc in aula sacro, quoad Fridericus imperio praefuit, per annos 22. functus, Canonicatum quo- que, illius beneficio, in Norvegia impetravit Asloensem, pesteqve Hafniae A. 1654. sevient, permisso ejusdem, in Belgium trajecit federatum, hujusque provincias, per menses aliquot, cum Conjuge Dorothea, M. Joh. Mohtii, Past. Flensb. Mariani, filia (A. 1642. ducta), iultravit. Hafniam, peste liberatam, post aulæ reditum, ipse etiam repetuit, & per tria adhuc lustra superest, Regem suum ne in ipsa quidem morte deseruit, eodem, quo ille, A. C. 1570. (æt. lux 55.), d. 25. Dec., febris quartana duplici ænæus extinctus, Bib. otheca, quam congefferat, locupletis, auctione, post obitu- rum possessoris, ditataque publica, Catalogo (in fol. excusus) prodit. Plura de vita ejus suggeret *Programma fune- bris* D. Georg. Witzlebio, Theologi Hafniensis, d. 4. Jan. A. 1671. propositum, & in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theol. German.*, Lubecæ A. 1709. editis, num. 41., p. 390-397., recufum.

Conf. de illo Christ. Franc. Paulini Epicedion Germanicum, ei Studioforum Acad. Hafn. Germanorum scriptum nomine, & in den Poetischen Erffingen, P. III., p. 173-176., recufum, Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1670., Christoph. Hendreichii *Pandæ Brandeb.* p. 499., Pet. Resenii *Indicem III. Biblioth. Jue.*, Georg. Nicol. Erasmi *Lib. I. Anagramm. Emmert.*, n. 52. & 53., & P. I. *Ug. mee ad Hiff. Cimbr.*, c. 12., §. 9., p. 191. 192.

ELOGIA.

D. Georg. Witzlebio (in *Progr. cit.*) pius audit & ad prisca sanctitatis imaginem factus Aristes, Andr. Tcher- ningio (in *Pam. memoria D. Jac. Fabricii dicato* p. 13.) Vir rare pietatis & eloquentie, Theod. Petzæ autem (in *Ep. Dedic. Homilie Eriopicae de navitate Christi*, illi inscriptæ), Theologus omnigena eruditionis & virtutis laude eximius.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de natura Exponibilium. Rostochii 163., in 4. (V. *Progr. Fun.*)

Disp. de Trinitatis mysterio, Præfide D. Conr. Hornejo Helmstadii 164., in 4. (V. *Progr. Fun.*)

Joh. Hermann, Pastoris Kôbenfis, Labores sacri in Evangelia Dominicalia ac Festivalia, cum consensu Autoris, e L. Germ. in Lat., bono exteriorum, Methodice a Bremero transcripti, & præfatione D. Nicol. Hunnii, Superior. Lubec., exornati, Lubecz 1641. in 8. Recusi, cum D. Nicolai Vismari Delineatione Concionum in Pericopas totius anni Epistolicas, ius adjecta, Lubecz 1645. & 1652., ac Francof. 1663. & 1678., in 8.

II. GERMANICA.

König Davids einziges und allerbestes, oder Leichpredigt über Catharina Wolmanninn, auß Pf. LXXIII, 25. 26. Ham- burgi 1643. in 4.

Davids Hirt, oder Leichpr. über Dieterich Faustén, Bierumbwanzigén der Stadt Flensburg, auß Pf. XXIII, Sleswig; 1647. in 4.

Sirrendes Tâublein des Königs Hiskiz, oder Leichpr. über Peter Hacken, auß Ef. XXXVIII, 10-18. Hamb. 1647. in 4. Apostolische Legung auß Act. XX. 32., mit welcher et, d. 23. Jul. A. 1648., seine Zubôrer in S. Marien - Kirchspiel in Flensburg gesegnet hat. Hafnia 1649. in 4.

Ebelob, oder Preiß des Ehestandes, bey Vermählung Ernst Günthers, Herzogen zu Holslein-Güntherburg, mit Augu- sta, Herzoginn zu Holslein, auß Marth. XIX. 5. 5qq., gezeigt, darinn auch vom Scheide - Briege gehandelt wird. Hafn. 1651 in 4.

Himlische Hochzeit, oder Leichpr. über Christian von Ancken, Rôn. Dän. Kammerdiener, auß Apoc. XIX. 7. Hafn. 1651. in 4.

Glaubensschid wieder die feurige Ansehungspfeile des bösslichen Dösenichts in der Todesstunde, oder Leichpr. über Jo- hanna Elisabetha von Reichou, der jungen Königl. Herrschafft Hofmeisterinn, auß Job. XIX. 25. 26. Hafn. 1652. in 4.

Geistlicher Käufer, oder Leichpr. über Claus Rôgern, Rôn. Dän. Kammerdiener, auß Job. IX. 25. Hafn. 1654. in 4.

Himmlisches Bürgerrecht der Auserwählten, oder Leichpr. über Augusta Margaretha Marschalcinn, Herru Osve Scha- den, Hochprinçlichen Hofmeisterin, Ehefrau, auß Phil. III. 20. 21. Sleswig 1655. in 4.

Glückliche Wahl der Kinder Gottes, oder Leichpr. über Maria Elisabeth von Haxthausen, Königl. Hofmeisterinn, auß Pf. LXXIII. 25. 26. Hafn. 1664. in 4.

Trost im Scheiden, oder Leichpr. über Anna Margareta Mohrin, M. Pet. Sartorii, Königl. Hofpredigers, Ehefrau, auß Baruch IV. 23. Hafn. 1666. in 4.

Trostlicher Segenswunsch, bey Joh. Georgii III., Churprinçen zu Sachsen, und Annæ Sophiæ, Königl. Dänischer Prinçessin, Vermählung, auß Pf. CXXVIII. 1. 6., abgelegt. Hafn. 1666. in 4.

Lob und Lobn der wahren Gottseligkeit, im Leben und Sterben, oder Leichpredigt über Fridericum III., König in Denne- mark, auß Act. XIII. 36., d. 3. Maji A. 1670. gehalten. Hafn. 1670. in 4.

Das zustoßene Nohe und glimmende Foch des Glaubens, welches der Herr nicht zubrechen noch außlöschén wird, den Schwachen zum Froste, und den Starcken zur Erinnerung, gezeigt. Francof. 1670. in 8. Ratzeburg 1678. in 12. Tu- bingæ 1712. in 8. (juxta Catal. nundm.)

Molleri Cumb. Lit. Tom. I.

INEDITUM.

Scriptum de Cogitationibus humanis Germanicum imperfectum, quod in scriptis defuncti repertum esse, Affinis ejus, Joh. Mohcius, Confiliarius Danicus, mihi retulit.

JOHANNES BREMERUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1723. mortuus. Disq. Inaug. de Jurejurando, vi & metu extorto. Basilæ 1683. in 4.

M. NICOLAUS BREMERUS, Hamburgensis, Classis infimæ in schola patris Johannis Præceptor, circa A. jam 1683., mortuus A. 1714.

Bartholdi Feindii Portula Lingvæ Latinæ nova, seu Florilegium sententiarum proverbialium, ex optimis Autoribus Latinis collectum, & in centum Decurias distributum, cum ejus Continuatione: Latine & Germanice. Hamburgi 1697. in 8.

Kurze, doch schriftmäßige Erklärung der ersten ungedruckten Augspurgischen Confession. Hamb. 1680. in 8.
WOLTERUS BRËNNER, Civis & Typographus Slesvicensis, qvi A. 1534. Jus urbis suæ municipale, ex aliquot MSSis, sedulo collatis, concivium rogatu, Idioma Saxonico, cum Præfatione sua, sub hoc edidit titulo:
Der Stadt Sleswicks Stadtrecht, angestellet um befestiget durch den grotmächtigsten Herrn, Swen, Kønning to Denemarc. Slesvigz 1534. in 4. Recusum est illud ibidem A. 1603. in 4. Confer de illo P. III. *Isagoges mez ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 310. 311.

BENEDICTUS BROCKTORFIUS, Eques Holfatus, cum Ova Brocktorfio, patrueli, A. 1641. & sequentibus, in Academia commoratus Argentinenfis, & Joh. Christophoro Marci, Lipsiensii (J. U. postea Doctore, Elect. Sax. Confiliario, & Scabinatus in patria Seniore), gavissus Ephoro. Utrumque Joh. Georg. Dorstheus, in *Ep. Dedic. Parallelorum Monasticorum & Academicorum*, A. 1644. iis inscriptorum, fule laudavit, Joh. Henr. Boeclerus autem, in *Programmate illorum præmissio* Orationibus, verbis hisce commendavit: *Dum nobiscum vivere, ita vitam studiaque sua gratissimi hospites instituerunt, ut inter ornamenta Academicæ juvenutis præcipua, communis suffragio, amarentur, prorsusque judicarentur implere Sallustianum illud: Non divitiis, aut superbia, sed bona fama, iustisque egrægiis, nobilis ignobilem antecire debet.* V. Boecleri *Programmata Academica*, Orationibus adjecta, num. 9., p. 45-51.

Orationes duæ, quarum altera Alexander, ut pacis bellique laudibus Magnus, sic rerum successu major, ab Ova Brocktorfio, altera idem, ut postquam degeneravit, pacis bellique vitiis Magnus, sic successus felicitate minor, a Bened. Brocktorfio, ex Historia Curtii, breviter est delineatus, in Acad. Argent. recitatz. Accedit Programma Joh. Henr. Boecleri. Argent. 1642. in 4.

Disq. in Cap. I. & II. Libri I. Annalium Taciti, Præfide J. H. Boeclero defensa. Argent. 1642. in 4.
Disq. Jurid. de Dotalio, Argentinz A. 1644. in 4., a Brocktorfio, teste Catalogo quodam, edita. Qvæ an Benedictum hunc, vel Ovam, agnoscat Autorem, *avertit* definiant.

CAJUS BROCKTORFIUS, Dethlevi filius, Eqv. Holfatus, Toparcha hæreditarius Roelftorfensis & Sefternmûbensis. Vixit A. 1692.

Disq. de Scientiæ naturalis constitutione, in Gymnasio Hamburgensi, Præfide Dan. Bûmero, proposita. Adjecta est Epistola D. Joh. Frid. Mayeri Gratulatoria, Hamburgi 1690. in 4.

CHRISTIANUS DETHLEVUS BROCKTORFIUS, Eqv. Holfatus, Vixit A. 1700.

Positiones juris, rationibus fubnexis breviter illustratz, Præfide D. Sum. Henr. Mufæo. Kilonii 1698. in 4.
Oratio de nuptiis auspiciatissimis Friderici IV., Ducis Holfato-Gottorpiensis, Kilonii 1698.

ELEONORA BROCKTORFIA, Henrici, Dynastæ in Ducatu Slesvicensi Windebyensis, filia, Virgo Nobilis, in Coenobio, cujus monialis erat, Prezensi, A. 1680. exeunte, defuncta, ab Ott. Sperlingio Jun. (in *Tr. MS. de foeminis doctis*, num. 336.) eruditionis fama in Cherfonefo patria perhibetur inclausisse, binæque reliquisse in obitum Virginum aliarum gentis Brocktorfæ Epicedia Germanica *avædoja*, nec arte, illo judice, nec ingenio, carentia, publice legi digna.

DETHLEVUS BROCKTORFIUS, Eques Holfatus, Toparcha Sachstorfensis Roelftorfensis, Garztenfis, Rosenhofensis & Manhagenfis, Ducumque Holfato-Gottorpiensium Confiliarius Provincialis, Disq. de prudentia peregrinandi, ab eo conscripta, & Præfide Herm. Conringio proposita. Helmshtadii 1663. in 4. Recusa, tum inter Conringii *Disertationes Academicæ selectiores*, Leidæ (sive potius alibi in Germania) A. 1686. & 1692. in 8. impressas, tum seorsim (juxta Catalogos quosdam) Erfurti A. 1671. in 4. Commendatur a Constantino Germanico, sive Phil. Andr. Oldenburgero (Brocktorfio eam, tanquam Autori, itidem tribuente), in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 46. 47.

OVA BROCKTORFIUS, Joachimi, Dynastæ Rixtorfensis & Depenovienfis, filius (1.), Eques Holfatus, in Acad. Argentinenfi, cum Benedicto, patrueli, & Joh. Christophoro Marci, Ephoro (sicut supra jam dictum), ab A. 1640., integro commoratus quadriennio, deinde vero, hoc comite, triennio sequenti, Belgum, Britanniam & Galliam, itinere pervagatus literario, & A. 1647. in patriam reversus (2.), quem insignia a J. G. Dorstheo & J. H. Boeclero elogio reportasse jam narravimus.

Oratio de Alexandro, ut pacis bellique laudibus magno, sic rerum successu majore Argentinz 1642. in 4. (*V. quæ de illa jam diximus in Elog. Dethl. Brocktorfii.*)

Disq. in Cap. 8. & 9. Libri I. Annalium Taciti, Præfide Joh. Henr. Boeclero defensa. Argent. 1643. in 4.

WOLFIVS (quem Hendreichius perperam *Wolfgangum* vocat) BROCKTORFIUS, Joachimi, Dynastæ Wensinensis, Garztenfis & Roelftorpiensis, filius, Eques Holfatus, Toparchæ Wensinensis, Nöhrenfis & Lindovienfis, in Academiam A. 1670. missus Erfurtinam, tantos in studio Juridico brevi fecit progressus, ut, anno æt. 21., universum Jus privatum, VII. a fe comprehensum Disputationibus, publico examini, sub Ephori sui, Dan. Bûmeri, exposuisset præfido, septemque ipse egerit Præfide. In patriam hinc A. 1672. reversus, illic etiam simile profectuum suorum, Disputatione de Fide Juridica sine Præfide, in Lyceo Kiloniensi, proposita, specimen exhibuit, itisque, post finitum iter literarium, Christianum V. & Fridericum IV., Daniz Reges, ita libi conciliavit, ut in Confiliarium, non Provinciale solum (d. 30. Sept. A. 1682.), sed & Status publici ac Intimorum, numerum ab utroque allegaretur. V. de illo Joh. Andr. Röderi, Prof. Erfurtini, *Programma Disputationi Inaug. Juridicæ* Dan. Bûmeri A. 1672. præmissum, & Christoph. Hendreichii *Pandect. Brandeb.* p. 742. Vixit A. 1710.

(1.) Reliquos ejus Majores V. in C. Dancwerthii P. III. *Chæogr. Cimbr.* c. 6., p. 209. 212., enumeratos. (2.) V. *Programma Lipsiense*, in exequiis D. Joh. Christoph. Marci A. 1672. propositum.

Disq.

Disp. de jure Armorum & Armandiarum, Praefide D. Joh. Schmideli. Erfurti A. 1671., & auctior A. 1672., in 4.
Nucleus Juris Pandectarum Justinianæ, sive Selecta juris privati super universum Jus Justinianum, juxta ordinem Pandectarum, VII. Exercitationibus Erfurti A. 1672. proposita; cum triplici Indice. Erfurti 1673. in 4. Praefixæ sunt, præter Carmina Professorum Acad. Erfurtinæ, Gratulationes Collegii ejusdem Juridici, nec non Joh. Brunne-
manni & Joh. Strauchii, Antecessorum in Academiis Viadrina ac Jenensi celeberrimorum, Encomiasicæ.

Disp. Juridica de Fide, sine Praefide, singulari Principis indultu, proposita. Kilonii A. 1672. in 4.

BRODERUS ὁ ἀντιπρόεδρος, cujus, in Bibliotheca Hamburgensi publica, aliisque privatis, Chronicon superest Slesvicenſe MSum, collectanea de rebus Holfato-Slesvicenſibus, imprimis autem Episcopatus Slesvicenſis, exhibens, multaque cum Joh. Adolphi Cyprzi *Annalibus Episcoporum Slesvicenſium* habens communia. De Autoris vita certi nihil mihi est exploratum. Conjecturam enim meam de Brodero Boienſio, Strandfriso, Joh. Adolphi, Ducis Holfato-Gottorp., Consiliario (i.), ejus scriptore. P. I. *Isag. ad Hist. Cimbr.* c. 7., §. 12., p. 132. 133., propositam, nemini me velle obtrudere, ibidem sum professus. Vixit sub init. sec. XVII.

BARTHOLDUS HENRICUS BROKES, Hamburgensis, J. U. Licentiat, Senator patriz d. 13. Aug. A. 1720. electus, Poeta Germanicus πολλὴν ἀλλαν ἀνίστατο, & Societatis Philo-Teutonicæ Hamburgensis (der Teutſche liebenden Geſellſchaft) Collega.

Disp. Inaug. de Cambis. Lugd. Bat. 1704. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 33.
Schuldigstes Beden über das frühzeitige Absterben des ergebobenen Todteins Herrn B. H. Brokes, J. U. L., ihres wertheſten Mitglieds, abgefaßt von den Gliedern der Teutſchliebenden Geſellſchaft (N. Triewald, D. Joh. Alb. Fabricio, Mich. Richey und Joh. Ulr. König), und, mit Beybehaltung der Reimſchlüſſe, beantwortet von obbenandtem Mitgliede, B. H. Brokes, Hamburgi 1715. in 4. (i. pl.)

Verdeutschter Bethlehemischer Kinder-Tod (la *Srache de gli Innocenti*) des Ritters Joh. Bapt. Marino, in eben so viel Versen, (samt dem Italienischen Texte, und etlichen von des H. Uebersetzers (B. H. Brokes) eigenen (Teutſchen, Französischen, Italienischen und Holländischen) Gedichten, mit dessen Genehmhaltung an das Licht gestellt von Joh. Ulr. König, mit seiner Vorrede, Leben des Marino, und einigen Anmerkungen. Hamburgi 1715. in 8. maj. Syntagmatis hujus Poematum Brokeſianorum, Carolo VI. Imperatori inscripti, figurisque aeneis elegantissimis exornati, recensione, quales utique merebatur, encomiasicas, perquam honorificas, invenies in Lipsienſium (noſtrum *Austorem* vocantium doctissimum elegantissimumque, qui non modo vertit in vernaculam feliciter exoticorum carmina, verum & ipse Gallica, Italica, Belgica, non inelegerat composuit) *Alſis Eruditorum*, tm Latinis (*M. Aug. A. 1716.* p. 385. 386.), quam Germanicis (*Parte XLIII.* p. 491. - 500.), & Halenſium (versionem scripti Mariniiani ein Weitenſtück einer Poetischen Uebersetzung appellatum, sed in vocibus tamen quibusdam & phrasibus Germanicis, nec non verſibus ac rhythmis, nonnulla, uti pluri fatentur, leviora virgula notantium cénſoria) *Neuer Bibliothek, Sect. 54.* p. 272. - 286. Confer de eodem *Partem L. der Gelehrten Fame* p. 153. 154. 115., & Joh. Gottl. Kraußi *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 47. A. 1715. p. 374. 375.

Verdeutschtes Vergnügen in Gdt., bestehend in verschiedenen auf der Natur und Sitten, Lehre hergenommenen Gedichten; nebst einem Anbange etlicher hieher gehörigen Uebersetzungen von des Herrn la Motte Französischen Jabeln: auf des Verfassers Vergünstigung durch C. F. Weichmann, mit seiner Vorrede, aufgegeben. Hamburgi 1721. in 8. Denuo prodit duplo auctior, cum duplici præfatione Weichmanni, ibidem A. 1724. in 8. Carminum horum sacrorum eximiorum, sicut & Autoris, laudes plurimas in Praefationibus Weichmannianis invenies. Conf. die *Historie der Geſellſchaft*, P. III., n. 6.

Untersuchung von den ganz verschiedenen Reim- Arten, sonderlich der Ober- und Nieder- & Sachsen, und wie man hietum eine Vereinigung treffen könne: adjecta C. F. Weichmanni Poëſie der Nieder- & Sachsen, Hamburgi A. 1721. in 8. excuſe.
Ein grosses Physicalisch- Poetisches Werk, daran der Autor lebenslang fortzuabren gedauert, und in welchem, nebst der Betrachtung Gottes auf der Natur, die vier Elemente, und unsere fünf Sinne, nebst einem jensischen Theile von den dreien Reichen der Natur, schon völlig abgehandelt sind. V. C. F. Weichmanni Praefationem, ejus Jürdischem Vergnügen in Gdt. præmiffam, *lit. c. 2. a. b.*

HENRICUS BROKES, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1673.

Disp. Inaug. de Sportulis. Duisburgi 1668. in 4.
Schedæ Alphabeticæ MSæ, varia de Autoribus plurimis collectanea exhibentes & eruditorum judicia, e quibus, a moribundo ſibi donatis, Analeſticæque propriis, Tob. Magiri *Eponymologium Criticum* plus decuplo auctius a se esse redditum, Vinc. Placcius A. 1689., in *Epist. de Excerptorum suorum Historia, Libro de Arte excerptandi* adjecta, p. 223. 224. & seq., publice significavit.

JOHANNES BROKES, Lubecensis, J. U. D. Kal. Maji A. 1708. Kilonii creatus. Vixit A. 1721. Vixit illius exhibit J. H. a Seelen P. III. *Alben. Lubec.* p. 5. 6. 7.

Disp. Inaug. de selectis ex Jure Naturæ controversiis, Praefide D. Sim. Henr. Mufzo. Kilonii 1708. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.* M. Jun. A. 1708., p. 117., & *M. Jul.* p. 119.

ANTONIUS GÜNTHERUS BROMSE, Juris Cultor, incertum an e Patritia Brömſiorum Lubecenſium familia oriundus.

Discursus de Jure Naturæ & Gentium, exhibens duo eaque infallibilia principia (*amorem sui ac societatis*), secundum quæ quilibet obveniens casus moralis e vestigio, a quolibet, etiam indocto, moraliter examinari ac determinari poteſt. Hamburgi, sine mentione temporis (*circa A. 1680.*) in 8. Recensum & Cenſuram Schediasmatis hujus quadripartiti, in quo Autor, Juri ſe Naturalis doctrinam, vehut accuratiorum præceptorum haud indigam, uno quali haustu plebi etiam indocto eſſe propinaturum, temere promiſit, in Vinc. Placcii *Epistola curioſa super Quæſtionibus de tempore*, sub larva *Nicetæ Spilii* A. 1681. edita, p. 61. - 71., & *Epitome Conſilii de ſtudio Philoſ. Pract.* p. 48., invenies.

NICOLAUS BROMSE, Lubecensis, Henrici Brömſii, Lüneburgensis, J. U. Licentiat, & Conſulis, ad A. usque fatalem 1502., Lubecensis (2.), ex Eliſabetha, Wilhelmi Weſtphali, Episcopi Lubecensis, ſorore, ſilius, J. U. Doctor, ad Senatorium in patria dignitatem A. 1514. (3.), ad Conſularem autem A. 1524., evectus, clavum ejus difficultis temporibus tenuit. Cives enim, Lutheri doctrinam cupide amplexi, ut hanc, Senatui inviſam, in urbem inveherent, ſe diuſe contra illum, ducibus Georg. Wollenwebero, & LXIII. aliis (quos in regiminis ſocietatem Senatus A.

S 2

(1.) V. de illo supra. (2.) V. de illo Goſchalci Kierchringii & Goſchalci Mülleri *Chronicon Lubecenſi Germanicæ* p. 117. (3.) V. idem *Chronicon* p. 131.

1529. admittere cogeatur) Demagogis, insurrexerunt; & sacra omnia atque profana nefarie misceverunt. Non contenti enim liberum Lutherianum Religionis in templis omnibus exercitium, Præconum hujus ejectionem revocationem, & sacrorum Ecclesiarum Romanæ abrogationem, illi, spreto interdicto Cæsareo, A. 1530. extorsisse, monachosque, horum tenaces, partim carceri incluisse, partim vero urbe expulisse, Reipublicæ etiam statum convellere, imperium ejus, demerui ereptum, sibi vindicare, & reditum ab hoc, falsis, ut multitudinis malefancin incurreret odium, omerato criminibus, publicorum rationes exigere, ceperunt. Præ cæteris autem Brömio, ejusque in Consilium Collegæ, Herm. Plännius, quod sacris pristinis nunc non nollent mittere, & perniciosi factionis suæ consiliis animosè resistere, erant infesti, & exilium in circulis suis palam minabantur. Qvod, præsentissimumque simul periculum, spontaneo illi diffusu præverterunt, & Caroli V., Imp., in aulam eos suam evocantis, mandato obsecuti, d. 8. Apr. A. 1531., ante solis exoriturum, clam Gadebushiam, Ducatus Megapolitani oppidum, ac inde, post breve cum Alberto Duce colloquium, Bruxellas, ad Cæsarem, discesserunt. Is utrumque, clementer exceptum, magnis profectus est honoribus, præsertim vero Brömium, quem non Equitem solum A. 1531. creavit Auratum (Diploma de dignitate equestris Carolinum, Bruxellis d. 14. Aug. A. 1531. scriptum, in J. H. a Seelen *Memoria nostri* p. 4.5. recitatur) sed Consiliarii etiam Imperialis titulo, & hæreditariis Aquilæ imperialis bicipitis ornavit insignibus. Patris interim afflictissimæ Duumviri hi neutiquam sunt oblitii, sed, de turbarum remediis assidue solliciti, literis ad Senatum misiss, & scripto typis excuso, valvisque templorum omnium proximo post festum Trinitatis die affixo, causas clandestini sui in Civitate abitus exposuerunt justissimas, a Cæsare autem geminum, quo reip. turbatoribus, utriusque abstinerent imperio, omniaque in integrum restituerent, severissime injungebatur, edictum impetratur. Utrumque Cyclopes isti nihil morati, dædæ Wollenweber, ad Consulatam a se evecto, non majores solum indies in patria turbas excitant, sed & universam usdem involvere viciniam, bello Danis ac Holstias temere ac infeliciter illato, sunt conati. Ultimum tandem & peremptorium Imperatoris edictum, M. Aug. A. 1535., absente Wollenwebero, allatum, gravissimæ in immorigeros animadversionis nuncium, fatali, quod civitatem sexennio affligerat integro, finem imposuit dissidio, civibus perterreatis reconciliationem cum Magistratu perivassit, & post Wollenweberum ac complices Senatu ejectionis, Brömio, soli in patriam, e suo (in quo Plannius ante biennium jam decesserat) exilio, per plebiscitum revocato, dieque 28. Aug. reverso, dignitatem Consulare restituit. Qua integro adhuc sanctus octennio, & Patris Patria titulum, cum ob merita in causa eximia, tum ob comitatem assiduitatemque singulariorem, a Civibus, saniora jam sequentibus consilia, adeptus. Anno tandem 1543., vel Kal. Nov., five Festo omnium Sanctorum, pro quo Kirchingius (1.), vel die conuersionis Pauli, pro quo Epitaphii militaria inscriptione, neutiquam vero Anno, quem Bernh. Middendorp (2.) substituit, sequenti 1544., religionis Pontificis ad obitum usque tenacissimus (3.), vivis excessit. Tumulum, cui, cum uxore Margareta Berckia (4.), in ædè illatus est Cathedrali, Hæredes monumento ornarunt Epitaphio, cujus geminam hanc inscriptionem Nathan Chytraz (Henricum cum perpetram appellans) (5.) exhibet:

*Stemmate præclaro, Doctore Proconsule, natum
Doctorem Juris atra sepulchra tenent.
Perfidia vulgi patriæ dum sedibus exul.*

*Imperii Consul, Cæsaris & sit Eques,
Sic mundi curis tandem fissusque senecta
Juugitur invidius mortis agone DEO.*

Ornato ac nobilitatis splendore speculabili Viro, HENRICO (leg. Nicolao) BRÖMSEN, Equitis Aurato, & J. U. Doctori eximio, invidissimæque ac potentissimi Caroli V., Imperatoris, quondam Consiliarii fidelissimo, amplissimæque Civitatis hujus Patrio, Agnati, gratæ memorie causa, insignia hæc poni curaverunt. Obiit anno humane salutis 1544. die Conversionis Pauli, cum vixisset annos 67., dies 17.

De Nummo Unciali Anni 1537. Lubecensi, crabrone insignito, qui Caroli V., Imp., in uno latere, exhibet effigiem, in altero autem Brömii, sub Equitis Cataphracti schemate, sistere imaginem, sed falso, creditur, Pet. Amer. Lehmannus, in *Observationibus Historicis Anni 1702. Germanicis*, num. III., p. 17. 18., & qui, quem is allegat, Jac. a Mellen, in *Specimine Sylloges nummorum uncialium, A. 1690. edito, postum consulti*. Addatur his Johannis Henrici a Seelen Memoria Nicolai a Brömßen, & Thaleri Lubecensis, A. 1537. auspiciis ipsius cuso, insculptura, quæ Lubecæ A. 1725. in 4. prodiiit.

Conf. de Brömio Joh. Blankii (*supra memorati*) *Ehrenscale des adelichen Geschlechtes derer von Brömßen, A. 1677. in 4. editam*, Jac. a Mellen *Notitium Majorum* p. 124., & turbarum sub Consulate ejus Lubecensium Historiam, in Davidis Chytrazi *Chronica Saxonie Parte II.*, p. m. 147. 151. 166. 167. 237. 238., & *Chronico Lubecensi Kirchingio-Molleri*, p. 144. 191. 200. 207., fusius expositam.

Nicolai Brömßen und Hermanni Plannius, Bürgermeister der Stadt Lübeck, Schrift, worin sie die Ursachen ihrer Begehren anzeigen, und über die aufrührerische Unternehmungen der CLXIV. Deputierten sich beschweren, ed. A. 1531. in f. pat. Huic scripto (de quo paulo ante jam dictum) a factionis adversæ Demagogis opposita est, Billige Antwort der verehrten Bürger der Keyserlichen Stadt Lübeck, gegen die grundlose Schmähschrift der beyden vorgeschickten Bürgermeister, Nic. Brömßen und H. Plannies, Lübeck A. 1531. excusa, & in Joh. Regkmanni *Chronico Lubecensi Germanico, Lib. III.*, p. 128. 129., recula. De utroque scripto V. *Chronicon Lubecense Kirchingio-Molleri* num. p. 128., & P. IV. *Usgoges, meæ ad Hist. Cimbr., c. 4., §. 6. p. 445. 446.*

GEORGIVS BRONNER, Organædus ædis Spiritus Sancti Hamburgensis.

Vollständiges Musicalisches Choral-Buch, nach dem Hamburgischen Kirchen-Gesangbuche eingerichtet, nach allen Meistern in 3. Stimmen componiret, wie auch mit einem choral-und obliganten Orgel-Basse versehen. Hamb. A. 1716. in 4.

LEONHARDUS BRÜCKE, Arithmeticus Hamburgensis.

Geistliches Hand- und Reichthumlein, darinn der Heidenische, Jüdische und Christliche Glaube gegen einander werden gehalten: nebst beigefügter einfaltigen Erklärung des ganzen Catechismi. Hamburg 1581. in 8.

DAVID a BRÜGGE, Lubecensis, Scholæ patris, ab A. 1664. (d. 6. Maji), Subrektor, & Bibliothecæ Præfectus publicæ, d. 19. Apr. A. 1688. defunctus; Poeta in effundendis versibus Latinis (dedit justo citius, nulla lima adhibita, læpe deperperatis) perquam expeditus. V. de illo Hehr. Bangert *Catalogum Præceptorum Scholæ Lubecæ*, Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. 17. p. 140.*, Jo. Henr. a Seelen *Athenæ Lubecenses* P. I. 3. p. 17. 104. 105. 106. & P. IV., c. 16., p. 445. & D. G. Morhofii *Epicedion* i scriptum (in *Opp. Poet., L. 3. Manium*, p. 79. 180.), in quo salutat

*Vates disertus, cujus ore ros goeandæ
Fluxere versus, patrii decus Pindis*

*Cui tota sese Castalis propinatis
Indulset andis,*

(1.) I. c. p. 23. 226. (2.) in *Scriptis Senatui Lubecensi vernacula*.
Majorum p. 124. Conf. de uxore & liberis Scelenium I. c. p. 7.

(3.) V. Kirchingium I. c. p. 182. 216. (4.) V. Jac. a Mellen *Notitium*
(5.) in *Deliciis variorum Europæ immo p. 144.*

Joach.

Joach. etiam Fellerus, in *Italia erudita* in *Mimia*, *Carm.* 38., *Musam* ejus *priscis Poetis*, judicio suo, nimis benigno, *ex parte* est ausus, & in *Epistola contra Frid. Ulr. Calixtum*, *Philologum* illum vocavit *eximium*. Versus quoque illius praestantes a Joh. Wilh. Petro, in *Historia vite sue* p. 9., vocantur.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Carmen Heroicum, excubias nocturnas Pastorum, gregem suum in Bethlehemiz oris custodientium, continens. Lubecz 1652. in 4.

Lectus Heroicus, manibus Christ. Cassii facer, Lubecz 1676. in fol.

Errenitatis Album, memoriz perennaturæ eorum, qui Bibliothecam Lubecensem, vel vivi, vel mortui, libris, legatis, ornamentis, locupletarunt, illustrarunt, sacrum, Lubecz A. 1678. in 4. excusum, in quo de Bibliothecarum utilitate & necessitate differitur.

Epicedia, Epithalamia, aliaque carmina, Latina pariter atque vernacula, ferme innumera, seorsum diversis edita temporibus, e quibus Inscriptiones forte, satis nonnunquam ingeniosæ, laudem merentur præcipuam.

INEDITA & AFFECTA,

(in *Catalogo Nund. Lips. Anni 1679. Vernali* p. 50., nec non *Vernali A. 1682. p. 42.*, promissa, & ex istis a Chr. Hendreichio, in *Pandect. Brandeb.* p. 752., enumerata).

Poemata, Inscriptiones, Epistolæ & Oratunculæ selectiores.

Spicilegium in Novum Testamentum.

Notæ Philologicæ in Acta Apostolica.

Hugonis Grotii Orationis Dominicæ Paraphrasis.

Diff. de Bibliotheca Lubecensi.

Artificium ex Poetis antiquis.

Observationes & Variz Lectiones in Cebetis Tabulam, & Epicteti Enchiridium.

Sirenes Terentianæ.

Orationum Virgilianarum resolutiones.

Scientia Regia ex Virgilio.

Observationes & Notæ Philologicæ in Epistolas Ciceronis, a Melch. Junio collectas; una cum imitandi ratione.

FRIDERICUS CHRISTIANUS BRÜGGEMANN, Glücksfadio Holstæus, Juris & Politices Cultor non inglorius, qui, castra tandem secutus, in Belgio occubuisse perhibetur.

Tractatus Juris publici de statu & scopo Reip. Germanicæ, de illius tranquillitate ac securitate domi forisque tuenda, postissimis tuitionis mediis, ejusque tum æquo, tum iniquo fato: Cum Parergo contra Severini de Monzambano novam Hypothesin de statu Imperii Germanici. Jenæ 1667. in 4. Recusus in *Additione XI. Limiti enucleati*, a Phil. Andr. Oldenburgero (*nitidissimum* eum vocante in *Proleg.*) Genevæ A. 1670. in fol. editi, p. 128-169. Formam Imperii Romano-Germanici magis ad Aristocratiam, quam ad Monarchiam, inclinare statuit, & Hippolyti a Lapide Scripto de *Ratione status*, B. G. Struvio (qui Hippolytum a Nostro *veritate quidem, sed non æque judicio, vinci, in Biblioth. Juris selecta*, t. XI., §. 12., p. 384., judicat) obervante, est oppositus. *Parergo* ejus breviter a Sam. Putendorfio, Scripti *fus de statu Imperii Germanici*, sub Severini de Monzambano larva editi, vindice, in *Disquisitione de Republ. irregulari*, §. 17., est responsum.

Conf. de illo Chr. Hendreichii (ex unico hoc Scriptore duos, F. C. Briggemannum & F. C. Brüggemannum fabricati) *Pandect. Brandeb.* p. 733. 752.

NICOLAUS BRÜGGEMANN, Hamburgensis, Scholæ Stralsundensis in Pomerania Conrektor, A. 1656. (*teste Hlabichtborffio* in *Reff. Lit.* p. 101.) superstes.

Evangelia in felicem novum anni ingressum, feliciorum progressum, & felicissimum egressum, Carmine Hexametro scripta, & in Gymnasio patrio recitata. Hamburgi 1626. in 4.

CHRISTIANUS BRUHN, Henstedæ Duthmarus.

Pfevdo-Elias, seu Diff. Chronologico-Historica de Chronico domus Eliz, ab eo conscripta, & Præfide D. Æg. Srauchio Jun. proposita. Witeb. 1662. in 4.

M. CHRISTOPHORUS BRUHN, Christophori (Parochi initio Föhrensis, & deinde Lugomonafteriensis) filius, Gymnasii Holstæici Bordsesholmenfis Subrektor, & postea, circa A. 1643., Conrektor.

Disp. de Ecclesia Christi, Præfide D. Valent. Legdzo. Rostochii 1633. in 4.

Disp. prior de Electione, seu prædestinatione, *evangelij præstatio* ejus exhibens, ab ipso conscripta, & Præfide D. Coelestino Mislenta proposita. Regiomonti 1636. in 4.

M. CHRISTOPHORUS BRUHN, Ecclesiæ Lugomonafteriensis in Diocesi Ripensi Pastor, qui an idem forte sit cum præcedenti, alii discipiant.

Thesaurus Evangelii honorificus, oder *Leichpredigt vom Ehrenschatze des Evangelii, auß Matth. XIII., über Ericum Winde, Pastorem zu Prede. Kilonii* 1673. in 4.

HANSIUS BRUHN, Civis Lubecensis & Concivium Procenturio (Bürgerleutnant).

Chronica der Stadt Lübeck, umbs Jahr Chr. 1652. geschrieben. Opus *antiquiss.*, aliquot Tomis (in fol.) comprehensum, cujus notitiam Viro Cl. Jacobo a Mellen, debet.

HENRICUS BRUHN, Dithmarus, J. U. D., & Dicasterii provincialis in Dithmaria Australi Meldorpiensis, circa A. 1640., teste Lamp. Alardo (in *Dedic. Partis IV. Memorialis Holstæici*), Assessor.

Disp. Inaug. (seu *Tractatus potius 43. quæstionum integer*) de Pactis, quæ privatis, quæ publicis, cum Digressionem ad statum Reip. Romano-Germanicæ, & præfixa Oratione, in actu promotionis habita; Præfide D. Joach. Weccio. Helmstädi 1638. in 4.

HENRICUS BRUMMER, Hamburgensis, Magister Jenæ, Theol. autem Doctor Gießæ A. 1659., creatus, Pastor initio sulicis & Superintendens Comitatus Palzen-Leiningensis (1.), deinde Adolphi Johannis, Com. Pal. & Archistrategi Svedici, Ecclesiasticus in Polonia (e cujus Bibliothecis Monasticis Autographum Actorum Colloquii Thorunienfis, & MSSa alia, Bibliotheca urbis patriz donata, licentia militari eruit), A. 1656. & seqq., Castrensis, Superin-

(1.) V. J. Christoph. Rumedchii *Schedasma de Historia Theol. Evang.* p. 71. Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Superintendentis Prussiae Polonicae sive (juxta alios) Tractus in ea Culmenis, a fratre hujus, Carolo Gustavo, Rege Sveciae, non multo post, sed, ob subitum Svecorum et provincia hac discessum, frustra, designatus (1.), tandem vero Oppidum in Eiderstadia Tonningensis, ab A. 1661. (d. 10. Jul.), Pastor, M. Sept. A. 1674. mortuus (2.). Variis eum Scommatibus exagitavit Matthias Knurzius, Empzeta Eiderstadia famulosus, in Dialogis duobus vernaculis, ab A. Joh. Muzko suorum illorum Confutationis vernaculis A. 1675. annexis. In quorum priore Brummerus ipse cum Scriba militari, in posteriore vero Caupo Altonavienensis cum tribus hospitibus, Urfino Pontificio, Brumero Lutheranus, & Bahrio Reformato, colloqui fingitur.

Hexas Quæstionum Physicarum de Stellis, Præfide Joh. Zeifoldo, PP. Jenæ 1648. in 4.

Disp. Philosophica, ab ipso Præfide proposita. Gießæ in 4.

Exerc. Theologico-Historica de Concilio Niceno, Præfide D. Balth. Mezzero Jun. Gießæ 1652. in 4. Recusa, in Append. Tomi VIII. Disput. Theol. Gießensium, ibid. A. 1655. in 8.

Disp. Theol. Inaug. de Libero Arbitrio, Præfide D. Pet. Haberkornio. Gießæ 1659. in 4. Recusa Tomi IX. Disput. Gieß. Theol. (num. 7.), ibidem A. 1671. in 8.

Dolorosus virorum planctus, oder Leichpredigt über Carolum Gustavum, König in Schweden, auß Thren. V. 15. 16. 17. in Hamburg, in der Stadt. Königsmarktischen Schaufung gehalten. Hamb. 1660. in 4.

Certissima fidelium salus, oder Leichpredigt über Dorothea Heflauertinn, Herrn Hans Walthern, Commandanten in Rönningen, Ostfau, auß PC LXXIII. 23. 24. Slesvig 1670. in 4.

BRUNO, Doctor religionis Christianæ, inter primos Wagriz nostræ Apostolos, eximius, & Vicelini, triumque ejus in Episcopatu Aldenburgo-Lubecensi successorum, Geroldi, Conradi I. & Henrici, in conversione Slavorum, ἀνέπρος, fidelis, Civitati Lubecensi a Vicelino, circa A. 1136., una cum Ludolfo (Præposito postea Segebergen- si) & Hermanno (Antistite deinceps Neomasterienensi), datus est sacerdos (3.), ejusque incolis, triennio integro, verbum Dei, Pribislai, Slavorum principis, permisso, annuntiavit. A cujus ex eadem gente hoste ac xmo. Race, cum urbs ista A. 1139. devastaretur, Noster, cum Collegis, in arundinetis aliquamdiu delituit, ac zgre in Monasterio Falderensi, sive Neomasterium, ad Vicelinum evasit (4.). In isto A. 1152. etiamnum vixit, ac Thietmaro, Abbati Segebergen- si, moribundo, extremæ unctionis officium, cum Eppone, Connobii Præposito, exhibuit (5.). Anno seqv. 1153. Villæ in Episcopatu Lubecensi Bosovienis zdi facz, a Vicelino condita, præfuit (6.), sed, post hujus obitum, A. 1154. Falderam confestim repetit (7.). E. Connobio ista A. 1156. a Geroldo, Vicelini successore, evocatus, & Aldenburgo, Wagriz Metropoli, Sacerdos (8.), non vero (ut Georg. Casp. Kirchmaierus (9.) falso tradidit) Episcopus, præfatus, ingenti officium administravit diligentia, & eo quidem promptius, quod, sacros suos in convertendis Pagani- bus labores haud fore frustraneos, visione nocturna arboris proceræ, & Christomatheæ suæ opculo enatz, sibi videretur edoctus. In urbe hac, ejusque vicinia, non solum lucos, & alias Ethnicismi reliquias, funditus extirpavit, sed &, post coloniam Saxonum, petitu ipsius, ad Adolpho II., Holfatiz Comite, eo deductum, in antiquæ zdis Cathedralis, a Slavis A. 1066. exultæ, locum, novæ, anno post excidium istud nonagesimo, extruxit, librisque & utensilibus sacris copiose instructam, ad Geroldo, præfate Adolpho, inaugurari, ac D. Joh. Baptizæ dedicati, curavit. Hac in zde, non Saxones solum, sed & Slavos, istam diebus sacris ac festis invisere, suorumque cadavera in ejusdem fœpeliæ atrio, ab Adolpho iussus, in religione Christiana instituit, & lingua quidem, ut facilius ab iis intelligeretur, Slavica, qvæ Sermo- nem cum habuisse conscriptos, quos populo opportune pronunciaret, Helmodus, ipsi συγγρως, testatur (10.). Ob quos, injuria licet temporum dudum amissos, sicut Scriptoribus lingvæ Slavico-Sorabice Bruno a M. Abrah. Francello, Pa- rocho in Lusatia Schönauensis, in Præfat. *Libri de Lingvæ Sorabice Originibus*, A. 1693. jam est annumeratus, ita Cimbricis etiam a nobis h. l. accensetur. Abrogavit insuper, Adolpho ope ac auspiciis, tum alias Slavorum pravas con- suetudines, tum crucis, cui Danum quendam nuper affixerant, supplicium, ac iuramenta per arbores, fontes & lapides, in eisdem solennia, inque horum locum reos judicis ferri candelentis, ac vomerum ignitorum, se præfente, subire, com- muni zvi fvi superstitioni indulgens, est passus (11.). Superflus fuit Aldenburgo, circa A. 1170., qvo Dani, ductu Christophori, Ducis Slesvicensis, urbem illam, & tractum Wagriz vicinum, depopulati, nec templo, qvo ipse con- siderat, novello, nec bonis ejus, teste Helmolde (12.), quicquam attulerunt detrimenti.

JOHANNES BRUNO, Rendesburgensis, Urbis Crempensis Pastor, de qvo V. Sam. Rosenbohmii in nuptias ejus secundas Epithalamium, P. I. Poem., p. 126-129.

Leichpredigt von dem höchsten Troste aller bedröbeten Christen, in Krankheit unnd Dode, über Anna Luhtkens, auß P. I. L., gehalten. Hamburgi 1594. in 4. (L. Saxon.)

D. JOH. BRUNO vel BRAUN, Kiloniensis, Med. D. & in patria Practicus patrem habuit Jacobum, civem Kiloniensem, uxorem Saram, Henr. Bacmeisteri, J. U. D. & urbis Lüneburgensis Consiliarii, filiam, gnatam vero Sar- am, Joh. Casp. Adolphi, Consulis Kiloniensis, conjugem, A. 1641. in lucem editam, & A. 1714. mortuam. V. Pro- grammata Kiloniense, hujus A. 1714. præfissum exequiis. Filius ejus fuisse videtur Salom. Braunius, Med. D. & Ar- chiatr Brandeburgico-Baruthinus, de qvo dictum est supra.

Thefes Medicæ Inaugurales de Epilepsia. Lugd. Bat. 1612. in 4.

ANTONIUS BRUNS, seu BRUNO, Slesvicensis, patre cognomine, matre autem Nicolai Kupferschmidii, Consulis Slesvicensis, filia, Paulique Cyprii, Consiliarii Holfatici ac JCI celeberrimi, sorore, natus, Scholæ Flensbur- gensis, non ab A. 1583. (ut Ant. Heimreichius, nepos, falso credit), sed (ut a Jona Hoyer, rerum Flensburgensi- um Scriptore vernaculo, *Antonium Cramerum* illum vocante, sum edoctus) ab A. 1569. ad 1582., qvo officio hac ex- cidit, Consector, deinde vero Parochus in Nordstrandia, ab A. 1583. (V. D. Pauli ab Eitzen a qvo ob pietatem & exi- miam eruditionem commendatur Testimonium ordinationis, ab Henr. Muhlio, *Diff. I. Historico-Theol. p. 107.*, ex- hibitum.) ad fatalem 1623., Evensbüllenensis; Generi M. Henrici Dunggrevii, Superintendentis Wismarensis, Hen- ricii, Successoris, & Magdalenæ, Joh. Heimreichio, Nordstrandiz Præposito, nuptæ, parens, avus autem maternus Ant. Heimreichii, Pastoris in eadem Mohrensis, a qvo, in *Chronico Præfate Borealis Germanicæ*, L. 2., c. 4., p. 97., & L. 3.,

(1.) V. Christoph. Hardknochii L. I. *Hist. Eccl. Prussicæ*, c. 3., p. 1024. 1025.

(2.) V. Pet. Aug. Siveri *Appendicem der Königlichden Rangel- predigt* p. 62. (3.) V. Helmolde *Chron. Slav.*, L. I. c. 54. & 55., p. 170. 172., Alb. Stad. *Chron.*, ad A. 1136., *Forma de Vicelino* (inter Ser. Germ. Lindber.) p. 120., Presb. Brem. *Contin. Helmolde*, c. 14., p. 24., & Krantzii *L. 6. Metrop.* c. 68. (4.) V. Helmolde *L. I. c. 55.*, p. 172., Krantzium *L. 6.*, & Joh. Petzium in *Chron. Holfat.* p. 45. 46. (5.) V. Helmolde *L. I. c. 71.*, p. 188. (6.) V. Helmolde *L. I. c. 71.*, p. 170. (7.) V. Helmolde *L. I. c. 83.*, p. 188. (8.) V. *Poema antiquum de Vicelino* (inter Ser. Germ. Lindbergianus) p. 122., & *Chronicon Slavicum*, c. 25., ibid. p. 170. (9.) In *Diff. de origine, jure & utilitate lingvæ Slavonicæ*, c. 2., §. 4., p. 16. (10.) *L. I. c. 83.*, p. 188. Memorat etiam Krantzium, Helmolde verba excribem., L. 4. *Vandalia* c. 26., p. 95. (11.) V. de hujus Acti Brunonis Aldenburgensis Helmolde *L. I. c. 83.*, p. 188., Krantzium *L. 6.*, *Vandal.* c. 25. & 26., Joh. Petzium *L. c. p. 12. 13.*, & C. Danzwerthium

P. III. Chronogr. Cimbræ, c. 1., p. 255. (12.) *L. 1. c. 12.*, p. 177.

L. 3., c. 3., p. 223., (Ed. secundae) celebratur, locoque priore (ubi *Virum eum doctum & diligentem* appellat), sicut & in *Catalogo Autorum, Chronico Dithmariae praefixo*, scripta reliquisse perhibetur *avēdo*, sequentia:

Locos Communes Theologicos.

Speculum Historiarum, ab O. C. ad sua tempora.

Seriem Principum Germaniz præcipuorum, a Carolo M. ad sua tempora, sive Statum Imperii Romano-Germanici. Conf. de illo *Sched. nostrum de Schole Flensb. historia Germanicum* p. 16.

(Mentionem ejus observo etiam in Pauli ab Eitzen, Superint. Holatici, Epistola ad Joh. Pistorium, Præpos. Eidersted., M. Dec. A. 1582. exarata, his verbis esse factam: *Spero, tibi notum esse Virum solide doctum, Ant. Brunonem, Sclericensē, qui nunc est Corrector Schole Flensburgensis.*)

JOH. ERNESTUS CHRISTOPHORUS BRUSER, Scriptoris Hamburgensibus, in D. Ott. Sperlingii Jun. *Indice* illorum MSto, annumeratus, *avēdo* reliquit, qvz in Bibliotheca Vinc. Placcii, Hamburgensi publicæ juncta nunc aservantur:

Journal seiner Reist nach Gvinea, A. 1664. geschrieben.

Beschreibung des grossen Mogols.

M. ANDREAS BUCCHIUS, Coldingæ Cimbriorum, patre Andrea Michaelio, Urbis hujus tunc Pastore ac Pr.posito, deinde vero Episcopo in Norwagia Bergenſi, d. 9. Aug. A. 1589., teste Pet. Resenſio, natus, Pastor, circa A. 1621. (qvo & supremam Philoſophiz lauream Hafniz, Brabeta Wolff. Rhumanno, post defensionem hujus de *Congressu vulgi Disputationem*, obtinuit), in Norwagia Vossensis, Præpositusque Hardangienſis, d. 28. Jun. A. 1623., æt. 34., juxta eundem Resenſium, defunctus, V. de illo Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 4., *memque ad hunc Spicilegium* p. 2., Pet. Resenſii *Indicem Bibliothecæ suæ tertium, Nova Litteraria Lubecensis*, M. Mayo A. 1708., p. 114., & præteritum, qvam hæc allegant, M. Gerh. Milzovii *Presbyterologiam Norvegico-Wolff-Hardangrianam*, p. 31. & 34.

D. Joh. Georgii Sigwarti, Theologi Tubingensis Compendium Locorum Theologicorum Communium, e lingua Germanica in Danicam translatus. Hafniz 1622. in 12. Denuo, opera R. N. K., emendatius editum, adjecta var. lione Confessionis Augustanæ Danica, ibidem A. 1688, & 1703. in 8.

M. HENRICUS BUCHOLZ, Hamburgensis, Ædis in patria Nicolaitanæ Diaconus d. 20. Mart. A. 1653. est electus, & d. 16. Jan. A. 1660., æt. 42., defunctus. V. *Catalogum MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis abbas* 1707. Falluntur Wolff. Henr. Adlungius (in *ſuo eorundem Indice* p. 8.), & qvī ſequi hunc videtur, Joh. Alb. Fabricius (P. II. *Memor. Hamb.* p. 873.). *Buchwaldi* ei tribuentes cognomen, & ad A. 1659. obitum ejusdem referentes. Gener filij Henr. Scheidemannii, Muſici Hamburgensis celeberrimi.

Oratio de Peste, in Acad. Jenensi recitata. Jenz (sine mentione anni) in 4. Præfixum est Judicium de illa Joh. Mich. Dilherri honorificum.

Der Prediger Salomo, Poetisch aufgesetzt: Mit einigen Anmerkungen. Hamburgi 1648. in 4.

ANNA a BUCHWALD, sive BOCKWOLD, familiæ apud Cimbros nobilissimæ, uti splendorem natalium debuit, ita virtute sua, & ingentibus in Cœnobium Monialium Benedicinarum Prezenſe meritis, lucem haud exiguum est fœnerata. Antistitem ſe illius (qvam *Priorissam* vocant), in Heilwigis Splietzæ locum, A. 1484. (*Die Jovir post Domin. Miseric. Domini*) esse electam, ipsa testatur. Adco autem egregie munere illo est functa, tantaque sollicitudine Cœnobii commoda promovit, ut, quotqvot illi ſuceſſerunt, qvid ſui eſſet officii ab ea diſcere potuerint. Monialibus, quas affiduis cantus, atque lectionis ſacræ, maximam non diei ſolum, ſed & noctis, partem ſibi vindicantis, laboribus pui juſto dolebat onerari, mitigationem illorum ab Alb. Krummendicko, Epifcopo Lubecenſi, Præzam A. 1486. delato, flexis impetravit genibus. Cujus juſſu, e *Libro* illarum *Ordinario*, qvæcunqve ſuperflua videbantur, ab Henrico, Abbate Cismarienſi, ſunt expuncta. Moniales novitias, ſive *Scholares*, onere cantionum *Antiphonarij* gemini atqve *Gradualis* memoriter edificendarum liberavit, & ut iſtas recitares Codicem impicerent, permifit. A. 1493., qvo Bartholdus Stenhaus Cœnobii Præpoſitura ſe abdicabat, nec quivquam, ob æs 3700. Marcum alienum, qvo ejus, & ſex Antecęſſorum, negligentia gravatum iſtud erat, obtrudi hanc ſibi patiebat, Buchwaldia, Theodorici, Epifc. Lubec., mandato, & monialium, Equitumqve Hoſſatorum, precibus, obtemperans, adminiſtrationem, illius eſt aggrega, ſummaque prudentia Politico-Oeconomica, quadrienniũ unius (ab A. 1493. ad 1497.), ſpatio, omnibus iſtis (ſi 400. Marcas excipias) debitis Cœnobium liberavit, & qvæcqvīd a VII. Præpoſitis peccatum aut neglectum erat, ſola reſarſit. Præpoſituram hanc vicariam A. 1497., munus autem Antifitiz, per annos XXIV. ſumma cum laude adminiſtravit, A. 1508., Cœnobio reſignavit, & in illa Dethlevum Seeſtadium, Equitem Hoſſarum, ac Chriſt. II., R. Dan., Conſiliarium, in hoc autem Annam a Qvalen, virginem nobiliſſimam, ſibi auſpicato vidit ſubrogari. Præcipuam in Virgine hac generoſa laudem meretur gemina, eaqve ſeria, de cultu divino rite peragendo, & Cœnobii ſua hiſtoria ad poſteros transmittenda, ſollicitudo. Utriusqve reſtis eſt luculentus Codex, qvem Monafterio Prezenſi reliquit, membranceis formæ (in ſol.) majoris bipertitus, ab ipſa, atqve ſorore Dilla, ejusdem moniali, labore indiſſeſſo, A. 1471. (*Vigilia omnium SS.*) ceptus colligi. A. 1487. (*Profeſſio Michaelis*) abſolutus, Thomæque Schröderi manu exaratus. Hujus enim Pars I. *Rituale* exhibet Cœnobii, cultusqve divini, & Cantus in eodem, ſingulis totius anni Dominicis, feſtis, aliſque diebus, publici, Latini; Secunda vero Evergetarum illius, qvorum memoria qvotannis recolenda, recensum Hiſtoricum, & miſcellas de Præpoſitis, Antifitis, ædificis, aliſque rebus, obſervationes, partim Latinas, partim Saxonicas. Accedit Appendix ejusdem argumenti, manibus partim ipſius Buchwaldiz, & Dillæ ſororis, partim aliarum, qvæ poſt illam Cœnobio præſuerunt, Virginum nobilium, exarata. Prologum libri Rytlimicum adjecto:

Hanc librum editi per ſe Diva Prioriſſa;
Anna de Bockwold noviter conſcripti eundem.
Utiſ eſt cunctis; plurimos nam auſert errores,
Qvī ſæpius per graves evitabantur labores.
Conſulit jucamen Dilla, ſoror Prioriſſe;
Ad opus inceptum fertur hæc multa ſeciſſe.

Proprio non ſcriptis ex ſenſu, ſed ſeniorum,
Ab his quaſitis, & ex verbis reſatorum.
Ut error vitetur, hic liber legi jubetur;
Monſtrat nam cuncta, qvæ alter tibi ſini facienda.
Si ſipſum legeris, nunquam tu decipieris.

Epitaphia ſunt, ſed & paulo forte ambitioſiora, verba Epilogi ſequentia: A. D. 1487., in profeſſio Michaelis, iſte liber eſt completus & finitus, qvī A. 1471. a me, Anna de Bockwold, imboatus ſuit. Non eſt eſtimandum, qvōd hunc librum ex Codicibus aliis ſcriptis ſive collegi, ſed ex gratia & inſuſione altiſſimi. Minima enim ſyllaba in hoc libro contenta, non prius ſuit ſcripta in aliquo libro, qvā in uſum Conventus veniebat. Quantum laborem, & quam diligentiam, in colligendo, qværendo & conſcribendo, ſeci, ſecutus non credit homo, ſed ſoli conſtat DEO, qvī pro tanto labore ſit merces mea.

Cui hunc offero librum pro usu & necessitate Conventus, & totius Comitatus. Rogo ergo omnes, isto libro utentes, Deum fideliter pro me orant, ut tale mihi det premium, quale ego desidero, scilicet coronam eterne gloriae. Amen. Orate pro dilecta sorore mea, Dilla, quae fideliter dimisit scribere hunc librum. Scriptus & finitus per me, Dominum Thomam Schröder.

Conf. de illa P. I. *Isagoges* mez ad *Hist. Cimbr.*, c. 14., §. 12., p. 240., & P. IV., c. 2., §. 14. 15., p. 382. 383. 409. 414. 415., atque, ex illa, Ort. Sperlingii Jun. *Tr. MS. de Fæminis doctis*, num. 687.

CASPARUS a BUCHWALD, Nicolai Filius, Eques Holfatus.
Disp. de tætelis & curis, Præfide Bonavent. Gauero, Thuringo, J. U. Lic. Witeb. 1607. in 4.
Disp. Juridica de Duello. Argentiniæ 1609. in 4. (*Tribuitur illi in Thome Hydii Catal. Biblioth. Bodlejane, Lipenii Biblioth. Juridica, & Hendricii Pand. Brandeb.* p. 613.)

(An idem hic sit cum Casparo a Buchwald, Dynasta Pronstorfensi ac Helmsdorfensi, Christ. IV. & Frid. III., Regum Daniz, Consiliario Provinciali, Præfectoque Segebergensi, A. 1669. defuncto, & in Epicedio D. G. Morhofii vernaculo, P. II. *Poem. Germ.* p. 196. & seqq., celebrato, certo resciscere nondum licuit.)

DANIEL a BUCHWALD, Eques Holfatus.

Conclusiones Legales patrocinium Pupillorum exhibentes, Præfide Jac. Burchardo, J. U. D. & Oratoris Professore, propofitæ. Basileæ 1618. in 4. Recutæ *Volum. III. Dispp. Jurid. Basileensium*, A. 1619. edito.

DILLA a BUCHWALD, Virgo Nobilis Holfatica, & Monialis Cenobii Prezenfis, exeunte Seculo XV., Benedictina, Annæ, ædum Antistitæ (*supra celebratæ*), Soror, & in confcribendo illius, rum Rituali, tum Historiæ & antiquitatum recensu, adiutrix, de qua Elogium sororis, plura suggeret, Pallæ atque antepidii (quod vocabant), ex hotoferio rubro confectorum, ac cenobio ab ipsâ A. 1495. donatorum, in Libro isto fit mentio, additurque, Dillam 133. Marcas, in geminam hanc vestem sacram impensas, mendicando collegisse.

GODSCHALCUS a BUCHWALD, Caspari Filius (1.), Eques Holfatus & Dynasta Oelpnicensis, Friderici III. ac Christiani V., Regum Daniz (a quorum postremo, d. 31. Dec. A. 1680., numero Equitum auratorum Ordinis adscriptus est Elephantini), Consiliarius Provincialis ac Intimus, & fæpe ad exteros Legatus, Cænobiorumque Iræhoeensis & Utersensis Præpositus, Metæ Alfeldis, Friderici, Toparchæ Seegardensis, Legat. Fridericique, magni Daniz Cancellarii, sororis, maritus; Vir ingentis in corpore exiguo spiritus, prudentæque eximix, de patris præclare meritis, & Hamburgi tandem d. 27. Nov. A. 1700. defunctus, qui Symboli loco aureum illud usurpavit: *Kette faciendo neminem time.* A. Dan. Georg. Morhofio, in Epicedio conjugii ejus scripto (2.) salutat:

*Die Zierde dieser Zeit, ein Mann vom hohen Geist
Und aller Ehrlichkeit, den Fürst und König liebet,
Und dem das ganze Land das Lob der Klugheit giebet.*

Conf. de illo Christ. Noldii, Theologi Hafnienfis, *Ep. Dedic. Historia Idumææ*, A. 1660. ei inscriptæ, *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701., p. 91. 92., & P. I. *Isag.* mez ad *Hist. Cimbr.*, c. 14., §. 12., p. 240. 241.

Legatione Batavica fungens A. 1660., cum Ottone Krago, Collega, edidit:

Propositio, faite dans l'Assemblée des États Généraux, le 10 Janvier, A. 1660. in 4. recusam Germanice Hafniz eod. A. 1660. in 4. Cui cum Anonymus, pro Svecis, *Discursum* opposuisset *super Oratione Legatorum Danicorum*, d. 10. Jan. in *Ord. Fæd. habitæ concessu* (A. 1660. in 4.), mox eodem Anno reponerentur: 1. *Epistola Amici ad amicum, continens censuram super Discursum, adversus Orationem Legatorum Danicorum editum* (in 4.); 2. *Response à un certain Discours sur la Proposition des Ambassadeurs Extraordinaires de Danemarck* (in 4.).

Memoire, donné aux États Généraux des Provinces unies le 13. Fevr. A. 1660. Hagz 1660. in 4., Germanice recusam.

Trois Memoires, présentées aux États Généraux le 3. de Fevrier, & le 1. & 20. de Mars, A. 1660. Gallice Hagz, & Germanice Hafniz, A. 1660. in 4.

Memorias alias complures, Ordinibus Fœderatis, eodem A. 1660., d. 7. Apr., 11 Maji, & mensibus sequentibus, exhibitæ, Svecis non minus, quam præcedentes, oppositæ, & Hagz, partim Gallice, partim vero Belgicæ, in 4. excusæ.

JOHANNES de BUCHWALD, Meldorpio Dithmaris, patre Dethlevo, Scriba Dithmaris Australis regio, d. 7. Apr. A. 1618. natus, Hafnizque a cognatis educatus, & artem edoctus Chirurgicam, hujus & Medicinæ accuratus excolendæ gratia, Prussiam, Germaniam, Belgium & Galliam (in qua Friderico IV., Regi Daniz, peregrinanti, a ministris fuit Chirurgicis), peragravit, Hafniz, cum ab eodem Rege Archi-Chirurgi sui aulici, Copiarumque maritimarum Medici, dignitates obtinuisset, Med. Doctor, M. Martio A. 1700. ei creatus, Constitutus deinde Professor ejusdem Academicus A. 1717., Fridericoque IV., Daniz Regi, a Justitiz consiliis fuit.

Plura de Vita ejus V. in Nov. Lit. Lub., M. Majore A. 1700. p. 147. 148. & Alb. Thurz Ideam *Hist. Lit. Dan.* p. 173. 174. Disp. Inaug. de Pleuritide & Peripneumonia, Præfide D. Casp. Bartholino Jun., Hafn. 1700. 4.

Herbarium vivum Plantarum Daniz domesticarum, sed Medicinalium tantum, latino sermone ordineque alphabetico, plantis ipsis explicatis ei agglutinis, Hafniz A. 1720. in 8. maj. fub speciminis Medico-Præctico-Botanici, edidit, titulo, V. de illo Lipsiensi Acta Erud., M. Jul. A. 1721., p. 315. 316. Germanice illud translatus ab Autoris Filio Balth. Joh. de Buchwald, Med. D., quæ Versio Hafniz itidem A. 1720. in 8. prodit.

Diff. Medico-Præctica de Pillulis Aloeticis, earumque genuina præparatione & usu, Latine & Gallice ibid. 1717. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS a BUCHWALD, Equ. Holf. Dynasta Gersbeckenfis & Stegenfis, a Joh. Georg. Dorckheo, Theologo Argentinenfi, in *Ep. Dedic. Sceletomæ Pontificis*, A. 1643. ei inscriptæ, fule commendatus.

In Constitutionem Holfaticam Provincialem de Jure Oblitæ Hypomnemata fortuita, Præfide D. Joh. Ort. Tabore, Argentinx 1644. in 4. *Haud parum*, judice Erico Mauritio (*in præfat. Confli. Kilon.*), *Constitutioni illi lucis attulerunt*, Commendat etiam ea Morhofius, T. III. *Polybist.*, Lib. 6., p. 114., & *Librum vocat utilissimum*. Censuram contra asperiorum, sed veram, in Casp. Henr. Amthorij *Tr. de Oblitæ*, c. 1., §. 3., p. 4. 5., invenies.

NICOLAUS 1

&

2 a BUCHWALD, Equites Holfati, communi nomine edidere

WOLFGANGUS 1

Allocutionem ad Potentissimum & Serenissimum Principem, Fridericum III., cum Rex Daniz ac Norwagiz, & vicinarum gentium Princeps salutaretur, Lugd. Bat. 1648. in fol.

M. HJERO.

(1.) Genealogium ejus V. in C. Danwerthii P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 10., p. 146. (2.) P. II. *Poem. German.* p. 126-127.

M. HIERONYMUS BUEKIU, Lubeca, d. 19. Sept. A. 1630. patre Mercatore cognomine natus, Joh. Kirchmanni in schola patris discipulus, ex hac in Academiis A. 1647. profectus Lipsienfem (in qua studium Juridicum, natus moribundz precibus obtemperans, cum Theologico commutavit), Marpurgensem, Giessensem, Jenensem, Leucoream & Rostochienfem, post reditum, functionibus Civitatum Rigenfis & Danstanz, quæ offerebantur, Ecclesiasticam amore patriz recusatis, ædiz Germanorum Hafnienfis Petrinæ A. 1661. Diaconus, & A. 1664. Pastor, electus, istoque munere una cum vita, d. 18. Sept. A. 1673., æt. 43., defunctus: Maritus (ab A. 1661. Annz, Henrici Würgeri, negotiorum Regis Danici in urbe Lubecensi Curatoris, filiz, post obitum suum D. Henr. Bornemann, Seelandz Episcopo, ac Professori Theologo Hafnienfi, A. 1675. iterum nuptz, Annoq. 1698., M. Majjo, extinctz, Filius Vitam ejus exposuit M. Christ. Bremerus, Collega, in Sermone Funebris (ex l. Tum. I. s. 15. 16.) Germanico, sub titulo *der Großthat der Sündler Hafniz A. 1674.* edito. Conf. de illo D. Joh. Wandolini *Programma in funere uxoris ejus A. 1698. propositum*, Pet. Resenii *Inscript. Hafnienfes* p. 213. 214., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1673.*, Thomæ Bartholini Sen. *Lib. 8. Carm. p. 237.*, & Chr. Hendreichii *Pand. Brandeb. p. 780.*

Summum veri Doctoris & pii Auditoris lucrum ac bonum, ober Leichpredigt über M. Dan. Pfeiffium, Prof. Theol. und Pastorem der Peterskirche in Kopenhagen, aus Phil. III. 8. 9. 10. Hafniz 1664. in 4.

Leichpred. über Theod. Lente, Königl. Dän. Kamlern. Hafn. 1668. in 4.

Ritterlicher Glaubensstempel eines rechtschaffenen Christenbelden, ober Leichpr. über Nicolaum Held, Königl. Dän. Vice-Admiral, aus Ps. LXXXIII. 25, 26. Hafn. 1668. in 4. (Unicam hanc Concionem Lipenici, *P. II. Bibl. Theol. p. 594.*, & Hendreichius *l.c.*, in Homiliis complures in Ps. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. LXXIII. perperam transmutant.)

Leichpredigt über Rort. Henrici Mercken. Hafn. 1672. in 4.

ALBERTUS HENRICUS tho BUEREN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus. Vixit 1716.

Disp. de jure naturali Disputationum, Præfide M. Georg. Raphelio, Silesio, Rostochii 1698. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Lubec., M. Jun. A. 1698., p. 89.*

Disp. Inaug. de Testamentis Hamburgensium, Præfide D. Joh. Sam. Strykio. Halz Sax. 1700. in 4.

HENRICUS tho BUEREN, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Hæreditatis petitione. Argentinz 1672. in 4. Recusa *Decade II. Disput. Inaug. Jurid. Argentinensium*, ibidem A. 1673. in 4.

M. HARDERUS BULICHIUS, Crempa Stormarfius, Scholarum Soltqvellenfis in Marchia Brandeburgica (ab A. 1602.), Itzehoensis in patria (ab A. 1619.), & tandem Michaelitanz in urbe Lüneburgensi (circa A. 1628.), Rector, Margareta Degetoviz, A. 1603. ductz, Maritus, & Petri, Friderici III., R. Dan., Archiatri & Consiliiari, Præsidisq. Hafnienfis, ex hac Patens obiit d. 26. Jun. A. 1639. V. de illo Sam. Rosenbohmii *P. I. Poem., Lib. 3., p. 202.*, Lamp. Alardi *Delicias Asticæ p. 47.* Carmina valia, Itzehoam abituro A. 1619. ab amicis scripta, & Caleb. Trygophori Jambos ad eum, Magistri titulo Francofurti ad Viadrum a se ornatum, *P. I. Oratt., lit. K. 4. 5.*

Ulrici Hutteni Arminii, Dialogus posthumus, res Arminii in Germania gestas continens, in usum scholæ Itzehoensis denuo correctior ab eo editus. Lubecz 1623. in 4.

TITUS BULICHIUS, patria, in filior, Flensburgensis, Petri, e Civitatis hujus Medico Archiatri Danici, urbisq. Hafnienfis Præfidis, modo memorati, & Margareta Franciæ filius, Civitatis idem Hafnienfis Consul, simulq. Consiliarius commerciorum regius, & Tribunalis supremi Assessor, d. 9. Aug. A. 1684., æt. 47., mortuus. V. de illo Henn. Wittenii (Hafnienfem eum fuisse falso tradentis) *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII., p. 133.* & Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan. p. 145.*

Oratio de regno Daniz. Hafniz 1656. in fol. (*V. Barthol. l.c.*)

CHRISTIANUS BULLEN, Femariensis, remex nauticus, illiteratus quidem, sed ingenio & judicio (uti Christ. Kortholtus, Theologus celeberrimus, popularis ejus ac condiscipulus, mihi retulit) a natura instructus fuit egregio, is effrazni morum licentia, quam in Ecclesiis Lutheranis, non Cimbriz solum, sed & Sveciz, alarumq. regionum, coram spectaverat, offensus, de reducendo in eas pristino disciplinz Ecclesiasticæ rigore cogitare, & consilia sua passim cum Theologis communicare, cepit. Hoc fine A. 1664. Stralfundiz etiam D. Bernh. Gosmannum, Urbis Antistitem, adiit, & tacto peccatorum enormium, ab auditoribus ejus, ipsiq. Ecclesiasticis, commissorum, indicio, ut in ea animadverteret, est hortatus. Obtemperavit Gosmannus, & in scelera ista graviter ex ambonis sacro est invehctus, sed Elencho tamen nominali abstinuit. Cujus necessitatem cum Bullenius paulo acrius urgeret, & Anathematis fulmen in immorigeros postulare vibrari, a Gosmanno, *καὶ ἐν τῷ* ejus irritato, coram Synedrio comparere jussus Ecclesiastico, non minor illic animi præsentia, quæ contra impios & negligentes verbi divini ministros privatum ad eum scripserat, publice defendit, nec a Magistratu, ob ἀλλογενήσκειαν, carceri inclusus, lignaque deinde Brâsiliana in Ergasterio coactus comminuere, a sententia sua, per Ecclesiasticas, lubinde eum invinentes, potuit dimoveri. Urbe tandem, Synedrii postulatu, ejectus, Rostochium, ac inde Amstelodamum, migravit, ubi A. 1668. adhuc fuit superflus, & integritatis atq. pietatis, zeli licet laborantis *αὐτοῦ*, laudem a secum conversis reportavit. Plura, de actis ejus & penus Stralfundenfis, in Epistola Anonymi, ipsius *Voci clamantis in deserto* adjecta, fuisse narrantur. Christoph. Hendreichius, in *Pandeb. Brandeb. p. 785.*, bis ejus iniecit mentionem, & sub vero Bulleni, & sub depravato Bulleri cognomine. Testibus veritatis contra Christianismum degenerem a Gottfr. Arnoldo, *T. III. Hist. Eccl., c. 15., p. 449.* & Frid. Breclungio in suo illorum *Canalogo (T. IV. ejusdem operis Arnoldi inserto), num. 69., p. 766.* annuumerat.

Vox clamantis in deserto, ober Stimme Johannis des Täufers an alle Sündler, sie in ihrem Gewissen zu überzeugen, damit sie dermaßen folgen mögen dem Exempel des bekehrten Sohns, und der bekehrten Sure Joh. VIII.: von Gott ausgegangen durch Christian Bullen, Wapen und Edelfreucht von Gemern, weiland einen öffentlichen großen Sündler, nun aber durch die Stimme Johannis zur Buße gebracht, und zu Gott bekehret, &c.: Nebst eines ungenannten Theologi Epistolischen Erinnerung an D. Bernh. Gosmann. Barren eine Erzählung enthalten bestehend, was sich in Stralfund mit dem Autoren zugetragen. Amsterdam, bey Bened. Bahnsen, 1668. in 8. Hujus scripti locum aliquem impugnant D. Georg. Henr. Gotzti, Superint. Lubec., *Vindicie formulæ Baptismalis contra Christ. Bullum, Laicum & Helciarium*, Lubecz A. 1707. in 4. editz, de quibus V. *Nova Lit. Lubec., M. Nov. A. 1707. p. 352.*

Volumen ingens *avistolog*, quo omnia Stralfundiz a D. Bernh. Gosmanno, & Collegis, secum acta, singulaque Erotemata & responsa, verbotenus annotavit, quod editioni eum destinasse Autor Epistolæ, scripto præcedenti annexz, testatur.

Scriptorum ejus omnium Editio, ab Henr. Betkio, Bibliopola Amstelodamensi, in officinz suæ promissa Catalogo, Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

U

GERHAR-

GERHARDUS BULLEN iur Burg, ita dictus, non quod Burgam, Femariz nostræ oppidum, patriam agnovit, (uti perperam olim P. IV. *Jagogen ad Hist. Cimbr.*, c. 4, §. 1., p. 431., conieci, errorem meum, in *præfat. ejusdem nova* p. 55., postea fallis), sed quod Lubeck in monasterio sit commoratus Burgens, Scriptor etatis mihi ignotæ. Chronicon Lubecense MStum, a Conrado ab Höveln (in præfat. der Lübeckischen Bottensticht) allegatum.

NICOLAUS BULLENIUS, Ecclesiastes in Dittmarfia Aufrali Meldorpiensis.

Leichpredigt über D. Joh. Cluverum, Königl. Superintendenten im Süd- u. Dithmarschen, auß Zach. XIII. 7. Glückstadt 1635. in 4.

CONR. FRID. BULOUI, Faber Hamburgensis ferrarius, factionis Stielckio-Krumholzianæ affecta, ista A. 1708. oppressa ex urbe profugus, & absens M. Oct. A. 1710. proscriptus.

Hochstabsbedrängene geheimerde Provocatio an dem Magistrat zu Hamburg ihre Beschuldigungen gegen ihn zu beweisen. A. 1708. in 4.

CHRISTIANUS BUNCKEN, Hamburgensis, insignes, quos in Philosophia & Mathesi juvenis jam fecerat, progressus Joach. Jungio & Joh. Adolpho Taslio, Gymnasii patrii debuit Professoribus, qui quanti eum æstimaverint, inde haud difficulter conicies, quod uterque primore semper illum loco inter discipulos suos diligentissimos nominaverit (1.), ac Jungius Testamenti sui, vere Philosophici, Executorem constituerit (2.). Studii Medici curriculum, Civium clarissimorum, Guberni Rolfincii & Christoph. Schelhammeri, Professorum illius, ductu, in Academia inchoavit Jenensi, absolvit autem in itineribus ad externos, Gallico inprimis, & quo præter eruditionem præclaram, elegantem etiam rerum Exoticarum apparatus domum reportavit (3.). A. 1650. (quo Doctoris titulum Jenæ, d. 12. Oct., Brabevia Schelhammero, obtinuit) Medicus jam erat thermarum Emblesium Ordinarius, & a Georgio ac Johanne Hassiz Landgraviis, ad Archiatri vocatus officium. A. 1651. Professioni in Acad. Hassiz Giesfena admotus est Medicus (4.), sed ex illa, mox A. seqv. 1652., in patriam revocatus, & D. Joh. Placcio A. 1656. in Poliatri secundaria subtitutus munere (5.), quod ipse vicissim, A. 1659. mortuus D. Joh. Alb. Huswedelo reliquit. E. conjuge, Catharina a Spreckelsen, Hartwigi, Senatoris Hamburg., filia, Filium sustulit unicor, Hartwigum, tristi fato, cum Leidæ A. 1681. arti in-cumberet Medicæ, in amne submersum (6.).

Confes de illo, præter Scriptores jam laudatos, Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med.* p. 110., Georg. Abr. Mercini *Lindenium renovatum* p. 167. 168., Joh. Ern. Gerhardi *Ep. Dedic. Fasciculi Disput. Theol. Jubilarum*, Jenæ A. 1678. editi, & Chr. Hendreichii *Pend. Brandeb.* p. 789.

SCRIPTA EDITA.

L. LATINA.

Disp. de Febre ardenti, Præfide D. Christoph. Schelhammero. Jenæ 1645. in 4.

Disp. Inaug. de Rheumatico affectu Præfide D. Gothofr. Mæbio. Jenæ 1649. in 4.

Speculum optimi ac perfecti Medici, Oratione Inaugurali Giesfæ exhibitum, ex conditionibus in Studio suo artis Medicæ, in Tirone Medico ad Praxin jam accessuro, & in Medico ad ægrum præsentem jam adhibito, requisitis. Giesfæ 1651. in 4.

Anatome Principis cujusdam Hassiaci, ab eo instituta, & a Joh. Dan. Horstio *Decadis suæ Observationum & Epistolarum Anatomicarum*, Francof. A. 1656. in 4. editæ, *Observationi tercie* (teste Segero l. c.) inserta.

II. GERMANICA.

Poetische Ehrbündel Weihnachtsgedanken, oder Vorgesung über die gnadenreiche Geburt und Menschwerdung des eini-gen und ewigen Sohnes Gottes, unsers Heilten und Erlandes Jesu Christi. Jenæ 1641. in 4.

Carmina alia Germanica plurima, seorsim edita, nequitiam contemnenda.

INEDITA.

Der Jugend Thorheit; des ist: Poetische Gedichte und Lieder von allerhand Erfindungen und materien, five Sylloge Carminum vernaculorum *aus der Thorheit*, A. 1644. congesta, quam Ulricus Winckelius Jun., Hamburgensis, J. U. L., dono filii, se possidere, sed pleraque seorsim jam produsse, mihi significavit.

Mart. Fogelii (in *Annot.* ad Joach. Jungii *Doxocopias Physicas*, P. II., *Secl. III.*), eum, in ipsis curis & conatibus, quicquid Joach. Jungius de plantis conscripserat, in publicum proferendi, vita, præclare quidem, sed mature nimis, functum esse, testatur.

M. ANTONIUS BURCHARDUS, Lubeck, A. 1584., patre Mercatore cognomine, matre autem Margareta Schraderia, est natus, studiis humanioribus & Philosophicis in Schola patriâ & Gymnasio Stettinenfi (7.), sacris autem in Academia, quæ & Magistri illi titulum A. 1602. contulit, initatus Vitebergenfi, Prædagogique Stettinenfi Conrector, & Eloquentiæ in eodem Professor, A. 1606. constitutus. Inde in patriam A. 1613. ad ædis Marianæ revocatus Diaconatum, illo, ob Zeli *ausgleich*, mox excidit. Cum enim sædus, eo ipso tempore, a civitatibus Hanseaticis, & harum principe Lubeca, cum Belgii Federati Ordinibus, mutæ *συμμαχίας* causa, initum, ob religionis pacificum diversitatem improbaret, & impium verboque DEI contrarium esse, cum in sermonibus sacris, tum in scriptis, Georg. Stampelio, Superintendenti, patrono illius, oppositis, contenderet, a Senatu, ob *κληματικαὴν ἐναντίαν*, & pertinaciam in sententia sua Auditoribus inculcata, A. seqv. 1614. loco est motus (8.). Exul Rostochum abiit, & biennio post, A. 1616. ad Pastoratum urbis vocatus Kiloniensis, in hac A. 1628., æt. 44., vivis excessit. Uxores duas habuit, ac e poste-riore, Urfula, Andr. Martzii, Civis Kiloniensis, filia, filios quatuor, & hos inter, Matthiam, Pastorem Kiloniensem, ac Georgium Henricum, Præpositum Segebergensem, reliquit superstites.

V. de illo Georgii Henrici, Filii, *Lacrymas super obitum Fratris, Andree Burchardi*, Slesvigæ A. 1657. in 4. editas, & confes D. G. Morhofii *Programmæ Matthie Filii dicatum exequiis*, Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1628., Christoph. Hendreichii (bis eum in scenam, sub falso Burchardi, & vero Burchardi cognomine, producentis) *Pandæas Brandeburgicas*, p. 774. 792. 793., Joh. Micrzlii P. III. *Syntagm. Hist. Eccl.* p. 360. 361. 336. & Frid. Taubmanni

(1.) teste Mart. Fogelio, sub initium *Annotationum ad Doxocopias Jungii Physicas*. (2.) V. Mart. Fogelii *Vitam Jungii*. (3.) V. Pauli Marqv. *Slegelii præfat. Canon. de motu Junginior*. (4.) V. Joh. Julii Pistorii *Propylæum Athenæ Hassiaci* p. 14. (5.) V. Pistorium l. c. Georg. Segerum in Epist. ad Thom. Bartholinum A. 1656. scripta (*Cent. II. Epp. Med. Bartheol.* p. 67 & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 124.). (6.) V. Ulr. Winckelii Jun., J. U. L., *Laudationem Hartw. Bunckii funebrem*, Leidæ A. 1681. in fol. editam. (7.) V. *Dedic. Disp. Vltima Dav. Rungii de Calvinismo, Vitebergæ A. 1604. ab eo defunctæ, & Præceptoribus inscriptæ Stettinenfis, Dan. Grameræ in Chr. Inselin*. (8.) V. Joh. Micrzlii P. III. *Syntagm. H. E.* p. 360. 361. 336., & Joh. Kirchmanni *Or. de Vita G. Stampelii* p. 37. 38.

Taubmanii Schediasmata, *Lib. 3. Epigramm.* p. 792., Willichii Welthovii *P. II. Poem.* fol. 29. b., Jac. a Mellen *Catalogum MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, ac *P. IV. Iffagoges* meæ ad *II. Cimb.* c. 5. §. 12. p. 478. 479. 480.

Autoribus prohibitis, in *Indice librorum prohibitorum Hispanico*, Justu Ant. Sotomajoris, Inquisitionis Generalis, Madridi A. 1667. edito, accensetur.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Aphthonii Sophistæ Progymnasmatum Eloquentiæ, libris III. evoluta. Stertini 1607. in 8. Recusa (testibus Bibliothecariis Scriptoribus, Catalogisque variis) Lubecz 1609. in 8., Stettini A. 1612. in 4. & tandem (*cum Sylula Disputationum* adjecta) Francof. ad Viadr. 1614. in 4. Commendantur a Joh. Micrzio (qui Autorem Aphthonii *Progymnasmatum* feliciter judicat enucleasse) *l. c.* p. 360., D. G. Morhofio (*Commentarium* eadem vocante *luculentum*, & *præclarum doctrinæ Specimen*) in *Programmate jam allegato*, & J. H. Alstedio *Lib. IX. Encyclopæd.*, *Seç. 2.*, p. 108.

Aristotelis Ethicorum Libri X., perspicue & compendiose XXIV. Disputationibus explicati Stettini 1609. in 8.

Fontes Consolationum sacrarum, in quibus indicantur loci quidam communissimi, unde consolationes Theologice deriventur. Witebergæ 1611. & Rostochii 1625. in 12. Commendantur a Wolfig. Franzio, Theologo Witebergensi, in *præfatione Encomiastica*, & Joh. Henr. Hottingero *P. IV. Biblioth. Quadrip.*, c. 3., p. 407.

Officina exercitii Oratori, sive Institutio compendiaria ad artificium formandi orationem, per utilissimam veterum Oratorum exercitamenta, recentiorumque nobilissima documenta, instituta, Lubecz 1612. in 8. Disputationes variz. Francof. ad Viadr. 1614. in 4. (*V. Hendreichium l. c.* p. 793.)

Articulus fidei Apostolice de defensu Christi ad inferos, in novem pugnantes opiniones, verbis Autorum relatas, & Zwingliani Interpretibus distractus. Rostochii 1616. in 4.

Tr. de solvendis Sophismatis, cum Stettini viveret, ab eo (*testibus Georg. Henrico Filio & Hendreichio l. cc.*) editus.

II. GERMANICA.

Leichpredigt über Balch. von Alefeld, Nimmann zu Hensenburg, aus Pf. XXXI. Lubecz 1627. in 4. Leichpred. über Gerhardum Ranzou, Königl. Holsteinischen Statthalter aus 1. Tim. I. 18. A. 1629. in 4. (Falso ei a Georg. Draudio, in *Biblioth. Classica*, tribuitur Condolenz- und Trostbüchlein vor Ehrwürdige Eltern, wegen frühzeitigen und tödtlichen Abganges der lieben Kinder, traurig und betrübt sein. Quod opusculum. Magde. A. 1617. in 8. excusum, Hendreichius, *l. c.* p. 792., M. Aaroni Burchardo, Pastori Magdeburgensi, recte vindicat.)

INEDITA.

Scripta plurima de Fœderibus, occasione Controversiz de iis Lubecensis, paulo ante memoratz, elaborata, quæ se vidisse Joh. Micrzium (*l. c.* p. 381.) testatur, Georg. Stampelius autem, Superintendens Lubecensis, Tractatu refutavit itidem *avertendo*, licere cum iis, qui non eandem nobiscum profitentur religionem, societatem civilem ac fœdera inire. solide demonstrante, de quo Stampeli ipsius Epistola ad Hug. Grotium, A. 1616. exarata, & inter *Epistolas Remonstrantium Ecclesiasticas* (num. 262., p. 436. 437. Edit. sec.) publicata, & Joh. Kirchmanni *Or. de vita Stampelii funebri* p. 38., meretur consuli.

Opera quædam contra Calvinianos grandia, quæ Matthiz Pietzio, Ecclesiastæ Aulico Haarburchensi, ab hæredibus esse commodata, sed nunquam ab eo restituta, Georg. Henr. Burchardus, filius, *l. c.* testatur.

ANTONIUS BURCHARDUS, Kiloniensis, Marthiz, Pastoris urbani, filius, J. U. D. & Advocatus Hufenfis. Vixit A. 1700.

Classicum belli sacri contra Ottomannos fortiter pieque remoliendi, Oratio in Schola Slesvicensi recitata. Slesvigæ 1684. in fol.

Or. de Buda recepta, Kilonii d. 17. Sept. A. 1686. habita, quæ an edita sit ignoro. (V. Morhofii *Programma* illi præmissum, in Sylloge *Programmatum, Orationibus* subjuncta, n. 94., p. 965. 966. 967.)

Theses Juridicæ Inaugurales miscellaneæ, Præfide D. Nicolao Martini, Kilonii 1694. in 4.

BERNHARDUS BURCHARDUS, Kiloniensis, Matthiz idem filius, ædis in patria Nicolaitanz, ab A. 1680., Diaconus, & ab A. 1694., Archidiaconus, d. 28. Mart. A. C. 1716., & æt. 61., mortuus. Vita ejus historica fusiis, nec sine laudibus defuncti A. 1716. in *Programmate* Academiæ Kiloniensis enarrata est funebri.

Lezter Wille und Testament des Sterbenden Christi, oder Leichpredigt über Catharina Clausinn, D. Christoph. Franckii, Prof. Theol., Ebstau, auf Joh. XVII. 24. Kilonii 1698. in 4.

Unädiges Aufsicht Gottes auf seine Außersahlten, oder Leichpred. über Anna Margareta Johansen, Henningi Wedderkopfs, Landgerichts-Notarii, Ebstau, auf Pf. XXXVII. 18. Kilonii 1700. in 4.

Die erstnüete Todeschule des grossen Gottes, oder Leichpr. über Georg. Palschium, Theol. und Philof. Prof., auf Pf. XC. 13. Kilonii 1708. in fol.

Gläubiger Christen süßer Trost und Labaal bey bitterem Todesfall, oder Leichpredigt über Anna Lobedantzin, Sebastiani Kortholti, Kiedischen Professors Ebstebite, auf 1. Theß. IV. 14. edita Kilonii A. 1711. in fol.

CHRISTOPHORUS MARTINUS BURCHARDUS, Kiloniensis, Matthiz idem, ex Anna Catharina Marchia, conjuge secunda, filius, Med. Doctör & Professor in Acad. patriæ, ab A. 1708., Extraordinarius, A. 1716. advocatus est Rostochium, & Prof. Medicinæ ordinarius constitutus. Plura de vita ejus V. in Günth. Christoph. Schelhammeri *Programmate, Diss. ejus Inaugurali* A. 1704. præmissio, & *Novis Lit. Lubec.*, *M. Oß. A. 1704.*, p. 309. 310.

Exerc. V. de Thebus selectis Medicæ, Præfide D. Günth. Chr. Schelhammero defenfz. Kilonii 1700. 1701. 1702. in 4.

Diss. de illo Plinii: *Morbis est aliquis per sapientiam mori*; Præfide D. Wilh. Huld. Waldfchmidio, Kil. 1703. in 4.

Diss. Inaug. de Morbis Mægicis, Præfide D. G. C. Schelhammero. Kil. 1704. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lubec.*, *M. Oß. A. 1704.*, p. 307. 308. 309.

Diss. de secretionum Humorum in genere. Kil. 1708. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Germ.*, *M. Mart. A. 1709.*, p. 105. 107. 108.

Diss. II. de secretionum Humorum, & bilis in specie. Kil. 1709. in 4.

Diss. de passione hysterica. Resp. pro gradu Georg. Sebast. Neuhausio, Flensburgensi. Rost. 1718. in 4.

M. GEORGIVS HENRICUS BURCHARDUS, (quem *Bucholzium* Christoph. Hendreichius (1.) perperam appellat), Kiloniensis, Antonii (*supra laudati*) ex Ursula Matzenia filius, Anno circiter 1624. in lucem editus, quadrimulus patrem amisit, & studiorum deinde gratia, post prima in ludo patriæ rudimenta, in Gymnasio, quod A.

U 2

(1) in *Pand. J. Brande.* p. 777., in quibus tamen & sub vero Burchardi cognomine, p. 779., iterata ejus occurrit mentio.

1645, adix, Stettinensi, & Academiis Julia atque Rostochienſi, eſt commoratus, laureamque Philoſophiz ſupremam in hac A. 1654, confequutus. In patriam redux Pædagogum aliquamdiu in urbe Slevicienſi egit privatim, nec, publicis deinde admotis muneribus, juvenes ingenuos literis, quarum peritiſſimus erat, elegantioribus domi horis ſuccuſſivè imbuiere, in ſeram uſque ſenectutem, deſtitit. Aëdis initio Cathedralis Slevicienſis Diaconatum A. 1651., poſt ſoceri ſui, M. Petri Müllerii, obitum, & per Sex ferme luſtra adminiſtravit continuè, triennioque ſimul ultimo, ab A. 1682., Scholam Cathedralè publicam, nuper inſtaurata, Reſtor ejus a Chriſtiano Alberto, Principe, conſtitutus, gubernavit. A. 1685., abdicato Reſtoratu, & Diaconatu in generum tranſlato, in Wagriam migravit, & Eccleſiarum Dioceſeos Segebergienſis Præpoſitura, atque addito huic A. 1686. oppidi Hülgenhavenſis Paſtoratu, a Chriſtiano V., Daniæ Rege, donatus, in ſacro hoc portu ſraviter conſenuit, nec, cum A. 1690., ſilium natu majorem, Petrum Antonium, in utroque munere ſacro naſtus coadjutorem, negotia in hunc devolvifſet Eccleſiaſtica, ad labores redire juveniles dubitavit, ſenectutemque vegetam erudiendis pueris, undique conſuentibus, impendere. His laboribus, quibus per omnem vitam aſſueverat, Senex præclare doctus, & paucis Philoſophorum Poetarumque patriz coævorum, in condendis præſertim Inſcriptionibus æmuloſque ingenioſis, ſecundus, ſub ſeculi xix Chriſtianæ XVIII. initium, A. 1701. eſt immortuus.

Conf. de illo Chr. Hendreichium II. cc., & Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicas Anni 1702. vernaculæ*, num. 20., p. 160.

D. Balth. Bebelius (in *Epistola Animadversionibus ejus contra Bourignoniam præfixa*) cum Holſatiae uſu ornatum, & præſidium Eccleſiæ ſingularè, ſalutem, D. Joh. Michaelis (in præf. *Curioſi. Inaud. Jac. Gaſſarelli p. ult.*) celebrioribus Germaniz annumerat Philologis, D. Joh. Fechtius autem (in *Ep. ad Hæd. Goſfr. Maſium*, filii ejus natu minoris, Matthei Hetrichi, *Diſputationis in Epist. Jude A. 1696. adjecta*) Theologum appellat, non ingentibus tantum meritis, ſed cana etiam ſenectute, verè venerabilem, ſanctum caput, fanatici ſpiritus Burignoniæ domitorem, ſylumque ejus terſum, vitium, & in ipſa etiam ſenectute juvenili quodam flore emiſſentem, deprædicat.

Pet. Poiretus contra, Antoniz Bourignonem vindex, in *Vita* hujus Gallica, ἀναγνώσις edita, ipſum & Wolff. Ourwim, magiſtræ ſux in Cimbria Antagoniſtas, Scopie, c. 25., §. 9., p. 387., les deux Jannes & Jambres de notre ſiècle vocavit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Theses de justificatione hominis coram judicio divino, Præſide D. Caſp. Maurino. Roſtochi 1651. in 4.

Fraternæ lacrymæ ſuper obitum Andreæ Burchardi, Kilonienſis, quas ſanguis fecit, & pietas (oratione ſoluta) exciſit. Slevigz 1653. in 4.

Epigraphe in illuſtrem Cimbriæ Panegyryn, ſub Encznia novæ Academiæ Kilonienſis III. Non. Oct. A. 1665. inſtitutam. A. 1665. in fol. Recuſa, cum Vocibus publicis, quas in Panegyri inaugurationis collegit, in *Appendice Historiæ inaugurationis Acad. Kilon.* Alex. Jul. Torqvati, A. 1666. in fol.

Liber editæ operum ſcholasticarum, quas, in Schola Cathedrali Slevicienſi reſtaurata, ludi hujus moderatores ſeſmeſtri proximo moluntur, & quas in futurum intendunt, ἀναγνώσις editus Slevigz 1682. in fol.

Programmata aliquot ſcholastica. Slevigz 1682. & 1683. in fol.

Inſcriptiones plurimæ, præſertim funebres, ſeorſim diverſis temporibus excuſæ, digniſſimæ, quæ, ob argutias, & ſtyli, ἀγχαζοίς licet, elegantiam, junctam recuduntur.

II. GERMANICA.

Chriſtliche Gründliche Anmerkungen über die groben Irrthümer und Lehren Antoniz Bourignon, ſo inſonderheit in Petro Bejüngnis der Wahrheit, und auch andern Chriſten, geſchrieben werden. Slevigz 1674. in 4., & Hamburgi eod. A. 1674. in 8. Utrique Editioni præfixæ ſunt: 1. *Epistola ad Chriſt. Alb.*, Ducem Holſt., de Regum Sveciz, Ducumque Holſtæcorum, in religione Zelo Dedicatoria; 2. *Epistola ad Frid. Chriſt.*, Bar. a Kielmanſeck, de Scriptis hominum illiteraturum ac ſeſminarum; 3. *Narratio de Vita*, ſcriptis & erroribus Bourignoniz. Poſteriori acceſſerunt D. Seb. Niemannii, Superint. Holſatici, judicium de Bourignoniz erroribus vernaculum, & *Epistolæ* D. Pet. Muſci, D. Balth. Bebelii, D. Matthei Wasmuthi, M. Greg. Michaelis & M. Dan. Albini, Theologorum, & Autoreſ Granulariz atque Encomiaſticæ. Præter hos eas commendarunt Sam. Pomarius in *Præf. Parris I. ſcripti contra Amnersbachium Apologetici*, Aug. Pfeifferus in *Anti-Enthufiaſmo*, c. 4., p. 267., Joſua Schwartzius in *Præf. des Berichts vom Sabbath* (lit. a. 6. a.), & J. Hem. Feuſtkingius in *Gynæceo Heretico-Fanatico* p. 193. Impugnarunt contra: 1. Anonymus (quem Pet. Poiretus eſſe Goſfr. Arnoldus, T. III. Hiſt. Eccl., c. 16., p. 152. 166., teſtatur) in *Epistola de libello Burchardiano adverſus Antoniam Bourignon*, in qua ejus idea & artiſicia breviter exponuntur, A. 1677. in 8. excuſa. II. Antonia Bourignonia ipſa, in Tractatu Gallico A. 1675., juſſu Ducis Holſatiz, Muſitricque ejus primarii, Joh. Adolphi Kielmanni, (ſicut in præf. referunt), evulgo: *La Pierre de Touche, Traite Apologetique, oppoſé au libelle d'un calomnieux Lutherien, qui, pour la faire perſeuter & exterminer, luy imputoit malignement les heresies du Socinianisme, &c.*; Quod ſcriptum, Gallice, inter *Opera Bourignoniz*, Tomis XIX. Amſtelod. A. 1686. in 8. junctim impreſſa, recuſum, Latine etiam (ſub titulo *Lapidis Lydi ad aurum veræ caritatis ab ære inaurato charitatis ſucate & diſcernendum*, &c.) Amſtelod. A. 1676. in 4., Germanice ibidem A. 1676. in 4., & Belgice eodem anno, prodiit. III. N. H. B. (quem civem Flensburgenſem proſequum, Bourignoniz aſſectam, eſſe Burchardus aſſertit) in *Appendice*, ſcripti hujus Bourignoniani Verſioni Germanicæ ſub titulo adjecta ſequenti: *Wiederlegung der 76. puncten und vermeinten Irrthümer*, die M. G. H. Burchardus zuſammengerathet und ausgegeben wider J. Ant. Bourignon; denn auch eine unparteyliche Probe der durch ihn vertheilten und falſchlich angelegenen Dettel, ſo wol auß der H. Schrift, als J. Bourignon ſchrieben, zweiet er ſeine Anmerkungen über die gemeldete 76. puncten ju behaupten gemeinet. *Appendix* huc, ipliſque Bourignoniz *Lapidi Lydi*, ſequens a Burchardo repoſita eſt *Apologia* vernacula.

Wiederholte nothwendige Eröhlung beſſen, was mit der beſtändten Schwärmerinn, Antonia Bourignon, in den Länden Chriſtenthum vorgegangen: neßſt harer Eröwung, daß dieſelbe, in ihren Chriſten, wider alle Theile des Chriſtenthums Glaubens, und die allgemeine Symbola der Kirchen, inſonderheit aber gegen die Ehe, Verſon und Verbißniß Jeſu Chriſti, Lehre, und Wiederlegung ihrer Irrthümer, ihrem Probierteine entgegenſetzt: Mit Cenſur der Kiſchlichen Theologiſchen Facultät. Slevigz 1677. in 8. Huic paucis tantum Bourignonia reſpondit in quaſu tribusve paginis, editioni *Lapidi Lydi* Gallicæ adjectis, ſuſſus autem forte *Parte II. Teſtimonii veritatis*, *Apologiam* contra Eccleſiaſtas in Holſatia exhibente Lutheranos, ac *ſeſmeſtri XVII. Catalogi Janſeniani Amſtelodamienſis* promiſſa. Ambo ſcripta adverſus Bourignoniam Burchardina (de quibus *Part II. Iſſag. mex ad Hiſt. Cimbr.*: c. 6., §. 7., p. 158. 161., poſteſt conſerſi) virgula notarum cenſoria Pet. Poiretus, illius Hyperaſpites (plus ducenties Autoreſ verba magiſtræ ſux detorſiſſe ac mutilaſſe aſſertans) in *Vitz Sibyllæ hujus Flandræ*, *Sermone a ſe Gallico Amſtelod.* A. 1683. in 8. editæ, *Proemio Apolo-*

Apologético, nec non c. 21., §. p. 387., c. 26. p. 401-414., c. 27. p. 414-421., ac cap. 28., & Gotfr. Arnoldus (multos in eundem illum Bourignonis errores, verbis ejus in sensum detortis alienum, affinxisse contendens) *T. III. Hist. Eccl.*, c. 16., p. 160. 161.

Leichpredigt über Bened. Martini, Thum-Pastorem in Schleisvig. Slesvigz 1686. in 4. (V. Catal. Biblioth. Gud. p. 20.) INEDITA.

Analeſta de Nummis Romanorum, a viro illustri, Frid. Ad. Hanſenio ab Ehrenkron, ejus discipulo, in *Diſp. de Nummo*, c. 7., §. 3., allegata.

M. JANUS BURCHARDUS, Ripensis, D. Joh. Burchardi, Episcopi Ripensis, Filius, Pastor in Samſoa, Infula Danica, Tranbergensis, edidit Danice (testibus Matthiz Roſtſchii, Ecclesiastiz Ottonienſis, ad meliteris): *Daafalderens-Rilde* (i. e. Fontem invocationis), Hafniz 1676.

Deviſiſning til Himmelen (i. e. Hodegum cæli), Hafn. 1679. in 8.

De Siugis aandelige Salver (i. e. Agrotorum ſpirituale oleum), Hafn. 1681.

M. JOHANNES BURCHARDUS, Gardinga Eiderſtadienſis, Parochiz Grödenſis, in Præfectura Ducatus Bremenſis Ritzbüttelana, Paſtor.

Diſp. de natura prudentiz, germaniſque ſecundum eandem prudentibus, Præſide Bernh. Werembergio, PP. Hamb. 1627. in 4.

Herliche Seelenliebe, und ſehnliches Verlangen nach dem himliſchen Bräutigam, Jeſu Chriſto, oder Leichpredigt über Geſa. Henr. Caplii, Paſtoris in Gröden, Ehefrau, auf Cant. I. Hamb. 1649. in 4.

MATTHIAS BURCHARDUS, Kilonienſis, Antonii (*ſupra laudari*) & Urfulz Matzeniz filius, d. 22. Aug. A. 1619. in lucem editus, Scholz initio patriz, deinde vero Gymnaſii, ab A. 1635., Bordesholmenſis, & Academiæ, ab A. 1639., Roſtſchienſis, Alumnus Ducalis, urbis patriz Diaconus A. 1645., Archidiaconus A. 1669., & Paſtor tandem (invito licet Principe, qui D. Chriſt. Kortholto, Profeſſori Theologo, munus hoc deſtinaverat) A. 1677., a Senatu electus, liberorum XIV. e conjuge prioræ Anna, Johannis Langemakii, Antecęſſoris, filia, IV. autem e poſteriore, Anna Catharina, patre nati D. Calp. Marchio, Prof. Medico Kilonienſi & Archiatro Brandeburgico, parens, & Bibliothecæ inſignis poſſeſſor, cum labores in Hymnos Davidis Homileticos ad nonageſimum uſque perduxisset, & in ultimo ſermone ſacro, & verſu hujus XIII., de *ſuſſariaz*, diſſeruiſſet, ſexagenarius, d. 29. Aug. (ſacri olim muneris auſpicio) A. 1679., Paralyſi exinctus. Filios ejus ſupra enumeratos invenimus. Plura de vita ejus docent D. G. Morhoſi *Programma funebre*, in Sylloge *Programmatum, Orationibus* annexa, n. 49., p. 721-730., & Georg. Henr. Götzii *Elogii 80. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. editis, n. 57., p. 517-563., recuſum, ac M. Joach. Gieſii, Succęſſoris ejus, ſermo, quem de Jeſu fonte vitæ, & Joh. IV. 10-15., in exęquiis habuit, vernaculus, Kilonii A. 1679. in 4. (cum D. Joh. Dan. Majoris, aliorumque, Epicediis) impreſſus.

Ehrenaltar, dem Götze unſers Lebens aufgerichtet, oder Leichpredigt über D. Bernhard Müllern, Rieſiſchen Medicum, auf Sap. III. 9. Kilonii 1672. in 4.

Chriſtliches Adieu und letztes Chriſtliches Angedenken J. Margaretz Sultzbergerinn, auf Cant. III. 4. Kil. 1672. in 4.

Der Kinder Göttes rechter Himmel auf Erden, und der Weltinder ſchöndes Paradies der Eitelkeit, oder Leichpr. über Marquard Wolf Brocktorſen, Erb-Herrn auf Hornſtorf, auf Pf. XXXIX. 5. 6. 7. 8. Kil. 1673. in 4.

Herlicher Brautſchmuck einer gläubigen Seele für Göt, oder Leichpr. über Marg. Kankjuinn, Chriſtoff Hans von Bülow, Fürſt. Naubts & Amtmanns in Tremsbüttel, Wittve, auf Ec. LXI. 10. Kil. 1673. in 4.

Der bald vollkommenen Gerechten frühzeitige Ehrenkrone, oder Leichpr. über Laur. Oheim, Th. Stud., auf Sap. IV. 13. Kil. 1673. in 4.

Der betübten und ſterbenden Herzen bewehrteſtes Cordial, oder Leichpr. über Claus von Alefeld, Rön. Dän. Obr. Leutenant und Erbherren auf Gelingen, auf Joh. III. 16. Kil. 1674. in 4.

Nubila Jubiæ: der Chriſten traurige Zeiten und ſchöne Dñern, oder Leichpr. über Fr. Emerentia von Buchwald, auf Pf. CXXVI. 5. 6. Kil. 1674. in 4.

Tabula Smaragdina: der Chriſten glückſelige Heilund Lebensſtafel, oder Leichpr. über D. Matthiam Clauſen, Fürſt. Hoff. Leib-Medicum, auf Pf. LXVIII. 20. 21. Kil. 1675. in 4.

Es iſt Noth; oder das gute Theil aller Gläubigen Herzen, in einer Leichpr. über Fr. Sophia Sultzbergerinn, auf Pf. XXVII. 4., vorgeſtelt. Kil. 1675. in 4.

MATTHIAS HENRICUS BURCHARDUS, Slesvicenſis, Georgii Henrici (*ſupra celebrati*) filius natu minor, Theol. Studioſus, poſt reditum ex Academiis Kilonienſi & Roſtſchienſi, verno A. 1697. tempore, Lubecz, unde Hafniam trajicere conſtituerat, morte immatura extinctus. V. Epicedia Encomiaſtica Joh. Fechtii & Joach. Lindemannii, Profeſſorum Roſtſchienſium, & quibus Fechtius, in *Prolegomenis* etiam *Philocalie ſacræ, Juvenem eum ad magna, ſi ſuperuixiſſet, natum* appellat.

Laurus Cimbrica areſcens, ad buſta Danielis Georgii Morhoſii, ſolenni Panegyri, in ipſis Vertumnaliſch Kilonienſibus, XIV. Kal. Febr. A. 1692. ſparſa, ſive Oratio parentalis illi habita, Lubeczque 1695. in 4., & ſecuriſ exculſa, & ſecundæ *Polybiſtoris* Morhoſiani Editioni præfixa.

Theſes ex univerſa Theologia Biblica, Præſide D. Joh. Fechtio. Roſtſchii 1695. in 4. Recuſz in Fechtii *Philocalia ſacræ* ibidem A. 1708. in 4.

Diſp. Exegeticam Epistolæ D. Judæ Catholicæ expoſitionem complexens, in qua ſimul recentiffimorum Scriptorum, circa interpretationem ejus, errores deteguntur & confutantur, Præſide D. Joh. Fechtio (cujus Epistola Burchardi ad Hecl. Gotfr. Maſium, Theol. Hafn., commendatitia accedit) propoſita. Roſtſchii 1696. in 4.

PETRUS ANTONIUS BURCHARDUS, Slesvicenſis, Georgii Henrici (de quo antea dictum) filius natu major, & in Præpoſitura Segebergienſi, Oppidique Hilgenhavenſis Paſtoritu, ab A. 1690., Coadjutor, & ab A. 1701., Succęſſor, A. 1711. Hilgenhavin Segebergam, ad Paſtoratum, evocatus, ac A. 1714. mortuus.

Tumulus P. Decii Sminthio Piſcharpis, muſculi a rana ſubmerſi, ex batrachomymachia, ejusdemque Teſtamentum, ad imitationem veteris illius Grunnii porcelli conſectum. Slesvigz 1678. in fol. Inſcriptio juvenis ingenioſa, *anonymus* edita.

M. Minutii Felicis Octavii, non octavus Annobii, ſeu elegantiffimus Minutii pro veritate Religionis Chriſtianæ Dialogus in Theſis digeſtus, Præſide D. Chriſt. Kortholto. Kilonii 1685. in 4.

Exerc. Hiſtorico-Eccleſiaſtica de Communione ægrotorum, Jac. Benigni Boſſveti, Episcopi Meldenſis, Tractatu de Communione ſub utraque oppoſita, Præſide D. Hecl. Gotfr. Maſio, qui præſationem adject encomiaſticam. Hafniz

Mollen Cimb. Lit. Tom. I.

X

niz

niz 1687. in 4. Hanc Joh. Corn. de la Crose (T. XI. *Biblioth. Univ. Hist. Amstelod.*, M. Orl. A. 1688., p. 76.), Studiosi quidem tantum Theologiz esse factum, sed talem, quem ne principii quidem Ecclesiz Romanz Doctores solide vevant confutare, judicat.

Orationes duz in natales Augustissimi Daniz Regis, Christiani V., & Filii ejus cognominis, ab eo conscriptz, sed sub discipuli, Joh. Adolphi Ringelmanni (qui publice illas recitatur) nomine editz. Hafniz 1687. in fol.

Deo vevante Otteritert (Comedia elegans in Christiani V., Regis Daniz, laudem Germanico-Metrica). Hafn. 1689. in 4. Aeternz hanc Hafnienfium commendabit memoriz luctuosus plus quam 200. ejus spectatorum, subito, quod in theatro ortum erat, incendio, d. 19. Apr. A. 1689., una cum arce regia Amalienburgensi, consumtorum, interitus, cujus historiam in Mifandri *Theatro Tragico*, T. II., n. 234., p. 171-179. invenies.

Carmina varia Germanica, forisim diversis excusa temporibus.

Or. *avindolos* de veterum Philosophorum sectis, in Acad. Kilon. d. 15. Febr. A. 1683. recitata, de qua D. G. Morhofii *Programma*, illi proximum (in *Sylloge Programmatum*, n. 91., p. 956-959.), consulatur.

HENRICUS BURDELIUS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Successione. Lugd. Bat. 1679. in 4.

Pacis Scalz, J. Cti Patavini, de Consilio Sapientis in forensibus causis adhibendo Libri IV., & de Contractuum atque ultimarum voluntatum compositione, ad senium Sapientis, Liber unus, ab eo denuo, cum Przfatione (in qua *Addimenta ad illos est pollicuitur*), editi. Hamburgi 1669. in 8. Hi Libri (Venet. A. 1560. & Francof. A. 1603., in 8., jam ante editi) Burdelio ipsi, tanquam Autori, a Georg. Matth. Königio, in *Biblioth. Vet. & Nova* p. 143., falso tribuntur.

M. NICOLAUS BURSTORPIUS, Canonicus Hamburgensis, & Ecclesiastes in civitate ista, ab A. circiter

1497., Pontificius, inter sacerdotes, qui Steph. Kempio, Joh. Zegenhagio & Joh. Fritzio, primis ejusdem Concionatoribus Lutheranis, A. 1521. & seqq., se opposuerunt, haudquaviam fuit postremus, sed prudentia & moderatione Theologica destitutus. Fervore enim contentiosis longius, quam par erat, proventus, dum zelo suo, spreto Senatus mandato, convitiis & suggestu mutuis utrique parti interdicente, licentius indulget, exeunte Anno 1526., non solum in przcones Lutheranos, velut Antichristi Prodomos, Salvatori contradicentes, est invehctus, sed damnationis etiam reatum incurrere, quovot utroque Symbolo uterentur Eucharistico, Christumque pro populo peccatorum satisfecisse originali, non autem pro Mortalibus, post suam commissis passionem, & ab homine quolibet bonis operibus propriis expiandis, publice docuit. Adversarii confestim, ut *αὐτοματῶν* istorum *Φερίων*, in Colloquio secum habendo, rationem redderet, postularunt, & cum ipse hoc subterfugeret, ac Epistola tantum ad Joh. Zegenhagium, Parochum Nicolaitanum, Apologetica concionis suz Orthodoxiam conaretur ostendere, rem ad Senatum detulerunt, istoque litem hanc sacram neglignente, post bimelre spatium, dogmata Burstoppii erronea Elencho, ex ambone, notatur publico. Hoc facto, certamina, paulo ante sopita, vehementius recruderunt, & Senatus A. 1527. Colloquium in curia indixit publicum, in quo pars utraque de capitibus controversiis, presentibus D. Barth. Mollero, Theol. Lectore, aliisque Viris doctis, mentem suam clarius explicaret. In isto Burstoppius, 30. fe. jam annos munere Concionatoris esse functum, recteque docuisse, przfatus, disputationem cum adversariis detrectavit, & hujus cupidos ad Sorbonam alegans Parisiensem, Mollerum, ceterosque arbitros, ut causz suz subvenirent, imploravit. Hi, a Consule suum de illa exponere iusti iudicium, verba de satisfactioe Christi, si dextre, velut ad deterrendos a peccatis auditores prolata, accipiantur, tolerari posse, nec fe ambigere eam esse Burstoppii sententiam, quz autem contra Symboli utriusque Eucharistici usum dixerit. Ecclesiaz sanctionibus, quibus obtemperare fideles teneantur, esse congrua, responderunt. Huic iudicio Lutheran hand acquiescentes Mollerum per conscientiam sunt obstati, ut suam de doctrina Burstoppiana, in meritum Christi injuria, sententiam ingenue exponeret. Tum Mollerus, eam, si *κατὰ τὸ ἐξῆς* accipatur, manifeste hzreticam esse, est confessus, sed, rectius haud dubie sentire Burstoppium, quam sit locus, simul monuit. Coactus est ergo Burstoppius doctrinz istius polliceri Palinodeam, sed, antequam promissio satisfaceret, A. 1528., cum aliis IV. Sacerdotibus Pontificiis, quod, in disputatione publica solenni, civium postulatui instituta, dogmata sua S. Codicis testimoniis confirmare nequivisset, urbe plebiscito ejectus. Quinquennio post (A. 1533.) postulatam in urbem redeundi, cum Palinodeam errorum Dom. II. Qvadrage., in Templo Cathedrali, cecinisset, doctrinamque Lutheranam se in posterum, promississet, haud esse impugnaturum, obtinuit, imo, si Joh. Alb. Fabricius (P. II. *Memor. Hamb.* p. 902. 903.) audias, Pastor zdus Cathedralis Lutheranus, ac Theol. in eadem Lector secundarius, A. 1540. obiit.

Relationem hanc de illo (brevius P. IV. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 6., p. 573. 574., propositam.) Steph. Kempii, Pastoris Hamburgensis Catharinzi, *Historie Reformationis Hamburgensis* debeo Germanicz, *Hamburgz* suz *Evangelice* (quz Hamb. A. 1694. in 12. prodit) a Joh. Frid. Mayero przfata, ac Dav. Chytrzi (a Kempio sua mutuati) *Chronici Saxonie Partii I.*, p. m. 628. 629. 630., Hermannique Hamelmanni *Partii II. Historie Ecclesiastice Evang. renati*, in *Opp. Hist.*, p. 948-962. 973.

Epistola ejus, pro suis de communione sub utraque, & Christi pro solo P. O. satisfactioe, Assertionibus, Apologetica Latina, ad Joh. Zegenhagium, Past. Nicol. Hamburg., A. 1526. scripta, stylogue exarata barbaro, ac pietatem quidem spirans superstitiosam, sed doctrinz solidioris expertem, in Kempii libello modo laudato, Latine p. 53-71., Germanica autem ejusdem translatio *ibidem* p. 18-52., exhibetur. Latine etiam legitur apud Hamelmannum I. c. p. 948-954.

BERNHARDUS BUSCHIUS, Hamburgensis. Vixit A. 1600.

Oratiuncula de Pacis commodis, bellique exitu incerto, Argentinz recitata, & *Tomo II. Oratorum Argentinenfium*, ductu Melch. Junii habitatur (Argentinz A. 1620. in 8. excusio), p. 16-19., obvia.

ERICUS BUSCHIUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus. Vixit A. 1716.

Disp. de materia pacis. Francof. ad Viadr. 1681. in 4. (*J. Tecl.*)

Theses Inaugurales miscellanez. Aureliis in 4. (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701.* p. 7.)

M. GEORGIVS BUSCHIUS, Hamburgi Anno seculari 1600. in lucem edinus, Philos. & Medicinz, in Academicis Rostochiensis, Witebergensi (cui Magistri debuit titulum) & Lugduno-Batava, cultor, ab A. 1620. ad 1628., sedulus, ab A. 1628. autem ad 1670. (quo rude ob senectutem donabatur) Scholz patriz, per annos 42. continuus, Subrektor, novem liberorum (& hos inter, Joh. Francisci, Doctoris Medici), & duabus uxoris, Elisabetha Rudovia & Margareta Hardkopia (Nicolai, Ord. Eccl. Senioris, filia), parens, Vir Hebrz in imprimis lingvz, qua cum Rabinorum doctissimis sermones credere non dubitavit, peritissimus, die 16. Jun., anno & scilicet Christiani XVII., & ztatis suz, 77., mortuus. V. de illo M. Henr. Elmenhorstii, Ecclesiastz Hamburg., Epicedion vernaculum, Henn. Witteni T. I. *Diary. Biogr. Sec. XVI.*, ad A. 1677., Chr. Hendreichii *Pandef. Brandeb.* p. 805., & J. A. Fabricii P. III. *Mem. Hamb.* p. 628. & 699.

Compen-

Compendium Grammaticæ Græcæ, in duas classes dispersum, subjunctis exemplis omnium Declinationum, Conjugationum, &c., ex Iliacis Oratione ad Demonicum selectis; in usum Scholæ Hamburgensis. Hamburgi 1642. in 8.
Der Hamburgischen Lateinischen Grammatica von A. 1658. Erster und anderer Theil, verdeutschet: Samt angehängten
Erinnerungen von etlichen Vortheilen im Leben. Hamb. 1668. in 8.

JOHANNES FRANCISCUS BUSCHIUS, Hamburgensis, Georgii, modo laudati, ex Elisab. Rudovia filius, Med. D. & in patria Practicus, d. 31. Dec. A. 1690. vivis exemptus.

Disp. Chirurgica de Trepanatione, Præfide D. Joh. Arnoldo FridERICI. Jenæ 1663. in 4.

SEMON BUSCHIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, cælebs, d. 30. Dec. A. 1690. extinctus.
Disp. Inaug. de Legatis Aureliis in 4. (J. Tecl.)

M. ERASMUS BUSINGIUS, Hatherslebix Dom. Palm. A. 1632. natus, Pastor Christianhafniensis, in Metropoli regni Danici, ab A. 1654., Danico-Germanicus, d. 7. Jan. A. 1686., æt. 54., mortuus, V. Pet. Resenii *Inscriptiones Hafnienses* p. 431., & *Indicem III. Biblioth. sue*, ac Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII. p. 137.*

Vau der Seligkeit, oder Leichpredigt über Ose Schaden, Dänischen Reichsacht, auß Rom. VIII. 38. 39. Prodiit, tum Germanice, tum Danice, Hafniz A. 1666. in 4.

M. MATTHIAS BÜTZER, Kiloniensis.

Disp. de Perpendiculari, Præfide D. Sam. Reyhero, Kilonii 1705. in 4.

Disp. de Insufficiencia Ethicæ Aristotelicæ circa Summum Bonum, ad consequendum Magisterii gradum, Præfide Sebast. Kortholto, exhibit. Kil. 1706. in 4.

Disp. de Concurſu Dei Universalis, & quod is libertati non officiat, ab ipso Præfide proposita. Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *Notis Lit. Lubec.*, *M. Jul. A. 1707. p. 215. 216.*

C.

D. GEORGIUS CALIXTUS (sive KALLISÖN), Theologorum patris ævique sui vere κάλλιτος, Medeloboz, pago Præfecturæ in Ducatu Slesvicensi Tunderensis, d. 14. Dec. A. 1586., patre Johanne, Pastore illius (num. *sego. laudando*), matre vero Catharina, Nicolai Stickerti, Consulis (uti Titius perhibet) Flensburgeris, filia, natus, Lycei nostri Flensburgeris, ab A. 1598., Academiæ autem Juliz, ab A. 1603., alumnus, hujusque (post Jenensem A. 1609. indidem salutatum, & Germaniam, Bataviam, Angliam Galliamque, sequenti perlustratas quadiennio) Professor, ab A. 1614., per 42. annos, Theologus, & ab A. 1625. quidem primarius, simulque, ab A. 1636., Abbas Regio-Lothariensis, Ordinum Ducatus Brunsvicensis Provincialium Primas, & Augusti, Ducis Brunsvico-Guelpherbytani, Principum sibi coævorum eruditissimi, Consiliiarii Ecclesiastici, febri tandem septuagenarius, d. 19. Mart. A. 1656., extinctus. Hujus Cimbriz univerſæ Phœnicis, cum tanta sit doctrinæ, famæ, & meritum in Ecclesiâ pariter atque Republicâ, Literarum immortalium, magnitudo, scriptorumque & certaminum æcorum multitudo, ut historia illorum in librum facile excreſcere possit integrum, Tomo hanc reservamus operis nostri ultimo, & consuli interea de illo jubemus Christoph. Schraderi, Rhetoris Academicæ Helmstädiensis, *Programma funebre* (in *Synagmate Programmatum ipsius selectorum*, P. I., num. 43., Gebh. Theod. Meieri *Monumentis Theologorum Acad. Juliz*, num. 15., p. 32. 45., & Henn. Wittenii *Dec. IX. Mem. Theol. renov. p. 1132-1150*, reculum) & *Orationem Parentalem* (Helmst. 1652. in 4.), D. Gerh. Titii, Collegæ Theologi, *Laudationem funebrem* (ib. 1656. in 4.), D. Balch. Cellarii, Theologi indidem Helmstädiensis, Sermonem sacrum, & Matth. V. 9. 10. 11. 12. Germanicum, in defuncti habitum exequiis (ib. 1656. in 4.), Frid. Ulr. Calixti, filii ac successoris, *Catalogum scriptorum Parentis* (ib. 1658. in 4.), Virorum doctorum in obitu ejus Epicedia, junctim recula (ib. 1658. in 4.), *Acad. Juliz Pietatem, adversus Æg. Strauchii, & aliorum, calumnias*, scripto ejus A. 1668., Latine pariter atque Germanice assertam publico, Pauli Freheri *Theatrum Erud. p. 587. 588.*, Joh. Fabricii Jun., Theologi Helmstädiensis, *Memoriam Frid. Ulr. Calixti, filii ejus*, p. 6-9. Joh. Franc. Buddzi *T. I. Lexici Historici Germanici* p. 492. 493., ac Gottf. Arnoldi *T. II. Hist. Eccl., Lib. 17. c. 4. p. 460.*, & C. II., p. 31-337.

JOHANNES CALIXTUS, sive KALLISÖN, Georgii, Sutoris honesti, Filiius, Apenradæ A. 1539. in lucem editus, Philippi Melancthonis in Acad. Witbergensi, ac deinde, ab A. 1561., Dav. Chytrzi & Sim. Pauli in Rostochiensis, fuit Auditor. In patriam redux, A. 1564. Vici Bredtadiensis Ludimagister, A. 1565. Diaconus Bordlumenſis, & A. 1568. Parochus ruralis, in Præfectura Tunderensi, Medelboensis Pastor, est electus. Cui cum, per annos 50., præfuiſſet, octuagenarius d. 27. Oct. A. 1618. vivis exceſſit. Uxores duas habuit, & quarum prima, Cæcilia Lütkenia, A. 1567. ducta, & d. 17. Aug. A. 1583. peste defuncta, sex Filios sustulit, Samuelem scil., S. Lit. Studioſium (d. 20. Jun. A. 1594., æt. 23., in Academia Witbergensi denatum (1.)), Johannem, Civem Flensburgerensem (M. Sebast. Schröderi, Præpositi, generum, A. 1634., æt. 60., mortuum), Albertosque duos, Jacobum & Georgium, in ætate tenera extinctos. Posterius, cum Catharina Stickertia, vidua, Nicolai Stickerti, Consulis, Gerh. Titio (2.) teste, Flensburgeris (Fastis nostris ignoti), filia, d. 23. Maji A. 1585., Flensburgi, in Gerh. Meerfeldii, affinis, ædibus, contractum ab eo est matrimonium, prole quidem adeo numerosa haud insigni, sed ob filium tamen unicum, Georgium, καὶ τὸν αὐτὸν κάλλιτον, Theologum Acad. Juliz incomparabilem, seculorum omnium memoria dignissimum. *Ingens*, teste filio hoc patrifante (3.), fuit *Erasmophilus & Melancthonicola, qui manifestiores ac leniores Præceptorum suorum, Melancthonis ac Chytrici, virtutes plane induerat*, vitæque integritate, & morum sſavitate, omnes in amorem sui pertrahabat. Amœniorum præterea literarum, præsertim vero Poeseos, cultor fuit non infelix, & eximius Chronoſtichorum artifex, quorum numerum ingentem Abr. Saurii *Diario* ab eo αὐτοῦ λέγει adjectum vidi *Historico*, una cum nonnullis de vita sua annotationibus, & quibus pleraque, hætenus relata, deprompsi. Conf. de illo Gerh. Titium *I. c.*, Christoph. Schraderum in *Programmate funebri*, *Georgii Filii dicato memorie*, & C. Dancwerthium *P. II. Chroogr. Cimbr., c. 5. p. 87.*

Epitaphia, uxori suæ Cæciliz, filisque duobus, Jacobo & Georgio I., peste A. 1583. defunctis, scripta: Accedunt Ereſticha, annos ac dies natales & emortuales reliquorum filiorum indicantia, Magdeburgi 1590. in f. pat.

Carmen gratulatorium ad M. Frid. Johannis, Scholæ Flensburgeris Rectorem designatum. Slesvigæ 1597. in f. pat. Elegia in nuptias Joh. Mauricii, Præpositi Tunderensis. Slesvigæ 1598. in f. pat.

X 2

Volumen

(1.) Epitaphii ejus inscriptionem V. in Gottf. Svevi *Acad. Witbergensi, lit. X. c. 3. b.*

(3.) V. Titium *I. c. p. 7.*

(2.) in *Laudatione funebri Georg. Calixti* p. 8.

Volumen Carminum *avide* mediocriter, sacra praeterim complectens, quod *avdyepov* in templo Parochiae Lindholmensis assertari Pastor illius, Joh. Breclingius, me docuit.

Chronodisticha, Abr. Saurii *Diario Historico* (Francof. A. 1582. in f. excuso) *avdyexa* adjecta, quae Andr. Reyherus Jun., Ecclesiastes Flensburg. Johannus, possidebat.

DANIEL a CAMPEN, Hamburgensis, Paridami, Civitatis Protonotarii, Filius, d. 8. Mart. A. 1631. natus; Aurelius J. U. Licentiarum confectus titulum, Urbis patris Senator A. 1663. electus, & d. 24. Sept. A. 1676. æt. 45. mortuus; Nicol. Jarrii, J. U. L. & Consulis, gener V. Ad. Tratigeri Jun. *Seriem Senatus Hamb. p. 55.* & breve illius Elogium, a Joh. Alb. Fabricio, P. I. *Memor. Hamburg. p. 540. 541.*, exhibitum.

Disp. de Testamentis in 4. (J. Tecl.).

EBERHARDUS a CAMPEN, Hamburgensis, patre Joachimo, J. U. L. & Senatore, matre vero Gesa, Eberh. Twestringii, Consulis, filia, d. 18. Maji A. 1619., teste Kirstenio (*Fibigius d. 10. Maji A. 1621. substituit*), natus, postquam, patris Rhola Gymnasioque relicto, Juri, ab A. 1639., in Academia Julia, Lipsiensis & Jenensis, integro vacaverat sexennio, & Licentiarum titulo, in ultima d. 12. Oct. A. 1646. impetrato, Belgium, Galliam, Italiam & Germaniam, Bertrami Alefeldii, Equis Holstii, comes ac Ephorus, peragraverat, in patriam redux, A. 1657. Dicasterii inferioris Assessor, A. 1658. (d. 21. Febr.) Senator, & tandem post legationem (in qua Nobilium ordini a Leopoldo Imp. adscriptus est) Ratisbonensem ac Vindobonensem A. 1665. expeditam, Scholarcha, electus, d. 28. Febr. A. 1675. æt. 56. moriens, & gemino cum Gesa Mollera sc. Agnete Langwedelia (D. Bernhadi, Medici, gnata) conjugio, Joh. Joachimum, J. U. L., duasque filias, reliquit. V. de illo D. Mich. Kirstenii *Programma funebre* (A. 1710. in J. Alb. Fabricii P. I. *Memor. Hamburg. p. 529-540.*, rectulum), Gotfr. Fibigii, J. Cii Jenensis, *Programma Disp. Inaugurali A. 1645. præmissum*, Kirstenii, modo laudati, *Gratulationem ad eum & Vinc. Garmerum, Syndicum, & Legatione Viennensi domum reducere*, Hamb. in fol. A. 1665. excusam, & Ad. Tratigeri Jun. *Seriem Senatus Hamb. p. 54.*

Disp. de Servitutibus realibus, Præfide D. Gotfr. Fibigii. Jenæ 1642. in 4.

Disp. de Syndicis, Præfide D. Andr. Ramdohrio, Jur. Prof., Syndicoque Brunsvicensi designato. Jenæ 1643. in 4.

Disp. Inaug. de Regalibus, Præfide D. Rud. Wilh. Crausio. Jenæ 1645. in 4.

EBERH. a CAMPEN, Junior, Hamburgensis, J. U. L. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. Resolutiones quorundam Casuum Practicorum exhibens, Helmst. 1714. 4. V. Hamb. 1716. Lit. p. 35.

JOHANNES JOACHIMUS a CAMPEN, Hamburgensis, Eberhardi, laudati, filius, d. 13. Jan. A. 1658. in lucem editus, quinquennio Lipsiæ & Altorfii exacto, J. U. Licentiarum titulum Aureliis, M. Aug. A. 1683., adeptus, ac in patria, Agnete Rumpia A. 1686. uxore ducta, variolis d. 20. Dec. A. 1690., æt. 33., extinctus.

Disp. de Reditu vitalicio (von *Erbrenten*), Præfide D. Henr. Lünckio. Altorfii 1682. in 4.

Disp. Inaug. de Ejuratione bonæ copiz. Altorfii 1683. in 4.

LUCAS a CAMPEN (quem *Petrus Nova Literaria Lubecensis*, M. Febr. A. 1700., p. 62., perperam appellavit), Hamburgensis, Petri (J. U. L. & Protonotarii) filius, J. U. D. (Aurelius A. 1685. creatus) & Basilicæ patris ab A. 1680. Canonicus, ac, circa A. 1723., Senior; cui Joh. Georg. Kulpitius, J. Cus (quem in Acad. Gießenæ habuerat Praeceptorem), *Diff. suam de studio Juris publici recte instruendo*, sub J. G. Kulpitii larva A. 1688. editam, inscriptit.

Disp. Inaug. de Assessorionibus. Aureliis 1685. in 4.

PARIDAMUS a CAMPEN, Hamburgensis, Paridami, Senatoris, filius, & Joachimi, Consulis, nepos, cum fratre Joachimo (postea itidem Senatore) A. 1605. Wittebergam (1.), & inde in Galliam, aliasque regiones profectus exteris (2.), J. U. Lic. Heidelbergæ A. 1615. creatus, patris A. 1628. electus Secretarius, ac deinde Protonotarius, tandemque Kal. Jul. A. 1650. mortuus; Danielis (antea memorati) parens. (Anagramma nominis ejus V. in Nic. Scribonii L. 4. *Lufum Gottorp. p. 101. 102.*)

Quæstiones juris controversæ Inaugurales, Præfide D. Dionysio Gothofredo, Heidelbergæ 1615. in 4.

PETRUS a CAMPEN, Hamburgensis, J. U. Lic., patris, ab A. 1668. Secretarius, & ab A. 1683., Protonotarius, d. 5. Mart. A. 1693., æt. 71., defunctus; Lucæ, J. U. D. & Canonici, parens.

Disp. de Hæreditate, quomodo ex testamento & lege deferatur, Præfide D. Joh. Mehlbaumio. Helmst. 1648. in 4.

Disp. Inaug. de Mandato, Basilicæ 1651. in 4.

HENRICUS CAMPHERBACH, Lubecensis, Med. Doctor,

Disp. Inaug. de renum & vesicæ Calculo, Præfide D. Joh. Bacmeistero Sen. Rostochii 1606. in 4.

BURCHARDUS CAMPHOVENER, Apenradensis, d. 21. Jul. A. 1683. in lucem editus, ac J. U. Licentiarum titulum Rostochii, A. 1705. exeunte, confectus, Plura de Vita ejus, & *Programmate Inaugurali* D. Joh. Joach. Schöpferi deprompta, V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1706., p. 3. 4. Vixit 1706.

Disp. de usu Logices, Præfide D. Henr. Alf. Engelke. Rostochii 1702. in 4.

Disp. de Constantino M., legitimo patris successore, contra Gotfr. Arnoldum, Præfide M. Joh. Joach. Weidnero, Rost. 1702. in 4. (*V. de illa Nova Lit. Lub.*, M. Febr. A. 1703. p. 25. 26.)

Disp. Jurid. Inaug. de Declaratione honoris (von der *Ehrenerklarung*), Præfide D. Joh. Joach. Schöpfero. Rostochii 1705. in 4. Recensum V. in *Nov. Lit. Lub.*, M. Jan. A. 1706., p. 4. 5. 6.

M. THOMAS CANUTI, Presbyter in Civitatis Ripensis vicinia Hygumenfis, & Pontificio Lutheranus, parens M. Joh. Thomæ, Pastoris & Præpositi, ad usque emortualem 1753., Hafnientis Mariani, Hymnos scripti varios Danicos, quorum pars maxima Hymnologia filii hujus inforti est Danico, V. Claud. Lysichandri *Catalogum Scriptorum Danicorum avide*, lit. T.

JODOCUS CAPELLUS, Lubecensis, Scholz initio Stadenfis, ab A. 1619., per sexennium, Rector, & Mich. Havemannii in munere hoc Scholastico Antecessor, deinde vero Insule Albis Billianæ (des *Billwerders*), ab A. 1625., Pastor, ac Georgii tandem Dedeckennii, focii sui, in Diaconatu zdis Catharinæ Hamburgensis, ab A. 1629. (d. 24. un.), successore, d. 28. Febr. A. 1660., æt. 68., defunctus; Pater, ex uxore secunda, Christina de Looße, tum filii unici Rudolphi, Th. Doctoris, Gymnasiique Hamburg. Professoris, tum filiarum aliquot, & quibus Elisabetha M. Franc. Simoni, Suburbii Georgiani Ecclesiastæ, est elocata. Inscriptio nem Epitaphii, ei, in choro zdis Catharinæ, & Rudolpho filio A. 1676. erecti (e qua solum nominis Anagramma: *Jodocus Capelle • Oculo Dei placeat*; addemus), Joh. Alb.

(1.) V. Gotfr. Sveci *Acad. Witeb.*, lit. L. 1. g. d. p. 471. 472.

(2.) V. Frid. Taubmanni ad eos *Propempticon*, in *Libro Lyricorum, Scholasticis inferre*,

Asb. Fabricius, in *Auditorio Inscriptum Hamburgensium Theod. Anckelmam*, num. 152., p. 47. 48., exhibet. Conf. de illo eiusdem P. II. *Memor. Hamb.* p. 82.

Disp. de Dispo Joh. I. 14., carmine Heroico elaborata, & Praefide D. Baldi. Menzero proposita, Giesse in 4. Recusa Tomo VII. *Disput. Theol. Giesiensium*, ibid. A. 1620. in 8. edito.

Schematicus lectionum & exercitationum, in schola Stadenfi A. 1621. institutandarum. Hamburgi 1620. in 4.

RUDOLPHUS CAPELLUS, Hamburgensis, Jodoci modo laudati & Christina Looftia filius, d. 24. Jan. A. 1635. natus, & schola & Gymnasio patris A. 1653. in Acad. Witebergensi, & A. 1654. in Giesien, migravit, Magistrique in hac titulum, Brabeva Joh. Conr. Dieterico, d. 30. Mart. A. 1655., obtinuit. Salutat deinde Lyceo Argentiniensi, aliisque Germanice celeberribus, in patriam redux, A. 1660. (quo & Doctor Theologiae Giesse, d. 29. Nov., & Pet. Haberkornio creabatur), d. 17. Febr., Professionem in Gymnasio illius impetravit, & d. 3. Apr. Declaratione *de summa boni Oratoris necessitate* auspiciis est, Oratorium (1.), sed cum Græca post ac Historica A. 1675., quo Gymnasium inflatabatur, permittit, ejusdemque simul Rectoratu A. 1676. & 1682. est functus. Quingvagenarius tandem vitæ, pie atque integre transactæ, similem, febris consumptus acuta, & scripto, quod edebat, de Christi cruce immortalus, d. 20. Apr. A. 1684., finem imposuit, filiamque & conjugio cum Anna, Joh. Berenbergii, mercatoris, filia, priori, A. 1661., & filium, Hermannum Matthiam, e posteriori, cum Elisab. Sarmannia, A. 1671. inito, reliquit superstites. Symboli loco hoc fuit acrostichon: *Redemptor Coronabit. Memoria, naturæ beneficio, gaudebat admodum felici*, sed, cum ingenium saltem mediocre esset natus, & illorum, quos venerabatur, auctoritati serviliter addictum, judiciumque infirmate laboraret, cum scribendi pruritu conjuncta, nihil, præter centones, ex variis scriptoribus, multæ lectionis ope, sed absque delectu, confarctatos, maleque coherentes, in lucem protulit. Controversiæ cum Mich. Kirkenio, Collegæ, Medico & Professore Gymn. Hamburg. celeberrimo, absque ulla sua culpa, implicitus est acerbissimæ occasione *Altophili*, Scripti (de quo supra jam diximus) Satyrici, A. 1668. a Joh. Blomio, Bibliothecæ Hamburg. publicæ Præfecto, *advorsus*, contra Kirkenium, ejusque amicos, editi. Cujus cum Autorem Capellum esse Kirkenius falso crederet, Scazonibus elegantissimis, sed & simul maledicentissimis, sub *Altophili napades quæ*, *Epitaphia*, sive *Vindictiarum Philalethæ & sociorum, adversus Lucam CAPRIMULGUM KUDEMENSIS* editum *Altophilum Mexicanum*, *insepulchrum*, titulo, *advorsus* idem, Mexici (sicut is fingit) A. 1668. (vel potius 1670.) in 4. & 12., publicatis, tanta styli virulentia in Nostri non doctrinam solum, studii & scripta (in quibus alii etiam cordiores quædam desiderant), sed natales etiam, vitam, religionem & mores (quorum sanctitatis ille & integritatis patriam universam fessent habuit), fallissimis & horrendis oneratis criminibus, est debacchatus, ut Jambos Archilochi, quibus focerum Lycamben ad suspensum adegisse perhibetur, minores fuisse mihi pervaseram. Vere Capellus ipse (2.) judicat, *impietates, fraudes, libidines & audacias, in iis descriptis, non humanas, non tolerandas: nibil fere plagium aut contriviti excogitari posse, quod Autor non in chartam, plenis plausuris & horreis, convexerit, quæ in Petronio, Ovidio, Martiali, ac aliis, sparsim feda ac noxia leguntur, infelici diligentia anxie congesta, in acerbum convertens; seque vix credere, tam perditum & ab omni humanitatis sensu remotum nebulonem, qualis illic describitur, reperiri unquam potuisse, id autem pro certo affirmare, nunquam existisse*. Retoritione forensi Noster, recte factorum conscientia, & honesta concivium de se exificatione, frenus, ne in leges Christianæ peccaret charitatis, abstinuit, vindictam vero, & Autoris, tunc nondum cogniti, inquisitionem, patris commissis magistratui. A quo licet indici præmium 100. Imperialium, edicto publicè affixo, promitteretur, nemo tamen, qui illum proderet, est inventus. Ut proinde aliquatenus fuz Noster consulere existimationi, *Pseudo-Philalethæ in xyxuvov*, a Theologis & jurisconsultis approbatum Jenenibus, A. 1672. Jene edidit, inque illo sanctissime, se nec *Altophili* esse Autorem, nec ad editionem ejus quicquam consilii vel opis contulisse, imo fchedam istam nunquam conspexisse, adeoque immerentem tot tamque horrendis profcindi convitiis, est protestatus. A Senatu insuper Hamburgensi petiit, ut Choliambos Philalethæ larvati famulos publice per carnificem juberet cremari, patibuloque affigi. Cui desiderio ne satisfaceret, amicum Kirkenium contrariis impederunt molitiones.

De vita ejus Eberh. Anckelmam, LL. Or. Prof. Hamb., *Programma consularum funebre*, A. 1684. publicatum, & inter *Elogia X. Theologorum Germanorum*, junctim a Georg. Henr. Gotzio Lubecz A. 1708. in 8. edita, reculum, de *epitaphio* autem cum Kirkenio Vinc. Placcii *Tomo II. Theatr. Anon. & Pseidon*, p. 257. 258. 497. 498.

Conf. de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1684., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 1076., Thomæ Crenii *P. VII. Animadv.* p. 226. 227., & P. IV. *Isagogæ* mez ad *Hist. Cimbricam*, c. 10., §. 26., p. 617. & C. S. Schurtz fleischii *Epist.* ad eum, *T. I. Arcanorum*, n. 63., p. 106. 108.

Esdras Edzardus, Theol. Hamb., hoc eum A. 1655. commendavit Disticho:

Non lauro tantum, vitula tu dignus & badis,

Esque capella poli tota, Capelle, tua.

Joh. Dan. Majori (in *Desiderio de nummi Rbedigeriani* p. 43.) *Vir audit diligentissimus & ingenuus.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Disp. Theol. in Gal. IV. 8. 9., Praefide D. Pet. Haberkornio, Giesse 1655. in 4. Recusa *Tomo IX. Disput. Theol. Giesiensium* (num. 1.), ibid. 1671. in 8.

Discussio Historico-Theologicus de Johanni VIII., Papissa, in quo antiqua veritas hujus historiz, adversus Bellarmini, Baronii, Onuphrii, Cottoni, Serarii, Florim. Raimundi, aliorumque contradicentium, strophas, demonstratur, Praefide Joh. Conr. Dieterico propositus, Giesse 1655. in 4. Commendatur, tanquam Capelli factus, a Praefide Dieterico in *Breviario Pontificum* p. 115., & Joh. Frid. Krellio in *Tr. de mutatione nominum Pontificum Romanorum* p. 212., acri autem censura, velut *gerris vanis, fabulisque ridiculis, oppletus, nec cujusquam non docti solum, sed vel mediocritis judicio valentis hominis, opera dignus*, perstringitur a Joh. Christiano, Barone a Boyneburg, tota ferme *Ep. L. I.* ad Dietericum Praefidem, p. 233. 240.

Schediasma Theol. Doctore, Jesum de hostibus suis triumphantem exhibens, Praefide D. Pet. Haberkornio, Giesse 1660. in 4., Reculum ibid. A. 1671., *T. IX. Disput. Theol. Gies.*, n. 12.

Programma prolixum, quo indicuntur diversæ personarum fictarum inductiones, quas Græci *προσωπονοίας* vocant, ad vitam Davidis pertinentes, & Or. ligata recitanda. Hamb. 1660. in 4.

Epistolæ ejus ac Stanislaï Lubienitzii, Equ. Poloni, de Cometis Ann. 1664. & 1665., mutux, in hujus *Theatro Comæticæ*,

(1.) V. Pet. Lambecii *Programma*, Oratori huius præmissum, in *Orationum Syntagmate* p. 100. 104., & Joh. Alb. Fabricii *Vol. III. Memor. Hamburg.* p. 126. 132. (2.) in *Pseudo-Philalethæ in xyxuvov* p. 4. 5.

Molleri Cimb. Lib. Tom. I.

Y

metico, Amstelod. A. 1668. in fol. excuso, *T. I.*, p. 889-894. publicatæ, (Unam Capelli ad Lubienzium de Mithridate, d. 7. Dec. A. 1666, exaratam, Thomas Crenius Lugd. Bat. A. 1700., in *Partis VII. Animadversiorum* edidit *Appendice*, p. 224-227. Qux an has inter etiam occurrat, non recordor.)

Pseudo-Philaletus cum miseris focis *ΕΑΡΥΧΕΙΡΕΣ*. Accedit Germanice *Hochnütziger Extract von Pasquillen und Pasquillanten*, aus den *Rechtsabschieden, Polizeiordnung, peinlichen Heisgerichtsordnung, Hamburgischen Statuten, &c.*; samt *neuen A.* 1670. und 1671., wider den Pasquillanten, entgangenen Decreten des Raths zu Hamburg, und Supplication d. Capelli umb öffentliche Verberrennung des Pasquills Philaletz. Jenz 1672. in 4. Qux ad historiam hujus spectant, et vita Autoris possunt repeti.

Programma de Logica laudibus ac usu, Joh. Vegetii, Prof. ejus, Or. inaugurali præmissum. Hamb. 1676. in 4.

Nummophylacium Lüderianum Hamburgense (a *Georg. Lüdero, civis, collectum*) antiquum & recentius, horis curiosque subcivis in sciagraphia exhibuit, & usui accommodatum. Hamburgi 1678. in fol. Continentur in hoc Syntagmate: 1. Claud. Chifletii, Acad. Dolanz Antecessoris, Liber posthumus de Nummo antiquo, & præcipue Romano; 2. Capelli Index Nummographorum veterum & recentiorum, aliorumque Scriptorum Antiquariorum, annotationibus brevibus auctus, & in usum Catalogorum Nummophylacii Lüderiani, a D. Mart. Fogelio, Prof. Hamb., tribus congestiorum voluminibus, concinnatus; 3. Ejusd. *Νεμμοφύλακιο συνοπτικόν*, ad numerum 8500., veterum recentiorumque, Nummophylacii Lüderiani accuratius examen *ὀδύνη*; 4. Tres Catalogorum ejusdem præfationes, quarum prima a Capello est scripta, duæ autem reliquæ a D. Mart. Fogelio nummorum veterum & recentiorum præmissæ Indicibus; 5. Compendiaria exhibitio 1117. nummorum Lüderi antiquorum Hebræorum, Græcorum, Familiarumque Romanorum; 6. Antiquariorum Series Chronologica Imperatorum Romanorum, a Julio Cæsare ad Leopoldum, ex Edit. A. 1671. Antwerpensi recusa, cum enumeratione 1789. nummorum Lüderiani Nummophylacii Imperatoriorum; 7. Index Alphabeticus 1504. Nummorum ejusdem recentiorum pretiosorum ac selectiorum; 8. Dispositio V. partium & CXLVIII. friniorum illius; 9. Conclusio de re nummaria. De tota hac faragine, rudi atque indigesta, vere ipse in Epilogo judicavit, esse eam *qualemcumque* *ὡς ἔστιν*, & *subscissa opera confutum contentem ex meris Anallectis constantem*, in quibus non pauca desiderari possint; conscriptam esse sine ordine, & subito natam, imperfectam, & *subitanis* *Differtariunculis*, *sepius intrusis*, *interruptam*, *neglecta interdum distinctione Autorum*, scriptorum & *literarum*. Gemina huic Judicia in B. G. Struvii (accurationis defectum & *ἀνεκρίτως* in ea culpantis) *Biblioth. Numism. antiqu.*, c. 1., p. 13. 14. 95. 96., ac P. IV. *Isagoges* *mez ad Hist. Cimbr.*, c. 1. §. 15., p. 350. 351. invenies. Nummographorum autem Indicem maximam partem P. Phil. Labbei *Ritlioth. nummaria*, *plagio manifeste*, ordineque nil mutato, esse descriptum, & interpolationibus aliquibus, hinc inde additis, satis quidem interdum magnis, sed ab infirmitate plene alienis, auctum, Collega Capelli, Vinc. Placcius, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.*, p. 159., vere monuit, sed satis frigide furtum hoc literarium excusavit. Eundem Indicem Ansh. Bandurius (in *Bibliotheca nummaria*, n. 100., p. 86. 87.) tum ob nimiam, in omnibus, quæ vel minimam cum re nummaria affinitatem habere videbantur, operibus congerendis, diligentiam, tum propter *ἀσέλειαν*, fultus culpavit.

Natalitia Messis veri, unici & nostri, Hamb. 1681. in fol. (Syllogem exhibent Odarum in Christi incarnationem Variarum, Græcarum, Latinarum, Germanicarum, partim propriarum, partim alienarum, Notis etiam subinde auctarum.)

Triumphus Messis ascendens, Hamb. 1681. in fol.

Lectionum Bibliothecariorum memorabilium Syntagma, Dissertationes variorum de Bibliothecis, libris, literis & literatis, continens, Hamb. 1682. in 12. Exhibentur in Sylloge hac Rhapsodica, sine judicio & selectu congesta: 1. Anonymi Commonefactio Germanica ad Senatum Hamburgensem, de Biblioth. publicæ fundatione, ante annos 50. scripta; 2. Miscellanea de Bibliothecis, ex H. Conringii *Diff. de Biblioth. Augusta*, Franc. Mariz Grapaldi *Lib. de partibus edium*, aliisque Autoribus; 3. Onomatologia Bibliothecaria, et linguarum præcipuarum Glossarii & Lexicis; 4. Diff. de voce Bibliorum S. Literis tributa; 5. Jac. Acontii Epistola de ratione edendorum librorum; 6. Henr. Vegetii Diff. de scriptione & editione librorum; 7. Plinii, Melch. Gvilandini, Jos. Scaligeri, Jac. Dalechampii, & aliorum, de Papyro Diatribæ; 8. Capelli *Επιτάφιος* de chartis, membranis, Chirographia, Typographia, & arte libris compingendum; 9. Rein. Reineccii Diff. de Bibliothecis & libris, præsertim Historicis; 10. Excerptæ Thomæ Bartholini *Diff. de Bibliothecis intendendis*; 11. Epistola de incendio zdium Joh. Hevelii Gedanensis; 12. J. H. Alstedii, B. Keckermanni & Pet. Firmiani, de Bibliothecis *ἀποσυναγμάγμια*; 13. D. Georgii Königii, Theol. Altorf., Or. de studiis Virorum illustrium in Bibliothecis condendis; 14. Excerpta & Franc. Ridderi *Historia et editionis*; 15. Theoph. Spizelli Catalogus felicium & infelium Literarum; 16. O. Ferrarii Prohæus de literarum infelicitate; 17. Dan. Bartoli locus de virtutibus literarum; 18. Excerpta ex Ahasv. Fridrichii Diff. ejusd. argumenti; 19. Alphabetum hosiium Bibliothecariorum; 20. Io. Henr. Becleri *Historia Literaria Ante-Monarchica*; 21. Capelli *Historia Literaria & Libraria Ante-Monarchica*, antediluviana, postdiluviana & ante-Mosica.

Sylloge Hymnorum de SS. Angelis, Hamb. 1682. in fol.

Programma de Vita & Scriptis Ciceronis, Hamb. 1682. in fol.

Progr. de Vita, laudibus & scriptis M. Lutheri, contra P. D. Huëtium. Hamb. 1682. in fol.

Diff. de Alcorano seu Alfurcano Muhammedis, Hamb. 1683. in fol.

Diff. de festo exaltationis Crucis Christi. Hamb. 1684. in fol.

Rariora Beoceleriana (*Georg. Beoceleri, Senatoris Hamb., & filii ejus, Ludovici*), prout se obtulerunt, extemporanea opella consignata. Hamb. 1684. in fol. Scriptum posthumum imperfectum, cui Colophonem Joh. Vegetius, Collega, imposuit.

Byzantina, five Schema Corporis Historiz Byzantinæ, vel Constantinopolitanæ, posthumum, a Constantino M. ad Constantinum ultimum, sumptu Wichmanni Cordesii, ab Augustino Vegetio, Verdeni, editum, Hamb. 1686. in 4.

Diagramma Historiz Universalis & Particularis posthumum, a Joh. Vegetio, Collega, editum Hamburgi A. 1686.

Schediasma de locis sacris Terræ sanctæ, & peregrinationibus ad sepulchrum Christi, in fol.

Schediasma de origine & incremento Hæresium in Britannia, in fol. (*Catal.*)

Schediasma de Martialis & Ganzaliis, in fol. (*Catal.*)

Miscellanea varia in festa totius anni præcipua, diversis edita temporibus.

Programmata complura, tum funebria, tum orationibus discipulorum præmissa. E quibus funebre de vita M. Herm. a Petum, Past. Hamb., recusum est A. 1711. in J. Alb. Fabricii *Vol. III. Mem. Hamb.*, p. 307-318.; Aliud de L. Gotfr. Vogtio, Rect., ib. p. 567-577.

His addo, quæ sub Auditorum prodire passus est nominibus:

1. Georg. Ern. Cravellii, Osterodani, *Historiam vitæ & scriptorum Cl. Galeni*, cum Epistola ejus præfixa editam Hamb. A. 1682. in fol. (*V. Placcii T. II. Theatri Anon. & Pseudon.*, p. 204.)

2. Joh. Kresii, Hamb., *Διευκρινισμός* de D. Mart. Luthero, & divino reformationis opere, Hamb. 1683. in fol.

3. Hen-

MATTHIAS CARNARIUS, Slesvicensis, Joh. Carnarii Senioris, Archiatri Hollat-Gottorpensis, itidem filius, Medicinæ, ductu Bernh. Paterni (cujus animum in se vere paternum, in *Ep. Dedic. Disp. Inaug.*, ei inscriptæ, deprecavit), cæterorumque Hygieæ Mystrarum, Patavii excolta, Doctor Basileæ, M. Majo A. 1589., creatus, Praxi ejus, in eodem, quo Parens erat functus, officio aulico Gottorpensi, a Joh. Adolpho, Duce Holstæico, sibi commissum, circa A. 1620., inclauit. Moribundus Bibliothecam, scripta sua Medica, & pecuniarum partem haud exiguum, fororis nepoti, sibi *ἐμμενέως*, Matthiæ Claufenio, Kiloniensi, Medico urbis patris & Hollatiz totius deinceps eximio, ut sibi *ἐμμενέως* arti animum applicaret saluiter, auspicio legavit. V. Matth. Burchardi *Sermone in obitum Claufenii funebrem* p. 76.

(D. Andr. Libavii, Medici Coburgensis, Epistola ad eum in *Parte Epistolarum Libavii Medico-Chymicarum tertia* occurrit.)

Theses Inaugurales de forma & qualitate victus Februm putridarum in genere, d. 22. Maji propositæ. Basileæ 1589. in 4.

ANDREAS CASSIUS Senior, Slesvicensis, Andreæ, Secretarii Ducalis, & Sophia Vesteria, Flensburgensis, filius, & Christiani, Ministri aulæ Eutinensis primarii (*infra celebrandi*), frater, Med. Doctor (Leidæ A. 1632. creatus) & Practicus in urbe Hamburgensi felicissimus, simulque Johannis, Ducis Holstæici & Episcopi Lubecensis, Archiater, Testamenti sui a Joach. Jungio, Philospho Hamburgensi, A. 1657. designatus Executor (1.); Filii cognominis, Medici itidem Lubecensis, ex uxore Gertrudi, M. Nicol. Staphorstii, Ecclesiæ Petri, gnata, parens. Ex inventis ejus, quibus non minus, quam singulari morbis medendi peritia ac felicitate, famam sibi peperit insignem, Medico-Chymicis, Essentiam Bezoardicam Joh. Dan. Major (nunquam hanc se, in peste curanda, fessisse perhibens) (2.), Vitrum autem rubrum, sive Rubinum artificialem, ope auri itannice confectum, Gotsfr. Gvith. Leibnizius (filio nostri hoc inventum perpetim tribuens) (3.), Joh. Joach. Becherus (4.), Car. Frid. Lochnerus (5.), aliique, publice deprecitarunt.

Joh. Dan. Major his eum ad filium verbis (*sub finem Disp. de febre artificiali*) celebrat:

O generosa tui, veneror quem, Patris imago.

Quemque Hamburga potens, ob sua facta, colit;

Miscellanea Medico-Chymica, Præfide D. Georg. Mochungero. Lipsiæ 1629. in f. pat.

Disp. Inaug. de Miscellaneis Medicis, Lugd. Bat. 1632. in 4.

ANDREAS CASSIUS Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, filius patrisans, Med. Doctor & Practicus Lubecensis celeberrimus.

Disp. de Febre artificiali, Præfide D. Joh. Dan. Majore. Kilonii 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Triumphatu intestinali, cum suis effervescenciis. Groningæ 1668. in 4. Huic Matthias Paissenius, Hamburgensis, Med. D., ut *Disp. suam Inaug. de viris Humorum*, A. 1666. editam, & in illa, uti credebatur, impugnatam, vindicaret, dissimulato nomine, *Epistolam Amici ad Amicum, qua Cassiana Disputatio de Triumphatu intestinalium examinatur*, Amstelod. A. 1668. in 4. excusam, reposuit, V. Placcu *Tr. de Scr. Anon.*, c. 3., p. 39. 40., & *T. d. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 4., p. 243.

De extremo illo & perfectissimo naturæ opificio, ac principe terrenorum fidere, Auro, & admiranda ejus natura, generatione, affectionibus, effectis, atque ad operationes artis habitudine, Cognita, experimentis illustrata, Hamburgi 1685. in 8. A. Georg. Ern. Stahlio (*T. I. Observ. Lit. Halensium*, Obs. 18., p. 275.) *Tractatus* vocantur *admodum elegans*, & ab Autore quoque *Canonis Chemicis*, A. 1690. editi (J. L. Hannemann, *quædam tamen non ad normam Philosophiæ Adeptæ confcripta*, in iis deprehendisse sibi visio), c. 3., p. 18., commendatur.

ANDREAS CASSIUS, Joh. Fil., Slesvicensis,

Tumulus Johannis, Episcopi Lubecensis, Ducisque Slesv. & Holst., Poemate Heroico celebratus, Lubecæ 1653. in fol.

Disp. de Æquitate, Præfide Sam. Rachelio. Helmstädi 1662. in 4.

ANDREAS CASSIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria circa A. 1716. Practicus,

Disp. Inaug. de Pleuritide exquævisita. Groningæ 1706. in 4.

CHRISTIANUS CASSIUS, Slesvicensis, d. 8. Jul. A. 1609. in lucem editus, Patrem habuit Andr. Cassium, Pölnavia Pomeranum, Joh. Adolph. Ducis Hollat-Gottorp., Secretarium (d. 6. Aug. A. 1618. mortuum) (6.). Matrem vero Sophiam Vesteriam, Flensburgensem; quo pari conjugum se nullum, vel pietatis infuscatæ studiofius, vel verbi divini amanti, nunquam vidisse D. Christ. Sledanus, Past. Slesvic., fatebatur. Post finita studiorum in ludo patrio Gymnasioque Hamburgensi tyrocinia, A. 1628. Lutetiam profectus, non lingvam solum addidicæ Gallicam, sed in Philologia etiam, Historia & Politica, insignes, duce Pet. Bertio, fecit progressus. Hujus commendatione Hugoni Grotio *re novu* innouit, qui in familiam suam adscitum integro illic detinuit quadriennio, & affectu vere paterno profectus, ad interiora literarum adyta Hodegum se ei adeo præbuit fidem, ut potissimum se eruditionis partem Grotiano debere convictu noster nunquam dissimularit. E domo tanta, communiori orbis literati oraculo, Leidam digressum cupide sunt amplexi uterque Heinricus, Barlæus, Scriverius, Cunæus, Hugenius, & Claudius inprimis Salmasius, qui, in literis ad Gronium, patriam repenti A. 1633. commissis (7.), his ejus verbis injecti mentionem: *Cassius vester, & jam noster, tibi plura referet*. Reducem Johannes, Dux Holl. & Episcopus Lubecensis, Princeps eruditus, ministris consensum suis adscripsit, frater autem hujus, Fridericus, Dux Hollat-Gottorp., Dresdensis comitem elegit itineris, in quo Witteberg Aug. Buchneri familiariter noster innouit, sed Professionem, quæ offerrebat, Academiam recusavit (8.). Witteberg, permissu Principis, Leidam, & inde, post menses aliquot in amicorum veterum transactis convictu, Hafniam, Fridericum denuo comitatus, A. 1634. excurrit, & pompam nuptiarum Christiani V., regni Danici hæredis, diserte paulo post sermone a se descriptum vernaculo, coram ipseavit. Hinc reversum Johannes, Episc. Lubec., aulæ suæ postliminio vindicavit, & A. 1634. ad finem vergente, Cameræ Secretarium, A. 1638. ejusdem Consiliarium, ac tandem A. 1644., post Mart. Gerdesii (cui in thoro quoque noster successit) obitum, Cancellariæ Directorem & Consiliarium intimum, constituit. Suprema hac dignitate aulica, post Johannem etiam, A. 1695. defuncti, excessum, successorum, Christiani Alberti & Augusti Friderici, Ducum Holstæicorum, beneficio, in urbe Eutinensi

(1.) V. Mart. Fogelii *Vitam Jungii*. (2.) in *Desenfothe Chirurgia infusoria* p. 369. (3.) T. I. *Miscellanæum Acad. scientiarum Berolinensium* p. 62. (4.) in *bet Bärtholden Westphäl. p. 41. 40.* (5.) in *prefat. Tr. vom seltenern Silber*, lit. c. 1. 4. (6.) V. D. Christ. Sledani *Serm. Fun. Germanicæ*, ex *El. L'VII. 1. 2. c. habitan*, ed. Slesvigæ A. 1618. in 4. (7.) V. *en in Append. Epistolarum Grotii ad Gallos* p. 417. (8.) V. Verrius, & *Arch. Lundii ad eum Elegia* mox recitandæ.

(cujus Aedis Cathedralis Decanatum itidem obtinuerat), quoad vixit, est gavisus, & a singulis, ob fidem & dexteritatem, magno habuit in pretio. Inter legationes, quas obtulit plurimas, eminent Onabrungenfis ad Panegyryn A. 1647. & 1648. Irenicam, Ratibonensis ad Comitiam A. 1653. Imperialia (in qua Episcopus Lubecensis suis sedis ac suffragii in Senatu Principum, contra adversariorum molitiones, assensu, & a Ferd. III. Imp., ad colloquia aliquoties est admittus, Comitibus Palatii Lateranensis, & S. Rom. Imperii Exempti, dignitatibus ornatus), Salisburgenfis A. 1653. ad Paridem Archiepiscopum, Brunsvicensisque & Lüneburgensis ad comitiam Circuli inferioris Saxonici, A. 1649. 1652. 1654. & 1663. indicta. Domi, in iudiciis, quibus praeerat, publicis, litigantibus concordiam & mutuum offerens oblivionem plerumque favebat. sapienter facundis & gravissimis sermonibus perfradebat (1.). Eruditionem ejus multiplicem (quam monumentis libris ambitiose ostentare noluit) qui propius cognoverant, Cassii cognomen. Apollini a Menandro tributum, optime ei convenire judicabant (2.). & xmulum quid portentose Grotii (e cujus disciplina prodierat) doctrinæ in illo venerabantur: qui autem munificentiam illius in literarum cultores rarissimam erant experti, alterum Mæcenatis adiungendum isti esse arbitrabantur. Joh. Wilh. Petrus (3.) certe affirmare non dubitavit, si omnes, quorum studiis ægris toties suis ille beneficiis animam inspiraverat, e variis locis in Cimbriam confluerent, novam excitatum iri Academiam Casianam. Tres habuit conjuges, e quarum prima, Margareta Elisabetha, D. Theod. Busii, Cancellarii Cimbriz provincialis, filia unica, A. 1638. ducta, geminam quidem sexus utriusque prolem sustulit, sed, intra bimestre spatium, A. 1641., cum matre, amisit, & secunda autem, Anna, Hier. Lüneburgii, Senatoris Lubec., gnata, & Mart. Gerdesii, Antecessoris, vidua, A. 1644., tertiaque Margareta, Hieronymi a Dorne, Consiliarii Elect. Brandeb., Præfæctique Mollensis, filia, A. 1674. in thorum adscita, nullos plane fuisseque liberos, Ultimo vitz tempore, omni librorum profanorum lectione sibi interdixit, & in Evchologis unice occupatus, Hymanum Davidis XXXIX. (cujus comitia XXXI. sermoni funebri, sibi habendo, destinaverat, quotidie recitavit, cumque hoc pacto ad mortem se præparasset, & bonorum partem templis, scholis æq. Prochotropeis, legasset, reliquorum autem viduam ex asse scripsisset hæredem, d. 6. Oct. A. 1676., æt. 67., ævi sui terminum fatalem attigit. Plura de illo suggeret Syntagma monumentorum in defuncti honorem parentum, Plöna A. 1676. in fol. excusum, in quo exhibentur: 1. Christoph. Rodazii, Past. Eutin., *Evangelii supra* piorum, seu Sermo Fun. e Pf. XXXIX. 13. Germanicus, vitz auctus hystoria; 2. D. Christ. a Ströcken, Conc. Aul. Eutimensis, *Was ist? oder Casijshes Ehrengedächtniß* (scorsim Glückstadt A. 1679. in 12. reculum); 3. Frid. Cogelii, Conrect. Eutin., *Melpomene Casiana Præfata*, seu Poema de vita nostri Choliambicum; 4. Joh. Georg. Pellicieri, J. U. L. & Confil. Lauenburgi, Elegia funebri; 5. D. Joh. Wilh. Petri, Lubec., *Inscriptio sepulchralis perelegans*; 6. Dav. a Brügge, Subrect. Lubec., *Lessus Heroicus*; 7. Herm. Lebermanni, Ecclesiastæ Lubec., *Carmen funebre vernaculum*; 8. Epicedia aliorum complura.

Altare magnificum, suis ab eo sumptibus in templo erectum Eutizenli, D. G. Morhofius, in *Hecatombæ Phæleorum ad aram Casianam* (in *Horis subjectis Poeticis* p. 7-10. obvia), & Frid. Cogelus, in *Facie aræ novæ, a C. Cassio in æde Michaelitana Utini erectæ, Matrice delineatæ*, Lubecæque A. 1668. in fol. edita, celebrantur.

Conf. de illo D. G. Morhofii *Cassium Christianum*, Poema de sui ipsius tyrannicidio Jambicum, ad nomen ejus alludens (in *Autofched. Poet.* p. 2-4). Vinc. Fabricii varia ad eum carmina (*L. 4. Eleg.*, n. 2. 7. & 12., p. 82. 89. 99., in *Miscell.* p. 144. 145. 148., & alibi), Justii a Vondel Epigrammata duo Belgica, alio ipsius, cum Hug. Grotii adhuc esset minister, inscripta (in *Poematis Belgicis, Leovardie. A. 1651. editis*, p. 103.), & Frid. Cogelii *Cassius Musarum Urbium primitias*, in laudem ejus Ratzeburgi, A. 1671. in 12. publicatas.

Hug. Grotii Epistolæ (quarum numerum in Bibliotheca ejus delituisse majorem nonnemo retulit) tres solæ, ad eum d. 10. Sept. A. 1638., 1. Jun. A. 1640., & 12. Dec. A. 1642., scriptæ, in Editione Grotianarum Amstelodamensi, A. 1687. in fol. excusa, num. 1024. 1371. & 1582., p. 462. 623. 711., sunt publicatæ. (Epist. 1579., quæ ead. p. 711. occurrit, nonnomenque Cassii perperam præfert, ad Dionys. Petavium esse exarata.)

Marq. Gudii una ad illum, inter Gudianas (Ultraj. A. 1697.), num. 11., p. 13., prodit, Addantur his Epistolæ Encomiastico-Dedicatoriæ, quibus ei inscribere Joh. Henr. Meibomius *Schediasma de usu flagrorum in re Medica & Venerea* (paulo post memorandum), & C. Pedonis Albinovani *dias in obitum Mæcenatis Elegias, cum notis*, ad calcem *Mæcenatis* sui, Lugd. Bat. A. 1653. in 4. editas, D. Dan. Liptorpius *Copernicium redicivum* (Lugd. Bat. 1653. in 4.), Joh. Dan. Major *Hadriam gloriosam, seu spicilegia duo de laudibus Veteriarum* (Kil. 1665. in 4.), D. G. Morhofius, *Librum Funerum* (Kil. 1667. in 8.) & *Menes Fabricianos* (ib. in fol.), ac Christ. Kortoltus *Papam Schismaticum* (ib. 1669. in 4.)

ELOGIA.

Vinc. Fabricius, in Elegia ad eum nuptiali (*Lib. IV. Eleg. n. 12.*), ita de illo:

Virtute emeruit fortunam Cassius omnem;
Cedat, & hic livor nil sciat esse suum.
Grotius ingenium produxit, & omnia fecit,
Illum juveni pretulit ille facem:

Zachar. Lundius, in Elegia, Relationi ejus de nuptiis præfixa regis, & *Lib. II. Elegiarum Vinc. Fabricii*, p. 72., recula, his illum compellavit Elegis:

Cassi, cui præ me ridet fortuna beato
Sidere, & egregius Pallas amica viris,
Cum patre Grotiade natus quem Grotius ausi,

D. G. Morhofius autem (in *Hecatombæ cit.*) sequentibus Hendecasyllabis:

Cassi splendide, magne, doctæ Cassi,
Cui nomen pietas & ipsa Virtus,
Fæ Phæbus dedit, & novem sorores,
Aureosque Charis benigna mores,
Conspicue animam, reconditeque

De laribus tantis egressum provocat aula;
Non aliam poterat dignus intrare domum.
Occurrit Princeps, meritisque æquavit honores;
Crescere non alio debuit ille modo.

Et pater Heinſiades, Heinſiadesque mimor,
Quem Franci Belgæque sibi, Cimbrique, respiciunt,
Quem primum voluit Leucoris esse suum.

Mentis robur & indolem, Minerva;
Quem natum placidis tuens ocellis
Augustis Themis impeditur alnis,
Et majoribus educavit ausis.

Joh. Henr. Meibomio (in Ep. Ded. *Elegiarum Pedonis*) Virorum audit summus, & literis elegantioribus inter primos imbutus; Aug. Buchnero (in Ep. ad Martb. Horum, P. III. Epp., n. 31., p. 49.) Juvenis non modo egregie jus civile, sed & humaniores literas cum paucis, doctus, Marq. Gudio vero (in Ep. cit. ad eum) Vir maximus. Joh. Dan. Major (in Ep. Ded. *Hadrie gloriosæ*) animam illi tribuit calo deductum, & consummata verum selectissimarum peritia imbutum.

(1.) V. Joh. Wilh. Petri *Inscript. funebren.* (2.) V. Chr. a Ströcken *Casijshes Ehrengedächtniß* p. 44. (3.) l. c.

SCRIPTA PAUCULA PROPRIA.

Oratio, in Augusti Friderici, Episc. Lubec., inauguratione, A. 1666. habita, quam edere, a multis licet rogatus; noluit.

Epistola brevis Encomiastica ad D. Christ. Kortholtum, Theol. Kilon., ab hoc *Tr. suo de Calumniis Paganorum in veteris Christianos*, Kil. A. 1668. in 4. edita, præfixa.

Relation von dem Hochfürst. Beilager Christiani V., Prinzen zu Dänemark, mit Frau. Magdalena Sibylla, Herzogin zu Sachsen, was, bey neubemdem solchen hohen Freudenfeste, M. Oct. A. 1634., zu Rosenbuden, auf dem Königl. Hause, und in der Stadt, ist vorgegangen. Hamb. 1641. in 4. Schediasma Epistolico *adversus*, ejus Casum esse Autorem, literæ nominis initials C. C., præfationi subjeckt, præfixæque amicorum, And. Casii, Henr. Vageti, Zach. Lundii & Vinc. Fabricii, carmina (ex quibus Fabricianum in *Libro ejus Poem. Miscell.*, p. m. 148. 149., etiam legitur), ostendunt, & Placcius etiam (*T. I. Theatri Anon.*, c. 11., p. 464.) observavit.

ALIENA, AB EO EDITA.

Augusti Buchneri in laudes Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ, Oratio. Lugd. Bat. A. 1634. V. Vinc. Fabricii carmen in eam, *Libro Miscell.* insertum, in *Operibus p. 605. 609.* Factam autem esse hanc editionem inficio & invito Buchnero, dux ejus docent Epistolæ, ad Henr. a Frisen & D. Matth. Hocum A. 1634. scriptæ (*P. I. Epp.*, n. 17., p. 40-43., & *P. III.*, n. 31., p. 69. 70. 71.), Cassio fuisse indignantes, quod Or. istam, quæ Dresdæ in sanctiore Consistorio, ne in profanos oculos incurreret, asservabatur, omnibus legendam exhibuerit.

D. Joh. Henr. Meibomii, Poliatræ Lubec., Epistola ad Christ. Cassium, de usu flagrorum in re Medica & Venerea, Kal. Sext. A. 1639. scripta, & a Cassio, Autore ignaro, Lugd. Bat. A. 1643. in 4. edita. V. Henr. Meibomii Jun. *Epistolam* ejusd. argumenti, huic in Edit. Hafn. A. 1670. adjectam, p. 98.

CHRISTIANUS CASSIUS Junior, Hofstus, Eloquentiæ initio & Poetæ, in Academia Scaniz Londinensi, circa A. 1670., Professor, castra deinceps Christiani IV., Danorum Regis, aliquamdiu festatus, & ab hoc tandem filii sui primogeniti, Friderici IV. (Regis postea Augustissimi), circa A. 1684., præfectus studiis. V. de illo Joh. Schefferi *Svecia Literata Appendix* p. 311. 312., & mea ad hanc *Hypomnemata* p. 470.

Panegyricus de vita Caroli Gustavi, Regis Sveciæ, carmine Heroico, ad Magnum Gabr. de la Gardie, regni Cancellarium, scriptus. Holmiz (*in fide annotatione*) in fol.

Oratio Gratulatoria in adventum Illustriss. Dominorum, Johannis Guldenskiær & Claudii Rohlamb, Regni Svecici Senatorum, rerum per Scaniam constituendarum causâ. Londini Scan. 1670. in fol.

JOHANNES CASSIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus. (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 7.*) Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de Scorbuto. Groningæ 1677. in 4.

BENEDICTUS (sive Hebraeus BARUCH NEHEMIAS) a CASTRO, Hamburgi, A. circiter 1597. patre Rodrico a Castro, Lusitano, Medico Judæo longè celeberrimo, in lucem editus, hoc superscribit, A. 1615., cum fratre Andrea (ut ab Ott. Sperlingio & Esdra Edzardo, Viris doctissimis, mihi est relatum), nuncio sacris avitis moli, religionem amplexus esset Christianam, baptismus undis Iulstratus urbis patris frequentare cepit Gymnasium. Postea tamen, sive Parentis & cognatorum hortatu, sive alias ob causas, in castra Judæorum deserta rediit, & in eis ad obitum usque perseveravit. Artis Mediciæ, curæ sacris, cum a Parente, tum ab Academicarum exteraum Professoribus, probe erat initiatus, Doctor A. 1620. Patavii (r.), vel, ut alii tradunt, Franequæ Frisiorum, est creatus, & gradus hujus fiduciam locum sibi superiorem a Doctore Christiano, Altorffii A. 1624. eundem consecuto, concedi Hamburgi deinceps postulat (2.). Præxi ejusdem, in patria, ab A. 1622. (3.), satis amplè gavissus, ingenti hanc cum laude, & multorum applausu, patris exemplo, exercuit. Principibus etiam Christianis acceptissimus. E quibus Christina, Svecorum Regina, Archiatrum eum suum ornavit titulo, & cum, imperio abdicato, Hamburgum pervenisset, hospitem, spreto publico, quod Senatus offerebat, hospitio, elegit (4.), ac de conversione ejus, sive serio, sive per jocum potius, sollicita, ad religionem Christianam verberibus, per muniferos suos quater infudit; adigere ridicule est conata (5.). Sveciam tamen ipsam nunquam nosse vidit, & Scriptoris proinde illius a Joh. Scheffero perperam annumeratur (6.). Præter artis Mediciæ petitionem, Lingvæ etiam Latinæ cognitione accuratio, eleganterque illa & loquendi, & scribendi, facultate, inter Apellas rarissima, privatum quondam a Viro Illustri, Marqv. Gudio, publice autem a Joh. Mochingero, Rhetore Danico (7.), deprædicata, incluruit. Cum re familiaris satis gauderet laeta & copiosa, senex tamen, eodem Gudio teste, & extremam, vel culpa propria, vel fortis inclementia, reductus est paupertatem, cui supellectilis & Bibliothecæ venditio fuit succurrendum, tandemque, liberis aliisque superstitibus, extra thorum suisceptis legitimum, d. 7. Jan. A. 1684. æt. 86., sicut a fratre accepti, defunctus, in Cemeterio Judæorum Altonaviensi tumulum invenit, Epigraphæ hac insignium Lutanica:

Do Bernaventuræ ad mui insignis Varao o Doulor, Baruch Nabamyas de Castro, faleceo em 15. Sebat Anno 5444. Sua Almagoreda gloria.

Symbolo hoc delectatus est, Monemachiz præfixo: *Castrum & fortitudo mea DEus.*

Conf. de illo Joh. Schefferum l. c. p. 285., & mea ad eum *Hypomnemata* p. 453., Joh. Jac. Baierum (Medicis eum *mu-nepibus* annumerantem celebrioribus) in *Diff. Epist. de longevitate Medicorum* p. 10., Jac. Martini, Med. Hamb. (Judæorum de peritia ejus Medica gloriatiōis scopice, *Casselli* nomine ipsi attributo, illudentem), in pref. *Appelle Medicastrum Bullari* A. 1636. editi, p. II. *Ipag. mex ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 2. p. 95. 96., & *Homonymoscopie Scit.* III., c. 4., §. 16., p. 24. 25.

ELOGIA.

Hugo Grotius, in Epist. ad Gvili. fratrem d. 27. Jun. A. 1643. scripta (*in Append. Operis Epistolici*, n. 619., p. 95.), ita de illo: *Benedictum a Castro, virum humanum, novi Hamburgi, & ex conjectura dixi ei nomen Hebraum esse Baruch, quod verum esse testatus est.*

Herm. Mylius, Friso, in Epigr. Encomiastico peculiari, ita eum compellavit:

Homervm civem ter mania cerna salutans,
Et gentes totidem te pepere sibi.

Hispanus genus, at Lusitanus membra, cerebrum
Germanus, venam, sanguinem & ossa, cedebit

Italus

- (1.) V. M. Casp. Mülleri, Ecclesiastæ Hamburg., *Disq. de nonnullis religionem concernentibus controversiis*, Witeb. A. 1640. editum, p. 110., & Joh. Balch. Schuppii *teutschen Bedrmeister* (*in Append. Opp.*) p. 193. Quorum uterque adversus Professores Christianos, a quibus gradus Academicus Judæis conferuntur, declamat, (2.) V. Schuppii l. c. (3.) V. ejus *præfat. Monemachia*, (4.) V. *Vitam Christiana Germanicam* p. 8. (5.) V. Joh. Balch. Schuppii *Calendarium*, in *Opp.* p. 193. (6.) in *Append. Suecia Literata* p. 288. (7.) in Epist. ad R. Mensen Ben Isracl, Pauli Feigenhaueri *Bono Nuncio Israelis*, Amstelodami excusio, inserta.

*Italus os, Gallus linguam gravitate modestam;
Et mores politi Belgica Nympha tuos.*

*Delicias tibi Roma suas, tibi Græcia Grajas,
Indidit: Hebræi congenere suas.*

D. Mathzo Sluter, Senatori Hamb. (im Tr. von den Ethen in Hamburg, p. IV., Tit. 3., p. 695.) audit ein gründlicherer und durch seine Schriften weitberühmter Medicus, der, zur Beschüt, der Stadt Hamburg, mit seinen glücklichen Curen, viele Dienste gethan.

SCRIPTA LATINA.

Flagellum calumniantium, in quo Anonymi cujusdam libelli adversus Medicos Hebræo-Lusitanos calumniz re-futuntur, legitima illorum Methodus commendatur, Empiricorum inficitia & tenacitas damnatur; (sub fictitious *Philoboi Casselli* nomine editum, non Antwerpiz (uti *Placcius*, T. II. *Theatri Anon.* p. 167., tradidit), sed Amstelodami (uti *ri-nulus fingit*), vel potius Hamburgæ, quam typi produnt, A. 1631. in *cujus locum 1681. in G. A. Merolini Lindensio re-novato* p. 922. *irrepsit*) in 8. Præfixa est Epistola Encomiastica Abr. Zacuti, Medici Lusitani Amstelodamensis: Auto-rem, ante me, Laur. Normannus, apud Placcium *l. c.*, detexit. Scriptum ipsum a D. Jac. Martini, Medico Hamb., in *Apella Medicaastro bullato*, Germanice Hamburgi A. 1636. in 4. edito, in *prefat.*, p. 31., & alibi, vellicatur.

Monomachia, sive Certamen Medicum, quo verus, in febre Synocho putrida, cum cruris inflammatione, medendi usus, per venæsectionem in brachio, demonstratur, præposterus autem ejus abusus, per sanguinis missionem in pede, tanquam perniciosus, improbat. Ad Christinum, Suecorum Reginam. Hamb. 1647. in 4. Opposita est hæc *Monomachia* (in præfixa Epist. gratulatoria Isaac Semach Aboab, Phil. & Med. D. Amstelod., commentata) D. Georg. Frid. Laurentio, Medico Hamburgensi, cujus iussu Chirurgus, in hujusmodi febre, venam pedis infelici eventu fœcerat; confutata vero mox ab illo in *Defensione Venæsectionis, qua demonstratur, in febre acuta, continua & maligna* (cui ter-tio morbi die, in crure dextro, erysipelas, & tuberculum cum rubore supra genu, supervenerant), venæsectionem prope-pedis dextri pollicem, longeque sub inflammationis loco, quinto die, ac in progressu morbi, cessante fluxione, in casu viri supra quinquevagenarii, inlittutam, fuisse regularem, exemplarem, Canonica & Methodica (Hamb. 1647. in 4.).

Epistola Encomiastica, in honorem Abrah. Zacuti, Lusitani, Med. D., præfixa hujus *Historiarum Medicarum Libro I.* Amstelod. A. 1637. in 4. excusio), sed. A. 1629. jam exarata.

GVALTHERUS CHRIST, Hamburgensis, J. U. L. Vixit A. 1622.

Oratio, utrum melius sit fontes & capitis reos capitali supplicio asficere, an vero in vivis relinquare, & perpetua ser-vitute ad opera publica damnare? Gryphiswaldi 1612. in 4.

JOHANNES CHRISTENIUS, Stormarckus, Martini, Parochi in Crempensis oppidi vicinia ruralis, filius, e disciplina Præceptorum domesticorum privati in scholam A. 22. 15. missus Hamburgensem, Geverhard Elmenhor-stio, Philologo longe celeberrimo, ingenti studiorum suorum innoutit emolumento, qui, in describendis, quæ prælo parabat, ejus usus opera, viam illi primis regiam ad literas elegantiores veramque eruditionem commonstravit. Hujus commendatione adjunctus, in Academia Julia (in qua, Conr. Hornejo Præfide, *Compendii Philosophiæ Moralis Dis-sputatio X.* ab illo est defensa), alisque, Jurisprudentiz animus serio applicuit, & Lubecz, quam studiis suis sedem destinabat, Canonicum obtinuit. Exteros tamen ante adire gestuit, & Winterfeldio, alterique Juveni generoso, sive Aegidii a Lancken, Præfeti Gotorpiensis (cujus ad ipsum *de educatione Nobilium* Epistola, hac scripta occasione, a Joach. Morfio A. 1636. est edita, & Gabr. Naudzi *Bibliographiæ Politicæ* ab H. Conringio, in Francfurtana Anni 1673. editione, adjecta), A. 1627. præfectus, Leidæ aliquamdiu subistit, ac Cunzi Heinricque sibi paravit amicitiam, indeque in cultoria Europæ regna iter instituit. E Gallia in Bataviam A. 1629. redux, in hac, quod Germaniam bello oppressam sedem studiis suis quietam largiri posse desperaret, fortunam experiri constituit, sed. Typographia Amste-lodami erecta, parum sensit benignam, istamque infelicitatem suam Joach. Morfio, in Epistola *avæssæ*, d. 21. Jun. A. 1634., huic verbis exposuit: *In Belgio manere animus obnixè desiderat; sed fortuna hæcenus parum prospera obiste-re videtur. Tentaveram cum Siegfido Saeco aliquid in Typographia, sed successu admodum infelici. qui ultra 1000. Florenos, ita me D.Eus amet, ibi perdidit; quæ res me adhuc non parum premit. Et inde edoctus sum, melius esse, ut quis-que sue vocations officii vacet. Sed & his vacare, Collegique Juridica privata Amstelodami. Gerh. Joh. Vossii & Casp. Barlizi sive, aperire, A. 1632. aggressus, ne tantum quidem, uti in eadem conquiretur Epistola, lucri percepit, quantum inopie depellenda sufficeret, Morfioque proinde benignitatem nummorum indigus aliquoties imploravit, ac de Professione insuper apud Batavos obtinenda, religionis, quam profitebatur, Lutheranz intuitu, A. 1634. adhuc desperavit. Postquam vero ad Reformatos transierat, & Doctores titulo erat potitus, Juris professionem in Gymnasio primum Amstelodamensi, teste Henr. Ludolpho Benthemio (1.) (ipse enim in vitz suæ historia nullam muneri hujus injecit mentionem), ac deinde A. 1637. in Darentiensis, Mart. Schickardi successor d. 3. Jul. electus, imprevit, formulæque consensum in religione d. 8. Aug. subscripsit. Cujus cum Reçtoratu, decennio post, A. 1647. fungeretur, in novellam inde Academiam Hardervicenam a Geldriz evocatus est Ordinibus, ejusque M. Martio A. seqv. 1648., & Antecessor constitutus primarius, & Reçtor Brabevtaque Candidatorum Doctores Juridici primus, electus. Super-stes illic J.Ctus hic, in elegantioribus etiam præclare versatus studiis, fuit A. 1669., sed non multo post, ut credo, vivis excessit. Quæ de illo hæcenus narrata sunt, ipsiusmet de vita sua relationi, in Jac. Revis *Davemian illustrata* p. 708. 707. exhibitz, & Epistolis duabus ad Joach. Morfium *avæssæ*, paulo post memorandis, debentur.*

Conf. de illo Franc. Martini *Epistolæ ad amicos* p. 524., Corn. a Beuheim *Bibliograph. Juridico-Politicam* p. 45., ac præfatum Appendicem Vitz Joh. Frid. Gronovii Germanicz, Hamburgi A. 1723. *avæssæ*, a D. Nicol. Wilckenio editæ, p. 112-124.

De Aegidii a Lancken ad illum Epistola jam est dictum.

Joh. Kirchmanni Syntactica ad Gerh. Joh. Vossium, quæ huic nostrum A. 1627. commendavit, in Syntagmatica Epi-stolarum Vossianorum Londinensis *Appendice*, num. 79., p. 47. 48., Vossii autem ad Christenium unita, A. 1640. exarata, in ipso Syntagmate, num. 275., p. 277. 278., occurrit.

Casp. Barlizi in nomen ejus Tetrastichon in *Albo* Joach. Morfii MS., fol. 601., offendit.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Tabulæ Institutionum Imperialium, Amstelod. 1632. in fol.
Collegium Juridicum, XVIII. Disputationibus Institutiones fustis explicans. Darentiz 1638-1643. in 4.
Exercitationes XVI, Juridicæ ad IV. Libros Institutionum Imperialium. Accessit, in usum tyrorum, Elementorum Juris Compendium, & Or. de ortu ac progressu Jurisprudentiæ. Darentiz 1640. in 8.
Tr. de Obligationibus in genere. Darent. 1640. in 4. (*Catal. Elzev.*)

Z 2

(1.) P. II. des Holländischen Kirchen- und Schulstaats, c. 1., p. 29.

Insigniores

- Insigniores ex jure univerſo Poſitiones, Daventr. 1643. in 4.
 Diſp. de Traditione, frequentifſimo acquirendi modo. Dav. 1643. in 4.
 Diſp. de quereſa in officioli Teſtamenti, & Legitima. Dav. 1644. in 4.
 Diſp. de Uſufructu. Dav. 1644. in 4.
 Diſp. de Pignore & Hypotheca, Dav. 1645. in 4.
 Diſp. de Uſucapionibus & longi temporis præſcriptionibus, Dav. 1645. in 4.
 Diſp. de acquirenda vel amittenda Hæreditate. Dav. 1645. in 4.
 Diſp. de Donationibus, Dav. 1645. in 4.
 Diſp. ad L. *Contrarius XXIII. de Reg. Jur.* Dav. 1646. in 4.
 Diſp. de Inutilibus ſtipulationibus, Dav. 1646. in 4.
 Philomathia, ſeu Or. Inaug. de diſcendi cupiditate, quæ ſola eſt optima ratio vivendi, ad nobile illud Pomponii ef-
 ſatum, L. 20. D. de fideiſcomm. *libert.*, habita Daventrix, cum A. 1647. Reſtoratum ſubiret, Dav. 1647. in 4.
 Diſp. de Commodato & depſito, Dav. 1647. in 4.
 Diſp. de Fidejuſſoribus, Dav. 1647. in 4.
 Diſp. de Sponſalibus & matrimonii, Dav. 1648. in 4.
 Diſp. de Locatione ac conductione, & jure Emphyteutico, Dav. 1648. in 4.
 Diſp. de Tutela & curatione, Dav. 1648. in 4.
 Diſp. de modis tollendi obligationes, Dav. 1648. in 4.
 Oratio in Acad. Hardervicenz inauguratione habita, cum duabus aliis Georg. Hornii & Corn. Tollii (ſub tit. *Inau-
 gurationis Academiæ Ducatus Geldriæ*), excuſa Hardervici 1648. in 4.
 Diſp. de Tranſactionibus, Hardervici 1648. in 4.
 Oratio Hardervici recitata, cum primum Reſtoratum d. 13. Apr. A. 1649. deponeret. Ib. 1649. in fol.
 Diſp. de Uſufructu, Harderv. 1650. in 4.
 Diſſertationes de jure Matrimonii, quibus ſelectæ aliquot quæſtiones de Sponſalibus, nuptiis, jure dorum, pactis
 dotalibus, communione bonorum inter conjuges, & divortii, ad hodiernum uſum illuſtrantur. Hardervici 1651. in 12.
 Reſcuſe (*juxta Catalogos quosdam*) Arnheimi 1663. & 1668. in 8.
 Matthæi Weſembecii Commentarii ſeu Paraſita in Pandectas & Codicem Juſtinianum, ab Arn. Vinnio aucta, &
 Reinhardi Bachovii in illa Notæ & Obſervationes, nec non Weſembecii Tr. de Feudis; junctum ab illo edita. Am-
 ſtelod. 1669. in 4.
 III. Epistolæ ad Gerh. Joh. Voſſium, A. 1640. & 1641. Daventria ſcriptæ, in *Epistolarum Voſſii*, Londini A. 1690.
 in fol. edituræ, *Appendix, num. 305. 310. p. 202. 204. 205. 214. 215.*, obviæ.
 Epistolæ duæ ad Joh. Kirchmannum, Leida A. 1628. & Andegavo A. 1629. ſcriptæ, & in *Appendice Epistolarum*
 Marqv. Gudii (Ultra) A. 1697., *num. 227. 228. p. 201. 292. 293.* editæ.
 Carmina varia, ſeorſim (*teſte Joach. Morſum in Albo MS. f. 601.*) publicata.

INEDITA.

Dux Epistolæ, Carmenque Jambicum elegans Encomiaſticum, A. 1634. ad Joach. Morſum ſcripta, quæ in *Albo*
 hujus MS. (apud V. Cl. Jac. a Mellen, Paſt. Lubec., mihi viſo), f. 600-604., ſuperſunt.
 Opus Harmonicum inſigne, ex diverſis Sophorum ſcriptis, de illorum lapide, ejusque Praxi ab ipſo collectum, &
 a Morſio *ibid.* f. 601. commendatum.

ANDREAS CHRISTIANI, (Andreas Chriſtophorus perperam vocatur in Joh. Rhodii *Bibliotheca Medica*,
 H. Conringii *Introductioni in Art. Med.* adjecta, p. m. 111.) Ripis Cimbrorum A. 1551., patre Chriſtiano Severinio,
 matre vero Catharina Andrez, natus, in ſchola patriæ annos ſedecim, in Academiâ autem Hafnienſi octo egegit, non
 præceptoribus tantum ſuis in arte Medica, Joh. Pratenſi & Joh. Franciſco, ſed & cæteris gratiſſimis Profeſſoribus, qui
 laurea ornato Philoſophicæ Regiæ Communitatis *ſcholarum* contulerunt, & ad externos deinde abeunti ſtipendium a Fri-
 derico II., Monarcha Danico, liberale impetrarunt. Hoc inſtructus, Wittebergæ (quæ Magiſtri eum ornavit titulo)
 biennio, Jenæ (quæ Joh. Schröteri illum vitæ Auditorem) totidem annis, ac denovo Wittebergæ, ob exercitiâ repetitæ
 Anatomica, altero vixit biennio. Hinc in Italiam profeſſus, Profeſſoribus Acad. Patavinæ Medicis, & hos inter, Vi-
 ctori præſertim Trincavellio (cujus ſcripta quædam lucem, eo curante, viderunt), ſe applicuit, ac tandem, gradu Do-
 ctoris Baſileæ A. 1583. potitus, in patriam, ut, in Profeſſione Medica Hafnienſi, juſſu Nicol. Kaafii, Cancellarii, Pro-
 feſſorum literis reliquorum ſibi oblata, Joh. Franciſco, Civi ſuo ac Præceptorî, ſuccederet, poſt iter decennale, A. 1584.
 rediit. Munere hoc per annos XVII., ac ſimul Reſtoratu Academico A. 1590. 1591. & 1600., regique Communitatis
 Oeconomia ab A. 1595. ad 1602., præſare functus, ipſum Jacobum VI., Scotiæ Regem, Principum coſorum
 eruditifſimum, Hafniam A. 1590. profeſſum, Lectionum ſuarum habuit auditorem. Exercitiâ Anatomica, publice
 inſtituta cadaveris virilis diſſectione, primus in Daniam introduxit, ſed evenit, ob ſiniſtram popularium (hæc, quo-
 rum palmarum reliquis aliquando gentibus erant præcepturi, tunc averſatorum) de iſi opinionem, adeo inſelici, ut
 conviviſſe honeſtiorum, ad ſectioſes illas inepte nauſeantium, ferme ſit excluſus. A. 1602., Kal. Maji, Hafnia reliſta,
 Præſecturæ in Seelandia Soranz, & ſcholæ Canobii Sorani illuſtris Ephoriz, a Chriſt. IV., Rege, admotus, utraque
 quadriennio diutius adminiſtrata, d. 26. Nov. A. 1606., æt. 55., Sorz morbo obiit Pleuritico, & exuvias ſuas templo
 reliquit oppidano. In quo ab uxore ſuperſite, Abigæle Svaningæ, Johannis filia, Monumentum illi erectum eſt E-
 pitaphium, cujus inſcriptionem, præter Vindingium, mox laudandum, Laur. Aſſerous (1.) exhibuit. Vitæ ejus Hiſto-
 riam Eraſmi Vindingii *Academia Hafnienſis* p. 152. 153. 154., & Thomæ Bartholini Sen. *ſiſta Medica Hafnienſis*,
 Loc. XV., p. 146-147., ſuppeditarunt.

Conferri de illo poſſunt Claud. Lyſchandro *Catalogus Scriptorum Danicorum ævædoſæ*, *lit. A.*, Pauli Freheri *The-
 ſaurum Erud.* p. 1320. 1321., Hehn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1606., Ant. Verdieſii *Supplem. Biblioth.*
Gernerii p. 7., Contr. Aſclaci *Chronologia*, *Orationi Jubilææ addita*, ad A. 1584., Thom. Bartholini *Diſſert. de Med.*
Dan. Doneſti p. 361. 370., Alb. Bartholini Tr. de Scr. Dan. p. 4., meaque ad hunc *Hypomnemata* p. 118. Joh. Ant. a
 Linden *Lib. de Scr. Med.* p. 26., & Georg. Abr. Merclini *Lindemius renovatus* p. 41. 42.

E quibus Lyſchandro Vir audit in ſeculari Philoſophia, & utraque Medicina, longe doctiſſimus, in perſcrutandis &
 inveſtigandis ſimplicium & herbarum naturarum facile ſua ætate ſagaciſſimus, ingenio excellens, viſa & moribus
 manſuetus, in Politicis inſuper induſtrius & circumſpectus; Vindingio autem (f. c.) Vir experientia inclytus, doctrina
 ſelectis,

(1.) in Inſcriptionibus Seelandicis, *lit. G. c. a.*

celebris, morum facilitate omnibus gratus, prudentia civis spectatus, artis Medicae usu felix, quodque illo ævo rarum, Anatomicis exercitiis deditissimus.

SCRIPTA LATINA.

Disputationes duæ: 1. de Somno & vigilia; 2. de Comate seu Cataphora: Cum adjuncta Quæstione: Sitne pestis morbus contagiosus? Basileæ 1583. in 8.

Enchiridion Medicum de cognoscendis curandisque externis & internis humani corporis morbis, ex Viët. Trincavelli Prælectionibus de compositione Medicamentorum atque morbis particularibus confectum. Basileæ, ap. Oporinum, 1583. in 8. Recusum (*testibus, præter Catal. Nund., Jfr. Spacio in Nomencl. Scr. Med. p. 96., Draudio in Bibl. Claf., & Lindano de Vindingio l. c.*.) cum Tractatu de febribus, decepto e Trincavelli Prælect. in Galenum de differentiis febrium, & Lib. I. Curativæ ad Glauconem, opera Joh. Frid. Werdenbergii, ibidem, ap. Lud. Königinum, A. 1607. in 8. Expungi ex eo nonnulla jubet Ant. Sotomajoris *Index Expurgatorius Hispanicus* p. 14.

Theses de Medicina. Hafniz 1588. in 4.

Theses de Sanitate. Hafniz 1590. in 4.

Programmati in exequiis Pet. Haggei, Log. Prof., A. 1591., D. Andr. Kragii, Phys. Prof., A. 1600., Chr. Valkenædorsii, Aulæ Magistri, A. 1601., & Joh. Aurifabri, Philof. Prof., A. 1602., propofita, & a Vindingio l. c. p. 104. 145. 156. 448. allegata.

Oratio Parentalis Friderico II., Daniz Regi (*refse Vindingio l. c. p. 12.*), habita, sed haud edita.

M. ANDREAS CHRISTIANI ARRABOENSIS, Kiöbingæ, Arroæ, Ducatus Slesvicensis Insulæ, a qua agnomen addidit, oppido, d. 2. Jan. A. 1587. natus, Concionator initio Christiani IV., Daniz Regis, in arce Hafniæ fuit aulicus, deinde Pastor, ab A. 1616., in urbe eadem Nicolaitanus, & ab A. seqv. 1617., Ifaci Gronbeccii, in Episcopatu Norwagie Nidrosienfi, Successor. Quo cum, A. 1622., M. Augufto, fententia Ordinum Norwagiecorum, in Comitibus Bergenfibus, Christiano IV., Rege Daniæ, præfente, lata, & deinde excufa (V. Nicol. Heidvaderi, a quo *Andreas Fræbo* vocatur, P. II. *Sylve Chronologica Circuli Baltici*, ad A. 1622., p. 316. 317.) excidisset, Oppidi in Seelandia Danica Wordingburgensis potitus Pastoratu, illic d. 7. Mart. A. C. 1637., æt. 51., vivis excessit. Multum ei Dania debet, ob Poëfin lingvæ vernaculæ a pristina simplicitate ac fignallore vindicatam, metrisque venustis ac concinnis eidem, quem reliqvæ gentes Europææ suis conciliarunt Idiomatis, notiori affvefctam. In quo perquam fane laudabilis infuturo Torchillus poetæ, Bordingus, Kingovius, Wormius, aliqvæ, vestigiis ejus feliciter infutierunt. V. de illo Pet. Refenii *Inscriptiones Hafnienses* p. 143., & *Indicem III. Biblioth. sue*, Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan.* p. 4., meoque in *illum Prælogomena*, §. 35., p. 55., & *Hypomnemata* p. 158. 159., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1637., Conr. Aslaci *Chronologiam, Orationis Jubilee additam*, ad A. 1617., & *Nova Lit. Lubecenfis*, M. Jan. A. 1708., p. 32.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus Sen. (*in Addit. ad Differt. de Med. Dan. Domest. p. 522.*) ita de illo: *In vernacula lingvæ Poëf. post Arraboenfem, Andr. Bordingus hodieque triumphat.*

Alb. Borrichius (*in Differt. de Poëtis* p. 174.) illi laudem Poëfæ Danicæ primum excultat, & locum inter Poetas patriz recentiores principem tribuit.

Joh. Olavius (*in Elegia de Poëtis gentium fingularum vernaculis potioribus*, Pet. Syvii *Grammaticæ Danicæ* A. 1685. præfixa) hoc cum versu celebrat:

Arraboenfis vocat magna olim laude coturnus.

Henn. Wittenio (l. c.) *Poeta audit in patria lingvæ facundissimus, Lubecenfibus autem (l. c. p. 32.) Poeta vernaculæ lingvæ excellens, qui in hac arte faciem veliquis præferrebat.*

SCRIPTA DANICA EDITA.

Relatio de Christiani IV., Regis Daniæ, Victoria de Svecis Smalandica, Pærtatione Danicum, A. 1611. in 8.

Epicedion in obitum Annæ Catharinæ, Reginz Daniæ, Hafniz 1612. in 4.

Song Davids Pfalter fanguis ubi, five Metaphrafis Pfalmorum Davidicorum Danico-Rythmica, ad 100. Melodias. Hafniz 1623. in 12., Ib. 1627. in 18., Ib. 1650. in 8. & 1673. in 12. Commendat hanc Borrichius l. c., *Pfalms feliciter ab eometris illigatos esse Danicis* judicans.

Sermo Funebris in exequiis Elifab. Rosenfpariz habitus. A. 1627. in 8.

Gvith. Sallustii Bartafii Hexæmeron, seu sex dierum Creationis opera insignia, Metris Danicis reddita. Hafniz 1641. & 1661 in 4. De his ita Borrichius l. c.: *Hexæmeron Bartafii Arraboenfem majestate nostratis diffionis promodum vici. Heptæmeron*, seu Supplementum ac Continuationem hujus Hexæmeri, Nicol. Andrez, Nidrosienfis, Danicæ, testibus aliquor Catalogis, Hafniz A. 1676. in 4. edidit.

Offa reditiva, seu Homiliz XV. Daniæ in Cap. XXXVII. Ezechielis. Hafniz 1681. in 4.

Carmina Danica complura, præsertim Sacra, diversis feorfim temporibus edita.

FRIDERICUS CHRISTIANI, Sunderburgo Allensfi, d. 9. Dec. A. 1642. natus, oppidi patrii, ab A. 1671., Reçtor Scholasticus, & ab A. 1682., Ecclesiastes, quinqvagenarius M. Nov. A. 1692. æt. 50. defunctus.

Disp. de Secta Loquentium apud Arabes, ad Moïfis Maumonidis *Moreh Nevochim*, P. I., c. 71. & seqq., Præfide

Joh. Ad. Scherzero, Pp. Lipf. 1654. in 4.

Disp. de Habitibus naturalibus Intellectus & Voluntatis, ac influxu eorum, Præfide M. Casp. Habermanno, Frifio, Rofthochi 1663. in 4.

Schediasma de Gerundiis (*Construccionem illorum cum Accufativo, & probatis Scriptoris, affruens*). A. 1680. in 4.

Geiprehtigt über Eleonora, gebohren Fürstin von Anhalt-Zerbst, Herzog Fridrichen zu Holstein-Storburg Wittve, außf. Tim. I. 15. Plonæ 1681. in 4.

M. LAGO CHRISTIANI, Ripensis, Christ. IV., Regis Daniæ, Alumnus, quem lingvarum Hebraicæ, Chaldaicæ, Syriacæ & Arabicæ, sapientieque Philosophicæ omnigenæ, peritissimum fuisse, Joh. Rud. Lavaterus, Tigurius (*in Carmine Thestus ejus adjecto*), testatur.

Theses Philosophicæ miscellaneæ, pro gradu Magisterii, Præfide Rodolpho Goclenio, propofitz, Marp. 1600. in 4.

CHRISTIANUS AUGUSTUS, Dux Slesvici & Holstatiæ, &c., Friderici, Ducis Holstati-Norburgi, filius, ex Eleonora, Rudolphi, Principis Anhaltini, gnata, filius (1.), Norburgi in Insula Allensfi d. 20. Apr. A. 1639. (1.) in

(1.) Reliquos ejus majores paternos V. in C. Danewerthii *Chorogr. Cimbr.* P. I., c. 2., p. 8. 16., & P. II. c. 7. p. 101., ac Phil. Jac. Spenceri *Syllog. Historico-Geologica* p. 171. 174., materuos vero in eadem *Syllog. Spenceri* p. 311. 414.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

A a

MATTHIAS CARNARIUS, Slesvicensis, Joh. Carnarii Senioris, Archiatri Holfato-Gottorpiensis, itidem filius, Medicinæ, ductu Bernh. Paterni (cujus animum in se vere paternum, in *Ep. Dedic. Disp. Inaug.*, ei inscriptæ, deprecavit), caterorumque Hygiez Mystrarum, Patavii excolta, Doctör Basileæ, M. Majo A. 1689., creatus, Praxi ejus, in eodem, quo Parens erat functus, officio aulico Gottorpiensi, a Joh. Adolpho, Duce Holfatico, sibi commissio, circa A. 1620., inclauit. Moribundus Bibliothecam, scripta sua Medica, & pecuniarum partem haud exiguum, fororis nepoti, sibi *epuripus*, Matthiz Claufenio, Kaloniensi, Medico usbis patriz & Holfatiz totius deinceps eximio, ut sibi *epuripus* arti animum applicaret salutarè, auspicio laegavit. V. Matth. Burchardi *Sermone in obitum Claufenii fanebrem* p. 76.

(D. Andr. Libavii, Medici Coburgensis, Epistola ad eum in *Parte Epistoliarum Libavii Medico-Chymicarum tertia* occurrit.)

Theses Inaugurales de forma & qualitate victus Februm putridarum in genere, d. 22. Maji propositz. Basileæ 1589. in 4.

ANDREAS CASSIUS Senior, Slesvicensis, Andreæ, Secretarii Ducalis, & Sophia Vesteris, Flensburgensis, filius, & Christiani, Ministri aulæ Eutinensis primarii (*infra celebrandi*), frater, Med. Doctör (Leidæ A. 1632. creatus) & Practicus in urbe Hamburgensi felicissimus, simulque Johannis, Ducis Holfatiz & Episcopi Lubecensis, Archiater, Testamenti sui a Joach. Jungio, Philospho Hamburgensi, A. 1657. designatus Executor (1.); Filii cognominis, Medici itidem Lubecensis, ex uxore Gerrudi, M. Nicol. Staphorstii, Ecclesiastæ Petrini, gnata, parens. Ex inventis ejus, quibus non minus, quam singulari morbis medendi peritia ac felicitate, famam sibi peperit insignem, Medico-Chymicis, Essentiam Bezordiam Joh. Dan. Major (nunquam hanc se, in peste curanda, fessisse perhibens) (2.), Vitrum autem rubrum, sive Rubinum artificiale, ope auri itannique confectum, Goffr. Gvith, Leibnitius (filio nostri hoc inventum perperam tribuens) (3.), Joh. Joach. Becherus (4.), Car. Frid. Lochnerus (5.), alique, publice depreciantur.

Joh. Dan. Major his eum ad filium verbis (*sub finem Disp. de febre artificiali*) celebrat:

O generosa tui, veneror quem, Patris imago,

Quemque Hamburga potens, ob sua facta, colit;

Miscellanea Medico-Chymica, Præfide D. Georg. Mochingero. Lipliz 1629. in f. pat.

Disp. Inaug. de Miscellaneis Medicis. Lugd. Bat. 1632. in 4.

ANDREAS CASSIUS Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, filius patris, Med. Doctör & Practicus Lubecensis celeberrimus.

Disp. de Febre artificiali, Præfide D. Joh. Dan. Majore. Kilonii 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Triumviratu intestinali, cum suis effervescentiis. Groningæ 1668. in 4. Huic Matthias Palfenius, Hamburgensis, Med. D., ut *Disp. suam Inaug. de vitris Humoribus*, A. 1666. editam, & in illa, uti credebatur, impugnata, vindicaret, dissimulato nomine, *Epistolam Amici ad Amicum*, qua *Cassiana Disputatio de Triumviratu intestino-rum examinatur*, Amstelod. A. 1668. in 4. excusam, reposuit, V. Placcii *Tr. de Scr. Anon.*, c. 3., p. 29. 40., & T. & Theatri *Anon. & Pseudon.*, c. 4., p. 243.

De extremo illo & perfectissimo naturæ officio, ac principe terrenorum sidere, Auro, & admiranda ejus natura, generatione, affectionibus, effectibus, atque ad operationes artis habitudine, Cogitata, experimentis illustrata, Hamburgi 1689. in 8. A Georg. Ern. Stahl (T. I. *Observ. Lit. Halensium*, Obj. 18., p. 275.) *Transitus* vocantur admodum elegans, & ab Autore quoque *Genius Chemicus*, A. 1690. editi (J. L. Hannemann, *quædam tamen non ad normam Philosophia Adeptæ conscripta*, in eis deprehendisse sibi visio), c. 3., p. 15., commendatur.

ANDREAS CASSIUS, Joh. Fil., Slesvicensis,

Tumulus Johannis, Episcopi Lubecensis, Ducisque Slesv. & Holf., Poemate Heroico celebratus, Lubecæ 1655. in fol.

Disp. de Æquitate, Præfide Sam. Rachelio. Helmstadii 1662. in 4.

ANDREAS CASSIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria circa A. 1716. Practicus.

Disp. Inaug. de Pleuritide exquæta. Groningæ 1706. in 4.

CHRISTIANUS CASSIUS, Slesvicensis, d. 8. Jul. A. 1609. in lucem editus, Patrem habuit Andr. Cassium, Pölnavia Pomeranum, Joh. Adolpho, Ducis Holfato-Gottorp., Secretarium (d. 6. Aug. A. 1618. mortuum) (6.), Matrem vero Sophiam Vesteriam, Flensburgensem: quo pari conjugum se nullum, vel pietatis infuscat studiofius, vel verbi divini amanti, unquam vidisse D. Christ. Sledanum, Past. Slesvic., fatebatur. Post finita studiorum in ludo patrio Gymnasioque Hamburgensi tyrocinia, A. 1628. Lutetiam profectus, non linguam solum addidit Gallicam, sed in Philologia etiam, Historia & Politica, insignes, duce Pet. Bertio, fecit progressus. Hujus commendatione Hugoni Grotio *res natus* innouit, qui in familiam suam adscitum integro illic detinuit quadriennio, & affectu vere paterno profectus, ad interiora literarum adyta Hodegum se ei adeo præbuit fidelem, ut potissimum se eruditionis partem Grotiano debere convicti nosse nunquam dissimularit. E domo tanta, communi orbis literati oraculo, Leidam digressum cupide sine amplexu uterque Heinrius, Barlæus, Scriberius, Cumæus, Hugenius, & Claudius inprimis Salmasius, qui, in literis ad Grotium, patriam repetenti A. 1633. commissis (7.), his ejus verbis injecti mentionem: *Cassius vester, & jam noster, tibi plus a referret*. Reducem Johannes, Dux Holf. & Episcopus Lubecensis, Princeps eruditus, ministris consensum suis adscripsit, frater autem hujus, Fridericus, Dux Holfato-Gottorp., Dresdensis comitem elegit itineris, in quo Witebergæ Aug. Buchneri familiariter noster innouit, sed Professionem, quæ offerebatur, Academici recusavit (8.). Witebergæ, permisso Principis, Leidam, & inde, post menses aliquot in amicorum veterum transactos convictu, Hafniam, Fridericum denuo comitatus, A. 1634. excurrit, & pompam nuptiarum Christiani V., regni Danici hæresis, diserte paulo post sermone a se descriptam vernaculo, coram spectavit. Hinc reversum Johannes, Episc. Lubec., aulæ suæ postliminio vindicavit, & A. 1634. ad finem vergente, Cameræ Secretarium, A. 1638. ejusdem Consiliarium, ac tandem A. 1644., post Mart. Gerdesii (cui in thoro quoque noster successit) obitum, Cancellariz Directorem & Consiliarium intimum, constituit. Suprema hac dignitate aulica, post Johannis etiam, A. 1655. defuncti, excessum, successorum, Christiani Alberti & Augusti Friderici, Ducum Holfatorum, beneficio, in urbe Eutinensi

(1.) V. Mart. Fregelii *Vitam Jungii*.

(2.) in *Defunctio Chirurgia infusoria* p. 269. (3.) T. I. *Miscellaneorum Acad. Scientiarum Berlinensium* p. 24. (4.) in *der Rürchen Weisheit* p. 47. 50. (5.) in *praefat. Tr. vom Ielctzen Willen*, lit. c. 1. 5. (6.) V. D. Christ. Sledani *Serm.*

Fam. Germanicum, ex *Ep. LVII. l. 2. ei habitum*, ed. Slesvigæ A. 1618. in 4. (7.) V. *en in Append. Epistoliarum Grotii ad Gallos* p. 477.

(8.) V. Verrius, & Zsch. Lundii ad eum *elogia* mox recitandos.

(cujus Aedis Cathedralis Decanatum itidem obtinuerat), quoad vixit, est gavisus, & a singulis, ob fidem & dexteritatem, magno habitus in pretio. Inter legationes, quas obiit plurimas, eminent Osnabrugensis ad Panegyrim A. 1647. & 1648. Irenicam, Ratisbonensis ad Comitā A. 1653. Imperialia (in qua Episcopis Lubecensibus jus sedis ac suffragii in Senatu Principum, contra adversariorum molitiones, asseruit, & a Ferd. III. Imp., ad colloquia aliquoties est admittus, Comitibusque Palati Lateranensis, & S. Rom. Imperii Exempti, dignitatus ornatus), Salisburgensis A. 1653. ad Paridem Archiepiscopum, Brunsvicensisque & Lüneburgenses ad comitā Circuli interioris Saxonicū, A. 1649. 1652. 1654. & 1663. indicta. Domi, in iudiciis, quibus praeerat, publicis, litigantibus concordiam & mutuam offensionum oblivionem plerumque favebat, fapiusque facundis & gravissimis sermonibus perfradebat (1.). Eruditionem ejus multiplicem (quam monumentis librariorum ambitiose ostentare noluit) qui propius cognoverant, Cassii cognomen, Apollini a Menandro tributum, optime ei convenire judicabant (2.). & æmulum quid portentose Grotii (e cujus disciplina prodierat) doctrinæ in illo venerantur: qui autem munificentiam illius in literarum cultores rarissimam erant experti, alterum Mæcenatis adjungendum isti esse arbitrabantur. Joh. Wilh. Petrus (3.) certe affirmare non dubitavit, si omnes, quorum studiis ægris toties fuis ille beneficiis animam inspiraverat, & variis locis in Cimbriam confluerent, novam excitatamque Academiam Casianam. Tres habuit conjuges, & quarum prima, Margareta Elisabetha, D. Theod. Buffi, Cancellarii Cimbriæ provincialis, filia unica, A. 1638. ducta, geminam quidem sexus utriusque prolem sustulit, sed, intra bimestre spatium, A. 1641., cum matre, amiser, & secunda autem, Anna, Hier., Lüneburgii, Senatoris Lubec., gnata, & Mart. Gerdesii, Antecessoris, vidua, A. 1644., tertique Margareta, Hieronymi a Dorne, Consilarii Elect. Brandeb., Præfæctique Möllensis, filia, A. 1674. in thorum adfecta, nullos plane suscepit liberos. Ultimo vitæ tempore, omni librorum profanorum lectione sibi interdixit, & in Evchologis unice occupatus, Hymnum Davidis XXXIX. (cujus comma XIII. sermoni funebri, sibi habendo, destinaverat, quotidie recitavit, cumque hoc pacto ad mortem se præparasset, & bonorum partem templis, scholis æ Prochoropheis, legasset, reliquorum autem viduam ex asse scripsisset hæredem, d. 6. Oct. A. 1676., æt. 67., xvi sui terminum fatalem attigit. Plura de illo suggeret Syntagma monumentorum in defuncti honorem parentium, Plönæ A. 1676. in fol. excusum, in quo exhibentur: 1. Christoph. Rodazii, Past. Eutin., *Evangelium* piorum, seu Sermo Fun. c. Pf. XXXIX. 13. Germanicus, vitæ auctus historia; 2. D. Christ. a Stöcken, Conc. Aul. Eutimensis, *Was ist? oder Cönsigtes Ehrengeädtniß* (scor. sim Glückstadii A. 1679. in 12. recufum); 3. Frid. Cogelii, Conrect. Eutin., Melpomene Casiana Præfæta, seu Poema de vita nostri Cholimbecensis; 4. Joh. Georg. Pelliceri, J. U. L. & Confil. Lauenburgii, Elegia funebri; 5. D. Joh. Wilh. Petrii, Lubec., Inscriptio sepulchralis perelegans; 6. Dav. a Brügge, Subrect. Lubec., Lessus Heroicus; 7. Herm. Lebermanni, Ecclesiastæ Lubec., Carmen funebre vernaculum; 8. Epicedia aliorum complura.

Altare magnificum, fuis ab eo sumptibus in templo erectum Eutizeni, D. G. Morhofius, in *Hecatombe Phaleucorum ad aram Casianam* (in *Horis subversis Poeticis* p. 7-10. obvia), & Frid. Cogelii, in *Facie ære novæ, a C. Cassii in æde Michaelitana Urbini erectæ, Matrice delineatæ*, Lubecæque A. 1668. in fol. edita, celebrantur.

Conf. de illo D. G. Morhofii *Cassii Christianum*, Poema de sui ipsius tyrannicidio Jambicum, ad nomen ejus alludens (in *Autofched. Poet. p. 2-6.*), Vinc. Fabricii varia ad eum carmina (L. 4. *Eleg.* n. 2. 7. & 12. p. 82. 89. 99., in *Miscell. p. 144. 145. 148.* & alibi), Justii a Vondel Epigrammata duo Belgica, alio ipsius, cum Hug. Grotii adhuc esset minister, inscripta (in *Poematis Belgicis, Leovardie A. 1658. editis*, p. 103.), & Frid. Cogelii *Cassii Musarum Urbini-dum primitias*, in laudem ejus Ratzeburgi, A. 1671. in 12. publicatas.

Hug. Grotii Epistolæ (quarum numerum in Bibliotheca ejus delituisse majorem nonnemo retulit) tres solæ, ad eum d. 10. Sept. A. 1638., 1. Jun. A. 1640. & 12. Dec. A. 1642., scriptæ, in Editione Grotianarum Amstelodamensi, A. 1687. in fol. excusa, num. 1024. 1371. & 1582., p. 482. 623. 711., sunt publicatæ. (Epist. 1579., qvæ ead. p. 711. occurrit, nomenque Cassii perperam præfert, ad Dionys. Petaviū em exarata.)

Marqv. Gudii una ad illum, inter Gudianas (Ultraj. A. 1697.), num. 11., p. 13., prodit.

Addantur his Epistolæ Encomiastico-Dedicatoriæ, quibus ei inscripserit Joh. Henr. Meibomius *Schediasma de usu flagrorum in re Medica & Venerea* (paulo post memorandum), & C. Pedonis Albinovani duas in obitum Mæcenatis *Elegias*, cum notis, ad calcem *Mæcenatis* sui, Lugd. Bat. A. 1653. in 4. editas, D. Dan. Liptorpius *Copernicum redicivum* (Lugd. Bat. 1653. in 4.), Joh. Dan. Major *Hadriam gloriosam, seu spicilegia duo de laudibus Veteriarum* (Kil. 1665. in 4.). D. G. Morhofius, *Librum Funerum* (Kil. 1667. in 8.) & *Mænes Fabricianus* (ib. in fol.), ac Christ. Kort-holus *Papam Schismaticum* (ib. 1669. in 4.).

EL OGIA.

Vinc. Fabricius, in Elegia ad eum nuptiali (*Lib. IV. Eleg. n. 12.*), ita de illo:

Virtute emeruit fortunam Cassius omnem;
Cedit, & hic livor nil sciat esse suum.
Grotius ingenium produxit, & omnia fecit,
Illustrem juveni pretulit ille facem:

De laribus tantis egressum provocat aula;
Non aliam poterat dignus ire domum.
Occurrit Princeps, meritisque æquavit honores;
Crescere non alio debuit ille modo.

Zachar. Lundius, in Elegia, Relationi ejus de nuptiis præfixa regis, & *Lib. II. Elegiarum Vinc. Fabricii*, p. 72., recu-
git, his illum compellavit Elegis:

Cassi, cui præ me ridet fortuna beato
Sidere, & egregis Pallas amica viris,
Cum patre Grotiale natus quem Grotius arsit,

Et pater Heinßades, Heinßadesque minor,
Quem Franci Belgæque sibi, Cimbrique, reposcunt,
Quem primum voluit Leucoris esse suum.

D. G. Morhofius autem (in *Hecatombe cir.*) sequentibus Hendecasyllabis:

Cassi splendide, magnæ, doctæ Cassi,
Cui nomen pietas & ipsa Virtus,
Et Phæbus dedit, & novem sorores,
Aureosque Charis benigna mores,
Consignaque animam, reconditæque

Mentis robur & indolem, Minerva;
Quem natum placidis tuens ocellis
Augusti Themis impediit alnis,
Et majoribus educavit ausis.

Joh. Henr. Meibomio (in Ep. Ded. *Elegiarum Pedonis*) Virorum audit summus, & literis elegantioribus inter pri-
mos imbutus; Aug. Buchnero (in Ep. ad Matth. Hæum, P. III. Epp., n. 31., p. 69.) Juvenis non modo egregie jus civile,
sed & humaniorum literarum cum paucis, doctus, Marqv. Gudii vero (in Ep. cit. ad eum) Vir maximus. Joh. Dan. Major
(in Ep. Ded. *Hadria gloriosa*) animum illi tribuit celo deductum, & consummata veram selectissimam peritia
imbutum.

(1.) V. Joh. Wilh. Petrii *Inscript. funebren.*

(2.) V. Chr. a Stöcken *Cassii Ehrengeädtniß* p. 44.

(3.) L. 4.

SCRIPTA PAUCULA PROPRIA.

Oratio, in Augusti Friderici, Episc. Lubec., inauguratione, A. 1666. habita, quam edere, a multis licet rogatus; noluit.

Epistola brevis Encomiastica ad D. Christ. Kortholtum, Theol. Kilon., ab hoc Tr. suo de *Columniis Paganorum in veteres Christianos*, Kil. A. 1668. in 4. edito, prefixa.

Relation von dem Hochfürstl. Beulager Christiani V., Prinzen zu Dänemark, mit Frau, Magdalena Sibylla, Herzogin zu Sachsen, Was, bey wechendem solchem hohen Freudenfeste, M. O.Ö. A. 1634., zu Kopenhagen, auf dem Königl. Hause, in der Stadt, ist vorgangen. Hamb. 1635. in 4. Schediasma Epitolicum ad *adversarios*, cujus Cassium esse Autorem, literarum nominis initiales C. C., præfationi subjectæ, prefixaque amicorum, And. Cassii, Henr. Vagetti, Zach. Lundii & Vinc. Fabricii, carminibus quibus Fabricianum in *Libro ejus Poem. Miscell.*, p. m. 148. 149., etiam legitur, ostendunt, & Placcius etiam (*T. I. Theatri Anon.*, c. 11., p. 404.) observavit.

ALIENA, AB EO EDITA.

Augusti Buchneri in laudes Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ, Oratio. Lugd. Bat. A. 1634. V. Vinc. Fabricii carmen in eam, *Libro Miscell.* insertum, in *Operibus* p. 608. 609. Factam autem esse hanc editionem inficci & invito Buchnero, dux ejus docent Epistolæ, ad Henr. a Frisen & D. Matth. Hoeum A. 1634. scriptæ (*P. I. Epp.*, n. 17., p. 40. 43., & *P. III.*, n. 31., p. 69. 70. 71.), Cassio fuisse indignantes, quod Or. istam, quæ Dresdæ in sanctiore Consistorio, ne in profanos oculos incurreret, asservabatur, omnibus legendam exhibuerit.

D. Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubec., Epistola ad Christ. Cassium, de usu flagrorum in re Medica & Venerea, Kal. Sext. A. 1639. scripta, & a Cassio, Autore ignaro, Lugd. Bat. A. 1643. in 4. edita. V. Henr. Meibomii Jun. *Epistolæ* ejusd. argumenti, huic in Edit. Hafn. A. 1670. adjectam, p. 98.

CHRISTIANUS CASSIUS Junior, Hollatus, Eloquæntiæ initio & Poeseos, in Academia Scanzæ Londinensi, circa A. 1670., Professor, castra deinceps Christiani IV., Danorum Regis, aliquamdiu sectatus, & ab hoc tandem filii sui primogeniti, Friderici IV. (Regis postea Augustissimi), circa A. 1684., præfectus studiis. V. de illo Joh. Schefferus *Svevia Literata Appendicem* p. 311. 312., & mea ad hanc *Hypomnemata* p. 470.

Panegyricus de vita Caroli Gustavi, Regis Sveciæ, carmine Heroico, ad Magnum Gabr. de la Gardie, regni Cancellarium, scriptus. Holmiz (*sive omnimentione*) in fol.

Oratio Gratulatoria in adventum Illustriss. Dominorum, Johannis Guldenskiærna & Claudii Rohlamb, Regni Svecici Senatorum, rerum per Scaniam constituendarum causa. Londini Scan. 1670. in fol.

JOHANNES CASSIUS, Hamburgenfis, Med. D. & in patria Practicus. (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 7.*) Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de Scorbuto. Groningæ 1677. in 4.

BENEDICTUS (sive Hebræus BARUCH NEHEMIAS) a CASTRO, Hamburgi, A. circiter 1597. patre Rodrico a Castro, Lusitano, Medico Judæo longæ celeberrimo, in lucem editus, hoc superfluit, A. 1615., cum fratre Andrea (uti ab Ont. Sperlingio & Esdra Edzardo, Viris doctissimis, mihi est relatum), nuncio sacris avitis müssi, religionem amplexus esse Christianam, baptismique undis lustratus urbis patriz frequentare cepit Gymnasium. Postea tamen, sive Parentis & cognatorum hortatu, sive alias ob causas, in castra Judæorum deferta rediit, & in iis ad obitum usque perseveravit. Artis Medicæ, cujus facris, cum a Parente, tum ab Academicarum exterarum Professoribus, probe erat initiatus, Doctor A. 1620. Patavii (1.), vel, ut alii tradunt, Franequæ Frisiorum, edit creatus, & gradus hujus fiducia locum sibi superiorem a Doctore Christiano, Altorfii A. 1624. eundem consecuto, concedi Hamburgi deinceps postulat (2.). Praxi ejusdem, in patria, ab A. 1622. (3.), satis ample gavius, ingenti hanc cum laude, & multorum applausu, patris exemplo, exercuit. Principibus etiam Christianis acceptissimus. E quibus Christina, Svecorum Regina, Archiatrum eum suum ornavit titulo, & cum, imperio abbicato, hospitem, prelo publico, quod Senatus offerebat, hospitio, elegit (4.), ac de conversione ejus, sive serio, sive per jocum potius, sollicita, ad religionem Christianam verberibus, per minus suos quater inflictis, adigere ridicule est conata (5.). Sveciam tamen ipsam nunquam non vidit, & Scriptoribus proinde illius a Joh. Scheffero perperam annumeratur (6.). Præter artis Medicæ peritiam, Lingvæ etiam Latinæ cognitione accuratiori, elegantique illa & loquendi, & scribendi, facilitate, inter Appellæ rarissima, privatim quondam a Viro Illustri, Marq. Gudio, publice autem a Joh. Mochingero, Rhetore Dantiscano (7.), deprædicata, inclauit. Cum re familiari satis gauderet laeta & copiosa, senex tamen, eodem Gudio teste, ad extremam, vel culpa propria, vel fortis infirmitas, redactus est paupertatem, cui fupellechiis & Bibliothecæ venditione fuit succurrendum, tandemque, liberis aliquot superstitibus, extra thorum suscepiis legitimum, d. 7. Jan. A. 1684., æt. 86., sicut a fratre accepi, defunctus, in Cimiterio Judæorum Altonaviensium tumulum invenit, Epigraphæ hac insignium Lusitanica:

Do Benaventuræ adesto mihi insigne Varao o Deutor, Baruch Nabamias de Castro, faleceo in 15. Sebat Anno 5444. Sua Almagoreda gloria.

Symbolo hoc delectatus est, Monomachiz prefixo: *Castrum & fortitudo mea Deus.*

Conf. de illo Joh. Schefferus *I. c. p. 285.*, & mea ad eum *Hypomnemata* p. 453., Joh. Jac. Baierum (Medicis eum *mu-negibus* annumerantem celeberrimum) in *Disp. Epist. de longevitate Medicorum* p. 10., Jac. Martini, Med. Hamb. (Judæorum de peritia ejus Medica gloriæ rationi scopice, *Cassellæ* nomine ipsi attributo, illudentem), in *pref. Appellæ Medicæ* Bullari, A. 1636. editi, *P. II. Isg. mex ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 2., p. 95. 96., & *Mononymosopia* Serii, III., c. 4., §. 16., p. 24. 25.

ELOGIA.

Hugo Grotius, in Epist. ad Gvili. fratrem d. 27. Jun. A. 1643. scripta (*in Append. Operis Epistolici*, n. 619., p. 915.), ita de illo: *Benedictum a Castro, virum humanum, novi Hamburgi, & ex consuetudine dixi ei nomen Hebræum esse Baruch, quod verum esse testatus est.*

Herm. Mylius, Friso, in Epigr. Encomiastico peculiari, ita eum compellavit:

Homerus civem ter mania ærnis solutus,
Et gentes totidem te peperere sibi.

Hispanus genus, at Lusitanus membra, cæcæbrum
Germanus, venam, Jovæque ossa, dedit:

(1.) V. M. Casp. Müller, Ecclesiastus Hamburg., *Disp. de novis illis religionem concernentibus controversis*, Witeb. A. 1640. editum, p. 110., & Joh. Balch. Schupprii *consensu Veterum* (*in Append. Opp.*) p. 195. Quorum uterque advenit Professoribus Christianis, a quibus gradus Academicus Judæis conferuntur, declarat. (2.) V. Schupprii *I. c.* (3.) V. ejus *prefat. Monomachia*. (4.) V. *Vitam Christianæ Germanicam* p. 8. (5.) V. Joh. Balch. Schupprii *Calendarium*, in *Opp.* p. 101. (6.) *in Append. Svevia Literata* p. 101. (7.) *in Epist.* ad R. Menasse Ben Israel, Pauli Feigenhaueri *Bono Nimco Israeliti*, Amstelodami exculso, incerta.

Italus

*Italus os, Gallus linguam gravitate modestam;
Et mores poluit Belgica Nympha tuos.*

*Delicias tibi Roma suas, tibi Graecia Grajas,
Indidit: Hebraei congenere suas.*

D. Mathzo Slatero, Senatori Hamb. (im Tr. von den Erben in Hamburg, P. IV., Tit. 3., p. 697.), audit ein grundges
lehter und durch seine Schriften weitberühmter Medicus, der, zur Verheit, der Stadt Hamburg, mit seinen glücklichen Cu-
ren, viele Dienste gethan.

SCRIPTA LATINA.

Flagellum calumniantium, in quo Anonymi cujusdam libelli adversus Medicos Hebræo-Lusitanos calumniæ re-
futantur, legitima illorum Methodus commendatur, Empiricorum insidia & temeritas damnatur; sub fictio Philothei
Castelli nomine editum, non Antwerpiz (uti Placcius, T. II. Theatri Anon. p. 167., tradidit), sed Amstelodami (uti ri-
nus fingit), vel potius Hamburgæ, quam typi produnt, A. 1631. in cujus locum 1631. in G. A. Merclini Lindenio reno-
vato p. 922. irrepfit) in 8. Præfixa est Epistola Encomiastica Abr. Zacuti, Medici Lusitani Amstelodamensis: Auto-
rem, ante me, Laur. Normannus, apud Placcium l. c., detexit. Scriptum ipsum a D. Jac. Martini, Medico Hamb., in
Apella Medicaastro bullato, Germanice Hamburgi A. 1636. in 4. edito, in præfat., p. 31., & alibi, vellicatur.

Monomachia, five Certamen Medicum, quo verus, in febre Synocho putrida, cum cruris inflammatione, medendi
usus, per venæsectionem in brachio, demonstratur, præposterus autem ejus abusus, per sanguinis missionem in pede,
tanquam perniciosus, improbat. Ad Christinam, Svecorum Reginam. Hamb. 1647. in 4. Opposita est hæc Mono-
machia (in præfixa Epist. gratulatoria Isaac Semach Aboab, Phil. & Med. D. Amstelod., commendata) D. Georg. Frid.
Laurentio, Medico Hamburgensi, cujus iussu Chirurgus, in hujusmodi febre, venam pedis infelici eventu foveat;
confutata vero mox ab illo in Descriptione Venæsectionis, qua demonstratur, in febre acuta, continua & maligna (cui ter-
tio morbi die, in crure dextro, erysipelas, & tuberculum cum rubore supra genu, supervenerant), venæsectionem prope-
dis dextri pollicem, longeque sub inflammationis loco, quinto die, ac in progressu morbi, cessante fluxione, in casu viri
supra quingogenarii, institutam, fuisse regularem, exemplarem, Canonicam & Methodicam (Hamb. 1647. in 4.)

Epistola Encomiastica, in honorem Abrah. Zacuti, Lusitani, Med. D., præfixa hujus Historiarum Medicarum Libro
I. Amstelod. A. 1637. in 4. excusio), fed. A. 1629. jam exarata.

GVALTHERUS CHRIST, Hamburgensis, J. U. L. Vixit A. 1622.

Oratio, utrum melius sit fontes & capitis reos capitali supplicio afficere, an vero in vivis relinquare, & perpetua ser-
vitate ad opera publica damnare? Gryphwaldiz 1612. in 4.

JOHANNES CHRISTENIUS, Stormarus, Martini, Parochi in Crempensis oppidi vicinia ruralis, filius, e
disciplina Præceptorum domesticorum privata in scholam A. 21. missus Hamburgensem, Geverhardo Elmenhor-
stio, Philologo longe celeberrimo, ingenti studio eorum innouit emolumento, qui, in describendis, quæ prælo
parabat, ejus usus opera, viam illi primis regiam ad literas elegantiores veramque eruditionem commonstravit. Hujus
commendatione adjectus, in Academia Julia (in qua, Conr. Hornejo Præfide, Compendii Philosophiæ Moralis Di-
sputatio X. ab illo est defensa), aliusque, Jurisprudentiæ animus serio applicuit, & Lubez, quam studiis suis sedem
destinabat, Canonicatum obtinuit. Exteros tamen ante adire gestiit, & Winterfeldio, alterique Juveni generoso, fvasu
Ægidii a Lancken, Præfeti Gottorpensis (cujus ad ipsum de educatione Nobilium Epistola, hac scripta occasione, a
Joach. Morfio A. 1636. est edita, & Gabr. Naudri Bibliographie Politice ab H. Conringio, in Francofurtana Anni
1673. editione, adjecta), A. 1627. præfectus, Leidæ aliquamdiu substituit, ac Hunzi Heinricque sibi paravit amicitiam,
indeque in cultoria Europæ regna iter instituit. E Gallia in Bataviam A. 1629. redux, in hac, quod Germaniam bello
oppressam sedem studii suis quietam largiri posse desperaret, fortunam experiri constituit, fed. Typographia Amste-
lodami erecta, parum sensit benignam, itamque infelicitatem suam Joach. Morfio, in Epistola ævædæ, d. 21. Jun. A.
1634. hinc verbis exposuit: In Belgio manere animus omnix desiderat; sed fortuna hæcenus parum prospera obste-
re videtur. Tentaveram cum Siegfido Sacco aliquid in Typographia, sed successu admodum infelici. qui ultra 1000.
Florenas, ita me DEUS amet, ibi perdidit; quæ res me adhuc non parum premit. Et inde edocui sum, melius esse, ut quis-
que sue vocationis officii vacet. Sed & his vacare, Collegiaque Juridica privata Amstelodami, Gerh. Joh. Vossii &
Casp. Barlzi fvasu, aperire, A. 1632. aggressus, ne tantum quidem, uti in eadem conquirerit Epistola, lucri percepit,
quantum inopie depellendæ sufficeret, Morfiquæ proinde benignitatem nummorum indigus aliquoties imploravit,
ac de Professione insuper apud Batavos obtinenda, religionis, quam profitebatur, Lutheranz intuitu. A. 1634. adhuc
desperavit. Postquam vero ad Reformatos transierat, & Doctoris titulo erat potius, Juris professionem in Gymnasio
primum Amstelodamensi, teste Henr. Ludolpho Benthemio (1.) (ipse enim in vitæ suæ historia nullam muneris hujus
injicit mentionem), ac deinde A. 1637. in Daventriensi, Mart. Schickardi successore d. 3. Jul. electus, impetravit,
formulaque consensus in religione d. 8. Aug. subscripsit. Cujus cum Reſtoratu, decennio post, A. 1647. fungeretur,
in novellam inde Academiam Hardervicenam a Geldriz evocatus est Ordinibus, ejusque M. Martio A. seq. 1648.,
& Antecessor continuus primarius, & Reſtor Brabevtaque Candidatorum Doctoratus Juridici primus, electus Super-
stes illic J. C. tus hic, in elegantioribus etiam præclare veritas studiis, fuit A. 1669., sed non multo post, uti credo, vivis
excesit. Quæ de illo hæcenus narrata sunt, ipsiusmet de vita sua relationi, in Jac. Revii Daventria illustrata p. 706.
707. exhibitz, & Epistolis duabus ab Joach. Morfio ævædæ, paulo post memorandis, debentur.

Conf. de illo Franc. Martini Epistolas ad amicos p. 524., Corn. a Beughem Bibliograph. Juridico-Politicam p. 45.,
ac præsertim Appendicem Vitæ Joh. Frid. Gronovii Germanicæ, Hamburgi A. 1723. ἀνέκδοτ. a D. Nicol. Wilkenio
editæ. p. 112-114.

De Ægidii a Lancken ad illum Epistola jam est dictum.

Joh. Kirchmanni Syntactica ad Gerh. Joh. Vossium, qua huic nostrum A. 1627. commendavit, in Syntagmatis Epi-
stolarum Vossianarum Londinensium Appendice, num. 79., p. 47-48., Vossii autem ad Christenium unica, A. 1640.
exarata, in ipso Syntagmate, num. 273., p. 277-278., occurrit.

Casp. Barlzi in nomen ejus Tetraſtichon in Albo Joach. Morfii MS., fol. 601., offendi.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Tabulz Institutionum Imperialium. Amstelod. 1632. in fol.

Collegium Juridicum, XVIII. Disputationibus Institutiones fufius explicans. Daventiz 1638-1643. in 4.

Exercitationes XVI. Juridicæ ad IV. Libros Institutionum Imperialium. Accessit, in usum tyrorum, Elementorum
Juris Compendium, & Or. de ortu ac progressu Jurisprudentiæ. Daventiz 1640. in 8.

Tr. de Obligationibus in genere. Davent. 1640. in 4. (Catal. Elzev.)

2 2

Infigniores

(1.) P. II. des Holländischen Kirchen- und Schulkantk., c. 1., p. 30.

Insigniores ex Jure univerſo Poſitiones, Davenr. 1643. in 4.
 Diſp. de Traditione, frequentiffimo acquirendi modo. Dav. 1643. in 4.
 Diſp. de qverela inofficioſi Teſtamenti, & Legitima. Dav. 1644. in 4.
 Diſp. de Uſufructu. Dav. 1644. in 4.
 Diſp. de Pignore & Hypotheca. Dav. 1645. in 4.
 Diſp. de Uſucapionibus & longi temporis præſcriptionibus, Dav. 1645. in 4.
 Diſp. de acquirenda vel amittenda Hæreditate. Dav. 1645. in 4.
 Diſp. de Donationibus, Dav. 1645. in 4.
 Diſp. ad L. *Contractus XXIII. de Reg. Jur.* Dav. 1646. in 4.
 Diſp. de Inutilibus ſtipulationibus, Dav. 1646. in 4.
 Philomathia, ſeu Or. Inaug. de diſcendi cupiditate, qvz ſola eſt optima ratio vivendi, ad nobile illud Pomponii of-
 fatum, L. 20. D. de *fidecomm. libert.*; habita Daventrix, cum A. 1647. Reſtoratum ſubiret, Dav. 1647. in 4.
 Diſp. de Commodato & deposito, Dav. 1647. in 4.
 Diſp. de Fidejuſſoribus, Dav. 1647. in 4.
 Diſp. de Sponſalibus & matrimonio, Dav. 1648. in 4.
 Diſp. de Locatione ac conductione, & jure Emphyteutico, Dav. 1648. in 4.
 Diſp. de Tutela & curatione, Dav. 1648. in 4.
 Diſp. de modis tollendi obligationes, Dav. 1648. in 4.
 Oratio in Acad. Hardervicenz inauguratione habita, cum duabus aliis Georg. Hornii & Corn. Tollii (ſub tit. *Inau-
 gurationis Academiæ Ducatus Geldriæ*), excuſa Hardervici 1648. in 4.
 Diſp. de Transactionibus. Hardervici 1648. in 4.
 Oratio Hardervici recitata, cum primum Reſtoratum d. 13. Apr. A. 1649. deponeret. Ib. 1649. in fol.
 Diſp. de Uſufructu, Harderv. 1650. in 4.
 Diſſertationes de jure Matrimonii, quibus ſelectæ aliquot qvæſtiones de Sponſalibus, nuptiis, jure dotium, pactis
 dotalibus, communione bonorum inter conjuges, & divortiis, ad hodiernum uſum illuſtrantur. Hardervici 1651. in 12.
 Recuſæ (*juxta Catalogos quosdam*) Arnheimi 1653. & 1668. in 8.
 Matthæi Wefembecii Commentarii ſeu Paraſitæ in Pandectas & Codicem Juſtinianeum, ab Arn. Vinnio aucta, ac
 Reinhardi Bachovii in illa Notæ & Obſervationes, nec non Wefembecii Tr. de Feudis; junctim ab illo edita. Am-
 ſteſlod. 1669. in 4.
 III. Epitoltæ ad Gerh. Joh. Voſſium, A. 1640. & 1641. Daventria ſcriptæ, in *Epistolarum Voſſii*, Londini A. 1690.
 in fol. editarum, *Appendice*, num. 393. 395. 310., p. 202. 204. 205. 214. 215., obviæ.
 Epitoltæ duæ ad Joh. Kirchmannum, Leida A. 1628. & Andegavo A. 1629. ſcriptæ, & in *Appendice Epistolarum*
 Marqv. Gudii (Ultra) A. 1697., num. 227. 228., p. 291. 292. 293. editæ.
 Carmina varia, ſeorſim (*reſte Joach. Morſium in Albo MS. f. 661.*) publicata.

INEDITA.

Dux Epitoltæ, Carmenqve Jambicum elegans Encomiaſticum, A. 1634. ad Joach. Morſium ſcripta, qvz in *Albo*
 hujus MS. (apud V. Cl., Jac. a Mellen, Paſſ. Lubec, mihi viſo), f. 660. 664., ſuperſunt.
 Opus Harmonicum inſigne, ex diverſis Sophorum ſcriptis, de illorum lapide, ejusqve Praxi ab ipſo collectum, &
 a Morſio *ibid.* f. 661. commendatum.

ANDREAS CHRISTIANI, (Andreas Chriſtophorus perperam vocatur in Joh. Rhodii *Bibliotheca Medica*,
 H. Conringii *Introductionis in Art. Med.* adjecta, p. m. 151.) Ripis Cimbrovum A. 1551., patre Chriſtiano Severinio,
 matre vero Catharina Andree, natus, in ſchola patriæ annos ſedecim, in Academia autem Hafnienſi octo exegit, non
 Præceptoribus tantum ſuis in arte Medica, Joh. Pratenſi & Joh. Franciſco, fed & cæteris gratiſſimis Profeſſoribus, qvi
 laurea ornato Philoſophica Regiæ Communitatis iſpicias contulerunt, & ad exteros deinde abeunti ſtipendium a Fri-
 derico II., Monarcha Danico, liberale impetrarunt. Hoc inſtructus, Witebergæ (qvz Magiſtri eum ornavit titulo)
 biennio, Jenæ (qvz Joh. Schröteri illum vixit Auditorem) totidem annis, ac denuo Witebergæ, ob exercitia repetitæ
 Anatomica, altero vixit biennio. Hinc in Italiam profeſſus, Profeſſoribus Acad. Patavinæ Medicis, &, hos inter, Vi-
 ctoris Baſileæ A. 1583. potius, in patriam, ut in Profeſſione Medica Hafnienſi, ſuſſe Nicol. Kaafii, Cancellarii, Pro-
 feſſorum literis reliquorum ſibi oblata, Joh. Franciſco, Civi ſuo ac Præceptori, ſuccederet, poſt iter decennale, A. 1584.
 rediit. Munere hoc per annos XVII., ac ſimul Reſtoratu Academico A. 1590. 1591. & 1600., regiazque Communita-
 tis Oeconomis ab A. 1595. ad 1602., præclare functus, ipſum Jacobum VI., Scotiæ Regem, Principum coævorum
 eruditiffimum, Hafniam A. 1590. profeſſum, Lectionum ſuarum habuit auditorem. Exercitia Anatomica, publice
 inſtituta cadaveris virilis diſſectione, primus in Daniam introduxit, ſed eventu, ob finiſtram popularium (hæc, quo-
 rum palmam reliquis aliqando gentibus erant prærepti, tunc averſatorum) de iis opinionem, adeo inſelicis, ut
 a conviviis honeſtiorum, ad ſectiones iſtas inepte naſcantium, ferme ſit exclusus. A. 1602., Kal. Maji, Hafnia relicta,
 Præfecturæ in Seelandia Soraniæ, & Scholæ Canobii Sorani illuſtris Ephoriæ, a Chriſt. IV., Rege, adnotus, utraqve
 quadriennio diutius adminiſtrata, d. 26. Nov. A. 1606., æt. 55., Soræ morbo obiit Plevritico, & exuvias ſuas templo
 reliquit oppidano. In qvo ab uxore ſuperſtite, Abigale Svanningiæ, Johannis illi erectum eſt E-
 pitaphium, cujus inſcriptionem, præter Vindingium, mox laudandum, Laur. Aſſerum (1.) exhibuit. Vite ejus Hiſto-
 riam Eraſmi Vindingii *Academia Hafnienſis* p. 152. 153. 154., & Thomæ Bartholini Sen. *ſiſta Medica Hafnienſis*,
 Loc. XV., p. 146. 147., ſuppeditarunt.

Conferri de illo poſſunt Claud. Lyſchandri *Catalogus Scriptorum Danicorum vivēdoſ*, It. A., Pauli Freheri *The-
 ſaurum Erud.* p. 130. 131., Hehn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1606., Ant. Verdieri *Suppl. Biblioth.*
Germ. p. 7., Contr. *Asclaci Chronologia, Orationi Jubilee addita*, ad A. 1584., Thom. Bartholini *Diſſert. de Med.*
Dan. Domeſt. p. 365. 370., Alb. Bartholini Tr. de *Scr. Dan.* p. 4., meaqve ad hunc *Hypomnemata* p. 1. 8. Joh. Ant. a
 Linden *Lib. de Scr. Med.* p. 26., & Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus* p. 41. 42.

E quibus Lyſchandro *Vir audit in ſeculari Philoſophia, & utraqve Medicina, longe doctiſſimus, in perſeſuandis &
 inveſtigandis ſimplicium & herbarum natariis omnium facile ſua ætate ſagaciſſimus, ingenio excellens, vna & moribus
 menſuetus, in Politicis inſuper induſtrius & circumſpectus; Vindingio autem (1. c.) Vir experientia inclutus, doctri-
 na celeberr.*

(1.) in Inſcriptionibus Seelandicis. lit. G. a. a.

celebris, morum facilitate omnibus gratus, prudentia civili spectatus, artis Medicae usu felix, quodque illo evorum, Anatomicis exercitiis deditissimus.

SCRIPTA LATINA.

Disputationes duae: 1. de Somno & vigilia; 2. de Comate seu Cataphora: Cum adjuncta Quaestione: Sitne peris morbus contagiosus? Basilæ 1583. in 8.

Enchiridion Medicum de cognoscendis curandisque externis & internis humani corporis morbis, ex Viët. Trincavelli Praelectionibus de compositione Medicamentorum atque morbis particularibus confectum. Basilæ, ap. Opornium. 1583. in 8. Reculum (*testibus, præter Catal. Nund., lfr. Spachio in Nomencl. Scr. Med. p. 96., Draudio in Bibl. Claf. & Lindano ac Vindingio l. cc.*), cum Tractatu de febribus, decepto e Trincavelli Prælect. in Galenum de differentiis febrium, & Lib. I. Curativæ ad Glauconem, opera Joh. Frid. Werdenbergii, ibidem, ap. Lud. Königium, A. 1607. in 8. Expungi ex eo nonnulla jubet Ant. Sotomajoris *Index Expurgatorius Hispanicus* p. 14.

Theses de Medicina. Hafniz 1588. in 4.

Theses de Sanitate. Hafniz 1590. in 4.

Programmata in exequiis Pet. Haggzi, Log. Prof., A. 1591., D. Andr. Kragii, Phyf. Prof., A. 1600., Chr. Valkendorffii, Aulæ Magistri, A. 1601., & Joh. Aurifabri, Philof. Prof., A. 1602., propofita, & a Vindingio l. c. p. 104-105. 156. 448. allegata.

Oratio Parentalis Friderico II., Daniz Regi (*teste Vindingio l. c. p. 12.*), habita, sed haud edita.

M. ANDREAS CHRISTIANI ARRABOENSIS, Kiöbing, Arroz, Ducatus Slesvicensis Insulæ, a qua agnomen adfcivit, oppido, d. 2. Jan. A. 1587. natus, Concionator initio Christiani IV., Daniz Regis, in arce Hafniensi fuit aulicus, deinde Pastor, ab A. 1616., in urbe eadem Nicolaitanus, & ab A. feqv. 1617., Ifaci Gronbecii, in Episcopatu Norwagiz Nidrosienfi, Succellor. Quo cum, A. 1622., M. Augufto, fementis Ordinum Norwagiorum, in Comitibus Bergenfibus, Christiano IV., Rege Danico, præfente, lata, & deinde excufa (V. Nicol. Heldvaderi, a quo *Andreas Erbo* vocatur, P. II. *Sylvæ Chronologica Circuli Balthici, ad A. 1622., p. 316-317.*) excidiffet, Oppidi in Seelandia Danica Wordburgienfis potius Paftoratu, illic d. 7. Mart. A. C. 1637., æt. 51., vivis exceffit. Multum ei Dania debet, ob Poefin lingvæ vernaculæ a priftina fimplicitate ac fquallore vindicatam, metrisque venustis ac concinnis eidem, quem reliqvæ gentes Europæ fuis conciliarunt Idiomatis, notiori affvefctam. In quo perquam fane laudabili infinito Torcellius poftea, Bordingus, Kingovius, Wormius, aliqvæ, veltigis ejus feliciter intiterunt. V. de illo Pet. Refenii *InfcRIPTIONES Hafnienfes* p. 143., & *Indicem III. Biblioth. fuz*, Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan. p. 4., meqvæ in illum Prolegomena*, §. 35., p. 55., & *Hypomnemata* p. 158. 159., Henn. Wittenii T. I. *Diari. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1637.*, Conr. Afacii *Chronologiam, Orations Jubilee additam, ad A. 1617.*, & *Nova Lit. Lubecenfis, M. Jan. A. 1705., p. 32.*

ELOGIA.

Thom. Bartholinus Sen. (*in Additt. ad Differt. de Med. Dan. Domeft. p. 522.*) ita de illo: *In vernaculæ lingvæ Poef., poff. Arraboenfem, Andr. Bordingus hodieque triumphat.*

Hol. Borrichius (*in Differt. de Poetis p. 174.*) illi laudem Poefeos Danicæ primum excultat, & locum inter Poetas patriz recentiores principem, tribuit.

Joh. Olavius (*in Elegia de Poetis gentium fingularum vernaculis potioribus, Pet. Syvii Grammaticæ Danicæ A. 1685. præfixa*) hoc cum verfu celebrat:

Arraboenfis ovæ magna olim laude corburnus.

Henn. Wittenio (l. c.) *Poeta audit in parvia lingua facundiffimus, Lubecenfibus autem (l. c. p. 32.) Poeta vernaculæ lingvæ excellens, qui in hac arte faciem reliqvæ præferbat.*

SCRIPTA DANICA EDITA.

Relatio de Christiani IV., Regis Danici, Victoria de Svecis Smalandica, Pætatione Danicum, A. 1611. in 8.

Epicedion in obitum Annæ Catharinæ, Reginz Danicæ. Hafniz 1612. in 4.

Song Davids Pfalter fanguis udlat, five Metaphrafis Pfalmodum Davidicorum Danico-Rythmica, ad 100. Melodias. Hafniz 1623. in 12., lb. 1627. in 8., lb. 1650. in 8. & 1673. in 12. Commendat hanc Borrichius l. c., *Pfalms feliciter ab eometris illigatos effe Danicæ judicans.*

Sermo Funebris in exequiis Elifab. Rosenfparrix habitus. A. 1627. in 8.

Gvili. Salluftii Bartafii Hexameron, feu fex dierum Creationis opera infignia, Metris Danicis reddita. Hafniz 1641. & 1661. in 4. De his ita Borrichius l. c.: *Hexameron Bartafii Arraboenfis majestate noftratis dictionis promodum vicit. Heptameron, feu Supplementum ac Continuationem hujus Hexameri, Nicol. Andrez, Nidrosienfis, Danicæ, testibus aliquot Catalogis, Hafniz A. 1676. in 4. edidit.*

Offa reditiva, feu Homiliz XV. Danicæ in Cap. XXXVII. Ezechielis. Hafniz 1681. in 4.

Carmina Danica complura, præsertim Sacra, diverfis feorfim temporibus edita.

FRIDERICUS CHRISTIANI, Sûnderburgo Allenfis, d. 9. Dec. A. 1642. natus, oppidi patrii, ab A. 1671., Recltor Scholasticus, & ab A. 1682., Ecclefiaftes, qvinqvagenarius M. Nov. A. 1692. æt. 50. defunctus.

Diff. de Secta Loquentium apud Arabes, ad Mofis Maumonidis *Moreh Nevochim, P. I., c. 71. & feqq.* Præfide

Joh. Ad. Scherzero, PP. Lipf. 1654. in 4.

Diff. de Habitibus naturalibus Intellectus & Voluntatis, ac influxu eorum, Præfide M. Cafp. Habermanno, Friffo, Rofftochi 1663. in 4.

Schediasma de Genudiis (*Conffitutionem illorum cum Accufativo, e probatis Scriptoris, affruens*). A. 1680. in 4.

Leichpredigt über Eleonora, gebohren Fürftin von Anhalt-Zerbt, Herzog Friderichen zu Holfteln-Storburg Wittwe, auf d. Tim. I. 15. Plönz 1681. in 4.

M. LAGO CHRISTIANI, Ripenfis, Chrift. IV., Regis Danici, Alumnus, quem lingvarum Hebraicæ, Chaldaicæ, Syriacæ & Arabicæ, sapientizque Philofophicæ omnigenæ, peritiffimum fuiffe, Joh. Rud. Lavsternus, Tigurius (*in Carmine Theftus ejus adfccto*), testatur.

Theses Philofophicæ mifcellanæ, pro gradu Magifterii, Præfide Rodolpho Goclenio, propofitz, Marp. 1600. in 4.

CHRISTIANUS AUGUSTUS, dux Slesvici & Holftatiz, &c., Friderici, Ducis Holftato-Norburchenfis, ex Eleonora, Rudolphii, Principis Anhaltini, gnata, filius (1.), Norburgi in Infula Allenfis d. 20. Apr. A. 1639. (1.) in

(1.) Reliquos ejus majores paternos V. in C. Danewerthii *Chorogr. Cimbr., P. I., c. 2., p. 8-10., & P. II. c. 7. p. 101.*, ac Phil. Jac. Spencii *Syllog. Hiftorico-Genealogica* p. 171. 174., materos vero in eadem *Sylloge* Spenciani p. 31-41-4.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

A a

(1.) in lucem editus, castra initio Musarum, circa A. 1617., in Acad. Daniz Sorana, deinde vero, cum, e peregrinatione duplici, non Europa solum, sed & Asia castra Hierosolymitana, redux, in Anglia, ducta uxore ignobili, confederisset, ac inter Caroli II., Regis, Navarchos locum obtinuerit, Maria & Neptunia, in bello Batavico A. 1673. illato, secutus, Annoque tandem 1684. (2.) (in cuius locum Chr. Ern. Hübnerus (3.) & Henr. Lud. Gudius (4.) M. Junium Anni 1685., alii autem (5.) Annum 1687., substitunt) extinctus. Confer de illo, præter Scriptores Genealogicos, aliosque, jura allegatos, Phil. Jac. Spenerum *l. c.* p. 116., Ant. Wilt. Schowartum in *Observationibus Historico-Generalogicis* p. 110., & den. Dänisch-Holsteinischen Geschichte Calendar p. 44. pp.

SCRIPTA.

Palladis Simulacrum, Oratione publica, in Academia Sorana, d. 21. Novembris A. 1657. memoriter recitata, exhibitum. Accedunt Adolphii Johannis ab Holslein, Nobilis Holslei, Studiorum ipsius Academicorum Ephori, Minervia Sorana, seu Inscriptio votiva, honori ejus eloquentiaque auguste dicata. Sorz 1657. in fol.

Hodoeponicum, historiam suorum per Orientem & Palaestina, bis perkustratam, itinerum, accuratus expositum, comprehendens, quod *avindolen* in Anglia superesse, a Dethlevo Cluvero, V. C., Societatis Regis Anglicanus Allectore, ejusque Populari, sum edoctus, sed, quanam lingua sit conscriptum, ignoro.

CHRISTIANUS LUBECENSIS, Erasmo Roterodamo studiorum Hodego gavisus, eundem postea ac Rud. Langium, Literarum in Germania instauratores, licet a Musis, quibus a Parente, Cive Lubecensi, erat consecratus, cum infirmum sibi jam parasser doctrinam, ad Mercurium, Negotiorum patriz, circa Sec. XV. & XVI. confinia, eruditus, transfudit, amicos habuit ac familiares. Tres ad eum Erasmi, in Sylloge *Epistoliarum* hujus familiarium, Antwerpiz A. 1532. in 8. excusula (fol. 44. 132. 133. 134. 273. 274.), superius Epistola, 1496. & A. 1499. exarata. In harum secunda, Lutetia A. 1499. scripta, & thesorum, inter scripta Autorum variorum *de stylo ac studiorum ratione Philologica*, a M. Nicol. Glafero collecta, Hamburgi A. 1614. recusa, Erasmus illi, mercaturæ jam vacanti, studiorum inflatendum rationem, sicut petierat, præscriptum, in tertia autem, jocosa & facetiis scatente, eundem, scripta quædam sua, sive serio, sive animi gratia, pollicitum, verbis hisce exagavit: *Que seria tecum, hoc est cum homine tam ridiculo, poterunt agi? Nulla opinor. Typographi tua opera vehementer expectant. Nam es tu quidem perdoctus; nec rideo tamen. Epistole tue jam excuduntur: Augustinus interpretationem parat. Faustis eandem ambis provinciam, & Augustinus palam invidet. Audium est, te istis jam pridem excudere, verum liberos credo, non libros. Frater Christiano nunc Henricus, quem, illo digresso, Lutetia Erasmi titidem instituit, & Parenti A. 1497., Epistola peculiari (l. c. fol. 44.), ob singulare magnæque spei, commendavit, ingenium, imo tanto profectus est amore, ut, in ultima ad germanum (ibid. f. 274.), juvenem non dubitaverit appellare, cujus moribus nihil adhuc in vita viderit vel integrius, vel candidius, uniusque vite sue delicias.*

JOHANNES CHRISTIERNI, Ripensis, Chirurgus, a Thoma Bartholino (in præfat. *Dissert. de Med. Dan. Domesi*.) Vernaculis artis Medicæ in gente sua annumeratus Scriptoribus.

SCRIPTA DANICA EDITA.

Liber de morbis variis. Slesvigz 1596. in 4.

Liber, quomodo pestis tempore sit vivendum. Slesvigz 1596. in 4., & jam ante (teste Alb. Bartholino in *Tr. de Scr. Dan. p. 68.*) ibidem A. 1578. in 12.

JOACHIMUS CLÆNIUS, Hamburgensis, Davidis filius, 6. Id. Oct. An. 1566. natus, studiorum gratia A. 1586. Witebergam, A. 1592. Helmstadium, A. 1593. Coloniam, A. 1595. Lipsiam, & A. 1596. Spiram, profectus, & J. U. Licentiatum simul Basilæ d. 16. Aug. A. 1597. promeritus; post rediit in patriam Secretarius Collegii Canonici d. 2. Febr. A. 1600., Urbis vero ipsius d. 6. Mart. A. 1601., ac deinde ejusdem Senator d. 21. Febr. A. 1616., Prætor d. 24. Febr. A. 1618., & tandem Consul A. 1622., electus, post munera autem hæc prælate administrata, & plurimas ad Regem Dania, Ducem Holsatiz, Archiep. Bremensem, Ordines Belgii federatos, Conventusque Civitatum Hanseaticarum Lubecensem ac Brunsvicensium, legationes, d. 16. Febr. A. 1632., æt. 66., defunctus. Duarum Conjugum fuit Marius, Margareta Molleriz, Hamburgensis, D. Henr. Moller, Theologi Witebergensis, filiz, undecim sibi enixz liberos, & Margareta Lentiz, Lüneburgensis, Henr. Bekendorpi, Patricii Hamburgensis, viduz. Epitaphii, in æde ipsi Nicolaitana erecti, Epigraphen Biographicam Theod. Anckelmannus, in *Inscript. Hamb. n. 75.*, p. m. 27. 28., & Ad. Tratigerus Jun., in *Serie Senatorum Hamb. p. 42. 43.*, exhibent.

Plura de illo suggerent, præter alios Epicediorum scriptores, Encomiaziz duo pietatis ejus, justitiz, integritatis, aliarumque virtutum, posthumi, Joh. Angelus a Werdnhausen, Consil. Magdeb., in *Idea boni Regentis sive Politici*, in eo delineata, Joach. Bekendorpi, defuncti privigno, in scripta, & Lugd. Bat. A. 1632. in 12. edita, ac Christoph. Schwanmanus, Syndicus Buxtehudenfis, in Carmine de vita & laudibus ejus Elegiaco, A. 1710. *Parte I. Memoriarum Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 155. 162., reculo.

Disp. Inaug. Juridica. Basilæ 1597. in 4.

Observationes ineditæ ad jura Statutarium Hamburgense, quas, ob multa, quibus illustratz sunt, *Prajudicata forensia, notata digna*, Vinc. Placcius, illarum possessor, in *Actio Hamburgensi persequo*, Musis inserto Juridici, cap. 3., p. 161., commendavit.

M. HENNINGUS CLÆRIUS, quem Frid. Taubmannus, mox allegandus, ejus in Acad. Witeb. Præceptor, Dithmarsium fuisse testatur, & Henn. Wittenius proinde Hildesiam habuisse patriam perperam, in fallor, tradidit, ac Henricum simul falso appellavit, Urbis Hildesienfis, circa A. 1604., Pastor Martinianus, & circa A. 1630., Superintendens, d. 14. Jul. A. 1638., æt. 67. & officii Ecclesiastici 40., mortuus. V. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII. p. 47.* Frid. Taubmanno, in Epigrammate ad eum, in *Melodisist*, Lib. I. Epigr., p. 344. 345., obvio, Euphrosynes audit *compississima proles, digna vel a Clærio nomen habere Deo*.

Sarena, oder Neuadregelstentz aus dem schönen Freudentanz und Eherentone des LXV. Pälms, damit Odt der Herte das Jahr jicret, insonderheit aber das vergangene 1604. betlich hat gejicret, nach mancherley Art schöner Reutert und Blus men. Magdeburgi 1605. in 4.

Simillicher Umbfchlag und Wechsel, dazu die Gottseligen, nach ihrem Absterben, besordert werden, oder Leichpredigt über Armgard Rottorffin, aus Sap. III. l. Magdeb. 1606. in 4.

Vale Martinianum, oder Valetpredigt zu S. Martini in Hildesheim, über Luc. XXIV. 29. 30., gehalten. Helmst. 1622. in 4.

Concio.

(1.) testibus Jac. Wilt. Imhofio in *Notitia Prætorum S. R. I. p. 69.*, & (quod solum annum natalem) Autore *Tabl. Geneal. Tubing.*, Tab. 3. (2.) juxta Pet. Amb. Lehmannum P. I. *des irgt beschriben Europe* p. 60. (3.) *Tab. G. Geneal.* (4.) *im Staate von Holslein* p. 55. (5.) V. Autorens des Dänisch-Holsteinischen Geschichte Calendar p. 10., & Anonymum (qui in Batavia cum obisse credit) in *den heutigen Christl. Souverainen von Europa* p. 84.

Conciones funebres Germanicæ plurimæ, a Wittenio J. c. memoratz.
[Diversus ab illo est Henningus Clarius, Regis Svedici metator bellicus, qvi Bellicas aliquot Qvæstiones, e L. Belg. in Germ. translatis, A. 1632. edidisse, in *Catal. Vern. Amst. Jussu p. 30.*, perhibetur.]

ALEXANDER HIERONYMUS CLASEN, Lubecensis, Petri, civitatis istius Jcti, Ducisque Saxo-Lauenburgici & Saxoniz Electoris Consiliarii, Filius, J. U. Licentiatum Jenæ A. 1702. adeptus, Eleonoræ Charlottæ primum, Principis Holfato-Franzhagenis, viduæ, ab A. 1704., Consiliarius, & Advocatus deinde, ab A. 1705., Berolinensis, & ab A. 1707., Lubecensis, simulqve Collegii Canonico-rum Lubecen-sium Secretarius & aliquamdiu Vice-Syndicus; Comitis tandem Palatini Cæsare, ac paulo post Jenæ A. 1719. J. U. Doctoris, dignitate ornatus.

V. de illo Joh. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 10-24.*
Disp. inaug. de autoritate Juris Canonici, Præfide D. Gvilh. Hieron. Brücknero, Jen. 1702. in 4.
Kurze Acten-mäßige Facti Species, in Sachen der Knochenbauer zu Lübeck, wegen der frischen Gleyß Accise. A. 1713. in fol.

In facto & Jure wohlgegründete Causales, warumb das vom Rathe & Bürgerschaft der Stadt Lübeck, vor einigen Jahren, angerichtete Reize-Brauen, Bier-Prober-und Verkauf-Haus, auf bloßes Anbringen der Alempier und Handwerker das selbst, nicht wieder abzustellen, sondern vielmehr beyzubehalten sey, im Nahmen der Brauer-Zunft zu Lübeck ausgegeben. A. 1713. in fol.

An die Kœpffliche Majestät, in Antwort auf der Schönen-Fabrer & Consorten eingegebene Gegen-Remonstracion, aller unterthanigke Refutations-Schafft, am adjunctis; absetzen der Brauer-Zunft, und der sämtlichen Alempier in Lübeck, in puncto liberi commercii, oder der freyen Handlung über Eet und Sand. A. 1713. in fol.

Introductio in Prudentiam forensim, in qua, præmissio Discursus præliminari de Theoria & Praxi in genere, ac speciosis maxima ex parte illis, qvæ ad præcepta Processus spectant, regularum Prudentiz forensis primæ linæ, maturiori meditationi anam suppediantes, exhibentur: Scriptum aivædov, cujus aivædovavædov qvædam a J. H. a Seelen, I. c. p. 14-24., recitantur.

PETRUS CLASEN, J. U. D., Ducis initio Saxo-Lauenburgici (1.), & Electoris deinde Saxonici, Consiliarius, in Civitate A. 1702. superflus Lubecensi (2.), ac A. C. 1711. ætatisqve 78. mortuus. V. Anonymi Biographiam Germanicam, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 8. 10. 11.*

Disp. Inaug. de distractione pignorum, Præfide D. Joh. Volcm. Bechmanno. Jenæ in 4.
[Diversus ab eo, ni fallor, est Pet. Classenius, in cujus lucubratiunculum de rebus creditis carmen Jac. Wallii, in hujus *Pœmetis p. 371.*, occurrere Morhofius, T. I. *Polyhist. L. 3. c. 12.*, p. 143., testatur.]

PETRUS BERNHARDUS CLASEN, Petri modo laudati filius, Lubecensis, d. 22. Jul. A. 1675. in lucem edidit, & supremos Juris honores Academicos, qvos Gryphiswaldiz A. 1702. Disputatione ambierat Inaugurali, Jenæ d. 29. Jul. A. 1703. consecutus (V. *Nova Lit. Lubec. M. Oß. A. 1702. p. 281.*, & *Nova Lit. Germ. M. Oß. A. 1703. p. 386.*). Advocatus Lubecensis M. Febr. A. 1708. æt. 33. obiit. V. Enochii Svantenii Programma funebre, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 8. 9. 10.*

Disp. Doct. de præscriptione Feudi, Præfide D. Pet. Mascovio. Gryph. 1702. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lis. Lubec. M. Oß. A. 1702. p. 281-288.*

CLASIUS, Naclerus Hamburgensis, Vixit A. 1680. de qvo, sub *Almarii* nomine, jam dicta relegantur.

BERNHARDUS CLAUSEN a CLAUSENHEIM, Kiloniensis, D. Matthiz Clausenii, Medici (*infra celebrandi*), ex Ursula, D. Bernh. Mülleri, Pollatri iridem Kiloniensis, gnata, filius natu major, A. 1673. (qvo cum Anna etiam Maria Becmannia, Patricia Hamburgensi, nuptias celebravit), d. 4. Sept., Canonicatum Edis Cathedralis Hamburgensis, a D. Joh. Justo Stuckio resignatum, A. 1674. Doctoris Juris utriusqve titulum, in Academia sibi colatum Franqueverana, A. 1694. Senioris inter Canonicos Hamburgenses dignitatem, & locum tandem etiam inter Consiliarios Status publici Holfato-Gottorpienses adeptus. Epitaphii, qvod vivus, in Templo Cathedr. Hamb., sibi erexit. Epigraphen v. in J. Alb. Fabricii *Audavio Inscript. Hamb. Theod. Anckelmanni num. 121. p. 30.* Obiit A. circiter 1715.
Disp. Inaug. de Foro competente. Franqueveræ 1674. in 4. (V. *Lebm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 7.*)

JOHANNES CLAUSENIUS, Kiloniensis, Matthiz (*max celebrandi*) filius natu minor, Philosophiz Magister Rostochii A. 1674. creatus, Metaphysices ab A. 1676. (qvo de origine Animæ Sermonem habuit auspicalem), simulqve Logices ab A. 1689., in Academia patria Professor, deinde vero, ab A. 1699. (gemino hoc munere Academico abdicato), ætarii Ducalis in aula Holfato-Gottorpiensi Consiliarius; Gener D. Godfridi Schneideri, Consiliarii item Holfatici, & Bibliothecæ Philosoph. insignis, Kiloniensis Academicæ A. 1709. donatz, possessor. V. Seb. Kortholii *Programma de Bibliotheca hac peculiare*, Kilonii A. 1709. editum. M. Majo A. 1720. Hamburgi obiit.

Disp. Atheum convictum exhibens, Præfide D. Christoph. Frankio, affini, defenfo. Kilonii 1672. in 4.
Specimen Controveriliarum cum Remonstrantibus, Præfide eodem Frankio, illius Autore, exhibitum, Kilonii 1673. in 4.

Disp. de Dubitatione morali. Jenæ 1675. in 4.

JOHANNES CLAUSEN KOTTE (cui *Rollwagii* etiam agnomen ab Ant. Heimreichio (3.) tribuitur), Anabaptista scetz Mennonitica Eiderstadiensis, patre Nicolao Petri Kotto, Belgæ, incolæ Oldensworteni, Eiderstadiæ, ob Anabaptismum, A. 1688., die Viri, Judicii provincialis sententia, cum aliis, ejecto, natus, in Tonningensi vixit oppido, & a Johanne Adolpho, Duce Holfato-Gottorpiensi, aggerum in ditionibus suis maritimarum præfecturam obtinuit. Qvo diligenter functus officio, non aliis solum aggeribus refarciendis ac consolidandis operam impendit strenuam, sed A. 1610. etiam Siversstethanum in Eiderstadiæ, ac A. 1617. Sintebullenfem & Brunockenfem in Strandia, auspicio Fluctibus marinis, velut nova, opposuit, propugnacula (4.). Scetz suæ affectularum in Eiderstadiæ fuit Promachus, dogmatum illius peritissimus, & in sacro etiam Codice versatissimus, ac, quotiescunqve illi de religione sua ab Ecclesiasticis compellabatur, Hyperapitæ omnium publici functus est partibus. A. 1607. Herm. Hoyer, Eiderstadiæ Præfide, & M. Georg. Crufio, ejusdem Præposito, a Mennonitis, cum numerum horum ingentem in Ecclesiis visitatione passim comprehendissent, fidei suæ, quam postulabant, Confessio, a Clausenio Scripta, sermone exhibitæ est Belgicæ, fed talis, qvæ verbis obcuris & ambiguis illorum abfcondabat potius, quam detegerebat, sententiam. In Colloquio Tonningensi, ad hanc accuratius explorandam, d. 31. Aug. instituto, coram Hoyer a Crufio (cujus narrationem de illo vernaculam aivædov possideo), ipse Clausenius, cum Simone Lamberti & Petro Adriani Bawens, incolis

A a 2

(1.) V. *Nova Lit. Lubec. M. Oß. A. 1702. p. 280.* (2.) V. Jac. a Mellen *Lubecam Literatam A. 1690. & 1703.* (3.) In *Chronico Frifa De-*
rellii, c. 17. p. 424. 443. 444. 444. Ed. prime. (4.) V. Heimreichium I. c.

Oldenswertenfibus, Bawioque Adriani, cive Tonningensi, comparuit, ac, ceteris silentibus, seqve omnia, qvz ipse crederet, amplecti voce ac scripto profesus, solus ad Erotemata Crufiana non inepte respondit, sectzque suz dogmata & S. Codice defendere est conatus (1.). Dimissi sunt eo ipso die, sed, cum paulo post, de Ecclesiasticarum inogivis in se, tanquam Hæreticis, ex ambonibus publicis, qverelas ad Joh. Adolphum, Principem, libello detulissent supplice, novam magisque periculum doctrinz suz exhibere iussit Exomologein. Hanc, a se meris ferme Scripturaz verbis contextam, ac de iis tantum fidei agentem capitibus, in quibus cum Lutheranis Anabaptitz consensum, controversia autem omittentem, Clausenius Crusio d. 22. Jul. A. 1608. de manu in manum tradidit. Qvz cum in aulam esset delata, Mennonitæ ad Colloquium in curia Slesvicensi s'slenne, d. 13. Sept. inchoandum, denno sunt evocati. Comparuerunt illic, coram Ministris Ducalibus, D. Jonatha Gutslofio, Cancellario provinciali, Herm. Hoyer, Præfeto Eiderstadiensi, ac Wilh. Schaffenaarho, Senatore aulico, Clausenius noster, Simon Lamberti, Petrus Adriani Bawens, & Chilianus Curius, Tonningensis, fidei suz ac fociorum, in placida cum Theologis Lutheranis, M. Jac. Fabricio Seniore, Superintendente Holfatico, ac M. Georg. Crusio, Antilitate Eiderstadiensi, collatione, rationem reddidit. Triduo ific integro, ad diem usque 17. Septembris, de omnibus articulis inter Lutheranos & Anabaptitz controversiis, e solo S. Codice, magna utrinque animorum moderatione, a Fabricio & Clausenio, cum ceteri *nequæ* essent *negotia*, est disputatum, & nec ab illo, cuius harum Controverfiarum scriptori palmam facile reddidit dubiam, nec ab hoc, Sectz suz Promacho audaciaz diferto, quicquam, quod ad rem faceret, prætermiffum, sed nemo tamen Anabaptitarum, ut fuis nuncium mitteret erroribus, perivafus. Aëtorum Colloqvii, a Notariis fideliter & accurate consignatorum Ducalibus, penes me est Apographum, Fabricii notis passim auctum marginalibus, digniffimum sine, quod typorum beneficio pluribus innotescat (2.). Post collationem hanc, Clausenius per aliquot adhuc lustra fuit c. 1618. superstes, &, quoniam gratia apud Johannem Adolphum, Principem, valebat, Mennonitis, non fepulcratum solum in Coemeterio Tonningensi, sed privati etiam sacrorum, publicique commerciorum civilium exercitii, libertatem, ac Edicti, qvo A. 1608., d. 10. Nov., e ditionibus proscripti erant Holfatici, mitigationem, Kal. Nov. A. 1614. imperavit (3.).

Conferantur de illo, duplicique ejus Colloquio, præter Ant. Heimreichium (*Il. cc. nostrum*, cæterosque Mennonitas, cum Davidis Georgij affectis subinde confundentem), *Isagogæ mex ad Hist. Cimbr. narrationes*, P. II., c. 5., §. 7., p. 111-114., obvix, & qvz ex iustis Wilh. Ern. Tenzelius, in *Dial. Mense. Germ.*, t. I. Mart. A. 1694., p. 240-241., Calp. Sagittarius in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 33., Sect. 5., p. 828-830., ac Vinc. Placcius *T. I. Theatri Awen. & P'svorum*, c. 2., p. 70., repetiverunt.

Schediasmata ejus Belgica ac Germanica, quibus publico nomine causam Mennonitarum egit Eiderstadiensium, apud me superfluit sequentia, in Vita ejus paulo ante allegata, omnia hæcenus *avido*:

Der Eiderf. Mennoniten Overantwoordinge eeres Verslandes unn Christen Geloofs, schriftlied kortom in der Summa verfatet. A. 1607.

Andere Bekantnisse eeres Geloofs, in 16. Artickeln verfatet, unn M. G. Crusio, D'avesten d. 22. Jul. A. 1608. averantvoordet. Supplication an Herzog Joh. Adolf., wieder die Schmädhungen und Eöftrungen der Priester in Eiderst.

Supplication an denselben, wegen der Begräbnisse auf dem Kirchhofe zu Tönningen; nebst dem Fürstlichen, solche gestatenden, Rescripto. A. 1608.

MATTHIAS CLAUSENIUS, Kiloniensis, patre Johanne, cive honesto, matre vero Margareta, Andree Matriz, Mercatoris, filia, & D. Joh. Carnarii Senioris, Archiatri Holfato - Gottorpiensis, nepte, d. 10. Apr. A. 1610. natus, finitis studiis in scholis patria ac Lubecensi tyrocinis, ad artem Medicam animum applicuit, exempla secutus, cum proavi modo laudati, tum filii hujus, D. Matthæ Carnarii, aviz suz maternæ germani, & Medici itidem Ducalis Holfatici. Qvi moribundus, ut eo felicius illam noster excoleret, non Bibliothecam solum & Scripta sua Medica, sed pecunias etiam necessarias, in supremæ ei voluntatis tabulis legavit. Lubeca hoc fine Regionem A. 1631. traiecit, & auditis illic per quadriennium Georg. Lotho, Dan. Halbachio & Dan. Beckero, Professoribus publicis, Rostochium A. 1634. profectus, studii Anatomici Ducem elegit Pet. Laurenbergium (cujus etiam *Collegii Anatomici Disput. series de Musculis abdominis* anno seqv. 1635., ab eo est defensa), Practici autem & Chymici Jac. Fabricium, Archiatrum postea Danicum., Leidam inde A. 1636. delatus, Collegia ipsem Chymica, magno cum Studioforum applausu, aperuit, Therapeutica accuratioris quotidianus in Nosocomio publico, per triennium, fuit spectatar, & cum Doctoris titulum A. 1639. reportasset, sequenti 1640. Urbem tandem repetiit patriam. In hac, sede fortunatam perpetua, admiranda Praxeos Medica felicitate brevita inclauit, ut communis totius Chersonesii Cimbricæ audiret Æsculapius, Medicisque, ceteris prælatus, in pleraque ejus ac viciniaz loca, velut Hercules morborum domitor, ad ægros, ab aliis derelictos, sanitati restituendos, felici haud raro successu, sæpissime evocaretur. Nec enim Medicus hic vere *negotiosus*, omnes comitate & affabilitate singulari sibi devincire, ac egenis medicinam gratis facere, assuetus, solis civibus erat in deliciis, sed equestris etiam ordinis magnatibus, quorum plurimi annua ei stipendia, valentes licet ac vegeti, ne præsentia ejus in morbis carerent, perolvebant, ipsique Principi, Christiano Alberto, a quo Archiatri fuis Anno jam 1661. abfens est adscriptus. Praxi hac ampla, & adeo numerosa, ut, solo primo ejus duodecennio (ab A. 1640. ad 1652.), 8000. hominum, ope sua usorum Medica, in Ephemeridis reterunt, tantas filii paravit divitias, ut Joachimo Vito Wigardo (sive potius Joh. Valent. Willio) (4.) locum inter Medicos, artis sui fepulcratos beneficio, mereri vidus sit principem, cum jam ante (5.) celebrioribus Saxoniz inferioris Prædictis ab eodem esset annueratus. Hæredes harum reliquit sex liberos, e novem, in conjugio felici, cum Ursula, D. Bernh. Mülleri, Poliatri Kiloniensis, filia unica, d. 19. Oct. A. 1646. inito, susceptis, sibi, Diarrhoea fatali Non. Nov. A. C. 1675., & æt. 65., extincto, superstitibus, tres nempe filios, Bernhardum, J. U. D. & Canonicum Hamburgensem, Johannem, Aulæ Holfato - Gottorpiensis Consiliarium, ac Gothofredum, totidemque filias. E quibus Margareta Steph. Klotzio Jun., Scribz Dithmariz Regiæ Provinciali, Catharina D. Christoph. Frackio, Theologo Acad. Kilon. primario, & Sophia D. Joh. Calp. Pfenningio, Medico urbis ejusdem celebri, est elocata. Bibliothecam 148. tantum voluminum Medicam, filius usui hanc futuram, A. 1674. Academiæ civitatis patriz legavit, in qva imago ejus, dono adjuncta, etiamnum spectatur (6.). Famz literariz scriptis parandis, ob occupationes assiduas, iusto incuriosior, nec in lucem quicquam, præter solam *Disputationem de Scorbuto inauguralem*, Lugduni Batavorum A. 1639. propositam, & (7.) excusam, edidit, nec observaciones

(1.) Conf. de Colloquio hoc Tonningensi Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4. c. 4., p. 217. 98. (2.) Confer Heimreichii de hoc Colloquio narrationem, L. 4. *Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 4., p. 215. 216. 219. (3.) V. Heimreichium *l. c.* p. 240-241. (4.) *Diff. II. de Phlegmonum Germanorum interioribus* p. 100. (5.) *Ibid. Diff. I. p. 91.* (6.) V. Seb. Kayboldi *Diff. de Biblioth. Acad. Alim. p. 6.*, & *Frug.* de eadem p. 5. (7.) in 4.

nonne ulla rariores, quarum haud dubie plurimas Praxis quotidiana, ampla adeo ac diuturna, suppeditarat, in chartam, uti a D. Christoph. Franco, genero, sum doctus, coniecit, suisque reliquit.

Fufius vitæ ejus exhibuerunt hiftoriam D. Matth. Wasmuthi, Theologi Kilonienfis, Programmæ Academicum; illius dicatur exequiis, & Matth. Burchardi, Paftoris oppidani, Sermo Funeris et P. LXVII. 20. 21. vernaculus, sub *Tabula Smaragdina* titulo Kilonii A. 1676. in 4. impreflus.

Conf. D. G. Morhofi Odali in obitum ejus, P. II. *Poem. Germ.* p. 270-274. recufam, Epicediorum reliquorum Syllogen, Georg. Nicol. Erasmi L. 4. *Anagramm.*, num. 26., & Georg. Matth. Königü (*a multis cum laudari vete momentis*) *Biblioth. Vet. & Novam* p. 191.

ELOGIA.

D. Joh. Dan. Major verfu hoc unico, fed nervoso, ei parentavit:

Dux Medicum, Medicisque Ducum, prob. Cimbrici! vixit.

Ol. Borrichio (*in Sapientia Hermetis & Chemicorum vindicata* p. 310.) Kilonienfium audit decus, Vir a falutari, quam ægris offert, ope Medica commendatiffimus.

Paulo Sperlingio, Theol. Kilonienfi (*in Epicedio*), *Lumen sue artis.*

Joh. Nicol. Pechlino (*in Carm. funebri*) Medici luxque decusque chori, nec non ipsa Charis, miserumque voluptas, Seb. Kortholto (*l. cc.*) *Principes Medicorum sui temporis, & Medicus Principum.*

THOMAS CLAUENIUS, Flensburgensis, natus d. 29. Apr. A. 1677., Scholz patriz ab A. 1706. (26. Mart.) Præceptor Quartus & ab A. 1709. (9. Dec.) Conrector, Concionator aulicus ab A. 1712. regius & ab A. 1714. Theologiz Doctör. A. 1721. Superintendens regius Slesvigo-Holsaticus, simulque Præpositus Gottorpiensis & Rensburgensis, ac 1722. Eiderstadensis, constitutus. Obiit d. 23. Apr. A. 1724., æt. 47.

Inscriptiit ei Jo. Christoph. Wolfius Tomum III. *Averdyus* grecorum. Hamb. A. 1723. in 8. editum.

Erlänge der unterthänigsten Pflicht, Friderico IV., Könige in Dänemark bei glücklicher Zurückkunft aus Welfch und Teutland überreicht. Flensb. A. 1709. in fol. (3. pl.)

Die Wahrheit der dem David vornahm geschwornen Gnade, oder Predigt bey der Taufe einer Jüdin, am Feste des Verlöbdingung Mariæ. A. 1720. über das erteilte Evangelium gehalten. Hamb. 1721. in 4.

CLEMENS II., Svidgeri ante Papatum gavius nomine, nobili, testibus Adamo Bremensi, Alb. Stedenfi & Alb. Krantzio, ortum debuit familiar, quam Meinstorfiam Cimbriz fuisse, traditionem *αλεξανδροῦ*, & Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, autoritatem, cum Historicis nostranbus, Jona Elverfeldio, Calp. Dancwerthio & Ad. Oleario, Exterisque celebrantibus, Hier. Henningio, Andr. Angelo (Marchicorum populari) ac Henr. Ansh. Ziegler (ad Chronicon vetus Holsaticum, in *Theatro sui temporis*, ad d. p. Oct., etiam provocante), securus, locis mox allegandis assertu. Fufius etiam postea eidem, occasione certaminis cum Celeb. Tenzelio amici, contra hunc, Mart. Frid. Seidelium, Joh. Chr. Becmannum & Joh. Schulerum, Meiendorffiam Marchiz Brandeburgiz tractusque Halberstadensis, nec non contra Anonymum *Chronici Ducum Brunsvicensium*, a Madero editi, Scriptorum, & Chronographum alium Sec. XII. vetustum, ab Illustri Leibnitio (*T. I. Scr. rer. Brunsvic. p. 577.* & *in sua ad hunc Introduct. p. 24.*) prioribus subsidio mistum, gentem Dynastiarum Marsleviz & Hornburgi Halberstadensem (applaudente, præter Leibnitium, Cl. Joh. Mich. Heineccio, *Lih. I. Antiqq. Goslar. p. 40. 41.*), in Meinstorfiz locum subalternantes, argumentis probabilibus, *καὶ ἀσφαλον*, sum patrocinatus. Herm. Contractus, Scriptor corvus, &, qui hunc secuti sunt, recentiores, Saxoniæ cum appellantes, utriusque parti æque fivent, Henr. Pantaleon autem, Civitatis vindictis Hambergensi, ab omnibus merito exploditur. Post curriculum studiorum, pro ævilius genio, five in Goslarientiâ Basilicâ, five alibi, absolutum, & doctrinam Christianam Slaviz, Henningio, famam secutus, teste, annuntiatam, Hermannini initio, Archiepiscopi Hambergensis, circa A. 1032., fuit Diaconus, deinde vero Henrici III. feu Nigri, Imperatoris, Cancellarius, ac Ep. copus, ab A. circiter 1042., Bambergensis, tandem vero A. 1046., d. 21. Dec., in Synodo ab Imperatore, adversus tres Antipapas, Sutori quæ Urbem congregata, Pontifex Romanus, invitus licet atque reluctans, est electus. Quod dignitatem sacrum culmen cum, adfeto Clementis II. nomine, per IX. tantum menses ac dies XIII., tenuisset, in Germania, quam in conatu Imperatoris repetierat, veneno, clam ipsi per æmulos propinato alio, d. 9. Oct. A. 1047., perit, & tumulum in Basilica invenit Bambergensi. Epistola ejus ad Johannem, Archiepiscopum ex Episcopo Pessano Salernitanum, qua translationem hanc ejus 12. Kal. Mart. A. 1047. confirmavit, *Tomo XI. Annal. Eccl. Baronii*, ad A. 1047., n. 11. 12., p. 165., & in plerisque Conciliorum Editionibus, Rescriptum autem Synodale, quo Archiepiscopo Ravennati locus in Conciliis a Pontifice proximus A. 1046. est decretus, in sola Labbeana, *Tomusque illius IX. Appendice*, p. 121., ac Ferd. Ughelli *Italia Sacra Tomo II. p. 360.*, prodiit. Ob quæ *λεξιφανα* literaria, licet minutior, a Lud. Jacobo a S. Carolo (*Lih. I. Biblioth. Pontificie p. 47.*) & Gvilh. Cavin (*in Chastophyl. Eccl. p. 21.*), & *Hist. Lit. Scr. Eccl. p. 422.*, jam ante me, Scriptoribus annueratus est Ecclesiasticis. Fufius de singulari vitæ ejus actibus, magnam partem controversis, Tomo operis nostri commentabimur ultimo. Conferri interim poterunt, præter innumeris Historicis Pontificum Scriptoribus, & pauciores Episcoporum Nomenclatores Bambergienfium, Carl. Baronii *Tomus XI. Annal. Eccl.*, ad A. 1046. & 1047., p. 160-167., Ferd. Ughelli *T. I. Italia Sacra p. 32. 33.*, Jac. Heetbrandi *Or. de VII. Clementibus, Episcopis Romanis*, Tübingæ A. 1580. edita, Bernh. a Mallincort *Tr. de S. R. L. Archiepiscopi cællariis, Lih. I.*, p. 58., *Lih. II. p. 128. 137. 225. 236. 240.*, Joh. Schilteri *Lih. III. de libert. Eccl. Germ.*, c. 11., §. 15-18., p. 450-453., Joh. Chr. Wagenfchili *Diss. de Pontificibus Romanis, & Germanorum gente creatis*, Altorfi A. 1683. excusa, p. 21-24., Henr. Ansh. Ziegleri *Theatrum temporis Germanicum*, ad d. p. Oct., p. 1213, 1214., J. Fr. Buddel *T. I. Lexici Historici p. 671.*, &, quæ, in certamine de patriz ejus, prolixæ a me (*P. I. Hæd. ad Hist. Cimbr. c. 14.*, §. 4. 5., p. 212-218., in *Proleg. P. III. ejusdem, & in Homonymytopia*, P. II., c. 1., §. 31., p. 431-441.), ac Viro Celeberrimo, Wilh. Ern. Tenzelio (*in Dialogis Mensfr. Germ.*, M. Jan. A. 1692., p. 17-61., M. Mart. A. 1694. p. 209-239., ut M. Oct. A. 1698., p. 929-930., nec non T. I. *Biblioth. Curiose*, A. 1704. edito, *Sec. IX.*, p. 901-911.), in utramque partem sunt disceptata.

MICHAEL CLENOVIUS, Senior, Hufa Cimber, Scholz initio Hamburgensis Præceptor, deinde vero tempus in eadem civitate Petri, ab A. 1564., Diaconus, d. 8. Jan. A. 1588. vivis excessit, V. Anonymi *Catalogus MS. Mensfrorum Ecclesie Hamburg.*, Dav. Schulteri Hamburgensis von der Schule beruffenen Prediger p. 79., & J. Alb. Fabricii, hunc secuti, P. II. *Memor. Hamb.* p. 865. E quibus duo posteriores, Scholz cum Hufensi patriz Rectorem fuisse perhibentes, apud me fidem vix inveniunt. Horum vestigia tamen premit J. M. Kraffius (*ab A. 1562. ad 1564. cum Scholz Hufensi præfuisse perhibens*) in de Hufumfchen Kirchen und Schul-Hyftorie p. 22.

Chriftliche Fragstücke vor der Kinder und Censpflichten, uti dem Catechismo, Hamburgi 1627. in 12. (*L. Saxoni*)

Mölleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Bb

ML

MICHAEL CLENOVIUS Junior, Senioris, modo memorati, filius, Hamburgensis, Henrici Ranzovii, Proregis Cimbrici, circa A. 1588., Ecclesiastes aulicus & Bibliothecarius (1.), deinde vero, circa A. 1604., Parochiz in praefectura Rendesburgensi Schönefeldensis (quam, *μικροφιδες* nominis Hebrza Capernaitanam appellavit) Pastor, simulque templi in patria Cathedralis Vicarius (2.). Vixit A. 1622.; Poeta non inelegans, quem, a Frid. Taubmanno sibi commendatum, Joh. Georg. Godelmannus, Com. Pal. Cels. & Elect. Sax. Conflarius, laurea ornavit, ac, prater hos, e doctioribus exteris, Nath. Chytrazus, Joh. Major, Domin. Baudius, Ad. Theod. Siberus, Henr. Meibomius, Eilh. Lubinus, Dav. Herlicius, e popularibus vero Sam. Rosenbohmus, Wilh. Alardus, Nicol. Thodenus, Henr. Rumpius, Paulus Sperlingus, aliique plures, amicitia sua & Elogus (qvz *Tyrociniurum Poeticorum Myrmecia*, in *Epiphora* inprimis *Laurea Caeleste adoptiva*, exhibent) Metricis sunt dignati.

Frid. Taubmanno, in Carmine ad eum (*Schediasmatis, Lib. I. Epigr., p. 66.*, inserto), *Autor audit Carminis igitur Dei, Musaeque & Apolline, pleni, Quale sua ingenium Palladis esse velit;*

Sam. Rosenbohmio autem (in Applausu, *Myrmecis praefixo*) *Vir doctissimus, optimus Poeta*, & (P. I. *Poem., L. 3.*, p. 191. 192.) *Vatum cultissimus.*

Pectus Apollinea qui totus ab arte madefcit.

Nomen ejus (*Michael Clenovius*) idem (L. c. p. 194. 195.) hoc dignatus est Anagrammate: *Ha! Cleius mel vinco; alius autem sequenti: Obis lumen feculi.*

Conf. Christoph. Vortmeieri Primitias Carminum piorum p. 232., Ad. Theod. Siberi Epigramma Vol. II. *Dialect. Acad.* p. 622. Barth. Bilovii *Lib. V. Anagramm., f. 43. a.*, & Gerh. Culemanni *Serm. fun.* in obitum Elisabethae, uxoris ejus, A. 1614. Hamburgi editum.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Exultatio Metrica de filiolo Benedicli ab Alefeld recens nato. Hamb. 1588. in 4.
De brevitate & fugacitate Vitae humanae, juxta ordinem Alphabeti, Elegiaci aliquot versiculi, & Elegiz tres ejusdem argumenti. Slesvigz 1606. in 4.

Honores parentales beatis manibus Caji Ranzovii, Toparchz in Hanrou & Holtenklincken, exhibit. Hamburgi 1607. in 4.

Panegyricus in reditu Hieron. Vogleri, Senatoris Hamburgensis, ex longo & periculoso itinere. Hamb. 1608. in 4.
Threnus publicus in quinque illustriusimorum Poetarum, Pauli Melissi, Nicod. Frischlini, Nicol. Reusneri, Salom. Frencelii & Frid. Taubmanni, solennem & sanctam memoriam. Hamb. 1613. in 4.

Tyrociniurum Poeticorum Myrmeciz. Hamb. 1614. in 8. (Continetur: 1. Memoriz fugacitatis vitae humanae; 2. Micz Anagrammatum; 3. Aenigmatum primitiv; 4. Diales cum amicis Nugz; 5. Corollarium, theod. Epiphora laurez Caeleste, cum votivis acclamationibus & judicii amicornum.)

Genethliaccon in natalem Jesu Christi, Hamb. 1616. in 4.
Triga Charitum, Scriptum Poeticum, carmine peculiari a Sam. Rosenbohmio (*Lib. 3. Poem. p. 191. 194.*) commentatum.

SAXONICA.

Senfollige und Christliche Betrachtung des bitteren Eydendes Jesu Christi, und soner hüligen Wunden, rimwiltz in Latinißhen und Ditschen versen: Samt angehengder Klageschrift über de grote Betrachtung des Wortes Gades, und eere grüßte Getaffe. Hamb. 1604. in 4.

Rüßpredigt über Kap. Dionys, Erschotten up. Hantou. Hamb. 1608. in 4.

Über Christliche Morckenbergspredigten von dem unschuldigen Eydende unn. Sterbende unsers Heilandes J. C. über de Passionen-Historie, und Ec. LIII. 5. Hamb. 1611. in 4.

JACOBUS de CLERICE, Hamburgensis, Magistratitulum Witebergz, Doctoris autem Medici Kilonii, in prima promotione Academica (teste Morhofio in *Albionibus Historiis* p. 9.) d. 22. Jan. A. 1666., adeptus, cui, ob Lingg. Orient. amore ac peritiam, R. Dav. Cohen de Lara locum inter cultores harum, quibus *Lexicon* suum A. 1668. inscripsit *Thalmudico-Rabbinicum*, indultus attribuit.

Disp. Philol. de Epulo Belzafaris, fatali scriptura illustri, ex cap. V. Danielis. Witeb. 1662. 1667. & 1677. in 4. Recula etiam est *Tomo I. Theauri Philologico-Philologici Dissertationum in loca V. & N. T. illustrata*, Amstelod. A. 1701. in fol. excusi, p. 283. & seqq.

Disp. in Cap. I. & II. Cantici Canticorum. Wit. 1663. in 4. (*Catal.*).

Disp. in Cap. III. & IV. Cantici Canticorum, Witeb. 1663. in 4.

Disp. Med. Inaug. de Dyfenteria, Praefide D. Joh. Dan. Majore. Kilonii 1666. in 4.

DAVID CLODIUS, Hamburgensis, Esdrz Edzardi in Hebraicis & Rabbinicis discipulus, Theol. Doctor & Professor in Acad. Giesfena Extraordinarius, Lingvarum autem Orientalium, ab Anno circiter 1669., ordinarius, simulque Ecclesiastes opidanus, Gener D. Joh. Nicolai Misleri, Ordinis Theologici Senioris, Rectoratus A. 1677. functus est Academico, & decennio post, d. 10. Sept. A. C. 1687. & æt. 43., vivis excessit (3.). Theologus fuit in Philologia Orientali, & Rabbinorum Scriptis, versatissimus, & Bibliothecz, horum copia exuberantis, a Theod. Dassovio (4.) commendatz, possessor. Vitae ejus Historiam promissit Rüdigerus, infra citandus.

ELOGIA.

D. Johanni Diecmano (in *Praefat. Edit. Bibliorum Lutheri Stadenfis A. 1690. excusae*, p. 31.) audit cin berühmter Theologus und Philologus.

D. Joh. Henr. Majo (in *Examine Hist. Crit. N. T. Rich. Simonis*, c. 26. p. 344.) *Vir doctissimus, & non sine ingenti reip. Lit. damno, prematura morte nobis ereptus.*

D. Mich. Bernh. Valencino (*Diff. LX. Epistolica de nova Morbona & matricis muliebris Anatomie* p. 206.) *Vir πολυμάθητος.*

Gerhardus de Vries (in *Or. Fun. in obitum Joh. Leusdenii* p. m. 18.) *Professoribus eum meritis atque fama celeberrimis, Leusdenii amicis, annueravit.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Diff. de Cherubinis, Giesfz 1672. in 4.

(1.) V. ejus *Excursus de nato Bened. Alefeldii filio*, (2.) V. J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 621. (*3.*) V. Henn. Wittenil *Diar. Ruge. Sec. XVII.*, T. I., ad A. 1627., & T. II. p. 141., & Jac. le Long *Biblioth. Sacram.* P. II., p. 628. 629. *monitorem ex Judaeorum sententia* p. 1.

Disp.

(3.) V. Henn. Wittenil

(4.) in *Tr. de Rejurrect.*

Disp. Inaug. Theol. de Parallelismis S. Scripturæ. Giesflz 1678. in 4. Hanc commendavit Joh. Dieckmannus (1.) & Joh. Henr. Majus (2.), & simul operis integri de locis S. Scripturæ Parallelis, in illa promissi, jacturam deploravit.

Disp. de Artibus liberalibus. Giesflz 1682. in 4.

Disp. de Synagogis Judæorum. Giesflz 1682. in 4.

Πρωταγωγὴ Philologicum, seu Vinararius Thematum Philologicorum (Resp. M. Abr. Calovio Jun., Witebergensi), Giesflz 1682. in 4.

Theses Rich. Simonis novæ Historiæ Criticæ V. T. oppositæ. Giesflz 1682. in 4.

Disp. an speranda sit insignis quædam Judæorum conversio? ex Hof. III. 4. 5. (*Questio hujus amplectens affirmativam*). Giesflz 1683. in 4.

Grammatica Lingvæ Hebrææ brevis & succineta. Giesflz 1684. in 4.

Disp. de Philosophiæ Antediluviahæ existentia & propagatione, Resp. Nicol. Bergio, Magisterii Candidato. Giesflz 1684. in 4.

Disp. de Prophetia & Prophetis. Giesflz 1685. in 4.

Disp. de Conceptu & partu virgineo, ex Ef. VII. 14. Giesflz 1685. in 4.

Disp. de Mesia sedente ad dextram DEI, ad Pf. CX. 1. (Resp. Henr. Muhlio, Antistite postea Hofatico), Giesflz 1687. in 4.

Disp. de Ritibus precandi veterum Hebræorum. Giesflz in 4. (*V. Witt. T. I. D. B., ad A. 1687.*)

Disp. de Pace Ecclesiastica. Giesflz in 4. (*V. Witt. T. II. D. B. p. 143.*)

Disp. de tribus maxime controversis Quæstionibus: 1. An עַמּוּלָה pluralitatem personarum in Rivinis inferat? 2. de עַמּוּלָה Gen. XXX. 14. 3. de voce Καμυλος Matth. XIX. 24. Giesflz in 4. (*V. Witt. l. c.*)

Propositiones Philologico-Philosophicæ. Giesflz in 4. (*V. Witt. l. c.*)

II. ALIENA.

Samuelis Bocharti Geographia sacra, Partibus duabus comprehensa, quarum prima, quæ de dispersione gentium & terrarum divisione agit, *Phaleg*, posterior, quæ de coloniis & sermone Phœnicum tractat, *Canaan* inscribitur. Accesserunt in Editione hæc secunda Clodiana, ejusdem Epistola de Ænea, & alia de Presbyteratu ac Episcopatu (*quæ in prima Ausi 1661. Cadomensi non comparuit*). Francof. ad Menum 1674. in 4.

Sam. Bocharti Hierozoicon, seu Opus bipartitum de Animalibus S. Scripturæ, cum Indice septuplici; Revivum, & ab innumeris mendis, quibus Editio Anni 1663. Londinensis scatebat, purgatum a Dav. Clodio. Francof. 1675. in fol.

Biblia V. T., Idiomate Authentico, five Hebræo, expressa, Versibus, Capitibus & Paragraphis, intertextis, Masoretum Kri, Kithh, & quæ sunt ejus generis, notis, instructa, Variantibus Lectionibus Orientalium & Occidentalium, Ben Acher & Ben Naphtali, & quæ præterea in Editionibus Plantini, Bombergi, Basileensi, Hispanica, Regia & Anglicana Polyglotta, deprehensæ fuerunt, adaucta, Latinisqve Summaris vel Lemmatibus illustrata. Francof. A. 1677. in 4. & 8. maj.

Recognita denuo a D. Joh. Henr. Majo, Prof. Theol. Giesflensi, ultimoque revisa a Joh. Leusdenio, Prof. Trajectino, Francof. A. 1692. in 8. maj. Commendatur hæc Editio, Leusdeniana, quam potissimum secuta est, longe commendatior, a R. Leone, Judæo Francofurtano, ejus correctore, in Elogio Hebraico, illi præmissio, & Aug. Pfeiffero (*accuratissimam & Hebræarum studii commodissimam* vocante) in *Critica Sacra* c. 2. p. 31. Henr. Opitii, neglectum accuratiorum accentuum collocactionis in ea culpæ soliti, censuram, cum Canonibus de his Wasmuthio-Opitiani Canonica non dum obtinuerint auctoritate, pauci morabuntur. Majoris momenti est novissima Dan. Ern. Jablonskii, in *pref. Editionis sue Bibl. Hebr.* hoc de eadem ferentis Judicium: *Quamvis D. Clodius aliquot Paroramatum centurias in Athiana feliciter correxerit, Bibliorum tamen Clodianorum Paroramatata (quibus secunda cum primis Editio ad naves faceret) Athiana aliquot milibus vincunt.* Conf. de illa Jac. le Long P. I. *Biblioth. Sacra*, c. 2. p. 119. 120.

Ludovici de Dieu Grammatica Lingvarum Orientalium, Hebrææ, Chaldaicæ & Syriacæ, inter se collatarum, ab eo recensita. Francof. 1683. in 4.

D. Menonis Hannekenii, Superintend. Lübec, Grammatica Hebræa, a Clodio, cum Notis suis, in 4. edita, quæ a Joh. Jac. Schudtino, in *Deliciis Hebræo-Philologicis* p. 219., laudatur.

Jac. Golii Lexici Arabici in fol. editi curam cum tanquam correctorem gessisse testatur Joh. Conz, Zeltnerus in *Centuria Correctorum Eruditorum*, p. 45.

INEDITA & PROMISSA.

Editio Librorum V. T. Apocryphorum, juxta Codices accuratissimos lingvæ Græcæ expressorum, Novique Testamenti Græci, locis Parallelis illustrati, ac Variis Lectionibus, Codicumque in quibus illæ sunt inventæ, indicio, instructi, promissa in *Catal. Nund. Lips. A. 1675. Autumn.* p. 33.

Concordantiæ Syriacæ Novi Testamenti, quas expectari a se jussit in *Catal. Nund. Lips. A. 1671. Vern.* p. 37., Wittonius autem (*T. I. D. B. ad A. 1687.*) Lipenius (*P. I. Bibl. Theol.* p. 384.) & Jac. le Long (*P. II. Biblioth. Sacra*, c. 15., p. 402.), editas esse falso tradiderunt.

Verbo Latina Commentarii R. Salomonis Ben Melech in Genesin. V. *Catal. eundem Nund.* p. 37.

Opus de Locis S. Scripturæ Parallelis, de quo paulo ante jam est dictum.

Systēma Theologicum MS., a Joh. Vageto, Bremensi, in *Disp. de Secta Menonitarum*, Præfide D. Casp. Löffhero Witebergæ A. 1688. habita, p. 44., allegatum.

Disputationes de Gentium & lingvarum origine ac propagatione, quarum notitiam Epistolæ Linerii ejusdem, Giesflz A. 1683. scriptæ, & Prolegomenis *Tom. II. Atlænicæ* Ol. Rudbeckii insertæ, debeo. Conf. de iis J. G. Eccardi *Hist. Stud. Etymol. L. Germ.* c. 1. p. 82.

Disertationum Clodianarum editionem D. Joh. Balch. Rüdigerus, Theol. Giesflz in *pref. Prothæoria theoria Theologica* D. Kil. Rudraufii, A. 1711. recusæ, a se jussit expectari. V. *Partem XI. der getichten Fama* p. 790.

N. CLODIUS, Slesvigæ Cimber, Johannis Clodii, Hortulani aulici Gotorpiensis, filius, ob interiorē prudentiæ civilis scientiam a Cive clarissimo, Dethl. Cluvero, mihi commendatus, in Angliā, teste eodem, Anno 1688. fuit superstitis, & scriptum de Ratione status Politicum edidit.

An diversus sit ad Clodium, Medicum, circa A. 1656., Londinensi, Chymicæque insigni, cujus mentio in D. Joh. Christ. Agricola ad Thom. Bartholinum Epistola (*Cent. II. Epp. Med. Bartholini*, num. 71., p. 632.) occurrit, alii suspiciant.

DETHLEVUS CLUVERUS, Slesvicensis, Petri filius, Johannis, Theologi Dithmarici illustris, nepos, ac M. Theod. Niemanni, Basilicæ Slesvicensis Pastoris, privignus, perperam & a Pet. Ambr. Lehmanno (3.) *Daniel* est vocatus.

Bb 2

(1.) l. c. (2.) in *Introd. ad studium Philologicum*, c. 1. p. 48., & in *Exam. Hist. Crit. N. T. Rich. Simonis*, c. 26., p. 144. (3.) in *Hamburgæ Anni 1798. Literato* p. 5.

vocatus, & a Chamberlano, Societatis regiz Anglicanz recentissime Collegas, Angliz annumeratus indigenis (1.). Post absoluta studiorum in ludo patrio tyrocinia, Theologiz, Literis elegantioribus, ac Philosophiz, imprimis vero scientiis Mathematicis, in Academia Jenensi (in qua, ab A. 1663. ad 1666., Erhardus Weigelium harum habuit doctorem (2.)), atque aliis, annos, successu felici, impendit complures, Magistrique titulum Kilonii A. 1673., Brabevta D. Casp. Grammii, Professore Physico, obtinuit. Iter deinde per provincias Europæ cultiores aggressus literarum, illarum, & Galliz præferunt atque Italiz (in qua triennio, Romæ potissimum ac Venetiis commoratus, hæsit integro), Philosophiz & Mathematicis, aliisque Viris eruditissimis, familiariter innotuit, & reliqua etiam subtilioris eruditionis parandæ subsidia studiose conquisivit. In Angliam delatus, Metropoli hujus, Urbem Londinensem, sedem fortunarum elegit, doctoresque ingenui sui eximias, & interiorum Matheos ac Philosophiz peritiam, iam omnibus approbavit, ut non jura solum indigenarum, sed & locum inter Societatis Regiz Philosophicæ, cui A. 1678. adscriptus est, Collegas, impetraret. Scriptorum illic suorum, nova scientiis & Mathematicis, & Philosophicis ferme universis, incrementa pollicentium, molitus editionem, Typographiam hoc fine, in ædibus suis, Londini privatam sumptibus instruxit propriis, & frustra adversantibus Theologis, ne Heterodoxa quædam spargeret, veritas, potestatem ingenii sui monumenta, nulli cuiusquam censuræ subicienda, pro lubitu publicandi, cum nihil in iis propositum iri, quo præfens reip. Anglicanz status turbari aut convelli posset, pollicitus tantum esset, a Jacobo II., Rege, haud difficulter obtinuit. His intentum laboribus, post annos duodecim in Anglia exactis, in Cheronesum patrum A. 1688. retraxerunt lites de matris (A. 1681. jam defunctæ) hereditate ac testamento, quas fratri (Scribæ publico Theobaldienfisi), Affinique, D. Nicolao Martini, Cito Kiloniensi, a quibus aliquot se Imperialium millibus putabat esse defraudatum, inauspicato moverat, & coram Judicio Gotorpiensi aulico præfens, ejus jussu, persequi cogeatur, intricatissimæ ac diuturnæ, ad Prodiacasterium tandem Germaniz Wettariensis, provocacione ejus forensi, devolutæ. Quibus, ultra decennium, quo patriavitum detinuit, integrum, summo ipsius cum tædio, fructuque nullo, protraxis, cum partem reliquarum facultatum maximam impendisset, & interea Typographiz etiam, Stupellætilis, Bibliothecæ & Scriptorum, quæ Londini reliquerat, domo absentis, in turbis civilibus, ab adversariis dolose spoliata, passus esset jacturam (3.), tot inferturiorum pertæsus, in Civitatem tandem, Anno circiter 1698., se recepit Hamburgensem. In hac decennium vitæ ultimum, privatus, & penitis Philosophematum suorum hebdomadarius vernaculis, aliisque scriptioibus, victum quæritans in otio quodam literario, sed re satis tenui, exegit, & morte tandem subita, Anno 1708. exeuente, crebris decessit. (V. Nova Lit. Germ., M. Feb. A. 1709. p. 104. A. M. Andr. Charitio, in Tr. de Viris eruditiss. Gedani uris, p. 26. A. 1709., Kal. Jan., Hamburgi obisse perhibetur.) Eruditorum certe infelicium numerum auxit, qui meliori forte dignissimus erat, Viri ingenii acerrimi, & doctrinæ in plerisque Polymathiz partibus eximii, Physicorum & Mathematicorum ævi sui nemini facile secundus, & in scientiis illis ab errorum inveteratorum fermento purgandis, novorumque, quæ partim in lucem protulit, partim vero expectari a se jussit, inventorum quæsumptissimum, in auditorum hæcenus atque admirandorum, imo captum humanum superare creditorum, ope instaurandis ac locupletandis, solertissimus. Vel sola infiniti scientia, cujus, a se repertæ, notitiam generalem eruditiss., magno cum eorum applausu, communicavit, si opera inchoata & promissa ei licuisset perficere, & demonstrationibus, quas jactabat, certissimum complurium, & hos inter, Mathematicorum etiam insignium, incredulitati subvenire, omnium admirationem merito provocaret, & locum ei inter Philosophorum principes parasset haud infimum. Hujus enim beneficio se difficillimum de Quædratura Circuli Problema certis astricturnum & demonstratum esse legibus, stellarum in cælo Genesin a priori deducturum, ex data linea mundum divinæ menti ἀσάλογον constructurum, omnes transpositiones, generationes ac conjugaciones rerum, quæ per naturam fieri possunt, universali cuidam Ideæ Geometricæ includiturum, & per novam, denique, quendam infinitorum similitudinem seriem, divinam spatii Synthetice atque Analysis, sive veram cuiuslibet spatii magnitudinem, hæcenus nondum exploratam, exhibiturum, illoque invento ac curatori universæ Geometrix instauratori viam straturum, publice professus est & pollicitus. Taceo alia, quæ ab eadem expectari jussit, admiratione omnium dignissima, non privatum solum doctissimis Europæ Mathematicis, fed publice etiam toti orbi erudito, A. 1692., in Fragmento Philosophiæ divinæ vernaculo, A. 1698. in Schediasmate de nova infinitorum scientia Geometricæ, Novis Septentrionis Literarum Lubecensibus inserto (4.), ac A. 1701. Tomo II. Novæ temporum Crisios (5.), fuisse exposita. Cum quibus ipsius Schediasmatis Societatis Philosophicæ Anglicanz Relatio, qua scientiæ hujus infiniti, a Collega suo inventæ, primum eruditiss. fecit indicium, peculiaris, Oxoniæ, teste Pet. Barlio (6.), excusa, Lipsiensem duo de eadem Monita, in Actis Eruditorum A. 1686. & 1687. (7.) publicata, & descriptionem prolixiorem, a Cluvero jam transmissam, simul, sed inaccessum, pollicita (8.), fimsileque Lubecensium, A. 1698. evulgatum (9.), Cluveri etiam Vitæ, Scriptorumque & inventorum reliquorum, συναγωγή exhibens, merentur conferri.

ELOGIA.

Lubecensibus (I. c., M. Jul. A. 1698., p. 123.) Vir audit, qui, peragratis præcipuis Europæ regionibus, sublimioris Philosophiæ inquisitioni jam a multis vacavit annis, & a quo amplissima novitarum seges, in omni disciplinarum genere, esse expectanda.

Ludovico Compeigne de Veil, Tractatus Mosis Maimonidis de conservatione Calendarii, & ratione intercalandi, cum versione sua & Notis Londini A. 1693. in 4. excusi (ad cujus numeros corrigendos se frequenter nostrum confutisse fateatur), Editori, in Præfat. illius, Vir in Astronomia excellentissimus (V. Acta Erud. Lips., M. Jan. A. 1694. p. 13. 14.)

Georg. Ern. Stahlio (in Præf. Physicæ subterraneæ Joh. Joach. Becheri) Vir doctissimus.

Val. Ern. Löffcher (in den Usächlichen Nachrichten von Theol. Eodien, Sect. VIII. A. 1703., p. 462. 463.) Clarissimus Hofstarum Mathematicus, Virque eruditissimus, solertissimus, & inter eruditos etiam celeberrimus.

Joh. Lud. Hannemannio (in Agricola, seu Diss. de Metallis, p. 21. 26.) nostre ætatis Mathematicorum princeps.

M. Bernh. Pet. Karlius (in Diss. de Germania literis artibusque nulli regioni secunda, p. 26.) eum, ob profundam in Geometricis inventa, & profundissima inprimis, circa circuli quadraturam, novæ plane methodo demonstrandam, cogitata, summæ peritissimum Mathematicorum admiratione & applausu excepta, celebrat.

CENSURÆ.

Lipsienses (in Actis Erud., M. Oct. A. 1687., p. 586.) ita de illo: Ex eorum videtur esse numero, qui non tam altis, quam sibi, philosophantur.

- (1.) in Notitia Angliæ, P. II., p. 1147. Ed. Germ. (2.) V. T. I. Novæ Crisios temporum, n. 4., p. 70. (3.) V. Novæ temporum Crisios Tomum II., sive Annum 1701., & Semestri II., num. 12., p. 170. (4.) M. Sept. A. 1698., p. 164-171., & M. Oct. p. 188-195. (5.) Semestri II., num. 1-2., p. 172., & Semestri II., n. 1., p. 16-20. 40., inque Appendice ejusdem peculiar., p. 209-212. (6.) in Novis Reip. Lit. Gallicis, M. Dec. A. 1685., p. 130. (7.) M. Jul. A. 1686., p. 349-370. 371-5. & M. Oct. A. 1687., p. 585-588. (8.) I. c., M. Oct. A. 1687., p. 586. (9.) in Novis Lit. Septentrionis, M. Jul. A. 1698., p. 117-124.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh.

Bernh. Niewentydt, Mathematicus Batavix, in *Analyſi infinitorum*, A. 1694. edita, *Monito* Lipſienſium de Clu-
veriana Infiniti ſcientia, ad Geometras, poſteriori, in *Adis Erud.* M. Oſt. A. 1617. publicato, nonnulla oppoſuit, quibus
a Cluvero, in *Nova temporum Criſeos Tomo II.*, ſive Anno 1701., P. I., num. 5., p. 36. 37. & ſeqq. eſt reſponſum.
Jac. Hermannus, Baſileenſis, Med. D., in *Reſponſione* ad Bernh. Niewentydt *Conſiderationes ſecundæ circa calculi*
differentialis principia, Baſileæ A. 1700. publicata, cap. 6., Jac. Bernoulli, Acad. Baſil. Mathematici, de Cluveri qua-
dratura Parabola, per infinita ſimilia, Epicuriſm, ex illius ad hunc Epistoſta, exhibuit, ac ipſe ſimul Cluverianam qua-
drandi ſpatia curvilinea methodum perſtrinxit. V. *Acta Erud. Lipſ.*, M. Jan. A. 1701., p. 29. Huic etiam Hermann, ſive ipſi, quæ ſub larva ejus deſicere credit, Bernoulli (qvi, in Epistoſta ad ſe A. 1695. & 1597. Gallicæ exaratis,
Monita de ſcientia ſua inſinui Lipſienſia zigmata vocarat & myſteria ſibi incomprehenſibilia) complura, quæ
peculiarem quoque ſcripti ejus pollicitus reſutationem, repoſuit, tum in *Tomi Criſeos temporum II. Semeftri I.*, num.
1., p. 63. 64., & *Semeftri II.*, n. 5., p. 38. 39. 40., tum in *Appendice ejusdem ſingulari*, p. 209-212.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Tabulæ Aſtronomice in R. Moſis Maimonidis Librum de conſecratione Calendarum & ratione intercalandi, Lu-
dovici Compeigne de Veil Editioni hujus Hebræo-Latinæ, Londini A. 1683. in 4. excuſæ, *avvripus* additæ, quas
ipſemet ſibi, in *Nova temporum Criſeos Tomo II.*, ſive Anno 1701., P. I., n. 22., p. 176., vindicavit, & *Pandeſis Aſtro-
nomicis avvripus*, Appendicis inſerit, denuo adjungere voluit.

Fragmenta duarum, quas ad Joh. Hevelium A. 1679. & 1680. ſcripſit, Epistoſtarum, a Joh. Er. Olhoffio, Secretario
Gedanenſi, in *Excerptis Literarum ad Hevelium* (Dantiſci A. 1683. in 4. publicatis), num. 162. & 180., exhibitæ.

Schediaſma Geometricum de nova Infinitorum ſcientia, qvo (ſepoſitis tum Veterum, quam recentiorum, hetero-
geneis atque erroneis Methodis) genuina & maxime univerſalis de comprehensione ſpatii doctrina, atque exactiſſima
dimetiendi figuræ curvilineas ratio, clariſſime exponitur; *Novis Septentrionis Literariis Lubecenſibus*, M. Sept.
A. 1698., p. 165-171., & M. Oſt. p. 188-195., inſertum.

Schediaſma de arte Mnemonica, in laudem Collegii Mnemonici M. Joh. Henr. Döbelii ſcriptum, quod in *Novis*
Literariis Germanicis Hamburgeniſibus, M. Oſt. A. 1701., p. 384-399., legitur.

Obſervatio de conjunctione Solis & Mercurii, d. 5. Maji A. 1707. viſa, in iſdem *Nov. Lit. Germ.*, M. Jun. A. 1707.,
p. 216., obvia.

II. GERMANICA.

Philoſophia divina; oder auſſführlicher Bericht von den neuen Erfindungen und demonſtrationibus, menſuram infi-
niti betreffend, und wie dadurch alle natürliche Wiſſenſchaften, von Irrthümern und Mängeln geſäubert, zu einem höheren
grade der Vollkommenheit können gebracht werden. Hamburgi A. 1692. in 4. Scriptum, qvo ſcientiarum compluri-
um, imprimis Mathematicarum, errores emendare conſtituerat, imperfectum, cujuſque decem tantum plagulæ
priors ſunt excuſæ. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1697., p. 120. 121. Recuſa eſt Lipſiæ A. 1712. in 4. cum præſat.
A. Eudoxi.

Cæſium Cæſaris; oder kurze Erklärung der Himmelsfigur, wie auch Benennung der Sterne, Linien und Circeln, ſo auf
der, durch ihn inventen und publicaten, Geburtsmedaille Keyſers Leopoldi beſtändig ſind; editum (ſub literis nomi-
nis initialibus D. C.) Hamburgi 1698. in fol. Recenſum ejus, cum Etyopo Nummi ipſius, quæm illuſtrat, Gemethliaci
Leopoldini, V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1698., p. 117-124.

Geologia, ſive Philoſophemata de geneſi ac ſtructuræ globi terreni; oder natürliche Wiſſenſchaft von Erſchaffung und
Bereitung der Erdoſugel, wie nemlich, nach Moſis, und der älteſten Philoſophen, Bericht, auß dem Chao, durch Mechan-
iſche Geſetze der Bewegungen, die Erde ſo herfürgebracht worden; da inſonderheit die neuſte Theorie und Lehre, betreffend
die Bewegung der J. Schrif mit der Vernunft, die Erſchaffung der Welt in Zeit von ſechs Jahren, den Aufgang der
Sonne im Weſten, die Erregung der Sündfluth, wie auch die Verbrennung der Erden durch einen Cometen, neſt vielen
andern Paradoxis und ungemainen Sätzen, auß den beſten Engliſchen Autoribus (Wilh. Whiſton, Rich. Bentley, W. Ni-
cols, Thom. Burnet, Woodward, J. Newton, &c.) fürgeſtellt, und zur ferneren Cenſur den Curioſis aufgegeben wird.
Hamburgi 1700. in 4. Recenſum hujus Operis (cujus Continuatio ulterior, cenſuram Philoſophematum Anglicorum,
in illo propoſitorum, exhibitura, in præſatione promittitur) V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1700., p. 115. 116., &
Autoris ipſius *Nova temporum Criſeos Tomo I.*, ſive A. 1700., num. 23., p. 181-184. Cenſores Paradoxa ejus (de hifton-
ia creationis Moſaica principiis congrua Philoſophicis, de Chao, ſphæra vaporum Cometicorum, terram ſolam, non
autem corpora celeſtia, complexo, de Chao & corporibus celeſtibus ante creationis ſextiduum conditis, de Chao e Co-
meta in Planetam mutato, de Hexamero creationis per ſex annos explicando, de Sole Planetisque ante lapſum verſus
occidentem ortis, de terra duplici, de Cometa diluvium cauſato mundiſque interitum olim cauſaturo, &c.) repe-
runt: I. Zachar. Graprium Jun., Prof. Roſtochiſenſem, *Diſput. Philoſophicæ, placita quædam Geologia examiniatur*,
qvæ Roſtochi A. 1700. in 4. prodit, Autorem, cui, Atheiſmi, Chiliaſmi & Fanatiſmi ſuſpicionem ſe oneranti, Clu-
verus, Phyſicæ, Matheſeos & Mechanicæ, imperitiæ illi viciffim expoſtans, ſeqve, in *Geologia Anglorum* novas opi-
niones Hiſtorice tantum reſenſuiſſe, non vero deſendiſſe, inculcans, in *Nova temporum Criſeos Tomo I.*, ſive A. 1700.,
num. 15., p. 431-440., ac *II. Semeftri II.*, n. 1., p. 39. (ubi ſe actionem adverſus illum foreſem jam inſtituiſſe,
teſtatur), ſatis vehementer & ſcopice reſpondit; II. Chriſt. Franc. Paulinum, Med. Iſemacenſem, *Parte II. der Philoſo-
phieſchen Zuſtunden*, Francof. A. 1707. publicata, num. 1-9., p. 1-30., ſigillatim edam examinaſent, & (p. 1. 2.)
Chiliaſta, Phantaſtica, abſurda, hæretica & fanatica, eſſe judicantem; III. Nic. Hier. Gundlingium, Prof. Halenſem,
in *Oſis, ſed. I.*, c. 4., p. 195-198., ſolum de Cometa diluvium cauſato commentum expolentem.

Nova Criſis temporum, oder curioſer Philoſophiſcher Zeitverreiber, worinn die merckwürdige und ſchwerſte Sachen,
ſo in der Weltweiſheit zu erkünden ſtehen, auß eine leichte und verſtändliche Art erkläret zu finden ſind; inſonderheit was die
Natur und Kump, und deren groſſe Geheimniſſe, betrifft, ſo wol in der Phyſick und natürlichen Magie, als den Mathematic-
iſchen Wiſſenſchaften. Wobey verſchiedene Anmerkungen über neue Bücher von dergleichen Materien hincweggeſaget ſind.
Wöchentlich bogenweiſe ausgegeben. Der erſte Jahrgang des Jahres 1700. Hamburgi 1700. in 4. Scripta hujus *avvripus*
initium, ac XIII. quætionones priores ſerme integre, exceptis pauculis, qvæ a Cluvero adjecta ſunt, Mathematicis,
Bard. Joh. Ottonem Hannemannum, Kiloniſenſem, Med. D. Autorem agnoſcunt. In quibus cum ſibuloſa &
ridicula complura a nonnullis obelo eſſent notata, non ſolum a Cluvero, in locum iſtius a Bibliopola ſubrogato,
XLIII. quætionones ſeqventes, maximam operis partem abſolventes, ſunt elaboratæ, ſed & VI. primi, trutis ſolis re-
rentis, ſub anni finem, immutati, ſuæque de iſdem argumenti commentationes in Hannemannianarum locum ſub-
ſtitutæ. Septem hiſ proximorum, nullam paſſorum mutationem, Meletemata Cluverus p. ſus non agnovit, ſed
Hannemann defendenda reliquit. V. ejus monita, Indici hujus Tomi præfixa & ſuffixa.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Ct

Oben

Eden desſelben anderer Jahrgang des Jahres 1701. Hamb. 1702. in 4. Tomo huic Secundo (cujus præfationi ſubje-
ctæ litera D. C. Autorem dæregunt) Titulus novus deſ curioſen Philoſophiſchen Welt-Mercuri ſt præfixus, opus-
que ſubſiſto, niſi fallor, deinde etiam aliquamdiu continuatum. E Cenſoribus quæ mihi innotuerunt: I. Franc. Klin-
gius, J. U. D. & ex Conſule Witebergienſi, Legatus in aula Brandeburgica Megapolitanus, in richtigen Wegweiſer zu
der einzigen Wahrheit in Erkforſchung der verborgenen Heimlichkeiten der Natur, libello Chymico, Berolini A. 1701. edito,
loca quædam Chymica Tom. I. impugnare, & Autorem ſimul Atheiſmi temere inculcare, ſuſus, fed ab illo viciffim,
Tomo II., Semeftri I. num. 17., p. 134. 135. 136., & Semeftri II., n. 21., p. 200. (ubi peculiariter etiam adverſus eum pro-
mittitur Apologia), reſutatus. Repoſita eſt Cluvero Franc. Cingii Antiochani Theod. Candidum, iogen D. Clüvers
fameuſer Chartæque wieder den Wegweiſer zur Wahrheit, Berolini A. 1701. in 8. II. D. Val. Ern. Löſcherus, in den Un-
ſchuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, Sect. VIII. A. 1703., p. 462-465., in monito peculiariter Opus hoc Cluveria-
num, ob Autoris quidem ingenii acumen, doctriſinam, diligentiam, & zelum contra Atheos, Naturaliſtas atque Fanati-
cos, commendans, ſed nimium ſimul ſtudium Philoſophiæ de proportionibus & rationibus quantorum, a materia ab-
ſtractis, Pythagoriz, opiniones de mundo Spirituum mundum viſibilem animante, commercioque cum Spiritibus i-
ſtis inſtituendo (T. I. p. 146. 147.), Hypotheſin de creatione mundi Whiſtonianæ conformem, Cantici Cantorum,
& aliorum S. Codicis locorum, ad Chymiam applicationem, & quæ de remedio mortem proſus avertentibus (T. I. p.
60.), ac religione Chriſtiana per Antichriſtum ad interfectionem ferme redigenda (T. II. p. 181.), traduntur, virgula
notans cenſoria.

Acta Juridica Vernacula Proceſſus (de quo in Viſta Autoris jam dictum eſt) contra Fratrem & Affinem forenſis diſturi-
ni, in fol., incertum quo anno, edita. An integra prodierint, ignoro, cum tres tantum priores plagulas, a Cluvero, cum
imprimerentur, ſine titulo ullo mihi tranſmiſſas, inter chartas meas inveniſſem.

Aureum Vellus, oder goldenen Schatz und Kunſtkammer Chymiſcher Tractatein Salomonis Trismoſini (Theophrasti
Præceſtoris), und anderer Scribenten, vormals gedruckt, theils zu Vorſchach am Bodensee A. 1598., theils zu
Baſſi A. 1604., in V. Theilen: Jetzt wieder aufgelegt, und in ein Volumen gebracht. Mit einer Vorrede Dethl. Cluveri.
Hamb. 1708. in 4. Cluveri Præfatio, quinam proceſſus Chymici, in volumine hoc (de quo Nova Lit. Germ., M. Febr.
A. 1709., p. 104., conſulenda) deſcripti, alius præferri mereantur, indicat.

INEDITA & PROMISSA.

Pandeſtæ Aſtronomicæ, ſive Ephemerides CXX. annorum celeſtes, nova geminaque ſpecie ex ſolis ac terræ
centro designatæ, ac Tomis III. comprehenſæ; quibus, ab Anno MDCLXXXI., ad finem uſque ſæculi XVIII., Stellarum
in celo progreſſus diurni, & naturalia ad Solarem & terreſtreſt Zodiacum loca, tum variæ earum diſtantiæ & harmoni-
æ, revolutiones, ſtationes, Syzygiæ Eliptici, Parallaxes, Phæſes, & quæ ſunt alia definita mundi ſideri Phænomena,
prompte, atque unico velut inſeruit, in numero habentur; calculo ad meridianum Uraniburgicum, qui medius
ſere Europam tranſit, ſtabilito. Cujus fundamenta, & totius Aſtronomiæ principia, quo clariſus innotent, de neceſſi-
tario & permagno ſcientiarum, Obſervationum atque Hypotheſium, Apparatu, quo Philoſophiæ Uranicæ Syntagma
amat perfici, generatim primum diſſeritur. Variis deinde exploratis indaginum viis, quibus motuum celeſtium regula-
re, Orbiumque inclinationes, Eccentricitates & magnitudines, determinandæ ſunt, ea imprimis explicatur Proble-
mata, quæ Theoriam Planetarum Elipticam, in Tabulis Rudolphinis expreſſam, atque harum Ephemeridum Logi-
ſticam, celo quam proximè reddunt conſonam. Adducta demum univerſe computationis demonſtratione Algebraica,
ac Canonica per Trigonometriam Syntheſi. Quam operis firmitatem ne temporis adſcripti exceſſus, velut ef-
ſectam, tandem deſtituit, offenditur inſuper, quomodo, per orbis Cycli proceſſum perpetuum, huius Diarii menda-
ni ambitus non tantum CXX., ſed multa annorum millia, ſuis expleat numeris, ita ut conſtanter quibvis ſæculis (e-
lapſis & venturis) aſtrorum ſitum faciliſſima Analogia referre poſſit. Hanc rationum amplitudinem, cæli Pandeſtis
debitam, promovent idem ipſis ſubſide annexa ſpecimina Ephemeridum Ecſtaticarum, quibus, ultra ſolis & terræ li-
mitēs, ex reliquis etiam ſtellarum globis, mundi ſtructuram aſſumari licet. Quandoquidem vero de uſu ſiderum ce-
leſtium poſſiſſima eſt mortalium cura, hinc documentis evidentiffimis ſumma eorum in omni vitæ genere beneficia
declariantur, ac præſertim illa, quæ rerum futurarum præſentium expeditur, reſectis atque eliminatis vulgaris Aſtroman-
tiæ Judiciis, quæ pravitatis humanæ incriminamenta, atque omnis mali primordia, divinis eorum radiis ſoveri im-
probe contendunt, expoſito vero contra atque aſſerto, quod penes ſtellas eſt, mundi regimine. [Operis huius, quod, in
Catal. etiam Num. Lipſ. A. 1682. Vern. p. 54., titulo abbreviato, promiſſum, M. Bernh. Pet. Karliſus, in Diſſ. ſupra cit.
p. 20.; Andæ Argoli Ephemerides longe fore perfectius merito iudicavit, ſed 200. annis ſatiſfacturum eſſe falſo cre-
didit, Tomus I., Anno jam 1680., in fol. Londini, typis Antonii Godbid & Johannis Plagford, ceptus erat excudi.
Verum labor hic, lentius juſto aliquamdiu continuatus, Tabulis Motuum & doctrina præliminari jam impreſſis, Au-
toris in patriam diſceſſu A. 1688. eſt ſuſſaminatus, ac tandem, ædibus abſentis Londini ſpoliatis, ita interruptus, ut po-
ſtea, niſi ſe certi de publicatione poſſe polliceri, niſi Magiſtratus Londineſis æquitate res ablata ex orco reduceren-
tur, in Novis Lit. Lub., M. Jul. A. 1698., p. 121., haud diſſimulaverit.]

Liber de Infiniti Scientia, in Actis Erud. Lipſ., M. Jul. A. 1686., p. 369., & Novis Lit. Lubec., M. Sept. A. 1698., p.
108., ab eo promiſſus. De invento ſcientiæ huius uſu ſupra diſſerui. Addam nunc ſum Pet. Baſilii de illa iudicium, p.
Novellis Reip. Lit., M. Dec. A. 1683., p. 1349. 1350., obvium: La nouvelle ſcience de l'infini inventée & démontrée par
Mr. Clüver, de la Société Royale d'Angleterre. C'eſt une manière admirable de conſtruire des Idées pour comprendre l'infini.
Les plus grands myſteres de la nature, & les plus difficiles Problèmes de Mathématiques, comme la quadrature
du cercle, & la dimension de toutes fortes de lignes & de figures courbes, tirent leur perfection de cette Methode. La So-
ciété Royale en fait imprimer la Relation à Oxford: nous en parlerons un jour. Il ſandra dire deſormais, que rien
n'eſt impoſſible à l'eſprit de l'homme, puis qu'il ſe rend maître de l'infini, & qu'il peut déterminer ce qui eſt ſans bornes.
Nihil mortalibus arduum eſt: celum ipſum petimus induſtria.

Philoſophia divina novis intelligentiæ conſpicua, in qua ex unica Propoſitione: Eſt Deus; omnia naturæ Phæno-
mena deducuntur, omnes figuræ Mathematicæ demonſtrabuntur, rerumque omnium compoſitio ac reſolutio oſten-
duntur: Liber mole quidem exiguus, ſed pondere rerum magnus, quem in Batavia propædium editum iri, Autor per
literas, Kal. Sept. A. 1690. mihi ſignificavit, in Novis autem Lit. Lub., M. Jul. A. 1698., p. 119., ſub titulo Novi Syſte-
matis divine mundi Geneſeos, in quo Intelligentiæ formæcres Univerſi in XII. claſſes ſint reductæ, denique videtur eſſe
pollicitus.

Chronometria nova, de emendatione temporis & Calendarii, A. 1700., T. I. novæ temporum Criſeos, n. 4., p. 30.,
promiſſa.

Sylloge aſtroſoſes, quam ipſemet mihi monſtravit, Epistoſarum ſuarum ac D. Matthiæ Waſimuti, Theologi Kilo-
nenſis,

nienſis de dubiis Operi hujus Chronologico a ſe oppoſitis, mutuarum, quarum Excerpta nonnulla, ſed multa & manca, mentemque ſuam plane non experimenta, nec proinde pro ſuis habenda, Waſmuthum A. 1684. *ſciographie Annalium caeleſtium* interſuſſe ac reſuſcitare conquirebatur, ac ſcripto ſimul brevi ſe totius Chronologiz Waſmuthianæ fundamenta eſſe everſum minabatur.

Schediaſmata varia de novis ſuis in Algebra & Geometria inventis, machinis Opticis, quæ cominus & eminus inſenſibilia ſunt, aſſerenda reddentibus, natura & legibus refractionum, correctionibus Staticis & Muſicis, argumentisque nauicis & Geographicis, de quibus V. *Nova Lit. Lub.*, M. Jul. A. 1698, p. 123.

Apologia adverſus Jac. Hermannum, de qua ſupra inter Cenſuras dicta relegantur.

Gloria vel Perfectione ſuæ venturi, oder Abbitdung der Dinge, ſo, in allen Verhältniſſen, inſonderheit den Mathematiciſchen und der Chymie, künſtig werden ans Licht gebracht werden. V. de illa T. I. *novæ temporum Criſeos*, n. 11, p. 22, & *Catal. Nund. Lipſ.* A. 1703, Autum. p. 46.

Himmelsbuch oder Sternrolle, Volumen Aſtronomicum, in quo unico intuitu, abſque moleſtia calculi, loca Solis & Lunæ, Planetarum ac ſtellarum fixarum, ad quodvis tempus, promte inveniri poterunt, novæque plane Hypotheſes motuum caeleſtium (abrogatis tot Eccentricis, æquantibus & Circellis Anomalisticis, imo ipſis Ellipſibus Keplerianis reformatis), per lineas curvas Meſographicas, mundi genitricis dictas, proferentur, Aſtronomiæque cum Aſtrologia (videm reſormata & a ſuperſtitioſis Aſtromanticis repurgata) connubium, hæcenus divuſum, redintegrabitur. V. *Nova Lit. Lub.* (ſuſius illud Autoris verbis delineantia), M. Jul. A. 1698, p. 121. 122. 123.

Orbis Imperialis, oder der Erdbugel, mit denen darauf befindlichen Oertern, und deren wahrhaften, nach den Regeln der Geometrie ſich und erſtlich abgeſchätzten, diſtancen, (ſo, ohne weitaufgeſes Meſſen, ex ſola inſpectione meritis wahrzunehmen ſeyn), in 2. großen Karten, deren jede zum wenigſten 7. oder 8. Fuß hoch iſt, vorgeſtellet. V. T. I. *novæ Criſeos temporum*, n. 31, p. 245. Meſura infiniti Cyclici, Reſerit Leopoldo dedicata, und durch ſelbe 100. Propositiones erſtauert. V. T. II. *epiſd. Criſeos*, n. 1, p. 8.

Nova principia Magia Optica, oder künſtliche Verfaſſungen der Lichtſtralen, wie dieſelbe, auf eine neue ſonderliche Art, dahin zu bringen und zu vereinigen ſind, daß man ſo wol die Wunderdinge, ſo oben am Himmel in den Sternen, als hier unten auf Erden, in den herumſichdrehenden Körpern, anzuſehen, ſich abſichtlich ſonne darſtellen. V. *Catal. Nund. Lipſ.* A. 1703, Autum. p. 46.

Geologie Continuatio Germanica, de qua ipſius *Geologie* relegatur hiſtoria. Apologie vor ſeine novam Criſin temporum, wider Franc. Clingium, de qua itidem in *Criſeos* recenſu jam eſt dictum.

Nummi Genethliaci, Regum, Electorum & Principum quorundam, Themata Genethliaca caeleſtia, metallo inſculpta, exhibentur, & Schediaſmatis peculiaribus, eadem, qua in *Cælo Cæſaris* id factum eſt, methodo, illuſtrandi, quos in eodem *Cælo Cæſaris* eſt poſticus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1698, p. 118.

Novum Syſtema Artis Rabuliſticæ, cujus editionem A. Eudoxus, in præſ. editionis ſecundæ Lipſienſis *Philosophiæ* illius *divine*, A. 1712. publicatæ, ſperari juſſit. V. *Partem XXI. der gelehrten Fame* p. 677.

JOHANNES CLUVERUS, Crempſi Stormarſorum, d. 16. Febr. A. 1593., patre Michaelæ, Sartore, matre vero Margareta Meitzendorſia, natus, Ordinis Philoſophici Roſtochiensis, ab A. 1611., Adjunctus, Scholz patriz, ab A. 1614., Reſtor, & paulo poſt Diaconus, eodem Anno, in Dithmarſia Meldorpiensis, Paſtor, ab A. 1621., in Dithmarſiorum itidem provincia Marneſis, Theol. Profeſſor & Antiſtes, ab A. 1623., in Zealandia Danica Soranus, Dithmarſiaque tandem regis, ab A. 1630., Superintendens, Parochusque ſimul Meldorpiensis, Theologus pariter atque Hiſtoricus πολὺν χρόνον ἀντιſτῆς, Doctores titulo ab Ordine Acad. Hafnienſis Theologico A. 1626. ornatus, & Meldorpii, d. 25. Dec. A. C. 1633., ætatisque 41., morte immatura extinctus. Plenioris Vitæ ejus, meritum in literas, ac ſcriptorum, Hiſtoriam Tomo ſervamus operis noſtri ultimo, ac conſili inreera de illis jubemus Nicol. Bulletinii, Diaconi Meldorpiensis, Sermonem vernaculum in exequiis ejus, & Zach. XIII. 7., habitum, Glückſtadique A. 1635. in 4. excuſum. M. Mich. Cluveri, filii, Præſationem *Diluculo* ejus *Apocalypſico* A. 1647. præfixam, Theoph. Spizeli *Templum honoris Theologorum reſeratum*, Imag. 16., Henn. Wittenii *Dec. III. Memor. Theol. renov.* p. 356-360., Pauli Freheri *Theatrum Erud.* p. 454. 455., Caſp. Sagittarii *Introd. in Hiſt. Eccl.*, c. 12., §. 19., p. 167. 168. 169., Joh. Franc. Buddæi T. I. *Lexici Hiſtorici* p. 683., Albertique Bartholini *Lib. de Scriptis Danorum* p. 69., & noſtra ad illum *Hypomnemata* p. 264. 265.

M. MICHAEL CLUVERUS, Meldorpio Dithmarſius, Johannis, modo laudati, ex Anna Roggia, conjuge, filius, ſtudiis, quibus Parens eum conſecraverat, poſt hujus obitum deſertis, caſtra, uti a Dethl. Cluvero, V. C., fratris ejus filio, accepi, aliquandiu eſt ſecutus, & contra Svecos militavit. Captus vero ab his, & per menſes aliquot duriter habitus, cum libertatem recuperaveſſet, Theologie denuo in Acad. Regiomontana ſe conſecravit, & in Dithmarſiam redux Auſtralem, Parochia ruralis Süderhardtienſis Paſtoratum obtinuit. Vixit A. 1653.

E ſcriptis Parens lucem, eo curante, videntur:
Computus Chronologicus, Regiomonti 1642. in 4.
Harmonia Evangelicarum, Regio. 1642. in 4.
Orthotomia Apoſtolica, Roſtochii 1643. in 4.
Diluculo Apocalypſicum, ſeu Comm. in Apocalypſin poſthumus (cui Epistoſam ad Chriſt. IV., Regem Daniæ, & Præſationem de vitæ ſcriptis Parens, præfixit), Stralſundiz 1647. in fol.

Tuba Sionis Evangelica, ſeu Expoſitio Periocharum Evangelicarum, Lubecæ 1647. in 4.

[In Catalogo quodam præterea memoratur Michaelis & Nicolai Cluverorum Relation, 1608 Joh. Piſtorius und Johann Adolf Becker, beide Bürgermeiſtre in Cletſvig, an Eſt. Peter Clüvers todem Körper betreffen, A. 1653 in 4. edita.]

GEORGIVS COCIUS, Flensburgensis, Medicinæ Cultor, & Scholz Slesvicensis, circa A. 1605., Conreſtor. Diſp. Medica de Signis in genere, & in ſpecie inſalubribus Diagnosticiis, Præſide D. Duncano Liddelſo, Helmſtadii 1598. in 4.

Carmina in obitum Annæ, D. Nicol. Jungii, Cancellarii Hoſtatici, conjugis. Slesvigz 1605. in 4.

DAVID COHEN de LARA, magnæ inter Judæos exſtimationis Rabbiniſ, Hamburgi primam, patre natus Iſaaco, Mercatore, M. Sept. A. 1625. deſuncto, lucem, Seculo XVII. ineunte, aſpexit, ortu autem, quod & ſcriptoris Hebræis, Luſitanico ab eo donatis Idiomate, Nicol. Antonium (1.) collegiſſe etiam videtur, vel Hiſpanum fuiſſe, vel Luſitanum. Philologiz, naturæ inſtinctu, amantiffimus, præter gentis ſuæ Theologiam ac lingvæ, variasque hujus Dialectos, & cæteras eruditionis Rabbiniæ partes, a Synagoga patriz hauſtas doctores, Lingvæ etiam gentium, tum Orientalium, tum Occidentalium & Chriſtianarum, pleraque cæteras, raro inter ſuos exemplo, perquam famili-

res sibi reddidit, & *παλαίστριας* hujus insignia in scriptis suis documenta orbi dedit erudito, Synagoga patris anno jam 1627. (1.), vix quinque vitæ suæ lustris exactis, fuit Antistes, & cum valde esset *Φιλόσοφος*, horas subcivitas partium librorum scriptio, partium juvenum, non Hebræorum tantum, sed & Christianorum (ex quibus, ut alios taceam, Christoph. Schraderus, Rhetor Acad. Juliz inclutus, & Esdras Edzardus, civis eximius, Præceptorem eum fuit venerant), fidei ad interiora Thalmudis ac Rabbinica doctrinæ adyta manu ducit, successu impendit felicissimo. Synagoga Hamburgensis diu admodum, ad illud usque tempus, præfuit, quo rumores de Psepho-Messia, Sabbathi Zevi, Constantinopoli ad Judæos delati Europæos, multos illorum, & Hamburgensium etiam quosdam haud infimos, abitu jam parantes, in ipem novæ regni, Palestineque recuperandæ, adducebant irritam. Quorum vanam credulitatem cum Noster (nisi ab Ott. Sperlingio, V. C., sum edoctus) in publico cordate objurgasset congressu, verique Messia characteres in impostore illo non apparere demonstrasset, tantam Appellaram incurrit indignationem, ut senem optime de se meritum Synagoga ejicere, & ab officio deturbare, non sinit veriti. Injuria hac affectus Hamburgo Amstelodamum secessit, & complures illic commoratus annos, in patriam natu grandior tandem rediit, & d. 10. Oct. A. C. 1674., ac æt. 72., sicut a Castro, Hebræo urbis Hamburg. incola, accepi, expiravit. Moribundus, & de veritate religionis avitæ dubius, Esdras Edzardum, discipulum veterem, jussit accereri, & cum illo, sibi assidente, sermones hujus argumenti misit. Quod ubi Judæus est nunciatum, 30. ex præcipuis, tanti generis suæ Doctores veriti Apostasiam, ad decumbentem se contulerunt, & disputationem pro religione sua amicam, ut ejus ab hac defectione impeditur, cum Edzardo sunt exorti. A quo nonnullis, Christum veteri convitio *וְהָרִי*, sive suspensum, appellantis, omnem generis humani salutem ex isto pendere suspensum, animose est responsum. (Confer de hoc Colloquio, cuius Edzardus ipse mihi exposuit historiam, Eberh. Anckelmanni *Orat. auspicalium*, G. H. Götzii *Philologorum Hebræorum insertam Elogiis*, p. 200. 101., Joh. Jac. Schudtii *Compendium Historiæ Judaicæ* p. 584., Joh. Christoph. Wolffi, hunc allegantis, nostrumque pertinaciter accusantis, *Historiam Lexicorum Hebræorum* p. 70. 71., & ejusdem Schudtii *Partem II*, de *30. diffen. Mithradatis*, Lib. VI. c. 29., p. 128.) Nondum finita hac collatione, senex doctissimus, & præcipuis hujus sæculi in literaturâ Orientali Philologus, gentisque suæ luminibus, accensendus, dum illi auscultat, placide expiravit, incertum relinquens, cuiam religioni sit immortalis. Lapidis ejus sepulchrali, in cimiterio Judæorum Altonaeviensi, verba hæc pauca sunt insculpta: *Doctissimus & doctus Haham, Rabbi David Cœn de Lora, fuit sepultus A. 1735.* (i. e. 1674. *Ætæ Chr.*)

Confer de illo, præter jam allegatos, McNassif Ben Israel Catalogum Judæorum, qui Hispanice scripserunt, *Libro de Resurrectione mortuorum præfixum*, Nicol. Antonii, hunc citantis, *T. II. Biblioth. Hispan.* p. 320. 656. Jul. Bartolocci (*a Wolfo*) p. 330. 101., Joh. Jac. Schudtii *Compendium Historiæ Judaicæ* p. 276. 277., Theoph. Spizelii *Convidem, Sacris Bibliothecarum arcanis adjecta*, p. 330., *Partem II. Usages mox ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 2., p. 97., Joh. Christoph. Wolffi (Bartoloccium, quod duos ex uno hoc fabricatis sit scriptores, castigantis) *T. I. Biblioth. Hebrææ* p. 316. 319., & quæ allegat, R. Scabchai Ben Joseph *Labia dormientium*.

ELOGIA.

Marqv. Gudio (*Ep. 13. ad Pet. Blockium* p. 14.) *Homo auditu literis variis eruditus.*
Melch. Schmidio (*l. c.*) *Amplius Synagoga Hamburgensis, qui scriptis plane eximiiis æternam nominis sui famam condidit.*

Matthæi Fredericki Beckio (*in Corollaris Diss. H. de nomine Edom*) *Eruditissimus Lexicographus Judæus.*
Joh. Wüllerlo (*in Notis ad Salman Zevi Theraicam Judaicam* p. 32.) *Vir doctissimus.*
J. Chr. Wolfo (*l. c.* p. 70.) *Judæus eruditissimus.*

Theoph. Spizelius (*l. c.*) ita de illo: *Variis Scriptis editis nostræ ævæ famam haud exiguum sibi comparavit R. David Cohen de Lora, mihi, cum Amstelodami degerem, notissimus.*

Bened. Hopsferus, Prof. Tubing. (*in Epistola A. 1673. scripta, & Rol. Marefii Philologicis adjecta*, p. 681.) his eum verbis celebrat: *Lugduni vidi Rabbimum Cohen de Lora; qui domicilium habuit Amstelodami, & post extinctum McNassen Ben Israel, præcipue nunc est apud illos existimationis.*

SCRIPTA EDITA.

I. HEBRÆA ET LATINA.

עיר דור, Urbs Davidis, seu Tractatus de convenientia Vocabulorum Rabbinicorum cum Græcis quibusdam, & aliis lingvis Europæis. Amstelodami 1638. & 1648. in 4. Editiones Hamburgensis Anni 1650. in 4., cujus in *Catal. Nandinali & Lipenii Biblioth. Philosophicæ*, & Basilicensis in 8. impressa, cujus in ejusdem *Biblioth. Theol.*, P. II. p. 631., occurrit mentio, haud dubie sunt chæmæcæ. Collectæ sunt in scripto hoc, quod Autor, post annos XII, illi impensis, Joh. Salvio, Ministro Svecico, A. 1638. in scriptis, ordine Alphabetico, 1440. voces peregrinæ, in lingvâ Hebræam admixit. Conf. de illo Christoph. Græfii *Dyotam Sacram* p. 9., & J. Chr. Wolfium *l. c.* A quorum ultimo error J. H. Hottingeri, Lexicis illud Hebræicis, in *Biblioth. Orient.*, c. 4., p. 46., annumerantis, merito notatur.

Enigma doctissimi & celeberrimi Viri, facagissimè inter Hebræos Rabbinii, R. Abrahami Ben Ezra, de literis *דברי* (*præfationi Commentarii in Pentateuchum insertum*), jam demum explanatum, ac versione Latina & notis illustratum. Lugd. Bat. 1658. (imo, si Thom. Hydi *Catal. Biblioth. Oxon.*, & Lipenium, audias, jam ante A. 1648.) in 4., & Hebræice tantum (subtit. *דברי דור*) ibid. 1658. in 8. (Egregie hoc ab eo est explanatum, judice Th. Spizelio, *l. c.* & in *Specim. Biblioth. Univ.*, sub nomine *Aben Ezra*.)

כתר כהנה (*Ceter Cehynna*), i. e. Corona Sacerdotii, seu Lexicon Alphabetico Thalmudico-Rabbinicum amplexissimum & locupletissimum, de convenientia vocabulorum Thalmudicorum ac Rabbinicorum cum Lingvis Chaldaica, Syriaca, Arabica, Persica, Turcica, Græca, Latina, Italica, Hispanica, Lusitanica, Gallica, Germanica, Saxonica, Anglicana, Belgica; Opus XL. annorum, CXVI. Christianis Lingvarum Orientalium Professoribus ac cultoribus inscriptum, Rabbinicæque Dialecto editum, Hamburgi, sumptibus Autoris, typisque Jac. Rebenfii, A. 1658. in fol. Prodiit autem Tomus ejus tantum primum, ad literam *י* perductus, de quo ita Joh. Chr. Wolfius (*ad literam hunc* *י* pertinere, & Lugduni Batavorum excusum esse, perperam credens) *l. c.* p. 70.: *Lexicon Rabbinicum amplexissimum כתר כהנה* i. e. *Coronam sacerdotii, inscriptum, occasionem procul dubio subministrante כתר*, i. e. *Sacerdotii, quo appellatus est, nomine. In illud tot vocabula, magnæ studio & exquisito labore, congesti, ut duo milia fere in hoc libro numerantur, quæ in R. Naibani *דברי* frustra quæras. In eo Buxtorfii quoque diligentiam superavit, quæ etiam passim balucinatam esse non sine ratione suspicatur, & re ipsa confirmat. Quæ magis dolendum est, quod opus egregium non integrum ad nos pervenerit, sed tantum usque ad literam *י* excusum sit Lugd. Bat. 1668. in fol. Commendatur a Leisdeno p. 54. Philologi Hebræo mixti, & Beckio ad Targum libri Chroniconum, Tomus posterior adhuc latet ineditus.*

II. LUSITA.

(1.) V. Melch. Schmidii *Or. de Vita Christoph. Schraderi* p. 10.

H. LUSITANICA.

Trattato del Temor divino, feu Tr. de Timore divino, e L. Hebr. translatus. Amstelodami, apud Menassen Ben Israel. A. 1633. in 4. (*Memoirair en Catal. Nund. Lipf. A. 1634. Vern. Nic. Antonii T. II. Biblioth. Hisp. p. 320.* & J. C. Wolfii T. I. Biblioth. Hebr. p. 319., ubi et libro Refschit Chochma excerptus esse traditur R. Eliaz Ben Moïsis de Vidas.)

R. Mosi Maimonidis Tractado de los Articulos de la Ley divina, Amstelodami, Anno xrx Judaic 1412. (*See forte* *postea* 5412, i. e. A. C. 1661), in 4., teste Catal. Mohiano, circa annum errante, editus. Mentionem ejus in aliis etiam observavi Catalogis, sed omnia anni mentione. Wolfius, *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 319., A. M. 5414., sive C. 1654., illic cum proditiis testatur.

Tratado de Moralidad, y Régimiento de la vida, de celeberrimo y mui docto Senyor Rabenu Mofe Maimon, de Egipto; Qu'en Summa contiene XI. Preceptos, V. Affirmativos, y VI. negativos, &c.: Traducido de la lengua Hebræa a nuestro Romance, por David hijo de Iſſac Cohen de Lara, Hamburgo, apud Jac. Rebenlinum, A.M. 5422. (i. e. A. C. 1662.) in 4.

Ejusd. Maimonidis Tractatus de Poenitentia versio. Lugd. Bat. A. C. 1660. in 4. V. Wolfium *l.c.* p. 319.

INEDITA ET PROMISSA.

1. נצרות ציון, Venatio Zionis, seu Pars II. עיר דוד, in hoc libro omnia supplens.
2. פרחי כתרם, Flores sacerdotii, seu Florilegium sententiarum moralium.
3. תהארוס קופיוסו, Theaurus copiosius vocum novarum, quibus librorum Interpretes utuntur, etiam Arabicarum, quas Maimonides aliique adhibent.
4. תנורטום, Tentorium convetus, five Synonyma Rabbinica; qvz, ut & tria præcedente, eum in Admonitione, in calce Lexici obvia, esse pollicitur. J. C. Wolfius, T. I. Bibl. Hebr. p. 319. testatur.
5. Tomus II. Lexici Thalmudico-Rabbinici, paulo ante memorati, à lit. r. ad ט.
6. בית דוד, Domus Davididis, five Nomenclator Rabbinicus, omnia cuiusque rei Synonyma complectens, in prefat. Libri שיר דוד promissus, & a Christoph. Arnoldo etiam, in Epist. de Nomenclatoribus, J. G. Seyboldi Tyrocinio Nomenclatoris Latino-Germanici A. 1673. præmiſſa, laudatus.
7. כסא דוד, Thronus Davidis, seu opus Adagiorum omnium, qvz in utroque Thalmud, Tanchuma, Rabbos, Jal-kut, & aliis præfatis, continentur, Alphabeticum, in eadem pref. Libri שיר דוד promissum, quod fub pzlo jam ge-mere A. 1648. in Proemio Enigmatice Aben Ezræ, est reſtitit, imperfectum autem Hamburgi, in Bibliotheca Esdræ Edzardi, superfluisse Rud. Mart. Meelführerus, in Accessionibus ad Theod. Janssonii Biblioth. latenuem p. 51. & J. Chr. Wolfius, l.c. p. 71. testatur. E quibus tamen Wolfius, ab Edzardi filio contrarium edoctus, relationem hanc T. I. Biblioth. Hebr. p. 319., retractavit.

[Diversus ab illo haud dubie est David Cohen, cujus 777 J2D, five Clypeus Davidis, in Catalogo librorum Rabbincorum, ab Ant. Legero Constantinopoli allato, & *Bibliotheca Rabbinnica* Joh. Buxtorfi A. 1640. subjuncto, p. 453. memoratur.]

NICOLAUS COLBRAND, *Hamburgensis*, J. U. Lic. & Urbis initio Imperialis Wormatiensis Syndicus, deinde vero, post hanc a Gallis excisam, patriz Advocatus, M. Januario A. 1717. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug. de Montibus pietatis, Argentinz 1670. in 4. Recusa Decade I. Disputt. Inaug. Jurid. Argentiniensis, ibidem A. 1671. in 4.

Dreifache unparteiische Rechtsbelehrung, wegen einer Holländischen, auf 600000. Gulden sich belaufenden, Erbschaft, pro Anna Müllers, contra Peter von Rheden, samt Specie facti, und Beplagen, von ihm aufgegeben. Altonz 1696. in fol.

JONAS (Joh. Fil.), COLDINGENSIS, ab Urbe Cimbrica natali cognomen hoc mutuatus, Scholz illius initio Pædonomen (†), deinde vero Pastor in agro Jutic, circa A. 1584., Andertius & Gestenius, tandemq., circa A. 1594., Gamstadiensis, Scriptor de regni Danici Historia & Chorographia non male meritis. V. de illo Claud. Lychnanderi *Catalogum Scriptorum Danicorum auctoribus, lit. I.* Alb. Bartholini *Tr. de Scr. Dan.* p. 93., & P. I. *Iffages meae ad Fil. Cimbr.* c. 1., §. 7., p. 78, Professoribus Acad. Hafniensis falso a Frid. Luca, p. III. *Helic. Europ.* c. 5., p. 261., annuumeratur.

Eclogæ ad Joh. Paludanum, Hafniz 1572. (*V. Iyffchandrum* l.c.)

Iconismus Friderici II., Regis Danic, Hafniæ A. 1576., teste Lysichandro, primum editus, ac deinde in *Carmenium* libello, mox memorando, A. 1594. recusus.

Coronarum, breuem descriptionem Danic, simulque regni situm & statum, continens, ad Christ. IV., Regem Slesvici 1844 in 4. Ex hoc opusculo, fratri Nicol. Kaafii, Cancellarii regii, & Henr. Belovii, Viri nobilis, duplo auctiori reddito, alioque facie induto, enatum est scriptum ejusdem argumenti sequens prolixius.

Daniz Descriptio nova, infularum ac partium præcipuarum hujus plagæ Arcticæ Theatrum representans, Christia-
ni IV., regnum ineuntis, auctificatissimè inaugurationis consecrata. Accedit libellus Carminum. Francofurti ad Mœ-
num, 1594, in 8. Descriptio hæc, quam Steph. Joh. Stephanus (in *Notis ad L. 2. Sax. Gramm. p. 71*.) sub *Tocarci orbi*
Arctici, J. H. Boederus autem (in *Bibliographia Curiosa Lit. K. 2. a*.) sub *Genealogie Regum Danicarum*, allegavit, ti-
tulo, folia, relecto Carminum libello, inter *Traditus de regnis Danicæ & Norwegicæ varior*, in unam Syllogæ a Step-
hano modo laudato confectis, & Lugd. Bat. A. 1629. in 16. publicatos, p. 172-266., est recusa. Duabus comitatibus,
quarum prior originem & appellationem gentis Danicæ persequitur, posterior vero singulas regni partes, cum præci-
piis earum dotibus, fatis, locis & antiquitatibus monumentis, recenset, tandemque causas belli inter Danos & Svecos
postremi, ac Sigismundi, Regis Sveciæ, exautorati, annectit, *Perpetuam æ*, judice Joh. Svaningio (in *Scriptum de*
rebus Danicæ Catalogo, Chronologie Danicæ præfixo), Auctori *vo promissi memoriam. Libellus Carminum*, in priori
libelli editione subjunctus, præter Iconismum verum Frederici II., Regis Daniz, Epicedion in obitum illius, & Genethi-
con Johannis, ejusdem libi, Poematia ad Nicol. Kaasium, Christ. Holckium, Tych. Braheum, Nicol. Hemmingium,
Ree. Svererum, aliosque viros Danicæ nobiles & doctos, varia complectitur.

Plura de rebus Danicis, sermone Latino publicanda, *in praefat. Descript. Daniae* est pollicitus.

(1.) V. ejus Descript Dania p. 221. Ed. Stephan.

CANUTUS PAULI COLDINGIUS, Coldinga Cimber, Parochus, in Vensliffelia, Jutiae provincia, Borbergenfis.

Oratio divina, sive Sermo funebris Danicus, in Malthii Secladii, Toparchæ Ryhavenfis, Przefective Vensliffelie regii, exequiis, & PL. LXXIII. 24., habitus. Hafniae 1651. in 4.

PAULUS JANI COLDINGIUS, Coldingæ Cimbrorum, d. 27. Mart. A. 1581., patre Jano, Senatore & Publicano regio, matre vero Magdalena, Arn. Falencampii, mercatoris Westphali, filia, natus, & schola Sorana, quam per sexennium, Rectore Joh. Stephano, ipsimet privatus Palæmonis Rosekrantzii, Consilarii postea Danici, simul Pædagogus, frequentaverat. A seculari 1600. in Academiam migravit Hafniensem. Anno seqv. 1601. in eunte Germaniam petiit, & Pragæ Bohemorum, in Tychonis Brahei, Astronomorum principis, popularisve sui, cuius mortem coram spectavit, & Lessu deploravit Elegiaco (1.), familia aliquandiu conamorus, Bohemia, Germania ac Italia peragratis, Vitebergæ ac Ferrariæ studiis diutius incubuit, & Hafniam tandem A. 1604. reversus, supremam Philosophiæ lauream d. 6. Dec. reportavit. A. 1605. Scholæ Aalburgensis, A. 1608. autem (qvo de illo Hafniam, ad professionem, revocando, Pædagogicam, consilia itidem agitantur frustra) Parochiz in Seelandia Vindingensi, est præfectus, A. 1615. Ecclesiæ fori Flackebergensis Præpositus constitutus, ac denique A. 1622. Herloviam, ad Ecclesiæ Pastoratum, & Scholæ illustri (quam adificiis & redditibus egregie auxit) Ephoriam, a discipulo vetere, Palæmone Rosekrantzio, Scholarcha supremo, evocatus. Utrique, per duo fere lustra, simul præfuit, ab A. 1631. autem, scholæ administratione abdicata, sacro tantum vacavit muneri, eidemque sexagenario proximus, d. 18. Oct. A. 1640., cum morbo gravi per annum decubisset integrum, est immortuus. E conjugē, Johannæ Petrzæ, Malmogiensi, octiduo post se defuncta, eodemqve secum elata funere, in diuturno annorum 32. convictu, liberos utriusqve lexus sustulit complures. Ex his Janus Theologus in Gymnasio Ottonienfi fuit Lector, Petrus, peragratis Europæ plerisque provinciis, & uxore ducta Genovevæ Ignatiæ, Ercyii Putecii, Professoris inclyti Lovaniensis, filia, Nestadioli decessit, Ivarus Regis Polonici Architectus evasit bellicus, Anna D. Joh. Barskero, Episcopo Viburgensi, est elocata, & Erasmus tandem Vindingii cognomen a patria mutuatus, Academia, in qua Græcæ docuit literas, Hafnienfis insignie extitit ornamentum, huiusqve Historiz, a se editæ, Vitæ Parentis, cui nostra debemus, *inquit* instar (2.), attexit.

Confer de illo Joh. Ilacii Pontani *Chorographiam Danie, Historie additam* p. 787., (ubi præcipui Danicæ accensetur Viris eruditis, tunc superfluitibus), Willichii Westhovii ad eum carmina, *P. I. Poem. p. 140., & P. II. p. 55.*, obvia, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 115., meaqve ad hunc *Hypomnemata* p. 372, 373., & Henr. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1640.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINO-DANICA.

Etymologicum Latinum Alphabeticum, in quo singulis vocibus interpretatio Danica adjicitur. Rost. 1622. in fol. Dictionarium Herlovianum Danico-Latinum, ex Etymologico Latino P. J. C. (*i. e. Pauli Jani Coldingii*) desumptum. Hafniae 1626. in 8.

II. DANICA.

Sitke Historie, de sandre Vestrisse om den store og underlige Religions-Forandring, som seede udi mot Forandris Tid, udi dit Romerske Rige, formedt det sande Evangelii Obeudning og Predicen i sine rene Menus; fra forle Begyndelse, indtil alting kom til den viske Fred og Roighed. (Historia Ecclesiastica mutata per Lutherum, & alios, in Germania, religionis, a primo reformationis initio, ad A. usqve 1515., qvo pax religionis est stabilita). Hafniae 1614. in 4. Sermo funebris in obitum Wilhelmi Drefselbergii, Judicis Seelandiz provincialis, cPL CXXXI. Hafniae 1621. in 8. Sermo funebris in obitum Metze Drefselbergiz. Hafniae 1640. in 4.

M. ANDREAS COLERUS, Lubecensis, in Suecia A. 1688. commoratus.

Disp. Theol. de Termino vitæ, Præfide D. Joh. Gvili. Baiero. Jenæ 1686. in 4.

Schediasma de *ἡρώδης* Circumcisionis, cum aliorum, tum maxime Joh. Lightfooti, quæ (*in Horis Hebr. & Thalmud. in I. Ep. ad Cor. p. 196. Ed. Lpf.*), in pervertendo loco Pauli Rom. IV. 11. laborans, prodidit. Kil. 1688. in 4.

ANTONIUS COLERUS Junior, Toparcha Bleystorffensis, Lubecz, d. 30. Maji A. 1585., familia natus patricia, patrem habuit cognominem, Alberti, Marchionis Brandenburgici, primique Borussia Ducis, Procancellarium & Consiliarium intumum, abdicato, quo turbas Ofiandras, A. 1552. hoc munere, ex aula in patriam, ut oco in ea frueretur literario, reversum, Annoqve 1589. defunctum, matrem vero Agnetem, Christoph. Todii, Consulis Lubecensis, filiam. Avum Henr. Colerum, Senatorem Lubecensem, proavum Hansium, Consulem Stadthagensem, ceterosqve majores, in Tabula Genealogica, Henr. Bangerti de vita nostri Commentario præfixa, enumeratos, prætereo. Cum fratrū sororūqve omnium ipse nati esset minimus, patrem quadriennis amisit, sed matris tamen cura puer, & Pædagogis privatis (e quibus Andr. Fritzius, J. U. D., Syndicus postea fuit Oldenburgensis), & Scholæ publicæ Rectori, D. Ott. Gvalterio, ceterisqve Præceptoribus, commissus, in Lingvis, eloquentia utraqve, & Philosophia, egregie profecit, Joach. Jungio, Philosopho Hamburgensi eximio, commilitone gavissus. Matheos insuper, Historiarum & Jurisprudentiz, rudimenta privatim a fratre Henr. Colero, Consule postea Lubecensi, hausit, & tot jam instructus præfidiis. A. 1605. in Acad. Juliam, ad studia hæc continuanda, auspicio migravit. Hospitem illic elegit Gvili. Beckelium, Jctum urbisqve Syndicum, Præceptores vero habuit, e Jctis, Joh. Barerum, Andr. Cludium, Henr. Andr. Cranium, Eberh. Speckhanium, Theod. Adamium, & Andr. Fritziū, Pædagogum suum olim domesticum, & Philosophis autem Corn. Martinum, Ovenum Güntherum, Dunc. Liddelium, Henr. Meibomium, & reliquorum principem Joh. Caselium, a quo filii loco est habitus, & ad quotidiana admissis colloquia. Triennio Helmstadii exacto, Jenam A. 1608., in convictu D. Andr. Gerhardi Jcti, abiit, fratriqve hujus, Johanni, Theologo inclyto, familiariter innouit, ex Antecessoribus autem Joh. Svevo & Frid. Hortledero se applicuit, horumqve beneficio, non Ephoriam solum Christiani & Francisci Wilhelmi Vitzthumiorum, juvenum nobilium, sed & Collegium Juridicum privatum, in quo præcipue juris quaestiones, sub *Jurisprudentiæ* postea *Jfsgesetz* titulo editæ, disputando ventilabantur, A. 1610. apertendi potestatem, obtinuit. Jena, metu pestis, A. 1611., cum Vitzthumius, in arcem Parentis illorum Kannevurfensem digressus, huic & Cognatis suam in studiis illorum formandis diligentiam ita approbavit, ut, gratiam meritis relatu, locum ei, A. seqv. 1612., inter Canonicos impetraverit Brunsvigenfes. Eodem tempore, cum Praxi ioren: i per totam jam inclauisset viciniam, & trimestre denuo Jenæ in Hortlederi exegisset convictu, iter ad externos est meditatus, sed morbo diuturno, qui Lipsiam hoc fine A. 1613. profectum corripuit, ab isto vocatus. Brunsvigam ergo rediit, & otium suum, partim studiis sacris ac literariis, partim vero negotiis Collegii sui controversis, causisque Vitzthumiorum

(1.) Invenies hunc in Pet. Revenii *Synopsi vite Tych. Brahei*, apud Henr. Wittenium *Doc. I. Mem. Philos. rmo.* p. 45. (2.) p. 457, 458.

humiorum (qui cum Advocatum A. 1614. stipendio conducebant annuo ordinario), & Nobilium aliorum, forensibus, impendit. A. 1615. Helmutadi Doctoris titulum, quem, biennio ante, *Dissertatione de Jure Imperii Germanici inaugurali* jam exambierat, d. 10. Aug., Brabeuta Joh. Bartero, reportavit, & paulo post Canonicus Halberstadiensis Lutheranis crepit esse a consiliis. Quibus cum Christianum, Ducem Brunsvicensium, ad Episcopatum aspirantem, Frederici Ulrici, fratris, postulatum, commendasset, ab hoc etiam, re ex voto ejus confecta, non torqve solum donatus est auro, sed Consiliarius etiam intimis, ac Protodicafterii Gvclpherbyni Assessoribus, A. 1616. adscriptus. Taceo Advocati munus perpetui, quadriennio post, a familiis equestribus, Alsiburgia & Schulenburgia, cum amplio, et collatum, stipendio. Tot honoribus conspicuo perquam molesta fuerunt itinera crebra, modo Lubecam (sedem uxoris & familiaris), modo Gvclpherbytum, instituenda. Horum pertactus, ut patris effe propior, oblata A. 1622. ab Augusto, Saxoniz inferioris Principe, cum oppidi Ritzeburgensis præfectura, Consiliiarii dignitatem suscepit, ejusque jussu confestim motus incolarum Hadeliz, defectionem ad Archiepiscopum Bremensem molientium, singulari conspexit prudentia, A. 1623., Canonica Brunsvicensi spatiaque Halberstadiensi abdicatis, & missione a Frid. Ulrico, Duce Brunsvico-Gvclpherbytano, ægre licet, impetrata, ab eodem Principe Saxo-Lauenburgico Consiliiarii Aulicis & supremi Judicii Assessoribus, A. 1624. autem Cameræ & Consiliorii Consiliarius, est adscriptus, & A. 1629. tandem ad Procellarij munus, summumque dignitatum aulicarum culmen, evectus. Quæ fide, industria & prudentia, officii hujus, difficillimi ob bellum Germanicum temporibus, per huius quatuor, simulque, ab A. 1628., Collegii Canonicorum Lubecensium Syndicatu, sit sanctus, quoties irem ad Cæsarem & Imperii Ordines, Ratisbonæ congregatos, Regem Daniz, Archiep. Bremensem, Principes vicinos, Wallensteinium & Tilium, Strategos Cæsares, Circulique Saxonici inferioris Comitia, magni momenti legationes obierit, atque negotia ardua, sibi commissa, feliciter expediverit, fusc a Bangero est narratum. Vita tandem aulice pertactus, urbis patriæ, in qua jam ante domicilium fixerat, Lubecensis, cum a Senatu, in locum fratris natu majoris, Henrici Coleri, A. 1641. extincti, Consul ejus, d. 19. Febr. A. seq. 1642., effe electus, votes, quamvis in loco jam sublimiore versaretur, lubens assurrexit. De rebus ab eo in Consulari hoc præclare gestis, tribus legationibus, Glückstadiensi ad Christianum IV., Regem Daniz, A. 1643., Hafniensi, ad filii hujus atque Successoris, Frederici III., coronationem, A. 1648., & Gottorpiensi ad Fridericum, Ducem Holstatiicum, A. 1650., e patriæ voto expeditis, & singulari, quæ eum tum Principes alii, tum Ferdinandus III., Imperator (a quo nobilitatis, in posterum transiit, privilegia ultro ei, Diplomate, Ratisbonæ 1653. exarato, sunt collata), & Christianum IV., Monarchi Danicus, colloqviss ad se missi delectatus quodotidianis, profecti sunt, favore, & Civium denique, omnes cum optimi Consulis partes egregie implevisse uno ore professorum, amore, Bangertum denuo jubemus consuli. Utrumque virtutibus sibi conciliavit vitæ & publicæ, & privatæ, eximiis, fusc ab eodem celebratis, prudentia, humanitate, candore, pacis concordizque studio, larga in egenos benignitate, & quæ magistratum in primis ornant, pietate ac justitia. Sacrum Codicem summa quotidie cura & attentione legebat, quascunque sex lastris vitæ ultimis audivit conciones domi, vel integras, vel quoad capita potiora, descendeat, de vitis, quæ verbi divini præcones notaverant, emendandis, post concionem, quoties opportune id poterat fieri, ad Senatum referebat, festorum solenniorum Periochas anniversariis propriis meditationibus ac suspensibus, in chartam conscriptis, illis tribuit, & vitæ tandem morumque sanctimoniam, quicquid e theoria rerum divinarum didicerat assidua, fusc ab eodem exprimere. De majoris momenti negotiis non ex tempore dicebat sustentium, sed domi prius diligenter pensitata, & post rationum utriusque partis contentionem, scripto comprehensa, publice proferebat. Justitiz autem adeo tenax fuit, ut, magno quondam principi, conficentiz & muneris ratione, in causâ ali-quæ constanter adversatus, cum, stricto in se irrudentem gladio, morteque, si resistere sibi pergeret, minantem, hisce verbis compellaverit: *Occide, si id dicere tibi putas; Ego tamen a vera sententia nunquam discedam.* Studiis, non solum Juridico-Politicis, sed & Sacris, Histõricis ac elegantioribus, quicquid vacui temporis a curis dabatur publicis, & horas sepe, in ipsâ etiam fenestella, antelucanas, in Autoribus variis legendis atque excerptendis assiduis, impendit, testesque diligentius hujus binos facrum rum Excerptorum Codices, cum quinqve crassis Analæctorum Juridico-Politicorum Historicorum (de quibus plura Bangertus (1) suggeret) Voluminibus, reliquit. *Φιλολογίας* hujus in studiis indefessæ beneficio tantam sibi Theologiz, etiam Polemicæ, paraverat peritiam, ut, sapius cum doctrinæ Lutheranz adversariis non infeliciter congressus, unum ex istis, Clodoveum Creusium, Nobilem Gallum, ad eam amplectendam, A. 1612. permoverit, alios vero argumentorum suorum robore obmutescere coegerit. In studio Historico item excelebat, & patre præsertim in initia ac vicissitudines, seculique sui res gestas, ita habebat in numero, ut proclive ipsi effe multorum ejusdem Historiconum errores ac mendacia, cum detegere, tum corrigere. Duas habuit conjuges, quarum prior Anna, Thomæ Hebbii, Mercatoris Lubecensis, filia, cum dote insigni domum A. 1619. deducta, & A. 1634. mbrua, quatuor ipsi liberos (e quibus Augustus Antonius & Margareta, Dieterico Brömfiu, patriæ Senatori, ac Consilia-rio Imperiali, nupta, utrique parenti fuere superstites) est enixa. Altera, quam, post quinqve viduitatis annos, in hujus locum A. 1639. subrogavit, Magdaleria Brömfiu, Virgo Lubecensis patritia, filii unus, Henrici Dieterici, & sex filiarum (quarum natu maxima, Agnes, Thomæ Henrico a Wickedem, Senatoria itidem dignitate, conspicuo, effe elocata), parentem eum reddidit. Senectæ ingruente, sanctiori Philosophiz, quam mortis esse meditationem Plato docebat, mature assuevit, & hoc fine, valens ac vegetus, sacellum sibi suisque sepulchrale, in æde Marianz, extrui, parietesque istius Christi resurgentis, in celum ascendentis, & ad judicium redeuntis, picturis, disticte Biblicis, mortis timori opponendis, exornari, curavit. His meditationibus, cum morbo lenato paulum conficeretur, immerfus, die 12. Sept. A. C. 1657., & æt. 72., inter prius, quos cum adstantibus miscebat, sermones, e vita hæc caduca in meliorem transiit. Cujus præ gustum, aliquot ante obitum horis, jam cepisse videbatur, cum Deo plenus, & extra fæ raptus, subinde hæc voces ingeminate: *O sanguinem! o sanguinem dulcissimum! sanguinem, quo redemptus sum! sanguinem sui deo omnes abluunt!* o viam floribus strantem, per quam mihi est eundum! In terris quoque posthuma hæc ei obæta felicitas, quod laudatore nactus est fæ dignum ac eloquentem, Henricum Bangertum, Scholæ Lubecensis Rectorem eruditissimum, cujus *Commentatio de illius ortu, vita & excessu*, Panegyrica, mediocri comprehensione volumine, cum ejusdem & Justî Tribbechovii, Collegæ, Epicediis, Lubecz A. 1652. (m. 4.) prodiit, nobisque Elogij hujus, sive Compændij fuscus ab eo narratorum, fuggisset materiam.

Confer de illo ejusdem Bangerti *Or. de vita fratris ejus, Henr. Coleri, lit. R. 4. b. C. 1. a.* Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1657.* M. Christoph. Sam. Martini *Sched. de Coleri doctrina scriptisqve claris, n. 4. s. p. 31.* J. Fabricij *P. IV. Hist. Bibl. Fabric. p. 100.* Gotfch. Kirchringij & Gotfch. Mülleri *Chronicum Lubecense Germanicum p. 306. 312.* M. Christoph. Sommeri *Epilogos pie demortuorum p. 167. 168.* ac præsertim Joh. Henr. a Seelen (Vitz narrationi Epitaphij in æde Marianz Lubecensis epigraphen adjicientis) *Partem I. Athen. Lubec. p. 142. 177.*

ELOGIA.

Henr. Meibomio Sen. (in *Notis ad eundem Ballam Andronici Imp.*, p. 185. *Opusc. Histor.*) Haec audit, tum utriusque Juris, tum antiquitatis omnis, perita optime instructus.

Joh. Henr. Meibomio (in *Epist. de xviii. Saecula*, p. 2.) Jurisconsultus clarissimus.

Joh. Strauchio, Acad. Giesfenz Antecessori (in *Epist. ad H. Bangertum, Commentationi hujus de vita nostri praefixa*), Vir ad publicam egregium factus, & omnium *modis*, immo alter Pomponius Atticus, b. e. i. Heros, qui de praesentibus recte expediretque judicare, de futuris fortiter conicere, poterat: in rebus suscipiendis honesti observans, senas justis, illudque solum rationem habere censens, quod religionem haberet & iustitiam; in gerendis, usque vita, officiis, studiisque civilibus, exercitiis & efficax; in expediendis successu felix; penetrabilis atque perovax; denique in iis etiam, quorum usum non habuerat, tam dextre judicans, ut, quo facto opus, quo vitato, nemo perspicere vellet, certiusque provideret.

SCRIPTA EDITA.

I. GRÆCA & LATINA.

Carmina aliquot Græca, in Juventute edita. (*V. Bangertum l. c. lit. E. z. b.*)

Jurisprudencia sagacior, præcipuis Juris quaestiones, illo Praefide Disputationibus privatis in Acad. Jenensi A. 1610, ventilatas, complexa. Jenæ 1611. Luculento eam elogio non solum Jctos solum Jenenses, sed & ELReusnerum, Historicum infirmum, cohonestasse, Bangertus (*fol. l. 2. a. b.*) testatur.

Dip. Inaug. de Jure Imperii Germanici, S. Caesares Majestati, Electoribus & principibus viris, singulari, & hoc maxime seculo controverso, Praefide D. Eberh. Speckhanio. Helmstädi 1613. in 4. Recula seorsum, curante D. Henr. Hahnio, Acad. Juliz Jcto, ibidem A. 1660. 1669. & 1675. in 4., & in *Volumine quoque Dissertationum de Jure publico Imperii Romano-Germanici variarum bipertito*, Hanoviz A. 1614. in 4. edito, ac *Volumine IV. Dissp. Jurid. Basilensium*, Basilæ A. 1620. in 4. excusio, obvia. Bangertus (*l. c. lit. L. i. b.*) eam *Disputationem* vocat *nobilem, argumenti raritate & dignitate, rerum varietate, ordinis etiam perspicuitate, ita commendatam, ut inter celebriora Juris publici monumenta semper sit numerata*. Commendat etiam Phil. Andr. Oldenburgerus, P. III. *Discursuum ad Instrum. Pacis*, Disc. I., p. 2.

II. GERMANICUM.

Kurzes gegründetes Pödencken, ob die Ertz, hohē, und andere Ertze, im H. Römischen Reichē, beständig in ihrem effiz zu erhalten? Scriptum, Quaestioni hujus affirmativam amplectens & defendens, auctoris primum Halberstädi A. 1617. in 4., & deinde praefixis literis nominis initialibus A. C. C. L. (Ant. Colerum, Consulem Lubecensem, designantibus), Brunsvici A. 1614. in 4., ab eo editum. Scriptum huic contrarium, Colero ipsi (qui suum concionis illius contra Canonicos occasione concinnaverat) dedicatum, ejus rogatu, opposuit M. Frid. Petri, Ecclesiae Brunsviciensis Coadjutor, & Pastor Andreanus, cuius (sine mentione loci A. 1618., Magdeburgi A. 1629. & Francofurti A. 1643. in 4. excusio) hæc est inscriptio: *Censura Canonica, das ist: Heilsamer und gründlicher Bericht von Canonicis, oder Humbberten, und ihren Adjuncten, ob sie in einem Gott wohlgefälligen Stande seyen, und wie sie ihrer Existenz hienieden gessen; aus unvrieß dertreiblichen Gründen, und vielen Zeugnißu Götlichen Wortes, ausgeführt. De utroque confer Bangertum l. c., lit. N. 1. b. N. 2. a., Vinc. Placcium T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 456., & Phil. Jul. Rietmeierum *Parte IV. der Reamischweig. Kirchengeschichte*, c. 4., p. 271-276., ubi etiam memorantur Valent. Möller, J. U. D. & Decani Brunsvicensis Blasiani, Vindiciae Canonicorum Germanicæ, quas *Censura* Petrinæ A. 1618. reposuit, sed non edidit.*

INEDITA.

Catalogus summorum Ecclesiae Judaicæ Pontificum, a reditu ex Babylone usque ad Hierosolymorum excidium, concinno ordine A. 1617. congestus. (*V. Bangertum lit. N. 4. b.*)

Historia Principum Macchabæorum, e S. Lit. & Josepho A. 1617. collecta. (*V. Bang. lit. N. 4. b.*)

Genealogia Christi, ex utriusque fœderis liris concinnata, in qua Evangelistarum, qui discrepare inter se primo intuitu videntur, in illa enarranda consensum erudite demonstravit. (*V. Bangertum lit. N. 4. b. O. 1. a.*)

Consolatio super beato filiz suæ, Agnetis, excessu A. 1640. scripta. (*V. eundem lit. B. b. i. b.*)

Homilia Latine in textus Evangelicos & Epistolicos, qui diebus Dominicis explanantur. (*V. Bangertum lit. B. b. 2. b.*)

Modus ad salutarem usum S. Cænz, per veram poenitentiam, se se præparandi, Meditationibus IV. A. 1641. expressus. (*V. eundem lit. B. b. 2. b.*)

CHRISTIANUS COLERUS, Hamburgensis, Aedis Petrinæ Ratzeburgensis Pastor, & vicinarum in Saxoniz inferioris Ducatu Superintendens specialis.

Leichpredigt über Karsten Clausen, Bürgermeister in Ratzeburg, aus E. L. VII. Lubecæ 1620. in 4.

Leichpred. über Martin Marggraven, Bürgermeistern in Ratzeburg, aus Apoc. XIV. 13. Lubecæ 1621. in 4.

Curas Crucis, Unfers Herten Gottes Kreuztragen, worauf er seine heilige und ausserliche Kinder wannersich führt; darinn die Lehre vom Kreuze der Kinder Gottes todt erklärt, und Trost in demselben, aus Gottes Worte, verfertigt. Hamburg 1623. in 8.

HENRICUS COLERUS Junior (ab Avo cognomine, Senatore Lubecensi, Collegiique in Academia Rostochiensis Coleriani, ac quatuor Stipendiolorum literariorum, fundatore, distingvendus), Patritius Lubecensis, Parentibus ac Majoribus cum fratre Antonio, in cuius Elogio enumerati jam sunt, usdem gavissus, diem 6. Aprilis A. C. 1576. natalem habuit. Puer, cum scholam frequentaret patriam, non æquales solum, sed & aliorum de se expectationem, brevi superavit, & vix tria ætatis lustra egressus, sermonis Latini facultati tantam jam Græci junxerat peritiam, ut illo publicas in templis Demegorias consessum chartæ illineret, Pindarumque, Sophoclem, Aeschylum, & ceteros Poetas Græciz diffusiores, absque interprete legeret (1.). Octodecim natus annis, Scholæ Oratione publica valedixit, & ab Ott. Gualperio, Rectore, cum hoc dimissus esset præfagus, magnam spem reip. Lubecensi in juvene illo esse reposuit. A. 1594. ut, præter literas elegantiores, Philosophiam ac Historiam, studia etiam tractaret Juridica, in Academiam profectus Rostochiensem, Christoph. Sturcium præcipuum illorum elegit Hædogum, defensionem publice Disputatione Juridica in Coloniensem & Argentinensem, eodem fine, perrexit. Spuz deinde, ut Praxi iorenfi assuiceret, aliquandiu commoratus, in Italiam A. 1599. excurrit. in Acad. Patavina (cujus Nationis Germanica Ordo Juridicus Secretarii dignitate ipsum ornavit) Mathecos universæ & Theoriam, & Praxin, addidit, Romam ipso anno Jubilæo 1600. salutavit, sequentique biennio Galliam, Angliam & Belgium Hispanicum, itidem perlustravit. Ex itinere hoc literario, comparata sibi, præter Linguarum Italianæ, Hispanicæ, Gallicæ & Anglicæ, peritiam, doctrinæ & prudenti insigni, A. 1602. in patriam redux, ab Henrico Julio, Duce Brunsvicensi, de controversia, quæ cum Urbe sibi intercede-

(1.) V. Henr. Bangeri *Com. de Vita Ant. Coleri, lit. P. 1. a.*

ut Brunsvicensi, mox consulebatur, & cum scripto, quid, ad restituendam concordiam, utrique faciendum, accurate ac solide ostendisset erudito, amico destinabatur Senatui. Verum Colerus aularum splendori otium vite in patria privatae literarum sapienter praeiit, eoque per tria lustra gavisus, tanto fervore studiis omnium ferme scientiarum incubuit, ut nunquam ultra tertiam matutinam somno indulserit, nec ante multam noctem quiesce dederit. A. 1617, d. 18. Jan., in Ordinem patris Senatorium est allectus, Alex. Lüneburgio, Consule, se majorem in illo deprehendisse, & prudentiam, & rerum scientiam, quam polliceri sibi quisquam de ipso ausus fuisset, publice affirmante, &, septennio sequenti, plusquam vicies, legationibus praeclare functus gravissimis. Ad Consulare tandem d. 21. Dec. A. 1624. e-vecus dignitatem, omnium de se expectationem superavit, & in bello Germanix triennali, prudentia singulari patriae in modum moderatus est gubernacula, ut, neutri belligerantium parti addicta, saluti suae quam optime prospexerit. In corpore exiguo animus habitabat ingens, qui, & vera rectaque facile perspiciebat, & singulari, quod nullius fraudis aut se- quioris consilii sibi esset conscius, sed Hypocritarum osor, pietatis candorisque cultor, iustitiae tenacissimus bonique publici studiosissimus, *non parvis* ac auctoritate tubeatur. Laborum ita tolerans fuit, ut omnium causarum forensium ac conventuum Senatoriorum acta domum reversus accurate annotaret, inque ferendis sententiis adeo circumspexisset, ut graviores causas, non nisi domi probe meditatus, ac in utramque partem disceptatas ac elaboratas, in Senatum afferret. Quicquid a reipublica negotiis supererat temporis, Vir extra controversiam doctissimus nunquamque minus otiosus, quam cum esset otiosus, libris, in lenili etiam aetate, tribuebat & literis. Juris & Politices cognitioni eximie, Symboli sui, *Sursum corda* tolli iubentis, memor, accuratam junxerat Theologiae universae, praeteritum Hermeneuticae, circa sensum S. Lit. gentium occupatae peritiam, solidamque Philosophiae, & diffusam historiae omnium gentium ac tempo- rum, studique inprimis Genealogiae, scientiam. In lingua Hebraea eos fecerat progressus, ut versitum Biblicarum fidem ad fontes ipsos posset examinare, in Graeca autem & Latina adeo exquirit erat versatus, ut, Critici illi laudem de- beri accurati, Joh. Kirchmannus, Vir in literis haece maximus, sepe sit professus. Matheos adyta, & ingenii, & instru- mentorum, quae affabre confecta secum ex Italia attulerat, ope, penetraret. Tabulas Europae Geographicas vulgares, multa accuratius dimensis, correxit, & nova subinde quarundam provinciarum schemata Marte delineavit proprio, quantumque in Architectura proficisset militari, bellicis patriae temporibus, cum omnium admiratione, ostendit. Ab ostentatione tamen doctrinae adeo erat alienus, ut nihil plane scriptorum suorum in lucem prodire pateretur, quorum omnis notitia non fuget, nisi Henr. Bangertus, Encomiastes posthumus, mentione aliqua haud esse defraudanda recte iudicasset. Mortem venerit, cum A. 1625. Militum, qui, ipsum interfecit, Nobilem Holsatium globo traje- cerunt, cum Coniuge ac liberis, in suburbio Lubecensi, feliciter declinasset insidias, divino evitavit beneficio. Naturae tamen, tunc diuturna, d. 27. Mart. A. C. 1641., & æt. 65., tandem confectus, suum persolvit debitum, & Consularum fratri Antonio, a Senatu in locum suum A. seq. successit, reliquit. Defuncto tres filiae fuerunt superstites, Agnes, Catharina & Elisabetha, & Coniuge priori, Elisabetha Gundelsingeria, (Petro, Ducum Holsatiarum nata Consulario, A. 1608. sibi nupta, ac A. 1625. extincta), suscepit, quarum primam Johanni Werle, J. U. Doctori, alteram Thomae Wicked- keden, Patrio, tertiam vero Adriano Mollero, Senatori, ante obitum, elocaverat. Coniugium secundum, d. 22. Febr. A. 1627. cum Margareta, Hieronymi Lüneburgii, Senatoris ac Camerarii, gnata, contractum, proles fuit expers, & vidua hæc, ab ipso, marito alite, Godschalco a Wickedken, itidem Consuli, relicta.

Plura de vita ac laudibus ejus suggeret, quam & nos hæcenus secuti sumus, & Henrici Bangerti, Scholæ Lubecensis Rectoris, *Laudatio illius funebri*, Lubecæ A. 1544. in 4. excusa, cui Epicedia etiam Joh. Ang. Werdenhagii, Joh. Kirchmanni, Seb. Meieri, Jac. Kockerti, & aliorum, accesserunt. Ex illa Viræ Synopsin exhibet Io. Henr. a Seelen *Parte I. Athenarum Lubecensium*, p. 132-142. illique subiungit Epitaphii Inscriptionem.

Confere de illo *Chronicon Lubecense Kirchlingii-Müllerianum* p. 295., Nicol. Scribonii *Lib. IV. Lufum Guttorp*, p. 95., & P. IV. *Itagages mea ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 7., p. 503, 504.

ELOGIA.

Joh. Kirchmannus, in *Ep. Dedic.*, quæ suos de Romanorum funeribus libros Senatui denuo A. 1625. inscriptis Lubecensi, his eum verbis compellavit: *Tibi, Amplissime Dn. Henr. Colere, istam Consulatus dignitatem, in qua te nuper præclara tua virtus, & accurata, non Juris solum publici privatiqve, sed & omnis honeste & discipline, variorumque ling- garum, cognitio, collocavit, per hanc occasionem gratulor.* In Epicedio autem haece metris celebravit:

Non erat ille quidem titulo ac insignibus auctus,
Divæ Affræa, tuis, sed multos ille iatæ
Insignes inter variorum laude micabat
Disciplinarum, velut inter clara minores
Luna micat stellas, quando sua lumina terris

Explicat, & toto pernox jam corpore lucet.
Quicquid enim in doctis positum est memorabile chartis,
Quas vel Romulide prisci, vel Græca vetustas,
Edidit, ille avida perceptum mente tenebat.

Henr. Vegetius (in *Dedic. Epistolæ* ad Rostochensium Joh. Casellii, ad Senatui Lubec. A. 1641. scriptæ) eum Virum vocat literis egregie exculum, & peregrinationis usu insignem, cujus summæ virtutis, eximie & spectate Juris & Politicarum rerum scientiæ, excellentisqve ac inusitate in omni liberalium disciplinarum genere eruditionis, admiratio animi suum sepe subeat.

Henr. Bangertus non in Laudatione solum Funebris effulge eum ubique celebrat, sed passim etiam, in *Commentatione de vita fratris ejus, Ant. Coleri*, in qua Vir audit acerrimi iudicii, multæ scientiæ, virtutis & prudentiæ, illustris (in *Tab. Geneal. præfixa*); Vir, omnium Prædicatione, exquisita multarum rerum doctrina, imprimis in Mathematicis, Historiis, Græcis & Juris, pollens (lit. E. 4. b. F. 1. a.); ac tandem (lit. Bb. 2. b.) Vir excellentissimi ingenii, doctrina summæ, con- summatæ, & per omnia præditæ, qui laudes orationis suæ excedat.

In Epitaphio, ipsi defuncti in xde Mariana, erecti Inscriptione, hoc celebratur Disticho:

Non major Romæ nec visus Consul Athenis:
Gaudet in hoc tanto clara Lubeca viro.

SCRIPTA EDITA.

E Constitutionibus Nomico-Politicis Reipublicæ Lubecensis vernaculis, teste Bangerto (in *Or. Fun.*), revisæ ab eo sunt, emendatæ, supplementis auctæ necessariis, & publico nomine denuo editæ:

- Die revidirte Obergerichts-Ordnung, Lub. 1631. in 4.
- Die revidirte Niedergerichts-und Cancellery-Ordnung, Lub. 1639. in 4.
- Die Wachs-Ordnung, Lub. 1628. in 4.
- Die Feurs-Ordnung, Lub. 1624. in 4.
- Die Peß-Ordnung.
- Die Armen-Ordnung;
- Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

E e

INEDITA

INEDITA (ab Henr. Begero, in *Or. Fun.*, laudata.)

Notz in omnes Palmos Davidis, in quibus ad veritatem Hebraicam examinavit, & cum LXX. Interpretum versione accurato judicio contulit, qvz discedere in aliorum translationibus ab origine ipsi videbantur.

Notz similes in multa alia loca Biblica.

Harmonia Paraphrastica IV. Evangelistarum, five Narratio una & perpetua, ex iis, inter se collatis, concinnata; dictione quidem pura & castigata, ordine autem historiz studiose, & summo cum judicio, observato.

Scriptum, qvo accurate docuit, qva ratione omnis doctrius juris commodissime disponi & tractari possit, simulqve in legum ac juris principia inquivit.

Consilium ad Henricum Julium, Ducem Brunsvicensem, de controversia ipsius cum civitate Brunsvicensi, A. 1602. scriptum, cujus supra jam facta est mentio.

Epistolæ ad Viros doctos Philosophicæ, in quibus in Philosophiz divisionem, ejusque partium constitutionem, aliasque Controversias Philosophicas, subtiliter & accurate inquiritur.

Opus Genealogicum, methodo plane nova, labore improbo, diligentia admirabili, in tabulas redactum, in qvo illustres Europæ familias ab ipsa prima origine arcescit, commonstrans, qvz ipsarum vel consanguinitas sit, vel affinitas, qvomodo qvæque aucta sit & imminuta, qvz provinciar & regna, per quas successiones, vel in sua familia, ad filios & nepotes devoluta, vel ad alios translata.

Tabulæ novæ Geographicæ quarundam Europæ provinciarum.

JOHANNES COLERUS Lubecensis, (qvem Georg. Marth. Königius in *Biblioth. Veteri & nova* p. 202. *Medicine peritissimum* vocat & Ecclesiasten A. 1678. fuisse testatur Berolinensem: sed cum alio absque dubio confundit) Recto scholæ Germanorum Holmienfis (1.) & deinde Pastor Ecclesiæ Germanicæ in Svecia Norcopenfis.

V. de illo Jo. Schefferi *Sveciam Literatam* p. 311. G. Ludovici & C. M. Martini *ll. cc.*

Diff. Philologico-Physica de Bombyce ab eo conscripta & sub Adami Trübchevii præsidio proposita. Gießæ 1665. in 4.

Programma Actus fabulosi, Parnassus de studiorum impedimentis perorantem representantis. Holmiz 1668.

Programma Orationi in annum ætatis XIII., exactum a Carolo XI., Rege Sveciz, præmissum ib. 1668.

Ordo Garterius, i. e. Actus Narrationis solennis, cum Carolus XI., Rex Sveciz, illius societatem adisset, a Carolo II., Rege Angliæ cooperatus. Holmiz 1669. in fol.

Stylæ exercitationes de naturz mirandis, in quibus agitur: 1. de Cometarum natura; 2. de Aquila; 3. de Fonte S. Erici Upsaliensi; 4. de Leone; 5. de Noctambulonibus; 6. de Tabaci natura, usu & abusu; 7. de Digitis; 8. de Etestis. Holmiz 1670. in fol.

Sacra ars navigandi, five Concio Germanica in Evangelium diei Circumcisionis Domini ex Luc. II. 21. A. 1679. habita. Holmiz in 4.

M. LUCAS a COLLEN Senior, Hamburgensis, Vici primum Elmeshornensis, in Comitatu Pinnebergico, Parochus, deinde, cum ab hoc denubatus esset officio, navium, Hamburgo in Islandiam missarum, Ecclesiastes, ac tandem, ab A. 1595., Johannis Hennichii in Pastoratu urbis patriz Jacobæ Successor, simulque templi Cathedralis Vicarius (2.), hoc ætate sacro munere, d. 24. Oct. A. 1609., vel ipsemet, ob senectam, se abdicavit, vel, ut alii tradunt (3.), ob rixas cum M. Bernh. Vageto, Ordinis Ecclesiastici Seniore, adulteri a se accusato, Magnistratus sententia excidit. Jacobumque Fabricium nactus successorem, biennio post, d. 11. Sept. A. 1611., vivis excessit. V. *Catalogum Ministrorum Ecclesiæ Hamb. MS. addens*, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 333. D. Phil. Nicolai (in *Ep. Dedic. Comm. de Christo omnipresente*) eum *Lucam de Colomis* appellavit, ac *Antistitis Ecclesiæ Jacobæ vigilantissimi, & maxime fructus, dignatus est elogio*. De filiis ejus, Luca a Stephano, mox dicetur.

Dedicatio templi S. Gertrudis Hamburgensis, obæ Einweihungspredigt der Capellen S. Gertrud in Hamburg, d. 16. Apr. A. 1607. gehalten, Hamburgi 1609. in 8.

LUCAS a COLLEN Junior, Senioris, modo memorati, filius, Hamburgensis.

Aufsätzliche Schrifft von seiblichen und geistlichen Segen derjenigen, so in Erbauung der Kirchen und Schulen gestiftet seyn, und die Kirchen-dienste versehen, auß Haggz II. Hamburgi 1609. in 4.

Warnungspredigt, wie Gott die Ungehorsamen und Halsstarrigen, die ihm nicht gehorsamen, und in Erbauung seines irdischen und himmlischen Tempels nicht Fleiß anwenden, gestraffet, auß Hagg. II. Hamb. 1609. in 4.

Predigt vom Kreuze und Anliegen der Menschen, wie man selbigen auß den Herten solle werfen, auß Ps. LVI. Witebergæ 1610. in 4.

M. STEPHANUS a COLLEN, Hamburgensis, Lucæ senioris itidem filius, Witebergæ (qvam A. 1615., teste Gotfr. Svevo (4.), adierat) suprema Philosophiæ laurea A. 1618. ab Ambr. Rhodio, Matheseos Professore, ornatus, Pastor, circa A. 1626., in Ducatu Bremensi Horneburgensis.

Neuiahrespredigt, wie die rechten Hertz-Christen das neue Jahr mol und Christlich anfangen sollen, damit es glücklich und felig hinaußlaufen möge. Hamburgi 1626. in 4.

M. ERNESTUS CONRADI, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis, ab A. 1696., Vicarius. (V. J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 628.)

Disp. de Surdorum enunciationibus, Præfide D. Gerh. Meicro. Hamb. 1698. in 4.

Finitor Physicus, scientiz naturalis limitis & confinia dirigens, Præfide D. Joh. Bapt. Röschelio defensus. Witeb. 1703. in 4. V. *Novæ Lit. Germ.*, M. Aug. A. 1703., p. 287.

Disp. Witebergensis (ab Hamburgensi diversa) de Surdorum enunciationibus, ab eo Præfide proposita. Witeb. 1703. in 4. V. *N. L. Germ. l. cc.*

JOACHIMUS CONRADI, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Jurid. Inaug. de Retorsione Argentinz 1630. in 4.

Anti-Mylus, seu Spongia adversus aspergines, criminationes & calumnias, quibus D. Mylius, Advocatus Hamburgensis, in scheda quadam excusa, famam ejus læsarat. A. 1630. in 4.

M. JOHANNES CONRADUS, Parochia Bovenfis (qvæ *Hawstedensis* in antiquo Ecclesiæ Episcopatus Slesvicensis appellatur Catalogo), in agro Flensburgensi, Pastor.

(1.) Uti M. Dan. Müllerus, ejus in munere hoc Successor, in Epistola ad Joh. Andre. Gleichium testit, testibus Gothofredo Ludovici, *Parte III. Historia Rethorum & Scholærum* p. 175. ac M. Christoph. Sam. Martini in *Sched. declar. Cæleris*, num. 31. p. 24. (2.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 629. ubi perperam Lucas cum Conzen vocatur. (3.) V. Drv. Schulzei *Hamburgischen von der Schule be- ruffenen Predigt* p. 61. (4.) in *Acad. Witeb. lit. N. s. b.*

Spiegel des zukünftigen Standes derer, die im Herten sterben, oder Leichpred. über Anna, Lorenz Nüssens, Königl. Dardebovogs, Ehefrau, auß Apoc. XIV. 13. Lubecæ 1655. in 4.

HENNINGUS CONRADINUS, Hamburgensis, non J. U. Doctor (quem citatum Andr. Angelus (1.) asserit), sed Philos. Magister, & P. L. C. A. 1566. Scholz Stadenfis Rector fuisse Jac. Saxio Flensb., in Annot. MSS. ad Calend. Hist. Eberi (d. 4. Apr.), traditur. Domesticus filiorum Pauli Ranzovii, Adolphi, Ducis Holstiae, Consiliarii, in oppido Swaustedenfis, circa A. 1570., fuit Praceptor (2.), deinde vero Scholz patris Hamburgensis, ab A. 1577., Conector, templique simul Cathedralis Vicarius (3.). Munere hoc scholastico, ob morbum lentum ac diuturnum, d. 2. Nov. A. 1584. (quem fatalem ei fuisse Joach. Henningus (4.) & Joh. Alb. Fabricius (5.) falso opinantur), se abdicavit (6.), &, sexennio post, d. 3. Oct. A. 1590. (uti ab Ulr. Winckelio, Viro Consultul., sum edoctus), vivis tandem excessit. Poematis argutis atque elegantibus patronum superstes sibi conciliavit Henr. Ranzovium, Cimbriz Proregem ac Mecanatem, laudesque meruit posthumas, tum Ol. Borrichii (7.), non infeliciter eum in Elegis judicantis esse versatum, tum Casp. Conradi (8.), hoc illum celebrantis Disticho:

*Holstiae Henningus descripti carmine gesta,
Saxonus exuperans laudis honore gesta.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Brevis Narratio, una cum Epitaphiis nonnullis, de vita, praecipuis rebus gestis, & obitu Dan. Ranzovii, copiarum Friderici II., Regis Daniz, contra Svecos ductoris primarii, qui in expugnatione arcis Warpurgz occubuit; Querele item Daniz, & responsio Cimbriz, de obitu ejusdem. Hamburgi 1570. in 4.

Epigrammatum Liber Historicus, continens Encomia Imperatorum, Heroum & Ducum, superioribus & nostro seculo virtute bellica maxime illustrum, quos in arce sua Bredenberga depingi, & versibus, partim a seipso compositis, partim hinc inde collectis, ornari, curavit Henr. Ranzovius; item de fortibus & clavis aliquot Viris antiquae & nobilis famulae Ranzoviz, qui quadringentis hucusque annis pace & bello floruerunt. Antwerpiae, apud Christoph. Plantinum, A. 1581. in 4. Sub Ranzovii ipsius nomine a Pet. Lindebergio (in *Hypotyposi etiam Ranzoviana*, c. 3., p. 35., eidem Heroi hunc perperam tribuente) Poematis suis juvenilibus, Hamburgi A. 1592. in 8. excusis, postea est adjectus. Fallitur Henn. Wittenius, qui (in *pref. Memor. Theol. renov. p. 9.*) Conradinum, ob Epigrammata haec, Imperatores celebrantia bellicos, Scripitoribus Historiarum Romanorum Augustae accensuit.

Epithalamion in nuptiis Johannis Kleyer, J. U. L. & Canonicorum Hamburgensium Senioris. Marpurgi 1582. in 4. Elegiz aliquot & Epigrammata in obitum Patris, fratris & liberorum Henr. Ranzovii, Epitaphiis illorum, ab ipso Ranzovio publicatis, adjecta. Lipsiæ 1584. in 4.

Poemata omnia, uno volumine comprehensa, & sumptibus Eberh. Twestrengii, J. U. L. ac Consulis Hamburgensis, a Theod. Glazero, Dithmarso, edita. Rostochii 1607. in 8. Ex Editione hac (cujus recensit a Joh. Alb. Fabricio, *P. II. Memor. Hamb.*, p. 1126-1129. exhibetur) expungi nonnulla jubet Ant. Sotomajoris *Index Expurg. Hispanica*, p. 430. Antiquiorem ista Hamburgensem, A. 1599. in 8. excusam, quam Henn. Grossius, G. Draudus & Paulus Bolduanus (in *Biblioth. Philos. p. 582.*), memorant, non vidi, nec prodissile credo. Selectiora quaedam & Poemata hujus Pet. Lindebergio, in *Hypotyposi Ranzoviana*, Hamb. A. 1591. in 4. impressa, Janus Gruterus in *Deliciis Poetarum Germanorum*, Francof. A. 1612. in 8. evulgatis, Tomo vel primo (juxta *Ind. Expurg. Hist. l. c.*), vel secundo (juxta *Königium in Bibl. V. & N.*), & Casp. Dornavii *Tomo I. Amphibeari sapientiae jocosae*, Hannoveræ A. 1619. in *fol.* edito, exhibuerunt.

Carmen Epicum de situ urbis Hamburgæ, & studiis suis, ad D. Burch. Mithobium, in Joh. Alb. Fabricii *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* (Hamburgi A. 1710. in 8. publicata) p. 409-414., reculum.

INEDITUM.

Ranzovias, Poema de Ranzoviorum rebus gestis Heroicum, ab ipsomet. in *carmine precedenti* p. 412., memoratum. (Confer de Conradino Joh. Jac. Frisii *Biblioth. Univers.* p. 321., J. Alb. Fabricium *l. c.*, & P. I. *Isagoges meae ad Hist. Cimbr.*, p. 222. 223. 236., ac *P. IV.*, p. 124.)

HENRICUS CORDES, Lubecensis, Scholz Germanorum, in Civitate Hafniensi, trivialis Ludimagister, ab Anno circiter 1691., substitutus, & Orphanotrophei deinde Lubecensis, circa A. 1696., Praceptor, Societatis Arithmeticae Hamburgensis, A. 1690. fundata, Collega, *Continuantis* insignitus agnomine, d. 14. Jul. A. 1707. Lubecæ obiit. *V. Nova Lit. Lubec.*, *M. Od. A. 1707.*, p. 319.

Neuangelegter Historischer und Algebraischer Gartenbau, von 26. curieusem Historien, als zu einem neuen Garten gehörigen Bäumen; aufs deutlichste resolvirt. Hainitz 1691. in 8. Commendatur a W. E. Tenzelio, in *Dial. Menstr. Germ.*, *M. Jan. A. 1693.*, p. 22.

Änderer Theil desselben, auß 26. curieusem Historien bestehend. Ratzeburgi 1696. in 8. Utraque pars recusa est Lubecæ A. 1708. in 8.

Historisch-Algebraische Nebenstunden, in sich fassend 51. curieuse und ammanstige Historien, in die edle Algebra verfasst, und deutlich resolvirt. Ratzeburgi 1698. in 8. Editio secunda, centuriam historiarum exhibens integram, Lubecæ A. 1707. in 8. prodit. De scripto hoc, uti & precedenti bipertito, ex elegantibus, quibus numerorum aliquid inest, historiis problemata formatibus & resolventibus Arithmetica atque Algebraica, *V. Nova Lit. Lubec.*, *M. Mart. A. 1698.*, p. 48., & *M. Jul. A. 1707.*, p. 224.

Algebraisches Ehrengedächtniß M. Bernhadi Krechtings, des Ministerii zu Lübeck Senioris. Lubecæ 1700. in *fol.* Historisch-arithmetische und Algebraische Übungslust; Scriptum in *Nova Lit. Lubec.*, *M. Jul. A. 1707.*, p. 224., promissum.

JOACHIMUS CORDES, Lubecensis, Med. D.

Exerc. de Chyli motu, Praefide D. Gerh. Blasio. Amstelod. 1664. in 4.

Disp. Inaug. de Phthisi. Ultrajecti 1664. in 4.

M. PAULUS CORDES, Henrici Fil., Hamburgensis, d. 20. Oct. A. 1613. in lucem editus, & e schola parit A. 1633. in Acad. Rostochiensis, A. 1635. in Witebergensis, & A. 1638. in Jenensem, profectus, tres in hac

Ee 2

(1.) in *Catal. Astarum* quem *Chronico* adiecit *Holstiae*, (2.) teste Joach. Degenero, *Psitt. Hamb.*, in *Ep. MS.*, A. 1570. ad eum missa, (3.) V. J. Alb. Fabricii *P. II. Men. Hamb.* p. 621. (4.) in *Praefat. Paradiorum Horatianarum*, (5.) *l. c.* p. 1124. (6.) V. *Anonymi Catal. MS. Ministerium Eccl. Hamb.* (7) *Diff. IV. de Poet. Lat.* p. 128. (8.) in *Milici. I. Prosopographia Melica* p. 40.

Præfide Salom. Glasio (in *Genesis*, *Epist.* ad Rom. ac *Pf. CX.*) habuit *Disputationes*, ac A. 1639. Magistri titulum obtinuit. In patriam redux, ex illa A. 1641. Amstelodamum, ad officium in xde Lutheranorum sacra, advocatus est, Ecclesiasticum, & hoc per 33. annos administrato, d. 16. Dec. A. C. 1674., & æt. 61., defunctus, cum e prima conjuge, Catharina, Mich. Engeli, Mercatoris Hamburgensis, gnata, A. 1647. ducta, & A. 1651. mortua, filium unicum, Henricum, Ecclesiasticum Lutheranum Hugenfem (A. 1678., æt. 29., extinctum) (1.), ex altera autem, Gertrude Flamingia, A. 1653. in locum illius subrogata, nullos sustulisset liberos. Filius vitam ejus exponunt Sermones duo in Luc. II. 29. & Apoc. XIV. 13. funebres, memoriz ejus a Reimero Ligario, Olsfriso, Collega, ac M. Henr. Cordelio, filio, dicati, Hagzæve A. 1675. in 4., cum Epicediis, excusi, brevissime autem H. Wittenius *T.I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1674.

Disp. de Baptismo, Præfide D. Joh. Cothmanno. Rostochii 1634. in 4.

Disp. de Cælo, Præfide M. Joh. Mulzoo. Jenæ 1638. in 4.

Bibelsche Catechismus-Eckhof. Amstelod. 1671. in 8. (L. Belg.)

Erklärung des Liedes: Wacht auf, ruft uns die Stimme. Amstelod. 1655. in 8. Quid scriptum, in Catalogo quodam memoratum, idem esse credo cum *Voce e Septentrione, tribus Homiliis in Cap. 25. Matth. Belgicis explicata*, quam Wittenius f. c. ei tribuit.

WICHMANNUS CORDES, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus. Vixit A. 1704.

Disp. Inaug. de Bili natura & usu Medico, Præfide D. Henr. Christoph. Alberti, Erfurti 1692. in 4.

JOHANNES DIETERICHUS CORDT, Med. D. & Practicus Hamburgensis. Vixit A. 1704.

Disp. Inaug. de Peripnevmonia. Ultraj. 1692. in 4. (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 14.*)

SIMON CORFINIUS, Hamburgensis, Johannis, Pastoris Catharinzi, filius, Med. D. & in patria Practicus.

Vixit A. 1716.

Execr. de Morte in undis, contra Servium & Synefium, Præfide Jac. Thomasio (*illius Autore*) defensi. Lipfiz 1667.

& 1672. in 4.

Disp. Inaug. de Catalepsi. Ultraj. 1669. in 4.

M. HERMANNUS CORNERUS (quem solus *Martinum* perperam vocavit Joh. Reiskius (2.)), Lubecensis; Cenobii Ord. Dominiciani, in patria, Lector & Monachus, Historicus diligens & pro seculi genio eruditus, deque Saxonia inferiore ac Cimbria nostra, quarum res, in *Chronico*, ad A. C. 1435., quo vixit, perducto, aliis persecutus est diligenter, præclare admodum meritis. Flura haud dubie A. 1720. de eo atulit Joh. Henr. A Seele in *Specimine Selectorum Literariorum tertio*, de illo agente, quod, mihi nondum visum, ipsemet *Parte II. Athenarum Lubecensium p. 5.* allegat. Conferantur de illo Gothofr. Gvilh. Leibnitus in *Introduci. in Tomum II. Scriptorum de rebus Brunsvicensibus*, num. 46., p. 51. ac seqq., & qvi hanc laudat, Gothofr. Hechtius in *Germania sacra & literata*, P. II., Lib. 16., c. 18. p. 719. 720. nec non Joach. Frid. Fellerus *Trimestri I. monumentorum variorum ineditorum p. 39. 40.*

Chronici ejus novelli, Universalis Latine, etiamnum *avædij*, & a N. C. ad A. C. 1435. (juxta Bangertum & Meibomium Juniores), vel 1438. (juxta Anonymi, a quo, cognomine omisso, *F. Hermannus Ord. Præd.* appellatur, Catalogum Autorum, *Metropoli Krantzianæ præfixum*, perducti, bina Msta membranacea, duobus Tonus nitide exaratis, completentia, in Bibliothecis Civitatum Lubecensis & Lüneburgensis publicis assevari, Bangertus & Henr. Meibomius Jun. testantur. Mstuum tertium (quod Meibomio non innotuisse miror) in Acad. Julit, sub *Fratri Koerner* nomine, superscripta Bibliotheca, sed haud dubie in fine mutilum, cum, teste Georg. Calixto (locum ejus de sede Pontificum recitante stercoraria, sexus horum explorando destinata) (3.), in *conditu Romæ incipiat, & in Concilio Constantiensis* (A. 1414. ac 1415. habito) *finiat*. Secutus in eo Autor est scriptores alios vetustiores, & hos inter, Helmhöld ad Arnoldum Lubecensem, quorum *Chronici Slavorum* omnes fere narrationes suo illum operi, sepe vix vocula mutata, inseruisset, Bangertus & Meibomius Junior, aliquoties jam laudati, observantur. E quibus tamen posterior, non pauca in eodem, addit, singularia, ubi ad sua tempora pervenit, circa Historiam præcipue Saxoniz inferioris ac Transalbianæ, inveniri. Illud vicissim consulerunt, & subinde allegant, præter Franc. Irenicum, in *Exegeti Germania* (4.), teste Meibomio, Autorem, sub *Hermann*, *Scriptoris Saxonum*, frequenter adducentem nomine, & in rebus plerumque secutum Saxonis, Alb. Krantzii nostras, & qvutroque est antiquior, Autor *Chronici Slavici prioris*, ab Erpoldo Lindebrogio inter *Rebus Germanicarum Septentrionalium Scriptoris* editi (5.). Loca Helmhöldi & Arnoldi Lubecensis, in Chronico ejus citata, qvz in illorum *Chronico Slavorum*, vel plane non, vel aliter, leguntur, V. Liptiensium *Alta Eruditum*, M. Febr. A. 1712., p. 13. Cujus etiam Operis *Tomo III.*, Hannoveræ A. 1711. in fol. excuso, excerpta ejusdem Chronici Corneriani, ab A. C. 1371. ad 1435., de urbe Lüneburgis, sunt inserta, testibus Liptiensibus, l. c., M. Mart. A. 1712., p. 139. Novissime tandem Chronici Corneriani Pars posterior, a Caroli M. temporibus ad A. C. 1435. perducta (omissa priori, historiam, ab O. C. ad Carolinum usque imperium, antiquiorem complectente), integra, & Codice MS. Bibliothecæ Senatoriz Lüneburgensis, *Historie novelle* gaudente titulo, & Lubecensi atque Helmsstädiensi multo antioiore, a Joh. Georg. Eccardo, *Tomo II. Corporis Historici xvi medi*, Lipfiz A. 1723. in fol. excuso, est edita. V. eodsem Liptiensis, M. Oß. A. 1723., p. 440.

Consule de illo, præter jam allegatos, Hier. Henningii *Pref. Operis General. Sax.*, Henr. Meibomii Sen. *Bardevicum, in Opuscl. Histor. p. 119. 121.*, & *Vindicias Billungas ibid. p. 309. 310.*, Henr. Bangerti *Pref. Chronici Slavorum Helmhöldini & Notas ad illud p. 112. 206.*, Henr. Meibomii Jun. (plura cæteris suggerentis) *Introd. in Histor. Sax. Infer. p. 102. 103. 105.*, Calp. Sagittarii *Histor. Bardovic. c. 7. & 10.*, Joh. Hallervodii *Biblioth. Curiosam p. 127. 128.*, ac Spicilegium de *Historiis Latinis p. 92.*, Mich. Hertzi *P. IV. Biblioth. German. lit. O. 4. b.*, Sev. Waltheri *Propyleum Hist. Christ. p. 60. Ed. post.*, nostramque *Isagogen ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 6., §. 14., p. 87. 88., ac *Diatriben de Helmhöld.*, §. 21. 29.

MARTINUS CORNETUS (nescio quis) *avædij* reliquisse fertur, qvz in multorum versantur manibus, mihi nondum visa:

Epitaphia Nobilium Slesvigo-Holsaticorum; das ist: Erschreckliche Todes-Fälle, die sich unter etlichen vom Adel der Herzogthümer Sleswig und Holslein, von A. 1575. bis 1680., zugetragen, und wie sie, unvermuthlicher Weise, durch Schmach, Erschießen, Gift, und andere Fälle, sind umbkommen.

M. NICO.

(1.) V. de illo Joh. Schelhammeri Jun., Collegæ, *Sermonem Funebrem Germanicum*, in ejus habitum exegetici. (2.) *Execr. II. de Imaginibus Christi*, c. 1., §. 2., p. 60. (3.) in *Tr. de Conjugio Christiano* p. 117. (4.) *Lib. III. c. 39. ca. 9. res.*, & alibi sæpius (5.) c. 96. & 97., p. m. 204., ac alibi passim.

M. NICOLAUS CORNOPOEUS, Kiloniensis, filius patris, circa A. 1590., Rector, ac Pastor deinde ruralis, circa A. 1603., in Holstia Woldenhornensis; *synodus Ecclesiae doctoribus ab Eg. Hunnio (in praef. Traditionis ejus de norma in controu. relig. praefixa)*, Autoribus vero prohibitis ab Ant. Sotomajore, Inquisitore Hispaniae Generali (Biturigem illum inepte vocante), in *Judice Librorum prohibitorum & expurgandorum Hispanico*, Madridi A. 1667. edito (p. 800.), annumeratus.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Oratio funebris, memoriz Philippi, Ducis Slesv. & Holst., in arce Gottorpiensi d. 18. Oct. A. 1590. defuncti, Kilonii habita, Lubecz 1590. in 4.

Tract. de Norma iudicii in controuersis religionis dirimendis, cum Praefat. D. Aegidii Hunnij. Witebergz 1603. in 4. (*Lipensis, P. II. Bibl. Theol. p. 352., Annum 1607. in locum 1603. male substituit.*)

D. Mart. Lutheri Hymnus in natalem Christi: Gelobet seystu Jesu Christ; versibus Graecis & Latinis redditus. Hamburgi 1616. in 4.

Epistola Paracletica ad Henr. Ranzovium, A. 1591. scripta, inter *Consolatorias ad Ranzovium Epistolas*, a Georg. Lud. Frobenio Francof. A. 1593. in 8. junctim editas, p. 198. & seqq., obvia.

GERMANICA.

Auslegung des IX. Capittels Esaia von der Menschwerdung Christi, wie auch des LXV. Psalms. Witeb. 1603. in 8. (*Druck., Bold. &c.*)

Hier. Welleri Andorndum, oder Geestliche Anstehung vor de Christen, de Ansechtunge und geestliche Drebniße hebben, im Esaische überseztet. Hamburgi 1603. in 8. (*L. Sax.*)

Filius prodigus, oder Auslegung der schönen Gleichniß vom verlohrnen Sohne, beydes nach dem Buchstaben, und der Allegorischen Deutung, in 5. Predigten verfaßt. Hamburgi 1614. in 4.

Auslegung des XLVI. Psalms, in 4. Predigten. Hamburgi 1627. in 4.

M. MARTINUS CORONÆUS (sive KREYE) Senior, Holstatis, filiorum Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, A. 1566. & seqq., fuit Praedagogus, deinceps vero Civitatis Kiloniensis, ad A. usque fatalem 1586. (1.), Pastor. Praeter Theologiam Chymiz etiam fuit studiosus, ejusque mysteriis, sicut Epistolae illius ad D. Paulum ab Eitzen, Ecclesiarum Holsticarum antistitem, docent, initiatus, ac literarum praxerea elegantiorum peritia insigni conspicuus. Librum Concordiz, Eitzenii (cujus de illo Censuram suo d. 21. Sept. A. 1572., cum reliquis Cimbriz Ducalis Pastoris, approbavit Christophoro (2.) exemplo, constanter rejecit ac impugnavit, ob suam adversus hunc *pau. jansius* Andr. Pouchenio, Praefulu Lubecensi, ac Georg. Stammichio, Pastori Hamburgensi Catharinæ, aliquot in eum Demegoriis contumeliose invecito publicis, exolus. Quorum ultimus, & alii Parochi Hamburgenses *αλληλοπροσκατοι*, cum ab ipso, A. 1579. in urbem suam delato, ut coram se compareret, ac recutate libri illius symbolici subscriptionis rationem redderet, audacter postulascent, acri vicissim responso, quo animi impotentia & *πονομεργασον* eis exprobabatur, sicut ex Epistola ad Eitzenium, fuisse hanc *συνταξιν* exponente, didici, sunt excepti.

(Confer de illo Mich. Cilenovii Jun. *Tyrociniurum Poeticorum Myrmecias* p. 120., P. I. *Ipagogis* meæ ad Hist. Cimbr., c. 14., §. 8., p. 223. 224. 225., & ex illa Vinc. Placcii *Tijl. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. p., p. 383. 384.)

Elogia bina Joh. Ranzovii, Equ. Aur., & trium Daniz Regum Archistrategi, five Narrationes duæ de ejus vita ac rebus gestis, quas Coronæus, Biographiam ejusdem medians, in Bibliotheca Bredenbergensis forte fortuna (uti perhibet) inventas, adjuncta Epistola eleganti, Joachimo, Abbati Reinfeldensi, M. Dec. A. 1565. transmisit, hic autem, cum eadem, & præfatione sua, excudi curavit, ac postea Georg. Lud. Frobenius A. 1593. *Sylloge Epistolarum ad Henr. Ranzovium Consolatoriarum*, aliquoties Francofurti recule (p. 1-24.), Simonque Schardius *Tomo III. Rerum Germanicarum* (Bafilæ A. 1574. in fol. edito), inseruerunt. Autorem illorum, quamvis videri nolit, ipsum esse Coronæum, itylli, in iis, & Epistola hujus præfixa, nitidi, terri gravisque, mira similitudo mihi pervadit. Accedit, quod vidisse recorder *Vitam & res gestas Joh. Ranzovii*, M. Mart. Coronæi, Holstati, nomen in ipso præferentes titulo, Francofurti A. 1567. (imo, juxta Catalogum quendam, Roskothii etiam A. 1566.) in 4. excusas, quas cum Elogiis his easdem esse conjicio. Justus Lipsius, in Epistola ad Henr. Ranzovium A. 1587. exarata, & Sylloge Frobenianæ modo laudatæ, p. 182. 183. inserta, sequenti Elogia hæc Latinissima dignatus est elogio: *Elogia illa ad æterna famæ virum, Parentem suum, præfæcto præfæto & rotundo stylo scripta. Quisquis is Autor, si non inuivum vixisset melioribus Mufis, Doctrina vetus, nec affectata, in iis apparet, & judicium ante omnia directum quoddam in rogatis sagacisqve rebus. Uno verbo, præco ille non indignus eo Achille.*

Epitaphium Elegiacum in obitum Dan. Ranzovii, Archistrategi Danici, A. 1569. scriptum, quod in M. Georg. Crußi *Appendice Descriptionis Bredenberge*, Witeb. A. 1570. in 4. editæ (lit. Z. 4. & 5.), occurrit.

Epistolæ III. avinæse, de controuersis Ecclesiæ Lutheranz intestinis, ad D. Paulum ab Eitzen, Superintend. Holsticum, A. 1579. & 1580. exarata, quas in Volumine Epistolarum ad Eitzenium MSto inveni.

MARTINUS CORONÆUS (sive KREYE) Junior, Kiloniensis, Gymnasi Bordesholmenfis, & Academiæ deinde, circa A. 1599., Roskothiensis, alumnus, templi hinc atque Cenobii Bordesholmenfis, ad A. usque 1608., æditiuus, & Parochiz tandem ruralis Flintbeckensis, in agro Kiloniensis, Pastor, A. 1637. superstes; distinguendus a cognomine sibi ac corvo Diacono Itzehoensi, qui Przpolitio suo, M. Dethlevo Meiero, de Christi ad inferos descensu, A. 1632. movit controuersiam.

SCRIPTA GERMANICA INEDITA.

Opera supererogationis militum Pontificiorum, überflüssige gute Werck der Päpstlichen Kriegeleute, nachdem sie das Land Holstein A. 1627. überfallen und ausgeplündert, und viele unmensliche Thaten begangen: Insonderheit, was sie vor hostilitäten und Schandthaten, in den neutralen Fürstlichen Landen, wieder gegeben: assicuration und Salvagardie, betribet. MStum 12. quaternionum, quod Hafniz in Jac. Beckeri, Secretarii regii, Bibliotheca insepexi. Confer de illo P. I. *Ipag. ad Hist. Cimbr.*, c. 2. §. 6., p. 142.

Antiquitates des Klosters Bordesbolm, darinn beschriben worden desselben Fundation und geistliche Personen, so demselben im Pabstthum, und nach der Reformation, gebietet, imgleichen die Amptleute und Schulbedienten von A. 1556. und andere merckwürdige Dinge. Scriptum 7. quaternionum non inelegans, & luce dignum publica, P. IV. *Ipag. ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 377., iterum jam commendatum. Seriem historiz Cenobii ad A. 1637. perduxit.

PETRUS CORSCHWANT, J. U. D. & Practicus Lubecensis. Vixit A. 1673.

Disp. Inaug. de Monopoliis, Przside D. Frid. Gerdesio. Gryphiswaldiz 1671. in 4.

(1.) V. Henr. Langemakii *Serm. Funeribus, M. Dethlevo Mauritio, ejus Successori, habitum.* (2.) V. Rud. Hopfinaal *Concordiam Discordum* fol. 21. (ubi perperam Mart. Coronæi vocatur.)

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Ff

M. GER-

M. GERHARDUS CORTHUMIUS, Hamburgensis, Lipsiz d. 26. Jan. A. 1660. Magister a Joh. Ad. Scherzero creatus (1.), M. Joh. Corthumii, parentis, in oppidi Bergerdorffensis, (Parochis familiis Corthumianz, a Reformationis tempore, ferie non interrupta, gavisi (2.) Pastoratu, Successor, A. 1704., teste Georg. Henr. Götzio, eruditus cum hortorum cultoribus, in Diatriba de his, A. 1706. edita (3.), annuerante, defunctus.

Exerc. Philosophico-Philologica de Angelis, Praefide Joh. Ad. Scherzero. Lips. 1659. in 4.
Christliche Deungumbelbisch, oder Leipziger, über Dorothea Trappin, aus PE XXV. 17. 18. Hamburgi 1673. in 4.
Eine wichtige geistliche Stundenbetrachtung, aus der Epistel des ersten Advent Sonntages (Rom. XII. 11-14.) vorgelesen: wie auch eine bedeutende geistliche Tagebetrachtung, am Neujahrsfest. Hamb. 1674. in 8.

M. JODOCUS (quem alii *Jacobum* perperam appellant) CORTHUMIUS (ab Herm. Hammelmanno, P. II. Hist. Eccl. Ev. ren. (in Opp. Hist.) p. 276. Ruzumb vocatus) Hamburgensis. Magister creatus Rostochii d. 20. Sept. A. 1552. teste O. F. Schützio L. I. Comm. de Vita Dan. Chyrci p. 74. templi in patria Jacobz Disconus A. 1562., festo Paschatis, electus, & Phtisi d. 6 Sept. A. 1586. extinctus, V. Anonymi Catal. MS. Ministrorum Ecclesie Hamburg., & Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 257.

M. Joach. Westphali, Superintendenten zu Hamburg, Christliche Gebete auf die Evangelia und Episteln der Sonntage und Feste, von ihm, mit seiner Vorrede, ausgegeben. Hamburgi 1597. & 1634. in 8.

(Ipse etiam, nisi omnino fallor, idem est cum Jodoco Methodio, sub lit. M. memorando, qui Orationem de vita & obitu ejusdem Joach. Westphali Rostochii A. 1575. in 4. edidit. Cognomina certe, Germanicum Corthumii, & Græcum Methodii, quoad significationem, conspiciunt.)

LUCAS CORTHUMIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. de Libera facultate in eligendo vitæ genere Liberis permittenda, Praefide D. Joh. Balth. Wernero proposita. Wittebergæ 1715. in 4. V. de illa Partem XLVIII. der gelehrten Fama p. 969. 970.

Disp. Inaug. de Exheredatione, quatenus Jure civili recte facta esse dicatur, Praefide D. Gebhardo Bastinellero proposita. Wittebergæ 1716. in 4. V. de illa Partem LVI. der gelehrten Fama p. 580. 581. 582.

M. JESSEUS CORVINUS, Haderslebenfis, Rostochii A. 1630. Magistri ornatus titulo, Scholæ initio patriz Rector, simulque arcis regis Ecclesiasticæ, deinde vero Parchus, in agro vicino, Moltrupensis, Biermingensis, ac tandem Bierdensis. Vixit A. 1664.

Carmina Latina varia, diversis edita temporibus.

Leipzigdrigt über Christina, M. Joh. Beuerlini, des Königl. Dänischen Prinzen, Christiani V., Hofpredigers, Ehefrau, aus Pf. XXXI. Hamb. 1634. in 4.

JOHANNES COSTERUS a Rosenburg, quem Henn. Wirtenius Gadebusch, Ducatus Megapolitani oppido, Joh. Schefferus autem, & alii, Lubecz, primam aspexisse lucem testantur, Medicinæ Doctor, ex Academia Regionemontana Wismarum A. 1649. ad Poliatr evocatus est officium, ac deinde Ordinis Ethoniz Equifris, urbisque Revallienfis, Phyticus integro vitæ quinquennio. In aulam hinc Sveciam a Carolo Gustavo, Rege, accessit, & nobilitatis donatus privilegiis, Archiatri titulo, & illi, & post ejus obitum, quem præfens spectavit, Viduz ejusdem, Hedwig Eleonoræ Holsticæ, infervit. E Svecia in Russiam delatus, magno illius Duci, per annos complures, a cura fuit valedudinis, ac rude tandem donum Revaliam rediit, annoque illuc 1685. d. 22. Febr., septuagenario major, obiit. V. de illa Joh. Schefferi Succiam Literatam p. 305., meoque ad istam Hypomnemata p. 465., Henn. Wittenii T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII. ad A. 1685., Corn. a Beühgem Bibliogr. Medicam p. 66., Georg. Abr. Merclini Lindenium renovatum p. 61., & Joach. Viti Wigandii (sive Joh. Val. Willii) Diff. I. de Philatrorum Germanorum itineribus p. 78.

Disp. de Dysenteria, ab eo Praefide proposita. Regiomonti 1646. in 4.

Affectuum totius corporis humani præcipuorum Theoria & Praxis, Tabulis exhibit. Accessit Relatio Medica morbi & obitus Caroli Gustavi, Regis Sveciæ. Francof. 1663. in 4. Lubecz 1677. in 4. (Relatio hæc criminationibus illorum est opposita, quæ, teste Sam. Pufendorfio, Lib. VII. de rebus Car. Gust. §. 2., p. 662. Ed. Germ., febris, quæ Rex obiit, malignæ, pro forbituræ saltem habetur, curationem illi imperitam exprobrabant.)

Opera Medica, Lubecz A. 1666. in 4. (teste Catalogo Nund. Lips. A. 1666. Vern. p. 10.) edita, quæ cum scripto eadem esse credo præcedenti.

CONRADUS ANDREAS CRAMERUS, Lubecensis, Med. Doctor, & Practicus primo Lubecensis, deinde in Duc. Megap. Rhenensis. V. J. H. a Seelen P. III. Athen. Lubec. p. 210. Vixit A. 1721.

Disp. Inaug. de Usu Corticis Chinæ febrifugo cauto ac suspecto, Praefide D. Henrico Henrici proposita. Halæ 1713. in 4. V. de illa Partem XXXII. der gelehrten Fama p. 668. 669.

DANIEL PARIDAMUS CRAMERUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, simulque Consiliarius, circa A. 1704., Würtembergicus (V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1704. p. 14.) Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de Hydrophobia. Lugd. Bat. 1688. in 4.

JOHANNES CRAMERUS (quem Cramerum alii vocant), Hamburgensis, J. U. D. Vixit A. 1689.

Disp. de Antinomii Juris Civilis, in genere & in specie, Praefide D. Joh. Frid. Bäckelmanno. Heidelberg 1660. in 4. Disp. Inaug. de Navi & navigatione, Praefide eodem proposita, Heidelberg 1661. in 4. (Laudatur a Burgoldensi P. III. Discursuum ad Instrum. Pacis, Diff. XII. p. 27.)

MAURITIUS CRAMERUS, Meldorpio Dithmarsus, vici in provincia natali Marnensis Pastor, Poeta & Hymnographus Germanicus eximius.

Heilige Andachten, bestehend in etlichen geistlichen Liedern. Glückstadt 1683. in 8.

Nothwendig erachtete Christliche Warnung vor dem ungeschmackten Quacker-Quacke, an die Gemeine zu Marne in Dithmarschen. Hamb. 1688. in 8.

Die Wiederbringung der Evangelischen Wahrheit in Teutschland und andern Ländern, insonderheit in Dithmarschen, in ihren historischen Aufordrungen vorgeleitet: samt einer vorgelegten Catechismus-Verdicht. Glückstadt 1699. in 8. V. de hoc scripto Nova Lit. Lubec. M. Nov. A. 1699., p. 349. 350.

PETRUS CREISBACHIIUS, Dithmarsus, Johannis Creisbachii, Ecclesiz Wördanz Pastoris, & cæterarum, quæ Johanni Seniori, Duci Holstati, subiectæ erant, Dithmarsicarum Praepositi (de quo Ant. Heimreichii Chronicon Dithmarsicum, Lib. 3. c. 1., p. 217., & c. 7. p. 274. 275., consulendum), haud dubie filius, venz mediocris Potz, Rostochii A. 1574. Magister creatus.

(1.) V. Scherzeri Programmatum p. 51. (2.) V. Joh. Frid. Mayeri Progr. Invis. ad Disp. Inaug. Joh. Alb. Fabricii p. 10. (3.) §. 7. 4.

Libri duo Christum, ad Johannem Seniore, Ducem Holfatiz, Matthæi & Marci historiam sacram, carmine expostum Heroico, completentes. Rostochii 1575. in 8.

FRIDERICUS JOACHIMUS a CREUTZ, Segeberga Holfatus, J. U. D. & Protodivitiarum Gorttorpiensis, ac judicii Provincialis, Advocatus, Confiliarius, circa A. 1723., Holfato-Gottorp.

Disp. de amissa possessione agri inundati, Præfide D. Sim. Henr. Musico, Kilonii 1703. in 4.

Disp. Inaug. de intercessionibus fœminarum nobilium Slesviciensium & Holfaticarum, Præfide eodem proposito.

Kilonii 1708. in 4. V. *Novæ Lit. Lubec. A. 1708.*, M. Jun. p. 157., & M. Jul. p. 189.

Refutatio Germanica Apologia Joh. Ludovici, Bar. a Königstein, jussu Ducali, ut ferunt, edita.

FRIDERICUS CROCHEL, Gaibulla Strandfrilius, patre natus Johanne (*statim memorando*), filiorum Frederici, Ducis Holfato-Gorttorpiensis, circa A. 1651., Informator, natuque inter hos maximi, Frederici Junioris, Patris A. 1654. extincti, in itinere ad externos fatali, Secretarius, post reditum vero Insulæ natalis Nordstrandicæ, ab A. 1655., Inspector, d. 17. Maji A. 1667. defunctus; Vir eruditus, & Poeta elegans atque ingentiosus, V. de illo Ant. Heimreichii *Epist.* ad eum *Dedicatorem, Chronica Friisæ Borealis* A. 1666. præfixam, & cap. 12. ejusdem, p. 304.

Carmina & Epigrammata vix nobilioris complura, sparsim edita.

JOHANNES CROCHEL Senior, Lubecensis, Pastor initio, ab A. 1612., in Nordstrandia Gaibullenfis, & Archidiaconus deinde, ab A. 1618., Hufenfis, A. 1652., æt. 74., d. 22. Jul. denatus. V. M. Mart. Holmer *Præf. Homilie de incendio Turris Hufenfis Germanicæ*. Ubetorem vix ejus filius historiam J. M. Kraftius in der *Hufenschen Kirchen-Hist.* p. 241-244. 278.

Leichpredigt über Marcum Lüders, Jungh. Holstein. Rast und Amptsbeamtler zu Husum, auf Pf. LXVIII. 20. 21. Slesv. 1651. in 4.

M. JOHANNES CROCHEL Junior, Gaibullenfis, Senioris, modo laudati, filius, Rostochii A. 1643. Magistri adeptus titulum, Gymnasii Bordesholmenfis, ab A. 1648.; Conrector, Diaconus, ab A. 1648., Flensburgiensis Marianus, & Archidiaconus deinde, post parentem, ab A. 1653., Hufenfis, simulque Ecclesiastes, ab A. 1661., Maritz Elisabethæ Saxonicæ, Frederici, Ducis Holfato-Gorttorpiensis, viduz, in arce urbis, aulicus, quinquevagenarius d. 4. Apr. A. C. 1665. obiit. V. Holmerum *l. c.* p. 11. 12., & J. M. Kraftium, vitam ejus suis enarrantem, *l. c.* p. 245-252. 287.

Disp. de Imagine Dei in homine ante lapsum, Præfide D. Abr. Calovio, Regiom. 1641. in 4.

Disp. Theol. de Juramentis, Præfide D. Joh. Qvittorpio Sen. Rostochii 1643. in 4.

Herilardendes Reminiscere aller Stranden, oder Leichpr. über Anna Kallisen, auf Job. XIX. 24. 26. Slesv. 1649. in 4.

Der Ehren und Gedächtnissen einer Gottseligen Frauen, oder Leichpr. über Margareta Klöckerinn, auf Luc. II. 36.

37. Rostochii 1649. in 4.

Des Heiligen Geistes Troststimme vor alle feig sterbende, oder Leichpr. über Fr. Elisabeth Holländerinn, auf Apoc. XIV.

13. Hufniz 1652. in 4.

Der Götter Rast und That; oder Leichpr. über Elisabeth, Johannis Meiers, Pastoris zu Husum, Wittve, auf Pf.

LXXIII. 24. Slesv. 1656. in 4.

Fürstliche Führlingspredigt, auf Gen. I. 7-14. Slesv. 1662. in fol.

Kurzes, flüchtiges und mühseliges Leben, oder Leichpr. auf Pf. XXXIX. 6. 7. 8. Slesv. 1665. in 4.

Leichpred. über Anna Lorenzen. in 4.

M. JOH. CROCHELIUS III., secundi, Ecclesiastæ Flensburgiensis atque Hufenfis (de quo modo dictum est), filius, Flensburgi A. 1651. natus, Hufæque educatus, studiis Kiloni, Lipsiz, & in itinere per Germaniam, Belgium & Angliam, literario, incubuit, Parochiz prope Husum Simensbergenfis, ab A. 1680.; egit Pastorem, illaque inundata Husum reversus, ibid. d. 24. Martii A. C. 1723., æt. ætatis 72., obiit. Plura de vita ejus suggeret Joh. Melch. Kraftius *Hufensche Kirchen-Hist.* p. 249. 250. 251.

Disp. de vario Demonstrandi modo in Mathesi, Physicis, Metaphysicis, Ethicis & Politicis, Præfide M. Dan. Lipio, Lubecensi, proposita. Kilonii 1670. in 4.

Wußam und Trostpredigt über Pf. LXII. 8. 9., A. 1719. edita. V. Kraftium *l. c.*

M. NICOLAUS CROELLIUS, Hamburgensis, Parochus in Hadelia Ludingswortenfis, A. 1667. superstes.

Disp. de natura & proprietatibus Repugnantium, Præfide M. Thoma Rhzdo, Scoto, Rostochii 1609. in 4.

Oratio de exaltatione Christi, ejusque gradibus, Rost. 1616. in 4.

Exercitationes Academicæ de exaltatione Christi, ejusque gradibus, & de bonis Angelis, eorumque officio. Rost.

1616. in 4.

Disp. de Christo, Præfide D. Joh. Affelmanno. Rost. 1617. in 4.

Scholz seu Disputationes Academicæ, de Clavibus regni celorum, solvente & ligante (Præfide D. Paulo Tarnovio),

& de Christo (Præfide D. Joh. Affelmanno); in Acad. Rostoch. habitz. Rost. 1617. in 4.

Leichpredigt über Hedwig, Joh. Herlicii, Pastoris zu Wittenbruch, Ehefrau, auf Job. XIX. Hamburgi 1661. in 4.

DAVID CROLLOVIUS, Civis Hamburgensis literatus, & Deputatorum, quos vocabant, civitatis, ab A.

1684. ad A. 1686., haud infimus, cum reliquis factionis Jastramio-Schnitkerianæ infelicit affectis in vincula A. 1686.

est coactus, ac A. 1687., præfatus pnis de non offendenda urbe Hamburgensi juramento, in exilium abire jussus.

Exul eodem A. 1687. Acta Processus contra se Hamburgensis judicarii (sub tit. der *Hamburgischen Wittergen*), Germanice (in 4.), cum prætatione Senatui opposita, ad innocentiam suam ostendendam, juris fecit publici. Quibus a

Senatu Hamburgensi, præter formulam citationis, quæ, tanquam perjurus, ad causam dicendam in causam revocabatur,

A. 1688. publice affixam, nihil est repositum.

CLARA MARIA CROMMERIA, Holfata, Poetria, in utroque sermone, Latino & Germanico, elegans, cui cum Joh. Ristio, Paulo Tscherningio, Confiliario Regis Danici bellico, & Conrado ab Høveln, frequens, & sermone quidem maximam partem ligato, literarum intercessisse commercium Christ. Franc. Paulinus, qui Lubecæ eandem

compellavit, & seminus annuenter erudit, testatur. V. ejus *Godgelabreyer teufleses Trauersimmer* p. 33. Vixit A. 1670.

M. JOHANNES CRUGER, Lubecensis, Witebergæ Magistri potitus titulo, Pastor, ab A. 1653., in Præfectura Hufenfis, Milstedensis, ac deinde in Dithmarfia Boreali Heidenfis, cæterarumque simul Ecclesiarum provincie hufensis Ducatum, ab A. 1679., Præpositus, A. 1681. defunctus; Generi M. Naamani Bernhardini, Ecclesiarum Dithmarfæ regis Antistitis. Confer de illo Ant. Heimreichii *Chronica Dithmarficum* p. 259.

Disp. de Tyrannicidio, Præfide M. Joh. Meisnero, Autore, defensa. Witeb. 1642. in 4.
 Disp. Philof. de Conscientia, ab ipso Præfide propofita. Witeb. 1648. in 4.
 Glühender Gedächtniß Nehemiz, oder Leichpredigt über Moriz Wildhagen, auß Nehem. XIII. 31. Slesvigz 1669. in 4.
M. PETRUS CRUGER, Lubecensis, Pastor, ab A. 1619. ad 1629., in Wagria Eutinensis (i.), & deinde Kilonienfis; Gener, tum M. Joh. Støckerforhii, Antifilii Mariani Lubecensis (cujus filiam Saram A. 1619. duxit uxorem (2.)), tum M. Erasmii Stockmanni, Professoris Phycici Roltchoienfis.

Leichfermon über Ägidium von Landen den Jüngern, Günft. Hofst. Oberhofmeister, auß 2. Tim. IV. 6. 7. 8. A. 1632. in 4.

Leichfermon über Bernh. Oldermann, Med. D. und Fürstl. Hofst. Leib-Medicum, auß Exod. XV. 26. Lubecz 1632. in 4.
 Leichpredigt über Dorothea Reventlouinn, geborne Vogrischinn, auß 1. Tim. V. 5. Lubecz 1636. in 4.

JODOCUS CRULLIUS, Hamburgensis, Med. C.

Disp. de Medicamento Veterum universali. Lugd. Bat. 1679. in 4. (O. Sperl.)

NICOLAUS CRULLIUS, Hamburgensis, ex Ädis Jacobæz curatore patriz XIIvir d. 4. Nov. A. 1667., ac postea Senator d. 18. Oct. A. 1676., est electus, sed Senatus A. seq. 1677., d. 15. Nov., quod repetundarum, una cum XIIviris reliquis, accusaretur, plebiscito exclusus, frustra que deinceps, actione forensi, coram Judicio Imperatoris insinuat aulico, & impetratis ab hoc mandatis ac Commisariis Cæsareis, dignitate amissam recuperare conatus, plebis tandem, molitionibus his irritatis, furor, ac inimicorum insidiis, cedens, ultra quod triennium in Ducatu exulavit Lüneburgem, & in patriam reversus, paulo post, d. 27. Mart. A. 1698. (æt. 78.), obiit.

Kurze, doch gründliche Erhellung und Betrachtung der Ursachen, warum er, d. 15. Nov. A. 1677., ganz unermüdet und pöblich, ab officio suspendiret worden; auf denen bey dem kaiserlichen Reichs-Hofrathe eingebrachten Acten, und dabey befindlichen Documenten, gezogen und in Ordnung gebracht. A. 1682. in 4. Opposita huic est, Civitatis nomine, a D. Joh. Siuero, ejus Confiliario, Gründliche, aufs kürzeste gefaßte, Wiederlegung der Schmachschrift Nicolai Crullien, suspendireten Stadtmanns, auf Euterdien des Rathes und der Bürgerchaft ausgegeben, Hamburg A. 1684. in 4., cum Crulliana Narratione, sub finem ejus recusa, juris facta publici. Cui Crullius, octennio post, sequentem reposuit Apologiam:

Nicolai Krullen schreyende Wahrheit und Unschuld, augenscheinlich gewiesen und bewiesen, in einigen gründlichen Anmerkungen über D. Joh. Siuers grundlose Wiederlegungsschrift seiner kurzen Erhellung und Betrachtung der Ursachen seiner suspension ab officio. Lpfitz 1692. in 4.

M. VINCENTIUS CRULLIUS, Hamburgensis, D. Joh. Ern. Gerhards, Theologi jenenfis (qui *Disputationum suarum*, in *Acad. Jenensis habitarum Jubileo*, A. 1658., ei inscriptis *Fasciculum*), circa A. 1646., in D. Wih. Lyferi, Prof. Witebergenfis, zdibus, conubernalis, Ecclesiaz in patria Jacobæz Diaconus d. 18. Jun. A. 1651. electus, & d. 15. Nov. A. C. 1675., æt. 53., mortuus. V. (præter Epicedia) Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesie Hamb.*, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 119.* Studium ejus, explicandis hymnis Ecclesiasticis impensum, D. Joh. Balth. Schuppins, Collega, in *Explanatione Litanie vernacula, Operibus inserta Germanicis*, p. 594., commendavit.

Jesus meine Liebe; oder das geistliche Lied D. Phil. Nicolai: Wie schön leuchtet der Morgenstern, &c., in XII. Predigten erläutert: Mit Anmerkungen, Hamburgi 1659. in 12.

Geistliches Hirtenlied, oder Predigten über den XXIII. Psalm. Hamb. 1660. in 12. (V. Lipenii *P. II. Bibl. Theol. p. 594.*)

Das Eöbliche Fischeramt, auß der Evangelischen Historie vom reichen Fischwege Petri, in 3. Predigten, als ein schwetres, nützliches und ehliches Dmpt, vorgestellt; sampt beigelegten darauf gerichteten Gesängen und Gebeten. Glückst. 1660. in 24.

Jesu Kyrieleison; oder das Advent-Lied Lutheri: Nun komm der Heyden Heyland, &c., in der Advent-Zeit A. 1668., in vier Predigten erläutert. Hamb. 1670. in 24.

MATTHEUS (quem *Matthiam* alii vocant) **CRUMBTINGER**, Lubecensis, Templi in patria Cathedralis, ab A. 1598., Diaconus, & ab A. 1614. (d. 7. Jul.), Pastor, cui cum civibus seditiosis, & illorum Promacho, Henc. Reiserlo, J. U. Doctore, gravia A. 1601., obfcares, quibus illos objugaverat, Demegorias, intercesserunt certamina (3.), d. 15. Apr. A. 1625. vivis excessit (4.).

Oratio de SS. Trinitate in unitate veneranda, & SS. unitate in Trinitate credenda, in Auditorio Theologico Lubecensi habita. Lubecz 1595. in 4.

Epistola Latina ad D. Dav. Herlicium, de quinque Parheliis, Lubecz d. 3. Apr. A. 1610. visis, Herlicii scripto de iisdem Germanico, Stettini A. 1610. in 4. impresso, adjecta.

CASPARUS CRUSIUS, Hamburgensis, J. U. Lic.

Theses de Procuratoribus, Præfide D. Eberhardo a Weyhe. Witeb. 1582. in 4.

Conclusiones Inaugurales de Senatusconsulto Macedoniano. Basilæ 1586. in 4.

CHRISTIANUS CRUSIUS, Crempensis, Henrici, Atarii sive Dietzarchæ regii, ex Margareta Ostendorffa filius, d. 25. Apr. A. 1637. in lucem edidit, & Gymnasio Hamburgensi (in quo Poematione de Herodis recitavit infanticio) in Academiam, ut studio vacaret Juridico, A. 1655. profectus Witebergensem, Febrique in hac maligna, d. 30. Nov. A. C. 1658., & æt. 21., extinctus, Plura de ejus vita ac laudibus V. in D. Abr. Calovii Sermone *de beneficiis mortis prematura Geneblici* (e *Sap. IV. 1-14.*) funebri Germanico, D. Joh. Meisneri, Theologi, Programme exæquali, & Professorum cæterorum Epicediis, junctum Witebergæ A. 1659. in 4. impressis.

Geistlicher Abschied vom irdischen Vaterlande, five Hymnus ejus cygneus Germanicus, isque prolixus & haud inlegans, in eadem Sylloge monumentorum funebrium edidit.

Diff. *diversæ* de Chymia, ab eo conscripta, & examini destinata Academico, quam (*refertur Calovio & Meisnero II. cc.*) Joh. Sperlingius, Prof. Witeb. Phycifus, ob eximiaz eruditionis copiam commendavit, sed præsidio suo, ne facem in Medicorum immixtis messum videretur, tueri noluit.

JOHANNES CRUSIUS, Apenradæ, d. 14. Jan. A. 1661., patre cognomine, Commissario Ducis Holstati bellico, natus, post facta studiorum in schola Flensburgensi & Gymnasio Dantiscano fundamenta, Medici cultor, ab A. 1682. in Academiam Kiloniensi (Joh. Dan. Majorem non Præceptorem solum, sed & hospitem, alterumque fere parentem, ipsi largita), Hafnienfis & Lugduno-Batava, ac itinere per Belgium, Angliam, Germaniam Italiamque, duorum annorum literario, industrius, Doctor ejusdem Patavii, d. 18. Mart. A. 1690., ab Alexandro Borromæo creatus; Urbis Slesvicensis, ab A. 1691., simulque aulæ Gorttorpiensis, ab A. 1693., Medicus, A. circiter 1712. mortuus.

SCRIPTA

(1.) V. Frid. Cogelii *Witthschs Stadtgeschicht*, t. 2., p. 39.

(2.) V. Jac. a Mellen *Notitiam majorem* p. 43.

(3.) V. Chron. Lubec. Kirch-

reignis-Historiam p. 212. et 6.

(4.) recte Jacobo a Mellen in *Catal. MS. Rectissimum Lubecensem*.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Medica de Aurea cœnis Jovis, cœlo demissa, Præfide D. Joh. Dan. Majore propofita. Kilonii 1688, in 4. Ex hibet illa, sub titulo obfcuriore, Specimen *Microcosmologie* Præfide D. Joh. Dan. Majoris, *curioſe ſive Syſtematis An trophologici Mathematico-Polytechnici, quo longe lateque diffuſi ſpenderum Dei operum campi, compendi quaſi ad mapam redacti ſtatagapicam, contra quoruſ Albeo, erant exhibenti, Antrophologia experimentaliſ plane novu ſiſtendo, & Homo, in Microſcopio, imo Macroſcopio ſcilicet, omniumque artium Medico-Mathematico-Mechanicarum exemplar archetypum palpabile, ac ſpiritu earum fundamentum, in theatrum orbis erudiſi, ductu Anagoneſ reformat. à Thome Bartholini, ſtatuenduſ. Quod Opus, cæteraque Scripta ſua affectu, Diſputationiſ formam excedenduſ, ſe Craſio elaboranda eſſe tradituruſ, Major ipſe, in Applauſu ad eum Epitolicuſ, huic Diſputationiſ ſubjecto, eſt pollicituſ.*

Elegia in obitum D. Joh. Dan. Majoris, Prof. Medici Kilonienfis. Slesvigæ 1693, in fol.

Carmen Panegyrico-Elegiacum in exequias Friderici IV., Ducis Holatæ-Gottorpiensis, Slesvigæ 1702. in fol.

Altenburger Bericht über eines Hermaphroditen, von welchem D. Car. Frid. Luther, Prof. Med. in Kiel, in einer A. 1704. gebaltener Disputation de Pericardii, pulmonis & partium genitalium. Anomalis, eine ungegründete Censur gegeben hat, in einem Sendschreiben an einen guten Freund kürzlich antwortet. Slesvigz 1705. in 4. Haic Crasii Epistola, relationem ejus de Hermaphrodito controverso, illusivae ad generandum impotentia. Medicum, Judicio aulico Gottingen A. 1703. exhibitam, contra Lutheri, in *Disput. cit.* (§. 13-14.), censuram (in *Nov. Lit. Lubec.*, *M. Mors.* A. 1704., *p. 91. 92.* compendiose exhibitam), defendent, Lutherus Prodromum Apologiae Latine prolixioris securi cur Germanicum. Kilnii A. 1705. in 4. edunum, repositum, in Doctoris curisdam Theologi (Christi. Gust. Kochii, Pajf. Apennad.) Befanden von der Ehe eines Zwitters, oder so genannten Hermaphroditen, M. W., Slesvigz A. 1706. in 4. excuso, vicissim impugnatum.

INEDITA.

Relationes de itinere suo literario, rebusque memorabilibus, in eo visis,

Anatomia, Chirurgia & Botanica tabularis.

Perspectiva.

MAGNUS CRUSIUS, Slesvicensis, Viri Illustres; Magni Wedderkopii, Cognati sui, Bibliothecz Ephorus, & deinde, ab A. 1724., Gothofredi, ejus filii, Legati ad Gallos Danici, Ecclesiastes Lutetiz domesticus.

Disp. de Legibus divinis, Praefide Alb. Felderio defensa, Kilonii 1716, in 4.

Henrici Zutphanienſis Propositiones, Archiepiſcopo Bremſi oblatae, Praefide D. Henr. Muhlſio deſenſa. Kil. 1717.
in 4.

Commentatio de Senectute heroica veterum Christianorum, Viri Illustri Magni a Wedderkopf, Consiliiarii Intimi
Holfatici, consecrata memoriz, Hamburgi 1721. in 4.

Carmen Latinum heroicum de Religionis emendatæ historia, usque ad obitum Lutheri, sexto Lutheranorum Jubilæo secundo, M. Nov. A. 1717., in Academia recitatum Kiloniensi, sed haud editum, V. *Programmæ Jubilæum anni 1717. Kiloniense* p. 6. 7.

Commentatio de Vita Magni a Wedderkopf, Confiliarii Intimi Holstatici, A. 1723, in *Novis Holstaticis*, promissa.
Singularia Pleffiaca, sive Memorabilia de Vita, meritis, fatis, controversiis, scriptis ac laudibus Philippi Mornzi de
Pleffis. Hamburgi 1724. in 8.

Historia vitæ Petri Axenii, JCrî Slesvicensis, excusa quidem, sed juris haud facta publici.

NICOLAUS JOHANNES CRUSIUS, Hofrath.

Panegyricus, Johanni Wouwerio, olim Johannis Adolphi, Ducis Holstati, Cameræ Confiliario, dictus, Slesvigæ 1657. in fol. (*V. de illo P. II. Isag. ad Hist. Cimbr., t. I., §. 3., p. 209.*)

MARTINUS CUHMANN, Hamburgensis, J. U. C.

M. GERHARDUS CULEMANNUS Senior, Pastor & Präpölitus, circa A. 1599. (uti Carmen, Sam. Meierii *Nucleo Historiarum* præfixum, docet), Rendesburgensis.

Leichpredigt über St. Gundel, Sam. Meigerii, Pastoris zu Norttorp, Hausfrau, auf 1 Cor. X. 13. Hamburgi 1602. in 4.

GERHARDUS CULEMANNUS Junior, Rendsburgensis, Senioris, modo memorati, filius, Parochus ini-
do, ab A. 1609., in vicinia Hufenis oppidi, Simensbergensis (1.), deinde vero Parentis, in Paltoratu ac Præpositu-
ræ Rendsburgi, successit. A. 1634. superflit: Abigalis Gudiz, Christ. Scriver, Civis Rendsburgensis, viduz, ma-
ritus, hujusque filii, Christ. Scriver Junioris, Antillius Magdeburgensis ac Quedlinburgensis, ob fivadam facram, ac
pietatem eruditam, celebrerrimi, vitruis: Vir doctriuz ac pietatis eximiaz, Chymiaz secretoris apprime, & Rudisitis, &
gnarus, Johanneque Arndio (cum Epistola ad eum pro fuis de *vero Chriftianismo* libris Apologetica, Latine Celligi d-
28. Nov. A. 1617. exarata, a Gottfr. Arnoldo (2.) allegatur) & Joach. Morfio, ejusdem amatoris, familiarissimus.
Ex quibus Morfius non solum *Nuncium suum Olympicum, fivæ Catalogum CCXXVIII. Mistorum Theophoricarum, Caba-
listicorum, Magicorum, Chemicorum, Medicorum & Philologicorum, clariffimi cujusdam Theopphi & Medici, fivæ
Analysii Philaretæ* Larvæ a f. A. 1626. publicatum, illi infcriptit, sed & eodem anno, Relationem ejus de prodigio
fangvineo cum fivæ ad Henricum a Qvalen editit Proemio, inque illi Culemannum *fratrem vocavit, & variis & re-
conditiis doctrinam, virtutibusque variffimis, & nixum animi candorem, utrique cariffimum.* Confer in laudem ejus
Mich. Glenovij Jun. *Tyrocinorum Poeticorum Myrrecius p. 118., & Nicol. Scriboni Lib. I. Lufum Gortoripsum*
hoc p. 23. nominis ejus exhibentem Anagramma:

GERARDUS CULEMANNUS, * RE MAGNUS, UNDE CLARUS.

SCRIPTA EDITA.

Acrostichon octo distichorum de Lapide Philophico Chymicum, Joachimi Morfii nomen literis versuum exprimens initialibus, quod Corn. Drebbellii *Opusculis*, a Morfio Hamburgi A. 1622. in 2. editis, est subjunctum.

Leichpredigt über Hans Grimmenstein, Bürgermeistern zu Rendsburg, auf Apoc. VII, Hamburgi 1621, in 4.

Leichn. über Elisabetha, Mich. Clenovii, Past. zu Schönefeld, Ebfrau, auß Job. I. Hamb. 1614. in 4.

Tridium hujus vitz & æternæ desiderium, oder Leichpredigt über Anna Seestädtrinn, auß 2 Cor.

1626. in 4.

(2.) in den Leben der Gläubigen p. 180.

Molleri Cimb, Lit. Tom. I.

Gg

Örgrund:

Gründlicher wahrhafter Bericht von einem übernatürlichen Wunderzeichen, da A. 1620. viele und große Stücke Blutes, unter dem Eise, auf der Ober-Eider, vor der Stadt Hendsburg, etliche Tage lang, mit großem Schrecken, sind angesehen: Mit einer Vorrede ausgegeben von Joachimo Morfio, Philadelphiz 1626. in 8.

GREGORIUS CULEMANNUS, Scholze in Stormaria Wilfriciensis, circa A. 1698., Rector, & urbis Wilfriciensis, circa A. 1713., Archidiaconus.

SCRIPTA.

Der nach den vornehmsten Eigenschaften und Werken vorgestellte gläubige Christe, in XI. Lehrsätzen, nach Anleitung der ersten Epistel Johannis entworfen. Glückstadt 1713. in 12. Tractatus hic a Collegio Theologico Roskociensi jam A. 1698. luce dignus judicatus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. *Majo A. 1698.* p. 69. 70.

Der nach den vornehmsten Eigenschaften und Werken vorgestellte gläubige Christe, in fünf Lehrsätzen, insonderheit nach Anleitung der Epistel Jacobi, entworfen, und mit D. Mart. Luthers irdlichen Zeugnissen erläutert. Stadz 1717. in 8.

SCRIPTUM INEDITUM GERMANICUM.

Doctör Evangelicus & ejusdem præcipua Opera ac proprietates, five Manuductio in S. Literas V. & N. T., operaque Lutheri, rationem & apparatus in cathedra docendi publica suppeditans. V. *Nov. Lit. Lubec.*, M. *Febr. A. 1701.* p. 58.

PETRUS CULMANNUS, Hofrath. Vixit A. 1600.

Oratiuncula contra Civium lustrationem, & de militibus, inter *Orationes Argentinenfes*, ducta Melch. Junii habita, VII. *Editionis Argentinenfis A. 1603.* (in 8.), p. 188. 194., *Tomo I. Editionis ibidem A. 1606.* excusæ p. 1058. 1062., & *Tomo II. Argentinenfis A. 1620.* p. 775. 779., obvia.

HENRICUS CUNIGUND, Urbis in Stormaria Wilfriciensis Arithmeticus.

Seiner Arithmetischer Lehrspiegel, darinn zu sehen etliche gewisse und gar kurz verfaßte Lehrarten die Rechenkunst zu fassen. Glückstadt 1666. in 4.

MAURITIUS CUNO, Banck, quam vocant, Hamburgensis Promus condus (Cassirer).

Der gar zu gemein werdende alte und neue Betrug unter den Reichthälern entdeckt: Erster Theil, mit 34. in Kupfer der andern Theil desselben. Hamb. 1704. in 8.

De scripto hoc bipertito, Thaleros five nummos unciales adulterinos, cum genuinis comparatos, detegente, V. Pet. Ambr. Lehmanni *Historische Remarques A. 1702.* n. 40., p. 392., & A. 1704., n. 21., p. 165.

ANDREAS CURTIUS, Lubecensis, J. U. D., Herm. Conringii olim in Acad. Julia auditor, ac Baronis postea Limpurgici, in Altorfina, A. 1656. (qvo Georg. Calixto elegantibus parentavit Hendecasyllabis) Ephorus, a Gustavo Adolpho, Duce Megapolitani, in aulam A. 1662. evocatus Güstroviensem, locum inter Consiliarios Justitiæ atque intimos initio obtinuit, ad Comitæ Ratsbomensis A. 1676. Legatus abiit, in Cancellariæ Directoris dignitate D. Joh. Slutero, socero suo, Hamburgum avvocato, A. 1678. successit, & post septem hustra vitæ subeæ, tandem 14. Maji A. C. 1697., & æt. 68., vivis excessit. E conjugio cum Maria Anna Sluteria posteriori (prius enim cum Sophia, D. Joh. Henr. Meibomii, Pollitri Lubecensis, filia, proles fuit exers) tres filios, Joh. Andream, J. U. D., Michaelen, Henricum & Gustavum Adolphum, filiamque unicam, Joachimo Frederico a Dunckern, Consiliario Principis sui aulico, elocatum, reliquit superflites. Plura de vita ejus in Friderici Thomæ (qvo teste insignem in rebus Politicis præudentiam, ac multiplicem in sacris æque ac profanis literis eruditionem, universis probavit) *Analectorum Güstroviensium Appendix*, p. 84. 85. 86., invenies. D. Joh. Fechtius, in Carmine funebri, ibidem allegato, Metrico hoc illum ornavit elogio:

*Curtius ingenti, dum vixit, nomine clarus,
Æternæ pia quod patria honore colet.*

E scriptis ejus sola mihi innotuit Dissertatio Politica de Regno, Præfide Herm. Conringio propofita, ac Helmstadii A. 1650. in 4. excusæ.

JOACHIMUS CURTIUS, Hamburgensis, d. 26. Febr. A. 1585. in lucem editus, Medicinzque Doctör Bassileæ A. 1613. creatus, in urbe patriæ (in qua A. 1622. etiam Catharinam Mulleniam, Joachimi, ejus Xilviri, filiam, duxit conjugem) Praxi istius, & singulari simul Mathefeos peritiâ, inclaruit, & d. 7. Apr. A. C. 1642., æt. 57., obiit. V. Henr. Vagetti, Prof. Hamb., *Epithalamium & Epicedium*, ei scripta, & Nicol. Scribonii *Liv. V. Lufum Gottorp. Anagrammat.* p. 111. 112.

Oratio ad imitationem Ciceronianæ pro Quintio conformata, qua, tanquam actu judiciali, credentes coram tribunali divino sistuntur rei, & a Satana accusati defenduntur. Witebergæ 1610. in 4.

Disp. Med. Inaug. de Causo exqvifito. Bassileæ 1613. in 4.

Commentatio de certitudine Mathefeos & Astronomiz: Cum Decisione Quæstionis Astrologicæ: utrum aliquid certi ex astrorum cursu præcognosci possit & prædici, cum stellarum numerus respectu nostri sit infinitus? Bassileæ in Acta Doctorali recitata. Accedit Modus ratioque studendi eorum, qui Medicinæ operam suam consecraverunt. Hamburgi 1616. in 4.

Tychonis Brahei Oratio de disciplinis Mathematicis, in qua simul Astrologia defenditur, & ab objectionibus dissentientium vindicatur, ab eo cum suo edita Prælogio. Hamburgi 1621. in 4.

[*Tractatum de Sensu & sensibilibus*, Witeb. A. 1567. & 1572. in 8. editum, qvem Gisb. Voetius, *Liv. II. Biblioth. Stud. Theod.* p. 369., Joachimo Curcio perperam tribuit, nostrum haud agnoscere Autorem, sed Joach. Curzo, Freistadiensi, Medico in Silesia Glogoviensi eximio, A. 1573. extincto, debere, in *Homonymocopia*, Sect. 2., c. 7., §. 24., p. 665. 666., jam est monitum.]

HENRICUS CUSELIUS, Lubecensis, J. U. Lic., & circa A. 1626., in Cimbria Prædictus, Poeta non infelix. Vixit A. 1635.

Carmina ejus & Epigrammata in Viros xvi sui illustres & eruditos quamplurims, in Albo Joach. Morfii, V. C., MS. eximio (qvod Lubecæ Jacobus a Mellen, Antistes Marianus doctissimus, afferret), imaginibus illorum Autographisque adjecta supersunt.

M. HIERONYMUS CYPRÆUS (five KUPFERSCHMIDT) Senior, Slesvicensis, Aedis in urbe patriæ Cathedralis Canonicus, Archidiaconus & Cantor, Gymnasiique, in eadem ad Adolpho, Duce Holstætico, A. 1576. fundati,

fundati, primus Rector & Professor (L.), Maritus Petronellz, D. Tilemanni ab Hufen, Episcopi Slesvicensis Lutherani, viduz (2.), & Socer M. Hildebrandi Emingz, Canonici. Eum A. 1565. cum duobus collegis, quod jura Canoniconum tueretur Slesvicensium, ab Adolpho, Duce Holst., Ad. Tractatig, Cancellarij, hortatu, in carcerem esse conjectum refert Dau. Chytræus *Lib. 19. Chronici Saxonie p. 146.* V. de illo Nic. Heldvaderum *ll. cc.*, Claud. Lyfchanderum (cui *Poeta & Philosophus* audit excellens) in *Catal. MS. Scriptorum Danicorum, lit. H.*, *Isagogem meam ad Hist. Cimbr. P. I. c. 13. §. 1. p. 194. 195. ac P. III. c. 1. §. 3. p. 229. c. 4. §. 1. p. 350.*, istamque secutum Ant. Teislerum *P. II. Catalogi Catalogorum p. 112.*

Oratio in funere Friderici, Ducis Holstati, Episcopi Hildesienfis ac Slesvicensis, habita, fratrique ejus, Johanni Seniori, inscripta. Witebergæ 1557. in 8.

Epitaphium Poeticum in obitum ejusdem Friderici A. 1559. in 4.

Epigrammata, sive Tetrasticha, de XXXVI. Episcopis Slesvicensibus, qui, ab Erico usque ad Adolphum, Ducem Holstati, Ecclesiæ illi præsuerunt, seorsim (teste *Pet. Resenio in præfat. Vers. Germ. Nomocanonis Jutici Krabbianæ lit. c. 4. a.*) Lubecz A. 1560. excusa, deinde vero, tum Haraldi Hvitiöldij, Cancellarij Danici, Catalogo Episcoporum Slesvicensium (in *Chronico Episcoporum Danicæ Danicæ*, Hafniæ A. 1604. in 4. & 1653. in fol. impresso), tum Joh. Adolphi Cyprici *Annalibus Episcoporum Slesvicensium*, Coloniz A. 1634. in 8. editis, inserta.

Scriptum de Vitis eorumdem Episcoporum Slesvicensium plenius ac prolixius, in *præfat. Epigrammatum* (teste *Resenio l. c.*) promissum, sed nunquam editum.

HIERONYMUS CYPRÆUS Junior, Slesvicensis, Pauli, J.Cci ac Consiliarij Holstati (*inferius celebrandi*), filius, studium & ipse Juriscomplectus, Theoriam ejus in Germaniæ & Galliz Academiis, Praxin autem in Protodactesio, quod A. 1605. adiit, Spirensi, addidit, ac J. U. Licentiatum titulum juvenis reportavit. In Sveciam postea delatus, Caroli IX., Regis, aliquandiu fuit Consiliarius, ac in Germaniam legatus, sed, uti Avotographum ipsius (in quo hos tribus tribuit titulos), Albo Joach. Morfii MSto (*fol. 848.*) d. 23. Oct. A. 1642. inscriptum, docet, illi A. 1611. jam defuncto, diu, & in Cheronefensi quidem patria, quam post Monarchæ hujus obitum mox repetisse videtur, superstes. *Quam præclare de illo fenerit Herm. Vultejus, Acad. Marburg. Antecessor, ex his Epistolæ, ad ipsum A. 1605. exarata, & Pauli parentis de Connubiorum Jure Tractatui præfixæ, verbis perspicuis: Non fallet me, nisi Hieronymus, quam de te concepi, opinio. Magnus crisis in republica magnusque tui usus, quem Academia Germaniæ atque Galliæ ad magnâ præparatum, ad augendum illud atque incorruptissimum Imperii Romani SS. justitiæ tribunal, quod est Spire miserunt, eundem illud, ad longe majora factum, reddet patriæ Holstati, tuo Imperio.*

Notæ ejus ad Helmolldi *Chronicon Solorum* ineditæ a fratre, Joh. Adolpho Cypræo, in *Annalibus Episc. Slesvic. Lib. I. p. 18.*, allegantur.

Proderunt præterea, illo curante, Pauli parentis:

1. Tractatus de Jure Connubiorum, cum præfixa D. Herm. Vultejii Epistolâ, quam modo allegavimus, ad ipsum Gratulatoria, Francofurti A. 1605. & Lipsiæ A. 1622. in 4.
2. *Λογοισμὸς* nov de origine, nomine, priscis sedibus, lingua, priscis moribus, rebus gestis ac migrationibus, Saxonum, Cimbrorum, Vitharum ac Anglorum, Hafniæ A. 1622. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS CYPRÆUS (quem *Johannem Adamum G.G. Leibnitius* (3.) perperam appellat), Pauli idem filius, Slesvigiz A. 1592. natus, & idem cum Patrino suo, Joh. Adolpho, Duce Holstati - Gottorpiensi, in baptismo nomen adeptus (4.), post tyrocinia studiorum scholastica, in Academia primum Giesfensi, circa A. 1610. (quo Disputationes aliquot sacrz, Balth. Menzeræ Præfide, ab illo sunt habitæ), & deinde in Witebergensi, insignes in Theologico fecit progressus. In patriam redux, post sermones sacros, in sacello etiam aulico, coram ipso Principe, Johanne Adolpho, frequenter habitos, Edis Michaelitanæ Slesvicensis Pastoratum obtinuit, & per annos complures, ad 1631. usque, administravit. Hoc, febri quartana gravi & diuturna correptus, dubius, quæ religionem Lutheranam suscipiente sibi jam ante reddiderat, licentius indulgit, & calcitr addente currenti Nicolao Janfenio, Missionario Ordinis Dominicanæ Pontificio, cui, Slesvigam, ope amici, Fridricopolis clam ad se evocato, suam de sacris mentem scripto proximo, inter insulas elaborato febriles, exposuerat, Pontificiam, antiquitatis & continuæ Pontificum Doctorumque successiois gloriantem prærogativam, avitæ prælatam, amplecti decrevit. Hoc fine, morbo remittente, venia itineris, quod Medici, aeris mutationem ægrotanti salubrem fore arbitrati, suadebant, longinquioris a Georgio a Wilfch, Præfecto Gottorpiensi, & Jac. Fabricio, supremo Ecclesiarum Ducalium antistite, impetrata, Hamburgum, & inde Amstelodamum, excurrit. Ubicum quotidianæ Leonh. Marii, Theol. Doctoris, & cœtuum in Belgio federato Pontificiorum moderatoris, convetibus in proposito esset confirmatus, hujus vvasu Coloniam, Epistolâ ejusdem ad Academicum, aliosque præcipuè dignitatis viros, instructus commendantis, A. 1633. abiit, nuncioque Slesvicensibus suis remissio, ac doctrina Lutheri publice ejurata, in castra Ecclesiæ Romanæ illic transit (5.). In eadem populares etiam alios traducere pro virili studuit, editis A. 1634. *Episcoporum Slesvicensium Annalibus*, a Paulo parente, Ducum Holstati Consiliario, collectis ac scribis ceptis, a se vero ad Seculi usque XVII. initia continuatis, & Digressioibus hujusmodi, in Pontificiorum gratiam, passim interpolatis. Quo libro cum cætera nihil doctius, nihilque accuratius, in Cimbriz nostræ hæctenus prodierit historia, omniaque in illo (fraude honesta, dum, Episcoporum tantum annales pollicitus Slesvicensium, in universam Ducatum Slesvicensis ac Holstati Historiam de diffusit, Lectoris imponente) summa fide & diligentia enarrantur, ac veterum testimoniis, aliisque monumentis fide dignissimis, consumentur, summam merito utrique Autori incolæ Cheronefensi hujus universi debent gratias. Præter Cypræos sane vix quisquam nostratum, superiorum tempore, quæ præ erat industria, in rebus gestis patris enarrandis est versatus, & qui inter modernos paulo fuere diligentiores, Dancwerthius, Olearius, Heimreichius, & alii, ex illorum fontibus areolas suas large irrigarunt. Merito proinde noster a Pet. Lambecio (6.) *Vir salutaris est doctissimus*, a Sam. Rachelio autem (7.) *Scriptor verum patriarum peritissimus*, alioque in loco (8.) *Scriptor in monumentis antiquis versatissimus, cuius unius auctoritas pluris faciendâ est, quam multorum aliorum.*

Confer de illo *Isagogem meam ad Hist. Cimbr. P. I. c. 7. §. 7. p. 124-127.*, istamque secutos Casp. Sagittarium in *Introduct. in Hist. Eccl. c. 20. §. 122. p. 159. 120.*, Herm. Diet. Meibomium in *Or. de genuinis Hist. Germ. fontibus p. 72.*, B. G. Struvium in *Biblioth. Hist. c. 24. p. 622.*, & Joh. Chr. Nevium *P. II. Accessionum ad Degere Wbeari Relationes Historicas Hyemales p. 329.*

G g 2

SCRIPTA

- (1.) V. Nicol. Heldvaderi *P. II. Sylva Chronol. circuli Baltici p. 150. 202.*
- (2.) Teste Joh. Bernhardo, Præf. Sinderburgensi, in *Epist. MS. A. 1808. exarata.* (3.) In *præfat. Tomi I. Accessionum Historicarum* (4.) V. ejus *Annales Episc. Slesvic. L. 1. c. 6. p. 409.*
- (5.) Pleraque hæc, huius de Vita ejus releta, Epistolâ ipsius ad Fridericum, Ducem Holstati, quibundam *Annalium Episc. Slesvic.* exemplis præfixa, nobis suggestit. (6.) In *Notis ad Vitam Angarii, Originibus Hamburgensibus auctorem p. 140.* (7.) In *Pedii non pacis Rendsburgensis, divinusque editis, lit. D. 4. c.* (8.) In *Apologia consue & Scriptorum Gottorpiensium, talem adde p. 14.*

Episcoporum Slesvicensium, a se auctis & continuatis, *sub finem libri III.*, c. 6., p. 463-467., attexit, & nos hactenus potissimum sumus fecuti.

Conferantur de ipso Theod. Eberti *Elogia C. J. C. et Politicorum, qui linguam Hebraeam, aliasque Orientales; propagaverunt* (Lipsiz A. 1628. in 2. edita) p. 251., Phil. Cæfari *Nota ad Triapoliolatum Septemtrionis* p. 223., Joh. Andr. Quesnædii *Dialogus de patris Virorum illustrium* p. 202., Alb. Bartholini *Tr. de Script. Danicis* p. 111., itaque ad bene Hypomnemata p. 370., G. M. Königi *Bibliotheca vetus ac nova* p. 231., *Isagogæ mea ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7., §. 7., p. 124-127., c. 15., §. 11., p. 271-272-273., & P. III., c. 4., §. 1., p. 330., ac Sam. Reyheri *Historia Juris Universalis*, c. 41., p. 342-343.

ELOGIA.

Gvili. Fornerio, Jcto Aurelianensi, *Lib. 2. Select.* p. 74. (teste Joh. Ad. Cyprzo l. c.) *Vir audit acutus.*
Phil. Cæfari (l. c. p. 223.) *Vir summus, & diligens Annalium Episcoporum Slesvicensium Scriptor.*
Casp. Barthio (quem Königi *L. allegavit*) in *Observ. ad Claudianum* p. 1227. *J. C. non inhumanus sed doctissimus.*
Salom. Glasio (in *Infamia Eberis* p. 41.) *cui vornehmer Jurist.*
Herm. Vultejus (loco paulo post recitando), *ei & ingenium fuisse, censuit, & facultatem ingentem de studiis Juris prudentie bene merendi.*

Theod. Ebertus, L. Hebr. Prof. Francof. (l. c.), Jctis Lingvarum Orientalium peritissimus eum annumeravit.
Casp. Dancwerthius (P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 22.), de Viris Cimbriz doctrina agens illustris, & Theologis Georg. Calixtum, & Jctis P. Cyprzum, & Medicis Thom. Finchum, velut *παλλὰς ἀλλὰ σοφίας*, solos celebrat.
D. G. Morhofius (*Or. VIII.* p. 243.) illustribus eum orbis literati & Cimbrici sideribus accenset.

CENSURA.

Autoribus prohibitis, in *Indice Expurgatorio Hispanico*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore Generali, Madridi A. 1667. publicato, p. 326., est annumeratus.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Tractatus de Connubiorum jure, a multis desideratus, Quæstiones plerasque omnes, quæ in hac materia moveri possunt, tum varios casus, qui circa eam quotidie in Consistoriis occurrunt, a nemine hactenus tractatos, dilucide explicans & decidens exemplis insuper, ex antiquitatis historia summo labore conquisitis, & sententiarum, in diversis Germanicæ Academiis & Consistoriis pronuntiatarum, formulis, passim illustratis: Editus a filio Autoris, Hieronymo Cyprzo, Francofurti A. 1609. & Lipsiz 1622. in 4. Præfixa est, præter duas Epistolas Autoris ad Johannem Adolphum, Ducem Holstæ, & Academiam Hafniensem, Dedicatorias (in quarum priore, causas matrimoniales, in Consistorio Slesvicensi, se præsentem, discussas, scripti hujus operis antiam præbuisse, testatur), Herm. Vultej, Jcti Marpurgenfis, Epistola de illo ad filium Editorem Encomiastica, & quæ hoc addo judicium: *Ita Pater tuus omnia pertractat accurate & solide, ut, quid illi addi possit, equidem non videam; diffuso vero tam eleganti & commoda; ut ea nihil elegantius; ordine vero tam jussu, ut, qui alium desideret, non intelligat modum rei suo & legitimo disponendi ordine. Cum primis autem jucunda est illa, quæ in Autoris elegantiores excurrit, respicit, quæ rei gravitatem mira jucunditate contemperat, ut, quem semel admittit lectorem non facile dimittat. - Ego profecto id scriptum in Bibliotheca mea pro thesouro habeo. - - Video, Patri tuo & ingenium esse, & facultatem ingentem de nostris studiis bene merendi, ut ipsi optem etiam vegetiorem & solitudinem meliorem; quam utramque cum noverim, hoc magis ego miror, quod id præ se potuerit. Commendant eundem Gish. Voetius *Lib. 2. Biblioth. Stud. Theol.* p. 614., Joach. Hildebrandus (*Tractatum vocans eruditum*) in *pref. Libri de Nuptiis veterum Christianorum*, Nic. Chr. Lynckerus *Lib. 2. Instructorii forensis*, *Secl. 2.*, P. I., c. 2., *lit. c. 1. b.*, & B. G. Struvius (*Cyprzum præcipuum esse inter Scriptores de jure matrimonii Protestanter judicans*) in *Biblioth. Jur. Sel.*, c. 3., §. 42., p. 133. E quibus tamen Hildebrandus (*lit. M. 3. a.*) rigorem simul Autoris, sine benedictione sacerdotali matrimonium simpliciter nullum admittentis, improbat.*

De origine, nomine, prisca sedibus, lingua, prisca moribus, antiquissimis rebus gestis & migrationibus, Saxorum, Cimbrorum, Vitharum & Anglorum, *Amos pædagog. posthumum*, a filio, Hier. Cyprzo, J. U. Lic., editum. *Hafniz 1622.* & (*juxta Alb. Barthol. l. c.*, ac *Læpium*) 1637. in 4. Commendavi illud Historiz patris studiosis P. I. *Isag.* ad *Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 2., p. 17.

Annales Episcoporum Slesvicensium, Libris III. comprehensum, quos ipse, & congesto a se totius Operis apparatu, conficere cepit, Joh. Adolphus autem filius perterritus, auxit atque edidit, Coloniz 1634. in 8. Titulum illorum integrum, historiam ac laudes, in præcedenti filii quære ac relege Elogio.

INEDITA.

Historia Slesvicensis Msta, in Catalogo Auctionis cujusdam Kiloniensis, A. 1666. edito, memorata, quam eandem esse cum *Annalibus Episc. Slesvic.*, modo laudatis, aut *causas* potius illorum imperfectum, arbitror.

Commentarii in *Leges & consuetudines patrias* live Slesvicensis, in Acad. Aurelianensi conscripti, & cum in Italiam abiret, apud Gvili. Fornerium, Jctum Aurelianensem, depositi, quos postea Jac. Bongarsius, rogatus Autoris, a Fornerii filio A. 1595. repoposcit, & Cyprzi, jam defuncti, hæreditibus, cum Epistola de iisdem perquam honorifica, & Gallis Slesvigam transmissit. Alta ejusdem Epistola, quæ Cyprzo ipso, Kal. Oct. A. 1595., se eos a Fornerio juniores recuperasse, significavit, inter Bongarsii & Georg. Mich. Lingelsheimii mutuas, Argentinz A. 1660. in 12. excusas, p. 37-38., legitur, sed casu laborat iphalmate, quo *leges Brunsvicensis* in locum *Slesvicensium* substituitur. Editionem Joh. Ad. Cyprzum, filium, in *Annalibus Episc. Slesvic.*, l. 3., c. 6., p. 464-465., est pollicitus, simulque hoc eos, & Gvili. Fornerio, *lib. II. Select.* p. 74., reportasse testatur elogium: *Et hoc acutus Vir vidit, Paulus Cyprzus, Slesvicensis, auditor Aurelicæ, cuius immortalis in patrias leges Commentarios expectamus.* Confer de illis P. I. *Isagoges mea* ad *Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 15., p. 271-272-273.

Notæ Germanicæ *ausgesprochen*, Nomocanonis Jurici Editionis Germanicæ, a Blasio Eckenbergero A. 1603. publicatæ, margini adscriptæ, quas in sua asservari Bibliotheca Pet. Axenius, Jctus Slesvicensis, mihi olim retulit.

Epistola lingvis variis (Gr., Lat., Hebr., Chald., Syr., Gall., Angl., Ital., & Hisp.) ab ipso ad Viros eruditos, & ab his ad illum, perscriptæ, quas in Bibliotheca sua superfuisse Joh. Adolphus filius, l. c. p. 464-465., testatur. Duo harum (sed Latinarum tantum & Germanicarum) volumina (*in 2.*) exigua, eaque *ausgesprochen*, a Morhofio etiam (*multa* in *his de patriæ rebus memorari perhibente*), T. I. *Polybist.*, *Lib. I.*, c. 35., p. 313., laudata, possessor istorum Balch. Heldius, J. U. L. & Cancellarius aulicæ Assessor, Slesvigz mihi quondam ostendit.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Hh

PHI

PHILIPPUS CYPRÆUS, Slesvicensis, Pauli, modò celebrati, filius, quem Ministrum Johannis Adolphi, Ducis Holstato-Gottorpensis, aulicum fuisse Joh. Adolphus frater (in *Ep. Dedic.*, *Amalibus Episc. Slesvic. prefata*) Joh. testatur.

Genealogia Regum Daniz Christianorum, & antiquorum Ducum Slesvicensium, ex familia Danica oriundorum, usque ad Margaretæ obitum, nec non cæterorum Regum & Ducum familiæ Oldenburgicæ, ex probatis Autoribus collecta, & Hafniz A. 1622. in quatuor foliis patentibus edita. Laudatur ab Ol. Wormio *L. I. Monument. Danicorum*, c. 8., p. 58., Steph. Joh. Stephano in *Notis ad Lib. 10. Hist. Dan. Sac. Grammatici* p. 300., meque ipso P. I. *Ipag. ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 2., p. 162., *acc. II.*, §. 4., p. 176. Cujuslibet Regis Ducisque nomini narrationem vitæ ejus ac rerum gestarum compendiarium Autor, in ea, addidit.

D.

M. JACOBUS DAKENDORF, Lubecensis, Hermanni, Ecclesiæ Petri (A. 1671. defuncti), filius, Pastor ruralis, in Ducatu Megapolit. uno, Retfchovienfis.

Schola Biblica, Meditationes quasdam sacras, seu brevem & dilucidam locorum aliquot S. Scripturæ explicationem, & hinc deducta quædam moralia, tabulis Schematicis delineata, exhibens, & ad Homileticorum Praxin inserviens, Rostochii 1710. in 8. Liber hic, cum minus effet vendibilis, a Bibliopola, fraude insigni, novo titulo *Manipuli Sacrarum Observationum* præfixo, novoque & chymico Autore, Joh. Schultzio, Th. D. & P. P. O., in isto ei affecto, denuo Francof. & Lipsiæ A. 1717. venum eff. expolita. Quam fraudem Halensis Sect. 59. det. notis Bibliothecæ, p. 706. 707. 708. detexerunt.

JOACHIMUS a DALE, Lubecensis, Dynasta hæreditarius in Brandenbaum, natus d. 7. Sept. A. 1651., J. U. D. creatus Gieslæ A. 1676., deinde per quingennium in Germania, Italia, Hungaria, Helvetia, Gallia, Belgio, Anglia & Dania, peregrinatus, inque itinere isto Vicenzæ A. 1677. a Leopoldo Imperatore nobilium donatus privilegiis, A. 1695. d. 20. Febr. Lubecz in ordinem evectus Senatorium, & A. 1708., post munus istud d. 14. Apr. abdicatum; Legati sui in civitate hac patria ordinarii, Commerciorumque Consilarii, Dignitatibus a Georgio Ludovico, Electore Brunsvico-Hannoverano, Regeque postea Britannico, est ornatus. Gener fuit D. Bernh. Diet. Braueri, Consulis. Vitæ ac familiæ præsertim nobilis Italico-Belgicæ, majorumque, historiam prolixam Jo. Henr. a Seelen, *Parte II. Athenarum Lubecensium* p. 8-29. exhibuit. A quo, ficut & ab Andr. Langio, in Introduct. in notis. *Legum nauticarum*, c. 2., p. 19., Bibliotheca quoque illius celebratur instructissima.

Disp. de Legitimatione, Præfide D. Frid. Geislero. Lipsiæ 1675. in 4.

Disp. de negotiis gestis, ad L. ult. C., Præfide D. Joh. Strauchio. Gieslæ 1676. in 4.

Disp. Inaug. de subscriptionibus Principum. Gieslæ 1676. 4.

BERNHARDUS DAMBKE, (Barnabas Dambkius perperam a J. G. Oleario, *T. I. Biblioth. Scr. Eccl.* p. 10., vocatur.) Hamburgensis, Joachimi, Ecclesiæ Nicolaitanæ Diaconi, ex Agnetæ Langermanniæ, Bernhardi, Mercatoris primarii, gnata, filius, anno ætatis quinto studiis a parente initiatus est elegantioribus, eoque hæc animi ardore, in patria & Academia Lugduno-Batava, excolere perrexit, ut, Hug. Grotii, Gerh. Joh. Vossii, fratrum Lindebrogiorum, Joh. Huswedeli & Joh. Frid. Gronovii, amicitiam eximia in istis eruditione promeritis, insignie profectuum suorum specimen, pulcherrima Agapetæ editione, Orbi literato, annum vix egressus vicissimum, exhibuerit. Theologiz deinde, & paulo post, mente mutata, Jurisprudentiz, se addidit, ac, ut in hac itidem proficeret, Academias, tum Germaniz, quam Galliz, adiit florentissimas, cumque Aureliæ A. 1636., M. Aprili, ob suspicionem criminis, & fodalitatis maiorum ortam, in vincula esset conjectus, Hugonis Grotii, Legati tunc in Gallia Svedici, intercessione (1.) libertatem recuperavit. In patriam A. seqv. 1637. redux Parentem amisit, & Rigam tandem Livonorum delatus, Henningo Wittenio (2.) teste, illæ causarum patronum egit forensium, dieque 8. Martii A. 1646. vivis excessit. Quæ de mortis tempore locoque relatio an satis sit certa, dubito, cum idem Wittenius, in literis ad me d. 6. Oct. A. 1691. exaratis, Rigæ eum ad A. usque 1658. vixisse, & ante obitum, quæ Moschi paulo post urbem hac cinctærent inde aliorum discessisse, mihi retulerit. Vitæ ejus narrationem brevem vernaculam invenies etiam in D. Nicol. Wilkenii *Vite Joh. Frid. Gronovii Germanicæ, ævumque* Hamburgi A. 1723. editæ, *Appendice*, p. 104-112.

Confet. de illo Hug. Grotii tres de captivitate ejus Aurelianensi Epistolæ, tum ad ipsum, tum ad Judicem rerum criminatum Aurelianensem, & Nationis Germanicæ Assessoræ, (quibus causam ejus commendavit), Lutetiz d. 5. Apr. A. 1636. scriptas (in *Syntagmate Grotianarum omnium Amstelodamensis*, num. 69. 570. 571., p. 224.), & Gerh. Joh. Vossii unicam ad eum, de locis quibusdam Agapetæ & Basilii Imp., VII. Id. Maj. A. 1632. exaratas (in *Editione Vossianarum Lindensium*, A. 1690. publicata, num. 169., p. 199. 200.). A. Joh. Frid. Gronovio, in Carmine Agapetæ illius præfixo, *flor. juvenum, gentisque sue*, est salutat.

Agapetæ Diaconi ad Justinianum Imperatorem, & Basilii Macedonis, Imperatoris, ad Leonem Philosophum, filium, Adhortationes de bene administrando imperio, Græcæ & Latine ab illo recentitæ, notisqve illustratæ, Basilicæ 1633. in 8. In hac Editione, Joach. Dambki parenti inscripta, Hug. Grotii fratri suscepta, ac ejusdem, uti & Joh. Huswedeli, Henr. Vagetii, Joh. Frid. Gronovii & Corn. Grotii, carminibus ornata Encomiasticis, Textum Græcum Dambkius quam fieri potuit emendatissimum exhibuit, & veteri versione Agapetæ Latina, iusto prolixiore, & recentiori, aliam, quæ plane nova possit videri, concinnavit, Frid. Morelli translationem Basilii, nullo verbo mutato, retinuit, & utriusque Parænesis præcepta, in notis, similibus Autorum aliorum illustravit ac confirmavit. Insignem ejus, in his Scrip. quibus illustrandis, industriad Jac. Bruno, Prof. Altorfius, in præfat. Agapetæ, a se Lipsiæ A. 1669. in 8. duobus editis, deprædicat, Notas autem Casp. Barthii (a *König*), in *Bibl. V. & N.* p. 234., allegatas in *Comm. ad Sylvas Statii* p. 377., Dan. Neffeli (eruditissimæ hæc vocans) in *Catal. MSS. Græc. Biblioth. Cæsareæ* p. 334., & Vinc. Placcius (et *adversus appellans*) in *Tr. de Scr. Anon. & Pseudon.* p. 280., commendant.

Leffius Heroicus in obitum M. Joach. Dambkii, parentis sui. Hamb. 1637. in 4.

Epistolæ IV. ad Gerh. Joh. Vossium A. 1632. scriptæ, & una ad eundem A. 1642. exarata, quæ in Vossianarum, Londini A. 1690. editarum, *Appendice* adoptiva, num. 139. 147. 148. & 332., p. 91. 92. 96. 97. 98. 99. 223. 224., leguntur.

M. FRIDERICUS DAME, Holstatis, patre Henrico, Friderici II., Regis Danici, Ministro, matre vero Agathæ Levæ, nobili inter Cimbrogenere orta, est gavissus, & d. 22. Jul. A. 1567. in lucem editus. Puer scholam, ab A. 1576., Flensburgensem, & deinde, ab A. 1578., Herlovanam Seelandiz Danicæ, frequentavit, ex Academicis autem Rostochien-

(1.) V. Grotii *Epistolæ*, paulo post allegandas.

(2.) *Tom. II. Diss. Biograph. Scr. XVII.* p. 74.

chientem (in qva Dav. Chytræum & Simonem Pauli Studii duces habuit Theologus (L.) A. 1585., & Francofurtum ad Viadrum (in qva D. Christoph. Pelagius fuit convictor) A. 1588., adiut, Magistriqve in hac nulum A. 1590. reportavit. In patriam redux, Scholæ Tichoheolis Rectorum A. 1592. obtinuit, in templi autem Nicolitani Flensburgensis Diaconatu sacro fux, Laurentio Jacobi, A. 1594., in Pastorum ejusdem M. Henrico Johannis, A. 1600., & in Przpositi tandem dignitate, huic adjecta, M. Thomæ Schattenbergio A. 1604., successit. A. 1627., cum exercitus Cæsareus Cimbricam occupasset, a Christiano IV., Daniz Rege, jussus in Seelandiam se recepit, justitumqve Hegium & Ott. Scheelium, regni Senatores, ac Joh. Pauli Refenium, Episcopum hujus insulæ, magnos habuit patronos, a Canonicis autem, quibus exulis sustentatio a Rege demandata erat, Roeskildensibus, sumptus prætexentibus in struchuras publicas impendendis, nihil opis subsidijqve impetrare potuit (2.). Pace A. 1629. patriz restituta, Flensopolia ad fidem rediit officia, hisqve, teste Lapide ædis Nicolaitanz sepulchrali, d. 18. Dec. A. 1631. (in cuius locum sequentem 1636. meus *Cimbricæ Literatæ Prodomus*, & Henn. Wittenius, hunc secutus, perperam substituerunt), septuagenario proximus, liberis octo (& hos inter, avia mea materna, Agatha, M. Joh. Breclingii, Pastoris Handevithensis, conjugis) & Margareta Jacobæ, uxore, subliatis, est immortalis, ac D. Joh. Reinbohtium nactus Succesorem. Theologum hunc, ob doctrinam & vitæ sanctimoniam Cimbris suis commendatissimum, Scripta, sacraque cum Heterodoxis certamina exteris etiam haud passis sunt esse ignotum. Primum horum ei cum Nicol. Tettingio, Hulseni, Cive Flensburgensi, & qvem ille seduxerat, Hartwigo Lohmanno, Urbis Secretario, intercessit, Qui cum ianacis de carne Christi celestis, & unione Dei ac fidelium essentiali, imbuti opinionibus, insuper habitis suis aliorumqve admonitionibus, quam obtulerant, confessionem tueri pergerent, publicum cum utroqve, in arce regia, A. 1622. instituit Colloquium, quod cum irritum idem fuisset, & illi urbem relinquere, quam mentem mutare, essi a nemine ejecit, maluissent, ac Huls postea multa de Ordine Ecclesiastico Flensburgensi contumeliosa voce ac scripto sparsissent, non Retorionem solum injuriarum, Consuli transmissam Hulseni, paulo acriorem, sed Relationem etiam Colloqvii, & relationem errorum, quos defendebant, vernaculam (a Tettingio mox impugnata), iis A. 1625. opposuit. Certamini huic (in Tettingii vita fulius enarrando) novum mox A. 1626. successit cum M. Jac. Neibauero, Lemgovia Westphalo, Scholæ Correctore, qvi, pius resurrectionem morte ac resurrectione Christi esse partem, scripto negarat publico, & cum a sententia hac, exteris quibusdam probata Theologis, nec privatim, nec in Ordinis Ecclesiastici conventu, a Damio potuisset dimoveri, Colloquium oblatum detrectabat, ac, controversia de injuriis mutuis forensi a Senatu d. 30. Apr. A. 1627. amica transactione jam composita, officio se sponte abdicabat Scholastico. Cujus novellæ opinionum cum Dogmatis recepti vindicias nihilominus opponendas esse nosse judicaret, Dialogo eam peculiari, Christiano IV., Regiscripto, reituate eff aggressus. Nec tamen soli vacabat Theologiae Polemicæ, sed vitam etiam acqve peccata ipsius Ecclesiæ Lutheranz epidemia pari zeli ardore extirpare conabatur, illorumqve emendationem ingenti, quam vel sola Relationis Anti-Tettingianæ abunde ostendit præstatio, *magis*, sed in cassum, urgebat. Cujus utinam zelotici omnes reliquos haberet ziaulos, quorum pauci de vitis his Ecclesiæ domesticis, speciosum eam deserturus suggestentibus prætextum, tollendis sunt solliciti, complures vero doctrinæ, quam tuentur, puritatem zeli intemperie, aut vitæ morumqve licentia, dehonestant ac pollutant.

Confer de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1636.*, Ant. Heimreichii *Lib. 4. Hist. Eccl. Slesvic. p. 198.*, Frid. Breclingii, nepotis, *Catalogum testium veritatis (Gosfr. Arnoldi Tomi IV. Hist. Eccl. Sccl. III., num. 18., insertum), num. 126., p. 773.*, Joh. Chr. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof. p. 139.*, & *Ulagages nostræ ad Hist. Cimbr. P. II., c. 6., §. 3. & 5., p. 136-139. 142., c. 7., §. 1., p. 188. 189., ac P. III., c. 3., §. 29., p. 333. 334.*

ELOGIA.

D. Christ. Sledano, Theologo Slesvicensi (in Epist. MS. ad Pet. Sinnknechtium A. 1635. exarata), *Senex audit venerandus, & a multis amnis exercitissimus.*

Autori der Nothdringenen Amte ad D. Josvam Schwartzem, *p. 6.*, ein umd die Kirche Christi Hochverdienter und Ausnahmürdiger Flensburgischer Probst.

Frid. Breclingus (I. c.) Veritatis adversus Christianismum degenerem eum accenset testibus, Scriptisque suis, imprimis vero *libris de veteri ac novo homine*, Joh. Arndio successisse suppetiasqve tulisse judicat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disputationes Logicae in 4. (Catal.)

Disp. de Philosophia Peripatetica, ejusqve germana divisione. Francof. ad Viadr. 1590. in 4.

Theses Meteorologicae de Tonitru, fulguratione & fulmine, Ibid. 1590. in 4.

Theses Meteorologicae de Vento. Ibid. 1590. in 4.

Contra Mundi eternitatem Creationis demonstratio, Dispp. II. proposita. Ib. 1591. in 4.

Quæstionis: An anima humana rationalis sit immortalis? Apodictica *æxiæ* Slesvigz 1607. in 12. Recusit, cum Exerc. de Voluntate Dei, Giesfl. A. 1612. in 8.

Exercitationes III. de Voluntate Dei erga genus humanum, & universali Salvatoris merito, hostibus gratiæ oppositæ. Giesfl. 1611. in 4. Et, cum Apodixi de Animæ immortalitate, Ibid. 1612. in 8. (V. *Bolduani Bibl. Theol. p. 198. b.*, & *Supplem. ejus p. 47. 93.*, ac *Lipenii P. I. Bibl. Theol. p. 11.*)

Dialogus (*Theophilus & Justini*) de Resurrectione mortuorum, an ad legem, an vero ad Evangelium, pertineat; oppositum heterodoxæ opinioni (M. Jac. Neibaueri, *Comed. Flensb.*), quod ne pii quidem, Christi membra, merito & efficacia mortis & resurrectionis ejus, vitam, in Adamo amissam, recepturi & resurrecturi sint. Hamburgi 1627. in 8. Quæ ad historiam hujus Dialogi, nomen adversarii suppremitur, spectant, paulo ante jam sunt allata.

Exerc. moralis, quod Animæ, qvam corporis & fortunarum, potior habenda sit ratio, & quod, in rebus mortalibus, nulla animæ quies, nullaqve beatitudo sit solida. Hafniz 1628. in 8.

II. GERMANICA ET SAXONICA.

Edel- und Noethermahnung, edder Erinnerung van Eden unde Meneden. Rostochii 1604. in 8. (*L. Saxon.*)

Abgedruckte Relation des Colloqvii, und was sonst mit denen von Flensburg entwidenen Enthusiasten, Nicolao Knutzen und Hartwig Lohmann, gehandelt; auch gründliche Refutation ihrer geulichen Schwärmeren, auf Gutachten des Ministerii zu Flensburg gestellet. Rostochii 1625. & Flensburgi 1705. in 8. Inferre illi etiam sunt, cum Consensu Confessionis Tettingio-Lohmannianæ, a Damio Anno jam 1622. Scripta (*lit. B. 7. b. c. 4. a.*), tum Retorio ejusdem ac Miniſtrorum Flensburgensium, d. 30. Aug. A. 1624. dem wahrhaften Veridite Tettingii repolita (*lit. D. 2. b. - D. 6. a.*) Commendatur a Val. Ern. Löfcherio in den Unschuldigen Theol. Nachrichten *Secl. V. A. 1711., p. 602. 603.* Relationem

Hh 2

(1.) V. ejus *Dialogum de resurr. mort. p. 40.* (2.) V. *Ep. Dedis. Exerc. Moralit de rationi anime habenda.*

haq

PHILIPPUS CYPRAEUS, Slesvicensis, Pauli, modq̄ celebrati, filius, quem Ministrum Johannem Adolphum, Ducis Holstato-Gottorpensis, aulicum fuisse Joh. Adolphus frater (in *Ep. Dedic.*, *Annalibus Episc. Slesvic. praefixa*) testatur.

Genealogia Regum Daniz Christianorum, & antiquorum Ducum Slesvicensium, ex familia Danica oriundorum, usque ad Margaretae obitum, nec non ceterorum Regum & Ducum familiae Oldenburgicae, ex probatis Autoribus collecta, & Hafnia A. 1622. in quatuor foliis patentibus edita. Laudatur ab Ol. Wormio *L. I. Monum. Danicorum*, c. 8., p. 58., Steph. Joh. Stephano in *Notis ad Lib. 10. Hist. Dan. Sax. Grammaticis* p. 200., meque ipso *P. I. Iq̄q. ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 2., p. 162., *acc. II.*, §. 4., p. 176. Cujuslibet Regis Ducisque nomini narrationem vitae ejus ac rerum gestarum compendiarium Autor, in ea, addidit.

D.

M. JACOBUS DAKENDORF, Lubecensis, Hermanni, Ecclesiastae Petri (A. 1671. defuncti), filius, Pastor ruralis, in Ducatu Megapolitano, Rethkiovensis.

Schola Biblica, Meditationes quasdam sacras, seu brevem & dilucidam locorum aliquot S. Scripturae explicationem, & hinc deducta quaedam moralia, tabulis Schematicis delineata, exhibens, & ad Homileticorum Praxin inserviens, Rostochii 1710. in 8. Liber hic, cum minus esset vendibilis, a Bibliopola, fraude insimul, novo titulo *Manipuli Sacrarum Observationum praefixo*, novoque & chimerico Autore, Joh. Schultze, Th. D. & P. P. O., in isto ei affixito, denudò Francol. & Lipsi. A. 1717. venum est exposita. Quam fraudem Halenses Sect. 59. det. neut. Bibliothecae, p. 706. 707. 708. detexerunt.

JOACHIMUS a DALE, Lubecensis, Dynasta haereditarius in Brandenburgo, natus d. 7. Sept. A. 1651., J. U. D. creatus Giesse A. 1676., deinde per quinquennium in Germania, Italia, Hungaria, Helvetia, Gallia, Belgio, Anglia & Dania, peregrinatus, inque itinere isto Viennae A. 1677. a Leopoldo Imperatore nobilium donatus privilegium. A. 1695. d. 20. Febr. Lubecz in ordinem evectus Senatorium, & A. 1708., post munus istud d. 14. Apr. abdicatum, Legatus fuit in civitate hac patria ordinarii, Commenciorumque Consulari, Dignitatibus a Georgio Ludovico, Electore Brunsvico-Hamoverano, Regeque postea Britannico, est ornatus. Gener fuit D. Bernh. Diet. Braueri, Consulis. Vitae ac familiaris praefertim nobilis Italico-Belgicae, majorumque, historiam prolixam Jo. Henr. a Seelen, *Parte II. Athenarum Lubecensium* p. 8-29. exhibuit. A quo, sicut & ab Andr. Langio, in Introduct. in notis. Legum nauticarum, c. 2., p. 19., Bibliotheca quoque illius celebratur instructissima.

Disp. de Legitimatione, Praefide D. Frid. Geislero. Lipsi. 1675. in 4.

Disp. de negotiis gestis, ad L. ult. C., Praefide D. Joh. Strauchio. Giesse 1676. in 4.

Disp. Inaug. de subscriptionibus Principum. Giesse 1676. 4.

BERNHARDUS DAMBKE, (Barnabas Damkius perperam a J. G. Oleario, *T. I. Biblioth. Scr. Eccl.* p. no., vocatur.) Hamburgensis, Joachimi, Ecclesiastae Nicolaitanz Diaconi, ex Agnete Langermannia, Bernhadi, Mercatoris primarii, gnata, filius, anno aetatis quinto studiis a parente initatus est elegantioribus, eoq̄ huc animi ardore, in patria & Academia Lugduno-Batava, accolere perrexit, ut, Hug. Grotii, Gerh. Joh. Vossii, fratrum Lindebrogiorum, Joh. Huswedeli & Joh. Frid. Gronovii, amicitiam eximia in istis eruditione promeritis, insignie profectum suorum specimen, pulcherrima Agapeti editione, Orbis literato, annum vix egressus vicefimum, exhibuerit. Theologice deinde, & paulo post, mente mutata, Jurisprudentiae, se addixit, ac, ut in hac itidem proficeret, Academias, tum Germaniz, quam Galliae, adiit florentissimas, cumq̄ve Aureliae A. 1636., M. Aprili, ob suspitionem criminis, & fodalitate maiorum ortam, in vincula esset conjectus, Hugonis Grotii, Legati tunc in Gallia Svedici, intercessione (1.) liberatè recuperavit. In patriam A. feqv. 1637. rediit Parentem amisit, & Rigam tandem Livonorum delatus, Henningo Wittenio (2.) teste, illic causarum patronum egit forensium, dieq̄ve 8. Martii A. 1666. vivis excessit. Quae de mortis tempore locoq̄ve relatio an satis sit certa, dubito, cum idem Wittenius, in literis ad me d. 6. Oct. A. 1691. exaratis, Rigae eum, ad A. usque 1658. vississe, & ante obitum, qva Moschi paulo post urbem hac cinxerunt inde aliorum discessisse, mihi retulerit. Vitae ejus narrationem brevem vernaculam invenies etiam in D. Nicol. Wilckenii *Vite Joh. Frid. Gronovii Germanicae*, auctorisq̄ Hamburgi A. 1723. editae, *Appendice*, p. 104-112.

Confessio de illo Hug. Grotio tunc de captivitate ejus Aurelianensi Epistolae, tum ad ipsum, tum ad Judicem rerum criminalium Aurelianensem, & Nationis Germanicae Assessoris, (quibus causam ejus commendavit), Luretz d. 5. Apr. A. 1636. scriptas (in *Synagmate Gratianarum omnium Amstelodamensi*, num. 169. 570. 571., p. 224.), & Gerh. Joh. Vossii unicam ad eum, de locis quibusdam Agapeti & Basilii imp., VII. Id. Maj. A. 1632. exaratam (in *Editione Vossianarum Londinensi*, A. 1690. publicata, num. 169., p. 199. 200.). A. Joh. Frid. Gronovio, in Carmine Agapeto illius praefixo, *foi juvenum, gentisq̄ suae*, est salutat.

Agapeti Diaconi ad Justinianum Imperatorem, & Basilii Macedonis, Imperatoris, ad Leonem Philosophum, filium, Adhortationes de bene administrando imperio, Graece & Latine ab illo recensitae, notisque illustratae, Basilicae 1633. in 8. In hac Editione, Joach. Damkio parenti inscripta, Hug. Grotii vrsu suscepta, ac ejusdem, uti & Joh. Huswedeli, Henr. Vagetii, Joh. Frid. Gronovii & Corn. Grotii, carminibus ornata Encomiastice, Textum Graecum Damkii quam fieri potuit emendatissimum exhibuit, & veteri versione Agapeti Latina, justo proxiore, & recentiorum, quae plane nova possit videri, concinnavit, Frid. Morelli translationem Basilii, nullo verbo mutato, retinuit, & utriusq̄ve Parzeseos praepcepta, in notis, similibus Autorum aliorum illustravit ac confirmavit. Insignem ejus, in his Scripturis illustrandis, industriam Jac. Bruno, Prof. Altorfius, in praefat. Agapeti, a se Lipsi A. 1669. in 8. de novo editi, deprecatur. Notas autem Casp. Barthius (a *König*), in *Bibl. V. & N. p. 234. allegatur* in *Comm. ad Sylvas Statii* p. 377., Dan. Neffilius (*eruditissimas* eas vocans) in *Catal. MSS. Graec. Biblioth. Caesareae* p. 334., & Vinc. Placcius (*eruditissimas* appellans) in *Tr. de Scr. Anon. & Pseudon.* p. 250., commendant.

Leissus Heroicus in obitum M. Joach. Damkii, parentis sui. Hamb. 1637. in 4.

Epistolae IV. ad Gerh. Joh. Vossium A. 1632. scriptae, & una ad eundem A. 1642. exaratae, quae in Vossianarum, Londini A. 1690. editarum, *Appendice* adoptiva, num. 139. 147. 148. 149. & 332., p. 91. 92. 96. 97. 98. 99. 223. 224., leguntur.

M. FRIDERICUS DAME, Holsatus, patre Henrico, Frederici II., Regis Danici, Ministro, matre vero Agatha Levia, nobili inter Cimbrosgenere orta, est gavissus, & d. 22. Jul. A. 1567. in lucem editus. Puer scholam, ad A. 1575., Flensburgensem, & deinde, ab A. 1578., Herloianam Seelandiz Danicam, frequentavit, ex Academicis autem Rostochien-

(1.) V. Grotii *Epistolae*, paulo post alleganda.

(2.) *Tomo II. Diar. Biograph. Sec. XVII.* p. 74.

chiessem (in qva Dav. Chytraum & Simonem Pauli Studii duces habuit Theologici (t.)) A. 1585., & Francofurt. nam ad Viadrum (in qva D. Christoph. Pelargi fuit convictor) A. 1588., adiit, Magistriqve in hac titulum A. 1590. reportavit. In patriam redux, Scholæ Itehoensis Rectorum A. 1592. obtinuit, in templa autem Nicolaitani Flensburgensis Disconatu socero suo, Laurentio Jacobi, A. 1594., in Pailoratu ejusdem M. Henrico Johannis, A. 1600., & in Præpositi tandem dignitate, ab hacjecta, M. Thomæ Schattenbergio A. 1604., successit. A. 1627., cum exercitus Cæsarum Cimbriam occupasset, a Christiano IV., Daniz Rege, iussus in Seelandiam se recepit, Justinumqve Hægium & Ott. Scheelium, regni Senatores, ac Joh. Pauli Resenium, Episcopum hujus insulæ, magnos habuit patronos, a Canonis autem, quibus exulis sustentatio a Rege demandata erat, Roeskildensibus, sumptus prætexentibus in structuris publicas impendendos, nihil opis subsidiiqve impetrare potuit (2.). Pace A. 1629. patriz restituta, Flenopolin ad sacra rediit officia, hisqve, teste Lapide ædis Nicolaitanz sepulchrali, d. 18. Dec. A. 1635. (in cujus locum sequentem 1636. meus *Cimbria Literata Prodomus*, & Henn. Wittenius, hunc secutus, perperam substituerunt), septuagenario proximis, liberis octo (& hos inter, avia mea materna, Agatha, M. Joh. Breclingii, Pastoris Handevithensis, conjugæ) e Margareta Jacoba, uxore, sublati, est immortalis, ac D. Joh. Reinbohtium nactus Successorem. Theologum hunc, ob doctrinam & vitæ sanctimoniam Cimbriis suis commendatissimum, Scripta, sacraque cum Heterodoxis certamina exteris etiam haud passa sunt esse ignotum. Primum horum ei cum Nicol. Tetingio, Hufensi, Cive Flensburgensi, & quem ille seduxerat, Hartwig Lohmanno, Urbis Secretario, intercessit. Qui cum ianaticis de carne Christi celestis, & unione Dei ac fidelium essentiali, imbuti opinionibus, insuper habitis suis aliorumqve admonitionibus, quam obulerant, confessionem tueri perierant, publicum cum utroqve, in arce regia, A. 1622. instituit Colloquium, quod cum irritum idem fuisset, & illi urbem relinquere, quam mentem mutare, essi a nemine eieci, maluissent, ac Huitz postea multa de Ordine Ecclesiastico Flensburgensi contumeliosa voce ac scripto sparsissent, non Retorsionem solum injuriam, Consul transmissam Hufensi, paulo acriorem, sed Relationem etiam Colloqvii, & refutationem errorum, quos defendebant, vernaculam (a Tetingio mox impugnatam), iis A. 1625. opposuit. Certamini huic (in Tetingii vita fulius enarrando) novum mox A. 1626. successit cum M. Jac. Neubauero, Lemgovia Westphalo, Scholæ Conrectore, qui, piis resurrectione morte ac resurrectione Christi esse partem, scripto negarat publico, & cum a sententia hac, exteris quibusdam probata Theologis, nec privatim, nec in Ordinis Ecclesiastici conventu, a Danio protulisset dimoveri, Colloquium oblatum detrectabat, ac, controversia de injuriis mutuis forensi a Senatu d. 30. Apr. A. 1627. amica transactione jam composita, officio se sponte abdicabat Scholastico. Cujus novellæ opinionum cum Dogmatis recepti vindicias nihilominus opponendas esse nosse judicaret, Dialogo eam peculiari, Christiano IV., Regiscripto, reituate est aggressus. Nec tamen soli vacabat Theologiz Polemicæ, sed vita etiam acqve peccata ipsius Ecclesiæ Lutheranz epidemia pari zeli ardore extirpare conabatur, illorumqve emendationem ingenti, quam vel sola Relationis Anti-Tettingianæ abunde ostendit prælatio, *magis*, sed incausam, urgebat. Cujus utinam zelotes omnes relictos haberet æmulos, quorum pauci de vitis his Ecclesiæ domesticis, speciosum eam deserturus fugerentibus prætexum, tollendis sunt solliciti, complures vero doctrinæ, quam teneant, puritate tantæ intemperie, aut vitæ morumqve licentia, dehonestant ac polluant.

Confer de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1636.*, Ant. Heimreichii *Lib. 4. Hist. Eccl. Slesvici. p. 198.*, Frid. Breclingii, nepotis, *Catalogum testium veritatis* (Gosfr. Arnoldi *Tomi IV. Hist. Eccl. Scd. III., num. 18. inferius*), *num. 126.*, p. 773., Joh. Chr. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof. p. 139.*, & *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr. P. II., c. 6. §. 3. & 5., p. 136-139. 142. c. 7. §. 1., p. 188. 189.*, ac *P. III., c. 3. §. 29., p. 333. 334.*

ELOGIA.

D. Christ. Sledano, Theologo Slesvicensi (in Epist. MS. ad Pet. Sinnknechtum A. 1635. exarata), *Senex audit venerandus, & a multis annis exercitissimus.*

Autori der Nothdringenden Amdte ad J. Josvam Schwartzem, *p. 6.*, ein umd die Kirche Christi Hochverdient und Ruhmwürdiger Flensburgischer Predt.

Frid. Breclingius (*l. c.*) Veritatis adversus Christianismum degenerem eum accenset testibus, Scriptisqve suis, imprimis vero *libris de veteri ac novo homine*, Joh. Arndio successisse suppetiasqve tulisse judicat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disputationes Logicæ. in 4. (*Catal.*)

Disp. de Philosophia Peripatetica, ejusqve germana divisione, Francof. ad Viadr. 1590. in 4.

Theses Meteorologicæ de Tonitru, fulguratione & fulmine, ibid. 1590. in 4.

Theses Meteorologicæ de Vento, ibid. 1590. in 4.

Contra Mundi æternitatem Creationis demonstratio, Dispp. II. proposita, ib. 1591. in 4.

Quæstionis: An anima humana rationalis sit immortals? Apodictica *najafasus*, Slesvigz 1607. in 12. Recusa, cum Exerc. de Voluntate Dei, Giesfz A. 1612. in 8.

Exercitationes III. de Voluntate Dei erga genus humanum, & universali Satisfactoris merito, hostibus gratiz opposita, Giesfz 1611. in 4. Et, cum Apodixi de Animæ immortalitate, ibid. 1612. in 8. (*V. Bolduani Bibl. Theol. p. 198. b., & Supplem. ejus p. 47. 93., ac Lipenii P. I. Bibl. Theol. p. 11.*)

Dialogus (*Theophili & Justini*) de Resurrectione mortuorum, an ad legem, an vero ad Evangelium, pertineat; oppositis heterodoxæ opinionis (*M. Jac. Neubaueri, Corred. Flensb.*), quod ne pii quidem, Christi membra, merito & efficacia mortis & resurrectionis ejus, vitam, in Adamo amissam, recepturi & resurrecturi sint. Hamburgi 1627. in 8. Quæ ad historiam hujus Dialogi, nomen adversarii supprimens, spectant, paulo ante jam sunt allata.

Exerc. moralis, quod Animæ, quam corporis & fortunarum, ponor habenda sit ratio, & quod, in rebus mortalibus, nulla animæ quies, nullaqve beatitudo sit solida. Hafniz 1628. in 8.

II. GERMANICA ET SAXONICA.

Edt. unde Boothermähninge, edder Erinnerung van Eden unde Meneden, Rostochii 1604. in 8. (*L. Saxon.*)

Abgedrungen Relation des Colloqvii, und was sonst mit denen von Flensburg entwickenden Enthusiasten, Nicolao Knutzen und Hartwig Lohmann, gehandelt; auch gründliche Refutation ihrer geulichen & Schwermeten, auf Gutachten des Ministerii zu Flensburg gestellet. Rostochii 1625. & Flensburgi 1705. in 8. Inferre illi etiam sunt, tum Confutatio Confessionis Tetingio-Lohmannianæ, a Damio Anno jam 1622. scripta (*lit. B. 7. b. C. 4. a.*), tum Retorico ejusdem ac Ministerium Flensburgensium, d. 30. Aug. A. 1624. dem wahrhaften Bericht Tetingii reposita (*lit. D. 2. b. D. 6. a.*) Commendatur a Val. Ern. Löschero in den Unschuldigen Theol. Nachrichten *Scd. V. A. 1711., p. 602. 603.* Relationem

Hh 2

hanc

(1.) V. ejus *Dialogum de resurrectione*, *mors. p. 40.* (2.) V. *Ep. Dedic. Exerc. Moralit. de ratione anime habenda.*

hanc vicissim impugnarunt. 1. Ipse Nicolaus Tetingius sive Knutzenius, in *Prodomo Apologetico* auf des Ministerii zu Flensburg abgeurtheilte Relation etc., an die Beschreibe und Liebhabere der Wahrheit immittelst zum Zeugniß abgetheilt, bis zum bald am Tage des Gerichts, alles mit mehreren nicht erörtert worden: In quo, sine loci mentione, A. 1627. in 4. excuso, & historicas Damii narrationes corrigit, omniaque supplet, & summa de carne Christi caelesti errore defendere conatur; 2. Anna Ovena Hoyeria, Poetria Eiderstadiensis, a Tetingio seducta, im Schreiben von J. O. T. an die Jerten Titel-Träger von hohen Schulen, M. F. J. (i. e. M. Fridericum Johannis, Diac. Flensb. Nicolaitanum) und M. F. D. P. (i. e. M. Frid. Damium, Praepositem), auf das Büchlein wieder Nic. Teting, Poematio pro Tetingio & Lohmanno, contra Relationem hanc, Apologetico, quo, cum in ceteros Ecclesiasticas Flensburgensis, tum in hos praefaturus alumnos, acerbe debacchatur, inter Poemata ejus Germanica, Amstelod. A. 1650. in 12. imprefsa, p. 67-74., obvio.

Judex sincerus, ein rechtschaffener Richter und fromme Obrigkeit, auf Exod. XVIII. beschrieben, oder Leichpredigt über Marcum Schröders, Bürgermeistern zu Flensburg. Hamburgi 1627, in 4. (Hujus Autorem, Frid. Damium nostrum, Lipenius, P. II. *Biblioth. Theol.* p. 147., insigni auctoritate Danielum Friderici appellavit.)

Der Büchlein vom Alten und Neuen Menschen; woher dieser Unterscheid entstanden, und daß allein die neue Menschen die wahre Kirche Gottes sind; welche die Kennzeichen und Seligkeiten des neuen Menschen, seine Gewissheit, Verderben, bevor er sich hüten sol, Kampf, Streit, Sieg, die Mittel des Sieges, und endlich die Übung des wahren Christenthums, welche darinnen stehet, daß der Mensch sich selbst verlassen, und wie solches, beides gegen Gott und Menschen, geschehen muß. Lubecz 1632. in 8. Commendantur a Presbyteris Lubecensibus, Hamburgi als Lüneburger, in der Wartung von dem Schandbuche El. Prætorii p. 322., & Frid. Breclingio, loco supra allegato.

Vita sapientia vera, höchste und wahre Weisheit dieses Lebens, Christlich leben, und selig sterben, oder Leichpredigt über Fr. Elisabeth Rumohrinn, auf Rom. XIV. 7. 8. Hamburgi 1634. in 4.

Leichpr. über Otto von Qvalen. Glückst. 1640. in 4. (Catal.)

Matrona (L. Saxm.) Lubecz in 12. (V. G. Draudii *Biblioth. Class. libb. Germ.* p. 432.)

Mußpredigt auf Marci c. XIII. Lubecz in 12. (V. Boldani *Bibl. Theol. fol. 181. a., & Complementum ejusdem* p. 151.)

INEDITUM.

Scriptum breve Latinum, quo Epistola ad Hebræos auctoritatem Canonicam, contra Nic. Tetingium & Hartw. Lohmannum (qui argumenta, e locis illius, fuz de Carne Christi caelesti sententia opposita, rejiciebant), vindicavit, eamque Apologeticam esse, & Luca Evangelista conscriptam, e styli similitudine, & testimonio Eusebii (L. 3. *Hist. Eccl.* c. 38.), probare est conatus. V. de illo ipsius Relationem *Colloqui Flensburg.*, lit. D. 1. a. b.

M. HENRICUS DAME, Flensburgensis, Friderici, modo laudati, filius, Ecclesiarum ruralis Oeverseensis, in patris vicinia, Pastor, d. 12. Jun. A. 1676. defunctus, veritatisque contra Christianismum degenerem testibus, a Frid. Breclingio, in illorum Catalogo (quem G. Arnoldi *Tomas IV. H. E., Sect. 2., n. 17., exhibet*), num. 102., p. 769., indidem annumeratus.

Kurzer und in Gottes Worte gegründeter Unterricht vom Sausen und Trunkenheit, was sie vor eine Sünde sey, was das gegen die Welt einjumen den hat, und warum diese zu meiden sey: dabey ein kurzer Dialogus, ob auch deren Buße gültig sey, und sie sich ihrer Seligkeit zu getrösten haben, die etwas unrechtmäßiger Weise an sich gebracht, oder ihrem Rechteln beimisch oder öffentlich entrondet haben, und solches alles, so viel ihnen bewußt ist, nicht wieder errathen. Colla 1640. in 4. Commendantur a F. Breclingio L. c.

CASPARUS DANKWERTH, Hanfii, Consulis Hufensis, filius, Oldensworts Eiderstadiensis (i.), Medicinæ Doctor (in Academia A. 1633. creatus Basileensi) & Practicus Hufensis, simulque Urbis illius, ab A. 1642., per sex lustra, & quod excurrit, Consul, tandem d. 25. Jan. A. 1672. lectioni sacri codicis vacans, in sella, cui insidebat, subito apoplexia insultu extinctus. Vir fuit patris amantissimus, & de Cimbria universa opere insigni Chorographico, quo singulas ejus provincias, insulas, præfecturas, nomarchias, civitates, arces, vicos, pagos ac prædia, diligenter & accurate recensuit, simulque historiam illius, antiquam pariter ac recentiore, non parum illustravit, præclare est meritis, dignusque, cui grates a nostris, officii sui vel ipso ejus communefacti cognomine, ob industriam istam, perpetuo persolvantur posthumum. Ipsi hanc hostes & Svevia nostri, cum A. 1658. Chersonesum nobis natalem ferme totam occupassent, summi admirati, eaque, summo cum Autoris, etiamnum superstiti, dolore, ad loca illius omnia, etiam penitissima, depopulanda, tributisque oneranda, abusi (2.). Generum habuit Sim. Rechelum, Pastorem Hufensem.

Confer de illo Mart. Zeileri *Collectanea de Historicis*, P. III., p. 63., Joh. Dan. Majoris *Brevitætes Cimbriæ*, c. 4. 5. 6. 7., p. 3-10., & c. 21. & 22., p. 26-30., *Ussagen meam ad Hist. Cimbr.* p. I., c. 1., §. 5., p. 3. 6., & c. 14., §. 1., p. 208. 209., Joh. Chr. Nevii P. II. *Accessionum ad Degorei Wheari Relectiones byemales Historicar.* p. 339. 334. 335., aliosque Scriptores, paulo post allegandos.

Aug. Giesius, Secretarius Hufensis cordatissimus (in *Historia MS. Vitæ propriæ*) ob probitatem, candorem virtutesque varias, nec non ob ingenium acre ac πολυμάθειαν, Elogio eum ornavit insigni ac prolixo, a Jo. Melch. Krafzio in der Hufenschen Kirchen-Historie p. 258. 259. 260. inserto.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Med. Inaug. de Lue Hungarica cognoscenda & curanda. Basileæ 1633. in 4.

Specimen Chronologicæ verz, sacra imprimis, per spatia quædam temporis insignia breviter & dilucide propozitæ; ubi simul vera ætas mundi, quæ nostro tempore, quo vivimus, convenit, demonstratur. Slesvigæ 1671. in 4.

II. GERMANICUM.

Neue Landbeschreibung der beyden Herzogthümer, Sleiswig und Holstein, samt 40. dabey gehörigen Landstatten, so, auf ihrer Königl. Majest. zu Dänemark, und Fürstl. Darchlucht, zu Holstein, Befehl, von dem Königl. Mathematico, Joh. Meiero, Chorographicus sind elaborirt; Worinn auch das alte Teutschland kürzlich beschrieben und begriffen ist. Prodiit, sine loci mentione, A. 1652. in fol. reg. Nova Editio Amstelodamensis, Mappas Geographicas colorum varietate distinctas, Dankwerthii autem Exegeptis eorum Genealogiz Danico-Hollaticæ, ad nostra usque tempora, continuatione, Indice accurato, ac Apologia Ducum Holsat-Sunderburgium, Autori opposita, locupletatam, exhibitur, quam Catalogus nundinarum A. 1686. vernalium est pollicitus, lucem a nondum vidit publicam. Ex exemplo operis Dankwerthiani ipsius, per Politicum 'Ανώνυμον doctissimum multis Diplomatis, aliisque Documentis, ex Archivis depromtis, & Indice egregio alphabetico MSto locorum atque rerum, illustrato atque aucto, quod,

(1.) V. ipsius P. II. *Chorograph. Cimbrica*, c. 12., p. 150. ad *Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 5., p. 6.

(2.) V. Chr. Weibii *Sched. de lectionibus novis Harum*, c. 1., p. 5., & P. I. *Ussagen meam*

manicam Anonymus, in *Catalogo nund. Lips.* A. 1716. autumn. p. 61. promissit, Hamburgi sub hoc proditura titulo: Kern und Stern der Dannewerthischen Land-Beschreibung; oder kurze Fragen aus der Schleswig-Holsteinischen alten und neuen Geographie und Historie, nebst Anweisung, wo ein mehrers von der materie in besagtem Buch zu lesen, und angehengtem nöthigem Register; mitgetheilt von einem Wohlmeinendem Lande-Mann.

INEDITUM.

Chronicon der Geschichte, so sich von den Zeiten Caroli Man in den Herzogthümern Schleswig und Holstein, so dann auch in den Königreichen Dänemark, Schweden, &c., begeben, in fol. Opus hoc, ordine dispositum Chronologico, sed quoad Partem tantum absolutum, & ab xvo Carolino ad A. C. 1459, hinc initia Dynastiae Oldenburgiae, perductum, MS. in Biblioth. Ducali Gotorpiensi affervatur V. qvz, a Joh. Nicol. Pechlino, hujus Praefecto, edoctus, P. I. *Ifig. ad Hist. Cimbr.* c. 7. §. 14. p. 133. 134. & P. II. p. 639. 640., monui.

CHRISTIANUS GOTHOFREDUS DANCKWERTH, Holstus, Med. D., Circulique initio Stolpenfis & Uckermarchici, in ditione Brandeburgica, Physicus, deinde vero Practicus, circa A. 1684., Hamburgensis, in urbis hujus vicinia, A. 1687. (sicut a Consulfr. Winckelio accepti), morte, una cum uxore & filio, subita, post jusculum, quod ipsemet praeputasse credebatur, haustum, extinctus.

Unmiedersprechlicher Verdienst, daß das Podagra zu curiren sey. Settini 1683. & Lubecz 1684. in 4.
Astrologia caeli terrestri latrologica, oder das gestirnte Erbreich, nach seinen Medicinischen Bindungen insgemein, aus dem Grunde der Vernunft, und Eichte der Natur; und in demselben besondres ein Medicinalisches Zeichengestirn, nach seu emporibus ten veralsis oblata, Hamburgi A. 1684. & 1689., ac Lubecz 1685. in 4.
Tr. de natura dura, & cura matura, in Podagra tortura, Theoretico Practico, in *Catal. Nund. Lips.* A. 1674. vern.

p. 36. promissus.
FRIDERICUS JOHANNES DANCKWERTH, Holstus, Dynasta hæreditarius Westensensis, Canonique Magdeburgensis, in Architectura militari versatissimus.

Tentativ pour le renfort de la Fortification moderne (i. e. Tentamen Fortificationum, munimenta afluente in expugnabilia reddere laborans, ad Leopoldum Imp.) Vindobonæ 1677. in 4.

Supplement pour le Tentativ du renfort de la Fortification moderne. Hamburgi 1679. in 4.

Supplement III. pour le Tentativ du renfort de Fortification moderne. Hamb. 1680. in 4.

GEORGIUS DANCKWERTH, Hamburgensis (Johannis, laudandi, filius), J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1716.

Theses Inaugurales, ex utroque Jure selectæ. Patavii 1695. (V. *Lehm. Hamb. Lit.* A. 1701. p. 8. & Fabricii P. II. Mem. Hamb. p. 201.)

JOHANNES DANCKWERTH, Hamburgensis, patre cognomine, urbis Senatore, Casparique (supra celebrati) germano, matre autem Gertrude Langia, d. 12. Maji A. 1643. natus, Juris utroque (cui Coloniz., Basilæ & Altorfi, vacaverat) Doctor A. 1666. in Academia Delphinatus Gallici renunciatus Valentina, & post reditum ex itinere Gallico atque Italico, Praxique in patria A. 1667. inchoatam, Basilicæ hujus Cathedralis Canonicus eodem Anno, ac postea Decanus d. 19. Maji A. 1686., electus, tandemque (biennio post compositionem inter Senatum & Canonicorum Collegium stidentem, suis d. 14. Maji A. 1692. sancitam auspiciis) d. 27. Sept. A. C. 1694., & æt. 52., defunctus. Tres ex Anna conjuge, Georgii Kellinghusii, XII. viri Hamburgensis, gnata, A. 1667., M. Aug. ducta, sustulit liberos, Georgium scil. J. U. L., Joh. Joachimum, Mercatorem, filiamque unicam, Margaretam Gertrudem, Ulrico Wunckel o Jun., J. U. Licentiato, Amico nostro (cui hanc vitæ Soceri notitiam debemus), A. 1689. elocaram. Confer Joh. Alb. Fabricii Elogium illius, *Parti II. Mem. Hamburg. p. 204-202.* insertum, & a pag. 605. augendum.

Positiones Inaugurales ex utroque Jure miscellanæ. Valentiz Gall. 1666. in 4.

SAMUEL DANCKWERTH, Hufensis, A. 1615. natus, Petri, Pastoris primarii, filius, Scholæ illustris Bordesholmenfis, circa A. 1656., Subrektor; Poeta egregius, sed Bacchi non minus quam Musarum, Anacreontis & Ennii exemplo, cultor, A. C. 1667., ac æt. 52., mortuus. V. de illo J. Melch. Krafftii *Husumische Kirchen-Historie* p. 100.

Carmina Latina haud pauca, sparsim diversis edita temporibus, elegantia pariter atque ingeniosa.

JOHANNES DANIELIS, Scholz oppidi in Wagria Neostadiensis, circa A. 1637., Rector.

Struhschifflein, mit allerhand Elend, Jammer und Noth, womit fromme Christen Herzen heimgesucht werden, beschrachtet und beladen. Lubecz 1637. in 12.

M. JOHANNES DASSOVIVS Junior, Hamburgensis, Johannis, Archidiaconi Petri, filius, Pastor Insulæ Albis, in vicinia patriæ, Kirchwerderanz. Vixit A. 1670.

Disp. de Summo Bono morali, ad gradum Magistrû obtinendum, Præfide Joh. Weissio, Prof. Publ., propolita. Gießæ 1662. in 4.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS DASSOVIVS, Hamburgensis, Scholz Hufensis, ab A. 1666., fuit Corrector, deinde vero Diaconus in Eiderstadia, ab A. 1669., Coldenbüttelanus, tandemque Oldensworthensis. V. lo. Melch. Krafftii *Husumische Kirchen-Historie* p. 250.

Diff. de Idololatria, ejusque ortu & in ultimis his temporibus progressu, ab eo conscripta, & Præfide D. Mich. Sircio propolita. Gießæ 1664. in 4.

NICOLAUS DASSOVIVS, Hamburgi d. 11. Dec. A. 1639. in lucem editus, Patrem habuit M. Joh. Dassovivum, Fidis Petrinæ Archidiaconum, matrem vero Gertrudem, Joh. Uppendorffii, templi Jacobæi Curatoris filiam, E Schola D. Valent. Löbneri (Politri postea Verdenfis) domestica, & urbis patriæ Gymnasio, dimissus, in Acad. transit Gießenam, sedulissime, per annos complures, tam Theologorum, quam Philosophorum illius (a quibus Magistri A. 1662. reportavit titulum), fuit Auditor. Germania deinde & Belgio peragratis, & lustris aliquot, inter crebra exercitia Homiletica, Hamburgi, Lubecz, & Güstroviz, in D. Mich. Sircii, sui olim Gießæ Præceptoris, convictu exactis, hujus hortatu Licentiati Theologia gradum, in Academia Pomeranorum Gryphica, amittit, & d. 30. Oct. A. 1682. obit. Hic potius, sedem illic fortunatum fixit, & eodem A. 1682. Theologix Professor Extraordinarius, simulque Ecclesiæ urbis Marianus, A. 1685. (cum Annam Ludovicam Catharinam, Mich. Sircii modo laudati, Proteclesiæ aulicæ Güstrovienfis, filiam, præcedent 1684., d. 19. Jun., duxisset uxorem) Professor. Lit. Ordinarius, A. 1687. Pastor Marianus, A. 1688. (quo Doctoris etiam titulus ei est collatus) Consiistorii regi Alseffor, ac A. 1704. tandem, post

post D. Jac. Henningii obitum, Ordinis Theologici Senior, evasit. Vivis, biennio post, nocte diem 8. Aug. A. 1706. secuta, medios inter tonitruum fragores, ignesque fulguris affluos, Gryphiswaldiz, 67. natus annos, excessit. Unde collegę ejus, D. Joh. Frid. Mayero, occasio est nata cum Elia, celo inter fulgura recepto, in funebri ipsium comparandi Programmate. E quo, Excerptisqve ejus, in *Nova Literaria Lubecensia* (M. Od. A. 1706, p. 308. pag. 310.) relatis, nec non D. Augustini Balthasari, Theologi Gryphiswaldensis, Programmate Disputationi Inaugurali A. 1682. pręmissio, uberior vitz illius peti potest historia. Celebratus etiam est a M. lo. Conr. Böckmanno in *Schediasmata de doctis Nicolai* p. 17. 18. 19.

SCRIPTA EDITA.

- Diff. de Actionum moralium principiis, Pręfide Joh. Weissii. Gießę in 4.
- Diff. de persona Christi, Pręfide D. Pet. Haberkornio. Gießę in 4.
- Diff. de prima persona Trinitatis, Pręfide D. Mich. Siricio. Gießę in 4.
- Diff. Inaug. Philosophica de variis qvęstionibus Philosophicis, Pręfide Casp. Ebelio. Gießę 1662. in 4. (*Tribunum et Diffp. hę IV. in D. Aug. Balthasari Progr. cit.*)
- Diff. Theol. Inaug. de pũca Nicolaitarum hęresi, Apoc. II. 14. 15. descripta, ad gradum Licentię obtinendum, Pręfide D. Augustino Balthasare, proposita. Gryphiswaldiz 1682. in 4.
- Progr. de Vento Pentecostali. Gryph. 1690.
- Theses Theologicę, e variis fidei articulis, Pręfide illo, a M. Georg. Frid. Niehenckio, Rostochiensis, propositę. Accedit Dassovii Programma Amnetiz sacre, seu abstinentię ab Elencho Hęreticorum, in controversiis fidei, opposita, & Lectionibus Niehenckii in locum I Joh. IV. 1. cursoris pręmissum. Gryphisw. 1701. in 4. V. de iis Nova Lit. Lubec. M. Od. A. 1701. p. 297. 298. & M. Nov. p. 324.
- Diff. Inaug. de Matzologia Terminitarum, sub ejus pręfidio, ab eodem Niehenckio, pro Licentię gradu, proponenda, sed publice ventilari a D. Joh. Frid. Mayero, Acad. Cancellario, uti ferunt, prohibita. Gryphiswaldiz 1701. in 4.
- Diff. de Hęresi Berengariana. Gryph. 1702. in 4. (*V. de illa N. L. Lub. M. Mayr A. 1702, p. 134.*)
- Diff. de glorificatione Christi, e Joh. XVII. 5. Gryphisw. 1704. in 4. (*V. N. L. Lub. M. Febr. A. 1705. p. 44.*)
- Der letzte Strahl eines gestreuten Kirchenglitzes im Artikel von der Erbsung, ober Feidpredigt über D. Jac. Henningium, Theol. Prof. zu Gressfildale, aus 1 Timoth. I. 15. 16. Gryphisw. 1705. in fol.

INEDITA.

Sequens ejus *ἀνάλογα ἀνέλογα*, pręlectiones ferme tantum exhibentia Academicas, in *Catalogo Bibliothę possessoris* illorum, D. Joh. Frid. Mayeri, Collegę Auctoris, p. 735. enumerata:

1. Notę MSS., Bibliis Hebręis, Genevę A. 1618. in 4. impressis, adjactę.
2. Annotationes in tres priores lit.ros Mosii.
3. Theses in universam Theologiam.
4. Collegium Theticum in totam Theologiam.
5. Collegium Systematico-polemicum.
6. Collegium Distinctivum Theologicum, cum Appendice de Theologia morali.
7. Catalogus Hęreticorum, articulos omnes christiane religionis pervertentium.
8. Collegium Anti-Papisticum.
9. Collegium Patrologicum. 2. Volumm.
10. Responsa qvędam Theologica.
- Pręter qvę, in Bibliotheca qvęqve defuncti, publice distracta (teste Böckmanno l. c. p. 19.), superfuertunt.
11. Observationes in utroqve Testamenti Libros Biblicos.
12. Collegium in Epistolam ad Romanos.
13. Collegium Anti-Calvinianum.
14. Conciones in Evangelia Dominicalia & textus penitentiales.

THEODORUS DASSOVIVS, Hamburgensis, Johannis, Archidiaconi Petrini & Gertrudis Uppendorffę, iidem filius, Avu paterno, M. Theod. Dassovio, Lubecensi, Pastori & Superintendenti, per annos 34. (ad italem usqve 1617.) Buxtehudano, *ἐμύρμυς*, in patria Mich. Kirstenium, affinem, Rudolphumqve Capellum, Gymnasi Professores, ac Esdras simul Edzardum, fidelem in studiis Hebręo-Rabbinicis Hędegum, in Acad. vero Gießena Pet. Haberkornium, Kil. Rudraufum, Dav. Clodium & Joh. Weissium (a quo Magister A. 1672. est creatus), Pręceptores habuit. Ex hac in Academię, Anno circiter 1674., digressus Witebergensem, A. 1676. locum inter Ordinis Philosophici Adjunctos, A. 1678. (post reditum ex itinere, in qvo, Oxoniz assidua Isaaci Abendanz, Judzi doctissimi, consuetudine gavius, multum in Archęologia profecerat Hebraica, Belgico & Anglicano (1.)) Professionem Poęses ordinariam & Lingvarum Orientalium extraordinariam, tandemqve A. 1689., post Andr. Sennerti obitum, harum iidem ordinariam, obtinuit. Witeberga A. 1699., post supremos honores Theologicę Academicę, Brabevta Phil. Lud. Hannekenio, illic reportatos, in Athenas Cimbriz evocatus est Kiloniensis, & Henr. Muhlro, in aulam idem migranti Gottorpientem, non in Theologiz solum, ac Lingvarum simul Gręce atqve Orientalium, Professione tergemina, sed Ecclesię etiam urbis Pastoratu, datus successore, illamqve d. 8. Jun. *Oratione de Joh. Clerici in Philologia Hebręa & Theologia erroribus* solenni, hunc autem d. 28. Jun. sacro in 1 Reg. VIII. 57. sermone, auspicanus (2.), nec multo post, d. 5. Oct., ad Rectoratum qvęqve evecus Academicum. Qvo cum post decennium denuo fungeretur, huic etiam Academicę d. 15. Dec. A. 1709. valedixit, & Ecclesiarum in Ducatibus Slesviciensib. ac Holsaticę regiarum Superintendens, Diacefęosqve Rendesburgensę Prępositus, a Friderico IV., Rege Danico, constitutus, in urbem vicinam Rendesburgensem & familiam, & Bibliothecam librorum pręsertim Rabbinicorum, eorumqve rariorum, numerosam (3.), Academicę, uti ferunt, legatam Witebergensi, transiit. De Certaminibus, quibus se immiscuit, Theologicis, infra in Scriptorum ejus agatur Catalogo. Uxorem, Witebergę cum viveret, elegit Dorotheam, Balth. Stolbergi, Professores literarum Gręcarum inclity, viduam, ac Pauli Zinckii, Prętoris Dresdensis, filiam, sed, qvem ex hac susceperat, filium unicum, Johannem Paulum, sepdecim jam annos natum, Kilonii morte immatura A. 1705. amisit (4.), & conjuge A. 1720. orbatu (5.), ipse sequenti 1721., M. Januario, Rendesburgi obiit.

Confer de illo Lubecentes, (in Scriptorum ejus pręsertim recensu occupatos) in *Nov. Lit. Septentr.*, M. Jul. A. 1699., p. 210. 211. 212., & M. Mart. A. 1705. p. 86. 93. Casp. Dan. Morhofium in *Ep. Dedic. Orationum* D. G. Morhofi,

11 2

- (1.) V. qvę supra, de Abendana sunt dicta. (2.) V. *Nov. Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1699., p. 210. (3.) V. de illa M. Mart. Jac. Ouwmanni, Auditoris ejus, *Diff. de diris Saugvinnu*, in *Proemio* p. 56. (4.) V. Georg. Henr. Götsi *den bey dem (Habe) sein: Rinder w. ien den Wätr* p. 51. Chę. Henr. Anthorhi *Epicędium* in illius obitum, in *Poetischen Verzeich* p. 245. 246. (5.) V. Martini Chladnii, Theol. Wit., *Epistola* ad illum, *Viduum mortuissimum παρρησιάζει*, de Ecclesia sub Episcopo viduo non vidua, *Wiesb. A. 1720. in 4.*

parentis sui, illi A. 1698. *in scripturam*, & Rud. Mart. Meelführerum in *Accessionibus ad Th. Janonis Biblioth. promissam* p. 23.

ELOGIA.

Lubecensis (J. c., M. Mart. A. 1705. p. 93.) *Vir audit de re literaria praeclare meritis.*

Conr. Sam. Schurtzkeischio, in Propemptico, quod Kilonium abitaro scripsit (in *Poematis* p. 172. 173.),

Egregius puri vates sermonis Eoi,

Gloria Saxonici, Dassoivius, intima carus.

Aug. Herm. Franckius (in *Observ. Bibl. Germ. mensuris*, M. Jun. A. 1695. p. 815.) eum *Virum* salutavit *longe laetiusque celebrem*, seque (Mense etiam Augusto carundem, Dassoivii licet ad se Epistolae opposito) eum, ob Lingvæ Hebrææ, & reliquarum Orientalium, peritiam insignem, venerari passim est professus.

A Gerardo de Vries (in *Or. Fun. in obitum Joh. Leusdenii* p. m. 55.) *Professoribus meritis atque fama celeberrimis, Leusdenii amicis*; & Joh. Christoph. Wencelio autem (in *Epicedio Germ. Joh. Frischmuthii* manibus sacro, in *Cyprienwaldæ* p. 11.) præcipuis LL. Or. in Germania doctoribus, est annumeratus.

Georg. Henr. Götzio (in *Principe Commentatore Biblico* p. 7.) *Clarissimus audit Philologus. Magno Ronnovio, Sveco (in præfat. Codicis Thalm. de Assimilationibus, Trajecti A. 1690. a se editi); Vir & humanissimus, & in literis Orientalibus, supra quam dici potest, excellentissimus, Philologus consummatissimus, ac (p. 3.) Ornamentum Germaniæ.*

D. Joh. Joach. Weidnero (in *Disq. de Christo resurgente causa Johæ resurrexionis* p. 2.) *Incomparabilis S. Codicis interpres.*

Rud. Mart. Meelführerus (Disq. I. de Jesu in Thalmude p. 2.) eum *Virum* vocat *ex literis Thalmudicis, earumque intima cognitione, celeberrimum*, ac (in *Accessionibus ad Theod. Janonis Biblioth. promissam* p. 23.), ob *diffusissimam insimamque in Judaicis antiquitatibus cognitionem*, commendat.

Eacomistis ejus addendus Mart. Chladenius in *Epist. ad eum*, supra p. 127. not. 5. citata.

Sever. Lintropius in *præf. Supplementi L. Lat. Christ. Falstori* p. 20. 21. tribuit ei *principatum quendam in obfusata re Hebræorum literatura.*

Phil. Jac. Spenerus, (Parte III. der letzten Theologischen Bedenken, c. 6., artic. 2. p. 347.) eum vocat *einen Mann, der fundamental gelehrte ist in Orientalibus und sehr treuen Gemüthes, auch vor andern in homileticis mag excellere.*

SCRIPTA EDITA.

Crux Metaphysicorum, seu Diss. de Causa per accidens, Præfide D. Kiliano Rudrausio proposita. Giesæ 1672. in 4. Recusa in *Volumine altero Disquisitionum Philosophico-Theologicarum, Præfide Rudrausio habitatum*, ib. A. 1672. in 4.

Decas Quæstionum illustratum, ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide M. Joh. Weidno proposita. Giesæ 1672. in 4.

Disq. Theol. de religionis Christianæ fundamento, vera & æterna Salvatoris Deitate, κατὰ δὲ αὐτῶν, Præfide D. Pet. Haberkornio. Giesæ 1673. in 4.

Disq. principum Rabbiorum de Resurrectione mortuorum sententiam exhibens. Giesæ 1673. in 4. Quadruplo deinde auctor, & in librum mutata integrum, sub titulo *Diatribæ, quæ Judæorum de Resurrectione mortuorum sententia, ex plurimis, utque magnæ apud illos autoritatis, Rabbis, tam veteribus, quam recentioribus, copiose explicatur, examinatur & illustratur*; cum præmissa Epistola, de Scriptis Rabbiorum, recitationum præsertim, rarioribus, haud paucis, Dedicatoria, Witebergæ A. 1675., & denuo A. 1693., in 4., prodiiit. Recensum ejus exhibet Pet. Rabus (falso, editioni usque, A. 1675., uti credit, tantum cæptæ, & A. 1693. demum absolutæ, XX. fere annos impendisse, perfunctus), in *Bibliotheca Europæ Belgicæ, M. Jan. & Petr. A. 1694.* p. 63-71., vocatque *een doorgedachten Werck, met verzoenlic veel Hebræeus doorzocht, in met grote Moete bij een getragt, doerwaardig nootbaar, dat het den Geleerden verdoent worde, omme sig te konnen bedienen van juist een Wenigje van Rabbijnische geoesels*. Commendatur etiam a Christoph. Arnoldo (*accuratissimam appellante*) in *Spicilegio ad Sotam* p. C. *Wagenfeldii* p. 1158. Joh. Ben. Carpzovio Jun. (articulum fidei Judaicæ de resurr. mort. ita in ea, judicante, esse illustratum, ut nihil amplius desiderari possit) *Disq. XIII. Acad. de Articulis fidei Judaicæ*, c. 2., p. 402., & Andr. Beiero (cui *doctissima audit*) in *Fascic. dictorum & script.* p. 55.

Diss. Thalmudico-Rabbinica de ritibus Messuæ. Witeb. 1674. in 4. Ibid. 1714. in 4.

Diss. de Christo oleo latiniæ unctæ, ad Pf. XLV. 8., Præfide D. Joh. Deutichmanno. Witeb. 1675. in 4.

Rabbinismi Philologia sacra ancillantis Specimen, in loco Jerem. XXIII. 1. 6., Disputationibus duabus exhibitum. Witeb. 1674. in 4. Recensum *Tomo I. Theologico-Philologici Theauri Dissertationum in loca V. & N. T. illustrata*, Amstelod. A. 1701. in fol. editi, p. 823. & seqq.

Diss. Philologica de jure finium, ex Pandectis Thalmudicis, *ritule Hammecabbel*, aliisque Hebræorum JCus, eruto, pro loco in Ord. Philof. proposita. Witeb. 1696. in 4.

Diss. de Novi Anni ritibus apud Hebræos. Witeb. 1689. in 4.

Programma auspicalis Professionis Lingvarum Orientalium ordinariæ. Witeb. 1690. in fol.

Diss. de Pontificis Hebræorum summi ingressu in Sanctum Sanctorum, ad Levit. XIII. & Hebr. IX. Witeb. 1692. in 4.

Diss. de Lustratione Hebræorum, ad Pf. LI. 9. & Hebr. IX. 13. 14. Wit. 1692. in 4.

Diss. de Herm. Witfi Panibus facierum, in *Miscellaneis Sacris*, ad p. 417., delineatis, ad Exod. XXV. & Lev. XXIV. Wit. 1692. in 4.

Diss. de Suspensio hominis lapidibus obruti, ex Historia Hebræa, ad Deut. XXI. 22. & Gal. III. 13. Witeb. 1694. in 4. Recusa *Tomo II. Theauri Theologico-Philologici Dissert. in loca V. & N. T. illustrata*, Amstelod. A. 1702. in fol. edito, p. 814. & seqq.

Diss. de S. Codicis Interpretibus Vinariensibus. Witeb. 1694. in 4. (*Erudita vocatur a G. H. Gorzio in Principe Commentatore Biblico* p. 7.)

Diss. de Coma Hebræorum licita & interdicta, ad Lev. XIX. 27. & c. Wit. 1695. in 4.

Signa Crucis Hebrææ gentis, partim ex Judæorum descriptione eruta, partim Judæa manu picta. Wit. 1695. in 4. (Diatribæ hujus recensum & laudes V. in *Trog. Arnikielii* L. I. von der Cimbrischen Heidenbeschrung, c. 5., p. 30. 31.)

Diss. de Hebræorum veterum modis feminandi diversa femina, ad Lev. XIX. 19. & Deut. XXII. 9. Wit. 1695. in 4.

Epistola ad M. Aug. Herm. Franckium, Theologum Halensem, quæ, sua in Libros V. T. Biblicos Collegia, ab illo (*M. Junio Observ. Bibl.*) adversariis suis opposita, non Lutheri versionem, sicut ille credidit, corrigendi, sed cum textu Hebræo conciliandi, scopum habuisse præfixum, ostendit, Witeb. 1695. in 4. Franckii *Observationum Biblicarum* Germ.

Germanicum Menſi Auguſto, eodem A. 1695. huic oppoſito, ab ipſo A. 1696., in *Conſenſu* jam memorando, eſt reſponſum. (Dux hujus argumenti Epistoſas ei tribuit, & una cum *Conſenſu*, commendat, Joh. Frid. Mayerus in *Illuſtrata Verſione Lutheri Bibliorum Germanice*, c. p. 5. §. 4., p. 111.)

Conſenſus Judæorum cum mente Lutheri, in locis S. Scripturæ, *M. Junio Obſervationum Biblicarum* Aug. Herm. Franckii recensitis, ubi, qvæ ex aliorum petuntur chartis, ab iis Luthero non oppoſui luculenter oſtenditur, Witeb. A. 1696. in 4.

Diſp. de Hebræorum veterum rebus in agris reliſtis. Witeb. 1696. in 4.

Ad Titulum *Celini* nonnulla, ex Hebræorum Magiſtris, commentata & diſputata. Witeb. 1696. in 4.

Altare exterius templi Hieroſolymitani, ad mentem Hebræorum veterum delineatum. Witeb. 1697. in 4.

Diſp. de Sepultura animalium Hebræis uſitata. Witeb. 1697. in 4.

Diſp. de Ave ungue ſecta, inque ſacrificium oblata, ad Lev. I. 14. & ſq. ac V. 7. & ſq. Witeb. 1697. in 4.

Diſp. de Accubitu ad agnum Paſchalem Hebræorum veterum, ad illuſtrandum Salvatoris cum diſcipulis accubi-um, Witeb. 1698. in 4.

Infans Hebræus liberaliter educatus. Wit. 1698. in 4.

Diſp. de Vidua Hebræa. Wit. 1698. in 4.

Diſp. de Victimis Hebræorum gravidis. Witeb. 1698. in 4. Ibid. 1714. in 4.

Diſp. Theol. Inaug. de Myſterio varæ unionis in S. Carna, Præſide D. Phil. Lud. Hannekenio. Witeb. 1699. in 4.

Diſp. de Imaginibus Hebræarum rerum, qvæ noſtra ætate circumferuntur, ex parte recensitis & emendatis. Kilonii 1701. in 4. Ibid. 1714. in 4.

Diſp. qvæ oſtenditur, Miſſam Malach. I. 11. non indicari Kilonii 1701. & 1711. in 4. *V. de illa Nova Lit. Lubec.*, *M. Jan. A. 1702.*, p. 18.

De Emphati ſacrarum vocum, ex veteri hiſtoria Hebræa repetenda, Diſputationes III., ſigillatim editæ Kilonii A. 1702. 1703. & 1704. in 4., junctum vero reuſæ ibidem A. 1707. in 4. *V. de iis Nova Lit. Lub.*, *M. Aug. A. 1702.*, p. 240., & *M. Nov. A. 1703.*, p. 217.

Diſp. de diſidio Pontificis Romani & Hebræi. Kil. 1703. 1714. 4. Recenſum V. in *N. L. Lub.*, *M. Jul. A. 1705.*, p. 166.

Diſp. Voti Monachiſtica & Naſtorum inter ſe conferens, & quantum differant, exponens. Kil. 1703. in 4. *V. de illa N. L. Lub.*, *M. Nov. A. 1703.*, p. 262. 263.

Catalogus Manuſcriptorum ſuorum Hebræarum Græcarumque rerum, propediem in lucem edendorum: Sequen-ter Manuſcripta rerum Theologicarum, imprimis Exegetica, ut novis Interpretibus eatur obviam. Kilonii 1705. in 4.

Reuſus eſt maximam partem in *Novis Lit. Lubec.*, *M. Mart. A. 1705.*, p. 86-92., & Joh. Alb. Fabricii *Bibliographia Antiquaria*, c. 1., §. 7., p. 10-14.

Diſp. qvo ſenſu Fides ſine operibus mortua a Jacobo dicatur. Kil. 1705. in 4. *V. de illa N. L. Lubec.*, *M. Jul. A. 1705.*, p. 210. 211.

Scholia Criticorum in Leviticum, in Angliæ & Belgio edita, ad veterem Hiſtoriam Hebræicam revocata & examina-ta. Kil. 1707. in 4. *V. N. L. Lub.*, *M. Febr. A. 1708.*, p. 30.

Diſp. de Initio actualis beatitudinis glorioſæ in hac vita, illud verifiſime negari oſtendens. Kilonii 1709. in 4.

Præſatio præmiſſa M. Mart. Jac. Owmanni Tractatui de Lotione manuum, Judæis uſitata, Hamburgi A. 1706. in 8. edito.

Daffovius, uti erga Spenerum, Excomuniſtæ ſuum poſt fata multiplicis acerbè ſerpiusque, in Schediaſmatis polemi-cis, inſultatum *theologiae*, minus ſuæ gratus, ita deſideria Lintropii aliorumque, de ſcriptis ſuis, Hebræorum litera-turæ & antiquitates illuſtrantibus, atque exegeticis ſacris, publicandis, ſuperite neglecti, contraque certaminibus Eccleſiæ Lutheranz domeſticis, triumphos nulloſ habiturus, nimio zeli fervore ſe immiſcuit, ac tandem eſt immor-tuus. In Academia vivens Kilonienſis, ac Joh. Henr. Majum, Theologum Gießenſem, in eandem vocatum, Collegam reuſans, indicem errorum ejus & libris congeſſit variis, Collegiorumque Germaniz Theologicorum & rigidiorum Academicorum de iſtis conſequiſſet Cenſuras, a Majo vicifiſim, ob conatum hunc hoſtilem, A. 1708., in *Præſat. Occo-nomie temporum N. T.*, cui novus Hæreticz pravitate Inquiſitor, virgula notatus cenſoria, *V. Cordatorum Virorum Vindictas orthodoxie & ſane J. H. Maji* (A. 1712. excuſas), p. 49. 50. Kilonio Rendesburgum A. 1709. digreſſus, non ſolum Spenero, & Theologis huic *επιτιμω*, *Alloquium fratrum*, ejusque Vindictas, oppoſuit, ſed & controver-ſiam patrono iſtorum, D. Henr. Muhlio, Eccleſiarum Cimbriz Ducalium Antifiſti, velut Chiliaſini, Coccejaniſini, alio-rumque errorum, reo, a D. Joſa Schwartzio, Antecellere ſuo, motam, ad obitum uſque, continuavit. Qvo in certa-mine nec illi Muhlius peperit, cujus, præter *Fraternam ad eum de zelo & uſi introitu ponendo Admonitionem*, qvæ A. 1716. demum prodit, conſuli poteſt *Proœmium*, Caſp. Crucigeri Oratiom de *Puritatis doctrine conſervanda*, Kilo-nii A. 1709. deauo editæ, præmiſſum. In qvo, p. 12-20., ſuppreſſo locum nomine, fuſe in Daſſovii æclum nimum, & clandeſtinas contra ſe molitiones, eſt invecſus, eumque p. 13. *Virum, cui nec ingenium, nec judicium ſupperit*, vocare haud veritus. Similem invecſivam, eidem, ſed nomine itidem diſtimulato, animum Præceptoribus ſerviliter addi-ctum, zelumque præcipitem, vera deſtitutum ſcientia Theologica, exprobrantem, invenies in Alberti zum Felde, Theologi Kilonienſis, *Parenteſ ad ſectum Auguſtane Confeſſionis*, *Analeſis Diſquiſitionum ſacrarum* inſerta, p. 75-79. Scripta, in hiſce certaminibus, a Daſſovio edita ſunt ſequenti, ab adverſariis impugnata ac reſutata com-putibus:

De Pura doctrina ſanctiſſime cuſtodienda, ad Cimbriz Regiz Præpoſitos, Seniores, Paſtores & Sacerdotes, fidei ſuæ commiſſos, celeſtis veritatis ſtatores & aſſertores laudatiſſimos, Fraternum Alloquium. Hamburgi 1713. in 4. Schediaſma Phil. Jac. Spenero & Pietiſtis præcipue oppoſitum, cujus *αυτογραφία* Val. Ern. Löſcherus in den *Unſtätigen Theol. Nachrichten*, *ſed. I. A. 1713.*, p. 136-140., & Autor der *Gedächtnen Famz. Parte XXVI.*, p. 70. 80., exhi-buerunt, quodque reſellere aggreſſus eſt Cordatus Evangelicus, V. D. M., in *Corda Reſponſione* ad Th. Daſſovii *Fraternum Alloquium*, Francofurti & Lipſiz A. 1713. in 4., a Lamb. Gedickin Eccleſiaſta Berolinenſi, uti ſerebatur, vel ab alio Speneri hyperaſpiſta, publicata. Cui vicifiſim reſponderunt Val. Ern. Löſcherus in reſenſu illius elenchtico, *i. e.*, *ſed. II. A. 1714.*, p. 343-348., & ipſe Daſſovius in Antilogis duabus, mox memorandis. Præter Cordatum idem *Alloquium* variorum errorum, ipſumque Daſſovium ruditiſ in Theologia, accuſavit M. Joh. Chriſt. Klenmuis, Eccleſiaſtes Tubingenſis, in *Præſat. Speciminis Moderationis Theologicæ laudabilis in univerſis modernis, inter ipſos Auguſtane Confeſſionis fratres agnatis*, Tubingæ A. 1715. Præſide Joh. Wolg. Jägero propoſiti, teſte Autore der *Gedächtnen Famz. Parte I.*, p. 92. 93.

Fraternum Alloquium deſenſum, adverſus Lucifugam Cordatum Evangelicum ſic dictum. Flensburgi 1714. in 4. Mölleri Cimb. Lit. Tom. I. Rk Schedæ

Scheda Cordato, antevitam ejus *Responsionem*, opposita, & *Animadversioni* sequenti pramissa. V. de illa Löfcherum l.c., *Secl. 2. A. 1714.*, p. 348-351.

Iusta Animadversio in Cordati Evangelicis inanem loqvacitatem temere effusam. Hamburgi 1716. in 4. Recensio ejus V. E. Löfcherus (in *εὐαγγελικῆς* nonnulla in ea desiderari posse monens, & speciatim defensione *Στοιχείων*, cujusdam Librorum Ecclesiae Lutheranae Symbolicorum, p. 31, obviam, improbus), l.c., *Secl. 1. A. 1716.*, p. 122, 123., exhibuit. Rigidiori illam, & ipsum *Fraternum Dassoii Allogovion*, examini fuisse subiecti, qvi, una cum Spenero, in utroque schismaticate, passim, sed suppressio nomine, vellicatus erat, Henr. Muhlius, Superint. Holstat. & Theologus Kilon., in *Fraterna Admonitione ad Th. Dassoium de zelo & sci. εὐαγγελικῆς*, *παρρηγοῦντες adversus B. Spenerum ejusque amicos affectu, ponendo, in Schismaticis de eo quod iustum esse sciam dictionem custodiendam*, Kilonii A. 1716. in 4. impressis, juris facta publici, & in Dassoii *Veritate videlicet* A. 1719. vicissim impugnata. Utrique etiam fectui Dassoiano, *Allogovion fraterno*, & Animadversioni huic, oppositus esse videtur *Zorobabel, seu B. Spenerus, quem Th. Dassoius, cum Leonem mortuum, cuius umbram, dum vixit, borruerat, post fata juvenilitatis adortus est, defensum a Speneri Amico Holsato*; qvi *ἀνὰ 25* suis a D. Joh. Wih. Petzro, in *Historia Vitae propriae Germanica* p. 393., annumeratur.

Veritas victrix, opposita Libello de Zelo, quem D. Henr. Muhlius divulgavit. Flensburgi 1719. in 4. Huic (de qva Löfcheri relatio, l.c., *Secl. 3. A. 1719.*, p. 513, 514, 515., potest consuli) reposta mox est Caroli Ferdinandi Lebeji *τῷ Ἀνδριῶνι* (sive Alberti zum Felde, Theologi Kiloniensis, veri, uti ab Amico illius doctus sum, Autoris) *τῆς Ἀντιεργε, ἢ αὐτῶν* D. Henr. Muhlius *σὺν* Lic. Theod. Dassoio in *keinen ferneren Schriftwechsel einzulassen habe*, Francofurti & Lipsiae A. 1719. in 4. publicata. Dassoio tamen nihilominus certamen continuare, suumque opusculum sequenti defendere, libuit. Ab Henr. Muhlio opposita est abegenditque Vertheidigung der Evangelisch-Lutherischen Wahrheit, in *seiner am Cont. Judica* A. 1711. gehaltenen Predigt, Hamburgi A. 1721. in 4.

Veritas victrix sua luce radians, sine liberata a nebulis, quas offundere eidem conatus est obscurus Vir, Car. Ferd. Lebejus sic dictus. Rendesburgi 1720. in 4.

Orthodoxia immortalis, opposita Cordato Libertino (sive *Joh. Conr. Dippelio*), Orthodoxiam jacere in agone opinanti. Flensburgi 1720. in 4. V. de hac *Diarium Erud. Paris.*, *M. Apr. A. 1722.*, n. 7.

Zeugnisse der Wahrheit vor die Quäkerische und Enthusiastische Vöther, welche im Hallschen Gesangbuche häufig enthalten sind. Flensburgi 1720. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Historia Hebraea in fol. publicanda, in quolibet de singulis Antiquitatibus Hebraicis capite, sex exhibitura Sectionibus: 1. Historiam prolixam & accuratam; 2. Casus scientiarum, circa illas & Judris motos; 3. Loca de iis V. & N. T. explicata; 4. Emendationes errorum, apud Theologos & Philologos varios obviarum; 5. Emendationum versuum veterum & novarum, in locis de iisdem Biblicis; 6. Conciliationes dictorum S. Scripturae *ἰσχυρῶς*, ex ipsa derivatas historia; Opus & Thalmude & Rabbini optimæ notæ congestum, rerumque Hebraicarum, tum imaginibus veris factis numerosis, & scriptis Hebrorum depromendis, tum vestigiis in Graecis Latinisque Autoribus obvis, fortissimum augendum. Hanc, ab ipso etiam *Disp. I. de Emphasi sacrarum vocum* allegatam, laudant Lubecensis in *Nov. Lit. Septentr.*, *M. Jul. A. 1699.*, p. 212., Georg. Finwetterus (sive potius D. Gofr. Wegnerus) in *Pio Desiderio* p. 35., J. Alb. Fabricius in *praefat. Thysiaevrologiae Gofr. Vogtii* p. 10., Val. Ern. Löfcherus in *den Unsich. Nachrichten* A. 1702., p. 234., & Frid. Ern. Kemnerus in *Exerc. de Religione prudentum* p. 74.

Versio Latina Codicis Thalmudici *Menachor* de Muneribus frugum Deo oblatis, totiusque Gemaræ in eum Babilylonis, ductu Isaaci Abendanz in Acad. Oxoniensi elaborata, postea vero ita revisa, notisque aucta, ut clavis totius Thalmudis vocari possit. Mentionem ejus honorificam fecerunt W. E. Tenzelius in *Dial. Menstr. Germ.*, *M. Jun. A. 1689.*, p. 611., Magnus Ronnovius in *Cod. Thalm. de estimationibus praefat.* & p. 3., ac Rud. Mart. Meelführerus (in *Programmate* jam, A. 1689., Auspiciis promissam eam a Dassoio esse tradens) in *Accessionibus ad Theod. Janssonii Biblioth. promissam & latentem* p. 23., & *Disp. I. de Jesu in Thalmude* p. 3.

Lexicon vocum Hebraicarum Emphaticum, Emphases illarum, & loca, in quibus hæc occurrunt, Biblica, ordine Alphabetico, ex Antiquitatum Hebraicarum Historia explicans: Specimen ejus Autor, in *Triga Disputationum de Emphasi sacrarum vocum*, paulo ante memorata, jam exhibuit. Laudant illud, edique optant, Aug. Herm. Franckius in *Observe. Biblicis* p. 480., & Val. Ern. Löfcherus l.c. p. 319., ac in *Vorlesungen seiner Theol. Schreien* p. 14.

Versio Latina Commentarii R. Salom. Jarchi in Exodum & Leviticum, ex Interprete ejus, Elia Orientali, per Parentheses, illustrata.

Codices nonnulli Mischnici (*Baba Metzia*, *Baba Bathra* & *Cod. de Sacrificiis*), Latine, ductu Isaaci Abendanz, versi, luci suæ restituti, & per Parentheses, textui interjectas, e Doctores Hebrais illustrati.

Versiones duorum P. Mosis Maimonidis titulorum de Oblationibus & Siclis, Scholiarumque Josephi Karo & Abrahami Ben David in eos, cum emendatione versionis tituli prioris, Ludovici Compeigne.

Versiones Commentariorum R. Jom Tobbi in Titulos Thalmudicos de jugi sacrificio & festo expiationis.

Holocausta, Victimæ pro peccato & pro reatu, Victimæque salutare, e Libro *Siphra* recensitæ.

Tituli duo Thalmudis Hierosolymitani de festis & primitiis, cum tota Gemara Hierosolymitana, Latine versi & e Rabbini illustrati.

Versiones libri *Michlol Jophi* R. Salomonis Ben Melech, quoad Genesim, Esaiam, Ezechielem & Prophetas minores. Versiones Commentariorum R. Dav. Kimchii in Esaiam, Aben Ezra in Genesim, & Isaaci Abarbenel in Malachiam, Judicium de novis Versionibus Mischnicis, quomodo clavi, vel rerum, vel vocum, possint illustrari, aliisque præteritis versionibus augeri.

Judicium de rerum Hebraicarum, quæ circumferuntur, imaginibus, Judais suspectis.

Exegetica varia, ut novis Interpretibus obviam eatur, publicanda.

Balth. Stolbergii, L. Gr. Prof. Wittebergensis, Scripta posthuma, ab eo luci sistenda publicæ; 1. Antiquitates N. T. Graecæ, ordine illustratae Alphabetico; 2. Tr. de Philologicæ usui in interpretandis Scriptoribus sacris & profanis; 3. Explicatio Matthæi Philologica; 4. Prælectiones Philologicæ in Epistolas Pauli ad Galatas, Ephesios, Philippenses, Colossenses, Thessalonicenses & Philemonem; 5. Scholia Graeco-Latina in totum N. T. Elenchica; 6. Exercitationes, quibus Sebast. Ptocheni *Diatribe de lingva Graeca N. T. puritate*, & Thomæ Gatakeri *Tr. de stylo N. T.*, conferuntur & examinantur; 7. Supplementum Lexici Graeci Joh. Scapulæ, Phrafas N. T. ex Autoribus Graecis defendens; 8. Orationes de selectis rebus Graecis Academicæ; 9. Labores in Grammatica & particulis lingvæ Graecæ; 10. Labores in Nonnum & Cebetis *Tabulam*. (E quibus textum, ni fallor, idem est cum Stolbergii *Opere de puritate styli N. T. Graeci*, sive *Animadversionibus in Hebraismos N. T. Graeci* fictitios, quarum editionem Joh. Henr. Majus in *Excursu*

mine Historiae Criticae N. T. Rich. Simonis, c. 28., p. 283., D. G. Morhofius T. I. *Polybibl.*, Lib. 4., c. 6., p. 75. 76., & Lintpruptus I. c. a. Dalfiovio, illarum poffeffore, flagitarunt.)

Haecenus enumeratis, quae ipfemet, in *Catalogo MSS. fuorum*, A. 1705. excuso, propediem in lucem a fe editum in est pollicitus, fequenti addantur ejus *Avixdeja*, quae alii laudarunt, & expectari ab illo juffunt:

Commentarius in Leviticum, de quo Tenzelius ac Magnus Ronnovius locis *supra citatis*, nec non Rud. Mart. Meelführerus in *Acceptationibus ad Theod. Janfonii Biblioth. promiffam* p. 23., & Joh. Alb. Fabricius in *Bibliogr. Antiqu.*, c. 1., p. 2., confulendi.

Prælectiones Academicæ in Libros V. T. complures, versionem Lutheri cum fontibus conferentes Hebræis, quas Aug. Herm. Franckius (e Prælectionibus in Jeremiam, Threnos & Prophetas Minores, emendationes translationis Lutheri haud paucas, perquam accuratas, in *Observationibus Bibliis Anni 1695. mensibus vernaculis*, M. Junio & Julio, exhibens) commendavit, edique optavit.

Formularum Gemaræ Thalmudicæ omnium explicatio, e Libro *Halichos Olam*, per Constantinum I. Emperer (qui paucas earum faltem illustravit), sub titulo *Clavis Thalmudicæ*, Lugd. Bat. A. 1634. in 4. edito. V. Tenzelium & Meelführerum II. cc.

Consensus Versionis Bibliorum Hebræo-Germanicæ Athiz cum versione Lutheri, in *Addit. ad Consensum Judeorum cum commentis Lutheri* A. 1696. promiffus. V. Meelführerum I. c.

Refutatio maledictorum Hadr. Brendelii in Lutheri versionem Bibliorum Germanicam, quam eum pollicitum esse Joh. Frid. Mayeris, in *Historia versionis Lutheri*, c. 10., §. 6., p. 125., testatur.

Oratio invitatoria ad studium Philologiae Hebrææ, a Mart. Juc. Owmanno, in *Proemio Diff. de divinis sanguinibus* p. 8. allegata.

Oratio aufpicalis de Joh. Clerici in Philologia Hebræa & Theologia erroribus, Kilonii d. 8. Jun. A. 1699. habita. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1699., p. 210.

HIERONYMUS DATHE, Hamburgensis, Andreæ, mercatoris, e Margareta Musmannia filius, d. 4. Febr. A. 1667. natus, post prima studiorum in schola ac Gymnasio patriæ, Athenæque Lubecensi, tyrocinia, A. 1687. in Acad. Gießenam (Magistri titulum A. 1689. ipsi largitam), & hinc in Wittebergam, est profectus, hujusque Ordinis Philosophici A. 1692. adscriptus Adjunctus. A. 1694. inde, cum Theologia ante Doctor esset creatus, Kembergam Saxonium migravit, & D. Joach. Weikmanno, in oppidi hujus Pastoratu ac Præpositura, successit (1.), octennio autem (intra cujus decursum, matre illis, fornicatæ, liberis & uxore, orbatus (2.)), secundas A. 1695. cum Johanna Maria, Mich. Strauchii, Acad. Witteb. Mathematici, filia, celebravit nuptias (3.)) elapfo, d. 3. Dec. A. 1702. Superintendens in Misnia, in Georg. Henr. Götzii locum, constitutus est Annæbergensis, Annoque 1706. defunctus, ac D. Andr. Kunadum nactus successorem (4.). V. de illo, præter jam allegatos, Historiam vitæ prolixiorem, *Novis Lit. Germ.*, M. Febr. A. 1705., p. 54., insertam. D. Joh. Deuschmanni *Programma*, Wittebergæ A. 1694. *Disputationi inaugurali*, præmissum, M. Joh. Christoph. Genfelii, Archidiaconi Annæberg., *Sermonem exequialem*, M. Christoph. Frid. Willrichii, Recl. Annæberg., *Programma funebre*, & qui hos fecutus est, Joh. Henr. a Seelen, P. I. *Athen. Lubec.* p. 284. - 291.

Diff. de Terræ immobilitate, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio, Gießæ in 4.

Diff. de Sacramento Baptismi, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio, Gießæ in 4.

Diff. de Peccato, Præfide D. Kiliano Rudolpho, Gießæ in 4.

Positiones XIII. miscellaneæ ex humanitate Poetica, Præfide D. Joh. Georg. Neumanno proposita, Wit. 1690. in 4.

Recufa in Neumannii *Præmissis Dissertationum Academicarum* (Witeb. A. 1700. in 8. editis), num. XI., p. 446. - 449.

Dissertationes de Geniis veterum, Witteb. 1692. in 4.

Diff. de liberarum Imperii Civitatum potestate, majestatis æmula, pro Loco in Ord. Philof. habita. Wit. 1692. in 4.

Diff. Inaug. Theol. de Consensu Orthodoxorum Orthodoxo, in Loco de Christo, Præfide D. Casp. Löfcheri, illius

Autore, defensa. Witteb. 1694. in 4.

Diff. Synodalis de Ritibus Ecclesiasticis, ad Art. XV. Aug. Conf. & Art. X. Form. Conc. Accedit *Programma* Invitatorium ad Col. II. 19. A. 1705. in 4. V. N. L. *Germ.*, M. Oct. A. 1705., p. 378.

Or. de Statu tristissimo devastati Palatinatus. Gießæ in 4. (Secl.)

JOHANNES DAVORDEN, Hamburgensis, Dialectici Electoralis Brandeburgici, in urbe Berolinensi, Advocatus.

Oratio de auro illo dicto Angeli (in L. I. ff. de servitutibus urbanor. prædior.): *Vivere sub jussu Principe summa est libertas*. Magdeburgi 1601. in 4.

CHRISTOPHORUS DAURER, Hamburgensis, Georgii, mercatoris, & Jacobinz Erndtzi filius, d. 4. Febr. A. 1633. in lucem editus, e Gymnasio patrio, studio operam daturus Juridico, Helmstadium A. 1651., & biennio post, Lipsiam abiit. Ephorus A. 1656. Dethlevi Reventlovii, Cancellarii Danici, adjunctus filio, Germaniam & Galliam, ad A. usque 1659., peragravit, quo Elisabetha Brahea, Comes Palatina, aulæ cum suo Præfectum constituit, Munere isto A. 1661. abdicato, & Licentiatu titulo Tubingæ d. 28. Apr. A. 1664. impetrato, Adolpho Johanni, Comiti familiaris Bipontinz Palatino, ab aulæ fuit consilius, & in aulam ab eo Cæsarem A. 1671. est ablegatus. In patriam tandem redux, Cæcilia a Ronnen (duos sibi enixa filios) A. 1673. uxore ducta, partes civium, Senatui, ducibus Hier. Schmitkero & Conr. Jastramio, adversarium, est amplexus. A quibus cum denuo Vindobonam, ad Imperatorem, Aug. Wigandii hostilis, de veneno, ipsi per Senatui Hamburgensium propinato emularios, mortem ipsius causato, relatio (5.) fidem mereatur, alii dispiciant. Plura de vita ejus suggerent *Programma* Tubingenfæ ad Diff. Inaug. invitatorium, & M. Pauli Weberi, Ecclesiastici Noribergensis, *Sermo funebris* de illo, in Prov. XVI. 9. vernaculus. A. 1684. in 4. excusis (sub tit.: *Menschliches Denken und Göttliches Denken*).

Diff. Jurid. de Solutione, Præfide D. Joh. Philippi, Lipf. 1655. in 4.

Diff. Inaug. Jurid. de Denunciatione sagarum, Præfide D. Erico Mauricio (Autore illius) proposita, Tubingæ 1664.

in 4. Recufa in *Volucribus Dissertationum* Mauriti, Francof. A. 1692. edito, p. 1035. - 1169.

Kk 2

JOHANNES

(1.) V. Conr. Sam. Schurtzschii *Allocutionem ad eum nuptialem*, in *Orationibus Pannegyrice & Allocutionibus* p. 142. 143. (2.) V. Joh. Henr. Feustlingii *Append. Sermon. Germ. de Vita Rariboli*, Bernburgi p. 61. (3.) V. C. Schurtzschii *Differt. Acad.*, Progr. 22., p. 606. (4.) V. D. Christ. Lehmanni *Nomenclatorum Ministrorum Diocesis Annæberg.* p. 9. 10., & Val. Ern. Löfcheri *Unschätzbarer Nachlass* A. 1707. p. 201. (5.) in der *Unbegreiflichen Vorstellung* wieder die ihm angelegentlich Memorialen (ed. A. 1696.) p. 16.

JOHANNES HENRICUS DAURER, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, c. 1680., quem D. Joh. Garmerus, ejusdem Poliater, *Elogio funebri*, in lucem edito, celebrasse perhibetur. Deberi huic conjicio, quam sub solo Daurerico nomine alicubi allegatam inveni.

Disp. Med. Inaug. de Febre castrensi maligna.

HERMANNUS LAURENTIUS DECKER, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis, ab A. jan. 1672 Vicarius, V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 626.

Disp. de Visitatione gratia divinz, in Luc. XIX. 4., ab eo conscripta, & Praefide D. Joh. Gvilih. Baiero defensa, Jenæ 1687, in 4. (Conscripita est ab ipso occasione suæ inter XVIII. eorundem parentum, ejusdemque conjugii, liberos primogenituræ.)

M. JOHANNES HENRICUS DECKER, Hamburgensis.

Exero, de Christo crucifixo Judæis scandalo, Gentilibus stulticia, credentibus autem Dei potentia ac sapientia, in Cor. I. 18-24., Praefide D. Christ. Kortholto (*Autore illius*) defensa. Kilonii 1686, in 4.

Disp. Theol. de jure & privilegio primogenituræ, ex Gen. XLIX. 3., Deut. XXI. 17., Praefide D. Joh. Gvilih. Baiero, Jenæ 1687, in 4. (Conscripita est ab ipso occasione suæ inter XVIII. eorundem parentum, ejusdemque conjugii, liberos primogenituræ.)

Spectrologia, h. e. Discursus ut plurimum Philosophicus de Spectris, succinctis Thesis illorum existentiam, essentiam, qualitatem, & varias apparitionum formas & fallacias, exhibens. Hamburgi 1690, in 12. Libellus exiguum Autoris sui satis prodens judicium, stylium illius, a Visis doctis ante editionem jam culpatum, in praefatione frustra contra hos defendentis.

JOHANNES HENRICUS DECKER, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria, circa A. 1698., Practicus.

Disp. Inaug. de Arthritide vaga Scorbutica. Lugd. Bat. 1691, in 4.

Unpassioniertes Untersuchen des Bergrdorfer Gesundbrunnen, in Entgegenhaltung des Osmers, oder so genandten Schwanzbedischen, des Hamburger Gesundbrunnen, und des gemeinen Springquells; der Hamburgischen Medicinischen Societät zur Censur übergeben von einem Mitgliede derselben. Hamburgi 1703, in 4. Schedasina *anonymus* editum, vim fontis Bergrdorffensis Medicam denegans, cujus recensum exhibent *Nova Lit. Germanica*, M. Od. A. 1703., p. 399.

M. ULRICUS DECKER, Hamburgensis, suprema Philosophia Rostochii A. 1656, ornatus laurea, Orphanotrophei urbis patris, ab A. 1671, (d. 6. Aug.), Ecclesiastes, templique simul Cathedralis, ab A. 1647., Vicarius, d. 17. Nov. A. 1684. defunctus, V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 627. 712.

Disp. Metaphysica de Bonitate, Praefide M. Conr. Oldio. Rostochii 1654, in 4.

Gaudium Paschale de gloriosissima Christi resurrectione. Rostochii 1657, in 4.

Quod est Obvater; das ist: Eende Lumperey, Hünpleerey, Etümpelerey und Wütere, welche die neue Schwärmer, die man Obvater heisset, in ihrer letzten Charteck, unter dem Titel der Alten Wahrheit, an den Tag gegeben, kürzlich entworfen, und gründlich widerleget; Libellus Scriptoris Anonymi, ab ipso tantum editus. Hamburgi A. 1663, in 8. Recus est (*refle*) J. G. Eccard in *Excerptis A. 1702. mensuris*, M. Mayo, p. 21. 22. in *Anatopistiarum & Entbusastiarum Pamphilo*, five Tractatuum adversus hos Germanicorum volumine, A. 1702. in fol. imprelis, P. II., Lib. IV., Commendatur a D. Joh. Gvilih. Baiero, in *Disp. Tractatus Chiliasico de regno Ecclesie gloriose opposita*, c. 1, §. 21., relictus autem est a Wih. Catono, *Quæro*, A. 1664., in der Beschreibung der Unschändigen wieder die Kästmauler, Scripto quinque Libellis, sectam suam impugnantibus, reposito, de quo T. II. (*sub Christ. Pauli nomine*) plura afferuntur.

M. GEORGIUS DEDEKENNUS, Lubecz A. 1644. (Wittenius, in hujus locum, perperam Annum 1574. substituit) natus, cum patrem, cujus filius erat unicus, mature amisisset, a matre mercaturæ initio, deinde vero, mente, rogatu ipsius fratrique amicitiorum, mutata, Theologiz consecratus est studio, & post rudimenta literarum a domesticis hausta Præceptoribus, in Academiis huic Germanicis insigni vacavit diligentia. A. 1590. e Francofurtana ad Viadrum (in qua Magistri etiam titulum, quadriennio post, Brabeyta Dav. Origano, Mathematico celebri, impetravit (1) ad Diaconatum Parochiz in Diocesi Ratzeburgensi Schönbergenfis, & inde A. 1595. ad oppidi in Wagria nostra Neostadtiensis Pastoratum, est advocatus. In quo cum lustra duo transigisset, Hamburgum tandem A. 1606., ædis Catharinæ Ecclesiastes, in locum Joh. Meieri, præter expectationem electus, commigravit, & d. 29. Oct. sacro huic muneri a D. Philippo Nicolai est præfectus (2.). Antistite ejusdem inclyto, quem & superstitem maximore coluit, & defunctum adeo est veneratus, ut *ad pedes ejus in Epitaphio pingi, cineresque suos sub terra quiescere*, Joh. Frid. Maye-ro (3.) teste, voluerit. Valde autem sibi noster gratulabatur, quod, in tu migrationibus DEI solus ductum scutus, nullo ambitu, aut indecora præfatione ipse Ecclesiæ se obtrusisset, istamque legiti-mæ vocationis conscientiam sibi, & animum, ad peccata auditorum, publice & privatim, singulari *piæ pietatis, a personarum dignitas* notanda, addidisse, & in per-secutionibus, quas hanc ob causam toleravisset, gravissimis, summo fuisse solatio, scipe testabatur. Munere in æde Catharinæ Ecclesiastico, & templi simul Cathedralis Vicariatu (4.) per annos XXII. gavissus, die 29. Maji A. 1628. expiravit, cum Climactericum ætatis magnum vix superasset, & ab aliquo jam tempore Sarcophagum sibi parasset fune-brem, eique hoc jussisset inscribi Distichon:

Hanc Dedenenus ego loculum mihi construo, moris

Dum memor, & vite spem melioris alo.

Quid quod & Sermonem sibi ipsemet, in locum Apoc. VII. 13., funeris proprii, cygni instar, cantator, ante excessum, conscripserat parentalem. E scriptis, quæ publicavit, plurimis, famam ei conciliavit præcipuam *thesaurus Consiliorum* & *decisionum de questionibus consensibus variis Theologicarum*, summam, in Theologia, quam vocant, Consilii, apud Germanos, adeptus autoritatem. Quem ut eo magis locupletaret, non e scriptis solum Theologorum editis Consilia & Diatribas hujus argumenti sedulo collegit, sed a Doctoribus etiam Academicis superfluitibus novos variorum casuum, quos ipse sæpius effingebat, decisiones sumptibus convolvit haud exiguis (5.). Præter libros autem liberos etiam reliquit complures, & quibus mihi Josias, J. U. D. & Consiliarius Holsæncus, ac filia, Successori ejus, Jodoco Capello, elocata, innotuerunt.

Vitz ejus *επιγραφὴ* Sermoni, quem paulo ante memoravimus, funebri ab ipso met annexam, ex hujus MSto Henn. Wittenius (quem secuti nos sumus), *Decade VII. Memor. Theol. renov.*, p. 920-924., exhibuit, Epitaphium autem, in æde illi erectum Catharinæ, Theod. Anckelmannus *Inscriptionibus suis Hamburgensibus*, num. 94., p. 32., inseruit.

Confert de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sc. XVII., ad A. 1628.* Joh. Franc. Buddei *T. I. Lexici Historici*

(1.) V. Carmina Gratulatoria, Francof. ad V. A. 1594. in 4. excusa. (2.) V. Anonymi *Catal. MS. Minibrotum Ecclesie Hamburg.* p. 815.. (3.) in *Bibliotheca Theologia Moralis* p. 6. (4.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 620. (5.) V. *Prefat. Thesauri illius.* p. 815..

p. 811., Erdm. Uhsei *Vitas Doctorum Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicas* p. 581. 582., Joh. Micraelii P. III. *Synagoga. Hist. Eccl.* p. 307., J. C. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof.* p. 142., J. A. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 880. 881., & Joh. Fabricii P. II. *Historie Biblioth. sue* p. 360. 361. 362.

ELOGIA.

Joh. Conr. Danhausero (in *Memoria Thomaſiandri Lutheri* p. 46.) Theologus audit longo rerum uſu atque experientia exercitatus.

Hieron. Kromayerus, in *Hist. Eccl. p. 373.*, Theologus illum Seculi XVII. celeberrimis, & de Ecclesia meritissimis, Frid. Breclingius autem Veritatis contra Christianismum degenerem testibus, in horum Catalogo (*apud Gotfr. Arnoldsium. T. IV. H. F. Sect. 3. n. 11. p. 760.*), accenset.

Steph. Hahnijus, Conc. Aul. Güstrov., in *Threnologia de obitu Theologorum* p. 50., hoc eum celebrat Disticho:

Helluo librorum, Dedekennus, honore vivebit,

Dum cælum, tellus, vesper & ortus, erit.

Joh. Frid. Mayero, (in *Biblioth. Theol. Moralis* p. 6.) *Theologus audit magni laboris & judicii.*

Henn. Wittenius (Dec. VII. Mem. Theol. p. 920. 922.) *Theologus perquam inclutus, deque Ecclesia Orthodoxa optime meritis, qui ingentem eruditionis famam, & Theologi sine fuco & bile ideam, reliquit.*

Joh. Alb. Fabricio, (*l. c. p. 881.*) *Vir praestantissimus.*

SCRIPTA EDITA.

L. PROPRIA.

Tr. de Peccatorum causis, quo demonstratur, non esse scelcrum & iniquitatis causam DEO, sed Diabolo, & deprava-
ta hominum naturæ, ascribendam, diluunturque præcipua, quæ ab adversariis ad contrariæ sententiæ defensionem
asserri solent. argumenta: Cum Præfatione D. Phil. Nicolai. Hamb. 1611. in 8.

Neue Tragödie von Iephtha dem Gileaditer, wie er wieder die Ammoniter streitet, und in seiner Wiederkunft seine Tochter
anfaßet, aus Judic. X. und XI. Rostochii 1595. in 8.

Grund der H. Schrift von dem allgemeinen Gnadenwillen, und daraus entspringenden Gnadenwahl Gottes, darinn be-
rathen wird, daß Gott der Allmächtige von Herren aller Menschen Seligkeit wolle, und niemand, weder zur Verdammnis er-

hoffen noch mit einem blossen umwandelbaren Willen, ohne alle Vorbereitung des Unglaubens, beg. sich verhoffen habe.
Die ethischen Fragen und Evidenzen, so dabei können geregt werden, sind einer Vorrede D. Phil. Nicolai Hamburgi 1608. in 8.
Hinc Boldmanni, Draudius & Lipenius, Catalogum mundanum temere secuti, Hamburgensi Editionem Anni 1610. in 8.
videtur Catalogum longe recentior em. ibidem A. 1662. in 8. excusum, perperam adjungunt.)

Kleiner der Seefahrenden; das ist: Grund aus Gottes Worte von Kaufmannschaft und Schiffahrt, samt Unterrichte, wie man sich darinn in Wasser und Lande, im Glücke und Unglücke, christlich verhalten solle. Harb. 1608. in 8.

1608. in 4. Recusa sub finem *Tom. II. Operum Germanicorum* Phil. Nicolai, a Dedekeno Hamburgi A. 1617. in fol. editorum.

Der Kaufleute Schatzkammer, darinn auf Gottes Worte erwiesen wird, daß ihr Stand eine löbliche Göttliche Ordnung, und sie in demselben, zu Wasser und Lande, im Glück und Unglück, Gott gefallen und selig werden können. Hamburgi 1610. (non 1601., avem Draudius & Wittenius substituunt) in 8.

Freudenparadies der Gnaden für angeforderte, schwermüthige, traurige Herzen, auf Gottes Worte, und den Schriften Lutheri, und anderer alten Lehrer. Hamb. 1612. in 8.

Herrnstraff gegen plöbliche Todesfälle frommer Christen. Hamb. 1614. in 12.

führerlicher Religionsstreit der Lutheraner und Calvinisten, nach der H. Schrift, in Frage und Antwort beschrieben, in solcher richtigen Verständlichkeit, daß auch ein Laie der Lutherischen Grund und Calvinisten Ungrund darauf recht bezeichnen können. Hamburg! (14. in 8. *Sc. juxta Draudium ac Wittium, Roskochii 1671. in 8.*)

Praxis Confessionarius: das ist: Gründliche Befreyung, nach allem Unterrichte, Lehre und Troste, wie mit nachgelagerten Grewissen, und betrübten Herzen, in Anzeigungen und geistlichen Röhren; zu handlen, auf alle Kirchliche Fälle, sie seyn insgemein, oder in geistlichen und leiblichen Ansehungten insonderheit, auß Gottes Worte, und der Bätter und Lutheri Schreibern, abgethan. In dem Theil. Hamburgi 1616. in 4., Alverstädt 1668. m 8., Isleib 1668. in 8.

Praxis vitz æternæ: Beschreibung des ganzen Geheimnisses von Christiſcher Uebung, auch rechter Fahrt und Wandel zum ewigen Leben, von D. Philippo Nicolai, in der Vorrede der Theoria Vitz æternæ verfaſſen, von M. G. Dedekanno zum fünften Mal neu aufgearbeitet. Hamburg 1619. 1620. & 1629. in 4.

aber in fünf Büchern aufgearbeitet. Hamburg 1813. 12. 162 S. 1825.

Theſaurus Conſiliorum & Deciſionum; das iſt: Bornehmte Univerſitäten, hochwürldiger Collegiorum, wiſſenſchaftlicher Conſiſtorien, auch hochgelehrter Theologen und Juſten, Räte, Bedenkenden, Antröherer, Belehrenden, Erklärender, Scheide- und Urtheile, in und von allerhand ſchwereren Fällen und wichtigen Fragen, betragend ſowol Religions-Glaubens-Geſamtwiſſenſchaftlichen Ampts- und Eber, als Bürgerliche und andere Sachen, wovon dieſelbe täglich fürſuchen und geregt werden mögen: theils auf vielen Archivis erhalten, theils von ziemlichem Jahren hiß daher aufgekommen, theils aus andern Schrifften mit großem Fleiß zufammengebracht, in gewiſſe titulos, ſectiones und numeros, abgetheilt, und, mit approbat. oder der Theologiſchen Facultäten zu Leipzig, Greifswalde und Wittenberg, in III. Theilen oder Voluminibus, ausgegeben. Unter welchen das erſte von geſchiedlichen und kirchlichen, das andere von weltlichen und Politischen, das dritte von allerhand bürgerlichen, inſonderheit aber Eſchichen, handelt. Sammt einem Anhange, welcher die zu ſpäte eingeſchickte Reſponſa, ſo an geprieſenen Orte nicht haben können eingerückt werden, darſtellet. Hamburgi 1623. in fol. Nachmalß in richtigere Ordnung gebracht, mit neuen Sectionen, und vielen quaſitionibus remiſſionis et reſponſionibus, vermehrt, und mit vollkommnen Indicibus verbeſſert, durch Joh. Ern. Gerhardt, Th. D. und Prof. zu Jena. Samt M. Chriſt. Gräbieli, Vac. Philoſ. Jen. Adjuncti, Neuem Appendice, den Miniſtris zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, und andern Theologis und Juriſt. iſt ausgegeben. In richtigem titulos, ſectiones und numeros, verfaßt, und mit Indicibus vermehrt. Jenz 1671. in fol. Editioni hujus ſecundæ (chimæricæ enim fuit, quas Lipſienſis, malè fideli more ſuo ſecutus Catalogos, Hamurgi A. 1619. 1624. 1646. 1649. & 1663. prodidiſſe. P. I. Bibl. Theol. p. 241., perhibet) Joh. Ern. Gerhardt ſcribit, qvi in priore deſiderabantur, et propterea Autoribus adjicere, novosaque caſui addere, decreverat. Poſtea Vero, mutato, ne in nimiam illa molem ex-

Prof. Dr. G. H. v. S.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

L1

JOHANNES HENRICUS DAURER, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, c. 1680., quem D. Joh. Garmerus, ejusdem Poliatre, *Elogio funebri*, in lucem edito, celebrasse perhibetur. Deberi huic conjicio, quam sub solo Daureri cognomine alicubi allegatam inveni.

Disp. Med. Inaug. de Febre castrensi maligna.

HERMANNUS LAURENTIUS DECKER, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis, ab A. jan. 1672.

Vicarius, V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 626.

Disp. de Visitatione gratia divinz, in LUC. XIX. 4., ab eo conscripta, & Præfide D. Joh. Gvillh. Baiero defensa, Jenz 1687, in 4.

M. JOHANNES HENRICUS DECKER, Hamburgensis.

Exero, de Christo crucifixo Judæis scandalo, Gentilibus insulta, credentibus autem Dei potentia ac sapientia, in Cor. I. 18-24., Præfide D. Christ. Kortholto (*Autore illius*) defensa. Kilonii 1686, in 4.

Disp. Theol. de jure & privilegio primogenituræ, ex Gen. XLIX. 3., Deut. XXI. 17., Præfide D. Joh. Gvillh. Baiero, Jenz 1687, in 4. (Conspecta est ab ipso occasione suæ inter XVIII. eorumdem parentum, ejusdemque conjugii, liberos primogenituræ.)

Spectrologia, h. e. Discursus ut plurimum Philosophicus de Spectris, succinctis Theſibus illorum existentiam, essentiam, qualitatem, &c. varias apparitionum formas & fallacias, exhibens. Hamburgi 1690, in 12. Libellus exiguum Autoris sui satis prodens judicium, stylium illius, a Viris doctis ante editionem jam culpatum, in præfatione frustra contra hos defendentis.

JOHANNES HENRICUS DECKER, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria, circa A. 1698., Practicus.

Disp. Inaug. de Arthride vaga Scorbatica. Lugd. Bat. 1691, in 4.

Unpassionirten Unterschied des Bergerdorfer Gesundbrunnens, in Entgegenhaltung des Oamfers, oder so genannten Schwandenbrunnens, des Hamburger Gesundbrunnens, und des gemeinen Springbrunnens; der Hamburgischen Medicinischen Societät zur Censur übergeben von einem Mitgliede derselben. Hamburgi 1703, in 4. Schedulæ Anonymæ editum, vim fontis Bergerdorffensis Medicam denegans, cujus recensum exhibent *Nova Lit. Germanica*, M. Oß. A. 1702., p. 399.

M. ULRICUS DECKER, Hamburgensis, suprema Philofophiz Rostochii A. 1696. ornatus laurea, Orphanotrophei urbis patriz, ab A. 1671. (d. 6. Aug.), Ecclesiæ, templique simul Cathedralis, ab A. 1647., Vicarius, d. 17. Nov. A. 1684. defunctus, V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 624 & 712.

Disp. Metaphysica de Bonitate, Præfide M. Conr. Oldio Rostochii 1654, in 4.

Gaudium Paschale de gloriosissima Christi resurrectione. Rostochii 1657, in 4.

Quædæ Obacht; das ist: Eiende Lumpyen, Hümpelen, Erhimpelen und Wäpelen, welche die neue Schwärmer, die neuen Wäpeler nennet, in ihrer letzten Chartack, unter dem Titel der Alten Wahrheit, an den Tag gegeben, kürzlich entworfen, und gründlich widerleget; Libellus Scriptoris Anonymi, ab ipso tantum editus. Hamburgi A. 1663, in 8. Recusus est (refle. J. G. Eccard) in *Excerptis A. 1702. mensuris*, M. Majo, p. 21. 22.) in *Anatopistiarum & Enchiridiorum Pamphilo*, five Tractatum adversus hos Germanicorum volumine, A. 1702. in sol. impressio, P. II., Lib. IV., Commentatur a D. Joh. Gvillh. Baiero, in *Disp. Tractatus Chilianico de regno Ecclesiæ gloriose opposita*, c. 1. §. 21. reitatus autem est a Wilh. Catono, Quæro, A. 1664., in der Beschreibung der Unschuldigen wieder die Edelmänner, Scripto quinque Libellis, sectam suam impugnantibus, reposto, de quo T. II. (*sub Christi: Pauli nomine*) plura afferuntur.

M. GEORGIVS DEDEKENNUS, Lubecz A. 1564. (Wittenius, in hujus locum, perperam Annum 1574. substituit) natus, cum patrem, cujus filius erat unicus, mature amisisset, a matre mercaturæ initio, deinde vero, mente, rogatu ipsius fratrique amicorum, mutata, Theologiz consecratus est studio, & post rudimenta literarum a domesticis hæc præceptoribus, in Academiis huic Germanicis insigni vacavit diligentia. A. 1590. e Francofurtana ad Viadrum (in qua Magistri etiam titulum, quadriennio post, Brabevta Dav. Origano, Mathematico celebri, impetravit (1) ad Diaconatum Parochiz in Diocesi Ratzeburgensi Schönbergenfis, & inde A. 1595. ad oppidi in Wagria nostra Neostadensis Pastorum, est advocatus. In quo cum lustra duo transigeret, Hamburgum tandem A. 1606., Edis Catharinæ Ecclesiæ, in locum Joh. Meieri, præter expectationem electus, commigravit, & d. 29. Oct. sacro huic muneri a D. Philippo Nicolai est præfectus (2.). Antistite ejusdem inclyto, quem & superfluum maxime coluit, & defunctum adeo est veneratus, ut ad pedes ejus in Epitaphio pingi, cineresque suos sub terra quiescere, Joh. Frid. Mayero (3.) teste, voluerit. Valde autem sibi noster gratulabatur, quod, in tot migrationibus Dei illius ductum scitum, nullo ambitu, aut indecora prematione ipse Ecclesiis se obtulisset, istamque legitimæ vocationis conscientiam sibi, & animum, ad peccata auditorum, publice & privatim, singulari maj. pietate, a personarum notanda, addidisse, & in persecutionibus, quas hanc ob causam toleravisset, gravissimis, summo fuisse solatio, fæpe testabatur. Munere in xde Catharinæ Ecclesiastico, & templi simul Cathedralis Vicariatu (4.). per annos XXIII. gavissus, die 29. Maji A. 1628. expiravit, cum Chimaætericum ætatis magnum vix superasset, & ab aliquo jam tempore Sarcophagum sibi parasset funebrem, eique hoc jussisset inscribi Distichon:

Hæc Dedennus ego loculum mihi construo, mortis

Dum memor, & vite spem melioris alo.

Quid quod & Sermonem sibi ipsomet, in locum Apoc. VII. 13., funeris proprii, cygni instar, cantator, ante excessum, conscripsit parentalem. E scriptis, quæ publicavit, plurimis, famam ei conciliavit præcipuam *Theſaurus Consiliorum & decisionum de quaestionibus casibusque variis Theologicarum*, summam, in Theologia, quam vocant, Casuallia, apud Germanos, adeptus autoritatem. Quem ut eo magis locupletaret, non e scriptis solum Theologorum editis Consilia & Disticha hujus argumenti sedulo collegit, sed a Doctoribus etiam Academicis superfluitibus novas variorum casuum, quos ipse sæpius efigebat, decisiones sumptibus conquisivit haud exiguis (5.). Præter libros autem liberos etiam reliquit complures, et quibus mihi Josias, J. U. D. & Consiliarius Hollæncus, ac filia, Successori ejus, Jodoco Capello, elocata, innotuerunt.

Vitz ejus & maxime Sermoni, quem paulo ante memoravimus, funebri ab ipsomet annexam, ex hujus Mstro Henn. Wittenius (quem secuti nos sumus), *Decade VII. Memor. Theol. renov.*, p. 920-924., exhibuit, Epitaphium autem, in xde illi erectum Catharinæ, Theod. Anckelmannus *Inscriptionibus suis in Hamburgensibus*, num. 94., p. 32., inseruit.

Confer de illo Henn. Wittenii T. I. *Diarr. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1628., Joh. Franc. Buddei T. I. *Lexici Historici*

(1.) V. Carmina Gratulatoria, Francof. ad V. A. 1594, in 4. excusa. (2.) V. Anonymi Catal. MS. *Ministerium Ecclesiæ Hamburg.* p. 315., Bibliotheca Theologia Moralis p. 6. (4.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 602. (5.) V. Præfat. *Theſauri illius.* p. 315.,

p. 816., Erdm. Uhsei *Vitas Doctorem Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicas* p. 581. 582., Joh. Micrælii P. III. *Synagm. Hist. Eccl. p. 367.*, J. C. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof. p. 142.*, J. A. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg. p. 880. 881.*, & Joh. Fabricii P. II. *Historie Biblioth. sue p. 360. 361. 362.*

ELOGIA.

Joh. Conr. Danhausero (in *Memoria Thomaſiandri Lutheri* p. 46.) Theologus audit longo rerum uſu atque experientia exercitatus.

Hieron. Kromayerus, in *Hist. Eccl. p. 83.*, Theologis illum Seculi XVII. celeberrimis, & de Ecclesia meritissimis, Frid. Breclingius autem Veritatis contra Christianismum degenerem testibus, in horum Catalogo (*apud Gotfr. Arnoldum. T. IV. H. F. Sect. 3. n. 18. p. 786.*), accenset.

Steph. Hahnijus, Conc. Aul. Gustrov., in *Threnologia de obitu Theologorum p 50.*, hoc eum celebrat Disticho:

Uuo librorum, Dedekennus, bonore virescit,

Dum cælum, tellus, vesper & ortus, erit.

Joh. Frid. Mayero, (in Biblioth. Theol. Moralis p. 6.) Theologus audit magni laboris & judicii.

Henn. Wittenio (Dec. VII. Mem. Theol. p. 928. 929.) Theologus perquam inclutus, de quo Ecclesia Orthodoxa optime meritis, qui ingentem eruditionis famam, & Theologi sine fuce & bile ideam, reliquit,

Joh. Alb. Fabricio, (*l. c.* p. 881.) *Vir præstantissimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Tr. de Peccatorum causis, quo demonstratur, non esse scelerum & iniquitatis causam Deo, sed Diabolo, & deprava-
tæ hominum naturæ, adscribendam, diluunturque præcipuè, quæ ab adversariis ad contrariæ sententiæ defensionem
affert solent, argumenta: Cum Prælatione D. Phil. Nicolai. Hamb. 1611. in 8.

Neue Tragödie von Iephtha dem Gileaditer, wie er wieder die Ammoniter streitet, und in seiner Wiederkunft seine Tochter anfordert, aus Iudic. X. und XI. Rostochii 1596. in 8.

Grund der H. Schrift von dem allgemeinen Gnadenwillen, und daraus entspringenden Gnadenwohl Gottes, darinn be-
rathen wird, daß Gott der Allmächtige von Herzen allen Menschen Seligkeit wolle, und niemand, weder zur Verdammnis zu-
schaffen, noch mit einem bloßen unabweisbaren Willen, ohne alle Vorbedachtung des Unglaubens, bei sich verurtheilen habe.
Zu diesen Fragen und Entreden, so dabey können geregt werden, und einer Borrede D. Phil. Nicolai Hamburgi 1608. in 8.
Hinc Bolduani, Draudius & Lepsius, Catalogum nummalem temere secuti, Hamburgensem Editionem Anni 1610. in 8.
etiam, quae Catalogum longe receptiorum ibidem A. 1662. in f. excuam, perperam adiungunt.)

Kleinod der Seefahrenden; das ist: Grund aus Gottes Worte von Kaufmannschafft und Schiffahrt, samt Unterrichte, wie man sich darinn in Wasser und Lande, im Glücke und Unglücke, christlich verhalten solle. Hamb. 1608. in 8.

1608. in 4. Recusa sub finem *Tomii II. Operum Germanicorum* Phil. Nicolai, a Dedekeno Hamburgi A. 1617. in fol. editorum.

Der Kaufleute Schatzkammer, darinn auß Gottes Worte erwiesen wird, das ihr Stand eine löbliche Götliche Ordnung, und sie in denselben, in Wasser und Lande, im Glück und Unglück, Gott gefallen und selig werden können. Hamburgi 1610. (non 1601. avem Draconius & Wittenius substituunt) in 8.

Freudenparadeß der Gnaden für angefochtene, schwermüthige, traurige Herzen, auf Gottes Worte, und den Schefften
Lutheri. und anderer alten Lehrer. Hamb. 1612. in 8.

Herzensrost gegen plötzliche Todesfälle frommer Christen. Hamb. 1614. In 12.

solcher richtigen Verständlichkeit, daß auch ein Pape der Lutherischen Grund und Calvinisten Ungrund darauf wird berechnen können. Hamburg 1614, in 8. (*Ex jacta Draudium ac Wittium, Roskochii 1617. in 8.*)

Praxis Conscientiarum; daß ist: Gründliche Befreyung, nach allem Unterrichte, Lehre und Töffe, wie mit nachfolgenden Georffen, und betrubelnden Herzen, in Anfechtungen und geüßlichen Wöthen; zu handeln, auf alle farnichte Fälle, sie feyn ins gemein, oder in geistlichen und kirdlichen Anfechtungen insonderheit, auf Gottes Worte, und der Väster und Luthers Geheiß, geüßet; in den Theil. Hamburg 1616, in 4. Fluberstadt 1668, m 8. Iseleb 1668, in 8.

Praxis vitz xternz : Beschreibung des gangen Gehelmisses von Ehrnschiffen Kuebung, auch reicher Fahrt und Wandel zum ewigen Leben, von D. Philippo Nicolai, in der Verorde der Theoriz Vitz xternz verheissen, von M. G. Dedekuno, eben in Fünf Büchern aufgearbeitet. Hamburg 1619. 1620. & 1629. in 4.

aber in fünf Büchern aufgearbeitet. Hamburg 1813, 1820, 1829, 1844.
 „Christliche Beantwortung des Tractates M. Joh. Lampadii, Professoris zu Bremen, von der Gnadenrahl, und ihren angelegten Fragen“; darin zugleich desselben, und D. Dav. Parei, erscheidliche Äußerungen, so inerm in gemeinem Bunde, dieket aber in den Colloqvii Svalbaccenibus, wieder den feigen D. Phil. Nicolaus aufgezogen, mit sattem Grunde abgelehnet. Hamburg 1822, in 8.

wenden. Hamburg 1622. in 8.
Theſaurus Conſiliorum & Decretionum: das iſt: Vornehmster Univerſitäten, hochlöbliche Collegiorum, weißgelehrter Conſiſtorien, auch hochgeliebter Theologen und Juristen, Rath, Bedenken, Anmerkungen, Belehrungen, Erklärungen, Bescheid und Urtheile, in und von allerhand schweren Fällen und wichtigen Fragen, belangend so wol Religions-Glaubens-Geisteswissenschaftlichen Kirchen-Ampts und Ehed, als Bürgerliche und andere Sachen, wor dieselbe täglich fürfallen und geregert werden müssen: theils aus vielen Archivis erhalten, theils von ziemlichem Jahren bis dahin aufgenommenen, theils aus andern Schriften mit großem Fleisse zusammengebracht, in gewisse titulos, sectiones und numeros, abgetheilt, und mit approbat. oder Theologischen Facultäten zu Leipzig, Greifswalde und Wittenberg, in III. Theilen oder Voluminibus, aufgegeben. Unter welchen das erste von geistlichen und kirchlichen, das andere von weltlichen und Politischen, das dritte von allerhand bürgerlichen, insonderheit aber Ehefachen, handelt. Samt einem Anhang, welcher die zu späte eingeschickte Responsa, so an geborenen Orte nicht haben können eingebracht werden, darstellt. Hamburg 1623. in fol. Nachmalich in richtigere Ordnung gebracht, mit neuen Sectionen, und vielen questionibus remissioris et responsionibus vermehrt, und mit vollkommenem Indicius verbessert, durch Joh. Ern. Gerhardum, Th. D. und Prof. ju Zena. Samt M. Christ. Grubbiel, Fac. Philo! Jen. Adjuncti. Neuem Appendice, in sich begreifend, was, von A. 1623. bis auf jetzige Zeit, an Consiliis, von den dreien Europäischen Univerſitäten, den Ministerijs zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, und andern Theologis und Jcis. ist ausgegeben worden, in richtige titulos, sectiones und numeros, verfaßt, und mit Indicius vermehrt. Jenz 1671. in fol. Editioni hujus secundæ (chamæreæ enim sunt, quas Lipensis, malæ fidei more suo fecutus Catalogos, Hamburgi A. 1619. 1624. 1646. 1649. & 1663. prodidit, P. I. Bibl. Theol. p. 241.) perhibet) Joh. Ern. Gerhardus titulos, qui in priore desiderabantur, et probatis Autoribus adjicere, novosque casus addere, decreverat. Postea Verò, mutato, ne in nimiam illa molem ex-

cresceret

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

LI

crederet.

crederet, consilio, quæstiones siletem potissimas, quæ alibi decise inveniuntur, additis Autoribus, locis suis, una cum Appendice veteri, inseruit, & cum vix partem primi Voluminis dimidiâ hac ratione illustrasset, labori esse immortuus. Continuavit tamen eadem hunc Methodo, & ad finem perduxit, M. Christianus Grubelius, a quo nova etiam Appendix est adjecta. Opus hoc Dedekennianum (cujus Ludov. Duntius, Past. Reval., in *Decisionibus suis M.V. Cæsum conscientie, fidelis*, D. Joh. Georg. Simone in *Disq. de Juribus popularum* p. 74. iudice, Epistomator est, si non exscriptor) commendat Joh. Hülsemannus (in familiaribus tamen Colloquiis ei *Epistolas & Confilia* Phil. Melancthonis, a Christophoro Pezelio A. 1600. Neoladi edita, quod plus in his *sapientia, prudentia & ingenii, reperitur*, præferre, teste Joh. Ad. Scherzaro, in *Præf. St. MSS. Bibliothecariis*, solius) in *Methodo studii Theol.* p. 246. Abr. Calovius *Lib. 2. Jag. Theol.* p. 331. 332., Joh. Frid. Mayerus (Autorem isto *Ecclesiæ Christi commoda insigniter juvisse auxiliosque judicans*) in *Biblioth. Theol. Moralis* p. 6. 7., & Thom. Crenius (an Thesauri hoc Theologus carere possit, dubitans) *P. VI. Animadv.* c. 3., p. 146. Conf. de illo Joh. Fabricii *P. II. Historiæ Biblioth. sue*, p. 360. 361. 362.

II. ALIENA.

D. Philippi Nicolai, Theologi Hamburgensis, Opera Latina, partim ante edita, partim posthuma, ab ipso collecta, in ordinem redacta, & Tomis II. publicata. Hamburgi 1617. in fol. Tomo I. noster Epistolam ad Senatam Hamburgensem Dedicatorem de Antichristo, & Theologorum Academicorum judicium de Autore honorifica, a se conquesta, Tomo II. autem præfationem de Regno Dei, præmisit.

D. Philippi Nicolai testis, si mol vorbin publicitæ, als noch nicht ausgegebene, Schriften, von ihm in 4. Tomos gesammelt, und mit seinen Vorreden ausgegeben. Hamburgi 1617. in fol. In Præfatione Tomi I. Dedekennus de prærogativa N. T. præ Vetere, circa voluntatis divinæ revelationem, disserit, in præfatione T. III. Reformatos, quod conscientia reclamante errores suos tueantur, insinuat, & in Tomi IV. Proæmio Theologiæ Polemicæ necessitatem defendit.

INEDITUM.

Sermo funebris Germanicus in Apoc. VII. 13., sibi meti ipsi ab eo ante obitum scriptus, e quo Henn. Wittenius Vitz illius historiam, uti jam ante dictum, depremit.

[Falso ei ab eodem Wittenio, Dec. VII. *Mem. Theol. renov.* p. 923., tribuitur *Enchiridion Dominicale* vernaculum (*Specielliches Handbüchlein*), Lubecz A. 1605, in 12. editum, cujus Autor est M. Frid. Dedekindus, Pastor Lüneburgensis.]

JOSIAS DEDEKENNUS, Hamburgensis, Georgii, modo celebrati, filius, Philos. & J. U. Doctor, ac Consiliarius Ducalis Holsticiæ, Præbendæque simul minoris in Basilica patrici Cathedrali possessor, d. 26. Jun. A. 1651., teste Joh. Alb. Fabricio, defunctus. V. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 45.

Explicatio mysterii electionis, Præfide D. Luca Osiandro proposita. Tubingæ 1623. in 4. (F. M. Lud. Melch. Fischeni *P. II. Memor. Theol. Würtemb.* p. 49.)

Disq. Inaug. Jurid. de Matrimonio, Præfide D. Frid. Gerschovio. Gryphiswaldæ 1626. in 4.

M. JOACHIMUS DEGENER, Hamburgensis, A. 1549. Hildesia (ubi Scholæ Rector fuerat Evangelicæ, teste H. Hamelmanno, *P. II. Hist. Eccl. Evang. renati*, in *Opp. Hist. p. 942.*) in patriam, ad nuntius in æde D. Mariz Magdalenz Ecclesiasticum, est revocatus, & a D. Joh. Epino, primo Superintendente, d. 13. Maji, una cum D. Paulo ab Eitzen, templi Cathedralis antistite, magnæque nominis Theologo, ritu ordinationis inauguratus. Quicum A. 1555. Epino in Suprema Ecclesiâ Hamburgensium subrogaretur Ephoria, nostrum vicissim, in templi Cathedralis Pastoratu, & secundariâ Theologiz professione, successorem Kal. Maji A. 1556. est adeptus. Nec destitit, qui illum eidem Eitzenio, in aulam advocato Holsticam, optionem in Superintendente A. 1564. destituerat officio, Theologum quippe, & eruditione solida, & mansuetudine ac lenitate erga errantes Christiani, huic simillimum, & ob istam Joach. Westphalo, cæterisque Zelotis rigidioribus, exolum. Verum ipse, quæ erat *auspiciis*, illud haud affectabat, lubensque Westphalo, æmulo suo, relinqvebat (1.) A. 1580. tandem, d. 16. Aug. M. Nicol. Staphorffio Sen., Petruz Antistiti Ecclesiæ, susceptus, lustro huic saltem unico præfuit, & postrid. Kal. Apr. A. 1589. vivis excessit. Filius ejus, nil fallor, fuit Vernerus Degenerus, ejusdem postea ædis Petrus Ecclesiastes. Catharinam filiam M. Dav. Vageti, Diacono Nicolaitano, elocavit; e quo conjugio nepotes ei nati sunt posthumis Joachimus & Henricus Vageti, Philologi celeberrimi, suis deinceps locis celebrandi (2.).

Conf. de illo ipsius *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, Joh. Blomius l. c., Georg. Haclit Appendicem de Hamburgensibus *Industriis* prædixit, Henr. Knauffum (eum commendantis) *Excursum Hamburg.* Partem IV. *Isagoge meæ ad Hist. Cimbr.* c. 10., §. 10., p. 179., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 445. 993. 995. 1127., & quæ is allegat, Henningi Conradini varia ad Nostrum carmina, in *Poematis* p. 86. 107. 150. 170. 215. obvia.

SCRIPTA INEDITA.

Commentarij in Evangelium Lucæ, & Epistolas Pauli ad Romanos, Corinthios & Galatas, quos sibi a nepote ejus, Henr. Vagerio moribundo, donatos esse, Joh. Blomius, Biblioth. Hamb. Præfatus, in *Or. cit.* testatur.

Prælectiones publicæ in Acta Apostolica, quarum editionem, in Epistola ad D. Paulum ab Eitzen, A. 1571. est pollicitus.

M. Steph. Kempfii, Past. Hamb. Catharinæ, Historiæ reformationis Ecclesiæ Hamburgensis Continuatio Germanica *ab 1571*, Ministrorum hujus, ad sua usque tempora, sistens Catalogum, ab aliis deinceps ulterius perextum, quæm Joh. Alb. Fabricius, in *Præf. P. II. Memor. Hamburg.* p. 12., ei vindicavit.

Epistolæ XLIII. Latine de Certainibus Ecclesiæ Lutheranz, & Presbyteri Hamburgensis, ævo suo intestinis, ad D. Paulum ab Eitzen, ab A. 1562. ad 1583. exaratz, & a me in Epistolarum ad Eitzenium, de quo alibi dicitur, *avide* perlectæ volumine.

FRANCISCUS DEHNIIUS, Lubecensis, J. U. D. & in patria Practicus, cujus defuncti Bibliothecam, a Senatu emptam, publicæ accessisse, D. Achilles Daniel Leopoldus, Jctus Lubec., ejus & filia nepos, me edocuit.

Conclusiones Juridicæ Inaugurales de Restitutionibus in integrum. Basilæ 1602. in 4. Recuz *Volum. VI. Disput. Jurid. Basileensium*, ibidem A. 1624. in 4. impresso, num. 17. (*lit. Ffff. 4. & seqq.*)

HENRICUS DEHNE, PETRUS HENRICHS, & CORNELIUS ROELOFS, Incolæ Hamburgenses, Quætorum scetz addicti, & ob pertinationem in defendendis hujus erroribus, carceri civico A. 1660. inclusi, in illo scriptum concinnarunt *avide*, a Ministris Ecclesiæ Hamburgensis (in *Catalogo librorum hujus scetz*, dem *Quæstionel præfixo*) & Joh. Henr. Otio (in *Amalibus Anabap.*, ad A. 1660., p. 346.) sub titulo allegatum sequenti:

Schrift an die Obrigkeit, Richter und Regierer, insonderheit Bürgermeister und Rät der Stadt Hamburg, auf dem 20. me A. 1660. geschrieben.

PETRUS

(1.) V. ejus & Franc. Baxingii *Epistolæ MSS. ad D. Paulum ab Eitzen A. 1564. exaratas.*(2.) V. Joh. Blomii *Or. de vita Henr. Vageti.*

PETRUS DEHNS, Lubecensis, Francisci (*supra memorati*) filius, d. 10. Apr. A. 1620. natus, Med. Doctor (in Acad. A. 1653. creatus Basileensi) & in patria Practicus, d. 25. Jun. A. 1675. ætatis 55. defunctus, V. *Epicedia* Conf. J. H. a Seelen *P. III. Arben. Lib. p. 211. 212.* (ubi A. 1671. obiisse traditur).

Theses Inaugurales inter Medicos controversæ. Basileæ 1653. in 4.

JOACHIMUS DELIUS, *Hamburgensis*, Matthæi Delii, Scholæ publicæ Rectoris, optime de illa meriti, filius, A. 1653. in Academia commemoratus Witebergenfi (1.). Henrico Julio polite, Duci Brunsvicensi, fuit a consiliis, & ab eo Pragm., ad Rudolphum II., Imperatorem, in re aлегatus ardua, illic, negotiis, fibi mandatis, fideliter expeditis, Joh. Caselio (a quo *Vir integerrimus, & non minus fide & doctrina præstans*, vocatur) teste (2.), in fata concessit.

Oratio de arte Juris, cum nonnullis Epigrammatis. Hamburgi 1571. in 4.

Epistola Propemptica ad Salom. Frenclium, Professore Helmshtadiensem, Rigam disciturum, Gvepherbyti A. 1599. scripta, cum Epigrammate ad eundem, in *Sylloge Epistolarum, a Viris clarissimis ad Frenclium missarum*, quæ Helmshtadii A. 1599. in 2. prodit, (*lit. E. 1. 2. & 3.*), publicata.

MARTINUS DELIUS, *Hamburgensis*, Matthæi itidem filius, A. 1538. in lucem editus, cum in Academia Theologicæ & bonis literis operam aliquamdiu dedisset Witebergenfi, A. 1563., jussu Parentis (*Epistola hujus ad D. Paulum ab Eitzen, modo allegata*, teste), domum rediit.

Carmen de causis mortis Christi. Witebergæ 1563. in 4.

MATTHÆUS DELIUS, Junior, five Secundus, *Hamburgensis*, A. 1523. in lucem editus, eundem cum fratribus, jam laudatis, parentem habuit, sibi *ἐμμανουὴλ*, Scholæ *Hamburgensis* Rectorem, ob singularem doctrinam, & in docendo dexteritatem, simplicissima Phil. Melanctonis, Joh. Caselio, & aliorum, elegia meritum. Annoque 1565., d. 30. Sept., extinctum, Ab hoc literarum rudimentis egregie imbutus, Witebergam migravit, & Luthero, Melanctoni, aliisque Academiæ luminibus, familiariter innouit. Hæc exploratis præclaris ejus in literatura elegantiori & Poesi profectibus, diligentique in Theologiæ studio haud vulgari collaudata, Juvenem hunc præ aliis admirari, & summa quæque de illo Ecclesiæ, patriæ ac Germaniæ univerfæ, polliceri cøperunt. Horas subsecivas Musis tribuebat, miraque facilitate carmina scribebat elegantissima, quæ, si cum ætate judicium accessisset maturius, locum ei inter Poetas Germaniæ principes haud postremum vindicassent. Sed gloriam hanc patriæ fata inviderunt, juvenemque præcoci ingenii Witebergæ, d. 12. Aug. A. C. 1544., & æt. 21., Philii paulatim absumptum, terris mox immatura eniperunt. Ad decumbentem Phil. Melanctonem sæpe accessit, ipsumque Lutherum aliquoties secum adduxit, cui noster, repetita fidei professione, ob restitutam doctrinæ sacræ puritatem gratias egit, & longiora vitæ spatia optavit, voces hæc præstans, quibus eventus respondit, addens, ipso extincto mox docentium ac Principum *ἡρώδης* esse fecuturus. Vitæ ejus mortisque historiam, laudibus præclaris additis, Phil. Melancton, in *Præfatione Librorum illius de Arte Jocandi*, a se A. 1555. editorum, & Joh. Saxoniis nostras, Acad. Witeb. Rectör, in Programme funebre (quod *Scripta Acad. Witeb. ab A. 1540. ad 1553. publice affixa, ad A. 1544., lit. M. 2. a. b.*, exhibent), filius enarravit.

Confere Alexii Naboth *Epicedium*, Witebergæ A. 1544. in 4. excusum, Joh. Jac. Frisii *Biblioth. Univers. p. 590.* & G. M. Königi *Biblioth. Vet. & Novam, lit. D.*

ELOGIA.

Phil. Melancton, in *præfat. cit.*, ita de illo ad Parentem scripsit: *Præsertim dolendum fuit, Mattheum in ipso flore adolescentiæ extinctum esse, cum spes esset, magno cum usui & ornameto Ecclesiæ futurum esse. Nam & ingenium ejus omnium doctrinarum capax erat, & rectius judicii erat eximia; deinde virtutum, quas in eo natura incubaverat, justitiæ, pietatis erga parentes, veritatis, candoris, modestiæ, castitatis, verecundiæ & temperantiæ, pulchrum decus erat. Sed multo ille pulchrioris erant, quas filius Dei voce Evangelii & Spiritus sancti incenderat; vera Dei agnitio & invocatio, ardens fiducia Mediatoris, studium inquirendi fontes doctrinæ & amor veritatis, alacritas in celebrandis Dei beneficiis, tolerantia in morbo, spes firmâ dulcissime consuetudinis cum caelesti Ecclesiâ. Talis cum esset Mattheus, gratulabamur & ipsi hoc ingenium bonum, quod templum Dei esset, & nobis, quod in nostro sæculo tale Ecclesiæ membrum esset, quod & præclaris, & propagatione doctrinæ, nos juvaret, & exemplo cæteris prælucret; & optabamus ei divinitus tribui longa vitæ spatia.*

Joh. Saxonio (in Progr. Fun.) *Fuerit audis honestissimus & egregie eruditus, cujus industria, si vixisset magno usui & ornameto Ecclesiæ futura erat.*

SCRIPTA.

De Arte jocandi Libri IV., carmine scripti Elegiaco, & a Phil. Melanctone, cum sua ad parentem ejus, Matth. Delium Seniore, præfatione, de tribus in sermone Virtutibus, veritate, comitate, & *ἐὐγενείᾳ*, editis Witebergæ A. 1555. in 8. Recusi, cum Vinc. Optopoei *Libri III. de Arte bibendi*, Francof. A. 1578. & 1582. in 8., cum Libro Epigrammatum jocularium Eilhardi Dudovii, *Hamburgensis*, illo curante, Hamburgi A. 1602. in 8., & (testibus Ant. Sotomajoris *Judice Exurg. Hispan. p. 321. & seq.*, ac Königio *l. c.*), in *Deliciis Poetarum Germanorum*, a Jano Grutero collectis, Tomo II., Francof. A. 1612. in 8. impresso, p. 110. & seqq. Prodiit etiam in *Facetiis Facietiarum*, Francofurti ad Menium five (potius Amstelodami) A. 1715. in 12. reculis. V. T. VI. du *Journal littéraire*, p. 1., p. 193. 199. De his Melancton, in *præfatione* (Tomo etiam IV. *Declamationum Witebergenfiarum*, p. 626. 644. Ed. Argent. A. 1552., obiit), ita judicat: *Unicus hic liber de arte jocandi quasi ex funere raptus est, quem apparere scriptum esse, ut designata ingenium ferriis operis quasi hoc bilivore materia recrearet. Quoniam autem hæc aliter a grandioribus natu scribuntur, aliter ab adolescentibus, tamen editi, ut speciem ingenii ipsius extaret; & a candidis lectoribus peto, ne morose judicent, ac non solum ætati condonent quæ desiderant, sed etiam cogitent, nondum accessisse limam. Commendatur etiam ab Erycio Eusebio (*Delium in jocis non esse invenustum* scribente) Cent. IV. *Misium Secundorum*, Epist. 18., p. 399., Ol. Borrichio (aliis eundem fere erigere judicante) *Disj. IV. de Poet. Lat. p. 128.* & Joh. Alb. Fabricio (illos hoc e *scitatos* appellante, sed Nostris, Autoris veri, Parenti *ἐμμανὺς* perperam tribuente) in *Præfat. P. I. Memor. Hamburg. p. 11.**

Scripta quædam argumenti sacri affectu, de quibus ita Melancton *l. c.*: *Inchoat jam miles quædam lacerationem, quibus sese & ad cogitationem de Deo excussitat, & contra hostes puræ doctrinæ armaverat. Sed hæc quia non pertexuit, nemoli artas diligenter collegit.*

MATTHÆUS DELIUS Tertius, *Hamburgensis*, primi ni fallor, itidem filius, & secundus, modo celebrati, frater, utriusque *ἐμμανουὴλ*, Mich. Beutheri, aliorumque Virorum doctorem, in Acad. Argentinenfi, circa A. 1568., in Jure, ac Polymathia relicta, auditor, ac deinde (A. 1571. & seqq.) Philippi Ludovici, Comitis Hannovici, in itinere per Germaniam,

L 2

(1.) Teste Parentis Epistola ad D. Paulum ab Eitzen MStæ. (2.) In *præfatione Latine* *ἡρώδης* Val. Schindleri, A. 1611. scripta.

crederet, consilio, quæstiones siletem potissimas, quæ alibi decise inveniuntur, additis Autoribus, locis suis, una cum Appendice veteri, inseruit, & cum vix partem primi Voluminis dimidiâ hac ratione illustrasset, labori est immortalis. Continuavit tamen eadem vix Methodo, & ad finem perduxit, M. Christianus Grubbius, a quo nova etiam Appendix est adjecta. Opus hoc Dedekennianum (cujus Ludov. Duntius, Past. Reval., in *Decisionibus suis MV. Caluum conscientie, fidelis*, D. Joh. Georg. Simone in *Disp. de Juribus pœcularum* p. 74. judice, Epitomator est, si non exscriptor) commendat Joh. Hülsemannus (in familiaribus tamen Colloquiis ei *Epistolæ & Consilia* Phil. Melancthonis, a Christophoro Pezelio A. 1600. Neostadii edita, quod plus in his sapientie, prudentie & ingenii, reperitur, præter, teste Joh. Ad. Scherzoro, in *Præf. MSS. Bibliothecarii*, solutus, in *Methodo studii Theol.* p. 246., Abr. Calovius *Lib. 2. Iffig. Theol.* p. 331. 312., Joh. Frid. Mayerus (Autorem isto *Ecclesiæ Christi commoda insigniter juxisse auxiliosque judicari*) in *Biblioth. Theol. Moralisp.* 6. 7.; & Thom. Crenius (an Thesauri hoc Theologus carere possit, dubitans) *P. VI. Animadv.* c. 3., p. 146. Conf. de illo Joh. Fabricii *P. II. Historiæ Biblioth. sue*, p. 360. 361. 362.

II. ALIENA.

D. Philippi Nicolai, Theologi Hamburgensis, Opera Latina, partim ante edita, partim posthuma, ab ipso collecta, in ordinem redacta, & Tomis II. publicata. Hamburgi 1617. in fol. Tomo I. noster Epistolam ad Senatam Hamburgensem Dedicatiam de Antichristo, & Theologorum Academicorum judicia de Autore honorifica, a se conquistata, Tomo II. autem præfationem de Regno Dei, præmisit.

D. Philippi Nicolai teutsche, so wol vordm publicirte, & Christen, von ihm in 4. Tomos gesamlet, und mit seinen Vorreden ausgegeben. Hamburgi 1617. in fol. In Præfatione Tomi I. Dedekennus de prærogativa N. T. præ Vetere, quæ voluntatis divinæ revelationem, disserit, in præfatione T. III. Reformatos, quod conscientia reclamante errores suos tueantur, insinuat, & in Tomi IV. Proæmio Theologiz Polemicæ necessitatem defendit.

INEDITUM.

Sermo funebris Germanicus in Apoc. VII. 13., sibimet ipsi ab eo ante obitum scriptus, e quo Henn. Wittenius Vitz illius historiam, ut jam ante dictum, depromsit.

[Falso ei ab eodem Wittenio, Dec. VII. *Mem. Theol. renov.* p. 923., tribuitur *Enchiridium Dominicale* vernaculum (Herrn der Heiligen Handbuechlein), Lubecz A. 1605, in 12. editum, cujus Autor est M. Frid. Dedekindus, Pastor Lüneburgensis.]

JOSIAS DEDEKENNUS, Hamburgensis, Georgii, modo celebrati, filius, Philos. & J. U. Doctor, ac Consiliarius Ducalis Hollæticus, Præbendæque simul minoris in Basilica patriz Cathedrali possessor, d. 26. Jun. A. 1651., teste Joh. Alb. Fabricio, defunctus, V. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 615.

Explicatio mysterii electionis, Præfide D. Luca Osiandro proposita. Tubingæ 1623. in 4. (V. M. Lud. Melch. *Fischeri* P. II. *Memor. Theol. Würtemb.* p. 49.)

Disp. Inaug. Jurid. de Matrimonio, Præfide D. Frid. Gerfchovio. Gryphiswaldæ 1626. in 4.

M. JOACHIMUS DEGENER, Hamburgensis, A. 1549. Hildesia (ubi Scholæ Rector fuerat Evangelicæ, teste H. Hamelmanno, *P. II. Hist. Eccl. Evang. venati*, in *Opp. Hist.* p. 942.) in patriam, ad nuntius in æde D. Mariæ Magdalenz Ecclesiasticum, est revocatus, & a D. Joh. Epino, primo Superintendente, d. 13. Maji, una cum D. Paulo ab Eitzen, templi Cathedralis antistite, magnique nominis Theologo, ritu ordinationis inauguratus. Quicum A. 1555, Epino in Suprema Ecclesiæ Hamburgensium subrogaretur Ephoria, nostrum vicissim, in templi Cathedralis Pastoratu, & secundariis Theologiz professione, successorem Kal. Maji A. 1556. est adeptus. Nec desuere, quæ illum eidem Eitzenio, in aulam advocato Hollæticam, optionem in Superintendens A. 1564. destituerent officio, Theologum quippe, & eruditione solida, & mansuetudine ac lenitate error errantes Christiani, huic simillimum, & ob illum Joach. Westphalo, cætersque Zelotis rigidioribus, exolum. Verum ipse, quæ erat *auspiciæ*, illud haud affectabat, lubensque Westphalo, æmulo suo, relinqvebat (1.) A. 1580. tandem, d. 16. Aug., M. Nicol. Staphorstio Sen., Petrinæ Antistiti Ecclesiæ, successit, lustro huic saltem unico præfuit, & postid. Kal. Apr. A. 1589. vivis excessit. Filius ejus, ni fallor, fuit Wernerus Degenerus, ejusdem postea ædis Petrinæ Ecclesiæ Past. Catharizans filium M. Dav. Vageto, Diacono Nicolaitano, elocavit: e quo conjugio nepotes ei nati sunt posthumi Joachimus & Henricus Vageti, Philologi celeberrimi, suis deinceps locis celebrandi (2.).

Conf. de illo ipsius *Catal. MSS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, Joh. Blomius *J. C. Georg. Flacii* Appendicem de Hamburgensibus *Zurtheilungspredigt*, Henr. Knauffini (cum commendantis) *Evangelium Hildesig*, *Partem II. Iffig. gemæ ad Hist. Cimbr.* c. 10., §. 10., p. 179., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 462. 463. 464. 465., & quæ is allegat, Henningi Conradini varia ad Nostrum carmina, in *Pœmetis* p. 86. 107. 110. 179. 215. obvia.

SCRIPTA INEDITA.

Commentarii in Evangelium Lucæ, & Epistolæ Pauli ad Romanos, Corinthios, & Galatas, quos sibi a nepote ejus, Henr. Vageto moribundo, donatos esse, Joh. Blomius, Biblioth. Hamb. Præfatus, in *Or. cit.* testatur.

Prælectiones publicæ in Acta Apostolica, quarum editionem, in Epistola ad D. Paulum ab Eitzen, A. 1571. est poscitus.

M. Steph. Kempii, Past. Hamb. Catharinæ, Historiz reformationis Ecclesiæ Hamburgensis Continuatio Germanica *ab 1571*, Ministrorum hujus, ad sua usque tempora, sistens Catalogum, ab aliis deinde ulterius pertextum, quam Joh. Alb. Fabricius, in *Præf. P. II. Memor. Hamburg.* p. 12., ei vindicavit.

Epistolæ LXIII. Latine de Certaminibus Ecclesiæ Lutheranz, & Presbyterii Hamburgensis, ævo suo intestinis, ad D. Paulum ab Eitzen, ab A. 1562. ad 1583., exaratz, & a me in Epistolarum ad Eitzenium, de quo alibi dicitur, *aværdig* perlectæ volumine.

FRANCISCUS DEHNIIUS, Lubecensis, J. U. D. & in patria Practicus, cujus defuncti Bibliothecam, a Senatu emptam, publicæ accessisse, D. Achilles Daniel Leopoldus, J. C. Lubec., ejus & filia nepos, me edocuit.

Conclusiones Juridicæ Inaugurales de Restitutionibus in integrum. Basilæ 1602. in 4. Reculæ *Vol. VI. Disp. Jurid. Basileensium*, ibidem A. 1624. in 4. impresso, num. 17. (*lit. Efff. 4. & seqq.*)

HENRICUS DEHNE, PETRUS HENRICHUS, & CORNELIUS ROELOFS, incolæ Hamburgenses, Quæquorom sextæ addicti, & ob pertinaciam in defendendis hujus erroribus, carceri civico A. 1660. inclusi, in illo scriptum concinnarunt *aværdig*, a Ministris Ecclesiæ Hamburgensis (in *Catalogo librorum hujus sedis*, dem *Obd. cæteris* præfixo) & Joh. Henr. Otto (in *Annaliibus Anabapt.*, ad A. 1660., p. 346.) sub titulo allegatum sequenti:

Schrift an die Dörigkeit, Richter und Regierer, insonderheit Bürgermeister und Rath der Stadt Hamburg, auf dem Beden me A. 1660. geschriebten.

PETRUS

(1.) V. ejus & Franc. Bazingii *Epistolæ MSS.*, ad D. Paulum ab Eitzen A. 1564. exaratas. (2.) V. Joh. Blomii *Or. de vita Henr. Vageti.*

PETRUS DEHNS, Lubecensis, Francisci (supra memorati) filius, d. 10. Apr. A. 1620. natus, Med. Doctor in Acad. A. 1633. creatus Bafilensis & in patria Practicus, d. 25. Jun. A. 1675. ætatis 55. defunctus, V. Epicedia Conf. J. H. a Seelen P. III. Ather. Lub. p. 211. 212. (ubi A. 1671. obiisse traditur).

Thefes Inaugurales inter Medicos controversæ. Bafilæ 1653. in 4.

JOACHIMUS DELIUS, Hamburgensis, Matthæi Delii, Scholæ publicæ Rectoris, optime de illa meriti, filius, A. 1653. in Academia commoratus Witebergensi (1.), Henrico Julio postea, Duci Brunsvicensi, fuit a consiliis, & ab eo Pragm. ad Rudolphum II., Imperatorem, in re aлегatus arduus, illic, negotiis, sibi mandatis, fideliter expeditis, Joh. Caselio (a quo Vir intergerrimus, & non minus fide & doctrina præstans, vocatur) teste (2.), in fata concessit.

Oratio de arte Juris, cum nonnullis Epigrammatis. Hamburgi 1571. in 4.

Epistola Propemptica ad Salom. Frenclium, Professore Helmsladensem, Rigam discessurum, Gvelferbyti A. 1599. Kripta, cum Epigrammate ad eundem, in Sylloge Epistolarum, a Viris clarissimis ad Frenclium missarum, quæ Helmsladii A. 1599. in 8. prodit, lit. E. 1. 2. & 3., publicata.

MARTINUS DELIUS, Hamburgensis, Matthæi iidem filius, A. 1538. in lucem editus, cum in Academia Theologicæ & bonis literis operam aliquamdiu dedisset Witebergensi, A. 1563., jussu Parentis (Epistola bujus ad D. Paulum ab Eitzen, modo allegata, teste), domum rediit.

Carmen de causis mortis Christi. Witebergæ 1563. in 4.

MATTHÆUS DELIUS, Junior, five Secundus, Hamburgensis, A. 1523. in lucem editus, eundem cum fratribus jam laudatis, parentem habuit, sibi ἐμμενους, Scholæ Hamburgensis Rectorem, ob singularem doctrinam, & in docendo dexteritatem, amplissima Phil. Melancthonis, Joh. Caselio, & aliorum, elogia meruit, Annoque 1565., d. 30. Sept., extinctum. Ab hoc literarum rudimentis egregie imbutus, Witebergam migravit, & Luthero, Melancthon, aliisque Academiæ luminibus, familiariter innoutit. Hi, exploratis præclaris ejus in literatura elegantiori & Poeti profectibus, diligentius in Theologicæ studio haud vulgari collaudati, juvenem hunc præ aliis admirari, & summa quæque de illo Ecclesiæ, patriæ ac Germaniæ universæ, polliceri ceperunt. Horas subsecivas Musis tribuebat, miraque delicate carmina scribat elegantissima, quæ, si cum ætate judicium accessisset maturius, locum ei inter Poetas Germaniæ principes haud postremum vindicassent. Sed gloriam hanc patriæ fata inviderunt, juvenemque præcoci ingenii Witebergæ, d. 12. Aug. A. C. 1544., & æt. 21., Philis paulatim absumptum, terrore motu immatura enperuerunt, Ad decumbentem Phil. Melancthon expe accessit, ipsumque Lutherum aliquoties secum adduxit, cui noster, repetita fidei professione, ob restitutam doctrinæ sacræ puritatem gratias egit, & longiora vice spatia optavit, voces has præfatus, quibus eventus respondit, addens, ipso exercitio mox docentum ac Principum ἡγῶμαι, quæ esse secuturas. Vixit ejus mortisque historiam, laudibus patriæ additis, Phil. Melancthon, in Praefatione Librorum illius de Arte Jo. Caselio, a fe A. 1555. editorum, & Joh. Saxoniis nostras, Acad. Witeb. Rector, in Programmate funebri (quod Scripta Acad. Witeb., ab A. 1560. ad 1563. publice assuta, ad A. 1544., lit. M. 2. a. b., exhibent), filium enarrantur.

Confer Alexii Naboth Epicedium, Witebergæ A. 1544. in 4. excusum, Joh. Jac. Frisii Biblioth. Univ. p. 590. & G. M. Königii Biblioth. Vet. & Novam, lit. D.

ELOGIA.

Phil. Melancthon, in præfat. cit., ita de illo ad Parentem scripsit: Praesertim dolendum fuit, Mattheum in ipso flore adoleſcentiæ extinctum esse, cum spes esset, magno eum usui & ornamēto Ecclesiæ futurum esse. Nam & ingenium ejus omnium doctrinarum capax erat, & rectitudo judicii erat eximia; deinde virtutum, quas in eo natura inchoaverat, justitie, pietatis erga parentes, veritatis, candoris, modestie, castitatis, verecundie & temperantie, pulchrum decus erat: Sed multo ille pulchrioris erant, quas filius Dei voce Evangelii & Spiritu sancto incenderat; vera Dei agnitio & invocatio, ardens fiducia Mediatoris, studium inquirendi fontes doctrinæ & amor veritatis, alacritas in celebrandis Dei beneficiis, tolerantia in morbo, spes firma dulcissima consuetudinis cum celesti Ecclesiâ. Tulus cum esset Mattheus, gratulabamur & ipsi hoc ingenii bonum, quod templum Dei esset, & nobis, quod in nostro cœtu tale Ecclesiæ membrum esset, quod & prædicat, & propagatione doctrinæ, nos juvaret, & exemplo cæteris prælucere, & optabamus ei dicimus tribus longa vite spatia.

Joh. Saxoniæ (in Progr. Fun.) Juvenis audit honestissimus & egregie eruditus, cujus industria, si visisset magno usui & ornamēto Ecclesiæ futura erat.

SCRIPTA.

De Arte jocandi Libri IV., carmine scripti Elegiaco, & a Phil. Melancthone, cum sua ad parentem ejus, Matth. Delium Seniore, præfatione, de tribus in sermone Virtutibus, veritate, comitate, & iustitia, editi Witebergæ A. 1555. in 8. Reculi, cum Vinc. Optopoei Libris III. de Arte bibendi, Francof. A. 1578. & 1582. in 8., cum Libro Epigrammatum jocularium Eilhardi Dudovii, Hamburgensis, illo curante, Hamburgi A. 1602. in 8., & (reſtitus Ant. Sotomajoris Indice Expurg. Hispan. p. 325. & seq., ac Königio I. c.), in Deliciis Poetarum Germanorum, a Jano Grutero collectis, Tomo II., Francof. A. 1612. in 8. impresso, p. 110. & seqq. Prodiierunt etiam in Facetis Facietiarum, Francofurti ad Mennum five (potius Amſteldami) A. 1715. in 12. reculis. V. T. VI. du Journal littéraire, P. 1., p. 198. 199. De his Melancthon, in præfatione (Tomo octavo IV. Declarationum Witebergensium, p. 626. 642. Ed. Argent. A. 1615., obviis), ita judicat: Unicus hic liber de arte jocandi quos ex funere raptus est, quem apparet scriptum esse, ut definitum ingenium servis operis quasi hoc hilarior materia recrearet. Quamquam autem hec aliter a grandioribus natu scribentibus, aliter ab adoleſcentibus, tamen editi, ut specimen ingenii ipsius extaret; & a candidis lectoribus peto, ne morose judicent, ac non solum etati condonent quæ desiderant, sed etiam cogitent, nondum accepisse linam. Commendatur etiam ab Erycio Puteano (Delicium in joci non esse invenustum scribente) Cent. IV. Missum Secundorum, Epist. 38., p. 392., Ol. Borrichio (altius eundem se erigere judicante) Diff. IV. de Poet. Lat. p. 128., & Joh. Alb. Fabricio (liberos hoc e. sifficus appellante, sed, Noſtri, Autoris veri, Parenti ἐμμενους perperam tribuente) in Praefat. P. I. Memor. Hamburg., p. 11.

Scripta quædam argumenti sacri affecta, de quibus ita Melancthon I. c.: Inchoat jam utiles quasdam incubrationes, quibus sese & ad cogitationem de Deo excitavit, & contra hostes puræ doctrinæ armaverat. Sed hec quia non pertineant, nemo cl. artas diligenter collegit.

MATTHÆUS DELIUS Tertius, Hamburgensis, primi ni fallor, iidem filius, & secundi, modo celebrati, frater, utriusque ἐμμενους, Mich. Beutheri, aliorumque Viurum doctorum, in Acad. Argentinenſi, circa A. 1568., in Jure, ac Polymathia relicta, auctor, ac deinde (A. 1571. & seqq.) Philippo Ludovici, Comitiss Hannovici, in itinere per Germaniam,

L 1 2

(1.) Teste Parentis Epistola ad D. Paulum ab Eitzen Mſta. (2.) In præfatione Lexici πῆν' ἀγλῶς] & Val. Schindleri, A. 1611. scripta.

maniam, Italiam, Galliam & Helvetiam, Ephorus, a Nicod. Frischlino, in Epistola, qua Comiti huic Hymnos Callimachi, versione & notis a se illustratos, A. 1571. inscripsit, sequenti ornatu elogio: *Haber G. T. D. duos vitæ mortuorumque magistros, tanquam Nestorem & Pœnecem, Joh. Sylvaugium, Dn. a Coubeke, & Matth. Delium, Hamburgensem. Ex quibus hic optimarum artium, Philosophiæ, Poeticæ, Musicæ, linguarum & Juris Civilis doctrina ita est ornatus, ut nihil de eo tam magnifice dici possit, quod virtus ejus non superet. Sive enim linguam conspiciat, seu civica jurare respondere parat, seu conditi amabile carmen, prima feret hederæ victoriciæ præmia.* Huic alterum addo Viri docti avunculus, a quo, in Epist. ad Greg. Bersmannum A. 1580. exarata, & Poematum Bersmanni Partis II. Appendici A. 1591. inserta Epistola, Viridem salutatut cœcapius, & excellenter in jure, in tota Philosophia, in omnibus studiorum partibus, eruditus.

Mich. Beutheri, Carolopolitæ, Commentariorum de rebus in Europa, & aliis quibusdam orbis terrarum illustrioribus regnis, Carolo V. Imperatore, gestis Libri VIII., ex variis diversarum gentium, partim Latine, partim Italice, Germanice, Gallice & Hispanice, editis Annalibus decerpti, qui complura, a Joh. Sleidano prætermisiss, complent, multa, breviter ab eo tantum annotata, copiosius exponunt, quædam etiam paulo altius, quam ille, commemorant; e L. Germ. in Latinam conversi a Matth. Delio, Hamburgensi: Appendix item rerum memorabilium Ferdinandi I. & Maximiliani II., Imperatorum, ad hanc nostram usque ætatem gestarum, Autore & Interprete iisdem. Excusi cum Joh. Sleidani Libris XXVI. Commentariorum de statu religionis & reipublicæ, Carolo V. Cæsare, Argentiniæ, apud Theod. Rihelium, A. 1568. & 1572. in fol. Præfixa est Delii Epistola ad Senatam Hamburgensem Dedicatoria, A. 1568. exarata, in qua, se versionem hanc, Beutheri rogatu, esse aggressum, & illius etiam sæpe in eadem usum judicio, significat.

Illi etiam debetur, uti conjicio, Meditationum de Historia mundi Liber I., qui, sub Matth. Delii nomine, Francofurti A. 1584. in 4. proditit, teste *Parte I. Bibliothecæ Kiehmanssegiæ* p. 446.

[Diversus a tribus Matthæis Deliis, Hamburgensibus, hæctenus celebratis, est Matthæus Delius, Danus, inclytus Sec. XVI. Astrologus, qui A. 1551. Oeniponte, e Thematis Genethliaci, Philippi II., R. Hisp., & Caroli, hujus filii, ab Archiatro Caroli V., Imperatoris, sibi oblati, illum potentius suæ, quando maxima foret, decrementa passurum, hunc vero, post maximas adversitates, in flore adolescentiæ moriturum, vere prædixit. Thema prius Joh. Wolfius Centenario XVI. *Lecturum Memorabilem* p. 221., utrumque vero Henr. Rantzovius, in *Exemplis Astrologicis* p. 107., exhibuit, & tertium insuper, ab eodem Delio, Oeniponte Adolpho, Duci Holliariz, cujus nomen ignorabat, suo eretum rogatu, secutusque temporibus ab eventu itidem comprobatur. p. 299. 300. 301. adjecit: A Joh. If. Pontano etiam (*Delium, an Dalium, appellandus sit, ambigente*), in *Descript. Danicæ Chorographica* p. 731., Viri hujus doctrina illustribus idem annumerat, & *Astronomorum sui ævi vocatur clarissimus.*]

MARCUS HENRICUS DENCKER, Tellingstadio Dithmarsius, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de crepatura Viscerum. Præfide D. Joh. Hadr. Sleevogtio, Jenæ 1699. in 4.

M. HENRICUS DETHARDING, Eiderstedtiens, supremis Philosophiæ honoribus Rostochii A. 1652. potius.

Oratio de necessaria Virtutis cum literis comparatione. Rostochii 1633. in 4.

JOHANNES DETHLEVS, Windberga Dithmarsius, Incola patris illiteratus. Vixit A. 1634.

Dethmarsche Districke Relation, van etter Anfunst, Religion, Eeden and Krieger-Handlung, uñ gloriwürdigen Historien, Reden, geschehenen Chronics, alten Bresten, Privilegien, Verdragen, und anderen gentliken Vortedensissen und Monumenten, beschreiven draghen, of ems Deetes nu cristlic aengeboet. Chronicon est Dithmarsiz Saxonum antiquissimum, A. 1634. exaratum, de quo, præter Ad. Henr. Lacmanni (nihilum recitantis) *Orat. de Ordinis Equestris Cimbrici in rem Christianam meritis* p. 30., Henricus Muhlhus *Diff. I. Historico-Theol. de Reformatione religionis Cimbrica* p. 41. 42. & in *Præfat. Orationis de Henrico Zutpaniensis*, ibid. p. 406., ac Nicol. Pet. Sibbern (eius possessor) in *Bibliotheca Historica Dano-Norvegica*, c. 6. p. 172. 180., possunt consuli. Quorum ultimo (l. c. p. 172.) teste, *Autor, licet in præfatione illiteratus & indoctus se vendiderit, singula tamen egregio studio, & insigni exactioe, tradidit, usus ad id, ut ipse sciretur, schedis Joh. Adolphi (al. Neocori), Pastoris quondam Büsum.*

REINHOLDUS DETHLEFS, Dithmarsius, J. U. D. Rostochii A. 1623. creatus: (*V. Seb. Bacmeisteri Syllabum Rostochii promotorum*, in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1701., p. 215., & Phil. Fabricii *Epicedia Nanniana*, lit. B. 7. b. E. c. a. b.) Vixit A. 1629.

Disp. Jurid. de Matrimonio, Præfide D. Ern. Cohtmanno. Rostochii 1623. in 4.

DETHMARUS, Ordinis Minoritarum, in Cenobio Lubecensi Catharino, circa A. 1368. 1374. & 1380., teste Jacobo a Mellen, ad documenta provocante idonea (1.), fuit Lector. Unde idem satis conjicit probabiliter, Autorem illum esse Chronici Lubecensis, lingua Saxonica, A. 1385., jussu & auspiciis Thomæ Moerkkii ac Herm. Langgii, Prætorum Lubecensium, a Lectoris Ord. Min., nomine suo, ne vana studiosius videretur gloria, dissimulato, conscripti, cuius MS. membranaceum, Tomis II. (*in fol.*) comprehensum, in curia Lubecensi asservatur. Cui conjecturæ aliquid ponderis accedere, monet, & donatione V. Marcarum Lubecensium, a Prætorum istorum altero, Herm. Langgio, biennio post (A. 1387.), Dethmaro in ultimæ voluntatis facta tabulis. De Chronico ipso plura, sub nomine Thomæ Muerckii (qvem Conr. ab Häveln ejus fuisse scriptorem falso credidit), monebitur. Fufius de eodem, & Dethmaro Autore, diluiter Joh. Henr. a Seelen in *Selectorum Litterarum Specimine IV., notitiam illius exhibente*, & Lubeca A. 1720. in 4. edito, la quo Tomus I., ab A. C. 1101. ad 1400., Tomus II. autem Continuatoris incerti, ab A. 1400. ad 1482., historiam Lubec. exponere traditur.

BRANDANUS DETRIUS Senior, Arithmeticus, sub Sec. XVII. initia, Hamburgensis industrius, Theologi cognominis (*statim celebrandi*) parens, A. 1626. mortuus.

Arithmetica, edet Hertenboet, in *Vederslössdyet & Præfat.* Hamburgi A. 1602. 1608. 1630. (curante Nicolao, Autoris filio) & 1640. in 8. (*Draudius & Lipenius, eandem Hamburgi A. 1606. in 4. etiam prodidisse, perhibent.*)

BRANDANUS DETRIUS Junior, Senioris, modo memorati, ex Anna, Bernh. Brinckii, Mercatoris Verdenfis, gnata filius (cujus cognomen a voce Græcæ δαίτης, coqvum denotante, an recte ab Herm. Gerh. Welando (2.) derivecur, dubito), primam Hamburgi, d. 4. Jun. A. 1607., lucem aspexit. E scholis urbis patriæ, in Academiæ secundum Juliam, & Georg. Calixto, Theologo ejus primario, Viro incomparabili, per octennium integrum, hospite, & altero termine, sicut ipse fatetur (3.), parente, gavissus, hujus Conr. Hotneje, cæterorumque Professorum, ductu, cum Philoæ & Græcæ esset, præclaros, in studiis sacris patriæ atque profanis, fecit progressus. A. 1633. Georgii Calixti, Præceptoris

(1.) In *Notitia Actorum suorum* p. 36. 37. (2.) In *Diff. Epistolæ ad Joh. Nicomachium*, A. 1706. editæ p. 2. (3.) In *Epicedio*, cit. A. 1696. Versus.

ceptoris sui, Gotham ab Ernesto Pio, Duce Saxonico, evocati, in itinere isto fuit comes, & a Principe hoc lautitium annorum donatus esse stipendio. Primitiv munerum ejus sacrorum singulares fuerunt. Hugoni enim Grotio, feculi sui Phœnici, Legato tunc in aula Gallica Svecico, & Ecclesiæ Calixti desiderant domestico, ab ipso Calixto, Jac. Lampadio, Confiliario Gvêlphico, & Frid. Lindebrogio, JCo Hamburgensi, A. 1636. commendatus (1.), ejus iussu, per Alasterum Matthilsum, Hamburgi, ad officium istud vocabatur, his tamen legibus, ut in sermonibus suis verbis de Eucharistiz mysterio uteretur generalibus, ejusque Symbola Grotio, illiusque uxori & familiæ, privatis, more Reformatum, in Gallia etiam, & apud Lutheranos quosdam Principes, recepto, distribueret (2.). His conditionibus in Viri summi familiam, M. Oct. A. 1636. (3.), Parisiis admissus, & munere in ea sacro, non sine ingenti aliorum, qui illic vivebant, Lutheranorum confluxu, in annum usque functus alterum, initio de illi, & doctrina, & moribus, & sententis in religione moderatis, mirum in modum probavit (4.), cumque non aspidum solum sermonum suorum audirent, sed & communionis Eucharistice, quancumque in forma orbiculari, & sine fractione panis, administrat, devotum, cum omnibus signis animi in ipsum, & cum ipso sententis, æqvissimi, spectatorem habuit (5.), doctissimasque in N. T. Annotationes describendas ab eodem accepit (6.). Verum, cum paulo post Dectus Lutheranam, quam Grotius (7.) vocat, *intemperiam* in Demegoriis suis proderet, & modo Pontificis, modo Calvinianos, publice inflecteretur (8.), inprimis autem Lutheranorum de controversia Eucharistica sententiam frequententer inculcaret, Thesesque pro illa, Helmsladiæ a se editas, ac *πολύσπαστα* corporis Christi defendentes, omnibus distribueret (9.). Grotius, contrariæ addictus sententiz, alieniori ab eo esse cepit animo. Promissorum is nostrum suorum amice primo commonefecit, & a tractandis publice controversiis absterre esse conatus (10.). Cum vero hæc via nihil proficeret, ac Zelum illius, non solum conatibus suis in religionis negotio Irenicis esse impedimento (11.), sed odia etiam, cum Reformatum, cum aulæ regie, sibi victum & annua ipsi præbentis, conciliare sibi (12.), cerneret, æræstique præterea aviditatem (13.) & ingratitude (14.) deprehendisse sibi in eo videretur, a multis monitus, æstiora adhibenda censuit remedia. Abstinuit ergo ejus sermonibus, & monita negligere pergenti, silentio imposuit, de clamatoria ista in xibus suis interdixit vehementer, tandemque M. Sept. A. 1637. officium abrogavit (15.), datam tamen potestatem ad verum usque sequens anni tempus in sua subsistendi familia (16.), vitæque Christianæ, in literis ad Calixtum Syrtacis, testimonio (17.). E Galli in Ducatum noster reversus esse Brunsvicensem, & Pastor in Cænobio Wehndensis A. 1638. (18.), sequenti autem 1639., a Georgio, Duce Brunsvicensi, Aulæ suæ Calenbergicæ Concionator, Senatorque Ecclesiasticus, Hannoveræ constitutus. Ex hac, A. 1643., post supremos Theologiz honores Helmsladii, Id. Mart., ipsi iustoque Gesenio, Competitori, a Calixto, Præceptore, collatos, in aulam Ulrici, Ostritz Comitæ, Auricensis, isdem illic functus dignitatis, migravit (19.), inde autem, triennio post (A. 1646.), in urbem esse evocatus Brunsvicensem, miroque omnium illius ordinum consensu Jac. Wellero in Superintendens subrogatus munere (20.). Huic dum præfuit, singulari cum gratia & amore Augustus, Dux Brunsvicensis Gvêlpherbytanus, Principum xvi fidei eruditissimus, cepit complecti. Is Theologi, sibi charissimi, in vicini loci urbe, non terens absentiam, Anno tandem 1662. in aulam eum suam pertraxit Gvêlpherbytanam, & non solum hujus Protecclesiasten, ac Consiliarium sanctiorem Ecclesiasticum, sed Consistorii etiam Directorem, supremum Ecclesiæ Ducatus totius Antistitem, Cænobio Riddagshufani Abbatem, continuat. In dignitatibus hæc, ab Augusti (A. 1667. extincti) filio & successore, Rudolpho Augusto, sibi prorogatis, Theologus hic semicircularis, non ob doctrinam solum, facundiam sacram insignem & vitæ sanctitatem, sed canitum etiam & merita in Ecclesiæ, venerabilis, pacificæ & tranquillitatis illi restituendæ, maturiori præfatum ætate, Calixti sui exemplo, cupidissimus, consensuit, & ob senectam, a laboribus curisque gravioribus, in D. Justum Cellarium, Successorem designatum, transiit, vacatione A. 1681. impetravit. Vivis tandem, octuagenario major, d. 22. Nov. A. 1688. exemplis, corporis exuvias Cænobio aservandas concedidit Riddagshufano. Tres habuit uxores: 1. Elisabetham, Henr. Grobbeckii, Senatoris Helmsladiensis, natam, filii unici, & Annæ Sophiæ filiz, Henr. Meibomii Juniori, Polyhistori eximio, Artisque Medicæ & Historiarum in Acad. Julia Professori, d. 30. Aug. A. 1664. elocatz, matrem, Hildelæ A. 1642. mortuam; 2. Margaretam Hackmanniam, Gerhardi xdis D. Mariz Magdalenz in civitate Hamburgi Pastoris, filiam, Hamburgi d. 22. Apr. A. 1645. ductam, & sex liberos, quorum nullus Patri fuit superstes, in lucem editis, A. 1654. extinctam; 3. Catholam Kohlmanniam, Joh. Drosmeieri, Parochi Elzenis, viduam, Hackmanniz A. 1660. subrogatam, e quo conjugio tres filios, Augustum, Canonicum Halberstadtensem, Brandanum, Canonicum Brunsvicensem Blasianum, & Christilium, Medicinæ cultorem, cum matre, reliquit superstites.

Vitæ ejus, fusius haud dubie in D. Justo Cellari, Successoris, Sermone in Matth. VII. 13. 14. funebri vernaculo; Helmsladii A. 1689. in fol. excuso (quem non vidi), expolizæ, *συνοψηφία* elegantem Gener. Henr. Meibomius Junior, *Appendix Chronici Riddagshufani*, ab ævo sibi cognomine scripti, A. 1688. (socer adhuc superstitis), *Tomo III. Rer. Germ. p. 417. 418.*, inferuit. Cui, uti & Epistolis Grotianis, aliisque Autoribus, jam allegatis, hæc tunc de illo relata debentur. Vitæ ejus Historiam uberiori Phil. Jul. Riethmeierus, *Parte IV. Historie Ecclesiæ Brunsvicæ, Capite VIII.*, p. 588. 589. 618. 619. 632. 638. exhibuit.

Confiter de illo Anonymi (qui Joh. Joach. Maderus esse fertur) *Duodenarium Sacrum Presulum Brunsvicensium*, Magdeburgi A. 1654. in 4. editum, num. 12., p. 23., Henn. Wittenii T. II. *Diarr. Biogr. Sec. XVII. p. 1. 119.*, Zach. Landii ad eum Elegiam, *Libro II. Elegiarum Vinc. Fabricii*, num. 10., p. 35. 39., inferunt, A. Gerh. Tuii Ep. *Dedic. Theſaurum suarum Theologicarum*, A. 1660. illi inscripturam, Franc. Irenici *Indicem Autorum, Collegio ad Burgoldensem annexum*, p. 31., Chr. Wilh. Eybenii *Eponymologium Criticum Tub. Magiri aulæ p. 251.*, Christoph. Jac. Blumii *Braunschwiegisches Prediger-Gelehrtniß p. 7. 8.*, Georg. Henr. Götzii *Theologum Semicircularum p. 27.*, & Joh. Frid. Hekeii

- (1.) V. Grotii Epistolæ ad illos, d. 19. & 20. Oct. A. 1636. scriptas, in *Synagmate Epistolæ ejus Amstelodamensi*, n. 668. 669. 671. p. 372. 373. (2.) V. Grotii Epistolæ ad Gvili, fratrem A. 1637. exaratz, l. c., in *Append.*, n. 408. 416. p. 871. 872. (3.) V. Grotii Epistolæ ad Gvili, fratrem, d. 15. Oct. A. 1637. scriptam, in *Append.*, n. 392. p. 869. (4.) V. Ep. ad fratrem, d. 15. Dec. A. 1636. scriptam, in *Append.*, n. 393. p. 864. (5.) V. Ep. ad fratrem, d. 16. Oct. A. 1637. datam, (6.) V. Ep. ad fratrem, d. 29. Dec. A. 1636. scriptam, (7.) in Ep. ad fratrem, d. 8. Aug. A. 1637. scripta, in *Append.*, n. 405. p. 870. (8.) V. Ep. ad fratrem, d. 28. Sept. A. 1637. datam, & aliam ad Calixtum d. 4. Oct. A. 1637. scriptam, num. 400. p. 860. (9.) V. Ep. ad fratrem, d. 10. Jan. & 16. Oct. A. 1637. exaratz, in *Append.*, n. 402. & 408. p. 869. 871. (10.) V. Ep. ad Calixtum d. 4. Oct. A. 1637., & aliam ad fratrem, d. 18. Sept. A. 1637. exaratz, in *Append.*, n. 402. & 408. p. 869. 871. (11.) V. Ep. ad fratrem, d. 16. Oct. A. 1637. datam, (12.) V. Ep. ad fratrem, d. 16. Oct. A. 1637. datam, (13.) V. Ep. ad fratrem, d. 18. Sept. A. 1637. scriptam, (14.) V. Ep. ad fratrem, d. 3. Oct. A. 1637. exaratz, in *Append.*, n. 400. p. 872. (15.) V. Ep. ad fratrem, d. 8. Aug. 1637. scripta, & ad Calixtum d. 4. Oct. A. 1637. scripta, & confer Alexi Mori *Calvinianum p. 66.* (16.) V. Epistolæ, Jac. Blumii *Braunschwiegisches Prediger-Gelehrtniß p. 7. 8.*, & H. Wittenii T. II. *Diarr. Biogr. Sec. XVII. p. 418.* (17.) V. ejus Ep. *Dedic. Diss. Inaug. de Baptismo*, D. Joh. Fabricii Jun. *Annotatus Theol. p. 760.*, & Blumium l. c. (20.) V. Anonymi *Duode-*

narum præsulum Brunsvicensium, num. 12., p. 23.

Hekelii *Dedicaciones Epistolarum Jac. Heilbrunneri & Casp. Barthis de Papatu minime Catholico, a se A. 1676. editam.*

ELOGIA.

Hugo Grotius, in Epistola ad Gvilelmum fratrem d. 25. Oct. A. 1636. exarata (in *Append.* n. 382., p. 362.), *Invenni eum vocavit optimum ex Calixti disciplina, & in alia ad eundem, d. 12. Dec. A. 1636. (ibid., n. 383., p. 364.), his verbis commendavit: Brandanus, & moribus, & moderatis sententiis, mirum in modum se mihi probat.*

D. Joh. Balch. Schneppius (in Ninivitischem Dusspiegel p. 146.) ita, nomine Iuppitio, de illo scriptit: Es lebet in Deutschland ein vornehm Theologus, der ein Hamburgher Kind ist, umb welchen sich Fürsten, Herren und grosse Städte, gleichsam jandten, und will ihn ieder gerne bey sich haben. Sie thun ihm präsenten, die ihm seine lebtage nicht in seinem Vaterlande wiederfahren wären, und sind in der opinion, sie haben ihre lebtage seines Gleichen nicht gesehen. In Hamburg aber achten sie nicht groß auf ihn, und reden fast von ihm, wie die Nazarener von Christo: Ist dieser nicht des Zimmermanns Sohn? Ein vornehmer regierender Fürst hat ihn zu seinem Oberhofprediger und Superintendenten vociret, ihm eine hochansehnliche Bestallung angeboten, und unter seiner Hand und Siegel versprochen, ehe er ihn mit Bezahlung seines Salarii aufhalten wolte, ehe wolte er es an seiner Tafel enttabten.

Herm. Conringius (in *pref. ad Georg. Cassandri & Georg. Wicelii scripta Irenica*, teste Eybenio l. c.) *Theologum eum appellat eximium, qui summa pietate & prudentia Ecclesie inclite urbis Brunsvicensis innoxonem administrat. Rectori Acad. Juliz (in Programmate, Generi ejus, Henr. Meibomii, A. 1700. consecrato, p. 21.) Vir audit, & dignitate, & doctrina, & pietate, venerabilis.*

Joh. Reiskio (in *Ep. Dedic.*, Exercitationibus de Oraculis Sibyllinis A. 1688. *prefixa*) *Senex longo annorum & meritorum in Christianam Ecclesiam numero Venerandus.*

Joh. Werthofus (in *Epistola Disputationis nepotis ejus, Herm. Diet. Meibomii, de Principum in dispensando potestate A. 1695. adjecta*) *pietatem illius celebrat sinceram & non fucam.*

Henr. Meibomius tandem Junior, gener illius (l. c.), suum hoc Epigramma in ejus exhibuit imaginem:

*Hac vera est pietatis, & hac gravitatis imago,
Si facit ad laudes frontis & oris honos.
At, quas corporo hoc Deus abdidit intus in antro,
Non potuit solers promere pictor opes.
Vis magna ingenii, & doctrina rara supellex,*

*Judicii robur nobile, fœda potens:
Insuatus amor pietatis, & ardor honesti
Masculus, & Domini pro grege cura vigil.
Dotibus his placuit Ducibus, placuisse Dynastis,
Sed semper studuit plus placuisse Deo.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

*Theses de Corpore & sanguine Domini, respice præsentes in sanctissima Eucharistia, Præfide D. Georg. Calixto, Helmsstädi 1636. in 4. Has Hugo Grotius, in Ep. ad Gvilh. fratrem, d. 18. Sept. A. 1637. scripta (in *Append. Edit. Ep. Amstelod.*, n. 408., p. 171.) in eos esse judicat *contumeliosissimas, qui non solum non agnoscunt.**

Disp. Inaug. de Baptismo, seu sacro regenerationis ac renovationis lavacro, Præfide D. Georg. Calixto, verbis illius (in *Epistola P. I. Responsi contra Agostianos*, §. 103., *testatur*) Autore, defensa. Helmsstädi 1643. in 4. Impugnavit eam, e Pontificis, Barth. Nihufius, Apostata, in der Müsse von der Taufe Johannis, wieder G. Calixtum und Br. Detrium, Moguntia A. 1644. in 8. edita.

Epistola de Judicio extremo, ad Justum Georg. Schottelium, Confil. Gvelpheicum, prolixam, quam Schottelius der Vorstellung des Jüngsten Gerichtes, a se A. 1668. Brunsvigz in 4. publicat, præsinit.

Andr. Hyperii, Theologi Marpurgensis, Tractatus tres Theologici (1. Diss. de feriis Bacchanalibus, quodque apud Christianos locum habere nullo modo debeat; 2. Historia, quæ legitur 2. Macc. XII., & de donariis Hierosolymam missis ad sacrificium, pro expiandis mortuorum peccatis; 3. Verba 1. Cor. XV. 29. de Baptismo pro mortuis alter, atque hæcenus, distincta & explicata), junctim denuo ex Biblioth. Gvelpherbyana publicati. Gvelpherbyi 1664. in 8.

Desid. Erasmi Roterodami Diss. de Bello nunquam bello, ad vetustissimi adagii: *Dulce bellum inexpertis*; enodationem scripta, & operi Adagiorum inserta, nunc vero forssim, cum Epistola Detrii Parænetica ad Augustum Fridericum, Ducem Brunsvic., edita. Brunsvigz 1672. in 8.

Judicia & Responsa D. Mart. Lutheri, Phil. Melancthonis, aliorumque de Personis in certis gradibus, matrimonio juncti divina lege prohibitis: speciatim, quod non liceat Viro uxoris suæ defunctæ fororis filiam ducere, & vice versa. Brunsvici 1677. in 4. V. Chr. Matth. Pfaffii *P. I. Introductio ad Hist. Lit. Theol.* p. 385.

II. GERMANICA.

Leichpred. über Friderich von Wisberg, aus E. XXVI 20. Rinteliz 1642. in 4.
Der treue und kluge Haushalter, oder Leichpred. über Henningum Janum, Schul-Rectorem in Braunschweig, aus Luc. XII. 42. 43. 44. Brunsvigz 1654. in 4.

Hiebs frühe Heftung und Gedult, oder Leichpred. aus Job. XIX. 25. Ibid. 1656. in 4.
Austheils Gedächtnis des von den Töden auferstandenen Jesu, oder Leichpred. über Andr. Ramdohr, J. U. D. und Synd. zu Braunschweig, aus 2 Tim. II. 8. Brunsvigz 1656. in 4.

Leichpred. über Justum Helsen, Prediger zu S. Cathar. in Braunschweig, aus Pl. XXV. 13-16. Brunsvigz 1657. in 4. (*V. Blumium l. c. p. 27.*)

Beste in der Noth, oder Leichpred. über M. Joh. Callenium, Past. zu S. Mart. in Braunschweig, aus Nahum I. 7. Brunsv. 1658. in 4.

Leben und Sterben des Apostels Pauli, oder Leichpred. über Jac. Amfort, Prediger zu S. Andr. in Braunschweig, und Minst. Seniore, aus Phil. I. 21. 22. 23. Ib. 1659. in 4.

Leichpred. über D. Casp. Klockium, J. C. M. Brunsvigz in 4.

Ehrentraue Augustus-Krone, aus Thren. V. 15. 16. 17., und Gvelpheischer Schwanengesang, aus Luc. II. 29-32., oder Leichpredigen über Augustum, Herzog von Braunschweig-Wolfenbütel, gedruckt im Gvelpheischen Traugeselle über dessen Todt. Gvelpherbyi 1667. in 4.

Leichpred. über Hier. Imhoff, Fürstl. Braunschf. Rath. A. 1668. in 4.

Leichpred. über Maria Konerdinginn, aus 2 Cor. IV. 17. 18. Gvelpherb. 1668. in 4.

himische Hochzeitsfreude und Ehrenschnur einer G. D. betöblten Seelen, oder Leichpred. über August Friderich, Herzog von Braunschweig, aus E. LXI. 10. Gvelpherb. 1676. in fol.

König Davids stetige Lust zum Lobe Gottes, oder Leichpred. über Sophia Elisabeth, verwitwete Herzoginn von Braunschweig, aus Pl. XXXIV. 1-8. Gvelpherb. 1676. in fol.

Grundlehre des Heilthums von der väterlichen Vorsorge und Regierung Gottes, oder Leichpred. über Justum Georg Schottelium, J. U. D. und Fürstl. Braunschf. Rath, aus Pl. LXXIII. 20-28. Gvelpherb. 1676. in 4.

Him

Himmel auf Erden, oder Reichth. über Jr. Christina Elisabeth, Herzogin zu Braunschweig, Wolfenbüttel, aus Pf. XXXVII. 4. s. Brunsvig 1681. in 4.

Dierspitzige Himmelsleiter Jacobs, oder Einweihungspredigt der Bergkirchen auf dem Zellerfeld. Brunsv. 1684. in 4.

His addatur, qvz, mihi non vici, Wittenius,

Tomo II. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 118. 119., memorat:

Exchologia Christiana, ex Pf. XX.

Philadelphia Christiana, ex Pf. CXXXIII.

Conciones funebres in Mich. VII. 9., Pf. XXV. 17. 18., Pf. LXVIII. 20. 21., Pf. XXXVIII. 20. 23., Joh. III. 16., Pf. LI. 12. 13., Pf. XVI. 5. 11., Pf. XLII. 12. 1 Tim. I. 15. 16., Pf. XC. 11., Ec. XLIII. 1. 2. 3. Pf. XXXI. 17. 21., 1 Cor. I. 30., Pf. XCH. 13. 16., & loca alia Biblica.

Sermones funebres Germanici circiter triginta, inter tria, qvz Brunsvici exegit iustia, ab A. 1646. ad 1662., per eum singulatum juris sunt facti publici, teste Riethmeiero c. l. p. 632.

NICOLAUS DETRIUS, Hamburgensis, Brandani Senioris (*supra memorati*) itidem filius, & urbis patriz, post illum, Arithmeticus.

Arithmetica, oder Rechenbuch, ed. Hamb. A. 1654. in 8., in *Catalogo* ei tribuitur *Biblioth. Hafn. Fuirerianae*. An sit diversa huc ab Arithmetica Parentis Saxonica, Hamburgi A. 1630. in 8. denuo ab eo publicata, alii suspiciant.

JOHANNES DIECKE, Studiosus Theologiz Hamburgensis, visu orbatus, A. 1719. superstes, Potestatem concionandi, ab Ordine sibi jam concessam Ecclesiastico, ab eodem deinde, ob cecitatem, immo:ro esse denegatam, scheda (cujus recensum in *Nov. Lit. Lub.*, M. Aug. A. 1702., p. 247. 248., invenies) ostendere conatus est sequenti.

Kurze und warhafftige, zur Befriedigung des Gewissens abzielende, Relation dessen, was zwischen dem Ministerio in Hamburg, und ihm vorgegangen, betreffend die ehmalis theurst versprochene, hernachmahls aber abgeschlagene, Begünstigung zu predigen. A. 1702. in 4.

JOHANNES DIECKHOF, Not. Publ. Cæsareus, templique Eckernfördenfis Organoedus, A. 1695. defunctus.

Breviarium Arithmeticum, oder kurzer Unterricht und Anleitung zum Rechnen. Slesvigz 1678. in 12.

Horricultura, proprix ductu experientiz Germanice conscripta, atque *avtörig*, nec non MSSa alia Arithmetica, Geometrica, Poliorcetica, similiaque Mathematica, sermone itidem elaborata Germanico, qvz filium Autoris, Ottom. Prezii in Fionia Egshovenfis hortulanum, asservare, V. C., Pet. Jani Lucoppidanus, A. 1700. per litteras me edocuit.

HENRICUS DIENER, A. 1635., qvo nomen suum, cum Symbolo (*Officio mihi officio*), Joach. Morfio alio inscriptis, in civitate commoratus Hafnienfi.

Descriptio itineris Legatorum Frederici, Principis Holstæiz, in Moscoviam & Persiam *avtörig*, a Joach. Morfio, in *Annot. MSS. ad Album suum. f. 926.*, laudata.

JOACHIMUS DIETERDIT, Hamburgensis, Theol. Cultor, Lingvarum amafisi Orientalium a R. Davide Cohen de Lara, in *Lexici Talmudico-Rabbinici*, A. 1668. his inscripti, *Epistola* annumeratus *Dedicatoria*.

Execr. Historico-Theologica de Henotico Zenonis Imp., qvod apud Evagrium L. 3. c. 14., & Nicephorum L. 4. c. 12., habetur, Przside D. Balh. Bebelio (qvi przfationem ei adjecit Encomiasficam) proposita Argentinz 1673. in 4.

M. CANUTUS DIONYSIUS, Hatherslebenfis, Pastor in exercitu Danico castrenfis.

Amores Balthici, seu Carmen nuptiis Frederici III., tunc Principis & postea Regis Danici, consecratum. A. 1643. in 4.

CONRADUS DIONYSII, Hatherslebenfis.

Elephas carmine descriptus, ad Virum ill., Georg. ab Alefeld, Hafniz 1640 in 4.

MAURITIUS DISDORP, Holstæiz.

Wächterinckung zu den hochzeitlichen Ehren und Freuden Ernesti, Graffen von Mansfeld, Argentinz 1589. in 4. (*V. Nic. Basseri Collect. libror. Germ.*, p. 310. 360.)

HENRICUS DOBBIN, Lubecensis, Med. Doctor.

Ein nützlich Regiment, und kurze Instruction von der Pestilentz, wie sich ein ieder Mensch in solcher schwaachen Zeit przerwahren, halten und verwahren, und wie man denen solle beissen, so mit pestilentiischem Giste überfallen sind; zu Drukste der Städte Lübeck und Lüneburg gestellet. Lubecz 1577. in 8.

JUSTUS DOCEMIUS, Hamburgensis, Johannis, Doctoris Theologi, & Interpretis *Janua lingvarum* Comenianz Germanici, filius, Frederici III., Regis Daniz, Consiliarius & Legatus in Archiepiscopi Colonienfis aula ordinarius, Jctus *πελορύσιος*, atque eruditus, A. 1669. superstes, qvem, ob Lingvarum Orientis peritiam, Joh. Henr. Horingerus hoc celebravit Epigrammate, in *Appendix Enneadis Dissertationum Heidelbergensium*, Tiguri A. 1662. editz, p. 39., obvio:

An possint lingue & jura una in sede morari,
Disceprent veteres, & bona magna negent;
Bartolus & Baldus, rutilantia fidei legum,
Conemnant Græcos Abramidasque viros;
Perget & ingeminare suis Accursius: Fia!

Dissertationem eum unam atque alteram edidisse, M. Christoph. Kraheus, Præpos. olim Hatherslebenfis, cui primam ejus debeo notitiam, per litteras me, sed nulla argumentorum mentione facta, edocuit.

M. SAMUEL DOGIUS, Eiderstedienfis, laurea Philosophiz suprema Lipfiz d. 26. Jan. A. 1662., applaudente Vinc. Placcio (1.), potitus, Parochiz in provincia natali Oldenswortenfis, ad A. usque fatalem 1690., Pastor, a D. Joh. Musæo (2.) laudatus.

Οργανολογία, seu Disp. Physica de Cælo, Przside D. Joh. Ad. Scherzero proposita. Lipfiz 1661. in 4.

Disp. Metaphysica de Creatione in actu signato, ab ipsomet Przside proposita. Lipfiz 1662. in 4.

ACHATIUS DORINCK, Arithmeticus Sec. XVI. Hamburgensis.

Arithmetica, edder künstliche Rechnunge mit Linien und Ziffern, up allerley Koophandel, samt der Wesschen Practica, und

Mm 2

Exem-

(1.) in Poematu peculiaris, *Lib. 3. Carminum*, p. 117. 120., reculo.

(2.) in der Ablesung der Gevissner Seite, p. 19. & seqq.

Exempeln der eddellen Regel Cosä. Hamburgi 1549. & (cum nova præfatione Joh. Wemheieri, Scholæ Templi Cathedrales Arithmetici) 1578. in 8. (L. Savon.)

STEPHANUS DORING, Civis & Pistor Lubecensis, qui, trium initio viduarum maritus, quartis sibi A. 1615; nuptiis Elisabethæ Westfalæ, Virginem (D. Joh. Franckii, Juri & Consilii Saxo-Gothani, in conjugio cum Hansio Franckio posteriore, deinde matrem), sociavit, sed, sexta post eas hebdomade, septuagenarius obiit. Homo fuit illiteratus, sed pius, & in Codicis Biblii, aliorumque librorum sacrorum & Historicorum, lingua editorum Germanica (quorum Bibliothecam satis amplam congefferat), lectione probe versatus, hujusque ope, teste Henr. Bangertii (cui notitiam ejus debeo) *Germanice* in obitum Westfalæ, ultimæ ejus conjugis, *Epitaphio*, Lubecz A. 1664. edito, ipsemet eodem idiomate scripta elucubravit, & *avélsjöja* reliquit, sequentia:

Chronicon Lubecense, non indiligenter compilatum.

Seriem Consulum ac Senatorum Reip. Lubecensis, ab U. C. ad suam usque ætatem; cum singularum familiarum insignibus, colorum varietate distinctis.

Confessionem fidei suæ de omnibus doctrinæ Christianæ capitibus.

Volumina aliquot præcum eximiarum, doctorumque Biblicorum.

Congeriem locorum ex Patrum Lutherique scriptis selectissimorum.

Rythmos plurimos Germanicos, admodum devotos, legibusque Poëstos vernaculæ satis congruos:

(Conf. de illo P. IV. *Uaggege med ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 5., p. 439.)

HERMANNUS HENRICUS a DORNE, Patricius Lubecensis, ac Toparcha Gallini & Westlohe hæreditarius, Hieronymi a Dorne, Consulis Lubecensis, filius & Gefe, Henr. Wedemhofii, Senatoris, gnatus, unicus, d. 11. Aug. A. 1681. natus, supremis se Juris honoribus (quos tamen ambire noluit) esse dignum, exandaris, in Acad. Rostochiensis, Anno seculari 1700. (atatis vero suæ 19.), omnibus Candidatorum examinibus, ostendit, & ex itinere ad exteros in patriam redux, ducta A. 1704. uxore Margareta Brömfiä, otio fruatur literario. Plura de ejus majoribus, vita ac studiis, *Nova Lit. Lubecensis*, M. Nov. A. 1700., p. 326. 327., fugerent.

Disquisitioni Juridica solennis de Inobedientia impuni, ad eo conscripta, & Præfide D. Joh. Kleinio defensa. Rostochii A. 1700. in 4. Recula, in *Volumine Dissert. Juridicarum Kleinii, Gistrovie* A. 1706. in 4. V. de illa Lubecensis I. c.

HIERONYMUS a DORNE, Patricius Lubecensis, Toparchæque hæreditarius Westlohenfis ac Gallinenfis; Hermanni Consulis & Margareta Werkenia filius, Hermanni Senatoris nepos, Hermanni Consulis pronepos, & Hermanni Senatoris abnepos, d. 24. Jul. A. 1646. est natus, & post reditum ex Academiis Giesfena ac Leidensi, itinereque ad Belgas, Gallos, Anglos, Germanos, Italos atque Hungaros, literario, ob doctrinam & prudentiam, patris itidem Senator d. 12. Jun. A. 1680. (1.), & Consul d. 20. Febr. A. 1695. (2.), electus, multis eum legationibus, curiosæ antiquitatis illius scrutinio, aliisque meritis, sibi obstrinxit. In triplici cum Margareta Gothardi ad Hövelen, Consulis, Gefe Henr. Wedemhofii, Senatoris, & Dorthea Elisabetha D. Ant. Coleri, Consulis, filia, vitæ conjugio, sed filium tantum unicum, in secundo susceptum, Hermannum Henricum, jurisconsultum, cum tertio viduus d. 12. Oct. A. C. 1704., ac ætatis 58., vivis excederet, reliquit superstitem. Plura de vita laudibusque illius narrat Enochus Svantenius, Rect. Lubec., in *Progr. funebri*, & qui istud sequuntur, Lubecenses in *Novis suis literariis*, M. Nov. A. 1700., p. 326. 327., & M. Nov. A. 1704., p. 347. 348. 349., Pet. Ambr. Lehmannus in *den Historischen Remargenes des Jahres 1704.*, n. 45., p. 356. 359., ac Joh. Henr. a Seelen (Epitaphii etiam, in æde Mariæ a filio erecti, Numismata funebria, recitans inscriptiones) *Partie I. Athen. Lubec.* p. 157. 163. (3.). Contr. Sam. Schurzleischii Epistola ad eum, A. 1685. scripta, *Tomo I. Ep. æcarum*, Halæ A. 1711. edito, num. 265., p. 436. 437., legitur.

Reliquit Opus MS. Germanicum de Familiis Lubecensibus, a J. H. a Seelen *Partie IV. Athen. Lubec.* p. 622. allegatum.

CHRISTIANUS MARTINUS DORNIUS, Wilstrensis, filius Reimari, Consilii Danici, unicus, diem 18. Martii (4.) habuit natalem, & Gymnasio Lüneburgensi, ut Juris studio vacaret, in Academiis abiit Lipsiensem atque Heidelbergensem, Doctoremque illius in hac A. 1665. creatus, iter in externas regiones, comite Theod. Anckelmanno, Hamburgensi, instituit literarium (5.). Domum ex hoc reverfus, Consiliarii in Cancellaria Glückstadtensi Cimbrica regii dignitatem obtinuit, illaque, per septem lustra, & quod excurrit, gavisus, Anno, ni fallor, 1705. obiit. Bibliotheca, quam collegat, locupletis, Hamburgi distractæ, Catalogus Glückstadtii A. 1706. (6.) prodit. Conter de illo Vinc. Placcii, tom *Epistolam Dedicatariam Tractatus de Scripturis Anonymis ac Pseudonymis detectis*, & *Propempticon* jam allegatum, tum *Epistolam* aliam ad eum, *jocosam* Metrico-Prosaicam, *Carmenibus puerilibus ac juvenilibus*, Amstelodami A. 1668. editis, subjunctam.

Ethnarchia; h. e. Trium priorum Monarchiarum Reges, cum annis regiminis & successioneis, regnorum mutationes, Historia sacra ab O. C. ad N. C., & res gestæ nobiliores, ductu M. Joh. Bunonis, in Gymnasio Lüneburgensi memoriter recitatz, Hamburgi 1660. in 4.

Disp. Jurid. de Salvino interdicto, Præfide D. Amadeo Eckolto. Lipsiz in 4.

Disp. Inaug. de Conditione ex lege, Præfide D. Henr. Dav. Cunone. Heidelbergz 1665. in 4.

REIMARUS DORNIUS, Wilstrix Stormarforum d. 14. Jul. A. 1594., patre Wolfgango, civitatis Consule, matre vero Catharina Funckia, natus, puer scholas patriam ac Lubecensem frequentavit, adultior vero Juris sibi, ab A. 1611., in Academiis Wittebergensi, Rostochiensis, Marpurgensi, Giesfena & Julia, paravit peritiam, tituloque Doctores A. 1621. in ultima impetrato, causam forensium in Chersonelo nostra patronum fegenti egit decennio A. 1630. tandem a Christiano IV., Rege Daniz, Cancellariæ suæ Slesvigo-Holsaticæ adscriptus est Consiliarius, &, quadrienno post, Canonizatus Templi Cathedralis in urbe donatus Slesvicensis. In quam cum A. 1655., ad negotia quædam expedienda, se contulisset, morbo illic fatali correptus, d. 20. Junii, sexagenario major, expiravit, filiumque, quem modo laudavimus, unicum, Christianum Martinum, & conjugem Margareta, Nicolai Bruhni, Dithmariz regis Præfidis, filia, susceptum, reliquit superstitem. V. Historiam vitæ ejus, M. Joh. Gutbrotti, Parochi Wilstrensis, Sermonem in EC. LVII. 1. 2. Germanico, in exequiis habito, & Glückstadtii A. 1656. in 4. excuso, adjectam, & confer de illo Nicol. Scribonii *Lib. I. Lufum Gottorp. Anagramm.* p. 14., Georg. Nic. Erasmi *Lib. II. Anagramm. Ennmetr.*, n. 56., & Casp. Dancwerthii *P. I. Choro. Cimbr.*, c. 2., p. 6.

Disp.

(1) non 1676., quem J. H. a Seelen subindit. (2) non 1691., ut idem Seelenius tradidit. (3) Conf. etiam de illo Lüneburgi Muthardi *Monumenta Nobilitatis Bremensis* (in Genealogia Dorniana) p. 348. c. d. e., & Jac. a Mellen *Lubecum A. 1659. literatum* p. 4. (4) V. Vinc. Placcii *Ep. Dedic. Tractatus de Scripturis Anonymis & Pseudonymis*, A. 1674. in scriptis, sub facie. (5) V. Vinc. Placcii *Propempticon* ad eos, *Lib. III. Carminum*, p. 704. 705. 706. (6) in 4.

Disp. de rerum divisione, & modis acquirendi jure gentium dominii, Præfide D. Christophoro a Lippe, Rostochii 1613. in 4.

Disp. Inaug. de difficillima Interdictorum, sive remediorum possessorum, materia. Helmstadii 1620. in 4. Retorion mæder D. Christoph. Krauthof, Land-Syndicum, Glückstadt 1651. in 4.

CORNELIUS a DOUBLER, Hamburgensis, Theodori, mercatoris, & Catharina Sophia filius, d. 6. Dec. A. 1646. in lucem editus, Helmstadii per quadriennium, Tubingæ vero biennio sequenti, commoratus, ac J. U. Licentiam A. 1672. adeptus titulum. Gallique deinde, Italia ac Germania, perultratus A. 1675. in patriam reverfus, ac febrim terrena, d. 28. Aug. A. C. 1679., ætatisque 33., extinctus. V. Historiam vite ejus, Latine a P. B., affini, editam.

Disp. Inaug. de Statu obligationis dividuz, post mortem potissimum primi debitoris, Præfide D. Joh. Andr. Frommanno. Tubingæ 1671. in 4. Recusa, in Volumine Exercitationum Juridicarum, Præfide Frommanno habiturum, ibidem A. 1682. in 4.

DIETERICUS de DOUBLER, Hamburgensis, privatus in patria d. 4. Martii A. 1718. obiit, teste Joh. Alb. Fabricio, a quo, in præfatione Tomi II. Operum Hippolyti, Viri salutaris linguarum, omnisque rei Mathematicæ, peritissimus, sequæ, in Commentarii Chalcidii in Timæum Platonis (isti Tomo inserti) locis Mathematicis emendandis ac illustrandis, non parum adjuvive perhibetur (1.). Idem Fabricius, Libro Bibliothecæ Græcæ quarto, Parte II. (2.), duas illius in Porphyrii Vitam Plotini adducit emendationes, & alibi (3.), cum, ante se Jamblichi Chalcidensis Protrepticum ad Philosophiam, sive Commentarium Pythagoræorum Librum secundum, expoluisse, testatur.

Der Göttliche Nachlass des Hans Eber. Braunschweig auf den Großbritannischen Thron zu erheben, durch D. D. Hamburgi 1715. in 4. Scriptum sub foliis literis nominis editum initialibus, in quo Familiz Brunsvico-Hannoveranz, & Georgio Ludovico, istius Electori, regnum Britannicum, in Christoph. Cotteri & Christinz Poniatoviz Revelationibus, Vaticanisque Mich. Nostradam, prædictum jam esse, ostendere est conatus, & sub finem, quodnam medium firmitum Longitudinem maris inveniendi, docere simul aggressus. V. Joh. Gottl. Krausium l.c., Supplem. II. A. 1715., p. 497., & Val. Ern. Löscherum (ineptias illius neopropheticas virgula merito notantem censoria) in den unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. I. A. 1716., p. 138. 139. 140.

DIETERICUS de DOBBELER (a præcedenti haud dubie diversus), Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de negata Mobilibus seqvela. Groningæ 1718. in 4. V. Hamburgum anni 1719. literaturum p. 35.

HENR. de DOBBELER Hamburgensis, J. U. D. & Basilicæ patriz ab A. 1718. Canonicus. V. Anonymi Hamburgum anni 1719. literaturum p. 23.

Disp. Inaug. de variis Questionibus de materia Tutelari. Groningæ 1718. in 4.

EBERHARDUS DRAING, Hamburgensis, J. U. D., Curiz supremæ Württembergicæ Tubingensis Advocatus, æ deinde, circa A. 1719., in patria Practicus.

Disp. Usum Theoretico-practicum distinctionis Rerum in mobiles & immobiles concernens, Præfide Autore Joh. Gottliebæ Hærlino, J. U. L. & Prof. extraord., defensa. Tubingæ 1715. in 4. V. de illa die gelehrte Famam, P. LI. & LII., p. 251. 256.

Disp. de Autoritate publica ad Pignoris seu hypothecæ publicæ constitutionem necessaria, Præfide D. Gabr. Schwedero proposita. Tubingæ 1716. in 4. V. Partem LVI. der gelehrten Famam p. 179. 180.

Disp. Inaug. de Amicitia ac reverentia, in effectibus suis juridicis considerata, Præfide D. Mich. Grassio proposita. Tubingæ 1716. in 4. V. de illa Partem LX. der gelehrten Famam p. 924. 925. 926.

PAULUS DRAING, Petri filius, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, Senatoria dignitate, d. 2. Nov. A. 1702. sibi collata, ob plebis tumultum, cum Collegis pluribus, d. 7. Febr. A. 1708., se abdicavit, sed eidem mox d. 14. Junii esse restitutus. V. Joh. Alb. Fabricii P. I. Memor. Hamb. p. 494., & Ep. Dedic. Partis alterius Libri IV. Bibliothecæ Græcæ.

Disp. Inaug. Jurid. de Penitentia, Argentinz A. 1671. in 4., tum seorsum, tum in Decuria I. Dispp. Inaug. Jurid. Argent., excusa.

M. GEORGIUS DREBBENSTED, Lubecensis, d. 21. Sept. A. 1599. natus, Academiarum Rostochienfis, Gryphicæ, Wittebergensis ac Lipsienfis, alumnus, Ducis initio Saxo-Lauenburgici Ecclesiastes, per 17. annos, aulicus, deinde Pastor & Inspector, ab A. 1643., in Marchia Brandenburgica Wittstockienfis, tandem vero ædis in patria Petrinæ, ab A. 1648., Diaconus, & ab A. 1654. (d. 11. Maji) Antistes, d. 27. Dec. A. 1662. (Joh. Hilmerus, loco mox citando p. 80., perperam diem 5. Junii anni 1663. substituit, ab Epitaphii, quam subjungit, epigraphæ dissentiens) detunctus & in Collegiarum Episcopis, ob insignem Lingvæ Græcæ, Hebrææ, Chaldææ, Syriacæ & Arabicæ, commendatus, peritiam. E quibus Jac. Stolterfohtius ita de illo canit:

Tu tantum extulæ caput inter sacra docentes,	Ehr'is & Cecropiis qui labra rigaras
Quantum Sol inter sidera celsa solet.	Fontibus, & nulli cedere suetus erat
Elogio duras facili qui flectere mentes	Doctrina, gravitate, fide, pietatis amore,
Noras, & dulci corda movere sono:	Doctus constanter tristitia quæque pati.

Epitaphii inscriptionem recitat Joh. Hilmerus in der von G. Ott gewürdigten Eobed p. 81. 82.

Disp. de Deitate Christi, contra Valent. Smalcium, Præfide D. Val. Legdæo, Rost. 1622. in 4. Primizia Theologicæ, obæ Prædigt liber Gal. VI. 8., in S. Jacobs Kirche in Rübem A. 1643. gehalten. Lubecæ 1644. in 4. Explicatio dictorum quorundam S. Scripturæ selectiorum, in Catal. Nund. Autumn. A. 1643. Lipsiensium p. 36. promissa.

HENRICUS DREIERUS, Lubecensis, JC. Vixit A. 1640.

Disp. Jurid. de præscriptis verbis, & in factum actionibus, Præfide D. Valent. Riemero. Jenæ 1630. in 4.

Tr. de Præscript., a Joh. Marquardo, in Catalogo Autorum, Operi de jure Commerciorum adjecto, ei tributus, qui an a Disp. præced. sit diversus, dubio.

M. JOACHIMUS DREIERUS, Lubecensis, Classis in schola patria primæ, per integrum septennium, raro exemplo, fuit auditor, in Academia Rostochienfi Laur. Mulleri, J. U. postea Doctoris & Consulis Lubecensis, Ephorus, Henrici, D. Sim. Pauli, Theologi, filii, Professione deinceps potius Medica, Præceptor, ac familiaris, cum aliorum Professorum.

(L.) Conf. J. G. Krausii Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 11. A. 1718., p. 121. (2.) cap. 26., p. 126. 126. (3.) ibid. c. 28., p. 229. Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Professorum, tum Joh. Caselio atque Henr. Bruczi, Medici atque Mathematici, quem Lingvæ Græcæ, in juventute neglectæ, amore jam incensum acriori, in perlegendis illius scriptoribus adjuvabat. Tubingæ hinc studiosior Henr. Brokesii (ad Consultatum deinde Lubecensem evecti), ab A. 1586, erat moderator, donec, sequenti 1587, M. Nov. Scholz patriz Lubecensis Consector, in locum M. Nicol. Vorlii, eligeretur, commendandus eum, tum aliis, tum Joh. Caselio. Officio hoc, in quo Græcarum imprimis literarum inclauit peritiam per 43. annos, dexterrime functus, M. Febr. A. 1630. obiit, et, in successoris, M. Sebasti. Meieri, inauguratione, d. 18. Apr. a Joh. Kirchmanno, Rectore, Oratione laudatus est funebri, modo relata suis exponents, & A. 1721. a Joh. Henr. a Seelen, *Parte III. Attributum Lubecensium p. 416-426.*, juris facta publici. Confer de illo Henr. Bangerti *Catalogum Præceptorum scholæ Lubec.*, & *Progr. funebre Seb. Meieri scriptum*, Jac. a Mellen *Indicem MS. Præceptorum Lubecensium*, M. Georg. Meisneri *Carm. ad eum, Rostochii a Nath. Chytræo*, V. Id. Sept. A. 1585, supremis Philof. ornatum honoribus, gratulatorium, & J. H. a Seelen, *c. l., p. IV.*, cap. XI. p. 203, 204.

Symboli loco hoc usus est Hemifichio: *Non est mortale, quod opto.*

ELOGIA.

Joh. Kirchmanno (in *Or. de vita Georg. Stampelii p. 12.*) *Vir audit doctissimus.*
Joach. Morfio (in *Albo MS. fol. 713.b.*) *Græcus insignis.*
Joh. Caselio (in Ep. ad Herm. a Dorne, Consulem Lubec.) *Vir vita & moribus integre, bonis literis egregie eruditus, & Græcis potissimum, industrius & fide præstans.*
Henr. Bangerto (in *Progr. fun. Meieriano*) *Vir clarissimus, & de schola Lubecensi optime meritis, ac in pangendis Græcorum metris imprimis felix, cujus, in instruenda juventute, fidem & sedulitatem nunquam sine grata recordatur memoria, quicunque ex illis, qui docentem audire, in vita supersunt; nec non (in Programmæ alio, Joh. Henrici, Secret. Lubec., A. 1664. dicato exequiis) Vir ut ceteras artes, quæ ad humanitatem pertinent, probe collens, sic Græcam linguam ita edoctus, ut & recte tam doceret, & quoties usus postulabat, expedit ille loqueretur, atque carmina in illa doctæ, quorum multa ad nostras manus pervenerunt, pangeret.*

SCRIPTA.

Carmina Græca plurima, partim sigillatim edita, partim *avixóða*, quæ Bangerti modo verbis commendavimus. Ceteris Thebanæ Tabula, Græce, cum interpretatione Hieron. Wolffi, notisque suis, ab eo (*sestibus Catalogis aliquot*) edita A. 1592. in 8.

MATTHIAS DREIERUS, J. U. D. & Canonicus in patria circa A. 1698. Hamburgensis, de Vinc. Placcii *Theatro Anonymorum & Pseudonymorum*, auspiciis ejus ac sumptibus A. 1708. in lucem edito, egregie meritis, obiit anno circiter 1718.

Disp. an requiratur bona fides in præscript. Act. Person. A. 1692. in 4.

Disp. Inaug.: Utrum Exceptio restitutionis in integrum, ex capite minorennitatis, sit perpetua? Groningæ 1692. in 4. Præfatio de summa & scopo Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Vinc. Placcii, illi, Hamburgi A. 1708. in fol. suis edito sumptibus, ab eo præmissa.

M. PETRUS DREIERUS, Lubecensis, Opificis filius, Scholz primum Löbenichenfis Regiomonti Præceptor, & deinde, titulo Magistri Witebergæ impetrato, Ecclesiastes patriæ, ab A. 1596. ad fatalem 1649., (quo d. 25. Dec., Servatoris natali, æt. 87. obiit) per annos 54. continuos, Jacobus, & totius Presbyterii Senior. Præter duas uxores, novem liberos, & quinque nepotes, superstes extulit, ante obitum oculorum lumine est privatus, V. Joh. Henr. a Seelen (Epitaphii etiam, illi in xde Jacobæ Lubecæ erecti, epigraphen recitantis metrico-prosaicam) *Partem I. Attrib. Lubec. p. 293. 294. 295.* Jac. a Mellen *Seriem MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, & G. H. Götzii *Theologum Semisculare p. 15.*

(Symbolum: *Ab uno, & ad unum, omnia.*)

Harmoniam Psalmi-Evangelicam anniversariam, ac Psalmi-Catechesin, edidit teste Seelenio c. l.

Carmen Heroicum in adventum Joh. Sigismundi, Elect. Brandeb. Regiomonti A. 1593. in 4.

Liber Sententiarum, eddit & proædib. datum usquelesene forte & prode der Evangelien und Episteln. Rostochii 1617. in 8. (*V. Drand.*) L. Sax.

Stegelsche, up den kleinen und groten Catechismus Lutheri gericht. Rost. 1617. in 8. (*L. Sax. V. Drandium in Biblioth. Class.*)

M. PETRUS DREIERUS, Hatherslebenfis, Magistri titulum Rostochii A. 1643. adeptus, Urbis deinde patriz Archidiaconus, A. 1670. superstes.

Disp. de S. Cæna, Præfide D. Joh. Qvistorpio Sen. Rostochii 1643. in 4.

Disp. de Virtutibus Homileticis, veracitate, humanitate & urbanitate, Rostochii 1643. in 4.

Disp. de natura Metaphysices. Rost. 1645. in 4.

Disp. de natura Logices. Rost. 1646. in 4.

Disp. de illustribus quæstionibus Philosophicis. Rost. 1646. in 4.

JOHANNES DRESEMANN, Scriba molarum civitatis Hamburgensis publicus, simulque Templi Cathedralis, ab A. 1624., Vicarius, & Collegii Vicariorum, ab A. 1657. (d. 19. Aug.), Decanus, d. 3. Jun. A. 1671. mortuus. V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 619. 623.*

Kürzer Bericht vom Ursprung und Erfindung der Mühlenkunst, auch derselben Nutzen und Nothwendigkeit. Hamburgi 1640. in 4.

Pollischer Discurs von Regenten und Oberherren. Hamb. 1653. in 4.

Kürzer Historischer Bericht vom Anfange der IV. Monarchien, und derselben Königen, wie auch von ihrer Regierung, Leben und Tode; sammt etlichen Annotationibus. Jenæ 1668. in 4.

Wunderspiegel Göttlicher Werke und Geschäfte, woraus des mächtigsten Gottes Herrlichkeit und Kraft, Allmacht und Weisheit, Güte und Gnade zu erkennen. Hamburg 1671. & 1675, in 12. Commendatur a Joh. Frid. Mayero *P. II. Musci Ministrorum Ecclesiæ, Sect. II., p. 77.*

Bericht vom Ursprunge und Erfindung des Bierbrauens. Hamb. in 4. (*Catal.*)

SAMUEL DRESEMIUS, Diithmarsius, Kal. Jun. A. 1578. in lucem editus (1.), P. L. C. & Philof. Magister in Academia, circa A. 1606., creatus est Francofurto-Viadrina, lustroque illic ferme integro Hodegus juvenum studiorum ad artem & linguarum adyta fuit privatus, & Præceptor simul Knefsbeckiorum, Equirum Marchicorum, in

zdiibus

(1.) V. Casp. Conradi *Memoriarum II. Prosopographia Melice p. 44.*

zibus D. Christoph. Pelargi, Theologi celeberrimi, domesticus (1.). Gymnasiu tandem Electoralis, in urbe Berolinensi, Joachimici Reſtor a Johanne Sigismundo, Electore Brandenburgico, designatus, hic, per quinque circiter luſtra, ſumma cum laude praefuit, & inter Germaniz Philologos ac Poetas 2vo ſuo praecipuo loco habet inſimum promeritus, d. 3. Oct. A. 1638. aevi ſexagenarius (2.) exceſſit.

Confer de illo praeter jam allegatos, Alb. Wichgrevii *Cen. l. Anagrammatum, Dec. IV., n. 4., p. 48.*, Willichii Weſthovii *P. l. Poematum p. 140. 141.*, & G. M. Königii *Biblioth. Vet. & Novam, lit. D.*

ELOGIA.

Caſp. Conradus (l. c.) hoc eum commendat Diſticho:

*Drefemius Vates, duce natura, arte magiſtra, eſt:
Digne illum laurum ferre quis ergo neget?*

D. G. Morhofius (*Or. VIII. p. 243.*) illuſtribus orbis literati e Cimbria accenſet ſideribus.

Jac. Thomafius (*in Diſſ. de Plagio Lit. §. 56.*) & Joh. Chriſtoph. Becmannus (*in Notitia Univerſit. Francof., c. 7., p. 139.*) *Virum vocant doctiſſimum.*

Alb. Wichgrevius (l. c.) Carmina ejus culte, terſe & polite, ſcripta eſſe, judicat, nominisqve Anagramma hoc exhibet: *Samuel Drefemius * Sere Muſis laudem.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Epithalamium in nuptias M. Harderi Bulichii, Reſt. Solſqvell., proluxum. Francof. ad V. 1603. in 4.

Quaeſtiones aliquot Philoſophicz, ad diſp. propoſitae. Francof. ad Viadr. 1610. in 4.

Diſp. de Voce, ejusqve natura, cauſis & incrementis. Ibid. 1610. in 4.

Diſput. III. Ethicæ: 1. de juſtitia univerſali; 2. de juſtitia particulari & talione; 3. de Jure & æquitate. Ibid. 1610. in 4.

Diſſ. de Virtutibus boni Principis. Ibid. 1610. in 4.

Carmen παῖδας ἑταῖρας de nativitate Jeſu Chriſti. Ibid. in 4.

Carmen Panegyricum in laudes Joh. Sigismundi, electoris Brandenburgici. Ibid. 1610. in 4. (*V. Becm. Catal. Bibl. Francof. p. 150.*)

Oratio ſuper funere filii Joh. Voiti. Ibid. 1611. in 4. (*Catal.*)

Orationes duæ: prior de Induſtria & ſtudio laboris; altera de Aeris ſalubritate, & ſtudiorum commoditate, in valle Joachimica. Ibid. 1617. in 4.

Jeſuitarum Carmina, in nupera Diſſa Francofurtana, ubi maxime Reip. vulnera ſanare opus erat, a viperina claudi illius, & mente, & corpore, militis, Ignatii Lojolz, progenie, ad magis inflammanda & exulceranda eadem vulnera, paſſim diſſeminata. Cum Carminibus, Jeſuiticis huſce libellis famoſis oppoſitis. Junctim æveruſque. A. 1619. prodierunt. Poſteriora vero Antijeſuitica Drefelio jam, D. Gotfr. Wegneri indicio, per Vinc. Placcium, T. I. Theatr. Anon. & Pſeudon., c. 10., p. 404. 405., ſunt vindicata.

Epigrammata XIV. elegantiffima, partim Græca, partim Latina, in obitum D. Chriſtoph. Pelargi, Academici ad Viadrum Francofurtanæ Theologi, A. 1633. edita, & poſtea a Joh. Chr. Becmanno *Notitia ſuz Univerſitatis Francofurtanæ* (Francof. ad V. A. 1707. in fol. excuſæ), c. 7., p. 130. 131. 132., inſerta.

II. ALIENUM.

Joſephi Iſcani de Bello Trojano Libri VII., carmine Heroico ſcripti, & aliquoties ſub Cornelli Nepotis nomine editi, Autori ſuo a Drefemio reſtituti, & Notis illuſtrati. Francof. ad Viadr. 1620. in 4. Reſcuſi, cum Notis Drefemianis, in Ludovici a Smids, Med. D., Editione Hiſtoriz Dictyos Cretenſis & Daretis Phrygi de bello Trojano geminz, notis variorum, gemmivæ & numismatis, illuſtrata, quæ Amſtelodami A. 1702. in 4. prodit. Priorem Drefemii ipſius Editionem commendant, aliſque prætulerunt, Ol. Borrichius *Diſſ. II. de Poet. Lat. p. 88.*, Liptienſes in *Actis Erud., M. Jul. A. 1691., p. 335.*, & D. G. Morhofius *T. I. Polybiſt., Lib. 4., c. 11., p. 148.* Notæ Drefemii a Liptienſibus, in *Actis iſdem, M. Febr. A. 1702., p. 16.*, eruditæ, & a Jac. Thomafio, in *Diſſ. de Plag. Lit. §. 56., ſcitiffime*, vocantur. Jac. Bernhacius, in reſcenſu Editionis poſterioris, *Novis Reip. Lit. Gallicis* inſerto, *M. Febr. A. 1702., p. 207. 208.* enſendit, in hac in meliorem redacta ordinem, bonas itidem eſſe fatetur, ſed Drefemii præzationem affectationis in ſtylo Latino, ob voces phraſice, non ſolum obſoletas, ſed & Græcas, ubique immiſtas, ridiculæ inſimulat, & ob hoc Cacoethes, Autorem *un terrible ſavant* jocoſe appellat. (De ipſo Poemate, ejusqve Scriptore, Joſepho Iſcano, Anglo Epifcopo Sec. XIII. Burdigalenſi, lectu digna, præter Editores, ſuggerent Joh. Lelandus *T. I. de Script. Britann., c. 217., p. 236. 239.*, Gvilih. Camdeni *Britannia Epitome p. 118.*, Joh. Prince in *the Worthies of Devon*, & ex eo, Liptienſes in *Actis Erud., M. Jul. A. 1702., p. 289. 290.*, Gerh. Joh. Voſſius *L. 2. de Hiſt. Lat., c. 16., p. 410. 451.*, Tob. Magirus in *Eponymol. Crit. p. 64. 65.*, Ol. Borrichius & Jac. Thomafius *II. c.*, Vinc. Placcius in *Tr. de Scr. Anon. & Pſeudon., p. 184.*, inqve *Theatro eorundem, T. II., p. 222. 223.*, ac Joh. Alb. Fabricius *Lib. I. Biblioth. Lat. p. 72. 73. 74.*)

CHRISTIANUS DRUELÆUS, Parochiz ruralis, in Præfectura Rendesburgenſi, Kellinghuſian Paſtor.

Poſtilla Epifcopico-Evangelica Harmonica; h. e. Diſpoſitio Epiftoſularum Dominicalium & Feſtivalium Logica ſecundum concordantiam & Harmoniam Evangeliorum ſummarum. Stadæ 1656. in 8. (*J. Pl.*)

Des Erſten Theils Palmodiz Davidico-Eccleſiaſticæ Erſtes Zeñn, neicheß 29. Concertein, auß den zehn erſten Palmen Davids, mit 1., 2., 3. und 4. Stimmen, begreiffet. Hamburgi 1650. in 4. Partes reliqz non prodierunt.

Promptuarium Biblicum, ſeu Commentarius totius S. Scripturæ ampliffimus, in *Catal. Nund. Lipſ. A. 1612. Vern p. 45.* promiſſus, & (ſicut a V. Cl. Trog. Arnkiielo, accepti) ad umbilicum ab Autore perducus, ſed *avixdetur*.

EILHARDUS DUDOVIIUS, *Brahmugeniſis* (i. e., per ἀντιγράμμα, *Hamburgeniſis*), cum præzationibus ſuis, denuo edidit:

1. Joh. Frederi Sen., Paſt. Hamburg. & tandem Superint. Wismar., Encomion Hamburgi, carmine ſcriptum Heroico, & Wierbergz antehac A. 1537. publicatum, Hamburgi 1602. in 8. Cui tamen Editioni Epigrammatum Libri II. (quorum prior memoriz Virorum clariffimorum, & de Eccleſia & republ. Hamburgeniſi optime meritorum, conſecratus fuiſſe perhibetur), in fronte licet promiſſi, non acceſſerunt.

2. Marthæi Delii Junioris, Hamburgeniſis, Libros IV. de arte Jocandi, juxta editionem Anni 1555. Wierbergſcem reſcuſos, & Libro Epigrammatum jocularium auctos, Hamburgi A. 1602. in 8. (*De his ſupra jam eſt dictum ſub nomine Delii.*)

V. de illo Joh. Alb. Fabricii *Prefat. Partis I. Memor. Hamb. p. 9. 10. 11.*

N n 2

ANNA

(1.) V. Frid. Traubmanni Carmin. ad eum, in *Schediæmatis, Lib. I. Epigram. p. 691. 694.* XVII., ad A. 1638.

(2.) V. Henr. Wiſſenii *T. I. Diar. Biogræph. Sec.*

[Si idem hic est cum Ebero, quem Svinfurum, Franconiz civitatem, Kilonio dedisse Gothofr. Ludovici, *P. I. Historie Re-Turum & Scholarum* p. 65., perhibet, Scriptoribus Cimbriz adoptivis rectius accensetur, & in Totium re-licetur sequentem.]

EBERHARDUS EBIO, Hufenfis, Marthiz (statim memorandi) filius, Parochus in Eiderstadij Tatingensis Kinder-Bibelbüchlein, darin 1000. außersene Sprüche der H. Schrift, theils auf den Catechismus, theils auf die deutschen Evangelia, geteilt, nebst einem Appendice etlicher schönen Reimgedichte, zu finden. Slesvig 1663. in 12. Schrift-Bibliche Sprach-Catechismus-Schul, darin enthalten: 1. Die fünf Hauptstücke des Catechismi, mit der Uebersetzung Lutheri; 2. Bibliche Catechismus-Uebung, oder Erklärung des Catechismi durch Biblische Sprüche; 3. Kurze Catechismus-Fragen, vor die Jugend. Hamburgi 1690. in 12.

MATTHIAS EBIO, Hufenfis, Scholz patri Cantor, ab A. 1616. ad 1673., d. 20. Dec. A. C. 1676., ac zatus 86. mortuus. V. de illo J. M. Kraffti Hufumische Kirchen-Histories p. 300.

Uelege Musica, oder gründlicher Unterricht, wie ein Knabe, in kurzer Zeit, die Musicam, mit geringer Mühe, lernen soll: Neben, zur Übung, XXII. teutsche Kirchengesänge zugesetzt in unisono gesetzt sind. Hamburgi 1651. in 8. Prodromus Cantionum Ecclesiasticarum, in Decades tres distributus; das ist: Dreyßig geistlicher Kirchengesänge, deren etliche noch nie in die Musik gekommen, samt etlichen Psalmen Davids; mit 2. Stimmen, concertweise, nebst dem basso Continuo, in ein Corpus füglich zu gebrauchen gesetzt. Hamburgi 1651. in 4.

MATTHIAS EBIO, Curovis Hollatus.

Disp. de notitia Dei naturalis, Praefide D. Christ. Kortholro. Kilonii 1679. in 4.

Dult. in Ebionem sub hoc titulo: Ebio in Ebionem, Haereticum primum primi seculi, abnegatorem divinitatis Christi: i. e. Ebionismus breviter descriptus & refutatus. Plön. 1685. in 4. V. J. A. Schmidti *T. II. Introd. Sagittar. in H. E. p. 682.*

Catechismus-Fragen auß der Bibel, worinn die ganze Christliche Lehre deutlich vorgetragen. Lubecz 1702. in 12.

BLASIUS ECKENBERGER, Lubecensis, (non vero Flensburgensis, uti perperam tradit Franc. Ern. Vogtius in *Commentar. in Leges Juricas de homicidio* §. 2. p. 3.) cum, A. 1594. se septuagenarium fuisse, & Scribe Praefectura Flensburgensis regii, per annos jam 46., functum officio, ipsemet (1.) testetur, A. 1524. natalem haud dubie habuit, & post reditum ex Academia Lipsiensis, ac Jus civitatis a Magistratu, licet ipse refert, impetratum Flensburgensi, A. 1548., Christiano III. Rege Danis imperante, tractus scriba evalit suburbicarii. Quo in munere illi, & Successoribus, Frederico II. ac Christiano IV., fidem suam ac diligentiam ita probavit, ut, una cum Adolpho, Duce Holstiae-Gottorpiensi, Grammatei finis publici, in supremo Judicio provinciali, munere cum fungi voluerint, & A. 1559. praeterea Dithmarsiz, armis suis subacta, leges corrigere, ac ad praesentem mutatae reipublicae statum accommodare, jussuerint (2.). Obituagenarius A. 1603. adhuc fuit superstes, cum, triennio ante, Anno seculari 1600., sepulchro in de Nicolaitana Flensburgensis contiguum parietem imagine sua, & hoc in eam Tetrasticho, vivus exornasset:

Ingens Lubecum genuit me, Lipsia culta

Formavi mores, Flenopolis thalamum.

Qualis erat facies, cum septuagenarius annis

Septimus effugeret, picta tabella refert.

Insignem, quia pteroque zelo suo superavit, Juris Danici ac Cimbrici peritiam, lumina industria, ac assiduo rerum forensium usu, comparatum, abunde ostendit Versio Nomocanonis Jurici Saxonica eximia, in gratiam incolarum Ducatus Slesvicensis (qui cum Jure hoc omnes teneantur, non omnes tamen linguam callent, quia conscriptum est, Danicam), hortatu Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici, aliorumque Consiliariorum Regiorum & Ducalium, juxta exemplar illius Danicum, Christiani IV., Regis, iussu, a Senatoribus aulicis revisum, emendatum, auctum, & a Nicolao Kaasbo, Regni Cancellario, Hafniae A. 1599. publicatum, concinnata, bis edita, & Repertorio illustrata utilissimo. Quam cum, verbum verbo fideliter reddens, &, ubique hoc fieri, ob diversum linguarum utriusque genium, non poterat ipsa Prototypi Danici verba versionis suae, Canuti, Episcopi Wiburgensis, Interpretis Latini (cuius eum vestigiis pressae infimise a Pet. Resenio (3.) est obviatum), exemplo, adjiciens, absolvisset, Regiorum Consiliariorum censuræ Anderkshoviz in Seelandia subiectæ, & post revisionem Georg. Schomakeri, J. U. D., accuratam, albos horum meritis calculos, hortatu Nicol. Kaasii, Cancellarii (a quo regio ei de indemnitate prospectum est Diplomate (4.)), sub titulo A. 1593. edidit sequenti:

Das rechte Jütsche Lovboock Waldemari II., Könningis in Dennemarc, A. C. 1240. gestreuen, und A. 1590. übersehen, corrigiret, unde in dem Dänischen verbetert, zu Kopenhaven in de Druck utgegaen: Nu und dem Dänischen in de Holsteinsche Sprache, van Worde to Worde, also dat beyden Sprachen am nechsten best geschehen mögich, in dat tründtsche gebracht, unde ummegeleitet. Slesvig 1593. in 4. Versioni, nomen interpretis Eckenbergeri, in priori hac Editione, non in titulo, sed sub finem Epistolæ ad Christ. IV., Regem, Dedicatoris, indicanti, seorsim paulo post accessit *Repertorium*, Joh. Adolpho, Duci Holst., dedicatum, & hanc praefrens inscriptionem:

Repertorium Alphabeticum, darin die Dänische Wörter, so in dem Lovboock etwas frembd und schwer zu verstehen mit unterlauffen, nach Ordnung des Alphabets erkläret zu finden seyn, und mit den Concordantiis Thordonis Deghn, Daniz Legiferi, und aller anderen, Waldemari II. gefolgt, Könige, Constitutionen, Reccessen, Gaardsrecht, Handbögen, Privilegien, und allen andern Rescripten, Confirmationen, Erbkennungen und Verträgen, inwischen dem Reiche Dennemarc, und beyden Fürstenthümen, Eslawig und Holstein, aufgerichtet, imgleichen mit der A. 1573. publicirten Landgesichtsordnung, verglichen werden: Es ist auch hinzugehen die Conciliation oder Vergleichung des Textes des Jütschen und Esländischen Lovboocks. Slesvig 1594. in 4.

Secunda & Versio (deuouo revixit), & Repertorii, Editio, nomen Eckenbergeri in ipso praefrens titulo, sine mentione loci, A. 1603. in 4. prodit. Non vidit vero lucem, quam adicere illi Nofter parabat, Pars altera, Idiomate Saxónico (uti Index ejus, primæ praefixus, testatur) exhibitura: 1. Synopfin tabularem Nomocanonis Jurici; 2. Synopfin ejusdem Mnemonico-Poeticam; 3. varias de Juramentis commentationes; 4. Constitutiones Waldemari Regis, & Articulos ac correctiones Legum Thordonis Deghn, Daniz Legiferi; 5. Tr. de emptione agrorum; 6. Admonitiones de processibus singularium aliorum casuum; 7. Erici Glipping, Regis Daniz, Jus fundi particulare (Zinsrecht), Neuburgi in Fionia A. 1269. promulgatum; 8. alta hujus generis plura, in Indice illo enumerata. Msta hæc pars, telle Pet. Resenio, l. c., lit. d. 1. a., & in *Bibliotheca sue Catalogo* p. 121., superest in Bibliotheca, a se Academiæ Hafniensi, donata, nec differt, ut credo, ab Eckenbergeri Glossa oder Erklärung des Jütschen Lovboochs, quam Thomam Bartholinum Junorem *avindovs* affersavet Bibliothecæ ejus Index posthumus, p. 46., me edocuit.

Versio Saxonica Nomocanonis Jurici & Repertorium in hunc alphabeticum, tertia vice, curante Emanuele Wölfe-Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

O o

(1.) In Ep. Dedic. Editioni priori Repertorii, *Nomocanonis Jurici* A. 1594. praefixi. (2.) V. eandem Ep. Dedic. Repertorii. (3.) In Praef. Versiois Germ. *Nomocanonis Jurici*, lit. d. 1. b. (4.) V. Ep. Dedic. Editionis prioris.

lio, Advocato Flensburgi Rvvi Joach. Blütingii Glossa etiam in eundem Nomocanonem, inedita haecenus, adjecit, sub hoc Flensburgi A. 1717. in 4. prodierunt titulo: das Jüdische Eordbuch, so in diesen Landen, vornehmlich im Herzogthum Sleisvig, introduciert und gebräuchlich ist, vor diesem in 2. mahl. A. 1593. und 1603. von Blasio Eichenbergern in Hollsteinscher Sprache herausgegeben, auch aber, zum dritten mahl, wiederum in selbiger Sprache, samt dem verbesserten und verbesserten Repertorio oder Register, wie auch Joach. Blütingii Glossa oder Erklärung über obgedachtes Eordbuch, zum Druck befördert durch E. W. Repertorium Wöhlhelius, multis auxit vocibus, meliori ordine disposuit, & omnis allegacionibus Nomocanonis veteris Seelandici, jam abrogati, aliis ad Codicem novum Danicum Christianeum locupletavit remissionibus. De versione Eckenbergii Joach. Blütingius, in *Glossa sua ad Pol. Tit. p. 2. 2.*, asperius hoc ruli judicium: In der translation oder Umsezung aus der Dänischen in die Hollsteinsche Sprache, hat Bl. Eichenberg viel groffe Fehler begangen, Zusätze gemacht, auch an vielen Orten den Text sehr verdunkelt. Quid a Vogtiorum Commentat. in *Leges Juticas de homicidio*, §. 2. p. 3. est repetitum, & n. fallor, approbatum.

Confer de Eckenbergero qvz, a me partem sibi maximam communicata, Pet. Resenius, Acad. Hafniensis JConsurbisqae Praefes, cum effigie ejus, in *Prolegomenis Versionis Germanice Nomocanonis Jutici* ab Erico Krabbio concinnata, & a se Hafniae A. 1684. in 4. edita (*lit. d. 1. & 2.*), attulit, nec non Partem I. *I. sagones meae ad Hist. Cimbr. c. 15. §. 12. & 14. p. 266-270.*, & Ant. Heimreichii *Lit. III. Chronici Frijae Borealis*, c. 8. p. 283. Edit. sec.

GEORGIUS EDERUS, Lubecensis, Ecclesiasticus aulicus Saxo-Lauenburgicus, simulqae Adis sacre in monte S. Georgii, civitati vicino Ratzeburgensi, Pastor.

Fidelium crux & lux, oder Glühigen Tröbstal und Heiligkeit, oder Leichpredigt über Augusti Friderici von Göhren, aus 2 Cor. IV. 17. Lubecz 1650. in 4.

Pauli refrigerium & desiderium. Tröst und Lust, oder Leichpr. über Thom. von Göhren, Fürstl. Nieder-Sächsischen Oberhofmarschall, aus Phil. I. 21. 23. Lubecz 1655. in 4.

Iusti tribulationes, DEI miserationes; der Gerechten Herzeleid, und Gottes Hüffe und Barmherzigkeit, oder Leichpred. über Margareta Reichelein, aus Ps. XXXIV. 20. Hamburgi 1655. in 4.

EDSARDUS EDZARDUS, Hamburgensis, Jodoci, primi novz adis Michaelitanae Pastoris, filius, d. 28. Jun. A. 1629. in lucem editus, & cura, decennio ferme integro, Lingvis Orientalibus, praesertim vero Hebraz, ejusque Dialectis, & Theologicis, operam, in Academicis Germanicis, sedulam pariter atqae felicem impendisset, Licentiatu hujus titulum in Rostochienli, d. 2. Sept. A. 1656., Brabeva D. Joh. Georg. Dorstheo, adeptus, omnem vitam reliquam in urbe patria & otio transiegit literario, sed valde, etsi a muneribus abhorret publicis & librorum curatione, negotioso. Integro enim hoc semelculo, & quod excurrit, omne fermetempus suum domestice & gratuite Studioforum, in literis lingvisqae sacris, & studiis Thalmudico-Rabbinicis, ac puerorum in Catecheses rudimentis, insulsi, possit, novum Judozorum ad sacra Christiana conversioni, eo dicavit successu, quem non patria solum aus Germanis; sed gentes etiam extere cultiores, sunt admiratz, hisqae laboribus Kal. Jani. A. C. 1708., & xi. 79., est immortuus. Postus de his, scriptisqae (pauculis licet atqae exiguis), & aliis ad vitam ejus spectantibus, Tomo commentabimur ultimo. Consultatur interim, praeter vitae Historiam, *Novis Literariis Germanicis*, M. Febr. A. 1708., p. 76-78., insertam, & a Joh. Alb. Fabricio, P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1032-1044., repetitam, Joh. Georg. Dorstheo duo Programmata, & Oratio solennis, quibus promotioni ejus A. 1656. praehit. Academiæ, in *Sylloge festivi Auspiciationum Historico-Theologicarum* (Rostochii A. 1669. edita), p. 77-104. 187-209. 236-240., J. Fr. Buddari *Appendix Lexici Historici p. o.*, & Chr. Wolterelci *ausführlicher Bericht von allerhand neuen Büchern*, *Seit. I. A. 1708.*, p. 125-128.

GEORGIUS ELIEZER EDZARDUS, Hamburgensis, Edarz, modo laudati, ex Angelica Lessia filius; Lingvæ Graecæ & Historiarum in patriz Gymnasio Professor, d. 18. Jun. A. 1685., in Rud. Capelli locum, electus, hujusqae Rectoratu A. 1710. quinta vice functus. A. 1717. professione Graeco-Historica Mich. Richzo cessit & in munere vicissim Lingvas docendi orientales Jo. Christoph. Wölfo successit.

V. de illo Vinc. Placcii (cui filius audit Edarz & Edzardus plane patrisiani) *Invitationem super Symbolis ad Anonymos & Pseudonymos decessit promissis*, p. 34-35. 60., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1094., & Magni Ronnovii, Sveci (a quo *Musarum Orientalium ac Graecicarum delictum, Vir maxim ingenii, inqae literis Orientalibus aliisqae solidissime versatus*, appellatur), *Notas ad Cod. Thalm. de asinnationibus*; A. 1690. 3te editum, p. 11. In *literis Thalmudicis hodie Princeps* & Labores ejus Gernarici eruditi audiunt J. A. Fabricio in *Bibliogr. antiq.* p. 4-5.

SCRIPTA EDITA.

Programmata funebria Hamburgensia, sigillatim scripta & in fol. edita, in exequis: 1. D. Alb. Schreiningii, Syndici, A. 1688.; 2. Casp. Westermanni, J. U. L. & Senatoris, 1688.; 3. Jac. Sylmii, J. U. L. & Senatoris, A. 1693.; 4. D. Joh. Theod. Schafshufii, Confulis, A. 1697.; 5. Vinc. Placcii, J. U. L. & Gymn. Prof., A. 1699.; 6. Eberh. Anckelmanni, Th. Lic. & LL. Or. Prof., A. 1703.; 7. Pet. Meieri, J. U. L. & Senatoris, A. 1703.; 8. Joh. Wincleri Ord. Ecccl. Senioris, A. 1705.; 9. Joach. Lemmermanni, Confulis, A. 1704.; 10. D. Lucæ a Rosfel Confulis, A. 1716. 11. Georg. Heldii, J. U. L. & Senatoris, A. 1716. 12. Ludov. Becceleri, Confulis, A. 1722. 13. D. Gerh. Schröderi, Confulis, A. 1723.

(Ex hisce primum, secundum, tertium, quartum, septimum & nonum, Joh. Alb. Fabricius Hamburgi A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, sextum Georg. Henr. Götzius Lubecz A. 1708., in *Elogiis Philologorum Hebraeorum* p. 73-80., & octavum Casp. Büßingius Hamburgi A. 1705., sub finem Sermonis sui in Wincleri; memoriam funebis Germanici, ac J. A. Fabricius A. 1711., *P. III. Mem. Hamb.* p. 351-365., reliqua P. V. p. 298-312. 352-365. 371-387. 395-412. curantur recendi.)

Tractatus Thalmudici *Avoda Sara*, sive de Idololatria, Caput primum, & Gemara Babylonica Latine redditum, & Annotationibus illustratum. Præmissa est Praefatio, qua usus capituli hujus contra Judoz ostenditur. Hamb. 1705. in 4.

Ejusdem Tractatus Caput II., versioe Latina & Annotationibus itidem illustratum. Hamburgi 1710. in 4. Recensum A. 1711. exhibuit Anonymi *Steuer Bücherkauf*, *Seit. 6.*, p. 470-494.

Gabr. Grodeckii, LL. Or. Prof. Dantiscani, Spicilegium librorum Anonymorum & Pseudonymorum, qvilingva Rabbinica, partim impressi, partim MSSi, reperiuntur, ab eo Notis suis hinc inde firmatum atqae auctum, & Vinc. Placcii *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum posthumi*, Hamburgi A. 1708. in fol. excusi, *Tomo I.*, Appendix instar (p. 672-734.) adjectum. In Notis haec Edzardus Schediasmatis de eodem argumento integri, quod Vinc. Placcius (*in Invitat. II. cc.*) in gratiam suam ab eo jam esse concinnatum retulit, materiam concessisse videtur.

Tractatus Thalmudici *Bera-hot*, sive de Benedictionibus & precationibus, Caput primum, & Gemara Babylonica Latine redditum, annotationibusqae illustratum. Hamb. 1713. in 4. cujus Recensu honorificos Lipsiensis in *Actu Erud. Gernarici*, P. XIII. p. 23-24. & Val. Ern. Lischnerus in *den Unschildigen Theol. Nachrichten*, *Seit. 6. A. 1713.* p. 980. 990. exhibuerunt.

INEDITA.

Codicis Thalmudici *Aveda Sara* Gemara utraque, Babylonica & Hierosolymitana, ab eo juvene (teste Roanovio l. 6.) Latine translata, cujus capita tantum duo priora haecenus prodierunt.

Verſio Latina Alcorani, ab ſpſomet in *Notis ad c. 1. bujus Tr. Thalm.* p. 184. allegata.

Or. auſpicus, qva, in Gymnalio Hamburgienſi, d. 9. Jul. A. 1681., a Lingvæ Græcæ Profeſſore, ut officio ſuo ſatiſ-
faciat, literature etiam Hebrææ cognitionem requirit, ab eo eſt oſtentum. V. J. A. Fabricii *P. II. Mem. Hamb.* p. 169.

Codicis Thalmudici Berachot (cujus Cap. 1. tantum edidit) Capita quinque reliqua, eodem ſtudio translata & illu-
ſtrata. V. Jo. Meſſonii *Hiſt. crit. de la Republ. des Lettres* p. 452.

JOHANNES ESDRAS EDZARDUS, Esdræ filius, Hamburgi d. 23. Junii A. 1662. natus, cum ſtudiis ſa-
cris, in Academia Gieſſenſi, aliſque Germaniz & Helvetiz, vacaſſet, Roſtochiæ eorundem tyrones docere coepiſſet,
Templi S. Trinitatis, in Metropoli Angliæ Londinenſi, Lutherani Paſtor A. 1686. eſt electus; & Gerh. Martens, Sta-
denſis, primo ejusdem Antiliſti, in munere hoc ſubrogatus. Obiitſſe Londini perhibetur d. 15. Nov. A. C. 1713., & x-
tatis 52., in *Appendice Lexici Eruditiorum compendioſi Germanici Lipſienſis* p. 263., M. Majo A. 1714. a Joh. Jac. Schud-
dio *Parte I. der Jüdiſchen Merckwürdigkeiten, Lib. V., c. 8.*, die autem 10. Maji A. 1714. a Chriſt. Grundmanno in *Urniſ*
Literaturum, A. 1714. deſundorum (Temp. IV. Miſcellan. Lipſ.) p. 289.

Mariz gites Theil, als das Theil der Gerechten, oder Leidsprebig über Marium II., Königin von Großbritannien, auf
Prov. XIV. 32., d. 10. Mart. A. 1695. gehalten. Hamburgi 1695. in fol. (Catal.)

Hiſtoria Angliæ Eccleſiaſtica *avivæ*, ſed prælo parata, qvæ a Joh. Chr. Wolfio (in *Diſſ. de Carcere eruditiorum*
Muſeo p. 24.) laudatur, cont. *append. Lex Erud. Lipſ.* p. 262..

M. SEBASTIANUS EDZARDUS, Hamburgienſis, Esdræ filius natu minimus, e parentis ac Vinc. Placcii di-
ſciplina dimiſſis, Anno æt. 18. Belgium ac Angliam, indeque redux Academiam Wittebergienſem, adiit, & in hac, ſpatio
annuo vix elapſo, Magiſtri titulum (1.) locumque deinceps A. 1696. inter Ordinis Aſſeſſores Philoſophici, nau-
quam vero Profeſſorem (ui Joh. Clericus (2.) credidiſſe videtur) Philoſophicam obſequit. Hæc enim & Logico-Me-
taphyſica quidem, in Gymnaſio eiurbiſ pariter Hamburgienſis, Anno demum 1699., Frid. Non. Martii, cum beneficio
ſontis D. Joh. Alb. Fabricio, numero ſuffragiorum pari gavio, eſt prælatuſ, obtigit, & d. 30. menſis ejusdem Oratio-
ne de acceſſionibus Metaphyſicis ſoleni ab illo eſt inchoata (3.). Parente & fratribus longe ſcribator, Scripſis minu-
tioribus adverſus Theologos, non Reformatos ſolum, ſed & Lutheranos, Heterodoxia a ſe accuſatos, Polemicæ quæ
plurimis inclareſcere haecenus ſtudit, ſed eo, cum & Zeli præcipitis nimis, in controverſiis etiam minoris momenti,
auiſis, & acrimonia ſtyli maleſcia, frequenter peccaret, eventu, ut, ex ingenti Virorum, quoſque læciviti, celeberrim
numero, viſ unus aut alter (ſicut ab Anonymo Ad. Rechenbergii Hyperaſpiſta (4.) jam eſt obſervatum) reſponſo ad-
verſarium hunc ſit dignatus, Reges autem Principesque Germanici, publica autoritate in ſontes pariter atque inſontes
promiſcuè ſervientis audaciam intolerabilem coercendam eſſe, judicaverint. Hos inter Fridericus, Rex Pruſſiæ, ab A-
cademia ſuz Halenſis (quam vernaculo ſit ſermone, maligna literæ unius mutatione, die ſylviſtæ, ſive Tartareæ,
vocaverat) Profeſſionibus, in *Coheret ſanctæ impietate acerbè traductus*, d. 10. Mart. A. 1703. imploratus, ſus de illa
querelâ, eodem mox anno, & poſtea aliquoties, per Legatum ordinarium, ſumma cum indignatione, ad Senatum
detulit Hamburgienſem. A quo, poſt cauſæ cognitionem, & Scriptum iſtud vendi eſt prohibitum, & Autor; qvæ per e-
rat, ſeyeritate obſurgens, officiū etiam publici, ſi Dramatis de Parochiæ Hamburgienſis Jacobææ turbiſ Scripti Satyri-
co, ipſum ſub *Philomati*; ob eundem libellum, exagitant nomine (5.), utro credi poſſet, iacturam, niſi Dux pro e-
Brunsvico-Lüneburgienſis interceſſiſſet, paſſurus. Qvæ de re Academiz Halenſis ad Regem ſuum, Regiſque ad Sena-
tum Hamburgienſem, Epistoſæ Germanicæ, typis excuſæ publicis, & Edzardi Apologia ad ſenatum pariter, qvæ ſtyli
ſui excuſare eodem A. 1703. conatus eſt maleſcentiam, itidem vernacula, poſſunt conſulī. Qvæ Magiſtratus ſui cen-
ſura cum nihilo illi redditus moderator, & Reformatos, & propriæ Doctores Eccleſiæ, ſibi ſuſpectos, læceſſere Diatri-
biſ plurimis pergerit, quinque ex his, de *fugienda cum Reformatione uniōne*, & *cauſis Unionis a Calvinianis queſita*, &
de Cæſa Domini contra Spenerum 2. adverſus Joh. Fabricii Jun. *Conſiderationem controverſiarum*, & *de Calvinianis*
Pelagianismo, intra ſiſticonum publicæ præproximum, d. 23. Febr. A. 1705., ejusdem Monarchæ Pruſſici juſſu, velut
in *Deum blaſphemæ, Principes inter ſe committere laborantes, dictique reſerte injuriſis ac violentis*, Berolini publice
igni ſunt addictæ (6.). Verum nec hac contumelia, nec decreto, qvo Ordines Germanicæ Principesque Evangelici u-
niverſi A. 1707., in Comitibus Ratiſbonenſibus, Zelum ejus turbulentiſſum, importunum & maleſicum, damnaſunt,
coercendumque judicant, publico, abſterri potuit, qvo minus cenſuram in Scripta aliorum Theologica pariter deinceps
in ſcriptis polemiciſ, contra Reformatos præſertim, maleſicam anno jam 1706., in Comitibus Ratiſbonenſibus, decreto
damnata eſt, coercerique juſſam. Ordinum Imperii Germanici Evangelicorum publico, bis deinceps, cum nihilo-
minus in illa pergeret, repetito, tradunt Halenſes *Str. 48. der Neuen Bibliothek* p. 675. 676. Ubi additur, fuſius de De-
creto iſto dictum eſſe in dem *Monatlichen Staats-Geſpiegel, M. Nov. A. 1706.*, p. 20., der *Staats-Konſellen, T. XIII.,*
p. 166. & ſeqq., ac dem *Volcher Cabinet, T. V., p. 832. & ſeqq.* In eandem ipſius contra Reformatos maleſicam
Fridericus Wilhelmus, Rex Pruſſiæ, exemplo parentis, A. 1719., in *Epistoſa ad Magiſtratū Civitatis Hamburgienſis*
pro Reformationis buſis incolis Germanicæ p. 1., graviter eſt inſectus, illamque pænis compelli, ac libellum ſanctum
adverſus eosdem nuperum ſupprimi, ſerio, munis adjectis, flagitavit. Non diſplicuit tamen iſta Theologiſ aliqvo
Lutheranis, & hoſ inter, Joh. Fechtio, in *Lectionibus poſthumis in Syllogem ſuam Controverſiarum, Diſp. III., p. 6-66.*
Schediaſmata ejus polemica ſue enumeranti & commendanti, Autoremqve p. 85. *Virum vocantiſ longe eruditissi-*
imum, qui, non obſtante, quod religionis noſtræ adverſarii extremo probri genere in ipſius ſcripta graſſati ſunt, omni-
um bonorum judicio, non exigam laudem commeruit. Quam laudem meruiſſe etiam viſus eſt Joh. Frid. Mayero (in
Diſp. de Nova Pietiſtium Trinitate p. 10.), clogio Viri pietatis inſuſate & magnæ eruditioſis illum dignato, Joh.
Henr. Feuſtkingio (in *Sed. de Palmaria ſacra*, §. 64., p. 114.) *Virum de puriori Eccleſiæ meritiſſimum*, & in *Gymneſio*
Heretico-fanatico p. 151.) enim in vident *Wiſſenſchaften* hochgelahrter *Hamburgiſchen Profeſſoren*, ſalutari, ac in Epi-
ſtola, qvæ Nic. Hunnii *Principia Theologiæ ſanctæ* A. 1704. ei inſcriptiſ, dedicatoriâ, itidem celebranti, aliſque pa-
ni Zeli encomiaſtiſ.

OO 2

Confer

(1) V. Joh. Chriſtoph. Wolfii *Or. de præceptoribus* (quibus Præceptorem hunc ſuum annuerat) *Eruditiſ* p. 11. (2) P. I. *Portbavienſium*
p. 400. 401. (3) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb.* p. 169. (4) in Joach. Langii *Hiſtoriæ Ratiſſiæ*, p. VI., p. 52.
(5) V. Drama *adverſus* 1707, cui tit. : *Das Verurtheilte* Gaſt Jacob. A. 1703. in 4. editum. (6) V. *Neua Lit. Germ.*, M. Apr. A. 1705.
p. 179. 179.

Confer de illo, præter jam allegatos, Justum Henn. Böhmerum, JCum Halenscm, zelum ejus importunum, inopia Judicii restem, in *Diff. de Injustitia vocationis fæle ad clamorem populi*, §. 25., p. 28., suppressio perstringentem nomine, & Autorem der Wohlthätigenen Anteban D. Josvam Schwartzem p. 116. 117. 118., ut alios, qui fæle longe mordaciori ulcera ejus, & Cacoethes inprimis ligandi de fætris insanabile, perficarunt, taceam.

SCRIPTA EDITA.

(Sub nomine proprii; quæ enim larvatus, sub alienis discipulorum, M. Hartwigi Bambamii, Aug. Esmarchii, Joh. Arn. Pragmanni, & forte plurimum, publicasse creditur, eristica, suis locis recensita, hic prætereo.)

I. LATINA.

Disputationes IV. de rebus in Hispania gestis. Witebergæ 1695. & 1696. in 4.
Diff., utrum Pentateuchus a Samaritano Sacerdote sit conscriptus? Witeb. 1695. in 4. (Opposita est *Judicii de Rich. Simonis Historia V. T. Critica* Gallici Scriptori, qui Joh. Clericus esse creditur.)

Diff., utrum nomen *ΕΥΛΩΝ* a profano Cananzorum errore originem ducat? contra Autorem *Judicii* de Rich. Simonis *Historia V. T. Critica* (eundem *Joh. Clericum*) Witebergæ in 4. Recusa cum *Diff. de Schilo Gen. XLIX. 10.*, Hamburgi A. 1697. in 4. In Anglia eam etiam denuo produsse, & a Rich. Kiddero, Episc. Bathoniensi & Wellensi, *Parte III. Demonstrationis Messie*, Anglice Londini A. 1700. publicata, esse commendatam, Liptiensis, in *Actis Erud. M. Dec. A. 1700.*, p. 542., testatur.

Diff. ex Philologia Hebraica & Judæorum Magistris. Witeb. in 4. (*Catal.*)
Cap. XI. Esæie Christo vindictam, adversus Hug. Grotium, & Sectatores ejus, imprimis Hermannum ab Hardt, Prof. Helmstädiensem. Hamb. 1696. in 4.

Jacobi Patriarchæ de Schilo vaticinium (Gen. XLIX. 10.), a depravationibus Joh. Clerici assertum. Accedit *Diff. utrum nomen ΕΥΛΩΝ* a profano Cananzorum errore originem ducat? Witebergæ antehac edita. Hamburgi 1697. in 4. & (teste Catalogo quodam) Londini 1698. in 8. Commendata est (uti Liptiensis *I. c.* p. 542. testatur) a Rich. Kiddero, in *presat. Parte III. Demonstrationis Messie*, a Joh. Clerico autem (cui eam Autor opposuit), *Tomo I. Perbasianorum* (Gallice, sub Theod. Parrhasii larva, Amstelod. A. 1699. in 8. edito), postquam p. 379. Joh. Henr. Majum atque Edzardum deus Lutheriens tres-emporetz contre sonz ceuz, qui ne font pas de leur seminement, vocaverat, & hanc posterioris Diatribæ responsio se dignaturum negaverat, Censura notata sequenti (p. 400. 401.): *Mr. Edzard, Professeur en Philosophie à Wittenberg, Academie d'ou l'on ne doit attendre rien de raisonnable, ni de modéré, pendant que l'esprit de Calovius ygenere, a écrit une Dissertation fort aigre contre une explication, que Mr. le Clerc a donnée de la Prophetie du Schilo, sans rien assurer, a cause de l'obscurité du passage. Mais le Docteur Allemand, qui ne trouve de difficulté enrien, a fait un recueil indigeste de choses très-communes, & d'injures, qui lui sont particulières; sans se mettre aucunement en peine de raisonner conséquemment, ni d'entendre celui qu'il critique, a dessein de le rendre faux, &c.* Cui invehitæ verbis paucissimis, & Syllogismo unico, obiter, eodem A. 1699., ab Edzardo, in *Corollaris, Examinis Logices Joh. Clerici* subjunctum, est contradicendum.

Theses XLVIII. Logice & Metaphysice, cum professionem scientiarum istarum ambiret Hamburgensem, d. 7. Febr. A. 1699. propositæ. Hamb. 1699. in 4.

Diff. Joh. Clerici Logicam sub examini vocans. Hamb. 1699. in 4.

Diff. Philologico-Theologica de Verbo substantiali, Autori Anonymo (*qui Guilh. Henr. Vorstius est*) *Bilibra veritatis & rationis*, A. 1700. editæ, æternam Messie oppugnantem Deitatem, opposita. Hamburgi 1700. in 4. Recusa (juxta J. C. Wolfium in *Notis ad Casaubonianæ p. 291.*) Londini Anglorum in 8. Commendat eam Lubecensis, in ejus recensu, *Novis Lit. Septentr. infero. M. Od. A. 1700.*, p. 313-316., Liptiensis in *Actis Erud.*, M. Dec. A. 1700., p. 542. & Rich. Kidderus (*a Wolfio l. c. allegatus*) in *presat. Parte III. Demonstrationis Messie*.

Diff. de Enunciationibus Contradictoriis, adversus Val. Weigelium. Hamb. 1701. in 4.

De Terminis contra ante mortem consensu Theologorum destituta Schediasma, quo fere 200. loca Theologorum illustrantur, & (contra D. Ad. Rechenbergii *Auditorium VIII. Anti-Itrigianum*) vindicantur. Hamburgi 1702. in 4. Oppositum huic est M. Joh. Vinitoris, Franci, *Specimen Vindictarum adversus Schediasma Seb. Edzardi*, Magdeburgi A. 1702. in 4. excusum.

Demonstratio luculentissima, Rechenbergianum clientem (*i. e. M. Joh. Vinitorem, modo laudatum*) solide disputationis regulas turpiter neglexisse, & proinde seipsum responsione proflus indignum reddidisse. Hamburgi 1702. in 4. Ei Vinitori Edzardum ex *Demonstratione sua ineptiarum & mendaciorum, nec non male conscientie, corvidum*, A. 1702. in 4., cum M. Tob. Wormschneideri ad eundem, editum, *Epistolio*, reposuit.

Stimuli conscientie Rechenbergianæ, ex propriis hujus Viri Scriptis ostensi. Hamburgi 1702. in 4. Respondum & istis est a Vinitore in scripto modo memorato, p. 24-40.

Reservationes mentales Terminitarum commonstratæ (cum brevi Admonitione de famoso effrontissimi scurræ, verminosissimi Vinitoris, libello. Hamb. 1702. in 4.

Consultatio Terminifici erroris, ex verbo Dei ita instituti, ut pii cordatiqve lectores vel primo conspectu intelligere queant, Speneri, & Sectatorum ejus, portentiosam & Barclajo conformem sententiam non solum falsam esse, sed & fundamentum fidei repugnare. Hamb. 1702. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Libæ.*, M. Sep. A. 1702., p. 274-277.

Impietas cohortis fanaticæ, ex propriis Speneri, Rechenbergii, Peterfenii, Thomassii, Artoldi, Schützii, Böhmeri, aliorumqve Fanaticorum, scriptis, plus quam Apodicticis argumentis ostensa. Hamburgi 1703. in 4. *Annus eodem anno Dantisci, & Germanice Witebergæ*, in 4. recusa. Libellus ob maledictionem effrontem fata parum lausta, quorum historia supra jam est delibata, expertus.

Diff. de Synonymis. Hamb. 1703. in 4.

Diff. de Repugnantibus. Hamb. 1703. in 4.

Diff. de Enunciationibus reduplicativis. Hamb. 1703. in 4.

Diff. de Sorite. Hamb. 1703. in 4.

Diff. de Argumentatione ab exemplo. Hamb. in 4.

Diff. de Problemate. Hamb. 1703. in 4.

Diff. de Responsione per compensationem. Hamb. 1703. in 4.

Diff. de Unione cum Reformatis hodiernis fugienda: Accedunt Animadversiones in Wincleri, Diaconi Magdeburgensis, Arcanum regium de Lutheranorum cum Reformatis conciliatione. Hamb. 1703. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Od. A. 1703., p. 399. 400., & Val. Ern. Lischeri *Unschüß. Nachrichten von Theol. Casp. Strö.* 12. A. 1702., p. 720. 731. 732.

Diatribæ

Distribue de causis unionis, à Calvinianis Doctoribus quæritur: Cum Episcopate de Gvilh. Forbesii, Episcopi Edinburgensis, Considerationibus modelis & pacificis controversiarum de justificatione, purgatorio, invocatione Sanctorum, Christo mediatore & Eucharistia, nuperrime A. 1704. iterum Helmstadii à D. Joh. Fabricio Jun. editis. Hamb. 1704. in 4. V. de illa N. L. Germ., M. Jul. A. 1704., p. 279.

Animadversiones ad D. Joh. Fabricii Jun., Theologi Helmstadiensis, Considerationem Controversiarum cum Reformatis, quibus ea, quæ Autor in gratiam Calvinianorum disseruit, ordine consulantur. Hamburgi 1704. in 4. V. de illa N. L. Germ., M. Jul. A. 1704., p. 279, 280. Responsum illis est in Fabricii *Defensione ad objectiones contra Considerationem Controversiarum*, Helmstadii A. 1707. in 4. edita, sed ab Edzardo, in *Vindiciis adversus Defensionem* hanc, eodem A. 1707. in 4. publicatis, & has ipsas *Animadversiones* reculas simul exhibebunt, denuo impugnata.

Cæna Domini à corruptelis Phil. Jac. Speneri vindicata: Accessit Spenerus in Controversia Terministica seipsum retellens, una cum consideratione quæstionis: Num homo sibi ipse terminum gratiæ ante mortem constituere queat? Hamb. 1704. in 4. Recensum V. in N. L. Germ., M. Oct. A. 1704., p. 490.

Pelagianismus Calvinianorum commonstratus, cum Appendice, in qua ostenditur, Sam. Strimesium nuperrime scripta sua Henotica (*Delineationem concordia, Tr. de consensu Sendomiriensi, & Hexadem Annotationum in Frid. Spanhemii Prothevianum Controversiarum cum Aug. Conf. Theologis*) meritis entibus rationis superfluxisse, & præterea violentis consiliis delectari, Witbergæ 1705. in 4. De hoc scripto, una cum quatuor præcedentibus, iussu Frederici, Regis Prusiæ, Berolini d. 23. Febr. A. 1705. publice exultu, V. N. L. Germ., M. Apr. A. 1705., p. 129, 130., & Val. Ern. Löffcheri, illud laudantis, Unschöld. Nachrichten, Sect. 13. A. 1704., p. 214, 215.

Manichæismus Calvinianorum commonstratus: Una cum Collectario, nullum esse Ecclesiasticæ cum Calvinianis unioni locum. Hamb. 1705. in 4. Recensum V. in N. L. Germ., M. Apr. A. 1705., p. 119., & apud Löffcherum l. c., Sect. 5. A. 1705., p. 303, 304, 305.

Vindiciæ librorum Symbolicorum, oppositæ Joh. Mich. Langii, Theologi Altorfni, cavillationibus, quibus in scripto pro Joh. Georg. Resembachio Apologetico Libros Symbolicos, contra proprii jurisjurandi fidem, adori, ac Indifferentismo & Libertinismo viam tenere, conatus est, Hamb. 1705. in 4. Recensum V. in N. L. Germ., M. Apr. A. 1705., p. 119, 160., & apud Löffcherum l. c., Sect. V. A. 1701., p. 213, 214.

Admonitio de Ceremoniis in gratiam Calvinianorum nequaquam mutandis. Hamb. 1705. in 4. XXVII., quibus mutationem istam dissuadet, rationes enumerant Nova Lit. Germ., M. Jun. A. 1701., p. 237, 238.

Excerpta Anti-Syncretistica ex Confessionibus Ministeriorum Saxoniarum de S. Cæna, à Joach. Westphalo A. 1517. editis, cum brevissimis annotationibus, Hamb. 1705. in 4. V. de illa N. L. Germ., M. Jun. A. 1705., p. 237.

Diff. de Benedictione Ecclesiastica toti auditorio (*non solis fidelibus*) impertienda. Accessit Consideratio Tractatus Henotici (Neugebaurer Weg zum Evangelischen Kirchenfrieden), Lutheranorum & Reformatorum statuum illustribus Legatis, Ratisbonæ comitorio causa commorantibus, à Calviniano Autore nuperrime inscripti. Hamb. 1705. in 4.; Et Germanice versa (sub tit.: Ursachen, warum der Kirchenfegen über die ganze Gemeine zu sprechen sey, &c.) A. 1706. in 4. Recensum V. in N. L. Germ., M. Sept. A. 1701., p. 359, 360.

Defensio Exorcismi adversus Georg. Polium. Hamb. 1705. in 4. V. de illa N. L. Germ., M. Jan. A. 1706., p. 47, 48.

Satisfactio Christi à cavillationibus Sociniantis Fanatici vindicata: Cum Appendice contra Joh. Mich. Langii, Theologi Altorfni, Diff. de herba Borith. A. 1706. in 4. Recensum V. in Parisienfium Diario Erud. Gallico A. 1706., M. Dec., Ephemer. 10., p. 410, 411., & in Löffcheri Unschöld. Nachrichten, Sect. V. A. 1707., p. 344.

Terminismus solatii expers, contra nuperam D. Ad. Rechenbergii Dissertationem de officio Paracletico. A. 1706. in 4.

Confutatio scripti Sam. Strimesii de ratione & natura Unionis. Accedit Appendix Dissertationum nonnullarum. A. 1706. in 4.

Vindiciæ adversus Joh. Fabricii Jun., Theologi Helmstadiensis, Defensionem Considerationis suæ controversiarum cum Reformatis, præmittuntur Animadversiones ad hanc Considerationem (quibus Defensio est opposita) reclusæ. A. 1707. in 4.

Matæologia Romelingiana (Christ. Ant. Romelingii, ab officio Haarbursensi Ecclesiastico, ob heterodoxiam, remoti) consutata. A. 1711. in 8. Opposita est Romelingii Völtiger Herausführung aus Babel. Recensum V. apud Löffcherum, l. c., Sect. 3. A. 1711., p. 384, 390.

Disp. de Signo & signato. Hamb. 1717. in 4.

Disp. quantum Reformatio B. Lutheri profuerit Logicæ. Hamb. 1717. in 4.

Disp. in S. Ambrosii dictum, Piscatoribus credi, non Dialecticis. Hamb. 1717. in 4.

Disp. III. de usu Logicæ in Emphatibus sacris. Hamb. 1717. in 4.

Regulæ Logicæ de Confessione Adversariorum, exemplo Gvicciardini, B. Lutherum memorantis, illustratæ. Hamb. 1717. in 4.

Tractatus de fundamentali Dissensu inter Ecclesiam Evangelicam Lutheranam & Anglicanam (in Article de S. Cæna). Francofurti 1718. in 8. V. de illo Parisienfium (candorem Autoris in hac ludantium controversia) Ephemerid. de eruditiorum Gallicis, M. Sep. A. 1719. num. 5., & V. E. Löffcheri Unschöld. Nachrichten Sect. 311. A. 1718. p. 447, 448, 449.

Animadversiones ad Christ. Eberh. Weismanni Historiam Ecclesiasticam N. T. & Joach. Langii Dilucidationem Historiæ Ecclesiasticæ novissimæ: Accedit Machiavellus Pietisticus, seu commentatio de ratione Status Pietistiarum. A. 1719. in 4. V. de his Autoribus der sorgfältigen Sammlung von Theol. Sachen, Sect. 2. A. 1720. p. 262, 263, 264.

Disputationes 5., à J. H. a Seelen in Or. de Luthero optime de scholis merito p. 28. & P. I. Aithen. Lubeæ. p. 45. allegatæ:

1. Encomia Dialecticæ & Lutheri Comm. in Genesin collecta.

2. Admonitio B. Lutheri de Argumentis violentis.

3. Sententia B. Lutheri de vero & falso.

4. Argumentatio deductiva, ingeniosissimo exemplo B. Lutheri contra Jac. Hofstraten illustrata.

5. Disp. de statuto Gymnasii Hamburgensis de Philosophia Ramæ.

II. GERMANICA.

Über Königl. Majest. in Preussen höchstprechtliches Edict, wieder allerhand schwärmerische Bücher, samt seiner, auf selbigen derivierten, Beantwortung auf die gedruckte Supplique der Professoren in Halle an den König, wieder seine Impetation cohortis fanaticæ: dem Rathe der Stadt Hamburg d. 4. Maji A. 1703. eingeschickt. Hamb. 1703. in 4.

Kurze Erinnerung an den sich also nennenden Nicolaum Mayern, samt beigefügter Wiederlegung der neulich herausgekommenen Tugenden und Lasterbriefe. Hamb. 1703. in 4. De hac paulo post iterum dicitur.

Behauptung des Artikels von der Rechtfertigung, wieder D. Joachimum Justum Breithaupt, Profess. Theol. zu Halle. Hamb. 1705. in 4. Hanc Schedam (cujus recensum Val. Era. Löfcherus, in den Unsüßigkeiten, *Secl. XI. A. 1705. p. 886-889*, exhibuit), ab Anonymo in der Untersuchung, & Joh. Alharo Austerlins in der Vertädigung Breithaupti, A. 1705. refutatam, in *Appendice sequentis de S. Cama defendere est aggressus*.

Beweis, daß D. Joach. Justus Breithaupt (in seinen Predigten über 1 Cor. X. und XI.), im Artikel vom H. Abendmahl, den Calvinisten geheuchelt habe. A. 1705. in 4. V. Lösch. *l. c.*, *Secl. XIV. A. 1705. p. 121. 122. 123.*

Anmerkungen über Barth. Mayeri Sendschreiben an D. Joh. Wilh. Peterfen die Ertrurte Pfistersängerin und D. Joach. Just. Breithaupt betreffend. A. 1706. in 4.

Entdeckung des höchstgefehrlichen Irrthums, als ob der Menschen Gebet, vor der Ergreifung Christi, Gott gefallen möge, welcher in D. J. Breithaupts Theobis fundamentalibus *p. 131.* verborgen liegt. A. 1706. in 4.

Erörterung der Frage: Ob die wahre Besserung vom Verstande, oder Willen, angehe? A. 1706. in 4. Schediasma itemdem Anti-Breithauptianum, de cuius Appendice, tribus Christ. Neubaueri, Praelecti Militaris Bremensis contra Edzardum Epistolis. A. 1707. editis, opposita, Löfcherus *l. c.*, *Secl. 14. A. 1707. p. 927. 928.*, potest consuli. Ceterum Schediasmatis V. Edzardi praecedentibus Breithauptio oppositis, a Discipulo hujus & Vindice, Joh. Conr. Keslero, Correctore Gothano, reposta est die gründliche Rettung der Orthodoxie, Heren D. Breithaupts, wieder die ungegründete Beschuldigungen, und zum Theil offenbare Sophistereien, M. Seb. Edzardi, Gothae A. 1707. in 4. excusa. Quam vicissim non Löfcherus solum, fidelis Edzardi sui Parastata, in recensu ejus Elenchico, in den Unsüßigkeiten Nachrichten, *Secl. 2. A. 1707. p. 138-144.*, exhibito, sed ipse etiam Edzardus scripto impugnavit sequenti.

Abfertigung des groben Fanatici zu Gotha, der in einer unerschämten Schmähschrift, D. Breithaupts heterodoxien zu vertheidigen sich unterhanden. A. 1707. in 4. Hanc cum Keslero, in der verlohrnen Sache Edzardi, aus seiner Abfertigung gereizt, A. 1707. (in 4.) refutat, pauca est Edzardus, in Appendice der Erregung der Motiven der Reformirten zu B. A. 1708. regessit, sed a Keslero, eodem mox Anno, in der Straß der Wahrheit, wieder Heren Edzardi (Gothae 1708. in 4.), discussa. V. Löfcherus (hujus Censorem) *l. c.*, *Secl. I. A. 1708. p. 71. 72.*, & Kesleri Responsum Löfcheri repositum, in Joach. Langii ansichtigen Nachrichten, *p. VIII.*, *Secl. 2. p. 5-10.*

Unterhandlung der von Alb. Joach. Krakewitz, Th. D. & Prof. Rostoch., in der Erregung wieder Christ. Democritum gehaltenen Vereinigungs Vorschläge (wegen der Union der Lutheraner mit den Reformirten). A. 1706. in 8. Oppositum huic Krakewitzus den Vorschlag wegen der Union zwischen den Lutheranern und Reformirten erläutert, und wieder Seb. Edzard und Christ. Democritum gerettet, Schediasma Rostochii A. 1707. in 8. editum, sed Edzardino sequenti itemdem impugnatum.

Ausführlicher Beweis wieder D. Alb. Joach. Krakewitz, daß die Reformirten, bey ihren Friedensworten, lauter Verfolgungsgedanken hegen. A. 1707. in 8. Cui satisfactum est a Krakewitzio in der kurzen und endlichen Anzeige, daß der Prof. Edzardi zu Hamburg ohne Ursache wieder ihn streite, Rostochii A. 1707. in 8. impressa, & frustra ab Edzardo, in Appendice der Erregung der Motiven der Reformirten zu B. A. 1708. denuo vellicata. Conferri de scriptis his Edzardi & Krakewitzii contrariis possunt Löfcheri narrationes, *l. c.*, *Secl. 14. A. 1706. p. 777. 778. 779.*, *Secl. 3. A. 1707. p. 184-188.*, & *Secl. 3. ejusd. p. 311.*

Wiederlegung der abscheulichen und höchstärgerlichen Sacrament-Schänderen, welche zuweilen Gottesvergeßene und Gewissenlose Priester (ein Lutherischer, und ein Reformirter), im Wapenhause zu Königsberg mit gemeiner Salzung des H. Abendmahls, öffentlich ausgeübt. A. 1707. in 8. Recula, mit einem Anhang, wider der Gelehrten Theologen Schreien an den König von Preussen, von der Union mit den Lutheranern. A. 1708. in 8. Recensum V. apud Löfcherum *l. c.*, *Secl. 2. A. 1708. p. 111. 112. 113.*

Schristmäßige Abhandlung der Frage: Ob die Calvinisten dasjenige von Herzen glauben, was einem einfältigen Menschen zu glauben gebühret? zur Beantwortung des von Bremen eingelaufenen abermaligen Schreibens (Christ. Neubaueri, Obr. Leut.). Samt einem Anhang wider die, zu Bremen gedruckte, und aus der Seidenbergischen Theologen Schriften gegen die Württemberger genommene, Ursachen, warum es die Reformirten, im Punkte vom H. Nachtmahl, nicht allerdings mit D. Luther halten können, ob sie schon nicht so weit von einander seyn, als viele Leute meinen. A. 1707. in 4. V. de illa Löfcherus *l. c.*, *Secl. 13. A. 1706. p. 749. 750.*

Abkürzung der Auflagen, mit welchen die Reformirte Theologiseine Confutationem Scripti Strimefsani anjuschwürzen sich unterstanden. A. 1707. in 4. De hac occasione Decreti adversus se Ratisbonensis, ab eo scripta, supra jam dictum. Confer Löfcherus, *l. c.*, *Secl. 8. A. 1707. p. 531. 532. 533.*

Vertheidigung der Christi. Lehre vom Bindschloß, wieder das unchristliche Bedenken D. Christ. Thomasi: Samt einem gründlichen Beweise, daß der Abfall zum Papstthum die ewige Verdammnis nach sich ziehe. A. 1707. in 8. Huic Scripto, in Car. Rud. Ruffii, J. U. Candidati, Vertheidigung des Bedenkens Christ. Thomasi vom Gebrauche des Bindschlosses wieder seinen Landesherren, gegen Seb. Edzardum. A. 1708. in 8. edita (de qua Löfcherus *l. c.*, *Secl. 6. A. 1708. p. 384.*, consulendus), refutato, Justini Meyeri, Diaconi Otterndorfenensis, Beweis, daß der Bindschloß noch fest stehe, Schedla Hamburgi A. 1709. in 4. excusa, patrocinatur.

Unterhandlung der Ursachen, derenthalb Christoph. Donauer, Prediger zu Regensburg, die Calvinisten auf offenkündiger Kanzel nicht verdammen wollen: Nebst einigen Anmerkungen über D. Joh. Franc. Buddzi Dissertation de moderamine inculpatz tutelae. A. 1708. in 8. V. de illa Lösch. *l. c.*, *Secl. 3. A. 1708. p. 171. 176.* Quz Buddzio in Appendice opponuntur, discussere Frid. Gotwaldus, (i. e. M. Gortlieb Stollus, tette Joh. Fabricio *p. III. Historia Biblioth. sue p. 104.*) in der Wiederlegung der Anmerkungen S. E. wieder die Dissert. Buddzi. A. 1707. in 8., & Anonymus, in den unpartheiischen Gedanken über S. E. Refutation des Moderamini inculpatz tutelae D. J. F. Buddzi, eodem A. 1708. in 4. publicatis.

Erregung der Motiven, mit welchen die Reformirte zu B. eine Lutherische Kirche an sich zu ziehen trachten: Samt einem Anhang wider D. Alb. Joach. Krakewitzens kurze und endliche Anzeige, und Joh. Conr. Kesleri verlorne Sache Edzardi A. 1708. in 8. V. Recensum Löfcheri *l. c.*, *Secl. I. A. 1708. p. 56. 57.* De Kesleri scripto, Appendice reposito, supra jam dictum est.

Der Geist des Irrthums in den Römischen Lehren klärlich gereizt. A. 1711. in 8. Refutatur in eo Apologia Römelingii, Ecclesiae Haarburchensis, officio ab *apostolica* privati, de qua supra jam dictum.

[Sex item Scripta sequentia *verborum*, ad renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayeri ad Pastoratum adis Jacobae, sponte relicta, tempore turbulenti de illa certaminis, Hamburgensibus pervadendam, in plebis, eandem urgentis. A. 1703. edita, gratiam, & Philalethe eidem larvato (quem nonnulli Henr. Hintschaum, J. U. Lic., alii vero M. Ern.

M. Ern. Mushardum, Ecclesiasten Hamburgensem, esse crediderunt) refutata, Edzardo ab hoc aliisque tribuuntur ad-
versariis, Coptico scribendi genere cum illo certantibus:

I. *Erhebung eines Discurses über die Sprache zweier Gelehrten, Antisthenis und Philomathis, über der jetzt streitigen Kir-
chenfrage in Hamburg.* A. 1703. in 4. *Phil. praefer Philalethi Schediasmata, hanc etiam quatuor sunt opposita:* 1. *Chri-
stiani Gortholds Theologisches Bedenken über die Hamburgische Controvers: Ob der Verfall eines Evangelischen Leh-
rers, nach Göttlichen Rechten, renoviret werden könne?* Freiberg 1703. 2. *der Censurwürdigen Gaudier Philomathes,
welcher, in seinem, mit dem Antisthenen geführten, Discurs, über der jetzt streitigen Kirchenfrage, sich auf dem Hamburgischen
Chavott dargestellt, unparteylich zur Raion gebracht,* 1703. 3. *Examen Anatomicum, oder gründliche Begliederung des
Spraches Antisthenis und Philomathis, ange stellt von Androcuro und Philotheo.* A. 1703. 4. *Androcuro Untersuchung
Speciminis artis Syllogisticae des Philomathis.* A. 1703.

II. *Der dargelegte Beweis, daß die renovatio vocationis, so, in dem Discurs zweier Gelehrten, auf Göttlichen und welt-
lichen Rechten wol gegründet, den Platz behalten, wieder Christ. Gortholds untheologisches Bedenken.* A. 1703.

III. *Philomathis Examen Examinis.* A. 1703.

IV. *Philomathis Censurirter.* A. 1703.

V. *Philomathis Flagellum honoris.* A. 1703.

VI. *Christiani Mothi Beurteilung einiger Schriften, insonderheit des Philalethi.* A. 1703.

Phil. schied ultimum cum Philalethes, nova Nicol. Mayeri, J. U. Lic., larva abconditus, die Rettung der Ehre des
Philalethi, gegen die falsche Auslegung des unter der Larve eines so geachteten Christiani Mothi verfertigten Philomathis, A.
1703. (in 4.) opposuisset, & p. 5. Edzardo hanc pariter atque praecedentes attribuisse, ab illo sub proprio veroque re-
posita est nomine Kurze Erinnerung an den sich also nennenden Nicolaum Mayern, samt begünstigter Wiederlegung der
neulich herausgekommenen Lügen und Eitelkeiten. In qua, A. 1703. (d. 11. Apr.) publicata, & supra jam memorata, se
scriptum ullum, vel *Pseudonymum*, vel aliud, pro renovatione vocationis Mayerianae edidisse, insinuat.]

PAULUS EGARDUS, Kellinghufz, vico praefectur in Holfria Rendesburgensis, patre (uti ab amico acce-
pi) Organoedo, natus, Parochia, in eodem tractu, ruralis Norttorpiensis, Anno jam 1621, Pastor, & Samuelis Mei-
geni, qui *Historiarum* inclauit *Nucleo*, Successor, A. 1643. illic etiam fuit superflites, Huic Cimbriz nostrae Ar-
dio locum, licet Parochus tantum extiterit ruralis, inter Theologos ejus principes, vereque Apostolicos, haud infi-
mum, unanimi cordatorum omnium consensu, jam pridem asseruerunt, tum sanctimonia vitae, plane *ἀνεκλήριστα*, sin-
gularis, & in exemplum aliis verbi divini proponenda praecibus, tum Scripta eximia, solum Theologiam veram at-
que Practicam summa dexteritate proponenda atque illustrantia, spiritali quoque divino plenissima. In his ille, felix Apo-
stolice simplicitatis æmulus, missis inutilium ac superfluum quæstionum ambagibus, omnibusque *λογισμαῖς*, Hy-
lo peripetuo & ad lectorum captum atque *ἀνοδομήν* unice accommodato, phaleratis autem verborum ampullis exolo,
ipsum salutis *ἰθαυμα*, *πύρι* & *ἀγάπης* *ἐκφρασίαν*, ubique, tanta *πνεύματος* *καὶ διανοίας* *ἀνδεῖαν*, inculcat, ut nihil ad
veram pietatem legendum animis instillandum magis inveniri queat idoneum, ac merito proinde ista omnibus hujus
studiosis, praesertim vero Theologia cultoribus atque doctoribus, præ aliis, sint commendanda.

Conferri de illo possunt Joh. Micrzlius P. III. *Synagm.* H. E. p. 369. G. M. Königin in *Biblioth. V. & N.* p. 208.
209., Phil. Jac. Spenerus in *Praefationibus*, *Tomis* *Scriptorum* ejus tribus *premissis*, Gottf. Arnoldus *Hist. Eccl. Germ.*
Tomo II., L. 17. c. 1., p. 407., Frid. Breclingius in *Catalogo Testium veritatis*, *Tomo IV.* ejusdem operis inserto Ar-
noldini, *Secl. III.*, n. 118., p. 760., & Joh. Fabricius P. IV. *Hist. Biblioth. Fabric.* p. 479. E quibus Micrzlius, & qui
hunc, licet non allegatum, sequitur, Königin, ex unico hoc Scriptore duos, *Paulum Egardum & Paulum Egidii*, ef-
fingunt, inter hos Scripta nostri ævæ lance, sed inepte, partiuntur.

ELOGIA.

Salom. Glasius (a Georg. Weisio, in *Pseudoprophetonia* §. 5., allegatus), T. I. *Exegetes textuum Evangelico-E-
pistoliarum* p. 1109. *hujus viri pietas & doctissimi scripta, devotionem & pietatis ardorem mire spirantia, omnium Christi-
anorum lectione digna esse, judicat.*

Joh. Henr. Alstedius, sub finem *Libri XXV. Encyclopediae de Theologia*, p. 169. b., fatetur, se in Theologia morali
Egardum cumprimis esse fecitum.

Phil. Jac. Spenerus (cujus etiam præfationes, modo allegatz, consili de laudibus Egardi merentur) eum, in *titulo*
Tomis I. Scriptorum illius Germanicorum, vocat einen woliland unberdächtigen, vortreflichen und geistreichen Echter; it.,
in der allgemeinen Gottesgelahrtheit p. 31., einen Gottseligen, nach seiner Manier zwar einfaltig, doch nachdrücklich, schreibens
den, Theologum, nec non P. I. *Consil. Theol. Lat.*, c. 2., *Art. I.*, n. 23., p. 278., *pietissimum Egardum, Arndti sum-
mum æstimator & Hyperaspisen.* De scriptis ejus hoc, P. III. *eorundem Consil.* p. 170., tulit judicium: *B. Egardi*
omnia magnificatio. - Meretur illud Viri ratio scribendi plana, accurata & spiritu plena: Et p. 300. sequens, magis
etiam luculentum: *Plurimum viri illius maxime scriptis tribuo, quæ pia simplicitate sua plerisque eruditissimis seculi*
nostri voluminibus, si usum ad edificationem animarum, unicum librorum sacrorum scopum, intuearis, palmam præ-
ripiunt.

Chilobertus Jonas, Westphalus, five potius (qui sub larva ista delitescit) Joh. Angelus Werdenhagius, Jctus (in den
zwei nützlichen Erinnerungen) Tractatein, ed. A. 1622., p. 98., illum appellat einen vornehmen, treuen und recht geistrei-
gen Christen, daß es heute mit dem wahren Christenthume gut meinet, auch ziemlich, nach seinem talente, sich dahin bearbeitet,
daß es auß dem leichten Seidenthume, und schandlosen Babylonischen Gefängnisse, befreiet werde.

Gottf. Arnoldus, l. c. p. 467., eum salutat einen frommen Theologum in Holfstein, der wegen seiner Aufrichtigkeit, wie
andere, leiden müssen, &c., ac, in *Descript. & Historia Theol. Mystica*, c. 12., §. 12., p. 216., & c. 24., p. 373. 374.,
cultoribus scriptoribusque Theologie Mystice posterioribus accenset.

Frid. Breclingius, l. c. p. 760., Veritatis contra Christianismum degenerem illum annumerat testibus, & in *Speculi*
seu Lapidis viri Pastorem præfatione, scripta ejus so geistreiche, als scharfe und eruchte, p. 63., autem auß dem Geiste und
Liebte Gottes gestoffene Schriften, appellavit.

Joach. Justo Breithaupto (*Programm. VII.* p. 86.) *Vir audit de regno Christi præclare meritus.*

Joh. Fabricio (l. c. p. 479.) *Vir religiosissimus, & utilissimis scriptis celebris.*

Aug. Herm. Franckio (P. II. *der Christl. Gedanken über Biblische præclare meritus.*) & Wolsf. Domin. Beerio
(P. II. *der Schriftstehenden Erquickstunden*, n. 21., p. 219.) ein erleuchteter Lehrer.

Joach. Langio (T. I. *Anti-Barbari Orthodoxie* p. 6.) *Vir eruditus, & de Ecclesia Christi meritisissimus.*

Ame ipso (T. I. *ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 10., p. 170.) *elogio ornatus est incomparabilis studi pietatis, & vere*
Christianismi præcos. Ergodotele, per Casp. Sagittarium (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl. 22.*, p. 920. 921.) &
Gottf. Arnoldum (T. II. *Hist. Eccl.*, L. 17., c. 5., p. 467.) repetito & approbato.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Agonia Christi, seu Passio Christi Practice ac Paraphrastica explicata. Hamburgi 1621. in 4. Germanice ab Anonymo translata *Tomo III.* Editionis Scriptorum Egardi Germanicorum Spenorianz, A. 1683. Gießæ exculo, locum invenit.

Medulla Theologiz, seu Meditationes in Catechesin piz & utilissimz, propositz Logice, Mystice, Practice, Paraphrasticae, petitorie, & unice directæ ad hominem Christianum excitandum, ædificandum, consolandum & roborandum. Additus est Index necessarius, cum brevissima Theologia Synopsi. Hamburgi 1622. in 4. (*An Lüneburgi etiam A. 1619. sicut in Indice Biblioth. Brochmannianæ, Roscobii A. 1620. sicut a Draudio & Lipenio, & Francofurti A. 1634., ut in Catalogo Nundinali traditur, in 4., prodierit, cum nullam harum editionum viderim, alii suspiciant.*) Excerptis ex illa Anonymus, & Lüneburgi A. 1626. in 12. (*iste Catalogo Nund. Lips. A. 1626. Autumn. p. 47.*) publicavit, *Sulsovia;* das ist: XXXVIII. schône andächtige Vefammijse, Reichten und Gebete, auf die Stücke und Artikel des Catechismi Lutheri, aus der Medulla Theologiz P. Egardi genommen.

Idem, cævi/2v: seu Homo Microcosmus, naturalis & supernaturalis, secundum naturam & gratiam, in Adamo & Christo, expofitus Theologicæ, Physiologicæ, Methodicæ & Practicæ, insertis perpetuis fufpiriis & subnexo Indice. Hamburgi 1622. in 4. Duabus constat parabus, quarum prior hominem in Adamo, seu secundum naturam, posterior vero hominem in Christo, seu secundum gratiam, considerat.

Theologia Practica Sapientissimi Regis Israelitarum, seu Salomon Ecclesiastes, exhibens Microcosmum, describens totum hominem, quævis olim fuerit, jam fit, esse debeat DEO, proximo, sibi, & tandem futuro fit; in lucem per lucem expofitus, Logice, Mystice, Practicæ, Paraphrasticæ. Hamburgi, & A. 1624. & line anni mentione, in 4. (*Quam Draudius & Gvilb. Cronæus, in Elencho Interpp. S. Scr. p. 284., memorant, Editionem antiquiorem, Hamb. A. 1622. in 4. excusam, non vidi.*)

II. GERMANICA

Horum partem maximam D. Phil. Jac. Spenerus, *εμναγής*, Theologus celeberrimus, in tres Tomos digestam, junctam, sub hoc recudi, præfationibus suis adjectis, curavit titulo: Pauli Egardi, eines weiland unterdächigen, vortreflichen und geistreichen Lehrers, auserlesene Schrifften, worin, der H. Schrift und den Symbolischen Büchern der Lutherischen Kirchen gemäsi, die hohe Geheimnisse des Reiches Gottes Christenfüng vorgetragen, die lebendige Tätigkeit des gerechten und seligmachenden Glaubens berlich erwiefen, die treubehige Dienstwilligkeit der Christlichen Liebe statlich bewähet, die sorgfältige Uebung der wahren Gottseligkeit nachdrücklich eingeschärft, das edle Leben, Farb und Exempel unsers Heilands des vor die Augen gemahlet, und also das rechtshaffene Gottesgällige Christenthum, aus Christi Herzen, Sinn und Geiste, sehr deutlich und ordentlich, beschriben und getrieben wird: Abermahl mit sonderbarem Zeiße aus Licht gegeben. Tomus hujus Editionis primus, cui Speneri præfatio de Qv.: An, una cum S. Codice, alia etiam scripta sacra sint legenda? præmittitur, Francofurti ad Menum A. 1679. in 4. publicatus, exhibet:

1. Præxin fidei Salvificæ, aus den Sonntag und Fest-Episteln.
2. Den Schatz der Himmlischen Weißheit, oder Erklärung der Epistel an die Römer.
3. Christenthum des himmlischen Adlers, oder Erklärung der ersten Epistel Johannis.

Tomus Secundus, Francofurti A. 1681. in 4. publicatus, complectitur:

1. Göttliches Heiligtum, oder Tractat vom edlen Leben Jesu.
2. Das Geheimniß des Reiches Gottes im Menschen.
3. Christenthum Davids, aus Ps. CXIX.
4. Christenthum Salomons, aus den IX. ersten Capiteln seiner Sprüche.
5. Ehrenrettung Joh. Arndt.
6. Mundum immundum.
7. Erklärung des XII. Psalms.

Tomus III. autem Gießæ A. 1683. in 4. (cum Præfat. de fundamento salutis Speneriana) impressus:

1. Hellen klaren Spiegel der ichtigen Zeit, auß H. Schrift und dem Exempel der Jüden.
2. Spiegel dieser gegenwärtigen Zeit, auß Matth. XXIV.
3. Paradies-Schlange, auß Gen. III.
4. Informatorium Christianum.
5. Agonium Christi (*de qua paulo ante dictum*), Germanice translata.
6. Die wahre Weißheit zur Ewigkeit.
7. Fundament der Ewigkeit.
8. Das geistliche Königlich Priesstertum Christi.

Seorsim, & Scripta ista singula, & sex alia, quæ in Tomis hisce desiderantur, Asterisco a nobis notata, hoc antea prodierant ordine:

* Historia Genes. in 7. Liedern. Witebergæ 1608. in 8. (*Hanc, mihi non visam, Catalogus nostris tribuit Zeidlerianus.*)

Göttliches Heiligtum: das ist: das edle Leben Jesu Christi, in 10. Hauptstücken, allen rechtshaffenen Christen zur Nachfolge beschriben. Hamburgi 1621. & Roscobii 1627. (*imo, juxta Catalogos nundinales: A. etiam 1631. & 1634.*) in 8.

Wahres Christenthum Davids: das ist: das wahre Christliche Leben des Könighchen Propheten Davids, welches er in seinem Herzen erkandt, im Munde und Geiste gerühmet, im Werke und Leben geübet, und allen Nachfolgern Christi, in dem gelübden A. B. C. seines Psalters, oder dem CXIX. Psalm, hat vorgestellet, erkläret. Hamburgi 1622. (*et, juxta alios, Goslariz 1624.*) in 8.

Gülden Christenthum des himmlischen Adlers, oder Erklärung der ersten Epistel Johannis. Goslariz 1623. in 8. *Insigniter hanc sibi probari* Phil. Jac. Spenerus (P. I. *Conf. Theol. Lat., c. 2., Art. I., n. 23., p. 278.*) est professus.

Der klarer Spiegel der ichtigen Zeit, des ichtigen Christenthums, Glaubens, Lebens und Wesens, im Neuen Testamente, so mit dem Zudentume im N. E. gar richtig übereinstimmt: den Gotteskindern zur Unterrichtung und Liedte, den Weltkindern zur Warnung und Gerichte, aufgegeben von P. E. N. H. 1623. in 8. Scriptum *anonymum* publicatum.

Mundum immundus: das salliche Christenthum der Welt, zu dem Ende beschriben, daß das wahre Christenthum desto besser erkandt werde, und einiglicher an ihm selbst könne sehen, was er vor ein Christenthum führe. Es sind dierbege übet:

1. Erklärung des XII. Psalms; 2. Eigentliche Abbildung der gegenwärtigen Zeit, auß H. Schrift und dem Exempel der Jüden; 3. Alphabetum Christianum Latino-Germanicum, darinn das ganze wahre Christenthum kürzlich begriffen. Lüneburgi 1623. in 8. Goslariz 1623. (*ac, juxta Becm. in Catal. Biblioth. Francof. etiam 1624.*) in 8. Commendatur a Frid. Breclingio in *Christo redivivo* p. 40. 110., & Gotfr. Arnoldo T. II. *Hist. Eccl., L. 17., c. 5., p. 407.* Ubi hoc fertur

ferretur iudicium, Egardus habet darinn das äußerliche Scheinwesen des vermeinten Gottesdienstes gar weislich entdecket, und das wahre innere Wesen des Geistes überall entgegengesetzt.

• Posanne der Göttlichen Gnade und Liebes; das ist: Offenbarung und Entdeckung des Göttlichen Geheimnisses in Apocalypsi von den 1000. Jahren, darinn die lebendig gemachte Heiligen mit Christo sollen herrschen, oder Erklärung des XXten Capitels der Offenbarung Johannis, dessen wunderbare Geheimnisse von Erscheinung eines großen Gnadenlichtes, wie auch vom Ende und Ausgang aller Dinge, auf Göttlichem Lichte eröffnet werden. Hamburgi 1623. in 8. Lüneburg 1623. 3. (Imo, s. Lipenio P. I. Bibl. Theol. p. 68. credendum, jam ante A. 1620.) in 8. Præscripti Egardi cæteris hoc, Chiasmum (ut P. II. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 6. §. 10., p. 170., jam monui) eiarissile ac probatum esse ostendens, multos habuit Censores. Sententia ejus, quod Apoc. XX. 1., per Angelum Satanam ligantem, & veterem hominem in abyssum perditionis projectientem, non Christum, sed Joh. Arndium, sit intelligendus, a D. Joh. Clüvero, populari, in *Dilectulo Apocalypico*, ad h. l. (teste Aug. Pfeiffero c. 5. *Anti-Chiliasmii*, p. 201.), jam est reducta. Eandem, sicut & alteram, quæ, Annos Apocalypicos de tribus annis novemque mensibus pro lubitu exponens, initium horum ad Annum retulit 1652., istoque Johannem Baptistam, Paulum Apostolum, Taulerum & Kempfium, in spiritu esse revicturos, verumque Christianismum potenter propugnatos, statuit, obelo notarunt, *semniqve Chiliasci delineationem in Tuba hac reperiri* judicant, Abr. Calovius *T. XII. Syll. Theol.* p. 173. & *segg.*, ac, quivillum ducem sequuntur, Chr. Laur. Meßführer in *Disp. Inaug. de Chilismo Veterum & recentiorum* p. 43., & Joh. Christoph. Nungesserus, Superint. Tremonienfis, in *Spe desperata meliorum temporum*, ex *Luc. XVII. 2.*, Francofurti A. 1698. edita, p. 41. Imo ipse Spenerus, sibi illam displicere, verbis (*P. III. Consil. Theol. Lat. p. 170.*) haud dissimulavit sequentibus: *Ex omnibus Egardi scriptis, fatore, nullo minus me affectum fuisse, quam explicatione Cap. XX. Apoc. In eo enim videbatur nimium sibi indulgere, & pro arbitrio textum a nativa significatione stecere. Sed & eventus conjecturam refellebat. Potest tamen venire facili dari labenti in argumento difficili.*

Christenthum Salomons; das ist: Summa der Himmlischen Weisheit, und Göttlichen Lebens, nach den ersten IX. Capiteln der Sprüche Salomons, durch Christi Geist beschrieben. Goslarix 1624. in 8. (*A Lipenio & Catalogo Nundinali Editio etiam Anni 1623. Lüneburgensis memoratur.*)

Ehrenrettung Johannis Arndi; oder Christi und in Gottes Worte wolgegründete Erinnerung, was von D. Lucz Osiandri Censur und Urtheil über Joh. Arends Wahres Christenthum zu halten sey; allen Gottesfürchtigen zur nebstwendig Nachrichtung, auf Liebe der Wahrheit, beschrieben. Lüneburgi 1624. in 8. Commendatur, una cum aliis Dan. Dilgeri, Henr. Varenii, Melch. Breleri, Joh. Val. Andreæ & Joh. Georg. Dorfchei, pro eodem scripto Arndiano Apologus, in ejus historia, a Joh. Diecmano in *Præfat. illi præmissa* (*T. II. Scriptis. Germ. p. 220.*), Joh. Christoph. Becmanno in *Disp. de Judiciis Dei*, c. 4., §. 6., & Joach. Justo Breithauptio *Progr. VII. p. 16.*

Das Geheimnis des Reichs Gottes in dem Menschen; das ist die tröstliche Lehre vom Reich Gottes, was es sey, wie es komme, wo es zu finden, &c., aus *Luc. XVII. 21.*, in Frag und Antwort, erläutert. Lüneburgi A. 1625. (*6.*, *juxta Lipenium P. II. Bibl. Theol. p. 643.*, etiam 1646.) in 8. Doctrinæ de unione Christi & fidelium mystica, contra eandem Lucz Osiandri, Theologi Tubingensis, de Scripto Arndiano censuram, patrocinatur.

Schatz der himmlischen Weisheit, oder Christenthum des hocherleuchteten Apostels Pauli, nach der Epistel an die Römer, darinn die Haupt-Summa der ganzen christlichen Lehre, aus hohem Geiste und Göttlichem Lichte beschrieben wird; aus Gottes Lichte erläutert, in Uebersetzung der Welt; das ihr Christenthum falsch und erlogen sey. Lüneburgi 1625. in 8.

Paradies-Schlange; das ist: Nützliche Lehre von der Höllichen Schlangen Anfang, Natur, Ausgang, Verführung, Erziehung und Wirkung, oder Erklärung des III. Capitels des ersten Buches Moïsis, darinn Adams Fall durch Verführung der Schlangen, und dessen Wiederbringung durch des Weibes Samen, wird beschrieben. Lüneburgi 1626. in 8.

Praxis fidei salvificæ, Uebung des seligmachenden Glaubens, und Erneuerung des inneren Menschen durch die Früchte des Geistes, aus den Sonntag- und Fest-Episteln beschrieben. Lüneburgi 1627. in 4.

Informatorium Christianum, oder kurze und nützliche Erinnerung von der dreifachen Schule, der Göttlichen, Menschlichen und Teuffelischen, zu dem Ende gerichtet, daß Gott, Mensch und Teuffel, desto besser erkannt werden. Lüneburgi 1628. in 8. Commendatur a D. Phil. Jac. Spenero in der allgemeinen Gottesgelahrtheit p. 124.

Gnadenmahl Jesu Christi das ist Christi und in Gottes Worte wolgegründete Erklärung der hochwichtigen und tröstlichen Lehre von Jesu Christi Abendmahl, welches ist ein Siegel und Pfand, nicht allein seiner Gnade und Liebe gegen uns, sondern auch seiner Gnadenreichen Gegenwart unter uns, und in uns, und seiner liebevollen Gemeinschaft mit uns: Samt einer kurzen Erklärung des XXII. Psalms, in welchem die reichen Wohlthaten Christi, so im Worte und Sacramenten uns werden aufzutragen, wie auf einer Tafel werden vor Augen gesetzt. Hamburgi 1630. (*6.*, *juxta Catal. Nund., etiam 1651.*) in 8.

Pharisæismus Evangelicus, oder der heutigen Welt Christenthum. Zwicavix 1640. in 8. (*Juxta Ephr. Prætorii Biblioth. Homileticam*) & Lüneburgi in 8. (*Juxta Lipenii P. II. B. T. p. 485.*)

Theologische und schriftmäßige Gedanchen und Auslegung über das wunderbare, köstliche und kumtreiche, güdene Horn Christiani V., erweichten Brinken in Dennemarc, zu dem Ende ausgegeben, daß Gottes wunderbare Werke erkundet, und viele Menschen gebauet und gebeßert werden. Lüneburgi 1642. in 4. De hoc scripto (cujus Theologicam Iconum cornu illius auri Danici vetustissimi interpretationem, tanquam minus congruam, M. Trog. Arkielhus, in suo de eodem Tractatu, Archeologica merito posthabuit) Confer *P. I. Isagoges mea ad Hist. Cimbr.* c. 3. §. 12., p. 29., & Joh. Fabricii *Partem IV. Historie Biblioth. Fabricianæ* p. 475. Judicium de eo tulit asperius Herm. Conringius in *Conringianis Epistolicis* p. 171. edit. secundæ obviunt: *Inspeci non nisi semel P. Egardi conjecturas: neque libuit amplius. Quis enim sine nausea sustinet ejusmodi ineptias legere?*

Speculum hujus seculi: Spiegel wider gegenwärtigen Zeit, nach der Weissagung Christi Matth. XXIV. 2-14., da be-rachtet wird, was bis vor eine Zeit sey, warum sie sey, und wie wir uns darinn schiken sollen. Hamburgi 1649., & Lüneburgi sine anni mentione, in 8. Svevia verio Nicolai Erici Vendalii, Jacobi, Comitis de la Gardie, Ecclesiastiz aulici, Rixx A. 1627. (teste J. Scheffero in *Svec. Lit. p. 144.*) prodit.

Fundament der Seligkeit; das ist: die edle, süße, hochtröstliche und lebendige Hauptlehre von der Rechtfertigung eines Menschen für Gott, durch Gnade des H. Geistes, nach der Göttlichen Wahrheit, zur Lehre, Trost, Freude und Berman-nung, beschrieben. Lüneburgi sine mentione anni, & Hamburgi A. 1649., in 8.

Wahre Weisheit zur Seligkeit, oder wahre Erkenntnis Gottes und des Menschen, nach der H. Schrift, in Frag und Antwort vorgestellt. Jenz & Hamb. 1654. in 12.

Geistlich Königlich Priesterthum Christi, nach der H. Schrift, an welches Christen und Übung zum höchsten ist ge-legt. Amstelodami 1678. in 12. Commendatur a Spenero *P. I. der Theol. Bedencken*, c. 2., *Art. 3.*, *Seit. p. p. 40.*

Epistola Germanica de Johanne Engelbrechto, cive & opifice Brunsvicensi, ejusque revelationibus, d. 22. Aug. A. 1624. exarata, qua pietatis pariter atqve & sobrietatis testimonium ei, contra adversarios, a quibus Katholicismus accusabatur, Molleri Cmb. Lit. Tom. I.

Libatur, perhibuit egregium. Adjecta illa est Engelbrechtii Wahrhaftiger Geschichte und Gesichte vom Himmel und Hölle, sine loci mentione A. 1625, ac 1640., nec non Amstelod. A. 1690., in 4. excusa, ejusdem Operum omnium Editionibus, cum Germanica Vesaliensi A. 1686. in 4., tum Belgica Amstelodamensi A. 1697. in 8. publicata, Anonymi item (quem Egardum esse Val. Ern. Löscherus, in den Unschuldigen Theol. Nachrichten Anni 1702., p. 718., temere suspicatur) Christlichen rundertheilten Vindbriefe von Hans Engelbrechtii Leben, in Editione non prima A. 1639., sed secunda, A. 1684. in 8. impressa, Gotfridi Arnoldi Vitz Engelbrechtii, in den Leben der Gläubigen der letzten 200. Jahre, (Halz A. 1701. in 4. editus), p. 621-633., obviz, et tandem A. 1723. Jo. Melch. Kraftii gneisachem Zübel Gedächtniß p. 488-492. Argumentum ejus (ac Arnoldo etiam *Tomo III. Hist. Eccl.*, c. 17., p. 211. 212. et Kraftio *I. c.* p. 168-170. expositum) *Tomo II.*, ubi de Engelbrechtio erit dicendum, enarrabitur.

Erläuterung des Buches Hiob, oder Schluß der leiblichen und geistlichen Anfechtungen, an dem Bilde Hiobs dargestellt: Jetzt erst auß dem MSto des Auctoris herausgegeben, samt Joh. Henr. Michaelis, Hallischen Professoris, vorhergesetzter Einleitung ins Buch Hiob, Halz 1716. in 4. Eine gar erbauliche Arbeit audit Val. Ern. Löschero in den Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. 4. A. 1717., p. 617.

INEDITA.

Ex his (quorum complura apud nonnullos superesse Spenerus, in *prefat. Tomi III. Scriptum ejus Germanicorum*, testatur) mihi innotuerunt:

Libri contra Nicol. Tetingium, Hufensem, Civem Flensburgensem fanaticum, ab ipso Tetingio (responsio se illum nolle dignari jactante) A. 1635., in der Verantwortung auf des Predigamts zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, aufführlichen Bericht, p. 115. 116., allegatus.

Eine herrliche Psalter-Erläuterung, woson doch die 23. erste Psalmen, bey einem Zufalle, im 30. Zehrigem Kriege, weggekomen. V. Kraftium *I. c.*

Epistola Germanica ad Pet. Dancwerthium, Pastorem Hufensem, d. 4. Sept. A. 1624. scripta, Joh. Arndii scripta extollens ac defendens, Nic. Tetingii autem et Hartwigi Lohmanni, Secretarii Flensburg., errores de incarnatione Christi, et essentiali fidelium cum eodem unione, refellens, quam ipsemet possideo.

Epistola Latina *αὐτοχρηστὸς* ad Joach. Morfium, Philologum Hamburgensem, d. 22. Maji A. 1622. exarata; quam in *Albo Morfiano* MSto (quod V. C. Jac. a Mellen Lubecz affervat) *fol. 579.* offendi.

JOHANNES EGNOVIUS, Hatherslebenfis.

SCRIPTA DANICA.

Stofens Ræghom (sive de morbis animæ). A. 1628. in 8. (*Catal. Rosenkrantz.*)
Gode Giestebud aff Kong Salomons Drøfprog (i. e. Convivium e Proverbiis Salomonis). Hafniae 1629. in 8. (*Bibliob. Refen.*)

Andrez Celichii, Superintend. Megapolitani, Beretning om de Memisser, hoiste af Angst, Fortvivlelse, eller andere Næsfager, sig selv dræbe og affstibe, fordanisset (i. e. Institutio de hominum Melancholicorum et desperandorum *αὐτοχρηστὸς*, e L. Germ. in Danicam translata). Hafniae 1623. in 8.

PETRUS EGGE, Lubecz commoratus, Versionem Germanicam *Chronici Slavorum*, ab Helmoldo, Presb. Bosoviensi, scripti, & ab Arnoldo, Abbate Lubecensi, continuati, Lubecz in 4. edendam, in *Catalogo Nundin. Lipf. A. 1637. V. Arn. p. 36.*, promissit, sed promissio non satisfecit.

GEORGIUS FRIDERICUS EGGERS, Rendesburgensis, Joachimi Senatoris filius, Urbis patriz, circa A. 1707., Consul, & Tribunalis simul Regii Glückstadiensis Assessor, quem *Casparum Fridericum* Joh. Christ. Nevias (*P. II. Accessionum ad Degorri Wheari Relecti Hyem. Historicas p. 337.*) perperam appellat. Obiit d. 20. Jul. A. C. 1711., ætatis 48. V. Epicedia, e quibus Germanicum Chr. Henr. Anthorin in ejus Poetischem Versuch *p. 340-343.*, est recufur. Historia inclut Civitatis Holfatiz Rensburgi, Præfide D. Casp. Sagittario, Hist. Prof., propofita. Jenæ 1684. in 4. Suis hanc scriptis Præfex, in illorum *Catalogo*, A. seqv. 1685. publicato, ideo tantum, quod suo esset ductu concinnata, haud dubie annumeravit.

NICOLAUS EGGERS, oppidi in Wagria Plönensis Ecclesiastes.

Sturm-Wind und Wetter, Macht und Kraft, Zorn und Zügel des Göttes des allmächtigen. Hamburgi 1625. in 4. (*V. Ephr. Prætorii Indicem Bibliothecæ sue Homileticæ.*)

JOHANNES EICHELIUS, Hatherslebenfis, Med. D. & in urbe regia Hafniensi, circa A. 1698., Practicus, ejusdemque simul, circa A. 1710., Consul, ac Consiliarius Justitiz postea, Archiatrque regius. A. 1719. superstes.

Disp. Inaug. de punctura nervorum, Præfide D. Georg. Wolfg. Wedelbo. Jenæ 1689. in 4.

MICHAEL EINSPERG, Holfatus.

Oratio de nativitate Domini nostri Jesu Christi. Rostochii 1649. in 4.

Or. de glorioso ascensionis Christi triumpho. Rost. 1649. in 4.

Or. de Scholis publicis, & quod utilis sit, pueros ac juventutem publice informari, quam privatim. Rost. 1651. in 4.
Or. de Scholarum publicarum utilitate, ac discitum in eis maxime necessaria informatione, tam ex usu, quam exemplis, demonstrans, publicam semper privata potiorum esse disciplinam. Rost. 1662. in 4. (*An a præcedentis diversa, haud recorder.*)

Schriftmäßiger Kreuz und Trostspiegel. A. 1668. in 4. (*juxta Catal. Rosenkrantz.*)

JOHANNES EITEL BRENDL, Hamburgensis, e solo mihi cognitus *Catalogo Nund. Lipf. A. 1625. vernaliæ*, in quo p. 57. hoc ejus scriptum editis accensetur:

Des edlen Johann Eitel Brendels, von Hamburg, heiliges Kleidod, darinn aller Gläubigen Ritter Gefahr, Hülf und Schutz, in einer künstsund lieblichen Metaphora, durch Gebet und Dancksagung, wird vorgestellt. Lüneburgi, apud Stergios. A. 1625.

Sed vereor, ne falso is Hamburgensis illic vocetur, & familiæ nobili Rhenanz Brendeliorum ab Homburg (qvz Dantiem Sec. XVI. Ecclesiæ Moguntinz dedit Archiepiscopum) potius sit vindicandus.

ALBERTUS ab EITZEN, Hamburgensis, Danielis, Senatoris urbani, & Margaretz Hackmanniz (Alb. Hackmanno, Consule, natæ), filius, d. 6. Sept. A. 1578. in lucem editus, & schola patriz Juridico vacaturus studio. A. 1600. in Academiis Rostochiensis, aliasque, transiit, hujusque Licentiatum titulum, Gallia, Italia, Belgio & Germania, itinere jam peccatis literario, Marpurgi Kal. Dec. A. 1608. obtrivit. In patriam rediit, Senator ejus. A. 1610. est electus, simulque A. 1617. postremus oppidi Bergerdorffensis Præfex constitutus, ac A. tandem 1623. Bartholdo Becmanno in Consulatū successit.

fit. Septennio post (A. 1630.), cum, 30. navibus, quas Hamburgenses contra Christianum IV., Danic Regem, in-
struxerant, se temere præci paffus, classi regiz in Albi vicino audacter obvium iret, rem infeliter gessit, navique
metu mortis aut captivitatis relicta, linte in continentem est elapsus. Quæ fuga summo ei apud hostes fuit dedecori,
tantumque civium conciliavit invidiam, ut famæ suæ peculiari Apologia edita patrocinari, cladisque causam in ventos
iniquiores transferre, fit coactus (1.). Reliquam ætatis partem in toga, cui aptior erat, exegit, & d. 4. Maji A. C. 1633.,
æ. æt. 74., defunctus, quatuor filios (æquibus Güntherus Ericus, J. U. D., ædis in patria Cathedralis Canonicus fuit,
tandem Decanus), totidemque filias (quas inter Elisabetha & Margaretha, Bartholdo Möllero & Bartholdo Twe-
strenio, J. U. Licentiat, ad Consularem postea evectis dignitatem, A. 1630. ac 1642. sunt elocatz), e conjugio cum
Gesa, Ludolphi a Schöningen, civis primarii, gnata; ac Joh. Rützenbergii, Protonotarii, nepte, A. 1609. contracto, re-
liquit superfluitas. Quos inter de hæreditate ipsius enata est controversia, scriptis, circa A. 1641., agitata publicis. V.
de illo Epicedia defuncto scripta (æ quibus unum M. Francisci Simonis, Ecclesiastæ Hamburg., Joh. Alb. Fabricius
Parte I. *Memoriarum Hamburgensium*, p. 236-242., curavit recudi), Ad Trاتفigeri Jun., *Seriem Senatûs Hamburg.
Chronologicam*, ad A. 1610., p. 41., & Inscriptionem Epitaphii, ab ipso, in xde Petrina; Parentibus, socero, socru; & al-
finibus, erecti, ab eodem Trاتفigero, ad A. 1596., p. 37., & Theod. Anckelmanno, in *Inscriptionibus Hamburgensibus*,
n. 49., p. 77. 20., exhibitam.

SCRIPTUM.

Nothwendige Ehrenrettung, samt angehängter Retorion und Vorbehalt, worinn die, bey derbrennder Elbfluth, wieder
ihn ausgeprengte hochbeschwerliche Auflagen des Ungrundes und Falsches überführet, den Eüstern heimgeschoben, und dar-
gegen seine Unschuld, vermittelst derselben wahrhaftigen Berichtes, eröffnet und behauptet wird. A. 1633. in 4.

CHRISTIANUS ab EITZEN, Glücksliebo Hoflatus.

Fridericus III. in Christiano V. rediivus, fide Applausus Academicus, qvo Christiano V., Regi Danic, publica ora-
tione, ipso unctiois die, qviera 7. Junii A. 1671., in Julio Academiæ Julæ, est gratulatus. Helmstadii 1671. in fol.
Disp. de Jure arbitrario in genere, Præfide D. Sam. Rachelio. Kilonii 1673. in 4.

DANIEL ab EITZEN, Hamburgensis.

Disp. Jurid. de Usucapionibus. Groningæ 1635. in 4. (*O. Sperl.*).

HERMANNUS ab EITZEN, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Restitutione in integrum. Ultrajecti 1671. in 4.

JOHANNES ab EITZEN, e gente Eitzeniorum patricia. Hamburgensi, itidem, uti credo, oriundus, J. U. L.

Disp. de differentiis Juris communis & Hadelensis. Lugd. Bat. 1664. in 4. (*Catal.*).

PAULUS ab EITZEN, Patricius Hamburgensis, A. 1521. natus, Lutheri & Melancthonis in Acad. Witteb. au-
ditor, Gymnasio Marchiz Brandeburgicæ ad Svevum Colonienfem, circa A. 1544., præfuit, & professione deinde, in A-
thenzo Rostochienfi, aliquamdiu functus est Dialectica. Hamburgum revocatus, Edis Cathedralis, ab A. 1549., fuit
Pastor, & Theologiz in illa Lector secundarius, ab A. autem 1555. Ecclesiæ urbis patriz omnium Superintendens,
& Theologiz (cujus tunc Doctor A. fegv. 1556. Wittebergæ creabatur) Interpret primarius. E patriæ tandem A. 1562.,
ab Adolpho, Duce Holfato-Gottorpienti, Slesvigam pertractus, septem lustris sequentibus, non hujus solum, trium-
que filiorum & Successorum, Friderici, Philippi & Johannis Adolphi, Proteclatiani, in arce vicina Gottorpienti,
egit aulicum, sed & supremum Ecclesiæ in utroque Ducatu, Slesvicensi ac Holfarico, Ducalium Antistitem, simul-
que Theologiz, in Basilicæ Slesvicensis Cathedralis (cujus etiam Canonicus fuit) Gymnasio, ab A. 1575. ad 1580.,
Professorum, & Dioceseos Nordfrandicæ, ab A. 1582. ad 1593. (qvo rude, ob senectutem, a Joh. Adolpho Principe,
donabatur, & M. Jac. Fabricius Senior, in hoc aliisque officiis, optio ei adjungebatur), Præpositum. Vivis tandem
Theologus hic longe doctissimus, & præclare de patriz ac Cimbriz univerfæ Ecclesiæ meritis, quem æd. 1605. 7. 17. esse
ipfi e Zelotus Lutheranis rigidoribus ferebantur adversarii, ob moderationem pacis Ecclesiasticæ studiolum, & Me-
lancthonis, ab eo defensi, amorem, in illum iniquiores, excessit d. 25. Febr. A. C. 1598., & ætatis 77. Historiam vitæ
eius, Scripturam, & certaminum cum Reformatis, præsertim Bremenfis, Collegis in urbe Hamburgensibus rigidoribus
Constitutionibus Lüneburgensibus & Libri Concordiæ Autoribus, & hos inter, Jacobo Andrez, cæterorum Proma-
cho, sacrorum, Tomo fufius exponemus ultimo. Consule interim *maximè* de iisdem breviores, *Parte II. Ifagoges
ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 2. & 3., p. 176-185., & *Parte IV.*, c. 10., §. 10. 11. 12., p. 179-183., a nobis jam exhibitas, Joh.
Adolphi Cypræ *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. 3., c. 6., p. 447-463., & Leonh. Hutteni (adversariorum
hæud infimi) *Concordiam concordæ*, c. 12., p. 366-401.

ALBERTUS ELERS, Hamburgensis, Ulrici, Frifitz Orientalis Comitiz, Ecclesiastæ Aulicus A. 1648. (qvo
Theol. Licentiatz Helmstadii a Conr. Hornejo creabatur) vocatus, & Comitatus deinde ejusdem, circa A. 1652.
(qvo Doctozis titulum ibidem, Brabevta Georg. Calixto, d. 27. Jul., obtinuit), Superintendens. V. D. Joh. Fabricii
Jun. *Ammocitates Theologicas* p. 787.

Disp. Theol. Inaug. de Resurrectione carnis, Socinianis præcipue, eandem numero carnem resuscitatum iri negan-
tibus, opposita, Præfide D. Conr. Hornejo, Helmstadii 1648. in 4.

Voti lumina; & der seligste und beste Hergenswunsch, oder Leichpredigt über Ulrich, Graffen von Ostfrieland, auß Pf.
LXXIII., A. 1649. gehalten: Cum alio Engelberti Hoyer, Pastoris Nordani, sermone in ejusdem Comitiz memoriæ
funebri (sub tit.: *Verles Ebrengedächtniß Ulrich, Graffen von Ostfrieland*) excusa Hamburgi A. 1649. in fol.

M. ANDREAS ELERS, Hamburgensis, æditui Michaelitani filius, Vici initio in Comitatu Pinnebergico Elmes-
hornensis, & deinde, ab A. 1698., Parochiz, in Patriz vicinia, Hammenfis atque Hornensis, Pastor. Vivit A. 1716.

Disp. de præstando Categorice in libris Symbolicos juramento, Præfide D. Valentino Alberti proposita. Lipsiz
1690. in 4. Ei, tanquam Autori, tribuitur a Joh. Christ. Itero in *Tr. de Honoribus Academicis*, c. 8., §. 15., p. 307.

JOHANNES FRIDER. ELERS, Hoflatus.

Oratio de Potentia Turcarum crescente ac decrefcente, ejusque causis præcipuis, d. 2. Dec. A. 1716. recitata, Kilo-
ni A. 1716. V. de illa P. LVIII. der *Geschehen Famz* p. 811. 812.

JOHANNES ELFRINGIUS, Itzchoa Stormarius, P. L. C. & Parochus in Præfectura Hamburgensium Ritz-
bütelensis Steinmarkensis, ob venam Poeticam hæud plebejam a Nicol. Scribonio (hoc nominis ejus fabricato Ana-
gramma: *Joannes Elfringius; Fili Nefarius, en urge*) (2.), Lomp. Alardo & Joh. Adolpho Fabricio (3.), Epigram-
matis merito celebratus Encomiasticis.

Q 2

(1.) V. Ad Olearii Burgen Zeigfi der *Dollmetschen Chronica* p. 226-240., & Andr. Hoyer Dennewerdtische *Geschichte* p. 174. (2.) *Lib.
1. Lesum Anagramm. Gutorpiensium* p. 112. 119. (3.) In *Allo Joach. Morfi MS.* fol. 924. 925.

Carmen memoriale ad Alb. ab Eitzen & Joh. Brandum, J. U. Licentiatos, Consulatam Hamburgi suscipientes. Hamb. 1649. in 8. pat.

Quatuor Epigrammata in laudem Augusti Junioris, Ducis Brunsvicensis, in Mart. Goskii *Artibus Augustis*, A. 1650. & 1693. in fol. edito, fol. 12. 17. 567., obvia.

Carmina alia complura, singulatum diversis publicata temporibus.

Carmina & Epigrammata haud pauca in Joach. Morfii, aliorumque Virorum ævi sui eruditorum, laudes *avéðe* atque *avéðe* Musis scripta haud invidis, in *Albo Joach. Morfii MSæ* (quod Vir Clariss., Jac. a Meilen, Pastor Lu- bec., possider) olim mihi lecta.

NICOLAUS JOHANNES ELFRINGIUS, qui modo Hamburgensem, modo Ritzbüttelensem, in suis se vocavit Schediasmatis, Johannis (modo *laudati*) filius, cum studiis sacris pariter atque profanis annos, in Gymnasio Breimensi, & Academiis Jenensi, Lipsiensi, Kiloniensi, Lugduno-Batava atque Trajectina, impendisset complures, Kilonium A. 1668. redux, tyrones privatim docendi potestatem a Principe & Professoribus, ac, inde A. 1670. discessurus, Testimonium a Prorectore Academico impetravit honorificum, typis excusum, in quo vitæ ejus ac studio- rum fufius exponitur historia.

Disp. de Officio hominis circa notitiam futurorum, contingentium, Præfide Jac. Thomasio (*illius Auctore*) defensa, Lipsiz 1664. in 4.

Disp. Theol. de Traditionibus humanis, Præfide D. Hier. Kromayero. Lipsi. in 4.

Salvator exoptatisimus circumfusus, & nomine Jesu insignitus, tribus Soliloquiis depictus Anacreonticis, Kilonii 1669. in 12.

Disp. de Papa Utopico, Præfide D. Christ. Kortholto (*illius Auctore*) defensa, Kil. 1670. in 4.

Opuscula Panegyrica, seu Lacrymarum calidissimæ, in Friderici III., Regis Danicæ, excessum, metro alcaico effusa. Ki- lonii 1670. in fol.

Coronæ vere regie, Friderici III., Regi Danicæ, a Summo Brabevta, Jesu Christo, imposita. Kilonii 1670. in 4.

SIDONIA ELLIA, Hamburgensis, teste Christ. Franc. Paulino, mulieribus eam annuerant eruditæ, scripsit, Eine Catechismus-höbe Schule, darinn viele gottseige Sachen, zu guter Erinnerung, mit eingezeichnet sind. (V. Paulini *30. und wolgelabtes Teutsches Frauenzimmer* p. 49.)

ELISABETHA JULIANA, Friderici, Ducis Holfato-Norbürgici, & secundæ hujus Conjugis, Eleonoræ, Rudolphi, Principis Anhaltino-Servestani, gnata, filia, Johannis Junioris, Ducis Holfato-Sunderbürgici, nepitis, Chri- stiani autem III., Danorum Monarchæ, proneptis, in arce Insulæ Alsenis Norbürgenli, d. 24. Maji A. 1634., in lucem est edita. Viribus mature imbuta Principe dignis, in aulam A. 1650. a parentibus aliebat Augusti, Principis cognati Brunsvicensis, Germanicæque Nestoris, Gvelfherbytanæ, hujusque filio, Antonio Ulrico, consobino suo, A. 1654. desponsabatur, ac, post biennium, & peregrinatione reduci, d. 17. Aug. A. 1656., solennibus jungebatur nuptiis. Marito huic, virutibus heroicis & eruditione eximia inclyto, in conjugio ferme semiculicari, filios septem, & sex filias, est enixa. E quibus (ut cæteros brevioris ævi, a Scriptoribus enumeratos Genealogicis, taceam) matri, tre- decim nepotum ante obitum jam avix, & quatuor pronepotum prævix, superstites fuerunt:

1. Augustus Wilhelmus, Princeps hæreditarius, d. 8. Mart. A. 1662, natus,
2. Ludovicus Rudolphus, d. 22. Jul. A. 1671., in lucem editus, & ab uxore, Christina Ludovica, Principe Oettingensi, A. 1690. ducta, quatuor parens redditus filiarum, & quibus Elisabetha Christina Carolo III., Regi Hispanico, A. 1708. nupsit, Carolæ Christianæ Sophia autem Alexium, Imperii Ruslici hæredem, maritum A. 1711. obtinuit.
3. Anna Sophia, A. 1659. nata, & Car. Gustavo, Marchioni Durlaco-Badensi, A. 1677. elocata.
4. Henrietta Christina, A. 1669. nata, Cænobii Gandersheimensis, ab A. 1694., Abbatissa.

Septuagenaria tandem Gvelfherbyti, d. 4. Febr. A. 1704., obiit, cum pietate erudita, vena in sermone vernaculo Poetica, insignique in Cænobium monialium nobilitum Saltzdaletis, A. 1701. a se fundatum, reditibus instructum, & Bibliotheca propria, templique totius ornatu, suis ipsius ac virginum aulicarum confectio manibus, donatum, Mona- sterium item Stoderburgense, benigne restauratum. Prochotrophea Gvelfherbytanæ, & pauperes alios, munificencia, bonorum omnium laudes promeruisse. Exequiæ Principi optime, d. 3. & 4. Apr. A. 1704., cum Gvelfherbyti, tum in aliis Ducatus sui, factæ sunt, urbibus, munusque funebri ejus consecratus memoriz, cujus pars antica defunctæ imaginem, titulum, & annos nativitatis atque obitus, postica vero coronam Ducalem, & arcem domumque Saltzda- letensem, cum lcone ejusdem nube supra istas in celos evehtë, exhibet, adjecta hac Epigraphæ: DESERUISE JUL- VAT. Quatuor numismata in obitu ejus funebria delineata exhibent die *Hist. de Gedächtniß-Nützen des XVIII. Seculi. Par. V. (fve A. 1704.)*, Noribergz A. 1713. edita, p. 347. & seqq.

Fufius celebrata est 1. in Alb. Frid. Knopii, Conc. aul. Gvelfherbytani Sermone in obitu ejus, ex Hebr. XII. 22. 23. 24., Germanico, Gvelfherbyti A. 1704. in fol. excuso, de quo Joh. Fabrici *Historia Bibliothecæ suæ P. II. p. 236*. 2. in Narratione vitæ vernacula peculiari, Christoph. Jac. Blumii, Pastoris Catharinæ Brunsvicensis, Chrißtißlichen Casiro Doloris, five Sermone in Apoc. XXI. 5. 6. 7. funebri, & Joh. Frid. Kitzleri, Syndici Brunsvicensis, Epicedio Germanico, Brunsvici A. 1704. in fol. excusis, istorumque, qvæ in *Novis Lit. Germ. M. Mayo & Dec. A. 1704. p. 189. 190. 476. 477.*, leguntur, Excerptis, nec non in Gottfr. Sigism. Megandri scripto, ejus consecrato nuptiis &, sub titulo des *Hochfürstlichen gedoppelten Lustspiegels, von beider Hochfürstlichen Personen Antant und Blausfürstlichen*, Gothæ A. 1666. in fol. edito. Conferantur cum his Scriptoribus de familiis Germanicæ illustribus Genealogici, Phil. Jac. Spenerus in *Sylloge Genealogico-Historica* p. 116. 511., Pet. Ambr. Lehmannus P. I. des *teit herfürden Europæ* p. 62. 63. 90., Auctor der *heutigen Chrißlichen Souverainen Europæ* p. 233. 234. 264., & plures alii, nec non qvæ Saltzdaletis Cænobium, ab ea conditum, celebrant (in *N. L. Germ. A. 1704. p. 410. A. 1701. p. 393. 395. & 1706. p. 43. 46.*, memorati), Joh. Phil. Odelemius, Brunsvici, J. U. D., in *Monumento Ißius, seu Diss. de primivæ Ecclesiæ monumentis*, A. 1701., & Ex- positione numismatis argenti, in *memoriam Palatii prope istud Ducalis castri*, A. 1705. Brunsvici in 4., ac Joh. Rempius, Prof. Helmstädt., in Oda in idem palatium Panegyrica Leonina, inque singulis simul strophis *xpovdeu* *ist*, Hildes- fæ A. 1704. in fol., publicatis.

Preces, Ode & Meditationes sacre Germanicæ, ab ea *avéðe* conscriptæ, & posteris relicte, ob quas Poetris illu- stribus a M. Joh. Christ. Blumio, Brunsvici, in *Diss. de Principibus Poetis posteriori*, Lipsiz A. 1709. edita, jam est annuerata. V. *Novæ Lit. Germ. M. Mayo A. 1704. p. 190.*, & *M. Sept. A. 1709. p. 384.*

Ipsius quoque venam Poeticam in Mariti Serenissimi, Antonii Ulrici, Ducis Brunsvicensis, laborem pium, *Chriß- tlichen Davidischen Lustspiel*, Noribergz A. 1667. in 8. editum, confusisse testatur Joh. Georg. Eccardus in *Hi- storia studii Etymologici Lingvæ Germanicæ*, 12., p. 11.

GEVERHARDUS ELMENHORSTIUS, **Hamburgenſis**, Everhardi, Senatoris, filius, cum Theologiae praeceptor atque Polymathiae elegantioris universae eximiam sibi, in Academia Lugduno-Batava, aliisque, Josephi Scaligeri, paterno ipsius amore profectum, ceterorumque Praeceptorum, ductu, peritiam acquisivisset, in patriam A. 1602., rediit, & iustria quatuor vitz reliqua, coelebs primum, ac deinde, ab A. 1610., in otio, quod muneribus praestaret publicis, ad Annum usque fatalem 1621., exegit literario. Ipse tamen illud, fortuna in se benignitate sapienter, maxime sibi reddidit negotiosum, & praeclarum, quibus in ipso atatis flore, cum plura & majora moliretur, est immortuus, Scriptorum veterum, tum Ecclesiasticorum, Arnobii, Minuti, Gennadii, Procli & Sidorii Apollinaris, tum profanorum, Cebetis atque Apuleii, editionibus locum inter Criticos & Philologos aevi sui celebrioris habuit infimum, inter Theologos autem Patrum vettustioris & sacrarum antiquitatum, in Ecclesia Lutherana, Mystras ac scrutatoris ferme principem, simulque virorum, qui tunc fama florebant literaria, maximorum amicitiam & laudes, promeruit. Fuit de singulis, in Elogio ejus, Tomo dissecetur ultimo. Confer interim, quae de illo, sed satis parce, congesseunt Pet. Bæsius in *Dictionary Historico-Critico*, T. I., P. II., p. 1037. Ed. prime, & T. II., p. 119. Ed. secundae, Joh. Franc. Buddæus T. II. *Lexici Historici* p. 28., Henn. Wittenius T. I. *Diary Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1621., & Nicol. Wilckeius in *Appendice der Leben der Lindebrogioren*, A. 1723. *Hamburgi avaymavos* editarum, p. 17-71.

M. JOHANNES HENRICUS ELMENHORSTIUS, **Hamburgenſis**, filius M. Henrici Elmenhorstii, Archidiaconi in patria Catharinæ, adoptivus (1.), sorore uxoris ejus genitus (2.), Pastor, post reditum ex Academia Lipsiensis ac Rostochiensis, circa A. 1704., castrensis primum (3.), ac deinde nauticus, a fluctibus marinis, in naufragio interit, circa A. 1705., submersus.

Disp. Philosophica de Vita Dei, ab eo Praefide proposita. Lipsiz 169., in 4.

Disp. de carnali sacrarum literarum sensu, ab eo conscripta, & Praefide D. Joh. Fectio defensa. Rostochii 1698. in 4. Recusa ibidem A. 1707. in 4. V. de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1698., p. 223. 224.

BERNHARDUS ELSNER, **Slesvicensis**, J. U. D. & Canonicus Magdeburgensis, universam fere Europam calidiorum pervagatus.

Disp. Jurid. Inaug. de Consuetudine. Basileæ 1657. in 4.

JOACHIMUS ELSTORPIUS, **Hamburgenſis**, Mod. D. & in patria Practicus, d. 20. Jul. A. C. 1644., & æt. 63., defunctus, XIII. liberorum & Gertrude, D. Nicol. Sandmanni, Poliatri Hamburgensis, filia, A. 1615. ducta, parens, a Zach. Lundo (*in Epist. Libri II. Poematum juvenilium Dedicatoria*) & Nicol. Scribonio (*Lib. 5. Lysium Gorterp. Anagramm. p. 111.*) celebratus. Scribonius hoc nominis ejus Anagramma exhibet:

Joachimus Elstorfius, M.D. * lo fortis almus Medicus.

Disp. Inaug. de Arthritide. Basileæ 1614. in 4.

JOHANNES ab ELSWICH, **Lubecenſis**, J. U. Cand., in Academia Tubingensi A. 1617., teste Mich. Piccarto, qui obitum ejus, in Epistola peculiari ad Joh. Kirchmannum, Rectorem Scholæ Lubecenſis, illius cognatum, Non. Maji A. 1617. (*non 1616.*) scripta, & A. 1697., in *Gudianarum Appendice* (num. 126., p. 258.) edita, acerbe luit, mortuus. Ab eodem Piccarto A. 1616., in alia ad Kirchmannum, Prid. Kal. Aug. exarata (*ib. n. 184. p. 258.*), *adolescens virtute & doctrina florentissimus*, a Georg. Remo autem, Reip. Norib. Consiliario (qui Kirchmanno etiam *ibid. n. 132. p. 216.*), *se illum, ob ingenium summum, amare & deoſculari*, significavit, in literis ad ipsum A. 1617. datis (*ib. n. 130. p. 219. 220.*), *Legum Myſta*, Politicusque & Philologus politissimus, est salutus.

Disp. de Civitate & Civibus, Praefide D. Azarii Sturzio, Hist. Prof. Rostochii 1614. in 4.

Conclusiones Historico-Politice de Bello, ex optimis Politicis congestæ, & secundum modum procedendi in bello digestæ. Rostochii 1616. in 8. (*V. Boldmann in Biblioth. Hist. p. 273. & Druvium & Lipenium.*)

Commentarius affectus de Rerum publicarum originibus, institutis, juriſibus, privilegiis & arcanis, ad quem pertendendum Georg. Remus, in Epistola paulo ante laudata, A. 1617. illum est hortatus.

JOHANNES HERMANNUS ab ELSWICH, **Rendesburgensis**, Henrici, urbis illius Ecclesiastæ, filius, d. 19. Jun. A. 1684. natus, & schola patria in Lubecenſem, & e: hac, impetrato Stipendio Theologico Schabbelliano, A. 1703. in Academia profectus, in Rostochiensis, Lipsiensis, Jenensis & Witebergensis, iustria aliquot exegit. Witebergæ Magister creatus, & Ordinis Allectoris A. 1712. adscriptus Philosophici, juvenutem Academicam, magno cum hujus concursu atque applausu, privatim, per novem quotidie horas, & profana, & sacra, docuit, ad A. usque 1717., quo, ibidem Theologiz Licentiam ornatus titulo, recusata Seminaru Iſſenacenſis ephoria, Stadam, Ducatus Bremenſis urbem, migrabat, & Pastor illic ædis SS. Cosmæ ac Damiani constituebatur, Stadæ d. 11. Junii A. 1721. æt. 37. obiit. Fustius vitz illius enarrarunt historiam duo superstitis Encomiaſta, D. Gottliebibus Wernstorſius, in *Programmate Disputationis* inaugurali A. 1717. Witebergæ præmiſſo, &, qui hoc secutus est, Joh. Henr. a Seelen *Parte I. Athenarum Lubecenſium* p. 298-306. Conf. de illo J. G. Kraußii *Neue Zeitungen von gelehrten Sæden*, n. 98. A. 1721., p. 783. 784. Scripta, quæ, elucubravit, sunt sequentia, maximam quoque partem ab illis enumerata, nec non in vet. fortisſſimæ Theol. Sammlung anni 1721. Appendice, p. 1096. 1097. 1098.

I. EDITA. N. PROPRIA.

יְשׁוּעָה בֶּן-דָּוִד; i. e. JESUS dolorum filius, quos, ut in tristissima crucis ara salutem repararet Adamigenis, re & vere בְּרִיטָן, i. e. filius dextræ, fustinuit; sive Carmen versum 650. Heroicum de acerbiſſima Christi passione, d. 26. Mart. A. 1703. in schola Lubecenſi recitatum cum Notis Philologico-Theologicis. Lubecæ 1703. in 4. (*V. Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. 1703. p. 96.)

Breviarium Controversiarum Theologicarum præcipuarum ac modernarum, Praefide D. Mich. Fortſchio propositum. Jenæ 1706. in 4.

Melchisedecus ab injuria Pet. Jurizi (*cui Chammus fuisse videtur*) defensus, Praefide Joh. Christoph. Wichmanshauſio. Witeb. 1710. in 4.

Melchisedecus ab Henr. Hulsio minus feliciter in Henoch detectus, Witeb. 1710. in 4.

Melchisedecus ab Henr. Hulsio in gentili Mythologia frustra quæſitus. Witeb. 1710. in 4. (Has de Melchisedeco Disputationes ob eruditionem commendat Georg. Henr. Götzius in *Diff. de Reliquiis Patriarcharum* p. 15.)

Critica de Recentiorum in Novum Fœdus Critica. Witeb. 1711. in 4.

(1.) *V. Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1698., p. 223. 224., & And. Dan Habichtſorſii *Raffortium A. 1699. Narratum* p. 112.

(2.) *V. Nova Lit. Germ.*, M. Jul. A. 1704., p. 220.

(3.) *V. P. A. Lichmanni Hamb. Lit. A. 1704.* p. 50.

Möllen Cimb. Lit. Tom. L

Rr

De

De Formula Concordiz in Dania nunquam combusta, adversus quorundam, & in his Gothofr. Arnoldi, criminationes, Disputationes duæ, Witeb. 1712. in 4. Hæ, multis auctiores accessionibus, ibidem A. 1716. in 4., junctim sub sequenti recuz sunt titulo : *De Formula Concordie, num in Dania sit combusta, Disquisitio Historica*. Schediasmatis hujus, in quo narratio Autorum non paucorum de Libro Concordiz a Friderico II., Rege Danie, combusto falsitatis insinulatur, recensum encomiasticum invenies in Val. Ern. Löffcheri Unschuldigen Theologischen Nachrichten anni 1716., p. 711. 712. 713. Critico-elenchicum in Liptiensium *Adis Eruditorum Germanicis, Parte XLV.*, p. 567-578., refutationem vero in Andr. Hoyerii *Kurzgefaßten Denkmärlischen Geschichte* (Flensburgi A. 1719. editis), p. 291-296. Cui J. H. a Seelen, Elswichii discipulus, l.c. p. 303., indignatus quidem est, sed nihil, præter scommata quædam, regessit.

Observationes Philologicæ sex super V. C. Bernh. Henn. Witteri, Pastoris Hildesienfis, Commentatione in Genesin (1. de Eloquentia Mosis, 2. de Scopolibrorum Mosis, 3. de Lingva Hebræa non Cananza, 4. de Auctore Cap. I. Geneleos, 5. de origine nominis מלך, 6. de מלך), Witeb. 1712. in 4. V. de iis Val. Ern. Löffcherum l.c., *Secl. V. A. 1714.*, p. 843-846., Autorem der gelehrten Famz, P. XVII., p. 386. 387., & J. H. a Seelen l.c. p. 303. 304. Epistolz Witteri, iis oppositz, sequens ab Autore reposita est apologetica.

Epistola apologetica ab Bernh. Henn. Witterum, in qua Observationes Philologicæ a criminationibus ejus & cavillationibus vindicantur. Witeb. 1713. in 4. V. & de hac, & de secunda Witteri Epistola, illam refellente (cui nostro peculiari respondere scripto noluim, sed generatim tantum quædam A. 1715., in *Disp. de Philosophumenis* p. 21. & seqq., regessit), Seelenium l.c. p. 304., & Löffcherium utriusque recensum, l.c., *Secl. V. A. 1714.*, p. 843-849.

Vindiciæ Diacepses D. Nicol. Hunnii de Fundamentali Dissensu doctrinæ Lutheranz & Calvinanz, adversus D. Sam. Stryemsi Ingenuum in controversias Evangelicorum Inquisitionem, Præfide D. Gottl. Wernstorffo propozita. Witeb. 1712. in 4. V. de illis Löffcherum l.c., *Secl. IV. A. 1712.*, p. 619., & *Partem XXIV. der gelehrten Famz* p. 871. 872. Recuz sunt Liptiz A. 1714. in 4.

Diff. Historica de Palinodia Fanaticorum. Witeb. 1714. in 4. Argumentum ejus enarravit Löffcherus l.c., *Secl. 2. A. 1714.*, p. 336. 337., & in *Appendice anni 1715.*, p. 1140. 1141.

Disp. de Inscriptione Apocalypseos Johannez. Witeb. 1715. in 4.

Disp. de Philophumenis Viris sanctis temere affectis, Witeb. 1715. in 4. V. *Partem XLVI. der gelehrten Famz* p. 781.

Diff., qua communior de Magis stella duce Bethlehemum profectis sententia propugnatur. Witeb. 1716. in 4. Opozita est (teste Seelenio l.c. p. 304.) sententia Philologi Julii (i. e. Hermann ab Harde), Magos istos pro Judaz, aut Judæorum potius, in Persia aut Syria commemorant, legatis, habentis. Conf. de illa *Partem LX. der gelehrten Famz* p. 998.

Sermo funebris, ad tumulum Jac. Woldicci, Cimbri, habitus, Witeb. 1716. in 4.

Disp. de Controversiis novis circa Atheismum, Witeb. 1716. in 4. Iis, quæ, in hac, suis quibusdam opposita sunt sententiis, Nicol. Hier. Gündlingius, Prof. Halensis celeberrimus, A. 1717. *Secl. XIV. Gündlingianorum tuorum respondit*. Cujus repositionis capita præcipua in Halensium *Neuer Bibliothek*, *Secl. 62.*, p. 305-309., repetuntur.

Disp. de Controversiis de Anima recentioribus, Witeb. 1717. in 4.

Disp. Theol. Inaug. de Jure Episcoporum Galliz a Papa ad Concilium provocandi, Præfide D. Georg. Frid. Schroetero d. 27. Maji A. 1717. defenza. Witeb. 1717. in 4. V. der gelehrten Famz P. LX. p. 998., & P. LXIII. p. 157. 158.

Das Bild und die Überschrift rechtschaffener Lutheraner, am Lutherschen Jubel-Feste A. 1717., zu Stade, auß dem Evangelio des XXIII. Contages nach Trinit., in einer Predigt vorgetragen : Mit Anmerkungen. Stadz 1717. in 4.

Commentatio de Reliquis Papatus Ecclesiæ Lutheranz temere affectis, Hamburgi 1721. in 8. V. de illa Tubingenium *Älternhefte Historie der Theol. Gelehrsamkeit*, *M. Febr. A. 1722.*, n. 4.

Disquisitio de vero Autore Hymni: Hilf Gott, daß mirs gelinge, ad D. G. H. Götzium, Superint. Lubec., *Nuptialibus* Götzianis inserta, & J. H. a Seelen, in *Sched. de Memorabilibus quibusdam Buchstendensibus* p. 4., laudata.

2. ALIENA.

Maturini Simonii de Literis pereuntibus Libellus, ab ipso iterum editus, & præfatione atque annotationibus illustratus, Francofurti & Liptiz 1716. in 8. Recensum illius in Liptiensium *Adis Erud. Lat.*, *M. Febr. A. 1716.*, p. 85-88., Halensium *Neuer Bibliothek*, *Secl. 53.*, p. 188. 189. 190., & *Parte XLVI. der gelehrten Famz* p. 788. 789., invenies.

Epistolæ familiares varii, potissimum Theologici argumenti, ab eo nunc primum e MSS. editæ, Notisqve illustratæ. Fasciculus primus, Francof. & Liptz. A. 1718., & Witebergæ A. 1719., in 8. In quorum editionum priore, 12. constante octernionibus, XXVIII. tantum, in posteriore vero, 4. octernionibus aucta, XL. comparuerunt Epistolæ Theologorum quorundam Seculi XVII. Lutheranorum, de controversiis sacris, & potissimum Ecclesiæ suæ domesticis, V. Halensium (sigillatim istas enumerantur) *Partem LXXX. der Neuen Bibliothek*, p. 902-905., & V. E. Löffcheri *Unschuld. Theol. Nachr.*, *Secl. 4. A. 1719.*, p. 648. 649. 650.

Joh. Launoqii Liber de varia Aristotelis in Academia Parisiensii fortuna, & Joh. Jonssii Diff. de Historia Peripatetica : J. H. ab Elswich denuo edidit, & Schediasma proprium de varia Aristotelis in scholis Protestantium fortuna iis præmisit. Witeb. 1720. in 8. V. de illis Halensium *Partem XC. der Neuen Bibliothek* p. 886. 887. 888., & Schediasmatis Elswichiani recensum in *Adis Erud. Liptz.*, *T. VII. Supplem.*, *Secl. IX.*, p. 405-411., ac *Diario Erud. Parisiensii*, *M. Mart. A. 1722.*, n. 7.

II. INEDITA ET PROMISSA.

Historia Ecclesiastica Holstatz, eadem ratione, qua Christoph. Hartknochius Prussicam esse persecutæ, exponenda. V. ipsius *Præfat. editionis anni 1716. secundæ Disquisitionis de Formula Concordia*, & J. H. a Seelen P. I. *Arten. Lubec.* p. 305. 306. Conf. de illa M. Joh. Melch. Kraßii (paucissima hujus argumenti, post obitum Autoris, esse inventa docentis) *Præfat. des zweyten 2000. Jährigen Jubel-Gedächtnisses*, *lit. c. 1. b.*

Historia Philologica, A. 1716. in *Catalogo nundin. Liptz.* promissa, & a Joh. Gottl. Kraußio, in den *Neuen Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 35. A. 1716., p. 277., ac J. H. a Seelen l.c. p. 306., commendata. Pars hujus haud dubie est Historia Metaphysicæ, quam M. Sam. Frid. Bucherus, e MSto J. H. ab Elswich, Witebergæ A. 1722. in 8., edidisse, in *Catal. nund. Liptz. A. 1722.*, anwund. p. 32., traditur.

Mich. Pellii Liber de Operationibus Demonum, e MSS. emendatus, Notisqve illustratus, V. J. H. a Seelen l.c. p. 306.

Andr. Hyperii, Theologi Marpurgensis, Libri IV. de Theologo, seu de ratione Studii Theologici, elegantes plane & aurei, quos a se, cum accessionibus non paucis, denuo publicatum iri, in *Notis ad Concionem Jubilæam* p. 11. (teste Seelenio l.c. p. 306.), est pollicitus.

JOHAN.

JOHANNES ab ELVERFELD, idem haud dubie cum illo Joh. Elverfeldio, quem ab officio in zede Brementis Angariana Ecclesiastica A. 1562, esse remotum Henr. Flockenius (1.) narrat, ac oppidi postea in Dithmaria Meldorpiensis fuisse Pastorem, citaque & improvisa morte decessisse, Sam. Meigerius (2.) testatur. Vixit A. 1570.

GRATULATIO DE TRANSACTIONE INTER REGEM DANICÆ AC DUCES SLESVICENSIS, SLESVIGÆ 1550. in 4. (Catal.)

JONAS ab ELVERFELD, Cimber (3.), A. 1592. (quo sua de *fluu & Ordinibus Holfatiae* metra edebat) Neomonafterii in Holfatia vixit, sexennio post autem (A. 1598.) Nomarchiae ac judicii Carhardensis, in praefectura Ducatus Slesvicensis Tunderensis, Scriba fuit provincialis ordinarius (4.). Vixit A. 1609. Carminibus suis colatissimis, & celebritatem nominis sibi paravit, & patronum conciliavit communem eruditorum xvi istius Mæcenatem, Henr. Ranzovium, Protorem Cimbricum, ejus in patris provincias, civitates familiasque illustres, Epigrammatis Exegesi soluta oratione adungere haud designatum Historicam. Cujus occasione in gravissimum errorem incidit, & Adriam Baileum (5.) etiam induxit, Joh. Deckherus, in *Conjecturis de scriptis Adefpotis* (6.), Jonæ Elverfeldii nomen fictitium esse, & latere sub istius larva Ranzovium voluisse, temere verbis alluens sequentibus: *Cimbriae Annales laudatissimos publici juris fecit Jonas ab Elverfeld, Eques Holfatus, qui non alius, quam Produx regius, Henricus Ranzovius, ob alia ab eo edita in eminentioribus studiis scripta illustris fame. Vixisse enim, sub finem Seculi XVI., Poetam hujus nominis Cimbricum (qui tamen Equitem Holfatum, qualis a Deckhero fuisse fingitur, nunquam se appellavit), Poemata ejus, quæ mox enumerabimus, cateta evincunt. Autorem autem eundem esse Epigrammatum de Cimbris nostris Ordinibus diversis, quæ cum Ranzovii Exegesi copiosiore prodierunt Historicæ, ex libri patet inscriptione, Ranzovium, hujus Autorem, ab Elverfeldio, illorum scriptore, discretis verbis distinguente. Symboli loco noster hoc usus est Disticho:*

*In te anime viresque, Deus, spero pono, nec unquam
Confundar: fidei tanta columna mee es.*

Confer de illo *Isagogen* meam ad *Hist. Cimbr.*, P. I., c. 1., §. 4., p. 4., & c. 13., §. 3., p. 192., istamque secutus Vinc. Placcium T. II. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum* p. 210., ac Joh. Christ. Nevium P. II. *Accessionum ad Degeneri Whæri Relect. byem. Historicas*, p. 332. 333. A Frid. Lucæ, P. III. *Heliconis Europæi*, c. 5., p. 261., Professoribus Academiæ Hafniensis inepte accensetur.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Scias; Ecloga continens laudes Philippi, Ducis Slesvici & Holfatæ, nuper defuncti. Slesvigæ 1590. in 4.

De Holfatia (*sive potius utroque Cimbræ Ducatu, Slesvicensi & Holfatico*), ejusque statui atque Ordinibus diversis, Classes tres, nunc primum Elegiaco carmine in lucem edita a Jona ab Elverfeld: Quibus Magnifici Nobilissimique Domini, Henrici Ranzovii, Productus regii, singulis fere in locis, historicis contextus, una cum typorum elegantia, accessit. Hamburgi 1592. in 4. Recusæ sunt, præfixis veteri Elverfeldii Epistolæ ad Christiantum IV., Regem Danicæ, & Joh. Adolphum, Ducem Holfaticum, Dedicatoz, Neomonafterii scriptæ, literis K. B. F. (novum Editorem e nonnullorum designantibus sententia) Hamburgi, sumptibus Frobenianis A. 1606, in 4., sub novo hoc titulo, utrumque, & Elverfeldii, & Ranzovii, nomen omittente: *Cherijonci Cimbræ, quæ hodie Holfatia appellatur, Annales, ab ultima ejus antiquitate, ex historiæ fide dignis, ante hæc tempora, a Viro magni nominis collecti, & nunc a quodam antiquitate studio auctores in lucem editi. Solum Contextum Ranzovii Historicum, sub Elverfeldii (cujus tamen Epigrammata omnia sunt) nomine in suo Scriptorum de regniis Danicæ & Norvegicæ, Holfatiaeque & Ducatu Slesvicensi, variorum Syntagma, Lugd. Bat. 1629. in 16. excusæ, p. 275. 316., denuo exhibuit Steph. Joh. Stephanus, Hist. Prof. Soranus. Commendatur hoc scriptum Metrico-Prosaicum, Classi I. de provinciis, Illa de familiis, Regia, Ducali atque equestribus, Tertia vero de urbibus Cherlonensibus Cimbræ, & sub finem varia de Cimbris sistens Epigrammata, a Pet. Lindebergio (illud Ranzovio, quod hujus Exegesi Prosaica maximam ejus partem sibi vindicat, omnia Elverfeldii mentionem, tribuente) in Epigrammata peculiari, P. III. *Pœm. Juvenil.*, Lib. 2., p. 151., obvio, Joh. H. Pontano (Elverfeldium præcipuis Danicæ viris eruditus, sua ætate superstitibus, annuerante) in *Descript. Danicæ Chorographica, Historia annexa Danicæ*, p. 787., & Joh. Deckhero, ob errorem de Autoribus paulo ante notato, *l.c.* p. 126. E fontibus illius, & Contextus præsertim Ranzoviani, Andr. Angelus, alique Historici nostrates recentiores, frequenter suas irrigant arcolas. Mart. Zeilerus, qui (*Parte II. Collectaneorum de Historicis* p. 51.) duos ex illo Tractatus effingit, & Elverfeldio affingit, diversos, Designationem nempe nobilitatis Holfaticæ, & *Librum de urbibus Holfatiae*, oculis istud nunquam suis usurpasse videtur.*

Elegiæ & Epigrammata plurima in laudem Cimbrorum, incolarum Holfatæ, ac Nobilium præcipue ejusdem, hosque inter Henr. Ranzovii, partem occupantia maximam *Libelli de Cimbrorum origine, nomine, fortitudine & rebus gestis*, a Ranzovio editi. A. 1594. in 8. (Duo ex istis, in laudem Ranzovii, in Appendice etiam adoptiva, Pet. Lindebergi *Pœmatis Juvenilibus* subiecta, p. 230. 231. 232., leguntur.

Calliope, sive Carmen heroicum, continens encomia & laudes historicas Henr. Ranzovii. Slesvici 1591. in 4.

Elegia (*nitida ac venusta*) in Joh. Mauriti, Præpositi Tunderensis, & Annæ Petzæ, nuptias. Slesvigæ 1598. in 4.

Carmen ad Fridericum II., Regem Danicæ. (Catal.)

Carmen Sam. Meigerii *Nucleo Historiarum*, Hamb. A. 1599. in fol. edito, præfixum.

GERMANICUM.

Pharmaceutice Davidica; oder heilwuerige und bewehrte Arzneikunst aus dem Psalter Davids, womit der himlische Doctor, der H. Geist, alle menschliche Leibes- und Seelengebrechen, auf funferten Weis, mit schönen Zugendreichen Medicamentis, umbsonst heilet, mit lieblichen Reimsprachen geeyret, und auf übliche Melodeyen Gesangsweise gestellet. Nebst allen andern, am Ende angehängten, schönen geistlichen Gesängen. Slesvigæ 1609. in 4.

LAURENTIUS ab EMBECK, Hamburgensis, J. U. Cand., Johannis, Principis Holfato-Gottorp., Ephorus, Gener. ab A. 1626., D. Herm. Latheri, Jcti Hulsensis.

Disp. Juridica, præposteram Canonum Pontificiorum, cum primis a Jure Civili discrepantium, æquitatem exhibens, Præfide D. Ortolpho Fomanno, Jenæ 1608. in 4.

Disputationes Juridicæ (*gravium ego novendecim vidi*), ad methodum Institutionum accommodatæ, ab ipso Præfide præpositæ, priores quidem Jenæ A. 1608. & 1609., posteriores vero Giesæ A. 1612. & 1613., ac utrobique in 4., excusæ.

Rr 2

JONAS

(1.) in Catalogo Ministrorum Ecclesiæ Brementis, *Prolegomenis Theologiæ Catholicæ* p. 109. & seq. inserto. (2.) in *Nucleo Histor.*, L. 7. c. 9., p. 151. (3.) *V. Carmen præfixum Sam. Meigerii Nucleo Historiarum.* (4.) *V. Epithalamium, Joh. Mauritio A. 1598. scriptum.* (5.) in *Index Pseudonymorum, Libro Gallicæ de Antiquis dogmæ subjuncto, lit. E.* (6.) p. m. 122.

JONAS EMMENIUS, Lubecensis, d. 28. Sept. A. 1626. natus, oppidi initio Travemündensis, ab A. 1654. & xdis deinde in patria Petrinæ: ab A. 1664. (d. 7. Jan.), Diaconus, d. 24. Sept. A. C. 1667. & æt. 41., extinctus. V. *Episcopa*, & Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*.

Disp. de Spiritus sancti divinitate, personalitate & æterna processione, Præfide D. Joh. Scharfio. Witebergæ 1650. in 4.

JOHANNES FRIDERICI EMMENIUS, Jonæ filius, Lubecensis, Ecclesiastes patris Jacobæus d. 19. Maji A. 1681. electus, & ipsi Kal. Jan. A. 1695. mortuus. V. Jac. a Mellen l. c.

Memoria Joh. Georgii a Linzen, J. U. L. & Secretarii Saxo-Launenburgici, Scripto lugubri celebrata, Lubecæ 1678. in fol.

Charitas acerbitate probata, seu scriptum lugubre ad Joh. Nicolai, Pastorem Lubecensem, filio suo & Collegæ, M. Adamo Laurentio Nicolai, exequiis parantem. Lubecæ 1678. in fol.

Epicedia complura.

BRODERUS ENEWALD, Dagebülla (Præfectura Tunderensis insula) Frisus, Ecclesiæ ruralis in Stormaria Neuenkirchenfis, ab A. 1697., Diaconus.

Bigæ Concionum singularium, oder zwey Predigten von starcken Sturmwinden, aus Sir. XL. 33. 34., und von bestigen Wasserfluthen, aus Gen. VI. 17., durch Veranlassung eines A. 1701., d. 17. Oct., verspürten bestigen Sturmwindes, und hoher Stuph, gehalten. Glückradii 1704. in 4.

Historia Inundationum, quibus provincie Ducatum Slesvicensis & Holsatici maritimæ, & reliquæ Europæ, inde a Caroli M. temporibus, ad nostram usque ætatem, sunt afflicte, Chronologica affecta, Germanice edenda.

Opus de Familiis Ducatum Slesvicensis & Holsatici nobilibus Germanicum, iidem affectum, una cum præcedenti, tum in præfatione *Bigæ Concionum*, tum in *novis Lit. Lubec.*, M. Majo A. 1706., p. 154-157., & Pet. Ambr. Lehmanni *Observ. Hist. vernaculis A. 1704.*, p. 392., promissum.

MELCHIOR ENGELBRECHT, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, 1684. superstes.

Disp. Med. Inaug. de Asthmate, Ultrajecti 1663. in 4.

M. HENRICUS ENGENHAGEN, Senior, Lubecensis, patre mercatore cognomine, matre autem Anna Elverfeldia, d. 26. Apr. A. 1615., natus, post redium ex Academiis Witebergensi (in qua Magister A. 1637. est creatus) ac Rostochiensis, Bataviam, Angliam, Galliam & Helvetiam, peragravit, triennioque Argentinz subsistit integro.

In patria deinde Ædis Jacobæ Diaconarum A. 1643., Pastoratum ejusdem A. 1662., & Ordinis tandem Ecclesiastici Senioris dignitatem A. 1679., consecutus, filiis tribus, totidemque filiabus, ex Elisabetha Feldhusia uxore (A. 1643. ducta) susceptis, Apoplexia septuagenarius, Kal. Sept. A. 1685., in platea publica, cum exequiis alteri iret, subito expiravit. A. Mart. Lipenio, Confratere Lubecensi, in Programmate, quo vitam ejus fufius exposuit, funebri (A. 1709., in *Elogiis LXXX. Theologorum*, a Georg. Henr. Götzio collectis (1.), Lubecæ recuso), *Oratoris copiosi atque fœvis, auditorum rationem exacte habentis, seduli, providi ac omnibus affabilis*, reportavit encomium, a Jacobo Taubio autem contra, in *Confessione Christiana*, Amstelodami A. 1668. edita, falsum immodici, & nimii in sacris sermonibus namoris, est infimulatus. Conr. Sam. Schurtz Weischii Epistola ad eum, de filii cognominis studiis, A. 1676. exarata, inter Schurtz Weischianas, num. 343., p. 492. 493., occurrit.

Disputationes IV. de Causis, de Meteoris ignitis, de Calendario Gregoriano iuste repudiato, ac de imperio & jure fœderum, sub aliorum præfido, in Acad. Witebergensi, A. 1636. & 1637. (*1637. 1638. Lipenio l. c.*) defensæ.

Disp. de Rerumpublicarum, & in specie Imperii Romano-Germanici, origine, ab ipso Præfide exhibita. Witeb. 1639. in 4.

Disp. Theol. de Agno Dei, in Joh. I. 29., Præfide D. With. Lysero. Witeb. 1639. in 4.

Geschmack der Evangelisch-Christlichen Religion und Lehre, oder Catechismus, Fragen. Lubecæ 1652. 1658. & 1684. in 12.

Denk- und Dank-Rede, bey Abführung des Leichnams Fr. Margaretz Bilouinn, gebornen Ranzovinn, auß Lübeck nach Kiel, gehalten. Kilonii 1673. in 4.

HENRICUS ENGENHAGEN Junior, Lubecensis, præcedentis filius, natus 1654. J. U. Licentiat A. 1681., Doctor autem A. 1689., Rostochii creatus, obiit A. 1693. exente æt. 39. Vitam ejus fufius exponunt D. Joh. Sibrandus in *Programmate* Disp. Inaug. A. 1680. Rostochii præmissio & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lub.* p. 26-29. V. de illo *Novæ Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1701., p. 218., & Conr. Sam. Schurtz Weischii tum *Epist. 343. ad parentem*, modo allegatam, tum *Allocutionem* ad eum disputatam, *P. II. Orationum & Allocutionum*, n. 56., p. 22. 24. 25., obviam.

Disp. Jurid. de Compendio naufragorum, Præfide D. Gothofr. Nicol. Schleensteinio. Witeb. 1677. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Intercessione mulieris pro marito, Præfide D. Joh. Sibrando. Rostochii 1680. in 4.

ANDREAS ERASMI, Ripensis.

Commentarius MS. in libros S. Scripturæ Apocryphos, qui in Bibliotheca Pet. Resenii, Academicæ Hafniensis doctrina, superest. V. *Catalogum hujus*, in *Appendice*, p. 373.

M. CHRISTOPH. ANTONIUS ERASMI, Lubecensis, Joh. Erasmi, Actuarii judicialis, e Johanna Juliana, D. Ott. Tankii, Syndici, gnata, filius, d. 15. Oct. A. 1649. in lucem editus, post curriculum studiorum in Lyceo patrio, & Academiis Juliae ac Witebergensi, abfolutorum, titulumque Magistri in hac M. Apr. A. 1670. impetratum, templi in patria Petrii Diaconus d. 27. Jul. A. 1676., ac Archidiaconus A. 1687., ex electus, &, sex liberis (e quibus Joh. Philippus Cœnobii Lubec. Johannei A. 1707. factus est Ecclesiastes) e conjuge Joh. Henrici, Secretarii, filia, A. 1677. ducta, susceptis, d. 28. Jan. A. C. 1703., & æt. 54., defunctus. V. Vitam ejus in Enochii Svanticii, Ref. Lub., *Programmate funebri* (A. 1709., in *Elogiis LXXX. Theologorum*, a G. H. Götzio collectis, n. 77., p. 691-701., recuso), & Lubecensium (quibus *Vir audit optimus, atque judicii acrimonia, & candoris laude, valde conspicuus*) *Novis Lit. Scripturæ*, M. Febr. A. 1705., p. 48., fufius enarratam, ac conscr. J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec.* p. 307. 308.

Disp. de moralium Virtutum vitorumque gradibus, Præfide M. Sim. Frid. Frenzelio. Witeb. 1670. in 4.

Disp. Theol. de Certitudine salutis, Præfide D. Joh. Andr. Qvenstedio. Witeb. 1672. in 4.

Disp. de Prædestinatione & Bonis operibus, in 4. (A. D. L.)

GOTTHARDUS OTTO ERASMI, Lubecensis, Chr. Ant. Erasmi, Archidiacon. Pegini, filius, d. 27. Mart. A. 1688. natus, & Med. D. A. 1714. Erfurti creatus.

Belldo.

Belldiographia, seu Diss. Inaug. de Bellide, Praefide D. Joh. Phil. Eusebio propofita. Erfurti 1714. in 4. V. de illa *Partem XLIX.* der gelehrten *Fama* p. 712, 713., & J. H. a Seelen P. III. *Arten. Lubec.* p. 212, 213, 214.

OTTO JOHANNES ERASMI, Lubecensis, J. U. Lic.

Diss. Inaug. de Compensatione delictorum. Argentinz 1675. in 4.

JOHANNES GEORGIUS ERHARDUS, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1683. superflites.

Diss. Inaug. Jurid. de Mora. Batilez 1676. in 4. (*O. Sperl.*)

[An diversus ab illo fit Joh. Georg. Erhardus, J. U. D., & Cameræ Imperialis Advocatus ab A. 1678., ac Procurator ab A. 1680., Spirensis, posteaque Wetzlarensis, A. 1700. superflites, cujus mentio in P. A. Lehmanni *Observati. Historiæ A. 1700. vernaculus*, n. 46., p. 375., occurrit, alii dispiciant.]

JOHANNES ERHORNIIUS, Crempa Stormarus, Johannis, Ecclesiastæ oppidani, filius, d. 30. Mart. A. 1642. natus, Artis Medicæ (cujus studio, ab A. 1658., Jenæ, Leidæ ac Parisiis, vacaverat), post reditum ex itinere in Belgium, Galliam & Angliam, literario, in urbe Glückstadtensi Practicus, Doctor ejusdem Kilonii d. 20. Sept. A. 1666. renunciatus, & a Joh. Dan. Majore, in *Programmate* de vita ejus *inaugurali*, ac *Oratione de fortuna Medici*, in promotionis actu recitata, ob *eruditionem leffissimam, Polymathiamque baud vulgarem*, commendatus.

Diss. de Symptomatibus Sensuum interiorum ac exteriorum, facultatisque motricis, Praefide D. Gothofr. Meobio. Jenæ 1660. in 4.

Diss. de circuitu Sanguinis Hippocratico, Praefide D. Joh. Ant. a Linden. Lugd. Bat. 166.. in 4.

Diss. Inaug. de Menorrhæia, seu dyspensione mensium, Praefide D. Casp. Marchio. Kilonii 1666. in 4.

JOHANNES ERHORN, Arithmeticus, e Christoph. Achat. Hageri disciplina, Hamburgensis, ut artis suæ ostenderet peritiam, edito A. 1664. *Memoriali* Germanico, Problemata complura resolvenda aliis proposuit. Resolvit et Joh. Tangermannus, Arithmetotrophi Arithmeticus, in der *Erörterung der vornehmsten* Poften auß Joh. Erhorns *Memorial* (Hamb. 1667. in 4.). Huic Erhornus, satisfactum sibi ab eo non esse prætexens, A. 1668. opposuit die *Abgesandte* Wiederlegung der *Erörterung* Joh. Tangermanns, resutatam paulo post in Tangermannii *Widerlegung des* *Abgesandten* Wiederlegung der *Erörterung* (Hamb. 1669. in 4.). Plura de scriptis his Criticis sub nomine Tangermannii invenies.

M. GEORGIUS ERICHIUS, Hatherslebenfis.

Oratio de fraternæ concordia, Witebergæ 1570. in 4.

ERNESTUS ab ERLENCAMP, Hamburgensis, Hanfii, civis opulenti, filius, J. U. Licentiati titulum Argentinz A. 1664. adeptus, deinde vero, circa A. 1683., cum ad Pontificios descenderet, Baro a Leopoldo Imperatore creatus, & ab Anselmo Francico, Electore Moguntino, Consiliarii sui, ac Legari in Circulo Saxonico Inferiori, utbeque patria, ordinarii dignitate ornatus, Toparcha Vielitenfis & Neuendorfenfis. Vixit A. 1689.

Diss. Inaug. de simulatis Contractibus. Argentinz 1664. in 4.

Dux Epistolæ Germanicæ ad Mich. Siricium, Theologum Rostochiensem, & Secretarium Gustavi Adolphi, Ducis Megapolitani, Colonia A. 1684. scriptæ, Siricii *Discursus de abominatibus Papatus Idololatriæ* vellicantes, & ab eodem *Offensio* suæ *fundamentalis abominationum Papatus circa religiosum creaturarum cultum*, Rostochii A. 1687. in 4. editæ (in qua refutantur), p. 39. 40., præfixæ. Confer de iis Elogium Siricii, suo intra loco exhibendum.

GILBERTUS ab ERLENCAMP, Hamburgensis, Ernesti frater, simul cum illo (cum J. U. Licentiati titulum Argentinz A. 1660. idem jam obtinisset) a Leopoldo Imperatore in Baronum evehctus ordinem. Superflites 1683.

Diss. de Fidei iussoribus in genere, Praefide D. Wolfg. Ad. Lauterbachio. Tübingæ 1658. in 4. Recula Vol. II. Diss. Jurid., Praefide Lauterbachio habitatum, ibidem, sine mentione anni, in 4.

Diss. Inaug. de mero Imperio. Argentinz 1660. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS ERYTHROPHILUS, Plöna Wagrius, Med. Doctor.

Diss. Inaug. de Cardinalia. Lugd. Bat. 1715. in 4. V. de illa *Partem XLIX.* der gelehrten *Fama* p. 74. 75.

M. JOHANNES ESCHENBURGIUS Junior, Lubecensis, Archidiaconi ædis Petrinæ emeriti, sibi cognominis, & A. 1638. adhuc superflites, filius, Theologiz in Academiis Rostochiensis ac Jenensis (in qua A. 1620. D. Joh. Gerhardt Diss. *II. de studio vera pietatis per Pontificios, Calvinianos & Photinianos, labefactæ* & D. Jo. Majoris Diss. *de Pontificiorum, Calvinianorum & Photinianorum, communi symbolo, Myfteria fidei esse quidem supra, sed non contra rationem hominis publice defendit*) cultor, & Ordinis in hac Philosophici, ab A. 1621., Adjunctus. V. M. Ade. Beieri Carmen in eum, in *Syllabi Professorum Jenensium Appendice*, p. 1063., obvium, in quo audit

- - - - - patriæ spes magna Lubecæ, | Delicium dulcis suadele, exemplar amice
Et decus annoſi Patris pergrande; - - - | Gratia, & Amicum non ultima fama.

ReCTOR deinde Scholz in Pomerania Stolpensis fuisse perhibetur. V. Georg. Henr. Götzii *Specimen Bibliothecæ Anti-Pontificiæ clarorum Lubecensium* p. 10.

Christus patiens, seu Oratio de cruento Christi sacrificio, in Acad. Rostochiensis A. 1618. recitata. Rostochii in 4.

NICOLAUS ESCHENBURGIUS, Lubecensis.

Arithmetica Logistica, Germanice Francofurti A. 1571. edita. (*V. Biblioth. Univers. Gesnerianæ Continuatores*, Joë Simlerum p. 519., & Joh. Jac. Frisium p. 624.)

AUGUSTUS ESMARCH, Flensburgensis, Pastor, ab A. 1721., in Angliâ Ulfenſenſis Cimbrica.

Quatuor Dissquisitiones Historico-Philologicæ de Dagone, Colosso Nebucadnezaris, Artemide Ephesiorum, & Inſigni Diocletianorum in havi Pauli Alexandrina. Hamburgi 1713. in 4.

XXXVI. Obſtacula Unionis, quæ Calviniani prius removere tenentur, quam ulla cum iis de unionis deliberatio institui queat. Accedit Consultatio Philadelphiensis regii Berentiani, nuperime Regionotam excuſi. Flensburgi 1713. in 4. Scripti hujus (quod, una cum sequenti Germanico, Sebastianum Edzardum, Preceptorem Hamburgensem, sub discipuli larva, Reformatorum metu, latere volentem, nostro supposituisse, nonnulli crediderunt) recensium invenies in Val. Ern. Löscheri Unſchuldigen Theologiſchen Nachrichten, *Seit. 4. A. 1713.*, p. 669-677.

Beneſſi, daß die Reformierten mit ihrer Lehre Christi Gnade von sich stoßen, dem Calvinischen Prediger zu Königsberg, Ludolſo Meier-Ottoni, entgegengeſetzt: Nebst beigefügter Wiederlegung des, auß dem Baselerſchen Berichte groſſen Theils genommener, Tractatens, welches ein ungenandeter Verfaſſer, unter dem titel ganz gewiſſer Titel und umwiederſprech-

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Ss

ſprech

sprechlicher Gründe zur Vereinigung, herausgegeben. Sine mentione loci A. 1713. in 8. Hujus etiam recensione V. E. Löffcherus, l. c. 2. A. 1713. p. 284-289., exhibit.

HENRICUS CHRISTIANUS ESMARCH, Klixbulla Cimber, Johannis (*statim memorandi*) filius, Medicinæ (cui Kilonii, Leida, & in Anglia atque Gallia, dedit operam) Licentiatus A. 1681., Doctor autem A. 1687., Kilonii renunciatus, ejusdem, per octo circiter hætenus lustra, Practicus in urbe nostra Flensburgi celebris ac dexterissimus.

Conf. de illo Nicolai Ludovici, fratris, Carmina in honores ejus Academicos, nuptiasque geminas, Germanica, in *Helicon* p. 11-14. 29-32. 38-91., & D. Joh. Nicol. Pechlini Programma de vita ac studiis, *Disp. Inaugurali* præmissum.

Disp. Inaug. de Phrenitide, Præfide D. Joh. Nicol. Pechlino. Kilonii 1681. in 4.

M. JOHANNES ESMARCH, Klixbullenfis, d. 6. Dec. A. 1616. natus, & laurea Regiomonti d. 12. Apr. A. 1640. ornatus Philosophica, Nicolai, parentis emeriti, in Parochia natalis, in præfectura sitæ Tunderensi, Pastoratu, ab A. 1652., Successor, quinquagenarius M. Aug. A. 1666. extinctus. V. D. Steph. Kenkelii, Præpositi Tunderensis, Serm. Fun. German. in exequiis ejus habitum, & Slesvigæ A. 1666. in 4. editum.

Disp. Theol. de origine & causa Mali moralis, Præfide D. Cælest. Mislenia Regiomonti proposita. Dantisci 1639. in 4.

M. MARCUS ESMARCH, Anglo-Cimber, Johannis, cognati sui modo memorati, in Pastoratu Klixbullenfis pariter atque conjugio, A. 1666. factus Successor, & A. 1699. defunctus. V. Nicol. Lud. Esmarckii, privigni, in obituum ejus Epicedium, in *Sione* p. 146-147. 148.

Disp. pro Authentia & integritate fontium Hebræorum, Præfide M. Matthia Wasmuthio defensa. Witteb. 1653. in 4. *Tras Theorematum Phycorum* (de Privatione, definitione loci, & animæ per traducem propagatione), Præfide Joh. Sperlingio, Phys. Prof., proposita. Witteb. 1653. in 4.

Scriptum de scandalis, circa vocaciones Ministrorum Ecclesiæ illegitimas, in Cimbrica regia, a D. S. K. S. commissis, ejus editionem Studiosius promississe, sed officio deinde sacro admotus neglexisse, in Frid. Breclingii *Catalogo testium veritatis* (Tomus IV. *Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi inserto*), num. 107., p. 770., traditur.

NICOLAUS ESMARCH, Jacobi, Parochi in Anglia Cimbrica Vahrenstedensis, filius, Generique M. Joh. Luchti, Basilicæ Slesvicensis antistitis, Ecclesiæ Klixbullenfis, in tractu Tunderensi, ab A. 1612. Pastor, A. 1652. rude donatus, & Johannem filium nactus successorem.

Spirituale Christianorum Jubilum, oder *Leichpredigt über Andrean Andersen*, Fürstl. Leichprediger in Gottesberg, auf Pf. LXXIII. 28. Lubeca 1635. in 4.

Justi gloria & triumphus, oder *Leichpredigt über M. Eddonem Jacobi*, Pastorem zu Hüntrup, auf Sap. V. Slesvigæ 1649. in 4.

NICOLAUS LUDOVICUS ESMARCH, Klixbulla Cimber, Johannis (*supra memorati*) filius, Pastor, circa A. jam 1686., in Comitatu Pinnebergico, Hertzhornensis, Poeta vernaculus elegans, M. Majo A. 1719. mortuus.

Execr. Theol. de Libro vitæ, Præfide D. Abr. Calovio. Witteb. 1678. in 4.

Sion, worinn zu finden geistliche Gedichte, Begräbnis-Gedichte und geistliche Epigrammata. Glückstadt 1707. in 8.

Helicon, worinn enthalten Hedyen- und Glückwünschungs-Gedichte, und weltliche Epigrammata. Glückstadt 1707. in 8.

Utriusque hujus carminum sacrorum & profanorum Sylloges recensum Encomasticum invenies in dem *Wustfische* 17. den Bericht von allerhand neuen Büchern, Sect. I. (ed. A. 1708.), p. 118-121. Conf. *Secl. III.*, p. 298.

Gedanken über das andere Jubel-Jahr der Evangelisch-Lutherischen Kirche, in Derselb entworfen, samt einer Cantata 4215 dem XLVI. Psalm. Glückstadt A. 1717. in 4.

Poemata lingua Saxoniz inferioris, five Cimbrica, ab eo conscripta, quorum editio ab Autoribus des *Wustfische* (Chr. Wolterbeckio & J. G. Kraußio), l. c. *Secl. I.*, p. 121., desideratur.

AUGUSTINUS HENRICUS ab ESSEN, Hamburgensis, J. U. Lic. & Anlz Hofato-Gottorpiensis, circa A. 1692., Secretarius, ac deinde Consiliarius, Tractusque Pilwormienfis Inspector, A. 1706. mortuus. V. Joh. Frick. Wincleri Programma de vita Socii ejus, Pet. Röveri, J. U. L. & Senat. Hamb. funebre.

Disp. Inaug. de abusu Remedii ex L. Diffamari, Præfide D. Joh. Sibrando. Rostochii 1687. in 4.

MARCUS ESTERUS, Hamburgensis, J. U. L., in patria A. C. 1697., & æt. 31., defunctus.

Disp. Inaug. de jure Commercio privilegiato. Basilæ 1690. in 4.

CHRISTIANUS ab EULENOU, Flensburgensis, Andreæ ab Eulenou, Misnici, Christiani III., Danorum Regis, Scribæ aulici, ac Canonici Roeskildensis (d. 30. Apr. A. 1565. defuncti), filius, J. U. C., urbis patris Senator d. 27. Apr. A. 1624. electus, & d. 20. Oct. A. C. 1634., & æt. 71., mortuus.

(Symb.: *Christus Vita Est Fidelibus*.)

Disp. Jurid. de Legatis, & illorum ademptione, Præfide Henr. Bergio, J. U. Lic., defensa. Rostochii 1587. in 4.

Hodopropos Latinum itineris sui, & patria Venetias & Patavium suscepti, & ab A. 1589. ad 1591. continuati, quod

MScum Flensburgi, in Bibliotheca Jebbiana, asseratum est.

JOHANNES EYS, Hamburgensis.

Discursus I. de Statu proceritate, Argentorati exceptus. Hamburgi 1618. in 8.

F.

CHRISTIANUS FABRICIUS, Broackera (pago ditionis in Slesvicensi Ducatu Holfato-Glücksburgicæ) Cimber, IV. Non. Jun. A. 1601. natus, J. U. & Medicinæ Doctor, hujusque Practicus Hafniensis, d. 20. Nov. A. C. 1666., & æt. 65., cum in conjugio duplici cum Elisâ, Steph. Rhodii, civis Hafniensis, filia A. 1641., & Magdalena Motzfeldia, D. Olai Wormii, Medicæ & Polyhistoris Acad. Danicæ inclyti, vidua, A. 1661. (1.), contracto, septem futurisliberos, vivis excessit. Wormii exemplo naturam & ipse in museo præsentem coluit, & quæ illa, per orbem universum, ipsam videns præduxerat, curiosâ indagine conquirit, domi, teste Thoma Bartholino (2.), asseravit.

Medicus ab eodem (3.) *urbis Hafniensis salutatus præclarus*, & in præfatione *Dispensarii Medici Hafniensis*, Hafniæ A. 1658. in 4. recuti, Poliatis illius accesserunt, qui secum, in revidendis ac recensendis Scriptis hujus publici classibus, defudarunt. Alia ingenii ejus monumenta mihi non innotuerunt. Epitaphii, defuncto, in æde Hafniensi Nicolaitana, erecti, Epigraphen (e qua de vita ipsius relata depromissimus) Pet. Relesen, in *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 172., exhibit.

(1.) V. Thomæ Bartholini *Cent. III. Epp. Med. p. 51.*

(2.) *Diff. II. de Medicina Danorum domestica* p. 47.

(3.) loco num. 2. citato.

M. GEORGIUS FABRICIUS, Slesvicensis, Jacobi Senioris filius, suprema Philosophiae laurea Rostochii A. 1613. a Joh. Kirchmanno est ornatus, ejusdemque commendatione Scholæ Lubecensis Subrektor, M. Aprili A. 1614. electus (1.). Lubeca A. seqv. 1615. Hamburgum vocatus, Joh. Huswedelio, V. C., Rostochium abeunt, in ludi Johannei d. 29. Nov. successit Conrektoratu, & uxorem A. 1617. duxit Elisabetham, Bernhadi Schröderi, Diaconi Hamb. Jacobi, filiam. Vitam tandem Scholasticam cum muneribus commutavit Ecclesiasticis, Archidiaconus, circa A. 1620. in Dithmarsia factus Wesselfenburgis, & ad Pastorum postea in Eiderstadia vocatus Poppenbüllensium, cui A. C. 1631. & 41. teste Joach. Morlio (2.), est immortalis. Joh. Elfringius (3.) hoc eum commendavit Anagrammate: *Georgii Fabricius; * Fuit gregis os, jubar.*

Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 1125.*, Ant. Teiserii P. I. *Elog. Thuan. p. 368. Ed. sec.*, & J. H. Seelen P. IV. *Athen. Lubec.*, c. 14., p. 286. 287. 288.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Speculum boni Pastoris, seu Oratio Panegyrica (*nitida atque terrefima*), piis manibus M. Oswaldi Sledani, Pastoris ac Superintendentis Rostochiensis, scripta, & in alma Rosarum Academia 4. Jan. A. 1614. publice dicta. Accedunt aliorum Epicedia. Witebergæ 1614. in 4.

Oratio de suspitione, approbante Joh. Kirchmanno, Rostochii 15. Kal. Mart. A. 1613. recitata, & Senatui Lubecensi inscripta. Hamburgi 1614. in 4.

Gratulatio ad Sebast. a Bergen, J. U. L., & Joh. Wetichium, Consules, nec non Henr. Hartzwigium, J. U. Lic., Eberh. a Twestreng, J. U. L., Barth. Becmannum & Theod. Surmannum, Senatores, 14. Kal. Mart. A. 1614. Hamburgi creatos. Hamb. 1614. in 4.

Oratio, qua Georgium a Wisch, Frederici, D. Hoff, Confilium, & Præfectum Eiderstadiensem, de morte uxoris, Magdalenzæ Seestadiz, est consolatus. Slesvig 1626. in 4.

INEDITA.

Orationes (præter hæcenus enumeratas) complures *avündesoi*, quas Joach. Morlius (in *Albo MS. fol. 786.*) *perpulchra* appellavit.

Epitola ac Versus, *ad priscorum Autorum laudem baud infelicit* (eodem Morlio judice) *furgentes.*

Annotationes Historicæ, quas Ant. Heimreichius, in *Catalogo Autorum, Chronico Frisæ Borealis præfixo*, allegavit.

M. JACOBUS FABRICIUS Senior, Patrem habuit Jac. Schmidium, (non vero Frothonem, fabrum ferrarium, a cujus opificio Fabricium cognomen advixisse, amici mihi retulerunt; Vetiçialis Kendsburgensis regni ac ducalis exactorem, Geometrix peritissimum, Jacobi, Mercatoris Tunderensis filium, & Jacobi, Civis Flensburgensis nepotem, matrem vero Mariam, Jannichii Heichenii, Senatoris Tunderensis filiam; in oppido Tunderensi (sicut præter Heimreichium, ipse etiam in Bericht von der sonderbahren Wohlthat Gottes testatur) d. 30. Jan. A. 1600. in lucem eduxit, cum in scholis patriæ, Flensb. ac Lüneburgensi, & Acad. Julis, studiis sedulo incubuisset, Magistri titulum Rostochii V. Id. Sept. A. 1585., Brabevta Nattiane Chytræ (4.), obtinuit. A. seqv. 1586. inde ad scholæ cujusdam Cimbricæ Rectorum, ab Adolpho, Duce Holstæico, advocatus, suscipere hunc curam voluit, sed, cum mors Principis subita consilia ista turbaret, Tunderensibus, qui Diaconi munus offerebant, suam eodem anno addidit operam, nec multo post nuptias, d. 15. Oct. A. 1587., cum Agnete, Georgii Petri, Pastoris ac Præpositi Tunderensis, filia, celebravit. A. 1588. Joh. Piltorius, Parochus Tetenbüllensis, & Præpositus Eiderstadiensis, a Philippo, Duce Holstæico, ad officium in aula Gottorpensi invitatus Ecclesiasticum, modelle illud ob ztatem provectam recusavit, & Fabricium (quem juvenem vocabat *etate florentem, ingenioque, pietate, modestia, eruditione, judicio, ac aliis corporis & animi donis, præstantem & excellentem*) Principi, ejusque ministris (D. Hier. Schultio, Cancellario, Casp. Hoyer, Confilario, & D. Paulo ab Eitzen, Superintendente), velut ad spartam istam ornamdam pendoneum; datis ad singulos literis, in Volumine Epistolæ ejus mihi lectis *avündesoi*, commendavit. Obtemperatum est hujus consilio, & Fabricio, post habitum M. Dec. A. 1588. Gottorpi sermonem *domus in dñi*, non Ecclesiæ solum aulici dignitas, sed & Præpositura, quam vocant, Diocesanos Gottorpenses, collata, A. 1593. D. Paulo ab Eitzen, Superintendenti Ecclesiæ Ducalium, *etate æque laboribus fracta*, a Joh. Adolpho, Principe, Philippi fratre & successore, datus est Coadjutor, elique, ut, hujus loco, ministerii Sacri Candidatos examinaret & Parochiis suis præficeret, Ecclesiæque Nordstrandiz, & aliis longius distatis, visitaret, Diplomate, quod vidit, d. 28. Jan. in junctum peculiatum (5.). Vicaria hac Ecclesiæ Cimbricæ Ducalium Ephoria functus est ad A. usque 1598., Eitzenio emortuale, hoc autem Successor defuncti constitutus, et tamen lege, ut & minore, quam ille, stipendio, & Præpositi generalis appellatione, contentus, Superintendens titulum abstineret (6.). A. seqv. 1600., d. 26. Nov., ab Hamburgensibus zdus Catharinæ, in locum M. Georg. Stammichii, Antistes electus, cum dimissionem a Joh. Adolpho, Principe, obtinere non posset (7.), in aula perstitit, oblatamque sibi anno eodem Præposituram Itzehœnensem, & quadriennio post, professionem, cum Dav. Chytræ præfuerat, S. Literarum in Acad. Rostochiensis primariam, iridem recusavit (8.). A. 1608. Slesvig Colloquium cum Anabaptistis sive Mennonitis Eiderstadiensibus publicum ab eo est habitum perquam memorabile, cujus, a d. 13. Sept. per triduum, continuati, historia, in Joh. Clausenii Cottenii, Mennonitarum Promachi, vita, supra breviter jam est exposita, & illic potest legi (9.). Certaine hoc dextre, & magna cum laude, viis exantato, novo mox cum Reformatis est implicitus, qui in aulam Gottorpensem technis atque artibus clandestinis hæcenus irreperant, & ipsum Principem, Johannem Adolphum, in castra sua pertraxerant. Oblitit his noster, per annos aliquot, pro virili, donec, svasu Gaethonum aulicorum, ob concionem Studiis cujusdam in locum de exaltatione Christi Paulinum (Phil. II, 9.) Calvinianam, quam is d. 29. Dec. A. 1609. coram Principe habuerat, postredie (*Dom. post festum Incarn. Christi*), occasione verborum Simeonis de gladio Maræ animam penetraturo, in Periocha, quam explicabat, obvirorum Evangelicæ paulo vehementius confutata, ab officio est remotus, & Philippus Casar, Cassellanus, Calvinii affecta, ei subrogatus Joh. Adolpho fratre, ad munus Concionatoris aulici & Ecclesiæ Ducalis utriusque Episcopatus Ephoriam, a Duce Lüneburgico ad Superintendens dignitatem, ab urbe Lüneburgensi ad Pastorum zdus suæ Michaelitæ (11.), & ab Hamburgensibus tandem, d. 17. Junii, ad Jacobæum, in civitate sua, invitabatur. Ultimæ vocacioni mor-

Ss 2

rem

(1.) V. ipsum Ep. *Dedic. Oratoris de suspitione, Catalogusque Præceptorum Scholæ Lubecensis*, editum Henr. Bangerti, & insinuum Jacobi a Mellens. (2.) in *Albo MS. f. 786.* (3.) in *Albo MS. Morlii l. c.* (4.) V. M. Georg. Meisneri Poemation ad illum gratulatorium. (5.) Conf. Ant. Heimreichii L. I. *Chronici Dithmarsici*, c. 1., p. 262. (6.) V. Casp. Danckwerthii P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 31. (7.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministorum Eccl. Hamb.*, ad A. 1600., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb. p. 177.* (8.) teste *Sermonis fa-* *mebris*, Heimstadii, in Eberh. Fabricii, nepotis ejus, habito exequiis. (9.) Confer de hoc Colloquio P. II. *Uppogger* max ad *Phil. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 112, 113, 114., & Ant. Heimreichii *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4., c. 4., p. 337-341. (10.) V. Heimreichii *Chron. Frisæ Borealis*, c. 1., p. 317., *Chron. Dithmars.*, c. 1., p. 262., & L. 4. H. E. Slev. c. 2., p. 180. (11.) teste *Sermonis funebri*, n. 8. *avündesoi*.

1640., qyotannis institutum, Diatrypos, singulis annis seorsim editz. Slesvigz in 8. (Ex his ad manum jam sunt *Sufcitabulum conversionis*, A. 1621, editum, & *Analysis Theologica Psalmi CXXX.*, A. 1623 publicata.)

Progymnasmatum Theologicorum, *ἐκ τῶν ἐν τῇ βιβλίᾳ ὑπομνημάτων* Hamburgi propositum, Agones XIV. Hamburgi 1615. in 4.

Sylvularum Theologicarum miscellanearum, ex variis Scriptoribus passim sparsimque collectarum, & ad *σύνταξιν* & *βιβλίαν* propositarum, Indice autem præfixo, & notis marginalibus, ad ordinem certum, Locorumque methodum, recandandarum, Centuriæ duæ. Hamburgi, sine mentione anni, in 4.

Prælectiones Theologicæ, in Gymnasio habitæ. Hamburgensi, quas, mihi non visas, Catalogus quidam libris ac-
cessit editis.

D. Pauli ab Eitzen Examen Catechismi, summa Christianæ pietatis capita succincte exhibens, pro schola illustri
Gottorfensi denuo, cum præfatione Fabricii, recusum, Slesvigz 1605. in 8.

II. GERMANICA.

Summa Christlicher Lehre, auß der Augspurgischen Confession, und dem kleinen Corpore doctrinz. Slesvigz 1602. in 8.
Von Jesu Christi heiligem und hochwürdigem Abendmahl gottselige und christliche Erinnerungen; in einer Gründun-
gspredigt anfangs vorgelestet, hernach aber weiter ausgeführt. Hamburgi 1614. in 8. (*Jacobo Fabricio, Superinten-*
dentis Pomeranico, perperam tribuuntur a Joh. Alb. Fabricio in Centuria Fabriciorum p. 41.)

Eines christlichen, alten, abgelebten Predigers wahrhafter Bericht, wegen eines sonderbahren Werts und Wohlthat, so
Gott der Herr an ihm gethan, aus erscheinender Gewissensnoth, und geschehenem Heilthum, in Druck gegeben. A. 1640. in 4.
Recusum scriptum hoc *adversus*, quo divinum beneficium, sibi, A. 1623., magno ætatis Climacterio, febrem decubem-
periculosa, vitæ in 15. annos prorogatione precibus suis concessa, præstatum, Autor, ex voto, celebravit, Eucharisti-
cum, sub nostri, veri filius parentis (in præfat. sua detecti), nomine, curavit Joh. Alb. Fabricius *Volum. III. Memor.*
Hamburg., A. 1714. Hamburgi edito, p. 131. 164. Legitur etiam in Joh. Melch. Kraffii *Weyßfaden* 200 jährigen Jubel-
gedächtnisse (ed. Hamb. A. 1723.), p. 416-430.

INEDITA.

Das Gespräch vom Grunde des christlichen Glaubens und Wandels, welches er mit den Wiedertäufern und Mennisten
aus Eberstadt, zu Eberstadt, A. 1608., den 13. 14. 15. und 16. Sept., gehalten; five Acta Colloquii rursus Germanica, &
Notariis fide & diligenti singulari excepta Ducalibus, quorum Apographum, Notis Fabricii auctum marginalibus,
læcque publica dignissimum, a me asservatur. V. qvz de iis, & ipsius Colloquii historia, supra (sub Joh. Clavsenii no-
mine) *Partesque II. Alogos ad Hist. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 112. 113. 114., attulimus, atque ex hac Casp. Sagittarius, W. E.
Tenzelius & J. Chr. Blumius (editionem optantes), locis paulo ante allegatis, repetiverunt.

Volumen de Ecclesiarum Holsticarum vitis & defectibus, a se observatis, quod MStum in Biblioth. sua superesse
M. Georg. Henr. Burhardus, Præpositus Segebergerensis, olim mihi significavit.

Causæ, cur Remonstrantes, & Batavia pulsi, in Ducatus Cimbricos non sint admittendi, Friderico, Duci Holstico,
d. 21. Sept. A. 1619. exhibitz. V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 226. 227.

Appunctation etlicher Artikel und Fragen, nach und von welchen mit denen in Eiderstedt, wegen der Wiedertäufern, und
anderer Zerstörer, verdrängten Unterthanen zu handeln sey möchte, aus der Wiedertäufern und andern Christen, in 16.
Artickeln verfaßt. Schediasma duarum plagularum, quod una cum Anabaptistarum Eiderstadiensium Confessione
fidei, Friderico, Duci Holstico, oblata, de singulis illius articulis horum exponente sententiam, posidido.

Kurze Appunctation etlicher Christlichen Erinnerungen, warum ein jedes gottfürdiges Herz, welches dieser Fürsten-
thümer Kirchenglied ist, bei denselben wohlgebrachten Ceremonien solle beharren, und weder sich, noch andere, damit,
oder darau, ärgern und irren. Schediasma V. plagularum, novatoribus, ceremoniarum aliquot Eucharisticarum muta-
tionem, in aula Gottorfensi, Friderico IV. Principe patriam jam gubernante, molitis, oppositum, quod iidem
asservo.

XV. Epistolz Latinz ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, ab A. 1586. ad 1602. scriptæ, & in Volumine
Epistolarum Pistorii atque amicorum ejus mutuarum *averdus*, in Pet. Axenii, JCI Slesvic., Bibliotheca reliquæ, mihi
olim lectæ.

M. JACOBUS FABRICIUS Junior, Slesvicensis, A. circiter 1589. natus, Senioris, modo celebrati, ex Agnetæ
Petra filius, laurea Rostochii Philosophica, cum fratre trigæ, A. 1613. ornatus, Pastor, ab A. 1614., in Dithmarsia
Boreali fuit Londinensis, cæterarumque simul ejusdem provincie Ecclesiarum ab A. 1615. Præpositus, & ab A. 1616.,
Augustæ Danicæ, Johannis Adolphi, Ducis Hollar-Gottorpensis, viduz, Ecclesiastes in arce Holsenfi aulicus. Inde
A. 1622., a filio hujus, Friderico, Gottorpium, ut sibi a concionibus itidem esset aulicus, Parentisque simul, in supre-
ma omnium Ecclesiarum Cimbriz Ducalium Ephoria, Coadjutorem ageret & vicarium, est evocatus, eidemque deinceps
A. 1640. extinctio, in Protecclæstæ aulici & Superintendents dignitatibus, subrogatus, sed, cum lustro vix unico
iss præfussisset, d. 24. Apr. A. 1645. itidem extinctus, ac D. Joh. Reinbohmium nactus successorem. E. liberis ejus, & Ca-
tharina, Eberh. Recheli, Senatoris Hufenfi, filia, d. 4. Sept. A. 1614. ducta, susceptis, mihi innouere M. Frid. Fa-
brius, Pastor oppidi Fridrichstadiensis Lutheranus, duzque filiz, Agnes Catharina & Maria Dorothea. E. quibus illa
D. Paulo Sperlingio Jun., Gymnasi Bordesholmenfis Rectori, & Professori deinde Theologo Kiloniensi, A. 1643.
a parente superflite, hæc autem M. Mart. Holmero, Pastori Hufenfi, A. 1652. post ejus obitum, est elocata. Nicol.
Scribonius (*Lib. II. Lufum Gottorp.* p. 46. 47.) hoc eum commendavit Anagrammate:
Magister Jacobus Fabricius Junior, Aula Gottorpensis Ecclesiastes.

Fabriti, erne gravis? Sic sic, e voto, & magni & clari Patris viva soboles es.

Fusus vitam ejus enarrat Joh. Melch. Kraffius in der *Husumischen Kirchengeschichte* p. 292-301.
Confer de illo Sam. Rosenbohmi *P. I. Poem.*, Lib. 3., p. 193. 199. 200., M. Phil. Fabricii, fratris, *Syllagen Epicedio-*
rum Nanniamorum, lit. D. s. a. b., C. Danwerthii *P. I. Chorogr. Cimbrica*, c. 4., p. 25., Ant. Heimreichii *Chronicon*
Frise Borealis, c. 13., p. 318., *Chronicon Dithmarsicum*, L. 3., c. 1., p. 258. 260., & *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. 4., c. 2.,
p. 192., Georg. Nic. Erasmi *Lib. 2. Anagramm. Emmetr.*, n. 82., Joh. Alb. Fabricii *Centuriam Fabriciorum* p. 42., &
Humymoscopiam meam (a sex Scriptoribus eum distingventem *ἐμυμωσκοῖς*), *Secd. II.*, c. 7., §. 40., p. 671-674.

Latanz publicæ, textus Biblicos, in feriis poenentialibus Annorum 1641. 1642. 1643. & 1644. propositos, expli-
cantes. Slesvigz in 8.

Zeich- und Ehrenpredigt über Joh. Nannen, Bürgern zu Lunden, auß E.C. LVI. Hamburgi 1616. in 4.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

T t

JACOBUS

JACOBUS FABRICIUS, Hofstus, Versionem Latinam Ἀπολογισμῶν Eunomii Hæresiarcho, Episcopique Seculo IV. Cyziceni, ἀνέκδοτον, Textum Græco, manu Frid. Linderbrogii, ἸCῆ πολυμαθεῶς, e veteri Codice descripto, subiectam, Bibliothecæ urbis reliquit Hamburgensis, mihi in ista olim perfectam. (Ejusdem Apologetici, tria alia MSSa Græca, in Bibliothecæ Gudiana, teste *Catalogi ejus Appendice de MSSis Græcis* in 4., n. 36. 37. 38., superfluerunt. Proterum ejusdem atque Epilogum Gvil. Cavius, in *Historia Scr. Eccl. Literaria*, p. 121. 121., Græco-Latine exhibuit. Ἀντιθέτως illi Basilus Magnus opposuit.) Versio hæc Latina unicum ipso textu Græco, & MSto Bibliothecæ Hamburgensis, juris haud ita pridem facta est publici a Joh. Alb. Fabricio (qvi versionem passim emendavit, & notulas quasdam adiecit), *Volumine VIII. Bibliothecæ Græcæ, sive Libri V. Parte IV.*, Hamburgi A. 1717. in 4. excusa, c. 23. p. 200-301.

JOHANNES FABRICIUS, Hamburgensis, cujus notitiam Ott. Sperlingii Junioris *Indici Scriptorum Hamburgensium* MSto debeo.

Oratio de damnanda simulatione & dissimulatione. Hamburgi 1603. in 4.

Oratio de beatitudine Rerumpublicarum. A. 1603. in 4.

M. JOHANNES ADOLPHUS FABRICIUS, Slesvicensis, filius Jacobi Senioris (*Supra celebrati*) ex Agnate Petraræ primogenitus, d. 29. Mart. A. 1592. in lucem editus, Rostochii A. 1613. a Joh. Kirchmanno, una cum tribus fratribus junioribus, Jacobo, Georgio & Philippo, Philosophiæ Magister est creatus, nec multo post lauream etiam consecutus Poeticam. Rostochio Witebergam abiit, & inde A. 1614. ad Parochiæ Arensburgensis in Ducatu Megapolitano advocatus Pastoratum, hunc, cum vix semestri illi tempore præfuisset, cum Edis Jacobæz Hamburgensis Diocœnato, d. 8. Jan. A. 1615. sibi decreto, & per Parentem, ejusdem tunc templi Pastorem, solenni inauguratione, prid. Kal. April. collato, commutavit. Per septem illi lustra functus, cum & conjuge, Anna Prætorii, Hieronymi, Musici Hamburg. celeberrimi, filia, & M. Lamb. Langemacii, Antecessoris, vidua (d. 8. Sept. A. 1615. ducta, & F. Mart. A. 1637. amissa), quinqve liberos, & hos inter, Jacobum, Parochum Grödensem, fustulit, viduus ferme sexagenarius, d. 28. Oct. A. 1650. vivis excessit (1.). Poeta fuit, in Jambicis imprimis Lyricisque carminibus, nec incultus, nec infelix, a Vinc. Fabricio, *Elegia Libri secundi decima*, nomini ejus inscripta, *varum gloria salutat non ultima*, & hæc compellens *negotiorum*:

*Magne Dei Myfter, nec enim tua gloria sola est
Aonias sancte deservisse Deas.*

Confer de illo ejusdem Fabricii *Miscellanea Poetica* (in *Editione Operum Lipsienſis*) p. 601., Zachar. Lundii *Poemata juvenilia* p. 86. 108. 109., Nic. Scribonii *Lib. V. Lusum Anagramm. Gortorp.* p. 118. Georg. Nic. Erasmi *Lib. I. Anagramm. Enimmetr.* n. 100., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 288. 289., & Joh. Elſingii in eum Epigrammata & Anagrammata, in *Albo Joach. Morſii MSto*, f. 787., obvia.

Voglerum chartaceum, vix nunquam Eris laudatz, mortis æternum beatz, Hieron. Vogleri, Consulis Hamburgensis, versibus Jambicis consecratum. Hamburgi 1642. in 4. Recusum ibidem A. 1710., in Joh. Alb. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.*, p. 163-175.

Carmen Jambicum in obitum Ulr. Winckelii, J. U. L. & Consulis Hamburgensis, Hamb. 1649. in 4. Joh. Alb. Fabricii id. *I. c.* p. 227-233., itidem curavit recudi.

Epicedia alia complura, memoris Optimatum civiumque Hamburgensium consecrata, Carminaque & Epigrammata gratulatoria haud pauca, diversis sparsim edita temporibus.

Epigrammata & Anagrammata complura in Viros zvi sui doctos ἀνέκδοτα, Autographis & imaginibus illorum, in *Albo Joach. Morſii*, quod V. C. Jac. a Mellen possidet, MSto, passim adiecta.

Davidis gubites Hertlein, gefaſst in seinem gubtēden Kleinode des LVII. Psalms, im 8. verse, oder Leichpred. über Jungf. Anna Margareta Kollerinn. Hamburgi 1623. in 4.

M. JOHANNES CHRISTIANUS FABRICIUS, Tunderz d. 23. Apr. A. 1624. natus, & post supremos Philosophiæ honores Rostochii A. 1649. reportatos, Parochiz in Præfectura Apenardensis Loydenſis Pastor constitutus primarius, Vir eruditus & lingvæ Hebrææ, exterarumque Orientalium, longe peritissimus, d. 9. Jul. A. 1686., & æt. 62., cum per septem lustra, & quod excurrit, sacro præfuisset muneri, expiravit. Filios complures reliquit paternæ doctrinæ hæredes. E quibus natus maximus, Willehadus Fabricius, defuncti successore, in Polymathia elegantiori, sacra pariter atque profana, versatissimus, Observationum illius in S. Codicem universum Critico-Philologicarum, diligenter & judicio insigni congestarum, Volumina quinqve, in Bibliotheca sua instruatissima, sicut ab ipso edoctus sum, asservat ἀνέκδοτα.

LAURENTIUS FABRICIUS, Slesvicensis, J. U. C., & Poeta in sermone Germanico, pro vi, qvo vixit, genio, haud infelix, a Zachar. Lundio (2.), Vinc. Fabricio (3.), Nicol. Scribonio (4.), aliisque commendatus.

Epigrammata & Anagrammata quædam Latina, Carmenque Germanicum, in laudem Nicol. Scribonii, quinqve hujus *Lusum Anagrammaticorum Gortorpensium Libri*, Slesvigæ A. 1634. in 4. excusis, subiecta.

Musa Germanica, seu Poematum vernaculorum Sylloge ἀνέκδοτος, Epigrammata (qvæ in *Albo Joach. Morſii MSto*, fol. 921. 922., supersunt) ab Ad. Oleario, Tob. Mabio (Jcto Liplienti), Mart. Neſſelro. Moravo, M. Nicol. Glaserio, M. Joh. Ad. Fabricio, Joh. Mautnero & Zachar. Lundio, celebrata Encomiasticis. E quibus Lundius his Autorem Metris compellavit:

*Omnia, Teutonica quæ condidit, carmina, lingua,
Idaliis omnes surripere fates.*

*Teutona Musa tua est longe conditor Umbra,
Peligna quamvis ipsa nec Umbra minor.*

Hæ binæ binas, sapiat cum quolibet unam,

At tua sexcentas una sapit Veneres.

O digna, Laurens, dignum te gente Poetam!

O digno dignas vos quoque Vate nurus!

MARTINUS FABRICIUS, Wilſtrix Stormarſorum, patre Michaele, Pastore oppidano, matre vero Adelthei-

da, Nicolai Hannemanni, Consulis, filia, d. 28. Aug. A. 1766. natus, literis humanioribus in scholis vacavit patria atque Hamburgensi, studio autem Medico in Academiis Witebergensi (in quingentio hæzit quadriennio), Lipsiensi, Tubingensi, Patavina, Ferrariensi, Bononiensi, Pisana, Florentina, Senensi atque Romana. Laurea ejusdem A. 1602. suprema (cui Poetæ deinde a Christ. Theod. Schofferio, Com. Pal. Cæſ., collata, A. 1617. accessit) Balileæ ornatus, utriusque artis Phæbez, Medicæ & Melicæ, Praxi, in urbe patria, & Stormaria reliqua, per 38. annos inclauit, & post duplex cum Anna Rugia & Elifab. Prangeria conjugium, d. 3. Febr. A. C. 1640., & æt. 64., obiit, V. Mart. Boethii.

(1.) V. Epicedia ei scripta, & Anonymi Catal. MS. *Ecclesiastiarum Hamburgensium*. (2.) L. 4. *Poet. Juvenil.* p. 94. (3.) in *Carminibus ad ipsam*, L. 2. *Poet. p. 72. Ed. prime, A. 1623. excusa*. (4.) in quinqve in eum Anagrammatibus, *L. 2. Lusum Gortorp.* p. 58. 59. 60.

Parochi Wilsftrienfis, Sermonem de illo funebre Germanicum, Hamburgi A. 1641. in 4. excusum, & confer Sam. Rosenbohmii, (cui *celebris audit nostri temporis Machaon, pallusque Phœbi generis*) Odam in laudes ejus Supplicam. *P. I. Poem., Lib. 3., p. 186-189.*, obviam.

Disf. Inaug. de Cancro non ulcerato, seu Apostemose, Bafilæ 1602. in 4.

Παράδειγμα Λογισμῶν; das ist: Eine absonderliche Meinung, daß die Form, Natur und Essenz der Pest, keinem Menschen, sondern Gott alleine, befolandt sey, und Daraus noch keine gewiße und specifische Remedia dagegen erfunden. Rostochii 1633. in 4.

Satyræ festivissimæ *αἰνέσεις* in tonfores quosdam ac Pharmacopœos rudes & circumforaneos, a Mart. Boethio in *Vita ejus*, & Joach. Morlio (*Romaneas sale respersas esse, & a posteris edendas, perhibente*) in *Albo MS. fol. 808.* commendatæ.

Hippocratis Aphorismorum Versio metrica, variis carminum Latinorum concinnata generibus, sed idem, teste Boethio, inedita, quam Sam. Rosenbohmii, in Oda supra allegata, fuisse commendat.

M. PETRUS FABRICIUS, Tunderz, A. 1587. natus, in Acad. Rostochiensis (supremos ei A. 1608. Philosophiz largita honores), præter Theologicum, studia etiam Mathematica, Pet. Laurenbergii ductu, feliciter tractavit horumque peritiam Ephemeridibus Aitrologicis, sive Calendaris, annorum singulorum, ab A. 1605. (quo Laurenbergius peculiariter huic ejus instituto applausit Epigrammate), per semiscululum ferme integrum, ad obitum usque publicatis, ostendit. In patriam redux, Pastor A. 1613. ruralis, in Præfectura Tunderensis, lætus est Bulderpenis nec multo post, in Apenradensi, Warmensis, suscepsitque & Maria, M. Andr. Scerbecii, Parochi Scerbecensis, filia, A. 1614. ducta, quinqve filiis (e quibus eidem vicinisque Ecclesiis quatuor sunt præfecti), A. C. 1651., & æt. 64.; decessit. M. Trog. Arnikelio, Anstift, qui hanc de vita ejus narrationem, decessu Apenradensi, Vir audit eximie Theologus, *mirumque Mathematicarum peritissimus*. Epistolarum, a Georg. Calixto, Jac. Fabricio Sen., aliisque Theologis & viris doctis, ad eum scripturarum, Fasciculus a Willehado Fabricio, Pastore Loydenfis, asservatur.

PETRUS FABRICIUS, ædis in civitate Slesvicensi Michaelitaræ, per annos 33., Pastor. V. 1689.

Der Christen Wissen und Eshnen, oder Leichpredigt über Joeleim Langelort, Med. D. und Fürstl. Holsheimischen Leibarzt. Medicum. aus 2 Cor. V. 1. 2. 3. Slesvigæ 1681. in 4.

M. PHILIPPUS FABRICIUS, Slesvicensis, Jacobi Senioris (*supra celebrati*) filius, &, postquam ex Academiæ Rostochiensis (in qua Magister A. 1613. a Joh. Kirchmanno. cum fratribus trigæ, creatus est) ac Wittebergenfis redierat, Jacobi Junioris, germani (*de quo etiam supra dictum*) in sacro vici in Dithmarsia Londinensis ministerio, A. 1616. & seqq., collega, ante annum 1635. (quo vidua ejus, Anna, D. Jac. Thomæ, Medico nupit Eiderstadiensis) jam defunctus: Poeta vniuultus ac ingeniosus, sed in versibus suis ætæ ætæ. Odam ad eum, Jacobumque fratrem & Collegam, Sam. Rosenbohmii scriptis Encomiasticam, *P. I. Poem., Lib. 3., p. 198-199. 200.*, obviam. A. jam 1618. obuisse perhibetur a Joh. Melch. Krafftio in Append. der Hufmischen Kirchen Hist., p. 369.

SCRIPTA ÆDITA.

Carmen de Excidio Hierosolymitano. Wit. 1612. in 4.

Publicum Sinceri cultus testamen, & amoris devotissimi monumen, sacrum memoriz Joh. Nannii, Londinensis Dithmarsii, Jcti & Theologi eximii, affinis & amici incomparabilis: Sine mentione loci A. 1617. in 8. excusum. Quatuor exhibit Elegiarum, Odarum & Epigrammatum in Nannii obitum funebrium Decadas. Unde *Epigrammata XL.* Hamburgi A. 1617. in 2. edita, quæ Georg. Draudii *Bibliotheca* nostro tribuit *Classica*, eadem cum scripto hoc esse conjicio.

Kurze Tröstschrift über den betrübten und zeitigen Todesfall Herrn Johanns Nannens, an dessen nachgelassenen Witte. A. 1617. in 8.

Boni Principis Imperii, & boni subditi obsequium: der Digenen Daterberg, und der Unterthanen Rinderberg, in dem Predigt über Gen. XLII. 43., bey der Friderico, Herzogen zu Holslein, A. 1616. gehaltenen Huldigung, vorgestellt. Sine mentione loci in 4.

INEDITA.

Problemata Poetica, in libros aliquot digesta, & Poemata diversa, quæ relicta ab eo esse Joach. Morliis (*in Albo MS. f. 785.*) testatur.

TOBIAS FABRICIUS, Neuenstättæ Pinnebergicus, Parochiz ruralis patriz in Comitatu Pinnebergico Pastor, d. 10 Aug. A. 1696. extinctus, de quo Georg. Richardi, Præpositi Pinnebergici, Pastorisque Altnavienfis, Sermon Fun. Germ., in exequiis ejus, & Matth. XXV. 21., habitus, & Altonæ A. 1696. in 4. excusis, plura docere poterit.

Christianorum Trophæum: Christliches Siegeszeichen, oder Leich-Sermon über Magdalenz, Herten Gregori Krügers, Königl. Dän. Rattes und Pinnebergischen Amtmanns, Eheleibsch. Altonæ 1676. in 4.

VINCENTIUS FABRICIUS, Hamburgensis, Petri Schmidii, mercatoris, ex Elisabetha Meieria filius, d. 28. Aug. A. 1612. in lucem editus, cum, post scholas patriam & Lüneburgensem exiguam cum fructu frequentatas, domi privata industria *ausgebildet* fess, sed Henrici Vageti tamen, Gymnasi Hamburg. Professoris, subinde adjunctus consiliis, eximios brevi in literis elegantioribus fecisset progressus, his, ac vena præferm in fundendis versibus Latinis Poetica felicissima, & Acad. Leidenfis (in quam A. 1631. delatus Juris initio, deinde Medicinæ, ac tandem iterum Juris studio, se addidit) Natavizque universæ, & Angliæ Gallizque, quas itinere postea lustravit literario, viros quosque maximos in amorem sui rapuit & admirationem. Juris utriusque Licentiat titulo in Acad. Bituricensi A. 1640. ornatus, in patriam rediit, inque illa (ducta A. 1641. uxore Angeli, D. Joh. Westhovi, Medici, filia, sex sibi liberis, & hys inter, Fridericum, Consulem Gedanensem, enixa) sequenti hæsit triennio. A. 1643. in aulam ex ea migravit Johannem, Ducis Holstati, Episcopique Lubecensis, qui Consiliarium eum elegerat, Eutinensem, & inde A. 1644. in urbem Borussiae Daniscanam, munere Syndici, a Senatu sibi oblato, functurus. Loco & dignitate in Senatu Consulari, huic A. 1666. adjectis, haud diu est gavissus, sed sequenti 1667. d. 11. Apr., in triginta, quas obierat, Legationum Polonicarum ultima, ipsiusque regni comitis, Varsovia, 55. natus annos, febri expiravit. Phura de Jcti hujus, Politici Oratorisque celeberrimi, & Poetæ præsertim illustri, vivæque Latinorum ulli, inter recentiores, fecundi, vita, dotibus, ludibus ac scriptis, Elogium ejus. Tomo exhibendum ultimo, fuisse exponet. Consulatur interim Carminum adoptivorum Syllogæ, cum *Pœmatum* solum Editioni Amstelodamensi A. 1638., tum *Operum omnium* Lipsiensi A. 1685., adjectæ, D. G. Morhosi *Manes Fabriciani* Poemate celebrati Elegiaco, posteriori inserto, & scorsim antea Kiloni A. 1667. in fol. edito, *Acta Erud. Lipsiensis, M. Jun. A. 1666., p. 278-279.*, Pet. Bzlii *Tomus II. Dictionarii Historico-Critici* p. 1212.

1213. Ed. sec., Henn, Wittenii T. I. *Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1667., Joh. Franc. Buddzi *Tomus II. Lexici Historici* p. 97., & Joh. Alb. Fabricii *Centuria Fabriciorum* p. 74.

WERNERUS FABRICIUS, Alberti, ædium sacrarum in orbibus Itzehoensis atque Flensburgensis Organoedi, ex Elizabetha Michaelia, Pastoris Itzehoensis, gnata, filius, Itzehoe d. 10. Apr. A. 1633. est natus, Flenspoli autem educatus, & in schola publica, cum literarum rudimentis, tum Musices scientia, a Paulo Mohtio, Cantore, eo imbutus successu, ut vix undecennis suæ in vocali pariter atque organice peritiæ specimenbus Christianum IV., Daniz Regem, aliosque Principes, in conventibus Flensburgensi, Glückstadensi & Norburgensi, oblectare iussus, omnium admirationem promeruerit, Hamburgum hinc delatus, Gymnasique civibus adscriptus, ac variis a Senatu affectus beneficiis, majores in utraque, Thomæ Sellii, Chori Musici Directoris, & Henr. Scheidemannii, Organoedi Catharinæ percelebris, ductu, fecit prægressus, Hamburgo in Academiam A. 1650. migravit Lipsiensem, & in Philosophia Joh. Ad. Scherzerum (qui Senior postea, & Professor jam Theologiz primarius, discipulus vicissim nostri, in arte organa pulchandi minora, uti *avsen* testari possum, esse non erubuit), ac in Jurisprudentia Johannem Philippi (a quo Notarii publici Cæsarei reportavit titulum), aliosque, Præceptores elegit, in Musicæ vero, ad quam excelsam a natura destinatus videbatur, cum Theoria, consuetudine Joh. Kühnii, Mathematicum Professoris, domesticæ, tum Praxi, ope conversationis cum Musicis urbanis celeberrimis assiduez, ita profecit, ut brevi ipsemet hos inter emereret. Sexennio Lipsiz exacto, a Senatu Academico Chori in templo Paulino Musici Director, simulque ab urbano, Edis Nicolaitanz Organoedus, A. 1656. constituitur, subito per omnem inclaruit Saxoniam, & non in aulis solum ejus Electoralium ac Ducales, ad aures Principum oblectandas, Organæque templorum dedicanda, sed a Civitanis etiam aliquot Germanicis ac Hanfaticis ad munera lautoris, sæpius est invitatus. Verum Lipsiam illic, tum quod valetudinis imbecillæ metueret detrimentum, tum quod Virorum in utraque republica, urbana & Academica, summorum illic gauderet amicitia, relinquere noluit, sed in urbe hac Musinarum principe, licet cum Musicis Germaniz reliquis, & regionum exterarum, nobilioribus (præsertim vero Henr. Schützio, Aulæ Electoralis Saxonicæ Orgæpho) literarum absenti etiam intercederet commercium, ad finem usque vitæ perstitit. Hunc, Phitisi diuturna contestus, d. 9. Jan. A. C. 1679., & æt. 46., attingit, cum e conjuge Martha, M. Joh. Cornthumii, Pastoris ad Albim Bergerdorffensis, filia, A. 1665. ducta, & quingvennio ante se defuncta, præter duas ævi breviores puellas, filium sustulisset unicum, sed πολλὰν ἀλλὰν ἀν-
ίστην, Johannem Albertum, Theol. Doctorem, & Gymnasi Hamburgensis Professore, de republica præclare hætenus meritum literaria. Plura de illo suggerent Programma Rectoris Acad. Lipsi. funebre, Joh. Thilonis, Th. Lic. & Archidia. Lipsi. Nicolaïtani, Sermo de Musica Davidica, in PL. LXXI. 19-23., Germanicus exæqvialis, Lipsiz A. 1679. in 4. editus, D. Georg. Lehmanni, Superint. Lipsi., Homilia in Apoc. II. 10. similis, memoriz uxoris ejus consecrata, & ibidem A. 1674. in 4. impressa, filiiqve Joh. Alb. Fabricii *Centuria Fabriciorum* p. 76. 77.

ELOGIA.

Imagini ejus, quam ipsemet, cum aliis septendecim Musicorum celebriorum, Bibliothecæ Academiæ Lipsiensis donavit Paulinz, hoc adjectum est Tetralichon:

*Ille est Wernerus Fabricius, Orpheus urbis,
Virus qui Pauli rexit in æde chorum;*

D. Val. Alberti, Theologus Lipsi., ita in eandem lufit:

*Fabricii facies hoc ovivida sistur ere,
Nescia sed fisti fama per ora volat.*

*Mortuus est Musis Pauli se Musicus ipsum,
Ac alios septem, tradidit, atque decem.*

*Lipsia miratur dextramque pedemque sonantem,
Orbem at per totum cantica scripsa sonant.*

In Programmate Funerbi Lipsiensis, *Musicus* vocatur ad amussim factus, & penes externos etiam celebratissimus; in Kiloniensi autem D. Joh. Frid. Mayeri, A. 1699. Disputationi filii ejus Inaugurali præmissio, *Vir, qui cum Musicis, & antiquissimis, & ætatis suæ, contendere poterat, atque certo reportare palmam; licet ærum quoque, Poeseos cumprimis, peritissimus.*

Franc. Romanus, JCrus Lipsi., *Deliciæ ejus Harmonicæ* hoc præfixit distichon:

*Quem tua non capiunt, Wernere, Melismata, nunquam
Dulcor hunc tetigit Musica dia suo.*

Phil. Müllerus autem, Math. Professor, sequens Tetralichon:

*Quis novus hic Orpheus? nova quæ Symphonia nostras
Ingredeus aures cor animumque rapit?*

*Non ego sim præco; sibi me Symphonia laudi est:
Præfertur sapido nulla coram meo.*

Wollg. Casp. Prinzius, Musicus Soraviensis (in der Historischen Beschreibung der Eingekunst, c. 12., p. 148.), Melopoies eum modernis celebrioribus accenset:

SCRIPTA.

Deliciæ Harmonicæ, oder Musicalische Gemüths-ergötzung; das ist: Allerhand Paduanen, Alemanen, Couranten, Balletten, und Sarabanden, von 5. Stimmen, nebst ihrem Baslo continuo, auf Violon, und andern Instrumenten, süßlich zu gebrauch. Lipsiz 1657. in 4. Præfixa sunt Elogia plerorumque Professorum Lipsiensium metrica.

Geistliche Arien, Dialogen und Concerten, so zur Heiligung beider Feste, mit 4. 5. 6. und 8. Vocal-Stimmen, sampt ihrem gedoppelten Baslo continuo, können gebrauchet werden. Lipsiz 1662. in 4.

Ernst Christian Homburgs Geistlicher Lieder zwey Theile, mit zweystimmen Melodien Wern. Fabricii. Jenz 1659. in 8.

MSSa Musica complura, quæ a se, & amicis aliis, asservari Joh. Alb. Fabricius, ejus filius, in *Centuria Fabriciorum* p. 76., testatur.

CHRISTOPHORUS FAHRENHORST, Lubecensis, Ecclesiastes, circa A. 1638., Basedoviensis (1.), & deinde, circa A. 1645., Teutewinkeliensis, in Ducatu Megapolitano (2.).

Suspensus in obitum luctuosum & præmaturum M. Georgii Stämpelii, Superintend. Lubecensis, fusa, seu Oratio funebris, illi scripta. Regiomonti 1622. in 4.

Diff. de Bancorrotorum pessimo & horrendo scelere Practico. Regiomonti 1624. in 4., Rostochii 1625. in 4.

Guldener Tostscheker, darauf Christliche Eltern, wegen frühzeitigen Hintertretes ihrer Kinder, erquicket und erfrischt werden, auß dem lauten Strome Göttliches Wortes eingesendet: Mit einer Vorrede des Rostochischen Ministerii. Rostochii 1628. in 8.

Neuabspredigt auß Gal. III. 25. Rostochii 1632. in 8. (Catal.)

Duysund Haups-Verhanden. Rost. 1640. in 12. (Catal.)

(1.) V. Epigr. ejus in D. Lucæ Bæmelfteri Jun obitum, ap. Wittenium Dec. IV. Mem. Theol. p. 444. (2.) V. Scriptum Germanicum de Lavina improborum, A. 1645. editum.

Experto

Expertus crede Ruperto; das ist: Möglicher und sehr nützlicher Unterricht, mit welchem sich alle fromme Christen, wieder Neß, Feilschaft und Verleumdung böser gottloser Leute, kräftiglich können trosten. Rost. 1645. in 4.

Nach gegen Unacht. Rost. 1658. in 8. (*Catal.*)
JOHANNES FARSENIUS, Ripensis, Oppidi in Julia Vedelenfis, circa A. 1595., Pastor, Scriptoribus Danicis a Claud. Lyfchandro, in *Catalogo illorum auctōrum (lit. I.)*, ob Epithalamium in nuptias D. Andr. Lymvici, Prof. Med. Hafn., & Dorotheæ Petrzæ, Hafniz A. 1577. editum, annumeratur, Quod an tanti sit momenti, *avšnja* dissimulant.

DAVID a FECHTE, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, Bibliothecæ locupletis possessor, d. 13. Jul. A. 1682. vivis exemptus.

Positiones Inaugurales Juridicæ. Basileæ 1663. in 4.

HARRO FEDDERSEN, Civitatis Hufenfis Consul, circa A. 1680., eruditus, Augusti Giesii, Secretarii ac Senatoris ejusdem eximii, gener.

Tractatus ineditus: vom Ötztgefalligem Frieden, a Joh. Melch. Kraftio (in der Hufumfchen Kirchen-Historie p. 101.) commendatus.

NICOLAUS FEDDERSEN, Flensburgensis, Theol. Stud.

Index Græcus Scriptorum, a Sexto Empirico in suis memoratorum & allegatorum Operibus, editioni horum novissimæ Græco-Latinæ, Lipti A. 1718. in fol. per D. Joh. Alb. Fabricium juris factæ publici, subjunctus; cujus illum (quem *Javenerum* habuit *egregium*) Autorem esse Fabricius, *Volum. X. Bibliothecæ Græcæ p. 95.*, testatur.

M. BARTHOLDUS FEINDIUS Senior, Classis in Schola Hamburgensi Johanna sextæ Przceptor, d. 6. Jan. A. C. 1691., & æt. 58., defunctus, & ob fidem ac sedulitatem a V. Placcio (*T. I. Theatri Anon., c. 2. p. 197.*) commendatus.

SCRIPTA EDITA LATINA.

Antiphistica, sive solida & perspicua Sophismatum, & vulgaribus Logicorum regulis, enodatio, XV. Decuriis abfoluta. Hamburgi 1667. in 12.

Genz Sociniani cujusdam de SS. Trinitatis mysterio dissipat. Lubecz 1668. in 12. Oppositæ sunt *Disquisitiones brevis inter duas de SS. Trinitate disputantium partes, utri tandem, post longa certamina, victoria sit tribuenda*; per *Magnum Amicum Honefi* (i. e. Joach. Stegmannum Jun., Past. in Transylv. Claudopolitanum) A. 1649. in 2. editæ de qua Chr. Sandii Jun. *Biblioth. Antivir. p. 161, 162.*, & V. Placcius l. c., possunt consulti.

Portula Lingvæ Latinæ novæ, seu Florilegium mille selectissimarum brevissimarumque sententiarum, in X. Centuriis digestarum. Hamburgi 1669. & (*J. Catal. Nund.*) 1691. in 12., it., cum Continuatione M. Nicol. Bremeri Latino-Germanica, ibidem 1697. & (*J. Catal. Nund.*) 1706. ac 1720. in 8.

Hortus Comicus; i. e. Phrasæologia Comica locupletissima, ex Plauto & Terentio summo studio collecta, & in sex Partes (1. f. de rebus Phrasicis, 2. de Oeconomicis, 3. de Politicis, 4. de Ethicis, 5. de Scholasticis ac 6. de Theologia Gentilium) divisa: Cum Indice duplici Titulorum atque capitum, & vocabulorum ac Phrasum. Hamburgi 1688. in 8. Commendatur a Nicol. Christoph. Lynckero *Lib. II. Instructorii forensis, P. I., c. 1., lit. O. 2. a.*, & D. G. Morheio (hoc solum in eo desiderante, quod verba Comica a pura Latinitate non sint seculata) *T. I. Polyhist., Lib. 3., c. 4., p. 624.*

Donatus Hamburgensis Latino-Germanicus. Hamb. 1688. in 8. (*Catal.*)

GERMANICA.

Astronomia Empirica; das ist: Gründliche Anweisung zur Sternkunst, wie nemlich einer, so der Lateinischen Sprache nicht kundig, auch in der Mathesi nicht erfahren, den Himmelslauf, vermittelst der Himmelstugel, aufs leichteste und kürzeste fassen könne, in 2 Theile verfaßt, und mit Exempeln erkläret: der erste Theil begreift eine richtige Erklärung aller Wörter, so in der Sternkunst vorkommen, der andere 27. Aufgaben. Hamburgi A. 1665., & auctor ibid. A. 1683. 1690. 1707. in 12. Libellus ab Erh. Weigelio, Mathematico Jenensi, tant, ut privatis eum explicaret prælectionibus, æstimatus, & a Chrst. Theoph. Gravio, Philof. Prof. Herbornensi, in *Demonstratione Paradoxæ de Lingvæ Germ. in docendis artibus atque scientiis possibili usu*, Herbornæ A. 1692. edita, p. 34., commendatus.

Geographia, oder gründliche Anweisung zur Beschreibung des Erdkreises, wie nemlich einer, so der Lat. Sprache nicht kundig, auch in Mathesi nicht erfahren, dessen Beschaffenheit, vermittelst der Erdkugel und Landkarten, aufs leichteste und kürzeste fassen könne, in drei Theile verfaßt, und mit Exempeln erkläret: der erste Theil begreift eine richtige Erklärung der Wörter, so in Beschreibung der Erdkugel vorkommen, der andere eine kurze Beschreibung des Erdkreises, der dritte 43. Aufgaben auf der Erdkugel, und 17. auf Landkarten. Hamburgi 1682. 1690. 1696. & 1707., ac (*J. Catal. Nund.*) Erfurti 1690. in 12. Commendatur a C. T. Gravio l. c. p. 36.

Phrasæologia Plautino-Terentiana, oder die ierlichste Redensarten des Plauti und Terentii, gesammelt, und ordentlich unter geroffte Titeln gebracht. Hamburgi 1698. in 8.

BARTHOLDUS FEINDIUS Junior, Hamburgensis, A. 1678. natus, Senioris, modo laudati, filius, J. U. Licentiatius, A. 1704., in Satyra adversus *Φαλαγγias*, versibus aliquot, plebis Hamburgensis, a D. Chrst. Krumholzio, Pastore Petriano, & Balth. Snickio, opifice, adversus Magistratum concitatz, rebellionem perstrinxit, & ex itinere rediit Italico. A. 1705. relationibus suis hebdomadariis Joh. Wincleri, Ordinis Ecclesiastici Senioris, qui cordate tactioni se isti opposuerat, Elogium inseruit funebre Probrico-Metricum. Hac *καταφορά* Krumholzium adeo irritavit, ut non solum in duo hac Schediasmata, tanquam chartas famosas, in suggestu acerbe ite invecus, sed vulgi etiam tumuluantis importunitate, ut Satyra Relationumque duo quaterniones (IV. ac LL.) Autore in Gallia absente, inaudito, & ad causam dicendam ne quidem citato, Senatuque & XV. viris frustra contradicentibus, d. 18. Mart. A. 1707., nocte intempesta, ante curiam, a Carnificis comburentur, perfererit. Cui processus iniusto cum Feindius, in patriam devotus reversus, d. 6. Jul. A. 1707., libellum ad Senatum supplicem, & paulo post Castigationem Krumholzii vernaculam, opposuisset, in Apologiis etiam hæc, pari præcipitanti, a Demagogis, d. 5. Aug., igne est sevitum. Nec hæc illi pena, Autorisve relegatione, Senatui invito extorta, contenti, insuper habitis hujus monitis, mandatis Cæsareis, & Cancellarii Svedicæ Stadenfis protestationibus pro Feindio, Regis sui jam subdito, & ab Ottone, Barone a Welling, Stratego Svedico, filii sui, Ernesti Augusti, studii Stadæ præfecto, contrarius, absentes effigiem e patibulo suspendi importune, septem Senatoribus, quod in hoc consentire nolissent supplicium, dignitate sua privatis, sed frustra tamen, inserunt. donec A. 1708. rebus mutatis, Feindius patriæ, & Senatores Curiz, restituerentur, ipsi autem in vincula conjeciti

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Un

conjecti penas infortunia luerent. Fufius hæc in scriptis Feindii exponuntur Apologeticis, mox enumerandis, quibus cum Schedz Eritice, ipsi non a Krumholzio solum, sed Henr. Kummerfeldio etiam, Frid. Christ. Feustkingio, aliisque partis aduersæ patronis, oppositæ, possunt conferri. A. 1710. d. 9. Maji Decreto Commissionis, quam vocant, Censuræ Hamburgensis, relictis, velut irritis, quæ a plebe seditiosa hæcenus contra ipsum erant acta, in integrum est restitutus, sed Ficki tamen Advocato, iterum se accusaturo, respondere simul iussus, V. Decretum illud in *Protocollo causæ Krumholzianæ* p. 803. Cum deinde Svecis, bello inter Reges arcibus fervente, suam addidisset operam, schedæque pro his nonnullas edidisset, Slesvigi, quo Hammopoli A. 1717. audacter in aulam excurrerat Danicam, iussu Frederici IV., Regis, Rendesburg captivus abducebatur, & illic aliquamdiu detinebatur. Obiisse traditur A. C. 1721. æt. 43.

Venz, quæ præcipue hæcenus inclauit, in Sermone Germanico Poetica laudes suas Menantes *Ψευδώνυμος*, sive Chr. Frid. Hunoldus, ejus amicus, copiose admensus est in den Theatralischen Gedichten p. 101-113., & in præfat. der allerneuesten Zeit zur reinen und galanten Poesie zu gelangen, fol. c. 3. c. 4.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Carmen Panegyricum, quo Vindobonæ Leopoldi Imperatoris de Turcis celebravit victorias, a Conr. Sam. Schurtzschio (in *Poem. Lat.* p. 347.) peculiari commendatum Epigrammate.

Großere Schaubühne der vornehmsten Weltweisen, und deren Künsten, von Anfang der Welt bis auf unsere Zeit, in Deutschen Versen; mit Anmerkungen. Francof. & Lipsi. 1702. in 8. Poematis hujus (Stadz A. 1708., *Parte I. Carminum Germanicorum*, p. 163-199., sed absque notis, recusi) recensum Encomiasticum invenies in Joh. Georgii Ecardi Monatlichem Auszuge auß allerhand Büchern, *M. Mart.* A. 1702., p. 27-30.

Das Lob der Geizsucht, eine Satyre, auß dem Holländischen des Herrn von Vaders übersetzt: Samt einer weitläufigen Vorrede vom Temperamente und Gemüthsbeschaffenheit eines Poeten. Hamburgi 1704. in 8. Recusa est hæc Satyra (de cujus satis paulo ante dictum est aduersis), Autore (sicut is passim in Apologia affirmat vernacula) ignaro, non multo post Coloniz, ap. P. Marteau, A. 1709. emendator, curante editionem Ferdinando Gastone a Perlesce, & A. 1708. tandem, *Parte I. Poem. Germ.* sola illius de temperamento Poetico denuo exhibita, Præfatio, a M. Gotfrido Ludovici, Gymnasii Slesvigenfis Reöctore (cujus illa librum de Poesi vernacula acriori censura notaverat), in den bescheidenen Anmerkungen über die Satyre, Lob der Geizsucht, genannt, und deren Vorrede, quæ (uti in *Nov. Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1704., p. 431., referunt) Schleusingen A. 1704. in 8. prodierunt, impugnata.

Das verwirrte Haus; Jacob; Drama Satyricum contra turbas Jacobitarum Hamburgensium A. 1704. in 4. impressum, reculum in *Protocollo causæ Krumholzianæ* A. 1711., tribuitur eia D. Christ. Krumholzio in der Wiedertugung der Fickischen Replie p. 681. *Protocollo* modo laudati, ubi illud eine *Schaup.* Comædie vocatur, additurque Frid. Christ. Feustkingium peculiari schediasma, Feindium ejus esse Autorem probaturum, a se jussisse expectari.

Denkwürdige Begebenheiten, five Relations Historice vernaculæ, hebdomadibus singulis A. 1705. edi captx, & aliquamdiu continuatæ. Hamburgi in 4. De plebis Hamburgensis in eas sevitia paulo ante, de Hartw. Bambarnit vero cujusdam Apologia contra easdem maledica supra p. 30., est dictum.

Schedz quædam Eritice aduersus Frid. Christ. Feustkingium. Hamburgi A. 1705. & 1706. in 4. editæ, in quibus, sicut & contrariis aduersarii, nimia styli mordacis ac scopaci peccatum est licentia.

Die Römische Unruhe, oder die edelmüthige Octavia, Musicalisch Schauspiel, zu Hamburg d. 5. Aug. A. 1705. præsentirt. Hamb. in 4. (Commendatur a Menante in den Theatralischen Gedichten p. 88. 105. 113.)

Die fleumüthige Selbstmörderinn Lucretia, oder die Staats Thorheit des Brutus, Musicalisch Trauerspiel, d. 29. Nov. A. 1705. præsentirt. Hamb. in 4.

Mafagniello furosto, oder die Neapolitanische Fische-Emperung, Musicalisch Schauspiel, im Junio A. 1706. præsentirt. Hamb. in 4.

La Constanza Sforzata, die bestmunte Beständigkeit, oder die listige Rache des Svno, d. 11. Oct. A. 1706., am Geburtstage Frederici IV., Königs in Dannemact, in einem Einspielt aufgeführt. Hamb. in 4. (Drama hoc, triagve præcedentia, *avvuyus* primum edita, cum reliquis Poematis suis vernaculis, Feindius, *Parte illorum prima*, Stadz A. 1708. citavit recudi.)

Der Heldenmüthige Monarche von Schweden, Carolus der XIII., in einem Heldengedichte kürzlich beschrieben. Stadz A. 1707.

Memorial an den Magistrat zu Hamburg d. 6. Jul. A. 1707., wegen des unförmlichen Processus wieder ihn, übergeben. A. 1707. in 4.

Gefinde und sanftmüthige Züchtigung D. Christ. Krumholzen. A. 1707. in 4.

(De plebis Hamburgensis aduersus urrumque hoc scriptum in *Protocollo causæ Krumholzianæ Germanico*, Hamburgi A. 1711. in fol. impresso p. 192-196. p. 197-209. *furor jam ante est dictum. Posteriori Krumholzius, sed avvuyus, reposuit die Beantwortung desselben*, A. 1707. in 4.)

Der sich selbst zum Tode verurtheilende D. Christ. Krumholz, wieder dessen gründliche Ablehnung erwiefen. A. 1708. in 4. Reculum in *Prot. caus. Krumh.* p. 508-522.

Abgenöthigte, in jure & facto wohlgegründete, Schutz und Vertheidigungs-Schrift, wieder die gewaltsame proceduren, und unerhörte illegal-und iniquitäten, einiger in der Hambürgischen Bürgerkluft aufgeworfenen Demagogen, worinn der klägliche und nunmehr ganz verfallene Staat von Hamburg entdeckt, des Autoris, auf Anstiften D. C. Krumholzen, verbrandete Schriften vindicirt, die pretendirt gekränckte Ehre gerettet, und den rechtlichen, unter dem Tyrannischen Joche, der Tumultuanten stehenden, patrioten die Augen geöffnet werden: Samt gründlicher Beantwortung einer am 22. Sept. A. 1707. debilitirten Schmach-Charteque (unter der Rubrique Lince, aus den Reichsabschieden, dem Hambürgischen Stadte-Buche und publicirtem Mandato, &c., hergenommenen, negativen und positiven Beweises, daß, wegen eines Paquillanten, kein moratorischer noch ordinarer, sondern ein schleuniger und unverglicher rigorus executiver, Process zu formiren, &c.: nebst rechtlicher Beantwortungsfrage: Ob, in allen Sachen, die gerichtliche Citation nöthig, und ohne selbe kein Delingvent verurtheilet werden könne?), und Anatomirung dreier Predigten D. Krumholzen, cum Notis & Animadversionibus, und Deplagen der hohen Keyserlichen Commission übergeben. A. 1708. (*M. Jun.*) in 4.

Zu sechse Gedichte, bestehend in Musicalischen Schauspielen, Lob-Gluckwünschungs-verliebten und moralischen Gedichten, ernst-und scherzhaften Sinn-und Grabhüften, Satyren, Cantaten, und allerhand Gattungen: Erster Theil. Stadz 1708. in 8. Exhibentur Parte hac prima: 1. Vorbericht vom temperamente und Gemüthsbeschaffenheit eines Poeten; 2. Ungebundene Gedanken von den Opern; 3. 4. 5. 6. Octavia, Lucretia, Mafagniello und La Constanza Sforzata, vier, doch schon

schon gedruckte, Musicalische Schauspiele; 7. L' Amore ammalato, die Kranke Liebe, oder Antiochus und Stratonica, ein Musicalisch Schauspiel; 8. Ehren- und Glückwünschungsgeächte; 9. Vermischte Gedächte; 10. Ernsthafte Scherzhafe Einnund Grabschreften; 11. Anhang vermischter Gedächte.

Vorstellung an die Kurfürstliche hohe Commission in Hamburg. Hildesiz 1709. (Catal.)
Des Hamburgischen Fiscalis Veinlicher Klage-Libell wieder D. Chr. Krumholz, von Wabrmunden mit Anmerkungen erläutert. Hildesiz A. 1709. & A. 1711. in *Protocollo cause Krumholzianae*. Tribuna et hoc scriptum ab Hier. Böckelino, J. U. L. & Krumholzii Advocato, in *prefat. Duplicarum p. 426. ejusdem Protocolli*, imo & in *Decreto Commissionis Collee de Feindio ibid. p. 303.*

Römischer April-Fest, oder Opera auf die Geburt des Kurfürst. Prinzen Leopoldi. Hamb. 1716. in 4.
Unstreitiges Recht eines Fürsten, Staats oder freyen Republic, einen Gefandten vom ersten, andern oder dritten Range, in Schandung seines sonst unviolablen Characters, zu arrestiren und zurück zu schicken; oder Befugniß seiner Königlich hohen, des Regenten in Frankreich, den Spanischen Ambassadeur, Prinzen von Cellamare, längsthin in Versicherung zu nehmen: Hamburgi A. 1719. in 4.

INEDITA five PROMISSA.

Satyræ complures Germanicæ, V. Prefat. des Lobes der Geldsucht.
Tractat von der natürlichen Frage: Ob ein Niedersächse ein guter Poete seyn könne? V. *Prefat. P. I. Poem. Germ. p. 72.*
Einspiel vom vertrieben Pedanten, oder dem galanten Aristoteles. V. *P. I. Poem. Germ. p. 308.*

Satyre vom Tartuffe, a Ferd. Gastone a Perlensee, in Ep. Dedic. Satyræ de *Philargyria* ad Feindium, commendata, JOHANNES DIETERICUS zum FELDE, Ecclesiastes Weddinghedensis in Dithmaria Boreali.

Das lebende Blut des Ermordeten, auß Gen. IV. 8-11., in einer schriftmäßigen Leichpredigt über den von seinem eignen Vetter, d. 13. Jan. A. 1704., iämmerlich ermordeten Karsten Hagens, Dom. Quinquag. A. 1704., vorgestellt. Hamburgi 1707. in 4. V. P. A. Lehmanni *Hijtorische Remarques des Jabs 1707.*, n. 41., p. 328.

JOH. CHRISTIANUS FERBER, Arithmeticus Hamburgensis, agnomine Scrutantis (des Forschenden) in Societate ejusdem civitatis donatus Arithmetico-Technica.

Henr. Meisneri Arithmetisch-Algebraischer Kunstqvationen Erster Theil; das ist: Alle Zusätze, Beschlüsse und Uebungs-Exempla, auß H. Meisners Arithmetischer Kunstschule, biß an den Appendicem, excerptire und solviret. Hamburgi 1699. in 8. V. *Nova Lit. Lubec.*, *M. Mart. A. 1700.*, p. 96.

JOHANNES FESTINGIUS, Lubecensis, lanii filius, Juris utriusque Doctor in Academia A. 1678. creatus est Rintelensis, ejusdemque & Politices, in Rostochiensis. A. 1682., Christiani Ludovici, Ducis Megapolitani, beneficio, obtinuit professorum, Consilarii postea Ducalis, Consiliorique Assessoris, auctam dignitatibus. Rectoratu Academico A. 1699. est functus, ac biennio post, A. 1691., & in urbe quidem patria, d. 6. Aug., teste *Chronici Holfatici Oleariani* Continuator, defunctus. V. *Continuationem athenis* Germanicam *Chronici Holfatici* Ad. Olearii p. 71., D. Joh. Nicol. Qvistorpii *Programma de Acad. Rostoch. Sec. 17. Rectoribus p. 24.*, & Joh. Henr. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 29-35.*

ELOGIA.

D. Joh. Fechtio (in *Progr. fun. de vita D. Justi Christoph. Schomerri*) *Jurifconsultus audit in omni doctrina genere consummatissimus.*

D. Joh. Nicol. Qvistorpio (l. c.) *ICtus optimus.*

D. Zach. Grapio Jun. (in *Rostochio Evangelico p. 167.*) *ICtus celebris.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. I. de Jure Agrorum, exhibens agros Ecclesiasticos & religiosos, Przside D. Mart. Gottschalko, Rinteli 1677. in 4. (In Tractatum deinde excrevit integrum, paulo post memorandum.)

Semcenturia Inauguralis controversiarum civilium, Przside D. Engelberto Wippermanno proposita. Rinteli 1678. in 4.

Programma prælectionis Institutionum præmissum, qvo Doctorum vindicaret dignitas. Rostochii 1682. in 4.
Meditationes III. Academicæ de Disputationum utilitate, honoribus Jurisperitorum, eorumque insidiatoribus, numero auditorum in Academiis, Doctore juvene, &c. Rostochii 1682. in 4. (V. Casp. Thurmanni *Biblioth. Academicam p. 6. 26. 28. 38. 38. 40.*) Recusæ ibidem 1687. in 4.

Disp. Jurid. de Actione inani, ad dictetium Germanorum: Wo nichts ist, da hat der Kefter sein Recht verloren; Resp. pro gradu Joach. Zincke, Wismariensi. Rostochii 1686. & 1698. in 4.

Oratio Academica de Juce imposito, in præfatione Lectionum publicarum A. 1682. recitata. Rost. 1688. in 4.

Disp. de conscribendis Disputationibus Juridicis Inauguralibus, Rost. 1688. in 4. (V. Thurmannum *l. c. p. 29.*)

Disp. de artificis Advocatorum, Resp. pro gradu Joh. Joach. Besefino, J. U. L. & Senatore Rostochiensis, Rostochii 1688. in 4.

Disp. de redditu & celo terris Justitia. Rost. 1688. in 4.

Disp. de Domicilio. Rost. 1688. in 4. (Inauguralis Joh. Georg. Weidenkopffii Rostoch., J. U. D.)

Disp. de Successione ab intellectu in genere. Rost. 1688. in 4.

Disp. de Motivis Studiorum, Cupidine lucris & honoris. Rost. 1690. in 4.

Epistola de Honoribus Doctoralibus ad Henr. Köneke, J. U. D. Rost. 1690. in 4.

Programma Disputationibus XVIII. Ludwellianis præmissum. Rostochii in 4. (Idem forte cum *Programmate ad Disputationes circulares*, A. 1690. edito, quod *Thurmannus l. c. p. 28. allegat*, & de arduo Rectoratus Academici munere est scriptum.)

Relatio casuum Matrimonialium, in Consistorio Ducali Megapolitano, nec non in Facultate Juridica Rostochiensis ventilatorum. Lipsiæ 1691. in 4.

Tractatus de Jure Agrario, Seculari & Ecclesiastico, Lipf. 1691. in 4. (Catal. Nend.)

Programmata, præter ea, quæ jam memoravimus, alia complura.

INEDITA.

Meditationes de causis incrementum & decrementum Academicarum, V. Casp. Thurmanni *Biblioth. Acad. p. 107.*
Meditatio Academica de Professorum filiis, V. *eandem p. 172.*

FRIDERICUS CHRISTIANUS FEUSTKING, Stellovia Hofstus, Parochiz ruralis Tolckenfis, in Præfectura Slesvicensi, ab A. 1706., Pastor, a Thoma litigio (perperam, in præfat. *Selektorum Hist. Eccl. Sec. I. Capitum*, p. 82., & Theologiz illum salutante Doctorem, & Arnoldi *isergoyiva*, sive *Appendix Gymnaei Hæretici-Finatici*, Autorena credente), hujusque erroris gemini litigiani plagiarior, Jac. Frid. Reimanno (P. III. *Introd. vernacule ad Hist. Lit. Germ.*, *Sect. III.*, p. 66., cum fratre Johanne Henrico, de quo mox dicitur, confusus.

Disputatio, Gotfridum Arnoldum (*Hist. Eccl. Scriptorem*) *avvegeocias* in re facta convictum exhibens, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio. Witeb. 1699. 17. 9. 4. Recensum ejus brevem invenies in Joh. Georg. Eccardi *Monatlichen Auszuge aus allerhand Büchern*, M. Jun. A. 1700., p. 306. Loca, quæ in illa impugnantur, *Tomorum Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi Primi & Secundi*, A. 1699. editorum, patula, ad priorum duorum *Æræ Christianæ Seculorum Spectantia historiam*, Arnoldus ipse, in *Addamentorum* ad istos, *Tomo III.* (Francofurti A. 1700. in fol. edito) præfixorum, ultimo sive undecimo, p. 17. - 24., vindicavit, & Vindicis hifce, p. 24. 25. 26., subjecit D. Joh. Wilh. Petzri *apocryphen* ad Hannekenium Præsidem Germanicam, conjugis suæ, Johannæ Eleonoræ Merlaviz, famam, contra ejusdem §. 10., defendentem. De hac Disputatione Feustkingio litem movit, ejusque non ipsum, sed fratrem Johannem Henricum, fuisse Autorem affirmavit M. Gotfr. Balth. Scharius, ad fratris provocans confessionem, & rumore in Acad. Witeb. publicum, in *Monito contra in M. Jo. Melch. Kraffium*, Val. Ern. Löfcheri univ. studii Theol. Nachrichten, *Sect. 2.* A. 1711., inserto, p. 333. 334. Opposuit ititi Feustkingius Epistolam, Hamburgi A. 1717. in M. Jo. Melch. Kraffii antea *Anhang des Prodrums continuat Historie Versionis Bibliorum Germanice* juris factam publici, fibique ipsi Diatriben hanc asseruit Academicam. Sed reposita mox est a Schario Responsio, Johanni Henrico fratri eam denuo vindicans, multorumque eruditiorum jactans consensum, in der abgedruckten und letzten Zinzwort gegen M. J. M. Kraffts producit. *Anhang des Prodrums continuat*, a Löfcherio, *L. c. Sect. 4.* A. 1717. exhibitæ, p. 650 - 663.

Gefchichtis-Calender vom Leben Philipp Melancthonis. A. 1698. in 8. (*Avantjes prodit*)
Das Antiquitäten-jimmer von allerhand Antiquitäten, Inscriptionen, &c. Scriptum itidem *ἀντιώνων*, *Parte II.* des *erz* *stet* *stet* *Nitterplatzes*, Hamburgi A. 1702. & 1707. in 12. excusum.

Schedz complures contra Barth. Feindium Jun. & Menantem (sive Chr. Frid. Humoldum), Poetas vernaculos, Eritica; Germanice Hamburgi A. 1705. & 1706. in 4. editæ, in quibus nimia Styli Scoptici licentia peccatum esse jam monui.

Der vom hohen Stiche überschattete Baum, oder Reichtr. über Ove Lorentzen, Estaller in Eiderhådt, Slesvigz 1705. in fol.

Tr. affectus de Eruditis infelicibus.

Bibliotheca librorum obæreorum, quam itidem a se jubet expectari, non omnium forte candidos reportatura calculos.

JOHANNES HENRICUS FEUSTKING, Stellovia Hofstus, Henrici, Parochi illic ruralis, e Dorothea Molsdorfia filius, & M. Joh. Feustkingii, Pastoris Elmshornensis, Nepos, d. 7. Mart. A. 1672. est natus. Puer tantum novennis, A. 1681., Dom. II. post F. Pasch., loco Parentis ægroti, qui jocabundus officium hoc ab eo exegerat, Homiliam de bono Pastore, e Io. Mich. Dilherii Explicatione Peritorum Evangelicarum memoriz mandatum, illo invito, in templo recitasse perhibetur Stellovieni, V. Anonymi *Sch. 52. des neuen Bücherstatts*, p. 322. 323. Literarum rudimentis in scholis Itzehoensis & Cremenfis, Theologiz autem & Philosophiz dogmatis in Academiis initiatus est Rostochiensis ac Witebergensis. E quibus posterior, industriam alumni honoribus gradatim remunerata scholasticis, Philosophiz cum A. 1692. creavit Magistrum, A. 1694. Ordinis Philosophici Adjunctum, & A. 1697. Theologiz Doctorem. Hoc titulo ornatus, Superintendens eodem anno in Saxonia Electorali factus est Jessenfis, &, quingennio post A. 1702., Kembergæ D. Joach. Weickmanno, in eadem Ephori Ecclesiastici dignitate, templique simul Cathedralis Præpositura, subrogatus, Triennio hinc vix elapso, eidem Weickmanno, in civitatem patriam Dantiscanam ad Gcorum revocato Ephoriam, denuo successit, & a Carolo Wilhelmo, Duce Anhaltino, Aulæ lux Serservanz Protecclæfias, simulque ædis D. Bartholomæi urbanæ Pastor, ac Ducatus Superintendens, A. 1705. est constitutus. A quo officio tergemino licet per Fridericum, Principem Saxo-Gothanum, ad Ecclesiaram Ducatus Saxo-Altenburgici Ephoriam, cum Consiliari Ecclesiastici & Concionatoris Aulici primarii dignitatibus, ei annexis, aliquoties oblatum, quod Anhaltinus dimittere se nollet, haud potuisset abstrahi, in Academiam tamen Witebergensem A. 1710. revocatus, eodem permittente, cum hujus illud professione Theologica, duplicique munere, in templo arcis, & aula Annæ Sophiz Danicæ, Johannis Georgii III., Electoris Saxonici, viduz, Lichtenburgensi vicinia, Ecclesiastico, commutavit. Quanti Gotham tandem delatum, & Protecclæfiam suam aulicam, Consiliariumque Ecclesiasticum, A. 1712. constitutum, Fridericus, Dux Saxo-Gothanus, fecerit, Numisma ostendit, hujus jussu, in superstitis honorem, paulo ante fata suprema, a R. Wahllo cufum, in uno latere imaginem ipsius, vitæque annos, exhibens, in altero autem Codicem Bibliocom, globo terelstri inpositum, cum hoc elogio: *Pergratus Superis Principibusque viris*. Gothæ vix per annum commoratus integrum, hydropes trimetris, d. 23. Mart. A. C. 1713., ac ætatis 41., expiravit. Uxorij ductæ, Magdalenz Elisabethæ, Joh. Henr. Meyeri, Senatoris ac Bibliopolæ Witebergensis, filiz, d. 22. Apr. A. 1697. ductæ, & sex, quos e denario parique marium & famellarum numero superstitis reliquit, liberis, de certis, unde sustententur, redditibus a Friderico, Principe Saxo-Gothano, prospectum est annuus, Bibliothecæque defuncti infructuissima jussu ab eodem redempta pretio, ac Ducali suæ illata. Symboli loco vocibus his usus est Germanicus, easdem cum Nomine proprio literas habentibus initiales: *Festis Hifc Ferner*.

Vitz ejus historiam suus exposuerunt Joh. Frid. Sommerus, Concionator aulicus Saxo-Gothanus, in *Sermone e Luc. II. 49. exequiali*, & Joh. Andr. Planerus, Prof. Witeb., in *Panegyrico funebri* (seorlim Witebergæ etiam A. 1714. in fol. excuso), cum Epicediorum syllogis, sub *Funerarium Feustkingianorum* titulo, Witebergæ A. 1715. in fol. editis, Lipsiensis (quibus *singulari* audit *Ecclesiæ Latheranæ ornamentum*, *Theologus celebrissimus*, & *Orator ecclesiasticus facundissimus*) in *Elegio* defuncti, *Actis Eruditorum*, M. Junio A. 1713., p. 284 - 288., inserto, Halensis *Sect. 41. der neuen Bibliothek* p. 58 - 64., Autor *der gelehrten Fame*, *Parte XLIII.*, p. 494 - 499., & Christ. Grundmannus in *Offibus & cineribus* A. 1713. defunctorum (*Tomo VII. Miscell. Lips.*, p. 364 - 371. Conteri quoque de illo posuit *Nouv. Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1704. p. 10 - 13. Joh. Chr. Becmanni *Historia Anhaltina vernacula* P. VII. c. 3. Gvil. Turckii, hanc allegantis atque secuti, *Bibliotheca nove Germanice*, Halæ A. 1710. editæ, *Sectio VII.*, p. 591. 592., M. Gothofr. Wagneri, Scholz Witeb. Conrectoris, *Allocutio ad eum Nomis Marii A. 1711. genebliciæ*, inter *Allocutiones* (Witeb. A. 1716. junctim editas), num. I. p. 1 - 3., obvia, M. Joh. Christoph. Coleri, Ord. Philof. Witeb. Adjuncti, *Schediasma propempticum in ejus, Gotham vocati, abitum, de laude Theologi moderati*, Witebergæ A. 1712. impressum, Joh. Kleferii *Bibliotheca Eruditorum præcocium* p. 91. 92., & D. Joh. Fabricii *Par V. Historie Biblioth. Fabricianæ* p. 138. 139. 140.

Moro.

Morofitaris eum inhumanz, oſ colloquium ſibi conjugive, Joh. Eleon. Merlaviz, in *Cynæco heretico fanatico conſanctioſe traductis*, Serveſtz de negatum, accuſat Joh. Wilh. Petruz in *Hyſtor. Viſe propria Germanica* p. 322. 323. 324.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

- Diſp. de diſtinctione Theologiæ in Archetypam & Ectypam. Præſide D. Caſp. Lâſchero. Witæb. 1690. in 4.
 Diſp. de Peccato veniali, Præſide D. Jo. Deurſchmanno. Wit. 1691. in 4.
 Diſp. de cognitione Dei naturali & revelata. Præſide eodem. Wit. 1692. in 4.
 Diſp. de Aſchtophelismo, tum aliorum, tum maxime Nicol. Machiavelli. Witæbergæ 1692. in 4.
 Diſp. de Sufficiencia demonſtrationum ex hypotheſi, ad convincendos *Strepachos*. Witæb. 1693. in 4.
 Diſp. de Deo, *ſicq̃ ſumma*, ex mente Dionyſii Areopagitz. Wit. 1694. in 4.
 Diſp. de Gradibus cognitionis divinz, contra Carteſianos. Wit. 1694. in 4.
 Diſp. de tribus Hypotheſibus Plotini, contra Helmontium. Wit. 1694. in 4.
 Diſp. de Principio unitatis indiviſe diviſibilis. Wit. 1694. in 4.
 Diſp. de principiis Philoſophiæ Spinoſianæ. Wit. 1694. in 4.
 Diſp. de diverſificatione ſigūorum rationis in Deo. Wit. 1695. in 4.
 Sermo feralis de vita, rebus geſtis & fatiſ Chriſtiani Alberti, Ducis Holſatici. Witæb. 1695. in 4.
 Diſp. de Converſione Judæorum, ad Rom. XI. 25. & ſeqq., Præſide D. Joh. Georg. Neumanno. Witæb. 1696. in 4.
 Recula ibidem A. 1700., in Neumannii *Chiliſmo ſubtiliſſimo*, num. 4.
 Diſp. Theol. Inaug. de Reformatione Eccleſiæ Lutheranz intentato, Præſide D. Joh. Georg. Neumanno. Witæb. 1697. in 4. Recula ibidem A. 1700., in eodem Neumannii *Chiliſmo ſubtiliſſimo*, num. 7.
 Hodægicum Concordantiæ; h. e. de recondito Concordantiarum M. Frid. Lankſii uſu in arte Homiletica; initio, ſub literis F. G. S. S., Lipſiz A. 1697. in 8., deinde vero auctius, præfixo Autoris nomine, cum Sylloge Diſpoſitionum in Pericopas Evangeliorum Dominicæ & feſtales Eccleſiaſticarum, ei ſubjunctis, ibidem A. 1699. in 8. editum, ac A. 1715. in 8. recuſum.
 Hiſtoria Clerogamiz Evangelicæ ſive de primo Sacerdote marito Lutheranorum, Bartholomæo Bernhardt, Præpoſito Kembergenſi, Schediaſma. Witæb. 1703. in 4. Recenſum ejus exhibent *Acta Erud. Lipſienſia*, M. Jul. A. 1703., p. 334. 335. 336., *Ephemeriſe Eruditorum Pariſienſis Anni 1703. Gallica*, n. 15., p. 391. 392., & *Nova Lit. Germanica*, M. Nov. A. 1703., p. 417. 418.
 Diſp. de Theologia unionis in Chriſto, in Synodo Kembergenſi, e Pf. XLV. 8. propoſita, Witæb. A. 1703. in 4. V. N. L. Germ., M. Jan. A. 1704., p. 10.
 Hiſtoria Colloq̃vii Jeverenſis, inter Lutheranos & Reformatos A. 1576. inſtituti, ex genuinis documentis adornata, Cui addiſcuntur Colloq̃vii ipſius Acta, cum incerti Autoris annotationibus, e MSS. promulgata. Serveſtz 1707. in 4. Recenſum V. in *Actis Erud. Lipſ.*, M. Febr. A. 1708., p. 83. 87., *Diario Erud. Paris.* A. 1709. *Gallico*, M. Apr., *Ephem.* 14., p. 155. 156. 157., Val. Ern. Lâſcheri Unſchuld. Nachrichten von Theol. Sachen, *Secl.* 14. A. 1708., p. 893. 894., & H. Baſnagii *Hiſt. des ouvr. des Sav.*, M. Jun. A. 1708., p. 276. 277.
 Memoria M. Gregorii Michaelis, Superintendentis Oldenburgici, renovata, & Henr. Pippingii *Triadi Decadum Memor. Theol. renov.*, Lipſiz A. 1707. in 8. editæ, Dec. VIII., p. 102. 103. 104., inſerta, amice cum iis, quæ mea ad *Hiſt. Cimb. Viſagge*, P. III., c. 3., p. 335. 336., jam ante de eodem tradidit, conſpirans.
 Diſp. Theol. de Synoda Eccleſiis noſtris præquam inique imputata. Witæb. 1710. in 4.
 Examen libelli Joh. Georg. Wächteri de Hæreſi circa menſas, Diſput. peculiari propoſitum. Wit. 1710. in 4. V. de illo Val. Ern. Lâſcheri Unſchuld. Theol. Nachrichten, *Secl.* 14. A. 1710., p. 573. 574.
 Diſp. de Philippismo Henoticorum (in *Contræp. Eucharistiæ*), noviffimis Irenicorum conſiliis oppoſita. Witæb. 1710. in 4.
 Diſp. de legali ſub peccato conſeſione, ex Rom. XI. 32. Gal. III. 22. Witæb. 1711. in 4.
 Palmodia ſacra ſeu Sched. de Retractionibus Theologorum in rebus fidei. Wit. 1711. 4. Recenſum ejus exhibent *Lipſienſes* (a quibus *Tractatus* vocatur *eruditus*) in *Actis Erud. M. Mayo* A. 1712. p. 227. 239.
 Diſp. de præpoſtera moralitate in rebus fidei. Wit. 1711. in 4.
 Diſp. de Cuſtodia mentis & voluntatis in praxi aſidue conjungenda, ex Phil. IV. 7. Witæb. 1711. in 4.
 Diſp. de Præſidia Veritatis Evangelicæ, in Jure Canonico occurrentibus. Witæb. 1711. in 4. Hujus, & duarum præcedentium, *ſumma* *ſynopſis* *Parte X. der gelehrten Fame*, p. 752. 756., invenies.
 Diſp. de Radice verbi divini ad tenorem Hebraicæ veritatis Job. XIX. 28. Wit. 1711. in 4.
 Diſp. de Theologia Ezechielis edita, quæ illi ab Ott. Frid. Schützio, *Libro I. Comm. de Vita Dav. Chytrai* p. 282. tribuitur.

Diſp. de Symbaſmo Biblico ex Act. IX. 22. Wit. 1712. in 4. V. de illa Partem XIV. der gelehrten Famæ p. 110. 111. (Diſputatio Goſfr. Arnoldum *advocatus* in re ſacra convincens, a Fratre illius, Frid. Chriſt. Feußkingio, Witæbergæ A. 1699., Præſide D. Phil. Lud. Hannekenio, propoſita, ipſi etiam, tanquam vero Autori, a M. Goſfr. Balth. Scharbo, aliſque, vindicata, ſed fratre contradicente. Sub cujus nomine paulo ante plura de lite hac narravimus.)

β. ALIENA.

D. Nicolai Hunnii Principia Theologiæ Fanaticæ, quam Paracellſus genuit, atque Weigelius interpolavit, ex editione Anni 1619. Witæbergæ, denuo ab ipſo, cum præſatione ſua, & D. Theod. Thummii judicio de Theologia Weigelii Fanatica generali, publicata, Dreſdz 1704. in 4. V. N. L. Germ., M. Nov. A. 1705., p. 416. 417., & N. L. Lubec. A. 1704., M. Febr., p. 63. 64.

D. Egidii Hunnii Theſaurus Apoſtolicus, complectens Commentarios in omnes N. T. Epistoſas & Apocalypſin Johannis, denuo editus, & novis, quæ antehac deſiciebant, Commentationibus (D. Joh. Winckelmanni ſc. in Ept. Jacobi ac Petri, & Apocalypſin, ſuis ipſius autem in poſtteriorem Epistolam ad Timotheum, ſecundam & tertiam Johannis, unicamque Jude) auctus, Indicoque inſtruetus, a J. H. Feußkingio, Witæb. 1705. in fol. V. recenſum ejus in *Actis Erud. Lipſ.*, M. Jan. A. 1705., p. 241. 242., & Lâſch. Unſch. Nacth., *Secl.* 8. A. 1705., p. 479. 480.

Theſaurus Evangelicus, Commentarios D. Egidii Hunnii in Mattheum & Johannem, D. Joh. Winckelmanni in Marcum & Lucam, & D. Dan. Arcularii in Acta Apoſtolica, complectens, ab eo editus. Præmittitur Egidii Hunnii Liber de Majeſtate, autoritate, fide & certitudine S. Litterarum, ſubjungitur autem Leonh. Hutteri Or. Fun. de vita Egidii Hunnii. Witæb. 1706. in fol. V. de illo *Acta Erud. Lipſ.*, M. Mayo A. 1707., p. 205. 206., & Lâſcherum l. c., *Secl.* 7. A. 1707., p. 437. 438.

D. Frid. Balduini Comm. in omnes Epistolas Pauli, denuo ab eo revisis, iusto ordine dispositis, & a multis mendis, quibus priores Editiones scatebant, repurgatis. Witeb. 1710. in fol. (*Cat. Numd.*)

M. Much. Emmerlingi, Superint. Mansfeldici, Propylzium Historiz sacrae de statu Ecclesiae Mansfeldensis, a tempore Reformationis, usque ad A. 1580., ex editione anni 1646. Islebiensi denuo, cum praefatione, publicatum. Wit. 1710. in 8.

Urb. Regii Formulae caute & citra scandalum loquendi de praecipuis doctrinae Christianae locis, in usum Praelectionum denuo edita. Witeb. 1711. in 8.

II. GERMANICA.

a. PROPRIA.

Pastorale Evangelicum; oder kurzer Evangelischer Bericht, wie ein außerschwärzter Prediger seine Gottgeheilte Arbeit wol verrichten, und sich in allem einen rechtschaffenen unsträflichen Arbeiter GdIt darstellen solle, in einer Introductionis-Predigt über Luc. V. 1-11., vorgestellt. Witeb. 1699. in 8.

Hyperapistes Lutheri, oder Abgenüßigte Rettung einiger Stellen Lutheri, wieder das Zweige Evangelium eines lüthelichen Liedes der Philadelphischen Societät. Lipsiz 1699. in 8. Hunc Joh. Wilh. Petrus, *Evangelium istud aeternum, in Mysterio aeternae salutis patrum Germanico*, A. 1700. *avvriyus* edito, defendere aggressus, P. II. p. 66., responsio se haud dignaturum esse ete professus.

Heilige Sterbenslast, oder Uebung des Christenthums, auf Betrachtung der Sterblichkeit herfließend. Witeb. 1700. in 8.; & (*juxta Catal. numd.*) ibid. 1719. in 8.

Heiliges Werdgeheim, oder Leichpredigt über Erhard Henning, einen A. 1699. ermordeten Rathsverwandten, auf 2. Sam. III. 32. 33. 34. Witeb. 1700. in 4.

Instructio Sacerdotalis, was von einem Prediger, bey Antrittung und Niederlegung seines Amptes, erfordert werde. Wit. 1703. in 4.

Gynaeceum Heterico-Fanaticum, oder Historie und Beschreibung der falschen begeisterten Lehrprophetinnen, Quäkersinnen und Schwärmerinnen, auch anderer seelischen und verdächtigen Weibespersonen, durch welche die Kirche GdIts verunruhigt worden: Samt einem Vorbericht und Anhang, entgegengesetzt den Adeptis Gotindi Arnoldi. Francof. & Lipsiz 1704. in 8. Scripti hujus, Gothofr. Arnoldi potissimum *Historia Ecclesiastico-Heretica*, & *Historia Theologiae Mystica*, mulieres istiusmodi Theologas passim commendantes, opposuit, recensuit, & seminarum, in eo Fanaticis annumeratarum, indicem, V. in N. L. Germ. M. Od. A. 1704., p. 373-378. & in V. E. Löfcheri Theologischen Annalibus des ersten Decennii des XVIII. Seculi p. 157-160. Appendicem ejus, sive Arnoldum *θερηγμενων*, fratri Autoris a Thoma Irtigio & Jac. Frid. Reimann perperam tribui, *supra* jam monuimus. Impugnavit illud D. Joh. Wilh. Petrus in Unfuge überer Superintendenten, opusculo Berolini A. 1709. in 4. edito.

Vindiciz Encenziorum, oder kurzer Beweis, daß erbaute Kirchen, mit wolgebrachten Christlichen Ceremonien, GdIt zu Ehren, können consecrirt und eingesetzt werden: bey Einweihung der Kirche zu Kottau, auf Eßz VI. 16., am Michaelis-Feste A. 1704., wieder Gottfr. Arnoldum, vorgestellt. Witeb. 1704. in 4.

Vindiciz Templorum, oder der GdIt wolgefällige Tempelbau, bey Einweihung der Kirche zu Reihertz, am 22. Sonntag nach Trinit. A. 1704., erwiesen. Witeb. 1705. in 4. (*Cat. Numd.*)

Das Leben des ersten verehrlichen Predigers, Barthol. Bernhards, Probsts zu Remberg, in einer Gedächtnispredigt, auf Heb. XIII. 7., am Tage Bartholomaei, vorgestellt: Samt einem Anhang derer, von Zeit der Reformation an, zu Remberg gewesen. Probsts. Witeb. 1705. in 4. Recensum ejus invenies in W. E. Tenzeli *Biblioth. Curiosa vernacula*, Sect. 9. & 10. A. 1705., p. 788-805., & Löfcheri Jun. *Unschuld. Nachr.*, Sect. 11. A. 1705., p. 672. 673. 674.

Das Aufstehende Bochum, d. 7. Apr. A. 1707., am Aufstiege abgehandelt, auf Judic. II. 1-5. Servetiz 1707. in 4. Der Evangelisch-Lutherische Erbsingestag, am 22. Sonntag nach Trin., oder dem 31. Oct., A. 1706., auf dem ordentlichen Evangelio, betrachtet. Servetiz 1707. in 4.

Hophni und Pinehas; das ist: die Sünden der Kinder Eli, in einer ersten Fußbetrachtung, auf 1. Sam. II. 23. 24. 25., am Jahrblichen Aufstiege, entworfen. Lipsiz 1708. in 8.

Orthodoxia Menzeriana, oder Erklärung der Lehre vom H. Abendmahl, auf D. Balth. Menzeri Schriften zusammengetragen. Servetiz 1709. in 12.

Fünf Worte unsers thätigen Christenthums, bey Antrittung des Hofpredigeramptes, in der Churfürstl. Schloß-Capelle zu Neuchtenburg, am 4. Sonntag nach Trin. A. 1710., abgehandelt. Witeb. 1710. & 1718. in 4.

Friedensheimliche Anzug-Predigt, am Sonntag Letzter, auf Joh. VI., gehalten, von dem allerweiseften Rathe des Herren in Leitung und Regierung der Frommen. Gotha 1712. in 4.

Chrematismus Evangelicus, oder die Trostvolle Lehre von der besondern Gnadenreichen Antwort und Zusprache des H. Geistes. Gotha 1712. in 4. (*J. Catal. numd.*)

Tauf-Sermon von der Christen Tauf und Taufe, auf Matth. III. 11. Gotha 1712. in 4.

Der nach seinem Wesen und Werken Verborgene GdIt, in Gegenwart der Fürstl. Landes-Herrschaft und getreuen Stände, auf Eßz XLV. 15., in der GdIt-Kirche zu Altenburg, erörteret. Altenburg 1713. in 4.

B. ALIENA.

Zeitliches Gesangbuch, auf Fürstl. Befehl, vor die Luthersche Kirchen im Fürstenthum Anhalt-Zerbst, zusammengetragen. Servetiz 1707. in 12. obl.

Pauli Gerhards Geistreiche Haus- und Kirchenlieder, nach des Autoris eigenhändigem revidirtem Exemplare, mit Fleiß übersehen, und, sammt einem nöthigen Vorbericht, wieder aufgesetzt. Servetiz 1707. in 12. obl. & (*juxta Catal. numd.*) Witebergz 1717. in 12.

Matzologia Fanatica, oder der Prediger zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, ausführlicher Bericht von der neuen Propheten Religion, von ihm, mit seiner Einleitung, wieder aufgegeben. Witeb. 1708. in 8. ibid. 1721. in 8.

M. Georg. Schimmeri, Diaconi zu Wittenberg, Threnologia Prophetica, oder Erklärung der Klaglieder Jeremias, mit seiner Vorrede. Francof. ad Viadr. 1708. in 4.

J. H. Bericht vom innerlichen und äußerlichen Kleider schmucke der ersten und heutigen Christen, mit seiner Vorrede. Lipsiz 1708. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Chronicon Ecclesiasticum. V. *Catal. Numd.* A. 1699. *Vern. p. 58.*

Historia Prophetarum caelestium, sive Schediasma de primis Lutheranismi Sectariis, quod A. 1704. sub prälo succasse in N. Lit. Germ., M. Jan. A. 1704., p. 12., traditur.

Collegium de Studiis Academicis, in pref. *Taubmannianorum*, A. 1703, editorum, allegatum.
Or. Synodalis de Fratribus Kalendaris Kembergenfibus, Symbolo Ephefino, & D. Joh. Fabricii Jun. Consideratione
Controversiarum cum Reformatis, in Synodo Kembergenfi d. 26. Jun. A. 1704. recitata. V. *N. L. Germ.*, M. *Off.*
A. 1704., p. 372. 373.

Or. Synodalis de triplici contentorum Conjugii genere, Kembergz d. 14. Jun. A. 1703. recitata. V. *N. L. Germ.*,
M. *Jur.* A. 1704., p. 10.

Lutherisch Christenthum, oder Catholischer Gottesdienst der Reformirten Christen, in den letzten Zeiten des Evangelii,
V. *Catal. Nund. Lipf. A. 1699. Vern.* p. 60.

Nova editio Anabaptismi D. Joh. Bugenhagii, ab eo promissa. V. *N. L. Lubec.*, M. *Febr.* A. 1704., p. 64.
Anhalt-Zerbstische Christliche Annalen, qvi *avindeset* in Bibliotheca Ducali Gothana, telle Ern. Salom. Cypriano in
Catalogo Codicum hujus MSSorum p. 117., asservantur.

M. ABEL FINCHIUS, Strandfrisius, Petri, Scribz provincialis Nordstrandici, filius (1.), Scholz Hufensis,
ab A. 1652., Conrektor, deinde ab A. 1666., Rektor, ad Lycei in urbe Slesvicensi Cathedralis gubernationem, post
Joach. Rachelii obitum, A. 1670. advocatus, & muneri huic immortuus A. 1680. V. plura de illo apud J. M. Krait in
der Hufenschen Kirchen-Historie p. 337.

Catechismus-Esch auf alle Hauptstücke des Catechismi, wie auch die Hauptstafel, auf den vornehmsten Sprüchen des
Christi hervorgehelt. Slesvigz 1657. in 12.

THOMAS FINCHIUS, Flensburgensis, d. 6. Jan. A. 1561. patre natus Jacobo, matre vero Anna Thorsme-
dia, Consulum Senatorumque cognatis & posteris, post prima literarum in patriæ Lyceo rudimenta, studia elegantiora,
Philosophica, Mathematica & Medica, ab A. 1577., decennio integro, in Academiis Argentinenfi, Basileensi, Pat-
avina (cujus Nationis, quam vocant, Artium Germanicæ Procurator fuit & Consiliarius, primusque Bibliothecæ
ejusdem conditor), & aliis, tam Italicis, quam Germanicis, insigni & diligenter, excoluit, & successu, A. 1587., post
totum Doctoris Medici Basileæ reportatum, Praxin artis salutaris in patria est auspicatus, sed mox in aulam vicinam
Gotorpensem, ad Archiatri officium, a Philippo, Duce evocatus Hollaticus. Hoc mortuo, Academia eum ad se per-
traxit Hafniensis, cuius, ab A. 1590., fuit Mathematicus, ab A. 1602. Rhetor, ab A. 1603. Collegii Medici Professor pri-
marus & Decanus perpetuus, simulque Communis regis Oeconomus, Christiani IV., Regis Danici, Archiater, ac
Canonicus Roethildensis, & ab A. 1614. tandem, totius ordinis Professorii (per annos 42.) Senior, Post plurima in
Academia hanc, 3000. a se Imperialibus, stipendio Medicinæ studiofiorum infervitur perpetuo, & Theatro præterea
Anatomico rerumque naturalium palatio, donatam, menta, Apollo hic Parnassique Danici, Medicusque & Mathema-
ticus illustris, A. 1640. rude est donatus, & per tria adhuc lustra superstes, raro longevitatis Medicæ exemplo, Anno
demum ære Christianæ 1656., ætatis 96., & muneri Professorii 66., d. 24. Apr., vivis exemptus, ac in Senioris Aca-
demici dignitate Jacobum filium, Phycis Professore, in Collegii autem Medici Decanatu Thomam Bartholinum,
nepotem, eo ætatis præ Collegis prærogativam, adeptus successores. Plura de Senis *Σαυμαρις* (a cuius quinque libe-
ris superstitibus, & Sostrata Ivaria, Eiderstadiensi, A. 1590. ducta, nepotibusque, pronepotibus & abnepotibus 79.,
quos vivus spectavit, quicquid viteince eruditorum in Acad. Hafniensi, & Dania reliqua, fama præ aliis effloruit litera-
ria, fiam derivavit originem) deince, in literas meritis, ingenii monumentis, & utrorumque Economiæ, Tomo filius
exponitur ultimo. Consulantur interim, præter nostra *ad Alb. Bartholini de Scrip. Dan. Librum* (Scripta edita
p. 44. enumerantem) Hypomnemata (p. 446-449.), Biographi copiosis cæteris de illo commentati, Pet. Spormannus,
Hist. Prof. Hafn., in *Programmate exegetici*, & qvi huic suam vitæ ejus debent historiam, Thom. Bartholinus
in *Gissa Medica Hafniensi*, *Liv. VII.*, p. 184-390., Er. Vindingius in *Acad. Regie Hafniensi Historia* (Finchius in-
scripta familiæ, Musarum ejus propagini) p. 160-170., Henn. Wittenius *Dec. II. Memor. Med. renov.* p. 139-193., &
Paulus Freherus in *Theatro Erud.* p. 1323. 1384. 1385., inprimis vero defuncti progenes, in professione Medica success-
or, & laudator posthumus eloquentissimus, Christ. Ostenfeldius, in *Oratione in obitum ejus parentali*, Hafniz A.
1616. in 4. excusa.

JOHANNES CONRADUS FIRNHABER, Hamburgensis, Philippi Friderici, Ecclesiæ templi Michæ-
litani, filius, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disputatio Inauguralis, Dominum a vindicatione rei exclusum, secundum Statuta Hamburgensia, exhibens, Præsi-
de D. Christ. Wildvogelio proposita, Jenz 1715. in 4. V. de illa *Partem L. der gelehrten Fame* p. 126. 127.

ARNOLDUS FISCHERUS, Tunderensis, ædis Spiritus Sancti Flensburgensis Ecclesiæ, ab A. 1704.,
Danicus substitutus, Præpositusque deince ad Pastor, ab A. 1715., Hatherslebenfis.

Die noch fest stehende unumstößliche Wahrheit unserer Lutherischen Kirchen, von der Kindertaufe, und dem so genannten
äußeren Gottesdienste, wieder Herrn Otto Lorenzen Strandingers Bekantnisß von den Kirchlichen, so geuandten, Gots
testament im Lutherthume, aufgesetzt. Flensburgi 1712. in 4. Responsum est illi in O. L. Strandingeri opusculo, A. 1714.
in 1. sub titulo sequenti edito: *Systeme wiederleget von Fischern.*

Promissi sunt ab illo in scripto precedenti: I. (in *Epist. dedic.*) Tractatus von dem Gnaden-Reiche Jesu Christi in seinen
Glaubigen, samt einer Predigt von dem verborgenen Leben der Glaubigen mit Christo in Gott; II. (p. 154.) Tractatus de
abusu & vero usu Chemiz in Theologia, Locisque hujus singulis.

BENJAMIN FISCHERUS, Lubecensis, Med. D. & in patria initio Practicus, deince vero præsidii in Metro-
poli Livoniz Rigenfi militaris Medicus, ante annum 1699. jam mortuus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. *Jul.* A. 1699., p. 200.
Disp. Inaug. de Scorbuto. Lugd. Bat. 1680. in 4.

DANIEL FISCHERUS, Lubeczæ patre cognomine, matre autem Anna Westhovia, natus, post literarum in
ludo patriæ rudimenta, Studiis Philosophicis in Gymnasio Hamburgensi, duce Joach. Jungio (cujus discipulis a Mart.
Fogelio (2.) annumeratur *ἑξωχέως*), Juridico autem in Academiis vacavit Juliae Argentinenfi, hujusque Doctor,
finito itinere in Galliam, Angliam, Belgium, Germaniam, Italiam, Hispaniam, Poloniam, Daniam, Sveciam, Livoni-
am & Prussiam, literario, Rostochii A. 1671. (3.) est renunciatus, Rudolpho Augusto, Duci Brunsvicensi, in aula
Guelpherbytana, ab Anno circiter 1665., fuit a Consiliis, deince vero urbis Rostochiensis Consul d. 3. Aug. A. 1674.
electus (4.), & in hac A. 1690. defunctus, cum & conjuge Elisabetha Sophia, Martini Boeckelii, J. U. D. & Proto-
syndici

X x 2

(1.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frißæ Boraltis*, p. 205. Ed. Sec. (2.) *Sub initium Amoris, ad Deoxopias Physicas Jungii.* (3.) V. *No-
va Lit. Lubec.*, M. *Jul.* A. 1701., p. 218. (4.) V. Zach. Græpii Jun. *Evangelischer Heßel*, c. 4., p. 92. 105.

syndici Lubecensis, Cancellarii quæ postea Holfatici, filia, tum liberos alios, tum filium, Jctum Gryphiswaldensem, & Catharinam Christinam, D. Alb. Willebrand Jun., Acad. Rostochiensis Jcto. A. 1683. elocantem (1.). sustulit, V. de illo D. Christ. Woldenbergii *Programma Disputationi ejus Inaugurali* A. 1685. præmissum, & D. G. Morhofii *Venerem Piscatricem*, sive Inscriptionem in nuptias ipsius, cum duobus in easdem Elegidis, in *Veneribus antiquis p. 1-8.* & *Operibus Poeticis p. 257-263.* reculam.

Disp. Inaug. de Favore ejus, quod publice interest, Præfide D. Christ. Woldenbergio propofita. Rostochii 1665. in 4. Scæzontis in eam Morhofii venustus V. in *Miscell. Poet. p. 40. 41.* & *Opp. Poet. p. 732. 733.*

Lucii Spinædis Consulatus maris, quæ omnia Statutus ac ordinationes ab quæcumque casum commerciorum ac navigationis disposuit, tam nautarum, quam mercatorum, commodo, una cum adjunctis Ordinationibus quibusdam, Classes maritimas, & securitatem, accessum discessumque navium, spectantibus, continentur; ex Editione Veneta Anni 1599. Italica Latine ab eo versus, notisque necessariis & summaris capitum illustratus. Opus etiam nunc (licet, in *Catal. Nund. Lips. A. 1699. Veru. p. 7.*, Halz prodidisse falso perhibetur) vivens, sed prælo paratum, de quo *Nova Literaria Lubecensis, M. Nov. A. 1698.*, p. 199., possunt consuli. Plura de hac versione, satis luculenta & latina docet Andr. Langii *Introductio ad notitiam Legum nauticarum, c. 4.*; p. 34. 35.

M. HENRICUS FISCHERUS, Slesvicensis (uti, præter Coronæum, titulus *Disputationis testatur Academia*), ab Heimreichio Nordstrandiz suæ alumnis perpetam annueratus, post curriculum studiorum in Gymnasio Bordesholmenfi & Acad. Rostochiensis absolutum, vici in Dithmaria Londinensis, circa A. 1637., Diaconus, ac deinde Pastor, cæterarumque simul Dithmariz Borealis, per aliquot annos, Præpositus Ecclesiarum, d. 26. Dec. A. 1679. defunctus. V. de illo Ant. Heimreichii *Lib. 2. Chronici Dithmarici, c. 5.*, p. 29., & Mart. Coronzi Jun. *Antiquitates Bordesholmenfes MSS.*

Disp. de DEO trinum, Præfide D. Steph. Klorzio. Rostochii 1635. in 4.

Sermo funebribus in locum Ef. XXXV. 10. Germanicus. Slesvigæ 1670. in 4. (M. T. A.)

JOHANNES FISCHERUS, Lubecensis, post reditum ex Academia, in Civitate aliquamdiu vixit Stadenfi, & controversiæ istic sacre, quæ versionem Germanicam Libelli Rich. Baxteri, de abnegatione sui ipsius, Anglicæ, a se concinnatæ, & A. 1675. editæ, cum quibusdam hujus Censoribus plus justo rigens, juvenis adhuc mature est impletus. Hujus occasione cum Christiano Augusto, Comiti ad Rhenum lince Sulzbacensis Palatino, innotuisset, ditionum ab eo suarum, non multo post, constitutus est Superintendens, ex his autem a Carolo XI. Suecorum Rege, M. Sept. A. 1673., Rigam Livonorum, ad supremi Ecclesiarum Livoniz univerfæ Antistitis, & Synædri sacri Præfidis, a-vocatus, dignitates. Quibus, d. 23. Jul. A. 1674., in solenni inauguratione, ipsi commissis, A. 1690. Academiæ etiam Dorpatensis, tunc instauratæ, & quadriennio post Pernaviæ translatæ, Profecto Theologica prima, cum Procancel-lari ejusdem conjuncta officio, ac A. 1693. Doctoris Theologi titulus, absenti, & haud ambeunti, in Jubileo Sveciæ sacro seculari, d. 4. Mart., in Upsalensi, iussu ac sumptu regio, a Pet. Rudbeckio collatus, accessere. Novi autem ille Livoniz, quoad in ea vixit, Apostoli titulum (uti *Secl. I. Homonymoscopie c. 3.*, p. 59. 60., jam est monitum) ob ingen-tem de rudibus incolarum illius, ac præsertim agriculturalum, animis accuratore Christianismi, plerisque antea nominen-tenus saltem cogniti, notitia imbuendis, & praxi ejusdem veræ asseverandis, sollicitudinem, meritis mihi esse vide-ntur. Hoc enim hinc, Caroli XI. Regis, auspiciis, plurima Ordinis Ecclesiastici & disciplinæ sacre vitæ filuberrimis e-mendavit constitutionibus, Scholas (præter novum Gymnasium Rigenfæ regium) linguarum genti huic vernacula-rum, ob causas Politicas hæcenus neglectas, aperiri iussit quæ plurimas, & cum *enigmeis*, tres, pro linguarum ista-rum numero, totius sacri Codicis concinnavit Versiones, Leticam scilicet, Ethnicon-Dorpatensem, & Ethnicon, in-ulum Ecclesiarum Wyhriensium, Jervensium & Oesiliensium, alteram. E quibus duæ priores, A. 1689. circiter, Ri-gæ prodierunt, tertia vero, ob Cleri dissensum, lucem haud assevit. Cum Livoniz Ecclesiæ summa hæc & industria, per quinque lustra, præfuisse, & rutilos etiam, fime, ob ingentem annonæ caritatem, ultimo istorum ferme confectis, de sustentatione in rubellis sollicitæ prospexit, A. 1699. ex ea, nutum quasi Numinis, calamitatis temporum mox secutorum, *παυλας δεσας* toti ferme allaturis regionis, servum hunc suum fidelem, Lochi instar, erepturi, secutus, in ur-bem patriam Lubecensem, in quæ consilia tunc a Senatu, quævis frustranea, de illo ad Superintendentes vocando dignitatem, agitantur, discessit, A. Friderico tandem, Rege Prussiz, quos postulat Halam M. Maji A. 1700. pro-fecto Magdeburgicam, Theologorum ejus Academicorum & Ecclesiastiarum urbanorum auspicio compoſuerat dis-sidium, supremus Ecclesiarum totius Ducatus Magdeburgici Ephorus, Consistorii sui Halensis Consiliarius, & Cæ-nobii in urbe Magdeburgensi Mariani Præpositus, A. 1701. constitutus, quadriennio post, d. 17. Maji A. 1705., expi-ravit. Fufius de Theologi hujus eximii, & doctissimi pariter atque sanctissimi, ob *Zelum domus DEI*, & *merita in Ec-clesiæ præclaræ*, a Kortholto etiam nostro (in *Tr. de variis Editionibus S. Scripture, c. 30.*, p. 371.) commendati, vita (a nemine hæcenus iusto exposita studio), facisqve laboribus, scriptis & certaminibus, Tomo differemus ultimo. Paucula interim, huc spectantia, Phil. Jac. Speneri *Consiliorum Theologorum Latinorum Partes prima & tertia, & variis passim locis*, Christ. Kelchii *Historia Livonica, P. V.*, p. 628. 629., & Jonæ Joh. Phragmenii Riga literata, Rostochii A. 1699. edita, p. 12. 13., suggerent.

JOHANNES FISCHERUS, Musicus, ni fallor, Lubecensis, & Chori deinde in aula Sverinensi Præfector.

Triumphirende Heßden Music der beyden Heßden, Eugenii, Prinzen von Savoyen, und Johanns, Herzogen von Marl-borough, in der Hochfläthlichen & Schlacht (Germanicæ & Gallicæ). Lubecz 1706. in fol.

Musicalische Fürstenthum, bestehend in unterschiedlichen Ouverturen, Chæconen, lustigen Svitens, &c. (Germanicæ & Gallicæ). Lubecz 1706. in fol.

M. LUDOVICUS FISCHERUS, Pastor ruralis, per 40. annos, in Wagria Hansvenensis. V. Joach. Frid. Fa-bricii *Serm. funebrem in obitum nepotis ejus, Ludov. Lübckeri, Præpositi in Pomerania eleccoris Neugartenfis.*

Christlich Perſpectiv, wie Gott die Perſpectiv und Heiligt von Eßeben gewarnet. Lubecz 1635. in 4. V. *Partem I. Bibliotheca Kielmannſeggiana p. 531.*

JOHANNES FITZMANNUS Senior, Lubecz, d. 5. Jan. A. 1637., patre Chirurgo natus cognomine, Me-dicæ artis, cui, ab A. 1654., in Academiis Rostochiensis, Giesfena, Tubingensi ac Patavina, vacaverat, Doctor Giesfæ A. 1659. est creatus, & Præxin ejusdem, Leida ante salutata, A. 1660. in urbe aggressus patria. Politiæ ejus ordinarii di-gnitatem A. 1676. obtinuit, & septem liberis & conjugæ priori, Maria, Joh. Henrici, Secretarii, gnata, A. 1663. ducta & A. 1671. extincta, duodecim vero & posteriori, Margareta, D. Henrici Michaelis, Protolynoffi, filia, illi A. 1674. subro-gata & A. 1693. amissa, suscepsit, ipse etiam d. 27. Mart. A. C. 1694., & æt. 57., vivis excedit, V. Enoch Svantennii, Recl. Lubec., *Programma de vita ejus funebre*, & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 214-217.*

Disp.

(1.) V. And. Dan. Hæbichthorffii *Reflectionum A. 1699. Literaturum p. 110.* & N. L. Lub., *M. Maji A. 1700.*, p. 135.

Disp. Physica de efficientia & dependentia Causarum secundarum, Præfide D. Georg. Balh. Metzgero, Prof. Physico, Gießel 1655. in 4.

Disp. de Lactæ, Præfide eodem, Gießel 1656. in 4.

Disp. Inaug. de Phnisi. Gießel 1659. in 4.

JOHANNES FITZMANNUS Junior, Lubecensis, Senioris, modo laudati, e conjuge priori filius, d. 30. Jul. A. 1664. in lucem editus, & Medicinæ Doctor, post reditum ex Academiis Julia, Lipsienfi & Altorfina, itinereque Italico, Trajecti ad Rhenum A. 1692. creatus, cum Praxin ejusdem in patria per annos exercuisset duodecim, & quinque ex Anna Juditha Kohlmetichia, uxore, sustulisset liberos, quadragenarius d. 16. Dec. A. 1704. obiit. V. Historiam ut ejus proliorem in *Novis Lit. Lubec.*, *M. Jan. A. 1705.*, p. 31. 32., & apud Seelenium *l. c. p. 217. 218.*

Disp. Inaug. de Epilepsia. Trajecti ad Rhenum 1692. in 4.

NICOLAUS FITZMANNUS, Lubecensis, Johannis Senioris itidem filius, Kal. Apr. A. 1679. natus, Med. D. & in patria, ab A. 1704., Practicus, V. de illo Seelenium *l. c. p. 218.*

Disp. Inaug. de Morbis Hydropicis, Lugd. Bat. 1703. in 4. V. *Novæ Lit. Lubec.*, *M. Mart. A. 1704.*, p. 94.

JOHANNES FLEGE, Lubecensis, Pastor, ab A. 1705., in Ducatu Megapolitano Kalkhorstensis, V. N. L. *Lub.*, *M. Aug. A. 1705.*, p. 254. 255. & J. H. a Seelen *P. I. Arben. Lubec.* p. 312. 313. 314.

Status fidelium sub V. & N. T., oder die gründliche Führung der Gläubigen zum Geistlichen Canaan, in einer Neuiaßre Predigt, auß Gal. III. 23. & 14., vorgetragen. Lubec 1705. in 4. V. N. L. *Lub.*, *M. Jan. A. 1705.*, p. 185.

Messias Christi für uns, oder der seine Kirche schützende Messias, in einer Predigt, auß Pf. II. 7. 8., vorgetragen. Lubec 1705. in 4.

Das Botschaft einer bey Jesu beharrlich bleibenden Seele, oder Reichpredigt über Catharina von Bohten. Lubec 1706. in fol. V. N. L. *Lub.*, *A. 1706.*, p. 383. 384.

Einweisungspredigt der neuen Kangel zu Kalkhorst, am Michaelis Feste A. 1714. auß dem Evangelio Matth. XVIII. 1. 11. gehalten. Lubec 1715. in 4. letzte *Car. Nund.*

SIMON FLORIS, Tonningensis.

Oratio Panegyrica Augusto Friderico, Episcopo Lubecensi, & Duci Holstæico, dicta. in 4. (*Catal.*)

BERNHARDUS FLORUS, Rismensis Frisius, Parochus in tractu præfecturæ Tunderensis Frisico, circa A. 1623., & 1629. Niebüllensis.

Scriptum Mathematicum, Johanni & Petro Fabriciis, Jacobi, Antistitis Holstæici, filiis, dedicatum. Slesvig 1617. in 4.

Supputatio oppositionis Eclipsalis, & deinde Eclipsis lunæ, ad d. 4. Apr. A. 1623., ex ipsis fundamentis eruta. Slesvig 1622. in 4.

Prognostica Astrologica in annos complures Germanica, e quibus vidi quæ ad A. 1623. & 1662. spectant.

FRIDERICUS CHRISTOPHORUS FLORUS, e tractu Tunderensi Frisius, Med. D. & Practicus Hufenis, circa A. 1692. mortuus.

Disp. de Colica, Præfide D. Justo Vestio, Erfurti 1690. in 4.

Disp. Inaug. de Febre Heptica, Præfide D. Georg. Christoph. Petri, Erfurti 1690. in 4.

OTTO FLORUS Senior, Hagiopoli Holstæus, Parochus ruralis in Wagria Neuenkirchenfis.

Disp. de Inventione, Præfide M. Joh. Slekerø, Rostochii 1606. in 4.

Reichpredigt über Joach. Ranzou, Erblassen auß Eversort, auß Ps. XXV. Lubec 1615. in 4.

OTTO FLORUS Junior, Neuenkircha Wagnius, Parochus natalis Past.

Musi Pastorum lugentium obitum Nicolai a Qvalen, Consilarii Duc. Holstæici, Præfectique Cismariensis, Oldenburgensis & Femariensis. Lubec 1665. in fol.

M. CRISPINUS FLÜGGE, Diaconus, ab A. 1583., Lubecensis Jacobus, A. 1599. (*resste Molleniano Ecclesiæ-ferum Lubecensium Indice*) mortuus; Pater forte Crispini Flüggi Jun., cænis Lutherani Leidenfis, circa A. 1619., Ministri.

Epistola prolixa, ad M. Joh. Stollerfohtium, Lubecensem, d. 3. Maji A. 1588. scripta, quæ illi, ut munere Ecclesiastico Rostochiensis relicto, Diaconatum xdis in patria Marianæ acciperet, pervasit; edita a Jacobo a Mellen, in *Notitia Majorum*, Lipsiæ A. 1707. in 4. excusa, p. 34-39.

HENRICUS FOCKIUS, Lubecensis, Hermanni Senatoris filius, A. 1672. natus, J. U. D. & xdis in patria Cathedralis, ab A. 1698., Canonicus, simulque Friderici IV., Regis Danici, in Cancellaria Slesvig-Holstæica Glückstadtensis, ab A. 1699., Consiliarius, ab A. autem 1711. Holstæo-Gottorpiensis. Vixit A. 1721. Ubiorem vite illius exhibent historiam Joh. Henr. Bergeri *Programma Disp. Inaug. præmissum*, & J. H. a Seelen *Pars II. Arben. Lubec.* p. 29-38.

Disp. de regno Austrasiæ, Præfide Conr. Sam. Schurtzschelchio. Witeb. 1693. in 4. (*Recusa in Volumine Disputationum Historiarum civilium Schurtzschelchii*, Lipsiæ A. 1699. in 4. edito, num. 4.)

Disp. Inaug. Jurid. de Fructibus & impensis, quoad bonæ malæque fidei proflorem, Præfide D. Joh. Henr. Bergero, Witeb. 1695. in 4.

NICOLAUS (Jani fil.) FOEDERUS, Kilonii Holstæorum A. 1511. natus, Bibliopola primus, post reformationem, Hafniensis, a quo Lutherorum libri in Daniam sunt illati, Hafniæ d. 27. Apr. A. C. 1584., & æt. 73., mortuus. In Epitaphio, in xde Sp. S. erecto, *Vir salutar pietate, eruditione, multiplice rerum usu & experientia, clarus.* V. Inscriptionem illius (in qua Nicolaus Foerd appellatur), in Pet. Resenii *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 130. exhibitam, & confer ejusdem *Indicem Catalogi Biblioth. sue tertium*, æ Alb. Thurz *Idem Hist. lit. Dan.* p. 239.

Leonhardi Northusiani Hortus Christianorum (de Christines Postgaard), e lingua Germ. in Danicam ab eo translatus. Hafniæ 1579. & 1596. in 8., Christianiz 1681. in 8. (*V. Catal. Biblioth. Resen. p. 234. 280. 329. 381.*)

CAROLUS JOHANNES FOGELIUS, Hamburgensis, Martini (*de quo statim dicitur*) filius, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Emptione & venditione. Aureliæ 1702. in 4. (*V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1704. p. 9.*)

Uebersetzung des Register des Hamburgischen Stadtbuches, über alle Bürger und Materien, welche in den Hamburgischen Statutis, in 4. Theilen, una cum locis parallelis, sind enthalten, &c. Hamb. 1719. V. *Catal. nundin. Lips. A. 1719.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Y y

autem,

antium, p. 22. 23. Scriptum hoc idem haud dubie est cum illius Bibliotheca Juris Statutarii Hamburgensis, quam Hamburgi A. 1719, in fol. prodidisse tradit M. Joh. Christoph. Krütkius in Carminē de D. Marth. Slutero funebri (*Vol. V. Memori. Hamburg. Joh. Alb. Fabricii*) p. 4. 3. 462.

MARTINUS FOGELIUS, Hamburgensis, Civis honesti, sibi cognominis, e Juditha Galkkirchia filius, d. 6. Apr. A. 1634. in lucem editus, in Gymnasio patrio, ab A. 1650., auditor fuit, tum Professorum ceterorum, tum Josch. Jungii, Philosophi excellentis, inter cuius discipulos, amicis interioris admissionis, sectæque Philosophicæ affectas, deinceps extra controversiam eminit. Studium Theologicum, cui A. 1653., & triennio sequenti, in Academicis se applicuerat Germanicis, cum Medico postea commutavit, & post quinquennium privatæ juventutis in scientiis Philosophicis institutioni, Jungii moribundi hortata, in patria impensum, iter, Mart. Vevetzeri, civis sui, comes & Ephorus, in Germaniam, Italiam, Galliam, Hispaniam & Belgium utrumque, A. 1662. aggressus est literarium, inque isto, per quatuor annos continuato, supremos Medicinæ honores, d. 29. Jan. A. 1663., Patavii consecutus. Hujus Praxi, in patriam A. 1666. redux, non minus quam πολυγλωττα insigni, & eruditione, in Philosophia imprimis, Physica experimentalī, Mathesi, Philologia ac Historia literaria, rariore & multiplici, brevi inclavit, & cum privatæ simul juvenutis in his institutioni per octennium denuo vacasset integrum, Gymnasii, a Senatu inflaturā, Professionem Logico-Metaphysicam d. 11. Jan. A. 1675. obtinuit. Sed non diu huic Foglei sui, a fatis sibi tantum ostensi, & mox erepti, incomparabili & πολυμαθῆς, & in docendo accuratone atque dexteritate, frui licuit. Ejusdem enim anni autumnio febris, quæ laborantibus aliis medebatur, purpuratæ infectus contagio, illius virulentia d. 21. Octobris, sextum ætatis vix ingressus Climactericum, succubuit, & e quinque liberis, filium tantum ac filiam, cum matre horum, Geca Rademania, A. 1669. ducta, reliquit superfluis. Accuratus Medicus hic atque Philosophus πολίων, insignisque, non tantum Bibliothecæ (a Joh. Friderico, Duce Brunsvicensi, coemptæ & in Hannoveranā translata), sed rerum etiam naturalium Musæi, ac Nummophylaci, possessor, Tomo ultimo, Scripta etiam ejus, tam edita (quorum numerus est exiguus), quam inedita atque affecta longe plurima, enumeraturo, celebrabitur. Confer interim de vita ejus Mich. Kirstenii, Collegæ, *Programma funebre*, de monumentis vero ingenii *avvêdesis, præfationem & Epilogum Catalogi Bibliothecæ*, Hamburgi A. 1678. in 8. excusi, D. G. Morhofii *T. I. Polyhistoris, Lib. I. c. 7., p. 66. 67.*, & hunc lecturi Theod. Janfonii *Bibliothecam promissam & latentem* p. 20. 21. 22. 23.

M. DAVID FOGIUS, Georgii filius, e Fogiorum in urbe Ripensi familia, ni fallor, oriundus, Pastor in Dize. ref. Ripensi Alfenfis. Vixit A. 1710. V. Alb. Thurz Ideam Hist. lit. Dan. p. 305.

Disp. de Ciconiarum hybernaculis. Hafn. 1692. in 4.

Disp. de Arcanis Fontium. Hafn. 1693. in 4.

Disp. de fluxu & refluxu maris. Hafniz circa A. 1696. in 4. V. Nova Lit. Lubec. M. Nov. A. 1701. p. 340.

Disp. de Loquela Brutorum. Hafn. 1696. in 4.

ANTONIUS FOSSIUS, Ripensis, Davidis, Parochi Catharinæ, filius, Kal. Maji A. 1646. natus, scholæ patris, e qua A. 1669. in Academiam Hafniensem commigraverat, post reditum ex ista, ab A. 1673., Preceptor, & ab A. 1674., Cantor, tandem vero Parochiæ ruralis, in Hatherslebeni præfectura, Aggerfchoviensis, ab A. 1676., per quatuor lustra, Pastor, quinquagenarius d. 29. Apr. A. 1696. obiit. *Avvêdesis* (teste V. C., Pet. Terpsigrio, cui vitæ etiam ejus debeo notitiam) reliquit

1. Metaphrasin Danico-Metricam Psalmorum Davidis, ad numerum cantionum Ad. Kriegeri, Andr. Hammerfchmīdii, Joh. Theilii, Joh. Pezelii, Joh. Rosenmülleri, aliorumque in arte Musica Rofciorum, Appendicæ XLI. Hymnorum sacrorum auctam.

2. Tractatum de arte Musica.

ERASMUS FRANCISCI, Lubecz, in quam Parentes, e Ducatu Megapolitano, Wallensteiniano hunc invadente exercitus, se receperant, d. 19. Nov. A. 1627. in lucem editus, pueritiam annis in eadem urbe exegit (1.) Patrem habuit Francicum Finxum, Ducis Brunsvicensis, aliorumque Imperii Romani Ordinum (2.), Consiliarium, ac Vice-Droffetum Lauensteniensē & Lauenaviensem, matrem vero Margaretam, Erasmi Reutzi, Christiani IV., Danorum Regis, Consilarii intimi, matrisque ejus Sophiæ, ac fratris Ulrici, Episcopi Sverinensis & Slesvicensis (neutiquam vero Ducis, uti Feuerlinus & Pippingius falso tradunt, Megapolitani), Cancellarii, ac Anna a Binow, conjugē, filiam, peste sibi, anno ætatis tertio, cum fratre natu maximo, ereptam (3.). Ipse, natu inter quinque parentum liberos minimus, & quoad prænomen, avo materno ἐμάνυμος, cognominis paterni ac gentilitii loco adulator, & ad externos delatus, sive, ut nobilitatem generis, quam rueri non poterat, occultaret (4.), sive, ut conservandū nostratium, patronymia hujusmodi adamantium, obsequeretur; aliud, a Parentis derivatum prænomen, addidit (5.). Qui cognomine eum non *Finxii*, sed *Mynfichtii*, gaviſum esse gentilitio, & hoc cum *Francisci* patronymico commutasse, cum Christ. Daumio (6.) & Vinc. Placcio (saltem etiam illi prænomen, modo Georgii, modo Christiani, modo Erasmi Christiani, affigente) (7.), crediderunt, rumore mendaci, & infida aliorum relatione, sunt decepti. Studiorum suorum, intra lares Lubecz paternos, ac in scholis Lüneburgensi & Lauenburgensi, inchoatorum, in Gymnasio Lüneburgensi, ab A. 1641., & Sretinensi, ab A. 1644., gemino (quod tribus eruditorem lingvis, Historiæ, ac Philosophiæ, impendit) continuatorum triennio, & tandem, post iusta sepulchuræ Parenti, Hamburgi defuncto, Lubecz periolata (8.), in Academiis diversis, ab A. 1647., lustro (quo juris fidei publici pariter atque privati paravit scientiam, & superiorum permixta, populares in Poesi, Logica, Ethica ac Politica, Acroasibus instituit doctissimis) sequenti, ad maturitatem perductorum, historiam, præter Biographos, ipsemet alicubi breviter exposuit (9.). A Joh. Ernesto Wallenrodio deinde, supremo Aulæ in Prussia Brandeburgicæ Magistro, patruelis filius, juvenibus generosis, ad externos abituris, Ephorus est adjunctus, sed, cum in medio itinere morbo corripere gravi ac diuturno, in patriam reverit, & provinciam hanc alteri committere, coactus. Post recuperatam tamen valetudinem plures regiones extras, comoda se offerente occasione, perulstravit, & ex istis redux, conjugem A. 1655. duxit Mariam Hedwigem Sybilla, Lucæ Friderici, supremi Teloniorum ad Albim Lauenburgicorum Ephori, & Cæcilia Sophia Dancwerthia filiam, & Joh. Manhofi, Centurionis in exercitu Danico Ranzoviani, viduam, præter vernaculam linguarum etiam

Latine

(1.) V. ipsius *Proteum infernale*, n. 97., p. 1063. 1065. (2.) V. D. Joh. Graßii, Theologi Tubing., *Carmen dea Cæsaribus abbas Rubianus* den præfixum. (3.) V. de ejus morte, siquæ canis domesticus in dominum posthuma, *Proteum infernale*, num. 92., p. 1066. 1067. 1068., & num. 97., p. 1063. 1065. (4.) V. Joh. Fred. Krehlium in *Tr. de mutatione nominum Pontificum Romanorum* p. 31., & Joh. Steph. Platium in *de Eoberte Er. Francisci* p. 8. (5.) V. eodem, Tob. Wincelerum in *Epigrammate funebri*, & Feuerlinum, Pippingium, ceterosque Biographos. (6.) in *Epist. ad Christoph. Graßum*, A. 1679. scripta, & a Goßfr. Zinnero in *Novellis Orbis Literati Germanici*, M. Dec. A. 1665., p. 1042., allegata. (7.) in *Theatro Anonymorum & Pseudonymorum*, T. I. p. 405. 406., & T. II. p. 390. 612. (8.) V. *Proteum* ejus infernale, n. 97., p. 1063. 1065. (9.) in *Confutatione M. Joh. Matthai, five Appendicæ Catalogi scriptorum suarum vernaculæ*, p. 61-65.

Latine, Gallice & Belgice, peritam (1.), sed nullam ex ea prolem fuisse. Hujus cum facultate, a debitoribus ei ingratis & decoctoribus profligis subtractas, opesque simul, a Parentibus sibi relictas, sed calamitatibus bellicis, ac malitiam fide, valde imminutas, recuperare, insitutus eo fine, non sine ingenti sumptu, diversis in Saxoniam inferiorem itineribus, frustra aliquamdiu esset conatus, in Germaniam dilexisset superiore, & Noriberg, a Joh. Doppelmaiero Seniore hospicio exceptus, multisque cumulatus beneficiis, ob morbum plusquam annuum, substitit, vitæque tandem sedem sibi elegit perpetuam. In hac urbe, ut vitam (cujus ex eruditum ordine amatis a Casp. Henr. Starck (2.) merito est annumeratus) privatam eo toleraret commodius, scripta aliquot vernacula, Enderorum impensis, juris cepit facere publici. Quæ cum ingenti exciperentur applausu, & brevi distraherentur, in hoc librorum scriptione & famam, & vitæ necessariam, sibi parandi instituto, Enderorum, & Bibliopolarum aliorum, liberalitate invitatus, ad obitum usque, perrexit, & abjecto pristino aulis (quarum ministeris vires corporis sui, post crurifragium duplex, morbosque complures acutos, observabat esse impares) sectandi proposito, otii literarii deliciis dignitates Secretarii intimi a Principe Germanico, & Consilarii Borussiae, cum domicilio victuque gratuito, A. 1677., Electoris Brandenburgici nomine, a Wallerodio supra laudato, alias item ab aliis oblatas M. Ignatibus, posthabuit. A solo tamen Henrico Friderico, Comite familæ Langenburgicæ Hohenloico, Consilarii sibi titulum, post concessam Noribergz nihilominus porro habitandi potestatem, A. 1688. passus est obtundi. Licet autem πολύγραφος fuerit, & ætatis annos Scripturam, quæ superstes edidit, ac A. 1691. peculiari ipsemet enumeravit Catalogo, LXXIII. Germanicorum ferme quæviserit numero, non tamen fuis illa carere dotibus atque Veneribus, sed stylo, in vernaculi idiomatis oratione ligata pariter atque soluta, pereleganti & arguto lectoris allicuerunt plurimos, & Auctoris præterea fuis eruditionem Grammaticam & profanam, insignemque in primis rerum naturalium, & historiz omnigenæ, cum antiquæ, tum recentioris, & exoticæ non minus quam domesticæ, peritiam, lectione multiplici ac indefessa acquisitam, abunde demonstrant. Hinc factum, ut non pauca ex iis sæpius cula sint atque recusa, nec sui Auctori (quem Principes & Magnates commercio dignabantur literario, & peregrinatoribus curiosi, vel solum hanc ob causam Noribergam profecti, spectare ac compellere certatim gressibant) æmuli desuerint atque obrectatores, qui, gloriam his ingenti fortibus partam invidentes, prioribus parentem al. um, Sigismundum a Bücken, Noribergz item com. amoratam, affigerent, ac deinde, Conjugi nostri literatæ, velut liberorum loco libros enixæ, magnam eorumdem partem deberi, rumore spargerent publico. Cui temere credulus Joh. Jac. Zimmermannus, in *Oribodoxia Theosophice Teutonico-Böhmiæ*, sub M. Joh. Marthzi larva nostro oppositæ, Appendice (3.), censura sequenti in eum debacchatus est maledica: Herr Erasmus Franciscus, mit seinem Trossthal, womit er gegen die helle Strahlen dieser Morgenröthe (*Jac. Bohmen*) aufzuehen wollen, nicht ganzlich übergangen werden: unerachtet dieser Schreiber, weder in der Scriptur, noch Natur, große Erfahrung hat, ja redet die Academie, noch Piscatorische (oder Fischer) Theologiam, gründlich einsehlet; ob er gleich übrigen, durch Operation seiner Geblühn, auch einiger fremden Sprache allerhand Welsachen, mit untermenger Aufschneideren, außeschieden, und im Tuscheln herausgegeben; womit er sich den einigen (die keinen leiblichen Umgang mit ihm gesoffen) in einige Zeltme gebracht, quia mundus vult decipi, & opinionibus regitur. Hæc ille, cui a nostro, pari styli mordacis & scopici amarulentia, in confutatione libelli ejus (4.), est responsum, & falsitas rumoris istius ostensa, sed simul tamen significatum, inde eum ortum traxisse, quod MSSorum suorum, prælo committendorum, relectio, & sphalmatum, in iis ob calamitæ finationem obviurum, emendatio, uxori a se, circa alia occupato, sæpe sit demandata. Virtutes, quæ in vita ejus enituerunt, præclaras, in primis autem pietatem, patientiam, promptitudinem alius interveniendi, & benignitatem in pauperes, Encomiastæ certatim celebrantur posthumi. Ad mortem, post obitum uxoris, d. 7. Mart. A. 1692. amictæ (5.), sola fere deinceps meditatus cælestia, mature se præparavit, & Odas hoc fine tres funebres concinnavit vernaculas, vena cygneas, & non minus piæ quam elegantes, iussu moribundi excusas, & in exequiis Epicediorum loco distributas, in zede sacra decantatas. Sermonique deinde Feuerlini exequiali subjunctas. Asthat tandem, quocum diu erat colluctatus, gravissimo, A. C. 1694. & æt. 68., nocte diem (quo in publicum adhuc prodierat, & cum Feuerlini, in templi Sebaldini choro, de Evthansia, aliisque rebus sacris, erat collocutus) Decembris vicesimum lætata, morte subita, inter preces ardentissimas, post recitatum Psalmum, quo delectabatur, CIII., spiritu intercepto, antequam Ecclesiastes Medicusque, jam accessit, adesse posset, succubuit. Fufius deponatur est in Joh. Conr. Feuerlini, Ecclesiastæ Noribergensis Sebaldini, Sermone de Animarum fidelium cum Christo separatione, in Hof. II. 19. 20., exequiis Germanico, vitæ historia aucto, Wollg. Christoph. Desleri Oratione parentali (sive dem *Contræfai* Ehrlicher Klugheit, nach dem Leben Er. Francisc.), & Epicediis Sophiz Eleonoræ, Comitissæ Limpurgicæ, M. S. Comitissæ de W. O., Conr. Feuerlini, Ordinis sacri Norib. Antistitis, Andr. Mühlendorff, Tob. Wincleri, Gottfr. Thomasi, W. C. Desleri, amicorumque aliorum, maximam item partem vernaculis, junctum, præfixa defuncti Icone, Noribergz A. 1697. in fol. publicatus; nec non in Joh. Steph. Plitzi Reiteröfener Schaubühne eines rechtschaffenen Ehrlichen und hochgeliebten Gemüthes, nach dem Leben Er. Franc., sive Oratiuncula de illo Panegyrica, Lipsiæ A. 1702. in 4. excusa.

Vitæ historiam, & Sermonis Feuerliniani Appendice (quam & ego secutus sum, ac subinde auxi), repetiverunt Henr. Pippingius in *Appendice Sacri Decadum Memor. Theol. renov. Septenarii p. 1078-1084.*, Novorum Lit. Germ. Collectores, *M. Apr. A. 1705. p. 144-145.*, Joh. Franc. Buddæus *T. II. Lex. Hist. Germ. p. 144.*, Erdmannus Uhlscus in *Den Leben der Kirchenlehrer des XVI. und XVII. Seculi, p. 137-141.*, ac *Parte III. des gelehrten Critici* (sub *harvallermanni Sudii* Anagrammatica editi), *Qu. 43. p. 81-106.*, Joh. Conr. Zeltnerus in *Centuria Correctorum in typographis eruditum* (quibus nostrum annumerat), *p. 194-202.*, & Joh. Casp. Welzelius (de vero imprimis nostri cognomine Finxiano, & Odis, quæ in Hymnologis leguntur, sacris vernaculis, consulendus) *P. I. Hymnopoecographie Germanicæ p. 227-233.* Scriptorum Catalogum ipse A. 1691. publicavit vernaculum, suo infra loco memorandum, sed plerisque editionibus auctor addere neglexit. Conf. de illo Vinc. Paravicini *Singularia de Viris eruditiss., Cent. III., n. 39.*, p. 171. 172.

ELOGIA.

Phil. Jac. Spenero (in der *Freiheit der Gläubigen p. 102.*) audit ein rechtschaffener und wolmeinender Mann. Barth. Botticchio (*Disp. I. de fide in Christo, §. 42., p. 31.*) Vir in Theologica eruditione non minus, quam polita, non vulgaris.

Joh. Andr. Schmidio, in *Diff. de tumba Servatoris, §. 17., p. 28.* (sicut & Timoth. Dan. Colbergio, in ipsius *Confus. Joh. Matthæi p. 83-84.* allegato, *Nov. Lit. Germ. Collectores, M. Apr. A. 1701., p. 144.*, Joh. Lud. Hannemannno in *Ono Hermetico p. 174.*, & Joh. Christoph. Oleario in Entwurf einer Bibliothek p. 43.), Polyhistor celestis.

Joh. Dan. Majori (in *Amnoir. ad Fak. Columnæ Tr. de Purpura p. 47.*) Autor diligentissimus & politissimus; et. (in der *Vorstellung der Kunststammern, P. II., p. 9.*) ein sehr fleißig curieuser Autor, & (P. III. p. 21.) ein fleißiger Scribent.

Y y 2

(1.) V. eandem Confutationem p. 54. 55. (2.) in Tr. de Vita doctorem privata, c. 2., §. 41., p. 101. 102. 103. (3.) P. 171. (4.) p. 49-50. (5.) V. Epistolam ejus de Senectute rara ad M. Conr. Frid. Lochnerum, p. 7.

Der hohe Trauersaal; oder Steigen und Fallen großer Herren, fürstlich, aus allen vier Welttheilen, hoher Ständes Staats- und Glückseligen wunderbare und traurige Veränderungen, so in den sechsten anderthalb hundert Jahren, und zum Theil bey unsern heutigen Käufern, sich zugefüget: deren etliche aus andern Sprachen sind übersezt, doch in Teutscher umständlicher und vollicher Erzählung, etliche aber aus ganz eigener Arbeit aus Licht gebracht. Erster Theil. Noriberg 1665. 1669. 1676. & 1687. in 8.

Ander Theil. Noriberg 1669. 1676. & 1687. in 8.

Dritter Theil. ibid. 1672. 1677. & 1687. in 8.

Vierter Theil. ibid. 1681. in 8.

Neuer Polnischer Florus, oder kurze Beschreibung der Kriege, welche König Johannes Casimirus wieder die Cosacken, Tataren, Moskowiter, Schweden, Chur-Brandenburg und die Confederirten, geführt, in 4. Büchern (unter dem Nahmen des Unpartheißlichen) Norib. in 12. V. Catal. Scr. p. 9., & ex illo, Placcium l. c., T. I., p. 465., ac Joh. Hubnerum Cent. 2. Biblioth. Histor., Art. 69., p. 251. 256.

Schauplatz denkwürdiger Geschichte, und seltsamer, mehrentheils aber trauriger, Fälle. Norib. in 8. V. Catal. Scr. p. 10.

Die allerdelste Rache der allerdelsten Gemüther, oder Heumonats-Unterredung. Francof. 1668. in 12.

Die allerdelste List der ganzen Welt, oder Augustmonats-Unterredung. Francof. 1669. in 12.

Die allerdelste Kunst der ganzen Welt, oder Herbstmonats-Unterredung. ib. 1670. in 12.

Das allerdelste Unglück der ganzen Welt, oder Weinmonats-Unterredung. ib. 1670. in 12.

Das allerdelste Pferd der ganzen Welt, oder Wintermonats-Unterredung. ib. 1670. in 12.

Die allerdelste Veränderung der ganzen Welt, oder Christmonats-Unterredung. ib. 1671. in 12. De sex hisce Colloquiis semetris posterioris mensuris, ad iohannem Joh. Ristii in prioris mentis (von dem allerdelsten Rasse, Leben, Tode, Bestimmung, Erfindung und Zeitverführung), qvz Francofurti, ab A. 1663. ad 1668., in 12. prodierant, sed sui interrupta erant morte Autoris, continuanda, Methodo eadem, a Nostro concinnatis & editis, junctimque una cum Rustianis, Augustæ A. 1703. in 12. (sub titulo des curiösen Recreationsjahres) reculis, plura in Ristii vitæ & scriptorum suo lococidentur historia.

Dibund Weltkundischer, wie auch Sinesischer Lust- und Staatsgarten, in 3. Büchern abgetheilet. Mit einem Vorgespräch von mancherley lustigen Discursen, Noriberg 1668. in fol. Liber I. de harum orbis partium floribus, plantis, arboribus, earumque fructibus, II. de Aere, terra & aquis, earumque partibus & speciebus, sicut & fossilibus variis, III. vero de imperio Politico & re militari, potissimum commentatur V. Catal. Scr. p. 10. Laborem, qvo Autor, in vassimis Volumibus Germanicis, omnia scilicet, & dem Geschichte-Kunst- und Sitten-Spiegel), ex innumeris variis, Sinesibus imprimis & Indicis, omnia naturalia & artificialia collegit, ac sub unum conspectum produxit, utilissimum esse, & ob diligentiam laudandam, D. G. Morhofius, T. II. Polyhist., Lib. II., P. I. c. 2. p. 101., & Lib. IV. p. 508., iudicavit.

Geistliche Goldammer der Zukünftigen, Gottverlangenden und Jesus-verliebten Seelen, deren Geschmeide und Juwelen durch klagende Begehre, heilige Wünsche und inbrünstige Seufzer, denen Liebhabern der himmlischen Schätze zu Theile werden; mit 49. göttlichen Betrachtungen (so meistens aus den alten Kirchenvätern übersezt, theils aber aus anderer Lehrter Christen Verleserweis zusammengelesen, und mit einem Zusatz eigener Gedanken vermehret sind) bestehet, und mit neuen Gebeten und Liedern ausgefertiget. Norib. 1668. & 1675. in 8. Magnam hujus scripti partem absolvere Herrn. Hugonius, Jesuitæ, Pia desideria, a Joh. Henr. Urfino aucta, & Germanice a se versa, Autor in præfatione fateatur.

Gvneischer und Americanischer Blumenpflanz, in 2. Theilen. Norib. 1669. in 8.

Die lustige Schaubühne allerhand Curiositäten, in einer Sprachhaltung einiger guten Freunde vorgestellt. Erster Theil. Norib. 1669. anderer 1671., und dritter 1673. in 8. Junctim denuo prodierunt ibid. A. 1690. in 8. Christ. Thomasi Elogium Partis I., inter judia de Autore honorifica, jam est recitatum.

Neupolnische Geschichte-Kunst- und Sittenpiegel ausländischer Völker, fürnehmlich der Sineser, Japonier und Indostaner, in 6. Büchern vorgestellt. Norib. 1670. in fol. Continuatio est (teste ipsius Catalogo Scriptorum suorum p. 10. II.) & Pars secunda des Dibund Weltkundischen, wie auch Sinesischen Lust- und Staatsgartens, Libroque primo de historis casibusque variis rancibus, specubus item, montibus & fluviis admirandis, secundo de institutis politicis ac militaribus, variis & vitis, tertio de sacris & idololatria, quarto de scientiis, artibus, opificiis ac ludis, quinto de feris ac venationibus, & sexto tandem de funeribus atque sepultura gentium variarum, commentatur. Joh. Christ. Frommanno (Lib. I. de Fascinatione p. 15.) Speculum audit politissimum, prudenti elaboratum industria.

Aceræ Exoticorum, oder Historisches Rauchfass, darinn enthalten mancherley fremdde Fälle und Geschichte, nebst andern merckwürdigen Erzählungen, &c.: Erster Theil von 100. Titeln. Francofurti 1672. in 8.

Ander Theil von 100. Titeln. Francof. 1673. in 8.

Des Andern Theils Supplementum oder Nachgabe. Francof. 1673. in 8.

Dritter Theil von 100. Titeln. Francof. 1674. in 8.

Erinnerung der Morgenröthe, oder Heiliches Hahnengeschehen, an die im Schatten des Todes vertiefteten Herzen, in 63. Aufmunterungen der Menschlichen Seele zur wahren Belehrung, Glauben und gläubigen Wandel: Mit vielen Kupfern. Noriberg 1672. 1676. 1689. & 1699. in 8.

Aceræ Historico-Tragica nova; das ist: Neue Historische Gesichte-Geschichte-Liebes- und Traurkammer, darinn ein merkwürdiger Vortrag vieler Liebes- und Traurgeschichte so sich in unterschiedlichen am Meere gränzenden Ländern zugezogen, enthalten. Francof. 1673. in 8. Avarusius producit. & 27. historias hujus generis, fusc admodum enarratas, exhibet.

Kurzer Bericht von mancherley Religionen der Völker, auß Bernh. Varenii Büchlein von ihm verdeutschet, und Alexandri Rossens Tractate von unterschiedlichen Gottesdiensten der ganzen Welt dergesegset. Norib. 1674. in 8. V. Catal. Scr. p. 12. 13.

Derer nach der ewigen und beständigen Ruhe trachtenden Seelenlabende Ruheständen, in denen unruhigen Mühen und Drängen dieser Welt: Erster Theil, 50. Betrachtungen über unterschiedliche Derter der Schrift darstellend. Norib. 1675. in 8., Lipsiz 1678. & 1679. in 8.

Derer Seelenlabenden Ruhehenden Fortsetzung, oder Anderer Theil. Lipsiz 1679. in 8.

Von derselben Krone und völlige Aufzählung, oder dritter Theil, darinn das falsche und wahre Christenthum beleuchtet wird. Lipsiz 1680. in 8.

Dreyfacher Anhang zu diesen dreyen Theilen der Ruhenden, mit einem Sprachregister. Lipsiz in 8. (Junctim hz pines edente, testibus Catalogis Nundinalibus, & auctiores quidem, Lipsiz A. 1686. & 1699. in 8. sunt reculez.)

Das erste Lustfaß der Aber- und Niedermelt, worinn vor diemahl, so wol von der Natur, Welt, Himmel, und dem Scherme ins gemein, gedruckret wird, als auch insonderheit von dem Mond, der Sonnen, und übrigen Wandelsternen, im Mölleri Cimb. Lit. Tom. I.

gleich von den Cometen, Einflüssen des Gestirns, Stufenkriegen, Talismanen oder Kraftbildern, Würfungen und Vorbestimmungen aus dem Bestime, aus den Cometensternen und den Geburtzeichen, gar curiose Discurse geführt werden, und zwar so deutlich, daß es auch diejenige, so der Sternkunst unkundig sind, gar leicht verstehen können. Mit Kupfern. Noriberge 1676. in 4. Mundi inferioris historia, cujus in titulo iudex fit mentio, nouum prodit, & inter *evēgia* nostri memorabitur.

Göttlicher Vergleich Apollinis und Mercurii, über die Vermählung der gloriabigen Gelehrtheit mit der hochrühmlichen Kaufmannschaft, in der Person des edlen und hochgelehrten Zovicarpus : unter dem erachteten Nahmen Freundlich Ehrenreichs von Kaufleiben publicirt. A. 1676. in 4. Schediasma hoc profaicum, Frid. Bened. Carpovii, Mercatoris, & deinde Senatoris ac Edilis Lipsiensis eruditissimi, nuptiis cum Anna Elisabetha Jageria A. 1676. consecratum, ei, postquam id suum esse, in *Catalogo scriptorum* p. 24., jam erat professus, Casp. Thurmannus etiam in *Biblioth. Acad. p. 66.*, Vinc. Placcius *T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 407.*, & M. Ludov. Christ. Crellius, Scholz Lips. Nicol. Recltor, in *Orat. parentali*, Carpovio scripta, publice vindicant.

Glaub, Kraft und Wirkung, der geistlichen Wandelsterne, nemlich der sieben Hauptstengenden des wahren Christenthums, nebst den entgegengesetzten Laizen, in 64. Betrachtungen vorgestellt. Norib. 1678. in 8.

Brennende Lampen der Klugen, zu vorsichtiger Beleuchtung der Sterblichkeit, vorsichtiger Bewachung der Seelen, und vorbereitlicher Kühlung des Gemüthes gegen den Todt, in 36. Betrachtungen und Sinnbildern, angeordnet. Norib. 1679. in 12. Auctiores recuzu ibidem A. 1684. & 1701. in 8.

Der wunderreiche Überzug unserer Niederkelt, oder Erdbumgebene Luftkreis, nach seinem natürlichen Wesen, mannigfaltigen Eigenschaften, Tugenden und Wirkungen, natürl. und unnatürl. Feuer- und wasserförmigen, Erscheinungen (als da sind Wasserströmen, Regenbögen, Nacht- und Meerlichter, &c., Luftwunder, Wolden, Regen, Schnee, Wind, Stürme, Donner- und Blizstrahlen), in unterschiedlichen Discursen abgehandelt, und mit merkwürdigen Exempeln und Geschichten erläutert : Nebst einer vorübergehenden lustigen Epäpöte und Fisch-Unterredung, und Abhandlung von dem Welt-Dat und Laufe, oder Bestandtheil der Luftumfangebenen Erdr-Kugel. Mit Kupfern. Norib. 1680. in 4.

Die letzte Redenshaft jeglicher und aller Menschen, abzulegen zu den Füßen der ewigen Majestät ; in 64. Bedenckungen des sonderbahnen Seelengerichtes, und allmenschlichen Endgerichtes, und eben so viel Sinnbildern, vorgestellt. Norib. 1681. & 1684. in 8.

Verwerfung des Cometen-Gespöttes, unter dem Nahmen Theophili Antisceptici aufgegeben. Norib. 1681. in 4. V. *Catal. Scr. p. 14.*, & Placcii *T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 60.*

V. D. B. Leben und tapfere Thaten der allerberühmtesten Seefahrer, Admiralen und Landerfinder unserer Zeiten, angefangen mit Christoph. Colombo, und geendet mit dem Admiral Mich. Adr. de Ruyter, auf der Niederländischen Sprache in die Hochteutsche überbracht durch Matthiam Krämer, in zwey Theilen : Samt Er. Francisci Anhang von Denkwürdigkeiten zum Ersten Theile, welche der Niederländische Autor entweder ausgelassen, oder nur kürlich berührt. Sultzbaci 1681. in 4. Recensum scripti hujus brevem sicut Gotfr. Zeitlini *Commer. Parnasi* A. 1694. p. 171. 172.

Bericht von der Zappländer Wahrsager-Puncten und Pyrenen, auf Joh. Schefferi kappomischer Beschreibung zusammengetragen, und mit andern merkwürdigen Erzehlungen vermehrt : Beygefügt dem Aelterlichen Leben D. Joh. Faulst. Norib. 1681. in 8. V. *Catal. Scr. p. 14.*

Unschbahres Weh der Ewigkeit, für die Verächter der Gnadenzeit, in 51. Betrachtungen und Sinnbildern vorgestellt. Norib. 1682. & 1686. in 8.

Ede und Freudenreiches Wol der Ewigkeit, für die Verächter der Eitelkeit, in 52. Betrachtungen erzoogen : Mit Sinnbildern. Norib. 1683. 1691. & 1717. in 8.

Die Waffen der Starcken am Thurne Davids ; das ist : Allgemeine Gebete, in allen Anliegen zu gebrauchen, nebst einer Christlichen Kinderlebe : Christlichen Seelen zur Ergehung, auf bekante Kirchen-Melodien eingerichtet, und in kurze Gesänge, nebst etlichen Abend- und Morgenliedern, versetzt. Norib. 1683. in 24. An revera (sicut in *Catal. Nund. Vern. A. 1673. Lips. p. 19.* traditur) prodirent, dubito, cum, in *Scriptorum fuorum Indice*, ab Autore non memorentur.

Der Otomannischen Weltkammer abgebildet, 1. durch eine Beschreibung der heutigen Türckischen Militz ; 2. durch einen Unterredungs-Discurs vom vorigen Türckischen Kriege, und unsern damahligen Reichesgeheim ; 3. durch ein Schreiben von drey Fragen : Ob die drey jüngsten Cometen diesen Türckentrieg bedeutet haben ? Ob die Prophecey von Gog und Magog auf den Türcken gehe ? und ob des Tekely igeige Actiones mit der Religion sich entschuldigen lassen ? ed. circa A. 1683. V. *Catal. Scr. p. 14. 15.*

Vernünftige Unterredung zweyer Freunde, von den wichtigsten Actionen des vorigen Türckentrieges in Hungarn. Norib. 1683. in 4. V. *Catal. Scr. p. 15.*

Der sieghaft eingündete Adlerbly, wieder den Glanz des Barbarischen Säbels. Norib. 1684. in 4. Schauplatz Ehrenplaz Christlicher Apsprerkeit, darauf alle denckwürdige Belagerungen der Keyserl. Anst. Stadt Wien, und zwar die jüngste durch M. M. S. beschrieben, vorgestellt werden : Nebst einem Vorbericht vom Ursprung und Aufstome dieser herrlichen Stadt. Norib. 1684. in 4.

Türckischer Gubernator und Vassal, oder glaubhafter Bericht von den heutigen Gubernamenten und Lehnfürsten des Türckischen Reiches, imgleichen von ihren Rosschweifen und Standarten ; zu mehrerer Erläuterung des so genannten Adlerblyes. Norib. 1684. in 4.

Gegenstrahl der Morgenröthe Christlicher und Christmähiger Wahrheit, wieder das Sternglänzende Zriedel der Absonderung von Kirchen und Sacramenten ; in gründlicher Erdörterung der fürnehmsten Hauptfragen und Schein-Säge der heutigen Böhmisten, wie auch beygefügt Untersuchung, was von Jac. Böhmens Christen zu halten sey, hervorleuchtend. Norib. 1685. & 1690. in 12. *Scriptum hoc* (cujus se verum esse Aureorem, contra M. Joh. Matthiaz, adversarii, Theologo cuidam, ejus amico, patet illius debere potissimum, temere suspicari, calumniam, in hujus *Conspiratione*, mox memoranda, p. 69-77., noster asseruit) commendarunt Casp. Sagittarius (cui *Liber audit non inalegans*) in *Inrovd.* in *Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl. 19.*, p. 304., Ministri Ecclesie Lubecensis in *Responsio de nova Juramenti Ecclesiastici Hamburgensis formula*, Aug. Pfeifferus in *Anti-Chilismo*, c. 2., p. 64. 65., Sev. Walch Sluterus in *Propyleo Historia Christiane*, p. 202. 203. ed. *Sec.*, Joh. Frid. Mayerus (Autorem fids annumerans Ecclesie, quicontra Jac. Bohmum scribere, doctoribus) in der Schutzschrift des Hamb. Ministerii, wieder D. Spenern, p. 72., & Joh. Wölff. Jägerus (a quo labor vocatur non contemnendus) in *Examine Theologie Mytica* p. 402., & T. II. *Hist. Eccl. Sec. XVII.*, P. I., p. 245. Impugnarunt contra, e. Jac. Böhmii patronis, præter Qyvinum Kühlmannum, literis in Autorem (uti ipse in den *getrobenen* Spott- und Lüsterfeilen M. Joh. Matthiaz p. 90. testatur) investum privatis, & Anonymum (cujus *ibidem* p. 7. meminit) Autorem der wolgemeinten Gegenrichtung über Jac. Böhmens Theosophische Christen, Joh. Mollieri, Parochi Nothlebens, fanatischem Atheisten A. 1685, oppositz, Frid. Breclingius locis *Anti-Calovii* sui, A. 1688. pro Böhmio Germanice

Germanice editi, compluribus (lit. A. 4. a. b. A. 7. b. B. 1. a. b. B. 2. a. E. s. b.), & Joh. Jac. Zimmermannus, in *Orthodoxia Theophaea Teutonico-Böhmiana*, oder der Christlichen Unterfuchung der Zimmermanns Joh. Christoph. Holzhauers über Jac. Böhmens Schriften, und insonderheit die Auroren, Francofurti A. 1691. m. s., sub M. Joh. Matthazi larva, alias (de quibus mox dicitur) reposuit vernaculas, A. 1691. scilicet die gründliche Wiederlegung der Verleumdungen M. Joh. Matthazi, scriptorum suorum subjunctum Catalogo, & A. 1692. die gründliche Spott- und Lästertische M. Joh. Matthazi; Breclingio autem, in posteriori hoc scripto, p. 343-313, 427-430, obiter tantum & breviter respondit. Eorundem rei, incaute lubrica secutus vestigia, loco Aurore Jac. Böhmii, quam in hoc scripto refutare voluit, Pauli Felgenhaeri *Febior*, sive *Auroram sapientie*, (quam Böhmii esse scietum, tituli deceptus similitudine, falso arbitrabatur), impugnavit, a Zimmermanno (in lib. cit.), Gotfr. Arnolæ (T. II. Hist. Eccl., L. 17. c. 19. p. 680, 691.), aliisque, Wagneri patrono (in *Supplem. Memor. Theol. Würtemb.* p. 220.) J. G. Guffra est conatus.

Johann Weichard Valvasors, Baron von Galleneck und Neudorf, gebürtig auf Wagensberg und Lichtenberg, Topographien Beschreibung, in funfzehn, wiewohl in vier Haupttheile untertheilten, Büchern, ausgebreitet, und, auf des Ver mehr als 500. Kupfern, Labaci & Noribergz 1689. ac 1690. in fol.

[Operis hujus grandis atque eximii, in libris XV., quatuor inclusos Volumines, divisi, noſter non ſtylum ſolum, Autoris poſtulat, expolivit Germanicum, & textum etiam ubique propemodum rationibus hiſtoricisq; parallelis, ac obſervationibus atq; annotationibus Phyſicis, moralibus, Politicis, aliſque, illuſcit, & amplificavit, ſed & Libros quatuor (primum ſcil. de Carniolz, & incolarum ejus, nominibus, quantum de ejus, in habitatoribus, urbibus, nominibus & inſcriptionibus antiquis, decimum de Principibus, & decimum tertium de rebus, & C. N. geſtiſ) in Scia- tione, vindicat ſerme integros. Præter ipſum, recensitus ejusdem Encomiaſticis exhibere Lipſi, in *Actis Erudi- torum*, M. Nov. A. 1689. p. 149-159., ac M. Mart. A. 1690. p. 105-111., & Wilh. Ern. Tenzelius in *Actis Erudi- torum*, Germanicis, M. Jan. p. 67-102., M. Febr. p. 103-141., M. Jan. p. 151-199., M. Sept. p. 275-303. *Logis menſtruis* 1012-1092., & M. Dec. p. 109-1120. Qui cum, circa ætatem Boruthi, Caraſti & Chetimari, Carinthiz Sec. M. Nov. p. 1012-1092., Virgiliique Epicoſi, M. Nov., nominisq; Carniolæ originem, M. Jan., controverſiam noſtro genti, Principiſſet Chronologico-Criticam, utrinque intricatiſſimam, objectionibus ejus ab illo, in Epithola ad adverſarium, mo- d. 29. Dec. A. 1690. exarata, & ab hoc M. Martio A. 1691. p. 113-177., inſerta, exceptionibus vero ibidem adjectis, Catalogo ſcriptorum ſuorum p. 17. 21. 22.; eſt reſponſum, Tenzelioque, nihil certi, ob monumentorum veterum ad- ſectum, in priori deſiniri poſſe. M. Dec. A. 1691. p. 1029-1031., falſo, ſatiſfactum. Conſer de eodem Opere Leonh. Chriſtoph. Saurmii (in noſtrum, cujus annotationibus opus alias optimum in molem injuſtam excreviſſe, & adſperſiſſe inde ſabulis eſſe deformatum, non paucis monet videri, iniquioris) Tr. de nat. & conſtit. Matheſeos, ſed. 2. c. 101., p. 279., B. G. Struvii *Biblioth. Hiſtor.*, c. 18., p. 511-512., Joh. Chr. Nevi P. II. *Accessionum ad D. Wheari Reſelectiones Hiſtoricas*, p. 100. 101., & Joh. Hübneri *Cent. IV. Biblioth. Hiſtor.*, Art. 39., p. 112-117.

Der böhliſche Proteus, oder tauſendſünigige Verſteller, vermittelt Erzehlung der vielfältigen Bilder- und Verwechſelungen, es ſcheinen der Geſenker, verſenker und polternder Geiſter, geſpenſter Vorzeichen der Todesfälle, wie auch anderer aben- teuerlicher Händel, argliſigen Poſſen und ſeltſamer Luſtigkei- dies verdammten Schauſpieler, und von theils Geſchichten von menſchlichen Lebensgeiſtern anſchauernden Vettergeiſt (nebt vorberichtlichem Grundbeweiſe der Geiſterheit, daß es moſtlich Geiſter ſeyn) abgebildet. Noribergz 1690. & 1695. in 8. Commendatur a Georg. Caſp. Kirchmaier in *Diff. de apparitionibus ſcripturæ*, c. 3. §. 3., & Tenzelio (cui etiam mit großem Fleiße und Judio ausgefertigtes, und mit vielen Wundern und merkwürdigen Geſchichten angefülltes Buch audit) in *Dial. menſtr.* A. 1690., M. Oct. p. 918. A. Pet. Ra- bi, magiam omnem & ſpectra inſiciante, in *Bibliotheca Europæ Belgica*, M. Mayo & Junio A. 1700., p. 531., alſperius de illa ſerri judicium, Autoreſque den Breiten Tünſchen Grölltzen vocari, nemo mirabitur.

Eine der verblüthenen alten Heiden, Jüden und Chriſten, in 4. Unterredungen von ihren Todten- und Leichengedächtniſſen verfaßt. Rebt Erörterung der Frage: Ob, warumb, und welcher Meinung, die alten Chriſten vor die Verſtorbenen gebetet und geopfert, und ob ſie einen dritten Ort, oder Mittelſtand der abgeſonderten Seelen geglaubet? Norib. 1690. in 4. Monita ejus quædam de hoc Tractatu in *Catalogo ſcriptorum*, p. 26-29., invenies. Tenzelius, in *Dial. Menſtr.*, M. Febr. A. 1691., p. 79., eum einen volgeſchafften Tractat appellavit.

Vorblis des forſtſtralenden Wierbliſes, einen gründlichen Vorbericht der legten Türciſchen und Franzöſſiſchen Kriege, und der rechten Hauptquelle derſelben, wie auch eine Erzehlung der Keyſerlichen Legation an den Sultan, und völlige Beſchreibung der legten Wieneriſchen Belagerung, mit vieler hoher Perſonen Conſerſaiten, enthaltend. Norib. 1691. in 4. Argu- mentum ejus ipſemet ſuſius, in *Scriptum Catalogo* p. 29. 30., expoſuit.

Bezeichniß ſeiner biſher gedruckten Schriften: Rebt gedruckerter gründlichen Wiederlegung der Verleumdungen, worin der grobe Böhmische Diſſamante, welcher ſich M. Johannem Matthazi nennet, dieſelbe ſo wol, als ihn ſelbſten, anzu- geſſen: Worin zugleich, an ſtat eines Prodomi, etliche wichtige Echſchüſſe ſolches Paſſagillanten, ſo er, für Jac. Böhm., in ſeiner Orthodoxia Theophaea Teutonico-Böhmiana, vorgebracht, unterſucht und gründlich verurtheilt werden. Norib. 1691. in 8. (Catalogum hunc ſcriptorum noſtri, quæ pro ſuis agnovit, ab eo, partim in Patronorum gratiam, partim vero, quod aliena, ſub fictis edita nominibus, ipſi a nonnullis capſſent aſſingit, eſſe publicatum, præſtano reſta- rare. De Appendice ejus, nec non ſcripto ſimilis argumenti mox ſequenti, in recenſu des Gegenſtands der Morgenröthe, cui patrocinantur, paulo ante dicta poſſunt reſlegi.)

Des, in der Perſon eines falſchgenannten M. Joh. Matthazi, vereinigten Iſmaels und Simej zerbrochene Spott- und Lästert- ſpiele, welche er, im Appendice der falſchlich genannten Orthodoxie Böhmianz, zur Verhädigung Jac. Böhmens, und ſeiner Lehre, wider die Chriſtliche Wahrheit, und des Autoris Gegenſtand der Morgenröthe derſelben, bat verſchrieben. Norib. 1692. in 8.

Schriſtſchreiben an M. Car. Frid. Lochnern, Paſt. zu Jürth, vom heutigen ſeltenern Alter, und unter andern dem Ruhm- vermöglichen Ehrenalter Herrn Joh. Ern. von Gallenrod, Churfürſt. Braub. Landhofmeiſters in Preuſſen; gedruckt Lochner ſeltenern Alter, oder Traktate, warumb die Altväter ſo viele, und wir heute ſo wenig Jahre erreichen, edito Fran- cofort A. 1693. in 8. Utriusque recenſum V. in Tenzeli *Dial. Menſtr.*, M. Jan. A. 1693., p. 91-100.

Vorbereitliche Herzergänzung zu dem Ende, vor dem Ende, ſive tres Odx de præparatione ſua ad mortem cyngez Germanice pothuma, Geſtirn Noribergz A. 1694., & deinde, ſub ſinem Sermonis funebriſ, Autori a Joh. Conrad

Feuerlino habuit, ibidem A. 1697. in fol., excusae, Partique etiam tertius des gelehrten Critici, ab Herm. Sudio Lipfitz A. 1706. in 8. editus, Qu. 49., p. 194-611., insertus, de quibus in vita plura diximus historica.

Ehrlich'sches Spätheftbüchlein, in 2. Theilen (unter entliehenem Nahmen Georgii Mynsicht's.) Noribergz 1668. in 12. V. Catal. script. p. 21.

[E Scriptis nostris sacris M.] H. K. P. R. concessit de vortrefflichen Schriften Er. Francisci Saft und Kraft, oder heitliche Realia, und aumahlige Gleichnisse, auß denselben, unter gewissen Tituln, in alphabetischer Ordnung, zusammengetragen. Quod opus, Francforti & Lipfitz in 4. edendum, promittitur in *catalogo Nund. Lipf. A. 1718. Vern. p. 60.*

INEDITA.

Das indische Lusthaus, darinn von allerley curiösen Sachen des Erdbodens gediscurreirt wird. V. Catal. Ser. p. 31. 32.
Tractat vom Münzwesen, darinn zuvordere die Münz-Kennunge der Alten, als der Hebräer, Griechen, Römer, alten Teutschen, hernach die Münz-Sorten der heutigen betridteltsten Nationen, beschrieben, und dann weiter ein außführlicher Bericht vom Lebensprange und Verderbung der Münz-Geßellshaft wird. V. Catal. Ser. p. 34.

Das tapfere und gelehrte Frauenzimmer, Tractatus, non minus quam duo praecedentes, eodem *Catalogo* p. 34. teste, primo sermone maturus, quem mentione honorifica Casp. Thurmmanus in *Biblioth. Acad. p. 81.*, Christ. Franc. Paulinus in *hochgelobten Teutschen Frauenzimmer* p. 9., Christ. Junckerus in *Centuria seminarum eruditum* p. 13. 14., in *profa. Ebertus* (in *Bibliopole cum* Noribergensis esse manibus, & ab hoc amico cuidam monstratum, referens)

in *profa. des Cabinets des gelehrten Frauenzimmers* p. 29. 30., publice jam sunt dignati.
Heterodoxia Bohemiana, oder D. misstliche Freirechte, durch unvernünftliche Schmeißbüchlein, und exemplarische Gründe, vorgeschafft; in eodem *Fistorum Indice* p. 33., & *Catal. Nund. Lipf. A. 1691. Autumn. p. 29.* Sed hæc eadem forte est cum scripto similis amenti, sed diversis tituli (den getriebenen Spott; und Kästchen M. Joh. Mathzi), A. 1692. jam edito.

FALSO EI TRIBUTA.

Diff. de præstigiis, agicis, in Svecia septentrionali exercitis, sub nomine Theophili Sinceri, Germanice Noribergz A. 1677. in 4. pub. us, in quo nulli illius mentione occurrit, *Catalogo*.
Anonymi, Reghelm, & alia quædam Scripta vernacula, ab Autoribus suis sub fictis publicata nominibus, de quibus ipsemet *Præfatione Catalogi* modo laudati p. 4. 5., consulendus.

JOHANNES FRANCISCI, Ripz Cimbriorum A. 1532. natus, fundamentis studiorum in patris ludo, & Acad. Hafnienf. feliciter jactis, profecto he inprimis addixit. In Germaniam, cum Alb. Beckio, Nobili, cujus Ephoria Hæc ipse erat, Danco, A. 1536. Medico (1.), Wirebergz Phil. Melanchthonem, Paulum Eberum, Casp. Petencum, & qui hinc discessurum carminibus commendavit Propempticis, Joh. Majorem & Joh. Schollerum, Tubingz Leonb. Fuchium, Jac. Schegium & Joh. Seecervitium, Francforti ad Viadrum Jodocum Willichium, Roskoth Neth. Chytræum (cujus ad eum superest *Botanocopium*, carmen jocofum Heroicum (2.)), ac Heidebergz Pet. Lotichium, Pöctarum Germaniz Phœnicem, ingenii vixque Poeticæ præstantia, & morum amoenitate, amicos & Praceptoribus sibi conciliavit. Laureæ ab horum postrmo (qui, fratero enim amore persecutus, comitem in itinere ad Erasmum Neustätterum, patronum suum, Heribopolitano adfiverat (3.)) ornatus Poetica (4.), in Galliam discessit, jisdemque philtris, præter viros eruditos alios, & Medicis principibus, Lutetiz Jac. Goupillium & Jac. Duretum, Montpelii Gvili. Rondeletium, & Lugduni Jac. Dalechampium (cui Elegia de Præceptoribus suis in Germania & Gallia amicisqve, hæctenus laudatis, valedixit nitida (5.)), facile ad sui amorem pellexit. In patriam tandem, reportatis jam supremis artis Medicæ honoribus, rediit, publicis ejusdem, ab A. 1561., Hafniz fuit Professor, simulque scholæ trivialis, ab A. 1562., cum Nicol. Hemmingio, Theologo, Inspector, & Rector terminis vicibus (A. 1566. 1573. & 1574.) Academicis. Peritia trium artium Phæbearum, Medicinæ, Musicæ ac Poësis, inter populares excelluit, & patris sermone zyo illo habuit neminem, ipsiusqve dotibus amicitiarum aliorum promeruit patris luminum, tum Nicol. Hemmingii, modo laudati, qui suum *Institutionum Christianarum Synagmæ* ejus A. 1574. inscripsit nominem (6.), & Tychonis Brahei, Astronomi perillustri, defunctum carmine dignati Epitaphio. Valerudine ad annum usque ætatis quinquagesimum gavisus est integra, deinde autem in morbum incidit gravissimum, ejusque cruciatibus, quibus per mentes aliquot ita excarnificabatur, ut nec videri, nec audiri, sine *evangelio*, a piis populo hominibus, firma in Deum tolerans fiducia, d. 4. Jul. A. C. 1584., & æt. 52., succubuit. Effigies ejus Bibliothecæ Academicæ Hafnienfis publicæ, exuviz autem templo illatæ sunt Mariano, in quo monumentum etiam spectatur Epitaphium, ab uxore superflit, Maria Laurentia (A. 1561. ducta), erectum, & C. P. D. (i. e. Claudio Plumio, Doctore, Acad. Hafn. Antecessore, ipsiusque & fratre nepote) curante, A. 1624. restitutum. Inscriptionem hujus geminam, alteram *Æque* (in quâ *Vir ornatissimus, doctrina, pietate, virtute atque prudentia, excellens, Facultatis Medicæ Doctor eximius, & Poeta atque Musicus summus, salutat*), alteram vero Tychonis Brahei Elegiacam (in Petri etiam Gassendi *Appendice vite Tychonis*, p. 261. 262., obviâ), Laur. Afferous, in *Inscriptionibus Seelandicis*, lit. B. s. b. B. & a., Pet. Resenius in *Hafnienfibus*, p. 76. 83. 84., & Er. Vindingius atque Thom. Bartholinus, *locis mo allegandis*, legendam exhibent.

Vitz ejus historiam, & Programmata funebri, Thom. Bartholinus, in *Cissa Medica Hafnienf.*, loc. VII., p. 69-77., & Er. Vindingius, in *Acad. Regia Hafnienf.*, p. 110-114., exposuerunt, & ex hac Paulus Freherus, in *Theatro Erud.*, p. 1281, 1282., repetiit. Præter quos conferri etiam de illo possunt Joh. Pet. Lotichius P. IV. *Biblioth. Poeticæ*, n. 24., p. 88. 89. 90., Conr. Aslæus in *Chronologia, Orationi adjecta Jubilææ*, ad A. 1561. & 1584., Erasmus Michælius *Lytus Lib. XI. Rerum Danicarum* p. 102., Æg. Perander in *Germania*, p. 502. 503. 504., Thom. Bartholinus in *Diff. de Medicis Poetis* p. 145., & in *Tr. de Med. Dan. domest.*, p. 364., Alb. Bartholinus in *Lib. de Script. Dan.*, p. 71., meaque ad illum *Hypomnemata* p. 268. 269., Joh. H. Pontanus in *Descript. Chorogr. Danicæ, Historiæ Danicæ adjecta*, p. 784., & Ol. Borrichius *Diff. IV. de Poet. Lat.*, p. 136., & *Diff. V.*, p. 167.

ELOGIA.

Tychoni Braheo (in *Epitaphio Elegiaco*) Vir audit doctissimus & humanissimus, poeta & Musicus eximius, omnibusque bonis clarus;

Quem Musæ & Charites adeo coluere, quod inter
Præcipuos vates nomen habere darent,

Et cui contribuit facundi cura Galeni,
Conspicuis Medica Doctor ut arte foret.

ERASMO

(1.) recte Epistola ipsius, ad Joh. Fistorium A. 1557. exarata, (2.) in *Pœmatibus*, f. 110-122. (3.) V. Joh. Pet. Lotichii P. IV. *Biblioth. Poet.*, p. 88. & 129. (4.) V. Epigramma ejus, infra rectandum. (5.) Recusam illam exhibet Thom. Bartholinus in *Cissa Medica Hafnienf.*, loc. VII., p. 75-76. (6.) V. D. Sam. Andree *Epist. Apolog. contra Daniam Orthodoxam Hist. Gers. Maspi*, p. 65.

Erasmus Michaelio Læto (l. c. p. 102.) *Vir ingenio præstante.*
 Nathani Chytræo (in *Botanofopia supra allegato*, f. 310. b.) *Vir Musis bonis longe carissimus,*
 qui Pbœbi geminas intelligit artes,
 Et Medicus Vatesque bonus, virque optimus idem.
 Pet. Lotichius lauream ei hoc conulit Epigrammate, L. 2. Carm. p. 159. obvio:
Laure, Palatini quæ conat Principis hortu
Ad Nicræ lipidus inuaba surgis æquas,
Cresce precor! non tu rigido violabere ferro,
Non in fumosis ibis adusta focos.
 Joh. Schofferus, Acad. ad Viadr. Francfurtanz Professor, in Propemptico, ad eum, Witeberga Heidelbergam
 accedentem, Scripto (Heg. I. lib. II.), Nicrum ita alloquitur:
Nunc tua, Majorum stipatus, flumina, cætu,
Magnus & ingenii doctibus hospes, adit:
Hospes adit, dulci quo Dania gaudet alumno,
Dania, quæ medias eminet inter æquas.
Leucoris ingenii cultrix fuit: ipse Melanchton
Contulit huic animi nobilitatis opes.
 Thom. Mauerus (in *Ep. Dedic. Libri III. Poematum*) præcipuis eum Sec. XVI. Poetis annueravit,
 Eg. Perlander, Bruxellensis (in *Horro secundo Amorum* f. 156.), hoc illum celebravit disticho, ad patris nomen al-
 ludens:
Sub lauro fatus, in ripa Permeffidos umbra,
Unde nisi lauri spirat amore comas!

Casp. Conradus autem (Millen. II. *Prosopographia Melice* p. 70.) sequenti:
Phæbus utrumque dedis, medicamine tollere morbos,
Atque animum lepidis exbilarare modis.
 Joh. Ilacio Pontano (l. c. p. 784.) Poeta audit simul & Medicus, Musicusque, omnibus suis numeris absolutus, ut vere
 eam Apollinis fuisse pulum dicere liceat.
 Er. Vindingio (l. c. p. 110.) *Vir non egregie duntaxat literatus, sed pari prudentia, & candido animo.*
 Thom. Bartholinus, in *Diff. de Medicis Poetis* p. 145., in horum eum numerum retulit: Ol. Borrichius autem (ob
 singulari etiam Musica illum commendans clementiam), *Diff. V. de Poet. Lat. p. 107.*, Vatribus Daniz accensuit potio-
 ribus.]

SCRIPTA LATINA EDITA. (pleraque a Bartholinis & Vindingio II. c., memorata).

I. PROPRIA.
 Elegiarum & Epigrammatum Libri duo. Witeb. 1554. in 8. (Juxta Catal. Rosenkrantzianum & alios.)
 Carmen de Oculorum fabrica, quibus illorum positus, partes, forma, color, &c.? Witeb. 1556. in 8.
 Hodoeporicon itineris Franconici, quod, Petro Lotichio comite, Herbiopolin, ad Erasmus Neustätterum, suscepit,
 carmine expressum Elegiaco, Tubingæ A. 1559. in 8. excusum, & a Petro Lotichio, Libro 2. Carm., peculiari (quod in
 mea editione frustra quæseri) commendatum Epigrammate, uti Joh. Pet. Lotichius, P. IV. *Biblioth. Poet.*, n. 24., p.
 19. 90., testatur. Reculum est hoc Hodoeporicum, Friderico II., Regi Daniz, inscriptum, Basilæ A. 1580., Libro VI.
 Itrimerum Nicol. Reusneri, p. 438 - 496.
 Carminum Liber (vel potius, Pontano l. c. teste, Libri duo), ad Fridericum II., Regem Daniz. Lugd. Gall., apud
 Gryphos, A. 1561. in 12.
 Propositiones Medicæ de Temperamentis. Hafniz 1566. in 4.
 Typus veri & sinceri amoris. Hafniz 1579. (vel, juxta Vindingium, 1575.)
 De conservanda valetudine. Hafniz in 8.
 Elegia de amoribus suis, ad Christiernum Ægelium, in Egid. Perlandri *Horro secundo Amorum*, Francof. A. 1567.
 in 1. edito, f. 126. 157., recula.

II. ALIENA.
 Hippocratis Liber de natura Hominis, Latine versus. Hafn. 1571.
 Galeni de Curatione, seu ratione medendi, ad Glauconem, Lib. I. Hafn. 1572.
 Ejusd. Liber de constitutione artis Medici. Hafn. 1573.
 Ejusdem Liber de Ossibus, Latine versus. Hafn. 1579. (vel, juxta Vindingium, 1567.) [Hujus versionem Jac. Sylvio,
 aqvo A. 1561. est edita, prius adscribendam esse, judicat Paulus Freherus. V. ejus *Theaurum Erud.* p. 1282., & V.
 Placcii T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 296.]
 [Tres Epistolæ avidejæ, ad Joh. Pihorium, Præpos. Eiderstadiensem, Witeberga A. 1557. & 1558. a nostro per-
 scriptæ, in MSO Epistolæ ad Pistorium Volumine, quod Vir Consultus, Pet. Axenius, asseruabat, supersunt.]

AUGUSTUS HERMANNUS FRANKIUS, Lubecz d. 12. Mart. A. 1663. natus, patrem habuit Joh. Franki-
 um, Consiliarium ex Jcto Lubecensi Saxo-Gothanum (postea celebrandum), matrem vero Annam, Davidis Gio-
 xini, J. U. Doctoris, Syndicique, & tandem Consulis Lubecensis, filiam. Post studiorum in Scholis tyrocinia, Theolo-
 gia, & lingvis (quarum peritissimus est) sacris ac Orientalibus, stipendio urbis patris donatus Schabbeliano, operam,
 cum in Academiis Kiloniensi ac Lipsiensi (Magistri ei titulum A. 1688. largita), tum Hamburgi in Joh. Wincleri &
 Esdræ Edvardi, ac Lüneburgi in Calp. Herm. Sandhagii, Collegiis, partim Hebræo-Rabbinicis, partim Biblico-Practi-
 cis, impendit sedulam pariter atque felicem. Lipsiam reversus, cum A. 1688. Collegia pietatis familia Biblico-Practi-
 cæ sperire coepisset, & quoque exemplo Magistris Academiæ Philuræ, ad exercitia hæc sacra imitanda, provocasset com-
 plices, post rumores de instituto hoc sequeiores, Controversiæ cum Theologis nonnullis, quibus invisa ista erant, A-
 cademici (Joh. Ben. Carpzovio Jun. & Valentino Alberti) est implicitus, ab his coram Potosyfordensi Dresdeni i i i i
 A. 1689. accusatus aulico, & in Lipsiensi, quæ, mandato Electoris instituta, rumor de nova Pietistarum secta
 publico, & diuturno adversus hanc, anam præbuit, certamin, inquisitione, fidei suæ ac doctrinæ, cum omni ppe
 relinqui, reddere jussus rationem. Cum in hac Phil. Jac. Spenero quidem, aulæ tunc Saxonice Archiepiscopo, aliisque
 moderatioribus, sed neuiquam adversariis satisfactum ab eo flet Lipsiensibus, A. 1690. ineunte, templi Augustina-
 ni in Civitate Erfurtensi obtinuit Diaconatum, sed, biennio nondum elapso, A. 1691., ob eadem Collegia privata Pra-
 ctica, Collegis plerisque ingrata, a Magistratu, cum D. Joach. Justo Breithaupto, Ordinis Ecclesiastici Seniore, dimis-
 Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

sus, Halam inde migravit Magdeburgicam. In hac urbe, a Friderico, Rege Prussico, A. 1691. Glauchenfis Pastor sub-
urbii, simulque A. 1692. Lingvarum sacrarum & Orientalium, A. 1698. autem Theologiae, in novella Academia. Pro-
fessor, constitutus, ac regis etiam Scientiarum Berolinensis postea adscriptus Collegis, inter crebra cum Presbyterio
urbano, Theologisque vicinis Witebergensibus, ac aliis, certamina, non doctrina solum & scriptis quamplurimis, sed
exercitiis etiam sacris Practicis strenue continuatis, & fundatione scholae pauperum A. 1695; Orphanotrophei splen-
didissimi ac percelebris A. 1696, & atque Collegii XII. studiorum Orientalis, A. 1702. in suburbio eodem, auspiciis fa-
cta regis, per Europam universam haftenus inclauit. De quibus dicendorum copia cum angustis Elogiorum Tomi
hujus primi dignetur limites, in ultimum Historia illorum necessario est rejicienda. Consuli interim de scriptis ejus
poterunt *Catalogus scriptorum, a Professoribus editorum Halensis, additio*, A. 1704. (post primam Anni 1698. e-
ditionem) auctor reculus, p. 11-15, & Anonymi Relatio de urbe & Academia Halensi Germanica, A. 1709. publicata,
c. 5, p. 81-85; de Orphanotropheo, Scholisque & Collegiis illi adjunctis, Narrationes variz ipsius ac aliorum, item
vernacule, sed in lingvas etiam Belgicam, Gallicam & Anglicam, translataz; de sacris denique certaminibus, prae-
ter Schediasmata ejus Apologetica plurima, & Adversariorum contraria, *Protocolum*, quod vocant, *Inquisitionis Lipsien-
sis Germanicum*, cum Christ. Thomae illi illa *judicio*, & Francii *Apologia*, A. 1692. in 4. excusum, *Syntagma Adver-
sariorum Pietisticorum*, Francofurti A. 1691. in 4. editum, Jac. Anderloni (de quo p. 113 dictum) de *Collegiis Biblicis Lipsien-
sibus Epistola*, A. 1690. publicata, Relationes de duplici compositione controversiarum, inter Theologos Halenses Aca-
demicos & Ecclesiasticos urbanos agitarum, auspiciis A. 1692. & 1700. infusa regis, vernacule, Gerh. Cræfii *His-
toria Quakerorum*, Lib. III., p. m. 719-740, & quae hanc passim emendat, ac Francofurti A. 1697. in 12. Germanice
prodiit, Phil. Jac. Speneri Narratio de Pietismo (in praefatione etiam *Vindictarum dicti Luc. XVIII. 8.* Joh. Henrici La-
tine A. 1696. exhibita), p. 26-40. 16. 17. 58., p. 54-94. 130-142., ejusdemque Prolegomena Historica, Viti Lud. Secken-
dorffii *Berichte und Erinnerung auf das Ebenbild des Pietismi* A. 1699. praemissa, & Schediasmata judicacia varia, huc
spectantia, *Consiliorum Theologorum Germanicorum Partibus tertie & quartae, & Latinorum prima tertiaeque*, pas-
sim inserta.

BERNHARDUS MATTHIAS FRANKCIUS, Kiloniensis, Christophori, Theologi Acad. Cimbricæ pri-
marii, & Catharinae Claufenia filius, diem 20. Aug. A. 1667. habuit natalem. Artis, cui Bernh. Mulleri, proavi, & Mat-
thiae Claufenii, avi materni, Medicorum Kiloniensium, quibus *ἐμπύριος* fuit, celeberrimorum, exemplo, in Aca-
demis patriæ & Germanicis, ut *ἐμπύριος* etiam esset, ab A. 1685., studia sua dicaverat, Medicæ Doctör in Altorfina
A. 1691. est creatus, & post triennium in Lugduno-Batava, Italia item, Anglia, aliisque regionibus exteris, transactum,
Professor ejusdem, in patria Kiloniensis, d. 17. Sept. A. 1694., constitutus extraordinarius. Verum, septennio hoc mu-
nere functus tantum unico, morte subita ac immatura d. 3. Sept. A. C. 1701., & æt. 34., decessit, filiumque, ex Anna
Maria Frankcia, Joh. Wolfgangi Frankcii, Civis Norbergenfis, gnata, A. 1695. ducta, suscepit, reliquii superseruit.
Symboli loco hac usus est gnoma: *Nil temere, nil negligenter*. Plura de vita ejus fugerunt *Nova Litteraria Lube-
censis*, M. Off. A. 1701., p. 315., & Pet. Ambr. Lehmanni *Observatione Historica Anni 1701. Germanica*, M. Sept.,
n. 39., p. 311-312.

Disp. de Gustu, Altorfii 1689. in 4.

Disp. Inaug. de Catarrho. Altorfii 1690. in 4.

Dissertatio de summa Theoriz Medicæ, ad morborum curationem recte instituendam, necessitate, Kilonii, cum
professionem Medicinæ aufpicaretur extraordinarium, d. 17. Sept. A. 1694. habita. Kilonii 1694. in 8.

Disp. de Venæsectionem indicantibus. Kilonii 1701. in 4.

JOHANNES FRANKCIUS, Lubecæ, patre Pistore sibi cognomine, matre vero Elisabetha, Statii Wesseli,
cervisiarii, filia (A. 1664. defuncta, & ab Henr. Bangerto, Scholæ Lubec. Rectore, Panegyrici commendata funebri),
d. 24. Febr. A. 1625., natus, & e novem horum libens natu minimus, in pueritia, nec vocis illorum, nec sua ipsius vo-
luntate, studiis destinabatur, sed, nullo istis misso, paterni tyrocinia jam auspiciis erat opificii. Mutavit tamen ani-
mum, cum a Joh. Kirchmanno, Scholæ patriæ Rectore, Latina ad literas revocaretur Epistola, nec invitis parentibus,
quibus, ut studio se addiceret Theologico, desiderantibus, per vocis ac laterum infirmitatem, obsequi non potuit. Ju-
ridica, rei prædiorum, aliisque simul Polymathiz paribus, ut animum imbueret, e ludo urbis patriæ, A. 1641. in Gymna-
sium Dantiscanum, A. 1642., in Acad. Regiomontanam, 1643. in Rostochiensensem, & biennio post, Dania prius salu-
tata, in Lugduno-Batavam abiit, Doctorisque titulum, finito itinere in Angliam & Galliam literario, Basileæ A. 1648.
reportavit. In patriam redux, Ordinum paulo post Saxoniz inferioris, & Collegii Canoniorum Ratzeburgensium,
factus est Syndicus, & hujus quidem (a quo A. 1650. Norbergam ad Imperii proceres, & Vindobonam ad Imperato-
rem, ablegatus Bohemiam lustrabat & Hungariam), decennio post, uti in Panegyri Irenica Monasteriensi inter partes
convenerat pacificens, extincti, omnium ultimus, Syndicus etiam Lubecensis cum, in V. C., Jacobi a Mellen,
Catalogo illorum *ἀντιβιβλίου*, video annumerari, sed, cum Biographos, omnesque alios, de munere hoc filere observem,
per errorem id factum esse conjicio. Ratzeburgum & legatione reversus, Sibylla Hedvigis simul, Duci Saxo-Lauenbur-
gicæ viduz, ejusque forori, Annæ Elisabethæ, per annos complures, fuit a consiliis, ab A. 1658. autem (quo Syndicatu
se abdicabat Ratzeburgensi) causarum forensium Patronus, in civitate patriæ, omnium consensu integerimus. Ex hac
a Wilhelmo Christophoro, Landgravi Hassio-Bingenhemienfi, cui Anna Elisabetha nupsit, Bingenhemium A.
1665. ad Consiliarii vocatus est dignitatem, & post scripta quædam gravissima, iussu Rio, illic & Francofurti elabora-
ta, Gotham, ad Ernestum Pium, Saxoniz ablegatus Principem. Huic ita se approbavit, ut sibi vindictatum Senatoribus
A. 1666. adscriberet aulicis. Quæ in statione, quadriennio post, A. C. 1670., & æt. 45., nosse expiravit, quinque filiis,
tribusque filiabus, ex Anna, Davidis Gloxini, J. U. D. & Consulis Lubecensis, gnata, d. 15. Jun. A. 1651. iocundo sibi
juncta matrimonio, Sexennio jam ante obitum, susceptis. E quibus parenti, præter alios, David Balthasar, J. U. D. &
Advocatus Gothanus, Augustusque Hermannus, Theologus Acad. Halensis celeberrimus, fuere superflites. Fufius
vitam ejus exponunt Henr. Bangerus (ad A. usque 1664. ejus tantum pertexens historiam) in *Sermone Entree* p. 10,
memoriz matris ejus, Elisabethæ Frankcia, A. 1664. scripto, ipsi inscripto, Lubecæque in 4. edito, ac Capf. Sagittarius, in
Historia Gothana plenior, c. 16., p. 282-283. Confer ejusdem *Memorabilia Historia Gothana*, c. 9., p. 72., & Joh.
Henr. a Seelen P. II. *Athenarum Lubecensium* p. 38-42.

Disp. Jurid. de Legatis, Præfide D. Henr. Rahnio. Rostochii 1644. in 4.

Disp. de Cumulatione actionum, Præfide D. Bernh. Schotano. Lugd. 1647. in 4.

Disp. Inaug. de Stipulationibus. Basileæ 1648. in 4.

Planctus in funere Henr. Rahnii, J.Cti Rostochienfis. Lubecæ 1662. in 4.

Elegia proluxa ad Henr. Bangertum, Scholæ Lubecensis admodum Rectoratui, Gratulatoria, Præceptorum schola-
sticum

aticum cum Magistratu comparans Politico, Epistolaque ad eundem, Bangert *Orationi muneris hujus auspicali, qvæ Lubecz A. 1664. in 4. prodit, subjungit, recusat autem Part II. Athenarum Lubecensium* Joh. Henr. a Seelen (ed. A. 1720), p. 42-58.

WOLFGANGUS CHRISTOPHORUS FRANCKIUS, Kiloniensis, Christophori, Professoris S. Lit. primarii, longe celeberrimi, filius, templi in patria Nicolaitani, ab A. 1694. Ecclesiastes, & Theologiz simul, in Academia, Professor, ab A. 1709. extraordinarius, ac ab A. 1712. ordinarius. Conf. de illo Chr. Grundmanni *Offa & cinctus A. 1716. defunctorum* p. 52. 17.

Diff. de Imputatione justitiæ Christi, Socinianis potissimum opposita, Præfide D. Christoph. Franckio, parente, posita, Kilonii 1691. in 4. (Hujus examen M. Frid. Grammius, adversarius Parentis pariter atque ipsius maledicus, A. 1698., in *Epistola ad Presbyterium Lubecense*, p. 1., est minatus.)

D. Christoph. Franckii, Parentis, Brevis & liquida Demonstratio Deitatis Christi, ex immotis S. Lit. fundamentis deducta, qvæ simul Jonæ Schlingentii argumentis & exceptionibus occurrit, ab eo, cum Epist. Pa. Dedic. & præfatione, edita. Kilonii 1705. in 4.

Disputationes de Scriptura Sacra. Kil. 1714. 1715. in 4.

Die an Gott bleibende Gotteskinder; oder Leichpredigt über M. Gabriel Wedderkopfen, Pastorem der Stadt Kiel, aus P. LXXIII. 25. 26. Kil. 1696. in 4.

Leichpredigt über Joh. Wern. Führer von Hamburg, LL. Stud., A. 1712. gehalten. in 4.

CONRADUS GEORGIUS FRANTZKE, Holsatus, J. U. C.

Disp. Jurid. de Testatore cauto, ab illo conscripta, & Præfide D. Joh. Kleinio defenso. Rostochii 1699. in 4. Recusa ibidem A. 1707. in 4. Recensum ejus exhibent Patiensens (Præfide mentione omissa) in *Diario Erud. Gallico Anni 1707., P. IV., Ephem. 50., p. 457, 458. 459.* & Lubecenses in *Nov. Lit. Sept. mtr. A. 1699., M. Nov. p. 328., ac M. Dec. p. 354.*

HENRICUS FREDELAND, Ecclesiæ initio Schluckupienfis in agro Lubecensi, & deinde Lubecensis Jacobæ, aliquamdiu minister (1.), ab officio hoc, una cum Joh. Beato, Diacono Mariano, qvot erroneam ejus (de qvæ *Tomus II.*, in vita Beati, plura docet) de Symbolorum Eucharisticorum consecratione sententiam, cum Lamp. Fredelando, Med. Licentiatum, cognato suo, approbare, A. 1568. deturbatur, Rostochium cum eodem commigravit, fuitque ipsius, in controversia, ob errorem jam memoratum, ab urbis hujus ei mota Theologis, per annos aliquot, fuit Paratata (2.). Illinc itidem A. 1569. cum Beato ejedem, diversis in locis vixit, donec, verno Anni 1575. tempore, Hamburgi Diaconatum Petrinæ obtinuit Ecclesiæ. Sed, biennio elapso, cum comperit urbe, eum non Beati solum, sed & Matthiæ Flacii (cujus præcipuis a Conr. Schlüsselburgio (3.) & Joh. Ern. Gerharo (4.) annumeratur affectis) absurdum de peccato originis errore esse infectum, Senatus confessum remoto via itidem urbe A. 1577. interdixit (5.). Hamburgi in Bataviam migravit, & cætui oppidi Wördenfis Lutheranæ, una cum Joh. Beato, usque ad A. 1579., præfuit, qvot ambo, post turbas datas, exautorationem metuentes, sponte sua hoc etiam munere fe abdicarunt, & templum, in qvo doceant, Reformatis occupandum reliquerunt (6.). Confer qvæ, de utroque, *Part IV. Ispages ad Hist. Cimbr., c. 5., §. II., p. 475-478.*, in certaminum sacrorum Lubecensium historia, a me jam sunt narrata.

Scriptum Apologeticum, mihi non visum, cum Joh. Beato juris fecit publici, qvot a se lectum videri esse Joh. Bernhardt, Præpositus nostras Sünderburgensis, in Epistola MS., ad Laur. Jacobi, Diac. Flensburg., Frid. Kal. Apr. A. 1570. exarata, testatur.

JOHANNES FRIDERUS Junior, in Civitate Hamburgensi, patre cognomine, ædis tunc illic Cathedralis Antistite, & Theologo postea Pomeraniz celebri (*de quo supius Tomo dicitur Secundo*), matre vero Anna, & gente Falciorum in Mismia nobili oriunda, A. 1544. festo natus Epiphaniæ, scholas patriam ac Stralsundensem puer frequentavit. Adultior Rostochium est missus, & hospitem nactus Dav. Chytræum, Theologum Academicæ incomparabilem, Parentis amicum, vereque paterno fe amore profectum. Is, perspecta nostri indolis, ab ipsa natura studii destinata elegantioribus, valdeqve egregia, autor ei, ut, cum Theologico, illa etiam, & Poësin imprimis, Parentis exemplo, conjungeret, extitit, & in versibus, cultis licet atqve venustis, imtemperanter effundendis, juvenili primum luxuriantem, ut non tam multitudini illorum fluderet, quam pauca, & bene elaborata, bonisque & gravibus stipata normatis, scriberet, prudenter est hortatus (7.). Idem studia ejus non dextre solum moderatus est, sed literarum etiam patronis, ut ubique præfertim patris Senatui, & Consuli Eberh. Möllero, missis Hamburgum duabus Epistolis (8.). A. 1575. de nota commendandæ optima, & ut subsidii proveherentur nummariis, facile impetravit. Ab eodem, a Maximiliano II., Imperatore, aliisque Principibus, in regiones suas ac aulas sæpius evocato, minister comesqve itinerum adfuit, Germaniam in his superiorem, Saxoniam, Westphaliæ, Prussiam ac Poloniam, perlustravit, ac cum Viris illarum doctissimis amicitiam contraxit, commercio deinde confirmatam literario. Ejusdem commendatione A. 1568. Scholæ Güstrovienfis Rector (9.), & A. 1572. Eloqvæntis ac Catecheseos in Acad. Rostochienii Professor, constitutus, filiam patroni hujus sui natu maximam, Margaretam, A. feqv. 1573., d. 28. Apr., conjugem obtinuit (10.), novemqve ex illa sustulit liberos, & quibus filiz quinqve, & has inter, Margareta, M. Nicol. Rhodomanni uxor, & Anna, M. Henr. Varenio, Superintendenti in Ducatu Lüneburgico Ulzenfi, Hyperaspistæ Joh. Arndi eximio, elocata, Augustumqve Varenium, Theologum magni nominis Rostochiensem, enixa (11.), patri fuere superstites. In professione Theologiz ordinaria, & sacra Ecclesiæ Rector Rostochienfis Ephoria, Simoni Pauli A. 1592. successit (12.) cum quadraginta annis ante, d. 13. Jul. A. 1587., Brabevta Luca Bacmeistero Seniore, Doctoris reportastitum Theologi, a fe vicissim A. 1594. Val. Schachtio & Dav. Lobeckio, Collegis, Henricoqve Heshufio, Antistiti Hildesienfi, ac A. 1595. Balth. Masquedelio, aulæ Danicæ Concionatori, collatum. Ordinis, & Philosophici, & Theologici, sæpius fuit Decanus, Academicæ autem totius A. 1584. Rector (13.), A. 1594., Augusto Juniori, Duce Brunsvicensi, ad Rectoratum evecto, Prorektor (14.), & A. 1600. denuo Rector A. 1602., jussu Ulrici, Ducis Megapolitanæ, *Ordinationem*, quam vocant, Ducatus

Acta 2

- (1.) V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiæ Lubecensium*. (2.) V. Nicol. Gryff *Histiarum vite Joach. Slateri Saxoniæ, ad A. 1569. lit. R. 3. b.* (3.) *Lib. 1. Catal. Heret. p. 3.* (4.) in *Diff. de Flacianismo*, §. 31. (5.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Eccl. Hamb., & J. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 805.* (6.) V. qvæ, & Mart. Schookii *Tr. de Ben. Excl. p. 400.* Th. Crenius, *P. XI. Animadv., c. 1., p. 202. 203.*, resultat. (7.) in *Epistola ad eum, inter reliquas Chytræi p. 444. obvia.* (8.) In eodem Sylloge has quære p. 271. 272. 205. 207. (9.) V. Frid. Thomæ *Appendicem Analethorum Güstrovienfium* p. 62. Nath. Chytræi *Jumbos ad eum, scholæ huic præfuit, in Poenatis*, §. 140. b. 351. a., & M. Gotfr. Ludovici *P. III. Historia scholæ, p. 206.* (10.) V. Dav. Chytræi, *foceri, Epist. ad Srz. Gobelium, l. c., p. 127. 128.*, & Nath. Chytræi, *fratris ejus, Epithalamium, in Parm., L. I. Epistol., fol. 298.*, & O. F. Schützli *L. 2. de vita D. Chytræi p. 226.* (11.) V. *Personæ de vita Aug. Varenii, in H. Witteusii Centuria Memor. Theol. renov. p. 212. 214.* (12.) V. Dav. Chytræi *Ep. ad Er. Marbachium, l. c., p. 208. 209.* (13.) V. Nic. Gryff *Catal. Rector. Acad. Rost., Vite Joach. Slateri adjectum*. (14.) V. *Orationes & Epistolæ, ab Augusto in Rectoratu illo præpositæ, Jundum Rostochii A. 1594. edita in 4.*

catus totius *Ecclesiastici*, cum quinque Theologis aliis, revidit, & emendatam auctamque Rostochii, sermone Germanico, eodem anno curavit excludi, Lüneburgi postea A. 1610. (1.) reculam (2.) Dav. Chytrzi, foceri, A. 1600., se Rectore, extincti, obitum adeo graviter tulit, ut nunquam fere deinceps integra gavissus valetudine, quadriennio post, d. 4. Maji A. 1604., ipse etiam vivis sexagenarius excessit, Professionemque Theologicam Eilhardo Lubino, Diocesanos autem Rostochiensis Ephoriam Lucæ Bacmeistero reliquit Juniore (3.). Fufius celebratur a Collegis, D. Valent. Schachtio, in Sermone exequiali in Dan. XII. 1, 2. Germanico, Luca Bacmeistero Sen. in *Programmate funebri* (in Georg. Henr. Gottzi *Elogiis* LXXX. *Theologorum Germanorum* (4.) Lubeca A. 1709. recuso), ac Joh. Poffelio Jun., Eilh. Lubino & Joh. Simonio, in Epicediis. E quibus, junctim Rostochii A. 1604. (in 4.) editis, aliisque Scripto-ribus jam allegatis, hæc vitæ ejus congesta est historia.

Conferri, præter istos, de illo possunt Dav. Chytrzi, foceri, duæ ad eum Epistolæ, inter Chytrzanæ, Hanovizæ A. 1614. editas, p. 444, 710, 711, 712., obviz, unaque Joh. Neovini, Superint. Sverinensis, Epicedio suo in Chytrzi obitu- tum Græco, Rostochii A. 1601., cum aliis Monumentis de eodem funebribus, impresso, præmissa, Alb. Wichgrevii *Centuria I. Anagrammatum*, n. 35., p. 63. 69., Dan. Crameri *Chronicon Pomeraniæ Ecclesiasticum*, L. 4., c. 34., Joh. Miczlii *P. III. Syntagmatis Hist. Eccl.* p. 373., Steph. Hahnii *Threnologia de obitu Theologorum* p. 7., & Herrn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1604.

ELOGIA.

Dav. Chytrzo, in Ep. ad Senatam Hamb. A. 1575. scripta (l. c. p. 207.), *Vir audax virtute, ingenio ac doctrina exi- mia, præditus.*

Lucæ Bacmeistero Sen. (in *Progr. fun.*) *Vir, qui ingenio, memoria, & eleganti L. Lat. facundia, in prosa ac ligata o- ratione, ac fide & dexteritate in docendo, valuit, Rudis quoque artium & linguarum Theologiæ cognitionem solidior em con- junxerat.*

Eilh. Lubino (in *Programmate, Or. auspicali Joh. Slekeri, Physf. Prof. Rostoch., præmissa*) *Theologus, Poeta & Ora- tor insignis.*

Pet. Lindebergio (*Lib. V. Chron. Rostoch.*, c. 6., p. 160.) *Vir pietate, eruditione & virtute, ornatus, ardentique veritatis zelo; nec non* (L. 5., c. 11., p. 171.) *Vir maximus judicii & eruditionis.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Poema de vita Parentis sui, M. Joh. Frederi, Elegiacum, & Epitaphium Annæ Falckiz, matris, A. 1563. conscripta ac edita, & in Joh. Alb. Fabricii *Parte II. Memoriarum Hamburgensium*, p. 973-982., A. 1710. recusa.

Epicedion Heroicum in obitum Joach. Westphali, Superint. Hamburg., & Epitaphia alia, scripta Viris aliquot re- verendis, & prælare de Ecclesiæ & Republica Hamburgensi meritis, qui superioribus annis obierunt: Excludi, cum Jo. Methodii *Orat. Funebris de vita ejusdem Westphali*, Rostochii A. 1575. in 4. Epitaphia sola Joh. Alb. Fabricii Hamburgi A. 1710., l. c. p. 915-922., recudi curavit. Epicedium Dav. Chytrzi, in Epistola de illo Id. Apr. A. 1575. ad Senatam exarata Hamburgensem (l. c. p. 207.), suo refert scriptum esse hortatu, *diligentique & fide singulari elaboratum* judicat.

Oratio de S. Augustino, in promotione Magistrorum, die Augustini, habita. Accedunt selectæ aliquot Sententiæ, in Locos Catecheticos distributz. Rostochii 1578. in 8. Recusa inter Dav. Chytrzi *Orationes* (Hanovizæ A. 1614. in 8. editas) p. 589-610. Conf. de illa Chytrzi Epist. ad Eberhardum, Episc. Lubec., inter *Epistolas* reliquas, p. 90. 91., ob- vium, & Ott. Frid. Schürzi (Chytrzo eam vindicantis) *Lib. 2. de Vita Dav. Chytrzi* p. 177-178.

Thefes de Philophiz moralis origine, præstantia & usu, Rost. 1578. in 8.

Or. de Sedulitate, carmine Heroico scripta, & in promotione Magistrorum, d. 12. Mart. A. 1582., recitata. Rost. 1582. in 4.

Or. de dignitate & præstantia doctrinæ cælestis, initio Prælectionum Catecheticarum habita, Rost. 1584. in 8.

Epicedion in obitum Elisabæthæ, Ulrici, Ducis Megapol., conjugis. Rost. 1586. in 4.

Thefes Inaugurales de Verbo Dei, seu S. Scriptura, Præfide D. Luca Bacmeistero Sen. Rost. 1587. in 8.

Gratulatio, Johanni & Sigismundo Augusto, fratribus, Ducibus Megapolitanis, carmine de familiz Megapolitanz Genealogia Heroico facta. Rost. 1588. in 4.

Orationes & Edicta ab Augusto Juniore, Duce Brunsvicensi, A. 1594., in suo Acad. Rostoch. Rectoreatu, proposi- ta. Rost. 1594. in 4. (Hæc Frederico, Augusti Prorectori, magnam haud dubie partem debentur.)

Thefes de Prædestinatione, Respondente M. Balth. Mafquedelo, Reginz Danicz Ecclesiæ, & Doctoratus Theo- logici Candidato. Rost. 1595. in 4.

Poema Heroicum de Ascensione Christi. Rost. 1604. in 4.

Periochæ Epistolarum, quæ diebus Dominicis præleguntur, singulis Tetraſtichis Elegiacis, Evangeliorum autem singulis Distichis, comprehensæ. Sine anni locique mentione in 4.

Orationes de Helisizo, de Joh. Chrysolomo, de D. Georgio, & Synodica, singulatim (*reſte Catalogo Zeidleriano*) in 5. editæ.

Poematia duo de Johanne, Duce Megapolitano, & Gothardo, Duce Curlandiz, funebria Heroica, in Dav. Chytrzi *Orationum illustrium Tomo*, Argentinz A. 1500. in 8. impresso, p. 223-228. & 350-353., recusa.

Carmina varii generis alia, sparsim diversis edita temporibus.

II. ALIENA.

Programmata in exequiis uxoris, liberorum & affinium D. Dav. Chytrzi, suorumque liberorum, Rostochii propo- sita, cum suis aliorumque in eorum obitum Epicediis, collecta, & *Parti I. Libri* Dav. Chytrzi *de morte ac vita æterna*, Appendicis instar, subiecta. Witeb. 1581. in 8.

Dav. Chytrzi Summa doctrinæ de vera Dei agnitione, seu Descriptio Dei usitata, in Locis Theologicis Philippi ex- plicata. Witeb. 1584. & Rost. 1588. in 8.

Ejusdem Explicatio Articulorum Symboli Apostolici de filio Dei, D. N. J. C., & Prælectionibus ejus collecta. Witeb. 1584. in 8.

Ejusd. Libellus de Sp. S. divinitate & beneficiis, e Prælect. collectus. Rost. 1584. in 8.

Ejusd. Prælectionum de Baptismo & Eucharistia Excerpta. Witeb. 1584. in 8.

Ejusd. Capita doctrinæ cælestis de patientia & consolatione in cruce. Rost. 1585. in 8.

Ejusd.

(1.) in 4. (2.) V. Zach. Gropii Jun. *Evangelische Biograph.*, c. 10., p. 32. (3.) teste Joach. Cüsterio in *Or. Fun.* in obitum Bacmeisteri, (4.) *num.* 2., p. 5-11.

fiduciam in Deum plenus, prunas initio e fornace vicino candentes, & annulum deinde ferreum ingentem ignitum, & solo sublatum, eidem, ut candesceret, immiserat, animose tollebat, & spectantibus, præter Witzendorffium, hospita, ejusque filia, famulo, ancilla, & Joh. Mullenhauero, mercatore, conclave interea ingressis, manu sua, sine ulla (nisi præsentibus oculis docuit inspectio) ejus læsione, aut doloris sensu, spatio temporis gestabat haud exiguo, istoque defensusbündum ad spem salutis erigebat miraculo. Annulus, in solum abjectus, limen januz ligneum adussit, ac, præfecti carceris, domum paulo post reversi, fputo madefactus, fumo & stridore, fe etiamnum candere, demonstravit; Fressii autem manus postredie, cum instrumentum aliud terreum ignitum incautus attrectaret, adusto digito, potentiam igni resistendi naturalem sibi non esse, est testata. Historia miraculi hujus plenior, ab ipso *Savvausky*, A. 1672. in *Tubo pacis Europæ* (1.), & A. 1673. in *Conspicilli Atheorum Appendice* (2.), est exposita, ac, in præfatione ejusdem, A. 1681. reculi, contra obrectatores vindictam incredulos. A Christiano deinde Kortholto, Theologo Kiloniensi, de veritate ejus, tum ab ipso Fressio, tum a testibus cæteris *αὐτῶν*, & coram a se ipso, & denuo, rogatu suo, ab Ott. Sperlingio Juniore, Jcto tunc Hamburgensi, ac M. Hermanno a Petkum, Antistite Petriano (3.), accurate Hamburgi examinationis, edocto, A. 1677. eadem est repetita, & contra Atheos (Fressii temperamento singulari, affectuumque & imaginationis vehementer Ecclasticæ, *αὐτῶν* illius forte imputaturos) ac Pontificios, ulterius defensa, Tractatu peculiari vernaculo, Kilonii A. 1677. & 1698. (4.), cum annuli ipsius trilobis (Bibliothecæ Academicæ Kiloniensi, teste Gotfr. Arnoldo, illati) Icone, publicato, cujus hic est titulus: *Thaumaturgraphia, oder umständliche Relation, was in Hamburg, mit einem glühenden eisernen Dinge, sich wunderbares und merkwürdiges jugetragen: Samt angezeigten Nutzen, wie man dessen, wieder die Atheisten und Papisten, wie auch bey angefochtenen Personen, sich zu bedienen habe.* Kortholto sua debent Autor Anonymus des kurzen gründlichen Berichtes von zweyer Kaufleute, Johann Thamsen und Georg. Fressens, Wunderglauben, opusculi Lipsiæ A. 1691. excusli (5.), ac Halæ A. 1701., in Gotfr. Arnoldi *Viris fidelium Germanicis* (6.), recusi, Sectione secunda Fressiani narrationem sistentis miraculi, & qvi brevius idem celebrarunt, Phil. Jac. Spenerus (7.), Christ. Scriverus (8.), Eberh. Gvern. Happelius (9.), istumque allegans Gotfr. Arnoldus (10.). Naturæ illud vires excessisse merito jam olim (11.) affirmavi, suisque suffragiis confirmarunt contra Philosophos ejus obrectatores (qviibus D. Brandium, Chymicum Hamburgensem, Dethl. Chiveri fide, accenso), Joh. Dan. Major, Prof. Med. Kiloniensis, scrutatorque arcanorum naturæ sagacissimus (12.), & Sam. Keyherus, ejusdem Academiæ Mathematicus, in *Matheßi Mosaica* p. 161. Conf. Matth. Nicol. Kortholti in Annulum ejus ferreum Epigramma, *Libro I. Epigrammi*, p. 30. obvium, & Joh. Wilh. Petri *Historiam viæ suæ Germanicam* p. 64.

ELOGIA.

Phil. Jac. Spenero (P. I. *Confil. Theol. Lat.* p. 147.) pius audit mercator.
Christ. Kortholto (P. c. 122.) ein redt frommer, redlicher und Gottfürchtiger Mann, dessen Christenthum nicht in blossen eusserlichen Eßheine, sondern in der That, bestehet, und durch vielfältige Grächte sich zu erkennen giebt, wie ganz Hamburg kan zeugen, und auch aus seinen Büchlein zu sehen.
Joh. Dan. Majori (P. c.) *Vir certe probus & integer, sibiqve quondam Hamburgi optimus moris.*
Frid. Breclingius, in Testium veritatis contra Christianismum degenerem Catalogo, Tomo IV. *Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi inserto*, p. 701., istis eum accensuit.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Europäische Friedensposaune, oder Discurs zweyer Brüder vom iegigen Tumulte der Welt. Hamburgi 1672. in 12. (In opusculo hoc, sicut & sequenti, Autor, literis nominis retrogrado collocatis ordine, ESERF NEGRUI in titulo vocatur, uti Vinc. Placcio, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 49., jam est monitum.)

Atheistishe Beiläge; wobey eine Erinnerung der H. Sabbathesfeyer, eine Frage, welche ist die größeste und mühevollste Diebe in der Welt sind? und ein Anfang wieder die icht alljühr einreisende Hossfahrt: durch Eßert Negru, Bürger in Hamburg, A. 1673. 1676. & 1681. in 12. Invectiva est in Atheos, Sabbathi profanatores, fures, feneratoros, monopolos monetarios, rabulas & litigatoros forenses, Studiosos *αὐτῶν*, & Pontificis religionis affeclas. Præfatio Ordinum Politici atqve Ecclesiastici, nec non mercatorum & opificum, urbis Hamburgensis acriter perstringit vitia, sed A. 1681., in Editione tertia, invectivæ haud paucis expunctis, est mutilata.

Christliche einseitige Anweisung über die heilige Rehn Gebote Gottes, zu Übung eines gottseligen Lebens und Wandels aufgesetzt. Altonæ 1679. & (nova præfatione auctior) Hamburgi 1688. in 12. In vitis iidem trium civitatis Hamburgensis Ordinum, Ecclesiastici (cui tamen passim adulatur), Politici & Oeconomici, frequentioribus παρρησιαστικῶς detegendis & objurgandis est occupata.

Kurze, doch nachsichtige, Relation von einem in Hamburg d. 16. 19. Mart. A. 1683. belesenen Mägdlein, Catharina Grambecks: Samt einem Briefe D. Christ. Kortholts an den Autorem. Hamb. 1683. in 12. Scorsim ei accessit, der Theol. Facultät zum Kiel Beantwortung einiger Fragen, das in Hamburg vom Satan belesene Mägdlein betreffend; qvæ, a Kortholto iidem conscripta, A. 1683. in 12. Kiloniæ prodit. De uraque in vita nostri jam est dictum.

Freuberrighe Warnung vor der neuen Secte, so noch keinen gewissen Namen hat, aber mit diesem 1689sten neuen Jahre ans Tagelicht kommen. A. 1689. in 12. Hanc, simplicitatem Autoris sui, magis etiam ac scripta priora, miris modis arguere, vere Vinc. Placcius, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 459., judicat.

HIERONYMUS FRESE, Hamburgensis, J. U. Licentiatii titulum Basileæ A. 1631. adeptus, & A. 1641. in patriz allecht Senatuum, cum diversis ad Strategos Cæsares, nec non (A. 1645.) in aulas Danicam ac Svecicam, functus esset legationibus, d. 2. Aug. A. 1652. vivis excessit. V. Ad. Tratfigeri Jun. *Seriem Senatûs Hamb. Chronologicam*, ad A. 1641., p. 49.

Disp. Inaug. de jure Ususfructus. Basileæ 1631. in 4. Recusa ibidem A. 1658., *Volumine VIII. Dissp. Jurid. Basileensium*, num. 35.

M. CASPARUS FREYTAG, Hamburgensis, Pastor, ab A. 1678., templi in urbe Stadeni Johannei. Vixit A. 1680.

Disp. de officio Ministrorum Ecclesiæ Elenchtico, ex Ezech. III. 16. 17. 18., Præsidi D. Joh. Ad. Scherzero. Lipsiæ 1670. in 4. Recula in *Volumine Dissp. Theol.* Scherzeri, ibid. 1682. in 4.

Der Gott und Menschen wolgefallighe Prediger, im Leben und Tode, auß ELLVII., 1. 2. nach dem Muster D. Casp. Mauriti, Pastoris zu S. Jac. in Hamburg, vorgeleitet. Hamburgi 1675. in 4.

JOACHIMUS

(1.) p. 9. & seqq. (2.) p. 102-108.

(3.) Horum testimonium in eake *Thaumaturgraphia* Kortholti, p. 171-176., legitur. (4.) in 8. (5.) in 12. (6.) p. 1090-1121. (7.) P. III. *Confil. Theol. Lat.* p. 304. 412. 817. (8.) P. II. der *Erkenntnis* 8 p. 206. (9.) in *Relationibus curiosis*, P. I., p. 450-464. (10.) T. III. der *Kirchen und Acher: Historie*, 2. 24. p. 244. (11.) P. II. *Ungewogen auf Hist. Cimbr.*, c. 1, §. 14., p. 74-77. (12.) in *Consideratione forisidientis*, c. 1., §. 12.

JOACHIMUS FREYTAG, Hamburgensis, J. U. D.
Dip. Inaug. de Successionibus ab intestato, Præfide D. Joach. Volfichovio. Gryphiswaldiz 1639. in 4.
CHRISTIANUS HENRICUS FRICCIUS, J. C. Ns.
Eletwig, Hofsteinsches Corpus Testamentorum, Contractuum, und was mehr dieselbst, insonderheit unter der Noblesse, geträuchlich, in *Catalogo nundin. Lips. A. 1715. autumn. p. 56.* promissum.
JOHANNES FRICCIUS, Hamburgensis, patre Andrea, mercatore, d. 5. Nov. A. 1671. natus, artisqve Medici, cui, ab A. 1691., in Academijs Jenensi, Lipsiensi & Halensi, Chymiz inprimis addictus secretiori, vacaverat, Doctor in Kiloniensi A. 1701. creatus, ac Praxin deinceps ejusdem in urbe aggressus patria; cujus vita in D. Günth. Christoph. Schellhammeri, Præceptoris ac cognati, Programmate *Disputationi ejus Inaugurali* præmissa, aurum, quod illa defendit, potabile impugnante, fufius exponitur.
Diatribe Inauguralis Medico-Spagyrica de Auro potabili Sophorum, & putabili Sophistarum, candide *ταπεινός* proponens artis Spagyricæ subjectum genuinum, modum operandi legitimum, & Medicamentorum revera Polychrestorum præparationem secretissimam; Præfide D. Wilh. Huld. Waldichmidio exhibita. Kilonii A. 1701. in 4. Triplio mox auctior Hamburgi A. seq. 1702. in 4. est recusa, adjectis, præter alia Corollaria Chymica, Rami apud Virgilium aurei evolutione Spagyrica, & Syllabo LIX., quæ, mox enumeranda, 30. tantum annorum juvenis, nimisque forte largus promissor, expectari se jussit, Manuscriptorum suorum. Recensum Diatribæ *Ephemeries Eruditorum Gallicæ Anni 1704. Parisienses, num. 4. (ad d. 28. Jan.)*; p. 94-99., exhibuerunt.

INEDITA five PROMISSA.

1. Summarium V. & N. T. Metricum, singulorum capitum argumenta singulis verbis Heroicis includens.
2. *Εὐαγγέλιον*, unum necessarium, five Concordantia universalis S. Scripturæ, Christi, hominis & naturæ, &c.
3. Speculum majestatis divinæ in Medicina.
4. Medicus *ταπεινός*, *ἢ* *ὁ* *θεῖος* Hippocraticum recte intelligens, & ægris inculcans.
5. Tū Urin & Thumim fabrica & usus.
6. Academia cœlestis, five Christiana delineatio illuminatione divina perveniendi ad Encyclopædium centralem, & Scientiarum atqve artium vivam fecunditatem.
7. Cabala Arithmetico-Chymica, Specimen exhibens Philosophiz per numeros Pythagoricæ, Methodumqve in arcana secretioris Chymiz penetrandi.
8. Vera per ignem Philosophia Spagyrica.
9. Alchymiz virus & virtus, five dubiosa acquisitio, tædiofa possessio, periculosa professio, & omnium dulcissima sanior meditatio.
10. Resurrectio per naturam demonstrabilis, contra Atheos.
11. Cornu Copiæ five Pandocheum sapientiz insipientis, fistens collectanea fabulose antiquitatis, ad seriam veritatis indagationem cooptata.
12. Symbola aureæ menisæ XII. nationum continuata, five Epitome Historiz Chymicæ, notitiæ Autorum insinuans, & inventa singulorum trutinans.
13. Curiosorum *ἱερῆμα*, decem exhibens inventiones, quæ sunt: 1. Lapis Philosophicus; 2. Liqvor Alkahest; 3. Lumen inextingvibile; 4. Vitrum malleabile; 5. Linea hyperbolica in speculo Cautico, five sectio Parabolica; 6. Gradus longitudinis; 7. Quadratura circuli; 8. Mobile perpetuum; 9. Accurata temporis notitia; 10. Futurorum præscientia.
14. Lapis Phycus Panchrestus, seu Tincturæ Phycæ multifarius usus.
15. Majestas aurifica, five Elogia Imperatorum, Regum, Principum & Comitum, qui seculis recentioribus Chryso-poeticam amarunt, exercuerunt & viderunt.
16. Specimen artis & Medicinæ auriferæ, per commercium literarium.
17. Elenchus Chymicorum aliquot Germanorum, qui Chrysopoeticæ insudarunt, inventiones illorum examinans, multorum errores notans, ac singulorum fata recensens.
18. Oedipus Basilianus, seu Clavis Clavium scriptorum & manipulationum F. Basilii Valentini, &c.
19. Lapis ignis Basilianus, five artis Spagyricæ particulare regulinum.
20. Indagatio doctrinæ & excerptorum Philalethæ.
21. Tollus sapientiz infansientis consultus, five Demonstratio, exemplo Jac. Tollii, viri omnium literarum, quam facile error obrepere possit in Theoria Chymiz sublimioris, ubi ingenio magis, quam judicio saniori, & praxi manuali, inprimis absque gratia divina singulari, confidere audeamus.
22. Epitome Laconica de reverberio Spagyrico, five Practica Commentatio in Vitulum aureum Joh. Frid. Helvétii.
23. Collegium Practicum in Mich. Maieri Secreta naturæ Chymica, seu Emblemata.
24. Fimi Philosophici dignitas & utilitas.
25. Allegoria Chymica de gemma tergemina Medicinali, circa confinia Utopiz felicitis, in verticose maris Erythraz gurgite, repertitia.
26. Syntagma de Tincturis gemmarum, Philosophica arte conficiendarum.
27. Tinctura coralliorum, Medica, Chymica & Spagyrica.
28. Aphorismi Acroamatici de Philosophia occulta, seu Alchymia.
29. Planetæ Prædicti celi Hermetico-Chymici, & Zodiacus Sophorum.
30. Artis Spagyricæ VII. requisita essentialia, five VII. auri genera, ex sensu S. Scripturæ, Rabbiorum & Philosophorum.
31. Auri astrum *δυναμίστρον*, &c.
32. Brevis expositio Summarii summi, five Luminis luminum Gebri MSti.
33. Particularia Chymica, inprimis de arcano Chrysopoetico Venetorum.
34. Anatomia Microcosmica Subjecti Philosophici.
35. Medicina Podagrz, homines & metalla infestantis.
36. Pharmacum *αὐταγίας*, & de usu illius atqve abusu.
37. De Vita morientium, & morte viventium.
38. Hippocrates redivivus, seu Comm. in Medicinam Antipestilentialem Hippocratis, juxta ductum Helmontii in Tumulo pestis.

39. Medicus Trismegistus, seu Exegetis triplicis Medicinæ, supernaturalis & Cabalisticæ, Astralis Magicæ, & Spagyrico-Chymicæ.
40. Solvens Catholicum quadruplex, five Explicatio IV. menstruorum Mercurialium universalium, Mercurii Sophistici, Alkabeli, Alembroti Paracelsi, & Alembroti exiccati.
41. Quaternarius Medicus Paracelsi, de ejus materia prima, lapide Philosophico, Mercurio vitæ, & arcano tincturæ.
42. Helmontius enucleatus, de ejus Theoriz & Praxeos Alkæsticæ veritate & defectibus.
43. Diarium Chymicum, seu Praxis Alchymiz & Spagyricæ, dietum perficienda.
44. Paradoxa Mathematica, per naturam facile explicabilia.
45. Consilium pro artibus deperditis restituendis.
46. Pharmacia Vitriolica, Medica, Chymica atque Spagyrica.
47. Strumarum curatio regia, Medica atque Chirurgica.
48. Vitrum Uromanticum; h. e. Sympathetica affectuum humani corporis cognitio, præservatio & curatio, per decoctionem Pharmaceuticam urinz in vitro appropriato.
49. Decades aliquot Medicamentorum polychrestorum, facile parabilium.
50. Raphael, five Benedictio Medica matrimonii, continens præcepta & remedia contra Asmothi dominium, discordiam conjugum & sterilitatem.
51. Sancta Virginitas, de colubatu & vita monastica.
52. Succincta probatio unitatis essentialis morbi & Medicinæ.
53. Monarchia Germaniz triplex: 1. Politica & majestatis Imperialis; 2. Theologica Evangelicæ religionis, per rationem etiam naturalem, præ omnibus aliis, eligendæ; 3. Medico-Chymica adeptæ scientiæ, cujus viis alibi uberiora monumenta extant.
54. Seculi XVIII. præludium, de appropinquante Elia, & Prodro mo illius atque vicario, tria maxima rerum momenta adunato.
55. Conjecturæ de venturo Noah & Johanne.
56. Incrementa & ornamenta Hamburgensia, quæ æternitati consecrant; 1. Epitome Chronologico-Historica, ab U. C. usque ad hæc tempora; 2. Series Consulium & Senatorum, in qua plurimorum insignia Gentilitia ex MS. vetustiorum; 3. Anagrammata Patricia, viris in republica hac, a Sec. XVII. initio, illustribus dicata.
57. Paraphrasis Heroica Historiz Tobiz, Canticum Moysi Deut. 32., Parodiz Horatianæ, & Carmina alia Juvenilia, sacra & profana.
58. Crucis & lucis confinia, seu Commentationes de vita propria.
59. Nucleus Scriptorum primipolorum, per Indices & Collectaneas olim digestus, nunc addita Syncrisi, & experientia propria, locupletatus.

Ohe, jam satis est! Quid tanto dignum dabis hic promissis biatu?

PAULUS FRICKIUS, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Medico obsteritice. Trajecti ad Rhenum 1707. in 4. V. *Hamburgi anni 1716. literatum p. 27.*

FRIDERICUS III., Dux lineæ Gottorpensis Slesvigii-Holsaticus, Adolphus, istius Conditoris, Achillesque Cimbrici, & Christina, Philippi Magnanimi, Hassorum Landgravii, gnata, filius, Friderici I. autem, Danorum Regis, nepos, Gottorpi d. 21. Jun. A. 1568. lucem aspexit (1.). Præceptoris, quem parens ipsi, fratrique Philippo, præfecerat, Ant. Causii, Nobilis Galli, ductu, in literis ita profecit, ut, 12. annos natus, Lingvæ Latinæ calleret, Gallicam non ignoraret, Græcam addidiceret, & alias etiam disciplinas, una cum historia omnium gentium novantiqua, familiares sibi redderet (2.). Tredecennis, eodemque gaudens Ephoro, cum fratre Philippo, Academiam A. 1581. adiit Heidelbergensem (3.), & ex illa, post Rectoratum ejus A. 1583. administratum (4.), in Argentinensem transfuit, publiceque in hac recitata Oratione Latine omnium applausum promeruit (5.). In patriam hinc redire cum fata, defuncto Kal. Oct. A. 1586. parente Adolpho, gubernationi quidem ejus admoventur, sed (quæ Virgilio de præmaturo Marcelli excessu cecit quærela) Chersonello huc tantum ostensum ultra superesse haud siverunt. Post semestre enim imperium, vix 19. annos natus, morte præpropera, A. 1587., die Junii, non quinta (quæ in Cypriz *Annales* (6.), Nic. Heldvaderi *Sylvæ Circuli Baltici Chronologica* (7.), & Gvilh. Budzii, perperam illum, FRIDERICUM ERB, in *Norwegia, Duemque Episcopum Slesvicensis*, vocantis, *Thanatologiam* Sec. XVI. (8.), irrepsit, sed decima quinta, expiravit. Hanc enim & ipse Heldvaderus (9.) paulo post substituit, & Herm. Schröterus, Ecclesiasticus Slesvicensis, sequenti obitum Friderici Eretico, apud eundem (10.), designat:

Post bis quinqve Dies Vbi quinta recessit IVnl,

En, Friderice potens, Crelica te Cta petis.

Defuncto a D. Paulo ab Eitzen, Theologo aulico, sermone in c. 4. *Libri Sapientiæ parentatum* est Germanico, Slesvigz A. 1587. (11.) exculso. Conferri de illo, præter jam allegatos, possunt duo in obitum ejus Epigrammata, ob eruditionem ejus etiam celebrantia, alterum Jonæ Elverteldii, *Classæ II. Carminum de Holsatia, ejusque Ordinibus*, lit. F. 2. a. 6., obivium, alterum Anonymi, ab Heldvadero, l. c., P. II. p. 231., exhibitum, Nicol. Heldvaderi ipsius *Sylvæ Chronologica*, P. I. p. 11. 12. 133., & P. II. p. 227. 231., Ad. Olearii *Comp. Chron. Holf.* p. 28. 150. 1. 1., Casp. Danwerthii P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2. p. 13., Phil. Jac. Speneri *Sylloge Historico-Generologica* p. 101., M. Jerem. Kreutteri, Phorceusis, *Gratulatio in Rectoratum ejus Academicæ Elegiacæ*, Heidelbergæ A. 1583. in 4. edita, Pars I. *Ijagoge* mez ad *Hist. Cimbr.*, c. 13., §. 3. p. 197., & Henr. Muhlî *Diff. I. Historico-Theol. de Reformat. relig. Cimbrica* p. 118. 119. 202. 203. 204.

ELOGIA.

Eberhardo a Weyhe, Parentis ipsius Consiliario, & Jcto deinde Witebergensi (in Or. cit.), Princeps audit omnibus virtutibus animi & corporis præstantissimus, qui non tantum lingvarum, Latine & Gallicæ, cognitionem & usum reliquis disciplinis exacte adjunxit, verum etiam, in hac nobilissima ætatis parte, omnium gentium res gestas promissis memoria tenet, & sine cunctatione depositas reddit.

Pet. Lindebergio (in *Comm. rerum memorab.* p. 15.) *Magne eruditionis, probitatis & virtutis Princeps.*

Phil. Jac. Spenero (in *Comm. rerum memorab.* p. 161.) *Princeps eruditus & pius.*

SCRIPTA.

- (1.) V. Joh. Ad. Cypriz *Annales Episc. Slesv.*, L. 1. p. 427. (2.) V. Matthei Pausen *Collectionem hujus scoli cum antiquis*, A. 1595, editam, lit. E. 7. b., Eberth, a Weyhe Or. de *Jure Pontificis*, Witeb. A. 1588. exculum, & Nic. Corrogeri Or. *Fun.*, fratri ejus, Philippo, *baliam*, lit. B. 2. a. (3.) V. J. H. Houtingeri *Collegium Sapientie Heidelberg. restitutum* p. 84. (4.) V. Melch. Adami *Vitæ J. Cæroniæ*, p. 278. (5.) V. Cornopium l. c. (6.) l. c. (7.) P. II. p. 227. (8.) p. 261. (9.) l. c. p. 24. (10.) P. I. *Sylvæ Chronol.* p. 11. (11.) in 4.

SCRIPTA.

Oratio Latina, in Acad. Argent. recitata, qvz in Biblioth. Gortorpiensi (*reffe ejus Catalogo*) MSta supereft. Programma breve, in exequiis Nicol. Ciseri, JCrī & Confiliarii Palatini, A. 1583. Hidelbergz propofitum, & in Melch. Adami *Vitis JCrīorum Germanorum*, p. 258. 259., recufum.

FRIDERICUS IV., Dux linez itidem Gortorpiensis Slesvigo-Holfaticus, Joh. Adolphi (Friderici pracedentis germani) ex Augusta, Friderici I., Danorum Regis, gnata, filius, Adolphi nepos, & Friderici I., Monarche Daniæ, Pronepos (cujus majores ceteros Casp. Dancwerthius (1.), & alii Scriptores Genealogici, longa enumerarunt (2.)), in arce Gortorpiensi, d. 22. Decembris (non vero, quem Pet. Ambr. Lehmannus (3.) fubiituit, Novembis) A. C. 1597., fub eodem, qvo Chriflus fervator, fi Nic. Heldvadero (4.) credendum, ligno natus eft & horofcopo, a Mart. Horkio & Eman. Bocarro Commentationibus (qvz in Bibliotheca Gortorpiensi *avēdojōs* fuperfunt) illustrato Aftronomantis. Lingvarum fcientiarumqve, non Principi folum neceffarium, fed & eruditū propriarum, cognitione mature, in prima ætate, per magiftros imbutus idoneo, iter in regiones infuitur exteras, f. d. A. 1616., ob Parentis, d. 31. Martii, fe abfente, extincti, obitum, e Gallia a matre in patriam eft revocatus (5.). In hanc M. Aug. reduci, finitqve brevi, qvod fub tutela Chriftiani IV., Daniz Regis, & Joh. Friderici, Archiepifcopi Bremenis, Avunculi illius, hujus autem patris fui, exegerat, tempore (6.), & fūdo Ducatus Slesvicenſis a Rege. d. 2. Dec. A. 1616., per Godſchalcum Wenſlinium & Joh. a Wiſch, Legatos, Coldingz impetrato (7.), ditionum avitarum Holfatō-Gortorpienfium univerſarum, jure primogenituræ, aggreſſo gubernationem, Ordines illarum ac fubdin ſolenne A. 1617. præſtiturū homagium (8.). Summa his cum laude, in pace, cuius ſtudioſiſſimus erat, qvamqve ipſo promittebat nomine, tranquilla, primo præſtū decennio, & interea temporis multa in regimine prudenter emendavit Politico, Reformatoſqve, qvi in aulam, aliæqve patriæ loca, irreperant, Theologos, & hos inter, Phil. Caſarem, ſupremum Ducalium Eccleſiarum antiſitem, a parente in Jac. Fabricii Senioris, Doctoris Lutherani, ab officio a ſe remoti, locum incante ſubrogatū, revocato in aulam Fabricio, ejecit. Unionem inter regnum Daniz Ducatusqve Cimbricos, A. 1533. ſanctione ſtabilitat publica, A. 1623. ac 1637., cum Chriſtiano IV., Rege avunculoqve ſuo, renovavit (9.), arcemqve avitam Gortorpienfem orto genio ingenti ac pulcherrimo, ædificiis compluribus ſplendiſſimis, aliſqve monumentis ac ornamentis eximis (10.), ſumptibus nullis parcens, magnifice adeo amplavit, inſtruxit & exornavit, ut regis etiam palam poſſit reddere dubiam. A. 1619. Remonſtrantes, e Belgio fūderato ſerali Plēvōdyodi Dor-dræcne decreto ejeſti, poteſtatem novam, in qva libero ſacrorum exercitio (Pontificis deinde & Mennonitis etiam conſeſſo), aliſqve gaudent immunitatibus, ad Treni Eidorzqve conſuetum, in Stapelholmia, Ducatus Slesvicenſis provincia, extruendi civitatem ab illo impetrarunt, & condi A. 1621. captam a Principis huius fui, cuius auſpiciis pulcherrime exurgebat, & ſubita capiebat incrementa, nomine Fridericopolin appellarunt (11.). Qvam cum 7. Id. Nov. A. 1623. prima Fridericus vice inſiſſet, *Panegyricum* ei, nitidum ſane & lectū dignum, *ad eam dicendum ſcripſum*, cum fieri hoc occupationes vetarent publice, incolarum nomine, obtulit, & paulo poſt Hamburgi (12.), permiſſu ejusdem, edidit, Marcus Gvaltherus, Scholæ Remonſtrantium moderator. In bello inter Ferdinandum II., Imperatorem, & Chriſtianum IV., Daniz Regem, ſerali, cum copiz Cherſoneſum hanc A. 1627. invaſiſſet Caſarez, Fridericus, ab his, cum neutri adhærere parti fruſtra deſideraſſet, non in oppida ſolum reliqva, ſed arcem etiam Gortorpienfem, præſidium admittere coactus, Regem ita irritavit, ut ab ipſo, in arce hac, M. Aprilis A. 1629., obſidione, ſed, lito pacis nuncio allato, mox ſoluta, cingeretur (13.). Qvz tempeſtas bellica moribus etiam incolarum Nordfrandiz, milites recipere deſertantium Czareos, adverſus Principis mandata & miniſtros, occaſionem præbuit ſeditioſis, agre gemino ipſius in hanc inſulam ienit, A. 1628. & 1629. ſuſcepto, & carcere Demagorum (qvorum neminem morte naturalis deſceſſit, Olearius, Heimreichio, popularium ſuorum patrono, contradicente, perhibet) Gortorpieni diuturno, compreſſis (14.). In magno tunc Principem vitæ verſutum eſſe diſcrimine, cum Oleario, Spenerus (15.) teſtatur, de ſuo inſuper addens, eum, cum, ob ſtūd, ex inſula recipere ſe cogeretur, ad indignationem commotum, diris, qvibus rebellibus, ut, qvantum undeſ jam emerent, tantum illis mergerentur, eſſe ſertur imprecatus, illam deſceſſit, qvæſcivnoſ poſt, maxima ejus diſ. 11. Oct. A. 1634. a mari abſorpta, juſto DEI judicio impletis, acceptoqve huius infortunii nuncio, & animo, poſt primum terrorem diſcuſſum, recepto, exclamaſſe: *Juſtus eſt Deus, hæc ipſe iis ſum imprecatus*. Pace Cimbris A. 1629. reſtituta, Fridericus, hætenus celebs, ad conjugium animū apuſſit, & nuptis cum Maria Eliſabetha, Joh. Georgii I., Electoris Saxonici, filia (per qvinque ſibi luſtra ſuperſiſte, ac A. 1684. deſuncta), Dresdæ d. 21. Febr. A. 1630., pompa, qvam, præſentia ſua, præter Imperatoris, & Electorum aliorum, Legatos, complures etiam augebant Principes, celebratis magnifica (16.), octo ex hac mares, & totidem ſemelias, fuſtulit. E qvibus lucem aſpexere:

A. 1630., d. 15. Dec., Sophia Augusta, Johanni, Duci Anhaltino, A. 1649., d. 16. Sept., elocata, & d. 12. Dec. A. 1680. mortua.

A. 1631., d. 14. Nov., Magdalena Sibylla, Guſtavi Adolphi, Ducis Guſtrovio-Megapolitani, ab A. 1654., marita, d. 20. Sept. A. 1719. extincta.

A. 1632., d. 29. Sept., Joh. Adolphus A. ſeqv. 1633. deſunctus.

A. 1634., d. 6. Jun., Maria Eliſabetha, Ludovici, Landgravi Hailſo-Darmſtadini, ab A. 1650., conjux, d. 17. Jun. A. 1666. extincta.

A. 1635., d. 17. Jul., Fridericus, Lutetiz d. 2. Aug. A. 1654. vivis ereptus.

A. 1636., d. 23. Oct., Hedwigis Eleonoræ, Carolo Guſtavo, Regi Sveciz, A. 1664. nupta, & A. 1710. mortua.

A. 1637., d. 1. Sept., Adolphus Auguſtus, eodem Anno, d. 20. Nov., juxta Dancwerthium & *Tabulas Geneal. Tſhingienſes*, ſeqventi autem, juxta Olearium, extinctus.

- (1.) P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 8-11. (2.) V. Phil. Jac. Speneri *Syſtem Hiſtorico-Geographicum*, Famil. II., p. 108-174., *Tabulas Geneal. Tſchingienſes*, & ſcripta huius generis alia. (3.) P. I. deſcripti hereticæ Europa p. 66. (4.) P. II. *Syſtem Chronologicum Circ. Baltici*, c. 19. (5.) V. Ad. Olearii *Campeſ. Chron. Holf.*, I. 20., p. 186. 197., & Spenerium I. c. p. 109. (6.) V. Spenerium I. c. p. 106. (7.) V. Nicol. Heldvaderi Narrationem Chron., qvam vocant, inſtituti Germanicam, Slesvigæ A. 1616. in 4. excuſam. Ad. Olearium ad A. 1617. eam perperam referentem I. c. p. 107., & P. I. *ſagoge mea ad Hiſt. Cimbr.*, c. 8., §. 5., p. 141. (8.) V. Joh. Ad. Cypræzi *Annales Epifc. Slesvic.*, I. 3., c. 6., p. 412. (9.) V. Olearium I. c. I. 12., c. 21., p. 305. (10.) V. de his Dancwerthium, I. c. P. II., c. 6., p. 120. 111., & Olearium I. c. I. 12., c. 22. & 23., p. 306-372. (11.) V. de illa Cypræzum I. c. p. 43., Dancwerthium I. c. P. II., c. 11., p. 126. 127., Olearium I. 20., c. 2., p. 189. 190. 191., Henr. Henningi *Or. Paneg. in obitum Friderici*, p. 8. p., Mart. Zeileri *Deſcript. Dan. & Holf.*, P. II., p. 41. 42., Spenerium I. c. p. 109., & *ſagoge mea ad Hiſt. Cimbr.*, P. II., c. 5., §. 6., p. 108. 109. 110., ac P. III., c. 4., §. 5., p. 127. 128. (12.) A. 1623. in 4. (13.) V. Spenerium, I. c. p. 103., 104., & Olearium, *Lib. XI.*, c. 8., p. 230. 231. 232. (14.) V. Olearium *Lib. XI.*, c. 6., p. 221-225., Ant. Heimreichium in *Chronico Friſia Boreali*, c. 15., p. 374-400., & Spenerium I. c. p. 103. 104. (15.) *ibid.* p. 103. 104. (16.) V. Cypræzum I. c. p. 439. 441., & Olearium, *Lib. XI.*, c. 8., p. 233. 234.

Tenzelius, in *Bibliotheca Curioſe Anni 1705. vernacule Sect. VIII.* (1.), exhibit, ſed perperam illud Friderico, Ducis Holſtæ-Norburgenſis, Symbolo noſtri de *gloria Virtutis mercede*, illi inſculpto, reclamante, vindicavit). Laboratorium inſervit inſtructiſſimum, cui Frid. Zobelius & Joel Langellottus, Archatři, ſummam in iſdem adepti gloriam, præſervant. Nec ſilentio ſunt involvenda duo admirandæ artis Automata Aftronomico-Cosmographica, juxta delineationem ipſius ingenioſiſſimæ, A. 1654. & ſeqq. ab Andr. Böhſchio, Limburgenſi, Mechanico Dardano, & in Matheſi verſatiſſimo, dirigente labore Ad. Oleario, Principis hujus ſui etiam Mathematico, lubricata, quibus ſimilis Europam, imo orbem majorem univerſum, non vidiffe, præter Olearium, Henn. Henningi & D. G. Morhofius (*pignora* hæc imperii vocans Cimbrici, & *fati iis aliquid ſubefſe*, arbitratuſ) ſunt perſaſi (2.). Alterum horum eſt globus anceps & grandis cupreus, XL pedum gaudens diametro, in horto arcis Gotorpienſis boreali, ejusque conclaviſſimo, collocatus, & tympani ope circa æream aſſidue rotatus aquarii, in cuius horizonte ambulantes telluris faciẽm, partes & loca præcipua, in ſuperficie convexa, in ventre vero menſæ, decem admittenti ſpectatores curioſos, aſſidentes cœli totius, ejusque linearum, circularum & ſiderum ſingularum, ex argento, præter ſolem cryſtallinum, conſectorum inaurato, non figuræ ſolum, ſed & motus, ortus atque occaſus veros, in ſuperficie concava, quæunt contemplari. Alterum Sphæra eſt Syſtematis mundani armillarıs orichalcæ, longæ maxima (IV. enim pedum habet Diametrum), & globum artiſcio ſuperans admirabili, ad Nic. Copernici hypotheſis ſtupenda accuracione adornata, & mundum univerſum clandeſtiniſ ordinariſque, juxta illas, motibus agitatum, cum ſuperimpoſita Ptolemaici ſphæricæ Syſtematis, ſtupentibus ſiſtens oculis. Utrumque, præter ipſum (qui & copioſam magis illorum deſcriptionem eſt pollicitus (3.) Olearium (4.), ſuſius, partim adumbravit, partim celebravit, Sam. Reyherus (5.), Joh. Dan. Major (6.) & D. G. Morhofius (7.); globum ſolum Henn. Henningi (8.), Bernh. Varenius (9.), Joh. Dan. Major (10.), D. G. Morhofius (11.), Vinc. Coronellus (12.), Wilh. Ern. Tenzelius (13.), Eberh. Gvern. Hæppellus (14.), Georg. Paſchius (15.), & Joh. Alb. Fabricius (16.); Sphæram autem Copernicanam Joh. Dan. Major (17.), aliquoties jam laudatus. Curioſitati denique, quæ res gentium dignabatur & cognoscere avebat exterarum, laudabili Hodeſporica tot, de quibus ſuis locis eſt dictum, debemus egregia. Ad. Olearii Ruſſico-Perſicum, aliæque Joh. Alb. Mandelſlovii, Georg. Anderſoni, Volquardii Ivarii & Henrici ab Üchteritz, Miniſtrum illius atque ſubdorum, Orientalia, juſſu ejus partim conſcripta, partim ab Oleario juſſa facta publici. Tanta literarum varii generis peritis cum aliis Fridericus ævi fui Principes ſuperaverit, Mæcenatem etiam eum fuiſſe Cimbricum, ſummoque more & benignitate Muſarum in ditionibus ſuis cultores amplectum rei, literariz incrementa ſollicitè promoviſſe, nemo mirabitur. Hoc ſine A. 1635., Jacobis Fabriciis duobus, Patre ac filio, Theologis ſuis aulicis, horantibus, Gymnaſium illuſtre ælumnarum Ducalium Borchſholdenſe gratuitum, præſectio illi Paulo Sperlingio juniore, Viro longe doctiſſimo, inſtauravit, & ab A. 1639., Juvenes XXXII., non in illo ſolum, ſed & ex eo dimiſſos, & Ephori eruditè curæ concreditos, in Academiis Julia & Roſtochiensib., triennio integro, donec ad maturitatem ſua perduxiffent ſtudia, ſingulis de victu, amicitia, ſumptibusque cæteris neceſſariis, proſpiciens, liberaliter ſuſtentavit (18.). Imo in Academia Gymnaſium hoc immutare conſtituerat, & privilegia a Ferdinando III., Imperatore, jam obtinuerat neceſſaria, ſed, paulo poſt, ingruente belli Svecici tempeſtate, nec effectum id daret, impeditur, & ante finem eiſdem mortuus, Academiz hujus Kiloniæ A. 1665. conditiz gloriæ Chriſtiano Alberto, filio & Succellori, reliquit. In aula ſua Gotorpienſi, præter miniſtros ordinis Politici & exiſtiſſimos, quorum plerique, ad exemplum Principis ſui, literas non ſolum amabant, ſed & præclare in iſdem erant veritati, eruditioſ aſſidue aluit Eccleſiarum ſuarum Antifites, Oratores ſacros, Archiatros, Mathematicos, Bibliothecarios, & liberorum ſuorum puerorumque nobilium Præceptores, quorum permulti, famam ingenii monumentis meriti poſthumam, ſuis a nobis locis ſunt celebrati. Sed & commercium eiſe literarium, non cum Ferdinandiſ ſolum III. & III., Imperatoribus, aliisque Regibus & Principibus ævi fui potentiſſimis (19.), verum etiam cum Viris regionum exterarum ob doctrinam eximiam illuſtribus, interceſſit perpetuum. Epistoſtolarum ad eum, Hægonis Groti unice (de rebus Lutetiz, d. 27. Mart. A. 1622., exarata Gallicis, & in Gudianarum Appendice (20.) A. 1697. publicata), & Athanaſii Kircheri quaternarum, ipſe olim apud Virum illuſtrem, Marq. Gudium, vidi aſſerpta. Complures ad ſe ab illo, & ſingulari quidem benevolentia ac humanitate, eſſe perſcriptas, Pet. Joh. Faber, Ludovici XIV., Galliz Regis, Conſiliarius & Archiatr, in Dedicatoria Mſi fui Chymici, voce Phraſesque Chymicorum veterum obſcuras explanantis, illi A. 1653. tranſmiſſi, & A. 1690., in *Appendice Anni VIII. Decurie II. Miscellaneorum Acad. Nat. Curioſorum* (21.), Noribergæ a D. Gabr. Claudero, Aulæ Saxo-Altenburgicæ Medico (a quo jam ante, in *Diff. de Tinctura univerſali* (22.), idem, ob curioſitatem, & inſolitam, in vocabulis ac terminis Chymicis explicandis, perſpicacitatem, erat commendatum), editi, reſtaur. Præter hunc, ur ſubditis ipſius & miniſtroſ (e quibus Joh. Ad. Cypræus A. 1634. *Annales Episcoporum Sleſviciſſimæ*, Ad. Olearius A. 1647. *Itinerarium Ruſſico-Perſicum*, Caſp. Danwerthius A. 1652. *Chorographiam Cimbricam*, Joh. Voſſius A. 1658. *Philologia Sacram*, Lev. Nicol. Moltkuis A. 1659. *Conſolationem Socrati*, aliæque plures alia, tutelæ ipſius Epistoſis commendatam Encomiaſticis) taceam, & celebrioribus exteris A. 1651. Herm. Conringius *Librum de Purgatorio*, & Andr. Tacquetus, Jeſuita Antwerpienſis *μαθηματικῶν, cylindricorum & annularium Libros IV.* (23.), nomini ejus, velut judicis de ſtudiis ſuis, ob doctrinam multiplicem, maxime idonei, inſcripſerunt.

Ccc 2

ilius

(1.) in frontifpicio ejus, Iconem ſiſtente, & p. 749. 750. (2.) locis nom. ſeqq. alleganda. (3.) in Præfat. der Beſchreibung des Götterp. Kunſtammer. (4.) in Camp. Chron. Holf., Lib. II., c. 21., p. 309-312. (5.) in *Diff. de Rege Mathematico*, c. 2. §. 40. (6.) in der *Beſchreibung nach der neuen Zeit* ſit. F. 2. a. (7.) Or. I. in Acad. Kilon. Inaug. p. 26. (8.) in Or. Fun. Paneg. in ſtudioſo Friderici p. 7. (9.) in *Geographia generalis*, Lib. III., c. 32., p. 747. (10.) in *Græcis reſtaur.* Lib. F. 2. c. 149. (11.) in tribus in illam Episcopatus, *Permiſſis Parnaſſi Kilon.* in *Opp. Poet.* p. 65. 64., inferius. (12.) Lib. III. *Epistolarum Galjographiarum*, P. I., c. 2., in *Adi. de Ind. 1751.* M. Jul. A. 1664., p. 20., allegata. (13.) in *Dial. Menſur. Germ.* M. Jun. A. 1692., p. 442-447., ubi Latina etiam globi exhibitur inſcriptio. (14.) *Porte II. Relationum Curioſarum Germanicarum* (a Tenzelio citata) p. 105. 100. (15.) in *Tr. de curioſis hujus ſeculi Inven.* c. 7., p. 151. 150. (16.) *L. IV. Bibliothecæ Græcæ*, P. I., c. 24., p. 490. (17.) in *Bibliotheca ſine libri* p. 44. (18.) V. Caſp. Danwerthii P. III. *Chorogr.* Cimbr., c. 4., p. 102., H. Henningi I. c., p. 7. 8. 24., & P. IV. *Inſcriptio mea ad Holf. Cimbr.* c. 1., p. 377. (19.) V. Ad. Olearii *Camp. Chron. Holf.*, Lib. II., c. 22., p. 364., & c. 23., p. 372-373. (20.) nom. 67., p. 104. 104. (21.) p. 77-107. (22.) c. 5. & 6. (23.) V. Sam. Reyheri *Matheſis regiam*, c. 1., p. 12.

illius Germanica (Slesv. 1661. in fol. reg.), & Compendii Chronici Holsatici, inde vernaculi, *Libris X. XI. XII. & XIII.* ferme integris, p. 126-394., Nicol. Scribonius variis in ejus nomen, titulos singulos, Symbola, natalem & reditum, Anagrammatis & carminibus, *Libro II. Lausum Gotorpiensium*, p. 29-34. 64-70., exhibitis, & Joh. Ritsii Carmine Encomiastico (quod in *Parnaso Teutonico*, p. 11-14., invenies, Germanico.

Conferri de illo, & tot aliis, ante allegatis, praestitit meretur Joh. Ad. Cypræus in *Annalibus Episcoporum Slerovicensium*, *Lih. III.*, c. 6., p. 432-433., Casp. Danckwerthius in *Chorographia Cimbrica Epist. Dedic.*, nec non P. I., c. 2., p. 13., & P. II. c. 9., p. 110., Phil. Jac. Spenerus in *Sylloge Historico-Genealogica*, p. 161-167. 173-174., Sam. Reyherus in *Rege Mathematico*, c. 2., §. 40., & in *Diff. de Mathesi regia*, c. 2., p. 42., Jac. Wilh. Imhofius in *Notitia Procerum S. Rom. Imperii*, p. m. 639. 640. 641., Joh. Franc. Buddæus T. II. *Lexici Historici Germanici*, p. 177., Pet. Ambr. Lehmannus in den *Historischen Remarques* A. 1707., n. 25., p. 217-220., & *Partie I. des jets deschenen Europe*, p. 95. 96. 97., ac *Isagoges mex ad Hist. Cimbr.* P. I., c. 8., §. 7., p. 143. 144. 145., & c. 13., §. 4., p. 199-202.

ELOGIA.

(e plurimis paucissima, eruditionem ejus præcipue celebrantia).

Nicol. Scribonius (l. c. p. 29) hoc in eum exhibet Anagramma:

Fridericus, Haeris Norwegie, Dux Schleswicensis & Holsatie, Stormaria & Dittmaria, Comes Oldenburgensis & Delmenhorstensis, &c. &c.

En Here, es Ductum ingens decus & laus, es artis & Martis lux, Themidos Sol, in omni scientia absolutus; es fortis Heros; i Here, adde, riae rege, ac ita cresce.

Joh. Rutgerius, Consil. Svecicus, in Epistola aucto ad Joh. Meursium A. 1622, exarata, ita de illo: *Princeps est, ut breviter dicam, in quem omnes & singula singulorum familie sue Principum virtutes confluerunt. Inter alia eruditione summa ipse & doctorum Mæcenatis unicus, magnanimus, liberalis, sobrius. Nullum otium ab ipso, nisi honestissimis & Principe dignis exercitationibus, teritur.*

Pet. Joh. Faber, in Ep. Dedic. *MSri sui* (de quo paulo ante dictum) *Chymici*, ejus peritiam Chymicæ deprædicat.

Marcus Gualtherus (in *Paneg. cit.*, lit. d. 2. a. b.) ita eum alloquitur: *Tu, Princeps celsissime, non Latine tantum & Attice facundia penitus instructus, sed & Theoricis Prædictisque disciplinis ita imbutus es, ut pauca in eo genere esse videntur, quæ acumen tuum fugiant. Quæ jura legesque, ad probe administrandam humani generi justitiam, præscribere, nec ista a cognitione tua aliena sunt. Rerum vero præteritis seculis gestarum quanta notitia quam fida memoria quam apta cum presentibus collatio quom pulchre ex omnibus istis in officina mentis adornata ad omnes usus concinnatio? &c.*

Joh. Adolpho Cypræo (l. c. p. 432.) *Princeps audit heroici ac generosissimi animi, multarum linguarum ac diversarum regionum cognitione ac usu præclarus ac insignis, rerum gerendarum peritissimus, justitie ac pacis amantissimus.*

Joh. Henr. Meibomio (in Ep. Dedic. *Mæcenatis sui* p. 5.) *Principum literatissimus, & literatorum Princeps. Bernh. Vatenio (L. 3. Geographiæ generalis, c. 32., p. 747.) omni eruditionis, imprimis Mathematicæ & Physicæ, non tantum fautor & promotor, sed etiam peritissimus & diligentissimus cultor.*

Pet. Dan. Huetio (dans l' *Histoire du Commerce des anciens*, Prince plein de vertu.

Lev. Nicol. Moltkuis (in Ep. Dedic. *Consolationi sui Socratis* A. 1659. præfixa) *vastam illi tribuit, non quidem scabelliscam, sed magno Principe dignissimam, eruditionem.*

Joh. Vorstius (in Ep. Dedic. *Philol. Sacrae*) ita ipsum compellat: *Non de literis tantum Latinis, verum etiam de ipsis Græcis atque Hebraicis, raro inter viros principes exemplo, judicare vales, ipsosque adeo librorum sacrarum fontes Græcos atque Hebraicos versas.*

Joh. Ritsius (in *Carmin. ad eum Encomiastico Germanico*, supra citato) eum vocat enim *hochverhângigen*, und in allen fûrtesten *Wissensschaffen* viel und *bodersubtilen* *Werten*, und sehr *großen* *Eurten*, *hufolge*, ob *lingvarum sacrarum*, *Physices*, *Chymicæ*, *Botanicæ* & *Matheseos*, peritiam, extollit.

Henn. Henningii in *Orat. Fun. Paneg. Hebrææ versione Latina* p. 45.) ita de illo: *Lingvas calluit plurimas: lingua Latina, Gallica, Italica, expedite sicut loqui: lingua Græca & Hebræa ipsi quoque fuerunt notæ, sicut & discipline Philosophicæ, nec non facultates superiores, Physicæ, Astrologia, Astronomia, Medicina, Jurisprudentia. Cum Italo, sine interprete, norat loqui Italice, cum Gallo Gallice, & cum Latino Latine: cum Philosophis, cum Physicis, cum Astrologis, cum Astronomis, cum Medicis, cum Juris, egregie potuit conferre sermones. Non reperti sunt multi Principes seculis jam decursis, neque reperiuntur hodie multi, neque futuris reperientur temporibus, qui cum ipso, hoc quidem in genere, possint conferri atque comparari. Ita sedatus est literas, & ita, omni ex parte, per varias artes doctum exulit caput.*

Phil. Jac. Spenero (in *Sylloge Historico-Genealogica* p. 165.) *Princeps audit varia eruditione, Theologica, Politica, Chymica, & imprimis Mathematica, cultissimus.*

Sam. Reyhero, Principibus eum Mathematicis annuerant (in *Diff. de istis*, c. 2., §. 40., & in *Mathesi regia*, c. 2., p. 42.) *Princeps, qui, quomodo modum prudentia imperandi multos Reges superavit, sic acumine ingenii multis Mathematicis palmam præripuit.*

Gabr. Claudero (in *Diff. de Tinctura universali*, c. 5.) *Mæcenas tam in genere rei literariæ, quam in specie Medico-Chymicæ, incomparabilis.*

Jac. Wilh. Imhofio (l. c.) *Princeps clarissimus, atque elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinæ, & autor & admirator.*

Mart. Zeilero (in *Descript. Dan., Norw., Slerv. & Holf.*, P. I., p. 145.) *Princeps laudatissimus; it. (P. II. p. 42.) Princeps virtutum omnium splendore eminentissimus.*

Georg. Henr. Götzius, in *Diff. de Principibus Græce doctis* p. 26., his eum, *Partem I. Isagoges mex ad Hist. Cimbr.* p. 199. secutus, accensuit.

SCRIPTA.

Sibyllæ Erythrææ Sortilegium: opusculum paucarum pagellarum Geomanticum, ἀνώνυµον in 8. excusum, quod, titulo destitutum, Joh. Mohtius, Consiliarius Danicus, Hainitz mihi olim in sua ostendit Bibliotheca, & Principi huic deberi affirmavit, Clavem ejus addens in Bibliotheca Gotorpiensi asservari. Quæcum an eadem sit Geomantia ἀνώνυµος, quam inter Bibliothecæ Gotorpiensis MSSa delitescere ex horum Catalogo didici, alii dispiciant.

Nicolai Episcopi Methonensis, Ἀναπύλλου τῆς Θεολογικῆς σχολῆς ὁδὸς Πέτρος ἢ Λυδίας, πλάγιοντος Φιλοσόφου, Editione Græco-Latina affecta, imo jam inchoata, sicut hæc Epistolæ Joh. Rutgerii, ad Joh. Meursium A. 1622. perscriptæ, & paulo ante laudatæ, verba testantur: *Ut parens (Joh. Adolphus) Theologiam Proci dedit, ita ejus liberalitate Nicolai*

laum Metbonensem expeclamus, quem a suo Typographe Graeco & Latine excudi curat, qui gentilia Procli deliria & fundamentis Jesu Christi confutavit.

Epistolae, quas cum Athanasio Kircher commutavit, prodierunt in *Reliquiis Manuscriptorum omnis aevi Diplomatum ac Monumentorum* Joh. Pet. Ludovici, Tomo V., Francofurti & Lipsiae A. 1723. in 8. edito V. *Acta Erud. Lips.* M. Mart. A. 1724. p. 131.

ANTONIUS FRIDERICI, Hamburgensis, Med. Doctör.

Disp. Inaug. de Haemorrhagia uteri. Lugd. Bat. 1665. in 4.

(An idem ille sit cum Antonio Friderici, Med. Doctore & Archiatro Svecico, ante A. 1699. mortuo, ac in *Novis Lit. Labec.*, M. Jul. A. 1699. p. 206. memorato, mihi haud constat.)

JOHANNES FRIDERICUS, Flensburgensis, M. Friderici Johannis, Ecclesiastae Nicolaitani, filius, A. 1603. in lucem editus, in itinere ad externos, cui novennium, Juvenum aliquot nobilium Ephorus, impendit integrum, vixit Poeticæ præstantia Ferdinandum II., Imperatorem, sibi conciliavit, & ab eo, coram salutato, nobilitatis donatus est privilegium, novisque insignibus, hoc ab ipso met descriptis Hexastichon:

*Dat galeam levis simulacrum, laurea cristam,
Linteæ pro phaleris tensa MEMENTO MORI.*

Littera Pythagoræ clypeum portaque figurant:

In patriam redux, laurea Poetica a Wilhelmo Westhio, Com. Pal. Cziareo, Philo sophica autem Hafniz, A. 1633. a Joh. Refenio, Logices & Metaphysices Professore, impetrata, Rectoris scholastici, in urbis Danie Cosingii, Malmogiensis ac Roefchildensii, functus est officio, & in ultima, Gymnasii simul regii Professor fuit Poeticus, a discepte Cathedralis Canonici. Morte immatura, d. 9. Apr. A. C. 1641. & æt. 38., decessit, & e conjugio cum Maria Giobis (a qua Epitaphium, gemina inscriptione, Profaica, & huic addita Will. Westhovi Metrica, ornatum, mariti, in æde Cathedrali Roefchildensii, dicatum est memoriz), filiam unicam, Annam, reliquit superflum. Erasmo Bartholomæo, Medico & Mathematico Academiz Hafnienfis percelebri. A. 1661. elocatum (i.). Superest effigies ejus, æt. eleganter A. 1636. insculpta, & sententis Emblematisque compluribus, Epigrammate in insignia proprio, paulo ante recitato, Elogiis D. Ludovici ab Hornigk, Medici Francofurtensis, & D. Joh. Henrichi, Politiæ Augustani (cui *Gratiarum concorsum* audit ac *Hamidum, dives eruditionis atque virtutis penus*), Metricis, ac Symbolis ipsius sequentibus, exornata, litteras nominis ac patris experimentibus initialis:

1. *Jesu Favente* *fieri*

3. *Jesu FAVOR MEA GLORIA.*

2. *Iustificante fide.*

4. *Jehova Fidelis:*

illi Fidam:

ipse faciet.

Hymnus Latino-Danicus ἀνάρωπος de nova ætate Vitæ æternæ. Hafniz 1629. in 8.

Hymnus Litænevicus, seu Penitentialis, Latino-Danico-Germanicus. Hafn. 1629. in 8.

Hymni hujusmodi complures alii Latino-Danici, adjectis, nominis omisso loco, Symbolis, figillatim, diversis annis, in 8. editi.

Epithalamia, & carmina alia, non inelegantia, sparsim itidem publicata.

(An Oratio Metrica in natalitia Jesu, Hafniz A. 1622. in 4. excusa, quam Johanni Friderico Cervino Alb. Bartholinus, in *Lib. de Script. Dan.* p. 71., & Ol. Borrichius, in *Dissert. de Poetis* p. 173., tribuunt, huic nostro, cujus alia vidi carmina, eodem anno Hafniz edita, an vero alteri, debeatur, dubius hæreo.)

MICHAEL FRIDERICI, Wilstris Stormarus, A. 1624., d. 15. Jan., Medicinæ Doctör Witebergæ creatus (2.), & paulo post, eodem anno, urbis Flensburgensis (uti ex Actis hujus didici publicis) Pharmacopola constitutus ac Poliatæ.

Disp. de Febre quartana intermittente, Præfide D. Henningo Arniffo. Helmstadii 1618. in 4.

JOHANNES FRISCHIUS, Hamburgensis, Ecclesiæ urbis Altonavienfis vicinæ Lutheranz, per annos XXXI., Diaconus, Novellarumque Altonavienfium scriptor, M. Augusto A. 1692. exeunte defunctus.

Disp. Historico-Theologica de Waldensibus, Præfide D. Æg. Strauchio Jun. Witeb. 1659. 1663. & 1675. in 4.

Schauplatz Barbarischer Schläveter der 4. vornehmsten Raubstädte, Algiers, Tunis, Tripoli und Salee (unter den ersten Rahmensbuchstaben J. F.) Altonz 1666. in 8. durch einen andern Autoren sehr vermehrt, und zum andern mahl gedruckt, Hamburgi 1694. in 8. Recensum ejus exhibuit Pet. Rabus, in *Bibliotheca Europæ Belgica*, M. Mart. & Apr. A. 1695., p. 214-257., Autore vero, e symbola mea, detexit Vinc. Placcius, T. I. *Theatri Anon. & Pseudeo*, c. 11., p. 463.

Christliche Reuigkeitsgedanken, in gebundener Rede seiner Gemeine A. 1672. vorgegetragen. Altonz 1672. in 4.

Des Historischen Tagesweisers oder der Anweisung dessen, was sich, in der Ebschriftenheit, von Tage zu Tage, angetragen, Erster Theil, be treffend die Jahre 1670. 1671. 1672. 1673. Altonz 1675. in 8.

Erbaulicher Handstuden, oder Unterredungen, darinn allerhand nützliche und erbauliche Materien abgehandelt, zugleich auch die fürnehmsten Begebenheiten unserer und der vergangenen Zeiten mit Gelegenheit angeführt werden, fünf Theile. Hamburgi 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. in 8. In Belgicum ea deinde ferromen, sed alio a se disposita ordine, novisque locupletas observationibus, traduxit Simeon de Vries, & junctum (sub titulo der Historischen, Philosophischen und Politischen Anstalten) Amstelodami A. 1681. in 8. denuo edidit. Georg. Haccio (in præfat. des Biblischen Lebensbrunnens) Dialogi hi Frischiani utilissimi audiunt & doctissimi (sehr erbaulich und gelahrt).

Unvorgesehene Erörterung der Frage: Was von der Polygamie zu halten? Hamburgi 1677. in 4.

Historie der Erbsünderinnen Fallere, so in diesen Landen nützlich bekannt worden. A. 1686. in 12. Scriptum ἀνάρωπος editum, quod, sub finem des Schauplatzes der Betrüger, Hamburgi. A. sequ. 1687., in 8., est reculum.

Nützliche Seelenlust, oder das bittere Leben und Sterben unsers Herren Jesu Christi, nach den 4. Evangelisten, in deutschen Versen und die Musik gebracht, durch J. F. H.S.A. (i.e. Joh. Frischium, Hamb., Sacerd. Altonav.) Hamb. 1688. in 8.

Jesusbuchlein, in 12. (Catal.)

Gedenksprüche, in 12. (Catal.)

BERNHARDUS FRISIUS, Lubecensis, J.U.D. in patria M. Majo A. 1687. defunctus, cum annos 43. effet natus Vitam ejus enarrarunt Frid. Gerdusius, in *Progr. Inaug.* A. 1674. En. Svantenius in *Progr. funebri*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 35. 36. 37.

(1.) V. de illa Et. Vindlingii *Hist. Acad. Hafn.* p. 423. 424.

(2.) V. Gotfr. Svecii *Acad. Witeb.*, lib. II. c. 2., & Andr. Seanezii *Lib. I. Arbo.* Witeb. p. 228.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Ddd

Disp.

illius Germanica (Slesv. 1661. in fol. reg.), & *Compendii Chronici Holsatiae*, inde vernaculi. *Libris X. XI. XII. & XIII.* ferme integris, p. 180-394. Nicol. Scribonii variis in ejus nomen, titulos singulos, Symbola, natalem & reditum. Anagrammatis & carminibus. *Libro II. Lufum Gotorpiensium*, p. 29-34, 64-70. exhibitus, & Joh. Riffii Carminae Encomiastico (quod in *Parnasso Teutonico*, p. 11-14. invenies, Germanico.

Conferri de illo, et tot aliis, ante allegatis, praestitum merentur Joh. Ad. Cypræus in *Annalibus Episcoporum Slesvicensium*, Lib. III., c. 6., p. 432-433. Casp. Dancilwerthius in *Chorographia Cimbrica Episc.* *Dedic.*, nec non P. I., c. 2., p. 13., & P. II. c. 9., p. 216. III., Phil. Jac. Spenerus in *Sylloge Historico-Genealogica*, p. 161-167, 173-174. Sam. Reyherus in *Rege Mathematico*, c. 2., p. 40., & in *Diff. de Mathesi regia*, c. 2., p. 42., Jac. Wilh. Imhofius in *Notitia Procerum S. Rom. Imperii*, p. m. 639. 640. 641., Joh. Franc. Buddæus T. II. *Lexici Historici Germanici* p. 177. P. Ambr. Lehmannus in *den Historischen Remarques A. 1707.*, n. 28., p. 217-220., & *Porte f. des jés. deschenen Europe*, p. 95. 96. 97., ac *Isagoges mez ad Hist. Cimbr.* P. I., c. 8., §. 7., p. 143. 144. 145., & c. 13., §. 4., p. 199-202.

ELOGIA.

(e plurimis paucissima, eruditionem ejus præcipue celebrantia).

Nicol. Scribonius (J. c. p. 29) hoc in eum exhibet Anagramma:

Fridericus, Heros Norwegie, Dux Schlesvicensis & Holsatiae, Stormariae & Dietsmarsæ, Comes Oldenburgensis & Delmenhorstensis, &c. &c.

En Here, es Ducum ingens decus & laus, es artis & Martis lux, Themidos Sol, in omni scientia absolutus; es fortis Heros; i Here, adde, rite rege, ac ita cresce.

Joh. Rutgersius, Consil. Suevicus, in Epistola æverdæq. ad Joh. Meurium A. 1622, exarata, ita de illo: *Princeps est, ut breviter dicam, in quem omnes & singule singulorum familiae sue Principum virtutes confluerunt. Inter alia eruditione summa ipse & doctorum Mæcenatis unicuique magnanimitas liberalis, sobrius. Nullum otium ab ipso, nisi honestissimis & Principis dignis exercitationibus, teritur.*

Pet. Joh. Faber, in Ep. *Dedic. MSti sui* (de quo paulo ante dictum) *Chymici*, ejus peritiam Chymicæ deprædicat. Marcus Gualtherus (in *Paneg. cit.* . lit. d. 2. a. b.) ita eum alloquitur: *Tu, Princeps celsissime, non Latine tantum & Attice facundie penu instructus, sed & Theoricis Præcticisque disciplinis ita imbutus es, ut pauca in eo genere esse videntur, quæ acumen tuum fugiant. Quæ jura legesque, ad probe administrandum humano generi iustitiam, præscribere, nec ista a cognitione tua aliena sunt. Rerum vero præteritis seculis gestarum quanta notitia! quam fida memoria! quam apta cum præsentibus collatio! quam pulchre ex omnibus istis in officina mentis adornata ad omnes usus concinnatio! &c.*

Joh. Adolpho Cypræo (L. c. p. 432.) *Princeps audit heroici ac generosissimi animi, multarum linguarum ac diversarum regionum cognitione ac usu præclarus ac insignis, rerum gerendarum peritissimus, iustitie ac pacis amanitissimus.*

Joh. Henr. Meibomio (in Ep. *Dedic. Mæcenatis sui* p. 5.) *Principum literatissimus, & literatorum Princeps.*

Bernh. Varenio (L. 3. *Geographia generalis*, c. 32., p. 747.) *omnis eruditionis, imprimis Mathematicæ & Physicæ, non tantum fautor & promotor, sed etiam peritissimus & diligentissimus cultor.*

Pet. Dan. Huetio (dans l' *Histoire du Commerce des anciens*, Prince plein de vertu.

Lev. Nicolai Moltæus (in Ep. *Dedic. Consolationi lux Socratis A. 1619. præfixa*) *vastam illi tribuit, non quidem scibellitam, sed magno Principe dignissimam, eruditionem.*

Joh. Vorstius (in Ep. *Dedic. Philol. Sacre*) ita ipsum compellat: *Non de literis tantum Latinis, verum etiam de ipsis Græcis atque Hebraicis, raro inter viros principes exemplo, judicare vales, ipsosque adeo librorum sacrorum fontes Græcos atque Hebraicos versas.*

Joh. Rittius (in *Carm. ad eum Encomiastico Germanico, supra citato*) eum vocat einen hochberthändigen, und in allen sines trefflichsten Wissenschaften viel und hochschaffenen Herrn, und sehr grossen Fürsten, fufseq. ob linguarum sacrarum, Physicæ, Chymicæ, Botanicæ & Mathematicæ, peritiam, extollit.

Henn. Henningii in *Orat. Fun. Paneg. Hebræe versione Latina* p. 4. s.) ita de illo: *Lingvas calluit plurimas: lingva Latina, Gallica, Italica, expedite scrivit loqui: lingva Græca & Hebræa ipsi quoque fuerunt note, sicut & discipline Philosophicæ, nec non facultates superiores, Physicæ, Astrologia, Astronomia, Medicina, Jurisprudentia. Cum Italo, sine interprete, norat loqui Italice, cum Gallo Gallicè, & cum Latino Latine: cum Philosophis, cum Physicis, cum Astrologis, cum Astronomis, cum Medicis, cum JGcis, egregie potuit conferre sermones. Non reperti sunt multi Principes seculis jam decursis, neque reperiuntur hodie multi, neque futuris reperientur temporibus, qui cum ipso, hoc quidem in genere, possint conferri atque comparari. Ita seclatus est literas, & ita, omni ex parte, per varias artes doctum extulit caput.*

Phil. Jac. Spenero (in *Sylloge Historico-Genealogica* p. 165.) *Princeps audit varia eruditione, Theologica, Politicæ, Chymicæ, & imprimis Mathematicæ, cultissimus.*

Sam. Reyhero, Principibus eum Mathematicis annueranti (in *Diff. de ipsis*, c. 2., §. 40., & in *Mathesi regia*, c. 2., p. 42.) *Princeps, qui, quoadmodum prudentia imperandi multos Reges superavit, sic acumine ingenii multis Mathematicis palmam præripuit.*

Gabr. Claudero (in *Diff. de Tinctura universali*, c. 5.) *Mæcenas tam in genere rei literariæ, quam in specie Medico-Chymicæ, incomparabilis.*

Jac. Wilh. Imhofio (L. c.) *Princeps clarissimus, atque elegans liberalium studiorum, omnisque doctrinæ, & autor & admirator.*

Mart. Zeilero (in *Descript. Dan., Norw., Slesv. & Holsf.*, P. I., p. 14. 15.) *Princeps laudatissimus; u. (P. II. p. 42.) Princeps virtutum omnium splendore eminentissimus.*

Georg. Henr. Götzius, in *Diff. de Principibus Græce doctis* p. 26., his eum, *Partem I. Isagoges mez ad Hist. Cimbr.* p. 199. secutus, accensuit.

SCRIPTA.

Sibyllæ Erythrææ Sortilegium: opusculum paucarum pagellarum Geomanticum, ἀντιρρητικὸν in 8. excusum, quod, titulo destitutum, Joh. Mohtus, Consultarius Danicus, Halinæ mihi olim in sua ostendit Bibliotheca, & Principi huic debere affirmavit, Clavem ejus addens in Bibliotheca Gotorpiensi asservari. Quæcum an eadem sit Geomantia ἀδύνατος, quam inter Bibliothecæ Gotorpiensis MSSa delitescere ex horum Catalogo didici, alii disceptant.

Nicolai Episcopi Methonenis, Ἀνατίθεως τῆς Θεολογικῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ Περὶ τῆς Ἀλκίης, πλῆθους Φιλοσόφου, Editio Græco-Latina affecta, imo jam inchoata, sicut hæc Epistolæ Joh. Rutgersii, ad Joh. Meurium A. 1622. percriptæ, & paulo ante laudatæ, verba testantur: *Ut patens* (Joh. Adolphus) *Theologiam Procli dilact, ita ejus liberalitate Nicolai*

laum Metbonensem expellamus, quem a suo Typographo Graece & Latine excudi curat, qui gentilia Procli deliria & fundamentis Jesu Christi confutavit.

Epistolae, quas cum Athanasio Kircher commutavit, prodierunt in *Reliquiis Manuscriptorum omnis aevi Diplomatum ac Monumentorum* Joh. Pet. Ludovici, *Tomus V.* Francofurti & Lipsiae A. 1723, in 8. edito V. *Acta Erud. Lips.* M. Mart. A. 1724, p. 131.

ANTONIUS FRIDERICI, Hamburgensis, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Haemorrhagia uteri. Lugd. Bat. 1665, in 4.

(An idem ille sit cum Antonio Friderici, Med. Doctore & Archiatro Svecico, ante A. 1699. mortuo, ac in *Novis Lit. Lubec.*, M. Ful. A. 1699, p. 266. memorato, mihi haud constat.)

JOHANNES FRIDERICUS, Flensburgensis, M. Friderici Johannis, Ecclesiae Nicolaitani filius, A. 1603. in lucem editus, in itinere ad externos, qui novennium, Juvenum aliquot nobilium Ephorus, impendit integrum, venae Poeticae praestantia Ferdinandum II., Imperatorem, sibi conciliavit, & ab eo, coram salutato, nobilitatis donatus est privilegiis, novisque insignibus, hoc ab ipso met descriptis Hexastichis:

Dat galeam leibi simulacrum, laurea cristam,

Linrea pro phaleris tenfa MEMENTO MORI.

Litrea Pythagorae clypeum portaeque figurant:

In patriam redux, laurea Poetica a Wilhelmo Westhio, Com. Pal. Czaeare, Philosophica autem Hafnia, A. 1633, a Joh. Resenio, Logices & Metaphysices Professore, impetrata, Rectoris Scholastici, in turibus Danicae Coeque, Malmogienfi ac Roefchildensi, functus est officio, & in ultima, Gymnasii simul regii Professor fuit Poeticus, a disjuncte Cathedralis Canonicus. Morte immatura, d. 9. Apr. A. C. 1641., & zt. 38., decessit, & econjugio cum Maria Giobis (a qua Epitaphium, gemina inscriptione, Profica, & huic addita Will. Westhiovi Metrica, ornatum, mariti, in aede Cathedrali Roefchildensi, dicatum est memoriz), filium unicam, Annam, reliquit superfluum, Erasmo Bartholomaeo, Medico & Mathematico Academiæ Hafniensis percelebri, A. 1661. elocatum (i.). Superest effigies ejus, æt eleganter A. 1636. insculpta, & sententis Emblematicis compluribus, Epigrammate in insignia proprio, paulo ante recitatu, Elogis D. Ludovici ab Hornigk, Medici Francofurtensis, & D. Joh. Henrichi, Poliatri Augustani (cui *Gratiarum conculum* audit ac *Hiantidum, dives eruditionis atque virtutis penu*), Metricis, ac Symbolis ipsius sequentibus, exornata, literas nominis ac patriz experimentibus initiales:

1. *Jesu Favente* *fist*

fist.

3. *Jesu Favor* *Mea Gloria.*

2. *Iustificante* *fide.*

4. *Feluxa Fidelis:*

illi Fidam.

Ips facies.

Hymnus Latino-Danicus *avivimus* de nova ætate Vitæ æternæ. Hafnia 1629, in 8.

Hymnus Litaneviticus, seu Penitentialis, Latino-Danico-Germanicus. Hafnia 1629, in 8.

Hymni hujusmodi complures alii Latino-Danici, adjectis, nominis omisi loco, Symbolis, sigillatim, diversis an-
nis, in 8. editi.

Epithalamia, & carmina alia, non inelegantia, sparsim itidem publicata.

(An *Oratio Metrica in natalitia Jesu*, Hafnia A. 1622. in 4. excusa, quam Johanni Friderico Cervino Alb. Bartholinus, in *Lib. de Script. Dan.* p. 71., & Ol. Borrichius, in *Dissert. de Poetis* p. 173., tribuunt, huic nostro, cujus alia vidi carmina, eodem anno Hafnia edita, an vero alteri, debeatur, dubius hæreo.)

MICHAEL FRIDERICI, Willstria Stormarus, A. 1624., d. 15. Jan., Medicinæ Doctor Witebergæ creatus (2.), & paulo post, eodem anno, urbis Flensburgensis (ubi ex Actis hujus didici publicis) Pharmacopola constitutus ac Poliatæ.

Disp. de Febre quartana intermittente, Præfide D. Henningo Amisio. Helmstadii 1618, in 4.

JOHANNES FRISCHIUS, Hamburgensis, Ecclesie urbis Altonaviensis vicinæ Lutheranz, per annos XXXI., Diaconus, Novellarumque Altonaviensium scriptor, M. Augusto A. 1692. exeunte defunctus.

Disp. Historico-Theologica de Waldensibus, Præfide D. Eg. Strauchio Jun. Witeb. 1659, 1663, & 1675, in 4.

Schauplag Barbarischer *Sklaven* der 4. vornehmsten *Raubstädte*, Algiers, Tunis, Tripoli und Salee (unter den ersten Rahmenbuchstaben J. F.) Altonz 1666, in 8. durch einen andern Autorem sehr vermehrt, und zum andern mahl gedruckt, Hamburgi 1694, in 8. Recensum ejus exhibuit Pet. Rabus, in *Bibliotheca Europe Belgica*, M. Mart. & Apr. A. 1695., p. 254-257. Autorem vero, & symbola mea, detexit Vinc. Placcius, T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.* c. 11., p. 463.

Ehrliche Neuabregedenken, in gebundener Rede seiner Gemeine A. 1672. vortragen. Altonz 1672. in 4.

Des Historischen Tagewissers oder der Anweisung dessen, was sich, in der Christenheit, von Tage zu Tage, zugetragen, Erster Theil, begreifend die Jahre 1670. 1671. 1672. 1673. Altonz 1675, in 8.

Erbaulicher Rußstunden, oder Unterredungen, darinn allerhand nützliche und erbauliche Materien abgehandelt, zugleich auch die fürnehmsten Begebenheiten unserer und der vergangenen Zeiten mit Gelegenheit angeführt werden, fünf Theile. Hamburgi 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. in 8. In Belgicum eas deinde fermonem, sed alia a se dispositas ordine, novisque locupletatas observationibus, tradidit Simeon de Vries, & junctum (sub titulo der *Historischen, Philosophischen* ende *Politischen* *Ruststunden*) Amstelodami A. 1681. in 8. denuo edidit. Georg. Haccio (in præf. des *Bibliothischen* & *bensbrunnen*) Dialogi hi Frischiani utilissimi audiunt & doctissimi (sepe erbaulich und gelacht).

Undorgreifliche *Erörterung der Frage: Was von der Polygamie zu halten?* Hamburgi 1677, in 4.

Historie der Erbbetrogenen Fallere, so in diesen Landen neulich bekannt worden. A. 1686. in 12. Scriptum *avivimus* editum, quod, sub finem des *Schauplages* der *Beträger*, Hamburgi. A. seqv. 1687., in 8., est reculum.

Nützliche Seelenlust, oder das bittere Leiden und Sterben unsers Herren Jesu Christi, nach den 4. Evangelisten, in deutschen Versen und die Musik gebracht, durch J. F. H.S.A. (i.e. Joh. Frischium, Hamb., Sacerd. Altonav.) Hamb. 1688. in 8.

Jesusbüchlein, in 12. (Cat.)

Gedenksprüche, in 12. (Cat.)

BERNHARDUS FRISIUS, Lubecensis, J.U.D. in patria M. Majo A. 1687. defunctus, cum annos 43. esset natus Vitam ejus enarrant Frid. Gerdesius, in *Progr. Inaug.* A. 1674. En. Svantenius in *Progr. funebri*, & J. H. a Seelea P. III. *Arben.* Lubec. p. 35. 36. 37.

(1.) V. de illa Er. Vindlingi *Hist. Acad. Hafn.* p. 423. 424.

Witeb. p. 178.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

(2.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. *Hib.* 1. a., & Andr. Seunert *Lit. L. Arben.*

Ddd

Disp.

Disq. de Imperii magnæ Britanniz hodierno statu, ab ipso conscripta, & Præfide Georg. Greenio, Hist. Prof., defensæ. Witæb. 1667. in 4.

Discursus Juridicus de Clamore violentiz (vom Zettergeschrey), Præfide D. Pet. Mascovio. Gryphiswaldiz 1674. & 1678. in 4.

Disq. Inaug. de Jure præcedentiz, Præfide D. Frid. Gerdesio. Gryph. 1674. in 4.

CLAUDIUS FRISIUS, Rifummohera Frisius, Pastor in exercitu Christiani IV., Regis Daniz, Castrensis.

Poema retrogradum, Gratulatorium ac Paræneticum, de Pace vere Christiana, omnium Regum ac Principum amplissimo, Domino nostro Jesu Christo, sacrum, & ab hoc mystico quodam jure secundo, Christiano IV., Regi Daniz, consecratum, pro Marte ac arte hæc fæctum. Hafniz 1629. in 4. Poema prætiorum quingve Heroicum, cuius versus singuli, labore incredibili, sed (cum ægre sensum eorum assequi liceat) inglorio, concinnati, sunt retrogradi, ab Alb. Bartholino etiam (in *Lib. de Ser. Dan. p. 33.*) & Ol. Borrichio, integrum illud versum retrogradorum sylvam appellante (in *Disser. de Poetis p. 173.*), memoratum.

Jubilum Evangelicum in memoriam Mart. Lutheri. Hafniz in 4. (Catal.)

DETHLEVUS MARCUS FRISIUS, Hofstus, Colmariz, nifallor, vico Stormariz, patre Marco; ejus Pastore, A. 1634. in lucem editus, & ex Acad. Argentinenfî, ac Joh. Henr. Boelerii disciplina, in Sveciam digressus, filiorum Magni Gabriels de la Gardie, Comitris regnicque Cancellarii, studia in Academia aliquamdiu gubernavit Uplandensi, ipfiquè deinde Parenti a secretis fuit & curæ Bibliothecz (i.). In patriam hunc redux, Proregis ejus, Dethlevi, Comitris Ranzovii, factus est Confiliarius, Aulzque præfectus, & supremis ditionum hæreditariarum Ephorus. Quibus officiis cum per annos functus effet complures, & interea temporis Comes Palatinus a Cæsare creatus, Collegio Imperiali, ob insignem studiorum eo spectantium peritiam, adscriptus Historico, filiamque Joh. Helmi, Cancellarii in Cimbria Regii, nactus conjugem, patriam, illis A. 1690. abdicatis, iterum reliquit, & Germania, Belgio, Gallia ac Italia, itinere semeli perlufratis literario, Friderico tandem III., Prussorum Regi, a consiliis fuisse perhibetur.

Autori præfationis, quartæ *Tabularum Genealogicarum* Tubingenfium editioni A. 1685. adjectæ (qvem Joh. Ulr. Pregzerum Jun., Prof. Tubingenfem, & Confiliarium Wûrtembergicum, esse, constat), *Vir audit edumata & doctrinæ, & solertis in rebus agendis prudentiæ, qui inter alia rariora studia, quibus per celeberrimæ Germaniæ Academias jam olim eminebat, familiarum quoque illustrum notitiam excelsit;* Christiano Francisco Paulino (qui suum etiam de *Anvilla* A. 1689. ei inscripsit opusculum), in *Secunda de Collegii Imperialis Historiæ progressu Epistola* (2.), cinibus rûmber hostitiner, ut in *Historiæ Etschen wolterthândiger Mann*: Justo Chr. Böhmero autem (*Progr. I. Dissert. Grotianis premisso p. 14.*) *Vir eruditus, atque in humanitatis studiis, ex disciplina Bæcleri, adprine versatus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

XI. Tabulæ Genealogicæ, quibus præcipue hodiernorum Imperii Germanici Principum familiæ exhibentur, *avrovµµ* editæ, Tubingæ A. 1655. in fol., auctiores autem, cum continuationibus novis, recuzæ ibidem A. 1660. 1670. 1685. & 1692. (cui Editioni quintæ, præter Spicilegium, ex MSSis Historicis And. Rutteli, JCh & Archivarii Wûrtembergici, ad hunc Annum 1692. æs pertexens, Joh. Ulr. Pregzere Jun., Confiliarii Wûrtembergici, Tabula XVta familiæ accessit Nassovicz) in fol. Germanica illarum Versio, ad A. 1695. continuata, & Observationibus variis aucta Historicis, ibidem A. 1695., sine nomine iudem interpretis (qvem filium esse Pregzeri, Frisii nostri docet Epistola, a Vinc. Placcio, *T. I. Theatri Anon. & Pseudon. c. 5. p. 253. 284.* recitata), prodiit. De primis illarum Autoribus diu est disceptatum, cum Raufchio, five potius Joh. Mart. Raufchero, Acad. Tubingenfîs Rhetori, Phil. Andr. Oldenburgeris (in *præfat. Limæi enucleati*), eumque secuti V. Placcius (*l. c.*, & in *Tr. antiquiori de Ser. Anon. & Pseudon. c. 5. n. 159. p. 48.*) ac Joh. Deckherus, Molitorum quendam *Additionem* barbara voce huic comitem adiungens (in *Conjecturis de Scriptis Adestis, p. m. 96. 97.*), Borkio, Nobilis cuiusdam Ephoro, Christoph. Daurerus, Joh. Ulr. Pregzere Jun., M. Lud. Joach. Stollus (*apud Placcium T. I. Theatri p. 254.*), & Tobiz tandem Wagnero, Acad. Tubing. Theologo, alii (a Joh. Wollg. Rentchio in *Brandeburg. Edemham, c. 7. p. 248.*, teste nonneminem memorant), falso illas vindicant. Certiora tandem nos edocuit Joh. Ulr. Pregzere Præfatio, Editioni quartæ A. 1685. *avrovµµ*, sub larva Typographi, præmissa, in qua, primum Autorem fuisse Georgium Christiani, Comitum Olftrifz Juniorum in Collegio illustri Tubingenfî Secretarium, & Confiliarium deinde Georgii Wilhelmi, Ducis Brunsvicz-Cellenfîs, Cameralem, augmenta secundæ & tertie Editionis Ludovico du May de Saletes, Ord. S. Mich. Equiti, Regisque Gallici & Ducis Wûrtembergici Confiliario, deberi, quartam vero hanc a Frisio nostro suis XXVI. annorum observationibus esse illustratam, ad A. 1685. continuatam, & plus aliquot mille locorum annotationibus auctam ac emendatam, testatur, simulque supplementum Genealogiz in eadem Wûrtembergicæ sibiempti vindicat. Conferatur cum hac Frisii ipsius Epistola de iis Germanica, a Placcio *l. c.* exhibita, in qua, Editiones ac continuationes Annorum 1685. ac 1692. sibi, Præfationem autem illarum Pregzere, deberi indicavit, novamque continuationem, ad A. 1700. perduciendam, multisque curiosis augendam observationibus, est pollicitus. A Val. Henr. Voglero (in *Intrud. ad notit. bon. Script. c. 11. p. 61.*) *insignes* appellantur tabulæ, & ab Ad. Rechenbergo etiam (in *Lib. de Studiis Academicis, Serd. 4. c. 5. p. 145.*), Joh. Deckhero (*l. c. p. 96.*), Christ. Weisio (in *Sched. de lectione novellarum, c. 2. p. 9.*), Joh. Burch. Majo (*P. I. de Einleitung zur Staateskunst p. 101-105.*), aliisque commendantur. Plura de iis Placcius & Majus *l. c.* suggerent.

Propositio Imperialis Collegii Historici, qua omnes sinceri & eruditi Germani, ad conscribendos patriæ Annales, a primordio gentis inter Collegas distribuendos, amice invitantur; ab eo, cum D. Christ. Franc. Paulini, de historia Collegii istius, ad se Epistola, demuo edita. Plönz 1689. in 4.

Joh. Schefferi Hugo Grotius (*de jure belli & pacis*) enucleatus, sive incitis Thesibus doctrinam Grotianam complectens, ab eo editus. Accedunt Schefferi Liber aureus Ciceronis de Officiis enucleatus, & Frisii ipsius Luctus in exequiis Magni Gabriels, Comitris de la Gardie. Stettini 1693. in 12. V. de illo *Alta Erud. Lipsi. M. Dec. A. 1693. p. 546.*, V. Placcii *T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 293. 294.* & *Epitomen Consilii de studio Philos. Præf. p. 33.*, ac J. F. Buddzi *Historiam Juris Nat. (inter Selecta F. N. & G.)*, §. 45., p. 61.

Joh. Henr. Boelerii Historiz Universalis Secula IV. a N. C. priora, cum præfatione D. Joh. Fechtii Isagogica, & Boelerii Oratione de C. Corn. Taciti historia, illi accurate edita. Stettini 1699. in 8.

II. GERMANICA.

Cara Mustapha, des Großfürst, Liebesund Lebensbeschreibung, auß dem Französischen verdeutschet. Hamburgi 1685. in 12. *Avrovµµ*; hæc versio prodiit, qvam Frisio deberi Placcius (*T. I. Theatri Anon. c. 11. p. 463. 464.*) docuit.

(1.) V. ejus *Ep. Dedic. Grotii enucleati Schefferiani.*

(2.) in W. E. Tenzelii *Dial. Membr. Germ. M. Mayo A. 1690. p. 408. 409.*

Fräuer-Rebe, bey der zu Juchow, d. 5. Febr. A. 1690., geschehenen Befegung St. Catharinæ Hedwig Brocktorffinn, Grün von Ranzou, gehalten. Glückstadii 1690. (Allegatur a C. F. Paulino im Philof. Freyabend, c. 5., p. 107. 108., & im Hochgelahrten Teutschen Frauenzimmer p. 110.)

INEDITA five PROMISSA.

Exegesis Genealogico-Historica familiarum Slesvigo-Holsaticarum nobilium præcipuarum, inprimis autem Ranzovæ & Alefeldiz, quam se, ab aliquot jam annis, sub manibus habere, per literas, d. 7. Jan. A. 1690., mihi significavit, uti P. I. *Isagog. ad Hist. Cimbr.* §. 3. 14., §. 3., p. 21., jam est monitum.

Joh. Henr. Boeckeri Notæ utilissimæ in Justii Lipsii Politicorum libros, Argentinæ, e privatis illius prælectionibus, diligenter collectæ, quarum editionem D. G. Morhofius (*T. I. Polyhist.*, L. 2., c. 12., p. 464.) ab eo jussit expectari.

M. LAURENTIUS FRISIUS, Abela (præfecturæ Tunderensis pago) Cimber, & Matthis, istius Parochi (*infra memorandi*), filius, Magister Kilonii, d. 22. Jan. A. 1666., a Morhofio creatus, eodemque tempore Parochiz tractus Ripensis præfectus Bredbroenfi, M. Apr. A. 1684., filia Willehadi Fabricio, Pastori Ecclesiæ Loidtenfis doctissimo, elocata, vivis excessit. Lingvæ Hebrææ interiori præsertim excelluit atque inclauit peritia, ejusque ope non in S. Codicis solum, & Prophetarum inprimis, feliciter (admisit tamen doctrinæ, cui favebat, Chiliafæ fermento) versatus est Exegesi, sed Poësin etiam ac Profodiam Hebræorum genuinam, tum in opere majori inedito, tum in *Epitome* hujus juris facta publici, primus omnium communifavit, ac seculo nostro restituit. Cum enim obfervaret, vulgarem illam, quam Rabbini, & Grammatici, horum simii, tyronibus inculcant, non solum rudem esse, inculam atque imperfectam, sed & plane ridiculam, rejecta illa, & vestigiis Præceptorum desertis, ope collationis genuinorum Poëfos Græcæ, Latine ac Germanicæ, principiorum, naturæ Sermonis Hebræi, Mulices genii, numerorum rationis, & Psalmorum cantoricorumque Prophetiarum constructionis, solerter instituit, Poeticam Lingvæ sacre novam adornavit, cultu suo & elegantia omnium applausum merituram, qui glandibus, post fruges repertas, vesci stultum existimant. In hac, uti *Epitome* fustius exponit *Præfatio*, perspicue pariter atque methodice, regulis & exemplis ostendit plurimis, tum quænam Poëfos Prophetice, hucusque ignotæ, & incassum a tot eruditis vestigatæ, vera sit ratio, tum quomodo facillime, ex eodem fundamento, plures quam CXXX. carminum *μονωδῶν* (*πολύωδων* enim innumera sunt) species elegantissimæ & jucundissimæ queant exhiberi.

SCRIPTA EDITA.

Profodiz Hebrææ Epitome bipartita, methodo facili breviter ostendens: 1. Præcipue Accentuationis Hebræicæ fundamenta, ejusque usum primarium, præcipue Analyticum; 2. Veram Poëfos Prophetice rationem, ac elegantiam, ex hujus fundamento, carminum Hebræorum fabricationem. Hafniz 1671. in 4. Compendium hoc operis, de quo modo dictum, & mox iterum dicitur, majoris, præter Janum Bircherodum, Theologum Hafniensem (cujus Censura illi est præfixa), M. Joh. Henr. Hænerus, Philologus Jenensis eximius, in *Miscellaneis Philologico-Criticis*, num. 7., hisce verbis commendavit: *Carmina Rabbinnica floccifacimus, utpote inducta contra genus lingvæ Hebrææ tempore illo, quo mos versus Leoninos faciendi invaluit. Ore rotundiore Musam Hebræam canere non ita pridem docuit Laur. Frisius, in Epitome Profodiz Hebrææ bipartita. Ab Adr. Baileto (T. IV. des Jugem. des Savans, P. I., p. 115.) Frisius præcipue Poëfos Hebrææ Scriptiorum, ab istud, accensetur.*

Matthis Frisii, parentis, Tabula Historiz N. T. Apocalypticæ Synoptica, Lüneburgi A. 1683. in fol. ab illo edita, cum præfatione, in qua suum ab ea in aliquibus dissentium, quem *Meditationes olim Apocalypice* sint ostensuræ, est professus.

Der herrlich gekrönte und wol belohnte Kampf eines gläubigen Christen, oder Leichpredigt über Catharina Clausens, auß Tim. IV. 7. 8. Slesvigz 1683. in 4.

Unmaßgebliche Wuthmassung, waß, nach dem geoffenbahrtten Worte Gottes, in der noch hinterstelligen Zeit der Welt, vor dem Züngsten Tage, sonderlich geschehen, und wie sich ein leichtes ördentlich nach einander jurtagen werde; den Liebhabern der Historien und Prophezeungen zu Lust und Dienst L. 1678. aufgesetzt von M. L. Fr. Amstelodami 1684. in 4. In krypto hoc prothumo, sub literis nominis edito initialibus, futuræ Paparæ & imperii Turcici eversionis, Judæorum autem conversionis & in Palæstinam reductionis, aliarumque, quas Chiliafæ subtiliores ante diem expectant Pantomiticum, mutationum, probabilitatem multis S. Codicis vaticinialis modestè astruit, & in horum versione, a Luthero, Accentuum & contextus ductu, se nonnunquam recessisse, fatetur. Chiliafæ subtilioris amassis recentioribus, ob istud, a me, P. II. *Isagoges ad Hist. Cimbr.* c. 6., §. 10., p. 172., & hanc secutus Casp. Sagittarius, in *Introduct. in Hist. Eccl.* c. 33., *Secl.* 22., p. 922., ac Vinc. Placcio (Joh. Willh. Petri, cui tunc nondum nota erat controversia, Hyperapisten eum fuisse, ob phrasin Sagittarii ambiguum perperam intellectam, falso credente), *T. I. Theatri Avon. & Jfcedon.*, c. 11., p. 422. 423., est annumeratus.

INEDITA.

Profodiz Hebrææ Opus bipartitum, ultimam Autoris manum nondum expertum, cujus Parte prima Accentuationis doctrinam, Schindlerum, Helvicum, Bohlium, Ledeburium, Varenium & Wasmuthum, duces secutus, facillime, quam illi, methodo, propoluit, & errores nonnullorum modestè notavit; secunda autem genuinum Poëfos Hebrææ rationem nemini hæctenus exploratam, detexit, & invento hoc alios rectè uti docuit. Plura de illo, præter jam ante a nobis allata, *Epitomes* ejus, A. 1671. editæ, *Epistola* suggeret *Dedicatoria*.

Meditationes & conjecturæ de Judicio extremo.

Apocalypsis Apocalypseos, oder Sijstonsche Erklärung der Offenbarung Johannis (qvæ Rostochii A. 1706. prodidiße, in *Catalogo Nund. Lips. Ann. illius vernali*, p. 17., falso traditur).

Exegesis Apocalypica. (Tria hæc Scripta ultima Autor, in *Conjecturis de residuis mundi temporibus*, A. 1684. editis, passim promissit atque allegavit.)

Reliquisse eum complura istius argumenti, duobus primæ [*in fol.*] magnitudinis comprehensa voluminibus, a Casp. Herm. Sandhagio etiam, Antistite Holsaticæ, accepi, qui sibi, in istis, suis subjectis censuræ, multa placuisse, nonnulla quoque displicuisse, testaretur. Editionis illorum desiderium Frid. Breclingius, in *Catalogo testium veritatis* (*Tom. IV. Hist. Eccl. Gofr. Arnoldi inserto*), n. 118., p. 772., est testatus.

MARCUS FRISIUS, Vici in Stormaria Colmarienfis Parochus.

Könliches beehrteßtes Heilspflaster vor betrübte Herzen, bey Absterben der Ißrigen, oder Leichpredigt über Siegfried Ranzou, Erbherren auf Constorp, Königl. Dän. Hauptmann, aus Hof, II. 19. Hamb. 1629. in 4.

Leichpr. über Hans Horst, Aelichen Deroalter auf Colmar und Neuenborn, aus Rom. XIV. 7. 8. 9. Glückstadii 1647.

MATTHIAS FRISIUS, Cimper, & patria quidem (si Lipenium (1.) audias) Flensburgensis, A. 1605. in Iu-
cem edinus, Diaconus Föhrensis fuit ab A. 1629. (V. Kraftii *met. f. 3ub. (ed. p. 401.)* & deinde Parochiz in praefectura
Tunderen Abbatensis, ab A. 1636., Pastor (2.), Vir egregie doctus, & aliorum patrifantium, hosque inter Lauren-
tium (*supra laudari*), patens, Willfrupiz, in xdius generi, M. Apr. A. C. 1672., & æt. 67., mortuus (3.).
Displ. de Lingvæ sanctæ eximio usu, ejusque discendæ remoris, Præfide M. Steph. Cimdarslo, Boruffa. Gryphiswal-
diz 1626. in 4.

Tabula Synoptica Historiz N. T. Apocalypicæ, qva, faciem prælucente M. Andrez Romdorphii, Canonici Ripen-
sis, Paraphrasi Apocalypica *avndes* compendiarie ac Prophetica Historiarum N. T. Ecclesiasticarum, sub imperio
cumprius Romano, delineatio *avndes* exhibetur, a Laurentio filio edita. Lüneburgi 1683. in fol.

Zeichpredigt vom geistlichen Rumpfe, und darauf erfolgenden Freudenfrone, der christlichbigen Gottesfinder, äbet Sara,
Christ. Braunii, Past. zu Eugum, Eßefran, aus 2. Tim. IV. 7. 8. Hamburgi 1641. in 4.

M. Andr. Romdorphii, Canonici Ripensis, Paraphrasi Apocalypica, cujus, notis a se illustratz, editionem, in *Co-
salogo Nund. Lipf. A. 1661. Vorn. p. 38.*, pollicitus est, sed absque successu.

PAULUS FRISIUS, Lubecensis, idem, ni fallor, cum isto, qvi, in Reformatorum castra transgressus, ab horum
in aula Gottorpiensi patronis M. Enocho Svantenio, a Gymnasii Bordsesholmenfis Rectoratu & Pastoratu remoto, in
officiis istis A. 1612. datus est successus, sed nec ipse diu iisdem gavissus: V. Mart. Coronzi Jun. *Anriq. Bordsesholmenfis
MSS.*, & P. IV. *Isagoges mee ad Hist. Cimper. c. 1.*, §. 7. p. 379.

Tractatus brevissimus de tempore ministerii Christi, & ordine in lectione Evangelistarum observando. Wireb.
1604. in 4. (laudatus etiam ab exteris, Gvith. Crowzo, Lutheranis Frisium accendente, in *Elencho Interpretum S.
Script. p. 281.*, & Jacobo le Long P. II. *Biblioth. Sacre. c. 14.*, p. 384.)

[Diversus a nostro est Paulus Frisius, Laubanenſis Lufatus, *Comparationum Dialecticarum inter Ramum & Me-
lanchtonem, Libris III.* Francofurti A. 1590. in 8. editatur, scriptor, & utriusque conciliator, qvem, in Joh. Christoph.
Bocmanni *Catalogo Biblioth. Francof. p. 185.*, perperam cum illo confundi, in *Homonymofopia, Sed. II. c. 7.*, §. 45.,
p. 676., jam est monitum.]

VINCENTIUS FRISIUS, Hamburgensis, J. U. Lic.

Displ. Inaug. de Legibus in genere. Basileæ 1636. in 4. Recula in *Volum. novo Displ. Inaug. Jurid. Basileensium*, a
Georg. Deckero, Typographo, A. 1653. ibidem impresso, num. XI., p. 159. 610.

Carmen Jambicum prolixum, Joh. Angeli Werdenhagii *Operi de rebus publicis Hanſeaticis*, Francof. A. 1641. in fol.
exculo, præfixum.

HÉNRICUS FROBENIUS, Hamburgensis, Georgii Ludovici, Typographi & Bibliopolæ eruditi, *Tom-
que II.* celebrandi, filius, & in officina utraque, Typographica & libraria, successit.

Cum præfatione sua Hamburgi A. 1644. in 12. publicavit D. Bernh. Svevi, Poliatri Winshemiensis, Chirurgiſche
Wundenbericht (*Compendium de inspectione vulnorum*), in 2. Bücher abgetheilt, und durch einen Liebhaber dieser Kunst
verdeutschet. Cujus versionis auctor, ut Autorem esse D. Bernh. Langwedelum, Medicum Hamburgensem, suo loco
docueimus.

HIERONYMUS FROBENIUS, Hamburgensis, Georgii Ludovici itidem filius, J. U. Lic. & in patria Præfi-
tus, d. 19. Sept. A. 1639., sexennio ante parentem, extinctus. V. Epitaphium Parentis, in Theod. Anckelmanni *In-
script. Hamburg. n. 52.*, & Nic. Scribonii Phaleucus ad filium Anagrammatico-Encomiasticos, *Lib. V. Lufum Gott-
orpensium p. 103.*

Displ. Juridica miscellanea, Præfide D. Jac. Gothofredo, Genevæ 1625. in 4.

Displ. Inaug. de Homagio. Argentinz 1627. in 4.

GEORGIVS FROMMIUS, Hofgardiz, prædio Civitati vicino Hatherslebiens, patre Johanne, matreque
Cecilia Georgia, V. Id. Oct. A. 1605, natus, studiis humanioribus in schola Hatherslebiens & Gymnasio Lüneburgen-
ſi, sublimioribus autem, & in his Mathesi, in Academijs Julia, Lipsienſi, Witebergenſi, Francofurtana, Rostochienſi,
tandem Hafnienſi, diligentia eximia, & non minori vacavit successu. Fratrum deinde Kragiorum, Ottonis ac Chilo-
nis, studia in Athenis, per annos aliquot, moderatus Sorano, natu ex his majoris (regni postea Danici Senatoris) &
Christiani Scheelii, quinquennio sequenti in Belgio, Anglia, Gallia & Italia, fuit Ephorus, istoque finito, a Casp. Eras-
mo Brochmanno, Episcopo Seelandiz inclyto, ut filium suum unicum, Christianum, ad externos itidem deduceret,
pervalſus, biennio Leidæ ac Londini exacto, in metropoli hac Angliæ A. 1638. defunctiſſi ſolas Hafniam reportavit exu-
vias. Quadriennio sequenti filiorum Christiani Frisii, Cancellarii regii, juniorum, partim Hafniz, partim vero Sorzæ,
egit Præceptorem, hujusque commendatione adjutus, A. 1643. Academiæ Hafnienſis professionem Logicam, nec
multo post Oratoriam, obtinuit, ac in Mathematica tandem Christ. Longomontano, Doctore suo, A. 1647. successit.
Cui cum quadriennio vix præfuiſſet unico, & interea temporis bis Ordinis (a quo Magistrum titulum A. jam 1641. impe-
traverat) Decanatu eſſet functus Philoſophici, tresque & conjuge Eliſa, D. Laur. Scavenii, Seelandiz Episcopi, filia, A.
1645. ducta, mares, & gnatum unicam, M. Petro Foffio, ſcholarum urbanæ Hafnienſis, elocatum, Rectori, ſuſtulit, ipſe
etiam, morte immatura, d. 19. Aug. A. C. 1651., & æt. 46., eſt extinctus. Wilhelmumque Langium ſucceſſorem natuſ
hauſ imparem. Fuſius vitam Mathematici hujus eximii D. Joh. Müllerus, Academiæ Hafn. Antecſſor, in *Program-
mate funebri*, & Er. Vindingius, iſtud ſecutus, in *Acad. regie Hafn. Hiſtoria p. 359. 360. 361.*, expoſuerunt. Epitaphii,
in æd. eiſ Mariana erecti, Epigraphen Pet. Reſenius, in *Inſcript. Hafn. p. 27.*, exhibet.

Conferri de eodem poſſunt Pet. Gaſſendi *Lib. VI. de vita Tych. Brahei. p. 206.*, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.
p. 47.*, meaque ad hunc *Hypomnemata p. 186. 187. 220.* Henn. Witteni *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII. ad A. 1651.*, &
Pet. Winſtrupii Jun. Tetractichon in cognomen ejus ominofum, *Lib. III. Epigramm. p. 1072.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diſſ. Aſtronomica de medijs ad Aſtronomiam reſtituendam neceſſarijs, pro Chriſt. Longomontani Introduktionem
in Theatrum Aſtronicum Hafnienſe, cum Joh. Bapt. Morino, Math. Profeſſore Pariſino, inſtituta, ejusque Coro-
nidi Aſtronomiz reſtitutz oppoſita. Hafniz 1642. in 4. Morino *Deſenſum Aſtronomia reſtituta, contra G. Frommii*,
Pariſis A. 1644. in 4. excuſæ, eiſque reſpizet, ſcripto reſponſum eſt ſequenti.

(1.) P. I. *Biblioth. Thol. p. 68.* (2.) V. *Effigiem ejus, Tabula præfixum Apocalypica.* (3.) V. M. Andæ. Amderi Epicedium in obitu-
m Germanicum, P. II. *der Tunderſchen Maſterbüchſt.*, p. 127. 128. 129.

Reſpon-

Responsio ad Joh. Bapt. Morini Defensionem Astronomiz restitutæ. Hafniz 1645. in 4. Hanc vicissim, teste Lud. Jacobo (in *Bibliographia A. 1644. Parisina*), impugnavit Anonymus, in *Epistola castigatoria adversus G. Frommium, circa fundamentalem Astronomiz restitutionem*, Morino inscripta, & Parisiis A. 1648. in 4. edita.

Displ. Philol. de legendis cum fructu Latinis melioris notæ Scriptoribus. Hafn. 1643. in 4.

Exerc. Physico-Mathematica. Hafn. 1648. in 4.

Exercitationum Sphæricarum Prima de principiis. Hafn. 1648. in 4.

Secunda de Terræ & maris superficie. ib. 1649. in 4.

Tertia de Terræ parvitate. ib. 1650. in 4.

Arithmetica Danica, seu brevis & perspicua Institutio Arithmetice Astronomicæ, vulgaris & Geodæticæ, jussu regio, in usum Gymnasiorum & scholarum Danicæ, conscripta. Hafniz 1649. & 1660. in 4.

GERHARDUS FROST, Lubecensis, J. U. Doctor.

Displ. Jurid. Inaug. de Conſuetudine, Præfide D. Frid. Gerdesio. Gryphiswaldiz 1623. in 4.

LAURENTIUS FUCHSIUS, Kiloniensis, Johannis, J. C. & Confulis urbani, filius, Joachimi ab Alefeld, Aulæ Holstæ-Gottorpiensis tunc Præfidis, circa A. 1696., Secretarius, Joh. Fuchsi, Parentis sui, Introductionem ad Processum Holstæicum, cum Epistola sua ad Alefeldium dedicatoria, Kilonii A. 1696. in 4. editit.

JOHANNES FÜHRSEN, Hamburgensis, d. 23. Febr. A. 1606. in lucem editus, cum studio, cui a parentibus in prima consecratus erat infantia, Theologico operam Witbergæ, Roskochii & Gryphiswaldiz, navatæ haud infelicem, primus Palzomonalterii (des alten Klosters), in Archiepiscopatu Bremensi, Ecclesiastes Lutheranus A. 1634. hac lege est constitutus, ut, alternis eundem cum sacerdote Pontificio ambonem conscendens, moniales ejus a sacris Romanæ abducere conaretur Ecclesiæ. Quadriennio post (d. 23. Sept. A. 1638.), a Friderico III., Archiepiscopo tunc Bremensi, & Rege postea Danico, in xde ipsius civitatis Bremensis Cathedrali, Reformati nuper erepta, religionis Lutherane publicum instaurare exercitium, primumque illius Antistitem agere, iussus, octodecim annis summa cum laude istu præfuit, & Lutheri doctrinam, voce pariter atque scriptis, adversus Conradum Bergium, aliosque Doctores Calvinianos, est tuitus. A. 1655. a Carolo Gustavo, Rege Sveciæ, ad *ἐπισκοπὴν* Ecclesiarum Episcopatus Verdenfis vocabatur supremam, & cum honore hunc, gregis, cui jam præerat, sacri amore morus, detreclaret, d. 26. Oct. vel novam istam vocationem jubebatur amplecti, vel sacro apud Bremenses munere se abdicare. Hoc nosse, quam illud, facere maluit, & ab auditoribus invitatus in urbem patriam dimissus Hamburgensem, A. seq. 1656., V. Kal. Jan., locum illic inter templi Catharinæ Ecclesiastias vicissim obtinuit. Sacro & hic officio singulari fide est functus & industria, strenuus pietatis & praeceos Christianæ Ergodiocles, censor vitiorum acerrimus, & Parrhesiastes, in probis & decoribus sui etiam ordinis cordate perstringendis & castigandis, impeterritus. Ex his illegitimam sacrorum munerum per connubia Simoniacæ pretensionem scripto peculiari detestatus est & improbatum vernaculo, adeo erudito, folido & nervoso, ut, quid ad *γυναικαὶ παῖδας* istius Ecclesiæ, & successio in parochiis hæreditaria, patronis reponi possit, non videam. E patria tandem terrena in caelestem, d. 11. Sept. A. C. 1673., & æt. 68., translatus, filios illi virtutis suæ reliquit æmulos, ac, in his, Casparum Theodorum, Chrysostomum Hamburgensem, Petrinumque Ecclesiæ Archidiaconum, Johannem Henricum, Med. Doctorem, ac Johannem Fridericum, J. U. Licentiatum, cui vitæ paternæ debeo notitiam. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg. p. 881.*

Displ. proluxa de persona Christi, Præfide D. Paulo Robero. Witeb. 1631. in 4.

Lebend. Dantschpredigt. Hamb. 1638. in 4. (*Catal.*)

Die Hobeit und Würde aller gläubigen Christen, oder Leichpred. über Ottonem Afcanium Fresen; des Eüstes zu Bremen Decanum, aus Rom. XIV. 7. 8. Bremz 1641. in 4.

Der hochtrefliche Wechsel unserer Sünden mit Christi Friede, oder Leichpred. über Alb. Heckenberg. J. U. D. und des Eüstes Bremen Syndicum; ib. 1641. in 4.

Anima Davidis benedicens, oder Leichp. auß Pf. CIII. in 4.

Valde Bremense, oder Christi. Valetpredigt, auß Phil. II. 12., in der Thumkirche zu Bremen, gehalten. A. 1656. in 4.

Christi. und gründl. Unterricht vom Beruffe zum Predigamte, wie, sonol Patronen, als Candidaten, sich dabey gebühlich zu verhalten haben; insonderheit von der Frage: Ob es recht sey, daß heutiges Tages die Predigermahlen mit der Ehe also verknüpft werden, daß man fast keinen mehr zum Dienste befördern wil, er habe denn die Ehe vorher mit dieser oder jener Frau in person unwiederrücklich versprochen? auß dem unschätzbaren Worte Gottes, und reiner Theologen Schriften, vorgeleset. Bremz 1673. in 4. Scriptum egregium, omnibusque ministerii Ecclesiastici Candidatis merito commendandum, quo promotiones hujusmodi 1. *εργασίας*, 2. *ἀντιρροπίας*, 3. Ordini Ecclesiastico ac conjugio noxias & ignominiosas, 4. ædificationi Ecclesiæ contrarias, & 5. conscientis Patronorum, Candidatorum, Sponsorum, aliorumque, summo opere graves esse atque periculosas, solide ac *ἀναγιγνωσκουσιν* ostenditur. Conf. de illo P. IV. *Sag. ad Hist. Cimbr. c. 10., §. 19., p. 196. 197.*

Scripta complura de Controversiis Lutheranorum cum Reformati Polemica *ἀποκρίσις*, ab eo, & Conrado Bergio, Th. D. ac Antistite ædis Ansgerianæ Bremensis Reformati, sibi invicem opposita, quæ Führsenius editioni quidem destinaverat, sed, cum inopina Adversarii morte *τοῦ ἐκείνου*, ad finem nondum perducta, interromperetur, imperiecta in lucem protrudere noluit.

(An Joh. Fürsenius Displ. de Officio Magistratus circa religionis & reip. defensionem, in 4., teste Catalogo quodam, edita, huic, an vero alteri *ἰσχυρῶς*, debeatur, mihi non est exploratum.)

JOHANNES FRIDERICUS FÜHRSEN, Hamburgensis, (Bremensis vocatur in *Hamburgo Literatæ Annæ* 1706. p. 30.), Johannis, modo ludati, filius, J. U. Licentiatum titulum in Academia (cujus Universitatis) Ctorum A. 1674., teste *Catalogo Lectumum anniversario*, erat Syndicus) adeptus Patavina, celebris postea causarum in patria forensium Patronus.

Theses Juridicæ Inaugurales. Patav. 1675.

Josifæ a Rheden, metallifodiarum Anhaltinarum Administratori, mercatorum aliquot Hamburgensium, clientium suorum, nomine, scripta (de quibus *Nova Lit. Germ., M. Jun. A. 1704., p. 236. 237.*, plura doceantur) opposuit *faventia*.

Sellionatus circa metallifodinas Anhaltinæ famosissimus, oder aufführliche Relation von vielen, bey den Hochfürstl. Anhaltischen, zu Sarggerode und Güntersberg gelegenen, Bergwercken, ausgeübten erschöpfenden Bemühigkeiten, welcher gestalt dieselbe, nachdem sie etliche hundert Jahre stille gelegen, A. 1692. wieder aufgenommen, reichlich segnet besunden, und Mölleri Cimb. Lit. Tom. I. E c c

und mit grossen Kosten bis 1698. gebauet, nachmals aber, wegen grosser in der Administration und Rechnungen verübter Betrügerey, wiederum ins Stessen gebracht, und, durch gewissenhafte Practiques, mit einer 300000. Rthlr. übersteigenden Schuldenlast, auch andern unentzähligen Oneribus, wiederrechtlich beschweret worden: Opus ingens, excusum Hamburgi A. 1703. in fol.

Apologia pro Stellionatu circa metallifodinas Alhalinas famosissimo, oder kurze, jedoch gründliche, Vorstellung, daß die, A. 1703. gedruckte, Fürstl. Anhaltische Berg-Relation vor seinen Paßvill (wie Gegentheile denselben an hohen Orten angeführte) geachtet werden könnte, &c. Hamburgi 1704. in fol.

JOHANNES WERNERUS FÜRSEN, Hamburgi die 10. Sept. A. 1694., patre Johanne Friderico, J. U. Licentiato & Advocato celebri, natus, precocis ingenii, sed brevis ævi, juvenis, præter Linguarum Latinæ, Græcæ, Gallicæ, Italicæ Anglicæque, peritiam, Historiæ etiam, ac literarum præsertim, Geographiæ, Politicæ atque jurisprudentiæ, cognitionem sibi paraverat haud vulgarem. Verum, cum e Gymnasio urbis patris, ac Joh. Alb. Fabricii, doctoris eximii, convictu, in Academiam M. Augusto A. 1712. vix migrasset Kiloniensem, mensibus tantum duobus elapsis, die 23. Octobris, eodem anno ætate Christianæ, ætatisque decimo nono ineunte, morte spem præclaram, de se conceptam, fessellit immatura. Vitam ejus, non sine laudibus plurimis, fufius exposuere Wollg. Christoph. Franckii Sermo funebris Germanicus, Programma a Rectore Acad. Kilon. exequiis præmissum, & Andr. Ludov. Königsmanii Parentatio vernacula (sub titulo der Philosophischen Verwunderung einer unvergleichlichen Seele edita). Quæ una cum Joh. Burch. Maji Epistola ad Parentem, & Christoph. Henr. Amthorij (cujus Epicedia tria Germanica in obitum nostri encomiastica recula sunt in illius Poetischem Versuche p. 361-379.), Joh. Alb. Fabricii, aliorumque, Epicediis, junctim prodierunt. Addatur, quæ suum Fürsenii ex illis collegit Elogium, & Amthorij, Fabricii atque Königsmanii, encomii: defuncti recitavit. Joh. Klefeker Bibliotheca Eruditorum præcocium p. 98-102.

Collectiones MSSæ de rebus Achaicis, de Servis, & de Capitis veterum; Notæ in L. Ampelium; & Additiones ad Christoph. Cellarii Geographiam antiquam, & Scriptoribus ævi veteris & recentioris congestæ; quas luce publica dignas esse Andr. Lud. Königsmanius in Parentatione judicavit. V. Joh. Klefekerum l. c. p. 100.

CHRISTIANUS FUNCCUS, Lubeczæ d. 8. Apr. A. 1659, natus, cum studiis, in Scholâ patriæ, & deinde, ab A. 1681., in Academia Rostochiensî, pro triennio, incubuisset, ab A. 1687. Sophiz Catharinæ, Antonii Güntheri, Comitum Oldenburgorum ultimi, viduæ, Ecclesiastes fuit aulicus, ab A. 1692. urbis in Oßiriz Auricensis Diaconus, simulque, per annos aliquot, Concionator aulicus, tandem vero, ab A. 1697., civitatis ejusdem Pastor. Plura de illius, A. 1720, adhuc superstitis, vita, certaminibus adversus Pietistas, & scriptis, mox enumerandis, in Joh. Henr. a Seelen Arbenis Lubecensis, Parte II., p. 137-144., narrantur.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Novatianismo, Præfide M. Arn. Paskhio defensâ, Rostochii 1682. in 4.

Poetische Eydens-Epistelen über die allerhöchste Traur- und Noth-Geschichte des erlösenden Mensch- Gottes, Oldenburgi A. 1686.

Entdeckung der Kennzeichen einiger Neulinge, die, unter dem Scheine der Gottseligkeit, sich bey den Gemeinen heutiges Tages einmischen pflegen. Bremæ A. 1698. Cui scripto cum Enno Rudolpho Brenneisenius, J. U. Lic., & tunc Advocatus sibi, postea autem Procancellarius Oßiridis, se illo ob Collegia pietatis domesticis notatum ratus, opportunè ein Abgemessenes Schreiben, reposita est illi feuens Responsio.

Abgemessene Antwort auf H. Lic. E. R. Brenneisen Unabgemessenes Schreiben, wegen seiner Schrift von den Kennzeichen einiger Neulinge. Embdæ 1698. in 4.

Eine in zwei Briefen verfaßte Abhandlung, so wol des ungebürlichen und unpriesterlichen Unternehmens, als auch der umhüllenden Beschuldigungen, M. Ennonis Lamberti, Predigers zu Aulich, ed. A. 1705. Opposita est hæc, una cum scripto sequenti, ab illo Collegæ sui, M. Enn. Lamberti, Paraltz Brenneisenian, concionibus adversus se publicis.

Erweiterung sechs Theologischer Fragen (von gottlosen Predigern, und deren Betrübe und Predigern). A. 1705, in 4. Argumentum illius, additis laudibus, fufius exposuerunt Val. Ern. Löscherus in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. 10. A. 1707., p. 614. 615. 616.; & J. H. a Seelen l. c. p. 141. 142. M. Ennonis Lamberti Kurzer Absfertigung, sive Apologiæ contra illam posthumæ, in scripto responsum est sequenti.

Der wichtige Schirm über die falsche Zustufung M. Ennonis Lamberti, ed. A. 1706.

Poetische Andachten über die Kern- und Dend- Sprüche, so in den geröblichen Sonn- und Fest-Täglichen Evangelien und Episteln enthalten. Hamburgi A. 1713. in 8.

Das erneuerte Gedächtnis der Prediger in Aulich, die, von der Zeit der Reformation her, bis auf den heutigen Tag, allda das Evangelium gepredigt haben. Oldenburgi 1717. in 8. Recensionem illius exhibuere Val. Ern. Löscherus, l. c., Sect. 5. A. 1717., p. 287-293., & Bremenses in Bibliotheca Historico-Philologico-Theologica, Class. I., Fascic. I., p. 160-166.

Historischer Bericht von der Allerhöchsten Fluth, die A. 1570. viele Oerter und Länder überschwemmet hat. Prodiit cum Joh. Christ. Hekelii, generi ipsius, & Pastoris Resterhavenis, Beschreibung der beyden grossen Wasser-Fluthen in Ostfriesland, und anderen Orien, von A. 1717. und 1718., Halz A. 1719. in 4.

INEDITA, sed, Seelenio teste, prælo parata,

Chronica der Stadt Aulich, worinn die denkwürdigste Begebenheiten, die, von alten Zeiten her, so wol vor als bey der hoch-Christlichen und Fürstlichen Regierung, vorgefallen, beschrieben sind; Vastum primæ magnitudinis Volumen, VI. Tomis, in Libros XVIII. distinctis, constans, & historiam præsertim Reformationis Frisiz orientalis diligenter enarrans.

Der Ostfriesische Regenten-Stab, von roem, und wie, er von alters her geführt worden, sive Opus de viris Comitum & Principum Frisiz Orientalis.

Das erneuerte Gedächtnis aller Ostfriesischen General-Superintendenten und Hofprediger, cujus spem fecit im Gedächtnis der Prediger in Aulich p. 80.

Poetische Sabbaths-Gedanken über die Sonn- und Fest-Tägliche Evangelia.

Poetische Sieges-Valnen über die Freuden und Triumph-Geschichte des erlösenden Mensch- Gottes, sive Poema de Christi resurrectione, ascensione in cælum, & effusione Spiritus Sancti.

G.

JOHANNES GABELIUS, Hamburgensis, Martini, Secretarii urbani, ex Anna Wichmannia filius, Med. Doctor, post reditum e regionibus exteris, Helmstadii A. 1588. creatus, Poliater Stendaliensis, simulque Palzomarchiz Brandeburgici Physicus, d. 14. Mart. A. 1596. defunctus. V. Dan. Schalleri, Plavienfis, Paf. Stendaliensis, *Serm. Fun. Germanicum*, in exequis ejus, e Joh. XI., habitum, & Magdeburgi A. 1595. in 4. excusum.

Theses Inaugurales de Epilepsia, ab eo & Greg. Günthero, Torgensi, Praefide D. Joh. Bokelio, propositae. H. 17. Julii 1588. in 4.

M. PHILIPPUS GABRIELUS, Slesvicensis, Parochus in vicinia Kalebyensis, 1628. superstes.

Modesta & accurata Docimasia IV. Conclusionum D. Christ. Sledani, Pastoris Slesvicensis, in Art. de persona Christi, Germanice inscripta. MS. Vidi Hafniz, in Biblioth. Beckeriana.

JOHANNES GAILKIRCHEN, Hamburgensis, J. U. C., Witebergae A. 1594. (1.), Jenae autem A. 1599. & seqq., commoratus.

Seleciz Juris Civilis Quaestiones. Jenae 1599. in 4. (Catal.)

Miscellaneum Juris Quaestionum Centuria, ab eo Praefide proposita, Jenae 1601. in 4. (Diversus ab eo est Joh. Geilkercherus, Acad. Ingolstadt. Antecessor, cujus Disputationes Juridicae complures, A. 1576. 1577. & 1578. Ingolstadtii publicatae, in Nicol. Bassi *Collect. Libb. Lat. p. 355.* enumerantur, ac *Tractatus de Testamento militari*, ibidem A. 1588. in 4. editus, a B. G. Struvio, in *Biblioth. Jur. Sel. c. 3. §. 48. p. 148.* commendatur.)

JACOBUS GARBERS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, ac, ab A. 1722., Poliater.

Disp. Med. Inaug. de Diureticis, Lugd. Bat. 1693. in 4.

REINHOLDUS GARLINGHOFF, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judiciorum Hamburgensium, circa A. 1701., Procurator. V. Lehm. *Hamb. Lit. A. 1704. p. 10.* Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de Societate omnium, sive universaliter Bonorum. Francqverz 1701. in 4.

JOHANNES GARMERS Senior, Lubecensis, J. U. D. Heidelberg A. 1617. creatus, urbis Hamburgensis, ab A. 1626. (*sive, juxta alios, a d. 21. Dec. A. 1625.*), Syndicus, & ad Christ. IV., Regem Daniae, Ordines Belgicos, Principesque Germanicos, Expe Legatus (2.), d. 8. Dec. A. C. 1638., & at. 51., mortuus (3.); parens Vincentii, patris Syndici, Johannis, ejusdem Protophysici, & Margaretz, D. Joh. Placcio, Poliatri itidem Hamburgensi, elocatur, avus autem Vinc. Placcii, Professoris Gymnasii patri celeberrimi. A quo in xde Cathedrali ei, Parentibusque, monumentum erectum est Epitaphium, in cuius inscriptione (4.), perperam patris suus vocatur Syndicus, Nicol. Scribonius (5.) nomen ejus ita *avayemua* scribitur:

Johannes Garmerus, Juris utriusque Doctor.

*

Tu in odore rite carus, Jurisque magnus heros.

A. Vinc. Fabricio, in Epigrammate ad eum (6.), *Lumen Senatus, & civitatis amplexus ingentis ingens*, salutatur.

Disp. Inaug. de Conventionibus successoris, Praefide D. Philippo Hofmanno. Heidelberg 1617. in 4.

Notiz reformatoriz *avayemua* in Jus Statutarium Hamburgense, ex ejus (illarum haud dubie Autoris) Autographo a nepote Vinc. Placcio descriptis, aliorum observationibus auctae, & in *Idea Jci Hamburgensis perfecti, Musis inserta Juridicis, c. 3. p. 101.*, laudata. A D. Diet. Anckelmanno (in *Disp. Inaug. de pactis dotalibus, Sect. I., §. 1. p. 12.*) eadem (sed sub falso Vincentii Garmeri nomine) allegantur, & nunquam licet promulgata, vel autoritate publica confirmata, Epistissime in praxi judiciorum Hamburgensium, perhibentur, observari.

JOHANNES GARMERS Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, filius, d. 19. Sept. A. 1628. in locum editus, & e Gymnasio patrio in Academiam dimissus Juliam, Herm. Conringium studiosiorum suorum ducem elegit, ejusque hortatu & exemplo, per integrum, quo illic haesit, quadriennium, cum Medico Historico-Policum *est* facilitate conjunxit, ut plus postea gloriæ scriptis hujus generis, quam Medicis, adeptus esse nonnullis videatur. In itulicere, quo, A. 1651. & sequentibus, regiones exterar, Galliam praefertim biennium, in Academia autem (quæ Syndicum eum & Consiliarium nationis elegit Germanicæ, Doctorisque Medici A. 1653. ornavit titulo) Patavina triennium exegit integrum, & Luretiz Dn. Vicqvesfortio ac Gvid. Patino, Romæ Paulo Zaechiz, Archiatro Pontificio, Ferd. Fürstenbergio (Episcopo deinceps Monasteriensis), Lucæ Holtzenio & Athan. Kirchero, ac alibi Viris famæ haud minoris aliis, familiariter innotuit. In urbem (in cuius xde Cathedrali Præbendam, quam vocant, tertiam minorem anno jam 1651. obtinuerat (7.)) redux patriam, Praxi Medica, & in ista, & in aula Ducis Saxo-Lauenburgici, cujus Archiatru fuit, vicina, brevius inclavit, Poliaterque a Senatu patris secundarius A. 1619. (8.), primarius autem A. 1672. post Joh. Alb. Huswedelii in Sueciam abitum, est constitutus, & ab Electore tandem etiam Brandeburgico Medicis, absens licet, adscriptus aulicis. Autoritate, qua inter cives aliquamdiu poluit, eximia prudenter usus, Collegii Medici dignitatem feliciter asseruit, & Medicastros Agyrtasque Hamburgi penitus ejecit. Senex tamen complures, & primoribus etiam urbis, habuit adversarios, de quorum adversus se molitionibus, & Sycophanta, qui crimibus se oneraverit atrocissimis, ab illis, omnia ei auxilia, imo impunitatem, si hanc ob causam in judicium vocaretur, pollicitis, concitato, in Premio Jungianæ Vermium conqveritur *bisforie*. Vivis d. 29. Maji anno seculari 1700., & at. 72., exemptus, exuvias suas xdi Petrinæ, opes vero conjugi, quam A. 1669. duxerat, superstiti, Barbaræ Schröderingiz, & cognatis, quodlibet omnes vivos jam extulisset, reliquit.

Vitz ejus *avayemua* breviorum *Nova* exhibent *Literaria Lubecensia, M. Jun. A. 1700. p. 185. 186.*, magis autem copiosam Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historice Anni 1700, curiose vernacule, num. 23. p. 133. 134.*

Conferri de illo possunt Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus p. 587.*, & Vinc. Placcii *Epistola Libri II. Carminum ad avunculum hunc suum Dedicatoria, ac Epistola ad Anonymos suos augendas invitatoria p. 33.*

Ecc 2

ELOGIA.

- (1.) V. Gottfr. Svevi *Acad. Witeb., lit. Bb. 2. a.*, ubi Joh. a Gailkirchen vocatur. (2.) V. Ad. Tracteggi Jun. *Seriem Senatus Hamburg. p. 47.* (3.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. I. Mem. Hamb. p. 441.* (4.) V. illam in J. A. Fabricii *Auctario Inscriptis, Hamb. Thesd. Anckelmanni, n. 126., p. 50.*, & Vitz Vinc. Placcii, hujus *Theatro Anonymorum & Pseudonymorum A. 1700. prefixa.* (5.) *Luz. Lufum Gostorp. p. 68.* (6.) in *Formatis, & quidem in Libro Sylvarum, p. 17.* (7.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 610.* (8.) V. Fabricii *claus. I. c. p. 1244.*

Herm. Conringio (in *Tr. de prudentia civili*, c. 14., p. 318. 319) Medicus audit *Hamburgensium doctissimus*.
Joh. Nicol. Pechlino (*Lib. I. Observat. Physico-Med.*, Obf. 37., p. 83.) *Proto-Medicus celeberrimus*, *Vir plurimorum amorum experimentis exercitissimus*; it. (in *Ephemeride vulneris thoracici, Observationibus adjecta*, p. 4.) *celeberrimus*; in *vicinia Protomedicus*.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

Diff. de Venæsectione, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1691. in 4.
Gratulatio ad S. P. Q. Hamburgensem, cum Nicolaus Jarre & Joh. Schröteringius, quorum primus LXVIIIvum, alter LXXXIIIvum annum ætatis exceperat, inaudito apud nos exemplo, reip. patriz Præfides denominarentur. Hamburgi 1672. in fol.

Diff. I. de Theriaca. Hamb. 1678. in 4.

Diff. II. de Theriaca. Hamb. 1679. in 4.

Diff. III. de Theriaca. Hamb. 1689. in 4. (commendatur ille a Joh. Jac. Stotterfohtie, in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1700., p. 381. 382.)

Elogium funebre Ægid. Rulandi, Hamburgensis, Regi Poloniæ a negotiis. Hamb. 1680. in fol.

Diatriba de Quæstionibus quibusdam Physico-Medicis. Hamburgi 1683. in 4. Huic, Controversiam, a Medicis aliquot Hamburgensibus Garmero, occasione casus circa uteri procidentiam obitricis periculosis, in quo ex ejus consilio omnia, sed eventu infelici, peracta erant, motam, ventilanti, D. David a Becke opposuit *Diff. Anatomico-Prædictam de procidentia uteri, ab erroribus V. C.*, Joh. Garmeri, vindicata, adjecta Garmeri Diatriba, Hamburgi A. 1683. in 8. editam, & ab illo sequenti impugnatum Auctario.

Auctarium Diatribe de Qq. quibusdam Physico-Medicis, contra D. Dav. a Becke. Hamb. 1684. in 4. Reposuit isti Beckius, eodem A. 1684., *Garmorum ex Garmero ad vivum & verbum descriptum*. Quis e certamine hoc superior discesserit, quæ seque duplicant. Beckio victoriam adjudicat, & Garmorum erroris insinuat, D. Paulus Ammannus, Med. Prof. Lipsi., in *Irenico Hippocratis & Numæ Pompilii* p. 116. 117. 118. Garmero contra, adversus Beckium, procidentiam uteri, quam obitricis crepare solent, ceu fallam & imaginariam, cum Sylvio, Hoinio & Kerckringio, expudentem, patrocinatur Joh. Nic. Pechlinus, Archiater Hollæicus, nomine licet utriusque suppressio, *Lib. I. Observat. Medico-Phys.*, Obf. 20., p. 46. 47. 48.

Elogium funebre Joh. Henr. Daureri, Med. D. & Practici Hamburgensis.

Tres Epistolæ Dedicatoz., Joh. Feldeni Elementis Juris universi, Francofurti & Lipsiæ A. 1664. in 4. editis, sub Feldeni ipsius nomine, præmissæ, quas stylo Garmeri nitidissimo esse exaratas V. Placcius, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 279., testatur.

b. ALIENA AB EO TRANSLATA ET EDITA.

Ludov. Septalii, Patricii Mediolanensis, de Ratione status Libri VII., ex Italico Latine versi. Accedunt breves Notæ, & accuratus rerum Index. Hamburgi 1659. (non 1660., quem Beighemius, in *Bibliogr. Jur.* p. 318., exhibet) in 8. Reculi, cum Jac. Thomasi, Prof. Lipsi., Tabellis in eos Synopticis, Lipsiæ 1680. in 8. Versionem hanc, Herm. Conringii elaboratam hortatu, & ab illo (in *Tr. de Prud. civ.*, c. 14., p. 358. 359., ac V. Placcio, *nitidissimam* vocante (in *Tr. de Scr. Anon.*, c. 8., p. 63.)), commendatam, sub larva primum Ignatii Gratioli, Hammopolitani (uti *Catal. Nund. Lipsiæ*, A. 1616. *Vern.* p. 28. offendit), voluit edere, sed postea, mente mutata, verum illi nomen præfixit.

Franc. Rubei, Medici Genuensis, Exercitationes nocturnæ in Historiis Medicis, quæ plurimum conducunt & artem prædicandi in morbis acutis, Genuæ A. 1622. excusæ; cum sua præfatione, Notis & Indice accurato, denuo ab illo editæ, & Collegio Medico Hamburgensi inscriptæ. Hamburgi 1660. in 8.

Ludov. Zuccoli, Picensini, Diff. de Ratione status, ex Italico Latine versa, & Notis aucta. Accedunt Acta & controversiæ inter Urb. VIII. & Innoc. X., Pontifices, & Odoardum Farnesium, Ducem Parmæ, de Ducatu Castri. Hamb. 1663. in 8.

Scipionis Claramontii, Cæsenatis, Liber I. de Ratione status, ex Italico Latine versus. Hamb. 1679. in 4. In præfatione duorum etiam reliquorum librorum versionem promissit.

Joach. Jungii Historia vermium, & schedis Autoris MStis a Joh. Vegetio, alisque Viris præclaris, eruta, post mortem autem Vegetii erudito orbi, quantum per obvenientem calamitatem (*incendii ædium Vegetianarum, quo pars illius perii ultima*) licuit, communicata a Garmero, cujus accessit Epistola Dedicatoria. Hamb. 1691. in 4.

II. GERMANICUM.

D. Joh. Alb. Huswedels und D. Joh. Garmers, Hamburgischer Physicorum, kurtzer Bericht, wie, bey einfallender Kranckheit, ein jeder sich verhalten solle. Hamb. 1663. in 4.

INEDITA.

Annales rerum Hamburgensium, ab A. C. 1645. ad 1688. deducti, quos, in *Catal. Nund. Francof. A. 1658. Autumn.* p. 27. est pollicitus. Horum quaternio unicuique, Proœmium atque Synopfin exhibens, prodit, sed tantas Hamburgi dediturbas, ut suppressimè reliqua Autor fuerit coactus, ut ipse per literas, lucem ea tamen nihilominus aligando esse visura comminatus, mihi significavit. Pater autem ex illo, factioni cum fratre & Meurerianis, quæ patriam turbis implicuit plurimis, fuisse addictissimum, & hujus adversarius, in quos acriter invehitur, infensissimum. Unde, opus ipsum perpetuo partium laborare studio, facillimum est conjectu.

Verio Librorum II. & III. Scipionis Claramontii de Ratione status Latine, paulo ante memorata.

Acta Controversiæ, quæ inter Alexandrum VII., Pontificem, Ducemque Mutinensem, ob convales Comacenses, A. 1663. adhuc vivebat, in præf. *Adorum Controversiæ de Ducatu Castri*, eodem anno promissa.

VINCENTIUS GARMERS, Hamburgensis, Johannis Senioris, Syndici, filius, & Junioris, patriz Poliatri, frater, J. U. D., post reditum e regionibus exteris, Duci primum Saxo-Lauenburgico fuit a Consiliis, deinde vero, d. 4. Jul. A. 1679., patriz Syndicus, in Joach. Petri locum, a Senatu est electus (1.), & eodem Anno, ad Reges Daniæ & Sveciæ, nec multo post bis in Angliam (2.), ac A. 1662. & 1665. ad Leopoldum Imperatorem (qui Comitissa eum pala-

(1.) V. Mich. Kirhenii *Fausta ei, cum Syndicus crearetur*, dicta (Hamb. 1659. in L.), Vinc. Placcii *Poesma de Syndicatu gratulatorium* (L. 2. *Carm.* p. 122. 127.), & J. Trastigeri *Jun. Sermonem Senatui Hamb.* p. 14., & J. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb.* p. 441. (2.) V. Vinc. Placcii *Propempticon in legationem Anglicam Secundam*, L. 2. *Carm.* p. 127. 128.

ri Lateranensis nobilitatisque donavit insignibus), atque Comitatus Ratisbonensis, ablegatus (1.). Has legationes cum e voto patriæ confecerit, haud difficulter summam sibi inter cives, variis usibus artibus Pseudo-Politicis, conciliavit auctoritatem, totamque ferme publicam, cum paucis aliis, eidem secum addictis factioni, pro lubitu gubernavit. Postquam vero, plus iusto insolentens, & versutia sua abusus, non in concives solum fuerat iniurius, sed &, molitionibus adversus Christianum V., Monarcham Daniz, vicinum, clandestinis ac nefariis, indignationem hujus provocaverat iustissimam, diuturniorem ei felicitatis tantæ usuram divina Nemesis, ac animus sui ipsius toror, inviderunt. Cum enim inter chartas Joh. Adolphi Kielmanni, Ministri aulæ Holstato-Gottorpiensis primarii, iussu regio Hafniam abducti, a Danis literæ ejus essent inventæ, quibus, Hamburgenses, adversus Regem Daniz, cum Suecis & Holstatis sedes esse lituros, promittebatur, Senatus Hamburgensis, de istis compellatus, absque mandato aut consensu suo id factum esse, respondit, Garmeris autem, & hujus piaculi, & aliorum, sibi conficius, penz metæ, d. 9. Mart. A. 1697., ex urbe patria clam aufugit (2.). In profugum, cum de culpa ejus omnibus constaret, plebiscito remotionis ab officio, quod deferuerat, publico, & perpetuo ex urbe relegationis, lata est sententia. Exul locum quidem, in aula Sverinensi, inter Christiani Ludovici, Ducis Megapolitani, obtinuit Consiliarios, sed ista etiam, cum turpe, un feritur, patraffer flagitium, deinceps est ejectus, & privatus Bardovici, in Ducatu Lüneburgico, aliquot post annos, mortuus.

Vinc. Placcius, e forore nepos, *Librum I. Carminum juvenilium sive Atlantidem retectam*, illi inscripsit. De filio ejus, Johanne, J. U. C., eodem, quo ipse e patria aufugit, Anno 1677., M. April. in duello Witebergæ trucidato, duz Con. Sam. Schurtz Fleischii ad parentem Epistolæ, M. Majo A. 1676. & M. Apr. A. 1677. exaratz, ac in Schurtz Fleischianarum Syntagmate, Witebergæ A. 1700. excusæ (n. 340. & 391., p. 484. & 487. 578. 579. 580.), obvix, *Theatrique Anonymorum & Pseudonymorum Placciani T. I. c. 8., p. 341., ac T. II. p. 335. 336.*, consulantur.

Disp. Jurid. de Collationibus bonorum, Præfide D. Joh. Mehlbaumio, Helmst. 1644. in 4.
Documenta immediatæ Hamburgensis, Germanice, sine Autoris anni que mentione, edita, in 4.
Documenta ulteriora immediatæ Hamburgensis, bey tezigem Reichstage aufgegeben, in 4. *Ανώνυμος* itidem, absque loci & anni (qui fuit 1663.) indicio, prodierunt. Utraque recusa deinde sunt in Phil. Andr. Oldenburgeri *Limæo enucleato* (Genevæ A. 1670. in fol. edito), *Lib. IV., c. 72., p. 240. & seqq.*, ac Christ. Gasteli *Opere de statu Europæ publico* (Norib. A. 1675. in fol. impresso), c. 32., p. 1096-1114., Garmero autem vindicata a Vinc. Placcio *T. I. Theatri. Anon. & Pseudon., c. 11., p. 457.*

Kräftiges Antidotum gegen Johann von Spreckelsen, reinvirten Kabinetsverwandten zu Hamburg. in 4. (*Catal.*)
Unterricht, worumb Hamburg seine gebühr Neutralität, bey diesem Reichstage, nicht behalten, und der Syndicus Garmeris daran och nicht schuldig. A. 1677. in 4. Scriptum *ἀνώνυμος*, in Catalogo quodam memoratum, cujus ipsam Auctorem esse conjicio.

VINCENTIUS GARMERS, Hamburgensis, Hieronymi, Senatoris, filius, J. U. D. & Basilicæ patriz, ab A. 1695., Canonicus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 609.* Obiit M. Oct. A. 1717.
Disp. Inaug. de jure Retentionis. Trajecti ad Rhenum 1692. in 4.

M. PETRUS GARPUS, Itzehoensis, Parochiæ ruralis in Stormaria Bejenstetanz, circa A. 1652., Pastor, ante A. 1669. (quo vidua ejus, Gesa Wildenia, D. Joh. Lassenio, Theologo Hafnienli, nuptio defunctus).
Progymnasma Philologicum de perfectione, utilitate, necessitate & præstantia Lingvæ Hebrææ, quibus omnes omnino lingvas multis paralogis post se relinquit. Rostochii 1639. in 8.

Disputationes III. pro veris punctis nominis *ἡ παρρησία* & *ἡ ἀλήθεια*. Rostochii 1641. in 4.
Quæstiones miscellanæ Philologico-Philosophicæ. Regiomonti 1642. in 4.
Disp. Physica de propagatione Animæ humanæ. Regiom. 1643. in 4.
Fasciculus Theſium Theologicarum, ex Conr. Dieterici Institutionibus Catecheticis, in Acad. Regiomontana XX.

Disputationibus privatis propositarum. Thorunii 1643. in 4.
Vordpredigt über Christianum IV., König in Dänemark, auß 1. Reg. II. 11. 12. 13. Glückstadt 1649. in 4.
Vordigt über Luc. XXII. 46. Glückst. 1647. in 4. (*Catal.*)

Vordigt über das Evangelium am Sonntag Miseric. Domini. in 4. (*Catal.*)

DOMINICUS GARTZIUS, J. U. Lic. & Practicus Hamburgensis, A. 1703. mortuus. V. Lehmanni *Hamb. Liter. A. 1704., p. 37.*

Disp. Inaug. de Donationibus. Aureliz 1659. in 4.

GILIANUS GARTZIUS, Hamburgensis, Johannis, mercatoris opulenti, filius, Elia Schedio (Scriptore *libri de Diis Germanorum* erudito) Præceptore in pueria gavisus domestico (3.), Medicinæ Doctor, & Practicus in patria primum, ac deinde in urbe Gistroviensi, illic, filia Lucæ Hagemeisteri, Consulis, uxore ducta, A. 1653. est defunctus (4.). Hunc, e civibus *ἀποστόλους*, & suis simul in Acad. Jenensi Præceptoribus, Gvernerus Rolincius (5.) *Myſtam salutavit artis Medicæ præcellentiſſimam*, Paulus Marqv. Slegelius autem, in *Epistola sui de Sanevini motu Commemorative*, A. 1650. ei inscripti, *Dedicatorem, Anatomicum* vocavit *exercitantiſſimum*, hortatusque est, *ut singulares ingenii doctores magis in publicum converteret, & in celebri Academia operam suam, in Anatomicis & Botanicis, egregie navaret*.
Disp. de Epilepsia, Præfide D. Paulo Marquardo Slegelio. Jenæ 1642. in 4.

PETRUS GARTZIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor Witebergæ A. 1653., primo inter octo competitores loco, creatus, V. Goffr. Svevi *Acad. Witeb., lit. Ggg. 1. b., & And. Sennertii Lib. I. Athen. Witeb. p. 111.*

Puritanischer Glaubens-und Regiments-Epiegel, darinn die Früchte gezeigt werden, welche auß prætendierter Freyheit in Religions-Sachen, nicht allein zu glauben, sondern auch öffentlich zu lehren, was man wil, und in Regiments-Sachen das Oberhaupt den unabhändigen Obiedmassen zu unterwerfen, hervorzuſpreſſen pflegen; der gegenwärtigen und zukünftigen Welt zur Warnung vorgeſtellet. Lipfiz, sine anni (qui 1650. fuit, teste *Catalogo nundinali, non 1658., & Lipenio, P. II. Biblioth. Theol. p. 600., ſuiſtritus*) mentione, in 2. A. Joh. Andr. Boſio (in *Inroad, ad notis. verump.*, c. 30. s. 89., p. 263. & in *ſubjecta illi Diſſ. III. de ſtatu Europæ*, s. 19., p. 306.) scriptum hoc, velut, ad cognoscendam Puritanorum Angliæ doctrinam, ejusque in rep. noxam, perutile, præ aliis ejusdem argumenti, commendatur.

(1) V. Mich. Kirſtens Gratulationem ad eum de *reditu & Comitatus Ratiſbonenſibus*, A. 1665. in fol. excuſam, & D. Joh. Garmeri, fratris, Ep. Dedic. *Diſſertationis* Urbe, Zucconi de *Ratione ſtatu*, A. 1663. ipſi inſcriptæ, præſtam. (2) V. J. C. *Memoires de Danneſmark, & la vie de Roy Chriſt. V., traduit de l'Anglois, c. 1., p. 97.* Edit. A. 1701. Ultrajeſtina. (3) V. Steph. Hahnii *Memoriam Schedii*, in G. H. Görtel *Flogius præcocium*, p. 41. 42. (4) V. Frid. Thomæ *Append. Analictorum Guſtrov.*, p. 140. (5) in *Canonicis Diſſertationi de Epilepsia affecto*.

HENRICUS CHRISTIANUS GEBHARDUS, venz medicis Poeta, in vico Comitatus Pinnebergici A. 1665, commoratus Uterfensi.

Theatrum Emblematicum, five Similitudines CCXXXIV., res multiformes, nec lectu injucundas, ante oculos constituentes, diversorumque generum Metris Latinis concinnatae, ac, juxta seriem Locorum Communium, in XXXIX. capita distributa. Glückstadii 1665. in 8.

MICHAEL GEHLINGIUS, Theologus Studiosus, idem, ni fallor, cum Judzo hujus nominis, religionis Christianae Profelyto, de quo ita Hugo Grotius Epist. 311. ad Gerh. Joh. Vossium, Hamburgi d. 13. Mart. A. 1633. exarata (1.): *Est in hac urbe, Vir optime, Michael Gellingus, ex Judeo factus, ante annos bos XVII., bona fide, quantum judicare licet, Christianus. In Rabbinicis scriptis vertendis video eum feliciter versari. Et velim ab eo verti librum Josephi Albi de fundamentis. Hic non invenit, quae illi, ad vitam mediocriter sustentandam, & ad labores tales, sunt necessaria. Nec multis illi opus est, ἀγαθὴ καὶ ἀγένη. Annos habet aetatis XXXVI. Rogavi explorarem, an opera sua in Hollandia posset esse publico fructuosa, ipsi non plane sterili.*

Hymnus jambicus in nativitate Jesu Christi. Hamburgi 1631. in 4.

JACOBUS GENCKE, Hamburgensis, ædis in patria Petrinæ, ab A. 1684. (M. Oct.), Diacomus, d. 14. Jan. A. C. 1699., & æt. 47., Colica subito extinctus. V. J. A. Fabricii P. II. Mem. Hamb. p. 866.

Der, nach seinem Kampfe, gekündete Lehrer, oder Leichpredigt über M. Herrn. von Petkum, Past. zu S. Petri in Hamburg. Hamburgi 1683. in 4.

Predigt von einem würdigen Prediger, bey seiner Einführung gehalten. Hamb. 1684. in 4.

Uterque sermo junctim ibidem A. 1686. in 4. est recusus, addita præfatione, cujus censura de Theologia Germanica adeo temeraria a Vinc. Placcio, T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 11., p. 441., castigatur.

M. PETRUS GENERANUS, a Gennera, pago in Lugunensi præfecturæ Apenradensis Parochia natali, cognomen mutuatus, Witebergæ, octennio, Christiani III., Danorum Regis, sumptu, vixit, Lutherique convictu usus est, integro, & ab hoc, Melanchthone, cæterisque Præceptoribus, d. 16. Febr. A. 1540., insigni præclarorum in Theologia, Philosophia & Philologia, profectuum instructus testimonio. Eorumden hortatu opuscula aliquot edidisse fertur propria, & Regi, ejusque fratribus, Johanni seniori ac Adolpho, Ducibus Holfaticis, inscripisse, quæ quam grata sibi fuerint, Heroes hi, & literis ἀνὴρ πάρος, & donariis luculentis, Witebergam transmissis, sunt testati. A Johanne A. 1546. in aulam suam revocatus est Hatherbiebensem, ab Adolpho autem A. 1550. Hartwig Frefio, in Pastoratu & Præpositura, successor datus, Apenradensi. Officio hoc dextre aliquandiu functus in morbum incidit gravem & diuturnum. Quo cum vox ejus ita esset hebetata, ut auditorio non amplius sufficeret, Adjutores adjuncti ei sunt A. 1560. Fridericus Brunius, & hoc A. 1580. defuncto, Joh. Brunius, ejus frater, biennio post itidem mortuus, tandemque A. 1583. Joh. Generanus, filius, parenti, M. Martio sequentis 1584., prid. F. Pasch., defuncto, superstes. V. Ant. Heimreichii L. 4. Hist. Eccl. Slesvic., c. 3., p. 209. 210. 211. Cujus narrationes M. Trogilus Arnkælius, Præpositus Apenrad., in sua ad me confirmavit Epistola. Opusculorum, quæ ambo illi tribuunt, quorumque exempla omnia in Apenradensi Anni 1610. incendio Cl. Arnkælii ita refert esse abolita, ut ne titulum quidem vel argumentorum ulla superuit memoria, nullum vel vidi, vel alibi memoratum reperi. Innouerunt mihi contra:

Articuli (Smalcaldici), a D. M. Luthero A. 1538. scripti, ut Synodo Pamtuanæ, quæ tunc indicta erat, proponerentur, a Pet. Generano Latine translati, ac, cum præfationibus Viti Amerbachii, ipsiusque Generani ad Joh. Hildebrandum, Ruris regii Abbatem, Witebergæ A. 1541. in 8. excusi, de quibus (XV. tantum Articulus Lutheri ipsius priores exhibentibus, quæ autem de potestate Papæ istis a Melanchthone sunt addita omittentibus) V. L. Seckendorff Index Scriptorum Lutheri, Commentario de Lutheranismi historia subjunctus, ad A. 1537., & Herm. Hardii T. I. Monum. Avograph. Rud. Augusti, Ducis Brunsvic., p. 412., sunt consulendi, hosque secutus Henr. Muhlius Diff. I. Historico-Theol. de Reformat. relig. Cimbrica, p. 43. 44.

Epistolæ III. ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ad D. Paulum ab Eitzen, Superintend. Holfaticum, A. 1569. 1570. & 1580. exaratae, quas in Volumine Epistolarum ad Eitzenium MSto inveni.

JOHANNES GENERANUS, Apenradensis, Petri filius, & in oppidi patriæ Pastoratu, ab A. 1583., Coadjutor, Annoque seqv. 1584. defunctus, in eodem, & Diæceses vicinæ Præpositura, successor, d. 11. Mart. A. C. 1624., æt. 65. officique sacri 41., extinctus; socer Georg. Hubschmanni, Flensburgensis, Præpositi itidem Apenradensis. V. Heimreichium l. c., L. 4., c. 3., p. 211. 212.

Leichpredigt über Claus Eschmarch, Bürgermeistern in Apenrade. A. 1610. in 4.

HENNINGUS GEORGII, sive JÜRGENS, Itzehoensis, J. U. Licentiatum titulum Witebergæ A. 1665. adeptus (2.); diversus ab Henningo Georgio, Hamburgensi, cui de supremis juris honoribus, Rostochii collatis, Vinc. Fabricius venusto gratulatus est carmine (3.).

Disp. de Jure bestialium, Præfide D. Mich. Frid. Lederero. Witeb. 1663. in 4.

Disp. Jurid. de Appanagio, Præfide D. Wilh. Lysero. Witeb. in 4. Recusa Volum. III. Exerc. Juris publici, ab Ahaf. Frischio collectarum, Rudolstadtii A. 1670. in 4. edito, num. IX.

PAULUS GERBRAND, J. U. Hamburgensis, Dieterici, tabellariorum præfide, e Gertrude Rotenburgia filius, d. 18. Jul. A. 1641. in lucem editus, J. U. Licentiatum titulo Basileæ A. 1665. ornatus, & cum, Italia, Gallia, Belgio, Britannia & Germania, peragratis, A. 1670. in patriam rediisset, illic M. Majo A. C. 1675., & æt. 34., vivis exemptus. V. Mich. Kirstenii Programma de vita ejus funebre.

Disp. Inaug. de Bonorum collatione, Basileæ 1665. in 4.

PETRUS GERBRAND, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, 1705. superstes.

Disp. Inaug. de Venditione necessaria. Franquever 1696. in 4. (V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 10.)

THOMAS FRIDERICUS GERCKEN, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug., quæ Juris Patronatus genuina representatio ficitur, Præfide D. Just. Henningo Böhmero propofitu. Halz 1720. in 4.

GEORGIUS GERDESIIUS, Lubecensis, VI. Kal. Maji A. 1620., patre Christophoro, J. U. D. & Consule, natus, ipse etiam J. U. D. Basileæ A. 1646. creatus, Augustique, Ducis Saxo-Lauenburgici, Consiliarius aulicus, d. 6. Maji A. C. 1655., & æt. 34., ante parentem, extinctus. V. Henr. Bangerti Epicedium ei scriptum, & M. Seb. Meieri Orationem in obitu parentis funebrem.

Disp. Inaug. de Altero tanto, cum præmissio usufructu jure. Basileæ 1646. in 4.

(1.) pag. 111. (2.) V. Andr. Seueri Lib. I. Altem. Witeb. p. 107. (3.) in Lib. Miscell., in Operibus p. 614.

M. CHRI-

M. CHRISTOPHORUS GERDNERUS, Latino etiam HORTENSII (uti ipsius pariter atque Nich. Chytrai ostendunt carmina) delectatus cognomine, patria (testibus, præter ipsius Elegiam, Dav. Chytræ & Mich. Neandro) Lubecensis, Chytræ in Academia, circa A. 1563., Rostochienti fuit auditor, & in Tubingensi deinde eisdem commoratus (1.). Rostochium, circa A. 1568., redux, Professionem, aliquot post annis, Physicam obtinuit, & cum Anna Machenia A. 1572. nuptias celebravit. Aqua tandem intercute, sub initium Anni 1579. (in cuius locum 1575. Georg. Frid. Neimanno (2.) perperam substituitur), teste Dav. Chytræ, in *Epistola* ad Frid. Stokium eodem scripta (3.), (vel d. 28. Dec. A. 1578., juxta Ott. Frid. Schützii *Lib. 2. de Vita Dav. Chytræ* p. 178. 583.) est extinctus, & hirsutum Stockmannum nactus successorem. V. de illo Dav. Chytræ Epistolam modo allegatam, & aliam, quæ A. 1564. ei (elogio juvenis ingenio & modesti a se ornato) suas de studio Grammaticæ & Dialecticæ recte instituendo inscripsit *Admonitiones, in libro de Ratione discendi* (4.) reculam, Mich. Neandri *Carmen de Lutbero Græcum*, ei æ Mart. Lydio, concivæ, inscriptum, *Catechesique Lutberi*, quæ Basileæ A. 1564. in 8. prodit, *Græco-Latinæ præfixum*, & *Poema de miseria Pedagogorum* (in quo illum *ῥῶν ἀνθρώπων, juvenem summo ingenio, sibi quæ, Mart. Lydio & Mart. Cruxio, carum*, appellavit), *Tomus I. Operis aurei infernum*, p. 492., Nathanis Chytræ Epithalamium & Epitaphium, ei scripta, ad cognomen allegoria eleganti, & reprompta hortensii, argute alludentia, in *Poematis* illius, Rostochii A. 1579. editis (*Lib. 1. Amorum conjugialium*, p. 236. 237., & *Lib. 1. Epitaphiorum* p. 286. b.), obvia, aliæque Joh. Posselii, Matthiæ Flacii Junioris, Henr. Garberi & Dav. Penshornii, in nuptias ejus Carmina, junctum Rostochii A. 1572. in 4. excusa.

Monumentorum ingenii ejus nihil mihi innotuit, præter Elegiam in Nathanis Chytræ, Professoris Rostochiensis, nuptias unicam haud invenistam, quæ in Chytræ *Poematis*, modo laudatis, *Lib. III. Amorum Conjugialium*, f. 271. b. 272. a., est recula.

HENRICUS GERDOVIUS, Civis Lubecensis literatus, Janique Gulielmii, Philologi ac Critici celeberrimi, fororis maritus,

Epistola ejus ad Suffridum Petri, C. Tuum Coloniensem, de Jani Gulielmii, affinis sui, laboribus in Ciceronem posthums ævæ 104. A. 1595. exarata, in *Centuria II. Epistolarum Virorum eruditiorum*, a Simone Abbes Gabberma collectarum, & Harlingæ A. 1664. in 8. editarum, locum (num. 95., p. 472. 473. 474.) invenit. Præcedunt ibidem eam & sequuntur (num. 91. 92. 94. 95., p. 464. 465. 467-472. 482. 483.) Suffridi Petri quatuor, de suo in MStæ hæc Gulielmianæ jure, A. 1594. & 1596. ad Gerdovium perscriptæ.

GERHARDUS, Comes HOLSATIÆ.

Hujus Chronico MSto se esse usum, multaque inde in libellum suum de magnificentiæ civitatis Lubecensis vernaculum, A. 1666. editum, transtulisse, Conradus ab Höveln, in *pref. scripti de Urbis Lüneburgensis præstantia*, biennio post publicati, perhibet. Septem Comites, hoc nomine gavilos, Cimbriz celebrant Historici:

1. Gerhardum I., Adolphi IV. filium, mortuum A. C. 1281.
2. Gerhardum II., Gerh. I. filium, m. A. 1312.
3. Gerhardum III., Gerh. II. F., m. A. 1320.
4. Gerhardum IV., Gerh. III. F., mortuum ante A. 1330.
5. Gerhardum Magnum seu Calvum, Henr. I. filium, A. 1339. occisum.
6. Gerhardum, Henrici ferrei filium, Gerhardi M. nepotem, in Dithmarfia A. 1404. casum.
7. Gerhardum, hujus filium, Embricæ A. 1433. extinctum.

Quemnam istorum intelligat, haud indicavit Höveln, Scriptor, & in stylo vernaculo, & in narrationibus ipsis, ineptiens, immo falso, Gerhardum Chronicæ istius Autorem esse, credidit. Reimarum enim Kockius, in Scriptorum, & quibus *Chronicon suum Lubecense* congestit *avischlor*, Indice, verbis his illud describit Saxonice: *Eene olde, up Bergas mense gestreene, Chronica, mit schönen Figuren unn golde geschmücket, welle eenem Greden, mit Nahmen Gerdt van Hols steen, thobörig gesehen; worinne, am börsen Blade, mit güldenem Woststæen, staan disse Wörde gestreken:*

Dich Boock is eenes Herren,
Wull Wijsheit, Eudt unn Eeren;

Det best em eenen vrier Börger gesandt,

De heet Johann van dem Barge;

Det gese eenen beeden Herberge.

Det is Graf Gerdt van Holssteen genandt;

endiget sich, wo de Bischof Rudolph van Meydenborch A. 1260. aver Dich gestorven is.

E quibus, a V.C., Jacobo a Mellen, mihi communicatis, Gerhardum Chronicæ hujus, (non de folis suis rebus gestis conscripti, sed historiam, vel universalem, vel Germanicæ aut Cimbriz particularem, complexi, sibi quæ a Johanne van dem Barge, cive ac subdito, donati) possessorem tantum fuisse, neutiquam vero Autorem, nemo non agnoscit.

M. NICOLAUS GERHARDUS, Hamburgensis, Conr. Rhederi, Civis sui, in Acad. Rostochiensis, circa A. 1575., Ephorus (1.), deinde vero Johannis Junioris, Ducis Holsatæ-Sünderburgici, Ecclesiastes, ab A. 1585. (d. 8. Febr.) in arce Sünderburgensi, aulicus, ac ditionum ejusdem Præpositus; Johannis Bernhardi, Pastoris Broackerani, Antistitisque Sundevithensis, gener, & M. Joh. Mohtii, Parochi Flensburgeris Mariani, focer, paulo post annum, quo superest fuit, ætæ Chr. 1597., ætatis 53tio, uti in monumento traditur Epitaphio, defunctus.

Leichpredigt über Elisabeth, geborne Hertogin von Braunschweig, Johannis des Jüngern, Hertogens zu Holssteins Sünderburg, Gemahlin, aus Ezech. XXXVII. Rostochii 1586. in 4.

M. HENRICUS GERLACHIUS, Hamburgensis, Conradi, Ecclesiastæ, per annos XLIX., Catharinæ, Ordinisque Cisterciensis (d. 13. Jun. A. 1596. defuncti), filius, d. 25. Febr. A. 1577. in lucem editus, Academiam A. 1577. adiit Rostochiensem, & post insignes in literis, præsertim elegantioribus, progressus, lauream in ea A. 1581. Philosophiæ supremam, nec multo post Scholæ in urbe Brunsvicensi publicæ Rectoratum, obtinuit. Officio hoc scholastico, post annos aliquot, abdicato, Academiæ, Lipsiensis, Helmstadensis & Rostochiensis, repetit, & in hac, cum itudâ Udalrici, Friderici II., Danorum Regis, filii, Episcopique postea Sverinensis, ab A. 1592., esset moderatus (6.), Poeseos, cui excolenda ab ipsâ destinatus natura vates videbatur eximius, professionem, M. Aug. A. 1595., reportavit publicam. Quam cum vix trimesse ornasset spatio, morte immatura, ante parentem grandævum, M. Novembri ejusdem Anni 1595., in ipso ætatis flore, est extinctus. Ab Henr. Camerario, Acad. Rostoch. JCro, in *Programmatis* (cuius rei relatæ, & a Seb. Bacmeistero, Presbytero Travemundensi, nobis communicata, debentur) de vita ejus *funebri, Vir salutaris, in quo cum pietate doctrina certavit*, & ob venæ Poeticæ præstantiam, a Sam. Rosenbohmio (P. I. *Poem.*, *Lib. 3.*, p. 215.) Oda peculiari celebratur Anagrammatico-Sapphica.

Fff 2

Epicidia,

(1.) V. ipsius Elegiam, max laudandam. (2.) in Or. de favore Lubecensium in aeternis p. 29. (3.) V. illum in Syntagma Epistolarum Chytræ p. 397. (4.) Ut G. & Ed. Wreb. A. 170. in 8. (5.) V. Carmen ejus in discipuli obitum, D. Mich. Rhederi *Memoria Rhederiana*, Rostochii A. 1581. in 4. secusa, adjectum. (6.) V. Joh. Simonii *Justa funebria, Udalrici facti*, p. 12.

Epicedia, Epithalamia, aliisque non unius generis carmina Latina, arguta ac venustissima, *συναρτά* diversis edita temporibus, & quæ in unum colligantur fasciculum, dignissima.

IVARUS GERRITS, Eiderstadiensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disput. Inaug. de Collatione bonorum, Kilonii A. 1673, in 4., & scorum, & in Pentade Disputt. Inaug. Jurid., Præli-
de D. Magno Wedderkopffio habitatum, excusa.

M. DAVID GERTMANNUS, *Hamburgensis, Collegii Philosophici Witebergensis, ab A. 1701, Affectus, V. Contr. Sam. Schurtz fleischii ad illam Epistolam, qua studii ejus & merita delineantur, Witebergæ A. 1702, in fol. editam, & in Nov. Lit. Germ., M. Jul. A. 1704, p. 247, allegatam. A. 1716 munere Ecclesiastico in Misnia, prope Dresdam, est functus.*

Disp. de Infante Hebrzo liberaliter educato, Przside Theod. Dassovio. Witeb. 1698. in 4.

Disputationes VII. de Hebræorum Altari suffitus, ab ipso Prefide exhibitæ. Witæb. A. 1699. 1700. & 1701. in 4.

Diff. de Theologia V. T., Habac. li. 4. proposita. Witteb. 1702. in 4.

Exerc. Anti-Tiliana, Salomon i Til, Theologo Leidenſi, oppoſita, qvā innocētia Lutherānorum a crimine, et hocipſiſ imputato (*qvod revelationes rationi contradictorias ſtatuunt*), vindicator, Bremæ 1707, in 4. Recenſum ejus Lipſienſis, in *Actis Erud.* M. Aug. 1707, p. 347-351, Pariſienſis, in *Ephem. Erud. Gal.* 1709, M. Apr., num. 10, p. 112-115, et Val. Ern. Löſcherus, in den unſchuldigen Nachrichten von Theol. Eaſen, *Seſt. XI. A. 1707*, p. 712-713, erſcheiunt.

INEDITA.

Anabaptistarum Embdensium cum Socinianis & Remonstrantibus, Sim. Episcopo, Steph. Curcellazo, Phil. Limburgio & Joh. Clerico, in præcipuis fidei capitibus, Consensus, contra Corn. van Huyfen, Ecclesiz Embdensium Ministrum, demonstratus, ac heterodoxiz convictus, *V. Sed. ss. des neuen Bücherfals* p. 552.

AUGUSTINUS a GETELN (qvi Calp. Sagittario GÖTTLIUS audit), Lubecensis (1.), Sacerdos, circa A. 1525., Hamburgi (2.), & post factorem in urbe hac reformationem, Lüneburgi, fuit Pontificus. A. 1530. comita Augustina in comitatu Bremenfis adfide videtur Archiepifcopi, & in XX. Doctorem Romano-Catholicorum, a quibus Confeflionis Augustanz confcripta eft refutatio, cœtulo cum obtinuiſſe. Quem enim *Defenſio Pupille Evangelicæ Saxonicæ* (3.) hinc accenſet, *Auguſtinum a Cœſtlin*, Brema adductum, ab illo haud eſſe credo diverſum. A. 1532. Lüneburgi etiam, qvòd doctri nam Lutheranam amplecti nolle, ejectionis, Urbanum Regium, Superintendentem, velut ſui autorem exili, inſcaviſet, nec difficile ſibi fo pro religionis Pontificia veritate cum eo diſputare eſt gloriatus. Qvòd tibi Regio, a qvo paulo ante omnes illius in hac urbe doctores ad diſputationem erant provocati, eſt nunciatum, literis iſe noſtrum amicus, ut in civitatem rediret, & de articulis ſcæmi conferret controverſis, ſalvum conductum ſumpſiſſe & neceſſarios magiſtratus nomine pollicitus, invitavit. Ille vero, Lüneburgi ſe parum fore tuum cauſatus, Colloquio recuſato, ad Cæſarem provocavit, & libellum tantum, pro dogmate qvòdam ſe ſcriptum Pontificio, cum reſponſoribus, per Joh. Colerum, Præſpſitum, Regio curavit exhiberi, ab hoc Epifſola prolixiſſa, *Tomo II. Operum* obvia, d. 11. Jun. mox reſutatum. Fuere etiam, qvi Autorem illum (Regio licet diſſentiente) crederent *ſc. 3. Propoſitionum* de *Synaxi, communionem ſub una defendentium ſpecie*, clam in ad Johannea Lüneburgeni affixarum, & *Tomo II. Operum* Regii (4.), cum ejusdem reſponſionibus (titulo *Libelli contra a veſpertilione qvendam ſynaxi ſpeciem Euchariftiæ aſſeruiſſe conentem*, donatis), pariter recuſarum (5.). Plura de hoc certamine Herm. Hamelmanni *Hiſtoria reformationis* per *Saxoniam inferiorem* (6.), itamqve ſecuti Calp. Sagittarii *Memorabilia Hiſtoriæ Lüneburgicæ*, ſ. 112., p. 38. 39. 40., ducunt. Qvorum ultimus an, e phraſi Regii, *Götſteliem ante ſe Lüneburgi in verbis Domini ſerviviſſe* iſe tribentis, doctri nam Lutheranæ initio fuiſſe præconem, led ad Pontificis relapſum eſſe, recte collegent, valde dubio.

Præter Opuscula Polernica, jam memorata, ἀνέκδοτος inter MSSa Bibliothecæ Academicæ Hafniensis Referentiax (re-
ste huius Catalogi p. 347.) Iupereft ejus Harmonia vulgaris IV, Evangelistarum, circa A. 1540. confcripta (in s.)

CHRISTIANUS GHEVERDES de Hamburg, cujus libellum (incertum cujus argumenti), Moguntiz A. 1508. (in g.) collectum, in Biblioth. Cæsarea Vindobonensi MStum asservari Joh. Jac. Frisius, in *Epitome Biblioth. Gerneri aucta*, p. 144., testatur.

OTTO GIBELIUS, Burgz. Joppido insulz Femariensis, patre, ni fallor, Abrahamo, illius Pastore, & cætera-
rum Femariz Ecclesiarum antistite, natus, Scholz in Westphalia Mindenſis Cantor, chorique Muſici Director; *Mu-
ſicus Theoreticus*, iudice Wolf. Caſp. Printzio (7.), *plane eximius*.

Introductio Muficz Theoretico-Didactice, in qua præcipua ejus principia, imprimis vtro Mathematica, ad veram scientiarum methodum connata, summa perficitur ac brevitate proponuntur, nec tantum ad Monochordum, sed alia quoque hodie usitata & nobiliora instrumenta, tum secundum veterem, tum novam Muficz rationem, accurate applicantur. Pars Generalis. Bremæ 1660. in 4. (Partem ejusdem specialem, ob sumptum pretentium, ab Autore publicari non potuisse, ex *Præf. Propos.* §. 4. *Matremque-Musicarum*, refert, & indignatur, Præntius 1. c.

Propositiones Mathematico-Musicæ, A. 1666., teste Printzio *l. c.*, editz.

Seminarium modularis vocis; das ist: Pflanzgarten der Singelust, darinn etliche Tyrocinia vor alle 4. Menschenstimmen zugerichtet. Bremæ 1657. in 8. (ii., *juxta Catalogos quosdam fidei dubie, Celle 1645. in 8. & Hamburgi 1648. in 4.*)

Kürzer, doch gründlicher, Bericht von den Vocibus Musicalibus, darinn von der Musicalischen Syllabication, oder (wie man gemeinlich redet) Solmification, gehandelt wird, &c. Bremæ 1659, in 8.

Erster Theil geistlicher Harmonien von 1. bis 5. Stimmen, theils ohne, theils mit Instrumenten, nach heutiger Manier
gefaßt. Hamburg: 1671. in 4. (V. Catal. Num. 1. Aut. A. 1671., p. 10., & Beugh. Bibliogr. Mathem. p. 325.)

MOSES BEN GIDHON ABUDIENTE, Grammaticus & Poeta inter Judzos gentis Lusitanicae
Hamburgenses celebris, d. 24. Febr. A. 1688. Hamburgi, sicut gentilis ejus, Andr. a Castro, me edocuit, defunctus.
Sermone Lusitanico edidit:

Grammatica Hebraica, Parte primeira: Onde se mostram todas as regras necessárias assim para a intelligência da lingua, como para compor e escrever nella em prosa e verso, com a elegancia e medida que convem. Em Hamburgo, 3. de Elul, Anno da criaslam 5393. (*See A. C. 1693*), in 8. In Praetatione Partis hujus primæ (Applausibus Metricis judiciorum aliorum Hamburgensium, Latino scil. Jacobi Rosales, Med. D., ac Lusitanicus D. Benedicti à Castro, Damielii

(1.) *teste Catalogo Biblioth. Resewiana* p. 347.

(2.) V. Steph. Kempii *Historiam reformationis Ecclesiae Hamburg. Saxonicae*, (3.) p. m. cxx.

(4) fol. 81-89. (5) Confer de his Vinc. Placei *T. I. Theatri Amon. & Pseudom.*, c. 2., p. 174. (6) P. II., in *Operibus Huj. & Genial.*
recta, p. 901. (7) in der *Dictionen Beschreibung der Singelunk*, c. 12., p. 145.

(7.) in der Historischen Beschreibung der Singelunk, c. 12., p. 145.

nielis Abudiente, Josephi Frances & Isaac Abalao, commendate) Secunda, *Theſaurum Radicum Hebraearum admodum curioſum* exhibitura, ab Autore est promiſſa. Conf. de illa J. Chr. Wolff T. I. *Biblioth. Hebr.* p. 816.

AUGUSTUS GIESE, Hufenſis, Joachimi Senioris e Salome Moldenitza filius, d. 29. Sept. A. 1620. natus, huic in Secretarii Senatorisque urbis patriz officiis A. 1644. ſucceſſit, iſque per annos 37. præclare functus, pietate ſingulari, Zelo gloriæ divinz verique Chriſtianismi Præceos promovendæ ardentissimo, ac meritis imprimis in pauperes (quibus de ſuſtentatione a Senatu civibusque, hortatu ipſius, legibus proſpectum eſt egregius) immortalibus, inter concives inclauit. Senex Mart. Holmerum, Parochum Hufenſem, habuit adverſarium, litæque inter hunc & Senatum exorta, cognatorum illius ac Patronorum in aula Gottorpienſi artibus, a munere publico inſulte, una cum Conſulibus, deturbatus (1.), reliquam vitæ partem ſcriptis egregius, partim ſacris, partim aliis, ob ſtylum nervoſum pariter atque jucundum, Schuppianzque *naſſenſis* feliciter æmulum, lectu digniſſimis, in otio elucubrandis impendit literario. Pauca ex his prodire, reliqua Joachimo filio, Archidiacono Hufenſi, Holmerique ſucceſſore, aſſervantur *arvindaſa*. Conf. de illo Frid. Breclingii (a quo veritatis contra Chriſtianismum degenerem annumeratur reſiſtus) *Catal. cit.*, & *Nova Lit. Lubec.*, M. *Muj. A. 1699.* p. 156. 157. Vitam Gieſii ſilius ex ipſius Narratione hujus Germanica expoſuit, eumque ſimul ob dotes ingenii eximias, doctrinam inſignem & multiplicem, pietatem, aliasque virtutes plurimas, celebravit Joh. Melch. Kraſius in der *Huſumſchen Kirchen-Hiſtorie* p. 258-266.

SCRIPTA EDITA.

Diſp. de Legibus, Præſide Herm. Conringio. Helmſtadii 1643. in 4.
Spiegel des heutigen Chriſtentums, an unſern elenden Almöſſigen, erſtlich der Stadt Huſum alleine, nunmehr aber auch andern, vorgeſtellt; und was daruf und damier möchte geſagt werden, das eine außſühret, und das andere beantwortet. Hamburg 1687 & Slesvigz 1699. in 8. Præfixæ ei ſunt Epistolæ D. Chriſt. Kortholti & D. G. M-rholii, Proteſtorum Kilonienſium, fratrisque M. Joach. Gieſii, Encomiaſtica. A. Frid. Breclingio (l. c. p. 772.) *Speculum pulcherrimum*, & (in *Anti-Calvicio*, lit. G. 4. b.) *Liber eximius*, appellatur. Scriptum hoc urbis Noribergeſis Eccleſiaſtæ auditoribus ſuis eſſuggeſtu, ac duo. hos inter, Feuerlini, Pater & Filius, etiam in der ſchuldigen Liebe und Barmhertzigkeit in milder Vorſorge der Armen, libello A. 1699. edito, de nota meliore commendantur. V. præf. det IV. *Tradaten* p. 3. 4.

Der Wehſchrepende Stein über den Creuel, daß man die Diener der Juſtiz bißher nicht zu Grabe tragen, und nun auch ihre etliche Trauen in Kindesnöthen niemand helffen wil: Zu Huſum A. 1685. außgerichtet von einem Haupt-Participanten der Leiden, die der Magiſtrat darüber eine gute Zeit außgeſtanden hat. Libellus *arvindaſis*, ſine loci mentione A. 1687., & deinde Slesvigz A. 1699., in 4. excuſus.

Scriptis ejus addantur:
I. Muſter und Monſter einer mit alten und neuen Wätern durch und durch geſpickten Predigt und darinn grauſamlich gemarterten und gerumpſecten unſchuldigen Textes Joh. XIX. v. 32. 33. 34. an ſeiner Söhne E. nen vorgeſtellt.
II. Continuirtæ Vindicæ des zur Eeligkeit ſelbſt-verſtändlichen und genugsamen und allcin-trägigen, lauterer, wahren und gewiſſen Wortes Gottes, abgegeben an einen vornehmen und gelahrten ihm vertrauten Prediger, und entgegen geſtellt einer von demſelben ihm communicirten Oration de Orthodoxia eines Mannes, dem Gott verberge und ihn beſchre. A. 1687.

III. Ein lebhaftes Conterſit des heiligen blinden Mums, auß der Antiquitæz-Kammer zu Tripoli zu beſchauen und vieler ſolcher Dinge davon eine Probe zu nehmen außgeſtellt.

IV. Colloquium ihrer dreyer über ein ſeltſames Schmach- oder Hunger-Mahl, mit dem die alamoſiſchen Predigten verglichen werden, ſub titulo: Die Beſchreibung eines ſeltſamen Gaſtmahls und deſſen Effects, in Form etlicher Colloquien vorgeſtellt.

Hæc quatuor ſcripta, ſub titulo vier Tractaten, omiſſa D. Melch. Zeidleri & D. Chriſt. Dreieri, Theologorum Acad. Regiomontanz, quorum Schediaſmatis ſunt oppoſita, mentione, junctim prodierunt *Plone A. 1711. in 8.* Accedit ein Anfang eines, vom Autore, an ſeinen Sohn, A. 1688. abgegebenen, Genſchreibens, oder Wahrhafte Erählung deſſen, was ſich zu Huſum A. 1680. und 1681., mit dem ſo genandten fremden Peter, und vermeintem Bundermann, Jo. hann Thamlen (mit dem rechten Rabbinen Jonas Trellund geſpiſſen), zugetragen, auß Begehren eines ſeinen vornehmen Theologi anderſto, an ſeinen A. 1688. zu Helmſtedt ſtudierenden Sohn abgegeben. (Contra hanc Epistolam Thamlenio patrocinatus eſt Joh. Melch. Kraſius in der *Huſumſchen Kirchen-Hiſtorie* p. 195-201.) Præfixa eſt: Der Gieſii ſchen Erben Vorrede, worinn dem, des Autoris wegen, vom Frid. Brecling abgeſtanten, und Gottfried Arnolds vierdtem Theil der Kirchen- und Reges-Hiſtorie inſerirtem unrichtigen Berichte gänzlich widerſprochen wird. In qua Narratio de ſeſu Gieſii, quam ſupra allegavimus, & partim ſecuti ſumus, Breclingiana, in ſenſu diſſo multa vera tradere, in compoſito autem ſidem haud mereri, perhibetur, ſed verior accuratiorque haud ſubſtatur.

INEDITA, partim ab ipſo, partim ab amicis, mihi indicata.

Erſter Einführung zu der Wiſſenſchaft Chriſtlicher Lehre, durch Fragen und Antwoorten; erſtes Hundert, von der Schöpfung an, biß zum Durchgange durchs Döbte Meer.

Chriſt wieder die ſalthe Dauchprieſter, und deſſelben ärgerliches Leben. (Commendatur a Frid. Breclingio in *Catal. Teſt. verit.*, l. c. p. 772.)

Paradoxa Scholaſtica, oder Diſcurs vom Schulweſen, an Herm. Nottelmann, Lübeckiſchen Rectorem.

Tractat von Eſtabliſung des Regiments.

Bericht vom Bierbrauen.

Bericht vom Brodtbacken, oder Anleitung zu einer richtigen Brodt-Möſſe. (Hæc tria non ſine delectatione lecta ſibi eſſe, Morhoſius mihi reſtulit, & ultimi editionem ab Autore, in Epistola ſcripto de Elemoſynis præfixa, A. 1687. eſſagavit.)

Anzeige etlicher Mißbräuche im Teuſchreden und Schreiben, in Form etlicher Anmerkungen über Juſti Georg Schottels teuſche Sprachkunſt an ſeinen Sohn gerichtet.

Auß Kraſium l. c. ſcriptis ejus, *arvindaſis*, adjunguntur ſequentia:

1. Diſſ. de Causalitate Jctorum triplici, Helmſtadii a Studioſo ſcripta, & ab Herm. Conringio approbata, ſed, ſiſaſu ejusdem, ne univerſum Ordinem irritaret Juridicum, haud edita.

2. Vindicæ eines aufrichtigen freyen Marckts-Ganges, für die, welchen ein Gewiſſen darob gemacht wird, daß ſie für das ihre nehmen, was es gelten ſan.

(1.) V. Frid. Breclingii de illo narratione in *Catalogo reſum veritatis*, n. 117., apud Gotfr. Arnoldum T. IV. *Hiſt. Eccl.* p. 772.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Ggg

3. Dte

3. Die bittere Wahrheit in Feststellung unserer Verdammniß, und Vernichtung alles dawieder verglichenen Trostes, so lange wir uns nicht bekehren.
4. Von dem wahren seligmachenden Glauben, und dessen Unterscheide von dem andern und gemeinen, so genandten, Glauben.
5. Judicium von den Collegiis pietatis, daß sie in einer wolbestalteten Kirchen nicht absolut nothwendig seyn.
6. Erfordertes Bedencken an Fridericum Petri, Prediger zu Biöl, auf etliche von ihm an seine Witt-Prediger übergebene Punkte.
7. Weitläufiges Sendschreiben an seine zwey, zu Lübeck frequentirende, Söhne, Christian Albert und Titum, von ihrem Studiren und Leben.
8. Sendschreiben, worinn erwiesen wird: 1. wie nützlich es sey, daß junge Leute, bey den studiis, beyseits auch etwas anders handhieren lernen; 2. daß auf die bekandte Sage von den drey Ständen viel ungeschmacktes Zeuges bißher sey gebauet; 3. daß der Unterschied zwischen dem so genandten geistlichen Stande, und dem Stande der gemeinen anderen Christen, zur Unmaße in die Kirche, durch einen Mißverstand, eingeschlichen; 4. daß ein Prediger, im Nothfalle, sich etlich mit was anders möge nähren, und ein geschickter, aber in den Bürger-Stand und Nahrung getretener, Studiosus zum Prediger, vor anderen, mit rechte künne erwählt werden.
9. Antwortschreiben an D. Christ. Kortholt, Relsischen Theologum, von etlichen teutschen Wörtern und Red-Akten.

Anmerkungen über etliche Jacob Böhmens halber in der Nachbarschaft zu Hamburg entstandene Fragen, und deren allu gelinde Beantwortung. V. pref. der 4. Tractate p. 13.

M. JOACHIMUS GIESE, Hufenis, Augusti frater, d. 4. Febr. A. 1631. in lucem est editus, patreque cognomine, urbis Secretario, matre vero Salome, Erasmi Moldenitii, qui a rationibus Eiderstadiz publicis Duci fuit Hollatico, filia, gavius. E. Schola patriz, alumnis adscriptus Ducalibus, A. 1645. in Gymnasium Bordesholmense, & inde A. 1650. in Academiam se contulit Rostochiensem, Magistrique titulo in hac A. 1653. impetrato, sequens in Lugduno-Batava exegit biennium. In patriam redux, recusato A. 1656. munere Ecclesiastico Hafnienli, A. 1657. Parochus in tractu Wagriz Segebergensi ruralis Koldenkirchenlis est electus, & Matthiz deinde Burcardo A. 1678. in Archidiaconatu, A. 1679. vero in Pastoratu urbis successit Kilonienlis. Per tria hoc iustia functus, A. 1694., magno ztatis suz Climacterico, d. 15. Mart., subita lateris dextri Paralyti, qvz pridie, post finem sermoni sacro impositum, cum corripuerat, & vocis ulu privarat, expiravit, & e novem liberis, ex Eliabetha, Marci Hahnii, Senatoris Rostochienlis, filia (d. 18. Febr. A. 1658. ducta), suscepitis, quinqve reliquit superstitibus. Filius vitam ejus exponunt M. Gabr. Wedderkopfi, Collegz & successoris, Sermo in Sap. V. 16. funebri vernaculus, Kilonii A. 1694. in 4. (sub tit.: *Freuer Lehrer herrlicher Lohn und Himmelsthor*) excusul, & Programma exequiale Prorectoris Academici, a quo *Senex* vocatur *immortaliter de Ecclesia Kiloniensis meritis*, & ob doctrinam, vitz sanctimoniam, perspicuitatem & zelum in docendo, fidelitatem in omnibus boni Pastoris partibus peragendis, in egenos beneficentiam, candorem, aliasque virtutes, fuisse extollitur. Testibus veritatis adversus Christianismum degenerem Frid. Breclingius, in Catalogi horum Prolegomenis (T. IV. *Hist. Eccl. Gosfr. Arnoldi, Sect. III., n. 18., p. 760.*), eum annumerat.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Dank- und Gedächtnispredigt vor Gottes Varmbergigkeit, so im 1667. Jahre, in diesen Reichen und Landen erschienen, aus Sir. LI. 37. 38., in der Schloßkirche zu Glücksburg, gehalten. Hamburgi 1668. in 4.

Alter Kinder Gottes beste Herrschürung; oder Leichpredigt über Catharina Neimannin, aus Joh. III. 16. Hamb. 1668. in 4.

Jesus der Brunn des Lebens; oder Leichpr. über Matth. Burchardum, Relsischen Pastorem, aus Joh. IV. Kilonii 1679. in 4.

Christl. Dankfeule, mit zugehörigen Bildern und Ueberschriften, Gott zu Ehren, und zum Andencken seiner Wohlthaten, an dem wegen des Friedens angestelltem Danktage (Dom. II. Epiph.), aus dem gewöhnlichen Evangelio Joh. II., aufgesetzt. Kil. 1680. in 4.

Hiobs, und aller Gläubigen, Trug und Trost; oder Leichpr. über Joh. Phil. Rosmann, J. U. D. und Prof. Extraord., aus Job. XIX. Kil. 1680. in 4.

Stadtrecht der Bürger Gottes; oder Leichpr. über Joh. von Lengerke, Relsischen Bürgermeistern, aus Rom. XIV. 7. 8. Kil. 1681. in 4.

Christlicher Freyer und Ehemann, aus G. W., nach Anleitung des Spruchs Prov. XVIII. 22., unterrichtet, Kil. 1682. in 8.

Der Todt der Gerechten; oder Leichpr. über J. Margaz. Seestädinn, Conventualinn zu Pree, aus Marci VII. 37. Kil. 1683. in 4.

Der Himmelsgeflissenen Beforderung zum Himmel; oder Leichpr. über Joh. Adolf Rosmann, Th. Stud., aus Phil. I. 21. 23. Kil. 1683. in 4.

Der Gläubigen Paß und Geleitsbrief ins ewige Leben, von unserm Hohenpriester J. C. ausgegeben; oder Leichpr. über Fr. Christina Kohlbatrinn, aus Joh. XVII. 24. Kil. 1684. in 4.

Tauf-Sermon, bey der Taufe eines Mohren gehalten. Kil. 1686.

Handbuchslein vor Dethlef Gottlieb, einen gekauften Mohren, verfertigt. Kil. 1687. in 8.

Catechismus. Tragtstück. Kil. 1687. in 8.

Die Himelische Academie; oder Leichpr. über D. Matthiam Wasmuht, Theol. Prof. Kil. 1689. in 4. (*Commendata a Joh. Frid. Mayero P. II. Musci Min. Eccl., Sect. II., p. 233.*)

Des H. Geistes, als Göttlichen Professoris, Himelische Lection von der seligen Sterbekunß; oder Leichpr. über D. Georg. Ern. Heldberg, Log. und Eth. Prof., aus Apoc. XIV. 13. Kil. 1689. in 4.

Der selig Sterbenden Himelstwagen; oder Leichpr. über Ursula Möhrerinn, D. Matthiz Claussens, Fürstl. Leib-Medici, Witwe, aus 1 Tim. I. 15. 16. Kil. 1692. in 4.

JOACHIMUS GIESE Junior, Hufenis, d. 12. Oct. A. 1648. natus, Augusti (*supra laudati*) filius patrisans, Pastor solo A. 1680. Paledectenlis: postea in urbe patria, Mariæ Eliabethæ Saxonice initio, Viduz Ducalis Hollaticæ, ab A. 1681., Ecclesiastice aulicæ, & templi deinde oppidani, ab A. 1691. ad 1709. (qvo officio se sacro, bo valerudinem infirmam, abdicavit), Archidiaconus, d. 25. Jul. A. C. 1712. ac ztatis 64., mortuus. Filius vitam Ecclesiastice hujus pueritiam ac fidelis, exposuit Succesor ejus, M. Joh. Melch. Kraßius, in der Hufumischen Kirchen-Historie p. 256. 265. & 271.

Aug. Giesli Parentis IV. Tractateln., mit seiner Vorrede ausgegeben, Plönz 1711. in 8.

Dispr.

Disp. de triga difficiliorum S. Scripturæ locorum (Gen. XXXVI. 24., Luc. I. 54. & Act. XIII. 48.). Præfide D. Joh. Sauberto Jun. propofita, Helmftadii 1671. in 4. Recufa in Sauberti *Paleſtra Theologico-Philologica*, Altorfii A. 1678. in 4. edita, num. XIII.

Catechiſmus-Fragen, MSS.

HENRICUS GILTERMANN, Lubecenſis, Advocatus, circa A. 1624., Slesvicenſis,

Tractatus de Interdictis, feu Actionibus extraordinariis, quæ pro his competunt. Slesvigæ 1621. in 8.

M. HENRICUS GLADOVIUS, templi Cathedralis Slesvicenſis Archidiaconus, d. 28. Febr. A. 1645., æt.

57., mortuus; quem carminibus ſuis Willichius Weſthovius (P. II. Poem. f. p. 60.) & Nicol. Scribonius (L. 2. *Lufum Anagramm. Gottorp. p. 12.*) commendarunt.

Deductio gravaminum inſider Chriſt. Sledanum, Th. D. und Thum-Paſtorem zu Cleſwig, MS. in Biblioth. Jac. Beckeri, Hafnienſis Advocati.

THEODORUS GLAZERUS, Dithmarſus, Jctus & Reip. Lubecenſis Secretarius, d. 27. Maji A. 1609. electus, ac d. 3. Oct. A. 1617. deſunctus. V. Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecenſis*, Sam. Roſenbohmii Epithalamium ei ſcriptum (P. I. Poem., Lib. II., p. 113-116.), & Alb. Wichgrevii in nomen ejus *Anagramma* (Cent. I. *Anagramm.*, n. 38., p. 45. 46.).

Carmen Panegyricum ad Vinc. Mollerum, J. U. L., Proconſulem Hamburgi A. 1599. electum, A. 1599. in 4.

Epicedium prolixum, Eliſabethæ, Eberh. Tweſtrengii, J. U. L. & Senatoris Hamburgienſis, filiz, ſcriptum. Mart. purgi 1604. in 4.

Selectæ juris quæſtiones, juxta ordinem Inſtitutionum, Diſputationibus publicis propoſitz. Roſtochi 1608. in 4. Henningi Conradini, Conſectoris Hamburgienſis, Poemata omnia, ab eo, ſumptu Eberh. Tweſtrengii, Conſulis Hamburgienſis, cum Epitola ſua ad hunc Dedicatoria, junctum edita. Roſtochi 1607. in 8. (V. de iis p. III. jam dicta.)

ANTONIUS HENRICUS GLOXINIUS, Lubecz, d. 16. Aug. A. 1645., patre Davide, Syndico, & tandem Conſule, matre autem Anna, Jacobi Schabbelii, Conſulis Wiſmarienſis, filia, gavifus, lucem primam aſpexit. Poſt ſtudiorum in Athenæo patrio rudimenta, Juridico vacaturus, cum Ephoro ſuo, Ad. Tribbechovio (Theologo poſtea celebri), Academiis Roſtochiensibus, Giſſenſem, Jenenſem, Argentinenſem ac Kuloniſem, adit, Germaniamq; deinde, Belgio, Britannia & Gallia, peragratis, & titulo Doctõris Altorſii impetrato, ad Comitæ Ratiſbonenſia, & in aulam Cæſaream, a patriz juſſ. ſenatu, ſe contulit. In hac ad Leopoldi Imperatoris admiſſus alloquium, Comitæ ab eo Palatini & Conſiliarii honores reportavit. Domum inde redux, vitam reliquam in otio tranſegit literario, & pietatis veræ, quam liberis etiam domeſticisq; ſuis, moritis & explanationibus oraculorum S. Codicis quotidianis, inculcabat, ſtudio, ac ſingulari in S. Lit. ſtudioſo, ſtipendio a ſe avito Schabbeliano, fide eximia, a Seb. Schmidio, Theologo Argentinenſi, in opusculi cujuſdam inſcriptione, publice celebrata, diſtributo, donatos, aliosq; egenos, beneficentia, inclauit. Cum Arthridæ per annos complures confictatus ſcurbita, huic, Aſthmatis accenſione exaſperate, d. 22. Jan. A. C. 1690., & æt. 45., ſuccubuit, duosq; mares, ac totidem puellas, in triplici cum Anna Catharina, Dan. Ern. Derenthalii, Procancellarii Mindenſis, filia, A. 1672. ducta, Maria Juliana, Joh. Henr. Beckeri, Jcti Hannoverani, gnata, A. 1677. in thorum admiſſa, Annaq; Margareta Steinia, Conrado, Senatore ac Scabino Francofurtano, patre gavifa, tertiusq; A. 1682. ſibi ſociata nuptiis, conjugio ſuſceptos, reliquit ſuperſtites. Ob pietatem ſingularem a Caſp. Herm. Sandhagio (Epif. 7. Theol. Partis I., p. 210. 211.), ob eruditionem vero rariorem a Caſp. Sagittario (in *Hiſtoria Gothana pleniori*, c. 7., p. 190.), commendatur, grandisq; a Joach. Fellerio (in Poem. de Brabeis Philoſophicis p. 43.) *Lubeca ſalutatori Macenas*. Plura de vita ejus V. in Enochii Svantenii, Reſt. Lubec., *Programmate ſunebri*, & conſer D. G. Morhofii in primas illius nuptias Epithalamion (in *Veneribus novis* p. 42. 43. ac *Opp. Poet. p. 371. 376*), Caſp. Herm. Sandhagii ſcriptum in memoriam conjugis ſecundæ, e I. Joh. IV. 5., lenebre vernaculum (im *Wortten Fode der Heiligen p. 233-310.*), & Epitolas, quibus Mart. Lipenius A. 1682. *Bibliothecam Philoſophicam*, ac Aug. Herm. Franckius A. 1687. Verſionem *Menductionis ſpiritalis* Mich. Molinofii Latinam, ei inſcripſere, Dedicatõrias.

Diſp. Inaug. ſiſtens materiam Appellationum ab interlocutoris, imprimis iis, quæ vbi definitivarum habent, breviter delineatam. Altorſii (ſine anni mentione) in 4.

BALTHASAR GLOXINUS, Burgz, oppido inſulæ Femarienſis, d. 10. Jun. A. 1601., natus, Davidis, iſtius Conſulis, & Margaretz de Hövenſtein, fuit filius, nepos vero M. Balth. Gloxini, Paſtoris & Superintendentis in Neomarchia Brandeburgica Arenſwaldenſis. Cum, per novennium, ab A. 1618., integrum, in Academiis commemoratus eſſet Germanicis, & Praxi in patria forenſi ſequenti vacaſſet biennio, Tractui Archiepiſcopatus Bremenſis Neohuſano, ab A. 1628. ad 1632., præſuit. A. ſeqv. 1633., reportato Roſtochi J. U. Doctõris titulo, Judicii aulici Gottorpienſis Advocatis, A. 1644. autem Conſiliaris ſuis aulicis & Provincialibus, a Friderico, Duce Holſtæ-Gottorpienſi, adſcriptus eſt, nec multo poſt Canonice potitus Lubecenſi. Obiit Kal. Aug. Anno & ſeculi XVII., & ætatis ſuz, 54., cum e Marg. Jügeria, uxore (quæ octuagenaria A. 1683. vivis exceſſit), Fridericum Johannem, Conſil. Holſtæ-Gottorpienſis, & Danicum, ac filias aliquot (e quibus Dorothea Beata Henr. Schmidio, Conſilario in Cimbria regio, Hedwigis Uriſula Dethlevo Hældio ac Henr. Seedorffo, J. U. Doctõribus, & Margareta Agnes Bernh. Balth. Soltovio, J. U. D. & Advocato Slesvicenſi, nupſerunt), ſuſtuliffet. V. *Programma* de vita ejus, A. 1633. Diſputationi præmiſſum Inaugurali, ac Epicedia deſuncti ſcripta. Conſer etiam C. Danckwerthii P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 6. & Anagrammata in eum Nic. Scribonii Lib. I. *Luſ. Gottorp. p. 45. 46.*, ac Georg. Nic. Erasmii L. 2. *Anag. Emmeir.*, num. 89.

Diſp. Inaug. de Renunciationibus luſcionum, Præfide D. Nicol. Schurtzjo. Roſt. 1633. in 4.

DAVID GLOXINUS, Burga Femarienſis, iisdem cum Balthaſare fratre, modo memorato, d. 16. Mart. A. 1597. natus parentibus, rudimentis ſtudioſior domi, ac in Gymnaſii Berolinenſi Joachimo Stertinenſiq; abſolutis, in Academia Wiſtebergenſi, ab A. 1617., & in Roſtochienſi, ab A. 1619., ducẽ Thoma Lindemann, tantos in juris ſcientia fectis progreſſus, ut Pogwifchios, Nobiles Holſtates, quorum A. 1622. Ephoriam ipſi obtigit, aliosq; docere iſtud dextre ſatis paulo poſt poterit. Doctõr ejusdem Roſtochi A. 1624. renunciatus, ſeqvendi 1625. conjugem elegit Annam, Jac. Schabbelii, Conſulis Wiſmarienſis, filiam, a qua non pater ſolum novem liberorum, e quibus Antonius Henricus, ſupra laudatus, treſq; filiz, & has inter, Anna, Joh. Franckio, J. U. D. ac Conſilario Saxo-Gothano, & Margareta Eliſabetha, Valent. Heidero, J. U. D. & Syndico Lindavienſi (1.), elocatz, deſuncto tantum fuere ſuperſtites, avuſq; 22. nepotum, ſed & ſtipendii illuſtris Schabbeliani, cujus collatione de plurimis magui nominis præclare meruit Theolog. diſtribit etſi redditus. Ducta jam uxore, & prole ex ea ſuſcepta, A. 1626., generoſis aliquot prædictus

Ggg 2

(1.) V. Pauli Frecheri *Theatrum Eruditum* p. 1167.

praefectus adolescentibus, Belgium, Angliam, Galliam, partemque Hispaniam, itinere peragravit literario, & ex isto in patriam redux, locum inter Friderici, Ducis Holsat-Gottorpensis, Consiliarios obtinuit aulicos. Ex hujus aula Lubecam A. 1642. commigravit, & urbis istius inclityz (Fæderisque simul Hanseaticis) mox (d. 5. Mart.) Syndicus, Consistorique Praefes Ecclesiasticus, est creatus, deinde vero, legationibus plurimis ad Panegyryn (cui triennio, ab A. 1645. interfuit integro) Monasterienfem Irenicam, Ferd. III., Imperatorem (Consiliarii ipsius fuit & Comitis Palatini dignitatum honoribus), Reges Daniz ac Sveciz, Principes Germanicos, Comitæ Noribergerfia & Ratisbonensia, Conven- tusque inferioris Saxoniz, dextre expeditis, in Consulatum, d. 23. Jul. A. 1666., in medio dissidiorum civilium zitu, e- vectus ordinem. In hoc cum primum brevi, Collegis partim defunctis, partim vero magistratu se abdicantibus, lo- cum obtinuit, tunc tandem Februarii 27mo (non 23., quem Wittenius (1.) substituit), A. C. 1671., & æt. 74., vivis excessit, temploque Cathedrali, in quo Monumentum ejus Epitaphium ac imago spectantur, corporis reliqui exuvi- as. Iconem illius, æri insculptam, Effigies etiam Legatorum ad Panegyryn Irenicam Monasterienfem exhibent, cum versu, quem Symboli loco usurpavit, Horatiano:

Est aliquid prodire tenus, si non datur ultra.

Fufius vitæ ejus exponunt Historiam Herm. Nottelmanni, Scholz Lubec. Rectoris, *Programma funebre*, & M. A. T. P. (i. e. M. Adami Tribbechovii, Professoris tunc Kilonienfis) *Abbildung einer seligen Heimfahrt aus dem Zeitlichen ins ewige Leben, nach dem Exempel Simeons, bey Leichbegängniß D. Dav. Gloxins vorgestellt*, qvz Lubeca A. 1671. in 4. producit.

Confer de illo Mich. Jansenii, Parochi Palzo-gammenfis, *Panegyryn Heroicum, Consulatui ejus consecratum*, & Hamb. A. 1668. in fol. editam, D. Joh. Ern. Gerhardi *Ep. Dedic. Patrologie* parentis sui, D. Joh. Gerhardi, ei inscriptæ, A. 1653., præfixam, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1671., *Chronicon Lubec. Germ. Kirchbrün- gis-Mollerianum*, p. 305. 306. 308., Nic. Scribonii *Lib. V. Lusum Gottorp. Anagramm*, p. 110., M. Adr. Beieri *Syllabum Profess. Jen.* p. 434. 431., *Novæ Lit. Lubec.*, & M. Majors A. 1700., p. 117., & Augustini Eberhardi *Valletreden der Ewigen*, num. 134.

Disp. Inaug. de præferentis & protopraxia Creditorum, Præfide D. Thoma Lindemanno, Rostochii 1624 in 4.

Oratiuncula, qvæ d. 15. Mart. A. 1664. Henr. Bangertum Scholz Lubec. Rectorem renunciavit, excusa, cum Ban- gerti Orat. muneris hujus auspicali, Lubecz 1664. in 4.

FRIDERICUS JOHANNES GLOXINUS, Slesvicensis, Balthafaris (*supra laudati*) & Margareta Jürgertia filius, d. 11. Maji A. 1635. in lucem editus, studiis humanioribus in schola patria & Gymnasio Pordesholmenfi, Juridico autem, ab A. 1652. in Acad. Julia, & ab A. 1654. in Altorfina, vacavit, tituloque Doctoris in Rintelienfi d. 6. Maji A. 1657. impetrato, annos aliquot Belgio, Angliz & Galliz, perlustandis impendit. Post reditum in patriam, non Cano- nicatum solum Lubecensem, sed & Senatorium A. 1666., in aula Christiani Alberti, Ducis Holsat. Gottorpensis, dignitatem, istaque æmulorum ipsi artibus erepta, Regii in Cancellaria Cimbrica Glückstadtensii Consilium munus A. 1674., Christiani V., Monarchæ Danici, beneficio, obtinuit. Duas habuit conjuges, Sophiam Augustam, Eilhardi Schachti, Secretarii Holsat-Gottorpensis intimi, gnatam, A. 1661., & Mariam Elisabetham, Andr. Crameri, Consilarii itidem Holsatici, filiam, A. 1676. ductam, sed, prole e neutra suscepta, ætate catarrho Glückstad. d. 7. Jul. A. 1684., & æt. 49., expiravit. V. M. Nicol. Notherferi, Ecclesiast. Glückstadtensii, *Neu und Stagede, five Sermonem parentalem de vita ejus Germanicum, Glückstad. A. 1684. in 4.* excusum. Joh. Dan. Majori (*in Ep. Dedic. Rome in nummis Augustalibus Germanizantis*) magnus audit *literarum fautor, vir ad sublimia quævis natus, & in nulla non parte historie novæque versatissimus.*

Disp. Inaug. de Asyis, Præfide D. Dav. Pestello Rintelii 1657. in 4.

Alloquium Encomiasticum ad Joh. Ad. Kiellmannum Sen., Aulz Holsat-Gottorpensis Præsidem. Slesvigz 1665. in fol. (*Autorem hujus verum fuisse M. Pet. Petraum, Scholæ Slesvic. Rectorem, V. C. Dethl. Claverus persuadere mihi voluit.*)

PETRUS BALTHASAR GLOXINUS (Balthafaris itidem filius), Slesvicensis, J. U. Doctor.

Disp. de Tutela testamentaria, Præfide D. Huld. Eybenio. Giesz 1661. in 4.

Disp. Inaug. de Juribus venandi Principum imperii, Argentina 1666. in 4.

JOHANNES GERHARDUS GÖBELIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus. Vixit A. 1716.

Disp. Inaug. de diverso jure Bonorum adquisitionum & hæred. tatorum, Præfide D. Joh. Petro Ludovici proposita. Halz 1714. in 4. V. recensum ejus *Parte XLII. der getzchten Fame* p. 442-445.

JOHANNES HENRICUS GÖBELIUS, Lubecensis, D. Joh. Melch. Göbelii, Medici, filius, A. 1694. natus, & Doctor itidem Trajecti ad Rhenum A. 1717. artis creatus Medice, ejusdem in patria Practicus A. 1721. superites. V. de illo J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 221. 222.

Disp. Inaug. de Hæmorrhagia generatim, & speciatim Narium, Trajecti 1717. in 4.

JOHANNES GODENDORP, Aedis Cathedralis Lubecensis Vicarius, scriptor ætatis mihi nondum ex- ploratz.

Chronicon Lubecense ineditum, qvo se, in congerendo scripto suo *de urbis Lubecensis magnificencia* (der Lübeckis- schen Herrlichkeit) vernaculo, usum esse Conf. ab Hoveln, in *pref. libelli de Civitat. Lüneburgensis præstantia* (der Lüne- burg. Vortreflichkeit), testatur.

PETRUS GOLDSCHMID, Hufenfis, Aurifabri sibi cognominis filius, Scholz Hatherslebenfis, circa A. 1690., Conrector, Parochus ruralis, ab A. 1691., in Diocesi Flensburgensi, Sterupensis, ædis in eode Ducatus Mega- politani Gütroviensii Cathedralis, ab A. 1707., Ecclesiastes, Pastorque & Superintendens, in eodem Ducatu, ab A. 1709., Parchimenfis. V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1708., p. 40., & *Novæ Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1709., p. 356. Mu- nere Parchimenfi, quod largitione impetrasse fertur Simoniacæ, gemino A. 1711. iterum privatus, Hamburgi dignitatem Pastoris templi cathedralis frustra ambiit, grandique ære alieno contracto caupo tandem in vicinia esse factus, ac A. 1713. obitus perhibetur. Conf. de illo M. Georg. Caspari *Prefat. Schediasmati* M. Joach. Mancelii *de Superintendentibus Parchimenfis* S. 4-8.

Das nützlichste Augenweck der Seelen, oder heilsame Gedanken von der unendlichen Ewigkeit. Hamburgi 1689. in 12. Die ewig erquickende Ruhe der Frommen, so da bestehet im seligen Anschauen Gottes, in III. Betrachtungen vorgestellt. Slesvigz 1693. in 8.

(1.) T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1671.

D. Joh. Lassenius, Prof. Theol. und Pastoris in Kopenhagen, Sionischer, auf alle Tage des Jahres gerichteten Ertraktum den völlige Ausföhrung über die 6. letzten Monate des Jahres, oder dritter und vierdter Theil. Hamburgi 1696. 1699. 1709. 8. In priori Editione Partibus hz five Trimestribus geminis, a Lassenio elaboratis, sub illius nomine, velut foetus ejus posthumus, inscitis adjectis sunt haeredibus. Qvam audaciam Bibliopola Hamburgensis, cujus summi, sub hac larva, qvo magis essent vendibiles, prodierant, ab haeredibus Lassenianis coram magistratu suo accusatus, multa ingenti expulsa peribetur. In posteriori Anni 1699. editione Goldschmidii nomen praerumpit.

Höllischer Morpheus, oder Tractat von Erscheinungen der Gespenster und Völtergesister, wieder die Atheisten, Naturalisten, und namentlich D. Balth. Beckers Schaubette Welt. Hamburgi 1698. & 1704. in 8. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1698., p. 82. 83.

Bemerkener Heyn- und Zaubers-Advocat, oder wolgegründete Berichtung des thörichten Vorhabens Christ. Thomae (in der Disput. de crimine Magiz), undwiller daret, welche dem Herengeschmeiße das Wort reden wollen. Hamb. 1705. in 8.

Paulinisches Hahnengeschnep, oder Zuschnep Stend. A. 1711. in 8.

Erstbende Siren, oder Abmahnung von aller zuerst schmeichelnden, hernach aber tödtenden, fleischlichen Wollust. Stend. A. 1711. in 8.

Diff. de Transitu Populi Israelitici per Mare rubrum, quam Giffrovii quidem, sed absque titulo generali, imprimi curaverat, & in Academia Francfortana, ad impetrandum Theologiae Doctoris titulum, versitasse postea incerto rumore ferebatur, teste Georg. Calpurni c. l. p. 8. Vidi ego secundam istius editionem, sine loci annique indicio sub hoc (in 4.) excusum titulo: *Per. Goldschmidii, Hufensii, Th. D. & Superintendentis Parvimo-Sterincensis, Nova Demonstratio Transitus populi Israelitici per Mare rubrum, Schediasmata inauguralia proposita.* Epistola, quae ei praeimitur, ad Fridericum, Præfide Regem, dedicatoria A. 1711. est scripta.

Promittuntur a Scriptore hoc, exteris magis, quam civibus suis, accepto:

Bodinus triumphatus, five folida vindicta gloriæ SS. Trinitatis, & Jesu Christi, atque omnis Philosophiæ sanioris, contra Joh. Bodini pestilentissimum Colloquium Heptaplomeres de rerum sublimium arcanis; im *Heyn's Advocato*, c. 14., p. 412. 413., & in *Catal. Nund. Lips.* A. 1702. Autumn. p. 37.

Lucianus in D. Balth. Beckero, ejusque affectis, redivivus; in *Morpheo infernali*, c. 3., p. 82.

JOHANNES MART. GOSSELIUS, Femariensis, J. U. Doctor, & Advocatus Slesvicensis, A. 1721. superstes, Diff. Inaug. de eo, quod iustum est circa Sigilla Universitatum. Gieslæ 1711. in 4. V. recensitionem illius, *Parte XI. der Gelehrten Fame* p. 791. 792. 793. obviam, & Matth. Nic. Kortholti in eam hexastichon *Lit. I. Epigramm* p. 16. 17.

JACOBUS GOTSCHALCK, Joh. Adolphii, Ducis Holfato-Plänenfis, Hortulanus aulicus,

Catalogus plantarum Horti Academici Lugduno-Batavi, Latino-Germanice ab eo editus. Lubecz 1698. & 1704. in 8., ac *Lipfz (teste Catalogo nundin.)* A. 1718. in 8.

JACOBUS GOTTENIUS, Anholdii filius, Lubecensis, d. 25. Jul. A. 1629. in lucem editus, post decennium in schola patria, annuqumque in Gymnasio Stettinensi, exactum, Rostochii, ab A. 1649., Calp. Mauritium, Lipfz, ab 1650., Joh. Hülsemannum, Argentina, ab 1652., Joh. Georg. Dorfscheum, & Balilex A. 1653. Joh. Buxtorium junorem, & hospites, & studii duces Theologico-Philologici, habuit. Belgium deinde utrumque pervagatus, Antwerpæ Jesuitas frequenter accedebat, & ab his, indolem ejus admirantibus, atque ad sacra eum sua traducere frustra conantibus, in conclavi eo sine custodiēbanur obsestet, e quo tamen, ope divina, feliciter evasit, & in patriam M. Jul. A. 1653. rediit (1.). In ista templa Johanne Ecclesiastes d. 10. Jun. A. 1658. electus, huic, ducta eodem anno uxore Anna Bulchenia, septem filii enixa liberos, ad fatalem usque 1671., quo, Kal. Febr., febre quartana, cum mentis aliquamdiu non satis fuisset compos, est extinctus, præfuit. Vir fuit doctus, & plurimæ, in antiquitatibus præsertim Ecclesiasticis, lectionis, & obitum, *Polybibliæ & Antiquarii egregii a Friderico Thomæ (in Append. Analektorum Giffrovianum p. 51.)* ornatu est elogio. Pontificis eum Scriptores Joh. Georg. Leuckfeldius, P. I. *Antiqq. Walkenrederijum*, c. 6., p. 62., male annumeravit. Conf. de illo Epicedia, ab Amicis defuncto scripta, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Ser. XVII.*, ad A. 1671., Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiasticarum Lubecensium*, & J. H. a Seelen *P. I. Arhen. Lubec.* p. 316-319.

Observationum Historico-Theologicarum Decas. Lubecz 1655. in 4. Tota, & auctor quidem, *Libro earundem I.* A. 1661. est recusa.

Observationum Liber I., in quo, ex Patribus Græcis & Latinis, Conciliis, Antiquariis, Theologis, Historicis, Philologis, varia, ad condimentum studiorum graviorum, exhibentur. Lubecz 1661. in 8.

Observationum observationum Liber II. Lubecz 1667. in 8. (*Tertius, in præf. primi, & Catal. Nund. A. 1660. Vern. p. 34.*, promissus, non prodit.)

Spaarsstunden gottseiger Betrachtungen, wie man gottseig gegen Gott, nichtig gegen sich selbst, gerecht gegen den Menschen, sich zu verhalten habe. Lubecz 1663. & Lipfz 1691. in 12.

Der Spaarsstunden Ander Theil, wie man sich in der täglichen Übung des thätigen Christenthums zu verhalten habe; nach des Autoris Tode vollführt und aufgegeben von Franc. Wärgero, sächsischem Prediger. Lubecz 1671. & Lipfz 1691. in 12.

JOHANNES GÖTZGERODIUS, Slesvicensis, Med. D. & in Eiderstadia, circa A. 1625., Practicus, deinde vero Svecorum Reginæ, circa A. 1639. (2.), Archiater.

Disp. de Elementis, Præfide M. Henr. Vulpio, Scholz Rostoch. Rectore, Rostochii 1621. in 4.

Anatome Cornu Cervi Philosophica, five Tractatuli bini Physico-Medici, quorum prior de Cornu Cervi natura & causis, alter de ejusdem in Medicina usu, nec non de veteri & recentiori calcinationis ignitis & non ignitis modo, agit. Slesvigz 1625. in 4. (*Epistola ad Fridericum, Ducem Holfatæ, Dedicatoria Wolfeyns ad Oyderman est scripta.*)

Anatomia des Hirschgewebes, quæ Msta in Biblioth. Gottorpiensi asservatur, & scripti forsitan præcedentis verio est Germanica.

JOHANNES GRAKE, Lubecensis, J. U. D. & in patria Practicus, cujus disputationi, pro carnis Harengis piscis infalubritate, amicæ, in convivio secum institutæ, D. Paulus Neucrantzius, Poliatæ Lubecensis, *Exercitationem de Harengo Medicam*, Lubecz A. 1654. editam, opposuit.

Disp. Inaug. de Remediis, quibus Creditoribus contra debitores contumaces succurritur, Præfide D. Nic. Schützio. Rostochii 1633. in 4.

(1.) Conf. Georg. Henr. Götteli *Diff. de Pergrinationibus periculosis ab doctrina Evangelica h. offer p. 20.*, & quam is allegat, Joh. Kühnii *Descriptio vite Guttevi*, A. 1671. editam. (2.) V. Joh. Schæfferi *Sveviam Litteratam*, in *Addendis*, p. 37.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

H h h

Tracta-

Tractatus de Concurſu & cumulatione actionum atque exceptionum. Lubecz 1639. in 4.

Tractatus Theoretico-Practicus de Autoritate privata, seu quando liceat unicuique ſe & alios, & bona ac jura ſua, ſine judice vindicare. Lubecz 1652. in 4.

CÆSO GRAMMIUS, Tonnings Eiderſtadienſis, Chriſtiani, Mercatoris, & Catharina, Czſonis Haggii, Patroci Miſſedenſis, gnata, & Czſonis ab Eminga, Canonici & Theologiæ Profeſſoris Slesvicienſis, nepte, filius, die Margareta ſacro A. C. 1640. in lucem eſt editus. Poſt tyrocinia ſtudioſum in ſcholis Huſenſi ac Johanne Lüneburgenſi finita, Medicinæ daturus operam, cum Alb. Balh. Bernhardtiz, Toparchæ Wandeſbecenſis, filius, condiciſcupiſ ſuis, Ephororū iſtorum, D. Georg. Segero (Poliaſtro poſtea Thorunienſi celeberrimo), in Acad. Altorſinam, & Nicol. Rittershulii, Jcti hujus inclyti, convictum conceſſit domeſticum, Mauritiumque Hofmannum & Chriſtoph. Nicolai, Profeſſores ejusdem Medicoſ, cum Segero, Præceptores integro habuit biennio. Hinc, comitibus iſdem, poſt luſtratas urbes Germaniz, Hungariæ, Bohemiæ & Helvetiz, florentiſſimas, Baſileam commigravit, & Bauhino, Stupano atque Joh. Zwingero, per triennium auditis, Magiſtri titulum, Zwingero Brabevta, A. 1662., primo inter Competitores loco, reportavit. Gallia deinde, Lotharingia, & Germaniz Belgicæ parte, peragratis, ſupremis Medicinæ Lugduni Batavorum ornatus honoribus, ex itinere (cujus omniumque rariorum, in eo ſibi viſorum atque obſervatorum, hitoriana in peculiarem ſedulo regulat commentariarum) in patriam rediit literario, & Praxin Medicam, uxore ducta Dorothea Chriſtina, D. Frid. Jeſſenii, Paſtoris urbani, filia (gnatum ſibi unicum, Fridericum, mox memorandum, treſque puellas, enixa), in urbe Holſtiæ Kilonienſi eſt auſpicatus. In novella hujus Academia primus A. 1665. geminam Phyſicæ & lingvæ Græcæ Profeſſionem obtinuit, & utraqve per octennium functus, in ſupremo magiſtratu ſcholæſtico ſemeſtri, A. 1673. ſibi delato, ſcorbuto, in ipſo xtatis flore, morte immatura, d. 21. Sept., ſuccubuit, primusque Reſtorum purpuram, 33. tantum natus annos, iunctavit Academicam. Exequias viri hujus docti, Medicique inſignis, a Societate Naturæ Curioſorum Leopoldina, ob *magiſtratus* in obſervationibus rarioribus communicandis, ſuis annumerati Evergetis ac fautoribus (1.), d. 5. Oct. (quo magiſtratu ſuperſites ſe iterum fuſſet abdicaturus), præſente Principis Legato, celebratas, Academicæ Vice-Proreſtor, Joh. Dan. Major, Prof. Medicus, Programmate, cui noſtra debentur, de vita ejus indixit funebri, per D. G. Morhofium conſcripto, ac in hujus *Programmatum* Syntagmate, *Orationibus* adjecto, num. 45., p. 687-697., Henningique Wittenii *Decade IX. Mem. Philoſ. renov.*, p. 166-172., reſculo. In iſto Vir ſalutatur, *qui, paucorum annorum decurſu, ea doctrinæ ſuæ complexus ſpatia, ut in media etiam ætate grandævæ artis gloriæ præcipere.*

Conf. de illo Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1673., Joh. Dan. Majoris *Memoriam Sachſianam*, c. 31., p. 56. Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum* p. 136. 137., Corn. a Bèighem *Syllabum recens exploratorum* p. 61., & P. IV. *Iſagoges noſtræ ad Hiſt. Cimbr.*, c. 1., §. 3. & 4., p. 365. 370.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diſp. de Naturæ abortibus, ſeu Moniſtris, Præſide Joh. Zwingero, PP. Baſileæ 1661. in 4.

Diſp. de rarioribus quibusdam Problematibus, ab ipſo Præſide propoſita. Baſil. 1662. in 4.

Diſp. Med. Inaug. de Syncope. Lugd. Bat. 166., in 4.

Kilonium novus Holſtiæ Parnaffus, ſeu Deſcriptio (*Topographica, non Hiſtorica*) civitatis Kilonienſis, & tractus adjacentis, juſſu Ducali (*cum Academia illic conderetur*) concinnata. Slesvig 1665. in 4.

Examen Problematis Hippocrati: An de liquido in ſitulam ſpiritualem aliquid illabatur ſecundum naturam? ſecutus Problematis præmiſſum. Slesvig 1665. in 4.

Anatomia Nivis, publica Diſp. propoſita. Kil. 1666. in 4.

Qæſtiones Phyſicæ de metamorphoſi Uxoris Lothi in ſtatuum falis. Kilonii 1669. in 4. Alibi deinde reſcuſ.

Diſp. de Stella Regis Judorum, Reſp. Trogillo Arnkiedo, Apenradenſi. Kil. 1670. in 4.

Diſp. de eſu Janquinis, Reſp. Joh. Uppendorſio, Tunderenſi. Kil. 1670. in 4.

Diſp. de ſignificatione Temporis, Reſp. Henn. Huhtmanno, Halberſtadienſi. Kil. 1670. in 4.

Theſes ex univerſa Philoſophia, Reſp. Dan. Lippio, Lubecenſi. Kil. 1670. in 4. (*Ha quatuor Diſputationes Reſpondentibus, Magiſterii Candidatis, vindicande videntur.*)

Diſp., quæ Aquæ ſupraceleſtes, a multis hæcenus Doctõribus ſupra cælum ſiderum locatz, legitimæ ſedi reſtituuntur. Kil. 1671. in 4.

Programma Pentecoſtale, ſacram Ventorum atque ignium ſpeculationem exhibens. Kil. 1673. in 4.

Obſervationes duæ de Fætu putrefacto, & per partes uſu vini Medici expulſo, fonticulique in abdomine & thorace naturalibus, Anno II. *Miſcellaneorum Acad. Nat. Curioſorum* (Jenz A. 1671. edito), num. 256. 257., p. 322. 323. 324., inſertæ.

Obſerv. aliz duæ de Fonticulis in capite, abdomine & thorace, naturalibus, calculoque veſicæ pullum anferunt ſigura referente, Anno eorundem *Miſcell. tertio* (A. 1673. Francofurti excuſo), num. 18. 19. & 21., obviz.

M. FRIDERICIUS GRAMMIUS, Kilonienſis, Czſonis, modo laudati, filius degener, juvenis ingenii turbulent & contentioſi, qualicunque ſua Philoſophiz & Theologiæ, quam Academicæ patriz, una cum Magiſtri titulo, A. 1694. ſibi collata, debebat, peritia, ad infantiam ei conciliandam, Profeſſoresque illius Theologos & Philoſophos, Præceptores ſuos, Hæreſium & errorum plurimorum, Orthodoxæ adverſantium Lutheranz, ſchedis maledicis, audacter, ſed falſo, inſulmandos, turpiſſima impudentia pariter atque ingratitude, eſt abuſus. Nemini ex his magis erat inſeſtus, quam Chriſtophoro Franckio, Theologo Athenæi hujus Cimbrici primario ac cordatiſſimo, perque Germaniam univerſam, ob ſingularem *æſtivationem*, & animum a rixis alienum, pacis Ecceſiaſticæ ſtudioſiſſimum, celeberrimo. Quem, tot juvenis protervi inſultus generoſo ultum contemptu ac ſilentio, cum ille, hoc irritatis, chartis famoſis laceſcendi finem non faceret, A. 1696. in vincula eſt conſectus, ſed ex iis, veſtes fororis, ſe inviſent, indutus femineas, auſugit. Abſent tamen nihilo minus poenam, ingratitude ſuæ & calamo maledico debitam, ſchedis iſtis inſectis, Friderici, Ducis Holſtæo-Gottorpienſis, juſſu, Kilonii, d. 13. Jul. A. 1697., palam a carniſice combuſtis, reportavit. Hæſit, quo elapſus erat, cum inter cives Academicos locum quæreret, & Collegia aperendi licentiam, non tantum non eſt admiſſus, ſed & Rege mandante, a ſacris Muſarum Danicarum abeſſe, ſuaſque ſibi res habere, juſſus (2.), poteſtaſque, quam a Caſp. Bartholino Juniore, Ordinis Decano Philoſophici, petierat, ſchedas ſuas Anti-Franckianas cum ipſius illic approbatione publicandi, itidem denegata. Quas cum nihilominus clam ederet ac ſpargeret, *Specimenque Heterodoxiæ Franckianæ grimum* A. 1698. ipſis Academicis Hafniienſis inſcriptiſſiſ Theologis, fronteque, in iſto, perſcribta, *hos, cum a ſe dogmata aliquot heretica, & Franckii ſcriptis deducta, cenſure ipſorum eſſent ſubjecta, & candorem ſuum, & Academiæ Kilonienſis iniquitatem & Heterodoxiam, agnoviſſe, & u*

(1) V. Georg. Wolff. Wedelii *Progreſſum Acad. Nat. Cur. p. 27.* (2) V. *Programma Hafnienſe, max. allegandum.*

illius contagio latius serperet, singulari Ecclesiarum Danicarum incolumitati prospexisse remedio, esset mentitis, Collegio huic sacro Programmata extorlit contrarium, d. 29. Oct. valvis affixum Academicis (1.). In illo Theologi hie cordati, cum Grammi, hominis ad fingendum nati, audaciam detestati essent & impudentiam, mendacique de suo cum illo consensu contradixissent, gravem hanc de libris ejus chartisque Eriticis tulerunt censuram: *Ingenue testamur, nemini nostrum in mentem unquam venisse, ut hunc scribendi ac cavillandi prurium probavimus, ut potius toto animo atque pectore eundem detestemur.* - - - *Eum in finem confecta sunt omnia, ut Academiae matri, quae ipsum tamen formasse dicitur & aluisse, invidiam constaret, & celeberrimos ejusdem loci Theologos, praesertim Excellentiss. Dn. D. Franckium, Universitatis suae Procancelarium, Theologum grandævum, & de universa Christi Ecclesia vocem & scriptis praeclare meritum, & quotidie adhuc merentem, in Heterodoxiae suspitionem adduceret, & quantum in ipso esset, Academiis cum Academicis, Theologis cum Theologis, committens, intestino bello Ecclesiam Evangelicam ulterius implicaret.* Hanc vero mentem, a pietate & concordia alienam, qui ferre prudentior, non inter Theologos modo, sed & Christianos, posset? Sane, cum intestina certamina jam satis aliquo lacerarint Ecclesiam, ipse lites magis etiam abominandae sunt, quae sine causa susceptae, non veritati, sed affectibus, & juvenili ardori, originem debent. Exosa merito cordatis est protervia, cum seni juvenis, Praeceptoris discipulus, Patrono cliens, & Viris bene meritis tyrannes, insultare non erubescunt. *Procul a mea tuis sit furor omnis domo!* Ab Ordine Ecclesiastico Lubecensi, quod in Epistola ad Collegium suum vernacula, illi, una cum Septimo Heterod. Franckianae Specimine, A. 1698. incrypta, fabulam, de Franckio, anno praecedente, per Aug. Pfeifferum, Superintendent. Lubecensem, Collegiarum nomine, ut, pro Theologo haberi vellet Orthodoxo, adversus iustas Grammi accusationes doctrinam suam defenderet, monito, impudenter gloriabundus sparsisset puridissimam, simili Programme Germanico, d. 29. Nov., eodem A. 1698., eiti obdurgatus, & mendacii publice infimulatus (2.). Ille, in vectivas has iustissimas haud moratus, furiosiorque istis redditus, Theologorum Hafnienfium Programmati literas ad illos (d. 8. Nov. A. 1698.) Latinas, in sensum illud alienum detorquentes, suique contra Franckium causae obscure favere falso jactantes, Lubecensi Epistolam secundam ad Ordinem Ecclesiasticum Germanicam, Novorumque Literariorum Lubecensium de Hafnienfi verisimili relationi Protestationem adversus horum Collectorem, Jacobum a Mellen, maledicam opposuit, Theologos Rostochianes, in Specimine Heterodoxiae Franckianae octavae, A. 1699. iis incrypto, ejusdem cum Franckio accusavit & epistolas; & Collegii Hafnienfis Professores, ne schedas suas, sine Censuram approbatione Academicorum, edere pergeret, dehortationem, d. 4. Febr. A. 1699. factam, suaeque deinde habuit. Tantam ne impune ferret ingeni turbulenti pertinaciam, postlatu D. Henr. Bornemannii, Episcopi, d. 12. Mart., in carcerem a Praetore Hafnienfi coniectus est urbanum, in isto, cum atroces suas adversus Franckium calumnias serio monitis retractare nollet, per menses quatuor detentus, &, M. Julio tandem A. 1699., a Christiano V., Rege Danico, urbe Hafnienfi intra horas 24., regno autem universo intra octiduum, iussus excedere. Biennio sequenti incertis vagatus sedibus, clam A. 1701. Kilonium rediit, sed in xibus mox maternis deprehensus est, & Frederici Principis mandato, per milites, inde in insulam, ut perpetuae atque arctioris illic traderetur custodia, abductus Helgolandicam. In qua, novennio elapso, homo obstitatae malitiae, suaeque ipse faber infamitiae, A. 1710. vivere pariter atque furere desiit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Biga Qvæstionum Theologico-Philosophicarum: 1. Si ne de ratione Creaturae offendi novitas? 2. Possint Creatura per omnipotentiam divinam elevari, ut causa creationis sit principalis vel instrumentalis? Kilonii 1692. in 4.

Theses Ethicae miscellae, ad gradum Magisterii consequendum, Praefide Georg. Paschii, propositae. Kilon. 1694. in 4. Disputatio de Cogitatione Cartesianâ, nobilissimum quæstionem: Utrum huic Enthymemati: *Ego cogito, ergo sum;* huius demonstrationis, & primi principii cognitionis humanæ, sit deferendus? uberius explicatam & decusam, simul cum nonnullis Scepticis mihi redarguentibus modis, exhibens. Kil. 1694. in 4.

Disputatio quæstionem: Possint Deus creaturae, quæ deliquit, citra praviæ satisfactionem, & quidem ab ipso Deo præstandam, ipsiusque satisfactionis applicationem, peccatum remittere? e lumine naturæ decusam exhibens. Kilon. 1695. in 4.

Tractatus D. Christoph. Franckii Atheo convicto, ejusque argumentis pro existentia numinis imbellibus, ac Heterodoxiis aliis, oppositus, quem, Rostochii A. 1596. excusum, Theologi Rostochienses, in Franckii gratiam, suppresserunt. V. ejus Specim. VI. Heterodoxiae Franckianae, §. 14., p. 13., & Commentarii Berovici, §. 1. & 69.

Epistola ad Kilonienfes Theologos à novissimis ipsorum clientis, qua iis M. Frid. Grammi Censuram Theologicam in dogma ipsorum, de cognitione divina hypothetice futurorum a refinita, non videm effective, sed objective tamen (juxta Chr. Franckii *Anti-Wendel.* Exerc. I., §. 40., p. 58. 59.), procedente, intentam, exponit, illosque ad strenuam sui defensionem adhortatur. A. 1698. in 4. Autorem se illius esse, Specim. VI. Heterod. Franck. §. 14., p. 13., stylo licet contradicente, negat, mentem tamen suam ac rationes in ea recte exprimi agnoscit.

Demonstratio, quæ ostenditur, quod Salvatoris nostri gloriosissimi corpus in caelo non sit localiter, Mathematica Methodo concepta, & D. Chr. Franckii *Exercitationi IX. Anti-Wendelinianae, & nonne Anti-Limburgianae*, opposita. Amstelod. 1698. in 4.

Specimen Quintum Heterodoxiae Franckianae, ex ipsius doctrina de Concurfu divino, quem, non secus ac Reformati (Exerc. II. *Anti-Limb.* c. 6., §. 5., p. 122. 123.), in motione propria & Physica collocat, desumptum, & Collegio Theologico Hafnienfi incryptum, Amstelod. 1698. in 4. (De Collegii Theol. Hafnienfis Programme, ei opposito, in vita jam dictum est Autoris.)

Epistola ad Theologos Hafnienfes, de illorum contra se Programme. A. 1698. (d. 8. Nov.) in fol. (De illa itidem supra jam est dictum.)

Specimen VI. Heterodoxiae Franckianae, ex Exerc. IV. *Anti-Wendel.* §. 16., (humanæ Christi naturæ non alium, per omnimodiam divinam, sibi communicatam, cognoscendi actum, quam productum, & ab omnimodiam diversum, tribuente), desumptum, & D. Joh. Frid. Mayero dicatum. A. 1698. in 4.

Specimen VII. Heterodoxiae Franckianae Corpus Christi in S. Cena, sine extensione interna, indivisibiliter, per modum spiritus, existere, ex *Anti-Wendel.* Exerc. IX., §. 14. 64. 87., & *Anti-Limb.* Exerc. IX. c. 4., §. 8. 9., desumptum; Ad Ministerium Lubecense. A. 1698. in 4.

Specimen VIII. Heterodoxiae Franckianae, quo magnum impietatis mysterium illius (dum Exerc. II. *Anti-Limb.* c. 7., §. 10., p. 113., personalitates divinas ratione quidem saltem ab essentia divina differre statuit, sed novam tamen ei superaddere realitatem existimat), in venerandum SS. Trinitatis mysterium irruentis, revelat, & Facultati Theolo-

H h h 2

(1.) Conf. de illo *Nova Lit. Lubec.* M. Nov. A. 1698., p. 204. Autor ejus fuit D. Joh. Wandelinus Jun., Th. Prof. primarius. (2.) Conf. & de illo *Nova Lit. Lubec.* M. Jan. A. 1699., p. 18. 20.

Tractatus de Concurſu & cumulatione actionum atque exceptionum. Lubecz 1639. in 4.
Tractatus Theoretico-Practicus de Autoritate privata, ſeu quando liceat unicuique ſe & alios, & bona ac jura ſua, ſine judice vindicare. Lubecz 1652. in 4.

CESO GRAMMIUS, Tonnae Eiderſtadienſis, Chriſtiani, Mercatoris, & Catharina, Czſonis Hagſii, Patochi Militedenſis, gnata, & Czſonis ab Eminga, Canonici & Theologiſ Slevſcentis, nepte, filius, die Margaretx ſacro A. C. 1640. in lucem eſt editus. Poſt tyrocinia ſtudioſum in ſcholis Huſenſi ac Johannea Lüneburgenſi finita, Medicinz datus operam, cum Alb. Balth. Bernhardix, Toparchz Wandesbeccenſis, filius, conſciſcipulis ſuis, Ephoroque iſtorum, D. Georg. Segero (Poſtea poſtea Thorunienſi celeberrimo), in Acad. Altorſinam, & Nicol. Rittershulii, JCI hujus inclyti, convictum conceſſit domeſticum, Mauritiumque Hofmannum & Chriſtoph. Nicolai, Profeſſores ejusdem Medicis, cum Segero, Præceptores integro habuit biennio. Hinc, comitibus iſdem, poſt luſtratas urbes Germaniz, Hungariz, Bohemiz & Helvetiz, florentiſſimas, Baſileam commigravit, & Bauhino, Snaſpano atque Joh. Zwingero, per triennium auditis, Magiſtri titulum, Zwingero Præbetta, A. 1662., primo inter Competitores loco, reportavit. Gallia deinde, Lotharingia, & Germaniz Belgique parte, peragratis, ſupremis Medicinz Lugduni Batavorum ornatus honoribus, ex itinere (cujus omniumque ratiorem, in eo ſibi viſorum atque obſervatorum, hiſtoriam in peculiarem ſedulo retulerat commentarium) in patriam rediit literario, & Praxin Medicam, uxorē ducta Dorothea Chriſtina, D. Frid. Jeſſenii, Paſtoris urbani, filia (gnatum ſibi unicum, Fridericum, mox memorandam, treſque puellas, enixa), in urbe Holſatiz Kilonienſi eſt auſpicatus. In novella hujus Academia primus A. 1665. geminam Phyzicæ & lingvæ Græcæ Profeſſionem obtinuit, & itaque per octennium ſunctus, in ſupremo magiſtratu ſcholæſtico ſemelti, A. 1673. ſibi delato, forſorto, in ipſo ætatis flore, morte immatura, d. 21. Sept., ſuccubuit, primusque Reſtorum purpuram, 33. tantum natus annos, inſueſcit Academicam. Exequias viri hujus docti, Medicique inſignis, a Societate Naturz Curioſorum Leopoldina, ob ſervationibus rarioribus communicandis, ſuis annuerati Evergetis ac ſuitoribus (1.), d. 7. Oct. (qvo magiſtratu ſuperſites ſe iterum fuiſſet abdicaturus), præſente Principi Legato, celebratas, Academia Vice-Proreſtor, Joh. Dan. Major, Prof. Medicus, Programmatæ, cui noſtra debentur, de vita ejus induxit funebri, per D. G. Morhofium conſcripto, ac in hujus *Programmatum Syntagmate, Orationibus* adjecto, num. 45., p. 687-697., Henningique Wittenii *Decade IX. Mem. Philoſ.* renov., p. 166-172., reculo. In iſto *Vir ſalutatur, qui, paucorum annorum decurſu, ea doctrinæ ſuæ complexivis ſpatis, ut in media ætate grandævæ artiſ gloriæ præcipiet.*

Conf. de illo Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1673.,* Joh. Dan. Majoris *Memoriam Sachſianam, c. 31., p. 56.,* Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum p. 136. 137.,* Corn. a Bëghem *Syllabum recens exploratorum p. 61., & P. IV. ſagaces noſtræ ad Hſſi. Cimbr., c. 1., §. 3. & 4., p. 305. 370.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diſp. de Naturz abortibus, ſeu Monſtris, Præſide Joh. Zwingero, PP. Baſileæ 1661. in 4.
Diſp. de rarioribus quibusdam Problematibus, ab ipſo Præſide propoſita. Baſil. 1662. in 4.
Diſp. Med. Inaug. de Syncope. Lugd. Bat. 1665. in 4.
Kilonium novus Holſatiz Parnaſſus, ſeu Deſcriptio (*Topographica, non Hiſtorica*) civitatis Kilonienſis, & tractus adjacentis, juſſu Ducali (*cum Academia illic conderetur*) concinnata. Slevſvigz 1665. in 4.
Examen Problematiss Hippocratici: An de liquido in ſitulam ſpiritualem aliquid illabatur ſecundum naturam? ſecutus Problematibus præmiſſum. Slevſvigz 1665. in 4.
Anatomia Nivis, publica Diſp. propoſita. Kil. 1666. in 4.
Qvæſtiones Phyzicæ de metamorphoſi Uxoris Lothi in ſtatuam falis. Kilonii 1669. in 4. Alibi deinde recuſz.
Diſp. de Stella Regis Judozum, Reſp. Trogillo Armielio, Apenradenſi. Kil. 1670. in 4.
Diſp. de eſu Sanguinis, Reſp. Joh. Uppendorſio, Tunderenſi. Kil. 1670. in 4.
Diſp. de definitione Temporis, Reſp. Henn. Huhtmanno, Halberſtadienſi. Kil. 1670. in 4.
Theſes ex univerſa Philoſophia, Reſp. Dan. Lippio, Lubetenſi. Kil. 1670. in 4. (*Ha quatuor Diſputationes Reſpondentibus, Magiſterii Candidatis, vindicandæ videntur.*)
Diſp., qva Aqvz ſupraceleſtes, a multis hæcenus Doctozibus ſupra cælum ſiderum locatz, legitimz ſedi reſtituuntur. Kil. 1671. in 4.
Programma Pentecoſtale, ſacram Ventozum atque ignium ſpeculationem exhibens. Kil. 1673. in 4.
Obſervationes duæ de Factu putrefacti, & per partes uſu vini Medici expulſi, fonticulique in abdomine & thorace naturalibus, *Anno II. Miſcellaneorum Acad. Nat. Curioſorum* (Jenz A. 1671. edito), num. 256. 257., p. 382. 383. 384., interſez.

Obſerv. aliz duæ de Fonticulis in capite, abdomine & thorace, naturalibus, calculoque veſicæ pullum anferinum figura referente, *Anno eorundem Miſcell. tertio* (A. 1673. Francofurti excuſo), num. 18. 19. & 81., obviz.

M. FRIDERICUS GRAMMIUS, Kilonienſis, Czſonis, modo laudati, filius degener, juvenis ingenii turbulenti & contentioſi, qualcunque ſua Philoſophiz & Theologiæ, quam Academicæ patriz, una cum Magiſtri titulo, A. 1694. ſibi collata, debebat, perita, ad infamiam ei conciliandam, Profeſſoreſque illius Theologos & Philoſophos, Præceptores ſuos, Hæreſum & errorum plurimorum, Orthodoxiz adverſantium Lutheranz, ſchedis maledicis, mactæ, fed falſo, inſimulandis, turpiſſima impudentia pariter atque ingratitude, eſt abuſus. Nemini ex his magis erat inſeſtus, quam Chriſtophoro Franckio, Theologo Athenzi hujus Cimbrici primario ac cordatiſſimo, perque Germaniam univerſam, ob ſingularem æreſtiam, & animum a rixis alienum, pacisque Eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimum, celeberrimo. Qvem, tot juvenis protervi inſultus generoſo ultum contemptu ac ſilentio, cum ille, hoc irritatus, chartis famoſis laceſſendi finem non faceret, A. 1696. in vincula eſt conſectus, fed ex iſs, veſtes fororis, ſe inviſentis, indutus femineas, auſugit. Abſent tamen nihilo minus poemam, ingratitude ſuz & calamo maledico debitam, ſchedis iſtis inſectis, Friderici, Ducis Holſato-Gottorpienſis, juſſu, Kilonii, d. 13. Jul. A. 1697., palam a carniſe combustis, reportavit. Hæmaz, qvo elapſus erat, cum inter cives Academicos locum qværeret, & Collegia aperiendi licentiam, non tantum non eſt admiſſus, fed & Rege mandante, a ſacris Muſarum Danicarum abeſſe, juſſusque ſibi res habere, juſſus (2.), poteſtaſque, quam a Caſp. Bartholino Juniore, Ordinis Decano Philoſophici, petierat, ſchedas ſuas Anti-Frankianas cum ipſius illic approbatione publicandi, itidem denegata. Qvas cum nihilominus clam edere ac ſpargere, *Specimenque Heterodoxie Frankiæ quintum* A. 1698. ipſis Academicis Hafnienſis inſcripſiſſet Theologis, fronteque, in iſto, perſcripſa, *hos, cum a ſe dogmata aliquot heretica, & Franckii ſcriptis deducta, cenſuræ ipſorum eſſent ſubjecta, & candorem ſuum, & Academiæ Kilonienſis iniquitatem & Heterodoxiam, agnoviſſet, & ne illius*

(1) V. Georg. Wolf. *Wedellii Progreſſum Acad. Nat. Cur. p. 27.* (2) V. *Programma Hafnienſe, non obſcurandum.*

illius contagio latius ferperet, singulari Ecclesiarum Danicarum incolunitati prospexisse remedio, esset mentis, Collegio huic sacro Programma extorlit contrarium, d. 29. Oct. valvis affixum Academicis (1.). In illo Theologi hucodati, cum Grammi, hominis ad fingendum nati, audaciam detestati essent & impudentiam, mendacique de suo cum illo consensu contradixissent, gravem hanc de libris ejus chartisque Enstichis tulerunt cenuram: *Ingenue testamur, nemini nostrum in mentem unquam venisse, ut hunc scribendi ac cavillandi pyrrum probaremus, ut potius toto animo atque pectore eundem detestemur.* - - - *Eum in finem confila sunt omnia, ut Academicis matri, quae ipsum tamen formasse dicitur & aluisse, providiam foret, & celeberrimos ejusdem loci Theologos, praesertim Ecclesiasticos. Dn. D. Franckium, Universitatis suae Procancelarium, Theologum grandævum, & de universa Christi Ecclesia voce & scriptis praeclare meritum, & quotidie adhuc merentem, in Heterodoxiae suspitionem adduceret, & quantum in ipso esset, Academicas cum Academicis, Theologos cum Theologis, committens, intestino bello Ecclesiam Evangelicam ulterius implicaret.* Hanc vero mentem, a pietate & concordia alienam, quis ferre prudentior, non inter Theologos modo, sed & Christianos, posset? Sane, cum intestina certamina jam satis alioguin lacerarint Ecclesiam, istae lites magis etiam abominandae sunt, quae, sine causa susceptae, non veritati, sed affectibus, & juvenili ardori, originem debent. Exosa merito cordatis est protervia, cum senis juvenis, Praeceptoris discipulus, Patrono cliens, & Viris bene meritis tyrones, insulare non erubescunt. *Procul a mea tuus sis furor omnis domo!* Ab Ordine Ecclesiastico Lubecensi, quod in Epistola ad Collegium suum vernacula, illi, una cum Septimo Heterod. Franckianae Specimine, A. 1698. incripta, fabulam, de Franckio, anno praecedente, per Aug. Pfeifferum, Superintendent. Lubecensem, Collegiarum nomine, ut, si pro Theologo haberi vellet Orthodoxo, adversus justas Grammi accusaciones doctrinam suam defenderet, monito, impudenter gloriabundus sparsisset putidissimam, simili Programme Germanico, d. 29. Nov., eodem A. 1698., et oburgatus, & mendacii publice infimulatus (2.). Ille, invecitbas has justissimas haud moratus, furiosiorque istis redditus, Theologorum Hafnienfium Programmati literas ad illos (d. 8. Nov. A. 1698.) Latinas, in senium illud alienum detorquentes, suaeque contra Franckium causae obfcurare favere falso jactantes, Lubeceni Epistolam secundam ad Ordinem Ecclesiasticum Germanicam, Novorumque Literariorum Lubecensium de Hafnienfi veritatis relationi protestationem adversus horum Collectorem, Jacobum a Mellen, maledicam opposuit. Theologos Rostochenses, in Specimine Heterodoxiae Franckianae octavo, A. 1699. iis incripto, ejusdem cum Franckio acculavit iustitiae, & Collegii Hafnienfis Professori, ne schedas suas, sine Censuram approbatione Academicorum, edere pergeret, dehortationem, d. 4. Febr. A. 1699. factam, suaeque deinde habuit. Tantam ne impune ferret ingenui turbulenti pertinaciam, postulat D. Henr. Bornemannii, Episcopi, d. 12. Mart., in carcerem a Pratore Hafnienfi conjectus esturbatum, in 10. cum atrocis suas adversus Franckium calumnias serio monitis retractare nolle, per menses quatuor detentus, & M. Julio tandem A. 1699., a Christiano V., Rege Danico, urbe Hafnienfi intra horas 24., regno autem universo intra octiduum, iussus excedere. Biennio sequenti incertis vagatus sedibus, clam A. 1701. Kilonium rediit, sed in xdu. bus mox maternis deprehenfus est, & Frederici Principis mandato, per milites, inde in insulam, ut perpetuae atque arctioris illi traderetur custodiae, abductus Helgolandicam. In qua, novennio clapsio, homo oblitatus malitiae, atque ipse faber infortunii, A. 1710. vivere pariter atque furere desinit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Biga Qvzstionum Theologico-Philosophicarum : 1. Si ne de ratione Creaturae essendi novitas? 2. Possitne Creatura per omnipotentiam divinam elevari, ut causa creationis sit principalis vel instrumentalis? Kilonii 1692. in 4.

Theses Ethicae miscellae, ad gradum Magisterii consequendum, Praefide Georg. Pachio, propositae. Kilon. 1694. in 4.

Disp. de Cogitatione Cartesiana, nobilissimum qvzstionem: Utrum huic Enthymemati: *Ego cogito, ergo sum*; homines demonstrationis, & primi principii cognitionis humanae, sit deferendus? uberius explicatam & decisam, simul cum nonnullis Septemismi redarguentis modis, exhibens. Kil. 1694. in 4.

Disp. qvzstionem: Possitne Deus creatur, qvz deliquit, citra praevia satisfactionem, & quidem ab ipso Deo praestandam, ipsiusque satisfactionis applicationem, peccatum remittere? e lumine naturae decisam exhibens. Kilon. 1695. in 4.

Tractatus D. Christoph. Franckii Atheo convicto, ejusque argumentis pro existentia numinis imbellibus, ac Heterodoxiis alius, oppositus, quem, Rostochii A. 1596. excusum, Theologi Rostochenses, in Franckii gratiam, suppresserunt. V. ejus Specim. VI. Heterodoxiae Franckianae, §. 14., p. 13., & Commentarien Deneis, §. 1. & 69.

Epistola ad Kilonienfes Theologos avarius ipsorum clientis, qua iis M. Frid. Grammi Censuram Theologicam in dogma ipsorum, de cognitione divina hypothetice futurorum a re finita, non quidem effective, sed objective tamen (juxta Chr. Franckii *Anti-Wendel.*, Exerc. I., §. 40., p. 58. 59.), procedente, intentam, exponit, illosque ad strenuam sui defensionem adhortatur. A. 1698. in 4. Autorem se illius esse, Specim. VI. Heterod. §. 14., p. 13., & 13. 14. licet contradicente, negat, mentem tamen suam ac rationes in ea recte exprimi agnoscit.

Demonstratio, qua ostenditur, quod Salvatoris nostri gloriosissimi corpus in caelo non sit localiter, Mathematicam Methodo concepta, & D. Chr. Franckii *Exercitationi IX. Anti-Wendelinianae*, & *nonae Anti-Limbürgianae*, opposita. Amstelod. 1698. in 4.

Specimen Quintum Heterodoxiae Franckianae, ex ipsius doctrina de Concurfu divino, quem, non secus ac Reformati (Exerc. II. *Anti-Limbürg.*, c. 6., §. 5., p. 122. 123.), in motione propria & Physica collocat, desumptum, & Collegio Theologico Hafnienfi incriptum. Amstelod. 1698. in 4. (De Collegii Theol. Hafnienfis Programme, c. 10. §. 10., in vita jam dictum est Autoris.)

Epistola ad Theologos Hafnienfes, de illorum contra se Programme. A. 1698. (d. 8. Nov.) in fol. (De illa eisdem supra jam est dictum.)

Specimen VI. Heterodoxiae Franckianae, ex Exerc. IV. *Anti-Wendel.*, §. 16., (humanae Christi naturae non alium, per omniscientiam divinam, sibi communicatam, cognoscendi actum, quam productum, & ab omniscientia divertum, tribuente), desumptum, & D. Joh. Frid. Mayero dicatum. A. 1698. in 4.

Specimen VII. Heterodoxiae Franckianae (Corpus Christi in S. Cena, sine extensione interna, indivisibiliter, per modum spiritus, existere), ex *Anti-Wendel.* Exerc. IX., §. 4. 64. 87., & *Anti-Limbürg.* Exerc. IX., c. 4., §. 8. 9., desumptum: Ad Ministerium Lubecense. A. 1698. in 4.

Specimen VIII. Heterodoxiae Franckianae, qvo magnum impietatis mysterium illius (dum Exerc. II. *Anti-Limb.*, c. 7., §. 10., p. 113., personaritas divinas ratione quidem saltem ab essentia divina differre statuit, sed novam tamen ei superaddere realitatem existimat), in venerandum SS. Trinitatis mysterium irruentis, revelat, & Facultati Theolo-

H h h 2

(1.) Conf. de illo Nova Lit. Lubec. M. Nov. A. 1698., p. 204. Autor ejus fuit D. Joh. Wandalius Jun., Th. Prof. primarius. (2.) Conf. & de illo Nova Lit. Lubec. M. Jan. A. 1699., p. 19. 20.

gicz Rostochiensis, eam ad errorem huic, sibi cum Franckio communem, propugnandum provocans, proponit, A. 1699. in 4.

II. GERMANICA.

Sonnenkater Deroetischum, daß D. Christoph. Francke, in Erklärung der Ewigkeit Gottes (*Exerc. II. Anti-Limb.*, c. 1.) ein offenklares Socinianer sep. A. 1696. in 4.

Tr. Germanicus, quo adversus opinionem de cultu Christi hominis, summo quidem, sed cultui Patris subordinato, Franckio attributum, disputavit, A. 1696. vel 1697. editus, & cum scripto precedenti, Kilonii d. 13. Jul. A. 1697. a carnisce combustus. V. de illo *Spec. VI. Heterod. Fr.*, §. 13., p. 11.

Sendfchreiben an das Ministerium Lubecense, worinn denselben ein gewisses irriges dogma D. Chr. Francken (daß der Leib Christi im Himmel räumlich, und umschriebener Weise, zugegen sey) vorgelegt, und dessen Judicium darüber ersucht wird. A. 1698. in 4. (*De Programmate Ordinis Ecclesiastici Lubecensis, ei opposito, jam ante relata relegantur.*)

Zweytes Sendfchreiben, und abermalige Provocation, an das Lübeckische Ministerium, ihr Judicium von seiner Controvers mit D. C. Francken, und der Kiellischen Academie, zu geben. A. 1698. in 4. (Frankianam loci Rom. VIII. 28. 29. 30. explicationem, *Exerc. VIII. Anti-Limb.*, c. 1., §. 12., p. 410., obvium, velut Calvinianam, impugnatur.)

Protestation wieder die fügenhafte Zeitung, so M. Jac. von Melten den Novis Literariis maris Balduci, M. Nov. A. 1698., vom Programmate Hafnienti wieder ihn, einbreiethet. A. 1698. in f. pat.

INEDITA ET PROMISSA.

Collegium in Theologiam naturalem, Kilonii habitum. V. den Sonnenfl. Deroetisch §. 3.

Academia Kiloniensis, in suis Professoribus, partim Synergistica, partim plane Pelagianizans. V. *Epist. II. ad Münster. Lubec.* p. 12.

Exercitationes plus quam XXX., adversus totidem D. Christoph. Franckii dogmata hæretica, &c. V. *Spec. VI. Heterod. Franck.*, §. 14., p. 14., & *Ep. I. ad Münster. Lubec.* p. 2.

Examen singularum Exercitationum Anti-Wendelinianarum & Anti-Limburgianarum D. Chr. Franckii, &c. V. den Sonnenfl. Deroetisch, §. 1. & 69.

Examen Disputationis D. C. Franckii de Justitiæ Christi imputatione. V. *Epist. I. ad Münster. Lubec.* p. 8.

Specimen IX. Heterodoxie Franckianæ, ad Presbyterium Hamburgense: Cum annexa, nomine Ecclesiæ Lutheranæ totius, Protestatione ad Academiæ Reformatas, Marpurgensem ac Viadrinam, de dogmatis Franckii hæreticis, præcipue Calvinisticis, illi haud imputandis, V. *Spec. VIII.* p. 16.

Acce scriptum, quod se Ordinis Ecclesiastici Lubecensis Programmati contra se Germanico esse oppositurum, *Spec. VIII.* p. 16., est minatus.

Examen Disput. D. Henr. Opirii, Theologi Kilon., *de Jacobo dilecto ac Esau odio habito, in Rom. IX. 10. & sq.*, & *de Viro a famina circumdato, in Jer. XXXI. 22.*, nec non Georg. Pachtii, Philosophi, *de Principiis actionum humanarum.* V. *Spec. VI.*, §. 13., p. 11.

PETRUS ANDREAS GRANNE, Arithmeticus, circa A. 1687., Hamburgensis, Societati ibidem novæ Arithmetico-Algebraicæ A. 1690., attributo *Virentis* (des Erleuchteten) agnomine, est adscriptus, & decennio post (A. 1700.), artem suam in Emporio S. Michaelis Archangeli Russico professus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1700., p. 91. Speculum ignorantiz; Epiegel der Unwissenheit, darinn gemessen wird, wie ein rechtschaffener Ludimagister auch in Arithmetica müßte fundirt seyn, und was von den selbstausgeworfenen und untüchtigen Schulmeistern in Hamburg zu halten: Wobey einige Proben und Quæziones Arithmeticz jure solviren angehängt. Hamburgi 1687. in 8.

DANIEL GRANOVIVS, Plöna Wagrius, Johannis, oppidi illius Ecclesiæ filius, A. 1638. in lucem editus, in patria ludi literarii, ab A. 1662., Præceptor, Parentisque, in Diaconatu, ab A. 1668., *εὐεργος*, & ab A. 1674., Successor, d. 14. Aug. A. C. 1704., & æt. 66., defunctus; cujus vitæ historiam *Nova Lit. Lubecensis*, M. O. A. 1704., p. 314., & Josch. Schmidii, Conc. Aul. Plönensis, *Sermone in Dan. XII. 13. funebri*, exhibent.

Dreysaches geistliches Heilspflaster, oder Reichpredigt über Wilhelm Venzinghausen, Bürgermeister in Plön, auß Apoc. III. 5. Plönz 1679. in 4.

GERHARDUS GRANSIN, Lubecensis, J. U. Lic. V. de illo J. Schnobelii *Progr. Inaug.*, & J. H. a Seelen *P. III. Arb. Lub.* p. 37. 38.

Decas Conclusionum Inauguralium de Cessione actionum & jurium, Præfide D. Joach. Schnobelio, Rost. 1645. in 4. Disp. de Furto & rapina, Præfide D. Nic. Schützio, Rost. 1636. in 4.

HENRICUS GRASMÜLLER, Hamburgensis, A. 1632. natus, ædis in patria Michaelitanæ Archidiaconus d. 7. Aug. A. 1664. electus, & d. 12. Jan. A. 1683. mortuus. V. *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, Georg. Hæccii Michaelischen Eintritt p. 46., J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 293., & Hier. Pasmani *Hamb. Denkm.* p. 108.

Theses de peccato, Præfide M. Ad. Spenglero. Berolini 1650. in 4. Kranckbuch, oder Gebete und Trostsprüche vor die Krancken, in VI. Theilen; deren I. ein Communionbuch, II. ein Trostbuch, III. ein Gebetbuch, IV. ein Sterbebuch, V. ein Pestbuch, und VI. ein Danckbuch, enthält. Hamburgi 1681. in 8.

HERMANNUS GRASSOVIVS, Hamburgensis, Phil. & J. U. D. Disp. Inaug. ex L. 2. *Cod. de resind. vendit.* Basilæ 1586. in 4.

Collegium Disputationum Juridarum, quarum quintam vidi de tutelis, ex *Lib. I. Instit. Tit. 13. 12.*, Francofurti ad Viadrum A. 1587. in 4. excusam.

M. MICHAEL GRASSOVIVS, Hamburgensis.

XI. Disputationes Ethicæ, ab eo Præfide propositz. Rostochii A. 1605. & 1606. in 4.

CHRISTIANUS GRAVIUS (quis cujasque incertum), Hamburgi A. 1674. commemoratus, quo, in *Catal. Nund. Lips. Autumn.* p. 21., editurum se promisit:

1. Julii Ant. Brancalassi Labyrinthum Aulicum, e L. Hüpf. in Germ. translaturum, & si Chr. Hendreichio (*in Pand. Brandeb.* p. 702.) credas, revera jam ab illo editum.

2. Neues Briefgärtlein, aufgesetzt mit allerhand schönen Materien: Nebst kurzen und nachdrücklichen Eitlichen und Hof-Schlußreden, wie auch einem ausführlichen Vortrage und Gespräche vom Kriege, darinn die gebräuchlichsten Kriegs-Wörter und Redensarten enthalten sind; Teutsch, Franz. u. Spanisch.

[An diversis ab eo sit Christ. Gravius, Ling. Gall. Professor in Gymn. Lüneburgensi, ab A. 1654., Extraordinarius, & Cæp.]

a Casp. Sagittario, in *Memorabilibus Hist. Lüneb. §. 148.*, & Conr. ab Höveln, in der Lüneburgischen Bortreflichkeit p. 15., memoratus, dubito. Extat hujus gründliche Anleitung zur Französischen Sprache, Lüneburgi A. 1671. in 8. edita.]

JOHANNES GRAVIUS, Hamburgensis, Gerhardi, Cathedralis Basilicae Pastoris, ex fratre nepos, reportata Basilicae A. 1657. supremis Juris honoribus, Professionem ejusdem (qua A. 1666. jam est functus) in Acad. Turingensi obtinuit publicam, & in ista, cum Ordinis Juridici jam esset Senior, Juris Canonici & Praxeos doctor, Ducisque Württembergici Consiliarius, A. 1689. vivis excessit (1.). Circuli Svevici Ordines Cameræ, quam vocant, Imperialis Spiritus A. 1669. eum jam designarat Assessorum, sed dimissionem illius a Principe haud impetrare potuerunt Württembergico (2.).

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Cambiis, Basilicae 1657. in 4.
Facies Juris publici Hungarici, Resp. Joh. Andr. Lochner, Sopronio Hungaro, Tubingæ 1666. in 4. (*V. de illa Dav. Czvittingeri Specim. Hungariae literatae p. 225.*)

Disp. de Investitura feudali. Tub. 1674. in 4.
Disp. de Felonia, Tub. 1676. in 4. (*V. Beugh. Bibliogr. Jur. p. 101.*)

Disp. ad *Can. Redintegranda*, selecta de indole Remedii possessorum exhibens (Resp. pro Gradu Joh. Langhanfio, Hamburgensi), Tub. 1684. in 4.

Disp. de Judicio Syndicatus (Resp. pro Gradu Godofr. Rulando, Düsseldorfienfi), Tub. 1687. in 4.

His addantur sine annorum editionis indicio a Wittenio l. c., & Catalogis quibusdam, memoratae:

Spicilegium Juris, ex VII. Digestorum partibus congestum. Tubingæ in 4.

Sylloge assertionum ex Jure Civ., Can., Feud., & Publico.

Selectæ Conclusiones ex Processu judiciario.

Disp. de Austregia.

Disp. de commisso Emphytevticos.

Disp. de Judicio diffamatorio, Tub. 1686. in 4.

Disp. de Jure Seqvestri.

Disp. de Receptoribus.

Disp. de Conditionibus.

Disp. de Reconventionem.

[Scriptores *gravissimi*, Joh. Gravium. Lovaniensem, Jesuitam Sec. XVI. Romanum, & Joh. Gravium, Mathematicum fec. XVII. Oxoniensem, in *Homonymis* p. I., c. 3., §. 11., p. 62., ab eo distincti. Tertius his, ni fallor, est addendus Joh. Gravius, cujus *Disputatio de eo, quod justum est circa Nivem*, Tubingæ A. 1693. in 4., post obitum nostri proditiis perhibetur.]

FRIDERICUS GRAWERT, Lubecensis, patris, ab A. 1509., Senator, Archilassus in bello cum Danis ac Batavis functus officio, ac tandem, ab A. 1521., Consul, A. 1539. vel (juxta alios) 1538., die S. Lucie, mortuus, *V. Compendium Chronici Lubecensis* Kirchingio-Mollerianum p. 132., Jac. a Mellen *Nachricht von Lübeck p. 10.*, & alios Hist. Lub. Scriptores.

Superest Lutecz Liber illius MS., ad Confraternitatem Circuli sive Patriorum spectans, vulgo das *Einfachbuch* appellatus. V. J. H. a Seelen P. IV. *Alten. Lubec. p. 821.*

JOHANNES GREBBIN, quem Pastorem fuisse Lubecensem Augustinus Eberhardus (3.) perhibet, sed nec in ullis Ecclesiae Lubecensis Ministrorum Catalogis, nec in Actis Presbyterii MStis, ullibi memorari V. C. Jac. a Mellen me edocuit.

IV. *Vredibien über den XLV. Psalm. Lubecz 1648. in 4. (Catal. Zeidl.)*

Zeichend. über St. Elisabeths Roggenbachinn. A. 1650. in 4. (V. Aug. Eberhardum l. c.)

GEORGIUS GREENIUS, Lubecensis, patre Johanne, mercatore primario, matre vero Emerentia, Joh. Kirchneri, Scholæ patris Rectoris celeberrimi, filia, d. 13. Mart. A. 1631., natus, ex avi materni disciplina in Gymnasium Bordesholmenfem, & inde, post quadriennium, ut juri daret operam, in Academias Rostochienfem, Altorfinam & Juliam, transiit. Licentiatum hinc titulo Rostochii A. 1660. ornatus, Argentina salutata, Lutetia per annum hæsit integrum, ac, Theodoro deinde Lentii, Cancellarii Danici, præfectus filio, Galliam cum illo reliquam, Germaniam & Italiam, peragravit, in ipsam etiam migraturus Orientem, nisi A. 1669. a Lentio Seniore ad Archivarii & Protonotarii Provincialis Slesvigo-Holsatici officium, nuptiasque cum Marci Kohlbatii, Antecessoris, filia celebrandas, fuisset revocatus. Muneri huic, sede fortunarum Kilonii fixa, per annos XIV., ob singularem morum probitatem & integritatem omnibus gratissimum, præfuit, & febre tandem maligna, d. 18. Jan. A. C. 1683. & æt. 52., exspiravit. Plura de vita & laudibus ejus suggeret D. G. Morhofii *Programmata funebria*, in Sylloge *Programmatum, Orationibus* adjecta, num. 15., p. 765-771., recensum.

Disp. Inaug. de Sententia Judicis, Præside D. Henr. Rahnio. Rostochii 1660. in 4.

GEORGIUS GREENIUS, Tremsbüttens Holstus, d. 8. Jul. A. 1636. in lucem editus, patrem habuit Michaellem, Scribam præfecturæ Tremsbüttens Ducalem, matrem vero Margaretam, Herm. Ostendorffii, Præfecturæ Barmstedensis Administratorem, filiam. Patrem viv quatuor natus annos amisit, fed matris nihilominus, monitioni mariti moribundi, de filio vix a se destinato sacerdotali, memoris, ac vitrici, Franc. Ott. Crufii, Præfecturæ iidem Tremsbüttens Notarii, cura, literis domi, & in Gymnasio (ab A. 1651.) Bordesholmenfi, imbutus est humanioribus, & in Academiam deinde A. 1654. ablegatus Wittebergensem. In hac septennio commemoratus integro, progressus in Philologia & Historia, Aug. Buchneri, Joh. Er. Ostermanni & Reinh. Franckenbergeri, in Philosophia Joh. Sperlingii & Mich. Wendeleri, in Mathematicis Christoph. Notnagelii, Eg. Strauchii & Nicol. Pompeji, in Theologia autem Abr. Calovii & Joh. Meisneri ductu, fecit eximios, & Magistrum gradum, Brabeva Franckenbergero, d. 25. Apr. A. 1661., primo inter 28. Candidatos loco, obtinuit. Hoc reportato, eodem A. 1661., in Acad. Lipsienfem, nec multo post in Argentinenfem, abiit, & Seb. Schmidii, hospitis sui, Joh. Conr. Danhaueri ac Balth. Bebelii (quibus J. G. Dorficheim, Argentina ante novennium digressum, & Rostochii biennio ante defunctum, Biographiz Autor perperam adjungit vernaculæ), Theologorum, Bacleri item Polyhistoris, & Balth. Scheidii, LL. Or. Doctoris, auditor aliquamdiu admissionis fuit.

(1.) V. Hena, Wittenii T. II. *Dier. Biogr. Sec. XVII. p. 175.* (2.) V. Joh. Deckheri *Notas Vindicias pro veritate & justitia rei Criminalis præmissas* p. 177. (3.) In dea Valeræ dea det *Ständebuch*, num. 110.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I

lii

fuit inimz. A. 1662. exeunte iter in Belgium & Angliam aggressus est literarium, & ex isto A. 1664. in patriam reversus, comite Bernh. Friso, Lubecensi, suz commissio ephoriz, Rostochium, Gryphiswaldiam, Helmstedium & in Daniam; excurret; ac Witebergam tandem A. 1666. repetiit. Illic juventutem studiosam, publico ei Rectoris Academici, D. Joach. Nergeri, J.Ci., commendatus Programmate, praelectionibus aliquamdiu privatis instituit, & Ott. Pratorio, in professione Poetica, d. 5. Jun. A. 1668., Aeg. Strauchio autem in Historica, d. 30. Apr. A. 1670., succcessit (1.), Ordinisque Philosophici A. 1673. fuit Decanus (2.). Witeberga Collegis (ex quibus Abr. Calovius, Theologiz Prof. primarius & Superintendens, se illum, in utraque Cathedra, Academica & Ecclesiastica, successorem sibi exoptasse, in carmine testatus est Propemptico) invitit, A. 1678. a Joh. Georgio II., Saxonum Electore, Dresdam est evocatus, & Ecclesiastes aulz suz infimus, secundus autem ab hujus filio, Joh. Georgio III., A. 1681. constitutus. Hunc, deinceps, non in itineribus solum ad thermas Carolinas & Topliceenses Bohemicis, aliisque longinquis compluribus, sed in expeditione etiam Anni 1683., ad Vindobonam a Turcarum obsidione liberandam, Austriae, & quatuor adversus Gallos Rhenanis, A. 1688. 1689. 1690. & 1691. institutis, est comitatus, laterique illius, in ipsis etiam praeliis, affecta adhuc individuis. Fide hac nostri insigni non minus, quam doctrina & facundia (quam humanitas etiam & vultus pulchritudo commendabant) singulari, permotus Elector, eum, post officium in civitate Hamburgensi Pastorale, Theologiz professionem Witebergensem cum Superintendendis Generalis dignitate conjunctam, muneratque in aulis Saxo-Gothana & Anhaltino-Servestana Ecclesiastica primaria, sui amore reculata, ad supremam sacrorum in Electoratu Saxonico, in locum Phil. Jac. Speneri, Theologi & Episcopi, a se dimissi, A. 1691. evezit Ephoriam, & Protectoralem aulicam ac consiliariam designavit Ecclesiasticum. Verum, antequam in Misniam noster rediret, & munera hac splendida posset aggredi, in ultima expeditione Rhenana, morbo (qui tribus post septimanis ipsum etiam Electorem Turinge, d. 12. Sept., enecavit) castrensi, per quatuor Medicos, ab Electore submissis, frustra oppugnato, Heidelberg, in exilium M. Joh. Phil. Schlosseri, Pastoris Lutherani, d. 22. Aug. A. C. 1691., & æt. 56., est extinctus, & in zede Lutheranorum sacra sepultus. E conjugis prioris, Catharinae Rebecca, D. Wolff. Ern. Tuntzeli, Superintendendis Torgensis, filia, A. 1669. ducta, puellam tantum ævi brevis unicam, & posteriori vero, Ursula Dorothea, patre nata D. Elia Sigism. Reinharto, Prof. Theologo & Præfule Lipsienti, & A. 1673. in thorum adscita viduum, septem fustulit liberos. E quibus tres filii, & hos inter, Georgius Sigismundus (Theologiz postea Doctor & Superint. Chemnicensis), duzque filiz, D. Joh. Gottlieb Lucio, Superintendenti Bornensi, & M. Joh. Andr. Gleichio, Ecclesiastz Electoris Saxonici aulico, elocatz, Parenti relictz prodiit Dresdz A. 1692. in fol.

Catalogus Bibliothecz, a defuncto relictz prodiit Dresdz A. 1692. in fol.
Plura de illo suggerent Biographia vernacula, M. Joh. Phil. Schlosseri, Past. Heidelbergensis, Sermoni in Pf. XIII. 6. funebri, in excoqv habito, & (sub titulo des bescheidenen Tugend der Kinder Gottes), cum Epicediis, Dresdz A. 1692. in fol. excuso, subjuncta, & qui hanc secuti sunt, Henr. Pippingius, in *Septenario Decadum Memor. Theol. renov. Dec. III. num. 8.* p. 384-397., ac Erdmannus Unfeus, in *den Leben der Kirchendiener des XVI. und XVII. Seculi*, p. 672-677.
Confer etiam Conr. Sam. Schurtzleischii *Disser. Academicæ, Progr. 115.* p. 236. 237. 238., & Carmina in nuptias priores, Professionemque Poeticam, Gratulatoria, in *Poematis Latinis* p. 51. 52. 53. 54. 72. 73. 74., Nic. Lud. Esmarchii Propempticon ad eum, Dresdam abiturum, Germanicum, in *Helicone* p. 82-86., Georg. Henr. Götzii *Eclogam de Theologiz sub auspiciis novorum officiorum demortuis*, §. 9. p. 11., ac Joh. Andr. Gleichii *Diff. de Theol. Elect. Sax.* p. 22. 23.

ELOGIA.

Georg. Finwetterus (seu potius D. Gottf. Wegnerus, Theol. Regiomontanus), in *Pio Desiderio* p. 64., Viris eum in Patrum lectione versatissimis accenset.

D. Georg. Franco, Archiatro Danico (in *Epicelio*), Vir audit de vera Christi Ecclesia, & bonis literis, adprime meritis.

Conr. Sam. Schurtzleischio (Episc. 258., p. 361.) doctus sane modestusque rerum divinarum Interpres, nec non (in *Poem. p. 14.*) *presignis Vatum gloria*.

Joh. Georg. Neumanno, in Epigraphæ (quam Pippingius l. c. p. 393. 394. 395. exhibet) funebri, *Grievus*, (qvocum fulius in eadem comparatur) alter, & in *Programmate*, Georgii Sigismundi, filii, *Disputationi Inaugurali* A. 1700. præmissio, *Vir de Academia Witebergensi, & Oribodoxa Ecclesia, in exemplum præclaræ meritis*.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Ethico-Politica de Morum atque ingeniorum varietate, Præfide M. Joh. Mich. Straussio, Ord. Philos. Adjuncto, Witebergz 1656. in 4.

Disp. de Subditorum in certas classes distinctione, Præfide D. Mich. Wendelero, Witeb. 165., in 4.

Disp. de Imperatore Militari. Witeb. 1658. in 4. (*V. Lipenii Biblioth. Jurid.*)

Iusta parentalia in honorem Christophori Johannis a Bülow, Consilarii Holstici, Præfectique Tremsbüttelensis & Steinhortensis, sive Oratio funebris, illi ducta. Witeb. 1658. in fol.

Disputat. III. de Sibyllis. Witeb. 1661. in 4. Aliquoties deinde sunt reulz, & commendatz a Nic. Christoph. Lynckero, *Lib. II. Instrucentii forensis*, P. I. c. 2., lit. R. 2. a.

Disp. de Imperio Magnæ Britanniz, Resp. Bernh. Friso, Lubecensi, Witeb. 1666. in 4.

Schediasma de Rusticatione & Villis veterum. Lipsiz 1667. in 12. Commendatur a N. C. Lynckero l. c., lit. R. 2. b., & Joach. Felleri (cui libellus audit eximius) in *Horatio ad Philosophiam excuto*, Obf. 3. ad L. 3. Od. 6. Recursum est *Tomo I. Novi Theauri Antiqu. Rom.* ab Alb. Henr. de Salengre collecti, Hagz A. 1716. in fol. edito.

Disp. de natura Logicæ. Witeb. 1668. in 4.

Enchæas Animadversum in diversa Annalium Baronianorum loca, Resp. M. Joh. Dieckmanno, Stadeni, (*posses Th. D. & Dut. Brem. Superintendente*) Witeb. 1671. in 4.

Disp. de Carolo V. (*non Carolo Magno, qui in Indice scriptorum nostri Pippingiano, l. c. substituitur*), Imperatore, Witeb. 1672. in 4.

Disp. de Republica Veneta. Witeb. 1672. in 4.

Τὸν Μενέχλῳ τοῦ καὶ καλεῖται ἐκείνου, ex Patribus optimis eruta, & publica Disputatione proposita, Witeb. 1672. in 4.

Disp. de Ecclesia Bohemica. Witeb. 1673. in 4.

Exerc. II. Historica de rebus Herodis Magni. Wit. 1675. in 4.

Disp. de Ptolemæo Philadelpho, Ægypti Rege. Wit. 1676. in 4.

Disp.

(1.) V. Andr. Sennerti *Lib. I. Atrm*, Witeb. p. 147. 152.

(2.) V. Sennertum l. c. p. 172.

- Disp. de Sacris Quadragesimæ, Wit. 1677. in 4.
 Disp. de destructione Imperii Occidentalis, Wit. 1678. in 4.
 Disp. de Hæresi veterum Prædestinationarum, Wit. 1678. in 4. Commendatur a Joh. Andr. Schmidio in *Constitut. Introduct. Casp. Sagittarii in Hist. Eccl.* p. 113.
 Disput. II. de Rugia insula, Resp. M. Georg. Christoph. Lemmio, Rugiano, Wit. 1678. in 4.
 Disp. de Vandalis.
 Disp. de Concilio Niceno. (*Hæc due in Biographia ipsi tribuuntur Germanica.*)
 Theses miscellæ, e divite Historiarum penu depromptæ Wit. in 4.
 (*M. Greenii Disp. Witebergensis de Aristophane, in Nov. Lit. Germ., M. Nov. A. 1704., p. 413., allegata, an illi, vel filio, debeatur, ambigo.*)

II. GERMANICA.

- Die schwere schwarze Balcken des Chur-Sächsischen Wapens, oder die schwere Regiments-Last, in einer Leichpredigt über Joh. Georgium II., Churfürsten zu Sachsen, auß Num. XII. 1., zu Greßberg, d. 10. Oct. A. 1680., vorgestellt. Dresdz 1680. in fol. Commendatur a Joh. Frid. Mayero P. II. *Musæi Ministr. Eccl., Sect. II., p. 239.*
 Der Eitelkeit, großmüthige und gerechte Churfürstliche Ober- Hofprediger, oder Leichpredigt über D. Mart. Geierum, auß Phil. III. 7. 8. 9.: Samt D. Val. Alberti und M. Just. Gotfr. Rabeners Lateinischen Exaußreden. Dresdz 1681. in 4.
 Die liebliche Schwärze der Glühigen Gottes, oder Leichpr. über Maria Rabin, Herrn Diet. von Körtlinsky, Chur-Sächs. Kammer-Junkers, Gemahlins. Dresdz 1683. in fol.
 Höchster Ruhm und Vollkommenheit eines rechtschaffenen Medici, oder Leichabhandlung über D. Theod. Bussium, Chur-Sächs. Leib-Medicum, Pirnz 1683. in fol.
 Die Heiligkeit der Göttlichen Kammer, oder Leichpred. über Alb. Christ. von Kromsdorf, Chur-Sächs. Land-Kammer-Rath auß Ef. XXXVIII. 17. Dresdz 1684. in fol.
 Vergleichung Monicz, Augustini Mitter, und der Frau Gumprechtinn, in einer Leichabhandlung. Dresdz 1684. in f.
 Die Göttlichen Lichte der Welt, oder Leichpred. über D. Joh. Andr. Lucium, Chur-Sächs. Ober-Hofprediger, auß 2 Cor. IV. 6. 7. Dresdz 1686. in 4.
 Davids gutes Aufkommen unter Göttl. Regierung, oder Leichpr. über Joh. Georg. Busky, Chur-Sächs. Rath, auß Pf. LXXI. 5. 6. 7. Dresdz 1686. in fol.
 Ehrengeächts Hr. Elisabeth. Sophien Arnimbs, Herrn Gotthelf Friderich von Schöenberg, Chur-Sächs. Beheimen Raths, Eheleichen. Dresdz 1688. in fol.
 Die Medicin eine edle Profession, oder Leichabhandlung über D. Henr. Boezium, Chur-Sächs. Leib-Medicum. Dresdz 1689. in fol. (*Conf. de Sermonibus bisce funebribus Pippingium l.c. p. 296. 297.*)

INEDITA.

- Homiliz Germanicz in Epistolam ad Hebræos.
 Homiliz Germanicz de Filis Dei (von der Kindschafft Gottes). Et hæc, & istas, cum *ἀνεκδύσει* reliquissæ, Biographia testatur vernacula.
 NICOLAUS GREGORIUS, Hofrath, Phil. Mag. & Theol. Cand
 Disputationes VII. de S. Scriptura, Deo, persona Christi, creatione, invocatione Dei & Angelis, ab ipso Przside proficit. Witeb. 1585. in 4.
 NICOLAUS GREGORII, Wiltstria Stormarius, J. U. D. Jenz a Christoph. Phil. Richtero d. 12. Oct. A. 1658. renunciatus, V. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium p. 1080.*
 Disp. Inaug. de Recompensatione stricte dicta, Przside D. Erasmo Ungepauro. Jenz 1658. in 4.
 M. ARNOLDUS GREVIUS, Hamburgensis.
 Diff. Historico-Critica περί τῶν ἀναξί ἱερουργῶν, sive de Auctoritate unius Testis, Przside Joh. Gvilh. Bergero profita. Witeb. 1722. in 4.
 Diff. Tertulliani testimonium de Ἀποθεώσεω, Christo a Tiberio decreta, adversus dissentientes, inprimis Joh. Clericum, defensum. Witeb. 1722. in 4.
 HANSIUS GRIMMENSTEIN, Rendesburgi in Holsatia die S. Catharinæ A. 1554. natus, post reditum e regionibus exteris Patriz Senator A. 1597., Consulqve A. 1617., electus, ac, liberis octo in duplici susceptis conjugio, d. 29. Sept. A. C. 1620., ætatisqve 66., mortuus; qvi, licet illiteratus, Hymnos sacros Germanicos concinnavit plurimos, partemqve istorum libello edidit peculiari. V. Gerh. Culemanni Junioris, Przpositi Rendesburgensis (pietatem ejus, virtutesqve alias, fufe celebrantis, Sermonem Germanicum, in defuncti exequiis ex Apoc. VII. habitarum, & Hamburgi A. 1621. in 4. excusum, Vitamqve cum Epicediis isti subjunctam.
 JOHANNES FRIDERICUS GRONOVIVS, Senatus Critici ævo suo Dictator, Hamburgi d. 8. Sept. A. 1611. in lucem editus, Patrem habuit Dav. Gronovium, Wismariensem, J. U. D., Joh. Friderici, Ducis Holst. & Archiep. Brem., Consiliarium, Collegique postea Canonicum Hamburgensem, & urbis tandem Bremensis, Syndicum, matrem vero Margaretam, Laur. Langermanni, Canonorum Hamburgensium Senioris, & Consiliiari Holsatici, filiam. E schola domestica quindecenni A. 1626. (qvo Canonici etiam adscriptus est Hamburgensis) in publicam urbem Bremensis transit, & in Gymnasii deinde Bremensi pariter atqve Hamburgensi eximius in studiis fecit progressus. Academiis jam maturus, Jurisprudentiz simul & literis elegantioribus, in Altorsina, ab A. 1631., & cum Hugoni Grotio in patria A. 1633. familiariter innotuisset, in Groningensi, Lugduno-Batava, & Belgicis aliis, præsertim vero in Urbe Hagensi, ab A. 1634., per integrum quinquennium, invidendo vacavit successu. Reformatam ibidem, deserta Lutherana, amplexus est religionem, & iter deinde aggressus literarum. A. 1639. in Angliam, & inde in Galliam, trajecit, reportatisqve Andegavi A. 1640. supremis honoribus juris Academicis, M. Oct. in Italiam, & ex hac (cum Venetiis in Academiam receptus esset Incognitorum) A. 1641. in Germaniam, nec multo post iterum in Galliam, migravit, & ubiqve facile ad Bibliothecas, Codicesqve illarum vetustos excutiendos, invenit accessum, Principumqve ordinis literarii meruit amicitiam. In Belgium, cum juvenibus, quibus hacenus præfuerat, generosis, reversus, Eloquentiz & Historiarum, in Gymnasio Daventriensi, ab A. 1643., Lingvæ autem & Historiz Græczæ, ab A. 1658. in Academia (cujus etiam Bibliothecz curam gerebat) Lugduno-Batava, ingenti cum famæ, incredibili literarum elegantiarum peritia, & immortalibus in tot scriptores antiquos partæ meritis, incremento, summoqve hominum per Europam universam eruditorum applausu, egit Professore, & post Salmasii obitum, solus ferme, in hisce studiis,

studii, sine xmullo, regnavit. Pari a summis etiam Principibus habitus est in pre. 10, quos inter Ludovicus XIV., Rex Galliz, annuo eum donavit honorario, & Dux Megapolitanus adfentem suis adfcripfit Confiliaris. Finem vite fexagenarius d. 28. Dec. A. 1671. attingit, & e duplica cum Adelheide Tenuilla ac Catharina Glagovia conjugio, filios duos, paternæ eruditionis ac famæ hæredes, Jacobum, Successorem in munere Leidenfis Academico haud imparē, & Laurentium Theodorum, reliquit fuperflites. Recenfum Vitæ ejus (a nemine hæftenus juflo defcriptæ ftudii), meritorum in literas Scriptoresque veteres eximiorum, monumentorum ingenii omnium, elogiorum, quæ ab eruditissimis reportavit, plurimorum, & lierariorum quorundam certaminum, copiofum atque accuratum Tomo exhibebimus ultimo. Aliquam interim illorum fuggere notitiam poterunt Hiftoria vite imperfecta, & ad A. 1650. tantum perducta, quam Jac. Revii *Daventrie illuftrate*, lib. VI., p. 712. 713., & Anonymi *Glorie Academiæ Integritatum Italica*, p. 236-240., fuperflites paffus est inferi, Joh. Franc. Buddxi *Tomus II. Lexici Hiftorici* p. 305., Thomæ Popeblount *Cenfura Autorum* p. 1014, 1017. 1058., Vinc. Placcii *Prodomus triumphi famæ Gronoviana*, Libro III. *Poem. Juvenili*, p. 300-302., obviis, & (fi addi Scriptor ineptiens his meretur) Adolphii Clarmundi *Prodomus Vitæ Eruditorum Germanica*, P. I. n. 19. p. 160-162. Theod. Rycka, Collegæ, Oratio funebris ab hæredibus ejus fuppreffa, nec unquam, uti Ant. Teiffenius, P. II. *Catalogi Catalogorum* p. 251., falfo perhibet, lucem vidit publicam.

LAURENTIUS JOHANNES GRONOVIVS, Hamburgenfis, Joh. Frederici, modò celebrati, ex Laurentio fratre, Centurione Hamburgenfis eruditò, nepos, J. U. Lic. & in p. tria Præfticus, temp. ique Cathedralis, ab A. 1665. (*refte Joh. Alb. Fabricio P. II. Memor. Hamb. p. 625.*), Vicarius. Vixit A. 1683.

Memoria Cæciliz Gronoviz, amitz fuz, Hamb. 1662. in f. pat.

Propofitiones aliquot illuftræ ex Jure Civili privato, Præfide D. Dav. Pettefio. Rinteli 1670. in 4.

Diff. Inaug. diverfa Juris themata exhibens. Aureliis 1671. in 4.

M. JOHANNES DE GROOT, Hamburgenfis, Theol. Studiofus, ob peccata juvenilia graviora, poft reditum ex Academiis, Ergafterio patriz inclufus publico, in ifto A. 1697. etiamnum hæfit, & libello facro, quem mox memorabimus, vernaculo, pœnitentiz teffe, illius in fcripto Ephoris, dimiffionem petiit.

Quæftiones Selectæ, ex Philofophia Præctica depromtæ. Roftochii 1676. in 4.

Die in Gott täglich ruffende Seele, in Betrachtung fechs nöthwendiger Uebungen und wahren Andachten vom Chriftlichen Leben und Wandel. Hamburgi 1697. in 12.

GOTTHOFREDUS GROSSIUS, Hamburgenfis, Jacobi, Paftoris Catharinzi, filius, Legum Studiofus.

Oratio valedictoria de Mutationibus & everfionibus Rerumpublicarum, Rinteli d. 24. Mart. A. 1651. habita. Rinteli 1651. in 4.

HERMANNUS GRUBE, Lubecenfis, Joachimi, futoris, ex Anna, Herm. Hudemanni, Civis Neoftadienfis, gnata, filius, d. 10. Oët. A. 1637. in lucem editus, cum fcholam frequentaret patriam, Alexandri fimul & Pauli, Godfchalci Wickeden, Confulis, filiorum, Prædagogus, ab A. 1652. fuit domellicus. Ex his Alexandrum A. 1655. in Gymnafium Bremenfe, & mox in Hamburgenfē, nec multo poft Paulum in fcholam Hannoveranam, & A. 1657. Alexandrum demum in Academiam comitatus eft Juliam, hujusque Medicus (Herm. Conringii, Jac. Tappium & Val. Henr. Voglerum) ac Philofophos fequenti, & audivit biennio. Ab A. 1659. Kiloniæ D. Matthæ Claufenii, Medici percelebris, filios, & ab A. 1661., Lubecæ Andr. Bilderbeckium (J. U. poftea Licentiatum), privatim inftituit. Huic, in Acad. A. 1663. abundè jenentem, Ephorus adjuncetus, Gvern. Rolincii, & Collegarum, ductu, ultiores in Medicina fecit profgreffus, & Magiftri titulo, locoque inter 27. competitorum principe, impetratis, Difputationibus & Collegiis Philofophicis paulatim inclaruit. Triennio Jenæ exacto, Leidam A. 1666. abiit, & Franc. le Boe Sylvio, Johanni ab Horne, cæterisque Medicis Academicis, ingenium fuum atque doctrinam ita approbavit, ut Doctõris gradum & ultro ipfi offerrent, & gratis, M. Oëtobri, conferrent. Hoc potius, in Cimbriam rediit, & cum fpecs Flensburgi Poliatri munus obrinendi, a D. Matth. Claufenio ipfi facta, decollaffet, Kiloniæ apud priftinum hunc hofpitē, per aliquot menses, fubfiftit, Praxique inchoata, cum, ad obtinendam a Collegio Medico privatim Medicinam docendi poteftatem, Difput. de *Veneris non veneris* publicam meditaretur, Hatherlefbiam, ut in urbe hac, & vicinis, artem fuam exerceret, a Cajo Alefeldio, Præfecto regio, A. 1667. eft evocatus. Ex ifta A. 1675. Flenopolin quidem difceffit, fed, biennio poft, Conrado, Comite a Reventlow, Præfecto itidem Hatherlefbienfi, & Senatu urbano, annum promittentibus fpendium, eandem repetiit, Phyficusque civitatis & Præfecturæ ordinarius a Chriftiano V., Rege Danico, eft designatus. Horas illic fucciffivas Medicus hic doctiffimus, in Academiam etiam Naturæ Curioforum Germanicam A. 1685. receptus, & Palamedis donatus agnomine (1.), qui ftatutz exiguz damna doctibus rependebat ingenii, partim privatæ liberorum, aliorumque juvenum ingeniozum, in bonis literis ac arte Medica institutioni, partim vero liberorum Phyfico-Medicozum, quibus famam promeruit infignem, impendit fcriptioni. Laboribus his Hatherlefbiz, fexagenaria paulo major, M. Febr. A. 1698., eft immortuus, tresque gnatos, & puellas duas, & conjuge Beata Catharina, M. Joh. Baldovii, Lingvæ Hebrææ in Academiis Lipfienfi ac Julia Profefloris, & Superintendentes tandem ad Viſurgum Nienburgenfis, filia, d. 19. Jun. A. 1677. ducta, fufcepta, reliquit fuperflites.

Conf. breviorē meam de Vita ejus (cujus hiftoria hæredes communicarunt vernaculam) fcriptisqve narrationem, in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1698., p. 37., exhibitam, Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum* p. 409., & Corn. a Beüghem *Bibliograph. Med.* p. 105. 106. Hiftoria vitæ propriæ, Academiæ Naturæ Curioforum Germanicæ d. 19. Jun. A. 1685. transmiſſa, a Joh. Henr. a Seelen *Parti III. Athenarum Lubecenfium* (Lubeczæ A. 1721. editæ), p. 222-237., additis Notis quibusdam, inferta eft.

ELOGIA.

Joh. Chrift. Frommanno (in *Tr. de Fascinatione* p. 111.) *Vir audit doctiffimus.*

Günth Chr. Schelhammero (falfo, ante A. 1687. eum obiffe, perſuafio), in *Addit. ad H. Conringii Introd. in artem Med.* p. 350., *Vir, dum viveret, non indoctus, fidusque eorum, quæ hoverat, doctor.*

Vito Riedlino (in *Centuria Obſerv. Med.*, Obſ. 52.) *Vir excellenter doctus.*

Novorum Lit. Lubec. Collectõribus (d. c. p. 37.) *Vir non artis tantum Medica, sed elegantiorum quoque literarum, peritiffimus.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diff. de Virtutibus in genere, Præfide D. Franc. Köhnio, Bremæ 1656. in 4.

Diff. de primis Elementorum qualitatibus, Præfide M. Andr. Rudolphi, Helmftadii 1658. in 4.

Diff. de Qualitatibus occultis. Jenæ 1664. in 4. (*Allegatur ab ipſo in Analyſi mali citri p. 58.*)

Diff. de Odoratu. Jenæ 1664. in 4.

(1.) V. Catalogum Collegiorum Acad. hujus, Anno I. Decuria III. *Mifcellaneorum illius præfatum.*

Diff.

Disp. de Vita & sanitate plantarum. Jenz 1664. in 4.
Disp. Inaug. de Gonorrhoea. Lugd. Bat. 1666. in 4.
Analysis Mali Citrei compendiola, ad Botanices Philosophicæ juxta & Medicæ cynosuram redacta. Hafniz 1668. in 8. *Scriptum nervosum & eruditum* a Thoma Bartholino, in Censura præfixa, vocatur, Morhosiio autem (T. II. Polybist. L. 2. p. 464.) Epitome esse videtur *Hesperidum*, sive Operis de *Malorum aureorum ac citrei cultura & usu*, a Joh. Bapt. Ferrario, Jesuita, Romæ A. 1646. in fol. publicati.

Commentarius de modo simplicium Medicamentorum facultates cognoscendi, ad Praxin Medicam directus, & nonnullis observationibus illustratus. Præfixa est Thomæ Bartholini Epistola de Medicamentis iniquis cognoscendis Hafniz 1669. in 8. Recensitum ejus V. in Henr. Oldenburgii (varius illum utilibus observationibus, in usum juniorum Medicorum, censentis esse locupletatum) *Adis Philosophicis*, M. Jun. A. 1670. p. m. 230. & seqq. Thomæ Bartholino in præfat.), & J. Chr. Frommanno (in Tr. de fascinatione p. 811.), Opus audit egregium, & a G. C. Schelhammero (l. c. p. 316.) hinc verbis laudatur: *Scriptum est præstans & doctum, unicuique fere, quod habemus ejus generis absolutum, quoque ostenditur, non tantum, quid per rationem, sed & quid per experientiam investigandum sit, quomodo per odores præcipue & sapes innotescant pleræque Medicamentorum vires. Quare velim studiosa nostra juvenus id scripti sibi commendatum habeat.*

De Arcanis Medicorum non arcanis Commentatio, ex inventis recentiorum Harvejanis, Bartholinianis, Sylvianis, Willifianis, & cæteris, breviter concinnata, Observationibus illustrata, & tota ad Praxin Medicam directæ. Præfixa est Epistola Thomæ Bartholini de transplantatione Morborum. Hafniz 1673. (& juxta Beüghemium & Lipenium, etiam 1676.) in 8. Editio anni 1669. quam Beüghemius addit, haud dubie est chimirica. Sætin (teste Thoma Bartholino Vol. I. Ad. Med. Hafn. p. 305.) tantum est prima operis integri, ac de Medicamento universali, unguento armario, transplantatione morborum, amuletis, signaturis plantarum, ac curatione per literas, verba & characteres, disscrit.

De Transplantatione Morborum Analysis nova. Hafniz 1674. in 8. Recensitum V. in *Diario Erud. Gallico*, Ephem. 21. A. 1677. (ad. d. 29. Nov.). Commentatur a Luca Schröckio Jun. (libellum eruditum vocante) in Scholio ad Joh. Helwigii *Observ. 162. Medico-Physicæ*, & Salom. Reußelio in *Miscell. Acad. Nat. Cur. Germ.*, Decuria II. Anno IX., *Observ. 33.*, p. 67.

Conjectura Physico-Medicæ de icctu Tarantulæ, & vi Musices in ejus curatione. Accedit Erasmi Bartholini Diff. de Aere Hafnienfi. Francofurti 1679. in 8. Recensit illarum Ephem. 7. Erud. Ital. A. 1680. (teste Corn. a Beüghem in *Apparatu ad Hist. Lit. noviss.*, *Comp. I.*, p. 178.) exhibetur.

INEDITA ET PROMISSA.

Tractatus de Usu & abusu Purgantium, ad Thom. Bartholinum, in *Catal. Nund. Vern. A. 1680. Lips. p. 41.*, & *Den. Pauli Hafnienfi A. 1681.*, promissus, quem solum, & tot *avædæ* jous, ante obitum absolutum ab eo esse, præloque maturum, ab hæredibus accepti.

Disp. de Venenis non venenis, de qua in vita Autoris jam dictum.
Commentationis de Arcanis Medicorum non arcanis Sectiones residuæ.
Observationes Medicæ, in *Analysis mali citrei*, p. 42. promissæ.
Phlebotomia a contentu recentiorum vindicata, & cum rationibus, tum observationibus & experimentis, stabilita.

V. *Catal. Nund. Vern. A. 1679. Lips. p. 46.*

Idea Febris Epidemicæ, quæ Hatterslebit, & in vicinis locis, est grassata. V. *Catal. Nund. A. 1670. Vern. p. 29.*

Examen pulveris sympathetici. V. *Analysis mali citrei*, p. 14. & *Catal. Nund. A. 1668. Vern. p. 36.*

Comm. Physico-Medicus de Succino. V. *Catal. Nund. A. 1673. Vern. p. 33.*

Tr. de Umbra quarundam arborum novia. V. *Catal. Nund. A. 1681. Autumn. p. 25.*

Tr. de Formulæ Medicamentorum præscribendis, quem Joh. Crusius, Med. Slesvic., asservat.

JOHANNES GERHARDUS GRUBE, Hatterslebensis, Hermannii, modo laudati, filius, Medicus.

Disp. II. Chemico-Physicæ de natura & usu Salis. Hafniz 1704. in 4. Recensit V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1704. p. 344. 345., & M. Dec. p. 369.

Disp. Med. de legitimo usu Repellentium. Hafn. 1705. in 4. V. N. L. Lub., M. Dec. A. 1705., p. 367.

Disp. Med. de Theoria ex Praxi. Hafn. 1706. in 4. V. eadem, M. Nov. A. 1706., p. 346. 347.

JOACHIMUS GRUNDIUS, Lubecensis, J. U. Lic.

Disp. de Potentia absoluta & ordinata, Præfide Joh. Homborgio, Phyl. Prof. Helmstadii 1650. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Privilegiis Creditorum, Franeqverz 1657. in 4.

M. JOHANNES GRUNDIUS, Lubecensis, patre, d. 4. Nov. A. 1586., mercatore natus cognomine, scho-

larum patris atque Brunsvicensis, & Academiæ Rostochiensis ac Regiomontanz (quam A. 1608. adiit), alumnus, Regiomonti A. 1611. Magister, & A. 1615. templi Kniphoviani Diaconus creatus, postea post liberos tres & Catharina Harlemia, uxore, susceptos, d. 13. Aug. A. C. 1620., & æt. 34., extinctus, V. Rectoris Acad. Regiomontanz *Programma de vita ejus funebre*.

Anagrammata duo in eum, in Barth. Bilovii Lib. VII. Anagr. fol. 102. b. 103. a. invenies.

Disput. Anti-Calviniana de mysterio S. Cænz, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Behmio, Prof. Theol., propo-
sita, Regiomonti 1614. in 4. Opposuit huic, & Reformatis, Joh. Montanus ὁ Πυρόδωμος *Virgas* in Joh. Behmium & Joh. Ungermannum, A. 1616. in 4. editas, sed a Behmio Præfide, in *Resolutione virgarum*, quas personatus Joh. Montanus in D. Joh. Behmium & M. Joh. Grundium expedierat, in medio veritatis foro suscepta, ac Wittebergæ A. 1618. in 4. excusa, est refutatus. In qua Resolutione cum Behmius, sub Montani larva D. Joh. Bergium, Proteclesiasten Electoris brandeburgici aulicum, latere, ob cognominum convenientiam, filio esset suspicatus, nova hinc inter eum & Bergium orta est controversia, de qua Joh. Christoph. Becmanni *Notitia Universitatis Francofurtanæ*, c. 7., p. 131. 136. (Ed. sec.) est consulenda.

GERHARDUS GRÜNEWALD, Johannis filius, Lubecensis, d. 19. Jun. A. 1590. natus, J. U. D. & in patria Practicus, d. 15. Sept. A. 1671., octuagenario major, obiit. V. *Epicedia*, & Christoph. Schraderi *Programma LI. Helmstadiense publicum, in filii ejus, Martie*, A. 1662. *propositum exequiis*.

Disp. Inaug. de Familia heriscunda. Bafilæ in 4. (*Catal.*)

PAULUS GRÜNEWALD, Lubecensis, J. U. D. & in patria Practicus, Consulque deinde (juxta Georg. Frid. Neumannii *Or. de favore Lubecensium in exteris* p. 28.), seu potius forte Consiliarius Frificus, Vixit A. 1677.

Disp. Jurid. Inaug. de Præjudiciis, Præfide D. Nicol. Martini, Kilonii 1674. in 4. (Autoritatem illorum in foro impugnat.)

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Kkk

Ger-

Germania milite destituta, & literatis, sua ceu mole, laborans, Autore Germano, Germana fide, Germano in patriam amore, Germanos veteres redivivos sistente, modernos sopitos excitante. Cosmopoli, apud Theodorum Kluetherium, 1677. in 12. Opusculum *adversus*, in Batavia excusum, & in Henr. Andr. Groschufii *Nove librorum rariorum Conlektionis Fasciculo II.*, Halz A. 1709. in 8. edito, num. V., p. 253-331., recusum. Autorem, quoad solum cognomen, detexere Calp. Thurmmanus in *Biblioth. Acad.* p. 59., & H. A. Groschufius (eundem illum esse cum Grünwaldto, cujus in Mart. Ruari *Ep. III.* p. 15. 46. 47. fit mentio, perperam suspicatus) *l. c.* p. 254. Nostroid deberi ab Achille Dan. Leopoldo, JCro Lubecensi, cive illius, sum edoctus. Opusculum ipsum commendarunt Wilt. Ern. Tenzelius (recensum ejus exhibens prolixiorem, & nonnulla etiam virgula notans censoria) in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Mart. A. 1692., p. 210-215., Vinc. Placcius (*non insicete scriptum esse* censens, & Autoris cognomen itidem indicans) *T. I. Theuri Anon. & Pseudon.*, c. 8., p. 339., Gvilh. Saldenus *Lib. I. de Libris*, c. 2., p. 30. 31. 38., Christ. Franc. Paulinus in *den Philosophischen Luststunden*, Tit. 82., p. 538. 539., Joh. Christ. Itterus in *Lib. de Honoribus Academicis*, c. 7., §. 40., p. 264. *Ed. sec. A. 1698.*, & plures alii, nimia litterarum multitudine literas ipsas, in Germania, in contemptum adduci, virtutemque gentis heroz ac potentiam minui, vere arbitrati.

CYRIACUS GUDEWERTH, Pastor ruralis in Ducatu Slesvicensi Seestadenfis.

Leichpredigt über Sam. Löfcherum, 52jährigen Pastorem zu Hütten, auf Rom. VIII. 38-39. Slesv. A. 1714. in 4. *Sermo valde doctus & luculentus* vocatur a Georg. Henr. Gotzio in *Diptrychis Exulium* p. 122.

HENRICUS LUDOVICUS GUDIUS, Michaelis, arcis Comitum Ranzoviorum Lindevithensis, Flensburgo vicinæ, Administratoris, filius, & Marqvardi, Polyhistoris incltyti, e fratre hoc nepos, finito itinere in regna Europæ præcipua literario, Secretarii, in Cancellaria Regis Danici Cimbrica Glückstadienfis, aliquamdiu functus est officio. Hoc deinde atque patria subito relicta, in Belgium denuo abiit, & itunc in Academiis Lipsienfem atque Halensiam profectus, otium vitæ privatæ scriptis Historico-Politicis Germanicis, novissimam Imperiorum regionum, aularumque orbis ferme universi potiorum faciem haud ineleganter adumbrantibus, elucubrandis atque sigillatim edendis, impendit literarium. Ex istis, quibus Halz Saxonum d. 27. Nov. A. 1707. est immortuus (1.) A. 1703. & quinquennio sequenti, absque annorum lormæ, imo & Gudii Autoris (cui, præter *Statum Austriæ*, & *Introductionem Generalem*, sætus Scriptoris alterius, post mortem ejus additos, omnia debentur), indicio, forma ἐκπαιγνύχου, seorsum prodierunt, & partim aliquoties sunt recusa:

GEARTE: 1. des H. Römischen Reiches teutscher Nation.

2. der Keyserlichen und Erbherzoglichen Deserreichischen Erbländer.

3. von Deserreich, Steyermark, Kärnten, Krain und Tyrol.

4. vom Königreich Böheim.

5. von Schlesien.

6. von Mähren.

7. von Preussen und Ebur-Brandenburg.

8. von Ebur-Bavarn.

9. von Ebur-Pfalz.

10. von Ebur-Sachsen.

11. der Fürstlichen Sächsischen Häuser Ernestinischer Linie.

12. der Ebur- und Fürstlichen Häuser Braunschweig und Lüneburg.

13. der fünf teutschen Erzbischöffe, der Eburfürsten zu Maynz, Trier, und Cöllen, und der Erzbischöffe zu Salzburg und Befangon, wie auch des Hochmeisters des teutschen Ritterordens der Johanniter.

14. der Herzogthümer Sleswig, Holstein, und des Bisthums Lübeck, in 3. Theilen.

15. der Herzoge zu Mecklenburg.

16. der Landgrafen von Hessen-Cassel und Darmstadt.

17. der Herzogen von Württemberg. (In hoc scriptum Animadversiones extant Joh. Ulr. Pregizeri Jun., Consilarii Württembergici, adjectæ den Historischen Ephemeridibus des Hauses Württemberg, Ulmz A. 1706. in 8. ἀνώνυμος ab eo editis, de quibus J. C. Nevius P. II. *Accessionum ad Degor. Wileari Relect. Histor.*, p. 381. 382., consulendus.)

18. der Marggrafen von Baden-Baden und Baden-Durlach.

19. der Fürsten von Anhalt; samt einem Anhange vom Herzogthume Sachsen-Lauenburg.

20. von Frankreich.

21. von Spanien.

22. von Portugal.

23. von Großbritannien.

24. von Dännemark.

25. von Schweden.

26. von Polen.

27. von Moskau.

28. von Hungarn.

29. von Siebenbürgen, Wallachey und Moskau.

30. des Römischen Papstes.

31. der Spanischen Provinzen in Italien.

32. des Herzogthums Savoyen.

33. von Florenz, Modena und Reggio.

34. von Mantua und Monterrat.

35. von Parma, Placenza, Mirandula, und anderen kleineren Ital. Fürsten.

36. des Malthefer oder Johanniter Ordens.

37. der Republik Venedig und Ragusa.

38. der Republik Genua, Luca und S. Marino.

39. der Schweizerischen Eidgenossen, und ihrer Verbundenen.

40. der vereinigten Niederlande.

(Conflu.

(1.) Conf. de eo Joh. Goffr. Gregorii (ob παλυνλαττωσαν & eruditionem Politicam cum commendantis, sed ob ebrietatem & vitam dissolutam, pauperem tandem casum, culpamque) Curicuse Obwandten von Land Chanten, c. 8. p. 215. 216.

(Consultantur de his Anonymi Descriptio Europaeiſchen Staaten, oder Einleitung, wie ſelbige mit Nutzen zu gebrauchten, ed. Halz A. 1708. in 8., & hunc ſecuti Jac. Frid. Reimanni Einleitung zur Hiſt. Lit. der Teuſchen, P. III., Sect. III., p. 179-184., nec non Joh. Hübneri *Centuria II. de Hiſtoriſchen Biblioth.*, Art. 100., p. 334-360.)

Succellere.

CEPHE: 41. der Türken.

42. von Perſien.

43. von Sina, & plura hujusmodi ſcripta, ſed qvz Autorem alium, qvam Gudium, agnoſcere videntur.

Tribuuntur ei etiam, a nonnullis, ſeqventia itidem *avarum* edita:

Nachricht von des H. Röm. Reichs freyer Stadt Nürnberg.

Nachricht von der Stadt Bremen.

Nachricht von der Stadt Lübeck.

Nachricht von der Stadt Hamburg, in III. Theilen. (Qvz de Urbibus Germanicis ſcripta, Methodi præcedentium z-mula, Halz A. 1707. in 8., ſed abſqve loci & anni mentione, prodierunt.)

Die Europæiſche Fama, welche den gegenwärtigen Zuſtand der vornehmſten Höfe entdecket; cujus, A. 1702. edi-cæptz, & ſingulis menſibus continuatæ, ſub initium Anni 1706., Sectiones jam XLVIII. Liptiz in 8. erant publicatæ. Mhi, an horum Autor ſit, certo nondum liquet.

MARQUARDUS GUDIUS, Rendesburgenſis, Petri, Conſulari ſuncti dignitate, filius, lucem primam ipſis Kal. Febr. A. 1635. affexit, & vaſtiſſimæ ſuz, in literis inprimis elegantioribus, eruditionis rudimenta ſcholæ patriz, e-juſqve moderatori tunc inclyto, Joh. Joſio, optime, ab A. 1649., de ſuis merito ſtudiis, & Gymnaſi, qvoad A. 1652. adiit, Hamburgeniſis, debuit, Profeſſoribus. Exacto in hoc triennio, Jenz, ab A. 1655., pari temporis ſpatio, Liptiz autem ac Erfurti A. 1658., ſubſtitit, & in Jure pariter atqve Polymathia univerſa progreſſus fecit incredibiles. Septimeſtri deinde integro Francofurti ad Mœnum, in Joſii ſui, Gymnaſii illic urbani jam Prorectoris, iterum tranſacto convictu, A. 1659. in Bataviam eſt profeſſus, & cum Leidæ ac Ultrajecti aliquamdiu hæſiſſet, Sam. Sciaccia, Hagienſis, juvenis nobiliſſimi, auſpicio præſectus ſtudiis. Hunc, mirifico ſui, & elegantiorum, in quibus ipſe excellabat, literarum, amore inflammatus, in itinere comitatus literario, A. 1660. & 1661. Belgium regium atqve Galliam, ſeqventi vero biennio Italiam, perluſtravit, & ubique locorum, non amicos ſolum ſibi conciliavit Viros qvosqve erudiſſimos, ſed Bibliothecas etiam, privatas pariter atqve publicas, ſedulo excuſit, Codices Veterum Autorum MSS. vel deſcriptiſ, vel contulit, ingentemqve horum numerum emptione felici, ſumptibus, quos Sciaccia ſuppeditabat benignitas, haud parcens, cum Nummorum antiquiorum apparatu eximio, tibumet ipſi vindicavit, & Inſcriptionum ſimul, in Gruteriano Syntagmate, accurate a ſe emendato, haud obſcurum, aliquot *avpæ* collegit, luciqve publicæ deſignavit, Chilidas. A. 1664. in Bataviam cum Sciaccia reſedit, Hagæqve, in ejus convictu, Profeſſionibus, qvas Duisburgeniſes & Daventienſes offerbant, una cum Caroli XI., Regis Sveciæ impubers, Ephia, reculaſ, ſeqvens: exegit ſex annuum. A. 1671. in patriam a Chriſtiano Alberto, Duce Holſtæ-Gottorpienti, retractas, & aulæ ſuz Conſiliaris adſcriptus, illuſtriqve ſimul præſectus Bibliothecæ, Sciaccia ſuum Sleſvigam ſecum adduxit, & ab illo, cæſibz in domo ſua non multo poſt extincto, omnium ferme bonorum hæres ex aſſe eſt deſignatus. Qvæ hæreditas lautiſſima, 70000 Imperiales excedens, accedente paulo poſt dote conjugis, Mariæ Eliſabethe Paulinz, Petri Pauli, Conſiliarii Holſtæ ac Tractus Huſenſis Gubernatoris, filiz (qvinque marito liberos enixæ), luculenta, fortunæ ejus, hæctenus mediocres, adeo auxit, ut omnes propemodum Cherſoneſi patriz homines eruditos non opum minus, qvam doctri-næ atqve famæ, amplitudine ſuperaret. Aula Gottorpienti A. 1678. relicta, ſeqvens Hamburgi in otio literario exegit quadriennium. A. 1682. autem ſum Chriſtiano V., Regi Danico, vicisim addixit operam, & ab hoc non Cancellariæ ſolum Sleſvigo-Holſtæ, tam Glückſtadienſis, qvam Sleſvicienſis, ſed Status etiam non multo poſt publici, Provincialibusqve adſcriptus eſt Conſiliaris, Annoqve 1683. ad Ferdinandum Fuſtenbergium, Episcopum Monafterienſem erudiſſimum (qvz Codices ſuos MSS. univerſos moribundus præſenti donavit), ablegatus. Muneribus hiſce Politicis, curisqve illorum (qvz, ne tot ſcripta eximia, propria pariter atqve aliena, ſcriptis promiſſa, in lucem proferre poſſet, obſtiterunt) multiplicibus ac arduis, Glückſtadii d. 26. Nov. A. C. 1689., & æt. 55., eſt immortuus. Jctus fuit ac Polyhiſtor zvi noſtri plane eximius, Hiſtoriz atqve Archæologiz, nec Eccleſiaſtica minus, qvam profanz, peritiſſimus, in Scriptisqve utriuſqve lingvæ vetuſtiſſis verſatiſſimus, neminiqve Criticorum, Philologorum & Poetarum ſermonis Latini pariter atqve vernaculi *avpæ*, ſecundus. Bibliothecæ ejus locupletiffimæ, libris rarioribus, ad literaturam inprimis elegantioreſ ſpectantibus atqve Hiſtoricam inſtructiſſimæ, ac ob MSSorum veterum, ferme qvin-gentorum, copiam, pleriqve etiam publicis præferendæ, qvam Morhoſius (*privatarum omnium reginam* appellare ſolam, T. I. *Polyhiſt.*, Lib. I., c. 7., p. 70., haud verius), ac tot alii homines eruditi, invidendis publice digniſſi ſunt elogiaz, a ſibi hærede, Catalogi, Kilonii A. 1705. in 4. excuſi, ductu, Hamburgi A. 1706. auctione noxia dittractæ, jacturam noſtra etiamnum deplorat Cimbria. MSSa, tunc, qvoad emptores ſatis liberales non inventrent, haud divendita, A. 1710. Bibliothecæ Auguſtæ Guelpherbytanz, 3000. Imperialibus ab Antonio Ulrico, Duce Brunſviciſſi, redemta, acceſſerunt, & in peculiari ſeorſim qvovqve recensita ſunt Indice, A. 1706. (in 8.) publicato. Plura de Gudio nunc non addimus, cujus Vitæ, Scriptorum, in literas meritorum, ac Bibliothecæ, hiſtoria plenior *Tumo* a nobis reſervatur *ultimo*. Qvædam, huc ſpectantia, interim ſuggerent Pet. Zithcheri, Arcis Glückſtadienſis regiæ Paſtoris, Sermo Exæquialis de Eruditione, vanitatum nobiliſſima, Biographicus vernaculus, Glückſtadii A. 1690. in fol. editus, D. G. Morhoſii Epithalamion Germauicum (P. I. *Poem. Germ.* p. 55-65.) & Epicedium Latnum Elegiacum (in *Opp. Poet.* p. 118-21.), *Ada Erud. Lipſienſis*, M. Mart. A. 1697., p. 139-140., Wih. Ern. Tenzelii *Dialogi menſtrui Germanici*, M. Jul. A. 1690., p. 693. 694., & M. Off. A. 1697., p. 205-163., Petri Burmanni *Præſatio Epistoliarum* ejus, a ſe edita-rum, & Joh. Franc. Buddzi T. II. *Lexici Hiſt. Germ.* p. 315.

MICHAEL THOMAS GUDIUS, Rendesburgenſis, patriz, circa A. 1707., Secretarius.

Diſcurſus Docimaſticus de ſublumi futuræ Reſurrectionis myſterio, Kilonii 1671. in 4.

PETRUS GUDIUS, Eiderſtadienſis, Jctus & Ordinum Eiderſtadiæ, circa A. 1638., Syndicus, V. Joh. Riſti Poetiſchen Zuſtatten, lit. E. 7. a., & Vinc. Barſicii Anagramma in eum, in *Florilegio Holſtaico* p. 7.

Diſſ. de Conſiliis, Præſide D. Dominico Arumæo Jenz propoſita, & in Arumæi *Volumine V. Diſcurſum de Jure publico* (Jenz A. 1623. in 4. edito), num. 3., p. 218-242., reſcuſa.

M. PETRUS GUDIUS, Rendesburgenſis, Parochiz ruralis in Dithmarſia Eddelakenſis, circa A. 1649., Paſtor, A. 1669. ſuperſeſſes.

Diſſ. Ethica de principiis actionum humanarum, ab ipſo Præſide, Reſpondente Joh. Colbergio (Academiz poſtea Gryphiswaldenſis Theologo), propoſita. Regiomonti 1642. in 4.

Kkk 2

Oratio

Oratio de Octavii Augusti, Imperatoris, studio literarum, in Acad. Julia d. 28. Aug. A. 1639. recitata. V. Christoph. Schraderi *Programmata Helmstädiensia privata*, num. 18. An edita sit, ignoro.

JOHANNES PETRUS GUDIUS, Patria, ni fallor, Dithmarsia, J. U. C.

Disp. Juridica de Eventu consiliorum, Resp. Lud. Joh. Viethio propolita. Helmstädi 1701. in 4.

GUILHELMUS, Ecclesiae Hamburgensis Decanus, Scriptor incertus haecenus ztatis antiquus; qui an idem forte sit cum Wilhelmo Horburg, Decano circa A. 1366. Hamburgensi, *Parte II. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii p. 604. laudato, alius definiendum relinquo.

Repetitio C. ad hac, de Appellat., quam MSam affersisse Ant. Augustinum, Archiepisc. in Hispania Tarraconensem, Georg. Draudius (in *Biblioth. Classica* p. 661.), Matthzum Dreßlerum vero, Prof. Lipfiensem, Continuatores *Epitomes Bibliothecae Gernerianae* (Joh. Smulerus p. 216., & Joh. Jac. Frisius p. 304.) testantur.

JANUS GULIELMIUS, Lubecz A. 1555., patre Senatus urbani apparitore, natus, sub tutela Arnoldi Bonni, Consulis, agnati sui, adolevit, & Medicinae initio, deinde vero Juri, in Academiis Germanicis, Rostochiensis & Coloniensis (in quam A. 1579. est profectus), animam ita applicuit, ut, Musas utrique nexu indivulso jungens amoeniores, literarum elegantiorum culturae plus ferme, quam illis temporis, fratrum Chytraorum, Joh. Casellii, & Suffridi Petri, JCU Coloniensis, ductu impenderet. Suffridi hujus, Collegii Coronarum Juridici Praefidis, & Critici haud ignobilis, per quadriennium, in isto, Coloniz, post *discessum* ad Pontificis, fuit Convector, duceque illo Ciceronis operum & Codicibus MSSis aggressus emendationem, tanto huic deinceps, ad obitum usque, avacavit studio atque successu, ut editio illorum Hamburgensis, & schedis defuncti posthumis a Jano Grutero adornata, & A. 1618. demum (septem lustria a nostri excessu jam elapsi) juris facta publici, ceterarum omnium, communi eruditorum consensu, praestantissima censetur atque emendatissima. Colonia, M. Mart. A. 1583., Jac. Cujacum in Academia auditurus Bimuricensi, in Galliam abiit, & Luretiz, collationi Codicum Ciceronis Gallicorum, *Quaestionumque Plautinarum* editioni, intentus, omnibusque Literarum Mæcenatibus ac Mythus longe gratissimus, ad annum usque sequentem 1584., substitit. Invenite illo Avaricum Bimuricum est digressus, & humanissime quidem a Cujacio exceptus, sed perbrevis tantum institutione ejus ac convictu gavius tempore. Morte enim immatura Juvenis hic præcoci ingenii ac doctrinae *πελοπονδισαίος*, inter Philologos, Criticos, Antiquarios & Poetas xvi sui principes jampidem merito relatus, & invidenda Lipsii, Thuani, Scaligeri, Casauboni, Douxi, Gruteri, Casellii, Scioptii, torque aliorum reip. literarum procerum, meritis elogio, M. Junio anni ejusdem ærae Christiannæ 1584., ætatisque lux 29., febri acutæ, ex nimis contraxit caloribus, potuque vini, Scaligero teste, exasperatæ, summo cum Musarum omnium luctu, succubuit. Consuli de illius, Tomo ultimo a nobis quoque longe copiosius celebrandi, Vita, scriptis & fama literaria insigni, mereretur Jani Gruteri *Libellus Manium Guelielmianorum*, sive Carminum XXIV. in obitum ejus funebrium, in *Periculis ejus Poeticis* Heidelbergæ A. 1587. editus, & *Poematum* quoque Gulielmii, Lignicii A. 1603. excusorum, *Appendiciæ ad optivæ* (p. 139-150.), cum aliorum, insertus, Epicedius, Iliaei Memmii, J. U. D., *Elegia ad Arn. Bonnum, de obitu illius*, Rostochii A. 1585. in 4. impressa, Melch. Adam *Vita Philof. Germ.* p. 317-318-319., Joh. Pet. Lotichii P. IV. *Biblioth. Poetica*, n. 32., p. 415. & *Teqq.*, Mart. Hancu *Lib. I. de rer. Rom. Scripturis*, c. 69., p. 243-244., Ant. Teifertii *Para II. Addit.*, ad *Elogia Thumæa Gallicorum* p. 3. 30. Ed. fec., J. F. Buddxi T. II. *Lexici Historici* p. 324., & B. G. Struvii *Biblioth. Antiqua* A. 1701., M. Mayo, p. 223-224. Quos inter quinque posteriores sua fere omnia Melch. Adamo debent. Addantur, qui varia ejus collegerunt Elogia, Thom. Popeblout in *Confessura Aetorum* p. 330-331., Chr. Willh. Eybenius in *Eponymologia Critica Tob. Magvii aucto* p. 412., & Th. Grenius P. XVI. *Animadv.*, c. 2., p. 132-133-134.; nec non Epistola ipsius, Suffr. Petri, Arnoldi Bonni, Aug. Kockerti, & aliorum, XXII. mutaz, de Laboribus ejus Ciceronianis posthumis, inter *Epistolas Virorum illustrium*, a Simone Abbes Gabbema Harlingæ A. 1664. editas, *Cent. II.*, n. 72-73-78-79-80-82-98., obvix, unaque Hier. Groslozii Lislzi, Eqv. Gallici, de obitu ipsius, ad Jac. Lectum, Avancii V. Id. Jan. A. 1585. exarata, & a Melch. Goldaito, in *Centuria Philologicarum*, num. 39., p. 363-371. publicata.

M. TOBIAS GÜNDERMANN, Hamburgi commoratus.

Kritzer und einseitiger Bericht, auf Gottes Worte, von der Bräutlichen Liebe. Hamburgi 1635. in 4.

GÜNNERUS, Episcopus Ripensis, & ante Episcopatum, Canobii in Julia Emmentis (quod *Insulam Charam* Ericus, Rex Daniæ, appellat), ab A. 1222., Abbas, a Gunnedo altero coevo, suo in Abbatia hac Antecessore, ad Episcopatum A. 1222. evecto Wiburgensem, & A. 1248. defuncto, probe est distinguendus (1.). In cathedra Ripensi Thuoni A. 1230., si Huifeldium & Joh. Laurentium, vel A. 1231., si Pet. Resenium audias, successit, civitatis suæ Ripensis incendium 4. Non. Apr. A. 1242. spectavit, scholæque publicæ Ephoriam, ab Elia prædecessore Canonici A. 1148. collatam, Diplomate (quod Huifeldius exhibet (2.)) 11. Id. Sept. A. 1245. confirmavit Danico. Celeberrimus est oblaborem gregium, quem A. 1240., cum cæteris Daniæ præsulibus (Offone Lundensi, Nicolao Roschildensi, Ivano Othoniensi, Petro Aarhænsi, Gunnedo Viburgensi, & Johanne utroque, Aalborgensi ac Slesvicensi), aliisque magnatibus, in Nomocanone Jutico colligendo ac conferendo, Waldemari II., Regis, iussu, in Comitibus exantlavit Wordingburgensibus (3.). Quo & mentionem, in Proemio Codicis istius Jutici, honorificum, & *Waldemari II., Regis, in condendis legibus Jurisconsulti* titulum ab Anonymo *Chronici Ecclesie Ripensis*, per Pet. Terpagium A. 1708. editi, Autore (4.), & Elogium hoc Joh. Laurentii, Episcoporum Ripenium Encomiazæ (5.), metricum promeruit:

Qui rata Pontificum decreta, Deique statuta,
Novi, Cæsarei stritæque jura ferri,
Regis & ad placitum Waldemari condere leges,
Queis Cimbrj iustis stantque cadantque modis,

Ex Nemesis verna Gunnerum Ecclesie sensi
Patronum, studijs & schola capta suis:
Collegij curam cuius quoque postmodum sanxit,
Hinc Jux membra I.OCC. contumelanda DEI,

Mortuus est, non A. 1245. (quod *σθάλαξ* est *μνημονικόν* Huifeldii (6.)), a Joh. Svaningio juniore incaute in *Chronologia* suam translatus Danicam), sed 1249. (quo Esgerus ipsi successor obigit), sepultusque in Canobio Diæcesis suæ Lugumenis, quod ab Odincaro juniore, secundo Episcopo Ripensi, fundatum esse veteres crediderunt, & LOCUM DEI vulgo appellarunt, Illic ipse, ac duobus prædecessoribus, Homero atque Olao, Successori item Esgero, & Aalborgensi Præfati Nicolao, in eodem contumulatis, Monumentum commune Epitaphium esse erectum, in

cujus

(1.) De Gunnedo, Præfule Wiburgensi, V. Erici R. Dan., *Narrat. de orig. & rebus gestis Danorum*, ad A. 1222., & Har. Huifeldii *Chronicon Episc. Danie* p. 109. (2.) J. c. p. 22-23. (3.) V. Huifeldii P. II. *Chron. Danici* p. 306., & Pet. Resenii *Prolegomena versiois Nonomoni Jutici Gernerianæ* *Grævicæ*, (4.) p. 22. (5.) in *Serie Episc. Ripensium*, num. 14., p. 95. (6.) P. II. *Chron. Dan.* p. 214. Rebus enim. *Waldemari* p. 122., & in *Chronico Episc. Dan.* p. 21., Annam 1249. substituit.

cujus Epigraphæ Epica, a Poeta scripta coetaneo, & ab Huinfeldio (1.), Nicol. Heldvadero (2.) ac Casp. Danwerthio (3.), exhibitæ,

— — — sapiens audit Gannerus, pacis amator,
Gemma sacerdotum, cunctæque rei moderator.

V. de illo *Chronicon Ecclesiæ Ripensis aduersus* & Joh. Laurentium II. cc., Har. Huinfeldium P. II. *Chronici Danici* p. 167, 206, 214, 222, & in *Chronico Episcoporum Dania* p. 22, 23. Casp. Danwerthium P. II. *Chorograph. Cimbr.*, c. 4, p. 79. & Pet. Refenium in *Proleg. Versionis Nomocanonis Iutici Germanicæ Krabbiane*, li. c. 3. b.

M. OVENUS GUNTHERUS, (4.) in scriptis Holfatium se professus publicis, ex Eiderstadia, regione Ducatus Slesvicensis maritima, cujus incolis Oveni nomen est familiare, sicut ex ipsis, & amicorum, ad Joh. Pistorium Ecclesiæ hujus Antistitem, colligo Epistolis, fuit oriundus. Philosophiz Magistrum titulum in Academia Witebergensi A. 1557. (5.), professionem Physicam in Rostochienfi M. Majo A. 1566. (6.), Logicam autem in Jenensi A. 1570. (7.), obtinuit. Ex ista, ob ventatem doctrinæ cælestis defensionem, uti ab Henr. Meibomio Sen. (8.) traditum video, ejectionis, Helmutadii, Julii, Ducis Brunsvicensis, beneficio, in Acad. novella, ab hoc condita, Physicam dente A. 1576., cum loco inter Philosophos primario (9.), impetravit, primusque istorum Decanus (10.), d. 16. Oct. annis ejusdem, promotionum Academicarum, laurea suprema Philosophica hujus ornando Candidatos, fecit initium (11.). Superstes illic fuit, non anno solum 1603, quo Georg. Calixtum, Theologum postea incomparabilem, auditorem habuit (12.) sed Anno etiam 1614., uti ex *Programmate* de vita filii Spormanniano Hafnienfi, aliisque monumentis didici. Moris tempus nondum mihi innotuit. Conjugio vitam diu prætulit cælibem, Collegis Rostochienfibus jocabundis incassum subinde versum hunc occurrentibus:

O Venus, o quando sponsus Oventus erit?

Jenam tamen postea delatus mentem mutavit, & cum Sibylla, Bonaventuræ Theodorici, Johannis Frederici, Saxoniz Electoris, filiorum Ephori, gnata, feras quidem, sed haud infæcundas, celebravit nuptias, Nathanis Chytræi Carminum honestatis Epithalamio (13.). Ex hac enim conjuge Helmutadii, d. 17. Mart. A. 1581., natus ipsi est filius haud degener, Fredericus Oveni Guntherus, qvi, Germania, Italia & Gallia, peragratis, Rupellæ in hac Græciæ, ab A. 1607. per quinquennium, munere fungens Professorio, docuit literas, triennio sequenti, in aula Gvælfherbytana, Annæ Sophiæ, Principi, fuit a consiliis, & in Danicam tandem A. 1615. evocatus, Cancellariæque initio Germanicæ, ac deinde Senatûs Regii intimi, Secretarius, Canonicusque simul Lundenfis & Roschildensis, continuus, perpetua Christiani IV. & Frederici III., Monarcharum augustissimorum, ad annum usque emortualem 1655. (æ. 75.), effloruit gratia (14.). Horum ille iussu, non solum plurima momenti negotia assidue expedivit publica, & legationibus ad Panegyrim Irenicam anni 1629, Lucensem (15.), Belgii federati Ordines (16.), & Ferdinandum II., Imperatorem (qui invitum ferme nobilitatis privilegia, & Comitatu Palatina, donavit), est functus, sed scripta etiam penæ omnia, quæ, intra annos, quos in Dania exegit, quadraginta, regio nomine, de bellis & controversiis temporum istorum illustribus, prodierunt, publica, prudentia & dextérité singulari, concinnavit. Quanto idem in prælo, ob dotes ingenii præclaras, & insignem πολυμαθειαν, a Viris xvi filii eruditus fuerit habitus, Epistolæ ad ipsum Aug. Buchneri (17.) & Casp. Barlæi (18.), Carmina ejusdem Barlæi (19.), Willichii Westhovi (20.), Pet. Winstrupii Jun. (21.), & Nicol. Scribonii (22.), & judicium ff. Calauboni (23.), aliorumque, honorifica, abunde testantur. Joh. Cluvero sine (24.) exemplum audit maxime eruditissimæ, cum civili prudentia certantis, Aug. Buchneri (25.) homo civilis prudentiæ calidissimus, & plane πολυκωµῆς, Pet. Winstrupio (26.) Vir multigræ æruditione excellens, Casp. Barlæo autem (27.) regni Danici decus ac ornamentum. Quorum ultimus, in Carminibus etiam suis (28.), his cum metris venerabundus compellavit:

Maxime Vir, quem Gallorum stupere docentem

Pulpita, & antiquo Cecropi ore loqui.

Maxime Vir, cui Pegasi pueri recessus,

Sed iusto diutius filii, cujus memoria resuscitanda hoc loco & ab oblivione vindicanda videbatur, laudibus sumis, immorari. Ad Patrem Ovenum revertemur, qui Philosophiz, præsertim Aristotelicæ, singulari inclaruit peritia, ejusque strenuus, non adversus Ramzoes solum, sed Collegam etiam, Danielem Hofmannum, Theologum Acad. Juliz primarium, fuit Hyperaspistes. Is cum in *Disert. de Deo, Christi quoque persona & officio*, A. 1598. a Collega, Casp. Pfafradio, M. Febr. ad titulum Doctôris obtinendum, defensionem, ejusque imprimis Proæmio, S. Lit asserere vellet auctoritatem, τῶν αἰσθητῶν τῶν ἀνθρώπων ἀπρεπτός, plurima in *Stoicis* naturalium, ac Philosophiam, perquam injuria, suisque ipsius scriptis prioribus, præsertim vero *Thephis de notitiis Dei, & voluntatis ipsius, humanis animis natura insitæ*, A. 1593., Respondente eodem Pfafradio propositis, e diametro contraria, incaute admiscebat. Philosophiam certe, velut hostem doctrinæ fidei omnium scissimam, heresim matrem, & in rebus sacris ac mysticis, secundum sua principia, alias laudatissimæ, prædicatoricæ, traduxit, sorbonamque, quod idem in Philosophia & Theologia fit verum, pessime definitivæ, & Dialecticæ, seu Philosophiæ, in sua sphaera relinquentem, nec ad articulos fidei discipulandos admittendam, e locis quibusdam Lutheri, inculcavit. Hisce thesibus Professores Acad. Juliz Philosophi, Joh. Calæsius, Duncanus Liddellius, Corn. Martinus & Oventus noster, cum, in publico conspectu, occasio dissensum post se profertendi defuisset, ejusque iteratio, per Collegas duos, frustra ab Hofmanno esset postulata, in Synedrio se paulo post Academico, & disputatissimo cum illo privata, hujus iussu instituta, acriter opposuerunt. Oventus, cujus Exercitationem quandam Academicam τῶν πολεμικῶν, ante 20. jam annos, Hofmannus temere infumularat (29.), primus, in brevi, quo prælectiones d. 11. Mart.

A. 1598.

- (1.) in *Chronico Episc. Danie* p. 24. (2.) P. I. *Sylve Chronol. Credi Balthici* p. 67. (3.) P. II. *Chorograph. Cimbr.*, c. 4, p. 82. (4.) in *Catalogo Biblioth. Jac. Gollii*, p. 40., perperam Ovensi Græter advocatur. (5.) V. Mdr. Beieri *Syllabus Rectorum & Professorum Acad. Jen.* p. 68, 68b. (6.) V. *Programma ejus auspiciæ*. (7.) V. Beierum l. c. (8.) in *Or. de Acad. Juliz primordiis, obsequiis & successibus*, p. 124. (9.) V. *Disert. p. inaugurationis Acad. Juliz*, A. 1576. fæstæ, Helmuti A. 1579. in 4. editæ, & Meibomii l. c. (10.) V. Christoph. Heldmanni *Or. de beneficiis Ducum Brunsvic. in Acad. Juliam*, lit. G. s. a., & Beierum l. c. (11.) V. *Or. in hoc loco habentem, & in Descriptionibus, modo allegata, obivum*. (12.) V. Christoph. Schraderi *Programma de Vita Calixti Junioris*, p. 11. (13.) *Legitur illud in Nath. Chytræi Poematum Libri XVII., Rostochiæ*, A. 1579. editis, *Lit. I. American Conspectus*, f. 59. (14.) V. Ect. Spormanni, Prof. Hafa., *Programma de vita illius* (d. 30. Jun. A. 1655. Actum) *funeris*. (15.) V. Joh. Cluveri *Lit. X. Epist. Hyl.*, ad d. 1039. p. 60d. (16.) *Utile Dav. a Willem in Epist. MS. ad Joh. Meursium*, A. 1618. exarata. (17.) P. II. *Epistolæ*, n. 10. p. 161, 162, 163. (18.) P. II. *Epistolæ* p. 301, 302. *Concler Epistolæ ad alios*, P. II., p. 324, 325, 326. (19.) P. II. *Pœm.*, L. 3. *Eleg.*, p. 108. & L. 2. *Miscell.* p. 460. (20.) P. II. *Pœm.* p. 12, 13. & *Lit. 2. Epigramm.* (21.) *Lit. 3. Epigramm.* p. 1006, 1007. (22.) *Lit. 1. Lætinæ Genæ* p. 20. (23.) in *Epistolâ* p. 40., *Quæ Natus ad Sveron*, p. 478. Quæ loci P. Colomæsi, in *Clevis Ep. Confessum*, *Opuscula literaria* inserta, p. 157. allegat. (24.) *locum num. 31. citato*. (25.) *locum num. 31. citato*. (26.) *locum num. 31. citato*. (27.) in *Ep. ad Henr. Arndtsen*, P. II. *Ep.* p. 134. (28.) *locus num. 10. allegatis*. (29.) V. *Epistolam notæ ad Hofmannum*, d. 15. Martii A. 1598. scriptam, & Declarationis *Programmati* subjunctam.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

A. 1598. indicabat Physicas, Programmate, publice illi, suppressio tamen nomine, contradixit. & prae missa notitiam naturalium ac Philosophiarum commendatione, hanc criminantium, & ex Ecclesiae territoriis, ut hostem caelestis veritatis, eliminantium, assertionem *Συνδωρίαν* esse, & a Theodidactis Theologis non infirmam, sed furorē, appellari, affirmavit. Velitationibus privatis, a Joh. Caselio, per Epistolas quatuor, & Corn. Martino, per scripta duo Enistica, totidem Hofmannianis, sibi transmissis, opposita, aliquandiu A. 1598. continuatis, inprimis vero Oveni Programmate (quod occasione potissimum adversario attulisset, ut Philosophos omnes multarum accusaret haereseum, praefato Anonymi, illi adjecta, haud diffinitur), Hofmannus indes magis irritatus, vehementius, quam antea, & in Philosophiam, & in Philosophos Acad. Juliz, cepit invehi. Hinc: saepius, in Colloquiis, praelectionibus scriptisque iterata ab illo sunt *Φοβία* ista *Συνδωρίαν*: Philosophos patriarchas esse Hereticorum, pestilentiora dogmata per Philosophiam introducētes, quam illius Carpocratianismus, Mahometismus, Manicheismus, unquam sparserit; Philosophiam Gal. V. 21. operibus carnis accenseri; eandem, in vero, veriore, verissimo suo usu, & quando in suo officio est, in Theologia esse damnamam, & a Paulo Col. II. s. damnatam; Quando Philosophia docet, esse Deum, ipsum esse justum, bonum, omnipotentem, eternum, causam homini in natura, &c., tum omnia haec in Theologia esse mendacia; Philosophos homines esse non regeneratos, ideoque omnia, quae de Deo Philosophia dicit, esse mendacia; duplicem esse veritatem, Theologicam & Philosophicam, hanc autem in Theologia falsam; Diabolos nescire esse Deum, & si vel maxime sciant, tamen non credere esse Deum; sceleratissimo totius orbis nebulois tolerabilibus fore in extremo iudicio, quam praesentissimo & modestissimo omnium Philosophorum Logicam ex doctrina Ecclesiae ejiciendam, & alia huiusmodi similia. Collegae Philosophi non solum Caseliani, a Joh. Caselio, Coryphaeo ordinis sui incluto (tante, ut in confessu Academico criminatus est, Heretico, quantum 1200. annis nemo extiterit), ipsi audiebant, sed Heretici etiam sedisismi, Pelagiani, Schwefelseldiani scelerati, sacrilegi, Dei inimici, Satanae docentes, opus redemptionis criminantes, Turcicam impietatem preparantes, labe seculi postremi & Acad. Juliz flagitiosa ac abominanda, per quos Diabolus blasphemias ferat, quorum Philosophia patrona sit omnium Ecclesiae horum, qui Philosophiam Satanizantem in scholam inducant, causam omnium Ducatus Brunsvicensis malorum, imo Satanarum ipse, quem Dominus increpare debeat. Taceo alia foedissima zeli Theologici degeneris *εὐρησία* & excrementa, a Corn. Martino (1.), aliisque, ut iuste *αὐτοκτοῦν* viderentur, collecta. Praeter ceteris autem Oveno erat infestus, quem, d. 14. Mart. A. 1598., in fide haud suaverum esse, Corporique doctrinae Julio adversum sentire, nec aliquoties admonitum respuisse, sed, ante 20. jam annos, suam & Collegae, Tilem. Heshusii, admonitionem declinasse, in Senatu Academico publice, fed, si nostro credas, falso, est convectus, & speciatim, ob loca quaedam nuperim Programmatibus, causae peccati in Deum rejectae, peccati originalis extenuati, totalis, quam vocant, hominum in spiritualibus mortis sive impotentiae negat, ac plenae arbitrii libertatis iisdem, cum Pelagianis, attribuit, accusavit, imo hominem omnibus Turcis & Ethnicis nequiores appellare non est veritus (2.). In nostri sane Programmate quidam Theologis iure quaevis esse suspectum, praeter verba, in voluntate humana, etiam post lapsum, libertatem, vel rationi sese iungendo, aeterna & caelestia persequendi, vel, appetitus indulgendo, ad terrena, caduca & turpia, descendendi superesse, docentia, in Declaratione posita, per bona caelestia & aeterna, non Theologica & supranaturalia, sed Philosophica, animam hominis carnalis perfectientia, habuit scilicet intellectuales & morales, intelligi, assentire, explicata & emollita, haecenus non video. Cetera enim illius loca, ambiguitate aliqua verborum subinde occasione fuggerente, in alium ab Hofmanno sensum esse detorta, & ipse demonstravit, & *αὐτοψία* ostendit. Ne tamen pertinax noster, & monitoribus asper, videretur, sequenti mox die 15. Martii, missis Hofmanno, ad Principem se ipsius errores delaturum esse minato, literis, amicis & humaniter scriptis, hos sibi missos indicari petiit, emendaturum se illos, & flexis poplitibus revocaturum, si legitime eorumdem convinceretur, pollicitus, sed nec hac ratione placare adversarium potuit. Exulceratis ergo utriusque animis, Philosophi, die Bartholomaei A. 1598., Hofmannum coram JCtis & Medicis Academicis, iudicibus a Principe constitutis, libello exhibito, accusarunt, & ut ob injurias multiples sibi satisficeret, ac Philosophiarum, literarumque bonarum, dignitatem, atque in Theologicis utilitatem, declaratione publica juventuti commendaret, postularunt. Sed & ista actio fuit frustranea, nec controversiae finem imponere potuit, biennio sequenti longe vehementius scriptis partis utriusque Enisticis *ἀμύχαις*, felle & veneno convitiarum magnam partem imbutis, quibus extranei etiam alterutrum fautores sua admiscebant, publice agitata, & Oveni quoque Concordia Theologiae ac Philosophiae mutua, quae, huic plus iusto tribuens, A. 1600., inficio Autore, prodit, & ab Hofmanno, qui opposita erat, notis mox esse confutata Elencticis, haud parum exasperat. Liti his, & scandalis inde ortis, remedium allaturus Henricus Julius, Dux Brunsvico-Guelpherbytanus, A. 1601. ineunte, & controversiae ipsius, & actionis injuriarum reciprocae, cognitionem sibi missis, & Protodactilo aulico Guelpherbytanum, vindicavit, ac, parte utraque sapientius audita, Aetivique Processus accurate examinatis, imo Academicis quoque Rostochiensis transmissis, & iudicio huius explorato, sententiam, die 16. Februarii anni ejusdem, definitivam, quam vocant, promulgavit, a se ipso conscriptam, proprioque chirographo & sigilli ectypo confirmatam. In hac Hofmannus, seu primus certaminis noxii & scandalosi auri scripto publico, a Principe ipso ante editionem revidentem atque approbando, verum Philosophiarum, Logices & bonarum literarum, praestantiam & utilitatem juventuti commendare iussus est Academicis, & quae durius a se, adversus illas, in *Disp. de Deo*, atque alibi, scripta aut dicta erant, de abusu tantum Philosophiarum, in Theologiam imperium affectantis, intelligenda esse, profiteri, cum IV. Philosophis, ab omni crimine obiecto absolutis, pacem posthac colere, *ἀμύχαις* injuriarum mutua stabilitam, Joh. Caselio autem, gravissime a se laeso, publica deprecatione satisfacere. Oveno nostro in eadem junctum est, ut Programmatibus sui, A. 1598. publicatis, locorum obliuisciorum, quibus animi multorum essent offensi, Declarationem, privatam jam factam, scripto publico, Principis itidem censura subiungendo, repeteret, & in posterum verbis phrasibusque ambiguis & suspectis, in docendo pariter atque scribendo, abstineret. Huic ille mandato paulo post, Programmate, cum Declaratione ista, & Epistola d. 15. Mart. A. 1598. ad Hofmannum missa, iterum edito, obtemperavit, & sub finem Declarationis, monitum de Concordia sua Theologiae & Philosophiae mutua peculiare adjecit. In isto, scriptum hoc a se luci publicae non esse destinatum, sed, cum immaturo adhuc furtim sibi fuisset subreptum, in scio se atque invito per alienatorem, post fugam frustra a se coram Protectore accusatum Academico, mendosissime in eam prostratum, convectus, pro *factu illud immaturo, abortivo, lacero & male formato*, nec revisionem Autoris expertum, ab omnibus jubet haberi, sequae ea solum pro suis agnoscere, quae Philosophiam Theologiam, velut pedessequam Dominae, subijciunt, cetera autem, si quae forte S. Literis vel Corpori doctrinae Julio repugnent, pro *obediis & desertis habere*, & ut ab aliis inter impotentem, serio cupere, profiteretur. Hofmannus haud pari promptitudine sententiae, cujus executionem variis exceptionibus libellisque supplicibus sustinamere per biduum est conatus, obsequium praestitit. Novo tamen eoque gemino Principis decreto, d. 18. Febr. publicato, ad istud adfectum, eodem die, publica deprecatione, non ore solum prolata, fed scripto etiam exhibita, & chirographo suo atque sigillo confirmata, in curia arcis Guelpherbytanae, non Caselio tantum, verum Johanni quoque Jagemannio, J. U. D. & Cancellario Ducali (quem,

(1.) in Statutis suis Hofmanniani p. 32. 33. 37. 38.

(2.) V. Corn. Martinum l. c. p. 17.

missis d. 4. Febr. A. 1599. ad Principem literis, studiis partium iniusti, & collusionis cum Philosophis adversus veram doctrinam, infimulaverat), invitus, eaqve verborum formula, quam Princeps ipse praescripserat, uti iussus, satisfecit. Deprecationem geminam publica excepit de Philosophia asperius dictorum Declaratio, Programmate ad Studiosos Helmstädienses, Henricopoli d. 7. Mart. scripto, & biduo post valvis affixo Academicis, Autorisque subscriptione & sigillo itidem munito, comprehensa. Quae, ut certamini infausito finem esse impositum publice innotesceret, cum Ducali sententia, geminoqve Decreto, Latine pariter atqve Germanice publicatis, duplici item Hofmanni deprecatione, & Oveni Declaratione Programmatica sui, iussu Henrici Julii, Principis, & Typographeo aulico Gvelfherbytan, eodem A. 1601. (1.), in lucem prodit. Nos historiam hujus controversiae partim Actis istis debemus Gvelfherbytanis, partim scriptis utriusque partis, quorum pleraque ad manum sunt, Polemicis, editis pariter atqve *avéxé* 1015. E quibus Hofmanno, ejusque doctrinae de Philosophia seqviori, patrocinantur:

1. Hofmanni ipsius (qui longe diversa antea docuerat, in *Questione, quis sit vera ac sobria Philosophiae usus in Theologia, non tantum legis, sed etiam Evangelii, respectu*, cum *Responsione* ipsius Helmstädi A. 1581. edita, & in *Thesibus de notitiis Dei, & voluntatis ipsius, humanis animis natura insitis, & disciplina excultis*, qvz ibidem A. 1593. in 4. prodierunt):

a. Propositiones de Deo, & Christi, tum persona, tum officio, Respondente pro Doctoratu M. Casp. Pfaffradio, Montensi, Theol. Professore, Helmstädi A. 1598. (M. Febr.) in 4. Recuzt cum Joh. Caselii IV. Epistolae ad Hofmannum, contra eadem, & Hofmanni Responso, Magdeburgi 1601. in 4.

β. Consensus & Dissensus inter D. Dan. Hofmannum, & Philosophos Acad. Juliz, quorum partes defendendas M. Corn. Martini, Prof. Log., contra Hofmannum sibi sumpsit, huic M. Mart. A. 1598. transmissus. MS.

γ. Responso ad Corn. Martini Consensum & dissensum Hofmanni & Philosophorum Acad. Juliz, IV. Philosophis d. 3. Apr. A. 1598. transmissa. MS.

δ. Theses de Viribus humanis, seu libero arbitrio, in rebus spiritualibus per peccatum deperdito, illo Praefide, pro gradu Doctoratus obtinendo, M. Majo A. 1598., defensione a M. Joh. Pandocheo, Past. Northusano, & M. Gotfr. Slutero, Past. Göttingensi. Helmst. 1598. in 4.

e. Commentatio de Rationis loco in regno fidei. Cui accedunt Henrici Zutphanienfis, Martyris, Theses de habitudine Philosophiae ad Evangelium. Magdeb. 1600. in 4.

ς. Notiz in Oveni Güntheri *Programma & Concordiam Theologiae ac Philosophiae*, Magdeburgi A. 1600. in 4., cum istis, editae.

ζ. Pro duplici Veritate Lutheri, a Philosophis impugnata, & ad pudendorum locum ablegata, Disputatio, ad Acad. vicinaz Philosophum missa, qvz de necessitate certaminis, adversus Caselianos suscepti, lectorem admonet. Magdeb. 1600. in 4.

η. Tractatlein von des unschuldigen Adams, der zweifelteln Cains, gerechten Abrahams, und verdammten Teufels, Glauben. MS. in 4.

θ. D. Joh. Olearii Sen., Superint. Halensis, Apologia pro Dan. Hofmanno, cui oppositi sunt A. 1600. *Status litis Hofmannianae, & Corn. Martini Refutationis illius excerpti*.

Ejusd. Disputatio de Philosophia pio usu, multipliceqve abusu, pro Dan. Hofmanno contra Corn. Martinum. Hal. Sax. 1701. in 4.

3. D. Gotfr. Sluteri, Superint. Göttingensis, Explicatio certaminis, qvot de Philosophia in regno & mysteriis fidei actione & usu, deque Veritate duplici, humana & spirituali, inter Dan. Hofmannum aliosqve Theologos, & inter Corn. Martini & Philosophos, in Acad. Julia est agitarum. Göttingz 1601. in 4.

4. Joh. Angelii a Werdenhagen, Helmitadiensis, Acad. patriz Professoris, Relatio hujus certaminis, quam *Appendici ad Psychologiam veram Jac. Böhmii*, Amstelod. A. 1632. in 24. editam, p. 510. & seqq., inseruit, & Oda jambico-Rythmica pro Hofmanno, contra Philosophos, *ibid.* p. 129. & seqq., obvia; utraqve a Gotfr. Arnoldo, Odam integram recitante, T. III. *Hist. Eccl.* p. 468. 469. 470., commendata.

5. M. Jac. Olevanti, Burgenfis, Scholae antehac Goslarienfis Rectoris, Zeugniß D. Mart. Lutheri von der Bemunft, und dero Meisterinn Philosophia, wie sie sich beyderseits in Sachen, so Gott, Gottes Wort, und der Menschen Befehring, belangen, ihrer natürlichen angeborenen Art nach, haben und verhalten; auß seinen Schriften zusammengetragen, und mit D. Christi bewähret und erkläret. Magdeb. 1600. in 4.

6. Gotfr. Arnoldi de hoc certamine Narrationes Germanicaz, in *Hist. Eccl.*, T. II., Lib. XVII., c. 6., p. 483. 484., & T. III., Sect. III., num. 3., p. 468. 471., obvix.

Pro Philosophis contra militant:

1. Philosophorum Acad. Juliz Accusatio contra Hofmannum, Commissariis Academicis D. Barthol. A. 1598. exhibitae, & edita A. 1600. in 4.

2. Oveni Güntheri: a. Programma praelect. Physicis d. 11. Mart. A. 1598. praemissum; & β. Epist. ad Hofmannum d. 15. Mart. A. 1598. exarata; γ. Propositi de Rerum causis, A. 1600. editarum, Corollaria; & δ. Concordia Theologica & Philosophia mutua, A. 1600. excusa. De quibus jam dictum, & mox iterum dicetur.

3. Joh. Caselii: α. Carmen ad Laur. Scheurlum, Theologum Helmitadiensem.

β. IV. Epistolae ad Hofmannum, A. 1598. exaratae, qvz *Accusationi* Philosophorum A. 1600. sunt praefixae, & A. 1601. Magdeburgensis etiam *Disputatio de Deo*, ab Hofmanno habitae, editioni, cum hujus *Responsio*, adjecta.

γ. Epistolae ad amicos variz, *Libro XIV.* Dransfeldianz Caselianarum editionis obvix. (V. Jac. Burchardi *Epist. de Caselii erga bonas literas meritis* p. 66.)

δ. Διαμαρτυρία adversus duos lycophanticos libellos, in contumeliam aliquot Acad. Juliz Philosophorum Lemgoviz editos. Helmst. 1600. in 4. (V. Henr. Ernstii *Catal. script. Caselii* p. 12., & Burchardum *l. c.*)

4. Corn. Martini: α. Consensus & dissensus Hofmanni & Philosophorum Acad. Juliz, Hofmanni scripto ejusdem tituli A. 1598. oppositus. MS.

β. Confutatio Responsioni Hofmanni ad scriptum praecedens A. 1598. repozita. MS.

γ. Responso adversus Joh. Olearium. in 4. (V. Becmanni *Catal. Biblioth. Francof.* p. 297.)

ς. Malleus impietatis Hofmannianae (*gem Becmannus l. c. Corn. Martini tribuit, alii vero, tanquam άνώνυμον, allegant*). Francofurti 1604. in 4.

6. Status litis Hofmannianaz, quam movit Philosophis & studiis liberalibus, excerpti & scripto, qvot Joh. Olearii pro Hofmanno Apologiz Corn. Martinus opposuit. Helmst. 1600. in 4. Joh. Müllero, Helmitadiensis, a Becmanno *l. c.* p. 319. tribuuntur, cuius nulla in exemplo meo occurrit mentio.

7. D. Alb. Graueri, Theologi Jenensis, Libellus de una & simplici Veritate. Vinaræ & Erfurti 1619. in 8.
 8. Ott. Casmann: a. Philologia, & Christianæ, & veræ, adversus infanos hostium ejus, & nonnullorum Hierophantarum, morsus & calumnias modesta Alferio. Francof. 1600. in 8.; & Disp. an Theologo Logica sit negligenda, an vero eidem utilis & necessaria? Hamburgi 1600. in 4.
 9. Pauli Slevogtii, Philof. Prof. Jenensis, Pervigilium de diffidio Theologi & Philosophi, in utriusque principis fundato, Autore incisio a L. N. S. D. editum. 1623. 4.
 10. Relationes de controversia hac Georg. Calixti, *Parte II. der Wiederlegung des Cryptopapismi Helmstädiens* Statui Bulcheri, p. 95-99. & quem allegat, Leonh. Hutteri, in *Loci Theol.* Art. X., c. 2., n. 3., p. 388.
 Medias partes amplexus esse videtur D. Woltg. Mamphrasius, Superint. in Misnia Wurcensis, cujus *scriptum Conciliatorium de statibus controversis primi & accessorii, Helmstädi inter D. Hofmannum & IV. Philosophos agitari*, J. H. Hottingerus, L. 3. *Biblioth. Quædrip.*, c. 3., p. 401., allegat.
 De Oveno ipso, præter Aadr. Beierum, aliosque, in Vitz jam allegatos historia, conferri possunt Joh. Casellii tres ad eum Epistolæ, duæ scilicet familiares, A. 1588. & 1614. scriptæ, ac una officiosa, quæ de nuptiis ei, præmissis Carmine de nummo amicitiæ, granulatus est, ab Henr. Ernstio, in *Catalogo scriptorum Casellii* p. 26. 34. 37., memoratæ. Prima harum in *Mantissa Epistolarum Casellii Rostochiensium*, n. 32., p. 111. 112., ab Henr. Vagetio A. 1643. est edita. Adde his Joh. Casp. Zeumeri *Vitas Philof. Jenensium* p. 23.

ELOGIA.

Nathan Chytræus, in *Epithalamio* supra allegato, ita eum alloquitur:

Docte vir, & celebris non ultima fama Lycei,

Sala quod Aoniis alluis auctus aquis,

Ad. Luchtenius, Prof. Med. Helmst. (in *Progr. de vita Franc. Parcovii, Collegæ*, A. 1611. edito) *Senem* eum vocat *clarissimum & doctissimum*; D. G. Morhofius (*T. I. Polyhist.*, L. 2., c. 7., p. 382.) *Virum doctissimum*, Henr. Jul. Scheurlus autem (in *Bibliographia Morali* p. 67.) præcipuis Scriptoribus Ethicis accenset.

CENSURÆ.

Autoribus ab Ecclesia Romana damnatis primæ classis annumeratur in Indicibus librorum prohibitorum, tum *Romano* Clementis VIII. p. 73., & Franc. Magdaleni in hunc *Elencho* p. 477., tum *Hispanico* Anst. Sotomajoris, Inqvif. Gen., A. 1667. edito, p. 320.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Programma Rostochiensæ Physicæ professionis auspiale, d. 6. Maji A. 1566. propositum, & *Parte II. Scriptorum Acad. Rostoch. publicorum*, Rostochii A. 1567. a Joh. Posseho editum, f. 369. 370. 371., reculum.

Or. de dignitate Juris, ad Henr. Ranzovium, Vicarium Regis Daniz, & fratrem Paulum. Rost. 1567. in 8.

Disp. de Felicitate, seu fine hominis. Rostochii 1569. in 4.

Oratio, Helmstädi, in primæ Magistrorum promotionis actu, d. 16. Oct. A. 1576., habita, & *Descriptioni Inaugurationis Acad. Julis*, ibidem A. 1579. in 4. editæ, inserta.

Propositiones Ethicæ, ordine ex Aristotelis libris ad Nicomachum desumptæ, & XII. Disputt. comprehensæ. Helmstädi 1582. in 4.

Disp. de Justitia. Helmst. 1583. in 4.

Ethicorum Aristotelis Libri X. ad Nicomachum, Latinis versibus, Disputationum exercitio accommodatis, comprehensæ. Helmstädi A. 1585. *juxta Bassium ac J. G. Becmannum* vel 1595. (*juxta Bolduanum & Draudium*) in 4.

Tractatus duo Methodorum, continentes totius artis Logicæ medullam, facultatem nimirum, seu animi *δύναμις*, omnium scientiarum & demonstrationum principia inveniendi, dijudicandique rationem: Sapientæ ac Philosophiæ studiosis imprimis lectu utilis. Helmstädi A. 1587. in 8. Hanc Editionem vidi, nox autem antiquioræ, quam ibidem A. 1585. Bassius & alii, A. 1586. autem Morhofius (*l. c.*) prodidisse perhibet. De iis tale Barthol. Keckermannus, *Tr. II. Prælog. Log.* p. 139., fert judicium: *A. 1587. M. Ov. Güntherus Helmstädi edidit Methodorum Tractatus duos, eruditionis Prælog. plenos, ex quibus sator me, in doctrina definitionis ac divisionis, non parum profectus. Fulsus eodem D. G. Morhofius, T. I. Polyhist., Lib. II., c. 7., p. 382. 383., & T. II. Lib. V. p. 114. commendat, loco prioris ita scribens: Ov. Güntherus, Vir doctissimus, & cui multa se debere ait in Prælogis suis Logicis Keckermannus, Methodorum Tractatus duos scripsit, Helmstädi A. 1586. in 8. editos: qui mihi in hoc genere ita semper placuerunt, ut parum a Novatoribus hac in re novo præstitum existimem, nisi quod applicatione ad Mathematica ac Physica exempla negotium hoc optime illustrarint. Hæc est illa, quæ libris τῶν Ἀριστοτέλους Aristotelis doctrina continetur. -- Hanc partem Logicæ εὐχεσθαι & εὐχέσθαι, ab usu non modo populari remotam, sed multis etiam parum eruditæ usurpatam, suis Methodorum libris illustrare conatus est Güntherus, juvenis illis, quæ apud Platonem ac Galenum (cujus exstat de optimo genere docendi liber) occurrunt.*

Programma, Pet. Rami doctrinæ oppositum, incertum quo anno; cui Joh. Marianus, Neapolitanus, *Antigramma* reposuit, respondens *Programmati Ovenii Güntheri*, quo P. Ramus legitime vindicatur, & Ovenius ad causæ disceptationem provocatur, editum Francofurti A. 1589. in 8. V. Nic. Bassii *Colled. Libb. Lat.* p. 431., P. Bolduani *Biblioth. Philof.* & G. Draudii *Classicam*, Aadr. Balleti *Tr. des Sages personelles*, T. II., p. 337., & Nicol. Toppii (Marianum perperam forte e regno Neapolitano oriundis, cum nec Germaniz suæ desint Neapoles, accensentis) *Biblioth. Neapolitanæ* p. 121.

Solida ac rati inibus fundata Historiæ explicatio, tribus Disputationibus comprehensa: Prima de fine hominis, ac Historiæ specibus & definitione, Secunda de ordine, quo in finem istum constituentibus disciplinis versandum sit, ab historicæ, an Philosophiæ studio, exordium? Tertia de utilitate ac jucunditate ejus. Helmst. 1593. in 4.

Aphorismorum Ethicorum Libri VII., ita scripti, ut ad Politicam doctrinam aditum muniant. Francof. 1598. in 8.

Programma Prælectionibus Physicis d. 11. Mart. A. 1598. Helmstädi præmissum, & Dan. Hofmanni in Philosophiam convitis oppositum. Reculum, cum *Concordia Theologicæ & Philosophiæ*, ac Dan. Hofmanni Notis marginalibus Elencticis, Magdeburgi A. 1600. in 4. (sub titulo *Programmatibus publicis, & quo nati, aucti, & in hunc usque diem proutati*, in *Acad. Julis*, certaminis initia & progressus conspiciuntur); cum ipsius vero Autoris Declaratione loco- rum ejus obscuriorum atque suspectorum, Henrici Julii, Ducis Brunsvic., jussu scripta, Epistola ad Hofmannum, & Præfatione de *Concordia sua Theologicæ ac Philosophiæ*, Gvelferbyti, in Typogr. Ducali, A. 1601. in fol. & 4. Loca illius ambigua, dextra explicatione, Corn. Martinus etiam, in *Consut. MS. responsionis Hofmannianæ*, §. 52. & 53., vindicat. Plura de illo in vita Autoris diximus.

Theologi

Theologiae & Philosophiae mutua concordia (*contra Dan. Hofmannum*), ipso inscio edita. Lemgoviz 1600. in 4. Recusa, cum *Programmate* modo memorato, & Dan. Hofmanni Notis in illud & hanc marginalibus Elenchicis, Magdeburgi, eodem A. 1600., in 4. Qux ad hujus, ab Autore ipso A. 1601. publica Protestatione improbatz, pertinent historiam, e vitz illius itidem repeti possunt narratione.

Propositiones Physicæ de Rerum causis. Helmst. 1600. in 4.

INEDITA.

Methodus Logica, qvam MStam in Biblioth. Ducali Holfato-Gottorpiensi asservari Catalogus hujus testatur. An diversa sit a *duobus Methodorum Tractatibus* editis, *avvixas* dispiciant.

Epistolæ aliquot ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadensem, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, quod Pet. Axenius, J.C. Slesvic., asservabat, mihi olim lectæ.

BARTHOLOMÆUS GUSTIUS, Parochiz ruralis Ralefftedianz, in Præfectura Holfatiz Tritoviensi, circa A. 1585., Pastor.

Epistola Consolatoria ad D. Vitum Winshemium, Decanum Hamburgensem, & Consiliarium Danicum, super obitu filii ipsius Georgii, in Acad. Witeb. defuncti, scripta. Hamb. 1585. in 4.

FABIANUS GUSTMEIER, Eudino Wagrius, urbis Gedanensis circa A. 1669. Secretarius.

A Joh. Christiano, Barone a Boineburg, in Epistola ad Zach. Præfichneckium, A. 1663. exarata (apud B. G. Struvium *Fascic. VIII. Ador. Literar. p. 63.*) Germanis annumeratur, quibus nemo Historiarum peritor.

SCRIPTA.

Fecialis Germanicus, seu Diss. de Summo regimine bellico Imperii Romano-Germanici, Carolo Æmilio, Principi Brandeburgico, inscripta. Amstelodami 1662. in 12.

Epistola Mercatoris cujusdam ad Equitem Polonium, statum modernum rei monetariz concernens. *Avvixas* prodit A. 1669. in 4. Gustmeierum ejus esse Autorem testis est Gabr. Grodeckius in *Schediasm. de Scriptoribus Historiz Polonicæ* §. 56.

M. JOHANNES GUTBROT, Oppidi in Stormaria Wilstriefensis Pastor.

Certitudo gratiz & salutis, oder Leichpredigt von Gewissheit der Gnaden und des Heils, über Abel, Alberti Francken, Bürgermeisters zu Bistzer, Witwe, auß Rom. VIII. 38. 39. Glückstadii 1649. in 4.

Gratitum constantis fidei præmium, oder Leichpred. über Margareta, Reimari Dorns, J. U. D. und Königl. Dänischen Raths, Eßrau, auß Apoc. II. 10. Glückst. 1652. in 4.

Beata Justorum translatio, oder Leichp. über D. Reimann Dorn, Königl. Raths, auß Ecl. VII. 1. 2. Glückst. 1656. in 4.

JOHANNES STEPHANUS GUTTURPHIUS, Gutturphiz, Parochiz Eckenis in Allensfi insula pago, in lucem editus, oppidi Palzo-Landsbergenis in Marchia Brandeburgica Pastor.

Bräunepredigt Christi, auß Luc. XIX. 41. fqq. Berolini 1577. in 4.

Scharfe Zucht und süsse Frucht; oder Leichpredigt über Helena Dorothea von Schmetrin, auß Ef. XXXVIII. 17. Berolini 1677. in 4.

H.

HERMANNUS CONRADUS HACCIIUS, Hamburgensis, Georgii, Pastoris Michaelitani, filius, Med.

Doctör, & in patria, circa A. 1716., Præcticus,

Diss. Inaug. de Causis Morborum. Hardverii 1696. in 4. V. *Hamburgum A. 1716. literatum* p. 27.

Eröffnetes Chymisches Laboratorium, worinn die vornehmste wenig bekandte Medicamenta, insonderheit die Cur der Sympathie, welche vermittelst des Urins distero practiciret und verborgen gehalten worden, mit allen Handgriffen, imgleichen einige geheime Sachen und Original-Briefe eines Adepti, von der Transmutation der Metallen und Verbesserung der Diamanten, nebst einem profitablen particular, dadurch man sein Aufkommen haben kan, ans Licht gestellet worden: Nebst einer Methode, wie man sich selbst, ohne Gegenwart eines Medici, vor der so gemeinen Galanterie-Geuch præserviren und curiren könne. Hamburgi A. 1716.

HEINO ab HACHTEN, Paridami filius, Hamburgensis, J. U. Lic., 1663. superstes.

Diss. Jurid. de Nuncio, Præfide D. Wolff. Ad. Lauterbachio. Tubingz 1660. in 4.

Diss. Inaug. Jurid. de Epistola. Tubingz 1661. in 4. (Ambz recuz, sunt Vol. I. *Disput. Jurid.*, Præfide Lauterbachio habitatum, Tubingz in 4., sine anni mentione, edito.)

LAURENTIUS HAGE, Holstenius (i. e. Holfatus), Claudio Lyschandro (in *Catalogo Scriptorum Danicarum ævæ 15te, lit. L.*) teste, commentatus est:

1. de Nativitate, vita & resurrectione Christi.

2. de Trinitate, ad M. Georg. Boethium, Præpos. Hatherslebensfem. A. 1565.

(Qvo sermone hæc scripta sint, & an in lucem jam edita, ignoro.)

JOACHIMUS HAGEMEIERUS, (in *Haginocinum* a Phil. Labbeo (1.) transformatus), Hamburgensis, Joh.

Hagemeieri, Patritii Ulmenfis, civitate Hamburgensi donati, & A. 1634. mortui (2.), fuir filius, publicorum vero Scho-

læ ac Gymnasii Hamburgensis Doctörum, & hos inter, Joach. Jungii, utriusque Reçtoris, in juventute auditor. Themidi

litratus, Rostochium A. 1636., ac inde, imperato testimonio Professorum honorifico (3.), Witebergam A. 1637. commi-

gravit, convicquæ Dan. Sennerti, Germaniz Hippocratis, domestico, & consuetudine Aug. Buchneri, ejusdem Tullii,

quovidiania, per biennium, est gavissus. A. 1639. in Belgium excurrit, proximumque biennium in Academia exegit

Julia, luminibus hujus, Calisto, Hornejo & Conringio, uti Buchneri Epistolæ, ad eum tunc exaratz, ostendunt, per-

quam familiars. Helmstadio Marpurgum digressus, defenfa Justi Sinoldi Schützii, Acad. Procellarii, *Disput. IV.*

de pace publica, Collegiis privatis tyrones in utroque jure instituendi potestatem, nec multo post A. 1644. Doctöris

titulum, obtinuit. Hoc ornatus, duobusque patritis præfectus Hamburgensibus, iter, M. Sept. A. 1645., in Belgium,

Galliam & Italiam, exorsus effe literarium, & ex isto, post annos aliquot, redux, in aula Antonii Güntheri, Comitiss

Olden-

1.) in *Mamissa sepelitis Antiquaria*, Biblioth. Bibliothecarum adjecta, p. 624. Ed. Lipf. 2.) V. Inscriptionem Epitaphi, in xdc Petri-

ni illi erectâ, in Th. Anckelmanni *Inscr. Hamb.*, n. 46., p. 19. 3.) Adjectum est illud *Legibus XII. Tab.*, Rostochii ab ipso A. 1637.

publicis.

Oldenburgici, & locum inter hujus Consiliarios (1.), & Conjugem Perpetuam Koptiam, Philippi, Consilarii itidem Oldenburgici, filiam, & Joh. Frid. Derrii, Quæstoris aulici, viduam, A. 1649. ductam (2.), invenit. Relicta deinceps aula Oldenburgica, tempus vite reliquum, ab Imperatore suis adscriptus Consiliarius, & a Comitum Wetteravicornum (qui Ratisbonam quoque ad Comitum cum ablegarunt (3.)) Collegio Procancellarii Syndicique sui ornatus dignitatus, Francofurti ad Moenum transegit, & istic, M. Aprilis A. 1681., ætatis, post Meditationem de statu animarum fidelium posthumo cygnatam paulo ante publicatam, vivis excessit. Hæreditibus JCU hujus, literarum quoque elegantiorum & historiz peritia conspicui, Hamburgensibus cum Anna Ursula Faustia, Georg. Joach. Faustii ab Alchaffenburg filia, Conjuge ejus secunda, defuncto superflite, lites (uti ab Ott. Sperlingio Jun. sum edoctus) intercesserunt immensis, A. 1689. demum sopite, & magna lante hæreditatis parte, viduæ huic, loco nobili nate, relicta, redemptæ.

Confer de illo Aug. Buchneri sex ad eum Epistolæ. A. 1639. 1640. & 1641. exaratas, & *Parri II. Epistolæ*, Dresden A. 1680. excusæ, num. 10. 11. p. 36. 37., insertis, Joh. Ristii (laudes ejus fuisse decantantis) Carmina vernacula, modo allegata, Hcrrn. Wittenii T. I. *Diar. Boogr. Soc. XVII.*, ad A. 1681., & Corn. a Beughem *Bibliogr. Juridico-Polit.* p. 308. 309.

ELOGIA.

Aug. Buchnero, in Epistolis ad Joh. Raviu & Zach. Lundium, quibus eum his commendavit, A. 1637. scriptis (P. I. *Epp.*, n. 27. & 28., p. 37. 38. 39.), juvenis audit eruditissimus, post ceteras eximias dotes animi, & moribus longè commpositissimus, & si quis alius, modèstus; in carmine autem, *Inscriptionibus Witebergensibus* eodem anno præfixo:

----- Themidos, cuncta regentis, amor,
Et pariter Musæ, quam multa laude satigat;
Ingenii felix, & simul ontepotens.

Joh. Christoph. Wagenfeilio (in Tr. de S. Rom. Imp. summis Officialibus & Subofficialibus, c. p. §. 44., p. 130.) *Vir insignis.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Logica de necessitate Propositionum nominalium, Præfide D. Joach. Jungio, Hamb. 1635. in 4.
Variz Lectiones & Notæ in Ciceronis Orat. pro Dejotaro, Frid. Lindebrogio inscriptæ. Witeb. 1636. in 4. Rostochii 1638. in 8.

Disp. de Regalibus, Præfide D. Joach. Lufchovio, Rostochii 1637. in 4.

Leges XII. Tabularum, cum Elogiis veterum, ab eo recensitis. Rostochii 1637. in 4.

Inscriptiones Witebergenses. Witeb. 1637. & 1638. in 4. (*Commendata in Carminibus Dav. Semmerii & Aug. Buchneri præfixis.*) Conf. de his Joh. Hubneri *cent. 2. Biblioth. Histor.*, Art. 10. p. 77. 80.

Disp. Inaug. de Restitutionibus in integrum. Marpurgi 1644. in 4.

Exercitationes ad Bernh. Sutholti Dissertationes priores de autoritate Juris Civilis & Canonici. Marpurgi 1644. in 4.

Synopsis Juris Feudalis, quæ universum hoc Jus & principis explicatur. Marpurgi 1644. in 12. Consensu Autoris, cum Additionibus & Indicibus, denuo publicata a Calp. Qvestelio, Uratislaviensi, Contiliario Holfato-Pionensi, Jenæ 1681. & (*juxta Catal. Nund.*) 1699. in 12.

Comm. de Fœdere Civitatum Hanseaticarum. Francof. 1662. in 4. Hanc vasto de iisdem civitatibus volumini Werdenhagiano, P. IV. *Usg. ad Hist. Cimbr.*, c. 6. §. 12., p. 116., prætuli.

Comm. de autoritate Juris Civilis & Canonici, ad Christum, Comitem a Ramzou. Francofurti 1663. in 4. (Beughemius, *qvi. l. c. p. 109.*, Anno jam 1655. ibidem illum prodidisse, perhibet, a *Catalogo mundinarum anni istius autumnali p. 8.* est deceptus.) Commendatur a D. G. Morheo T. III. *Polybist.*, Lib. VI., *Secd. IV.*, p. 81.

De Imperio Maris variorum Dissertationes, junctim cum præfat. ejus editæ, Francofurti 1663. in 12. (Exhibentur in hoc Syntagmate: 1. Julii Pacii Diss. de Imperio maris Hadriatici, inter Regem Hispaniæ & rempublicam Venetam controverso; 2. Hug. Grotii Mare liberum; 3. Jac. Gothofredi de Imperio maris Hypomnemata; 4. Mart. Schoockii Imperium maritimum, in quo cuique genti, maxime autem Belgis fœderatis, suis honores vindicatur.)

Tractatus de Comitibus Imperii Germanici, Francof. 1676. in 4. (Hujus *Pars II.*, quæ non pauca de singulis Statibus eorum Imperii Romano-Germanici Collegiorum noviter explicantur, in *Catal. Nund. Lipf. A. 1680. Autumn.*, p. 23., est promissa.)

JURIS PUBLICI EUROPEÆ Epistola I. de statu trium Regnorum Septentrionalium, Danicæ, Svecicæ & Norvegicæ, ad Joh. Paulum Hoherum, Cancell. Aul. Cæsareum. Francof. 1677. in 4. (Beughemius, *l. c. p. 202.*, & Catalogi aliquot, *Epistolam* memorant *Juris publici Europæ primam, de statu regni Danicæ*, Francofurti, Anno jam 1659., in 4., sed *avvixus*, editam. An illa cum hac sit eadem, vel Hagemiero debeatur, cum non viderim, haud definio.)

Epist. II. de statu Gallicæ, ad Georg. Frid., Com. Waldeccensem. Francof. 1678. in 4.

Epist. III. de statu Anglicæ, Scoticæ & Hyberniciæ, ad Nic. Jarre, Consulem. Hamb. ib. 1678. in 4.

Epist. IV. de statu Imperii Germanici, ad Sim. Henr., Com. a Lippe, ib. 1678. in 4.

Epist. V. de statu provinciarum Belgicarum, ad Joh. Franc., Bar. a Landsee, ib. 1679. in 4.

Epist. VI. de statu Italicæ, ad Alb. Antonium, Com. Schwartzburgicum, ib. 1680. in 4.

Epist. VII. de statu Bohemicæ & Hungaricæ, ad Frid. Calim., Com. Hanovicum, ib. 1680. in 4.

Epist. VIII. de statu Polonicæ & Imperii Moscovicicæ, ad Antonium, Com. Oldenburgi, ib. 1680. in 4.

Epist. IX. de statu Hispanicæ & Portugallicæ, ib. 1681. in 4. (Post Enneadi hæc Epistolæ editam, pensum istud Hagemieri morte est interruptum, sed non multo post tandem perexti cœptum ab Henr. Günth. Thulemario, Acad. Heidelbergensibus Antecessore, qui, testibus *Catalogis mundinalibus*, A. 1681. Epistolam X. de statu Helveticæ, A. 1682. Epist. XI. de statu Turcicæ Europæ, & XII. de statu Tartaricæ Præcopenis, ac A. 1686. XIII. de statu Rharicæ ac Genevæ, nec non XIV., cujus argumentum haud exprimitur, Francofurti in 4. itidem publicavit.)

De statu Animarum, præcipue fidelium, postquam a corporibus discesserunt, Meditatio Sabbathina. Francof. 1680. in 4. Recusæ (*juxta Catal. Nund.*) ibidem A. 1685. in 4.

Disputationes in Institutiones Juris, quas Henr. Wittenius *l. c.* tribuit.

Dissertationes variarum Juris materiarum, Jenæ in 4. (teste Beughemio *l. c. p. 109.*) editæ. (Quæ, sicut & præcedentes, an revera prodierint, dubito.)

II. GERMA.

(1.) V. Joh. Ristii Carm. Germ. de illo gratulatorium, in *Teutischen Parnasso*, p. 132. 144. (2.) V. Epithalamium Joh. Ristii, *l. c. p. 362. 372.* & similia Pauli Marq. Slegelii, atque aliorum, carmina, seorsim excusæ. (3.) V. die Vergleichung der Gesandten nach dem Regensburger Reichstage, editum A. 1689., p. 10.

H. GERMANICUM.

Tractat von Reichsausschüssen, Deputationen und Conventen. Nürnberg 1691. in fol. Tribuitur illi a commendat. in B. G. Struvii Biblioth. Jur. Sel. 2, c. 11, §. 20, p. 407.

INEDITA ET PROMISSA.

Tractatus de Comitibus Imperii Germanici Pars II., de qua paulo ante est dictum.
Syntagma Tractatum & Actorum publicorum nostri temporis, ad A. usque 1677. Latine excusorum, cujus editio, Francofurti in fol. publicanda, in Catal. Nund. Vern. A. 1677. Lipp. p. 39., est promissa.
Liber Jurisprudentiæ Practicæ, seu Additamenta ad Classes VII. Actionum forensium Joh. Oldendorpii, V. Catal. Nund. A. 1676. Autumn. p. 23.
[Falso ei tribuitur a Gotfr. Zeunero, Professore etiam Lüneburgensem eum perperam appellante, in Grönlings Parnasso A. 1692. p. 115., Tabulæ Genealogicæ Principum Europæorum vernaculæ, sub titulo der Historischen und Genealogischen Erläuterung der Europäischen Reiche, a Georg. Lohmeiero, Gymn. Lüneb. Professore, Lüneburgi A. 1690. in fol. editæ. V. J. F. Reimanni Hist. Lit. de fatis Studii Genealogici p. 33. §. 4. 35., & Chr. Franc. Paulini annuuntige lange weile, Tit. 107. p. 439.]

M. HERMANNUS tor HAGEN, Insulæ in Albi Neogamensis, Hamburgo vicinæ, Parochus.
Versio Saxonica Euchologii Mûnici (des Christlichen Gebetbuchs) D. Joh. Habermanni sive Avenarii, Egrami, Superintendentis Cizensis, Rostochii A. 1591., Lubeck A. 1608. & Hamburgi A. 1625., in 12.
NICOLAUS ab HAGEN, Eques Holfatus, Nibelæ in Sundevithia (patre forte Henningo, Dynasta Nibelensis, Philippo, Ducis Holfato-Gottorpensis, Consiliario & Præfeto Lugumeni, A. 1590. superflite (1.)), die Jovis post festum Antonii A. 1566., natus, prædico hoc avito A. 1618. Johanni Juniori, Duci Holfato-Sunderburgensi, vendito, alia Cimbriz loca deinceps incoluit, & d. 5. Febr. tandem A. C. 1641., æt. 75., defunctus est, Henricque a Qvalen, Viri nobilis, sepulchro, in xde Parochiz Flemhudenfis, Kilonio vicinæ, sacra, d. 12. Febr. illatus (2.). Inter Poetas patriz Latinos Carminibus haud paucis locum xvo suo promeruit haud infimum, quæ, ob pietatem ac elegantiam, a Nicol. Scribonio (3.), gemino Epigrammate, vere & merito esse celebrata, complurium ejus ad Joach. Morfium, Hamburgensem, Philologum clarissimum, aliosque homines eruditos, Epigrammatum, in Albo Morfii (quod Lubeck a Jacobo a Mellen, Pastore Mariano, asservatur) MSa, f. 253. 416. 417. &c., obviatorum, argutis pariter atque venustate, cum ista olim legere, abunde sum convictus. An in lucem publicam e Carminibus suis prodire quædam sit passus, mihi non constat.

GEORGIVS HAGERUS, Neostadio Wagrius, oppidi natalis, circa A. jam 1610., Pastor, A. 1637. superflite.
Leichpredigt über Sigfrid Pogwischen, Erbkern auf Ovelgönne, auß Sap. IV. Rostochii 1610. in 4.
Rachael rediviva, oder Leichpred. über Elisabeth Sophia, geborne Hertoginn zu Holstein, und vermählte zu Sachsen Laueburg, auß Gen. XXXV. 16-20. A. 1628. in 4.
Horuslus Natalitus, oder Christliche und annuuntige Erklärung der Historie von der gnadenreichen Geburt und Menschwerdung unsers Erlösers, Jesu Christi, unter dem Bilde eines Lustgartens, und der mancherley Blümlin desselben, vorgelestet. Hamburgi 1637. in 4.

JOHANNES HALCKE, Arithmeticus Uterfensis, simulque Calendariographus, ab A. 1700., in Ducatus Cimbricis Danicus, ac Societatis Arithmetice Hamburgensis (a qua agnomine des. Harttenden, sive Expedientis, est donatus), ab A. 1690., Collega. Superflite fuit A. 1720.
Speculum Mathematicum der großen Sonnenfinsterniß, so d. 13. Sept. A. 1699. über ganz Deutschland zu sehen seyn wird : wie auch etliche Geographische und Astronomische Aufgaben, nach Trigonometrischer Rechnung calculiret und beschriben. Hamburgi 1699. in 8.

Calendaria vernacula, A. 1700. edicæpta, & quotannis deinde continuata, Altonæ in 4. 8. & 12.
Kurzes, auß mehrren Astronomischen Fundamenten eingerichtets, Examen über D. Sam. Reyheri nothwendige Erinnerung, des verbesserten Calendris Verpfehlung betreffend. Hamburg 1703. in 4. V. Nova Lit. Lubec., M. Oß. A. 1703., p. 238. 239.

JOHANNES de HAMBURGO, sive Hamburgensis, RODII cognomine, teste Theod. Petrejo (4.), est gavifus, & Ordinis Carthusiani, in Horto B. Mariz, Cænobio Bohemico, Pragæ vicino, circa A. 1403., fuit Monachus. Scriptor hic pius, devotus, & pro xvi sui genio, non indoctus, inque Patrum monumentis versatissimus, hortatu Johannis de Dutterstatt, sodalis sui moribundus, Epistolam prolixam ad amicum illius, Henr. Olemannum, Canonicum Northunensem, sermone Latino, A. 1404. (in octava Assumpt. B. Mar. Virg.) scriptis Paræneticam. In hac, occasione obitus sodalis sui, de vitæ humanæ fugacitate initio differit, ejusque intuitu veræ pietati, morumque integritati, monet esse studendum, & abstinentiam inprimis in cibo ac potu, fugam consuetudinis mulierum, hominumque carnis obsequentium desiderii, assiduam lectionis Bibliæ & precum iterationem, ac iniquasque tandem sedulam, fuisse omnibus commendat. Ad ordinem deinde progressus Ecclesiasticum, in eo viventibus, tum, quid officii sui sit, cordate inculcat, tum vitia ingenti Zelo exprobrat. Patrum, Scriptorumque xvi mediæ Ecclesiasticorum, loca allegat plurima, & nonnullas etiam Poetarum sententias, sed maximam partem adulterinas. Quis enim credat, e vena Ovidii, Juvenalis ac Prudentii, limpidissima, tunc hæc proflixissime disticha male tornata, & fæces xvi longe inferioris redolentia, quoniam primum in illius Metamorphosæ rerum historia, alterum in istius libro, quem fingit, Sexto, tertium vero in hujus de confidit virtutum & vitiorum Poemate, legi falso perhibetur.

Cruciat & terret summi nos judicis horror:
Nunc dignum morte jam nostrum quisque peregit.

Gravida præsumus vitæ tormenta sequentis;
Illi ari poenis peccator horreat omnis.

Horreo peccare, quoniam torquentur amare
Qui peccaverunt, jamque dolore luunt.

Dux exstant Epistolæ hujus Editiones, quarum prior ante aliquot jam secula, sine anni mentione, prodit, Hanc secutus Joh. Georg. Dortheus, Theologus Argentinenfis, illam (una cum Joh. Rasulini Orat. de Religionum reformatione),

M m m 2

(1.) V. de illo Jonæ ab Elverfeld Claff. II. de Holfatia, ejusque Ordinibus, lit. O. 4. a., & Andrez Angeli Lib. I. ber Holsteinischen Adel Chronica p. 16. (2.) teste Joach. Morfio in Annot. ad Album juum MS. f. 416. 417. (3.) L. 2. Lufum Aug. Gottorp. p. 41. 42. (4.) in Biblioth. Carthusiana p. 219.

itione), sub finem *Parallelorum* suorum *Monasticorum & Academicorum* (p. 169-311.), titulo *Epistola de corruptissimis Ecclesiasticorum moribus* praefixo, Argentorati A. 1644. in 12. curavit recudi.

Præter hanc, duæ aliz ejusdem *Epistolæ notabiles* (ni potius *libros appellare velimus*) ad quosdam Ecclesiarum prælatos, nec non & Studiosos quosdam *Hamburgenses, lecti fuerunt, & inter cetera magis securitatem bonorum religionis unius inculcantis*, MSSStz in Bibliotheca Carthuzia Colonienfis, atque alibi etiam, impressæ, teste Theod. Petrejo (l.c.), reperiuntur.

HENRICUS HAMELOVIUS, Hamburgensis, J. U. D. & Practicus in urbe Slesvicensi, ejusdemque, ab A. 1694., Consil. Obiit 1724. in custodia obitaglii.

Imperatores Cæsares Romano-Germanici, carmine perpetuo descripti & celebrati; Poema in Gymnasio Hamburgensi (Mich. Kirffenii ductu) recitatum. Hamburgi 1673. in 4., Trajecti ad Rhenum 1695. in fol. & 4., ac (cum *Historia Augusta Imperatorum Romanorum, Tetrastichis Joh. Pet. Lotichii ac Joh. Jac. Hofmanni expressa, Supplementisq; Henr. Christ. Henninii aucta*) Amstelod. 1707. & 1710. in fol. Recensum Artificum, in *Diario Eruditorum Hamburgensi Gallico*, T. IV. (ad d. 30. Mart. A. 1696.), p. 190. 191. 192., & Joh. a Gavern, in *Biblioth. Europa Belgica*, M. Jan. A. 1707., p. 183., & M. Mart. p. 191. 218., exhibuerunt. Commendatur hoc Poema a Pet. Rabo, in eadem *Bibliotheca Europæ Belgica*, M. Nov. & Dec. A. 1691., p. 419-423., Artifici (versus tamen quosdam, legibus Metricis minus congruos, & mentionem restitutionis Christiani Alberti, Ducis Holsatici, in ditiones suas, sub finem *axalapos* factam, culpante) l.c., & M. Mich. Filizio (a quo Autor perperam Belgis accensetur, Poemaeque *nec illi, nec Musis*, esse iudicantur *insciendum*, sed ob stili tamen inæqualitatem notatur) in *Specimine Analeclorum ad Ol. Borjichii Dissert. de Poetis* p. 25. 26.

Disp. Inaug. Jurid. de Assignatione. Trajecti ad Rhenum 1693. in 4.

Carmina quædam minora, sorsim diversis annis edita.

M. JOHANNES HAMERUS, cui Casp. Dancwerthius (l.) *Henrici* prænomen, Rud. Hospinianus autem

(2.) *Jammeri* Cognomen, perperam affinxit, Hufz, d. 7. Mart. A. 1529. est natus, patremque habuit Franciscum Hamerum, oppidi illius Diaconum, A. 1553. defunctum (3.). Juvenis (uti in *Epistola ad Joh. Pistorium* ipsemet testatur) Gymnasium frequentavit Lüneburgense, & in Wirebergenfi deinde ab A. 1550. Academia Phil. Melanchtonem (cujus nomini & doctrinæ per omnem postea vitam erat addictissimus) audiuit, ex hac autem A. 1552. in Rostochiensem, cum Joh. Tasio (Hermanpi, Pastoris Hufenfis, filio), discessit (4.). In patriam redux, templi initio oppidani, per complures annos, ab A. 1562. uti Epistolæ tam ejus, quam aliorum, me docuerunt, fuit Diaconus, ac in Diaconorum proinde Catalogo a Mart. Holmero (5.) male est omisus, in Pastoratu vero ejusdem, Anno demum 1576. (quo Pauli etiam ab Eitzen Censura de Libro Concordiæ vernacula suis, per illum, & 76. Pastores alios Holsaticos, approbata d. 21. Sept. est choreographis (6.)), Petro Bockelmanno successit. Quo cum per 18. annos esset functus, d. 13. Jan. A. 1594., Apoplexia in sacro correptus ambone, ac rude paulo post, ob senectutem infirmam, a suis donatus auditoribus, M. Joh. Neocorum Successorem obtinuit, perque duo adhuc lustra superstes, A. C. 1604., & ætatis 76., eodem die 29. Aug., quo Neocori, munere sacro deturbati, ex urbe discessum per fenestras spectaverat, vivis subito excessit (7.). De filiis quibusdam, ex uxore Maria Petriz, A. 1564. (uti *Epistolæ* testantur) ducta, suscepris, mox dicitur, Fufius vitam ejus exposuit M. Joh. Melch. Kraffius in *der Susmischen Kirchen-Histone*, Hamburgi A. 1723., im zweytsden Buche, & d. 141. 144. 145. 455 - 460. 277.

XII. ejus Epistolæ *avvōkoi* Latine, ad D. Paulum ab Eitzen, Superintend. Holsaticum, ab A. 1568. ad 1591., exarata, in Volumine Epistolarum, ad hunc Theologum a Viris doctis missarum, MSco, XIII. autem, ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, ab A. 1564. ad 1592., scriptæ, in simili Epistolarum, ad hunc datarum, Sylloge, quam Pet. Axenius, J. C. Slesvicensis, asservabat, olim mihi sunt lectæ. IX. harum ad Pistorium A. 1723. a Kraffio, l. c. p. 455-460., sunt editæ.

HENRICUS HAMERUS, Hufenfis, Johannis, modo memorati, filius, Oppidi in Wagria Eutinensis per decennium Diaconus, A. 1633. d. 28. Jun., una cum Pastore, Valent. Breitenherio, ob simulatas diuturnas mutuas, a Joh. Friderico, Archiepisc. Bremensi & Episcopo Lubecensi, auditoribus invitit, & frustra pro eo, velut infonte, intercedentibus, a sacro remotus officio.

Barbassiger Bericht, wie und warum er von H. Joh. Friderich, Erzbischoffen zu Bremen, von seinem zehnjährigen Capellandenste zu Eutin entsetzt sey worden. (Apologia vernacula, quam MStam inter schedas meas inveni.)

PETRUS HAMERUS, Hufenfis, Johannis iridem filius, Parochiz Tetenbüllensis, in Eiderstadi, ab A. 1605., Diaconus. V. Jac. Fabricii Sen. *Agonem Theol. Generalem*, XXIII.

Epos Magorum, ex Persia Hierosolymam, quæsitum Salvatore, venientium, historiam continens. Rostochii 1599. in 4.

CHRISTIANUS HAMERICH, Rendesburgensis, Johannis, scholz urbanæ Rectoris, filius, templi in patria Palzopolitani Diaconus, Archidiaconus, & tandem, ab A. 1690., Pastor, A. 1710. mortuus.

Der bald vollkommen gewordene Gerechte, aus Sap. IV. 13., in einer Leichrede über Ida Sophia, Laurentii Nissens, Königl. Dänischen Justiz-Raths und Ober-Commissarii, Erbtrau, vorgestellt. Altonæ 1703. in fol.

Glaubiger Christen Gleichmüthigkeit gegen Leben und Tod, oder Leichrede über Christina Brunsfeldinn, Herrin Andreæ Fuchsen, Kön. Dän. Geheimen Raths, und Amtmanns zu Rendesburg, Ehelebste. Flensburgi 1704. in fol.

HENRICUS HAMERICH, Senior, Rendesburgensis, Johannis, scholz publicæ Rectoris, iridem filius, Johanni Jonsio, civiceberrimo, in eadem scholz patriz gubernatione A. 1656. datus successor, & cum annis huic quinquaginta præfuisse, Anno 1705. exeunte defunctus; Vir doctus, Poeta elegans, & artifex præsertim Inscriptionum irgeniosus.

Smetius contractus, seu Spicilegium Poeticum, quantitatem Syllabarum, autoritate dignoscendam, exhibens; refulum Glückst. A. 1710. in 8.

ГЛАВНѢЙШЕЕ МАТРИМОНІАЛЕ, seu Carmen de Conjugii oneribus ac dignitate Heroicum. Kilonii 1675. in fol.

Eidora nuptiis D. Christiani a Stöcken, Superint. Cimbriz regii, & Idæ Walteriz, applaudens, Rendesburgi 1683. in fol.

Inscriptiones ac Carmina alia complura, sigillatim edita.

Leichred

(1.) P. H. *Chorograph. Cimbr.*, c. 11., p. 141. (2.) In *Concordia Discorde* f. 71. (3.) V. de illo Mast, Holmeri Praefat. *der Susmischen Kirchenhist.* p. 11. (4.) Teit Georg Selmer, Hufenfi, in *Epist. MS. ad Joh. Pistorium*. (5.) l. c. p. 11. (6.) V. Rud. Hospinianum l. c., folio A. 1572. scilicet id esse perhibentem. (7.) V. Holmerum l. c. p. 10.

M. BALTHASAR GERHARDUS HANNEKENIUS Junior, Lubecensis, parente d. 28. Apr. A. 1678. natus cognomine, adis Marianæ Pastore: Philosophiz Magister A. 1703. in Academia renunciatus est Witebergenfi (1.). templi autem cathedralis in patria Ecclesiastes A. 1705. d. 8. Jan. & Pastor A. 1719. electus.
V. Nov. Lit. Lubec., M. Jan., A. 1705. p. 32., Enochii Svantenii Progr. de vita Parentis ejus funebre & Joh. Henr.

a Seelen P. I. Athen. Lubec., p. 329. 330.

Disf. de numero Sacramentorum N. T., & natura Sacramenti, Præfide D. Christoph. Franckio. Kilonii 1701. in 4. Disf. de Oraculo Johanneo I Epist. c. II. v. 1. 2., ab ipso conscripta, & Præfide D. Henr. Opitio propofita. Kilonii 1702. in 4. V. de illa Nova Lit. Lubec., M. Jan. A. 1702., p. 176.

M. MENO HANNEKENIUS Junior, Menonis, Superintendens Lubecensis, filius e Justina Eleonora Menzeria natu minimus, Lubecz d. 28. Dec. A. 1646. natus, ac ibidem, post reditum ex Acad. Gießen, Kal. Nov. A. C. 1673., ac æt. 27., denatus.

Maria certans, seu Oratiuncula in memoriam Mariz Elifabethæ Hofstætz, Ludovici, Hassæ Landgravi, conjugis, cum IV. Declamationibus committorum aliorum de eadem funebribus, in Theatro principalis pulchritudinis, cum fratr. Phil. Lud. Hannekenii, Prof. Gießenfis, præfatione, edita, Gießæ 1667. in fol.

MENO NICOLAUS HANNEKENIUS, Lubecensis, Nicolai, Poliatri primarii, & Mariz, D. Pauli Neutræntzii, eodem munere functi, gnatz, filius, d. 17. Mart. A. 1682. natus, Med. Doctor Jenæ d. 8. Jan. A. 1704. a Georg. Wolff. Wedelio creatus, Praxique artis fuz in patria mox exorlus, & ibidem d. 14. Maji A. 1717. æt. 35. mortuus. Plura de vita ejus V. in D. Rud. Wilh. Kraußi Propemptico Inaugurali, istudque fecutus Novis Literariis Germanicis A. 1704., M. Apr. p. 152. 153., & M. Jan. p. 228. Fufius tam ex Anonymi Memoria illius Latine pariter atqve Germanice Lubecz A. 1717. in fol. publicata, J. H. a Seelen P. III. Athen. Lubec., p. 244. 246. expofuit.

Disf. de Ventriculi perfitatem imbecillitate, ab ipso fcripta, & Præfide Georg. Alb. Hambergero, Prof. Math., propofita. Jenæ 1702. in 4.

Disf. de Musco terrestri clavato, Præfide D. Georg. Wolff. Wedelio. Jenæ 1702. in 4.

Disf. Inaug. de Cancro mammario, Præfide eodem. Jenæ 1704. in 4.

Rurter Begriß des wahren Christenthums auß dem Carechismo zu seiner Privat- und Haus-Andacht. Ratzeburgi.

Otorum Geographicorum tomos duos cum luci publicæ destinasse, aliaque sacri argumenti Scripta & Analetha ætæ hujus reliquisse, Seelenius, sigillatim c. l. c. enumerans, perhibet.

MENO PAULUS HANNEKENIUS, Lubecensis, D. Nic. Hannekenii, Poliatri, filius, d. 17. Dec. A. 1677. natus, e schola patriæ A. 1697. in Academiam profectus Witebergenfem, Lugduni Batavorum Med. Doctor A. 1701. creatus, in Belgio, Gallia, Helvetia & Germania, fequenti peregrinatione biennio, & Lubecz, post reditum, A. 1703. praxin exorlus Medicum; Musei rerum naturalium instructiffimi, a Jacobo a Mellen (in Disf. de Lapidibus figuratis ætæ hujus Lubecensis p. 44.) celebrati, poffeffor. Plura de Vita illius retulit J. H. a Seelen Parte III. Athen. Lubec. p. 241. 244.

Disf. Inaug. de Febribus malignis, Lugd. Bat. 1701. in 4.

FRIDERICUS ADOLPHUS HANSENIUS, Grumbya (Præfecturæ Slesvicensis pago) Cimber, Toparcha

hæreditarius Böhlenfis, Schubyenfis & Grumbyhofenfis, in Academia Rostochiensis A. 1672., in Kiloniensis A. 1673., & in Jenensis A. 1674., æt. commemoratus, Belgiumque postea, Angliam, Galliam, & alias Europæ cultioris partes, itinere, in quo perquam curiosus, non rerum solum Politicarum, sed & naturalium, fuz scrutator, peragravit literario. Ex isto in Germaniam reverfus, Carolo XI., Svecorum Regi, in Pomeraniz primum Ducatu, fede fortunatarum Gryphiswaldiz fixa, aliquamdiu fuit a consiliis, deinde vero, cum a Christiano V., Monarcha Danico, in patriam effret revocatus, Cancellariz Regiz Slesvigo-Holfaricæ curizque supremæ Glückstadtienfis, ab obitu usque, Senator. Ab eodem deinceps Justitiz, regiminisque & Status publici, adscriptus est Consiliarius. A. 1697. ad conventum de controversiis Holfaticis Pinnebergenfem, A. 1698. autem in aulam Svecicam, & paulo post in Hispanicam, ablegatus, nobilitatisque simul insignibus & EHRENKRONII donatus cognomine. In Hispania integrum fere exegit quadriennium, & amiffa illic priori conjuge, Walteria, Glückstadium A. 1702. redux, secundas cum Catharina Beata Heldis, Christ. Gudii, Consiliarii Danici, Dithmarizque Australis Præfidis, vidua, A. 1704. celebravit nuptias Sublimiores, quæ a Friderico IV., Rege Danico, Viro huic, non Juris solum & Politices, sed Philosophiz etiam naturalis, Matheos & Historiz, peritiffimo, insignisque Nummophylacii, ac Bibliothecz libris rarioribus, in Hispania præfatum excufis, instructiffimæ, poffeffori, destinabantur, dignitates mors bonis omnibus luctuofa, quæ d. 19. Martii A. 1711. patriz est ereptus, ei invidit V. M. Sim. Gerckenii, Ecclesiastæ Glückst., Leichabbandungsbrede, ed. Glückst. A. 1711. in fol.

Bibliothecz ejus locupletiffimæ & selectiffimæ duplex prodit Catalogus, alter ab hæreditibus defuncti, A. 1717. in 4., alter a Christ. a Lom, Bibliopola Batavo, a se emtam Hagæ auctione diftracturo publica, Hagæ A. 1718. in 8. editus, V. de posteriori Joh. Gottl. Kraußi neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 62., A. 1718., p. 492. 493.

Conf. de illo Epistolas Dedicatorias, quibus Christoph. Woltereckius A. 1709. Elefærei nummarie, & Nicol. Lud. Esmarchius A. 1707. Heliconem suum Germanicum, ei inferiferunt, hujusque in nuptias illius secundas Epithalamia, in eodem Helicone, p. 40. 41. 42., & Woltereckianum in Den Jolsteinischen Mufen, p. 6. 10., nec non Epicedium, ibidem p. 41. 46. obvium.

Disf. Jurid. de Nummo, ejusque corruptione & reductione, ab ipso conscripta, & Præfide D. Henr. Rud. Redekero propofita. Rostochii 1673. (in cujus locum 1693. in titulum irvepfit) in 4. Commendatur a Sam. Reyhero in Diff. de nummis & metallo Chymico factis, c. 31., p. 114.

Disf. Jurid. de Revisione, Præfide D. Sam. Rachelio. Kilonii 1674. in 4.

Fragmentum Epistolæ Gallicæ de corporibus naturalibus Musæi Vischeriani Amstelodamenfis rarioribus, ad Abbatem de la Roque Oxonio fcriptæ, in hujus Diario Erud. Gallico Anni 1681. n. 4. (ad. d. 17. Febr.), p. 50. 51., publicatum.

Fragmentum aliud Epistolæ ad eundem, de Anglo quodam plumbum, nummos, aliaque infolita, per vomitum recipientem, Gallicæ, Londino d. 27. Mart. A. 1682. datæ, in Diario Roqviano Anni 1682., n. 10. (ad. d. 13. Apr.), p. 147., editum.

MELCHIOR HANSENIUS, Slesvicensis, d. 3. Apr. A. 1633. in lucem editus, Jure utriusque, cui Helmiæ studii & Argentini vacaverat, Licentiatius Rostochii A. 1678., Doctor autem A. 1664., æt. creatus, Augusto Friderico, Episcopo Lubecensi, ab A. 1666., fuit a consiliis, simulque Canonicus Eutinensis, dieque tandem 21. Febr. A. C. 1676.

(1.) V. Conf. Sam. Schurtzschii Ep. granul. & encomiast. ad eum, T. II. Epistolæ arcanarum, (Halæ A. 1712. edito), num. 395. p. 476.

& x. 42., obiit. V. Historiam vitæ ejus, Bened. Martini, Past. Slesvic., *Sermoni funebri vernaculo*, Slesvigæ A. 1675.

10. 4. edito, adjectam.

Disp. Jurid. de Quasi Usufructu, Przside D. Greg. Biccio. Argentinz 1654 in 4.

Disp. Inaug. Juridica. Rostochii 1658. in 4.

M. PETRUS HANSENIUS, Pastor in Wagria, circa A. 1724., Plönensis (idem forte cum M. Pet. Hansenio, Slesvicensi, cujus Diff. Philof. Inaug. de Intellectus humani æqualitate, & in demonstranda veritate certitudine; Przside Alb. Feldeno propofita, Kilonii A. 1709. prodit.)

Betrachtung von einem tugendhaften Leben rechtgläubiger Ehrften, nach Vernunft und Schrift. Erfter Theil von den Tugenden und Pflichten gegen Gott. Plönz A. 1724. in 8. prodit, testibus Novellis Holstancis. Sequuntur duz Partes aliz, de Virtutibus haud dubie & officiis erga seipsum & proximum.

HERMANNUS HARBART, Senator urbis Hamburgensis a Civibus, Senatu invito, d. 20. Junii A. 1698. electus, & d. 22. Sept. demum introductus, ob plebis tumultum d. 7. Febr. A. 1708. munere se abdicavit, sed die 14. Junii illi esse restitutus. Obiit d. 18. Junii A. C. 1709., ætatis 55.

Prætor edidit Speciem facti, & Acta Protocolli Testiumque examinis, von Wilhelm Adrian Bürgers (einem von den umstehenden Bürgern der Städtischen Parthey), der, auf seinen Befehl, wegen der, bey seiner Auspflanzung, an den Gerichtsbeyern verübten Gewaltthätigkeit, gefangen gesetzt worden, den Äußerungen der Städtischen Parthey entgegen gesetzt. V. Barth. Feindli Junioris Schußschrift p. 50.

M. BERNHARDUS HARDERUS, Hamburgensis Ecclesiæ initio Windaviensis, deinde autem Halensipontensis & Zyraviensis, in Curlandia, Pastor, ac Superintendens demum in eadem Piltenfis, A. C. 1639., & æt. 63., testis Henn. Wittenio (T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVI.*, ad A. 1639.), defunctus. Tribuuntur illi ab eodem Scripta quatuor sequentia, in lucem edita, non addito lingvæ, loquæ ac temporis, quo prodierunt, indicio.

Synopsis Controversiarum Theologicarum inter Calvinianos & Lutheranos. (Hanc Germanice Lubeca A. 1615. in 4. esse excusam, Catalogus quidam testatur.)

Hortensia Passionalia, seu Conciones XII. in passionis Christi historiam (Germanice iidem Riga A. 1639. in 4., teste Ephr. Prætorio, in *Continuatione Biblioth. Homileticæ, publicatæ.*)

Argumenta Biblica in singula Bibliorum capita, Poemate Heroico.

Retiacula Spiritualis.

HENRICUS HARDERUS, Poeta præstantissimus, in Epicis gravis & numerosus, in Elegis tersus ac facili, & in Epigrammate inprimis argutissimus, nullique recentiorum, imo vix ipsi Martiali, secundus, Flenopolis (uti Frid. Rostgaardus, in Vita ejus, Poematis præfixa, cum familiarium, tum ipsius, *Epigrammate Libri II. 3mo*, D. Joh. Mullero de consulti illius gratulato, plus semel urbem hanc suam, civesque ejusdem municipes suos, salutantis, testumoniis abunde demonstravit), primam A. 1642. lucem est intutus, patreque Claudio, Frederici III., Regis Daniz, Phrygione gavissus aulico. Hafniam ab hoc Danorum (quam patriam ejus fuisse Ol. Borrichius (1.), Pet. Relenius (2.) & Henn. Wittenius (3.), a Rostgaard confutati, falso tradiderunt) puer A. 1652. deductus, scholam ejus, Rectore Georg. Hilario, frequentavit publicam, & in Academia deinde studia inchoata feliciter est prosecutus, Circa A. 1663., in prædio Fioniz Finstrupensis, Schuliorum, juvenum nobilium, functus est Ephoria, & in Anglia deinde Christoph. Lindenovio, Legato Danico, aliquamdiu fuit a secretis. Ab illo A. 1670. dimissus, alia regna extera peragravit, Hafniamque inde reversus, & Nicolio Frifio, Comiti, studiorum illic adjunctus moderator, morte immatura, d. 8. Jan. A. C. 1683., æt. 42., teste Rostgaard, decessit, & quæ Petrinæ suas reliquit exuvias.

Poemata ejus Latina (1. Hafnia archiarii obfisione liberata, Poema Heroicum, A. 1660. scriptum; 2. Panegyris Heroica in honorem Petri, Comitæ a Greiffenfeld, magni Daniz Cancellarii, seorsim antea Hainiz A. 1675. in fol. edita; 3. Canum cum Cattis certamen, versibus, quorum voces singulæ a litera C. inchoantur, Hexametris, sub larva C. Catulli Caninii, descriptum; 4. Epigrammatum libri III., seorsim Hafniz A. 1679. in 8. excusij junctim prodierunt in Frid. Rostgardi *Deliciis VT. Poetarum Danorum*, Lugd. Bat. A. 1693. in 12. publicatis, inque Actis Erud. Lipsiensibus (M. Jan. A. 1694., p. 37. 34.), & Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogis Germanicis mensuris* (M. Nov. A. 1694., p. 938. 939. 940.), recensu adumbratis prolixiori, Tomo II., p. 209-262. De his ita Ol. Borrichius l. c. Henr. Harderus, Hafnienfis, Heroici carminis gloria paucis hodie cedit, ut, quem nec in inveniendo copia deficiit, nec facultas in eloquendo. Argumento est non modo ejusdem Hafnia archiarii obfisione liberata, sed & recentioris ejus Panegyrici, & Epici, & Elegiaci, ita nervis & spiritu colligati, ut clare manu Apelleam fateantur. Nec minus artis ingenique est in tribus ejus Epigrammatum libris. Epigrammatis idem hanc A. 1679. præfixit Censuram: *Levisima hæc Clarissimi viri, Dn. Henr. Harderi, Epigrammata Musis propitiis nata sunt, & vibrantibus argutis provocant lectores, digna, quæ publicis typis in manus plurimum perveniant.* Lipfienfis, l. c. p. 31. 32., *Epigrammata Harderi arguta profecto & tersa esse, elegantiaque & ingenio nullis recentium Poetarum cedere, Epica autem, quorum gravitate non minus excelluerit, quam argutis Epigrammaticis, insignia numeros Poeticos argumenti exæquare dignitati, judicantur.* Confer de laudibus eorumdem Pet. Relenius (cui noster Poeta audit insignis) l. c., Pet. Rabum (omnia ob inventionum & verborum copiam, Epigrammata vero ob acumen, varietatem casuatemque commendantem) in *Bibliotheca Europæ Belgica*, M. Sept. & Oct. A. 1693., p. 275. 276., Anonymum (a quo una grande vivacitè d' esprit dans ses Epigrammes celebratur) in *la Défense de Danemarck*, ed. A. 1696., c. 16., p. 128., Præfat. nostram *Bibliothecæ Septentrionis eruditi*, §. 31., p. 51., & Sev. Lintrupii (cui Autor *Martialis* audit Danicus) *Præf. Supplem. L. Lat. Falsteriani* p. 33.

JOHANNES HARDERUS, Hatherslebenfis.

Threnodia Holstatiæ in obitum Johannis Senioris, Ducis Slesvicensis & Holstatiæ, edita A. 1581. in 4. (M. C. K.)

DIETERICUS HARDKOPF, Hamburgensis, Nicolai, Pastoris Nicolaitani, filius, J. U. Lic. & in patria Præsticus, superstes A. 1698.

Oratio, quæ, personam Richardi, Electoris Trevirensis, indutus, Franciscum I., Regem Galliz, in Romanum Imperatorem eligendum esse fivadi, cum duabus contrariis Henr. Ulneri, & Joh. Phil. Wittenii, Waldecci (quorum prior Legati, a Carolo V., Rege Hispanico, missi, posterior vero Alberti, Archiepiscopi Moguntini, personam sustinuit), sub titulo *Consultationis de electione Caroli V., Imperatoris*, edita Giesfæ A. 1651. in 4.

Nan 2

M. FRAN:

(1.) Diff. V. de Portis Latinis, §. 110., p. 167.

(2.) In Catalogi Bibliothecæ sue Indice tercio.

(3.) T. II. *Diar. Biogr. Sec. XVI.*, p. 120.

M. FRANCISCUS HARDKOPF, *Hamburgensis*, Georgii (*florim memorandi*) filius, laurea *Witebergæ* d. 13. Oct. A. 1681, potius Philosophica (1), Vici initio in Comitatu Pinneburgico Elmesbornensis, ab A. 1688, deinde autem templi Hornensis & Hammenfis, recens, in patriz conditi vicinia, ab A. 1693, Pastor, ac Diaconus tandem patriz ipsius, ab A. 1698. (d. 13. Maji), Jacobus, A. 1707., die 22. Dec., sibi olim natali, extinctus (2.).

Disp. de Mesia, ut Salvato Salvatore, ad Zach. IX. 9., Praefide D. Abr. Calovio. Witeb. in 4. (*Carol.*)
Heilige Passions-Gartenlust, in VII. Predigten, auß der Passions-Geschichte, vorgehellet. Hamburgi 1697. in 12.

GEORGIUS HARDKOPF, *Hamburgi* A. 1626., patre Nicolao, Antafite Nicolaitano, matre autem Anna a Cöhren, Dieterici mercatoris filia, in lucem editus, Edis Nicolaitanz in patria Diaconus d. 8. Jul. A. 1649. electus, ac d. 23. Jul. A. C. 1679., & æt. 53. (cum in duplici cum Anna Catharina, M. Francisci Simonis, Ecclesiastæ Georgiani, gnata, ac isti substituta M. Casp. Mulleri, Diaconi Petri, vidua, vixisset matrimonio), defunctus. V. *Epicedia*, Anonymi *Carol. MS. Ministrorum Ecclesie Hamburg.*, & J. A. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 179.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Disp. de S. Scriptura, Praefide D. Joh. Qvistorpio Seniore, Rostochii 1648. in 4.

Gottfelige Nachgedanken über die Worte Hiobs, c. VII. v. 3.: *Elender Tüchte sind mir viel worden.* Hamburgi 1661. in 12.

Zwey Christliche Dankpredigten zu Gott; die eine vor erlangte Gesundheit, auß Jer. XXXIII. 11.; die andere zum Beschlusse des alten Jahres, auß Ps. CXVI. 12. 13. 14. Rostochii 1674. in 12.

Heilflehender Jacobsbrunn, nach Anleitung des wunder schönen Gesprächs Christi mit dem Samaritanischen Weibe Joh. IV. in XIV. Predigten erfasset. Hamburgi 1676. in 12. (*Nicol. Hardkopf, parentis nostri, perperam tribuitur ab Ephraimo Prætorio, in Indice Autorum, Bibliothecæ adjecto Homileticæ.*)

II. ALIENA M. Nicol. Hardkopf, parentis, cum suis ab illo publicata præfationibus:

Nachdenkender Leichengänger. Hamburgi 1664. in 12.

Christliche Fuß- und Betungspredigt, auß Matth. XXI. 8. Hamburgi 1664. in 12.

Gottfelige Kampf- und Siegeschule, auß Luc. II. 46. Hamb. 1668. in 12.

Geistlicher Trostfort, mit groß heiligen Broden angefüllt; oder XII. Lehrend Trostflehende Predigten M. N. H., wie der von ihm überleben, und zusammen ausgegeben. Hamb. 1675. in 12.

GEORGIUS HARMINIUS, *Musicus*, circa A. 1580., *Lubecensis*,

Edidit Melismata sacra Musica, a Nath. Chytræo Epigrammate Encomiastico (*nulle magis mellistamele ista appellante, Senatiuque Lubecensi inscripto*) commendata. V. *Lib. II. Epigrammatum, in Poematis illius, f. 149.*

M. PETRUS HARRINGUS, *Hartstedia* (Præfecturæ Hufenensis) *Cimber* (3.), *Melancthonis*, & Collegarum ejus Calvinizantium, A. 1559. & seqq., *Witebergæ* fuit auditor, sententiæque eorumdem, in controversiis Eucharistica & Ubiquitaria, strenuus postmodum, cum ad Pastorum & Ephoriam sacram urbis in Ducatu Anhaltino Cothenensis esset evectus, affecta & defensor. A. 1570., M. Majo, Colloquio de temporis istius controversiis Servetiano interitui (4.). A. 1577. sequitur Theologorum Anhaltinorum de Libro Concordiæ Judicium, cujus Article octavo doctrina de communicatione Idiomatum, una cum Ubiquitate, rejicitur, subscriptione sua Prid. Kal. Sept. approbavit (5.). A. 1578. autem Wolf. Ameling, Reformatorum in Ducatu Anhaltino Promachi, Parastata, M. Augusto, fuit, in Colloquio cum Libri Concordiæ Autoribus (Mart. Chemnitio, Nic. Selneccero, Andr. Musculo, Christoph. Corneio & Jac. Andrez), de plerisque articulis controversis, Hertzbergensi, in quo acriter ab utroque cum istis est disputatum (6.). Generos habuit Wolf. Franzium, Theologum Acad. *Witebergensis* celeberrimum (7.), & Andr. Ursum, J. U. D. Curizque & Consistorii Elect., in eadem urbe *Witebergensi*, Advocatum (8.). Commendavit illum, nil fallor, M. Phil. Fabricius hoc fuz ad Dithmarsiam Elegit (9.) Tetralichio:

*Tu quondam Harringum gremioque sinape fovebas, | Harringum illum, inquam, Latie Grajeque loquela
Prognatum antiqua stirpe Georgiadum, | Fovisti exundantem Oceanum in gremio.*

Carmen de causis amoris conjugalis, nuptus M. Petri Svelundii, *Flensburgensis*, & Margaretz Hackmanniz; *Gium. Witebergæ* 1563. in 4. (2. pl.)

MUMMIUS HARSEN, *Parochus* in Nordstrandia, circa A. 1587., *Ilegrofenfis*, A. 1624. mortuus. V. J. M.

Kraftii *Zweyfache Jubel-Gedächtniß* p. 406.

Canitena lugubris Saxonica de ingenti, qui magnam Nordstrandiz partem A. 1615. absorpsit, *Catarysino*, excusit A. 1616. in 4., & Slesvigæ A. 1617. in 8.

ISAACUS HARTWICH, Not. Publ. *Cæsareus*, Scholæque in civitate *Lubecensi* Catharinæ Arithmeticus,

Tyrocinum Arithmeticum, *Lubecæ* 1644. in 8. (*German.*)

Büchekunst. *Lubecz* 1645. in 8. (*Memoratur in Catalogis quibusdam, haud diversa forte a Tyrocinio præcedenti.*)

Viva demonstratio in Arithmetica mercatoria, oder nütziger Wegweiser zu den Kaufmannsrechnungen. *Lubecz* 1673. in 8.

M. PAULUS HARTWICH, *Hamburgensis*, Henrici, Ecclesiæ Petrinæ Diaconi, filius, & in sacro isto munere, ab A. 1565. (M. Oct.), Successor, abdicato illo, & patria Rigam Livonorum d. 30. Jul. A. 1572. migravit, triennio autem post *Hamburgi* denuo privatus vixit, & Ecclesiæ tandem in Hadeha, five Otterndorfenli oppidanæ, five (quam Fabricius sublimit) Oldebroceni, præfectus, A. 1593. vivis excessit. V. Anonymi *Carol. MS. Ministrorum Ecclesie Hamburgensis*, Joach. Degeneri & Ad. Lennii *Epistolæ MSS. ad D. Paulum ab Eitzen*, & J. A. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 161.

Apocalypsin Johanneam compluribus illustravit Tractatibus *αποκάλυψας*, & quibus *Commentarium in Cap. III. Apoc.*, & *Tractatum de novissima Ecclesie Dei, ante finem mundi, per Lutherum divinitus facta restauratione, e Cap. XII. Apoc.*, *Hamburgi*, A. 1682., in Bibliopolii Naumanniani angulo reperi obscuro. In posterioris præfatione in Theolo-

(1.) V. Contr. Sam. Schurzsteilckil *Carm. Gratulatorium*, in *Poematis* p. 125. 127.

(2.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 390.

(3.) V. Titulum Carminis ejus, *max. laudandi*. (4.) V. Val. Ern. Löscheri *Univ. vicinæ Nachrichten* von Theol. *Sachsen*, *Secl. I. A. 1704.*

p. 26, ubi male Pet. Harringum vocatur. (5.) V. M. Den. Stehlii *Scrutinium Ubiquitatis*, P. II. c. 8. (6.) V. Joh. F. Riteri Jun. *15.*

postquam Collegiorum Theolog. Tractatus de Conciliis præfixam, Ad. Contæntii Jubilum jubilarum p. 107. 108., & Hier. Kromayeri *Hij.*

Eccles., *Cent. XVI.*, p. 67. (7.) V. D. Jac. Martini *Progr. sanctæ Franciscianæ*, in H. Wittenii *Dec. III. Memor. Theol. renov.* p. 39.

(8.) V. Inscript. Epistolæ, in Gostfr. Svevi *Acad. Witeb.*, f. *Assa. 2. a. b.* (9.) Legitur illa in Fabricii *Syllæ Epicediorum Joh. Naum.*

scriptorum, *lit. B. f. 67.*

Theologos quosdam, laborum suorum contemptores, invehitur, sequē Hierophantarum horum judicia spernere, ac sperare, sua in Apocalypsin Meletemata plus emolumenti Ecclesie esse allatura, quam omnes illorum Commentarios, arroganter proficitur.

JOHANNES CONRADUS HASE, Altonaviensis, a Reformatis, cum matre Maria Tilemannia, ad cætum assecularum Antoniz Bourignoniz fanaticum transgressus, cum, jussu magistræ, A. 1674. ineunte, Epistolam ejus in Senatum Ordinemque Ecclesiasticum civitatis Flensburgensis invehitur, de scriptis suis violenter ablati, hisque addictis, expostulantem, Flensopolim attulisset, & Laur. Faustio, Consuli, exhibuisset, carcere audaciam hanc luit temeris, & ex illo d. 30. Maji in forum protractus, publicæ, & Epistolæ illius, & librorum Bourignoniz, exustionis, jussu regio per carnificem factæ, fuit spectator. Menstruo post tempore, d. 6. Jul., non urbe solum, & illius finibus, sed tota etiam Cherifoneo Cimbrica, lata eiectionis est sententia. Quam tamen a Christ. Vto, Rege Daniz, paulo post esse rescissam, Scriptor *Vite Antonie Bourignonie* Gallicus *avertus* (Pet. Poiretus), fata hæc ejus, c. 21., p. 380-401., fuisse enarrans, perhibet. Confer de iisdem Georg. Henr. Rurhardi *Prefationem iteratæ editionis Annua versumum in errores Bourignonie vernacularum*, A. 1674. excusæ, *lit. c. 1. b. e. 2. a.*, ac *Wiederholten Bericht wieder Ant. Bourignon* p. 37. 38. 39. 414. 415. 420., Gotfr. Arnoldi (nomen illius supprimitur) *T. III. Hist. Eccl.*, c. 16., p. 162., & *Partem II. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 7., p. 155. 157. 158. 164. superstes fuit A. 1676.

Edidit, cum *prefatione* sua contra Ministros Ecclesiæ Reformatæ Altonaviensis Apologetica proluxa, Hufz d. 20. Aug. A. 1673. conscripta, XXIV. Epistolæ, & LX. alia Testimonia honorifica de vita, moribus, virtutibus librisque Bourignoniz, undique a se collecta, & Joh. Berkendalii, fabri cultarii Altonaviensis Reformati, *Wahrer Abbildung der Antonetta Bourignon*, ausi ihren eigenen Schriften und Worten, ac *Wohndahliger Abbildung A. Bour.*, ausi dem extract ihres uegebackenen *Sohnes*, J. C. Hasen, ausi einer unter der Drucker Hånden schwebenden *Schmachschrift* seiner Mutter, &c., Altonæ A. 1672. & 1673. in 8. publicatis, opposita. Prodierunt illa Germanice initio A. 1673. in 4., sub hoc titulo: *Gegenwiß der Wahrheit*, gegogen durch eine große Anzahl glaubwürdiger Leute, in unterschiedlichen Briefen und Testimonien über das Leben, Sitten, Tugenden und Schriften J. Antonetta Bourignon, von der Kindheit biß auf jetzige Zeit; zur Verminderung der Lügen und falschen Beschuldigungen Joh. Berkendals wieder dieselbe, in 1709, unter dem Titel *Wahrer Abbildung A. Bourignon*, zu Altona gedruckten *Schmachschriften*. Belgice deinde eadem sunt edita Amstelodami A. 1680. in 4., Gallice autem (sub tit.: *Le Temoignage de verité, touchant la Demeiselle Antoinette Bourignon*), tribus inclusa voluminibus, seorsim ibidem A. 1682., & cum reliquis Bourignoniz Operibus, in XIX. Tomos digestis, A. 1686., in 8. Reposita iis est a Joh. Berkendalio die dritte Abbildung Antonettæ Bourignon, ausi ihrem *Gegenwiß der Wahrheit*, Altonæ A. 1674. in 8. excusa.

JACOBUS HASEBARDUS, patre Chirurgi Hamburgensi cognomine, matre vero Abigaele, Bonificii filia, Lubeck (in cujus locum Claud. Lyfchander solus (1.) Hatherslebiæ substituit) A. 1552. est natus, ac in Dania, quam pater, a Christiano III., Rege, evocatus, anno seqv. 1553. adiit, & hoc A. 1556. defuncto, Hatherslebiæ, ab Ant. Batto, Pharmacopola, vitrico suo, educatus, A. 1563. Dorothea, Christiani III., Regis, vidua, suis adscriptum alumnis domi initio curavit institui, & ad generum postea, Augustum, Saxoniz Electorem, profecta, ipsi, in comitatu assumpto, locum in Ehola Misne Portensi gratium impetravit. Sexennio in hac ab Electore sustentatus integro, A. 1569., cum Paulo Matthiz, affini suo, Episcopatum Ripensem cum Roeskildensi, ac Professione Hafniensi Theologiæ, commutato, Acad. Hafniensem petit, carptumque illic studiorum Medicinæ ac Philosophiæ curriculum Rostochii, ac Witebergæ (A. 1580.) continuavit. In Italia, stipendio instructus regio, triennium, in Anglia autem, titulo Doctoris Basilicæ jam ante A. 1583. imperato, sexennium seqvens exegit. In Dania A. 1590. reverfus, uxore A. 1591. Hafniz ducta Christina, Nicol. Paschafii, scribæ in arce regia primarii, filia, (septem ipsi liberos, & hos inter, Jacobum, Anusitem Hafniensem & Professore Matheosæ Mariæ, enixa), Archiatri dignitatem a Christiano IV., Rege, A. 1593. obtinuit, multisqve in itineribus hunc comitatus periculosis, Stagiosus tandem in Jutia, d. 3. Sept. A. 1607. (2.) (non vero 1606., qui a Thoma Bartholino (3.) substituitur), ætatisqve suæ 54., expiravit. Vitam ejus fustis adumbravit M. Joh. Stephanus, Prof. Hafniensis, in *Programmate funebre*, A. 1607. excuso, ac in Thomæ Bartholini *Cissa Medici Hafniensis*, *loc. XIV.*, p. 141-145., reculo, indeqve repetit Paulus Freherus in *Theatro Erud.* p. 152. 153. Conferantur de illo Cl. Lyfchander, *Conr. Aslæus* & Joh. Svaningius, *ll. c.*, Thom. Bartholinus *Diff. II. de Med. Dan. domest.* p. 41., Alb. Bartholinus in *Tr. de Script. Dan.* p. 60., meaqve ad hunc *Hypomnemata* p. 251., Er. Vindingius in Vita hujus cognominis, *Academia Hafniensis* p. 281. 282. 283. inserta, Pet. Resenius in *Inscript. Hafn.* p. 65. 66., & Henn. Wittenius *T. II. Diar. Biograph. Sec. XVII.* p. 11. Quos iter Lyfchander *Virum magni ingenii, summe eruditionis & excellentis judicii, Germaniæ & Galliæ Doctoribus plurimis merito antefereendum*, Vindingius autem *Virum solide eruditionis*, cum appellavit.

Carmen in nuptiis Joh. Aurifabri, Prof. Hafn., & Helenæ, Hafniz 1577.
Epitaphium Mariz, Reginz Scoticz, ab Elisabetha, Angliz Regina, securi percussæ, Hafniz impressum. (*Ob duo hæc Poemata, mihi non visa, Scriptoribus Danicis, ab utroque Bartholino ll. c. esse annumeratur.*)
Panegyris in honorem Christiani IV., Regis Daniz, recens nati. Hafniz 1577. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Refen. p. 235.*)
Epitaphia Georg. Hvitefeldii, Abfal. Rosenkrantzii & Erici Litle, Nobilium Danorum, huc epidemia extinctorum. Basil. 1582. in 4. (*Catal.*)

M. DANIEL HASENMÜLLER, Eutino Wagrus, Viti, Diaconi oppidani, e Margareta Franzia, Volcmari, Canonici Eutinenfis, gnata, filius, d. 3. Jul. A. 1651. in lucem editus, e scholis patriæ ac Lubeccensi A. 1670. in Acad. Kiloniensem, & A. 1675. in Lipsiensem, abiit, reportatoqve illic Magistri titulo Kilonium reverfus, in professione Græcæ A. 1682. Henr. Opitio, Przceptor, in Homileticæ A. 1688. (quo Reſtoratiz etiam fungebatur Academico) Joh. Georg. Wasmuhrtio, & in Hebræa tandem A. 1689. eidem Opitio, successit, sed biennio post, d. 29. Maji A. 1691., quadragenarius vixit excessit. *V. Programmate* de vita ejus *funebre* Kiloniense, inter *Programmata* D. G. Morhofii, *Orationibus* A. 1698. adjecta, *num. 72.*, p. 892-899., & in *Elogiis Philologorum Hebræorum*, a G. H. Götzio Lubeccæ A. 1708. junctim editis, *num. 6.*, p. 32-38., recusum, ac Joh. Henr. a Seelen *Partem III. Atben. Lubecc.* p. 426. 427. 428., *Disp. Philol. de Lingvis Orientalibus*. Lipsiæ 1677. in 4.
Psalmi Poenitentiales Syriaci, cum versione Latina Thomæ Erpenii, & punctis vocalibus, atqve Latina interlineari expressione, in usum facillioris lectionis, ab eo instructi : Editi, cum seorsim, tum sub finem *Syriarum* Henr. Opitii, Lipsiæ A. 1678. in 4.

(1.) In *Catal. MS. Scriptorum Danicorum*, *lit. A.* (2.) Testibus *Conr. Aslæo in Chronologia, Oratiōis adjecta Jubilee*, & Joh. Svaningio in *Chronol. Danica*. (3.) in *Cissa Med. Hafn.*, *loc. XIV.*

Biblia parva Græca V. T., ex versione LXX. Interpretum exhibitentia omnia illa dicta, quæ Henr. Optius ex textu Originali Bibliis suis parvis Hebræo-Latinis inferuit. Kilonii 1686. in 12.

Michaelis Pielii Dialogus Græcus *nepl τῆς ἐπιστολῆς τῶν δαμωνίων*, sive de operatione Dæmonum, cum Versione Latina & Notis Gibl. Gaulmini, Molinenfis, Regis Galliarum Consiliiarii, denuo ab illo recensitis. Kilonii 1688. in 12. Editionem hanc mendis plurimis & textum Pielii, & Notas Gaulmini, deformasse, Joh. Clericus, T. XV. *Biblioth. Univ. Hiflor.*, M. O. A. 1689., p. 117. n. 8., recte observavit.

Janua Hebraïfmi aperta, cujus Parte I. præcepta Grammatica breviter & solide traduntur; II. Vocabularium Buxtorfianum, sic satis plenum, exhibetur; III. Textus Biblici continentur, IV. difficiliora omnia accurate refoventur, V. denique Institutio Accentuationis succincte & clare, cum duplici Accentuatione Decalogica, proponitur. Kilonii 1691. in 8. obl. Eam, tanquam *commode dispositum*, Nicol. Christoph. Lynckerus, JC., *Lib. II. Infructorii forensis, Membr. I., Sect. I., P. I., Cap. I., §. 12., lit. l. 2. a.*, commendat.

M. VITUS HENRICUS HASENMÜLLER, Wagria Holfatus, morte immatura extinctus. V. de eo Jo. Henr. a Seelen P. III. *Atten. Lubec.* p. 428. 429.

Disp. Philologico-Historica de operibus Sabbathum depellentibus, ex mente Hebræorum. Jenz 1708. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. O. A. 1708. p. 389.

Epistola de Annis Ministerii Christi propempe ad Joh. Ritterum, Ecclesiasten Lubecensem, Lub. A. 1711. in 4. in qua, IV. Paschata a Christo esse celebrata, probare est conatus.

Exerc. de Theologia Latronis Luc. XXIII. 42. Præfide D. Georg. Henr. Götzio, Lub. 1712. in 4.

NICOLAUS CHRISTIANUS HASSINGIUS, Ecclesiaz ruralis Brarupensis Holfato-Glücksburgicæ, Flensburgi vicinæ, circa A. 1610., Parochus, A. 1623. superstes.

Eroßchristi uß Gudeß Wörde, an Johannis des Oideren (1.), Erven to Normegen, und Hertogen to Sleswig Holstern, hochgebahrne Fürstliche Kinder, Herren und Fräulin. Slesvigz 1623. in 4. L. Saxon. (i. Alphab.)

CHRISTIANUS ab HATTEN, Segebergensis, Henrici, Cancellarii Provincialis Cimbrici, filius, J. U. D. (Gryphiswaldiz A. 1633. creatus), Christ. IV. & Frid. III., Regum Daniz, Frid. IV., Ducis Holfato-Gottorp., & Antonii Güntheri, Comitis Oldenburgici, Consiliarius, Oldenburgi d. 9. Jan. A. 1656. mortuus, V. D. Matthiz Cadovii, Superint. Oldenb., *Wissenß des Todes der Gerechten*, sive Sermonem ex Eccl. LVIII. 1. 2. funebrem, ei habitum, ac Oldenburgi A. 1656. in 4. excusum.

Disp. Inaug. de jure Patronatus Ecclesiarum, Præfide D. Frid. Mevio, Gryphisw. 1633. in 4.

HENRICUS ab HATTEN Senior, Segeberga Holfatus, Christiani, arcis regis atriarum, filius, curriculo studii Juridici in Academiis Witebergensi (A. 1603. salutata (2.)), & Rostochiensis (Doctus ei largita titulum), absoluto, Christiani IV. & Friderici III., Regum Daniz, Fridericiqve IV., Ducis Holfato-Gottorp. piensis, per annos XXII. (3.), Consiliarius fuit intimus, & Cancellarius Slesvigo-Holfaticus provincialis, simulqve Canonice Slesvicensis, Ferdinandus II., Imperator, ad se ablegatum Comitem creavit Palatinum, & in S. Rom. Imperii Nobilium ordinem, una cum posteris, eiecit (4.). Superstes fuit A. 1652., & defunctus, inqve ad Cathedrali Slesvigz sepultus, Christianum, modo memoratum, aliosqve liberos, & filia Joach. Reichii, Consiliiarii Regii, susceptos, patriz reliquit.

Disp. Juridica Inauguralis. Rostochii in 4.

Die Sleswig-Holsteinsche Policeyordnung Christiani IV., Königs in Dänemark, und Friderici, Hertogen von Holstein. Glückstadt 1636. & 1665. in 4. De scripto hoc publico, cujus ille verus fuisse Autor perhibetur, V. P. I. *Ufages mæx ad Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 19., p. 278.

Die revidirte Sleswig-Holsteinsche Landgerichtsordnung. Glückstadt 1637. 1665. & 1690. in 4., & Slesvigz 1701. in fol. & 4. *Ordinationis* hujus, quam vocant, *judicii Provincialis Slesvigo-Holfatici*, cum A. 1573., Friderici II., Regis Danici, & Johannis Adolphique, Ducum Holfatiz, iussu, congereretur primum ac publicaretur, Scriptorum præcipuum D. Ad. Trattigerum, Cancellarium Holfato-Gottorpensem, revisionis autem ejusdem, cum A. 1636., Christiani IV., Regis, & Friderici IV., Ducis Holfato-Gottorp. piensis, auspiciis, a nonnullis horum Consiliariis, Ordinumqve patriz Legatis, expunctis, quæ fori usus non amplius admitteret, additisqve edictis recentioribus, & dubiorum, ad Ordinum propositum, decisionibus, emendaretur ac augeretur, factz, Directorem Hattenium, fuisse, a Viro Illustri, Marqve Gudino, sum edoctus, suisqve locis suisqve exponetur. Confer interim *Partem I. Ufages ad Hist. Cimbr.*, c. 15., §. 18., p. 276. 277. 278.

MSSa complura de Legatione in aulam Cæsaream, quæ a se servari, sed, ob ductus literarum intricatissimos, legi vix posse, nepos ejus, Henr. Georg. ab Hatten, mox laudandus, olim mihi retulit.

[Confer de Hattenio Anagrammata in nomine ejus Encomiastica Nicol. Scribonii *Lib. I. Lufum Gottorp.* p. 12., & Georg. Nicol. Erasmi L. 2. *Anagramm. Emmetr.*, n. 17.]

HENRICUS ab HATTEN Junior, Christiani (de quo supra dictum) filius, Holfatus, Juris utriusqve, cui, ab A. 1660., in sex vacaverat Academiis Germanicis, Licentiatu titulum in Rostochiensis A. 1668. adeptus.

Disp. de Inquisitione criminum, Præfide D. Henrico Michaelis. Kilonii 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Contumacia, Præfide D. Georg. Radovio. Rostochii 1668. in 4.

HENRICUS GEORGIUS ab HATTEN, Tunderensis, Henrici, Consulis Urbis illius, filius, Henriciqve, Cancellarii totius patriz provincialis, nepos, JCtus eruditus & per cultiore peregrinatus Europam, qui, stationum hospitiorumqve Legionis Danicæ equestris Bassianæ militarium metator supremus (Regiments-Quartiermeister) a Rege suo constitutus, Flensburgi d. 23. Jun. A. 1694. vivis excessit.

Disp. de Jure majestatico Imperii Romano-Germanici, Præfide D. Gerharo a Stöcken. Argentinz 1671. in 4.

Disp. de Justitia, sine Præfide proposita. Argentinz in 4.

Disp. de Nuptiis & jure Virginitatis, sine Præfide itidem defensa. Basileæ in 4.

JOHANNES ab HATTEN, Rendesburgensis, J. U. D., & Christiani Alberti, Ducis Holfato-Gottorp. piensis, Consiliarius, A. 1683. superstes.

Disp. Inaug. de Crimine læsæ majestatis, Præfide D. Joach. Schnobelio. Rostochii 1645. in 4.

FRIDERICUS HAUCKE, Gardinga Eiderstadiensis, Med. D. & Practicus, circa A. 1698., Hamburgensis, & A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Vi Medicinali. Basileæ 1680. in 4. (*V. Hamb. Lit. A. 1716.*, p. 21.)

(1.) Johannis scilicet, Ducis Holfato-Sänderburgici, qui vulgo *Junior* rectius a nostris vocatur, ut distingvatur a Joh. Seniore, Christ. III. Regis fratre, A. 1580. Habsburgicis mortuo. (2.) V. Gottf. Svevi *Acad. Witib.*, lit. L. 1. a. (3.) Teste Matth. Cadovio in *Serm. semit.* (4.) V. Casp. Dannewerthii P. I. *Geogr. Cimbr.*, c. 1., p. 107.

HER.

HERMANNUS HAVEMANN, Lubecensis.

Virgiliocento de Angelodracontomachia, sive infelici Angelorum lapforum certamine (ex Apoc. XII), publice in schola Lubecensi recitatus. Lubecz 1608. in 4. V. J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lubec.*, c. 13, p. 243, 244.

GEORGIUS HAUWELMEYER, Hamburgensis, J. U. Doctor, & in patria Practicus, A. 1716. superstes, Disq. Inaug. ad Tit. Instit., quibus modis Testamentum infirmetur, Lugd. Bat. 1713. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturæ p. 22.*

M. HIERONYMUS HECHT, seu LUCIUS, Ecclesiastes oppidi in Stapelholmia Fridrichstadiensis, circa A.
1632., Lutheranus.

Ernstliches Bedenken und Erörterung zweyer Fragen: 1. Ob man einen wahren Christen zur Annehmung falscher Lehre nöthigen und zwingen könne? 2. Ob derjenige, so seinen Abfall mit einem Eidschwure bezeuget, hernach vor Gott zu entschuldigen sey, wenn er sagt: Gezwungener Eid ist Gott leid? Hamburgi 1635. in 12. (*Catal.*)

JOHANNES BAPTISTA ab HECKEN, Hamburgensis, J. U. Doctor, A. 1696. mortuus.

Theses Juris Inaugurales miscellaneæ. in 4.

HIERONYMUS HEERE, Hamburgensis, J. U. Lic. & Collegii Xlvi virorum urbis patriz Secretarius, circa

A. 1694

Disp. Jurid. Inaug. de Legitima, Præfide D. Henr. Hahnio, Helmitadi 1644. in 4. Recula in Volumine Disp. Juridicarum, Præfide Hahnio habitatum, ibidem A. 1656. in 4.

JOHANNES CHRISTIANUS HEERE, Hamburgensis, J. U. D. & in patria, circa A. 1698. & 1704., Præticus.

Disp. Inaug. de jure connubiorum. Aureliz 1672. in 4. (V. Lehm. Hamb. Lit. A. 1701., p. 12.)

HEERTIE, sive HERTHA, Sibylla Frisiz noltz Borealis decantantissima, A. C. 1400. ex utero materni carceris ferri ope effe liberata, partuque Cæsareo in lucem edita, perhibetur. Patria ejus a plerisque fuisse creditur Nomachia præfectura Tunderensis Widingsia, ab aliis autem Nordgoënsis Flenopolitanz, in cujus vico princeps, Bredtstad, & partem vitæ ejus potiffimum, & vivis tandem post A. 1420. excessit. Scientia futurorum atque occultorum admiranda cum valuisse, vulgus Frisiz noltz prius perivadat. Cujus cum Principes periculum facturi in arcem illam Gottorpensem evocassent, & illæ, sub cubuque pulvinari ova complura erant abscondita, insidere jussissent, honorem hunc, subdole prius delatum, ferre recusasse, seque ovis excludendis a natura haud esse destinatum, respondisse. Circumferuntur Vatinia ejus plurima de futuris Frisicis lundinobus, & argueribus contra ista exstremi, aliisque rebus minoris momenti, a M. Alb. Meiero, Parochi Lindholmienfi, in Articulis XXV. digesta, sed etiamnum ¹⁵³⁷1537. Nonnullis eorum eventus respondit: de cæterorum veritate secula futura posteros nobis edocubunt. V. de illa Ant. Heimreichii, quædam recitantis vatinia, *Chronicon Frisæ Borealis Germanicum*, Lib. II. c. p. 256. 157. Editionis posterioris.

M. ANDREAS Petrus **HEGELUND**, Ripensis, Petri (de quo mox dicetur), Diœcesos Ripensis Episcopi, nisi fallor, filius; Scholæ Stagionensis in Seelandia Danica, circa A. 1625. (quo Magister Hafniz a Wulff, Rhamnanno creabatur), ac deinde Hanienfis, circa A. 1638., Rector, tandem vero Stegenes in Monensi Wiflig Ecclesiæ Parochus. V. Pet. Refenii *Inscript. Hafnienfis*, p. 214., & Alb. Thura *Ideam Hift. Lit. Dan.* p. 30.

Nucleus Terentianus, A. 1634, congestus, MS, in 8. Superest in Biblioth. Pet. Relenu, Academiæ Hatniensis dona-
ta. V. *Catalogum illius* p. 307.

M. PETRUS HEGELUND, fivē HELGIUS (†), Ripis Cimbroborum d. 9. Jun. A. 1742. natū, patrem habuit Janum Hegelund, Wiburgenfem, urbis Ripenfis Confulem, matrem vērō Mariam, Petri Ibfonii, Senatoris ejusdem, filiam, ac inter XI, horum liberos nati fuit maximus, E. Schola, quom M. Joh. Thomaſus tunc moderabatur, patria A. 1561. in Academiā Hafniēnfem, & Nicol. Hemmingij, Theologi celeberrimi, convicium, digreffus, infignes in doctrina facra, Philoſophia, & literis elegantioribus, triennio ſequenti, fecit progreffus. A. 1564. in Germaniam abiit, & Lipfiz biennium exegit integrum. Witteberg autem, qvo, Hafniam reverfus, ab hoſpite priſtino, Nicol. Heſmeritz illuſtribus, triennium. Inde, poſt impetritas Wittebergz, ab ipſo pariter atqve Hemmingio juniore, A. 1568. Magiſteri honores, Hafniam A. 1569. demuo rediit, & Reſtorator ſcholz patrie Ripenfis, eodem anno ſucceprum, per decennium, ſumma cum laude, adminiſtravit. Non enim ſolum reſtitutus ſcholæ antiquos novis, a Fridericum, per decennium, ſumma cum laude, adminiſtravit. Non enim ſolum reſtitutus ſcholæ antiquos novis, a Fridericum, per decennium, ſumma cum laude, adminiſtravit. Non enim ſolum reſtitutus ſcholæ antiquos novis, a Fridericum, per decennium, ſumma cum laude, adminiſtravit. Non enim ſolum reſtitutus ſcholæ antiquos novis, a Fridericum, per decennium, ſumma cum laude, adminiſtravit.

Vixit ejus historiis Biographiz Danica, a M. Pet. Terpagno, V. C., Ripsis transmissit, maximam partem deo, & ex aliis passim auxi Autoribus.

Coniuncti de illo pollant, prater Epitaphium Ripensis, in Aede Carnearii ad ipso ripensium. A. 1598. Non minusque erecti,
Inscriptionem elegantem duplicem, Metrico-Prosaicam & Latino-Danicam, fuisse prolixam, a Pet. Terpsigro, in *In-*
scriptionibus Ripensibus, p. 42-47, exhibitam, ex eodem *Inscriptiones* p. 3, 4, 7, 16, 17, 19, 148. J. J. Z. Coldingensis in
nuptias ejus secundas Epithalamium, *Descriptioni Danicae* A. 1594. adjectum, Har. Huifeldii & Henn. Wittenii scriptis

000 2

(1.) Ita se ipsum appellat in *Epicedio, Christiani III., Regis, memoria sacro.* (2.) V. Er. Vindingii *Acad. regiam Hafniensem.* p. 176.
(3.) V. Har. Huisteldii *Chronicon Episcoporum Danie* p. 35., & Pet. Terpagni *Inscripti. Ripensis* p. 1. 4. 7. (4.) Confer Henn. Wittenij *Appendicem Tomi I. Diarii Biographici Seculi XVII., ad A. 1614.*

(3.) V. Har. Hunteldii *Chronicon Episcoporum Iuvania* f. 33 v. & p. 70.
— *Annotaciones Tomi I. Diarii Biographici Seculi XVII., ad A. 1614.*

jam citata, Claud. Lyfchandro *Catalogus MS. Scriptorum Danicorum*, lit. P., Alb. Bartholini *Tr. de scriptis Danorum* p. 117., meaque ad illum *Hypomnemata* p. 375., Pet. Terpagii *Series Metricae Episcoporum Ripensium* Job. Laurentii *continuata* p. 34., & Alb. Thura *Idea Hist. Lit. Dan.* p. 65.

ELOGIA.

Haraldo Huidfeldio (l. c.) *Vir audit probus & pius;*

Claud. Lyfchandro (l. c.) *Vir praeclaro ingenio & morum integritate ornatissimus, Philosophus & Theologus insignis, in explicandis S. Litteris elegantis & perpicuus.*

M. Andr. Scerbecio, Praeposito Gviddingherdensi (in *Epistola de morte ejus*, A. 1614. exarata) *Vir veteris seculi, raræ eruditionis, sedulitatis, pietatis, & multæ lectionis.*

Ol. Borrichius, *Diff. V. de Poetis* p. 167.; ita de illo: Pet. Hegelundius, *Episc. Rip.*, non modo in enarrandis Phil. Melancthonis *Epigrammatibus versatus est pie & erudite, sed, in Scenico etiam genere felix, Susannam representando decorum artis mirè custodisti.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Epicedium de Christiano III., Rege Danic, in schola Ripensi recitatum, & Joh. Thomz, hujus Reſtoris, *Oratione* de eodem Rege *parentalis*, Bafilæ A. 1660. in 8. edit, adjectum, reculum vero *Tomo III. Oratorum & Elegiarum in obitus Principum Germaniae funebrium*, Francofurti A. 1667. in 8. impresso, fol. 23-43.

Carmen gratulatorium ad Joh. Albertum, Seelandic Episcopum, cum Theol. Doctor Hafniz d. 28. Jan. A. 1565. crearetur. in 4.

Susanna, Tragico-Comedia. Hafniz 1578. in 4. Hanc, Danice etiam ibidem A. 1578. in 4. editam, Ol. Borrichius elogio insigni, paulo ante recitatu, est dignatus.

Epitome five Compendium Orthographæ Aldi Manutii. Antwerpiz 1579. in 8. *Index Hispan. Expurgatorius* Ant. Sotomajoris, A. 1667. publicatus, p. 827., lectionem ejus permittit, sed A. 1597. illam produsse facili errore perhibet.

Epigrammata Philippi Melancthonis selectiora, formulis precum, historis, Paraphrasi dictorum divinorum, & sententis gravissimis, maxime insignia; ex edito Epigrammatum libello, & aliunde, excerpta, ac, ut pueris in pia institutione proponi & inculcari possint, seorsim, cum indicitunculis argumentorum ad capita certa, ordine aliquo collecta, a M. Pet. Hegelundio, Iconibus autem, argumento convenientibus, illustrata a Sigism. Feyrabend, Bibliopola Francofurtano. Francofurti 1583. in 4. Commendata sunt ab Ol. Borrichio l. c.

Homagium, Christiano IV., Regi Danic, prælitum. A. 1610 in 4. *V. Catal. Biblioth. Mulen. Hafn.* p. 307.)

Formula movendi comparandique nomina Adjectiva. Hafniz 1631. in 8. (*V. Alb. Baribol. l. c.*)

II. DANICA.

Diabola personata, seu Calumnia. Hafniz 1579. in 4. *V. Catal. Biblioth. Resen.* p. 107.

Elogia Mulierum. Slesvigz 1587. in 8. (*Catal.*)

Epicedium in obitum Annæ Parsbergiz, Slesvigz 1587. in 8.

A. B. C. of Bibelfte Ordspode (i. e. Sylloge dictorum S. Scripturæ classicorum Alphabetica), Slesvigz in 8. Hafniz 1627. in 8.

INEDITA.

I. LATINA.

Epitome Historiz Danicæ, quæ MS. in Bibliotheca Acad. Hafn., teste MStorum ejus Catalogo, superest.

Explicatio Evangeliorum Dominicalium Latina, & Prælectiones in Epist. ad Galatas, quas M. Joh. Pouchium, Diaconum Ripensem, possedisse, Index MStorum ejus, a Cl. Terpagio transmissus, testatur.

Vita M. Joh. Petri Grundith, Pastoris Ripensis, a Cl. Lyfchandro l. c. memorata.

II. DANICA.

Historia belli inter Frid. II., Regem Danic; & Ericum XIV., Regem Sveciz, quæ in Biblioth. Acad. Hafn., teste Catalogo, itidem assertatur, eandemque est, nisi fallor, cum *Historia Friderici II. Mitis*, quæ a Pet. Resenio, in præf. *Chronici sui ejusdem vernaculi*, Hegelundio tribuitur.

Homiliz in Periochas dierum dominicorum & festorum Evangelicas & Epistolicas, Historiamque passionis Christi, Litaneivæ item, & de educatione puerorum, quas M. Joh. Pouchius, paulo ante laudatus, possedit.

MStum de passione Christi, in Biblioth. Acad. Hafniensis Reseniana reliquum, *V. Catalogum illius* (A. 1586. exaratum id esse tradentem) p. 268.

Quinqve Comædiæ sacræ, Rythmis scriptæ Danicis (1. om Abeloc Cain; 2. om Abraham; 3. om Lazari Opstandelse; 4. om de X. Opedafse; 5. om den rige Mand oc Lazarø), quas eadem Bibliotheca Reseniana, *Catalogo* p. 326. testat, assertat.

ADOLPHUS AUGUSTUS HEICKIUS, Plöna Wagnius.

Skuldige Thænten, det Høchfyrstlichen Leide Friderici, Kønigen zu Holstein-Gottorf, gerøvidmet. Kilonii 1702. in fol. Poema 5, plagarum Germanicum, de quo V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Od. A. 1703. p. 237.

M. ANTONIUS HEIMREICHUS WALTHERUS, in Parochia Nordstrandic Trindermarfensi, patre Johanne (*deinde celebrando*), matre autem Magdalena, Ant. Brunli, Parochi Evensbüllensis, filia, anno circiter 1625., natus, rudimentis studiorum domi, ac in Gymnasio Lüneburgensi, absolutis, in Academiis vixit Julia & Lugduno-Batava (i.), Germaniamque, Belgium, Angliam, Galliam, Italiam, Hungariam & Bohemiam, itinere peragravit literario. Domum ex isto redux, Mohrensi in tractu insulæ Beltringico Parochiz, ab A. 1652. (2.), ad fatalem 1684., præfuit, & cum sexagenario proximus ille decederet, munus sacrum Henrico filio, ex uxore Helena, Petri Finckii, Scribæ Nordstrandici provincialis, gnato, suscepto (3.), reliquit. Locum inter historiz provinciarum Cumbiz Frisicarum, gentisque Dithmaricæ, scriptores jure sibi vindicat haud postremum, ob libros vernaculos, quibus ingentem illi lucem, ex Annalibus monumentisque variis ineditis, magno numero, uti Autorum indices, istis præfixi, ostendunt, conquisitis, est fœneratus, multaque Casp. Hoyero, Christiano Cilicio, Matthiz Boethio & Casp. Dancwerthio, haud male licet de eadem ante se meritis, vel ignota, vel prætermissa, primus ab oblivione vindicavit. Majorem tamen haud dubie laudem reportasset, si in minutiarum recensu fuisset parior, & Ubbonis Emmii, scriptoris Historiz Frisicæ universalis egregii, exemplo, judicio, in narrationibus veris ac fabulosis discernendis, usus accuratori, a putidissimis Annalium malæ fidei Frisicorum commentis, per Suffridum Petri ac Bernh. Furmerum recoctis, libi temperasset, nec istis originum Cherfonesi nostræ, maritimarumque ejus provinciarum, sedasset historiam. Confer quæ de illo a nobis, in *Ussage de Hist. Cimbr.*, P. I., c. 4., §. 7., p. 38. & c. 5., §. 12., p. 59., P. II., c. 2., §. 1., p. 12. 13., P. III., c. 2., §. 3. & 6., p. 240.

(1.) V. *Chronicon ejus Dithmaricum* p. 226. realis p. 295. *l. d. prima.*

(2.) V. *ejus Prolegomena Juris Nordstrandicæ provincialis.*

(3.) V. *Chronicon Frisicæ Re-*

p. 240 - 244. 210. 251., ac P. IV., c. 12., §. 1., p. 627., fuisse jam dicta sunt, & parum a Casp. Sagittario, in *Introduct. in Hist. Eccl.*, c. 10., §. 40., p. 468. 469., repetita. Conferri etiam potest ipsius Epistola Latina de suo Historix patris studio, ad Pet. Saxium, Senatorem Eiderstedt, A. 1653. scripta, & A. 1721., in J. H. a Seelen *Paris III. Aiben. Lubec. p. 157-161.*, edita.

Symboli loco duabus his usus est voculis: Tā ām.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Nordfriesische Chronica, darin von denen, dem Sleswigschen Herzogthume incorporirten. Friesischen Landtschaften wird berichtet. Slesvig 1666. in 12. Biennio posit, sed alio in libros III. digesta ordine, ac quadruplo pene auctior, sub hoc recula est titulo: Erneuerte Nordfriesische Chronica, darinn die Beschreibung derer dem Sleswigschen Herzogthume incorporirten Friesischen Landtschaften, Zeutland, Eideriede, Nordstrand, Süderund Norgesharde, Karrund Bödingharde, Jören, Eilt und Amtum, und der in selbigen weiland gelegenen, längst zerstörten, auch neuerbauten, Städte, Flecken und Schloßer, und derselben hohe und niedrige Obigkeit, Religio und Gottesdienst, Privilegien, Rechte, Gesetze und Verleibungen; wie auch, wie dieselben Dörter nach gerade aus der See geholet, nach abgeschafftem Heidenthume Kirchen und Klöster in denselben erbauet, und leiglich seyn reformiret worden; auch was sich in denselben, zu Friedens- und Kriegezeiten, merckwürdiges begeben, und durch Wasserfluthen vor Schaden geschehen sey; mit Fleiß und vorgeleitet, und zugleich mit eingeschübet die Genealogie der Könige in Dänemark, der Schauenburgischen und Oldenburgischen Grafen, und Historie des benachbarten Dithmarschen Landes: Samt besondern Landtafeln. Opus hoc, Slesvig A. 1668. in 4. excusum, Libro I. Frisix nostræ Borealis, sub Ducibus Friticis adhuc Ethnicæ, libro II. ejusdem, sub Ducibus Danicis ac Schauenburgicis Pontificis, tertio autem Lutheranzæ sub familiæ Oldenburgicæ Ducibus, faciem, statum atque historiam, exponit. Præfixa sunt carmina Encomiastica Ad. Olearii, & aliorum, e quibus Bernh. Laurentius, Ecclesiasticus Fohrennis, hoc ad Autorem Tetraſtico illud celebravit:

Non labor in tenui fuit hic tibi: sed tenuis nec,
Quæ vel nolentem, fama, sequetur, erit:

Ut, quantum Enniade communis Frisia, tantum
Debeat ingenio Frisia nostra tuo.

Plura de illo loca Partium Ifagoges nostræ ad Hist. Cimbr. prime & tertie, paulo ante allegata, suggerent. Avtopographum Autoris, curis auctum tertius, M. Joh. Melch. Kraft. us, V. C. MSaum Husa asservat.

Beschriebenes Landrecht des Nordstrandes, darinn Johannes der ältere, Herzog zu Sleswig und Holstein, die Unterthanen dieses seines Landes A. 1572. begnadet hat: Nämlich, nicht kurtum Auszuge unterschiedlicher, zur Erklärung desselben dienenden, Königlich und Fürstlichen Constitutionen, Decreten, Sentenzen und Bescheide, und den neuen Nordstrandischen Gerichts-executions- und justiciellen Verordnungen, wie auch dem Spandlandes- und Strandrechte, und Aufzählung vieler alten Friesischen Gesetze, auch unterschiedlicher neuen Verleibungen und denkwürdigen Urtheile, ausgegeben. Slesvig 1670. in 4. De Jure hoc Strandæ provinciali, ejusque Autoribus & historiis, P. III. Ifagoges ad Hist. Cimbr., c. 2., §. 6., p. 250. 251., jam est dictum.

Dithmarsische Chronica, darinn, nebst der Landesbeschreibung, die Geschichte, so sich vor erlangter, bey gehabt, und nach verlorner Freiheit des Dithmarscher Landes, begeben, in drey Büchern, auß allerhand glaubwürdigen geschriebenen und gedruckten Nachrichten, ordentlich verfaßt worden. Slesvig 1683. in 12. Libro I. Dithmaria, ante libertatem impetratam, suis subiecta Comitibus, Illo sub Aristocratico regimine libera, ac Illo denique sub Ducum Holfaticorum potestate, amissa libertate, redacta, exhibetur.

Sleswigsche Kirchenhistorie, darinn die Abschaffung der Heidnischen Abgötterey, und Einführung der Römisch-Catholischen Religion, Stiftung des Dithmarschen Steswig, und der Bischöffe Leben, die Reformation und nach derselben entstandene Ketzeren, samt andern Kirchenunfellen, auß glaubwürdigen Schriften, in drey Büchern, sind verfaßt. Slesvig 1683. in 12. In sacra hac Ducatus Episcopatusque Slesvicensis historia, julio brevior, Autor acta temporum, reformationem antegressorum, libris III. prioribus exhibita, pene omnia c. Joh. Adolphi Cyprzi Episcoporum Slesvicensium de promissis Annalibus, de recensionibus autem Libro IV. complura, Cyprzo, aliisque, inducta attulit, V. P. II. Ifagoges ad Hist. Cimbr., c. 1., §. 2., p. 3., ac c. 2., §. 1., p. 12. 13., & C. Sagittarium l. c.

INEDITUM.

Ἡμερολόγιον, oder Tagbuch, darinn, nach Ordnung der Tage, verzeichnet wird, was ihm merckwürdiges, auf seiner Reise, in Niederland, Engelland, Frankreich, Italien, Teutschland, Ungarn, Böhmen, &c. ist vorgekommen. Promissum ab eo est, cum in Prolegomenis Chronici Frisæ Borealis & Juris Provincialis Nordstrandici, tum in Catalogo Nundin. A. 1612. Autumn. Lipsienſi.

JOHANNES HEIMREICHUS, Flensburgensis, A. 1586., patre M. Henrico Johannis, Pastore Nicolitano, matre vero Angela a Bergen, Sebastiani, Consulis Hamburgensis, forore, natus, studiorumque curriculum in scholis patriæ atque Hamburgensis, & Academicis Germanicis, emensus, in Nordfrandia Ecclesiæ Trindermarsensis, ab A. 1611., & Pilwormienſis, ab A. 1639., fuit Parochus, simulque totius insule Commissarius, ab A. 1637., Ecclesiasticus, & ab A. 1638. (d. 9. Mart.), Præpositus. Senex pene octuagenarius d. 3. Nov. A. 1664. obiit, huncque Antonium (quem modo laudavimus), c. Magdalena, Ant. Brunſii, Pastoris Evensbülenſis, filia, A. 1612. ducta, & post aunorum 52. convivium conjugalem, libi superelite, susceptum, Nordfrandia suæ reliquit. V. Ant. Heimreichi, libi ipsius, *Chronicon Frisæ Borealis*, c. 13., p. 315., & c. 19., p. 491. 492. Edit. prime, ac Hist. Eccl. Slesvic., L. 4., c. 3., p. 207. 208., & J. M. Kraftii *Ursines des Uebel-Verdächts* p. 400.

Apologia Ulyssis, qua arrogantia ac convitiis Ajacis, quæ in ipsam effuderat, occurritur, ductu Lib. XIII. *Metamorph.* Ovidii conscripta. Hamburgi 1608. in 4. Præfixa sunt Encomia Metrica, tum Thomæ Segethi, V. C., tum Autoris in schola Hamburgensi condiscipulorum, Henr. & Joach. Vegetiorum, Mart. Ruari, Joach. Morſii & Dethl. Wolderi, ob cœnimiam postea doctrinam celeberrimorum.

MSSta quædam & Annotationes Historiæ, quæ a stio, in Catalogis Autorum, libris modo laudatis præfixis, allegantur. REINHOLDUS HEIMREICH, sive HENRICI, Flensburgensis, Johannis, modo laudati, frater natus major, iisdem, quibus ille, A. 1584. natus parentibus, Scholæ Hamburgensis publicæ, per annos 38., Præceptor, d. 26. Mart. A. C. 1647., & æt. 63., defunctus. V. Inscriptionem Epitaphii, in xdc illi Nicolatiana erecti, in Theod. Anckelmanni *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 77.

Oratio in commendationem Frugalitatis & temperantiz, in schola Hamburgensi habita. Adjuncta sunt Soteria in felicem reditum Sebastiani a Bergen, Senatoris Hamburgensis, c. Comitibus Ratisbonensibus. Hamburgi 1608. in 4.

ANDREAS HEINEKE, Bredstadiæ (Præfecturæ Flensburgensis vicus) Cimber, J. U. D.

Disp. Inaug. de Vindicta prætextu defensionis adumbrata, Præfide D. Sum. Henr. Muſzo. Kiloni 1702. in 4. *Recensum V. in Novis Lit. Lubec. A. Jun. A. 1702., p. 179. 180.*
Mollerii Cimbr. Lit. Tom. I. PPP

MAT-

MATTHIAS HEINIUS, Hufenſis, Theologix initio in Academiis Roſtochiſi ac Tubingſi, deinde vero Jurisprudentiz, cultor, hujus Doct̃or Jenz, d. 24. Aug. A. 1624., cum ædis jam Blaſianz in urbe Brunſvicenſi eſſet Canonicus, et creatus (1.). A Sam. Roſenbohm, in Epithalamio, nuptiis ejus & Magdalenz Lappiz dicato (2.), his compellatur Hendecaſyllabis:

*Tu, clarissime sponse, litterarum
Lumen, Theologiae medulla Peiribus,
Romane Toemidas severo cultor,
Insignis patriæ corona gentis,
Et jucunda mei lubido cordis, &c.*

Chriſtoph. Helvicus, Theologus Gießenſis (3.), cum SS. Theol. studioſiſſimum, & lingua Hebrææ fidelem cultorem, appellat, Venetiſque cum Rabbiniſ teſtatur eſſe converſatum.

Theoria Theologica de Chriſti hominiſ tum gratioſa, tum univerſali, præſentia, Præſide D. Joh. Georgio Sigwarto propoſita. Tubingz 1610. in 4.

VALENTINUS HEINSIUS (ſive potius **HEIENS**), Hamburgenſis, d. 15. Maji A. 1637. in lucem editus, Arithmetices et Theologiæ ſtudioſo in patria Doct̃or, ſcholæque trivialis Michaelitanæ, ab A. 1670., moderator, A. 1662. templi Cathedralis adſcriptus Vicarius, A. 1690. autem in novellam Societatem patriæ Arithmeticæ receptus, *Sperantiaſque* (des *ſoffendens*) agnomine, ac Con-Senioris titulo, ab ea donatus, d. 17. Nov. A. C. 1704., & ætatis 68., quindecim liberis in duplici ſublatis conjugio, expiravit. Quo morbi genere ſit extinctus, catarrhone Apoplectico, uti D. Andr. Chriſt. Dietericus, curationi adhibuit, opinabatur, an vero febre ardenti, uti Collegium Medicum judicabat Hamburgenſe, ſcriptis inter hujus Præſidem, D. Joach. Bieſterum, Poliatrum, illumque vernaculis eſt diſſeptatum, de quibus p. 141. jam eſt dictum, & prolixior *Novorum Liter. Germanicarum* narratio (*M. Dec. A. 1705. p. 478. 479. 480.*) poteſt conſulī. Plura de vitæ ac ſcriptis ejus *Nova eadem Literaria Germanica*, M. Dec. A. 1704., p. 480., *Nova Lit. Lubecenſia*, M. Mart. A. 1700., p. 91. 92. 93., & Pet. Ambr. Lehmanni *Obſervationes Hiſtoricæ Anni 1704. vernaculæ*, num. 50., p. 408., ſuggerent.

Gazophylacium Mercatorio-Arithmeticum, oder Schatzkammer der Kaufmannsrechnungen, darin allerhand, iezt bey der Kaufmannſchaft vorfallende, Rechnungsarten kürzlich und deutlich angezeigt werden. Hamburgi 1686. in 8. Übermahl gedruckt, und vermehret mit dem Hauptſchiffſſel derſelben, in welchem die ſchwerere Aufgaben aufgelöſet ſind. Hamb. 1701. in 8.

Dreyſaches Alphabet großer einzüger Teuſchen, ſo wol ſo genandten Fractur-, als auß der laufenden Feder ſieſſenden, Anfangsbuchſtaben. Hamb. 1689. in 4.

Großes ſiebenſaches Alphabet ſolcher Anfangsbuchſtaben, dergleichen vor dieſem in Römiſchen Reiche niemahls herausgekommen. Hamb. 1689. in fol.

Informatorium Arithmetico-Problematicum, ex regula alligationis adornatum; oder gründliche Anweiſung, wie ein getreuer Informante, auß dem unerſchöpflichen Brunnen der regulæ alligationis, ſeinen Diſcipulis allemahl dienſame, und im Kaufhandel auß allerhand vorfallende Rechnungen ſich wol fugende, Problemata, ohne ſondere Mühe, zu berechnen aufgeben könne. Hamburgi 1691. in 8.

Delicæ Mercatorio-Arithmetice, oder Appendix des vorhergehenden Informatorii, darinn, als im andern Theile, nach denen im Informatorio angegebenen Inventionibus, nur bloß allerhand, bey groſſen Handlungen, in allen Kaufmänniſchen Rechnungsarten, vorfallende Exempla aufgegeben, und auf eine neue wunderſam-künſtliche Art beantwortet werden. Hamb. 1693. in 8.

Tyrociniū Mercatorio-Arithmeticum, oder ordentliche Grundlegung zur Kaufmänniſchen Rechnung. Hamb. 1694. in 8.

Abyſſus Mercatorio-Arithmetico-Problematica, oder eine ganz neue, auß der unerſchöpflichen regula alligationis ſieſſende, Informations-Art in der Kaufmänniſchen Rechnung, &c. Hamb. 1698. in 8. Recenſum ejus ac laudes V. in Dethl. Cluveri *Nove Criftoſe temporum Tomo I., ſive Anno 1700., num. 46., p. 306. 307. 308.*

GEORGIVS HEINZIUS, Hamburgiſſis, mercatoris ſibi cognominis ex Maria Eliſabetha, Edvardi Beckeri, Senatoris Lipſienſis, gnata, filius, d. 17. Mart. A. 1644. natus, ſtudiis humanioribus in patria, Juridico autem, aliſque ſublimioribus, ab A. 1661., Jenz, Witebergz, Argentinz (qvæ Joh. Conr. Danhauerum, Theologum, ipſi dedit hoſpitem) & Lipſiz, incubuit, & in Gallia deinde, Anglia & Belgio, Valeſiis, Bigorio, Bulialdo, aliſque ſeculi luminibus, familiariter innouit. Lipſiam redux, in altera hac patria ſua, A. 1666. Baccalaurei, A. 1667. vero Licentiat̃i & Doct̃oris titulos, ab Ordine Juridico, una cum Aug. Bened. Carpzovio & Frid. Geiſlero, ſuis in eodem deinceps Collegiis, impetravit, Brabevtamque ſuum, Georg. Tob. Schwendendorferum, ſenio preſſum, ſublevare triennio poſt, extraordinarius A. 1670. Juris Profeſſor deſignatus Canonicus, ab Electore juſſus eſt Saxonicus. A. 1676. locum in Scabinorum Lipſienſium collegio, A. 1679. profeſſionem Juris civilis ordinariam, & A. 1681. dignitatem Reſtoris Academicæ ſeſtrem, JCNus hic, elegantiorum etiam literarum peritus, obtinuit, ſed, biennio poſt, die 24. Aug. A. C. 1683., ætatis autem ſuz non 41. (qvæ calculi eſt error Witteniani), ſed 39., morte immatura eſt extinctus. V. *Programma de vita ejus Lipſienſi funebre*, & D. Frid. Rappolti, Theologi Lipſienſis, *Themidem Pythagoræam*, ſive Poema in Academicam ejus, & Competitorum, promotionem Heroicum, ſeorſim Lipſia A. 1667. in fol. excuſum, ac A. 1679., inter reliqua ejus *Pœmata*, p. 234-247., recuſum. Conſerri etiam de illo poſſunt Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biographici ſeculi XVII., ad A. 1613.,* & Chriſtoph. Frid. Bucheri in eum Epigramma, in *Pæſate in Profeſſores Lipſienſes privata* p. 9. Diſp. de Simulatione, Præſide D. Bath. Bebelio. Ordinis tunc Philof. Witeb. Adjuncto. Witeb. in 4.

Annona Auguſtorum, ſeu Diſſ. de Annona ſub Imperatoribus Romanis, Præſide Joh. Henr. Bæclero. Argentinz 1662. in 4. Recuſa in Bæcleri *Diſſertationum Academicarum Tomo poſſeriore*, Argentinz A. 1710. in 4. impreſſa, p. 512-541.

Diſp. de Comitibz, Præſide D. Jac. Schallero. Argentinz in 4.

Diſp. Jurid. de Solutione tutoribus & pupillis tuto faciendâ, Præſide D. Jac. Bornio. Lipſiz in 4.

Diſp. Jurid. Inaug. de Actione funeraria. Lipſiz 1666. in 4.

Oratio auſpicalis de Arbore conſanguinitatis & affinitatis. Lipſiz 1670. in 4. (O. Sp.)

Diſp. de Lucro dotis & dotaliti. Lipſ. 1673. & 1703. in 4.

Diſp. de Tranſactionibus. Lipſiz in 4. (*Catal.*)

(1.) V. Wolff. Heideri *ſynphaſium Metricum, L. III. Poem., p. 124. 125.*

(2.) P. I. Poematum, p. 167-170.

(3.) in Tr. de Chaldaicis Ro-

(Diver-

(Diversus ab illo est Georg. Hintzius, J. U. D., cujus *Diff. de Conjugio feudalitio* Jenæ A. 1689. in 4. prodit.)

BALTHASAR HELDIUS, Londino Dithmarsius (Dethlevis, J. U. D. & Advocati, filius), J. U. Lic., Cancellarius in urbe Slesvicensi Danicæ, ab A. 1688., Assessor, ac Ducalis Hofato-Gottorpianz postea ibidem Confularius, A. circiter 1720. mortuus.

Disf. Jurid. Inaug. de Condominio, Præfide D. Jac. Lembkio, Rostochii 1683. in 4.

Dyas Oratorium, in Acad. olim recitaturum Kilonienfis, de necessitate studiorum in republica, ac educatione populorum. Slesvigæ 1685. in 4. De priori V. D. G. Morhofii *Programma*, A. 1679. ei præmissum, & inter *Programmata* reliqua, num. 89., p. p. 80-93., recitum.

Pietas Heldiana, æternitati Friderici IV., Ducis Hofato-Gottorp., sacra, sive Epigraphæ in obitum ejus æmuli, A. 1702. in fol.

Analecta (*incertum qualia*) ad Nomocanonem Juricum, Ordinationem Judicii provincialis Slesvigo-Holfatici & Joh. Henr. Bæcleri Notitiam Sacri Romani imperii, quæ ante multos jam annos est minatus,

GEORGIUS HELDIUS, Hamburgensis, d. 28. Dec. A. 1644. natus, J. U. Lic., patriz, ab A. 1690. (d. 29. Jul.), Senator, simulque Præfectus, ab A. 1694. Ritzbüttelenfis, Gefr. Rademanniz, D. Mart. Fogelii, Medici & Professoris Hamburgensis celeberrimi, viduæ, maritus, d. 25. Sept. A. 1716. mortuus. V. Georg. Eliez. Edzardi *Programma* de vita illius funebre, reculum Hamburgi A. 1723., *Volume V. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 208-412.

Disf. Inaug. de Stipulatione. Aureliæ 1672. in 4.

HENRICUS HELDIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, Vir doctus & in patriz historia veritissimus.

Disf. de Successione liberorum in feuda, Præfide Nicol. Dan. Stemannio, J. U. C. Helmstadii 1666. in 4.

Disf. Jurid. Inaug. de Fructibus. Bafilæ 1670. in 4.

Chronicon Hamburgense Germanicum *Antiquit.*, Chronicon Ad. Trafigeri ad nostra pertexens tempora, a D. Math. Slutero (im Tr. von den Erben in Hamburg, P. III., Tit. II., p. 600.) laudatum, & mihi quoque olim ab Autore ostensum.

JOHANNES NICOLAI HELDVADERUS, Ecclesiarius in præfectura Ducatus Slesvicensis Apenradensis ruralium, Heldowattenfis & Eckwattenfis, ab A. 1561., per sex fere lustra, Pastor, undecimque liberorum, & hos inter Nicolai successores, ex Metta, Laur. Dithmari, Antecessoris sui, filia, parens, Theologiz, Astronomiz, Astrologiz, Mechanicæ & Medicinz, recte filio (1.), fuit peritissimus, & d. 24. Oct. A. C. 1590., ac æt. 56., defunctus, hoc reportavit Epitaphium, ab eodem recitatum (2.), elegans quidem & argutum, sed cuius sex versus priores e Regimontano Ambrosii Lobwasser, Lipsiensis, Acad. Borussicæ JCh, A. 1585. mortui (3.), verbis plane iisdem, descriptos esse observo:

Expertus mundi vanas res esse nihilque,

Hic quoque nunc jaceo pulvis & umbra, nihil.

Sed, qui de nihilo cælum terramque creavit,

Me, cum carne mea, non finet esse nihil.

Hæc spe nil mortem feci, nihil omnia feci,

Nil nihili vermes posse nocere scio.

Quisquis est, humanis noli confidere rebus:

Tam magnum nihil est, quin queat esse nihil.

Vita quid est? ventus; quid ventus? stabilis umbra;

Umbra quid est? nihil est: Vita quid ergo? nihil.

Inedita, teste Viri doctissimi, Petri Jani Lucoppidani, Pastoris in Thorlingia, insula Danica, Landensis, de illo ad me Epistola, reliquit:

1. Aeromanticam Astrologiam, sive Diarium, observationes aeris, cœli & ventorum, aspectusque Planetarum, ad dies, singulos, cum monitis de cuiusvis anni fertilitate & sterilitate, alisque argumentis cognatis, studiose annotans, ab A. 1573. ad 1589. ab ipso perductum, & deinde aliquantisper a Nicolao filio continuatum; cuius se *Antiquit.* possidere Lucoppidanus testatur.

2. MSSa varia Medica, quæ idem Lucoppidanus, cum juvenis esset, in Laur. Heldvaderi, nepotis ejus, Parochi in Fionia Svenoburgensis, Bibliotheca reperit ac evoluit.

NICOLAUS HELDVADERUS, Johannis, Parochi ruralis in tractu Apenradensis Heldowattenfis & Eckwattenfis, modo laudati, e Metta, Laurentii Dithmari, Antecessoris, gnatus, filius, in Parochia hac, cui cognomen suum debuit, cuique avus maternus, parens ac ipse, continuo successione ordine, per integrum, ab A. 1514., præfuerunt seculum (4.), primam d. 27. Oct. A. 1564. lucem aspexit (5.). Studiorum rudimenta in schola Hatherslebenfis, ab A. 1576., nec multo post in Lüneburgensi a Luca Lossio, deinde autem in Lubecensi, ab A. 1584., ac Rugenii Livoniz (cui M. Henr. Mollerus præerat), ab A. usque 1587., imbutus (6.), biennio sequenti (ab A. 1587. ad 1589.) in Academia transactio Rostochienfi (7.), Parenti, A. 1590. defuncto, in gemino munere sacro, sequenti 1591. successit (8.). Hoc dum fungitur, ipsi etiam Principi suo, Johanni Adolpho, Duci Hofato-Gottorpiensi, se ac doctrinam suam, ita approbavit, ut sumptus is ad *Chronici*, quod noster moliebatur, *Ducum Slesvicensium* editionem necessarios benigne ipsi promiserit (9.), liberisque ejus successione in officio paterno spem certam simul fecerit (10.). Verum spes ejus istas ac fortunas omnes Johannis Wouwerii, Hamburgensis, viri de literis ac orbe eruditio optime, de ipso autem pessime, meriti, in aulam Gottorpiensem adventus plane subvertit. Ille enim, qui præcipui auctoritate inter Principes pollebat ministros, & Synedrui Præses erat Ecclesiastici, ubi Heldvaderum Astrologiz intellexit esse peritum, ab eo, ut Thema sibi Genethliacum erigeret, nec quicquam fe eorum, quæ ab astris portenderentur, quamvis sequiora essent, celaret, postulari. Morem nostræ: ejus geslit voluntati, & artis suæ fecutus principia, nonnulla Themati inferuit, ob quæ Wouwerius, vita iis sua notari suspicatus, totus excaudit, odiumque in Autorem Vatinianum verbis hinc & proinde amarulentis: Heldvaderus hat mir meine Nativität gestellet; 3d sol und mit ihm eine wiederum stellen: der 2te sol ist ihn heulen (i. e.: *Heldvaderus Thema mihi conscripsit Genethliacum; ego aliud illi condam, non admodum faustum: Dii deaque omnes eum perdent*). Quas minas haud frustraneas fuisse, exeunte eodem, quo hæc contigerant, anno 1609., Heldvaderus est edoctus. Appropinquante enim die Servatoris natali, indicta causa, Wouwerii iussu, sacro deturbatur est officio, domoque violenter ejectus, & Georgio Lundio, homini flagitioso, armigerat magis, quam libris, affiveto (qui, ipso illo festo, a Scriba præfecturæ, inficio Præposito, in ædem sacram introductus, Ecclesiæ

P P P 2

invitæ

(1.) in Annot. MSS. ad Abr. Bæcleri *Chronologiam*. (2.) in der Beschreibung der Stadt Schleiss, lit. I. 1. b. (3.) Exhibet istud Melch. Adamus in *Vitis Jæranum Germania* p. 205. (4.) V. ejus *Relationem Germanicam de reformatione sua* p. 7. 8. 9. (5.) V. P. II. *Sylve ipsius Chronologica* p. 74. (6.) Et scholæ huius Lüneburgensis, a se frequenter, ipsemet, P. II. *Sylve Chronol.* p. 89. 216., mentionem iniecit. Reliquas, Lüneburgensis omnia, Pater ejus, in *Diario* MS., teste Viro admodum reverendo, F. J. Lucoppidano, enumeravit. (7.) teste Patre in eodem *Diario*. (8.) V. ejus *Relat. cit.* p. p. (9.) V. Ep. *Dedic. ad illum, Descriptum orbis Slesvicensis præfationem*. (10.) V. *Relat. de reformatione*, p. 2.

invitz obtrudebatur), & hanc, & istud, coactus relinquere. Noiter injuriis, sibi factam, quærelis Principi exposuit supplicibus, & in vitæ atque doctrinæ suæ examine, iussu illius instituto, innocentiam suam, contra testes, adversus se productos, liquido demonstravit. Quorum præcipuus, Jac. Petrus, ædinus Heldovatenfis, qui Patorem hunc suum, velut nebulonem, mendacem, adulterum, sacrilegum & homicidam, A. 1607., in foro rustico, jam traduxerat, in jus autem idcirco coram Dicalterio Gortorpiensi vocatus, calumniarum poenam fuga M. Dec. evitavit, cum jam, afflicto insultaturus, criminationes istas, Wouwerii in adversarium frenus odio, actione forensi coram judicio Gortorpiensi iterasset aulico, sed probare non potuisset, lata d. 7. Nov. A. 1609. sententia (mibi lecta), criminum horum, lege talionis, reus, ac infamis, est declaratus, virgis a carnifice caesus, poena relegationis affectus perpetuus, & si in Ducatus unquam reverteretur Cimbricus, capitale iussu expectare supplicium. Heldvaderus tamen, Wouwerio obnitente, supremo magistratui potestatem ministris suos, etiam sacri ordinis, pro lubitu dimittendi competere clamitante, recuperare officium tunc non potuit, sed mandatum Ducale tantum, quo rustici stipendia ipsi residua persolvere jubebantur, impetravit. Anno autem 1611., cum Lundius, in locum suum a Wouwerio, intrusus, non illegitimæ solum muneris sacri præstationis, sed homicidii etiam, in isto commissi, convictus, morte hoc piasset, restitutus quidem iussu Principis, præter expectatorem, sacro est officio, sed haud diu eodem gavissus. Æs enim Lundii alienum a Wouwerio, contra fas omne, jubebat confestim dissolvere, & cum tergiverfaretur, instinctu ejusdem, a Matthia Simonio, agricola, coram judicio accusabatur pagano. Qui cum falso, Heldvaderum pecuniam, a se Lundio creditam, hac ob accipisse, contendere, mendacii a noistro publice est infimulatus, itaque deinde causa coram Protodicalterio, ad quod idem provocarat, Gortorpiensi cecidit. Quod ubi Wouwerio est nunciatum, totus is in fermento jacens, Heldvaderum a tribunali Politico ad Ecclesiasticum, cujus ipsemet erat Præfex, mox evocavit, & ob mendacium rustico obiectum, velut criminis læsæ majestatis, in hunc commissi (si credere fas est), reum, lata sententia, munere suo, (spreti D. Nic. Jungii, Cancellarii, & Consiliorum Ducalium, intercessione, denuo privavit. Istitam enim iteratæ remotionis causam, cum sibi non alia, quam Principis, dimittendi se potestate gaudens, voluntas, fuisset indicata, A. 1619. Christiano IV., Regi Danicæ, de illa cum Frederico IV., Duce Holstæto - Gortorpiensi, Walsbüllæ, d. 15. Aug., colloqui haud gravato, hujus iussu, a judicii Alfefforibus, ex Actis forentibus, d. 28. Sept., per litteras, Cancellariæ sigillo munitas, esse detectam, noiter, in scheda quadam ἀνταρξαφω, perhibet. Ita Astrologus infelix, qui, Wouwerio infortunium prædicens, grande libumæpli conciliavit, M. Dec. A. 1611., laribus suis denuo, insuper habita Auditorum, testimonium doctrinæ vitæque ἀνταρξαφω ei perhibendum, apud Principem intercessione, est eiectus, & his Georg. Boethius quidam, in ejus locum vicium obtinuit. Exul illæ, cum alia Wouwerii, aliquot post latam sententiam mensibus A. 1612. extincti, injurias ulciscendi ratio haud superesset, narrationem geminæ suæ per illum (in *Epistola* etiam *Sylvæ Chronologica Dedicatoria* A. 1623., acerbe, suppresso licet nomine, traductum) remotionis veraculam, convitis in eum scitentem, juris fecit publici, & qua, sicut & Danica, huic gemina, *Prognostici in Annum 1616. Astrologici præfationi ad Stenonem Brabeum* inserta, & schedis quibusdam ἀνταρξαφω, quæ hæctenus de eadem narravimus, sunt deprompta. Quorum si quis Wouweriani nominis cultum fidem in dubium velit vocare, & Heldvaderi nimium vindictæ studium, aliarumque remotionis causarum, ac, has inter, incurrit, quæ templum Heldovatense, columbas, in turri ejus nidulantes, fumo persequens, incendisse a Parochis suæ hodiernæ perhibetur incolis, callidam obicere diffimulationem, per me id illi cito integrum. Nec enim disiteor, ex quo publici, qui etiamnum circumfertur, de nimia vitæ nostræ licentia, in ordinis Ecclesiastici hominibus vix toleranda, rumoris, a Virolæ Clarisimo, Trogilio Arnkeliu (injustitiam tamen Wouwerianæ illius persecutionis simul agnoscente), mibi factam est indicium, fidem relationum istarum dubiam mihi, in nonnullis, videri cepisse atque suspicetam. A sacro ille munere, ob πολυπραγμοσύνην ἀπερριπτήν, aliasque forte causas, iterato fortis adverte deturbatus insultu, relicta Cherfoneo Cimbrica, Svenoburgum Fioniz migravit, & cum ingenio esset faceto, πολυλογία atque versatili, brevi favorem sibi conciliavit & gratiam non Magnatum solum regni Danici, sed & Regis ipsius, Christiani IV., qui Svenoburgum Hafniam, Anno circiter 1616., evocatum, Astrologi sui & Calendariographi titulo, stipendioque, donavit, annuo. Dignitate hac ad annum usque tractis gavissus est septuagesimum, ætate Christianæ 1634., quo Hafniæ d. 23. Aug. vivis excessit (1.), inque Coemeterio Nicolaitano, prope uxorem, Gertrudem Georgii, Slesvicensis (A. 1591. ductam, ac A. 1631., æt. 55., mortuam), est sepultus. Tres ex hac, in 40. annorum conjugio, filias, totidemque filios, sustulit. E quibus Laurentius, Præpositus ac Pastor Svenoburgi in Fionia Nicolaitanus, d. 28. Mart. A. C. 1677., æt. 78., & officii 52., defunctus, pater fuit Nicolai, nobilitate & Silberteini cognomine a Frederico III., Danicæ Rege, donati, sed in Norvegia, nulla prole relicta, extincti. Arma nostri gentilitia, quibus frontem sui *Historiarum sacrarum exornavit Encolpodii*, in spatia tria, novem decorata stellulis, distinguuntur, duosque sistant duces latrantes, & anchoram ore suo mordicque præstantes, ferto cinctam rutaceo, cum hoc, quod ipse adjecit, disticho:

Ecce comes vigili latratu quælibet urget:

Ergo tuum, quæso, Zoile, siste gradum.

Symbolis delectatus est duobus, Latino altero, altero Germanico, in calce *Morsus Diaboli* ab ipso exhibitus, & in *Albo* etiam mihi lectis Morfiano. Sunt autem illa sequentia:

Optima sub tristi concepta dolore voluptas:

Ridendum, Satanas si quando irascitur atrox.

Griff auf zu Hulst, und lache, wenn der Zeuffel jernig ist.

Singulari inclavit peritia, non Astrologia solum, a parente hausit, cui & infantium suorum in patria, & fortunam inter Danos, debuit, sed historiz etiam rerum patriarum, sive Cimbricarum. Quarum Chronico, quod molitus est, majori licet careamus, suo tamen pretio æstium ita etiam merentur observationes illæ *συναρξαι*, quas, multa ἀξιοσημειώσις, aliasque omiſſa, exhibentes, *Sylvæ circuli Baltici* inseruit *Chronologica*. In quibus, ut obiter hoc moneamus, uti de Pontificia religione, ejusque affectis, benignius Lutheranis aliis passim judicat (2.), Reformatis longe est infensior, eam forte ob causam, quod, hujus scilicet in aula Gortorpiensi Doctores exautorationem suam duplicem, cum Wouwerio, promovisse, sibi persvaderet.

Historiam vitæ propriæ, quam ab ipsemet esse conscriptam, & ἀνταρξαφω a posteris Svenoburgi in Fionia assevari, a Petro Jani Lucoppidano, Thorlingæ, insulæ Danicæ, Pastore, sum edoctus, videre hæctenus non licuit. Quæ hic fistitur, & Relationibus ejus de gemina sua remotione, scriptisque aliis, ac amicis M. Trogilli Arnkeliu, Præpositi Apenradensis, Lucoppidanique doctissimi, modo laudati, symbolis, est congesta.

Confer de illo Claudii Lyſchandri *Catalogum MS. Scriptorum Danicorum*, lit. N., Willichii Westhovi *Partem II. Poematum*

(1.) V. Pet. Resonii *Indices III. Catalogi Bibliothecæ suæ*, & Henn. Wittenii *T. II. Dior. Biograph. Sec. XVII. p. 41.* (2.) *Præfationem cum partium Pontificiarum studio sapientius addidum videri*, Henr. Muhlhusi eüsura, in *Or. de Henrico Zaphranensi*, inter *Dissertationes Historico-Theologicas* edita, p. 441. est congestus.

Poematum p. 134. 135., Alb. Bartholini *Tr. de Scripturis Danicis* p. 104. 105., meaque ad illum *Hymnematia* p. 340., Henn. Wittenii *T. II. Diar. Riogr. Sec. XVII. p. 43.*, Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogos mensuratos*, *M. Jan. A. 1692.*, p. 53. ac, quoniam is (Wouwerium aulæ Hollor-Gottorpiensis fuisse Proteccliafien falfo tradens) fecutus est, *Isagogen meam ad historiam Cherfonesi Cimbrica*, P. I., c. 7., §. 6., p. 122. 123. 124., & P. III., c. 4., §. 1., p. 348.

ELOGIA.

Claud. Lyfchandro (*I. c.*) *Vir audit eruditione & morum fœuitate clariffimus, in habendis ad populum declamationibus elegans, in rebus Mathematicis folers & induftrius, & in antiquitatis indagandis laboriofus & felix.*
Henr. Pafchafio, Med. D. & Præfco Hafnienfi, (*in Carmine, Encolpido ejus præfixo*),

Admirandus homo, cæli terræque peritus.

Willichio Weftio (*in Carmine ad illum I. c.*) & Joh. Schalt. Mitternachtio (*in Differt. ad Job. XXI. 22.*, p. 408.) *Mathematicus insignis.*

Marth. Zubero, in Epigrammate, *Sylva Chronol. adjecto*, plus jufto ei, veritate invita, affentato, *primus in Hofata, fortiffis & ultimus, era Mathematicus.*

SCRIPTA (*) EDITA.

I. LATINA.

Amphitheatrum fidei Catholice & ceremoniarum Ecclefie Jêfu Chrifti Hamburgi 1622. in 8. Germanice etiam (uti fuo mox loco indicabitur) prodit.

Enigma fincere inventum anni melioris fpei 1645. in 4. (*V. Catal. Bibl. Refen. p. 273.*)

II. GERMANICA.

Conciliatio Calendarii veteris ac recentis Aftronomica. Slesvigz 1597. in 4.

Tractat von den VII. Wunderwerken der Welt. A. 1598. in 4. (*Catal.*)

Surge und einfältige Befchreibung der alten Stadt Sleswig, in Cimbrica Cherfonesi gelegen, nebst kurzer Succession der Herzogen und Bifchöffe zu Eſterwig; aus allerhand Documenten zufammengestellet. Slesvigz 1603. in 4. Recufa, juxta Catalogos nonnullos, ibidem A. 1615. & 1673. in 8.

Relation, motumb, aus was Urſachen, und welcher geſtalt, Joh. von Bournern, Holſteinischer Kirchen-Præſident, ihn aus ſeinem Wardienfte unſchuldiger weife abgedrungen. Sine mentione loci ac anni in 4. (13 pl.)

Surge Relation, was ſich bey der Fürſt. Ehempfangnis zu Eoldingen, d. 2. Dec. A. 1616., zugetragen, &c. Slesvigz 1616. in 4. De hac ſcheda quætomnis unci V. P. I. *Isag. ad Hiſt. Cimbr.*, c. 8., §. 5., p. 141.

Amphitheatrum fidei Catholice & ceremoniarum Ecclefie Jêfu Chrifti; das iſt: Deutcher Schauplan der H. Chriſtlichen, Apoſtoliſchen und Catholiſchen Kirchen, zu allen Zeiten; darneben die Zeit, Statt, Weiße und Maß, wann, wo, wie, von wem, und warum, dero Gotteshäuser, Kirchen und Köpſter, bey den Eſſen, aufgerichtet und erbauet; Darnach die Anfunft und Entſtung aller Ceremonien und Kirchen-Agenden, auch Tial und Wempter der hochwürdigſten Priſterſchaft, zuletzt vom Unterſcheid der Lehre und Streit-Puncten der Lutheraner, Calvinisten und Papisten; in Frag und Antwort geſtellet. Hamburgi 1622. in 8. (*De Latina ejus editione jam eſt dictum.*)

Sylva Chronologica Circuli Baltici; das iſt: Hiſtoriſcher Wald und Umbtreiß des Baltiſchen Meeres, oder der Diffe, in II. Theile unterſchieden: In deren erſtem, neben Beſchreibung der umh die Diſſe gelegenen Länder und Dertzer, und den vornehmſten in Dennemarck und Holſtein befindlichen Erbiſchöffen, die ordentliche Succession aller Könige in Dennemarck, und Herzogen zu Holſtein, biß auf R. Chriſt. IV., und Herz. Frid. III. Gottorſcher Linie. nichts an den Tag gegeben; In andern aber die deutſchwürdigſten Geſchichte, ſo ſich in Dennemarck, Norwegen, Schweden, Lieſland, Ehurland, Preußen, Pommern, Mecklenburg, Holſtein, Eſſenwaig, und dero anjoſſenden Ländern, Städten und Dertzen, von A. C. 1500. biß 1623., zugetragen, beſchrieben ſind. Hamburgi 1624. & 1625. in 4. (*Editio Hamburgienſis Ann. 1623. in fol.*, a Mich. Herrzio, P. IV. *Biblioth. Germ.*, lit. P. 4. a, *allegata, haud dubie eſt chimærica.*) De libri hujus, (ſub vitæ Aut. ſis ſinem a nobis jam commendati) in Germania ſuperiori raritate conqueritur Viruſ Ludov. Seckendorſius, in *Comm. de Lutherismo*, Lib. I., Sed. 17., §. 149., p. 269.

Beſchreibung aller Könige in Dennemarck. Hamb. 1641. in fol. (*Catal.*)

Tractat von der Eſterbekunſt. in 8. (Hic, mihi non viſus, in ſola *Bibliotheca Libb. Theol. Germ.*, a *Proteſtantiſus editorum, Enderſiana*, p. 82., citabitur. An ei debeatur, dubito.)

III. DANICA.

Prognostica Aftrologiæ: a annos ſingulos, Danice, ab A. 1590. ad emortualem 1634., Ripsis (*reſſe Lyfchandro*) ac Hafniz edita in 4., pleraque etiam in lingvam translata Germanicam.

Coronula Koſea maſtorum omnium, penitentiumque peccatorum, ad Petronellam Guldenſterniam, Jac. Roſenkrantzii conjugem. Hafniz 1616. in 4.

Calendariographia ſacra, in qua 1. Calendarium vitæ Jêfu Chrifti, e IV. Evangelistis; 2. Vitæ Johannis Baptiſtæ & Apoſtolorum; 3. Narratio de Evangelii per orbem univerſum annunciatione; 4. Calendarium martyria ſanctorum, quorum nomina in factis comparent, enarrans; exhibetur. Hafniz 1618. in 4.

Tr. Aftrologicus de Cometa A. 1618. viſo. Hafniz 1618. in 4.

Libri novus Formularum (*Reze Formular-Boeg*), vocum gloſſarumque Juridicarum, Latinarum, Germanicarum ac Jutaricarum, ſenſum atque uſum commonſtrans. Hafniz 1624. 1632. (*reſſe Alb. Bartholino I. c.*) & 1650. in 8.

Trifolium Theologicum de fide & doctrina Pontificio-Jeſuitica, Lutheranæ Evangelicæ & Zwinglio-Calvinianæ. Accedunt Pontificum errores, Lutherique ſtigilias (Pavens. Jauter de Lutheri Kattbeſert). Hafniz 1626. in 8.

Morſus Diaboli, ſive Veritas amara de Judæ ſchariotis, Chriſti proditoris, ſodalitate. Hafn. 1629. in 8. Lingva etiam Svecica, in qua Nicol. Krookio eſt translatus, Gothoburgi A. 1674. in 8. (*reſſe Catalogo Biblioth. Refen. p. 352.*), prodit. Scriptum eſt bipartitum. Parte I. calumniatores, adulatores, alioſque homines ſubdolos ac bilingves, vivis adumbrans coloribus, illa autem rationem eos cavendi, ac patientia ſuperandi, offendens.

XV. Meditationes in hiſtoriam vitæ paſſionis ac mortis Chriſti, Hafniz 1629. (*V. Pref. Prognostici A. 1630.*)

Onomatiſicon Etymologicum de nominum propriorum, virilium ac muliebrium, originibus. Hafniz 1630. in 8.

Tract. Phyſico-Theologicus de Terræ motu, in regnis Borealibus d. 29. Febr. A. 1632. obſervato. Hafniz 1632. in 4.

Hiſtoriarum ſacrarum Encolpodon, Vitas Chriſti, Apoſtolorum, Confeſſorum & Martyrum, annorum, menſium dierumque, ordine digeſtas, ac doctrinæ Chriſtianæ per orbem univerſum annunciatæ, Regni Danici ad eam converſi, Danicorumque Episcopatum, hiſtoriam, exhibens. Hafniz 1634. in 4. Liber hic (cui Will. Weſthovii, Henr. Paſchafii,

(*) Conſerri poteſt Index, in quo ipſemet ſcripta ſua pleraque, edita ac inedita, breviter enumeravit, Danicus, *preſationi Prognostici in A. 1630.*

Aſtrologiæ inferius.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

chali, aliorumque, Elogia præfixa sunt metrica, si non idem plane est, in eodem certe argumento occupatur, cum *Calendarographia sacra*, supra memorata.

Armentarium Davidicum, arma suppeditans, quibus, absque peccato, adversus hostes ac persecutores uti quis potest. Hafniz A. 1641. in 8. (*V. Catal. Biblioth. Refm. p. 293.*)

Elucidarius Evangelicus, Evangeliorum totius anni Dominicium ac festalium singulorum historiarum annos, menses, ac dies, ordinisque eorum causam, exponens, quem editum a se esse ipse, in *pref. Prognostici* in A. 1620. *Astrologici*, testatur.

Paranympus nuptialis, sive Liber de Societate conjugali, Hafniz, apud Salom. Sartorium, teste eadem *prefatione*, excusus.

INEDITA.

Chronicon magnum Slesvigo-Holsaticum, a temporibus æra Christiana prioribus, Germanice, ad A. C. 1624., perductum, quod se propediem *in fol.* esse editurum, A. 1624., in *Ep. Dedic. & Epilogo Sylvæ Chronol.*, & A. 1630., in *prefat. Prognostici*, est pollicitus, hæredesque ejus Svenoburgi in Fionia MStum olim, teste Cl. Lucoppidano, asserunt, sed perire sua passi sunt incuria. A quo diversum haud esse credo Chronicon magnum Ducum Slesvicensium, cujus editioni sumptus necessarios a Johanne Adolpho, Duce Holsato-Gottorpiensi, esse promissos, ipsemet, anno jam 1603., in *Ep. Dedic.* ad illum, *Descriptioni Slesvigæ* præmissa, retulit. Confer *P. I. Sagges* nostræ ad *Hist. Cimbr.* c. 7. §. 14. p. 133.

Cantiones Germanicæ, & Psalmis concinnatæ Davidicis, modisque cantionum Germaniz profanarum usitatorum Musicis accommodatæ.

Sacra Eleusinia, seu Liber Danicus de Ceremoniarum, in Ecclesiis Aug. Conf. receptarum, origine ac usu.

Stella navigantium, sacris illorum exercitiis Danicæ accommodatæ, (MStum hoc, duoque præcedentia, prælo A. 1630. jam fuisse matura, in *prefat. Prognostici anni illius*, ipse testatur.)

Joh. Heldyaderi, parentis, Aeromaticæ Astrologia, ab A. 1573. ad 1589. perducta, & a nostro deinceps aliquamdiu continuata de qua, sub Parentis allata nomine possunt relegi.

HERMANNUS HELMIUS, Dithmarsius, J. U. Licentiatus titulum Witebergæ A. 1653. adeptus, V. Gottf. Sveri *Acad. Witeb.*, lit. G. g. 2. b., & And. Sennerti *L. I. Athen. Witeb.* p. 106.

Disp. de Bello, Præfide Mich. Wendelero, Phil. Pract. Prof. Witebergæ 1649. in 4.

Disp. de Jure pangendi Fœdera, Præfide eodem. Witeb. 1650. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Commercio navalium jure singulari, Præfide D. Augustino Strachio. Witeb. 1652. in 4.

Disp. de Monetæ, ab ipso Præfide propofita. Witeb. 1654. in 4.

JOHANNES HELMIUS Senior, Brunsbütteliz, Dithmarsiz australis vico, d. 7. Nov. A. 1599., natus; patrem habuit cognominem, matrem vero Margaretam, Petri Tetenii, Parochi in Eiderstadi Witzwortensis, filiam. Jactis intra lates patrios studiorum fundamentis, Juridici sibi scientiam Gryphiswaldiz, Rostochii, ac Jenæ paravit, titulumque Licentiatum ejusdem illuc A. 1627., Brabeta Valent. Riemero, obtinuit. A. feqv. 1628. Joh. Frederici, Archiepiscopi Bremensis, factus est Consiliarius, & postquam Friderico III., hujus successori, in eadem statione, interfuerat lustris compluribus, ab illo, ad regnum Daniz evecto, A. 1649. Cancellariæ suæ Slesvigo-Holsaticæ Senatoribus adscriptus, hujusque Procancellarius A. 1661., Cancellarius autem A. 1665., post obitum Theod. Reinkingi, designatus. Vivis Cato hic Cimbricus, d. 6. Jun. A. 1678., Glückstadti, senex fere octuagenarius, excessit, cum tres conjuges, Margaretam Düppeliann, Annam Catharinam Gronoviam (Davidis, J. U. D. & Syndici Bremensis, filiam), ac Adelheidem Catharinam Kellieriam, duxisset, atque ex illarum secunda liberos quinque, & hos inter, Fridericum, J. U. D. Cancellariæque regis Glückstadiensis Consiliarium, sexennio ante se extinctum, sustulisset. Symboli loco verba usurpavit Paulus I. Tim. VI. 6.: *Ἐν ποταμῷ πύργος ἐν κοίτης, καὶ ἀνίσταται. V. de illo M. Nicol. Nothelferi, Ecclesiastiz Glückstadiensis, Parentationem vernaculam, Glückstadii A. 1678. editam, Ordinis Juridici Jenensis Testimonium, quo discedentem A. 1627. intruxit, Biographico-Encomiasticum, typis idem excusum, Casp. Danowertii P. I. *Chorograph. Cimbr.*, c. 2. p. 6., & D. G. Morhofii Epicedium ei scriptum, ac in *Operibus Poeticis, Lib. II. Manium*, p. 514. stult. reculum. E quo hos in laudem ejus addimus Hendecasyllabos:*

Vixit Helmius, ille juris Atlas,
Qui firmo stetit atque & atque talo,
Nunquam flexanimio reclinis auro:
Vixit Helmius ille, qui Catonem
Expressit stabili Numamque vultu,
Nunquam jus scelere dedisse visus.

Vixit Helmius, Helmius suorum
Exemplum speculumque posterorum;
Cujus ipsa sonabat ore virtus,
Ipso pectore consecrata virtus;
Quo non castius ipsa sanctius esse
Falli nescia jus Themis locuta est.

Disp. Jurid. de Intercessionibus mulierum, Præfide D. Ant. Woltreichio, Dicast. Megap. Advocato. Rostochii 1622. in 4.

Disp. Inaug. de Protopraxia Creditorum, Præfide D. Dominico Arumzo. Jenz 1627. in 4.

JOHANNES HELMIUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, J. U. Cand., Parisiis A. C. circiter 1669., & ætatis 28., defunctus. V. Caj. Arndii *Sermonem funebrem in fratre ejus, D. Frid. Helmi, exequiis habitum*, p. 52.

Disp. de præjudiciali Pacto remissionis majoris partis Creditorum, Præfide D. Wolff. Ad. Lauterbachio. Tubingz 1667. in 4. Recusa ibidem *Volume I. Dissert. Juridicarum, Præfide Lauterbachio habiturum*, sine anni mentione in 4. publicato.

HELMOLDUS, qvi Scriptoris Cimbriz indigenis, quamdiu de patria nihil nobis constat, probabiliter poterit accenseri, S. Vicelini & Geroldi, Episcoporum Aldenburgenfium, discipulus, posteriori, Seculo XII. declinante, in Holsatorum Slavorumque Wagriz nostræ ad sacra Christiana conversione, fidelis & vniuersus, Parochizque ruralis in Wagria Bosovienfis, ad lacum Plönenslem, Presbyter, neutiqum vero (uti falso a plurimis est traditum) Canonicus A. C. 1164. (ceu e *Chronici ejus Lib. I. c. 94.* patet) adhuc fuit superstes, & sexennio post, A. 1170., obiisse ab Henr. Bangero, aliusque, sed conjectura tantum incerta, perhibetur. Historici hujus Chersonesi nostræ eximii atque integerrimi, omniumque ferme cæterorum vetustissimum, *Chronicon Slavorum* (Wagriz præsertim nostræ), Geroldi scriptum hortatu, in libros duos, & historiam illorum, civilem pariter atque sacram, a Caroli M. imperio, ad A. usque 1170., pertextens, diuifum, Canonicisque inscriptum Lubecenfibz, ab Arnoldo, Abbate Canobii Lubecensis Johanne Benedictino, in *sex Supplementis, de relictis Helmolli libris*, ab A. C. 1171. ad A. 1209., ab Anonymo autem Diecefeos Bremensis Presbytero, in *Chronico Holsatie veteri* (per G. G. Leibnitium, *Tomo I. Accessionum Historiarum*,

ricarum, A. 1698. demum publicato), ab A. 1164. ad 1448., est continuatum. Quinque ejus existant Editiones; in quarum duabus prioribus, a Sigism. Schorckelio, Numburgensi, Med. Doctore, Francofurti A. 1556. & 1573. in 4. publicatis, *Lib. I. Supplementi* Arnoldini novem tantum capita priora, in tertia, a Reimero Reineccio, Acad. Juliz Prof. Historico, Francofurti A. 1581. in fol. vulgata, sex quidem ejusdem libri universi, sed quinque tamen ultimos sexti capitibus mutilati, in quarta autem, omnium accuratissima & elegantissima, ab Henr. Bangerto, scholæ Lubecensis Rectore, Lubecz A. 1619. in 4. curata, Nosque suis eruditissimis ac variis lectionibus aucta, & quinta, hanc secuta, ac, *Tomo II. Scripturam de rebus Brunsvicensibus*, Hannoveræ A. 1710. a G. G. Leibnitio publicata, Libri VI. integri, simul prodierunt. Cætera, quæ tum ad Helmoldi ipsius, tum ad Chronicis, notitiam spectant accuratiora, post Reineccium & Bangertum (in *Prolegomenis*), fule, *Parte I. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, cap. VI., §. 1-9., p. 70-81., & in *Diatriba de Helmoldo, ejusque Chronico Sclavorum, & hujus continuatoribus atque editoribus, Historico-Critica* peculiariter, Lubecz A. 1702. in 4. edita, aliosque Scriptores etiam, de iisdem consulendos, enumerante, fule sum persecutus, ac Tomo hujus operis ultimo auctiora denuo exhibebo.

M. ADAMUS HELMSIUS, (Johannes perperam vocatus a Mart. Lipenio P. II. *Biblioth. Theol.* p. 419.) Lubecz d. 18. Jul. A. 1579.: patre Georgio, matre autem Sophia Mülleria, natus, e scholis patria ac Rigénis, impetrata a Parente, qui mercaturæ cum destinaverat, studia proficquendi potestate, A. 1601. in Acad. Wittebergensem, & A. 1604. in Rostochiensem, abiit, Magisteriæque in hac honores d. 22. Oct. A. 1607., Brabeva Joh. Simonio, Rhetore publico, reportavit. In patriam redux, A. 1610. Diaconus Jacobus, A. 1613. vero, d. 26. Aug., Pastor Petrinus, in locum Georg. Stampelii, Superintendens, est electus, & cum Ordinis simul ecclesiastici, per annos complures, fuisset Senior, rude ob senectutem donatus, paulo post, A. C. 1653., & æt. 74., nocte diem 27. Maji antegressus, exspiravit. Duas habuit conjuges, quarum prior, Sophia, M. Mart. Glambecii, Pastoris Jacobzi, filia, A. 1610. ducta, & A. 1626. defuncta, quatuor mares (& hos inter Georgium, Ecclesiæ in Holstia Hagiopolitanz, ac Davidem, Lubecensis Jacobz, ministros), totidemque filias (e quibus Sophia Johanni Nicolai, Pastori Petri Lubecenti, Anna Justo Tribbechovio, scholæ publicæ Præceptori, Adamique Tribbechovii, Theologi Saxo-Gothani pcclebris, parenti, Elisabetha M. Erasmo Möllenhofo, ædis Sp. S. Ecclesiæ, nupsit), est enixa. E posteriore, Christina Hagendorfia, in locum prioris A. 1627. subrogata, quatuor itidem fuisse liberos, & ex his, Christinam Joach. Wendio, templi Cathedralis Antistiti, ac Dorotheam Joach. Schevio, Præceptori scholæ publicæ, elocavit. V. M. Sebast. Meieri, Rect. Lubec., Programma de vita ejus funebre, in G. H. Götzii *Elogiis LXXII. Theol. Germ.*, A. 1709. editis, p. 222-231., recitulum, & confer de illo Wijk. Weltbovis P. II. *Poem.* f. 11., Henr. Bangerti (cui Vir audit, & S. literarum, & omnis elegantioris doctrinæ, cognitio, non ut vulgus doctorum, instructus) *Programma memorie M. Seb. Meieri sacrum* p. 18., Henn. Wittenii T. I. *Diab. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1653., & J. H. a Seelen (Epitaphi recitantis epigraphen) P. I. *Atten. Lubec.* p. 330-331-332.

Disf. de Conciliis. (V. Wittenium l. c.)
Ehrenbüchlein und Leichenpredigt über Sr. Anna Sophia von Göltersamb, auß Pf. LXXXII. 25, 26, Lubecz 1639. in 4. (V. Götzium l. c. p. 234.)

Conciones aliz funebres, a Wittenio l. c. memoratz.
Unterricht und Trost vor schwangeren und gebährenden Frauen, vor 30. und mehr Jahren, von M. Jac. Zadero, Pastore zu Zeitz, in 5. Capiteln verfaßt und außgegeben, nun aber von M. Ad. Helmold, biß auf 17. Capitell, auß Gottes Worte, und teinen Scribenten, vermehrret. Lubecz 1645. in 8.

MARTHA HELWIGIA, Fridricopoli, Ducatus Slesvicensis oppido, commorata, illic, teste Frid. Breclingio, descriptæ, & postea, sub titulo der Augenfalbe, edidit ihren Göttlichen Glaubensstamf, nieder alle Höllenforten, biß zur frölichen Ueberwindung. V. Breclingii *Catalogum testium veritatis* (in Gottfr. Arnoldi T. IV. *Hist. Eccl.*, Sect. III., n. 18.) p. 779.

CHRISTOPHORUS HEMMER, Ripensis, Castani Tonnisoni, five Antonidis, Flensburgensis, Consulis Ripensis, & Margareta, Christoph. Hemmeri, Consulari itidem Aalborg dignitate functi, gnata, filius, A. 1664. natus, & a Vitrico, Matthia Wormio, Præfide urbis Ripensis regio, educatus, Medicinæ, ab A. 1684., in Academis Hafniensiac Lugduno-Batava, & innere quinque annorum per Belgium, Angliam, & Galliam, literario, incubuit, patrizque a Christ. V., Rege Daniz, A. 1694. designatus Polater, A. 1695. locum etiam inter ædis ejusdem Cathedralis, Canonicos, Doctorisque titulum (Hafnia M. Julio sibi collatum), obtinuit. V. D. Oligeri Jacobzi, Prof. Med. Hafn., *Programma de vita ejus, Disf. Inaugurali præmissum.* Obiit A. 1715.

Disf. Med. Inaug. de Spina ventosa. Hafnia 1695. in 4.

ERICUS HENNINGIUS, Kiloniensis, Johannis, urbis illius, ac quatuor Holsticarum, Syndici, filius, & in officio hoc, ab A. 1694., Successor, J. U. D. Jenz d. 7. Nov. A. 1689. creatus. Vixit A. 1699.

Collatio Processus judiciarii provincialis Holstici cum Processu Juris communis & Saxonici, ad titulum Doctoris obtinendum, Præfide D. Nicol. Christoph. Lynckero, propofita. Jenz 1689. in 4.

FRIDERICUS HENNINGIUS (quem *Fridericum Han Val. Ern. Lüfcherus* (1.) & Phil. Jul. Rietmeierus (2.) perperam appellant), templi in civitate Hamburgensi Petri (3.), non autem Cathedralis (in locum illius ab Anonymo Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis nomenclatore male, cum D. Barth. Mollerus tunc ei præfuerit, substituit), Pastor Pontificius, inter Papatus illic hyperapostas, sub reformationis Ecclesiæ initia, inclauit. Cui cum incassum se patrocinari, post disputationem inter partis utriusque Promachos publicam, A. 1528. institutam, & plerosque sacerdotes Pontificios, hac finita, urbe ejectos, cerneret, ipse etiam, cum Barthold Mollero, fronte sua eodem anno discelfit (4.), & sequente 1529. ædi apud Lüneburgenses Nicolaitanz est præfectus (5.). Illic A. 1530. non ipse solum fide, & cris Ecclesiæ Romano-Catholice misere nuncium, sed primus etiam Pastorum omnium in suo ex templo abrogavit, & cum civium applausu, Lutheri docere dogmata, Hymnosque vernaculos in Latinorum locum substituere, initio aggressus, tandem etiam, Dom. I. Qvadragesimæ plebem Christianam panis pariter atque calicis Eucharistici fecit participem, in qua sacrorum mutatione Paraschatas mox nactus est Henr. Ottonem, Joh. Lampadius ac Hartwigum Eckenbergium, horumque ope viam stravit omnium in tota urbe Ecclesiarum reformationi, ad quam paulo post a magistratu Steph. Kempius, Antistes Hamburgensis, eoqve digressio Urb. Regius, est evocatus (6.). In Superintenden-

299 2

(1.) in den Unschicklichen Nachrichten von Theol. Eodien, Dom. 37. A. 1702., p. 69f. (2.) P. III. *Hist. Eccl. Brunsvic.*, c. 6., p. 290. (3.) teste Dav. Chytræo, P. I. *Chron. Sax.* p. 69f. (4.) V. Chytræum l. c., & Steph. Kempi *Historiam MS. Reformationis Hamburg.* (5.) V. Nicol. Gryffii *Vitam Joach. Stueri vernaculæ*, ad A. 1527. (6.) V. Dav. Chytræi P. II. *Chron. Saxon.* p. 177, 178, 179., Abt. Scultæi *Doc. II. Annalium Evangelici renovati* p. 321, 322., Calp. Sagittarii *Memorabilia Historiæ Lüneburgicæ*, §. 206, 208., Gottfr. Arnoldi T. II. *Hist. Eccl.*, L. 16., c. 7., p. 62., ac H. Hameln, *Opp. Hist.* p. 500.

tendens officio, cui Lüneburgi A. 1553., teste Presbyteri de bonis operibus Confessione, primo nomen ejus loco exhibente, jam erat adnotatus, successit Christoph. Hegendorphino, J. U. Doctori, & ex Syndico Reipublicæ Ordinis sacri, Ambrosii exemplo, Antistiti (1.), istudque, cum ultra duo ei iustria præfuisse, d. 1. Dec. A. 1563. mortuus (2.), M. Joh. Eckenbergio reliquit (3.), in diuturno, quod Ecclesiam Lutheranam Seculo XVI. misere distinxit, Theologorum molliorum atque rigidiorum dissidio, horum partes secutus, subscriptione sua A. 1557. octo Articulis, Interimistis atque Adiaphoristis oppositis, ac Melanctoni transmissis, A. 1561. autem, in conventu Lüneburgensi, Anathematismos adversus Philippistas, sive molliores Lutheranos, approbavit, geminumque insuper, de Bonis operibus, contra Georg. Majorem, & de S. Cæna, contra Joh. Calvinum, confessionem, publico Ordinis Ecclesiastici Lüneburgensis, A. 1553. & 1557., conscripsit nomine. Doctrinæ de Bonorum operum ad salutem necessitate jam ante etiam in conventu se opposuerat Lubeceni, ad quem A. 1551., ut controversia, inter Laur. Mærkenium, huic parocianum, ceterosque Ecclesiasticos, exorta, componeretur, cum Theologis aliis (ui sub Mærkenii narrabitur nomine), erat evocatus. Lucas Lossius, Scholæ Lüneburgensis Rector, Epitaphium ei scripsit, & in Epitaphiis Saxonie inferioris (4.) exhibuit, Elegiacum, in quo hic commendatur versibus:

Vir gravis & doctus, multos venerandus ob annos,

Eloquio præstans, iudicioque gravis,

Candidus & prudens, fastu semotus ab omni,

Pastoris Christi vera & imago, fuit.

Confer ejusdem Lüneburgum Saxonie p. 44. 45. 48., & J. G. Bertrami Evangelisches Lüneburg.

Presbyterii Lüneburgensis Confessio, seu Epistola Responsoria, A. 1553. scripta ad Matth. Flacium & Nicol. Galium, contra Georg. Majoris de Bonorum operum ad salutem necessitate doctrinam, cui ipse (illius haud dubie Autor) primo loco subscripsit. Inserta Conr. Schlüsselburgii Catalogi Hæreticorum Libro VI. de Majoristis, Francof. A. 1599. in 8. excusis, p. 356-612.

Confessio de S. Cæna, publico Ord. Eccl. Lüneburgensis nomine, A. 1557. ab eo, postulari Joach. Westphali, Past. Hamburg., conscripta, & ab hoc, inter Confessiones Ministrorum Saxonie inferioris de hoc Sacramento (fol. Q. 5. 8. 7.), Magdeburgi A. 1557. in 8. edita.

HENNINGUS HENNINGI, Hufensis, in Academia A. 1647. vixit Regiomontana, & Belgium deinde, Angliam, Galliam, Italiam, Hungariam ac Germaniam, peragravit, linguarumque præsertim Orientalium eximiam sibi peritiam in itinere hoc paravit literario (5.). Ex isto A. 1653. in patriam rediit, filiorum Friderici, Ducis Holstænci, studii in aula Gottorpensi, præfuit (6.), & Conrectoris deinde Gymnasii Bordesholmensis functus est officio. Professionis Linguarum Orientalium in Acad. novella Kiloniensi, a Christiano Alberto, Friderici filio & successore, suoque discipulo, aliquoties sibi promissis, spe excidit, illamque Matthiz Wasmutho, competitori suo, a ministro aule principe commendato, videns esse collatam, Principum clientes Magnatum aulicorum cultoribus non raro posthabeant, damno suo esse edoctus. Bordesholm tandem Gottorpium remigrasse, & eruditioni eximie vitz, in quam proflapsus est, dissolutæ licentia, obituque inausito, hujus pedileqvo, labem aliquam affricasse, perhibetur.

Georg. Matth. Königio, in Biblioth. Veteri & nova p. 521., Vir audit Arabicarum literarum atque rerum callentissimus.

SCRIPTA EDITA.

Oratio Panegyrica Hebræa, cum adjecto Lessu Chaldaico, Epicedio Syriaco, Voto Arabico & Epitaphio Græco, junctaque singulis versione Latina, in funere Friderici, Ducis Holstæno-Gottorpensis, Tonningæ d. 10. Aug. A. 1659. defuncti, conscripta. Lugd. Bat., typis Joh. Georg. Niffelii, 1660. in 4. maj.

Muhammedanus precans; i. e. Liber precationum Muhammedicarum Arabicis MSus, in illustri Bibliotheca (cui Ad. Olcarius, e Persia rediit, cum, cum aliis similibus, inulcrat) Gottorpiana inventus, Latinitate nunc donatus, & Notis (præcipua doctrinæ Muhammedanorum capita, aliæque ad eos, sectasque Judæorum & Christianorum, spectantia, exponentibus) illustratus. Slesvigæ 1666. in 8. Scriptum doctissimum vocatur a Sam. Schulteto in Homodoria Muhammedana p. 26., ab Aug. Pfeiffero autem, in Exercitationibus Biblicis p. 37., obtræctus Hebræi corruptionem in loco Gen. XLII. 45. concessam, virgula notatur censura.

INEDITA, in præfatione Muhammedani precantis promissa.

Alii Precationum Muhammedico-Arabicarum libri, edito longe prolixiores, & Bibliotheca itidem Gottorpensi, cum versione Latina & Notis, publicandi. Conf. de his Ep. Dedic. & p. 6. Muhammed. prec.

Harmonia IV. Evangelistarum Græca.

Decapali in Genesim, in quibus loca Geneseos difficiliora & dubia, & decem lingvis, Hebræa, Chaldaea, Syriaca, Arabica, Ethiopica, Græca, Latina, Italica, Hispanica & Gallica, ea Methodo explicantur & illustrantur, quam Joh. Viccaris, Angelus, in Decapali suis in Psalmos, est secutus.

JOHANNES HENNINGIUS, Föhrensis, Scholæ Flensburgensis; ab A. 1631., Cantor, & ab A. 1634., Conrector, tandemque Diaconus, in eadem urbe, ab A. 1635., Nicolaitanus, d. 21. Maji A. C. 1645., æt. 44., defunctus, cui Symbolum hoc fuit familiare: *Jesus Hereditas Fidelium*. V. D. Steph. Klorzi Sæmonem, & c. 2. Reg. XIII. 14., funebrem, in ejus habitum exequiis, ac in Sertis hujus Capressinis, Decade V., obvium, & Schediasma meum de Scholæ Flensburg. historia Germanicum p. 18.

Homiliz Saxonica in Threnos Jeremizæ, & alia S. Codicis loca complura, MSæ, quas, a B. Parente, Olao Mollero, ejus successore, relictas, asservo.

JOHANNES HENNINGIUS, Kiloniensis, J. U. D. (Roßochii A. 1655. creatus (7.)), Ordinis in Ducatu Holstatiæ Equæstris, ac quatuor ejusdem civitatum, jure utentium Lubecensi, hasque inter patris præsertim, per quinque lustra, & quod excurrit, Syndicus, Judicique provincialis Slesvig-Holstatiæ Advocatus, quinque liberorum a conjuge, Anna Margareta, Erici Mauriti Slesvici, Procancellarii regii, filia (A. 1663. ducta, & A. 1685. extincta), parens est redditus. A. 1592. ineunte, ob æris alieni, cui dissolvendo impar erat, magnitudinem, Kilonio clam discessit, non multo post reverfus, anno circiter 1693. in patria hac sua obiit.

Confer de illo D. G. Morhofii Programma LXIV. in ævris ejus exequiis, p. 322-328., & Nova Lit. Germ., M. OZ. A. 1769., p. 396.

Discurfus

- (1.) V. Chytræum & Scultetum II. c., Sagittarium I. c. §. 17., & Henr. Meibomium Sen. in Historia Bardoviici, Opuscula Historica inserta p. 150. (2.) Iestibus Luca Lossio in Epitaphiis Saxonie inferioris p. 45., Joseph. Degenero, Past. Hamburg., in Epist. MS. ad Paulum ad Eiten, & M. Hamelmanno I. c. (3.) V. Meibomium & Sagittarium II. c. (4.) p. 40. 47., nec non in Lüneburg. Saxonie p. 44. 45. (5.) V. de illo ipsius Muhammedanorum precantem p. 12., & Ep. Dedic. Oratium Panegyricum. (6.) V. tandem Ep. Dedic. (7.) V. Nova Lit. Lubec., M. Jol. A. 1701., p. 340.

Discursus Academicus de Duellis, & eo præcipue, quod deensionis gratia suscipitur, Præfide D. Jac. Mæstertio, Lugd. Bat. 1653, in 4.

Oratiuncula, publico Senatus Kiloniensis nomine, M. Oct. 1665, in Academiæ inauguratione, habita, & Alex. Jul. Torqvati *Historia Inaugurationis illius, A. 1666. in fol. excusa, p. 70. 71. 72.*, inserta.

JOHANNES HENNINGS, Flensburgensis, Nicolai (de quo infra dicitur) filius, Civis in Borussia Regio-montanus, A. 1714. superstes.

Extract über die in seinem Handels-Memorial befindliche Handels-Posten, wie solche, nach dem Italiznischen Stylo, per Debet & Credit, zu journalisiren, Flensburgi A. 1704. in fol. In præfatione promissit Opus ejusdem argumenti majus, sub titulo der Sicht und Kasseheinen den drendächtigen Comptoir-Lampe proditurum.

JOHANNES FRIDERICUS HENNINGSSEN, Slesvicensis.

Oratio Panegyrica in nuptias Friderici, Ducis Holstæ-Gottorpiensis, cum Hedwigæ Sophiæ, Svecorum principæ hæreditaria, contractas, d. 6. Jul. A. 1698. in Acad. Lipsiensi dicta. Slesvigz 1698. in fol.

JOHANNES FRIDERICUS HENNINGS, Kiloniensis, patriz Advocatus, J. U. Doctor in Academia illius Kal. Maji A. 1708. creatus. V. *Nova Lit. Lubec. M. Jul. A. 1708. p. 189.*

Disp. Inaug. de Munio præsumpto, Præfide D. Nicolao Martini. Kilonii 1696. in 4.

NICOLAUS HENNINGSSEN, patria, ni fallor, Rendesburgensis, Civis atque mercator urbis Flensburgensis, ab Antonia Bourignon, in hac A. 1673. delata, cum hospitio eam aliquamdiu exceperisset, ut assularum sectæ suæ augeret numerum, quod pietati ferio studeret, sed in *doxmatia twn nreuma* minus exercitatus ab erroribus Magistræ sibi non caveret, brevi temporis spatio permovetur. Hanc, cum ea Flensburgo aufugisset, Slesvigam postea A. 1675. i uxore atque liberis deferret, est secutus, & in domesticorum illius admissis numerum, cum Flensburgi interim in castra Christiani V., Regis Danici, Wismarium obsidentis, ad mercaturam istic exercendam, ivasu conjugis, abiisse crederetur. Vixit Slesvigz, in familia Bourignoniz, per menses tantum quatuor, & teste Poirreto mox allegando, labores hortenses, aliæque servitia villoria, sponte ac promissum, præ aliis, sibi deposcens, parum ex istis meditationum arripuit materiam, & hoc pacto, medios inter labores, mentem ad Deum assidue elevavit. Quadrimestri illo nondum elapso, in febrem incidit continuam, & frustra adhibitis a D. Joh. Svammerdamio, Medico Batavo ejusdem sectæ celeberrimo, in Cumbria tunc, ad Bourignoniam invensendam, profecto, remediis præstantissimis, die morbi duodecimo Slesvigz A. 1675. expiravit, cum decumbens assidua hymnorum eucharisticorum decantatione suam testatus esset Irtitiam, sequæ nec de uxore & liberis (quos accerfi volebat), nec de rebus nuandis aliis, sollicitum esse, professus. Mortuum Bourignonia insigni ornatu elogio, sequæ duos jam filios, illum nempe & Christianum de Cordt, in celos ad Deum præmissis afferebat. Cadaver Slesvigæ Flensburgum ad vivarium ad vivarium deportatum, & illic, die 4. Novembris, in zde Mariana, non sine pompa exequiarum solenni sermoneque funebri, suo illatum tumulo, Longe fusius, quæ hæcenus narravimus, exposita sunt a Pet. Poirreto, sectæ ejusdem doctore, in *Vita Antonie Bourignonie* Gallica, *avariques* Amstelodami A. 1683. edita, cap. 21. c. 2. §. 10., p. 389. 390. 391., & c. 28. §. 7., p. 433-436.

Wiederlegung der LXXVI. Punkten und vermeinten Irrthümer, die M. Georg. Henr. Burchardus, Prediger am Thume in Sleswig, in seinen Anmerkungen über J. Antoniz Bourignon's Schriften, und insbesondere: das Gezeuamß der Worte, bei, wieder dieleibige hat zusammengefaßt und ausgegeben: denn auch eine unparteiische Probe derer durch Burchardum vertheilten und fälschlich angelegenen Ortes, so wohl aus der H. Schrift, als J. Bourignon ihren Schriften, womit er seine also genandte chrißliche gründliche Anmerkungen über die gemeldete LXXVI. Punkten zu behaupten gemeinet. Inscripta est ipsi Antoniz Bourignoniz, & *avariques*, præfixis tantum literis N. H. B., illius *Lapidis Lydii* contra eandem M. Georg. Henr. Burchardi *Animadversiones* Gallici (*La Pierre de touche*) Versioni Germanicæ, sub titulo des Probiertsteins Amstelodami A. 1676. in 4. publicatæ, Appendicis instar, adjecta. Respondit illi pariter atque *Lapidis* Bourignoniz ipsius *Lydio* Burchardus, in der notwendigen wiederholten Erhellung dessen, welches mit der bekandten Schwärmerinn, der Antonia Bourignon, in den Händen der Fürstenthums Sleswig-Holstein, bis hieher vorgegangen, &c., Slesvigz A. 1677. in 8. excusa. In qua p. 37. 38. factus hic *adversus*, sive Appendix *Lapidis Lydii* Bourignoniani, Henningio haud obscure vindicator, dum Autor illius esse traditur einer von den Leuten, die Antonia Bourignon zu Flensburg mit ihrer Schwärmerie angefaßt hat, nach der Zeit, das Flensburgische Sodom und die tausend Welten verlassen, wie er schreibt, und dieser Frauen zu folgen.

NICOLAUS HENNINGS, Dithmarsus, J. U. D. & Judicii in patria Meldorpiensis Advocatus.

Positiones CV. Inaugurales, ex universa Juris privati prudentia selectæ, Præfide D. Nicolao Martini. Kilonii 1706. in 4.

PETRUS HENNINGS, Meldorpii in Dithmarsia A. 1688. natus, & Medicinz Doctor A. 1721. Kilonii creatus, ejusdem in patria Practicus. V. Wilh. Huld. Waldschmidii *Programma* de vita illius, Diatribæ sequenti Inaugurali præmissum.

Disp. Inaug. de Fractura Ossium, sine causa violenta externa, Præfide D. Wilh. Huld. Waldschmidio propofita. Kilonii 1721. in 4.

HENRICUS, Monasterii in Wagria Cismariensis Benedictini, Seculo XV. exeunte, Abbas, Albertum Krummendikum, Episcopum Lubecensem, cum cenobium monialium ejusdem Ordinis Benedictini Prezenfæ A. 1486. visitaret, est comitatus. Ubi cum Anna Buchwaldia, virginum Antistita, flexis Episcopo genibus exposuisset, laboribus illas cantus nocturni atque diurni assiduus plus justo, supraque vires, esse oneratas, Henricus, ab isto jussus, *Ordinarium*, quem vocant, Cenobii revidit, & pro concessa sibi potestate, plurimis in locis, emendavit, immutavit atque mitigavit, nonnullaque superflua plane expunxit. Quem laborem, in gratiam sui exantillam cenobii, ipsa Buchwaldia, in narratione de rebus illius inedita, sigillatim tum mutata, tum abrogata, enumerans, filius deprædicat. Confer P. IV. *Uagges ad Hist. Cimbr. c. 2. §. 14.*, p. 409.

HENRICUS LUBECENSIS, Ordinis Prædicatorum monachus, incertæ ætatis scriptor.

Quodlibet ejus Mstium in sua Seculo XVI. asservabat Bibliotheca Marthæus Dresserus, Prof. Lipsiensis, testibus Josia Simlero, in *Epitome Bibliothecæ Com. Gesneri aucta* p. 270., & Joh. Jac. Frisio, in tertia ejusdem Editione, a se continuata, p. 390. Memoratur etiam illud ab Ant. Possævino, Jesuita, ingrato utriusque compilatore, T. II. *Apparatus sacri p. 19.*, sed, ne Hæreticum laudaret, absque possessoris indicio.

HENNINGUS HENRICHS, Lubecensis, Johannis, Secretarii urbane, filius, d. 14. Dec. A. 1616. in lucem edidit, Juris, cui in Germaniz, Belgii ac Galliz, vacaverat Academiis, utriusque Licentiatum titulum Gryphwaldæ A. Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Rrr

1647.

1647. adeptus, & cum Praxi ejusdem in patria concivibus infervivisset forensi, quatuorve in conjugio duplici sustulisset liberos, d. 29. Apr. A. C. 1667., ac æt. 51., mortuus. Anagramma in nomen ejus a Georg. Nicol. Erasmi, L. 2. *Anagr. Emmer.*, n. 73., exhibetur.

Disp. de Injuriis & famosis libellis, Præfide Hermanno Hermes, LL. Lic. & Prof. Coloniz 1639. in 4.

Disp. Inaug. de Fideiussoribus, Præfide D. Joach. Volfchovio. Gryphiswaldiz 1647. in 4.

M. HENRICUS HENRICI, Hamburgensis, Ecclesiarum Hadeliz Superintendens, Pastorque simul in eadem Netienkirchenfis.

Regentenpiegel des Königl. Propheten Davids, oder der Cl. Psalm von Gnade und Recht aufs einfältigste erkläret: An Christinam, Königin von Schweden. Stadz 1652. in 4.

Der Christlichen Kirchenengel Amptswerk und Leiden, erforderter Tzeu, Trost, und bestliche Lebenskrone; oder Leichpredigt über Nicolaum Freytag, Predigern zu Neuenkirchen, auß Apoc. II. 8. 9. 10. Hamburgi 1653. in 4.

JONAS HENRICHSON, Meldorpio Dithmarfus (quem Alb. Bartholinus (1.) perperam *Johannem*, *Bibliotheca autem Thuanæ Catalogus* (2.) *Jo. Meldorpium* appellat), boni civis futurus officio, qvz in diuturnā peregrinatione Italica expiscatus erat, Pontificiorum adversus regiones septentrionales, & Daniam præsertim, consilia, scripto detexit sequenti.

Relatio de ratione & via regiones Septentrionales ad cultum Romanæ sedis reducendi; item de causis, propter quas Daniz suspecta esse debeat regnorum Poloniz & Sveciz conjunctio. Latine hæc seorsim initio (qvo anno locoque incertum) prodit, & recula deinde est, tum in J. M. *Speculo Consiliorum Hispanicorum*, in qvo Regis Hispanicorum machinationes varie contra Evangelicis, pro nova Monarchia fundanda, a diversis Autoribus, tanquam in tabella, repræsentantur, Lugd. Bat. A. 1617. in 8. publicato, tum (resse *Bibliotheca Thuanæ Catalogo p. 100. & 433.*) in *Sica Jesuitarum tragica*. Svecica illius versio, jussu Caroli IX., Regis Sveciz, a Johanne Thomz Agriuvillensi Burzo, Uplando, Secretario illius & Antiquario, concinnata, Holmiz A. 1604. & 1656. in 8. lucem vidit publicam. V. Joh. Schefferi *Sveciam literatam p. 50.*

PETRUS HENRICHS, Civis Hamburgensis, Quakerorum sectæ addictus, de qvo supra, p. 134. (sub Henr. Dehnii, focii ejus, nomine), narrata possunt relegi.

An idem is sit cum Petro Henrichs, Quakero, qvi, teste Gotfr. Arnoldo (*T. II. Hist. Eccl.*, Lib. 17., c. 20., p. 686. 710.), Amstelodami A. 1674. edidit *Copiam vom Eynhijde oder Urtheile des Rabbs zu Dantsig*, wieder die Quakter, Georg. Foxi etiam Epistolæ ad Senatum & Presbyterium Dantiscanum (sub tit.: die Christliche Freyheit gerühmt, und die Verfolgung verurtheilt), ibidem A. 1676. excusæ, annexam, mihi nondum est exploratum.

M. SIMON HENRICI, Kilonii d. 30. Jan. A. 1597., patre cognomine, Senatore, & IV. Civitatum Holstæcarum Syndico, matre vero Anna, Franc. Schröderi, Consulis Kilonienfis, filia, natus, in Academia, qvam A. 1621. a. didi, Rostochienfis Joh. Affelmanni, Theologi celeberrimi, non domesticus solum fuit, sed & eodem in Museo contubernalis, titulumque Magistri A. 1625. reportavit. A. seqv. 1626., d. 5. Sept., Scholæ Flensburgensis Rector (sed annuus tantum, uti Aëta civitatis testantur publica), in locum Joh. Mohtii, electus, annoque 1627., d. 15. Jan., in eam introductus, aliquot saltem illi præfuit mensibus, hisque elapsis, exercitus Czarei metu, in Oesiliam, maris Balchici insulam, fuga delatus subita, Scholæ illic itidem præfecturam, cum munere Ecclesiastico conjunctam extraordinario, obtinuit. Pace Cimbriz reddita, Flensopolin A. 1630. reversus, Joh. Mohtio deusio in zdīs Nicolaitanz succcessit Diaconati, &, quadriennio hoc tantum functus unico, A. 1634. exeunte vivis excessit. Conf. de illo *Schediasma nostrum de Historia Scholæ Flensburg. Germanicum p. 13.*

Lemmatum, Scemmatum, Pemmatumque Ethicorum Hexas miscella, Præfide M. Jac. Breigero, Rostochii 1622. in 4.

Oratio de nobilissima consultandi dextertate. Rostochii 1626. in 4. (Catal.)

Civis Christianus, oder Beschreibung eines rechtgläubigen Christen, und wahren Himmelsbürgers, auß dem XV. Psalm, in II. auf Oseai A. 1630. gehaltenen Valer. Predigten verfasst. Rost. 1634. in 12.

MICHAEL HENTSCHELIUS Junior, Lubecensis, Patre A. 1660. d. 21. Jun. natus cognomine, Cænobii Annzi Præceptore, zdīs in patria Jacobæz Diaconus d. 24. Jul. A. 1690., ac Pastor deinde d. 30. Sept. A. 1706.; electus (V. Jacobi a Mellen *Lubecam Annæ 1698. Literatam p. 6., & Nova Lit. Lubec. M. Dec. A. 1706. p. 375.*). Obiit d. 25. Jan. A. 1711.

Plura de eo docerunt Enochii Svantenii, Scholæ Lubec. Rectoris, *Programma de vita illius funebre*, Zach. Stampelii, Subrect., *Memoria ejus Germanica*, Lub. A. 1711. in fol. edita, & Joh. Henr. a Seelen, (Epitaphii etiam recitantis Epigraphen) *Part I. Athen. Lubec. p. 333. 334.*

Disp. de Melchisedeco, Præfide D. A. D. Habichthorffio, Rost. in 4.

Disput., qva de Presbyterorum & Clericorum dignitate, ac potestate ordinandi, & hac occasione, de Episcopis, Presbyteris, Choroepiscopis, differitur, Præfide D. Aug. Varenio proposita, Rostochii 1682. in 4.

Diff. de ceremoniis Exorcismi, Wit. in 4. Allegatur a Dan. Hartnacio *P. III. des Anzeigenden Bibliothecarii p. 345.*, & Seb. Edzardo (*Commentarium præclarum & perveridum eam vocante*) in *Vindiciis contra D. Joh. Fabricii Defensionem p. 120.* Dubito vero an Autor hujus Disp. sit Hentschellius, si ea, teste *Catalogo* quodam, Witbe. A. 1670. (qvo decennius ille tantum erat) in 4. jam prodit.

Dreysaches Wort Gottes, zu Jeremia, und allen getreuen Leshern und Predigern, gesprochen, auß Jer. I. 7. 8., in drey Predigten vorgestellt. Hamburgi 1683. in 4.

MICHAEL MARTINUS HENTSCHELIUS, Lubecensis, Michaelis, Pastoris Jacobæz, filius, d. 23. Mart. A. 1697. natus, Med. Doctor Jenæ A. 1721. creatus, & phisii, A. seqv. 1722., d. 20. Jun., in patria extinctus. V. Joh. Henr. a Seelen, Rost. Lubec., *Programma de vita illius funebre*.

Disp. de Potu frigido salubri, Præfide D. Joh. Jac. Fickio defensa, Jenæ 1718. in 4.

Disp. Inaug. de Plethora, Præfide D. Joh. Hadr. Slevogto proposita, Jenæ 1721. in 4.

JOHANNES GEORGIUS HERMANNUS, Plöna Wagrius, Philos. & Med. Doctor, aulzque Hofator Plönenfis, circa A. 1722., Medicus.

Disp. Inaug. de Modo operandi Remediorum Physico-Mechanico, Præfide D. Frid. Hofmanno proposita, Halæ 1718. in 4. Recensum illius exhibet Halensium *Bibliotheca Academica, Sess. VII., num. 7.*

GVILHEL

GVILHELMUS de HERTOGHE, **Hamburgensis**, J. U. Licentiatuſ (in Academia A. 1721. creatuſ Je-
nenſi) & in patria Practicuſ, Joh. Alb. Fabricio (1.) teſte, *exquiſita Juris pariter & elegantiorum literarum ſcientia
commendatiſſimuſ*.

Carmen Supplicum ſeculare Latinum in Jubilzom Gymnaſii Hamburgeniſis, A. 1713. celebratum, qvod legitur in
Joh. Alb. Fabricii *Jubilaeo Gymn. Hamb. primo* (Hamburgi A. 1715. in 8. excuſo), p. 93. 94. 95.

Chorici, Scriptoriſ ſeculi VI. Chriſtiani, Oraſ. o ſinebris in ſummuſ Duceſ militarem, Graece, cum illiuſ Verſio-
ne Latina, edita in Joh. Alb. Fabricii *Bibliotheca Graeca Volumine VIII., ſive Parte IV. Libri V.* (Hamb. A. 1717. in 4.
impreſſa), cap. 31., p. 583-586.

Diſſ. de Privilegio Praſcriptionis centum annorum Eccleſiaſ Romanæ non competente. Jenæ 1720. in 4. (V. J. A.
Fabricii *Vol. III. Biblioth. Lat. p. 820.*)

Specimen Juris Novellarum, compendio exhibiti. Hamburgi 1722. in 4. (V. Fabricium loco n. 1. citato.)

JOHANNES BAPTISTA de HERTOGHE, **Hamburgeniſis**, J. U. Doctör, in patriæ Templo Cathedrali
Canonicuſ minor, ſimulqve, circa A. 1723., Conſiliariuſ Juſtitiaſ Holſato-Gottorpienſiſ.

Diſſ. Inaug. de Praſtatione doli, culpaſ & caſuſ, in Contractibuſ. Trajecti ad Rhenuſ 1705. in 4. V. *Hamburgum
anno 1716. literaturuſ p. 20.*

THEODORUS PETRUS HERWEG, **Hamburgeniſis**, natuſ A. 1638., liberoruſ Antonii Ulrici, Ducis
Brunſvic, ab Anno 1667. fuit Praeceptor, ædiſ autem D. Magno ſacerz, in civitate Brunſviciſi, ab A. 1671., Paſtor, d.
16. Sept. A. 1696. defunctuſ. V. Chriſtoph. Jac. Blumii *Braunſchweigſcheſ Prediger-Gedächtniſſ p. 29.* E Chriſtiana Mag-
dalena, D. Joach. Lutkemanni, Superint. Gvelfherbytani filia, in conjugio minime pacato, 8. ſuſcepit liberoſ. Vitam
ejuſ D. Chriſt. Lud. Ermſchiuſ in Serm. fun. e 2 Tim. IV. 7. 8. (in den *Zeitpred. p. 91. & ſeqq.* iſtumqve ſecutuſ
P. I. Rethmeieruſ, P. IV. *Hiſt. Eccl. Brunſv. c. 9., p. 690. 691.* ſiliuſ enarravit.

Zeitpredigt über Georg. Ludov. Rahtgen, Paſt. zu Braunſchweig an S. Magni Kirche, auß Nehem. XIII. 31. Brunſvi-
gz 1690. in 4. (V. *Blumium l. c.*)

CONRADUS HESSE, **Kilonienſiſ**, J. U. D. Altorſii A. 1613. creatuſ, & poſt diuturnam cum Cornificio Trol-
lio, Nobili Dano, ſuz commiſſo fidei, peregrinationem, Cancellariuſ aulqve ſuz Conſiliariuſ a Friderico III. ac Chri-
ſtiano V. Daniz Regibuſ, adſcriptuſ; Dynaſta Uhrndſholmienſiſ, & Theod. Lenti, Cancellariuſ regii (qvi Annam
Catharinam, filiam, ei elocavit), gæner. A. 1686. ſuperſteſ.

Diſſ. II. ad libroſ Digefloruſ, in promotione Doctorali Altorſii A. 1653. habita. A. 1653. in 4. *Intimiori hæc*

ruditione eſt reſeratiſſima, judice Joh. Georg. Richterö, Reip. Norib. Conſiliario, in *Vita parentiſ ſui, Georg. Richterö*
(*Dec. III. Memor. ſCtoruſ renov. Henn. Wittenii recuſa*), p. 279.

M. PETRUS HESSELIUS, **Hamburgeniſis**, Martini, civiſ tenuioriſ, ſiliuſ, d. 15. Dec. A. 1639. natuſ, e
ſkola patriæ in Academia A. 1662. migravit, ſupremaqve ſupremaphiz laurea Giſſiaſ A. 1667. reportata Hamburgum
redux, Prochei ſive Noſodochii ſuburbani Paſtoratuſ, A. 1671. inſeunte, obtinuit, ſinem autem vitæ pariter atqve per-
ſecutionuſ, a ſuperbiſ quibuſdam patriæ tolerataruſ Hierophantiſ, febri maligna correptuſ, d. 26. Dec. A. C. 1677.,
& æt. 38., atgit. Poſthumiſ civiuſ (qvoruſ plureſ milleniſ ejus comitati ſunt exequiaſ) Hamburgeniſium laudibuſ
etiamnum celebratur pietatiſ ejus infuſata, & ſingulariſ in pauperes (qviſ nummoſ etiam a peccata confeſſiſ oblatuſ
diſtribuebat) benignitaſ, imitatione multorum, longe lautiſoribuſ ibidem ſtationibuſ gaudenſium Eccleſiaſticuſ, di-
gniſſima. Celebrantur etiam inſignis *avæſtæ*, qva motuſ, tenuem iſtam in Procheo ſuñctionem aliſ ſplendidiſori-
buſ ac opulentiſoribuſ, quinqviſ ſibi oblatuſ, prætulit, & *ſilencia* atqve diligentia in ſtudiſ ſacriſ Hiſtoricisqve
ſtudia. Fuſiuſ iſtaſ ejus virtuteſ prædicavit ipſiſ in choro pariter atqve thoro ſucceſſor, M. Joh. Mich. Dölzeruſ,
in Sermone Patentali Biographico proluxo, Hamburgi A. 1678. (in 4.) excuſo, & titulo hoc ſuperbiente allegorico:
*Arborætuſ, oder Geiſtlicher Baumgarten, in ſechs unterſchiedlichen Bäumen beſtehend, und, auß dem ſchönen Lagerden
des Königs Salomons (Prov. X. 17.), in den Baumgarten der Lazarethiſ Kirche zu Hamburg, zum immerwährenden Ge-
dächtniſſe M. Pet. Heſſeli, Paſtorſ deſſelben, beſeſet.* Inferuit iſt huic Indicem ſcriptoruſ noſtri *avæſtæ* LXXII., per-
qvam proluxoſuſ, in qvo, paulo poſt a nobiſ iſdem exhibendo, numeruſ illoruſ, qviciquid homilaruſ in ſuggeſtu
recitatuſ erat, luce publica dignuſ, cum multiſ ordinuſ ſui hominibuſ, ſtolidè juſdicando, pluſ juſto auxiſſe mihi vi-
derur. Hiſtoria vitæ ejus, illi ſubjuncta, a Joh. Alb. Fabricio A. 1711. *Volumini III. Memoriaruſ Hamburgeniſium*,
p. 407-429., eſt inſerta, Aliam de eadem Narrationem vernaculam Altonæ A. 1685. in 4., recto nomine, elidit
Otto Sperlinguſ juſior, J. C. celeberrimuſ, teſte B. Raupachio in *Notiſ ad Comment. de præſenti rei ſacraſ & litera-
riæ in Dania ſtatu p. 80.* Hiſtoriam obituſ noſtri, & ſcripto Dölcriano, repetit Auguſtinuſ Eberharduſ in den *Valet-
Neden der Eſterdenben, num. 143.*

Symboli loco ipſi fuit Acroſtichon hoc Onomaſticuſ: *Magnam Poſthac Hereditatem Poſſidebo.*

A Joh. Alb. Fabricio (P. II. *Memor. Hamburg. p. 914.*) ſeculuſ vocatuſ *antiquitatuſ Hamburgeniſium indagator.*
In Societ. Liliſgera Zeſſiana der *ſüßende* fuit appellatuſ.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Herſchließender Betrachtung vom Elyſtrome Erſter Theil; mit Kupfern. Altonæ 1675. in 4. Meditationeſ haſ (qva-
num parteſ aliæ quinqve ſuperſunt ineditæ) Theologicæ potiùſ eſſe, qvam Phyſicaſ aut Hiſtoricaſ, P. I. *ſſag. ad Hiſt.*
Cimbr. c. 2., ſ. 1., p. 11., jam monui.

Sancta Amatoria, oder Betiebte Gedanken der Jeſuſ-Liebhaber, auß dem Liebesgeſpräch Chriſti und deſ Apoſteliſ
Petri (Joh. XXI. 15. 16. 17.), in fünf Büchlein, vorgeſtelt. Hamburgi 1676. in 8.

SCRIPTA INEDITA ET AFFECTA,

a Dölero l. c. enumerata.

I. LATINA.

Vitæ illuſtriuſ Viroruſ, qvi, in S. Bibliſ, ab Adamo, uſqve ad Apoſtoloruſ tempora, commemorantur.
Antiquitateſ ſacraſ & profanaſ, qvotqvot erudituſ orbis agnoſcit primariæ, compendioſe & remiſſive tractatæ.
Chronicon nummarium.

Tr. de Armis veteruſ bellicuſ.

Aſtronomia ſacra.

R r r 2

Diſſ.

(1.) *Vol. XII. Biblioth. Graeca p. 402.*

Diff. Historica de Conversione gentium, ejusque mediis legitimis.
Antiquitates Judaicae.

II. GERMANICA.

Der Herkennenden Betrachtungen vom Elbstrome Anderer, Dritter, Vierder, Fünfter und Sechster Theil.
Hamburger Palmbaum, oder Chronica der Stadt Hamburg; Opus, cui Autor, ab A. 1668. ad mortualem 1677., in-
Tudavit, *avando*, libris editis in *Catalogo Bibliothecae Ott. Sperlingii Junioris* (Altona A. 1674. in 4. id prodiisse per-
peram tradente), p. 259., falso annumeratum. De M. Joh. Mich. Dölari Continuatione illius, itidem inedita, fabulam
verutnam de Hamburgo Anno O. C. 22 17. per Gambriivium condito, & a Jove Hammonie nomen adepto, recoquen-
te, & e tabulz Orichalceæ, per hortulanum, qui e terra illam effoderat, decrepitum Hesselio donatæ, inscriptione ri-
dicule confirmante, *Tomo sequenti*, sub Dölari plura dicentur nomine.

Historia Ecclesiastica Hamburgensis oder Christliche Kirchen-Chronica des Ministerii zu Hamburg.

Evangelischer Magnetstein von den irdischen und vergänglichem zu den Himmlischen und Ewigen Dingen, auß den
jährlichen Evangelien.

Bewährte Herzkürzung vor alle betrübte und angefochtene Kreuzträger.

Reisepostill.

Patriarchen-Postill, auß dem ersten Buche Moses.

Lügen über Lügen deren, die in der Welt glänzen von aussen.

Der entheilte Reichthum, mit Sausen betrachtet, und mit lebendigen Farben, den heutigen Christen zum Denckmahle,
abgemahlet.

Alle Gedächtnisse, auß H. Schrift zusammengetragen, und zur Uebung der wahren Gottseligkeit abgezeichnet.

Das Urtheil der blinden Welt, welches sie fällt gerade gegen das Gute, auß Luc. XXIII. 18.

Seelenarbeit, die allen Christen auferlegt ist, bis zum Abend dieser Welt.

Biblischer Lustgarten.

Der Göttliche Sabbath.

Das Contrafait aller falschen Propheten, Keger und irrigen Lehrer.

Der geistliche Thiergarten, auß H. Schrift.

Das Königl. Priesterthum aller gläubigen Kinder Gottes.

Der geistliche Rosenstock des Kreuzes.

Himmlischer Vorschmack.

Die geistliche Kaufmannschaft.

Spiegel der Erkenntniß des höchsten Gottes, der bösen Welt, und unser selbst.

Die reiche Fundgrube des theuren Verdienstes Jesu.

Die geistliche Vingerwaach in der Stadt Gottes.

Der Hamburger Pesthof.

Die heilsame Baufunft eines Gottseligen Wesens, in den Herzen der Menschen.

Das Sündenreich des menschlichen Herzens.

Tägliche Busfloß, die sich vom Himmel hören läßt.

Seelenpostill.

Der Aufrechter Nothe, Kore, Dathan und Abiram, die annoch im Leben sind, und das H. Predigamt, samt aller wahren
Gottseligkeit, aufheben, eigentlich erkläret.

Biblischer Erquickstunden erster Theil.

Die geistliche Ethica und Tugendlehre.

Christi, und aller Christen, Wartenwoche, auß dem Calender des Göttlichen Wortes hervorgefuchet.

Civitates Biblica.

Cosmographia Biblica.

Das geistliche Kornhaus Göttlicher Güte.

Judas-Spiegel, oder die Historie vom Verräther Juda, allen, in welchen er noch lebet und wecket, vorgebildet.

Biblisches Geschichtet.

Christianismus agonizans, oder das todtkranck Christenthum, in dieser letzten Zeit.

Geistliche Wasserfonteyn der heiligen Andacht.

Ueberfluß alles Heils und Trostes im Nahmen Jesu.

Die Politick wahrer Christen.

Das heilige Nahmenbuch aller Gläubigen, wie sie vom H. Geiste im Worte Gottes aufgezeichnet stehen.

Der sonderbare Lebenslauf Davids.

Das Himmlische Leben.

Das irdische Leben, eigentlich abgerissen.

Biblisches Apothek vor die Kranken.

Das geistliche und weltliche Münzwesen, mit ihren Schaupfennungen, betrachtet und umgegossen.

Der Heiden Blindheit, historisch beschiget.

Die geistliche Rarität-Kammer der H. Schrift.

Biblisches Sprichwörter.

Die irdische Weltkugel, mit ihrem ganzen Wesen, abgerissen.

Sonderbare Gedendzettel, die uns vorgelegt werden in dem Leiden und Kreuzgange Christi, und zu desselben Nachfolge
dienem.

Die wofflingende Seelen-Musick, auß Eph. V. 19. und Col. III. 16. beschrieben.

Chronicon admirabile, inprimis quoad res Germaniz, historiarum amatoribus exhibitum.

Astronomia Sacra; das ist: Himmelslauf, mit Sonne, Mond und Sternen, nach H. Schrift ordentlich beschrieben,
und mit reichen Leben abgemessen.

JOHANNES HESSIUS, Lubecensis, a dis in patriz suburbio Laurentianz Ecclesiastes d. 24. Nov. A. 1692.,
Petrinz autem in urbe ipsa Diaconus d. 3. Aug. A. 1693., & A. 1713. Pastor electus obiit d. 11. Nov. A. 1715. V. JAC.
a Mellen *Lubecam A. 1695. literatam* p. 6., & *Seriem MS. Ecclesiastarum Lubecensium*, J. H. a Seelen *P. I. Arben. La-*
ber. p. 335. 336., ac Enochii Svantenu *Programma funebre*.

Disp. de fluxu Sanguinis & aqvæ Christi laterali, Præfide D. Abr. Calovio. Witebergæ 1679. in 4.

JOACHIMUS

JOACHIMUS HESTERBERG, Hamburgensis, Theol. Candidatus, Vir, teste Joh. Conr. Danhauero, Praeceptor (in praefat. Dissert. ejus), pietatis & eruditionis harmonia insigniter praeclens, quae S. Lit. fontibus limpidissimis os sacrum proliui cupidissime, in studio Polemico ad bella sacra incaluit flagrantissime, Historiae quoque Ecclesiasticae thesaurum sibi comparavit diligentissime.

Ecclesia Waldensium, orthodoxe Lutherana testis & focia, sive Diss. Historico-Theologica de illa, ab ipso conscripta, & Praefide D. Joh. Conr. Danhauero proposita. Argentinae 1679. & 1668. in 4. Recula etiam in *Appendice Voluminis Disputationum Theologicarum* J. C. Danhaueri, Lipsiae A. 1707. in 4. excusit. Commendatur a Danhauero Praefide (cui specimen audit, passim rufos ungues, & industriam inusitatum, redolens) in praefatione, J. H. Hottingero P. IV. Bibliothecarii quadrupartiti, c. 6., p. 448. & Elia Velejo (eruditam eam vocante) in Diss. *Isagogica in Natalis Alexandri Seleba Hist. Eccl. capita*, Art. XI., p. 291. Confer de illa Phil. Jac. Speneri lecte Theol. Bedendae, P. I., cap. 2., Art. 1., Sect. 1., p. 325., ubi, eam a se, sub Hesterbergii nomine, esse conscriptam proficitur.

JOHANNES HENRICUS HEUBELIUS, Christiani Augusti, Ducis Holstiae, Episcopique Lubecensis, filiorum, in civitate Hamburgensi, circa A. 1717., Ephorus, Juris A. 1723., Professor in Acad. Kiloniensi, ac Historicus Holstae-Gottorpensis, designatus, sed paulo post remotus.

Confer de illo J. H. a Seelen P. IV. *Atben. Lubec.*, c. 16., p. 448. 449., & *Memoriae Stadenianae*, c. 5., p. 163. 164., ubi etiam Societatis Scientiarum Borussicae Collegis accensetur.

Bibliotheca Germanicae Historicae, seu Scriptorum Rerum Germanicarum omnium Notitia Chronologica & Geographica, in qua eorum Vitae & scripta, edita, inedita vel deperdita, exponuntur, dijudicantur, emendantur: Cui inserta sunt Fragmenta quaedam Historici potissimum argumenti, maximam partem vel nunc primum in lucem prolata, vel auctiora, & Diplomatum, chartarum, sigillorum, nummorum, hinc inde disperse, vel etiam adhuc latentium, & Antiquitates atque res Germanicas illustrantium, Indices absoluti, una cum Disquisitionibus necessariis. Opus ineditum, Lipsiae in fol. proditum, & in *Catalogo nundin. Lips. A. 1720. autumn.*, p. 60. promissum.

Oratio auspicialis de Pedantismo Juridico, in Acad. Kilon. d. 14. Apr. A. 1723. recitata, ob cuius praeparationem professionem amisisse traditur.

ROBERTUS HEUSER, Bergerdorpensis, Pastor, circa A. 1683. & 1701., in Eiderstadia, Tetenbüllensis, cuius uxoris Epitaphii in xde cathedrali Hamburgensi epigraphen vernaculam Joh. Alb. Fabricii, in *Auditorio Inscriptionum Theol. Anckelmanni Hamburgensium* (num. 130., p. 41.), recitat.

Jesus natus & datus, seu Meditatio Oratoria de Nativitate Christi, ejus certitudinem & effectum proponens, in Schola Ratzeburgensi A. 1666. recitata. Ratzeburgi 1667. in 4.

FRIDERICUS HEYE, Holstae, Med. Doctor,

Diss. Inaug. de natura & dolore Dentium, Praefide Herm. Conringio. Helmstadii 1662. in 4.

PETRUS HEYLINGIUS (qui *Holingius* perperam in Grotiana ad illum vocatur Epistola), Lubecensis, probe, uti in *Homonymosopia* (1.) jam monuit, a Petro Heylino, Burfordiensi Anglo, Th. D., aulæ regiae Ecclesiasticae, ac Praebendario & Subdecano Westmonasteriensis, A. C. 1662., & æt. 63., d. 8. Maji, defuncto, Viro de historia regni patrii Ecclesiasticae praeclare merito (2.), est distinguendus. Patre natus est gemmario Lubecensi, & scholam frequentans publicam, simulque Joh. Feldhusii, Senatoris, privatim instituens liberos, invidendos brevi in literis fecit progressus. E Lyceo patriae, anno circiter 1627., non in Academiis, uti nostrates solent, Germanicas, sed Parisios, IV. juvenibus praefectus patriis, discessit, & Hug. Grotium, istic tunc exulem, it sibi conciliavit, ut, in intimam admittens familiaritatem, ejus theda, equis ac famulis, tanquam suis, uteretur. Id quod Joh. Marquardus, Jctus, Civis ejus, & patriæ tandem Consul, quæm, Lutetiam delatum, Grotianis comitatus pedisequis, nummisque abundans, ea, quæ loco natos illi fecit decet, pompa, salutavit, narrare amicis est solitus. E Gallia in Italiam digressus, inde in Melitam trajecit, & cum non ea, quæ antehac, nummorum copia suppeteret, vestitu pristino splendens cum viliori, peregrinationibus familiari religiosis, commutato, pompa omni abstinuit, monachos autem insulæ, homines rudes & indoctos, crebris disputationibus in foli sapuit admirationem, & cum pares ipsi haud essent, ut has intermitteret, se obtestari coegit. Ulterius deinde, ut peritiam linguarum Orientis eximiam, quam doctrinæ Theologicae solidiori junxerat, in ipso Oriente augeter, Constantinopolin, & hinc in Palæstinam, est profectus, sepulchrumque Dominicum, cum Hieronymo a Dorne, civis suo, illic reperto, devote veneratus. In Ægyptum A. 1634. pervenit, ac Memphi (unde ad Grotium d. 28. Aug. dedit literas) diutius commoratus, Coptitas illius Christianos pietate ac modestia brevi ita sibi conciliavit, ut maximi ab iis fieret, tituloque *Muallim*, sive Doctoris Petri, a plerisque ornatus Arabico, libris eorumdem, etiam vulgo minus cognitis, facile potiretur. Quibus accurate perlectis, quænam illorum de duabus Christi naturis sit doctrina, Eutychanismi vulgo insinulata, perspexit, & quæ ejus in controversiis sacris erat moderatio, dissenfum inter hos atque Europæ Christianos magis in metu sequebatur, quam re ipsa, consistere, judicavit (3.). Incidit illic in novum Abyssinorum Patriarcham, a Rege horum, Basilide, qui Alph. Mendezium, Lusitanum, Antecessorem ejus Pontificum, cum Jesuitis suis, regno A. 1632. jussit excedere, Alexandria, sicut antea moris fuerat, ut veterem in eodem religionem instauraret, evocatum. Huic, ad Abyssinos abitu, eodem A. 1634., comitem se junxit, & in transitu Svaquæ insulæ, cum Mendezio, illic reperto, disputatione congressus publica, dogmata Ecclesiae Romanae summa dexteritate impugnavit, Lutherana autem animosè defendit, ac singula, quæ dicebantur, adstantibus Arabice est interpretatus. Quæ explicatione cum Mendezius, lingvæ ignarus Arabicæ, ac proinde sermones ejus cum auditoribus colloqui non intelligens, illum abstinere jubere, cordate, se hunc in finem, ut auditores instruantur, disputare, mox regessit. Finita disputatione, Mendezius, ad suos conversus Jesuitas, quantum ab Heylingio religioni immineret Pontificis periculum, gemebundus hisce verbis exposuit: *Si Doctor iste in Habessiniam pervenerit, in extremam heresim illam precipitabit* (4.). Nostr, iras haud moratus adversarii, iter inchoatum continuavit, & exeunte anno 1634., Germanorum primus in Habessiniam pervenit. Eo delatus, eloquentia flexanima, cum singulari vite conjuncta sanctitate, non solum plurimos incolarum ad suam pertraxit religionem, sed summum etiam favorem meruit Procerum aulicorum, ipsiusque Monarchæ Basilidis, qui juvenum nobilium vacantem institutioni plurimum cumulavit beneficiis, tentorio, aliisque rebus necessariis, donavit (5.), imo, si Joh. Marquardi, Consulis Lubecensis, ad Æthiopis, qui, Lubecam

(1.) *Sect. I., c. 4., §. 1., p. 84. 85.* (2.) V. Georgii Vernon *Vitam* illius, Anglice Lond. A. 1682. editam, Thomæ Popeblomstii, hanc allegantis, *Conferentiam Autum.*, p. 200. 209. 210., Ant. Woodii *Aniqq. Acad. Omn.*, Pauli Frecheri (Woodium sequentis) *Theatrum Eruditorium*, p. 691. 692. 693., & Henr. Lud. Benderii (Epitaphium etiam Westmonasteriensis recitantis) *Engeländischen Reichs- und Schul-Cat.*, c. 1., p. 47. 48. (3.) V. Johi Ludolphi *Lit. p. Hist. Æthiop.*, c. 8., num. 48., & c. 14., n. 4. ac seqq. (4.) V. Ludolphum *Lit. p. Hist. Æthiop.*, c. 14., n. 4. 4. 1., & in *Comm. ad Hist. Æthiop.*, L. 3., c. 14., n. 115. (5.) V. Ludolphum *loci* num. 4. citatis.

cam delatus, Dn. Wesselum nostri verbis salutavit, provocantis testimonium, tuto credi potest relationi, cognatam suam ei dedit uxorem. Quamdiu deinde apud Habescinos fuerit superstes, quave foras gavisus, & quo tempore mortuus, diversis diversorum narrationes plane reddiderunt incertum. Chowagia Morad, Armenus, Abassinorum ad Gubernatorem in India Batavicum A. 1693. Legatus, in sua de rebus Abassinis ad hunc relatione, a Ludolpho eodem anno edita (1.), superstitem fuisse nostrum apud Aethiops, tradidit, sub imperio etiam *Jaso Adjam Sagedi*, A. 1680. regno admoti, & cum controversia de duabus Christi naturis inter Theologos gentis indigenas acriter discipatur, sententiam orthodoxam nonnullis, ingenti Regis, eandem amplexi, in se favore fretum, docuisse, plures tamen in antiqua Copitarum & sedis Alexandrinæ, de una in Christo natura, peritisse, Regemque tandem, litium perturbatione, moderatoribus silentium injunxisse, rigidiore carcere multasse, Heylingio autem, ut e regno abiret, mandasse, illumque, cum voluntati regis obtemperaret, in itinere esse defunctum. Sed merito de narrationis Moradi certitudine Ludolphus dubitat (2.), Petrum diu ante Regis modo dicti tempora vivis excessisse, ab aliis edoctus. Pari incertitudine laborant, quæ Joh. Marquardus, de ipso Jesuitarum sublati infidiis, alii autem, vel de morte in Habessinia, vel de Europa, post dimissionem a Basileo Rege impetratam, ab eo, a latronibus Arabibus in itinere trucidato, incassum repetita, vanis nixi rumoribus, retulerunt (3.). Notitiam vitæ ejus partim locis scriptorum Jobi Ludolphi, Consilarii Cæsarei & Saxonici, jam allegatis, partim vero D. Joh. Marquardi, Consulis Lubecensis, Relationi MStz, Ludolpho transmissæ, & ab hoc per literas amicas A. 1692. mihi communicatæ, debeo. Conferri de eadem possunt Joh. Mich. Vanslebii, Erfurtensis, Apofatæ, Relatio in Angliam impressa, quam Ludolphus subinde allegat, & in Comm. ad Lib. 3. *Hist. Aeth.*, c. 14., n. 131., mire quidem Heylingium laudare, sed multa simul vana atque falsa tradere, testatur, nec non Excerpta & scriptis Ludolphi, tam Lipsienfium, in *Actis Erud.*, M. Aug. A. 1691., p. 373., & M. Jun. A. 1693., p. 282., quam Wilh. Ern. Tenzelii, in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Jul. A. 1691., p. 566., & M. Jun. A. 1693., p. 492. 493., obvia. Ludolphus eum, Lib. 3. *Hist. Aethiop.*, c. 8., n. 48., Virum gloriæ ex nostratibus insignem, & L. 3. c. 14., n. 4., insignem eruditione & probitate juvenem, Augustane Confessioni addictum, qui Arabicæ communiter MUALLIM, i. e. Doctor Petrus, vocatus fuerat.

Epistola ad Hug. Grotium, de Melchitarum & Jacobitarum in Oriente dissidiis, Memphi d. 28. Aug. A. 1634. scripta, & in Jobi Ludolphi *Commentario ad Historiam Aethiopicam*, Francofurti A. 1691. in fol. excusa, Lib. III., c. 8., publicata. V. Tenzelum l. c., M. Jul. A. 1691., p. 154. In Grotii *Epistolarum* Volumine Amstelodamensi (quod eandem exhibere Ludolphus ad me perhibet Epistola) frustra illam quævis, duas autem Grotii ad Heylingium responsorias, unam de componendis dissidiis Ecclesiarum Orientalium & Occidentalium intestinis, & religione ritibusque Abyssinorum, Parisiis Kal. Aug. A. 1637. scriptam, num. 444., p. 161. 166., alteram vero de rebus inde Orientalium Ecclesiasticis, d. 11. Apr. A. 1637. exaratam, num. 748., p. 319., inventi.

CHRISTOPHORUS WILLEHADUS HILCKEN, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, Judicique simul inferioris, circa A. 1707., Assessor, a Vinc. Placcio, Professore Hamburgensi celeberrimo, in testamenti sui Executorum A. 1699. allectus numerum; qui a C. H. E. D., in *Relatione de itinere suo Anglicano & Batavo*, A. 1710. edita, p. 13-20., fuisse laudatur, & A. 1716. etiam XVvirorum patris fuit Secretarius. Obiit A. 1717.

Disp. Inaug. de Residentibus, eorumque Juribus, Præfide D. Pet. Mullero, Jenæ 1690. in 4.
JOHANNES STEPHANUS HILDERMANN, Parochus ruralis, in Wagria, Altencremensis. Conf. de illo J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 336. 337.
Jesuspredige, welche, nach Anleitung der Ewangelien, das Erkennen Jesu Christi vorstellen, Plönz 1700. in 12.

Die Evangelische Glaubenslehre, aus Sprüchen d. Schrift, nach Anleitung der Festund Ewangelien, dargestellt Lauenburgi 1702. in 12. V. Nova Lit. Lubec., M. Dec. 1702. p. 378.

Die Pflicht der Zuhörer gegen ihre verstorbenen Lehrer, in einer Rede, gehalten über Gottfridum Pohlen, Past. zu Schönau, 1706. dargestellt, Lubec. 1706. in 4. V. N. L. Lubec. A. 1706. p. 376.

Leichpredigt über Joh. Langemake, Past. in Neustadt ed. A. 1712.
Pauli Gewissenheit von seinem Glauben und Seligkeit, oder Leichpred. über 2 Tim. I. 12. Lub. 1715. in 4.

JOHANNES CHRISTOPHORUS ab HILLEN, Johannis ab Hillen, Osnabrugensis, J. U. D. & Consilarii Danici atque Saxo-Lauenburgici, ex Elisabetha, Mart. Gerdesii, J. U. D. & Consulis Güstrovienfis, gnata, filius, Lubec., teste Aug. Varenio (non autem Güstrovii, ceu a Seb. Batmeistero (4.) perperam est traditum), primam, d. 27. Dec. A. 1620., lucem aspexit. Literis humanioribus, in scholis Güstrovienfis, Lubecensis & Osnabrugensis, juris autem utriusque scientia, in Academiis Rostochiensis, Lugduno-Batava, Franequerana & Trajectina, imbutus, hujusque Doctor, post iter in Belgium, Galliam & Germaniam, literarum A. 1650. finitum, Rostochii creatus, ibidem, loco inter Dicafterii provincialis Megapolitani impetrato Advocatos, confedit, & in civitate tandem patria, in quam excurerat, Lubecensi, M. Aug. A. C. 1665., æt. 45., vivis excessit. Conjugem habuit Annam Elisabetham Cohtmaniam, Friderici, J. U. Doctoris, filiam, & Ernesti, Antecessorum Academicorum Rostochiensium celeberrimi, neptem, post obitum suum Casp. Thurmanno, Jcto celebri, ac Consilarii Saxo-Lauenburgico, secundus A. 1666. sociatus nuptiis. Filiam ex hac suscipit, matris cognominem, Joh. Jac. Döbelio, Med. Doctori & Professori Rostochiensis, elocatum. V. D. Aug. Varenii, Theologi Rostoch., *Programma de vita ejus sanctæ*.

Disp. de Feudis, Præfide D. Bernh. Schotino. Lugd. Bat. 1644. in 4.
Disp. Inaug. ad L. Sancimus Fin. C. de reb. alien. non alien., sive de prohibitione alienationis, Præfide D. Nicol. Schützi, Rostochii 1647. in 4.

JOHANNES HILMERS Lubecensis, oppidi Burgensis in Insula Femariensi ab A. 1702. Archidiaconus & Diaconus deinde ab A. 1720. Catharinæ Hamburgensis.

V. de illo Nova Literaria Lubecensis M. Maj. A. 1704. p. 158. & Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 337. 338. ac P. IV. c. 13. p. 241.

Die von Gott gewürdigte Lob-Edl., als die heilsame Reformation Lutheri, in der Keyserlichen freyen Reichs-Stadt Lübeck, im Jahre Christi 1529. einen wunderbaren Anfang genommen, jedoch in folgenden Jahre bereits hinweggeführt: Nach Benennung derer Lutherschen Prediger, von der Zeit an, bis auf den heutigen Tag. Lubec. 1716. in 8. V. de hoc libello Val. Ern. Löschneri unskulbige Theolog. Nachrichten, Sch. I. A. 1717., p. 89. 90.

Femaria Historica, oder Historisches Andenken der Insel Femern; Scriptum ἀνέκδοτον, cujus XXIV. Capiturum argumenta J. H. a Seelen l. c. sigillatim indicantur.

(1.) in *Appendice Historiæ Aethiopicæ, & Commentarii in eam*, Francofurti A. 1693. in fol. excusa, p. 26. (2.) in *Notis ad Append.*, cit. p. 20-21.
(3.) V. Ludolphum locum num. 4. pag. præc. citatis. (4.) in *Sylloge Rostochii promotorum*, in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1701., p. 219.

CHRISTIANUS HILTEBRAND, Civitatis Hamburgensis fidicen.

Zusersene liebliche Paduanen und Galliarden, mit fünf Stimmen. Pars harum secunda Hamburgi A. 1609. in 4. (re-
ste Catalogo Nund. Francof. A. 1609. Vern. p. 21.) prodit.

DIETERICUS PETRUS HINNERKING, Arithmeticus, circa A. 1700., Hamburgensis, in societate urbis
istius Arithmetica Cumulatius (des Hüffenden) insignitus agnomine, V. Nova Lit. Lubec., M. Mart. A. 1700., p. 92.

Kurges Prober- und Repetier-Rechenbüchlein, worin sonderlich die Interesse-Rabatt- und Wechselrechnungen gründ-
lich tractirt werden. Hamb. A. 1708.

CHRISTIANUS HINTSCHIUS, Hamburgensis, Prochei patriz (post sacros sermones, in Ergasterio ejus-
dem, per quadriennium jam habitos), A. 1701. (d. 23. Jun.), Pastor, ac Oppidi deinde in Wagria Plönensis, ab A. 1705.,
Ecclesiasten, A. 1719. mortuus.

V. Pet. Ambr. Lehmanni Observationes Anni 1701. Historicas vernaculas, n. 27., p. 216., Nova Lit. Lubec., M. Jul.
A. 1701., p. 213., & Nova Lit. Germ., M. Mart. A. 1705., p. 120.

Das Göttliche Moral- und Sittengesetz, sofern es ist unser Spiegel, Regel und Riegel, von Christo, nach dem Vten Ge-
bote, im Evangelio des VI. Sonntages nach Trinit. (Math. V. 20-26.), schön erkläret, und in einer Predigt, auf dem Hamb.
Weihese vorgestellt. Samt einer Apologesischen Vorrede wider die Esheter derselben. Hamburgi 1704. in 4. V. Nova
Lit. Germ., M. Mart. A. 1704., p. 120.

Der geistliche Gnadenbimmel aller gläubigen Kinder Gottes hier auf Erden, worin sie, nebst anderen himlischen Heiligs-
keiten, Gottes seliges Anschauen, zum Verschmacke des zukünftigen Freudenhimmele, in gewisser maffe, haben, aus Biblio-
schen Sprüchen betrachtet. Plönze 1710. in 8.

JACOBUS HINTZELMANN, Hamburgensis, J. U. L. & in patria Practicus circa A. 1716.

Disp. de dissonantia Juris Civilis & Galliarum, in contractibus, Præfide D. Matthia Steinio. Rostochii 1703. in 4.
V. N. L. Lubec., M. Jul. A. 1703., p. 146.

Disp. Inaug. de Pretio eminentie. Leidz 1704. in 4.

BARTHOLDUS GÜNTHERUS HINTZIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor & in patria Practicus, A. 1716.

superstes.
Disp. Inaug. de Dotium concurrentium antelatione, Giesæ 1710. in 4. V. Hamburgum anni 1716. literatum p. 21., &
Matth. Nic. Kortholt in eam Hexastichon Lib. I. Epigramm. p. 9.

PETRUS ANDREAS HOECKIUS Flensburgensis.

Dissertatio Historica de Confessoribus veritatis in Papatu, ad D. Thomam Clausenium. Witebergæ A. 1721. in 4.

M. ANANIAS HOETENSLEBEN, Parochiz ruralis Steinbeccensis, in præfectura Trittovienfi, Pa-
stor, generum suum Salomonem Petri, legationis in Persiam Holstatice antea Ecclesiasten, A. 1639. nachus successo-
rem.

Leichpredigt über Augusti, Herrn Hildebrands von Horn Töchterlein, aus Sap. IV. Hamburgi 1629. in 4.

ANDREAS HOFFMANN, Med. D. & Practicus, circa A. 1704. Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Phlebotomia. Halz 1701. in 4. (V. Lehmanni Hamb. Lit. A. 1704., p. 13.)

CHRISTIANUS HOFFMANN, Joachimi Ernesti, Ducis Holstat-Plönensis, Ecclesiastes aulicus.

Redealubiger Evangelischer Fürst, und aller wahren Kinder Gottes, unsterblicher Ehrentum auf Erden, und uners-
chliche Lebensstrome im Himmel; oder Leichpredigt über Joachimum Ernestum, Herzogen zu Holstein-Plön, aus Rom.
XIV. 8. Ratzeburgi 1672. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS HOFFMANN, Plönensis Wagrius, Theol. Candidatus, Joh. Millio, Acad. O-
xonienfi Theologo, cum in ista viveret, perquam familiaris, a Millio (1.), suppresso licet nomine, Vir hand vulgaris
in literatura Coptica eruditiss., & incredibilis diligentia, qui edendis, & Latine reddendis, libris N. T. Coptice boras
suas lubens inferret, teste Christ. Frd. Börner, diligentiz ejus, in describenda Oxoniz, e Codicibus Bodlejanis,
Versione ista N. T. Coptica, spectatore (2.), est appellatus. In Chersonesum patriam ex Anglia A. 1707. reverfus, ali-
quot, Versionis ejusdem N. T. Coptice capita, e Mssis Bodlejanis descripta, secum attulit, & editioni, translatione La-
tina notisque illustrandz, paravit. Vid. Joh. Alb. Fabricii Lib. IV. Bibliotheca Græce, P. I., c. 5., p. 192. Conf. Lib. V.,
P. I., c. 2., p. 320. 321., ubi Vir vocatur doctissimus, & Ephreimi Homiliz, partim Syriacæ, partim Græcæ, e Codd. Oxo-
niensibus ab eo descriptæ, laudatur.

Thomæ quoque Watsoni Operum sacrorum Partes tertiam & quartam (cum duæ priores Hafniz jam ante, ab alio,
ni fallor, interprete, Germanice essent publicatæ), e Lingva Anglica in Teuronicam a se translatas, sub hoc Hamburgi
A. 1705. in 4. editit titulo: Thomæ Watsons Uebung der Gottseligkeit, begreifend mehr denn 176. Predigten, theils über al-
le Artikel der Gotteslehre, theils über den kleinen Catechismus; nebst einer Zugabe unterschiedener anderer Reden; und also
seiner Schriften dritter und vierter Theil, aus dem Englischen verdeutschet.

Observationum Politicarum, sive de Republica, Libri X. Trajecti ad Rhenum 1719. in 8. De eorum methodo atque
argumento Lipsiensis (ob exempla selectissima & dictionem comptam atque elegantem, eos commendantes) in Actis E-
rud. T. VII. Supplem., Sect. 10. p. 472., Autores der Republik der Gelehrten, M. Jul. & Aug. A. 1719. num. 8. &
der Maaßregeln Dietrichfelds, M. Nov. A. 1719. num. 2., hosque secuti Halenses, Parte XCII. der neuen Bibliothek
p. 127. 128. 129. & J. G. Kraußius in den neuen Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 75. A. 1719. p. 197. 598. plura
docentur. Versio ejus Germanica prodit Hamburgi 1725. in 8. sub hoc titulo: Politischen Anmerkungen über die wab-
re und falsche Staatskunst, worin aus den Geschichten aller Zeit bemercket wird, was einem Lande nuzlich oder schädlich sey.
Zwey Bücher von der Zufriedenheit, nach Anleitung der Vernunft und Glaubens-Gründe verfaßt. Hamburgi bis A.
1722. in 8. & tertia editio auctior Hamb. 1725. in 8.

M. Aurelii Antonini, Römischen Keesers, erbauliche Betrachtungen über sich selbst aus dem Griechischen verteutscht und
mit kurzen Anmerkungen und seinem Leben verwehret. Hamburgi 1723. in 8.

Operibus ejus promissis addatur nova Operum Justini Martyris omnium Editio Græco-Latina, textum Stephanian-
æ exhibitura, & Londini in fol. maj. cum plurimis proditura accessionibus, cujus, hortatu Joh. Ern. Grabi susceperz,
Συναρπάξων jam A. 1715. publicavit peculiarem. De hac, Anglorum invidia hæctenus sufflaminata, præter Joh. Grotii,
Kraußii Novellæ anni 1716. literatæ Germanicæ Lipsiensis, num. 2., p. 10. 11., & n. 40., p. 313., Halensium siebende
Præfati der neuen Bibliothek p. 643., & Joh. Alb. Fabricii (Commentarios Hofmanni, quibus, cum Oxonii versare-
tur,

SSS 2

(1) In Prolegomenis in suam N. T. Græcæ editionem p. 132.

(2) In Notis ad Jacobile Long. Biblioth. Sacram p. 292.

tur, Justinum egregie illustravit, prae paratos, sibi que viros, velut eruditores laudantis *Bibliotheca Graece Vol. IX., f. ve Lib. V. P. V., 6. 38., p. 414.,* consulti possunt Liptienles, in *Actis Erud., M. Mayo A. 1716., p. 237.,* verbis illam adumbrantes commendantesque sequentibus: *Nunc omnium, quae feruntur, Justini Martyris Operum editionem plenissimam pariter & elegantissimam parat Joh. Adolphus Hofmannus, Germanus, Fragmentis noviter repertis, Notisque variorum & suis, nec non Dissertationibus de Vita ac martyrio Justini, ejusque scriptis, variis eorum editionibus, Codicibus MSS., de interpretatione V. T. quae usus est, defensione item contra criminationes malecolorum, amplificandam. Scripta singula in Sectiones minores distinctit, argumentis instruxit, ordine chronologico disposuit, versionemque quae aringentis amplius locis emendavit.*

Inedita ab Hofmanno adhuc asservantur:

1. Versio Germanica Librorum Ciceronis de Officiis.
2. Comm. in Epist. ad Romanos.
3. 180. theils eigene, theils übersehte moralische Poesien in 4. Büchern. 1. von Gott und der Weisheit. 2. von der Weisheit und ihrer Vortheile. 3. von dem Menschen. 4. von der Selbstkenntnis auch vom Guten und Bösen.

GEORGIUS JACOBUS HOFFTIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor & in patria Practicus, Societatisque Philo-Teutonicae Hamburgensis (der teuffchliebenden Gesellschaft) Collega. Vixit. A. 1716.

Disp. de Cessione Literarum Cambialium, Praefide D. Melchiore Dethmaro Grollmanno proposita. Giesff. 1711. in 4. Recusit Lipsiae A. 1718. in 4. V. Recensum illius in *Halenfium Bibliotheca Academica anni 1718., Sect. 2., p. 77 - 82.,* & confer *Partem XI. der gelehrten Fame p. 793 - 794.*

Disp. Inaug. de Virgine stuprata a stupratore non dotanda. Giesff. 1712. in 4. Matth. Nic. Kortholti in eam Hexastichon *Libro I. Epigramm. p. 9.* legitur.

M. JOHANNES HÖGELKE, ab Hamburgensibus A. 1541. zdis Georgianz Ecclesiastes, A. 1542. Petrinz Diaconus, & A. 1548. ejusdem (post Joh. Garczum) Pastor, est electus, ac d. 5. Jul. non a Superintendente, Joh. Æpino, (quocum simulatas ei intercedebat gravissimz), sed ab Henr. Brockio, Consule, Senatoribus, & templi curatoribus, exemplo hactenus inusitato, in istam introductus. In sacro de Christi ad inferos descensum certamine, quod A. seqv. 1549. inter Ecclesiaz Hamburgensis exarist ministros, Antagonistarum D. Joh. Æpini facile princeps fuit, nec tamen ab officio sacro (quo Synaspistz ipsius, Joh. Garczum, Casp. Hackrahtius & Tilm. Eppingius, hanc ob causam, A. 1551. privabantur) per eum potuit deturbari. Cum cæteris etiam Collegis lites ei fuere perpetuz, ad A. usque 1555., quo Senatus illas, Æpino (cui nunquam reconciliatus est) jam defuncto, d. 27. Aug. conloquitur. A. 1557. Presbyterii Hamburgensis de Eucharistia confessionem, a D. Paulo ab Eitzen conscriptam, sua approbavit subscriptione, & sequenti 1558., Kal. Nov., extinctus, Joh. Crustum habuit successorem. V. *Anonymi Catalogum MS. Ministrorum Ecclesiae Hamburgensis,* & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 862. 864. 913.*

Ueßleginge over dat Evangelium van des Könninghen Altmannus Oeleoven, Joh. IV. Rostochii 1546. in 8. L. Saxon. (*Catal.*)

ERNESTUS HOHENHOLZ, Vici in Wagra Neomonastrienfis Archidiaconus,

Christi. Valer. Predigt, bey Hochfürstlichem Abschiede Ludovici, Landgrafen von Hessen, und dessen Gemahlinn, Mariz Elisabethz, gebornen Herzoginn von Heßlein, auß Tob. X. 11. 12. 13., gehalten. Slesvigz 1651. in 4.

Christi. Trostpredigt, bey der Leichbegängniß Fr. Magdalenz von Sallern, auß Cant. II. 10. 11. 12. 13. Hamburgi 1667. in 4.

M. JOHANNES ERNESTUS HOHENHOLZ, Gerttorpio, pago Sylvz in Ducatu Slesvicensi Danicz, Cimper.

Disp. de veris Ideis dividendi distingvendi que fundamentis. Kilonii 1718. in 4.

Oratio inedita de Anno Veteris Testamenti Jubileo, Kilonii, anno Lutheranorum Jubileo 1717., M. Nov., recitata. V. *Progr. Jubil. Kilon.*

HIERONYMUS HÖHUSEN, Joh. Fil., Hamburgensis, J. U. Lic., patriz Senator d. 21. Febr. A. 1621., Praetor autem A. 1624., electus, & d. 10. Aug. A. 1626. defunctus. V. Ad. Trautfigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamburg. p. 44.*

Disp. Jurid. de Urbanis servitutibus, Praefide D. Phil. Hoffmanno. Heidelbergz 1609. in 4.

M. JOHANNES HOLLÄNDER, Flensburgensis, Parochiz Sörupensis, ab A. 1667. in Anglia Cimbrica, patriz vicin, Pastor, Senex eruditus, A. 1724., ætatisque 88., adhuc superstes. *Theologus eruditissimus* audit J. M. Kraftio, in *Hist. Eccl. Hufens. p. 275.*

Disp. Historico-Philologica de *תפ תב*, seu filia vocis. Hafniz 1666. in 4.

JACOBUS HOLLANDUS STROZZÆUS, Flensburgensis (filius forte Petri Hollandi Strozzei, Med. Doctoris, & ex Archiatro Danico-Holsatico Poliatri Lubecensis), J. U. Doctor.

Positiones Inaugurales de possessionibus, earumque acqvirendarum, amittendarum, modis, Basilz 1628. in 4.

M. MARTINUS HOLMER, Slesvigz, patre Georgio, Senatore, d. 26. Maji A. 1619. natus, sumtuque Ducali in Gymnasio Bordschholmensi, & deinde, ab A. 1642., in Academia Rostochiensis (Magisterii A. 1648. ei largita honores), sustentatus, Civitatis Hufensis, ab A. 1652. (quo nuptias etiam cum Maria Dorothea, M. Jac. Fabricii Jun., Superintend. Holsatici, filia, celebravit), Archidiaconus, & ab A. 1653. Pastor, d. 10. Mart. A. C. 1685., & æt. 66., mortuus. V. *Historiam vite ejus, Sermoni Sim. Recheli, successoris, e Gen. XXXII. 9. 10., funebri vernaculo,* Slesvigz A. 1685. in fol. excuso, subjunctum, ipsius præfationem de *Feuerpredigt, p. 11.,* & Jch. Melch. Kraftii *Hufensche Kirchen-Disferte,* Hamburgi A. 1723., in dem Zwenfachen Zueßel-Gedächtniß, editam, p. 181 - 203.

Disp. de Intellectu & voluntate, Praefide M. Joach. Crellio, Rugiano. Rostochi 1643. in 4.

Leidypredigt über Anna Maria Zimmermanninn, auß Pf. XXXI. 6. Hamb. 1656. in 4.
Feuerpredigt, oder Christlicher Bericht von dem, in der Nacht des 27. Apr. A. 1669., zu Hufum entstandenen erschrecklichen Donnerwetter, und gefährlichen Feuerbrunst in der Kirchen, auß Amos VII. 4. 5. 6., den folgenden 30. Apr. hervorragen. Slesvigz 1669. in 4. Accedit præfatio prolixa, Templi Hufensis historiam, & ministrorum illius, a reformationis tempore, Catalogum, exhibens.

Gegenwärt der Unwahrheit Zungfer Antonettz Bourignon, sive Refutatio errorum hujus vernacula, publico Ordinis Ecclesiastici Hufensis A. 1674. scripta nomine, & A. 1723. Hamburgi a J. M. Kraftio, in *Hist. Eccl. Hufensi,* modò edita, p. 507 - 563., edita.

ADOL.

ADOLPHUS JOHANNES ab HOLSTEIN, Nobilis Holstianus, A. 1649. Witebergam studiorum causa profectus (1.), & A. 1653. in Carpophorum Germanicam Societatem inclitum receptus, *Dilectusque* (des Geliebten) donatus agnomine (2.), A. 1657. Christiani Augusti, Ducis Holstiae-Norburgensis, in Academia Danica Sorana, praefuit studiis, ac a Friderico III., Daniae Rege, aulicis postea suae adscriptus est Consiliarius. Uxorem d. 10. Nov. A. 1665. duxit Annam Margaretam, Dionysii a Padewels, Christiani IV., Regis, Consilarii intimi, ex Catharina Hedwige Alefeldia filiam, d. 14. Aug. A. 1666. extinctam (3.).

Discursus Juridico-Politicus de Religione, & summi magistratus circa eam jure & autoritate, ab ipso conscriptus, & Praefate D. Augustino Strauchio propolitus. Witebergae 1652. in 4.

Minervalia Sorana; seu Plautus votivus, honori eloquentiaeque augustae Christiani Augusti, Ducis Holstiae, simulacrum Palladis publica Oratione memoriter illustrantis, patris dicatusque Sorae 1657. in fol. Inscriptio est *Amplex* prolixior.

CASPARUS HOLSTENIUS, ædis in civitate Lubecensi Petrinæ Ecclesiastes A. 1600. electus, & Rostochii, Senatu sic volente, ordinationis ritu inauguratus (4.), A. 1638. autem d. 9. Apr. mortuus (5.).

Jubilaeus Evangelicus, seu Carmen seculare, in laudem Dei T. O. M., & memoriam Viri divini, Mart. Lutheri. Lubecæ 1617. in 4. Emendatus recensum Hamburgi A. 1618. in 4.

Einsältige Trostschrift, auß Gottes Worte, einem, wegen schleunigen Abganges guter Freunde, und sonst, betrübten Herzen, denotat armen verlassen Binsen und Wäffen, ganz tröstlich zu lesen. A. 1594. in 4. (*V. Hem. Groß Indicum librorum ab A. 1592. ad 1600. editorum, lit. C. 4. a. b.*)

D. Leonh. Hutteri Compendium Theologicum, oder kurzer Begriff der vornehmsten Artickel Christlicher Religion, durch ihn verdenscht. Lubecæ 1611. in 8.

Wolbedienter Ehrenschild, dem theuren Manne Gottes, D. Mart. Luthero, welcher, durch Göttliche Schickung, das Anarchistische Klauß und Nord-Schloß A. 1517. zu debelliren hat angefangen, und, ganze 29. Jahre, den geistlichen Christen ritterlich geführt, und A. 1545. triumphirend genendt hat, gegeben von Käysern, Königen, Churwäyden, Fürsten, auch vielen hochgelahrten Theologis, so wol Freunden als Feinden; also, zum Ende des ersten Evangelischen Jubel-Jahres, aus vielen Wein sein hervorgeführt und gezeiget. Hamburgi 1618. in 4.

M. JOHANNES HOLSTENIUS, Lubecensis, Chirurgi cognominis filius, parente utroque mature amisso, 18. natus annos, Petroque Vincentio, civi suo, studiorum adjunctus moderator, in Acad. Witebergensem (in qua Justo Jonx, Jcti, fuit convictor, Philippoque Melanchtoni carissimus), ac deinde in Lipsienfem & Rostochienfem, commigravit. In harum ultima A. 1658. Secretarii munus Academicum, & A. 1593. pr. fessionem Linguae Latinae, ita adjectum, obtinuit; ac, liberis alicui (e quibus Elisabetha M. Georg. Dafenio, Mathematicum Professore, A. 1604. a superfluitate est elocata) ex Helena Cramayria, uxore, A. 1573. ducta, suscepit, Peripneumonia tandem pituitosa febrique acuta, d. 14. Jan. A. 1609., est extinctus. V. D. Joh. Ahasveri Amplingii, Prof. Medici Rostochienfis, *Programma de vita ejus fanebre, in quo Vir audit bonus, & si quisquam alius, antiqua virtutis & fidei, ac eruditione virtutisque nulli secundus.*

Edidit, cum Epistolarum sua ad fautores quosdam Lubecenses Dedicatoria, libellum Autoris alterius (ob tituli, in exemplo, quod vidi, defectum mihi ignoti) de Medicina spirituali Germanicum, A. 1597. in 8.

LUCAS HOLSTENIUS, Hamburgensis, A. 1596. natus, Joh. Huswedeli, V. C., & Collegarum, in schola patria fuit discipulus, simulque, ob pauperatē, Praeceptor Pauli Marqvardi Slegelii, civis sui, Medicique postea celeberrimi, domesticus. Medicinæ initio animum applicuit, eique, & literis elegantioribus, in Academia, circa A. 1617., Lugduno-Batava, operam impendit, ut sedulam, sic admodum felicem, comteque deinceps Phil. Cluverio, Geographo incluto, post regiones Europae alias jam ante peragratas, Italiam & Siciliam universam, ut locorum singulorum eo accuratius pervestigaret antiquitates, A. 1618. pedes est pervagatus. Inde redux, Leidæ, privigno praefectus Vosbergiano, sua continuavit studia, ad A. usque 1620., quo, muneris in ludo patris Johanne Cholsolatici repulsam, æterno huic futuram dedecori, sibi autem, non minus quam Catoni Romano, gloriosam, immerito passus, in Bataviam denuo A. 1621., in Angliam A. 1622., & in Galliam A. 1624., discessit. In hujus Metropoli, Lutetia, cum eruditione multiplici ac recondita orbi jam literati provocasset applausum, Bibliothecæ Henrici Memmi, curae supremæ Praefectus, locupletissimæ, per aliquot annos, praefuit, & mutata deinde religione, sacra Romanæ amplexus Ecclesiæ; inque familiam Franc. Barberii, Cardinalis ac Legati in Gallia Pontificis, Nic. Claud. Fabricii Peresii, eruditiorum Mazzenatis, commendatione, receptus, cum isto Romano A. 1627. commigravit. Novo huic patrono non a Bibliothecæ solum (cujus augendæ gratia in ultimam A. 1630. excurrit Sarmatiam) cura illic fuit, sed intus etiam, præ ministris reliquis, admissionis, & consiliorum omnium particeps. Ab eodem Urbano VIII., Pontifici, cognato suo, commendatus, hujus beneficio, post dignitatem Praepoliti ædis in civitate patris Hamburgensis Cathedralis Diplomate sibi peculiari, A. 1628., sed frustra, Collegio Canoniconum Lutheranorum obtinente, collatam. Protonotarii Apostolici titulum, & Basilicæ D. Petri Vaticanæ Canonicatum, reportavit, jussuque ejusdem, ab A. 1639., Congregationi Theologorum, ad conciliationem Ecclesiæ Græcæ, cæterarumque Orientalium, cum Romana tentandam coactis, interitus, vel potius, cum Leone Allatio, praefuit, istamque, quæ erat animi, in sacris etiam cæteraminibus, moderatione, mitioribus enixe studuit promovere consiliis. Successit Urbani, Innocentius X., ei, Bibliothecæ Vaticanæ a se praefecto, post dissidia inter se & Barberios auspicato felici ipsius composita studio, purpuram etiam destinasse, paulo ante obitum, perhibetur Cardinaliatum. Alexander VII. tandem, Innocentio subrogatus, commensalem eundem elegit. Consultoribus Sacræ Indici Romani Congregationis adscriptis, curisque aulæ implicitum altioribus A. 1655. Oenipontum; ad Christianam, Severorum reginam, excipiendam, & in Ecclesiæ Romanæ gremium, religione Lutheranæ ejurata, accipiendam, ablegavit. Tot, tamque splendidis, per septem fere lustra, Romæ gavissus dignitatibus, & universi simul orbis erudit, perita literaturæ sacræ atque profanæ omni genæ, imprimis vero antiquitatum Ecclesiasticarum, Philoſophiarum omnium seculorum veteris, Historiæ & Geographiæ antiquioris, Lingvarum Græcæ & Latinæ, ac studii circa Auctores utriusque Critici, incomparabili, scriptisque plurimis, in singulis hujus Polymathiae partibus, plane eximius, summam meritis admirationem, tale tandem secundo Februarii A. C. 1661., & ætatis 65., non sine publico Mularum omnium luctu, expiravit. Facultatum omnium patronum suum, Francicum Barberium, Cardinalem (a quo exuviz desuncti sepulchro, in æde Germanorum Romana, solennibus illatae sunt exequiis, & splendide cohonestate Epitaphio).

(1) V. Godefr. Sevel Acad. Witk., lit. Fy. 2. a. (2) V. Georg. Neumarchii *Auspostoffenden Waldbaum*, p. 292. (3) V. Epiphani., in usura inveniæ, in æde Petrina Hainensis, erecta, Epigraphen, in Pet. Kelenii *Inscriptibus Hainensibus* p. 275. 226. (4) V. Zach. Græpili *U. Evangelicis Jubel*, c. 7., p. 104. (5) teste Jacobo a Mellen, in *Catalogo MS. Ecclesiasticorum Lubecensium*.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

taphio, scriptaque complura deinceps publicata posthuma), ex alio, Petro Lambecio, Polyhistoro inclyto, suoque ex sorore nepote, cuius moribus minus delectabatur, præterito, scriptis hæredem. Bibliothecam privatam (e qua, sicut & Vaticana atque Barberina, flux commissis fidei, tot alius hominibus eruditus, qua erat humanitate, benignitate, ac omnibus interveniendi promptitudine, superfluo crebro submiserat, nec raro sponte obulenter, laborum suorum sublidia), longe instructissimam, & Codicibus MSSis, Græcis præsertim ac Philoſophicis, abundante, a quibusdam etiam Cardinali, ab aliis vero Bibliothecæ Collegii Sapientie Ordinis Augustiniani Romanæ, legasse perhibetur. Codices XXIX. majoris formæ ac multis MSSos, & maximam partem Græcos, moribundum in patriam, etli turpiter olim in se æregerat, affectui bibliothecæ debet Hamburgensis publica. Hanc virz ejus, a nemine hæctenus ex proſecto iustoque expolite studio, Epitomen Historiæ ejusdem præmittimus prolixiori, & variis ipsius & aliorum congestis scriptis ac Epistolis, Tomoque operis hujus, una cum Elogiis eruditorum plurimis, monumentorumque ingenii, tum editorum, tum æmendatorum atque affectorum, indice copioso atque accurato, exhibendæ ultimo. Consuli interim de illo, præ aliis, meretur Pet. Lambecius, in *Comm. de Biblioth. Cæsarea Vindobonensi*, Lib. I., p. 11. 12., *Addisamentoque hujus secundo*, Lib. IV. p. 320., & Lib. VI. p. 235., Thom. Popeblount in *Censura Auctorum* p. 1053. 1054. 1055., Leo Allatius in *Apibus Urbanis* p. 181. 182., D. G. Morhofius T. I. Polyhist., L. I., c. 7., p. 68. 69. 70., Lipsienſes in *Actis Erud.*, M. Nov. A. 1684., p. 487. 488., Parisienſes in *Diario Erud. Gallico* A. 1709., M. Aug., *Ephem.* 34., p. 336-339., & Joh. Franc. Buddrus in *Appendice Lexici Historici* p. 14.

NICOLAUS ab HOLSTEIN, Centurio in Exercitu Christiani IV., Regis Danici, Holstætico, adversus Georg. Fridericum ab Hornberg, Argentinenſem, Centurionem iidem regum, editur:

Instrumentum insinuatæ reſtorſionis videtur G. F. von Hornberg, injurianten. A. 1631. in 4.

Antilogiam, ober Wahrſſage, in jure & factio wolbegründete, Jnterreibung der wieder ihn, und sein Instrumentum insinuatæ reſtorſionis, von G. F. von Hornberg, A. 1631. in 4. Druck ausgeſtrecten, mit groben falſchen Calumnien erfüllten, vermeinten Apologie. A. 1633. in 4. (Repositus huic A. 1634. ab Hornbergio est Cuneus Antilogicus eruditorum de von Claus von Holstein seiner Apologie entgegengeſetzte Antilogie.)

HENRICUS HOLSTIUS gentis Cimber fuit, uti *Epistola* Phædri ad Fridericum, Comitem ab Alefeld, Chersonesii nostræ Proregem, docet *Dedicatoria*, in qua hujus ergaſe, in e ndem, patriam suam, A. 1663., negotiorum aliquot expediendorum causa, reverſum, eximium deprædicavit humanitatem. Taubio, nobili Dano, peregrinato, præfectus, & cum illo, Heidelbergæ a Joh. Freinshemio, Professore honorario, Electorisque Palatini Conſiliario, in convivium admiſſus domeſticum, discipulo iſtic mortuo, in Palatinatu ſubſtitit, ductaque Freinshemii, hoſpitis ſui (cui, Prid. Kal. Sept. A. 1660. expiranti, adſuit (1.)), vidua, Eliſabetha, Matthei Berneggeri, Profefſoris Argentinenſis Inclyti, filia, Bibliothecæ ejusdem hæres evalit (2.), ac vel Heidelbergam ipſam, vel civitatem vicinam (in qua *Epistola*, quam modo laudabamus, *Dedicatoria* A. 1664. est exarata) Wormaltencum, fixam ſibi ſortunarum ſedem elegit. Si Alb. Thurz *Idee Hiſt. lit. Dan.* p. 321. credas, in Norwagia, munere illic fungens publico, obiit. Ab Abrah. Freinshemio (3.) *Vir ſumme, & humanitate, & doctriæ*, ſalutatur.

Phædri Fabularum libri quinque, a Joh. Freinshemio emendatione textus, hiſtoriis parallelis, ſingularum fabularum calci adjectis, Notis, tum propriis, tum alienis, & Indice, illuſtrati, ab Holſtio urem & deſuncti Bibliotheca editi. Argentinz 1654. in 8. Commendatur hæc editio ab Ol. Borrichio *Diff. II. de Poetis Latinis* p. 16., D. G. Morhofio (*Indicem luculentum vocante*) in *Praelectionibus Polyhiſtoricis* MSS. c. 6., & T. I. Polyhiſtoris, Lib. IV., c. 12., p. 171., ac Thoma Crenio P. V. *Animadverſ.* c. 1., p. 21.

JACOBUS HOLSTIUS, Tonnaſſe Eiderſtadienſis, Med. D. & initio Huſæ, deinde in patria civitate, per quatuor circiter luſtra, Præcticus, interiori artis ſalutiſeræ ac Matheſeos peritia, partim Hafniæ, circa A. 1653., ductu Thomæ Bartholini & Wilh. Langii, partim vero apud externos, ab aliis hauſta Præceptoribus, & proprio deinceps aucta ſtudio, literarumque elegantiorum cognitione haud vulgari, ſamam, quam hæctenus habuit, majorem eſt promeritus. Magna certe & ardua quamplurima mente agitat, & in his, ipſam Aſtronomiz inſtaurationem, ſeretus cum ſingulari ingenii ſolertia, tum Helioſtadio, aliisque machinis & instrumentis Uranometricis accuratiſſimis, a ſe ipſo inventis, quorum nonnulla, una cum Oſervationibus, quas Helioſtadio iſto ſigaciter venatus eſt, egregiis, ſuſius in *Etologiis* vernaculi deſcribuntur Prolegomenis. Fructum, quæm, ex his aliisque conatibus, Medicina ſibi & Aſtronomia pollicebantur, inſignem mors, qua ante annum, qui ante annum, ni fallor, 1680. patriz jam eſt creptus, utrique invidit, omneſque illius turbavit circulos pariter atque calculos.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus Senior, in triumph ad eum (de quibus mox dicitur) Epistolæ prima (*Cens. III. Epp. Med.*, n. 71., p. 293. 294.), illum hominem appellavit *publico natum, cujus quæcunque calamus doctus adumbrat, ſibi perplaceant*; in tertia autem (*Cens. IV.*, n. 47., p. 312. 315.) *Virum eruditissimum, qui in Matheſi excellat*.

D. G. Morhofius (T. I. Polyhist., Lib. IV., c. 12., p. 174., ac T. III., Lib. VII., p. 116.) *Medicum doctissimum*.

D. Gottfr. Wegnerus, Theol. Prof. Regiomont. (*in Diff. de emendatione Calendarii*, §. 46., p. 56.) *Virum Aſtronomiæ valde peritum*.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Exercitationes VII. Mathematicæ de annua emendatione & motu Apogei Solis, &c., Præſide Wilh. Langio, Math. Prof., deſenſæ. Hafniæ 1653. in 4.

Epistola Medica de Lymphæ illu, ad Thom. Bartholinum, Huſæ 3. Kal. Jan. A. 1656. ſcripta, & in Bartholini *Censura II. Epistolæ Medicinalium* (excusa Hafniæ A. 1661. in 8.), num. 68., p. 620-624., edita.

Protoprium doctriæ novæ de Febribus A. 1657. in 4. V. de hoc Thomæ Bartholini ad Autorem Epistolam d. 4. Nov. A. 1661. exarata, & *Cent. III. Epp. Med.* (Hafniæ A. 1667. publicata), num. 71., p. 292-295., obviam. In ea Bartholinus hoc iſtud ornat elogio: *Non poſſum non laudare ingentes, in re Medica promovenda & illuſtranda, conatus, tuis humeris pares, quorum ſpecimen Protoprium exhibet. Ex ungue leonem cognovi, autorque ſum, ut brevis in publicum emittas, quæ brevis tibi ſignaliſſi; ita certe optime de publico mereberis, cui natus es. Impugnatur tamen ab eo ſententia Holſtii, calorem auctum ſignum febris eſſe Pathognomonicum, ac de illius eſſentia, ſtatucentis, contrariæque Joh. Walzi & Franc. Sylvii, id negantium, defenditur. Nata hinc eſt amica inter utrumque diſceptatio, in Epistolæ quatuor, mox memorandis, inſtituta, non de iſta ſolum quæſtione, ſed & altera, huic cognata: An rigor & horror pars febris ſint? Quod Bartholinus, cum Walæo, affirmavit, Holſtius vero negavit.*

(1.) V. Abrah. Freinshemii *Laudationem Joh. Freinshemii poſthumam*, in Heun, Wittenal Dec. VII. *Memor. Philoſ.* renov. p. 218. Schæfferi *preſ. ſue Fabularum Phædri editionis*, (3.) l. c.

Epistola
(2.) V. Joh.

Epistola ad Th. Bartholinum altera, Tonningæ d. 24. Febr. A. 1662. scripta, in qua sententia de Calore febrili defenditur, ac de flammula cordis, lienisque excretionē, nonnulla adduntur. Publicata est A. 1667. a Th. Bartholino, in *Censura III. Epp. Med.*, num. 72., p. 295-303., cum sua ad illam responsoria, d. 7. Sept. A. 1662. data, ac ei, num. 73. p. 303-308., subjuncta.

Epistola ad Th. Bartholinum tertia, Kal. Dec. A. 1662. finita, in qua & Bartholinianæ, modo laudatæ, & Franciscus de Boe Sybrii Bartholino *quodlibet*, *Exercitationi grime de febribus*, fuisse responderet. Prodiit A. 1667. in Bartholini *Cens. IV. Epp. Med.*, num. 46., p. 262-292., præmissa Bartholini Confutationi illius Epistolæ, d. 13. Mart. A. 1663., nostro transmissæ, ac ibidem, num. 47., p. 292-319., obviz.

Diff. de flammula cordis, cum Thomæ Bartholini Epistola ejusdem argumenti, & alia D. Dan. Puerarii, Prof. Med. Genevensis, de Carnibus lucentibus. Hafniz 1667. in 8. Argumentum ejus ipse, in Epistola ad Bartholinum altera (*l. c.* p. 298. 299.), hisce verbis exposuit: *Hæc summa est, veram flammulam ex humore quodam cordis pingui, quem Arabes flammidum radicale indignant, in sinistro cordis ventriculo, non aliter ardere, quam ex spiritu vini, in linteo quodam imbuto, flammam videmus lucem simul & calorem in sensus nostros emittere. Non meam banc esse audeo dicere sententiam, quæ tota præmi auctoris, Hippocratis, est; a quo hæc in parte nullatenus dissentio, nisi quatenus in dextro ventriculo illi infirmiorum inesse ignem cult, sinistro calidiorem; cum ego nullum in dextro admittam, nisi calorem, qui in *7/10* solum est, & a sinistro igne per septum transpirat: Latius in Schediasmate hæc persecutus sum, primo ex Hippocrate omnia, quæ hæc faciunt, deinde ex natura, ratione & experientia, in medium proferens. Bartholinus Auctori, fuz illam censuræ subjicienti, hoc (*Lib. VIII. Cor. p. 236.*) respondit disticho:*

A me si poscis lumen, male fidis amico:

Lux mea sunt tenebræ; lux tua lumen habet.

Epistola ad Marq. Gudium Critica de editione sua Corn. Celsi affecta, in *Epistolarum Gudii*, quæ Trajecti A. 1697. in 4. prodierunt, *Appendice*, num. 21., p. 55. 59. 60., juris facta publici.

II. GERMANICUM.

Quæstus. Hamburgi 1664. in 4. Scriptum Astronomicum, in quo de vulgaris Anni defectibus, veraque, istis emendatis, quantitate (365. dierum, 5. hor., 49. min., 2. sec. circiter) refutanda, disseritur, ac, in Prolegomenis, Auctoris in Astronomia instauranda conatus, atque Observationes, Heliolabio, per ipsum invento, institutæ, exponuntur. Commendatur a D. Gottfr. Wegnero, in *Diff. de emendat. Calendarii*, §. 46., p. 56.

INEDITA.

Commentarius de Febribus, in quo, ex novis principiis succi nervei, & flammulæ cordis, febrium causas & symptomata deduxit, velut in *Prætorio* ejus, A. 1657. publicato, est monium. Excudendum hunc Auctorem, anno jam 1662. (resste *Epistola ad Bartholinum tertia*, *l. c.*, *Cens. IV.*, p. 290.), Amstelodamum ablegaverat, & cum illic Bibliopola spem ejus essent frustrati, Hafniam, ad Thom. Bartholinum, cujus inscriptus erat nominis, transmiserat, ut, cum hujus præfatione, imprimeretur. Asservatus illic aliquandiu est in Bibliotheca Bartholini, sed, in tristi hujus incendio, igni A. 1670. consumptus. V. Bartholini (*titulum quidem illius fuisse triviale, sed nihil cum plebeiis continuisse*, judicantis) *Diff. de Bibliothecæ suæ incendio* p. 81. 82.

Cornelii Celsi Libri VIII. de re Medica, ab eo emendati, & triplici Commentario, Medico, Philologico & Grammatico, illustrati. Labores hos ejus D. G. Morhofius, qui partem illorum aliquam penes se habuit, luce publica, licet Auctori, ob MSSorum defectum, conjecturis & emendationibus suis scopum non semper attingat, censuit esse dignissimos, idemque Joh. Georg. Grævium, data inspiciendi potestate, judicasse, ac editionem vehementer urisise, est testatus. V. T. I. *Polybib.*, l. 4., c. 12., p. 174., & T. III., lib. 7., p. 116. Grævius ipse, in Ep. ad Morhofium, Hamburg. d. 22. Jul. A. 1678. data, & in *Append. Dissert.*, *Acad. Morheii*, p. 43. 44., obvia, suam Auctori operam, in promovenda Commentarii hujus apud Batavos editione, sponte obtulit. Plura de illo V. in ipsius Hoffmii Epistola ad Gudium, paulo ante laudata, nec non in altera ad Thom. Bartholinum (a quo Joh. Rhodii Meletemata in Celsum inedita sibi postulatit communicari). A. 1662. exarata (*l. c.*, *Cens. III.*, n. 72., p. 302.) Emendationes criticae librorum IV, priorum Celsi, ex autographo Hoffmii accurato studio descriptæ, ac duo Alphabeta, & quod superest, impletes, in D. Helth. Kri. singul., Medici Lubecensis, asservantur Bibliotheca. V. Joh. Henr. a Seelen (magnum Emendationum in Lib. I. partem, loco spiciminis, e MSSo exhibentis) *Partem III. Athenarum Lubecensium* p. 267-290.

JOHANNES HOLSTIUS, Flensburgensis, A. 1652. natus, ædis in patria Johannes, ab A. 1676., Nicolaistanz autem, ab A. 1680., Diacomus, hujusque tandem, ab A. 1703., Pastor, d. 4. Jul. A. 1707. æt. 55. mortuus.

Disp. Philol. de Corona Christi spinæ, Præfide D. Casp. Sagittario (illius Auctori) defensa. Jenæ 1672. in 4.

Des menschlichen Lebens Kürze und Mühseligkeit, oder Leichpredigt über Margareta, Joh. Jessenii, Pastoris zu Wittenberg, auf Pf. XC. 11. Altonæ 1683. in 4.

Rechter Wittwen Zugenßron und Gnadensohn, oder Leichpred. über Fr. Lucia Weinsinn, auß Matth. VI. 33. Slesvigz 1686. in 4.

RUDOLPHUS HOLSTIUS, Kiloniensis, Henrici, Confusii, filius, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Separatione, Præfide D. Wolg. d. Lauterbachio. Tubingæ A. 1653. in 4. Recusa Volum. II. Disput. Jurid., Præfide Lauterbachio habitatum, ibidem, sine mentione anni, in 4.

ALBERTUS ab HOLTEN, Hamburgensis, d. 13. Mart. A. 1637. natus, in Academiis, ab A. 1657., Rostochiensis, Lipsiensis, Salana, Altorfina, aliisque pluribus, studiis incubuit sacris & Philologicis, Snutgardiz, in aula Würtembergica, A. 1668. Georgii Philippi, Comitiss Ortenburgici, Ephoriam, nec multo post professionem lingvæ (cujus adyta Esdræ Edzardi & Aug. Varenii ductu penetraverat) Hebrææ in Stipendio Academiæ Tubingensis Theologico extraordinarium, obtinuit, & d. 17. Maji A. C. 1677., quadragenarius, uti ab Ur. Winckelio Jun., Jcto, cognato ejus, significavit mihi esse obit. Sorores habuit duas, linguarum Græcæ & Hebræicæ, quas ab ipso addidicerat, peritas, feminisque idcirco eruditæ ab Ott. Sperlingio juniore, in *Tractatu de his ævæ 879* (num. 123.), annumeratas.

Defensio Horologii Lingvæ Hebrææ Schickardiani, contra Cenforem illius, M. Henr. Opitium, Oratione extraordinaria proposita. Tubingæ 1675. in 8. In hac hyperaspisten agit Wilh. Schickardi, L. Hebr. Prof. Tubing. celebrerrim., ac accusationes *quædam*, imperfectionis, aliorumque defectuum, quibus Opitius, Prof. Kiloniensis (*P. I. Arrii L. Hebr.*), illius Horologium, in plerasque Germanicæ scholas introductum, *Philosophicis* suspectum reddere erat conatus, non solum diluit, sed & in ipsius adversarii Atrium, detectis ejusdem erroribus, retorfit.

Grammatica cylindrica edita, de qua V. G. Leibnitii Epistolam, in J. F. Felleri *Monum. ined.*, *Trim. II.*, p. 117. 118.

THEODORUS ab HOLTEN, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de rescindendis & non servandis Contractibus, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergæ 1665. in 4. Recusa in Tetrad Dispurt. Inauguralium, Præfide Böckelmanno habiturum, ibidem, sine mentione anni, in 4. Ostendit in ea fontes exceptionum contra quosvis contractus, sed laboris hujus primam tantum partem exhibuit, cæteras autem alio tempore a se jussit expectari.

DIETERICUS HOLTING, Ecclesiæ ruralis Tellingstedensis, in Dithmaria Boreali, Seculo XVI. Parochus; e cujus libello (incertum cujus tituli atque argumenti) Historico Erpoldus Lindebrogius, Canonicus Hamburgensis, excerpta quædam congestit de rebus Holfaticis, in Analectis ejus miscellaneis MStis, in Bibliotheca Hamburgensi publica, mihi perfecta.

JOHANNES SIMON HOLTZBECHER, Pictor Hamburgensis, Seculi XVII. ob artificium singulare fructus, flores, plantas ac arbores, vivis exprimendi coloribus, a Rud. Capello, in *Nannophylaciæ Lüderiani Siagrapbia*, commendatus.

Herbarium, arbores, frutices, flores ac herbas plerasque, coloribus suis, penicillo ejus artificioso accuratissime atque elegantissime expressis, adumbratas, IV. voluminibus exhibens, in Bibliotheca supereft Ducale Gotorrpiana; aliud autem, quinque voluminibus comprehensum membranaceis, *opus*, teste Capello (qui diligenter illud perlustravit), *aliquot annorum rarum, & pretii non vulgaris*, in privata Bartholdi Mollieri, J. U. Lic. & Consulis Hamburgensis, olim asservabatur.

NICOLAUS ALBERTUS vom HOLTZE, Hamburgensis, J. U. Doctor & Basilicæ patriz, ab A. 1718., Canonicus. V. Anonymi *Hamburgum anni 1719. literatum* p. 23.

Theses Inaugurales miscellanæ, Hardervici 1717. in 4.

THEODORUS von HOLTZE, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Dominio eminenti. Hardervici 1723. in 4.

JOHANNES HOLTZKAMPIUS, Hamburgensis, Caroli Gustavi Wrangelii, Comitis, & Archistrategi Svecici, Ecclesiasticæ, in Svecia & Pomerania, aulicus.

Disp. de Comitatu. Lipsiæ 1649. in 4.

Exivius, oder Neujahrsverehrung, aus Matth. XXIII. 37. Gothoburgi 1654. in 4.

Raguelis Reiserungh, oder Christliche Predigt, darinn den Reisenden zu Wasser und Lande die Verpöbhung der H. Engel gemüthet, und, wie dieselbe erlangen werde, angezeigt wird; aus Tob. X. 13., in der deutschen Kirche zu Gottenburg gehalten. Gothoburgi 1654. in 4.

Geistliches Weimachtsthe, in dem Gleichnisse der Gluckhennen, und ihrer Küchlein, von Christo selbst vorgestellt, oder Predigt über Matth. XXIII. 37. 38. 39. Gryphwaldia 1656. in 8.

M. THOMAS HONSTEDIUS, Lubecensis, patre mercatore cognomine, matre autem Catharina Schulzia, d. 11. Jun. A. 1642., natus, literis humanioribus in schola patria, studiis autem sacris & Philosophicis in Academia, ab A. 1662., Wittebergenſi, & deinde, cum Magistri in hac titulum A. 1665., stipendiumque Schabbelianum, impetrasset, in Giesfena, ab A. 1668., per biennium, incubuit. Pastoratum urbis Wormatiensis, sibi, Giesfæ viventi, ipsu D. Joh. Nicol. Misleri, Professoris Theologi, oblatum, patronorum jussu, est deprecatus, in patria vero, anno sequenti 1670., templi Burgenſis Ecclesiastes, & A. 1684. (d. 13. Nov.) Joachimi Wendii, in Cathedralis Pastoratu, successor, electus, A. 1699. in Candidatorum Ephoriz Ecclesiæ Lubecenſium a Collegis relatus indicem, ac tandem, A. 1700., d. 4. Nov., ordinis Ecclesiastici Senior, post M. Bernh. Krechtingii obitum, constitutus. Morbo Plevritico, d. 5. Febr. A. C. 1704., & ætatis 62., obiit, cum e conjuge Elisabetha, gnata Joach. Wendii, Antecessoris, unica, A. 1671. ducta, filium unum & quatuor sustulisset filias.

V. de vita ac laudibus illius Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma funebre* (in Henr. Pippingii *Triade Deædam Memor. Theol. renov.* p. 119-1528., reculum), Georg. Henr. Götzii Superint. Lubec. Sermonem parentalem Germanicum, sub titulo der trostlichen Todten-Bibliothek, Hamburgi A. 1704. in 4. editum, *Nova Literaria Lubecensia*, M. Dec. A. 1700., p. 384., M. Od. A. 1702., p. 300-301., M. Apr. A. 1703., p. 94-95., & M. Mart. A. 1704., p. 94-95-96., ac Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 339-343.

ELOGIA.

D. Aug. Pfeifferus, in *præfat. Antichiliasmi*, ob peritiam Philologiæ sacræ excellentem, eum commendat.

Novorum Literariorum Lubecenſium Collectores (M. Mart. A. 1704., p. 94-96.) Virum vocant pietate, doctrina, virtute & auctoritate, conspicuum, cum paucis comparandum, ac præclare de Ecclesiæ meritum.

D. Joh. Frid. Mayerus, P. IV. *Musei ministrorum Ecclesiæ* p. 35., eum appellat eiten gottfälligen, gelahrten und eifrigen Pastorem, Zelumque ipsius & diligentiam indefessam, in Catechismo pauperum, non solum Juniorum, sed & provecz ætatis, examine, deprædicat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Christo, Archiatro spirituali, ad Ef. LIII. 4., Præfide D. Pet. Haberkornio. Giesfæ 1669. in 4.

Disp. de Causis Corporis naturalis in genere, Præfide D. Const. Ziegna. Witeb. 1664. in 4.

Sylloge positionum Philologico-Philosophicarum, Resp. Joh. Dan. Arculario (*Ord. Eccl. Francof. deinceps Seniore*).

Giesfæ 1669. in 4.

Diff. Theol. de Vita fidei. Lubecæ 1684. in 4. (*Per insignis eruditaque hæc vocatur ab En. Svantenio, in Progr. fune-*

netri.)

II. GERMANICA.

Palzstra vere Christiana, oder 30. Christliche Durgpredigten, darin von der Gläubigen Kinder Gottes in der geistlichen Zions-Weg Streite und Kämpfe, geistlichem und leiblichem Frieden, Wehr und Waffen, der rechten Streiter Beschaffenheit, Sieg und Ueberwindung, und den herrlichen bräuelichen oder Kleinoden, so allen Ueberwindern derschicken, nach Anleitung unterschiedlicher Dertter der H. Schrift, behandelt wird: Samt beigefügten Hypomnematis gegen die Widersacher. Lubecæ 1677. in 8. Denuo, primo tantum obſervatione mutato, venum exposita A. 1680. sub hoc titulo: *Wahre Kinder Gottes in gläubigen Kämpfen und fröhlichen Siegen*; A. 1686. autem sub sequenti: *der Gläubigen Kinder Gottes Last und Lust*. Göttliche Catechismus-Einfalt. Lubecæ 1686. (J. Catal. Nund.)

Des Lükbeckischen Ministerii treuherbige Warnung an die Christi. Gemeine zu Lükbeck, sich vor der Reformirten Predigten wol zu hüten, auf Veranlassung einer von Joh. Melch. Fueslin, Frankföschdem Prediger dafelbst, unter dem Titel: *Pauli Sermonswunsch vor seine geliebte Ephefer*; ausgegebenen Predigt, gestellt. Rudolffs adu 1701. in 8.

Des Lükbeckischen Ministerii Theologisches Responsum von der entsandenen Streitigkeit, wegen des von Gott gesetzten Gnaden-Termins; excusum in Appendice, Collegii Theol. Rostochiensis Beschirmung des in causa böhsana gegebenen Responssi adjecta, Rostochii 1701. in 4.

Schriftmäßige Rettung des Lükbeckischen Responssi in der Streitigkeit wegen des Gnaden-Termins, D. Ad. Rechenberg's christumäßiger Prüfung desselben (in der Vorrede vor M. T. K. Christlichen Bescheid und Unterricht auf D. Alb. Joach. von Krackwitz Antwort gegen D. Rechenberg's dritte Beylage, vom Termin der von Gott bestimmten Gnadenzeit, zu Leipzig, A. 1702. gedruckt) entgegen gesetzt. Lubecz 1702. in 4.

Einseltige, doch gründliche, Catechismus-Erklärung des Lükbeckischen Ministerii, nach den Worten des Catechismi aus H. Schrift vorgefellt, und auf Obrialeitliche Verordnung zum Druck befördert. Lubecz 1702., & 1707. in 12. Libellus Catecheticus, publica auctoritate in Ecclesiis scholisque Lubecensibus receptus, quem, sicut & tria scripta praecedentia, publico Ordinis Ecclesiastici Lubecensis edita nomine, Honstedio deberi, Nova Literaria Lubecensis, M.O.R.A. 1702., p. 300. 301., testantur.

Gründlicher und deutlicher Beweis, daß, in der Schriftmäßigen Rettung des Lükbeckischen Responssi über der Streitigkeit wegen des Gnaden-Termins, die Wahrheit und Unschuld nicht so beleidigt worden, wieder D. Ad. Rechenberg's der Zeitigen Schrift Ferd. Helff. Lichtscheidi beigesetzte Vorrede; samt der verlangten Vorstellung aller, in diesen Streit zumal gehörender, und an einander hängender Wahrheiten: Auf Gutbefinden des Lükbeckischen Ministerii vorgefellt. Lubecz 1703. in 4. (V. Nova Lit. Lubec., M. Apr. A. 1703., p. 94. 95.) De duobus scriptis Ferd. Helff. Lichtscheidi, Praepositi Svevo-Colon., de Terminis gratia vernaculis, contra Honstedianum hoc de eodem ultimum, Lipsiae A. 1703. in 4. editis, V. Joh. Fabricii Partem IV. Historiae Biblioth. Fabric. p. 421. 422.

FRANCISCUS HOPPIUS, Hamburgensis, Phil. & Med. Doctor Patavii 4. Id. Nov. A. 1663. creatus, Bibliothecae in patria publicae A. 1672. praefectus, & d. 19. Aug. A. 1679. mortuus, V. J. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamburg. p. 119., & Vinc. Placcii Carmen in laurum ejus Medicum gratulatorium, Lib. II. Carminum, p. 264. A quorum ultimo, in literis ad me A. 1689. exaratis, homo rudis vocatur & indoctus, atque ad nihil minus, quam ad functionem publicam, idoneus.

Catalogus Scriptorum Hamburgensium Alphabeticus auctoꝝ, a Dav. Fechoth, J. U. D., in sua Hamburgi (uti Dn. Winckelius me edocuit) asservatus Bibliotheca, & cum ista A. 1686. dividendis. Fragmentum illius, litem iteram W. exhibens, in Bibliotheca olim Hamburgensi offendi, & ex isto, imperfectum esse, rhapsodicum, crebrisque erroribus foedatum, ac omnes Disputationum Academicarum, a Praesidibus licet elaboratarum, Respondentes, quos vocant, Scriptoꝝ, aus perperam accensere, perpexi. Confer de illo P. IV. Isagogae ad Hist. Cimb. c. 8., §. 13. p. 148.

HILDEBRANDUS ab HORN, Kiloniensis, Petri Hornii, Senatoris, filius & Catharina Billenia unicus, abavo, ob religionem & Batavia in Hollandiam profugo, cognominis, d. 16. Aug. A. 1655. est natus, & scholae Academicaeque patris Doctorum, ac, hos inter, D. G. Morhofii praesertim, commissus institutioni, mira ingenii praecocis, & ad omnes facti elegantias, felicitate Praceptorum de se expectationem non implevit tantum, sed etiam superavit. Vix ex ephebis egressus, Poeseos ac literarum elegantiarum perita commilitones superabat universos, nec minori alacritate in curriculum Juridico-Politico ea jam spacia confecerat, quae cum stupore alii intuebantur. Hinc factum, ut, ea ztate, quae alii in umbra adhuc versantur Academia, non aulz tantum Danicae luci affluerit, sed Christiani etiam V., Regis, iussu in Russiam (jam ante in Frid. Gabellii, Antecessoris, cui a secretis fuit, salutatum comitatu) A. 1682. legatus abierit, & in metropoli ejus, Moscu, triennio legationem istam continuo, summa cum laude, magnatibus aulicis, ceterisque incolis, gratissimus, obierit. Nec enim adeo gens haec obstruatur, quoniam Musas, quas, cum Flemmingio inde digressas, nosster eodem reduxerat, & tris, quae sermone Germanico, aliisque cultioris Europae lingvis, fundebat, perelegantibus atque eximii non contentus, Russorum etiam affluebat vernaculæ, admiranda veneratur. Adeo scilicet igneus erat vigor indolis Hornianæ, ut, in oris etiam hinc frigidissimis, Enthusiasmus Phaebeo assidue caleficeret, & de pomariis Heliconis extendendis sollicitus, rudi idiomate, felix Simeonis Polocensis, primi atque argutissimi Russorum Poetae, a Morhofio (1.) celebrati, æmulus, carmina scriberet venusta ac politissima. E triennali legatione in aulam A. 1685. Danicam reversus, militiam Palladis togatam cum sagata commutare, consilio infelici, decrevit, veni: quæ a Rege impetrata Venetiæ profectus, Reipublicæ hujus auspiciis, annuo, contra Turcas, non sine gloria, militavit tempore. Ceronis enim & Naupliz in Peloponneso expugnationi, ac praeliis aliquot, interfuit, & ea utrobique fortitudinis edidit specimina, quibus favorem, & Franc. Mauroceni, Venetorum Archistrategi ac postea Principis, & Equitum Ordinis Johannei Melitensis, a quibus in numerum heroz suæ militiæ est affectus, ac Equitis peregrini honestatus titulo, provocavit eximium. Verum, dum majora animo agit, ac a Rege Danicæ ad amplissimos, quos virtute & ingenio meruerat, honores domum revocatur, d. 8. Oct. A. 1686. morbo, in classe Veneta, correptus & extinctus Epidemio, exuvias Cytheræ, sedis Veneris antiquæ, patris autem, Reip. Literariæ, & Musarum Poeticarum cultoribus, triste sui desiderium, reliquit. Nec enim dubitandum erat, quoniam juvenis hic, studiis istis ornandis ab ipsa natura destitutus, & meritis in ea præclaris jam conspicuus, si fata diuturniorem lucis ei usuram indulgissent, & inter Germaniz Poetas, paria cum principibus facturus, & Gallis atque Italiam palmam, vel in vernaculo idiomate, reddidit fuisse dubiam. Vixt ejus historiam Dan. Georg. Morhofii debeo tum Programmati, quo Petri, parentis illius, exequias A. 1685. indixit, funebri, in Synagmate Programmatum, Orationibus subjunctorum, num. 65., p. 216. 222., reculo, tum Inscriptioni, quæ monumentum sepulchrale marmoreum, filio huic unico, a matre sepoagenaria superflite, in Æde Kiloniensis Nicolaitana, erectum, ornavit, prolixæ & pereleganti, in Notis Literariis Lubecensibus, M. Jul. A. 1702., p. 204. 205., recitat. In ea Vir nosster audit, ætatem ingenio, ingenium felicitate, felicitatem virtutibus, supergressus, qui, ad omnes a naturæ elegantias factus, omnes studiorum Veneres, Eloquentiam, Poësin, in Lingua Latina, Germanica, Gallica, Italica, incredibili solertia exhauserat, Matheos civilis, militaris, nautica, Mechanica, aribus, Historie quoque & civilis prudentie doctrinis, ornatus, moribus præterea suavissimis, & meras Charitatis spirantibus, amabilis, magna patriæ spes & ornamentum, decessitque literarum elegantiarum præclarum. In literis ad me huc idem A. 1687. hoc illum ornavit elogio: Non omitti in tuis debebat Hildebrandus ab Horn, nuper Regis Danicæ in Moscoviam ALEGATUS; quo ego nullum promptius vidi ingenium. Meæ olim informationi commissus, non bibere illos Musarum fontes, sed plane exaurire, visus est. Vidi ab illo in itinere scripta carmina Germanica, Gallica, Italica, quæ certare cum optimis illa-

rum

(1.) In Tr. de ling. & Poet. Germanorum Germanici P. III., c. 17., p. 755. 756.

rum gentium Poetis possunt. Descriptit iter suum Moscoviticum Germanicus versibus, adeo elegantibus, ut Flemmingius in illis quasi spirare videatur. Russica etiam carmina, cum viveret, ostendit, quae ipsi Russis admirationi fuerit. Autor vero matris, ut quae super sunt ab illo carmina, in lucem edat. Morboianus huius elogius addo aliud Sebast. Kortholti, qui, in Programmate de Poetis, itinera sua carmine complexus, A. 1702. edito, p. 6., Hornium Poësin Gallicam, Germanicam, Latinam, Italicam, Russicam & Slavonicam, incredibili exhaussisse, teltatur, solertia, nihilque Carminum ejus Kilonii dolet superesse, prae ter Moscoviticum, versusque nonnullos Gallicos, in quibus omnis flos venustatis emittit, sibi a matre defuncti communicatos, hujusque permixtu publicandos. Conf. de illo Eberh. Gvern. Happeli Ungarische Krieger, Romain, L. I., c. 1., p. 3., & alibi passim, ac M. Gothoif. Wagneri (obitum ejus ad A. 1715. & XXVI. falso reciterent) Semicenturiam eruditum Militum (inter Disputationes reliquas Witebergz A. 1716. reculam) p. 130.

Nihil ejus haftenus prodit, prae ter pauca, quae vidi, Epicedia & Epithalamia Germanica, in prima scripta juventute. Itineris Moscovitici (der Moskovitschen Reise), Poematis octo circiter quaternionum Germanici, editionem, cum suo de Vita Autoris produrum Proemio, V. C. Sebast. Kortholtus pollicetur, titulumque, A. jam 1702., Kilonii (in 4.) curavit excudi. Cetera Carmina, Germanica, Gallica, Italica, Russica & Slavonica, Viropellustri, Frid. Gabelio, Gubernatori Norwagiz Regio, & Autoris cognato atque haeredi, esse transmissa, Russicaque ex his & Italica naufragio, cum supellestili Gabeliana, in Norwagiam transportanda, perisse, Kortholtianis sum edoctus literis. Oblidionem Urbis in Peloponneso Coronensis, cui interit, versibus Gallicis, & itinera Italica atque Græcum, soluta oratione Gallica descripta, Kortholtus affertur.

JOHANNES CHRISTOPHORUS HORNUNGUS, Rendesburgensis, Theol. C.

Diff. de Conversione Paganorum, sigillatimque illa, sub Friderici IV., Daniz Regis, auspicio, apud Indos Orientales, tum & in Finnmarkia, nuper gloriosissime instituta, Praeside D. Henr. Muhlio propofita. Kilonii 1717, in 4. V. de illa Partem LXVII. der gelehrten Fame p. 758. 759. 760.

PETRUS van der HORST, Lubecensis.

Beschreibung von der Kunst der Schifffahrt, darinn durch gewisse Grundregeln, wird angetwießen, wie man ein Schiff über See, von einem Lande nach dem andern, bringen solle. Prodiit, prae fixis solis literis nominis Autoris fuit initialibus P. V. D. H., Lubecz A. 1676, in 4., dialecto Saxonica. V. de illa Andr. Langii Introd. ad notit. legum nauticarum, c. 11., p. 98.

CONRADUS ab HÖVELN in agro, uti ipse (1.) testatur, civitati Hamburgensi vicino A. 1630. est natus, & in ipsa urbe, a parentibus, militaris licentiz metu profugus, educatus. A Philippo a Zelen in Societatem Rhodophorum Poeticam d. 31. Dec. A. 1661. (2.), & a Joh. Ristio (cujus Comitiz Vicarius etiam fuit Palatinus (3.)) in Ordinem suum receptus Cynarum, in illa Urbani (des Höfischen), in hoc autem Candorini, agnomis (sub cuius larva plerique ab eo scripta sunt edita) obinuit. Homo fuit scriba, sibi met ipsi quidem locum, inter Poetas vernaculos, Cimbriaeque & Saxoniz inferioris Historicis, mereri visus haud infimum; sed Rhythmicis potiori jure vulgaribus, ineptis Historicarum compilatoribus, & lingvæ Germanorum heroz, verazque illius Orthographiz, corruptoribus, Zesii, novatoris temerarii, vestigia secutus, annumerandus. In libellis sane, a Scriptoris hoc, non nisi vulganter docto, cum Lubecz viveret, ceteratim in lucem protulit, prae ter Phraeologiam inepte affectatam, & metaphorarum atque permutationum literarum in plerisque vocibus ridiculam, a Georg. Neumarkio (4.), aliisque sermonis patrii Vindicibus, jure damnatum, a Jactantia atque aius ditiona perpetua, digna & indigna relatu miscens, tum auid admodum intolerabilis, nemini non cordato illorum lectori naufragum movebunt. Vere enim de illo Erdmannus Neumeisterus (5.): Höveln ingenio maximus, arte rudis. Nos quidem a prima statim lectione abhorruimus, ἐπεὶ παλαιὰ ἴσταν κακὰ παρὰ τὸν ἑμὲν conficaci. Confer censuras de eodem nostras, in Isagoge ad Hist. Cimbr., P. I., c. 6. §. 16., p. 39., P. II., c. 8., §. 2., p. 203. 204., & P. IV., c. 4., §. 1. & 4., p. 431. 436. 437., c. 8., §. 9., p. 142., in Diatriba de Helmsoldo, §. 29., p. 29., & in Vinc. Placcii T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 158., obvias.

Symbolo hoc usus est ἀρετὴ: Candore, Virtute, Honore.

SCRIPTA GERMANINA EDITA.

Christliche Tagbüch, in sich begreifend Morgen- und Abendsegen, mit drey Dank- und Tischliedern, samt Melodeyen Hafniz 1653, in 8.

Rationes Orthographicæ. A. 1656. in 8. (Catal.) De Orthographia illius, sive σχολογραφία potius, Germanica ipse Sodalit ejus, Andr. Dan. Habichtthorstius, in der Neben-Schrift über die Jesische sonderbare Art zu reden und zu schreiben p. 24., hoc tulit judicium: Endlich kam mit ins Sprach-Spiel der gelehrte und vielerfahrene Conrad von Höveln, welcher unterschiedliche Schriften von der Deutschen Rechtschreibung zu Lichte gegeben; wiewol er der Dänischen Mundart, und zum theil auch der Niedersächsischen, sehr nachhinget.

Die wieder auflebende Weltene; oder des Alt und Neuzeitigen Schwedens Herrlichkeit, in einem Schauspiele zu Stockholm A. 1663. vorgestellt. A. 1663. (ab ipso, in prefat. der Kageburgischen Merckwürdigkeit, & in der Lübeckischen Heiligeit p. 70., allegatur.)

Candorins Entwurf der Ehren-Dank- und Sings-Schauspiele, in fünf Theilen. A. 1663, in 8. obl.

Der 1. Freuden- 2. Traur- 3. Freuden- 4. Traur- 5. Freuden- und 6. Schertz-Schauspiele Entwurf. A. 1664. in 8. obl.

Hedenstufstufen und Geschichtspiel-üben. Halberstadt 1665. (Hunc de Comædiis libellum Monarchis potentissimis, Politicis, Theologis, aliisque viris doctis, admodum esse probatum, Autor ipse, in der Lübeck. Heiligeit p. 70., gloriatur.)

Abgefasset Cometen-Entwurf Candorins. A. 1665, in 4.

Candorins weitaufsehende Wunder über Wunder, samt den neuen Stern-Erscheinungen des 1665. Jahres. Lubecz 1665, in 4.

Candorins Zimberschwan, darinn des hochhildlichen edlen Schwanoordens Anfang, Zunehmen, Verwandsch, Gebräuche, Sazungen, Ordensgefasse, samt der hochauschneidlichen Gesellschaft Ordensnahmen, sind entworfen. Lubecz 1665, in 8. obl. (Commendatur a Chr. Franc. Paulino, P. II. der Poetischen Erstlinge, p. 103. 104.)

Der Kåpserlichen Freyen Reichsstadt Lübeck glaub- und befehenwürdige Heiligeit, samt verhandener Altershums nützlichen Gedächtniß, entworfen von des Schwanoordens Gesellschaft, dem Getreuen. Lubecz 1666, in 8. Scriptum hoc, ab alio

(1.) in Ep. Dedic. der Hamburgischen Noheit. (2.) V. Zesii Hochdeutschem Heliconischen Rosenthal, & Catalogum Collegiarum Societatum Zelandarum Witebergz A. 1685. editum, in quo Archievchæ bellicus fuisse traditur. (3.) V. Christi, Franc. Paulini Tr. de Talpa p. 100., & Zeitungen des Fuß, n. 241., p. 715. (4.) in neuerschienenen teutschen Palmbäume, p. 51. 52. 88. 89. 90. & seqq. (5.) in Diff. de Poetis Germanicis p. 51.

alio passim interpolatum atque continuatum, novaque X. narrationum ex historia Lubecensi veteratarum auctum Appendice, nomine Autoris omisso, Lubeca denuo A. 1697. *in 8.* (sub novo titulo der beglückten und geschmückten Stadt Lübeck, oder huter Beschreibung derselben, &c.) prodit. XV. Congressus MStae, praeter libros impressos, in eo congerendo, a se adhuc, Hövelius ipse, *in praef.* der Euburgischen Vortrefflichkeit, enumeravit.

Der hochfürstlichen Stadt und Stiftes Rugeburg glaub- und befehlenswehre Merckwürdigkeiten, samt verhandenen
Alterthums seltenen Gedächtnissen, entworfen. Lubecz 1667. in 8.

Candorins Grundbewebrtes Messerübun. Lubeca 1667. in 8.

Der abralten deutschen Handelstadt, Hamburg, altvorige, und noch jetzt zunehmende, Hoheit, samt allerhand verhanden-
er glaub- und befehenswehren Alterthums herrlicher Gedächtnisse. Lubeca 1668. in 8. (Historia urbis, ad A. C. 1300., ab
eo tantum est perducta.)

Einige der weltberühmten See- und Handelsstädte, Hamburg, sonderbare nützliche Gedächtnisse, der Hamburgischen Freiheit angefügt. Lubeca 1668. in 8.

Der vorerwähnten Alt-Deutsch-Sächsischen Reichs- und Hansestadt, Lüneburg, ansehnliche Vortreflichkeit, samt unterschiedlichen Alterthums Gedächtnissen und Merckwürdigkeiten, kürzlich entworfen. Luebeck 1668. in 8.

Ehränfiehender Zimberfchwan, welcher aller des Schwannordens, in des Ubrhebers, Joh. Ristii, Ebezeit rühmlichst ge
wiesenen Lobwürdigen Mitglieder Ordensnahmen, nebst sonderlichen Merckwürdigkeiten, und andern Ordensbewandnis
sen, eröffnet. Lubecz 1669. in 8. obl.

Candorins vollkommener deutscher Sandstein, nach allen dessen genauesten Eigenschaften vorgestellt. Francof. 1679. in 12.

INEDITA VEL AFFECTA.

Rostock's Ansehnlichkeit, Stralsundische Tapferkeit, Wisnariensche Frömmigkeit, aliaque de reliquis urbibus Vandalico-Hanleaticis scripta Historica, qvx & ipse, in prefat. der Hamburgischen Hobeit, est pollicitus, & Maur. Rachelius, focalis ejus, in Epistola der Lüneburgischen Vortreflichkeit adjecta, ab illo jussit expectari.

GOTHARDUS ab HOVELEN II., Patricius Lubecensis, Gothardi, Tremonia Westphali, Viri Consularis (d. 4. Maji A. 1555., & æt. 86., defuncti (1.)), filius, patris Senator d. 6. Maji A. 1578. (2.), Conful autem d. 15. Febr. A. 1589. (3.), est electus, & difficillimis, ob intestina civium dissidia, & feditiones 66. Demagogorum contra Senaturn molitiones, temporibus, summa cum confiantiz laude, illi præfuit. Quamvis enim reliqui omnes ipsius Collegæ, plebi furibunda cedendum rati, Demagogos istos, oroque Consiliarium, D. Henr. Reiferum, JCam, foecios sibi, in gubernanda republica, morisque ejus civilibus tollendis, adjungi patenterent, ipse tamen, vulgi minus & calumnias haud perterritus, hanc regiminis patris mutationem constanter improbavit, causasq; dissensus sui scripto A. 1605. exposuit postquam. Quo animi robore, & petulantia hominum feditionum obicem posuit audaciz, & auspiciatissimè dissidia ipsius civilis sexennalis compositioni, d. 14. Jun. A. 1605. factæ, viam stravit, ordinisq; Senatorii auctoritatem afferuit (4.). Anno tandem 1609., d. 16. Mart., cum bonorum omnium luctu, defunctus (5.), posthumum Patris patris, consensu eorundem, reportavit elogium. Epitaphi, defuncto in æde Mariana erecti, inscriptionem in Joh. Henr. a Seelen *Athenis Lubecensis, P. I., p. 120.,* invenies.

Apologie, oder Hintertreibung eines Schandgedichtes. Lubecz 1605, in 4. De hoc scripto, turbarum sui temporis civilium exponents historiam, ac feditioforum opposito molitionibus, V. *Chronicon Lubecense* Kirckringio-Mollericum vernaculum p. 258.

GOTHARDUS ab HOVELEN III., Christiani filius, Gothardi Senatoris nepos, & Gothardi I., Con-
ulis, pronepos, Toparcha Moisingensis hereditarius, primam Lubecæ, d. 21. Oct. A. 1603., Angela, Herm. Kleverni,
Senatoris, filia, matre gavissus, lucem aspexit. Ex Academiæ Regiomontana, Groningensi & Argentinenſi, & inire
ad Anglos, Belgas ac Gallos, literario, in patriam A. 1628. reverſus, dignitatem ſenatoriam d. 21. Dec. A. 1640., Con-
ſularem autem feſto D. Thomæ A. 1654., obtinuit. In diſſidio, quod urbem Lubecenſem A. 1653. cepit affligere, ci-
vili, parem cum cognato, quem modo laudavimus, cognomine fortunam, civiumque ingratiſſimam, experius, cum
Senatus autoritate ſtrenue aliquandiu deſendiſſet, turbarum tandem iſarum tædio Conſulatu fe, d. 27. Mart. A.
1669., abdicavit, patriæque reſciti Toparcholip Hollatorum contulit. Iſtic a Frederico III., Danorum Rege, eodem
anno 1669., d. 9. Junii, non ſolliciti ſolum ſui, ſed & Procancellarii Slesvigio-Holſatici, dignitate fungi juſſus, d. 14.
Febr. A. C. 1671., & æt. 68., obiit, dieque 21. Martii monumento in æde Mariana Lubecenſi gentilitio, quod Epita-
phio hæzendum ornari pietas, eſt illuſus. Liberos, e ternis conjugibus, Czilia, Hieron. Lüneburgii, patris Senato-
ris, Catharina, Henr. Brockelii, Conſulis, & Magdalena, Diet. Bromſii, Senatoris, filia, A. 1632. 1650. & 1656. ductis;
ſupſitit complures, & quibus Margareta Hieronymo a Dorne, urbis Lubecenſis Conſuli, A. 1671., Catharina vero
Godſchalco Antonio a Wickeden, ejusdem Patriſio & Toparchæ Caſtorſenſi, A. 1681., eſt elocata. Plura devitia ejus
Danico-Holſatici, Parentatione, ſermone Germanico juncſtim Glückſtadii A. 1671. in fol. excuſis, & conſet *Chronicon
Lubecenſe Kirchringio-Mullevianum* p. 304., Jac. a Mellen Seriem *MS. Senatus Lubecenſis*, ac P. IV. *Iſagoges noſtræ
ad Hiſt. Cimbr.* c. 4., §. II., p. 449. 450. 451. Epitaphii Lubecenſis epitaphen J. H. a Seelen, P. I. *Athen. Lubec.*
p. 120. 121., recitat.

Afferuntur ab hæredibus, teste Arndio (*l. c.*), sed lucem non aspexerunt, ejus Causæ abdicati Consulatus, patris Senatui exhibitis. Scripta quæ alia de turbis, quæ isti occasionem præbuerunt, Lubecenſibus Apologetica.

GOTHARDUS ab HOVELEN IV., Patrius Lubecensis.

GOTHARDUS ab HOVELEN IV., Patrius Lubecensis.
Oratio in laudem Lubecz, Wirebergz A. 1697. habita, ibidem in fol, edita, & a J. H. a Seelen P. IV. Athen. Lubec.

p. 62 f. allegata. **LOVERIA** Goldenbützelz. vico Eiderstadiz nostrz. anno circiter 1584. (6.), in lucem e-

ANNA OVENA HOERERIA, Coldenbuteiz, vico Eiderstadiz natiua, amplexor 1749, p. 397.
 dita. In Actis Erud. Germanicis *Lipsiensibus*, Parte XXXV., p. 296., perperam appellatur defunctae Engelländisch.
 Quāderinn, cum Angliam nec patriam habuerit, nec unquam adierit. Patrem habuit Johannem Oveni, incolam istius
 opulentum ac principem inter reliquos dignitatis, inque Astronomicis exercitissimum. Oveni Teterii, Advocati Eider-
 stedtadz provincialis celeberrimi, filium, Teterii Jonz nepotem, & Jonz Harringi, coloni Alverslundensis, pronepo-
 tem

Unu 2

(1.) V. hujus Epitaphium, in Joh. Reckmanni *Chronico Lubecensi* p. 206. (2.) V. *Chron. Lubec. Kirchringio-Mollerianum* p. 241. (3.) Iste Jac. a Mellen in *Serie MS. Senatus Lubec.* (4.) V. de turris ibi urbis Lubecensis, ab A. 1599, ad 1605, civilibus *Chronicon Lubec. Kirchringio-Mollerianum* p. 257-261, 280-286. (5.) totidius lubecis xdis Marianæ sepulchrali, *Kirchringio l. c. p. 241.* & Mellenio l. c. (6.) V. *Poemata ejus* p. 281., ubi, A. 1648, se annum ætatis 64, egisse, testatur.

tem (1.). Hermanno Hoyero, supremo Eiderstadiæ Præfidi, d. 15. Apr. A. 1599. nupta, marito dorem 100000 Marcarum attulit Lubecensium, & præter filias Mariam & Christinam (sculptoris deinde conjugem Svecici), tres filios; Casparum, Christianam & Fridericum Hermannum, est enixa (2.). E quibus, Ort. Sperlingio teste (3.), Casparus in prædolio Svecicæ materne Sittwicenfi cauponem egit, Christianus & minoris ferri, quarto ab Holmienfi regna lapide conductis, victum quæsit, Fridericus Hermannus autem sculpturæ peritia Holmiz inclauit. Impositum proinde sit necesse est Georg. Henr. Burchardo nostro, sterilem eam fuisse falso tradenti, & cum liberis non posse, libros peperisse, joculariter arguanti (4.). Post maritum (quocum, heterodoxia fuz, a parentibus forsan in filiam derivat, indignante, haud admodum concorditer eam vixisse, Sperlingius (5.) perhibet), d. 13. Sept. A. 1622. defuncti (6.), excessum, in prædio illius commorata Hoyerswortano, liberorum lectione assidua, & carminum vernaculorum scriptioe, cui jam ante assueverat, thori vidui felicitæ dia. Eodem A. 1623. Nicol. Tetingium, civem Flensburgensem, Clero ab erroribus Enthusiasticis, Chymizque studiosum, ut liberis ægotantibus mederetur, evocavit, animumque suum, muliebri curiositate prurientem, ab eo passa fascinari, in eorundem paulo post larium societatem cum tota admisit familia, imo Prophetæ etiam dignata est titulo. Ex eo tempore, non Anabaptistarum solum Eiderstadiensium privatis interfuit cœtibus, sed Tetingio etiam tales in suo instituendi prædio, inque illis baptizandi, fecit potestatem, imo ipsa quoque ad sectam hanc novellam alios invitavit, ac, Eiderstadiam, intra biennii spatium, desolatam iri, est vaticinata. Laboratum quidem est de illa ad Ecclesiam reducenda Lutheranam, tum a Pastoribus aliis, tum a M. Nicol. Wedovio, Præposito Eiderstadiensi, qui jussu Principis, d. 24. Maji A. 1623., peculiare cum ea, & Tetingio, in arce Hoyerswortana, instituit colloquium, sed absque ullo successu (7.) Ecclesiasticis enim deinceps versatis, Tetingii, in exilium licet ejecti, errores mordicus defendit, Fanaticorumque scripta manu nocturna & diurna flavavit, ac maximo habuit in pretio. Casp. certe Schwenckfeldii libellum de Verbo divino peculiari commendavit Poematia (8.), cui Rhythmi hi pro autore Apologetici sunt præfixi:

C.

S.

C. S. E. S. C. Casparus Schwenckfeldius Est Sanctus Christianus.

S.

Caspar Schwenckfeld Ein Seeliger Christ,

C.

Und Zeug der reinen Wahrheit ist;

Sein Gedächtniß bleibt zu jeder Frist,

Wied nicht gedämpft durchs Teuffels List.

Der Frommen Lob breitet aus mit Reden und Schreiben:

Der Gerechten Gedächtniß wird im Egen bleiben.

Kein Teuffel, oder böser Mensch, wird sie betreiben.

Sed & Davidi Georgio, sub finem Satyrice de Symposio Pastorum aliquot Danicorum Dialogi (9.), nomine licet ejus dissimulato, metis his patrocinata est Saxonica:

Dit best ium gescht de truw Gdtes Knecht, den go verdoemen.

Ein ist is verbrant, sin Ecel in Gdtes Hand: Ist darf ich nich nomen.

Has ob causas cum patre clero esset exosa, opesque ingentes liberalitate prodiga dilapidasset, prædio Hoyerswortano Augustz, Johannis Adolphi, Ducis Holsatici, viduz, vendito (10.), in Sveciam A. 1632. exulatum abiit, spontene sua, an jussu Frederici, Principis sui (a quo Reginz se Svedicæ esse refert (11.) commendatum, incertum. Illic, Westervici, Urbe Gothiz, initio, circa A. 1633. (12.), commorata, & deinde in tractum Laagardensem, Holmiz vicinum, prædiumque istius, ab Eleonora Maria, Regina Svecorum vidua, sibi donatum, Sittwicique a semet ipsa ornatum nomine, digressa (13.), partem vitæ exegit reliquam, & Pythagoræam, quæ æquæparia damnatur, doctrinam refuscitavit. Cui adeo, ad superfluentem usque, fuisse fertur ad dicta, ut nullum animal auderet occidere, nec pisces alios, quam mortuos, fetidos & rancidos, comederet, canesque complures hoc solum sine aleret, quo pediculi ac pulices & cute humana, solpites ac illasi, in istorum tergora possent transportari (14.). Finem vitæ A. C. 1656., & æt. 72., attigit (15.), & moritua (16.) in locum se solitariū, neminem mortalium excessus sui habitura arbitrum, contulit. Memoriam ejus ad posteros propagabant Poematia, quæ reliquit, Germanica ac Saxonica, sacri pleraque argumenti, & crebris in Theologos Academicos, Ecclesiasticosque Lutheranos, invectivis, ulcera illorum satis duriter tangentibus, referta. Quæ licet ad leges modernæ Poeseos Teutonice Profodicas non sint exacta, & merito proinde, tum a Timoth. Dan. Colbergio (17.) Archaismi infimulentur, tum ab Erdm. Neumeistero (18.) ob numerum culpentur, haud facile lectores delectantur, suis tamen non carent argutiis & Veneribus, tanto pluri, quod a muliebri profectz sint ingenio, æstimandis. Pleraque istorum, in peculiarem collecta Syllogem, Amstelodami A. 1650. junctim, curante (uti Sperlingius (19.) detexit) editionem Domino le Blond, Legato Svecorum in Anglia ordinario, sectæ Schwenckfeldianæ affecta, prodierunt, & a J. A. W. (i. e. Joh. Angelo Werdenhagio, Imperatoris Consiliario atque ad urbes Legato Hanseaticas) carmine brevi vernaculo, frontispicio libelli adjecto, haud parce sunt commendata. Plura de Hoyeria suggerent Ort. Sperlingii Junioris (fuse de illa commentati) Tr. de Fœminis doctis MSS., num. 99., Gotfr. Arnoldi (de vitâ paucula tantum narrantis, plurimas vero ejus de Ecclesiæ Lutheranæ, & Ordinis Ecclesiastici, corruptelis recitantis quærelas) Tomus Hist. Eccl. Tertius, c. 10., p. 102. 103. 104., & Pars Secunda Jlagges nostre Tr. Hist. Cimbr., cap. 6., §. 5., p. 141-144. Conferantur, qui hujus secuti sunt narrationes, Casp. Sagittarius in Introduct. in Hist. Eccl., c. 33., Sect. 26., p. 932. 933. Christ. Franc. Paulinus in Philosophischen Streitend., c. 6., p. 176. 176., & im Hochgelahrten Teutschen Freyenmutter, p. 74. 75., Joh. Franc. Buddeus T. III. Lexici Historici p. 13., Joh. Henr. Feutkingius in Gymnæo Heretico-Fanatico p. 61. 316-361., M. Car. Gottlobius Zeidlerus, in Disp. de Historia Dav. Georgii, Lipsiæ A. 1701. edita, c. 2., §. 17., p. 39. 40., & Georg. Chr. Lehmsius in Teutischlands galanten Poetinnen, p. 85. 86. 87. Taceo alios, jam ante allegatos, quibus addatur Joh. Melch. Kraftius, in Historia Hufens Ecclesiastica, dem Zwoefachen 200-jährigen Jubel-Gedächtnisse adjecta, p. 165. 171-176. 498-501., tum alia congerens, historiam ejus illustrantia, tum acta duplicis

- (1.) Hos ejus majores Otto Sperlingius Jun., in Tr. MS. de fœminis doctis, num. 99., enumerat. (2.) Quingue his liberis Poematia A. 1641. inscripfit de aurâ Christi corona vernaculo. (3.) I. e. (4.) in Epistola ad Joh. Henr. Kiehlmannum, Animadversioibus contra Bonignismum præfixa. (5.) I. e. (6.) V. Dancwerthii P. II. Chævgr. Cimbr. c. 12., p. 150., & Ant. Heimeirichii Chronicon Frise Borealis p. 209. (7.) Hæcenus, de seductione ejus per Tetingium, relata M. Nicol. Wedovio duabus Epistolis ad M. Jac. Fabricium Sen., Superint. Hoff., ineditis, A. 1621. exaratis, & partim etiam Tetingii ipsius literis MSS. ad Frid., Duem Hoff., supplicibus, debeo. Confer Ant. Heimeirichii Chronicon Frise Borealis, Lib. 3., c. 8., p. 286., & Hist. Eccl. Slevic., L. 4., c. 4., p. 250. 251. (8.) in Poem., p. 157. & seqq. (9.) in Poem. p. 262. (10.) teste Sperlingio I. e. (11.) in Poem. p. 260. (12.) V. Poem. p. 74. 75. (13.) V. Sperl. I. e. (14.) V. Timoth. Dan. Colbergii Blatinisch Hermetisch Christenthum, c. 5., §. 9., p. 245. Gemina Cognatus ejus celeberrimus, Vinc. Placcius, olim mihi narravit. (15.) teste Sperlingio I. e. (16.) teste Placcio, modo laudato. (17.) I. e. (18.) in Disp. de Poem. Germanicis p. 57. (19.) I. e.

plicis controversia, cui, in civitate, ab A. 1624. ad 1632., commemorata Hufenii, cum hujus & Senatu, ob denegatum tributum extraordinarium, & Presbyterio, ob sacra publica neglecta, domesticque his prelatata, implicabatur.

ELOGIA.

Otto Sperslingius Junior (l.c.) ita de illa: Cum Ovina non minus ingenium vivum & valens, quam judicium, ad lectionem verum sacrarum attuleris assiduum, doctrina non vulgaris laudem esse effecuta. Quotquot illam viderant, nihil vultu aut infectorum, sed supra feminam aliquid, ex vultu, gestu, vel sermone, quod laudarent, inveniebant. - Ex Poematibus de genio, & venae felici, feminae judicare licet. - Mores fuere spectati & probi, vita pudice, & per tot discrimina verum, fortiter, exacta, in quibus Theologie ac Philosophiae precipuus usus consistit. - Tangquam in ipsa paupertate dives, in omnes munificam se prestavit, quae de re gloriari solebat, se sepe non nisi duobus onustam obolis homo exiisse, quibus in obvio erogatis, aliunde statim, ne postea minus excusati hereditibus forent.

Godfr. Arnoldo (T. II. Hist. Eccl., Lib. 16., c. 20., p. 216., & c. 21., p. 217.) audit eine berühmte Holsteinische Poetesse.

Frid. Breclingius testibus eam veritatem contra Christianismum degenerem, in horum Catalogo (apud Arnoldum, l.c. T. IV., Sed. 3., num. 18., p. 779.) confect.

SCRIPTA GERMANICA.

I. SEORSIM EDITA.

Subsistere freude: oder eine wahrhaftige Historie von zwey liebhabenden Personen, unter verdeckten Nahmen Euryali und Lucretia, durch Aneam Sylvium Lateinisch beschrieben, durch Nicolaum von Weil, Stadtschreibern, verdeutschet, icht aber in Deutsche Reimen gestellt durch Anevo Hirejo zu Horstrowey in Tesfredey, Slesvigz 1617. in 4. Sub larva hac Anagrammatica latet Ovina Hoyerii zu Hoyerswort in Eiderstet, sicut Vinc. Placcius, a me edoctus, T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 363., jam indicavit.

Gespräch eines Kindes mit seiner Mutter, vom wege der Gottseligkeit. A. 1628. & 1634. in 12. Recusum A. 1650. in Poematis, p. 1-40.

Frauenpflicht, zu lernen Gt und ihren Männern zu gehorsamen, geschrieben durch eine tugendhafte Frau und Liebhaberin Christi, Amstelodami 1636. in 12. Scriptum adnotationem, a Typographo Hoyerix dedicatum, & eidem, quod superstitionem & stylum ejus redeant, a Sperslingio, l.c. n. 99. & 44., recte vindicatum, ac in Catalogo quoque Bibliothecae Bened. Babnisi Amstelodamensis attributum.

Zwey geistliche Lieder. Amstelod. 1644. in 8. (Catalog.)

II. JUNCTIM PUBLICATA.

Geistliche und weltliche Poemata, Amstelodami, apud Ludov. Elzevirium, A. 1650. (& juxta Catalogum Mobtiamum, 1661. etiam) in 12. In hac Carminum Germanicorum & Saxoniorum Sylloge, cujus historiam, cum variis de eadem judiciis, Vita nostrae jam exhibuit, continentur:

a. (p. 1-40.) Geistlich Gespräch zwischen Mutter und Kinde, von dem Wege zur wahren Gottseligkeit, A. 1628. gestellet.
 b. Johannis Olanaveri (quod nomen larvam esse Hoyerix Anagrammaticam, P. II. Isag. ad Hist. Cimbr. p. 142., & in Theatro Anon. ac Pseudon. Placciano, T. II., p. 476., jam docui), Theosophiae Amat., Einfältige Wahrheit, kurz schiedt und recht A. 1630. beschriben (Invektiva in Pastores Lutheranos, & eorum methodum concionandi); p. 41-67.
 c. (p. 67-74.) Schreiben von J. O. T. A. an die Herren Tielträger von hohen Schulen, M. F. J. (i. e. M. Frid. Johannis, Diac. Flensburg. Nicolaitanum) und M. F. D. P. (i. e. M. Frid. Damium, Praepositum Flensburg.), auf das Büchlein wieder Nicolaum Teting.

d. (p. 74-75.) Schreiben an Veer Nielsen, von Westermö, A. 1633.
 e. (p. 77-125.) Das Buch Ruth, in Deutsche Reimen gestellet, und Mariz Eleonora, Königin in Schweden, A. 1634. juger schreiben.

f. (p. 125-131.) Trost im Trauren, auß der Fürsichung Gottes.
 g. (p. 131-145.) Christi güdne Kron, neuer Kämpfer Lohn, an ihre fünf Kinder A. 1643. geschrieben.
 h. (p. 145-153.) Gueter Rath, allen alten Witiben geben, daß sie sich nicht wieder sollen verheirathen, A. 1645.
 i. (p. 153-156.) Kurz Bedencken von der alten Weiber Heptabi, da Gt nichts mit zu schaffen hat, A. 1643.
 k. (p. 157-168.) Judicium über des Gottseligen Herren, Caspar Schwenckfelds, Buch vom Worte Gottes, A. 1642. gestellet.

l. (p. 169-181.) Deutsche Wahrheit, A. 1644.
 m. (p. 181-231.) Polansenshall, zum Abendmahl, ins Königs Saal, nach Babels Fall; & der Aufmunterung und Einladung zur Hochzeit des Lammes, auf der Burg Zion, am Tage aller Heiligen, an alle, die Gt fest vertrauen, und auf seine Verberßung bauen, in unterschiedlichen Liedern, A. 1643. gestellet.

n. (p. 231-246.) Schreiben von J. O. T. A., an die Gemeine im Lande Holstein, A. 1642. abgelaßen, wieder ihre Priester, und die von selbigen erregete Verfolgungen.
 o. (p. 247-263.) De Dänische Dorppape, in fortem Rucke up Dückh uthstatteret van J. O. T. A., A. 1630. Dialogus Satyricus ac facetus, historiam symposii Pastorum aliquot ruralium Danicorum cum rusticis suis, rhythmis, exhibens, Saxonicis.

p. (p. 263-276.) Ein Schreiben übers Meer gesandt, an die Gemein in Engelland, auß einer alten Frauen Hand, die ungehandelt Gt ist befandt. Invektiva in Anglos Regicidas.
 q. (p. 276-278.) Lobliebklein, zu Ehren der Schwedischen Krone, zu Stockholm, d. 7. Sept. A. 1644., an die Königin Christina gestellet.

r. (p. 279-281.) Freundschaft über die Ankunft der vermittelten Königin in Stockholm, d. 29. Aug. A. 1648.
 s. (p. 282-294.) Zwey geistliche Lieder, auf den Nahmen J. Catharina Otterßen, und von Betrachtung der igtigen Wunden des Gottes.

t. (p. 294-298.) Liedlein von Geliebenden Wilsfreunden.
 u. (p. 298-304.) Ein geistliches Lied, und ein Neuahlslied.

M. ANDREAS HOYERUS, Bukarkiz, pago Tractus Tunderensis, patre Tychone Svenone Hoyero, Parocho istius, natus, Magistrique titulum Regiomonti Nonis Apr. A. 1646. adeptus, Urbis Iuzhoeensis, ab A. 1652. (quo uxorem etiam duxit Agnetem, D. Steph. Klotzii, Superint. Regii, filiam), Pastor, ac Comitatus simul Pinnebergicus, ab A. 1678., Praepositus, M. Nov. A. 1693., festo D. Mart. Lutheri, extinctus. V. Nic. Lud. Esmarchii Epicedium in obitum ejus Germanicum, in Sione p. 130. 131.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

X x x

Disp.

Disp. de Syllogismis infinitis, horumque difficultatibus anticipandis. Regiomonti 1645. in 4.

Disput. II. de natura Metaphysicæ. Regiom. 1646. in 4.

Disp. de Critica. Regiom. 1647. in 4.

Exerc. Metaph. de Causâ & causato. Rostochii 1649. in 4.

Kindwiesungsgehanden, als die, A. 1657. den 8. Aug., durch Feindes Hand eingeschlechte, Hauptkirche S. Laurentii zu Seebes, mehrertheils wieder erbauet, und den 29. Mart. A. 1661. wieder eingeweiht ward; darinn der rechte Gebrauch der Gotteshäuser, und der Einweihung derselben, neben Christgebünder Application, auf H. Schrift, und der ersten und folgenden Kirchen Genossenschaft, ausführlich angezeigt wird; in eine Predigt über Esdr VI. 16. 17. 18. gefasset. Rost. 1661. in 4. Eines gläubigen Menschen bester Reichthum; oder Leichpredigt über Georg. Reichen, Königl. Dänischen Raths, aus Eccl. VII. 1. 2. Glückstadii 1663. in 4.

Leichrede bey Begräbniß M. Herm. Erdmanni, Königl. Holftein. Gen. Superintendenten; beygedruckt Pet. Zitzsche-ri Leichpredigt über denselben, aus Gen. V. 24. Glückst. 1688. in 4.

(Corvus illi fuit, ac ab eo est distingvendus, M. Andr. Hoyerus, Cimber, Lollandix, insulæ Danicæ, Præpositus, cujus varix Disputationes Philosophicæ in Alb. Bartholini Tr. de scriptis Danorum p. 5. enumerantur.)

ANDREAS HOYERUS, Parochiz patriz Carluensis, in Diocesi Tunderensi, post parentem, Pastor, A. 1689. defunctus, testificusque veritatis contra Christianismum degenerem a Frid. Breclingio, in illorum Catalogo (T. IV. Hist. Eccl. Goth. Arnaldi, Scit. III. n. 11. p. 772.), annumeratus.

Lexa congregatio, fröhliche Versammlung, oder Leichpredigt über Peter Sönnichsen, Hadesvogt in Rartharde, aus Gen. XLIX. 23. Slesvige 1666. in 4.

ANDREAS HOYERUS Carluumia, præfecturæ in Ducatu Slesvicensi Tunderensis pago, Cimber, Johan- nis, Pastoris Carluensis, filius, Medicinæ Cand. &, ab A. circiter 1718., Practicus Hafniensis, in Histo-ria etiam Boreali universa, ac polymathia elegantiori, egregie versatus, & hanc ob causam, a Friderico IV., Rege Danicæ, A. 1722. ad Historiographi sui evedtus dignitatem.

Diff. Medico-Practica de Febre petechizante epidemia, iussu regio, ab ipso Præfide, & Professionis Medicæ Hafniensis Candidatis; d. 8. Julii A. 1717. propoſita, Hafniz 1717. in 4.

Diagramma de Nuptiis Propinquorum Jure divino non prohibitis. Lemgovix 1719. in 4. Virgula notatur censoria ab Autoribus der fortgesetzten Sammlung von Theol. Gaden, Scit. I. A. 1720. p. 168. 169.

Anonymi Continuatio Annalium Alberti Stadenſis, ab A. C. 1264. ad 1324., e membranæ Academiæ Juliz ab illo e- dita, cum Præfatione sua, Notis, & Disquisitione de Origine Sophiz Langelandicæ. Hafniz 1720. in 4.

Nova literaria Daniz, & vicinarum regionum, ab A. 1721. sigillatim & *anonymis*, bis singulis mensibus, Hafniz in 8. edita.

Kurzgefaßte Denkmäthliche Geschichte, von Anfang dieses mächtigen Reiches, bis zum Ausgange des XVII. Seculi, in Fragen und Antworten besaßet, und mit nöthigen allegationibus versehen. Flensburgi 1718. in 8. & Erfurti A. 1719. in 8. Recensum libri hujus exhibuere Lapsienſes (Danis eum adeo displicuisse, ut scriptis hanc in rem editis errores illius demonstraverint, narrantes, titulumque secundæ editionis, in quo Erfurti recusus perhibetur, lectores fallere conſicientes) in Adis Latinis Erud., M. Sept. A. 1720., p. 428. 431., ac in Germanicis, Parte LXV., num. 2. & Halensies Parte XC. der Neuen Bibliothek, p. 877. 881.

CASPARUS HOYERUS, Hufenſis, d. 28. Jul. A. 1540. natus, nobilitatem, ejusque insignia, picturam Mo- nocerotis dimidiatam exhibentia, familiæ suæ, equeſtribus Cimbricis a Jona Elverfeldio (1.), Andr. Angelo (2.) & Casp. Danckwerthio (3.), annuerat, vel ipse primus intulit, vel folis parentibus, non autem reliquis majoribus, debuit. Patris ipsi fuit Hermannus Hoyerus (quem nostrates vulgo lange Harnen Hoyer, ob statum procerentem, appellau- unt, cujusque nomen placez Hufenſi, der lungen Harnens Haffe, hodiernum adhæret), Friderici I., Regis Danicæ, Stra- tegus bellicus, in nobilitate evedtus ordinem, mater autem Catharina, Monarchæ hujus filia, sed extra thorum regium ac legitimam progenita (4.). Pupitiam in aula transegit Danica, filiorum Christiani III., Regis, qui a Casp. Muleño bonis literis ac moribus imbuebantur, condiscipulus, ac Lüneburgi deinde, ab A. 1555., cum fratre, Lucæ Losſi ductu, ulteriores in studiis fecit progressus (5.). Juris & rerum civilium prudentiam in Academiis sibi paravit Witebergenſi, Coloniaſi, Argentinenſi & Francofurtana ad Viadrum, Hodegos potissimum fecutus Ludolphum Schraderum, Viadrinæ, & Franc. Hootmannum (cui omnes suos in legum studio profectus referre solebat acceptos), Argentinenſis An- tecessorem. E peregrinatione in Daniam redux, locum inter ministros regios honestum obtinuit, & legationes aliquot ad principes feliciter obiit exteris. Quinque deinde lustra natus, ducta uxore, ministeria sua Adolpho addidit, Duci Holſtæ-Gottorpienſi, a quo in Conſiliariorum admiffionis interioris alleſtus est numerus, ad Reges Britanniz, Poloniz, aliosque Magnates, ablegatus, militatum, in castra Hispanorum Belgica, A. 1572. secum abire juſſus (6.), ac A. 1578., d. 20. Sept., ſuprema Eiderſtadiz (cui, per 16. annos, fummo cum incolarum præſtuit emulmento) Præfectu- ra, Sivardo Sivardi ademta, donatus (7.). Provinciz huic, vicinæque illi Dithmarſi Boreali, cujus itidem aliquandiu fuit gubernator (8.), aſſiduam ejus præſentiam amor Adolphi, qvo virum proſequebatur, incredibilis, & negotia publi- ca, hujus juſſu, in aula Gottorpienſi frequentissime expedienda, invaderunt. Tanta enim illius, non apud Ordines ſo- lum provinciales & ſubditos, ſed ipſum etiam Principem, erat autoritas, ut omnia is ad putum & conſilia ejus gereret, totamque fere gubernationis molem huic miniſtrorum ſuorum primicerio, velut Atlanti cuidam, imponeret (9.). Imo Ducatum ipſum, cum conjuge & liberis, ſidel curæque ejusdem moribundus A. 1586. commiſſendaret. Poſt Adolphi exceſſum, pari apud filios ejus, Fridericum, Philippum & Johannem Adolphum, qv intra quadriennium ſibi invicem ſuccedere, gratia & autoritate floruit, ac A. 1590., Joh. Adolphi legatus, ſeudum Ducatus Slesvicenſis a Chriſtiano IV., Rege Danico, pompa ſolenni petitæque obtinuit (10.). Uxorem habuit Annam Wolſiam (11.), Conſulis Kilonenſis, Theod. Piſtorio reſte, filiam, & ex illa, præter ſilium Hermannum, ſuum in præfectura Eiderſtadiz ſucceſſorem, Annæque Ovenz Hoyerix (ſupra celebratæ) maritum, filias etiam aliquot, e quibus Margareta A. 1598. Vinc. Mollero, J. U. Lic. & Conſuli Hamburgienſi (12.), Magdalena autem Thomæ Thorſede, Senatori Flensburgi, eſt elocata, ſi- ſtulit. Liberis hiſce, quinqueagenario major, in urbe patria Hufenſi, A. 1594., d. 19. Nov. (13.), non ſine luctu Cim- brix,

(1.) Claſſe II. Epigramm. de Holſtati. ſit. P. 4. a.

(2.) Lib. I. der Holſteiniſchen Adel-Chronica p. 60.

(3.) P. I. Georg. Cimbr. c. 1. p. 12.

(4.) De parentibus ſi V. Theod. Piſtorio (mariti obſiti) Parma parentale, Danckwerthium I. c., & Ant. Heinereichii Lib. III. Chron.

Diſtinctio, c. 4. p. 247. (5.) Hæc ipſe narat, in Epit. MS. ad Joh. Piſtorium (6.) Toſt ipſius Epistoſa ad Joh. Piſtorium, (7.) V.

Dancw., I. c., P. II. c. 13. p. 170., & Ant. Heinereichii Chronicon Friſche Boreali, c. 11. p. 270. Ed. prima. (8.) V. Heinereichii Lib. III.

Chron. Diſtinctio, c. 4. p. 247. 248. (9.) V. Angelum, I. c., & Dancw., P. II. c. 13. p. 170. (10.) V. Elverſeldium & Angelum II. c.

(11.) V. Joh. Riithi tranſiſſen Parnſium p. 222. (12.) V. Riithium I. c. (13.) Teſte Piſtorio I. c. Heinereichius, in Chron. Friſ. Ber., c. 12,

p. 270. diem 9. Nov. male ſubſtituit.

briz, doctrinam ejus ac merita in se insignia venerat, publico, mortuus, tria reliquit prædia equestria (1.), Wolfbütteliam, Hufemam, & arcem, quam ipse A. 1564. condiderat, cognominisque sui fecerat participem, Hoyerswortnam (2.).

Plura de illo docebat Theod. Pistorii, Diaconi in Eiderstadia San-Petrini, Poema, quo defunctum celebravit, *Hericum, Slesvigæ A. 1595. in 4. excusum*, scriptaque aliorum, jam allegata, ac *Part. III. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 2. §. 5, p. 245. 246. 248. 249.

ELOGIA.

Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico (in *Exegetica Historica Epigrammatum Ekversfeldii de Holsatia, Cl. II., lit. P. 4. a.*), Vir audit, ut doctrina & studiis excultissimus, ita etiam consilio atque prudentia celeberrimus.
Dav. Chytrzo (P. I. *Chronici Saxonie p. 86.*) Vir nobili genere ac ingenio, & excellenti virtute, doctrina & humanitate, ornatus.

D. Paulo ab Eitzen (in *Epist. MS. ad M. Theod. Gravium, Pass. Tunning., A. 1584. exarata*) omnium concionatorum & eruditorum patronus.

Andr. Angelo (Lib. I. der Holslein. *Adel-Chronica p. 60.*) ein geliebter und verständiger Mann, der, zum Theil seiner Kunst und Geschicklichkeit, zum Theil seines Ampts halber, bey dem Holssteinischen vom Adel in grossen Ansehen gewesen.

M. Jac. Fabricius Sen. Superint. Holsat. (in *Epist. avidejæ ad Joh. Pistorium, Præpos. Eiderstad., A. 1589. scripta*), ita de illo: De hoc bonefissimo & nobilissimo Viro vix habeo, quod dicam, nisi hoc, quod vix perconvalesci antea potuissem, negotiis aulicis, & gravissimis gubernationis oneribus, occupatos tales tantosque esse aliquos posse. Tanta est D. Caspari eruditio in literis omnibus, tam excellens & maturum de pietatis questionibus omnibus judicium, tanta orationis copia, ubertas, venustas, tanta humanitas, morumque mista gravitati suavitas, ut, an præfati videbam, dubitem, superiorem vero desuperem.

Casp. Danckwerthius (P. II. *Chorogr. Cimbr., c. 13., p. 110.*) eum vocat einen klugen und fleissigen Mann, der das Land Eiderhant zu gutem Aufschmecken gebracht.

SCRIPTA.

Casp. Hoyers kurze und förmliche Beschreibung des Eiderhantischen Landes, in Lateinischer Sprache von ihm beschrieben, jedoch aber, nicht allein ins Deutsche übersetzt, sondern auch in Niedersächsischer rythmos componiret, von Jacobo Sachsen, Eiderstadiens. Hamburgi 1610. in 8.

Johann Adolfs, Herzogen zu Sleswig und Holstein, Landrecht, welches er seinen getreuen Unterthanen, in den drei Landen, Eiderhant, Evershof und Urholm, aufs neue gnädigst gegeben, confirmiret, verbesert und bestätiget hat. Slesvigæ 1591. in 4. Jus hoc *envidjæ* Eiderstadie novissimum ab Adolpho quidem, Duce Holsatiz, Anno jam 1720., d. 10. Jul., est promulgatum, & Hamburgi A. 1773. in 4. excusum, sed, quod in eo multa loca obscura & *invidjæ* occurrerent, jussu filii ejus, Johannis Adolphi, ab Hoyero A. 1591. revissum, correctum, &, retentis Frisonum, quæ tolerabiles videbantur, consuetudinibus, ex Jure Dithmariz provinciali auctum, adjectaque nova de rebus Politicis Constitutione, ænuo publicatum. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisæ Borealis, c. 11., p. 260. 261.*, & *Partem III. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr., c. 2., §. 5. p. 245. 249.*

Epistola ad Henr. Ranzovium, Cimbriz Proregem, de Caji filii obitu, consolatoria, A. 1591. scripta, & in *Sylloge Epistolarum ad Ranzovium a Principibus & viris doctis datarum, quæ Francofurti A. 1593. in 8.*, curante G. L. Frobenio, prodit, p. 141. 142. 143., edita.

IX. Epistolæ Latine *avidejæ*, ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, ab A. 1555. ad 1591., scriptæ, quas, cum tribus Pistorii responsionibus, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, quod Pet. Axenius, Jctus Slesvicensis, aservabat, olim periegit.

JONAS HOYERUS, Flensburgensis, urbis patriz XXIVvir A. 1624., Senator autem A. 1627., d. 29. Jan., electus, eodemque anno, Kal. Aug., civium, Regi adversus hostes patriz militaturorum, designatus Centurio, A. C. 1640. autem, & æt. 53., defunctus.

Historischer Bericht vom Herzogthume Sleswig und der Stadt Flensburg, A. 1628., in seinem Exilio zu Malmoe, zur Zeit des Kestrelischen Krieges, zusammengetragen. MStum in usus congestum privatos, & hanc ob causam, nec perfectum, nec methodicum, mentione tamen honesta, ob complura de urbe Flensburgensi, quæ alii rerum illius scriptores præterierunt, annotata, haud defraudandum.

Kurze Beschreibung des, A. 1503. zu Hamburg gehaltenen, Einzugs Christiani IV., Königs zu Dennemarck, und Johann Adolfs, Herzogen zu Sleswig und Holstein, der daselbst ihnen geschehenen Judigung, und darauf erfolgten Ringens nen und Turnieren. MStum A. C. 1603., & æt. 16., quo scholam frequentabat Hamburgensem, exaratum.

JOHANNES HOYNUS, Ripensis, M. Matthiz Hoyni, Scholæ oppidanæ Rectoris, filius, scriptoribus Danicis ab Alb. Bartholino (in *Lib. de illis p. 72.*) annumeratus.

Oratio de Angelis. Witebergæ 1550. in 8.

Orat. funebri in memoriam M. Christierni Morfiani, Med. D. & Prof. Hafniensis, in schola Hafniensi recitata: Cum Epitaphiis, in honorem ejus, & aliorum clarissimorum in Dania virorum, scriptis. Witebergæ 1564. in 8.

GEORGIUS HÜBSCHMANN, Flensburgensis, opificis filius, scholæ patriz, ab A. 1630., Cantor, ab A. 1631. vero (post Joh. Generanum, focerum) Pastor & Præpositus, per octo lustra, Apenradensem, M. Junio A. C. 1672., & æt. 69., extinctus. V. Ant. Heimreichii (quo teste & nomen & omnia Hübischmanni, Vir quippe probus & candidus, habuit) *Lib. II. Hist. Eccl. Slesvic., c. 3., p. 212.*, & C. Danckwerthii *P. II. Chorogr. Cimbr., c. 6., p. 91.*

Sermones aliquot Germanici funebres editi.

Manuale Ministrorum Ecclesiæ *avidejæ*, a Successore ejus, M. Trogillo Arnkelio, in *Tr. Germ. de Confirmatione, c. 9., p. 105. 110.*, & *c. 28., p. 249.* laudatum.

HENRICUS HUDEMANNUS Senior, e Diacono Ecclesiæ in Stormaria ruralis Bejenstethanz Pastor A. 1600. factus vicinæ Wevelstethanz (3.), Henrici & Johannis, mox memorandorum, parens; quem Joach. Morfius (4.) *Poetam bonæ mediocrem salutat*, ac Poemata posthuma *avidejæ* filio cognomini reliquisse testatur.

HENRICUS HUDEMANNUS Junior, Holsatus, Senioris, modo laudati, filius, A. 1617. in Academia commemoratus Roslochensi (5.), & Ecclesiæ deinde in Stormaria Wevelstethanz præfectus.

X x x 2

Poet

(1.) V. Jac. Saxii *præfat. Descriptionis ejus Eiderstadia.* (2.) V. Ant. Heimreichii *Chron. Fris. Bor. c. 6. p. 208.* (3.) Telle Christoph Vornetiecio, in *Carminum pium primis.* (4.) In *Albo MS. fol. 11.* (5.) Telle Joach. Morfio in *Albo MS. fol. 64.*

Poeta fuit in sermone Latino, quam vernaculo, felicior, ac justo proinde benigniora de carminibus suis Germanicis expertus est iudicia, cum Joh. Weitzii, a quo (1.) præcipuis Mart. Opitii in Poesi Teutonica æmulis, *quorum in cor de lepos, suadeat in ore sedet*, annumeratur, tum Mich. Clenovii junioris (2.), Poemata ipsius, tam Germanica, quam Latina, haud parce de prædicantis, illa Reuserianis, Taubmannianis & Frischlinianis, in patrio idiomate, metris præferentis; & hoc tandem ipsum compellantis difficilio:

*Antea Romanus, nunc es Germanus Apollo:
Mirum, quam terse rhythmicæ metra sonet!*

Mart. Ruari aliquot ad cum Epistolæ, in *Censuria Epistolarum illius prima*, Amstelodami A. 1677. in 8. edita, leguntur.

SCRIPTA EDITA.

Joh. Caselli Carmina Gnomica, Græca & Latina, e musæo Henr. Hudemanni edita. Hamburgi 1624. in 8. (Editionem horum *Hermanno Heidmanno* perperam tribuit Herm. Comingus, in *Epistola, Casellianarum Epistolarum Syntagmati*, A. 1687. per Justum Dransfeldium edito, præmissa.)

Divitæ Poeticæ. Hamburgi 1625. in 8. Exhibent illæ: 1. Odarum libros duos, 2. Epodon libros totidem, 3. Anacreontem Latinum, 4. Phalæcia, 5. Epigrammata, 6. Dieteutsche Mufik, 7. Mart. Ruari, de studiis suis, ad Heinonem Voglerum, Epistolam, 8. Dan. Heinlii & Joach. Morfii Epistolas ad Autorem Enchiridias.

Hinsfleiter; das ist: Aufsteigende teutsche Emblemata, oder Sinnbilder, welche zur Erleuchtung des Verstandes, Befestigung des sündlichen Lebens, und Erlösung des ganzen Menschen, mit Versen gezieret sind. A. 1626. in 8. Adjecta sunt Emblematis hujus (quorum versus durissimè in leges metricas sepiissime impingunt) Encomia Poetica, Germanicum Mart. Ruari, & Latinum Mich. Clenovii junioris.

INEDITA.

Tres ad Joh. Meursium Sen. Epistolæ, in Volumine Epistolarum ad hunc, quod, a Zach. Lundo editioni destinatum, Joh. Mohtius, Consil. Danicus, Hafniz asservabat, mihi lectæ.

Prophetia Jonæ Rhythmis Germanicis ab eo (recte Epistola ad Meursium) reddita.

Carmina Latina ac Germanica propria *avideola*.

Joh. Caselli Poemata, ab eo collecta.

Henr. Hudemanni, parentis, Poemata posthuma, ab eo collecta.

Joh. Caselli Monumentorum omnium Editio, ab eo, in *prefat. Carminum illius Gnomicarum*, promissa. V. Jac. Burcharthi *Epistolam de Joh. Caselli erga bonas literas meritis* p. 62.

M. JOHANNES HUDEMANNUS, Wevelsfethæ, pago Stormariz, d. 12. Oct. A. 1606., patre Henrico, illius Parocho, natus, e scholis Wilstriesii atque Itzehoensii in Gymnasium Hamburgense, & hinc A. 1624. in Acad. Rostochiensem, A. 1626. autem in Lipsiensem, abiit, supremamque illic Philosophiæ lauream A. 1628. obtinuit. A. 1629. parenti, in Ecclesiæ Wevelsfethanz, A. 1645. autem W. helmo Alardo, focero, in Crempnensis oppidi Pastortu, successit. Cui officio dignitates Læcæ aliz Præpositi Münsterdorfensis & Segebergensis A. 1652., Pinnebergicæque A. 1653., supremi sacrorum militiz in Holfatiæ regiz Inspectoris A. 1659., ac Superintendens Ducatus Holfatici, Consiliariique Ecclesiastici, d. 15. Nov. A. 1668. (post D. Steph. Klotzii excessum), a Friderico III., Rege Daniz, sunt adjectæ, ac ab hujus tandem filio, Christiano V., suprema quoque Ecclesiæ Ducatus Slesvicensis regiarum *inveigelt*, post obitum M. Bonavent. Rehfeldii, d. 25. Jul. A. 1673., est superaddita. Morte subita Crempnæ, d. 27. Mart. A. C. 1678., & æt. 72., expiravit, & D. Christianum a Ströcken, in omnibus ferme dignitatibus sacris, nactus est successorem. E liberis XII., ex uxore unica, Walpurgi, Wilh. Alardi, Pastoris Crempnensis, filia, A. 1630. ducta, in 48. annorum conjugio, suscepti, Wilhelmus J. U. fuit Doctor, & Senator Crempnensis, Henricus Consiliarius in Comitatu Oldenburgico & Delmenhorstiano Danicus, Johannes Pastor Abbenhusanus & Borsfetanus, ac Fridericus Christianus Legatus cohortis militaris Danicæ; filiarum autem nonnullæ Ludov. Pinciero, J. U. D. Canonicæque Lubecensi, & Alexandro Christiani, Dithmariz regiz Præpositi, sunt elocatz. V. Matthiz Bornholzi, Archidiaç, Crempnensis, *Sermonem funebrem vernaculum*, e Gen. XXXII. 10., in illius habitum exequiis, & Glückstadii A. 1685. in 4. excusum, & confer de illo Joh. Ristii teutisch Parnass. p. 232., ac Andr. Godekii *Hofsteinsches Turteltäublein* p. 112. 13. 14.

A Martha Knutio, Empetræ profano (in *Colloquio paupis cum tribus hospitibus vernaculo*), facillime *Hudemannus*, & *Papa Danicus*, appellatur.

SCRIPTA.

Disp. de Philosophia in genere, Rostochii 1625. in 4. (*V. Bornholtum l. c.*)

Disp. de Universalis Dei gratia, Lipsiæ 1627. in 4. (*V. eundem.*)

Leichpredigt über Georg von Steinbergen, Sohn. Dem. Christen Leutenant, auß 2. Sam. III. 31-34. Glückst. 1645. in 4.

Leichpred. über Fr. Dorothea zur Mühlen, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Glückst. 1647. in 4.

Leichpred. über Gerh. Beckern, Advocatum, auß 1. Tim. I. 12. Hamburgi 1653. in 4.

Christliche Sterbekunst, auß Luc. XXIII. 13., in einer Leichpredigt über Joh. Ristium, Com. Pal. Cæs. und Pastorem zu Wedel vorgelestet. Hamburgi 1657. in 4.

LUCAS HÜLSING, Hamburgensis, Gerhardi, Arithmetici civitatis istius filius, A. 1619. superstes.

Arithmetica Parentis, Saxonicæ ab illo Hamburgi A. 1605. editam, revidit, auxit, & ordine commodiori disposuit, ibidem A. 1619. in 8. recudi curavit. V. quæ de illa *Tomo II.*, sunt dicta.

BARTHOLDUS HUSWEDELIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. Regis Sveciæ, in patria, circa A. 1698. & 1704., Commissarius & tabellariorum Præfectus. V. P. A. Lehmanni *Hamburgum Literatum* A. 1698. p. 7., & A. 1704. p. 12.

Disp. Jurid. de Actionibus præjudicialibus, Præfide D. Joh. Henr. Böttcheri. Helmst. 1676. in 4.

Disp. Inaug. de Actionibus judicialibus, Aureliz in 4. (*V. Lehm. l. c.*)

CONRADUS HUSWEDELIUS, Hamburgensis, Hanſii Huswedeli, Steinfeldæ Westphali, e patria ob Hispanorum digressi sævitiam, Pistorisque deinde primo Hamburgensis, ac postea in Franconia Onolsbacensis, e Margareta Gravia filius, Johannisque, Professoris Rostochiensis, germanus, Jurisprudentiæ, quam in Academia Jenensi, circa A. 1609., privatim iam docere, & Disputationibus publicis Præfex illustrare, coperat, Professor in Altorfina aliquamdiu fuit extraordinarius, ac deinceps Marchionis Onolsbaco - Brandeburgici, aliorumque Franconiz & Sveciæ Principum atque Ordinum, Consiliarius. Vivis anno circiter 1630. excessit, cum e conjuge, Anna Maria Key-

(1.) In Poemate ad Christoph. Colerum, de Bibliotheca Uratitav. cura gratulatorio. (2.) In Carmine, Emblematis ejus subiecto Germanicis.

feria, Christoph. Keyferi, Marchionis Onolshausenſis Conſilium Cameralis, filia, duos fuſtulit filios, Conradum, Camerae (quam vocant) in aula Onolshausenſis idem Conſilium, ac Johannem Chriſtophorum, J. U. D. & Protodictaſteri Ducum Megapolitanorum Parchenſis Vice-Præſidem, A. C. 1701., & æt. 83., deſunctum. V. Joh. Barnſtorff, Acad. Roſtoch. Jcti, *Programma* filii hujus A. 1702. conſecratum memoriæ, & Frid. Thomæ *Appendicem Analeſtorum Güſtroviſium* p. 93. 94.

Diſcurſus de rebus in Principum conſilium deducendis, ex ſelectiſſimis Autoribus Politicis, Philologicis & Jctis, excerptus, Jenæ 1609. in 4. Recuſus *Volume III. Diſcurſum de Jure publico*, a Dominico Arumzō, Jctro Jenenſi, junctum editorum, quod Jenæ A. 1621. in 4. prodit, num. 22., p. 891. 909.

Diſſ. de fine Conſiliorum Principis, mediisque ad eum pertinentibus, ab Arumzō eidem *Volume III.*, num. 23., p. 909. 901., inſerta.

(Diverſus ab illo eſt M. Conr. Huſwedeliuſ, Boitzenburgo Megapolitanus, Parochi filius, templi Roſtochienſis Georgiani Eccleſiaſtes, A. 1636. extinctus, de quo Joh. Chriſtoph. Huſwedeliuſ, in *Orat. Parent. Joh. Huſwedelio diſſa*, Zach. Grapius Jun., in *Roſtochio Evangelico*, c. 7., p. 210. 211., aliiqve, conſultantur.)

JOHANNES HUSWEDELIUS, Hamburgi (non Roſtochii, uti in *Programmate de vita D. Simonis Pauli, Archiatri Daniæ, Hafniæ A. 1680.* publicato, falſo traditur) A. 1575. (in cujus locum annus 1545. in Joh. Barnſtorff, Jcti Roſtochienſis, *Programmate de vita Joh. Chriſtoph. Huſwedeliuſ*, paulo ante allegato, p. 4., perperam ſubſtituitur.) in lucem editus, iſdemqve cum Conrado fratre, modo laudato, gaviliſ parentibus, quinquennis ſcholam frequentare cepit patriam, ac, in iſta jam ætate, eximie ſuz indolis & diligenſis admiratoris illius Præceptoris pariter atqve Ephoroſ habuit. E quibus Bernh. Vagetius, Antiſtes Nicolaitanus, in examine anniverſario, valde ejus laudavit induſtriam, & cum, in ſcriptura, verſus illum, ab intus inchoatoſ humilioribus, in altum duſſe, obſervaret, re in jocum verſa, *Tu quidem, dixit, ad altiora videris contendere*, iſtoqve celeſtinate, a puero ominis inſtar arrepto, currenti calcar addidit. In ſuperioreſ deinde claſſes tranſlatus, tantos, in utriusqve lingvæ, Græcæ & Latine, ſermone, cum ſoluto, tum ligato, Chriſtoph. Sylvi, ac Præceptorum cæterorum, ductu, vicinque ſui, Joh. Wouveriū, viri celeberrimi, æmulatione, brevi fecit progreſſus, ut jam tum aliis, ætate multo provecſioribus, Autores claſſicos cum fructu prælegeret & interpretaretur. In Roſtochienſem hinc a matre ablegatus Academiam, præter Theologiam & Philoſophiam, literas etiam elegantiores deperit, Dav. Chytræo, Mart. Braſchio, Nicol. Willebrandto (quo Decano Magiſtri A. 1598. reportavit titulum), aliſqve Profeſſoribus, gratiſſimus. Iter deinde Germaniam ingreſſus, Wittebergæ A. 1599. ſubſtitit, literisqve ſacris & Hebræis incredibili vacans diligentia, Æg. Hunnio, Frid. Taubmanno, Er. Schmidio, aliſqve viris doctiſſimis, familiariter innotuit. Seculo XVII. ineunte Germaniam reliquit, & Helvetiam, pervagatus, amicitia Gruteri, Caſelli, & cæterorum ordinis principum literarii, ſibi parata, & munere Conrectoris in ſchola Sverinenſi ſuſcepto, ſed non multo poſt reſiſto, Lugdunum Batavorum acceſſit, & Joſ. Scaligeri, Bonav. Vulcanii, Dom. Baudii & Pauli Merulz (quippi, in ædes ſuas recepto, filios commiſit erudiendos), aſſidua, per annos aliquot, ſe oblectavit conſuetudine. A. 1605. a patriz Senatu ad Conrectoris evocatus officium, Hamburgum M. Nov. repetiit, literasqve Dom. Baudii, tum ad Joh. Wouveriū (t.), tum ad Seb. a Bergen, Senatorem, commendatitias, d. 6. Nov. exaratas, ſecum attulit, in quibus is, & præceptorum ſcholaſticorum dignitati, operam illorum laboribus fruſtuoſioreſqve agnoſcens Profeſſoribus, contra vulgi patrocinatus eſt errorem, & noſtro Duumviroſ hoſice, cæteroſqve urbis proceres, patronos conciliare allaboravit. In harum poſtiorē, quæ in Bibliotheca Hamburgienſi latet ævuloſo, verbis Bergio commendatus eſt ſequentibus: *Ornatiffimus vir, Joh. Huſwedeliuſ, cui hæſce literas perſeferendas dedi, quomodo in hiſce locis egiſt, ita ſe geſſiſt, ut omnium recte judicantium ſententia dignus videretur meliore fortuna, quam qua ſungebatur. Vos optimi virutis & doctrine eſtimatores detuliſti ei provinciam maxime utilem, imo neceſſariam reipublicæ, ſed non perinde ſpecioſam ſtulta opinione vulgi. Leniendum eſt fruſtu & honorario, quicquid hic videretur incommodi, ut tanto alacrius bono publico incumbat. Provinciam hanc noſter, ingenti cum omnium recte judicantium applauſu, per decennium ſuſtinuit integram, & numeroſam e ludio ſuo diſcipulorum præſtantium dimiſit cohortem, qui non Hamburgi ſolum, ſed in Cimbria etiam reliqua, aliſqve regionibus longius remotis, eruditione ſolida ac multiplici inclanuerunt. Quorum facile princeps, Lucas Hoſtenius, Joh. Chriſtoph. Huſwedeliuſ, illius ex fratre nepoti, ſe, quicquid bonarum literarum noverit, Præceptorum huic. referre acceptum, Romæ, in Bibliotheca, cui præerat, Card. Barberini, eſt conſeſſus. Diutius haud dubie ſpartam eandem oneraſſet ſcholaſticum, niſi ſuſtus Eccleſiaſtarum quorundam indolentiaſ ac dictatorioſ deſerere illam invitum coegſſet. Cum enim hi (verbis utor nepotiſ modo laudati (2.)), omniſ vere prudentie ſcholaſtiſce rudes, ejus moſum informataſ carperent, præcepta ac rationem docendi præſcriberent, & invidioſa ad populum commemoratiōe, aliſqve modis, auctoritat. inſiliuſ ſubruerent, officio ſe A. 1615. abdicare, & Roſtochium cum familia diſcedere, quam impotenti Clericorum ambitioni ulterius eſſe obnoxioſ, maluit. Roſtochium ubi advenit, a magiſtrato non ſcholæ ſolum urbane, quam ſolo gubernavit quinquennio, eſt præſectus, ſed Academicæ etiam, quam diutius ornavit, Literarum Græcarum ac Philoſophiæ Præſtiæ profeſſioni conſectum admoſ. A. 1627. ab urbis Hamburgienſis proceribus, juſtiori merita civis eximii lance, quam ordinis Eccleſiaſtiſci homines, æſtimantibus, ad Gymnaſii pariter atqve ſcholæ publicæ regimen honorifice revocatus, & bellicarum, quibus Ducatus opprimebatur Megapolitanus, calamitatum tædio, reditum in eam, velut aſylum quoddam, pervaderi ſibi paſſus, in utroqve Zach. Schickero ſuccedente munere, laboresqve ſcholaſtiſcos publica de boni Reſtoris officio Oratione d. 24. Maji, denuo eſt auſpicatus (3.). Sed diuturnior diligentia & eruditionis ejus fructum juvenutis ſtudioſe Hamburgienſi eadem, quæ antehac, iterum invidit Clericorum arrogantia, & malevolorum, quam hi ipſi conſpaverant, invidia, juſtiſſimam hanc ipſius Joh. Frid. Mayeri, Paſtoris Hamburgienſis, merita invecſivam (4.): *Ægre ſeras poſteritas omniſ, Hamburgum incomparabilem Huſwedeliuſ civem ſuum, boniſſis conditionibus invitalluſ, & cum ab uſſe officio ſatiſſaceret, deſeruiſſe, neceſſaria vite ſubtraxiſſe ſubſidia, & miſiſſe nuncium. Adverſitatem illarum, & calamitarum, quibus innocens onerabatur, noſter denuo pertæſus, invito Senatu, geminum, cui per biennium præſueſt, munus, poſtrid. Kal. Mart. A. 1629., ſponte deſeruit (5.). & Roſtochium & patria reverſus ingrata, Græcæ iteſum literas, ac Philoſophiam moralem, eadem, quæ antehac, dignitate ornatus Profeſſoria, per annos complures tradidit, tandemqve Ordinis Senior factus Philoſophici, ab Academicæ patronis, ob merita in illam egregia, rude eſt donatus. Diſciplinæ Academicæ rigidus, cum Reſtoratu A. 1623. 1633. & 1638. fungereſt, fuiſt cultioſ atqve aſſictor. Prælectionibus ſuis (in quibus, uti & quondamſ ſermonibus, ſingularis erat & concitabunda quaſi loquelæ ipſius tarditas) ſolos antiquos ſere illuſtrabat Autores, & ex hiſ, Græcos atqve Latinos, Oratores ac Poetas, ſimilia tractantes, inſi-**

(1.) Editæ hæc ſunt Cent. I. *Epistolarum Baudii*, n. 87., p. 202. 210. (2.) *Ex Orat. parentali. noſtro habita.* (3.) *V. Orat. illam, Pet. Lambecii Oratorum* p. 65., & J. Alb. Fabricii P. II. *Minor.* Hamburg. p. 1008. 1112. (4.) *In Orat. ſum.* Joh. Schulzei, *Conſulti.* ſcripta, p. 15. (5.) *V. Lambecium l. c.*

infinito utilissimo, sollicite conferebat. Inter Græcos Platonem præcipue admirabatur & Epicetum, hujusque Commentatores, Simplicium & Arrianum, inter Latinos autem Senecam, perpetuum suum in itineribus comitem, & imitatoris ejus, Justi Lipsii, scripta, præ recentioribus aliis, habebat in deliciis. Eruditio ejus, quam, civis ingratis neglectam, exteri suo admirabundi æstimabant pretio, varia fuit & multiplex. Interiori enim studi Philologico-Critico, & Græcarum præcipue literarum, cognitioni, venæque Poeticæ in utroque sermone eleganti, comitem junxerat accuratorem, cum Philosophiæ, tum Theologiæ Polemicæ, notitiam. Quæ fretus, cum, teste Ord. Philof. Decano (1.), *sepe, de industria, nasutorum argutione reprimenda ergo, adversariorum theses rigidius defendere, parum abusus ab odio & calumnia imperitiorum*, Qui, si posthumas ejus atque Mart. Ruari, Sympnotæ atque amici, ad Socinianos transgressi, Epistolas legisent amæbzas, Socinismi illum haud dubie itidem fuissent infimulaturi. Ne enim de cæteris dicam, vel sola illa, quæ, sub Huswedelii tantum cognomine, prænomine omisso, *Centuria Epistolarum Ruari secunda* est inserta (2.), & huic, cæterisque S. Trinitatis hostibus, ne Ecclesiæ Lutheranz communiione utantur, diffusæ, uberrimam suspitionibus eorum ac criminationibus materiam suggerit, & aliquam *ipsephelas* notam Autori suo inurit. Quæ tamen ego nostrum onerare non asum, cum alias ob causas, tum quod Epistola hæc Noribergæ A. 1614. sit exarata, quo ille, sine peregrinationis jampridem imposito, in patria scholastica fangebatur officio, ac proinde alii potius Autori, ipsi *ὁμωύων*, videatur vindicanda. Amplissimum præterea ipsi eruditionis pariter atque *ὀρθοδοξίας*, Theologicæ testimonium perhibuisse sunt existimandi Paulus Tarnovius & Joh. Qvistorpius, Professores S. Lit. Rostochiensis eximii, a quibus illum sepe ad supremos honores Theologiæ Academicos capessendos esse invitatum. Nepos ex fratre, supra laudatus, in *Oratione testatur funebri*, Matrimonium nollet A. 1607. iniri cum cive sua, Jescha Simeria, Johannis filia, parensque in isto factus trium sexus virilis duorumque feminei liberorum, solum ex his Johanne Albertum, Med. D. & Poliatrum Hamburgensem, aulæque tandem Svecicæ Archiatrum, reliquit suppositum. In hoc conjugio novem pene lustra, summa cum *αὐσπεία* (licet, parciore paulo, atque ad rem attentiores, fuisset, Encomiastes non disstiterat posthumus), pie ac placide transegit, A. C. demum 1611. (in cuius locum sequens 1612. a Joh. Alb. Fabricio (3.) perperam substituitur), & ætatis 76. d. 22. Ocl., defunctus. Corpus, singulari naturæ beneficio, quoad vixit, habuit vegetum, nec ullis pene morbis, si langvorem, extremæ senectutis comitem, cum aliquo ingenii & rationis decremento conjunctum, excipias, obnoxium. Aurium tamen sensui, ad extremum usque hactum, gavisus est incolumi, & hunc, morti propior, remotis omnibus Scriptoribus profanis, sola Codicis sacri, ac Psalmorum inprimis Davidicorum, prælectione voluit refocillari, nec, ad trigessimam noni atque octuagesimi sexti recitationem, a lacrymis sibi, veræ devotionis indicibus, temperare potuit.

Vitz ejus historiam a gemino D. Nicol. Schützii, J.Cti, & Acad. Rostoch, Rectoris, ac Ordinis Philosophici Decani, *Programmate funebri*, nepotisque ex fratre Conrado (*supra laudato*), Joh. Christoph. Huswedelii (a nostro educati atque eruditi, parentemque illum potius alterum, quam patruum, experti), *Oratione parentali*, Rostochii A. 1612. in 4. excusa, congesti. Extant etiam Epicedia, memoriz illius ab octo Professoribus Rostochiensibus, Reinholdo item Blomio, Joh. Vorstio, Mich. Watsono, aliisque viris doctis, consecrata, Mart. Ruari aliquot ad illum Epistolæ, cum ipsius responsoris, in *Centuria Epistolarum Ruari secunda*, Amstelodami A. 1681. in 8. edita, occurrunt.

Confer de illo Dom. Baudium & P. Lambecium *l. cc.*, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1611., Joh. Wouwerii *Cent. I. Epistolarum, Ep. 66. & 61.*, Sam Rosenbohmii *P. I. Poem., Lib. II., p. 147. 148.*, Zach. Graupii *Jun. Restitutum Evangelicum, c. 8., p. 222.*, J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 1068. 1073. 1121. 1124. 1125.*, *Partem IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 24. & 26., p. 609. 610. 615. 618.*, & M. Joach. Mancelii *Gloriam Acad. Rostoch. & Professoribus longævis p. 21.*

ELOGIA.

Decano Ordinis Philosophici Rostochiensis (in *Programmate funebri*) *Theſaurus audit veteris & recentioris literaturæ, Philologus præclarus, qui in Græciæ literis regnum obtinuit, quem tota novit Germania, & ubicunque bonis literis adhuc locus est.*

Eilh. Lubino (in *Ep. Dedic. Paraphrases Libri IV. Odarum Horatii*) *Eruditissimus.*

Dom. Baudio (cujus aliud Encomium, in vita nostri jam recitavimus), *Cent. I. Ep. 90. ad Joh. Kircbmannum, p. 211., Vir ornatissimus, eaque probitatis & eruditionis indole præditus, ut omnium bonorum amicitia dignissimus esse videatur.*

Sam. Rosenbohmio (*l. c.*) - *genii melioris provida proles,
Et columella sui prima sedulitii.*

Pet. Lambecio (in *Orat. p. 69.*) *Magnum patriæ ornamentum, & ætatis suæ decus, vir solidissime doctus, & cum eruditissimis cujusque seculi hominibus comparandus.*

Mart. Ruarus (*Cent. II. Ep. 28. ad Sam. Neranum*), *se in eo eruditionem non hujus ævi, fidem, libertatem animi, prudentiam, constantiam, gravitatem, omnia summa, semper suspexisse, profectus.*

Andr. Ticherningius, Prof. Rostoch., hoc defuncto destinavit Epitaphium:

Quere foris, quamvis tegat hic lapis ossa magistri:

Carpit enim livor maxima quæque domi.

Caſp. Mauritius, Theologus Rostoch., hoc ejus obitum luxit disticho:

Ordinis occubuit nostri decus: inclyta luget

Mater; majorem vix habet illa virum.

Aug. Varenio (in *Leſſu funebri*) *literarum audit Græcarum flator & affertor incomparabilis, ac (in Programmate quodam) Vir primariæ virtutis & famæ.*

Thomæ Stergo (in *Fuſſito publico D. El. Sig. Reinharti p. 11.*) *summus Philosophus, ingens nomen.*

Joh. Christoph. Huswedelio (in *Orat. parentali*) *antiquæ eruditionis Vindex & affertor inimitabilis, veræ discipline scholasticæ fundator, perpetuus moralis & antiquæ Politicæ scientiæ Diffusor, in Criticis, sine controversia, absque æmulo & rivali, princeps, verum patriæ & seculi ornamentum.*

Joh. Frid. Mayero (in *Or. fun.*, *Joh. Schultze, Consuli Hamb., scripta, p. 15.*) *Vir incomparabilis, quem nulla filebunt secula.*

S. N. Parentationi J. C. Huswedelii hoc nominis ejus adjecit Anagramma:

Magister Johannes Huswedelius. * Os Græjum, vel Atheniensis fides.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. de duarum Christi naturarum unione personali, Præfide D. Dav. Rungio, Witeb. 1600. in 4.

Oratio scholastica, quæ Conrectoris munus est auspiciatus, Senatui Hamburg. inscripta. Hamb. 1609. in 4.

(1.) in *Programmate funebri*. (2.) num. 5. (3.) P. II. *Memor. Hamb. p. 1071. 1072.*

Περίβλη.

Προβλήματα, a Παισιμαίς εἰς εἰς, sive Anonymi Quxstiones & controversiæ Rhetoricæ, ad status declarandos, e veteri MS. Græco Bibliotheca Frid. Lindebrogi ab eo editæ, & Latine versæ. Hamburgi 1612. in 8.

Laudatio funebris Margarete Elisabethæ, Johannis Alberti, Ducis Megapolitani, conjugis, cum Azariz Sturzii, Ern. Cohrmanni & Joh. Simonii, Orationibus parentibus, eidem habitis, edita Rostochii A. 1617. in 4.

Disputationes duæ de summo Bono civili. Rost. 1618. in 4.

Oratio de doctrina Academicæ Rostochiensis Philosophica, in festo illius seculari A. 1619. habita, & inter Orationes ac Disputationes cæterorum Professorum Jubilæas, Rostochii A. 1620. in 4. junctim excusæ, p. 146-160., edita. In ea, judice Joh. Barnstorffio, Acad. Rostoch. Jcto (in Programm. de vita Joh. Christoph. Hufwedelii. A. 1702. publicato, p. 1.) *fata & genus Philosophiæ, & morum civilium, tanta doctrinæ ubertate, & eloquentiæ vi, auditorum oculis exposuit, ut omnes numeros solide atque ad Christianam honestatem directæ eruditionis, quæ in hujus generis atque professionis virum cadere potest, explevisse sit censendus.*

Or. de Rectoris officio, in Gymnasio Hamburgensi recitata, cum ejus & scholæ Rector d. 24. Maji A. 1627. introductus. Hamb. 1627. in 4.

Luētus Facultatis Philosophicæ Rostochiensis, propter obitum Gustavi Adolphi, Regis Sveciæ. Rost. 1633. in 4.

Epistolæ aliquot ad Mart. Ruarum, in hujus *Epistularum Centuria secunda*, Amstelod. A. 1681. in 8. publicata, obvix. Programmata complura, discepta Rostochii, præsertim cum Rectoratu Academicæ A. 1624. 1633. 1639. & 1642. fungeretur, publicata temporibus.

Carmen prolixum, Editioni Operum Ciceronis Gruterianæ, Hamb. A. 1618. in fol. excusæ, præfixum.

Alia Poemata varii argumenti plurima, sparsim diversis annis edita.

INEDITA (in Joh. Christoph. Hufwedelii Or. Parent. recensita).

Anthologia Græcorum Epigrammatum. magna sui parte Latino carmine redita.

Commentationes, Annotationes & castigations variz Philologico-Criticæ in multis utriusque lingvæ, præsertim Græcæ, Autores.

Quæstiones Morales & Monita Politica, quæ partim, ad exemplum aliorum, collegit, partim ipse adinvenit.

Carmina plurima, quæ, si seorsim jam impressa iis adjungantur, non nisi juxta exhiberi poterunt volumine.

I.

EBERHARDUS JACOBI, Hamburgensis, J. U. Lic.

Positiones Inaugurales Juridicæ miscellaneæ. Balileæ 1633. in 4.

ELIAS JACOBI, Hamburgensis, scholæ Crempensis in Stormaria, ab A. 1686., Rector, præsidii autem in civitate Hafnienfi militaris, ab A. 1695., simulque Ecclesiæ in eadem Christian-Hafnienfis, ab A. 1697., Concinator Germanicus, A. 1710. extinctus.

David's Besang von drey Parthen: das ist: Aufmunterung zur allgemeinen Dankbarkeit, von einem Englischen Theologo dem Parlamente, auß PLXCV. 1., in einer Predigt, vorgetragen; durch ihn verdeutscht. Hafniz 1697. in 12.

JOHANNES JACOBI, Flensburgensis, Henrici, urbis nostræ Consul, e Dorothea Jelsenia, filius, e schola patria, studiis vacaturus Juridico-Politicis, A. 1666. in Acad. Kiloniensem, A. 1667. (Belgio antea fœderato in comitatibus Legati perlustrato Danici) in Juliam, ac A. 1670. in Jenensem, abiit, & in hac, d. 24. Nov. A. 1674. (Brabeyta Georg. Ad. Struvio), Licentiati, nec multo post Doctoris, reportavit titulum. Curiz deinde provincialis Jenæ aliquamdiu egit Advocatus, & privatum simul tyronum Jurisprudentiæ Hodegum, donec ordinari ejusdem professioni in Gymnasio admoveatur Coburgensi. Ex hoc A. 1682., a Friderico, Duce Saxonicæ, in aulam suam evocatus Gothanæ, locum initio inter Assesores supremi Senatus Ecclesiastici, brevique post A. 1683. inter Consiliarios, quos vocant, Camerales, & A. 1684. inter aulicos, obtinuit. In aulam deinde Cæsaream ab eodem A. 1690. est ablegatus, & hinc redux, ipsum, in itinere ad externos, comitatus, annuo. A filio & successore Friderici, A. 1691. defuncti, cognomine pari habitus est in pretio, & post legationes in aulis Brandeburgicæ & Danicæ (quam A. 1694. adit) feliciter expeditas, ac Consiliiarii titulum a patruo ejus, Henrico, Duce Saxo-Römhildensi, sibi inde collatum, Proto-Synedr. Gothani Vicepræsides, ac regimini Senator publici, designatus, geminæque hac dignitate A. 1703. jam gavisus, A. aurem 1717. sublimiore Procanclarii ornatus aulici, Consiliiarii que intimi, quibus officiis A. 1721. adhuc fungebatur.

Uxorem duxit Mariam Elisabetham, Joh. Volckii, Med. D. & Poliatri Gothani, ex Maria Gerhardia filiam, D. Joh. Gerhardi, Theologi Jenensis eximii, neptem, ac Christ. Chemnitii, S. Lit. in eadem Academia Professoris, privigiam, e qua, d. 31. Jan. A. 1720. extincta, præter Susanam Mariam filiam, D. Georg. Henr. Bachovio, Medico & Consuli Gothano Ducalique Consiliario, elocatum, quinque sustulit filios. E quibus A. 1720. M. Fridericus Henricus Pastor erat & Adjunctus Mölshlebiensis, Johannes Gottlieb J. U. Lic. ac Præfectus Tonnensis, & Fridericus Wilhelmus Med. D. atque Medicus aulicus Saxo-Gothanus. V. Georg. Nitschii, Superint. generalis Saxo-Gothani, Sermonem Germanicum in exequiis uxoris ejus, ex Hof. II. 19. 20., funebrem, Gothæ A. 1720. in fol. excusum.

Symbolum hoc, teste Theod. Crusio (in Symbolotheca docta p. 94.) elegit: *Ducus cuiusque suum Posteritas rependet.* V. de vita ejus D. Joh. Volcm. Bechmanni, Antecessoris Jenensis, *Programma, Disput. Inaugurali* A. 1674. præmissum, & Casp. Sagittarii *Memorabilia Historiæ Gothanæ*, c. 9., p. 72. 73. 75., *Historiamque Gutbanam plenam*, c. 16., p. 284. 285., c. 18., p. 412. Huic, in Hist. Goth. plen., c. 16., p. 284. 285., *Vir audit eruditionis exquisitæ, singularis humanitatis, & in expediendis etiam gravissimis negotiis varioris felicitatis, publica olim professione Jene dignissimus habitus, & ob varias virtutes, a Friderico, Duce Saxo-Gothano, gratiæ semper æstimatus, cui multum debebat Gothana hæc historia;* ibidem vero, c. 18., §. 46., p. 413., & in Memorab. Hist. Goth., c. 11., §. 12., p. 95., *Ducus quondam & delictum Acad. Salenæ, nunc autem civitatis Gothanæ.* A. Wilh. Ern. Tæzelio, in Dial. Menstr. Germ. A. 1695., M. Nov., p. 923., itidem salutaris ein Mann, den Gott, die Natur und das Glück, mit reichlichen Gaben ausgerüstet, und dessen Prudence man, in wichtigen Expeditionen, an Kæyserlichen und vielen Christlichen Höfen, in und außershalb Teutschland, allbereit verpüret.

Disp. Jurid. Inaug. de Dispensationibus, Præfide D. Georg. Ad. Struvio. Jenæ 1674. in 4.

Disp. de Dote ante consummatum matrimonium lucranda. Jenæ 1679. in 4.

Disp. Jurid. de Luctu. Jenæ 1680. in 4.

Specimen differentiæ Juris Civilis Romani & Statutarii Ulmenfis, Respond. Marco Tobia Neubroonero, Ulmenfi. Jenæ 1680. in 4.

Diff. de Oblatio, quam *elegantissimam* Casp. Sagittarius, in *Memorab. Hist. Goth.*, c. 11., §. 12., p. 95., & in *Hist. Goth. plen.*, c. 15., §. 46., p. 413., appellavit.

Orationes tres Germanice, duæ scilicet ad Christ. V., Regem Danicæ, & una ad Fridericum juniorem, Ducem Saxo-Gothanum. A. 1694. habitæ, cum, post obitum Friderici senioris, insignia, quibus insignitus fuerat, Ordinis Elephantini Regi restitueret, & ab hoc filio iterum collata Gotham Hainia reportaret. Leguntur in den *Nieden großer Herren und vornehmer Ministres*, quæ, a Joh. Christ. Lünigio collectæ, Lipsiæ A. 1707. in 8. prodierunt, P. II., cap. VII., n. 191. 199. & 200., p. 825-84.

LAURENTIUS JACOBI, Flensburgensis, Matthiæ Friderici, peste defuncto, in templi patris Nicolaitani A. 1565, subrogatus Diaconatu (1.), cum d. 4. Oct. A. C. 1594., & æt. 59. (2.), decederet, generosus fuit, M. Frid. Dami-um & M. Frid. Johannis, in eodem habuit successores.

Summariæ over de Evangelia der Söndage und Feste, und Lehrpunkten uñ denselben, in Sächsische Rimen versatet. Slesvigæ 1605. in 8.

Einfolldige Betrachtungen, Gebete, Lehren und Dankessinggen, uñ den Söndage und Fest-Evangelien, in Neddere dñsche Rimen fortlic versatet. Rostochii 1616. in 8.

MATTHIAS JACOBÆUS Senior, Ripensis, M. Jacobi Matthiæ Velleji, scholæ initio oppidi istius Reſtoris, ac Episcopi deinde in Fionia Ottoniensis, A. 1606. defuncti, Catharinæque, patre Baggoz Jani, Senatore Ripensi, natæ, filius (3.), primam d. 3. Sept. A. 1567. lucem aspexit. Ex Acad. Hafniensi ad A. usque 1620., quo missionem consecutus Aarhusium sibi exultationem virtutis & eruditione acquisivit, ut Artistarum, five Theologorum, Medicorum & Philosophorum, Syndicus atque Proreſor A. 1597. eligeretur (4.), & munere hoc defuncti memoris, ob merita egregia, inscriptio, in Acroterio maximo, dicaretur publica (5.). A. sequ. 1598. ibidem Philoſ. & Med. Doſtor ab Alexandro Maffaria, præfentibus Lyei Professoribus, d. 9. Maji, crebatur (6.). In patriam reverſo, & ob Medicæ artis peritiam, Præseosque Aarhusienſis felicitatem, famam adeptus præclaram. A. 1613. professio Medica Hafniensis, quamvis incassum, est oblata (7.). A. 1614. autem dignitas Archiatri a Christiano IV., Danorum Rege, collata, ac Prælatuz Aarhusienſis accessio- nem splendide deinceps aucta (8.). Subſtituit in aula regia Hafniensi ad A. usque 1620., quo missionem consecutus Aarhusium remigravit, & illic tandem septuagenarius A. 1637. vivis excessit. E conjugis Ingeburgæ, M. Joh. Agidii, Episcopi Aarhusienſis, gnata. A. 1614. mortua, filium suscepit Jacobum Matthiæ, Theol. Doctorem, & Episcopum itidem Aarhusienſem, eruditione multiplici, sacra pariter atque profana, inclytum (9.). Matthiæ atque Oligeri Jacobzorum, Interpretum Philoſophicæ ac Medicinæ in Acad. Hafniensi celeberrimorum, parentem. E filiabus Magdalenam Erasmo Nicolai Brobergio, Consuli Aarhusienſi, Catharinam autem Nicolao Foffio, Med. D. & Canonico Lundenſi, elocavit. In memoriam conjugis, annuum 500. Coronatorum Danicorum usuram XV. honestioribus, sed tenuioris fortunæ, viduis legavit Aarhusienſibus, ipſo Johannis Baptiſtæ festo, quo, morte illius, in aula abſens regia, in viduitatem A. 1614. erat conſectus, quotannis erogandam (10.).

Thomæ Bartholino (11.) *magnus audit Archiater*, Jac. Phil. Tomafino (12.) *vir eximia rerum usu pollens*, Severi, Lintrupio autem (13.) *Vir, ut eximia artis Aſclepiadeæ peritia, summaque medendi dexterritate, qua Augustus, & domus auguſtæ, verus Aſculapius, & felicissimus sanitatis regis custos, diu prosperis, in insigni plurimæque celebritatis proſapia* (Matthiadum, Jacobæorum, Vindingorum, & Severiorum, Fosſorum, Stephanius, Drachardum, Bordingorum), immortalē in orbe Aſcleo memoriam dudum consecutus.

Scriptorum ejus nihil mihi innotuit, præter Gryphum, nuptiis Mart. Bentzii, Paſtoris, ac Mariz Bögvadiz, conse- cratum, Hafniæque A. 1629. in 4. excusum, cujus, in *Catalogo Biblioth. Refensiæ*, p. 197., occurrit mentio.

JOHANNES JÄGERUS Junior, Hamburgensis, Joh. Jägeri, Archidiaconi per annos 50. Jacobzi, filius, J. U. Lic. & aula Sverino-Megapolitanz Secretarius. A. 1666. superſites.

Diſp. de Infamia & infamibus, & his qui notantur infamia, Præſide D. Christ. Woldenbergio, Rostochii 1656. in 4.

Diſcurſus de Ratificatione, Præſide D. Henr. Hahnio. Helmſt. 1662. in 4.

Diſp. Inaug. de primo & secundo Decreto, Præſide D. Joh. Eichelio. Helmſtadii 1662. in 4.

(Diverſus ab Hamburgensi hoc eſt Joh. Jägerus, Straſſundenſis, cujus extat Diſp. Inaug. de Jure deliberandi, Præſide D. Joh. Pomereſchio Gryphiswaldæ A. 1616. propoſita.)

PETRUS JANI (five JENSON), qui *Petrus Barous* ab Anonymo (14.) & Joh. Alb. Fabricio (15.) perperam appellatur, patria, juxta Ol. Borrichium (16.), fuit Ripensis, juxta Pet. Refenium autem (17.), & alios, duos forte ejusmodi; confundentes, Roſchildiæ Zealandæ, ac, teſte eodem Refenio, Pariochium Lyndelſæ & Haliſing Occidentalis, in Fionia, Paſtor.

Bucolica Virgilii, rhythmis Danicis reddita. Hafniæ 1639. & (*adjecta Michaelis Chriſtiani Ravn Verſione Danico-Metrica Georgicorum ejusdem*) 1680. in 8. In *Rhythmis ejus*, judice Ol. Borrichio (18.), *Poſſes Danica adhibuit*.

Metaphraſis Georgicorum Virgilii Danicæ avædoſæ, quam, cum præcedenti Bucolicorum, commendat Pet. Syvius, in *Meditationibus de lingua Cimbrica Danicæ*, p. 144.

(Anidem cum hoc fit Petrus Jenſon, Roſchildenſis, cui *Laurus Danicæ Thomæ Bangii verſio* & ſermone Latino Danico-rhythmica, Hafniæ A. 1641. in 8. excuſa, in *Catalogo Biblioth. Refensiæ*, p. 384., tribuitur, alii diſcipiant.)

WENCESLAUS JANNIBAL, Scholæ trivialis Catharinæ Hamburgensis, circa A. 1690., Ludimagiſter. Chronicon Civitatis Hamburgensis Germanicum avædoſæ, quod a D. Matth. Slutero, in *Tr. von den Erben in Ham- burg* (A. 1698. edito), P. II., Tit. II., p. 129. 121. & Tit. III., p. 123. 124., honorifice allegatur.

CHRISTOPHORUS JANSENIUS, Med. D. & Præſicus, circa A. 1698., & 1716. Hamburgensis.

Diſp. Inaug. de manuali operatione Obſetricum in partu difficili. Hardervici 1688. in 4. (V. *Lehmanni Hamburgum literatum* A. 1701. p. 13.)

MICHAEL JANSENIUS, five JOHANSEN, Bergerdorpio Saxo, Eccleſiæ Palzogamenſis, Hambur- go vicinæ, Paſtor, Poeta vernaculus venustiſſimus.

Panegyris Heroica in Conſulatum reipublicæ Lubecenſis, Davidi Gloxino, Jcto, collatum. Hamburgi 1668. in fol.

- (1.) teſte Joh. Bernhardt, Præpoſito Alſenſi, in *Epistolæ MSS.* (2.) teſte lapidis ſepulchralis inſcriptione. (3.) V. Er. Vindingii *Acad. Heſp.*, p. 124. 127. (4.) V. Jac. Phil. Tomafini *Gymnaſium Patavicum Lib. IV.*, p. 491. (5.) Exhibetum Tomafini l. c., *Lib. V.*, p. 474. (6.) V. Tomafinum l. c., *Lib. IV.*, p. 491. (7.) V. Vindingium l. c., p. 444., & Thomæ Bartholini *Cent. III. Epp. Med.*, p. 11. (8.) V. Vindingium l. c., p. 324. 344. (9.) V. deſſio Vindingium l. c., p. 227. 272. 273. (10.) V. Severi Lintrupii *Programma Hafniæ, nuptiis ejus, Inſig. regii Brobergii, M. Laur. Bordingi, Theol. Lic. Aarhusiſis, viduæ, A. 1700. conſecrationis excuſus*, (11.) l. c. (12.) LIV. *Gymn. Patav.*, p. 491. (13.) in *Progr. cit.* (14.) in *la Deſenſi de Danemarch*, c. 26., p. 187. (15.) *Lib. I. Biblioth. Lat.*, c. 12., p. 120. (16.) in *Diſſert. de Poetis*, p. 174. (17.) in *Indice III. Catalogi Biblioth. Jæn.*

Ecloga

Ecloga ad Joh. Schultziū, J. U. Lic., de Consulatu civitatis Hamburgensis, gratulatoria. Hamb. 1668. in fol.
Geistliches Trauerspiel von Cain dem Brudermörder, nebst etlichen nochwendigen Anmerkungen. Hamb. 1652. in 8.
(Commendatur a Nic. Chr. Lyndkero, *Lik. II. Instructorii forensis*, P. I., c. 1., lit. P. i. a.)
Sulamithische Ebrith und Freuentzusse einer gläubigen Seele, in Betrachtung der Geburt und Menschwerdung Jesu Christi, besungen. Hamb. 1662. in 12.

M. FRIDERICUS AUGUSTUS JANUS, Glückstadii Holfatorum d. 9. Dec. A. 1646., p. tre D. Jac. Jano, Archiatro Danico, natus, Philo. Baccalaureus A. 1667., & Magister A. 1668., Lipsiz renunciatus (1.) e Pastore ab A. 1675. Schmiedebergensi, & Präpositur Kembergensi Adjuncto, templi Halz Saxonum Mariani, ab A. 1683., Diaconus, & ab A. 1693., Archidiaconus, Ordinis Ecclesiastici Senioribidem, d. 11. Jul. A. C. 1716., & ætatis 69., obiit. Gener fuit D. Joh. Olearii, Theologi Acad. Lipsi. primarii. V. Chr. Grundmanni, filius Vitam ejus enarrantis, sed loco priore Halensem eum fuisse falso tradentis, posteriore vero errorem hunc emendantis, *Offa & cineres* A. 1716. de *functorum* p. 46., *Appendicemque Offibus & cineribus* A. 1717. de *functorum adjedam* p. 31. 36.

SCRIPTA.

Disp. Historico-Physica de Pluvia prodigiosa, Præfide D. Valent. Alberti Lipsiz A. 1667. & 1674. in 4.
Exerc. Physica de Visu. Lipsiz 1669. in 4.
Der geistliche Adler Jesus, aus Ps. XLVII. 6. 7. Witebergz 1682. in 4.
Altare fidei Hieroglyphicum: das ist: der am neuen Schmiedebergischen Altar abgebildete Glaube. Witeb. 1682. in 4.
Das goldne Stuck eines wahren Christen, als ein ansehnlicher und herrlicher Schmuck, aus Col. III. 12. sqq. Witeb. 1682. & 1699. in 12.
Abdankungsrede, bey Verdrigung Catharinz Flemmings. Witeb. 1682. in 4.
Geistlicher Pfingstregen, aus Act. II. 1. sqq. Witeb. 1683. & 1690. in 4.
Verbum Jehovah tonantis; oder das donnende Nachwort des allerhöchsten Gottes, aus Hiob XXXVII. 5. betrachet: Samt alten und neuen Donnergeschichten, und einem Wetterbüchlein. Jenz 1689. in 12.
Drey Leichreden. Lipsi. 1692. in 8.
Meletema: Mortis saluberrima, oder heilsame Todes Gedanken, in einer Predigt aus dem Evangelio Matth. XI. 2. sqq. vorgestellt. Halz 1699. in 4.
Erste Königl. Krone in Preussen, oder Predigt, aus Dan. II. 20. 21., am Krönungstage Friderici, Königs in Preussen, gehalten. Lipsiz 1701. in 4. V. de illa J. G. Eccardi Monati. Auszug aus allerhand Büchern, M. Jul. A. 1701. p. 82.
Das zur Ungebühr beschimpfte Ministerium; oder Predigt über 2 Cor. III. 4. 5. scriptum Lipsiz anno 1699. in 12. editum, & ab audire quodam Christ. Thomasi refutatum.
Das Preussische Reichs-Schwerdt und Reichs-Panier, in zwey Predigten am Gedächtnis- Tage der Königl. Krönung vorgestellt. Lipsiz 1715. in 4.
(An huic, vel alteri Jano, die Erklärung des Baters unsers, Witeb. A. 1689. in 8., teste *Catalogo* quodam, edita, debeat, anceps hæreo.)

JACOBUS EUGENIUS JANUS, Glückstadio Holfatus, Medicus & Pharmacopæus in Misnia Fribergenſis, Vir, teste Misandro (in *Theatro Tragico* p. 121.), *eruditus & pressans*. Vixit A. 1694.
Diff. Medica de Polyporum. Lipsiz 1672. in 4. (M. C. K.)

NICOLAUS JARKE, Hamburgensis, Senatore, d. 19. Nov. A. 1603., natus cognomine; e Gymnasio patrio, ut Themidi litare, in Academiis Witebergenſem, Marpurgensem, Tubingenſem & Argentinenſem, se contulit, tinu- loque Licentiatu Bafilæ A. 1631. impetrato, Galliam, Italiam ac Germaniam, peragravit. In patriam A. 1632. reversus, dignitatem Senatoriam A. 1639., Prætoriam A. 1642., & tandem, post legationes in aulam Danicam, atque ad Prin- cipes Germanicos Ordinesque Belgii fœderatis, complures, Consularem d. 21. Febr. A. 1650., obtinuit, collegique Consularem Senior, d. 2. Aug. A. C. 1678., & æt. 75., vivis excessit. E duabus uxoris, Anna Schröteringia Georgiæ, Xlviæ patris, filia, A. 1632. ducta) tres ei gnatas, Margareta autem Morlia filios duos, est enixa. E filiabus Annam Dieterico Müllero, J. U. Lic. & Consuli, Dorotheam autem Danieli a Campen, J. U. L. & Senatori, elocavit. V. Eberh. Anckelmanni. Prof. Hamb., Programma, in quo, ob nomen affinitatem, cum Jairo Gileadita, Iſraelitarum iudice, comparatus est, de vita ejus funebre, A. 1678. editum, & A. 1710., in Joh. Alb. Fabricii *Parte I. Memor. Hamburc.*, p. 278. 299., recusum, ac confer Ad. Trutigeri Jun. *Seriem Senatūs Hamburg. Chronologicam* p. 48. 49., Christ. Wolden- bergii, Jcti Roſtochi, *Carmen ad eum de dignitate Consulari votivum*, Hamb. A. 1650. in 4., cum Notis, editum, Joh. Ristii Gedächtnisſkult, Poema ejusdem argumenti Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 192. 331., recusum, & Joach. Hagemeyeri *Epistolam de statu Angliæ, Scotiæ & Hyberniæ*, ipsi A. 1678. inscriptam.

Disp. Inaug. de Homicidio, ejusque pænis. Bafilæ 1631. in 4.
CHRISTOPHORUS JASTRAM Lubecensis, natus d. 6. Nov. A. 1662., patre Johanne, Pistore, & matre Ju- dita, D. Barth. Botſacci, Superint. Brunsvic. sorore; Brunsvici post discessum ex Acad. Witeb., A. 1686. Scholz Egidiaz- nx, & A. 1697. Catharinianz (cujus ædificium novum A. 1700. inauguravit) præfectus, & hanc egregie moderatus, donec A. 1712. M. Majō dimitteretur.
V. de eo Jo. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 429. 430. 431., & istic allegati Phil. Jul. Rehmerieri *Hiſſ. Eccl. Brunsvic. supplm.* P. IV., c. 10. p. 362. & seqq.

SCRIPTA.

Disp. de Reformatione Josiz Regis ab Idolo ᠶᠢᠨᠠᠨ, in templo facta, e 2. Reg. XXIII. 6. 7., ab ipso conscripta, &, Præ- fide D. Joh. Frid. Mayero, proposita, Witeb. 1685. & 1701. in 4.
Programma de D. Paulo, Brunsvici in 4.
Programma de abusu Criticæ vitando. Brunsv. in 4.
Programma in locum Ps. XCVI. 10. Brunsv. 1705. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Aug. A. 1705., p. 320.
Tria Programmata de Poetis Prophetis, Prophetarum imprimis Homericarum propugnatoribus opposita, Brunsv. 1708. in 4. V. de iis N. L. Germ., M. Febr. A. 1709., p. 58.
Edidisse quæque a Seelenio perhibetur:
1. Orat. in Scholz Brunsvicensis Catharinianz inauguratione habitam & Actis Inaugurationis insertam.
2. Programma de conversione Gentilium majorum.
3. Diff. de felicitate & infelicitate literatorum.

(c.) V. Joh. Ad. Scherzeri *Programmata* p. 448. 440., & Jac. Thomasi *Differt. ed.* p. 148.
Molleri Cimb. Lit. Tom. I. Z z z

4. Pro-

Diff. de Oblatio, quam *elegantissimam* Casp. Sagittarius, in *Memorab. Hist. Goth.*, c. 11., §. 12., p. 95., & in *Hist. Goth. plen.*, c. 15., §. 46., p. 413., appellavit.

Orationes tres *Gothanicas*, dux scilicet ad Christ. V., Regem Daniz, & una ad Fridericum juniorem, Ducem Saxo-Gothanum. A. 1694. habuit, cum, post obitum Friderici senioris, insignia, quibus is donatus fuerat, Ordinis Elephantini Regi restitueret, & ab hoc filio iterum collata Gotham Hafnia reportaret. Leguntur in den *Neden großer Herren und vornehmer Ministres*, quæ, a Joh. Christ. Lünigio collectæ, Lipsiæ A. 1707. in 8. prodierunt, P. II., cap. VII., n. 295. 199. & 200., p. 221-8. 1.

LAURENTIUS JACOBI, Flensburgensis, Matthæi Friderici, peste defuncto, in templi patris Nicolaitani A. 1565. subrogatus Diaconatus (1.), cum d. 4. Oct. A. C. 1594., & æt. 59. (2.), decederet, generos suos, M. Frid. Dami-um & M. Frid. Johannis, in eodem habuit successores.

Summarien über de Evangelia der Söndage und Feste, und Lehrpuncten uñ denselben, in *Sächsische Rimen* versatet. Slesvig 1505. in 8.

Eensfoldige Betrachtingen, Gebede, Leeren unde Danckseggingen, uñ den Söndage unde Fests Evangelien, in *Nedderdidsche Rimen* fortlic versatet. Rostochii 1616. in 8.

MATTHIAS JACOBÆUS Senior, Ripensis, M. Jacobi Matthæi Velleji, scholz initio oppidi iustus Rectoris, ac Episcopi deinde in Fionia Ottoniensis, A. 1606. defuncti, Catharinæque, patre Baggozani, Senatore Ripensis, natæ, filius (3.), primam d. 3. Sept. A. 1677. lucem aspexit. Ex Acad. Hafniensi ad externos digressus, tantam in Patavina sibi exultationem virtute & eruditione acquisivit, ut Artistarum, five Theologorum, Medicorum & Philosophorum, Syndici atque Prorector A. 1597. eligeretur (4.), & munere hoc defuncti memoris, ob merita egregia, inscriptio, in Acroterio maximo, dicaretur publica (5.). A. seq. 1598. ibidem Philof. & Med. Doctor ab Alexandro Maffaria, præsentibus Lycei Professoribus, d. 9. Maji, creabatur (6.). In patriam reverso, & ob Medicæ artis peritiam, Præseosque Aarhufiensis felicitatem, famam adepto præclaram, A. 1613. professio Medica Hafniensis, quamvis incausum, est oblata (7.). A. 1614. autem dignitas Archiatri a Christiano IV., Danorum Rege, collata, ac Prælatutz Aarhufiensis accessio- nis splendida deinceps aucta (8.). Substitut in aula regia Hafniensi ad A. usque 1620., quo missionem consecutus Aar- hufiam remigravit, & itic tandem septuagenarius A. 1637. vivis excessit. E conjugæ Ingeburgæ, M. Joh. Agidii, Epi- scopi Aarhufiensis, gnata. A. 1614. mortua, filium suscepit Jacobum Matthæi, Theol. Doctorem, & Episcopum itidem Aarhufiensem, eruditione multiplici, sacra pariter atque profana, inclytum (9.). Matthæi atque Oligeri Jacobæorum, Interpretum Philosphiz ac Medicinæ in Acad. Hafniensi celeberrimum, parentem. E filiabus Magdalenam Erasmo Nico- laoi Brobergio, Consuli Aarhufiensi, Catharinam autem Nicolao Fossio, Med. D. & Canonico Lundensi, elocavit. In memoriam conjugis, annuum 500. Coronatorum Danicorum usuram XV. honestioribus, sed tenuioris fortunæ, viduis legavit Aarhufiensibus, ipso Johannis Baptiste festo, quo, morte illius, in aula absens regia, in viduitatem A. 1614. erat conjunctus, quotannis eis eroganda (10.).

Thomæ Bartholino (11.) magnus audit Archiater, Jac. Phil. Tomafino (12.) vir eximio rerum usu pollens, Sever. Lin- trupio autem (13.) Vir, ut eximia artis Asclepiadeæ peritia, summaque medendi dexteritate, quæ Augusto, & domui au- gustæ, verus Asculapius, & felicissimus sanitatis regie cullos, diu prospexit, ita insigni plurimæque celebratissimæ pro- spici (Matthiadum, Jacobæorum, Vindingiorum, & Scæveniorum, Fossiorum, Stephaniarum, Drachardorum, Bordingorum), immortalem in orbe Arctico memoriam dudum consecutus.

Scriptorum ejus nihil mihi innotuit, præter Gryphum, nuptiis Mart. Bentzii, Pastoris, ac Mariz Bögviadæ, conse- cratum, Hafniæque A. 1629. in 4. excusum, cujus, in *Catalogo Biblioth. Refensiæ*, p. 297., occurrit mentio.

JOHANNES JÄGERUS Junior, Hamburgensis, Joh. Jägeri, Archidiaconi per annos 50. Jacobzi, filius, J. U. Lic. & aulæ Sverino-Megapolitanæ Secretarius. A. 1666. superstes.

Disp. de Infamia & infamibus, & his qui nocentur infamia, Præfide D. Christ. Woldenbergio, Rostochii 1656. in 4.

Dicursus de Ratificatione, Præfide D. Henr. Hahnio, Helmst. 1662. in 4.

Disp. Inaug. de primò & secundo Decreto, Præfide D. Joh. Eichelio, Helmstadii 1662. in 4.

(Diversus ab Hamburgensi hoc est Joh. Jägerus, Strallundensis, cujus extat Disp. Inaug. de jure deliberandi, Præfi- de D. Joh. Pomerofchio Gryphiswaldæ A. 1616. propolita.)

PETRUS JANI (five JENSON), qui Petrus Barons ab Anonymo (14.) & Joh. Alb. Fabricio (15.) perperam appellatur, patria, juxta Ol. Borrichium (16.), fuit Ripensis, juxta Pet. Refenium autem (17.), & alios, duos forte ejusmodi; confundentes, Roefchildia Zeelandus, ac, teste eodem Refenio, Parochiarum Lyndelæ & Hålingæ Occi- dentalis, in Fionia, Pastor.

Bucolica Virgili, rhythmis Danicis reddita. Hafniæ 1639. & (*adjecta Michaelis Christiani Ravn Versione Danico- Metrica Georgicorum ejusdem*) 1680. in 8. In *Rhythmis ejus*, judice Ol. Borrichio (l. c.), Poësis Danica adhuc balbutit.

Metaphralis Georgicorum Virgili Danica ævædæ, quæ, cum præcedenti Bucolicorum, commendat Pet. Sy- vius, in *Meditationibus de lingua Cimbrica Danicis*, p. 141.

(An idem cum hoc sit Petrus Jenson, Roefchildensis, cui *Laurus Domice Thomæ Bangii versio* & sermone Latino Danico-rhythmica, Hafniæ A. 1641. in 8. excusa, in *Catalogo Biblioth. Refensiæ*, p. 384., tribuitur, alii dicant.)

WENCESLAUS JANNIBAL, Scholz trivialis Catharinæ Hamburgensis, circa A. 1690., Ludimagister. Chronicon Civitatis Hamburgensis Germanicum ævædæ, quod a D. Matth. Shætero, in *Tr. von den Erben in Ham- burg* (A. 1698. edito), P. II., Tit. II., p. 120. 121., & Tit. III., p. 123. 124., honorifice allegatur.

CHRISTOPHORUS JANSENIUS, Med. D. & Præcticus, circa A. 1698., & 1716. Hamburgensis.

Disp. Inaug. de manuali operatione Obstetricum in partu difficili. Hardervici 1688. in 4. (*V. Lehmanni Hamburgum literatum* A. 1701. p. 11.)

MICHAEL JANSENIUS, five JOHANSEN, Bergerdorpio Saxo, Ecclesiæ Palzogamenfis, Ham- burg vicinæ, Pastor, Poeta vernaculus venustissimus.

Panegyris Heroica in Consulatum reipublicæ Lubecensis, Davidi Gloxino, Jcto, collatum. Hamburgi 1668. in fol.

- (1.) teste Joh. Bernhardt, Præpositio Alfonsi, in *Epistulis MSS.* (2.) teste lapidis sepulchralis inscriptione. (3.) V. Et. Vindingii *Acad. Hafn.*, p. 124. 125. (4.) V. Jac. Phil. Tomafini *Gynæfium Patriciorum, Lib. IV.*, p. 491. (5.) Exhibetissem Tomafinum l. c., *Lib. V.*, p. 471. (6.) V. Tomafinum l. c., *Lib. IV.*, p. 491. (7.) V. Vindingium l. c., p. 444., & Thomæ Bartholini *Gene. III.*, *Epp. Med.*, p. 117. (8.) V. Vindingium l. c., p. 337. 444. (9.) V. de illo Vindingium l. c., p. 337. 339. (10.) V. Sever. Lintrupii *Programma Hafniensis*, nupti ejus, Inaug. regis Brobergii, M. Laur. Bordingii, Theol. Lect. Aarhufiæ fcti, videlicet, A. 1700. consecratum exegit, (11.) l. c. (12.) LVF. *Gymn. Patav.*, p. 405. (13.) in *Progr. etc.* (14.) in *la Defaust de Danemark*, c. 16., p. 127. (15.) *Lib. II. Biblioth. Lat.*, c. 11., p. 120. (16.) in *Differet. de Poetis*, p. 174. (17.) in *Indice III. Catalogi Biblioth. Jæ.*

Elogia

Ecloga ad Joh. Schultziū, J. U. Lic., de Consulatu civitatis Hamburgensis, gratulatoria. Hamb. 1668. in fol.
Geistliches Trauerspiel von Cain dem Brudermörder, nebst etlichen notwendigen Anmerkungen. Hamb. 1652. in 8.
(Commendatur a Nic. Chr. Lyncker, *Lit. II. Instructio forensis, P. I., c. 1., lit. P. 1. a.*)
Sulamithische Christen- und Freudenfeste einer gläubigen Seele, in Betrachtung der Geburt und Menschwerdung Jesu Christi, besungen. Hamb. 1662. in 12.

M. FRIDERICUS AUGUSTUS JANUS, Glückstädii Hofrath d. 9. Dec. A. 1646., pater D. Jac. Jano, Archiatro Danico, natus, Philol. Baccalaureus A. 1667., & Magister A. 1668., Lipfiz renunciatus (1.) e Pastore ab A. 1675. Schmiedebergensis, & Präposituræ Kembergensis Adjuncto, templi Halæ Saxonum Mariani, ab A. 1683., Diaconus, & ab A. 1693., Archidiaconus, Ordinis Ecclesiastici Senior ibidem, d. 11. Jul. A. C. 1716., & ætatis 69., obiit. Gener fuit D. Joh. Olearii, Theologi Acad. Lipf. primarii. V. Chr. Grundmanni, fufius Vitam ejus enarrantis, sed loco priore Halensem eum fuisse falso tradentis, posteriore vero errorem hunc emendantis, *Offa & cineres A. 1716. defunctorum p. 46., Appendicemque Offibus & cineribus A. 1717. defunctorum adjectam p. 31. 36.*

SCRIPTA.

Disp. Historico-Physica de Pluvia prodigiosa, Præside D. Valent. Alberti Lipfiz A. 1667. & 1674. in 4.
Exerc. Physica de Visu. Lipfiz 1669. in 4.
Der geistliche Adler Jesus, aus Ps. XLVII. 6. 7. Witebergz 1682. in 4.
Altare fidei Hieroglyphicum; das ist: der am neuen Schmiedebergischen Altar abgebildete Glaube. Witeb. 1682. in 4.
Das glühende Stück eines wahren Christen, als ein auserlesener und herrlicher Schmuck, aus Col. III. 12. 13. Witeb. 1682. & 1699. in 12.

Abdankungsrede, bey Beerbigung Catharinæ Flemmings. Witeb. 1682. in 4.
Geistlicher Pfingstregen, aus Act. II. 1. 3. Witeb. 1683. & 1690. in 4.
Verbum Jehovah tonantis; oder das donnernde Wachtwort des allerhöchsten Gottes, aus Hiob XXXVII. 5. betrachtet: Samt alten und neuen Donnergeschichten, und einem Wetterbüchlein. Jenz 1689. in 12.
Drey Leichenreden. Lipf. 1692. in 8.

Meletema: Mortis saluberrima, oder heilsame Todes Gedanken, in einer Predigt aus dem Evangelio Matth. XI. 2. 3. 4. vorgestellt. Halz 1699. in 4.
Erste Königl. Krone in Preussen, oder Predigt, aus Dan. II. 20. 21., am Krönungstage Friderici, Königs in Preussen, gehalten. Lipfiz 1701. in 4. V. de illa J. G. Eccardi Monat. Auszug aus allerhand Büchern. *M. Jul. A. 1701., p. 92.*

Das zur Langebüch beschimpfte Ministerium; oder Predigt über 2 Cor. III. 4. 5. Scriptum Lipfiz anno 1699. in 12. editum, & ab auditore quodam Christ. Thomasi refutatum.

Das Preussische Reichth & Scherz und Reichth Panier, in zwey Predigten am Gedächtnis Tage der Königl. Krönung vorgestellt. Lipfiz 1715. in 4.

(An hunc, vel alteri Jano, die Erklärung des Vater unsers, Witeb. A. 1689. in 8., teste *Catalogo quodam, edito, debeat, anceps hæreo.*)

JACOBUS EUGENIUS JANUS, Glückstädio Hofrath, Medicus & Pharmacopœus in Misnia Friburgensis, Vir, teste Misandro (*in Theatro Tragico p. 121.*), *eruditus & pressans*. Vixit A. 1694.

Diff. Medica de Polypo narium. Lipfiz 1672. in 4. (M. C. K.)

NICOLAUS JARRE, Hamburgensis, Senatore, d. 19. Nov. A. 1603., natus cognomine; e Gymnasio patrio, ut Themidi litaret, in Academiis Witebergensem, Marburgensem, Tubingensem & Argentinensem, se consulit, tiruloge Licentiatu Basileæ A. 1631. impetrato, Galliam, Italiam ac Germaniam, peragravit. In patriam A. 1632. reverfus, dignitatem Senatoriam A. 1639., Prætoriam A. 1642., & tandem, post legationes in aulam Danicam, atque ad Principes Germanicos Ordinesque Belgii federati, complures, Consularem d. 21. Febr. A. 1650., obtinuit, collegiisque Consulari Senior, d. 2. Aug. A. C. 1678., & æt. 75., vivis excessit. E duabus uxoriibus, Anna Schröderingia (Georgii, XIIviri patris, filia, A. 1632. ducta) tres ei gnatas, Margarita autem Moritz filios duos, est enixa. E filiabus Annam Dieterici Mullero, J. U. Lic. & Consuli, Dorotheam autem Danieli a Campen, J. U. L. & Senatori, elocavit. V. Eberh. Anckelmanni, Prof. Hamb., Programma, in quo, ob nommum affinitatem, cum Jairo Gileadita, israelitarum judice, comparatus est, de vita ejus funebre, A. 1678. editum, & A. 1710., in Joh. Alb. Fabricii *Parte I. Memor. Hamburg., p. 278-290.*, reculum, ac consil. Ad. Trautgeri Jun. *Seriem Senatorum Hamburg. Chronologicam p. 48-49.*, Christ. Woldenbergii, Jcti Rostoch., *Carmen ad eum de dignitate Consulari votivum*, Hamb. A. 1650. in 4., cum Notis, editum, Joh. Ristii Gedächtnisskulte, Poema ejusdem argumenti Germanicum, in *Parnasso Teutonico, p. 298-331.*, reculum, & Joach. Hagemeieri *Epistolam de statu Angliæ, Scotiæ & Hyberniæ*, ipsi A. 1678. inscriptam.

Disp. Inaug. de Homicidio, ejusque penis. *Basileæ 1631. in 4.*

CHRISTOPHORUS JASTRAM Lubecensis, natus d. 6. Nov. A. 1662., patre Johanne, Pistore, & matre Jul. d. 1701. Barth. Borfacci, Superint. Brunsvic. forore; Brunsvici post discessum ex Acad. Witeb., A. 1686. Scholz Egidiana, & A. 1697. Catharinianæ (cujus ædificium novum A. 1700. inauguravit) præfectus, & hanc egregie moderatus, donec A. 1712. M. Majo dimitteretur.

V. de eo Jo. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 429. 430. 431.*, & istic allegati Phil. Jul. Rehtmeieri *Hist. Eccl. Brunsvic. suppl. P. IV., c. 10. p. 262. & seqq.*

SCRIPTA.

Disp. de Reformatione Josif Regis ab Idolo מלכ, in templo facta, & 2. Reg. XXIII. 6. 7., ab ipso conscripta, & Praefide D. Joh. Frid. Mayero, proposita, Witeb. 1685. & 1701. in 4.

Programma de D. Paulo, Brunsvici in 4.

Programma de abusu Criticæ vitando. Brunsv. in 4.

Programma in locum Ps. XCVI. 10. Brunsv. 1705. in 4. V. *Nova Lit. Germ., M. Aug. A. 1705., p. 320.*

Triä Programma de Poetis Prophetis, Prophetiarum imprimis Homeriarum propugnatoribus opposita, Brunsv. 1708. in 4. V. de iis N. L. *Germ., M. Febr. A. 1709., p. 58.*

Edidit quoque a Seelenio perhibetur:

1. Orat. in Scholz Brunsvicensis Catharinianæ inauguratione habitam & Actis Inaugurationis insertam.

2. Programma de conversione Gentilium majorum.

3. Diff. de felicitate & infelicitate literatorum.

(i) V. Joh. Ad. Scherzeri *Programmata p. 448-449.*, & Jac. Thomasi *Differt. 46. p. 148.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I. Z z 2

4 Pro-

4. Programma de resurrectione mortuorum & scriptis Gentilium minime demonstranda. A. 1710.

Joh. Boys, Th. D. und Dechanten zu Emtelberg, Stern und Ken aller Episteln und Evangelien, durchs ganze Jahr, aus dem Englischen verdeutsch. Brunsv. 1683. in 4.

Ejusd. Boylii Christi Latere aber unterschiedliche Biblische Sprüche, aus dem Engl. verdeutsch. Brunsv. 1685. in 4.

De verificationibus his, *anavivimus*, cum prafationibus D. Barth. Bortacci, editis, confer supra, sub Bortacci allata nomine.

Tractatum de Poetis Plalmorum Davidis metaphraftis a se jussit expectari, teste Joh. Andr. Schmidio in *Diff. de modo propagandi religionem per carmina* §. 20. p. 32.

JOHANNES JEBSENIUS, Sünderburgo Alsenfis, Rostochii A. 1644. Magister creatus, Praepositus & Pastor, ab A. 1649., Rendesburgensis, Stephaniqve Klotzii, Cimbriz Regiz Superintendens, gener. A. 1677. extinctus. V. de illo Joh. Ristii Epithalamium in nuptias ejus Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 344-350.

Disp. in Pf. XXXIV. 8., Praefide D. Christ. Grosio, Prof. Theologo. Stettini 1636. in 4.

Dodecas Qq. Physicarum de anima, Praefide M. Mart. Leufchnero, Pädagogii Rectore. Stettini 1637. in 4.

Carmen Heroicum de sorte & morte divitis Epulonis & pauperis Lazari, d. 20. Jun. A. 1636. Stettini recitatum. Stettini 1636. in 4.

Discursus de Lapide Philosophico, D. Georg. Calixto, Theologo Helmstädiensi, inscriptus. Rostochii 1645. in 4.

Der Christen bester Ruhm und Trost, oder Leichpredigt über Sabina, Christophori von Bühren, Med. D., Wittwe, aus

2. Tim. IV. 7. 8. Glückstadt 1662. in 4.

Wider Gnadenloß der Gläubigen im Himmel, oder Leichpred. über Abigail Culemanninn, aus Matth. V. 12. Magde-

burgi 1664. in 4.

Erstsehten, oder Leichpredigt über St. Abel von Stöcken, aus Pf. XXX. 5. 6. 7. Ratzeburgi 1665. in 4.

Der heimlich nachschleichende Todt, oder Leichpred. über Catharina, Claus Jönsens, Bürgerin eistern in Rendesburg,

Wittwe, aus Eccl. IX. 12. Kilonii 1676. in 4.

Homilia Germanica in Gesefin inedita.

STEPHANUS JEBSENIUS, johannis (modo laudati) filius, Rendesburgensis, xdis Marianx, Flensburgensis ab A. 1693. Diaconus, & ab 1694., Pastor, d. 19. Nov. A. C. 1720., & 21. 69., celebs defunctus. Vir ejus Historiam uberiorem in Joh. Henr. a Seelen *Athenis Lubecensibus* P. II, p. 146-153. invenies.

Disp. de primariis & secundariis cognoscendi principis, Praefide D. Val. Alberti, Lipsi, 1672. in 4.

Ordnung der Evangelischen Geschichte von Christo, aus den IV. Evangelisten. A. 1693. 1715. in 4. Schediasma *επεμνημονεύου*, cui similia in reliquis etiam libros Biblicos pollicetur.

D. Steph. Klotzii Bildnis des getreuegigen Jesu, oder VIII. Passionspredigten, von ihm ausgegeben. Flensburgi 1705.

in 4.

Ejusd. Klotzii Praxis pietatis, von ihm wieder ausgegeben. Flensb. 1709. in 8. Avi etiam hujus sui Meditationes de x-

ternitate, & Periochis Evangelicis anniverfariis, Germanicas, aliqve posthuma, editum a se ipsis promissit.

Ejusd. Klotzii Jesus der Himmlische Kaufmann, oder VIII. Passionspredigten, mit seiner Vorrede von ihm ausgegeben.

Flensb. 1714. in 4.

M. JOHANNES JACOBUS JENSENIUS, Thomx Jensenii, Flensburgensis, Parochi in Wagria Grubenfis, filius, & post reditum ex Academia (in qua, Joh. Andr. Bosii inprimis ductu, insignem sibi comparaverat *πολυμαθίαν*)

Jensenii in munera isto sacro rurali, successit, deinde vero vicini oppidi Oldenburgensis Pastor, A. 1692. etiamnum

superstes, sed ante A. 1697. (quo vidua ejus alteri nupit) defunctus.

Ασκημα Historicum (*crullum & lectu dignum*) de Herodianis. Jenz 1668. in 4.

M. WILHELMUS THEODORUS JERUSALEM, Hamburgensis, xdis Marianx Osnabrugensis, ab A. 1699., Pastor, d. 31. Oct. Hamburgi Joh. Wincero, Ord. Eccl. Seniore, inauguratus, ac deinde, circa A. 1716., simul

Superintendens.

V. Joh. Winceri *Serm. Inaug. vernaculum de prudentia Pastoris Ecclesie Luberane, Pontificis vicine*, P. A. Leh-

manni *Observ. Historicas A. 1699. n. 40. p. 368.*, & Zach. Götzii *Dissert. de Nummis* p. 223.

Disp., utrum Immortalitas Animæ rationalis ex lumine naturæ ostendi possit? Witeb. 168. in 4. (*Catal.*)

MARTINUS JESKIUS, Eppendorffo Hollatus, Parochus in Ducatu Bremensi Otterstedensis.

Passions-Gedanken über das XVIII. und XIX. Capittel Johannis, aus H. Schrift, den Kirchenvätern, und andern Scri-

benten, erstlet und bereubet. Bremz 1688. in 4.

CLEMENS JESSÆUS, Rensifis.

Disp. de Salaris Clericorum, sex prioribus post C. N. seculis, in Collegio Medico proposita. Hafniz 1701. in 4.

An illi debeantur Disputationes Hafnienses de Notariis & de ritibus convocandi ad sacra publica, sub solo Jessæi no-

mine in Catalogo quodam allegatz, qui illas viderunt, dispiciat.

ANDREAS A JESSEN, ex familia Cimbriz antiquissima & inde a quatuor fere seculis inclitya, oriundus, cujus majores partim spartas forenses ornarunt, partim vero, post reformatam religionem, muneribus ecclesiasticis, ordine non interupto, sunt functi. Natus A. 1610. d. 20. Martii: patrem habuit Volcmarum a Jessen, Andrex a Jessen, Paro-

chi in Eiderstadia Witzenortensis ex uxore Magdalena, filium. A. 1570. in lucem editum, Diaconum initio in Dithmar-

sta Oldenwördenfem, & ab A. 1601. usque ad emortalem 1644. Pastorem Jevendedenfem, virum doctissimum; mat-

rem vero Annam, Pauli Egardi, Theologi cordatisimi & optimi (*de quo supra egimus*), forem germanam. A. 1642.

parentis suo in officio sacro datus est Coadjutor, & biennio post, successor. Uxore ejus Anna Schmidia (Petri Schmidii,

Mercatoris Rensburgensis, & Annæ filia, Nicol. autem Schuidii & Margarethæ nepis) XIII. eum liberorum (& quidem

6. nobilioris & 7. sequioris) & quibus 5. filii & 3. filiz admodum juvenes obierunt, 4. filiz autem reliqz postea sunt elo-

cataz, fecit parentem; obiit A. 1668., neutiqve vero 1666., qvem lapidis sepulchralis in scriptio perperam substituit.

Swavia sacra, cum annexis meditationibus, ligata & prola otatione. Hamb. 1637. in 8.

Poemata diversa inedita, a Joach. Morfio, in *Albo MS. f. 877. 878.* laudata.

MSSta varia reliquit, ejus in Mathematicis disciplinis, & praxetum Astronomia, testes.

BENEDICTUS JOHANNES JESSEN, Andrex a Jessen, modo laudati, nepos & M. Henr. Petri Jessen, in fra memorandi filius, natus A. 1670. 1. Dec. Fundamentis literarum in Schola Lubecensi ab A. 1687. positis, Acade-

miam A. 1690. adit Kiloniensem, in qua Christ. Kortholti, Christoph. Frankii & Henr. Opitii in Theologicis fuit audi-

tor, ab A. 1694. Witebergz usuf hospicio & mensa D. Kraufii, & lustratis etiam aliis Germaniz Academicis, A. 1696. in

patri-

patriam est reversus. Ineunte A. 1699. Hafniam se contulit ac non solum studia sacra summorum virorum ductu continuavit, sed etiam Historiæ Literariæ sedulam navavit operam. A. 1700. vitrico suo in Parochiæ patris Jevensdensis Pastoratu jussu regio successit, & ducta A. 1704. 19. Nov. Dorothea Elifabetha, Erici Eilers, cui a Danorum Monarcha rerum bellicarum cura commissa erat, ex Magdalena Dorothea Zimmermannia, filia, trium postea filiorum, unusque filius, ex eo matre. A. 1712. 29. Mart. Fer. III. Pasch. obiit.

Præter Poemata, latina pariter atque germanica, lectu digna & elegantia, ineditam reliquisse dicitur Introductionem in Historiam tam Politicam, quam Ecclesiasticam & Literariam, ad sæculi XVII. iniria perductam.

FRIDERICUS JESSENIUS, Hufenfis, d. 15. Febr. A. 1613. in lucem editus, patrem habuit cognominem, urbis Senatorem, matrem vero Christinam, Theophili ab Eminga, Senatoris itidem dignitate functi, filiam, neptemque Czaronis ab Eminga, Canonici Slesvicensis. A. 1629. in scholam missus est Lüneburgensem, & biennio post in Acad. Wirebergensem, in qua, uti & deinceps in Lipsiensi ac Marpurgensi, Philosophiæ pariter atque Theologiæ studium vacavit. Magistri etiam in ultima A. 1635., a M. Theod. Vietore, Lingvæ Græcæ interprete, ornatus titulo. A. 1638. domum redux, muneri Ecclesiæ aulicæ, a Friderico, Duce Holfato - Norburgensi, bis, sed in cassum, sibi oblatum, Diaconatum Parochiæ ruralis in Eiderstadii Oldenswortensis A. 1640. prætulit, sed, semestri vix elapso, cum eodem in vicina urbe Tonningensi permutavit officio. In hac, uxore eodem A. 1640. ducta Anna, M. Joh. Moldenitii, Pastoris Tonningensis, Præpositi Eiderstadiensis, filia, duos sibi mares, & gnatas aliquot, D. Czaroni Grammo, Physices & L. Gr. Professori, ac D. Matthæo Stolterfohtio, Advocato, Kilonii eloctas, enixa, decennio vixit integro, & cum fœro, contra Davidis Georgii affectus, eam incolentes, voce pariter atque calamo, eo depugnavit successu, ut hi impositis illius doctrinam ejurare, libros igni tradere, certæque confessioni subscribere, a Friderico, Duce Holfatiæ (uti in vita fufius exponetur Moldenitii), juberentur. A. 1650. Tonninga Kilonium ad templi urbis primarii Pastoratum advocatus, secundas illic A. 1655. cum Anna Engelia, M. Viti Barbaroffæ, Præpositi Itzehoenfis, vidua, celebravit nuptias, Doctoris titulum a Theologorum Collegio A. 1673. impetravit, Assessor ejusdem a Christiano Alberto, Principe, d. 24. Aug. A. 1675., est designatus, & febri tandem hectica, d. 8. Nov. A. C. 1677., ætatis 65., extinctus. V. D. Christoph. Franckii, Theologi & tunc Prorektoris Kiloniensis, *Programma funebre*, A. 1708. in Georg. Henr. Götzii *Elogiis X. Theologorum Germanorum*, p. 149. - 156., Lubecæ reculum, ac M. Gabr. Wedderkopffii, Collegæ ejus, Sermonem vernaculum, in Reg. XIX. 4., exequiale, Kilonii A. 1677. in 4. (sub tit. *Heiliges Gedächtnis des Dieners Gottes*) editum. Conferantur etiam Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1677., & Pauli Sperlingii, Joh. Dan. Majoris, D. G. Morhofii (cujus) Imbi, in *Opp. Poet.* L. 3. Manium, p. 167., sunt recti; aliorumque Professorum Kiloniensium, Epicedia, ac *Part. II. Isagoges mæx ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 4., p. 117. 118.

Paulo Sperlingio, Theologo Kilonienti (in *Lessu*), audit

— *Mysti sanctus, flos, medulla divinae*
Suada, perenne mellis optimi flumen,
Et vita cujus ipsa ab ore stillavit:

D. G. Morhofio autem (in *Programmati* p. 313.) *Vir, ob pietatem, singulareque eruditionem, omnibus spectatus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Theol. Inaug. de arduo Regenerationis mysterio, Præfide D. Pet. Mulzo proposita, Kilonii 1673. (non 1678., qvi apud Görzium L. c. substituitur) in 4.
 Gottes väterliche Etschung zum beßen, oder Leichpredigt über Margareta Brocktorffinn, auß Rom. VIII. 28. Kilonii 1665. in 4.

Kiellische Lobruud und Dankschreib, von der Academien Würde und Lob, Nothwendigkeit und Nutzbarkeit, bey Stiftung der Kiellischen, d. 8. Oct. A. 1666., am XX. Gontage nach Trinit., auß dem Evangelio (Matth. XXI. 1. - 10.), gehalten: Kilonii 1666. in fol. Inscrita etiam est *Appendix Historiæ Inaugurationis Acad. Kiloniensis*, ab Alex. Jul. Torqvato Slesvigæ A. 1666. in fol. publicatæ, ac a Joh. Frid. Mayero, in *Museo Ministr. Eccl.*, P. II., p. 428., commendata.

Seilige Hoffnung der gläubigen Kinder Gottes, oder Leichpred. über Dethlef von Alefeld, Ämpmann zu Tundern, auß Apoc. VII. und Joh. V. 14. - 17. Kil. 1667. in 4.

Christlicher Eltern Trost und Hoffnung, wegen ihrer selig verstorbenen Kinder frölichen Auferstehung zum E. L., oder Leichpr. über Alex. Spießlen, LL. Stud., auß Luc. VII. 14., 15. Kil. 1667. in 4.

Spiegel und Muster eines Studiosi, oder Leichpr. über M. Joh. Huldar. Heidern, auß Hebr. XI. 13. - 16. Kil. 1668. in 4.

Rechte Wittwenfreude, oder Leichpr. über Metta Ranzouinn, auß PC. LXXIII. Kil. 1670. in 4.

Larva Davidi Georgio detracta: Aufsaedste Larve Davidis Georgii, oder außsübrlicher und augenscheinlicher, in IV. Theilen abgeschaffter, Beweis, daß David Georg kein reiner, Evangelischer und Christlicher Lehrer gewesen, wie ihn seine Adhærenten verbitten wollen, sondern ein Erstgeher, Gotteslästerer und Verfälscher, der den Grund des Glaubens umgerissen, die allergeruchteste Kezereien und Gotteslästerungen, unter dem Scheine großer himmlischen Offenbarung, und einer neuen Geburt des Geistes, herfürbracht und außgesetzt: Auß seinen eigenen Schriften herfürsuchet, und bin und wieder mit nützlichen Erinnerungen fürseht. Kil. 1670. in 4. Præmittuntur operi huic, jussu Friderici, Ducis Holfato - Gottorpiensis, concinnato: 1. Epist. Dedic. ad Christ. Albertum, ejus filium; 2. Prolegomena, in quibus *reperitur* Davidianorum pro David Apologetica refelluntur; 3. Historia vite, mortis & scriptorum Dav. Georgii & variis collecta auctoribus, quam fœci sui, M. Joh. Moldenitii, Analæctis maximam partem illeberi Autor, in præf., testatur, & e qua Indicem scriptorum Davidis proluxum Vinc. Placcius, T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 12., p. 488. - 499., exhibuit; 4. Theologorum Acad. Kiloniensis de illo iudicium, in quo Autor, dum, omnibus scriptis Davidis sedulo perlectis & collatis, veram ejus de singulis fidei capitibus sententiam, remoto phrasologiz intricatioris involucri, detexit, perverfamque ejusdem Theologiam in justis systematis formam redegit, laborem exantillasse censetur utilissimum. Præter hos idem opus & alii commendarunt, Joh. Mufæus Kil. in *Tr. Germ. adversus Conscientiarior*, p. 31. 36. 37., Christ. Kortholcus (in *Angularem Jessenii laudans diligentiam & dexteritatem*) in *Hist. Eccl.* p. 785., D. G. Morhofius *T. III. Polyhist.*, Lib. V., p. 70., Joh. Gvilih. Baierus in *Diff. contra Tr. de regno Ecclesiæ gloriose*, c. 1., §. 13., & in *Compendio Theologiæ Historiæ*, *Loco V.*, p. 167., Calp. Sagittarius in *Introduct.* in *Hist. Eccl.*, c. 33., p. 932., Aug. Pfeifferus in *Anti-Enthusiastico*, c. 4., p. 255., Jofva Schwarzius in præfat. des *Verichts vom Sabbath*, *lit. a. 1. a.*, Georg. Henr. Burchardus in *Animadv.* *Anti-Bourignonianis* p. 111., Ant. Heimreichius *L. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, p. 249., Chr. Laur. Meelichursus in *Diff. de Chistismo* p. 31., & G. H. Götzius (*scriptum vocans mira conscriptum diligentia, cui in historia doctrinæ Dav. Georgii præprimis fides habenda*) in *Elogiis X. Theol. Germ.* p. 156. Impugnarunt contra illud, a Matthia

thia Knuticz, Empercti profano, in *Dialogo vernaculo*, Joh. Muski *Tractatus contra Conscientiariorum* adjecto, p. 11., obiter jam ante fugillatum, Gotfr. Arnoldus, *T. II. Hist. Eccl., Lib. XVI., c. 21., p. 289-293.*, & Joh. Wilh. Petrus, in *Morgley's Annotat. ad scripturam*, Germanice ac *arabice* A. 1700, edito, p. II., §. 6-10., p. 31-34. E quibus ille, prolixo locorum, quibus, Davidem Messiz sibi ac Christi titulum vindicasse, confirmatur, examine, hic autem, exemplis aliis compluribus, multos Jesseum Davidi Georgio errores, e scriptis ejus, a se vel (quod nec ipse, in *praefat.* p. 25. 30. 34.) plane diffiteatur non intellexit, vel in sensum detortis alium, affinxisse, conatus est ostendere. Contra Arnoldum e. patrocinator Frid. Arnielii *Kretzung des Nord. Christenth.*, c. 7., p. 79-129.

Veri mortis insultatio: *Wohrhaftiger uno Christlicher Todesstoss*, oder *Leichpred.* über Fr. Margareta Bluminn, Petri Joh. Adolphs von Buchwald *Ebelichste*, auß Joh. XI. 25. 26. Kilonii 1672. in 4. & Hamburgi 1672. in fol.

Rechter Ehrenpreis aller gläubigen Christen, oder *Leichp.* über Hans Ranzow, Erbherren auß Pustloß, General Majoren, auß Phil. I. 21. Kil. 1673. in 4.

Geistliche Wallfahrtsgedanken, oder *Leichp.* über Susanna Elisabeth, D. Joh. Christoph. Schönbachs, Hofstein. Land's Camlern, *Ebelichste*, auß 2 Cor. V. 1. 2. Kil. 1673. in 4.

Das G. O. n. e. g. l. e. s. s. e. n. e. H. e. t. z., oder *Leichpred.* über Philip Jacob Stevens, Bürgermeistern in Kiel, auß Pf. LV. 23. Kil. 1674. in 4.

Alle reiner Lehrer Standt, Ampt und Glanz, oder *Leichpred.* über D. Pet. Mulzum, Theol. Prof. primarium, auß Dan. XII. 1. 2. 3. Kil. 1675. in 4.

M. HENRICUS PETRUS IESSEN, Andrex a Jessen, supra laudati, ex Anna, Petri Schmidii, Mercatoris Rendsburgensis gnata, filius, natus Jevensledz A. 1644. 13. Dec. Ex disciplina parentis in scholam Lubecensem missus, hac relicta, A. 1665. Academiæ Kiloniensem (in qua D. Petrum Mulzum studiosior suorum moderatorem elegit), A. 1666. Lipsiensem & tandem etiam Witebergensem (qvz eum A. 1667. 17. Oct. Magistri ornavit titulo) adiit. Mortuo parente in patriam est revocatus, ejusque a Rege Daniz successor constitutus ac Dominica XVIII. post Trinitatis F. introductus. Obiit A. 1690. d. 29. Sept., ipso Michaelis Archangelii festo, postquam ex Catharina, Wolffii Schultzi, civis Kiloniensis & Catharinæ Brun filia, decem suscepisset liberos.

Disp. de evidentiæ atque inevidentiæ, de facilitate atque difficultate, pro gradu Magistri consequendo. Præfide M. Georg. Wagnero, Wit. 1667. in 4.

Tuba Reformationis Lutheranz prima, seu Disp. de perpetuo Christianorum Jubilæo. Præfide Jo. Deutschmanno. Wit. 1667. in 4.

MATTHIAS IESSENIUS, Wihz, pago Flensburgensis Diæceseos, patre Johanne, istius Pastore, matre autem Margareta, Joh. Langii, mercatoris Flensburgensis, filia, A. 1642. natus, schola Flensburgensis relicta, in Academiæ A. 1661. abiit Rostochiensis, & haud contemnendus, biennii spatio, in Theologia lingvisque Orientalibus, Aug. Varenii, Matth. Wafinuthii, aliorumque Professorum, ductu, fecit progressus. In eodem studiosior sacrorum curriculum, biennio sequenti, Helmsladu, D. Gerh. Tati convictor, perrexit, & in prædium deinde Angliz Cimbricæ Rundkistenle ab Hanflo Ruhmorio, Equite Holfato, evocatus, Henningi, filii ejus unici, per quatuor annos, fuit Ephorus. Studi postea Theologici loco Juridicum amplexus, hujusque elementis a Thoma Balhafare, germano, domi imbutus, in Academia illud Jenensi, Antecessores publicos, ac Joh. Frid. Georgium, J. U. D., hospitiumque suum, Duces secutus, eo successu excoluit, ut Doctoris ipse quoque titulum A. 1673. reportaret, & Eva, Chriit. Chemnitii, Prof. Theologi, filia, viduæque D. Joh. Frid. Gerhardi, Superintendents Eufenbergensis, uxore ducta, Curiz provincialis Saxoniæ ibidem adscriberetur Advocatis. Decennio Jens exacto, A. 1680. a Christiano V., Danorum Rege, in Holfatiam est revocatus, & urbis Altonaviensis Præfex, nec multo post Cancellariz Cimbricæ ac Justitiz, tandemque Status etiam publici, Consiliarius designatus. Septuagenarius M. Febr. A. 1712. obiit. V. D. Joh. Volcm. Bechmanni, Jci Jenensis, *Programma* de vita ejus, *Diff. Inaugurali* A. 1673. præmissum.

Disp. Inaug. de Re integra, Præfide D. Joh. Christoph. Falknero, Jenz 1673. in 4.

Disp. de Mitigatione poenarum, Jenz 1675. in 4.

Decas Disquisitionum Juridicarum, unica Disputatione exhibita, Jenz 1678. in 4.

Disp. de Successione in feudis, Jenz 1679. in 4.

Disp. de Philallelia connubiali (bon chlicher Egenliebe), Jenz 1679. in 4.

Disp. de Novatione in specie sic dicta, Jenz 1680. in 4.

Disp. de prazrogativa Creditorum in pignore, Jenz 1680. in 4.

THOMAS BALTHASAR A IESSEN, Wiha Cimber, Matthiz, modo laudati, germanus, iisdem, quibus ille, gavisus est parentibus, ac falso proinde a Scriptore *Hodapercici Danici* Anglo Anonymo, cognatorum fortis humilioris contemptum ipsi affingente, Bredstadiæ esse natus, rusticumque patrem habuisse, perhibetur (1.). Juris utriusque Licentiatu titulo A. 1671. Argentinz impetrato, in patriam & regionibus reversus exteris, & Hafniam delatus, Conrado Biermanno ab Ehrenschild, focero, præcipue in aula regia dignitatis Ministro, viam ad honores ipsi sternebat amplissimos, tantum Christiani V., Monarchæ Danici, meruit favorem, ut, anno jam 1679., Secretarii supremi Germanici, deinceps vero Cancellariz Germanicæ, Justitiz statusque publici, Consiliarii, ornaretur dignitatibus, Daneburgicæ Ordinis Equitibus d. 8. Nov. A. 1693., & Senatoribus tandem intimis A. 1695., adscriberetur. Rege hoc mortuo, cum ex aula in prædium Holfaticum Nienhofense (una cum Klxbüllensi ac Binnenoviensi jure fidei comparatum hzreditario) cecessisset, splendens nihilominus, Friderici IV., successoris, jussu, A. 1701. in aula Cæsaream, & A. 1705. in Polonicam, functus est legationibus, aliisque negotiis magni momenti adhibitus publicis, & postea Cancellariz ac Protocollariz Gotorpiensis Danici Præfex regius constitutus.

Ab ipso Rob. Molesworthio, Hyberno, Legato ad Danos Britannico, parum licet in eum, aliosque aulæ Danicæ ministros, æquo, & laudibus confusus miscente alperiores (2.), ob humilitatem, civilitatem, diligentiam in officiis, negotiorumque publicorum, & quatuor vel quinque linguarum, peritiam insignem, est commendatus. Symbolum sibi hoc elegit: *Obsequio & integritate*.

Disp. Inaug. de Jure præcedentiæ, edita Argentinz A. 1671. in 4., cum seorsim, tum in *prima Disput. Argentinensium Juridicarum Inauguralium Decade*, num. IX.

Omnes Christiani V., Regis Danici, cum exteris Principibus, de negotiis controversisque publicis, conventiones ac transactiones ab eo, cum in illius aula versaretur, esse conscriptas, Molesworthius f. c. testatur.

Oratiuncula in Legatione Polonica ad Regem & Proceres regni A. 1704. habita, in Orationibus Procerum Europæ eorum.

(1.) V. la Relation d'un Voyage, faite en Danemarck, T. I. (Roterodami A. 1707. in 8. edito), Epist. V., p. 166. 167. (2.) V. l'Etat de Danemarck de l'An, 1691., c. XL., p. 191. 192.

eorundemque Ministrorum, Latinis, a Joh. Christ. Lünigio Lipsiæ A. 1713. in 8. editus, *Parte III., num. 260., p. 468-471.,* prodit.

TYCHO a JESSEN, Flensburgensis, A. 1633. in Academiæ Witebergensium (1.), nec multo post in Lipsiensem, ac deinde in Galliam (2.), profectus, vici Prezensis, canobio vicini, ab A. 1639. Pastor, & Rich. Feunichii, socii sui, in sacro isto munere Collega, A. 1656. superstes; Poeta in lingua Germanica eximius, binisque a Paulo Flemmingio, amico intimo, celebratus Epigrammatis, Latino altero (3.), altero vernaculo (4.), in quorum posterum Metra ipsius Teutonica suis præferre non dubitavit. Symboli vicem ipsi vox unica VIENDRA (i. e. *Veniet*) præstitit, a Zacharia Lundo, populari amicissimo (5.), carmine peculiari Latino ingeniose illustrata.

Spicilegium Quæstionum Hebræo-Syruum, Præfide D. Jac. Wellero, Autore illius, defensum, Witebergæ 1633. in 4. Dispr. Philosophica, Præfide M. Andr. Reyhero, Lipsiæ in 4.

Geistlicher Krieger- und Bänderknecht Christliche Nützlich und Hilgerschaft, wie auch derselben darauf folgende Christliche Kron und Lohn; oder Leichpredigt über Jungf. Heilwig Ranzouinn, auf 2. Tim. IV. 7. 8. Glückstadt 1654. in 4.

Leichpredigt über Jungf. Margareta Brocktorffinn, Slesvici 1656. in 4. (Cat.)

Duo Germanica Tessaradecasticha (Sonnetta) ad Paulum Flemmingium, Lipsiæ A. 1633. argute pariter atque eleganter scripta, ac in Flemmingii *Libro VI. Sylvarum* (der Poetischen Walder), p. m. 250. 251., publicata, Præter quæ an carmina ejus alia superflua vernacula, ignorare me fateor.

R. ISAACUS JESURUN, filius R. Abrahami Chaim, domus iudicii Synagogæ Lusitanicæ Hamburgensis Antistes, five Archisynagogus, die 13. mensis Nisan anno 5425. iudaicæ 1425., vel d. 19. Martii A. C. 1665. (uti Ulr. Winckelius, JC., me edocuit), mortuus; Pater forte Mosis Jesurun, ad eandem A. 1675. a Judæis Hamburgensibus dignitate evecti, & A. 1689. ista etiamnum functi.

ספר הזכרון, i. e. Liber recordationum, scriptum Hebræo-Rabbinicum, Judæorum ritus, constitutiones & consuetudines, completens, ἀντιστοιχίαι, & absque loci editionis (urbis Pragensis) indicio, in 4. excusum. Vindicantur hoc nostro R. Schabtaj Ben Joseph (in שפתי ישינא), Laur. Normannus, Georg. Eliezer Edzardus, & qvi hos allegat, Gabr. Groddeckius in *Spicilegio Scripti. Rabbin. Anon. & Pseudom., Tomo I. Theatri Anonymorum Vinc. Placcii Subjunctio, n. 139. p. 691. Tomo I. Bibl. Hebr. Jo. Christ. Wolfii p. 645. 663.* factus esse traditur incerti Autoris, ab illo tantum editus. Scripta vero sequentia propria ei tribuuntur:

I. פנים חדשות, Facies novæ, seu Liber, omnes observationes novellas in Judæorum ritus & constitutiones, quæ in scriptis Cætorum Judaicorum, post librum יוסף ברוך יוסף editus, leguntur, ordine Arba Turim, exhibens. Venetiis A. M. 5411. (five A. C. 1651.) in 4.

II. לקט הקטן, Collectio farinæ, five Epitome Orach Chajim & Jore Dea. Amstelod. 1707. in 8.

III. Liber Lusitanicus, da Providencia divina, sine loci mentione A. M. 1423. (five A. C. 1663.) in 4. editus, Partibusque constans duabus; quarum Prior 16. capitibus Providentiam asstruit, & ad dubia respondet opposita, Posterior autem 24. Tractatibus Virtutes varias, cum præmiis suis, vitiaque opposita cum penis, recenset.

JOHANNES SIGISMUNDUS INTEL MANN, Hamburgensis,

Bereingung der Gläubigen mit Christo, auf 1. Cor. VI. 17. Stadz 1668. 4. (O. Sperl.)

JOACHIMUS, Abbas Canobii in Wagria Reinfeldensis, Elogia duo Johannis Ranzovii, trium Daniz Regum Architecti, a M. Mart. Coronzo seniore (vero illorum haud dubie Autore) sibi transmissa, cum præfatione sua, A. 1666. excudi curavit. V. quæ de iis supra, sub Coronzi dicta sunt nomine.

JOACHIMUS ERNESTUS, Dux Slesvigo-Holsaticus, primusque familæ Holsatæ-Mönenfis Conditor, primam A. C. 1595., die mensis Augusti vigesimo nono (in cujus locum decimus nonus a Pet. Ambr. Lehmanno (6.), vigesimo quintus autem ab Henr. Lud. Gudio (7.), perperam substituitur) lucem Sunderburgi, in Alenti insula, aspexit. Patrem is habuit non Philippum (uti in *Novis Literariis Germaniæ* (8.) falso est traditum), sed Johannem Junorem, Ducem Holsatæ-Sunderburgicum, Christiani III., Danorum Regis, filium, Fredericique II., successores hujus, fratrem natum minorem, matrem vero Agnetem Hedwigem, gnatam Joachimi Ernesti, Ducis Anhaltini, & Eleonoræ Württembergicæ, secundis, post obitum prioris mariti, Augusti, Saxonum Electoris, Johanni A. 1588. sociatam nuptiis. Reliquos prolixè paternæ, & familæ Danicæ ac Oldenburgicæ, majores Casp. Danwerthius (9.), Phil. Jac. Spenerus (10.), aliique scriptores Genealogici, fuisse enumerant. Fine pueritiz tyrocinus in aula paternæ impolitus, A. 1608., tredecim natus annos, cum germano nato majore, Joh. Georgio, & utriusque Ephoro, Georgio a Goltz, ac Præceptore, Joh. Renzelio, Hamburgensi, in Academiâ ablegatus est Giesfensam, hujusque Reçtoratu, Kal. Jan. A. 1610. sibi delecto, fratri successore, Balch. Menzero, Theologo, Prorectore designato, perfunctus (11.). Ex Acad. Giesfena A. 1611. in Turingensem, cum fratre, variolis in hac biennio post extinctis, transiit, & in Collegium illustre receptus, *Orationem pro Gallia*, moderatore Thoma Lanfio, recitavit publicam. Viginis natus annos, Goltzio, Ephoro suo, coinitis, iter a exteris aggressus, Germaniam, Belgium, Angliam, Galliam & Italiam, peragravit, peritiazque linguarum exoticarum, Politicæ, Matheosæ, Physicæ ac artium Mechanicarum, insigni in hoc sibi comparata, Venetorum castra aliquamdiu effecutus. Qui cum bello adversus Austriacos, & Imperatorem, non multo post essent impliciti, missionem petiit, & in Angliam reversus, Jacobo I., Regi, hospes fuit longe gratissimus. A. 1621. in patriam revocatus, Legionis 3000. milium pedelstris præfecturam a Christiano IV., Daniz Rege, obtinuit, sequenti autem 1622., parente mortuo, ditionum Holsaticarum, ab hoc sibi (cum reliquis Slesvicenſes quatuor fratribus attributæ essent natu majoribus) relictarum, tractum scilicet Plöneris, Ahrensböcensis & Reinfeldensis (12.), gubernationem effit aggressus, feudique Slesvicenſis collationem A. 1623. Hafniz, a Rege modo laudato, una cum fratribus reliquis, per Legatos, impetravit. A. 1624. (vel, juxta Christ. Gryphium (13.), A. 1625.) in illustrem Carphophorum societatem receptus Germanicam,

- (1.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb., lit. Un. 2. b.* (2.) V. Zach. Lundii *Elogium ad eum in Gallia viventem, in Poem. Juvenil., Lib. I., El. IV., p. 10. 11. 12.* (3.) *Lib. X. Epigrammatum, lit. N. 8. b.* (4.) in *Poem. Germ., Lib. II. Tessaradecastichorum* (der Sonnetta), p. 5. (5.) *J. c., Lib. III. Eleg., p. 76. 77. 78.* (6.) P. I. des *icht berſehen in Europæ p. 93.* (7.) in *Stat von Sleſwig und Holſtein, P. I. p. 58.* (8.) *M. Nov. A. 1708., p. 426., ubi frater ejus, Philippus, Dux Holsatæ-Glücksburgensis, in parentis locum videtur substitui.* (9.) *P. I. Chorogr. Cimbr., c. 2. p. 8. 10.* (10.) in *Sylloge Historico-Generologica, p. 173. 174.* (11.) V. Joh. Georgii, fratris, *Regimen Giesfense Academicum*, Giesfæ A. 1610. in 4. editum, p. 170. 171. 172., Christoph. Arn. Vogni, Equ. Ecclæ, *Orat. Panegyricam, Principum, qvi prius Acad. Ludoviciana seculum illustrarunt, honori consecratam*, Giesfæ A. 1707. in fol. excusum, & in *Novis Lit. Germ., M. Nov. A. 1708., p. 427. 428.,* memoratam, & Henr. Albertii, Dani, duo ad eum Epigrammata de Mæſoratu granulatoria, in *Clu regia, Tomo I. Deliciarum Proclarum Danorum Frid. Roffardi inserta, p. 20. 22.* (12.) V. Danwerthium, *i. c., P. I., c. 2. p. 6., P. II., c. 7. p. 39., & P. III., c. 20., p. 21.* (13.) in *Entwurf der Ritterorden p. 120.* Conf. G. Neumaerckii *Paumh. p. 247.*

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

A a a

cam, Emblematis loco laurum reportavit, cum agnomine *Securi* (des *Œidern*), ob animum ipsi assignato Heroicum. Uxorem, d. 12. Maji A. 1633. (in cujus loco præcedens 1632, a Joh. Adolpho Cyprzo (1.), & C. Dancwerthio (2.) substituitur), auspiciatissimis sibi junxit nuptiis Dorotheam Augustam, Joh. Adolphi, Ducis Holsat. Gortorpiensis, filiam, & ex hac (sibi superste, Annoque demum 1682., d. 31. Mart., vivis exempta), in 38. annorum conjugio, quinque hos nobilioris, & quatuor sequioris sexus, fustulit liberos (3.):

1. Joh. Adolphum, d. 8. Apr. A. 1634. natum, parentis sui in Ducatu successorem, copiarumque Brunsvicensium, Danicarum & Batavicarum, Architectum, d. 2. Jul. A. 1704. defunctum.

2. Augustum, N. d. 9. Maji A. 1635., Producent electoris Brandenburgici Magdeburgicum, supremumque rei tormentariz Præfectum, ac Ducem tandem Holsat. Norburgeniem, d. 17. Sept. A. 1699. mortuum.

3. Ernestinum, N. d. 10. Oct. A. 1636., qvz innupta d. 18. Mart. A. 1697. obiit.

4. Joachimum Ernestum, N. d. 5. Oct. A. 1637., Equitem aurei velleris, & supremum peregrini in Belgio Hispanico Equitatus Præfectum, ad Pontificios A. 1673. transgressum, ac Madriti d. 4. Jul. A. 1700. extinctum.

5. Bernhardum (qvem Spenerus *Georgium Bernhardum* perperam appellat), N. d. 31. Jan. A. 1639., Strategum Danicum, d. 3. Jan. A. 1676. mortuum.

6. Agnetem Hedwigem, N. d. 29. Sept. A. 1640., Christiano, Duci Holsat. Glücksburgico, d. 10. Maji A. 1672. nuptam, & d. 20. Nov. A. 1698. defunctam.

7. Carolum Henricum, N. A. 1642., & Viennæ d. 20. Jun. A. 1655. extinctum.

8. Sophiam Eleonoram, N. d. 31. Jul. A. 1644., Wolfz Julii, Com. Hohenloici, ab A. 1666., conjugem, d. 22. Jan. A. 1689. mortuam.

9. Puellam, qvz, antequam nasceretur, in utero materno jam decesserat.

Principes cætera fuit virtutibus heroicis, aliisque, isto dignis fastigio, ornatissimis, subditorum, qvibus, in bellis Cimbricis, impensis de suo haud exiguis, securitatem a Strategis obtinuit hostilibus, amantissimis, Ducatus hæreditarii, cujus arcis Plonensem, sedem aula suæ splendidam, ac Ahrensboëensem, ipse condidit (4.), reditusque parimonia & prudentia Oeconomica insigni haud parum auxit, gubernandi peritissimus, fide in Imperatore semper illibata, & ab hoc aliquot laudata epistolis, conspicuus, & in commercio cum isto, aliisque Principibus ac magnatibus, literario assiduo diligentissimus, Dux illi, ab A. 1667., cum Daniz Regibus, & Christiano Alberto, Duce Holsat. Gortorpiensi, intercessere controversiz, scriptis (e qvibus pro ipso militanti Viro debentur illustri, Christoph. Gentichio, ejus tunc Consilario) utrinque ventillatæ qvampulurimis, alibi a nobis (5.) fufe enumeratis, ac ad judicium tandem Imperiale aulicum delatz, hujusque definitiva sublatæ sententia. Priori disidia occasione subintravere de jure supremi domini, & collectatæ, qvas vocant, seu ex actionum, quod Ducibus Holsatiz (uti audiunt) regentibus in dinones, parenti suo, Johanni Juniori, apannaggi loco attributas, competere Joachimum Ernestum negabat. Controversia hac nondum decisa, alteri, de successione in Comitatus Oldenburgico & Delmenhorstano, aniam præbuit obitus Antonii Güntheri, Comitum Oldenburgicorum ultimi. A. 1667. exincti. Hanc enim successorem, qvam Fredericus III., Rex Daniz, & Christianus Albertus, Dux Holsat. Gortorpiensis, ob expectativam, qvam vocant, Czarsceam, pactumque cum defuncto initum, & testamento ipsius confirmatum, sibi jam armis asseruerant, nos, ceu proximus Antonii Güntheri agnatus, familiæ suæ ab illis, gradu uno remotioribus, restitui postulabat, & A. 1676., post obitum, Discastris aulici imperialis sententia, in Comitatus utriusque immittebatur possessionem. Amobus tamen filii confestim Christiano V., Regi Daniz, qvotum anno jam 1671., sibi emortuali, parens de iis amicè transsegerat, pecunia certa sibi numerata, aliisque in Ducatibus Slesvicensi ac Hollico ditionibus, compensationis loco, acceptis, sponte cesserunt (6.). Symbolo nos, delectatus est gemino, Gallico altero, quod ipse A. 1619. alio inscripsit Joach. Morlii: *Tous jours le même*; altero (qvod sermo Hofmanni recitat funebribus) Biblico (*2 Cor. XII. 9.*): *Sufficit mihi gratia tua, Domine*; & *Het, ich lasse mir an dieu Gnade begnügen*. Senex tandem grandævus, liberisque parentis sui (qvorum viginti duos ille in gemino procrearat conjugio) omnibus superstes, cum dolore cruoris, morbo Colico & obstructione interea, aliquamdiu laborasset, d. 5. Oct. A. C. 1671., ac ætatis 77., rebus humanis est ereptus, posthumoque hoc, in monumento, quod hæredit illi erexit pietas, Epitaphio, celebratus elogio:

Serenissimus Princeps ac Dominus, Dn. JOACHIMUS ERNESTUS, Hæres Norwogiz, Dux Slesvici, Holsat. Storm. & Dithm., Com. in Oldenb. & Delmenh. &c., Princeps pius, justus, magnanimus, prudens, beneficus, &c., quod rarissimum, in rebus prosperis & adversis semper idem, vixit ultra annos 76., quod Principum non multi, rexit patriam 49. annos, quod pauci, ubique inculpat & æterna laude dignus, quod vix alius. Suis desiderium, subditis amorem, Principibus exemplum, malevolis invidiam, mundo quatuor sui æmulos, reliquit. Princeps optime, celo dignissime, celo etiam recepte, æternum æve & vale. Natus Sonderburgi d. XXIX. Aug. A. MDLXXXV., denatus Plone d. V. Oct. A. MDCLXXI. Vixit LXXVI. annos, V. septimanas, III. dies.

Recitat hoc, cui magnam etiam vitæ, & Scrip. oribus aliis, jam allegatis, auctz, partem debemus, Christianus Hofmannus, Ecclesiastes ipsius Plonensis aulicus, in Sermone e Rom. XIV. 8. exequiali vernaculo, Ratzeburgi A. 1672. in 4. (sub tit.: *Rechtgläubiger Fürsten Ehrenrühm auf Erden, und Lebenskrone im Himmel*) exsulo.

Oratiuncula, cum Rectoratu Acad. Giesfenz, Kal. Jan. A. 1610., a Joh. Georgio, fratre, in eum transferretur, habita, & in fratrui hujus *Regimine Giesfensi Academico*, Giesfæ A. 1610. in 4. edito, p. 130. 131. 132., publicata.

Oratio pro Gallia, in illustri Collegio Tubingensi, Thomæ Lanfii ductu, scripta & recitata, qvæ prodiit in Friderici Achillis, Ducis Württembergici (five potius Lanfii) *Consultatione de principatu provinciarum Europæ*, Tubingæ A. 1626. 1655. & 1678. in 8. impressa, pag. (Ed. prime) 165-175.

JOHANNESI. Episcopus Ecclesiæ Lubecensis septimus, Decanus Canonicorum ejusdem fuit, circa A. 1226., qvo novz Monasterii Prezensis fundacioni, ac dotacioni ab Adolpho IV., Comite Holsatico, factz, cum Episcopo suo, Bartholdo, aliisque magnatibus, quo testis, interfuit, Adolphique literis de ista nomen suum adiecit publicis (7.). Bartholdo in Episcopatu successit, testibus Alberto Stadenfi (8.), & *Annalium Slesviorum* Autore (9.), A. C. 1230., non autem 1235., qvem Alb. Krummendikius, Joh. Petrus, Herm. Bonnus, Joh. Regkmannus, Conr. ab Höveln, & alii, fecerunt

(1.) in *Annal. Episc. Slesvici*, L. 2., c. 6., p. 454. (2.) l. c., P. I., c. 2., p. 15. (3.) Conf. de liberis Dancw., l. c., P. III., c. 9., p. 272., Spenerus l. c., p. 177. 178., *Tabb. Genæal. Tubingenses*, & J. W. Imhofii *Notitiam Prætorum S. R. I. p. 651-650.*, de iidem vero simul ac posteris reliquiis Anonymi *Souverainen von Europa*, p. 805. 806. 807., P. A. Lehmanni *Zeit hericidenten Europa*, P. I., p. 51. 64. 95., H. L. Gudium (*Expe impingentem*) l. c. p. 18-22., & Genealogicos scriptores alios. (4.) V. Dancwerthium l. c., P. III., c. 9., p. 272. 273. (5.) *Parte I. Usages ad Hist. Cimbr.*, c. 9., §. 5. & 6., p. 157-159. (6.) De Controversia hac de successione Oldenburgica confer, præter libros *Usages meæ*, jam allegatos, Speneri *Syllogem Historico-Generaleam* p. 157., & Jac. Wilh. Imhofii *Notitiam Prætorum S. Rom. Imp.*, Lib. IV., c. 9., p. 255. 256. 257. (7.) V. illas P. IV. *Usages meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 7., p. 256. (8.) in *Chronica*, f. 202. b. (9.) in *Erp. Lindenbergii Scripturibus rer. Germ. Septentr.* p. 278.

tuo exfribentes, fubfcribunt, nec 1237., qvi *Chronici Slavici prioris* arfuit fcriptori (1.). Anno certe 1232. hoc eum jam fuiffe functum, Diploma demonftrat, qvo, VI. Id. Sept. ejusdem, in ipfo Cenobio Prezenfi, privilegia, huic a Bartholdo Antecellore, partim collata, partim vero confirmata, praeftentibus Adolpho IV., aliisque optumatis, rata habuit, adjecto Anathematis adverfus iftorum contemptores fulmine (2.). Epponi, hujus Praepofiti, qvi Diploma iftud & obtinuit ab illo, & fua manu Avtographum ejus, qvod fupereft, exaravit, decennio poft, circa A. 1241., literis aliis poteftatem dedit congregationem Virginum monafterii facrarum Erpesvelda, qvo, Preza relicta, haud ita pridem commigraverat, Lutterbecam, in locum commodiorem, transferendi (3.). Monafterii eum Reinfeldenfis rdem facram, Adolphi IV. rogatu, cultui divino dedicaffe, & *memoriam Cene Dominice inftituisse memorabilem*, Lubece fuo quotannis fumptu celebrandam, Alb. Krummendikius, *Chronici Slavici* Autor *avvropos*, & Krantzius, referunt, Adolphum autem ipfum, Monachum ex Comite Holftico Francifcanum, in Presbyterorum ab illo A. 1244. admiffum effe ordinem, *Annalium Slavieorum* fcriptor (4.) teftatur. In numero annorum Epifcopatus illius definiendo, Caſp. Dancwerthius & Jac. a Mellen, XII. tantum annos huic assignantes, a Krummendikio, *Chronicographo Slavico* & Krantzio, XXII. annis Ecclefiae eum fuz praefuiffe afferentibus, abeunt diverſi. Sed facilis erit conciliatio, fi obſervaveris, ab illis eos ſolum annos computari, quibus noſter in Epifcopatu fuit ſuperſtes, hos autem decem etiam ſequentes addidiſſe, quibus de ſucceſſore ejus inter Canonicos, ad A. uſqve 1254., ſcriberet diſceptatum, & gubernatio Ecclefiae temporaria Alberto, Epifcopo Rigenſi designato, commiſſa, Quem computum utroſque, amice conſpirantem, ſi ſequamur, & ab A. 1231. inchoemus, Johannem A. C. circiter 1244., non autem 1247. (pro qvo Mellemus, Kirchingius & Hövelius, militanti), defunctum eſſe edocebimus.

V. de illo Anonymi *Chronicon Slavicum prius*, c. 37., *op. Lindebrogii* l. c., p. 204., incerti *Annales Slavici*, *ibid.* p. 258. 259., Alb. Krummendikii *Chronicon Epifcoporum Lubecenſium* (T. II. *Rev. German. Henr. Meibomii Jun.*) p. 397., Alb. Krantzii *L. 7. Metropoleis*, c. 47., Joh. Petri P. II. *Chronici Holſatici* p. 71., Herm. Bonni *Lib. 2. Chron. Lubec.* ad A. 1231., C. Dancwerthii *P. III. Oborog. Cimbr.*, c. 8., p. 227., Jac. a Mellen *Diſp. III. de Hiſtoria Lubecenſi*, c. 1., §. 7., c. 2., §. 6., C. Dancwerthii *Kirchbringio-Mollerianum* p. 29., & *ſſagegen meam ad Hiſt. Cimbr.* l. cc.

De duobus ejus Diplomatis *avvdo* 106, quorum prioris Avtographum, poſterioris autem Apographum verutum, a Conrado a Bochoſt *Regiſtri ſui Praepoſitae Prezenſis Mſſi Seſſioni Diplomaticae*, num. 13., inferunt, in Monafterii Prezenſis Archivio fupereſt, in Vita jam diximus. Praemittit poſteriori, in eodem *Regiſtro*, num. 12., tertium, qvo, Anno Epifcopatus tertio (1233), Epponi, Praepoſito Prezenſi, templum in villa Hemmingſtorpienſi condendi poteſtas ab eo eſt conceſſa.

JOHANNES, Epifcopus Lubecenſis trigefimus octavus, Duxque familiz Gortorpienſis Slesvigo-Holſticius, Johannis Adolphi, Principis Holſto-Gortorpienſis, ex Auguſta, Frederici II., Regis Daniici, gnata, filius, cujus reliquos proſapia paternæ, & familis Oldenburgica, Danica & Holſtica, majores, Caſp. Dancwerthius (5.), Phil. Jac. Spenerius (6.), aliique, enumerant, in arce Gortorpienſi A. 1606., die Martii decimo nono, ſi Ad. Olearium (7.), Joh. Ad. Cyprum (8.), & Genealogos pleroſque ceteros, ſeqvaris, praecedenti autem decimo octavo, ſi Dan. Janum (9.) audias, in lucem eſt editus. Parente A. 1616. mortuo, primus omnium familiz Holſto-Gortorpienſis principum, ut hæreditariam portionem, accepto appannagio, non exigeret, ſibi paſſus eſt perſeverare (10.), & decennis a matre vidua Huſum ſecum abductus, ibique educatus ac literarum imbutus rudimentis. A. 1621. Epifcopatus Lubecenſis Subcoadjutor designatus, quadriennio poſt (A. 1625.), comite Ephorn ſuo, Conrado ab Einſiedel (Adminiſtratoris poſtea Magdeburgici Conſularii intimo ac primario), itineri ſe ad externos commiſſi, Galliaque (qvam ter adiit), Anglia, Italia & Belgio, peragratis, obſidioni Sylvzducentis, in comitatu Principis admiſſus Auraci. A. 1629., nuptisque Frederici fratris Dresdenſibus A. 1630., interfuit, Gortorpium cum hoc vix reverſus, ſecundum mox iter per Gallias in Hiſpaniam inſtituit, Madridique periculoſe decubuit, & per Germaniam ad fuos remigrans, Adolphi, fratris alterius, in pugna Lipſienſi occiſi, in cujus locum A. 1631. Epifcopi Lubecenſis electus eſt Coadjutor, ſecum in patriam reportavit exuvias. A. 1632. Guſtavi Adolphi, Regis Sveciz, caſtra ſecutus, in Bavariam uſqve, eſt Germanica, duas etiam, juſſu illius, legiones, pedeftram & equeſtram, collecturus, niſi Rege paulo poſt mortuo, collectione hac ſuperſedere, & militiz valedicere, conſultus putaret. A. 1634. Johanni Frederico, patruo, in ipſo Epifcopatu ſubrogatus Lubecenſis, Utinum, ſedem Epifcoporum, aulam ſuam tranſiſſit, tribusque annis elapſis (A. 1637.), in illuſtrum Carpoſophorum Germaniz ordinem a Ludovico, Principe Anhaltino, illius Praefide, eſt receptus, ac titulo *Utiſſi* (beſ *Utiſſiſſen*) ornatus honorifico (11.). A. 1647. Chriſtianum Caſſium, Miniſtrum intimum, ad Panegyrum Monafterienſem ablegavit Irenicam, ſuaque & fratris Frederici, Ducis Holſto-Gortorpienſis, interceſſione, ne Epifcopatus Lubecenſis, Regi Daniæ, novam hanc ditionum ſuarum acceſſionem mente generoſa accipere dignato, jam oblatiſ, in Principatum, inſtar aliorum, mutaretur Politicum, impeditiv. Ob qvod beneficium Canonici Lubecenſes familiz Gortorpienſi, ſex ejus principes, ſerie haud interputa, Epifcopos, poſt Johannem, electum a ſeiri, Frederico, eodem A. 1647., pacto inito, ſunt polliciti (12.). A. 1648. Hafniz Chriſtiani IV., Regis Daniæ, exequiis, & Frederici III., ſucceſſoris, coronationi, interfuit. A. 1653. autem, Caſſio ſuo ad Comitia iterum ablegato Ratiſbonenſia, juſ ſeſſionis, qvam vocant, ſuffragiique in ſenatu Principum, qvo antecelſores in Epifcopatu, per integrum ferme ſeculum, uti neglexerant, recuperavit. Conjugem A. 1640. duxit Julianam Felicitatem, Julii Frederici, Ducis lineæ Weſtingenſis Württembergici, filiam, qvæ, non multo poſt nuptias tempore, Melancholia gravi correpta, uſuſque rationis orſata (13.), anno tandem 1661., die 3. Jan., marito ſuperſtes, rebus valedict humanis (14.). Quatuor hec ipſi, ſed brevis ævi, enixa eſt liberos:

1. Chriſtianum Auguſtum Sabinum, d. 4. Jun. A. 1642. natum, qvz, literarum jam elegantiorum, patris juſſu, ſtudiis aſſeſſata, miniſtri culpa in balneo excoſiata fervidior (15.), d. 20. Maji A. 1650. animam eſſavit.
2. Julium Adolphum Fredericum, d. 2. Oct. A. 1643. natum, & d. 3. Jan. A. 1644. mortuum.
3. Joh. Julium Fredericum, d. 17. Febr. A. 1646. in lucem editum, & d. 28. Jun. A. 1647. extinctum.
4. Johannem Auguſtum, d. 3. Aug. A. 1647. natum, in tenera jam ætate ob ſingularem commendandam indolem, & peregrinatione deinceps exultant diuturna, ſed, annitente nihilo minus patruo Gortorpienſi, Epifcopato Lubecenſi, filio hujus collato, licet Rex Daniæ ipſi faveret, poſt mortem parentis. A. 1655. haud pontum, imo deinceps etiam, velut prædiorum bonorumque hæreditariorum adminiſtrationi, ob debilitatem ingenii, imparem, ſub perpetua pa-

Aaaa 2

(1.) c. 37., *op. Lindebr.* l. c., p. 204. (2.) V. P. IV. *ſſage*, ad *Hiſt. Cimbr.* c. 2., §. 9., p. 200., & qvz ſupra, p. 104., de Bartholdo ſunt d. 2a. (3.) V. P. IV. *ſſage*, l. c., p. 400. (4.) ad A. 1244., apud Lindebr., l. c., p. 210. (5.) P. I. *Oborog. Cimbr.*, c. 2., p. 8-12. (6.) in *Syllage Hiſtorico-Generologica*, p. 172-174. (7.) in *Compendio Chronici Holſatici Germanici*, Lib. IX., c. 8., p. 181. (8.) in *Annalibus Epifc. Slesvici*, l. 1., c. 6., p. 444. (9.) in *Vita ejus*, ſermoſibus adjecta ſubſcribitur. (10.) V. Spenerius l. c. p. 167. (11.) V. Georg. Neumarchii *Reſpoſitiones Valmbaum*, p. 205., & Chriſt. Gryphii *ſtatut. ſer. Xltorpienſi* p. 350. (12.) V. Henr. Lud. Gudii *ſtatut. deſt. ſubſcribitur* p. 7-8. (13.) V. Olearium l. c. p. 183. (14.) V. Chriſtoph. Seſemannii, Parochi Schönewaldenſis, Sermonem ſubſcribitur de illa, in Rom. VIII. 17., Germanicum, Lubece A. 1661. in q. exculum. (15.) V. Olearium l. c. p. 184., & Joach. Viti Wiggandi (ſive Joh. Val. Willii) *Diſſert. I. de Philoſophorum Germanorum itineribus* p. 55.

truelis, Augusti Friderici, Antistitis Lubecensis, donec Hamburgi, d. 29. Jan. A. 1686., expiraret, detentum tutela (1.)

Episcopatum noster, de subditorum perquam sollicitus salute ac commodis, pacisque perpetuo studiosus, per lustrum quatuor, summa cum laude administravit, & Constitutione Ecclesiastica pariter atque Politica sub initium statim publicata regimini, novum illi Superintendentem, D. Danielem Janum, A. 1643. praefecit, & per eum singularum visitationem Ecclesiarum quovis annis iussit institui, primaeque A. 1645. ipse interfuit. Templum oppidanum Utinense A. 1647. (2.), & pleraque etiam ruralia, curavi reparari, causas forenses subditorum ipse laepius cognovit, singularique prudentia Oeconomica, a Spenero (3.) celebrata, non contemnendas opes collegit, & cum tribus praeclatis equestribus Holsticis, filio unico reliquit superstiti. Pietatis perquam studiosus, a scriptis quidem abhorrebat Polemicos, Codicem vero sacrum, & libros Aeticos, atque ad praxin Christianismi veram manuducantes, habebat in deliciis, comitesque in itineribus etiam assiduus. Episcopatus jam admotus, literas, praesertim humaniores, Lingvasque Graecam & Latinam, in juventute, ob itinera (in quibus Gallicae, Italicae & Hispanicae eximiam sibi acqvitavit peritiam) maturiora, iusto minori habitas in pretio, & deinceps aliquamdiu neglectas, a Viris, quos, hoc sine in aulam evocatos, benigne alebat ac remunerabatur, eruditissimos, istosque inter Henr. Vegetio, Professore postea Hamburgensi (4.), de quo addicere haud est pigritus, tantumque in iis profecit, ut non solum Autores utriusque legeret ac intelligeret, sed Latina etiam, cum in colloquiis, tum in commercio cum doctissimis hominibus Epitolicis, dextre facis uteretur (5.). Reliquarum etiam eruditionis partium amator fuit curiosus, & in Historia praecipue, tam antiquioris, Graecae & Romanae, quam recentioris, & scientiis plerisque Mathematicis, versatissimus, uti non Msta solum ipsius, quae Olearius laudat, posthuma *av/βρyα* testantur, sed speciatim (6.). sed Horologia etiam, quae a Dan. Jano (7.) memorantur, aliquot artificiosa, ab ipso inventa, Globi Systematum Copernicani ac Tychoonici majores, Lubecz a Nicol. Siebenhaar, iussu ejus, fabrefacti, & complura, quae reliquit, instrumenta alia Mathematica argentea, Surgebat plerumque, cum recte valeret, hora quarta matutina, & studiis sacris ad horam usque sextam, Historicis autem, Politicis & Mathematicis, usque ad nonam, undebat. Utriusque inservit Bibliotheca librorum praecellentiorum, Mathematicorum imprimis & Historicorum, undique non sine magnis conquisitorum sumptibus, post conditoris obitum, iussu Christiani Alberti patruelis, A. 1667. Kiloniensis illata Academicæ (8.). Non autem eruditus solum Princeps hic fuit, sed eruditorum etiam, quorum complures in aula sua aluit, patronus, perquam in eos beneficis, qui scholam, in ipso palatio suo, puerorum aperuerat nobilibus, nec paucos illorum, suis deinceps aliorumque Magnatum admotos ministeriis, sumptu, in Academiis vicinis, regionibusque exteris, sustentavit haud exiguo (9.). Dolores, quibus, ab ipso nuptiarum tempore, ad obitum usque, autumnum potissimum & hyeme, excruciabatur, quibusque iter ad fontes Hornhusianos A. 1646. mederi haud potuerat, Podagricis & Chiragicis, rupturarumque brachii, quam, curam, animi causa, gubernans exiguam, erat passus, & ob quam cibum potusque ori dextram illi admoveere non valentis propriam a ministro postea ingerendum erat, insuperabilem, non minus quam gravissimas conjugii zrumnas, summa, per tot annos, toleravit patientia (10.). Medicinam tandem istis mors (ante quam mensibus aliquot cruciatus cessarant artificio placida, quae, post multa annorum millia templis, Prochotropheis, scholis, egenis & ministris suis, in tabulis voluntatis legata ultimae, quingvagenario proximus, d. 18. Febr. A. 1655., in arce sua extinctus Utinensi, exuvias monumento majorem, in Slesvicensi Basilica, sepulchrali (cui d. 20. Apr. sunt illatae) asserandas reliquit. Defunctum celebravit:

1. Ad. Olearius (cui, & Dan. Jano, partem vitæ debemus maximam), in *Compendio Chronici Holstici Germanici; Lib. IX., c. 8., p. 184-185.*

2. Daniel Janus, Pragensis, Th. D. & Ecclesiastes ipsius aulicus atque Superintendens, in Sermonibus binis (e a Paral. XXI. r. & Gen. XLVII. g.) funebribus Germanicis, cum subjuncta vitæ historia, sub titulo des Lob und Ehrengedächtnis iussit, A. 1655, in 4. editis.

3. D. Joh. Henr. Meibomius, Archiater ejus ac Poliater Lubecensis, in *Carmine* (quod moribundus scripsit) in *obitum ejus Pamegyrico*, Lubecz 1655, in 4.

4. Hieron. Pratorius, Hamburgensis, Scholæ Cellensis Rector, in *Poemate in obitum illius Heroico*, Lub. 1655, in fol.

5. Matthias Johansen, Dithmaris, in *Iussu Elegia funebri ei factis*, Lub. 1655, in fol.

6. Andr. Cassius Junior, Slesvicensis, in *Tumulo illius* (Voemate Heroico), Lub. 1655, in fol.

Confer de illo, præter Autores alios, vel jam allegatos, vel mox allegandos, *Isagogen* nostram ad *Hist. Cimbr., P. I., c. 13., §. 6., p. 203. 204., & P. IV., c. 3., §. 2., p. 420., & Dan. Lipstorp Epistolam, quae Specimina Historiarum Cartesiarum A. 1653. ipsi inscripsit, dedicatorem.*

ELOGIA.

Joh. Adolpho Cypræo (in *Annalibus Episc. Slesvic., L. 3., c. 6., p. 434.*) *Princeps audit generose & heroicae indolis, multarum linguarum ac regum peritissimus.*

A Joh. Henr. Meibomio, in Epigrammate (quod *Album MS. Morfanum f. 47.* exhibet) Anacreontico, salutatur

Par ille Diis supremis Exemplar ille virum
Benignitate Princeps, Heri boni pique,
Exemplar omnium unus;

In *Epistola* autem, quæ *Mecenatem* ei suum A. 1653. inscripsit, *Dedicatoria*, non solum *Masurum* vocatur *Hercules & Mecenat*, *literarum & literatorum patronus sine pari*, *Princepsque eruditissimus*, sed & hac compellatur *negotiorum*: *licet omnia abunde tibi suppetant, quæ in Principe aut possint, aut debeant, optari; apicem tamen gloriae tuae constituit maximus in studiis progressus, atque incredibilis in literas literisque operantis favor. Itaque & ipse studia non interrupto amore persequens; & totos sepe dies in illis transigit, nullisque insuper parvis sumptibus, ut, illorum, qui iniquioris sum fortune, paupertatem levando, studia literasque promouent eas.*

Herm. Conringius in *Epistola* librorum de Medicina Hermetica ad illum *Dedicatoria*, A. 1648. ejus *excellentem peritiam omnium, cum aliarum, tum Mathematicarum imprimis artium, & insignes progressus in exercitiis Chemicis*, deprecavit.

Ad. Olearius (l. c.) illum appellat einen löblichen, frommen, sanftmüthigen, glückseligen und gewöhnlichen Herren, der zu allerhand, dem Fürstlichen Stande wol ansehenden, Wissenschaften nach Wunsch ist gelangt, und sonderlich in studio Historico und Mathematico excellente, wie solches seine hinterlassene eigene Manuscripta Zeugniß geben können.

- Sam.
(1.) V. de filio hoc unico superstiti Olearium l. c., p. 184. 185. Spenerum l. c., p. 167., & H. L. Gudium P. II. des Staats von Slefwig und Dänemark, p. 51., ac im Staate des Bistums Lübeck p. 8. (2.) V. Frid. Cogelii Urbiniensis Stadtgedächtnis p. 32. (3.) l. c., p. 167. (4.) V. Henr. Vegetii Ep. Dedic. Commentarii in Nov. Synagoge Joh. Caselli. (5.) V. Olearium l. c. p. 181., & Seb Kornholti Diff. de studio smili, mss. 20., p. 36. 37. (6.) V. Olearium l. c., p. 181. 182., & S. Kornholtum l. c. (7.) in Vita, supra citata. (8.) V. Seb. Kornholti Diff. de Bibliotheca Acad. Kilon. p. 8., & Programma de eadem p. 4. (9.) V. Dan. Janum l. c., & Joh. Henr. Meibomium in *Epistola Mecenati sui Dedicatoria*. (10.) V. Dan. Janum l. c., & Olearium p. 187.

Sam. Reyherus, in *Diff. de Rege Mathematico*, c. 2., §. 44., p. 24., ita de illo: *Quantum habuerit omnium disciplinarum Mathematicorum peritiam, abunde testantur instrumenta pretiosissima & luvii selectissimi, qui nullam non Mathematicam scientiam complectuntur.*

Tabularum Genealogiarum Tubingensium Autori *Literatorum* audit amor & deliciae. Sebast. Kortholus, in *Diff. de studio senili*, num. 20., p. 30. 37., 1705. eum annumeravit, *Olearium* secus fuisse celebravit, *maximique in rem literariam meritis nulli Principum*, affirmavit, *existisse secundum*.

Nicol. Scribonius, *Lib. II. Lusum Anagramm.* Gottorp., p. 34., hoc nominis ejus Anagramma A. 1634. exhibuit: *Johannes, Hores Norwegie, Dux Schleswicensis & Holsatie, Stormariae & Dithmarisie, Comes Oldenburgensis & Delmenhorstensis, &c. &c.*

En Heroum maximus Achilles es, en artis & Martis soboles es; en, addo, dignus es, ut te caniet ingentis Aeneidos auctor: obo sicrite serus claresce.

SCRIPTA.

Fragmenta duarum, quas A. 1647. ad Joh. Hevelium exaravit, Epistolarum, a Joh. Erico Olhoffio, in *Excerptis e literis Vivorum illustrium ad Hevelium*, Gedani A. 1683. in 4. excusis, num. 1. & 8., publicata.

Neue Kirchen-und Policeyordnung des Bisthums Euboeë, quam, sub ipsa Episcopatus initia (circa A. 1635.), jussu ac auspiciis illius, produisse, Dan. Janus, in *ejus Vita*, restatuit.

MSSta Historica & Mathematica, de quibus paulo ante Ad. Olearii recitavimus testimonium.

JOHANNES LUBECENSIS, incertæ ætatis scriptor.

Ejus Tractatus de Antichristi adventu, & Messia Judæorum (cujus in *Bibliotheca Gesneriana continuata* Jos. Simleri p. 392., & Joh. Jac. Frislii p. 468., etiam occurrit mentio), libris prohibitis & damnatis accensetur in *Judiciis* istorum, cum *Romano Clementis VIII.*, p. 68., tam *Hispanico* Ant. Sotomajoris, p. 633., ac Franc. Magdaleni *Eleuco librorum* in *Indice Romano* prohibitorum p. 343.

JOHANNES I.,

Episcopus Slesvicensis; juxta calculum Hvitsfeldii, decimus septimus, Tychoni Dano A. 1240. (in cuius locum 1238. a Pet. Refensio substituitur) successit, & ab Offone (quem Christophorum alii vocant), Archiepiscopo Lundensi, est inauguratus. Codicem Legum Juticarum, Waldemari II., Regis Daniz, jussu, una cum cæteris Præfatis, nonnullisque magnatibus, A. eodem 1240., in Wordingburgensibus comitiis, e Jure Canonico & Cæsarum, præsicque patriæ institutis, concessit, nomenque hoc labore, inter Danorum Nomothetas, haud ignobile, ac honorificum etiam sui in Prolegomenis mentionem, promeruit. Joh. Ad. Cyprius, aliique nostrates, hunc secuti, Ecclesie ejus Slesvicensi, ad A. usque 1250., præfuisse perhibent. Sed, cum ab Hvitsfeldio, Successorem illius, E. Rhillum, Synodo Ottonienii, ab Offone indictæ, anno jam 1245. interfuisse, sim edocuit, cum hoc, aliisque Daniz Historicis, ad annum potius 1244. obitum ejus referendum esse, censuo. Sepultus est in choro Basilicæ Slesvicensis, lapideis sepulchrali duz tantum voces, JOHANNES EPISCOPUS, sunt insculptæ.

V. de illo Joh. Ad. Cyprii *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. 2. c. 6., p. 244. 245. 260., Hier. Cyprii *Tetrabiblia de Episcopis Slesvicensibus*, Har. Hvitsfeldii P. II. *Chronici Danici* p. 206. 212., & *Chronicon Episc.* Daniae p. 11., Pet. Refensii *Prolegomena versionis Germanicæ Nomocanonis Jutici Krabbiane*, lit. c. 4. a., C. Dancwerthii P. II. *Chorogr.* Cimbr., c. 9., p. 12., & Ant. Heimgreichii *Lib. II. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 1., p. 63.

JOHANNES GEORGIUS,

Dux lineæ Sinderburgensis Slesvigo-Holsaticus, Sinderburgi d. 9. Febr. A. 1594. in lucem editus, Johannem Junio rem, conditorem lineæ istius, & Agnetem Hedwigem, Joachimi Ernesti Ducis Anhaltini, filiam, secundum Johannis conjugem, parentes habuit, avum vero paternum Christianum III., Monarcham Danicum. Absolutis tyrocinii studiis domesticis, A. 1608., cum Joachimo Ernesto, fratre (quem supra celebravimus) natu minore, & Ephoro suo, Joh. Renzelio, Hamburgensi (J. U. postea Doctore, & curie provincialis Lipsiensis Advocato celebri), in Academiam ablegatus est Giesfienam, & Rector illius, Kal. Jan. A. febr. 1609., Professorum, & quibus Conr. Dieterici, Philosopho, Prætoris committebatur officium, renunciatus suffragis, eandem dignitatem, post administrationem annuam, in fratrem Oratiuncula elegantem, Kal. Jan. A. 1610., transiit, Giesfæ A. 1611. Tubingam commigravit, & in Collegium Ducale receptus, studia, lingvis exoticis Gymnasmatibus equestribus haud neglectis, strenue illic continuavit, donec variolis, acris hyberni exasperatis inclementia, in medio istorum curriculo, morte immatura, d. 25. Jan. A. C. 1613., & æt. 19., succumberet. Exuviz, Ducum Wûrtembergicorum jussu, in horum Mausoleum d. 11. Febr. deportatz gentilitium, resurrectionem illic expectant. Encomiasticas habuit & Biographos:

1. Thomam Ianfium, Acad. Tubing. JCrum, cujus *Laudatio funebri*, & seorsum Tubingæ A. 1613. in 4. prodit, & in *Manitissa Consultationum atque Orationum* illius, ibidem A. 1656. in 8. excusa, denno comparuit.
2. 3. Matthi-m Hafensrefferum & Joh. Georg. Sigwartum, Professores ejusdem Academiz Theologos, quorum duor. Sermones (ex Ef. XL. 6. 7. 8. & Pf. CIII.) exequiales Germanici, cum exequiarum historia, Mich. Ziegenl., Log. & Phyf. Professoris, Programmata, iis præmissis, & Epicediis, Tubingæ A. 1613. in 4. sunt publicati.
4. Christoph. Arn. Vogtium, Equitem Bremensem, a quo, in *Orat. Panegyrica, Principum juvenutis, qui primam Academice Giesfienæ Ludovicæ seculam illustrarunt, honori consecrata*, Giesfæ A. 1707. in fol. edita, iidem (uti Nova *Literaria Germanica*, M. Nov. A. 1708., p. 421. 426., testantur) est celebratus.

Confiter de illo Bar. Bucholzer *Indicem Chronol.*, ad A. 1613., Henr. Alberti, Dani, duo ad eum Epigrammata de Acad. Giesfæ Rectoatu gratulatoria, T. I. *Delic. Poet. Dan.* F. Rostgaard, p. 20. 21., obvia, Nic. Heldvaderi P. II., *Sylvæ Chronol. circ. Baltib.* p. 252. 315., J. A. Cyprii *Annales Episc. Slesv.*, l. 3., c. 6., p. 430., C. Dancwerthii *Chorogr.* Cimbr., P. I., c. 2., p. 14. 15., & P. II., c. 7., p. 29., P. J. Speneri *Sylogem Historico-Genealogicam* p. 153. 154. 174., & P. I. *Isagoges mee ad Hist. Cimbr.*, c. 13., §. 7., p. 205.

Exstareque Regimen illustris Academiz Giesfæ A. 1609., Giesfæ A. 1610. in 4. editum, in quo exhibentur: 1. Ipsius Epistola ad Ludovicum, Philippum & Fridericum, Hassæ Landgravios, Dedicatoria; 2. Jos. Lautenbachii, Med. D. & Prof., Oratio, qua, Kal. Jan. A. 1609., ei Rectoratum commisit, ipsiusque Responsio; 3. Oratio, ante recitationem legum, Kal. Jul. A. 1609., memoriter ab eo habita; 4. XXXIV. Programmata Academica; 5. Oratio ipsius, qua, Kal. Jan. A. 1610., Rectoratum in fratrem Joachimum Ernestum transiit; 6. Joachimi Ernesti Oratiuncula responsio; 7. Acclamations Professorum & Studiorum votivæ; 8. M. Conr. Matthiz Panegyris in laudem ipsius Poetica.

M. CHRISTIANUS JOHANNIS,

Ripensis, A. 1567. natus, supremis Philosophiz Honoribus in Academia A. 1594. reportatis Hafnienii, apud exteros aliquamdiu sumptibus vixit regis, & in eandem A. 1602. redux, Professioni initio Prædagogicæ, ac eodem mox Anno Mathematicæ, post M. Joh. Erasmium, est admotus, in Græca deinde A. Mollerii Cimb. Lit. Tom. I. Bbbb 1607.

1607. Contr. Aslaco, & in Ethico-Dialectica A. 1608. Joh. Stephanio, successit, bisque (A. 1606. & 1609.) Ordinis Decanus fuit Philosophici. A. 1610. M. Jac. Holmio in Episcopatu Jutix subrogatus Aalburgensi (1.), in sacra hac dignitate consensit, ac, prænissa ad superos, d. 25. Mart. A. 1630., Metta Matthix, conjugē, Vedelensium Consulis filia, d. 11. Apr. A. C. 1642. (in cujus, in Epigrapha Aalburgensis Epitaphii, ipsi conjugique in xde erecti Bothildiana, expressi, locum sequens 1643. a Vindingio & Wittenio perperam substituitur), xtanisque 75., rebus humanis valedixit.

V. de illo Er. Vindingii (quem potissimum fecuti sumus) *Acad. Hafniensem* p. 202., Har. Huitfeldium l. c., Contr. Aslaci *Chronologiam, Orationis Jubilee adjectam, ad A. 1602 & 1610.*, Ol. Wormi *Literaturam Danicam*, c. 7., p. 51. (ubi *indistincta* ejus, in *enigmatibus parvis erudiendis*, commendatur, aliisque imitanda proponitur), & *Lib. V. Monument. Danicorum*, p. 298. (ubi bacillus Runicus, ab eo transmissus, describitur), Alb. Bartholini *Tr. de Scriptis Danorum* p. 25., meaque ad illum *Hypomnemata* p. 183. 184., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1643., Henr. Albertii in eum *Anagrammata* (T. I. *Delic. Poet. Dan. Frid. Rostgaardii* p. 63. 64.), & *Nova Lit. Lubecensia*, M. Sept. A. 1706., p. 209.

Caesp. Er. Brochmanno (in *pref. System. Theol.*) *Vir audit optimus, & de Academia Hafniensi pariter & Ecclesia bene meritis.*

SCRIPTA EDITA LATINA.

Theſes de Sphæraz definitione & divisione. Hafniz 1604. in 4.

Theſes de Circulis sphæraz. Hafniz 1605. in 4.

Theſes de Zonis. Hafn. 1606. in 4.

Theſes Philoſophicæ, in promotione Magiſtrorum propoſitæ. Hafn. 1607. in 4.

Theſes de Climatibus & Parallelis. Hafn. 1608. in 4.

Diſp. de definitione & divisione Logicz. Hafn. 1609. in 4.

Diſp. de artium Logicarum origine, progressu & constitutione, in genere. Hafn. 1609. in 4.

DANICA.

Sermones funebres, habiti in exequiis nobilium:

Cæciliz Lungix. Hafn. 1614. in 4.

Ingebürgis Jucliz (e Pf. XXXI, 1-7.). Hafn. 1616. in 4.

Georgii Lungii. Hafn. 1619. in 4.

Annæ Maltiz Seeſtadz. Hafn. 1623. in 4.

Axelii Roſenkrantzii. Hafn. 1625. in 4.

Annæ Podebuſchiz (e Phil. I. 23.). Hafn. 1627. in 4.

Ott. Scheelii (e Pf. LXXXIV. 9-14.). Hafn. 1635. in 4.

Margaretæ Roſenkrantziz (e Pf. XXVII, 1-7.). Hafn. 1636. in 4.

Oveni Lungii (e Sap. IV, 7-15.). Aarhuſiz 1638. in 4.

Sophiæ Brahez (e Joh. XI. 25. 26.). Ibid. 1639. in 4.

Canuti & Johannis Scheeliorum. Hafn. 1640. in 4.

(Falso ei ab Alb. Bartholino, l. c. p. 27., tribuuntur *Syllabus Lemmatum Mathematicorum, imprimis de doctrina Eclipsium*, Vitebergæ A. 1622. in 4., & *Diſp. de Peccato originali*, ibidem A. 1623. in 4. edita. Hæc enim du Schediasmata Pet. Refenius, in *Catalogo Biblioth. Jæz.* p. 320., & *Indice ejus tertio*, Chriſtiano Johannis alteri, Londinenſi Scano, Lingvæ Græcæ in Ottonienſi Gymnaſio Profeſſori, A. 1595. nato, & A. 1672. mortuo, deberi teſtatur.)

CLEMENS JOHANNIS, Huſenſis, J. U. Lic. & in Patria, circa A. 1653., Practicus.

Diſp. Jurid. de Nuptiis, Præſide D. Pet. Theodorici, Jenæ 1634. in 4.

Diſp. (*Inauguralis, ni fallor*) de Donatione inter vivos, Præſide D. Chriſtoph. Phil. Richtero, Jenæ 1647. in 4. Reçuſa in Richteri *Velitationibus Academicis*, Jenæ A. 1667. in fol. publicatis, num. 29.

M. CORNELIUS JOHANSEN, Bergerdorſienſis, oppidi patrii, Hamburgæ vicini, Paſtor.

Diſputatio, continens explicationem qvæſtionis vevatz: An, & quo ſenſu, Lutheranæ Pontificiis dici qveant quinti Evangelii Profeſſores? Præſide D. Joh. Cohtmanno, Roſtochiæ 1626. in 4.

Die Breite, Länge, Tiefe und Höhe, der allgemeinen, treuherzigen und unvorandelfahren Liebe Gottes, in einer Pfingſt-Predigt über Joh. III. 16., vorgeſtelt. Hamburgi 1639. in 4.

Ars Christiane vivendi & beate moriendi, über Reichpredigt über St. Magdalena, Ern. Aug. Schuwards, Med. D. und Practici zu Hamburg, Hauſfrau, auß Pf. LXXIII. Hamb. 1658. in 4.

M. FRIDERICUS JOHANNIS Ladelundæ, pago præſecturæ Tunderenſis, lapide ſepulchrali teſte, non autem Flensburgi, uti a Melch. Junio, ejus, cum, in Academia Argentinenſi, A. 1594. ac 1595., Thoſrmediorum, Patriciorum Flensburgienſium, ſumpſu (2.), ſtudiis incumberet, Præceptore, eſt traditum (3.), lucem primam aſſeſſit. Argentina tamen, poſt plurima eloquentiz, & ſolutæ, & ligatæ, ſpecimina, ductu Junii, publice exhibitæ, in Cimbriam reducem Flenopolis ſibi vindicavit, & ſcholæ initio publicæ, d. 28. Oct. A. 1597. (4.), præſecit Rectorem, deinde autem A. 1600. M. Frid. Damio in xdis Nicolaitanz ſubrogavit Diaconatu. XXVI. annis hoc functus, liberis XII., &, hos inter, M. Joh. Frederico, Gymnaſii Roſchildenſis Rectore, ex Anna conjugē, Laur. Jacobi, Prædeceſſoris, filia, A. 1601. ducta, ſuſcepit, d. 19. Jun. A. 1626. vivis exceſſit. A. 1623. certamini cum Nic. Teringio & Hartw. Lohmanno, civibus Heterodoxis, implicatus, in viam illos reducere pro virili, tum in Colloquio publico, ſed incaſum, laboravit (5.). Hanc ob cauſam, ab Anna Ovina Hoyeria, Teringii patrona, convitiis variis, una cum Collega, M. Frid. Damio, eſt oneratus, in Poematio peculiari, Sylloge Carminum ejus vernaculorum (6.) inſerto, & hunc præferente titulum: *Schreiben J. O. T. A. an die Herren Titul-Träger von Höben Schulen, M. F. J. und M. F. D. P., auf das Dächlein wieder Nicol. Tering. Lapidii ejus Sepulchrali, in xde Nicolaitana, hoc inſculptum eſt Diſtichon:*

*Cui vitam Ladelundæ, artem Argentina, cathedram
Flensburgum, Domino ſic ſtatuente, dedit.*

Melch. Junius, in *Programmate, Orationi ejus de prodigiis A. 1595. præmiſſo*, illius, adhuc juvenis, ingenii præſtantiam, diſcendi ardens, ære, conſtans ſtudium, eruditionem ac doctrinam minime vulgarem, morum amabilitatem, & in *leges ac Profeſſores obſervantiam*, commendavit.

Conf. de illo Schediaſma noſtrum de ſcholæ Flensb. hiſtoria Germanicum p. 10. 11.

Ort-
(1.) V. Har. Huitfeldii *Chronicon Epifc. Danicæ* p. 110. (2.) Teſte Joh. Calixto, mox allegando. (3.) In *Programmatibus ad Orationes & invitationes*. (4.) Teſte Joh. Calixto, in *Gratulatione metrica*, A. 1597. excuſa. (5.) V. M. Frid. Damii *Relation vom Colloquio zu Flensburg*, lit. C. 4. k. C. 7. k. D. 2. a. (6.) p. 67-74.

Oratio parentalis, Viris clarissimis, in Ecclesia, Republica & Schola Argentinenſi, A. 1594. defunctis, eodem anno Argentinz habita, & *Tomo IV. Oratorum Argentinenſum, ductu Melch. Junii habitatum*, in Editione Anni 1603. Argentinenſi, p. 200-226. *Tomo autem I.*, p. 234-251., in altera, ibidem A. 1620. excuſa, obvia.

Or. pro ſententia Chilonis, quod ii Reges & Principes maxime probandi, qui nihil mortale meditantur, illz reſpublicæ & civitates commendandz, in quibus maxime leges, minus Oratores, audiuntur, amanda domus urbi ſimilis, quæ ſub Rege eſt. Legitur in Oratorum earundem Editione anni 1603. priori, *T. IV.*, p. 576-588., in poſteriori vero anni 1620., *T. I.*, p. 373-384.

Oratio pro Significatione prodigiorum, Argentinz A. 1595. habita, quæ ibidem, *Tomo V.* Edit. Argent. A. 1600., p. 157-184., & *T. I.* Edit. A. 1620., p. 425-440., occurrit.

Poema de Aſcenſione Chriſti, A. 1594. Argentinz recitatum, An editum ſit ignoro. Extat tamen Melch. Junii Programmata ad illud invitatorium, typis excuſum.

Emblemata quædam Epithalamia in nuptias Joh. Davidis & Dorotheæ thor Smeden. Argentinz 1595. in 4.

Carmina alia, diverſis annis ſigillatim edita.

GEORGIUS JOHANNIS, Ripenſis, Scholz in Fionia Ottonienſis Præceptor.

Chriſtoph. Cellarii Libellus memorialis Latinitatis pſobatz, in Sermonem translatus Danicum. Hafniz 1702. in 8.

JOHANNES JOHANNIS, Ripenſis,

Comment. *avindſog* in Epitholam ad Romanos, A. 1595. ſcriptus, quem M. Joh. Pouchius, Diac. Ripenſis, teſte *Catalogo Bibliothecæ ejus Mſo.*, poſſedit.

MATTHIAS JOHANSEN, Dithmarſus, Johannis Auguſti, Ducis Holſtatiz, in itinere ad exteros, circa A. 1656., Secretarius, Fiſci in civitate Hafnienſi regii A. 1664. Curator, & Dithmarſiz tandem Auſtralis, ſive regiz, ab A. 1670. (1.), Præſectus, A. 1680. mortuus; Vir literarum elegantiorum peritiſſimus, & Poeta venuſtus atque ingenioſus) Juſta Johanni, Epifcopo Lubecenſi, Ducique Slevs. & Holſt. Elegia funebri perſoluta. Lubecz 1655. in 10l.

Elegia memoriz Georg. Calixti, Theologi Helmſtadienſis, ſacra, Argentinz A. 1656. & Helmſtadii 1658. in 4.

Carmina alia Latina, ſparſim publicata, nitida & arguta.

(An ei, ſicut nonnulli perhibent, debeatur Matthiz Johnſon's *Liebesgeſchichte* Damons und Liſillen, Fabula Erotica, Francofurti A. 1663. & 1672. in 12. edita, certo nondum reſcivi. Carmina Bucolica, aliæque, illi inſerta, *diſtinctionem*, judice Erdm. Neumeiſtero (*in Diſſ. de Poetiſ Germanicis* p. 583.) *produm ſuccipienam, licet non ſemper vadem, ſummatimque Poetam ſpiritus haud medicis.*)

NICOLAUS JOHANNIS, Dithmarſus,

Diſp. de Sacramentis in genere, & in ſpecie Baptismo ac S. Cœna, Præſide D. Qvirino Retitero. Heidelbergz 1610. in 4.

NICOLAUS JOHANNIS, Anglo-Cimber, Paſtor, ab A. 1705., ruralis in Wagria Hohenſtenienſis.

Der den Kindern Gottes gegebene Friede, am Oſter-Dingſtage A. 1705., auß Luc. XXIV. 36-47., in Gegenwart 3. Kön. Mai. von Denmark, zu Glückſtadt vorgetragen. Glückſtadii 1705. in 4.

PETRUS JOHANNIS, Ripenſis, idem forte cum illo, quem Philoſ. Magiſtrum Roſtochii A. 1572. eſſe creatum Aëtâ Ord. Philoſ. Roſtochienſis teſtantur (2.).

Huic Claud. Lyſchander, in *Catalogo Scriptorum Danicorum avindſog*, tribuit:

1. Odam Tetracolum Octoſtrophon de Incarnatione Chriſti, ad juvenutem ſcholæ Triverisburgenſis.

2. Hymnum Danicum de uſu nativitatſ Chriſti, ad Joh. & Frid. Munckios, Hafniz A. 1575. editum.

JACOBUS JOHNIUS, Hamburgeniſis, J. U. D. & in patria Præcticus, Senator ejusdem Kal. Apr. A. 1721. electus.

Diſp. de Domicilii mutatione, Præſide D. Eliæ Auguſto Strykio. Kilonii 1695. in 4.

Diſp. Inaug. de Apprehenſione debitoris fugitivi, Præſide eodem. Kil. 1695. in 4.

HUNO JONAS, Eiderſtadienſis, J. U. D. & in patria circa A. 1623. Præcticus. V. C. Dancwerthii P. II. *Chorogr.*

Cimbr., c. 13., p. 150.

Diſp. de Tutela ac Curatela, Præſide D. Joachimio Andreæ. Franeqveriz 1618. in 4.

VOLQVARDUS JONAS A. 1544. (qvo Caſp. Dancwerthius (3.), & Ant. Heimreichius, hunc ſecurus (4.), Holſtæburgum illi Eccleſiarum Ephoriam eſſe commiſſam falſo perhibent), & biennio ſequenti, Gymnaſii ſe etiamnum Lüneburgenſis fuiſſe alumnum, atque ob bibacitatem male audiviſſe, in Epitholis ad Joh. Piſtorium, ſuum in iſto comilitonem, teſtatur. In Academiis haud diu ſubſiſtit, ſed muneribus ſacris graviffimis mature admodum eſt admodus. Anno enim 1549. Concionator jam fuit Adolphi, Ducis Holſtatiz, in arce Gottorpienſi, aulicus, Eccleſiarum illius omnium Slevsigo-Holſtæburgum Præpoſitus generalis, & in Dioceſi ſitarum Gottorpienſis ſpecialis. Tergeminio hoc officio, non ſolum ad A. uſque 1555. (qvo Dancwerthius & Heimreichius (5.) cum obuiſſe perperam tradiderunt); ſed triennio etiam ſequenti, ad A. uſque 1558., eſt functus, qvo Præpoſitura generali eſt liberatus, & iſta D. Paulo ab Eitzen. Hamburgo ad Superintendentis evocato dignitate, deſtinata. Eccleſiaſtæ tamen aulici munus, cum Viſitatoris Eccleſiarum titulo, integro adhuc ipſi relictum eſt octennio, atque, ut Præpoſituræ jacturam eo facilius conquireret, ſo. Marcæ Lubecenſis ſtendio adjectæ annuo. Lubecam quidem paulo poſt ad Paſtoratum eſt vocatus, ſed ſpartam Gottorpienſem ipſi preſtulit, ac A. 1559. Adolphum in expeditione Dithmarſica, (in qua Rendesburgi, d. 10. Nov. A. 1559., cum Joh. Grevenbrochio & M. Georg. Boethio, Conſtitutionem de ſacris Dithmarſiz condidit Saxonicam, ab Henr. Muhlio A. 1715., in *Addit. Diſſert. I. Hiſtorico-Theologicæ de Reformatione Cimbrica*, p. 174-178., juris factam publicæ) A. 1560. autem in itinere Belgico & Anglico, eſt comitatus. Domum reduci diuturnæ cum Canonicis Slevſicenſibus intereſſere controverſiz. A. 1566. gratia Principis, ni fallor, excidit, & Gottorpi in Eiderſtadiam eſt tranſlatus, hujusque Eccleſiarum Inſpector, ac vici ſimul Gardingenſis Paſtor (uti ejus ad Eitzenium teſtantur Epitholæ), conſtitutus. Gardinga (quam ob moleſtias & lites plurimas, ſuum alibi appellat purgatorium) d. 1570. Rendesburgam commigravit, urbiſque illius, per tria circiter luſtra, & quod excurret, Parochum egit, vicinæque Dioceſeos Præpoſitum. Poſt mortem tandem Adolphi, Ducis Holſtæ-Gottorpienſis, circa A. 1587., Kilonium a vidua ejus, Chriſtina Haſſica, ut a concionibus ſibi denuo eſſet aulicus, eſt accerſitus, inque iſto munere A. 1591. etiamnum fuit ſuperſeſſes.

Bbbb 2

(1.) V. Ant. Heimreichii *Lib. 3. Chronici Dithmarſici*, p. 250. (2.) V. Ott. Frid. Schützi *Lib. II. de Vita Dav. Chytrai* p. 240. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 25. (4.) in *Hiſt. Eccl. Slevs.*, L. 4., c. 2., p. 188. (5.) *Eccl.*

Debeo

(3.) P. I.

Debeo hanc vitæ ipsius qualemcunque historiam Epistolis ejus, e quibus, mox laudandis, collecta est, ad Eitzenium & Pistorium ineditis. Confer de illo Henr. Muhlii *Diff. I. Historico-Theol.* p. 84-97. 175-182., & J. M. Kraffii *Hist. Eccl. Huf.* p. 230. 231.

XXXII. Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superintendentem Holfaticum, ab A. 1562. ad A. 1591., de sacris istorum temporum certaminibus, aliisque negotiis Ecclesiasticis & privatis, scriptæ, quæ in Volume Epistolarum ad Eitzenium æwz3579, quod e mea in Christoph. Krahe, Præpositi Hatherslebenfis, Bibliothecæ transiit, supersunt.

XXIV. Epistolæ argumentis haud dissimilis, ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, ab A. 1544. ad 1574. exarata, quæ, cum quinque Pistorii responsoriis, in Volume Epistolarum ad hunc MSto., quod Pet. Axenius, JCrus Slesvicensis, afferabat, olim mihi fuit lætæ. Quatuor ex his ab Henr. Muhlio, l. c. p. 178-182., sunt editæ, & una a Kraffio l. c. p. 573.

FRIDERICUS JONSIUS, Rendesburgensis, Med.D. & in patria Prædictus, simulque Senator, M. Sept. A. 1712. peste extinctus.

Disp. Med. de Fonticulis (*Fontanellen*), Præfide D. Günth. Chr. Schelhammero, Kilonii 1696. 4.

Disp. Inaug. de Spina ventosa, Præfide eodem. Kil. 1698. in 4. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1699.* p. 83-310. 311.

HENRICUS JONSENIUS, Rendesburgensis, J. U. D., & Protodacasteriorum Provincialis Slesvigo-Holsatici regni Glückstadiensis Advocatus, A. 1719. superstes, non ob doctrinam minus eximiam, quam dexteritatem atque integritatem in patrocinio forensi singularum, & Tychoptoli (quam inhabitat), & per Cimbriam reliquam universam, merito suo celeberrimus.

Disp. Inaug. de jure Senum singulari, Præfide D. Nicol. Martini, Kilonii 1699. in 4.

M. HENRICUS JONSEN, Kiloniensis, Parochus initio, in patriz vicinia, ab A. 168., Schönkirchenfis, & Cœnobii postea Prezensis, ab A. 169., Pastor, M. Jan. A. 1712. mortuus. Allerbeste Wahl eines rechtschaffenen Lehrers und Predigers, oder Eidschpredigt über Christoph. Langen, Past. zu Elmshagen, auß Phil. I. 22. Kilonii 1695. in 4.

JOHANNES JONSIUS, five JONSENIUS, Rendesburgensis, urbi (cujus frater ejus, Georgius, A. 1699. defunctus, Consul fuit) patriz æternam ortu suo, d. 20. Oct. A. 1624. (1.), fæneratus gloriam, scholas ejusdem, ac vicinæ deinde (ab A. 1641. Kiloniensis, choro adscriptus Symphonico, juvenis frequentavit, Hamburgumque hinc, M. Sept. A. 1644., profectus, illic, sicut & Crempæ postea, Musices vitam toleravit perita. In Academiâ, quam autumnum anni 1645. adiit, Rostochiensis Joh. Hufwedel. um, Professore Philologumque inclytum, & M. Joh. Herderingum, ædis Sp. S. Pastorem (cujus filios instruebat), habuit hospites, Casp. vero Mauritum, Joach. Lütkenmannum, Aug. Vatenium, aliosque, in Philosophia, & literis lingvisque sacris, Præceptores. Ut in Oratoria proficere Ecclesiastica, IV. studioforum, qui hebdomadam in Cœnobio concionantur Rostochiensis, M. Jul. A. 1647. auxit numerum, nec multo post laureâ ornatus est Philosophia, ac A. 1648., d. 27. Jul., in ipsius Philosophorum admissis ordinem. A. 1649. Rostochio (post defensam publice *Disp. I. Anti-Calvinianam* Casp. Mauriti) in urbem rediit patriam, Correctorisque scholasticæ, per annum integrum, sumtus officio, & discipulis cæteris, & horum principi, Marquardo Gudio, Musagetz postea Cimbrii, meritorumque Præceptoris in se ac literas præconi indefectis, viam ad veram solidamque eruditionem comministravit regiam. A. 1650., relicta, ob stipendii tenuitatem, sperta hac scholastica, in Acad. Regiomontanâ se contulit, & Collegii Philosophici adscriptus Adjunctis, juventutem scholis privatis erudit Academicam, A. 1652. autem, licet spes illic facta ipsi esset muneris Professorii, in patriam se, ad labores scholasticos, Joh. Hamerici in Rectoratu successore a Senatu designatus, passus est retrahi (2.), & triennio post (A. 1655.), Itzehoe cum Christina Alberti, virore honesta, celebravit nuptias. A. 1656. Slesvigam, ad scholæ Cathedralis Rectoratum, Rendesburgensi lautiorem, invitatus, eo quidem se contulit, & spartam hanc ornare cepit, sed mutationis istius statim capus est (ædior, tum quod locus effect paludosis, aerisque temperies insulubris & plane scorbutica teneret lux valetudini infensissima, tum quod alia ad veritatem accederent domesticæ. His, atque turpissimo literarum elegantiorum in patria neglectu, motus, & spe præterea Professionis Academicæ Jensonis irrita (quam Thom. Reinefius (3.) frustra eximere ei allaborabat) inestitatus, vepia ad aquas proficendi Medicas impetrata, Cherfonesum nat.lem, bonâ sua, quo par erat, pretio a stimare nesciam, verno anni 1657. tempore reliquit, & in Germaniam commigravit. Lipsiam (quod Gudium etiam suum Jena evocaret) in hoc delato itinere Reip. ad Moenium Francofurtanæ Senatûs Prorektoris (non Rectoris, uti nonnulli (4.) falso tradidit) in Gymnasio suo munus, eodem A. 1657., obtulit (5.), & in suam illam hoc pacto pertraxit civitatem. Sed & illi usum fructum doctrinæ Jonsii summaz atque multiplicis diuturniorem valetudinis, quæ assidue cum affligebat, invidit inbecillitas. Morbus enim, quæ & Cimbria secum extulerat, scorbutica, biennio post (A. 1659.) vehementius recrudescens, & ab astu hujus irritata totius massæ sanguine fermentata, continua novem dierum atque noctium hæmorrhagia, corpusculi ejus vires, eo ipso tempore, quo in edendo exinio de *Historiæ Philosophicæ scriptoribus* opere erat occupatus, penitus prostraverunt. Quo rerum statu cum mortem sibi imminere præsignaret, X. Kal. Apr. A. 1659. Epistolam ad Senatum Francofurtanum dedicatariam, scripto huic præfigendam ultimo, amicis & lectulo dictavit æmortalis, & conjugem suam, ad exteros se secutam, curæ illius commendavit atque patrocinio. Paucis ab hac scriptione diebus vix elapsis, familiaræ lux, patriz & universæ reip. literariz, fato tristi atque immaturo, M. Apr. A. C. 1659., & ætatis 35., est crepus. Ad. Baletum enim, qui, in *Judicis de erudit. Gallicis* (6.), haud multo ante hæc a se A. 1685. edita, vivis cum demum excessisse, credidit, Ægid. Menagius (7.) veriora nam edocuit. Quanto cum detrimento Polymathiz elegantioris mors ejus fuerit conjuncta, facile intelligit, quotquot scripta ejus, paucula licet, accuratus inspexerunt, & in iis eruditionem omnigenam, lectionem Scriptorum veterum omnium, Græcorum in primis, diffusam, judicium acutæ, & peritiam Historiz Philosophicæ, literaturæque antiquorum, quæ coævos omnes superavit, incomparabilem, sunt admirati.

Vitæ ejus portem magnam Marqv. Gudii, viri summi, tam narrationibus, tum schedis de illa, a Pet. Axenio, JCrto doctissimo, communicatis, debeo.

Confer de illo, præter Autores jam citatos, Val. Henr. Vogleri *Introduct. ad notitiam bonorum Scriptorum*, c. p., p. 57., H. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sæc. XVII.*, ad A. 1659., G. M. Königin *Biblioth. Vet. & novæ* p. 421., J. G. Eccardi *Excerpta et libris variis mensura Germanica*, M. Febr. A. 1702., p. 53., Joh. Alb. Fabricii *Lib. IV. Biblioth. Græc.*

(1.) V. Ep. *Dedic. Diff. I. de Historiæ Philosophicæ*. (2.) V. Marqv. Gudii *Euφwυλax, sive Vorlesam Panegyricum, in hunc Rectoratum*, Hamburgi A. 1652. editam. (3.) Ep. *XXI. ad Joh. Vossium* p. 40. (4.) J. F. Reimanus, p. I. *Introduct. Germ. ad Hist. Lit.* p. 41. 44. Burch. Gort. Struvius, in *præfat. Librorum ejus de Hist. Philos. Scriptores Jensonis Dormianæ editionis*, & Lipsienses in *Actis Erud.*, M. Aug. A. 1726. p. 327., & (5.) Ep. *Dedic. Librorum de Hist. Philos. Scriptores*. (6.) T. II., p. 4., p. 327. (7.) in *Anti Boileau*, T. I., p. 71. 264.

c.c., P. I., c. 19., p. 601., Anonymi *Neuer Bibliothek XVdes Étud.*, p. 381. 382. 383., & Chr. Aug. Heumannii *Acta Philosophorum Germanica*, P. I., c. 7.

ELOGIA.

Joh. Christ., Baro a Boineburg, in Epistola ad Joh. Henr. Horringerum, (a Joh. Henr. Heideggero, in *Vita Hottingeri*, lit. E. 4. a., allegata), præcipui eum ἐμπειρίας βιβλιακῆς magistris annuher. At eodem in Epistola ad Zach. Pruffchenckum A. 1665, exarata (apud B. G. Struvium *Fasc. 8. Ad. Lit. p. 64.*), merito inter homines referatur Germanos, supra vulgus interiores literas exquisitè doctos, præclaræque nomina, qualia superioris sæculi fiduciæ non immerito & vari, quin opponi, imò vero etiam inferri, mereantur.

Val. Henr. Voglerus, l. c., ita de illo: *Jonsum, statim ab operis sui de Historia Philosophicæ scriptoribus editione absolutâ, veluti supremo monumento relicto, immatura mors occupavit: magna cum reip. literariæ jactura, & omnis ulterioris fructus, qui sat uber a præclaro isthoc ingenio proficisci potuisset, spe penitus intercepta.*

Æg. Menagio (in *Historia mulierum Philosopharum*, n. 68., p. 40.) Scriptor audit *Historia Philosophicæ diligentissimus & doctissimus.*

Mart. Schookio (P. II. *Fabule Hamelensis*, c. 3., p. 52.) *diligentissimus.*

Jac. Thomasio (in *Tr. de Plagio literario*, §. 454.) *Vir doctus.*

Joh. Schæffero (in *Addendis Notarum ad Var. Hist. Æliani*, p. 446.) *Vir diligentissimus.*

Ol. Borrichio (in *Sapientia Hermetis & Ægyptiorum*, p. 24.), & Joh. Franc. Buddæo (in *Veritate relig. Christ. Philosophorum gentium obreclationibus confirmata*, §. 12., p. 74.) *Eruditissimus.*

Henr. Meibomio Jun. (in *Epist. de historia Medicorum*, p. 9.) *Vir eruditus.*

Grvth. Cavigio (in *Hist. Lit. Scr. Eccl.*, T. I., p. 94.) *Vir doctus.*

Marqv. Gudius, in *Evphrasia* supra allegata, eum *sublime copus columenque Sophorum, progeniem calo debitam, & lumen patriæ nitidum*, salutavit, in Epistola autem XIII. ad Pet. Blockium, p. 14. 15., verbis obitum ejus deploravit sequentibus: *Joh. Jonsum, nuper admodum, inter magnas opas & expeditiones, insigni literarum damno, id ævum reliquit. - In uno illo funere totus literatus orbis jacturam certe singularem fecit. Magna ubique solitudo eorum est, qui literis cupiunt, quas ille egregia voluntate a multis annis fovit. Neque dubio, quin majora semper præstiterit; sed obiit non quidem ælæus, & inglorius.*

Ἀλλὰ μέγα ἥκας ἢ ἡ ἱστορίαι τοῦ Ἰουδαίου.

Scriptis enim libris IV. de Scriptoribus Historia Philosophicæ, eosque jam in τὸς δέοις δαυαλοῖο prælo absolvit.

Joh. Georg. Grævius (Præfat. 35., *Synagmati Dissertationum præmissa*, p. 203.) ita de illo: *Doctus ille Jonsius, cuius multa præclara minaretur, in ipso ætatis flore exstinctus, qui pulcherrimum commentationem de Hist. Philos. Scriptoribus emisit in lucem, quam homines doctiores ubique gentium magno cum applausu exceperunt.*

D. G. Morhofius, *Orat. VIII.*, p. 243., illustribus eum orbis literati e Cimbria sideribus accenset, & T. II. *Polybist.*, Lib. I., c. 1., p. 4., ita de illo scribit: *Si diutius vixisset, omnes Historiæ Philosophicæ scriptores superasset. Diligentissimus enim & accuratissimus fuit Scriptorum veterum scrutator. Multa illi Menagius debet in Commentariis Laertianis, apud quem utramque ille paginam facit.*

Adr. Baletus (*dans les Jugemens des Savans*, T. II., P. I., p. 230.) eum vocat un *Ecrivain exact & soavant, & Critique fort judicieux*, moxque sequentia addit: *Quoique sa maniere d' écrire fut un peu sèche, & un peu obscure même, il faut tomber d' accord, qu'il a surpasse de beaucoup par sa diligence, & par son industrie, tous ceux, qui avoient voulu traiter la même matière avant lui.*

Henr. De Welles (in *Append. Dissert. ad Irenæum*, p. 494.) eum appellat *doctissimum.*

Georg. Greenius (in *Diss. de Ptolomeo Philadelpho*, p. 30.) *Scriptorem circumspectum.*

J. Wolphus Küsterus (in *Historia Homerici Critica*, Sect. III., p. 6.) *Virum rare eruditionis & diligentie.*

Joh. Alb. Fabricius (in *Notis ad Marini Vitam Procli*, p. 110.) *Virum doctissimum, & in Centuria Plagiariorum m. II., Lit. C. 2. b.) Virum doctissimum, & deque Historia Philosophicæ optime meritum; cui & Menagius ad Laertium, & alii, plurimum debent, cujusque celebritas maxime obsui, quod satis concederes, antequam opus de Scriptoribus Hist. Philos. a typographo perferretur.*

Pet. Rabus (in *Excerptis librorum recentiorum mensuris Belgicis*, M. Mart. & Apr. A. 1702., p. 349.) eum *Wann van groote Oetendheid.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Difcursus Philologicus de vocis ἄξιος (Matth. III. 4. Marc. I. 6.) significatione. Regiomonti 1651. & *juxta Catal. Nund.* Hamburgi 1653. in 4.

Diss. de Syllogismo, ex mente Aristotelis. Regiom. 1651. ac (*restitutis Catalogo nundinali & Lipenio*) Hamb. 1653. in 4. *Valde, judice Marqv. Gudio, est accurata.*

Dissertationum de Historia Peripatetica Partis primæ prima, in qua recensentur, qui Aristoteli fuerunt homonymi, & unde ejus secta Peripatetica fuerit appellata, indicatur. Hamburgi 1652. in 4. Diss. hanc, a Marqv. Gudio editam (cujus Indicis Aristotelis cognominum supplementum ipse postea, Lib. I. de *Script. Hist. Philos.*, c. 12., exhibuit), commendatur Æg. Menagius (a J. A. Fabricio, *Lib. IV. Bibl. Gr.*, P. I., p. 601., allegatus) in *Notis ad Diog. Laertium*, & D. G. Morhofius, T. II. *Polybist.*, Lib. I., c. 8., p. 43. Denuo prodit Witch. A. 1720. in 8. adjecta Joh. de Launoy Libro de varia Aristotelis in Academia Parisiensis fortuna, & Joh. Herm. ab Elswich, editoris, Schediasmati de varia Aristotelis in scholis Protestantium fortuna.

Epistola ad Marqv. Gudium de Sparta, Cadmi focis, aliisque nonnullis. Accesit Fragmentum de ordine librorum Aristotelis; edente Gudio, Jenæ 1655. in 4. Recusa est in *Synagmate variarum Dissertationum*, quod, e Museo suo, Joh. Georg. Grævius Trajecti ad Rhenum A. 1702. in 4. edidit. Dissertur in ea de lancea, nota Spartorum genitiva, hosque a Greg. Nazianzeno Spartiatis, & ab aliis Spartanos, perperam vocari ostenditur. Confer de illa *Adæ F-rud. Lips.*, M. Mart. A. 1702., p. 106., *Diarum novum Eruditum Anni 1702. Parisiense*, num. 8., p. 202., & Pet. Rabi *Excerpta Belgica*, M. Mart. A. 1702., p. 349. 350. 351.

De Scriptoribus Historiz Philosophicæ Libri IV., Senatui Francofurtano inscripti. Francofurti ad Mænum 1659. in 4. Novam editionem, a se emendatam, auctam, & ad hæc usque tempora continuatam, M. Joh. Christoph. Dornau, Schleusingensis, Jenæ A. 1716. in 4. publicavit. Occasio operis hujus egregiè concinnandi Autori nata est ex *Epistola de Historiz Pythagoricæ scriptoribus*, A. 1666, publice promissa. Hos enim colligere aggressio ceteros etiam Historiz Philosophicæ universalis, sectarumque singularum particularis, scriptores simul recensere placuit. Exhibentur autem Libro I., qui ab Homeri temporibus ad imperium usque Ptolomæi Philadelphi, Lib. II., qui ab hoc ad ævum usque

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Cccc

Julii

Julii Cæsar, Lib. III., qui a Julii Cæsar imperio ad nostra usque tempora, inclauerunt, & Lib. IV. denique Scriptores ætatis incertæ. Quæ de recentioribus Libro affertur tertio, & pauca sunt, & vulgaria, quod lima istis forsitan ultima ab Autore, labori immortuo, non potuerit admoveri. Selectissimæ contra fuit, & perquam accurata, ejus de Scriptoribus antiquis observationes, hisque inmixta digressiones, plurima, hæcenus ignota, detegentes, in singulorum Autorum ætatem sollicite inquirentes, errores circa eosdem Svda, Wouwerii, Vossii, Meursii, Georg. Hornii, & aliorum, imo ipsos nonnunquam Diogenes Laërtii, modeste notantes, solideque refellentes, & *Inter quosdam* inprimis, instituto laudabili, & ad lapsus versus præcavendos utilissimo, egregios & locupletibus ubique propemodum addentes Catalogos. Quos, post Phil. Labbeum (in *quinto Bibliothecæ Bibliothecarum Indice*) & Pet. Barium (T. I. *Dictionarii Historico-Critici*, p. 1024. Edit. sec.), mea quoque Homonymosopia, P. I., c. 3., p. 42-45. (ubi, Jontium, in *Homonymorum* indagine, omnibus aliis sollicitorem pariter atque feliciter esse, monui), P. II., c. 3., §. 30., p. 312., ac P. IV., c. 1., §. 1., p. 899., & c. 3., §. 9., p. 912., iustis ornavit laudibus. Elogia Operi huic a J. C. Boyneburgio, V. H. Voglero (in *Introduct. etiam*, c. 1., p. 30., & c. 9., p. 57., idem commendante, & eruditissimè merito carum esse affirmante), Ag. Menagio, M. Gudii, J. G. Grævii, D. G. Morhofio (in *Prælectionibus etiam de Hist. universali MSist.*, c. XI., Jontium, in *nominitus, genealogiis, temporibus & scriptis, assignandis, omnibus Hist. Philof. scriptoribus esse accuratissimam, & in multis a Vossio, & reliquis, abire, obliervante*), A. Baileto, J. A. Fabricio (Lib. 2. quoque *Biblioth. Græcæ*, c. 12., p. 449., eximium, &, in *præfat. Supplementis variorum ad Vossii de Hist. Gr. & Lat. libros A. 1709. præmissa, præclarum, cæffigatæque, reconditæ & uberis doctrinæ plenum*, idem appellante), ac aliis, tributa, paulo ante, inter judicia de Autore honorifica, recitavimus. Præter hos illud commendarunt Joh. Schefferus (ea, quæ de claris Pythagoris Jontius collegit, eximia esse, *varissimæque titulo digentia, si quid aliud, commendanda, sed augeri tamen alicubi & emendari posse, judicans*) in *præf. libri de natura & constitutione Philosophiæ Pythagoricæ*, Nicol. Antonius (accurate nostrum scriptoris Hist. Philof. collegisse & illustrasse professus) in *præf. T. I. Biblioth. Hispanicæ*, Phil. Labbeus, c. 1., & B. G. Struvius in *Biblioth. Philof.*, c. 1., §. 3., p. 6. Commendarunt Joh. Franc. Buddæus (in *Introduct. ad Hist. Philof. Hebr.*, p. 174.) doctissimum, Ludolphus Küsterus (in *Historia Homeri Critica*, Sect. III., p. 16.) eruditissimum, & Lipsienfes (in *Adis Erud.*, M. Marti, A. 1702., p. 106.), commentationem pulcherrimam, idem salutantes. Ag. Menagii, quæ suas, in *Conn. in Diogenem Laërtium*, areolas e fontibus large rigavit Jontianis, ex illo plagia, post Morhofium & Joh. Alb. Fabricium, quorum loca supra recitavimus, Thom. Crenius etiam, P. VII. *Animadv.*, c. 2., §. 1., p. 114., obelo notavit. Ejusdem criminis Mart. Schookius, quis, P. II. *Fabule Hamelenfis*, c. 12., observationes quasdam nostri de Aristotele elegantes, Lib. I., p. 98. 99., obvias, nulla illius facta mentione, de verbo ad verbum descripsit, a Pet. Bazho (T. I. *Dictionarii Historico-Critici*, P. I., p. 354.) insinuat. Vanam Henr. Dodwelli conjecturam, quæ, in *Diff. de ætate Pythagoræ* p. 190., opus hoc Jontii discipulo ejus in amenioribus hisce literis, Marqv. Gudii nostri, Polyhistori eximio (ita scribens: *Hoc etiam probavit Cl. Jontius, vel, Jontii nomine, verius fortasse Marqv. Gudius*), vindicare voluisse videtur, e loco Epistolæ Gudii ipsius ad Pet. Blockium, supra recitato, Joh. Alb. Fabricius (Lib. IV. *Biblioth. Græcæ*, P. I., c. 19., p. 601.) jam refutavit, ac merito explosit. In schedis de vita Jontii idem Gudius, se, A. 1658. integro Francosii libri, apud Præceptorem hunc fuit, septimestri commoratum, illi valetudinario, in adornandis quidem atque edendis his libris, quantum per alias occupationes licebat, libenter & represso fuisse, & consilio, haud dissimulat, sed nequivit opus illud sibi asserit eximium, quod Jontiani factum esse ingenii candide fatetur, Bernhardum a Mallincrot, Decanum Monasteriensem, quos *Paralipomena ad libros de Historicis Græcis Vossianos*, Coloniz A. 1666. edita, Jontius, in illo, errorum aliquoties insinuat ac convicerat, censuris hisce *Anti-Jontium*, sibi visum atque lectum, opposuisse, ac *adv. adeo* relinque, idem Gudius olim mihi retulit. Periocham cap. 4. *Libri tertii*, Platonismum Philonis Judæi in dubium vocantem, Joh. Alb. Fabricius, in Diatriba pro hoc Academia peculiari, Lipsiæ A. 1693. in 4. edita, impugnavit. Thomæ Reinholdi tandem Epistola ad Marqv. Gudium prolixa, multas in opus Jontianum annotationes, de Leontis inprimis & Pythagoris, egregias exhibens, inter alias illius, Jenz., in Bibliotheca Joh. Andr. Boili (teste W. E. Tenzelo, in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Oß. A. 1697., p. 131.), inedita superfuit.

De nova & auctiori editione Dorniana conferantur illius recensit, in Lipsienfium *Adis Eruditorum Latinis*, M. Aug. A. 1716., p. 391. 392., nec non Germanicis, *Parte XLII.*, p. 381. 400., Parisienfium *Diario Erud. Gallico*, M. Dec. A. 1716., p. 643. 651., Jesuitarum *Trevoluntionum Memoiriis Gallicis*, M. Oß. A. 1716., Art. 127., Batavorum *Republiik der Geleerden*, M. Maj. & Jun. A. 1717., Art. 6., Halensium *Acter Bibliothecæ*, Sect. 55., p. 315. 319., & Christoph. Aug. Heumannii *Adis Philosophorum Germanicis*, Parte I., c. 7., p. 159. & seqq., ac *Parte VIII.*, c. 7., obvi.

AFFECTA ET PROMISSA.

Liber de Anthroptophyia Gentilium, & sacrificiis veterum expiatoriis, in *Catal. Nund. Lipsæ*, A. 1654. vernali promissus, quem M. Lipenius (in *Biblioth. Philof.*, & P. II. *Bibl. Theol.*, p. 705.), & Joh. Alb. Fabricius (in *Bibliogr. Antiqvaria*, Cap. XI., p. 250.), editis fultis accensit, & Hamburgi A. 1654. in 4. produsse perhibet.

Historia Pythagorica. V. Lib. I. de Scr. Hist. Philof., c. 14., p. 71.

Epistolæ de Scriptoribus Pythagoricis, de variis Pythagoris, & de ætate Pythagoræ. V. *Catal. Nund. Lipsæ*, A. 1656. Autumn., p. 26.

Historia Socratica, Lib. I. de Scr. Hist. Phil. c. 7., p. 37. promissa, cujus jacturam J. Alb. Fabricius, L. 2. *Biblioth. Græcæ*, c. 23., p. 784., deplorat.

Historia Stoica, V. L. 2. de Scr. Hist. Philof., c. 18., p. 208.

Systema Historiz Peripateticæ, ibidem, L. 1., c. 7., p. 16., & c. 12., p. 60. 61., promissum, cujus Partis I. *Dissert. primam* Hamburgi A. 1652. produsse jam indicavimus, jacturamque Fabricius, L. 3. *Bibl. Gr.*, c. 6., p. 171. idem dolet.

Spicilegium de Scriptis Theophrasti Eresii, post Joh. Meurium, V. L. I. de Scr. Hist. Phil., c. 14., p. 72.

Lib. de Scriptoribus sacris Gentilium, Orpheo, Musæo, &c. V. L. IV. de Scr. Hist. Phil., p. 334.

Liber de Grammaticis. V. Lib. I., c. 16., p. 90., & Lib. II., c. 5., p. 142. In eo forte exhibere voluit, quæ de Svda Lib. III., c. 20., p. 308., est pollicitus.

Lib. de Commentatoribus Homeri & Hesiodi. V. Lib. III., c. 6., p. 237. 238.

Joh. Papyrii Massoni Notitia Episcopatum Galliz editio nova, de qua Th. Reinesius, Ep. 22. ad Joh. Vorstium, p. 52., hoc A. 1657. tulit iudicium: *Jonsenius Francofurti mihi significavit, se Notitiam Episcopatum Gallie Papyrii Massoni editam Parisiis A. 1610. iterato vulgare velle. Respondi, Galli hominis potius has partes esse, nec intelligere me, cui bono.*

M. MARCUS JORDANUS, Crempa Holsticus, non vero (qui Claudii Lyfchandi est error (1.)) Frisius, Mathesebs in Acad. Hafniensi Professor, d. 14. Jun. A. 1550., commendatione factus regis (2.), sed post annos aliquot

(1.) in *Catal. MS. Scriptorum Danicorum.*

(2.) V. Er. Vindingii *Acad. Hofs.*, p. 60.

in civitatem, in qua A. 1571. adhuc fuit superflus (1.), reversus patriam; Vir, teste Lyfchandro (2.), omnibus Philoſophiae diſciplinis cultiſſimus, Aſtronomie & Geometriae ſtudioſiſſimus, eloquio clarus, judicio ſubtilis, vita & moribus ſpectabilis, Chriſtianusqve III., Regi Daniae, cariſſimus. Conter de illo Vindingum l.c., & Conr. Aſlaci Chronologi- am, Orationi Jubilee adjectam, ad A. 1550.

Mappa Geographica Daniz, Chriſtiano III., Regi, inſcripta. Hafniz 1552. (V. Iſr. Spachii Nomenclat. Philoſ. p. 419., P. Bolduani Biblioth. Philoſ. p. 297., G. Draudii Biblioth. Claſſ. & Lyſchandræ l.c.)

Mappa Geographica Ducatum Holſtiae & Slevicæ, Hamburgi A. 1559. (uti Spachius, Bolduanus & Draudius, l. cc., teſtantur) edita. Ab hac, ni fallor, diverſa haud eſt Descriptio Cimbrica Eberſonſi, ſive Jutiae, Antwerpiae, curante Abr. Ortelio. A. 1595. publicata, quam Jordano Lipenius, in Bibliotheca Philoſophica, tribuit. Conſ. de illa P. I. Iſagoge mea ad Hiſt. Cimbr., c. 1., §. 9., p. 9. 10.

Mappa Geographica itineris D. Pauli, nec non Abrahami Patriarchæ. Witebergæ 1567. (V. Spachium, Bolduanum & Draudium, l. cc.)

Hodeporicon D. Pauli Apoſtoli, quo itinera & proſectiones ejus, tam maritimæ, quam terreſtres, in charta Autoris Geographica punctis preſſæ, carmine Heroico deſcribuntur & declarantur. Accedit Index nominum propriorum Geographicorum. Witeb. 1572. in 8. Commendatur a Gerh. Meiero, Lib. II. Biblioth. Theol. contra d. c. 4., p. 23., & Abr. Calovio (ſcripti hujus, ſibi non vili, Autore ſeuſitam falſo appellante), Pet. II. Iſagoge ad SS. Theol., c. 2., p. 127.

EBERHARDUS ISBRAND IDES, Glückſtadio Holſtæ, Johannis & Petri Alexowiorum, magnorum Moſcoviz Principum, ad Chinz Imperatorem Legatus, tres annos (1692. 1693. & 1694.) longinqvo huic per Ruſſiam, Uſſigam majorem, Siberiam, Daſuriam, Tartariam Mongulenſem, Chinamqve ipſam, impendit itineri. Cujus hiſtoria ſuſius ab ipſomet, in Hodeporico, de quo mox dicetur, prolixiori, brevius autem jam ante ad Adamo Brindio, Lube- cenſi, comite ipſius præcipue, in Descriptioe ejus Latina, a G. G. Leibnitio, in Noviffimis Siniſis (p. 164. 165.), A. 1697. exhibitæ, & ſcripto peculiari Germanico, Hamburgi A. 1698. publicato, Belgicæqve poſtea, Gallicæ & Anglicæ reſcuſo (de quo ſupra in Elogio Brandii allata poſſunt relegi), eſt enarrata. Vixit A. 1700.

Charta Ruſſiæ Tartariæqve majoris Geographica, Amſtelodami, ſumptu Franc. Halmæ, A. 1701. publ. cata, & in Pet. Ambr. Lehmanni Obſerv. Hiſtoricis anni 1701. Germanicis, n. 31., p. 248., memorata.

Hodeporicum itineris ſui in Chinam triennalis, cum tabulis æneis & mappis Geographicis, Belgicæ initio Amſte- lodami A. 1699. 1704. & 1710. in 4., excuſum, deinde vero Anglicæ Londini A. 1706. in 4., & Germanicæ (ſub titulo ei- us Dreßbriſchen Reiſe nach China) ſuæ, melioris Deſcriptionis des Reichs China, auß dem Chineſiſchen überſetzt, in beygefügter Francoſurti A. 1707. in 8., recuſum. V. recensum ejus in Wilh. Sewelli treccaanetiſche Woſtredſels, M. Nov. & Dec. A. 1704., p. 359. 407., & Diario Eruditorum Pariſienſi anni 1708. Gallico, M. Apr., num. 18., p. 194. 205., exhibitum, & conſer Diarium idem, M. Dec. A. 1710., p. 694. 697. Prodit etiam Gallicæ Amſtelod. A. 1699. in 8.

Iter per Tartariam Gallico ſermone exhibitum in Corn. Bruun Voyages par la Moſcovie, en Perſe, & aux Indes Ori- entales, Tomis II. Amſtelodami A. 1718. in fol. editis, Tomo I., capp. 17. 29. V. Aſia Erud. Lipſienſia, M. Jun. A. 1719., p. 234.

VOLQVARDUS IVERSEN, Huſenſis, artem libros compingendi in juvenute edoctus, poſt hujus tyroci- nia, Biblioſtegi Amſtelodamenſis, ad A. uſqve 1655., fuit ἀνέπρεος. Cum vero a nautis, domum ex India reverſis Ori- entali, hujus præſtantiam ſummis extolli audiret laudibus, divitiarqve mediocres non adeo magno illic labore poſſe parari reſciſcere, deſerto officio, a Gubernatoribus Societatis Indicæ, ut militibus, propediem illuc ablegandis, adſcriberetur, impetravit. Horum juſſu a navi (cui Principis nomen inditum erat regi), M. Apr. A. 1655., ad Indos deportatus Batavica, quinquennio mercatoribus Batavis integro, in Moluccenſibus inſulis, Amboina præſertim, Cerania & Banda, inſervivit. Iſto finito, & poteſtate Europæ repetendi impetrata, in Javam majorem A. 1661. trajecit, & liti- ris miſſionis teſtibus, poſt moram in metropoli hujus, Batavia, ſeptemſtreſ, a Joh. Maatzuykero, ſupremo Guberna- tore, Senatuqve inſtruetus Indico, navem, cui nomen erat Arnhemii, in Hollandiam cum claſſe remigaturus Indica, d. 23. Dec. eodem anno 1661. c. conſcendit. Iter hoc maritimum tempeſtas, M. Febr. A. 1662., ſuſſlaminavit ſubita, noſtrumqve, & 149. comites (e quibus tredecim vivi reliquis in mare ſunt præcipitatis), naufragium d. 12. Febr. paſ- ſos, lembo, velis inſtruetis, ſe vitamqve ſuam cogit committere. Per novem in hoc dies jactati, itameqve ac ſiti (quam urina reſtingebant propria) pene conſecti, d. 26. Febr. ad D. Mauritiuſ inſulam, 120. miliaribus a loco naufragii diſſi- tam, paulo ante, quam turbo vehementiſſimus, exitio omnibus, ſi in alto eos deprehenſiſſet, haud dubie futuris, in- grueret, pervenerunt. In iſta, rerum omnium inopes, ſed ab ipſa egeſtate artes edocti varias, vitam, in rupe primum concava, deinde vero in tentoriis, piſcium, avium ac ferarum, carne (cruda initio, vel a radiis exſiccata ſolaribus, poſtea autem, cum ignem ſoleperito, ſalemqve artificio, per Volqvardum commoſtrato, ſibi paraſſent, coctæ), potuqve, quem palmæ ſubminiſtrabant, vini æmulo, ſatis commode, triemeſtri ſuſtinentur tempore. In navim tandem Angli- cam, illuc delatam, noſter d. 24. Maji A. 1662. eſt receptus, & hac in Madagaſcarum initio, ac deinde, inſidus comitum Luſitanicorum, mortem ipſi, quod Batavorum, hoſtium ſuorum, meruiſſet ſtipendia, militumqve, vix evitatis, in Cambajam, deportatus, tandemqve ad Hollandos Suratum evaſit. Inde in Hollandiam, Cimbriamqve natalem, poſt annos XIII. continuos in Orientali tranſactis India, anno demum 1668., eſt reverſus. Redimere Chriſtianus Alber- tus, Dux Holſtæ-Gottorpienſis, in aulam ſuam evocavit, & de gentibus ac locis Indis ſingulis, horumqve inſtitutis, ea, quorum ἀνέπρεος fuerat, exponere juſſo attente, cum V. C. Ad. Oleario, Bibliothecæ ſue Præſecto, auſcultavit. Relationes ejus utriqve lucem viſæ ſunt mereri publicam; inprimis, poſtquam a Georgio Anderſono, Nomarchæ Croppenſis judice, in India itidem olim peregrinato, in colloquio cum Volqvardo, Principis juſſu, Oleario præſente, inſtitutis, fuerunt confirmatæ. Calamum igitur arripuit Olearius, & Hiſtoriam itineris ac ſatorum noſtri, quæ ab ipſo, homine illiterato, non poterat expectari, concinnam ſermone literis mandavit Germanico, ac, cum ſimili Anderſoni Hodeporico vernaculo, libris III. comprehenſo, ceu librum hujus quartum, Slevigæ A. 1659. in fol. juris fecit publi- ci. Titulum illius, cum eodem Itinerario Anderſoni Orientali Hamburgi A. 1696. in fol. recuſæ, & lingua etiam (in quam Joh. Henr. Glaſemaker utrumqve ſcriptum tranſſudit) Belgica Amſtelodami A. 1670. in 4. editæ, integrum ſupra, ſub Anderſoni, recitavimus, nomine. Ex iſta narrationem noſtri de ſuo, quod A. 1662. paſſus eſt, naufragio Eberh. Gvern. Happelius excerptit, & Tomi II. Relationum curioſarum Part. I., Hamburgi A. 1684. in 4. excuſe (num. 53. & 84., p. 663. 672.), inſertam ſeorſim exhibuit. Volqvardus interim, ate Itinerarii ſui editionem, poſt bre- vem in patria & Batavia moram, Indiam, eodem, quo ex ea redierat, anno 1658., Batavorum illic iterum meriturus ſtipendia, ſecunda vice adiit. V. Ad. Olearii præſationem Hodeporici ejus.

FRANCISCUS JÜGERTUS, Hamburgensis, J. U. Doctor Heidelberg A. 1589. est creatus, in civitate A. 1602. commoratus Spirensi (1.), ac Protodicalterii illius Imperialis Assessor, quamvis Calvinii in religione partes sequeretur, A. 1615 s. constitutus, dieque 8. Nov. (ut voce utar forensi) praesentatus (2.).

Centuria Inauguralis Conclusionum de Pactis. Heidelberg 1589. in 4.

Disp. de fide Instrumentorum et testibus, in *Catalogo memorata Rosenkrantziano*.
Scriptum *avickso*, Cameræ exhibitum Imperiali, in quo (*teste Joh. Deckbero L. c.*), Calvinianos Assessorum illius Collegio excludi non posse, ostendit.

Votorum Cameralium Tomi VIII., *in fol.*

De Collectis Tomus I., *in fol.*

Hos MStos a se asservari Balth. Heldius, J. U. Lic. & Confiliarius aulicus Holsato-Gottorpiensis, mihi retulit.

HENRICUS ANTONIUS JUNGII, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus circa A. 1698.

Disp. Jurid. Inaug. de Simulatione, Praeside D. Henr. Coccejo. Trajecti ad Rhenum 1693. in 4.

HERMANNUS JUNGIIUS, in tractu Stormariz natus Wilstfriensi, in Rostochiensis, circa A. 1638., vixit A. eadem, & inter Sam. Bohlii, Theologi istius (*3. p. 100*) discipulos potiores eminuit. In Bataviam postea delatus, Ecclesiae oppidi Monchendamensis Lutheranae, per annos 36., praefuit, & septuagenario proximis, M. Junio A. 1678., morte placida, quam praeficiens auditoribus, in ultimo sermone publico, die Pentecostes secunda, paulo ante valedixit, decessit. Chiliaficum ejus errorem, in scheda vernacula (*Hofnung und Einn von den letzten Zeiten*) A. 1663. proditum, post Christoph. Laur. Meelfruherum (3.), ipse etiam alibi (4.) jam notavi. Cetera vir fuit, uti familiarius illo uti testantur, summae & pietatis & doctrinae, praeter Theologiam Philosophiae etiam faniore, & lingvæ Hebrae (quam

uxor quoque ac liberi, non secus ac vernaculam, callebant, aliarumque Orientalium, a Bohlio hauritarum, longe peritissimus. Doctrinae suae fautores prompte, absque invidia, communicabat, & gratis quotidie juvenes, aliosque discendi cupidos, lingvarum, artium, dogmatumque Christianorum, cognitione imbuebat, ac tanto quidem feliciore successu, quod Didacticus effect eximius, ipsoque Joh. Amos Comenio, amico suo, superior. Intra triennium certe, a liquor capaci ingenii discipulos ad eam perduxit lingvarum, Latinæ, Græcæ & Hebrae, peritiam, quam alii vix totidem sibi lustris acquirunt, & hominibus quoque illiteratis, lingvæque Latinæ ignavis, Hebraeam deo reddidit familiarem, ut V. T. libros, ista conscriptos, absque interprete legenter. Memoriam discipulorum præceptis lingvarum artiumque edificandis non onerabat, sed, methodo usus Socratica, crebris has illi interrogationibus, assiduo styli exercitio, Aurorum sedula lectione ac Analysis, versione textuum Latinorum Græcæ Græcorumque Latina, & colloquiis quotidianis sermone institutis Romano, paulatim, absque labore & studio, imprimebat. In Theologicæ & disciplinarum tractatione, subsidii variis edem succurrit Mnemonicis, a se inventis, praesertim autem versibus Alphabetico dispositis ordine, quorum opem fingit S. Codicis capita atque commata, & ipse in numerato habebat, & aliis haud difficulter inculcabat. *Thæseos* hæc erant muneri Ecclesiastici, cuius laboribus summa vacans fide ac sollicitudine, auditores, non demergens solum publicis, sed privatis etiam Collegiis Biblico-Practicis, Catecheticisque examini, ad veram Christianismi Theoriam pariter atque Praxin assidue manuduxit. Ob has, quas vocabant, innovationes, calumniis traditus variis, Confitori: Lutheranorum Amstelodamensis Assessor, litem illi moverunt, eumque, concitatus adversus ipsum auditoribus, templi aditu arcuerunt, stipendio aliquando privarunt annuo, & ab ipso deturbare officio, sed incassum, sunt conati. Cum enim Hagæ illum, hoc fine, coram ipsis Ordinibus accusassent fœderatis, causæ ab his cognitione Reformato oppidi Mönchendamensis commissæ esset magistratui, qui, perpecta Jungii innocentia, & adversarios Amstelodamenses, & auditores, ab his irritatos, compescuit, ac, ne in posterum nocere illi possent, providit. Licet autem toti ipsi ab ejusdem fecum doctrina sacra præconibus, in Batavia, crearentur molestia, noluit tamen, ad Superintendentes quamvis dignitatem a Principibus Saxo-Gothano & Sultzbacensi invitatus, locum mutare, sed Ecclesiae Mönchendamensi exiit, ad obitum usque, qua erat *avickse*, inservire perrexit. V. de illo Frid. Breclingii, amicus ipsius & adversus Synedrium Amstelodanense Synathletæ (cui pleraque, haecenus relata, debeo), *Libertatem & iustitiam Ecclesiae vindicant* p. 27., *Pharisaismum detectum* p. 8. 91. 92. 93., *Anti-Calovium*, lit. G. s. a., & *Catalogus testium veritatis* (Tomo IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi insertum), num. 6., p. 761. 762.

ELOGIA.

Vinc. Fabricius (in carmine ad eum, *Miscellaneis*, sive *Poematum* libro tertio, p. 70., in editione borum *Leidensi* anni 1633., ac in *Lipsiensis Operum omnium* p. 606. 607., inserto) *amiculorum suorum summum eum saluavit*.

Joh. Schellhammerus, Past. Luth. Hagiensis (in *Sermone de M. Henr. Cordesio, Collega, funebre*, p. 3.), eum se orantem und efrigen Prediger.

Phil. Jac. Spenerus (P. I. der Theol. Bedenken, c. II., Art. II., *Resp.* 29., p. 382. 183. 187.), scripta Jungii soli da quidem esse, monet, & emphatica, sed ob Belgicismos simul, nimiamque styli Germanici brevitate, obscuriora, sibi, & Germanis aliis, intellectu difficilia, paucosque idcirco emptores inventura ominatur.

Frid. Breclingius, in *Friderico resurgente* p. 13., & *Voce e Septentrione* p. 68., eum vocat einen treuen Zeugen Gottes und der Wahrheit, in *Anti-Calovio* autem, lit. G. s. a., eum freymüthigen Bekenner der Wahrheit, und v. d. y. en von Gott gelehrten Pansophum. In *Catalogo præterea testium veritatis*, l. c. p. 761., ita de illo scribit: Er war ein rechter von Gott gelehrter Theologus, Philologus und Philosophus, und informirte, bey seinem schweren Ampte, allezeit, ge zu die Jugend, catechisire mit ihnen die ganze S. Christi durch, hielt alle Tage Collegia Biblica, um seinen Zuhörer ad en vollkommenen Sinn des Heiliges, auf dem ganzen Worte Gottes, beyzubringen; war so erfahren in alten memoriz., daß er die ganze Hebräische Bibel dadurch, per methodum Alphabetica, nach Davids Weise Ps. XXV., aufwendig lehrte, &c.

A Gotfr. Arnoldo (T. III. Hist. Eccl., c. 15., p. 149.) veritatis, contra Christianismum degerere, testibus itidem annumeratur.

SCRIPTA EDITA.

Optima Politica, in divinis literis lucide diffusâ, breviter adumbrata, ad Frid. III., Regem, Da niz. Amstelod. 1660. in 4. Principibus commendata a F. Breclingio, in der Kuffenden Stimme auf Mitternacht, p. 62.

Schmiltroff tot legelichs Hoof; ofte Leere der heyligen Schrift, tot salige Verlichting en Gewisheit des Heils, vor elck, tegen William Ames Verwitting in Verordening en Bericht op diens 20. pointen tegen twee Vren e; de gestreken waren, op eenes Vriendes verzoek, over der so genoemden Dwaelt gevoelen. Amstelod. 1661. in 12. Scriptum Belgicum, cui Wilh. A. melius, Quakerus (*teste Gotfr. Arnoldo*, T. II. Hist. Eccl., L. 17., c. 20., p. 686.), de Wedderlegginge des Verdicts Herm. Jungii reposuit, Amstelodami A. 1662. in 4. Belgice editam.

- (1.) V. Joh. Wouwerii *Epistolam* 34. *Centuria* II. ad *Jannum Gruterum*. (2.) V. Joh. Deckher, *Notas in Ordinationem Cameralium, Vindicta juris reipus Cameralis praefata*, p. 139. 140. (3.) in *Disp. Inaug. de Chilianum veterum* & recentiorum, Giesse A. 1678. edita, c. 5., p. 46. (4.) P. II. *Iffogesi ad Hist. Gmbr.*, c. 6., §. 10., p. 179.

Bedenken

Bedenden über das Stensburgische Urtheil wider Frid. Brecling, subjunctum a Breclingio Editioni secundæ *Triumphi veritatis contra Steph. Klorzum*, p. 188. 189. 190.

Hofnung und Einn von den letzten Zeiten. Schediasma oſternionis unici, Chiliaſmo patrocians, & F. Breclingii *Chriſto Judici*, Amſtelod. A. 1663. in 2. edito, adjectum, de quo in vita jam dictum eſt Autoris.

Dänische Eremens-Stichting. A. 1664. Apologia Belgica pro catu hominum e Dania piorum, Amſtelodami degentium, qvi, cum ſermones Paſtorum Lutheranorum Belgicos & Germanicos, ob linguæ utruſque imperitiam, frequentare non poſſent, Eccleſiaſtis ſibi elegerant Danicum, potellatemque ſacris ſuis ſeorſim vacandi impetrare al-laborabant, ſed in hoc, quod Jungius & Breclingius approbabant, inſtituto a Conſiliorio Lutheranorum Amſtelodamensi, decrementum inde ſuz merente Eccleſiæ, impediabantur. V. Breclingii *Phariſaiſmum deſectum* p. 102.

Jungius Onſchuld, op Gottfried Artus ſilii Boeckſchen tegen Frid. Brecling, genaomt de *Eere van het Conſiſtorium van Amſterdam gereddet*, &c., dat, onder andern, Jungium mede beſchuldigt. Amſtelod. 1669. in 12. De hoc ſcripto Belgico, Catui itidem Danico, ſuiſque & Breclingii, in certamine de iſto, adverſus Synedrium Amſtelodamenſe, actis, patrocinato, V. Breclingii *Anti-Calovium*, lit. G. s. a.

Dobbeide Berantmoording tegen dat Conſiſtorium to Amſterdam, en deſſen Eerenredde. (Catal.)

INEDITA.

Verſus Mnemonici, quorum ope ſingula totius S. Scripturæ capita ac commata memoriz poſſunt imprimi, Latino-Germanici, Alphabetico ordine, Acroſtichorum inſtar, concinnati.

Gründt Bericht von der rechten Theologie und Religion, und den entgegengeſetzten falſchen, als der Papſtiſchen, Re-formirten, &c.

Einfältige Kinder-Catechiſation.

Tractat von des Glaubens und der Werde Gerechtiſkeit.

Dialogus von Herzensfreude und Betheleid.

Verſio nova Bibliorum Germanica, quam ipſe, M. Juſtus Brauius (Eccleſiaſtes initio Campenſis, & Superint. dein-de Sultzbacenſis), Joh. Jac. Fabricius (Paſt. Zwolleniſis ac Sultzbacenſis) & Herm. Drudius, Viri pie eruditi, inque lingvis ſacris verſatiſſimi, & Sam. Bohlii progreſſi diſciplina, cum in Batavia una viverent, meditati quidem ſunt, ſed non abſolverunt.

JOACHIMUS JUNGIIUS, M. Nic. Jungii, ſcholæ Lubecenſis Præceptoris, ex Birgitta, Joach. Holmanni, tem-plici Cathedralis Paſtoris primarii, gnata, ſilius, Lubecz A. 1587., nocte diem 21. Octobris ſecuta, in lucem eſt editus, & infans adhuc Parente. A. 1589. eade ſortuita occiſo, orbatuſ. E ſchola patria A. 1606, in Academiam Roſtochi-enſem, & A. 1608, in Gieſſenam, profectus, in hac, ſequenti 1609., non Magiſtri ſolum titulum, ſed profeſſionem etiam Matheſeos publicam obtinuit. Iſta anno 1614. abdicata, & triennio ſequenti in patria ac Roſtochi exacto, Italiam in-greſſus, ſupremos artis Medicæ honores Patavii d. 22. Dec. A. 1618. reportavit, atque, inde in Academiam reverſus Roſtochi-enſem, huius A. 1624. (quo nuptias etiam cum Catharina Haſemania, conjuge ſterili ac melancholica, A. 1638. exinſta, celebravit) Profeſſor factus eſt Mathematicus, & A. 1625. Helmſtadienſis Julii Medicus. Quæ cum, poſt menſes aliquot, bello diſſiparetur Danico, Brunſwigz Praxin aliquamdu exercuit Medicam, & ab A. 1626., Matheſin Roſtochi iterum docuit. A. 1629. Hamburgum eſt evocatus, & d. 19. Martii, a Senatu, cum ſcholæ Johan-næz (cujus ſe præfectura, anno jam 1640., d. 16. Jul., abdicavit), cum Gymnaſii (cui ad obitum uſque præſi.), Re-ctor, Logicesque ſimul ac Phyſices in hoc Profeſſor, conſtitutus. Septuagenarius tandem d. 23. Sept. A. 1657. vivis exceſſit, cum facultatum partem maximam Philoſophiæ & Matheſeos ſtudioſis, *avinda* ſua editioni præparaturis, Bi-bliothecam autem Johannæ Hamburgeniſi publicæ, in tabulis ultimæ voluntatis legiſſet. Vir fuit ſublimis ingenii, Philoſophus excellens, & in ſcientiis Theoreticis Mathematicisque omnibus longe, quam vulgus Philoſophantium, accuratus verſatus, ac a ſervitute iſtas Ariſtotelica vindicare, ab opinionum & ſophiſmatum tricis repurgare, & ad ex-peditam ac Epilemonicam Apodixeos firmitatem, Matheſeos opere ducere, haud inſeliciter eſt aggreſſus. Vitam ejus, ſcripta tam edita (e quibus ab ipſo ſuperſtite publicata plerisque poſthumis, per diſcipulos quosdam, nimia Præ-ceptoris veneratione in ſervitutem Philoſophicæ, Ariſtotelicæ, ab illo rejectæ, haud diſſimilem, denuo prolapios, in lucem ſine deſectu protuſis, longe ſunt accuratiora), quam *avinda* (maximam partem ab igne, in triſti ædi. in Joh. Vagetii, Prof. Hamburgeniſis, editionem illorum moliti, incendio, M. Majo A. 1691., conſumpta), inventa & certa-mina, additis haud paucis eruditionum, quæ promeruit, elogius, ſuſe Tomo hujus operis enarrabimus ultimo. Evolvi interim de iſtis meretur D. Mart. Fogelii, Profeſſoris Hamburgeniſis, diſcipulorumque ejus principis, *Hiſtoria vite* illius brevior. prolixiorique juſtæque magnitudinis, quod pollicitus eſt, de eadem Volumini præmiſſa, ſcorſimque Hamburgi A. 1657. & Argentinz A. 1658. in 4. edita, in *Memoriis autem Philoſophorum* Henn. Wittenii, *Decad. VI.*, p. 201-279., A. 1679. recuſa, & *Prolegomena, Doxocopiis* noſtri *Phyſicis minoribus*, Hamburgi A. 1662. a ſe publica-tis, præfixa, Mich. Kirſtenii, Collegæ, *Memoria illius*, Hamburgi A. 1657. in ſol. excuſa, *Uſages mex ad Hiſt. Cimbr. Pars IVta*, c. 10., §. 15. 24. 26. 27., p. 181-159. 610. 611. 615. 618. 619. 620., Pct. Lambecii *Orationes* p. 63. 70., & J. F. Buddei *Tomus III. Lexici Hiſtorici Germanici*, p. 241. 242.

JOHANNES CHRISTIANUS JUNGIIUS, Hamburgeniſis.

Narratiuncula Latina juvenilis, picturam Calumniz Appellean, & Lucianicam ejus deſcriptionem, declarans, cum Epilogo D. Rud. Capelli, Hamburgi 1682. in fol.

JOHANNES CHRISTOPHORUS JUNGIIUS, Glückſtadio Holſarus, Med. D. & in patria initio Præcticus, deinde vero Medicus, ab A. 1709., copiarum Danicarum in Scania caſtrenſis, A. 1710. illic deſunctus.

Diſp. de Coloribus objectis coloratis non inexiſtentibus, Præſide D. W. H. Walſchmidio. Kil. 1703. in 4.

Diſp. Inaug. de Conſuetudinis efficacia generali in actibus vitalibus ſecundum naturam, & præter naturam, Præſide D. Georg. Ern. Stahlho. Halz 1705. in 4. Recenſum ejus V. in *Novis Lit. Germ.* M. Jul. A. 1701., p. 269. 270.

THOMAS JUNGIIUS, Dithmarſus, J. U. C., & Scriba Dithmarſi Arctox, circa A. 1702., provincialis, Diſp. de convenientia & differentia Juris civilis ac Dithmarſici, Præſide D. Georg. Engelbrechto. Helmſtadii 1672. in 4.

MICHAEL JÜRGENS, Lubecenſis, J. U. Lic.

Diſp. Inaug. de Fidejuſſoribus delinquentium, Præſide D. Henr. Balth. Rohtio. Jenz 1677. in 4.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

D d d d

ANTO-

K.

ANTONIUS KAHLE, J. U. Lic. & Practicus in patria Lubecensis, A. 1719. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug. de Conditionibus, Præfide D. Joh. Henr. Meyero, Erfurti 1695. in 4. V. J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 40. 41.*

JACOBUS KALDE, Pharmacopola Hamburgensis.

Dispensatorium Hamburgense, juxta quod Medicamenta, tam Chymica, quam Galenica, hodie usu recepta, in Officina ad insigne Cervi, dispensanda ac præparanda sunt, Hamburgi 1716. in fol.

M. ABRAHAMUS KALL, Flensburgensis, in Academia Halensi supremis Philosophiæ a Christoph. Cellario, d. 12. Jul. A. 1706., ornatus honoribus, & in Collegium receptus Orientale Theologicum, per annos complures, cum Collegis ejusdem reliquis, editioni novæ Bibliorum V. T. Hebræorum Halensi emendatissimæ, cum Mafora & Codicibus MSS. antiquis plurimis follicite collatæ, variisque horum lectionibus, locis Parallelis, notisque Philologicis-Theologicis marginalibus, instructæ, ac Halz A. 1720. in fol. 4. & 8. maj. a D. Joh. Henr. Michaelis publicatæ (1.), infudavit, oppidique in Marchia Brandeburgica Charlottenburgensis novelli Pastoratum A. 1709. primus obtinuit. Inde A. 1720., M. Dec., Flensburgum, ad Templi Mariani Diaconatum, revocabatur.

Disp. Theol. de perfectione partium, Præfide D. Joach. Justo Breithauptio, Autore, defensa. Halz 1704. in 4.

Disp. de Codicibus MSS. Biblico-Hebraicis, maxime Erfurtensibus, Præfide Joh. Henrico Michaelis, LL. Or. Professore, propoſita. Halz 1706. in 4.

Notæ in vaticinium Ezechielis Philologico-Theologicæ, textui laudate Bibliorum editionis subſtractæ; quas ei maximam partem debet, Joh. Henr. Michaelis in præf. p. 3. not. d. gratus fatetur.

MICHAEL KAMPHERBECK, Scriptor incertæ ætatis, cujus Chronico urbis Lubecensis inedito se, cum de eadem commentaretur, esse usum, Conr. ab Höveln, in præf. der Lüneburgischen Vortrefflichkeit, A. 1668. est testatur. V. P. IV. *Isagoges mæx ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 431.

JOHANNES KARGARDUS, Hoyeræ, tractus Tunderensis pago, Cimber.

Milæus Græcum, Vitz humanæ descriptionem continens, in schola Flensburgensi, moderatore M. Jac. Neßbauero, Conſectore, recitatum. Hamburgi 1626. in 4.

JOACHIMUS FRIDERICUS KARSTENS, Lubecensis, Joachimi, JCI & Syndici, ex Elisabeta a Wickenſen filius, d. 20. Mart. A. 1632. in lucem editus, post reditum ex Academicis, & itinere per Galliam, Italiam, Hispaniam patriam, Belgium & Germaniam, cui A. 1614. finem imposuit, literario, J. U. D. Rostochii A. 1657. est creatus, urbisqve patriæ Secretarius M. Apr. A. 1669., Senator vero d. 21. Febr. A. 1687., electus, ac septuagenarius tandem, filius tribus, ac hos inter Joachimo Ludero, Protonotario Lubecensi, e conjuge susceptis, d. 23. Apr. A. 1701. extinctus. V. Vitz ejus historiam, in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1701., p. 160., Henr. Rahni, JCI Rostoch., *Programma* de eadem, *Disput. Inaugurali* A. 1657. præmiſſum, & En. Svanténii *Programma funebre*.

Disp. Inaug. de Decretis in contrahibibus minorum necessariis, Præfide D. Henr. Rahnio. Rostochii 1657. in 4.

JOH. GODOFREDUS KARSTENS, Möllensis, Med. Doctor, & Practicus, ab A. 1706., Lubecensis, d. 11. Mart. A. 1720., ætatis 39. mortuus. V. Joh. Henr. a Seelen *Programma de illa funebre*, & P. III. *Athen. Lubec.* p. 201 - 210.

Disp. Inaug. de Epæmæia rationali Medica, Præfide D. Georg. Ern. Stahl. Halz Sax. A. 1704. in 4. V. de illa *Novæ Lit. Germ.*, M. Apr. A. 1704., p. 146. 147., & M. Oß. p. 381.

THOMAS FRIDERICUS KARTEN, Lubecensis, Joachimi Friderici, J. U. Licentiat & Senatoris, filius, Joachimi autem, J. U. D. & Syndici, nepos, post curriculum studiorum, in schola patria, Academicisqve Rostochienſi, Francofurtana & Regiomontana, absolutum, a Bieltcio, Comite Svecico, cohortis suæ Judex militaris, ac postea filiorum Ephorus, constitutus, Germaniam, Galliam & Bataviam, cum his peragravit. Lubecam deinde redux, urbisqve hujus patriæ Secretarius d. 28. Jan. A. 1702., Protonotarius autem & Legationum Syndicus A. 1715., electus, Hafniam, Berolinum, Trajectum, Antwerpam, & in loca alia, sæpe Legatus abiit.

V. de illa *Novæ literaria Lubecensis*, M. Febr. A. 1702., p. 173. & Joh. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 243. 244. 245. Diff. Juridica de Jure majoris partis Votorum, & Calculo Munervæ, absoluta quidem, sed nondum edita, V. J. H. a Seelen I. c. p. 244.

HENRICUS KASTORP, Consul urbis Lubecensis, historiæ ejusdem scriptoribus, e quorum Chronicis ineditis suum de *magnificencia Reip. Lubecensis* libellum (die Lüneburgische Vortrefflichkeit), A. 1666. editum, congestit, a Conr. Hövelio (2.) accensetur. Duos autem Lubeca nominis hujus habuit Consules, quorum prior, patria Westphalus, A. 1452. in Senatum est cooptatus, A. 1455. facellum Cantorum in xde extruxit Mariana, largisque dotavit redditibus, scholæ publicæ post reformationem assignatis, & A. 1488. obiit (3.); posterior vero, Lubecensis, ordini patriæ A. 1500. adscriptus est Senatorio, & d. 9. Oct. A. 1512. defunctus (4.). Uter horum Autor sit Chronicis istius, ille haud indicavit, egoque ignoro. Confer P. IV. *Isagoges mæx ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 431.

JOHANNES KEDINGIUS, Friderici, Ducis Holſtæ-Gottorpensis, Cameræ, circa A. 1634., Magister, a Nicol. Scribonio (*Lit. II. Lusum Anagrammat. Gottorp.* p. 49.) septem in nomen ejus celebratus Anagrammatis, & in Elegidio, istis adjecto, ob juris, linguarum ac Poeseos, peritiam; hujusqve testes Tragediæ (haud dubie ineditas), commendatus.

ANDREAS KELLINGHUSEN, Flensburgensis, Ecclesiæ in metropoli Hybernæ Dublinensi Lutherana Pastor, d. 3. Febr. A. 1707. (Angl. 1705.) constitutus, quem, civem meum, auditorem atqve amicem longe charissimum, ac scrutatorem historiæ antiquitatumqve Cimbricæ nostræ, & Septentrionis vicini (sicut, in *Spicilegio Hypomnematum ad Alb. Bartholini Tr. de Script. Dan.* p. 4. 12., jam indicatum), solertissimum pariter atqve felicissimum, e Chersoneso patria ad externos migrasse doleo.

Liturgiam Hybernorum Ecclesiasticam, lingvis Anglicæ & Germanicæ (qua jam ante illa A. 1704. in 8. Francofurti ad Viadrum prodierat), παραλληλως, Dublini A. 1710. in 8., sed absque nominis sui mentione, sub hoc recudi curavit titulo: *The Book of common Prayer, and administration of the Sacraments, and other rites and ceremonies of the Church, according to the use of the Church of Ireland: Together with the Psalter or Psalms of David, pointed as they are to be sung or said in churches.*

CHRI.

(1.) V. de illa *Acta Erud. Lips.*, M. Febr. A. 1711., p. 40-48. (2.) in præf. der Lüneburgischen Vortrefflichkeit. (3.) V. Herm. Bonni L. II. *Chron. Lubec.* lit. F. 2. & 3., ac *Chron. Lubec. Korbbrügg-Möllerianum* p. 101-102. (4.) V. Kirchzurg. I. c. p. 121.

CHRISTOPHORUS KELLINGHUSEN, *Hamburgensis* (Christophori forte, urbis istius Senatoris, A. C. 1597. & æt. 87. defuncti (1.), filius), in Academia A. 1566. vixit Lovaniensi (2.). J. U. Doctor Basileæ A. 1576. est creatus, & Comitibus non multo post Olsfricii (uti ab Ulr. Winckelio Jun., Jcto, cave ejus ac cognato, accepti) factus Confiliarius, in celibatu ac flore ætatis obiit. Legum scientiæ literarum humaniorum h. u. d. vulgarem adjunxit peritiam, locumque inter Poetas Cimbriz honestum, *Poemate de rebus Joh. Ranzovii gestis Heroico*, gravi, culto atque ingenioso, promeruit (3.). Symboli loco hoc usus est Pentametro:

Unica sis vite regula, Christe, mee.

De præcipuis rebus gestis illustris Viri, Joh. Ranzovii, Equitis aurati (*Archistrategi Danici*), A. 1565. defuncti, Poemæ Heroicum Panegyricum, libris III. comprehensum, & si io ejus, Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, inscriptum. Francofurti ad Mœnum 1567. in 4. Reculum *Tomo Syntagmatis Scriptorum Historiz Germanicæ*, a Sim. Schardio collectorum, Basileæ A. 1574. & Gießæ A. 1673. in fol. editi, tertio.

Narratio de Sepultura & exequiis Joh. Ranzovii; in ejusdem Syntagmatis Schardiani *Tomo III., p. 80. & seqq.* Henr. Ranzovii *Sylloge Epitaphiorum, cognatis suis scriptorum*, Lipsiæ A. 1584. in 4. edita, p. 51-59., Hier. Henningii *Genealogiæ familiarum Saxonie, quæ Episcopos protulere, nobilium*, Hamburgi A. 1590. in fol. excusis, f. 22-26., & *Epistolis ad Henr. Ranzovium Consolatoris*, a Georg. Lud. Frobenio Francofurti A. 1595. in 8. publicatis, p. 39-47., lectoribus obvia.

Positiones Inaugurales Juridicæ de Usucapionum & præscriptionum jure. Basileæ 1576. 4.

Carmina complura, in honorem Henr. Ranzovii scripta, quæ passim in Pet. Lindebergii *Hypotyposi Ranzoviana*, Rostochii A. 1590., Hamburgi A. 1591. & Francofurti A. 1592., in 4. excusa, leguntur.

(Belli Dithmarici, A. 1559. gesti, veram Descriptionem, sub Christiani Ciliaci larva, libris II., Basileæ A. 1570. & Argentinz A. 1574. in 8. editam, sepiusque deinde recusam, fallaci conjectura, e suo exemplari, parenti olim per Kellinghusium transmissam, manuque ejus notato, desumpta, nostro, a Vinc. Placcio (*T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 183.*) perperam tribui, in veri Autoris, Henr. Ranzovii, Elogio fufius a nobis est ostensum.)

CHRISTOPHORUS KELLINGHUSEN junior, *Hamburgensis*, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Cautione Mutuaria. Argentinz 1653. in 4.

HENRICUS KELLINGHUSEN, *Hamburgensis*, J. U. D. & Basileæ patriz, ab A. 1697. (d. 22. Apr.), Canonicus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 608.* Vixit A. 1716.

Disp. Juridica de Discrimine Tempeltatis marinz, Præfide D. Justo Henningo Bohmero proposita. Halz 1709. in 4. Laudatur ab Andr. Langio in *Introduc. ad notitiam Legum nauticarum*, c. 1., p. 143.

Disp. Inaug. de Ordine & Ulis jurisdict. onis Ecclesiasticæ. Halz 1710. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum p. 21.*

BARTHOLDUS KEMPE, *Lubecensis*, natus d. 31. Martii A. 1655., Pastor & Superintendens Parchimensis constitutus A. 1685. d. 6. Sept., a Christiano Ludovico Duce Megapolitano, cum paulo ante Theologiz D. & toris titulum Kilonii impetrasset: celestis calculi doloribus d. 14. Junii A. 1691., ætatis 37. est extinctus. Vitz ejus Historiam integram Joh. Wiciz, Rectoris Parchimensis, Parentatio excusa, M. Joach. Manclii *Schediasma d. Superintendentibus Parchimensibus p. 111-117.*, istudque fecuti Joh. Henrici a Seelen *Part I. Arbenarum Lubecensium p. 344. 345.*

Conf. de illo G. H. Götzii *Bibliothecam Anti-Calvinianam Lubecensem*, §. 9., p. 16. 17. & *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1705., p. 7.

Disp. Inaug., Andr. Wiffowarii, Sociniani, Tractatus de Religione rationali, seu rationis usu in controversiis etiam Theologicis adhibendo, opposita, Præfide D. Christ. Kortholto, Kilonii 1685. in 4.

Der selige Grund-Greiff, live Sermo funebris in exequiis Dav. Grundgreiffers, Confiliarii Ducalis Megapolitani, e J. Joh. I. 7. habitus; teste Manceli, prodit.

M. STEPHANUS KEMPE (cui *Gigantis* cognomen, vernaculo haud satis respondens, a Joh. Pauli Refenio (4.) tribuitur) patria, testibus utroque Joh. Fredero ac Henr. Knaustino (5.), fuit Hamburgensis, ac Rostochii studiis sacris a D. Barth. Mollero, cive suo, alioque Professoribus, est initiatus, ordinem Capucinorum ingressus monasticum, & Lutheri novissime doctrinam, quam istic Joach. Sluterus proponebat, amplexus (6.). Inde A. 1523. (in quos locum 1524. ab Heldwader (7.). 1525. ab Ad. Tratzigero (8.), ejusque compilatoribus (9.). 1532. autem, metathesi numerorum erronea, Typographi imputanda incurrit, in mea *ad historiam Cimbricam Isagoge* (10.), perperam substituitur) in urbem patriam Hamburgensem non (uti a J. P. Refenio (11.) est traditum) aufugit, sed, sicut ipse perhibet, ob negotia quædam excurrit, Rostochium, his expeditis, rediit. Hamburgum delatus, in cœnobium ordinis sui, D. Mariz Magdalenz sacrum, se contulit, & concionibus aliquot, doctrinam Lutheri inculcantibus, in templo ejusdem habitis, tantum civium meruit applausum, ut a curatoribus istius Laicis, ne patriam desereret, exoratus, Pastor ordinarius, ipso corporis Christi festo, A. 1523. eligeretur. Vocatione hac fretus, M. Ordonis Stifeli, Parochi Catharinæ (qui primus A. 1521. Hamburgi in indulgentiarum imposturas cœperat invehi, simulque Cleri tum doctrinam, tum vitam, acriter reprehenderat, sed, ætate, morbis ac persecutionibus, fractus, officio non multo post abdicato, A. 1528. vivis excessit), vestigiis alacriter insitit, tantoque ardore, facundia ac successu, dogmata Pontificia oppugnavit, & Lutherana defendit, ut plebs pene universa, relicti templis reliquis, ad Cœnobium ejus convolare, & ipse, hanc ob causam, ab utroque Fredero, Joh. Ritzenbergio, & aliis, primi Ecclesiæ Hamburgensis Reformatoris sit ornatus elogio. Applausu civium in quo confirmatus instituto, Canonicorum & sacerdotum Pontificiarum (quos inter Joh. Engelin, Theol. Lector, & qui isti fuisse, Barth. Mollerus, ipsius olim Præceptor, Henningus item Kissenbrügge, Antistes Nicolaitanus, & Henr. Wendius, Doctores Theologi, eminebant, Nicol. autem Burflossius, Canonicus, Joach. Vischbekius, Past. Catharinæ, Augustinus a Geteln, Henr. Rensborgius, Vathammerus, Fabianus, & qui cæteris fuere modificationes, M. Frid. Henningus, templi Cathedr. Ecclesiastes, & M. Henr. Schröterus, illorum sequebantur autoritatem) odia, persecutiones, calumnias, & publicas in se, tanquam hæreticum, invehit, sprevit, ac solus, integro triennio, mira superavit constantia. Quos enim postmodum, in certamine hoc, habuit Synathletas, Joh. Zegenhagius & Joh. Fritzius, A. demum 1526. Parochiis Nicolaitanz & Jacobæz sunt præfecti. Historiam reformationis hujus Ecclesiæ Hamburgensis, a se inchoatæ, Colloquiorumque omnium, tam privatorum cum D. Barth. Mollero, quam publicorum, cum omnibus adversæ partis Promachis, in curia, de capitibus religionis controversis, a se ac Pa-

D d d 2

(1.) V. Ad. Tratzigero Jun. *Senatus Hamburg. p. 31.*

(2.) V. Ep. *Dedic. Poematis de rebus gestis Joh. Ranzovii.*

(3.) Conf. P. I. 1.

Isagoge mea ad Hist. Cimbricam, c. 14., §. 1., p. 22.

(4.) In *Luthero triumphante*, lit. H. 7. 8.

(5.) In *Epitaphiis & Elogiis Matris*, infra adnotandis.

(6.) V. Nic. Heldwader *P. II. Sylæ Chronologica circuli Baltici*, ad A. 1524., p. 77.

(7.) I. c.

(8.) In *Chron.*

Hamb. MS. (9.) V. Hier. Psannani *Hamburgiæ Deum maff. p. 64.*, & alio.

(10.) P. IV., c. 10., §. 1., p. 159.

(11.) I. c.

saftas habitorum, ipse libello (de quo postea dicetur) comprehendit peculiari, & ex illo Dav. Chytræus (1.), Abr. Scultetus (2.) ac Virus Ludov. Seckendorffius (3.), repetierunt. De certamine cum Nicol. Burftorpio, Canonico, præ cæteris memorabili, quæ supra, sub huius nomine, p. 122., retulimus, possunt legi. A. 1527., festo D. Michaelis appropinquante, Kempius, ædis Catharinæ, cui Joach. Vißchbekius hactenus præfuerat, Pastor electus, Cænobium, in quo præcedenti vixerat quadriennio, Magdalenæum reliquit, vestem monasticam abiecit (4.), & Heldvadero (5.) teste, vitæ cœlibi, ducta uxore, misit nuncium. Annus sequens 1528., & quæ istum nobilitavit, Disputatio de capibus religionis controversis, civium rogatu, & Senatus iussu, in curia, e S. Literis, publice, cum Doctoribus Pontificiis, M. April, a nostro, ejusque Parastatis, Zeegenhagio ac Fritzio, eventu felici, instituta, finem certaminibus eorum contra adversarios assiduis impoluerunt. Quæ enim, ex his, dogmata sua S. Codicis autoritate tueri haud poterant, Burftorpius, Rensborgius, Matthæus quidam, Vathammerus & Vißchbekius, urbe confectum plebiscito sunt ejectioni; cæteri vero, his eruditioribus atque modeliores, Mollerus, Schröterus, Fabianus & M. Frid. Henningus (Superintendens deinde Lüneburgensis Lutheranus), sponte eandem, triduo post, reliquerunt. Disputationem excepit sacrorum Pontificiorum in omnibus templis abrogatio, ad Joh. Bugenhagii, Theologi Witebergensis, Hamburgum evocati, & Kempii, mentem a Senatu instituta. A. 1529. noster, cum Bugenhagio, Flanopolin nostram adiit, & Colloquio, quodistic, præfente Christiano III., Daniz postea Rege, cum Melch. Hofmanno, Anabaptista, ac Zwingliano de S. Cœna sententia patrono, habebatur, solenni non tantum interfuit, sed collocutoris etiam partes, una cum Herm. Tassio, Parocho Hufensi, sustinuit (6.). A. seqv. 1530. Lüneburgum a Senatu evocatus, sacrorum in urbe ista mutationem suo promovit consilio, & prima hodierni in Ecclesia illa ordinis jecit fundamenta (7.). Hamburgi tandem, cum XVII. silicet annos docuisset, d. 23. Oct. A. 1540. est extinctus, & Joach. Westphalum in Pastoratu Catharinæ habuit successorem. Epitaphium ipsi auditores, in æde Catharinæ, prope chorum, crexerunt, quod A. 1648., cum turris templi in istam partem a ventis deturbaretur, & fornicem superimpositum præcipitaret, singulari providentia divinz, uti D. Joh. Corinius, Pastor itidem Catharinæ (8.), censet, documento, ruinæ istius impetu haud est violatum, & hanc legendam exhibet Epigraphen (9.):

Anno 1523. Venerabilis Dominus, Stephanus Kempe, purum Dei verbum annunciare cepit in monasterio S. Magdalene. A. 1527. electus est in Pastorem Parochie S. Catharinæ; ubi, cum fideliter præfuisset annos XIII., obiit A. 1540., d. 23. Octobris, & nunc cum Christo vivit.

Effigiem ejus Joh. Frid. Mayerus A. 1694. præfixit Hamburgi suo, de quo paulo post dicetur, Evangelico. Confer de illo, præter Autores jam allegatos, H. Hamelmanni Opera Historica, p. 900., Joh. Frederi Sen. Poema de laudibus Hamburgi, lit. C. 3. a. b., Joh. Ritzenbergii Epitaphia virorum viribus Hamburgensibus celeberrimorum, lit. E. 4. a., Lucæ Loffii Epitaphia Saxonie inferioris p. 119., Ad. Tratligeri Chronicon Hamburgense MS., ad A. 1525. & 1527., Pet. Lambecii Lib. II. Rerum Hamburg. p. 61., V. L. Seckendorffii Comm. Hist. de Lutheranism, Lib. I. Sect. 15., & 239., p. 244. 245., & Supplementum Indici Historici, toti operi subjunctum, num. 43., Georg. Haccii Append. Sermon. Germanici de Ergasterio Hamburgensi, A. 1670. editi, p. 1. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 876. 905., & P. IV. Iffagogen max ad Hist. Cimbr. p. 10., §. 1., p. 563. 569.

ELOGIA.

Joh. Frederi Sen. (l. c.) fuisse eum, ob gravitatem, doctrinam, prudentiam & facundiam, commendanti, primumque Ecclesiam reformatam Hamburgensem contendenti, audit

Hamburgi patrie laus, gloria, fama salusque.

Joach. Westphalus, Successor, in Hexasticho Epitaphio (a Luca Loffio & V. L. Seckendorffio l. cc. recitato), & Joh. Ritzenbergius, Secretarius Hamburgensis, in duobus Epitaphiis, Elegiaco & Sapphico, memoris defuncti (l. c.) consecratis, ad nomen utrumque alludentes, eum, cœu fortissimum Christum, contra Pontificios, militem, corona ornandum ac laurea, celebrarunt.

Joh. Frederus Junior, Theol. Prof. Rostoch., suum ejusdem Epitaphium, Poemati de vita Joach. Westphali Heruico A. 1575. subjunctum, his inchoavit versibus:

Propugnare DEI pro laude paratus & acer,
Kempius, & patrie profiteri fortiter ausus
Henr. Knaustinus, Hamburgensis, J. C. Erfurtensis, in Carmine de laudibus illius, versione sue Confessionis Lutheri de Sacramento Latina, A. 1539. editæ, adjecto (quod V. L. Seckendorffius, in Supplem. Ind. Historici, n. 43., recitat), his eum Jambis compellavit:

Hoc Stephane, tu, qui cultor es DEI pius,
Fac spiritus quoque ingenti asseras opus!
Dudum quod egisti: tuam quando patriam
Vera, pia, Christoque digna maxime
Fide refinxisti, proque ea cum impiis

Integra salvifici, primus, mysteria verbi,
Condidit hanc, mundo discendens, ossa sub urnam.

Henr. Knaustinus, Hamburgensis, J. C. Erfurtensis, in Carmine de laudibus illius, versione sue Confessionis Lutheri de Sacramento Latina, A. 1539. editæ, adjecto (quod V. L. Seckendorffius, in Supplem. Ind. Historici, n. 43., recitat), his eum Jambis compellavit:

Acerrimo congressus es certamine;
Quos, spiritu plenis libris, tandem, DEO
Dante & juvante, rubore confudisti; ut es
Miles tui fortissimus Christi. -

Dav. Chytræus (P. I. Chron. Sax. p. 626.), & Abr. Scultetus (Dec. I. Annal. Evang. renov. p. 160.), eum Ordine Sifselio, qui ante ipsum Hamburgi Pontificios se opposuerat, superiorem fuisse, asserunt, ingenio, & facundia, & animi magnitudine.

Georg. Haccio (l. c.) secundus audit civitatis Hamburgensis Evangelista.

SCRIPTA SAXONICA.

Antwort auf des Abts van S. Michael to Lüneborg, und siner Provesten, Provestboech, an M. Frid. Hennings, und de andere Prediger daselbst: Campet ener Böhrede D. Joh. Bugenhagii, Edita A. 1531. in 8. V. Herm. ab Hardt T. III. Monumentorum Autographorum Rud. Aug., Ducis Brunsvic., p. 212.

Scripta alia contra Pontificios, ab Henr. Knaustino, in Jambis, modo recitatis, commendata.

Wahrhaftiger und loeter Bericht, wor der Papen eere Wesse, Predigten, und andere Ceremonien, to Hamborg sindt

- famen.
- (1.) P. I. Chronici Saxonie, p. 626-631. (2.) Decade I. Annatum Evangelii renovati, p. 160., & Decade II., p. 151. 152. (3.) in Comm. de Lutheranism, Lib. I., Sect. 15., p. 239. 245. Conf. Gottfr. Arnoldi T. II. Hist. Eccl., Lib. 10., c. 7., p. 60., & Herm. Hamelmanni (3) quo totus ejus libellus, Latine versus, exhibetur P. II. Hist. Eccl. Evang. renov. in Opp. Haccii, p. 644-674. (4.) V. Ad. Tratligeri Chron. Hamburg. MS., ad A. 1527. (5.) l. c., ad A. 1527., p. 80. (6.) V. Ad. Colovratii, a J. Bugenhagio Witebergæ A. 1529. edita, P. III., p. 344., Joh. Ad. Cypræi Annales Episcop. Slesvici, Lib. 2., p. 422., & Iffagogen max ad Hist. Cimbr., P. II., c. 6., §. 2., p. 121. & 122. (7.) V. Dav. Chytræi P. I. Chronici Sax. p. 626., Abr. Sculteti Dec. I. Annal. Evang. renov. p. 160., Henr. Melchioris Sen. Barnevici (in Opusce. Hist.), p. 110., Cap. Sagittaria Memorabilia Lüneburgica, §. 108., Gottfr. Arnoldum l. c., p. 62., & Conf. ab Horeis Lüneburgensibus Witebergicis p. 27. (8.) in der Hamburgischen Thurn- und Wache, p. 44. Conf. H. Permannum l. c., p. 64. (9.) V. Theod. Arnoldi Inscriptiones Hamburgenses, num. 80., p. m. 29.

Lamen, und de hūdie Messe, Predigten und Ceremonien, angenommen worden; der Papisten erren Calumnien entsegen gesetzt. Historia hęc reformationis Ecclesię Hamburgensis Saxonica *avizor*, qvz ad. Trätigeri *Chronico Hamburgensi* MSto in plenisqve subjungitur Apographis, & a P. Lambecio (*Lib. II. Ker. Hamburg. p. 61.*, ac in *Indice Anonymo*), V. L. Seckendorffo, compendiarium, post Dav. Chytræum (*P. I. Chron. Sax. p. 626 - 691.*), narrationum ejus, & MSto Biblioth. Gothanz, exhibente Synoplin (*in Comm. de Lutherismo, Lib. I., Sess. 55.*, §. 139., p. 244. 245.), V. Placcio (*T. I. Theatri Anon. c. 11.*, p. 466.), J. Alb. Fabricio (*P. II. Memor. Hamburg. p. 876.*), aliisque, laudatur, Miscnica Dialecto in D. Joh. Frid. Mayeri *Evangelicis Hamburg.* libello Hamburgi A. 1694. in 12. excusio, p. 1 - 116., producta. Recusa est postea, & annotationibus quibusdam aucta, Hamburgi A. 1717. in 12. sub hoc titulo: *Evangelisches Hamburg, mit einem Nachtrichte vom andern Lutherischem Jubel-Fest daselbst und andern Beylagen.* Latina illius verio ab Herm. Hammelmanno, *Parte II. Hist. Eccl. Evangelii renati, in Opp. Historicis*, Lemgoviz A. 1711. in 4. editis, recula, p. 244 - 274. exhibetur. Continuatio ejus MSto, Ecclesiastiarum Hamburgensium listens Catalogum, ab aliis postea ulterius pertextum, M. Joach. Degenero, Pastori Petriño Hamburgenti, in J. A. Fabricii *prefat. Partis II. Memor. Hamburg. p. 12.*, tribuitur.

Ordinatio Ecclesiastica urbis Lüneburgensis, qvam A. 1530. ab eo conscriptam esse, solus Conr. ab Höveln, in der Lüneburgischen *Wortschkeit*, p. 27., innuit. Cui an tuto credi possit, dubito.

BERNHARDUS KENCKEL, Tunderensis, d. 5. Oct. A. 1655. natus, Stephani Senioris, parentis sui, in urbis patriz Pastoris & Præpositura, ab A. 1686. Coadjutor, & ab A. 1691., Successor, biennio post, d. 7. Jul. A. C. 1693., & æt. 38., defunctus. V. Goth. Joh. Zwergii, Diaconi Tunderensis, Sermonem de illo, in E. C. LXX. 4. 5., funebreim, sub titulo der *Predigtamptgedanken*, una cum Epicediis, Slesvigz A. 1694. in 4. excusum.

Theses Theologicæ D. Gerh. Tini, illo Præfide, Disputationibus subjectæ publicis. Helmstadii 1679. in 4. V. *Diff. seqv.*, c. 2., §. 4., p. 17.

Diff. de Veritate unicz Religionis Christianæ, & aliarum, qvz præter hanc in mundo sunt (*Ethnice, Judaice, Muhammedane & naturalis*), falsitate, Præfide Paulo Heigelio, Theol. Prof., proposita, Helmstadii 1681. in 4.

STEPHANUS KENCKEL Senior (qvem *Crenckelium* perperam vocavit Joh. Ben. Carpovius (1.)), Flensburgi, d. 13. Mart. A. 1624., patre Stephano, mercatore primario, matre vero Catharina, Joh. Klöckeri, Consulis, filia, natus, scholis patriæ, Lubecens, Hamburgensi ac Stadenſi, frequentatis, ac itinere in Bataviam breviori finito, ex Academiis A. 1643. Juliam, A. 1645. Regiomontaniam, Hafnienſem, & iterum Juliam (Georg. Calixti futurus auditor pariter atqve convictor), A. 1648. Saxonicæ Thuringicæ & Hafnienſem, A. 1649. autem Soranæ & Argentinenſem, adiit. In harum ultima Joh. Schmidium, hospitem suum, J. G. Dorſcheum & J. C. Danhauserum, in studiis sacris habuit Præceptores, Magisterqve Philosophiæ creatus, in vicinas etiam Molsheimienſem ac Basiliensē excurrit. Annum 1651., in patriam redux, apud Joach. Brocktorſium, Gartzæ & Wenſini Dynastam, exegit, ſeqventi autem 1652., Sigfridi Ranzovii præfectus studiis, Academiam tertio vice repetiit Juliam. Vix in hanc delato a Nobilibus Schulerburgiis suarum in Marchia Brandeburgica Ecclesiæ Ephoria, a Friderico autem, Duce Holſtæ-Gottorpensi, Diœceſeos geminæ Tunderenſis & Lugomontarienſis Præpositura, cum urbis Tunderenſis Pastoratu, offerebatur. Hanc illi, patriæ amore, noſter prætulit, ſoceroqve ſuo, Bernh. Mauritio, in ea ſubrogatus, per octo ſere luſtra adminiſtravit, ac ſupremis interea temporis honoris Theologicis, juſſu Chriſtiani Alberti, Principis, a Collegio, qvot eoſdem offerebat, novellæ Academiæ Kilonenſis Theologia petiit, & in prima omnium promotione Academica, ſumptu inſtituta Ducali, d. 22. Jan. A. 1666., a D. Pet. Muſzo, Brabevta, obtinuit. Duas duxit uxores, Annam, Bernh. Mauritii, Antecessoris, filiam, & Eliſabetham, gnatam Olai Georgii, Parochi in Jutia Aſchleſenſis, ac M. Wolff. Ouwii, Paſtoris Johanni Flensburgiſis, viduam. Ex illa autem quinque fuſtulit liberos, filiisqve tribus cum filia unica ſuperſtitibus, nocte diem Aprilis ſeptimum ſecuta, A. C. 1691., & ætatis 68., calculi conſectus tormentis, opes ingentes reliquit.

Symboli loco Gnomam hanc ſacram uſurpabat: *Devoja oratio eſt certa conſervatio*.
V. de vita illius Caſp. Herm. Sandhagii, Superint. Duc. Holſtici, Sermonem in Act. VII. 59. 60. funebrem vernaculum, Slesvigz, cum Epicediis, A. 1692. in 4. impreſſum, ac D. Pet. Muſzi, Theologi Kilonenſis, *Programma Diſputationi Inaugurali A. 1666. præmiſſum*. Conſer Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hiſt. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 21., & G. M. Königi *Biblioth. Ver. ac novam* p. 444.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Diſp. de triplici primæ Cauſæ efficiencia, creatione, conſervatione & cooperatione, Præfide Joh. Homborgio, Prof. Phyſico. Helmſtadii 1647. in 4.

Exerc. de Autoritate S. Scripturæ, & numero librorum V. T. Canonicorum, adverſus Pontificos, Præfide D. Georg. Calixto (*autore illius*) deſenſa. Helmſt. A. 1648. & (cum Appendice, novitati, qva Bibliorum lectione populus prohibetur, oppoſita) 1654. in 4.

Panegyricus Chriſtiano Ranzovio, S. Rom. Imp. Comiti creato, ſcriptus. Hafniz 1648. in 4.
Diſſ. Hiſtorico-Theologica de Hæreſi Novatiana, eiſqve oppoſitis Conciliis, Carthagenſi & Romano, qva Articulus XII. Auguſtanz Conſeſſionis, quantum ad alteram Antitheſeos partem ſpectat, exponitur, ab ipſo conſcripta, & Præfide D. Joh. Schmidio propoſita. Argentinz 1651. in 4. Commendatur a Schmidio, J. G. Dorſcheo & J. C. Danhausero, in *carminibus adjeſtis*, Joh. Bened. Carpovio Sen. in *ſagege ad libros Symbolicos* p. 378. 379., & Sev. Walth. Slutero in *Propyleo Hiſtorie Chriſtiane* p. 176.

Diſp. Inaug. de Jeſu Chriſti duabus naturis, perſonaliter unitis, & officio ſatisfactorio, Præfide D. Pet. Muſzo. Kilonii 1666. in 4.

II. GERMANICA.

Der geiſtliche Kenn- und Zäckermeiſter, S. Paulus; oder Leichpredigt über Dorothea, Henrichs von Hatzen, Bürgermeiſters zu Tundern, Eſſen, aus Phil. III. 12. 14. Hamburgi 1657. in 4.

Die verſchiede Seele, oder Leichpr. über Gertruda Thomſens, aus Cant. III. 4. Hamb. 1659. in 4.

Der Gläubigen unverzagter Muht; oder Leichpr. über Bernhard von Bahr, Rathſcherten zu Tundern, aus Pf. XXXI. 25. Roſtochi 1662. in 4.

Die Lebensſtron ein groſſer Lohn; oder Leichpr. über M. Joh. Esmarch, Paſt. in Rieckſebüll, aus Jac. I. 12. Slesvigz 1666. in 4.
Himmelland das beſte Land; oder Leichpr. über Catharina, Hans Thomſens, Bürgermeiſters zu Tundern, Witwe, aus Pf. XXVII. 13. Slesv. 1667. in 4.

(1.) in *ſagege ad libros Eccleſie Luſt. Symbolicos* p. 379.

Himlisches Lebensbuch, oder Leichpr. über Jürgen Bürgersten, Fürstl. Ampfischer zu Tundern, aus Luc. X. 20. A. 1671. in 4.

Bitter: Todtvertreiber, oder Leichpr. über Bertram Pogwisch, Fürstl. Ampmann zu Tundern, aus 1. Theß. IV. 13. & sqq. Ratzeburgi 1673. in 4.

Geistlicher Wanderslab, oder Leichpr. über Johann Preuß, Bürgermeister zu Tundern, aus Pf. XXXIX. 9. & sqq. Kiloni 1674. in 4.

Gefröhnte Treue, oder Leichpr. über Metta Preußinn, aus Apoc. II. 10. Slesvigz 1674. in 4.

STEPHANUS KENCKEL Junior, Senioris, modolaudati filius, Tunderensis, post operam sedulam studiis sacris pariter atque profanis in Academiis Germaniae impensam celebrioribus, professionem Oratoriam & Historico-Politicam, in novella Equestris, Hafniz a Christiano V., Daniz Rege, d. 15. Apr. A. 1692. fundam, eodem anno obtinuit, Directorque ejus secundarius A. 1694. est constitutus. Utrique huic muneri Academico A. 1695. valedixit, & A. 1697. telonio ad Helsingborg Danicum Helsingorensi est praefectus, posteaque Consiliarius suis Justitiar ac Status publici a Friderico IV. adscriptus. Vixit A. 1725.

Disp. Theologica de propositione primi & tertii generis Idiomatica 1. Pet. IV. 1., Praefide D. Joh. Oleario. Lipsiz 1687. in 4.

Inskriptio, Christiano Alberto, Duci Slesvici & Holstatiz, civium suorum plausus, ob pacem Altonavensem, d. 20. Jun. initam, d. 5. Jul. confirmatam, & d. 13. ejusdem plenissime restitutam, devotissima gratulatione interpretans, Hamb. 1689. in f.

JOHANNES KENTZLER, Hamburgensis, J. U. Lic., quadragenarius in patria A. 1697. defunctus.

Disp. Jurid. de Silentio, Praefide D. Henr. Coccejo. Heidelbergz 1682. in 4.

Disp. Inaug. de Bodmeria. Aureliz 1683. in 4.

JOHANNES KESLERUS, copiarum initio Holsato-Gottorpiensium Ecclesiastes, circa A. 1662., castrensis, deinde auralis Parochus ruralis in Holsatia Sampsensis, M. Mart. A. 1675. extinctus. V. Ep. Delic. Funiculi triplicis.

Ovis rufinians; das ist: Evangelische Schluss und Heimgedeten, auf alle Sonn- und Festtage des ganzen Jahres, dar durch ein Liebhaber des Wortes Gottes die angebotene Predigt kürzlich wiederholen kan. Hamburgi 1656. & Slesvigz 1662. in 12.

Evangelischer Wegweiser recht zu glauben, Christlich zu leben und selig zu sterben, auf den Sonn- und Festtags-Evangelien vorgestellt: Mit kurzen, auf dieselben gerichteten, Heimgedeten. Hamb. 1664. in 8.

Ewig Wol und ewig Weh, oder kurzer Bericht vom Zustande der Seelen nach dem Tode. Ratzeburgi 1673. & Hamburgi 1682. in 12.

Evangelische und Epistolische dreysache Schnur; das ist: Gründliche und schriftmäßige Erklärung der Evangelien und Episteln, auf alle Sonn- und Festtage Apostels Tage, durchs ganze Jahr, worinn gezeiget wird, wie man recht glauben, und Christlich leben, solle, damit man auch dergleichen selig sterben könne: Nebst nützlichen memorial-Reimen und Verslein. Hamburgi A. 1675. & Lipsiz 1704. ac 1723. in 4.

M. FRIDERICUS KETELSEN, Hufensis.

Disp. Moralis de officio Parentum in liberis. Wittebergz 1686. in 4.

M. ANTONIUS KEYSER (qui Can. Bramtio *Cesarinus* audit), primus urbis Hatherslebensis Pastor Lutheranus, & Diocesis ei vicin (in cuius Ephoria Vinc. Alberti A. 1549. illi successit), tractusque simul Apenradensis, Praepositus, qui A. 1537. *Ordinationem regnorum Daniae & Norwagiae Ecclesiasticam*, Christiani III., Regis, promulgatam auspiciis, sua, sicut prima Editio ejusdem anni Hafniensis offendit, subscriptione, cum Antilibris aliis, approbavit, Cimbricis, & A. 1542., uti e scripto constat mox laudando, fuit superstes.

V. Canuti Bramtii Hexastichon, quo illum celebravit, Epitaphium, in *Nemio*, Wittebergz A. 1569. editis, p. 120. & Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 208.

Informatio pro Parochis simplicioribus *avida*, in suorum usum A. 1542. ab eo conscripta, in visitatione Ecclesiarum observanda, reditusque singularum, Heimreichio (A.) teste, recensens. MSta superstat in M. Joh. Pouchii, Dioc. conl Ripensis, Bibliotheca.

JOHANNES FRIDERICUS KEYSERUS, Kiloniensis, non autem (uti Val. Ern. Löscherus, mox allegandus, perperam tradidit) Giesensis, J. U. Licentiat, & Aoademiz Halensis, circa A. 1722., uti traditur, Professor ab aliis Giesl. Juris Professor esse perhibetur.

Disp. Inaug. de Jure Principis Evangelici circa Divortia, Praefide D. Justo Henningo Böhmerto proposita. Halz 1715. in 4. Huic, Matrimonium, in se & sua natura, nihil aliud esse quam negotium civile humanum, nec aliter in foro considerari debere, asserenti, licentiaeque divortiorum audacter patrocinanti, e Theologis Lutheranis, D. Val. Ern. Löscherus, in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, *Sed. 6. A. 1715., p. 1028-1031.*, paucis contradixit, D. Joh. Mich. Langius autem, Ecclesiaz in Marchia Brandeburgica Prentzlovianz Antistes, scriptum opposuit peculiare, Berolini A. 1715. in 4. sub hoc editum titulo: *Gründlicher Beweis, daß die Divortia oder Ehescheidungen jure naturae verboten seyn, und nur erst nach dem Sündenfalle, in kläglichen Statu legali, ihren Platz bekommen.* Schediasmati isti Langiano (de quo *Part. XLIX. der Gelehrten Fame* p. 7. conferatur) Keyserus sequens reposuit apologeticum.

Abgenüßter Segen-Beweis, daß die Ehescheidungen in dem natürlichen und geoffenbarten Göttlichen Rechte nicht gänzlich verboten, sondern auf vielen Ursachen erlaubt seyn, folglich auch von einer Christlichen Obrigkeit toll können, und in gewissen Fällen, verstatet werden: wider D. Joh. Mich. Langens so genannten gründlichen Beweis &c., in *Wabpung seiner Inaugural Disputation*, ans Licht gestellt. Kilonii 1716. in 4. Sed & huic a Langio responsum est in der *Öblich triumphirenden Wahrheit seines Gründlichen Beweises, daß die Ehescheidungen jure naturae verboten seyn*, wieder J. F. Keyfers, J. U. L., *Abgenüßter Segen-Beweis*, Berolini A. 1717. in 4. juris facta publici. Confer de scriptis huius contrariis M. Mich. Henr. Reinhardi *Meletema pro Matrimonii Christiani sanctitate*, in V. E. Löscheri *Unschuld. Theol. Nachrichten*, *Sed. 6. A. 1717. editum*, p. 105. 706. junctum Halz A. 1722. in 4. recula esse traduntur sub titulo: *Streit* schriften, die Rechte der Ehescheidung betreffend.

Summa doctrinae de Divortiis. Halz 1722. in 4. Defendit ea Disputationem Auctoris inauguralem, contra Menckeni, Prof. Witteb., objectiones, in *Diff. de sum. de jure Principis Evangelici circa Divortia doctrina* proposita.

JOHANNES CONRADUS KIEFFERUS, Kuhöfi, prope Oldenburgum, Wagriz oppidum, d. 30. Oct. A. 1644., patre cognomine, Praefectura Oldenburgensis scriba, natus, curriculo studiosior in Gymnasio Bremensi, Aoademisque Julia & Kiloniensi, absolute, Parochus in agro Tritovienfi, ab A. 1676., fuit ruralis; si mulque

mouque Christiani Alberti, Ducis Holstato-Gottorpensis, Ecclesiastes Hamburgi (ubi tunc exulabat) domesticus. A. 1690. a Principe hoc, Gottorpium reduce, eodem evocatus, ejus, filiiqve successoris, Friderici, Concionatorem, per octennium, egit aulicum, & Consiliarium Ecclesiasticum, tandemqve A. 1698. Petro Zitzschero, in Pastoratu & Praepositura Tunderensi, successit, Obiit d. 5. Oct. A. C. 1702., & ætatis 58., cum e conjuge prior, Elisabetha, D. Conr. Schmiedlingii, Archiatri Holstati, gnata, sex, & posteriori autem, Augusta Maria, Joh. Adolphi Besselini, Consiliarii Danici, filia, nullos sustulisset liberos.

V. de vita ejus Goth. Joh. Zwergii, Diaconi Tunderensis, Urim und Thumid des Evangelischen Priesstertums, sive Sermonen e2. Cor. IV. 5, 6, 7. funebrem, Slesvigz A. 1704. in fol. exculum, Pet. Ambr. Lehmanni Observationes Historicas anni 1702. Germanicas, n. 48., p. 366. 367., Nova literaria Lubecensis, M. Nov. A. 1702., p. 341. 342., & Henr. Muhlili in nuptias ejus secundas Epithalamium, A. 1693. scriptum, Convivioque erudito, in Editione anni 1693. Kiloniensi, p. 57-80., subjunctum.

Disp. de Vero & falso, Præfide M. Andr. Frölingio propofita. Helmst. 1665. in 4.
Per aspera ad altra, oder der seligte Leid- und Freudenwechsel Christiani Alberti, Herzogen zu Holstein-Gottorf, d. 26. Febr. A. 1699., auf seinem Symbolo, nach Anleitung der Worte Rom. VIII. 18., in einer Leichrede vorgestellt, Slesvigz 1695. in fol.

Die von Gott zwar bestimmte, aber glückliche, Todesveränderung, oder Leichpredigt auf Job. XIV. 5-14., über Otto Johann von Grothausen, General, Lieutenant und Commandanten in Hamburg, und Joh. Christoph. von Düring, Fürstl. Holsteinischen Obristen. Slesvigz A. 1698. in fol. Recula, anno eodem, in Syntagmate fequenti.

Über vorberühmte Predigten (über Luc. XXIV. 32., Eph. V. 15, 16., Hiob XIV. 5-14. und Luc. XIX. 41. & seqq.), sampt einer Entschuldig. an Herrn Otto Ranzowen, Fürstl. Holst. Hofmarschalls, Wittve; vordrin einzeln, jetzt zusammen, gedruckt. Slesvigz 1698. in 4. V. de iis Nova Lit. Lubec., M. Mayo A. 1698., p. 83. 84.

M. JANUS KIELDSON, Ripensis, Chiliani Georgii, Confulis, filius, scholz patriz, ab A. 1622. ad 1630., Rector, Pastorque deinceps in Scania Landskronensis, & Præpositus simul Ronnebergensis.

V. Pet. Terpagii Inscriptiones Ripenses p. 145., & Pet. Winstrupii Jun. Epigramma ad eum. Lib. III. Epigramm. p. 979. Sermo funebris Danicus, in exequis Metz Hvitefeldiz, e Pf. LXXIII. 25. 26., habitus. Hafniz 1633. in 4.

Sermo funebris Danicus, in Elisab. Hvitefeldiz exequis, e Pf. CIII. 15-19. Hafn. 1638. in 4.

FRIDERICUS CHRISTIANUS, Baro a KIELMANSEGG, Dynasta Satrupholmii, Kohövedz & Wandsebeckz, hæreditarius, Johannis Adolphi, Ministri (de quo postea dicetur) Ducum Holstato-Gottorpensium principis, filius, Slesvigz primam, ni fallor, lucem affexit. Eruditionis variz, prudentiæqve interioris Politicæ, prima intra lares patrios jecit fundamenta, & utramqve postmodum, cum nobilibus Europæ peragraret provincias, assidua aularum frequentatione, & cum magnatibus virisque eruditis conversatione, multipliciter experientia, marum in modum auxit & confirmavit. Domum reduci locus inter ædis Lubecensis Cathedralis Canonicos (quorum A. 1705. evasit Senior) est attributus, & non multo post, Ephoria Augusti Friderici, Ducis Holstato-Gottorpensis, Episcopique Lubecensis designati, iter ad externos meditantis, a fratre Serenissimo, Christiano Alberto, commissa. Quo in munere cum utriusque Principis de spe expectationi abunde satisfecisset, Christianum Albertum in aulam suam reverso Gottorpensium Consiliarii primum intimi atqve Cameralis, ac deinde Vice-Præfidis, dignitates contulit amplissimas, Nec obicura spes jam assuebat, fore, ut ad eodem ad summum aliquando dignitatum aulicarum eveheretur fastigium, parentique in isto subrogaretur. Sed irritam hanc reddidere tempora, qvz secuta sunt, & patriz, disidia Principum suorum intestina lugentis, tranquillitatem turbant, infelicia. Quibus cum noster Principis sui causam, parentis exemplo, iusto acris tueretur, Augustissimi Danorum Regis, Christiani V., incurrit indignationem, hujusque iussu Halmiam A. 1676., in custodiam liberiozem, cum genitore (in illa mortuo), germanisque duobus, est abductus. Ex ista, annuo demum post tempore, aliqua facultatum parte multato, discedendi, & in Cimbrum redeundi, a Rege, jam placato, facta est potestas. Illuc reversus, mari vitæ aulicæ turbido atqve infido valedixit, & a Leopoldo Imperatore S. Rom. Imperii Baronibus adscriptus, ac Consiliarii Imperialis donatus titulo, Hamburgum secessit, vitam illi reliquam in otio transacturum literario, nunquam non negotioso. Bibliothecam enim, sumptu ingenti, collegit locupletissimam, & copia librorum vix ulli Cimbricarum secundam, horumqve lectione assidua inignem sibi paravit, cum reliquarum Polymathiz partium, cum historiz omnium gentium ac seculorum, imprimis autem patriæ, peritum. Strena, qva D. G. Morhofius A. 1674. applausum ei suum est testatus, Elegiaco-Economica, in Operibus illius Patricis, Lib. III. Charitum, p. 185. 186. 187., est recusa. Senex Hamburgi, M. Sept. A. 1714., morbo extinctus est podagrico, a pedibus ad caput, dentesqve præsertim & maxillas, quorum is usum decumbenti plane intercluserat, derivato, teste Autore præfationis, Part. I. Catalogi Bibliothecæ præmissæ. Filium reliquit, Georgii Ludovici, Magnæ Britanniz Regis, supremum in provinciæ Germanicæ stabuli Præfectum ac Cubicularium, Londini A. 1717. itidem mortuum.

Bibliothecæ ejus numerosissimæ, plura quam 50000. complexz volumina, Hamburgi, post obitum possessoris, auctionibus publicis distractæ compluribus, Catalogi ingentis ac vasti, in quinque Partes divisi, & Autorum atqve argumentorum Indicibus, aliisque accessionibus literariis, ab editore in Præmio promissis, illustrandi, Pars Prima, 33. constans octernionum Alphabetis, & 12703. enumerans volumina, cum Anonymi de ludibus ipsius Præfatione, Hamburgi A. 1718., Secunda autem A. 1719., & reliqvæ annis fequentibus, ibidem in 8., prodierunt.

Quatuorcula, qva Principis sui in novellæ Academicæ Kiloniensis Professores affectum, in illius inauguratione, d. 5. Oct. A. 1665., est testatus, in Alex. Jul. Torqvati Historia inaugurationis ipsius, qvz A. 1666. in fol. prodit, p. 73. 74., obvia.

Acta in Sacris der Herren Gebrüder von Kielmansegg, Kläger, wider Egidii Hennings Wittve, Beklagte, ab eo, & fratribus, A. 1680. in fol. edita.

MScæ complura Historica, studio elaborata proprio, quorum aliquot volumina in Bibliotheca ejus asservari domesticorum nonnemo mihi retulit.

JOHANNES ADOLPHUS (1.) KIELMANNUS a KIELMANSEGG Senior, Dynasta Satrupholmii, Obdorff, Kronshagz & Bundesbüllz, hæreditarius, Itzehoz, urbe Stormariz nostræ Danicæ, A. 1612. (2.), d. 14. Octobris (3.), in lucem editus, Johannem, Cænobii Virginum nobilium Ithoenfis ministrum, sive prætorem, parentem habuit (4.). Loco hoc natus humilior, studia scholastica Lubecz, Joh. Kirchmanni (cujus Epistolæ aliquot

E e e e 2

ad

(1.) Adamus perperam vocatur a J. F. Reimanno, in Idea historia Afcaniensis p. 60. (2.) teste Ad. Olesio, in Panegyricis, Joh. Waverii scriptis, Joh. fu. (3.) teste D. G. Morhofio in Poemate in natalem ejus Heroico, in Opp. Post., L. 3. Charitum, p. 140. (4.) V. Nobilis Dana Epistolam de cupiditate ejus Germanicum, d. 1676. editam, p. 2.

ad eum *dux* Marq. Gudius olim asserabat) ductu, Juridico-Politica autem in Academicis Germanicis, felici adeo, cum dotibus ingenii gauderet eximis, tractavit successu, ut, titulo Doctoris Jenæ A. 1633. (æt. 21.) reportato, & Batavia, Gallia Germaniaeque, praeagratis (1.), postquam Advocatum in patria, Syndicumque deinceps provinciam Slesvigio-Holstiatum, brevi egerat tempore (2.), ad summam, ope illorum, in aula Gortorpiensi, mature admodum viam sibi traverit dignitates. Consiliarius enim a Friderico, Duce Holstiatum, anno jam 1636., adscriptus aulicis, sexennio, quo Collegium hoc ad altiora festinantem detinuit, proximo variis; non ad Reges solum, Electores & Principes, sed Ferdinandum etiam III., Imperatorem, Comitibusque Imperii Germanici Ratisbonensium, prospere, & voto Principis, obijt legationes (3.). Cui scilicet, in Ratisbonensi, A. 1640. ac 1641., jus promigetur in successione familiae Ducalis Holstiat-Gortorpiensis hæreditaria perpetuum (4.), titulum Serenissimi augustiorem (5.), & Academiam condendi potestatem (6.), ita sibi etiam nobilitatis hæreditariæ privilegia (a Christiano IV., Daniz Rege, ac Principe suo, confirmata atque aucta), locum inter S. Rom. Imperii Exemptos, Comitumque, quam vocant, Palatinæ honores (7.), & insignia, Herculeum laureatum, clavumque manu tenentem, cum cuneis tribus, duabusque columnis, exhibentia (8.), a Ferdinando obtinuit. Iti Gimbriam redux, & Cancellarii, Consiliarii que Cameralis, Provincialis ac intimi, sublimibus non multo post admodum officiis, Præfecturisque insuper Barmstedensi, Reinbeckensi, Morkchane, Tritoviensi & Dolradensi, annis sequentibus, datus Gubernator, Friderici Principis gratia in se ferme solum brevi derivata, summam in aula pro lubitu omnia administrandi potestatem haud difficulter, munera illius non aliis, quam cognatis, clientibus, aut ob animi lenitatem haud nocituris, conferendo publica, sibi asseruit, ingentesque simul & fidem ferme superantes, partim munificentia Ducum in se plus quam regia, partim vero artibus variis aulicis, coarcevit divitias (9.). In Cænobit Virginum nobilium Slesvigensis Johanne Præpositura Cajo successit Alefeldio, Præfecto Flensburgensi, filiumque nato maximum, Johannem Henricum, in hac habuit successorem (10.); Præpositus autem zdus Cathedralis Hamburgensis d. 18. Jul. A. 1650., renuntiatus est in locum Christiani, Comitæ a Ranzou, qui hac ipse dignitate, ad iacturam Præfecturæ tractus Barmstedensis, cum parte Comitatus Pinnebergici Ducali a Friderico sibi Principe venditi, compendiant, sponte cessavit (11.). A 1658. M. Martio, ad Conventum Irenicum Hafniensem, pacis inter duos Reges Artcos conciliandæ gratia infinitum, ablegatus, cinere per glaciem freti Baltici majoris pedestri, admodum periculoso, eo festinavit, & Friderico III., Danorum Monarchæ, solutionem Principis sui, & posterorum ejus, a vasallagio, quod vocant, five nexu, quoad Ducatum Slesvigensem, Feudali, Præfecturæque Svabtedensis, ac jurisdictionis in Collegium Canonico-rum Slesvigense, cessionem, vi Svecorum armata suffulsi, iminis belli instaurandi importunitissimis, extorsit. Non enim veritus est Ministris Danicos, de duris adeo ac iniquis postulationibus conqvæstos, harumque initu, spatio deliberandi petito, tergiversatos, venerationis, quam Regi, cui nascendi fors se subjecerat, debebat, inmemore, verbis insolenter allegari sequentibus: *Ich wil Categorische Resolution in 24. Stunden haben, oder ich sende die Königl. Chednische Ordre, die ich den mir im Cade trage, ohne Verzug der Armee zu, daß sie wieder rumpfen und aufse reue sendlich agiren solt* (12.). Qui Friderico Duci, A. seqv. 1659. defuncto, in ditionum regimine successit Cimbricorum, Christianus Albertus, filius, ob tor in familiam Ducalem (quam necessitudine etiam cum Rege Sveciz, Principibusque Anhaltino, Hassiaico & Meclenburgico, conjugis horum filibus Friderici procuratis, devinxit (13.)) menta, nostrum, supremum innox regiminis, Senatus sanctioris Cameræque, Præsidem constitutum, longe majori, ac fidali ferme, amore est profecturus ac veneratione, nec raro a se jam decreta aut promissa per eum passus rescindi. Quam ob causam auctor *Inscriptionis in duos Septentrionis Sejanos, Pet. Schumacherum & J. A. Kielmannum, A. 1677.* editæ, incertus, Kielmannum *Principis majoris ætatis acutum* non dubitavit appellare tutorem, & Constantinus Germanicus (sive Phil. Andr. Oldenburgerus), *Imperatorii Germaniæ Politici* scriptor, splendidis, quibus eum dignatus est, elogis hæc subiecit (14.): *Princeps ipse si quando ad preces subditorum rescriptis, hic Minister tamen recidere solet & inquirere, nam preces veritate nituntur. De quo si confect, ire solet ad Dominum suum, ipsamque, rationibus propositis, rogare, ut rescriptum amulet. Autor illi fuit præcipuus Academicæ novæ Kiloniensis (cujus condendæ potestatem Parenti, ante quinque lustra, a Ferdinando III., Imperatore, obtinuerat) A. 1665. erigendæ, & d. 5. Octobris pompa, in qua ab ipso, Legati & Commissarii personam fulgentem Cæsarei, aliquot memoriter recitatæ sunt Orationes, solenni inaugurandæ (15.). Ipsemet Xenodochium, in suburbio, fundasse & dotasse perhibetur, hostium auxilio, pacis condiciones, uti supra jam est narratum, præsternendo & extorquendo iniquissimas. Pace septentrionis restituta, similitas nihilominus inter eos ac Christianum Albertum, Principem suum, aluerat perpetuas, & huic, ut nova subinde cum Svecis, adscitis tandem in societatem etiam Hamburgensibus, contra Danos iniret fœdera, tributorum provincialium rationes turbaret pristinas, edicta, communi promulgata nomine, solus retractaret, literis Monarchas hoste vicinos, quosque controversæ leviores erant subortæ, asperioribus laceraret, amicam Controversæ cum Plönensibus Oldenburgicæ compositionem averfaretur, pactum cum Christiano V., de illa tollenda, coram Hafniæ A. 1671. initum, domum redux rescinderet, copiasque, Svecis, Holstiatum invaderis, auxilio futuras, A. 1675. conficeret, turbulentis perferaserat consiliis. Taceo conatus ejus in ordine Equestris Cimbrico a Regibus alienando privatos, & Satyram Alex. Jul. Torqvati, Chiliarchæ Svedici, qua, sub *Visionis Jovialis* titulo, aulam contumeliose traduxit Danicum, ipsius auspiciis, sumptusque Ducali, Slesvigæ A. 1666. publicatum, & *Inaugurationis Academiæ Kiloniensis* insertam *Historiæ*. Harum aliarumque injuriarum, diuturna hæctenus a Parente ac se toleratarum convivia, memoriam Christiano V., Regi Danico, novæ reficabant, quibus, M. Majo A. 1675., in comitiis Provincialibus Holstiat, postulationi tributorum majorum æquiflunt, a se, vim, quam Sveci minabantur, vi bellica repulsuro, & exercitus, proprias illorum invasuri ditones,*

- (1.) V. Morhofium l. c. p. 148. 149. (2.) V. Epist. Nobilis Dani p. 2. (3.) V. Inscript. Epitaphii Hamburgensis, infra allegendam. (4.) V. C. Dancwerthii P. I. *Chorogr. Gimb.* c. 2. p. 6. (5.) V. Morhofium l. c. p. 177., & Chr. Kortholti Ep. *Dedic. Valeriani Confessoris*. (6.) V. Korth. l. c. (7.) V. C. Dancwerthium l. c. P. I. c. 2. p. 17. (8.) V. Sim. Henr. Musæi *Gnomoglyphica ex bis insignibus, Paenagryce, et dictis, A. 1675. adjecta*, & Joh. Dan. Majoris Ep. *Dedic. Memorialis Anatomico-mæstebani*. (9.) V. Epistolam Nobilis Dani p. 3. (10.) Joh. Ulr. Petzæ in *Descript. urbis Slesvigensis Germanica* MS., P. I., c. 8. (11.) Confer Catalogum *Præpositorum Hamburgensium*, in Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 600. (12.) V. Epist. Nobilis Dani p. 6., & confer Ad. Olesarii *Compend. Chron. Hols.*, Lib. 12., c. 15., p. 340. 341., & Morhofium l. c. p. 177. 178. (13.) V. C. Kortholtium l. c. (14.) p. 498. 497. (15.) V. Alex. Jul. Torqvati *Historiam inaugurationis illius, A. 1666. in fol. editam*, & Anonymi *Relationem de eadem Germanicam*, in W. E. Tencnii *Dialoq. mensuris vernaculis*, M. Nov. A. 1664., p. 918-968., recolunt.

nes, ope praevenire. Ordinibus propositis, per filios praefracte, nec sine crebris vindictis, ab armis metuenda Svecici; comminationibus, obtrinebatur, imo ipsa comitia, solius Ducis abusus auctoritate, se inficio atque invito, dissolvebat. Ferre istas ulterius, patientia sua toties jam denuo lesa, Monarcha juvenis ac generosis detrectabar, nostraeque Chersio, antequam expeditionem adversus hostes suscipere, de tranquillitate & securitate prospectus domesticis, Christianum Albertum, Ducem, Rendesburgum, ut controversis inter se atque illum amice illic componeretur, sequeventi mense Junio, invitabat. In hoc conventu, cum Holstatis nulla amplius ab exercitu Svecico, per Electorem, eo ipso tempore, victo atque fuso Brandeburgicum, speranda essent auxilia, Dux ipse, ut Regi Jura atque loca Cimbriae, A. 1658. vi & ope Svecico extorta, restitueret, fœderi cum his renunciaret, & propugnacula sua eidem traderet. Kielmannus autem, ac tres ejus filii, quos secum adduxerat, ut, se in posterum nihil contra Regem, ejusque regna ac commoda, vel factis, vel verbis, vel scriptis, molituros, sineque illius venis e Cimbria haud discessuros, ac, si secus quid a se fieret, famæ & bonorum futurorum dispendium, Chirographis, Juramenti loco, pollicerentur propriis, periculum majorem metu, haud difficulter, M. Julio, sunt pervasi. Verum vix Rendesburgo Gortorpium nosse reversus, Paſſa Rendesburgensia, ceu vi ac metu extorta, literis, horrendas in Regem eructantibus criminationes, varia in loca ad sibi addictos aſſegatis, minis, calumniis falsisque rumoribus passim sparsis, relationibusque maledictis Francofurti Germaniae, ac Londini Anglice, editis, & cum Rex de iis querelas ad Ducem suas deferret, ab hoc defensis, acerbè traduxit, impugnavit, & rescindere pro virili est conatus. Principi suo, ut Consiliarios complures, amicitia cum Danis praeſtantes ad integrationem, aliaque consilia saniora, sed suis haud congrua, suggerentes, dimitteret, ac, velut in Ducatu haud minus passio, Hamburgum se reciperet, Autor erat, ipseque, cum Consiliarii titulum intinui, quo Danis impune nocere posset, a Regibus Ducibusque ambivisset peregrinis, fugam, pre-textu valetudinis, thermarum indigentis auxilio, adornandam, promissorum immemor, itidem jam meditabatur. Quæ alique ipsius molitiones periculosa, cum Christiano V., Regi Daniz, innotuissent, anno is sequenti 1676, ut turbas novas, patre hinc imminentes, præcaveret, illum, d. 25. Martii, una cum tribus filiis, Hafniam Slesvig captivum iussit abduci (1); ac eidem incluit castello, in quo Petrus, Comes a Griffenfeld, jam aſſervabatur, regni Danici Cancellarius, ad perſidiam & proditorem a nostro, si Conr. Sam. Schurtzſchium audias, seductus, ita enim ille (2): *In Dania Griffenfeldius in custodiam datus est, propterea quod consilia Regis hostibus enuntiavit ac eidem domi invidiam foris exitum, paravit. Quod consilium nulli perditissimum inſtruxit K., vir unus omnium Cimbrorum versutissimus, qui aſſentat prodicionis præmio, novam hominem, nullis imaginibus decernit, a Regis fide, pessimis certe artibus, avertit, atque hic fortune deduxit, in exitumque coniecit.* Causas, quibus Monarcha angustissimus, ut in custodiam nostrum, cum filiis, daret, est permotus, injurias nempe multiplices, veteres pariter atque recentes, easque admodum atroces, ipsi, parenti, ac utriusque regnis, provinciis & subditis, illatas, breviterque hæcenus a nobis adumbratas, fufius, auspiciis haud dubie regis, Scriptor exposuit Anonymus, in *Epistola Germanica*, sub hoc A. 1676, publicata titulo (3): *Sensſchreiben eines Dänemærſchen vom Adel, an seinen guten Freund in Deutschland, des Fürstlichen Schloßhofs-Holstein-Gottorſchen Regierungspræſidenten, Johann Adolph Kielmanns von Kielmannſee, und seiner drei Söhne, gefängliche Haft betreffend.* A quo, sicut & Autore incerto *Inſcriptionis in duas Sepulchris Sejanos, Petrum Schumacherum, Danum, & Joh. Ad. Kielmannum, Holſtærum*, A. sequ. 1677. (4) evulgata, aliorum etiam idem criminum, ambitionis scilicet, avaritiæ, in congerendis, artium variarum sulcarum illicitarum ope, divitiis immensis, & ferme regis, infatigabilis, injustitiæ, peculatus, perſidie & ingratiſſitudinis, stylo mordaci inſimulatur. Olaus Borrichius, in *Epigrammate in eum discordie fatorem, carceris mandatum*, quod Frid. Ritzgardi *Pætarum Danorum Delicia* (5) exhibent, ad cognomen Kielmanni alludens, cuneo ipsum comparavit, nodum diffidiorum, inter Regem principemque suum, fœralium vere Gordium impulſu fuo artius astringenti, nodosque in nodis necſtenti, sed a gladio vindice eſſecto. In caſtelli Hainienſis custodia trimæſtri tantum superſtes fuit tempore, ac eodem A. C. 1676., cum Climaſterium ætatis magnum jam fuſperalſſet, d. 8. Julii ſubito expiravit, locumque ſepulchrum, quem in æde Cathedrali Hamburgeni A. 1670, fruſtra ſibi delata, ac monumento (cujus inſcriptionem Joh. Alb. Fabricius (6) recitat) Epitaphio ornaverat magnifico, in Petrina Hafnienſi (7) obituit. Slesvigam abductum eſſe a filiis cadaver ejus, ibique ſepulchrum, traditur ab Andr. Hoyer, plura de morte illius, quam venenoſo humor impubatur publicus, ſubita narrante, in Den Dänemærſkeſke ſchickſalen ten p. 540. & 541.

E filiis tribus, anno ſequenti 1677., & custodia a Chriſtiano V., Daniz Rege, dimiſſis, & paulo poſt a Leopoldo Imperatore in Baronum ætatis ordinem, ac Conſiliarius ſuis aulicis Imperialibus adſcriptis, natu maximas, Johannes Henricus, Dynaſta Sætrupholmenſis, Cronſhagenſis & Qvarnebeckenſis, Chriſtiani Alberti inſigio, Ducis Holſtæ-Gottorpienſis, Conſiliarius ſui intimus ac Provincialis, ſimulque Præſecturæ Gottorpienſis ſæptura, Canonici Lubecenſis, ac Canonii Johanneſſes Slesvigienſis Præpoſitus, deinde vero Monarchæ Danici, mo do laudati, Senator intimæ admiſſionis, ſupremæque Commiſſarii bellicus, ac A. 1686., relicto ſuis ingenti ære alieno, obiit. De ſecundo, Friderico Chriſtiano, jam eſt dictum. Tertius, Johannes Adolphus, Toparcha Sætrupholmenſis, ſupremus olim Chriſtiani Alberti, Ducis Holſtæ, Cubicularius, Canoniciſque Lubecenſis, & custodia dimiſſus Hafnienſi, in civitate Huſenſi otio vitæ privatæ ſe oblectavit literario. Filia unica Johanni Samueli Heiſtermanno a Zielberg, Conſiliario Holſtæ-Gottorpienſi intimo atque aulico, ac Eiderſtædz ab A. 1651. Præſidi, a parente eſt elocata.

Imago noſtri (Symbole) *Prædentæ & ſincere*; Morhoſio teſte (8.), deſectati), æri inſculpta, præfixa eſt Alex. Jul. Torqvæ *Hiſtoriz Inaugurationis Academiæ Kilonienſis*, Slesvici A. 1666, in fol. editæ, & una cum inſignibus, in numismatis quoque ſpectatur, in ejus honorem cuſis, argenteo pariter atque aureo. E quibus poſterius, ſibi donatum, D. G. Morhoſus Elegia celebravit peculiari (9.), & octo Ducatos ſuo æquare pognere comperi.

Mortuus nullis, ſuperſtes plurimos, ex ordine inprimis Academiæ Kilonienſis, ſibi cognominis, Profeſſorio, Encomiſtaſſas habuit, cultum ei ſuum Orationibus Carminibusque Panegyricis, aut Epistoſis Dedicatoriis non ſine adulatione in nimis laudibus in Patronum hunc congerendis effuſa, teſtatos. Eminet inter reliquos Dan. G. Georg. Morhoſus, in cujus *Operibus Poeticis Latinis*, Lubecz A. 1697. in 8. junctim excuſis, Carmina, quæ huc ſpectant, ſe offerunt ſequentia, omnia ſere ſeſorim etiam antea edita:

1. Proſoponema prolixum Heroicum in natalem ejus, A. 1667. ſcriptum, *Libro III. Charitum*, p. 131-165.
2. Elegia in nummum aureum, ejus inſignitum imagine, ſibiſque donatum, *ib.* p. 161-162.
3. Poemation in torquem illum aureum, Friderici III., Regis Daniz, munus, *ib.* p. 169-174.
4. Næzia funeralis in Annum 1668. expirantem, Luſus Epigraphicus ad illum, *ib.* p. 174-179.

(1) V. Joh. Laurentii *Tageregiſter über Chriſt. V., Königs in Dänemærck, Lebens- und Regierungsgeschichte*, p. 81. 86. (2) *Epist. Lat. ad Henr. Bar. a Friſche* (d. 31. Maji A. 1676. exarata), p. 477. 488. (3) in 4. Recuſa *Tom. II. Diar. Europ.* (4) in 4. (5) *T. II.*, p. 597. (6) in *Append. Inſcriptis Hamburg. Theod. Anſelmanni*, n. 122. p. 58. (7) teſte Autore *des Hiſtorien des Dän.*, ad A. 1676. (8) *lo. ev. ſup. citata*, p. 154. (9) V. illum in *Opp. Poet., Lib. III. Charitum*, p. 161-168.

ad eum *auspiciis* Marq. Gadius olim asserabat) ductu, Juridico-Politica autem in Academiis Germanicis, felici adeo, cum dotibus ingenii gauderet eximis, tractavit successu, ut, titulo Doctoris Jenæ A. 1633. (æt. 27.) reportato, & Batavia, Gallia Germanique, peragratis (1.), postquam Advocatum in patria, Syndicumque deinceps provincialem Slesvig-Holstiatum, brevi egeret tempore (2.), ad summam, ope illorum, in aula Gottorpensi, mature admodum viam sibi straverit dignitatis. Consiliarius enim a Friderico, Duce Holstiatum, anno jam 1636., adscriptus aulicis, sexennium, quo Collegium hoc ad altiora festinantem detinuit, proximo variis; non ad Reges solum, Electores ac Principes, sed Ferdinandum etiam III., Imperatorem, Comitibusque Imperii Germanici Ratisbonensis, prospere, & e voto Principis, obit legationes (3.). Cui licuit, in Ratisbonensi, A. 1640. ac 1641., jus primogenituræ in successione familiaris Ducalis Holstiat-Gottorpensis hæreditaria perpetuum (4.), titulum Serenissimi augustiorem (5.), & Academiæ condendi potestatem (6.), ita sibi etiam nobilitatis hæreditariæ privilegia (a Christiano IV., Danicæ Rege, ac Principe suo, confirmata atque aucta), locum inter S. Rom. Imperii Exemptos, Comitibus, quam vocant, Palatinæ honores (7.), & insignia, Herculem laureatum, clavumque manu tenentem, cum cuneis tribus, duabusque columnis, exhibentia (8.), a Ferdinando obtinuit. In Cimbrum reduxit, & Cancellarii, Consiliarii que Cameralis, Provincialis ac intimi, sublimibus non multo post admodum officiis, Præfectorumque insuper Barmstedensi, Reinbeckensi, Morkharzen, Trittovienfi & Doldradensi, annis sequentibus, datus Gubernator, Friderici Principis gratia in se ferme solum brevi derivata, summam in aula pro lubitum omnia administrandi potestatem haud difficulter, munera illius non aliis, quam cognatis, clientibus, aut ob animi lenitatem haud nocituros, conferendo publica, sibi asseruit, ingentesque simul & fidem ferme superantes, partim munificentia Ducum in se plus quam regia, partim vero artibus variis aulicis, coarceparit divitias (9.). In Cœnobii Virginum nobilium Slesvicensis Johannei Præpositura Cajo successit Alefeldio, Præfecto Flensburgensi, filiumque natu maximum, Johannem Henricum, in hac habuit successorem (10.); Præpositus autem ædis Cathedralis Hamburgensis, d. 18. Jul. A. 1650., renuntiavit, in hac locum Christiani, Comitis a Ranzow, qui hac ipsi dignitate, ad jacturam Præfecturæ transiit Barmstedensis, cum parte Comitatus Pinnebergici Ducali a Friderico sibi Principe venditi, compendiantur, sponte cesserat (11.). A. 1658., M. Martio, ad Conveniunt Irenicum Hafniensem, pacis inter duos Reges Arcticos conciliandæ gratia institutum, ablegatus, tenere per glaciæ freti Baltici majoris pedestri, admodum periculoso, eo festinavit, & Friderico III., Danorum Monarchæ, solutionem Principis sui, & posterorum ejus, a vasallagio, quod vocant, fixe nexu, quoad Ducatum Slesvicensem, Feudali, Præfecturæque Svabstedenensis, ac jurisdictionis in Collegium Canonorum Slesvicensium, cessionem, vi Svecorum armata suffulcus, ininis belli instaurandi importunitissimis, extorsit. Non enim veritus est Ministros Danicos, de duris adeo ac iniquis postulationibus convectos, harumque intuitu, spatio deliberandi petito, tergiversatos, venerationis, quam Regi, cui nascendi fors se subjecerat, debebat, iramorem, verbis insolenter alloqui sequentibus: *Ich wil Categorien de Resolution in 24. Stunden haben, oder ich sende die Königl. d. Schwedische Ordre, die ich ben mit mir Eade trage, ohne Verzug der Armee zu, daß sie wieder rampiren und aufz neue feindlich agiren sol* (12.). Qui Friderico Duci, A. febr. 1659. defuncto, in ditionum regimine successit Cimbricarum, Christianus Albertus, filius, ob tot in familiam Ducalem (quam necessitudine etiam cum Rege Sveciæ, Principibusque Anhalti, Hassiæ & Meclenburgico, conjugii horum filibus Friderici procuratus, devinxit (13.)) merita, nostrum, supremum mox regiminis, Senatus sanctioris Cameræque, Præsidem constitutum, longe majori, ac filiali ferme, amore est profectus ac veneratione, nec raro a se jam decreta aut promissa per eum passus rescindi. Quam ob causam autor *Inscriptionis in duos Septentrionis Sejanos, Pet. Schumacherum & J. A. Kielmannum*, A. 1677. editæ, incertus, Kielmannum Principi majoris ætatis non dubitavit appellare tutorem, & Constantinus Germanicus (sive Phil. Andr. Oldenburgerus), *literarum Germaniæ Politici* scriptor, splendidis, quibus cum dignatus est, elogis hac subjecit (14.): *Princeps ipse si quando ad preces subditorum rescriptis, hic Minister tamen revocare solet & inquirere, num preces veritate nitantur. De quo si conflet, ire solet ad Dominum suum, ipsumque, rationibus propositis, rogare, ut rescriptum amulet.* Autor illi tunc præcipuus Academiæ novæ Kiloniensis (cujus condendæ potestatem Parenti, ante quinqve lustra, a Ferdinando III., Imperatore, obtinuerat) A. 1665. erigendæ, & d. 5. Octobris pompa, in qua ab ipso, Legati & Commissarii personam sustinente Cæfarei, aliquot memoriter recitatæ sunt Orationes, solenni inaugurandæ (15.). Ipsemet Xenodochium, in suburbio, fundasse & dotasse perhibetur, Slesvicensi. Et tam sublimi dignitatum, quibus ultra 40. hæctenus annos in aula gavissus erat Gottorpensi, plurimarum, & felicitatis summæ, culmine justissima eum tandem Christiani V., Danicæ Regis, quem, non minus, quam parentem Fridericum, ingratus utriusque subditus, & Svecorum contra, Danicæ hostium, fautor perpetuus, *ac æquus* prosequatur odio, deturbavit indignatione. Sapissime nosse ambos hæctenus Monarchas, ab anno imprimis 1654., quo Carolus Gustavus, Rex Sveciæ, Friderici, Ducis Holstiat-Gottorpensis, filium duxit uxorem, offenderat, clam cum Svecis colludendo, hos, Danos A. 1657. bello aggressos, consilio, ope & pecunia Ducali, adjuvando, Danisque, in isto ad incitas peneredactis, hostium auxilio, pacis condiciones, uni supra jam est narratum, præscribendo & extorquendo iniquissimas. Pace septentrioni restituta, simulacres nihilominus inter eos ac Christianum Albertum, Principem suum, aluerat perpetuas, & huic, ut nova subinde cum Svecis, adficiat tandem in societatem etiam Hamburgensibus, contra Danos iniret federa, tributorum provincialium rationes turbaret pristinas, editæ, communi promulgata nomine, solus retractaret, literis Monarchas hofice vicinos, quoties controverfix leviores erant subortæ, asperioribus lacerasset, amicam Controverfix cum Plönensibus Oldenburgeris compositionem averfaretur, pactum cum Christiano V., de illa tollenda, coram Hafniæ A. 1671. initum, domum redux rescinderet, copiasque, Svecis, Holstiatiam invasis, auxilio futuras, A. 1675. consciberet, turbulentis pervaserat consiliis. Taceo conatus ejus in ordine Equestri Cimbrico a Regibus abalienando privatos, & Sætymar Alex. Jul. Torqvati, Chiliarchæ Svedici, quæ, sub *Visionis Socialis* titulo, aulam comitensuofe traduxit Danicam, infusus aulicis, sumptusque Ducali, Slesvigæ A. 1666. publicatum, & *Inaugurationis Academiæ Kiloniensis* infertam *Historiæ*. Hartum aliarumque injuriarum, diuturna hæctenus a Parente ac se toleratarum connivencia, memoriam Christiano V., Regi Danico, novæ refricabant, quibus, M. Majo A. 1675., in comitiis Provincialibus Holstiatibus, preffulationi tributorum majorum æquissimæ, a se, vim, quam Sveci minabantur, vi bellica repulso, & exercitus, proprias illorum invasuri ditiones,

- (1.) V. Morhofium l. c. p. 140. 149. (2.) V. Epist. Nobilis Dani p. 2. (3.) V. Inscript. Epitaphii Hamburgensis, infra allegandam. (4.) V. C. Danewerthii P. I. Chorger. Gmbr. c. 2., p. 6. (5.) V. Morhofium l. c. p. 157., & Chr. Kortholii Ep. Dedic. Valeriani Confessoris. (6.) V. Korth. l. c. (7.) V. C. Danewerthium l. c. P. I., c. 3., p. 17. (8.) V. Sim. Henr. Mufæi Gnomoplytica ex his insignibus, Pænegrico, i. d. d. A. 1679. adjecta, & Joh. Dan. Majoris Ep. Dedic. Memorialis Anatomico-cancellariæ. (9.) V. Epistolam Nobilis Dani p. 3. 4. (10.) Teste Ulr. Petzko in Descript. urbis Slesvicensis Germanica MS., P. I., c. 8. (11.) Confer Catalogum Præpositorum Hamburgensium, in Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 400. (12.) V. Epist. Nobilis Dani p. 5. 6., & confer Ad Olearii Compend. Cæsar. Holst. Lib. 12., c. 15., p. 340. 341., ac Morhofium l. c. p. 157. 158. (13.) V. C. Kortholium l. c. (14.) P. p. 498. 497. (15.) V. Alex. Jul. Torqvati Historiam inaugurationis illius, A. 1666. in fol. editam, & Anonymi Relationem de eadem Germanicam, in W. E. Tenzelii Dialo-gio mensuris vernaculis, M. Nov. A. 1664., p. 258 & 259., recensitam.

nes, ope praevenit, Ordinibus propositis, per filios praefracte, nec sine crebris vindictis, ab armis metuenda Societate, comminationibus, obmtebatur, imo ipsa comitia, solius Ducis abusus auctoritate, se inficio atque invito, dissolvebat. Ferre istas ultimas, patientia sua toties jam denuo laxa, Monarcha juvenis ac generosus detrectabat, nostraeque Cheri-
 fonsi, antequam expeditionem adversus hostes susceperet, de tranquillitate & securitate prospecturus domestica, Christianum Albertum, Ducem, Rendsburgam, ut controversia inter se atque illum amice illic componeretur, se-
 quenti mense Junio, invitabat. In hoc conventu, cum Holstius nulla amplius ab exercitu Suevico, per Electorem, eo
 ipso tempore, victo atque fuso Brandenburgicum, speranda essent auxilia, Dux ipse, ut Regi Jura atque loca Cimbria,
 A. 1658. vi & ope Suevorum extorta, restitueret, federum cum his renunciarer, & propugnacula sua eidem traderet, Kiel-
 mannus autem, ac tres ejus filii, quos secum adduxerat, ut, se in posterum nihil contra Regem, ejusque regna ac com-
 moda, vel factis, vel verbis, vel scriptis, molituros, sineque illius venia in Cimbria haud discessuros, ac, si secus quid fa-
 ceret, famz & bonorum futurorum dispendium, Chirographis, Juramenti loco, pollicerentur propriis, periculum
 majorem metu, haud difficeret, M. Julio, sunt pervasi. Verum vix Rendsburgo Gortorpium nosse reversus, Paetz
 Rendsburgensis, ceu vi ac metu extorta, literis, horrendas in Regem cruciantibus criminationes, varia in loca ad sibi
 addictos ablegatis, minis, calumniis falsisque rumoribus pulsum sparsis, relationibusque maledicis Francofurti Ger-
 manice, ac Londini Anglicae, editis, &, cum Rex de iis querelas ad Ducem suas deferret, ab hoc defensis; acerbe tradu-
 xit, impugnavit, & rescindere pro virili est conatus. Principi suo, ut Consiliarios complures, amicis, & Danis prin-
 cipibus faventes redintegrationem, aliaque consilia saniora, sed suis haud congrua, suggerentes, dimitteret, ac, velut in
 Ducatu haud tutus pariter, Hamburgum se reciperet, Autor erat, ipseque, cum Consiliarii titulum inimi, quo Danis
 impune nocere posset, a Regibus Ducibusque ambivisset peregrinis, fugam, pretextu valetudinis, thermarum indigen-
 tis auxilio, adornandam, promissorum immemor, itidem jam meditabatur. Quae alique ipsius molitiones periculose,
 cum Christiano V., Regi Daniz, innotuissent, anno is sequenti 1676, ut turbas novas, patriz hinc imminentes, prae-
 veto, illum, d. 25. Martii, una cum tribus filiis, Hafniam Slesvigis captivum iussit abduci (1); ac eidem incluit castello, in
 quo Petrus, Comes a Griffenfeld, jam affervabatur, regni Danici Cancellarius, ad perfidiam & proditorem a nostro, si
 Contr. Sam. Schurtz. Heist. hium audias, seductus. Ita enim ille (2): *In Dania Greiffenfeldius in custodiam datus est. prop-
 rea quod consilia Regis hostibus enunciarit ac eidem domi invidiam foris exitum, paravit. Quod consilium multo perdi-
 tissimum instruxit K., vir unus omnium Cimbrorum versutissimus, qui ostentato proditoris premio novam hominem, nulli
 imaginibus decernit, a Regis sui fide, pessimi certe artibus, averit, atque hoc fortune deduxit, in exitiumque con-
 jecit. Causas, quibus Monarcha augustinissimus, ut in custodiam nostrum, cum filiis, daret, est permotus, injurias nempe
 multiplices, veteres pariter atque recentes, easque admodum atroces, ipsi, parenti, ac utriusque regni, provinciis &
 subditis, illatas, breviterque haec tenus a nobis adumbratas, fufius, auspiciis haud dubie regis, Scripser expofuit Anony-
 nymus, in Epistola Germanica, sub hoc A. 1676. publicata titulo (3): *Ueber den Regens Dänemarkschen von Adel,
 an seinen guten Freund in Deutschland, des Fürstlichen Schloßleutnants Gortorpienschen Regierungspräsidenten, Jo-
 hann Adolf Kielmanns von Kielmanns, und seiner drei Söhne, gefängliche Haft betressend. A quo, sicut & Autore in-
 certo Inscriptum in duas Septentrionis Sejanos, Petrum Schumacherum, Danum, & Joh. Ad. Kielmannum, Holf-
 tium, A. seq. 1677. (4) evulgata, aliorum etiam idem criminum, ambitionis scilicet, avaritiae, in congerendis, ar-
 tium variarum aulicarum illicitarum ope, divitiis immensis, & ferre regis, insatiabilis, injustitiae, peculatus, perfidiae
 & ingratiitudinis, stylo mordaci insinuat. Olaus Borrichius, in Epigrammate in eum discordiae satorem, carceri
 mandatam, quod Frid. Rostgaard Poetarum Danorum Deliciae (5) exhibent, ad cognomen Kielmanni alludens,
 cuneo ipsum comparavit, nodum diffidiorum, inter Regem principemque suum, feralium vere Gordium impulsu suo
 arctius attingent, nosdque in nodis necentis, sed a gladio vindice ejecto. In castelli Hafniensis custodia time-
 stri tantum superflus fuit tempore, ac eodem A. C. 1676., cum Climaetico xptatis magnam jam superasset, d. 8.
 Julii subito expiravit, locumque sepulturae, quem in xde Cathedrali Hamburgensi A. 1670. frustra sibi delegerat, ac
 monumento (cujus inscriptionem Joh. Alb. Fabricius (6) recitat) Epitaphio ornaverat magnifico, in Petrina Hafni-
 ensi (7) obtinuit. Slesvigam abductum esse a filiis cadaver ejus, ibique sepultum, traditur ab Andr. Hoyer, plura
 de morte illius, quam venenosus humor imputabat publicis, subita narrante, in Den Dänemarkschen Udsigdy
 ten p. 540. & 541.**

E filiis tribus, anno sequenti 1677., & custodia a Christiano V., Daniz Rege, dimissis, & paulo post a Leopoldo
 Imperatore in Baronum evehitis ordinem, ac Consiliariis suis aulicis Imperialibus adscriptis, natu maximis, Johannes
 Henricus, Dynasta Satrupholmenfis, Cronshagenfis, & Quarnebeckenfis, Christiani Alberti initio, Ducis Holfato-
 Gortorpienfis, Consiliarius fuit intimus ac Provincialis, simulque Praefectus Gortorpienfis Satrapa, Canonicus Lub-
 becentis, ac Canonici Johannei Slesvigensis Praepositus, deinde vero Monarcha Danici, mox laudati, Senator intimus
 admissionis, supremusque Commissarius bellicus, ac A. 1686., relicto suis ingenti re aliena, obiit. De secundo, Fri-
 derico Christiano, jam est dictum. Tertius, Johannes Adolphus, Toparcha Satrupholmenfis, supremus olim Chri-
 stiani Alberti, Ducis Holfatici, Cubicularius, Canonicusque Lubecenfis, & custodia dimissus Hafniensis, in civitate
 Hufenfi otio vitae privatæ se oblectavit literario. Filia unica Johanni Samueli Heistermanno a Zielberg, Consiliario
 Holfato-Gortorpiensi intimo atque aulico, ac Eiderstadiz ab A. 1651. Praefidi, a parente est elocata.

Imago nostri (Symboli) *Prudentis & fucere*; Morhofio teste (8), delectati, xri insculpta, praefixa est Alex.
 Jul. Tortqvati *Historia Inaugurationis Academiae Kiloniensis*, Slesvici A. 1656, in fol. editæ, & una cum insignibus
 in numismatis quoque spectatur, in ejus honorem cultis, argenteo pariter atque aureo. E quibus posterius, sibi do-
 natum, D. G. Morhofius Elegia celebravit peculiari (9), & octo Ducatus suo æquare pondere comperi.

Mortuus nullo, superflus plurimos, ex ordine inprimis Academicæ Kiloniensis, sibi cognominis, Professorio, Enco-
 miasias habuit, cultum ei suum Orationibus Carminibusque Panegyricis, aut Epistolis Dedicatoriis, non sine adu-
 latione in nimis laudibus in Patronum hunc congerendis effusa, testatos. Eminet inter reliquos Dan. Georg. Morhofius,
 in cujus *Operibus Poeticis Latinis*, Lubecz A. 1697, in 8. junctum exculis, Carmina, quæ huc spectant, se offerunt
 sequentia, omnia fere seorsim etiam antehac edita:

1. Prophonema prolixum Heroicum in natalem ejus, A. 1667. scriptum, *Libro III. Charitum*, p. 131-165.
2. Elegia in nummum aureum, ejus insignitum imagine, sibi que donatum, *ib.* p. 161-162.
3. Poematum in torquem illius aureum, Frederici III., Regis Daniz, munus, *ib.* p. 169-174.
4. Nenia funeralis in Annum 1668. expirantem, Lufus Epigraphicus ad illum, *ib.* p. 174-179.

(1) V. Joh. Laurentii *Legationis über Christ. V., König in Dänemark, Lebens- und Regierungsgeschichte*, p. 31. 32. (2) *Epist. Lat. ad
 Henr. Bar. a Frisen* (A. 31. Miji A. 1676. exarata) p. 427. 428. (3) in A. Recusa Tom. II. *Diar. Europ.* (4) in A. (5) *T. II.* p. 347.
 (6) in *Append. Inscript. Hamburg. Theod. Anckelmanni* n. 122. p. 58. (7) teste Autore *des Historien des Arts*, ad A. 1676. (8) *lo-
 co sup. citato*, p. 154. (9) V. *illam in Opp. Poet., Lit. III. Charitum*, p. 161-168.

5. Elegia ad eum e Gambrivis ad Cimbro reducem, *ib.* p. 179-182.
6. Gratulatio Alcaica de restituta valetudine, *ib.* p. 182, 183, 184.
7. Epigramma de inscriptione monumenti funeralis, *ib.* p. 185.
8. Epigramma Dedicatorium, Veneribus antiquis præfixum, p. 254.
9. Epigramma Dedicatorium Primitiarum Parnasi Kiloniensis, p. 185, 183.
10. IV. Epigrammata & Anagrammata ad illum, Legatum in Acad. Kiloniensis inauguratione Cæsareum, in *Primitiis* *ib.* p. 185-188.
11. Duo Epigrammata in ejus effigiem, *ib.* p. 596, 597.
12. Pegalus pro strenua illi oblatu, *ib.* p. 606-609.
13. Epigramma ad eum, Phosphorum Cimbricum, Soli suo tædas accendentem nuptiales, in *Autoschediasmatis Poeticis*, p. 622, 623. His addantur
14. Oda ad eum, in civitatem A. 1669. delatum Kiloniensem, vernacula, *Parte I. Poem. German.*, p. 46-49., obvia.
15. Programma LXXXVIII., Sim. Henr. Mufæi *Panegyrico, ei dicto*, A. 1673. præmissum, & *Orationum* (in quarum prima p. 13., & tertia p. 78., indidem celebratur), Hamburgi A. 1698. excusarum, *Appendici*, p. 245-250., insertum. Morhofianis succedant schediasmatis:
1. Frid. Joh. Gloxini, Consultarii Hofatici, Alloquium ad eum Encomiasticum, Slesvigæ A. 1665. in fol. editum.
2. Hier. Prætorii Hamburgensis, scholæ Celleriensis Rectoris, Laurus Kielmannia 1665. in f.
3. Sim. Henr. Mufæi, Acad. Kilon. Jcti, Panegyricus, ei dictus, cui accedunt Gnæmoglyphica, ex gentilitiis ejusdem insignibus deducta, & Aphorismis Politicis illustrata; Kilonii 1673. in 4.
4. Epistolæ Dedicatoriæ, quibus illi A. 1655. Lamp. Alardus *Librum I. Poematis regii Davidici*, A. 1666. Christ. Kortholus *Valerianum Confessorem*, A. 1675. idem *Commentarium in Justinum Martyrem*, A. 1666. Sam. Rachelius *Disp. Inaug. de Duellis*, & Henn. Henningi *Muhammedanum precantem*, A. 1667. Ad. Olearius *Panegyricum, Joh. Wouwerio scriptum*, A. 1669. Joh. Dan. Major *Memoriale Anatomico-miscellaneum*, Ad. Tribbechovius *Exercitationes Anti-Baronias*, & Joach. Rachelius *Panegyrim Epigrammatum Menippeam*, aliisque temporibus aliis ferme innumeri, fœtus suos literariis inscripserunt.
- Joh. Kirchmanni, Præceptoris, Epistola ad eum gratulatoria, A. 1638. exarsata, *Parte IV. Athen. Lubec.* Joh. Henr. a Seelen, c. 14., p. 278, 279. 280., prodiit.
- Conferantur Casp. Danewerthius, p. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 2., p. 6., & c. 3. p. 17., Alex. Jul. Torqvatus in *Declam. Panegyricæ, Historie inaugurationis Acad. Kilon. præfixa*, p. 40, 50., Constant. Germanicus in *Itinerario Germanie Politico* p. 436, 437., Jac. Henr. Pauli (Epigramma in ejus exhibens effigiem) in *Libello Epigrammatum promissuorum* p. 36., Pet. Poiretus, in *Vita Ant. Bourignonis Gallica* p. 130., & qui hunc sequitur, Gotfr. Arnoldus, T. III. *Hist. Eccl.*, c. 16., p. 103. (a quibus, ob manifestum erga Bourignoniam animum, *Lapidis ejus Lydi* approbationem, & indignationem contra Ecclesiasticas Hofaticas, ejusdem adversarios, commendantur), Autor *Præfationis, Partis I Catalogi Bibliothecæ filii ejus, Friderici Christiani*, A. 1718. præmissæ, aliique plures, passim mentionem illius injicientes honorificam.

ELOGIA paucula, ex his, aliisque, excerpta.

Christ. Kortholus, in *Ep. Dedic. Valeriani Confessoris*, fuisse eum, A. 1666., cum Marcenate comparavit, ingeniumque præterea illius, eruditionem omnigenam, & eloquentiam Tullianæ æmulam, celebravit.

Joh. Dan. Major, in *Memoria Horti Medici Kiloniensis inisiati* p. 3., summum eum vocat *Mufarum Kiliensium, sibi cognominum, Mecenatem & promotorum*, in *Epist.* autem *Memorialis Anatomico-miscellaneæ dedicatoriæ, Seculi nostri miraculum*.

Ad. Olearius, *sub finem Panegyrici, Joh. Wouwerio scripti, lumen Hofatie incomparabile*.

D. G. Morhofio, in *Opp. Poet. Lat.* p. 182., magna audit gentis gloria Cimbricæ; p. 254. *Mufarum communis amor, lux, gloria Cimbrum*; p. 182. *Vir summus, Cimbricæ suæ decus summum, quem cognomines suum Muse vocant parentem, publicumque patronum omnes salutant*; p. 585. *literarum literatorumque præsidium & decus summum, Mecenatis Mufarum publicus*; p. 606. *magnum seculi ornamentum*; *Orat. I.*, p. 13., *Vir acris consilio, & potens eloquio, prudentiaque incomparabilis*; *Or. III.*, p. 71., *magnus Principis & Cimbricæ suæ Nestor & Cyncas*; & *Program. 88.*, p. 948., *Nestor & Mecenatis redvivis, in quo uno ea, & virtutis, & industriæ, & fortune, reperiuntur ornamenta, quæ in multis quis baud temere inveniat*.

Henr. Bangertus (in *Comm. de vita Ant. Coleri*, lit. D. d. 4.) *præclarissimas animi dotes, & incomparabilem prudentiam*, ei tribuit.

Constantinus Germanicus (sive Phil. Andr. Oldenburgerus), in *Itinerario Germanie Politico* p. 436., ita de illo: *In splendida aula Hofato-Gottorpicæ hodie magnæ est autoritatis Joh. Ad. Kielmannus a Kielmannsbeck, sublimissimi ingenii & acerrimi iudicii; magnæque in eo solidioris doctrine vis ac copia, jundo sincerius pectoris candore, incomparabilem, & regno cuius administrando parem, tot annorum negotiis, in serenissime domus Hofaticæ majus incrementum feliciter expeditis, comparavit prudentiam*.

Scriptori Gallico de la Voie de l'Europe vivante (ed. Genevæ A. 1671. in 4.), p. 494., auditum *Chevalier brave & genereux, d'un genie relevé, & qui entend parfaitement les affaires domestiques & étrangères*.

J. W. Rellensio (sive Joh. Wolfg. Rosentfeldio), in *Tr. de summa Principum Germaniæ potestate* p. 219., vivum fortunæ ac eruditionis exemplar.

Georg. Henr. Burchardo (in *Epigraphe, Encensii Acad. Kilon. consecrata*) *Vir vere principalis, & regni par moderandus*.

SCRIPTA A.

Oratio de Bello & pace. Lugd. Bat. A. 1629. in 4. (*Catal.*).

Disp. de Quarta legitima, Præfide D. C. Carpozio proposita. in 4. (*Catal.*).

Epistola Latina prolixa ad Ad. Olearium, Itinerarium Persicum edentem, huic, Slesvigæ A. 1647. & 1663. in fol. excuso, præfixa.

Orationes duæ, in Acad. Kiloniensis inauguratione, ab eo, Legati & Commissarii Cæsarei sustinente personam, d. 5. Oct. A. 1665. memoriter recitata, & ab Alex. Jul. Torqvato, in *Historia inaugurationis illius*, Slesvigæ A. 1666. in fol. impressa, publicatæ.

Relatio in causa Hofato-Slesvicensi, contra Ducem Hofato-Plönensem, de successione in Comitatus Oldenburgensi & Delmenhorstano hæreditaria, A. 1673. in 4. avoripus edita, quam illi debere Vinc. Placcius, a domesticis ejus edoctus, *Tomo I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, p. 460., testatur.

Oratio-

Orationes Politicæ, in actibus habitæ solennibus, quas se possidere Balth. Heldius, Consiliarius Hoffato-Gottorpiensis, editionem simul pollicitus, mihi retulit.

Scripta alia inedita, quorum partem maximam, cum in Daniam noster captivus abduceretur, periisse, & quæ ex naufragio isto forsitan remanere, talia esse, ut sine periculo in publicam lucem non possint protrahi, Frid. Christianus, Autoris filius, Chr. a Stammen, amico, per literas significavit.

CHRISTOPHORUS FRIDERICUS KIENE, Ernesti & Margareta Hannia filius, Lubecz (non vero Halz Saxonicum, qui Erdm. Neumeister (1.) est error) d. 12. Martii A. 1655. in lucem editus, & schola patria A. 1675. in Academiâ Rostochiensis, & ex ista (Professione Poetica, quam Gustavus Adolphus, Dux Megapol., juveni, post lectum Poema illius de incendio Rostochiensis elegans vernaculum, jam tunc offerebat, recitata) A. 1677. in Lipliensem, studiorum causa, migravit. Germania deinde, Belgio, Gallia & Britannia, perultratis, praxi in patria vacavit forensi, & Cenobii in patria Johannei circa A. 1688. fuit scriba (2.) donec A. 1693. in aulam evocatus Sverino-Megapolitanam Referendarii primum, ac postea Consilarii Justitiæ, obtinere dignitates. Obiit Sverini A. circ. 1724. V. Joh. Henr. a Seelen (carmina etiam illius de Herm. Nottelmanno & Abr. Hünckelmanno, Præceptoribus suis Lubecensibus, encomiastica, ac D. Just. Christoph. Schomeri Epigraphen ad ipsum προσημύμην, recitantis) *Partem II. Asben. Lubec. p. 60-67.*

Inter Poetas Germaniz vernaculos eminet, & in *Inscriptionibus* præsertim, *Politico illo poetandi genere*, ad stuporem usque, Joach. Feller (3.) judice, excellit, sed nimio, uti Morhofius olim monebat, argutiarum studio ad ineptias subinde prolabitur. Erdm. Neumeister (4.) hoc de illo tulit iudicium: *Cultissimus est Poeta, gravis sententiarum verborumque copia frequens, cuius παρρησία (Poetische Liebensfunden) nequamquam officianter fuit legenda. Artis enim Poetice, si quisquam alius, bene peritus, scribendi perspicuitate, majestate ac pondere, lectorem facile quemvis allicit. Omnibus omnino numeris absoluta essent ipsius Otia ista Poetica, si nervulos maculasque crebriores, in omni ætate orationis animadvertendas, elucere studisset. Liber IV. inscriptiones continet, acumen Autoris solertiamque mirifice commendantes.*

Christoph. Arnoldus, Prof. Noriberg., in Epistola ad Christ. Weisum d. 14. Febr. A. 1679. exarata, & in Appendice Weisarianum edita, p. 254., ita de illo: *Dixi vix potest, quam opere C. F. Kiene InSCRIPTIONUM SACRARUM SECUNDA & ULTIMA (reliquas adhuc desidero) legentem me oblectarint. Miror illius ingenium juxta ac veneror: miram vero is se amari a me quoque paucetur.*

SCRIPTA EDITA.

Inscriptio Latina, memoriz Justi Tribbechovii, Scholz Lubecensis Præceptoris, sacra. Lubecz 1674. in fol. *Verhänung der Rostochischen*, d. 11. Aug. A. 1677. entstandenen, grausamen Feuersbrunst, in gebundenen Riede. Rostochii 1677. & (quæ tertia est editio) 1710. in 4. Ein wolgeheutes Reimgedichte vocatur a Zach. Grapio jun., in *Evangelischen Rostoch*, p. 161.

Poetische Liebensfunden, zu Befestigung heroischer Geister aufgegeben, in IV. Büchern. Lipsiz 1681. in 8. Lib. I. Poemata Heroica, II. Elegias, III. Sonolus (die Sonetten), IV. InSCRIPTIONES Germanicas, exhibet.

I. Poemata sacra, five Credendorum, Lib. I. A. 1703., & II. A. 1710., in 4. editi, de quibus ita J. H. a Seelen l. c. p. 67.: *Cæpit carmine Heroico, ad modum Aeneidos Virgilii, fusc explicare Symbolum Apostolicum, usus quidem ad sacrum hoc argumentum phrasibus, ex sanctissimo Codice & Patrum scriptis desumptis ita tamen, ut genium & decus poeticum simul observaret. Initius bis explicavit tantum verba: CREDO IN UNUM DEUM.*

PROMISSA & INEDITA.

Der Poetischen Liebensfunden zweyter Theil. V. Catal. Nund. Lips. Autumn. A. 1687., p. 33-34., & Vern. A. 1688. p. 40. Religio Jurisjurandi contra verborum artem, in depositionibus testium, rerum interrogatoriis, aliisque actibus civilibus & criminalibus, & Gallico Demarelli in Latinum Sermonem translata, & Commentario illustrata perpetuo. V. eodem Catalogus II. cc.

Scriptorum Lubecenium Catalogus, quem cum molitum esse Dethl. Cluverus, V. C., mihi retulit, sed fide, uti ab aliis comperi, ambigua.

Volumen Poematum Latinorum ac Germanicorum ævæd[omi]ni, quod prælo paratum reliquit, teste Seelenio c. l. p. 67. **ALEXANDER KIRCHMANNUS**, Lubecensis, Johannis, scholz publicæ Rectoris (infra celebrandi), filius ex Emerentia Scheelia, conjuge, natu minor, d. 18. Sept. A. 1619. in lucem editus, Argentinz A. 1648. J. U. Doctor creatus, & sede fortunatam ibidem fixa, mortuus.

V. de illo Jac. a Mellen *Notitiam majorum suorum* p. 27., & Jac. Stolterfohtii *Or. in obitum parentis ejus*, lit. E. 3. a. b. Disp. Jur. d. Inaug. de Mora. Argentinz 1648. in 4.

Tractatus Genealogico-Historicus, in quo, præmissa cujusque illustri familiz brevi Genealogia, Principatum Germanicæ, adjacentiumque regnorum, origo & progressus, ad nostra usque tempora, exponuntur, quem Argentinz a se editum iri, in *Catalogo Nundin. A. 1660. Vern. Lips. p. 27.* est pollicitus.

BERNHARDUS CASPARUS KIRCHMANNUS, Slesvicensis, D. Joh. Kirchmanni junioris, Consulis urbani, filius, J. U. D. & civitatis Hufensis, ab A. 1691., Syndicus five Secretarius. Hufa deinde digressus, Hamburgi A. 1723. adhuc fuit superflus, teste Autore des regt lebenden Hamburgs (anno isto editi) p. 6. A quo Consilarius Justitiæ Hoffato-Gottorpiensis, & Præfex (titulo-tenus tantum) urbis Hufensis salutatur.

Commentarii Historici duo, hæcenus inediti; alter de Regibus vetustis Norwagicis, a Theodoro Monacho Sec. XII. concinnatus; alter de professione Danorum in terram sanctam, circa A. C. 1185. suscepta, eodem tempore ab incerto Autore confectus; cura olim & opera V. C. Joh. Kirchmanni Sen. Recit. Lubec., & MSS. Bibliothecæ Lubecensis eruti, & editioni destinati, nunc autem primum a nepote ejus, B. C. Kirchmanno, publicati, cum sua, de rebus Normannorum gestis, ad Fridericum, regni Danici hæredem, præfatione, & notis ad loca obscuriora marginalibus, & schedis Avi collectis, Amstelodami 1684. in 8. Amborum (huc jam publicæ A. 1633. a Joh. Kirchmanno Sen., Christ. Frisii, Cancellarii Danici, hortatu, uti Epistola illius ad Joh. Meurium me docuerunt ævæd[omi]ni, de Notariorum), uti & editionis hujus (quam Joh. Kirchmanno juniore G. G. Leibnitius, in *Introductio ad Scriptores rerum Brunsvic. p. 2.* v. perperam tribuit), recensum ac historiam V. in *Actis Erud. Lips.*, M. Sept. A. 1534. p. 431. 432., *Diarrio Erud. A. 1685. Gallico*, Ephem. 13., p. 203-207., Pet. Bælii *Novellis Resp. lit. Gallicis*, M. Febr. A. 1681., Art. 2., p. 137-144., Casim. Oudini *Supplemento de Scr. Eccl.* p. 449. 450., & Joh. Hübneri *Cent. III. Biblioth. Hiflor.*, num. ffff 2

(1) in *Diff. de Poetis Germanicis* p. 60. (2) V. P. A. Lehmanni *Append. Hamburgi Literati A. 1701.* p. 131 (3) *Sub initium Epistolæ contra Frid. Urd. Calixtam Apologetica*, A. 1679. ei interceptæ. (4) l. c.

54., p. 214. 215. Comm. prioris, a Theodorico scripti, editione novam emendatorem, notisque suis illustratam, Arnas Magnus, Islandus, Professor Hafniensis, est pollicitus.

JOHANNES KIRCHMANNUS Senior, Lubecz, patre Gerhardo, mercatore, d. 18. Jan. A. 1577; natus; & schola patria A. 1593. in Academiâ f. ad Viadrum Francofurtanam, & quadriennio illic exacto, in Jenensem atque Argentinensem, contulit, eximiamque, cum Polymathia elegantioris, tum Theologia, peritia utrobique sibi parata, Galliam & Italiam, Franciscum Wirtzendorfii (Consuli deinde Lüneburgensi) præfectori, annis aliquot peragravit. Ex itinere hoc, viris singulorum locorum doctissimis, sibi conciliatis, in patriam, & Academiâ vicinam Rostochiensem, A. 1602. reverfus, Psefcois in hac professionem A. 1603., Scholæ autem in civitate Lubecensi (cui per 30. annos præfuit) publice Rectorem d. 23. Nov. A. 1613., obtinuit, ac non partem solum utramque egregie ornavit, sed scriptis etiam doctissimis, & publico eruditorum omnium exceptis applausu, Philologum se esse, Criticum, Antiquarium, Poetam ac Oratorem eximium, paucissimisque xvi sui secundum, abunde ostendit. Hemiplexia tandem & febri maligna, d. 20. Mart. A. C. 1643., & æt. 69., in patria extinctus, filios & tribus duos, Johannem & Alexandrum (de quibus supra dicta consulantur), totidemque filias, ex Emerentia Scheelia, Joachimi, Senatoris Rostochiensis, gnata, quam conjugem A. 1606. elegerat, susceptos, cum vidua hac reliquos superstitis. Vitz ejus, scriptorumque (tam editorum, quam ineditorum) ac meritorum in literas insignium, historiam, plurimis eruditorum illustratam elogius, fufius Tomo operis hujus exponemus ultimo. Plura interim sciendi cupidus M. Jac. Stolterfohtii, Patris Lubecensis Mariani, *Orationem* de fœdore hoc suo *funebrem*, cum Epicediis Lubecz A. 1643. in 4. excusam, si ne illis autem Francofurti A. 1677., in Henn, Wittenii *Memoriis Philosophorum*, Dec. IV., p. 516-519., reculam, Mart, Hancii de *Script. rer. Rom. Lib. I. p. 286-289.*, & *Lib. II. p. 412-413.*, Jul. Cz. Capaccii *Elogia hominum illustrium*, *Lib. II.*, Pet. Bazii *Tomum II. Dictionarii Historici & Critici*, p. 1717-1718. Ed. sec., Thomæ Popeblount *Censuram Autorum*, p. 975. 976. 977., Joh. Franc. Buddzi *Tomum III. Lexici Historici*, p. 256., & Jacobi a Mellen, ejus pronepotis, *Notitiam majorum suorum*, p. 21-28., licebit evolvere.

JOHANNES KIRCHMANNUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, Lubecz d. 24. Oct. A. 1615. in lucem editus, & J. U. D. Rostochii A. 1642. creatus, Slesvigz A. seqv. 1643. Praxin inchoavit forensalem, ac in urbis deinde ejusdem Consulatū Bernh. Mündenio, fœdore, successit, Judicique simul provincialis & fisci Ducalis Holstæ-Gottorpensis, donec d. 22. Apr. A. C. 1687., & æt. 72., vivis excederet, egit Advocatum. V. de illo Jac. Stolterfohtium *Or. cit.*, *lit. E. 3. a.*, & Jac. a Mellen *l. c. p. 27.*

Disp. Inaug. de pacto Obstagii, Præfide D. Henr. Schuckmanno. Rostochii 1642. in 4. Vulgarissima juris tradita tantum æstet, judice C. H. Amthorio, in Tr. de Obstagio, c. 1. §. 3., p. 5.

Joh. Kirchmanni Sen., parentis, Liber de Annulis, recognitus, auctus, & cum nova Epist. Dedic. ab eo editus, Slesvigz 1657. in 8.

JOHANNES HIERONYMUS KIRCHOF, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1716. fuisse perites.

Disp. de Separatione Liberos per elocationem & divisionem, ad *Statutorum Hamburgensium* P. III. Tit. III. Art. II. IV. & VI., Præfide D. Melch. Dethm. Grollmanno proposita, Gieslz 1711. in 4. V. *Partem XI. der gelehrten Fama*, p. 790. 791.

Disp. Inaug. de Immunitatis a muneribus realibus amissione, Gieslz 1712. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 34.

GOTTHARDUS KIRCHRING, Lubecensis, A. 1639. natus, J. U. D., urbis patriz Senator d. 12. Jun. A. 1680., Consul autem Kal. Maji A. 1697., electus, ac d. 16. Jun. A. C. 1705., & æt. 66., defunctus. V. *Nova Literatura Lubecensis*, M. Aug. A. 1705., p. 253. 254., Jac. a Mellen *Lubecam A. 1698. literatam* p. 7., & J. H. a Seelen *P. I. Arhen. Lubec.*, p. 170. 171. 172.

Disp. Inaug. de Repressaliis. Basileæ 1665. in 4.

GOTTSCHALCUS KIRCHRING, Patricius & Canonicus Lubecensis, A. 1702. superstes (1.)

Juvenis, cum Gottschalco Müllerö, civis suo ac commilitone, privati, uti fertur, Præceptoris ductum secutus, edidit Compendium Chronicæ Lubecensis, oder *Zusatz und Eristorischen Kern Lübscher Chronica*, aus verschiednen Autoribus auß fleißigste contrahirt, und bis A. C. 1663. continuiret, Hamburgi 1678. in 8. Actorum, & quibus historia recentior est illustrata, publicorum index ei est subiectus, non autem ipsa Actorum, quæ præfatio pollicetur, Apographa. Jac. a Mellen, V. C., in Epistola ad me A. 1698. exarata, nullius illud aut perexiguæ esse auctoritatis, judicat. Confer *Partem IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 4., p. 437. 438.

HENRICUS KIRCHRING, Patricius Lubecensis, & Toparcha Brandenbaumenfis, Parentis *junioris*, & Agnetis, Antonii Coleri, Procancellarii Borussici, gnatz, Henrici autem & Antonii junioris Colerorum, Consulum Lubecensium, fororis, filius, d. 28. Oct. A. 1610. in lucem editus, studiis in schola patria, Academiis Rostochiensis, Regiomontana & Groningensi, ac itinere ad externos literario, incubuit. Lubecam redux, A. 1654., d. 19. Dec., Senator, & post legationes complures, d. 14. Apr. A. 1671., Consul reip. patriz, est electus, tandemque d. 23. Maji A. C. 1693., æt. 83., ætatis, edii in gemino cum Elisabetha Plönnilia & Agnetæ a Stiten viræ at conjugio, defunctus. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma* de vita illius *funebre*, & Joh. Henr. a Seelen *P. I. Arhen. Lubec.*, p. 169. 170.; ubi Epitaphii quoque, in æde Mariana ipsi erecti, recitatur inscriptio.

Übersicht der von den Lübschen Familien der Ritterschafft in Lübeck, edita A. 1689. in 4. Scriptum *additionis*, quod Kirchringio tribuitur a J. H. a Seelen *P. IV. Arhen. Lubec.*, p. 624.

JOHANNES KIRSTENIUS, Hamburgensis, Michaelis, Medici Professorisqve Physices ac Poeseos inclity, filius unicus, artisqve Medicæ itidem cultor, A. 1668. natus, & Witebergæ M. Sept. A. 1689. extinctus, cujus vitæ perbrevis historiam Conr. Sam. Schurtzkeischius, in *Dissertationibus Academicis*, *Programmate* 206., p. 542-546., exposuit. Conf. D. Casp. Löffcheri Sermonem in exequiis ejus (e Sap. IV. 13. 14.) funebrem, sub tit. der besten Promoti-on, Hamburgi A. 1691. in 4. editum.

Poematum Parentis, quam promissit, editio morte ejus est intercepta. V. Vinc. Placcii *T. I. Theatri Scr. Anon. & Pseudon.*, c. 10., p. 385.

JOHANNES KLEFEKERUS, Hamburgensis, J. U. Lic.

Exerc. Criticæ de Religione Erasmi Rotterodami, Præfide D. Joh. Alb. Fabricio defensa, Hamb. 1717. in 4.

(1.) V. Jac. a Mellen *Lubecam anni 1700. literatam* p. 7.

Bibliotheca Eruditorum praecocum, sive ad Scripta hujus argumenti Spicilegium & accessiones. Hamburgi 1717. in 8. Hujus, ab Autore, quatuor statim lustris nondum completis, editz, recensum laudesque invenies in Parisiensi (errores illius quosdam simul emendantium) *Diario Erud. Gallico*, M. Sept. A. 1717., & Halensium *Novae Bibliothecae, Sect. 1.*, p. 721. 722. 723.

Schediasma de Titulis Librorum obscuris atque ridiculis, in *Bibliotheca Erud. præcoc.* p. 415. promissum.

M. PHILIPPUS MARTINUS KLEINIUS, *Hamburgensis*, Pastor, in Ducatu Bremensi, circa A. 1693, *Himmelfortensis*, et, circa A. 1704. (*teste Götziomax allegando*), *Steinkirchenfis*.

Difp. Theol. contra Nicolai le Maire *Sanctuarium profano oculum, Laicis S. Scripturæ lectionem concessendam esse evincens*, Præfide D. Joh. Frid. Mayero propofita. Witeb. 1687. in 4. Commendatur ab eodem Mayero (Kleinio), *tamquam* Autori, cum tribuente, huncque *juvenem salutate eruditissimum* in *Diff. de salute majorum sub Papatu*, Th. V. p. 11. et G. H. Götzio (auctorem ab illo jubente expectari editionem) in *Diff. de converfis Pontificiis* p. 7. 8.

Exerc. de Religionum tolerantia, Scriptorum quorundam recentissimorum (Pet. Furieu, Huetii Arminiani, &c.) sententiam recensens, ab ipso conscripta, & Præf. d. Joh. Frid. Mayero defensa, Kilonii 1691, in 4. Recusa est in J. F. Mayeri Dissert. selectis Kiloniensibus & Hamburgensibus, Francofurti A. 1693, in 8. junctim editis, p. 477-535.

FRIDERICUS KLEINKIRCH, LL. Studiosus.

Skeleton oder Entwurfung aller geistlichen und weltlichen Geschichte, von Anfang der Welt, bis A. 1633. Hamburg: 1636. in 12.

1636, in 12.
PAULUS KLINGENBERG, *Hamburgensis*, *Commisarius* initio in *Cimbria bellicus*, deinde vero *Friedrichi III. & Christiani V., Danicæ Regum, Confiliarius* status publici, *supremusque tabellariorum præfectus*, A. 1676. (qvo, M. Augusto, *Christiani V. iussu*, homagium a *Comitatu Oldenburgico & Delmenhorstani* exegit incolæ (1).) *superstes*.

Supererogando Gesellschaft; scriptum *avorimus*, lingvis Germanica & Danica, Hafniae A. 1693. in 4. excusum. Delinationem societatis, Danis in eo pariter atqve Cimbris, ut pecunias conferrent necessarias, initigatis, serio, sed frustra, commendat, V. in *Ad. Olearii Compendio Chronici Holfat. Germanico, Lib. 12. c. 5., p. 302, 303.,* & apud A. Hoyerum *l. c. p. 495. 499.*

DAVID KLÖCKERUS, Hamburgensis, A. 1629. in lucem editus, picturæ amore, quo in tenera jam fl. graverat infania, adultior, cum Legatorum ad Panegyrium Irenicum Osnabrugo-Monasteriensium Svecicorum scribam ægeret, huius deposuit, sed illi, hauritis a pictore Osnabrugensi artibus rudimentis, horas impendit succitivas, & totum se tandem dedit. In Bataviam hinc profectus, Georgii Jacobi, aliorumq; artificum, ductu, brevitate profecit, ut, in Sveciam a Dynasta quodam inter magnates huius infimo evocatus, artus fuz speciminibus Mariz Eleonoræ, Reg. nuz, gratiam promeruerit. Iter deinde aggressus Italicum, biennium Venetiis, quinq; annium vero Romæ, in Cardinalis iussum, exegit, familia. Unde cum in Sveciam, a Carolo Gustavo Rege, esset revocatus, Galliam, Angliam & Helgium prius perstravit, & post obitum demum illius, Holmiam A. 1661. pervenit. Carolique XI, filii ejus, beneficio Pictor & Inspector constitutus aulicus, nobiliumq; postea privilegii, & EHRENSTRALII agnomine, donatus, summam anni penicillo, Apellei æmulo, non in Svecia solum, sed & alibi, acquisivit gloriam. Sexagenario tandem proximus, anno circiter 1698., obit, & cum ipse nullus et conjuge, M. Joh. Gerdesii, Holmiensis Germanorum Ecclesiæ Antistitis, vidua, fultuliferi liberos, privignum, Franc. Joach. Gerdesium ab Ehrenstrål, Cellenarius regis Secretarium, Rich. Hardtio test. adoptiv. bonorumq; suorum scripsit hæredem. (Filiam tamen Annam Mariam ei tribuunt, & hanc, Zach. Watrango, Judicii fumi regii Holmiensis Vice-Præfidi, elocatum, ob artificum pingendi fingulare pateternæ æmulationem, celebrant, *Adla Svecica* (a quibus noster *ævi sui* fuz *Parrhasius*, sive *Apelles*, iulatur) *literaria*, *Trimestri* IV. A. 1721, p. 231. & 232. 233.)

Vitæ ejus hiftoriam exhibet Anonymus, qui Pileiti Vitæ picturam Gallicas (*Abregé de la vie des Peintres*), Germanice a fe verfas, Hamburgi A. 1710, in 12, edidit, & hac (*Lik. IV. p. 635-639.*, obvia), aliisque Germanorum, auxit, fed noftrum minus accurate *Kloekerner* vocavit. Sophia Lufabeth Brenneriz, Poetrix Svecorum inclyta, *Carmen Germanicum*, in laudem picturæ ipfiusque, prolixum & elegans, novæ tabularum, quibus noftræ palatia exornavit regia, præfigendum editioni, quod Lufubences, in *Novis Lit. Septentr.*, M. Febr. A. 1701, p. 42-47., exhibuerunt in regnum, & Jefuitæ Trevoltiani, in *Diario fuo Gallico*, M. Jan. A. 1702, p. 114., commendarunt, hanc eum metris celebra-
bat:

Ganz Schweden reißt sich groß mit einem Ehrenstrahl,
Den keiner übertreft, dem tausend hind geröthen.
Da nicht sein hoher Geist, durch die gefaschte Hand,
Auch über die Natur sich öfters doch gestirnen?
Was keinem Meister noch vollkommen ist gelungen,
Dadurch wird er so sehr bewundert, als bekannt:
Denn, da die Natur sonst meist eine Art erwehlet,
Hats unsern Künstler nie in keiner müßen fehlen.

Non minoribus eum cumulat laudibus Interpretes Pileii, paulo ante allegatus, p. 638. 639., ita scribens: Er war in dem, was seine Kunst anlanget, in allen Stücken universal, -- in der Historie wol belesen, und in den An-igven sehr erfahren. Er hat nicht allein den Namen, daß seines gleichen in den Nordländern, in der Malerkunst, nie gewesen, sondern daß er zu h der größte Maler, zu seiner Zeit, von Europa, mit Recht kan genennet werden.

der größte Mahler, in seiner Zeit von Europa, mit Recht fast allgemein bekannt.
 Confer de illo Lubecensae a quibus *Pictor vocatur regius celeberrimus* l. c. p. 42. 47., Rich. ab Hardt (cui *pictor* auctus regius *excellensissimus*, & *artibus nostri temporis celebratissimus*) in *Holmia Literata*, p. 10. Ed. prime, & p. 14. 42. 43. Ed. sec. Joh. Groningum in den *Stettinischen* Schriften, P. I., im vollkommenen Baumeister, p. 46., & Anonymum *Aureogen* Der *Baumeister* Academie (P. I. des *erfindeten Ritterplases*) p. 88.

Scripta et sequentia a Lubecensibus, l.c. p. 47., & Rich. ab Hardt, l.c. p. 112. Ed. sec., tribuuntur. Certamen equestre, crateraque solennia, Holmiz Svecorum, M. Dec. A. 1572., celebrata, cum Carolus XI. avi regni

regimen capelleret; seofium Latine, ac seofium Germanice, in fol. edita (p. Pl. 62, Figg. an.).

Explicatio duarum tabularum ingentis magnitudinis, in quibus extremum ipsemet repræsentaverat judicium.
Picturæ præcipuæ, in palatiis regni Sveciæ obviæ, quas ipse invenit & perfecit: die vornehmste Schildererey, welche im

(1.) V. Joh. Laurentii Tageregister des Lebens Christiani V. p. 96., & Andr. Hoyeri Denemærckische Bespisgale p. 102.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Gggg

den Pallasten des Königreiches Schweden zu sehen sind, von ihm inventirt, verfertigt und beschrieben. Holmiz 1694. in fol. Novam iltarum editionem a Sophia Elisabetha Brenneria A. 1701. esse promissam. Lubecens. l. c. p. 42. testantur.

M. GERHARDUS KLÖCKERUS, Flensburgensis, laurea Philosophica Kilonii, d. 29. Mart. A. 1667. a D. C. Morhofio ornatus, Pastor ruralis, in tractu Wagriae Plönensi, Gleichendorffienfis, M. Nov. A. 1692. extinctus. Centuria Epigrammatum (non invenustorum). Jenz 1661. in 12.
Theses de Potentia libera, ad gradum Magisterii obtinendum, Praeside D. Christoph. Franckio, proposuit. Kilonii 1667. in 4.

JOHANNES zur KLUES, oppidi in Wagria Oldenburgensis Archidiaconus:
Einer gläubigen Seelen höchste Befriedigung, oder Leichpredigt über Joachim Engel, Pastorem zu Oldenburg, auß den Worten des Kirchenliedes D. Phil. Nicolai: *Herr Gott Vater, du starker Held*, &c. Lubecz 1675. in 4.

HIERONYMUS KNAKKERÜGGE, Hamburgensis, Xlvi patris, ab A. 1610., Nicolaitanus, scholozque pauperum, in platea a rosis appellata A. 1612. apertiz, fundator, anno praecedenti 1611. defunctus.
V. de illo Wolff. Henr. Adelungii Beschreibung der Stadt Hamburg p. 101., & Verzeichniß der Hamburg. Oberalten p. 2., J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 1130. 1131., & Hier. Pasmanni Hamburgisches Denkmahl p. 118.

Kinderspiele, oder Tragstücke auß dem Catechismo genommen, wie dieselbe, in der Armespflege, von Seel. Hier. Knaackerüggen, und seinem Ebdam, Johann Sylm, sind angeordnet: mit Gebeten, Sprüchen und Reimen, aufgegeben von Henningo Krohnen, Præceptore derselben. Hamburgi A. 1643. 1652. & 1668. in 8.

HENRICUS KNAUSTINUS sive (ut in scriptis sese prioribus appellavit) KNUSTIUS (cui *Johannis* prænomen ab Herm. Conringio (1.), *Ensslini* autem cognomen a Mart. Zeilero (2.), & Catalogis quibusdam, falso tribuitur), Hamburgensis, J. U. fuit Doctor, Comes Palatinus ac Poeta Laureatus Cæsareus, causarumque forensium patronus, Berolini initio, circa A. 1541., deinde Bremæ, ad A. usque 1577. (3.), & in civitate tandem (in qua A. 1575. erat superstes) Erfurtenis, percelebris. Ab Henna. Conradino, cive, peculiari, in *Poematis* (4.), celebratus est Epigrammate, in *Indice vero librorum prohibitorum Hispanico*, per Ant. Sotomajorem, Inquilitorum Generalem, Madridi A. 1667. edito (5.), damnatis annumeratus Autoribus.

Confer de illo *Bibliotheca Univers.* *Germaniae Continuatores*, Jos. Simlerum p. 279., & Joh. Jac. Frisium p. 330., *Ant. Verdierum in Supplemento ejusdem* p. 22., Suffr. Petri Dec. XII. *Scripti. Frisiorum*, n. 2., & alios Catalogorum scriptores.

Andr. Lymvico, Prof. Hafnienfis (in *Itinere Romano*), *Vix audit magnus, defensor pietatis & æqui.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Introductio in Geometriam & Sphæricam. Berolini A. 1541. in 8. (*V. J. Chr. Beckmanni Catal. Biblioth. Francof.* p. 107.)

Fortunæ varium & inconstans regnum, duobus Dialogis descriptum. A. 1553. in 8. (*Cj. Catal. Mulen.*), & Francofurti 1567. in 8.

Enchiridion Procuratorum; i. e. Regulæ aliquot communes, sive Observationes Procuratorum & Postulatorum, in judiciis & actionibus forensibus, velut limites, custodiendæ. Francofurti ad Moenum 1561. in 8. *Arti* deinde *Notariatus*, de qua mox diceret, in plerisque editionibus, est adjectum.

Lingva, seu Ars loquendi & tacendi. Francof. 1566. in 8. (*V. P. II. Biblioth. Carpzov.* p. 181.)

Judicium de Joh. Placotomi Scholæ Latinæ constitutione, cum illa excusum, Francof. A. 1566. in 8. (Confer de illo Vitam Placotomi, in Ephr. Prætorii *Athenis Gedemensis* p. 31. 32.)

Artis Notariatus liber elementarius, in quæstiones scholasticas redactus, cum Appendice de Notariarum excessibus, erroribus & peccatis, ac Enchiridion Procuratorum. Francof. 1567. 1572. & 1580. in 8., ac ibidem 1591. 1612. 1622. 1629. 1641. & 1653. in 12. Germanica versio, Francofurti A. 1665. in 12., sub hoc prodiit titulo: *Arts Notariatus*, oder *Notariats-Kunst*, mit dem Examine Notariarum immatriculandorum, per quæstiones & responsiones; beneßt einem vollstümlichen Titular- und Formular-Buche, nach iego üblichem Cancellay-Stylo eingerichtet, wie auch einem Tractatein von Commissariis und Commissionen, am hochlöblichen Kammergerichte gebräuchlich, und noch zwey unterschiedlichen Gerichts-Processen, in erster und anderer Instantz, am Kammergerichte gebräuchlich.

Epitome, seu Breviarium Latino-Germanicum, in quo Institutiones Imperiales in Ilogogen contractz sunt brevissimæ. Erfurti 1572. in 8. Subjunctum deinde Christoph. Phrislebi *Erutematis in Institutiones*, Germanice ab eo redditus, sæpiusque recusus, de quibus paulo post diceretur.

Dialogus in repetitionem de Tractatu navigationis & naufragii, cum intertexto Encomio civitatis Hamburgi. Erfurti 1573. in 4.

Propædia in leges & præcepta Profodiz, facillimis versibus, memoriz adjuvandæ gratia, reddita. Erfurti 1573. in 8. Officia scholastica, seu regulæ dissentium. A. 1574. in 8. (Hæ, judice Burch. Gottl. Struvio, in *pref. ad Bap. Gevarini Lib. de ordine docendi*, p. 31., *generaliores sunt, quam ut usum aliquem prestare possint.*)

Repetitio de Ludo, ex fontibus juris, quid & quomodo judicandum sit in controversiis ludorum, aleæ, chartarum, & similium. Erfurti 1574. in 8. Commendatur a B. G. Struvio in *Biblioth. Juris Selecta*, c. 3., §. 21., p. 99.

Repetitio de Philosophica regula juris: *Quilibet presumitur vivere centum annos*, L. f. in *Cod. de SS. Eccl.*; cum legibus Corbejenfis monasterii, & Hoxariz civitatis laudibus. Accedit Vehiculum vitæ humanæ Pythagoricum, Francof. 1574. in 8. (*Catal.*)

Numeratio graduum consanguinitatis & affinitatis, secundum arborem Civilem & Canonicam. Erfurti 1575. in 8. Tentator, Dialogus lepidissimus, multa p. & salutari doctrina refertus. Erfurti 1575. in 8. Recusus (*juxta P. Boldani Biblioth. Philos.* p. 616.) ibid. A. 1616. in 8.

Agapetus Pædagogiz commendatus, ac corruptus, Comædia de recta Institutione, & contra corruptelas juvenutis. Coloniz 1600. in 8.

Dido, Tragedia, 1566. in 8. (*Catal.*)

Pecuparumpius, seu Paupertas læta. in 8. (*Catal.*)

II. ALIENA.

Confessiones fidei duæ, altera D. Mart. Lutheri, altera D. Joh. Bugenhagii, Pomerani, denuo recognitz, & jam pri-

(1.) in *Introduct. ad artem Medicam*, p. 211. (2.) P. II. *Sylloges de Historiciis* p. 12. (3.) V. ejus *Ep. Dedic. Enchiridii Procuratorum*. (4.) p. 12., teste J. Alb. Fabricii, P. II. *Memor. Hamburg.* p. 112. (5.) p. 44.

num Latine edita: Interprete Henr. Knustio Argyrocopo. Cum ejusdem Epistolis ad Nicol. Rodenburg, Patricium Hamburgensem, & M. Steph. Kemponum, Ecclesiasten Hamburg. Witeb. 1539. in 8. (V. *Herm. ab Harde T.I. Avogratorum Rud. Aug. D. Brunf. p. 374.*)

Andr. Gärtneri, Marizmontani, amanuensis ejus, Dicta proverbialia rhythmica, cum versione Germanica; quibus ipsius adjecta est praefatio. Francof. 1598. in 8.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

I. PROPRIA.

Schauspiel von der Geburt Christi, Berolini 1541. in 8. (*Catal. Biblioth. Hafn.*)

Tractat vom geringen Verkommen, schändlichen Leben, und schmachvollen Tode, des Türkischen Abgotts Mahomet, und seiner verdammlichen Lehre. Berolini 1542. in 8. Ab hoc diversa haud est, uti credo, *Genealogia Mahometis*, oder wahre Beschreibung von Mahomets Verkommen und Absterben, darinn der ganzen Türkischen Gelehenheit, und deren Völkern, etc. erzählt werden. Berolini A. 1576. & 1596. in 4. edita, quam et Ilfr. Spachus (*in Nomenclat. Philos. p. 330.*), P. Bolduanus (*in Biblioth. Hist. p. 32. 37.*) & Henn. Grossius (*in Ind. Gen. librorum*), tribuunt.

Laus Concordiae, Lobrede der Einigkeit, aus den Historien mit vielen Exempeln benehmet: an die vereinigten Hansestädte. Lubecz 1555. in 8.

Gezeug gerichtlicher Ordnung und Processen, aus allen im teutschen Reiche gewöhnlichen Rechten, gleichwie in Tabellen, kürlich und richtig verfaßt; item wie man sich in Supplicationen, Arresten, Sequestern und Repressalien, verhalten soll: Samt einem Buchlein vom Morde der Zungen. Erfurt A. 1558., & Francof. A. 1564. 1568. 1572. ac 1594., in 8. gegeben und vom neuen verändert durch Pet. Friderum Mundanum, J. U. D. und Advocaten zu Frankfurt, Francof. 1601. und 1616. in 8.

Tractat von Injurien. Francof. 1562. in 8. (*Catal.*)

Hoffarte und Kleidung Christi, vom Kreuze und Leiden der Christen. A. 1564. in 8.

Encomion Senecutis, Herrigkeit und Freude des Alters, an die Jugend: Eine schöne Ermahnung. Samt 2. Tractatlein vom Unterschied aller Alter des Menschen, und Leben der Jugend. Francof. 1567. in 8. (V. *Baßes & Draudis Catalogos.*)

Hüte dich vor Aufzogen und Schulden; eine dochthöfliche Warnung an alle Stände. Francof. 1567. in 8.

Erinnerung wider den Meidhardt, von der höflichen Einigkeit, und Barbareischen Uneinigkeit; aus allerley Historien zusammengebracht. Francof. 1569. in 8.

Tractat wider den Geist der Reichen. Francof. 1569. in 8. (V. *Lipenii P. I. Bibl. Theol. p. 107.*)

Wieder die Spitzbuben, so hin und wider in Landen ihre lauffen, und manchen ehrlichen Mann betrogen und betrüben, etliche notwendige Fragen der Rechten, mit ihren Resolutionibus. Erfurt 1575. in 8. (V. *Catal. N. Baßes.*)

Fünf Bücher von der Kunst Bier zu brauen, item von den Nahmen, Natur, Temperament und Qualitäten der vornehmsten Biere in ganz Deutschland. Erfurt 1575. in 8., *ibid.* 1614. in 4. De his ita Herm. Conringius, in *Introductio ad artem Medicam* p. 233.: Singularum cerevisiarum vires nemo Medicorum explicavit. Fecit tamen id, libello Germanico, quidam Jctus, Joh. Knauff, sive Cnauslinus, cui titulum praefixit von der Philosophischen Braunkunst des Biets. Verum, ut titulus inceptit, ita etiam libellus ipse multa ridicula continet. Autor tamen strenuus potator fuisse, multarumque cerevisiarum Germaniae experientiam habuisse, videtur.

II. ALIENA, Germanice reddita.

Vom Leben und Unsterblichkeit der Seelen ein schöner Bericht Phil. Melanchtonis, verdeutscht: item Trostsprüche von Auferstehung der Todten und ewigem Leben, aus der Schrift und den Vätern zusammen getragen. Berolini 1540. in 8. (V. *H. ab Harde Munum. Avogr. Rud. Aug. D. Brunf. T. II. p. 233.*)

Klage über den Glauben eines frommen und geistlichen Pfarrers, für unserer Zeit, neulich gefunden, und durch ihn verdeutscht: Mit einer Vorrede D. Mart. Lutheri. Witeb. 1544. in 8. (V. *Hardium l. c. T. I. p. 460.*)

Luciani Samofarenfis Oratione de Calumniis, daß man den Aelteren auf andern nicht leichtlich glauben sollte, verdeutscht. Francof. 1569. in 8.

Die IV. Bücher der Institutionum oder Unterweisungen des Kayfers Justiniani, verdeutscht, und mit Summarien erläutert, durch D. Justinum Gubern; jetzt auch in, am Ende beigefügt, Fragen und Antworten verfaßt durch D. Henr. Knauftius. Francof. 1569. in fol., & deinde (*restitutio Catalogis Elzeviriano atque alii*) Latino-Germanice, Francof. A. 1602. & 1628. in 12., Genevæ 1625. in 24., Lovanii 1647. in 12., & Lugd. Bat. 1670. in 12.

Christoph. Phreislebii, Jcti, Erotemata in Institutiones juris (*quæ Latine tantum Francofurti ad Viadrum A. 1511., & Lovanii in 12., teste Simleri Bibliotheca p. 123., prodierant*), Germanice ab eo translata, & Latino-Germanice edita. Accessit ejus Breviarium, in quo Institutiones in sagones brevissimas sunt contractæ, Francof. 1569. & 1572. in 8., Basilæ 1594. in 8., sine mentione loci 1594. in 12., Basilæ (*juxta Draudium*) 1602. & 1614. in 12., Darmstadt 1614. in 12., Coloniz (*J. Draud.*) 1622. in 8., sine mentione loci 1628. in 12., Francof. 1651. in 12. (In plerisque Editionibus posterioribus Chr. Phreislebii, primi Autoris, nomen est omissum.)

PAULUS KNOBLAUCH, Lubecz commoratus, qui, sub literis nominis initialibus P. K., Saxonice frequentia edidit, a Paulo Bolduano (*in Biblioth. Theol. p. 238. a.*) & Georg. Draudio (*in Biblioth. Classica*) ipsi vindicata: Ein schön kleine Bedebuch, in disen fastesten Tiden zu gebrauchen sehr nütze und dienlich. Lubecz 1599. in 8.

Passional, oder das Leben unsers Herren Jesu Christi, auß den IV. Evangelisten zusammengebracht, mit schönen Figuren, und andächtigen Gebeden. Lubecz 1502. in 8.

JOHANNES KNOLLIIUS, Kiloniensis, Athenzi regii in Livonia Rigenfis Conrektor, Narva illuc A. 1694. vocatus, & d. 21. Apr. muneris admodum scholastico. V. M. Adr. Preusmanni Rigam anni 1698. literatam p. 9.

Florilegium Biblicum, *avwvnyw*; editum Rigæ A. 1696. in 8. V. *Nova Lit. Lubecensis*, M. Sept. A. 1700., p. 260.

Les Fables Heroïques, imitées de celles d'Esope, quæ itidem *avwvnyw*, Rigæ A. 1697. in 8., prodierunt. V. N. L. *Iubec. l. c.*

Vocabularium Novi Testamenti Biblicum, ita secundum seriem capitum atque versuum adornatum, ut, in lectione sacrorum N. T. Græci librorum, usum præbere possit extemporale. Rigæ 1697. & Rudolstadtii 1700. in 8. V. N. L. *Lub.*, M. Majo A. 1699., p. 147., & M. Sept. A. 1700., p. 260. Recusum Lipsiæ A. 1713. in 8., & auctius *ibid.* 1717. in 8. Conf. de illo *Alta Erud. Lips. Germ.*, P. LIII., n. 7., & Joh. Alb. Fabricii *Vol. X. Biblioth. Græce* p. 90. 97.

Manuale formularum & sententiarum, in loquendo usualium, *avwvnyw*; editum Rigæ A. 1699. in 8. V. N. L. *Lub.*, M. Sept. A. 1700., p. 260.

Lexicon Cornelii Nepotis tripartitum, quo, secundum excellentium Imperatorum Vitæ, 1. Vocabula simplicia, 2. Phrases atque formulæ, 3. Vocum difficultiorum enucleationes, continentur. Rudolstadtii 1699. in 8. Lipsiæ 1713. & 1723. in 8. V. N. L. *Lub.*, M. Majo A. 1699., p. 147.

Oratio parentalis, in funere Caroli XI., Svecorum Regis, d. 25. Nov. A. 1697., Rigæ habita. V. N. L. Lub., M. Jan. A. 1698., p. 11. 12.

PETRUS KNOLLIUS, Kilonienfis, Athenzi Rigenfis in Livonia regii, ab A. 1698., Præceptor, & circa A. 1704., Subrektor, V. M. Adr. Preussmanni *Rigum anni 1698. literatam* p. 9., & *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1704., p. 27. Disq. de Immortalitate Animæ, quatenus ex ratione demonstrari potest, Præfide Mich. Dauwio, Eloqv. Prof., proposita, Dorpat 1697. in 4. V. Gabr. Siöbergii *Pernaviam literatam* p. 8.

Formulæ ex Colloquijs Maturini Corderii usitatores, ad faciorem eorum expositionem apprime utiles, in usum Lycei regii Rigenfis congestæ. Lauenburgi 1704. in 8. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1704., p. 27.

MICHAEL KNUSTIUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus circa A. 1716.

Theses inaugurales ex Jure selectæ. Francqvæ 1705. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatam* p. 20.

IVENUS KNUTSEN, Agricola Eiderstadiensis illiteratus, A. 1582. superstes. V. Casp. Dancwerthii *P. II.*

Gborogr. Cimbr., c. 12., p. 142.

MSSam, teste Ant. Heimreichio (in *Catalogo Autorum, Chronico Frisæ Borealis præfixo*), reliquit Beschreibung, wie Eiderstätt mit der Wests landvoet geworden.

Chronicon Eiderstadiense vernaculum *αἰνέσις* in Catalogo quodam eidem tribuitur, quod a scripto præcedenti haud credo esse diversum.

MATTHIAS KNUTSEN, Oldensworta Eiderstadiensis, Empzæta Atheus, patrem habuit Bernhardum, ædis vici istius sacre Organædum, M. Martio A. 1646. defunctum, matrem vero Elisabetham, e Dithmarsia oriundam. Ingenio a natura donatus capaci, sed novaturiente simul ac malitioso, post utriusque parentis obitum, tutorum suorum, studiis animam applicuit, & ludum initio vici natalis, cui Zach. Fabricius præerat, frequentavit triviale, postea autem scholam civitatis in Borussia Regionontanz, quam frater Organædus incolebat, Palæopolitana. Ex hac, ob fratris in serigorem, 15. natus annos, inuere terrestri, in patriam auiauit, nullo instructus vitio, nisi quod mendicando per tot regiones conquirebat. Pristino illic Præceptor, Fabricio, denuo est traditus, sed non multo post, cum juvenili arrogantia æquare istum literarum peritiam sibi videretur, Regionontum ad fratrem mantum remissus itinerare, curriculum studiorum scholasticum in Lyceo Palzopolitano absoluit, Philosophico-Theologicum autem in Academia, circa A. 1664., inchoavit. Pædagogus postea Parochorum aliquot, in Curlandia & Eiderstadi, per annos complures, fuit domesticus, *δοκίμιος* pariter atque *Φιλόκαλος*, Hæsiæque, quæ excurreret, ad suos reversus, ut muneris eo citius admoventur Ecclesiastico, Magistri sibi titulum in Academia collatum esse Denica finxit, sed, quod testimonium, quæ furto sibi ablata esse contendebat, destitueret necessitas, nemini popularium perſuasi. Annos aliquot sequentes in Polonia, aliisque regionibus exteris, vagabundus exegit. E quibus cum rerum omnium inops A. 1673. in Holsatiam rediisset, Parochiæ Süderovienfis Diacono suam, in pueris rusticis informandis, locavit operam, sacrosque subinde, tum illic, tum in vicino oppido Crempensii, habuit sermones. Qui cum in ordinem Ecclesiasticum, cuius vitia acris perſtrinxerat, perquam injuri Joh. Hudemannum, Pastori Crempensii, ac Superintendenti regio, esse viderentur, ab hoc, anno eodem exeunte, & sacro ipsi ambone est interdictum, & pædagogia Süderovienfis vicaria ablata. Sub initium anni 1674. Tonningam, urbem Eiderstadiæ, ad fratrem, ejus civem, delatus, summa premebatur egestate, sed adeo tamen erat *αἰνέσις*, ut Licentiat Theologæ sibi arrogaret titulum. Cujus collati testimonio cum Henr. Brunnæmus, oppidi Parochus, post auditam concionem ejus in muniferos Ecclesiæ iniquiores, ab ipso postulat Academia, naufragio hæc perisse respondit, & paulo post, M. Jan. A. 1674., e patria denuo, non Romam, ut ipse falso perhibet, sed in Germaniam, discessit. Hujus urbes atque Academias A. 1674. mendicus ac pedes est pervagatus, ac Atheismum infamem, in cuius patronum, e Theologæ studio, vel a Dav. Georgii in patria afflicti, ut Joh. Mufæus coniecit, seductus, vel infelici consiliorum tor suorum successu ad desperationem adductus, degeneraverat, schædis ac centonibus MSSis, blasphemis pariter atque infectis (Epistola scil. ad amicum Latinæ, S. Codicis autoritati opposita, duobus Dialogis Germanicis), M. Septembri, Jenæ, Coburgi & Altorff, clam sparsis, piebi & studiosis inculare allaboravit. In his, quarum titulos infra exhibebimus, charis, non Theologos solum Cimbræ, sibi olim adversatos, Joh. Hudemannum, Henr. Brummerum & Frid. Jessenium, scommatis infectatur variis, sed universam etiam Christianorum, quos *Unidos* contumeliose vocat, religionem irridet, Atheorum autem dogmata tanta proponit impudentia, quanta in nullo ferme gregis istius Empzæta hæcenus est observata. Negat enim verbis disertis Dei pariter atque Cædæmonis existentiam, mortuorum resurrectionem, & vitam ac damnationem æternam; Codicis sacri autoritatem impugnari, & Chaos hunc esse inconditum, sibi ipsi, non in rebus solum minoris momenti, sed fidei etiam doctrina, sæpe repugnans, plurimisque scætenis absurdis & amphiboliis, pronunciat: Narrationes Biblicas, & universam vitæ ac mortis Christi historiam, meras clamat esse fabulas: Nihil vult credi, nisi quod rationi congruat: Præadamitis If. Peyrerii patrocinari: Adversus Magistratum & Clerum seditiosè insurgit, & utrumque a mundo cupit exterminari: Preces, & cultum numinis publicum, irridet: nullum inter conjugium & forstationem agnoscit discrimen, & in omnes pene vitæ humanæ ordines, scholasticos, quem summis extollit laudibus, excepto, est injurius, Ne autem solus delirare videretur, assæclum & gregalium suorum Lutetiz, Amstelodami, Londini, Hæsiæ, Holmiz, Hamburgi, Romæ, aliisque in locis, numerum jactavit esse innumerum, nomenque istis Conſcientiariorum (der *Gewissenst*), quod solum rationem & conscientiam credendorum pariter atque agendorum normam agnoscerent, sed perperam (cum nulla, uti a Joh. Mufæo rectè est monitum, conscientia, Dei, peccatorum vindictis, metu incutens, in Atheis esse queat), impoſuit. Licet autem hæc Knutſii de Conſcientiariorum suorum scæta chimæra (quam veris a Sev. Walth. Slutero (1.), & aliis, miror esse annueratam) gloriatio falsissima esset, sequiori tamen aliquandiu de Academia Jenensi, in qua schædas ille suas, in templum etiam projectas oppidanum, M. Sept. A. 1674. sparserat, quamque Octobri sequente repetierat, rumor præbuit occasionem. Addiderat scilicet ille exemplo Dialogi Ilii inter cauponem & tres hospites vernaculi, elam, d. 6. Sept., in Joh. Ludov. Neuenhahni, Bibliopolæ Jenensis, projecto officinam, literas ad ipsum Neuenhahnium in quibus studiosos & cives, in sola urbe Jenensi, septingentis doctrinæ Conſcientiariorum a stipulari falso tradebat, simulque significabat, velle istos, ut Dialogum hunc Novellis, quarum editor Iri, hebdomadaris quamprimum inserat. Quod si facere negligeret, curatum ab his Iri, flopeti ope manuari, minabatur, ut somnus ipsi perpetuus in platea propediem obreperet publica. Mendacem hanc fabulam Studiosi quidam, plus iusto creduli, juvenili temeritate, per literas Ratisbonam, ac aliorum, missas, divulgant, & incautionibus, ut veri aliquid subesse isti suspicarentur, propediem perſequebantur. Quorum credulitas ne Academiæ Salanz læderet existimationem, Joh. Mufæus, Professor Theol. primarius, scriptum rumor huic A. 1675. opposuit vernaculum, quo, & vanitatem illius ostendit, & Knutſii schædas blasphemias singulæ, quæ eorum superabat Theologos, accusatione confutavit, locorum

(1.) in *Prolegomenis Historiæ Christianæ* p. 170.

que simul S. Scripturæ, ab hoc adductorum Spermatologo, vindicias, ac brevem doctrinæ ejus & Dav. Georgi Parallelismum, exhibuit. Inscriptio libri hæc est: Abiection der aufgesprengten abentheuerlichen Verleumdung, ob wore, in der Fürstlichen Sächsischen Residentz und gesamten Universität Zena, eine neue Secte der so genannten Gervisien erstanden, und derselben eine nicht geringe Anzahl von Bürgern und Studiosis begethan; nehmlich dinstündigen Bericht von etlichen, am 5. und 6. Sept. A. 1674., dinstift aufgetretenen Gotteslästerlichen und aufrührerischen Charteqven, von welchen solche Calumnien ihren Ursprung genommen, und von der vermeinten Gervisien Secte, Duz hujus scripti editiones, jenz A. 1675. (.) prodierunt, quarum posteriori, præter auctaria alia, tres schedæ Knutii blasphemæ, & Musæi Delenio sacri Codicis adversus illas vernacula (Nothwendige Vertheidigung der H. Schrift, wider die in Matth. Knutius Charteqven enthaltenen Lasterungen derselben), accesserunt. Apologiz isti Musæanz, & Knutii ipsius centonibus, quicquid hæcenus de vita ejus relatum est, debere nos facimur. Ubina ille locorum post annum 1574. delituerit, quibusque deinceps fatis fuerit obnoxius, nec mihi, nec aliis, explorare licuit.

Post Joh. Musæum refutare eum sunt aggressi:

1. M. Valent. Greiffingius, Corona Transilvanus, in *Exercitationibus de Atheismo duabus*, Cartesio illique oppositis, & Witebergæ A. 1677. in 4. excusis.
2. D. Joh. Olearius Junior, Prof. Theol. Lipsiensis, in *Animadversionibus in errores ejus bipartitis* avendjose, in privato propositis Collegio, quas edi Val. Ern. Löschnerus (in den unschuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, Sect. II. A. 1703. p. 572. 573.) jampridem optavit.

Conferri de illo possum, præter Partem II. *Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 6. §. 8., p. 164. 167., istamque secutos, Sched. Sagittarium (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 33., Sect. 14., p. 879. 880.) & Pet. Bzium (T. II. *Dictionary Historico-Critici*, P. I. p. 242. 243. Ed. primæ, & T. II. p. 172. 4. Ed. secundæ), Tob. Wagnerus in *Examine Atheismi speculativi* p. 11. 12. 16. 21. 30., Joh. Diecmannus in *Diff. de Naturalismo Joh. Bodini* p. 22. 23., Sev. Walch. Sluterus in *Propyleæ Historie Christianæ* p. 179., Tob. Pfannerus in *Systemate Theologia Gentilis purioris*, c. 2., §. 2., p. 35. 36., Joh. Barth. Niemeierus in *Diff. de existentia DEI & Atheismo*, §. 25., Gotfr. Arnoldus T. III. *Hist. Eccl.*, c. 18., p. 190. 191., Ant. Heimerichius Lib. IV. *Hist. Eccl. Slervic.*, c. 4., p. 213., Joach. Fellerus in *Continuatione Historie Joh. Leip.* p. 641. 642., Joh. Franc. Buddzus T. III. *Lexici Historici* p. 260., Imman. Weberus in *Beurtheilung der Atheisterei* p. 1. 41. 14., Mart. Lipenius P. I. *Biblioth. Theol.* p. 412., Dan. Hartnaccius in *Continuat. Syntagm. Hist. Eccl. Joh. Micraelis* p. 1201., And. Carolus (Hartnaccium secutus) in *Memorab. Eccl. Sec. XVII.*, T. II., Lib. 8., c. 32., p. 110., & c. 39., p. 134. 137., Joh. Pet. Grünbergus in *Diff. de Atheorum religione prudentum*, & qui hanc allegat, Henr. Alc. Engelke in *Disp. de Sententiis in S. Scripturæ injuriis*, p. 4., Val. Ern. Löschnerus in den unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. X. A. 1703., p. 570. 574., Nathanael Falkcius in *Demonologie recentiorum falsæ Diff. præliminari*, §. 6., & *Disp. II.* §. 32., Joh. Upmunkius, Eloqv. Prof. Upsal. (in *Novis Lit. Germ.* A. 1709., p. 396., allegatus), in *Atheumastige*, Upsalæ A. 1709. edito, c. 1., Joh. Melch. Kraßius in der gerechten Unschilderung wieweil Fürstl. Holst. Superintendenten, c. 2., p. 29. 30., Dn. de la Croze, Biblioth. script. Berolin. Præfatus, (a Lipensibus, in *Adis Erud.* T. IV. *Supplem.*, Sect. IX., p. 402., laudatus) dans les *Entretiens sur divers sujets savans*, Coloniz A. 1711. in 8. editis, *Dial. IV. de Atheismo*, Jenkinus Thomaius in *Historia Atheismi*, c. 10., p. 245. 249., & J. F. Buddzus in *Theibus de Atheismo*, c. 1., §. 27., p. 198. 199. 200.

CENSURÆ.

Tob. Wagnero (l. c. p. 16. & 21.) *Tenebrio audit, non dignus qui nominetur, & Atheisticum nequitia stabulum.*
 Joh. Musæo, in scripto ipsi opposito, p. 4., *Apostolus Satanae lucifuga, p. 16. nebulo infamis, omnisque pudoris expertus, p. 45. Conscientiarum nullius conscientia, & p. 102. homo blasphemus, a Satana excoecatus.*
 Joh. Diecmanno (in *Diff. de Lingua primigenia Hebræa* p. 26.) *famosus ex Empeccatum aSiv grege nebulo.*
 Tob. Pfannero (l. c. p. 31.) *Homo moribus inguies, ingenio turbidus, qui Atheorum omnium improbitatem æquavit & viciit.*
 Joh. Barth. Niemeiero (l. c.) *Empeccata Atheus recentior.*
 Nath. Falkcio (l. c., *Disp. II.*, §. 32.) *Atheorum in Germania antesignanus.*

SCRIPTA EDITA.

Schediasma (qvaternionis unici) de Lacrymis Christi Germanicum, a Joh. Musæo, in *Apologia contra eum* p. 22., memoratum, quod A. 1667., juxta Kraßium (l. c. p. 30.), vel potius A. 1668., Hafniz in 4. (teste *Catalogo Biblioth. Ott. Sperlingii Jun.*, p. 143.) prodit.

Epistola amici ad amicum Latina, Romæ (uti finxit) VI. Kal. Mart. scripta, in qua sacrum Codicem plurimarum contradictionum, æquivocationum, narrationumque falsarum, ineptarum atque absurdarum, & styli prætere incomiti atque æmulsæ, corrasis hinc inde exemplis, convincere allaboravit, Latine hæc A. 1675. prodit, fuit initium secundæ Editionis Jenensis scripti (de quo supra dictum) Germanici, a D. Joh. Musæo ei oppositi, & A. 1702. in Joh. Gröningii *Tomo I. Relationum resp. Literar. Hamburgi in 8. impresso*, Sect. II., *Relat. III.*, p. 23. 28., cit. recusa. Latine pariter atque Gallice Dn. de la Croze eandem A. 1711., in *Dialogis suis Gallicis (les Entretiens sur divers sujets)*, paulo ante allegatis, *Dial. IV.*, exhibuit, uti Lipiensis l. c. testatur.

Gespräch zwischen einem Lateinischen Gastgeber, und drey Gästen ungleicher Religion (P. Ursino, einem Bisthoffer, Brummmer, einem Lutherschen, und Bähr, einem Reformirten), zu Altona, nicht weit von Hamburg, gehalten.

Gespräch zwischen einem Selbstprediger, D. Henrico Brummern, und einem Lateinischen Wustschreiber, A. 1673. gehalten. Duo hæc Colloquia, perquam impia, Joh. Musæus itidem A. 1675. scripto suo contra Empeccatum tam hunc, in editione altera, præfixit vernacula. Quæ ad illorum, & Epistolæ Latinæ, spectant historiam, in vita Autoris jam sunt exposita.

DIETERICUS KOCHIIUS, Lubecensis, Scholz templi Cathedralis Præceptor Lubecz initio primarius, & Pastor deinde, ab A. 1698., in agro vicino, Geninensis. V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Od. A. 1698., p. 196., Jac. a Møllen *Lubecam annis 1699. literatam* p. 14., & Anonymi *Nachricht von Lübeck*, c. 36., p. 223.

Das von David abgethatte Dandopfer, bey dem Leid und Freudewechsel seines verstorbenen und wieder erlangten Hausfests, bey Christi Einweihung der, durch seinen begebenen Stummwino, A. 1703. fast ganz zernichteten, und nun wieder aufgerichteten, Geninischen Kirche, auß P. XXX. 12., eröfnet. Lubecz 1707. in 4. V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1707., p. 64.

JOHANNES JOACHIMUS KOCHIIUS, Hamburgensis, Johannis, Senatoris, filius, J. U. Lic. Argentinz A. 1686., Doctor autem Kiloniæ A. 1688., creatus, patriz, ab A. 1708., Secretarius, & ab A. 1721., Protonotarius.

Disp. Jurid. de Venenis & veneficiis, Præfide Dan. Bütnero, PP. Hamb. 1682. in 4.

Disp. de Observantia Imperiali, Præfide J. G. Kulpisio. Argentinz 1685. in 4.

(1.)^{m. 2.}

Møller Cimb. Lit. Tom. I.

H h h h

Disp.

Disp. Inaug. de Jure braxandi (vom Braurechte). Argent. 1686. in 4.

M. NICOLAUS KOCHIIUS, Dithmarsius, vici in patria Heidenfis, circa A. 1661., Ecclesiastes, & post remotionem ab hoc officio, Parochiz in eadem alterius minister.

D. Dithmarschen gedachte mein: das ist: Der Gerechten und Heiligen Reich, und Grabstein, oder Reichpredigt über Friederich. Herwegen v. Holstene-Hottorf, d. 31. Jan. A. 1661., zu Heide, auß Ef. LVII. 1. 2., gehalten. Hamburgi 1661. in 4.

AUGUSTINUS KOCKERTUS, Lubecensis, studii Juridici curriculo in Academicis Germanicis, Gallicis (& has inter, Bituricensis, in qua Jac. Cujacii fuit auditor) Italicisque, absoluto, Doctoris titulum Basileæ 9. Kal. Apr. A. 1690. reportavit (1.). In patriam redux, Praxi in illa, ac Holstina vicina, forensi prae alii inclauit, liberos aliquot (& in his, Jacobum, Scholæ Lubecensis Subrectorem doctissimum. ac Elisabetham, D. Joh. Neucrantzio, Medico Lubecensi atque Stralfundensi, elocatum) ex Anna Petra, conjugē, Christiani, Senatoris patris, filia, A. 1591. ducta, sustulit, & A. tandem 1620., sexagenario major, imo fere septuagenarius, vivis excessit (2.).

Symboli loco Jctus hic, elegantiorum operum literarum peritus, usurpavit, & Joach. Morfii albo inscripsit, hoc distichon:

*Summe Christus opes mihi, quem si mente serena
Intuear, mundus cetera cuncta habeat.*

Georg. Remus, Reip. Norib. Consiiliaris, in Epistola ad Joh. Kirchmannum A. 1605. Scripta (in Append. Gudianarum, n. 128., p. 212.) *Jctum eximium, & in alia. A. 1617. data (ibid. n. 132., p. 216.). Jctum insignem* cum vocavit, in tertia autem, A. 1621. exarata, defunctum verbis celebravit sequentibus: *Dolorem ingentem in animo meo excelsi nuncio obitus V. Ch. D. Aug. Kockerti, Jcti summi, quem, ob doctrinæ præstantiam, morum candorem, & varias ingenii dotes, mirum in modum admiraveram annos præterpropter duodequadraginta, cum in Galliis & Germania familiarissime vixerimus; eique, in Italiam abeuntis, scripseram. Vixit mihi carissimus, & quasi antesignanus in studio & studio juris nostri. - - Habuit amicos magnos in Galliis, Italia, Helvetia, Germania, Belgio, Dania, ac forte etiam in Suecia. Nemo non virtutem tanti viri, qui oderat canē & angue pejus ambitionem Superaxiavi, admiratus fuit.*

Quinque illius Epistolæ de Jani Guiljelmi, civis sui inclyti, Avarici Biturigeni A. 1584., quo ipse in Galliis vivebat, extintæ, Castigationibus Ciceronianis, aliusque scriptis posthumis, ad Suffridum Petri, Jct. & Canonicum Coloniensem, A. 1585. 1586. & seqq. exaratz, inter Epistolæ clavorum Virorum, a Simone Abbes Gabbehmah, Frisio, patris Historiographo, Harlingz A. 1654., & denuo A. 1669., in 8. editas, Centuria II., num. 53. 86. 88. 90. 96., p. 441-482., lucem una cum tribus Suffridi responsis (num. 84. 89. & 97. obvis), viderunt publicam.

JACOBUS KOCKERTUS, Lubecensis, Augustini, modo laudati, ex Anna Petra filius, Philologus & Poeta præclarus, V. Non. Oct. A. 1596. lucem primam aspexit, literisque elegantioribus in schola, cui D. Otto Gualperius tunc præerat, patri, Theologiz autem, studisque Academicis, Rostochi per triennium, & deinceps Witebergæ, Joh. Georg. Dorstheo, Jac. Wellero & Menone Hannekeno, Theologis postea celeberrimis, commilitonibus gavisus, operam impendit sedulam. Domum A. 1620., ob parentis, revocatus, obitum, decennio post, M. Junio A. 1630., in officio Subrectoris scholæ patriæ M. Sebasti. Meiero successit, duasque uxores, Saram fil. Engelbrechtii A. 1631., & Catharinam, M. Joh. Reichii, Pastoris Ægidiani, filiam (quingve liberosque, & has inter, Johannis, Med. D. & Practici Lubecensis, matrem), A. 1637., vite fortunarumque adiecit focias. Assiduus muneris scholastici fractus laboribus, d. 21. Febr. A. C. 1654., & æt. 58., cum paucas ante horas, epuli, in xde Jacobæ, cum discipulis Parochiz istius adulationibus, more apud Lubecenses recepto, participes factus esset Eucharistici, & Apoplexia mox vehementi oppressus, morte subita atque inopinata expiravit. V. M. Sebasti. Meieri, Rect. Lubec., *Programmæ de vitæ ejus funebre*, Lubecæ A. 1654. in 4., cum Joh. Henr. Meibomii, Henr. Bangerti, & aliorum, Epicediis excusum Encomiasticis, & confer. eisdem Bangerti *Catalogum Præceptorum scholæ Lubecensis, Orationi Kockertoræ auspicali* A. 1665. adjectum, Joh. Henr. a Seelen *Athenas Lubecensis*, P. I., p. 16. 17. 102. 103. 104., ac P. III. p. 356. 377. 388., G. M. Königii *Biblioth. Vet. & novæ, lit. K.*, ac Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII. ad A. 1654.*

Bangerus defunctum hoc celebravit Decasticho:

Doctrina insignis, Romanæ doctior usus

Langue, Cecropiis ora reserata Jovis,

Virtutis studium, eandem, qui fallere nescit,

Insontesque manus, mens inimica dolis,

Pubis cura gravis, quæ limina nostra frequentat

Abr. Hinckelmanno (in *Progr. de vitæ Johannis, ejus filii*) Philologus audit & Poeta excellentissimus.

Gymnasi, officii sedulus atque labor,
Demisere caput, quo tu, Kockerte, sepulchro;
Et tecum (o factum!) contumelata jacent,
Fallor! perpetuis etenim te laudibus ornant,
Atque in caelestes te retulere choros.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Scanderbegus decantatus, seu Carmen Encomiasticum de vitæ & morte Georg. Castrioti, Ducis Epirotarum. Lubecæ 1643. in 4. Aug. Buchneri in hunc Jambos (in quibus *Muse nostræ polite* vocantur & *perquam elegantes*), in *Poëmatibus* ejus, p. 494. 495., invenies.

Poema Heroicum (*prolixum atque elegans*) in obitum Joh. Kirchmanni, scholæ Lubecensis Rectoris, Jac. Stolterfohtii *Orationi de vitæ ejusdem parentali*, Lubecæ A. 1643. in 4. editæ, subiectum.

Poema de Pace publica Monasteriensis. Lubecæ 1653. in 4.

P. Terentii Comædiæ VI., ex recensione Dan. Heinsii, ab eo, cum Indice suo Philologico & Collectaneis, editæ. Accedunt etiam Variz Lectiones M. Ant. Mureti & Gabr. Faerni, Lubecæ A. 1651. & 1667. (imo, juxta *Catal. Nundinalem*, 1663. quovque) in 8. Præfixa sunt huc ejus editioni Elogia Jac. Welleri, Joh. Henr. Meibomii, Jac. Stolterfohtii, Aug. Buchneri, Seb. Meieri & Henr. Bangerti, metrica. Indicem ejus Terentianum, Joh. Freinsheimii & Joh. Henr. Bæcleri exemplo, Joh. Kirchmanni autem hortatu, concinnatum, commendarunt Joh. Andr. Bosius in *Diff. de prudentia & eloquentia civili* p. 74., G. M. Königius (Autorem illo *optime de re literaria judicans esse meriti*) l. c., J. G. Walchius in *Historia L. Lat. Critica*, c. 5., p. 257., & Casp. Sagittarius, in *Comm. de vitæ Terentii* p. 67., ita scribens: *Non spernenda est Jac. Kockerti opera, & qui indicem locupletissimum, & qui inslar Commentarii esse possit, in Comicum nostrum scriptis, ac optime propterea de studio juvenutis meritis est. Ante hunc tamen Augustinum Champarvillum Indicem in Terentium Bergomii edidisse accepimus. D. G. Morhofius, T. I. Polybius, Lib. IV., c. 11., p. 134., Indicem quidem J. H. Bæcleri Terentianum Kockertiano præfert, sed hunc tamen, indicem laudatum, prima atque utiliorē esse fatetur.*

JOHAN.

(1.) V. Carmina gratulatoria Joh. Lehtmanni, Georg. Remi, J. U. D., Jac. Arminii, Hollandi, & Val. Thilonis, Ligii, Basileæ A. 1590. in 4. excusis. (2.) V. Georg. Remi *Epistolæ* (e qua mos plura recitabimus) ad Joh. Kirchmannum A. 1621. scriptæ, & Joach. Morfii *Alum.* MS. f. 70.

JOHANNES KOCKERTUS, Lubecensis, Jacobi, modo celebrati, filius, d. 14. Mart. A. 1640. in lucem editus, & Medicæ artis, cui Witebergæ quinquennio vacaverat continuo, Doctor Basileæ A. 1665. creatus, Practicus ejusdem, post reditum ex itinere Italico ac Germanico, in patria, ab A. 1667., fuit haud inglorius, ac d. 3. Jan. A. C. 1677. & æt. 37., rebus humanis valedixit. V. Abr. Hinkelmanni (a quo multis ornatur laudibus) *Programma funebre*, vitæ ejus filius exponens historiam, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 252. 253. 254.*

Disp. de Morbo comitiali. Witebergæ 1664. in 4.

Disp. Inaug. de Renum & vesicæ calculo. Basileæ 1665. in 4.

FRIDERICUS KOESSEN, Kiloniensis, Mathematicus in Acad. patria, ab A. 1721., Professor, ingeniosus.

Glücks- und Unglücksrede, auf Carl Friderichs, Herzogen zu Holstein, Geburtstag, am 19. Apr., A. 1705., zu Kiel gehalten.

Kilonii 1705. in fol. V. Nova Lit. Lubec. M. Aug. A. 1701. p. 211.

Tractatus de Analyti Equatationum differentialium, vel expedienda in numeris universalibus; vel constructionibus Geometricis efficienda. Kilonii A. 1715. in 4.

ALBERTUS KOHLIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1702. defunctus. V. P. A. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literatum p. 36.*

Disp. Jurid. Inaug. de Pauperie. Basileæ 1663. in 4.

JOHANNES PETRUS KOHLIUS, Kiloniensis, Prof. ab A. 1725. Petroburgensis in Russia.

Ecclesia Græca Lutheranizans, seu Exercitatio de Consensu & dissensu Ecclesiæ Orientalis Græcæ, speciatim Russicæ, & Occidentalis Lutheranæ. Accedit Joh. Quistorpii Diss. de Christianismo Græcorum hodiernorum, contra Leonem Allatum. Lubecæ 1723. in 8.

Theologiz Gentilis Cimbricæ prioris Specimen I., seu Dissertatio, quæ testimoniis disertis, sepulchralibus ceremoniis, intrepido mortis contemptu, diligenti futuræ mortis recordatione, aliisque argumentis, probatur, Cimbros gentiles doctrinæ Immortalitatis Animæ, & Resurrectionis corporum, non fuisse expertes. Kilonii 1723. in 4. Recensium ejus ac laudes V. in *Adis Erud. Lipsiæ*, M. Febr. A. 1724. p. 91. 96.

PAULUS RUDOLPHUS KOHLBLATT, Kiloniensis, Marci, Protonotarii Slesvigo-Holsatici provincialis, filius, J. U. Cand., in Gallia, anno circiter 1668., mortuus. V. D. G. Morhofii *Programma funebre, parenti ejus scriptum, in Orationum Appendice, num. 43. p. 682.*

Disp. de tacito pacto remissorio, ex redditione chirographi præsumpto, Præfide D. Wolsig. Ad. Lauterbachio. Turingæ 1667. in 4. Recusa ibidem, *Volume III. Disputationum, sub Lauterbachii præfatorum præfido.*

M. HUBERTUS KÖHNIIUS, Senior, Lubecæ d. 26. Febr. A. 1667. natus, & mercaturæ initio, deinde vero studiis, destinatus, his, tum in schola patria, tum in Academiis, Rostochienti scilicet ab A. 1627., Witebergensi (Magistri largita tinalum) ab A. 1630., & Lipsiensi, ab A. 1632., vacavit, Præfisque in ultima Disputationes aliquot habuit publicas. In patriam redux, ædis Marianæ Diaconatum d. 30. Jun. A. 1639., ac deinceps Archidiaconatum, obtinuit, & ex Elisabetha Grünwaldia conjuge, A. 1639. eidem ducta, quinque filios triduumque sustulit filias. Apoplexia d. 27. Febr. A. 1665. in sacro correptus ambone, hunc nunquam deinceps confendit, sed, triennio post, d. 28. Aug. A. C. 1668., & æt. 61., iterato ejusdem infultu succubuit. V. Henr. Lubberti, generi ejus, Pastoris Böhlendorffensis, Carmen de Vita ejus funebre Germanicam, & J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec. p. 345. 346.*

Disputationes Lipsienses, paulo ante memoratæ.

Corona fidelium gloriosi, der Getreuen Ehrenkrone, zum Gedächtnis Henr. Wolsig, Pastoris zu Oldesloe, aus Apoc. II. 5., identisch verfaßt. Lubecæ 1644. in 4.

Christl. Lehrpredigt von Gerechtigen, aus Luc. VII. 36. Lubecæ 1645. in 4.

HUBERTUS KÖHNIIUS, Junior, Senioris, modo hujus, filius, Lubecæ VI. id. Jul. A. 1643. natus, ex schola patria, cum profectuum suorum in lingvis Græcæ & Latine insignium specimina dedisset, metrica pariter atque æmula, typis exscripta, in Academiâ A. 1659. abiit Lipsiensem, in quæ illa a Theologicis ad Medicorum cultum eum transgressus. Arti horum salutariter, ab anno deinde 1661., in Jenensi etiam (in quâ *Poema de passione Christi, usque ejus salutari, Græcum publice ab eo est recitatum*), ab A. 1664. in Lugduno-Batava, & titulo Doctoris in hac M. Junio A. 1665., reportato, in itinere per Galliam, Italiam & Germaniam, literario, incubuit. Præxin ejusdem in patria A. 1665. est auspiciatus, sed vix annuo continuavit spatio, febrique d. 8. Jan. A. C. 1668., & æt. 24., decessit. V. Joh. Luderii, Med. D., *Justa honoraria, ei facta*, Lubecæque A. 1668. in 4. excusa, Frid. Rappolti Jambos ad eum Encomiasticos, in *Poematis p. 387. 388.* obvios, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 254-257.*

Specimina, de quibus modo dictum est, scholastica.

Disputt. II. de principatu partium in corpore animalium, quarum prima sententiam Aristotelicam, altera sententiam Aristotelicæ contrariæ exhibet, Præfide Casp. Posnero, Prof. Physico, propozitæ. Jenæ 1662. & 1663. in 4.

Disp. de Podagra, Præfide D. Ant. Günth. Hellenio, Archiatro Anhaltino. Jenæ 1663. in 4.

Disp. Med. Inaug. de Syncope. Lugd. Bat. 1665. in 4.

JOHANNES KÖHNIIUS, Lubecensis, Huberti, Ecclesiæ templi Mariani, filius, d. 29. Mart. A. 1641. natus, studiorum gratia A. 1657. Lipsiam, 1659. Witebergam, & 1663. Jenam, profectus, Ecclesiæ ruralis in ditione Lubecensi Schlakupensis Pastor d. 22. Jan. A. 1673. electus, ac d. 29. Junii A. C. 1676., ætatisque 36., mortuus. V. *Epicedia.*

Carmen Epicum de Angelo Studioforum tutelari, in Acad. Lipsiæ recitatum Lipsiæ 1618. in fol.

Disp. de Agno. Lipsiæ in 4. V. Jac. Henr. Pauli Epigramma in illam, in *Libello Epigrammatum promissuorum p. 21.* Ex egressi loci Joh. VIII. 56., Præfide D. Seb. Niemann proposita. Jenæ 1663. in 4.

JOHANNES KÖHNIIUS, Lubecensis, J. U. Doctor.

Discursus Inaug. Theoretico-Practicus ad Juris Lubecensis Lib. II. Tit. 2. de Successione ab intestato, & divisione hereditaria, Præfide D. Henr. Coccejo. Heidelbergæ 1684. & 1706. in 4.

JOACHIMUS KOHLIUS, Holfatus, J. U. D. (Basileæ A. 1585. creatus), Urbis Crempensis, ab A. 1586., Advocatus, & deinde Confilii, A. 1606. (quo Gvilh. Alardus *Decadem* ei octavam *primæ Excubiarum sacrarum* inscripsit *Centuria*) superstes.

Conclusiones Inaugurales de Successione feudii. Basileæ 1585. in 4.

Nachdruck, darinnen die Artikel, so man Eibisch Recht nennet, und in den Manuscriptis gefunden werden, nicht allein in

Hhhh 2

eine bequeme richtige Ordnung gebracht, sondern auch das Sittliche, Sächliche und Göttliche Nicht zugleich mit angezeigt werden. Hamburgi 1586. in 4. Scriptum hoc omnium in Jus Lubecense Exegeticum est antiquissimum, & eodem A. 1586., quo prima illius editio, publicatum. Nec desunt, qui illud ipsam ejus editionem promovisse existimant, uti Er. Mauritius Jun. (suum suspendens judicium), in *Introduct. ad Praxim, Specimini Consiliorum Kiloniensium praefixa*, testatur. Cujus verba perperam intellexit Joh. Georg. Kulpfius; horum fidei, *Parte II. Commentarii. Acad. ad Sever. de Monachiano* p. 102.; Kollio Juris Lubecensis editionem, inter ceteras praecllentem, falso tribuens. Conf. de scripto hoc p. IV. *Isagoges in ad Hist. Cimbr., c. 6., §. 1., p. 500.*

M. ANDREAS LUDOVICUS KÖNIGSMANN, Slesvicensis, laurea Francofurti ad Viadrum Philosophicae d. 27. Apr. A. 1706., in solennitate Academiae ornatus seculari, & Professor Philosophiae, in Athenaeo Kiloniensi, A. 1709. constitutus extraordinarius, Gymnasii deinde Osnabrugensis, ab A. 1713., Doctor publicus, Parochia ruralis Danico-Hagenfis, Kilonio vicin., ab A. 1716., Pastor, & ab A. 1725. Templi Praefidantiorum Hafnienfis Germanicus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Friderico Aenobarbo, Imperatore, ab Alexandro III., Pontifice, pedibus non conculcato, Praefide Joh. Burch. Majo, PP., defensa. Kilonii 1701. in 4.

Disp. de scopo & sensu Parabolae de malis Pastoribus Joh. X., Praefide D. Henr. Muhlio; Kilonii 1703. in 4.

Mæcenatum Slesvici & Holstiae monumentum pietatis, quo, cum aliis, Edihardus Schachtius, Secretarius Ducalis Holstae-Gottorpensis, instituta cum Mæcenate Romano comparatione, solenni in Panegyri eff. laudatus, & simul praedicata Sam. Schaslii munificentia. Kil. 1706. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lubec., M. Oct. A. 1707., p. 307. 308.*

Disp. an Aristoteles doctrinæ moralis demonstrationem in incerto statuerit, ad gradum Magisterii obtinendum, Praefide Joh. Burch. Majo, propolita. Kil. 1706. in 4. V. *Nova Lit. Lubec., M. Sept. A. 1706., p. 271.*

Disp. de Rerum moralium demonstrationibus, locum Aristotelis diu vexatum Nicom. I. 3. adversus *ψευδοεὐθύναν* Halensium (*Observ. vernac. P. II., Obf. II.*) vindicans. Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *N. L. Lub., M. Jul. A. 1707., p. 206. 210.*

Paradoxon Philosophicum, quod omnium horribilium horribilissimum Mors natura non sit, sapienti inprimis, Joh. Ad. Axenio, caularum patrono Slesvicensi, cum parenti suo, Petro, Jcto & Polyhistori, justa faceret, oblatum. Kil. 1707. in fol. V. *N. L. Lub., M. Oct. A. 1707., p. 308.*

Diff. Historica de origine Literaturae apud Germanos, ad celebrem locum Taciti Germ. XIX. 1. Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *N. L. Lub., M. Mart. A. 1708., p. 59. 60.*

Disp. de antiquitate & usu Betulae Pentecostalis, frondumque sacrarum univ. Kil. 1707. in 4. Recensum V. in *N. L. Lub., M. Oct. A. 1707., p. 310. 311. 312.*

Diff. Rhetorica de Parabolis Christi Prophetis; Kil. 1708. in 4. V. *N. L. Lub., M. Apr. A. 1708., p. 83. 84.*

Paradoxon de divite Epulone a Christo immisericordiae non accusato, & de ejus orationis vero scopo ac argumento, ad Luc. XVI. 19. & seqq. Kil. 1708. in 4.

Disquisitione de optima philosophandi ratione, juventuti Academicæ accommodata. Kil. 1708. in 4. V. de illa *N. L. Lubec., M. Majo A. 1708., p. 123. 124.*

Diff. Historico-Moralis ad Tacit. Germ. XIX. 1., de Literarum amatoriarum apud veteres Germanos ignorance. Kil. 1709. in 4.

Disp. de Regno Dei morali in homines, ad recte jacienda Philosophiae moralis fundamenta. Kil. 1710. in 4.

Disp. Eclectica de eo, quod justum est in Regno Dei morali. Kil. 1710. in 4.

Disp. ad Matth. XXII. 11. & seqq., de Homine nuptiali veste non induto, tanquam imagine Antichristi, Kil. 1711. in 4.

Annuae versiones Homileticae, in Acad. Kilon. publice primum propolita, ac deinde privatis Disputationibus exculsa. Kil. 1711. in 4.

Prodromus Clavis Propheticae, Triade Disertationum de Emblematis Prophetis aditum ad interiorem S. Scripturae intellectum patefaciens. Kilonii 1712. in 4.

Diff. de rationali Metaphysices, tanquam universalis Scientiae, cultu, Kil. 1712. in 4. V. de illa *Partem XX. der gelehrten Fame* p. 618. 619.

Disp. de Judicio Regis Christi adversus rebellem Ecclesiam Judaeorum, ut typo Judicii in Ecclesiam Antichristianam, & universam terram, ex Matth. XXIV. 29. & seqq.; Marci XIII. 24. & seqq.; ac Luc. XXI. 25. & seqq. Kilonii 1712. in 4. V. *Partem XIX. der gelehrten Fame* p. 484. 485. Recusa est Osnabrugae A. 1716. in 4., cum novis accessionibus & modestis Vindiciis contra D. Gottliebii Wernersii, Theologi Witebergensis *Diff. in Textum Evangelicium Dominice II. Advent., de adventu Christi ultimo accipiendum*, Witebergae A. 1714. ei oppositam. V. *Partem XLVI. der gelehrten Fame* p. 732., & *Catal. mundin. Lips. A. 1715. vern. p. 73.*

Controversia de Amore Dei puro & mercenario. Kil. 1713. in 4.

Diff. de Meritis nostratum in studium Mythicum, Osnabrugae A. 1714. edita, & a Zach. Götzio in *Dissert. de Nummis* p. 403. allegata.

Specimen Recreationum Osnabrugensium de consensu Parabolarum Virgilianarum cum Symbolis Hebraeorum & Aegyptiorum, una cum Indice Scriptorum Autoris editorum & edendorum, quod Osnabrugae A. 1716. in 4. imprimetur. V. *Partem XLVI. der gelehrten Fame* p. 793., & *Catal. mundin. Lips. A. 1715. vern. p. 73.*

II. GERMANICA.

Die mitten in der Verwelckung grüne Maie, oder Traur-Rede über den Todt Annæ Luciz Maie, Joh. Burch. Maji, Kiehlischen Professoris, Ehelebhen. Kilonii 1703. in fol.

Zeuchtes Programm zu den Lectionen von der Wahrheit der Göttlichen Philosophie, gegen die Falschheit der Lehre Bened. Spinoza und Christoph. Wittichii. Kil. 1710. in 4.

Vernünftige Untersuchung, ob zu rathen sey, daß die Studierende, insonderheit künftige Theologi, die so genannte Metaphysick, und Kunstörter der Schul-Lehrer, nothwendig alk. und gleich anfangs, auf Academien erlernen? welche Frage mit nein wird beantwortet. Kil. 1712. in 4. V. *Partem XX. der gelehrten Fame* p. 619.

Philosophische Bemerkung einer unvergleichlichen Seele, in einer Ständrede, beyrn Leichendegängniß Joh. Werneri Fürstern von Hamburg, L.L. Stud., vorgestellt. Kil. 1712. V. Joh. Kleckeri *Bibliothecam eruditorum praecocium* p. 100.

INEDITA

INEDITA ET PROMISSA.

Diff. de bonis operibus Latronis in cruce. V. Or. Parent. *Annæ Lucia Maje habitam* p. 17.
 Diff. de D. Pauli matrimonio. V. N. L. Lubec. M. Dec. A. 1703. p. 233.
 Or. de Paradoxo, Panem magnum mortuum non Christum fuisse, sed Dæmonem, Kilonii A. 1703. recitata, quam, Commentationibus quibusdam de Oraculorum origine & duratione, Antonio a Dale oppositis, auctam, sub titulo *Dissertationum Paradoxarum* edere voluit. V. N. L. Lub. M. Majo A. 1703. p. 118. & M. Dec. p. 283.
 Introductio ad scientias Philosophicas. V. Progr. Germ. contra Ben. Spinozam. A. 1710. editum.
 Diff. de duplici lingvæ & morum Barbarie, in *Programmate eodem promissa*.
 Or. Auspicalis de Philosophiæ sacræ excellentia, contra Bened. Spinolam, & ejus sectatores. V. *Diff. de regno Dei morali in homines* p. 22.

Oratio, quæ Pet. Musæum, Christ. Kortholtum, Paulum Sperlingium, Matth. Wasmuthium & Christoph. Francium, Acad. Kilon. Theologos, d. 18. Jul. A. 1707. laudavit, & cum Basilio Gregorio, Athanasio, Hieronymo & Augustino, comparavit, Vitzæq. D. Christoph. Francii historiæ. V. N. L. Lub. M. Oct. A. 1707. p. 312.

MATTHIAS KONOU, Hamburgensis, J. U. Lic., in patria A. 1680. defunctus, ob Matheos, Mechanicas curiosæ, artiumque toratoriz & vitriariz, peritiam singularem, a D. Alb. Meyero, Gymnasti Bremenfis Mathematico (fragmentum Epistolæ ejus de thermoscopio a se invento, ad D. Sam. Reyherum, Prof. Kiloniensem, M. Jan. A. 1677. scriptæ, simul exhibente), in *Diff. de observationibus Arometricis*, Kilonii A. 1681. edita (1.), celebratur. Joh. Dan. Majori (2.) Viri talem audit intergrissim, inque arte vitriaria parva vel compendiaria, quæ ad lucernæ flammam peragitur, versatissimus.

Disp. Jurid. Inaug. de Incendio. Argentinz 1659. in 4.
ZIMBERTUS KONOU, Hamburgensis, J. U. D. & Advocatorum patriz, cum viveret, facile princeps, d. 19. Jun. A. C. 1690., & æt. 64., coelebs extinctus.

Disp. Inaug. de Electione. Argentinz in 4. (Catal.)

DAVID KOPKE, Urbis in Wagria Oldesloensis Pastor.

Homo discere mori; Gedenke Sterblichkeit, oder Leichpredigt über Claus Bouterwits, Rahtsherrn zu Oldesloe, auß Luc. II. 29 - 32. Lubecz 1665. in 4.

GERHARDUS KORBMACHER, Nauta e tribu Bergenfium Lubecensis, A. 1535. infelici interfuit expeditioni Lubecentium navali, ad suppetias Hafniz rebellis, a Christiano III., Rege Danico, obfessæ, ferendas institutæ, & Historiam illius, d. 20. Nov. ejusdem anni, scripto exposuit Germanico, quod a Joh. Regimanno Coronici sui Lubecensis vernaculi, Spurz A. 1619. in fol. editi, *Libro IV.* p. 191-204., est intertum.

CHRISTIANUS KORTHOLTUS, Burgz, insulæ Femariensis oppido, d. 15. Jan. A. 1633., patre mercatore cognomine, matre autem Dorothea, Petri Pechlini, Senatoris, filia, natus, e scholis patriæ ac Slesvicensis, Gymnasioque Stettunensi, sacris vacaturus studii, A. 1652. in Academiam (in qua Magistri titulum, quadriennio post, est consecutus) Rostochienfem, & A. 1656., stipendio Schabbeliano impetrato, in Jensenfem ac Joh. Muszi, Ordinis Theologici Senioris, convictum, transiit. Jena, cum Ordinis illic Philosophici, ab A. 1657., fuisset Allessor, scriptis, quæ jam inclaruissent variis, Rostochium A. 1660. reversus, post Colloquia tria cum Pontificis solennia, Christiani Ludovici, Ducis Megapolitani, habita auspiciis, A. 1663., & Doctoris Theologi titulum, & lingvæ Græcæ professionem, A. 1664. autem locum in Theologorum collegio, obtinuit. Sequenti 1665. in Academiam Cherfonesi patriæ novellam Kiloniensem evocatus, sacrarum illuc literarum itidem, per sex ferme lustra, egit Interpretem, & ab A. quidem 1676. primarium, simulque, ab A. 1680., Antiquitatum (quarum perita vix ulli Theologorum ævi sui Lutheranorum erat secundus) Ecclesiasticarum Professore, & ab A. 1689., Academiæ Procancelarium, Kiloniæ, licet undecies aliorum, ad munera, vel splendidiore, vel Kiloniæ haud inferiora, invitaretur, ad obitum usque, subistit, & ingentem in Ecclesia Lutherana, doctrina insigni, scriptorum multitudine, seriquæ & perpetuo Praxeos Christianissimi genuinæ inculcandæ, & pacis Ecclesiasticæ, inter tot certamina aliorum domesticæ, conservandæ, studio, consecutus autoritatem, febri continua, in quinto Academiæ Rectoratu, Kal. Apr. A. C. 1694., & æt. 62., expiravit. Uxorem Rostochii A. 1664. duxit Annam, Henrici Kirchovii, mercatoris, filiam, & quinque ex hac filias, totidemque sustulit filios, quorum trigam paulo post laudabimus. Copiosior vitz ejus, scriptorum & meritorum in Ecclesiam atque literas, quæ multi publice etiam celebrarunt, insignium, historia Tomo a nobis reservatur ultimo. Consuli interim poterunt *Programma* Rostochienfem, *Disputationi ejus de Nestorianismo inaugurali* A. 1662. præmissim, & Kilonientem, in exequis defuncti A. 1694. propositum, D. Josch. Lindemannii, Professoris & Ecclesiastæ Rostochienfis, generique ipsius, *Memoiria Theologi vere Christiani, sive Oratio parentalis*, Rostochii A. 1694. in 4. edita, & A. 1703. in Henr. Pippingii *Sacro Decadam memorie Theologorum renovatæ Septenario*, Dec. V. n. 2., p. 571-597., recula, M. Gabr. Wedderkoppii, Past. Kilon. *Sermo in locum Matth. XXV. 21. 23. funebri vernaculus*, Kilonii A. 1694. in 4. impressus, Pet. Bælii *Dictionarii Historico-Critici Tomus II.*, p. 17-49. 1710. Edit. secundæ, Joh. Franc. Buddæi *Tomus III. Lexici Historici* p. 264., & ipsius *Catalogus scriptorum propriorum*, septies publicatus.

HENRICUS CHRISTIANUS KORTHOLTUS, Kiloniensis, Christiani, modo celebrati, filius, Medicus Hamburgensis, & postea Batavicus A. 1694. superstes.

Exegema quoddam in Caput XX. Apocalypheos Germanicum edidisse perhibetur.

MATTHIAS NICOLAUS KORTHOLTUS, Kiloniensis, alter Christiani filius, Philos. Magister, d. 6. Maji A. 1698., in Academia Halensi, ab Aug. Herm. Franckio, LL. Or. tunc Doctore, creatus, Eloquentiz autem & Poeseos professionem in Giesfena publicam A. 1700. adeptus, & hanc Oratione pro Eloquentia veterum, adversus Car. Perrallum, Apologetica d. 22. Jun. auspiciis. Obiit Gieffz A. 1725.

V. *Novæ Literariæ Lubecensia*, M. Jul. A. 1700., p. 184., & quæ istic allegatur, Joh. Burch. Maji, Prof. Kiloniensis, *Epistolam de vita & studiorum ejus ratione gratulatoriam*, Kilonii A. 1700. in 4. editam.

Disp. de primo Principe Christiano, Præfide Christoph. Cellario, Halz 1698. in 4.

Disp. de Viriſſo amore ſui, ſeu Philæria. Kilonii 1698. in 4.

Oratio de antiqua Eloquentia recentiori a Car. Perrallo (in *Libro Parallelo de ænciens & des modernes*) perperam poſtponita. Gieffz 1700. in 4. De illa ita Pet. Bælius, in *Addendis Tomi II. Dictionarii Historico-Critici* p. 8. Ed. ſec. : *Cette harangue n'a paru tres bonne*. Sebafiano fratri perperam tribuitur a Joh. Fabricio P. IV. *Hiſt. Bibl. Fabric.* p. 438.

(1.) c. 4., p. 16. 17. (2) in *Confideratione ferri radiantis*, c. 3., §. 24.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

liiii

Orati

Oratio Leopoldi Magni, Imperatoris Romani, æternæ memoriæ, & successoris, Josephi I., initus Cæsarei regiminis auspiciatissimis, consecrata ab Academia Hassio-Giesfena, Giesfæ 1705. in fol. V. de illa *Novæ Literariæ Germanicæ*, M. Dec. A. 1701., p. 465. 466.

Oratio foletensis, in festo seculari Academix Giesfenz, d. 18. Oct. A. 1707., habita. V. N. L. Germ., M. Febr. A. 1708., p. 47.

Laudatio funebris Eliæbethæ Dorotheæ, Landgraviz Hassiacæ, Giesfæ 1711. in fol. (*Catal. Numd.*)

Programmata varia, annis diversis, præsertim vero seculari Academix Giesfenz 1707., publicata: & quibus funebre, D. Joh. Ern. Gerhardt Jun., Prof. Theologi Giesfensis, A. 1707. dictatum exequius, in *Novis Literariis Germanicis* A. 1707., M. Apr., p. 119. 120. 121., est recitum.

D. Christ. Kortholti, parentis, Opusculum de Pastore fideli, seu officio Ministrorum Ecclesiæ, posthumum, cum Epistola sua dedicatoria editum. Kilonii 1696, in 12.

Ejusdem Historia Ecclesiastica N. T., a C. N. ad Seculum XVII. perducta, cum Epistola sua dedicatoria, & præfatione, ab eo publicata. Lipsiæ 1697, in 4.

Diff. de Cicerone Christiano, seu Eloquenzia Lactantii, Giesfæ 1711. in 4. Commendatur a Joh. Georg. Walchio in *Historia Lingue Latine critica*, c. 10., p. 427.

Epigrammatum & Inscriptionum Liber primus, Giesfæ 1712. in 8. Plures in præfatione promittuntur.

Theles miscellaneæ, illo Præfide, a VII. Ministerii Candidatis defenzæ, Giesfæ 1717. 4. V. *Partem LXV.* det celebratam *Eame* p. 194.

Oratio Secularis de Luthero, Ecclesiæ Angelo, æternum Domini verbum annunciante, atque sic divina Poenitentia & svasissima Evangelii voce orbem christianum ad Christum feliciter vocante; Giesfæ A. 1717. festo Lutheranorum Jubilæo habita, & in Ern. Sam. Cypriani *Hilar. Evangelicis*, Gothæ A. 1719. in fol. excusis, *Parte II.* juris facta publicæ. V. Val. Ern. Löffcheri *Unschuldig. Theol. Nachridten*, *Sect. I. A. 1719.*, p. 28.

D. Christ. Kortholti, Parentis, Disputationes Theologicas, Philosophicas & Historicas, Autoris manu emendatas & auctas, se junctim editurum esse, in *Catal. Numd. Lipsiæ A. 1712. verm.* p. 59. est pollicitus.

SEBASTIANUS KORTHOLTUS (quem *Christianum Kortholtum juniorem* Corn. a Beüghem (1.) perperam appellat); Kiloniensis, filius Christiani, Theologi celeberrimi, tertius, A. 1675. natus, non vena solum Poetica, eaque eximia, sed & peritallituræ elegantioris reliquæ, ac historiz imprimis literariæ, minime vulgari, in patria pariter atque regionibus exteris, jampridem inclauit. Post reditum ex itinere Batavico & Anglico, in quo Viris doctissimis familiariter innotuit, quodque ipsemet *avexde* descripsit Poemate, liturario, A. 1696. suscepto, in Academia urbis patris A. 1699. Magistrum titulum, A. 1701. Professionem, quam d. 24. Febr. auspiciatus est, Poeticam (2.), simulque A. 1704. Bibliothecæ Academicæ præfecturam, & A. 1706. professionem Ethicam obtinuit, in illa Henr. Mühlio, in illa Christoph. Francio, & in hac Georg. Paschio, affini, datus successor.

Nuptiis ejus cum Anna Lobentanzia, Matthiæ, Præfecturæ Flensburgensis Administratores regii, filia, A. 1704., præter alios, ex amicis Batavis, applauserunt Pet. Francius & Janus Broukhufius. Epithalamion illius in *Operibus posthumis*, Lib. V. *Eleg.* 22., hujus vero *Libro IV. Poem. Eleg.* 16., est recitum. Conjugi huic, post liberos quatuor in lucem editos, Kilonii, d. 3. Mart. A. 1711., in puerperio extinctæ ultimo, ipsemet Poematio parentavit Latino Elegiaco, Odaeque Germanica prolixa, Kilonii A. 1711. in fol., & seorsim, & cum Bernh. Burchardi *Sermone exequiali* in 1. *Theff. IV. 14. vermaculo*, *Programmate funebri*, & *Epicediis* aliorum impressis, Francii, Broukhufii aliorumque Epithalamia & Chr. Woltereki Carmina, tam nuptiale, quam funebre, conjugii ejus scripta V. in den *Joistestischen Mullen* p. 13-19. 37-40.

Confer de illi Diarium Eruditorum Lipsiense Germanicum, sub titulo des *aussführlichen Berichtes von neuen Büchern publicum*, *Sect. V.*, p. 508-512., Matth. Nic. Kortholti fratris Lib. I. *Epigramm.* p. 23. 24. 25. & *Partem IV. Historie Biblioth. Fabriciane* p. 437-438. Ubi & ipse Kortholtus, ejusque scripta, celebrat, & consili de iisdem jubet Jani Broukhufii *Poemata* p. 31. 108., Pet. Francii *Posthuma* p. 217. 312., Joach. Justi Breithauptii *Miscellanea* p. 54. 64., Pet. Bælii *Dictionarii Historico-Critici editionem tertiam* T. I., p. 640. 784. 786., & T. II. p. 616. 624., Pet. Burmanni *Dialogum contra Joh. Clericum* p. 23., Mich. de la Roche *Memoirs of Literature*, M. Oct. A. 1711., p. 332., & *Gundlingiana*, T. III. p. 142.

ELOGIA.

Lipsiensibus (in *Actis Erud.*, M. Sept. A. 1698., p. 420.) *Juvenis audis clarissimus, filius parentis baud degener.*

Pet. Francius, in Elegia de Poetica professione gratulatoria, A. 1701. ita eum compellavit:

Æmule Pierio patri, fratri æmule frater,

Amio magnum nomen adepte jugo,

Salve Musarum vindex, Phœbique sacerdos,

Quo ducæ Kila suum tollet ad ossa caput,

Pet. Bælius, T. II. *Dictionarii Historico-Critici* p. 1750., Ed. sec., multam ei lectionem tribuit, & in *Addendis Tomi II. p. 8.*, denuo honorificam ejus iniecit mentionem.

Janus Broukhufius, in Elegia de Professione Kiloniensi gratulatoria, A. 1702. edita, *clara audit patris clari sohohes.*

Georg. Henr. Götzio (in *Diff. de odio Pontificiorum in Hymnos Lutheranos*, §. 1., p. 5.) *Vir clarissimus, & paternarum virtutum æmulus felicissimus, in Academia Hollatorum magna cum laude docens.*

Novorum Germanicæ Literariorum Collectoris (M. Jul. A. 1703. p. 245.) *Vir elegantissime doctus.*

Joh. Christoph. Wolfio (in *Or. de præcocius eruditus* p. 3.) *Vir egregius in rem literariam meritis pridem inclutus, & (in Diff. de Carcere eruditorum museo p. 5.) Academiæ Kiloniensis decus.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

a. LATINA.

Diff. de Enthufiasmo Poetico, Præfide D. Henr. Mühlio proposita. Kilonii 1696, in 4.

Diff. de CLV. Poetis Episcopis, ad gradum Magisterii obtineadum, Præfide eodem H. Mühlio, exhibita. Kil. 1699. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1699., p. 157. 158. A Pet. Bælio, l.c., T. II., p. 1750. Ed. sec., vocatur *une pièce tres curieuse, & qui fait voir la grande lecture de l'Auteur*; *Diff. elegans* autem a Joh. Andr. Schmideo in *Diff. de modo religionem propagandi* per Carmina, §. 19., p. 30.

Diff. de XIII. Poetis promissis, ab Adr. Baileto, Galliz Polyhistor, in *Libro des Enfants devenus celebres par leurs études, ou par leurs écrits*, ommissis, Kil. 1700, in 8. Recensum V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1700., p. 53. 54. Auctorem

(1.) *Confess. V. Apparatus ad Hist. Lit. noviss.* p. 79. meri, & aliorum, Kilonii A. 1701. & 1702. excusa,

(2.) *V. Carmina gratulatoria* Pet. Francii, Jani Broukhufii, Günth. Chr. Schelhan-

rem illam, sub titulo *Opusculi de Puellis reverentia etate literatis*, *Adpēnau*, suo, teste ejus titulo, A. 1703, excuso, est adjuncturus.

ΟΨΙΜΑΘΗΣ, sive *Disp. de studio senili*, Kil. 1701. in 4. Appendicem illa *des Esprits tardives*, quam Adr. Bailetus libro suo *des Enfants celebres* adjecerat, XXIV. novis exemplis, ab eo omisiss, auget, & passim pr̄terea emendat. Auctior itidem, sub titulo *ΟΨΙΜΑΘΗΣ, i. e. Discipuli senis, sive Dissertationis de Viris illustribus, qui ad studia se tarde contulerunt*, *Adpēnau*, sive *Puero docto*, ut ex istius patet titulo, subjungitur. Recensum ejus V. in *N. L. Lubec.*, *M. Jan. A. 1702.*, p. 21. 22. Commendatur a B. G. Struvio in *Introduct. ad notit. rei literariae*, c. 2., §. 6., p. 41., & Joh. Christ. Wolfio in *Historia Lexicorum Hebraeorum* p. 213. Jesuitae Trevoltiani, in *Memoriis suis Galicis*, *M. Febr. A. 1703.*, p. 146., Autoris studium Baileto, in illa, scriptisque aliis, contradicendi perpetuum hinc verbis notant: *Il se plait à critiquer Mr. Bailet en toutes rencontres.*

Epicedium Heroicum, manibus Frederici IV., Ducis Holstato-Gottorpiensis, in pugna prope Cracoviam d. 19. Jul. A. 1702. occumbentis, dicatum consecratumque ab Academia Kiloniensi. Accedit Epistola ad D. Henr. Muhlum, de ejusdem obitu, Elegiaca, Kil. A. 1702. & (pr̄xho Kortholti Autoris nomine) 1705, in fol.

Programma de Poetis, Itinera sua carmine complexis, recitationi itineris sui Belgici & Anglici, versibus descripti, M. Apr. A. 1702. pr̄missum. Kil. 1702, in 4. V. de illo *N. L. Lubec.*, *M. Mayo A. 1702.*, p. 149. 150.

Disquisitionio, utrum Petrus Lotichius Secundus obsidionem urbis Magdeburgensis pr̄dixerit. Kil. 1703. in 4. Affirmativam in hac, cum D. G. Morhofio, contra Pet. Balem, in secunda *DiCTIONARIJ Historico-Critici editione* (in *Artic. de Lotichio*), pr̄dictionem istam in dubium vocantem, tuctur. Recensum ejus Lubecensis, l. c., *M. Mart. A. 1703.*, p. 63. 66., & Chr. Franc. Paulinus, in *Den Philosophischen Luststunden*, n. 18., p. 140. 147., exhibuerunt. Conf. Joh. Hubneri *Cent. I. Biblioth. Hist.*, Art. 30., p. 102. 103. 104.

Poetica verus, Romana & Graeca, a contemptu scriptoris Parthasianorum (*Joh. Clerici*) vindicata, cujus *Disput. I. tantum* prodit Kilonii A. 1703. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, *M. Nov. A. 1703.*, p. 258. 262.

Αδελφικὴ, i. e. Puer doctus, sive de praecocibus eruditis, ab Adr. Baileto in scripto ejusdem argumenti omisiss, Liber. Accedit altera editio *Opusculi de puellis tenerima etate literatis*, itemque *ΟΨΙΜΑΘΗΣ, i. e. Discipulus senex*, sive *Disp. de Viris illustribus*, qui ad studia se tarde contulerunt. Hujus tantum titulus & pr̄atio, varios Baileti errores, in libro *des Enfants devenus celebres* obvios, detegens (de qua Lubecensis l. c., *M. Mayo A. 1704.*, p. 152. 154., & Car. Ancillonius, Baileto contra eam patrocinatus, in *les Memoires des Vies & ouvrages des modernes*, p. 279. 280. 281., consensuend), Kilonii A. 1703. in 8. prodierunt. Liber ipse (in quo puerorum eruditorum, in Baileti libro pr̄teritorum, aliquot Centuriae, teste *Diatriba de studio senili* p. 1., exhibebantur, & 420. hujusmodi docti praecoces, uti in *Disp. de doctrina morum Scripturibus* p. 18. 19. traditur, jam sunt collecti) etiamnum latet *avēdēlos*, & a B. G. Struvio in *Supplem. Introduct. in notit. rei lit.* p. 39. 40., J. Chr. Wolfio in *Historia Lex. Hebr.* p. 135., & *Or. de praecocibus eruditis* p. 3., Collectoris *Novor. Lit. Germ.*, *M. Jan. A. 1703.*, p. 241., aliisque viris doctis, cupide jam pridem est desideratus.

Epithalamium Heroicum, nuptiis Christiani Augusti, Ducis Holstati, & Albertini Friderici, Marchionis Badensis filiz, nomine Academi Kiloniensis consecratum. Kil. 1704. in fol.

Epicedium Heroicum, memoriae Augusti Friderici, Episcopi Lubecensis & Ducis Holstati, nomine Acad. Kilon. dicatum. Kil. 1705. in fol.

Diff. de Bibliotheca Academi Kiloniensis, viros literatos, inprimis cives Academicos, in eandem invitans. Kil. 1705. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Lub.*, *M. Jul. A. 1705.*, p. 222. 223. 224. Addendum illi Programma ejusdem argumenti, Kilonii A. 1709. in 4. publicatum.

Poema Elegiacum, tertio Academi Viadrinae natali, cum is d. 26. Apr. A. 1705. magnificentissime concelebraretur, dicatum. Kil. 1706. in fol. Recensum est in *Sacrorum Academia Viadrinae secularium*, Francofurti ad Viadrum A. 1707. in fol. editorum, *Parte IV.*, p. 139. 142.

Diff. de Scripturibus, quorum virtus singularibus in morum doctrinam meritis illustratur, Praelectionibus Ethicis pr̄missa, Kil. 1706. in 4. Recensum V. in *N. L. Lubec.*, *A. 1707.*, p. 119. 160.

Diff. de insufficientia Ethices Aristotelis, specimen primum de summo bono exhibens, Resp. Matthia Bützero, Magisterii Candidato. Kil. 1706. in 4. V. de illa *N. L. Lub.*, *M. Apr. A. 1707.*, p. 122. 123. 124.

Disp. utrum de Poetica recte judicare possit, qui non est Poeta? quæstionem hanc negans. Kil. 1708. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Literariis Germanicis*, *M. Mart. A. 1709.*, p. 108. 109.

Programmata varia Kiloniensia, annis publicata diversis, e quibus A. 1702. & 1703. edita in *Novis Liter. Lubec. A. 1702.*, p. 149. 151. 202. 203. 373. 374. 375., & in *Novis A. 1703.*, p. 137., recensentur.

Pr̄atio de lingvæ Italicae laudibus, Joh. Baptistæ de Vergeris *Bilanci Politica*, Italico-Germanice Kilonii A. 1703. in 8. editæ, pr̄fixa.

Carmina variorum generum plurima, singulatim diversis excusa temporibus.

β. GERMANICA.

Fräugedicht über den Todt Friderici Amalix, Herzoginn zu Holstein-Gottorf, im Rahmen der Kielschen Universität geschrieben. Kilonii 1704. in fol.

Carmina alia Germanica, seorsim sæpius publicata.

II. ALIENA, cum suis ab eo edita præfationibus.

D. Christ. Kortholti, parentis, Paganus obtr̄ctator, seu de calumniis Gentilium in veteres Christianos Libri III. posthumi. Kil. 1698. in 4.

Ejusd. Liber de tribus Impostoribus magnis (*Edv. Herberto, Thoma Hobbesio & Bened. Spinoza*). Hamburgi 1700. in 4. Praefationis, quam noster pr̄xit, partim pro libro hoc, contra Adr. Bailetum, Apologetica, partim de triumviris istis historica, recensum & excerpta Lipfienfes, in *Actis Erud.*, *M. Mart. A. 1701.*, p. 104. 105. 106., Lubecenses, in *Novis Lit. Septentr. A. 1701.*, p. 89. 90., & J. G. Eccardus, in *Monatlichen Auszuge aus allerhand Büchern*, *M. Mayo A. 1701.*, p. 64. 67., exhibuerunt.

Ejusd. Historiæ Ecclesiasticæ N. T. editio altera. Hamb. 1708. in 4.

Ejusd. Disquisitiones VII. Anti-Baronizæ, & alia argumenti haud disparis. Lipfæ & Hamburgi 1708. in 4. De pr̄atione nostri, pro illis, contra Adr. Bailetum, Apologetica V. *Acta Erud. Lipf.*, *M. Jul. A. 1709.*, p. 306. 307., & den auctifibit. *Vericht von neuen Büchern*, *Seit. V.*, p. 508. 512.

Ejusd. Femaria desolata, Opusculum Historicum Germanicum. Kil. 1695. in 12.

Ejusd. Vorbereitung zur Ewigkeit, oder gründliche Anweisung, wie ein Mensch recht glauben, christlich leben, und selig sterben, solle. Kil. 1701. in 8.

Ejusd. Theologice, iur. Beforderung der Gottseligkeit ausgefertigte, Tractatein, zum andern mahl vermehret ausgegeben. Kilonii 1704. in 8. V. de illis *Nova Lit. Lub.*, *M. Jun. A. 1704.*, p. 189, 190.

SCRIPTA INEDITA ET PROMISSA.

Ἀνδρόγυνος, five Puer doctus, ejusque duz Appendices de puellis tenerrima ætate literatis, & Viris illustribus, qui ad studia se tarde contulerunt, de quibus supra jam dictum.

Diff. de XLIV. Poetis pueris, ab Adr. Baileto, in *Libro de Enfans celebres*, omisiss, quam, *sub finem Diatribes de Poetis puellis*, & in literis ad me, est pollicitus.

Recensius Poetarum quamplurimorum præstantissimorum, ab Adr. Baileto, in quinque suis de Poetis voluminibus, præteritorum, A. 1700., in *præfat. libri de tribus Impossoribus magnis paterni*, promissus.

Librer de Poetis Imperatoribus, V. *Diff. de studio senilis* p. 24., & *Programma de Poetis, itinera sua carmine complexis*, p. 2.

Diff. de Poetis Pontificibus. V. *idem Programma* p. 2.

Oratio auspicalis professionis Poeticæ, d. 24. Febr. A. 1701. recitata, quæ Poeticos, tam veteris, quam recentis, præstantiam, contra novatorum quorundam, imprimis Joh. Clerici (in *Parrhasianis*), objectiones, vindicavit. V. *Nova Lit. Lub.*, *M. Febr. A. 1701.*, p. 54.

Diff. de usu Rythmorum in Poeti. V. *Disp. I. Poeticæ veteris vindicate* p. 34.

Diff. de magnorum Poetarum lapidibus Profodici. V. *Diff. de Poetis Episcopis* p. 16.

Poema de itinere suo anni 1696. Anglico & Belgico, Kilonii d. 8. Apr. A. 1702. recitatum. V. *Programma*, quod supra memoravimus, *illi præmissum*.

Tractatus de Bibliothecis potioribus, earundemque curatoribus. V. *Diff. de Bibliotheca Acad. Kilon.* p. 4.

Indices Bibliothecæ Academicæ Kiloniensis. V. *Diff. eandem* p. 14.

Hildebrands von Horn, Königl. Dänischen Abgesandten, Moskovitsche Reise, in deutschen Versen beschrieben, cujus titulum Kilonii A. 1702. in 4. jam prodit. V. quæ de Hodeperico hoc metrico, ejusque autore, *supra*, jam diximus.

His addantur:

1. Poema Heroicum seculare de laudibus virtutibusque Lutheri, ac Principum, qui sacra in Cimbria repurgare ceperunt. Kilonii d. 4. Nov. A. 1717. recitatum.
2. Diff. de Optimo Poetarum Judice.
3. Historia Vitæ Viri Illustris, Gothofr. Gvili. Leibniti, Polyhistoris celeberrimi, eadem, quæ Pet. Gassendus Vitam Nic. Claud. Fabricii Peirescii descripsit, accurate concinnanda. V. J. G. Krausii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 10. A. 1719., p. 89.
4. Oratio de Veteris corruptæ Vitæ Academicæ causis, optimaque eandem emendandi ratione.
5. Oratio de Reſtoribus Academicum, durante hoc magistratu defunctis.

Pleraque horum jam laudavit, sed editis incaute, una cum aliis *avesd'jos*, immiscuit D. Joh. Fabricius *Porte IV. Hist. Bibl. sue* p. 437. 438.

M. EUSTATHIUS KOTEN, Hamburgensis, Parochiz in patria Michaelitanz, ab A. 1683., Diaconus,

Diff. de Poena innocentis, Præfide Christ. Röhrensee, PP., defensa. Witebergæ 1680. in 4.

Diff. de Jure innoxiz utilitatis. Witeb. 1680. in 4.

ANDREAS KRAGIUS (quem *Cissa* Joh. Hornungi *Medica Krugium*, in Epistolarum ejus inscriptione, falsò, sicut Bartholini fratres jam monueri (1.), appellat, Joh. autem Antonides Lindanus (2.), ista deceptus, a *Krugio* hoc Hornungiano male distingvit) Medicus & Philosophus fuit, Ripsis Cimbrorum A. 1558., patre Petro, cive honesto, matre autem Catharina China, natus. Scholam puer frequentavit patriam, ac, post obitum parentis, benignitate sublevarus est Casp. Molenii, *Ædis Cathedralis Ripensis Præpositi*, & D. Pauli Matthiæ, Episcopi, qui orphanum, bonisque paternis fere ejectum, in suam receperunt familiam, & liberaliter educarunt. Posteriorem ex istis, æfinem suum, imo parentem alterum, Hafniam, ad Episcopatum Seelandiæ & professionem Theo'ogicam, vocatum, A. 1569. est comitatus, & convictu ejusdem gavissus domesticò, studiis sublimioribus animum applicuit. Præceptoris deinde in schola Hafniensi inferiore, per biennium, functus officio, Witebergam abiit, & Magistri illic ornatus titulo, stipendioque regio Episcopi ope impetrato, discipulis aliquot præfatus nobilibus, post annos complures arti Medicæ ibidem, Turingæ, Basileæ, Argentorac & Genevæ, impenso, Doctoris Axioma Monspelii, Kal. Aug. A. 1581., speciminibus peritiz istius plurimis, in *Laurea* junctim editis *Apollinea*, exiit. Hafniam redux, Professionem Academicæ Pædagogicam A. 1587., Mathematicam A. 1589., & Physicam tandem A. 1590., obtinuit, & ut salario hujus 300. Imperialium annuo 120. Joachimici adjicerentur, a Friderico II., Rege, amicis aulicis intercedentibus, impetravit (3.). Decanum ordinis Philosophici fuit A. 1592. & 1598., Rector Academicæ A. 1595., & templi D. Virginis, ab A. 1596., ad 1600., *Ædis* five curator. Quicquid a muneribus his subsecivi relinquebatur temporis Chymiz, cujus peritissimus erat, & remedium Chymicorum præparationi, impendit. A. 1600. incunte destillationes, pectori gravius incumbentes, per semestre officio eum fungi prohibuerunt, & die tandem 8. Junii, annos, non 47. (ut Vindingius alii que tradiderunt), sed 42. saltem (uti computus, ab anno inchoatus natali, ostendit), natum enecarunt, cum liberis duos, ex Helena Martina, conjuge (M. Joh. Alano, Collegæ, secundis deinde sociata nuptiis), susceptos, vivos jam ante extulisset. V. D. Andree Christiani, Prof. Hafn. Medici, *Programma* de vita ejus funebre, & qui huc suam ejusdem debent historiam, Ex Vindingium in *Academia regia Hafniensi* p. 1. 4-157., Paulumque Frecherum in *Theatro Erud.* p. 1306. 1307.

Conferri de illo possunt Joh. Jac. Frisius in *Bibliob. Gernerii aucta* p. 45., Claud. Lyfchander in *Catal. MS. Scripturam Danicorum*, Contr. Asclacus in *Chronologia, Oratiōi de Reformatione Medica Jubilee adjecta*, ad A. 1589. 1590. & 1600., Joh. Ant. a Linden l. c. p. 28., Thom. Bartholinus l. cc., & in *Cissa Medica Hafniensi*, Loc. XI., p. 109-117., Alb. Bartholinus l. c., meaque in *illam Hypomnemata* p. 119. 160., Ol. Borrichius *Diff. V. de Poetis Latinis* p. 158., Georg. Abr. Merclinus in *Lindeno renovato* p. 45. 46., & Henr. Wittenius T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1600.

ELOGIA.

Joh. If. Pontano (in *Descript. Chorogr. Daniæ* p. 785.) Vir audit Philosphicis diatribis exercitatus, mireque felix & dexter in enucleandis sophismatis, qui ei quoque rei excellentis ingenii sui status studiose juventuti reliquit.

- Claud.
(1.) V. Thomæ Bartholini *Cent. IV. Epp. Med.* p. 378., *Diff. II. de febribus legendis* p. 44., & *Diff. de Medicis Poetis* p. 145., ac Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 5. 6. (2.) *Lit. l. de Script. Med.* p. 21. (3.) V. *Ejuss. ad Sign. Schneidrum, max. memorandum*.

Claud. Lyfchandro (*l. c.*) *Vir doctus, felix, affabilis, liberalis, & praesentis etatis quasi moribus natus, Ramea Philosophiae affertor, & schola Aristotelica impugnator acerrimus.*

Joh. Riolano Juniori (*dans les Curieuses recherches sur les écoles en Medecine de Paris & Montpellier, A. 1651. editis, p. 127.*) *Homme Savant aux lettres humaines.*

Thom. Bartholinus, in *Diff. de Medicis Poetis* p. 145., & D. Georg. Francus, in *Epist. de Medicis Philologis* p. 24., utriusque eum annumerant.

M. Ulr. Bollingerus, in *elegia de vera antiqua Medicina Philosophica, seu Chemia*, Osw. Crollii Basilica Chymica adjecta, Mythis hujus eum accenset praecipuis, ita canens:

Infamia Cragea genitum de stirpe celebras.

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA

Scholæ Ramæ, & Defensio Pet. Rami contra Georg. Liebleri, Prof. Tubing., calumnias, in Epitomen octo librorum *alexandria* aspersis, in qua deteguntur & dissipantur Liebleri errores, & Ramus a calumniis, ex sententia legum antiquissimarum, veritatis, iustitiae, sapientiae, liber pronuntiatur, Basileæ 1582. in 8. Scriptum hoc prohibitis, in *Indice Librorum prohibitorum & expurgandorum Hispanico*, ab Ant. Sotomajore Madriti A. 1667. edito, p. 17., accensetur. Sub Kragi, Liebleriani quondam convictoris, larva illud a Nicod. Frischlino esse publicatum, Mart. Crusius, apud Frischlinum, *Dial. l. p. 105. 135. & 178.*, arbitratur, Frischlinus autem strenue negat, teste Laur. Normanno, apud V. Placcium *T. II. Theatri Anon. & Pseudon.*, p. 204. 405.

Q. Horatii Flacci Ars Poetica, juxta Pet. Rami Dialecticam & Rhetoricam resoluta, Basileæ 1583. in 4. Analysis hæc, judice Th. Bartholino, in *Diff. de Med. Poet.* p. 145., *ingenium & eruditionem Autoris sui prodit*, ab Ol. Borrichio autem, *l. c. p. 168.*, verbis commendatur sequentibus: *Ita ex disciplina Ramea accurate res solvit Horatium de arte Poetica, ut formasse ipsum in bicipiti vertice non dubitemus, quamquam opuscula, quæ in hoc genere concinnavit ipse, ostendere hodie non liceat.*

Aristotelica & Ramæ; de insidiosis Sophistarum simulationibus Institutiones breves: quibus additur Disceptatio, in qua, utramque institutionem ad catholicas de materia & forma artium leges referri posse, demonstratur. Basileæ 1584. in 4. Vindingius, *l. c. p. 157.*, Tractatum de *Elenchis Aristotelis Sophisticis*, velut ab hoc scripto diversum, Kragio tribuit, quem ego eundem cum illo esse arbitror.

Laurea Apollinea Montpelienfis, Andr. Kragio contexta & conferta Quaestionibus difficillimis XIII., Problematicis paradoxis variis LXVI., consultatione & curatione morborum duorum, Orationibus IV. (J. A. a Linden, *l. c. p. 28.*, male IX. Orationes subjunxit), & Praelectionibus II.; Studiis Acad. Hafnienfis dedicata. Basileæ 1586. in 4. V. quæ fuse de illa Joh. Riolanus Jun., *l. c. p. 125. 128.*, differuit.

Theses de Artium principiis & legitima conformatione. Hafniz 1593. in 4.

Theses Physicæ de Angelis & anima humana. Hafn. 1598. in 4.

Epistolæ aliquot Editæ, in Joh. Hornungi *Cissa Medica*, Noribergæ A. 1625. in 4. publicata, obviz.

Epistola de Chymicis quibusdam remediis, ad D. Sigism. Schnitzerum A. 1600. scripta, quam Thom. Bartholinus, *Cissa Medice Hafnienfis* (Hafniz A. 1662. in 8. excusæ) *Loculo XI.*, p. 109. 110. 111., exhibuit.

II. ALIENA

D. Jacobi Matthæi Aarhufii, Theol. Prof. Hafn., Praelectiones in Ecclesiasticis & Joëlem. Basileæ A. 1589. (V. Alb. Baribolinum *l. c. p. 61.*)

Fjusdem Tr. de ratione concionandi, & causis eloquentiæ. Basileæ 1589. in 4. (V. Nic. Bassæi *Collect. Libr. Lat. p. 45.*)

Platonis Parmenides, seu Dialogus de Ideis, scorsim editus, & notis illustratus brevioribus, uberius Praelectionibus publicis explicandis. Hafniz 1598. in 4.

NICOLAUS KRAGIUS, Ripensis, Petri filius (1.), & Andreæ, modo celebrati, frater, ni fallor, germanus, civibus Academicis Hafnienfis A. 1567. est adscriptus, & decennio post, A. 1577., Collegii suffragii Professorii, nota Magistri solum titulum, fed ludi etiam literarii Hafnienfis Rectoratum, quem duo hæcenus Professores aliquamdiu, iussu regio, administraverant, obtinuit. Doctör postea Juris utriusque creatus, eruditione multiplici, & eximia imprimis, quæ populares fere universos superavit, Historiæ ac literaturæ Græcæ peritia, & Historiographi regii dignitatem, Canonatumque Ripensem, Andreæ Severini Vellejo antecessori, ob nimiam in Historia Danica pericienda cunctationem, creptum (2.), & Lingvæ Græcæ in Academia Hafnienfi professionem, A. 1592. a Christiano IV., Danorum Rege, promeruit. Cujus etiam iussu legationibus functus est diversis, &, has inter, Gedanensis, ad Senatum reipublicæ illius A. 1598. suscepta (3.). Ordinis Philosophici Hafniz Decanum egit A. 1596., Rectorum autem Academicæ A. 1601., quo ipse Rex Christianus IV., cum fratre Udalrico, & proceribus aulicis, tum solenni illius inaugurationis, tum novi Acroaterii Academicæ, suis extructi sumptibus, dedicationi, sermone per eum paulo post factæ Panegyrico, interfuit (4.). Rectoratu hoc vix defunctum Rex augustissimus Cænobii Sorani, & ludi illius literarii, praefectura, ipsis Kal. Jan. A. 1602., donavit honoraria, ut, otio illic fruens literario, Historiam Danicam, iussu suo inchoatam, pertexeret. Verum obstitit votis hujusce regis satorum inclementia, quæ Virum doctissimum, & praecipuis gentis suæ annumerandum luminibus, huic atque orbi literati, sub ipsa Ephoriz istius auspiciis, d. 14. Maii A. 1602. enperunt. Religio-nis additus fuit Lutheranz, in patria receptæ, ac falso proinde Calvinianis ab *Inducis Expurgatorii Hispanici*, per Ant. Sotomajorem, Inquisitorem Generalem, A. 1667. editi, compilatoribus (5.) accensetur. Duas habuit uxores, quarum primam, Kionnam, duos sibi filios (quorum unus in Hispaniam A. 1604. cum Jesuitarum literis abiit (syntactis) enixam, facto repudiavit divortio. E posteriore, Elisâ Mullenia, M. Ivari Bartholini, Praefecti Sorani, vidua, liberos tandem complures susculit, & hos inter Ivarum, Parochum in Fionia ruralem, ac Mariam, M. Jac. Jacobæi, Professoris in Gymnasio Ottonienfi Theologi, conjugem.

Vitz ejus partem maximam Er. Vindingii *Academia regia Hafnienfis*, p. 192. 193., suggessit.

Confer de illo Joh. IC. Pontani *Descript. Danicae Chorographica* p. 755., *Contr. Aslaci Chronologiam, Orationi Jubileæ adjectam*, ad A. 1592. 1601. & 1602., *Henn. Ernstii Lib. II. Observat. c. 27.*, Alb. Bartholini *Lib. de Scriptis Danorum*, p. 107., meaque ad ipsum *Hypomnemata* p. 345. 346., ac Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1602.

ELOGIA.

Joh. IC. Pontano (*l. c.*) *Legum audit ac Juris consultus clarissimus, nec minus linguarum, & Græcæ praesertim, haud prolevari peritus.*

(1.) Nicol. Kragium Petreum se vocat in inscriptione *Sententiae dictorum T. Livii*, (2.) teste Christ. Wormio, Seelandiz Episcopo,

(3.) V. Sam. Schelvigii *Diff. de incrementis Bibliothecæ Gedanensis* p. 10., (4.) V. Et. Vindingii *Academia regiam Hafniensem* p. 12. 13.

(5.) p. 100.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Kkk

Calp.

Caſp. Barthio (*Lib. 42. Adverſar.*, c. 3., p. 1870.) *Vir erudiſſimus*, & (*in Animadv. in Claudianum p. 149.*) *doctiſſimus*.

Henr. Ernſtio (*l. c.*) *Animae elegantiſſima*.

Thomaz Bartholino (*Diff. II. de legendiſſimis p. 44.*) *Autor doctiſſimus*.

Joh. Clerico (*T. VIII. Biblioth. Univerſ. Hiſtorica*, M. Febr. A. 1681., p. 261.) *Unſervatiſſimus Danoiſ.*

Thormodo Torſao (*Lib. I. Scriei Dynaſtarum & Regum Danie*, c. 6., p. 60.) *Vir doctus & prudens*.

Joh. Meurfio (*in Miſcellaneis Laconicis*) *magnam Danie ornamentum*.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Grammatica Latina. Hafniz 1578. in 8. (*Memoratur in Catalogo Biblioth. Reſen. p. 341.*, & paſſim etiam in Thomaz Bangii *Obſervationibus* allegatus *Philologicis*.)

T. Livii Patavini ſententioſe dicta, ex libris Hiſtoriarum ejus, qvi ſuperſunt, excerpta. Accedunt Sententia Salluſtiana. Hafn. 1582. & (*juxta Catal. quendam*) 1657. in 12.

Differentia Ciceronis, a Grammatica quodam in Dania olim conſcripta, & Mſto per illum edita. Hafn. 1589. in 8.

Theſes Phyſicae. Hafn. 1592. in 4.

De Republica Lacedaemoniorum Libri IV., ad Nicol. Kaafium, Cancellarium Danicum. Adjectus eſt Heraclidis Pontici Libellus de Rebus publicis Graeco-Latinus, ab ipſo primum Latine translatus, una cum Joh. Stobzi Excerptis ex Nicolai Damasceni de moribus gentium Hiſtoria univerſali, itidem Latinitate donatis; ad Fridericum atque Oligerum Roſenkrantz, Genoveſ, apud Petrum Santandream, A. 1593. in 4., & Lugduni Batavorum A. 1670. in 8. Reſcripti etiam ſunt, ſed ſine Appendicibus, *Volumine V. Theſauri Antiquitatum Graecarum*, a Jac. Gronovio collecti, ibidem A. 1699. in ſol. excuſo. P. I., p. 2497. & ſeqq. Heraclidis libellus (cujus editionem hanc, anno jam 1493., a Kragio, nondum tunc nato, publicatam eſſe Corn. a Beughem, in *Incumbulis Typographiae p. 50.*, ridicule perhibet) ſeorſim, teſte Paulo Bolduano (*in Biblioth. Hiſtor. p. 267.*), cum interpretatione Kragii Latina, Francofurti A. 1599. in 8., eſt reſcuſus, & Jac. Gronovio etiam, *Volumine VI. Theſauri modo laudati*, Leidæ A. 1699. edito (uti Lipſienſes, in *Actis Erud.*, M. Dec. A. 1704., p. 555., & M. Jan. A. 1705., p. 26., referunt), exhibitus. Excerpta & Nic. Damasceno Stobzana denuo itidem Graece, cum verſione noſtri Latina, reſcenſuerunt Henr. Valeſius, in ſua *Excerptum Conſtantini Porphyrogenetti* editione, & Biblioth. Peireſciana, Pariſis A. 1634. in 4. publicata, & Jac. Gronovius, *Volumine VI. Theſauri Antiqu. Graecorum*, Leidæ A. 1699. impreſſo, p. 3843. & ſeqq. V. M. Hanckii *Lib. II. de Rebus Rom. Scripturis*, p. 43. 44., & Lipſienſis l. c. Libros ipſos de Republica Lacedaemoniarum, quorum reſcenſum uberiorum Georg. Beierus, *Specimine III. Notiis Auctorum Juridicorum*, p. 50-57., exhibuit, exemplum autem, notis ab Autore Mſtis auctum, in Bibliotheca Muleſiana, Hafniienſi Academicæ donata, ipſemet olim inſcripti, eruditæ certatim commendant. Joh. If. Pontanus ita de iſis l. c.: *Peritiae ſuae linguae Graecae egregium Specimen edidit, publicando IV. de Republ. Laced. libros, multiplices, ut lectione, ita eruditione, reſerſus, quibus ille eam adeo multis jam ſeculis tervam jam peſſudatamque praeclaram imprimis republicam, ex veterum monumentis, Graecis Latinisque, ſed illis præcipue, poſſimino luci reſtituit.* Joh. Meurfius (a Joh. Alb. Fabro, in *Centuria Plagiariorum*, lit. D. 3. a., allegatus) opus eos vocat *egregium*, Sam. Puſendorſius autem (in *Ep. Dedic. Miſcellaneorum Laconicum J. Meurfii*) *ſcriptum eruditum, quod pleraque reiſpublicae Laconicae inſtituta ſatis dedit explicata*. Jo. Alb. Fabricius, ſuſius (in *Bibliographia antiquaria*, c. 2., p. 34. 31., & c. 14. p. 475.) illos commendans, *pereruditior*, Jo. Henr. Böclerus (*Diff. XX. Politica, Inſtituti. Politiciſſima ſubjecta*, p. 430.) *eruditum opusculum*. Idem (in *Bibliographia curioſa*, lit. H. 3. a.), *Kragium non intellegent, imo diligentius, quam Keckermannum, de Rep. Laced. ſcripſiſſe, judicat*. Taceo Caſp. Barthium, a T. Crenio (*Diff. I. de Furibus Librariis* p. 72.) allegatum (*in Animadv. in Claudianum p. 149.*), Joh. Andr. Boſium (*in Diff. de Prudentia & eloquentia civitatis*, 31.), Nic. Chr. Lynckerum (*Lib. II. Inſtructorii forenſis*, lit. cc. 2. a.), Joh. Clericum (*T. VIII. Bibl. univ. Hiſtor.*, M. Febr. A. 1681., p. 261.), Conr. Sam. Schurtzſſchium (*Ep. 327.*, p. 466.), alioſque viros doctos, idem opus commendantes. Solum addo Barthol. Keckermannum, qui, in *preſat. Diſp. IV. Politiae ſpecialis*: *Unus eſt, aut alius Nic. Kragius, Danus. Is de Rep. Laced. Commentarium perutiliſſe ſcripſit, quo ſcripto nos ultro ſaturum plurimum adiutus eſt.* Conatus quidem ille poſtea eſt, aliorum, homini Dano palam iſtam invidentium, relatione deceptus mendaci, libros hoſce, in *System. Polit.*, *Lib. II. c. ult.*, Jac. Cujacio verbis vindicare ſequentibus: *De Spartana republica Plutarchus ex profeſſo ſcripſit, & Xenophon ante eum; quæ omnia ex Xenophonte, Plutarcho, & aliis auctoribus, diligenter & judicioſe collecta ſunt peculiari libro, quem Nic. Kragius edidit, clariſſimus vero Jctus & Hiſtoricus, Jac. Cujacius, ut quidem audivi, ſcripſit.* Sed, vanam eſſe commendationem iſtam (a Dav. Abercombio, furibus noſtrum Academicis, in *Traſſatu de iſtis*, *ſect. 44.*, p. 304. 305., temere accenſente, omiſſa licet Cujacii mentione, recoſtam), Henr. Ernſtius, Jctus Daniz nobiliſſimus, *Libro II. Obſervationum*, c. 27., p. 136. 137., offendit, cujus verba additio: *Narrationi huic tamdiu fidem habui, donec vir incomparabilis & ſtupende eruditionis, Oligerus Roſenkrantz, mihi ipſus Kragii de rep. Laced. Autographum monſtravit, & aliis elegantiffime iſtus anime monumentis in medium prolatis, omnem ſuſpicionem, ex parum modeſto Keckermanni rumore obreptantem, exemi. Cui accedit, quod nemo ex Cujacii familiaribus, in quos ego incidi, ſit, qui, Cujacium illorum librorum de Rep. Laced. ſcriptorem eſſe, non prorsus abjureret.* Ernſtio, Kragianz innocentiz patrono, Thom. Bartholinus, *Diff. II. de leg. libris* p. 44., Theod. Janſonius in *Syllabo plagiariorum. Amantatiſſimus adjecto*, p. 12., Thom. Crenius *Diff. I. de Furibus Librariis*, p. 53. 54., & Joh. Alb. Faber in *Centuria plagiariorum*, lit. d. 3. a., applauſerunt. Quibulcum & ego a plagii crimine noſtrum abſolvo, nec Keckermanni hanc relationem, nec rumorem, de Carolo Sigonio (cujus libri V. alii exſtant de Rep. Athenienſium, eorumque ac Lacedaemoniarum temporibus, Venetiis A. 1565., ac Francofurti A. 1583., in 4., teſte Conringio, eoſe commendante, editi, ac cum his forte ab ignavis conſuſi) operis Kragiani auctore, *adipſum*, a Marqv. Gudio, in eandem ſuſpicionem juſto procliviori, mihi olim indicatum, moratus, Iniquius etiam mihi merito videtur Herrn. Conringii judicium, in *Lib. de Prudentia civili*, c. 14., p. 308., Kragium, circa temp. Laconicam, *nominib.*, *quoniam inſelictis, tentaffe*, pronuntians, & unanimi toto eruditorem de laboris ipſius præſentia contradicentis conſenſu. Inducis *Expurgatorii Hiſpanici*, ab Ant. Sotomajore A. 1667. editi, p. 800. & libris his nonnulla jubentis expungi, Cenſura vix digna eſt, quæ memoretur. Conſerri de iſis poteſt Vinc. Placcii *Tomus II. Theatri Avon. & Pſevdon.*, p. 204.

Panegyricus, Chriſtiano IV., Daniz Regi, in dedicatione novi Auditorii Academici dictus. Hafniz 1601. in 4.

INEDITA.

Hiſtoria Danica, quam, in ſeceſſu Sorano, a Chriſtiano IV., Rege, ad colophonem juvi eſt perducere, ſed non abſolvit. V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 192., & Joh. If. Pontani *Deſcr. Choroq. Danie* p. 785. Hujus *λεξιφανα Obſervationes Chronologicae, ſeu Palætopemena ad Hiſtoriam Danicam*, eſſe videtur, quæ Mſſitz in Bibliotheca Academicæ Hainienſis, teſte Codicum illius ineditorum Catalogo, ſuperſunt.

Hiſto-

Histori. Christiani III., Daniz Regis, quam in eadem Bibliotheca asservari Catalogus modo dictus testatur. Allegarunt eam quoque Er. Vindingius *l. c.* p. 193., & Steph. Joh. Stephanus, in *Indice Aetorum, suae ejusdem Regis historiae praefixo*. Confer de illa P. I. *Isagoges meae ad Hist. Cimbr.* c. 12., §. 4., p. 183. Ejus editionem, Notis suis auctam, Christ. Reitzerus, Acad. Hafn. Antecessor, pollicetur, teste Bernh. Raupachio in *Or. de utilitate ismeris Danici*, p. 32.

Annotationes in Florilegium Græcorum Epigrammatum MSScz, Margini editionis Henr. Stephani, qvz A 1566. in 4. prodiit, ab ipso adjecit, quas, in Bibliotheca Moleniana, Academicz Hafnienfi illata, olim asservatas, jam desiderari Catalogus istius me docuit.

PETRUS FRIDERICI KRAGLUND, Ripensis, Scholz in Norwagia Bergenfis Præceptor quartus A. 1701. constitutus, sed eodem mox anno, munere hoc abdicato, in Academiam reversus Hafniensem. V. de illo *Nova Litteraria Lubecensis, M. Nov. A. 1701.*, p. 340.

Disp. de cultu Molochi, Præfide Paulo Poulfonio, Hafniz in 4.
Disp. de fluxu & refluxu Maris, Præfide M. Dav. Fogio, Hafn. in 4.
Heptas Thesium, & Pentas dubiorum, ex historia Philosophiz Pythagoricz, Præfide M. Enewaldo Dalhusio, Hafn. 1696. in 4.

Diff. Historico-Philologica de Scytala apud Corn. Nepotem. Hafn. 1697. in 4.
Diff. Historica de Oraculorum Ethnæcorum, circa Christi adventum, defectu (*eum negans*). Hafn. 1698. in 4. V. de illa N. L. Lubec., *M. Jan. A. 1699.*, p. 21.
Diff. Historica de Serra, martyrii instrumento, ex Hebr. IX. 35. Hafn. 1700. in 4. V. N. L. Lubec., *M. Jan. A. 1701.*, p. 20. 21.

Disp. de trina Terræ injectione super mortuos. Hafn. 1701. in 4. V. N. L. Lub., *M. Febr. A. 1702.*, p. 48.

BONAVENTURA KRAHE, Christophori, Rectoris initio Meldorpiensis, & Præpositi deinde Hatherslebiensis, filius, Meldorpiæ Dithmarforum in lucem editus, Ecclesiasticus Legati in aula Gallica Danici, ab A. 1693., domesticus, & Comitanus deinde Oldenburgici, ad annum usque fatalem 1709., Præpositus, simulque oppidi Oldenburgensis Pastor, ab A. 1702. his jam functus officiis. V. de illo Val. Ern. Löschneri *Unschûdt. Theol. Nachr.*, *Sed. I. A. 1716.*, 160. 161.

Disp. Theologica, qva Historia sacra contra nonnullos pictorum errores vindicatur, Præfide D. Joh. Fabricio Jun. proposita. Altorfi 1684. in 4. Recusa in Fabricii *Præfidiis Amoenitatibus Theologicis*, Helmstadii A. 1699. in 4. editis, n. 2., p. 87-112.

ALBERTUS KRANTZIUS, e familia antiqua & honesta in urbe ortus Hamburgensi, & lingvis atque artibus in schola imbutus patria, juris his utriusque ac Theologicæ scientiam in Academiis superaddidit accuratorem, & felices adeo, pro ævi istius genio, in omni literarum genere, fecit progressus, ut Magistri primarum Philosophiæ titulum, & postea, circa A. 1490., supremam Doctores Theologiæ pariter atque Juris Pontificiæ dignitatem facile ambierit Academicam. Doctrinam, quam sibi paraverat, eximiam, in itinere aliquot annorum auxit literario, tum in alias Europæ cultioris partes, tum in regna Borealia, & provincias Germaniz Arcæoz vicinas, instituit, apparatusque simul historiæ horum, quam meditabatur, necessarium diligenter conquisivit. Finito isto, in Academia consedit Rostochienfi, in qua Philosophiæ initio, & deinceps Theologiæ, Professor fuit publicus, supremoque A. 1482. Magistratu functus est Academicus. Rostochio, post ultra aliquot, in civitatem patriam Hamburgensem revocatus, & Canonicorum templi Cathedralis adscriptus ordini, Prælectionibus Theologicis, sacrisque ad populum sermonibus, Lectoris Theologi, cui adnotus erat, officio egregie satisfecit. Decanus tandem totius Canonicorum Collegii A. 1508., in locum Nicol. Hugii, electus, vitia Clerici sui, in duobus, qvas A. 1508. & 1514. instituit, visitationibus Ecclesiasticis, emendare quidem pro virili est conatus, sed, quod licentia illius Pontificum esset munita autoritate, parum profecit. Non autem flos inservit Canonicorum cœui, sed civibus etiam reliquis, quod juris excelleret peritiam, quoties de controversiis consulebatur forensibus, operam respondendo navavit perutilem, &, Syndicatu urbis Hamburgensis functus extraordinario, vel (quod nonnulli malunt) ordinario, multas, illius & Federis Hanseatici nomine, legationes, Wismariensem scilicet A. 1489., Coloniensem ad magnates Anglicos, & Gallicos, A. 1497., Brugensem A. 1499., aliasque plures, dexterrime obit. Quanti a Principibus factus sit vicinus, vel inde colligas, quod Johannes, Rex Daniz, & Fridericus, Dux Holstiatz, arbitri supremi honorarii partes, in controversiis, qvz cum Dithmaris sibi intercedebant, decidendis, deferre ipsi A. 1500. non dubitaverint. In vita privata, pie ac integre transacta, *morum ac virtutum specimen & exemplar*, ut Epitaphii testatur inscriptio, aliis exitit. Doctrinæ tandem & soliditate, & varietate, plerosque superavit cotivos, Polyhistor quippe, pro temporum istorum genio, eximius, & non in Theologia solum ac jure utroque, sed Philosophia etiam, eloquentiaque & Philologia sermonis Latini, ut scripta ostendunt plurima, haud vulgariter versatus, nec a Musis Poeticis alienus. Ex omnibus certe, qvos Cherfoneus nostra, ante ipsum, vel protulit, vel aluit, Scriptoribus, indigenis pariter atque adoptivis, nemo, vel *πολυμαθίας* laude, vel dictionis cultu, illi potest conferri, qvem Phosphorum auspiciatissime literarum in Cimbriz *παλαιογενίας* fuisse, & ingenia præclariora ad sui imitationem excitasse, haud immerito dixeris. De nullo tamen studiorum genere Vir patriæ amantissimus præclarior est meritis, quam de Saxoniz inferioris, regionum Germaniz in littore maris Baltici Vandalicarum, vicinarumque regnorum Borealiu, Historia sacra pariter atque profana, tot egregiis a se operibus & caligine densissima in lucem protracta, & a primis gentium initiis, ad suam usque ætatem, labore & studio incredibili, judicio accurato, candore summo, & *παρρησία* adversus vitia Ordinum omnium laudabili, ne ipsi dum Pontificibus percente ac principibus, pertexta. Religioni tandem & sacris Ecclesiæ Pontificiz, anno reformationis illorum, quam toties desideraverat, initiali: 1517. d. 7. Dec., immortuus, exuvias suas, extra portam templi Cathedralis australem, sub stillicidio, jussit humari, monumentumque, eodem primum in loco, & deinde in ipsa æde sacra, pietate successore laudabili, obsignavit Epitaphium. Historiam (qvam Basilii Faber etiam & Otto Sperlingius Junior meditati sunt) vitæ ejus, & scriptorum meritorumque in patriam & literas, ac plurimorum, qvz hisce promeruit, elogiorum, una cum Vindicis eorundem adversus censuras variorum, maximam partem in justas, fuisse jam, in *Isagoge ad Historiam Cimbricam*, P. I., c. 4., §. 5., p. 34. 35., & c. 6., §. 19-28., p. 94-116., exhibui, ac longe auctiorem Tomo hujus operis inferam ultimo. Conferri cum illa, præter plerosque Scriptorum Ecclesiasticorum & Historicorum Nomenclatores, poterunt, qvi copiosius aliis de illo sunt commentati, Joach. Möllerus in *Metropoleis* ejus, Joh. Wolfius in *Metropoleis & Chronici: rium regnerum Borealiu*, ac Nicol. Cisnerus in *Saxoniae Prolegomenis*, five *Epistolis Dedicatoriis*, Simon Pauli, Theologus Rostochienfis, in *Orat. de vita illius*, a solo Pet. Lindebergio (*Lib. V. Chronici Rostoch.*, c. 8., p. 166.) memorata, sed nec mihi visa, nec ab aliis allegata, Dav. Chytræus in *Proœmio Continuationis Metropoleis illius, Partis II. Chronici*

fui Saxonie adjecto, p. m. 490 - 496., Henr. Pantaleon P. II. *Protopograph.* p. 476. 477., Melch. Adamus in *Vitis Phil.* Germ. p. 33. 34. 35., Joh. Alb. Fabricius (hujus legens vestigia) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 787 - 794. & qvimeam præcipue secuti sunt *Iffagogen*, Pet. Bzilius T. II. *Dictionarii Historici & Critici* p. 1736. 1737. *Ed. secunda*, Casp. Sagittarius in *Introd. ad Hist. Eccl.* c. 20., §. 116., p. 516. 117. 518., ac Joh. Franc. Buddzus T. III. *Lexici Historici* p. 265.

OTTO KRANTZTUS, Flensburgensis, Centurionis Danici filius, Urbis Glückstadtienfis, circa A. 1690.; Secretarius. V. Nic. Lud. Esmarchii Epigrammata in nuptias ejus Germanica, in *Helicone* p. 16. 17.

Atheiſtengrab des Herren de la Serre, aus dem Französischen verdeutscht, Francofurti 1674. & 1684. in 12.

JOHANNES KRAUTHAUSEN, Oppidi, in Lubecz vicinia, Möllens Ecclesiastes, Krieger und Trostpred, bey der Leichbegängniß Joh. Frid. Pelgermanns, eines durch einen unvermuthlichen Schuß umgekommenen Jünglings, gehalten, Ratzeburgi 1664. in 4.

HIERONYMUS KREBS, Hamburgensis.

Disp. de Cancro, Præfide D. Greg. Nymmano, Prof. Med. Witeb. 1595. in 4. (O. Sp.)

JOHANNES KRESSIUS, Hamburgensis.

Compendium de D. Mart. Luthero, & divino reformationis opere, cujus ille Organum cælitus constitutum extitit, in Gymnasio Hamburgensi d. 9. Nov. A. 1682. recitatum. Accedit 1. Insignium Lutheri, 2. Symboli Lutheri & Lutherianorum, V. D. M. L. Æ., 3. initiorum Reformationis Ecclesiæ & scholæ, A. 1516. & 1517. factorum, evidens & accurata demonstratio, Hamburgi 1683. in fol. D. Rudolpho Capello, Prof. Hamburgensi (qui *Programma* illi præmisit), ab Eberh. Anckelmanno, Collega, in *Programmate de vita ejus sanctæ*, vindicatur.

Quæstiones Juridicæ. A. 1689. in 4. (Catal.)

PAULUS KRETZER, Bibliopola Hamburgensis, teste Ott. Sperlingio Juniore (in *Tr. MS. de faminis docti*, num. 24.), libellæ Cortesiz *Secretæ*, Italice antea Venetiis A. 1565. & 1574. in 8. edita, Germanice tranſtulit, & Henr. Ranzovio inscripta, sub hoc publicavit titulo:

Frauen libelle Cortesie verborgene und heimliche Künste und Wunderwerke, in der Alchymia, Medicina, und allerley Geheimen. Francof. 1596. in 8.

JACOBUS KRÖGERUS, cui Eiderstadiam plerique alii patriam assignant, si Joh. Alb. Fabricium audias (1.); Hamburgensis fuit, & cum sacro in Eiderstadiâ aliquamdiu functus esset officio, in urbem hanc natalem est revocatus. Obiit autem Hamburgi A. 1588. Diaconatum ædis Jacobæ, cum cujus Pastore, M. Joh. Bodeckero, Zelotrigidiori, ipsi, Philippitarum, sive Theologorum molliorum, addito partibus, male convenit, donec dissidium istud A. 1563. duris hinc a Magistratu componeretur conditionibus, ut Krögerus posthac molliorum scriptis calculum suum & Chirographum haud adjiceret, ac, si denuo adversus Pastorem delinqueret, loco moveretur (2.). Obiit tandem d. 19. Sept. A. 1582. (3.), viduæque, & VII. Orphanis, ingens æs alienum, teste Joh. Hennichio, Collega (4.); reliquit. Epitaphii, quod Annæ, maritæ prioris, tribusque filiabus, peste A. 1565., una eademque nocte, extinctis, in æde erexit Jacobæ, Epigraphæ Elegiacæ a Theod. Anckelmanno in *Inscriptionibus* recitatur *Hamburgensibus* (5.).

III. Osterpredigten über die gewöhnliche Evangelia. Hamb. 1578. in 8. (L. Sax.)

Amphibungspredigt der wedder erborneden Kerken S. Gertrudis, am Donnerstage na Qvalimodogen., nth Gen. XXVIII. 22 - 26., A. 1581. gehalten. Hamburgi 1581. in 8. (L. Sax.)

Historia von dem herrlichen Triumph: Leben und Ehrentage, so durch Fridericum II., König in Dänemark, und Johansen den ältern, Adolphen und Johansen den jüngern, Herzoge zu Schleswig und Holstein, zu Odensee in Jütten, d. 3. Maji A. 1580., ist gehalten; allro ieggedachte Fürsten das Herzogthum Schleswig, und die Insel Fenn, vom Könige zu Lehn empfangen, und dasegen gebührliche Pflicht gethan haben: Mit einem Anhang von dem turg darauf erfolgtem Tode und Begräbniß Herzoge Johansen den ältern. Hamburgi 1581. in 4.

MEINARDUS KRÖGERUS, ædis Georgianz, in suburbio Hamburgensi, Pastor A. 1542., circa F. Mich., electus, munere hoc, ob ætatem ingravescentem, eodem anni 1569. tempore abdicato, d. 21. Apr. A. 1571. vivis excessit. V. Anonymi *Catal. MS. ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 911. 1128., & qvz ille allegat, Henn. Conradini Epigrammata in tumulum nostri ac insignia, *Lib. II. Epigrammatum* p. 167. 168. obvia.

III. forte debentur, qvz, diu licet post ejus edita obitum, in Catalogis quibusdam Meinardo Krögero tribui observo, ipse autem non vidi:

Aufſührung zum Catechismo. Glückſtadii 1665. in 12.

XXV. Anſprechungen des 2. Eusefs, dadurch er uns gerne am Gebete hinderte, und wie ihm zu begegnen. A. 1667. in 12.

M. HERMANNUS KROGMANNUS, Hamburgensis, Ecclesiastes, ab A. 1702., Catharinæ Osnaburgensis, Hamburgi, ante abitum, die 13. Junii a Joh. Winclero inauguratus. V. Joh. Wincleri Ordinationis - Rede vom Troste eines Lehrers, den Gott, auß seinem Vaterlande, in die Fremdde, zum Dienste des H. Evangelii beruffet, auß Joh. IV. 43. 44., Hamburgi A. 1702. in 8. editam.

Die heimliche Weiſheit Gottes, 1. an einem auß dem Grabe Christi mit Christo auferstehenden Christen, 2. an der allerſeligſten Gemeinſchaft mit Christo, auch zur Zeit, wann er ſcheinet von uns zu ſcheiden, 3. an einem geistlichen Fürſtauffe Christi: in drey Predigten vorgestellt. Hamburgi 1715. in 4. V. *Catal. nundin. Lips.* A. 1715. autumn. p. 13.

HERMANNUS KROHNE, Lubecensis, J. U. D. & in patria, ab A. 1703. c. 1723. Præcticus. V. de illo J. H. 2. Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 47. 48. 49.

Disp. Inaug. de Testamentis privilegiis, Præfide D. Sam. Strykio, Halz 1702. in 4. Recusa in Strykii *Tr. de Causis testamentorum*, ibidem A. 1703. in 4.

M. JOHANNES KROHNE, Hamburgensis, Henningi, scholæ pauperum Præceptoris, filius, laurea Witebergæ d. 10. Oct. A. 1654. ornatus Philosophica, Pastor Ecclesiæ Grödenſis in præfectura Ducatus Bremensis Ritzbüttelana.

Disp. de Lingva Sancta, Præfide Christoph. Schraderò habita. Helmſt. 1638. in 4. (V. Melch. Schmidii *Or. Parent. Schraderò habitam* p. 27.)

Armatus

(1.) P. II. *Memor. Hamb.* p. 887. (2.) Refert hæc Joach. Degenerus, Paſt. Hamb., in Epist. MS. ad D. Paulum ab Eitzen. d. 29. Nov. A. 1563. exarata. (3.) V. Anonymi *Catal. MS. ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, & Fabricium l. c. (4.) in Epist. MS. ad P. ab Eitzen.

(5.) num. 104., p. 34. 35.

Armatura Christianorum contra Turcam optima; das ist: Die allerbeste Waffen der Christen, wieder die beyden Erbsünde, Dabst und Tücken; vorgestellt in VII. Predigten über den Kirchengefang: *Erhalte uns Götter bey deinem Worte*, Hannover 1664. in 12. Hos sermones Joh. Christoph. Olearius, im Eintrusse einer Pieder-Bibliothek, p. 92. eosdem esse cum Dav. Crenii in Hymnum eundem Concionibus, Hanoviz excusis, perperam coniecit.

Unicum Christianorum Testamentum, oder Leichpredigt über Anna Sylminn, Georgii von Hoken, J. U. Lic., Ehefrau, auß PL XXXI. 7. Hamburgi 1664. in 4.

Die Kirche Gottes bey dem schrecklichen Donnerstagslage, damit er die Thurnspitze zu Erden heimgesucht, oder Predigt über Matth. XXIV. 15 - 28. Stütz 1699. in 4.

JOHANNES ADOLPHUS KROHNE, Lubecensis, d. 17. Nov. A. 1674. natus & J. U. Doctor Rostochii d. 10. Oct. A. 1699. renunciatus, Advocatorum ibidem auxit numerum, & A. 1701. Procurator Consistorii ducalis ordinarius, A. 1706. autem urbis Syndicus est constitutus. Quo officio, per decennium gesto, cum, in bellis motibusque temporis istius Meclenburgis, crebras obisset legationes, multaque, ob jura & privilegia civitatis animose, voce pariter atque scriptis defensa, a Principe & aulicis esset perpeffus, A. 1716., invito senatu, abdicavit, Lubecamque reversus otium illi praeulit literarium.

Vix illius historiam ubiorem, post D. Joh. Kleinium (in *Programmate* A. 1698. *Disp. Inaug. praeulso*) Joh. Henr. a Seelen, P. III. *Athen. Lubec.* p. 42 - 47. exhibuit.

Conf. de illo *Nova Lit. Lubec.* p. M. *Majo* A. 1698., p. 70., & *M. Nov.* A. 1699., p. 326. 327. ac Andr. Dan, *Habichtshorffii Rostochium* A. 1699. *literatum*, p. 301. 302. 303.

SCRIPTA.

Disp. de Mulierum innoxia juris ignorantia; Praefide D. Joh. Kleinio. Rost. A. 1697. in 4. Recusa in Kleinii *Volume Dissert. Jurid.*, Gultrovii A. 1706. in 4.

Disp. Inaug. de probatione debiti, quz fit per libros mercatorum, Praefide D. Joh. Kleinio, Rost. 1698. in 4. Recusa in Gultrovii A. 1706. inter *Dissert.* Kleinianas.

Multa pro Civitate Rostochienli scripta, quz Jcti Protocolla & Reccessus vocant, inserta passim operi de motibus Meclenburgis, A. 1719. in fol., sub titulo des Historischen Acten-mäßigen Berichtes edito.

Tr. de Jure Affecuratum in foro mercatorum. Rost. 1725. in 8.

Annotationes ad Wolfig. Ad. Lauterbachii Compendium juris theoretico-practicz, ad finem nondum perductz & *avendo* 101.

VINCENTIUS KROHNE, Scholaz templi Cathedralis, in urbe Hamburgensi, Praceptor & Arithmeticus circa A. 1660.

Teusch Gruchbüchlein, darinn andächtige Lehr- und Trostsprüche auf die Sonntags- und Fest-Evangelia, mit andern Christlichen Gebeten, vor die Jugend, verfaßt sind. Hamburgi (sine mentione anni) in 8.

HENRICUS RUDOLPHUS KRULLIUS, Urbis Crempensis, circa A. 1701., Archidiaconus, & circa A. 1710., Pastor.

Erhöhrte Gnadenfenster Gottes, bey einem, nach fünfzigjähriger Ehe, wiederholten Hochzeitsfeste, auß Mal. III. 10., vorge stellt. Hamb. 1711. in 4. *Catal.*

ALBERTUS KRÜMMENDICK, Eqves Auratus, e familia Cimbriz nobili perantiqua, a pago Krummendick, Irzehoz vicino, cognomen mutata, & in Henrico, Toparcha Beckensi, A. 1598. extincta (1.), oriundus, studis animum felici adeo successu applicuit, ut Magistri etiam titulum, qui zvo isto non nisi dignis conferebatur, sit adeptus (2.). In aula, per annos complures, vixit Romana, Notariique in Rota, teste Anonymo *Chronici* ejus continuatore, huncus est officio, in patriam vero redux Collegio Canonicoz adscriptus Lubecensem, magna hos inter polluitur autoritate, negotiosus difficillimis, & hac inter, disidii inter Ordinis Teutonici Equites ac civitates Borussiae compositioni, ab Arn. Welfphalo, Episcopo suo, ob solertiam, saepe est adhibitus. Welfphalo tandem huic, A. 1466. deinceps, in ipso Episcopatu successit Lubecensi, intercedente pro eo apud Papiam II. Pontificem, Christiano I., Danic Rege, qui Diocesi ista, intra Ducatus sui Holandici litz terminos, e subditis aulicum cupiebat praefici (3.), Michaelisque Archangeli profecto, ab Episcopis Sverinenli & Ratzeburgensi, Praefulisque Bremenli fustiganeo, est inauguratus (4.). Ipse vicissim Regi perquam fuit obsequiosus, multasque, iussu ejus, sumptibus vero, non Regis, sed suis atque Ecclesiaz, obiit legationes, A. 1466. scil. Traiectinam, ad foedus cum Carolo Burgundo, Ducibusque sociis, in eundem, A. 1467. Belgicam, ad pacem inter hunc & Gallos componendam, A. 1469. Anglicam, ad inducias cum Edwardo Rege pacificandas, & A. 1477. Saxoniam, ad nuptias inter Johannem, Regis sui primogenitum, ac Christinam, Ernesti, Electoris Saxoniz, filiam, conciliandas (5.). In tribus prioribus Canutum, Episcopum Wiburgensem, & Wernerum Pasbergium, in ultima vero Ericum Rosenkrantzium, Aulz Danicz Praefectum, & Alb. Klitzingium, Praepositum Hamburgensem, habuit Collegas. Legationibus hisce, aliisque negotiis publicis, quibus ipse, rebus affertus gerendis, nonnunquam, cum quiescere posset, ingerere sese videbatur, operibus item sumptuosis, & largitionibus, quibus cognatos, familz suz iusto studiosior, clientesque alios, ditabar, immodicis, Ecclesiaz opes impendit, imo, cum haec non sufficienter, arez 20000. Marcarum alieno eandem oneravit. Quoties frustra, ut pecuniaz, sibi debitor, persolverentur, Reges Danic, Christianum I. & Johannem (a quo praefectura arcis Segebergensis, per Christianum sibi collata, est privatus), interpellavit, ipsemet interim Creditoribus Ecclesiaz arcis, praedia, reditus & cimelia, imo mitram etiam ac baculum Episcopalem, oppignorare coactus, & in summa tandem paupertate mortuus, in vita ejus, a *Chronici* illius continuatore fule est expositum. *Argentum*, inquit Krantzius (6.), *formatum*, quod duo ejus praedecessores donavere magno pondere, ad decorem & instructionem Pontificalis mensae, cum ceteris arrolavit. Non est quod gloriatur Ecclesia, ejus temporibus aucta Ecclesiae praedia, ditatam mensam Episcopalem, extructas edes, vel in curia Lubecensi, vel in arce Uitenfisi. Bene haberet, si, quae habuit ante, etiam post illum teneret. - Memoriam sui reliquit apud multos creditores, qui querebantur; & optarent, unde suum reciperent. Addehis Herm. Bonnum, cui (7.) Vir audit sumptuosus ac prodigus, qui hoc visio plurimum gravavit Collegium. Prodigalitas tamen haec aliquatenus forte excusari poterit, quod ab ingenio ejus profuxerit miti, benigno, munifico, & ad sublevandos alios adeo proclivi, ut majora saepe quibus polliceretur. Erat enim, uti *Chronici* Autor Slavici, in Catalogo Episcoporum,

(1.) V. C. Danwerthii P. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 3., p. 20.

(2.) V. *Chronicon* Anonymi Slavicum, ad A. 1466., & Har. Huifeldii P. V. *Chronici* Danici p. 900.

(3.) V. Huifeldium l. c. (4.) V. *Chron. Slav.*, ad A. 1466.

(5.) V. de iis Huifeldium l. c. p. 900. 910. 921. 951., de sola vero Saxonica Joh. Petrum P. III. *Chron. Holsl.*, p. 179. 180.

(6.) *Lib. XII. Metropolis*, c. 4. (7.) *Lib. II. Chronici Lubec.* p. 68.

rum, annotavit, Lubecensium, *Vir benignus, dapilis & munificus*, & teste Continuatore *Chronici* ipsius *eorundem Episcoporum, Vir a natura munificus, & alta cupiens, liberalisque, qui Ecclesie utiliter prodesset, & vitam institueret honestam, sibi proposuit, Christismo, Regi Dacie (cujus ferme cuncta publica & privata negotia ejus ingenio & dextere tractanda complecti fuerunt) percuras, & c. nimum fortassis obsequiosus. Nec dissimulat ab his Alb. Krantzii, ita scribens (1): Pii cordis videbatur Pontifex, cunctis benevolus, nulli negans audientiam, ad omnia verbo promptus, ut memo duritiam ejus querebatur. Constantia aliquando desiderata est. De Ecclesia certe sua, ejusque Clericis, a quibus, teste eodem Krantzio, valde est dilectus, bene pro virili mereri studuit, non solum jure in templa oppidorum Oldenburgis & Lütkenburgensis Parochialia, Cœnobiumque (quo tamen Christiano I., Regi, cedere mox est coactus) Reinsefeldense, Episcopatu restituto, ac xdiis quibusdam in arce Utinenli, & Aquæ Frigidæ palatio, extructis (2.), sed novo etiam Breviario, in usum sacerdotum A. 1477. typis excuso, *Chronicoque* suorum in Episcopatu antecessorum, de quibus mox dicitur, posteritati relictis. Eadem vero urbis Lubecensis Cathedralis imagine ornavit Christi crucifixi, sui-que ipsius, ad pedes illius procumbentis, lignea inaurata, A. 1467., ante chorum, supra sepulchrum suum, cepta extrui, & 6000. olim Marcis, ob artificum, & Cimeliorum, quibus superbiebat, præstantiam, æstimata (3.). Quæ utrum, in signum penitentis ferix, ab ipso & concubina, genua coram illa stectentibus, postquam vite emendatorem in morbo promiserant accipiti, actæ, sit erecta, uti scriptor five interpolator des beglückten und geschmückten Lübeck's, nulum, quem sequebatur, allegans Antorem, perhibet (4.). alii disspiciant. Tumulo, subter imaginem hanc, fuso, cum, post annos XXIII. gubernationis Ecclesiæ, morore, quo, ob Ecclesiæ culpa sua ingenti aere onerata alieno, se discruciat, mortem, uti credebatur, accelerante, vivis excessisset, funere illatus est adeo splendido, ut Andr. Angelus (5.), rumorem secutus publicum, hujus forte impensas cum sumptibus fabricæ imaginis confundentem, 6000. Marcas Lubecenses in apparatum lugubrem testetur esse infusatas. Obiit autem, uti *Chronici* ipsius Continuator, aliique, tradunt, septuagenario major, d. 27. Oct. A. C. 1489. In cujus locum a Johanne Cornando de la Crose (6.) annus 1476., quo *Chronici* scriptio finis ab eo est impositus, a Frid. Cogelio autem (initium etiam Episcopatus ejus ad A. 1475. male referente) (7.) Seculi XV. antependimus, five 1498., perperam substituitur. Successor ipsi Canonicoz datus est suffragii Thomas Grotius, longe aliis, quam illi, prædixit moribus, homo quippe parvus, morosus ac *mußig*, quem frugalitate sua res Ecclesiæ, nostri prodigalitate collapsas, esse reitauratum Collegæ, uti evenus eos docuit, incassum sperarunt. V. de illo, præter alios Autores jam allegatos, Anonymum Continuatore *Chronici* ipsius, mox memorandi, in ejus Vita, p. 403. 404. 406., Incertum *Chronici Slavici* prioris ab Erp. Lindebrogio, inter *Rerum Germ. Septentr. Scriptores*, editi, compilatore, p. 221. 227., & Alb. Krantzium *Lib. 12. Metropoles. c. 4.* Cum hiis triumphis, quibus nostras potissimum debemus narrationes, conferri possunt Joh. Petrus P. III. *Chronici Holsatici p. 141. 159.*, Herm. Bonnus *l. c.*, Andr. Angelus *Lib. I. der Holscheischen Adel-Chronica p. 26. 66.*, Jonas ab Elverfeld in *Tr. de Holsatia, ejusque ordinibus, lit. M. 3. a.*, Melch. Neofianus in *Elegia de Episcopis Lubecensibus p. 8. 9.*, Har. Huitfeldius P. V. *Chronie Danici p. 909. 910. 923. 915. 999.*, C. Dancwerthus P. III. *Chorogr. Cimbr. c. 8.*, 223., Rob. Gherius in *Append. ad Guib. Cævi P. II. Hist. Lit. Scr. Eccl. p. 314.*, J. F. Buddzus *T. I. Lexici Historici p. 22.*, Joh. Gottfr. Olearius *T. I. Biblioth. Scriptit. Eccl. p. 26.*, Joh. Christ. Nevius P. II. *Acessionum ad Degovii Wheari Relektiones byemales Historicas p. 179. 180.*, *Isagoges* nostra *ad Hist. Cimbr. P. II. c. 3.*, §. 16., p. 81, 82., P. IV. c. 3. §. 3., p. 423. 424. 425., ac Gottfr. Hecht *Germania Sacra & Literata, P. II., Lib. 16. c. 17.*, p. 704. 707.*

Breviarius Ecclesiæ Lubecensis, iussu ejus A. 1477. excusum, de quo ita *Chronici Slavici* prioris Autor, l. c. p. 227.: *Hic (Albertus) permisit imprimere libros Horarum Canonicarum A. D. 1477., ne quisquam a debita & vera solutione ordinis Lubecensis se excusaret, juxta omne mandatum Libri Ordinarii Ecclesiæ majoris, hoc ipsum dispensante & ordinante quodam Vicario Ecclesiæ B. M. V. in Lubeke.* Allegatur etiam a Joh. Bollando in *Prolegomenis ad Alta SS. M. Jam.*, p. 3. 4., Bonnæque & Kirchengio *ll. cc.*

Chronicon Episcoporum Aldenburgensium & Lubecensium Latinum, A. 1476. conscriptum, & ad obitum usque Arn. Westphali, Antecessoris sui, five A. 1466., perductum. Accedit Anonymi (qui *preparationem* etiam adiecit) Continuatio, ad Episcopatum usque Wilh. Westphali, five A. 1505., seriem narrationum pertextens. Edidit utrumque scriptum, cum Notulis suis, Henr. Meibomius Junior, *Tomo Rerum Germanicarum secundo*, Helmstadii A. 1688. in fol. excuso, pag. 389. 412. Congessit suum Krummerdickius (uti ipsemet sub initium, p. 393., testatur) & *Chronica* variis antiquioribus, & *Registro mense Episcopalis Lubecensis*, speciatim vero ex Adamo Bremensi, Helmoldo & Arnoldo Lubecensi, quorum ipsæ ipse verbis utitur. Pleraque narrationes in *Chronico* Anonymi Slavico, & Alb. Krantzii *Metropoli*, iisdem pene verbis repetitæ, occurrunt. Ante editionem ab Henr. Bangerto A. 1659., in *Notis ad Helmoldum* p. 214. & 310., est allegatum. Confer de illo *Partem IV. Isagoges* nostræ *ad Hist. Cimbr.*, c. 3., §. 3., p. 424. 425.

PETRUS KRUNANDER, Organædus Ducis Holsatici aulicus, qui a Wolff. Casp. Printzio, Musico Soravienli (8.), Musicis ac Componistis, quos vocant, five Melopoëis Seculi XVII. accesserunt celebrioribus, & ein Mann von hurtigen Füßen auf dem Pedal, und manierlicher Faust auf dem Manual, appellatur.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS KRUSICKE Hamburgensis, Pauli Georgii Conrektoris filius, in Societate Zefiana Poetico-Teutonica Philothei (des Gottliebenden) titulo est ornatus & Witebergæ d. 30. Apr. A. 1704., Magister, ab Henr. Leonh. Schurtz Reischio, primo inter 41. Candidatos loco ei attributo creatus (9.); xdis postea in patria Petrinæ Diaconus d. 7. Apr. A. 1715. electus.

Helicon pullatus, five Poemation Elegiacum in obitum Friderici, Ducis Holsatæ-Gottorpensis, Kilonii 1702. inf. Poemata duo Heroica inedita d. Mart. Lutheri morte & die natali, in Gymnasio Hamburgensi & Acad. Kiloniensi recitata. V. Seb. Kortholti *Programma* posteriori A. 1702. præmissum, & *Nova Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1702., p. 373.

Oratio de Nummis moribundi Servatoris historiam illustrantibus, Witebergæ d. 2. Apr. A. 1706. recitata. V. Contr. Sam. Schurtz Reischii *Programma* ei dicatum, & *Nova Lit. Germ.*, M. Jul. L. 1706., p. 226.

Sacrum Seculare, memoris beneficii divini in repurgata doctrina, D. Martini Lutheri ministerio, annis abhinc 200., præstiti, inter festos solemnesque ritus & gaudia publica, Senatui Hamburgensi inscriptum: Poëma Elegiacum, Notis illustratum & Hamburgi A. 1717. in 4. editum.

Elogiz

(1.) l. c. (2.) V. Continuatore *Chronici* ipsius, in ejus vita. (3.) V. de illa Krantzium & H. Bonnum *ll. cc.*, And. Angeli *Chronicon Nobilitatis Holsaticæ, Lib. I., p. 66.*, & *Chronicon Lubecense Kirchengio-Metlerium p. 109. 110.*, (4.) p. 210. editionis anni 1697., & in *Appendici Historica III.*, p. 220. 225. (5.) l. c. (6.) *T. XL. sue ac Joh. Clerici Bibliotheca Universalis Historica, lingua Gallica Amstelredami edita, M. Nov. A. 1688.*, p. 186. (7.) Im *Holscheischen Stadtbuch*, c. 8. (8.) In der *Holscheischen Freydenckung der Sings* Russ, c. 12., p. 149. (9.) V. *Nova Lit. Germ.*, M. Aug. A. 1704., p. 284.

Elegiz dux in obitum D. Marth. Sluteri, Senatoris Hamburg., A. 1719., & D. Dav. Sluteri, A. 1720., editz, Notis-
que historicis illustratz, recuzt A. 1723. *Volam. V. Memor. Hamburg.* J. A. Fabricii, p. 440-479.

Athenz florentes, seu Carmen Elegiacum ad Georg. Gvilh. Kirchmaierum, Prof. Witeb. Hamb. 1722, in 4.

BALTHASAR KRÜSING, Flensburgensis, d. 16. Martii A. 1668, natūs, Med. D. &, ab A. 1700., in urbe pa-
tria, ab A. 1710, vero in Lubecensi, Practicus, Obiit Flensburgi 17. Jun. 1725, morbo colico.

Ejus vitz historia in Wihl. Huld. Waldschmidii *Programmat.*, Disput. *Inaugurali* A. 1701. przmisso, fufe expo-
nitur, nec non in Jo. Henr. a Seelen *Athenis Lubecensibus*, p. III. p. 257-268.

Disp. de Temperie aeris Kiloniensis, & salubritate Athenz Cumbri, Przfide D. Wihl. Huld. Waldschmidio, Kilo-
ni 1701, in 4.

Disp. de Principiis Chymicis, Przfide D. Gvindh. Christoph. Schelhammero, Kil. 1701, in 4.

Disp. Inaug. de Odontalgia solo tactu sedanda, Przfide eodem, Kil. 1701, in 4. Ob inventi novitatem a Przfide,
in *Epistola* adjecta, & W. H. Waldschmidio, in *Programmate* przmisso, commendatur. Recensum ejus V. in *Novis*
Lit. Lubec., M. Nov. A. 1701., p. 351-352.

INEDITA.

Hodeporicon, seu Descriptio quæ ad metallifodinas sylvæ Hercyniæ Brunsvicenses, aliasque itineris, tripartita, una
cum Topographia Historiam foveæ naturalem & metallurgicam, varias observationes Physicas, multasque figuras
zneas exhibens, cujus, prælo (Seelenio teste) jam maturæ editionem Schellhammerus & Waldschmidius, *ll. cc.*, desi-
derant.

Tabulæ VI. Philosophiæ metallicz, itidem *avizdesi*, Hodeporico jungendæ.

Wilhelms von Saluste, Herrn zu Bartas, erste und andere Woche: ehemals durch ein Mitglied der Fruchtbringenden Ge-
sellschaft aus dem Französischen in Hochteutsche Reime übersezt, und zu Eßben A. 1640. aufgegeben; nunmehr aber durch
ihn von neuem übersezt, und nach dem Hauptverze in die heutige Reim-Art gebracht, auch mit Anmerkungen erläutert.

Historia naturalis Ducatus Slesvicensis & Holfatici.

Observationes quædam Medicæ, Miscellaneis Academiæ Naturæ Curiosorum inferendæ.

MAGNUS KÜHMANN, Hamburgi postridie F. Mich. A. 1598. in lucem editus, scholz parochialis in pa-
tria Nicolaitanz, ab A. 1619., Arithmeticus, generque M. Bernh. Vageti, Antifitis Nicolaitani, d. 4. Nov. A. C. 1656,
& æt. 58., defunctus.

Die güldne Schule vom Unterricht des Italiänischen Buchhaltens, in zwey Theilen. Hamburgi 1639. in 4. Totum titu-
lum V. in *Catalogo nundinarum* A. 1640. vernalium Lipsiensis, p. 32.

HENRICUS KUMMERFELD, Hamburgensis, Hafnia, ubi diu hæserat, ad professionem Gymnasti pa-
triz, d. 9. Apr. A. 1695., vocatus Mathematicam, hanc recusavit, & Regis postea Danici, inter cives suos, circa A.
1698., fuit Commissarius. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 1095., & P. A. Lehmanni *Hamburgum* A.
1698. *Literatur* p. 6.

Tribuuntur hæc a Barth. Feindio Jun. in *Apologia vernacula* (det Schußschrift), A. 1708. publicata, p. 1. & 4., scri-
pta quædam de turbis, quæ Hamburgam tunc affigebant, civilibus, sibi opposita, sed Magistratus jussu publice, uti ja-
ctat, concremata.

JOHANNES KUNCKELIUS, in præfecturâ Ducatus Slesvicensis Gottorpianz Parochia rurali Hüttenfi
(uti a Dethl. Cluvero, V. C., accepit) in lucem editus, Chymiz, inter cujus Mystras eminebat, artis vitriariz, aliarum-
que Mechanicarum, curiosis naturæ scrutatoribus familiarium, peritia admirabili inclaruit, & Principum sibi gratiam
conciliavit. Minister initio fuit cubicularius, Chymicusque Dresdensis aulicus, Johannis Georgii III., Saxonum Ele-
ctoris, ac Laboratori simul ejusdem Annzbergensis Inspector (1.). E Saxonia (in qua Witebergæ etiam A. 1676. ju-
venes studiosos Chymiam privatim docuerat (2.)), in aulam suam Berolinensem, a Friderico Wilhelmo, Electore
Brandeburgico, ad officia eadem obeunda, anno circiter 1679., est evocatus, & Berolino tandem (ubi illum decessisse
Gottfr. Gvilh. Leibnitius (3.) falso creditur) in Sveciam, Caroli XI., Regis, qui Consilarii eum metallici ornari: titulo,
& in nobilium eveclum ordinem *Lothnersternii* donavit agnomine, circa A. 1693., pertractus benignitate. In Svecia,
cum prædium sibi Prædendse comparasset hereditarium, & locum inter Academiæ Naturæ Curiosorum Germanicæ
obtinuisset Collegas (4.), ad A. usque 1702. circiter fuit superstes, hoc autem vel appropinquante, vel decurrente,
tempore, post Georg. Casp. Kirchmaieri, Acad. Leucorez Rhetoris, in rerum etiam naturalium scrutinio versatissimi,
amicoremque suorum intimi, quem secularis 1700. terris eripuerat, obitum, annuo, est extinctus (5.).

Præter Scripta Physico-Chemica, compluribus etiam ejusdem generis inventis inclaruit, e quibus Vitrum rubrum
pellucidum, & Auri in tria sua principia, salem, terram & Mercurium, resolutio, ducta *Epistole* Jac. Tollii *Itinerarie*
secundæ, addito hujus de posteriori judicio, a Jac. Bernhardo (6.) verbis celebrantur sequentibus: *Mr. Tollius confessa*
à Beylin avec un célèbre Chimiste, nommé Kunckelius, à qui l'on doit l'invention du Verre rouge transparent. Il lui dit,
qu'il avoit trouvé le secret de résoudre l'Or en ses trois principes de Mercure, le Sel & la Terre. Qu'envisant deux
de ses principes ensemble, il n'en résultoit rien: mais, qu'en les réunissant tous trois, il avoit eu de l'Or tres pur; &
où il concluoit, que l'Or n'est composé, que de ces trois principes. L'auteur prétend, que Mr. Kunckelius se trompoit,
quant au Mercure Philosophique, qu'il croioit corporel de même que les autres Chimistes, au lieu que c'est un pur esprit;
mais, quant au luy, il se perfova d'en avoir trouvé cette prétendue pierre Philosophale, qu'on cherche inutilement depuis
tant de tems. Majorem tamen ceteris famam illi peperit Noctilua vel Perennipula constans & iuglurans, sive Phos-
phorus geminus, liquidus sc., & hoc longe perfectior siccus, quem, monitis G. C. Kirchmaieri amicis excitatus, A-
phorus circiter 1676., auspiciato invenit, & ex urina humana, uti nunc omnibus constat, licet ipse & Kirchmaierus, de materia
avizdesi, locum, in scriptis id dissimulaverint, paravit. Est ille, siccus præfertim, ad perfectionem, cujus in liquido
rudimenta tantum observantur, deductus, & succino ex flavo albescenti similimus, teste Kirchmaiero (7.), corpus
lucæ internæ præditum, ex mirabili naturæ sale constans, volatilis, mobilis & spirituose operationis, intensissimo calore
ignis solitum elaborari, in aqua communi, frigida, fontana, imo & in corrosivis, oleisque & liquoribus aliis, sine noxa
semper durans, bisque vim suam luciferam, & per vices fulgurantem, si in vase fervetur vitreo, atque agitur, commu-
nitas, motu inflammabile levissimo, obiectum proximum illuminans, in particulas minimas, sive scintillas & stellulas
innume-

LIII 2

- (1.) V. Joh. Gallesii *Ephebr. Erud. Gall. A. 1678., ad d. 7. Mart.*, p. 97. (2.) V. Georg. Casp. Kirchmaieri *Diff. de Noctilua*, c. 3., p. 28.
(3.) in *Historia inventiconi Phosphori, paulo post laudanda*, p. 64. (4.) V. *Observationem* ejus, *Miscellaneis* hujus Academiæ A. 1694.
inferunt, infra memorandam. (5.) V. Adolphi Clarmundi *P. II. de Eberstschreibung dauptgelehrter Männer*, p. 200, 201. (6.) in
Novellâ resp. Lit. Gallicia, M. Apr. A. 1700., p. 370, 371. (7.) in *Commentat. de Phosphori*, c. 1., p. 11-14., & in *Diff. de Noctilua*,
c. 2., p. 18-22.

innumerales, multiplicabile, & infernum valitudini usum præbens humane. Pilulas enim, Phosphori hujus ope, Kunkelius paravit, & miraculosum ornavit titulo, luminosas, stomachum confortantes, & usu in Medicina se commendantes multiplices, quas & ipse, in scripto de iis Germanico, & Anonymus, cujus Epistolæ de illis, ad se d. 15. Febr. A. 1683. exaravit, excerpta Gallica Abbas Roqvius (1.) publice legenda exhibuit, summis extollunt laudibus, & Sim. Phil. a Klerwitz, Med. Lic. ac Practicus in Thuringia Longolafinus (2.), suarum de iis *Observationum* editione pollicitus, sibi ipsi Apoplectico, aliisque non unius generis ægrotis, salutares fuisse testatur. Sed nec minus ab eo damni, h. abutare, metuendum, ob comburendi vim, sub ipsis licet aquis, flogose Sole incendente, inextingvibilem oleo suo plus noxæ humano generi, quam quodvis pulveris pyrii artificium, teste Kirchmaiero, de abusibus ratione sile re merito consultus arbitrato (3.), allaturam. Phosphori hujus, quem cum Vitro suo, Hermetice sigillato, ipatio temporis æquali duraturum esse, Otto a Gvericke, Consul Magdeburgensis, & naturæ mytha egregius, censuit (4.), parandi modum Kunkelius & Kirchmaierus detegere noluerunt. Sagaci tamen conjectura, velemundem, vel haud dissimilem, lumen perpetuum ex urina humana producendi, indagant ac publicant Rob. Boylius, Physicæ Phosphorus, *Noctiluca aerea*, a tactu aeris, licet ipsi non splendeat, lumen immediate spargentis, libello a se peculiari, Anglice A. 1680., & Latine A. 1682., Londini edito, descriptæ, inventor (5.), Claud. Comitis, Math. Prof. Parisinus, *Tractatus de Phosphoris, & secretis illorum compositionibus*, Gallici, A. 1683., M. Jun. & Julio Mercurii Gallici, in lucem editi (6.), Autor, & Hombergus, Acad. Scientiarum Parisiensis socius, cujus methodus *Commentarii* Acad. hujus *Mathematico-Physicis anni 1692.*, & *Adis quoque Eruditorum Lipsiensibus*, est inserta (7.). Inveni gloriæ Kunkelio eripere plagio turpi conatus est Joh. Dan. Kraftius, Med. D. Germanus, in Europa & Asia peregrinatus, cui ipse secretum suum inquit detexerat. Is enim, e Saxonia a nostro vix digressus, Phosphorum hunc, velut a se inventum, in aula initio Berolinensi, Friderico Wilhelmo, Electori Brandeburgico, & in Anglia deinde Rob. Boylio, aliisque viris eruditiss., ostendit, atque a Boylio (8.). Joh. Sigism. Elsholtzio (9.), Nehem. Grewio (10.), Claud. Comorio (11.), aliisque, furti hujus Philosophici, per G. C. Kirchmaierum (12.), Lipsiensis (13.), D. G. Morhofium (14.) & Georg. Pafchium (15.), nostro sua vindicantes, detecti, ignari, tanquam inventor ejusdem, est celebratus. Gallis suis Claud. Comitis, in scripto paulo ante laudato, A. 1683. Phosphorum siccum fulgurantem asserere, Johannem-que Fernelium, Henricum II., Regis, Archiatrum, eum invenisse, & Henrico, sub schemate lapidis Indici lucidissimi, Thuano etiam memorati, Bononiz offerri curasse, eruditiss. pervadere, sed in cassum, est conatus. Pari successu novissime Joh. Gothofr. Bergerus, Prof. Med. Wittebergensis, in *Commentatione de thermis Carolinis*, Lipsiæ A. 1709. edita, & Kunkelium, & reliquos, Phosphori sibi vindicantes inventum, plagii in præp. Mariam Caneparium, Italum, infumavit, a quo illius & lotio putrefacto, vitriolo Romano, & lapillis fluminis, paratario jamdudum sit descripta (16.). Nec deerunt famæ Kunkelianæ patronis, quæ Viro illustri, Gothofr. Gvili. Leibnitio, in *Historia inventionis Phosphori, Miscellaneæ Academiæ Scientiarum Berolinensis regiæ*; Berolini A. 1710. publicatis, inserta (17.), idem Phosphori inventum Henr. Brandio, Chymico Hamburgensi, a quo & nos, & Kraftius, Hamburgum profecti, ejus præparationem didicerint, operose afferenti, regeant. Plura de utroque Phosphoro Kunkeliano, cum brevitatibus nos studium subsistere hic jubet, suggerent:

1. Kunkelii ipsius Schediasma (de quo suo dicitur loco) Germanicum, A. 1678. editum.
2. Georg. Calp. Kirchmaieri, Prof. Witteb., Noctiluca constans, & per vices fulgurans, diutissime quæ sita, nunc reperta, quæ Wittebergæ A. 1676. in 4. prodit, in primis *Cap. III.*
3. Ejusdem Commentatio Epistolica de Phosphori, natura lucis & igne, ibidem A. 1680. in 4. excusa, & quæ illi subjunguntur, Georg. Hier. Welfchii, Henr. Oldenburgii, Joh. Mich. Fehrii, atque aliorum, Elogia Noctilucae Kunkelianæ, ex illorum ad Kirchmaierum excerpta literis. E quibus unicum Fehrii, Acad. Naturæ Curiosorum Germanicæ Præsidis, nobis sufficit, ita scribentis: *Nonne vel unico hoc invento palmam Germania præcipit omnibus aliis regnis & provinciis? Liceat mihi Berolinæ isto prædæcæ elogio:*

O Germania, luminis reperitrix,
Quo nil rariius aut dedit vetustas,
Aut mirum magis offerent nepotes!

4. D. Joh. Sigism. Elsholtzii, Archiatri Brandeburgici, de quatuor Phosphoris (*Bononiensi, Hermetico sive Balduiniano, Smaragdino, & fulgurante Kraftiano, seu potius Kunkeliano*) Observatio, Berolini A. 1676., & cum nova Appendice de Phosphoro liquido, ibidem A. 1677., in 8. publicata, Annoque deinde *Octavo Decurie I. Miscellaneorum Acad. Nat. Curiosorum* A. 1678., una cum Noctiluca Kirchmaieri, subjuncta, cujus recensum *Ephemeris I. Erud. Ital. A. 1677.*, & *XXIma Gallicorum* Joh. Gallæssii, A. 1678. editarum (*ad d. 20. Jun.*), p. 249-255., exhibent.
5. D. Bernh. Albinii, Prof. Medicæ Acad. Viadrinæ, Disp. de Phosphoro liquido & solido, Francofurti ad Viadrum A. 1688. in 4. impressa.
6. Rob. Boylii & Claud. Comitii scripta, de quibus paulo ante est dictum.
7. Gothofr. Gvili. Leibnitii *Historia inventionis Phosphori*, itidem jam laudata.
8. Olai Borrichii (Kunkelio Phosphori sui inventum merito vindicantis, illumque aliis omnibus præferentis) Oratio de variis excitandis ignis modis, & Phosphoro, *Tomo I. Dissertationum Academicarum*, Hafniæ A. 1714. in 8. excussa, p. 489-494., obvia, in primis p. 498-513.

Addi his possunt, qui breviores de utroque duxerunt lines, Joh. Gallæssius, Lipsiensis, D. G. Morhofius & G. Pafchius, locis jam citatis, Joh. Christoph. Sturmii *T. I. Physicæ Ecclæsiæ seu Hypothesicæ*, p. 389-390., Christoph. Wegleiterus in *Notis ad Orat. de palmaris seculi nostri Inventis* p. 46., Joh. Jac. Waldfchmidius (a Pafchio laudatus) in *Disput. Marpurgenis de igne perpetuo*, & Car. Frid. Lochnerus in *præfat. Tractatus vom selteneu Alter*, lit. c. 3. b.

De ipso Kunkelio, ejusque scriptis, præter alios, in Vita jam allegatos, conferantur Georg. Abr. Merclinius in *L. indeno renovato* p. 623., & Corn. a Beühem in *Bibliographia Medico-Physica* p. 146. 403. 404. 412., in *Bibliogr. Mathematica* p. 341. 342., & in *Appar. ad Hist. Lit. noviss. Conspectu* I. p. 220., ac *Conspectu* II., p. 171.

ELOGIA.

- (1.) in *Ephe. Erud. Gall. A. 1683.*, n. 7., p. 86. 87. (2.) in Epist. ad G. C. Kirchmaierum, d. 19. Nov. A. 1679. scripta, & inter *Virorum Clarissimorum ad hunc Epistolam*, Witteb. A. 1703. editas, num. 17., p. 23. 24., obvia. (3.) V. *Diff. de Noctiluca*, c. 3., p. 21., & *Comm. de Phosphoris*, c. 1., §. 8., p. 12. (4.) teste Kirchmaiero, in *Diff. de Noctiluca*, c. 3., p. 19. (5.) V. *Excerpta libri in Adis Erud. Lips.*, M. Febr. A. 1681., p. 53-54. 55. (6.) Recensum ejus, cum modo Phosphorum siccum præparandi, V. in *Adis Erud. Lips.*, M. Mayo A. 1684., p. 245-246. 247. (7.) T. II. *Septem.*, Sect. V., p. 232. 233. (8.) in *Noctiluca aerea*, V. *Adis Erud.*, M. Febr. A. 1682., p. 54. (9.) in *Sched. de IV. Phosphoris*, (10.) in *Musæo Soc. Reg. Angl.*, Londini A. 1681. edito. V. *Adis Erud.*, M. Febr. A. 1682., p. 17. (11.) in *Tr. de Phosphori*, V. *Adis Erud.*, M. Mayo A. 1684., p. 246. (12.) in *Diff. de Noctiluca*, c. 3., p. 19. (13.) I. c., M. Febr. A. 1682., p. 17. (14.) T. II. *Polybist.*, Lib. II., P. II., c. 22., p. 408. (15.) in *Tr. de Curiosis seculi hujus Inventis*, c. 7., §. 51., p. 721. 722. Ed. sec. Lipsiæ A. 1709. (16.) V. *Novam Bibliothecam a d. 1709*, Halæ A. 1709. edi. ceptam, Sect. I., p. 77. (17.) P. II., num. I., pag. 94-98.

ELOGIA.

Joh. Gallesio (*Ephem. 35. Erud. Gall. A. 1678.*, p. 443.) audit un Philosophes Hermetique, qu'un long travail a rendu habile & servans dans cette science.

Ol. Borrichio (*in Conspectu Scriptorum Chemicorum*, §. 68., p. 43.) Chymicus dextra exercitissimus, & (T. II. *Diff. servit. Acad.* p. 227.) Vir experimentis clarissimus.

Joh. Dan. Majori (*in Genio errante*, c. 24.) Chymicus in Misnia experientissimus, & (c. 33.) Pyripragmon Laboratorii Electoralis Dresdensis veritissimus.

Georg. Wölg. Wedelio (*in Progressu Acad. Nat. Curiosorum* p. 27.) Chymicus insignis.

Frid. Hofmanno (*in Exerc. de Cinnabari Antimonii*, c. 6., p. 24.) Chymicus industrius.

Joh. Andr. Stülbero (*Specim. I. Adorum Laboratorii Chymici* p. 28.) Vir rerum Chymicarum probe gnarus.

Jac. Bernharo (*in Novellis Reip. Lit. Gallicis*, M. Apr. A. 1700., p. 370.) Un celebre Chimiste.

Georg. Casp. Kirchmaiero (*in Diff. de Nostilica*, c. 3., p. 18. 19.) Vir in palestra Vulcani, seu vitra, seu metalla, specietes, diutissime exercitatus, & a celebri Chymiatra, D. Langellotto, non parum estimatus & laudatus; ac (*in Diff. Epist. de passionum anime, ac corporis morborum*, p. 23.) Rerum naturalium & artificialium omnino curiosus observator.

SCRIPTA EDITA.

Observatio de Aqua forti in Laboratorio compendiose destillanda, & spiritibus gradationis accurate servandis, quæ legitur in *Miscellaneis Academiae Naturæ Curiosorum Germanicæ*, Decuria II. Anno I., Noribergæ A. 1694. edito, num. 158., p. 292, 293, 294.

Nützliche Observations von den fixen und flüchtigen Salzen, Auro und Argento potabili, spiritu mundi, und dergleichen, wie auch von den Farben und Gerüche der Metallen, Mineralien und anderer Erzeugnisse. Hamburgi A. 1676. in 8. Latine verba a Carolo Aloyio Ramfayo sub hoc, Londini & Rotterodami A. 1678. in 8., prodire titulo: *Observationes utilissimæ de Salibus fixis & volatilibus, auro & argento potabili, Spiritu mundi, & aliis item de colore & odore metallorum, mineralium, aliarumque rerum, quæ a terra producuntur*. Recensum illarum suum Joh. Gallesius, *Ephem. 35. Erud. Gall. 1678.*, p. 443. 444. 445., hoc inchoavit elogio: *Aucun Philosophes Hermetique n'avoit encore jamais parlé si clairement de la nature, de la couleur de l'odeur, & de tout le reste, qui regard de les metaux, que celui-cy, qu'un long travail a rendu habile & servans dans cette science*.

Chymische Anmerkungen, darinn gehandelt wird von den principis Chymicis, Salibus Acidis, Alcalibus, fixis, und volatilibus, in den dreien regnis, minerali, vegetabili und animali, wie auch vom Gerüche, Farben &c.; Mit Anhang einer Chymischen Brille, wieder die Non entia Chymica. Alles aus eigener Experientz beschrieben, und mit unterschiedlichen Experimentis bewähret. Hamburgi & deinde Wittebergæ A. 1677. in 8. Has etiam, G. C. Kirchmaiero inscriptas, idem Car. Aloyf. Ramfayo Latine redditas, Londini A. 1678. in 8., sub hoc recudi curavit titulo: *Observationes Chymicæ, in quibus agitur de Principiis Chymicis, Salibus acidis & alcalibus, fixis & volatilibus, in tribus regnis, Minerali, Vegetabili & Animal, nec non de odore & coloribus, &c.; Annectitur Conspectum Chymicum contra Non entia Chymica, &c.* Quæ Versio, præfixo alio Philosphie Chemicæ experimentis confirmata titulo, Amstelodami denuo A. 1693. in 12. prodit, nec non (*teste Catalogo nund.*) Jenæ A. 1719. in 12.

Deffentlich Aufsicht an die Ehre-Sächliche Medicos, vom Phosphoro mirabili, und dessen leuchtenden Wunderpfeifen. Sampt einem Discursle vom nitro, oder also genandten Blute der Natur. Lipz 1678. in 8. Huic quidam Christoph. Grummetten opposuit Defensionis scriptum über das nitrum, und seine Person, wieder die in Joh. Kunckels Phosphoro mirabili ausgestosene injurien. A. 1679. in 8. excusum.

Artis Vitriaræ Experimentalis, oder der vollkommenen Glasmacherkunst, erster Theil, begreifend einen Commentarium experimentalem über Ant. Neri VII. Bücher de arte vitriaria, und Christoph. Merrett's Noten über dieselbe, darinn die als 1678. hündigste Manieren das reinste Crystallglas, alle tingirte Gläser, künstliche Edelsteine oder Glüße, Amausen, Doubletten, & Schmelz- und Spiegelwerck, nebst dem schönsten Ultramarin, Lack, und andern nützlichen Mablerfarben, item die Salze zu dem besten Crystallgasse, an allen Orten Teutschlandes, mit geringer Mühe und Inkosten, an der Menag zu machen, angerathen werden: Nebst Erklärung aller zur Glaskunst gehörigen Materialien, Anzeigung der nöthigsten Kunstgriffe, dienlicher instrumenten und Gefäße, auch, nebst andern, des Autoris sonderbahrer Defen: Mit vielen Kupferfiguren gezieret. Francofurti & Lipz 1679. in 4.

Der vollkommenen Glasmacherkunst, ander Theil, bestehend in drey Büchern, und mehr als 200. Experimenten, darinn vom Glasmachen, Vergülden und Glasbrennen, von Holländischer Kunst, und Porcellan-Topferwercken, vom kleinen Glasblasen mit der Lampen, von einer Glasflaschen-Forme vor die Glasmacher, die sich viel tausendmal verändern läßt: item wie Kräuter und Blumen in Silber abzuweisen, rare Spiel- und Lackfärnisse, auch der schöne Nürnbergische Gold-Sträuß glanz, und viele andere bisher ungeweine Sachen, zu machen, ausführlich gelehret wird. Francof. & Lipz. 1679. in 4.

Der vollkommenen Glasmacherkunst Anhang, darinn von allen natürlichen Edelgesteinen, Perlen, &c., wie solche gefunden werden, wie sie zu erkennen, wie sich die köstlichsten derselben, nach dem Gewichte, an ihrem Preise vertheilen, auch wie man Rubinen und Smaragden nachschliffen will, gelehret wird: Aus dem Englischen verdeutschet. Francof. & Lipz. 1679. in 4. Opus hoc tripartitum (cujus editiones, quæ in *Catalogis* quibusdam memorantur, Amstelodamensis A. 1679. & Francofurtana A. 1689., in 4. excusæ, chymicæ videntur), ob præstantiam suam, merito in Joh. Cypriani (Notas ad Ant. Neri librum luculentissimas vocantis) *Diff. de Arte nature amula*, Membr. II., p. 14., nostrisqve ad T. II. *Polybistoris Morbosum Hypomnematis*, p. 31. 32., est commendatum.

Epistel vom Spiritu vini fine acido, an D. Joh. Vogten, Beschlusliches Medicum. A. 1681. in 8. Recusa A. 1686. sub finem des Chymischen Probiertsteins, ei, contra Vogti Spiritus vini fine acido adversus Kunckelium vindicationem, A. 1683. in 8. editam, patrocinantis.

Chymischer Probiertstein de acido & urinoso salibus, calido & frigido, nieder D. Joh. Vogts Spiritum vini vindicatum, an die Königl. Societät in Engelband, als dieüber erbetenen Richter. Es ist wieder bezeuget die Epistel contra Spiritum vini fine acido, an D. Vogten. Berolini 1686. in 8. Recensum ejus in *Actis Philosophicis Soc. Reg. Angl.*, n. 161., exhiberi, testatur Corn. a Beugheim, in *Appar. ad Hist. Lit. noviss.*, Conf. II., p. 171.

Collegium Physico-Chymicum Experimentale curiosum, oder das so genannte Laboratorium Chymicum, in welchem demnach von den wahren Principis in der Natur und denen gemischten Dingen, so wol über als in der Erden, nebst der Transmutation und Verbesserung der Metallen, gehandelt wird. Hamburgi A. 1716. & 1722. in 8. a Joh. Casp. Engelleddero, Med. D. & Practico Hamburgensi, cum præfatione sua, est editum. In Scripto hoc quadrupartito posthumo, manuum haud experto ultimam, variasque, præsertim in parte prima, ab editore passio mutationes, Autor Kunckelius Molleri Cimb. Lit. Tom. I. M m m m primus

primus omnium, rejectis veterum Chymicorum autoritate ac dogmatis, nova principia rerum naturalium Chymica, experientia ductu propria, in haecenus receptorum locum substituit, multaque alia innovavit, V. Halensium recensum illius Sect. LIII. der neuen Bibliothek p. 172-178.

INEDITA.

Laboratorium Chymicum, de quo ita Ad. Clarmundus, P. II. der Lebensbesch. hauptgelehrter Männer, n. 30., p. 290. 291.: Er hat sein Laboratorium Chymicum, mit größtem Vergnügen der curiösen Welt, vollkommen zurück gelassen, und darinnen ganz unergleichliche, nicht eitele Speculationes, sondern höchst kostbare Experimenta, zu großen Vortheil bey des Physicorum, und Medicorum, vorgezeigt, und manchen, so sich hietinnen gar viel dünckte zu seyn, also in die Schule geführt.

NICOLAUS HENRICUS KÜSELIUS, Hofrath, J. U. D. & Dacasteriorum in Ducatibus Bremensi ac Verdensi Svecicorum, circa A. 1671., Advocatus.

Disp. Inaug. de Innotulatione Actorum, Praeside D. Magno Wedderkopffio proposita. Kilonii 1671. in 4. Recusa in Fasciculo Disputationum Inauguralium Juridicorum, sub Wedderkopffii habiturum praefatio, ibidem A. 1673. in 4.

L.

ADAMUS HENRICUS LACMANNUS, Oldenburgo Wagrius, Scholæ Eutinensis, circa A. 1722., Rector. Oratio de Meritis illustribus Ordinis Equestris Cimbrici in rem Christianam, tum ante quam post Reformationem religionis, in Acad. Kiloniensi A. 1716. recitata, nunc vero Notis documentisque illustrata. Lubecæ 1717. in 4. Sub finem Tractatus ejusdem argumenti major promittitur.

Confilium de edendis tum Lucæ Loffii, tum doctorum Virorum ad illum, Epistolis, doctrinam & historiam Seculi XVI. illustrantibus; cui inserta est D. Lucæ Bacmeisteri Epistola de morte Caroli V. hucusque inedita. Hamburgi 1719. in 4. V. Catal. nund. Lips. A. 1719. vern. p. 41., & J. G. Kraußii Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 27. A. 1719., p. 211. 212. Recusum est A. 1721. Capite IX. Miscell. literar. Conf. de illo J. Hubneri Cent. VII. Biblioth. Hist. p. 125. 126. 127.

Miscellanea Literaria, cum Thomæ Erpenii de Peregrinatione Gallica utiliter instituenda Tractatu, item brevi totius Galliae Descriptione, & Justii Lipsii Epistola de peregrinatione Italica; Hamburgi A. 1721. in 8. Recensum illorum in Adis Erud. Lips. A. 1721., p. 312-315., invenies.

Disquisitio, an una eademque Comædia, per intervalla dierum, repræsentari possit ac debeat? A. 1723. in 4.

INEDITA.

Opus Genealogicum de Familiis Ducatum Slesvicensis & Holstiaci equestribus, propediem edendum, quod, M. Jan. 1722., in Novellis a se expectari jussit Holstiacus.

Opus Etymologicum in Historiam Slesvigo-Holstiacam, in iisdem A. 1723. promissum.

Tomus aliquot Chronicorum Holstiaci vetustiorum ac rariorum, partimque hactenus ineditorum.

PETRUS LACMANN, Oppidi in Wagria Oldenburgensis, circa A. 1704., Pastor, quem ob eruditam pietatem commendavit, simulque studii Apocalyplici & Chiliafmi fuisse amatum, indicavit Joh. Melch. Kraffius in der hiesigen Kirchen-Historie, dem zweyfachen Jubel-Gedächtnisse adjecta, p. 215.

Großrede bey Beerdigung seines erstgebohrnen Sohnleins. Hamburg 1686. in 4.

Betrachtung des seligen Wohlstandes zweyer Kinder, in einer Leichpredigt, auß Marci V. Hamburgi 1687. in 4.

Millenarii Sancti immota veritas, & immunitas a consequentibus temporariis, ac instantiis secularibus. Francof. & Lips. 1692. in 8. Scriptum hoc pro Chiliafmo; adversus Anti Chiliafium D. Aug. Pfeifferi, Germanicum, Lacmannus sub larva P. Christiani edidit, teste Krafio c. I. Plura de eo, uti & contrario Pfeifferi, sub titulo des Unchristlichen P. Christiani Ratzeburgi A. 1692. in 8. excuso, Tomo II., sub Joh. Jac. Zimmermanni (cui alii illud vindicarunt) nomine, dicuntur.

Erklärung des hohen Liedes Salomonis, quam in Catal. nund. Lips. A. 1718. autumn. p. 43. promissit.

HEINO LAMBACHIIUS, Hamburgensis, Med. Doctor.

Theses Doctorales de Peste, Basilæ 1597. in 4.

Consilium pro cujusdam Senis vita, ad multos annos in vigore conservanda. A. 1606. in 8.

Consil. Med. de Raphanis, carne leporina & haleribus, in 8. (Catal.)

(Heinonis Lambachii Consilium, non esse judicandum secundum consuetudinem, sed secundum leges, quod Hamburgi A. 1609. in 4. produsse Catalogus Biblioth. Ott. Sperlingii Jun. p. 262. testatur, an hunc, vel alium opusculum, Autorem agnoscat, ambigo.)

HEINO LAMBECK, A. 1586. in lucem editus, scholæ trivialis Jacobæ, in urbe Hamburgensi, per annos 31., fuit Arithmeticus, tantique, ob singularem artis suæ peritiam, a civibus est habitus, ut, doctorem illius, ipsi parum, civitatem suam nunquam denuo esse habituram, hodiernum profiteantur, uti Henr. Meisnerus, ei εὐσεβέως, indignabundus retulit (1.). Uxorem duxit forem Lucæ Holstienii, Polyhistoris eximii, ac Bibliothecæ Vaticanæ Ephori, tresque ex hac subtili filios, eruditione insigni conspicuos. E quibus Lucas, Doctor Medicus, vulnerè lethali quintuplici, quod ipse, melancholia laborans, triduo ante sibi infixerat, d. 4. Maji A. 1661. est extinctus, Johannes Romæ mortuus ac sepultus, Petrus autem, de quo mox dicitur, felix doctrinæ Avunculi æmulus, nomen illustre in universa republica meritis literariis. Lucæ Holstienii Epistola ad affinem hunc suum, de Vesuvii incendio, quod A. 1632. accolas terruit, vernacula a Joach. Morfio A. 1635. (2.) est edita. A Joh. Balch. Schuppio, in Explanatione Litære Germanicæ (3.), ein alter, wolverdienter, ehlicher Mann salutari meruit.

Compendium Sciætoricorum: das ist: Kurze und gründliche Beschreibung allerhand Sonnenuhren, auß natürlichem Pafse der Sonnen, und Mathematicischem Grunde, mit Circeln und Linialen unseßbare zu machen. Hamburgi 1577. (i. e. 1625.) in 4.

Compendium Arithmeticæ, darinn begriffen etliche Arithmetische, Geometrische, Algebraische und Polygonalische, Quæstiones und Exempla, dem Sciætorischen Tractatein begefüget. Hamb. 1625. in 4.

Arithmetica, oder neues wolgegründetes Rechenbuch. Hamburgi 1643. 1656. (quo anno quarta prodit editio) & 1661. in 8., Plönz 1677. in 8.

Ein Scholteckenboock. Hamburgi in 8. (Sax.)

Nabennbüchlein, wie die Wörter recht zu schreiben und zu lesen. Hamburgi in 8.

(1.) in præfat. der Arithmetischen Kunst, A. 1690. editæ. (2.) in 4. (3.) in Opp. Germanici p. 27.

PETRUS

PETRUS LAMBECIUS, *Hamburgensis*, *Heinonis*, modo laudati, ex *Lucæ Holstenii*, *Viri incomparabilis*, *forore filius*, A. 1628. in lucem editus, & *Gymnasio patriz* in *Amstelodamensi* atque *Academias abijt Batavicas*, ac in *istis*, itinereque per *Galliam* & *Italiam* literario, *studia Jurisprudentiæ* & *Polymathia elegantioris*, sumptu *Holstenii* *avunculi*, atque ad nutum ejusdem, summa tractavit, cum industria, tum felicitate. *Præcox ejus ingenium, grandibus seculi nostris*, in peculiari de illo *Gabr. Naudæi Epigrammate*, annumeratur *miraculis, Lucubratorum* ostendit *Gellianarum Prodrum*, anno ætatis 19., *æta* autem *Christianæ* 1647., *Parisiis* editus, & *eruditorum applausum* *promeritus* haud vulgare. *Romæ*, in *aula Franc. Barberini, Cardinalis, & Holstenii convictu*, integro hañit *benigno, Tolosæ* autem, in *palatio Caroli de Montchal, Archiepiscopi*, octo menses exegit continuos. In *patriam* rediit, *Historiarum* in *Gymnasio illius professionem* d. 13. Jan. A. 1652., *Rektoratum* autem ejusdem d. 12. Jan. A. 1660., cum aliquot ante annos J. U. D. in *Gallia* esset creatus, obtrivit. *Patriam* deinde, & officium simul hoc geminum, inobediens auditorum, malevolorum hominum, acerbe se traducendum, multitudine, & conjugii infelicitas, cum vena divite, sed parca atque avara (A. 1690. demum extincta), A. 1662. contracti, tedio, *Christianæque*, *Suecorum* *Reginæ*, hortatu, duabus post nuptias hebdomadibus vix elapsis, d. 14. Apr. A. 1662., deferuit, ac *Vindobonam* commigravit. *Salutato illic Leopoldo Imperatore*, in *Italiam* denuo abiit, atque *istic*, cum ab *Alexandro VII.*, *Pontifice, Christina Augusta, Ferdinando II. & Leopoldo, Hetruriz Ducibus*, aliisque *Principibus ac Cardinalibus*, *humiliter* esset exceptus, cetui *Ecclesiæ Romanæ* publice se aggregavit. *Sacris* enim *ejus* *divi* ante jam erat initiatus, cum in *Batavia* a *Barth. Nihifio, Apollata, Iudiorum suorum Ephoro*, tum in *Gallia* a *Jac. Sirmondo*, *jesuitarum* doctissimo, un. *Marq. Gudius* *nostris*, amicus *ejus*, *mo* edocuit, sed *externa Lutheranis* professione *cives incautos* *hæcenus* *sefellerat*. *Ex Italia Viennam*, A. 1662. exeunte, *reduci* a *Leopoldo Imperatore*, *incredibili* cum favore, ad obitum usque, *complexo*, d. 27. Nov. *præfectura Bibliothecæ Augustæ vicaria*, anno autem *sequenti* 1663., d. 26. Maji, *suprema ejusdem, qvæ* *Matth. Maucherus, Th. D.*, se abdicaverat, *Ephoria*, cum *Consiliari* atque *Historiographi Cæsarei* titulo, est collata. *Tergemino* huic *muneris satisfactorum Vir* *stupenda* *literarum* *penne* *omnem*, & *triplicis* *imprimis* *historiæ*, *peritia* *coævis* *plurisque* *superior*, ac *orbis* *literati* *meritis* *admirationem*, *præter* *scripta* *alia* *plurima*, *Opera* *de* *Historia* *Literaria*, *rebus* *Germanicis, Austriacis* atque *Hamburgensibus, & Bibliotheca Vindobonensi*, *vastissima*, *partim* *perextitit*, *partim* *vero* *in* *hoavit*, sed *omnia* *tamen*, *quod* *hominis* *unius* *ætas* atque *vires* *tot tantæque* *molis* *laboribus* *non* *sufficerent*, *imperfecti* *moriens* *reliquit*. *Obiit* *autem*, *teste* *Dan. Nesselio, Successore*, d. 2. Apr. A. C. 1682., & æt. 52., non peste, ut *Henr. Meibomius Jun. (in* *Introd. ad* *Hist. Sax. Infer. p. 62.)* tradidit, *Viennensi* *Epidemia*, sed *morbo* *hydropico*. *Privata* *defuncti* *Bibliotheca*, 3000. *Voluminibus* *constans* *impressis*, *ducentisque* *Codicibus MSSis*, *qvam* *Leopoldus Imperator* a *superfite* *jame* *emerat*, *Cæsare* *facta* *est* *accessio*. *Fufius* *vitam* *ejus* & *scripta*, *aditit* *eruditorum* *Elogiis* *pariter* atque *Censuris*, *Tomo* *operis* *hujus* *recentibus* *ultimo*. *Consulantur* *interim* *de* *istis* *Isagoge nostra* *ad* *Historiam Cimbricam*, P. IV., c. 8., & 6. 7. 8. p. 537-543., & c. 10., p. 26., p. 616, 618., ac, *qvæ* *hanc* *sunt* *secuti*, *Casp. Sagittarius in* *Introd. in* *Hist. Eccl.*, c. 12., p. 481., p. 201-202., *Pet. Bælius T. II. Dictionarii Historico-Critici p. 1751. 1752. ed. secundæ*, ac *Joh. Franc. Buddæus T. III. Lexici Historici p. 271.* *Quibus* *cum* *conferri* *possunt* *ipsius* *Lambecii* *ad* *Renatum Franciscum Slusium Episcopa, Tomo I. Comm. de* *Biblioth. Vindobonensi* A. 1605. *præfixa, ac Catalogus scriptorum suorum*, A. 1659. *Prodrumo Historiæ literariæ*, & A. 1651. *Libro II. Rerum Hamburgensium*, *præmissis*, *longe* *vero* *auctior* *seorsim* *Vindobonæ* A. 1673. *in* 4. *excussis*, &, *sub* *intium* *Editionis Rerum Hamburgensium* *secundæ*, a *Joh. Alb. Fabricio* (cum *Prolegomenis* *suis*, *huc* *idem* *spe* *tantibus*) *Hamburgi* A. 1706. *in* *fol.* *publicatæ*, *recusis*, *Lucæque Holstenii Epistole ad eum* XXII., *studiorum* *nostris* *juvenillium* *illustrantes* *historiam*, *Libro VI. Comm. de* *Biblioth. Vindob.* A. 1674. *in* *scrtæ*, *seorsimque* *ab* *Henr. Chr. Crügero, Jenæ* A. 1708. *in* 8. *evulgatæ*.

M. FRANCISCUS LAMBERTUS, *Hamburgensis*, *templi ruralis Barchtheidenfis*, in *præfectura Stormariæ Tritoviensi*, circa A. 1608., *Parochus*.
Christliche Predigt von Gottes Vergebung und Gnadenreich, d. 7. Aug. A. 1606. in *Hamburg* *gehalten*. *Hamburgi* 1608. in 4.

ÆGIDIUS a LANCKEN *Junior*, & *familia Lanckiorum nobili*, *nomen* a *stagnis* in *Wagria Lanckensi* *mutata*, *Leone*, *trigæ* *stellarum* *superimposito*, *insignium* *loco* *gavisa* (1.), & in *Cimbria nostra* (cujus *familia* *eam* *indigena* *esse* *accensendam*, *contra* *Casp. Dancwerthium* (2.), *Pomeraniz* *illam* *vindicantem*, *nec* *qvemquam* *ex* *eadem*, *ante* *nostris* *parentem*, in *hac* *vixisse* *pervasum* *Chersoneso*, in *Isagoge ad* *Hist. Cimbr.* (3.), *ostendi*), *ante* *annos* *jam* *400. celeberrima*, *fuit* *oriundus*. *Patre*, d. 27. Aug. A. 1580., *natus* *est* *cognomine*, *Alberti filio*, *Adolpho*, *Ducis* *Holsatæ-Gottorpiensis*, *aule* *Præfecto*, *Consiliario* & *Gubernatore* *Bordesholmenfis*, & *Pomerania*, in *qvam* *maiores* *ejus* *commigraverant*, *ad* *Cimbros* *reverso* (4.), *matre* *autem* *Gertrude Wittorfia, Jaspari, Toparchæ* *Neomonafteriensis* & *Pronitorfensis*, ac *Annx Ukiz* *Nicolai, Dynastæ* *Schubylgardensis, gnatz*, *filia*. *Parente* *utroque* *præmatore* *orbatum* *Christina, Adolpho, D. Hoff*, *vidua*, *benigne* *educavit*, *studiiisque* *vacantem*, in *Gymnasio* *primum* (cum *Johanne* *fratre*) *Bordesholmenfis* (5.), *deinde*, ab A. 1597., in *Acad. Tubingeni*, & in *Gallia* *tandem*, *per* *biennium*, *suas* *sustentavit* *sumptibus*. A. 1603. in *Cimbriam* *reversum* *Christinz filius, Joh. Fridericus, Archiep. Bremensis & Episc. Lubecensis, Consiliarium* *mox*, A. seqv. 1604., *elegit* *ac* *Cubicularium, Præfecturæque* *postea* *donatum* *haud* *ignobili*, & a *Canonicis* *Lubecensibus* *Præpositum* *sui* *electum* *Collegii*, a *consiliis* *sibi* *esse* *voluit* *intimis*. *Ex* *hujus* *aule*, in *Gottorpiensem* *suam*, *Fridericus, Dux* *Holsatæ*, A. 1618. *eum* *pertraxit*, & *Magistri* *ejus* *supremi, Senatorisque* *intimi*, *aulici* *ac* *provincialis*, *ornatum* *dignitatibus*, in *Præfecturis* *etiam* *Kiloniensi & Bordesholmenfi* *Joachimo* *a* *Schwerin*, in *Gottorpiensi* A. 1629. *Godschalco Wensinio* (6.), in *Prezenfis* *autem* *Canobii* *Præpositura* A. 1625. *Detli. Seefliadio* (7.), *dedit* *successorem*. *Officiis* *hiscæ* *tanta*, *non* *solum* *prudencia*, sed & *integritate*, *præfuit*, *ut* *moribundus*, *illam* *fam* *se* *in* *istis* *administrandis* *servasse* *conscientiam*, *affirmare* *non* *dubitavit*. *Principis* *jussu* *gravissimas* *sepe* *obiit* *legationes*, & *patriæ*, in *fatali* *belli Cæsarei* *tempestate*, *ingens* *fuit* *præsidium*. *Literarum* *aut* *peritissimus*, *ita* & *amantissimus*, *erat*, *Principique* *Gymnasii*, *quod* *olim* *frequentaverat*, *Bordesholmenfis*, *post* *bellum* *istud*, in *staurandi* *aure* A. 1630. *extitit* *præcipuus* (8.). *Duas* *qvædam* *habuit* *uoxores*, *Luciam* *scil. Blomius*, *Matthæ* *Ranzovii* *viduam*, A. 1616. *ductam*, A. 1624. *defunctam*, & a *D. Mart. Chemnitio* *Juniore, Cancellario* *Holsatæ-Gottorpiensi, in* *Alloquio ad ipsum de hujus obitu, Slesvigæ* A. 1625. (9.) *excuso*, *celebratam*, ac *Margaritam* *Reventloviam, Ivonis, Dynastæ* *Neverstorpiensis, filiam*, *isti* A. 1625. *subrogatam*, *sed* *e* *neutra* *prolem* *sustulit*. *Qvam* *ob* *causam* *stirps*

M m m m 2

Lanckio.

- (1.) V. Andr. *Angeli Lib. I der Hollsteinischen Adel-Chronica p. 68.* (2.) in *Chorogr. Cimbr.* P. I., c. 3., p. 20. (3.) P. I., c. 14., p. 54. p. 242. 245. (4.) V. de illo *Jonæ ab Elverfeld Tr. de* *Holsat.*, lit. Q. 4. a. *Angelum* *l. c.*, & *Dancwerthium* *l. c.*, p. 1. c. 3., p. 20. ac P. III., c. 4. p. 114. (5.) V. *Elverfeldium* & *Angelum* *l. c.* (6.) V. *Mart. Coronæ Jun. Antiqu. Bordesholmenfis* MSS., & *Dancw. l. c.*, P. II., c. 2., p. 112. (7.) V. P. IV., *Isagoge* *mox* *ad* *Hist. Cimbr.*, c. 2., p. 11., p. 410. (8.) V. *Pet. Mulsæi Programma, Disput. Inaugurali D. Pauli Sperlingii* A. 1606. *præmissum*, p. 6. (9.) in 4.

Lanciorum universa, cum ipso, ultimo illius furore, dysenteria Kilonii, post legata pauperibus ac urbis presbyteris aliquot Imperialium millia, A. C. 1631., & æt. 52., d. 15. Nov., extincto, est intermorta (1.). Exequias, ibidem celebratas, Fridericus, Dux Holstrix, ingenti illum amore complexus, non solum legato ad eas misso cohonestavit, sed & sumptus earundem omnes e suo erogari jussit zratio. Plura de vita ejus suggeret M. Petri Crügeri, Pastoris Kiloniensis, Sermo funebris in 2 Tim. IV. 7. 8. Germanicus, A. 1632. in 4. editus.

Epistola de Educatione nobilium (*cordata atque elegans*), ad Joh. Christenium, Jctum postea Hardervicenum, Gottorpi d. 20. Nov. A. 1627. scripta. Adjuncta est a Joach. Morlio *Trigæ Consiliorum* Ign. Hannielis, Hug. Grotii & Joh. Henr. Alstedii, de studio Politico, A. 1636. in 4. a se edita, ab Herm. Conringio autem editioni suæ *Bibliographiæ Politicæ* Gabr. Naudzi, Francofurti A. 1673. in 12. excusa (2.), & tandem a Thoma etiam Crenio exhibita, inter *Tractatus variorum de Eruditione comparanda*, Leidæ A. 1699. in 4. junctum publicatos, p. 406. 407. 408.

ANDREAS LANGE, Andreæ filius, Lubecensis, d. 15. Jan. A. 1680. natus, D. Pauli Neucrantzii, Poljatri, & filia nepos, & schola patria in Academiæ A. 1699. profectus Juliam, civem suam, D. Johan. Werlhofium, ducem curricularum studiorum Juridico-Politicorum habuit præcipuum, ex hac vero in Lipsiensem A. 1702. migravit ac Trajectinam, in qua A. 1704. J. U. Doctor creabatur. In patriam hinc reverfus, non solum praxi forensi, sed studiis etiam Juridico, Historico, Philologico & Poetico felici vacavit successu, donec A. C. 1713., & ætatis 34., qvo, in Curiam a Senatu evocatus, vix huic a consiliis esse ceperat, d. 13. Oct. morte immatura Reipublicæ Lubecensi criperetur, speroque hujus præclaram, de se conceptam, destitueret.

Vid. de eo D. Georg. Henr. Götzii, Superint. Lubec., Schediasma, qvo defuncto parentavit, biographico-encomiasticum, sub titulo der *Leichenbetrachtung* Lubecz A. 1713. in fol. editum, & sub alio des *Ehrendenkwürdiges* Lipsiæ A. 1714. in 8. (teste *Catalogo mundinali*) reculum, Excerptaque ex isto, Parte XXXII. der gelehrten *Fama* p. 629-632. obvia; & qvi filius vitam ejus enarrant, doctrinamque multiplicem ac virtutes celebrant, Enochum Svantenium in *Progræmmate funebri* & Joh. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.*, p. 49-71.

Conf. *Epistolam*, quam ei Thom. Crenius scripsit, de Tortura malefactorum, A. 1704. exaratam, & in D. Georg. Pet. Schultzi *Diff. II. de claris Marchicis*, Francofurti ad Viadrum A. 1706. extula, p. 35. 36. 37. editam.

SCRIPTA

I. EDITA.

Diff. de æquitate Juris Lubecensis, Præfide D. Gothofr. Christ. Götzio proposita, Lipsiæ A. 1703. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Oß. A. 1703., p. 379. 380.

Disp. Inaug. de Erroribus, qvi circa Quæstiones per tormenta committuntur. Trajecti 1704. 4. Introductio in notitiam Legum Nauncarum, & Scriptorum Juris reipæ maritimæ Lubecz A. 1713. in 8. *diversimodè* edita, nomine autem ejus præfixo recula ibid. A. 1724. in 8. *Συναρπάξιν* ejus Lipsienses in Actis Erud. M. Sept., A. 1713., p. 402-405. exhibuerunt.

Poemata Germanica sacra, eaque prolixiora, numeris & legibus compositionis Musicæ adstricta, & in templo Lubecensi decantata Mariano, edidit sequentia:

- Weynachts-Gedanken*. Lubecz A. 1707. in 4.
- Die Historie der ersten Eltern*. Lub. 1708. in 4.
- Die Aufopferung Isaacs, wie solche von Gott befohlen und wiedertruffen worden*. Lub. 1709. in 4.
- Die Erniedrigung und Erhöhung Josephs, als ein Bild der Erniedrigung und Erhöhung Christi*. Lub. 1710. in 4.
- Die Zursüßführung der Kinder Israel aus Egypten*. Lub. 1711. in 4.
- Die Einführung ins Land Canaan durch Josua, als ein Bild der Einführung ins ewige Leben durch Jesum*. Lub. 1712. in 4.
- Der irdische Simeon, der in vielen Stücken ein Bild des himmlischen ist*. Lub. 1713. in 4.

II. INEDITA.

Carmen Heroicum (*100. versuum*) de Lubecz laudibus *avēdretov*, in schola patria, ante discessum, d. 17. Oct. A. 1698. recitatum. V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Nov., A. 1698., p. 220.

Ipsæ, in laudata *Introductione*, A. 1713. promissit:

1. Scripta alia, cum ad Jus Lubecense, tum ad Jurisprudentiam maritimam pertinentia, in præfat. Affecta hæc tantum enim reliquisse Götzii J. c. testatur.
  2. Tr. de Formula instrumenti contractus locatæ conductæque Navis (*Certe-party*), cap. 15. p. 138.
  3. Lib. de Jactu & contributione ob jactum, cap. 15., p. 141.
  4. Leges Rhodiorum Nauticas, Notis illustratas, & cum aliarum gentium maritimis collatas, cap. 2. p. 19.
  5. Versionem Latinam Juris Maritimi Wisbyensis, cap. 5., p. 44.
  6. Versionem Latinam Juris Maritimi Oleronensis, cap. 6. p. 49.
  7. Versionem Latinam Consularis maris, Hispanice a Lucio Spineda scripti, cap. 4. p. 34. 35.
- Superfunt quoque, cum jam memoratis, sed affecta pleraque & imperfecta, sequentia, a J. H. a Seelen *ἀνέκρου*, J. c. enumerata & commendata:
1. Institutiones Juris Lubecensis, five Annotationes ad istud.
  2. Jus Hanseaticum illustratum.
  3. Leges Maritimæ Westcappellenfens, & Lingva Belgica in Latinam translata.
  4. Variz Lectiones Ecclesiastico-Juridico-Politico-Historico-Philologica.
  5. Compendium Historiæ Lubecensis Germanicum, ad A. C. 1164. tantum perductum.
  6. Bibliotheca selecta Juridica.
  7. Historische Beschreibung der vornehmsten Reiche und Länder.
  8. Nachricht von den Chur-Fürsten.
  9. Theses Juris fundamentales.
  10. Theses Politicæ fundamentales.
  11. Poetische Gedanken über die Geburt und Beschreibung Christi.
  12. Poetische Gedanken bey dem Creuze Christi.
  13. Ertliche Capittel aus Thomæ von Kempen Buche von der Nachfolge Christi, in teutsche Verse gebracht.
  14. Torqv. Tassi Amyntas, aus dem Italiänischen verdeutschet.
  15. Ertliche Fabeln Aesopi verdeutschet.

(1.) V. Danew, J. c., P. I., c. 2., p. 20. (2.) P. 156-161.

M. GREGORIUS LANGEMAK, Uterfensis Stormarus, Scholæ in Pomerania Gryphiswaldensis (post impetratum ibidem A. 1701. Magistri titulum), ab A. 1702., Conrector, Ecclesiæ autem Nicolaitanz in urbe Stralsundensi, ab A. 1703. (d. 15. Aug.) Diaconus (i. A. 1722., quo Gryphiswaldiæ Theol. Doctor ab Alb. Joach. Kakevitzio, Programmate de Vita ipsius per hunc præmissa, creabatur, civitatis Stralsundensis Superintendens jam fuit, Pastorque simul Nicolaitanus, Professor Theologus, & Consiliarius ecclesiasticus Sveco-Pomeranicus.

Disp. de Hymno Lutheri: *Erhalt uns Herr bey deinem Wort*, Præfide D. Joh. Frid. Mayero. Kilonii 1701. in 4.

Disp. de Pontificibus Romanis uxoratis, Præfide eodem. Kil. 1699. in 4.

Disp. de Jesuitis a Jesuitis longius distinctis. Gryphiswaldiæ 1702. in 4. (eodem Præfide.)

Leichpredigt über Carl Rucken. Stralsundix 1707. in fol. (Catal.)

Disp. Inaug. de perpetua duratione supplicii infernalis, Gryph. 1722. in 4.

M. HENRICUS LANGEMAKE, Kiloniensis, templi patriz Parochialis, circa A. 1612., Diaconus, & circa A. 1630., Archidiaconus.

Disp. de Baptismo, Præfide D. Phil. Marbachio, Argentinz 1601. in 4.

Leichpredigt über M. Detherum Mauritium, Præpositum und Pastorem zum Kiel, utß 2. Tim. IV. 7. 8. Rostochii 1612. in 4. (L. Sax.)

Leichpredigt über Virgilium Rohfeld, Pastorem zu Brügge, aus Joh. X. 10-18. Hamburgi 1630. in 4.

JOHANNES LANGEMAKE, Kiloniensis, patriz Archidiaconus, & tandem Pastor A. 1645. (uti Programmata quoddam Kiloniense testatur) mortuus.

Leichpredigt über Fr. Anna von Buchwald, Herren Dionysii von Pudewels, des Dänischen Prinzen Hofmarschalls, Ehefrau, aus Ps. XXXI. 6. A. 1630. in 4.

JOHANNES LANGEMAKE, Kiloniensis, Cœnobii & vici in Stormaria Uterfensis, circa A. 1665., Pastor; A. 1680. extinctus.

Klag-Loß-Grab-und Trostschrift über den Todt Frau Mettz von Buchwald, Herren Gosche von Buchwald, Königl. Din. Landraths, Ehefrauen. Kil. 1668. in fol.

Nützlichste und nöthigste Seelenforge, oder Leichpred. über J. Magdalena von Uffen, Conventualinn zu Uterfen, aus Ps. XXXI. 6. Glückstadii 1671. in fol.

JOHANNES LANGEMAKE, Vici in Stormaria Colmariensis Ecclesiæ, a Joh. Casp. Wezelio (P. II. Hymnopæographiz p. 58. 59.) cum Pastore Neostadiensi ejusdem nominis, de quo statim dicatur, confusus, Erkenntnis der Wahrheit zur Gottseligkeit, nach der Lehre des Catechismi: Nebst einem Gebetbuche. Glückstadii 1705. in 8. (Catal. Nund.)

Sieben geistliche Gesänge, davon vier die Rahmen des Herrn Christi, zwey die Rahmen der Christen, und einer die Rahmen der himmlischen Heiligkeit, nach dem Alphabete, auf J. Christi, mit einer kurzen Erklärung, vorstellen. Glückstadii 1706. in 8.

Auslegung des Catechismi, Bibelvorhöf, Kranken-Unterricht, und Gebeter. Glückst. 1707. in 8.

Glaube, Leben und Sterben des Königs Davids. Glückst. in 8.

Das Geheimniß, Christus für uns, und in uns, mit Sprüchen der H. Schrift, und darnach gemachten Liedern, vorge stellt: Nebst einem Anhange vom geistlichen Ursprunge der H. Schrift. Glückst. 1708. in 8.

Einsältige Festfragen. Lubecz 1711. in 12. (Catal. Nund.)

JOHANNES LANGEMAKE, Neostadii Wagriorum d. 7. Apr. A. 1655., patre Michaeli, oppidi Pastore, natus, eodemque officio ab A. 1681. illic functus, & isto pariter atque vita d. 27. Sept. A. C. 1712., ætatis 58., defunctus, gener M. Joach. Giesli, Pastoris Kiloniensis. Plura de vita ejus, & Sermones funebri Joh. Steph. Hildermann, Parochi Palzo-Cremensis, narratur a Joh. Henr. a Seelen P. II. *Athen. Lubec. p. 113. 114.* Conf. de illo *Nova literatura Lubecensis, M. Sept. A. 1699., p. 283.* Joh. Casp. Wezelii, *Partem II. Hymnopæographiæ p. 58. 59.* ubi male Diaconus tandem Colmariensis fuisse traditur, & ita cum cognato (cujus Kripta ei etiam tribuuntur) confunditur.

Auslege der Jesus-Sprüche, ed. A. 1703.

Catechismus-Fragen und Antworten; deren erster Theil die Fragen und Antworten, den Einsältigen zum besten, in No. benstagen zerlegt; der andere aber den Catechismum Lutheri, seinem eigentlichen Verstande nach, erklärt, mit Sprüchen der H. Schrift bedehret, und von den Sleswighischen und andern Drucksehlern gereinigt. Lubecz 1710. in 12. V. Seelen-nund.

M. LAMBERTUS LANGEMACIUS, Hufensis, Rostochio A. 1607., post impetratam illic supremam Philosophiæ lauream, ad scholæ in urbe patria evocatus est Rectdratum (2.). A. 1609., d. 8. Dec., Diaconus ædis Jacobz Hamburgensis, in locum Pauli Keyferi, electus, & d. 2. Maji A. 1614. mortuus. V. Anonymi *Catal. MS. ministerium Ecclesiæ Hamburg.*, J. Alb. Fabricii P. II. *Mém. Hamb. p. 283.*, & J. M. Kraffti *Hufsumsche Kircheng. Historie p. 331.* Uxor illius Anna, Hieron. Prætorii, Musici Hamburg. celeberrimi, filia, successori ejus, M. Joh. Adolpho Fabricio, itidem nuptis, & A. 1637. vivis excessit.

Acclamatio ad concentum Angelorum: *Gloria in excelsis Deo*, &c., quæcunque sono Oratorio dimensa, in schola Bordesholmenfi dicta, ac natalis Salvatoris dicta. Slesvigz 1604. in 4.

Disp. de principio Religionis Christianæ, Præfide D. Luca Bacmeistero. Rostoch. 1604. in 4.

Theses de formula verborum, quæ baptismo, declarationis causa, præmitti apud quosdam solent, quam Exorcismum vocant, Theobis D. Agid. Hunnii oppositz, Præfide D. Eilhardo Lubino, Autore. Rostochii 1607. in 4.

Institutionum Dialecticarum Libri II., ad veterum præceptorum Aristotelicorum veritatem, methodo perspicua & facili, conscripti, & regulis, notionibus atque exemplis, usum partium singularum, præsertim doctrinæ de argumentorum inventionem, demonstrantibus, illustrati, aucti ac instructi. Lubecz 1610. in 8. (Cui Editioni Lipenius *Hamburgensem A. 1611.*, & alii *Lubecensem A. 1623.* addunt). Scripti sunt, teste præfatione, Senatus iussu, in usum scholæ Hufensis, & methodo quidem Ecclesiæ.

DETHLE-

(1.) V. *Nov. Lit. Lubec., M. Jan., A. 1708., p. 8.*, & *M. Os. A. 1703. p. 222.* (2.) V. *Ep. Dedic. Instit. Dialect.*

DETHLEVUS LANGENBECIUS, Hamburgensis, JCrus haud ignobilis, & Franc. Balduino, aliisque Mystis Themidos celebrioribus, familiaris, in patria A. 1574. (qvo *Annotationes in Leges perdifficiles* Henr. Ranzovio inscriptis) superstes.

V. de illo Biblioth. Gesnerianæ continuatores, Jos. Simlerum p. 163., ac Joh. Jac. Frisium p. 149., & Henn. Conradini Epigramma in eum in *Poematis* p. 131. obvium.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Andr. Alciati Libri de verborum significationibus, in tabulas ab eo redactis. Accedunt ipsius nova & vera Explicatio in duas difficillimas leges, nempe L. Si quis pro emptore, & L. Gallus Aquilinus in §. forjan & §. fi., præter omnium, qui hæc tenus scripserunt, sententiam excogitata, ac de capitibus Legis Vellejæ nonnulla. Coloniz 1555. in 8.

Schemata seu Tabulæ in Institutionum Imperialium singulos titulos, in quibus & definitiones nonnullæ, & decisionum vis & potestas, nec non ordinis methodus, &c., declarantur, Coloniz 1555. in fol., Lovanii 1577. in 4., & (cum Hug. Pelletarii, qui eas denuo recensuit, *Miscellaneis*) Francofurti A. 1613. in 4.

Annotationes novæ in Leges aliquot Juris civilis perdifficiles, & nondum satis intellectas, Basilæ, apud J. Oporinum, A. 1564. in 8. Recensitæ autem denuo, & Indice auctæ, a Joach. Clutenio, JCrto Acad. Argentinenfis, Francofurti A. 1609. in 8. Passim notant Accurfi, atque aliorum, errores.

Responsum de Qv.: An filii, ad rependa bona materna, omnibus creditoribus, in bonis paternis, præferantur? Tomo IV. *Consiliorum, ab Academicis & JCrdis Germaniæ scriptorum*, & a Laur. Kirchovio editorum, Francofurti A. 1572. in fol. excusio, p. 141. & seqq., obvium.

Epistola ad Franc. Balduinum, de causis corruptæ Jurisprudentiæ antiquæ, & Indice suo Juris Civilis generali affecto, præfixa Balduino *Notis ad Lib. I. & II. Digestorum*, Basilæ a Joh. Oporino excusis. V. B. G. Struvii *Biblioth. Antiquarum* A. 1705., M. Nov. p. 126. 127.

II. GERMANICUM.

Regentebuch de Justitia, jure & æquitate, von der Rechtserkennt, auch was Recht und Billigkeit sey und heisse; in 2. Theilen. Witebergæ 1572. in fol.

INEDITUM.

In præfatione Annot. in LL. perdifficilis, ad Henr. Ranzovium A. 1574. scripta, refert, se, annis superioribus, de textu Juris Civilis, singulari ac mirabili qv. admodum ratione, notis numeratis illustrando, perfectoque ejusdem Indici conficiendo, Epistolam (paulo ante laudatam) ad Franc. Balduinum, JCr., postulat ejus, scripsisse, ac postea, eruditorum & studiosorum precibus motum, laborem hunc A. 1560. exandandum suscepisse, Indicemque jam absoluto, operam etiam ipsi manum propediem impositum in ultimam. Prodrumi illius vicem sustinere voluit *Annotationes* istas, cum, in eo occupatus, *Corpus Juris* sæpius legeret ac relegeret, sibi natas.

GEORGIUS LANGENBECK, Hermannii (*infra laudandi*) filius, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Præficus, circa A. 1716.

Dissp. Inaug. de Transactione calumniosa. Gießæ 1694. in 4.

HENRICUS LANGENBECK, Hamburgensis, Johannis, XIIviri, & ædis Nicolaitanz curatoris, filius, Garlevi, Senatoris, nepos, & Hermannii, J. U. D. ac Consulis, pronepos, d. 4. Maji A. 1603. in lucem editus, juventutem studiis non unius generis, inprimis tamen Juridico, impendit, hujusque Doctor Argenturz A. 1631. est creatus. Adulterum Ducum Brunsvico-Lünburgensium familiæ suam addidit operam, & quinis hujus & lineis Cellensis ac Calenbergici Principibus, Friderico (cujus, ad A. usque 1648., fuit Procancelarius & Consiliarius intimus atque bellicus), Georgio, Christiano Ludovico, Georgio Wilhelmo ac Johanni Friderico, per annos 38., in aula ipsorum Hannoveranz, splendidissimis funetibus officiis, interfuit. Non enim solum consilis, qvæ vocant, Cameralibus & secretoriis est adhibitus, sed Cancellarii etiam ac Syndicii Ecclesiastici Præsidis gavisus dignitate, Decanusque insuper A. 1651. (1.) Bardovicensis Canonicorum Collegii, ac Capituli Hamelenfis Bonificiani Annites, constitutus. Inter Legationes, quibus ad Comitum Ducatum provincialia, Ordinumque Saxoniæ inferioris circularia, ac Principes haud paucos, functus est, plurimas eminet Osnabrug. Monasteriensis Irenica, in qva A. 1646., & biennio sequenti, non pauci solum Germani refutandæ operam impendit sedulam, sed & Protestantum jura, contra insidiosos Pontificiorum molitiones, cum Wolsig. Contr. Thumshurnio ac Jac. Lampadio, Legatis Saxo-Altenburgico & Brunsvico-Gvelfherbycano, animose defendit, feliciterque conservavit ac amplificavit (2.). Prudentiam ejus insignem, & in negotiis publicis expediendis dexteritatem, pietatem item, humanitatem, doctrinam in omni literarum genere eximiam, aliasque dotes & virtutes, clientes ipsius in Acad. Julia, qui suas ei certatim inscribere lucubrationes, adeo effuse celebrarunt, ut Patrono sæpius adulat esse videantur. *Atas tandem*, d. 28. Oct. A. C. 1669., & æt. 67., Cellis mortuus, 150000. Imperialium, qvæ reliquisse fertur, partim cognatis Hamburgensibus, partim vero egenis, in tabulis, teste Henn. Wittenio (3.), voluntatis destinavit ultimæ. Bibliothecam, pluris, quam octo Joachimicorum milibus, sicut idem refert, æstimatam, sibi que legatam, Bibliotheca urbis patriz, cujus templo Cathedrali exuviz defuncti d. 19. Dec. A. 1669. sunt illatz publica, post quatuor demum ab excessu ejus lustra, Henr. Meurero, Consule, cognatoque ipsius, a qvo detinebatur, mortuo, ab hujus hæredibus, Senatus edicto voluntati testatoris satisfacere jussis, A. 1691. obtinuit.

Imaginem ejus, inter Effigies Legatorum ad Convenum Irenicum Monasteriensiem, junctim publicatas, obvix, hoc adjectum est Symbolum: *Tempore pacis cogitandum de bello, & vicissim.*

Consit de illo, præter Georg. Greflinger, & aliorum, Epicedia, Chrst. With. Eybenii *Eponymologium Tob. Magistri Criticum auctius redditum* p. 104., & scripta Sagittarii, Oldenburgeri ac Wittenii, jam allegata, Epistolæ de laudibus ejus Dedicatores, quibus illi Gerb. Titius A. 1658. *Offensionem summariam contra Pontificios*, Dan. Clæfienus *Compendium Politicum*, Herm. Conringius A. 1656. libros Joach. Hopperi *de vera Jurisprudentia*, a se recensitos, Gvern. Rolincius *Ordinem & Methodum Medicinæ consultatorie*, Fridemannus Bachmannus A. 1664. *Institutiones Logicas*, Henr. Meibomius Jun. A. 1668. Joh. Henrici parentis *librum de Cerevisiis*, Joh. Hornejus A. 1654. Conradi parentis in *Epistolas Johannis ac Jude Commentarios*, aliique viri eruditi lucubrationes alias, inscripserunt.

ELOGIA.

Herm. Conringius, in *Epist. cit. Dedic. (in Syntagmate Epistolarum* p. 286-323., recusat), post prudentiam ejus voce[m] fuisse celebratam, his eruditionem verbis extollit: *Omnis literaturæ elegantioris, ac universæ Philosophiæ, cumprimis*

N n n n 2

(1.) V. Casp. Sagittarii *Hist. Bardovic.* p. 241. (2.) V. D. Gerh. Titii *Ep. Dedic. Offensionis summariam contra Pontificios*, ac *universæ Philosophiæ, cumprimis* Oldenburgeri *Disserj. ad Instrum. pacis, sub Burgoldensis larva editio*, P. I. p. 148., atque *Itinerarium Germaniæ Politicum* Constant. Germanici, sive potius ejusd., Oldenburgeri, p. 402, 403, 404. (3.) T. I. *Dier. Biogr. Sec. 17., ad A. 1669.*

cuprimis vere, non autem plebeje illius, civilis doctrinae, peritiam ad maximorum difficiliorumque resp. negotiorum longum felicemque usum adiungisti.

Fridem. Bechmannus, l. c., ita eum compellat: *Sive illam Philosophiae partem spectemus, quae ad exquisitam rerum scientiam perducit, sive alteram, quae mores nobis format, universus literatorum coetus in te admiratur acumen ingenii, cum summo iudicio coniunctum.*

Dan. Clafenio, l. c., *Vir audit in omnibus scientiis sic eruditus, ut nihil ignorare videretur.*

Henr. Meibomio Juniori, l. c. *Vir ingenio promptissimo, maximo rerum usu, incomparabili prudentia, & eruditione felecidissima, pollens; Cancellarius similis antiquis, qualis ante eum vix unus & alter; qui, cum doctrina sui inextingui, augeri tamen eam semper desiderat, cumque nihil fere nesciat, tanta tamen cura omnia, etiam in literarum studiis, inquiri, ac si nil omnino sciret; cuius si quis laborum catenam consideret, nullam horam, studii impendendam, reliquam esse, videat, si variam scientiam, nihil aliud, quam literas, per totam vitam transisse, iudicet.*

Constantinus Germanicus, sive Phil. Andr. Oldenburgerus, in *Itinerario Germaniae Politico*, p. 402. 403. 404., ei fuisse assentatur, & stupendam ingenii magnitudinem, iurisque, cum publici, tum privati, Theologiae ac Philosophiae, scientiam, eruditionis opes, ac iudicii pondus & gravitatem, tribuit.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. Mathematica, A. 1623. edita, quam Lud. Georg. Lundenius, in *Prolegomenis in Mathesin*, §. 13., allegat.

Disp. Jurid. Inaug. de Cessione actionum. Argentinz 1631. in 4.

Carmina & Epigrammata complura, non inculca, in laudem Augusti Junioris, Ducis Brunsvic., scripta, in Mart. Goskii *Arbusto Augusto*, A. 1650. & 1693. in fol. excuso. f. 90. 102. 169. 190. 209., obvia.

HERMANNUS LANGENBECK, Hamburgensis, J. U. D., & urbis patriz, ab A. 1479. (juxta Ad. Trattigerum Jun.), vel 1478. (juxta Gerh. Schröderum), Senator, ab A. 1482. autem (teste Trattigero), vel (si Schröderum audias) 1481., Consul (1.), optime de illa multis nominibus est meritis. Legatus abiit A. 1482. Kilonium, ad diffidia inter Johannem, Daniz Regem, & Ordinem equestrem Holsticum, componenda, A. 1484. 1486. & 1487. Lubecam, ad Civitatum Hanseaticarum & Vandalicarum conventus, A. 1491. Antwerpiam, ad Urbium Hanseaticarum cum Legatis Anglicis congressum (2.), A. eodem 1491. & 1498. Lubecam, ad alia urbium earundem comitia, & A. 1500. tandem pacificationi inter Holstias & Dithmarfos Hamburgensi, A. 1506. autem Segebergensi inter Danos ac Lubecenses, interfuit (3.). Domi non minoribus in cives inclauit meritis, quorum & Jus Municipale notis illustravit, & motus seditiosos A. 1483., pro virili, fopivit, & commercia denique consiliis prudentissimis promovit atque amplificavit. Cum enim A. 1510. urbs Lubecensis, & Vandalica reliquae, Johanni, Regi Daniz, bellum intulissent, Hamburgenses, ad ejusdem societatem frustra invitati, toto, quo illud gerebatur, octennio sequenti, nostri hortatu, quieverunt, & quoniam *soli fere interea tuto in Dania, Norvegia, & cum Hollandis, Anglis atque Flandris, negotiabantur, magnopere, & commerciorum frequentia, & opibus, aucti, creverunt* (4.). Defunctus tandem est ipse Maji Kalendis, A. 1517. (5.), & patriz filium, libi cognominem, J. U. Doctorem, reliquit. In cuius, quod Lucas Lossius (6.) exhibet, Epitaphio, per Henn. Conradinum conscripto, noster *Doctor & Consul clarus salutatur, Quo non majorem haec Saxonia terra tulit.*

Eum celebrant duo Carmina Henr. Bogeri, Th. D. & Decani Rostochiensis Jacobzi, in ejus *Eiherologio*, seu Poematum volumine (Rostochii A. 1506. in 4. excuso), obvia: I. *Sertum in laudem ipsius* (qui *Herm. Longinivius* vocatur), *ad huc juvenis, e 27. aetate Carminum generis complexum, quod Distich. V., fol. 101. b. 104. a., legitur; II. Zelosa illi, Praeconsuli in urbe Hammonia, Panegyrici elegiaci, grassante marmure data, in qua, Distich. IX., fol. 166. b. 168. b., occurrente, Trismegistus alter salutatur, verbo, virtute, dote salisque valens.*

Prologus atque Commentarius in Jus vetus municipale Hamburgensium, A. 1497. editum, sive Notae potius in illud, sermone conscriptae Saxonicae, & circa A. 1509. finitae, quae MSS. in Bibliotheca Civitatis publica, privatisque compluribus, supersunt, & a Pet. Lambecio (in *Indicibus Autorum, utriusque Rerum Hamburgensium libro adjectis, nec non Lib. II., p. 244.*), atque aliis, passim allegantur. Ex istis, suisque additamentis, Comm. prolixiorem vernaculum in Jus idem Hamb. Statutarium congestit M. Joh. Wetkenius, Hamburgensis, patriz itidem Consul. In quo cum Langenbeckii plerumque verba retinuerit, & ne loca quidem, in quibus iste in prima de se persona est locutus, mutaverit, hunc etiam Langenbeckii quidam, errore haud exiguo, per Ott. Sperlingium Jun. in Monito (quod, sub Wetkenii nomine, e Vinc. Placcii *Idae Jurisconsulti Hamburgensis perfecti* c. 3. p. 160., recitabimus) peculiari, detecto & confutato, vindicare sunt conati. Conf. P. IV. *Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr., cap. XI., §. 2., p. 623.*

HERMANNUS LANGENBECK, Hamburgensis, d. 14. Apr. A. 1637. natus, & titulo Licentiatii Juris (cui Altorffii & Argentinz vacaverat) utriusque A. 1658. Basileae reportato, in Gallia, Hispania, Italia, Germania, Belgio, Anglia & Septentrione, peregrinatus, in patria tandem confedit, & sublati e Catharina ab Holten, A. 1667. ducta, filius duobus *ἐπιτέτρετο*, Hermannus & Georgio, totidemque filiabus, d. 31. Maji A. C. 1701., ac æt. 64., decessit. V. *Novia Lit. Lubec.* M. *Ann. A. 1701., p. 190., & P. A. Lehmanni Observati. Historicas anni 1701. Germanicas, n. 2., p. 191.*

Disp. Jurid. de ludo Aleæ & aleatoribus, Præfide D. Wilh. Ludwello. Altorffii 1657. in 4.

Disp. Inaug. de Citatione. Basileæ 1657. in 4.

HERMANNUS LANGENBECK, Hamburgensis, Hermannii (modo laudati) filius, J. U. D., urbis patriz, ab A. 1699., Secretarius, ab A. 1708., Protonotarius, & ab A. 1721. (d. 17. Apr.) Senator.

Disp. Inaug. de Castigatione moderata, occasione Articuli 48. Partis IV. Statutorum Hamburgensium conscripta. Altorffii 1692. in 4.

DAVID LANGERMANN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, ædisque Cathedralis, circa A. 1700., Canonicus, gener Diet. Langermanni, J. U. L. & Senatoris, ipse etiam in Senatorio d. 13. Dec. A. 1714. allectus ordinem.

Disp. Inaug. de SCro Vellejano. Lugd. Bat. 1692. in 4.

DIETERI.

(1.) V. Ad. Trattigeri Jun. *Seriem Senatuum Hamburg. Chronologicam* p. 10., & Gerh. Schröderi *Fassor Praeconsulares & Consulares Hamburgensium*, ad A. 1478. & 1480. Pct. Lambecius, in *Indice Autorum, Libro II. Rer. Hamb. adjecto*, Consulatus ejus initia ad A. 1482., cum Trattigero, rendit. (2.) V. Har. Huitsfeldii P. VI. *Chronici Danici* p. 961. 980. 991. 1005., & Trattigerum l. c. p. 20. 21. (3.) V. Huitsfeldium l. c. p. 1005. 1024. 1055. 1067. (4.) V. Dav. Chytraeum P. I. *Chrom. Sac., ad A. 1570., p. 429., & Huitsfeldium l. c. p. 1077. 1078.* (5.) V. Trattig. l. c. p. 10. (6.) in *Epitaphiis Saxoniae inferioris* p. 122. 123.

DIETERICUS LANGERMANN, Senior, Hamburgensis, Dieterici mercatoris e Margareta Holtenia, filius, A. 1638. in lucem editus, J. U. Licentiarum titulum A. 1663. in Academia Heidebergenſi (in cujus locum Tubingenſis a Joh. Alb. Fabricio perperam ſubſtituitur), Senatorium autem in patria dignitatem d. 19. Martii A. 1673. obtinuit. A. 1688. Scholarcha primarius, primusque A. 1691. ex ordine Senatorio, Bibliotheca publice Inſpector, eſt conſtitutus, & poſt aliquot ad Leopoldum Imperatorem, Principesque alios, legationes, d. 9. Aug. A. C. 1693. ac æt. 55. deſunctus. Plura de vita illius ſuggeret Joh. Alb. Fabricii breve illius Elogium, *Parte I. Memoriarum Hamburgienſium*, p. 574. 575. obviunt.

A Vinc. Placcio, in *Epigraphe Muſarum Juridicarum*, A. 1693. illi inſcriptum *dedicatoria*, *Deus ſalutatur Muſarum Hamburgienſium tutelaris ex majorum gentium maximus*.

Diſp. Inaug. de Jure Auxilii, Præſide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidebergæ 1663. in 4. Recuſa in *Pentade Diſput. Inauguralium*, ſub præſidio Böckelmanni propoſitarum, ibidem A. 1664. in 4.

DIETERICUS LANGERMANN Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, ex Magdalena Stuhria, filius, d. 15. Jan. A. 1671. in lucem editus, J. U. Doctör (Patavii d. 11. Sept. A. 1696. creatus), & templi in patria Cathedralis, ab A. 1686. Canonicus, d. 14. Nov. A. C. 1701. (in cujus locum ſequens 1702. a Fabricio ſubſtituitur), & æt. 30., mortuus. V. *Nova Lit. Lubec. M. Dec. A. 1701. p. 384.*, P. A. Lehmanni *Obſervati. Hiſtorica anni 1701. Germanicas*, n. 47. & J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 606*.

Diſp. de modo exercendi Jus Episcopale, ejusque in terris Proteſtantium præſentia reviviſcentia Episcoporum Catholicorum, Præſide D. Henr. Linckio. Altorfi 1693. in 4.

EBERHARDUS LANGERMANN, Hamburgensis, Med. D. & in patria, circa A. 1698. & 1716. Præcticus. Diſp. Inaug. de Excrementis corporis noſtri, ſecundum naturam, ratione conſervationis individui, inutilibus. Lugd. Bat. 1694. in 4. (*V. Lehm. Hamb. lit. A. 1701. p. 15*.)

GEORGIUS LANGERMANN, Hamburgensis, Med. D. & in patria, circa A. 1698., Amſtelodami autem, circa A. 1704. & 1716. Præcticus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum literatum A. 1701. p. 15.*, & *A. 1704. p. 40*. Diſp. Inaug. de fraudibus & erroribus circa lapidem Bezoar. Lugd. Bat. 1696. in 4.

GERHARDUS LANGERMANN, Hamburgensis, Laurentii, Canonicorum Collegii Senioris, filius, d. 26. Aug. A. 1603. natus, J. U. Licentiarum titulum Baſileæ A. 1629. obtinuit, Auguſtoque deinceps, Duci Brunſvico-Gvelfherbyano, & Friderico Hoſſo-Gortorpienſi, fuit a conſiliis. Obiit d. 26. Apr. A. C. 1646. & æt. 43., privignumque habuit Joachimum Göderſen, J. U. D. & Decanum Hamburgienſem. V. Joh. Rißii *Epicædium Germanicum Encomiaſticum, im Teutſchen Paræſſe*, p. 331-337.

Diſp. Inaug. Theoretico-Practica de Juramentis. Baſileæ 1629. in 4. Recuſa *Vol. VIII. Diſput. Jurid. Baſileenſium*, A. 1658. in 4. ibidem impreſſo, num. 12.

M. JOH. LAUR LANGERMANN, Hamburgensis, Pauli, Aromatarum & Xilviri, (i.) filius, Laurentiique, Canonicorum Senioris, nepos, d. 2. Oct. A. 1640. in lucem editus, ſtudiis in patria primum ſchola & Gymnaſio incubuit, ac deinceps, eadem continuaturus, A. 1652. Gymnaſium Bremenſe, & ex Academiis, A. 1653. Lugduno-Batavam, A. 1664. Jenenſem, A. 1665. Lipſienſem, A. 1666. Roſtochienſem, atque A. 1667. Gieſſenſem, adiit. A. 1670. (quo ultimæ Paſtor & Profeſſor a Ludovico VI. Principe Haſſo-Darmſtattino, fruſtra deſtinabatur) Hanoviam a Comite evocatus Hanovienſi, Concionatoris illic aulici atque urbani primarii, Conſilarii eccleſiaſtici, Comitatusque Muntenbergici Superintendenſis, munera obtinuit ampliffima, & per 46. annos adminiſtravit continuos, donec d. 22. Febr. A. C. 1716. & ætatis 76. expiraret. Libris XII., in quadruplica ſuſcepſis conjugio, ſed ante ſe mortuus, ſuperſtes, opes, quibus abundabat, Libris Nummiſque colligendis impendit, & præter Bibliothecam inſignem, Cognatis legatim Hamburgienſibus, Nummophylacium inſtructiſſimum, 15000. Joachimicis venale, reliquit. V. Narrationes de illo biographicas Chriſt. Grundmanni in *Oſſibus ac cineribus A. 1716. deſunctorum* p. 27. 28. 29. p. 20. Joh. Gottlieb Krauß in *den neuen Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 9. A. 1717., p. 71., Halenſium (a quibus d. 22. Febr. A. C. 1717., ac ætatis 67., obiſſe perperam traditur) *Seſſ. 66. der neuen Bibliothek* p. 153. & *Partem LV. der gelehrten Fam. p. 544*.

Πολυμνηστική Huſſica, Diſput. publica propoſita. Gieſſæ 1667. in 4. (Hanc Lucæ Langermanno, Decano Hamburgienſi, male tribuit Mart. Lipenius in *Biblioth. Philoſophica*.)

Der Hanauſche Buß- und Feuertprediger Amos, aus cap. VII. 4. 5. 6., in einer Predigt, nach ausgeſtandener Feuertbrunſt, vorgeſtellt. Hanou 1681. in 4.

Hanauſcher Buß- und Waſſerprediger Nahum, aus c. I. v. 8., in einer Predigt, nach der groſſen Waſſerfluth, vorgeſtellt. Hanoviz 1682. in 4.

Hanauſcher Buß- und Cometenprediger Joel, aus c. II. v. 30. Francof. 1682. in 4.

Hanauſcher, wieder die Huterer und Luſtſeuche eiſender, Paulus, oder Predigt über I. Theſſ. IV. 3. 4. 5. Francofurti 1683. in 4.

Glücklicher Kinder Gottes Kreuz- und Buß- und Errettungs- und Leichpredigt aus PC XCIV. 19. Hanoviz 1683. in 4.

LAURENTIUS LANGERMANN, Senior, Hamburgensis, Pauli, civis honeſti, & Margarete Niebueriz, (Laur. Nieburi, Conſulis, gnatus) filius (2.), d. 27. Nov. A. 1556. lucem aſpexit, & d. 16. Sept. A. 1587., in numerum Canonicorum Baſilicæ patriz, quorum tandem Senior evaſit, eſt receptus. A conſiliis ſimul fuit Joh. Adolpho, Duci Hoſſo-Gortorpienſi, Adolphoque & Erneſto, Comitibus Schauenburgicis, ac ob pietatem & integritatem eximiam, civibus univerſis gratiſſimus, die tandem 13. Aug. A. C. 1620., ac æt. 64., placide expiravit. Ex uxore Anna Molkenſia, Henrici, Civis Hamburgienſis, filia, complures ſuſtulit liberos, & hoſ inter, Laurentium, J. U. D. & Decanum Hamburgienſem (Lucæ, eadem dignitate functi, ac inſtra celebrandi, genitorem), Gerhardum, J. U. Lic. & Conſilium Brunſviciemſem atque Hoſſianum, Paulum Aromatarum ac Xilvirum Hamburgienſem (Chriſtiani, Med. D. Ducisque Brunſvici Archiatri, ac Joh. Laurentii, modo memorati, parentem), ac Margaretam, D. Dav. Gronovii, Archiepiſc. Brem. Conſilium, Collegiique Canonicorum Hamburgienſis Syndico, nuptam, iſtiſque Joh. Frid. Gronovium, filium, tot meritis in rem literariam illuſtrem, enixam, Epitaphii, quod proneptis, Lucæ filia, ipſi, avoque & parenti, erexit, Epigraphen, ſub Lucæ paulo poſt nomine recitabimus. Sam. Roſenbohmii Epigramma in nomen ejus atque cognomen Encomiaſticum, *Parte Poematum ejus prima* (3.), invenies. Laudes etiam meruit Frid. Breclingii, veritatis eum contra

(1.) Elogium Pauli hujus biographicum V in Ad. Traſſigeri Jun. *Serie Senatui Hamburg. Genealogica*, p. 51. 52.

V. apud Traſſigerum, l. c. p. 51. 52. (1.) *Lib. I. p. 42*.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

contra Christianismum degenerem testibus, in *Catalogis* horum, accensentis, Proterio (1.), & Joh. Alb. Fabricii (2.), *singularem ejus cum dexterrate integritatem posteritatis etiamnum judicio*, perhibentis, *celebrari*.

Schola Crucis & testera Christianismi, oder ausführlicher christlicher Unterricht vom lieben Kreuze, &c.; zusammengetragen von L. L. Langermann, einem wolverstandenen Kreutzbruder und Nachfolger Christi, legt aber aufse neue übersehen, mit etlichen Capitteln vermehret, und in richtige Ordnung gebracht, durch M. Valentinum Wudrian, der Kirchen zu S. Petri in Hamburg Pastorem. Hunc libellum, pus omnibus merito commendatissimum, Hamburgi A. 1627. in 8. a Wudriano editum, sepiissimeque postmodum, sub solo Wudriani editoris nomine, reculum, ipsi, tanquam primo Autori, tribuunt *Catalogi* (e quibus titulum, modo recitatum, depropterea quatuor *numinales Lipsenses* (*Vernalis* sc. A. 1641. p. 44., *Vernalis* A. 1642. p. 13., *Autumnalis* A. 1646. p. 13., & *Vernalis* A. 1649. p. 26.), S. M. Rosenbohmii in *Carminibus ad illum, libello prefato*, Mart. Lipenius P. I. *Biblioth. Theol.*, p. 278., & Otto Sperlingius Jun. in *Indice MS. Scriptorum Hamburgensium*. Qvi si vera tradunt, errat utique Gener Wudriani, M. Joh. Neucrantzius, Pastor Kirchnerwerderanus, qvi, in praefatione sua libello eidem A. 1651. adjecta, *Schola* hujus *Crucis* materiam congestam esse, refert, a Nobili quodam Pomerano, Ducis sui Consiliarii, cum variis conficta tentationibus, itiusque postulari a Wudriano (Ecclesiastica ipsius, antequam ad alia promoveretur munera, domestico) in ordinem digestam ac locupletatam. Plura de ejus historia, editionibus ac versionibus, *Tomus II.* in Wudriani fuggeret elogia.

Lauri, Langermanni Schola pietatis Catecheticæ; das ist: Catechismus-Schule, oder Gottselige, andächtige, schönm Meditationes und Betrachtungen über die Hauptstücke des Catechismi Lutheri, aus vielen alten und neuen Lehrern zusamengetragen. Hamburgi 1628. & *Juxta Lipenium* P. I. *Biblioth. Theol.* p. 249. 1646. in 4. Emendator auctiorque recula, cum nova Praefatione Erdm. Neumeisteri, Past. Hamb. Jacobzi, Hamburgi A. 1721. in 4. Volumen grande, & ultra 1000. excurret paginas, praefatio peculiari a Presbyterio Hamburgensi, carmine autem Economico a D. Joh. Müllerö, Pastore Petriano, commendatur; i quod an nostrum hunc, an vero filium ejus cognominem (*flam celebrandum*), Autorem agnoscat, jam non recordor. A Mart. Lipenio (P. I. *Biblioth. Theol.* p. 256.) Catecheticis Pontificiorum Scriptis perperam annumeratur.

LAURENTIUS (*Johannes* male vocatur a Mart. Hanckio, *Lib. II. de Rerum Rom. Scriptoribus* p. 193.) LAN-

GERMANN Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, ex Anna Moikenia filius, J. U. D. & Comes Pat. Czfarsus, d. 9. Sept. A. 1595. in lucem est editus. In Canonicatu Basilicæ patriz, d. 31. Mart. A. 1621., parenti defuncto, in Decanatu vero ejusdem (fallitur enim Mart. Hanckius (3.)), Decanum cum fuisse Osnabrugensem persvasus, d. 23. Sept. A. 1624., Ottoni Schultio, Joh. Friderici, Archiep. Brem., Cancellario, licet A. æt. 29. tantum ageretur, & Canonicorum infimus esset omnium, datus est successore. Dignitate hac per VII. fere lustra gavissus, Christiano simul IV., Regi Daniz (a quo A. 1646. ad comita Osnabrugensia ablegabatur Irenica), Ducique Brunsvicensi, futa consiliis. Finem tandem vivendi fecit d. 13. Dec. A. C. 1658., æt. 63., & successorem in Decanatu nactus est D. Joach. Göderfenium, Gerhardi fratris privignum. Uxorem A. 1622. elegit Cæciliam Beckmannii, Lucæ, Senatoris Hamburgensis, filiam (4.), præter liberos alios, Lucam sibi, J. U. D. ac Decanum itidem Hamburgensem (*flam celebrandum*), Cæciliamque, Barth. Wichmanni, J. U. Licentiat, conjugem (quæ ante patrem A. 1645. obiit), enixam. Epitaphi, ipsi, patrique & filio, communis, inscriptio infra exhibebitur. Symboli loco hæc usus est Gnomia, Joach. Morlii Albo (5.) *avixæpi* inscripta: *Prodesse, quibus possis*.

Confir de illo J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 605. 601.

Schola Pietatis Catecheticæ, Hamburgi A. 1628. in 4. Germanice publicata, de qua *supra* fufius jam est dictum, locum ei inter Scriptores nostrates asseruit. Hujus enim vel Autor est, vel certe editor.

LUCAS LANGERMANN, Laurentii Junioris, Decani Hamburgensis (*modo celebrati*), e Cæcilia, Lucæ Beckmanni, Senatoris, gnata, filius, Hamburgi, d. 17. Oct. A. 1625., primam lucem est intuius. Cum lingvæ, literarumque elegantiorum, peritiam in patria sibi jam parasset eximiam, Juridico una cum istis vocaturus studiis, Academiis A. 1645. adit Belgicas, & Juliam postea (in qua Henr. Hahnii ac Herm. Conringii fuit auditor) atque Coloniensem itidem silitavit. Itineri se hic Italico (in quo Nicol. Heinsius habuit comitem (6.)) & Gallico commisit, & hominum ubique eruditorum amicitiam ac applausum ingenii doctriæque promeruit elegantia. In Belgium ex isto A. 1653. reversus, Amstelodam consensum in Sveciam trajecit (7.), & Christuz, Semiramidis Arctoz (cujus natalem Oratione celebravit Panegyrica), sibi conciliavit gratiam. A. 1655. (non 1645., qvi a Joh. Alb. Fabricio (8.), in locum hujus substituitur), in Germaniam profectus, Doctoris titulum in Academia reportavit Tubingensi, & in patriam deinde rediit, sequenti 1656., & locum in Canonicorum Collegio, ante decennium sibi jam (A. 1546.) decretum, occupavit, & causis forensibus, tanto cum civium applausu, cæpit patrocinari, ut primas inter Advocatos ei Hamburgenses deferre plerique non dubitarent. Studia hæc forensia, quæ animum ærutine infecerat, orbi, Marqv. Gudio, & Joh. Frid. Gronovio (quorum prior mihi, posterior autem Vinc. Placcio, indignationem suam est testatus), amicusque aliis, frustra succensentibus, plurimum nocuere literato. Lucris enim, sibi haud necessarii, captus dulcedine, literis elegantioribus, Criticæ & Poetis, in quibus palmam hæctenus doctioribus etiam Philologis reddiderat dubiam, pene omnino valedixit, & mole laborum, ad obitum usque, oppressus forensium, monumentis, quorum spem fecerat, literariis perficiendis manum admoveere non potuit. Vinc. Placcius sane, cum defuncti MSSa, generi rogatu, pertrahasset, & horum, & famæ, quam ista pollicebantur, fuisse incuriosum deprehendit, & hisce Epistolæ, A. 1689. ad me datæ, verbis deploravit: *Langermanni MSSa nuper lastravi, cum blattis & tinea, ut verer, lastrata maximam partem. Sane jam glubius adele reperiebantur sbede Græce complures, sed derelide ipsi iterum. - Vix aliqvid de MSSis ejus sperandum. Miserrime enim jacenti dispersa, nec signatis foliis, ut recolligi possint, nec inscriptione ulla, quorum pertineant pleræque; nec unde, aus ubi, vel quibus ex MSSis, Collationes ille variaram lectionum ad Auctores plurimos facta sint, significatur. Omnia autem, κατὰ τὰ, κατὰ τὰ, κατὰ τὰ. Occupationibus istis immerso Syndici etiam officium A. 1664. a Canonicorum Hamburgensium commissum est Collegio, locus autem inter Consiliarios suos a Christiano Alberto, Duce Holstato-Gottorpensi, A. 1680. demum attribuitus. Megapolitano quoque Principi a consiliis esse fuisse, Nicol. Heinsius (9.) & Henn. Wittenius (10.) perhibent. In aula Czfara Legatum egit, vel Canonicorum Hamburgensium Collegii, vel Principis Hofatici, ac senex in Sveciam demum excurrit. In Decanatu tandem ædis Metropolitanz Hamburgensis, quo patens etiam erat functus, Gunthero Erico ab Eitzen, ipsis Kal. Febr. A. 1686., succedit, sed vix unico administratur trimestri, cum sexagenarius, anno eodem, d. 10. Maji, decederet, D. Joh. Dancwethio, Collegæ, reliquit. E Coniuge, Cæcilia Rumpia, Johannis filia, domum A. 1656. ducta, quatuor mares, totidemque*

(1.) apud Gotfr. Arnoldum T. IV. *HF. Eccl.*, Sect. III., w. 18., p. 760.

(2.) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 601.

(3.) V. Henr. Vageti *Epistolæ*.

(4.) J. 251.

(5.) V. Thomæ Reinelti *Epistolæ ad Christ. Dannium* p. 248.

(6.) V. Kneissium l. c.

(7.) in *Ep. Dedic. Tristim Ovidii*.

(8.) T. I. *Diarii Biographici* Sec. XVII., ad A. 1668.

(9.) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 601.

(10.) T. I. *Diarii Biographici* Sec. XVII., ad A. 1668.

que puellas, fustulit. E quibus unica tantum filia, Joh. Scheelio, J. U. Licentiato, nupta, ingentium ejus divitiarum ex asse hzres, defuncto fuit superstes. Caterz enim, Woldero Scheelio, J. U. D. & Syndico Hamburgensi, Johannis fratri, Davidique Langermanno, mercatori, elocatz, Parentis obitum suo praverterat. Bibliotheca gavissus est locuplete, & Codicibus etiam MSSis antiquis superbiens. E quibus Livianum Joh. Frid. Gronovius (1.), Holoboli autem Rhetoris *Scholiorum* exemplar vetustum If. Vossius (2.) commendavit. Amicis suis, prater duum viros hosce, annumeravit Frid. Lindebrogius, Casp. Barthium, Thom. Reinesium, Nicol. Heinsum, Pet. Lambecium, Marq. Gudium, Joh. Georg. Grævium, Joh. Vorstium, Mich. Kirstenium, aliosque Philologos & Polyhistoras, ac, qui primus fuerat nominandus, Principum eruditissimum, Ferd. Fürstenbergium, Episcopum Paderbornensem ac Monasteriensem. His ille, pzclari quid molientibus, Codices ineditos, aliaque subsidia literaria, prompte communicabat, ob benignitatem hanc, cum ab aliis, tum a Thoma Reinesio, cui, opus Inscriptionum illustre meditati, non paucas rariores, in itinere a se collectas Italico, submiserat, commendatus (3.).

Monumenti, quod filia superstes Hamburgi, in zede Cathedrali, ipsi, duobusque Laurentius Langermannis, Patri ejus avoque, erigi curavit, Epitaphii Inscriptionem (quam Joh. Alb. Fabricius, in *Appendice ad Theod. Anckelmanni Inscript.* Hamb., n. 121., p. 38., mutilam exhibuit) integram adjicio:

Sta Viator, & mirare trinum perfectum, in duobus Laurentiis, & uno Luca, Langermannis. Quorum Primus Duci Holstatis & Comiti Schaumburgico a consiliis, & Ecclesie bujus Senior: Secundus J. U. D., Com. Pal. Caf., Regis Dacie & Ducis Brunsvic. Consiliarius, & Ecclesie bujus Decanus: Tertius J. U. D., bujusque Ecclesie Decanus ac Syndicus, fuit. Qua dignitate contentus, oblatos sibi ab aula honores mereri maluit, quam accipere: Et, cum fuis, vel potius afflictorum, esset, alterius fieri noluit; mortis tamen esse debuit. Hinc Atavio, Avo, Patrique suo, hoc monumentum posuit filia maestissima. Tu, Viator, in primo integritatem, in secundo gravitatem, in tertio modestiam, in omnibus trinam perfectionem, & mirare, & imitare.

<i>Laurentius Langermannus, Pauli Fil., Natus A. 1566. Novembris 27., Ob. A. 1620. August. 13.</i>	<i>A. 1595. Sept. 9., Obiit A. 1658. Decembr. 13.</i>
<i>Laurentius Langermannus, Laur. Fil., Natus A. 1625. Octob. 17. Obiit A. 1686. Maji 10.</i>	<i>Lucas Langermannus, Laurentii bujus Fil., Natus A. 1625. Octob. 17. Obiit A. 1686. Maji 10.</i>

Confer de illo Marci Rumpii, affinis, *Epicedium* (cui partem vitz debemus aliquam) *Germanicum*, Joh. Alb. Fabricii (ex eodem fide mutuati) brevis *Nostri Elogium*, P. II. *Memor. Hamburg.*, p. 801-804., obviunt, Nicol. Heinssii *Elegia* ad eum (*Lit. II. Eleg. 8.*, in *Edit. Poem. Amstelod. A. 1666.*), Ferd. Fürstenbergii *Elegiam* ad eum & Nic. Heinssium, *Poematis*, Heinssii insertam *adoptivis*, Thom. Reinesium & Henn. Wittenium II. cc., If. Vossii *Observat. ad Melam* p. 129-131., G. M. Königi *Biblioth. Vet. & novam*, lit. L., P. Colomessii *Bibliothecae Cboisae* p. 104. 106. 107., & Theod. Janfonii ab Almelooven *Bibliothecam promissam & latentem* p. 28.

ELOGIA.

Ferd. Fürstenbergius (in *Elegia modo laudata*) ita eum compellat:

<i>Langermannie, tibi totas indulsit Athenas</i>	<i>Et quicquid Venerum formoso culmine Pindus</i>
<i>Græcia, delicias & tibi Roma suas,</i>	<i>Posidit, ac doctis Cyrrha propinat aqvis.</i>

If. Vossio (in *Notis ad Pomp. Melam* p. 129.) *Juvenis audit doctissimus*, ac (p. 214.) *Juvenis in primis eruditus, & de se optime meritis.*

Nic. Heinssio (in *pref. Ovidii sui*) *Vir toto orbe celeberrimus*, ac (in *Dedic. Tristium Nafonis*, ei inscriptorum) *Vir eximius, amicis suavisissimus, de nova sua Nafonis editione inter primos optime meritis.*

Joh. Georg. Grævio (in *pref. Edit. sue Epistolarum Cic. ad Atticum*, quarum Codicis Helmstadiensis nostro debuit *Excerpta*) *Vir amplissimus & doctissimus.*

Enico Mauritio (in *Diff. de nobilitate*, §. 62.) *Vir exquisitè eruditionis.*

Rud. Capello (in *Nannophrylacio Liederanti*, num. 205.) *Vir nobilissimus & celeberrimus, Jctus & Polyhistor clarissimus.*

Joh. Alb. Fabricius (P. II. *Memor. Hamb.* p. 802.) ita de illo: *Græca & Romana antiquitatis peritissimum fuisse constat. -- Hoc uno ore omnes testantur, meliorem causarum patronum, jurisque intelligentiorem, & qui clientibus suis, quantum jus atque fas pateverat, promotori subsidio esset, illa ætate fuisse neminem.*

Autor des Nachrichten von der Stadt Hamburg, P. III., c. 8., p. 267. 268., ita scribit: *Als Luca Langermanno hat die gelehrte Welt etwas seltsames verehret, nemlich einen so glücklichen Liebhaber der Jurisprudenz Practiz, als erstehnter Kenner der Römischen Antiquitäten.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Oratio in natalem Christinz, Sæcorum Reginz.

Disf. Inaug. de Jure in curia Mercatorum ulitato, Præfide D. Wolff. Ad. Lauterbachio. Tubingæ 1655. in 4. Recusa Tomo II. *Disput. sub præsidio Lauterbachii habitatum*, ibidem (*sine mentione anni*) in 4.

Αὐτὸς ἄνθρωπος Ἰωνικὸς, seu *Elegia* ad Apollinem (*cultissima*) de nuptiis Mich. Kirstenii, Prof. Hamb., cum Adelgunda Putrichia. Hamburgi 1661. in fol.

Poemata alia, scorsim edita, & a Nic. Heinssio, in *prefat. Libri Carminum adoptivorum*, commendata.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Itinerarium MS. V. J. A. Fabricii Vol. II. *Biblioth. Lat.* p. 126.

Notæ in N. T. Græcum, quas eum, in lectulo decubentem emortuali, reconcinnasse & auxisse, Gener Vinc. Placcio, V. C., & is mihi, retulit.

Theocriti *Idylliorum* nova editio.

Odarum Anacreontis, e MSS. Vaticanis & Florentinis auctiorum atque emendatiorum, nova editio.

Anthologiz Epigrammatum Græcorum nova editio, multis Epigrammatibus ineditis, e Codd. Vaticanis, auctior. (De tribus huc Poetarum Græcorum editionibus affectis ita T. Reinesius, Ep. LV. ad Chr. Daumium (A. 1653. scripta), p. 148.: *Anthologiam novam, e Codd. Vaticanis, adjecisti multis ineditis Epigrammatibus, propediem dabit Lucas Langermannus, Hamburgensis.* -- Vidit tunc Lipsiensis Anthologus (Andr. Rivinus), nisi Acantologus est & Spermolagus, quantum sit, quod ignoret. Idem Langermannus Theocritum & Anacreontem, in quibus multum opere posuit, primum danti. Meminerunt eundem, ex loco hoc Reinesiano, Chr. Daumius Ep. XI. ad J. Andr. Bosium p. 16. P. Colomessius *in Biblioth. Cboisae* p. 104., Th. Janfonius in *Biblioth. promissa* p. 28., ac J. Alb. Fabricius L. III. *Biblioth. Græce*, c. 17., p. 439., & c. 28., p. 703. Vinc. Placcius, in *litteris* A. 1689. ad me exaratis, superesse inter char-

O o o o 2

(1.) in *pref. editionis Liviane anni 1665. Amstelodamensis.* (2.) in *Observe. ad Pomp. Mela* L. II. c. 7., p. 117. (3.) V. Reinesii *Epistolas ad Casp. Hofmannum & Chr. Ad. Rupertum* p. 154., *Epistolas ad Joh. Vossium* p. 12. 30. 31., & *præfationem ipsius Inscriptionum Operis.*

tas nostri testatur *Editiones Theocriti & Anthologie Aldinae, aliasque veteres, ac notas, tum marginales, tum scriptas dispersis foliis confirmatas, sed confusas atque indigestas.*

Collationes in Apicium, Q. Calabrum, Cic. Epistolas familiares, Apollinarem, Avienum, Sedulium, Val. Flaccum, Plinii Epistolas, Lævii Decadem L. Sallustium de Diis, Cyprianum, Isidorum, Prudentium, Diogenem Laertium, Plautum, Senecae Epistolas, L.L. Longobardicas, Chrysothomi Homilias, Euripidem, Tacitum de moribus Germanorum, Martialem, Persium, Aratum. Has Placcius *aususque, l. c., molis parvae, sed laboris magni, vocat libellum*, variisque illarum lectiones e Codicibus, vel Vaticanis, vel Viennensibus, cum utroque noster diu haeserit, excerptas esse conjicit.

Variz Lectiones in A. Gellium optimè notæ, e Codd. Vaticanis. V. Reinesium *l. c. p. 148.*

Antiquitates Græcæ variz, ab eo collectæ, teste H. Wittenio, *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17., ad A. 1686.*

Carmina juvenilia *avēdoſa.*

Epistolæ ejus & Thomæ Reinesii mutuz, quas Joh. Andr. Bosium, Prof. Jen., asservasse D. G. Morhofius, *T. I. Pædybist., Lib. I., c. 7., p. 65.,* testatur.

Epistolæ ad eruditos alios, e quibus duas, ad Frid. Lindebrogium A. 1646. scriptas, in Volumine Epistolarum ad hunc MSto, Reinh. Blomius olim asservabat.

JOHANNES LANGHANS, Hamburgensis, J. U. D., Senator patriz d. 22. Jul. A. 1693. electus, Ordinis tandem Senatorii Senior & Protoscholarcha, d. 22. Mart. A. 1721. mortuus. V. de illo J. Alb. Fabricii *Ep. Dedic. Vol. X. Biblioth. Græcæ, & Progr. de vita ejus funebre.*

Disp. ad *Can. Redintegranda*, selecta de indole remediū possessorii exhibens, Præfide D. Joh. Gravio. Tubingæ 1684. in 4. Inauguralis ipsius.

BERNHARDUS LANGWEDEL, Hamburgensis, d. 10. Sept. A. 1796. in lucem editus, patrem habuit Christianum, mercatorem, matrem vero Agnetem, sibi, anno ætatis 87., superstitem. Studio Medico, in Academia Giesfena, ab A. 1614., in Argentinenſi ab A. 1617., & in Patavina (Consiliarii, tam Nationis Artistarum, quos vocant, Germanicæ, quam Anatomici, dignitates illi largita scholasticas), ab A. 1618., dedit operam, Doctorque in ultima, d. 6. Jul. A. 1621., a Roderico Fonseca renunciatus, Italiam, Galliam & Angliam, annis hoc & sequenti, peragravit. In patriam A. 1623. redux, Praxi medicæ paulatim inclauit, & a Julio Henrico, Duce Saxoniz inferioris, cui *Pisonem suum enucleatum* inscripserat, Archiatri simul ac Consiliarii, anno circiter 1639., obtinuit titulos. E Gertrude Sylmia, uxore, Ottonis, ædis Petrinæ Curatoris, filia, A. 1623. ducta, puellam tantum unicam, Agnetem, sustulit, Joach. Rumpio primum, ac deinde Eberhardo a Campen, J. U. L. & Senatorii, elocavit. In patria tandem, post morbum trimeſtrem, d. 10. Febr. A. 1656., sexagenarius obiit.

Medicus fuit haud indoctus, sed justo ambitiosior, quique plagis ad famam grassari non erubesceret, ac invidus præterea & contentiosus *ſon epistolarum* obtreſcator. Paulum Marquardum Siegelium, civem suum *πολλὰς ἁλλων ἀνδρῶν*, totamque ejus familiam, odio, quod sibi, Poliatri dignitate affectanti, a Senatu prælatus esset, proſequabatur Vatiniano. Medicis exteris, Hamburgum delatis, D. Mich. Clementi, D. Adamo & D. Georg. Frid. Laurentio, plurimas, ut urbe eos pelleret, exhibuit molestias, loquumque in congressibus publicis superiore, Doctorale licet ante se Axioma adeptis, noluit concedere. Quæ ambitio pertinax occasionem præbuit diuturno inter ipsum & Laurentium (ab A. 1633. ad 1649.) certamina, criminationibus initio privatis, deinde vero, ab A. 1647., libellis famosis, scriptisque publicis infestis quamplurimis, agitato, cujus historiam Vitz Laurentii, *Tomo II.* exhibendæ, reservamus. Ex Charitis istis Eriticis, & Mich. Kirſtenii, Georg. Grefſingeri, aliorumque, Epicedius, quæ de illo narrata hæcenus sunt, collegimus.

De Scriptis ejus conferri possunt Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med. p. 97.*, Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus p. 129.*, Corn. a Beughem *Bibliographia Medica p. 149.* & Henrici a Moench *Epistola ad Thom. Bartholinum*, deinceps alleganda.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Carolus Pifo enucleatus, seu Observationes Medice Car. Pisonis, certis Conclusionibus Physico-Pathologicis comprehensæ, rationibus firmis illustratæ, & in Epitomen redactæ. Hamburgi 1639. in 8. Lugd. Bat. 1639. in 12. In hoc libello Georg. Frid. Laurentius (*in Defens. necessaria*), *Pisonem misere*, censet, *esse laceratum & castratum, & neque nucleum ei, neque corticem, relictum*, veroque ab amico ipsius Langwedeli dictum intimo, quod *minutal ille (edulium, quod Cimbrii Pfockſinden vocant) & Pisonis consecreri observationibus.*

Theſaurus Hippocraticus, sive Aphorismi Hippocratis, in classes & certos titulos ordine dispositi, ac succinctis rationibus illustrati. Hamburgi (*& Leide etiam, juxta alios*) 1639. in 12. Hunc *Theſaurum* (quem Autor e Galeno, Philotheo, Vallesio, Holleno, Heurnio, Butino, Foreſio, & aliis, jactat esse collectum) e solis pene Foreſii in *Hippocratis Aphorismos rationibus* (ab Ad. Loniceri Francofurti A. 1554. editis), & Joh. Lygei libello ejusdem tituli (*Genevæ A. 1595.*, ac Parisiis, excuso), compilatum esse, ostensum a se irti, A. 1647. (*in Catal. Nund. Vern. p. 24.*), promissit Anonymus (quem Langwedelius falso credidit esse G. F. Laurentium, *in Defens. necessaria*, contra suspensionem hanc, Deo teste invocato, sanctissime protestatum) in *Foreſio per B. Langwedeli Theſaurum Hippocraticum, alienis Foreſii & Lygei plumis, pice & spice infusis, mire superbiemem, deſectis, & misere deſormato, nunc vero, plumis suis repetitis, reſectis, primumque mtori reſtituto*, Regiomonti in 8., cum *præfatione de plagii literarii crimine*, publicando. Sed nec is prodit, nec Langwedeli, quam illi opponere typis Leidenſibus (*reſſe Catalogo nundin. A. 1647. Autum. p. 11.*) voluit, *Apologia contra Calumniatorem Anonymum larvatum, Theſaurum Hippocraticum falso accusantem, larvam ei detraheis*. Quod vero anonymus minatus tantum erat, paulo post præstitit Georg. Frid. Laurentius, nostri adversarius, in *Monachordo Inſtar-Lygeio-Langwedeliano*, sine loci mentione A. 1647. in 4. excuto. Cujus evidentem plagii illius demonstrationem frustra noster, in *Colloquio Romano-Hippocratico*, A. 1648. conatus est eludere.

Narratio controversiæ & litis de præcedentia, inter B. Langwedelium & G. F. Laurentium, Med. Doctores, exortæ, *avonvopus* edita A. 1647. in 4.

Defensio Hippocratis, contra quosvis ejus obtreſcatores & petulcos calumniatores. Lugd. Bat. 1647. in 12. Recusa (*testibus Merclino, Beughemio & Catalogo nundinali*) ibidem, vel Amſtælodami, A. 1667. in 12. Opposita est G. F. Laurentii *Exercitationibus in nonnullis Hippocratis Aphorismos, minus absolute veros*, Hamburgi A. 1647. in 4. excusis.

Colloquium Romano-Hippocraticum, inter Marforium & Pasquinum, Patritios Romanos. Lugd. Bat. 1648. &

¶ Juxta

(juxta Merc., Bengh. ac Catal. Nund.) 1662. in 12. Impugnat illud G. F. Laurentii cum *Exercitationes in Hippocratis Aphorismis*, tum *Monochordum Foreo-Lygeo-Langwedelianum*. Laurentius contra & illi, & *Narrationi Controv. de precedentia, Defensionique Hippocratis*, A. 1648. reposuit, tum *Defensionem necessariam* Latinam, tum Apologiam Germanicam, sub titulo der abgetheilten *Chirurgischen* und *Rhetorischen*, auf die von D. B. Langwedeln ausgefertigte *Schmachschriften*, publicatam.

Henrici Julii, Altenburgensis Misnici, Aristarchus, five Centuria in novitium quendam Hippocratis exagitatorem. Hamburgi 1648. in 4. G. F. Laurentii *Exercitationes* iridem impugnat, & Auctori illarum Grammaticae, Logices & Rhetorices, obijcit ignorantiam. Verum illius Autorem mihi, aliisque, Langwedelium videri, Vinc. Placcio (*T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 402.*) interpretare, publice jam monui.

Epistolae duae de casu depravati gustus, ad D. Greg. Horstium A. 1633. scriptae, & ab Horstio, cum responsis suis, *Libro III. Consultationum & Epistolarum Medicarum, Sect. 14.*, publicatae.

II. GERMANICA.

Chirurgischer Wundbericht, in zwey Büchern abgetheilet, darinn von allerhand Wunden der Glieder des menschlichen Leibes, auß den beschriebnen Scribenten, nach allen Umständen, Unterrichts geschicht; Lateinisch durch D. Bernh. Svevum, *Studi-Physicum* zu Wimpheim, beschrieben, und nun verdeutschet durch einen Liebhaber dieser Künste. Hamburgi 1644. in 12. Verionem hanc abtenuo, ex *Compendio de inspectione vulnerum* Sveviani (e Melch. Sebizio, Prof. Argent., *Discursus de examine vulnerum contracti*), cum praefatione Henr. Frobenii, Bibliopolae Hamburg., editam, Langwedelium Autorem agnosceat, nonnemo in fronte exempli, mihi vili, annotaverat.

Apologie oder Ehrenrettung gegen D. Georg. Frid. Laurentii unterschiedliche *Schmacharten*, so et A. 1648. divulgiret. A. 1649. in 4. Huic, *Defensionis suae necessariae* Latinae, & *Apologiae ac Retoricae* Germanicae, obstreperant, Laurentius reposuit Licht und Recht, oder wahrhaftige Ehrenrettung, der unwahrhaftigen Apologie D. B. Langwedels entgegengegesetzt. Rostochi A. 1651. in 4. editum, sub cuius finem ipsi hanc *Apologia* Langwedeli est recusa.

INEDITA.

Consiliarius Anatomicus, consensum partium Corporis humani, tam externarum, quam internarum, per praepcepta atque exempla, veterum potissimum autoritate; & recentiorum demonstratione Anatomica, stabiliat, cum monitis quibusdam annexis, exhibens, & Praxi Medicae apprimè inserviens. De opere hoc, quod Autor in Belgio edere voluit, & Henrico a Moench, Archiatro postea Danilo, A. 1654. Hamburgi dedit evolendum, V. Moenchii (specimen ejusdem exhibentis) Epistolam ad Thom. Bartholinum peculiarem, A. 1654. scriptam, & A. 1663. Bartholini *Centurie Epistolarum Medicarum secundae*, num. 45., p. 139-145., insertam, in qua sequens de illo additur judicium: *Opus sane est laboriosum & vastum. Sed in eo desidero, quod veterum autoritatibus plane emancipatus, parum, vel nihil, circulationis sanguinis, & ejus defensoribus, tribuat: unde falsa nonnumquam consensuum causas ab eo assignari fas erit; quod tyranni haud leve in legendo erit impedimentum.*

Opera alia MSSa posthuma, quorum in Epicediis, absque argumenti indicio, facta est mentio.

HERMANNUS LATHERUS, Hulsensis, d. 5. Mart. A. 1583. natus, Henningi, civis honesti, templique opidani curatoris, filius (1.), mercaturae primum (2.), ac postea studii, a parente destinatus, Praeceptores, in schola patris, Joh. Oldenburgum, Rectorem, dexterrimum, ut ipse testatur, *etatis tenerae informatorem*, ejusque Collegas, in Magdeburgensi autem A. 1599. Georg. Rollenhagium, habuit. Ex hac, eodem A. 1599., Witebergam, & inde A. 1602. Marpurgum, digressus, in Philosophia Rod. Goclenii, in Jurisprudentia vero, Herm. Lersneri, Herm. Vultzei, Phil. Matthaei ac Joh. Göddardi, ductu, insignes fecit progressus, Doctorisque titulum, postquam in Academiis etiam Coloniensi, Friburgensi, Basileensi, Argentineni, Lipsiensi & Tubingensi, aliquandiu vixerat, Heid. ibergae, 23. annos natus, obtinuit. Curriculo (cujus hitoriam ipsemet, in praefatione *Tractatus de Censu*, tribusque ad Joh. Pistorium *Epistolae*, fusius exposuit, studiorum scholasticorum pariter atque Academicorum finito, in patriam reversus, doctrina multiplici inter Viros Cimbriz eruditiores, singulari autem in causis agendis dexterritate inter Advocatos ejusdem celebrioris, locum promeruit, ductaque A. 1607. D. Jonathae Gurslofi, Cancellarii Provincialis, filia Christina, A. 1640., d. 9. Apr., obiit.

Symboli loco, ut ex ipsius dictis Avtophagio, hanc Anacleti Papae (in *C. Nihil, d. Diff. 83.*) verba usurpavit, *Sicut arrium in suo quoque opere invenitur mater infantia, ita noverca eruditionis est negligentia*. Mart. Zeilero (3.) *Doctorem Slevicensem doctissimum*, a D. G. Morhoño autem (4.) *illustribus orbis literati & Cimbrici fideritis*, & a Joh. Hoffauto, Ecclesiasta Francofurto-Viadriño (5.), Juriconsultis pietate rara conspicuis, annueratur. Confer de illo Vinc. Fabricii *Elegiam VII. Libri II. (in Editione Poematum anni 1633. Leidens.)*, ac *Reliquias Elegiarum juvenilium (in Edit. operum omnium Lipsiens.)*, p. 659. 660. 661., nec non Franc. Irenicum l. c.

Oratio, qua, in concertatione Elementorum, ductu M. Mart. Helwigii instituta, Tertia praestantia est defensa. Witebergae 1600. in 4.

Oratio de Amicitia, tum vera, tum simulata. Witeb. 1601. in 4.

Tractatus Nomico-Politicus de Censu, h. e., quo medio, arte, jure & studio, Status cujusque regni, reipublicae vel civitatis, censum suum, seu redditus, non nisi legitime, augere possit; ubi & de illegitimis modis passim, refellendi animo, traditur: tam legis scriptis, quam dictis & factis clarissimorum virorum, confirmatus, & in libris illi distributus, Francofurti A. 1618. 1651. 1668. & (juxta Catal. Nund.) 1687. in 8. Praefixa est Tractatui huic eximio Epistola ad Frid. IV., Ducem Holsato-Gottorpensem, dedicatoria, in qua se, Egidii a Lancken, aulæ ipsius Praefecti, & Laur. Læzii, Cancellarii, hortatu, libris adjunctum Bibliothecae Gottorpensis, Joh. Adolphi, Principis, iussu, & Henr. Lindenbergio, ejus Ephoro, suppeditatis, illum scripsisse, testatur, Georgique Obrechtii, Jcti Argentineni, de eodem argumento *Discursum* glaciem sibi fragilem, seque non parum jussive, ingenue fatetur. Quod Joh. Henr. Beclero etiam est observatum, in *Commentationibus* Plinianis, c. 9., §. 9., (in *Volum. Dissert. p. 795.*), ita scribenti: *Herm. Latherus, in libris de Censu, conformatus ab Obrechtio nostro aedificii totius exemplar apparatus quodam & coloribus exornavit*. Conf. ejusd. Becleri *Dissertationum Politicarum, Institutionibus Politicis adjectarum*, octavum, in qua haec p. 360. leguntur: *Latherus nil, praeter ea, quae Obrechtius scripserat, protulit, nisi quod plura exempla ac Auctorum loca adjecit*. Exquisitus a Joh. Gryphindro (l. c.), ac eruditus a M. Greg. Michaelis (in *Notis ad Jac. Gassardii Curiositates inauditas p. 13.*), vocatur, & a Nic. Chr. Lyncker quoque (*Lib. II. Instruendorum forensis, Sect. II. p. I., c. 2., lit. d. i. a.*) commendatur. Libris contra prohibitis annueratus est, cum in Decreto Congregationis Indicis Expuratorii Romanæ,

(1.) V. Mart. Holmeri *Pref. Concisionis de templi Hulsensis incendio* p. 13. (2.) V. ipsius *praefat. Tr. de Censu*, & ex ea, Joh. Gryphindri *Pref. Oeconomia legalis*, n. 87., ac Franc. Irenici *Indicem Auctorum, Collegio in Burgoldensem adjectum*, p. 88. (3.) *Epist. ros.*, a Franc. Irenico l. c. allegata. (4.) *Orat. VIII. p. 243.* (5.) in *Parentatione Germanica in obitum D. Joh. Brunnemann.*

manz, d. 22. Oct. A. 1619. promulgato (quod *Appendix Indici Romano anni 1596. adjecta*, p. 141., exhibet), & Franc. Magdalen. *librorum in Indice Romano prohibitorum Elencho* p. 278., tum in *Indice eorumdem Hispania*, ab Ant. Sotomayore, Inquisitore Generali, Madridi A. 1667. edito, p. 495.

Tres Epistolae ad Joh. Pistorium, Praepositorum Eideritadiensem, *avizdo*, A. 1599. 1600. & 1602. scriptae, & in Volumine Epistolarum ad Pistorium, quod Pet. A. Xenius, J.C. Slesvic., asservabat, MSto mihi lectae.

THOMAS LATIMER, Hamburgensis, Med. Doctor.

Oratio de Luce. Bremz 1683. in 4. (*Catal.*)

Disp. Med. Inaug. de Somnambulatione, Praefide D. Bernh. Albino, Francofurti ad Viadrum 1689. in 4.

JACOBUS SEBASTIANUS LAUREMBERGIUS, Petri, Physices ac Mathematicum in Gymnasio Hamburgensi, Poeseosque postmodum in Acad. patria Rostochiensis, Professoris, Medici ac Philologi inclyti, & Margareta Carmonia, Jacobi, Civis Rostochiensis, gnata, filius, Hamburgi primam, d. 24. Nov. A. 1619., lucem aspexit. Puer brevitanos, in L. Lat., & literis elegantioribus, Rostochii, parentis ac Praeceptorum ductu, fecit progressus, ut, XI. vix annos, in Acroterio Academico majori, d. 7. Jan. A. 1631., Latine, frequentius Professorum, aliorumque virorum doctorum, cinctus corona, peroraret, & eodem idiomate privatim, absque turbatione, sermones cum eruditiss., de quolibet argumento, misceret extemporaneos. Adultior inter Themidos cultores nomen suum esse professus, sacrisque hujus Gryphiswaldiz, ab A. 1637. ad 1639. (Parenti fatali), a Petro Stephani & Dav. Mevio, ac Helmsladii, ab A. 1640., ab Henr. Hahnio, initatus. A. 1642. Hafniam abiit, & Joh. Ulicum, M. Sim. Henningii, Ecclesiae Germanicae Anstis, filium (Theol. postea Doctorem & in Academia Scaniz Londinensi Professore), ipso instituit annuo. Rostochium hinc, quod vires corpulenti caelo frigidiori ferendo essent impares, A. 1643. reversus, mox jura privatim docendi potestatem, A. 1646. autem Licentiatum titulum, & Professionem Historicam, ab Adolpho Friderico, Duce Megapolitano, sibi collatam, impetravit. Quam priusquam adiret, permisso ejusdem, Belgium & Germaniam superiorem, juvenum aliquot nobilium potius Ephoria, itinere peragravit literario. Hoc confecto, Rostochium A. 1650. redux, J. U. D. ab Henr. Schuckmanno est creatus, & professione Historica functus ad A. usque 1659., quo Juridica Pandectarum, locusque inter Consistorii Ducalis Assessores, a Christiano Ludovico, Principe Megapolitano, ipsi conferebantur. Spartam hanc geminam, quantum per cachexiam corporis scorbuticam licebat, sequenti ornavit novennio, & memoriz, quae parentis zmulus pollebat, tenacissimz beneficio, quascunque five praelectiones habuit, five orationes, absque schedularum ope, ex hujus peni deprompsit. Valetudine erat admodum imbecilli, quam scorbutus, dolores hypochondriaci, & cephalalgia intolerabiles, eaque proximo ante obitum quadriennio perpetuas, assidue labefactabant, tabes autem feralis febrisque hectica ita tandem prosternebant, ut, d. 29. Dec. A. C. 1668., ac æt. 49., expiraret. Conjugii fidem A. 1652. dedit Elisabethz, Simonis Spengmanni, Senatoris Stralfundensis, filiz, & ex hac (A. 1707. demum extincta (1.)) septem fuisse liberos, duasque puellas, ac totidem filios, sibi ac parenti *quatuor*, reliquit superstites. E quibus Jacobus Sebastianus, ipsi etiam *quod sexus*, post *Disput. Inaug. de Nundinis solennioribus* A. 1696. habitam, J. U. Doctor A. 1697. in Academia renunciatum est patria (2.). Plura de vita nostri suggerent Programmata Collegiarum, D. Joh. Jac. Döbelii, Medici ac Rectoris Academici, & D. Herm. Lembkii, J.C., funebria, A. 1669. publicata, Henn. Wittenii (qui Döbelianum recudi curavit) *Decas IV. Memoriarum Scholarum renovatae*, p. 489-494., & Pauli Frerieri *Theatrum Eruditorum* p. 1189. 1190.

Confer de eodem Henn. Wittenii T. I. *Diarii Biogr. Sec. XVII., ad A. 1668.*, Joh. Franc. Buddzi T. III. *Lexici Historici* p. 291., Epicedia Collegarum & auditorum, A. 1669. edita, Epistolae, quibus Pet. Laurembergius, parens, A. 1633. *Fundamentum Latini eloquii, Praecepta Civilitatis morum & Cynosuram bonae mentis*, A. 1634. *Euphradium*, ac jam ante A. 1632. *Methodum Legesque studiorum*, & Joh. Balth. Schuppius A. 1640. *Consecrationem Avelini Marpurgensis*, illi inscribere, dedicatorias, Andr. Tscherningii Carmen ad eum Germanicum (in *Frisblinge Poetischer Gedichte* p. 96-99.), Joh. Mautneri *Anagrammata miscella, Curiae Rostochiensis Anagrammaticae A. 1636. adjecta, lit. C. 32.*, Corn. a Belgheum *Bibliographiam Juridicam* p. 132., & M. Dav. Sculteti *Disp. de doctis* (quibus accensetur) *praecibus*, Witebergz A. 1702. editam.

ELOGIA.

Andr. Tscherningius, l.c., adhuc adolescentem ita compellavit:

O du neues Licht der Jugend,

O du Hoffnung unsrer Zeit,

Eidniß väterlicher Jugend, &c.

Herm. Lembkio, Collegz (in Programm. *funebri*), insignis audit *juris & Musarum Antistiti, magnumque, & patriae, & Academiæ, decus.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. Juridica. Gryphiswaldiz 1639. in 4.

Disp. de Injuriis, Praefide D. Henr. Rahnio, Rostochii 1640. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Titulis, Praefide D. Nicol. Schützio, Rost. 1646. in 4.

Orbis bacchantis, seu Oratio, in qua seculi nostri mores repraesentantur, ipsis Saturnalibus pronunciata, Rostochii 1652. in 4. Commendatur a Mich. Watsono in *Diff. de Curiositate*, c. 3., Th. 31.

Oratio de solennibus Nundinarum ineptiis, Rost. 1652. in 4.

Panegyricus Gustavo Adolpho, Duci Megapolitano, ex peregrinatione reduci, consecratus. Rost. 1653. in fol.

Disp. Jurid. de Solutionibus, Rost. 1656. in 4.

Disp. de liberarum Civitatum S. Rom. Imperii eminentia, jure & privilegiis. Rost. 1657. in 4.

Epithalamion joculari Juridicum in nuptias Georg. Andr. Thunii, Consil. Brandeburgici, & Annz Sophiz Wackerbarthiz, soluta oratione scriptum. Rost. 1658. in fol.

Panegyricus in funere Adolphi Friderici, Ducis Megapolitani, Sverini, & suggestu templi aulici, V. Kal. Mart. A. 1659., recitatus. Rost. 1659. in fol.

Themis temerata, cujus pudicitiz vis vitiumque additum. Rost. 1660. in 4.

Disp. de Privilegiis militantium. Rost. 1666. in 4.

Oratio extemporanea de gravi & arduo Principum magistratuumque regnandi munere, in promotione quinque Doctorum Juris habita. Rost. 1668. in fol.

Oratio de utilitate Historiarum, a Mich. Watsono, in *pref. Historia antediluviana*, laudata.

(1.) V. D. Zach. Grapii Jun. *Programma de illa funebre, literato*, p. 270-271., exhibuit.

(2.) Vitz filii hujus historiam Andr. Dan. Habichtorstius, in *Rostochii anni 1699.*

Disp. de Interdicto Salviano. (V. H. Wittenii T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1668.)

Disp. de jure retractus. (V. Wittenium l. c.)

Disp. de lectione & relatione Actorum. (V. Wittenium l. c.)

Oratio de Felicitate civili, & cur omnes beati esse cupiant, sint tamen paucissimi; scripta & habenda a D. Henr. Rabino, Jcto Rostochienfi, illo vero interim defuncto, jussu Ducali, a Collega ejus, J. S. Lauremburgia, recitata, Rost. 1662. in 4.

M. ÆGIDIUS LAURENTII, Ripensis, scholæ patriz, ab A. 1596. ad 1605., Rector, & zdis deinde Cathedralis Archidiaconus, sex filiorum, novemque filiarum, & Maria, M. Andrez Severini Velleji, Decani Ripensis, gnata, parens, d. 21. Apr. A. C. 1627., & æt. 59., extinctus. V. Pet. Terpagrii *Inscriptiones Ripenses p. 148., & 50. ac 51., ubi lapidis ejus sepulchralis legitur inscriptio. Præterquam Epitaphium etiam in templo superest Cathedrali, Tetraflithon in Symbolum ejus (Vigilate, quia nescitis horam, Matth. XXV.) exhibens Elegiacum ab eodem in Append. Inscrip. Rip. p. 6. recitatum.*

Oratio de Cometarum genere & subjecto, habita ac edita Serveftz A. 1593. in 8.

Breves Explicationes Philologico-Theologicæ in Examen Theologicum Phil. Melanchtonis, & Philippi ipsius, & aliorum Theologorum, scriptis collectæ, qvz MSS. in Bibliotheca M. Joh. Pouchii, Diaconi Ripensis, teste illius Catalogo, superfuere.

Historica narratio Belli inter Christianum IV., Daniz, & Carolum IX., Sveciz Regem, sermone A. 1611. scripta Danico, qvz in Magni Scheelii, Præfetti Aalburgensis, Bibliotheca, uti Index ejus, Hafniz A. 1697. editus, me docuit, aversarij; asservabatur.

ÆGIDIUS LAURENTII, Parochus ruralis, in Diocesi Tunderensi, Bulderupensis, A. 1698. mortuus. Zwey Ehrenstulen eines getreuen und reichlich belohneten Dieners, oder Leichpredigt über Hans Nissen, Hardeboigt in Elsharbo, auß Math. XXV. 23. Kilonij 1682. in 4.

BERNHARDUS LAURENTIUS, Föhrensis, Ecclesiæ in natali hac insula Johannæz Pastor,

Die, nach beschmäheter Eitelkeit, höchsterlangte Heiligkeit Friderici III., Königs in Dennemarck, in einem Deutschen Poemate vorgestellet, und mit Anmerkungen erkläret. Slesvigz 1670. in fol. Poemation elegans.

DOMINICUS LAURENTII, Sunderburgensis, die Vita A. 1585. natus, Johannis Junioris, primi Ducis Holstæto-Sunderburgici, in arce initio Holstæti Reinfeldensi, deinde vero Alsenfis insulæ Sunderburgensi, illoque defuncto, filiorum ejus, Joh. Adolphi & Friderici, ab A. 1623., in vicina Norburgensi, Ecclesiastæ aulicus, Inspectorque simul Parochiz Eckenis, Norburgi, d. 15. Jan. A. C. 1639., ætatis 55., munerisque sacri 25., defunctus.

Leichpredigt über Johannem den Jüngern, Herzogen zu Holstein-Sunderburg, auß Pl. XXXI. 6. Rostochii 1623. in 4.

Leichpredigt über Johann Adolph, Herzogen zu Holstein-Norburg. Rostochii 1625. in 4.

JOHANNES LAURENTII, Irtzchoensis.

Oratio parentalis in obitum Jacobi Steinmanni, Jcti, Consilarii Danici, & præfecturæ Steinburgensis Administrato-
ris, A. 1663. defuncti, in fol. (M. C. K.)

JOHANNES LAURENTIUS, Ripensis, M. Laur. Nicolai, Ripensis, templi in patria Cathedralis & Hafnienfis Nicolaitani Pastoris, Episcopique tandem Aalburgensis, filius, Med. Doctor & Practicus atque Canonicus Ripensis, duas habuit uxores, alteram Annam, civem suam (1.), alteram M. Jacobi Matthiz Velleji, Episcopi ex Parochio Ripensi Ottonienfis, filiam (2.), generum autem Johannem Andrez, Ecclesiastæ Marianum Ottoniensem. Agnomen AMERINI (non Amefini, a Charitoph. Hendreichio (3.) ei perperam tributum) in juventute illi, cum Ciceronis pro Sex. Roscio Amerino Orationem memoriter recitasset, a Nicol. Hemmingio, Theologo Hafnienfi, honoris ergo, esse impositum, Claud. Lyfchandro, in Catalogo Scriptorum Danicorum avertens, testatur. Falluntur ergo Alb. Bartholinus (4.) & Ol. Borrichius (5.), qvi Joh. Laurentium, Tetraflithorum de Episcopis Ripensibus autorem, & Joh. Laurentium Amerinum, fute (uti a Borrichio vocatur) Joh. Amerinum, ceu duos Poetas diverfos, distingunt. Qvem errorem jam olim, in Spicilegio Hypomnematum ad Alb. Bartholini de Danorum scriptis librum (6.), confutavi.

Confer de illo, præter scriptores jam allegatos, Pet. Terpagrii Præfationem Serici ejus Episcoporum Ripensium, de novo a se A. 1704. editæ.

ELOGIA.

Claud. Lyfchandro (l. c.) Vir audit in secularibus literis eruditissimus, ingenio & morum integritate Spectabilis, ac ob insignem orationis elegantiam, & venæ forvitatem, inter præcipuos nostræ ætatis Poetas numeratur.

Ol. Borrichius (l. c. p. 164.) ita de illo: Vena Joh. Amerini, Ripensis, non est plebeja. Lyrica iterum legi digna sunt Ecloga Epica de bello Dan-Svecico subinde satis incallescit.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Epithalamion in nuptias Erasmi Joh. Ravarii. Hafniz A. 1567. (V. Lyfchandrum l. c.)

Eucharisticon ad DEUM Opt. Max., pro defensione & gubernatione annua. Hafn. A. 1570. (V. Lyfchandrum.)

Querela Daniz, in mortem Christiani III., Regis, ad Nicol. Coldingensem. Hafn. 1570. in 8.

Ecloga nova de federe inter Fridericum II., Daniz, & Johannem, Sveciz, Reges, sub Joh. Laurentii Amerini nomine edita. Witebergz 1573. in 8.

Carmina varii generis, sub eodem nomine publicata. Witeb. 1576. in 8.

Ripensium Episcoporum Series & vitz, Tetraflithis comprehensæ. Hafn. 1591. in 4. A. M. Pet. Terpagrio, Theol. Lectore Ripensi, decem Tetraflithis, ad A. usque 1704., continuatz, cum præfatione illius, denuo ibidem A. 1704. in 4. prodierunt. Poemation elegans, quod Ol. Borrichius (l. c. p. 108.) industria non paritende vocavit opusculum, & post Terpagrium (in præfatione), ego quoque, P. III. Isagoges ad Hist. Cimbr., c. 1., §. 5., p. 231. 232., & in Proleg. Biblioth. Septentr. erud., §. 50., p. 72., commendavi.

Carmen de Coronatione & laude Christ. IV., Regis Daniz. Hafn. A. 1593. (V. Lyfchandrum l. c.)

JOHANNES LAURENTIUS, Ripensis, Andrez Severini Velleji, Decani Ripensis, & Historiographi Danici celeberrimi, pronepos, Scriba initio fuit Archivi regii Hafnienfis, deinde autem, M. Jan. A. 1698., Typographus etiam regius atque Academicus, & Conscriptor Acadæmicæ Affessor, a Christiano V., Monarcha Danico, est constitutus is. Historiz & Archæologiz Danicz singulari, felix proavi æmulus, inclauit peritia, nummorumque & monumentorum

PPPP 2

(1.) Hujus Epitaphium V. in Pet. Terpagrii *Inscriptis Ripensibus p. 20.* (2.) V. Er. Vindingii *Acad. regiam Hafn. p. 121.*
His Brandenb. p. 170. (4.) in *Lib. de Script. Dan. p. 77.* (5.) *Diff. V. de Poetis Latinis p. 104. 106.* (6.) p. 32. 24.

patriz antiquiorum insignem sibi paravit suppellectilem. Quantum in hūc illustrandis praeferit, Musci ostendit regii, ac *republicae* naturae, artis atque antiquitatis, pretiosissimorum, quz in isto asservantur, Historia, ab Oligero Jacobo, Professore Medico Hafnienſi, opere, in quo *avætor* eum habuit indultum, amplo ac memorabili A. 1696. exhibita, ab ipſo autem ſolo A. 1703. *Auctario* illustrata luculento, & A. 1710. longe locupletior denuo edita.

ELOGIA.

Otto Sperlingius Junior, in *Epistola*, qua suam de *Crepidæ veterem Diarriben* A. 1698. illi inscripſit, *dedicatoria*, his eum verbis compellat: *Si posthac Stephanos, & Frobenius, & Elzevirius, habebis Dania, typis ac eruditionis tuae hoc debemus.*

Idem in *Notis ad Testamentum Abſalonis, Archiepiscopi Sec. XII. Lundenſis* (enostri Mſto, quod Haraldum Huilfeldium antea poſſeſſorem habuerat, Hafniz A. 1696. à se editum), p. 18. *Virum eum vocat elegantissimum, & antiquitatum Danicarum amantissimum*, nec non, in *Diff. de Numerorum bractearum & cavorum origine & progressu*, p. 33. *inſignem Antiquarium.*

Joh. Mich. Heineccio (in *Syntagm. de Sigillis*, P. I., c. 9., p. 114.) *Autor audax eruditissimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Auctarium Rariorum, quz Museo Regio Hafniz per triennium acceſſerunt, uberioribus illustratum *Commentariis*, ac numismata præcipue, & alias antiquitates, Part. secundæ *Catalogi* illius (ab *Oligero Jacobo Hafnia A. 1696. in fol. editi*), aut inferas, aut inferendas, exhibens. Hafniz 1703. in fol. Recensum ejus V. in Wilh. Ern. Tenzeli *Bibliotheca curiosa Germanica*, Sed. V. A. 1705., p. 314-383., ac *Novis Lit. Lubec. M. Apr. A. 1703.*, p. 87. *Scriptum a J. M. Heineccio, l. c., vocatur elegans.*

Museum Regium, seu *Catalogus rerum*, tam naturalium, quam artificialium, quz in basilica Bibliotheca Augustissimæ Daniz Norvegizque Monarchæ, Friderici IV., Hafniz asservantur, Christiano V. regnante, ab *Oligero Jacobo*, Med. & Philoſ. Prof. regio, quondam descriptus, & A. 1696. editus, nunc vero ab ipſo magna ex parte auctior redditus, uberioribusque *Commentariis*, præsertim quoad antiquitates, historiarumque numismatum Danicorum, illustratus, Hafniz 1710. in fol. Recensum illius Encomasticum exhibere Lipsienſes (*amplos eruditæque ejus accessiones, & observationes memorabiles lectuque jucundas, merito commendantes*), in *Actis Eruditorum*, M. Jul. A. 1711., p. 287-290.

II. GERMANICA.

Das preiswürdigste Gedächtnis Friedrichs des andern, Königs zu Dänemark, in seinem Leben, Regierung und Abschieden, aus verschiednen alten Schriften, Urkunden und Chroniken, zusammengetragen. Appendicis instar accessit, M. Christoph. Knopſi, Monarchæ hujus Concionatoris aulici, Erklärung oder Predigten über die, von König Friderico II. selbst, vor ſeinem Kinde, zusammengelesene, Psalmen und Biblische Sprüche, in editione. Hafniz A. 1693. in 4. excuſa. Pierzque narrationes ex Harald Huiſeldii, regni Danici Cancellarii, *Chronico Friderici II., Regis Danie*, Danico *avætor* sunt depromptæ.

Tagtegiſtet über Christiani V., Königs in Dänemark glorwürdigste Lebens- und Regierungs-Geschichte; Nebst Aufzählung einiger Medaillen, und der Königl. prächigen Leichbegängniſſe. Hafniz 1702. in 8. Scriptum *avætor* editum.

III. DANICUM.

M. Andreæ Severini Velleji, Decani Ripenſis, Historia Svenonis Tiueſkæg, Regis, ab A. C. 980. ad A. 1014. Danici, Danica, a pronepote hoc Auctori Hafniz A. 1705. in 8. edita, de qua in Velleji plura dicuntur Elogio.

INEDITA.

Ejusdem Velleji Versio Danica Historiz Saxoniæ Grammatici Danica, Hafniz A. 1575. & 1610. in fol. impressa, cuius tertiam nosſer parat editionem, figuris exornandam æneis, notisque suis Historicis & antiquariis, in finem singularium paginarum rejiciendis, illustrandam. Specimen illius, anno jam 1698. plagiula unica, in fol. excuſa, sympathice exhibuit V. *Novæ Lit. Lubec. M. Jan. A. 1698.*, p. 14., & *Hypomnematum* noſtrorum ad Alb. Bartholini *Lih. de Script. Dan. Spicilegium* p. 3.

Collectio novarum Constitutionum Christiani V., & Friderici IV., Regum Daniz, Codice Christiano recentiorum, junctim, cum necessariis remissionibus ad Codicis illius titulos & paragraphos, Indiceque suo recudendarum, Vid. Nicol. Pet. Sibberi *Bibliothecam Historicam Danico-Norvegicam*, c. 8., §. 20., p. 264.

LAURENTIUS LAURENTII, Huiſ Cimper, d. 8. Jun. A. 1660. natus, Templi Scholzque cathedralis, in urbe Bremenſi, ab A. 1684., Cantor, A. 1723. superſtes.

V. Anonymi *Bremen anni 1708. literata* p. 44. 45., Joh. Melch. Kraftii *Jussumſche Kircheng-Historie* p. 362., & Joh. Casp. Wezelii Partem II. *Hymnopoæographiz Germanicæ* p. 62. 63.

Geistlicheieder über die alltägliche Texte, A. 1700. editæ, quz a Kraftio l. c. commentantur.

M. NICOLAUS LAURENTII, Ripenſis, Professor Academiæ Hafnienſis Pazdagogicus, A. 1579. defunctus. V. Er. Vindingii *Acad. Regiam Hafnienſem* p. 143., & Claud. Lyschandri *Catalogum Scripſorum Danicorum avætor* lit. N.

Catechesis Christiana, carmine Elegiaco reddita, ad Pet. Oxonium, Witebergæ A. 1574. edita. (V. *Lyschanderum* l. c., & *Append. Catalogi Biblioth. Refſiane* p. 319.)

Evangelia Græco & Latino carmine reddita, quz a Lyschandro, an prodierint haud indicante, ei tribuuntur.

NICOLAUS LAURENTII, Slesvicenſis, Parochiz in Eiderſtadiæ San-Petrinz, circa A. 1675., Diaconus, & circa A. 1692., Paſtor, ac omnium tandem Eiderſtadiæ Eccleſiarum, ab A. 1701., Praepositus, ante A. 1709. mortuus. Musicalifer Dialogus, bep Ordination jwerer Prediger zu Gdingen abgeſungen. Kilonii 1675. in fol.

Der bestohene Gotteskasten, in seinem Ursuel, und andern Umständen, in einem besondern Tractate, vorgeſtellt. Hamburg 1693. in 4.

OTTO LAURENTIUS, Fahrenſis, insulæ initio natalis Eccleſiaſtes, & Parochus deinde, in Syltia, huius vicina, circa A. 1671., Mohrfumens. V. Ant. Heimreichii *Lih. III. der Nordfriſſiſchen Chronica*, c. 10., p. 322.

Entrwurf der auf der Insel Föhr sich begehenden Gesichte und Wunderzeichen. Slesvigæ in 8.

OTTO LAURENTII STRANDINGER, Flensburgenſis, agnomen Strandingeri a Nordstrandia, parentis patriâ, adeptus, Paſtoratu ejusdem insulæ Pilwormienſi, per annos 22. administrato, ob nimium, in Elencho contra incolas Pontificios, & disciplinæ Eccleſiaſticæ exercitio, rigorem, excidit, & alium, in præfectura Holſtica Trittovienſi, ab Aula Gottorpienſi, ad jacturam prioris compendendam, oblatum, detractavit. In urbem hinc redux patriam,

patriam, ædis Marianæ Symmyta A. 1698. evasit extraordinarius, sed, cum controversia de phrasibus quibusdam facris suspectis a nonneme A. 1701., & denuo A. 1703., sibi mota, post causæ cognitionem, & a Consistorio Flensburgensi, & ab aulæ regis Hafniensis, instituta, Theologis, formulæ, ab his A. 1704. sibi propozitæ, subscriptionem recusaret, isto etiam a Friderico IV., Rege Danico, abstinere iussus est officio. Privatam deinde in patria vitam sequenti egit triennio, donec A. 1708., cum Pædobaptismi improbatione, & Separatismi approbatione, in colloquio facta familiariter, & publice coram Consistorio, (in *Confessione*, & *Antapologia*, Consistorii ad illam opposita responso) defensa, Magistratum pariter atque Ordinem Ecclesiasticum offendisset, post editam paulo ante *Confessionem*, illam relinquens, Fridricopolim commigraret, Cum vero in civitatem patriam Flensburgensem, annis sequentibus aliquoties reverfus, heterodoxias suas clam sparsisset, a Consistorio coram Friderico IV., Rege Danico, accusatus, hujus Edicto, die 29. Febr. A. 1716., e ditionibus regis relegabatur universis, deportationem in ergasterium Bremerholmenfem, si in eas rediret, comminato. Seorsum istud A. 1716. in 4. prodit, & a Val. Ern. Löschero etiam den ungschuldigen Theologischen Nachrichten, Sect. V., A. 1715., p. 908-911. est inferturn. Postea Hamburgi, inque locis vicinis exulavit, & M. Aprilii A. 1724. ibidem obiit.

Plura de vita sua ipse in *Confessionis Epistola ad Flensburgenses dedicatoria*, ac *sub initium ejusdem* narravit, & A. 1717. in der heilsamen Wahrheit, tum *Parte I.*, tum in *Prefationibus atque Appendicibus*, certaminum factorumque suorum historiam fufius exposuit. Confer D. Jofux Schwartzii (mandatum, cujus supra mentio facta est, regium, & Joh. Frid. Mayeri de Phrasibus illius suspectis censuram, exhibentis) de priori Controversia Flensburgensi narrationem, in *Tradatu de Chiliasmo, contra Henr. Mühlum, Germanico*, P. III., c. 7., p. 436-439. obviam, & qvæ huic a Joh. Melch. Kraffio in Bericht von den Gleswigs-Holsteinischen Kindens-Strcitigkeiten, p. 114., sunt repozita.

Transitum a Lutheranis ad cæpum Mennonitarum paucis ei verbis exprobravit Alb. zum Felde, Theologus Kiönienfensis, in *Analedis Disquisitionum Sacrarum, Or. II., five in Parenesi ad lectionem Augustanæ Confessionis p. 19. 80.*

SCRIPTA.

Beläntnis von dem kirchlichem sogenandten Gottesdienst im Luthertume, an das Consistorium zu Flensburg d. 22. Jul. A. 1707. gethan: Samt einigen Briefen an die Prediger zu S. Nicolai in Flensburg. Prodit, sine loci mentione, A. 1708. in 8. Bipartita est, & parte priori Pædobaptismum impugnât, posteriori autem Separatismo, corruptelis cætum Lutheranorum, & Ordinis præsertim Ecclesiastici, fusc enumeratis atque exaggeratis, patrocinatur. Confer recensum & censuram Val. Ern. Löscheri in Unschuldigen Nachrichten von Theol. Sachen, Sect. 8. A. 1710., p. 112. 113.

Confessione huic oppositæ sunt:

I. Erster Theil der Bekehrung, so vom Königlichem Consistorio zu Flensburg Herrn Ott. Laur. Strandingern, über die von ihm bestimmte Lehr-Puncten, A. 1707. gegeben worden, worinn die Lehre von der Kinder-Taufe erwiesen und vertheidiget wird, ausgehet von F. M. (i. e. Franc. Möllero, Ecclesiasta Flensburgensi Mariano, & postea Pastore ac Præposito) Flensburgi A. 1718. in 8. Strandigeri Antwort auf des Flensb. Consistorii Bekehrung wider sein Beläntnis, cujus editionem, si Consistorii Informatio prodierit, in *Ep. Dedic. Confessionis p. 21.* 22. jussit expectari, lucem publicam non vidit.

II. Henrici Hammerichii Junioris, Concionatoris aulici Hollato-Glücksburgensis vertheidigte Kinder-Taufe oder kurzer Extract aus dem bereits A. 1661. von etlichen Beordneten des Hamburgischen Ministerii edirten also genannten Quaders Geredt, zum heilsamen und nothigen Unterricht vieler Frommen, in specie durch Otto Lorenz Strandgers ohnängst publicirten Schrift nicht wenig geargerten und irrgemachten Christen wohlmeinend zum Druck übergeben. Flensburg. 1708. in 8.

III. Henr. Joh. Elebrechti, Past. Saltzhufiani in Ducatu Brunsvicensi, Commentatio de Pædobaptismo, in dem Ausgange Ismaels aus den Hütten Abrahams, wieder Christ. Ant. Römeling. Hamb. A. 1711. in 8. edito, obvia. V. Val. Ern. Löscheri Unschuldige Theolog. Nachrichten, Sect. 6. A. 1711., p. 879.

III. Arn. Fischeri, Ecclesiastæ Flensburgensis, die noch seihstehende unumstößliche Wahrheit unferer Lutherschen Kirchen von der Kinder-Taufe, und dem so genandten äußerlichen Gottesdienste, wieder H. O. L. Strandingern, Flensburgi 1712. in 4.

V. Joh. Trellundii, Th. D. & Prof. Hafniensis, Christumäßige Wiederlegung der so genandten Beläntnis H. O. L. Strandgers, betreffend 1. die Kinder-Taufe, 2. den öffentlichen Gottesdienst der Evangelischen Kirche. Hafnia A. 1716. in 8. Qvæ jussu Regis est scripta.

VI. Ejusdem ausführliche Vertheidigung seiner Wiederlegung des Beläntnisses O. L. Strandgers, die Kinder-Taufe betreffend, wieder desselben heilsamen Wahrheit Lipsæ A. 1719. in 8. De qvæ Val. Ern. Löscherus, l. c., Sect. 6. A. 1718., p. 1066-1069., potest consuli.

Ipse vicissim Adversariorum istorum quibusdam scripta sequentia reposuit apologetica:

I. Fischer wiederlegt von Fischer, A. 1714. in 8.

II. Die heilsame Wahrheit, oder zweifachen Bericht, nach der Wahrheit gethan, 1. von seiner Aufreibung ins exilium, 2. von H. Joh. Trellundii so genandter Christumäßiger Wiederlegung seines Beläntnisses: Samt einem Anhang vom falschen Bericht der belandten Unschuldigen Nachrichten in dieser Sache. A. 1717. in 8. Qui, præter Epistolam ad Fridricum IV., Regem Danicæ Ludovicamque, hujus conjugem, tres Præfationes ad Adversarios, Lectoresque tum pios, tum impios, sunt præfixæ. Recensum hujus scripti elenchicum exhibet die fortgesetzte Sammlung von Theol. Sachen anni 1720., in *Appendice*, p. 107 4-1079.

III. Brief an H. Joh. Trellund, Theol. Professorem in Kopenhagen, wieder desselben ausführliche Vertheidigung seiner Wiederlegung, am 16. Jan. A. 1720. geschrieben. A. 1720. in 8.

THOMAS LAURENTII, Tunderensis, vici in Wagria Prezensis, circa A. 1641., Ecclesiastes, & Parochia deinde, in agro vicino, Kerkenhagensis, ab A. 1654., Pastor, A. 1670. superstes.

Leichpredigt über J. Margareta Cestladiinn, auß Joh. I. 16., vom großen unerschlößlichen Gnadenstrom, welcher auß dem süßen Heren Jesu Christi heult, und sich über seine Gläubige reichlich ergießt. Lubecæ 1641. in 4.

THOMAS LAURENTII, Esqrosia Anglo-Cimber, Med. D. & Practicus in urbis Flensburgensi ac Fridriciana Jutiz, tandemque in Aarhusensi, A. 1720. mortuus.

Disp. Inaug. de Phthisi. Hardervici 1693. in 4.

CHRISTIANUS LAUTERBACH, Urino Wagrius, Ædis in Livonia Rigenfis suburbanz, ab A. 1695., Symmyta, Pastor, ab A. 1697., Holmhofensis, & in urbe deinde Rigenfi templi Cathedralis, ab A. 1702., Diaconus, Petrii autem, circa A. 1709., Pastor. V. *Neua Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1702., p. 263. 264., & Anonymi neuen Dorcht Molleri Cimbr. Lat. Tom. I.

rat alterhand Bücher, *Secl. II.*, p. 144-148. (ubi ejus Monitum Germanicum de Gottr. Arnoldi errore, circa turbas, ob Calendarii Gregoriani introductionem, Rigze exortas, *T. II. Hist. Eccl.*, *Lit. 16.*, c. 26., p. 354., commissio, exhibitur).

Freunde über den Tod Gustavi und Ulrici, Königl. Schwedischer Erbprinzen, im Xigischen Gymnasio gehalten. Rigze 1685. in fol.

HERMANNUS LEBERMANN, Lubecensis, Henrici, auriæ cerevisiarii, filius, d. 3. Jan. A. 1645. est natus, & post reditum ex Academia, quam A. 1664. accesserat, Roslochii, templi in patria Cathedralis Diaconus d. 6. Nov. A. 1679., Archidiaconus A. 1684., ac Pastor tandem d. 13. Nov. A. 1704., electus. A. seqv. 1705., d. 18. Jun., cum templum adiret, in via prolapsus publica, ob vertiginem, clapsu hoc contractam, ambonem sacrum, concione nondum finita, invitus reliquit, & octiduo post, d. 26. Jun., sexagenarius obiit. E novem liberis, ex Elisab. Frobbia, uxore, A. 1680. ducta, susceptis, filius tantum æquívus, cum sorore unica, ei fuit superstes. Plura de vita ejus V. *Novis Lit. Lubecensis anni 1705.*, *M. Jan.* p. 29., & *M. Aug.* p. 255. 256., & J. H. a Seelen (Epitaphii etiam recitantis epigraphen) *P. I. Athen. Lubec.* p. 348. 349.

Der Kirchen Wächter und Wahrer Beschützer, an D. Menone Hannekenio, Superint. zu Lübeck, in einem weitausfögen Teutschen Gedichte vorgestellt. Lubec 1673. in 4.

Predigt von Christi und der Christen Leben im Tode, auß Joh. XVI. 5. Lubec 1676. in 4.

Epicedia complura Germanica, arguta & perlegantia, sigillatim diversis edita temporibus, sed, qvz in fasciculum colligantur, dignissima.

Homilix CCCCLXV. in Jeremix Prophetiam & Threnos avéðelos, in *Novis Lit. Lubec.* l. c. p. 256., laudatæ.

M. HERMANNUS LEBERMANN Junior, Senioris, modo laudati, filius, A. 1685. Lubecæ natus, & A. 1708. Lipfiz laurea ornatus Philosophica. V. *Nova Lit. Lubec.*, *M. Aug. A. 1705.*, p. 256., & *Nova Lit. Germ.* *M. Mayo A. 1708.*, p. 189.

Disp. de satis tristibus, qvz Theologorum clarissimorum filii subierunt, Præfide D. Georg. Henr. Götzio, Superint. Lubec., illius Autore, defensa. Lubec 1706. in 4.

Compendii Theologiæ positivæ universæ, ex obligatione nostra erga Deum deductæ, Specimen, Præfide D. Zach. Grapio Jun., IV. Disputationibus, ab eo Autore propositum. Rostochii 1706. in 8. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, *Anni 1706.*, *M. Jan.* p. 7. 8., *M. Jul.* p. 194., & *M. Oct.* p. 301. 302.

Oratio Valedictoria avéðelos de Vita vitis & Vite Vitz, in schola Lubecensi d. 19. Apr. A. 1703. recitata. V. *N. L. Lubec.*, *M. Mayo A. 1703.*, p. 120.

JOHANNES LEDERER, Hamburgensis, decennio in America Boreali & Virginia versatus integro, post reditum in Europam, iterum suorum Americanorum scripsit historiam, cujus Excerpta a Jac. Sponio, Medico Lugdunensi, Epistolæ ad Abbatem Roqvium inclusa Gallicæ, a Roqvio *Diario suo Eruditorem Gallico anni 1681.*, num. 6. (ad d. 3. Martii), p. 75. 76., sub hoc inserta fuit titulo: *Extrait d'une lettre, écrite par Mr. Jacques Spon, M. D., contenant quelques choses particulieres des Americains de la Virginie, tirées des Memoires de Jean Lederer de Hambourg, qui revenoit de ce pais là apres dix ans de séjour, qu'il y avoit fait.* Anglicæ ipsius *Itinerarii* (ni fallor) editionis, Londini A. 166., in 8. excusæ, sequentem Corn. a Beughem (in *Bibliographia Historica* p. 446.) inscriptionem recitat: *John Lederer the Discoveries, in three several marches, from Virginia to the west of Carolina, and other parts of the continent, together with a Map of the territory which he traversed.*

M. GILBERTUS LEIDING, Hamburgensis, Collegii Philosophici Witebergensis Adjunctus (r.), cum Lingvarum Orientalium in Gymnasio urbis patris professionem frustra A. 1704. ambisset, templi ejusdem Catharinæ A. 1705. factus est æditus.

Disputationes duæ de Κατανοήσις, ex Math. XVIII. 6., quarum priorem, Præfide Conr. Sam. Schurtzleischio, posteriorem vero ipse Præfex, proposuit. Witebergæ 1700. in 4.

Beweis, daß die Worte Christi: *Eli, Eli, Lamah Sabachani*; vom H. Geiste selbst, und, dem zu folge, von der ganzen Christenheit, recht übersetzt seyn: *Mein Gott, mein Gott, warum hastu mich verlassen?* wieder Oligerum Pauli, Hamburgi 1704. in 4. V. *Nova Lit. Germ.*, *M. Mart. A. 1704.*, p. 119., & Val. Ern. Lüscheri (Scriptum hoc, cui eruditorum, commendantis) Unschüldige Nachrichten von Theol. Sachen, *Secl. XII. A. 1704.*, p. 726. 727. Reposuit illi Oligerus Pauli, scriptor fanaticus, opuscula duo, Hamburgi A. 1704. in 8., sub titulis his excusæ Thraſonici: 1. *Da hastu!* M. Leidings aufgesetzter Wauenschwanz, mit tausend pedantischen Augen, wieder Oliger Pauli, sinck von sich selbst beschämt darnieder, nachdem ihm seine garstige List oder Gründe gezeiget worden, und Jesu Sabach behält, wieder sein Sabach, und alle Feinde seiner Fertigkeit, den Sieg. 2. *Es werde leicht*; das ist: Kurze Entbißung der, unter dem Rahmen M. Leidings, herausgekommenen Beweisgründe, daß die Worte Christi: *Eli, Eli, Lamah Sabachani*, vom H. Geiste selbst, durch *Mein Gott, mein Gott, warum hastu mich verlassen?* übersetzt seyn: woraus zu urtheilen, daß die vermeinte Gründe vom Autore sehr unbedachtſam, in gotteslästerlich, verfaßet sind; zur Vertheidigung der ehemals herausgekommenen Schrift dargelegt.

Gegen-Entwort auf die vermeinte kurze Entbißung des unglückseligen Oliger Pauli. Hamburgi 1704. in 8. (*Catal.*)

Priora Capita Commentarii Rabbini (*R. Salomons Ben Melech*), Michol Jophi dicti, in Genesim, typis latinis expressa, duplici versione, verbalis nempe & paraphrastica, explicata, idiotismorum derivatione, antiquitatum deductione, Anti-Judaicorum argumentorum annotatione, atque Rabbinarum opinionum refutatione, declarata, vocabulorum Rabbinarum adjectione enucleata, & Indice rerum atque verborum copiosissimo aucta; qvz Hamburgi A. 1712. in 4. prodidit, in *Catal. Nund. Vern. A. 1712. Lipf.* p. 5., incertum an vere, traduntur.

WOLFGANGUS PHILIPPUS LEIKE, ædis Catharinæ, in Parochia rurali Ducatus Slesvicensis Gillenbekensi, circa A. 1685., Pastor.

Gemeiner Lehrer göttliche Gnadenbefohlung, auß aller frommen Kinder Gottes freudige Hofnung, oder Leichpredigt über Joh. Witten, Paß zum Hagen, auß 2 Tim. IV. 18. Adjuncta Wittenii illius *Trifolium sacro sermonum de Imaginibus, campanis & fuggeßibus, Germanicorum*, Plönæ A. 1685. in 4. impresso.

JOHANNES PETRUS LEMBKE, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1698., Hamburgensis.

Disp. Inaug. de pena commissi. Witebergæ 1673. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum anni 1701. literatur* p. 16.)

M. ALBERTUS LEMEIGERUS, Hamburgensis, in Acad. Witebergensi, & ipse literis, Melanchtonis ac Collegarum ductu, dedit operam, & alios deinde, ab anno circiter 1559., earundem peritiam privatim imbuere, & Professionem

(1.) V. Epist. gratulat. C. S. Schurtzleischii de titulo illo sub Ænere A. 1703. collato, *Tome II. Epistolarum arcanarum*, n. 337., p. 405. 500.

ionem tandem A. 1564. Eusebio Menio subrogatus, Oratorium (1.), nec multo post alumnorum Electoralium Ephoriam (2.), obtinuit. Reſtor Academiæ eodem fuit anno 1570. (3.), qvo cum Sophia Beſtenboſtelia, Theodorici filia, d. 10. Apr. Hamburgi, teſte Joach. Degenero (4.), celebravit nuptias, a Joh. Majore, Collega, carmine celebratas Epithalamio (5.), Decanus autem Ordinis Philoſophici A. 1565., qvo XXXIV. & A. 1572., qvo LVII. creavit Maſtros (6.). In ſacris iſtorum temporum certaminibus Theologorum molliorum, ſive Philippiſtarum, caſtra eſt ſecutus, & hanc ob cauſam, cum M. Jan. A. 1581., Libri Concordiæ aliorum ſe jam vocatum eſſe prætexens, detraſſet ſubſcriptionem, d. 16. Febr. conſtitum ex Academia juſſus difcedere (7.). Witbergæ ergo Hamburgum rediit, & urbis hujus patriæ, eodem anno 1581., Secretarius. A. 1588. autem, d. 21. Febr., Senator electus, non minori ſe prudentia civili, quam doctrina, eſſe præditum, concivibus offendit. Obiit tandem, teſte Ad. Traſfigero juniore (8.) (qvocum Gerh. Schröderus (9.), A. 1599. eum adhuc fuiſſe ſuperſtitem perhibens, vix conciliari poſſe videtur), d. 30. Apr. A. 1595., & exuvias xdi Catharinæ æſſervandas reliquit. Georgio Majori, Theologo Witbergienſi, in *Programmate* quodam *Academico* (10.), *Vir audit ingenio, eruditione & pietate, excellens.*

Dav. Chytræzi Epistoſola ad eum, A. 1575. exarata, inter Chytræzanæ, Hanoviz A. 1614. editas, p. 289. 290. 291., Joh. Caſellii auctore, A. 1583. ſcripta, inter Caſellianæ Roſtochiænſes, Hamburgi A. 1641. ab Henr. Vageto publicatas, num. 62., legitur.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Oratio de Studio & cura recte dicendi, d. 5. Maji A. 1561. habita, & *Tomo VII. Declamationum Melanchthonianarum*, Witb. A. 1565. in 8. excuſo, p. 543-566., inſerta.

Oratio continens Commoneſactionem de diſciplina ſcholæſtica, d. 20. Mart. A. 1565. recitata, ac Witbergæ A. 1565. in 8., tum ſecurim, tum eodem *Tomo VII.*, p. 960 976., impreſſa.

Oratio de hiſtoria Exilii Babylonici, in renunciatione Maſtriſtorum, Prid. Id. Mart. A. 1572. recitata. Witb. 1572. in 4. Recuſa *Tomo VII. Declamationum Scholæ Melanchthoniæ*, Servetæ A. 1586. in 8. edito, p. 128. & ſeqq.

Programmata plurima ad Prælectiones ſuas, partim Philoſophicas, partim Oratorias, invitatoria, ab A. 1559. ad 1570., Witbergæ propoſita, & in *Scriptorum Witbergæ publice affixorum Tomis IV. V. VI. & VII.*, ibidem A. 1562. & ſeqq. in 8. publicatis, recuſa, paſſimque obvia. Judicia de Autorum variis, ex iſtis excerpta, in Greg. Richterſi *Judiciis Scholæ Melanchthonianæ*, Witbergæ A. 1592. editis, p. 53. 118. 119. 141. & ſeqq. 150. & ſeqq. 153. & ſeqq. 156. 159. 160. 163. 164. 166. 168. 171. 172. 174. 712. 720., & alibi, occurrunt.

INEDITA.

Duodecim Epistoſolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Hoſtaticum, ab A. 1569. ad 1585., de Certaminibus Theologorum Lutheranorum xvo iſto domeſtici, exarata, cum unica, ſed prolixa, de tragico Heraclii Jacobi, Deſpotæ Wladiſchici, interitu, ad M. Herm. Brüggemannum, Eccleſiaſten Hamburgienſem, d. 14. Apr. A. 1564., ſcripta, in *Volumine Epistoſolarum*, a viris doctis ad Eitzenium datarum, Mſo olim mihi perſectæ.

M. HENRICUS LEMKE, ſive LEMMICHIVS, Lubecz, patre Hieronymo, mercatore, matre vero Eliſabetha Hubingia, Prid. Kal. Jan. A. 1601., natus, in Acad. Roſtochiænſi, ab A. 1623. ſexennio continuo, in Witbergienſi A. 1629., in Jenenſi A. 1630., ſtudiis ſacris, aliſque, incubuit, & Roſtochii A. 1632. Maſtriſtri titulum obtinuit. In patria deinde privatæ aliorum vacavit informationi, ad A. uſque 1638. qvo templi Germanorum, in Emporio Norwagæ Bergenſi, Martiniani Paſtor poſt recuſatam jam ante ſimile in Metropoli Sveciæ Holmienſi officium), a Senatu Lubecenſi, nomine Civitatum Hanſaticarum, eſt conſtitutus. Eccleſiæ huic per annos 36. præſuit, & poſt triplex cum tribus totidem mercatorum Lubecenſium filiabus conjugium, d. 7. Mart. A. C. 1674., & æt. 73., vixit exſect. V. de vita ejus Henr. Oldenburgii, Lubecenſis, ſacceſſoris ipſius, *Evangelicæ Chriſtianæ, ſive Sermonem funebrem*, & Luc. II. 29-32., *Germanicum*, Lubecz A. 1674. in 4. excuſum, & conier Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1674., *Tommungæ II.* p. 107., G. M. Königi *Biblioth. V. & N.*, lit. L., j. Henr. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 349-352., ac G. H. Götzii *Specimen Biblioth. Anti-Pontiſiciæ Clavorum Lubecenſium* p. 11. 12.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA

Oratio de Peſte, carmine ſcripta Heroico. Roſtochii 1624. in 4. (*V. Joh. Ant. a Linden Lib. I. de Scr. Med.* p. 236., & Georg. Abr. Merclini *Lindenium renovatum* p. 396.)

Vindictio generalis & ſpecialis librorum Apocryphorum V. & N. T. Lubecz 1638. in 8.

Vindictio incarnati veri Meſſiæ promiſſi, ex Thalmudæ & Rabbiorum ſcriptis deſumpta, contraque Judæos reſraſtarios & perverſaces directæ, qvæ adjuñctas habet nonnullarum qvæſtionum Theologico-Præcticarum, de quibus in Chriſtianorum rebus publicis diſceptatur, enodationes. Adjecta eſt Diſſ. Lutheranæ-Catholica de nomine Catholici Lutheranis attribuendo, Pontificiſci auferendo. Roſtochii (ubi multos etiam ante annos, teſte Joh. Qviſtorpii Jun., Prof. Theologi, præſatione, prodierat) A. 1666. in 8.

II. GERMANICA.

Reformirte Calviniſche Schule. Lubecz 1648. in 8. (Duobus hoc ſcriptum autoribus, Lemmichio noſtro, vero ejus parenti, & Chriſt. Lehmanno, perperam a Mart. Lipenio, P. I. *Biblioth. Theol.* p. 204., tribuitur.). In Præſatione Scholæ Photiniana & Weigeliana, inde reſormatæ, promittuntur.

ſtändige Tränen wieder die Melancholien und geiſtliche Traurigkeit. Hafniz 1657. in 8.

XX. Predigten von unterſchiedlichen Leſtern, ſo, bey dieſer letzten Zeit, ſehr im ſchwange gehen; ſamt Erörterung XX. Leſtern ſagen; dergleſt eingerichtet, daß ſie als Caſus ſcientiæ zu gebrauchen. Roſtochii 1664. in 8.

Reformirte Papiſtiſche Schule, darinn gelehrt wird, was der Papiſten Religion, und wie dieſelbe aus Gottes Worte zu widerlegen ſey: Samt etlichen handgreiflichen Wahrzeichen, daß der Papiſten Lehre falſch, aus einer Lateiniſchen Schriſt Matthiæ Flacci. Ratzeburgi 1680. in 8.

Contrafactur des menſchlichen Lebens, eine Leichpredigt. in 4. (*Catal.*)

HENRICUS LEMKE, a præcedente diverſus, ſed itidem, ni fallor, Lubecenſis, Franciſci II., Ducis Saxo-Lauenburgici, Eccleſiaſtaſte in arce Neuenhufianæ aulicus.

Leichpredigt über Margareta, Ludovici Flechtners, Fürſt. Niderſächſ. Secretarii, Ehefrau A. 1618. in 4. (*Catal.*)

Qqqq 2

339

(1.) V. Gotfr. Sveci Acad. Witb., lit. LII. i. a., & Andr. Sennerti Lib. I. *Athen. Witb.* p. 141. 148. (2.) V. Aug. Buchneri *Diſſert. Acad.*, P. III., p. 112. (3.) V. Svecum l. c., lit. V. 3. b. Kkk. j. b., & Sennertum l. c. p. 66. (4.) in Ep. MS. ad Paulum ab Eitzen. (5.) V. il. lud in Majoris *Libri Elegiarum ſacrarum*, lit. I. 8. b. N. i. a. b. (6.) V. Svecum lit. Hbb. 4. a., & Sennertum p. 112. (7.) V. Svecum, lit. Y. a. b. Z. i. a. (8.) in *Serie Chronol. Senatæ Hamburg. p. 36.* (9.) in *Faſtis Proconſularibus & Conſularibus Hamburgienſibus* p. 114. (10.) T. IV. *ſcripturum*, Witbergæ propoſitum, lit. Rr. 2.

Steyr Reichspredigten über Franciscum II., Herzogen zu Sachsen-Lauenburg, aus 2. Tim. IV. 6. 7. 8. Lubecz 1619. in 4. Predigt von der S. Taufe, und Wunde des guten Gewissens mit O. Ott. Lubecz 1622. in 4. (*Catal*)
(Distingendi ab utroque sunt: I. Henr. Lemke, Syndicus Dantiscanus, ad quem dux A. 1588. a Dav. Chytrzo scripta sunt Epistolae, inter Chytrzanos p. 633. 677. 678. obviat II. Henr. Lemke, Episcopi Osnabrugensis, Seculo XVII., Consiliarius & Camerae Secretarius, qui e Vita nepotis, D. Wern. Joh. Uffelmanni, Senatoris Hamburgensis, mihi innotuit.)

CASPARUS a Lengerke, Hamburgensis, Petri, Consulis (*familiam memorandi*), filius, J. U. D. & templi in patria Cathedralis, ab A. 1694., Vicarius, ac, ab A. 1709., Canonicus. V. J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 610. 622.

Disp. de Causis ad Camerae Imperii non appellabilibus, Praefide D. Joh. Sam. Strykio, Halz 1705. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.*, M. Jun. A. 1705., p. 217.

Disp. Inaug. de Femina tutrice. Groningae 1706. in 4.

PETRUS a Lengerke, Hamburgensis, d. 18. Jul. A. 1651. natus, J. U. Licentiatus titulum Basileae A. 1677. adeptus, Senator patris (in locum socii, Casp. Westermanni, J. U. L.) d. 7. Jul. A. 1688. electus, in aulam A. 1690. ablegatus Caesarem, Testamentum Jungiani A. 1691. adscriptus Curatoribus, in Consulat., d. 18. Nov. A. 1697., D. Joh. Theod. Schafshulio datus successit, & d. 17. Nov. A. 1709. mortuus. Laudes ejus V. in D. Joh. Garmeri Jun. *Epist. dedicatoria*, Joach. Jungii *Historiae verum*, illi A. 1691. inscriptae, praefixa. Vitam ejus fusius exposuit A. 1709. (quo etiam Hamburgi Numisma in ejus memoriam est cussum) Joh. Frid. Winclerus, Gymn. t. t. Rector, in Progr. funebri, seorsim edito, & A. 1715. in J. A. Fabricii *Manissa Memoriarum Hamburgensium, Jubileo primo Gymn. Hamb.* subjuncta p. 301-321. reculo.

Disp. Inaug. de Foro competenti, Basileae 1677. in 4.

CHRISTIANUS LENTE, Theodori, Friderici III., Danorum Regis, Consilarii ac Cancellarii tandem Germanici, & Magdalenz, Joh. Schönbachii, J. U. D. ac Consilarii itidem regii, gnatus, filius, Toparcha haereditarius in Zarhausen, primus in Cimbria nostra, & civitate ejus, un conjunctio, Flensburgeni, cum patris ejus in aula illic Domini fui, ab A. 1644. ad 1648., commemoraretur, lucem aspexit. A Christiano V., Danorum Monarcha, non interioris solum admissionis, negotiorumque status publici, adscriptus est Consiliarius, sed Eques etiam auroatus Ordinis, d. 26. Apr. A. 1695., creatus Danebrogici, Diececesos Ripensis Gubernator constitutus vicarius, & legatione ad Anglos, Batavos, vicinosque Germaniae Principes, per annos complures, fungi jussus extraordinaria. Ex hac in Daniam reduci A. 1698. suprema etiam Ceremoniarum aulae regiae Hafniensis directio, & Academiæ Equestræ Ephoria (in qua Viro illustri Marco Gize, d. 10. Aug., per Conradum, Comitem a Reventlou, ritu subrogatus est solenni), sunt commissæ. Ephoriam istam A. 1699., M. Sept., Friderici IV., Regis, auspiciis, cum splendida Secretarii supremi bellici dignitate commutavit, & hac, æterisqve, ad A. usque 1710., est functus, quo iis, permissu regio abdicatus, vitæ tranquillæ ac privatæ prætulit otium, in quo A. 1720. fuit superstes.

Symbolum sibi esse voluit hoc Hemistichium: *Dat mihi gloria vires.*

Programma de vita laudibusque Marci Gize, Consilarii regii intimi, & supremi Academiæ equestræ Hafniensis ante se Directoris, prolixum, exequiis illius d. 13. Oct. A. 1698. præmissum. Hafniæ 1698. in fol. reg. (p. plag.). Recusum est cum D. Pet. Jaspari, Protecclasticæ regii aulici, Sermone in Giovii memoriam funebri Danico, Hafniæ A. 1705. in fol. impresso.

FRIDERICUS LENTE, Hofstus, Theodori itidem filius, A. 1658. in Gymnasio Lüneburgensi, & A. 1661. in Acad. Julia, vixit. A. 1663. autem in Italiam, aliasque regiones exteras, literis Thomæ Bartholini (qui *Musarum eum delitium, juvenem ad magna natum, Lentiumque baud leno gradu in virtutis pergentem studio*, salutavit) ad Car. Datum & Car. Ofredum instructus commendatus (1.), abiit. Ex hac redux, Cancellarius initio regis in urbe Hafniensi Teutonice fuit Affessor (2.), ac Glückstadensis deinde Cimbrici Consiliarius, simulque Canonicus, ab A. 1667. ad A. 1668., Hamburgensis (3.). Obiit d. 6. Nov. A. 1677., & a D. Christ. Rud. Müllero Glückstadii sermone parentali Germanico, ibidem A. 1678. (4.) excuso, est celebratus.

Friderici & Joh. Hugonis Lentiorum, Hofstusum, Specimen Historicum de singulis Monarchiæ Romanæ Imperatoribus, & rebus nobilioribus, sub eorum imperio gestis, in schola Lüneburgensi, ductu Joh. Bunonis, Prof. publici, memoriter recitatum. Lüneburgi 1658. in 4.

Disp. de morbis & mutationibus Oligarchiarum, earumque remedii, Praefide Herm. Conringio proposita, Helmstadii 1661. in 4.

JOHANNES HUGO LENTE, Hofstus, filius Theodori tertius, Dynasta haereditarius Zarhusanus & Frisenburgensis, A. 1658., cum fratre Friderico, in Gymnasio Lüneburgensi, & A. 1664. in Academia Argentinenſi, commemoratus, post reditum ex itinere literario, A. 1668. Annæ Sophiæ, Friderici III., Danorum Regis, filix, & Joh. Georgii III., Saxoniz Electoris, conjugi, a secretis, in aula Dresdensi, fuit cameratibus (5.). Ex ista in suam revocatum Christianus V., Monarcha Danicus, Consiliiarii provincialis Cimbrici, status publici, & (quas vocant) conferentiarum, tandemque (Kal. Aug. A. 1696.) intimi, nec non Ducatum Slesvicensis ac Hofstati Curatellarii, ornavit dignitatibus, Legatum suum in Civitate Lubecensi iussit esse Ordinarium, in Comitibus Ratisbonensibus extraordinarium (6.), in Conventu autem anni 1698., de controversiis Hofstatis, Pinnebergenſi Irenico primarium, Ordinisque Equestræ Danebrogici, d. 11. Apr. A. 1695., donavit insignibus (7.). Quibus dignitatibus a Friderico IV., Christiani filio & successore, A. 1700., cum iussu suo Panegyri Truvendahlensi interfuisseſſet Irenicz, novæ Cancellarii Ducatum Slesvicensis ac Hofstati, Praefectique Segebergensis (in quibus Andreæ, Baroni a Lilgenkron, successit), sunt superad-ditæ (8.).

Symbolum sibi hoc elegit: *Confido recte agens.*

Specimen Historicum de Imperatoribus Romanis. Lüneburgi 1658. in 4. (*V. sub nomine fratris de illo dicta.*)

Argo nova, fœd. Diff. de Navibus Heroicis & fatalibus juniorum temporum, Praefide Joh. Henr. Boelcero proposita. Argentinz 1664. in 4. Recula in *Tomo posteriore Dissert.* Boelcieri, ibidem A. 1710. in 4. impresso, p. 1057-1073. Jac. Henr. Pauli in illam Epigramma, in ejus *Libello Epigrammatum promiscuorum*, p. 37. 38., invenies.

JOHAN-

(1.) V. illas in Bartholini *Centuria IV. Epp. Med.*, n. 82. & 83., p. 474. 475. 481. 482. (2.) V. Pet. Resenii *Inscriptes. Hafniensis* p. 209. (3.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 614. (4.) in 4. (5.) V. Pet. Resenium l. c. p. 282. (6.) V. *Catalogum Legatorum ad Comitia Ratisbonensia Germanicum* p. 17. (7.) V. Joh. Laurentii *Tageblätter der Lebensgeschichte* Christ. V., p. 318., & F. A. Lehmanni P. III. *des letz. berühmten Europ.* p. 69. (8.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1700., p. 344.

JOHANNES BERNHARDUS LEO, Willstermarus, J. U. D.

Disp. Inaug. de Nominatione, ad L. II. Cod.: *Ubi in rem actio exerceri debeat*, Præfide D. Wolff, Ad. Lauterbachio. Tubingæ 1653. in 4. Recusa Vol. I. *Disput. Jurid.*, sub Lauterbachii propolitarum præsidio, ibidem, sine mentione anni, in 4.

ABRAHAMUS LEOPOLDUS, Lubecensis, patre cognomine, Sprottavia Silesio, scholæ Cathedralis Præceptore, d. 4. Sept. A. 1606., natus, cum nondum septennis hæc amisisset, D. Nicol. Hunnum, Theologum clarissimum, parentem expertus est alterum. Cum sacra Gryphiswaldiz, Regiononti, Lipitz & Wittebergz, tractasset studia, Galliam & Italiam (imo, juxta Conr. Hövelium (1.), Germaniam etiam, Belgium, Angliam, Sveciam & Borussia) peragravit, templique in patria Jacobzi Diaconatu, post reditum, A. 1638. (d. 26. Apr.), Archidiaconatu autem A. 1649., pontus, d. 13. Aug. A. 1656., quinquagenarius, filique unici, Michaelis (Parochi Hambergensis & Schlukupianus), parens, vivis excessit. Epitaphium ejus, cum imagine, in æde Jacobza superest. V. Henr. Dürcoopii, Ecclesiastæ Lubec. & Past. Hafn., *Synopsis Vitæ ejus*, a G. H. Götzio A. 1709. *Præfationi, Elogiis 10. Theoll. German. præmissa*, inferam, & M. Henr. Leofii *Oratiunculam* (quæ lectionem vix meretur) *parentalem*, in ipsi *Elogiis*, p. 213-217., obviam.

De scriptis ejus (quorum argumenta reticentur) ita Dürcoopius l.c.: *Ingenii status plures reliquit, ex quibus solida ejus eruditio, altum judicium, sincera pietas, pius in honorem Dei Zelus, satis effulgent. Quos omnes, inter claustra reservatos, fovet Lubeca familia Leopoldina.*

ACHILLES DANIEL LEOPOLDUS, Lubecensis, Friderici, Notarii publici, filius, natus d. 19. Aug. Anno 1651., e Schola patriæ Giesfiam, & deinde Heidelbergam, profectus, non juri solum, sed aliis etiam studiis nobilioribus, ipsique Medicinæ & Anatomiz, operam impendit sedulam, nec minori solertia, in itinere per Germaniam superiorem, Italiam, Galliam, Angliam, Belgium ac Saxoniam, librario, & doctrinam sibi paravit multiplicem, & Viros singularum regionum conciliavit celeberrimos. Hoc finito, Juris utriusque, cui Lipitz denuo aliquamdiu vacaverat, Doctor, A. 1674., Jenz, a Joh. Strauchio, post habitam *Disputationem de Venia ætatis* (quam ipsi Senatus patriz post parentis concesserat obitum) Inauguralem, juvenis admodum est renunciatus & eodem anno Daniam quoque & Sveciam perlustravit. Lubecam redux, non dexteritate solum in causarum forensium patrocinio singulari, sed curiositate etiam (quam Numismatothecæ & Cimeliarchei insignis (2.) ostendit collectio; erudit, *Novisq; Septentrionis & maris Baltici literariis*, focio ipsius, Jacobique a Mellen (in cuius de illis plura narrabuntur elogio), Casp. Lindebergel ac Joh. Jac. Stolterfohtii, civium doctissimorum, labore, ab A. 1698. ad 1708., conquisitis atque edis, inclauit. Coarctis Palatini Casarei dignitatem Wetzeliaz, d. 20. Jun. A. 1712., a Francisco Adolpho Dieterico, Barone ab Ingelheim obtinuit. Obiit febrili lenta die 13. Julii A. C. 1722. ætatis 71.

Uxorem A. 1675. duxit Annam Margaretam, Joh. Ritteri, J. U. Lic. & Consulis Lubec., filiam, XV. ei liberos entiam; æquibus, præter Johannem Fridericum, Med. Doctorem, A. 1711. mortuum, mentionem aliquam merentur Nicolaus Andreas, Theol. Cultor, A. 1710. defunctus, & Achilles Daniel, J. U. Candidatus, adhuc superstes, ambo ab ipsa nativitate cæci, sed literis tamen elegantioribus pariter atque sublimioribus feliciter per magistros imbuti idoneos.

Symbolum ei Thom. Crenio (3.) hoc tribuit: *Nemo scit, quantum nesciat.*
Plura de vita illius invenies in Joh. Strauchii *Programmate* biographico, *Disp. Inaugurali* A. 1674. præmissa, & in Joh. Henr. a Seelen Parte III. Athen. Lubec., p. 79-90. ac Ej. *Programmate* tenebri.
Coni. Epistolas dedicatorias encomiasticas, quibus ipsi Mart. Lipenius *Bibliothecam Philosophicam* A. 1682., & Thom. Crenio P. II. *Meditationum Passionalium Germanicarum*, Francofurti A. 1708. publicatam, inscripserunt.

ELOGIA.

D. G. Morhofio (in *Præfat. Polyhistoris*) *Vir audit sibi amicissimus, & JCtus apud Lubecenses nobilissimus.*
Joh. Christoph. Wagenfello (in *Epistola ad Joh. Fridericum, ejus filium, Propemptica*, A. 1698. edita) *JCtus celebris, Thomæ Crenio (in Epistola ad eundem filium, de Speculis veterum, Novis Literariis inserta Lubecensibus, M. Sept. A. 1703., p. 216.) Vir summus, qui, in tantis audiendi, legendi, consulendi & scribendi, negotiis, in tam occupata vita, & multorum voluntati addita, cum Phæbo tamen & Musis ita rationem habet, ac si summo esset in otio.*
Andr. Plantecovio, Medico Lubecensi eruditissimo (in *Epistola ad ipsum de scriptis suis avendendis*, in iisdem *Novis, M. Od. A. 1707., obvia, p. 312.*) *JCtus civitatis patriæ celeberrimus, & varia doctrina ornatusissimus.*
Jacobus a Mellen (in *Præfat. Classis I. Sylloges nummorum uncialium p. 13.*) *Vir excellens, & omnium elegantiorum literarum amantissimus.*

Joh. Jac. Scheuchzer (in *Præfat. Novorum Literariorum anni 1701. Helveticorum*) *Vir in omni literarum versatissimus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Venia ætatis, Præfide D. Joh. Strauchio. Jenz 1674. in 4.
Nova Literaria Septentrionis & maris Baltici Lubecensia, ab ipso, & Collegis (paulo ante laudatis), ab A. 1698. ad 1708., collecta, & singulis publicata mensibus. Lubecz in 4. Uterior horum historia in Jacobi a Mellen, V. C., vita exhibebitur.

Catalogus mendaciorum & calumniarum, welche in Sachen Nathan Goldschmids, Juden zu Lübeck, inquisiti & frivole appellantis, contra Jürgen Sübens, Kaufmann daselbst, Denunciantem und appellatum, von gedachtem Juden in seiner, wie wieder inferierten, läugenhaften Specie facti, für Wahrheit angegeben, ansehn aber ex Actis refutet worden; betreffend einen zu Lübeck, A. 1694., d. 14. Febr., des Nachts, begangenen Diebstahl von 8000. Reichsthalern. A. 1698. in fol. Scriptum ἀντιμαρτυριον, quod, hæredum Hubenii, coram Senatu imperiali aulico, Vindobonæ A. 1698. agens Advocatum, edidit.

ACHILLES DANIEL LEOPOLDUS Junior, Lubecensis, d. 11. Jun. A. 1691. natus, Senioris, JCti celebris, filius, ab ipsa nativitate cæcus, qui nihilominus, non in literis tantum elegantioribus, Historia, Geographia, Poesi ac Musica, sed & Jurisprudentia, insignes, aliorum institutione atque prælectionibus, sibi acquisivit profectus, & ad summos Juris honores aspirans academicos, *Disputationem de Jure Cecorum a natura promissa Inauguralem*. V. Joh. Henrici a Seelen (Epigraphen etiam Latinam, quæ is A. 1710. Nicolao Andreæ fratri, cæco itidem simulque erudito, parentavit, exhibentis) *Partem III. Athen. Lubec. p. 85. 86. 87., & D. Georg. Henr. Götzii νεοτερον*, quæ A. 1715. *Disput. suam de Cæcis Theologicam* illi inscripsit.

FRIDE

(1.) in der Lübeckischen Heiligkeit. (2.) V. Dan. Grühl, Molleri *Diff. de Technophysiometris*, c. 7., p. 41. (3.) P. XI. *Animadv.*, c. 2., p. 140.

Molleri Cirab. Lit. Tom. I.

Rrrr

FRIDERICUS LEOPOLDUS, Lubecæ d. 26. Jun. A. 1596., patre Abrahamo, Scholz Cathedralis Præceptore, natus, Notarius patriæ publicus, & Achillis Danielis, J.Ci modo laudati, parens, d. 7. Jan. A. C. 1671., & æt. 74. defunctus.

Christliche Beschreibung aus den Acten der LX. Bürger zu Lübeck, von A. C. 1403. bis 1416., qvz monumentis historiz Lubecensis ineditis, sibi lectis, a Conrado ab Höveln (in præf. der Lüneburgischen Böttcherfcheit) annumeratur.

JOHANNES FRIDERICUS LEOPOLDUS, Lubecensis, Achillis Danielis, J.Ci (*de quo supra dictum*), filius, parissianus, natus d. 2. Febr. A. 1676., Medicinæ, cui in Acad. Altorfina, ab A. 1695., Argentinenſi A. 1699., aliisque, felici, cæteris Polymathiz partibus haud neglectis, incubuerat studio, Doctör Basileæ A. 1700. æt. renuntiatus. Exteris hinc regionibus, perquam curiosis rerum naturalium pariter atque literarum scrutator, annis aliquot peragravit, harumque peritia insigni, non minus quam Praxi in patria urbe Medica, deinceps inclauit, majorem sibi scriptis quoque famam paraturus, nisi morte immatura, in flore ætatis, A. 1711. d. 4. Maji exspirasset.

Mulzæum ejus rerum naturalium insigne, Pater superſtes, edito istius Catalogo, venale aliis offert.

Vitam illius fufius expoliere Enochus Svantenus, Scholz Lubec. Reçtor in *Programmate funebri*, & Joh. Ritterus, Paſtor Petrinus, in Narratione peculiari Germanica. Imo relicta æt ab ipſo Leopoldo Historia ejusdem, studioſumque & itinerum suorum per plerasque regiones Europæ literariorum, uberior, Catalogo Amicorum suorum in his eruditorum proluxa aucta alphabetico, quam, nonnullis additis, Joh. Henr. a Seelen A. 1721., *Parte III. Athenarum Lubecensium* p. 290-340., juris fecit publici.

Joh. Christoph. Wagenſeilus, hospes ejus Altorfinus, in *Epistola*, qvæ discessurum A. 1697. commendavit, *Propemptica*, D. Jac. Pancr. Brunonis *Disputationi ad Hippocratis Sect. III. Apbor. 27. & 28.*, a nostro deſenſæ, junctæ, *Vitæ* eum vocavit *notissimum*, & *ingenia virtute, insignique doctrina, cultissimum pectus habentem, in re autem numeraria, veteræ ac recentis historia, Genealogiæ & arte Heraldicæ, ita versatum, ut, inter coæquales, superiorem neminem, paucos equiparandos, nuppiam genium habeat.* Thomæ Crenio, in *Epistola de Speculis veterum* A. 1703. ad eum exarata, *Novique Literariis inserta Lubecensibus* (1.), *Homo* iudem audit *elegantissimus, & nature vi atque ingenio, bonisque omnibus disciplinis, ornatus, & in iis curiosus*, alibi autem (2.) *Vir pietate, doctrina & ingenio, præſans, nec non (3.) Vir cultissimi ingenii & eruditionis accurate.* Joh. Woodwardo, Medico Londinenſi inclyto, in Litem de morte illius ad Parentem (apud Seelenium l. c. p. 33.), *Vir* audit, *ut ingenio, humanitate & integritate summa præditus, ita doctrina pari ornatus, cæterisque virtutibus omnibus instructus, quæ hominem suis charum, reipublicæ utilem, & laude dignum, reddere possent, ex cujus doctrina, judicio & diligentia, si ad senectutem vixisset, orbis literatus summa omne genus commoda sibi pollicitus fuerat, & certissime percepisset.* Præter hunc, defunctum publice celebrarunt Joh. Phil. Breynius, Medicus Gedanenſis (a quo *Vir ad Historiam naturalem promovendam natus vocatur*), in *præfatione*, Georg. Andr. Helwingi *Floræ quasmodogenite* A. 1712. præmissa, p. 7., Jac. a Mellen in *Epistola de Echinitis Wægricis ad Joh. Woodwardum* p. 8. 9., & quem is allegat, Joh. Jac. Scheuchzerus in *Bibliotheca Scriptorum, Historiæ naturalis omnium terræ regionum infervientium*, p. 44.

SCRIPTA EDITA.

Disputatio Inauguralis de Alce, magno illo Septentrionis animali, ejusque virtutibus, cum Epistola D. Joh. Jac. Scheuchzeri ad illum gratulatoria de Cerva cornuta, Basileæ A. 1700. in 4. Commendavit illam J. P. Breynius l. c.

Relatio Epistolica de itinere suo Svevico, A. 1707. facta, ad D. Joh. Woodwardum Medicum Londinenſem, a Woodwardo, post mortem Autoris, Londini A. 1720. in 8. maj. publicata. Hujus, circa res Sveciæ naturales potissimum occupatæ, uti adhuc *avvæðerov* Breynius & Mellenius l. c. mentionem fecerunt honorificam, ita editæ recensium Autor *Bibliothecæ librorum Anglicorum, T. VII. P. II.* exhibuit, & versionem Svecicam D. Magni Bromelius, Medicus Holmienſis, A. jam 1711., in Epistola ad Autoris parentem, promisit, teste Seelenio. Consultantur de eadem *Alta Erud. Lipsienſia, M. Jun. A. 1721., p. 249-253.*

SCRIPTA PROMISSA.

Catalogus Medicorum seculi XVII., scriptis clarorum.

Descriptiones urnæ cujusdam sepulchralis, & nummorum aliquot ac gemmarum.

Diff. de organo auditus integro & læso.

(Tria hæc cum luci publicæ destinasse, a Parente superſtite sum edoctus.)

Historia naturalis Wægriz, quam ipsum meditatum esse, eaque methodo, qvæ Rob. Plot, Anglus, Oxfordienſem & Staffordienſem evalgavit, conscribere cœpiſſe, sed abolere non potuisse, Jac. a Mellen, Apparatum nihilominus collectionum egregiorum & præclarorum, utur schedis illorum indigestis, in qualemcumque ordinem redactum, a Patre Autoris edi desiderans, l. c. testatur.

Commentatio de Medicis claris Lubecensibus, cujus Svantenus & Ritterus, in biographiis supra allegatis mentionem iniecerunt.

JOHANNES a LESEN, Hamburgensis, Med. Doctör & in patria Præcticus circa A. 1716.

Diff. Inaug. de Naturæ in conservanda & restituenda sanitate viribus, Præfide D. Brandano Meibomio proposita. Helmſtadii 1714. in 4. V. de illa *Partem XLV. der gelehrten Fama* p. 691. 696.

GEORGIUS LESSIUS, Hamburgensis, mercatoris, sibi cognominis, & Æmiliz Pilgrimiz, Noribergenſium, filius, d. 12. Mart. A. 1640. in lucem editus, post parentis utruiusque obitum a tutore, M. Jod. Edzardo, Pastore Michaelitano, hujusque filio Esdra, Theol. Licentiato, ac fororis suæ marito, educabatur. E schola patriæ in Gymnasium A. 1656. translatus ingenium Joach. Jungius, Reçtor istius, tanti fecit, ut Philoſophiæ voto filo destinaret accuratius excolendæ. Juris tamen huic prætulit studium, & cum Altorfii, Heidebergæ, Giesiæ ac Argentinz, Themidi, ab A. 1658. ad 1662., itasset, Licentiati titulum IV. Non Febr. A. 1663. Argentinz obtinuit, Galliamque postea, Italiam, Germaniam & Pannoniam, peragravit. Spiræ, cum cive alio, a vigilibus nocturnis, in grassatoribus mutatis, levem ob causam, molis vulneratus ictibus, mortuoque simillimus, periculum tamen vitæ evasit, & innocentiam suam mandato publicè approbavit Cæsareo. Belgio deinde frustrato in patriam redux, uxorem d. 3. Maji A. 1669. duxit Agnetem, Joh. Mömanni, Xilviri, filiam, sex sibi liberos, fed ante parentem in vitæ primò extinctioſlimine, enixam, ac, proli suæ haud diu superſtes, Apoplexia, d. 8. Febr. A. C. 1676., & æt. 36., exspiravit.

Vir fuit, teste Mich. Kirſtenio, Professore Hamburgensi (cujus *Programmati* vitæ ejus debemus notitiæ *funebri*), *pius, prudens, candidus, doctus, judicio pollens, & facundia eximius, Bibliorum præterea Hebræorum atque Græcorum lector assiduus, & affinis suis, Esdræ Edzardi, in fundando & gubernando Collegio, ad Judeos convertendos infi-*

(1.) *M. Sept. A. 1703., p. 600-216.*

(2.) *P. XI. Animadverſ., l. 2., p. 17.*

(3.) in *Epist. Dedic. Paris XVII. Annadverſ.*

tuto, fidelis liberalisque adjutor. Ob hanc studii Hebræo-Rabbinici peritiam, David Cohen de Lara, Judæorum Hamburgensium antistes celeberrimus, A. 1668., Philologis eum, quibus *Lexicon suum* inscripfit *Thalmdico-Rabbinicum*, in orientali literatura versatissimis non dubitavit adjungere. *Mathematica* etiam, uti Kirftenius refert, *ad extremum, & accuratius, quam vulgo fit, tractavit, Architecturæ non experti bellicæ, nec ab artribus, torso excellens, abstinuit Mechanicis.*

Vid. de illo Mich. Kirftenii *Programma funebre*, A. 1715. in Joh. Alb. Fabricii *Maniffia Memoriarum Hamburgen-
sium*, p. 398-408., reculum.

Disp. de Jure & privilegiis Senectutis, Præfide D. Frid. Deckero. Argentinz 1662, in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Tacito. Argent. 1663. in 4. In hac, judice Kirftenio l.c., *de tacito nihil tacuit, quod dignum
sit, nequaquam eo, & pluribus aliis nominibus, tacendus.*

Hymnus in Jesum crucifixum Germanicus prolixior, a Kirftenio laudatus.

CASPARUS LINDENBERGIUS (quem Johannem D. Joh. Georg. Pritius (1.) perperam appellavit), Lubecensis, natus die 6. Januarii A. 1665., mortuo Patre a duobus Vitricis, Laurentio Peterfen & D. Henr. Balemanno utroque Senatore educatus, studiis in schola patriâ, Rostochii, Hamburgi (ductu Esdræ Edzardi), Witebergæ & Lipsiæ incubuit. Belgium postea & Angliam, in qua Oxonii R. Isaac Abendana in Rabbinicis & Thalmdicis gavius est hodge, peragravit & Linguarum Orientalium, Græcæ, Latinæ, Anglicæ, Belgicæ, Gallicæ, Italicæ ac Hispanicæ sibi comparavit notitiam. A. 1692. d. 28. Jan. Templi in patria Johannei, & A. 1707. d. 31. Mart. Petri, æt electus. Obiit tandem Vir præclare doctus ac πολυγλωττος A. C. 1713. ætatis 49., die 27. Aprilis.

Vitam ejus fusius enarravit Enochus Svantenius, Scholz Lubec. Rector, in *Programmate funebri*, Anonymus in Biographia Germanica, hosque secutus Jo. Henr. a Seelen (qvæ Epigraphen quoque Epitaphii in æde Petrina Lubecensi addit vernaculam) *Parte I. Athen. Lubec. p. 312-316.*

SCRIPTA EDITA.

Nova Literaria Septentrionis & maris Baltici Lubecensia, per ipsum, D. Achillem Daniele Leopoldum; D. Joh. Jac. Stolerfohium, & M. Jac. a Mellen, labore socio, ab A. 1698. ad 1708., collecta, & singulis mensibus edita, Lubecæ in 4. In his (quorum recensum uberiorem sub Mellenii exhibebimus nomine) sequentia illius prodire Schediasmata:

1. Discursus de præfagiis ominosis, vitrorum inprimis atque poculorum, M. Jul. A. 1700., p. 165-173.
2. Epistola de dicto R. Simeonis Ben Lakisch, in *Tr. Thalmdico Mafschet Beza f. 5.*, M. Jan. A. 1701., p. 28-32.
3. Epistola ad Henr. Balemannum, Secretarium Lubecensem, fratrem suum uterum, de non contemnendis ex lingua Hispanica utilitatibus Theologicis, M. Oß. A. 1702., p. 301-310. Hac, seorsim quoque Lubecæ A. 1702. in 4. edita, *erudita* vocatur a Joh. Alb. Fabricio, *Lib. IV. Biblioth. Græcæ*, p. 1., c. 6., p. 197., *eximia autem pariter & erudita* a Chr. Henr. Postelio, in *Meletemate de lingvæ Hispanicæ difficultate, elegantia & utilitate* (quod, sententiæ nostri de ejus facilitate magnam partem oppositum, in iisdem *Novis Lit. Lubec. M. Apr. A. 1704.*, p. 111-128., prodidit), p. 112., & a Val. Ern. Löschero quoque (in den Unschildigen Theol. Nachrichten des Jahrs 1706., p. 211. 212.) est commendata.

4. Scholion seu Dissertatio de Erroribus Typographicis, M. Jan. A. 1706., p. 12-32., *Lectionem hanc dignam esse*, B. G. Struvius, in *Supplem. Introduct. ad notitiam rei literariæ* p. 163., merito judicavit.

Geistliches Exempelbuch vor Kinder: das ist: Aufschreiblicher Bericht von der Beschreung, heiligem und exemplarischem Leben, wie auch fröhlichem Tode, unterschiedlicher junger Kinder, auß dem Englischen Jacobi Jannoway, in Hofnung einiges Nutzens, sonderlich zu Beschümmung vieler Alsen, zu Reihung der Nachfolge, und zum Beweißung der Mögigkeit eines thätigen Christenthums, verordnet von C. L. (i. e. Casp. Lindbergio), Lubecæ 1700. in 12. Recusa est hac Versio in Appendice, Gotfr. Arnoldi *Vitis fidelium* Germanicis (den Leben der Gläubigen), Halz A. 1701. in 4. editis, adjecta, p. 193-236., nec non, Part. II. auctor, Noriberge A. 1716. in 12., teste Catalogo nundinali.

Erbauliche Abendstunde, oder kurze Anleitung zur täglichen Selbstprüfung, worinn gezeigt wird, wie ein Christ, unter göttlichem Segen, vermittelst 21., seinem Gewissen vorgeleget, und aufrichtig erwogener, Fragen, zum rechten Erkenntnis seiner selbst, zeitiger Abrechnung mit Gott, und erfreulichem Wachsthum in der Gnade, gelangen soll: Zu Beförderung des thätigen Christenthums entworfen von einem, der von Herzen zu Jeum wünschet Christi Liebhaber, Lubecæ 1700. in 12. Opusculum *adversus*, cujus titulum recitatur, sed Autorem non indicantur *Nova Literaria Lubecensia*, M. Febr. A. 1700., p. 64. Tribuitur ei a Seelenio c. l.

Der geistliche Escher oder Spaten und Grabescheit Gottes, in einer Trauerschrift über den Todt Henrichi Eschers, Pastoris zu Travemünde, entworfen. Lubecæ 1705. in fol. V. *Nova Lit. Lubec. M. Jun. A. 1705.* p. 191.

GEORGIUS LINDEBERG, Lubecensis, Caspari, civis honesti, filius, d. 20. Sept. A. 1655. in lucem editus, J. U. D., post reditum e Belgio, Angliæ & Gallia, Kilonii A. 1681. creatus, Præfex quoque ejusdem in patria mox exoritur, sed d. 23. Mart. A. C. 1694., æt. 39., mortuus, cujus Vitam Enoch Svantenius, Rectoris Lubecensis, *Programma* fusius exponit *funebre*.

Disp. de numero Testium, Præfide D. Frid. Geislero. Lipsiæ 1676. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Titulo colorato, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1681. in 4.

GEORGIUS CASPARUS LINDEBERGIUS, Georgii (de quo modo dictum) filius, Lubecensis, J. U. Doctor. V. de illo *Nova Lit. Lubec. M. Jul. A. 1708.*, p. 166. 167., & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 90. 91.*

Disp. de Pactis dotalibus, Præfide D. Joach. Henr. Sibrando, Rostochii 1707. in 4. (V. N. L. Lubec., M. Oß. A. 1707., p. 290. 291.)

Disp. Inaug. de Juramenti delatione contra matrimonium, Præfide D. Casp. Matth. Müllero, Rostochii 1708. in 4. (V. N. L. Lubec., M. Jul. A. 1708., p. 166. 167.)

FRIDERICUS LINDEBROGIUS, Jctus, Historicus, Antiquarius, Philologus & Criticus eximius, & præclare de Autoribus ævi veteris pariter atque mediæ plurimis, tum Græcis, tum Latinis, a se editis, castigatis atque illustratis, meritis, primam Hamburgi, d. 28. Dec. A. 1733., lucem apexit, patremque habuit Erpoldum, Edis Cathedralis Canonicum, ob insignia in Historiam Germanicæ, Saxonicæ ac Septentrionis, vetustiorum merita *Tomo II.* fusius celebrandum, matrem vero Annam Giesiam, Bernhardi, Civis Hamburgensis, filiam. Tyrocinii studiorum in patria,

Rrrr 2

(1) in Epistola dedicataria personæ suæ Germanicæ Sermonis funebri, a Wilb. Batso in Ricb. Baxteri memoriam habiti, A. 1701. ipsi inscripse, præfixa.

patria, præcoci ingenii beneficio, non celeriter solum, sed & egregie, absolutis, Jurisprudentiæ simul & Polymathix elegantioris universæ peritiam sibi in Academiis paravit incomparabilem, cum Germanicis, tum præsertim Lugduno Batava. In ea, ab A. 1594., Joſ. Scaligeri, aliorumque ævi sui luminum, familiari gavisus consuetudine, integro, cum fratre Henrico, vixit quinquennio, iamque literariz præclaris Catalectorum Virgilianorum Paulique Diaconi, 22. natus annos, præſiſit editionibus. E Batavia in Angliam, & inde in Galliam, delatus, Lutetiz filiorum Suffredi Cathignonis, Conſilarii Regii intimi, Navarrazque Cancellarii, studia integro ferme gubernavit fexennio, horasque ſubſidivas Bibliothecis urbis hujus illustribus excutiendis, Virisque eruditissimis scriptis compellandis, maximo cum fructu, impendit. A. 1606. in Ita'iam & Gallia diſceſſit. A. 1607. autem in Germaniam, & Licentiatuſ in titulo d. 7. Apr. A. 1608. Baſileæ reportato, Hamburgum non multo poſt rediit. Illic non inter concives ſolum eruditus doctrina multiplici, ſed inter Advocatos etiam celebrior Praxeos forenſis dextentate, eminebat, & locum, ni fallor, inter Aedis Cathedralis Canonicos, Vicariorumque ejusdem Decanatum (in quo ſenex ſeptuagenarius Engelberto Krohno d. 2. Oct. A. 1642. eſt ſubrogatus), poſt Doctōris Axioma Baſileæ jam ante, d. 13. Apr. A. 1624., ſibi collatum, obtinuit. Occaſione conjugii, quod anno demum 1625. quinquagenario major, cum Gertrude Molleria, Sebaſtiani a Bergen, J. U. Lic. & Conſulis, vidua, triennio poſt mortua, contraxit, inſecundi, difficili ac diuturnæ (de qua ſupra, p. 149. ſub Bergii dictum eſt nomine) cum XIIviris patriz, templorumque curatoribus, Teſtamenti executoribus Bergiani, implicitis controrverſis, cauſa cecidit, viduusque tandem & æſtuans, Bibliotheca ſua ſelectiſſima, ac MSSis propriis pariter atque alienis quæpaulim, A. jam 1645. civitati legatis Hamburgienſi, d. 9. Sept. A. C. 1648., ac æt. 75., vivis exceſſit. Vitæ ejus, rite a nemine hætenus deſcriptæ, meritum in literas, & ſcriptorum, editorum pariter atque æverdeſſiſſi, hiſtoria uberior, cum plurimis eruditorum judicis de illo honorificis, Tomo hujus operis exhibebitur ultimo. Conſultantur interim, quæ a D. Nicol. Wilkenio A. 1723., in Vitis Lindebrogiorum Germanicis, p. 16-16., de illo ſunt congeſta.

HENRICUS LINDEBROGIUS, Hamburgienſis, Friderici, modo celebrati, frater natu major, iſdem cum illo gaviſus eſt parentibus, & uti ſchedæ me docuere fraternæ, d. 21. Febr. A. 1570. in lucem editus. E patria Lugdunum Batavorum, ad ſtudia continuanda, cum fratre, A. 1594. ablegatus, & Præceptores iſtic nactus celeberrimos, Joſ. Scaligerum, Bonav. Vulcanium, horumque Collegas, commilitonem autem (quocum mutui in ſtudio literario certaſſimulæ (1.) civem ſuum inclumtum, Joh. Wouwerium, in ſtudiis Juridico, Critico & antiquario, omnique literaturæ elegantiori, brevi ita proſecit, ut Philologi ſuz ætatis annumeraretur principibus. E Batavia in Galliam proſectus, Pet. Puteano, Iſ. Caſaubono, aliſſique viris eruditissimis, familiariter innotuit, ac Codices MSSos, in Bibliothecis latentibus Gallicis, ſollicite veſtigavit adſueque evoluit. Horum nonnullos eum & Bibliotheca Cœnobii S. Victoris Parisina furto ſubducere conatum, grande infortunium ægre evaſſe, Paulus Colomelſus, compilator narratunculæ de Viris doctis minus honorificum temerarius, Iſ. Voſſii fidem, cordationibus merito ſuſpectam, ſecutus, verbis perhibet ſequentibus (2.), per B. G. Struvium (3.), Theod. Janſonium (4.) & Thom. Crenium (5.), pari peccantis credulitate, repetitis: *M. Voſſius m' a dit, qu'il avoit appris de M. du Puy l'aine, qu' Henry Lindebrog, eſtant a Paris, & allant ſervent à la Bibliothèque de S. Victor, ſous pretexte d'y etudier, y deroboit toujours quelques manſcrits; Et que quelcun ſ'eſtant aperçu de ſes larcins, on alla le prendre un matin en bonnet de nuit, & en pantoufles, & qu'on le mena ainſi en priſon. D'où il ſortit quelques jours après, par le credit de M. du Puy. Qui ſabellæ aliorum de furto Voſſii iplius ſimilibus narrationes jure ſorſan opponentur. In patriam noſter redux, illic ad annum usque circiter 1610., ſubſiſtit, quæ Johannes Adolphus, Dux Holſtæ-Gottorpienſis, horatu Joh. Wouwerii haud dubie, miniſtrorum ſuorum amicorumque noſtri principis, Bibliothecæ eum Gottorpienſi auſulæ (A. 1606. a ſe conditæ), poſt Nathana Chytræ filium, præſecit (6.). Huic ſub Friderici etiam ſuccelloris præfuit imperio, & licet famam, e monumentis ingenii expectandam proprii, Cenſorini & Joh. Sarisberienſis præclaris contentus editionibus, negligere videretur, aliis tamen eruditus ſuas in ſcriptores, quos publicaturi erant, veſtus obſervationes, & hos inter, Joſ. Scaligeri varias Lectiones Manilianas (7.), Iſ. Caſaubono autem notulas in Hiſtoriz Auguſtæ ſcriptoris (8.), reip. literariz promoturus commodæ, prompte communicavit. Obiit tandem A. C., non 1641. (qui Henricus Wittenii (9.) eſt Parachroniſmus), ſed uti ſchedæ Friderici fratris teſtantur ſequenti 1642., ac ætatis 72., die M. Julii XVto, corporisque exuvias ſepulchro ædis Cathedralis Hamburgienſis paterno reliquit.*

Joſ. Scaliger VII. ad illum Epistolæ, in editione *Epistoliarum* ejus Lugduno-Batava anni 1626., num. 202. 203. 201. 208. 209. 210. 211., p. 452. 453. 455. 459-464.; leguntur; Iſ. Caſauboni unica, Parisiis A. 1602. exarata, in editione Caſaubonianarum Gronoviana Hagienſi anni 1638., num. 215., p. 261., in Græviana autem Brunſvicenſi anni 1656., num. 241., ac Joh. Wouwerii tandem XII., in Hamburgienſi Wouwerianarum, A. 1618. excuſa, Cent. II., n. 16-27.

Confer de illo, præter Henn. Wittenium, aliosque ſcriptores jam allegatos, Herm. Latheri *Prefat. Tr. de Cenſu*, Adr. Bailei *T. II. Judiciorum de Eruditis Gallicorum*, p. II., p. 397. 398., & Joh. Alb. Fabricii *Prefat. ad Ep. Lindebrogii Scriptoris rer. German. Septentr. p. 8.*, & Nicol. Wilkenii *Biographiam* ejus imperſectam, ac ſubinde erroneam, in Vitis Lindebrogiorum Germanicis, Hamburgi A. 1723. editis, p. 11-16.

ELOGIA.

Joh. Wouwerius (in *pref. Apuleji*, A. 1606. a ſe editi) *Virum eum ſalutat ſibi, & optimis ſtudiis amiſſiſſimum. Cent. II. Ep. 16.*, cum multis ei verbis eſſet blandicus, hæc addidit: *Tu iſ es, apud quem mea tuto auſim deponere, quæ ex omnibus elegi, cui meæque credam, imo etiam probata velim*: Ep. autem 19. ita compellavit: *Tu nihil de irriso ſamis, ſed ſecundis & abſtruſa omnia impendiam perquiris; quo ſane induſtrie tue aſſultu, quædam mecum fuiſſi, alacritatem in hoc curriculo amorum pergeris addiſſi*.

Iſ. Caſaubono (in *Epist. cir.*) *Vir audit eruditissimus*.

Hug. Grotio (in Epigrammate in eum, ac Fridericum fratrem, æverdeſſiſſi, in hujus vita recitando) *Criſeos aſtrum*. Geſever. Elmenhorſtio (in *Emendat. ad Apulejum*) *Vir eximius, morumque integritate, modeſtiæque & eruditio-ne, præclarus*.

Joh. Ad. Cyprzo (l. c.) *Philopobus & Jctus eximius*.

Bernh. Dambkio (in *prefat. Agæpeti*) *Vir multa doctrina, & pari pietate, commendandus*.

Joh. Alb. Fabricius (l. c.) ita de illo: *Univerſis elegantiores literas doctis haud minus notus eſt exquisitis & elegantis doctrine animadverſionibus in brevem, ſed elegantissimam, Cenſorini librum, quam in patria colitur coleturque ejus memoria, tanquam Viri probi ac laudatiſſimi*.

SCRIPTA

- (1.) V. Wouwerii duſſæ ad eum Epistolæ, Cent. II., num. 19. & 21. (2.) *dans le Recueil des particularités* (inter *Opuscula literaria*) p. 120. 121. (3.) in *Diff. de doctis Impoſitoribus*, §. 30., p. 66. 67. (4.) in *Syllabo plagiariorum, Ammatibus Theologico-Philologicis adjectis*, p. 80. (5.) *Diff. I. de furibus librariis* p. 71. 72. (6.) V. Joh. Ad. Cypræ *Annales Episcop. Steric.*, Lib. III., c. 6., p. 429. (7.) V. Joſ. Scaligeri *Ep. 202. aditum*, p. 472. (8.) V. *Epist. Caſauboni ad eum, mox allegandam*. (9.) T. I. *Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1641.

SCRIPTA EDITA.

Johannis Sarisberienfis Policraticus, five de nugis Curialium, & vestigijs Philosophorum. Libri VIII. ab eo editi. Lugd. Bat., apud Fr. Raphelengium, A. 1795. in 8. In *Prefat.* ad Conr. Withmarum, Frizis Orientalis Præfide, editionem hanc meliorem præcedentibus a se, testatur, esse redditam, collatis cum Codice suo MSto duobus veteribus impressis, a Bonav. Vulcanio, J. Doufa filio & Franc. Nanfio, suppeditatis.

Conforini Liber de die natali, ab illo recensitus, & notis illustratus. Hamburgi 1614. in 4. Lugd. Bat. 1642. in 8. Tertia etiam Editio (de qua Pet. Rabus, in *Bibliotheca Europæ Belgica*, M. Jul. & Aug. A. 1697. p. 180., ac J. Alb. Fabricius l. c., & Lib. III. *Biblioth. Lat.*, c. 4., p. 539., consulendi), ex optimorum collatione exemplarium denuo a Viro docto recognitus & auctus, adjectis Pet. Joh. Nunneshii in fragmentum notis, Annotationumque Jos. Scaligeri, Cl. Salmasii, & aliorum, Spicilegio, Cantabrigiæ A. 1695. in 8. prodit. Editio hæc Conforini de die natali, Joh. Adolpho, Duci Holstæico, ipso die ejus natali, a Lindebrogio inscripta (in qua, se exemplar Lud. Carionis Parisiensis præcipue esse secutum, ita tamen, ut multa ex illo menda, aliarum editionum ope, sustulerit, Notasque, tum Carionis, tum suas, quæ Commentarii loco esse possint, exhibuisse, ipsemet, in *prefat.*, significavit), commendatur a J. H. Boeclero in *Lib. de Scriptis. Gr. & Lat. p. 66.*, ac *Bibliographia curiosa*, lit. E. i. a., Ol. Borrichio (*Conforinum a nostro docto esse recensitum* judicante) in *Conspectu Scriptorum L. Lat. p. 22.*, D. G. Morhofio (cui optima audit T. I. Polybist. I. IV. c. 14., §. 15., p. 204., Joh. Alb. Fabricio (notas nostri doctas, exquisitas & elegantis doctrinæ, appellante) l. c., & Joh. Hallervordio (easdem Carionis notis præterente) in *Spicilegio de Historicis Latinis p. 49.* E quibus Boeclerus, & qui hunc (in *Biblioth. Vet. ac nova p. 474.*) sequitur, Georg. Matth. Königius, Frid. Lindebrogio hanc Conforini tribuentes editionem, ob istam fratrum consulationem, jam olim, in *Homonymopæcia*, Sect. II., c. 7., §. 68., p. 691. 692., a me sunt notati. Nunquam enim hunc Autorem Fridericus edidit, et si Notæ ejus quædam & emendationes in illum marginales, suo editionis hujus exemplo addidit, adjectæ, in Bibliotheca Hamburgensi supersint.

Altercatio Hadriani Augusti & Epicteti Philosophi, Disputatio item Pippini & Albini Scholastici; hæc nova, illa auctior, ex MSto Bibliothecæ Gortorpiensis, edita, & junioribus Holstæicis adjectæ, in Bibliotheca Hamburgensi supersint. Utraque, cum fratribus ipsius, Friderici, Selectarum quæzationum Satyra, Francofurti A. 1628. in 8. denuo prodit. An Disputatio Albino, five Alcuino, recte tribuatur, dubitat Frid. Beffelius, in *Nutis ad Eginhardi Vitam Caroli M. p. 93.*

Fragmentum quoddam Jctorum veterum, cujus ab illo editi Joh. Wouwerius, *Crit. II., Ep. 16., p. 245.* hæc verbis injecit mentionem: Ita me Deus amet, non æque mea fama foveo atque tua. Quare me omnia beati, iudicium faciens editi fragmenti Jc. Veterum.

INEDITA ET AFFECTA.

Juliani Imperatoris Operum nova editio.

De Kalendaris veterum Commentatio.

Comm. de Sacris veterum. (De tribus hæc Joh. Wouwerius, l. c., p. 245., ita ad eum scripsit: De Juliano Imperatore fac me voti compotem. Age, aggredere. -- De Kalendaris, ut tibi visum, facito; nisi ea tradari in Comment. de Sacris commode possent, vel iis repeti potius, quod judicii tui facio.)

Variz Lectiones ad Aur. Prudentii Poemata, ex MSS. collectæ, & exemplo editionis illorum, a Vict. Gisefino Coloniz A. 1594. in 8. publicatæ, quod in Biblioth. Hamburgensi asservatur, in margine adjectæ. Mentionem illarum factam esse video a Wouwerio, in Epistola ad Gev. Elmenhorstium, editionem Prudentii molitur, A. 1610. scripta, *Crit. II., n. 91., p. 334.*

ANTONIUS LINDEMANN, Parochus ruralis in Wagria, circa A. 1638. Hohenstienensis.

Paradisus Catecheticus, oder Paradiesischer Catechismus, nach den V. Hauptstücken des Catechismi Lutheri, gründlich erkläret, mit annehmlichen allegorischen und similibus gezieret, und auf die IV. Hauptwörter im Garten Eden appliciret; Scriptum in Catalogo Nundin. A. 1638. Autumn., p. 37., promissum, quod an prodierit nescio.

JOHANNES LINDEMANN, Lubecensis, patre Antonio, mercatore, d. 24. Jun. A. 1670. natus, Belgio; Germania & Italia, peragratis, Doctoris titulum Halz A. 1697. consecutus Medici, & post Praxin in patria jam inchoatam, d. 5. Jul. A. C. 1700., æt. 30., extinctus. V. de Vita ejus Enochii Svantenii. Rect. Lubec., *Programma funebre, Nova Lit. Lubec., M. Aug. A. 1700., p. 356.*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 340. 341. 342.*

Disp. Inaug. de Morbo retrogrado, Præfide D. Georg. Ern. Stahlho, Halz 1697. in 4.

OTTO NICOLAUS LINDHOLZ, Kiloniensis, urbis patris Senator, & deinde Consul, simulque Judicii provincialis Advocatus, ac Fisci Ducalis Holstæico-Gortorpiensis patronus, sub finem anni 1697. subita, in curiz Kiloniensis ingressu, morte est exanimatus. A Joh. Christoph. Becmanno (1.), Nicolaum eum tantum appellante, talso J. U. D. & Professor Syndicusque, in Academia Kiloniensi, fuisse perhibetur. Phil. Andr. Oldenburgerus, ipsius adversarius, loco mox allegando, Virum cum salutat doctum & eruditum. Confer, quæ, in *Novis Lit. Lubec. A. 1698., M. Jan. p. 15.*, de illo a me sunt narrata.

Miscellanæ aliquot juris positiones, & discursibus præcipue Erici Mauriti, Jcti Kiloniensis, publicis excerptæ, & Præfide eodem defuncti, Kilonii 1668. in 4. Harum Thefin 35. five ultimam, quæ, Capitulationem Leopoldinam omnium S. Rom. Imp. Ordinum nomine esse scriptam, ad mentem Mauriti, contra Burgoldensis (five Phil. Andr. Oldenburgeri) *Discursus ad Instrumentum pacis*, asseritur, Franc. Irenicus, vel ipse potius Oldenburgerus, in *Collegio ad Partem II. Discursuum Burgoldensis*, p. 37. 38., impugnavit, a nostro denuo A. 1675., in *Diff. sequenti*, p. 27. & seqq., confutatus.

Diff. Juris publici de Capitulatione regni Germanici, Præfide D. Sam. Rachelio proposita. Kilonii 1675. in 4. Lipsiæ 1676. in 4. Diff. hæc, Franc. Irenico reposta (quam tibi Præfex Rachelius, in *Introd. ad Jus publ. p. 47.*, sed talso, uti Lindholzius in Colloquio mihi asseveravit familiari, vindicat), a Joh. Georg. Kulpisio, P. II. *Commentationum in Monzambanum*, p. 68., est commendata, sed, Nic. Chr. Lynckero (*Lib. II. Instructio forensis*, Sect. II., P. I., c. 2., lit. f. i. a.) judice, rem non conficit.

Tr. de Subordinatione Jurium, quæm superstes a se jussit expectari.

JOHANNES LINOVIUS, Lubecensis, patre Joachimo, Chirurgo, d. 30. Mart. A. 1602., natus, & Holz initio, in urbe Borussæ Regiomontana, Kniphovianæ, & quintæ deinde Clasis in patria Lubecensi, ab A. 1634., Præceptor, Apoplexia, d. 7. Sept. A. C. 1663., æt. 61., extinctus. V. M. Seb. Meieri, Rect. Lubec., *Programma de vita illius funebre*, Henr. Bangeri *Catalogum Præceptorum scholæ Lubecensis*, & J. H. a Seelen P. IV. *Athen. Lubec. c. 14., p. 360. 361.*

Felicitatis mortis imago, Gothardo ab Höveln, patris Consuli, in lectu repræsentata. Lubecz 1662. in 4.

(1.) in *Notitia Universitatis Francofurtanæ*, c. 7., p. 230.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Ssss

SEVERI.

SEVERINUS LINTRUPPIUS, Jacobi filius, a pago natali Lintrupensi, in Kalslundenſi præfecturæ Hatherslebienſis ſito Nomarchia, cognomen mutans, cum eximiam plane Theologicæ, Philoſophiæ, & totius Polymathiæ elegantioris, in Academia ſibi Hafnienſi, & Collegio ejus Mediceo ſive Borrichiano, comparaffet peritiam, nova huic augmenta acqviſiturus, iter A. 1696. in Angliam, aliasque regiones externas, meditabatur literarium (1.). Retraxit autem huic jam accinctum viſitatorum ſubita, cum, eodem anno 1696., a Chriſtiano V., Daniz Rege, non Profeſſorum ſolum Philoſophiæ & Theologiæ in Acad. Hafnienſi designatorum adſcriberetur numero, ſed Scholæ etiam Civitatis in Norvagiæ Cathedrali Reſtor præſeretur. Officium hoc ſcholæſticum, d. 3. Aug., ſolenni de *ſeſſitate ac prærogativa Seculi XVII. Literarum* Oratione eſt auſpicatus (2.), exercit iſque Diſputatoris & Oratoris in ſcholam primum introductus (3.), ac Bibliotheca 300. voluminum eidem comparata (4.), præclare per integrum adminiſtravit ſexennium. Cum autem A. 1702., ſerali urbis Bergenſis (de quo *Schediasma* ipſemet peculiare eſt pollicitus (5.)) incendio, non ſchola ſolum, hujusque ſupellex libraria, ſed Bibliothecæ etiam ejus privatæ, locupletis & ſumptu congeſtæ haud exiguo, pars 1200. circiter voluminum maxima, cum Analeſtis ſcriptisque propriis *avendſſous* quamplurimis, conflaſſet (6.), in Academiam, relicta Norvagiæ, remigravit Hafniſem. In hac A. 1703. Præpoſitus initio alumnorum Communitatis, quam vocant, conſtitutus regiz, illos etiam conſeſſum Progymnaſmatis, quæ per annos complures erant intermiſſa, Diſputatoris denuo aſſeſſecit ac Oratoris (7.), & biennio poſt (A. 1705.) novam, in eodem Collegio Regio, Societatem *Indagationum* inſtituit literariam, in cujus congreſſibus, a ſe, & Magiſtris ſtudioſisque erectioris ingeni, ſermones, quavis hebdomade, poſthac vernaculi, de Academicis & Eruditorum Collegiis, Bibliothecis, viris doctis nuper mortuis, ſcriptis recens editis atque *avendſſous*, variisque controverſiis, problematis, paradoxis, deſideriis, obſervationibus & novis literariis, aliquoties miſcerentur (8.). Inſigni hac in Juvenibus, & publice, & privatim, inſtituendis ſedulitate, quæ Profeſſorum etiam aliquot vice fungens, pleroſque Doctores ſuperabat Academicos, publicam A. 1707. Eloqventiæ, in qua Joh. Trelundio eſt ſubrogatus (9.), profeſſionem, adjunctumque iſti Secretarii munus Academicum, promeruit. Nec, ex eo tempore, a ſchola illuſtri Hafnienſi, matre ſtudioſum ſuorum, cui doctrina multiplici, ſcriptisque egregiis, majorem hæctenus famam conciliavit, licet in Kilonienſem, anno jam 1708., ad Theologiam docendam, invitatus eſſe ſeratur, potuit abſtrahi, donec tandem A. 1720. a Friderico IV., Rege Danico, ad Epiſcopatum Juriæ eveheretur Wiburgienſem. Proteccliaſtes aulicus Haſn. & Theol. Prof. A. 1725. eſt conſtitutus.

Bibliotheca Lintrupiana, ex reliquiis incendiū Bergenſis collectis, & Haſniz ſelicitate aucta, plura quam 600. ſolarum omnis generis Diſputationum, Theologicarum præcipue & Hiſtoricarum, numerans Volumina, multisque præterea Theologorum ac Philoſophorum Mſſtis, Eruditorumque Epiſtolis & Actis ſeculi XVI. Eccleſiaſtica polemicis *avendſſous* ſuperbiens, celebratur a Raupachio l. c. p. 34. 89. 90. & in Alb. Thurz *Idea Hiſt. Lit. Dan.* p. 232.

Plura de illo, & ſcriptis, editis atque ineditis, ſuggerent ipliſus *Reliquiæ incendiū Bergenſis*, Haſniz A. 1704. editæ; Catalogus ſcriptorum, ab eo promiſſorum, ex his excerptus, quem *Novæ Literariæ Lubecenſis*, M. Aug. A. 1704. p. 247. 252., exhibent, Nova eadem *Lubecenſis* anni 1699., p. 14. 15. 23., anni 1700. p. 47. 148., anni 1701. p. 50. 51. 107. 177., anni 1702. p. 81. 82. 266., anni 1703. p. 44. 114. 133. 134. 273. 274., anni 1704. p. 54. 219. 279. 287., anni 1705. p. 47. 48. 79. 80. 153. 177. 178. 288., anni 1706. p. 52. 192. 267. 341. 342. 343. 349., anni 1707. p. 142. 342. 343. 344. 353., & anni 1708. p. 47. 145. 146. 147., &c. qui ſua debent, Rud. Mart. Meelführerus, in *Accessionibus ad Theod. Janſonii Biblioth. latentem* p. 51. 56. 57., & Val. Ern. Löffcherus, in *Relationibus Theologicis vernaculis* anni 1701., M. Jun. p. 222., & anni 1707., *ſed.* II., p. 131. 132., ac *ſed.* XII., p. 794. 799. His adde Joh. Gottl. Krauſii *Novellas Lipſienſes literarias Germanicas* anni 1715. p. 373. & anni 1717. p. 154. 155. 173. 828. Bernh., Raupachii *Comment. de præſenti rei ſacræ & literariæ in Dania ſtatu* p. 12. 34. 44. 45. 51. 52. 57. 62. 71. 89. 90. 93. 98. 101.

ELOGIA.

Liptienſibus (in Actis Erud., M. Mart. A. 1716. p. 134.) *Vir audit celeberrimus & ingenii meritis clariffimus; Val. Ern. Löffcherus (l. c.) Vir celebris ac de Eccleſiæ Evangelicæ jam meritiſſimus, & Joh. Herm. ab Elſwich (in Diſpoſ. de Formula Concordiæ, §. 8., p. 18.) celeberrimus ac de re ſacræ juxta & literariæ apud Danoſ meritiſſimus.* Encomiaſtas etiam & Collegis Haſniensibus, qui carmina Tomo II. Diſſert. Acad. Ol. Borrichii præfixere, nactus eſt Joh. Trelundium, Marth. Ancherſen & Andr. Frölundum. A quorum ultimo merito appellatur *Lycei fidus præluſtre patrii, Vir virtute inſignis, meritisque decorus; nec non fugientium literarum ſtrenuus Reſiſtor, Virque in tantum laudandus, in quantum hinc plurium ſcientiarum decus, illincigneus publico inſerviendi ardor, æſtimari coligere meretur.* Conf. Chriſt. Falſteri Epiſtolam encomiaſticam, qua illi *Queſtiones ſuas Romanas, ſeu Idem Hiſtoriæ Romanorum literariæ, A. 1718.* inſcripſit.

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Specimen calumniz Papæ Calvinianæ in Auguſtanam Confeſſionem invariata, cum Appendice de Breviario uſu biqvitiſtico, & præſatione D. Heſt. Gotfr. Maſii, Haſniz 1692. in 4.

Vindiciæ Daniz Orthodoxæ, fidelis & paciſicæ, D. Heſt. Gotfr. Maſii, Theologi Haſniensis, contra D. Sam. Andrez, S. Lit. Profeſſoris Marpurgienſis, *Epiſtolam gratulatoriam & Apologeticam*, A. 1690. ei oppoſitam, Haſniz 1692. in 4. Sam. Andrez *Deſenſioni Epiſtole ſuæ, adverſus iſtas, Diſgreſſionem*, a ſe 1694. jam conſcriptam, repolitum iri, in *Reliquiis incendi. Berg.* p. 39., eſt pollicitus.

De Campis Elyſiis Paganorum Schediasma Philologicum, Haſniz 1693. in 4.

De *ὀνομαστικῇ* Paulina l. Cor. XV. 32. Diſviſſio Hiſtorico-Critica, ib. 1695. in 4.

De Polymathia ſcriptorum ſacrorum, ſpectatum D. Pauli Apoſtoli, Schediasma, tribus Exercitationibus in Collegio ventilarum Mediceo, Haſniz 1694. in 4.

Specimen Angliz Lutheranizantis, ſeu Schediasma de Concilio Dordraceni in Angliam contemptu, D. Heſt. Gotfr. Maſii Exercitationis de contemptu Concilii Tridentini in Gallia adjectum, & cum illa excuſum, Haſniz 1696. in 4. Recuſum Witteb. A. 1710. in 4. (teſte Raupachio), denuoque auctius Hamburgi A. 1719., Tomo I. Diſſert. Academicarum D. Heſt. Gotfr. Maſii, a Lintropio editatum, n. 19. *Ἀποκρινόμενος ἑκ τῆς ἁρμονίας*, quam promiſit, *Eccleſiarum Auguſtanæ & Anglicanæ confeſſionis judicia teſte ipſo in Reliquiis* p. 1. benigniora J. Joach. Zentgraſii (in *Exerc. de Electione ex fide præviſa* p. 173.), Val. Ern. Löffcheri (l. c., M. Jun. A. 1701., p. 222.), Joh. Georg. Eccardi (in *Excerptis menſurivis Hamnoverianis*, M. Dec. A. 1701., p. 15.), Joh. Frid. Mayeri (in *Epiſt. de Controverſiis Anni-Trinitariis Anglicanis*)

(1.) V. ejus *Præfat. Reliquiarum incendiū Bergenſis* p. 2. (2.) V. *Reliquiæ incendiū Bergenſis* p. 48. (3.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1701., p. 177. (4.) V. *Præfat. Reliqu. incendi. Berg.* p. 1. (5.) V. *Reliquiæ incendiū Bergenſis* p. 47. (6.) V. *Præfat. Reliqu. incendi. Berg.* p. 4. 5. (7.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, A. 1701., M. Jun., p. 191. (8.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1705., p. 177. 178., & M. Febr. A. 1706., p. 151. (9.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1707., p. 394.

canis) & G. H. Götzii (in *Diff. de Lutherismo D. Bernhadi*), est expertum, præcipit autem (cui in *Harmonia ipsa* respondebitur) censura a D. Joh. Christoph. Bernmanno, Theologo Acad. Viadrinæ Reformato (in *Diff. de Bellis Domini*, c. 2., §. 21., p. 66.), notatum.

Pium desiderium, de selectioribus Eruditorum opusculis ac Dissertationibus Academicis, argumenti amenioris Theologici, aut Historico-Critici sacratoris, ab intentu vindicandis, & in sua Syntagmata consiliandis, Avrochediasmate Epistolico ad Novorum literariorum Lubecensium collectores expositum, & illustratum, in *Novis Literariis anni 1701. Lubecensibus*, M. Apr. p. 110-115., M. Mayo p. 142-147., M. Jun. p. 178-185., M. Jul. p. 201-206., & M. Aug. p. 243-249., editum, ac Anonymi *Appendice* (ibid. M. Jun. A. 1702., p. 125-186.) auctum. (Filius Schediasmatis, omniumque præcedentium, editiones, in *Reliquiis incend. Berg.* p. 39. 40. 44. 46., pollicetur est novas ac longe auctiores.)

Scholion de Scriptoris, qui feminas celebrantur eruditas, in iisdem *Novis Lit. Lubec. anni 1701.*, M. Apr. p. 108. 109. 110., publicatum.

Theses de Gratia universalis & prædestinatione. Bergz A. 1701. (V. N. L. Lubec., M. Jun. A. 1701., p. 177.)

Disp. de sex præcipuis Pontificiorum erroribus quæstuosis. Bergz A. 1702. (V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1702., p. 51-82. Programma de Emporis Academicis, & mercatura bonarum artium. Hafniz A. 1703. (V. N. L. Lub., M. Mayo A. 1703., p. 114.)

Reliquiz Incendii Bergenfis ultimi, seu pressior Designatio Tractatum, Dissertationum & Schediasmatum variorum, quæ, partim ante nuperum ferale incendium Bergenfe, assiduis trium lustrorum lucubrationibus, prælo paraverat, partim flammis absorpta, denuo reparavit, ac porro reparabit. Hafniz 1704. in 4. Indicem Scriptorum, quæ in hoc Meletemate fufius delinquant, Synopticum, & Lubecenses, in *Novis Lit. A. 1704.*, M. Aug. p. 247-252., jam exhibuerunt, & nos mox exhibebimus.

Diff. epistolica de scriptis D. Hieron. Welleri, ad M. Christ. Frid. Læmmelium, illorum editorem. Hafniz 1704. in 4. Avrochediasmate Epistolico de meritis D. Joh. Bugenhagii in Ecclesiâ Danicâ, ad M. Christoph. Frid. Læmmelium, in Læmmeli *Historia Bugenhagiana*, Hafniz A. 1706. in 4. edita, p. 97-112., obvium. Commendatur a Val. Ern. Löfcheri, l. c., Sed. II. A. 1707., p. 131. 132.

Specimen Protheoriz Theologicæ generalis, Positivo-Polemicæ plenioris, brevibus lineamentis adumbratum, atque publicis aliquot Disputationibus ventilatum. Hafniz 1706. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1706., p. 341. 342. 343., M. Mayo A. 1707., p. 142., & M. Nov., p. 342. 343. 344.

Epistola ad Joh. Frid. Wandelinum, Prof. Hafn., prolixa, de Historia Ecclesiastica, post reformationem a Protestantibus diligentius exculsa, & Joh. Conr. Danhaueri laudibus ac scriptis, Danhaueri *Christeides*, seu *Di amatis sacri, Adm. secundo*, Hafniz A. 1708. in 4. per Wandelinum edito, præmissa.

Programmati funebria, aliæque diverfi argumenti, quamplurima, publico Academiz Hafnienfis nomine, A. 1708. 1709. 1710. & seqq., conscripta ac edita.

Diff. epistolica de profana Seculi novatorum licentia in sacris, ad M. Andr. Christoph. Zellerum, Mosis Maimonidis Tractatu de Vacca rufa, Hebræo-Latine, cum Commentario, per Zellerum, Amstelodami A. 1711. in 8. edito, adjecta. V. Val. Ern. Löfcheri *Appendicem* der Unschuldigen Theologifchen Nachrichten des Jahres 1711. p. 988., & B. Raupachium l. c., p. 100.

Meletematum Criticorum ad selectiora Novi Testamenti loca, ex antiquitatibus exoticis illustranda, Specimina IV. de Atiarchis, Paulo amicis, ad Aët. XIX. 30. 31. Hafniz 1715. 1716. 1720. in 4. Horum, & continuationis illorum promissa, ex *αποφαι* Parte LVII. der gelehrten Famz., p. 637. 638. 639., invenies.

Præfatio de Lingvæ Germanicæ in Academicis usu & abusu, præmissa Joh. Schalleri, Transylvani, Isagogæ Grammaticæ in Lingvâ Germanicâ Danicâ, Hafniz A. 1716. excusæ. V. J. G. Kraußii *Nov. lit. Lips.* A. 1717., n. 20., p. 355.

Programma Jubilæo Ecclesiæ Lutheranz secundo A. 1717., in Academia Hafnienfi, præmissum. V. ejusdem *Nov. lit.* A. 1718., n. 26., p. 207.

Præfatio de Danorum in literas elegantiores meritis, circa Lexica Lingvarum, præsertim Latinæ, accuratiora conscribenda; præfixa Christ. Füllsten, Scholz Ripensis Conrectoris, Supplemento Lingvæ Latinæ, Flensburgi A. 1717. in 8. maj. impressio.

Præfatio, quam Thomæ Broderi Bircherodii, Prof. Ottoniensis, Tractatui de Cultu Bovis, qui Hafniz A. 1717. excudebatur, præmisit, teste Kraußio l. c., num. 22. A. 1717., p. 173.

Oratio Jubilæi de Halcyonis Ecclesiæ Borealis Dano-Norvegicæ, ab omni persecutione, hæresi, schismate, apostasiæque Principum & Doctorem, adhuc immunis, Hafniz d. 31. Oct. A. 1703. habita, ac Notis aucta; cujus plagulas sex priores, A. jam 1707. Hafniz fuisse excusas B. Raupachius, l. c. p. 100., perhibet. Tota in D. Ern. Salom. Cypriani *Hilariis Evangelicis*, Gothæ A. 1719. in fol. publicatis, Parte II., prodit. V. Val. Ern. Löfcheri Unschuld. Theol. Nachrichten, Sed. I. A. 1719., p. 38. Commendata est ab Henr. Muhllo *Diff. I. Historico-Theol. de Reformatione Cimbrica* p. 114.

Epistola in laudem D. Joh. Fechtii, Theologi Rostochiensis, & scriptorum ejus, ad M. Guß. Frid. Fechtium, filium, d. 10. Apr. A. 1718. scripta, & ab hoc Parentis *Lectionibus in selectiorum ex universa Theologia Controversiarum* Synlogis, Rostochii A. 1718. in 8. impressis, præfixa.

Præfatio pro Danorum Poesi apologetica, M. Laur. Thurz, Poematis Danicis (ed. Hafn. 1721. in 4.) præmissa.

II. ALIENA.

Joh. Jani Svanningii, Insulæ Samsoensis in Dania Præpositi, Theologia naturalis contemplativa L. Annæ Senecæ, & scriptis ejus in Locos communes digesta, a Sev. Lintrupio edita, cum Præfatione sua de Senecæ, ejusque Christianismo & commercio cum Paulo. Hafniz 1710. in 4. V. de illa Lipsiensium relationem, in *Adis Erud.*, Tomo VI. Supplem., Sed. VII., num. 16., obviam. Præfatio Lintrupiana, fabulam de Senecæ retellens Christianismo, erudita a Joh. Alb. Fabricio (in *Supplem. Biblioth. Lat.*, L. 2., c. 9., p. 161.) vocatur.

Olai Borrichii, Med. & Lit. elegant, Professoris Hafnienfis, Dissertationes (sive Orationes) XX. Academicæ. Tomis II., quibus Pauli Vindingii Oratio parentalis in excessum Borrichii præmittitur, ab illo juris factæ publici. Hafniz 1714. in 8. Historiam & argumenta illarum exposuere Lipsienses, in *Adis Eruditionum*, tum Latinis, M. Mart. A. 1716., p. 134-139., tum Germanicis, Sed. 39., p. 1-8-170., ac utrobique Lintrupii sinul Præfationem, & copiosam, & eruditam, in qua, post Oratores gentium Europæarum potiores, Borrichiumque præsertim, celebratos, singulæ Orationes supplementis & observationibus illustrantur selectis, merito commendantur.

D. Heß. Gotfr. Masii, Prof. Theologi Hafnienfis, Amica Velitatio epistolæ cum V. C., Paulo Infantio, Ecclesiæ in Gallia Reformatz Ministro, de Gratia universalis, Fide Infantum, aliisque fidei capibus; & MSS. edita, cum Sev. Lintru-

Lintrupii Summaris & Praefatione de Reformatum nimis laudibus atque abusu Rationis in sacris. Hafniz 1718. in 4. Recensum, & Velitationis ipsius, & Praefationis Lintrupianae, exhibuere Lipsienses (ex hac, *molem Tractatus prope modum exoptante*, Autoris doctrinam, lectionem multijugam, fontibusque innoxiam solidam industriam, elucere, judicantes) in *Adis Erud.*, M. Apr. A. 1719., p. 153-1 p., Joh. Gottl. Kraufius in *Novis literariis anni 1718. Latinis*, num. 24., p. 279. 280. 281., & Val. Ern. Löscherus in *den Unschuld. Theol. Nachrichten*, Sect. 6. A. 1718., p. 1073-1076. Lintrupium huic Tr. Praefationem apologeticam de prerogativis Ecclesiae Lutheranae, Theologi Marpurgensis Disputationi oppositam praemittere olim voluisse ex Cat. nund. Lipf. A. 1711. aut. p. 4. patet.

Ejusdem H. G. Maffii Dissertationes Academicæ, diversis olim temporibus ac locis editæ, nunc vero in unum volumen collectæ, ineditis quibusdam auctæ, & in duos Tomos Dogmatico-Historico-Polemicos atque Exegeticarum (quibus Orationum academicarum triga additur) distributæ. Sev. Lintrupius omnes recensuit, a phlomaticis repurgavit, summariis, ubi deerant, novis, subinde etiam supplementis, auxit, Praefationem denique, plurimarum historiarum aut occasionem, nonnullarum vero etiam declarationem apologeticam, paucis complexam, cum Vita & Catalogo scriptorum Autoris, editorum atque ineditorum omnium, & Indicibus necessariis, adjecit. Hamburgi 1719. in 4. Indices illarum sistunt Lipsienses in *Adis Erud. Lat.*, M. Sept. A. 1719., p. 385-388., ac in *Germanicis*, Parte LXVI., num. 1. Autor detelephren Famæ, Parte LVII., p. 644-648., & J. G. Kraufius in *Novellis literariis Lipsiensibus anni 1717. Germanicis*, num. 18., p. 140, 141, 142.

SCRIPTA INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Ex hisce frequentia, argumenti & methodi singulorum Sciagraphia (quam describere brevitas studiofo non licet) prolixiori adjecta, ab ipso, A. 1704., in *Bergensi Incendii enumerata* sunt Reliquis:

1. Harmonia Ecclesiarum Augustanae & Anglicanae confessionis in dogmatis & ritibus, quæ Ecclesia Anglicana veritatis Evangelicæ, contra Ecclesiam Calvinicam-Reformatam, & Concilii Dordraceni, errores, cum in credendis, tum in agendis, aliisque etiam questionibus historicis, perpetua, jam inde usque a reformatione, testis exhibetur. Præmittuntur Prolegomena de disputatione καὶ ἀπολογίᾳ, ejusque in Theologia Elenctica usu ac momento. Joh. Chr. Becmanni de *Specimine Angliæ Lutheranizantis* censuræ opposita, & Diss. Ilogica de tota Ecclesiæ Anglicanae historia; Subjicitur autem Diatribe votiva Historico-Theologica de concordia & pace, Evangelicos inter & Reformatos, Ecclesiastica. (Hujus operis, cuius ἀποστολή ἐστὶν *Specimen Angliæ Lutheranizantis*, supra memoratum, pars magna in Bergensi perit incendio, paulatim reparanda.)
2. *Διδασκαλία καὶ ἐνστάσεων*, seu Compendium Theologiz Theoretico-Practicæ, in qua singulis Theologiz, non tantum Articulis, sed etiam thesibus, perpetua praxis pietatis atque usus moralis subijcitur.
3. Veritas in medio, seu Diatribe Historico-Theologica de Orthodoxia inter duo hæresum, aut errorum, extrema, excessum ac defectum, per omnes fidei articulos, in Theoria & Praxi, ubique media: Cum Diss. præliminari Historica de intempestivis atque infelicibus in bellis Domini mediatoribus.
4. Lineamenta Theologiz Positivo-Polemice, succinctis Aphorismis comprehensa, quorum singulis potiores thesi atque antithesi Autores adjunguntur.
5. Panoplia Evangelica Anti-Papæ, seu Controversiarum, quæ Evangelicis cum Romanensibus intercedunt, omnium Syntagma plenius Danicum: Cum præfatione de Politica Pontificiorum Theologia, seu ratione status in religione Papæ. Hujus operis, igne magnam partem consumpti, sed reparari cæpti (de quo *Nova etiam Literaria Lubecensis*, M. Febr. A. 1701., p. 11. & M. Sept. A. 1702., p. 266., conferri possunt), Specimen, in controversia de translatione & lectione S. Scripturarum vernacula, promulgidis loco, primum publicabitur.
6. Dubia CCC. vexata N. T. extantiora, methodo illi, quæ Dubia V. T. vexata D. Aug. Pfeifferius exposuit, Parallela pertractata: Cum Diss. Præliminari de studio Biblico in Papatu neglecto, per B. Lutherum autem feliciter revocato, in Ecclesiis Evangelicis, omnibus, præsertim Theologiz studiosis, diligentissime excolendo, ac Bibliothecæ N. T. Exegeticæ conspectu Critico.
7. Dubia vexata Ecclesiastica, ex Historia trium primorum a N. C. seculorum, Pfeifferiana itidem methodo pertractata, & Gottfr. Arnoldo præmissis opposita: Cum præfatione de immoedo Scriptorum modernorum in Hist. Eccl. Scepticismo.
8. Compendium Historiæ Ecclesiasticæ, a N. C., ad nostra usque tempora, Danicum. (*Confer de illo N. L. Lubec.*, M. Dec. A. 1703., p. 273-274.)
9. Historia Religionum & Sectarum orbis universi potiorum Danica, in Tomos digesta complures, quibus sistuntur:
  - a. Historia Atheismi, Deismi, Naturalismi atque Indifferentismi, cum Antidotis generalibus, Vindictis S. Scripturæ & religionis Christianæ, Appendicula de Balthei. Beckeri Mundo fascinato, & Repertorio Bibliothecæ Anti-Atheisticæ.
  - β. Historia Papismi & Papatus, cum Præjudiciis seu Antidotis contra Papatum generalibus, Apparatuque Bibliothecæ Anti-Pontificæ: Tomis II.
  - γ. Historia Lutheranismi & Reformationis Evangelicæ, speciatim autem Danicæ, cum Bibliothecæ Evangelico-Lutheranæ Inventario: Tomis II.
  - δ. Historia Gentilismi Veteris & moderni universalis, cum Repertorio Bibliothecæ Anti-Paganæ: Tomis II.
  - ε. Historia Judaismi Veteris ac moderni degeneris, cum Epigramate de conversione Judæorum, Bibliotheca Anti-Judaica, & Antidotis contra Judaismum generalibus: Tomis II.
  - ζ. Historia Muhamedismi, cum Delineatione Imperii Ottomanici, & Apparatu præjudiciorum contra Turcismum.
  - η. Historia Anti-Trinitaria Unitariorum, tam veterum, quam recentiorum, cum Antidotis adversus eos, & Catalogo Bibliothecæ Anti-Trinitariæ.
  - θ. Historia Calvinismi, cum Appendicula Bibliothecæ Anti-Calvinianæ.
  - ι. Historia Fanaticismi atque Enthusiasmi generalis: Cum Mantissa de historia nuperz *συνέστατος* Pietisticæ, & Apparatu Anti-Fanatico.
  - κ. Historia Ecclesiarum Orientalium.
  - λ. Historia Arminianismi, cum Bibliothecæ Ahti-Arminianæ Catalogo.
  - μ. Historia Syncretismi, cum Apparatu Anti-Syncretistico. (E duodecim hisce operis istius Sectionibus tres priores, ante incendium Bergense, vel plane, vel majori ex parte, confectæ, licet illo perierint, haud ægre poterunt relici; Quingque sequentes affectæ tantum sunt, & comportato maximam partem apparatu, delineari cæptæ; Quatuor autem ultimæ juxta tractationem tantum destinatæ. Quam si absolvere non licuerit, breviores tamen de singulis Dissertationes Latine ab Autore publicabuntur.)

10. Clavis Philosophiz, five Nomenclator terminorum communium Philosophicorum Alphabeticus.
11. Dictionarium Antiquitatum Romanarum & Græcarum, cum præf. de usu illarum.
12. Skeleton Logices Eclecticæ novatiquæ Thetico-Elenctica, brevibus Aphorismis omnes fere nobiliores controversias Logicas, præsertim novissimas, compendio representans, quod Indiculi Controversiarum, & Bibliothecæ Scriptorum in Logica extantiorum, instar esse poterit.
13. Bibliotheca Theologica & Disputationibus, seu Notitia Disputationum, potiora Theologiæ Positivo-Polemice, Exegeticæ, Historici, &c., capita illustrantium. (Conf. de hac *Pium ipsius Desiderium*, in *N. L. Lub. A. 1701., M. Apr., p. 113.*)
14. Novum Bibliothecæ latentis & promissæ specimen, R. M. Meelführeri *Accessiones ad Almelovenium* integra scriptorum *avædæ* *ov*, magnam partem septentrionalium, Chiliade continuans: Cum Schediasmate de incendio Bibliothecarum, ac speciatim suæ.
15. De variis rei scholasticæ, & methodi inprimis Pædævici, nævis ac defectibus modernis emendandis Schediasma Criticum.
16. Idea Regis Christiani, five Panegyricus, quo vitæ ac virtutum Christiani V., Augustissimi Danicæ Regis, Epitome, in Symbolo augulto: PIETATIS ET JUSTITIA, representatur, in schola Bergenli d. 14. Nov. A. 1699. habitus. Accedit Elogium, præcipuos vitæ regis actus stylo completens lapidario. (*Conf. N. L. Lub., M. Febr. A. 1700., p. 45.*)
17. Oratio Gratulatoria ad Fridericum IV., Regem Danicæ, ipso unctionis regis festo, d. 15. Apr. A. 1700., habita, de singulari augustæ Domus Oldenburgicæ fortuna, atque indivulsa in regnis Arctois successione, & laalibus in ea Christianiorum & Fridericorum nominibus: Cum Voto Metrico. (*V. N. L. Lub. A. 1700., M. Jun., p. 174.*)
18. Oratio Jubilææ Evangelicæ de Hælyoniis Ecclesiæ Borealis Dano-Norvegicæ, 1. a persecutionibus, 2. ab hæresibus, schismatis & contentionibus domesticis, 3. ab Apostasia Principum & Doctorum, hucusque, per Dei gratiam, immunis, seqviora aliarum Europæ Ecclesiarum fata *παράλληλος* conferens; Hælniz d. 31. Oct. A. 1703. habita. Cui Notæ accedunt. (*V. N. L. Lub. A. 1703., M. Febr. p. 44.*)
19. Vindiciæ nominis Danicæ, seu Fama Danorum literaria, contra obtrectatores externos, inprimis recentissimum ex Hybernia, Molesworthium, ita vindicata, ut ingenia simul & merita Danorum in rem omnem literariam, contra horum contemptum & *ευνελευσία* asserant. Hujus libri, A. 1697. scripti, flammisqve Bergenlibus A. 1702. absumpti, sequenti prodierunt *αποσπασμα*, denovo capta reparari:
- a. De singulari Ecclesiæ septentrionalis Dano-Norvegicæ, sub augustæ domo Oldenburgicæ, felicitate; cum Digressione pro Vindiciis Danicæ Orthodoxæ H. G. Matii, A. 1692. editis, contra D. Sam. Andreæ, Theologi Marpurgensis, Defensionem Epistolæ Apologeticæ.
- β. Diatribe de Liturgicæ & Ritualis Danicæ, rituumqve ejus cum antiquitate harmonia.
- γ. De studio Euxenico & Homiletico in Danicæ feliciter cultu, ac Homiletis Danorum celebrioribus.
- δ. De regia Universitatē Hafniensi, ejusqve præstantia. Collegiis, Communitate, Bibliothecis, &c.
- ε. De Poetis ac Poetis Danorum præstantioribus, adv. J. F. Cramer *Vindicias nominis Germanici p. 32.*
- ζ. De cultu lingvæ Danicæ, & Metaphrastis Danorum potioribus.
- η. De causis *αλλογενείας* Danicæ, seu cur pauciora a Danis scripta edantur.
- θ. De erroribus exteriorum in Danicæ Geographiæ & Historiæ, Civili, Ecclesiastica atqve literaria.
20. Speciminis calumniz Papæ-Calvinianæ in Augustanam Confessionem, A. 1692. publicati, Editio longe auctior.
21. Specimen calumniz Papæ-Calvinianæ in ceteros Ecclesiæ Lutheranz libros Symbolicos, Lutheri Catechismum, & in specie Formulam Concordiæ, Lutherum item & Doctores Lutheranos.
22. Ignoratio Elenchi, secundæ controversiarum & *λογomachiarum* in Theologia, calumniarumqve in doctrinam orthodoxam, mater, ordine articulorum fidei, ostensa.
23. Aquilegium hæresium, seu *περί τῶν ψευδῶς* omnium religionum & sectarum, ex intimo articulorum fidei nexu erutum.
24. Sylloge Similium Theologicorum, quibus difficiliore in Theologia quæstiones illustrantur; cum Mantilla Similium, quibus abusi sunt Heterodoxi, Matæologicorum.
25. Beckerianismus excussus, seu Diff. Historico-Theologica de præcipuis hypothesibus, quibus tota commenti D. Balth. Beckeri machina nititur, ad Lydium S. Scr. lapidem, antiquitatisqve Orthodoxæ, & rationis sanæ, consensum, examinatis.
26. *Φιλικὴ Σπουδή* Dei Catholica & 2. Pet. III. 9. invictè asserta.
27. Exerc. Theol. de his mortuis.
28. Exerc. Theol. moralis de Vocatione interna.
29. Sophista Romanensis Proteus, seu Schediasma Historico-Theologicum de variis Pontificiorum adversus Protestantē agendi disputandiqve methodis.
30. *Πολυπραγία* Historiæ Ecclesiasticæ, seu Schediasma de multiplici ejus, in omni præsertim Theologia, usu, varioqve apud adversarios, Pontificios præsertim & Socinianos, abusa.
31. Parallelismus Christianismi veteris & Lutheranismi, ex Annalibus Ecclesiæ veteris & renatæ ostensus.
32. Specimen Historiz Dogmaticæ, in controversia gemina de SS. Trinitate, & de gratia Dei salvifica universali.
33. Schediasma de Catechizatione veteris Ecclesiæ.
34. Specimen errorum & *παρρησιάζων* Gothofr. Arnoldi in Historia Danicæ Ecclesiastica: Cum Prologo de toto Historiz Arnoldianæ instituto, nævis, defectibus, &c. (*Conf. de isto Avaresbed, de meritis J. Bugenbæii in Ecc. Dan. p. 111.*)
35. Dissertationum de Polymathia Scriptorum fidorum, *Θυμομαχία* Paulina, Campisqve Elysiis, & Pii Desiderii de Dissertationibus Academicis, supra jam memoratorum, Editiones novæ auctiores.
36. Schediasma de Encyclopædia seu Panosophia Biblica, & præcipuis ejus Scriptoribus modernis, Critic im.
37. Sched. de Polymathia D. Lucæ Evangelistæ, miraqve Actorum Apostolicorum, & præsertim historiæ D. Stephani Protomartyris, fecunditate.
38. De Libertinis, D. Stephani Antagonistis, ad Act. VI. 9., Schediasma Criticum, Bergenli absumptum incendio.
39. Ononychtes Tertulliani illustratus, seu Fabula *ὄνομα ποιῶν* Judæo-Christianæ, a Paganis conñicti, Schediasmate Historico excussa.
40. Sched. Criticum de Plagiis Gentilium ex Historia & Scriptura sacra, contra Joh. Marshamum, Joh. Spencerum & Ben. Spinozam, deque præcipuis ejus argumenti Scriptoribus, variisqve eorum in eodem excessibus.
41. Brevium Historiz Philosophicæ, veteris ac novæ.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

T t t t

42. Bre.

42. Breviarium Historiz Logicæ.
43. De variis Metaphysicæ tatis Schediasma Historicum.
44. Forma Syllogismi Arminiani, qui in *Actis Synodi Dordracenæ Part. Dogm. fol. 338.* legitur, contra varias Calvinianorum, speciatim G. Stannarii (*ad calcem Fasciculi Dissp.*), exceptiones, vindicata.
45. Pia Desideria Theologico-Literaria, seu de vario rei literariæ, cumprimis Theologicæ, defectu moderno, & libris adhuc desideratis, Schediasmata literaria, ad Balth. Meisneri & Georg. Finwetten (seu Godfr. Wegneri) *Pia desideria.*
46. Schediasma de Incendio Bergenfi ultimo; cum Historiz Bergenfis, ut totius, ita & speciatim scholz, breviario, incendiolorumque Bergenfium, Episcoporum, Lectorum, Pastorum & Rectorum, Catalogis; A. 1702. conscriptum.
47. Oratorium publice habitatum Fasciculus, quo continentur inter alias:
- a. *Oratio auspicialis Bergenfis de felicitate ac prerogativa Sec. XVII. literaria, variisque amoenioris literaturæ incrementis*, d. 3. Aug. A. 1696. habita.
  - β. Or. de infelicitate Sec. XVII. literaria, seu navi atque abusus rei literariæ variis, præcipue autem tribus, 1. profana Philosophorum Naturalistarum licentia philosophandi, 2. superciliosa Criticorum in censendis S. Literis audacia, 3. Scepticismus & studio partium in Historia Ecclesiastica, (*V. N. L. Lub., M. Jun. A. 1701., p. 177.*)
  - γ. Or. de necessitate Scholarum Evangelicarum, earumque neglectu moderno, ad Lutheri de his libellum.
  - δ. Idea boni Doctoris scholastici, de quatuor præcipuis ejus donibus, pietate, *immoderate* Prædicatione, prudentia & patientia.
  - ε. Or. Secularis de Anni secularis 1700. memorabilibus, præcipue tribus, seculi complemento, Pastorum emendatione ac harmonia, & Jubilæo Romanensi magno, occasione nummi secularis Romani, (*V. de illa N. L. Lub., M. Febr. A. 1701., p. 50.*)
  - ζ. Or. de usu & necessitate Disputationum Theologicarum, contra Fanaticos.
  - η. Or. de Seculo XVII. hæresium, schismatum sectarumque, feracissimo, & variis præsertim Controversiis in Ecclesia Pontificia intestinis, (*V. de illa N. L. Lub., M. Nov. A. 1701., p. 340. 341.*)
  - θ. Or. de variis studii Homiletici methodis ac navis modernis.
  - ι. Or. de inexhausta S. Literarum fecunditate, & in omnes disciplinas humaniores diffusa ubertate,
  - κ. Or. de Ingeniis septentrionalibus, polioris literaturæ capacibus.
  - λ. Or. de variis Seculo XVII., per Europam, vel conditis de novo, vel suæ & in melius mutatis, Academiis.
  - μ. Appendix testimoniorum atque Inscriptionum selectiorum.
48. Disputationum Theologicarum Hafnienfium, a Professoribus editarum publicis, Tomi aliquot; cum Præfatione, Elogiis Autorum, atque Indicibus.
49. V. Fasciculi Disputationum, a diversis Scriptarum atque editarum Autoribus, de variis (a.) Ecclesiis particularibus (quibus proprias de Ecclesiis Anglicana & Danica addit Diatr. bas), (β.) Hæresibus, (γ.) Ritibus Ecclesiasticis, (δ.) Scripturis Ecclesiasticis, & (ε.) Conciliis; Cum Prolegomenis, Notis atque Animadversionibus necessariis, ac Indicibus, publicandi.
- Adduntur his in præfatione earundem *Reliquiarum*:
50. Compendium Theologiz Dogmaticæ Danicæ.
  51. Synopsis controversiarum cum Pontificiis & Reformatis.
  52. Schediasma, an Judas proditor primæ S. Cænæ interfuerit, contra J. Hornbeckium.
  53. Diss. de Baptismi materia celesti.
  54. Specimen stricturarum in Natalis Alexandri Historiam Lutheri & reformationis.
- Adjungi iisdem possunt sequentia, alibi memorata ac promissa:
55. Erasmi Vindingii Historia Academiæ Hafnienfis ad hæc usque tempora continuanda, & simili Academiæ Soranz locupletanda, quam, in literis ad me d. 20. Aug. A. 1709. datis, est pollicitus. Confer de eadem B. Raupachii *Or. de utilit. lit. Danici p. 32.*
  56. Orationes Hafnienfes recentiores, ab A. 1704. ad 1709. habitz:
    - a. de studio Biblico in Acad. Hafnienfi feliciter exulto. (*V. N. L. Lub., M. Jul. A. 1704., p. 219.*)
    - β. de Alcedoniis Musarum Septentrionalium, & milita Academiæ togata. (*V. N. L. Lub., M. Sept. A. 1704., p. 270.*)
    - γ. de studii Theologici requisitis, defectibus & navis modernis vulgaribus. (*V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1705., p. 79.*)
    - δ. de D. Joh. Bugenhageni, Pomerani, meritis in Ecclesiam, Academiam & scholas Daniz, cui Notæ accedent. (*V. de hac ipsius Auto-schediasma ejusdem argumenti editum, p. 107. 108., & N. L. Lubec., M. Mart. A. 1705., p. 80.*)
    - ε. de felicitate Seculi nostri in excolenda Ecclesiæ historia. (*V. N. L. Lub., M. Maj. A. 1705., p. 153.*)
    - ζ. de literaturæ Græcæ misero sub Papatu Scholastico statu, & Danorum in eadem meritis. (*V. N. L. Lub., M. Sept. A. 1705., p. 285.*)
    - η. de literarum adminiculo secundo, Societatibus literariis, & in specie de Hafnienfi Indagationum, ab ipso instituta. (*V. N. L. Lub., M. Febr. A. 1706., p. 52.*)
    - θ. de felicitate ac prerogativa Seculi nostri in excolenda Historia Literaria, præcipuisque ejusdem adminiculis, (*V. N. L. Lub., M. Jun. A. 1706., p. 192.*)
    - ι. de facis studii Historici, præsertim Danici, (*V. eadem, M. Nov. A. 1706., p. 349.*)
    - κ. de Philosophiz naturalis studio, in Daniz Sec. XVII. exulto. (*V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1708., p. 47.*)
    - λ. de Causis imminutis hodie Barbarici, ac fatalibus speciatim literarum Periodis.
    - μ. de præcipita studiorum methodo, ac *doctrina* juvenutis, non postrema imminens Barbariei causa. *De duabus his V. Nova Lit. German., M. Maj. A. 1709., p. 234.* 57. in memoriam Reformationis Lutheri, d. 31. Oct. A. 1708. habita. (*V. N. L. Germ., M. Dec. A. 1709., p. 477.*)
  57. Deliciae Oratorum Danorum (Bangii, Bartholinorum, Berlingii, Bircherodii, Bornemannorum, Borrichii, Brochmanni, Fossii, Jacobzi, Ostenfeldii, Vindingii, Wandolini, Wormiorum, &c.), five Orationes illorum selectæ, partim antehac excusæ, partim hætenus ineditæ, junctim Tomis III. (quorum I. Panegyrico: Augustos, Regibus, Reginis & Principibus, dicatos, II. Illustres, Procerum Daniz honori inscriptos, III. Academicos, in funeribus Professorum solennibusque Academicis, habitos, exhibebit) publicandæ, Accedet Lintrupii Præfatio de Meritis Danorum in literas elegantiores atque eloquentiam. (*V. Nova Lit. Lubec., M. Jun. 1708., p. 146. 147., & Catal. numdin. Lipsi. A. 1713. verm. p. 73.*)
  58. Epistolæ Theologorum celeberrimorum plures trecentis, ad D. Casp. Erasmi Brochmannum, Theologum Hafniensem, scriptæ, quarum editionem e museo suo pollicetur. (*V. Anonymi Tveuen Dobraht allerhand Bücher, Sect. II., p. 200.*)

59. Dissertationum & Programmatum, publico a se nomine in Academia Hafniensi Scriptorum, Volumen. V. *Catal. nund. Lipf. A. 1713. verm. p. 75.*
60. Oratio secularis de Beneficiis toti Ecclesiae, ac tergeminae ejus Hierarchiae, per Reformationem collatis, a profano seculi ingrati contemptu vindicandis, anno Ecclesiae Lutheranae Jubilaeo secundo 1717., die 6. Nov., Hafniae habita. V. J. G. Krausii *Novellae lit. A. 1718. Germ. num. 26., p. 207.*
61. Acta literaria ex MSSis, V. B. Raupachii *Commentar. de praesenti rei sacrae & literariae in Daniae statu p. 101.*
62. Olai Borrichii Operum Philologicorum omnium editio nova emendata. V. ipsius *Pref. Dissert. Acad. Borrichii, p. 25. 56.* Et, ex ea, Lipfensium *Alta Erud. M. Mart. A. 1716., p. 139.*
63. Arn. Rhumanni, Hafniensis, Scholz Roschildianae Conrectoris, Roma Artica, Opus trium voluminum (in 4.) *avix- dolev*, in quo, praeter Etymologica & Orthographica, plerarumque Grammaticae & Prosodiae Latinae regularum & exceptionum rationes & fundamenta e Lingva Graeca adstruuntur. V. ipsius *Prefat. Supplementis L. Lat. Faliter- riani p. 47. 48., & J. G. Krausii Nov. lit. Germ. A. 1715., n. 47., p. 373.*
64. Horatii Tursellini Libelli de Particulis Linguae Latinae nova editio. V. Krausium *l. c., num. 20. A. 1717., p. 154. 155.*
- JOHANNES GEORGIUS a LINZEN, Lubecensis, J. U. Lic., d. 28. Jan. A. 1651. natus, Duci Saxo-Lauen- burgico a Camerae fuit Secretis, & A. C. 1678., ac 27., obiit, V. *Epicedia Herm. Lebermanni, & aliorum.*
- Dissp. Jurid. Inaug. de Titulo invalido. A. 1675. in 4. (V. *Anonymi Introd. ad notitiam Scriptorum juris, Northuse A. 1703. editam, p. 352.*)
- JOHANNES MARTINUS LIPENIUS, Lubecensis, Martini, Scholz publicae Conrectoris, filius, J. U. Do- ctor, Superflus fuit A. 1721. V. de illo J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 97. 98.*
- Dissp. Juris Ecclesiastici de omnia proclamatione sacerdotali, Praefide D. Ludero Menckenio, Lipfz 1703. in 4. (V. *Novae Lit. Germ., M. Nov. A. 1703., p. 420.*)
- Dissp. Inaug. de Privilegio appellationis Lubecensis, Praefide D. Joh. Sam. Strykio. Halz 1708. in 4.
- M. DANIEL LIPPIUS Junior, Lubecensis, Scholz patris Praeceptoris, sibi cognominis, filius, cum huic A. 1666., recitato *Paupertatis Encomio*, valedixisset, in Academiis abiit Juliam atque Kiloniensem, & in postero Ma- gistri, d. 3. Oct. A. 1670., obtinuit tutulum. Scholz Wismariensis Conrector fuit ab A. 1675. ad 1677., quo officio se- cito, ut Theologiae eo vacaret commodius, abdicavit (1.). In patriam deinde redux, morbo laboravit Melancholico, & Superintendens officium, quo dignissimus sibi videbatur, A. 1687., post obitum Sam. Pomarii, data ad Senatam Epistola, in isto mentis deliquio, frustra ambivit.
- Exerc. de Platonis, Aristotelis, Stoicorum & Epicuri, Philosophiae morum, doctrinaeque Aristotelicae praerogativa, ab ipso conscripta, & Praefide D. Henr. Ulfsmanno propolita. Helmstadii 1668. in 4.
- Theses ex Philosophia miscellaneae inaugurales, Praefide D. Casp. Grammio. Kiloni 1670. in 4.
- Dissp. de vario demonstrandi modo in omnibus Philosophiae disciplinis. Kul. 1670. in 4.
- Oratio de pii & fidelis humaniorum studiorum Praeceptoris publici conditione, cum Scholz Wismariensi valedice- ret, habita. Rostochii 1677. in 4.
- Oratio auspicalis Wismariensis de civilis Eloquentiae origine & usu, ejusdemque dextre acquirendae methodo, A. 1675. habita, cujus editionem, fuit praecedens finem, est pollicitus.
- JACOBUS LIPPIUS, Lubecensis, patre eodem Dan. Lippio Seniore, Scholz magistro publico, Kal. Sept. A. 1638. natus, post reditum ex Academiis Jenensi & Rostochienfi, xdis in patria Cathedralis, d. 12. Sept. A. 1667., electus est Ecclesiastes, &, ingenti cum civium, quibus, ob raram pietatem, eloquentiam flexaniam, sermoneque de Christi- anismi degeneris emendatione sollicitudinem, in deliciis fuerat, dolore, d. 24. Dec. A. C. 1674., ac 27. 36., morte immatura decessit. Imaginem ejus v. d. Dorothea Eliseba, M. Jac. Stolterfohtii, Antistitis Mariani, filia, quam A. 1668. duxerat (2.), in xde Cathedrali, & fuggellus regione, curavit erigi.
- Vitam ejus cum Inscriptione Epitaphii profano metrica Joh. Henr. a Seelen, Parte I. Athen. Lubec. p. 357 - 359. ex- hibuit, ac recudi ibidem curavit Joh. Andr. Bosii Epist. ad Henr. Bangertum de illo encomiasticam, A. 1658. *Disserta- tionis de Reip. beate characteribus praefixam.*
- A. Joach. Wendio, Collega quondam, in *Epicedio*, ob ardentissimum instaurationis disciplinae Ecclesiasticae deside- rium, fuisse commendatur, ab Abr. Hinkelmanno autem (3.) *Vir salutaris pietate & doctrina admirabilis.* David a Brügge, Subrector Lubecensis, hoc defuncto scripsit Epitaphium:
- Hac recubat Crypta Mystrarum nobilis heros,
Lippiades, templi gloria, & urbis honor,
Vir zelo & caelo, vir multo numine plenus,
Quem sacro stupuit concio plena loco:*
- Pectore Tarsensis, suavisque Chrysostomus ore,
Tertius Elias, buccina viva DEI,
Cui virtute pari, voce, & caelestibus ansis,
Vix Traxe reddens secula fura parem.*
- Dissp. de Characteribus beate Reipublicae, & laeti Proemio Agricolae. Praefide Joh. Andr. Bosio. Jenz 1658. in 4.
- Oratio de Literis Principi & Reipublicae summe necessariae. Jenz 1658. in 4.
- Dissp. de Vae confederationum Judaeorum ac Aegyptiorum, Praefide D. Aug. Varenio. Rostochii 1659. in 4.
- Rob. Bellarminus in articulo de Bonis operibus devius, Praefide D. Herm. Schuckmanno. Rost. 1661. in 4.
- Dissp. de genitu Creaturarum, ex Rom. VIII., Praefide D. Joh. Christophoro Ottonio. Rost. 1661. in 4.
- Exercitationem de urbium Germanicarum, praesertim Imperialium, ac sigillatim Lubecae, origine & progressu ad- ornare, cum Jenz viveret, cepisset traditur a Bosio l. c.
- CHRISTOPHORUS LIPSTORPIUS, Lubecensis, Danielis Senioris, Basilicae Cathedralis Antistitis, & Christina Kochia, uxore, filius, Hermanni autem, Pastoris Petri, nepos, d. 19. Sept. A. 1634. in lucem editus, Med. Doctor, d. 19. Dec. A. 1656. in Acad. creatus Pativius, Practicus ejusdem in Patria fuit ab A. 1658., ab A. 1661., Staden- sis, & ab A. 1663. Hamburgensis, lipothymia Hamburgi subita, cum, in xdis civis zgroti, mensz adflans, reme- dium formulam in chartam coniecisset, d. 17. Aug. A. C. 1690., ac 27. 56., exinctus; Pater Dan. Gustavi Lipstoppii, Med. D. & Poliatri itidem Stadenfis, Confer de illo Joh. Henr. a Seelen *Stadam ann 1711. literatam p. 70. & Ej. Athen. Lu- bec., P. III. p. 342 - 346.*
- Dissp. de constitutione Physicæ, Praefide M. Dionysio Stropio. Rostochii in 4.
- Dissp. de Oculo, Praefide D. Joh. Theod. Schenckio. Jenz 1654. in 4. (V. *Corn. a Beugheim Bibliogr. Med. p. 230.*)
- Dissp. de Catarrho. Praefide D. Gvern. Rolfinio. Jen. 1654. in 4.
- Dissp. de morbis Mulierum. Praef. eod. ibid. 1655. in 4.

Tttt 2

(1.) V. Testimonium Senatus Wismar, & Theologorum Rostochienfium, *Orat. valedictoria*, A. 1677, adjecit. (2.) V. de illa Jac. a Mellen *Notitiam majorem p. 21.* (3.) In *Or. de Fundamentis verae pietatis & eruditionis*, lit. D. 3. a.

Observa-

Observatio de Vitula bicipite, A. 1673. Stadæ nata, *Annis VI. & VII. Decurie I. Ephemeridum Acad. Naturæ Curioforum*, num. 71. p. 103., inserta, (*V. Beigh. l. c.*, & in *Syllabo recens exploratorum* p. 77., ac G. A. Merclinum in *Lindemio renovato*, p. 177-178.)

Bedenken von der Pestilenz, mit eingefügtem Bedichte, wie man sich für derselben wol fürchten und vermeiden, auch rothen man angelockt, dabon curiren könne; auf Begehren des Raths zu Stadæ aufgegeben. Stadæ 1664. in 4.

Bedenken von der rothen Ruhr und giftigen Stiebert. Stadæ 1676. in 4.

DANIEL LIPSTORPIUS Junior, Senioris, Templi Lubecensium Cathedralis Antistitis, e Christina Kochia item filius, & Hermannii, Pastoris Petriini, nepos, Christophori autem, modo laudati, frater germanus, JCtus, Mathematicus, Philosophus & Polyhistor, ob ingenium non minus excellens, quam doctrinam multiplicem, celeberrimus, primam Lubecz VI. Id. Maji A. 1631. lucem aspexit. Præceptores in schola patria habuit Joh. Kirchmannum, Seb. Meierum ac Henr. Bangertum, & in Rostochienslem ex hac A. 1649. translatus Academiam, titulo Magistri A. 1651. impetrato, Disputationibus aliquot famæ futuræ præfuit eruditissimis. A. 1652. Lugdunum Batavorum abiit, & familiariter innotuit, cum alius Professoribus, tum Claudio inprimis Salmasio, ingentem variz eruditionis copiam in xate ipsius mirato tenera, ac Franc. Schotenio, Mathematico eximio, a quo se sectz Philosophorum Peripateticæ castis in Cartesiana esse abductum contraria, in *prefatione Speciminum Philosophiæ Cartesiana*, ipsemet testatur. In his, A. 1653. editis, Cartesium adeo effusse celebravit, ut, omnibus ipsium Mathelcos, in Renato hoc uno, uti iactat, renatæ, Doctoribus, priscis pariter atque modernis, præferens, solem excellentiorem eo Geometram & Philosophum nunquam illuxisse, primumque proinde locum inter mortales, qui artium liberalium cultura ceteros antecelluerunt, huic debet, affirmare non dubitaverit (1.). Leida 1653. in Thuringiam a Wilhelmo IV., Duce Saxo-Vinariensi, evocatus, & Mathematici dignitate ornatus aulici, filiorum ejus, Bernhardi & Friderici, Ottonisque simul Wilhelmi, Comitæ a Königsmarck, Herois postea inclyti, qui his se adjunxerat, studis triennio, in Academia Jenensi, summa cum laude, præfuit integro. Qui Jenæ cum Juris Professore fuisse, cum Ant. Teislerio (*Lipsorium* etiam perperam illum vocante) (2.) & Jac. Frid. Reimanno (3.), perhibent, in non minori versantur errore, quam Reinh. Henr. Rollius (4.) Athenæ illum Bremensis functum esse Rectoratu falso pervasus. A Principibus perbenigne A. 1656. dimissus Saxonicis, Leidam repetiit, & J. U. Doctor illic, M. Octobr. creatus, sexennium proximum, partim apud Batavos, Voffii, Gronovii, Gravii, Heinfii, Goli & Thyffii, gavisus consuetudine, partim vero Lubecz, in otio exegit literario. Ab A. 1662. ad 1672. Juris, in Academia Sveciz Upsaliensi, egit Professore, diutius illic commemoraturus, nisi valetudo uxoris, celi borealis, rigori haud assuetæ, Hagam eum Batavorum retraxisset. Curiz hic Hollandicæ Advocatis A. 1672. adscriptus, Praxi forensi ad A. usque 1677. inclauit, quo, belli pertæsus Gallici, in patriam rediit, & partem vitæ reliquam Deo Musisque, a negotiis remotus publicis, consecravit. Obiit in eadem Kal. Sept. A. C. 1684., & æt. 53., & e conjugio priori cum Wendula Schultovia, Rostochiensii (A. 1618. ducta, & A. 1674. Hage defuncta), filios duos Danielen (Athenæ regii Bremensis Rectorem) & Henricum (Med. D. ac Practicum Lubecensem), e posteriori autem, cum Catharina, Adolphi Brunnigii, mercatoris Lubecensis, filia, A. 1677. contracto, unicum tantum, Adolphum, reliquit superstitem. Error igitur haud exiguo caelebs obiisse ab Henn. Wittenio T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII. ad d. 1. Sept. 1684.*, istumque secuto Irenzo Carpenterio, sive M. Gothofr. Wagnero in Semicenturia nova Eruditorum celi-
bum p. 11. perhibetur.

V. Abrah. Hinkelmanni, Scholz tunc Lubecensis Rectoris, Λόγον Ἐπιτάφιον sive *Programma funebre*, memoriz defuncti A. 1684. consecratum & Vitz ejus scriptorumque historiam, quam Seelenius P. III. *Athenarum Lubecensium* p. 95-116. exhibet.

Confer de illo Wittenium c. I. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium*, p. 341. & Georg. Henr. Götzii *Specimen Bibliothecæ Anti-Pontificæ clarorum Lubecensium* p. 12. 13.

Exat Bibliothecæ ejus locupletissima, publica auctione distraetæ, Catalogus, in sex partes divisus, & Lubecz A. 1685. in 8. editus; quem Henr. Meibomius Jun., in *Addit. Introduct. Val. Henr. Vogleri ad notissimam bonorum Auctorum*, p. 157., commendat, & privatarum *εξωφύλλων* annumerat.

ELOGIA.

Joh. Andr. Bosio (in *Exerc. de Pontifice maximo Romæ veteris*, c. 2., §. 8., p. 18.) *Vir audit clarissimus, sibi que amicissimus.*

Greg. Michaelis, in *prefat. Crivostatium Inauditarum Jac. Gassarelli*, præcipuis eum Germaniæ literatoribus, ac orbis Christiani sideribus, accenset, in *Notiz autem ad illas*, p. 158. 159., JCtum, Criticum, Mathematicum, amicorumque oculorum, ac p. 423. *Virum acutissimum & celeberrimum*, salutat.

Ab. Hinkelmannus (in *Programma funebri*) patriæ illum decus vocat, ob *divinam ingenii ubertatem, insigni morum probitate ornatum*, commendat, & his tandem verbis celebrat: *Enimvero quid fuit in viro laudatissimo, cujus sine summo cruciatu recordari possumus? Ingenium mire, immensa variz eruditionis copia, quæ in juvene olim admiratus est? Gl. Salmasius, mores ad omnem humanitatem compositi, in amicitia constantia & fides, in utraque fortuna æquus animus, in omni vita candor. - Ne illiusmodi jam magna nobis civium penuria est. Homo antiqua virtute & fide! Quam doleat, ubi etiam hujus generis reliquias tolli video! In Programmate, Parentis ejus dicto & æquus, illum itidem Philosophum, JCtum & Polyhistorem, appellat, celeberrimum.*

Davidi a Brügge (in *Epigraphe funebri*) illastre audit doctorum fidus, Historiarum, totque linguarum, & Philosophiæ novantique, promicondus & Polyhistor; *Vir in exemplum natus, & quod ultra omnia est elogium, in pefimo seculo optimus, civium amor, amicorum delictum, patriæ ornamentum, reip. literariæ præsidium, vivum ingenui candoris & modestiæ Specimen.*

Ludolphus Georgius Lundenius (in *Prolegomenis in Marbesin*, §. 29.) præcipuis eum Seculi XVII. annumeravit Mathematicis.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disq. de Cælo, & ejus partibus, Rostochii 1651. in 4.

Enneas positionum celeberrimorum, ex Physica, Astronomia, Geographia, Philologia, Rost. 1651. in 4.

Discursus Physico-Mathematicus de Systemate mundi Copernicano VI. Disputationibus absolutus. Rostochii 1652. in 4. Primz in eo lineæ exhibentur *Copernici redvisus*, idem argumentum A. seqv. 1653. fusius persecuti. Commendarunt illum omnes fere Professores Rostochiensies, in *præfixis carminibus*, & D. G. Mothofius T. II. *Polyhist.*, Lib. IV., p. 103.

(1.) V. Joh. Tepelii *Historia Philosophiæ Cartesiana*, c. 1., p. 64. 65. (2.) P. II. *Catalogi Cœnilegiorum* p. 87. (3.) P. III. *Introduct.* ad *Hist. Lit. Germ.* II., p. 179. (4.) in *prefat. Decadis I. Memoriz Philosophorum renovata* p. 11.

Copernicus redivivus, seu de vero Mundi Systemate liber singularis, Christ. Cassio & Joh. Henr. Meibomio inscriptus, Lugd. Bat. 1653. in 4. In scripto hoc Systema Copernicanum, & prolixius, & meliori concinniorique modo, quam in precedenti factum erat *Discursus*, se non probabilibus tantum, sed apodicticis quoque rationibus & demonstrationibus, astruxisse, in *Speciminum Philos. Cartes. praefatione*, ac P. III., p. 213., profertur. In ipso libri hujus Proemio, *lingula* *eo ordine propositum* iri, promittitur, ut nihil, in omnium adversariorum scriptis occurrens, quod quidem alicujus videatur momenti, indecivum relinqueretur, nihilque in Copernici, & aliorum, scriptis sublimioribus lectores illius offendant, ad quod non jam fuit bene preparati, adeoque, sine veritatis iactura inoffenso pede decurrerent, *facili negotio afferri valeant*. Impugnavit cum (teste Joh. Schefferi *Svecia Literata* p. 235.) M. Pet. Laurbeckius, Ostrogothus, Math. & Poet. Professor in Finnia Aboensis, in *Diff. tripartita de Circuli quadratura, & vero mundi systemate, adversus Lipsiorum Copernicum redivivum*, Aboæ A. 1661. in 4. edita.

Specimina Philosophiae Cartesianae, Johanni, D. Hof. & Episcopo Lubecensi, inscripta. Lugd. Bat. 1653. in 4. In partes hæc tres sunt divisa, quarum I. vitam Ren. Cartesii exponit, Philosophiae ejus astruit certitudinem, novaque inventa recenset; II. autem circa regulas Motus Geometrice demonstrandas, contrariasque objectiones refellendas, ac III. circa Aerem, ejusque phaenomena, ac usum in Mechanicis, & vita communi, multiplex, præcipue occupantur. Mantissæ loco additur Examen quæstionis novantiquæ: Num ex falsis possit directe verum elici? Commendatur ab Abr. Hinckelmanno (& illa, quæ Rostochii primum prodierit falso creditur, & *Copernicum redivivum, acute mentis, satus, vulgaris ingenia ad sui amorem & contemplationem minime admittentes*, vocante) in *Program. funebri*; & D. G. Morhofio T. II. Polybist., Lib. II., P. I., c. 17., p. 274. Joh. Tepelio, l. c., noster blandulum potius Cartesii bastiatorem, quam propagatorem, agere videtur. Quæ contra levitatem aeris, P. III., p. 113., afferuntur, Georg. Calp. Kirchmaierus, in *Disp. de Aere*, Witebergæ A. 1659. edita, *Scd. II. Porism. I.*, impugnavit.

Formatio & exclusio infronitæ Monarchiæ Papalis, publicata simul mala Cæf. Baronii fide, & vindicatis ab ea juribus Cæsareis & summorum potestatum circa sacra; ex ipsa veneranda antiquitate Ecclesiastica per partes ostenfa & explicata. Jenæ 1656. in 4. A. 1658. (teste *Catalogo nund. Lips. vern. p. 13.*) denuo venum est exposita, novo tantum præfixo titulo *Traçatus Historico-Politici de Monarchiæ Ecclesiasticæ incrementis & decrementis, quo simul jura majestatis circa sacra discutuntur*, perperam allegavit. Commendatur ab Ottone Wilhelmo, Comite a Königsmark, & Joh. Muzeo, Christ. Chemnitio ac Joh. Ern. Gerharo, Theologis Jenensibus, in Elogiis Metricis, ei præfixis, Joh. Strauchio, JCro, in *Epit. gratulatoria*, Joh. Andr. Bosio (*librum appellante eruditum*) in *Exerc. de Pontifici maximo Romæ veteris, c. 2., §. 6., p. 18., & D. G. Morhofio T. III. Polybist., Lib. V., p. 63.*

Discursus geminus, prior de Appellationibus in causis criminalibus, alter de Concurfu aulici Imperatoris Judicii cum Camera Spirenfi, Lugd. Bat. 1656. in 4.

Disputationes (quæ ab H. Wittenio, l. c., ei tribuuntur) Juridicæ, haud dubie Upsalienfes:

1. de jure Venationis & aucupii,
2. de Citatione,
3. de Nuptiis,
4. de Poenis.

Emigres Aurelii (*legendum forte Axelii*) Oxenstierna, Erici F. Comitiss in Morea Australi, &c. Hagz 1672. in 4. (*V. Catal. Biblioth. ejus p. 142.*)

INEDITA ET AFFECTA.

Analyseos speciosa fructus, in præf. *Speciminum Philos. Cartes.* promissis.

Alia in Philosophicis & Geometricis majori, quæ, in *Copernici redivivui Proemio*, a se jussit expectari.

MSStorum Mathematicorum curiosissimorum Volumina duo (*in fol.*), ab eo, teste *Bibliotheca Catalogo*, relicta; quæ propriæ fuerint, an aliena, ambigo.

M. HERMANNUS LIPSTORPIUS, Lubecensis, A. 1565. natus, Dav. Chytrzi (cujus intercessione stipendium insigne a Senatu patriæ impetravit annum), in Acad. Rostochiensis, Magistri ei A. 1584. largita titulum, Georg. Mylii autem, Polyc. Lyferi & Joh. Mathxi, Theologorum, in Witebergensi, per annos complures, fuit auditor (1.). Ipse deinceps, in Viadrina, alios Theologiam pariter atque Philosophiam privatim, A. 1588., & sequenti, docuit, biennio, A. 1590. autem Scholæ Rector Berolinensis, A. 1596. (d. 10. Aug.) xdis Lubecentium Petrinæ Diaconus, & A. 1603., ejusdem, post M. Gerh. Schröderum, Pastor, est constitutus, dieque tandem tertio Junii A. 1610. mortuus, Georg. Stampelium in officio hoc habuit successorem 2.). E conjuge, Dorothea Banfovia, Joachimi, Pastoris apud Rostochiensis Nicolaitani, & Presbyterii Senioris, filia, præter alia thori pignora, Danielum suscepit, templi Lubecentium Cathedralis Antistitem, Christophoriquæ & Danielis, paulo ante celebratorum, parentem.

D. Joh. Mathxi, Theologi Wreb., Tractatus de peccato originali, per eum editus. Francofurti ad Viadrum 1588. in 8.

Exerc. I. Theol. de illustri S. Scripturæ Canonice majestate, ab ipso Præfide proposita, ibid. 1589. in 4.

Exercitationes X. Ethicæ Aristotelicæ, in totidem libros Ethicorum ad Nicomachum, ibid. A. 1589. & 1590. in 4.

Oratiuncula de Gymnasiarchæ officio, Berolini, cum A. 1590. Scholæ Rectoratus ei committeretur, habita. Berolini

in 4.

Leges Gymnasii Berolinensis, jussu Senatus ab eo conscriptæ, Berolini 1591. in 4.

Charma natalitium ad Joh. Sigismundum, Elect. Brandeburgicum, de nato ipsi d. 3. Nov. A. 1595. filiolo, Georgio Wilhelmo, Francof. ad Viadr. 1595. in 4.

Oratio de curriculo vitæ Elisabethæ Magdalenz, Marchionissæ Brandeburgicæ, viduæ Francisci Ottonis, Ducis Brunsvicensis, Witebergæ 1596. in 4.

Epistola de morte D. Dav. Chytrzi, Theologi Rostochiensis, ad M. Joach. Westphalum, Superint. Rostoch., A. 1600. exarata, ac, inter *Orationes & Epicedia in obitum Chytrzi*, Rostochi A. 1601. in 4. (*fol. U. 1. & 2.*) edita,

Isagoge MS. do. Irinz Sphæricæ, quæ in Bibliotheca nepotis illius, D. Dan. Lipstorp., JCr Lubec. (teste *ejus Catalogo p. 47.*), superfuit.

HERMANNUS LIPSTORPIUS Junior, Lubecensis, J. U. C.

Afferiones de Satisfactione & stipulationibus Prætorii, Præfide Chryfiantho Boys, LL. Lic., propositæ. Colonie DAVID 1617. in 4.

(1.) V. ipsius *Epistolam de morte Dav. Chytrzi*. (2.) V. Joh. Kirchmanni *Orat. de Stampelio funebrem p. 22.*, Juc. a Mellen *Sermon MS. Ecclesiasticarum Lubecensium*, & Joh. Henr. a Seelen *Stadum anni 1711. literatum p. 70.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Uuuu

DAVID LOBECHIIUS, Hamburgensis, Petri, zdís Catharinæ Curatoris, filius, A. 1560. in lucem editus, e schola patris, præclaro jam tyrocinio prædagogico in zdibus Conr. Gerlaci, Diaconi Catharinæ, edito, A. 1579. in Academia migravit Rostochiensis, & quinquennio illic integro, Erasmi Stocmannum, civem suum, Professore Physicum, hospitem, & Ern. Cohtmannum, Jctum ejusdem deinceps inclytum, contubernalem, nactus, progressus in lingvis, Philosophia, Mathesi ac Theologia, fecit eximios. Magister ab hospite A. 1583. creatus, post suam in docendis aliis dexteritatem in duobus offensam Collegiis, Sphærico & Theologico, patriam A. 1584. repetiit, triumque juvenum patriciorum præfectus confestim studii, in Academiam se Heidelbergensem, itaque a Calvinianis occupatam doctorem, non multo post in Tubingensem, contulit, ac Jac. Andree, Jac. Heerbrandum, Theod. Schnepfium Stephanumque Gerlachium, curriculi Theologici, Georg. Weigenmeierum autem Hebræo-Philologicis, duces, per annos aliquot, habuit. In patriam, facto per Helvetiam, Sabaudiz fines & Germaniam, itinere, denuo A. 1587. reversus, cum nulla illic promotionis se offerret occasio, Rostochium abiit, & cum solum in tyronibus instituendis diligentiam, in sermonibus sacris facundiam, ac in disputando solertiam, abunde omnibus sequenti approbasset biennio, a Senatu civitatis A. 1589. (M. Martio) templi Petri, ac A. 1591. Jacobzi, Diaconus, sequenti autem 1592. D. Valent. Schachtii, foci, in hujus Archidiaconatu, successor, est constitutus. Muneri huic Ecclesiastico, cum, ab anno jam 1590., Dav. Chytræi, lecto affixi, in prælectionibus sacris, tam publicis, quibus ejus *Catechesin* (1.), quam privatis, quibus *Locos Melanchthonis Communes*, interpretabatur, vices, fummo cum Studioforum applausu & concursu, obisset, rumoreque haud vani de illo aliorum vocando spargerentur, Theologiz in Academia professio ordinaria A. 1594. ab eodem Senatu, supremis hujus honoribus ipsi, Collegæque ac socero, Valent. Schachtio, sumptu civitatis publico, d. 12. Sept., per Lucam Bacmeisterum Sen. & Joh. Frederum, collatis (2.), est adjecta. Utramque spartam Theologus hic excellens, & doctrinæ pariter atque facundiz sacra gloria coævorum nemini secundus, præclare ornavit, tantaque auditorum, quanta ex reliquis Professoribus nemo alius, gavisus frequentia, ad munera alia splendida, quorum non pauca subinde offerebantur, Rostochio deinceps non potuit abstrahi. Singularis in eo fuisse perhibetur formæ dignitas, & vultus, Gratiarum effecti manibus, jucunditas, cujus ope, cum præsertim comis etiam esset atque humanissimus, omnium bonorum animos in amorem sui rapiebat, & vi quadam arcana sibi conciliabat. Externis tamen corporis dotibus internæ animi longe erant præstantiores, eruditio sc. solida ac multiplex, summa in docendo dexteritas, eloquentia sacra nervosa & flexanima, pietas vitæque innocenta, candor infuscatus, assiduum pacis & concordiz studium, & insignis tandem in controversiis sacris tractandis moderatio. In scriptis enim fuit, uti Encomiastes posthumus, Lucas Bacmeister Junior, recte observat, *non Theistica invehendi rabie* (tot aliis familiari scriptoribus Polemicis), *sed Christiana moderatione, & eruditi gravitate atque modestia, est usus*. Morbo, cujus contagium aliunde attraxerat, pestilenti, d. 14. Sept. A. C. 1603., ac ætatis 43., in ipso hujus rore, est extinctus, cum, octiduo ante, sermone in Pl. CXVI. 7. 8. 9. sacro ultimo, velut cygnea quadam cantione, mundo valedisset, & foret, in lectulo emortuus, verbis hæc compellat, animum testantibus verè Theologum: *Reverende fecer. spero evidem, me, si Deus ita voluerit, ex hoc morbo evasurum: si vero aliter divine visum fuerit providentia, cui vivimus & morimur, ego quidem paratus sum: Tu vero lucui modum statue, & constantem pietatem Theologicum fume*. E conjugæ Ursula, D. Valent. Schachtii, Professoris Theologi Rostochiensis, Pastorisque Jacobzi, filia, d. 25. Jun. A. 1589. ducta, novem liberos (& hos inter Margaretam, M. Joh. Steinio, Pastori Nicolaitano Rostochiensis, Ordinisque Ecclesiastici Seniori, nuptam (3.)) superstes lussit, ac moriens eandem puerperam reliquit, M. Petro Hinckelmanno, fuit in officio utroque, Academico & Ecclesiastico, successor, secundus non multo post sociatam nuptis (4.).

Vitam defuncti laudisque fufius persecuti funt D. Lucas Bacmeister Sen., Theologus Rostochiensis, in Sermone in Pl. LXXXIV. funebri Germanico, Rostochii A. 1603. in 4. edito, & Filius illius ac Collega ἐμύνητος, Lucas Bacmeister Junior, in *Oratione in memoriam nostri parentis*, d. 24. Sept. recitata, qvz, cum Eilh. Lubini *Programmate ad eam invitatorio*, Elegiis Joh. Simonii ternis lugubribus (Ecclesiæ, Academiz Rostochiensis, familiarique Lobeckianæ, exhibentibus lamentationes), ac duabus Joh. Frederi Junioris, aliisque auditorum Epitidis, ibidem, anno eodem 1603., in 4. prodit. Ex hac, post Paulum Freherum (in *Theatro Erud.* p. 326.), & ego vitæ τῷ παναγίῳ depromsi historiam.

Conferri quoque de ipso possunt Joach. Vaquetii *Prædicanea de orbe habitabili* p. 243., Alb. Wichgrevii *Centuria A. nagrammatum prima*, n. 14., p. 66. 67., Joh. Micralii *Syntagma Hist. Eccl.*, P. III., p. 388., Steph. Hahnii *Theologia de obitu Theologorum* p. 9., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1603., Andr. Caroli *Memorabilia Sec. XVII. Ecclesiastica*, Lib. I., c. 15., p. 13., & Zach. Grapii Jun. *Rostochium Evangelicum*, Germanice editum, c. 7., p. 185.

ELOGIA.

Dav. Chytræus, in Epistola ad Jac. Heerbrandum A. 1595. scripta, & inter reliquas ejus p. 1194. obvia, ita de illo: *Mei College omnes jam senes sunt, excepto D. Dav. Lobechio, juvene, sed doctrina & prudentia multos senes superante.*

Eilh. Lubinus, in *Programmate* modo laudato, his eum verbis celebrat: *Deum immortalē! quam felici erat ingenio, quam acri judicio, quam uberrima facundia, quanto in disputando acumine, quantia in docendo solerti gratia, quanto in concinnando ardore ac uberrimonia, præditus! — Ecclesiæ & Academiæ nostræ nomine doleo ac deploro, tantus, in hoc viro, excellentis ingenii ac doctrinæ fructus, & tantus Studioforum spes, quæ tali indoli, tali ingenio, tali doctrinæ, studiis & moribus, certo debebantur (si quid modo omnino certum in rebus mortalium relinquitur), tam repente concidisse, &c. Similia nostri Encomia invenies in ejusdem *Programmate*, *Orationi Joh. Slekeri*, Prof. Physici, auspicali præmissio, & *Elogio D. Val. Schachtii* p. 13. 15., ubi Theologus vocatur præstantissimus, summo omnium cum bonorum maiore, desiderio & gemitu, præpropria morte Ecclesiæ & Academiæ ereptus Rostochiensis, cui, imo toti Ecclesiæ DEI, si vixisset, peculiare aliquid pollicebatur.*

Lucas Bacmeister Junior, in *Orat. parentali*, lit. A. 3. b., Theologus audit eximius, virque longe optimus, cujus vita plena fuit præclarissimis exemplis pietatis in Deum, dilectionis in proximum, humanitatis in omnes, fidei & assiduitatis in officio suo, sinceritatis in doctrina celesti propaganda, excellentis denique eruditionis, prudentiæ, studii, tranquillitatis & concordie; lit. A. 4. b., Theologus Dav. Chytræo pietate par, nec animo in Ecclesiæ & Reip. commoda inferior, decus & ornamentum Academiæ, gemma Facultatis Theologicæ & Ministerii, spes urbis Rostochiensis, & studiose juvenitatis oraculum, cujus lingua Tulliana erat favior; lit. D. 1. b., *Tapéov* omnium virtutum Christianarum, Ecclesiasticarum, Oeconomicarum & personarum; lit. D. 2. a., Vir, in quo aptitudo ad docendum fuit egregia, & promodum admiranda; & lit. E. 3. b., Vir, cujus meritorum nunquam oblitiscitur Ecclesiæ, quæ Acad. Rostochiensis in-

(1.) V. David Chytræi Epist. ad Joh. Frederum Jun., inter Chytræanas, p. 711.

V. Andr. Dan. Habichhorstii Rostochini anni 1599. literarum p. 467.

funebre, A. 1622. editum, & Pauli Freheri *Theatrum Erud.* p. 412.

(2.) V. Eilh. Lubini *Elogium D. Val. Schachtii* p. 13.

(3.) V. D. Joh. Qysilæpæi Sen. *Programma de vita Hinckelmanni*

cessit. A. Christ, Kortholto, Theologo Kiloniensi, in *Programmate de vita sua inaugurali, Vir, ut omnigena eruditio- nis, ita magni candoris*, appellatur. Confer ejusdem *Epistolam Tractatus sui de Philosophia Barbarica*, illi A. 1660. inscripti, *dedicatoriam*, & D. G. Morhofii in nuptias ipsius secundas Epithalamium, in *Veneribus novis* p. 51. 52. obvium.

Disp. Theol. de Sanctificatione, Præfide D. Joh. Quistorpio Sen. proposita. RoRochoii 1645. in 4.

M. MATTHIAS LOBETANZ III., Burga Femariensis, secundi filius, laurea Philosophiæ suprema, post reditum ex Athenis Jenensis, in Academia, d. 3. Oct. A. 1699., redimitus Kiloniensi, ejusdem ac Historiæ literariæ Professor, in Gryphiswaldensi, A. 1702. fuit extraordinarius (1.), Ordinis autem Philosophici, in Kiloniensi, circa A. 1704., Affessor, ac Parochiz deinceps, in agro Stormariæ, Haleloviensis Pastoratam A. 1706. obtinuit, Pastor Sandesnebensis fuit circa A. 1714.

A Casp. Sagittario (2.) *Juvenis salutaris præclarissimus, animique probitate, rariori in literis humanioribus doctrina, aliisque virtutibus, præstantissimus*.

Disp. de Pontifice Romano, Præfide D. Christ. Kortholto. Kilonii 1692. in 4.

Disp. de Rhythmo, Præfide D. Henr. Muhlio, Kilonii 1697. in 4.

Disp. de Joh. Hufsi & Mart. Lutheri, in præcipuis fidei articulis, concordia, Præfide D. Joh. Frid. Mayero, Gryphiswaldia proposita. Stettini 1701. in 4. (*In ipso bujus titulo, errore typographi, Martinus perperam est vocatus.*)

Disp. de propagatione Philosophiæ veteris, & variis doctrinarum mutationibus. Kilonii 1704. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1704., p. 187. 188.

Bibliothecæ exquisitissimis libris & Codicibus MSS. instructissimæ Marquardi Gudii, Consilarii Danici, Catalogus, Kilonii 1706. in 4. *Avantius prodiit, sed ab illo, uti amici referunt, industria concinnatus est laudabili*.

Observationem de Scriptis eruditorum promissis, post hac continuandam, inseruit *Tomo VII. Miscellaneorum Lipsienfium* (Lipsiz 1718. in 8. edito), num. 140. p. 110-125.

JOHANNES LOCCENIUS, Itzeheensis, A. C. 1597. in lucem hanc editus, Jurisprudentiam, cum universâ Polymathia elegantiori, in Academia imprimis excoluit Lugduno-Batava, quæ, uti ipsius & Geverh. Elmenhorstii Epistolæ ad Joh. Meursium me docuerunt ineditæ, civibus cum suis, auditoribusque Meursii, & Collegarum, *exquisitis*, A. 1617. & 1618. annumeravit. In patriam redux, Hamburgi aliquamdiu vixit, & cum Urfula Wallravia nuptas A. 1622. celebravit, Lucæ Holstienii ac Henr. Vagetiî condecoratas Epithalamium, nec multo post supremos honores Juris obtinuit Academicos. In Sveciam hunc, ut Academiæ ornameto esset Upsaliensium, evocato Professionem initio Historiarum extraordinariam A. 1625., deinde A. 1627. Skyttianam (in qua Joh. Simonio successit) Politicæ & Eloquentiæ, nec multo post Historiarum Jurisqve civilis ordinariam, una cum Ephoria Bibliothecæ Academicæ, esse commisit, Orationes singularum, quas mox recensebimus, testantur auspicias. Muneribus istis Loccenius nostras, nobile inter Jctros, Politicos, Historicosque æv. sui celebriores nomen promeruit, & virorum Sveciæ eruditorum, quoad vixit, coryphæus, ultra annos quinquaginta, ingenti cum laude, & auditorum (quibus Carolum Gustavum, Sveciæ Regem, ipse (3.) annumerat) fructu, est functus, & cum rude, ob senectutem & merita in Acad. Upsaliensem, Sveciamque universam, illustria, tandem donaretur, Professoris nihilominus Svedici Juris honorarii, Historiographi prædici, & Collegii antiquitatum Septentrionalium decantatissimi Prælidis, ad obitum usque, gavissus dignitatibus. Fatalis autem Senii jam octuagenario fuit dies XXVII. Juli anni æræ Christianæ MDCLXXVII. (4.). Successorqve in Historiographi obtigit munere Sam. Pufendorfius, felix meritum Antecessoris sui in Svecos, illorumque historiam, æmulus (5.). E liberis ejus Albertus tantum, Collegii militaris regiû Holmienfis, ab A. 1675., Secretarius, nobilitate & Tigerclovii donatus cognomine (6.), duzque filiz, quarum una Joh. Scheffero, Collegæ, Polyhistori, Jurisqve naturæ & gentium doctri in Acad. Upsaliensi inclyto, a superstitie est elocata (7.), altera autem, Anna, Erico Aurivillio, J. U. Doctri & in eadem Professori, A. 1681. nupsit (8.), mihi hæcenus innotuere.

Pleniorem vitæ ejus suggeste: historiam Andreæ Norcopenfis, Ostrogothi, Acad. Upsal. Rhetoris, & Consilarii deinde regiû, *Oratio in obitum illius funebri*, Holmiz A. 1678. in fol., teste Joh. Schefferi *Sveciæ literatæ* p. 226., juris facta publici, sed mihi nondum visa. Indicem scriptorum, non tamen omnium (uti collatio ejus cum nostro ostendit), prolixum ipse Schefferus, in ejusdem *Sveciæ literatæ Appendice*, p. 275-280., exhibuit. Olai Svanbergii, Angermanni, *Eidyllon Græcum in illius exæqvias*, Holmiz A. 1678. in 4. excusum, ab eodem, p. 262., allegatur.

Confer de illo Ol. Rudbeckii *Præfat. Tomi I. Atlantica*, Mart. Zeileri *Syllogen de Historicis*, P. III., p. 135., Henn. Wittenium I. c., Christ. Wilh. Eybenii *Eponymologiam Criticam Joh. Magiri auctum* p. 114., Corn. a Beughem *Bibliograph. Juridico-Polit.* p. 138. 139., & *Hypomnemata nostra ad J. Schefferi Sveciam literatam* p. 445.

ELOGIA.

Joh. Christianus, Baro a Boyneburg, *Epist. 17. ad Joh. Conr. Dietericum* (A. 1649. scripta), p. 70. 71., ita de illo: *Loccenius, Freinshemius, Boerlerus, quanta, amabo te, nomina! lis per Reginam Sveciæ bene est, ut ne quidem melius cuiquam sui ordinis alibi foretan esse possit*. Idem in *Epist. ad Zach. Prütchenckium* A. 1663. exarata (apud B. G. Stravium *Fascic. VIII. Ad. Liter.* p. 62.) Germanis cum accenset, quibus nemo Romanæ ævæ prudentiæ cællentior.

Herm. Conringius, in *Diff. de præcipuis prudentiæ civilis Scriptoribus*, §. 101., ejus *Disputationes Politicas nullis aliis istius argumenti postponentas esse, censet*.

Joh. Baazius Sen., *Lib. VIII. Inventarii Hist. Eccl. Svec-Gothicæ*, c. 9., p. 218., ita de scriptis ejus judicat: *Dedit hæcenus clarissima sue diligentie specimina, quæ Studiosis in patriæ scholis & Academicis, etiam aliis, magno sunt usui*. Geverh. Elmenhorstio (in *Append. Emendat. ad Apulejum* p. 401.) *Juvenis audit doctissimus*.

Joh. Henr. Baclero (in *præfat. Edit. secundæ Velleji Paterculii*, A. 1663. a fe publicatæ) *Vir præclarissimus*.

Erico Mauritio (in *Specim. Dissert. de principis Juris publ.* p. 16.) *Vir eruditissimus*.

Ol. Rudbeckio (I. c.) *Vir consultissimus, & in hoc studiorum genere (Historico & Antiquario), facile princeps atque veteranus*.

Joach. Hagemeiero (in *Epist. de statu Danicæ & Sveciæ* p. 20.) *Vir eruditus*.

Joh. Pet. Titio (in *Programm. de prudentia peregrinandi*, A. 1688. edito) *Vir fame auspiciatissime*.

Joh. Christoph. Wagenfclio (in *Comm. de S. Rom. Imp. officialibus*, c. 12., p. 137.) *Vir historia gentis Svedicæ, lingvæque ei vernaculæ, peritissimus*.

(1.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1702., p. 98. (2.) in *Diff. de Genealogia Segizarianæ*, A. 1694. edita, p. 1. (3.) *Lib. IX. Historia Sveciæ* p. 755. (4.) V. Henn. Wittenii T. I. *Dier. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1677. (5.) V. Joh. Rollei *Scharfchmidium vapan- tantem* p. 1. (6.) V. Rich. ab Hardt *Holmiam literatam* p. 40. *Edit. secundæ*. (7.) V. Schefferi *Gynasium styli* p. 82. (8.) V. Laur. Normanni *Orat. funebri, Aurivillio habita*, & ex illa, *Novæ Lit. Lubecensis*, M. Oct. A. 1702., p. 314. Paulo

Paulo Hachenbergio (in *Germania media*, Diff. IV., Th. 8. & 14.) *Scriptor politissimus, & vir ad illustrandas res Svecicas natus.*

D. G. Morhofius (Orat. VIII., p. 243.) illustribus eam orbis literati e Cimbria fideribus annuerat.

Joach. Felleri (in *Floribus Philosophicis ex Aeneide Virgilii* c. 37.) *Sveco audit doctissimus.*

Thormodo Torfæo (in *Append. I. Seriei Regum Danie* p. 469.) *Vir doctissimus.*

Laur. Ingewaldi Elingio, Prof. Upsaliensi (in *Historia lingue Græcæ* p. 270.) *Seculi hujus ornamentum, & Vir, qui, meliori sui parte, tam diu durat ac durabit, quamdiu ullus fuerit literis honor.*

Gust. Rafchio (in *Tr. de novis Urbibus condendis* p. 180.) *Autor prudens & sacundus.*

Joh. Burch. Majus (in *Or. de Historia universali Sec. nostri scribenda*, lit. D. 2. b.) præclarioribus illum Seculi XVII. æcenfuit Historicis.

CENSURA.

Conr. Sam. Schurtzschichius, in *Judiciorum de novissimis prudentiæ Civilis Scriptoris Sarmatianorum continuatione*, sub Galliotti Galearii scripta nomine, & Fasciculo novæ librorum rariorum Confectionis tertio per Henr. Aug. Groshufum inserta, p. 445. 446., hac, partim benigna, partim asperiori, censura illum, scriptaque ejus, notavit: *Historia veteris unus omnium maxime est gnarus. Causas rerum civilium non ex vano arcesit, & mutabiles imperiorum vires graviter expendit. De ordinanda republica quæ scripsit, baud parum ipsi conciliantur dignitatis. Sallustii Epistolæ ejusdem argumenti Commentario minime infesto illustravit. Nec frustra laudaverim ejus Rempublicam apum, in qua plurimum industriæ mihi posse videtur. De annotationibus aliis, quas ab bonis Autoribus edidit, piget referre, quod præsentis parvi conducant infirmitati. De vicibus, seu, ut ipse vocat, Periodis imperiorum, laudes proferre non attinet, cum vix habeant, unde vituperentur. Ceteroquin a Forsteri gravitate, & Bæclvi copia dicendi, longissime abest. Paucæ enim memorat, aliis non memoratæ. Historia Svecica majorem offendit conatum, quam successum. Plures sequitur, quam attingit. Sleidanum, Thuanum, Grammondum, egregios monumentorum conditores, adeo non vincit, ut ne quidem æquare sustineat.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

Carmen in luctuosum dampnum & interitum navis abiturientis in Hispaniam, in qua L. circiter homines, ex disputatione tormenti, cum navipila, Hamburgi, d. 2. Jul. A. 1622., perierunt: Ad Joach. Morlium. Rostochii 1622. in 4. Notæ Politicæ in Q. Curtium. Lugd. Bat. 1625. in 12. (*Sapissime deinde, uti mox dicitur, cum ipso Curtio, sunt recuse.*)

Or. de Imperiorum, imprimis IV. Monarchiarum, periodo & conversione; cum Historiarum professio Upsaliensis A. 1625. ipsi deferretur, habita. Upsalix 1625. in 4. (*In Tractatum posse de hoc argumento excrevit integrum, suo loco memorandum.*)

Carmen gratulatorium in professionis Oratorio-Politicæ Skytitanæ, primique ejus Professoris, Joh. Simonii, inaugurationem. Ups. 1625.

Oratio funebris in obitum Joh. Simonii, Oratoris Professoris. Ups. 1627. in 4.

Oratio in aditu ad professionem Skytitanam, extra ordinem ei commissam, habita. Ups. 1627. in 4.

Or. de Historiarum præstantia & usu, cum ei professio Historiarum ordinaria committeretur, habita. Ups. 1627. in 4. Epigrammata sacra ac moralia, insertis Virtutum præcipuarum ac vitiorum imaginibus, per Emblemata adumbratis. Ups. 1627. in 4.

Differtatiuncula de Migrationibus populorum, & in specie Gothorum Sveonumque, eorumque propagatione, fortuna, & rebus gestis apud exteros. Ups. 1628. in 8.

Differtationes duæ: I. de Scythiis veteribus, eorumque ortu, propagatione, forma reipublicæ ac fortitudine; II. de Svecis ac Gothis separatim, eorumque Politia. Ups. 1628. in 8.

Oratio de natali professoris Eloquentiæ, ab Illustriss. Dn. Johanne Skytte, d. 5. Dec. A. 1625., solenniter fundata, & de beneficiis ab eodem in Eloquentiæ studia collatis. Accedunt Oratio de recta ad eloquentiam via, cum professio ejus ipsi committeretur, habita, & Differtatiuncula de Decore Oratorio in communi vita observando. Ups. 1629. in 4.

Or. de Gustavi Adolphi, Svecorum Regis, virtutibus togatis & militaribus vere heroicis, d. 5. Nov. A. 1631. recitata. Accedit Epinicion, seu Carmen gratulatorium in victorias Gustavianas. Ups. 1631. in 4.

Periodus Imperiorum, seu Differtationes Historico-Politicæ de causis ortus, incrementi & decrementi. IV. illustris rerumpublicarum & Monarchiarum, Assyriæ, Persicæ, Macedonicæ, Romanæ, IV. libris includit: Ad Gustavum Adolphum, Regem Sveciæ, Wirebergæ A. 1633. in 12., sed admodum mendose (uti ipsemet, in *Epistola* ad Gerh. Joh. Vossium priore, infra memoranda, A. 1634. est conquestus), editæ, auctiores vero & emendatiores, cum Indice, Lugd. Bat. A. 1637. & Amstelod. A. 1644. in 12. recusæ. Primas earum lineas *Oratio* ejusdem argumenti, A. 1625. publicata, jam exhibuerat. C. S. Schurtzschichii de illis judicium paulo ante recitavimus.

Oratio memoriz Divi Gustavi Adolphi Magni dicta. Ups. 1634.

Disps. Philol. de Stylo & charactere. Ups. 1635. in 4.

Notæ in Epistolam Ciceronis ad Quintum fratrem, de provincia recte administranda. Ups. 1636. Adjectæ postea *Differtationibus de Rep. ordinanda*, Leidæ A. 1637., Amstelod. A. 1644. & Francofurti A. 1673., excusis.

Diff. de Epistolis & Orationibus recte scribendis habendisque. Ups. 1636. in 4.

Syntagma Differtationum Politicarum, quo continentur: 1. de Republica ordinanda, seu de causis corruptionis; mutationis & conservationis Rerumpublicarum, Libri IV.; 2. Sallustii de Rep. ordinanda, & Ciceronis de provincia recte administranda, Epistolæ, cum Commentario; 3. Reipublicæ Apum Liber unus, seu regiminis Apum & Imperii civilis Comparatio. Lugd. Bat. 1637. in 12., Amstelod. (una cum *Periodo imperiorum*) A. 1644. in 12., & tandem (adjectis Politicis in aliquot Politicorum Justii Lipsii capita Animadversionibus) Francofurti ac Lipsiæ A. 1673. in 8. C. S. Schurtzschichii judicia de illo honorifica supra jam sunt recitata. Solz in Epist. Sallustii notæ a Joh. Scheffero, in *Gymnasio Nyli* p. 32., & Thoma Crenio (*Commentarium eas vocante egregium*), P. III. *Animadv.*, c. 1., p. 13., commendantur.

Exercitationes Juris XI. (1. de Justitia & jure, 2. de interpretatione juris, 3. de jure personarum, 4. de jure conjugii, 5. de tutela, 6. de acquisitione rerum & dominio, 7. de hæreditate testamentaria & ab intestato, 8. de obligatione ex contractibus, 9. de obligatione ex delictis, 10. de crimine læsæ majestatis, 11. de actionibus, easque instruendi processu), in quibus, præter aliarum gentium leges, cum jure Svecano suo Romanum succinctè confertur, &, quoties videtur

tur opus, ad normam juris divini revocatur, Upsalæ 1639. in 4. Adjectz deinde sunt *Synopsi Juris Sveo-Gothici*, in editionibus posterioribus, Holmiz A. 1653, & Gothoburgi A. 1673. in 8. excusis.

Or. in obitum D. Pet. Kirkenii, Prof. Upsal. Medici. Ups. 1640. in 4. Recusa in Hean. Wittenii *Memoria Medico-rum renovata*, Francof. A. 1675. in 8. editz, *Decade I.*, p. 112-123.

Diff. Epistolica de studio juris, excusi inter Hug. Grotii, & aliorum, Dissertationes de studiis instituendis, Amstelodami A. 1645. in 12.

Antiquitatum Sveo-Gothicarum, cum hujus zvi moribus, institutis & rebus indigenis, pro re nata, comparatarum, Libri III. Holmiz 1647. in 12. Auctiores scorum reculi sunt Upsalæ A. 1670. in 8., cum *Historia autem Sveica* Holmiz A. 1654. in 8. & Francofurti A. 1676. in 4. Commendatur a B. G. Struvio in *Biblioth. Histor.*, c. 29., p. 734., a Mart. Zeilero autem, P. III. *Sylloges Historiarum* p. 131., ridicule in *Antiquitatum Judaicarum libros transformantur*.

Synopsis Juris, ad Leges Sveo-Gothicas accommodata. Accedunt Quæstiones Practicæ, Holmiz 1648. in 12. Recusa est, cum *Exercitationibus juris*, ibidem A. 1653. in 8., & cum iisdem, ac Synopsi juris Sveo-Gothici privati, Gothoburgi A. 1673. in 8. Optimum iudice B. G. Struvio (in *Biblioth. Jur. edit. tertia*, c. 5., p. 71.), est *juris Suecici Compendium*, & uti Joh. Ott. Tabori (in *præfat. Speciminis Collationis Juris Romani & Francofurtici*) jam est obliteratum, a *Methodo Justinianeæ non multum abuluit*.

De Jure maritimo & navali Libri III. Holmiz 1650. in 12. Auctiores reculi sunt ibidem A. 1651. in 12., & adjecti postea Versioni ipsius Juresecorum maritimi Latinz, cum Epistola Joh. Pomerefschii, Jcti Gryphisw., de iis ad Autorem Encomiastica, Holmiz A. 1674. in 8. Mare, quoad certas partes, domini esse capax, cum Joh. Selden., aliisque, contra Grotium, afferunt. V. J. Andr. Bosii *Intruduct. ad notis. verump.*, c. 20., p. 137., & Nic. Chr. Lynckeri, eos commendantis, *Lib. II. Infructuarii forensis, Sect. II.*, P. I., c. 2., lit. d. 1. a.

Lexicon juris Sveo-Gothici, Holmiz 1651. in 12., auctius reculum Upsalæ A. 1665. in 8., & denuo (adjecta noviter Explicatione verborum Gotho-Teutonicorum juris Feudalis) Holmiz A. 1674. in 8. Commendatur a D. G. Morhofio, T. III. *Polybist.*, *Lib. VI.*, *Sect. VI.*, p. 93., & *Sect. X.*, p. 112.

Epistola Consolatoria ad Joh. Silfwersterna, cum filii unici, Gustavi, funus ductaret. Upsalæ 1651.

Inauguratio regia Christianæ, Svecorum Reginæ. Holmiz 1651. in fol.

Rerum Svecicarum Historia, a primo Rege Christiano, Berone III., usque ad Ericum XIV., deducta, & auctor, quam ante, edita. Accedunt Antiquitatum Sveo-Gothicarum Libri III. Holmiz 1654. in 8. Eadem, a primo Rege Sveciz, usque ad Caroli Gustavi obitum, libris IX. deducta, Upsalæ 1662. in 8. Eadem, a primo Rege Sveciz, usque ad Carolum XI., libris IX. deducta, multoque auctior & emendatior; Cum Antiqu. Sveo-Gothicarum Libri III., itidem auctiores; Francofurti & Lipsiæ A. 1676. in 4. De hac Joh. Frid. Gronovius, in Epist. ad Autorem A. 1663. scripta, ita judicat: *Historia Svecica magnificum munus obvisi vultis excepti, et in eam curiosam industriam, gratia judicis, uberem dicendi facultatem, miratus sum.* Commendatur eadem ab Herm. Conringio in *Lib. de prudentia civilis*, c. 14., & in *Diff. de optimis prud. civ. Scripturis*, §. 122., J. H. Boecker (*Gustavi I. res imprimi diligenter in illa collectas esse censente*) in *Bibliographia curiosa*, lit. K. 2. b., Er. Mauritio in *Specimine Dissert. de principis juris publici* p. 15., Joh. Andr. Bosio in *Intrud. ad notis. verump.*, c. 4., p. 64., Joach. Hagemeiero (Auctoris laudante diligentiam) in *Epist. de statu Daniæ & Sveciæ* p. 20., Sam. Rachelio in *Intrud. ad diff. publ.*, c. 11., p. 75. 76., Christ. Gryphio (quo iudice Loccenius inter scriptores *Historiæ universalis regni Svecici ducit familiam*) in *Diff. Itagoge de Scripturis Sec. XVII. Historicis*, c. 12., p. 550., Gust. Raschio in *Tr. de novis Urbibus condendis* p. 120., & B. G. Struvio in *Biblioth. Histor.*, c. 29., p. 736. In Rerum Svecicarum Historia C. Julii Cæsaris dictionem esse imitatus, teste Joh. Burch. Majo (in *Parænesi de Eloquentia cum Historia & prudentia civilis conjungenda* p. 17.), in *exprimenda Cæsaris elegantissima simplicitate, non inane & estimandam sane fuisse operam Joh. Sleidani & Loccenii, qui inde sermonis Latini rationem regulamque sumserunt*, monente. Contr. Sam. Schurzheischii censuram de illa minus benignam supra jam exhibuimus.

Elogium Axelii Oxenstiernæ, regni Sveciz Cancellarij, memoriz dedicatum, Upsalæ 1655. in fol.

Gratulatio ad Carolum Gustavum, Regem Sveciz, de pace Sveo-Danica, Roschilidiz facta. Upsalæ 1658.

Epistola & Epitaphium in obitum Annæ Ribbingiz, Generosi Dn. Jøelperi Krasbühni conjugis. Ups. 1658. in 4.

Deliciz vallis Jacobæz (Jacobædahl, nunc Ulricædahl dictæ), Upsalæ 1666. in 12. (*V. Rich. ab Hardt Holmiz literate Edit. secundam* p. 117.)

Disp. de Obligatione Antidotali, vel jure Antipelargiz, quæ ipsi ab Henn. Wittenio (*T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1677.) tribuitur.

Epistolæ duæ ad Gerh. Joh. Vossium, Upsalia A. 1634. & 1638. scriptæ, quæ, in Voluminis Vossianorum, Londini A. 1690. in fol. editi, *Appendice*, num. 266., p. 132., & num. 270. p. 175., prodierunt.

β. ALIENA, translata, illustrata, aut edita.

Gevehardi Elmenhorstii Editio operum Apuleji, quæ Francofurti A. 1621. in 8. maj. prodit, post illius, ei immortui, obitum a Loccenio, per quem Index est revisus & in ordinem redactus, Prologusque ad lectorem huic præfixus, curata. Confer de illa Elogium Elmenhorstii.

Q. Curtii Rufi de rebus gestis Alexandri M. Historiarum, quotquot superest, libri, ejus Notis Politicis (*scorum antea Leide A. 1625. in 12. editi*) illustrati, & Christianæ, Reginæ Svecorum, inscripti, Holmiz 1637. in 12. Recusi, cum notis iisdem, & noviter adjuncto Indice Philologico, Johannisque Rutgersii Emendationibus, Amstelodami A. 1648. 1656. 1659. 1664. 1671. & 1686., Lubecæ 1651., Uratislaviz 1658. & 1666., Francofurti 1658. 1672. 1680. 1687. & 1688., Jenæ 1658., Lipsiæ 1665. & 1684., Hamburgi 1673., Halæ Saxonom 1673., & Ratzeburgi 1679., in 12. liidem, cum Notis ejus Politicis, ipsi textui in quavis sublatris pagina, & Indice Philologico melius digesto, opera M. Joach. Gesenius, Soltqvellenfis, Lipsiæ 1674. & 1687. in 12. Notas Politicas, Editioni huic (de qua monita ipsius, in Epistola ad G. J. Vossium postérieure, l. c. p. 175., obvia, consulantur) adjectas, & in Amstelodamenses quoque Corn. Schrevelij. A. 1664. & 1673. in 8., cum variorum excusis annotationibus, translatas, præter Joh. Hallervordium (in *Spicil. de Hist. Lat. p. 57.*), Christoph. Arnoldus (in *Diff. Jua de Curio, Phil. Caroli cum Animadversionibus præfixa*, p. 549.) commendavit, operamque vocavit insignem, & omni laude majorem. Index Philologicus itidem laudatus est a Thoma Bartholino (*Diff. VI. de leg. libris p. 193.*), J. Andr. Bosio (in *Diff. de publ. & elogu. civilis* p. 74.), Nic. Chr. Lynckero (*Lib. II. Infructuarii forensis*, P. I., c. 1., lit. M. 1. b.), & C. Arnoldo, l. c. p. 547. ita scribente: *Neque vero laude Jua privandus Joh. Loccenius, qui Indicem Philologicum, admiranda certe industria, confecit, ad intelligendum Curtii Stylium longe utilissimum.* Textum contra Editionis Loccenianæ ipsum mendis scatere, Ol. Borrichius (in *Compensio præsentiorum L. Lat. Scriptorum* p. 13.) judicat. Jo. Georg. Walchius (in *Historia latinæ Lindvæ critica* c. 7., p. 326.) Editiones Curtii ac Corn. Nepotis Loccenianas vilipendit, eoque iudice Loccenius & Joh. Schæfferus: *civibus beneficiis veterum monumentis a utantur*, Corneli

Cornelii Nepotis Vitz excellentium Imperatorum, Indice Philologico & notis Politicis (qvas, cum alijs Variorum, Jo. And. Bosius fuz editioni, Lipsiz A. 1657. in 8. publicatz, inferuit, illustratz. Holmiz 1638. & 1654. in 12., Amstelod. 1648. in 8., & Hamburgi 1673. ac 1674. in 12. Indicem Philol., iis adjectum, Joh. Andr. Bosius, l. c. p. 74., commendat.

Erici Olai, Art. Magistri, Theol. Prof. & Decani Upsalensis, Historia Svecorum Gothorumque, annorum circiter 1460., in Libris VI. comprehensa, denuo (*post primam editionem, Holmiz A. 1611. a Joh. Messenio curatam*) ab eo, cum notis, publicata. Upsaliz 1654. in 8. Confer de illa, qva, Joh. Scheffero judice (*in Upsalia antiqua, c. 13. p. 229.*) *Sveici nibili, quod publice extet, in historia sua vetustius habent, aut melius, ac Autore Erico Olai, ejusdem Schefferi Sueciam literatam p. 14., meaque ad illam Hypomnemata p. 358.*

Sveciz regni Leges provinciales, prout quondam a Carolo IX., Rege, & Urbanz, prout a Gustavo Adolpho, post recognitionem, confirmatz, & A. 1608. publicatz sunt, in lingvam Latinam (*de verbo ad verbum*), jussu regio, translataz, & brevibus notis (*quenam mutatae vel abrogatae sint, indicantibus*) illustratz. Accedunt Regulz Juris Svedici praeputz. Holmiz 1672. in fol., & Londini Scanorum 1675. in 8.

Sveciz regni Jus maritimum, e lingva Svedica in Latinam translatur. Accedunt ipsius Loccenii de jure maritimo Libri III., cum regni Sveciz, & aliorum populorum, legibus maritimis, collati, variorum casuum decisionibus additis, Holmiz 1674. in 8.

Jus vetus Uplandicum, quod Birgerus Magni, Sveonum Rex, A. C. 1295. recognovit, & Joh. Loccenius & Svionico Latine transtulit, Car. Lundius autem, Acad. Upsal. Jctus, vernaculi Codicis castigatissima editione, notis, animadversionibus & Prolegomenis, collationem quondam Legum veterum Gothicarum & Græcarum, imprimisque Atticarum, continentibus, illustravit; ab Olao Rudbeckio editum. Upsaliz 1700. in fol. V. de hac editione (a Rudbeckio A. 1698., *Tomo III. Atlantica, c. 10., §. 16., p. 320., promissa*) *Nova literaria Lubecensis, M. Sept. A. 1700., p. 263.*

Legum Westgothicarum in Svionia Liber, e Lingva Gothica in Latinam translatus a J. Loccenio, notis illustratus a Car. Lundio, & ab Ol. Rudbeckio Upsaliz in fol. editus. V. *Catalogum Bibliothecae Joh. Frid. Mayeri p. 644.* Idem forsitan cum precedenti scripto.

II. GERMANICUM.

Threni in obitum Gustavi Adolphi, Regis Sveciz, carmine Germanico, Upsaliz 1634.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Ex his, przlo parata, apud hæredes, superfuisse, in Joh. Schefferi *Suecia literata p. 280.,* perhibentur:

1. Volumen Orationum.
  2. Volumen Carminum, partim editorum, partim ineditorum.
  3. Notz in Institutiones Juris, ab Arn. Vinnio publicatas.
  4. Versio Latina Legum veterarum Ostro- & Westrogothicarum, Sudromannicarum, Wesmannicarum, Helsingicarum & Dalicarum.
- Addantur isti:
5. Opus de jure Sveciz publico, de quo ita Er. Mauritius in *Specim. Dissert. de principijs J. Publici, p. 15. 16.: Audio ab iis, qui hæc tractantem audiverunt, peculiari & accurato opere Msto jux publicum Svecie magnam partem complexum Virum eruditissimum, Joh. Loccenium. Quod tamen an lucem publicam visurum sit aliquando, valde, haud levibus de causis, ambigitur.*
  6. Titulus de verborum juris Svedici significatione, cujus, jam ante publicati, *editionem secundam*, non parum locupletatam, in *prefat. Versionis Legum regni Suecia provincialium*, est pollicitus.
  - 7-12. Scripta de Babylone, Ninive, Tyro, Carthagine, Thebis & Rhodo, affecta, qvz, in *Epistola ad Joh. Meurium auctoris* 19. A. 1630. exarata, a se jussit expectari.
  13. Elegia in obitum Gevheri Elmenhorstii, in *Albo Joach. Morfii Msto Melleniano, fol. 197.,* obvia.

HENNINGUS LOCHOU, Hamburgensis, J. U. Lic., Senator patriz d. 8. Sept. A. 1710. electus, Joh. Theod. Schaishufii, Consulis, gener, cujus Museum nummariarum, rarioribus numismatis, præsertim modernis, instructissimum, a Pet. Ambr. Lehmanno, in *prefatione Collectionis nummorum uncialium Germanicae, A. 1709.* editæ, celebratur. Obiit M. Martio A. 1722.

Protheoria Ciceroniana, lectioni scriptorum Ciceronis præmittenda, vitam & scripta ejus concernens; cum præfat. D. Rud. Capelli, Prof. Hamburgi 1683. in fol. Verum Sylloges hujus, excerpta variorum de vita Ciceronis Scriptorum exhibentis, autorem, fide potius collectorem, esse D. Rud. Capellum, testatur Vinc. Placcius *T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 420.* Sub Capelli nomine etiam allegatur in J. G. Walchii *Hist. Crit. L. Lat., c. 1., p. 316.* Disp. Inaug. de privilegio Dotis, Auercliz 1688. in 4.

M. ANDREAS LOHMANN, Itzehoensis, Parochus in agro Saxoniz Witebergenfi Apollensdorfensis.

Cursus annuus; h. e. Dispositiones in dicta quædam selectiora Evangeliorum totius anni, una eademque methodo elaborata, &c. Accessit, speciminis loco, *Εὐαγγεῖον* dicti Ef. VII. 14. 15. Witebergæ 1677. in 4.

GEORGIUS LOHMANN, Parochiz ruralis Curovientiis in Wagria Pastor.

S. Pauli Kreuzbüßung, auß 2 Cor. XII. 7. 8. 9. Lubecz 1663. in 8. (*Allegatur ab Henn. Wittenio, in Repertorio Homiletico.*)

Amor Dei trahens; Die inbrünstige, die Menschen zu sich ziehende, Liebe Gottes, oder Leichpredigt über Henrich Hannibal von Aichelberg, Fürstl. Holstein-Mönnichschen Amtmann zu Ahrensbocke, auß Jer. XXXII. 3. Plönz 1678. in 4.

HARTWIGUS LOHMANN, quem Sileisii Gottliebicus Wernsdorffius (1.) perperam annumeravit, scriba initio Fith Ottonis a Qvalen, Præfecti tractus Flensburgensis regii, & deinde ipsius urbis Flensburgensis, non autem (uti a Timoth. Dan. Colbergio (2.), Gottfr. Arnoldo (3.) & Calp. Calvörto (4.), falso est traditum) Husensis vicinæ, Secretarius, Joh. Meiero, d. 16. Sept. A. 1616., in isto subrogatus munere. Is, cum Nicol. Tettingio, cive haud illiterato, vita Laicorum inter Lutheranos impia, & Clericorum complurium hypocritarum, post lectos Tauleri, Lutheri & Arndii libros, de utraque apud concives cepit conquiri, & Praxin his Christianissimis inculcare feriam. Quo in statu laudem utique meruisset, nisi, a Tettingio paulatim, uti creditur, seductus, fanaticos, de carne Christi coelesti, unionem Christi & fidelium essentiali, revelationibus internis, legis impletione ac Chiliafimo, amplexus esset errores, litesque forenses, usuras, Academiæ, bella & juramenta promittue improbasset. Fuere etiam (5.), qui carnis ejusdem resur-

XXXX 2

- (1.) in *Diff. de Fœnaticis Sileforum*, §. 11., p. 10. (2.) in *Platonisch-Hermeneutisch Christenthum*, P. I., c. 5., §. 6., p. 264. 267. 268. (3.) *T. III. Hist. Eccl., c. 10., p. 104.* (4.) in *Fissuris Sæculi, Lib. 17., c. 2., p. 150.* (5.) V. Frid. Damii *Relat. de Collegio Flensburg.*, lib. 6., c. 6. G. 6.

resurrectionem ab ipso & Tetingio crederent negari. Sed hos in utrumque fuisse injurios, scripto noster *avvado* ostendit peculiari. Errores hofce cum probari ipsis comperisset M. Habacuc Meierus, Parochus Marianus, homo iracundus & contentiosus, absque pravia admonitione privata, acriter in eos, festo Epiphaniae A. 1622., diffimalatis licet nominibus, est invecitus, stultosque, Phantastas & Enthusiastas, illos vocavit. De qua vehementia cum, literis ad eum d. 14. Jan. missis, essent conqvelli, fideique his flux junxissent confessionem, ille nihil ad hanc regessit, Epistole autem, calumniarum se insimulanti, aliam, injuriarum retortione se ulciscens, concionemque, ipsos haud spectasse protestans, d. 25. Jan. opposuit, repositaque ab illis d. 29. Jan. Apologia brevi magis irritatus, in singulis deinceps sermonibus sacris invecivis eos proscribit contumeliosis. Lohmannus Confessionem, Meiero transmissam, M. Frid. Damio, Praeposito, coram quoque exhibuit, & ab isto, *επεδοξίας* ejus & colloquio etiam subodorato, de IX. erroribus Weigelianis, in illa obviis, scripto vernaculo, sed incausum, est monitus (1.). Instiuebatur tandem, Caji Alefeldii, Praefati regii, auspiciis, illo, duobusque Consulibus, Marco Schrödero & Christ. Beiero, praesentibus, solenne inter duum viros hofce, & Ecclesiastas urbanos, in arce regia, Colloquium. In isto, cum Meierus, a nemine adactus, suas in errores Enthusiasticos invecivas publicas Lohmanno & Tetingio oppositas non fuisse, jurasset, a Damio praecipue & Tetingio, de efficacia baptismi, unionis Christi & fidelium essentiali, Confessionis Augustanae, Symbolorumque (qvz, praeter Apostolicum, ambo, ceu scripta mere humana, rejiciebant) autoritate Ecclesiasticorum, imprimis autem de carnis, a Christo assumptae, natura, per diem ferme dimidium, non sine convitiis & *αἵματι*, est disputatum. Quam ob causam cum Lohmannus atque Tetingius illud abruptissent, Consules, affinitate ipsis juncti, eosiorum hos accesserunt, & ne urbem relinquerent, sunt hortati, simulque, Ecclesiastas, se, si sacris interesse pergerent publicis, & plebem in concionibus, de quaezatione circa Christi carnem controversa, subinde, occasione textus, paterentur informari, ab omnibus in eos sibi temperatos invecivis, promississe, significarunt. Quod cum illi, decretum sibi dudum fuisse ex urbe in pagum secedere solitarium praetextentes, facere detrectarent, nec Lohmannus Damio, ejusque Collegz, M. Friderico Johannis, privatim se, post Colloquium, in viam reducere conatus, obtemperaret, a Consulibus (qvz discusso testimonio, quo jus civitatis ipsis reservabatur, instruxere publico), ceterisque affinitibus invitatis, dimissi, in vicinias ditiones ducales commigrarunt. Lohmannus Svabsteda sequenti vixit biennio, Tetingius autem A. 1622. Windertze & Hartstedtze, A. 1623. Hoyerswortze, & A. 1624. tandem in urbe patria Hufenfi, Illic liti cum Ecclesiastis, in se publice invecitis, implicatus forensi, suo atque Lohmanni (in curiam euntem d. 27. Aug., Parastate infat, comitant) nomine, Apologiam Dethl. Luthio, Consuli, d. 7. Aug. A. 1624., contra Clericos Flensburgeres pariter atque Hufenfes, exhibuit vernaculam, eodem postea anno, sub titulo des *Wahrhaften Berichtes*, editam. Hic Flensburgeres retortionem juridicam, Senatui Hufenfi d. 30. Aug. transmissam, & qvz hanc etiam exhibet (2.), Relationem M. Frid. Damii, Praepositi sui, de *Colloquio Flensburgerfi* Germanicam, Rostochii A. 1625. (3.) excusam, sed a Tetingio A. 1627. in *Prodromo* impugnatum *Apologice*, opposuerunt. Hufenfes autem non ante cessarunt Tetingii errores, & coram Magistratu urbano, & in aula Gottorpensi, detegere & detestari, quam edictum a Friderico, Duce Holstiae, d. 27. Sept. A. 1624. promulgaretur, quo ille pariter atque Lohmannus, intra dies XIV., vel publice opinioniones suas heterodoxas retractare, vel e Ducatibus discedere Cimbricos, jubebantur. Uterque Palinodez exilium praetulit. Nec veritus est Lohmannus Svabsteda, priusquam emigraret, prolaxas ad Fridericum Principem d. 12. Oct. dare literas, ad Edictum ipsius responsorias, paulo post, sub titulo der *wolgegründeten Antwort*, juris factas publici, in quibus plerosque errores, in isto sibi attributos, S. Literarum defendere conatus testimonio, criminationibus inimicorum respondit, & pro affectis suis, poenam timentibus similem, intercessit. Hafniam eum Danorum postea esse delatum, & Praxi illic A. 1635. (quo suum *Albo* Joach. Morfii Msto (4.), d. 24. Apr., inseruit *αὐτογράφον* artis Medicae claruisse felicissimae, & Morfii (cui *insignis* audit & *admodum felix Medicus Praeclarus ac Chymicus*) ad *Album* illud annotationibus, didici. Quomodo, postquam Otroniz Fioronum tandem confederat, iussu Christiani IV., Regis Daniz, Hafniz d. 19. 20. & 21. Apr. A. 1635., in Consistorio Academico, a Theologis Hafniensibus, & Episcopis Fioniz ac Scaniz examinatus, errores suos omnes sigillatim retractaverit, narratur a Joh. Melch. Kraffio, (*loc. citat.*) p. 170, 171. 493. 498. Eum A. 1642. non amplius fuisse superstitem, ex Annz Ovenz Hoyeriz Poematis pro illo a Tetingio Apologeticis, patet.

Plura de ejus pariter atque Tetingii vita, erroribus, certaminibus, fatis, Antagonistis (Frid. Damio, Maur. Rachelio; Paulo Egardo, Nicol. Hunnio, Aug. Varenio, &c.), & Poematis Annz Ovenz Hoyeriz pro utroque Apologeticis, una cum Autorum variorum, qvz de amobus vultere, judiciis ac censuris, in biographia Nicol. Tetingii (qvz Lohmannum seduxisse creditur, & opinionones suas erroneas longe, quam ille, studiosius disseminavit, pertinaciusque defendit), suo loco, exhibebuntur. Nos haecenus narrata e M. Frid. Damii *Relatione de Colloquio cum iis Flensburgerfi Germanica*, Tetingii *Prodromo adversus ipsam Apologice*, *Epistola ad Frid., D. Hof.*, *Supplicia avvado*, & *Wermahnungs schreiben an alle Menschen*, vom Proceffe der Priester wider ihn, ipsiusque Lohmanni *Antwort auf das Fürstliche Verweissungs-Mandat*, maximam partem collegimus. Conferantur Ant. Heimreichius *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.* c. 4., p. 249-253., Timoth. Dan. Colbergius *l. c.*, Gottfr. Arnoldus (utrique patrocinaus) *T. III. Hist. Eccl.* c. 10., p. 104. 105. Ad Tribbechovius in *Epistolarum de iis ad Jac. Thomasmum excerptis*, a B. G. Struvio *Fascic. VII. Ad. literar.* p. 62. 63. 64., exhibitis, *Ussage mea ad Hist. Cimbr.*, P. II, c. 6., §. 3. & 4., p. 135-141., Frid. Arnielii *Rechtung des ersten Nordischen Christenthums*, c. 11., p. 150-157. & Joh. Melch. Kraffii *Hufumsche Kirchen-Historie* p. 161-171. 176. 177. 463-498.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Beständige wolgegründete Antwort, an Herzog Fridrichen zu Holstein, auf seiner Fürstl. Gnaden, am 29. Sept. A. 1624. zu Hufum publicirtes, Verweissungs-Mandat, und darinn angezeigte Religionspunkte, auch von den Derselben zur Ungebühr ausgegebene falsche Auslagen, und unerweissliche Bejudigungen. A. 1624. in 4. (*V. que de illa, in vita Autoris, jam diximus.*)

Confortativ aus Gottes Worte, oder Trostsprache, damit ein jeder Gläubiger seine Seele, in Verfolgungen dieser Welt, trösten und ergehen kan. A. 1624. in 4.

Spiegel des Glaubens. Neostadii 1625. in 4. (*Catal.*)

Nova creatura, von Christi Geburt, und des Menschen Wiedergeburt, in teutschen Versen beschrieben. Neostadii 1625. 4. (*Catal.*)

Wahrhafter Bericht, aus was Ursachen Hartwig Lohmann und Nicol. Teting, sonst Knuzen genant, so wol auch andere mehr, von den Priestern zu Hufum, Stensburg, und andern Orten im Lande, auf den Predigstühlen ausgehetzt, gelästert, verdammt, ihrer Güter beraubt, und endlich aus dem Lande vertrieben worden. A. 1624. in 4. De hoc scripto, sub communillius & Tetingii edito nomine, sed Tetingium haud dubie Autorem agnoscente, supra jam dictum est, & in Tetingii

(1.) V. *istud in Relatione eadem*, lit. B. 7. b. C. 4. a. (2.) *lit. D. 2. b. D. 6. a.* (3.) *in 8.* (4.) *fol. 106.*

tingii vita plura afferentur. Legitur etiam in J. Melch. Krafftii gepredachtem Jubel-Gedächtnisse (ed. Hamb. A. 1723.) p. 475-488.

INEDITA, qvz a me, cum aliis Certaminis Tetingio-
Lohmanniani Actis, asservantur.

Einsältig Bedenken wieder den äußerlichen Schmuck an Golde und prächtigen Kleidern, Matthiz Tonforio, Conrecto-
ri zu Slesvig, zugesellt.

Einsältige Meinung vom wirklichen und thätigen Glauben, an Nicol. Evertsen.

Erläute in Reimen gefasste Biblische Sprüche, von der Geburt, Beschneidung, Leiden, Sterben, Auferstehung und Him-
melfahrt Christi, auch wie ein jeder Mensch geistlich muß neugeboren werden, sich geistlich beschneiden, im Glauben mit Chris-
to leiden, geistlich auferstehen, und sein Gemüth zu Gott in den Himmel erheben; ingleichen von dem Fundament der Christ-
lichen Religion, und den geistlichen Stufen zum Himmelreich, &c. Samt XXIV. hochwichtigen Lebensregeln.

Beweis des Artickels von der Auferstehung der Todten, aus der H. Schrift, entgegengesetzt der Verleumdung, als wenn
er solche leugnete. Opposita hzc Apologia esse videtur Retoriconi Presbyteri Flensburgensis contra ipsum & Tetin-
gium, utrumque resurrectionem ejusdem carnis negare affirmanti.

Hartw. Lohmanns und N. Tetings Glaubensbekenntnis, M. Habacuc Meiern am 14. Jan. A. 1622. übergeben, und Ge-
genbericht auf Meieri Antwort, am 29. Jan. A. 1622. ihm zugesellt. (V. de iis nostri & Tetingii Biographias.)

ANDREAS LONNERUS I., Dithmarsus, Hermann Lonneri, Lipsiensis, Diaconi in Dithmaria, ab A.
1664., Londinensis, haud dubie filius, Diaconus in Eiderstadia, ab A. 1591., Tönningensis, Pastorque deinde in
Nordstrandia Königsbüllensis, ac tandem, ab A. 1607., in Eiderstadia Gardingensis, A. 1623. mortuus.

Fragstücke und Anweisung des H. Catechismi, in welchen die vornehmsten Artikel Christlicher Lehre sort und schlecht sind
zusammengebracht. Hamburgi 1614. in 8. (L. Saxon.)

M. ANDREAS LONNERUS II., Strandenfis, primi, modo laudati, filius, Vici in Eiderstadia Gardingen-
ensis, circa A. 1637., Diaconus, & deinceps Pastor, simulque, ab A. 1653., Eiderstadii totius Præpositus, d. 22. Nov.
A. 1676., teste Ant. Heimreichio (Lih. IV. Hist. Eccl. Slesvic. 2. c. 3., p. 206.), est mortuus. Probe ab eo distingvi opor-
tet, non Parentem solum ac filium, ei quovis, sed etiam M. Andr. Lonnerum, quid in urbe Westphaliz Sufatenfi
Georgianz Pastorem, qui scriptis aliquot contra Pontificios innotuit, & d. 7. Jan. A. 1621., ætæ 36., vivis jam ex-
cessit. Confundit utrumque Henn. Wittenius (T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII., p. 26. 27.), Sufatenfi huic nostri Præsin
Catecheticam, & Sermonem de verâ Ecclesiæ concordia, perperam tribuens.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Baptismo, Præfide D. Paulo Röbero. Witteb. 1631. in 4.

Feuertube Gottes, oder Christliche Feur- und Buspredigt, wegen des am 24. Jan. A. 1637. zu Gardingen entstandenen
Feurwetters, dadurch der Thurm beschädigt worden, am 28. Jan., aus Amos VII., gehalten. Slesvig 1637. in 4.

Der Gläubigen bestes, oder Reichpredigt über Anna, Casp. Schwenckens, Eiderstadii Stalters, Ehefrau, aus Rom.
VIII. 28. Slesvig 1639. in 4. (Recula A. 1651. in Lessa.)

Præsis Catechetica. Christliche Catechismusübung, welcher gestalt derselbe in die thätige Lebensübung, zur täglichen Bus-
se, muß gebracht werden, in Predigten zu Gardingen vorgetragen. Hamburgi 1648. in 4. Præfixæ sunt Epistolæ ad Auto-
rem, de opere hoc, Præxin pietatis & bonorum operum serio inculcance, Encomiasticæ D. Nic. Hunnii, D. Joh. Borlaci
& D. Joh. Mülleri. E quibus Hunnius illud eine löbliche und nutzbare Arbeit, Borlaccus autem meditationes, ætærum u-
beritate, & vernacule orationis flore, commendatas, appellat.

Lessus Schwenckiadum, Schwenckens Traut, oder III. Reichpredigten über Casp. Schwencken, Fürstl. Staller in Eider-
stede, und dessen beyde Ehefrauen, Anna Langinn und Catharina Anschinn, aus 1. Sam. XII. 2. 3. 4., Rom. VIII. 28., und
Pl. LXVIII. 21., zu Gardingen, A. 1639. 1649. und 1651., gehalten. Hamburgi 1651. in 4.

Tönningensis Ecclesiæ Evangelicæ concordia cum Orthodoxis spiritualis & Theologica, cum Paganis civilis & Po-
litica, cum Heterodoxis moralis & Ethica: das ist: wohlgegründete Lehr- und Unterweisungspredigt, aus Pl. CXXXIII. 1., von
der wahren Evangelischen Einigkeit, welcher gestalt dieselbe, nicht allein mit ihren Glaubens-Verwandten, sondern
auch mit allen ungläubigen Unchristen, Juden, Türken, Persianern, &c., wie auch mit getauften niedrigen Confession-
Christen, Papisten, Calvinisten, Arminianern, &c., mit unverletztem Gewissen, könne und möge beobachtet und gehalten
werden: Samt einer kurzen Einführungsrede von rechtmäßiger translocation anderweit berufener Prediger, von M. Hieron.
Brenneccii introduction zu Tönningen gehalten. Slesvig 1654. in 4. Præfixa est Præfatio D. Joh. Reinbohtii, Superint.
Ducalis Hofstätti, proluxa Apologetica, de fundamento fidei, & articulis ad istud spectantibus, non Joh. Conr. Dan-
hauero solum & Andr. Kühnio, adversariis suis, sed huic etiam Lonneri Sermoni, opposita. Imprim: illum, nondum
accurate perfectum, Reinbohtius erat passus, ac præfationem jam, rogatu Autoris, adicere volebat, cum multa in eo,
adversariorum sententiarum insinuationes, suæ autem, in Disp. Inaug. de Catechesi veterum A. 1645. propositæ, contraria, ob-
servare occurrere. Promissio igitur satisfactoria, & suæ simul doctrinæ patrocinatur, in Proæmio hoc præfixam, de
Catechesi & Symbolo Apostolico omnia necessario credenda complexis, sententiam, contra Danhaueri, Kühni
& Lonneri, medicamenta contraria, suppreßis illorum defendit nominibus. A Lonnero nihil huic est responsum; dan-
haueri vero inde cum Danhaueri & Kühnio enata controversia, cujus historiam, P. II. Usages ad Hist. Cimbr., c. 7.,
§. 4., p. 190-197., breviter jam adumbratam, Reinbohtii reservamus Elogio. Cujus de præfatione hac consuli etiam
potest Apologia contra Danhauerum, A. 1657. edita, p. 6. 7. 8.

Hiskias gemebundus, oder Reichpredigt über Ec. XXXVIII. A. 1655. in 4.

Nova Christi genitura, nova homo creatura, nova vitæ cynosura: Neue Geburt, der neue Mensch, das neue Leben, bey
M. Georgii Symis, Predigers zu Tönningen, ordination, aus Gal. IV. 19., vorgestellt. Hamb. 1656. in 4.

Schola Catechetica Eidorea, Ecclesia Christi regia: das ist: Eiderstättische Catechismus-Schul, Christi in Eiderstätt Kö-
niglicher Kirchenstul, wie jene, nach dem Lutherischen Catechismo und Fragbüchern, diese, nach der Historie vom Königl.
Einmuth des Herrn, den äußerlichen und innerlichen Gottesdienst unzertrennlich, wieder alle äußerliche Kirchengänger, und
innerliche Freyspiänger, zu behaupten, ist aufgesetzt. Slesvig 1659. in 12.

Virga Patris domestica, disciplina filii Scholastica: die Kindertrutz den Kindern gut in Schulen thut; oder Reichpredigt de
der Elisabeth, Frid. Joh. Oldermanns, M. D., Ehefrau, aus Prov. III. 12. Slesvig 1665. in 4.

M. ANDREAS LONNERUS III., secundi filius, Gardinga Eiderstadiensis, Parentis, in Ecclesiæ patriz
Pastoratus, A. 1675. factus successor, & A. 1688. defunctus.

Disp. Historico-Theologica de Immolatione filiz Jephthæ, ad Judic. XI. 30. & seqq., Præfide D. Christ. Kortholto
proposita. Kilonii 1667. in 4.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Yyy

Mofis

Mosis Mizraim, Ægyptiorum Ofiris, Diss. Historica descriptus, & ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide Ad. Tribbechovio, defensus. Kil. 1671. in 4.

HERMANNUS LONNERUS, Strandenfis, Andreæ I. (*de quo jam dictum*) filius, Classis in Gymnasio Sufatensi tertius, circa A. 1620., Lector (1.), deinde vero templi, in eadem Westphaliz urbe, Georgiani Ecclesiastes, & Patochiz tandem in Eiderstadii Tetenbüllensis, circa A. 1647., Pastor (2.).

Joh. Tarnovius, Theologus Rostochiensis, suam *de tribus Eliis Orationem* A. 1617, inscripsit.

Tuba Jubilæi Lutherani, seu Expositio dicti Habac. II. 4., Præfide D. Joh. Tarnovio exhibita, Rostochii 1617, in 4. Theses de Creatione, ab eo Præfide proposita. Sufati 1620. in 4.

M. HENRICUS LOOFIUS, Lubecensis, post studiorum in Athenis patrio & Gedanensi tyrocinia, & duodecennium in Academiis, Rostochiensis, Liptiensis & Jenensis (Magistri titulum A. 1654. ei largita), exactum, Pædagogii regii Stettinensis Corrector, Poeseosque & lingvæ Græcæ in eodem Professore, A. 1662. est constitutus, ac munus istud, d. 8. Sept., recitatione *Saryæ de Calliope maxime offensæ* auspiciatus, V. M. Dan. Schulzii, Reët. Stettinensis, *Programma ad hanc audiendam invitatorium*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 415-419.

Poetarum & Scriptorum profanorum fabulæ, ad veritatem historiz, Physico-moraliter, ordine Alphabetico, resolutæ; quarum Decas tantum prima, reliquæ præmissa, & fabulas literæ A. (de Acheronte, Adzone, Adonide, Æolo, Alceste, Amaltheæ cornu; Amazoniibus, Amphione, Atalanta & Atlante) complexa, Stettini A. 1662, in 4. prodit.

Disp. de quotidiana telluris revolutione, Stettini 1664. in 4.

Programma funebre de vita Pet. Gerickii, Consulis Stettinensis, Stettini 1664. in 4.

Scriptum Academicum de rationis in rebus mysticis nullitate, Photinianis, Calvinianis & Pontificiis oppositum. Stettini 1665. in 4.

Tractatus von der Juden allgemeinen Belehrung zu hoffen. Stettini 1666, in 4. (*Catal.*)

Parentatio brevis in obitum Abr. Leopoldi, Ecclesiastæ Lubec. Jacobzi. A. 1656. scripta, quam, lectu licet vix dignam, Georg. Henr. Götzius *Elogiis* 80. *Theologorum Germanorum, Lubecæ A. 1709.* in p. editis, p. 213-257., inseruit.

AGGÆUS LORENZ, Templi Militum præfidiariorum Tonningensis Cantor,

Teutsche Rechen-Schule. Sleisvig 1707. in 8.

JOHANNA LORENTZINN (five LAURENTIA) ab Aldershelm, Christiani Laurentii ab Aldershelm, civis initio ac mercatoris Hamburgensis, deinde autem urbis patriz Liptiensis Consulis, Scabinatus Affessoris, Cæsariæque & Electoris Saxoniz Consiliarii, A. 1684. defuncti (3.), ac Johannæ, Edwardi Beckeri, Senatoris Liptiensis, gnatz, filia, primam Hamburgi lucem aspexit. Liptiensem enim ipsam sese, in *prestatione versum Stratonice*, ideo tantum vocavit, quod e familia ortum traxisset Liptiensis, & Liptiam a parente, ad Consulatam ejus evecto, A. 1669, secum esset reducta. Quod Henn. Wittenius (4.), Liptiam ei patriam fuisse falso perſuasis, haud dubie ignoravit. In tenera ætate, cum fororibus, a parente, cui Hamburgensium haud satis polita videbatur educatio, Hagam Comitum est ablegata, omnique istic morum venustati a matronis afflicta hujus studiofissimis, Liptiz autem deinceps in literis elegantioribus, lingvisque Exoticis, eo instituta successu, ut locum inter mulieres eruditissimas compluribus harum mereri visa sit Encomiastis. Adulcor conjux obtigit Wenceslao Weichardo, Comiti ab Oppersdorf, Baronique in Aich & Friedstein, gente Austriaco, sed ab illo postea, incertum quam ob causam, coacta secedere, vitam deinde in urbe Erfurtensi egit solitariam, maritogæ superſites in viduitate ibidem A. 1680. decessit.

Ob doctrinam & πολυγλωσσίαν insignem (cujus æmulam habuit Christianam Reginam, forem natu minorem, in nuptam, A. 1704. extinctam, suosque iidem hætam laudatores (5.)), ab Henn. Wittenio (6.), Vinc. Placcio (7.), Christoph. Hendreichio (8.), Herm. Christoph. Engelkio (9.), aliisque, publice jam sæpius est commendata. Nemo tamen fustius illum celebravit, quam Otto Sperlingius Junior, in opere (cui & nostræ aliquot debentur narrationes) *de Pænnis ductis avandis* (10.), in quo forma ei liberalis, ingenium præstans, dotes animi rarissime, judicium accuratum, eruditio lectione variorum librorum acquisita, Musice omnis generis peritia præcellens, moresque, qui sexum ornent, adeo delicati & exquisiti, ut nihil supra, stylo tribuantur panegyrico.

Luce Affarini Stratonice, Fabulæ Erotice, tribus libris comprehenſæ, & Italice Maceratz olim A. 1636. Venetisque A. 1638. in 12. editæ (quam Henn. Wittenius, in *Appendice Tomi I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1647.,* e scripto Claudii Mallevillii, Parisiensis, Card. Berulli Secretarii, Gallico, in Italorum linguam credit esse traductam), Versio Germanica, & literis tantum nominis initialibus J. L. V. A. præfixis, cum innupta adhuc esset, Amstelodami A. 1666. in 12. edita, Jenz autem, teste Sperlingio, A. 1675. in 12., tertia vice excusa, Nostræ jam deberi Frid. Geislerus, in *Larva Scriptoribus Anonymis detracta, Dec. IV. n. 2.,* & Vinc. Placcius, *ll. cc.,* publice jam indicaverunt. Commendata est a Christoph. Arnoldo (styli, teste Placcio, elegantiam laudante Germanici) in des *Frauenzimmer's Seelenhoffe* (p. 46. 47.). Joh. Christ. Hallmanno (cui nostra audit die hochgelobte Uebersetzung der Stratonica des Affarini zu Leipzig, so gewis als kein Frauenzimmer hiedurch einen unvertuschlichen Ehrentrang zubereitet) in *præf. der Traur-Freuden und Schafferspiele*, & Ott. Sperlingio, ita l. c. scribente: Specimen ingenii & eruditionis dedit insignè, quod samam æternam, & nomen immortale faciat. Vertit enim Stratonicam in linguam maternam Germanicam, adeo eleganter, ut doctissimis quibusque viris, qui bene norunt, quantum judici, curæ, laboris, requirant istiusmodi Rudia ac scripta, æquum vel herere, vel venire, fecerit. - - - Stylus est nitidus, purus, non affectatus, & Liptiensibus fere commatus. Solus Vinc. Placcius (ll. cc.) virgula eandem censoria verbis notavit sequentibus: Ipsa versio, quemadmodum dialecto Mirmica, Germanie totius foavissima, commendabilis, ita constructionibus vitiosis, quandoque Grammaticæ præcepta violantibus (v. g. mich pro mir, & similibus), mendosa, magis autem ipso argumento ineptiuso, nec virgine satis digno, multis viris summis illaudata mensis, non minus ac ipsius præstationis verba, fiduciam forte sui nimiam arguentia: Ich weis, daß ich viele Tadeln haben, aber sie alle verachten, werde.

MELCHIOR LORICHIUS, Flensburgi honesti natus parentibus, prima artium pictoriæ & sculptoriz, quas his ferme invitis, nature instinctu, a teneris deperit unguiculis, rudimenta Lubecæ ab aurifice hausit ingenioſo, istoque comite Daniæ, aliisque regiones Arctoas, perlustravit. Ejusdem deinde vsu peregrinationem, ut celebriores salutare artifices, aggressus, Germaniam initio superiorem petiit, in qua degenti a Christiano III., Rege Daniz, in parentis ipsius ædes, quotiescunque Flenopolin invisebat, diverti assiveto, stipendia submissa sunt annua, & promotio,

- (1.) V. ejus *Theses de Creatione.* (2.) V. Carmen, Andreæ fratris *Præxi Catechetice* A. 1647. ab eo præfixum. (3.) V. de illo *Nova Lit. Germ.* (M. Nov. A. 1704., p. 414. 415.) (4.) T. II. *Diar. Biogr. Sec. XVII.,* p. 124. (5.) V. M. Joh. Falchii *Gymnæcon doctrinæ* p. 42. & N. L. *Germ.* l. c. (6.) l. c. (7.) In *Tr. de Scriptoribus Anon. & Pseudon. detectis*, l. c. p. 90., ac T. I. *Theatr. Anon. & Pseudon.* c. 11. p. 483. (8.) In *Pandectis Brandeburgicis* p. 47. (9.) In *Spicilegio de sexu sequenti eruditionis fama corruptæ*, Rostochii A. 1707. edito, c. 1., §. 5. p. 12. (10.) *num.* 496.

promotio, quamprimum in patriam rediret, per Dethlevi Reventlovii, Cancellarii, promissa literas. Benignitate hac incitatus regia, institutum strenue urisit, & in Caroli V., Imperatoris Romani, aulam profectus, conversationis cum artificibus hujus praestantissimis assidue ope non parum profecit. In Comitibus anni 1548. Augustanus suam Ottoni, Comiti Palatino, addidit operam, & ab eo, Cardinalique Augustano, magnifice est donatus, ac cum literis in Belgium dimissus commendatitius. Illic, ac in Gallia deinde, urbibusque Italicae, Venetae, Bononiensi, Florentinae, & praesertim Romanae, stupendos in arte sua, partim familiaris cum artificibus celeberrimis consuetudinis, partim diligentissimae speciminum ejusdem selectissimorum novantiquorum contemplationis, beneficio, fecit progressus. Cum autem probe haberet exploratum, primas, & picturam, & sculpturam, origines Graecae debere, hanc etiam adire, & monumenta utriusque residua accuratius perflustrare, constituit. Hoc sine ex Italia Vindobonam, & inde, cum Legato ad Solymannum, Turcarum Imperatorem, Cezareo, Constantinopolin, anno circiter 1558., abiit, trienniumque cum semestri integrum picturis & statuis urbis istius, vicinarumque regionum, antiquioribus studiose contemplandis, & artificiose delineandis, impendit. Vindobonam non sine ingenti vitae reverso discrimine stationes lautae complures, in Germania, Belgio, Gallia, Italia, Wallachia, & aula (in quam Friderici II., Regis, literis invitabatur) Danica, sunt oblatae. Quarum ultimam, patris ductus amore, ceteris praetulisset, nisi tum alia intercessissent impedimenta, tum vehementissimum imprimis artis fux, quam, non spe lucris, sed solo praestantiae ejus illicio, deperibat, ulterius ornandae atque excolendae desiderium. Isto enim impulsu denuo in provincias Imperii excurrit Turcici, inque iis, a 1579. ac sequentibus, elegantissimas aedificiorum ac monumentorum Orientis insignium picturas *ayşin*, concinnavit, & in Germaniam reversus cum Europaeis communicavit. Quanto Apelles hic Cimbricus (cujus vitam ex ipsiusmet *Epistola* scripti prioris, ad Fridericum II., Danic regem, exhibui *Dedicatoria*) ab exteris habitus sit in pretio, sequens, quo Georg. Braunius, Decanus Colonienfis, in descriptione Flenopoleos, *Libro IV. Theatri urbium* inserta, eum ornavit, docet elogium, a Joh. Isaacio Pontano, qui suum istud, iisdem pene verbis usus, fecit, in *Descriptione Daniae* repetitum *Chorographica* (1.): *Ortu suo Flensburgum mobiliter praestantissimi nominis calator, sculptor & pictor, Melch. Loricarius, qui, magnis remississimarum nationum peregrinationibus cultus, Graeciam, Italiam, Galliam, Belgium, peragravit, ut ejus artis peritos excellentesque imitaretur ac videret artifices. Ad quorum imitationem tam accurato iudicio se contulit, ut publica ipsius opera, elegantissimaque aegyptia, magistris suis, Italici, exterisque nationibus, nunc sint admirationi. Imprimis autem Sulimanni, Turcarum Imperatoris, & Ismaelis, Persarum Regis, Legati, effigies, quas in a. Constantinopoli sculpsit. Utrumque secutus Mart. Zeilerus (2.) nostrum iidem artis pictoriae, & effigiarum humanarum delineandarum, peritum & celeberrimum salutavit artificem. Nec immerito proinde miror, nullam ejus a Joach. Sandrartio, in *Pictorum celebriorum Academia*, Pilefio in *Vitis pictorum*, aliisque hujus argumenti scriptoribus, factam esse mentionem.*

Soldan Solymannus, Türkischen Kaysers, und Fürst Ismaels auß Persien, wahre und eigentliche Contrafetzung und Bildniß; samt türkern, doch wahrhaftem, Berichte, welche Lande und Königreiche der Türkei besitzet, wie viel iabelliches Einkommen ihm von denselben falle, auch von seines Reiches Aemptern und Gütern, und wie viel ein ieder Türkischer Herr, vom höchsten biß zum niedrigsten, Kriegsvolk unter ihm habe. Antwerpiz A. 1574. in fol. reg. Effigies hae ab illo Constantinopoli A. 1559. sunt delineatae, & posterior Ismaelis expressa ex imagine, ab ipsomet Imperatori Turcico dono missa. Praefixa est Epistola ad Frid. II., R. Danic, dedicatoria, Vindobonae Kal. Jan. A. 1563. exarata, cum carmine Pauli Melissi Encomiastico.

CCXXVI. wol geriffene und geschnittene Figuren zu Ross und zu Fuß, samt schönen Türkischen Gebäuden, und allem, was in der Türkei zu sehen: Alles, nach dem Leben und der Perspective, iedermann, in Kupfer und Holz, vor Augen gestellt. Hamburgi 1641. 1646. (quae editio est tertia), & (juxta Catalogos numinales atque alias) 1649. quoque ac 1651., in fol. Constantinopoli, ac in vicinia, A. 1579. & sequi sunt delineatae.

Weitläufiger Bericht von der Türcken Wesen, Manieren, Gelegenheit und Gebräuchen, zu Kriegs- und Friedenszeiten; Scriptum, sub finem relationis ejusdem argumenti brevioris, Solymanni & Ismaelis effigibus adjectae, promissum.

JOHANNES LOVIS, Joh. Fil., Hamburgensis, J. U. Doctor, in civitate commoratus patria; cui, A. 1707. in Academia viventi Trajectina, Anonymus *L'Etat present de l'Europe* (3.), & A. 1711. ad exteros abituro Joh. Alb. Fabricius Leonis Allatii *Aper urbanas*, a se denuo editas, inscripserunt, Senator patris electus est d. 28. Apr. A. 1719., ac M. Aprilis A. 1721. mortuus.

Dispr. Inaug. ad L. Deprecatio IX. de Lege Rhodia de jactu Franeqverz 1713. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 23.

JOHANNES de LOWVAIN, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Dispr. Inaug. de Palpitatione cordis. Lugd. Bat. 1665. in 4.

HENRICUS LUBBERTUS, Lubecensis, d. 19. Jan. A. 1640. statuarius natus cognomine, post reditum ex Academia, quam A. 1660. adierat, & A. 1663. reliquerat, Wirebergenfis, Parochiz ruralis in urbis patris ditione Böhlendorfsen Pastor A. 1670., d. 20. Jan., est constitutus, dieque 23. Maji A. C. 1703., ac æt. 63., defunctus. Prolixiore vitæ ejus ac scriptorum historiam, in *Novis literariis anni 1703. Lubecensibus*, M. Jul. p. 167. 168., ac Joh. Henr. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 259-306.* invenies. Testibus veritatis contra Christianissimum degenerem a Frid. Breclingio, in suo illorum *Catalogo* (Tomo IV. Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi, *Seß. III., narr. 12.*, inserto), p. 760., recte quidem annueratur, sed perperam Politicus fuisse traditur, Confer de illo Anonymi *Bericht von Lübeck*, c. 38., p. 243. 244.]

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Adamus Theo-physiologus perfectus, seu Discursus de scientia Adami concreata, in rebus divinis & naturalibus perfecta. Lubecæ 1669. in 4.

Discursus Philologus de antiquo lavandi ritu, ex probatissimis Scriptoribus, Graecis ac Latinis, sacris ac profanis, formatus. Lubecæ 1670. in 4.

Ἡθολογία, seu Exerc. Philol. de Solis cultu, Gentilibus, Judæis & Hæreticis nonnullis, usitato. Lub. 1572. in 12.

II. GERMANICA.

Pufillus grex electorum, oder schrifftmäßige Betrachtung der Frage: Woher es komme; daß der größte Theil der Menschen verdammet werde? Lubecæ A. 1667. & (juxta Lipenii *P. I. Bibl. Theol. p. 586.*) 1672. in 12.

Y y y 2

Bonus

(1.) p. 66. 788. (2.) in *Descript. Danie, Norvegiae, Ducatumque Cimbricum*, P. II., p. 41. (3.) V. *Nova lit. Germ.*, M. Meje A. 1707., p. 159.

Bonus Pastor ; das ist : Kürzer Bericht, was von einem jeden rechtschaffenen Prediger, der, ohne Eigennutz, zu Gottes Ehre, und zu seiner selbstigenen, wie auch der ihm höchstvertrauten Seelen, Befolgung, sein Amt mit gutem Gewissen führen wil, erfordert werde. Ratzeburgi 1671. & (si Lipenium l. c. p. 364. audias) Lubecz 1677. in 12.

Oratio solatoria, oder XV. Todesbetrachtungen. Lub. 1672. in 12.

Anathematologia, oder schriftsmäßiger Bericht vom Kirchenbanne, was derselbe sey, wie er, im A. und N. T., nach Gottes Willen, heilsamlich gebrauchet, auch von den Juden und Papisten schändlich gemisbraucher, und wie dessen rechtmäßiger Gebrauch, zu diesen letzten göttlichen Zeiten, wieder einzuführen höchstnützlich wäre. Lub. 1672. in 12.

Fajtmachstuefel, oder schriftsmäßiger Unterricht, daß das Fajtmachschreimen nichts anders, als eine schändliche Heidenische Aenderung des Teufels, sey. Lub. 1673. in 12.

Sabbatum profanatum, orbis Christiani exitium, oder Bericht vom H. Sontage, und dessen Heiligung. Lub. 1673. in 12.

Schriftsam und Vernunftsmäßiger Bericht von der Waffencur, wie dieselbe wieder Gott, und alle Vernunft, streite, einen Haufen abergläubischer und unchristlicher Völsen mit sich führe, und auf nichtigen, falschen, ungereimten, zauberschen, unvernünftlichen Gründen bestehe. Plönz 1675. in 12.

Einseltige Gedanken über etliche Mängel im Evangelischen Kirchen- und Lehrstande, nach dem Theologischen Vorschlage D. Balh. Meisneri. A. 1686. (V. N. L. Lub. l. c.)

Calvinischer Sauerkeig, von Mart. Möllero, in Erklärung der Sonn- und Festtäglichen Evangelien, mit untergemengt. A. 1686. in 12. (V. N. L. Lub. l. c.)

Tractätlein vom Beruffe der Heyden im A. T. Lub. 1692. in 8.

Das bekehrte Heidenthum im Anfange des N. T. Lub. 1693. in 8.

Das weisand verkehrte und bekehrte Teufelsland. Lub. 1692. in 8.

Lutheranus paganizans, oder der Luthersche Heyde, in den Sünden, die, nach der Heyden Weise, wieder das Gesetz Gottes, in unserm Luthertume, begangen worden. Ratzeburgi 1693. in 8. (V. N. L. Lub. l. c.)

Der von den ehrbaren Heyden verdamnte Luthersche Schein-Christ : I. in den Stücken, die zum Gottesdienste und Kirchenstande gehören. Lub. 1698. in 8. (Recensum hujus V. in N. L. Lub., M. Aug. A. 1698., p. 146. 147. Commendatur a Gotfr. Arnoldo T. II. Hist. Eccl., L. XIV II. c. 5., p. 403.)

II. in den Stücken, die zum weltlichen und Regierstande gehören. Ratzeb. 1699. in 8. (Recensum V. in N. L. Lub., M. Apr. A. 1699., p. 127.)

III. in den Stücken, die zum häußlichen und Ehestande gehören. Lub. 1700. in 8. (Recensum V. in N. L. Lub., M. Sept. A. 1700., p. 288.)

IV. in den Tugenden, die die andere Tafel des Gesetzes, im gemeinen Leben, erfordert. Ratzeb. 1701. in 8. (V. N. L. Lub., M. Mart. A. 1701., p. 96.)

SAMUEL LÜBEGK, Scholz in Dithmarfia Australi Brunsbüttelensis, circa A. 1651., & deinde Meldorpiensis, circa A. 1664., Rector.

Plutarchi librum de puerorum educatione Græco-Latinum, a M. Pet. Westhusio, Scholz Hamburg. Rectore, Analyti Logica, Grammatica, Ethica, Politica & Historica, geminoque particularum & vocum Græcarum Indice, illustratum, post mortem Westhusii, cum sua præfatione, Hamburgi A. 1664. in 8. editi, A. 1680. in 8. ibidem recusum.

JOHANNES LUCHTENMAKER, Hamburgensis, vici ad Muldam Grunenensis, in Misnia, circa A. 1672., Parochus.

Unvergleichlicher Ehrenkranz seines Vaterlandes, der Stadt Hamburg. Halz Sax. in fol.

MUMMIUS LÜDDENS, Eiderstadiensis, Petri Lüddenii, incolz Cathrinherdensis, filius, d. 17. Sept. A. 1656. in lucem editus, & Medicinæ Doctor Kilonii A. 1685. creatus, Poliater ac Consul simul (circa A. 1698.) in patria Tonningensis.

Historia Vulneris thoracici, Præside D. Joh. Nicol. Pechlino (Autore) defensa. Kilonii 1682. in 4.

Disp. Inaug. de Atrophia, Præside D. Joh. Dan. Majore propolita. Kil. 1685. in 4.

LAURENTIUS LUDENIUS Senior, cum alibi aliis jam functus esset officis, Pastor tandem factus est Parochus in Dithmarfia Boreali Weddingstedensis, & 1607. fuit superstes, suæque literarum elegantiorum ac Poeseos peritiz, & sex filius, tres, Laurentium scil. Petrumque, mox laudandos, & Melchiorem, Ecclesiasten Heidenfens, hæredes reliquit.

Superfunt apud M. Joh. Melch. Kraßium, Pastorem Husenfem, uti ab ipso accipi, ejus

1. Volumen ingens *αἰνέσις* Epistolarum ad filios atque amicos Latinorum, in fol.

2. Syntagma Poematum MSS. Latinorum, in 8.

LAURENTIUS LUDENIUS junior, senioris, modo laudati, filius, Eckernförde, oppido Ducatus Slesvicensis, anno circiter 1592., in lucem editus, Phil. & J. U. D. ac P. L. C. Mathematicus fuit, Historicus, Poeta, Orator & Jctus ævi sui insignis ac πολυγύαρος. In Academia Pomeranorum Gryphiswaldensi munere, per 17. annos, functus est professorio (1.), & initio quidem Poësin ac Historiam (2.), deinde, ab A. 1618. (M. Alexandro Christiani, Deminensi, subrogatus), Mathesin (3.), tandemque, ab A. 1627., Ethicen ac Historiam (4.), publice docuit. Hinc, cum fama eruditionis ejus, mare transgressa Balthicum, in Sveciam penetrasset, a regni istius magnatibus, anno circiter 1633., in Academiam Livonorum Dorpatensem, nuper a Gustavo Adolpho, Rege, conditam, est translatus, & non Oratoriz solum atque Poeseos, sed Jurisprudentiæ etiam (cujus supremos honores D. Matthias Stephani, anno jam 1621., Gryphiswaldie ci contulerat (5.)), Professor constitutus (6.). Utrique officio, & Bibliothecæ simul publicæ, eximia cum diligentiz, in exercitiis præsertim disputatoris & oratoris, laude, ad A. usque 1649. præstitit, quo, vacatione a professione Oratorio-Poetica, Christianiz, Svecorum reginz, beneficio, ob ætatem ingravescentem, & merita in Academiam, consecutus, hanc Palladis Archæ in se benignitatem, Poemate de magnificentiâ ejus augustissima Heroico, d. 17. Jan. publice recitâto, celebravit. Reliquis muneribus, pari sedulitate, ad morbum usque fatalem, cui d. 21. Apr. A. C. 1654., & æt. 62., succubuit (7.), deinceps etiam est perfunctus. Symboli loco, uti ex *αὐτοβιογραφίᾳ* ejus, quod Album exhibet Morfianum (8.), didici, hoc usum est hemistichion :

Vincam mea fata precando.

(1.) V. Henn. Wittenii T. I. Diar. Biogræph. Str. XVII., ad A. 1654. (2.) V. Wittenium l. c. (3.) V. Dan. Cræmeri Lib. IV. de Pommer. l. c. R. I. Chronica, c. 47., & Georg. Christoph. Gebhardi, Mith. Prof. Gryphisw., Odam in laudes ejus Sapphicam, in *Admonit. Mathematicorum Gryphiswaldensium* A. 1693. editis, p. 30. 40. obliuam. (4.) V. G. C. Gebhardum l. c. (5.) V. Marth. Stephani *Discursum de jure publico*, Rost. A. 1634. in 4. editoris, secundum de gradibus Academicis, in ejus promotione habilitum. (6.) V. Wittenium l. c., & Joh. Schefferum in *Servicio literato* p. 224. (7.) V. Wittenium l. c. (8.) fol. 160.

Confer de illo, præter Epicedia Dorpatensis, & Matth. Stephani, Dan. Cramerum ac G. C. Gebhardi (*l. cc.*), Henn. Wittenii *Diar. Graph.* Sec. XVII., *T. I.*, ad A. 1614., & *T. II.*, p. 72., Joh. Schefferi (Scriptorum ejus, sed solo-
mente ferme in Livonia editorum, Indicem, e nostro supplendum, cum Wittenio, exhibentis) *Sveciarum literaturæ* p. 284.
285. 286. 344., nostraque ad illam *Hypomnemata* p. 450. 451., Mart. Zeileri *P. II. Sylloges de Historiis* p. 205. 206., Pauli
Flemmingii *Lib. VII. Epigrammatum Latinorum*, lit. K. d. b. K. 7. a., & G. M. Königii *Biblioth. vet. & novam, lit. L.*
ELOGIA.

D. Nicol. Vismaro, Superint. Oldenburgico (*in Or. Parent. D. Barthol. Batto habita*, p. 4.) *Vir audit ad stuporem
laboriosus, & juvenutis bonæ forme ab incunabulis deditus.*

D. Joh. Burgmanno, Acad. Gryphisw. Jcto (*in carmine, libro ejus de Informatione prudentiæ præfixo*), *Eunomies
decus, invictus Sophiæ satelles, Apollinisque corculum.*

Georg. Christoph. Gebhardi (*in Oda supra citata*) ita de illo:

*Musa Ludeni, superis & imis
Nota cantando, nunciat inter omnes
Reliquas Musas, velut inter ignes
Luna minores.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disput. de Optica, Præfide Marvio Volschovio, Math. Prof., proposita. Gryphiswaldiz 1614. in 4.

Tr. Topicus de doctrina Inventionis Dialecticæ, ad disput. propositus. Gryph. 1615. in 4.

Tractationes Physiologicæ de Anima. Gryph. 1617. in 4.

Historia Præctica, A. 1619. (*uti Zeilerus & Königius l. cc. testantur*) edita.

Synopsis Physicæ sacræ, ad disputandum proposita. Gryph. 1619. in 4.

Chronologia sacra, publica Disput. exhibitæ. Gryph. 1620. in 4.

Consideratio Eclipticæ, ad disput. proposita. Gryph. 1620. in 4.

Disput. de Virtutibus Homileticis. Gryph. 1620. in 4.

Series Juris publici, ad titulum Doctoris consequendum, Præfide D. Frid. Gerfchovio proposita. Gryph. 1621. in 4.

Disput. de Obligationibus. Gryph. 1622. in 4.

Disput. Geographica de Paradiso. Gryph. 1624. in 4.

Querimonia lugubris in obitum Philippi Julii, Ducis Pomeraniz, carmine heroico. Gryph. 1625. in 4.

Liber de IV. felicitatis humanæ gradibus, exercitiis LXXXIX. complectens universorum bonorum, tam interno-
rum animi atque corporis, quam externorum, utilium atque jucundorum, tractationem methodicam, serie præcepto-
rum perpetua exhibitam. Gryph. 1625. in 4.

Disput. de Calendarii Juliani constitutione & usu. Gryph. 1625. in 4.

Collegium Chronographicum, A. 1626. (*testibus Zeilero, Königio & Wittenio*) editum.

Liber de Informatione prudentiæ ad usum, tribus partibus, secundum tria prudentiæ præcepta (quæ sunt: Præteri-
ta cogita, præsentia ordina, futura provide), adornatus. Gryph. 1627. in 8. Pars I. totum fere librum sibi vindicat, &
Synopsis Historiæ universalis XLIV. exhibet exercitiis: Secunda, quæ sex, & Tertia, quæ octo constat exercitiis, lon-
ge sunt breviores.

Disput. de Critica Oratoria, quæ est in restitutione bonorum Autorum, eorumque fructuosa lectione. Gryph. 1627.
in 4.

Discurfus Historico-Politicus de Pace. Gryph. 1629. in 4.

Immortalitas gloriosissimi fundatoris Academiz Dorpatensis, Gustavi Adolphi, Regis Sveciz, d. II. Jan. A. 1636.
carmine Heroico decantata. Dorpati 1636. in 4.

Disput. de præcognitis Oratoriz facultatis. Dorpati 1636.

Disput. de Fine. Dorp. 1636.

Disput. de Justitia. Dorp. 1636.

Disput. de Oeconomia. Dorp. 1639.

Disput. de Rhetoricorum ad C. Herennium libro primo. Dorp. 1640.

Disput. de Principiis internis corporum naturalium. Dorp. 1640.

Disput. de Terra. Dorp. 1640.

Disput. de studio honoris. Dorp. 1640.

Carmen Heroicum, in inaugurationem novi Collegii Academici, a Christina Regina, in Universitate Dorpatensi,
d. 2. Nov. A. 1641., consecrati. Dorp. 1641.

Disput. de Q. Horatii Flacci de arte Poetica libro, Dorpati 1641.

Disput. de Meteoris. Dorp. 1641.

Disput. de Tempore. Dorp. 1641.

Disput. de Voluntate hominis. Dorp. 1641.

Disput. de Amicitia. Dorp. 1641.

Disput. de Mixtione. Dorp. 1641.

Disput. de Qualitatibus efficientibus. Dorp. 1641.

Historia Sveo-Gothica Regum internorum, ubi & Gothorum Regumque externorum, ad disput. proposita. Dorp.
1642. in 4.

Disput. de Legibus. Dorp. 1642.

Disput. de Praxi Politica in exercitiis militaribus. Dorp. 1642.

Disput. de Praxi negotiorum, quæ domi tractantur, quoad consilia, nec non quæ foris expediuntur, quoad legatio-
nes. Dorp. 1642.

Immortalitas D. Gustavi Adolphi, Regis Sveciz, velut 1. Patris patriz, 2. Induperatoris equitis, 3. Principis militiz,
4. inclyti, & 5. Herculis Academici, A. 1636. 1637. 1638. 1639. ac 1641., quinque celebrata Parentationibus, junctum
editis Dorpati A. 1642. in 4.

Immortalitas D. Liberatoris Livoniz, Gustavi Adolphi. Dorp. 1643. in 4.

Immortalitas D. Asertoris justitiz, Gustavi Adolphi, carmine Heroico decantata. Dorp. 1644. in 4.

Liber de Viro Præctico, deque mediis ad vitam Præcticam deducentibus, Exercitationibus XXXVIII. propositus.
Dorpati 1643. in 4. (*Hunc H. Wittenius, T. I. D. B., ad A. 1634., cum Historia Præctica, paulo ante laudata, videtur
confundere.*)

Oratio Ciceronis pro Archia, Methodice resoluta, & ad disput. propofita. Dorp. 1645. in 4.
Natalis vitæ Chriftinz Reginz a d. 8. Dec. A. 1626. vigefimus, Imperique a d. 7. Dec. A. 1644. fecundus, carmine Heroico A. 1645. celebratus. Dorp. 1645.

Victoria arma Guft. Ad., R. Sveciz. carm. Heroico A. 1646. celebrata. Dorp. 1646.
Inclyta Virtus Axelii Oxenftierna, a Chriftina Regina d. 27. Nov. A. 1645. illustrata Comitibus illustrata, carm. Heroico d. 7. Maji A. 1647. celebrata. Dorp. 1647.
Elogium Lud. Hintelmanni, J. U. D., A. 1643. denati, feu Parentatio carmine Heroico A. 1647. illi habita. Dorp. 1647.

Immortalitas D. Liberatoris Germaniz, Guftavi Adolphi. Dorp. 1647.
Immortalitas D. Herois Guftavi Adolphi, carm. Heroico decantata. Dorp. 1648.
Augustiffima magnificentia Chriftinz Reginz in Acad. Dorpatensem, carm. Heroico d. 17. Jan. A. 1649. celebrata, cum vacationem a professione Oratoriz & Poefcos confecutus efflet. Dorp. 1649.
Natalis vitæ Chriftinz Reginz, pacisque per Germaniam jam reducis, d. 8. Dec. A. 1649. per regnum Sveo-Gothicum celebratus, carmine decantatus Heroico. Dorp. 1649.

Augustiffima coronationis Chriftinz reginz folemnitas, carmine Heroico, ipfo die coronationis, A. 1650. dicta. Dorp. 1650.

Jurisprudentia methodice adumbrata, in 4. (Catal.)
Encomion Regis Guftavi Adolphi, quod H. Wittenius (T. I. D. B., ad A. 1654.) ei tribuit, & a parentationibus jam memoratis diffingit.

Orationes, quas idem (I. c.) fine anni editionis recenfer indicio : 1. de Livonia ; 2. de Mofchovia ; 3. de Forusia ; 4. de ftatu regni Sveo-Gothici ; 5. de regno Poloniz ; 6. de Germania ; 7. de Monarchia Perfiarum ; 8. de Monarchia Græcorum ; 9. de Jure civili Sveo-Gothico ; 10. de civitate Dorpatenfi ; 11. de Studioforum obedientia ; 12. de hiftoria tam Romanarum quam Svecicarum Gothicarumque legum.

Orationes, quas idem (T. II. D. B. p. 72.) ductu atque auspiciis noſtri, ab aliis eſſe habitas & editas, tempore haud expreſſo, teſtatur : 1. de Deo trinuno ; 2. de Perſona, officio & beneficiis Jeſu Chriſti ; 3. de Reſurrectione Chriſti ; 4. de aſcenſione Chriſti ; 5. de Spiritu ſancto ; 6. de vera Dei invocatione ; 7. de ſalutifera Dei agnitione ; 8. de vero Deitmore ; 9. de dicto Joh. III. 16. ; 10. de Cognitione noſtri ; 11. de Conſcientia ; 12. de Anima ; 13. in natalem Chriſti ; 14. in paſſionem Chriſti ; 15. de libero arbitrio ; 16. de Vita æterna ; 17. de vera Dei Eccleſia ; 18. de Juſtificatione ; 19. de Reſurrectione mortuorum ; 20. de ſicrorum meditatione ; 21. de Felicitate ; 22. de Veritate ; 23. de Pace ; 24. de Bello ; 25. de Venatione ; 26. de Caſtitate ; 27. de Manſuetudine ; 28. de Magiſtratu Politico ; 29. de liberorum erga parentes pietate ; 30. de gratitudine ; 31. de libertate Politica ; 32. de Amore ſeu philoſtorgia liberorum erga parentes ; 33. de Philoſtorgia parentum in liberos ; 34. de Philadelphis ; 35. de humana fragilitate ; 36. de Avaritia ; 37. de Jure ; 38. de Temperantia ; 39. de Ebrietate ; 40. de Honore ; 41. de Bonitate ; 42. de Cruce & Calamitate ; 43. de Paupertate ; 44. de Civitate ; 45. de Homicidio ; 46. de Homine ; 47. de Agvis ; 48. de Medicina ; 49. de Templis ; 50. de S. Bibliorum meditatione ; 51. de Angelis ; 52. de Miniſterio Eccleſiaſtico ; 53. de peregrinatione ; 54. de Eloquentia ; 55. de Poetica ; 56. in laudem Poefcos ; 57. de Academiarum antiquitate & neceſſitate ; 58. in natalem Academiæ Aboenſis ; 59. de Artium liberalium natura & ſtudio ; 60. de Lingvis, Hebraæ, Græcæ & Latine ; 61. de Virtutis pictura ; 62. de Ochſenſtirmiorum virtute ; 63. de Voluptate ; 64. de Mulica ; 65. de Servis ; 66. de civitate Rigenſi ; 67. de Smalandia ; 68. de eligiis Heroum ; 69. de Hiftoria Oſtrogothiz ; 70. de Chronologia ; 71-76. Elogia Mart. Lutheri, Lingvæ Græcæ, Politices, Sveciz, Finnoniz & Uplandiz.

Oratio de Lycanthropia, ductu ejus habita, quam Mich. Watſonius (in *Unione ſapientie* p. 350.) allegat.
Diſputationes, quibus ab Henn. Wittenio, eas (T. I. D. B., ad A. 1654., & T. II. p. 72.) enumerante, anni editionis non ſunt additi : 1. de Ciceronis ad Qyintum fratrem de Oratore Dialogo ; 2. de P. Virgilio Maronis Georgicorum libris II. III. & IV., de arborum & armentorum cura ; 3. de Oratoria Eccleſiaſtica ; 4. de Fortitudine ; 5. de theoria Solis ; 6. de Homine ; 7. de Motu corporis naturalis in genere ; 8. de Morte ; 9. de mente dirigenda in deliciis ; 10. de Uſu divitiarum ; 11. de turbulenterum directione ; 12. de Regno ; 13. de Feudis ; 14. de Nobilitate ; 15. de Civitate ; 16. de Bello ; 17. de Hæreditatibus ab interſtato ; 18. de Naturalis ſcientiæ conſtitutione ; 19. de Empione & venditione ; 20. de Actionibus ; 21. de Proceſſu juris ; 22. de Rerum diviſionibus ; & acqviendo ipſarum dominio ; 23. de Demonſtratione ; 24. de Futurorum meditatione ; 25. de principiis Juris Canonici ; 26. de Nuptiis ; 27. de Inventione Rhetorica ; 28. de Inventione Oratoria ; 29. de Diſpoſitione Oratoria ; 30. de Oratore ; 31. de Heroe ; 32. de Memoria.

Diſp. de Globo Aſtronomico, in Mich. Watſoni *Unione ſapientie* p. 223. allegata.

Diſp. de Phyſiognomia. in 4. (Catal.)

Diſp. de Fulmine. in 4. (Catal.)

Carmina & Epigrammata varia, ſeorſim edita. (V. J. Schefferi *Svec. lit.* p. 285. 286.)

Programmata varia, in Acad. Dorpatenſi propoſita. (V. Schefferum I. c.)

INEDITA.

Opus Chiromanticum, a Joach. Morſio, in *Albo ſuo MS.*, fol. 116., landatum.

Poemata, in libros plures diviſa, quorum ibidem occurrit mentio.

Epiftola de ſtatu Livoniæ, quæ Svecis parit, ad Petrum fratrem A. 1637. exarata, quam in Jac. Beckeri, Advocati Hafnienſis, Bibliotheca offendit.

MELCHIOR LUDENIUS, Laurentii Ludenii Senioris, Parochi in Dithmarſia Boreali Weddingſtadienſis, filius, Laur. Ludenii junioris autem, Academiarum Gryphicæ & Dorpatenſis Profeſſoris, germanus, Scholz Rendesbûrgenſis, circa A. 1625., Rector (1.), & Diaconus deinde, in Dithmarſia, circa A. 1627. Hemmenſis (2.), ac circa A. 1637., Heidenſis (3.).

Mſtum ejus, de hiftoria agens Dithmarſicæ, quod Joh. Neocori *Dithmarſiſchen Geſchichten*, operi *avendete*, plerumque eſt ſubjectum, allegatur ab Andr. Hoyerio in *den kurtz geſaſten Denemârkiſchen Geſchichten* p. 327.

PETRUS LUDENIUS, Eckernfôrda Cimber, Laurentii Senioris (de quo jam dictum) filius, Parochiz in Dithmarſia Boreali Weddingſtadenſis, poſt parentem, circa A. 1625., Paſtor, cæterarumque ſimul ejusdem provinciz

(1.) V. Carmen, Laurentii fratris *Libro de IV. Felicitatis humanæ gradibus* à 1625. præmiſſum.
tione prudentia A. 1627. præfixum.

(3.) V. Carmen præmiſſum Joh. Rithi, *Mitla's* *Leutonica*.

(2.) V. Carmen ejusd. *Libro de Informa-*

ciz Ecclesiarum, circa A. jam 1637., Præpositus, ab Ant. Heimreichio (*Lib. III. Chron. Dithmarf.*, c. 5., p. 259.) in Præpositum Dithmarf. Borealis memoratus quidem Catalogo, sed omisso, quod ignoravit, nomine.

Carmen de incarnatione filii Dei, Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi. Rostochii 1607. in 4.

Carmen in gloriosam D. N. J. C. de peccato, morte, Satana & inferno, partam victoriam. Rost. 1607. in 4.

Volumen MS. Epistolarum ad duos Jacobos Fabricios, Superintendentes Holláticos, Ecclesiasticarum, quod M. Joh. Melch. Kraftius, Past. Hufenfis, asservat.

ANTONIUS LUDERS, Hamb., Med. D. & Præficus Hamburgensis, quem C. H. E. D. (*in Relatione de itinere suo Anglicano & Batavico* p. 40.) *Medicum Præficum vocat excellentissimum*, Museumque mineralium insititissimum possidere testatur.

Conr. S. Schurtzleischii Epistola ad eum *Tomo II. Epp. arcan.*, n. 385., p. 574. 575., legitur.

Disputationes de Phthisi & Arthritide, in *Biblioth. Placciane Catalogo* memorata.

Disp. Inaug. de Rabie, quæ Hydropobia dicitur. Lugd. Bar. 1685. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamb. lit. A. 1701. p. 16.*)

Placcianus de Milch-Cur im Podagra, it. des Rheinischen Weines im Podagra und Steine. Hamburgi 1710. in 8. (*V. Catal. mund. Lips. A. 1710. vernal. p. 47.*)

GARLEFUS LUDERS, sibi filii Friderici, Ducis Hollato-Gottorpiensis Præceptor, Anno 1648. vivis excessisse videtur, quo D. Joh. Reinbohtz, Proteccliafz Gottorpiensis, aulici, Sermo, quem nondum vidi, Slesvigz (1.) prodiit Germanicus, in exequiis ejus, e 2 Tim. IV. 7. 8., habitus, vitamque ipsius fusius haud dubie exponens. A Paulo Flemmingio, in Epithalamio in nuptias ejus, Moscoviz in Russia celebratas, vernaculo (2.), ob insignem linguarum Hebræz, Græcz, Latinz, Gall cz, Italicæ & Ruslicæ, Geometriz item, Astronomiz & artium Mechanicarum, peritiam, prolixè celebratur, & in *Epigrammate* ad ipsum Latino (3.), *Vir excellentis vocatur ingenii & doctrine*. Conf. de illo G. H. Gorzius Beveg. Abschied sterbender Eltern p. 15. 21. 26. 39.

Instrumentum proportionum: das ist: Kurzer und gründlicher Unterricht vom vornehmsten Gebrauche des Proportional-Circels, der nicht ohne Ursache ein Compendium der ganzen Geometrie mag genennet werden. Slesvigz 1643. in 4. (*M. T. A.*)

M. GERHARDUS LUDERS, Hamburgensis.

Disp. de Progressu emendatz per Lutherum Religionis, Præfide D. Gottliebbo Wernstorfio defensa. Wirebergz 1717. in 4.

Disputationes dux de Methodis demonstrandi Declinationem Magnetis variam & inconstantem, ab ipso Præfide propolitz. Wirebergz 1718. in 4.

JOHANNES LUDERUS, Parochiz ruralis Hohenaspensis, in præfectura Stormariz Steinburgensi, circa A. jam 1632., Pastor eruditus.

Zeichprebzt über Dethlevum Ranzow, Ämptmann zu Steinburg. Hamburgi 1639. in 4.

Zeichprebzt über Dorothea Ranzowinn, auß Job. XIX. 25. Glückstadii 1647. in 4.

JOHANNES LUDERUS, Lubecensis, d. 16. Jun. A. 1629. natus, & artis, post reditum e regionibus exteris, Doctor Altorfii A. 1663. renunciatu Medicæ, Praxi ejusdem in patria decennali, d. 24. Mart. A. C. 1673., & æt. 44. est immortuus. Conf. de illo J. H. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 172. 173.*

Disp. de Fœdere inter diversæ Religionis homines, Præfide M. Chr. Bilefeldio, Witeb. 1654. in 4.

Disp. Inaug. de Hemorrhagia narium. Altorfii 1663. in 4.

Monumentum chartaceum, memoriz Joh. Marqvardi, J. U. D. & Consulis Lubecensis, positum, Lubecz 1668. in fol. Recufum ibid. A. 1719. *P. I. Athen. Lubec. J. H. a Seelen p. 172. 192.*

Julia honoraria, Huberto Köhno, Med. D. & Præfico Lubecenti, facta. Lub. 1668. in 4.

JOHANNES LUDINGHAUSEN, Lubecensis, Antonii Consulis filius, Nicolai vero Senatibus nepos, in senatum patriz d. 4. Jun. A. 1573., & in Consulum numerum d. 9. Jun. A. 1580., allectus, d. 11. Mart. (vel, juxta alios, Maji) A. 1589. obiit; nepotemque habuit Joh. Marqvardum, J. U. D. & Consulem item Lubecensem. *V. Compendium Chronicæ Lubec. Kirchringio-Mollerianum p. 231.*, D. Joh. Laderi *Monumentum Marqvardianum, modo laudatum*, & Jac. a Mellen *Series MS. Senatibus Lubecensis*.

Ipse, una cum D. Calixto Scheinio, Syndico, & Godtschalco a Stiten, Senatore Lubecenti, jussu Senatus patriz, postulatque civitatum, cum aliarum, tum Stralsundensis præsertim, Rostochiensis ac Wismariensis, Jus Lubecense Statutarium, ingenti assidue & Variarum lectionum numero, aliisque defectibus, laborans, A. 1582. revidit, emendavit, & expunctis quæ fori respuebat usus, in congruum ordinem redactum Lubecz, typis Joh. Balhorni, A. 1586. in 4., Latino pariter atque Germanico edidit idiomaticè. *V. Er. Mauricii Prolegomena Speciminis Consiliorum Kilowien-sium*, & *P. IV. Isagoges mee ad Hist. Cimbr. c. 6., §. 3., p. 497. 498.*

JOHANNES LUIS, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Usu practico Tituli Institutionum: Quibus modis Jus Patriz potestatis solvitur; Præfide D. Christ. Thomasio propolita. Halæ 1716. in 4. *V. de illa Partem XVI. der gelehrten Famæ p. 506. 507.*

M. GEORG. LUNDIUS Flensburgensis, Thomæ Junioris, Ecclesiastæ Mariani filius, Laurea Philosophica Wirebergz d. 30. Apr. A. 1704. ab Henr. Leonh. Schurtzleischio ornatus, Annoque sequenti 1705., M. Junio, Scholæ patriz Corrector electus, atque Id. Aug. inauguratus, Anno 1706. autem, M. Dec., Vici Præfentis Pastor constitutus, ac in eo d. 30. Jun. A. 1722. mortuus.

Conf. de illo Nova Lit. Lubec., M. Aug., A. 1707. p. 253. & Chr. Henr. Amthorri Carmen de Pastoris officio gratulatorium, alieno scriptum nomine, in *Deutschen Besuche* p. 100. 104.

Oratio Inauguralis de Molestiis Scholæ & Causis Præceptorum, quod Vocationi obtemperant. Id. Aug. A. 1705. Flensburgi recitata. Flensb. 1705. in 4.

Oratio de eo, quod in pios gratosque merito conferantur beneficia, cum adjectis Verficulis, Patronorum Scholæ Flensburgensis Collegio, Id. Aug. A. 1705., Speciminis loco, exhibita. Flensb. 1705. in 4.

M. JOHANNES LUNDIUS Senior, Flensburgensis, Johannis, Friderici II., Danorum Regis, filii, Ecclesiastes, in itinere Russo, aulicus, obitusque ejusdem in urbe Moscoviensi A. 1602. spectator, deinde vero Parochiz in Norvagia

Zzzz 2

(1.) in 4. (2.) *Lib. IV. der Pöfischen Lüder, p. 160. 161.* (3.) *Lib. III. Epigr. Lat.*

Norwagia Maglebyensis, circa A. 1618., Pastor; ad quem varia Willichii Welthovii carmina, *P. I. Poematum* hujus p. 149., & *P. II.* p. 53, 112, 113, 129., occurrunt.

Leichpredigt über Johannem den jüngern, Erben zu Norwegen, Herzogen zu Schleswig, Holstein, &c., der am 28. Oct. A. 1602. in der Wipkau feig ist entschlaffen, und am 25. Nov. begraben worden, aus Sir. XVII. Rostochii 1613. p. 8.

Sermo funebris Danicus, in exequiis Dorotheæ Frisiz, conjugis Olai Daa, Praefecti Nidrosiensis regii, in Mich. VII. 8. 9. habitus. Hafniz 1618. in 4.

JOHANNES LUNDIUS Junior, Flensburgensis, d. 11. Sept. A. 1638. natus, Thomæ, Diaconi Johannzi, filius, Laur, Widungii, focii sui, in urbis Tunderensis Diacōnati, ab A. 1664., Successor, d. 13. Sept. A. 1686. mortuus Vir eruditus, laboriosus, & in Hebraica antiquitate (uti vere Lipsiensis, in *Actis Erud.* A. 1696. *M. Jul.*, p. 319., ju. dicarunt) *versatissimus*, Jac. Henr. Pauli ad eum Epigramma, in *Libello Epigrammatum promissuorum* p. 19., inventus.

Disp. de Enunciatione negativa, eaque præcipue externa, ab ipso scripta, & in schola Flensburgensi, Præfide M. Joh. Vorstio, Rectore (*qui eandem limavit atque auxit*), defensa, A. 1666. in 4.

Leichpredigt über Bertram Pogwisch, Symptmann zu Tundern, aus *Ed. LVII.* 1. 2. Adjecit D. Steph. Kenckelii, Præfop. Tunderensis, Sermoni de eodem Pogwischio funebri, excuslo Ratzeburgi A. 1673. in 4.

Verfinsterte Sonne, oder Klage und Trostchristi. Slesvigz 1674. in 4.

Ezechielische und Rendschliche Zugelzug, oder Leichpredigt über Anna, D. Steph. Kenckelii, Tunderischen Præpositi, & Wefrau, aus Ezech. XXIV. 17. & 199. Slesvigz 1676. in 4.

Opus de Antiquitatibus Hebræorum sacris Germanicum posthumum, in quinque libros divisum, cui ipse titulum des Leviticis Priesterthums, oder einer Beschreibung des Levitischen Gottesdienstes, wie er, von Mose an, biß auf die letzte Römische Zerstörung, unter dem Volke Gottes berichtet ist, præxerit. Post Autoris illud obitum, Prolegomenis initio suis & figuris æneis mutilatum, mutatoque ordine in tres partes discerpum, sub his A. 1695. & 1696. prodit titulis:

1. *Öffentlicher Gottesdienst der alten Hebræer*, darinn vorgestellt wird, wie das tägliche Morgen- und Abendopfer gebracht, der Sabbath, die Neumonden und fünf jährliche Feste, gefeyert, was die Priester begm Leuchter, Rauch und Brandopfer, täglich verrichtet, und wie mit dem Segen die Gemeine gelassen; imgleichen, was, bey dem Gottesdienste, der Leviticus Amt gewesen, und wie sie, nebst den Priestern, das Volk, so wol im Tempel, als in den öffentlichen Schulen, in der Hebräischen Weisheit unterrichtet: Samt einer Vorrede Thomæ Lundii, des Autoris Sohnes. Slesvigz 1695. in 8. Recensum illius exhibere Lipsiensis (Autorem partes a se se susceptas successu, uti videtur, satis prospero, judicantes, esse executum), in *Actis Erud.* A. 1695., *M. Majo*, p. 210-215. Joh. Jac. Schudtio (*in Deliciis Hebræo-Philologicis* p. 177.) *liber audit eleganti lecturæ dignissimus*.
2. *Leviticus Hohepriester und Priester*, von derselben Kleidung, Salbung, Amptsverrichtung, Ansehen, Heyrath, Nachfolge, Vorbildung, wie auch ihren, und der Leviten, Einkünften. Slesvigz 1695. in 8. Hujus etiam partis recensum, eruditionem illius, Autorisqve industriam ac solertiam, commendantem, Lipsiensis, *l.c.* *M. Jun.* A. 1695., p. 261-268., instituerunt.
3. *Ausführliche Beschreibung der Hütte des Stiftes*, wie auch des ersten und andern Tempels zu Jerusalem. Slesvigz 1696. in 8. V. de hac parte tertia relationem Lipsiensium prolixam & honorificam, in *Actis Erud.* A. 1696., *M. Jul.*, p. 319-328.

In nova atque auctiori editione, sub titulo der alten Jüdischen Heilighümer, Gottesdienste und Gewohnheiten, Hamburgi A. 1701. & 1712. in fol., uno volumine, ex Autoris publicata Autographo, opus hoc, integritati suæ restitutum, & eodem, quo ille concinnaverat, ordine, in libros V. digestum, exhibetur. Quorum I. de Tabernaculo fœderis, si- craque illius suppellectile, ac præsertim arca fœderis, II. de Templo Hierosolymitano gemino, ac ejus suppellectile, III. de summo Pontifice ac Sacerdotibus, eorumque officiis, IV. de Levitis, horumque functionibus, & illorum pariterque Sacerdotum redditibus, & V. denique de Sacris quotidianis, Sabbatho, festis, anniisque Sabbathicis & Jubilibus differit. Editioni hujus præterea accesserunt: 1. Autoris ipsius Prolegomena & figuræ æneæ, quæ in priori locum non in venerant; 2. D. Henr. Muhlîi, Superint. Holfatici, de Antiquitatum Judaicarum, ac Scriptorum de istis (quos inter nostro palma adjudicatur), in 5. Codicis explicatione, usu, præfatio; 3. Summaria capitula; 4. Argumenta marginalia, & 5. Sex Indices æ. librorum & capitulum, ß. locorum S. Scr. explanatorum, γ. Typorum V. T. fulius explicatorum, δ. Autorum allegatorum, ε. rerum præcipuarum, & ζ. vocum Hebræarum Græcarumque enucleatarum; ab Anonymo concinnati. Recensum ejus prolixiores Encomiasticos, in *Actis Eruditorum Lipsiensibus*, *M. Aug.* A. 1701., p. 382, 383, 384., & Wilh. Sewelli *Bibliotheca orbis eruditi Belgica*, *M. Mart. & Apr.* A. 1705., p. 197-217., invenies. Totum opus commendavit D. Steph. Kenckelius, Præfop. Tunderensis, in Epistola ad Autorem, collegam suum, gratulatoria. A. jam 1685. (d. 25. Nov.) exarata (quam, MSto additam, editores omiserunt), Henr. Muhlîus in præfatione, Joh. Frid. Mayerus in *Judaicis antiquitatibus* nostrum loco omnium esse posse, persuasus) in *Diff. de ὁρῶν πτωχὸς λεγόμενῃ*, §. 16., p. 30., Joh. Georg. Pritius in *Introduct. ad lectionem N. T.*, c. 33., §. 11., p. 464. 465., Frid. Ern. Kemerus in *Be- denken von der religione Ecclesiæ* p. 31., & Joh. Maur. Polzius (*Tractatum vocans eruditissimum*) *Disp. I. de Carthe- dra confessionali* p. 10., B. G. Struvius (*Judeorum antiquitates a nemine tanta cura censens esse descriptas*, sed simul mul- tos ejus defectus ab eruditissimis monens, esse adnotatos) in *Blioth. Histor.* c. 10., p. 230., & Joh. Alb. Fabricius in *Bibliographia Antiquaria*, c. 1., §. 5. p. 8. De opere hoc Joh. Fechtio (*in Lectionibus in Syllogem suam Controversiarum*, *Disp.* 24., p. 304.), ob doctrinam & jucunditatem, item commendat, conferri etiam possunt. Joh. Fabricius indicem quoque errorum Autoris, ab aliis notatorum, adjungens, *Parte III. Historia Bibliothecæ Fabricianæ* p. 81-86., & Car. Arndius in *Biblio- thecæ Antiquarum Judaicarum selectæ*, Jos. Arndii, parentis, *Clavi Antiquitatum Judaicarum adjectæ*, *Classæ III.*

Nucleum illius, cum studio selectum, plurimisque illustratum observationibus, uti Lipsiensis (*in Actis Erud.*, *M. Febr.* A. 1717., p. 74.) testantur, exhibuit Joach. Langius, Theologus Halensis, in *Myſterio Christi & Christianismi in fœcis typicis Antiquitatum V. T. Biblicarum*, Halæ A. 1717. in 4. edito.

Versio illius Belgica, per J. le Long concinnata, & Gerh. Outhovii aucta Observationibus, Amstelodami A. 1723., testibus Novellis publicis, excudebatur.

M. THOMAS LUNDIUS Senior, Flensburgensis, cum Rostochii A. 1610. lauream reportasset Philosophi- cam, scholæ patris primum huius Cantor, ac deinde, ab A. 1615., Conrektor, tandem vero, anno circiter 1625., Hel- singoram, Seelandicæ urbem Danicæ, ad Ecclesiæ Germanorum vocatus Pastoratum, illic A. 1634., quo Car. Ogerius, Legati ad Regem Danicæ Gallici minister (*hominem eum vocans satis eloquentem, claræ quippe vocis & distinctæ, nec parum vehementem*), se illius conciones audivisse testatur (1.), etiamnum superfluit,

Syntagma

(1.) in *Ephemeridibus itineris sui Dano-Seco - Polonici*, Parisiis A. 1856. in 8. editio.

Syntagma Figurarum Grammaticarum Poeticum, continens figuras Grammaticas, versibus perspicuis descriptas, exemplis Poeticis pariter atque Oratoriis, tam sacris, quam profanis, illustratas, & Tabellis Synopticis delineatas. Coslariz 1622. in 8.

Compendium Poeticum Figurarum Rhetoricarum, versibus descriptarum perspicuis, exemplis Poeticis facilibus illustratarum, & tabellis synopticis delineatarum. Lüneburgi 1622. in 8.

Grammatica metrica nova. Hafniz A. 1625. (non 1627. qui ab Alb. Bartholino, in Lib. de Scr. Dan. p. 145, substituitur) in 8. De hac vere Ol. Borrichius, in Dissert. de Poetis p. 109. T. Lundius, memorie juniorum consulturus, universas Latine Grammaticae præceptiones metris illigavit, non inficis illis, sed, ut necesse est in spinoso adeo arvo, nonnullam partem tortis coadisque.

Liber MS. de quatuor Hominum statibus, quem, in Biblioth. Acad. Hafnienfi, inter MSSa D. Joh. Pauli Refenii, asservari, Pet. Refenius, in Catalogo Biblioth. suæ p. 345., testatur.

THOMAS LUNDIUS Junior, Flensburgensis, Thomæ, Diaconi Johannei, filius, & Johannis (supra laudati) frater germanus, d. 2. Dec. A. 1642. in lucem editus, Christiani initio, Ducis Holfato-Glücksburgici, Ecclesiastice aulicæ fuit extraordinarius, & ædis deinde in urbe patria Marianæ, ab A. 1672., Diaconus, vivis autem d. 27. Sept. A. C. 1693., æt. 51., excessit.

ELOGIA.

Joh. Diecmannus (in der Städtischen Erbschulung) Predigt von der Könige dreysachen güldenen Krone, A. 1693. edita, p. 17. eum vocat einen getreuen Knecht seines Gottes.

Franc. Jul. Lütkenius (in der Rettung der Seele vom ewigen Leben der Gläubigen die auf Erden, c. 2., p. 45.) einen gelehrten und Christlichen Mann.

Frid. Breclingius, in Catalogo testium (quibus ab illo annumeratur) veritatis contra Christianismum degenerem (Tom. IV. Hist. Eccl. Gottr. Arnoldi, Sect. III., num. 18., inserto), num. 118., p. 772., Ecclesiasten fidelem, scriptaque ipsius solida.

SCRIPTA EDITA.

Christi Traurpredigt über Sibyllam Ursulam, Herzoginn zu Holstein-Glücksburg, auß Apoc. II. 17.; inserta der Fürstl. Holstein-Glücksburgischen Gedächtnis-Seule, sive Syntagmati parentationum in Principis hujus obitum, Hamb. A. 1672. in fol. excuso.

Leichpredigt über Pet. Rivesell, Aeltermann der Vier- und Zwanziger in Stensburg, auß Nehem. XIII. 13. Slesvigz 1676. in 4.

Leichpredigt über Niels Lorenzen, Rathsherren, auß Rom. V. 2. Slesv. 1681. in 4.

Die Ehre des Dreymeynigen Gottes, oder Christliche Erklärung einiger Sprüche der H. Schrift, darinn vorgezeigt wird, wie, theils mit Worten, theils mit Werken, Gott der Vater, und sein Geist, die Herrlichkeit des Sohns, Gott der Sohn, und sein Geist, die Herrlichkeit des Vaters, Gott der Vater, und sein Sohn, die Herrlichkeit des H. Geistes, uns zu erkennen gegeben; in drey Bücher abgetheilt: Samt einer Vorrede D. Christiani von Stöcken, Königl. General-Superintendenten. Hamb. 1684. in 8.

Das geistliche Königthum auf Erden, oder die mannichfaltige Herrlichkeit, welche wir Christen, als von Gott gewürdigte herrliche Könige und Priester, hier, im Dienste der Gnaden, genießen. Plönz 1691. in 8. Commendatur a D. Joh. Diecmanno l. c.

INEDITA.

Memoriale Biblicum Metricum.

Tractat von der Juden noch verhandenen Befehrung, quem F. Breclingius, l. c., commendavit.

Aussführliche Erklärung über die Offenbarung Johannis, quam, Casp. Herm. Sandhagii, Superint. Holfato-Gottorpensis, hortatu, ab eo inchoatam esse dicit Breclingius, l. c. p. 772., testatur.

THOMAS LUNDIUS III., Tunderensis, Johannis, Oppidi illius Diaconi, filius & Ecclesiæ ruralis Horskallensis in vicinia, ab A. circ. 1702. Pastor.

Edidit Parentis sui Librum, cui titulus est: Dessenlicher Gottesdienst der alten Ebrzer, cum præfatione sua. Slesvigz 1695. in 8.

ZACHARIAS LUNDIUS, Nübelz, pago regiunculz in Ducatu Slesvicensi Sundevithanz, Ducibus Holfato-Glücksburgicis (quorum subditis ipse se accenset (1.)) subjeckt, d. 5. Apr. A. 1608. natus (2.), fratrem habuit Joh. Lundium, Parochum Ulderupensis vicinz Pastorem, Poetamque itidem haud infelicem. E scholis inferioribus in Gymnasium se Hamburgense, anno circiter 1628., contulit, & postea in Academia, Lipsienfi, Witebergensi (quæ Aug. Buchnerum ei dedit Præceptorem (3.)) ac Regiomontana (4.), sedulam Theologiz pariter atque literis elegantioribus impendit operam. Iter deinceps in Bataviam, ut Heinium, Cunzum, Scriverium, Salmasium, Vossium & Barlezum, com saluaret, ac Vinc. Fabricium, amicorum intimum, denuo amplecteretur, est meditatus, sed ab Instituto hoc, ob pauperatatem, desistit (5.). Sexenniumque ferme integrum institutioni, cum Johannis a Wisch, Equ. Holfati, in prædio ipsius (quod Corniculam passim vocat) Lütkenhornenfi, tum Nicol. Elstorp, Joachimi, Medici Hamburgensis, filii, coactus impendere (6.). Hoc exacto, Theologiz studio milit nuncium, Politicumque amplexus, ac Elstorp, tyronibusque aliis, præfectus, peregrinationi se accinxit literariz (7.). Sorz, in Academia Danorum æquefuit, cum juvene A. 1640. vixit nobili (8.), & alias deinde Europæ provincias, ad A. usque 1645., quo ad Cimbris suos est reversus (9.), peragravit. Post reditum, scholæ in Zeelandia Danica Herlovianæ admotus Rectorum, supremam Philofophiz lauream, in Acad. Hafnienfi, d. 22. Maji A. 1647., Decano Pet. Spormanno, exambuit. Hinc a Georg. Seefeldio, regni Danici Senatore (quem multos a nostro Codice emisse MSSos Nic. Heinii, rumori credulus, perhibet (10.)), ad Bibliothecæ suæ, nulli Danicarum tunc secundæ, ephoriam evocatus, otium, quod sibi obigerat, literarum librorum omnis generis lectioni, studiisque elegantioribus, ad funesta usque impendit tempora, quibus thesaurus iste laborum misere a Svecis hostibus diripetus est atque dissipatus (11.). E Pausilypo hoc suo fugatum Fredericus III., Rex Daniz, aulæ Hafnienfis adscripsit Secretariis, Basilicæque Aarhusienfis Vicariis, & quod

Stegano-

- (1.) in Ep. Dedic. Poem. Juvenil., & L. a. illarum p. 89.
- (2.) V. Indicem III. Biblioth. Refeniæ.
- (3.) V. Lib. III. Poem. Juven. p. 82.
- (4.) V. Lib. I. I. norum, p. 10.
- (5.) V. Lib. II. Poem. Juven. Eleg. 10. & 12.
- (6.) V. Epistolæ Dedicatioris, Libri I.
- (7.) V. Poem. Juvenil. præfata.
- (8.) V. Vinc. Fabricii Epist. ad cum scriptam, in Op. p. 375. 377. 378.
- (9.) V. Aug. Buchneri Ep. ad Joach. Hegehemium, P. II. Ep. p. 12. p. 48.
- (10.) V. Fabricium l. c.
- (11.) in Epist. ad Thom. Bartholinum A. 1655. scripta, Com. II. Ep. Med. Bartholini p. 601.
- (12.) V. Heun. Wittenii T. I. Diar. Bingr. Sec. 17., ad A. 1667., & Ol. Borrichii Dissert. de Poetis p. 169.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

A a a a

Steganographiae esset peritissimus, in literis atque notis secretionibus enodandis operam sibi praestare voluit. Hunc officio, solertia ac fide pari administrato, nosse d. 8. Junii (in cuius locum Wittenius (1.) septimum substituit), A. C. 1667., & aetatis 59., celebs est immortalis, & in xde, cui exuviz illatz sunt, D. Trinitatis Hafnienfis, ab amico sequenti inscriptione monumenti commendatus Epitaphii (2.):

Memoria Cl. V., Zachariae Lundii, Philologi, Poetae, Oratoris, Severiss. Reg. Maj. a secretioribus literis enodandis, qui, vita calibe integerrime acta, decessit Hafniae d. 8. Jun.

A. C. 1667., et. 59., Pet. Nicol. Melbnerus Pos.

Bibliotheca insignis fuit possessor, cuius Codices aliquot MStos moriens Academiae Hafnienfis legavit (3.). Reliqui cum monumentis ingenii ipsius *avindsøis*, in potestatem Joh. Mohtii, Consilarii regii, pervenerunt. Inter amicos ejus eminuit Vinc. Fabricius, *Hamburgensis*, Syndicus & Consul Dantiscanus, quocum archa adeo, a prima juventute, ipsi intercessit familiaritas, per omnem vitam continuata, ut, teste ipsomet Fabricio (4.), *nihil alter ab altero secretum habuerit*, imo ne mortis quidem violentia sodales hos *συνοικοδομήσαντας* potuerit divellere. Bimetri enim ante Lundium tempore, d. 11. Aprilis, eodem anno 1667, Fabricius Gedani iudem est extinctus. Utrique eadem studia cordi fuere elegantiora, & Latina prae ceteris omnibus Poetis, in qua ambo ad stuporem usque excelluerunt, vatisque coevis propemodum univervis palmam extorserunt, imo ad veterum proxime accesserunt gloriam. Lundius certe extemporalis, in pangendis sermone Romano carminibus venustissimis, facilitate multos in sui admirationem rapuit ingenii. In Germanica contra Poeti venam ipsius haud adeo fuisse expeditam, sed tardam, morosam atque difficilem, carmina, quae edidit, ostendunt vernacula, suis quidem subinde haud desituta argutis, sed sermone pariter atque metro inculco lectoribus permolesta.

Bibliotheca ejus Catalogum Hafniae A. 1663. (in cuius locum substituendus haud dubie 1667.) in 4. prodidisse, *Mu-leniana Index* p. 510. testatur.

Ex Enuditorum ad illum Epistolis, unica Aug. Buchneri, A. 1637. scripta, *Parte Buchnerianarum prima*, Dresdae A. 1680. edita, num. 28., p. 76. 77. 78., duaeque Vinc. Fabricii, in hujus *Operibus*, Lipsiae A. 1685, in 8. excusis, p. 376-379., lucem viderunt publicam. Ceterarum Volumen mediocriter *avindsøis* (cujus in *Polybistore* etiam Morhofiano, T. I., Lib. I., c. 25., p. 313., facta est mentio) a Joh. Mohtio, paulo ante laudato, aservabatur. A Vinc. Fabricio prae terea ad ipsum sunt scriptae octo libri harum secundi, secunda terti, quartique quinta & decima, cum aliis ad eundem carminibus haud paucis, in *Poematum Fabricianorum editionibus*, *Operumque Syntagmate*, obviz.

Confer de illo, praeter Henn. Wittenium, aliosque scriptores, in vita jam allegatos, D. G. Morhofium P. II. *Tractatulus de lingua & Poesi Germanica vernaculi*, c. 9., p. 438., Alb. Bartholinum in *Lib. de Script. Dan.* p. 150., *meaque ad illum Hypomnemata* p. 466., *Novae Literariae Lubecensia*, M. Dec. A. 1698., p. 245. 246., Rud. Mart. Meelfruberum in *Accessionibus ad Theod. Janssonii Biblioth. promissam & latentem* p. 18. 59., *meaque Hypomnemata ad Tomi I. Polybistoris Morhofiani Lib. VII.*, p. 406., & Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 49. 50.

ELOGIA.

Aug. Buchnerum conatus suos in prima juventute Poeticos non levisse probasse, Lundius ipsemet, in *Epistola ad illum Libri IV. Poem. Juvenil. Delicatoria*, testatur.

Vinc. Fabricius (quem inter Tibullus se & Propertius locasse, *herbamque sibi tradere voluisse*, ipse, L. 3. *Poem. Juv.* p. 74., itidem significat), in *Epistola, Poematis juvenilibus praefixa*, ita de his judicat: "Exquis ACPQHN Juv. 10000

316; i. *Juvenis vero II. Libri I.*, ita Autorem alloquitur:

Lundi, quem faciles Muses, post blanda Charinta,

Jam dudum prohibent, quae tua fata, mori,

Corn. Grotio, Hugonis filio (in Carmine, Vinc. Fabricii Libro II. Elegiarum praefixo), Vatum audit non infima gloria.

Joh. Ad. Fabricio *Musarum sarculus* (V. L. 4. *Poem. Juv.* p. 108.)

Joach. Petzro (in *Carmine Poematis juvenilibus adjecto*):

Musarum, Charitumque, Cypridosque,

Mystes candidus atque delicatus.

Ol. Borrichius (Diff. V. de Poet. Lat. p. 169.) ita de illo: Zach. Lundio, notarium in aula regiae Frederici III. magistro dexterrimo, nihil tam erat in proclivi, quam versus, isque non plebeja monete, sed dulcis, candidus, sonorus. Juvenilis diligentiae specimen jamdu versant laudantque eruditi, associatum carminibus Syndici Gedanensis, Vinc. Fabricii. Sed, quae maturior aetas praecudit, ut longe plura sunt, ita longe limatiora, dignissima, quae in Sistorum numerum quamprimum decernunt. Neque enim temere in his sacris perspicaciorum invenias Lundio; ita erat non modo ingenii ad omnia prompti, judicijque acerrimi, sed & infinitae propemodum lectiois, indulgentiae quamvis librorum copiam illustri Bibliotheca Seselediana, in qua nate ipsi sunt luculente in Hesiodum nota, ut cetera hic non attingam.

D. G. Morhofius, T. I. *Polybist.*, L. I., c. 25., p. 313., illum Virum doctum, Poetamque insignem, ac P. II. *Tr. de lingua & Poesi German. vernaculi*, c. 9., p. 438., carmina ejus Latina pulcherrima, appellat.

Novorum Literariorum Lubecensium Collectores (M. Dec. A. 1698., p. 246.) Philologus audit eximius, & Poeta felicissimus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Poematum juvenilibus libri IV. Hamburgi 1635. in 12. Sylloges hujus (quam, praeter scriptores jam laudatos, Henn. Vagetius, Joach. Petrus ac Vinc. Fabricius, in Elogiis metricis praefixis, & D. G. Morhofius, II. cc., ac T. I. *Polybist.*, L. 7., c. 3., p. 384., commendarunt) Carmina pleraque Erotica sunt, & Libri I. atque II. Elegias, III. Sylvas, IV. usque Epigrammata, exhibent. *Elegiae XIII. & XIV. Libri II.*, quarum prior a Lundio, ex persona Merillae, ad Vinc. Fabricium edit scripta, posterior autem Fabricii ad Merillam amicam responsoria, *Libro etiam IV. Elegiarum* Fabricii, num. 8. & 9., p. 191-196., leguntur.

Octo illius, & totidem Vinc. Fabricii Elegiz, de argumentis amatoriis, sibi invicem contrariae, *Libro Elegiarum* Fabricii secundo, tum in *Poematis* ejus, Amstelodami A. 1638. in 12. reculsus, tum in *Operum omnium Syntagmate*, Lipsiae A. 1685, in 8. edito, insertae. Duarum ex his, in quibus Fabricius conjugium intus virgines, Lundius autem viduas, commendavit, versiones Germanico-Metricae, ab Anonymo concinnatae, A. 1710., *Parte V. der auferlesenen Schilfschen Zimmerfungen*, num. 4., sunt exhibitae.

Epigrammata. Amstelod. 1643. in 12. (*Hec, mihi non visa, ab Alb. Bartholino, in Tr. de Scr. Dan.* p. 150., & M. Lipemio, in *Biblioth. Philos.*, ei tribuuntur.)

II. GERMANICA.

(1.) I. c. (2.) V. Pet. Resenius *Inscriptiones Hafnienfes* p. 209. (3.) V. Borrichium I. c. p. 22. (4.) in *Ep. De lib. jurelii Elegiarum*.

II. GERMANICA.

Verſio Germanico-Metrica Poemati Latini a Vinc. Fabricio, de ſtupendo & admirabili caſu, qui, tempore peſtis, in Hollandia contigit, ſive de puella Leidenſi a lue peſtifera per ſponſi, eadem haud infecti, liberata concubitus, ad Cl. Salmſium ſcripti, cum ipſo carmine Fabriciano excuſa Hamburgi A. 1636. in 4.

Altterhand artige Deutſche Gedichte; ſamt einer Probe auſerleſener, ſcharffſinniger, kluger Hoſund & Scherreden, Apophtegmatu genant. Lipſiz 1636. in 4. De iſtis ita D. G. Morhoſus, P. II. Tr. de lingua & Poſſi Germ. vernaculi, c. 9., p. 437.: Zach. Lundius hat ſchöne Lateiniſche Carmina geſchrieben: Aber in den Deutſchen artet er ganz auß, und iſt, nach des Ennii Art, ingenio maximus, arte rudis. Nec minus vere Erdm. Neumeiſterus, in Diſſ. de Poetiſ German. p. 66.: Quam facilis ſcaviſque in Latina, tam difficilis parumque gratus in Germanica Poſſi Poeta videtur.

INEDITA, Hafniae, in Joh. Mohtii, Conſiliarii regi, Bibliotheca, olim aſſervata, mihiſque perluſtrata.

I. PROPRIA.

Poemata Latina, in quibus exhibentur: 1. Sylvarum Libri duo; 2. Elegiarum libri quinque; 3. Carminum liber; 4. Epigrammatum libri tres; 5. Moralium libri quatuor, annotationibus illuſtrati. (Commendantur hæc, velut luce digniſſima, ab Ol. Borrichio, in verbis ſupra recitatis, & D. G. Morhoſio, T. I. Polyhiſt., Lib. 7., c. 2., p. 384.)

Satyra Latina.

Apſion Græce.

Orationes, Epistolæ, Programmata & Teſtimonia Scholaſtica Latina;

Epistolæ Gallicæ & Italicæ.

Gloſſarium Latino-Barbarum. (Pagg. 205. in 4.)

Loci Theologici.

Controverſiæ Theologicæ, ad Compendium Conr. Dieterici.

Annotationes miſcellæ in paſſionis Chriſti hiſtoriam.

Doctrinæ Sphæricæ & Geometricæ Synopſis, pro alumnis Herſſevianis.

Paræneſis Ethico-Politicæ.

Seneca cum aliis Ethico-Politicis collatus.

Boni Imperatoris & militis Ideæ ſeu Characteres.

Grammatica Hebræa.

Poemata Germanica recentiora.

Zedekias, ſeu Tragoedia de excidio Hieroſolymæ Germanica.

Comœdia Germanica.

Deutſche ſcharffſinnige kluge Hoſund & Scherreden.

II. ALIENA, editioni deſignata, & Locutionibus in Auctores variis.

Hefiodi Opera & dies, 1. Paraphraſi gemina, altera Latina vulgari, ſed paſſim emendata, altera Græca, e veterum Grammaticorum excerpta ſcholius, 2. Metaphraſi Vallæ liberiore, & Friſii ſtriſtore, 3. Analyſi Grammatica, tum vocum, tum verſuum difficiliorum, 4. Commentario copioſiſſimo, & 5. Indice locupletifſimo, illuſtrata. (Commendatur hic labor ab Ol. Borrichio, notas ejus in Hefiodum luculentas vocante, Diſſ. V. de Poet. Lat. p. 169., & Joh. Alb. Fabricio, Lib. II. Biblioth. Græce, c. 8., p. 384.) (Pagg. 734. in 4.)

Notæ palantes & tumultuarie in Hefiodi Theogoniæ & Scutum Herculis.

Iſocritæ Oratio ad Demonicum, Commentario illuſtrata. Accedit Pythagoræ Carmen aureum, cum notis. (Pagg. 371. in 4.)

Notæ & Obſervationes in Plutarchi libellum περί παιδων ἀγωγῆς. (Pagg. 368. in 4.)

Juli Africani Ceſti, ſeu de apparatu bellico opus imperiectum, Græce & Latine. (Pagg. 291. in 4.)

Apollodorου πολιωνική, Græce. (Pagg. 275.)

Athenæus περί ἀρχαίων ἡρώων, τὰ τοῦ Πλάτωνα Βῆλινος καὶ Ἀσκραίου πολεμικῶν ὀργάνων καὶ καὶ ἀπὸ τῶν ἑσῶν, τὰ τοῦ Πλάτωνα Μινωικά περί πόλεων καὶ γῆρας, καὶ καὶ ἀπὸ τῶν Ἀλκίμανδρου καὶ Βασιλείου παρὰ τῶν καὶ παρακοιμημένων Ναυμαχικά: Omnia Græce, cum variis lectionibus. (Pagg. 212. in 4.)

Παλαδία, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἐλαιοπόλεως, διηρησὶς περί τῶν καὶ Ἀγρυπῶν διαλαμφάντων ἀγίων πατέρων. (Pagg. 243. in 4.)

Notæ in tres Ciceronis Orationes.

Notæ in Somnium Scipionis Ciceronianum.

Comm. in Q. Horatii Flacci Epistolam de arte Poetica: Accedunt reliqui duo Epistolarum ejusdem libri, itidem Commentario illuſtrati. (Pagg. 382. in 4.)

Notæ in Odas Horatii ſelectas.

Notæ in contrarias Ajaxis & Ulyſſis Orationes, apud Ovidium Lib. 13. Metamorph.

Joh. Sarisberienſis Ethneticus de dogmate & placitis Philoſophorum, hæcenus ineditus, & Bibliotheca Regis Britanniæ, & Apographo Patricii Junii. (Pagg. 83. in 4.)

Petri Comestoris Sermones LXVIII., in tres claſſes de tempore, de ſanctis, & in Synodis, habitorum diſtributi, nunc primum Auctori reſtituti genuino, aliquot MSS. collatione recentiſſi, notisſque marginalibus, annotationibus prolixioribus, & Indicibus neceſſariis, illuſtrati. (Pagg. 81. in 4.)

Gamfredus de Poetria nova, Comm. perpetuo illuſtratus. (Pagg. 493. in 4.)

Maphæi Vegii Veritas, cum notis & binis Indicibus. (Pagg. 186. in 4.)

Virorum doctorum (& hos inter, Ad. Vorſtii, Alph. Müllati, Andr. Riveti, A. Schotti, Ant. Fayi, Balth. Bonifacii, B.

Lydii, Bened. Auberii Maurerii, Bonav. Vulcanii, Car. Paſchallii, Caſp. Barthii, C. Bartholini, C. Hofmanni, C. Gevarii, Caſp. Er. Brochmanni, Chriſt. Ravii, Chriſt. Friſii & Thomæ (Cancellariorum Danicorum), Chriſtoph. Coleri, Chr. Bulzii, Chr. Sig. Donaueri, Corn. Pynackeri, C. van der Myle, Corn. Rittershuſii, Cyr. Herdefiani, Dan. Heinſii, Dav. Hoefhelii, Dion. Gothofredi, Domin. Molini, Eryc. Puteani, Everh. Vorſtii, Euſtath. Swartii, Franc. Douſæ, Frid. Lindebrogii, F. Taubmanni, Georgii Archiep. Cantuar., G. Remi, G. Qveccii, Georg. Lud. Frobenii, Georg. Mich. Lingelſhemii, Gerh. Joh. Voſſii, Gev. Elmenhorſtii, Gvilih. Coddæi, Hadr. Vanderburchii, Herib. Roſweydt, Henr. Erſtlii, H. Speimanni, Hug. Grotii, Jac. Aug. Thuani, Jac. Bongarſii, Jac. Gillon, Jac. Gruteri, J. Leſtlii, J. Monavii, Jani Gruteri, J. Rugerſii, Joh. Bodocheri, J. Brantii, J. Cabelavii, J. Cluveri, J. Drulii, J. Heurnii, J. Loccenii, J. Kirchmanni, J. Lydii, J. Poliandri, J. Ravii, J. Wouwerii Hamb., J. Wouwerii Antwerp., J. Utenbogardi, Joh. Bapt. Lauri, J. Frid. Gronovii, J. Georg. Herwarti, J. Phil. Parei, Joſ. Scaligeri, If. Caſauboni, Juſti Lipſii, Lamb. Vanderburchii, L.

Alardi, Luca Holstenii, Lud. Contareni, Marci Velferi, Marq. Freheri, Mart. Lydii, Maxim. Orientii, Melch. Goldasti, Metroph. Critopoli, Mich. Piccarti, Nicol. Fabr. Peirefcii, N. Rigaltii, OL Wormii, Olig. Rosenkrantzi, Ott. Heurnii, Pauli Merulz, P. Petavii, P. Sarpii, Patr. Junii, Pet. Bertii, P. Castellani, P. Cunzi, P. Denausii, P. Gruteri, P. Pantini, P. Scriverii, Phil. Jac. Mauffiaci, Regin. Brederodii, Sixtini Amamz, Sixti Arcerii, Steph. Joh. Stephanii, Theod. Casteri, Theod. Doufe, Ubb. Emmii, Vinc. Marinerii) Epistolæ DCCXXX, ad Joh. Meursum Seniore, ex infelicissimo Bibliothecæ Seefeldianæ naufragio conservatæ. Accedit Appendix Epistolarum, ad alios viros eruditos scriptarum. (Pagg. 790. in 4.). Volumen eruditione refertum omnigena, & luce publica dignissimum, uti necum D. G. Morhofius, per literas de illo meas factus certior, jam pridem, *T. I. Polybist.*, Lib. I., c. 25., p. 314., judicavit.

[Falso Zachariæ huic Lundio tribuitur M. Laur. Lundii Compendium Bibliothecæ Græcæ, e Prælectionibus Vindobianis, Hafniz A. 1704. in 8. editum, in B. G. Struvii *Introduct. in notitiam rei literariæ*, c. 7., §. 38., p. 377. Edit. secundæ) & Aug. Grifchovii *Introduct. in Philol. gen.*, c. 6., §. 95., p. 399.]

ALEXANDER LÜNEBURG, Patricius Lubecensis, & Toparcha Eckhorstianus, patriz Senator d. 21. Jan. A. 1590., & post legationem, quam A. 1594. obiit, ad Sigismundi Regis coronationem, Svecicam, Consul, die Thomæ A. 1599., electus, ordinis sui Senior, d. 15. Apr. A. C. 1627., ac ætatis 67., vivis excessit, & in æde, quæ Epitaphium ejus ostentat, Mariana est sepultus.

Bibliothecæ Catharinæ publicæ A. 1620. condendæ autor fuit præcipuus, suamque moriens eidem legavit, teste Jacobo a Mellen in dem *Nachrichte von Lübeck*, c. 37., p. 234. 235.

Henr. Bangero (in *Orat. de Henr. Colero funebri*, lit. G. 4. b.) *Vix audit magni judicii, cui Consulatus suus, & rei publicæ gestæ immortalitatem peperere.*

V. de illo Joh. Kirchmanni *Epistolam librorum de Romanorum funeribus*, ipsi, cæterisque Lubecæ Consulibus, A. 1625. inscriptorum, *Dedicatio, Compendium Chronici Lubec. Kirckbringio-Möllerianum* p. 250. 253., Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecensis* & Joh. Henr. a Seelen P. I. *Arben. Lubec.* p. 121.

Oratio, quatenus generis & familiaris ratio, in electione Magistratus, sit habenda, Argentinz recitata, & in *Orationum, ductu Melch. Junii illic habitarum*, editione prima, A. 1597. in 8. ibidem excusa, *Tomo VI.*, p. 32-38., in secunda anni 1606., in dem Argentinenfis, *Tomo I.*, p. 281-290., & in tertia, *Tomo II.*, p. 632-636., locum adepta.

JACOBUS LUPUS, Dithmarus, scriptor superstitiosus.

Grosses und sonderbares Traumbuch, aus alten und neuen Scribenten. Erfurti A. 1644. 1651. 1658., ac Lipsiz 1677. 1681. 1692. 1697. 1710. 1722. in 8.

Schatzkammer der Natur, oder gründliche Erklärung drey grosser Geheimnisse, deren das erste ist Extractio der spirituellen Marmie des Menschen und anderer Thiere; das andere das grosse Mytherium magicum des Baums des Lebens, und des Baums des Erkenntnisses gutes und böses; das dritte ein sonderbares, jedoch natürliches, Arcanum, durch Erdmännchen zu erfahren. Erfurti 1644. in 8., A. 1645. in 12., Erfurti 1651. in 12., sine loci mentione A. 1681. in 8., Lipsiz 1710. 1722. in 8. De hoc scripto ita D. G. Morhofius, *T. II. Polybist. Lib. II.*, p. 327.: *Jac. Lupinus, in der Schatzkammer der Natur, & Andr. Tenzelius, in Medicina Diastatica, edita Erfurti A. 1666. in 12., se mutuo exscribunt, ac magnam farraginem superstitiosarum & anilium curationum suppeditant.*

BARTHOLDUS LUTHMANN, Cænobii Lubecensis Johannei Ecclesiastes, Berga Norwagorum A. 1604. ad officium hoc vocatus & d. 28. Nov. A. 1631. (vel secundum alios 1630.) mortuus. V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*. Conf. de illo Willichii Westhovii P. II. *Poem.*, fol. 52. b.

Weinachtsprüche - - - in 4. Sub Barth. Luthmanni nomine in Catal. quodam allegantur.

DANIEL LUTKEMANN.

Holstica Anni Revolutio. Slesvigz 1639. in 4. edita, ei tribuitur in Catalogo auctionis cujusdam Kiloniensis.

GERHARDUS LÜTKENS, Hamburgensis, Petri Senioris, Consulis, filius, J. U. Lic., variolis, in patria, d. 19. Jan. A. 1697., extinctus.

Disp. de Collatione succedentium, Præfide D. Sam. Strykio. Francof. ad Viadr. 1682. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Generatione, ejusque effectibus, Præfide D. Joh. Wolfig. Textore. Heidelbergz 1684. in 4.

M. GEORGIUS LÜTKENS, Hamburgensis.

Diff. Historica de Othonis Salvii, Imperatoris, *auferung*, e vitæ ejus Svetonianæ Cap. XI. Lipsiz 1685. in 4. Laudatur a Casp. Sagittario, in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 24., §. 8., p. 604.

M. NICOLAUS LÜTKENS, Hamburgensis, d. 17. Apr. A. 1675. natus, & Rostochii d. 15. Sept. A. 1698. Magistri ornatus titulo, Parochiz Billkirchenfis in Insula Billwerderana, ab A. 1711., Pastor.

De ejus vita & studiis Andr. Dan. Habichtorffii *Rostochium anni 1699. literatum* p. 382. 383., & *Nova Lit. Lubecensia*, M. Oß. A. 1698., p. 173. 174., possunt consuli. Conf. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 13.

Disp. moralis de Antizelia, seu malis in bonum imitandis, e Vinc. Placcii *Accessionibus Esicis* deducta & collecta, & Præfide eodem propofita. Hamburgi 1697. in 4.

Disputt. dux de notis Patrum Ecclesiæ Difensæ, & Versionibus librorum sacrorum Germanicis ante Lutherum MSSis, Præfide D. Joh. Frid. Mayero, Autore, defendit, Hamb. 1697. in 4.

Disp. Theol. de Dilectione inimicorum, Præfide D. Joh. Nic. Qvistorpio, Rostochii 1699. in 4.

Disp., quæ ex Thalmudicis & Rabbini ostenditur, quod solus Davidis filius sit Messias. Rost. 1701. in 4. (*V. Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1701., p. 193.)

Disp. de libro Zohar, antiquo Judæorum monumento. Lipsiz 1706. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Majo A. 1706., p. 177. 178.

Scen des ersten Buches Moses, auf dem Evangelio des I. Contages des Advents herausgesucht. Hamb. 1722. in 4. (*Catal. nund.*)

Oratio contra duplicem Chiliafarum resurrectionem *awido* 1705, Lipsiz A. 1703. habita, & Programme D. Thomæ Ittgii excuso commendata.

PETRUS LÜTKENS Senior, Hamburgi, patre Lütkenio Lütkenis, civis, A. 1603. natus, J. U. Licentiatii titulo. Basileæ A. 1632. reportato, patriz A. 1641. electus est Senator, & post duplicem anni 1642. ad Reges Daniz & Angliz legationem, Præturam ejusdem A. 1646., Consulatum autem d. 21. Febr. A. 1654., obtinuit. Abdicare se hoc civibus, *Philappus* Magistratu indignæ eum accusantibus, A. 1666. coactus, Vindobonam concessit, & illi d. 28. Maii

Maji A. C. 1670., ætatisque 67., mortuus, in vicina urbe Hungariz Pofonienfi tumulum invenit. In conjugio cum Cæcilia, Petri a Spreckelsen, Senatoris, & Anna Elifabetha, Gerh. Langermanni, Confiliarii Brunsvicensis ac Holstæci, filia, gemino liberis complures, & hos inter, Petrum, J. U. L. ac Consulem Hamburgensem, Gerhardumque, J. U. Lic., progeniit. V. Joh. Alb. Fabricii breve ipsius Elogium, *Parti I. Memor. Hamburg.*, p. 380. 381. 382., insertum. Ad. Trautgeri Jun. *Scriptis Senat. Hamb.* p. 10., & Joh. Ristii in nuptias ejus secundas Epithalamium, in *Parnasso Teutonico* p. 734. & seqq. obvium.

Exerc. ad L. II. Digestorum de origine Juris, Præfide D. Thoma Lindemanno. Rostochii 1627. in 4. A Fabricio, l. c., ob eruditionem commendatur.

Disp. Inaug. de jure Liberatorum, qvatenus liberi sunt, Basileæ 1632, in 4. Recula *Volum. VIII. Disput. Jurid. Basileensium*, ibid. A. 1658. in 4.

PETRUS LÜTKENS Junior, Hamburgensis, d. 2. Jul. A. 1636. natus, Senioris, modo laudati, & Cæcilia a Spreckelsen filius, J. U. Lic., patriz Senator d. 16. Aug. A. 1678., ac Consul d. 3. Nov. A. 1687., electus, d. 28. Aug. A. C. 1717., ac æt. 82., obiit. V. Balch. Menzeri, Prof. Hamb., Progr. fun. de vita illius, recufum *Vol. V. Memor. Hamburg.* J. Alb. Fabricii, p. 322. 330.

Disp. Jurid. Inaug. de Libello, Præfide D. Henr. Dav. Canone. Heidelbergz 1659. in 4.

PETRUS LÜTKENS III., Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Hereditatibus relinquendis, secundum principia Juris naturæ, & determinationes Hamburgensis. Lugd. Bat. 1718. in 4. (V. Anonymi *Hamb. lit.* A. 1719. p. 23.)

JOHANNES LUTTERLOH, Lubecensis, Henrici, Doctoris in urbe ista Medici, haud dubie filius, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1701., Cellensis in Ducatu Lüneburgico.

V. P. A. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum* p. 41., & *Nova Lit. Germ.* A. 1704., p. 19.

Disp. Jurid. Inaug. de Eventu, Præfide D. Sam. Strykio, Francof. ad Viadr. 1679. in 4.

MARTINUS LYDIUS domo quidem fuit Daventriensis, & inclytis illic ortus majoribus, sed a matre, ob religionem cum marito in exilium ejectione Reformatarum, Lubecz in lucem est editus (1.). Qvam religionem quod & ipse profiteretur, civibus suis Lubecensibus adeo fuisse exosus, ut morte eum, si apprehendi potuisset, multasset, a Jos. Scaligero verbis perhibetur sequentibus, fidem vix inventuris (2.): *Ceux de Lubec sont fort barbares & cruels plus qu'à Hambourg; s'ils eussent tenu Martinus Lydius, ils l'eussent fait mourir.* Lingvarum, & reliqz Polymathiz elegantioris, eximiam ipsi notitiam in schola Comitatus Stolbergici paravit illidentis, cui Mich. Neander, Didacticus & Polyhistor celeberrimus, ipsiusque amantissimus, tunc præerat. Ex hujus disciplina, Theologiz ac Philosphiz etiam vacaturus studiis, in Academiâ migravit Tubingensem, & Mart. Crusium, doctorem lingvæ Græcæ incomparabilem, sibi conciliavit (3.). Unde cum Heidelbergam transiisset, a Friderico III., Electore Palatino, Professoribus confectum Academiæ adscriptus est Reformatis, Zachariæque Ursino, Theologo celebri, in directione Collegii Sapientiz, post Pauli Cnippi ex illo discessum, datus Collega (4.), imo Theologiz etiam Doctor ibidem, nio conjuncto, creatus, Disputato, post Friderici excessum, a Ludovico, successore Lutherano, A. 1576. Professorum Acad. Heidelbergensis Reformatorum cætu, in Belgium Lydius abiit (5.), & officio Amstelodami, per decennium, tanto cum famæ incremento, functus est Ecclesiastico, ut Frisiz Ordines Occidentalis A. 1586., non professionem solum Theologicæ, in Academiâ Franqueverana, recens aff condita, primariam, sed & primum ejusdem Reçtorum, ipsi deferre haud dubitaverit (6.). Qvem cum secunda vice, A. 1601., senectute licet ac morbo diuturno jam fractus, administrandum suscepisset, d. 27. Junii illi est immortalis (7.).

Eruditionis suæ, tum in facris, tum in Historia, lingvis ac Philologia, eximiaz æmulos duos habuit filios, Balthasarem, Pastorem Dordracenum, Synodique, ibidem A. 1618. coactz, Alffesorem, A. 1629. defunctum (8.), ac de Waldensium historia præclare meritum, & Johannem, patriâ Mæno - Francofurtanum, Antistitem urbis Oudewateranæ, qui Conciliorum historia, & Operum Nicolai de Clemangis editione (nostro perperam a Gvill. Cava (9.) tributa), inclaruit. E quibus priorem, in Remonstrantes Zelo iniquiorem præcipiti, Hugo Grotius, ad cognomen aliudens, *benignem satis impatiens, licet patientiæ nomen præferat*, appellavit (10.). Amicis suis noster annoveravit Jos. Scaligerum, Justum Lipsum, Theod. Beza, Jac. Arminium, Dav. Pareum, Joh. Meursium, Gerh. Joh. Vossum, Pet. Scriberium, aliosque viros ævi illius eruditissimos. E quibus cum Jac. Arminium, a Beza peculiari A. 1583. Epistola sibi commendatum propemptica, perfectio ingenio ejus sagaci acripe judicio, ad confutandam Fratrum Delphensium *Responsionem*, Calvinii & Bezzæ pro decreto prædestinationis absoluto oppositam arguens, incitasset, primam ei incentivio hoc præbuit occasionem istud, animadverso objectionum contrariarum robore, rejiciens, & longe deinceps saniora, de isto doctrinz sacre capite, cum suis docendi affectis (11.). Rigidum horrendi de prædestinatione dogmatis Calviniani assertorem nostrum fuisse, non hinc solum perspicies, sed & inde, quod verba Lipsii sequentis, *Libri de constantia primi capite IX. obvia: Vidit Deus peccata non coegit, servavit, non sanxit*; tanquam heterodoxa, in Epistola ad illum peculiari, non dubitavit reprehendere. Ob quam admonitionem gratias quidem ei Lipsius A. 1583. in sua agit responsoria (12.), sed sententiam tamen hanc orthodoxam non mutavit, cordate, contra censuram istam iniquissimam, in iisdem defensam literis.

Ex Eruditorum ad cum Epistolæ lucem viderunt publicam:

Dux Jos. Scaligeri, A. 1599. & 1600. exaratæ, in Scaligerianarum Collectione, Lugduni Batavorum A. 1626. publicata, num. 274. 275. Quibus addenda etiam Consolatoria de obitu ipsius, ad Balthasarem filium A. 1601. scripta, n. 278. obvia.

Quinque Justo Lipsii, & quibus priores quatuor, A. 1583. & 1584. datæ, in *Chiliade Lipsianarum, Cent. I. Epp. Miscell.*, num.

- (1.) V. Nicol. Blancardi *Panegyricum, pro Julio Acad. Franqueverana A. 1685. dictum & editum*, p. 10. 11. (2.) in Scaligeranis alteris, p. 144. 145. (3.) V. Mich. Neanderi *Pœna Græcorum de miseria Padagogorum, Libro II. Cosmologici præfixum, Tomo I. Operis auct.* p. 422. Andr. Wengertii *Scalacianum Reformatum* p. 177., & Henr. Flockenii *Prolegomena Theol. Catholicæ* p. 104. (4.) V. Joh. Henr. Hottingeri *Collegium Sapientie restructum* p. 18., & Vitar Daz. *Parvi, Operibus ejus præfixam*, quam Nic. Blancardus, in *Append. Panegyrici sui*, p. 21. allegat. (5.) V. Vitar *Parvi modo citatam*, (6.) V. Blancardum l. c. p. 10. 11. 55. (7.) V. Blancardum l. c. p. 55. (8.) V. Gerh. Joh. Vosii *Epist. 102. Centuria I.* p. 128., Pet. Bælium *T. II. Dictionarii Hist. & Crit.*, P. I., p. 333. *Ed. prima*, & Henr. Wittenium *T. II. Diar. Bærg.* Sec. XVII. p. 36. (9.) in *Charophylacæ Ecclesiasticæ* p. 146. (10.) in *Epist. ad Joh. Utenbogardum*, A. 1614. scripta, & inter *Epp. Remonstr. Ecclesiasticæ*, n. 214., p. 300., edita. (11.) V. Pet. Bælium in *Or. in obitum Arminii*, itaqueque secutos Christ. Mathize in *Collegio II. Anthropin.* p. 21., Calp. Mauritium in *Append. Disp. VII. de primo falso Calvinianismo*, Hier. Kromæzerum in *Hist. Eccl.* p. 602. 603., & in *Scrutiniis religionum Disp. de Arminianismo*, P. I., Lib. 2., A. Calovium in *Proleg. Confid. Arminianismi*, Joh. Wolff Jägerum in *Decembris I. Hist. Eccl. Sec. XVII.* p. 145. 146., & plures alios. (12.) *Cent. I. Epp. Miscell.*, num. 58.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

B b b b b

num. 58. op. 79., & Cent. II. eandem, num. 90., leguntur, quinta autem, de obitu uxoris consolatoria, in *Decadibus XVIIII. posthumis*, a Joh. II. Pontano Hardervici A. 1621. evulgatis, *Partis II. Decade II.*, p. 24. 25., prodit.

Quatuor Theodori Bezz, A. 1580. 1583. 1590. & 1593. exaratz, quarum prima in Thomæ Crenii *P. I. Animadversif. Hift. & Philol.*, Roterod. A. 1695. edita, p. 59-62., secunda (Jac. Arminium, Geneva in Bataviam remigrantem, commendans), inter *Epistolas Remonstrantium Ecclesiasticas*, a Phil. Limburgio Amstelodami A. 1684. in fol. publicatas, n. 12., p. 26. 27., tertia autem & quarta, inter *Virorum clarorum Epistolas*, a Simone Abbes Gabbema Harlingæ A. 1664. in 8., evulgatas, Cent. I., num. 89. & 90., p. 214-219., occurrunt.

Una Zachariæ Urfini, Theologi Heidelbergensis, A. 1564. Tubingam missa, in Thom. Crenii *P. XV. Animadv.*, A. 1706. excusa, p. 137. 138.

Una Petri Datheni, Theologi, Francodalia A. 1567. Heidelbergam ablegata, in ejusd. Crenii *P. VI. Animadv.* (qvæ Leidæ A. 1700. prodit), c. 3., p. 193. 194.

Una Pet. Scriverii, cum Poematio ejusdem in honorem Joh. Lydii, filii, Thefes Ethicas publice tuiti, Lugd. Bat. A. 1599. in 4. impressa.

Mich. Neandri Carmen Græcum ad ipsum, civemque ejus, Christoph. Gerdnerum, Lubecensem, de Lutheri laudibus, *Catechesi Græco-Latine*, a Neandro Basslez A. 1564. in 8. editæ, est præfixum.

Conferri de illo possunt, præter Nic. Blancardum, aliosque scriptores jam allegatos, Gvilih. Puppis, Ecclesiastes Edamensis Arminianus, in *Poematis suis* (valde inficetis), Leidæ A. 1591. editis, *lit. A. 5. a. b.*, G. M. Königius in *Biblioth. Vet. & nova, lit. L.*, Pet. Bazilius *T. II. Dictionarii Hift. & Crit.*, *P. I.*, p. 333. 334. *Ed. prime*, & *T. II. p. 1819. 1820. Ed. secundæ*, & Henr. Lud. Beutherius in *Holländischen Kirchen- und Schul-Staat*, *P. II.*, c. 4., p. 292. 293.

ELOGIA.

Mich. Neander, in Poem. Græco de miseria Pædagogorum, supra jam allegato, ita de illo:

Κεῖσόν ἡμᾶ, φίλοι κ' ἀκαίῃ,
Λυδῖος, Φέρσσειν κεχαρισμένον μὲν,
Ὅν χαλκίους λυσίτηλ' ἐσθ' ἔπα
Ἄνδρα ἐσθ' εἶδαι.
Ἐνφύτῃ γὰρ παλινμαθὲς ἴ' ἐ' ὕχθη;
καὶ ἐπιστῇ μελ' ἤ τε πολλῇ

Ἐξ ἧτος, καὶ διδ' ἐνέοις πικρὰς αἰῶς
Ἐνπύχθιν.
Ἐξ ἧτος ἴων παρ' ὧν ἐσθ' ἔπα
καὶ χαλκῆς, ἡμετέροισιν πόις τε
Ὀφθαλμῶν, καὶ μελ' ἡλκίους κίκασθαι
Ἦδ' ἐστὶ θυμὸν.

Eidem, in *Scholio ad b. l. marginali*, juvenis audit summa pietate, doctrina, morum ac ingenii suavitate, prædicitur.

Sim. Goulartio Sen. (Vol. I. du *Threor d' hystoires* p. 263.) Doctæ Theologien.

Theod. Bezz, in Epistola ad eum secunda, eximius Christi servus.

Joh. Drusio (in *Ep. Dedic. Proverb. sacrorum*) Vir undiqueque doctissimus, & Theologus eximius.

Nicol. Blancardo, l. c. p. 11., Vir doctrina & pietatis fama celebris.

Erasmus Francisci (Parte II. der *istigen Schaubühne allerhand Curiositäten* p. 872.) ein gar gelehrter Mann.

Gvilih. Puppis, l. c. (in *Elogio Professorum novellæ Acad. Franqueveranæ*), fule ejus laudes stridula decantans

arundine, ejus etiam illum celebrat elegis:

Maximus Hystoricus, si Lipsius excipiat
Unus, Martinus Lydus inde foret.
Est Theo-nemo logus major, quicunque minister,
Sive Dialo-gicus quisque Professor adest.

Hoc est septena jam nemo peritior artis,
Lingvarum nemo doctior esse trium.
Ille Mathematicus, Physicus, velut Eribicus, atque
Est æstias, vera cum pietate, colens.

SCRIPTA EDITA.

De formidabili illa Hispanorum Classe contra Anglos, divinitus repressa, fracta, dissipata, dextræ Excelli celebratio, ad Plinium CXXIV. accommodata, Franqueveræ A. 1589. (juxta Bassæum, Spachium & Draudium), vel 1591. (juxta Catal. *Lipshorp.* p. 11.) in 4.

Apologia pro Erasmo Roterodamo, calumniis illorum opposita, qui Arianismi eum accusabant, Quando utique prima hæc vice prodierit, ignoro; etsi, e tribus Pet. Scriverii ad Joh. Lydium, nostri filium, Epistolis, A. 1614. & 1626. exaratis, & inter *Epistolas Insignium Virorum selectas*, a Jano Gvilih. Meelio Amstelodami A. 1701. editas, *Dec. III. n. 3. & 4.*, p. 83-88., ac *Dec. IV.*, n. 4., p. 113., obviis, filium hunc illam asservasse, & luci publicæ A. 1614., applaudente Scriverio, destinasse, sed edere a Synodo Batavica, anno circiter 1626., esse prohibitum, didicerim, Editionis *Operum Erasmi novissimæ Tomo X. five ultimo*, Lugd. Bat. A. 1706. in fol. excuso, illam esse insertam, Lipsienses, in *Adis Erud.*, M. Jun. A. 1707., p. 278., testantur. Laudatur ab Erasmo Francisci l. c., ubi Lydium, in ea, Erasmi, de singulis religionis Christianæ capitibus atque controversiis, sententias, & scriptis illius omnibus, collegisse, ipsumque Reformatis fuisse ἐμψύχων ostendere esse conatum, perhibet.

Carmina, qvæ, in *Deliciis Poetarum Germanorum, Tomo III.*, p. 1511. & seqq., legi Georg. Matth. Königius, in *Biblioth. V. & N.*, testatur.

Epistola ad Gerh. Joh. Vossium, de filii sui studiis, scripta, qvæ in Appendice adoptiva Syntagmatis Epistolarum Vossianarum, Londini A. 1690. in fol. a Paulo Colomelio editi, *Cent. I.*, n. 1., p. 1., occurrit.

INEDITA.

Epistolæ III. ad Joh. Meursium, prolixæ atque eruditæ, in Volumine (*de quo in Elogio Zach. Lundii dictum*) Epistolarum ad Joh. Meursium Lundiano ἀνεκδ' ἔσθ' obvix, Franqueveræ A. 1597. & 1598. exaratz.

HENRICUS LYSIUS, Flensburgensis, patre Johanne, Præposito ac Pastore Mariano, matre autem Birgitta Laurentia, d. 24. Oct. A. 1670. natus, parentumque voto studio, anteqvam nasceretur, destinatus Theologico, huic, relicta A. 1687. schola patria, in Academicis Jenensi, Lipsiensi, Regiomontana, Hafnienfi, ac Halensi tandem, per annos vacavit complures. Ex harum ultima, convicteque D. Joach. Just. Breithaupti, domum A. 1694. ob parentis revocatus obitum, cum spe successiois, propter adventum tardiores, aliasque causas, excidisset, & aditum ad officii sacra, quod, D. Jovsam Schwartzium, Superintendentem, nactus adverteriam, Pietismi heterodoxi suspitionem, coram Theologo Hafnienfibus diluendam, incurrisset, difficiliorem sibi in Cimbræ redditum iri prævideret, ducta uxore ad mercaturam animum appulit, civiumque patris auxilium numerum. Ob quam vitæ generis mutationem mercatoribus eruditus a Georg. Henr. Götzio, in *Diatribe de istis* (1.), est annumeratus. Mercaturæ deinde successu minus prospero votis laud respondente, ad studia sacra, quinquennio seposita continuo, rediit, venditisque ædibus Berolinum ad fratrem A. 1701. profectus, Parochi in Ducatu Magdeburgico ruralis officium, licet frustra, ambiit, Friderico interim,

Borussiz

Borussæ Regi, hac occasione, a patronis de nota commendatus meliore, hujus beneficio, post Doctoris Theologi titulum *Dissertatione de studio Theologico* inaugurali, Halz, d. 4. Nov., impetratum, A. 1702. exeunte, in Academia Borussæ Regiomontana, una cum scholâ illustribus, recens illic apertæ, directione, munereque in eadem Ecclesiastico, professionem S. Lit. extraordinariam, A. 1709. autem ordinariam, obtinuit, A. 1714. Ecclesiastæ in arceregalis aulicæ auctæ officio. Consiliiarum etiam est Regi Prussiz, in Consistorio Sambienſi, ecclesiasticus, Synagogæ Judzorum Regiomontanz Inspector, Ephorusque Ecclesiarum Prussiz Lituanicarum, quibus, iussu regio, de Concionatoribus idoneis, & Lingvæ Lituanicæ, Regiomonti in peculiari Studioſorum docendæ Collegio, peritis, Bibliorum in eandem translatione, Carethesi, aliisque libris sacris, prospiciet. V. Joh. Gottl. Kraußii *Neue Zeitungen von gelehrten Personen*, num. 70. A. 1710., p. 559. 560.

Prolixiorum vitæ ejus historiam D. Joach. Justus Breithauptius, Theol. Halensis, in *Programmate Diss. Inaugurali* A. 1702. præmissæ, & ex isto, *Nova Literaria Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 30. 31., ac *Lubeceſia*, M. Febr. A. 1703., p. 40., exhibuerunt.

D. Joſeph Schwartzii narrationi de eadem minus honorificæ, unicum D. Joh. Frid. Mayeri judicio de controversia, Lysio mota, Epistolico (d. 11. Jan. A. 1695. exarato), *Traſarui* suo *Anti-Muhliano Germanico*, Flensburgi A. 1705. edito, p. III., c. 7., p. 434. 431., insertæ, ac a Seb. Edzardo, in der Abfertigung des groben Fanaticis zu Gotha, A. 1707. repetitæ, paucis in M. Joh. Melch. Kraußii *Historischem Bericht* von den Jödischen Kirchenstreitigkeiten p. 112. 113., eodem A. 1705., et responsum, & Lysius ipsemet, Apologiam a se peculiarem oppositum iri, pollicitus.

SCRIPTA EDITA.

Diss. Inaug. de studio Theologico, Præfide D. Joach. Justo Breithauptio, d. 3. Nov. proposita. Halz 1702. in 4. A. Joach. Langio, *T. I. Antiharbari Orithod.* p. 101., commendatur, & p. VII. der aufrichtigen Nachrichten, in *Append. Sect. 3.*, p. 116. contra Val. Ern. Löſcheri, *Theſes octavæ de vera Theologia a sensu incipiente doctrinam obelo* (in *Prænotionibus Theologicis* p. 141.) notantis, censuram, defenditur. Alias in eam animadversiones in M. Joh. Christoph. Wolfii *Absurdis Halensibus*, p. 10. 65., invenies.

Diss. de perſpicuitate S. Scripturæ, contra Bellarminum, pro loco Professionis extraordinariæ, d. 25. Jan. A. 1703., proposita. Regiomonti 1703. in 4.

Diss. de Filio DEI unigenito, contra Socinianos, pro receptione in Collegium Theol., d. 12. Jan. A. 1703., habita. Regiom. 1703. in 4.

Programma de Christo in nobis formando, ex Gal. IV. 19. & 2. Cor. III. 18., feriis natalicis sub Proreſtoris Academici publicatum nomine. Regiom. 1705. in 4. Lysio hoc vindicat, & ceu *ſanaticum*, traducit, Georg. Frid. Niehenckius in *Compendio errorum Pietisticorum* p. 93.

Dissput. III. Theol. de Peste. Regiom. 1710. & 1711. in 4.

Echluß und Zuſammenſicht, auf Königl. Preußiſchen Befehl, im Collegio Fridericiano, am XVI. Sontage nach Trin. A. 1709., aus Eſ. XXVI. 20. 21., gehalten, als wegen der Contagion, die Predigten und Information in selbigen eine Zeitlang aufgeschoben wurden. Nebst einem Bericht von selbiger, an den König. A. 1709. in 4.

Synopsis Controversiarum, a Veritatē, pacisqve ac pietatis, hostibus domesticis, sub Orthodoxiæ prætextu, hoc tempore motarum, in qva Orthodoxis Evangelica a novis corruptelis, & B. Phil. Jac. Spenerus, aliique Theologi orthodoxi, a calumniis D. Sam. Schelvigii (in *Synopsi Controversiarum*, & ejus *Supplemento*), aliorumqve Novatorum, vindicantur: antea in ordinariis Lectionibus auditoribus dictata: jam, ad desiderium multorum, judicio Ecclesiæ Evangelicæ submissa. Accedit Discussio Vindictarum Schelvigianarum, in articulo de Justificatione, contra Joach. Langium. Halz Magdeburgiz 1712. in 8. Synopsin hanc totam, sub Lysii persona, a Joach. Langio, Theologo Halensii, esse conscriptam, uti ex stylo, aliisque indicis, perspexisse sibi videatur, D. Gottl. Wernstorius, Prof. Witeb. (in *Diss. de Theologia mystica* p. 5.), teste M. Joh. Christoph. Colero (in *Diss. de Meritis Wernsdorffii in rem sacram & literariam* p. 28.), conjectura afferunt iusto audaciori. Relationem de illa critico-elenchiticam invenies in Val. Ern. Löſcheri unſchuldigen Theolog. Nachrichten, *Sect. 2.* A. 1713., p. 240. 241. 242.

Dank- und Eröhnungs-Predigt, als, nach der Pest, des Collegii Fridericiani zu Königsberg Kirche und Schule wieder eröffnet worden, aus Gen. VIII. 15. 22., gehalten. Regiomonti 1710. in 4.

Das Zeugnis vom Lichte, zu Beschämung der neuen Quäcker und Enthusiasten, in einer Predigt über das Evangelium des dritten Weinachts-Tages, A. 1715. vorgestellt. Regiomonti in 4. Oppositum huic est ab Henr. Nicol. Herberto, Autoris olim amico, ad Mennonitas transgresso, scriptum hujus tituli contrarium: Wie der Aist, so die Aist, oder aus dem Munde Gottes, und dem Zeugnis der Wahrheit, beschämte Pietist: in qvo nostro, Apologia sequenti se tuito, & Quakerismus exprobratur. V. de scriptis istis polemicis *apostolicis*, & historia certaminis Lysii, cæterorumqve Ecclesiastarum Regiomontanorum, cum Herberto, V. E. Löſcherum *l. c.*, in *Appendice anni 1716.*, p. 1272., 1273., & *Sect. V. A.* 1717., p. 836. 835.

Apologia contra scriptum Henr. Nic. Herberti, modo memoratum, Germanica, A. 1716. edita, de qva Löſcherus *ll. cc.* itidem consulatur.

Theologia Moralis, ex unico Amoris divini fonte derivata, qvam se moliri A. 1712., in *præfat. Synopsos Controversiarum*, significavit.

INEDITA.

Prælectiones publicæ ad verbum D. Sam. Schelvigii Synopsin errorum Pietisticorum, A. 1705. habita, qvæ a G. F. Niehenckio, *l. c.* p. 7. 10. 11. 13. 14. 16. 23. 80. 103., allegatur, variorumqve errorum insimulantur.

Collegium in Contr. Dietrici Institutiones Catecheticas, ab eodem p. n. vellicatum.

Theologia Moralis, ex unico amoris divini fonte derivata, qvam se moliri. A. 1712. in *præfat. Synopsos Controversiarum* significavit.

JOHANNES LYSIUS Junior, Flensburgensis, Henrici, modo memorati, frater germanus, d. 14. Oct. A. 1675. natus, e schola (in qva auditorem illum habui) patria A. 1691. in Academiam Regiomontanam, & A. 1694. in Halensensem, migravit. Pagi initio, in Marchia Brandeburgica media, Hohenſienſis, ab A. 1698. fuit Parochus, deinde vero ædis Georgianz, in suburbio regio Berolinensi, ab A. 1700. Diaconus, nec multo post, & quidem ad obitum usque, Pastor. Obiit d. 15. Oct. A. 1716. ætatis 41., & ob pietatem, fidem in officio, beneficentiam in pauperes, aliasqve virtutes, a Joh. Gustavo Reinbeckio, Pastore Petrino ac Przposito Svevo-Coloniensi, in Parentatione vernacula est celebratus.

Conf. de vita illius Christ. Grundmanni *Oſſa & cineres* A. 1716. *defunctorum* p. 49., & *Appendicem Oſſibus & Cinibus* A. 1717. *defunctorum adjectam*, p. 38. 39.

Amicus eum suis annueravit, Collegiorumque pietatis, quorum Praefes erat, Berolinensium mentionem facit honorificam, D. Joh. Wilh. Petrus in *Historia vitae propriae Germanica* p. 267.

SCRIPTA.

Leichenrede über Pet. Docken, Th. Stud., aus Luc. XXII. 31. 32., benedrukt der Leichpredigt D. Phil. Jac. Speneri über denselben, aus Fl. LXXXVIII. 4. - 10., von geistlicher Ansehung der Kinder Gottes gegen das letzte Ende, Francof. ad Viadr. 1698. in 12.

Das an Jesu Mund und Brust hangende Christenbrot, oder Leichenrede über Jac. Reinhold, Th. Stud., benedrukt D. P. J. Spener würdigen Studio, Theologie, oder Leichpredigt über denselben, Berolini 1697. in 12.

Der von einem selig gewordenen Sünder allen angepriesene Heiland und Seligmacher, oder Leichpredigt über Christoph. Wilcken, Past. zu S. Georgii in der Königsstadt an Berlin, aus 1. Tim. I. 15. Berol. 1711. in 4.

Der zwar schwere, doch selige, Lauf eines Christen, auf dem rechten Himmelswege, in einem Leichsermon über St. Ursula Maria Zornini vorgestellt, Berol. 1711. in 8.

Einseltiger Vortrag von der Verpöhmung mit Gott, und von der Wiederaufrichtung des Ebenbildes Gottes, Berolini in 12.

Formular einer Sterbe-Casse, und Begräbnis- und Todten-Lade, so von der so genannten sich zum Tode bereitenden Gesellschaft aufgerichtet worden, Berolini 1710. (Duo hæc Opuscula illi a Chr. Grundmanno, l. c. p. 49., tribuuntur.)

Wuß- und Leichen-Predigt über den jämmerlichen Todes-Fall eines Mannes, der durch ein ihm gestelltes Prognosticon ist betruhet, und hernach im Wasser todt gefunden worden: Samt einem Theologischen Discurs von der Wahrsager-Kunst, und Insonderheit vom Nativität-stellen, Berolini 1714. in 4. Huic, Astrologiam judicariam merito damnamus, Joh. Georg. Jobius, Advocatus & Notarius publicus Berolinensis (qui Thema genethliacum hominis summius composuerat), opposuit *Astrologischen Discours*, Berolini A. 1715. in 4. excusum, sed in Schediasmate sequenti Lyfiano refutatum.

Vermuthunges, und in der H. Schrift gegründetes, Urtheil von der Wahrsager-Kunst, und insonderheit vom Nativität-stellen, wieder den ungegründeten Astrologischen Discurs eines hiesigen Advocaten, nochmals behauptet, Berolini 1715. in 4. Sed & illi a J. G. Jobio reposita est Duplic-Schrift auf das ungegründete Urtheil, so ein hiesiger Pastor, von der Wahrsager-Kunst, und insonderheit vom Nativität-stellen, behaupten wollen, Berolini A. 1715. in 4. impressa, V. de hinc scriptis Lyfii & Jobii contrarius Anonymi *Partem XLIV.* der gelehrten *Fama* p. 171. 172. 173. 174., & Val. Ern. Löschers Unschuldige Theol. Nachrichten, *Sech. 6.* A. 1715., p. 1051-1054.

Wahrhaftige Erhellung dessen, was mit einigen Inspirirten zu Berlin vorgegangen: Nebst einer Predigt über 2 Pet. I. 21., vom Unterscheide der Höchlichen Inspiration, öffentlichen Gnaden-Gaben des H. Geistes, und einer eingehenden Enthüllung, am 5. Dec. A. 1714. gehalten, Berolini 1715. in 4. Recensum ejus exhibuere Halenses in der Neuen Bibliothek, *Sech. 42.*, p. 175-179., & V. E. Löscherus l. c., *Sech. 1.* A. 1715., p. 103-104. Impugnavit eam, quod de Inspiratione istis & Gallia Berolinensibus modestius judicaret, & revelationes divinas nostris haud omnino denegaret temporibus, D. Mart. Chladenius, Theol. Prof. Witeb., in duabus Disputationibus, Witebergæ A. 1715. editis, altera de *Oeconomia Dei nova per præconium poenitentiae extraordinarium non expellenda* (de qua, Joach. Langio pariter atque Lyfio opposita, *Part. I.* der gelehrten *Fama* p. 94. 95. consulatur), altera vero de *Inspiratis sine spiritu*. Quarum posteriori a nostro in sequenti responsum est Apologia.

Beschreibende Schusschrift wieder die falsche Beschuldigungen, damit D. Mart. Chladenius seine neuliche Disputation de Inspiratione sine spiritu angefüllt hat, Berolini 1715. in 4. Huic (de qua Halensium etiam Neuer Bibliothek *Sech. 43.*, p. 252. 253., potest conferr) opposuit sunt: a. Val. Ern. Löscheri Recensio elenchica, in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, *Sech. V.* A. 1716., p. 894-908.; ß. M. Christ. Ludov. Stiglizii nöthwendige Erinnerung an Joh. Lyfium, wegen seiner beschiedenen Schusschrift wider D. M. Chladenii Lebensläufe von den Begeisterten ohne Geist, so verdeckt sind beigefügt, ed. Witebergæ A. 1715. in 4. Cui, a Löschero, l. c., p. 908-914., adumbrata atque commendata, ab Halensibus autem, Lyfio patrocinatis, *Sectione L.* der Neuen Bibliothek, p. 870-876., refutat, per ipsum quoque Lyfium Apologia sequens secunda reponebatur.

Abgenöthigte zweite Schusschrift, wieder D. Mart. Chladenii falsche Beschuldigung und unbescheidene Zurechtweisungen, zu bösslich volliger Endigung des durch ihn erregten Streites von unmittelbaren Offenbarungen; der so genannten nöthigen Erinnerung, welche er längst hin aufsetzen lassen, entgegensetzt, Francof. & Lips. 1716. in 4. De illa Löscherus, l. c., *Sech. V.* A. 1716., p. 914. 915. 916.; D. Responsio autem contrario M. Chr. Lud. Stiglizii, Witebergæ A. 1716. in 4. (sub titulo Abgenöthigter Antwort auf H. Joh. Lyfii wiederholte Schrift, und die darin vorgetragnene neue Lehre von den unmittelbaren Offenbarungen Gottes) excuso, idem, *Sech. VI.* A. 1716., p. 1063., potest consuli.

Letzte Vorstellung, Schediasma Lyfii de controversia cum Chladenio & Stiglizio ultimum, A. 1716. editum, quod denuo excepti Stiglizii Kurze Gegenvorstellung an H. J. Lyfium, was man sein, in der letzten Vorstellung gefassten Entschluß, in dem, durch ihn erregten, Streite von unmittelbaren Offenbarungen nunmehr stille zu schweigen, sich gar wol gefallen lasse, Francof. 1716. in 4. V. Löscherus l. c. p. 916.

Probierstein der Welt, oder die von der Wahrheit angeklagte, und ihres Betrugs überführte, Eitelkeit, in 50. Capiteln, und so viel Ebenbildern, vorgehelt durch Antonium a Burgundia, Archidiaconum zu Brügge: auß dem Lateinischen verdeutschet, und mit einer Vorrede aufgegeben, von Joh. Lyfio, Berolini 1716. in 8.

M.

JOHANNES REINHOLDUS MACKIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, circa A. 1716. Disp. Inaug. de Appellatione per saltum, Præfide D. Christ. Wildvogelio proposita. Jenæ 1712. in 4. V. de illa *Pertem XX.* der gelehrten *Fama* p. 585. 586. 587.

MICHAEL MAJERUS, qui Cimbrum (1.) ac Holfatum (2.) semetipsum appellavit, Rendesburgum nostrum, recte Dethl. Clavero (3.), agnovit patriam, & titulo Doctoris jam reportato Medici, in civitate, circa A. 1597., vixit Rothschienli, Pragæ deinde Bohemorum, in aulam Rudolphi II., Imperatoris, delatus, hujus, per lustra aliquot, Archiatr fuit ac Consiliarius, & ob singularem in medendo peritiam atque felicitatem, non laurea solum donatus est Poetica, sed Comitibus etiam Palatinis Cæsareis, sacrique Romani Imperii Exemplis, adscriptus. Ob peritiam præterea arcanorum Chymicorum admirabilem, quam cum paucissimis omnis ævi communem nostro habuit, idem Imperator, cui scrutinium hoc naturæ, operumque illius, secretius erat in delictis, in nobilium evecto ordinem, insignium loco, decantatissimum attribuit Avicennæ & Chymicorum Emblema hieroglyphicum, Aquilam in aere volantem, & bufonem,

(1.) in *Epithalamio*, nuptiis Maræ Ursæschii A. 1597. consecrato.

(2.) in *Epiarammate Chymico*, Corn. Drebbelii *Opusculis*, a Joach. Morlio A.

1620. editis, præfuso.

(3.) T. L. *Nova Orisius temporum*, n. 12., p. 44.

bufonem, qui per terram incedat, catena trahentem, cum galea duplici superimposita, exhibens (1.). Post obitum Rudolphi, A. 1612, Pragæ extincti, suam in medendo operam aliis addidit Germaniz Principibus, & hos inter, Mauricio imprimis, Landgravo Hassiæ eruditissimo, cuius A. 1619. adhuc fuit Archiater (2.). Anno seqv. 1620. in civitate vixit Magdeburgensi (3.), & in eadem, biennio post, ætativo anni 1622., ætatisque fuz 54., tempore, uti T. ytopographi docet præfatio, Ulyssi ejus adjecta posthumo (4.), expiravit. Medicus fuit plane eximius, Philologusqve & Poeta haud vulgaris, Chymicus autem corvis fere omnibus superior, & ti D. G. Morhofium (5.) hujusque auctoritatem secutum Joh. Lud. Hannemannum (6.), audias, Philosophiz adeptz Mystis, verisqve Lapidis Philosophici possessoribus, accensendus, longe certe majori πολυμαθείᾳ, quam pleriqve Chemiz cultores reliqui, conspicuus. Non desunt etiam, qui Frambus Rozæ crucis, pro quorum societate scripta aliquot edidit Apologetica, illum annumerent, imo inter Chymico-Theologos hosc, sub initium Seculi XVII., scriptis Anonymis atqve Pseudonymis quamp plurimis, sacris pariter atqve Philosophicis, celebritatem consecutos haud exiguum, sed a Theologis opinionum heterodoxarum atqve fanaticarum infimulatos, eminuissse, sibi persvadeant (7.).

Conferri de illo possunt, præter jam allegatos, Barth. Bilovius *Lib. IV. Anagrammatism. f. 33. a.*, Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med. p. 482. 483. 484. a.*, Georg. Abr. Merclinus in *Lindenio renovato p. 817. 818. 819.*, Pet. Borellus in *Biblioth. Chymica p. 60. 142-145.*, Jac. Thomafius in *Dissert. Stoicis p. 129-133.*, & in *Diff. de Fabulis Gentilium, S. 44.*, D. G. Morhofius in *Ep. de transmut. Metall. p. 84. 85. 104. 146.*, Thom. Hyde in *Catal. Biblioth. Bodlejane, lit. M. G. M. Königius in Biblioth. vet. & nova, lit. M.*, J. C. Becmannus in *Catal. Biblioth. Francof. p. 291.*, Lipliensis in *Actis erud., M. Jul. A. 1687. p. 393. 394.*, Corn. a Beughem in *Bibliogr. Med. & Phys. f. 7. 162. 163.*, Joh. Lud. Hannemannus *II. cc.*, & præsertim in *Ovo Hermetico p. 130. 131. 132. 135. 136.*, Joh. Franc. Buddard *T. III. Lexica Historica p. 411.*, & Excerpta trium D. G. Morhofii ad Joach. Fellerum de ipso epistolarum, in Joach. Frid. Felleri *Trimeftri II. Monum. ined. p. 119-121.* obvia: (Disputandus a nostro est Mich. Maierus, Senator Herbipolensis, Scriptor Pontificus, cujus extant, 1. *Luscinia spiritualis, omnis generis pias preces & meditationes complectens*, Col. 1618. in 12; 2. *Armamentarium spirituale Christianorum atqve Catholicorum*, Herbipoli 1624. in 12. V. M. Lipenii *p. II. Bibl. Theol. p. 147.*)

ELOGIA.

Joh. Spagnetus, Senatus Burdigalensis Præses, in *Enchiridio Physicæ restitute* (uti a τῷ πάλῳ Morhofio sum edoctus), scripta illius Chymica ob perspicuitatem commendat, & eum, qui ista non intelligit, neminem Chymicorum esse intellectionum, pronunciat.

Joh. Jonstono (in *Thematographia naturali, Cl. VI., p. 317.*) Medicus audit nobilissimus.

Ab Ol. Borrichio (in *Diff. de ortu & progressu Chemiæ p. 144.*) Chymicorum Germaniz recantiorum annumeratur principibus.

D. G. Morhofius, *T. I. Polyhist., Lib. I., c. 13., p. 131.*, *Virum doctissimum*, & in *Diff. de Paradoxis sensum p. 5.*, *Virum optimum doctissimumqve*, eum appellat: ac, in Epistola d. 20. Apr. A. 1687. ad me exarata, verbus celebrat sequentibus: *De Mich. Maiero, ejus patria, parentibus, educatione, quid exploraveris, scire velim. Ego multa inquisitione nihil certi deprehendere potui. Merito ille Vir inter Hofsatia ornamenta numerandus. Illum enim naturalis doctrine apicem consecutus est, quem & myriade hominum vix unus consecutus. Fuit arcani Physici possessor, cujus ego documenta quædam habeo; ac scripta ejus leguntur. Fama est, Joh. Cratonem a Krasibheim, Medicum Cæsareum, illum hujus arcani participem fecisse. Nemo in omni Chymicorum familia est, qui majorem ad res Chymicas eruditionem attulerit; quod vel sola ejus Arcana arcanissima testantur, quæ Kircherus in Oedipo suo compilare interdum solet.*

Joh. Joach. Becherus (in *Præf. Characteris pro Notitia Linguarum universalis*) illum *Virum salutis insignem atqve incomparabilem*.

Joh. Lud. Hannemannus, Morhofii subscribenti judicio, in *Catone Chymico, A. 1690. ἀνωτάτως edito. p. 13.*, *magnus audit Chemiæ adeptæ assertor*; in *Ep. Dedic. Ovi Hermetici, lit. B. s. b. & C. i. a.*, *rei literariæ nostrisæculi lumen fulgidissimum, & consummatissimum sublimioris Sapientiæ Hermetice possessor*; ac, in scripto ipso p. 130., *Vir magnus, Philosophiæ adeptæ & arcanioris Sapientiæ Mystis incomparabilis, qui, perspicua usque dictione, cæteris Chymicis luculentius scripsit, & ab Autore Experimentorum Oculis minorum, aliisque, inter Adeptos referitur.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Verba nupta in nuptias M. Mart. Braschii, Prof. Roßtoch., & Doroth. Badeniz, Roßt. 1597. in 4.

Tr. de Circulo Physico quadrato, h. e. Auro, ejusque virtute medicinali, sub duro cortice instar nucleî latente; an & qualis inde petenda sit? Oppenheimii 1616. in 4.

Silentium post clamores, five Tr. Apologeticus, quo causæ, non solum clamorum, seu revelationum, Fraternitatis Germanicæ de Rozæ cruce, sed & silentii, non reddidit ad singulorum vota responsionis, una cum malevolorum refutatione, traduntur & demonstrantur; sub literis R. M. F. (*iesse Gotfr. Arnoldo*) editus Francofurti A. 1617. & (*juxta J. Sandamm I. c.*) 1624. in 8. Versio Germanica M. Georgii Beati (sub titulo: *Apologie und Berantwortung, wieder etlicher ungelimten Clamanten, die sich in die Fraternität Rozæ crucis anschuehen begehrt, aber ihres Gesallens keine Antwort erlangt, Bästungen und Schandreden wieder dieselbe*) ibidem A. 1617. in 8. prodiit. Commendat illud, & argumentis simul recentium exhibet, Gotfr. Arnoldus *T. II. Hist. Eccl., Lib. XVII., c. 18., p. 611.*

Symbola aureæ mensæ XII. nationum; h. e. Hermæ, seu Mercurii fæta, ab Heroibus duodenis selectis, artis Chymicæ usui, sapientiæ & auctoritatæ, paribus, celebrata, ad Pyrgopolinicum, seu adversarium illum tot annis jactabundum, virgini Chemiz injuriam, tam argumentis vitiosis, quam convitiis argutis, inferentem, confundendum & exarmandum, artifices vero, optime de ea meritos, suo honori & famæ restituendos; Ubi & artis continuatio ac veritas, invictis XXXVI. rationibus, & experientia, librisqve Autorum plusquam trecentis, demonstratur: Opus XII. libris explicatum, & figuris cupro incisus ornatum. Francof. 1617. in 4. *Continuationem* illorum, *sive Epitomen Historiæ Chymicæ universalis, notitiam Autorum insinuat, & inventa singulorum trinitatium*, D. Joh. Frickius, Med. H.amburg., in *Append. Diatribæ de Auro potabili, A. 1702. editæ, p. 66.*, a se voluit sperari. Commendantur a Joh. Pet.

Lotichio

- (1.) V. ipsius *Arcana arcanissima p. 140.*, & *Symbola mensæ aureæ, Lib. V., p. 102.*, nec non Eman. Königium, in *Miscellaneis Acad. Nat. Curiosorum, Decurie II. Anno VIII., Obs. 146. p. 321. 324.*, ac Joh. Lud. Hannemannum, in *Anni V. cyad. Decurie Obs. 114.*, & *Jasine suo p. 45.* (2.) V. Tr. ejus de *Volucris arboræ.* (3.) V. *Ep. Dedic. Tr. de tyrannide arboris, & Epigramma, n. s. pag. præf. allegatum.* (4.) V. J. L. Hannemannum *Ovum Hermeticum p. 121.* (5.) in verbis Epistolæ ad me, paulo post recitandæ. (6.) locis num. 1. citatis, nec non in *Ovo Hermetico, p. 130. 131.*, ac in *Agricola, seu Diff. de Metallis, p. 10.* (7.) V. Dethl. Cluverum loco n. s. pag. præf. citato.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

CCCC

Lonicchio (*Tr. eruditissimum illa vocante de fabulis ad Chymiam pertinentibus*) in *Comm. ad Petronium* p. 279., & D. G. Morhofio, in *Ep. de transmut. Metall.* p. 166., ita scribente: *In hoc libro, multis, quae ad artem Chymicam, & Autorum historiam, spectant, eruditae, nec indiligenter, tractantur.* Libris contra habitis ascensur in Decreto peculiari, a S. Congregatione Indicis Romani d. 12. Dec. A. 1624. promulgato, & in *Appendice Indicis Romani* p. 166. obvio, ac Franc. Magdaleni *Elencho librorum in Ind. Rom. prohibitorum* p. 329. Chymicam in iis fabularum Ethnicarum interpretationem Jac. Thomafius merito improbat, cum in *Disp. de Fabulis Poetarum*, §. 44., tum in *Dissert. Stoicis* p. 129-133., ubi fabulae de Phoenice explicatio sub examen vocatur prolixius.

Examen Furorum Plevdo-Chymicorum, in gratiam veritatis amantium detectorum, & succincte refutatorum, Francof. 1617. in 4. Commendatur a Morhofio l. c. p. 84. 85., & J. L. Hannemann (LVL impostorum Chemicorum genera in illo testante detegi) in *Catone Chémico* p. 20.

Atalanta fugiens; h. e. Emblemata nova de secretis naturae Chymica; accommodata, partim oculis & intellectui, figuris cupro incisus, adjectisque sententiis, Epigrammatis & Notis, partim auribus & recreationi animi, plus minus L. Fugis Musicalibus trium vocum, quarum dux ad unam simplicem melodiam, distichis canendis; peraptam, correspondent. Oppenheimii A. 1617. in 4. Recusa sunt L. haec Emblemata Chymica, sub novo titulo *Secretioris naturae & secretorum Scrutini Chymici, per Emblemata ingeniosissima, bisque confinis, & ad rem egregie facientes, sententias, ad diffiniam item Epigrammata, illustrati*, Francofurti A. 1687. in 4. Germanice prodierunt (sub titulo *Viridarii Chymici, oder Chymischen, etliche und 50. Philosophische & Einbildner begreifenden, Lustgärtleins, deren Beschreibung, durch einen Liebhaber der Wissenschaften, in deutsche Reimen ist gefasset*) Francofurti A. 1688. in 2. A qua verione diversum hunc esse videtur Mich. Maieri Chymisches Cabinet der grossen Geheimnisse der Natur, durch summe Kupferstiche und Emblematas, nebst einer Application des hohen Rhetor Salomons auf die Universal Tinctur der Philosophorum, herausgegeben von G. A. K., quod Francofurti A. 1708. in 4. excusum esse, in *Catalogo Nund. Lips. anni illius v. m.* p. 31., perhibetur. *Collegium Prædicum in Emblemata haec Chymica* Maieri (quem multa alia ejusdem generis, nondum edita, reliquisse a Morhofio accipit), *enucleatus ea, ex sensu artis, exponens*, D. Joh. Frickius, l. c. p. 68., promittit.

Jocus severus; h. e. Tribunal æquum, quo Noctua regina avium, Phoenice arbitro, post varias detectiones & quærelas volucrum, eam insectantium, pronuntiatur, & ob sapientiam fingularem, Palladii sacra agnoscitur, Francof. 1617. in 4.

Tripus aureus; h. e. Tres Tractatus Chymici celestissimi: 1. Basilii Valentini, Monachi Bened. Germani, Practica, una cum XII. Clavibus & Appendice, ex Germanico; 2. Thomæ Nortoni, Angli, Crede mihi, seu Ordinale, e MS. Anglico Latine versum; 3. Cremeri, Abbatris in Anglia Westmonasteriensis, Testamentum, figuris cupro aëbre incisus ornatum, Francof. A. 1618. in 4. Recusi sunt (*resse Corn. a Brüggem in Biblioth. Med. p. 7.*) in *Museo Hermetico reformato & amplificato*, Jenz A. 1655. & Francofurti A. 1677. in 4. impresso, num. 11. 12. & 13. Maierius posterius non editor solum fuit, sed & Interpres Latinus. Germanica eundem, additæque *Philosophie pure* Mich. Poterrii, editio, in 4. excusa, a Luca Jennifio, Bibliopola Francofurtensi, in *Catalogo librorum, suis editorum sumptibus*, A. 1622. publicato, p. 8., memoratur.

Viatorium; h. e. de montibus VII. Planetarum, seu metallorum, Tractatus, tam utilis quam perspicuus, quo, ut indice Mercuriali in trivis, vel filo Ariadne in Labyrintho, seu cynosura in Oceano Chymicorum errorum immenso, quilibet rationalis, veritatis amans, ad illum, qui in montibus sese abdidit, de Rubra Petra Alexicam, omnibus Medicis desideratum, investigandum, uti poterit. Oppenheimii 1618. in 4., & Rhotomagi 1651. in 8.

Themis aurea; h. e. Tr. de Legibus Fraternitatis Roseæ crucis, quo eorum cum rei veritate convenientia, utilitas publica & privata, nec non causa necessarii, evolvuntur & demonstrantur. Francof. 1618. in 8. Oyo anno ibidem; & M. Georgii Beati versio illius Germanica in 2. prodit. Præter quam Anglica etiam extat, in *Catalogo librorum Anglicorum*, Londini A. 1658. edito, memorata. Lindanus, *Lib. I. de Ser. Med. p. 423.*, e Tr. hoc unico duos effinxit: 1. *Themidem auream*, 2. *Tr. de legibus fraternitatis*. R. C. Commendatur a Gotfr. Arnoldo T. II. *Hist. Eccl.*, *Lib. XVII. c. 18.*, p. 611. Enigmatis Chymici, in illo a Maiero propositi, Explicationem Pet. Borellus, in *Biblioth. Chym.* p. 49., est pollicitus, & sub finem ejusdem exhibuit, sed exillem, & memoratu vix dignam.

Verum Inventum; h. e. Munera Germaniz, ab ipsa primitus reperta (non ex vino, ut calumniator quidam scoprice invehit, sed vi animi & corporis), & reliquo orbi communicata, quæ tanta sunt, ut pleraque eorum mutationem mundi singularem attulerint, universa longe utilissima extiterint, Tractatu peculiari evoluta ac tradita. Francofurti 1619. in 8. Germanica M. Georg. Beati translatio (sub titulo *eines Tractats von den hochnützlichen heilichen Erfindungen der Deutschen Nation, &c.*) ibidem A. 1619. in 8. est excusa, & si *Catalogo* cuidam habenda fides, Got. A. 1677. in 8. recusa. Sex in eo Germanorum celebrantur inventa: 1. Politicum translationis Imperii Romani, jure belli, & transactione cum Imperatoribus Orientalibus, facta, non autem a Papa profecta; 2. Bellicum pulveris tormentarii & machinarum bellicarum; 3. Literarium Typographiz; 4. Theologicum purificationis doctrinæ per Lutherum; 5. Medicum repurgationis Medicinæ Per Theophr. Paracelsum; & 6. Chymicum Fraternitatis Roseæ crucis. Inter libros referebatur prohibitionis a Congregatione Indicis Romani in decreto d. 12. Apr. A. 1628. publicato, & *Indicis Rom. Appendici* p. 174. inserto. Conf. Franc. Magdaleni *Elencho librorum in illo prohibitorum* p. 65.

Tr. de Volucris arborea, absque patre & matre, in insulis Orcadum, forma anserculorum proveniente, seu de ortu miraculoso potius, quam naturali, vegetabilium, animalium, hominum, & supranaturalium quorundam, quo cause illius & horum inquiruntur & demonstrantur. Francof. 1619. in 8. Hujus excerpta quædam, nequiquam vero (uti P. Borellus in *Biblioth. Chym.* p. 145. falso tradidit) librum integrum, Joh. Jonstons *Thermatographie sive naturalis* (Amst. A. 1633. in 12. edit.) *Classi VI.*, p. 317-334., *subjecit*. Integrum M. Georg. Beatus Germanice vertit, & (sub titulo *Compendii miraculorum, oder Beschreibung unterschiedlicher Wunderwerke und Geschicht, insonderheit der Orcadischen auf den Bäumen wachsenden Gänse*) Heidelberg A. 1620. in 4. editit. *Libellus lectu dignus* audit Joh. Dan. Majori, in *Collegii Curios. Specim. VII.*, & Gabr. Naudæ, in *Diff. deindeusda Bibliotheca* (p. 99. Ed. Helms.), inter libros Bibliothecæ locupletis referuntur necessarios. Argumentum illius, ortum scil. anserum Orcadicorum, Bernacles dictorum, arboreum, fabulosum esse, & frustra a Maiero, *αυτοψίας* etiam crepante propriam, ratiociniis, testimonis, exemplisque Parallelis, defendi, cum ex ovibus illis excludi, naturarum relationes, & dilectio Anatomica, omnes jam docuerint, recte a D. G. Morhofio, in *Diff. de Paradoxis sensuum* p. 5., ac T. II. *Polybist.*, *Lib. II.*, P. II. s. 44. p. 467., est monitum.

Lulus serius, quo Hermes, sive Mercurius, Rex mundanorum omnium, sub homine existentium, post longam disceptationem, in Collegio octovirali habitat, homine rationali arbitro, judicatus & constitutus est. Oppenheimii 1619. in 4. Hujus etiam versio Germanica (sub titulo *einer lustigen, und doch ernsthaften, Comædie, darinn Mercurius metallorum Rex, vor sieben andern, vom Menschen erkannt und gekrönt wird*) Francofurti A. 1625. in 2., testibus Draudio

dio & Catalogis quibusdam, prodiit. A qua diversum forte haud est scriptum, quod *Catalogus Nund. Lipf. A. 1665. vernalis* nostro tribuit, vernaculum, der *Philosophische Reichstag*, Salisburgi A. 1665. in 12. excusum. Anglicum etiam versio in 12. (teste Catalogo Londin. A. 1658.), sub hoc edita est titulo: *Lusus serius, or serious Pastime; a Philosophical Discourse, concerning the superiority of the Creatures.*

Septimana Philosophica, qua *Enigmata aureola*, de omni naturæ genere, a Salomone, Israelitarum sapientissimo Rege, & Regina Sabz, nec non Hyramo, Tyri Principe, sibi invicem, in modum colloquii, proponuntur & enodantur. Ubi passim novæ, at veræ, cum ratione & experientia convenientes, rerum naturalium causæ exponuntur & demonstrantur; figuris, cupro incisus, singulis diebus adjectis. Francof. 1629, in 4. In hac p. 214. Hominem animal esse negavit, a Jac. Thomasio, in *Append. Disp. I. de virtutibus cardinalibus*, Lipsiæ A. 1665. editæ, in *Physica, c. 30., p. 190., 192. & in Processu disputandi, Erotematis Logici adjecto*, n. 112 - 196., p. 165 - 191., refutatus.

Civitas corporis humani a tyrannide Arthritica vindicata; h. e. Podagrz, Chiragrz & Gonagrz, qvz, velut tyranni immanissimi, artus extremos obfident & excruciant, Methodica curatio, duobus auxiliis potissimum infinita, ac deinde latius clarissimorum, præsertim Germaniz, Medicorum testimoniis comprobata. Francof. 1621. in 8. Germanice illam ibidem in 8. quoque esse editam, *Catalogus Jernisianus*, A. 1622. impressus, p. 8., testatur.

Canitlenz intellectuales, in Triadas IX. distinctæ, de Phœnice redivivo, h. e. medicinarum omnium pretiosissima, qvz mundi est Epitome, & universi speculum, non tam alta voce, quam profunda mente, dictatæ, &, pro clave ternaria interreferibilium in Chymia arcarum, rationalibus ministratæ. Rostochii 1622, in 12.

Ulysses, Tractatus posthumus; h. e. Sapientia seu intelligentia, tanquam celestis scintilla beatitudinis, quod si in fortunæ & corporis bonis naufragium faciat, ad portum, meditationis & patientiæ remigio, feliciter se expedit. Accedit Tr. de Fraternitate Roseæ crucis, Francof. 1624, in 8.

Arcana arcanissima; h. e. Hieroglyphica Ægyptio-Græca, vulgo necdum cognita, ad demonstrandam falsorum apud antiquos Deorum, Dearum, Heroum, animantium, & institutorum pro sacris receptorum, originem, ex uno Ægyptiorum artificio, quod aureum animi & corporis medicamentum peregit, deductam; Unde tot Poetarum allegoriz, Scriptorum narrationes fabulosæ, & errores per totam Encyclopædiam sparsi, clarissima veritatis luce manifestantur, suæque tribui singula restituntur; Sex libris exposita, & sine loci annique mentione excusa in 4. Londini illa A. 1614. prodidit *Catalogus nundin.* Francof. A. 1614. vern., p. 20., et hunc secuti G. Draudius, M. Lipenius ac P. Borellus (in *Biblioth. Chym.* p. 144.), perhibent. Commendantur a Joh. Joach. Bechero in præfat. *Charaderis pro notitia Linguarum universali*, & a D. G. Morhofio, non in verbis solum Epistolæ ad me supra recitatis, & Oedipi Athan. Kircheri ex illis plagia detegentibus, sed *Epistola etiam de transmut. metall.* edita, p. 104. (ubi, plurima Græcorum fabularum nostrum ingenio satis ad Chemicos sensus explicare, judicat), ac T. II. Polybist., Lib. II., p. I., c. 4., p. 177.; ubi ita scribit: *Doctrinam Chymicam Hieroglyphicis occultari existimat Mich. Maierus, qui Arcana arcanorum scripsit. Talem enim titulum libro dedit, quo omnia illa mystica Ægyptiaca ad Hieroglyphicam Chymicam, & singulares quosdam sensus, judiciose satis, nec more vulgarium Chymicorum, traducit. Qui etsi non omnino videtur improbandus, in quibusdam tamen plura ingenio suo tribuit, quam revera invenimus in illis Hieroglyphicis. Commentarium in illa alibi pollicitus est Joh. Lud. Hannemannus, plus justo audax talium promissor. E vocibus Præfationis: Salvifico verbo, priorem Salvifici Index Expurg. Hispanicus, ab Ant. Sotomajore Madriti A. 1667. editus, p. 787., ridicule jubet expungi.*

Hymnosophia, seu Meditatio laudis divinæ, pro Cælidonia Medicina mystica Voarchodumica, pie instituta. Sine anni loquæ indicio in 4. prodit, & hymnos de argumentis Physico-Chymicis complectitur.

Subtilis Allegoria super secreta Chymiz, qvz (teste Beughemio in *Bibliogr. Med.* p. 7. 163.) in Museo Hermetico reformato & amplificato, Francof. A. 1677. in 4. reculo, locum num. 17. obtinuit.

Orationes VIII., qvz Tomo I. Amphitheatri Sapientie Socraticæ jocoseriæ, per Casp. Dornavium Hanoviz A. 1619. in fol. edito, occurrunt, Encomiastica: I. de Apibus p. 147. 148.; II. de Bombyce p. 161. 162.; III. de Lino p. 36. 237. 238.; IV. de Anseri p. 401.; V. de Ove p. 504.; VI. de Vitulo p. 501. 506.; VII. de Mercurio p. 604 - 609.; VIII. de Ostrea p. 613. 614.

II. GERMANICA.

Echo Fraternitatis Roseæ crucis, Dantici A. 1616. in 8. L. Germ. *öwvwpus* edita, quam Maiero a quibusdam tribui J. L. Hannemannus, in *Carone Chémico* p. 49., testatur.

Particulare ex universali, oder Kurzer Entwurf einer sonderbaren Artzney, so auch in den gefährlichsten Krankheiten Wunder that, &c., heraußgegeben von einem, der die That eines wahren Philosophi mit Rabinen führet. Augustæ 1677. in 12. Scriptum hoc, item ad *adversus*, Editoris de Academicis auctum appendice, Gerh. a Mastricht, T. I. *Theatri Anon. & Pseudon. Placciani*, c. 11., p. 462., Maiero, verbis nonneminis, suo præfixis exemplari, etsi ambiguus, perfrusus, assenti.

Scripta quædam Chymica, qvz a nonnullis ipsi vindicantur, *Pseudonyma*. De his ita D. Matth. Diericus, in præf. *Theatri Anon. & Pseudon. Placciani: Novum Lumen Sædovigii Poloni quænam in Germania excitaverit visiones, & splendida facit a Sætonio Scoto transmutationis monumenta stabiliverit. Chymie coloribus decantata est fabula, licet pleræque hujus generis oblectamenta a Mich. Meiero, Holstato, strenuo Fratrurn roseæ crucis buccinatores, fuerint promulgata, qui schemate Hysia sub cruce, & Helicantbari Borealis, latitare voluit.*

INEDITA.

Emblemata Chymica *avvδoia*, quorum supra, cum de editis diceretur, facta jam est mentio.

Tr. de Theosophia Ægyptiorum, ut antiquissima, sic abdita & sacra, ad Græcos hinc & Romanos usque finitimos, superstitione Ethnicæ idololatriz nomine, traducta, & ad nos, fabuloso figmento Poeticorum nomine, derivata, multarum artium circulo; h. e. de naturali rerum metallicarum Artificio, quo pristina mundi ætas, quingentis ante C. N. annis, exercebat, ex umbra fermonis Allegorici, remotis falsis Scridiculis ad mores, ac alia etiam vulgo nota, detorsionibus, in lucem recens exposito. Hujus, idem cum *Arcanis arcanissimis* argumentum quidem persequentis, sed longe tamen aliam istius exhibentis structuram ac dispositionem, Autographum, a nonnecine sibi donatum, Bibliotheca Academicæ Lipsiensis Paulina asservat, V. *Acta Erud. Lipf.*, M. Jul. A. 1687., p. 393. 394. Editionem ejus Lipfæ viros, quo hortatu, moliri eruditos, Morhofius olim per literas mihi significavit. Confer Excerpta trium Morhofi ad Joach. Fellerum de illo epistolam, in Joach. Frid. Felleri *Trimestri II. Monum. ined.*, p. 119. 120. 121.

Libellus Carminum, Duci inscriptus Holstato, cujus MStum penes se esse V. C., Dethl. Cluverus, mihi retulit. Morhofio haud diversus in esse videbatur a *Canitlenz intellectualibus*, Rostochii A. 1622. editis.

Epistola Germanica aliquot plagularum, Kilonio aut M. Grassium, Syndicum aut Medicum Stralsundensem, scripta,

GOTTHARDUS MARQVARDUS Junior, Lubecenſis, Gothardi ſenioris, Conſulis, filius, patriz, ab A. 1692., Secretarius, d. 31. Aug. A. 1694. deſunctus. V. Jac. a Mellen *Seriem MS. Senatus Lubecenſis*.

Diſp. de Contributionibus, Præſide Herm. Conringio. Helmſtadii 1675. in 4.

GOTTHARDUS JOHANNES MARQVARDUS, Lubecenſis, Johannis (*max celebrandi*) ex Anna Roſina Tanckia filius, J. U. D., Protodicaſteri in urbe Spirenſi Imperialiſ Germanici Advocati d. 20. Oct. A. 1671., Procuratoribus autem d. 5. Jul. A. 1675., adſcriptus, & Wetſlariz, qvo translatus illud A. 1690. eſt, eadem A. 1703. adhuc functus dignitate. In Nobiliſ ordinem A. 1701. a Leopoldo Imperatore evectus eſt & obiit 27. Jul. A. 1710. æt. 66. Vitæ hiſtoriam pleniorē, e Joh. Gvilh. Kirſchgarti, Paſt. Wetſlarienſis, ſermone in Pf. LXXIII. 25. 26. funebri Germanico, ſub *Optimi Chriſtianorum Theſauri* titulo Francofurti A. 1712. in fol. edito, Joh. Henr. a Seelen, *Parte II. Athen. Lubec. p. 83-87.*, exhibuit. Conf. P. A. Lehmanni *Obſervationes Hiſtoricas anni 1700. germanicas*, num. 47. p. 375.

Diſp. Inaug. de Foro competente perſonarum illuſtrium. Altorſii 1670. in 4.

JOHANNES MARQVARDUS Lubecz, d. 24. Apr. A. 1610., patre Gothardo, mercatore, matre autem Anna, Johannis Ludinghulii, Conſulis, filia, eſt natus, fratreſqve gavifus Gothardo, Conſularem itidem in patria A. 1692. adepto dignitatem, ſed biennio poſt deſuncto. Genus is ſuum e familia Marqvardorum nobili derivabat Weſtphalica, cui Hermannus, Frederici II. Imp. Cancellarius, Johannes, Caroli V. Imp. Conſiliarius, Philippus, Protodicaſteri Spirenſis Aſſeſſor, & Chriſtianus, Abbatum in Hollatia Bordscholmenſium ultimus, magnam jam olim celebratam conciliaverant. Horum æmulus, poſt linguarum & Philoſophiz rudimenta ab Andr. Lyditio, Regiomontano (Prof. poſtea Academico), & Sam. Racheſio, Præceptoribus domeſticis, Johanne Kirchmanno, Scholz publice Rectore, fideliter accepta, juris ſe ſtudio (cujus præguſtum domi jam a Joh. Meiero, J. U. L., hauſerat) devovit, Jenamqve A. 1629. proteſtus, duces illius Anteceſſores elegit Academicos, horiſqve ſucciviſis Philoſophorum etiam, ac e Theologis, Joh. Gerhardi, coævorum celeberrimi, tuit auditor. Annum 1631. Lipſiz & Wireberg exegit, ſequenti 1632. Belgium, Angliam & Galliam, peragravit, A. autem 1633., cum in Acad. aliquandiu ſubiſtiſſet Bitori-cenſi, Italiam ingreſſus, perluſtratis urbibus aliis, Patavinam ſtudioſum ſedem delegit. In hac nationi JCrorum adſcriptus Germanicæ, & ab illa A. 1635., cum cive ſuo, Hieronymo a Dorne, ad Franc. Ericium, Ducem Venetum, ablegatus, publica Oratione, d. 12. Apr., in Senatu habita, Candidatis Juris, Patavii ſummus hujus ambituriſ honores, immunitatem a juramento religionis impetravit, & præter expectationem, Equitis D. Marci titulum, d. 25. Apr., illi ſacro, obtinuit. In patriam hinc, altero Doctōris Jenæ, cum illac tranſiret, reportato, & Ferdinandi III., Imperatoris, inauguratione Raiſbonæ ſpectata, A. 1636. reverſus, ſequenti 1637., d. 25. Sept., D. Ott. Tanckii, Syndici Lubecenſis, filiam, Annam Roſinam, duxit uxorem, & duodecim ex hac deinceps liberos ſuſtulit, ſexqve ex iſtis, ac, hos inter, Gothardum Johannem & Ottonem Chriſtophorum, JCros reliquit ſuperſtites. Urbis patriz Senator d. 19. Dec. A. 1640., Prætor A. 1644., Conſilii ſancioris Præſes A. 1647., ærarij publici Director A. 1652., ac Conſul tandem (in locum D. Chriſtoph. Gerdeſii) A. 1661. (vel rectius, juxta Jac. Mellenium, alioſqve, d. 21. Febr. A. 1563.), eſt electus (i. t.), iſtiſqve numeribus, ac legationibus ſimul, Hamburgeniſ A. 1640., Hollatiæ A. 1642., Dano-Svecicæ ad Panegyrum Borealem Irenicæ A. 1645., Eutineniſ A. 1646., Danicæ ad Frederici III., Regis, coronationem A. 1648., & Geldricæ ad provinciz Ordines A. 1650., ſibi commiſſis, præclare, difficillimis licet, ob inteſtina civium diſſidia, temporibus, perfunctus. Febritandem acuta, qvæ valetudinem, per 35. annos a morbis immunem, protraxerat, d. 11. Aug. A. C. 1668., æt. 58., cum moribundo, ſicut juiſſerat, verba hymni vernaculi: *Meinen Jeſum ſich ich nicht; acclamarentur*, expiravit, & monumentum, in zde Petrina, e regione ſuegultus, ab hæredum pietate obtinuit Epitaphium. Diutius iſto memoriam ejus poſteris commendabunt, qvæ ipſemet, vir doctiſſimus, & in libris, in itineribus etiam, perlegendis, lectiſqve in adverſaria comportandis, aſſiduus, ingenii reliquit monumenta, opusqve inprimis de Mercaturæ jure eximium, & in argumento hoc claſſicum, nulliqve facile ſecundum, Vitæ illius hiſtoriam ſuſius expoſuit, cui noſtra debemus, Joh. Luderus, Med. D., in *Monumento funebri chartaceo*, Lubecz A. 1668. in fol. edito, addita Epitaphij zdis Petrinæ inſcriptione, Lubecz A. 1719., *Parte I. Athenarum Lubecenſium Seelenii p. 172-191.* recuſo.

Conſerri de illo poſſunt Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubecenſis, *Epistoſa de Novoſcopia veterum*, A. 1643. ipſi inſcripta, & Helmſtadii A. 1661., cum Henrici filii (cui noſter *Vir audit ſcriptis editis, ſuiſqve in parviam meritis, noſſiſſimus*), recuſa, Proæmio, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1608., Henr. Bangerti (a qvo *Vir vocatur ob ingenij clariffimas laudes, & egregium de commercio jure ſcriptum, celebratiſſimum*) *Comm. de vita Ant. Cæleri*, lit. Dd. 2. a. b., *Chronicon Lubecueſe Kirſchringio. Mollerianum p. 304. 312.*, Jac. a Mellen *Seriem Senatus Lubecenſis Mſta*, & *Homonymoſcopia noſtra*, ſect. I., c. 3., §. 15., p. 66.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Oratio in auguſtiſſimo Senatu, ad Franc. Ericium, Venetorum Ducem, d. 12. Apr. A. 1635., nomine inclityæ Nationis Germanicæ Studi Patavini, habita; Venetiſ primum, Ducis juſſu, excuſa, & deinde, adjecta altera, Avarici Bitorigum, d. 11. Jul. A. 1633., pro confirmandis Nationis Germanicæ Præſide & Officialibus, habita, Jenæ A. 1636. in 4. recuſa.

Diſp. Inaug. Politico-Hiſtorico-Juridica de Jure Mercatorum ſingulari, Præſide D. Pet. Theodorico propoſita, Jenæ 1636. in 4. Primas illi lineas exhibuit integri de eodem argumento Operis, jam memorandi.

Tractatus Juridico-Politicus de jure Mercatorum & commerciorum ſingulari, in qvo, ex jure divino, publico & privato communi, Civili, Canonico, Feudali & Saxonico, nec non variorum juris interpretum Commentariis & Conſiliis, diverſis Imperii Romano-Germanici, regnorumqve Franciæ, Italiæ, Hiſpaniæ, Luſitaniz, Angliæ, Scotiz, Daniæ, Sveciæ, Poloniz, Moſcoviz, Perſiz, Venetorum, Belgii, Hanſaticarum & aliarum rerumpublicarum, Ducatum civitatumqve, conſtitutionibus, ordinationibus, ſtatutis municipalibus, moribus, privilegiis, pactis, contractibus, ut & Philoſophorum Hiſtoricorumqve claſſicorum axiomatibus, exemplis atqve monitiſ Politicis, jura Commerciorum ſingularia, IV. libris, ſecundum tria juris objecta, ſummatim collecta, expoſita & illuſtrata ſunt. Acceſſerunt (*que Partem II. Operis conſtituunt*) ipſa Privilegiorum, Conſtitutionum, Statutorum, pactorum, &c., exemplaria, peculiari deſignatione, juxta ſeriem Alphabeti, ſummis vigiliis atqve impenſis paſſim conquiſita, partim vero nunquam publice viſa, Francofurti ad Mænum A. 1662. in fol. Chmizicz ſunt editiones, huc Lubecz A. 1656. in 4., duobus voluminibus, in *Catalogo mundinarum anni iſtiſ vernali*, & Corn. a Beligthem, quæ ſecuti, *Bibliographia Juridica p. 146.*, ac Francofurti A. 1672. in fol., in alio Indice, prodiſſe perhibentur. Novam, Francofurti in fol. publicandam, *Catalogus*

(1.) V. D. Phil. Lud. Hannekenii, Prof. Gieſſi, & Plauſus Populi Lubecenſis, deſignato Conſuli, Jo. Marqvardo, didos. Lubec, 1665.

Mollerz Cimb. Lit. Tom. I.

D d d d

Catalogus Nund. Lips. A. 1711. Autumn., p. 46., promissit aliam Noribergenſem auctiorem *Catalogus anni 1718. autumnalis* p. 23., & Hannoverianam *Catalogus A. 1719. autumn.* p. 51. Commendarunt illum Dav. Mevius, Dicalterii Wismariensis ſuperius Vicepreſes, & Bened. Carpzovius ac Chriſtoph. Phil. Richterius, Collegiorum Juridicorum Lipſienſis atque Jenenſis Ordinarii, in Epistoſis Encomiaſticis, ei præfixis, Thom. Bartholinus *Diff. VI. de legendis libris* p. 172., D. G. Morhofius *T. III. Polyhiſt., Lib. III. p. 26.*, Andr. Langius, J. C. Lubec., in *Introduct. ad notitiam legum nauticarum*, c. 16., p. 145. 146. & B. G. Struvius (quo iudice noſter reliquus de mercatura ſcriptoribus eſt accuratior) in *Biblioth. Jur. ſelecta*, c. 3., §. 31., p. 113. Sequius de illo, præter *Indicem librorum prohibitorum Romanum*, Alexandri VII. juſſu Romæ A. 1667. in fol. editum (in quo iſtis d. 20. Nov. A. 1665. Romæ annuerat eſſe perhibetur), iudicium tulit Nicol. Chriſtoph. Lynckerus (*Lib. II. Inſtructorii forenſis, Sect. II., P. I., cap. II., lit. c. i. a.*), Marquardum nil fere ceterorum argumenti huius ſcriptorum diligentie addidiſſe, pronuncians.

INEDITA.

Chronicon Lubecenſe; das iſt: Beſchreibung der Stadt Lübeck, in ſich begreifend deren Anfang, Fortgang und Wachſthum, geiſtliche und weltliche Geſchichte, und Berrihtungen zu Kriegs- und Friedenszeiten, wie auch Regierung, Privilegien, Landereyen, Gebäude, Botmäßigkeit und Heiligkeiten, auß glaubhaften Schriſten, umt 3 Jahr 1658., zuſam mengetragen. Opus hoc, cujus notitiam Viro doctiſſimo, Jacobo a Mellen, debeo, tribus (in fol.) comprehenſum voluminibus, & in præſat. *ſlogogæ ad Hiſt. Cimbr. recentiori*, p. 16., jam commendatum, idem haud dubie eſt cum *Opere Chronico, ævæſcriptis notis, in Monumento funebri chartaceo* D. Joh. Luderii, annuerato. Idea boni Senatoris, & alia quædam, quorum in eodem Luderii *Monumento* occurrit mentio.

OTTO CHRISTOPHORUS MARQUARDUS, Lubecenſis, Johannis, modo celebrati, filius, d. 9. Oct. A. 1641. in lucem editus. A. 1661. Lipſiam, & inde Jenam, abiit, Germaniæque Gallia & Belgio, ab A. 1664., perluſtratis, Baſileæ A. 1667. J. U. Licentiat, ac biennio poſt Doctōris, titulum obtinuit. A. 1668. in patriam reverſus, uxore A. 1669. ducta Anna Catharina, Henr. Schabbellii, J. U. D. & Conſulis Wismarienſis, filia, tres ſibi liberos enixa, Wismariam A. 1670. lares tranſtulit, tribunaliſque regii Advocatis adſcriptus ac Procuratoribus, d. 16. Dec. A. C. 1676., & ætatis 35., vivis exceſſit. V. Biographiam ejus Germanicam, a Davide a Brügge, Scholz Lubec. Subrectore, publicatam, ac J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 116. 117.

Diſp. de Retinenda poſſeſſione, Præſide D. Chriſtoph. Phil. Richterō. Jenæ 1663. in 4.

Diſp. Inaug. de Superioritate territoriali Civitatum Imperialium, ejusque juris exercitio. Baſileæ 1667. in 4.

FRIDERICUS MARTENS, Hamburgeniſis, urbis patris Chirurgus, tractus Grönlandiæ ac Spitzbergæ Arctos, quos A. 1671. civium ſuorum illuc delatus navibus, luſtraverat, poſt reditum, Mart. Fogelii, Medici ac Profeſſoris Hamburgeniſis examini, deſcriptiſ hortatu, ductum ſecutus, cum *Relationis XLIX. Adorum Societatis regie Anglicanæ Philoſophicorum*, varia de Grönlandia, & hiſtoria ejus naturali, exhibentis problemata, tum quæſtionum, ab ipſo ſibi Fogelio propoſitarum. Deſcriptio hæc, ad ſinem perducta, D. Mich. Kiſtenii, Prof. Phyſici, & Fogelii, meruit applauſum, & a Fogelio (uti Autoris teſtatur *præſatio*) commodiori diſpoſita ordine, novisque animalium & plantarum, hæctenus ignotarum, nominibus, induſtria excogitatis propria, auctior reddita, lucem Germanicæ A. 1675. ſub hoc apæxit titulo: *Epigraphiſche und Grönlandiſche Reiſebeſchreibung der A. 1671. dahin gethanen Reiſe, auß eigener Erſparung, ſamt denen dazu erfordereten, nach dem Leben ſelbſt in Kupfer abgeriſſenen, figuren, herausgegeben. Hamburgi 1675. in 4.* Verſio ejus Italica (ſub titulo: *Viaggio di Spitzberga o Groenlandia, fatto da Federico Martens, Amburghese, P. A. 1671.*), Bononiæ A. 1683. in 12. edita, Autorem, uti *Alia Eruditum (M. Oſ. A. 1691., p. 474.)* docent Lipſienſia, agnoſcit Jac. Rautenſſium, Nobilem Curlandum, & in *Diario Eruditum Pariſienſi Gallico (M. Dec. A. 1683., num. 30., p. 401 - 404.)* commendatur. Belgica Simeonis de Vries, cum figuris zneis, Amſtelodami A. 1685. in 4. (*teſte Corn. a Beſigheim Bibliographia Hiſtorica p. 596.*) prodiit, Anglica autem Londini A. 1695. in 8., in *the Account of ſeveral late Voyages & discoveries to the South and North, by Sr. John Narborough, Captain Jaſmen Temm, Capt. John Wood, and Frederick Marten of Hamburg, ſive Hodæporiconum de terra australi, & regionibus Arctois, noviffimorum Syntagmate*, de quo *Alia Societ. Angl. Philoſophica, num. 211.*, & Pet. Kabi *Bibliotheca Europæ Belgica, M. Mart. A. 1696., p. 274 - 296.*, poſſunt conſuli. Verſio Gallica tandem *dans le Recueil de Voyages au Nord, Amſtelodami A. 1715.* in 12. edito, *Tome II.*, reperitur. V. Joh. Clerici *T. IV. de la Biblioth. ancienne & moderne, P. II., p. 451.* *Acquæſcentia illius potiora Aurelius Anzi, Comes Italus, Parte I. Genii vagantis, ſeu Bibliotheca curioſe, ex plus quam 100. collectæ Itinerariis, Parmæ A. 1691. in 12. Italice impreſſa* (ſicut *Alia Erud. Lipſienſia l. c.* teſtantur), exhibuit. Commendatur etiam ſcriptum noſtri a Rob. Hookio, in *Epistoſa Itinerario Rob. Knoxi Ceylanica præſixa*, Wilh. Ern. Tenzelio, hanc ſecuto, in *Dial. menſtr. Germ., M. Jul. A. 1689., p. 771.*, B. G. Struvio, in *Biblioth. Hiſtor., c. 28., p. 728.*, & Joh. Hübnerō *Cens. V. Biblioth. Hiſt., Art. 99., p. 333. 334.*

HENRICUS MARTENS, Hamburgeniſis, Nicolai, mercatoris, filius, J. U. Lic., 1684. ſuperſtes.

Diſp. de Rebus extra bona, & in bonis, Præſide D. Ern. Cregelio. Aſtorſii 1668. in 4.

Diſp. Inaug. de Cautionibus judicialibus. Argentinz 1670. in 4.

BENEDICTUS MARTINI, Trentz, pago Monaſterio Prezenſi vicino, d. 25. Nov. A. 1608., natus, Eccleſiæ initio ruralis Bentwiſchenſis, in tractu Ducatus Megapolitani Roſtochiënſi, ab A. 1631., & Coſellenſis, in agro Cimbriz Eckernfördenſi, ab A. 1637., Parochus, deinde vero Cathedralis in urbe Sleviceniſi Baſilicæ, ab A. 1646. (poſt M. Henr. Gladovium), Archidiaconus, & ab A. 1667. (poſt M. Theod. Niemannum), Paſtor, d. 10. Oct. A. C. 1685., & ætatis 78., extinctus; parens D. Nicolai Martini, Anteceſſoris Acad. Kilonienſis primarii, qui ſuam de *Pilato judice in juſſu* A. 1678. ei inſcripſit *Orationem*. De vitz illius hiſtoria M. Georg. Henr. Burchardi Sermo funebriſ Germanicus, deſunctiſ dicatus memoriz, ac Slevigz A. 1686. in 4. excuſus, ſimiliſque M. Joh. Volcm. Röddcheri, in uxoris ejus, Dorotheæ (*e Rom. VIII. 28.*), habitus exequiſ, ac ibidem A. 1684. in 4. editus, nec non Georg. Henr. Götzii *Theologus ſemifecularis*, p. 20. 21., plura ſuggerent.

Similiſche Landtafel, worinn der Weg zum Leben angetwieſen wird, in einer Leichpredigt vorſteſtellt. Slevigz 1665. in 4. Geſtiſches, oder bewegtes, Kriſtſpiel wieder die giſtige Coloq. inden des geiſtlichen Todes, oder Leichpred. über Margareta, D. Gottfr. Schneideri, Jürſtl. Hoſt. Raths, Ehefrau, auß Sap. IV. 7-14. Slevigz 1676. in 4.

Glückſeligkeit der Gottestürchigen, oder Leichpr. auß Sir. l. 10. 11. 12. Slevs, 1669. in 4.

Heilſamer Rath, oder Leichpred. auß Sir. XLII. 15. 16. Slevs. 1671. in 4.

Anodynon Apoſtolicum, oder zweifacher Schmerzenslösender Chriſtentroſt, bey dem Verluſt der ibrigen, in einer Leichpredigt über Annam, Eilhardi Schachten, Jürſtl. Hoſt. Secretarii, Ehefrau, auß 1 Pet. I. 24. 25., vorſteſtellt. Slevs. 1672. in 4.

Speculum Salomonzum, mundum muliebrem optimum oſtendens, oder Leichpredigt über St. Dorothea Catharina Hanſens, auß Proverb. XXXI. 30. 31. Slevs. 1674. in 4.

Trost und Leich-Sermon über Melch. Hansen, J. U. D. und Bischoflichen Lübeckischen Rathes, aus E. L. VII. 1. 2. Slesvig 1675. in 4.

Der Gerechten und Frommen glücklichste Fahrt im Tode, oder Leichpr. über Metta, Herrn Joh. Henr. Kielmanns, Fürstl. Holst. Geheimen Raths, Edelichste, aus E. L. VII. 1. 2. Kilonii 1675. in 4.

Heimliche Wahrheit und Gewisheit von dem beständigen Wollruse derer im Herren Entschlaffenen, oder Leichpr. über Martha Juliana, D. Sebast. Niemanns, Fürstl. Holst. Superintendenten, Ebfrau, aus Apoc. XIV. 13. Slesv. 1676. in 4.

Heilsame Gedanken vom menschlichen Leben, aus P. L. C. 1. 1., oder Leichpred. über Fr. Margareta Gloxininn; Slesv. 1683. in 4.

Der von Gott ewig wohlbelohnte Lehrer, oder Leichpred. über D. Sebast. Niemann, Fürstl. Holstein. Superintendenten, aus Dan. XII. 3. Slesv. 1684. in fol.

FRANCISCUS MARTINI, Pastor (teste Löschero mox allegando), circa A. 1717., Hunsühensis in Holfatia, live potius (uti conjicio) Hanfvenensis in Wagria.

Des Evangelischen Zions Jubelsfreude. Lubecz 1718. in 8. Exhibet 1. Gespräch vom Jubelsfeste, 2. Jubelspredigten, 3. einen Jubels-Catechismus. V. Val. Ern. Löscheri Unschuldige Theologische Nachrichten, Bd. 6. A. 1717., p. 994.

JACOBUS MARTINI Junior, Hamburgensis, Medico civitatis istius, sibi cognomine, patre gavissus, Med. D. Patavii A. 1653. creatus, et in patria, quæ Clinicus cum suis annuerabat, A. 1679. defunctus.

Petri de Marchettis, Anat. & Chirurg. Prof. Patavini, Nova Observatio & curatio Chirurgica, in lucem ab eo edita. Patavii A. 1654. in 4. Adjecta est deinde Dominici de Marchettis Anatomia, Patavii eodem A. 1654. in 4. & Harder-vici A. 1656. in 12., excusæ. V. Georg. Abr. Merclini Lindenium renovatum p. 244., & Corn. a Beughem Bibliogr. Med. p. 167.

M. HENRICUS MASIUS, Femariensis, oppidi in Insula natali Burgensis Ecclesiastes, peste A. 1629., una cum duobus Collegis, extinctus. V. J. H. a Seelen P. IV. Ath. Lub. p. 241.

Encomion verz Christi Ecclesiz, Politiz & Oeconomiz, oder IV. Christliche Erndtpredigten, darinn die groffe, den drey Eünden erzeugte, Wolthaten Gottes gepriesen werden, aus dem LXV. Psalme. Lubecz 1617. in 4.

HENRICUS MASIUS junior, Femariensis, Scholz Flensburgensis, ab A. 1678., & Slesvicensis, ab A. 1682., Conrector, ejusdem vero, ab A. 1685., & Sverinensis demum in Ducatu Megapolitano, ab A. 1687., Rector, A. 1701. superites.

Libellus de prompta dicendi ratione, e Christ. Weisf scriptis collectus, & A. 1694. editus. V. Nova Lit. Lubec., M. Aug. A. 1705., p. 225. 226.

Hallelujah Genethliacum, oder dankgeoffene Geburtsfeyer im Heilighume, zum Preise der schöpfenden, führenden und festigmachenden Hand Gottes, und ihres Wunderspiels, durch Poetische Aufführung einer ins Heilighum gehenden, und Gottes preisenden, Gesellschaft, vorgeleitet. Lubecz 1697. in 8.

Elieser, oder die preiswürdige Hand Gottes, in seiner heiligen Vorsehung, und väterlichen Güte, nach Anleitung Sir. L. 24., in LIII. Gedanken über Episthe der J. Schrift, erzoogen. Lubecz 1699. in 8. (De hoc scripto V. Nova Lit. Lubec., M. Nov. A. 1699., p. 321. 322.)

JOHANNES MASIUS, Glückstadiensis, vici Colmariensis vicini incolæ filius, Medicinæ, Lugduni antea Batavorum, circa A. 1633. (qvo Franconis Burgersdicii Disp. VI. Physicam de Motu publice defendit, jam excultæ, Doctori Regionis Borussia, in primæ promotionis Academicæ actu solenni, d. 11. Mart. A. 1640. in 4. est creatus, locumque inter Professores ejusdem mox adeptus extraordinarios, sed, biennio post, d. 14. Jun. A. 1642., morte immatura extinctus. Defuncto M. Urb. Lepnerus, Palzopoleos Regionontanz Archidiaconus, Sermonem (in Sup. XVI. 10. & seqq.) funebri parentavit Germanico, Regiononti A. 1642. in 4., sed absque ulla vitz narratione, excusæ.

Disp. de generatione Hominis, & reliquorum animalium, ex semine, Præfide D. Christoph. Tunciorio, Med. Prof. Regiononti 1637. in 4.

Disp. Inaug. de Epilepsia, seu morbo sacro. Region. 1640. in 4.

Dissertatiuncula de Mutatione fetus, quam, utero adhuc inclusus, suscipit a phantasia materna, in promotionis Doctoralis actu d. 11. Mart. A. 1640. recitata, & in Adis promotionis primæ Regionontane, in IV. habitæ facultatibus, Region. A. 1640. in 4. editis, publicata.

Disp. de dolore Colico, pro receptione in Facult. Medicam proposita. Region. 1640. in 4.

Disp. de dolore Capitis. Region. 1640. in 4.

Osteologia. Region. in 4. (Catal.)

NICOLAUS LAURENTIUS MASIUS, Laurentii, Med. D. & Practici in Stormaria Wilstrienfis, ex Margareta Braunia, filius, Hamburgi (qvo parentes, metu belli, profugerant) Kal. Mart. A. 1658. in lucem editus, & Medicinæ Licentiatum in Acad. Jenenti, post septennium in ea transactum, A. 1684. consecutus. V. D. Aug. Henr. Falschii Programma Disp. Inaugurali prævisum.

Disp. Med. Inaug. de Mola, Præfide D. Aug. Henr. Falschii. Jenz 1684. in 4.

M. PETRUS MASIUS, Hamburgensis, Witebergæ d. 28. Apr. A. 1685. Magistri potius titulo (1.), ædis D. Margaretz in tractu Wilstrienfi, circa A. 1696. & 1708. Pastor, & Comes Palatinus Czaræus.

Nummophylacium Hudemannianum, oder Leichenrede, über Joh. Hudemann, Pastorem zu Borsfleth, und berühmten Antiquarium. Glückstadt 1696. in fol. V. J. H. a Seelen P. II. Arben. Lubec. p. 144.

BERNHARDUS MATTFELD, Hamburgensis, Francisci Senatoris, filius, die 19. Maji A. 1661. natus, post supremos juris honores Aureliz A. 1686. reportatos, Judicii in patria inferioris, circa A. 1700., fuit Præfex, dignitateque postea, d. 11. Dec. A. 1703., adeptus est Senatoriam, & huic, qva, ob plebis importunitatem, M. Julio A. 1705., sponte sed abdicaverat, post turbas civiles sedatus, d. 14. Jun. A. 1708. honorifice restitutus. Iam deinceps d. 24. Jul. A. 1716. cum consulari permutavit, & d. 30. Julii A. 1720. obiit sexagenarius. Ob doctrinam multiplicem Literator celeberrimus a Pet. Ambr. Lehmanno (Bibliothecam etiam ejus eximiam præcipuis urbis annuerante Hamburgensis), in Novis Lit. Germ., M. Jan. A. 1704., p. 40., est appellatus. Confer Epistolas, quibus A. 1700. Casp. Thurmannus Bibliothecam Academicam A. 1707. Thom. Crenius Considerationem passionis Christi Germanicam, & A. 1717. Joh. Alb. Fabricius Volumen Bibliothecæ Græcæ octavum, ei inscribere, dedicatorias, præsertim vero Fabricii Programma de Vita ejus funebre, Hamburgi A. 1723., Vol. V. Memor. Hamburg., p. 337-349., reculum.

Disp. prior de Obligationum qualitatibus, Præfide D. Aug. Bened. Carpovio. Lipsiz 1685. in 4.

D d d d d 2

Disp.

(1.) V. Conr. Sam. Schurtzbeischi Tetrafrithon ad eum, in Pormis p. 198.

Displ. altera de iisdem Inauguralis, resolutionem casuum nonnullorum Practicorum continens, Aureliz 1686, in 4. Catalogus Bibliothecae ejus, auctione publica distractæ, ingens Hamburgi A. 1721. prodit.

JOHANNES MATTHESON, Hamburgensis, Musicus patriz (in qva Organoedi eum munere fungi Val. Ern. Löfcherus (1.) perperam tradidit) celebris, ædis ejusdem Cathedralis Canon. minor, simulqve Legati in illa Anglici Secretarius, A. 1719. a Carolo Friderico, Duce Holstato-Gottorpiensi, Choro aulae suæ præfectus Musico, & a Joh. Gottl. Krausio (2.), non ob artis tantum suæ, sed & Lingvarum complurium, peritiam accuratiorem, fuisse commendatus.

SCRIPTA EDITA.

Neueröffnete Orchestre, oder Universelle und gründliche Anleitung, wie ein galant homme, einen vollkommenen Begriff von der Hoheit und Würde der edlen Musik erlangen, seinen gout darnach formiren, die terminos technicos verstehen, und geschicklich von dieser vortheilhaften Wissenschaft raisonniren, könne; mit beigefügten Anmerkungen Reinhardi Keylers, Capellmeisters. Hamburgi 1713. in 8. Oppositu huic, e Musicz veteris patronis, Joh. Henr. Buttlatruius, Musicus, ni fallor, Erfurtenfis, *Ur Mi Sol Re Fa La, totam Musicam & Harmoniam æternam*, oder Neueröffnetes altes, wahres, einigjes und ewiges Fundamentum Musicæ, entgegengeſetzt der Neueröffneten Orchestre, und in zween Theile eingethelet: In deren Ersten des H. Autoris der Orchestre irrige Meinungen, in specie de Modis Musicis, wiederleget; in dem Andern aber das rechte Fundamentum Musicæ gezeiget, Solmisatio Gvidonica nicht alleine defendiret, sondern auch dero Nutzen bey Einführung eines Comitæ gewiesen, auch behauptet wird, daß derozeit im Himmel, mit eben den Sonis, welche hier in der Welt gebräuchlich, musiciret werden. Cui Scripto, Lipsiz A. 1716. in 4. excuso, sequens a Matthesonio est repositum.

Die beschygte Orchestre, oder derselben zweyte Eröffnung, worinn nicht nur einem wirklichen Galant homme, der eben kein Professions-verwandter, sondern auch einem Musico selbst, die alleraufrichtigste und deutlichste Vorstellung Musicalischer Wissenschaften, wie sich dieselbe vom Schulstaube tüchtig gesäubert eigentlich und wahrhaftig verhalten, ertheilet, aller niedrigen Auslegung und gewöhnlichen Aufbückung aber völliger und tructuener Bescheid gegeben, so dann endlich das lange verbannt gewesene *Ur Mi Sol Re Fa La*, und die todte (nicht tota) Musica, unter anschnlicher Begleitung der zwölf Griechischen Modorum, als ehrhabrer Verwandten und Trauer-Leute, zu Grabe gebracht, und mit einem Monument, zum ewigen Andenken, besetzt wird. Hamburgi 1717. in 12. Laudes ejus, stylo licet scripta acriori, apud J. G. Krausium l. c. p. 336. 337. invenies.

Vorsichende Orchestre oder deren dritte Eröffnung, darinn Sensus vindiciz & Quartæ Banditiz, das ist der beschirmende Sinnen-Klang, und der schmeichlende Quarten-Klang, autoritate & sana ratione untersucht, und vermuthlich in the rechte Licht gestellt werden. Prodit Hamburg. 1721. in 12., si Catalogis credendum nundinalis.

Harmonisches Denckmaß aus 12. erwehnten Clavier-Sviten, bestehend in Ouverturen, Symphonien, Fugen, Boutsden, Præludien, Allemanden, Couranten, Sarabanden, Gigueen, Arien und Menneetten, nebst ihren Doubeln oder Variationen, von arbeitsamer und ungemeiner Structur errichtet. Hamb. 1715. in fol. V. *Catal. nundin. Lips. A. 1715. vern. p. 64.*

Exemplarische Organisten-Probe im Artikel vom General-Baß, welche vermittelst 24. leichter und eben so viel etwas schwerer Exempel, aus allen Thonen, des Endes anzustellen ist, daß einer, der diese 48. Probestücke rein trifft, und das dann enthaltene wol anbringt, sich rühmen möge, er sey ein Meister im accompagniren; mit nothwendigen Erleuterungen und Anmerkungen, und einer Theoretischen Vorbereitung über verschiedene Musicalische Wercksmittelheiten, versehen. Hamburgi 1719. in 4.

Brauchhabrer Virtuoso, welcher sich mit 12. neuen Kammer-Sonaten, auf der Flute traversiere, der Violine und dem Clavier, hören lassen mag. Hamburgi 1720. in fol.

Pieces de Clavecin; Scriptum Musicum, quod ei tribuitur in Joh. Henr. a Seelen *Programmate de Principe Musico* p. 3. Veritopdili deutliche Beweißgründe, worauf der rechte Gebrauch der Music, beydes in den Richten, und ausser denselben, beruhet, auß der H. Schrift, den Zeugnissen der H. Väter, und auß der theoria Musicæ selbst, mit alten und neuen, so wol geistlichen als weltlichen, Exempeln erörtert, und mit ungemein nöthigen Erinnerungen versehen: mit seiner Vorrede von J. Mattheson aufgegeben. Hamburgi 1717. in 4. Commendantur a Val. Ern. Löfchero, in den Unschuldigen Theol. Nachrichten, *Stk. 5. A. 1718. p. 827.*

Der Reformirte Johannes, am andern Lutherschen Jubelfeste, dem 31. Oct. A. 1717., musicalisch aufgeführt. Hamb. 1717. in 4.

Reflexions sur l'Éclaircissement d'un Probleme de Musique, ed. A. 1720. (*Catal.*)

Critica Musica oder gründliche Untersuchung und Beurtheilung vieler, theils vorgefaßten, theils einsätzigen Meinungen, Argumenten und Einwurfe, so in alten und neuen musicalischen Schriften zu finden. Diversis Scitionibus est edita Hamburgi, qvarum A. 1722. novem jam prodicant.

Bericht von der neu entdeckten Groß-Britannischen Hauptverräterey, durch ihn verdeutscht. Hamb. 1723. in 4.

Gilb. Burners, Bischoffe zu Salisbury, Geschichte, die er selbst erbet hat, auß dem Englischen übersezt. Hamb. 1724. in 4. proditiæ perhibetur.

INEDITA.

Die Musicalische Ehren-pforte, daran der berühmtesten Deutschen, theils vor mehr als 100. Jahren, theils annoch, blühenden, Kayserschen, Königlich, Chur- und Fürstlichen, wie auch verschiedener Reichs- und Handelsstädte, Herrn Capellmeister, Directorum, Intendanten, Componisten, und anderer hervorragenden Virtuosen, wolgefügtes Leben, ehrliebliche und löbliche Berichtigungen, schöne Studia, große Dignitäten und Einkommen, als ein zur gelehrten Historie vor allen Dingen gehöriger, bißher aber ermangelnder Theil, in besonderem Glanze werden zu erblicken seyn. V. de hoc Opere de Vitis Musicorum Germaniz celebriorum Joh. Gottl. Krausium l. c. p. 337. 338. & J. H. a Seelen l. c. p. 16.

Kleine General-Baß-Schule, welche die prima elementa lectionis-weise lehret. V. *Catal. Lips. A. 1720. autumn. p. 63.*

Modulata Poemata Sacra, oder der klingende Gottesdienst, 21. geistliche vollständige Oratorien enthaltend.

Die künstliche Fingersprache, einige künstliche Fugen fürs Clavier begreifend.

Die künstliche Hand zur Organisten-Probe, ein Opus concertans in 48., über die bekante Probestücke des General Basses verfertigten, Modulationen.

Der vollkommene Capellmeister, oder ein Opus melotheticum universale, für alle Componisten, in IV. Theilen, Lateinisch und Deutsch.

CHRISTIANUS MATTHIÆ, quem gente Danum fuisse falso credidit Henr. Basnagianus (3.), Dirchmarfiam nostram habuit patriam, & Christianus idcirco Dirchmarfius, omisso cognomine, a Joh. Hülsmann (4.), aliisque, minus licet accurate, appellatur. Primam in illa lucem Meldorpii, anno circiter 1584., asperxit, stirpe natus honesta, meritisque

(1.) in den Unschuld. Theol. Nachr., *Stk. 5. A. 1718. p. 827.*

(2.) in den neuen Bestellungen von gelehrten Sachen, *num. 103. A. 1718. p. 381.*

(3.) in l' Histoire des Ouvrages des Savants, *M. Febr. A. 1691. p. 273. 274.*

(4.) in Praefect. in Form. Conc. p. 206. 417. 489.

ritisque in patriam conspicua. Proavum ejus civitatem Hafnienſem, atque Dithmarſiam, a ſuperſtitionis Pontificis fermento primum purgaſſe, Henn. Wittenius perhibet. Cujus narratio dubia mihi videtur, cum inter Dithmarſia Reformatores Mathiz nemo gaviſus fuerit cognomine, Jacobus vero Mathiz Aarhuſius, & Paulus Mathiz, Coagenſis, Theologi de Eccleſia & Acad. Hafnienſi Sec. XVI. præclare meriti, ſolum iſtud cum noſtro, nulla ſibi cognatione juncto, commune habuerint. Fundamentis ſtudioſum in ſchoſa patriæ, aliſque inferioribus, ſeliciter præclare jactis diligentia, Theologi Hodegus, in Acad. Argentinenſi, A. 1607. Phil. Marbachium (1.), in Gieſſenſi autem, A. 1609. ac ſeqq., Joh. Winckelmannum & Balth. Menzerum, habuit, publiciſque in Partes Philoſophiæ pleraſque diſputationibus, ingenti ſedulitate, a Phil. Fabricio (Dithmarſia cum ornamentis jam tunc annumerare haud poterit) commendata (2.), in poſteriori inſtitutis, ſæpiusque reſcuſis, brevi inclauit. A. 1614. Georgius Fredericus, Marchio Badenſis, Gymnaſii illi Durlacenſis commiſit Reſtoratum, & profeſſionem ſimul, quam Diſputatione de Norma controverſiarum ſacrarum auſpicatus eſt, Theologicam. Munere hoc Durlacenſi gemino, in quo Thom. Wegelinus ei ſucceſſit (3.), abdico, A. 1618. Sacrarum Literarum Interpreter, in Academia Altorſina, a Senatu Noribergenſi conſtitutus eſt primarius (4.), cum Doctōris titulum, præcedenti 1617., Eccleſiæ Lutheranæ Jubilæo, poſt Diatriben in Joh. C. I. inauguralem publice deſenſam, Gieſſæ, Brabeſta Joh. Winckelmanno, Præceptore, jam reportaſſet. Falluntur enim, qui hunc Altorſi collatum ei eſſe tradunt, Vitz ipſius ſcriptores, Theoph. Spitzelius, iſtumque ſecuti Henn. Wittenius, Magnus Dan. Omeiſius & Caſp. Sagittarius (5.), cum Lyceum iſtud Noricum (quod Omeiſium, ejus Profeſſorem, latere haud potuit) nulla tunc Doctores creandi Theologos gaviſum ſit poteſtate. Reſtoratu Altorſii Academico A. 1621. functus (6.), auſterum egit juvenutis, teſte Georg. Remo (7.), *Cenſorem, & Lycei Catoſem*, depoſito autem illo, hunc A. 1622. ſoleni de ἀκαδημία Dei Diſputatione indẽm, ſummo cum Collegarum & auditorum dolore, vaſe dicit. Cujus interpres Andr. Dinnerus, JCrus, ipſius in Reſtoratu ſucceſſor, in publico, quo, poſt diſputationem, cum compellavim, alloquio, in Georg. Richteri *Epistoſis edito ſeleſtioribus* (8.), proſiteri non dubitavit, *duas maxime ob cauſas, Academiam Altorſiam plurimum ipſi perpetuo debere, & quod celeberrimorum Europe virorum atque Doctōrum, quos ab ipſis incunabulis illa ſortita ſuit, ſucceſſionem & ſeriem interrumpi, adventu ſuo, prohibuerit, & quod rectam accuratamque docendi & diſputandi de rebus divinis rationem, ante illuc ſine hoſpitiō & lare vagatam, primus in auditoria introduxerit, ingreſſus ſuis ſediſbus, ac ſtabili domicilio, collocarit, & denique, nominis ſui celebritate, innumeros Theologie ſtudioſos in eam allexerit.* Diſceſſit autem Altorſia, anno, quem dixi, 1622. (errat enim Ant. Heimerichius (9.), anno jam 1620. patriæ cum tradens præſuiſſe Eccleſiæ), in Dithmarſiam ſuam, partiſque ejus Auſtralis Superintendens, ac oppidi patrii Meldorpienſis Paſtor, in locum M. Steph. Rammi, a Chriſtiano IV., Danorum Rege, eſt conſtitutus. Inde, aliquot poſt annis, ab eodem Monarcha in Daniam eſt evocatus, & Theologiæ in Academia, non Hafnienſi, quam Heimerichius (10.), nec Londinenſi Scanor, poſt ejus mortem demum condita, quam Chriſt. Ern. Hübnerus (11.), perperam ſubſtituit, ſed Soranæ equeſtri, nuper a ſe erectæ, Profeſſorem, ac oppidi ſimul Seelandiæ Sorani Paſtorem, juſſus agere, primarium (12.). Quod munus Soranum qui, uno eodemque tempore, cum Ephoria Eccleſiarum Dithmarſicarum ei eſſe demandatum, cum Spizelio, Wittenio, Omeiſio & Sagittario (13.), opinantur, a vero aberrant, & tanto, eum, locorum intervallo, totardus ſimul fungi neutiquam potuiſſe officiis, haud perpendunt. Quamvis autem Soræ utramque Spartam ſacram præclare ornare, ac ſide, diligenti doctrinaque ſua, non Collegarum ſolum, ſed & aliorum virorum Danicæ eruditionem, ac, hoſ inter, Caſp. Er. Brochmanni, Theologorum principis, ſumum ſibi amorem conciliaſſet, invidorum tamen quorundam odia effugere haud potuit. Ab iſtis falſo apud Regem delatus Auguſtiſſimus, hujus, pari cum Tych. Braheo, Aſtronomiz inſtauratore, ſato, offenſam ſubit, juſſuque illius in propugnaculo Stormaricæ Crempenſi aliquamdiu, circa A. 1630. (14.), detentus, egregium, in Pathmo hac ſua, in Hymnos Davidicos Commentarium, hæctenus ineditum, elaboravit. Animo calamitatem iſtam toleravi impetere, donec, innocentia ſua detecta, favorem recuperaret regium, & Cathedræ Soranæ reſtitueretur. Tantam tunc denuo ſibi acquiſiſvit auctoritatem, ut a Chriſtiano V., Regis primogenito, A. 1634., præteritis Eccleſiaſtis (quibus a ſcriptore perperam accenſetur Anonymo (15.)) Hafnienſibus aulicis, Theologiſque indigenis, ſum cum Magdalena Sibylla Saxonicæ conjugium benedictione ſacerdotali conſecrare, nuptiaſque ſacro auſpicio Hafniz ſermone, jubere. Decrevit tamen nihilominus, cum, malevolorum hoſtibus in ſe iras nondum deſuerbuſſe, obſervaret, Tychonis, paulo ante laudati, imitatus exemplum, ſpontaneo ſe illorum conſpectui ſubducere exilio. Hoc ſine A. 1638. in Bataviæ profeſſus (16.), vitam Lugduni Batavorum egit privatam, ad A. uſque 1641., quo a cœtu Lutheranò Hagienſi, ut Eccleſiæ ſuæ ſuſciperet Ephoriam, ægre licet, cum diu repugnaviſſet, eſt exoratus. Non autem huc ad extremum uſque ſpiratum, ut Spizelius, Omeiſius & Sagittarius, falſo credere, præſuit, ſed, hoc etiam munere poſt triennium abdico, & ſucceſſori Joh. Schelhammero Juniori, Hamburgenſi, relicto, Ultrajectum A. 1645. ſeceſſit, & ſineſtatem iſtic reliquam in orō exegit literario. Septuagenario tandem major (17.), Senex, accurata Hiſtoriz novantiſque, Philoſophiæ univerſæ, ac Theologiæ, tam Exegeticæ, quam Polemicæ (charitate tamen Chriſtiana zelum temperantiſ), peritia, faciundiaque præterea ſacra, pietatis verè inculcandæ ſtudio, & ſcriptorum, methodo perquam concinna elucubratorum, multitudine, famam meritis eximiam, d. 22. Jan. A. 1655. placide exſpiravit (18.).

Symbolo hoc fertur fuiſſe deſcriptus (19.): *In Chriſtum ſperabo, dum ſpirabo.* Cui nominis ejus amice reſpondet Anagramma, a M. Laur. Graviſo Collegio I. Anti-Photiniano præfixum:

Doſtor Chriſtianus Matthias. * Sat Chriſtus amanti: hoc ditor.

Præter ſcripta edita, *videnda*, reliquit quamplurima, quorum, καλλίγραφία ſingulari, a Thoma Crenio (20.) celebrata, ſciſcitimi exaratorum, partem maximam in ſuam deveniſſe poteſtatem, ſeqve obſtricitante lucem eſſe viſuram, ſucceſſor ejus in munere Hagienſi, Joh. Schelhammerus (21.), orbi literato ſignificavit.

- (1.) uti ipſe, in *Or. Parent.*, Joh. Schrödero balista, teſtatur. (2.) in *Elegia ad Dithmarſiam, in Sylloge Epicediorum, Joh. Nannio A. 1607. ſcripturam, obſita, lit. B. 6. a. b.* (3.) teſte D. Joh. Schmidio, in *Or. Fun. de Wegelio, Argentina hobita.* (4.) V. ipſius & Schmidii *Orationes, n. 1. & 2. allegatas.* (5.) *loci inſuſa citandi.* (6.) V. *Titulum Collegii III. Anti-Photiniani.* (7.) in *Epist. ad Joh. Kirchmannum A. 1605. ſcripta, Gudonianæque ſp. deſcripta, nom. 12. p. 262. 27.*, inſerta. (8.) p. 272. 273. (9.) *Lth. III. Chronici Dithmarſici, 1. p. 297.* (10.) *i. e.* (11.) in *Lith. Germ. de Hiſtorici p. 114.*, a J. Reimanno, in *Introd. ad Hiſt. Lit. antediluvianam p. 320.*, ob errorem hinc nota. (12.) V. Caſp. Er. Brochmanni *Preſat. Syſtematis Theologi.* (13.) *loci inſuſa allegandi.* (14.) V. Zach. Lundii in Pathmo ejus Crempenſis Epigramma, L. IV. *Pœm. juvenil.* p. 297. (15.) in *Danſchen Hiſtorien Beſchicht. Calendar p. 30.* (16.) V. Gerb. Joh. Vulliſſi *Epist. ad Neph. Joh. Stephanium, A. 1638. ſcriptam, in Editione Viſſenarum Londineſi, p. 320.*, & Stephanii *Ep. ad Oſum, A. 1619. exaritam, in eorundem Appendice, a. 206.*, p. 299. (17.) Falſo enim anno ætatis 91. obviſe a Jac. Frid. Reimanno, in *Introd. ad Hiſt. Lit. antediluvianam p. 320.*, perhibetur. (18.) V. Caſp. Sagittarii *Introd. in Hiſt. Eccl.*, c. 22., p. 285., & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1655. Quorum tamen ultimum, in *Cenſ. Memor. Theol. renov.* p. 148., cum die 22. Jan., non obviſe, ſed ſepulchrum eſſe, ſibi ipſi contradicens, tradit. (19.) V. M. El. Geſleri *Diſſ. de Symbolis p. 28.* (20.) P. XV. *Animadv.* p. 144. 145. (21.) in *preſat. Sophiſtica ejus, A. 1659. edita.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

E e e e e

Vitz

Vitz ejus ac scriptorum historiam, sed imperfectam, nec ab erroribus, uti haecenus ostensum est, variis immunem, ante me, exhibuerunt, cum Theoph. Spitzelius in *Templo bonis Theologorum illustrium referato*, num. 27., & qvi hunc fecuti sunt, Paulus Freherus in *Theatra Erud.*, p. 554., Magnus Dan. Omeisius in *Gloria Acad. Altorfinae*, p. 27. 28., ac Casp. Sagittarius, in *Intrud. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 32., p. 184. 185., tum Henn. Wittenius in *Centuria memor. Theol. renov.*, A. 1685. edita, Dec. XI., p. 1459-1480, ac T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1615., illiusque vestigia premissi M. Erdmannus Uhleus, in *Vitis Doctorum Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicis*, p. 797. 798. Addatur his Vitz nostri scriptoribus recentissimus omnium, Gust. Georg. Zeltnerus, in *Vitis Theologorum Altorfiorum* p. 146-165.

Conferri de eodem possunt, præter Autores jam allegatos, Nic. Scribonii *Lib. I. Lufum Anagrammaticorum Gortorpiensium* p. 16., Joh. Micræli *Syntagm. Hist. Eccl.*, P. III., p. 303., Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 26. 27., meaque ad illum *Hypomnemata* p. 189. 190., ac *Hypomnematum Spicilegium* p. 10., Georg. Nic. Erasmi *Anagrammata typographica*, Lib. II., n. 62., Laur. a Dript, Monachi Bened. Gladbacensis, & Episc. Paderb. Consilarii Ecclesiastici, *Antidecalogus Theologico-Politicus reformatus*, Coloniz A. 1672. editus, p. 225. (ubi nostrum *Summi Pontificis summum vocat Anagomistam & ex esse osorem*) 236. 237., Thomæ Hydii *Catal. Biblioth. Bodlejane*, lit. M., Joh. Schelhammerii Jun. *Præfatio Poenitentium ejus Davidicorum*, And. Caroli *Memorabilia Sec. XVII. Ecclesiastica*, T. II., Lib. VI., c. 36., p. 113., Casp. Henr. Starckii *Tr. de Vita doctorum privata*, c. 11., §. 11., p. 51. 52., & Alb. Thura *Idea Hist. lit. Dan.* p. 199.

ELOGIA.

(Tria ex his Georg. Remi, Andr. Dinneri & Phil. Fabricii, in vitz jam recitavimus historia.)

Nic. Scribonius, l.c., hoc nominis ejus exhibet Anagramma:

Christianus Matthia, Dismarus, Sanctæ Theologie Doctor. * Io hic totus & Davis, & Hofstis, decor, ac ita Germanis amatur.

Joh. Sauberto Sen. (in *Carmine*, Collegio I. Anti-Phorin. præfixo) Doctor audit præclarissimus.

Casp. Er. Brochmanno (in *Præfat. System. Theol.*) singularis doctrina Vir, cuius opera, demorvis sapientia unguet, luce & lesione sunt dignissima; & (in *præf. Rosarii ejus mystici vernaculi*) magni nominis Theologus, qui, quamvis accuratioris ordinis & Analyseos artificio excellat, scriptis, maximo reip. Lit. bono dudum publicatis, luculenter & testatur.

Gerh. Joh. Vossio (Ep. 339. ad Steph. Joh. Stephanium, p. 323.) Vir præstantissimus, & ut integer, ita egregie doctus. Steph. Joh. Stephanio (Prof. Sorano), in Epist. ad G. J. Vossium A. 1639. scripta, & in *Appendice Vossianarum* (num. 277., p. 183.) obvia, Vir incomparabilis, & inter ornamenta seculi numerandus; nec non in alia, A. eod. exarata (ibid. n. 286., p. 189.), eminentissimus ætatis nostræ Theologus, omnium favore ac patrocinio dignus.

Joh. Seb. Mitternachtio (in *Programmate*, Panegyrico in memoriam D. Jac. Welleri funebri præmissio) Vir de re Historica, æque ac de Ecclesia, præclare meritus.

Theoph. Spitzelius (l.c.) Viram eum appellat mente & animo præcelsum, qui nudam sine fuso fallacisqve adamavit virtutem & veritatem, Christianusque esse maluit, quam vocari tantum aut videri. Fulsus deinde ingenio ejus & judicii perspicacitate, diligentiamqve & fiduciam indecessam, celebrat, ac opera ævædæ, quæ conamina vocat luce immortalitatis dignissima, perpetuis dolet tenebris, magno cum eruditionis Theologicæ damno, jacerre sepulchra.

Frid. Breclingius, in *Catalogo Testium veritatis contra Christianismum degenerem*, num. 123. (T. IV. Hist. Eccl. Goffr. Arnoldi, Sec. III., n. 180., p. 773. his eum accenset, & Virum, quo mundus fuit indignus, scripta autem illius eximia, appellat.

Magno Dan. Omeisio (l.c.) Vir audit, infra cujus laudes, animiqve dotes, disertissimorum subsidii sacundia.

Henn. Wittenio (in *Cent. Mem. Theol. renov.*, l.c.) Vir inter eruditos maximus, interque bonus optimus, curam cali depositum, in cujus scriptis juvenilibus etiam senes inveniunt, quæ discant; Vir item omni elogio major, & explicator S. Literarum solertissimus.

Christ. Franc. Paulino (in *Zeitfürhenden erbaulichen Lust*, P. I., n. 127., p. 352.) Theologus ac Historicus celeberr.

Joh. Faefio (in *Notis ad Lit. Greg. Gyraldi Tr. de sepultura* p. 122.) Vir præclare de re Historica meritus.

Dan. Hartnaccio (P. III. des amfeyenden Bibliothecarii p. 138.) ein in Wahrheit, fast in omni studiorum genere, sehr fleißiger und accurater Schreiber.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Exercitationes X. Metaphysicæ, in quibus præcipue quæstiones & Axiomata Metaphysica, quibus Philosophi Calviniani, præsertim Keckermannus, Goclenius & Timplerus, ad palliandos suos errores, præpostere abuti solent, ex sobria Philosophia perspicue explicantur, & adversariorum errores solide refutantur. Gießæ 1609. in 4. Ibid. 1611. & 1620. in 8. Marpurgi 1631. & 1637. in 8.

Collegium Ethicum I., ἠθικὸς καὶ ζῆνῆτικὸς, h. e. sub thesium brevissimarum, & Disquisitionum jucundissimarum, forma, in Acad. Gießensi, VIII. Disput. pertractatum. Gießæ 1611. in 8.

Collegium Ethicum II., ἠθικὸς καὶ ζῆνῆτικὸς, V. Disput. pertractatum. Gießæ 1611. in 8.

Exercitationes Ethicæ, in tria Collegia distributæ, & ἠθικὸς καὶ ζῆνῆτικὸς pertractatæ. Gießæ 1613. (juxta Wittenium) & 1622. (juxta eundem, Drouidum, Bartholinum & Lipenium) in 8.

Collegium Politicum I., juxta methodum Logicam scriptum, & VI. Disput. in Acad. Gießena propositum, Gießæ 1611. & (juxta Drouidum ac Hartnaccium) 1622. in 8.

Collegium Politicum II., juxta Methodum Logicam conscriptum, & VIII. Disput. propositum. Gießæ 1611. & 1622. in 8. Utrumque, sed sine mentione Autoris, inter libros prohibitos, decreto S. Congregationis Indicis Romani, d. 2. Dec. A. 1622. publicato, est relatum. V. *Append. Indicis Romani* p. 157.

Disput. auspiciis de Norma & judice Controversiarum Theologicarum, Jesuitarum, imprimis autem Jac. Gretseri & Ad. Tanneri, blasphemis & erroribus opposita, & Durlaci, cum Rectoratum Gymnasii susceperet, proposita, Respondente M. Matthia Breggero, Phys. & Metaph. Professore, Argentinz 1614. in 4.

Prodromus arcis Sionis, seu Propugnaculum invictæ veritatis, pro Deitate filii Dei, Regis Sionis, ex cap. I. Joh., contra Photinianos, Disput. Inaugurali, Præfide D. Joh. Winckelmanno, exhibitum. Gießæ 1617. & 1622. in 4.

Systema Ethicum, in libros tres distributum, & sub forma Theorematum, Disquisitionum, Quæstionum, Disputationum ac Explicationum, pertractatum, nec non exemplis Historicis, ac regulis vitæ, illustratum, Gießæ 1618. & 1620. in 8. Marpurgi 1626. & 1635. in 8. Commendatur ab Abr. Calovio, Lib. II. *Jug. Theol.* p. 128. Plagi Autor e-

jus,

jus, quod *Lib. III., Exerc. X., p. 291.*, in ventilatione quæstionis: An in feminas cadat virtus heroica? ex Barth. Keckermanno, haud allegato, complura descripsit, a Jac. Thomasio (*in Tr. de Plag. Lit. §. 351. & 306.*) est infirmatus, simulque ab eodem (§. 486.) monuitur, Christ. Liebenthalium, hinc inde in *Collegio suo Ethico*, nostro vicissim multa suffragari.

Systema Politicum, in libros III. distributum, ac, sub forma Theorematum, quæstionum & Axiomatum, pertractatum, exemplisque Historicis illustratum. Giesz 1618. & 1620. in 8., Marpurgi 1631. in 8.

Systema Logicum, Theoreticum & Practicum, sub forma Theorematum & Axiomatum, ad Controversias accommodatum Theologicas, pertractatum, & exemplis variis, Theologicis, Juridicis, Medicis, Physicis, Ethicis, Politicis, Historicis, &c., illustratum. Giesz 1618. & 1620. & Marpurgi 1631. ac (*juxta alios*) 1621. in 8. Quod si Draudio credendum, jam ante etiam Argentiniæ A. 1614. in 8. prodit, sub titulo *Systematis Logici Aristotelico-Ramæi, juxta methodum Ramæam, ex Aristotele, optimisque ejus interpretibus, & aliorum sapientum decretis, adornati, & ad Controu. Theol. accommodati.*

Disp. de Passione salutifera Domini & Salvatoris nostri, Jēsu Christi, pro gloria illius, contra ejus perduelles. Noribergæ 1618. in 4.

Vindictio loci Zach. XII. 10., de divinitate & officio Messæ, contra Judæos, Pontificios, Calvinianos & Photinianos. Norib. A. 1618. in 4., & seorsim, & in *Methodica loca S. Script. vindicandi ratione*, edita.

Methodica loca S. Scripturæ vindicandi ratio, in triade locorum (Zach. XII. 10., Joh. XX. 28. & 1. Joh. II. 1. 2.) tribus Disputationibus propolita, & erroribus Heterodoxorum, præsertim autem Photinianorum, opposita. Norib. 1618. in 4.

Disp. de notitiæ Dei naturalis existentia, usu & efficacia, contra Photinianos. Norib. 1619. in 4. Recusa in *Collegio I. Anti-Photiniano*.

Disp. de Agno Dei, tollente peccata mundi, ex Joh. I. 29. Norib. 1619. in 4.

Disp. de adoratione Christi religiosa secundum utramque naturam, contra Photinianos & Calvinianos. Norib. 1619. in 4.

Collegium I. Exercitationum Anti-Photinianarum, de notitiæ Dei naturalis existentia, ejusque usu & efficacia, item de nominibus & attributis divinis in genere consideratis, decem constans Disputationibus. Norib. 1619. & 1622. in 4. Collegium II. Exerc. Anti-Photinianarum, de Dei spiritualitate, simplicitate, perfectione, immutabilitate & infinitate. Norib. 1621. in 4.

Disp. de Verbis Christi Joh. III. 5. 6. Norib. 1620. in 4. (*Catal.*)

Oratio Panegyrica de vita & obitu Joh. Schröderi, Theologi Noribergensis, Altorfii d. 30. Aug. A. 1622. recitata, Altorfii 1622. in 4. Recusa Francfurti A. 1655., in Henn. Wittenii *Centuria memoria Theol. renovate, Dec. VII., p. 353-382.*

Disp. valedictoria Altorfina de Dei ἀκαταληψία seu incomprehensibilitate, M. Sept. A. 1622. habita. Altorfii 1622. in 4.

Trias Meditationum sacrarum in Psalmum XXIII., Pastoribus Ecclesiæ Hamburgensis inscripta. Hamb. 1629. in 8. Typica totius S. Theologiæ Delineatio, in qua ejus natura, constitutio atque ordo, accurata methodo, velut in speculo, ad vivum monstratur atque exhibetur, ita ut Studiosis materiam Locos communes concinnandi præbeat, Hamburgi 1629. & (*juxta Catal. Nundinalem*) 1649. in fol. pat. Summopere commendantur Tabulæ hæc Theologicæ, Duræ olim, in auditorium usum, concinnatæ, tum a Casp. Er. Brochmanno in *prefat. System. Theol.*, tum a Nicol. Hardkopffo, Past. Hamburgensi, in præfatiuncula, iis adjecta, ita scribente: *Ego eas amo, excolulo, & magni thesauri instar habeo & habeo. Quicquid enim alibi diffusum est & sparsum, ut querendo vix investigare possis, illud hic, succincta diligentia, & mira arte, congestum, concinnatum & dispositum, in evolvenda intrare licet. Nec major, credo, ausu elegantior, membrorum in corpore humano coagmentatio, quam rerum, in hisce tabulis dispositarum, ordo, connexio, dependentia mutua, & unius ex altero deductio.*

Systema Theologicum minus, in quo totum religionis Christiani corpus, ex uno & solo verbo Dei Artificiose fabricatum, juxta methodum *Theologiæ typicæ*, A. 1629. editæ, exhibetur: In gratiam Studiosorum Acad. Soranz conscriptum, Hamburgi A. 1639. 154. & (adjecto Indice gemino) 1662. in 4. Huic (quod *insigne* etiam a Theoph. Spizelio l. c. vocatur), præter carmina Steph. Joh. Stephanii & Joh. Laurembergii, Collegiarum Soranorum, Encomiastica, præfixum est D. Casp. Er. Brochmanni Judicium, in quo, Methodo & perspicuitate ejus fusius celebrata, hæc adduntur: *Sudarum multi in adornandis Theologicis Compendiis, nec sine laude: sed, qui Autori nostro palmam ambigam fecerit, nedum præsuperit, vix quæquam nominaverit. Nam, quæ in aliis, qui compendia articulorum fidei elaborarunt, singulatim commendari poterunt, in hoc opere junctim invenies, ita ut non sine causa dixerit, qui sine præjudicio judicaverit, quod, in hoc scribendi genere, nosse omne punctum tulerit.*

Historia Patriarcharum, in qua illorum ortus, progressus atque egressus, methodo nova & artificiose describuntur, ac ad usum Ecclesiasticum, Politicum & Oeconomicum, accommodantur. Lubecz 1642. in 4. Opus hoc (quod, sub *Analyseon in Genesin* titulo, in M. Joh. Car. Poethii *Bibliotheca Exegetico-Biblica p. 31.* allegatur) Christ. Frisius, Cancellarius Danicus, Justinus Hægius, Acad. Soranz Præfès, Presbyterique Hamburgenses (*singulare eruditonis Theologicæ thesaurum*, in illo reconditum, *methodumque succinctam & accuratam*, deprædicantes), judicii honorificis, illi præfixis, Joh. autem Laurembergius & Steph. Joh. Stephanii Elogiis, commendarunt, metricis, ac Theoph. Spizelius, l. c., *Historiam vocavit accuratam, opusque multorum eruditum elogis celebratum.*

Historia Alexandri Magni, sive Prodomus IV. Monarchiarum. Amstelod. 1645. in 12. in *Theatro Historico*, mox laudando, velut pars ejus, iterum comparuit. Lectoribus Curtii a Christoph. Arnoldo, in *Diff. de hoc scriptore*, Phil. Caroli in eum *Animadversionibus* præmissa, p. 5. 46., commendatur.

Theatrum Historicum Theoretico-Practicum, in quo quatuor Monarchiæ nova & artificiose methodo describuntur, omniaque ad usum Oeconomicum, Politicum & Ecclesiasticum, accommodantur, ad A. C. 1612. usque perductum. Amstelodami A. 1648. 165. 6. & 1668., Francofurti 1684., Lipsiæ 1689., & denuo Francofurti 1694. in 4. Quatuor posterioribus editionibus Supplementa & Continuationes, scriem narrationum, ad annos usque istos, quibus singula prodierunt, pertextentes, a scriptoribus adjectæ sunt Anonymis. Pauli Jacobi Marpergeri, Notarii publici Lubecensis, Versio illius Germanica, ad finem usque Seculi XVII. idem continuans, Francofurti & Lipsiæ A. 1699. ac 1701. in fol. licet videri publicam: Joh. Gerlaci Wilhelmi *Theatrum Historicum* (quod Mathianus est Epitome) Latium Manheimii A. 1666. in 4.; Anonymi autem *Theatrum Historicum*, ex *Christiano Matthiæ carmine Heroico delineatum*, Gryphiswaldi A. 1663. in 4. *Excerpta miraculorum, quæ, a temporibus Antonii Pii, ad Rudolphum II. Imperatorem, commiserunt*, ex illo selecta, Eschallus Fabricius, scholæ Brahez Rector, Sveciæ, Wißburgi A. 1671. in 8. (teste Joh. Scheffero in *Svecia literata p. 257.*) edidit. Auctorem ejusdem Theatri editionem, quam suo Magdeburgi publicam

rum iri studio Fridericus Hordleerus junior A. 1667. (in *Catal. Nundin. Lips. Autumn. p. 32.*) est pollicitus, lucem haud credo aspexisse. Plurimorum ex eruditissimis Opus hoc, circa historiam Imperatorum, qui in quatuor, quas vocant, inclurare Monarchias, in primis occupatum, reportavit elogium. Joh. Henr. Bæckerus (in *Diff. de Utilitate ex Historia universali capienda p. 16.*) Autorem suam ad Monarchias excerpta suavitatis & novitatis quadam methodi adornasse, judicat. Theoph. Spizelius (l. c.) opus vocat insignem, perfectumque, in eo, historiae pariter, & morali discipline, exemplar censet exhiberi. Casp. Sagittarius (in *Intro. in Hist. Eccl. c. 12. §. 32. p. 181.*) circa perfectionem quidem ejus a Spizelio dissentit, infinitum tamen Auctoris omni laude dignum esse agnoscit. Henr. Basnagius, in editionis anni 1689. Lipsiensis recensu, *Historie Operum Eruditorum Gallice*, M. Febr. A. 1691. p. 253. 254., inferto, ob methodum illud Practicam, Theatrum vite humane merito, affirmat, posse appellari, & in laudem ejus sequentia subiungit: Sans doute qu'il a compilé la-dessus beaucoup de savoir & que ce livre luy a coûté un prodigieux travail. Commandant etiam Joh. Andr. Bosius in *Intro. ad notitiam rerum*, c. 4., p. 61., & in *Notitia Scriptorum Hist. Universalis*, Sect. II., §. 27., p. 200., Thomasque Crenius in *Notis ad Tractatus varios de Philologia, & studiis liberalibus*, junctim Leidæ A. 1696. editos, p. 290. Iniquior paulo est censura B. G. Struvii, in *Biblioth. Histor.*, c. 8., p. 211., ita de illo scribens: Multis olim fuit estimatum. Nova est methodus, quam servat, cum ex historiis Imperatorum usum Theologicum, Politicum, moralem, Oeconomicum & militare, ducat, quod tamen historie seriè corrumpit. Proficuum hoc opus illis tantum est, qui ex historiis aliqua per concione adducunt. Dan. Hartnacci, in *Hodege Bibliothecario p. 25.* Joh. Micraelii *Synagma Historie Politicæ*, cui suos ipse affuit centones, ei absque causis præferentes idoneis, iudicium meo morabitur. Continuantes illius idem (im Bedenken von Einrichtung der Historien p. 17.) admodum sejanas esse vere quidem pronunciavit, sed supplementa haud dissimilia ipsemet etiam scriptis Joh. Micraelii, Georg. Hornii & Pet. Laurenbergii, Historicis atterere non est veritus. De plagio, quo Urb. Chevreau *Historiam suam mundi Gallicam*, ex hoc Matthiæ (vix quater, ubi eum refutat, allegat) Theatro maximam partem compilavit. V. Joh. Frid. Gribii Epistolam Gallicam, in *Novellis litterariis anni 1716. Hagienfisibus*, p. 225. & seqq. editam, ac Germanice, in dem neuen Bücherkale, Sect. 60., p. 805. 871., reculam.

Analysis Typica in Matthæi Evangelium, ad intelligendam textus seriè, & memoriam juvandam, accommodata, Amstelod. 1652. in fol.

Sophistica, seu doctrina modum fallacias solvendi artificiose docens, exemplis Theologicis illustrata; post mortem Auctoris a Joh. Schelhammero Jun., Past. Hagienfi, edita. Hamburgi 1659. in 12.

Pœnitentialia Davidica, seu Elucidationes Theoretico-Practicæ in Psalmos Davidis Pœnitentiales, a Joh. Schelhammero Jun. editæ. Lipsiæ 1692. in 4. *Ἀποστασμάτιον* sunt Theatri Theoretico-Practici totius Pfalterii, inter *ἀντιθέα* memorandi.

Antilogæ Biblicæ, sive Conciliationes dictorum Scripturæ sacræ, in speciem inter se pugnantium, secundum seriè Locorum Theologicorum in ordinem redactæ; ex Auctoris schedis *ἀντιλογία*, hinc inde dispersis atque imperfectis, collectæ, absolutæ & editæ a Joh. Schelhammero Jun.: Cum Indice triplici Locorum, dictorum Scripturæ & rerum memorabilium. Hamburgi 1700. in 4. Recensum illarum V. in *Adis Erud. Lips. M. Jan. A. 1700.*, p. 22. 23.

II. GERMANICA.

Geistlicher Rosengarten, oder Erklärung des XLV. Psalms, welcher ist ein Brautlied von der Rosen, das ist, von der geistlichen Vermählung Christi und der Christi. Kirche, vor dem Beilager Christiani V., Röm. Dänischen Prinzen, und Magdalena Sibylla, Chur-Sächsischen Prinzessin, auf dem Eschloß zu Kopenhagen. M. Oct. A. 1634., vorgegetragen, und demnach theil ausgegeben. Hafniæ 1637. in 4. Actus Copulationis, oder Copulationspredigt, bey eben demselben Beilager, auf dem CXXXVIII. Psalme, gehalten. Hafniæ 1637. in 4. Duobus hisce Sermonibus, perquam prolixis, & tria quaternionum Alphabetâ implentibus, præfixum est Judicium D. Casp. Er. Brochmanni, his eos verbis commendans: *Qui compendio quodam discere vult accuratum res sacras tractandi modum, hoc oculo flectat & animum. — Accuratis ordinis & avadantibus, artificio quam excellat Adm. Rev. & Excell. Christi. Matthiæ, est scriptis, maximo reip. Lit. bono datum publicatis, restat ut si luculentum se ipsum tamen in hoc opere, divinioris spiritus singulari afflatu, ita superasse videat, ut, si, pari dextertate & diligentia, omnium & singulorum Psalmorum Davidicorum Analysis elaboraretur, opus foret æterna memorie dignissimum. — Ilo successu in hoc argumento versatum esse judico Dn. D. Chr. Matthiam, Magni nominis Theologum, ut ministerii sacri lectioribus Candidatis typum reliquerit, quæ, in condendis ac adornandis bibliis sacris, tuto, & optatissimo successu sequantur.*

INEDITA, in præfat. System. Theol. Minoris A. 1639. promissa.

1. Theatrum Pfalterii totius Theoretico Practicum, Opus duorum voluminum, in Pathmo Crempensi (teste Wittenio) elaboratum, & ab hæredibus, cum MSS. aliis, a Joh. Schelhammero Jun. reileptum, qui *Pœnitentialia Davidica*, paulo ante memorata, velut illius specimen & *ἀπόστασμα*, juris A. 1692. fecit publici. Totum opus idem A. 1683. D. Rud. Capello, Prof. Hamburgensi, commiserat, ut editio illius (Hamburgi, uti Wittenius, in *Cent. Memor. Theol. p. 1486.* refert, jam inchoata) ab eo curaretur. Mortuo autem A. 1684. Capello, & spe publicationis evanescente, Bibliothecæ patris Hamburgensis illud (uti præfatio *Pœnitentialium* indicat *Davidicorum*) destinavit. Casp. Er. Brochmannus, in præf. *System. sui Theol., Commentarium* istud vocat *luculentum*, & Autorem, in Judicio de Homiliis ejus vernaculis, modo laudato, ad editionem ejus maturandum, verbis A. 1637. hortatus est sequentibus: *Tu vero, Vir Rev. Cl. & Excell., Dn. Christiane Matthiæ, serio mihi rogandus es, ut, quæ in omnes Psalmos Davidicos lingua Latina adornasti, Commentarium diducissimum ac doctissimum tandem promas. Fecis er fœces Ecclesiæ Dei optatissimæ, & te dignissimæ.*
2. Biblia Latina Glossata, sive Annotata in V. & N. T. marginalia, prælo (teste Wittenio l. c. p. 1486.) parata. Partis horum posterioris, sive Annotationum in N. T. brevium & selectarum, editionem Joh. Schelhammerus Jun. A. 1699. in præf. *Antilogiarum nostri Biblicarum*, est pollicitus.
3. Systema Theologicum majus, quod Gerh. Meierus (*Lib. II. Biblioth. Theol. contradiæ, c. 5., p. 217.*) Tomis XXXV. contineri testatur, & C. E. Brochmannus, in præf. *System. sui*, commendavit.
4. Lexicon Theologicum, item a Brochmanno, l. c., deprædicatum.
5. Systema Historicum Theoretico-Practicum, in quo historiz Biblicæ nova & artificiosa methodo explicantur, & Patriarcharum, Pontificum, Regum, Ducum ac Prophetarum, res gestæ (teste Spizelio) describuntur. Opus hoc, cuius Pars I., sive *Historia Patriarcharum*, A. 1642. jam prodit, idem esse credo cum *Protoprophetia sacra*, *ἀντιπροφητα* nostri a Brochmanno, l. c. annuerata.
6. Theologia Practica, seu Loc communes Practici.
7. Theologia naturalis, in qua omnes Similitudines, in Bibliis a rebus naturalibus desumptæ, artificiosa methodo exponuntur.

8. Christologia sacra, in qua omnia Jesu Christi nomina explicantur.
9. Philologia sacra.
10. Politica sacra.
11. Tr. de formulis caute & sobrie in Theologicis loquendi.

Addantur his:

Dilucidationes Evangelicæ, seu Homiliæ doctæ & methodicæ in Evangelia Dominicalia & Festivalia, prælo quidem (teste Wittenio l. c.) maturæ, ac A. jam 1658., in *Catal. Nund. Vern. Lipsienf.* (haud dubie a Joh. Schelhammero), promissa, sed nondum tamen juris factæ publici, & libris proinde editis a Lipenio (*P. I. Biblioth. Theol. p. 647.*) falso annumeratæ.

Epistola εὐλογησας ad Christianum, Comitæ a Pentz, quam a possessore, Viro illustri, Marq. Gudio, ostensam mihi esse recordor.

HENNINGUS MATTHIESEN, Thomæ filius, Hamburgensis, d. 27. Jun. A. 1585. natus, Licentiatæ Juris utriusque Heidelbergæ A. 1610. adeptus titulum, patris Senator A. 1625. electus, & post legationes diversas, d. 25. Jun. A. C. 1646., ætatis 61., mortuus. V. de illo Ad. Trätigeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg.*, ad A. 1625., p. 46. Disp. Jurid. Inaug. de Renunciationibus, Præfide D. Dionys. Gothofredo. Heidelbergæ 1610. 4.

M. JESSENIUS MATTHIÆ, Hatherslebienfis, Log. & Methaphys., in Gymnasio Norwiegæ Christianienfis, circa A. 1647., Professor, simulque Scholz oppidanæ ab A. 1639. Rector, LL. Or. peritissia celebris, nec non Legatus, Conf. de illo Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan. p. 88.*

Disp. de Baptismo, Præfide D. Valent. Legæzo. Rostochii 1633. in 4.

Disp. de Nomine τῆς γεννημένης ἡμετέρας, Præfide M. Joh. Fabricio, Dantiscano. Rost. 1636. 4.

Positiones de punctatione & lectione nominis ἡμετέρας, Præfide eodem Fabricio. Rost. 1636. in 4.

M. JOACHIMUS MATTHIÆ, Hamburgensis, Kal. Sept. A. 1616. in lucem editus, Jenæ Magister creatus; Parochiz in Dithmarzia Boreali Wesselburenfis A. 1641. factus Ecclesiastes, dieque 26. Jul. A. C. 1652., ætatis 36., defunctus; Gener M. Joh. Schröderi, Diaconi Hamburgensis.

Jubilæum Dithmarzæ, oder Christliche Fried- und Freudpredigt, auf Pf. CXLVII. 12. & sqq., an dem wegen des allgemeynen Friedens angeordneten Danckfeste, gehalten. Hamburgi 1650. in 4.

M. WILHELMUS MATTHIÆ, Ecclesiæ ruralis Eppendorfsis, urbi Hamburgensi vicinæ, Pastor.

Israël ex Ægypto revocatus, seu miraculosa populi Israelitici, ex servitute Ægyptiæa reducis, per mare rubrum traductio, carmine Heroico expressa. Hamb. 1624. in 4.

CASPARUS MAURITIUS, Tunderzæ, Ducatus Slesvicensis oppido, d. 2. Mart. A. 1615., natus, patrem habuit Johannem, Pastorem illius ac Præpositum, Bernhardi, Parochi Eckernfördenfis, filium, Mauritiu, urbis in Westphalia Mundenfis Pastoris, nepotem & Mauritiu, Consulis ejusdem, pronepotem, matrem vero Annam Petram, Caspari, Senatoris, Tunderenfis, filiam, septimo se partu enixam. E Schola patria in Lubecenfem A. 1631. missus, Rectori hujus inclyto, Joh. Kirchmanno, suam ita probavit indolem, ut filii ipsi præficere non dubitaret studis. Inde A. 1633. in Academiam delatus Rostochienfem, in studiis sacris, Philologicis ac Philosophicis, Joh. Qvistorpiu, Joh. Cohtmannu, Steph. Heiniu, L. Hebr. Professorem (cui in deliciis erat) & Joh. Reinbohtiu, triennio sequenti duces habuit, curriculumque hoc, feliciter cæptum, in Regiomontana, lauream ei A. 1638. Philosophiæ supremam, aliosque docendi potestatem, largita, pari successu continuavit. A. 1639. in patriam reverfus, Conrectoris mox in Gymnasio Borchsholmenfis obtinuit officium, sed, post triennium, quod ad altiora aspiraret, isto abdicato, Rostochium repetit, biennioque (quo in Academia etiam excurrit Juliam) inter studia iterum exacto Academica, Logices in Athenis hinc Megapolitanis professionem, M. Majo A. 1644., reportavit, & Catharinam, M. Christiani Michaelis, Pastoris Jacobacæ ac Superintend. Rostochienfis, filiam, septem sibi liberos, & hos inter, Christianum, Archid. ac nom. Hamburgensem Jacobzum, enixam, simul duxit conjugem. A. 1648. ibidem, Brabeta Joh. Cohtmanno, Licentiatæ Theologiæ titulum, d. 13. Jun., cum Aug. Varenio, Collega, A. 1650. autem supremos ejusdem honores, cum Joh. Qvistorpio paulo ante (M. Febr.) in professione successisset Theologica, & ædis Archidiaconatum simul suscepisset Marianæ, eodem Varenio & Daniele Michaelæ, S. Lit. Interprete, gavius competitoribus, obtinuit. A. 1651. ac 1657. Rectoratu functus est Academico, A. 1653. autem ad templi Mariani Pastoratum, ac sequenti 1654. ad Superintendentis a Senatu evehctus dignitatem. Decanatu etiam Ordinis aliquoties potitus Theologici, A. 1651. Joh. Cornéliu, Collegam, & Joach. Fabriciu, Prof. Stettinenfem, A. 1655. Henr. Mülleru, Collegam eximiu, & alios quoque deinceps Theologos haud ignobiles, Doctorali ornavit axiomate. Urbi Rostochienfi, munerie in Ecclesiæ ejus atque Academiciurgemino, A. 1662., Dom. XVII. post F. Trin., publice, *invisis* (uti in Actis Ordinis annotatum est Theologici) *Principibus, Senatus, Academia & populo* (1.), valedixit, & Hamburgum, frustra renitentibus D. Joh. Mülleru, Ord. Eccl. illic Seniore, nonnullisque hujus Collegis, Calvinismi eum & Syncretismi, ut vocationem impeditur, falso insimulare, teste Georg. Haccio (2.), haud veritis, profectus, in ædis Pastoratu Jacobææ, legitima sibi electione d. 3. Aug. decreto, Joh. Balth. Schuppio, Theologo cordatissimo, successisset, docendique d. 17. Oct. fecit initium. Causam officii Hamburgensis Rostochienfi prælati immunitatem fuisse, quam istud concedebat, a privatæ absolutionis onere, conscientiz suæ permolecto, ipsemet, uti Theologi Halenfes (ad scriptum ejus de Confessione & absolutione privata provocantes Latium) (3.) & Val. Ern. Löfcherus (4.) testantur, publice est confessus. Hamburgi eruditione & eloquentia sacra, candore infusato, *δι' ἀρετῆς* (quæ omne ex usuris lucrum respuebat. (5.)) singulari, vitæ, Theologo ac Pastore dignissimæ, integritate atque pietate *ἀνταρξίση*, hujus auditorium etiam animis instillandæ; ac Praxeos Christianæ instaurandæ, desiderio, pacisque tandem cum Collegis studio, non minus quam Rostochii, bonorum omnium amore & venerationem promeruit. Anno circiter 1672., ut magis adhuc in vera Theologia Practica proficeret, permisso divino, in tentationes incidit gravissimas, cum langore corporis pertinaci conjunctas, in quibus vitam suam, laboresque fuerat, ad examen, juxta normam legis divinæ, revocans accuratus atque rigidus, valde, quod Deo, non ea, quæ par fuerat, sinceritate, ardore atque diligentia, inscruiverit, angebatur. Superavit tamen, spiritus divini virtute, non multo post, hosc conscientiz angores, & lætior atque alacrior, quam ante, ad conciones, partesque officii alias, velut ipse ferebatur, rediit. Imo ab eo tempore, haud secus ac si e Schola doctrinæ & experi-

(1.) Conf. Zach. Græpii Jun. *Reflexionem Evangelicam* c. 7., p. 180. (2.) im Röstigen Berichte von den Zeichnungen des Hamburg. Ministerii, lit. E. 2. a., ubi nomen Mauritiu supponitur. (3.) in der Verantwortung nieder D. Joh. Fr. Mayers Bericht von den Pöctigen, 1758. 120. (4.) in den Hefsch. Theol. Nachrichten, Ser. XII. A. 1705. p. 74. (5.) V. Dav. Sculteti *Hamburgischen von der Schol. veruffenen Prediger* p. 69. 70.

experientiz sacræ vera tunc demum produisset, in hominibus publicis, *verbis*, teste Encomiasta Kirstenio, *usus est longe efficacioribus, & sententiis divinis abundantioribus*, ad animos auditorum permoveendos accommodatissimis. Licet autem animus, post agonem istum, vigorem suum recuperaret, acrisque exardesceret, corporis tamen imbecillitas non imminuta, sed aucta deinceps est, præsertim cum cibo uteretur parviori, & curæ etiam sollicitudinesque variz subinde accederent. Degeneravit hæc tandem, A. 1675., sub initium Aprilis, cum die Parasæves ultimum de morte Christi, ipsemet mortis candidatus, cygnusque funus sui cantator, voce ægra ac deficiente, habuisset sermonem, in febrem malignam, quæ, ingenio & memoria paulatim labefactis, die mensis ejusdem XIVto, senem sexagenarium, mente non alienata, terribis eripuit. Uxor, ejusdem morbi infecta contagio, biduo post idem expiravit, & d. 20. Apr. eodem cum marito funere est elata, eidemque illata tumulo. Epitaphium defuncto suis templi Jacobizi curatores, atque auditores nonnulli, A. 1676. erexere sumptibus, cujus lapidisque sepulchralis inscriptiones Joh. Alb. Fabricius, in *Auditorio Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium* (1.), legendas exhibuit. Successor ei, in munere sacro, obitig. Ant. Reiserus, Augustanus, eximie itidem eruditionis pietatisque Theologus.

Plura de vita laudibusque nostri suggerent: 1. D. Mich. Kirstenii, Phys. & Poet. Professoris Hamburgensis, A. 75; *Επιτάφιος*, Hamburgi A. 1675. in fol. excusus, ac in Henn. Wittenii (brevius etiam de illo *Tomo I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1675., commentati) *Centuria memorie Theologorum renovate* (quæ Francofurti A. 1685. prodit), *Det. XV.*, p. 1858-1868., recusus, & scriptorum auctus Catalogo; 2. Anonymi Biographia Germanica, secundæ editioni des *Versten Theats*, Hamburgi A. 1676. publicatæ, præfixa; 3. Pauli Freheri, hanc fecuti, *Theatrum Eruditorum* p. 713. 714.; 4. M. Casp. Freytagi Hamb., Past. Stadenfis, *Utt und Menschen wolgefälliger Prediger*, in seinem Leben und Tode, auf E. L. VII. 1. 2., nach dem Muster D. Casp. Mauriti, vorgestellt, ed. Hamburgi A. 1675. in 4., Epicedia Joach. Henningii, Conræd. Hamburg., aliorumque Latina, & vernaculum M. Andr. Amderi, Rect. Tunderensis, Parte II. der Tunderischen unsterblichen Eienblüthe, p. 187. 188. 189., obvium; 6. M. Erdm. Uhsei *Vite Doctorem Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicæ*, p. 300. 301. 7. D. Joh. Cohtmanni, Theol. Rostoch., *Programma Disputationi ejus Inaugurali* A. 1648. præfixum.

Conferri etiam de illo possunt Joh. Georg. Dorschei *Sylloge semestris Miscellan. Historico-Theol.* p. 75. 76., D. G. Morhofii *Miscellanea Poetica* p. 31. 32., Zach. Grapii Jun. *Evangelisches Rostoch*, c. 7., p. 179. 180. 197., J. Alb. Fabricii *Memoria Hamburgensium*, P. II., p. 885., & Christ. Scriberii Epistola ad eum, in Val. Ern. Löscheri *Umschuld*, Theol. Nachrichten, Sect. V. A. 1717., p. 732-735., publicata.

ELOGIA.

Dan. Georg. Morhofius, l. c., hoc suum in effigiem ejus Epigramma exhibet:

*Entibi Mauritium color hic pictoris adumbrat,
Cui pietas, nullo picta colore, placet.*

*Pingite Mauritium pictores, scribite vates:
Mauritium pingit non nisi Mauritius.*

Hier. Kromayerus (in *Hist. Eccl.* p. 683.) celebrioribus eum Theologis accenset Hamburgensibus, Joh. Balzh. Schuppio (im besetzten Ritter Florian, in *Append. Opp. German.* p. 444.) audit ein ehrsüchtiger hochgelehrter Theologus.

Phil. Jac. Spenero (P. IV. *Confil. Theol. Lat.*, cap. II., Art. I., n. 1., p. 232.) *celebris Ecclesiæ nostræ Doctor*; necnon (in der Beamtung des Umfangs der Theistien, c. 4., §. 11., p. 206.) ein vornehmer Theologus.

Joh. Henr. Horbio (in *Apologia contra Presbyterium Hamburg.* p. 9.) ein um die Hamburgische S. Jacobs Kirche hochverdienter Theologus.

Joh. Diecmanno (in *præfat. Lib. Joh. Arndti de vero Christianismo*, T. II. *Scriptorum Germ.* p. 180.) *celeberrimus pietatis non minus, quam orthodoxie, zelo Theologus.*

Casp. Marchio, Prof. Medico Rostochiensis (in *Progr. fun. A. 1664. D. Joh. Frid. Königii dicato memoriæ*), *Theologus doctrina ac gravitate eximius, ac pacis insuper amore commendatissimus.*

Mich. Kirstenius (in *Λόγος de vita illius ενταφιος*) Theologum eum vocavit *clarissimi nominis, qui magnam de se estimationem concitavit & est meritis, militem Christianum, imo, sacræ militiæ doctorem fortissimum, Athletam constantissimum, Pancratiastam invictum, Hieroniam gloriosum, ducentumque Christiani gregis emeritur.* Virtutes ejus, in eodem, verbis celebravit sequentibus: *Aperta ingenuaque Viro frons, in animo candor, ab officiis & artibus, quarum insolens erat, alieno: sacris dicta putabat exequenda. Incredibilis ardor bene merendi de Ecclesiæ, & Christianismo, omnium confessione in deterius prolapsa, ut auditores suos incenderet studiis pietatis, & vite Christo, cujus dicantur, digne, enitendum putabat admodum.*

Frid. Breclingius, in Catalogi testium veritatis adversus Christianismum degenerem Prolegomenis (T. IV. *Hist. Eccl. Gotfr. Arnoldi*, Sect. III., n. 18., p. 760.), istis eum annumerat.

Joh. Alb. Fabricio (l. c.) *Vir audit præclarus.*

Thomæ Crenio (P. IV. *Animadvers.*, c. 4., p. 185.) *Theologus profecto major ac doctior, quam illustrior.*

Joach. Henningio (in *Epicedio*) *alter Chrysostomus, vir rara pietate fideque coruscus, & inter præcipuos meritis, quos nostra Ecclesiæ patres suscipit, annumerandus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Officiis disputantium. Rostochii 1645. in 4. Recusa ibidem A. 1646., sub finem *Dec. I. Exerc. Politicarum*, Disp. de Materia prima. Rost. 1645. in 4. Disp. de Syllogismo demonstrativo. Rost. 1645. in 4. Recusa ibidem A. 1646., sub finem *Partis II. Exerc. Politicarum*.

Disp. de Justitia & Jure. Rost. 1646. in 4.

Exercitationum Politicarum Decas prima, objectum Politicæ, & finem, cum in genere, tum in specie, continens. Accedit Disp. de Officiis disputantium. Rost. 1646. in 4.

Earundem Pars altera, IX. Disputt. constans, & media Politica, Rempubliacam cum constitutiva, tum conservantia, continens. Accedit Disp. de Syllogismo demonstrativo. Rost. 1646. in 4.

Disp. de Morbis rerum publicarum. in 4. (V. *Carol. Lipsorp.* p. 202.)

Disp. Inaug. de Summa S. Scripturæ autoritate, ex 1. Theol. II. 13., Præfide D. Joh. Cohtmanno. Rost. 1648. in 4. *Πρώτος Ψαλμός*, vel primum falsum, Calvini & Sociorum, VII. Exercitationibus adumbratum primo, deinde expressum. Accedit brevis de Arminianis, & illorum doctrina, tractatio. Rost. 1649. in 4. Recusæ sunt, aliis, postea editis.

ditis, auctiores, hz Exercitationes Anti-Calvinianz, duabus partibus (quarum I. de fato Calvinistico, absoluto decreto, capitibusque cognatis, II. de persona Christi, S. Cæna, Adiaphoris, &c., habitas continet), ibid. A. 1665, in 8.

Hendecas Exercitationum Logicarum. Roft. 1650, in 4.

Πέντε Ὑπόθεσις Socini & sociorum, five Exercitationes VII. Anti-Socinianz, cum duplici Corollario de erroribus Anabaptistarum & Enthufiastarum. Roft. 1650, in 4. Auctiores recufz Hamburgi A. 1669, in 8.

Diff. de Peccato in genere. Roft. 1651, in 4.

Diff. de Iustificatione hominis coram DEO, c. Rom. III. 21-28. Roft. 1651, in 4.

Diff. de Angelis in genere. Roft. 1652, in 4.

Exerc. de Fato Calvinistico, in DEum pariter & homines injurio atque contumeliofo, totamque adeo religionem everteute, Frid. Spanhemio, Marco Frid. Wendelino & Joh. Maccovio, potissimum opposita. Roft. 1652, in 4. Recusa est A. 1653, in Triade Exerc. Anti-Calvinianarum, & A. 1665, Parte Exerc. Anti-Calv. secunda. Exaſciata audit G. H. Götzio, in Diff. de ſatis triſtibus, quæ Theologorum filii ſubierunt, p. 4.

Exerc. Anti-Calv. de Unione perſonali, contra Wendelinum. Roft. 1653, in 4.

Exerc. Anti-Calv. de Sanctiſimo Cænæ Dominicæ myſterio, contra Wendelinum. Roft. 1653, in 4. Hæc, una cum præcedenti, eodem A. 1653, Triadi mox memorandæ, & A. 1665, Partii II. Exerc. Anti-Calvin., itidem eſt inferita.

Trias Exercitationum Anti-Calvinianarum de Fato, Unione perſonali & S. Cæna. Roft. 1653, in 4.

Decas Exercitationum in Formulæ Concordiæ, cum Append. de Confeſſione Lüneburgeni. Roft. 1654, in 8.

Περί ὑποστάσεως Θεοῦ & Θεανθρώπου, Reſp. Chriſt. Kortholt (poſtea Theologo Kilon.) Autore, Roft. 1655, in 4.

Diff. de Gentilibus in V. T. ad regnum cælorum vocatione, Reſp. M. Chriſt. Niſanio (poſtea Superint. Ravensburgico). Roft. 1655, in 4.

Exerc. ſecularis de Simonia, in qua de origine, uſu & abuſu Bonorum Eccleſiaſticorum diſſeritur, Reſp. M. Gerh. Mohrmanno, Hamburgeni. Roft. 1655, in 4., & longe auctior ibidem A. 1658, in 12. Politicus ejus lectionem ſuadet Joh. Balth. Schuppium im beſtehten Ritter Florian (in Append. Opp. Germ. p. 444.), ac, in Speculo imperantium, c. 7. (in Opp. p. 72.), dignam cenſet eſſe, quæ, Germanicè tranſlata, in omnes Principum Lutheranorum aulas transmittatur. J. G. Dörſcheus (in Program. Diſp. Inaug. G. Murnanni præmiſſo) Exercitationem graviffimam, & Frid. Breclingius (in Speculo Paſtorum p. 318.) einen heftigen Tractat, eandem appellant. Nec immerito, cum cordatis in varia Simoniz genera, quibus, tam ab Eccleſiaſticis, quam Politicis, illicis intra muros & extra, peccatur, ſcateat invectivis.

Myſterium Trinitatis, ex utroque Teſtamento, conjunctim ſumpto, aſſertum, & Diſſ. Academicæ διὰ τῆς ἀντὶ-Θεοῦ, & ex parte æternæ Ἀποδείξεως, exhibitum. Roft. 1657, in 4.

Diff. de irremiſſibili in Sp. S. blaſphemia. Roft. 1658, in 4.

Diff. de Anima immortalis, ejusque ſtatu poſt ſeparationem a corpore. Roft. 1659, in 4.

Tr. de Officio Chriſtianorum Elenctico. Accedit Erasmii Sarcerii Judicium de conſervandis bonis Eccleſiaſticis, ex opere Germanico de mediis veræ religionis conſervandæ (p. 317. & ſeqq.) excerptum. Roft. 1660, in 12.

Scriptum de Confeſſione & Abſolutione privata, cujus in vitæ hiſtoria jam facta mentio prodiit Bremæ A. 1721., in Brementium Bibliothecæ hiſtorico-Philologico-Theologicæ Clafſis IV. Faſciculo V., num. 5. Optat Autor abſolutionem categoricam aboleri, & in votivam mutari.

Diff. de Gratia irrefiſibili.

Diff. de Quæſtione: An, qui non eſt Prædeſtinatus, Pelagianus ſit, ſaltem ex ſemiſſe?

Diff. II. de Invocatione ſanctorum.

Diff. de Statu Eccleſiaſtico, (Quatuor hæc Schediaſmata ei ab H. Wittenio, in Centuria memor. Theol. renov., Dec. XV., p. 1808., tribuntur.)

Programmata Roſtochiensia plurima, ſacra (de feſtis anniverſariis), ſunebria, inauguralia, &c., diverſis annis publicata Diſputationes Inaugurales, ipſo Præſide propoſitæ:

1. Joach. Fabricii, Prof. Sættin., de Eccleſia. Roft. 1651, in 4.

2. Henr. Mülleri, Theol. Prof. Roſtoch., de Aphoriſmo Apoſtolico 1 Cor. XII, 13. Roft. 1655, in 4.

3. Joh. Vorſtii, Reſt. Flensburg., de gratiæ divinz efficaciac & operandi modo. Roft. 1655, in 4.

4. Mich. Watſoni, Prof. Rintel. & Kilon., de fidei & vitæ Chriſtianz articulis. Roft. 1659, in 4.

5. Chriſt. Kortholti, Theologi Roſtoch. & Kilon., de Neſtorianismo. Roft. 1662, in 4.

II. GERMANICA.

Hocherfreuliche Hoffnung Gottliebender Seelen, oder Leichpredigt über Herm. Henr. von Dorne, J. U. Stud., aus 1. Cor. II. 9. Roft. 1652, in 4.

Leichpred. über Steph. Schultetum, Med. D. und Prof. Roft. 1654, in 4.

Rechtſchaffener Glaubenskämpfer himliſche Gnadenkrone, oder Leichpr. über Caſp. Poley, Schwediſchen Obrſten, aus Tim. IV. 7. 8. Roft. 1656, in 4.

Erliger Vorzug der zeitig ſterbenden Gerechten, oder Leichpr. über Hieron. Koch, J. U. D., aus Sap. IV. Roft. 1657, in 4.

Leichpr. von der vollkommenen Eiderheit, und lebendigen Hoffnung, des ruhenden Volckes Gottes, über Laur. Stephani, J. U. D. und Prof., aus Eccl. XXVI. 18. 19. 20. Roft. 1657, in 4.

Leichpr. von der Fürſehung Gottes über das Lebensziel der Menſchen, aus Pf. XC. 10., über Reinholdum von Gehren, J. U. D. und Roſtochiſchen Syndicum. Roft. 1660, in 4.

Pauli Gewiſſensfreudigkeit und Himmelskrone, oder Leichpr. über Henr. Rahnen, J. U. D. und Prof., aus 2. Tim. IV. 7. 8. Roft. 1661, in 4.

Leichpr. über Eccl. XXXVII. 3. Roft. in 4. (V. Wittenium I. c.)

D. Mart. Lutheri Catechiſmuslebre, in Fragen und Antworten erkläret, und mit Sprüchen der S. Schrift beſtätiget.

Roft. 1663, in 12. Hamburgi 1675, in 12.

Der beſte Weg zur Reinigung, Erleuchtung und Vereinigung, in 3. Theilen. Hamburgi 1674, in 12. Caputum diſtinctione ac ſummariis, vitæque Autoris, auctior denuo ibidem A. 1676, in 8. prodiit. Scriptum hoc Prædicium, & ſermonibus in Periochis Evangelicis ſacris, ſpatio annuo Viæ Theologorum veterum Myſlicorum triplici, purgativæ, illuminativæ, & unitivæ, elegantis attemperatis methodo, congeſtum, Mich. Kirſtenius (in Λόγῳ Ἐπιφάνειᾳ) & M. Greg. Michaelis (in Nois ad Jac. Gaſſarelli Chriſtoſt. Inaud. p. 68. aureum vocarunt, & præter illos, ſummopere commendat Phil. Jac. Spenerus (P. I. Conſil. Theol. Lat., cap. II., Art. I., n. 1., p. 232.), Joh. Diekmannus (in præſat. libro Joh. Arndti de vero Chriſtianismo), Joh. Henr. Horbuius (in Apologia contra Presbyterium Hamburg. p. 2.), Gotfr. Arnoldus (in Hiſtoria & deſcript. Theol. Myſticæ, c. 6., §. 1., p. 82., c. 12., §. 12., p. 216., acc. 24., p. 351.), Georg. Henr. Götzius (in den Miſcellan-Predigten p. 274.) & Joach. Henningius (in Epicedio in Autoris obitum).

ERICUS MAURITIUS Senior, Itzehoensis, d. 4. Febr. A. 1598. in lucem editus, patrem habuit Otonem, urbis istius Senatorem, Joachimi, Advocati celeberrimi, filium, Ericique, gentis Westphali, Consulis Itzehoensis, nepotem, matrem vero Rebeccam Brocktorfiam. Opera literis in ludo patrio, Icholaque & Gymnasio Hamburgensi, Juri autem in Academia (ab A. 1616.) novata Rostochiensis, filii unici Henr. Ranzovii, Dynastæ Nienhufiani, per biennium, fuit Ephorus, ac Praxi deinceps in Cimbria forensi admodum inclavuit. In urbe hinc patria Itzehoensis, ab A. 1622., egit Secretarium, ab A. 1631. Senatorem, & mox Consulem. In aulas postea evocatus, ab A. 1648. Joachimo Ernesto, Ducis Holfato-Plönensis, & annis aliquot elapsis, Friderico Holfato-Gottorpiensi, fuit a consiliis, donec A. 1666. a Friderico III., Daniz Rege, Glückstadum, ad Procancellarii sui Slesvigio-Holfatici munus administrandum, pertraheretur. Huic septuagenarius, d. 21. Apr. A. 1668., est immortuus, cum e quinque liberis, e conjugæ Margareta, M. Nicol. Georgii, Pastoris Nienbrockenis, filia, A. 1630. ducta, susceptis, Ericum, Jctum illustrem, & Nicolaum, dignitate in Acad. Kiloniensi Professoria, Otonem vero J. U. Licentiatum titulo, vidisset ornatos, ac Annam Margaretam, filiam, Joh. Henningio, J. U. D. ac Syndico Kiloniensi, A. 1663. jam elocasset. Officia, quibus functus est, publica D. G. Morhofius Epigrammate hoc recensuit funebri (1.):

*Prima tibi orandis ducuntur tempora causis,
Inde Senatorem patria terra vocat.*

*Diceris hinc Consul, Plönensium dirige aulam,
Plura de illo quære in Caji Arndi, Past. Glückstadiensis, Sermone funebri in 2. Tim. IV. 7. 8. Germanico, Glückstadii A. 1670. in 4., cum Professorum Kiloniensium, aliorumque, impresso, Epicedio, & confer Nic. Scribonii Lib. I. Lusium Anagramm. Gottorp. p. 24. Joh. Nicol. Hertii, Jcti Giesfensis, Vitam Erici filii, hujus præfixam Dissertationibus, ac D. G. Morhofii Programmata exequiis filie A. 1635. propositum. De filiis mox plura dicentur.*

Ipse Scriptoris b. l. Cimbriæ accensetur ob operam, Christiani IV., Regis Danici, iussu, A. 1636., Judicii provincialis Slesvigio-Holfatici vernaculæ, quam vocant, Ordinationi revivendæ atque emendandæ impensam. De qua ita Ericus filius in præfatione scribit Speciminis Consiliorum Kiloniensium: *Inter illos, quibus Jaris provincialis Holfatici revisio committebatur A. 1636., fuit quoque p. m. Parens noster, qui quædam eorum, quæ tunc corrigenda videbantur, antiquæ Ordinationi, adjectis quondamque rationibus, adscripsit.*

ERICUS MAURITIUS Junior, filius Senioris, modo laudati, e Margareta Georgica primogenitus, Itzehoam patriam cum parente communem, & diem 10. Augusti A. 1631. natalem, habuit. Post egregia literarum, in scholis ubi patris & Hammopoleos, hujusque Gymnasio, tyrocinia, in Academiis Witebergensi, Viadrina, Giesfena & Tubingenfi, ab A. 1647., invadendis, non in jure solum, sed & omni ferme doctrinæ, elegantioris pariter atque sublimioris, genere, fecit progressus. Hos, Licentiatum Juri titulo Tubingæ A. 1654. reportato, in itinere, quo, Carolus Heinricus, Joachimi Ernesti, Ducis Holfato-Plönensis, filio, morum studiorumque moderator additus, Germaniam, Hungariam, Belgium, Galliam, Angliam, Scotiam, Hyberniam & Italiam, per annos lustravit complures, literario, felicitate ita continuavit incomparabili, ut juvenis Viris, quibus ubique innouit familiariter, eruditissimæ atque *πολυγλωσσος*, tum ob accuratissimam juris peritiam, prudentiamque civilem, tum ob *πολυδιδασκαλος* per omne literarum genus diffusam, fuerit admirationi. Domum reversus, cum patriam belli calamitatis oppressam videret in Academiis se paulo post Heidelbergensem contulit, & Caroli Ludovici, Electoris Palatini, permisso, Jus, cujus scientia coævos omnes superabat, privatum docuit Publicum, ad annum usque 1660., quo, ad professionem ejus pariter atque Feudalis ordinariam, ab Eberhardo III., Duce Württembergico, Tubingam evocatur, & Doctores illic ornabat titulo. Tubinga A. 1665. in patriam, a Christiano Alberto, Duce Holfato-Gottorpiensi, est revocatus, Jurisque Professor, in novella Academia Kiloniensi, designatus primus atque primarius, inaugurationi hujus interfuit, & sequenti 1666. Rector ejusdem creavit Doctores. A. 1667., Ill. Id. Sept., uxorem duxit Magdalenam, Joh. Christoph. Schönbachii, J. U. D. & Cancellarii provincialis Slesvigio-Holfatici, filiam, sed nullos ex illa, biennio post, cum secum ex acridulis domo remearet Svalbaccensibus, Groningæ extincta, sustulit liberos, vitamque deinceps, ad obitum usque, egit viduam. A. 1672. Kilonium ac Cherlesonem patriam denuo reliquit, supremique Dicalterii Germanici Assessor, ac Legatus Circuli in eodem Svevici perpetuus, ab hujus Ordinibus, ac Eberhardo præfatum Ill., Duce Württembergico, constitutus, munere hoc, cui dignitas etiam Consiliarii, a Leopoldo Imperatore, & Electore Palatino, ei collata, accessit, splendide, Spira primum, & deinde, cum Themis a Marte inde A. 1689. fugaretur Gallico, Wetlaræ, summa & dexteritate, & integritate, ad annum usque fatalem 1691., gloriose est peritunctus. Hoc enim Jctus consummatissimus, & Ornamentis Cimbriæ, luminibusque ævi sui, præcipuus, ob peritiam non doctrinæ solum legalis universæ, sed Historiæ etiam omnigenæ, Philosophiæ solidioris, literarumque & scientiarum (ne Theologia quidem, Medicina ac Chymia, neglectis) ferme omnium, incredibilem, *πολυγλωσσος* rariore, & lectionem veterum pariter atque recentiorum ininitam, merito annuerandus, Wetlaræ (quæ, in templo majori, & cineres ejus asservat, & Epitaphium ostentat marmoreum), d. 10. Sept., dysenteria sexagenarius obiit. Fufius a nobis Tomo Operis hujus celebrabitur ultimo. Consulti academ. de vita ejus, & scriptis, meritisque in Jurisprudentiam & literas immortalibus, meretur Joh. Nicol. Hertii, Acad. Giesfenz Antecessoris, *Prolegomena, Volumini Dissertationum ejus*, Francofurti A. 1692. junctim excusarum, præmissa, Programmata geminæ ipsius promotioni A. 1654. & 1660. dicata Tubingensi, Dan. Georg. Morhofii Carmina in honorem ejus complura, in Poematis Latinis pariter atque Germanicis passim obvia, & *Eponymologium* Tob. Magiri *Criticum*, a Christ. Wilh. Eybenio auctum, p. 175-176. 577.

JOHANNES MAURITIUS, Eckernfördenfis, Bernhardi, Pastoris oppidani, filius, Mauritiū autem, Parochi in Westphalia Mindenfis, nepos, d. 4. Sept. A. 1560., uti ipsemet ad Abr. Saurii *Diarium* annotavit *Historicum*, in lucem est editus, & studiis in Gymnasio Bordsesholmenfi atque Academia Rostochiensis dedit operam (2.). Ex hac Bordsesholmiani revocatus, primus, teste Mart. Coronzo (3.), Athenz istius, circa A. 1587., fuit Conrector, Scholasticoque etiam Kilonii aliquamdiu functus est munere (4.). Caroli deinde IX., Svecorum Principis, ac conjugis ejus, Christinæ Holfaticæ, Concionatore Nycopiz, per triennium, egit aulicum (5.), ad A. usque 1594., quo, in Cimbriam reversus, Andrez Thomæo, d. 20. Sept., in urbis Tunderensis Pastoratu, & sequenti 1595., d. 18. Febr., in Ecclesiæ suæ quoque vicinæ Diæceseos Ephoria, successit (6.). A. eodem 1595. Elisabetham, Antecessoris viduam, duxit uxorem, & huic, in puerperio sequenti 1596. extinctæ, A. 1598. Annam subrogavit, Casp. Petriz, Senatoris Tunderensis, filiam (7.), præter liberos alios, Bernhardum, suum in utroque munere successorem, & Casparum, Theologum Rostochi-

(1.) in Opp. Poet., Lib. III. Manum, p. 176. 577.

(2.) in Antiq. Bordsesholmenfis MSS. nepos ejus dicato exequiis, & Elverfeldio I, c.

elbalmia Jonæ Elverfeldii & Joh. Calvæ,

(3.) teste Jona Elverfeldio, in *Epithalamio in nuptias ejus secundas*, Slesvigæ A. 1598. ex-

(4.) teste Elverfeldio I. c.

(5.) testibus Laur. Bodochio, in *Programma, Rostochiensi*,

(6.) V. Ant. Heinreichii *Lib. II. Hist. Eccl. Slav.*, c. 3. p. 214. 215.

(7.) V. *Ep-*

Rostochiensem atque Hamburgensem inclytum (*supra a nobis celebratum*), enixam. Ipse tandem, *virri pii, docti & moderati*, a filio hoc posteriore ornatus elogio (1.), d. 18. Febr. A. C. 1634., ac zt. 74 (2.), vitz finem attingit, cum Ecclesiæ Tunderensi, atque vicinis, per annos quadraginta præfuisse continous.

Epitaphium ἀνετίθηται atque ἐπίσχευται, Friderico, Duci Holfato-Gottorpiensi, scriptum, Slesvigz 1587. in fol.
Sermo funebris Saxonicus, in Georgii Beieri, Consulis Tunderensis, exequiis, e Joh. XI. 11. & seqq., habitus. Lucæ becz 1621. in 4.

Sermo alius exequialis Saxonicus in Joh. XIX. 25. & seqq., Lucæ Preußi, præfecturæ Tunderensis scribæ publicæ, dictatus memoriz. Hamburgi 1632. in 4.

M. JOHANNES MAURITIUS, Tunderensis, præcedentis e Bernhædo, filio & successore, nepos, laurea a D. G. Morhofio Kilonii A. 1666. ornatus Philosophica, eodem anno Pastor ruralis, in præfectura Tunderensi, factus Hosterupensis, & A. 1696. defunctus.

Oratio de Gratitudine, virtutum omnium matre, in schola Lubecensi A. 1659. recitata. Lubecz in 4.
Observationes nonnullæ Philosophicæ & Philologicæ, Præfide D. Christ. Kortholto propofitz. Rostochii 1662. in 4.

M. NICOLAUS MAURITIUS, Itzehoenfis, Erici senioris (*supra laudati*) filius, Witebergæ A. 1653. supremos Philosophicæ honores, Brabevta Aug. Buchnero, Kilonii autem A. 1666. Ethices professionem, obtinuit, sed, ob ebriositatem & negligentiam, uti relatum mihi est, eadem non multo post privatus, vivis, anno circiter 1668., excessit.

Theses de Communicatione proprii, Præfide D. Mich. Siricio, Giesfz 1653. in 8.
Oratio auptialis de morali Philosophicæ præstantia & utilitate, Kilonii V. Id. Apr. A. 1666., cum ad Ethices professionem introduceretur, habita. Kilonii 1666. in fol.

OTTO MAURITIUS, Itzehoenfis, Erici Senioris itidem filius, J. U. Lic. & Joh. Adolphi, Ducis Holfato-Plönnensis, Secretarius, ab illo, cum literas Hafniz, ipsius nomine, sed injussu, scripsisset, ac nimia præterea, tam in Dominum, quam Aulæ Danicæ magnates, *naq̃ horis* peccasset ac dicacitate, coram Dicasterio regio accusatus Hafnienfi, hujusque sententia A. 1677. in Bornholmensem relegatus insulam.

Theses Inaugurales Juridicæ. Ultrajecti 1660. in 4.

ARNOLDUS MECLENBURG, Kilonienfis, J. U. D., Advocatus initio Cimbriæ haud incelebris, ac deinde Christiani Alberti atque Friderici, Ducum Holfato-Gottorpiensium, ex Secretario Consiliarius aulicus, in legatione ad Conventum Irenicum Pinnebergensem Hamburgi, M. Apr. A. 1697., defunctus, V. de illo D. G. Morhofio Epithalamium ei scriptum, in *Horis subsecris Poeticis* p. 26. 27.

Positiones Inaugurales, jus controversum delibantes, Præfide D. Magno Wedderkopffo, Kil. 1671. in fol.
Scripta quædam Germanica de Friderici, principis sui, cum Christiano V., Danorum Rege, controversiis, huic, illius jussu, ab eo, uti creditur, A. 1696. opposita.

GEORGIVS MEGANDER, Scholz Slesvicenfis Præceptor.
Poema Elegiacum de puero Jesu, Salvatore nostro, Casp. Hoyer, Præfidi Eiderstadiensi, inscriptum. Slesvigz 1784. in 4.

JACOBUS MEHRNING, Holfatus, Anabaptista non indoctus, novam, quod semel jam baptizati baptismum subinde, fluminibus se atque piscinis immergendo, iterare, atque hoc pacto a peccatis semetipsos purgare, debeant, teste Jod. Edzardo, adversario, neri haud est veritas sententiam. An verus, uti non pauci credunt, nominis istius scriptor fuerit, an vero sub nominis hujus, *ab augmento*, in quo sibi placebat, Ecclesiæ assumpti, larva Christoph. Rafelius, uti El. Sigism. Reinhardtum (3.), Henr. Kippingium (4.) & Joh. Müllerum, Theologum Hamburgensem (a quo insignis ille & mendacissimus vocatur *falsarius*) (5.), conjecisse video, delituerit, haud desinio, sed alius disquirendum relinquo (6.).

S. Baptismi Historia: das ist: Heilige Tauf-Histocie, in welcher die Wahrheit der ersten, einigen und eigentlichen Taufs Ordnung Christi, auß D. Christi, deutlich wiederholt, dazu, auß vielen alten und neuen Kirchen-Historien, durch alle bundertjährige Zeiten, von Anfang der Taufe bis hieher, bezeuget, und, wie solche, fast nach allen Hauptstücken, oft verändert, und in schändlichen Mißbrauch verkehret sey worden, dergestalt dargethan wird, das darauß leicht zu erkennen: 1. Was rechtshafte sene Christen, von diesem hochheiligen Geheimnisse der Seligkeit, recht glauben, und wie sie dasselbe mit gottlichem Wandel ihr lebendigen heiligen sollen; 2. Wer eigentlich ein wahrhafter Christentäufer, oder ein rechtshuldiger Wiedertäufer sey, oder nicht? Anfangs durch den hochgelahrten Herrn Joh. Montanum, in Niederländischer Sprache, beschrieben, nach dessen Tod de aber, auß seinen hinterlassenen Schriften, und andern Autoren, vollständig vermeret, und in die Hochteutsche Sprache übersezt, durch Jac. Mehrning auß Holslein, der Göttlichen Wahrheit Studiofum. Tremoniz 1646. & 1647. in 4. Divisionem est Opus hoc in Partes duas, quarum prior singula N. T. de Baptismo, ejusque institutione, loca verboten recitat, ex Anabaptistarum mente explicat, & contrariam adversariorum interpretationem impugnat. Posterior Baptismi historiam, per singula a N. C. secula, ex *Centuriis Magdeburgensibus*, & Joh. Vicecomitis *Observationibus de Baptismo Ecclesiasticis*, ad nostra usque tempora, pertexit, & Christianos paulatim a Christi institutione longius recessisse, conservatis, cum in finem, locis Pastorum atque Scriptorum recentiorum plurimis, ostendere laboravit. Pars eadem Anabaptistarum historiam, a duobus Pastoribus Hamburgensibus, D. Joh. Müllero (in *Anabaptismo*, L. Germ. Hamburgi A. 1644. edito), & Jod. Edzardo Glanceo (in *der Nothwehr der Kindertaufe*, ibidem A. 1636. excusa), propositam, sub examen passum vocat, & probare conatur, singulis N. T. seculis Doctores & Scriptores floruisse, Anabaptistarum *ausführliche* sententiz. Quibus, e seculis duobus novissimis, Er. Roterodamum, M. Lutherum, P. Melancthonem, Joh. Bugenhagenum, Joh. Brentium, Tilem. Heshusium, Huld. Zwinglium, Mart. Bucerum, Joh. Oecolampadium, Henr. Bullingerum, Joh. Calvinum, Wolg. Musculum, Gerh. Joh. Vossium, & Georg. Calixtum nostratem, verbis contra Auctorem mentem detortis, accenseri, multi necum mirabantur. Autorem primum Opus hoc agnoscit Joh. Montanum, e Ministro Ecclesiæ Belgicæ Reformato Anabaptistam, five potius, Joh. Henr. Otto (in *Analibus Anabaptisticis* p. 320.) teste, *id est legem*, neutrique sectæ addictum (sub cujus nomine Belgice illud, Amstelodami A. 1647. in 8., titulo

(1.) teste Mich. Kirstenio, in *Αόρτοι ἐν τῷ Αἰῶνι*, Calpatri filii consecrato memoriz. (2.) V. Heinricchium I. c. (3.) in *Diff. Inaug. Anti-Socialiana*, §. 21., p. 24. 35. (4.) in *Reponso novo, seu Nemia Apologet.*, A. 1667. edita, §. 24. quæm locum V. Placcius T. II. *Theor. ari. Anon.* & *Plerodon* p. 490. citavit. (5.) in *Notis MSS. ad librum Mehrningii*, a Dav. Sculteto, in *Innocentium Theol. Hamburg.* p. 39. 40. allegatis. (6.) Radehum Historiz Baptismi Mehrningiana non esse scriptorem, cum in ea p. 1067. allegatus, judicat Joh. Fabricius *Par. v. V. Historia Bibliotheca Fabriciana* p. 278. 279.

titulo *ban de Neligheid der Kindsoep* prefixo, esse reculum, e *Catalogo Scrivieriano* didici), a Mehringio autem e lingua Belgica in Germanicam est transfusum, & ex aliis Autoribus, collectaneisque H. K., emporii celeberrimis incolae, ad laborem hunc suscipiendum ipsum hortati, locupletatum. Historicas ejus narrationes Joh. Henr. Otius, Prof. Tugurinus, in *Amalibus Anabaptisticis*, Tiguri A. 1672. in 4. publicatis, passim confutavit. Nonnulla quoque a Jod. Edzardo, quem Mehringius ipse sibi delegerat adversarium, reposita ei sunt in *Geistlichen Dabedude*, so entgegenesetzt ist den neuen Biedertäuferschen Täufern, welche, nach des falsch genannten Montani, und dessen Verwehrens Jacobi Mehrnings, Lehre, mit der einmal empfungenen Taufe nicht begnügt, eine neue Biedertaufe, in den tiefen Strömen, oder Fischreichen, durch ein oder untertauchen, vorhaben, opusculo Hamburgi A. 1651. in 12. excuso. Confer *Partem II. Jagogers nostrae ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 7., p. 114. 115., & Joh. Fabricium l. c.

Refutatio argumentorum, quibus D. Joh. Müllerus & Jod. Edzardus, in scriptis supra allegatis, contra Anabaptistas pugnant, in *praefatione* operis praecedentis promissa.

HENRICUS MEIBOMIUS junior, Lubecz d. 29. Junii A. 1638. natus, patrem habuit Johannem Henricum, Poliatrum urbis istius eruditissimum, inter Scriptores fufius celebrandum adoptivos, Henrici Senioris, Historiarum & Poeseos Professoris in Acad. Julia inclity, filium, matrem vero Elisabetham Oberbergiam, Johannis, aulae Sverinorum Megapolitanz Cancellarii, filiam. Literaturae omnigenae elementis, partim ab ipso Parente, partim a Praeceptoribus quinque domesticis, partim vero a scholae Doctoribus publicis, ingenii capacissimam & induriam incredibilem ope, felicissime pariter atque celerissime arreptis, genitoris moribundi jussu Academiæ A. 1655. adit Juliam, omnibusque doctrinæ liberalis, & divinæ humanæque sapientiae, praesertim vero Historiae & artis Medicæ, quas, paternæ & avitæ premens vestigia, deperibat, notitia accuratiori animo, duces in singulis nactus egregios, invadendo successu, per quadriennium, penitus imbuat. Belgii deinde federatis provincias, urbesque & Academiæ (e quibus Groningensis & Lugduno-Barava diutius eum detinuerunt) illius, biennio sequenti, pervagatus præcipuas, contracta cum plerisque Viris eruditionis fama illustribus amicitia, Lubecam A. 1661., & inde paulo post, a Praeceptoribus, Collegam ipsum exoptantibus, invitatus, in Academiæ Helmsladiensem, rediit, horumque commendatione Professori Medicinæ extraordinarius a Principibus Guelphicis, indulta, ante aditum istius, per annum adhuc peregrinandi potestate, confestim est designatus. Novum igitur iter aggressus literarum, Germaniam, Italiam, Galliam, Angliam, & quam denovo salute voluit, Bataviam, peregrinator admodum curiosus, peragravit, locorumque singulorum hominum doctissimis sibi conciliatis, Bibliothecis sedulo excussis, & ævi antiquioris monumentis coram accurate lustratis, A. 1663., Doctoris Medici titulo, Andegavi Frid. Kal. Febr. reportato, ornatus, Academiæ fe Juliz d. 8. Julii fuit reductum. Professionem illuc Medicinæ extraordinariam, cum Archiatri aulae Guelpherbytanæ munere, anno mox eodem 1663. sibi ab Augusto, Duce Brunsvicensi (cujus & filius in eodem, ad obitum usque, inservit), collato, M. Majo A. 1664. vix auspiciis, sequenti 1667. ordinariam, salario, cum locus in Collegio nullus vacaret, extra ordinem adjecto ditatam, ac anno tandem 1678. Historicam quoque & Poeticam, huic a Principibus, etiam eas non ambire, superadditas, obtinuit. Singulis Polyhistor consummatissimus, & præter incomparabilem Anatomies, exterarumque Medicinæ ac Philosophiæ partium, periciam, ac summam, quam multi etiam Principes fenserunt ac commendarunt exteri, in praxi Clinica dexteritatem pariter atque felicitatem, Polymathiæ etiam elegantioris, eloquentiæ singularis, vix in carminibus fundendis præstantissimæ, ac cognitionis Historiarum gentium & seculorum omnium profanz, sacrae atque literariæ, in primis autem antiquitatum Germanico-Saxoniarum, diffusæ, gloria, quam scripta auxerunt egregia, inclytus multiplici, præclare, per septem lustra, est persufus. Pæctoris tandem angustia & inflammationi, quam febris exasperavit, Pleuritica, d. 26. Mart. Anno ætæ Christianæ seculi 1700., ætatis 62., succubuit, & e sepiem nobilioribus, tribusque sequioribus sexus liberis, & conjuge Anna Sophia, Brandani Detrii, Doctoris Theologi, ac Proteclectoralis aulici Brunsvico-Guelpherbytanæ, filia, d. 30. Aug. A. 1664. ducta, suscepit, tres filios, Hermannum Dietericum, Consiliarium, & Professore Helmsladienfem Historico, Brunsvico-Guelpherbytanum, Brandanum, Medicinæ in eadem Acad. Julia Professore, & Henricum, gnatumque unicam, reliquit superfites. Plura de illo, quem Tomus operis hujus ultimus, scripta etiam, & eruditorum judicia de istis ac Autore honorifica, exhibiturus, fufius celebrabit, fupergent Programma luculentum funebre, sub Præfectoris Academiæ Juliz nomine, a Joh. Werthofio, Jcto ejusdem eximio, nostraque ex forore nepote, conscriptum, mihi quæ amice transmissum, D. Frid. Weiffi, Prof. Theologi & Superintend. Helmsladienfis, Sermo in Gen. XXXII. 6-11. exequivialis Germanicus, Helmsladu A. 1701. in fol. excusus, *Novæ Literariæ Lubecensis*, M. Apr. A. 1700., p. 125. 126. 127., Joh. Georg. Eccardi *Excerpta anni 1700. e libris recentioribus mensura Germanica*, p. 158-16., Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogi mensurae vernaculi*, M. Dec. A. 1692., p. 953-967., Joh. Franc. Buddei T. III. *Lexici Historici* p. 499., & Just. Christoph. Böhmeri *Inscriptiones Helmsladienfes* p. 6. 7. 75. 76. 77.

MARCUS MEIBOMIUS, Tonnaing Eiderstadienfis, Vir peritia Matheosæ, linguarumque Græcæ ac Hebrææ, & Philologiz universæ, interiori coarctorum nemini secundus, juvenis adhuc Petri Lambecii Praeceptor, in civitate Hamburgensii, fuit domesticus. Adultior in aula Christianæ, Svecorum Reginz, aliquamdiu vixit Holmientis, sed, ortis inter ipsum, Johannemque Bourdelotium ac H. Vossium, qui specimini Musicæ veterum (cujus Scriptores antiquos, a se editos, præclare illustraverat) Practico, Palladis hujus Arctos postulatæ quæ exhibito propria, insultaverant, jurgiiis, a verbis ad verba progressis, hac relicta, in Daniam abiit. Illic Frederici III., Monarchæ augustissimi, potius gratia, Academiæ initio Soranz egit Professore, deinde vero Consiliarium & Bibliothecarium, in Metropoli Hafniensi, regium, & Architelonum tandem ad frutum Orefundicum Helsingorenssem. Vectigalium freti istius Ephoria, anno circiter 1658., sibi adempta, in Bataviam trajecit, & Conradi a Beünning, Legati in Dania Belgici, cuius cognatum Hafniz uxorem duxerat, commendatione, professionem in Gymnasio Amstelodamensi obtinuit Historiam, sed & illa, non multo post, sive quod a doctrina & sacris Reformatum abhorreret, sive ob procerum quorundam civitatis offensam, exiit. Vitam reliquam, post excursions ad Gallos & Anglos diuturniores, ut sua, quæ jactabat, novæ trirremium fabricæ, & Criticæ Codicis Hebræi emendationis, inventa grandi hunc re venderet, sed absque successu, in tituturas, recusato, quod offerebatur, linguam Hebræam in Academia Lugduno-Batava docendi munere, Amstelodami in otio transiit literario, Trajectique tandem ad Rhenum senex A. 1710. vivis excessit. Plura de ejus vita, meritis in rem literariam, plurimosque Autores Græcos & Latinos, scriptis item propriis, tum Mathematicis, a Wilh. Langio, Joh. Wallisio, Franc. Xaverio Aynscom & Joh. Scheffero, tum Hebræo-Criticis, a Niceta Spilio (sive Vinc. Placcio), Joh. Henr. Majo, Brand. Henr. Gebhardo, Joh. Joach. Zentgrafio, Val. Ern. Löffcherio, aliisque, impugnat, & promissis tandem de emendando S. Codice Hebræo, metrisque illius restituendis, iusto audacioribus, ac lucro inhiantibus nimio, Tomo operis nostri narrabuntur ultimo. Confer interim, præter Scriptorum ejus recens., in Ephemeridibus plerisque passim obvios literariis, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 98., nostraque ad hunc Hypomnemata p. 127., ac Henr. Lud. Benthemii *Holländischen Kirchen und Schul-Staat*, T. II., c. 4., p. 375-382.

M. ALBER.

M. ALBERTUS MEIERUS (qui cognomini huic alterum *Majoris* in suis ad Joh. Pistorium prætulit Epistolis) nec Belgæ fuit, uti Valer. Andr. Desfilius (1.) & Franc. Sweertius (2.) falso tradiderunt, nec (quod amicus ejus, Joh. Pistorius (3.), credidit) Rendesburgensis, sed Frisiam Cimbriz nostræ Borealem (cujus alumnus a Suffrido Petri (4.) recte est annumeratus), insulamque hujus Nordstrandicam (cujus inuitu Strandisium se ipsemet in titulo *Methodi* appellavit *Apodemicæ*), ac Parochiam istius Pilwormiensis (5.), patriam agnovit. In hac, anno circiter 1528., in lucem editus, patrem habuit M. Joh. Meierum, Hamburgensem, pagi primum illius, ac urbis deinde Rendesburgensis, Pastorem, vicinque Dioceseos Præpositum, fratrem vero Sam. Meigerium, Parochum Norttorpiensem *1600. p. 109.* florem paulo post loco celebrandum. Juvenis, in Academia Hafnienſi, Joh. Pistorio, Præposito postea Eiderstadienſi, commilitone, uti Epistolæ utriusque docent munus, gavifus, studiis incubuit. Ecclesiæ deinde rurali Lindholmienſi, in tractu præfecturæ Tunderensis Frisco, circa A. 1551., est præfectus, istoque, ultra 50. annos, functus officio, donec petitis, d. 17. Aug. A. 1603. (6.), senem vegetum terris eripuit, anno ætatis non octuagesimo, uti Joh. Calixtus credidit, sed septuagesimo quinto. Ipse enim anno 1600. Theodoro Pistorio, annum se tunc ætatis 72. fuisse ingressum, per Epistolam significavit. E duabus, quas duxit, uxoribus prior, Cæcilia, A. 1558. vivis excessit, posterior vero, Catharina, Frederici Johannis, incolæ Lindholmienſis, filia, huic sequenti 1559. subrogata (7.), per XL. tantum dies maritum superstes, lue pestilenti d. 28. Aug. A. 1603. itidem expiravit (8.).

Inter adversa, quibuscum subinde est collectatus, eminent incendium ædium ipsius, a fulgure d. 13. Sept. A. 1576. incensuram atque consumpturam (9.), & controversiæ, de quibus in Epistola ad Joh. Pistorium est conquisita, graves ac diuturnæ cum auditoribus, illum non reditum solum parte defraudare, sed criminationibus etiam variis, in tam in ipsius injuriis, traducere, imo magis insinulare Necromanticæ, haud veritis, Cujus calamitatis anſam agricolas rudes arripuisse credo ex Astrologiz (pro cuius certitudine duabus ad Pistorium A. 1557. & 1558. acriter depugnavit Epistolis) divinatricis ac Chemicæ arcanioris studio immodico, & prædictionibus operationibusque rarioribus, ab isto profectis, quas homines imperiti, quod fuit captum transcendenter ingenii, naturæ etiam vires superare putarunt. Quantos in Chemicæ fecerit progressus, quantum doctrinæ omnigenæ senex etiam amore flagaverit, verba ostendunt Epistolæ ipsius ad Theod. Pistorium, d. 13. Jan. A. 1600. exaratas, sequentia: *Ad statum verum meum quod attinet, scias me nunc ingressum annum ætatis 72., senemque hoc meum, sine ulla molestia, bilariter ferre, nulla adhuc oculo rum hebetudine, nullo denium stupore, nullo ventriculi fastidio, nulla pedum defatigatione molestans; ut Deo O. M. satis condignas gratias reddere non possim. Ferror quoque omnis generis studiorum, omniæque pulcherrima cognoscendi & investigandi, non tam in me defuerit, ut quotidie incendatur, ardeat, inflammetur augeaturque magis; hocque potissimum vitio urgeat, ut nimis librorum bellum esse videar. In meditatione vere Chymie, de lapide, ut vocant, Philosophorum, omnem ferre ætatem obiter transgi, ut scripta propemodum, ea de re, Alchymistarum omnia intelligere me putem, discernereque posse, qui eorum scriptores vere, qui falso & impossorie (quorum probo dolor! maxima turba est) scripserint, quique, ut artem celestem, falsa veris miscuerint, quique eorum longa, qui brevissima via, insistant. Labore etiam & præxiæ, Dei munere, processisse mihi videor, ut propediem me artis verissima compendiosissimum finem attingisse sperem.*

Longe aliud, quam ruricolarum, de illo iudicium fuit Henr. Ranzovii, Proregis Cimbriz eruditissimi, qui, ob ingenii dotes præclaras, Matheseos, Chymicæ ac rerum naturalium, peritiam, insignemque πολυμαθειαν, maxime cum lecit, ac *Methodum* ipsius *Apodemicæ* elegantem suis A. 1587. edi curavit sumptibus. Quanti a Suffrido Petri sit æstimatus, inde pater, quod, in præfatione suarum, quibus Scriptores Frisios celebravit, *Decadum*, simili eum, circa Frisios Cimbriz boreales, labori parem esse, his verbis indicaverit: *Frisios nostros Trans-Amſanos, usque ad Danomarchiam, colligere præclare posset Sir andrius noster, Alb. Meierus.* Præter hunc, Desfilius atque Sweertium, supra jam allegatos, mentione etiam illum dignatus est Mart. Zeilerus, a quo Historicis, *Parte III. sua de istis Sylloges p. 151.* annumeratur.

SCRIPTUM EDITUM.

Methodus Apodemicæ describendi regiones, urbes & arces, quæ docetur, quid, in singulis locis, præcipue in peregrinationibus, homines nobiles ac docti animadvertere, observare & annotare, debeant, iussu & impensis Henr. Ranzovii concinnata, ac XII. Capitibus (quorum 1. Methodum Cosmographicam, 2. Astronomicam, 3. Geographicam, 4. Chorographicam, 5. Topographicam, 6. Physicam & Geographicam, 7. Nauticam, 8. Politicam, 9. Medicam, 10. Scholasticam, 11. Ecclesiasticam, & 12. Historicam, peregrinantibus observandas, exhibet) comprehensa. Hamb. A. 1587. (teste P. Lindebergio l.c.). Helmſt. 1587. in 8., Lips. 1588. in 8., Rostoch. 1591. in 8. (cum Pet. Lindebergii *Tr. de præcipuorum numerorum mysterio*), Argentinz 1608. in 12. (cum Georg. Lovylli *Pervigilio Mercurii*). Inserta etiam est a Rud. Capello, Prof. Hamburgensi, *Siagrapbie suæ Nummophylaciæ Luderianæ*, Hamburgi A. 1678. in fol. editæ, cuius due illam exhibent *plagula intercalares, literæ Hb. subjunctæ*, & a Thoma Crenio *Tractatibus variorum de Eruditione comparanda*, junctum a se Lugd. Bat. A. 1699. in 4. publicatis, p. 165-171. Henr. Ranzovio, cuius iussu a nostro est conscripta, tanquam Autori, eam perperam tribuunt Editio hæc Creniana, & (nisi memoria me fallit) etiam Argentinensis, nec non Joh. Ant. a Linden Lib. I. de *Script. Med. p. 241.*, Georg. Abr. Meclunus in *Lindeno renovato p. 400.*, Alb. Bartholinus in *Lib. de Script. Dan. p. 56.*, Joh. Christoph. Becmannus in *Catal. Biblioth. Francof. p. 377.*, Paulus Mart. Sagittarius in *Programm. de peregrinatione p. 12.*, & Car. Arndius in *Bibliotheca Politico-Heraldica p. 441.* Suffrido Petri (l.c., Dec. XVII., n. 5.) opusculum audit peregrinantibus utilissimum.

INEDITA.

Mater Postillarum, sive Postilla generalis in Periochas totius anni Evangelicæ, cuius cum editionem meditaretur, a Christophoro Barroffia, Superint. Hadclienſi, *Postille Postillarum*, operis isti gemini, Autore, præventus, ab incepto (uti a Joh. Breclingio, Pastore Lindholmienſi, accepi) destitit.

Herthæ, Sibyllæ, circa A. 1420., Frisicæ, Vaticanæ, ab eo collectæ, & in Articulos XXV. digestæ, de quibus supra p. 239. dicta possunt legi.

Consignatio Historica MS., quam Ant. Heimreichius, in *Catalogo Autorum, Chronico Frisicæ Borealis præfixo*, allegat.

Epistole XI. Latine, ab A. 1557. ad 1596., ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadienſem, scriptæ, & una ad Theodorum, hujus filium, A. 1600. exarata, quæ, cum duabus Joh. Pistorii responsoriis, in Volumine Epistolarum ad hunc MSco, quod in Bibliotheca Axeniana Slesvicenſi asservatur, supersunt.

Ggggg 2

AUGUSTUS

- (1.) in *Biblioth. Belgica p. 30.* (2.) in *Athenis Belgicæ p. 140.* (3.) in *Epist. ad eum, A. 1555 scripta.* (4.) in *præfatione Decadum suarum Scripturarum Pistorium, & Dec. XVII., n. 5.* (5.) teste Pet. Lindebergio in *Hypotyposi Ranzoviana, c. 3., p. m. 61.* (6.) teste Joh. Calixto, Parocho Medelboenſi, in *Amst. MSS. ad Diarium Pistorium Abrab. Saurii.* (7.) testibus ipsis ad Joh. Pistorium Epistolæ, (8.) teste J. Calixto l.c., (9.) teste eodem l.c.

AUGUSTUS MEIERUS, Lubecensis, d. 17. Sept. A. 1616. in lucem editus, Jurisprudentia, per quadrien-
nium, in Academia (qvz publice, præsente Electore Brandenburgico, vidit perorantem) Regiomontana, & postea
etiam in Cracoviensi ac (ab A. 1640.), per biennium, in Rostochiensis, vacavit studio. Belgio hinc, Anglia, Gallia, Ita-
lia, Helvetia & Germania, peragratis, in patriam redux, locum inter Canonicos, & regimini Episcopatus, Lubecen-
sis Consiliarios, obtinuit, tituloque Doctoris Rostochii A. 1657. est ornatus. A Chrst. Alberto, Duce Holstia & Epi-
scopo Lubecensi, Consiliariis tandem adscriptus intimis, vicario Episcopatus adnotus regimini, & ad Comitibus ab-
legatus Ratisbonensis, in Canonicorum autem Collegio dignitates Senioris adeptus & Thesaurarius, ac a Julio quoque
Francisco, Duce Saxo-Lauenburgico, in Consiliarium allectus numerum, quinque liberis & conjuge priore, Chri-
stina a Cleren, Virgine nobili, nullis autem & posteriori, Anna, Gothardi Brömlii, Senatoris Lubecensis, filia, sublati,
d. 11. Jun. A. C. 1674., & ætatis 58., vivis excessit. V. D. Henr. Rahnii, J. Cti Rostoch., *Programma Disput. Inaugu-
rali* A. 1657. præmissum, Adr. Langerfeldii, & aliorum, *Epicedia*, ac Inscriptioem monumenti Lubecensis, in tem-
plo Cathedrali, Epitaphu.

Disputatio integram exhibens Politicam, Præfide M. Wilh. Witzendorffio. Regiom. 1638. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Austregis, Præfide D. Henr. Rahnio. Rostochii 1657. in 4.

AUGUSTUS FRANCISCUS MEIERUS, Lubecensis, Augusti, modo laudati, & conjuge prioris filius, Rostochii, ab A. 1674., Theologus primum, & deinde Juris, amplexus est studium, hujusque Jenæ per triennium continua-
ti, Doctor, post *Disp. de Canonicis inaugurali*, A. 1681., quo locum inter Canonicos obtinuerat Lubecenses, Gryp-
hiswaldiz renunciavit. Liberis tandem octo, quorum tres eodem tempore a superfite sunt elati, in conjugio
suscepit, in patria, d. 12. Jun. A. C. 1703., & ætatis 48., est defunctus. Plura de vita ejus fuggenter *Nova Literaria
Lubecensis*, M. Aug. A. 1702., p. 191. 192., & D. Pet. Mafcovii, J. C. Gryphisw., *Programma Disputationi* A. 1681. præ-
missum *inaugurali*.

Disp. de in Jus vocando & edendo, Præfide D. Georg. Ad. Struvio. Jenæ 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Canonicis, Canonicatu & Canonicorum Capitulo, Præfide D. Pet. Mafcovio. Gryphiswaldiz 1681.
in 4.

BARTH. MEIERUS, Hamburgensis, Scholz in Pomerania Dammenfis circa A. 1669. fuit Rector. Vitam
reliquam D. Joh. Fabricius, *Parte V. Historie Biblioth. Fabric.* p. 97., verbis exponit sequentibus: *Primum Eloque-
ntia Professor in Gymnasio Stettinensi, deinde Ecclesie Anisthes Blanckenburgensis, post hæc Superintendens generalis
Wolfenbuttelanus & Præpositus Schenningensis, ubique fidem & vigilantiam demonstravit singularem. Sed, cum ultimo
in loco propter motus Pietisticos certum decretum publicaretur, & ille ei subscribere renueret, a munere suo A. 1692. de-
positus, & solum vertere coactus est. Atque ita A. 1694. venit in Frisiam orientale, cujus Ecclesia Hagensis (est autem
Haga vicus, Norde vicinus) concedita fuit. quam ille docendo & regendo, bonoque exemplo præluendo, integros XX.
annos, ornavit & beatam reddidit, perque triste sui desiderium illi reliquit, cum ex mendo hoc discederet anno 1714. æ-
tatis 70.*

Extat ejus Theologisches Responsum (*dimidii tantum quaternionis*) auf etliche Fragen, den neuen Religions-Eyd eini-
ger Hamburgischer Prediger betreffend, Plönz A. 1690. in 4., cum Judiciis similibus D. Phil. Jac. Speneri, D. Nicol. A-
lardi & J. Cti Anonymi, de Juramento isto fequioribus Germanicis, excusum.

Thesis de diversis in homine animabus, in Gymnasio olim Stettinensi ad disputandum a se propositam, sed ab Herm.
Lehmentio, Stadenfi, in *Diff. de aurea salutis catena*, Præfide D. Joh. Michaelis, Gryphiswaldiz A. 1669. impugna-
tam, Declaratione, quam vidi, defendit *avertendy*. Cui a Lehmentio Responso, Gryphisw. eod. A. 1669. in 4. excusa,
vicissim est reposta.

BERNHARDUS MEIERUS, Præf. Nicolaitanus Kilonienfis, qvi (uti a V. C. Seb. Kortholto sum edoctus)
laboris impatiens muneri huic valedixit.

Zeichpredigt über Emeke von Damme, Fürstl. Holstein. Rittmeister, und Erbsassen auf Ceesbüdt, aus Luc. XII. 35. Ham-
burgi 1615. in 4.

BERNHARDUS MEIERUS, Flensburgensis, M. Joh. Meieri, Præpositi & Pastoris Mariani, filius (1.), ipsi
bruma A. 1571. in lucem editus (2.) scholz initio Hatherslebiensis (uti a M. Christoph. Kræbeo, Præposito Hathersle-
bientis, accepti) fuit Rector, deinde vero, ab anno circiter 1602. (3.), templi Germanorum Petrii Halinienfis Antistes,
ac, d. 24. Apr. A. C. 1634., ætatis autem 63. (4.), extinctus, Johannem filium, Scholz Ripensis moderatorem, Poetam
que eximium, paulo post itidem celebrandum, patris reliquit, a quo genitori huic flos parentatum est cultissima,
in Vinc. Fabricii obvia Operibus (5.). Dramatibus præcique sacris inclauit, qvz Vinc. Fabricius, in Elegia de iis ad
Autorem peculiari (6.), hoc dignatus est elogio:

*Tu rapis accensam, Meiere, ad sidera mentem,
Et procul æternum carmine numen adis.
Nisides, natiqve, & tanti classica belli,
Materies Musæ sunt magis apta tue.
Improbis & dudum cali contempnor Ababus
Infande pamas impietatis habet.*

A Gerh. Joh. Vossio versis illorum, a Johanne filio Leidz oblaturum, a Johanne filio Leidz oblaturum, velut non satis rotundus, sed nonnuncquam
horridulus, esse notatos, ipsemet, in *Epistola ad Vossium*, mox memoranda, retulit, seque, senectæ vitio, magis magis-
que asperitate quadam, quam rotundo levore, delectari, haud dissimulavit.

Confer de illo, præter jam allegatos, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 15. 16., meaque ad eum *Hypomnemata* p.
170., Pet. Resenii *Inscripti. Hafnienses* p. 213. 219., & Henn. Wittenii *T. II. Dior. Biograph. Sec. XVII.* p. 43.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Lampades, Comædia Sacra de Virginibus prudentibus & fatuis, ex cap. XXV. Matthæi. Hamburgi 1620. in 4. Hanc,
præter Vinc. Fabricium (cujus modo recitavimus Elegos), Casp. Barlius quoque (Autorem *Johannem Myerum*, *Hol-
statum*, perperam appellans), P. II. Poem., *Lib. II. Miscell.*, p. 440., eleganti commendavit Epigrammate, & Ol. Bor-
richius (*Diff. ult. de Poetis*, p. 169. 170.) feliciter Meierio cessisse judicavit.

(1.) teste M. Joh. Cræhelio Jun. in *Sermone funebri*, in *Elisab. Meieria habito memoriam*, p. 30. (2.) V. Epigraphen sepulchri ejus, in Pet.
Resenii *Inscripti. Hafn.* p. 219. (3.) In Epithola enim ad Gerh. Joh. Vossium, A. 1630. exarata, per 28. se annos Ecclesiastico jam fun-
gum esse, retulit, munere. (4.) testibus P. Resenio l. c. & Joht Meiero filio, in *Elegia funebri*. (5.) p. 797-801. *Editi. anni 1685. Lip-
sensi*. (6.) *Lib. IV. Eleg.*, *Ann.* 4. p. 11. 16., in *Editi. Persenium Amphibolæm*, A. 1691. publicata.

In noctem, puero Jesu Salvatori natalem, Panegyris gemina, una soluto, altera ligato sermone. Accedit Ode Pin-
darica in obitum Udalrici, Hæredis Norwagiz, ac Cimbrorum Ducis. Hafniz 1634. in 4. A Johanne filio denuo edi-
ta Slesvigz A. 1647. in 4.

Joh. Bugenhagen, Theologi Witebergenfis, Explicatio Pfalmi XXIX. item de Pædobaptismo atque infantibus non-
dum natis, & illis simul, qui nati baptizari non possunt, contra Anabaptistas; it. Confolatio divina D. Mart. Lutheri
mulieribus, quibus partus infeliciter cessit, A. 1542. scripta: Pro Ecclesiis Danicis, Norwagicis & Holsaticis (*quarum*
Pastoribus in Ordinatione Ecclesiastica commendantur), e Germanico Idiomate Latine veris, & denuo a D. Joh. Paulo
Referio, Seelandiz Episcopo, editz. Hafniz A. 1632. in 8. (A Meiero versionem hanc suo concinnatam esse horta-
tu, Referio, in *prefatione*, testatur.)

Epistola ad Gerh. Joh. Vossium, Hafniz VI. Kal. Aug. A. 1630. scripta, quæ in Vossianarum, Londini A. 1690. in fol.
editarum, *Appendice*, num. 199., p. 78. 79., legitur.

Elegia in obitum Jac. Werembgii Jun., Pastoris Hamburgensis, Henr. Vagetii *de vita illius Orationi*, Lüneburgi
A. 1625. in 4. excusæ, adjectæ, & Hamburgi A. 1711., in Joh. Alb. Fabricii *Volum. III. Memoriarum Hamburgensium*,
p. 196. 199., recula.

INEDITA.

Tragediz de Saule, Rege Israelis, ejusque filiis, de Ahabo, Rege impio, aliisque historiis Biblicis, a Vinc. Fabricio,
in Elegis supra recitatis, commendatæ.

Comædia Monarchica, ex cap. II. Danielis, cujus in ipsius ad Vossium Epistola, modo laudata, occurrit mentio.

M. CHRISTIANUS MEIERUS.

Genethlia, seu Carmen Sapphicum in natalem Jesu Christi, A. 1654. in 12.

*Sehndliche Klage gläubiger und geduldgiger Seelen zu Gott, allen Betrübten zu sonderbarem Troste Gebetsweise aufge-
setzt*, Slesvigz 1654. in 12.

M. DETHLEVUS MEIERUS, Flensburgensis, M. Nov. A. 1582. natus, Johannis, Præpositi & Pastoris Ma-
riani (1.), filius, ac Bernhadi (*supra celebrati*) frater, scholæ Hatherslebenfis, circa A. 1613., fuit Conrector, & ad Re-
ctoratum ejusdem sequenti 1614. (uti M. Andr. Scerbecii ad eum me docuerunt Epistolæ) est evectus. Hatherslebia
Itzehoam migravit, & Pastoris illic atque Præpositi munere, ad A. usque 1632., functus, non eruditione tantum sacra,
sed & vita *avemihæretæ*, auditorum amorem promeruit. Gemina hac dignitate sacra ob sententiam excidit, e Reforma-
torum scriptis hausit, de Christi ad inferos descensu, quem non realiter, aut localiter, contigisse, sed de gravissimis
animæ in horto ac cruce angoribus explicandum esse, in sacro in Pf. XVI. sermone, publice d. 8. Sept. A. 1631.
affirma-
vit. Quæ doctrina ipsius cum a Mart. Coronzo, Diacono Itzehoensi, in colloquio, velut Symbolo Apostolico & Lu-
theranz Ecclesiæ confessionibus haud congrua, notaretur, tueri eam perrexit, descensumque istum ad statum exina-
nationis referendum esse asseruit, nec obicere, se, an infernus locus aliquis sit certus ac definitus, ambigere, signifi-
cavit. Hanc ob causam apud auditores initio, & deinde apud Magistratum, ab adversario est delatus, cujus ipse vicissim
Homuliam de 10000. talentis, Marth. XVII. 24. memoratis, d. 11. Apr. A. 1632. habitam (in qua is Christum ære hoc
alieno genus humanum sic docuerat liberasse, ut primam talentorum chiliadem conceptione, secundam nativitate,
tertiã passionem, quartam crucis supplicio, quintam morte, sextam sepultura, septimam descensu ad inferos, octavam
resurrectionem, nonam ascensu in cælos, ac decimam tandem sessionem ad dextram Dei, dissolveret), erronez de satis-
factione Christi, soli sanguini, in passione effuso, tribuenda, doctrinæ intulavit. Coram Synodo tandem Theolo-
gorum & Politicorum quorundam, a Christiano IV., Rege Daniz, d. 13. Aug. A. 1632., comparere Iussus Glückstad-
ensi, atque a Coronzo, ac quinque Pastoribus aliis, decreto huic adjunctis regio, accusatus, cum sententiam, monitus
licet, retractare tunc nollet heterodoxam, lata a iudicibus ab officio remotus est sententia. Post hanc promulgatam,
mutata mente, d. 2. Sept., voce pariter ac scripto dogmatis sui *in synodo* Palinodiam cecinit, sub hoc etiam titulo in
pœna sibi inflicta, mitiganda implorat clementiam, munus tamen Itzehoense haud recuperavit, sed, in Friliam
digressus Orientalem, Pastoris atque Senioris, in oppido illius Auricensi, obtinuit officium A. 1647. Obiit A. 1653. V.
M. Joh. Casp. Zeumeri *Vitas Theologorum Jenensium* p. 243., & Cröchelum *l.c.* Plura haud dubie de ejus vita narrat
Christ. Funccius in *renovatis* Gedächtniss der Zürichschen Prediger. V. Löschneri *Unsch. Nachr. Sess. S. A. 1717. p. 891.*

Præter Palinodiam ejus vernaculam, A. 1632. excusam, duo sequentia possideo totidem quaternarium, adversus
Mart. Coronzum, Collegam, Schediasmata *avemihæretæ*, ante illam conscripta:

1. Gründliche Wiederlegung der V. Stragfüchse, so Mart. Kreye, hinter seinem Wissen, mit gesparter Wahrheit, diffamiert,
aus dem Worte Gottes aufgesetzt.

2. Examen der neuen Lehre von der Gnußthuung Christi, welche Mart. Kreye, d. 11. Apr. A. 1632., in öffentlicher Predigt
diffaminirt hat, allen Schwestern Christi zur Warnung vorgestellet.

Confer, quæ de illo, *Partie II. Usages ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 5., p. 189., jam diximus, & Joh. Henr. Feustkin-
gus, Theol. Witeb., ex ista, in *Schediasmate de Palinodia sacra*, §. 65., p. 114. 115., repetit.

ERNESTUS MEIERUS, Lubecensis, Sebastiani, scholæ publicæ Rectoris, filius, Ecclesiæ in Ducatu Mega-
politano Rühnensis, circa A. 1664., Parochus. V. Henr. Bangeri *Programm de vita Parentis ejus funebre*.

Oratio de Jejunio. Rostochii 1643. in 4.

Disp. de Ente increato & creato, Præfide Joh. Scharf. Witebergæ 1644. in 4.

Disp. de Subtilitate, c. Jul. Cæf. Scaligeri *Exerc. Ext. I. Sess. I.*, Præfide Joh. Sperlingio. Witeb. 1645. in 4.

GERHARDUS MEIERUS, Hamburgensis, patre Henrico d. 26. Aug. A. 1664. natus, & ex urbe patriz
Gymnasii in Academiis ablegatus Lipsiensi atque Witebergenfem, in posteriori Magistri A. 1685. titulum, hinc
A. 1687. locum inter Ordinis Adjunctos Philosophici, & A. 1689. Collegia etiam privata Theologica aperiendi pro-
statem, tandemque A. 1692. Licentiatum Theologiz gradum, obtinuit. Witebergæ in patriam A. 1691. exeunte eâ revo-
catus, & post *Theses contra Realem de Vienna*, Logices contemptorem *ψευδώνυμον*, Docimas Kal. Dec. defensas,
& 22. ejusdem mensis Joh. Vagetii, in Professione Logico-Metaphysica Gymnasii, electus successor, dieque 12. Jan.
A. 1692. *Oratione* hanc de *causis, ob quas Logice, Metaphysicæ & Pneumaticæ, studium ad paucos nunc recedit, potius-
ribus* inaugurali auspiciat. Cum Hamburgi adhuc viveret, oblatam sibi in Academia Halensi Professionem Theologi-

(1.) teste M. Joh. Cröchelio Jun. in *Sermone in memoriam Elijab, Meieris funebri*, p. 39.

co-Philosophicam recusasse, in Anonymi *Brema anni 1708. literata* p. 48. traditur. A. 1698., cum Diaconi in xde Jacoba Hamburgensi frustra ambisset officium, longe splendidiore paulo post est positus, & ab Anna Dorothea Saxonica, Abbatisa Quedlinburgensi, Dioceseos suæ Superintendens, Confiliarius Ecclesiasticus, templique urbis Quedlinburgensis Benedictini Pastor. M. Julio, confinitus, mensæque Octobri Theol. Doctor Witebergz renunciatus. A. 1699. Quedlinburgo Halam Saxoniæ, ut in Pastoratu xdis Marianæ, D. Joh. Christ. Oleario succederet, a magistratu urbano, vocabatur quidem, sed absque successu, quod Electoris Brandeburgici consensus non posset impetrari. Biennio autem vix elapso, A. 1701., Brema se à Sveciæ, ad dignitates Consilii regii Ecclesiastici, Basilicæ Cathedralis Pastoris primarii, vicinæque Dioceseos Superintendens, obeundas, dimissione ab Electore obtenta Brandeburgico, invita licet Abbatisa & Ecclesia Quedlinburgensi, passus est petrahi. Quam ipsius migrationem iustum fuisse D. Joh. Frid. Mayerus, in Oratione peculiari, Kilonii d. 25. Maji eodem anno 1701. habita, & Latine pariter atque Germanice edita, suppressis, & illius, & Ecclesiæ, nominibus, asseruit. Quedlinburgi certamen ipsi intercessit cum Gottfr. Arnoldo & Joh. Henr. Sprögelio, Separatistarum, quos vocant, urbis istius patronis, Bremæ autem cum M. Ulr. Menio, cive ac Collega, *ἐπεροδίας* per eum accusato, sed A. 1708. a Tribunalis regii Wismaris iudicio absolutus. A. 1711. Gryphiswaldiam, in locum D. Joh. Frid. Mayeri ad Professionem Theologiz primariam, & Superintendens generalis dignitatem, teste Joh. Gottl. Krausio (in *Novis literar. A. 1715. Lips. Germ. n. 7. p. 54.*) frustra est vocatus, obiit A. 1723. 25. Febr. æt. 59.

Plura de vita ejus ad hæc possunt ex ipsius scripto contra J. H. Sprögelium vernaculo (den *unübersichtlichen Zeugnis*) & Vinc. Placcii *Programmate, Orationi ejus Hamburgensi auspicali A. 1692. premisso*. Fusius vero illam enarrarunt D. Casp. Löfcherus in *Programmate*, Disp. ejus inaug. A. 1692. Witebergz præmiſso, Autor *Brema anni 1701. literata* p. 47. 48. 49. & Joh. Henr. a Seelen in *Stada anni 1711. literata* p. 80-87. Jungatur his: I. Anonymi *Ehren-Gedächtnis* D. Gerh. Meiers, oder gründliche, doch unparteiſche, Nachricht von dessen Leben, & Schriften, Controversien, Verdiensten und Absterben, ed. Bremæ A. 1723. in 4. II. Sylloge Parentationum & Epicediorum in ejus obitum, una cum M. Tob. Eckardi, Scholz Quedlinburg. Rectoris, Historia Vitz illius Latina, Stadæ A. 1723. excusa.

Confer Joach. Meieri, J. U. L. & Prof. Göttingensis, *Antiquitates Meierianæ*, Göttingæ A. 1701. editas, c. 12., §. 6., p. 144., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memoriarum Hamburgensium* p. 1694. 1695. & Jo. Henr. a Seelen *Or. de Præcibus eruditus* p. 31.

ELOGIA.

Vinc. Placcio (T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 6., p. 321.) *Vir audit eruditione rara clarissimus.*

Joh. Fechtio (in *Epistola, Critice in Gottfr. Arnoldi Criticam de Dav. Chytraeo A. 1704. præfixa*) *Theologus celeberrimus constantissimique, & verus, ad irreconciliabile usque Fanaticorum odium, pro gloria Dei Zelator.*

Joh. Frid. Mayero (in *Epist. de Resurrectionis & solo nature lumine cognitione*, A. 1697. edita, p. 4.) *ſingulare Gymnaſii Hamburgensis ornamentum, & æternum Studioſorum bone frugis exemplum; nec non (in Programmate de diſputatione publicis, A. eod. 1697. publicato, p. 11.) Vir exquisitiſſima eruditionis, & decus Atbenæi Hamburgensis iſigne.*

Joach. Meiero (I. c. Meiris eum annueranti celebribus) *Vir, non multis licet annis, multis tamen, iisque pietate & eruditione insignibus, meritis celeberrimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Enunciationis Categoricarum partibus & speciebus, Præfide Jo. Vagetio. Hamb. 1682. in 4.

Disp. de Anima rationali, Præfide Dan. Bütnero. Hamburgi 1683. in 4.

Disputationes IV. de Semine Mesæ, ex Eccl. LIII. 10. Witebergz 1686. in 4.

Horæ Philologicæ, in voculam Amen impense. Witeb. 1687. in 4.

Celeberrimorum Leusdenii atque Athæ Bibliorum Hebræorum Sphalmata quinque, Disput. peculiari exhibita. Witeb. 1687. in 4.

Disput. duæ de versione LXX virali, contra Aristæ Historiam de LXX Interpretibus. Wit. 1687. in 4.

Disp. Theol. quid circa clavem ligentem liceat? Witeb. 1688. in 4. ab alio edita, ex Præfide D. Mich. Walthero Jun. propoſita, sed ab ipso conscripta, teste Seelenio in *Stada 1711. literata*, p. 120.

Diff. *Θείας κοινωνίας φύσις*, ex 2. Pet. I. 4., enucleatam exhibens, Præfide D. Mich. Walthero Jun. Witeb. 1689. & 1709. in 4.

Meditationes succifivæ, *τὸν Κύριον πολὺς πλῆσιν*, ex Jer. XXXI. 20., Philologicæ illustrantes. Witeb. 1690. in 4. Recusæ (sed sub M. Herm. Petri, Respondentis, nomine) *Tomo I. Theſauri Diſſertationum in V. & N. T. Theologico-Philologicæ*, Amſtelodami A. 1701. in ſol. editi, p. 844. & ſeqq.

Ἱερομηνία de Verſione LXX virali, If. Voſſio præcipue oppoſita. Witeb. 1690. in 4.

Disp. If. Voſſium *ἀνιſταſίας* inſimulans atque convincens. Witeb. 1692. in 4.

Theſes Logicæ Miſcellaneæ, Reali de Vienna (i. e. *Gabr. Wagneri*) præcipue oppoſitæ, & Hamburgi pro loco propoſitæ. Hamburgi 1691. in 4.

Memoria Joh. Vagetii, Log. & Metaph. Profeſſoris Hamburgensis, Anteceſſoris ſui. Hamburgi 1692. in 4. Recuſa ibidem A. 1711., in Joh. Alb. Fabricii *Volum. III. Memoriarum Hamburgensium*, p. 461-524. *Plena & elegans viæ I. Vagetii narratio* a Vinc. Placcio (I. c. p. 321.) vocatur.

Disp. Theol. inaug. de Myſteriis Pentecoſtalibus, in Paradiso revelatis. Witeb. 1692. in 4.

Disp. de Dubitatione Sceptica & Cartefiana. Hamb. 1697. in 4.

Disp. quod SS. Trias ex naturæ libro non poſſit cognosci, nedum demonſtrari. Hamburgi 1694. in 4.

De Archangelis Enthyemema Paradoxon. Hamb. 1695. in 4.

Rationales de Virginis partu cogitationes. Hamb. 1695. in 4.

Artes liberales ac ſcientiæ, pedibus ampliffimi Senatus Hamburgensis, Collegiæque Scholararchiæ, advolutæ, &, propter injuriæ, Hamburgi ſibi haud adeo pridem illatam, in queſtus effuſæ, interprete qui ſcire, quam ſcribi, mavult. A. 1696. in 4. Scheda qvaternionis unici *ἀδισπορος*, Diſcurſibus quos Gabr. Wagnerus Hamburgi hebdomadæ (sub titulo der *Wernunftübung*) publicare cepærat, de argumento non uno Germanicis, in ſcientias pleraſque injuriis, oppoſita, qvæ, ut illi thoce ſcribendi genere interdiceretur, Senatui exoravit.

Deus ex pluvia, ſeu Disp. ad locum Act. XIV. 17. Hamb. 1697. in 4.

Disp. de Araneæ telis, divini exiſtentis teſtibus. Ib. 1697. in 4.

Disp. Logicæ Dei compendium exhibens. Hamb. 1697. in 4.

Logicæ Bruutorum Cap. I. de perceptione. Ib. 1697. in 4.

Diſputt.

Coru. Steenhufio, Dithmarfo, editioni effe deftinatam Er. Mauritius, in *Introductione ad Praxin forenfem, Specimini Confiliorum* A. 1669. præfixa *Kilonienfium*, teftatur. *Ἀνθολογία* ejus Andr. Kellinghufius noftras, Paffor Luth. in Hybernia Dublinenfis, Apographum vero Bibliotheca, quæ Academicæ acceffit Hafnienfis, Refeniana (*tefte Catalogo illius* p. 178.) afferuat. Confer de ea P. I. *Ifagoges mee ad Hift. Cimbr.*, c. 15., §. 14., p. 271., & novam ejusdem præfationem p. 47.

Materia Successionum ex Jure Danico, quàm in Biblioth. Refeniana item MS. fupereffe *Catalogus* ejus, l. c., teftatur.

JOHANNES MEIERUS, Lubecenfis, J. U. Lic. & Judicii in patria fuperioris, circa A. 1639., Procurator.

Diff. Inaug. de Innovatorum feu attentatorum materia. Bafilæ 1630. in 4.

M. JOHANNES MEIERUS, Hatherslebia Cimber, Bernhardi, Pafforis & Rectore Hatherslebienfis Hafnienfis (*fupra celebrati*), filius, P. L. C., ex Academia Hafnienfis A. 1630. Lugdunum Batavorum; ad studia, imprimis elegantiora, illic continuanda, fe contulit, literis Joh. Laurembergii, Profeforis Sorani, ad Gerh. Joh. Voßium inſtructus commendatitiis (1.). In Daniam inde redux, studia aliquamdiu gubernavit Udalrici, Chriftiani IV., Regis, filii, cui defuncto, vario carminis genere, A. 1634. ab ipfo eft parentatum. A. 1640. ſcholæ Cathedralis Ripenſis Rectorum obtinuit, & huic (Magiftri interea titulo Hafniz, d. 16. Maji A. 1643., ornatus) fequenti præhuit quinquennio, venaque Poetica excellenti, ac inſigni literaturæ humanioris, Antiquitatumque Danicarum, peritia, inclauit. A. 1645. ſpartam hanc Ripenſem, ex amoris inſelicitate, uti & Joh. Olavii, Parochi Randruſienſis, Elegis, quibus diſcedentem fruſtra revocare effe conatus, cultiſſimis, a V. C. Pet. Terpagrio mihi tranſmiſſis, colligo, reliquit, & otio vitæ, per lultum integrum, privatæ ſe oblectavit literario. A. 1650. tandem Conrectoris denuo, in Gymnaſio Holſatiz Bordesholmenſi, admodus muneris, hoc præclare per decennium adminiſtrato, vivis, circa A. 1660., exceſſit. Symbolo hoc uſus eſt, literis nomen, cognomen patriſmqve, designante initialibus: *Jebovah Mea Hereditas*.

Conferri de illo poſſunt Alb. Bartholini *Lib. de Scrip. Dan.* p. 76., meaque ad hunc *Hypomnemata*, p. 283., Pet. Terpagrii *Inſcriptiones Ripenſes* p. 148., & Vinc. Fabricii duz ad illum *Elegiz, Libri ſc. ſecundi tertia, & tertia item* (in qua *Janus Marius* vocatur) terti.

ELOGIA.

Caſp. Barlaus ſequenti eum celebravit Epigrammate, hæcenus ævexiſſe, quod, ex *Albo* Joach. Morſii *MS. fol. 224.*, lubet adjicere:

*Terruit ingentem, Mario ſub Conſule, Romam
Cimber, & has ipſas horruit illa manus:
Tunc bellator erat, placuit tunc caſſis & haſta,
Et non pacati ſteble Martis opus.*

At nova bellaci redeunt jam tempora terra,

Joach. Morſius ipſe, in eodem *Albo*, l. c., Meierum Poetarum Cimbrorum vocat Phœnicem, & Poemata patris Bernhardi ac propria, *Heimſio ac Barleo probata*, ab eo, addit, expectari.

Ol. Borrichius, in *Diff. ult. de Poetis* p. 170., hoc illum, ſuum in Schola Ripenſi Præceptorem, ornavit elegio: *Joh. Meiero, Rectori Ripenſi, & meo olim Præceptori, vivaciſſimus erat in his ſacris calor, multa læſio, firmum judicium. Rapiebat magis ad Elegos, in quæ nihil uſquam proletarium, aut ſtridentis, quoties tamen argumenti gravitas ad Epicoſ invitavit, offendiſt ſonori ſufficientem. Innerrat adhuc ſenſibus meis nobiliſſima concio heroica, quæ, evocatis in ſacellum Ripenſe doctiſſimis quibusque urbanorum vicinorumque, ita deprexuit iterum illum, inſantibus Berthelemiſis inſeſum, uſque pudenda tyranno inſaniam crearet, ſibi gloriam perpetuam. Hujus ego, Barliæque & Morſii, judicia de noſtro honorifica cenſuræ M. Mich. Filizii prætoris temerariæ, qui, in Specimine *Analectorum* ad Borrichii de Poetis *Diſſertationes*, p. 41. 42., noſtrum Poetam non multis in publico meritis ſpectatum appellare haud eſt veritus, & in *Elegia* ejus ad Vinc. Fabricium priori, *Carmenibus Fabricii inſerta adoptiviſ*, p. 222., plagiorum ſibi, tum ex aliis, tum e Sidronio Hoſchio, Poeticorum deprehendiſſe viſus veſtigia. Quæ injuſte Meiero exprobari vel inde patet, quod ejus *Elegia* A. 1633. jam ſcripta, Hoſchii autem primæ IV. *Elegia* A. 1635., & *Elegiarum libri* VII. A. 1656. demum, Antwerpiz in lucem, teſtibus Val. Andr. Deſſelio (in *Biblioth. Belgica* p. 209.) & Nath. Sothwello (in *Biblioth. Teſſaliſca* p. 740.), prodierint.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Manes Udalrici, ſeu Parentalia in obitum Udalrici, Hæredis Norwagiz, Ducisque Slev. & Holſ., vario carminis genere ſcripta. Hafniz 1634. in 4. Quæ, judice Borrichio l. c., eum late Poetam declarant.

Elegia prior ad Vinc. Fabricium, Lugduni Batavorum A. 1633. ſcripta, & in Fabricii *Libro Carminum adoptivorum*, tum in editione *Poematum Amſtelodamenſi* anni 1638., p. 220-224., tum in Lipſienſi, quæ A. 1685. prodit, *Operum omnium*, p. 696-700., obvia.

Elegia poſterior ad Vinc. Fabricium, de Bernh. Meieri, parentis ſui, obitu, perelegans, Hafniz A. 1634. ſcripta, & in iſdem Fabricii *Operibus*, p. 797-801., publicata.

Elegia proluxa de Antiquitatibus Danicis, nuper erutis, ad Ol. Wormium, *Seriei Regum Danicæ*, ex MS. a Wormio, cum notis, Hafniz A. 1642. in ſol. editæ, præfixa.

Elegia in Saxonem Grammaticum, Editioni illius, a Steph. Joh. Stephanio Sorz A. 1644. in ſol. publicatæ, præmiſſa, & ab Ol. Borrichio l. c. commendata.

Soteria Chriſtiano IV., Regi Daniz, perſoluta.

Carmina alia minutiora, ſeorſim diverſis edita temporibus, quorum indicem, a V. C., Pet. Terpagrio tranſmiſſum, brevitatſ ſtudioſo haud vacat addere.

Vindiciz pro Orthodoxia D. Joh. Reinbohtii, Superint. Gen. Holſato-Gottorpienſis, contra D. Andr. Kühnii, Superint. Hertzenbergienſis, *Diff. Apologeticæ de Eccleſiæ per literam Cavechericam concordia* (Wutberg & A. 1659. excuſam); poſt Autoris mortem a M. Dan. Albino, Paſtore Satrupenſi, editæ Slevigz A. 1661. in 4. Reſponſum his effe credo a Kühnio, in der unvermeidlichen Ehrenrettung wieder den Solthimſchen Kaiſergeriſt, in puncto des unter dem Catechetiſchen Buchſtaben vorgeſchlagenen Kirchenſiedens, quæ Budiz A. 1663. (*reſuſcit Catalogo hundinali ac Lipſienſi*) prodit. Vellicantur etiam a Joh. Comr. Danhauero (cui noſter, jam defunctus, ſtommate juſto acerbiori, catellus audit comes *mologi Reinbohtii*) in *Stylo vindicæ proceſſionis Sp. S. a filio* p. 7., & Joh. Ad. Scherzer in *Diff. de peccato in Sp. S.*, c. 6., §. 5. Confer quæ, de Reinbohtii cum Danhauero & Kühnio certamine, Parte II. *Ifagoges ad Hift. Cimbr.*, c. 7., §. 6., p. 190-197., narravimus.

Bernh.

(1.) V. Bernh. Meieri, parentis ejus, ad Voßium Epistolam, A. 1630. scriptam, in *Appendice Voßianarum, num. 119.*, p. 78.

Bernh. Meieri, parentis, Panegyris gemina, foluta & ligata, in noctem Jesu fervoris natalem, iterum ab illo edita. Slesvigz 1647. in 4.

INEDITA.

Collectio Monumentorum Danic Runicorum, ab Ol. Wormio omifforum, qvz MS. in Bibliotheca Pet. Refenii, Academiæ Hafnienfi donata (*teste illius Catalogo p. 173.*), superest, & a Thoma Bartholino Jun. (*Lib. I. de Moris & Danis Genilibus contempte causis, c. 8., p. 123., ac in Indice Auctorum, operi subiecto*), meaque in *Hist. Cimbr. Ifagoge* (P. I., c. 3., §. 8., p. 24.), laudatur.

Poema Heroicum de Herode infanticida, cujus elogium Borrichianum paulo ante recitavimus.

Carmina atque Epigrammata in Viros xvi sui illustres & eruditos complura, in *Albo Joach. Morfii* (qvod V. C. Jac. a Mellen Lubecz asservat) *MSo*, imaginibus illorum & Avtographis passim adjecta.

Editio Poematum ejus omnium, editorum pariter atque *avendo* *svu*, qvz, partim a Pet. Terpagrio, Theol. Lectore Ripensi (eandem olim meditato), partim a se ipso, collecta, Frid. Roitgaardus, Consiliarius Danicus, in *Delicium Poetarum Danorum Tome*, qvem promissit, exhibebit tertio.

JOHANNES MEIERUS, Hufenfis, Johannis, urbis istius Pastoris, ex Elisabeta Jünglingia filius, ac M. Joh. Meieri, Prapofiti Parochique Mariani Flensburgensis, nepos (1.), natus M. Oct. A. 1606. In pueritia, ob matris viduæ paupertatem, a fratre illius, Prætoro rurali Croppensi, in domum qvidem suam est receptus, sed porcos pecoraque custodire jussus, ab hoc autem servitio per Nobilem Danum, Croppam transeuntem, observato ingenii vigore, liberatus, & Hafnia secum abductus. Illic Mathematicis eo studio atque successu vacavit scientiis, ut, cum, Hulam rediit, patris aliquidum egisset Arithmeticum, matremque suis sustentasset laboribus, dignitatem Mathematici regii a Christiano IV. Monarcha Danico, reportavit. Hujus, ac Friderici, Ducis Holstæ-Gottorpensis, jussu, utrumque Churfonesi Cimbriz Ducatum, Slesvicensem & Holsticum, decennio integro (ab A. 1638. ad 1648.), vest pervagatus, & locorum singulorum intervalla instrumentis dimensus Mathematicis. Ex hoc labore, summa exantlato industria, nati sunt ipsi, *Viro Grammaticis* (uti Georg. Henr. Burcardo (2.) merito audit) *peritissimo*, in civitatem patriam Hufensem reduci, XXXVII. Tabulæ Chorographica, partim generales utriusque Ducatus, partim vero speciales provinciarum, insularum atque præfecturarum singularum, a Casp. Dancwerthio, Med. D. ac Consule Hufenfi, *Chorographia sue Slesvig-Holsticæ*, operi eximio, A. 1652. insertæ, & Commentario Historico prolixo, in eodem, Meieri postulat, illustratæ. Magni hæc merito, & a nostratibus, & ab exteris, æstimantur, cum tanta sint *æxæpæia* concinnatæ, ut, sicut, in *Ifagoge ad historiam Cimbricam* (3.), jampridem monui, *quibuslibet aliarum regionum tabulis palmam accuratius reddant dubiam*. Ipse Rex augustissimus, Christianus IV., cum eas perlustrasset, adeo labore Meieri, illis impenso, est delectatus, ut totum regnum Danicum, omnesque istius insulas & provincias, pari ab ipso accurate in tabulas redigi voluerit Chorographicas, stipendiisque hunc in finem, ipsum donaverit annuo. Cui desiderio ne satisfaceret, Monarchæ mors inclity, qvæ patris, ante præceptam dimensionem, A. 1648. est ereptus, luctuosa impedivit (4.). Meierus, per lustra quatuor, & qvot excedit, ei superstes, in urbe patria vitam transegit reliquam, & qvidem in coelatu perpetuo, cui tandem mors subita, sed placida & beata pridie ab ipso forori prædicta, finem imposuit. V. de Sene optimo M. Jo. Melch. Krafft narrationem in *Historia Ecclesiastica Hufenf Germanica*, *med. præfatione 200-jährigen Jubelgedächtnisse* adjecta, p. 152-155.

Confer de illo Alb. Bartholini (perperam & Danis illum annuerant, & totam *Chorographiam Cimbricam* ei foli, nulla Casp. Dancwerthi facta mentione, tribuentis) *Lib. de Script. Dan. p. 76.*, meaque ad hunc *Hypomnemata p. 283. 284.*, ac Joh. Christ. Nevii *Partem II. Accessionum ad Degorei Wbeari Relediones byemales Historicas p. 335.*

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Compendium Chronologicum, oder Zeitrechnung, darinn die Biblische und andere Geschichte, von Erschaffung der Welt an, bis auf Christi Geburt, wie auch alle Römische Keyser und Päbste, bis auf jetzige Zeit, beschrieben werden, in III. Theile verfaßt. Slesvigz 1641. & 1643. in 4.

Mathematischer Abriß des grossen Wunderebendes Gottes des Allmächtigen, samt den Circuln der Planeten, nach ihrem Lauf und Höhe, aus der Astronomia Tychoonis Brahe elaboriret (sive Tabula Systematis mundani Tychonici Cosmographica, æri incisa). Hufe in fol. pat.

XXXVII. Landkarten der beyden Herzogthümer Slesvig und Holstein, und aller Theile und Aempter derselbigen, auf Königl. und Fürstl. Befehl von ihm elaboriret, von Matthias und Nicolao Petersen. Goldschmieden zu Hufum, in Kupfer gestochen, und in D. Caspari Dancwerths Neuer Landesbeschreibung der zwey Herzogthümer, Slesvig und Holstein, in drey Theilen, herausgegeben; A. 1652. in fol. reg. De his, præter ea, qvæ in vita Autoris jam sunt relata, Dancwerthii Elogium, supra pag. 125. exhibitum, ac *Part. I. Ifagoge nostræ ad Historiam Cimbricam, c. 1., §§. 5. & 9., p. 5. 6. 7. 10.*, mereretur consuli. Translatz sunt deinceps univærsæ, ex opere Dancwerthiano, in editionem novissimam *Atlantis majoris*, a Joh. Janfonio publicati, Amstelodamensem, uti Sciagraphia hujus, Cornelii a Beughem *Bibliographie* subjuncta *Mathematicæ*, me docuit.

Calendaria vernacula in annos singulos, qvotannis, ad obitum usque, publicata.

Tabulas ejus Regnorum Danici, Norwagici ac Svecici, Chorographicas, octo vel novem voluminibus comprehensas, & Descriptione historica, fed tantum inchoata, illustratas in Bibliotheca regia Hafnienfi asservari, Nic. Pet. Sibbersus in *Bibliotheca Historica Dano-Norwagica, c. 4., §. 13., p. 117. 118.* refert.

(Joh. Meieri Chronicon Eiderstadiense Germanicum, qvot, Autoris manu exaratum, Marqv. Gadius, in Bibliotheca sua, teste ejus *Catalogo p. 171.*, *avendo* *svu* asservavit, an huic nostro, vel alteri cognomini, debeatur, ambigo.)

M. JOHANNES MEIERUS, Jacobi filius, Hamburgensis, Prochei patrii Pastor d. 12. Febr. A. 1684. electus, & d. 4. Junii A. 1693. mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 94.*
Diff. de Ordine Ecclesiastico, Witebergæ A. 1669. in 4. excusa, qvz in Ott. Sperlingii Jun. *Indice Scriptorum Hamburgensium MSo*, mihi transmissio, ei tribuitur.

JOHANNES HENRICUS MEIERUS, Hamburgensis, Vici primum in Dithmarfia boreali Heidenfis, & deinde, ab A. 1712. (d. 3. Jul.), ædis Catharinæ Hamburgensis, Diaconus, A. 1720. jam defunctus.

In Gott. entschaffener Christen Einzug in das himmlische Jerusalem oder Zeitpredigi über D. Joh. Volmar, Seniore Ministerii Hamb. 1715. in fol.

Gott. und Probenpredigten. Hamburgi A. 1720. in 4.

(1.) V. M. Joh. Crichellii Jun. *Sermone Germ. funebri, matris ejus dictum memoria, p. 30.* (2.) In Epigraphæ, *Chorographia Cimbrica Dancwerthio-Meieriana præfata.* (3.) *P. L., c. 1., §. 9., p. 10.* (4.) *V. Ep. Dedic. Chorographia Cimbrica Dancwerthio-Meieriana.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

liiii

LUCAS

LUCAS CHRISTIANUS MEIERUS (cujus incertum), in civitate commorans Hamburgensi, cui debetur, licet sub literis tantum nominis prodierit initialibus, de in seipso et Ecternis se habuit, et in dem getreugigten Jesu gefunden, Weg zum Leben Matthaei Hale, Ritters und Oberpräsidenten der Königlichen Band in Engelland, aus dem Englischen verdeutschet durch L. C. M. Hamb. 1700. in 12. *V. Nova Lit. Lubec. M. Jan. A. 1700. p. 30.*

NICOLAUS MEIERUS, Lubecensis, Sebastiani, scholae publicae Rectoris, filius, J. U. Lic. & Advocatus Juridici provincialis in Hadelia Otterndorfenensis A. 1664. superstes. Conf. de illo (e Progr. Inaug. Rahmiano) J. H. a See-ken P. III. *Athen. Lubec. p. 79. 120.*

Disp. Inaug. de Arrestis, Praefide D. Henr. Rahmio, Rostochii 1656. in 4.

PETRUS MEIERUS, Hamburgensis, Musicus urbis patris (teste Joh. Riffio, *max allegando*) furdaster, A. 1655. superstes.

Geistliche Musicalische Klug- und Trostspiche, Job. III. 20., Pf. XLII. 1. 2., Pf. LXXXVIII. 14., mit 3. oder 4. Stimmen, samt einem Basso continuo, in die Musik versezt. Hamburgi 1651. in 4. Commendantur a Joh. Riffio in Carmine peculiari Encomiastico, im Teutschen *Parnasso* p. 213. 214. 215.

Des Edlen Daphnis auß Cimbrien (i. e. Joh. Riffii, *Past. Wedelenst*) Besingene Florabella, oder 50. weltliche Lieder, mit neuen Melodien von ihm aufgesetzt und herausgegeben. Hamb. 1651. & 1666. in 8. Odz hz Riffianz Erotica, quarum pleraque e lingvis Gall., Ital. & Hisp. sunt translata, & quaedam seorsim jam ante excusa, a Meiero (uti *praefatio* ejus testatur), cum plagarios in illas involare observasset, in unum sunt collectae fasciculum, ac, Autore inscio, publicatae.

Modi praeterea Musici ab eo sunt adjecti: I. D. Joh. Balh. Schuppii Morgen- und Abendliedern, Hamb. 1655. in 12. II. Ejusdem Passions-Buß-Trost- und Dancliedern, Hamb. 1655. in 12. III. Philippi a Zesen Dichterischen Zungen- und Liebeskammern, Hamb. 1651. in 12. IV. Ejusdem Geistlicher Seelenlust, oder Wechselgesungen zwischen dem himmlischen Brautigam, und seiner Braut, Amstelod. 1657. in 12.

REINHOLDUS MEIERUS, Slesvicensis, Herm. Meieri, J.Cti & Advocati ex aulz Megapolitanz Consilarii Slesvicensis, Syndiciqve Eiderstadiensis, ac Ursulz, Reinholdi a Gehren, J. U. D. & Syndici Rostochiensis, gnatus, filius, d. 28. Febr. A. 1634. in lucem editus, studiis humanioribus Stadz, Juridico-Politicis autem, ab A. 1652. ad 1655. in Academia vacavit Julia. Quinquennio sequenti Hussenii, qui Regi Sveciae a rationibus erat generalibus, egit ministerium, ab A. 1660. autem Kleyenii, Ducatus Bremensis Praefidis, Legatqve in aulam Turcicam Svedici, in itinere ad istam, Secretarium. Ex hoc, cum Legato, A. 1663., cum sex tantum Constantinopoli abessent miliaribus, a Rege Sveciae in aulam revocatus Holmienfem, biennio post in Danicam transiit, Gabelioqve, ministro ejus primario, ab A. 1665. fuit a secretis, Sophiz autem Emiliz, Reginae viduz, ab A. 1670., Consilarius pariter ac Secretarius intimus, remumqve, quas vocant, camerarum Director. Hac defuncta, a filio, Christiano V., Rege, A. 1685. Camerae suae & Cancellariae, ac postea Justitiae quoque & Status publici, adscriptus est Consilarius, Commisariusqve supremi bellici muneris admodum arduo, & aliquoties insuper Christ. Siegf. Pleßii, ad externos delegati, in Ephia zraii reditumqve regionum, vices jussus obire. Pleßii tandem, qua per annos complures laboraverat, Hafnia, d. 23. Jan. A. C. 1701., & ztatim 67., extinctus, cum vidua, Sophia Elisabetha a Platen, Frederici, Electoris Colonienfis Consilarii, filia, A. 1677. ducta, filium unicum, tresqve gnatos, Joh. Ludov. Reichio, Joh. Henr. Eggero & Jessenio, Consilariis regis, elocatos, reliquit superstitis. Fufius celebratus est ab Hecht. Gorrff. Masio, Theologo Hafniensi, in *Programmate*, cui haftenus narrata debentur, *funebri*. Confer de illo *Nova Lit. Lubecensis*, M. Febr. A. 1701., p. 52. 53., & Joach. Meieri (a quo Meieris accensetur celeberribus) *Antiquitates Meierianae*, c. 12., §. 17., p. 154. 155.

Disp. de Remissionibus poenarum, & jure aggratiandi, Praefide D. Joh. Eichelio, Helmstadii 1657. in 4.

M. SEBASTIANUS MEIERUS Senior, Lubecensis, cive, d. 24. Febr. A. 1594., natus sibi cognomine, cum Scholam, Rectore Ott. Gualtero, frequentasset patriam, in Academia, ab A. 1611., Rostochiensii studiis Philologico & Philosophico, simulqve Medico, triennium tribuit integrum, Magisterqve creatus privatim alios cepit instituire, Witebergam deinde A. 1614. profectus, Danielis Sennerti, Medicorum Germaniz principis, per tres iidem annos, fuit auditor. Inde Rostochium A. 1617. redux, sequenti 1618., d. 22. Jun., uxorem duxit Gertrudem Dobbiniam, septem sibi liberos, & hos inter, Ernestum, Parochum in Duc. Megap. Rühnensem, Sebastianum, Med. D. ac Praedictum Güstroviensem, Nicolaum, J. U. L. & Causidicum Otterndorfenfem, Christophorum, Ecclesiasten in agro Meclenburgico Hohenmülforsienfem, Annamqve, M. Lucz Bacmeisteri & M. Joh. Deteringii, urbis Ratzeburgensis Pastorum, conjugem, enixam, A. 1619. ad Scholarum Stadenfis atqve Güstroviensis gubernationem eodem invitatus tempore, Güstroviense officium, a Joh. Alberto, Ducé Megapolitano, oblatum, alteri praelitit, & per annos administravit undecim (1.) Lubecam hinc A. 1629. ad Subrectoris munus, in locum Mart. Wildii, vocatus, missione a Principe modo laudato, functiones ei in ditionibus suis scholasticas, quandocunque in illas esset remigraturus, pollicito haud inferiores, zgre impenetrata, M. Sept. docendi in Schola patria iecit initium. Trimestri autem vix elapso, in Conrectoris ejusdem officio M. Joachimi Dreieri A. 1630., & in Rectore tandem Joh. Kirchmanni, Viri longe celeberrimi, d. 24. Jul. A. 1643., successore designatus, utramqve spartam pro virili, insigni praestitum lingvz, qua *metra* etiam *Minerva pangebatur haud invita*, Argolice peritia, ab Henr. Bangerto (2.) & Casp. Sagittario (3.) celebrata, ornavit, & praeter labores ordinarios, scripta etiam Athenz classica potiora, a se revisa atqve aucta, denuo publicavit. Scorbuto demum & calculo confectus, d. 12. Febr. A. 1664. septuagenarius cessit, & ab Henr. Bangerto, successore, in *Programmate*, cui hanc vitz ipsius seriem debemus, laudatus est *funebri*. Cujusmodi laudationes, virorem bene de patria meritorum vitz enarrantes curricula, & ad exequias eorumdem invitantes, Meierus ipse primus Lubecz A. 1649. edere cepit. Imago defuncti in zde Cathedrali superest.

Vitz ejus seriem, e *Programmate* funebri Henr. Bangerti, cum Inscriptio Epitaphii in zde cathedrali Lubecensis, Jo. Henr. a Seelen *Parte I. Athenarum Lubecensium* p. 13. 58-62., ipsum autem *Programma* Bangerti integrum, *Parte III.*, p. 479-479., Johannisqve Kirchmanni orationem, cum Meierus Conrector Lubecensis designaretur, de vita M. Joach. Dreieri, Antecessoris, d. 18. Apr. A. 1630. habitam, *Parte eadem III.*, p. 410-426. exhibuit. Ad Laur. Nicolai, Ecclesiastae Lubecensis, Lesiss Dorici, & Myrtillus lacrymarum, sive Ecloga latina, in Meieri obitum, junctim Lubecz A. 1664. in 4. prodierunt, sola autem Ecloga *Parte II.* Athen. Lubec. ejusd. Seelenii, p. 167-172. est recusa. De ejus vita, in munere praeteritum scholastico, & scriptis, complura narrantur *ibid.* P. IV. cap. XV. p. 385-432.

Confer de illo possunt Henr. Bangerti *Catalogus Praeceptorum Scholae Lubecensis*, *Oratorii Rectoratus auspicalis* A. 1605. *adjectus*, Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1664., M. Gorrff. Ludovici *Historia Reformationis & Scholae*.

(1.) V. Epistolam ejus contra Joh. Micraelinum, hujus *Demonstrationi*, cioppolice, insertam, *lit. F. 2. b.*, & *Nova Lit. Lubecensis*, M. Jan. A. 1704. p. 152. (2.) in Progr. *funebri*. (3.) in *Historia Gothana plenior*, c. 7. p. 159.

& Scholarum, P. I., p. 103.; P. III. p. 469-472., & P. V., p. 324, 325., Frid. Thomæ *Analektorum Güssroviensium Appendix* p. 65, 66., Pars IV. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 14. & 17., p. 484, 485, 491.

SCRIPTA LATINA EDITA.

I. PROPRIA.

Oratio de Quæstione: An cum populæribus colenda sit amicitia? in Collegio Joh. Simonii Oratorio habita. Rostochii 1612. in 4.

Or. Iaconica, exhibens Matreæ Alexandrinæ bellum, Invidiam scilicet, & quomodo quis eam effugere possit. Rostochii 1615. in 4.

Disp. de Arthritide, ab eo conscripta, Præfide D. Dan. Sehnerto, Witebergæ 1617. in 4.

Disp. de Nephritide, Præfide D. Joh. Bacmeistero. Rost. 1617. in 4.

Or. de Calumnia, ejusque genio, & quibus amuletis hoc virus sit profigiandum. Rost. 1617. in 4.

Terræ Disputationum Physicarum. Rost. 1619. in 4.

Or. in obitum M. Enochii Svantenii, Past. Güstroviensis, d. 23. Sept. A. 1624. recitata. Güstrovii 1625. in 4.

Or. de Vita, & præclaris in Ecclesiâ meritis, Viri magni & incomparabilis, D. Nicolai Hunnii, Superintendentis Lubecensis, III. Non. Oct. A. 1643. habita, & cum Programmate invitatorio ac Epicediis, edita Lubecz A. 1643. in 4. Recusa est, sine illis, in Henn. Wittenii *Decadum Memoriæ Theoll. renovatæ* (Francofurti A. 1674. in 8. excusarum) quinta, p. 550-612.

Compendium Grammaticæ Græcæ, ex D. Ott. Gualterii Grammatica majori, nuper recognita, in usum scholæ Lubecensis, adornatum, Lubecz 1646. in 8.

Or. funebris, Christoph. Gerdelio, J. U. D. & Consuli Lubecensi, scripta. Lubecz 1661. in 4.

Carmen Latinum, Jac. Stoltzerfohni, Past. Lubec., *Considerationi visionum contra D. Jac. Fabricium, Superint. Pomeranicum, Apologetice*, Lubecz A. 1645. in 4. excusa, præfixum. Huic, quoniam nonnulla, in eo, inclementius in Fabricium erant dicta, Joh. Micrzlius, Gymnasii Stettinensis Rector, & Bogislaus Fabricius, Jacobi filius, duo opposuerunt Poemata, sub initium *Invidiæ visionum Probationis*, a Jac. Fabricio Stettini A. 1646. in 4. editæ, obvia.

Carmen aliud, Stoltzerfohni *Pars I. Vindictarum Veritatis ac fæmæ* (der Wahrheit und Ehrentrettung), Lubecz A. 1647. in 4. publicata, præfixum, Micrzlianoque, sibi opposito, repositum: Cui accedit aliud Christophori filii, Fabricii Junioris contra parentem metris respondens. Huic Bogisl. Fabricius novum opposuit Poemation, isti autem Micrzlius *Epistolam ad Jac. Fabricium*, Meieriani carminis refutantem calumnias, Fabriciique *Depulsioni injuriarum Stoltzerfohni vernacule* (der gebührenden Abrechnung &c.), Stettini A. 1647. in 4. impressæ, adjectam.

Epistola prolixa ad Stoltzerfohnum, *Pars II. Vindictarum* ejus, quæ Lubecz A. 1648. in 4. prodit, adjuncta, & Micrzliana, modo memorata, reposita: quam Micrzlius, una cum cæteris omnibus carminibus Epistolisque Eriticis, hæc tenus enumeratis, recudi curavit, & simul confutavit, in *Demonstratione sua, quæ ostendit, M. Seb. Meierum a se in Responsione ad carmina ejus, non esse, uti queritur, inclementer, immisericorditer & iliberaliter, habitum*. Stettini A. 1648. in 4. evulgata.

Epistola nova ad Stoltzerfohnum, seu Responsio ad *Demonstrationem* Micrzlii, Stoltzerfohni *Repetitioni controversæ de Visionibus vernacule*, Lubecz A. 1649. in 4. excusa, adjecta. Hanc Micrzlius refutatione censuit indignam, nec immerito, cum, in illa pariter atque schedis Meieri cæteris, quibus Musas invitas sacro (cujus historiam *Pars IV. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 14., p. 480-485., exhibuit, & Stoltzerfohni Elogium suo loco silter auctiorem) de Visionibus implicuit certamina, præter convitia & λογμαχίας, nihil fere momenti alicuius occurrat.

Programmata Lubecensia funebris, singulatum in 4. excusa, & dicata memoriz: 1. Johannis Braun Johanni, Protototarij, A. 1649.; 2. M. Joh. Reichii Sen., Past. Ægidiani, A. 1649. (*Recusum Lubecz A. 1709. in G. H. Görzii Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, n. 24., p. 189-195.); 3. M. Ad. Helmii, Ord. Eccl. Senioris, A. 1653. (*quod apud Görzium, l. c., n. 28., p. 222-234., tale occurrit*); 4. Jac. Kockerti, Scholæ Subrectoris, A. 1654.; 5. D. Joh. Henr. Meibomii, Poliarii, A. 1655.; 6. Henr. Balemanni, Protonotarij, A. 1656.; 7. Joh. Poppingii, Senatoris, A. 1657.; 8. D. Georg. Reichii, Medici, A. 1657.; 9. M. Gerh. Wintery, Ord. Eccl. Senioris, A. 1661. (*quod a Görzio, l. c., n. 33., p. 274-283., etiam exhibetur*); 10. Joh. Linovii, Scholæ Præceptoris, A. 1663.; & aliorum complurium.

His addi possunt Programmata sex Scholastica, a Seelenio P. I. *Athen. Lub.* p. 60. enumerata, & decem circiter alia, his *Pars IV. Cap. XV. p. 388-396.* adjuncta.

II. ALIENA.

D. Ott. Gualterii, Rectoris Lubec., Grammatica Græca, per eum recognita atque aucta. Accedunt Meieri ipsius Observationes de Dialectis lingvæ Græcæ, proprietate Poetica & retexendis Græcorum metris, Lubecz A. 1641. & Brunsvigæ A. 1641. 1649. 1657. & 1675., in 8.

Nath. Chytræi Grammatica Latina, a Joh. Kirchmanno illustrata, ab ipso autem denuo edita, & Tractatu de elegantia in compositione, ex Andr. Reyheri Tabula, aliisque Autoribus, concinnato, aucta. Lub. A. 1649. & Hamburgi A. 1687. in 8.

Joh. Kirchmanni Rudimenta Logicæ Peripateticæ, recognita & aucta. Lub. 1661. in 8.

Ejusd. Rudimenta Rhetoricæ, ab ipso recognita & aucta. Lub. 1660. & 1663. in 8.

Nomenclator Latino-Germanicus Lubecensis, cum præfatione ipsius denuo editus. Lub. A. 1659. 1664. 1666. & 1674., ac Hamb. A. 1680., in 8. Auctiorem illius, quam moliebatur, & ipse vocibus Græcis, Henr. autem Bangertus, Collegæ, Hebræis, augere cœperat, editionem moris ejus, uti *Programma* Bangerti testatur funebre, interrupt.

SEBASTIANUS MEIERUS Junior, Senioris, modo laudati, filius, Lubecensem se ipsemet in suis appellat Dissertationibus, a Friderico Thomæ autem, mox allegando, Güstrovii, in Ducatu Megapolitano, d. 30. Oct. A. 1626., natus esse perhibetur. Lubecz certe citè educatus, & Medicinæ Doctoris titulo Leidæ A. 1651. reportato, Praxi ejusdem, in Ducatu isto, Sternbergæ initio, ac deinde, ab A. 1652., Güstrovii, inclauit, donec d. 12. Apr. A. G. 1678., ætatis 52., morbo fatali succumberet. E conjugæ Dorotheæ, Andr. Wedelli, Advocati Güstroviensis, filia, præter Sebastianum filium, J. U. Lic., gnatas duas sustulit, M. Lucæ Schrödero, Pastori primum Güstroviensi, ac Superintendenti deinde Stralundensi, Petroque Tornovio, J. U. Doctori, Consiliario Megapolitano, ac Consuli Güstroviensi, elocatas. Plura de vita ejus in Friderici Thomæ *Analektorum Güssroviensium Appendix*, p. 52. & 151., leguntur. Conf. J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 370-371.

Disp. Anatomica de natura Lienis, Præfide D. Steph. Schulteto. Rostochii 1648. in 4.

Disp. de Dyssenteria, Præfide D. Adolpho Vorstio. Lugd. Bat. 1649. in 4.

Disp. Inaug. de Affectione Hypochondriaca, Lugd. Bat. 1651. in 4.

SAMUEL MEIGERIUS, Johannis Meieri, Pastoris ac Præpositi Rendesburgensis (*de quo supra est dictum*), filius, & Alberti Meieri, (*supra etiam laudati*) frater, quem Segebergz esse natum Pet. Goldschmidius (1.) falso tradidit, Rendesburgam sibi patriam fuisse, in Epistola, quam legi, ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstedtiensem, *ἀνέκδοτῳ*, A. 1555. exarata, ipsemet testatur. Ex eadem Joh. eum Maccabzi, Theologi, Joh. Spithovii, Philosophi, aliorumque Professorum, in Academia Hafnienfi, A. 1555. fuisse auditorem, & Pastoris simul insulæ Amagrienfis, defuncti, donec alius ei substitueretur, vices obisse, didici. Ecclesiz in agro Rendesburgensi Norttorpianz, A. 1602., quo uxor ejus Gundelia obiit, 47. jam annis, teste Gerh. Culemanno Seniore, Antistite Rendesburgensi (2.), præfuerat, ac A. proinde 1556. sacrum istud officium haud dubie suscepit. Superstes in illo, post famam eruditionis, præsertim Historiz, præclaram scriptis sibi acquisitam diversis, etiamnum fuit A. 1611., quo *Oeconomiz conjugalis* editit *speculum*, eidemque, undecim lustrius diutius administrato, tandem immortuus, Epitaphium sibi met ipsi, quod in æde Norttorpiensi superesse adhuc fertur, conscripsit metricum, Paulumque Egardum, Theologum eximie pietatis *πολύγαθον*, nactus est successorem. Davidi Chytrzo, cujus dux ad illum Epistolæ in editione Chytrzanarum occurrunt Hanoviensi (3.), *Vir*, in posteriore (4.), *prudens* audit & *doctus*, Mich. Clenovio autem, in *Carminis Nucleo Historiarum prefixo*,

- - - *Aoniidum decus, interemtaque Mysis
Gloria, & antiquæ religionis apex.*

In Indice præterea *librorum expurgandorum Hispanico*, per Ant. Sotomajorem, Inquisitorem generalem, Madridi A. 1667. edito (5.), locum inter Autores meritis est prohibitos, si non editoris, lectorum tamen cordationum, judicio honorificum.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

De Panurgia lamiarum, sagarum, strigum ac veneficarum, totiusque cohortis magicæ Cacodæmonia, Libri III. datij: Nödigk unnt mitte Unterrichtung: 1. van der böverschen geschwinden list unnt geschicklichkeit quaet toe doende; 2. dat Ederie ene Düvelsche Günde so, de wedder alle 10. Gebade Gades studeit; 3. wor ene Christlike Awtigheit mit soder nen gemeenen Günden minschliches Geshicktes umgangen schöde; in 3. Böken, an Frid. II., Rönning in Dennenmarck, verstaet. Hamburgi 1587. in 4. (*Dialecto Saxonica*). Præfixa est Dav. Chytrzi ad Autorem Epistola, d. 21. Mart. A. 1587. exarata, & in Editione Chytrzanarum omnium Hanoviensi itidem, p. 122-127., obvia, in qua sequens de opere hoc tulit judicium: *De Sagis illis, ac anubus miseris, que cum diabolis se colludere, choreas ducere, concumbere, somniare, disputationem tuam libenter legi, & prudentiam ac circumspectionem laudo, quod, in re dubia, nec satis explorete perspecta & cognita, invenit, & que in utramque partem dicerentur, colligere, & judicium lectori potius relinqueret, quam tuum aliquod interponere, maluisti. Imprimis vero delectabit, in tuo volumine, candidum lectorem tanta historiæ insigum, maximeque mirabilium, quas ubique intexuisti, varietas & copia locupletissima. De oratione, seu Dialecto Saxonica, quam retines, nihil judicare, Dialecti illius imperitus, possum: sed tamen purum & proprium Germanis sermonem, non tot Latinis clausulis ac verbis, interdum ad Germanicam terminationem detortis mixtum, retinere videri arbitraretur.*

Nucleus Historiarum, oder Außerlesene, liebliche, denckwürdige und wahrhaftige Historien, aus den glaubwürdigsten alten und neuen Geschichtschreibern, in gewisse Classen und LLCC. zusammengezogen, in III. Theile abgetheilt, und Christn. IV. Rönige in Dennenmarck, zugeeignet. Hamburgi A. 1599. & 1608., ac Magdeburgi A. 1614., in fol. Qvæ tertia editio a Matthæo Dressero, Hist. Professore Lipsiensi, est emendata, tribusque ornata Indicibus. In quarta, Ulmæ A. 1649. in 4. impressa, & a Mart. Zeilero locis (uti titulus jactat) innumeris emendata, nonnullis autem aucta, totum opus, commodioris usus gratia, in Tomum unicum est redactum, tresque Indices Dresseriani in unum itidem contracti. Editiones reliqvæ, a Paulo Bolduano (*in Biblioth. Hist. p. 52. 280.*) & aliis, memoratæ, Lipsiensis sc. anni 1599. & Hamburgensis anni 1600., chimericæ mihi videntur, & præ cæteris quidem Lipsiensis (quam Lipenius *in Biblioth. Philof.* allegat), A. 1596. in fol. excusa, cum Epistola dedicatoria A. demum 1598. ab Autore sit conscripta. Operis hujus tripartiti Pars I. Libro 1. de Deo & rebus divinis, 2. de rebus naturalibus, & 3. de Magistratu Politico, Ilda Libro 1. de Conjugio & rebus Oeconomicis, ac 2. de Virtutibus vitiosis, IIIa autem Libro 1. de Poenis divinis, & 2. de Vitæ humanæ felicitate ac infelicitate, casibus fortuitis rarioribus, & Morte tandem, exempla congerit Historica. Inclementius de illo judicium tulit Joh. Georg. Neumannus, in *Diff. de Faustio prestigitore*, c. 1., §. 9., p. 10., ita scribens: *Meigerii libros multa labis infirmularem, nisi clarissimum simul nomen Matth. Dresseri, insignis Historici, lederetur, ex cujus recensione miror illos tam incaute prodidisse.*

Speculum Oeconomiz conjugalis; Ein Spiegel ehlicher Haushaltung, in einem Gespräche zwischen zweo ehrbaren Frauen, Agatha und Sophia, vorgestellt, zu welchen sich das weltbeschriene böse Weib, die Xantippe, gesellet und ein dringt. Hamburgi A. 1611. (*& juxta Catalogos numinales, 1646. ac 1651. quovque in 8., nec non juxta Lipenium*) Francofurti 1613. in 8.

Gesang vom seligen Abschiede Friderici II., Königs in Dennenmarck. Lubecz in 8. (*Catal.*)

NICOLAUS MEINE, Crempensis, P. L. C., juris in Holfatia, circa A. 1634., Practicus.

V. Nic. Scribonii Anagramma nominis ejus, *Lib. I. Lusum Gotorpiensium* p. 26. obivum, & Joh. Ristii Epithalamium illi scriptum, im *Poetischen Schaulpale* p. 96-101.

Παίγγμα Melicorum Prodromus. Rostochii 1626. in 8. (*Catal.*)

Pericula Academica Varniana. Rost. 1626. in 8. (*Catal.*)

Oratio metrica de passione Christi, in Acad. Rostochiensii d. 8. Apr. A. 1626. recitata. V. Pet. Lauremburgi *Progamma*, illi præmissum.

THEOPHILUS MEINFRIED Astrologus.

Unterschiedliche Calender nach dem Hufnusschen Horizont gerichtet, auf die Jahre Christi 1559. 1660. 1667. Slesvigz in 1610.

JOHANNES HENRICUS MEINZE, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Scro Macedoniano. Andegavi in 4. (*J. Teulenb.*)

M. DAVID MEISNERUS, Lubecensis, Georgii, scholæ publicæ Subrectoris (*de quo statim dicitur*), filius, laurea Rostochii A. 1619., in festo Academicæ seculari, ornatus Philosophica (6.), Ecclesiæ, in Metropoli Sveciz Holmieni, Germanicæ, circa A. 1627., Pastor (7.)

LACTY-

(1.) in verstorbenen Bauer und Oeyen-Advocaten, c. 5., p. 170. (2.) in *Sermonibus in obitum uxoris ejus*, ex c. Cor. X. 13., Germanico functi, Hamburgi A. 1602. in 4. excusio. (3.) p. 122-127. 748. (4.) p. 748. (5.) p. 88. (6.) V. *Adn. fisti Jubiliæ Acad. Rostoch.*, A. 1619. celebrati, p. 94. (7.) V. Joh. Schefferi *Sveviam literatam* p. 252.

Lacryma, miserrimum praesentis seculi statum exhibens, Praefide D. Joh. Aßelmanno, Theol. Professore. Rostochia 1617. in 4.

Jeremias vocatio, oder Anzugspredigt, nebst andern Predigten. Holmiz 1625. in 4. (V. Ephr. Pratorii Indicem Con-
tinentium: Bibliotheca Homiletica.)

Incendii voracitas, oder zwey Predigten vom Stockholmschen Feuerschaden. Holmiz 1626. in 4. (V. Ephr. Pratorii
Indicem Biblioth. Homileticae.)

Reichpredigt über Joh. Rothboms den Jüngern, warum die Eltern ihrer Kinder frühzeitigen Tode nicht allzusehr sollen be-
trauern, aus Sap. IV. Holmiz 1627. in 4. (V. Schefferum l. c.)

(Huic etiam, sed perperam haud dubie, ab Ephr. Pratorio, l. c., tribuitur Weltspiegel, von Ungewissheit der mensch-
lichen Dinge, scriptum Stettini A. 1606. in 4. editum. Quod haud diversum esse eidem monet a M. Georg. Ciegleri, Pa-
storis Regiomontani, Trauerspiegel der Welt, A. 1614. in 4. ibidem excuso.)

M. GEORGIUS MEISNERUS, Lubecensis, Johannis, civis honesti, filius, d. 13. Apr. A. 1561. natus, cum
scholam, utroque parente ante sextum aetatis annum amisso, frequentaret patriam, Praedagogum simul, in Hermanni
Dorne, Consulis, aedibus, filius ejus cognominis egit domesticum. Eidem praefectus, ex Academiis Germanis, A. 1584.
Rostochiensem (Magistri sibi titulum d. 21. Apr. A. 1586. largitam), A. 1587. Witebergensem, & A. 1588. Marpur-
gensem, adiit, & felici adeo successu, cum Theologiz, tum lingvæ, cujus incredibili amore flagrabat, Hebrææ, vaca-
vit studius, ut Professor hujus, quem hospitem elegerat, D. Otto Gualperius, ipsius postea Lubecæ Collega, nullum se
illo diligentem unquam habuisse professus discipulum, peregre profectus, suas ei vices, in lingua hac sacra docen-
da, aliquoties committere non dubitavit. Ephoria ibidem filiorum Volperti Riedesfelii & Georg. Didenii, nobilitatis
Hafsicæ luminis, Aegidii Hunnii, Prof. Theologi, commendatione potitus, cum Herm. Riedesfelio in Academiam A.
1591. perrexit Tubingensem, & tum cæteris ejus Theologis ac Philosophis, tum Georg. Weigenmeiero imprimis, l.
Hebr. Interpreti, cujus domestico utebatur convictu, suam itidem approbavit industriam. Lubecam A. 1592. redux,
Subrektoris scholæ publicæ, M. Octobri, mox obtinuit officium. & quinquennio post, puellis duabus, præter filium
(de quo paulo ante dictum est) unicum, Davidem, e conjuge Gertrude Schellenbergia, Davidis, Pharmacopolæ
Lubecensis, filia, susceptis, pestis lævitæ, d. 22. Oct. A. 1597., & ætatis 36., succubuit. V. D. Ott. Gualperii, scho-
læ Lubecensis Rectoris, Orationem de vita & morte illius funebrem, publice recitatam, & cum Epicedio quibusdam,
Lubecæ A. 1597. in 4. editam, reculamque ibidem A. 1721. Parte III. Athenarum Lubecensium Joh. Henr. a Seelen,
p. 479-517. Conferri etiam possunt Henr. Bangertii Catalogus Praceptorum scholæ Lubecensis, Orationi Rectoratus au-
spicali A. 1605. adjectus, D. Sam. Huberi, Theologi Witebergensis, Epistola ad ipsum, d. 14. Sept. A. 1594. exarata, &
a Georg. Henr. Götzio, in Adis Huberianis, Lubecæ A. 1707. exculis, Classe I., p. 4-5., juris facta publica, & J. H. a
Seelen Pars. IV. Athen. Lubec., c. 12., p. 207-211.

Carmina gratulatoria ad quinque juvenes eruditos, de collato ipsis, V. Id. Sept. A. 1585., a Nathane Chytrzo gradu
Magisterii. Rostochii 1585. in 4.

Carmen, Ott. Gualperii Grammaticæ Græcæ, Marpurgi A. 1590. in 8. exculsæ, præfixum.

Georg. Weigenmeieri, L. Hebr. Prof. Tubing., Tabulæ Hebrææ, in contextum continuum, nullis Typorum signis
interruptum, ab ipso resolutæ, & exemplis pluribus locupletatæ; Scriptum auctoris, a Weigenmeiero revisum, quod
Otto Gualperius (in Or. fun.) luce judicavit esse dignissimum.

Epistolæ tres ad Herm. a Dorne & Theod. Brömsium, Consules Lubecæ, A. 1589. & A. 1592. datæ, apud Seelenium
l. c., P. IV., c. 12., p. 207-210, 213-218., obvix.

HENRICUS MEISNERUS, Scholæ Jacobæ Hamburgensis Arithmeticus, novam, d. 6. Jul. A. 1690., So-
cietatem Hamburgi fundavit Arithmeticam (Die Kunstrechnungsliebende Societät), doctrinæ numerorum, Algebrae,
aliisque cognatis scientiis Mathematicis, quarum peritiam a Collegis ista omnibus exigit, excolendis, & ad perfectio-
nem paulatim majorem provehendis, destinatam. Emblemata sibi illa delegit Jani bifrontis clavigeri, vestitu novanti-
quo amicti, scopumque totius Collegii hoc significantis lemmate:

Was gefunden ich vermahle,
Und noch finde immerdar.

Nofter, qui Epistola invitatoria, d. 2. Jan. A. 1690. publicata, artium istarum amatores de instituto hoc certiores red-
diderat, Praesidium illius (quales duo quotannis ex Hamburgensibus solent eligi socii) primus Collegarum, anno eo-
dem, designatus suffragiis, leges modo Collegii promulgavit, quindecimque Candidatos, ac, hos inter Joh. Jac. Zim-
mermannum, Mathematicum percelebrem, præmissio examine, in istud recepit, ipse autem agnomen Augusti (des
Wehrenden) in eodem obtinuit. Prolixiorem Societatis hujus historiam, una cum XIII. ejusdem legibus, præter ipsam
Meisnerum (in Catena Arithmetica, Geometrica & Algebraica, Germanice A. 1690. edita), exhibuerunt Conr.
Danxtius, Arithmeticus Hafniensis, in dem fruchtbringenden Gesprächspiele von der eigentlichen Beschaffenheit der, zu
Hamburg, d. 6. Jul. A. 1690., aufgerichteten, Kunstrechnungsliebenden Societät, Hafnia A. 1691. in 12. excuso, Wilh.
Ern. Tenzelius (Danxtium securus) in Dial. Menslr. Germ., M. Jan. A. 1693., p. 8-33., & Lubecenses (Meisneri
quovque scripta enumerantes) in Novis Septentrionis Literariis, M. Mart. A. 1700., p. 18-20. Meisnerum Joh. Alb.
Fabricius (Lib. III. Biblioth. Græcæ, c. 14. 3p. 375.) Virum vocat Arithmeticæ & Geometriæ longo usu peritissimum,
Dethl. Cluverius autem (in Nova Crise temporum, T. I. five anno 1700., n. 46., p. 361.) einen berühmten Algebristen.
Qui & Societatem Arithmeticam, ab eo fundatam, hoc ibidem ornat elogio: Sie hat bereits, in kurzer Zeit, dergleichen
Specimina herausgegeben, daß Hamburg, was die Kunst betrifft, billig den Vorzug, nicht alleine vor allen Städten
in Teuschland, sondern auch in ganz Europa, bereits erworben hat.

SCRIPTA GERMANICA.

I. EDITA.

Arithmetischer Kunstschule erster Theil, darinn diese Methode gehalten wird, daß die Facite jederzeit verschwiegen wer-
den. Hamburgi 1677. & 1688. in 8. Eben derselbe, von Joh. Christ. Ferbern, Arithmetico zu Hamburg, aufgelöst, ibid.
1699. in 8.

Arithmetischer Kunstschule ander Theil, darinn viele schöne, Arithmetische und mercatorische, schwer scheinende, Aufga-
ben oder Fragen enthalten. Hamb. 1689. in 8.

Der Arithmetischen und mercatorischen Kunstschule Schlüssel. Hamb. 1691. in 8. (Cat. Nund.)

Arithmetischer Rosenkranz, zusammengebunden aus 100. Arithmetischen Rosen, welche alle, durch die gemeine Arithme-
tische Species, und Regel von denen, aufzulösen. Hamb. 1687. in 8. Ebenderselbe von Mich. Scharfen, Rechenmeistern in Ham-
burg, aufgelöst, und mit 50. Solutionibus ausgegeben. Hamb. 1688. in 8.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

K k k k k

Martini

Martini Wilkens A. 1622. ausgegebene Flores Algebraici, darinn viele schöne, theils Cub: Zenfifens: Surfolid: und Zenfucubi-Coffische Aufgaben enthalten, welche, nach des Autoris Begehren, per Coslam quadratam aufgelöset seyn. A. circ. 1689. in 8.

Ausfchreibung oder Invitation zu der Kunststreckungs-liebenden Societät. Hamb. 1690.

Arithmetische, Geometrische und Algebraische Kunststrecke, bestehend in 100. Aufgaben oder Gliedern: dabey ein Anhang von 360. allerhand Qvæstionibus, wie auch Publicierung der Personen, welche in der neuauferichteten Kunststreckungs-liebenden Societät sich aniezo befinden, und derselben Legibus: ausgegeben von dem Weyhenden. Hamb. 1690. in 8.

Stem und Kern der Algebra, anzuzeihn: 1. eine general regel, mit ihrer Demonstration, wie die Wurzel und Coßische partes aliquotæ, aus den hohen Coßischen qvætionibus, zu finden; 2. eine general regel, mit ihrer demonstration, über alle figurliche, flache und körperliche Zahlen, und aggregata aggregatorum innhutorum; 3. die Beschlußaufgabe des Arithmetischen Kunstspiegels, mit abbrevirter Solution. Hamb. 1692. in 8.

Arithmetischer Kunstspiegel, bestehend in 336. Arithmetischen, Algebraischen, Polygonalischen, Geometrischen und Astronomischen Aufgaben. Hamb. 1693. in 8. Eben derselbe durch den Haltenden (i. e. Paulum Halckium, Arithmeticum Buchhändler) aus dem Grunde aufgelöset. Hamb. 1694. in 8.

Algebra tyronica, welche, mit schönen deutlichen Regeln, gründlichen Anweisungen, und drey duzend mercatorischer Aufgäben, samt ihren solutionibus, aufs verständlichste so ist abgefasset, daß alle, auch von Schulknaben, sehr leicht wird zu begreifen seyn. Hamb. 1695. in 8. Auctior recula ibidem A. 1723. in 8.

Geometria tyronica, darinn die höchstnützliche Messkunst, nach ihren dreyen dimensionibus, aus wahren Euclidischen Fundamenten, samt dem Gebrauche der Logarithmorum, und die zur Trigonometrie erforderliche begefügte Tabulæ sinuum tangentium & secantium, aufs deutlichste gelehret, und mit vielen Anmerkungen, Vortheilen und Kupfer-Figuren, illustriret werden, in IV. Theilen. Hamb. 1696. in 8.

Des ganzen, in XV. Büchern bestehenden, Teutschen Euclidis erstes Buch von den Rechtlinichen Figuren, und anderes Buch von den rechtwinklichten Parallelogrammis, Griechisch und Deutsch: beyde mit allerhand Appendicibus vermehrt. Hamb. 1700. in fol. Appendicum argumenta in *Novis Literariis Lubecensibus anni 1700.*, M. Mart. p. 89. & M. Apr. p. 124. 125., enumerantur. Recensum illorum honorificum exhibet Dethl. Cluverus, cæteris Euclidis versionibus Germanicis omnibus hanc præferens, *Tomo I. Novæ temporum Crisæ*, n. 15., p. 120., n. 42., p. 334. 335. 336., & n. 45., p. 319. 360. Commendat eosdem Joh. Alb. Fabricius *L. 3. Biblioth. Gr.*, c. 14., p. 375.

Arithmetica tyronica, oder neues und ganz leichtes Rechenbüchlein, vor Knaben und Mägdelein. Hamb. 1701. in 8.

II. INEDITA.

Euclidis Elementorum Geometrie Libri (præter primum & secundum, jam editos) reliqui, in linguam translati Germanicam, & Notis atque figuris illustrati.

Colloquium Arithmeticum, aus unterschiedlichen Theilen bestehend. Promissum ab eo est in præfatione des Stems und Kerns der Algebra; quod scriptum *Partis II. Colloquii* hujus est *ἀνάστασις*.

M. ADRIANUS MEISTERUS, Hamburgensis, Pastor initio, circa A. 1639., Meisbergenfis, & Superintendens deinde Epstorfensis, in Ducatu Lüneburgico.

V. Joh. Ristii Epithalamium, e scriptum, im Poetischen Schauspiße, p. 264. 265. 266.

Disp. de Controversis nonnullis qvæstionibus Philosophicis, Joach. Jungio opposita, Præfide Joh. Scharfio. Witebergæ 1637. in 4. Commendatur a Joh. Scharfio, in præf. *Lime Logice Hamburgensis Jungiane*.

Vindiciæ a cavillis & convitiis, contra Disput. suam, Witebergæ habitam, a quodam effusis, Hamburgi 1637. in 4. la hac Troilus infelix, Jungio, Achilli Philosophico, impar congressus, Diatriben præcedentem, contra ejus Apologem, in cassum conatus est tueri.

Reichpredigt von der Gerechten Fode, aus EC. LVII. 1. 2. in 4. (*Catal.*)

M. HENRICUS MEITZENDORF, Crempensis, Parochiz initio Butzretanz Pastor, deinde, circa A.

1611., exul, & tandem, circa A. 1619., Diaconus ruralis in Stormaria Horstensis.

Büßpredigten aus Jer. VIII. Hamburgi 1610. in 4. (*Catal.*)

Fasciula Christi Paulina, oder Erklärung des Spruchs 1. Cor. I. 30. Hamb. 1611. in 4.

Examen, oder Fragen des Catechismi darinn das gemeine Volk wann die Kinder sitzig zu eben. Hamb. 1619. in 8. (*L. Sax.*)

FRANCISCUS JACOBUS a MELLE, Lubecensis, Jacobi, Pastoris Mariani, filius, d. 20. Mart. A. 1696. in lucem editus, & e Schola patris in Acad. Altorfinam, ac inde A. 1717. in Argentinenfem, professus, imperato in hac M. OEt. A. 1718. Doctoris Medici titulo, Germaniaque, Helvetia, Italia, Gallia, Anglia & Belgio, perlustratis, Lubecam A. 1720. rediit, & praxi artis suæ cepit vacare. V. Historiam studiorum ejus, itinerisqve literarii, uberiores, a J. H. a Seelen *Parte III. Athen. Lubec.* p. 371-375. exhibitam.

Adagiorum Medicinalium Sylloge, Præfide D. Joh. Jac. Baiero defensa, Altorfii 1717. in 4.

Disp. Inaug. de Fortuitis in Medicina proficuis. Argentinz 1718. in 4. *Συναρπάξις* hujus in Halensium *Bibliotheca Academica anni 1718.*, *Secl. 12. p. 523. & seqq.*, invenies.

JACOBUS a MELLE, Lubecensis, primam d. 17. Jun. A. 1659. lucem aspexit, patreque gavissus est Gerardo mercatore, Qvakenburgi in Westphalia nato, matre vero Anna Maria, M. Jac. Stoltzerhoffii, Antifistis Lubecensis Mariani, filia, ac nepte Joh. Kirchmanni, Gymnasiarchæ ibidem celeberrimi. Reliquos familiæ, cum paternæ, tum maternæ majores, Mellenios, Stoltzerhoffios, Bordingos, Nigronos, Kirchmannos, Wedigios, Bacmeisteros, Lüneburgios, Warendorpios, Mornewechios, Morkerkios, Bockholtsos, Brömios, Westphalos, Attendornios, aliosque plures, insignibus plerosque, vel in Ecclesiâ, vel in republicâ, vel in literis, conspicuos meritis, & præcipuis Lubecz. atque alibi, sanctis dignitatibus, una cum conjugis suæ majoribus, fuisse ipsemet, in *Notitiis* illorum, A. 1707. juris facti publici, filiusque duobus, Samueli Gerardo ac Francisco Jacobo, ut ad premenda eorum vestigia hos excitaret, inscripta, recensuit ac celebravit, Parentibus Lubeca in vicum Angliz Cimbriæ Cappellenfem habitatum digressis, ipse Lubecz, in M. Bernh. Krechtingii, Pastoris Mariani, materterz mariti, siusque e fonte sacro Iustitico susceptoris, subsistit familia. Ab hoc Evergeta, prole destituta propria, a prima usque infantiâ, affectu plusquam paterno, est emittitur, educatus, informatus, in schola patris, Academiis, regionibusque exteris, sius sustentatus sumptibus, & ad futurum tandem redux promotus officium, Qvæ beneficia, in vernacula vitæ Krechtingii, A. 1700. extincti, historia, grata, ut par erat, mente, a nostro sunt deprædicata (i.). Ex Academiis Kiloniensfem primum A. 1674. adiit, & in Jenenfensi deinde, ab A. 1676. ad 1680. (qvo Magistri ab eadem reportavit titulum), quadriennio commoratus integro, eximios, non in Theologia solum, lingvisque & scientiis huic famulantibus, sed literatura etiam elegantiori, ac studiis

(qvorum

(1.) Confer Epist. Dedic. *Historia Lubecensis antiquæ*, Krechtingio A. 1677. inscriptæ,

(quorum ducem Casp. Sagittarium, hospitem suum, in iisdem versatissimum, habuit) Historiz omnigenz, præsertim tamen Germanicæ ac patriz, antiquitatum ac rei nummariz, præclare postea ab ipso illustratis, fecit progressus. Jena A. 1681. Rostochium commigravit, biennio autem sequenti Belgium, Angliam, Galliam & Germaniam, itinere peragravit literario. Ex hoc Lubecam A. 1684. reversus, d. 10. Aprilis locum mox, fortis beneficio, inter ædis Marianæ Diaconos, A. autem 1706., d. 26. Aug., Pastoris ejusdem primarii & A. 1719. Ordinis ecclesiastici Senioris dignitatem, obtinuit, octogæ sexus utriusque liberos & Dorothea, D. Sam. Pomarii, Superintendentis, filia, in thorum d. 15. Jun. A. 1685. admissa, sustulit. Laborum sacrorum Παρρησια auspicio, magnoque cum famæ incremento, sibi delegit studia Historica, Genealogica, Antiquaria & nummaria, ac de istis, præsertim vero urbis historia patriz, necessario ac selectiori, tum librorum documentorumque veteris ævi rariorum, tum numismatum (quæ Joh. Dan. Major (1.) celebravit) antiquiorum pariter atque recentiorum, apparatu solerti felicique congeſto diligentia, præclare scriptis, quæ lucernæ partim jam viderunt, partim vero in posterum videbunt, meritis est plurimis.

Historiam vitæ suæ longe fusius ipsemet, in *Notitia Majorum*, A. 1707. edita, ac supra jam laudata, exposuit & Seelenius Parte I. *Athenarum Lubec.* p. 369-371. una cum scriptis ejus enarravit, simulque Epigraphen exhibuit facili sepulchralis, ab ipso sibi hæredibusque in Templo arcis Lubecensis A. 1707. (quo illum obisse Autor der Vergnügung müßiger Stunden P. XI. p. 45. falso, cum adhuc sit superstes, tradidit) extructi.

Conferri possunt Excerpta ex Not. Major in *Novis Literariis Germanicis*, M. Febr. A. 1707. p. 56-61. & in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Jun. A. 1707. p. 187-188. 189., exhibita, J. G. Eccardii *Monatlicher Auszug aus neuen Büchern*, M. Mayo A. 1700., p. 189. 190., Corn. a Bèllegheim *Apparatus ad Hist. Lit. noviss.*, Conspr IV., p. 191., & Dav. Henr. Köpenii, Prof. Rostoch., *Epistola ad eum de Meritis ævorum in Schole propagatis*, Rostochii A. 1705. in 4. excusa.

ELOGIA.

Joh. Dan. Major (im *Bevölkerten Cimbrien*, c. 44. p. 70.) insignem ejus antiquitatum variarum, reique imprimis nummariz, peritiam, & scripta, huc spectantia, breviter quidem, sed elegantissima & utilissima, fusius deprædicat.

Henr. Meibomio Jun. (in *Introd. ad Hist. Sax. infer.* p. 64.) Vir audit clarissimus.

Casp. Sagittario (in *Ep. Dedic. Dissert. de Natalitii Martyrum, ad Senatum Lubec.*) Juvenis, ut ad omnes elegantiores literas, ita ad conscribendam historiam patriam, natus; it. (in *præfat. Historiæ Tullie, Ciceronis filie*) Juvenis singularis doctrinæ ac virtutis; nec non (in *Memorabilibus Hist. Gothæ.* c. 3. §. 3., p. 24.) Juvenis doctissimus.

Ott. Sperlingio Jun. (in *Ep. Dedic. Dissertationis de origine & progressu Nummorum bracteatorum & cavorum*, ipsi A. 1700. inscriptæ) Vir in re nummaria, & in omni antiquitate, versatissimus, & dudum inter eruditos principum aliquem obtinens, cujus monumenta omnia præclara sunt & egregia.

Chrut. Gryphio (in *Diff. Isag. de Script. Hist. Sec. XVII.*, c. 9., p. 505.) Theologus & Polyhistor Lubecensis.

Joh. Pet. Ludovico (in der *Einleitung zum Teutschen Münzwesen mitterer Zeiten*, c. 2., p. 10.) ein in der Münzwissenschaft ungemein berühmter Mann.

Trog. Arnikelio (im *Tr. von der Cimbrischen Heiden-Bekehrung*, Lib. VI., p. 344.) ein in der Antiquität berühmter Mann.

Henr. Pippingio (in *præfat. Triadis Decadem Memor. Theol. renov.* p. 8.) Vir meritis in Ecclesiam Lubecensem pariter ac temp. literarum jam pridem inclytissimus.

Euchario Gottliebbo Runkio, Acad. Altorf. JCto (in *Lucubr. de veteris Nummismatis potentia & qualitate*, auctoris A. 1701. edita, c. 15., §. 3., p. 105.) Vir eruditus.

Joh. Jac. Scheuchzer (in *præfat. Nov. Lit. Helvæ*, A. 1701.) Vir in omni literaturâ versatissimus.

Chr. Henr. Poffelio (in *Meletemate de lingvæ Hispanicæ difficultate, elegancia & utilitate*, ipsi inscripto, & in *Novis Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1704., p. 111-128., obvio) Polyhistor Lubecensis.

Pet. Ambr. Lehmanno (in *præfat. Hamburgi literati A. 1693.*) Vir de Ecclesiâ pariter ac rep. literaria meritisissimus.

Christ. Dehli Rhodio (in *Novis Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1699., p. 371.) Vir omnis elegantioris literaturæ laude undique clarissimus.

Liplitenibus (in *Adis Erud. M. Jul. A. 1718.*, p. 325.) Vir doctus, sedulusque rerum antiquarum & naturalium scrutator.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Historia antiqua Lubecensis, ab U. C. ad A. C. 1182. Jenæ 1677. in 4.

Historia media Lubecensis, ab A. C. 1182. ad 1227. Jenæ 1677. in 4.

Historia media Lubecensis, ab A. C. 1227. ad 1300. Jenæ 1678. in 4.

Historia recentior Lubecensis, ab A. C. 1300. ad 1400. Jenæ 1679. in 4. In quatuor harum Disputationum, Præfide

D. Casp. Sagittario propositarum, & junctim Jenæ A. 1721. in 4. recusarum, ultimarum *Epistola Dedicatoria, fatum hunc olim (sic antiqua monumenta superierint), secundis curis, longe auctiorem & ornatiorem exhibitum iri, promittitur. Cui promissum ut fatissimè, non ego solum (P. IV. Isag. ad Hist. Cimbr., c. 4., §. 4., p. 438.), sed & Henr. Meibomius Jun., in *Introd. ad Hist. Sax. infer.* p. 64., verbis optavit sequentibus: Non dubito, quin Vir Clariss., Jac. a Møllen, si oisium, & subsidia idonea, nactus fuerit, quæ præclare cepit, in patriæ urbis gloriam, continuaverit, & Bangeriæ novus conatus perfecturus sit. Sagittario Præfidi, tanquam Autori, illæ tribuuntur, tum in *Scriptorum ejus Catalogo*, Jenæ A. 1685. edito, tum a B. G. Struvio (in *Biblioth. Hist.*, c. 17., p. 491.) ac Joh. Christ. Nevio (P. II. *Accelionum ad Degerei Wheari Relationes hymæales Historicas* p. 122.), merito easdem commendantibus. Verum sibi eas McLentius postliminio asseruit, non in Epistola solum ad me data, sed & in *Majorum suorum Notitia* p. 7. ac 9., ipso Sagittario haud invito, qui, in *Introd. ad Hist. Eccl.*, c. 20., §. 74., p. 104., ab illo scriptas esse fatetur, se autem Continuationem earundem concinasse auctoris, simul significat. Conf. de illis Joh. Hübneri *Crit. III. Biblioth. Hist.*, Art. 33., p. 159. 160. 161.*

Epistola de antiquis quibusdam Nummis Germanicis, historiam Thuringicam præcipue illustrantibus, ad D. Casp. Sagittarium. Jenæ 1679. in 4. Commendatur a Joh. Dan. Majore (eruditam eam vocante) l. c., c. 47., p. 76., & Joh. Pet. Ludovico l. c.

Historia Urnæ sepulchralis Sarmaticæ. A. 1674. repetz, ad D. Georg. Wolff. Wedelium, Prof. Med. Jenensem, Jenæ 1679. in 4. Commendant hanc G. H. Götzius, in *Continuat. der Todten-Bibliothek* p. 13., & quem is allegat, Ehrenfridus Geierus in *Spicilegio Spædelio-Befeldino* p. 41.

Disp. de Salutandis & salutantibus, ex Epistolis Paulinis, Rostochii 1681. in 4.

Lumen Historiarum nostri temporis, seriem Regum & Principum, tam Ecclesiasticorum, quam secularium, Chronolo-

Kkkkk 2

(1.) im *Bevölkerten Cimbrien*, c. 44., p. 70.

nologico-Generale, a 200. abhinc annis repetitam, exhibens; *αὐτὸν* editum Lubecz A. 1696. in 8., & (*juxta Catal. numd.*) Lipsiz A. 1722. in 8. Confer de illo Vinc. Paccii T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 293., & Joh. Hübnri Cent. III. *Bibl. Hist.*, Art. 36., p. 166-168.

Sylloges Nummorum ex argento uncialium Specimen. Hamburgi 1696. in 4.

Sylloges Nummorum ex argento uncialium, quos vulgo Imperiales, seu Thaleros, appellant, Classis Prima, Unciales Nummorum Imperatorum & Regum Romanorum, nec non Austriz Archiducum, comprehendens atque illustrans; in tres divisa Manipulos, quorum Primus Friderici III., Maximiliani I. & Caroli V., Imperatorum, Thaleros exhibens, & Latine, & Germanice (sub titulo de curiense & balzer Cabinet Ersten Grades), Lubecz A. 1697. in 4. Secundus autem, de Ferdinandi I., Maximiliani II. & Rudolphi II., Imperialibus, A. 1697., & Tertius, de nummis Matthis, Ferdinandorum II. III. & IV., ac Leopoldi, Archiducumque Austriz, similibus, A. 1698., ibidem in 4., sed Latine tantum, prodierunt. Recensum Manipuli I. W. E. Tenzelii, in *Dial. Menstr. Germ.*, M. Jul. A. 1697., p. 593-602., Chauvinus in *Diario Erud. Berolinensi Gallico*, M. Mayo & Jun. A. 1697., p. 201-209., & Pet. Rabus in *Bibliotheca Europae Belgica*, M. Jul. & Aug. A. 1697., p. 158-162., & M. Sept. A. 1698., p. 218.; Manipuli II. Tenzelii M. Mart. A. 1698., p. 242-249., & Chauvinus M. Nov. ac Dec. A. 1697., p. 519-566.; Manipuli III. Tenzelii M. Oct. A. 1698., p. 904-911., & Chauvinus M. Mayo ac Jun. A. 1698., p. 247-257.; totius vero Classis primae (quam reliquae nondum sunt secutae) Lipsiensis, in *Adis Erud.*, M. Sept. A. 1698., p. 422-427., ac Lubecensis, in *Novis Septentrionis Literariis*, M. Mart. A. 1698., p. 44-45., exhibent, laudibusque simul laborem hunc ornant debitis. Quibus etiam eundem profectum sunt Joh. Pet. Ludovici (*optimum esse judicant, & ut captum filium pertineat, dignissimum*) in *Disf. de Aupicio regali*, c. 2., p. 109., Euch. Gott. Rinckius I. c., B. G. Struvius (*Syllogem vocans egregiam eruditamque*) in *Biblioth. Hist.*, c. 18., p. 505-506., Joh. Christ. Nevius (cui *opera audit egregia*) I. c. p. 94., Car. Arndius in *Bibliotheca Politico-Heraldica* p. 138., & Joh. Hübnri Cent. III. *Biblioth. Hist.*, Art. 34., p. 161-162-163.

Lubeca Literata annorum 1698. 1699. 1700. 1701. & 1702., five Catalogus hominum cujusvis ordinis literatorum, qui annis istis fingulis Lubecz vixerunt & obierunt, Alphabeticus, *αὐτὸν* editus, & quinqvies, quotannis auctor, mutatis mutandis, atque expunctis expungendis, Lubecz in octonione recusus unico. Influitus ejus rationem ac laudes V. in *Novis Literariis Lubecensibus Anni 1698.*, M. Jan. p. 16., & M. Jul. p. 135-136., W. E. Tenzelii *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Mart. A. 1698., p. 249-250., & Pet. Ambr. Lehmanni *praeat Hamburgi anni 1697. literati*, ad illius exemplum editi. Quod certum deinde, post Lehmannum, alii etiam imitati, Nomenclatores finitissimae hominum, in urbibus Holmiensibus, Rigenis, Revaliensibus, Dorpatensibus, Narvensibus, Pernaviensibus, Regiomontana, Hagensis, Bremensis, Rostochiensibus, Lüneburgensibus, Witebergensibus, Halensis, Dresdensibus, Lipsiensibus, Altenburgensibus, Müdensibus, Fribergensibus, Erfurtina, Jenensis, Berolinensibus, Francofurtana ad Viadrum, Uratislaviensibus, Gorlicensibus, ac aliis, doctorum juris fecerunt publici.

Archontologia pugillaris, seriem Regum & Principum, tam Ecclesiasticorum, quam secularium, Historico-Generale-Heraldicam, ab A. C. 1700., ad huc usque tempora, repetitam, compendiose exhibens; Libellus *αὐτὸν*, totus trii incisus, qui, absque loci ac anni (qui 1699. fuit) mentione, in 16. prodit, Annoque 1712. auctor est recusus, &, praeter Pontificum, Imperatorum, Regum atque Electorum, Catalogos, praecipuarum familiarum Europae & Germaniae Ducalium tabulas breviores Genealogicas, insigniaque, tam harum, quam illorum, depicta, repraesentat, continuandisque subinde & recudendus in praefatione promittitur. De Dav. Henr. Köpkenii *Programmate*, A. 1704. Rostochii Praelectionibus suis in eum praemisso publicis, V. *Nova Lit. Lub.*, M. Jan. A. 1705., p. 4. Conf. de illo J. Hübnri Cent. III. *Bibl. Hist.*, Art. 36., p. 166-168.

Series Regum Hungariae, e nummis aureis, quos vulgo Ducatos appellant, collecta, descripta, ac Leopoldo Imperatori oblata. Lubecz 1699. in 4. Recensum ejus V. in *Adis Erud. Lips.*, M. Jun. A. 1699., p. 266-269., & *Novis Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1699., p. 126-127. B. G. Struvius eam (in *Biblioth. Hist.*, c. 19., p. 517.) *elegantissimam* appellat. Conf. de illa Joh. Hübnri Cent. III. *Biblioth. Hist.*, Art. 35., p. 164-165-166.

Notitia Majorum suorum, plurimas Lubecensium aliorumque clarorum Virorum, de Ecclesia, republica & literis, egregie meritorum, vitas, ab aliquot repetitis seculis, & documentis Authenticis illustratas, comprehendens; duobus in scripta filis. Seorsim tria accesserunt Auctaria. Lipsiz A. 1707. in 4. Recens. ejus exhibent *Adis Erud. Lipsiensibus*, M. Mayo A. 1707., p. 217-218., W. E. Tenzelii, *Bibliotheca Curiosa, Germanicae edita*, Sect. VIII. A. 1706., p. 679-687., *Novaeque Literariae Germanicae*, M. Febr. A. 1707., p. 56-61., ac *Lubecensis*, M. Jun. A. 1707., p. 187-192. Confer, quae de illa sub vitz Auroris jam diximus initium. A Lipsiensibus, I. c. p. 217., *Schediasma vocatur eruditissimum*, & ab Henr. Pippingio quoque, in *praeat. Triadis Decalium memor. Theol. renov. p. s.*, ac J. Hübnri, I. c., Art. 37., p. 168-169., commendatur.

Epistola de Balneis animarum Lubecensibus, ad D. Georg. Henr. Götzium, Superint. Lubecensem, Lubecz A. 1710. in 4.

De Itineribus Lubecensium sacris, seu de religiosis & votivis eorum peregrinationibus, quas olim devotionis ergo ad loca sacra suscepunt, Commentatio. Lubecz A. 1711. in 4. V. de illa J. Hübnri Cent. III. *Biblioth. Hist.*, Art. 38., p. 169-172.

Epistola de Echinitis Wagricis, ad V. C. Joh. Woodwardum, Medicum Londinensem. Lubecz A. 1718. in 4. Argumentum ejus Lipsiensis, in *Adis Erud.*, M. Jul. A. 1718., p. 325-326., exposuerunt, nec non Parisienses, in *Diario Erud. Gallico*, M. Jun. A. 1722., n. 3.

Commentatio epistola de Lapidibus figuratis agri littorisque Lubecensis, ad V. C. Josephum Monti, Bononiensem. Lubecz A. 1720. in 4.

Schediasma Germanicum de Ludis Romanorum veterum secularibus, Jubilo gamico M. Bernh. Krechtingii, Past. Lubec. Mariani, consecratum. Lubecz 1700. in fol. V. J. H. a Seelen P. I. *Arten. Lubec.* p. 373.

Commentatiuncula de simularis aureis, quae in Boringholmia, maris Balthici insula, agris erunt, A. 1725. *Tomo I. Bibliotheca Lubecensis*, p. 1. sqq. prodit. Huic Christ. Democritus (i. e. C. Dipplius), in illa insula captivus, eodem anno repositus: *Eröffnete Ruchmassungen und merkwürdige Gedanken über Jac. von Melle Commentatiunculam de simularis aureis Bornholmensibus (Germanice iis praefixam); Samt einem Antwortschreiben ad amicum Bornholmienfem, von dem güldenen Horn der Königlich. Kammer zu Kopenhagen. Hamb. 1725. in 4. Simulacra haec, quae Mellenius lares borealium fuisse putaverat, Aegyptiorum esse Hieroglyphica statuit.*

Seorsim his sunt adjungenda:

Nova Literaria Maris Balthici & Septentrionis, ab ipso (*primum illorum triennium scriptis suis, in Notitia Majorum* p. 10., *annuuntante*), *αὐτὸν*que in hoc labore Lubecensibus, Achille Daniele Leopoldo, J. U. D., Joh. Jac. Strolterfohtio,

Johno, Med. D., & Casp. Lindebergio, Pastore Petriño (quibus & D. Georg. Henr. Götzius, Superintendens, A. 1703., ni fallor, accessit), & Casp. Henr. Starckius, de quo suo diximus loco, cui triennium ultimum (a M. Sept. anni 1701, ad M. Jul. A. 1708.) deberi, Seelenius P. II. *Athen. Lub.* p. 331. indicavit, A. 1698. colligi, & mensibus singulis in 4. publicari *avvuyaus*, capta, sequentique continuata decennio. Exhibent illa relationes de novis hominum Ducatus Megapolitani, Pomeraniz, Borussiz, Livoniz, Sveciz, Norwagiz, Daniz, Islandiz, & Cimbriz, doctorum vocationibus ad officia, translocationibus, scriptis (tam editis, quam edendis), Bibliothecis, Museis, inventis, observationibus & certaminibus, defunctorumque vitis, ac rebus aliis ad historiam spectantibus literariam, varias, diligenter undique collectas. Annus horum primus (cujus semestris prioris recensio a Tenzelio in *Diall. mensfr.* listatur *Germ.*, M. *Öf. A.* 1698., p. 377-920.) A. 1698., secundus 1699., tertius 1700., quartus 1701., quintus 1702., & sextus 1703., Lubecz., septimus A. 1704., octavus 1705., nonus 1706., ac decimus 1707., Hamburgi, & undecimus tandem (sed non integer, verum ad mensem tantum perductus Julium) A. 1708. Lipsiz, in 4. prodierunt. Encomiasten illorum agit Joh. Gvith. Pfenningius, J. U. D. & Regiminis Cancellariizque Megapolitanz Advocatus, in *Dissert. de Utilitate fructibusque uberrimis, ex Novis Literariis Maris Baltici & Septentrionis percipiendis, ad Auctores, Epistolice*, Lubecz. A. 1698. in 4. edita. Cujusmodi etiam Diatriben, eodem plane cum precedenti ornatu titulo, in *Catalogo Nund. Lips.* A. 1705. *autumn.* p. 5., a M. Franc. Alb. Epino, Megapolitano, esse promissam, & libris illic perperam annueneri editis, video. Præter hos publice a commendarunt Lipsienfes in *Actis Erud.*, M. *Sept. A.* 1698., p. 422., W. E. Tenzelius (præfationem recitans integram) l.c., M. *Mart. A.* 1698., p. 251-254., Henr. Meibomius Jun. in *Auditorio* ad Val. Henr. Vogleri *Introd. in notit. Bon. Script.* editione secunda p. 180., Chauvinus in *Diario Erud. Gallico Berolinensi*, M. *Mart. & Apr. A.* 1698., p. 187-188., Pet. Rabus, in *Bibliotheca Europa Religica*, M. *Jul. & Aug. A.* 1698. p. 111-112., Christ. Franc. Paulinus in *Philosophischen Zeitabend*, c. 11., p. 203-204-205., Andr. Dan. Habichtshofius in *Ep. Dedic. Roskibii literati Anni 1699.* p. 3., Joh. Jac. Scheuchzerus in *pref. Novorum literariorum anni 1701. Helveticorum*, B. G. Scrivius (selectum in iis meliorem deliderans, & nimiam, in *Disputationibus, aliisque inutilibus ac nullius momenti, recensendis, culpans diligentiam*) in *Introd. ad notit. rei Lit.*, c. 3. §. 13., p. 99-100., meaque *Bibliotheca Septentrionis Eruditius Prolegomena*, §. 40., p. 62., ac *Præfatio Isagoges ad Hist. Cimbr. recentior*, p. 52. Rektionem illorum (M. *Nov. A.* 1698., p. 204.), de Collegii Theologici Hafnienfis adversus M. Frid. Grammum *Programmate*, veritatem juvenis hic (de quo p. 214-216. dictum) protervum mendacium, tum in *Protestatione Germanica peculiari*, tum in *Specimine VIII. Herodoxie Francicane*, A. 1699. edito, p. 15-16., impudenter infirmavit, sed a Mellenio (quem præcipue est adortus), cæterisque Collectoribus, furorem hominis contentu merito ultis, nullum reportavit responsum.

- In *Novis* hisce *Literariis* sequentia nostri Schediasmata prodierunt minora:
1. Relatio duplex de curiosis quibusdam circa tumulos sepulchrales Cimbricos observationibus, a Christ. Dethl. Rhodio, Past. Barmstättensi, sibi communicatis, in *Novis A.* 1699., M. *Mart.*, p. 88-96., & M. *Jul.*, p. 219-224.
  2. Descriptio Lucii cujusdam Ethniconum Hollatiz antiquissimi, M. *Sept. A.* 1699., p. 286-288.
  3. Scholion de Lipianolatria Pontificia, M. *Öf. A.* 1700., p. 293-298.
  4. Cornu antiqui borealis, in Museo suo obvi, Descriptio, M. *Febr. A.* 1701., p. 60, 61, 62.
  5. Scholion de signo crucifixi Servatoris æneo antiquo, quod in Museo suo asservatur, M. *Jan. A.* 1702. p. 29-33.
  6. Testamentum antiquum Elisabethæ, Joh. Langii viduz, A. 1383. conditum, cum notis editum, M. *Sept. A.* 1706., p. 281.-287.

II. GERMANICA.

Lebenslauf Joh. Ritteri, Jcti und Bürgermeisters zu Lübeck, Lubecz. 1700. in fol.
 Lebenslauf M. Bernh. Krectingii, des Lübeckischen Ministerii Senioris, Lub. 1700. in fol.
 Gründlicher Nachricht von der Keßstichtigen freyen und des H. Römischen Reiches Stadt Lübeck, auß ununterverscher Documenten. Lubecz. 1713. in 8. Compendium est Operis de Lubeca majoris ævæ, & in præfatione memorati, *avvuyaus* editum: quod Mellenium Autorem agnoscere filius ejus, M. Sam. Gerh. a Mellen, Ecclesiastes Lubec. Ægidianus, coram mihi retulit, & Seelenius l.c., P. I., p. 24-374., confirmavit.

INEDITA ET PROMISSA.

- Inedita ab eo asservantur, & a Joh. Henr. a Seelen, in Epistola de iis ad Michaelem Richey, Profess. Hamburg., peculiari, A. 1702. *Parti IV. Athenarum Lubecensium*, p. 615-639., subiecta, fuisse adumbrantur atque celebrantur.
- I. Lubeca religiosa, opus Capitum CIX. Germanicum, quod prælo paratum fuisse anno jam 1707., retulit, edique optavit G. H. Götzius (quædam ex eo allegans) in *Diss. de Balneis animarum* p. 10.
  - II. Commentarius de Rebus Lubecensibus plenior Latinus, cujus quatuor tantum priores libros A. 1722. abolverat, Inscriptiones etiam Lubecenses, tam Epitaphias, quam alias, diligenter collectas, exhibens: Cum Præfat. de omnibus rerum Lubecensium scriptoribus, ineditis & editis.
  - III. Opus de Familiis Lubecensibus Germanicum Genealogico-Heraldicum, illarum, ordine enumeratarum alphabetico, Genealogias, & multarum etiam Insignia, sistens, quod A. 1706. ab autore mihi est ostensum.
  - IV. Museum Melliannum, vel Sacrarum Naturæ & Artis, in usum & oblectationem oculi animique curiosi, ab ipso Autore adornatum. (Hujus Sciagraphiz Seelenius, l.c. p. 628-638., Cimeliorum illius quorundam rariorum Indicem attexit.)
  - V. Tractatus vernaculus von denen zu Lübeck wol aufgenommenen Bestfälligen. His addantur:
  - VI. Sylloges Nummorum ex argento uncialium, Commentario illustratz, Classes, quæ primam jam editam, sequuntur, reliquæ.
  - VII. Vollständige Rebellinie der Bürgermeister, Rathesherren, Syndicorum und Secretariorum, der Stadt Lübeck, biß auf diese Zeit; auß des Rathes Hauptbude, vielen andern geschriebenen und gedruckten Büchern, Gemälden, Epitaphiis, und andern dergleichen Monumenten, wie auch eigener Erfahrung, zusammengetragen.
  - VIII. Vollständiger Catalogus der Lutherschen Superintendenten, Prediger und Schullehrer, zu Lübeck, wie auch der Prediger zu Trarantunde und Gschlup, biß auf diese Zeit, auß den Actis Ministerii, vielen Indicibus, MSSis, Epitaphiis, und eigener Erfahrung, gesammelt. Msti hujus, sicut & præcedentis, ab Autore quondam benevole mihi communicatorum, nec non Inscriptionum Lubecensium, editionem maturari, in *præfatione Isagoges ad Hist. Cimbr. recentiori*, p. 16. 17., jam pridem optavi, & etiamnum delidero.
  - IX. Ludov. Savori Diss. de moderno Numismatum antiquorum pretio, & Lingvæ Gallica in Latinam translata, & cum Phil. Labbei Bibliotheca nummaria, in ordinem redacta atque aucta; quæ, ab eo promissa, Jenæ jam A. 1679. in 8. prodidisse in *Catal. Nund. Lips.* A. 1679. *autumn.* p. 8., falso traditur.

M. BERNHARDUS MENSINGIUS, Lubecensis, Bernh. Bomaveri, Consulis patris, Equitisque auri, ac etiam Stockholmensis, quo tempore Lubecensis Sveciam occupaverant, praefecti, ex filia fuit nepos. Curriculo Studiorum feliciter absolutum, professionem Logices & Eloquentiae in Acad. Rostochiensis Senatoriam, locumque simul (ut dicitur) a Seb. Bachmeistero sum edoctus inter zdus Jacobae Canonicos, obtinuit, ac Rectoratu Academiæ A. 1555, & 1558. (1.), Ordinis autem Philosophici Decanus A. 1564. (2.), est perfunctus. A. 1567. (quo iterum Ordinis Philosophici Rostochiensis erat Decanus), die 14. Martii, in publica praelectione dolorem sensit capitis, & ex auditorio vix domum reversus, statim concidit, mortisque subita expiravit, teste Ott. Frid. Schützio *Lit. I. Comm. de vita Dor. Chyrrae p. 310.* Uxorem habuit Consulis Rostochiensis filiam, & Henr. Varenii, Theologi Professoris, Sorbom, Henricumque ex hac filium sustulit, parente in pueritia orbatum, & ipsum quoque morte immatura, postquam ex studiis humanioribus, Philosophicis ac Medico, ardore vacaverat & successu, ut in doctissimis eum Germaniz hominibus fore, si fata superesse sinerent, Joh. Caselius, Praeceptor, ominaretur, Rostochii A. 1580. extinctum. V. Caseli de filii obitu ac laudibus Epistolam, ad Greg. Bersmannum A. 1580. exaratam, & seorsim (cum *Programmate funebri ac Epicediis*) eodem anno Rostochii in s. impressam, Francofurtique A. 1597. in *Epistolarum Pet. Victorii & Joh. Caseli Syntagma*, p. 267. & seqq., Hamburgi A. 1641., inter *Epistolas Caseli Rostochiensis*, num. 51., p. 120-140., ac Rostochii A. 1710., in M. Reinh. Henr. Rollii *Decade I. Memoriae Philosophorum renovatae*, p. 171-191., recusam. In ea enim Bernhardus etiam pater (quem hominem Caselius vocat doctissimum), celebratur, & pleraque, haecenus allata, de illo (p. 125. 126. 127. Edit. Hamburg.) commemorantur. Confer D. Joh. Draconitz, Theologi Rostochiensis, *Orationem*, in *designatione Rectoris Bernh. Mensingii recitatam*, ac Rostochii A. 1559. in 4. editam, & Georg. Frid. Neidmanni (ex *Historia Acad. Rostoch. ab eoq. Seb. Bachmeisteri sua mutuati*) *Orat. de favore Lubecensi in externos p. 30.*

Programma, Lectionis Rhetorice praemissum, & in Joh. Posseli Sen. *Sylloge Scriptorum Acad. Rostoch.* (ab A. 1550. ad 167.) publicorum, Rostochii A. 1567. in s. impressa, P. I., fol. 41. 42., recusum.

Programma de Philosophiae laude & in facris usu, quo Decanus A. 1564. Magisterii Candidatos convocavit, *ibidem*, P. II., fol. 277. 278. 279., obvium.

(Henrici, filii ejus, ad Greg. Bersmannum Epistolam, Rostochii A. 1580. scripta, in *Appendice Epistolica Partis II. Poematum Bersmanni*, Lipsiz A. 1591. in s. publicata, p. 288. 289. 290., legitur.)

M. ULRICUS MENTE, Hamburgensis, natus est d. 8. Maji A. 1618., Magistri Lipsiz A. 1680. adeptus titulum, Pastor zdus Paucratianae in urbe Stadensi M. Sept. A. 1691., Cathedralis vero in Bremensi M. Nov. A. 1696. constitutus, ac d. 3. Sept. A. 1712. ac xtatis 55. mortuus. V. de illo *Anonymi Bremam anni 1718. literatam p. 50.*

Diuturnae cum D. Gerh. Meiero, Superint. Bremensi, a quo heterodoxis accusabatur, implicitus controversiz, sed a supremi Tribunalis regii Weismariensis iudicibus, lata d. 29. Febr. A. 1708. sententia, honorifice absolutus.

Disp. pro Sententia D. Valent. Alberti, notitiam status integri naturalem non esse, contra Sam. Strimefium, Praefide D. Gottl. Frid. Seligmanno proposita. Lipsiz 1679. in 4. Recusa in Seligmanni *Exercitationibus Academicis*, Dresdz A. 1711. in 8. editis.

Ein Gesicht der Jacobsleiter im Gemüthe eines rechten Jacobiten, oder Reichspredigt über D. Jac. Hier. Lochnern, Bremischen Superintendenten, aus Gen. XXXIII. 10., A. 1700. gehalten, in 4. (V. Henr. Pippingii *Sacrum Decadum de Theologorum vitii Septenarium*, Dec. VI., p. 830.)

NICOLAUS MERCATOR sive (uti in scriptis se prioribus, Dantisci editis, appellavit) KAUFMANNUS, Hollatus, in tractu Wagriz, Monasterio Cismariensi vicino, natus esse, fratremque habuisse Neostadiensis oppidi Parochum, perhibetur. Præ studiis reliquis Philosophiae, Physicæ & disciplinis Mathematicis, naturæ infinitum secutus, animum applicuit, usque Hafniz, Rostochii, ac alibi, felici adeo successu vacavit, ut in Angliam postea delatus, locum in Societate regia obtinuerit Philosophica, ac inter præcipua hujus ornamenta, Mathematicosque Europæ *ἐκκοιμήτες*, communis orbis eruditi relatus sit futurus. In Daniam eum inde retrahere, ut a Dethl. Cluvero, Collega ejus celeberrimo, accepi, conatus est aliquando Fridericus, Comes ab Alefeld, Minister Christiani V., Regis, primarius atque intimus, sed pervadere ipsi reditum in patriam haud potuit. Promptius Ludovico XIV. Gallorum Monarchæ, operam suam in structura æquædantis Versaillesium dirigenda efflagitanti, Parisios profectus, obtemperavit, sed magno suo, teste eodem, infortunio. Opere enim finito præmia promissa impetrare haud potuit, & cum sacra amplecti iustus Pontificia facere hoc detrectasset, Gallorum fraudes ægre ferens, & more, uti creditur, consecutus, Lutetiz, seito cinerum, M. Febr. A. 1687., expiravit. Naturæ scrutator fuit solertissimus, qui adyta ejus intima, vulgo Philosophorum inaccessa, ingenii sagacis & Experimentorum frequentium ope, feliciter pervestigabat, eaque detegebat archana, ad quæ homines vulgariter docti obstupuerunt. Jam tunc certe, cum in Acad. versaretur Rostochienfi, uti a Chr. Kortholto & D. G. Morhofio, inclitis hujus ac Cimbricæ, mihi relatum est, Professoribus, murium productione artificiosa magis apud tales incurrit suspitionem, & coram Concilio accusatus est Academicus. Quam criminationem, detecto arcano isto Physico, confestim refutavit, sed, hujusmodi se secretorum posthac non ita fore prodigum, addidit. In Chymiz recessus interiores itidem penetraverat, & moribundus, filium sibi haud adesse, Lutetiz doluit, cui observationes suas Pyrotechnicas rariores, nemini, præter illum, revelandas, & secum jam inter memorituras, posset concedere. Præcipue autem in Mathesi inventis plurimis inclaruit eximiis, & nemini antea cognitis, e quibus Circuli, quam per seriem infinitam primus dedit, quadratura a Gottf. Gvilh. Leibnitio, *Mathematicum* cum vocante *præstantissimum* (3.), ipse Series infinitæ, per divisiones quærendæ, ab eodem (4.) & Lipsiensibus (5.), Problemata, artis naturæ destinata incremento, ab Henr. Oldenburgio (cui *Vir doctus audit & solers*) (6.) & Hypothesis nova Astronomica, scripto A. 1664. peculiari exposita, Horologium æquæ, motum Solis, non æqualem tantum, & communem, uti cætera, sed & in æqualem, in globo exprimens pendulo (7) ab hominibus, quibus utendum dederat, curiosis ipsi haud resitutum, ab aliis, celebrantur.

Confer de illo Alb. Bartholini *Lit. de Script. Dan. p. 108.*, meaque in hunc *Hypomnemata p. 346.*, Mart. Kempii *Append. Bibliothecæ Anglorum Theologica p. 648. 649.*, & Corn. a Betsing *Bibliogr. Mathem. p. 93.*, ac *Apparatus ad Hist. Lit. noviss. Conspect. I. p. 273.*

SCRIPTA EDITA.

Cosmographia, sive Descriptio Cæli & terræ in circulos, quæ fundamentum sternitur sequentibus ordine Trigonometriz Sphæricæ, Astronomiz Sphæricæ, Geographiz, Histiodromiz & Gnomonicæ. Dantisci 1651. in 8.

(1.) V. Nicol. Gryllii *Vitam Joach. Slateri*, lit. Q., t. I., Indicemque Rectorum Acad. Rostoch., uti subjunctum, ac Joh. Draconitz *Orat. in exitum citandam*. (2.) V. *Programma ejus*, A. 1604. propositum. (3.) In *Adm. Erud. Lips.* M. Jun. A. 1666., p. 268. (4.) *Ibidem*, M. Apr. A. 1691., p. 128. (5.) In *Actis anni 1666.*, M. Jun., p. 250. (6.) In *Transact. Philos. Angl.*, M. Jun. A. 1666., p. 160. Ed. Lips. (7.) V. *Excerpta Epistolæ Dn. Philippi ad Basl. Titulium*, in Frid. Nitschii *Versione Latina Diarii Erud. A. 1666. Gallici*, p. 180.

Trigonometria Sphaericorum Logarithmica, præceptis rotundis & planis Sphaericis, quibus nihil addere possis, nec demere; cum Canone triangulorum emendatissimo, continente Logarithmos sinuum & tangentium, ad singula graduum Quadrantis minuta prima, & ad radium 1000000, posterioris formæ, præstantia & commodate, illustra Nepero commendata, priorem longe superantis, Dantisci 1651. in 8.

Astronomia Sphaerica omnis, decem Problematis ex fundamento tradita, Dantisci 1651. in 8.

Rationes Mathematicæ subductæ, Hafniz 1653. in 4.

Hypothesis Astronomica nova, ejusque cum Observationibus consensus. Londini 1664. in fol.

Problemata quædam, ad promotionem scientiæ navigatoriæ facientia, Henr. Oldenburgii *Transactioibus Philosophicis Anglicanis*, M. Jun. A. 1666. p. 101. 102. 103. Edit. Latine Lipsiensis, inserta. In his, præter alia, pollicitus est, se, quovis pignore ad concertandum depositum, solutionem daturum Problematis vexatissimi: *Utrum artificialis tangens sit vera linea meridiana?*

Logarithmotechnia, seu Methodus nova, accurata & facilis, construendi Logarithmos, scripto antehac Non. Aug. A. 1667. communicata; Cui nunc accedit Vera Quadratura Hyperbolæ, & inventio summæ Logarithmorum. Jungitur huic etiam Michaelis Angeli Riccii Exerc. Geometrica de Maximis & minimis, ob raritatem recusa. Lond. 1668. & 1674. in 4. Anglicana etiam illius versio, a Dn. Collins concinnata, & Mercatoris doctrinam exemplis ulterius illustrans, prodit, teste Henr. Oldenburgio, in *Transact. Philos. A. 1669. M. Apr. p. 181. 1. Edit. Lat. Hafn. Sterpiniane*. A quo etiam *Logarithmotechnia* hæc, ob quadraturam Hyperbolæ feliciter demonstratam, *ibidem*, M. Jan. p. 52., est deprecata. Joh. Wallisius, in *Epistola* de illa ad Vicecomitem Brounckerum peculiari (apud Oldenburgium, l. c., M. Aug. A. 1668. p. 627. & seqq. Ed. Lips.), obvia, hoc eandem ornat elogio: *Incidebam heri in D. Mercatoris Logarithmotechniam, nuper editam, quæ mihi ita placuit, ut non prius dimiserim, quam perlegissem totam. Ex quo quædam pauca, paraphrasticam quod spectat, seu loquendi formulas nonnullas, mutata mallem; sunt tamen ipsa suo sensu sana. Ea, quæ superstruitur, doctrina Logarithmos expedite atque subtiliter construendi perspicue atque ingeniose traditur.* Commendatur quoque, præ aliis, a Christ. Wolfio, Math. Prof. Halensi, in *kurzen Unterricht von Mathematischen Schriften* (P. IV. der Anfangsgründe aller Mathem. Wissenschaften), c. 3., p. 417.

Illustratio quædam Logarithmotechniæ suæ, continens exempla paucula, miram hujus methodi facilitatem, cum summa præcitione conjunctam, offendentia; communicata Henr. Oldenburgio, & ab illo, in *Transact. Philos. anni 1668. M. Aug. (p. 627-640. Ed. Lat. Lips.)*, publicata.

Considerationes circa Joh. Domin. Caslini Geometricam & directam Methodum ad inveniendâ Apogæa, eccentricitates & anomalias Planetarum; ab eodem Oldenburgio, in *Transact. anni 1670. M. Martio (p. 49-67. Ed. Lat. Lips.)*, evulgatæ.

Institutionum Astronomicarum Libri duo, de Motu astrorum communi & proprio, secundum hypothesin Veterum ac recentiorum præcipuas, deque Hypotheson ex observatis constructione; Cum Tabulis Tychonicis solaribus, Lunaribus, Lunæ-solaribus, & Rudolphinis Solis, fixarum & quinque errantium, earumque usu, præceptis & exemplis commostrato. Quibus accedit Appendix de iis, quæ, novissimis temporibus, cælestis innotuerunt. Londini 1676. in 8. Recentium illarum *Transactioibus Philosophicis anni 1676. Anglicane, num. 121.* (teste Beughemiani *Apparatus Confessio* l., p. 273.), exhibuerunt. Commendat eas Astrophilis, præ omnibus aliis sideralis scientiæ compendius, & utramque Astronomicam partem, Sphericam ac Theoricam, ingeniosa brevitate completè judicat Joh. Christ. Sturmii, in *Diff. de Mathematicis & Mathematicis*, c. 4., §. 1., p. 23. Cui quædam Christ. Wolfius, l. c., c. 11., & p. 476. Tabulas earum commendat Astronomicas, & p. 474. de libro ipso hoc fert iudicium: *Esie sind ein sehr dienliches Buch, darinn beyde Theile der Astronomie, nam den hypothesibus der alten und neuen Astronomorum, etliche rei, und mit Exempel illustrirt worden.*

Euclidis Elementa Geometrica, libri VI. nova methodo, demonstrata. Accedit Introductio brevis in Geometriam, quæ magnitudinum ortus, ex genuinis principiis, & ortuum affectiones ex ipsa generi, derivantur. Londini 1678. in 12. Sola *Introductio* præmissa etiam est Ignati Gastonis Pardies, Jesuitæ, *Elementis Geometricis*, a Joh. Andr. Schmidio & lingua Gallica in Latinam translatis, & Jenæ A. 1684. ac 1692. in 12. editis. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Mart. A. 1689., p. 130. 131.

INEDITA.

Geographia, Histiodromia & Gnomonica, A. 1651. in *Cosmographie* titulo promissæ.

Alia complura, quæ *avédoſa* eum reliquisse Dethl. Cluverus, V. C., mihi restitit.

M. WILHELMUS MERCATOR, Clericus Pontificius, haud dubie Slesvicensis, cum Thoma Keefio editionem curavit *Breviarii Ecclesiæ Slesvicensis*, Godſch. Alefeldii, Episcopi, auspiciis Lutetiz A. 1512. in 8. publicari, & cum M. Radulpho Sutore, *Diurnale* ejusdem revidit Ecclesiz, Parisius itidem A. 1513. in 12. excusum. V. quæ de utroque scripto supra p. 15. jam sunt dicta.

M. FRANCISCUS HENRICUS MESCHMANN, Hamburgensis, Scholæ patriz, ab A. circiter 1668., Subrektor, M. Dec. A. C. 1683., & ætatis 57., defunctus, a Joh. Andr. Bosio, in *Epistola Dedicatoria Exercitationis in Tim. II. 22.*, *καὶ τὸν ἐνδοξὸν νοσητήριον*, Philologica, hortatu ipsius conscriptæ, nominique ejus A. 1673. inscriptæ, Vir vocatur varia solidaque eruditione, comitate ac modestia incredibili, candore animi, morumque & vite innocentia singulari, & sincera erga Deum pietate, conspicuus, ac in præfatione ejusdem, hoc ornatur elogio: *Consilium fore, ut in Ecclesiâ, remque publicam paritiam, commoda longe plurima, ex solida eruditione, ceterisque, quibus animus egregie ornasset, virtutibus, redundarent: præsertim ex singulari pietate, quæ plerisque etiam sui ordinis, idemque genus vite professus, vel duum præclarissimorum Theologorum, communiumque Doctorum nostrorum, D. Joh. Schmidii & D. Joh. Ben. Carpzovii (qui cum, ex aliquot annorum convictu, & consuetudine domestica, penitus innotuit, idcirco reverentissime diligebam, inque oculis ferebam), testimonio, antecellebat. Cujus quod nundum speratos Ecclesiæ fructus plene percipit, paritiam valetudini illius, paritiam ac præcipue iniquitati temporum, summæque illius modestiæ, tribuendum est.* Vinc. Placcio (in *Programm. de Proverbis impiis*, A. 1692. publicato) Collega itidem audit optime de *schola Hamburgensi* meritis, Virque optimus, in quo cum eruditione industria, cum probitate pietas, eminebat. Alia ejus Encomia in Collegarum invenies Epicediis, A. 1711. Vol. tertio *Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 622-622., recusis. Catalogus Bibliothecæ ejus Hamburgi A. 1684. in 8. prodit.

Collectaneum proverbiorum malorum & inexcusabilis privitatis MStum, quod Vinc. Placcius l. c. summis effert laudibus, & ab hæredibus, tanquam thesaurum ἀφανῆ, suppressi indignatur.

JODOCUS METHODIUS, Hamburgensis, quem *Johannem* Ant. Teiferius (*P. II. Catalogi Catalogorum p. 160.*) perperam appellat, ego autem cum Jodoco Cortummin, Diacono Jacobo Hamburgensi, supra *p. 114.* memorato, eundem esse, ut illic jam monui, ob cognominum *iodovavilav*, conjicio.

Oratio de vita & obitu D. Joach. Westphali, Superintendentis Hamburgensis, cum Joh. Frederi Jun. Epicedio, & amicorum Epitaphiis, eidem scriptis. Rostochii 1575. in 4. Recusa Hamburgi A. 1710. *Parte II. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, *p. 931-971.*

HANSIUS MEVES, Civis Hamburgensis, cui, in Ott. Sperlingii Jun. *Indice Scriptorum Hamburgensium MSro.* tribuuntur *Vericht und etliche Geschichte*, A. 1666. exarata atque *avindola*.

GARLEFUS MEURERUS, Hamburgensis, Henrici Consulis (*de quo statim dicetur*) filius, J. U. D. & xdis in patria Cathedralis, ab A. 1694., Canonicus, 1704. superstes.

Disp. de Veneno adversus hostem usurpat, Præfide M. Joh. Georg. Rösero. Francof. ad Viadr. 1690. in 4.
Disp. Inaug. de Muliere teste, Præfide D. Gothofr. Straußio, Witeb. 1693. in 4.

HENRICUS MEURERUS Senior, Hamburgensis, Hieronymi, Duodecimviri & xdis Petrinæ Curatoris, ex Gertrude Westenia filius, d. 11. Oct. A. 1642. in lucem editus, & scholis patria ac Stadeni in Academiam A. 1661. abijt Gießenam, Themidosque sacris a Joh. Ottone Tabore, illius Cancellario, ac Collegis, initiatus, J. U. Licentiatum titulum Argentinz, M. Martio A. 1665., obtinuit. Germaniam deinde, Galliam, Italiam ac Belgium, pervagatus, Spurzque aliquamdiu commoratus, patriam A. 1667. repetiit. In hac A. 1672. Judicii inferioris vix designatus Affector, Senatoriam paulo post, d. 27. Maji, impetravit dignitatem, & quanta esset animi præsentia, mox ostendit, cum, e naviculariorum, seditionem molientium, turba, ante curiam, nonneminem suis apprehensus manibus abduceret, & cæteros a facinore hoc facto deterreret. A. 1675. ad Comitæ Circuli Saxonici inferioris Mülhulani, A. 1676. (qvo prætura publico ipsi est commissæ) in aulam Georgii Wilhelmi, Ducis Brunsvico-Lüneburgici, Cellensem, A. 1678. tandem, etiam civitatum Hanseaticarum nomine (una cum D. Henr. Balemanno, Syndico Lubecensi, D. Jordano Edenio, Syndico Bremensi, D. Nicol. Zobelio urbis ejusdem, & D. Joh. Theod. Schaßhusio, Hamburgensis Senatore), ad Panegyria Irenicam Noviomagensem, est ablegatus (1.). Huic dum interesset, absenti, d. 10. Aug., eodem anno, Consularis confertur Hamburgensis, quem, negotiis publicis Noviomagi expeditis, & Belgii federati Ordinis salutatis, in patriam redux, d. 3. Jan. A. 1679. est aufpicatus (2.). Qva in dignitate cum insolentius se gereret, & omnem fere Senatorii ordinis potestatem in se unum, affecturum, factioni suæ studentium, ope, derivaret, imo res novas, vicinorum Principum, quos sibi conciliaverat, Lüneburgicorum auxilio, ut altius adhuc emergeret, moliri crederetur, civium odium incurrit, & a factione contraria (cujus Duces erant Conr. Jastramius & Hier. Schnitkerus, Demagogi celebres, sed infelices) se iusta (D. Joh. Slutero mox commissæ), d. 5. Jun. A. 1684., coactus est abdicare, & juramento insuper solenni promittere, quod nec unquam fe, ob remotionem hanc, esset vindicatorum, nec e patria civitate discessurus. Non multo post tamen in aulam se Georgii Wilhelmi, Ducis Brunsvico-Lüneburgici, Cellensem, juramenti immemor, subdixit, & ab hoc Cameræ Consularibus, a Leopoldo autem Imperatore Judici Imperiali aulici Senatoribus, adscriptis, factioni civium, a qva deturbatus erat, abfens licet & exul, le opponere, variasque creare molestias, non desistit, donec ista, studii partium Danicarum insinuatæ, & a plebe mobili deserta, A. 1686. ab affectu suo opprimeretur. Post hanc de adversariis victoriam, qvam abfens rara felicitate reportaverat, triumphantis insular, in patriam reverfus, resignatis officiis, a Cæsare sibi & Duce Lüneburgico collatis, pristinum in Senatu locum d. 12. Nov. A. 1686. denuo occupavit, & Joh. Slutero, factionis adversæ patrono, in carcere nuper defuncto, qui tibi in Consulatu ante biennium esset subrogatus, in eodem vicissim, absque nova electione prævia, successit. Mors tamen iterum hunc febre oppresso maligna, d. 14. Jul. A. C. 1690., & ætatis 48., eripuit, cum, in duplici, cum Anna Maria, Garlefi Langenbeckii, Senatoris, filia, A. 1670. ducta, & Anna Cæcilia, Pet. Kentzleri, XIIviri Catharinæ, gnata, ista A. 1674. subrogata, conjugio, tres mares, duasque puellas, (e quibus Johanna Gertrudis A. 1693. Johanni Henr. Simoni, J. U. D. & Syndico, secunda uxore obiit) genuisset. V. de illo Eberh. Anckelmanni, Professoris Hamburgensis, *Programma* (in quo turbarum, quibus implicitus est, civillum mentio plane omittitur) *Biographicum funebre*, in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium Parte I. p. 309-319.* A. 1710. reculum, Joh. Frid. Mayeri, Pastoris tunc Hamburgensis (immodicus nimisque cum cumulatius laudibus, imo *Vrum humane divinitatis* vocare haud veriti), *Programma* aliud, Panegyrico, qvo defunctum d. 24. Jul. A. 1690. publice celebravit, funebri *avendole* præmissum, & *Epistolam*, qva *Comm.* suum de *Pontif. Rom. electione* superstiti eodem A. 1690. inscripsit, *dedicatoriam*, ac Anonymi (enormi licentia ipsi itidem adulati) *Inscriptiones XI. de turris urbis Hamburgensis, ex Consule, intestinis MSas.*

Paratilla ad titulum Digestorum de Pactis dotalibus, Præfide D. Joh. Ott. Tabore, cujus Consilia aliqvo de eodem argumento accedunt, proposita. Gießæ 1664. in 4. Recusa (*uti Lipsiensis*, in *Adis Erid.*, *M. Jun. A. 1688.*, *p. 294.* *testantur*) *Tomo I. Operum* Taboris, Lipsiæ A. 1688. in fol. a D. Andr. Mylio editorum.

Disp. Inaug. de eo, qvoq. iustum est inter Socios, Argentinz 1665. in 4.

HENRICUS MEURERUS Junior, Hamburgensis, J. U. D. & xdis in patria Cathedralis, ab A. 1684., & c. 1719. Canonicus, *V. Nova Lit. Lubec.*, *M. Febr. A. 1700.*, *p. 62.*

Disp. Jurid. Inaug. de Agrimenforibus, Basilæ 1699. in 4.

JOHANNES CHRISTOPHORUS MEURERUS, quem Hofsatum Dominicus Arumæus (3.), aliique, minus accurate appellant, luce hac frui, d. 22. Aug. A. 1598., in urbe Ducatus Slesvicensis, nisi fallor, cepit Hufenfi. Patrem habuit Philippum Meurerum, Lipsiensem, J. U. D., Syndicum initio Hamburgensem, deinde vero Christiani IV., Regis Daniz, Consiliarium, ac Joh. Adolphi tandem, Ducis Holstæci, Procancelarium, tractusque Hufenfis, ab A. 1596. ad 1603. (4.), Præfidem, matrem autem Catharinam, Wilhelmii Mollerii, J. U. D., Consilarii Danico-Hipsnici, Cancellarii Ostfrifici, ac Syndici itidem Hamburgensis, ex Anna Bissenbekia filiam. Avus paternus ipsi fuit Wollg. Meurerus, Med. D. & Professor in Academia Lipsiensi haud incelebris. E Gymnasii Bordsesholmensi (inter cujus alumnos Joh. Adolphi, Ducis, locum obtinuerat beneficio) & Hamburgensi dimissus, ut juris sibi pararet scientiam, mæhnio, ab A. 1615., in Academia Rostochiensii vixit integro, habitusque, sub D. Arn. Böttcheri & D. Joh. Albinii præfide, aliqvo disputationibus, Jenam inde A. 1618., ut Valent. Riemerum audiret, ac deinceps quoque Lipsiam, Witebergam, Tubingam & Argentunam, abiit, Jenam A. 1621. reverfus, titulo Doctoris impetrato, Collegia aperire cepit dispu-

(1.) Diploma, qvo legatio Noviomagensis ei & Collegis est commissæ, exhibet Joh. Christ. Lünigii *Sylogæ negotiorum publicarum*, A. 1694. edita, *p. 471. 472.* (2.) V. Georg. Mölleri, J. U. L., *Versuum æquillanum*, seu Inscriptionem ad eum de Consulari gratulatoriam elegantem, Hamburgi A. 1679. in fol. editam. (3.) in *Programmate*, *Disput. Inaug. præmissa*. (4.) V. Culp. Dancwethii *P. II. Cborog. Cmb.*, *c. 12.*, *p. 140.*

disputatoria, & Belgium postea, Angliam, Galliam ac Italiam, literario peragravit itinere. Hamburgum tandem A. 1624. delatus, Praxi forensi primo vacavit novennio, anno autem 1633. in Syndicorum urbis allectus est numerum (1.), & hos inter deinceps primas, tanquam Senior, obtinuit. Legatus sapissime abiit, non in Holsatiam solum (ad controversias de finibus A. 1643. ac 1650. componendis (2.)), & ad Electores Principesque Germanicos, ac Belgii federati Ordines, sed ad Comitatus etiam Ratisbonensis, ac Ferdinandos II. & III., Imperatores, a quibus, legatione latutis quadruplici, nobilitatis insignibus, palatii Lateranensis Comitiva, & Consiliiarii Imperialis titulo, est donatus. Interfuit etiam A. 1647. & 1648. Panegyri Monasteriensis ac Osnabrugensis Irenicæ, & istic, cum alia negotia expedivit publica, tum civitatum Hanseaticarum nomine, cum Hispanis transactionem inivit, sub hoc Madriti Hispanice excusam titulo (3.): *Trattado de la Paz Gen. en Münster, sobre la navegacion y comercio, renovacion y confirmacion de los antiguos privilegios Hanseaticos, con los Diputados de las ciudades*, Dav. Gloxin, Gerb. Koch, J. C. Meurer. Primas A. 1624. nuptias celebravit cum Margareta Kochia, Jacobi, mercatoris Lubecensis, filia, secundas (4.) A. 1640. cum Margareta Molleria, patre gavisa Vincendo, Syndico Hamburgensi, & tertias denique A. 1650. cum Anna Schultzia, Alberti, Xilviri Hamburg., gnata, Alexandrique Tanckii vidua. Ex illa puerum & puellam, ex ista duos filios, ex hac vero unicum tantum, sustulit, viduamque eandem, d. 27. Aug. A. C. 1652., ac ætatis 54., mortuus, reliquit. V. Joh. Ristii & Georg. Greflingerii *Epicedia* (e quibus Ristianum in *Parnasso Teutonico*, p. 788-794., est recitulum) Germanica, Domin. Arumzi, Jcti Jenensis, *Programma Disputationi Inaugurali A. 1621. premisum*, Joh. Alb. Fabricii Elogium illius breve, P. I. *Memor. Hamburg.*, p. 441-444., obvium, & Ad. Tratfigerum Jun. l.c.

Disf. de acquirenda & amittenda possessione, Præfide D. Valent. Riemero. Jenz A. 1618. in 4. (*Subtilissima* a Dom. Arumzo, l.c., vocatur.)

Discurfus juris publici & privati Inauguralis de Re monetali, Præfide eodem Riemero. Jenz 1621. in 4.

PHILIPPUS JACOBUS MEURERUS Junior, Hamburgensis (Philippi Jacobi, ni fallor, patriz, ab A. 1663. ad fatali 1672., Senatoris, filius, & Wolfgangi, Consulis, nepos), J. U. Lic., & templi patriz Cathedralis, ab A. 1681., Vicarius, Vicariorumque, ab A. 1708. (d. 6. Jul.), Decanus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 619. 627.

Disf. Inaug. de Inveniendi definiendoque statu Causæ forensis, Præfide D. Alex. Caroccio. Gryphiswaldiz 1690. in 4.

WOLFGANGUS MEURERUS, Hufi Gimber, cujus parentes majoresque, in vita Johannis Christophori, fratris, jam enumeravimus, post studium in Gymnasio Bordesholmensi tyrocinia (5.), Juridico Jenz (circa A. 1619.), atque alibi, vacavit, titulumque Licentiatii adeptus in civitate Hamburgensi confecit. Hujus Secretarius A. 1628., Senator A. 1644., Prætor A. 1648., & Consul tandem A. 1660., electus, d. 15. Maji A. 1662. obiit, filiumque reliquit Philippum Jacobum, J. U. Lic., ordini A. seqv. 1663. adscriptum Senatori, ac d. 20. Maji A. 1672. defunctum. V. de illo Ad. Tratfigeri Jun. *Seriem Senatui Hamburg. Chronologicam* p. 50. 55., J. A. Fabricii *P. I. Memor. Hamburg.* p. 248. 249., & Jac. Henr. Pauli *Gratulationem ad eum de Consularu*, Hamburgi A. 1660. in fol. excusam.

Disf. de Pignoribus & hypothecis, Præfide D. Domin. Arumzo, Jenz 1619. in 4.

Disf. de Servitutibus realibus, ab ipso Præfide proposita, Resp. Reinh. Jürgerto. Jenz 1619. in 4.

ANDREAS MICHAELIUS BUCCHISI, Coldinga Cimber, civitatis patriz, circa A. 1594., Pastor, deinde vero Episcopus, ab A. 1608. (qvo Hafniz etiam, d. 23. Jun., Philos. Magister, & Theol. Baccalaureus, a Joh. Pauli Referio, Seelandiz Episcopo, creabatur (6.)), in Norwagia (post M. Andr. Fossum) Bergenfis, A. 1615. mortuus, & D. Nicol. Paschafium natus successorem (7.); Parens M. Andr. Buchii, Pastoris in Norwagia Vossensis, Præpositive Hardangienfis, supra pag. 75. memorati, A Claudio Lyfchandro, in *Catalogo Scriptorum Danicarum ævæ 1549. Presbyter vocatur in exercitum liberalium studij, & S. Lit. lectorem, bene versatus, ac in habendis ad populum concionibus ingenio & lingua excellens*. Confer de illo Alb. Bartholini *Lit. de Script. Dan.* p. 6. 7., meaque ad hunc Hypomnemata p. 101.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Historia passionis & sepulchræ Jesu Christi, XIV. concionibus, ex veterum & recentiorum monumentis, descripta. Slesvigz 1599. in 8.

Exegesis Aphoristica Paradoxi, qvod Christus pro nobis factus sit execratus, Præfide D. Joh. Pauli Referio (*Autore illius*), pro gradu Baccalaurei, defensa. Hafniz 1608. in 4.

Triumphus Regis Josaphati, & 2. Paralip. XX., sive Explicatio Victoriæ, quam Deus Josaphato largitus est, XIV. concionibus comprehensa. Hafniz 1614. in 8.

II. DANICA.

Ætende Christelige Klenoder: der sesste om Trøst oc Sielens imod allerhand Bedrøffvelse; det andet om en rett Beredelse til Døden. Hafn. 1595. & 1654. in 8. A Biga hac *Cimeliorum Christianorum*, an diversus sit Liber precum Danicus, e Psalmis collectus Davidicis, & Hafniz in 8. excusus, qvem Lubecenses, l. c. p. 114., ei tribuunt, dubito.

Bædelsige Lovre oc Eftide, uddragen af den Hellige Bibelske Eftifi (i. e. *Leges civiles, juxta quas populum Israeliticum regi Deo placuit*). Hafniz A. 1605. & (juxta *Catal. quendam*, 1631. in 4.

Sermo funebris, in exequiis Nicol. Windii habitus. Hafn. 1617. in 4.

ERASMUS MICHAELIUS LÆTUS, qvod in pago Ingverstorpiensi Nomarchiz Australis Cherfonesi Cimbricæ (8.), Diæceseosque Aarhusiensis (9.), effect natus, nomini huic suo tripliciter CIMBRII agnomen, patriam indicaturum, in Matriculis, quas vocant, Academicis, Hafniensis (10.) & Witebergensis (11.), non subjunxit, sed præfixit, ab aliis itidem Autoribus nonnunquam eidem adjectum. Patrem suum, Michaelem Ingvardi, Scribam Ingverstorpiensem, cujus prudentia, ne agricoltæ tractus Aarhusiensis, vicinorum exemplo, contra Christianum III., Daniz Regem, infurgerent, effectum, *Libro V. Rerum Danicarum*, & fratres quinqve, Friderici II., hujus filii, castra in bello, qvod tribus fatale fuit, secutos Svedico, *Libro VI. earundem* (12.), fusius ipsemet celebravit. Albo Hafniensi Academico

A. 1542.

- (1.) V. Ad. Tratfigeri Jun. *Seriem Senatui Hamburg. Chronologicam*, ad A. 1651., p. 47. (2.) V. Henr. Bangerti *Comm. de vita Ant. Caleri*, lit. Cc. 4. b. Dd. 4. b. (3.) in 4., teste *Catalogo Biblioth. Lipsiorum*. (4.) V. Joh. Ristii in hac Epithalamium, im *Vortichre & Schapste* p. 27-34. (5.) V. Mart. Coronæ Anzæq. *Bordesholms MSS.* (6.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 189. (7.) V. *Nova Lit. Lubec.* M. Majo A. 1708., p. 124. (8.) V. *Index Rerum ejus Danicarum*, lit. I., & Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 108. (9.) V. Pet. Referio *Index III. Catalogi Biblioth. juv.* (10.) V. Vindingium l.c. (11.) V. Gottfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. Ddd. 4. a. Fff. 1. b., Ad. Semneri *Lit. I. Atben. Witeb.* p. 80. 120. & D. Georg. Majoris *Programma*, promotionis ejus Doctorali Witebergæ, Dom. I. Adv. A. 1559., præmisum, *Tomo IV. Scriptor. publi. Witeb.*, lit. L. 5. b. & 7. (12.) V. *Lit. V.* p. 207. 208. 209., & *Lib. VI.* p. 302. 304.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

M m m m

A. 1542. a Rectore, M. Olao Chrysothomo, Professore Theologo, adjecto Aarhuliani agnomine, est inscriptus, Canonicorumque Aarhufenium beneficentia tandem in schola hac sustentatus regia, donec lauream Philosophiz, non primam solum A. 1544. (Decano M. Jac. Fabricio), sed & supremam A. 1546., Brabevta Nicol. Hemmingio, Theologo Daniz inclyto, reportasset. Nexu deinde, quo Canonicis erat devinctus, Professorum opera liberatus Hafnienfium, & juri ab his operam in regionibus dare sumptu publico, jussus exteris, Galliam, Italiam ac Germaniam, peragravit, & animusque doctrinæ omnigenæ apparatu egregie excoluit. Ad studium tamen hunc, Juridico deserto, denovo appulit Theologicum, ejusque Licentiatu d. 28. Nov., Doctor autem d. 7. Dec., A. 1559., Witebergæ, a Georg. Majore, cum tribus Competitoribus, Paulo Ebero & Paulo Crello, Professoribus Academicis istius Theologis, ac Joh. Cogelero, Quedlinburgensi, est renunciatus (1.). Hafniam redux, professionem primam A. 1558. Dialecticam (2.), ac, cum, sequenti 1559., Ottoniz, in Christiani III., Regis, exequiis, Friderici II., successoris, jussu, perorasset (3.), biennio post (d. 1. Jun. A. 1560.), Theologicam, Petro Palladio ab eodem subrogatus, obtinuit (4.). Rectoratum etiam Academicæ, a Collegis sibi delatum, A. 1561. cepit administrare, sed ab isto, ob ferociam & austeritatem, Joh. Frisii, Cancellarii regii, jussu, M. Jun. A. 1562. iterum est remotus (5.). Professionem tamen, & Canonicatum Roelchilensem, isti adjectum, retinuit, ac, decennio post, A. 1572., a Rege potestatem impetravit in Germaniam spatium excurrendi annuo, & stipendio nihilominus, dummodo alium ex Professoribus, vires suas in docendis S. literis obitum, substitueret, fruendi Academicæ. In secundo hoc itinere, conjuge pulcherrima & dulcissima, Maria Stempia, Georgij filia, Hafnienf, istius comite, Francofurti ad Menum d. 3. Apr. A. 1573. amissa & sepulta (6.), non Germaniam solum, sed & Italiam fere Helvetiam (in qua Tiguri A. 1573. Henr. Bullingerum salutavit (7.)), pervagatus, scripta sua Historica & Poetica peragræ, absque omni fere librorum adminiculo, Hamburgi, Coloniz, Basilæ, Francofurti & Patavii, partim elaboravit, partim vero edidit. Qvo minus mirandum est, venam illa (uti *Isagoge ad Hist. Cimbr.* (8.)) jam olim monui ostentare Poeticam, felicem quidem ac divitem, sed, vitæ hujus desultoriz, luctusque gravissimi, culpa, nimis extemporalem, ac non satis castigatam. Quod si D. G. Morhofius noster perpendisset, præcipitem hanc & justo asperiores de Autore censuram suo haud inferturus fuisset *Polybistori* (9.). *Er. Michaelium Letum Virgilium Danicum aliqui vocant: sed multum a Mantuano illo differt. Illatius interdu est, ac numeros tantum voluit scribere, & vastos libros. Locum certe noster inter Vates gentis Danicæ antiquiores & æquales meretur honestissimum, licet primus istius Poeta* (quam ei prærogativam Willichius Westhovijs, Canonicus Lundenfis (10.), temere tribuit), sine insigni in Saxone Grammaticum, Carminum, quibus *Historiam* passim exornavit *Danicam*, elegantissimorum atque argutissimorum scriptorem, tribus ipso vetustiore seculis, aliosque plures, injuria, neque valutari (11.). Officio Hafnienfi Academico A. 1574., juxta Vindingium, 1575. autem juxta Aslacum (12.), ob diuturniorem forte in regionibus exteris absentiam, excidit, & Hafniam tandem reversus, illic d. 9. Nov. A. 1582., teste Pet. Resenio (13.), vivis excessit.

Vitæ ejus historiam partim Er. Vindingii *Academiz Hafnienfi*, p. 108. 109. 110. hanc enarrant, partim scriptis ipsius aliorumque, jam allegatis, debeo.

Conferri de illo possunt Jos. Simleri *Bibliotheca Gesneriana continuata* p. 109. 124., Nicol. Basszi *Collectio Librorum Latinorum* p. 171., Ifr. Spachii *Nomenclator Philosophicus* p. 173., Claud. Lycchandro *Catal. MS. Scriptorum Danicorum*, lit. E., Joh. If. Pontani *Descriptio Danicæ Chorographica, Historiæ Danicæ subscripta*, p. 784., Calf. Conradi Millenarius *I. Prosopographia Melice* p. 92., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 40., nostraque ad illum *Hypomnemata* p. 211., Mart. Zeileri (a quo *Cajus Erasmus Letus* perperam vocatur) *Descriptio regni Danicæ* p. 40., Ol. Borrichii *Diff. ultima de Poetis* p. 108. 109., Andr. Baileii *Judicia de Eruditis Gallicæ*, T. IV., P. III., num. 1266., p. 270. 271., nostraque *Isagoge ad Hist. Cimbr.* p. I. c. 4., §. 5., p. 31. 36., ac c. 12., §. 1., p. 180., atque *Hypomnemata ad Tumi. Polybistoris Morhofiani Lib. VII.*, p. 405.

ELOGIA.

Caspr. Conradus, l. c., hoc eum Disticho celebrat:

*Sacra docens, & sacra canens, Musisqve Deoque,
In letbo Letus laudis agalma meret.*

Æg. Perlander, in *Germania*, p. 191., ita de illo:

*Audit ubi Clarius ludentem carmina Letum,
Lætiore est, quam cum propria fila sonat.*

Joh. If. Pontano, l. c., *Vir audit in omni literatura summus.*

Ol. Wormio (*Lib. I. Monumentorum Danicorum*, c. 14., p. 59., & *Lib. V.* p. 306.) *Danie Maro elegantissimus.*

Claud. Lycchandro, l. c., *Vir in omnibus secularis Philosophiæ doctrinis magnifice doctus, & in divinis scripturis, magna cum laude, & omnium admiratione, versatus, ingenio excellens, animo heroicus, eloquio disertus, consilio promptus, veterum denique lectione perspicuus; Theologus, Rhetor & Poeta sua elegans celeberrimus, in habendis ad populum concionibus præcellens opinio, & in declinandis scripturis clarus & elegantissimus; propter insignem eruditionem, & venæ ubertatem, a Sereniss. Friderico II., Danie Rege, nobilitate & laurea donatus.*

Joh. Franciscio, Ripensi (in *Elegia de natali suo*), Patriæ portio rara.

Joh. Henr. Bœclero, (in *Commentationibus Plinianis*, c. 6., Vol. I. *Differtt.* p. 764.) *Vir patrii moris amantissimus, quique eloqvii simplicitatem animi judicio egregie pensat.*

Thom. Bartholinus Sen. (in *Differtt. de Medicina Danorum domestica* p. 522.) ita de illo: *Letum, Maroni æmulum, superior etas suscepit.*

Ol. Borrichius, l. c., tale de eo fert judicium: *Avorum memoria inter cultissimos habebatur Poetas, & hodieque non inter incultos; futurus haud dubie cultior, si diutius lambere sætus suos maluisset, quam frequentius parturire. Fuit enimvero ac ingenio paratissimus, & adyæ hujus perveſtigavit omnia, promptus etiam, faciliqve propemodum ad usque extemporatitatem. Hinc tot operibus adhuc jamam suam decusqve suetur. - Sane Phil. Melanchthon, vir gravis, & Poeta ipse, adeoque Censor minime inficiandus, non dubitavit, in Epistola ad Frid. II., Danie Regem, in Erasmo Leto venam uberem splendidamque laudare carmen, adeoque Augusto de tanto universæ Danicæ ornamentum*

(1.) V. *Autores* num. 11. pag. præc. citatos. (2.) V. Contr. Alaci *Chronologiam, Oratiori Jubilæa adjectam*, ad A. 1558. In cuius locum, apud Vindingium, l. c. 1568. perperam Typotheta subrepsit incuria. (3.) V. ipsium *Lib. VII. Rer. Dan.* p. 355. 356. 357. (4.) V. Aslacum l. c., ad A. 1560. (5.) V. Aslacum l. c., ad A. 1562., & Vindingium l. c. p. 109. (6.) V. quæram de obitu ejus, *Lib. IX. Rer. Dan.*, p. 421. 404., obviat, & *Indicem*, lit. M. (7.) Teste Melch. Adamo in *Vitis Threll*, Germ. p. 503. (8.) P. I., c. 4., §. 5., p. 31. 36. (9.) T. II., *Lib. VII.*, c. 3., p. 382. 384. (10.) In *Ep. Dedic. Partis I. Poematum suorum*. (11.) V. locum *Isagoge nostræ ad Hist. Cimbr.*, num. citatum. (12.) l. c., ad A. 1575. (13.) In *Indice III. Catal. Bibl.* sua cui, quod annum solum, Aslacum, l. c., concessit.

namento gratulari. Vel sola ejus Margareta facientur impetum plane Poeticum: ita sagaciter invenit, distribuit, eloquitur, variat, ut assurgere ultra, illa praesertim tempestate, paucissimis concessum fuerit.

Casp. Sagittarius (in *Diff. de Historia Noriberge*, c. 1., §. 1.) eum felici ac divitiis vena Poeta vocavit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Carmen gratulatorium in reditu Christiani III., Regis Daniz, in urbem Hafniensem, & Procerum conventum, Hafniz 1551. in 4.

Propositiones. Hafn. 1559. in 4. (*V. Alb. Borrichium & Vindingium II. cc.*)

Bucolica, cum praefatione Phil. Melancthonis edita. Witebergz 1560. in 8.

Colloquiorum moralium Metricorum Libri IV. Basilez, apud Joh. Oporinum, A. 1573. in 4. Siftunt hi (a D. G. Morhofio, *T. III. Polybist.*, Lib. I., p. 4., commendati) mythica animalium & arborum de rebus moralibus colloquia, e quibus Autor Anonymus collegit, &, teste *Catalogo nundinali*, Magdeburgi A. 1605. in 8. edidit, den neuen & opum, oder Gedichte und Gespräche, auf den Colloquiis moralibus Er. Michaeli Lati, für die Jugend in Schulen, zu argumenten und in Latein gemacht.

De Re nautica Libri IV., metricè scripti. Basilez, apud Oporinum, A. 1573. in 4. Inscripti sunt Reip. Venetz, quam ingratiutudinis Autor, in *Ep. Dedic. Rerum Danicarum*, accusavit.

Margareticorum Libri X., five Poema Heroicum de Confectu Gothico, qvo, Margareta, Danorum Reginz, auspiciis, Albertus, Sveciz Rex, captus regnoque exutus est. Francofurti 1573. in 4. Ol. Borrichii Encomion illorum paulo ante recitavi.

Rerum Danicarum Libri XI., carmine Heroico scripti, & Friderici II., Regis Danici, nuptiis destinati. Francofurti 1574. in 4. Scripti sunt jussu Friderici II., Regis, uti *Epistola* ad eum *dedicatoria* prolixa testatur.

Romanorum Cæsares Italici, carmine decantati. Francof. 1574. in 4.

De Republica Noribergensium Libri IV., metricè conscripti. Francof. 1574. in 4. Commendantur a Casp. Sagittario, in *Diff. de Historia Noriberge*, c. 1., §. 1.

Carmina quzdam selecta, in *Deliciis Poetarum Germanorum*, a Jano Grutero collectis, Tomo III., Francofurti A. 1612. in 8. excuso, p. 223. & seqq. obvia. V. *Indicem Hispanicum Exurgatorium Anl. Sotomajoris* p. 325. & seqq.

II. DANICUM.

Pfalterium Davidis, cum Mart. Lutheri summariis, in linguam translatur Danicam, & Friderico II., Regi, Epistola inscriptum *Dedicatoria*. Hafniz 1556. in 8.

INEDITA.

Explicatio in aliquot Psalms Davidis, a Jos. Simlero, amico ejus (qui alia etiam egregia cum submanibus habuisse testatur), in *Biblioth. Univ. p. 124.*, & Claudio Lyschandro, in *Catalogo Scriptorum Danicorum atheni* (lit. E.), memorata.

Andrez Sunonis, Archiepiscopi Sec. XIII. in Scania Lundenfis, Hexaemeri Epici editio, quam, in *Ep. Dedic. Rerum Danicarum* p. 22., est pollicitus.

Addatur his, qvz a solo Lyschandro, l. c., ei tribuuntur, scripta Poetica, incertum an edita, mihi certe, aliisque, haud visa:

1. De Christiano IV., Rege Daniz, nato & baptizato.
2. De Creatione.
3. Rerum Venerearum libri.
4. In Hymnum victimz Paschalis laudes.
5. Pacis Encomion & belli incommoda.
6. Querela de Vestium immoderato luxu, carmine Danico.

FRIDERICUS MICHAEL, Holstus, Parisiis vi ad religionem adaectus Pontificiam (*forzato Catholico in Parigi*), teste (apud Vinc. Placcium, *T. I. Theatri Avon. & Pseudon.*, c. 14., p. 644.) Dethlevo Marco Frislo, eidem tribuente.

Paradiso dell' anima, scriptum sacrum Italicum, avarimus Augustz A. 1596. in 8. editum.

M. HENRICUS MICHAELIUS, qvem Ripsis alii, ali Hatherslebiz, natum esse mihi retulerunt, post gradum Magisterii in Academia A. 1607. reportatum Hafniensi, & cœtum Parochiz Johannez sacrum Ottoniz in Fionia gubernatum, in urbis Hatherslebenfis Pastoratu, & Dioceseos vicinz Praepositura, M. Joh. Schrödero, ab utroque remoto munere, A. 1631. succcessit. Sed & ipse, pietatis licet, uti auditores ejus sunt testati, laudem meritis, & rigidus morum centor, quadriennio post (A. 1639.), ob πολυπραγμοσύνην, qva ad Magistratus Politici jurisdictionem spectantia sibi vindicasse infimulabatur, immodestiam in se defendendo, aliasque causas (uti a M. Christoph. Kraheo, Antistite itidem Hatherslebenfi, accepi), isdem officiis (D. Joh. Reinbohtio post ipsum collatis) tribunalis regii deurbatus est sententiæ, ac Hamburgi, in exilio, A. 1646. obiit. E conjuge Margareta, Petri Hegelundii, Episcopi Ripensis, filia, prater liberos alios, M. Michaelem Henricium sustulit, Pastorem Hafniensem Nicolaitanum, Tomo II. illustre celebrandum.

Carmen de Homine, in qvo de ipsius ortu, lapsu, restauratione, & aliis, naturam hominis concernentibus, agitur, in Academia Hafniensi recitatum. Accedit Gratiarum actio, in promotione Magistrali habita. Hafniz A. 1610. in 4. M. C. K.

Wißigstedsigt aus Ps. LI. 12. 13. 14. in der Pfarchirchen zu S. Catharinen in Hamburg gehalten. Hamburgi 1642. in 4. Gränlicher Bericht von dem trohen Essen und Trinken des Leibes und Blutes Christi, ausser und in dem Abendmahl, und von dem Unterschiede zwischen dem geistlichen und Sacramentalen Essen. Hamb. 1643. in 12.

HENRICUS MICHAELIS Junior, Lubecensis, M. Martio A. 1627. natus, filius fuit Henrici Michaelis Senioris, J. U. D. & Episcopi Lubecensis Consiliarii (*de quo Tomo II. dicetur*), ex Angelia ab Höveln unicuique, & studia, in Athenis inchoata patrio, continuatus, A. 1643. in Gymnasium Gedanense, 1645. in Acad. Regiomontanam, 1647. in Gryphicam, ac 1649. in Rostochiensem, abiit. Inde Gryphiswaldium reversus, A. 1650., & Doctoris titulum, a Joach. Volckhio collatum, & professionem (quam David Mevius, J. Cus celeberrimus, Wismariam nuper advocatus, haftenus ornaverat) Juridico-Politicam, obtinuit, A. 1654. Stralfundiam commigravit, & urbis hujus, per XI. annos, egit Syndicum, ad A. usque 1665., qvo fecundus inter novellz Academiz Kiloniensis Antecessores locus ipsi est attributus. Kilonio tandem A. 1668. (qvo Receptoratu fungebatur Academico) in urbem patriam Lubecensem, a. 10. Oct., revocatus, ejusque Prote-Syndicus & Consistorii Ecclesiastici Praes constitutus, multis decennio integro legationes

M m m m m 2

ad

ad Caesarem, Reges ac Principes, obiit, & post reditum ex aula Cellensi, quinquagenario major, morte subita, d. 13. Jan. A. 1678., decessit. Ex uxore, Margareta Schmidia, ipso promotionis Doctoralis die Gryphiswaldiz A. 1650. ducta, quatuor subtiliter liberos, sed duos tantum, Henricum scilicet, J. U. Doctorem, & filium D. Joh. Fitzmanno, Poetiarum Lubecensis, elocatum, reliquos superfluites. In Syndicatu defuncto D. Joh. Pomerehnsius, Antecessor Acad. Gryphice primarius, successit. V. *Programma funebre*, memoriae ejus ab Abrah. Hinkelmanno, Scholz tunc Lubecensis Rectore, consecratum, & confer de illo Davidis a Brügge, Subrektoris (cui etatis nostrae audit Papinianus, bonorū unum spes & asyllum, malorum terror & scopolus, pietatis & justitiae fugientis flator, orbisque & urbis oraculum), Epigramphen Schulvalem, Nova Literaria Lubecensia, M. Mayo A. 1700., p. 158., D. G. Morhofii Epigramma in Rectorem ejus Koloniensem, in *Horii subfictis Poeticis* p. 16. obivum, Joh. Clerici *Tomum XVII. Biblioth. Univers. Histor.*, M. Apr. A. 1690., p. 481-485., *Isagogen nostram ad Hist. Cimbr.*, P. I., c. 15., §. 21., p. 221., & P. IV., c. 1., §. 4., p. 367., & J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 250-254.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diss. Jurid. Inaug. de Mora, Praeside D. Joach. Volfchovio. Gryphiswaldiz 1650, in 4.
Diss. de Majestate. Gryph. 1651, in 4.
Diss. explicatoria ad Tit. 9. 10. & 11. Libri I. Instit. Gryph. 1651, in 4.
Diss. de Successione ab intestato. Gryph. in 4.
Disputationes IV. de Inquisitione criminum. Kilonii 1666. & 1667, in 4.
Responsorum, five Deductionum Juris Kiloniensium, aliorumque selectorum, Liber. Lubetz 1673, in 4. *Acutissima haec pariter atque doctissima* vocatur a M. Gregorio Michaelis, in *Notis ad Jac. Gaffarelli Curiositates inauditas* p. 255., & *9Crum quendam excellentissimum* (teste Abrah. Hinkelmanno in *Programmate funebri*) in eam rapuerunt admirationem, *ut cum opere Decisionum Dav. Mevii comparare non dubitaverit*. Responsorum horum *Vigesimo tertio* opposita est Julii Themioli, *in Verduvius*, Juristische und Historische Darstellung der Gerechtigkeit zu brauen und Handwerck zu halten, welche etliche Abtheile Landbegüterte der Stadt Lübeck, in ibidem, dem territorio des Hertogthums Holstein eingeschlossen, Gütern, haben, A. 1685, in fol. edita.

Tr. Juridicus de Inquisitione criminum, in quo Processus inquisitorius, ejusque occasione natura Jurisdictionis criminalis, antiquae & hodiernae, & S. Caes. Maj., aliorumque summorum orbis Principum, supra omnem Jurisdictionem & inquisitionem humanam supereminetia, ostenditur; imprimis vero natura Indictorum, ad inquisitionem specialem, capturam, torturam & condemnationem, jure requisitorum & sufficientium, ex genuinis Jurisprudentiae principijs, nova methodo, & accuratior opera, explicatur. Lubetz 1676. & (titulo tantum primoque quaternione mutatis) 1686, in 4. Secunda Editio, a filio Autoris, Henrico Michaelis, J. U. D., emendata, & Indice aucta, ibidem A. 1689, in 4. prodiit. Recensum hujus in Joh. Clerici *Bibliotheca Universali Historica*, Gallicae Amstelodami edita, *Tomo XVII.*, M. Apr. A. 1690., p. 481-485., invenies. Commendatur a Nic. Christoph. Lynckero, *Lib. II. Instructio forensis*, Sect. II., P. I., c. 2., lit. c. 1. a.

M. LUDOVICUS MICHAELIUS, quem patria Ripensem, & Henrici (*supra memorati*) fratrem, fuisse, Matth. Rostochius, V. C., per litteras me edocuit, Pet. Resenius autem, in *Indice Catalogi Bibliothecae suae tertio*, Rosgera, in Cimbria meridionali, A. 1591. (Dom. Quinquag.) natum esse testatur, lauream Philosphiz supremam Halniz A. 1625, obtinuit, & Pastor tunc in Seelandia Danica fuit Soranus, deinde vero, ab A. 1632., in Fionia Ottonienfis Marianus, vivisque d. 22. Sept. A. C. 1643., ac ætatis 48., excessit.

Sermo funebris in exequijs Abelis Schinckelii Danicus. A. 1637, in 4.

Sermo alius, itidem Danicus, Maur. Aftherslebij dicatus memoriz. Hafn. 1643, in 4.

MICHAEL DIETERICUS MICHAELSEN, Holstus, J. U. D. Halz d. 7. Oct. A. 1708. a Joh. Sam. Strykio renunciatus.

Diss. Inaug. de Libris Mercatorum suspectis, Praeside D. Henr. Bodino. Halz 1707, in 4.

NICOLAUS MICHAELIS, Ludi in urbe Cimbriz Coldingensi trivialis Danici Magister.

Nice og Sonstig Diegenborg, ubi Tall, Mader, Begt oc Pendering, som her ubi Løbet brugelig er, met mange nyttige oc sonstige Exempel, baade paa Linierne oc Effire, ubi heel oc brudet Tall, om Kieb oc Sal, oc ubi andre Maade. Halniz 1624. & 1681, in 8. (*Arithmetica Danica*.)

BERNHARDUS MIDDENDORP, Lubecensis, Philo-Mathematicus, d. 12. Febr. A. 1637, natus, & d. 2. Aug. A. 1669, in patria defunctus. V. *Epicridia*.

Diss. Physico-Mathematica de Ventis insolentibus, & imprimis eo, qui, circa 9. diem Dec. A. 1660., totam fere Europam perflasse creditur, Praeside Christoph. Norngelio, Math. Professore, proposita. Accedit Appendix de Cometa recenti. Witebergz 1661, in 4.

Eines Edlen und hochweisen Raths Linie der Kessel. freyen Reichsstadt Lübeck wol eingerichtetes Hauptbuch, welches der Herren Vorund Zunahmen, Heimat, Wahl, Würde, Regierungsende, Wapen und Zahl, in XII. Special Tabellen, auf ieder 64., und also zusammen 768.; anzeigt; von A. C. 1161., bis auf jetzige Zeit, mit möglichstem Fleisse, schriftlich ins 1696, aus eigenhändigen alten und neuen Büchern, verfasst, und künstlich in Kupfer gestochen, oder in Holz geschnitten. Lubetz 1668, in fol. obl. Series haec Senatus Lubecensis tabularis, ut collatio cum aliis ejusdem me docuit Catalogis, innumeris (ab A. imprimis 1161. ad 1416.), circa Senatorum nomina, patrias, & electionis mortisque annos, & Autoris, & typographi, culpa, caret erroribus, antiquiores quosdam omittit, ceteros turbato nonnuncquam enumerat ordine, nec ipsa (uti titulus jactat) Senatorum singulorum insignia, sed receptacula tantum illorum, quibus a pictore posint inseri, exhibet Heraldica.

NICOLAUS MILDIIUS, Vici in Dithmarfia Londinensis, incertum quo tempore, Parochus. E cujus scripto quodam Historico Erpoldus Lindebrogius Excerpta congescit nonnulla, in Bibliotheca publica Hamburgensi reliqua, res spectantia Dithmarfias.

BURCHARDUS MITHOBIUS, Hamburgensis, Poeta, Medicus & Mathematicus Seculi XVI. eximius, Mathematici & Medicinam, magna cum laude, in Academia primum docuit Erfurtensi (1.), ac deinde, ab A. 1531. (2.), in Marpurgensi, quæ A. 1533. Decanum cum Collegij elegit Philosophici (3.), & biennio post, A. 1535., supremis artis Medicæ, cum Pyllade suo, Sebast. Aug. Nouzeno, ornavit honoribus (4.) Marpurgo A. 1536., post primam Anatomem

(1.) testet Hecker, Joh. Mithobius in *Vita D. Hecl. Mithobii*, *Superint. Ratseb.* (2.) V. Joh. Just. Pistorii *Proptuleum Athenae Hassiaci* p. 41. (3.) V. Pauli Freheri *Thesaurus Erud.* p. 1251. (4.) V. Freherum l. c., & Pet. Nigilii *Eludium Professorum Marpurgensium* publice p. 37. 38.

publice institutam (1.), Calliellam, in aula Philippi, Hassorum Landgravi, discesit (2.), ejusque, uti & Popponis ac Georgii Ernesti, Comitum Hennebergicorum (3.), Consiliarius factus atque Archiater, Praxi medica scilicet admodum inclauit. Ex Haslia tandem in Ducatum Brunsvicensem, ad easdem dignitates, ab Erico Seniore, Principe illius, evocatus, Munda, ad Vilsurgis & Fuldæ confluentem, confedit, & post mortem Erici, a filio ejus cognomine, consiliis atque ministeriis aulæ Medicis itidem admotus, Ecclesiarum in Ducatu isto reformationem non parum A. 1540. promovit, Phil. Melanchthone, quodcum summa ipsi intercescit familiaritas, instituendæ illius rationem subinde per litteras suggerens (4.). Moribus, teste Pet. Nigidio Encomiasta, fuit

- - placidis, cunctisque assabilis ultro
Sincera studuit mente juvare bonos.

Vivis excessit in oppido Mundenſi, non autem Hannoverano, quod Janus Gruterus (5.), nec Mindensi, Episcopus cognominis metropoli, quod alii lapsi faciliori substitunt, die 16. Augusti A. 1565. (6.). Familiam suam, anchoram geminam, cum stella superimposita, insignium loco usurpantem (7.), Amuleja Borkia uxore ducta, per Hectorem filium, Med. D. & Erici Junioris ac Wilhelmi, Ducum Brunsvicentium, Archiatrum, Poliatriumque Hannoveranum (8.), tam auspiciato propagavit, ut complures ex ea viri magnæ eruditionis & dignitatis prodierint. E quibus Hector, J. U. D. & Cancellarius Saxo-Lauenburgicus, avum, Daniel, J. U. D., aularumque Lauenburgensis & Svecinensis Consiliarius ac Cancellarius, Heetorque, Th. D. & Superintendens Ratioburgensis atque Wismariensis, proavum, & Hector Johannes, Abbatissæ Quedlinburgensis Cancellarius, Consiliariusque Stolbergicus, abavum (ut ne potem Conradum, aulæ Brunsvico-Cellenſis Archiatrum, Medicosque alios, taceam), eum sunt venerati (9.). Conſeſta est hæc vitæ ipsius historia a Pet. Nigidio, Profess. Marpurgensis, in laudem ejus Epigrammate, in *Elencho Professorum Marpurgensium* p. 37. 38. obvio, Melch. Adami *Vitis Medicorum Germanorum* p. 145., Pauli Freheri (Adamum & Msta quædam Marpurgiana secuti) *Theatro Eruditorum* p. 125., Heet. Joh. Mithobii, abnepotis, *Vita D. Heet. Mithobii, Theologi*, & Autonibus aliis, jam allegatis. Præter quos consuli etiam de illo possunt Phil. Melanchthonis XXXIII. ad eum, de statu Ecclesiæ & religionis, *Epistole*, in *libello Epistolarum ipsius altero*, Witebergæ A. 1574. in 8. per Casp. Peucerum edito, p. 332. 353., obvix, Ant. Corvini, Theologi Hassiaci, *Epistola Dialogi de periculosisimorum presentium statu*, ei inscripti, ac Hannoveræ A. 1544. in 2. excuſi, *dedicatoria*, Joh. Schofferi, Acad. Viadrinæ Professoris, *Elegia ad illum de schola Sehlenſingenſi*, a M. Gotfrido Ludovici A. 1708., *Parte I. Historie Rectorum & ſcholarum*, p. 145. 152., publicata, Henn. Conradini, Conſeſt. Hamburgensis, *Carmen de Hamburgæ ſitu, ſtudiis que ſuis, Heroicum*, ei inscriptum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 409. 414., recitum, *Bibliotheca universalis* Conr. Gesneri f. 150. a., Joſ. Simleri *Epitome ſtius* p. 104., & Joh. Jac. Frisii Editio *Epitome* hujus auctior, p. 125., Wollg. Juſti *Chronologia illustrium Medicorum*, ad A. 1536., p. 158., Wollg. Krüger *Catalogus millenariorum* f. 45. b., Gvillh. Budzi, Medici Halberſtad., *Thematologia* Sec. XVI., ad A. 1560., p. 240., Gerh. Joſ. Voſſii *Lib. de Scientiis Mathematicis*, 6. 57., §. II., p. 335., Joh. Franc. Buddzi T. III. *Lexici Hiſtorici* p. 536., & Eg. Perian-dri *Germania* p. 44. 45.

ELOGIA.

Wollg. Juſto (l. c.) *Mathematicus audit & Medicus insigniter doctus.*

Pet. Nigidio (l. c.) *Doctör celebris, & Gymnaſii Marpurgensis ſamaolium ſplendida.*

Gvillh. Budzo (l. c.) *Mathematicus insignis.*

Joh. Letzner (in *preſat. Chronici Corbeſensis*) *ein ſonderbarer Liebhaber der Antiquitäten.*

Joh. Schofferus, in Epigrammate in ejus insignia, his eum compellat Elegis:

Anchora quapropter merito Medica vocatur,

Uſitus humane quæ ſoleſcit rati.

Inde tibi cur non duplex, Burchard, geratur

Anchora, cui Medicum vix vix eſſe parem?

Joh. Jac. Boiſſardus, in *Biblioth. Chalcographica*, lit. Qg. 2., imagini ejus hoc adjecti diſtichon:

Quid te, Mithobi, melius, quid doctius æquum eſt?

Iſſe tuo Phæbus ridet in ingenio.

Casp. Conradus (l. c.) ſequenti illum ornat elogio:

Cor habuere tuum Muſe, Meditamina, Mathēſis;

Non domus hac iriga dignior ulla fuit.

Henn. Conradinus (l. c. p. 410.) carmina illius metris hiſce celebravit:

Nam tibi quæ tereti ducuntur carmina ſilo,

His blandæ aſpirant Charites, ſimulque lepore, &c.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Compoſitio Annuli Aſtronomici, excuſa cum Joh. Dryandri libro de annulis Aſtronomici. Francofurti 1537. in 4.

(V. *Simlerum & Friſium* II. cc.)

Stereometria, ars docens certas diſenſiones corporum, ratione Mathematica, & virga Stereometrica, cum Dimenſo, Æquatorioque deſuper, affabre conſectis. Francof. 1544. in 8.

II. GERMANICA.

Præſervativ wieder die Veſt. Marpurgi A. 1564. in 8. (*Catal.*)

Libellus de quodam fonte in Spiegelberg maximarum virtutum, a Simlero, Friſio & Melch. Adamo (II. cc.), memoratus.

MARTINUS JOSVA a MITHOFF, ſive MITHOBIUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria, circa A. 1698., Præſticus, M. Novembri A. 1718. mortuus.

Diſp. de Venditionibus officiorum, ab ipſo conſcripta, & Præſide D. Alb. Willebrando, Jcto, propoſita, Roſtochi 1693. in 4. Erudita eſt, & lectu digna:

Diſp. Inaug. de Jure Emphyteuſico, ad L. 4. C. Ultrajecti 1696. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum literarum anni 1701.* p. 18.)

(1.) V. Freherum l. c. (2.) V. Nigidium, Piſtorium, Freherum & H. J. Mithobium, II. cc. (3.) teſte Heet. Joh. Mithobio l. c. (4.) V. Dav. Chytrici P. II. *Chron. Saxon.* p. 120., & P. III. p. 124. (5.) *Libro II. Chronici Chronicorum*, ſub Joh. Gvillheri nomine editi, *hæſitorum doctorem æſturaliſtæ*. (6.) V. Nigidium, Chytricum & Piſtorium, l. c., Melch. Adami *Vitis Med. Germ.* p. 145., Casp. Conradini *Mitæran II. Proſopographia Melice* p. 120., & Abr. Saurii *Catal. Proſſorum Marpurgensium, Theatro urbium* A. 1610. præhærum. (7.) V. Joh. Schofferi *Epigrammata in illa*, in *Lib. de Inſignibus clarorum Virorum, Poematis inferis*, lit. O. 1. a. b. (8.) V. de illo Nigidium, Freherum & H. J. Mithobium, II. cc. (9.) Mura de poſteris hiſce Heet. Joh. Mithobium l. c. ſuggeret.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Nnnnn

NICO.

NICOLAUS MITTAG, Hamburgensis.

Series Chronologico-Historica Patriarcharum Regumque, in utraque gente Israelitica, & IV. Monarchiis, in schola Lüneburgensi, ductu Joh. Bunonis, memoriter recitata. Lüneburgi 1669. in 4.

OTTO HENRICUS MOENIUS, P. L. C., Hamburgi commoratur.

Paraphrasis Elegiaca in primam Jeremiam lamentationem, Consiliis Hamburgensibus inscripta. Hamb. 1615. in 4. IV. Carmina ad Joach. Morfium Lyrica elegantia, in *Albo Morfii MSO*, fol. 858. 859. 860. 870. 871. 872., obvia, mihiq. perfecta.

LAURENTIUS MOERSKEN, Ecclesiastes, circa A. 1550., zdiium Sacrarum D. Mariz Magdalenze Burgenfis, D. Gertrudis & S. Spiritus, in civitate fuit Lubecensi, eodemque anno, quod, bona opera ad salutem esse necessaria, iisque etiam, non autem sola fide, homines justificari, docuisset, nec in doctrina de S. Cœna, huiusque administratione, Collegis plane esset *ἐμψυφος*, hos omnes nactus est adversarios. Quo ex dissidio cum schola Ecclesie sue oriturum esse Magistratus metueret, conventum, ejus componendi gratia, A. 1551. instituit. In hoc, presentibus & Senatu Ambr. Meyero, Consule, Herm. Falckio J. U. D., Hermanno a Dorne & Henr. Kölero, post exhibitum a Presbyterio libellum, quo dogmata varia Moerskenio exprobrabantur erronea, ab hoc autem scriptum adversus Collegas Apologeticum, per Theologos externos, a Senatu evocatos, D. Joh. Æpinum Ecclesie Hamburgensis, D. Henr. Schmeddingium Dithmaricæ, M. Frid. Henningum Lüneburgensis, & D. Joh. Aurifabrum ac D. Joh. Draconiten Rostochienfis, Antifites, Confessio de justificatione est concinnata, & cum pars illi utraque subscripsisset, turbæ istæ amica transactione sopitæ. *Aviðola*, in Actis Ordinis Lubecensis Ecclesiastici, teste V. C. Jacobo a Mellen (cui hæcenus relata debeo), supersunt scripta isthæc omnia, idiomate exarata Saxonico, & Libellus quidem Presbyterii accusatorius *Tomo II.*, fol. 438. & seqq., Moerskenii Responsio Apologetica *Tomo eodem* p. 443. & seqq., Compositionis autem formula ac Confessio de justificatione, a Theologis conscriptæ exteris, *Tomo I.*, p. 115. & seqq. Relapsus tamen esse Moerskenium, qui non multo post ipsemet Lubeca in exilium abiit spontaneum, in suas istas heterodoxias, ex investigis colligo, quibus A. 1553., tum Matthias Flacius & Nicol. Gallus, in *Epistola ad Presbyteros Lubecenses*, *Hamburgensibus*, *Magdeburgensibus* & *Lüneburgensibus*, circulari, Georgii Majoris, Theologi Witebergensis, de bonorum operum ad salutem necessitate doctrinæ opposita (1.), tum Ecclesiæ Hamburgensibus, in suis ad hanc responsorius (2.), animum ei adhuc infensum sunt testati. A Flacio enim & Gallo *Exul* vocatur, qui antea in Ecclesia Lubecensi conscientias turbavit, docendo necessitatem bonorum operum ad salutem, & quæquam Georg. Majori doctrina importata, eo paulo fuit modestior; ab Hamburgensibus vero Autor perniciose dissensionis in vicina Ecclesia, qui inde quidem discipulis, sed satis turbamur reliquit. Idem etiam, nisi fallor, ille est cum *indoxio concionatore*, quem Herm. Hæmelmannus, *Parte II. Historiæ Evangelii in Saxonia inferiore renati* (3.), monstroso nomine EXULOREM appellat, & Lubecæ controversiam de Eucharistia movisse, sed facile ab aliis esse repressum, perhibet. Confer de illo *Partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 10., p. 474. 475.

JOHANNES MOHR, Scholz Itzehoenfis Arithmeticus.

Compendium Arithmetice, über Rechenbüchlein. Hamburgi 1659. in 8.

JOHANNES MOHR, Hamburgensis, Arithmeticus scholæ Hufenfis publicæ, ab A. 1664. ad 1697. Kiloniæ deinde privatim Mathesin docuit, subitque, inter docendum, M. Apr. A. C. 1704., ætatis 84., obiit. V. J. M. Kraffii *Summe der Kirchen-Historie* p. 364. 365. Ubi idem cum J. Mohrio præcedenti esse traditur.

Arithmetischer Lustgarten. Slesvigæ 1665. in 8.

Nova Arithmetica, Germanice edita. Slesvigæ 1675. 1696. & 1707. in 8.

THEODORUS MOHR, Hamburgensis, ex Academia Jenensi ad Secretarij, in urbe Comitatus Stolbergii Wernigerodana, A. circiter 1653., evocatus officium, istud A. 1687. adhuc obit, & furoris malevolorum, ob senectam ipsum huic administrando parem haud amplius esse criminatorem, Tractatu de duobus Reis erudito, teste animi etiamnum vegeti luculento, juris facti publicæ, consultavit. Quæ in re Sophoclem esse imitatus, quem cum fili, tantam senem desipientem, a rei familiaris administratione, judicum decreto, postularent removeri, *Oedipum* his *Coloneum*, fabulam nuper conscriptam, recitasse, & criminatorem salutate hoc pacto ostensa, ut absolveretur, impetrasse, Cicero in *Catone majore* perhibet. V. *Alta Erud. Lipsiensis*, M. Oct. A. 1687., p. 549. 550.

Disp. Jurid. de duobus Reis, Præfide D. Joh. Thomæ, Jenæ 1652. in 4. Primas fuit Tractatus sequentis lineas, ac circa solos debendi reos occupatur.

Tr. Synopticus Theoretico-Præcticus de duobus Reis, cum præfatione D. Joh. Eichellii, Jcti Helmstädiensis. Helmstädi 1687. in 4. Argumentum in, in *Disp. præced.* delineari ceptum, longe fufius & plenius, ductu imprimis Roncægalli, de eodem commentati, 10. persequitur capitibus, & licet nihil novi attulerit, ob methodi ordinisq. concinnitatem, ab Eichelio, in præfatione, & Lipsiensibus (mendosissime excusum esse monentibus), in recensu ejus, l. c., commendatur. A Burch. Gorth. Struvio, in *Biblioth. Juris selecta*, c. 3., §. 13., p. 84., Tractatio vocatur *solide deducta*, & §. 39., p. 103., Tractatus in hac materia precipuus.

Tract. de Concurfu Creditorum, cum præfat. D. Joh. Eichellii, Helmstädi 1690. in 4. Recensum illius brevem, in Gottfr. Zeuneri *Parnasso byemali anni 1694. Germanico*, p. 180. 183., invenies.

GERHARDUS MOHRMANN, Hamburgensis, Joachimi mercatoris filius, A. 1628. in lucem editus, e schola Gymnasioque patris in Academiam A. 1648. dimissus Witebergensem, Magisterii illic gradum A. 1652., primusque inter 48. ejus Candidatos locum, obtinuit, & in Rostochienfem deinde, Hungaria parteq. Germaniz jam ante iussit, A. 1654. profectus, *Disputatione de Morie animæ inaugurati*, A. 1657. defensa, Theologiz quoque Licentiatum titulum, A. demum 1663., d. 12. Nov., absentia a D. Joh. Qysfortio Jun. collatum, exhibuit (4.). Vitam reliquam in patria, cujus zdus Cathedralis Vicariis d. 14. Nov. A. 1661. est adscriptus (5.), privatus exegit, & A. 1671. adhuc fuit superstes.

Disp. de Axiomatibus quibusdam Metaphysicis. Witebergæ 1653. in 4. (*V. Dorfb. Progr. cit.*)

Exerc. de Simonia, Præfide D. Casp. Mauriti, Prof. Theologo, illius Autore, defensa, Rostochii 1655. in 4. Autor recusa ibidem A. 1658. in 12. Plura de illa, in Mauriti diximus Elogio.

Disp. de essentia Quantitatis. Rost. 1656. in 4.

Disp. Inaug. de Morie animæ, seu statu hominis peccatoris, a gratia Dei separati, vere formidabili & deplorando, Præfide

(1.) apud Cont. Schlüsselburgium Libro VI. *Catalogi Hereticorum* p. 521. (2.) ibidem p. 618. 619. (3.) in *Operibus Genealogicis & Historiis* p. 278. (4.) V. J. G. Dorfbel *Programm* de vici ejus, *Disp. Inaugurali* A. 1657. præfissum, & alterum D. Joh. Qysfortio Jun., quo promotionem A. 1663. indixit. (5.) V. Joh. Alb. Fabricij P. II. *Memor. Hamb.* p. 235.

Præfide D. Joh. Georg. Dorfcheo propofita, Præmiſſum eſt Dorfchei Programma in locum Gen. II. 17. Roſt. 1657. in 4. Recenſum ejus D. Joh. Fechtius exhibet in *Prolegomenis Comm. Dorfcheani in IV. Evang.*, tit. f. i. b. f. 2. a.

Oratio de Morre ſpirituali, Roſt. 1657. in 4.

Zuſſucht der Sündler, nach des Wörtern Dittre, und des Heilandes Antwort, in 2. Sermonen, auß Luc. XXIII. 42. 43., vorgeſtellt: Nebſt angenehmenen Bericht von der Sünde wieder den H. Geiſt. Hamburgi 1671. in 12.

M. JOHANNES MOHTIUS, Flensburgienſis, Pauli, tonſoris, ex Margareta Schröderi filius, d. 24. Nov. A. 1774. luce hac ſui cepit, & cum ſchola patriam (Reſtore M. Thoma Schattenbergio), ab A. 1580. Hamburgienſem vero ab A. 1594., frequentaffet, in Academia A. 1596. Juliam, & inde Nicolai Thor Smede, civis ſui, præfectus ſtudiis, A. 1599. in Argentinenſem, abiit. In hac A. 1600. de Jubilzo metricè peroravit, crebriſque diſputationibus & declamationibus Magiſtri titulum, & locum inter 23. competitoros principem, d. 24. Mart. A. 1601., Brabevta D. Joh. Lud. Havenreutero, promeruit, A. 1602. in Galliam cum diſcipulo profectus, poſtquam Lutetiz, & in Academia (cujus natio Germanica Quæſtoris ipſi detulit officium) Aurelianenſi, aliquamdiu ſubliterat, Argentinam rediit, & Collegiis inclauſit Philoſophicis, A. 1603. munus Correſtoris ſcholæ patriæ, a Senatu oblatum, iuſtra diſſidentibus amicis, qui ſpem primæ profeſſionis Philoſophicæ, in Acad. ſua vacaturæ, ipſi injiciebant, Argentinenſibus, ſuſcepit, & luſtratis in itinere Academicis Helvetiæ ac Germaniæ aliis, ſuperatoque, ad vicum Raſtadienſem (cum pontem humanis, aquis tectum, tempore nocturno, angelus, eqvo vectus candido, oſtendiſſet, & mox diſparuiſſet), haud exiguo, divina ope, periculo (1.), Flenopolin d. 7. Oct. pervenit. Correſtoris officio, d. 14. Oct. ſibi commiſſo, vix decimeſtri functus tempore, in Reſtoratu M. Bernhardo Latomo, d. 17. Aug. A. 1604., ſucceſſit, tantaque hunc fide & induſtria per annos 23. adminiſtravit continuos, ut, ne quatuor quidem horas, juventutis deſtinatas inſtitutioni, aliis ſe tanto temporis ſpatio impendide negotiis, potuerit gloriari. Scholæ, in cujus uſum ſcripta aliquot, Magiſtratus juſſu, edidit Grammatica, patriæ, cum muneribus Eccleſiaſtica, a Catingenſibus in Eiderſtadia A. 1606. & 1610., a Gaikæ bullenſibus in Stranda A. 1607., & a Slevicenſibus A. 1621., oblata, quater recuſaſſet, Anno tandem 1626. valedixit, & Diaconatu Parochiæ Flensburgienſis Nicolaitanæ, M. Auguſto ſibi collato, ſequenti functus eſt quadriennio. Quo temporis intervallo, patriæ, ob calamitates bellicas, & peſtem, harum comitem, luſtuoſo, ſolus ex omnibus in urbe permanſit Eccleſiaſticis, & non cæſus ſolum Nicolaitani, ſed & Mariani, bis in illo, bis in hoc, quavis concionatus hebdomade, curam geſſit, nec gravatus eſt peſte in ſingulis correptos parochiis, quotiescunque vocabatur, licet ædes propriæ, eadem luce infectæ, relinqvendæ ſibi eſſent, inviſere. Pace Cimbriz reddita, A. 1630. Parochiæ Marianæ Paſtor eſt electus, & cum huic per annos pari fide præſuiſſet duodecim, ac ſex liberis, in gemino cum Suſanna, M. Nicol. Gerhardt, Eccleſiaſtæ Sönderburgienſis aulici, gnata, A. 1608. ducta, atque Eliſabetha, D. Pet. Hollanderi, Poliartri Lubecenſis, filia, iſti A. 1631. ſubrogata, conjugio, ſuſtulſiſſet ſibi ſuperſtites, d. 17. Jan. A. C. 1642., ac ætatis 68., morte extinctus placida. Deſuncto parentavit D. Steph. Klorius, Superint. regiæ, & ejus Sermonis in Dan. XII. 2. funebris vernaculi, Roſtochi A. 1642. in 4. (ſub titulo des Nautenfränkleins generet Lebrer) editi, Biographica, quæ hæctenus narrativum, deprompta ſunt Appendice. Conſer de illo Nova Lit. Lubecenſia, M. O. A. 1702., p. 299., Vinc. Placcii T. I. *Theatri Anon. & Pſeudon.*, c. p., p. 359. 373., & Partem III. *Iſagogæ meæ ad Hiſt. Cimbr.*, t. 3., S. 8., p. 279. 280., *Schediaſmaque de Scholæ Flensb. hiſtoria Germanicum* p. 12. 13.

M. Joh. Adolphus Fabricius, Eccleſiaſtes Hamburgienſis, hoc cum Epigrammate, ad cognomen, vocemque Hebraicam מוֹרִי (mori), alludente, celebravit:

Mens ceſſa, Molt, ſeder tibi : mentem eximis
Indoliorum umbris genii viva indele.

Sic fama vivet æternæ gloriæ,
Et mentitur fama : Molt eſt mortuus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Quæſtiones de Eccleſia Catholica, cum reſponſionibus Orthodoxorum Patrum, Præfide D. Joh. Pappo, Argentinz 1600. in 4.

Diſp. de S. Cæna, Præfide D. Phil. Marbachio, Argent. 1601. in 4.

Aſſertiones de Summo Pontifice, Capiti III. Enchiridii Franc. Coſteri oppoſitæ, Præfide eodem, Argent. 1603. in 4.

Aſſertiones de Poenitentia & indulgentiis, contra Fr. Coſterum, Præfide eodem, Argent. 1603. in 4.

Diſp. de Natura & cauſis, & Lib. II. Phyſicorum Ariſtotelis, Argent. 1603. in 4.

Collegium Diſputationum Phyſicarum, Argent. 1603. in 4.

Orationes duæ de contentione Ahab Regis cum Nabotho de vinea, A. 1602. habitz, & in *Orationum Argentinenſium, ductu Melch. Junii recitatarum*, Editione, Argentinz A. 1603. in 8. publicata, Tomo X., p. 78. 115., in recenſiori autem, ibidem A. 1620. in 8. excuſa, Tom. II., p. 1479. & ſeqq., obvix.

Elementa Lingvæ Latinæ, pro ſchola Flensburgienſi, ænovius edita, Hamburgi 1614. in 8.

Vocabularium Latinum, in uſum Scholæ Flensburgienſis publicatum, in 8.

Quæſtiones Grammaticæ, ex optimis & probatiſſimis Autoribus collectæ, typiſque ſic diſtinctæ, ut incipientibus, mediocribus & perfectioribus, utiles eſſe poſſint; vocabulorum inſuper copia, & Indice horum Saxonico, ita locupletatæ, ut Dictionarii Saxonico-Latini inſtar eſſe queant. Hamburgi 1617. in 8. In his Autor Grammaticæ plerumque Hamburgienſis verba retinuit, & aliorum hujus artis ſcriptorum obſervationes iis adjeçit.

II. SAXONICA.

Abrahamus tentatus & victor, Comædia Saxonica. Hamburgi 1620. in 8.

Compendium Biblicum; Daſſ: Biſchöffe Uthoch, oder Spröckböck in dner de iſſerliche Evangelia unn Episteln, darium, neper der (in Ximen verſetſeren) Summa unn Hovetſchre, oof angeſchickten Gebetſten up alle Sönn-unn Feſt-Dage, de vörnehmſten Spröcke der ſchrift zu finden. Hamburgi 1623. in 8.

JOHANNES MOHTIUS Junior, Senioris, modo laudati, nepos, & M. Nicolai Mohtii, Parochiæ ruralis in Diœceſi Flensburgienſi Breclumienſis Eccleſiaſtæ, ex Birgitta Langia (quæ ſeculo ferme vixit integro) filius, primam Breclumiz d. 11. Febr. A. 1639. lucem aſpexit. Studium humaniorum duce, in ſchola Flensburgienſi, Joh. Vorlium, ejus Reſtorem, Juridico-Político autem Herm. Conringium, ſimulque etiam Theologi Georg. Calixtum, in Academia auſpicato habuit Julia. Hafniam deinde in aulam delatus Danicam, Friderici III., & Chriſtiani V., Regum, Secretarius, ab A. 1664., in Cancellaria ſuit Germanica, & Archivi etiam poſtea, in Cancellaria utraque, Danica & Germanica, Ducatibus Cimbricis, ac Comitatus Oldenburgico, Delmenhorſtano atque Pinnebergico, regiæ Ephorus. Quibus dignitatibus cum aliz acceſſiſſent, & Conſiliariis Cancellariæ Germanicæ A. 1690. a Chriſtiano V., juſtitizque a Friderico IV., eſſet adriptus, morte tandem ſubita, nullis & Sibylla Emilia Suteramnia, vidua nobili Germanica

N n n n n 2

(quam

(1.) Hiſtoriam ejus, & ſermones funebres Klotziano, repetiit Georg. Honr. Götaius in *Schiffert-Catechiſmo* p. 37. 38.

(quam A. 1689. quingvagenarius duxerat), liberis susceptis, d. 6. Jan. A. C. 1705., ac ætatis 66., expiravit. A Christoph. Schrædero Juniore, qui, Comitibus eum de Samsoe, a Christiano V., Monarcha Danico, amatus, fratrem fuisse, perperam tradidit (1.), cum Matthia Mohtio, agnato, Consiliario itidem regio, esse confusus. Historiz Danico-Cimblicæ, scrutator tot archivorum, quibus præerat, regionum diligens, peritiam sibi paraverat eximiam, lubensque in hac observata cum aliis studiis Historico-Generalogici communicabat cultioribus eruditus, ob *περὶ Σφύλων* istam publice a Phil. Jac. Spenero (2.) & Jac. Wilh. Inhofio (3.) deprecatus. A Poëti etiam alium se habuisse diversis testatus est carminibus, e quibus *Encomion pyræulæ* suo in *Ciconiam Adriæm Læssii*, *Epithalamium* autem quoddam *Cupidini* suo *Argo*, permulta audaci surrepisse plagio, Dan. Georg. Morhofius peculiari Jacobo Henrico Pauli, nostri æmulo, significavit *Epistola*, seorsim hoc, ignaro Autore, edita, & ad calcem *Collegii Morhofiani Epistolici*, in editione anni 1699. Lipsientii, recusa. Bibliotheca (de cujus MSSis Lundianis supra, in Zach. Lundii jam dictum est elogio) locupletæ, ab eo collectæ, & post obitum auctione distractæ publice, Catalogus Hafniæ A. 1705. in 8. prodiiit.

Confer de illo *Nova Litteraria Lubecensis*, M. Majo A. 1705., p. 152.

SCRIPTA EDITA.

De scopo Reipublicæ Polonicæ, & domo Austriacæ, adversus Franc. Mariniū, Polonum, libellus, quo Vir summus, Herm. Conringius, ab ineptiis & calumniis, quas *Dissertatio Marini de scopo Reip. Polonicæ* parurit, vindicatur. Hamburgi 1667. in 12. Scriptum hoc *ἀντιρρητικόν*, a Mohtio (uti ex ipsius mihi constat confessione, & *Catalogo Biblioth. Conringianæ* p. 203.), ad sententiam Conringii Præceptoris de vita luxuriola, reip. Polonicæ modernæ scopo, in privatis propositum Acaustibus, defendendam, editum, oppositum est Franc. Marini, scriptoris *Ψευδώνυμος* (quem Joh. Saxium fuisse, Fraustadio Polonum, urbis Thorunienis Secretarium, Frid. Geislerus, & post eum, alii, mox allegandi, indicarunt), *Dissertationi de scopo Reip. Polonicæ adversus H. Conringium*, Uratislaviz A. 1665. in 12. publicatæ: Cui a Saxio forte responsum etiam est in novo Opere pro Polonia Anti-Conringiano, quod is, teste Christoph. Hartknochio (*Lib. 1. de Rep. Polon. p. 45.*), habuit affectum. Confer de scriptis hujus Eristicus Frid. Geisleri *Larum detrahanti*, Dec. I., n. 7., Vinc. Placcii *Tr. de Script. Anon. & Pseudon.*, P. II., p. 223., ac *Theatrum Anon. & Pseudon.*, T. I., c. 8., p. 341., *Tomogoe II.* p. 434., Christ. Gryphii (Mohtii libellum ipsi perperam tribuentis Conringio, & *rem acu non tetigisse* judicantis, Saxii autem *Dissertationem perquam vocantis eruditam*) *Diff. Ilog. de Script. Histor. Sec. XVII.*, c. 10., p. 517. 518., Gabr. Grodeckii *Sched. de Scripturibus Hist. Polon.*, §. 45., Thomæ Crenii *P. VIII. Animadv.*, §. 3., §. 7., p. 159. 160., & B. G. Struvii *Biblioth. Histor.*, c. 30., p. 714. 755.

Votum veterum annorum, pro votis novi anni, Friderico III., Regi Daniz, A. 1666. oblatum. Hafniæ 1666. in 4.

Carmina varia, de quibus in vita ejus jam dictum, sigillatim edita.

Trium Epistoliarum ad Joh. Andr. Bosium, de illius Editione Josephi affecta, A. 1666. exaratarum, Excerpta, quæ in Appendice Epistoliarum Thomæ Reinellii & Bosii mutuarum, Jenæ A. 1700. in 12. excusarum, p. 447. 448. 449., leguntur.

Staatsgeschäfte, so heutiges Tages zwischen den Häusern Frankreich und Oesterreich vorgehen, aus dem Französischeu übersehet durch J. B. M. Anno 1667. in 12. Quam versionem sibi debere imperit mihi significavit.

PAULUS MOHTIUS, Flensburgensis, d. 16. Sept. A. 1601. natus, patrem habuit Matthiam, Chirurgum Rudolphi II. & Mathiz, Imperatorum, initio aulicum, ac deinde, cum aulam, religionis Lutheranz amore, reliquisset: Casarem, Flensburgiæ artis suæ Practicum, matrem vero Ingeburgam, Georgii filiam, Rendesburgensem, Adolescentiam suam, ad annum usque ætatis vicesimum, partim studiis humanioribus in Judo excolens patrio, partim vero Chirurgiz parentis ductu addiscens, & successu felici impendit, Hamburgensis deinde Gymnasii Professores integro audivit sexennio, simulque Twestrengii, ad Consulatum patriæ postea evecti, Prædagogum egit domesticum. Artis Medicæ sacris in Academiis initiatus est Regionimontanz (quæ triennio ipsum sequenti detinuit) ac Hafniensi. In quærum posteriore Thoma Fintchii, Ol. Wormii & Casp. Bartholini auditor fuit industrius, simulque privatus filiorum Bartholini, Thomæ (Medici postea incomparabilis) Casparisq. Junioris, & Henr. Fuienii, horum confobrii, Præceptor. Hafnia A. 1632. ad exteros profectus, Lugduni Batavorum per triennium subsistit, A. 1635. in Angliam trajecit, inde autem in Galliam & Italiam perrexit, & Lutetiz atque Patavii diutius est commoratus. Doctoris hunc Medici titulo Basileæ, d. 7. Nov. A. 1637., Joh. Jac. Brunnio Brabevia, imperatore, cum Lagone & Johanne Beckius, Nobilibus Danis, suæ commissis fidei, novo itinere Galliam, Britanniam ac Belgium, denique perlustavit literario, & Flenopolin A. 1640. reversus, illicinitio, deinde vero, ab A. 1644., Lubecæ (quo Svecorum, patriæ hostium, metu se receperat), & ab A. 1646., Ottoniz Frönorum, Praxi inclavit medica. In regiam inde A. 1651., a Friderico III., Daniz Monarcha, evocatus Hafniensem, & Medici primum aulici, postea vero Archiatri, ornatus dignitate, valerdinis ejus curam, & sæpe quidem solus, cessit sedulam, civibusque simul Hafniensibus, & remotiorum etiam Daniz locorum incolis, consilio & ope saltem interviit. Regi tandem augustissimo (qui Caronicatu ipsum etiam donaverat (4.)), primæque indolis regiz Christiani V., filii primogeniti, ei concediderat rudimenta), in morbo fatali, A. 1670., ante oculos alios, iussus adesse, tollendo illi artem suam doluit esse imparem, defunctoque haud diu superstes, mensibus aliquot vix elapsis, in extremum ipse etiam morbum incidit. Contra quem cum remediis, familiæ & ipso indicatis quærule, frustra aliquamdiu depugnasset, apud DEum superesse auxilium voce *παρανομή* testatus ultima, d. 6. Maji, eodem anno 1670., septuagenarius placide expiravit. De Coryza continua, quæ senescentem, vesicula candida membranacea, sero plena, per nares subinde prolabant affixit, Th. Bartholini *Centuria VII. Histor. Anatom.*, num. 37. p. 260. 261. potest consuli. Conjugem A. 1641. elegit eam, Rudolphi Burenzii, Jcti & Consulis Kiloniensis, filiam, quatuor sibi nobilioris, totidemque fequioris sexus, cniakm liberos. E quibus Rudolphus, Pastor ex aulæ regiz Ecclesiastice Canonicus Ottonienis, Episcopatus, quem mors præmatura invidit, destinabatur Frunico, Mathias autem & Medicinz studio regio evasit Secretarius, & Consiliarius tandem intimus, E quatuor filiabus, Ida, Christina Severino Gludio, Pastori Thöstrupensi & Episcopo deinde Wiburgensi, Beata Ingeburga Johanni Andæ, Patrocho Færsloffeni, & Elisabetha Margareta Nicol. Bennichio, Commætarum præfecto, sunt elocatz, natu autem minima, Sophia Amalia, Christiani V., Regis Daniz augustissimi, amore posita, & Samsoz Comitiss donata titulo, peritissimum Gûldenloviourum per filios propagavit familiam. *Doctrinam* noster, teste discipulo, quem laudatorem nactus est posthumum, incomparabili, Thoma Bartholino, *scilicet ut non variam aut curiosam, qualem ambitiose docti amant, sed studio Medicæ accommodatam ac necessariam. Anatomiz* haud vulgarem impendit operam, &, præter cætera tenellorum pariter ac ædultorum, dextre constructa, oculum artificialem mira confecit subtilitate, museoque dedicavit Wormiano. Chemiam

(1.) in *Synbols*, Tomo I. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Placcii*, c. 8., p. 341., inserta. (2.) in *prefat. Historie Insignium Illustrium*, seu *Partis Specialis Operis Heraldici*, Francfurti A. 1680. editæ. (3.) in *pref. Notitiæ Prætorum S. Rom. Imperii*, Tubingæ A. 1684. excusæ. (4.) V. Thomæ Bartholini *Diff. VIII. de Medicina Danorum domestica* p. 37.

Chemiam & Botanicen, quatenus humanis inserviant usibus & agrorum folatio, familiares sibi reddidit. Superavit autem plerosque sui ordinis Chirurgos, quam, a parente jure ad se derivatam hæreditario, instrumentis ornavit novis compluribus, & Collegæ æmulo, Simoni Pauli (1.), *præ arte Medica* visus est *proferri*, peritiam accuratori, & singulari Praxeos Therapeuticæ dexteritate ac felicitate, experientiz tot annorum diuturnæ ope acquisita, cujus testes formulæ remedium complures præstantissimas officinis reliquit pharmaceuticis. *Πασιγῶν* loco, præter artes, quas perfectissime calluit, gymnasticas, studia tractavit linguarum Græcæ & Latinæ humaniora, Chronologia insuper, historiam novantiquam, Poësin & Musicam, imprimis autem Mnemonicon Hieroglyphicam, in qua parem inter coævorum vix habuit, cujusque specimina in scrinis reliquit admiratione dignissima, fustius paulo post Bartholini & Borrichii verbis celebranda. Scriptis incallescere haud sultuit, ac, præter schediasmata paucâ & exigua, e quibus *Casus perforati thoracis Chirurgicus* controversiz ipsum cum Collega, D. Simone Pauli, Archiatro itidem regio, implicuit Medicæ, un lucem nihil edidit publicam. Morum ejus integritatem, præter alios, Thom. Bartholinus hoc celebravit Epitaphio, *Orationi. quæ Medicum perfectum, ex vita illius informatum, exhibuit, parentali*, cum Bartoli Bartholini fratris, Rhetoris Hafnienfis Academici, *Programmate funebri*, Hafniz A. 1670. in 4. excusæ (cui nostra hæc debemus, adjecit: *Præfatis fides jacet, & cum moribus, antiqua Medicina, quæ multis vitam, spem omnibus, sibi senium & immortalitatem, integritate vitæ, & rerum usu, voto procuravit publico. Nomen si vultis, nomine majus, D. Paulus Mohr est, qui, aliis inserviendo, morbo tandem consumptus & senio, eternitatem expectat, quam arte salutari vel in terris meruit, vel possidebit in calis.*

Conter de illo ejusdem Thomæ Bartholini *Cistam Med. Hafniensem* p. 4., *Diff. II. de Medicina Danorum d. m. sibi* ca. p. 41., & *Diff. VIII. p. 371.*, *Carmina* p. 232., *Diff. de Incendio Bibliothecæ* p. 7. s., *Diff. de Hepate defuncto* p. 71., & *Diff. VI. de libris legendis* p. 187. 188., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 116., nostraque ad illum *Hypomnemata* p. 373., Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med.* p. 99. 100., Ot. Borrichii *Diff. de viru & progressu Chæmiæ* p. 19., Pet. Winstrupii Jun. *Epigrammata tria in cognomen ejus Paronomastica, Lib. III. Epigr.* p. 104. 1016., Georg. Sægeri *Memoriam Joh. Jac. Brunnii, Basileæ* A. 1660. editam, p. 29., & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1670.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus (in *Orat. parentali*) *Medicum eum vocat, inter regios, optimum pariter, & usu verum, & etate veneranda, proveltum, urbis Hafnienfis Æsculapium, Chironem & Podalirium publicum, qui plus in recessu habuit, quam candido vultu, & modestissima fronte, offensaret; item (in Diff. de Hepate defuncto, p. 71.) Medicum experientiam & eruditione inelytum; ac (in Or. funebri Joh. Mullenio habita) Urbis Hafnienfis Chironem, Medicumque summi judicii.*

Bartoli Bartholino (in *Programmate funebri*) *Portuæ audit Æsculapius, sanitatorem vindex, morborum terror, patriæ decus, vir multa eruditione, magnaque medicinam exercendi facultate, ornatus, qui de artis universæ pressiori notitia posset gloriari.*

Christ. Franc. Paulinus (P. I. der Zeitfürhenden erbaulichen Lust, num. 21., p. 733.) præcipuis eum artis Mnemonicæ accenset doctoribus.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Disp. Inaug. de Plevriinde legitima. Basileæ 1637. in 4.

Casus Chirurgicus perforati thoracis, fideliter descriptus. Hafniz 1656. 1658. (teste Alb. Bartholino) & 1661. in 4. Ultimæ editioni accessit Responsio ad D. Simonis Pauli, Medici regii, Animadversionem amicabilem, in eum intercalatam. Exponitur in *Casu* hoc historia Vulneris, quo diaphragma Nicolai a Buchwald, Nobilis Holfati, perforatum erat, periculossissimi, & methodi medendi, tum a Mohtio, tum a Simone Pauli, Collega ipsius, in curatione adhibitz. Simon Pauli eum, sibi oppositum, in Prolegomenis mox impugnavit, Versioni suæ *Tabularum* Jul. Cæsserii *Anatomicarum Germanicæ*, Francofurti A. 1656. in 4. editæ, præfixis, in quibus exhibentur: 1. Epistola ad Joh. Riolanum Jun., & alia ad Medicos Lubecenses ac Hamburgenses, Chirurgoſque Hafnienſes, illorum de vulnere controverſo exquirentes Judicia; 2. Riolani, Archiatrorum Danicorum, Medicorum Lubecensium & Hamburgensium, Chirurgoſque Hafnienſium, Responsa, Paulinam ei medendi methodum approbantia; & 3. Apologetica pro eadem prælatio. Recudi deinde hæc Prolegomena Francofurti A. 1660. curavit, in *Appendice* suæ de vera febrium causa *napædæus*, sub titulo *Relationis Historice de periculossissimo, difficillimo, fastidioso & variissimo Casu Anatomico & Chirurgico*, ad Joh. Riolanum d. 10. Jan. A. 1652. missæ, sed A. 1654. primum editæ, *Casumque* istis Mohtii quoque tunc adjecit *Chirurgicum*, suis interpolatum animadversionibus. Quibus a Mohtio vicissim, in *Responsione*, ultimæ *Causæ* sui editioni A. 1661. addita, est satisfactum.

Dispensatorii Hafnienſis, a Medicis aulicis atque urbanis concinnati, & Hafniz A. 1658. in 4. editi, Pars septima, ab ipso (teste Thomæ Bartholini *Orat. parentali*) elaborata. Confer ejusdem *Præfat. Dispensatorii*.

Historia rarissima mulieris hydropicæ, & inventorum, in corpore ejus dissecto, globulorum aquarum, & vesicularum conglomeratarum, A. 1663. ad Thom. Bartholinum perscripta, & ab hoc A. 1672. *Volumine I. Adorum Medicorum Hafnienſium, Observ. VIII.*, p. 17-24., publicata.

INEDITA.

Meletemata varia Mnemonico-Hieroglyphica, de quibus ita Thom. Bartholinus in *Orat. parentali*: *Exeruit se imprimis illustre ingenium in figuris Hieroglyphicis, ad sublevandam memoriam inventis, quarum beneficio Græcas voces omnes, quas primitivas vocamus, Chronologia universam, titulos Digestorum & Codicis, Aporismos Hippocratis, omnium capitum, in S. Biblitz contentorum, seriem & contenta, & quicquid denique fugienti memorie se alias subducit, brevissimo temporis dispendio, studioſis harum literarum enarravit, & quasi cerebro impressi, nunquam exinde diluendum. Quarum figurarum fructus etiam ad nos juniores, ejus benignitate, pervenit, magnosque alibi literatores in admirationem traxit & imitationem, nec paucos ad emulationem, qui, vel laudis cupidine, vel lucris spe, Mohtii nostri labores, per suis, in publicum emiserunt. Subtili invento successus aspiravit, Mohtique sumam & ingenium eternitati consecravit. -- Laudatus est hoc artificio a summi avi nostri ingeniorum æstimatoribus, Baahino & Vossio, quod reliquorum in hoc genere conatus longissime superet. Gemina his narrat *Diff. VI. de legendis libris*, p. 187. 188., ita scribens: *Prolixus fuit, in Mnemonica arte perſicienda, labor D. Pauli Mohtii, qui Chronologia universam, radices linguae Græcæ, titulos omnes Juris, Aporismos Hippocratis, simplicium medicamentorum Catalogum, & alia, per imagines veras, æri incisas, certisq; bisforioliis, quibus singula res vernacula lingua includuntur, comprehensas, ante oculos posuit memorie**

(1.) in Ep. ad Joh. Riolanum Jun., Julii Cæsserii *Tabulis Anatomicis, Germanicæ* A. 1656. a se editis, præfixa.

morie juvenili senilique ex æquo infervituras. Addo etiam Ol. Borrichii de iisdem verba, e *Dissert. de ortu & progressu Chemia* p. 10: *Hoc institutum perfectus honoratissimus Collega, Mobius, jam olim, Hieroglyphicis Germanicis, juventutem, in variis Europæ Academicis, historiam universalem, linguam Græcam, aliasque disciplinas, promississime docuit, cum Parisiis, figuræ illas inspeculantes audientesque, in stuporem formarentur, rati rhombos esse Tessalicos, aut magica Canidæ, ad lunam cælo deducendam, lenocinia.*

Chronologia, ab eo concinnata, & studiose collecta, quam Thom. Bartholinus in *Oratione* itidem laudavit *parentali*.

RUDOLPHUS MOHTIUS, Kiloniensis, Pauli, modo celebrati, filius, Th. D., aulæ initio regis Hafnienfis fuit Ecclesiasticus, deinde vero templi in urbe Fioniz Ottonienfis Canutiani Pastor, & Fioniz reliquæ Vice-Episcopus, dieque 16. Nov. A. 1675, est defunctus. V. Pet. Resenii *Indicem Catalogi Biblioth. sue tertium*.

Sermo funebris Danicus, in exequiis Mariæ Sophiæ Bringiæ, Erasmi Andree conjugis, habitus, Hafniæque A. 1675, in 4. ceptus imprimi, sed, ob mortem Autoris ac mariti Bringiæ intervenientem, non absolutus. (V. P. Resenii *Catal. Biblioth. sue* p. 3. p. 9.)

M. JOHANNES MOLDENITZ, Tonningæ, Eiderstadiz oppido, A. 1593. natus, & e Gymnasio Bordes-holmensi (1.) in Academiâ missus Jenensem, post Magistri titulum in ea d. 2. Aug. A. 1621. reportatum, Parochiz mox in Eiderstadia ruralis Cotzenbüllensis (2.), & A. 1630. urbis patris Tonningensis, Pastorum, A. 1633. autem Präpositi totius Eiderstadiz dignitatem, illi, post M. Nicol. Wedovii obitum, adjectam (3.), obtinuit, dieque 3. Apr. A. 1673. vivis sexagenarius excedens (4.), illum M. Hier. Brenneccio, hanc autem M. Andr. Lonnero, Pastori Gardingensi, reliquit. Certamen ei, & Collegæ atque genero ipsius, Frid. Jessenio (Kilonienfi postea præfetto Ecclesiæ), diuturnum intercescit cum asseclis Dav. Georgii, Hæresiararchæ famosi, in urbe Tonningensi, & Eiderstadia, clandestinis, quos, externa religionis Lutheranz professione concubibus imponere, libros autem fanatici illius in cæribus lege-re domesticis, ac aliis commendare, e rumore didicerant publico. Hoc permo- tus, errores Davidis in sacris frequenter confutavit sermonibus, & fama eadem in aulam delata, d. 28. Aug. A. 1635. a Friderico, Duce Holsaticæ, est iussus li-bros hæreseos istius suspectos conquirere, & possessoribus auferre, conquisitos perlegere, & heterodoxias, in iis obvias, M. Jac. Fabricio seniori, Superintendenti, ac Casp. Schwenckio, Eiderstadiz Präfidi, ut usum illorum incolis mature interdici posset, indicare. Mandato huic obtemperans, e libris, per possessores invitos sibi tradi-tis, 32. dogmata Dav. Georgii collegit, ac Magistratui scripto denunciavit vernaculo, erronea. Cum autem deinceps rescivisset, Fanaticos hosce in suis nihilominus perseverare erroribus, & plurima Davidis adhuc occultare volumina, uno unum e grege isto, Dowium Gerrits, A. 1642., in symposio, non solum, quod doctrinam amplecteretur Davidi-anam, ac libros magistri prohibitos legeret, plurimique æstimaret, esse falsum, sed Christi etiam satisfactionem in scitu-m, ministrisque Ecclesiæ potestatem a peccatis absolvendi denegasse, elencho illos publico acriter subinde notavit, & ut libri Davidis præcipui in foro, carnicibus manu, comburentur Tonningensi, a Principe obtinuit. Asseclæ huius, assiduis Moldenitzi in se invectivis offensi, cum munere ipsi nummario, frustra oblato, utiis abstinerent, pervadere haud potuissent, fuz de Baptismo, S. Cena, aliisque capitibus, fidei confessionem vernaculam, phrasibus utentem am-biguis, & peculiari a nostro mox confutatum iudicio, Principi obtulerunt, ac, ut doctrinam is Davidis publico posthac elencho perfringere prohiberetur, petierunt. Princeps, an preces hujz essent cognoscendi avidus, Joh. Ad. Kiel-mannum, Cancellarium suum, & Jac. Fabricium juniorem, Theologum aulicum, cum Casp. Schwenckio, Eiderstadiz Präfide, & Moldenitio, d. 24. Maji A. 1642., in doctrinam atque vitam illorum accuratus iussit inquirere. Quod examen cum M. Majo & Junio Tonningæ institueretur, hæreseos quidem Davidianæ homines isti, ob idonei testium contra singulos numeri defectum, & crypticam in responsis inconstantiam, convinci non potuerunt, sed errores ta-men Davidis, in scriptis ejus sibi ostensos, rejicere ac detestari, confessionemque a Fabricio oblatam, quæ istos damna-bat, sua approbare subscriptione, noluerunt, quin potius Apologia peculiari, Commisariis exhibita Ducalibus, se, tan-quam infontes, ad anathematismum hæreseos ullius, antequam ejus sint convicti, jure non posse adigi, contenderunt. Huic Moldenitzi Refutationem opposuit prolixam, istaque in aulam missa Gottorpensem obtinuit, ut decem homi-nes, præ cæteris suspecti, confessioni novæ, adversus Davidis errores a se concinnatæ, *empsi*que se esse, chiographo suo juberentur testari. Quo facto Princeps, diplomate publico, d. 10. Oct. promulgato, veniam illorum, quæ hæse- nus erant peccata, ipsis concessit, & a reliquis etiam subditis pro orthodoxis eos jussit haberi, hac tamen conditione, ne libros Davidis posthac vel legerent, vel possiderent, doctrinam deinde derent, aut Basileensium, Ubboniusque Em-mii, scripti de vita illius atque erroribus publica criminis falsi calumniarumve accusarent, pena, si secus agerent, pe-rinde ac si hæreseos convicti jam essent, afficiendi arbitraria. Moldenitio contra, ejusque Collegis & successoribus, po-testas errores Davidis publice, in ambone sacro, notandi subinde atque refellendi, in eodem, est concessa. Conferri possunt cum hac nostra certaminis istius historia, e scriptis Moldenitzi, aliisque Actis publicis, quæ ad manum sunt, *avend*is, collectæ, Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 4., p. 244-249., Casp. Dancwerthius *l. c.*, Frid. Jessenius in Prolegomenis der aufgedeckten Larve Dav. Georgii, Casp. Sagittarius (*Partis II. Iffagoges nostræ ad Hist. Cimbr. capitis V.*, §. 8., p. 117. 118., de eodem secutus narrationem) in *Introduc. in Hist. Eccl.*, c. 33., *Secl.*, 26., p. 931. 932., Gottf. Arnoldus *T. IV. Hist. Eccl.*, *Secl.*, 2., n. 33., p. 239. 240., & Pet. Aug. Sivers in *Appendice der Tön-ningschen Kampfpredigt*, p. 60. 61.

Wolff. Heiderus, Prof. Jenensis, in Carmine de laurea Philosophica, A. 1621. ei collata, gratulatorio (*Lib. III. Pœm.* p. 235. 236.), vis illum celebravit versibus:

----- Tibi, sacra tot annos
Versanti, poterat summo pietatis & artis
Theologia caput redimere deceter honore.

Tanta tibi rerum primæque perita lingua,
Eris eloqui, vitreo quæ fonte Sioni
Manat, & effundis puras argentea rivos.

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Benedictione Ecclesiastica Num. VI. 24., Präfide D. Joh. Gerhardo propofita. Jenæ 1620. in 4. Recul-
Parte Disputat. Theol. Gerhards tertii, ibidem A. 1653. in 4.

Historia des Lebens und der Schriften Davidis Georgii, in zweyen Theilen, welche, aus der Baselschen Historie, Ubb.
Emmio, Nicol. Bleskio, und andern, stüchlich ist zusammengetragen. Appendicis instar adjecta est generi ipsius, D.
Frid. Jessenii, Pastoris Kiloniensis (e nostri schedis congestam eam a se esse, in *prefat.* testati), aufgedeckter Larve Da-
vidis Georgii, Kilonii A. 1670. in 4. editæ.

Kurzer und summarischer Inhalt der Lehre und Glaubens des Trägers und Beschüßers David Joris, aus seinen eigenen
Schriften,

(1.) Hujus alumnus accessit in Mart. Coronæ Jun. *Antiq. Bordesholmensibus MSS.* (2.) V. Wolff. Heideri Carmen in promotionem e-
jus Academicam, *Libro III. Pœm.* p. 235. 236. (3.) V. Casp. Dancwerthii P. II. *Chorogr. Cimbr.*, c. 13., p. 171., & Ant. Heimreichii *Lib.*
IV. Hist. Eccl. Slesvic., c. 3., p. 209. (4.) V. Heimreichium *l. c.*

Schriften, in 32. Artikel, A. 1635. zusammengejogen. Produit in Gottfr. Arnoldi *Tomo IV.* der Kirchen- und Rechter-Historie, Francofurti A. 1700. in fol. edito, *Secl. II.*, num. 32., p. 232-231.; una cum Anonymi Vertheidigung David joris wider denselben, aus seinen eigenen Schriften, und denen daraus von Moldenit citirten Dertem, *ibidem*, num. 34., p. 240-246., obvia.

Bedenken, was von den suspecten Davidjoristen ihrer zweifelhaft gesetzten Confession zu halten, und ob die Befenner derselben zur Reicht und Abendmahl zu lassen, A. 1642. aufgesetzt. Una cum ipsa, quam examinat, Confessione, A. 1700. a Gottfr. Arnoldo, *l. c.* n. 32., p. 235-239., est publicatum. Scripti hujus pariter atque precedenti (de quibus in vita Autoris jam est dictum) novam a se editionem, in *Schediasmata contra Davidianos Theologica*, exhibitum in pollicitus est M. Carolus Gottlobius Zeidlerus, Cygnarus, in *Historia Dev. Georgii*, Lipsiæ A. 1701. excusa, c. 1., §. 15., p. 12. 13. 14., & c. 2., p. 37.

INEDITA.

Bedenken über die, von den Suspecten Davidjoristen, den Fürstlichen Hofsteinischen Commissarien übergebene Betants mortungsschrift (darinn sie ihre Unschuld, und warum sie die Davidjoristische Lehre zu verschweigen nicht schuldig, deduciren wollen), so dieselbe ausführlich wiederleget, an Herzog Friderichen von Holstein A. 1642. gerichtet.

Glaubensbetraktung, A. 1642. vor diejenige gestellt, so des David Joris seiner Rechter wegen verdächtig sind. Duo hæc Schediasmata (de quorum historia Autoris vita itidem potest consuli), rotidemque præcedentia, ab Arnoldo edita, una cum Actis certaminis istius alius, MSSa inter schedas meas aservo.

CHRISTIANUS MOLLENHOF, Lubecensis, Christiani, Ecclesiæ templi Burgenfis, filius, M. Martio A. 1690. natus, in Acad. Jenensi ab A. 1711. commoratus, Doctorque A. 1716. renunciatus artis, cujus praxi patriæ deinceps infervit, Medicus. V. D. Joh. Hadr. Sleevogtii *Programma* de vita illius, *Disput. inaugurali* A. 1716. præmissum, & J. H. a Seelen, istud secuti, *Partem III. Athen. Lubec.* p. 378. 379. 380.

Disp. Inaug. sistens ægrum lictero calido laborantem, Præfide D. Georg. Wollig. Wedelio. Jenæ 1716. in 4.

M. HENRICUS MOLLENHOF, Lubecensis, ex Academia Regiomontana, anno circiter 1642., ad officium in urbe Borussia Tillensii advocatus Ecclesiasticum.

Disp. de Altaribus, Præfide D. Joh. Botfacco (illius Autore) defensa. Dantisci 1632. in 4.

Disp. de Christi Salvatoris merito, pro omnibus & singulis hominibus præfatio, Præfide D. Cælestino Misenta. Regiomonti 1642. in 4.

M. ALBERTUS MOLLERUS, Hamburgensis, scholæ initio in patria publicæ Præceptor, & templi deinde ejusdem Nicolaitani Diaconus, d. 6. Jan. A. 1595. electus, sed, biennio post, d. 7. Sept. A. 1597., peste extinctus; Poeta Latinus elegans. V. de illo J. A. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 872.

Carmina varia, sigillatim publicata; & quibus ad manum jam sunt tria in obitum Henr. Lampadii, Presbyterii Brunsvicensis Senioris, Elegidia Græca & Latina, in Sylloge Epicediorum, Lampadii sacrorum memoriz, Hamburgi A. 1590. in 8. impressa.

ARNOLDUS MOLLERUS Senior, Prædagogus atque Arithmeticus Lubecensis, A. 1581. festo ascensionis dominicæ natus, A. C. 1595., & ætatis 75. (cum loculum sibi, quatuor jam ante obitum lustris, parari curasset funebrem), d. 14. Oct., denatus, & in xde Catharina, Epitaphium ejus, ob scripturam perquam artificiosum a Conr. Høvelio (r.) commendatum, ostentante, sepultus. Symboli loco hæc verba usurpavit: *Deus adiutorium meum*. Senectutem ejus vegetam Joh. Ristius Tessaradecasticho, & Prædium Friedenhausenle ostrofflisch celebravit vernaculo (2.).

Teutsche Schullust und Zuchtbüchlein, in 2. Theilen, deren der erste Sprüche und Gebete, der ander aber eine Vermaahnung eines Vatters an seinen Sohn, begreift. Mit einer Vorrede Georg. Stampelli, Lübeckischen Superintendenten. Lubecæ 1619. in 4.

Neu Kaufmannsrechenbuch, mit sichern Fundamenten, und mancherley nützlichen Exempeln, auf alle gemeine Kaufmannschaft, und tägliche vornehmste Handelsrechnungen, gerichtet, und samt einem nützlichen Appendice, in 3. Büchern verfaßt. Lubecæ A. 1623. 1630. 1639. & 1687. in 8.

Calendarium perpetuum, in Censellenen, Schreibstaben, und allen Handtierungen, täglich zu gebrauchen. Lub. 1630. (Catal. Nund.)

ZugendsBeizeifer, und nützliche Vorschriftenbüchlein, mit welchem gründlich schreiben, kurz briefstellen, und viel gutes, gelehrt wird. Lub. 1630. in 8. (Cat. Nund.)

Schreibkunstspiegel, von mancherley schönen teutschen und fremdder Sprachen nützlichen Schriften. Woben zum Anhang ein absonderlicher Zugendreiser, von Briefen und Ehrenitalin, Einbildern, und deren Auslegungen. Lub. 1630. 1644. & 1649. in 4. (Catal. Nund.) Quatuor Joh. Ristii Epigrammata in hoc Speculum Encomiastica, in ejus Doctissimi Schaulplatze, p. 53. 54. 55., leguntur.

Kunstbund nützliche Vorschriftenbüchlein, darinn die bey guten Schreibern und Handelsleuten gebräuchlichste Hauptschriften, mit ihren Fundamenten, sind begriffen, und in Kupfer geschnitten. Lub. 1630. in 4. (Catal. Nund.)

Neue vielnußbare Rechenkunst, oder güldner Lehrschau, aus der edlen Rechenkunst wahrem Grunde, auf allerley Gewerbe und Handlungen eingerichtet. Lub. 1646. & 1653. in 8.; it. von seinem Sohne, Arnold Möllern dem jüngern, vermehrt und verbessert, Lub. 1666. 1675. & 1715. in 8. Joh. Ristio, in *Parnasso Teutonico* p. 118., peculiari commendatur carmine.

Schreibbüchlein, darinn manche nützliche teutsche, auch fremdder Sprachen Schriften, mit den Fundamenten, güldenen Lehren, Handelsbriefen, Ehrenitalin, &c. Lub. 1649. in 8. (Cat. Nund.). Carmen Joh. Ristii de illo Encomiasticum V. in Doctissimi Schaulplatze p. 34. 35.

Rechen-Gründhof; scriptum peculiari itidem a Ristio, in *Parnasso Teutonico*, p. 212. 213., laudatum carmine.

ARNOLDUS MOLLERUS junior, Lubecensis, Senioris, modo memorati, filius, Scholæ in patria trivialis Ludimagister, quem parentis *Thesaurum Arithmeticum vernaculum*, a se auctum, recudi A. 1666. & 1675. curasse, jam est indicatum.

ARNOLDUS HENRICUS MOLLERUS, Lubecensis, d. 22. Nov. A. 1655. natus, J. U. D. & Practicus, ab A. 1686., Hamburgensis, Comes Palatinus A. 1694. & Consiliarius Cæsaræus A. 1700. creatus, ac A. 1713. mortuus, V. J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 121-124.

○○○○○ 2

Disp.

(1.) im beglückten Rückert p. 172. (2.) in *Parnasso Teutonico* p. 206. & 211.

Disf. Inaug. de S. Romano-Germanici Imperii summorum fubalternorumque Tribunalium Jurisdictione & contentia, Przfide D. Joh. a Spina. Heidelberg 1681. in 4.

BARTHOLDUS MOLLERUS, (*Albertus* perperam vocatus in Progr. Rostochienfi de vita D. Joh. Cohtmanni, Theologi, funebri.) Hamburgensis, Lucz vel Lütkenii, ex Catharina, Henrici Berndes gnata, filius (1.), cum Rostochii supremam Philofophiz & primam Theologiz lauream ante A. 1506. jam reportasset (2.), Philofophiz Profeflorum ibidem adfcriptus est ordini, & A. eodem 1506. (quo Lill. creavit Baccalaureos (3.)) hujus Decanatu, A. 1505. autem, 1511. 1516. & 1519., Academiæ totius Reftoratu (4.), perfuifus. Relictis poftea Philofophorum fubfeliis, cathedram occupavit Theologicam, & Doctör creatus, Capellaniqve in fuper fui dignitate ab Alberto ornatus, Duce Megapolitano (5.), facram Ecclefiam Romano-Catholicæ doctrinam auditoribus propofuit. Eidem, Rostochio Hamburgum A. 1526. revocatus, ædisqve Cathedralis Lectör Theologus & Paftor, in D. Joh. Engelini locum, conftitutus (6.), inhzfit, & cum cæteris illius Hyperafpiftis, adverfus Steph. Kempium (fuum olim Rostochii difcipulum), Joh. Zegenhagium & Joh. Fritzium, primos Paftores Lutheranos, strenue, in fermonibus & prælectionibus facris, Colloquijsqve privatis & publicis, majori tamen, quam alii, uti Kempius & Synathletz (ebriofitate ei nihilominus, in colloquio coram Senatu A. 1527. publice habito, exprobrare aliquoties (7.) haud veriti) agnovērunt, prudentia pariter atqve modestia, est patrocinitus. Cujus certaminis hiftoria, fupra (p. 291. 292.) in Steph. Kempii breviter delatata elogio, notitiæ accuratior ejuſdem Kempii *Hiftoria Reformationis Ecclefie Hamburgenfis Saxonica*, & fcripta aliorum complura, ifte allegata, fugerunt. Ultima inter utraqve partem difputatio, in curia, publice A. 1528. eft habita. In qua cum Pontificius Lutheranis fuccubuiſſe, quinque facerdotis plebifco urbe eſſe ejectionis, & facrorum Ecclefie Romanæ abrogationem decretam, noſter doleret, nec tamen brachia contra torrentem poſſet dirigere, patria eodem anno 1528. (in cujus locum præcedens 1527. a Chytræo male ſubſtituitur) ſponte relicta, Rostochium remigravit (8.). Illic profeſſioni denuo admotus Theologicæ, & collegiatæ præterea D. Jacobi Ecclefie potitus Decanatu, magna (teſte Chytræo (9.)) *auctoritatis & doctrine vix eſt habitus*, & M. Martio A. 1530., feſto D. Gregorii, cum quinta vice Academiæ fungeretur Reftoratu (10.), extinctus. Regimen Scholz vicarium, ab obitu ejus, D. Nicol. Loewio eſt delatum, & integro ab hoc adminiſtratum quinquennio (11.). An facris noſter, ante mortem, valedixerit tandem Pontificiis, & Lutheranis fit amplexus, quod V. C. Sebaſt. Bacmeifterus, perſuadere mihi voluit, cum Dav. Chytræus, Nicol. Gryſius, & alii omnes, de religionis hac mutatione ſciant, merito dubitatur. Confer de illo tum alijs Scriptores jam allegatos, tum Herm. Hamelmannum, *Parte II. Hiftorie Eccleſiaſticae Evangelii in Saxonia inferiorenati, Operibus infertæ Genealogico-Hiſtoricis*, in Reformationis Hamburgeniſis hiftoria p. 945. 955-961. 964-966. 969-973.

Henr. Bogerus, Th. D. & Decanus Ecclefie Collegiatæ Jacobæ Rostochienſis, in *Etherologio*, ſive Carminum (ſubinde *Paſſagienſium*) volumine, Rostochii A. 1506. in 4. excuſo (cui Molleriusqve Epigramma Phalæcum in illud encomiaſticum eſt præmiſſum), *Diſſind. XII., f. 212. 213. 214.*, peculiari eum celebravit Elegia. In qua eum & *Præſentem clarumque virum face, docmat, vixit, ſalutavit*, & hiſce commendare metris perrexit:

*Ille morum tollitque frequens, remolique ſarınam,
Undevie panis pinſitur Eccleſie.
Cujus conceptus radiis tramite ſervitur
In verum, affectus ſeſcitur inque bonum,
Eſſeſque ſuo ſolet exultare vigore,
Tum ſolida vini remigis uſus ope.*

*Regulas & laxum verbum & ſacundia carmen:
Vix ejus capies dulcis elogio.
Sic vitam inſtituit circumlabet optime olentem,
Quatenus exemplis non ſine fruge ſacra,
Si documen quæras, jam phyſis acumina vocis,
Euſebieque ſtudet, vatica callit item.*

Cum præſentibus ab eo duo hæc ſcripta Alb. Krantzii, fui in Acad. Rostoch. Præceptoris (in cujus plura de iis attulimus Elogio), ſunt edita propriis:

1. Spirantiſſimum Opusculum in officium Miſſæ. Rostochii A. 1506. in 4. Quod Aub. Miræus (*P. I. Biblioth. Eccl. p. 278.*), & huic temere creduli Phil. Labbeus (*T. I. Diſſ. de Script. Eccl. p. 25.*) ac Joh. Gottfr. Olearius (*in Abaco Paſſagienſi p. 15.*), erronea numerum metatheſi, A. 1605. demum prodiſſe perperam tradiderunt.
2. Culta & fuccincta Grammatica Latina, parvulis ingeniis admodum fructuola. Rostochii A. 1506. in 4.

An ingenii etiam monumenta quædam proprii vel juris fecerit publici, vel *avidoſa* reliquerit, hæcenus reſciſcere nahi nondum licuit.

BARTHOLDUS MOLLERUS, Hamburgeniſis, d. 18. Nov. A. 1605. in lucem editus, Patre Vincentio Mollero III., J. U. D., patriæ Syndico, Ducisqve Holſatici Conſiliario, matre autem Eliſabetha, Bartholdi Beckmanni, Conſulis, filia, eſt gaviſus, fratresqve habuit Johannem, J. U. D. ac Syndicum Hamburgeniſem, & Vincentium VI., Regis Svedici Conſiliarium, ſuis paulo poſt locis celebrandos. E patriæ Schola & Gymnaſio in Academiâ A. 1622. Lugduno-Batavam, & alias deinceps Germanicas, profectus, Themidos facris felici vixit ſucceſſu, & Licentiatum titulum Baſilæ A. 1629. obtinuit. Germania hinc, Italia, Gallia, Anglia & Belgio, perluſtratis, in patriam vix reverſo A. 1630. Secretarii, A. 1635. Senatoris, & A. 1638. Prætoris, dignitates ſunt collatz, & legationes poſtea commiſſæ plurimæ, ob quas A. 1639. in Angliam, A. 1640. in aulam Cæſaream & ad Comitia Ratiſbonenſia, A. 1643. ad Chriſtianum V., Daniæ Principem, Eloquentesqve Moguntinum ac Coloniaſem, bis denique in Daniam, & quater in Bataviâ, ipſi fui abeundum. His ſumma dextérité expeditis, Hieronymo Voglero, avunculo (qui ſuas ipſi ædes, magnamqve bonorum partem, legaverat), in patriæ Conſulatu, A. 1644. ſubrogatus, non minus, quam ille, eximiis ſibi eum devinxit meritis, & pietate, benignitate, modestia, comitate & affabilitate ſingulari, alijsqve virtutibus, cives ita conciliavit univerſos, ut nemo inveniretur, qui non Patriæ patriæ elogium ſuo illi lubens deſtinaret ſuffragio. Quorum judiciis etiam poſteros hodiernum ſuis adicere calculos, & ſcripto pater Civium Hamburgeniſum adverſus Senatum ſuum vernaculo (*Der Erbgeſſenen Hamburgiſchen Bürgerſchaft Specie facti und Verantwortung gegen den Råd, wegen Joh. Alldachs, Bancoſchreibers, Verdrehtens*), in quo, A. 1698. juris factio publica (12.), ipſe, Hier. Voglerus & D. Broderus Pauli, cæteris Conſulibus ævi recentioris præſeruntur univerſis, vocanturqve tapere hocreſcriptum Negimentſperſonen, und umb die Stadt ſiehet meritiere Bürgermeiſter, die mit dem bürgerlichen Freyheitsſtande, biß in ihr graues Alter und Grab, zu ihrem erolgen

- (1.) *V. Nova Lit. Germ., M. Jan. A. 1705., p. 18.* (2.) *V. ejus Prefat. Opusculi Krantzii de Miſſa.* (3.) *V. Pet. Lindebergii Lit. V. Chronici Roſtoch. c. 7., p. 164., & Laur. Bodockii Reſam Varniacum p. 71.* (4.) *teſtibus Seb. Bacmeiſteri ad me literis.* (5.) *V. Nova Lit. Germ., M. Jan. A. 1705., p. 40.* (6.) *V. Steph. Kempii Hiftoria reformationis Hamburgeniſis, & Dav. Chytræi P. I. Chron. Sax., p. 626-630.* (7.) *V. Kempium l.c. (in J. Frid. Meyeri Hamburgæ Evangelica) p. 90. 96.* (8.) *V. Kempium ac Chytræum l.c., & Joh. Pomarii Chron. Saxoniæ p. 593.* (9.) *l.c. p. 628.* (10.) *V. Chytræum & Joh. Pomarium l.c., Nicol. Gryſii Catalogum Reſtorum Acad. Roſtoch., Joach. Slateri Vita adjectum Saxonica, Programmatu duo Rostochienſia, Eilb. Lubini & Joh. Cohtmanni, Theologorum (qui iſtodem Reſtores obierunt), dicta exegit (in H. Wittenli Decadibus memor. Thord. renov. p. 300. 747.), & Reinh. Henr. Rollii Diſſ. de Preſſerſiculis in Reſtoratu Academico deſcendis, Rostochii A. 1709. editum.* (11.) *V. Nic. Gryſii Catal. cit.* (12.) *lit. H. c. l.*

eternigen Nachruhm, wol zu Frieden gewesen, und auf keine Gensfeindschaft gehalten; nec multo post rühmliche und höchstgeprieche Staatsmänner, so die Mißbelligkeiten unter sich, und der edelgelesenen Bürgerchaft, nicht von aussenverts, sondern in der Stadt Ringmauren, bezeugen sich immer bestiffen. Sicut autem non juris tantum ac rerum civilium, sed Historiarum etiam, Mathematicos, Philosophiz, & potiorum Europæ linguarum, Kirstenio teste, peritia animum egregie excoluerat, & hanc, Bibliothecz (qvæ, post obitum ejus, Cathedrali publicæ, a Canonicis empta, accessit) ope selectissimæ, quotidiæ augebat, ita eruditorem, literasq; in patria docentium, patronus erat & fautor plane eximius. Parochia Michaelitana ejus in ædem suam sacram, noviter extractam (cujus ipse, d. 26. Apr. A. 1649., lapidem primum, non sine pompa insigni (1.), collocavit *àuxpoyuavioy*); merita honorificæ hac remunerata est Epigraphe, in ægini ejus, qvæ in templo isto spectatur, subiecta eburnæ:

*Bartholdus Mollerus hic est, Consulque Paterque
Hamburgi, & templi prima columna novi.*

Cum nullos ex Elisabetha conjuge, Alberti ab Eitzen, J. U. L. & Consulis, filia, A. 1630. ductæ, sustulisset liberos, ut orbitatem hanc solaretur, Joh. Christoph. Meurerum, Syndici Hamburgensis, ei cognominis (*supra celebrati*); e sorore sua filium, adoptavit, & sollicitè curavit educari. Mortis istius, Argentinx A. 1666. extincti, valde turbatus nuncio, haud diu illi fuit superest, sed sequenti 1667., ac ætatis 62., Ordinis jam Consularis Senior, d. 7. Apr., ipsoque paschatis festo, hydrope expiravit. Effigies ejus in nummo superest, memoriz ipsius a patria, teste Rud. Capelli *Sciagraphia Nummophylacii Lüderiani*, consecrata.

Fufius illum celebrat D. Mich. Kirstenii, Prof. Hamb., *Δεῦρος ἐπιτάφιος*, sive *Programma funebre*, cum Epicedio, Hamburgi A. 1667. in fol. exculsum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 249-261., reculum, Germanice vero a Georgio Nicolai, interprete, ibidem A. 1675. in 8. editum. Quocum confertur possunt Ad. Tradigerii Jun. *Series Senatus Hamburg. Chronologica*, ad A. 1635., p. 48., Casp. Barlzi *ad eum Elegidion*, P. II. *Poem.*, Lib. III. *Eleg.*, p. 253. 254., obvium, joach. Henningii, Conrect. Hamb., in obitum ipsius *Elegia*, Nic. Scribonii Lib. IV. *Lufuum Anagr. Gostorp.* p. 102., & *Nova literaria Germanica*, M. Jan. A. 1703., p. 38. 39. 40.

ELOGIA.

Casp. Barlzo (*l.c.*) *Vir audit magnus, & patriæ Nestor.*

Mich. Kirstenius, in *Δεῦρος ἐπιτάφιος*, ita de illo: *Vixit Phanix prudentium virorum, publici consilii princeps, tutor reipublice, Musarum dux & vindex, omnibus ipse disciplinis præditus, Periclesque fere Hamburgensium, & quæ civilium bonorum summa est, Patriæ pater, adeoque lumen & decus incomparabile, de cujus laudibus omnium est fama consensens.* - *Longe majoribus negotiis, & ad regni alicujus fortasse, par fuisse, si eo fuisse perductus. Sed apud nos majora non fuisse.*

Georg. Haccio (im Michaelischen Eintritt p. 38.) audit ein rechter Salomo, und beliebter Mann bey der ganzen Gemeine. Joach. Henningio (in *Elegia funebri*) *Vir nobilitate generis, doctrina & prudentia prope divina, rerum feliciter actarum gloria excellenti, summisque in patriam meritis, incomparabilis, &*

*Ille pater patriæ, quo vix præstantior alter
Ante fuit Consul, postque futurus erit.*

SCRIPTUM UNICUM.

Disp. Inaug. de Cessione bonorum. Bafilæ 1629. in 4.

BARTHOLOMEUS MOLLERUS, Astrologus Lubecensis, qvi Calendaria, sub initium Seculi XVII., in annos singulos, Lubecz in 4., publicavit Germanica. Vixit A. 1604.

CHRISTIANUS MOLLERUS, Hamburgensis.

Tabula Chorographica territorii Hamburgensis, sive provinciarum & insularum, Hamburgum adjacentium. Hamburgi 1683. in f. pat.

(Diversus ab hoc, ni fallor, est Christ. Mollerus, cujus Delineatio nova, sive Mappa Hydrographica Albis fluvii, Amstelodami, typis Gvili. Blauwii, A. 1628. excusa, a Mich. Hertzio, *P. I. Biblioth. German.*, lit. E. 2. a., laudatur.)

DANIEL MOLLERUS, Lubecensis, Med. Doctör in Academia A. 1610. creatus Julia, in Poliatri urbis patriz officio D. Jacobo Martini A. 1627. subrogatus, sed, biennio vix elapso, d. 24. Jan. A. C. 1629., & ætatis 47., defunctus. V. *Epicedia*, & D. Pauli Neucrantzii *Orat. parentalem*, D. Joh. Henr. Meibomio (Successori ejus) *habitam*.

Disp. Inaug. de Peripnevmonia, Præfide D. Franc. Parcovio. Helmstädtii 1610. in 4.

FRANCISCUS MOLLERUS, Flensburgensis, Olai, Pastoris Nicolaitani, (*infra celebrandi*) filius, natus d. 17. Aug. A. 1667., Diaconus patriz Johanneus d. 2. Jun. A. 1699., & dein Marianus d. 29. Aug. A. 1707., Pastor vero M. Dec. A. 1720. electus, tandem etiam A. 1724. Præpositus Regius a Monarcha Danico, Friderico IV. constitutus.

SCRIPTUM.

Erster Theil der Belehrung, so vom Königl. Consistorio zu Flensburg H. Ottoni Lorenzen Strandingen, über die von ihm bestrittene Lehr-Puncten; A. 1707. gegeben worden, worinn die Lehre von der Kinder-Taufe erwießen und vertheidiget wird; aufgesetzt von F. M. Flensb. 1718. in 8. Relationem & judicium de hoc scripto V. in Ort. Laur. Strandingeri *Briefe an Joh. Trellund* (ed. A. 1720.) p. 8.

GEORGIUS MOLLERUS (Georgii, J. U. D., filius), Hamburgensis, J. U. L., Georgii Wilhelmi, Ducis Brunsvico-Cellensis, Consiliarius intimus, & Wedemanni, aulæ Sverinenensis Cancellarii, gener; elegantis doctrinæ JCtus.

Disp. de jure Statuum Imperii circa sacra, Præfide D. Joh. Frid. Rhetio, Francofurti ad Viadrum 1675. in 4. Recula in Volumine XI. *Disputationum, a nobilissimis quibusdam juvenibus elaboratarum, & sub Rhetii defensorum præsidio*, ibidem A. 1678. in 4.

Or. Panegyrica de rebus gestis Friderici Wilhelmi, Elect. Brandenburgici; ibid. 1676. in fol.

Marchia exultans, in reditum Friderici, Electoratus Brandeb. hæredis; ibid. 1676. in fol.

Votiva Acclamatio augusto nomini Friderici, in Electoratum Brandeb. successoris. Ibid. in fol.

Virtus aquilina, seu Acclamatio votiva civitatis Hamburgensis in Consulatam Henr. Meureri, J. U. L., Inscriptioe expressa. Hamburgi 1679. in fol.

Venus aquilina, seu Inscriptio in nuptias Barth. Phil. Meureri, J. U. D. & Canonici Hamburgensis, Hamb. 1679. in fol.

Non minus, quam præcedens, arguta est & elegans.

(1.) Pompei istius descriptionem V. in M. Hier. Passmanni *Hamburgischem Denkmale*, p. 94-99.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

PPPP

GEOR.

GEORGIUS MOLLERUS, Tabacopola & Ludimagister deinde Hamburgensis, cum domestica A. 1686. pictatis capisset instituire Collegia, & Frid. Breclingii *Evangelium eternum*, Hamburgi recusum, in vulgus spargere, oburgatusque a Presbyteris nonnullis, cætes (in quibus symbola etiam Eucharistica distribuebantur) nihilominus continuasset privatos, ac Joh. Henr. Horbii insuper, istis exosi, in scripto mox memorando A. 1694. suscepisset patrocinium, eorundem postulata in vincula Magistratu, M. Mart. A. 1694. conjectus, & paulo post urbe ejectus, Fridricopolin nostram exilii locum elegit. V. *Diarium Hamburgense Controversie Morbiana vernaculum*, ad d. 15. Febr. & 12. Mart. A. 1694. Presbyterii Hamburgensis & Joh. Wincleri, Past. Michaelitani (ipsius patroni), Scripta Eritica contraria, eodem anno edita, Dav. Scluterei *Innocentiam Theologorum Hamburgensium*, *Secl. X.*, p. 188-193., & Frid. Breclingii *Catalogum testium veritatis* (Tomo IV. *Hist. Eccl. Gottr. Arnoldi insertum*), num. 106., p. 776.

Christliche treuerge Erinnerung von der Beschaffenheit des wahren und falschen Glaubens; auch Anrede an die beyden Oberstände der Stadt Hamburg, und Warnung vor denen wegen der Sünden bevorstehenden Gerichten Gottes. A. 1694. in 4. A. Senatu Hamb. vendi est prohibita.

Confessio fidei, ab eo, cum Fridricopoli exularet, edita. V. Breclingium *l.c.* Prodiit Hamburgi A. 1695. in 8., sub hoc titulo: Allgemeine Christliche Glaubens-Bekänntnis, in 6. Articeln, im Gesängnis geschrieben.

HARTWIG JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Hieronymi Hartwigi Molleri, J. U. Licentii & Consulis, filius, J. U. Doctor, in patria, ab A. 1717., Collegii XVvirorum Secretarius.

Disp. Inaug. de Venditione refundenda. Trajecti ad Rhenum 1705. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 22.

HENRICUS MOLLERUS, Hamburgi, patre Joachimo Seniore, Senatore eximio, d. 12. Apr. A. 1530. natus, Phil. Melancthonem (hospitem suum), ejusque Collegas, studiorum, in Academia Witebergensi, duces habuit, & progressus in iis, Theologico præsertim, lingvarumque Hebrææ ac cæterarum Orientalium, brevi fecit invidiosus. Magistris his in eadem initio gradum, & (circa A. 1556.) publice extra ordinem docendi potestatem, deinde vero A. 1560. Professionem Hebræam, & tandem, cum Decanatu ante Philosophico A. 1562., & triennio post, A. 1565., Rectoratu Academico (secunda etiam vice A. 1573. ipsi commissio), effecit sanctus, Notariumque Theologorum Electoralium A. 1568. in Colloquio egisset Altenburgensi, A. 1570. Theologicam, una cum Doctoris titulo, per Georg. Majorem d. 11. Maji collato, promeruit. Competitores hujus, simulque in ordine Theologico Collegas, habuit Casp. Crucigerum Jun., Frid. Widebramum & Christoph. Pezelum, qui secum, Phil. Melancthonis, Præceptoris, in partes Reformatorum ultimis vite promioris temporibus, exemplo, a Lutheri doctrina, in articulis præsertim de persona Christi & Eucharistia, recesserant, & dogmata Calviniana contraria Witebergæ, Politicorum atque Theologorum alicorum Dresdensium consensu freti ac patrocinio, voce pariter atque scriptis, callide juventuti inculcabant & propagabant. De quo illorum Crypto-Calvinismo cum Angustus, Saxoniz Elector, & scriptis adversariorum *ymnosus*, Lutheranorum contrariis, certior effecit redditus, ipsos pariter atque Lipsiensis Theologos, cæterosque Ecclesiarum suarum antistes, in Synodo Dresdensi, d. 10. Oct. A. 1571., suam de S. Cæna, articulosque affinitus contrarios, sententiam, verbo Dei Lutherique doctrinæ congruam, perspicue atque categorice jussit profiteri. Conscripta illic est hoc fine a Witebergensibus, cæterisque obtrusa, ac Witebergæ A. 1572. edita, *Repetitio Orthodoxæ confessionis Ecclesiarum Electoris Saxonie de SS. Cæna Domini, & Christi persona, incarnatione, majestate, &c.*, phraibus ambiguis lectionibus imponents, & sua atque Reformatorum dogmata pallians, sed a Theologis paulo post restituta Jenensibus. Quæ fraus ipsorum, Witebergæ, post reditum, Calvinismi in Ecclesiis Saxoniz incrementa, cum Casp. Peucero, Prof. Medico, ulterius promovere haud veritatum, cum Augusto Electori, tum ex Epistolis eorum *avowed* *Paris*, in manus suas delatis, tum aliunde, innotuisset, Mollerus ab eo & Collegæ, una cum Lipsiensibus, cæterisque Ecclesiæ Præfultibus, Torgam A. 1574., ad Synodum novam, sunt evocati. In qua, cum ipsi tere soli, mense Majo, Confessionem de S. Cæna Torgensem, Reformatis perspicue & e diametro oppositam, ac a reliquis paulo post approbatam, Crypto-Calvinismi, primum dissimulati, & literis convicti propriis, suis ratam habere detrectassent chirographis, custodiz iatio arctiori Torgæ ac Lipfiz, & deinde, cum M. Julio, mente mutata, fed certis tamen conditionibus, subscriptionem ferme enervantibus, Electore ignaro, additis, hæc illi adjecissent, ac literis insuper singuli, manu scriptis propria, juramentoque confirmatis, se, absque Augusti consensu, nec aliorum esse discessuros, nec quicquam posthac edituros, promississent, laxiori Witebergæ, in suis traditi edibus. Ex hac Mollerus, incertum an impetrata venia, M. Aug. A. 1574., in civitatem patriam remigravit Hamburgensem, & in illa, artis, quam itidem callebat, Medicæ præxi intentus, recusatus, quæ offerebantur, professionibus Acad. Juliz Hebræo-Philologica, ac Lugduno-Batavæ Theologica, donec Apoplexiz sexagenarius, d. 26. Nov. A. 1589., succumberet, vitam exegit reliquam. Superflites ei, cum Margareta vidua, præter liberos, fuerunt, alios, Johannes filius, Med. Doctor, & Margareta filia, Joach. Clænio, J. U. Lic. & Consuli Hamburgensi, elocata. Fufius quæ ad Viri doctissimi, & inter Exegetas Biblicos, lingvæque Hebrææ doctores cævos, vix cuiquam secundi, vitæ, scriptorum (e quibus Commentarii in Psalmos, Esaiam, Hoseam & Malachiam, eximii applausum meruere publicum) & fatorum, spectant historiam, a nemine hæcenus accurate descriptam, additis aliorum de illo iudiciis, & Scriptoribus variis, Tomo operis hujus exponuntur ultimo. Consilium interim paucula possunt, de illo in Joh. Gvilh. Stuckii *Epistola Commentarii ejus in Esaiam Dedicatoria*, Pauli Freheri *Theatra Erud.* p. 272, 273., Rich. Simonis *Historia Critica V. T.*, Lib. III., c. 14., p. 491., Ant. Teiferii *Addit. ad Elogia eruditiorum Thuanæ Gallicis*, T. II., p. 119. 120. *Ed. secundæ*, Joh. Franc. Buddzi T. III. *Lexici Historici* p. 137., Theod. Anckelmanni (Epitaphii in æde Cathedrali Hamburgensis exhibentis Epigraphen) *Inscriptionibus Hamburgensibus*, n. 8., & *Homonymopie mex. &c.* Lib. II., c. 7., §. 26., p. 703., jam commemorata. Addunt quæ Theologorum Saxoniz & Witebergæ Crypto-Calvinianorum fufus sunt persecuti historiam, & Lutheranis Contr. Schlüsselfburgius, *paffim* Lib. III. & IV. *Theol. Calvinistica*, Leonh. Hutters in *Concordia concordæ*, cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7., Luc. Olander Cent. XVII. *Hist. Eccl.* p. 346. & *seqq.*, Joh. Frimelius, Diac. Witeb., in *Witeberga a Calvinismo graviter vexata*, scripto Germanico, Witebergæ A. 1646. edito, & Gotfr. Arnoldus T. II. *Hist. Eccl.*, Lib. 16., c. 32., p. 389-395.; & Reformati autem Rud. Hospinianus in *Concordia discordæ*, c. 7., & Joh. Hornbeckius in *Summa Controv.*, Lib. IX., p. 653-657.

HERMANNUS MOLLERUS, Typographus Hamburgensis.

D. Casp. Melissandri Libellus de Conjugio (*Ebbußein*), e lingua Misnica in Saxoniam translatus; cum præfat. de lingvæ Saxoniz præstantia. Hamburgi 1600. in 8.

Similis Versio Libelli precum D. Joh. Avenarii Saxonica, quam editam a se esse, in præfatione præcedentis, retulit, plures simul pollicitus alias.

HERMANNUS MOLLERUS, five (uti a Dorstheo vocatur) MYLIUS, a Gnadenfeld, Hamburgensis, titulo Licentii utriusque Juris (cui, ab A. 1625., Rostochii, Argentinz & Tubingæ, vacaverat) A. 1632. Basileæ reportato,

to, Galliam, Italiam, Angliam, Belgium, Daniam, Poloniam & Germaniam, per annos complures, aliquot itineribus peragravit literatis. A. 1643. Joannis Christiani, Ducis Holstato-Sunderburgici, & quadriennio post. A. 1647., Antonii Güntheri, Comitis Oldenburgeri, factus Consiliarius, in hujus aula, uxore anno sequenti ducta Anna Hamborgica, postmodum, quamvis Ferdinando III. Imperatori (Comitiva palatina ipsius remunerata ministerii), & Friderico III., Regi Danico, idem esset a consiliis, substitit, Judicisque ab eo provincialis Kniphufani deinceps auctus est dignitate, & ad Cæsarem, Regem Daniz, Comitisque Imperii Germanici, sæpe ablegatus. V. M. Joh. Adolphii Fabricii, Ecclesiastæ Hamburgensis, *Pbaleucus* de vita ejus *nuptiales*, Hamburgi A. 1648. excusos, & D. Joh. Georg. Dorscheri (eruditionem ipsius, prudentiam civilem, dotesque & virtutes alias eximias, fuisse celebrantis (*Epistolam dedicationis Sylloges Miscellaneorum Historico-Theologicorum Semestris*, A. 1656. c. inscriptæ, ac Roßochii A. 1669. in 4. impressæ).

Disp. Inaug. de Cessione bonorum. Basileæ 1632. in 4. Recusa in Volumine *Disput. Jurid. Basileensium* octavo, ibidem A. 1658. in 4. edito, num. 32.

HIERONYMUS HARTWIGUS MOLLERUS, Hamburgensis, Joannis, J. U. D. & Syndici urbani (de quo infra dicitur), & Cæcilia, Hartwigi a Spreckelsen gnata, filius, Prid. Id. Jul. A. 1641. natus, & schola patriæ & Gymnasio Brermenfis A. 1662. Heidelbergam, & inde Argentinam, abiit, graduque Licentiatii Juridico A. 1665. Heidelberg impetrato, & Germania, Italia, Gallia, Britannia Belgioque, lustratis, in patriam A. 1669. rediit. In hac Judicii inferioris Auctuarius A. 1677., Senator, d. 2. Maji A. 1682., & post reditum & legatione in aulis Brandeburgicæ ac Cæsareæ (A. 1685. ipsi commissa) Præfecturæ Ritzbüttelanz gubernator A. 1688., electus, tandemque d. 10. Mart. A. 1697. Joh. Schultzio in Consulatu datus successor, phtisi hæctica d. 6. Dec. A. C. 1702., & ætatis 62., quinque filiis (& hos inter Hartwigo Johanne, J. U. Doctore) duabusque puellis, & conjugæ Anna Margareta, Joh. Schmidii, templi Petrii curatori, filia, A. 1673. ducta, & A. 1691. amissa, susceptis, exspiravit. V. Joh. Alb. Fabricii (a quo *Antistes & Nestor reip. Hamburg. spectatæ probitatis, insignis prudentiæ, & magnæ virtutis dexteriorisque, vocatur*) *Programma de illo funebre*, A. 1702. editum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, p. 360-369., reculum, *Nova Literaria Germanica* (præter vitæ historiam, Genealogicam familiæ ejus tabulam, nummivque funebriem iconem, exhibentia), M. Jen. A. 1703., p. 37-40., ac M. Sept. p. 360., & P. A. Lehmanni *Observationes Historicas anni 1702. Germanicæ*, num. 51., p. 406. 407.

Disp. Inaug. de Jure Retentionis. Heidelbergæ 1665. in 4.

JOACHIMUS MOLLERUS Junior, Hamburgi d. 25. Sept. A. 1521. natus (1.), patrem habuit Joachimum Seniore, Senatorem urbanum, magnumque eruditorem Evergetam, d. 7. Oct. A. 1558. mortuum (2.), fratres vero Eberhardum, patris Consulem, laudes Dav. Chytræi & Abr. Buchholzeri meritis publicas, & eodem, quo ipse, anno 1588. extinctum, Henricum, Professore Acad. Witæb. Theologum, Johannem, J. U. D., & Præfectum in Holstia Reimbensem, ac Theodorum, J. U. D. morte immatura Patavii A. 1563. defunctum, suis singulis locis, vel jam celebratos, vel deinceps celebrandos. Juris literarumque elegantiorum studiis operam in Schola dedit Witæburgensi, tantique, ob indolis præstantiam, a Phil. Melanchtone est factus, ut 25. annorum juveni *Colationem actionum forensium, Atticarum & Romanarum*, A. 1546. inscripserit, ac postea frequentibus amore suum ei testatus sit Epistolis. Witæburga in domus Germaniz, & regionum exterarum (3.), concessit Academiæ, & cum, supremis juris ornatu honoribus, alium rediisset, Ernesto, aliisque Ducibus Brunsvico-Lüneburgicis, deinceps fuit a consiliis, Justii illorum multas obiit legationes, & has inter, M. Nov. A. 1554., Mæno-Francfurtanam, in qua Conventui omnium Germaniz Circulorum, Saxonici inferioris nomine, cum D. Joh. Drautenbullio & Matthia Ludenio, collegis, interfuit (4.). Bardovici tandem (quo in oppido Canonicorum Collegii simul hæctenus egerat Præpositum), M. Augusto A. C. 1588., & ætatis 67., mortuus (5.). Wilhelmo filio, quem ex Anna Clammeria, uxore, sustulerat, prædixit sua, Rhetemense, Drakenburgense & Heilgenthalense, jure possidenda reliquit hæreditario. J. Cuius fuit pariter atque Historici insignis, & licet scriptis inclarescere noluisset propriis, Krantzianæ tamen *Ritterpöles* editione Cimbriam & Saxoniam universam, omnesque historiz Germanicæ cultores, sibi obtrinxit. Contr. Rittershusio (6.) *Vir audit bonus, eruditus, & veritatis caelestis amans*, ac a Casp. Conrado (7.) hoc celebratur disticho:

*Historia & juris me notio magna Dynastia
Junxit, & æternum fecit habere decus.*

Lucæ Lossio (in *Lüneburga Saxonie*, p. 10.) *Magnum audit decus in aula Lüneburgica, & patriæ gloria clara sua; nec non (ibid. p. 187. 188., in Epigrammate in prædium ejus Heilgenthalense) Præstans Doctor, gloria clara,*

*Principibus terra spes, qui sapientibus aulam
Consiliis, terram, sanctis, legesque gubernat.*

Insigne ejusdem encomium invenies in Eberh. Twelfthrengii Senioris *Elegia gratulatoria ad Eberh. Mollerum*, Tomo VI. *Script. publ. Witæb.*, f. 99. 2. b.

Phil. Melanchtonis XLVI. ad eum Epistolæ a Casp. Peucero, in *Libello Epistolarum illius altero*, Witæburgæ A. 1574. in 8. edito, p. 485-536., sunt publicatæ, & in editione Melanchtonianarum omnium Londinensi, A. 1642. in fol. impressa, *Libro II.*, num. 515-561., recuse. Conferri de illo, præter Autores jam laudatos, possunt Josæ Simleri *Bibliotheca* p. 332., & Joh. Jac. Frisii editio *hujus auctoris* p. 395.

Declaratio de exemplo emendandi Latronis, gloriam Christi in cruce propugnantis, in Acad. Witæb. recitata. A. 1540. in 8. Recusa est Tomo I. *Orationum Witæburgensium, ductu Melanchthonis habitarum*, p. 87-105. editionis *Argentinae* A. 1559., & p. 76-91. alterius, ibidem A. 1569. in 8. publicatæ.

Alb. Krantzii, Decani Hamburgensis, Metropolis, seu Historiæ Ecclesiastica, in qua Autor docet, quomodo, inde usque a Carolo M., religio Christiana primum in Saxoniam inducta, & propagata, & optimo consilio püssimum Principum XII. Episcopis constituti sunt, quorum vitas, mores, studia & facta, usque ad hæc tempora, diligenter describit, & simul aliarum nationum, Regum & Principum, res gestas copiose recenset; it. Ejusdem Consultatio Legendæ fabulosa de Benedicto V., Papa, martyrio coronato Hamburgi, cum multis aliis Principibus, Episcopis ac nobilibus, & de reliquiis Martyrum in Ebbekfort, monasterio Virginum Ord. Bened., sito inter Lüneburgum & Brunsvicum, vera Historiæ nunc primum a Joach. Mollero, cum præfatione ad Christianum III., Regem Daniz, & Indice, edita. Basileæ, P P P P P 2 apud

(1.) V. Abr. Buchholzeri *Indicem Chronologicum*, Joh. Gualtheri (sive Jani Grueri) *Libri II. Chronici Chronicorum*, El. Reusneri *Append. Istogæ Historie* p. 57., Casp. Conradi *Milicianum II. Prosopographia Melice* p. 170., & Val. Beieri *Calendarium Historicum*, (2.) V. Casp. Cruigeri, Joh. Majori & Joh. Casellii, in obitum ejus Epicedia, Witæburgæ A. 1559. in 4. excusis, Ad. Trathigeri Jun. *Seriem Senatuum Hamburg.* p. 26., & Buchholzerum, Gualtherum ac Reusnerum, II. c. (3.) Joh. Sigelii *Propempricon*, Joach. Mollero, Poetæ, in *Italiæ annis scriptis, Parte II. Poematum illius*, fol. 404. b. legitur. (4.) V. Joh. Phil. Dattii *Volumen de Pace Imperii publica*, Lib. I., c. 21., p. 151. (5.) V. *Antiquiæ mon. i. citatæ*, (6.) in *Ep. Dedic. Guntberti Legurini, Tubinga A. 1598. in 8. a se editi*, (7.) loco num. i. citato.

apud Joh. Oporinum, A. 1548. & 1568. in fol. In prætatione, A. 1547. scripta, de utilitate & præstantia Historiarum, Evangelii in Germania, & imprimis apud Hamburgenses, annunciatione, vitæque & scriptis Krantzii, disserit, & hanc ejus Metropoli, e Codice, qui exstat, MS. unico, eodemque Autoris *ausjorge*, parenti suo ab Henr. Bucholtz, Episcopo Lubecensi, legato, Melanchthonis hortatu, a se esse editam, significat. Plura de illa, & Editionibus Mollerianis secutis, in Krantzii æfferentur Elogio, & P. I. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 6, §. 23., p. 103. 104. 105., jam sunt allata.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Lucæ, sive Lütkenii, e Catharina, Henrici Bernes gnata, filius, Bartholdique, Doctoris Theologi (*supra celebrati*), ac Vincentii, patris Senatoris, germanus, J. U. Doctor, & d. Martæ Magdalenz Hamburgensis fuit Gvardianus, & A. 1527. Disputationis inter Pontificios & Lutheranos solennis arbitrar. Senatui electus est honorarius. Post quam licet illi his cedere cogerentur, avitæ tamen ipsæ religionis fuit tenacissimus, Historiamque istius in patria abrogatæ *avido* Saxonico indignabundus scripsit idiomate, cujus, sub titulo der Geschichte van der Reformation der Religion in Hamborg, a Matth. Slutero (in Tr. von den Erben in Hamborg, P. III., Tit. II., p. 599. 600.) allegatz, editionem Joh. Alb. Fabricius, in Voluminis Memoriarum Hamburgensium secundæ, pollicitus est, præmio. V. de illo, A. 1531. superstiti, Steph. Kempii *Historiam Reformationis Hamburgensis*, in Joh. Frid. Mayeri *Hamburgæ Evangelica* editam, p. 78. 85., Joh. Alb. Fabricii *Programma de Vita Hier. Hartw. Molleri, Consulis*, p. 3. 4., Nova literaria Germanica, M. Jan. A. 1703., p. 38. 40., & *Homonymycopie vestre Appendicem* §. 940. 941.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Eberh. Molleri, Consulis, e Gefæ, Vinc. Molleri, Senatoris, gnata, filius, Vincentii autem, Consulari, ad A. usque emortualem 1621., dignitate functi, germanus, J. U. D. & Joh. Adolphi, Ducis Holstæ-Gottorpiensis, Consiliarius, atque ad externos sæpe Principes legatus, d. 28. Junii A. 1613., filius tribus, Eberhardo, Garlevo & Vincentio, e conjuge prioris Elisabetha Langenbeckia, unicoque Georgio e posteriori, Cæcilia Schrøteringa, susceptis, exspiravit. V. Epigraphen Epitaphii, in de ipsi Hamburgensi Nicolaitana erecti, in Theod. Adami *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 71., p. 26., obviam (in qua, *sedulam per omnem ætatem, studiis navando operam, insigne præstantissimi J. C. & eximii Historici, nomen jure sibi vindicasse* perhibetur), & *Appendicem Homonymycopie vestre* p. 943.

Oratio de Bello Harmocratis Syracusani, ad Thucydidi librum quartum, Argentinz recitata, Tomoqve II. *Orationum Argentinensium, ductu Melch. Junii habitatum*, & Argentinz A. 1620. in 8. excusarum, p. 4-7., inserta.

Herm. Röveri, Protonotarii Hamburgensis, Catalogus Senatorum Hamburgensium, ad A. usque 1534., Germanicus, ab ipso ad A. 1610. continuatus, qui MS. superest in Bibliotheca urbis Hamburgensis publica. V. P. IV. *Isagoges vestre ad Hist. Cimbr.*, c. 8, §. 12., p. 547.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. exhibens aliquot positiones Juris controversas, Basilæ 1635. in 4.

JOHANNES MOLLERUS, Hamburgensis, Vincentii Molleri III., Syndici, ex Elisabetha, Bartholdi Beckmanni, Consulis, gnata, filius, Bartholdi autem Molleri, Consulis, & Vincentii VI., Consiliarii ac Legati in Germania Svecici, frater, Basilæ J. U. Doctor creatus, causarum initio (circa A. 1645.) patronum Hamburgi egit forensem, & Duci simul Megapolitano fuit a consiliis (1.). Tertius hinc A. 1654. patris Syndicus, & primus quidem omnium (2.), est electus, & ad Convantum, de pace inter Svecos ac urbem Bremensem componenda sollicitus, eodem mox anno ablegatus (3.), nec multo post Syndici etiam sui titulo ab urbibus ornatus Hanseaticis (4.), gemitivoque hoc officio, ad A. usque 1672., cujus dies 19. Junii emortualis ipsi fuit, perfunctus. Elibris quinque, in duplici cum Catharina ab Holten, A. 1635. ducta, & Cæcilia a Spreckelsen, A. 1640. huic subrogata, conjugio progenitis (5.), Elisabetha Catharina, prioris filia, Joh. Henrico, Baroni ab Edeltkamp, Legato Electoris Mogunnini in Saxonia inferiori ordinario, nupsit, Hieronymus Hartwigus autem, posterioris filius, (*de quo supra jam egimus*), ad urbis patris evectus est consulatus. V. de illo, præter jam allegatos, Joach. Henningi, Conrectoris Hamburgensis, *Consolationem ad eum, cum fratres duos, solus superstes, esset curaret, scriptam*, Hamburgique A. 1669. in fol. excusam, & *Homonymycopie vestre Appendicem* p. 940. 941.

Disp. Jurid. Inaug. de Legitiima, Basilæ in 4. (O. Sp.)

JOHANNES MOLLERUS, Operis hujus Autor, primam in civitate Flensburgensi, d. 27. Febr. A. 1661., lacem apexit, Patre natus Olao Mollero, Frörupensi, Parochi Nicolaitanz tunc Diacono, & deinceps Pastore, Viro, ob pietatem non minus haud fucatum, quam doctrinam insignem, bonis omnibus carissimo, & paulo post fufius celebrando, matre autem Christina Breclingia, M. Joh. Breclingi, Parochi in agro vicino Handewittensis, eruditi itidem atque religiosi (*de quo supra p. 67. 68. dictum*), filia, virtutibus sui sexus ornatissima. Literarum rudimentis, domi primum ab ipso parente, & deinde, ab A. 1669., per scholæ patris imbutus Præceptores, *napere* horum, vix duodecennis, solumque naturæ ductum, nulla aliorum *zeppawyle* prævia, secutus, Historiam elegit literariam, studioque privato & præcoci Analecta varia de omnis generis Scriptonibus, antiquis pariter atque recentioribus, jam tunc, e libris Bibliothecz paternæ, sedulo congerere cepit puerilia. Quindecim natus annos, in vicinam, A. 1676., M. Majæ, Academiam abiit Kiloniensem, & in studiis Philofophicis atque elegantioribus Dan. Georg. Morhofium, in facris autem Christ. Kortholtum & Christoph. Franckium, præ aliis, spatio, Hodegos habuit, annuo. Eadem deinceps in Lipsiensi, quam M. Apr. A. 1678. adiit, mense vero Septembris A. 1679., cæteris Saxoniz ac Thuringiz breviori jam ante huius itineris, reliquit, domumque reversus in civitatibus patria, Hamburgensique (ab A. 1681.) & Hafnienfi (ab A. 1684.), domesticæ licet aliorum simul vacans institutioni, privata haud infelicitur continuavit diligentia, & apparatum, *Cimbriae huc literate*, aliisque, quæ jam tunc meditabatur, scriptis Historicis, necessarium, e singularum urbium Bibliothecis publicis ac privatis, diversisque Bibliopoliis, labore excussis improbo, horis in futuros usus conquisivit succisivis. A muneribus, quibus parentes ipsum destinaverant, Ecclesiasticis, cum naturæ, ad studia prioribus elegantiora, instinctu, tum alias ob causas, alienior, his aliquoties recusatis, Scholz se, amicis licet Hafnienfibus aulicis dissvadentibus, mancipavit patriæ, Flensopolingæ revocatus, locum inter Præceptores ejus quintum & infimum d. 8. Maji A. 1685., quartum d. 25. Aug. A. 1687., secundum, five Conrectoris spartam, d. 14. Mart. A. 1690., & primum tandem, ad Rectoris evectus officium, d. 12. Aug. A. 1701., obtinuit. Muneribus his urbis patriæ scholasticis, ultra decem jam lustra pro virili administratis, contentus, pompæque & ambitionis literariz contemptor, nec professiones Academicas (quali eum Kilonii fungi Henr. Basnagius (6.) falso credidit), nec lautiores Athenæorum aliorum præfecturas, sæpe

(1.) V. D. Christ. Buncchi Ep. *Dedic. Disp. sue de Febr. ardente*. (2.) testibus D. Ott. Spertlingii Jun. ad me literis. (3.) V. Ad. Trassigeri Jun. *Seriem Senatorum Hamburg.*, ad A. 1674., p. 54. (4.) teste Conrado ab Höveln in *Ep. Dedic. der sonderbare Gedächtnisse der Stadt Hamburg*. (5.) V. de in Genealogiam familiæ ipsius, in *Novis Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1703., p. 81. 80. (6.) dans l' *Histoire des Ouvrages des Savans*, M. Nov. A. 1696., p. 121.

licet a Patronis atque amicis instigatus, ambire voluit, imo nonnullas, illis interpretibus oblatus, una cum loco inter Societatis Imperialis Historicae Collegas, cum a Praefidis ejus, Jobo Ludolfo & Christ. Franc. Paulino, A. 1691., per litteras, ut his se jungeret, invitaretur, modestè recusavit. De Scriptis suis benigniora, quam meruit aut speravit, multorum ordinis literarii Procerum expertus judica, censuras aliorum præcipites, litium fugitans, repositis maximam partem dignari, & certaminibus, præsertim sacris domesticis, ob moderationis licet studium a quibusdam, ab hac alienis, subinde læcessit, implicari, veritatis pariter atque pacis studiosissimus, noluit. Ad conjugium quadragenarium demum animum appulit, ductaque d. 2. Dec. A. 1700. uxore Anna, Bernhadi Strickeri, patris Consulis filia, quinque utriusque sexus ex hac suscipit liberos. E quibus si filios duos, præclarè jam indolis haud obscuris in tenera ætate se commendantes indicis, fata servant, ab his aliquando scriptorum Parentis, sexagenario jam majoris, & oculi linistri usq. d. 19. Febr. A. 1708., subita orbi amplexus, æmendatæ atque affectuorum, quæ ipsi in lucem proferre non licuit, editio poterit sperari.

SCRIPTA EDITA.

Cimbrix Literatz Prodomus, sive de suis in Historia patriæ literaria conatibus, ad Virum Perillustrem, Marquardum Gudium, Differtatio Epistolica, quæ faciem & historiam cæpti a se laboris curatius exposuit. Slesvigæ A. 1687. in 4. V. de illo D. G. Morhofii T. I. Polyhistoria, Lib. I., c. 18., p. 224., & B. G. Struvii Introduct. ad notitiam rei literariæ, c. 7., §. 11., p. 327. 328. Edit. Jec. Dan. Gvili. Mollero, Professori Altorfino, Bibliotheca veteri ac novæ Georg. Matth. Königii, Collegæ sui, adversus verissimum illius de hac judicium, A. 1687., in Disp. de Sex. Ruso, §. 3., patrocinari frustra conato, A. 1691., in Prolegomenis Partis I. Isagoges ad Historiam Cimbricam, est responsum.

Isagoge ad Historiam Cheronefii Cimbricæ Chorographiam, Naturalem, Antiquariam, Civilem, Genealogicam, Ecclesiasticam & Literariam, tam vetustiore, quam modernam, tam Universalem, quam particularem singularem illius regionum ac civitatum, notitiam item Legum ejusdem provincialium ac municipalium, & controveriarum illustrium atque sacrarum, quadripartita: sive Ἀποσπασµάτιον Cimbricæ Literatz, Scripta, quibus Ducatum Slesvicensis & Holfatiae Topographia, Historia, Archaeologia & Jura περιέχεται, vel comprehenduntur, vel illustrantur, publica atque privata, præcise atque recentiora, edita, inedita ac deperdita, concinno ordine enumerans, & præcipuorum historiarum paulo accuratius percensens. Hujus Pars I., circa utriusque Ducatus Historiam Chorographiam, Naturalem, Antiquariam, Civilem & Genealogicam universalem, Controversiasque illustres & Leges provinciales, occupata, Hamburgi A. 1691. in 8.; Secunda autem, de utriusque Historia Ecclesiastica & literaria universali, sectisque & controverfiis sacris, differens, Tertia, quæ ad solius Ducatus Slesvicensis, ejusque Episcopatum, provinciarum, insularum & urbium, præsertim Flensburgensis, historiam particularem, & jurium singulis propriorum, spectant, notitiam, persequens, ac Quarta, Ducatus solius Holfatiae, provinciarumque & urbium illius, Lubecensis imprimis atque Hamburgensis, nec non Episcopatum & Monasterium, Historiam particularem eodem pacto illustrans, Lipsiæ A. 1699. in 8. editæ, a Bibliopola (est recuse haud effert) insertis, Præfatio nova, tum alia scripti hujus exhibens παρακέντησιν, tum Cheronefio imprimis Jutico-Holfatice prædictum Cimbricæ agnomen, contra Ol. Rudbeckium & Joh. Dan. Majorem, inclamatum Cimbrorum veterum gentem, in fines Sveciæ extremos, ex illa relegare perperam conatos, breviter quidem, sed solide tam, afferens. De Libri hujus (quem perquam mendose exculum esse dolet, & spalmatum Typographicorum adjecti emendandi indices) iuristito, argumento, methodo ac fati, præter Partium I. & III. Prolegomena, vocantque Præfationem (p. 1. 2. 3.), recensitis illius possunt consuli, a Lipsiensibus, in Adis Eruditorum, M. Febr. A. 1692., p. 94. 95., Henr. Bafnagie, dans l'Histoire des Ouvrages des Sçavans, M. O. A. 1692., Art. 2., p. 20. 26., ac Wilh. Ern. Tenzelio, in Dialogis mensuris Germanicis, M. Jan. A. 1692., p. 46. 61., & M. Mart. A. 1694., p. 209. 266., exhibit, isque addi relationes breviores, & plus justo forte honorificæ, in Henr. Meibomii Jun. Adit. ad Val. Henr. Vogleri Introd. in notit. Bon. Script., auctorioris A. 1700. recusus, p. 209., Herm. Diet. Meibomii Or. de genuinis Historiæ Germanicæ fontibus p. 72., Christ. Gryphii Diss. Isag. de Scriptoribus Seculi XVII. Historici, c. 2., p. 41. 88., Sev. Walth. Sluteri Propylæe Historiæ Christianæ p. 61. 74. 82. 88. Ed. Jec., B. G. Struvii Bibliotheca Historica, c. 24., p. 617. 622. 624. 625., Joh. Christ. Nevii Parte II. Accessionum ad Degorei Wbearii Relectiones Historicas p. 315-318., atque apud plures alios, obvix. Joh. Dan. Majoris, Prof. Medici Kiloniensis, cuius atque Ol. Rudbeckii multæ tam & falsissimæ de Svecia, Cimbrorum veterum patria, opinionem Isagoge hæc, P. I., Cap. V., §. 4. & 5., p. 46. 49., & in Addendis, Part. IV. subjunxit, p. 642. 643., solide confutavit, argumentis, ad eam confirmandam, de C. de originibus popularum Cimbricæ vernaculo (dem Debolderten Cimbrien), Plönæ A. 1692. publicato, Autori suppressio oppositis nomine, A. 1699. in præfatione nova, p. 12. 38., calumniis autem adversus eundem atrocibus, & isti insertis Tractatui, & in aulis delatis Danicam atque Svecicam, in Apologia ad Christianum V., Monarcham Danicæ Augustissimum, Germanicæ æmendatæ, iussu ejus d. 3. Jul. A. 1693. ipsi transmissa, & quinquennio post, in Hypomnematis ad Joh. Schefferi Sveciam literatam p. 419-423., abunde est responsum. Quæ, pro Clementis II. Pontificis Romani, & Meinstorfforum familia nobili Cimbrica ortu, P. I. Isagoges, c. 14., §. 4. 5., p. 12-218., sunt disputata, Wilh. Ern. Tenzelio, Vir celeberrimus, J. C., M. Jan. A. 1692., p. 57-61., amice impugnavit, ac Apologia istorum, Partis III. insertæ Prolegomenis, suas denuo, M. Mart. A. 1694., p. 209-234., opposuit exceptiones. Quibus cum A. 1697., in Homonymocopia, P. II., c. 5., §. 15., p. 431-441., itudem esset responsum, nonnulla quidem, M. O. A. 1698., p. 229. 230., & T. I. Bibliothecæ Curiosæ vernaculo, A. 1704. edi capite, Sect. IX., p. 905-911., regessit, fed de multis tam, in hac controverfia (de qua supra pag. 97. allata possunt conferri), nondum liquere mecum, disputationis ferram reciprocare ulterius nolente, candide est professus. Pet. Bazio, Polyhistori eximio, qui, Libro de Civitatibus Dithmaricæ Hansaticis, Nicol. Raimaro Urfo in Alb. Bartholini Tr. de Script. Dan. p. 109. affecto, & Parte IV. Isagoges, c. 12., §. 3., p. 628. 629., merito Chimericis annuerato, contra hanc, Tomo II. Dictionarii Historico-Critici, P. II., p. 123, 124. Ed. prime, patrocinari haud veritus, duos insuper ex unico Nicolaos Raimaros temere effinxit, A. 1699., in hypomnematis ad Bartholini librum Spicilegio, p. 31-34., Bartholiniani erroris & certitudine, & origine ridicula, ἐφ' ὧς αὐτὸς φανερὸς ὀφθαλμοῖς, ista est satisfactum, ut in editione Dictionarii posteriori nihil potuerit regerere. Scriptores aliquot minorum gentium obscuriores ac maledici, qui alia Isagoges hujus loca immento carperunt, sed Autori nullum visi sunt mereri responsum, illaudati hic etiam prætereuntur.

Homonymocopia Historico-Philologico-Critica, sive Schediasma παρακέντησιν de Scriptoribus Homonymis quadripartitum, in species horum varias, & multitudinis immensæ causas, inquirens, παρακέντησιν Veterum pariter atque recentiorum, in confusione illorum, plurima detegens, quibus ista modis præcaveri possit offendens, consiliaque & subsidia varia Bibliothecarum Homonymorum scripturo suggerens. Accedit, præter Digressiones de nominibus vulgo acceptis & invis, Eruditorumque Μετονομασίαι atque agnominibus, prolixiores, Semcenturia Scriptorum, Autori ipsi (Joh. Mollero), quoad cognomen pariter atque prænomen, cognominum, Bibliothecæ Homonymorum Specimen

qualecunque exhibens. Hamburgi A. 1697. in 8. Schediasma hoc Bibliothecæ Scriptorum Homonymorum; ab Autore inchoatæ, sed, ob vastitatem argumenti, aliasque causas, derelictæ, specimen tantum esse, & valde quidem imperfectum, in præfatione, uti & *Secl. II.*, c. 1., §. 1., p. 154-157., ac *Secl. IV.*, c. 1., §. 2., p. 895., occasione illius, historiæ ac methodum, fultus exponens, ut criminationibus Reimanni, & Zoliorum huic similium, tunc jam prævisis, mature occurreretur, candide esse monitum. Admodum nihilominus benigna de illo tulerunt iudicia, tum, qui recensens ejus exhibuerunt Encomiasticos, Lipliensis, in *Actis Eruditorum*, M. Martio A. 1698., p. 120-127., & Wilh. Ern. Tenzelius (circa paucula, quæ falso erronea esse creditur, veriora, in præfatione *Isagogæ ad Hist. Cimbr. novæ* p. 44-45., edoctus) in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Oß. A. 1698., p. 921-932., tum, qui brevioribus eandem ornarunt elogiis, Petrus Bælius T. I. *Dictionary Historici & Critici* p. 1023. Ed. sec. Thom. Crenius in *Animado. Philol. & Hist.*, p. VI., c. 2., p. 153., P. VIII., c. 1., p. 51., P. IX., c. 2., p. 132., B. G. Struvius in *Introduct. ad notitiam rei literariæ*, c. 8., §. 19., p. 415. Ed. sec., & alii, quos allegari haud opus est, complures. Solus hæctenus Jac. Frid. Reimannus, Parochus in Ducatu Halberstadtensi Ermslebenensis, verissimè *Περίεργον τῶν Τόμ. II. Polyhistoris Morbosiani*, de titulo *Calendarii sui Logici Historico-Critici* ridiculo atque absono, moniti impatiens, vindictæ studio, suam in illam, exsi paulo ante, cum reliquis Autoris, ob multam lectionem, diligentiam & *ἰσχυρὰ*, laudati, scriptis, commendatam, bilem, in vernaculæ in *Historiam literariam generalem, ac Germanorum specialem, Introductionis Libri I. Secl. II.*, p. 126-130., A. 1708., & denuo, in *Libri II. Partis I. Proæmio*, p. 13-21., A. 1709., inepte sibi ipsi passim contradicens, effudit. Imperfectionem huius (ab Autore ipso *l. c.* agnitam, & in tali argumento inevitabilem) laxiorem vocis *ἰσχυρὰ* acceptionem, Synonymos etiam, & nomina maxima sui parte eadem, aut soni scripturæque affinitate conspirantia, adeptos, complexam (de qua lectores itidem, *Secl. I.*, p. 27. §. 140., sunt præmoniti), *ἰσχυρὰ* censuram, duosque errores, quorum alterius de Meibomius, a Typothetarum profecti incuria, & in præfatione, sphalmatumque indice, jam emendati, ipse est reus, leviculos, p. 95. obvios, cum styli, quam ei affingit, impuritate atque obsecritate, allegationumque multitudine, futili exprobravit *ἰσχυρὰ* ac dicacitate. Quibus *ἰσχυρὰ* malignis atque injustis A. 1709., in Latina Autoris ad Collectores Relationum de libris recentioribus Germanicarum Liptienium (res quæfuerunt *Vericht von neuen Büchern*) Epistola, ipsorum, Introductionis censuræque Reimannianæ examen geminis sponte pollicitorum literis, postulatu exarata, & *Relationum* earundem *Sectioni VII.*, p. 680-709., inserta, abunde est responsum, vitis simul, plagius crebrisque erroribus, *Isagogæ* adversarii virgula breviter notatis censura. Reposuit huic Reimannus A. 1710. Prolegomena admodum proluxa, *Introductionis* suæ *Libri II. Partis III. Sectioni II.* præmissa, in quibus, ad errores plurimos (quos pro typographicis, invita veritate, uti collatio lectores quovis docebit, maximam partem vult haberi), sibi, cum aliis scriptorum suorum, obiectis, vitis, nihil respondens idonei, eandem tantum crambem inani dicacitate recoxit, plurimisque sophismatis, calumniis, mendaciis, scommatis, violentis verborum Epistolæ detorsionibus, & mistis hisce quærelis, aliisque ineptis, sua ipsius sæpe vineta cædens, in crustavit. Quales *ἰσχυρὰ* futilissimas, aliisque cavillationes adversus varia scriptorum suorum loca, absurdas maximam partem atque ridiculas, continuationi *Introductionis* passim insperas, Autorem *Homonymoscopiæ*, magis necessariis occupatum laboribus, responsio ulteriori indignas judicasse, inter viros bonos pariter atque eruditos nemo mirabitur. Quam ridicula (ut unicuique saltem illarum addatur specimen) quælo est criminatio plagii literarii, a plagia hoc, plurimorum turpissimorumque futurum, quibus scriptoribus haud paucis non observationes solum suas, sed & errores, furripuit, literariorum, & ab Autore (cujus scripta pleraque itidem passim complavit), & ab aliis publice, & vere quidem, insinulato, *Homonymoscopiæ* falso atque inepte objecta? Exhibuit Adr. Bailletus, V. C., *Tomo I. scripti de Sæcriis*, quas vocat, *personaliibus* Gallici, A. 1689. editi, p. 297., in rei literariæ desideratorum indice elegantem (quem laborum ipsius affectorem esse Catalogum falso Reimannus conjecit) solum *Bibliothecæ Autorum Homonymorum*, adhuc elucubranda, titulum, nec quicquam de isto præterea argumentum addidit. Injuncta est hujus a Molero (cui liber Bailletus, cum isti se labori primum accingeret, ne innotuerat quidem, multo autem minus visus erat aut perfectus), *Secl. IV. Homonymoscopiæ*, c. 1., p. 893. 894., fuisse satis honorifica admodum mentio, & Bailletus isti elaborandæ, ob dotes animi & fortunæ egregias, præ aliis par judicatus, utque hoc ipsemet exequeretur consilium, voto adito, invitatus. Candorem hunc Mollieri, una cum scripto ejus, ipse Bailletus, in colloquio cum Jcto Cimbriz insigni, Parisiis habito, eximisi celebravit laudibus, salutemque illi, per eundem, in patriam reversum, jussit nunciari amicissimam. A Reimanno nihilominus plagii is accusatur haud exigui, quod, in titulo aut præfatione, argumentum se tractare, a Baileto desideratis rei annumeratum literariz, suoque forte destinatum calamo, haud sit processus, nec Bibliothecam istam Homonymorum Bailletianam Chimæricam, e cuius sola inscriptione nec ipse opis quicquam sensit, nec alii sibi queunt polliceri, *Sectionis IV. Capite III.*, scriptis annumeraverit subsidiariis. Qualis criminandi licentia si invaluerit, nullus posthac scriptor a plagii literarii absolvi poterit crimine, nisi omnes, qui de argumento, quod tractandum elegit, ante se non commentati laborum sunt aut aliquid polliciti, sed desideria etiam sua obiter tantum exposuerunt, notos pariter atque ignotos, ne uno quidem præterito, in ipsa statim libri fronte, longa serie enumeraverit. Cui legi novellæ nec ipse legislator Reimannus, in tot suis scriptis, obtemperavit, nec Autor Observationis de Eruditis Metonymis, quorum nomina sunt mutata, vernaculæ, A. 1707. *Parti IV. Observationum Selectarum Halensium Germanicarum*, num. XI., p. 343-374., insertæ, ἀνώνυμος, illi haud dubie, quam mihi, aliisque, notior, imo, nisi omnia me fallunt, ab ipsemet haud diversus. Is enim, argumentum se tractare, a nemine adhuc illustratum, mendaci gloriosæ jactantia, nulla ferme alia *ἰσχυρὰ* eruditorum exempla attulit, quam ea, quæ *Homonymoscopiæ* hujus proluxa de eadem Digressio, *Sectioni III. Capitibus* tribus integris, *secundo* scil. *tertio & quarto*, ante decennium jam exhibita, & ab ipso haud dubie lecta, sed nusquam allegata, fuisse dudum enarraverat. Plura plagiorum ejus & scriptis meis specimen, in lectione illorum obiter notata, etiam supersedeo, solamque, ut de *Calendario sui Logici Historico-Critici* titulo, prima litis hujus occasione, alios etiam eruditos me haud mitius esse judicatos persequar, ei inculco similem viri docti de *Calendario Bibliographico (L' Almanach Bibliographique)*, Gallicè per Anonymum Parisiis A. 1709. edito, & librorum in Gallia A. 1707. publicatorum sistente Catalogum, censuram, in Jac. Bernhadi *Novis Reip. literariæ*, M. Jan. A. 1709. p. 105. obviam: *Il n'est pas mal - a propos d' en examiner un peu le titre, & sans s'en amuser à en remarquer la bizarrerie, je me contenterai d' en blâmer le peu de justesse. En effet est-ce bien remplir l' inscription d' Almanach Bibliographique, que de nous donner, comme on fait ici, un Memorial indigeste & sans ordre des livres imprimés en 1707? Il falloit, au contraire, nous faire une liste exacte, disposée selon l'ordre des jours & des mois, de tous ce qui avoit été publié dans le cours de cette année: car autrement ce n'est plus un Almanach Bibliographique, mais simplement un Catalogue des livres.*

Bibliotheca Septentrionis eruditi, five Syntagma Tractatum de Scriptoribus illius, seorsim hæctenus editorum, quo junctim exhibentur: I. Alb. Bartholini Liber de Scriptis Danorum, Norwagorum & Islandorum, posthumus, a Joh. Mollero plurimis in locis emendatus atque auctus, & Hypomnematis insuper Historico-Criticis prolixioribus, aitorum.

istorumque Spicilegio, ac Indice cognominum Alphabetico, recens illustratus; II. Joh. Schefferi Suecia literata, Hypomnematis Historico-Criticis ab eodem Mollero illustrata; III. Joh. Molleri Itagoge ad Historiam Cherfonei Cimbricæ, sive Ducatum Slesvicensis & Holsatici, novo aucta Proemio; IV. Ejusdem Prefatio nova de gentium Boreali-um in literas meritis, & Historiæ literariæ atque Ecclesiasticæ scriptoribus, Historico-Apologetica, Rob. Molesworthii, Hyberni, Legati in aulam Danicam Anglici, scriptis de statu Danicæ & Sveciæ moderno maledicis, & in utramque gentem injuriis, maximam partem opposita. Hamburgi & Lipsiæ 1699, in 8. Qvæ Syntagmatis hujus, singulorumque ejus scriptorum, historiam, argumenta & methodum, speclant, & præfationis paragraphis novem prioribus, & recentibus ejusdem, quos Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Mayo A. 1699., p. 204-208., & Lubecenses, in *Novis Septentrionis & maris Baltici literariis*, M. Febr. A. 1698., p. 23., & *Sequentis* 1699. M. Jan., p. 24. 25., ac M. Mayo p. 156., exhibuere, poterunt cognoscere. Conferatur breviores de eodem relationes Henr. Meibomii Jun., in *Addit. ad Val. Henr. Vogleri Introductio in notit. bon. Scripti. auctoribus*, A. 1700. editis, p. 209., Pet. Bælii *Tomo III. Dictionarii Historico-Critici* p. 2676. Ed. sec. Wilh. Ern. Tenzeli in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Od. A. 1698., p. 891. 896., Joh. Franc. Buddæi in *prefat. Lexici Historici* p. 10., Casp. Thurmanni in *Biblioth. Academ.* p. 200. 236. 247., ac B. G. Struvii in *Introductio ad rei lit. notitiam*, c. 7., §. 23., p. 348. 349. Ed. sec.; de solis autem Prolegomenis, Molesworthio oppositis, Sever. Lintropii *Reliquiæ incensæ Bergenfis* p. 38. 39.

Diatriba Historico-Critica de Helmoldo, Presbytero in Wagria Bosoviensi, Historico seculi Erz Christianæ XII. inclyto, ejusque Chronico Slavorum, & hujus continuatoribus atque editoribus; qvæ Lubecz A. 1702. in 4., & seorsim prodit, & Editioni Chronici Helmoldini Bangertini, ibidem A. 1699. excusæ, ac A. 1702. denuo exacte expolite, est præmissa, sed §. 1. falsis de scriptis Morhofii relationibus, in Bibliopolæ gratiam, a nonnimine (ut in *Prolegomenis T. I. Polyhistoris Morhofiani*, §. 96., p. 75. jam est indicatum), Autore ignaro, interpolata. Recentium ejus *Acta Erud.*, Lipsiensia, M. Mart. A. 1703., p. 137. 138. 139., & *Nova literaria Lubecensia*, M. Aug. A. 1702., p. 248. 249. 250., exhibuerunt. Confer de eadem Nic. Hier. Gundlingii *Oria*, Sect. II., c. 1., p. 8. 11., & Thomæ Crenii *Diff. I. de Furibus literariis* p. 72.

Dan. Georg. Morhofii, J. U. D. & Hist., Eloqv. ac Poeseos, in Acad. Kiloniensi Professoris, POLYHISTOR, in tres Tomos, Literarium (cujus soli tres libri priores hæctenus prodire, nunc autem quatuor reliqui, à Viro in Acad. Lipsien- si erudito, M. Joh. Frickio, revisi atque aucti, & MSS. accedunt), Philosophicum & Practicum (nunc demum editos, primoque adjunctos), divisus: Opus posthumum, ut multorum votis satisficeret, a Joh. Mollero accurate revisum, & emendatum, ex Autoris annotationibus ἀπορρητὰς, & MSS. aliis, suppletum passim atque auctum, in Paragraphos distinctum, & librorum capitumque Summaris, Hypomnematis quibusdam Historico-Criticis, duabusque præfationibus, sive Diatribis Itagogicis prolixioribus, Tomis I. atque II. præhæxis (quarum prior Morhofii vitam & scripta, Polyhistoris item historiam, & eruditorum de illis judicia, posterior autem Scriptores, & quibus suppleri hoc opus potest atque continuari, singularum Polymathæ partium Bibliothecarios, aliosque, recenset), illustratum, & sic integrum tandem aliquando orbi literato exhibitum. Accedunt indices Autorum & rerum, ab alio adjecti Lubecz A. 1707. in 4. maj. Historiam, tum operis ipsius, tum editionis hujus, *Prolegomena Tomi I.*, §. 89-100., & *Tomi II.*, §. 1. 2. 3., tuse enarrant, recensent autem Lipsienses, in *Actis Erud.*, M. Jul. A. 1707., p. 292-298., Parisienses, in *Diario Erud.*, Gallico anni 1709., M. Jun., Ephem. XXIV., p. 480-488., & in *Supplem. Junii*, p. 553. 564., *Novorum Literaturarum Germanicarum Collectores*, M. Mart. A. 1708., p. 105-110., Autores des *Ausführlichen Berichts von neuen Büchern*, Sect. I. A. 1708., p. 1-81., ac Sect. II., p. 144-156., ineptiusque Continuator *Bibliothecæ Eruditiæ Belgicæ* Johannis a Gavern, M. Sept. & Od. A. 1708., p. 315-332., exhibuerunt. Qvibusus B. G. Struvii *Introductio ad notit. rei literariæ*, c. 1., §. 16., p. 20. Ed. sec., ejusque *Supplementa* p. 12. 13., ac J. F. Buddæi *Prefatio Lexici Historici* p. 5., pos- sunt conferri. Narratio de Morhofii vita, scriptis & in literas meritis, in *Tomi I. Prolegomenis*, §. 5-46., p. 6-33., ob- via, omisiss reliquis, in M. Reinhardi Henrici Rollii, Westphali, *Decade II. Memorie Philosophorum renovate* (qvæ Roßochii A. 1710. in 8. prodit), p. 282-315., est recula.

Epistola ad Autores Relationum de libris recentioribus Germanicarum Lipsiensium (des *Ausführlichen Berichts von neuen Büchern*), adversus Jac. Frid. Reimanni calumnias, Apologetica, A. 1709. Id. Apr. exarata, & *Relationum earundem Sectioni VII.*, p. 689-709., inserta; de qua in *Homonymoscopio* recensu jam narrata possunt relegi, & B. G. Struvii *Supplementa Introductio ad notit. rei lit.*, p. 9. 10. 11., conferri.

Kurzer und einfältiger Entwurf der Historie der vor 150. Jahren gestifteten, und jetzt, zugleich mit der Evangelisch-Lutheris-chen Kirche der Königl. Dänischen Reichs- und Herrgöthümer ihre Jubel-Feit durch Gottes Gnade beglückenden Flensburgischen publicqven Stadt-Schule, Flensburgi 1717. in 4.

Programma de Gregorii Magni, Antistitis olim Romæ sanctissimi, meritis in Ecclesiâ & literas, & Festo ejus Scho- lastico, Flensburgi 1722. in 4.

Discurs von billiger Liebe und Hochachtung der Landväter Mutter-Sprachen, insonderheit unsrer Teutschen. Flensburgi 1722. in 4.

Programma vom 30sten Tage des Novembris, als dem beglückten Geburts-Tage Seiner Königl. Hoheit CHRI- STIANI des Sechsten, Kön- und Erb-Prinzen der Königl. Dänne-märck und Norwegen, wie auch übriger mit selbigen verbundenen Herrgöthümer und Länder. Flensburgi 1723. in 4.

Programma de Magnatibus qvibusdam Familiarum Cimbriz Equestrium, qvi non doctrina solum insigni, sed scriptis etiam, partim editis, partim ineditis, inclauerunt, Flensburgi 1725, in 4.

Schediasmata qvædam minora, *Novis maris Baltici & Septentrionis* inserta *Lubecensibus*, qualia sunt:

1. Monumentum de Cimbriz Literatæ subsidii; M. Apr. A. 1698., p. 63-68.
2. Relatio de Leonis X., Pont. Rom., Bulla ad Christ. II., Danicæ Regem, d. 8. Nov. A. 1517., missa, qua libros Regni Danici vetustos conquiri, & sibi transmitti, petit; M. Nov. A. 1699., p. 347. 348. 349.
3. Series Rectorum, qvi scholis Flensburgensibus, præsertim vero publicæ totius civitatis, a Ludolpho Naamani, Mo- nacho Ord. Min. pio ac erudito, A. 1560. fundatæ, præfuerunt, *avavivus*, M. Od. A. 1702., p. 296. 300., exhibita. Monumentum de falsi Plagi literarii, Viro illustri, Nicolao Wilsenio, Reip. Amstelodamensis Consuli, per Joh. Scheffe- rum, V. C., temere affecti criminatione, hanc refellens, Morhofique & suas ipsius de illo narrationes emendans; a Joh. Alb. Fabricio *Epistola dedic. Supplementi Bibliothecæ Latine, ejusque Voluminis II.* subjunctum est.

INEDITA ET AFFECTA.

Cimbria Literata, sive Historia Scriptorum Ducatus utriusque Slesvicensis & Holsatici (qvibus Lubecenses etiam & Hamburgenses merito accensentur) Literaria tripartita, tres illorum exhibens Chiliadas; & Centurias quatuor. Opus assidua 40. annorum congestum industria, & a temporibus, qvorum memoria superest, antiquissimis ad Seculi usque ætæ Christianæ XVII. continuatum initia. Hujus *εναγχαφία*, in *Prodrumo* ejus, A. jam 1687. Slesvig edito, & *l'ar-*

te II. *Ipagodes ad Historiam Cimbricam*, c. 8., §. 4., p. 211-214. (quibuscum Monumentum de ejus subsidio, in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Apr. A. 1698., p. 63-68., obvium, potest conferri), fusc est delineata, fed, cum ordinem partium atque Appendicum Autor curis fecundis postea, relictis minus necessariis, mutaverit, talis nunc ab eodem exhibetur. TOMO praesenti I. Scriptores universi indigenae, hisque immixti complures, quorum patria explorari non potuit, TOMO II. autem Adoptivi five exteri, in Cheronefio nostra vel officii functi publicis, vel duo commemorati, pro doctrinae, monumentorum ingenii, & meritorum in literas, diversitate, majorique aut minori numero, Alphabetico ordine, partim fufius celebrantur, partim vero breviter tantum recensentur. TOMUS tandem III. exhibebit Elogia centum circiter Scriptorum Cimbriz ἱστορικῶν, partim indigenarum, partim adoptivorum, prolixiora, quae, ob ingentem de iis dicendorum copiam, Tomis (in quibus breviter tamen itidem celebrati sunt) praecedentibus inferi non poterunt, ordine disposita Chronologico; In singulorum Scriptorum paulo celebriorum Elogiis mentio occurrit: 1. patris, 2. aetatis, 3. officiorum aut vitae generum, 4. anni dieique (quoties investigari potuerunt) emortualium; 5. Scriptorum editorum, secundum linguarum diversitatem in certas classes distinctorum, & annorum, quibus prodierunt, ordine, adjectis plerumque titulis integris, & editionum omnium indicio, enumerationem; 6. Monumentorum ingenii ineditorum, affectuum, promissorum, amissionum, & falso quibusdam attributorum. Adduntur denique 7. Eruditorum, tam de Autoribus, quam de libris illorum, judicia, & honorifica, & sequiora, una cum Scriptorum aliorum, de iisdem consulendorum, indiculis. Illustriorum praeterea Elogiis inferuntur Biographiae eorum prolixiores, Controversiarum, quibus impliciti fuere, sacrarum aut literarum historia accuratior, Epitaphia & Epicedia selectiora, methodi, quae in scriptis observantur potioribus, Metaphrastarum item, Continuatorum, Exegetarum & Antagonistarum, qui eadem vel illustrant, vel impugnant, notitia, & alia cognata de non unius generis ἀξιωματικῶν monita. Confer de hoc opere relationes & judicia D. G. Morhofii, T. I. *Polyhistoris*, Lib. I., c. 13., p. 224., Liptensium, in *Adis Erud.*, M. Febr. A. 1692., p. 94., Henr. Meibomii Jun., in *Addit. ad V. II. Vogleri Introd. in notit. bon. Scriptt.*, A. 1700. auctioribus reculis, p. 209., Vinc. Placcii in *Invitat. ad Anonymos & Pseudonymos suos augendos* p. 38. 39., Ant. Teifleri *Parte II. Catalogi Catalogorum* p. 161. 162., Sever. Lintropii in *Avtolebediagmate de Joh. Bugenhagenii in Ecclesiam Danicam meritis*, *Historiae Bugenagiane C. F. Lämmelii adjecto*, p. 108., Joh. Alb. Fabricii in *Centuria Fabriciorum* p. 42. 43., ac in scriptis aliorum, qui suum ejus desiderium publice sunt testati, complurium, obvia.

Historia Vitae, factorum atque Scriptorum, Hugonis Grotii, eruditorum xvi sui Phoenicis, prolixa atque accurata, a *Cimbricis Literatis* (cujus Scriptoribus annuarius est adoptivis) opere, ob molem, in quam excrevit, iusto majorem, separanda, & seorsim extendenda. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1699., p. 26., & B. G. Struvii *Fascic. III. Ad. Liter.* p. 40.

Historia vitae, factorum & Scriptorum, Tychonis Braheii, Equ. Dani, Astronomiae instauratoris, & hospitis itidem Cimbrici eruditi, prolixiore, five Operis ejusdem de illo Ἀποσταστικῶν, ob molem suam, sub forma Spicilegii ad Pet. Gassendi de vita Herois hujus librum, publicandum. V. *N. L. Lub.*, l. c. p. 26.

Apparatus ad notitiam Historiae omnium totius fere orbis gentium & regionum, urbiumque & locorum in his praecipuorum, Literarum & (quatenus isti haec coheret) Ecclesiasticae Geographicae Bibliothecarius; Opus spissum & prolixum, cuius specimen est Recensio Scriptorum Historiae gentium Borealiæ Ecclesiasticae & Literariae, in *Prolegomenis Bibliothecae Septentrionis eruditi*, §. 39-61., p. 60-80., exhibitus, V. de illo *Prodromum Cimbricæ Literariae p. 1.*, Praefationem Partis I. *Ipagodes ad Hist. Cimbr.*, p. 20. 21., *Nova Lit. Lubec.* l. c. p. 25., & Casp. Thurmanni *Bibliothecam Academicam* p. 78. 79.

Homonymyocopia Historico-Philologico-Critica, five Tractatus de Scriptoribus Homonymis quadripartiti (A. 1697. publicati), Editio duplo priori auctior, in quam tum Bibliotheca Homonymorum, operis affecti, fed, ob argumenti vastitatem (uti in *praefat. Homonymyoc.* jam est monitum), derelicti, reliquiae, tum observationes hujus generis recentiores quamplurimae, congeneruntur.

Mola Musarum Castalia, schola Eruditorum Panepistemonica, decem & plures forte Centurias Scriptorum, Viro-rumque eruditorum, cognominibus a Molis & re molari derivatus, aut eidem affinitus, gavissimum, exhibitura; cuius specimen est Semienturia Scriptorum, Autori quoad prae-nomen pariter atque cognomen ὁμωνύμων, *Homonymyocopia* A. 1697. Appendicis instar subjuncta. V. de illa *Homonymyocopia Praefat.* p. 5. 6., *Secl. I.*, c. 3., §. 22., p. 81. 82. 83., *Secl. II.*, c. 7., §. 86. & 87., p. 703. 704., *Secl. III.*, c. 4., §. 21., p. 844., & *Secl. IV.*, c. 5., p. 930. 931. 932., *Adis Erud. Lips.*, M. Mart. A. 1698., p. 122. 127., *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1699., p. 21., Wihl. Ern. Tenzelii *Dialogos mensuræ Germanicos*, M. Ob. A. 1698., p. 921., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 362.

Animadvertiones in Scriptores varios Historiae Literariae-Librariae, praesertim recentiores, Critico-Historicae, errores illorum detecturae atque emendatura. V. de iis *Praefat. Homonymyocopia* p. 6. 7., *Epistolam Reimanni calumnias oppositam* p. 69. 4., & *Nova Lit. Lubec.* l. c. p. 26.

Diff. de Ephemeridibus seu Calendariis Historicis, horumque Scriptoribus plurimis, V. *Nov. Lit. Lubec.*, l. c. p. 26., & *Epistolam contra Reimannum* p. 69. 1692.

Diatriba de Naturae ductu, in studiorum vitaeque generum delectu, sequendo. V. *N. L. Lubec.*, l. c. p. 26.

Addantur his alta, inchoata quidem ab Autore & promissa, fed, quod vel de iis perficiendis, ob argumenti vastitatem, vitaeque brevitate, desperaret, vel a Viris doctis, idem secum emensis stadium, esset praeventus, vel alias ob causas mentem mutasset, iterum derelicta.

Bibliotheca Scriptorum Homonymorum, cuius aliquoties jam facta est mentio.

Centuria VII. Scriptorum Danorum, ab Alb. Bartholino, in suo de iis libello, & III. Svecorum, a Joh. Scheffero, in *Svecia Literata*, praeteritorum, aut eorum libris recentiorum. V. *Prolegomena Bibliothecae Septentrionis eruditi*, §. 4., p. 13. 14. 15., *Adis Erud. Lips.*, M. Maj. A. 1699., p. 208., *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1698., p. 23., & M. Jan. A. 1699., p. 24. 21., ac B. G. Struvii *Supplementa Introductionis ad notitiam rei literariae* p. 104.

Miscellanea & Amoenitates Historiae Literariae. V. *N. L. Lub.*, M. Jan. A. 1699., p. 26.

Biographiae Scriptorum complurium Sec. XVI. & XVII. ἱστορικῶν, imo & utroque vetustiorum, fed haec tenus minus accurate celebratorum, prolixiores, in Decadas ordine congruo distribuenda. V. *N. L. Lub.*, l. c. p. 26.

Analecta de Scriptoribus Anonymis & Pseudonymis, quae, Vinc. Placcio, Prof. Hamburgensis, per symbolas communicata Epitolas, in hujus *Theatro eorumdem posthumo*, Hamburgi A. 1708. in *fol.* edito, maximam jam partem publice comparuerunt. Quae cum Ant. Teifleri *Catalogi Catalogorum Parte II.*, A. 1705. excussa, sint recentiora, & alieno praeterea operi passim immixta, in *Indice illius quarto* scriptoribus se gemini hujus argumenti, p. 297. & 301., annumeratum esse, Autor miratur.

Analecta de Eruditis praecocius & serius studia sua auspiciatis (quae Sebast. Kortholt, Prof. Kiloniensi celeberrimo,

mo, transmissa, in huius de iisdem Tractatu, dudum promisso, comparebunt), de hominum doctorum Symbolis, de Versionibus S. Codicis Germanicis, Lutheri vernacula antiquioribus, aliisque argumentis Historiz Ecclesiasticæ & Literariz selectioribus.

Ephemerides Historicæ Cimbricæ Cherfonefi vernaculæ, & Chronicon civitatis patriz Flensburgensis Germanicum, in *Catalogo Nund. Autum.* A. 1687. *Lipsienfi* promissa.

Catalogus MSSorum, in Bibliothecis Cherfonefi Cimbricæ latentium.

Orationes scholasticæ de Scriptoribus virisque, quos urbs Flensburgensis vel progeniit, vel adoptavit, erudit, de Scholæ Flensburgensis publicæ historia & Rectoribus, de Bibliothecis Cherfonefi Cimbricæ publicis, &c., Carminaque haud pauca, Latina pariter atque Germanica.

Meletemata alia, Historiam Cimbricæ civilem, Ecclesiasticam & literariam, illustrantia, in *Novis Lit. Lubec.* M. Jan. A. 1699. p. 26., promissa. Quorum occasione monendum, Autorem Historiam Cherfonefi Cimbricæ integram, sicut, anfra erroris ex *Isagoges* ad eam titulo ac præfatione arrepta, Lipsienfis & Henr. Basnagius, in suis hujus recensibus, supra allegatis, & Joh. Lud. Hannemannus, in *Tr. de Auro* p. 131., perperam tradiderunt, aliique plures crediderunt, nunquam vel molitum esse, vel pollicitum.

FALSO EI TRIBUTA.

Scriptorum recentiorum Decas, iudicia de iis Autoris sui exponens, Hamburgi *avertijus* A. 1688. in 4. edita. Hanc Vinc. Placcius, in *Invitatione ad Anonymos & Pseudonymos suos augendos* p. 79., & Wilh. Ern. Tenzelius, in *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Febr. A. 1689. p. 197., Mollero, rumori publico, sed falso, creduli, suppressio tamen ejus nomine, tribuerunt. Uterque autem, veriora, & literis ejus, *Isagoges* ad *Hist. Cimbr.* Partis I. præfatione, *rumorem islum resellente*, p. 10., verique auctor, V. C. Joh. Alb. Fabricii, confessione, edoctus, publica, conjecturam hanc postea retractavit, V. Placcium (plura de illa narrantem) *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 9., p. 313., & Tenzelium, l. c., M. Dec. A. 1689. p. 1229. 1230.

Jac. Molleri, Francofurti Marchici, patriz Advocati, Discursus duo de Cornuti & Hermaphroditis Philologico-juridici, Francofurti ad Viadrum A. 1692. in 4. excusi, a Viro docto, in literis ad Henr. Basnagium Berolino scriptis, quarum excerpta ab hoc, in *Historia Opp. Erud. Gallica*, M. Aug. A. 1692., p. 144., exhibentur, *improprie* fraude, ei afficti. Sed & est errorum suum, biennio post, in literis aliis (*ibid.*, M. Nov. A. 1694. p. 137.), vero Autore substituto, tacite ipsemet emendavit. V. *Homonymopie παράδειγμα*, ei præmissa, ad p. 704.

[Conferri de Scriptis ejus possunt *Novæ Literariæ Lubecensia*, M. Febr. A. 1698. p. 23., M. Jan. A. 1699. p. 24. 25. 26., & M. Majo p. 150., Autores des ausführlichen Bericht von neuen Büchern, *Secl. I.*, p. 3. 4. 5.; Corn. a Beüghem *Apparatus ad Hist. Lit. novissimam* Cons. II. p. 213., Cons. III. p. 131. 314., Cons. IV. p. 196. 197., & Cons. V. p. 241., Ant. Teßlerus (*Isagoges* ad *Hist. Cimbr.* & *Homonymopiam*, haud allegatis, locis compilantis plurimis) *Part. II. Catalogus* p. 161. 162. 163., Rud. Mart. Meeluhren *Accessiones ad Theod. Janfonii Bibliothecam latentem & promissam* p. 67. 68. 69., Casp. Thurmanni *Bibliotheca Academica* p. 78. 79., & Joh. Dan. Cramerii *Commentarius rerum anni 1699. memorabilium* p. 167. 168. 171.]

MATTHIAS MOLLERUS, Lubecensis, castra secutus Mavortia, Belgium, Angliam, Galliam, Italiam, Hispaniam, Germaniam, Bohemiam, Hungariam & Transylvaniam, perlustravit, Ferdinandi III. & Leopoldi, Imperatorum, meritis stipendia, in legione Jacobi, Baronis a Schleebusch, pedestri, Signiferi, Legati, & Centurionis tandem, dignitates obtinuit. A. 1664. Lubecam redux, urbi patriz suam addixit operam, & Centurionis ab hac itidem donatus titulo, copias illius, contra Turcas Czari militaturas, in Hungariam deduxit, finitioque bello, cum reliquiis e-arundem, domum est reversus. V. *Præfat. scripti sequentis*.

Neuherausgegebene Tractatus zu Juss, in welcher nicht allein die Kriegsexercitia der Mousquet und Pique gezeiget worden, sondern auch, wie man, in Feldzügen, die Soldatesque zu Juss stellen, wendend, und in den Treffen geschicklich abrichten, solle, nebst andern Exercitiis, vorgeleitet wird. Lubecæ 1672. in 4.

NICOLAUS MOLLERUS, Hatherslebenfis, Bertrami, ædis sacre Organædi, filius, eodem ipsemet etiam, in vicino oppido Apenradensi, anno jam 1591., sanctus officio, & A. 1615. etiamnum superles.

Chronologia, oder Zeitrechnung, darinn eigentlich dargethan wird, wie lange die Welt, bis auf das Jahr Christi 1591., gestanden, und fünffig, verneig der H. Schrift, noch stehen möge, wieder Nicol. Raimari Urii Chronologische Zeitrechnung: Mit angehangener Chronologischer Taffel der Patriarchen, Richter, Propheten und Könige, des Alten Testaments, und desienigen was sich, zu ihren Zeiten, in allen vier Monarchen, zugeragen. Hamburgi 1591. in 8.

Eben dieselbe, bisj A. 1615. continuiret, und mit einer Chronica von Erbauung und Geschichten der Stadt Hatherleben vermehret, Hamb. 1615. in 8.; it. secutur, bisj A. 1666., von einem andern Autore fortgesetzt. A. 1666. in 4. Cui editioni tertiz, sine loci excusæ indicio, Chronicon Hatherslebenfis non est adjectum. Confer de illa P. III. *Isagoges* ad *Hist. Cimbr.*, c. 3., §. 1., p. 257. De Nicol. Raimari Urii Demonstratione Chronologica temporis judicii extremi, Germanice edita, quam impugnat, suo loco, in Vita Autoris, dicetur.

NICOLAUS MOLLERUS, Flensburgensis, Olai (*statim celebrandi*) filius, d. 23. Sept. A. 1664. in lucem editus, studiorum sacrorum atque Philologicorum curriculo in Academicis Kiloniensi & Lipsienti absoluto, Jenæ, M. Oct. A. 1688., Magistri titulum, & A. 1693. locum inter Ordinis Assessorum Philosophici, Kilonii autem A. 1695. extraordinariam Antiquitatum sacrarum ac profanarum, & sequenti 1696. ordinariam Historiz Ecclesiasticæ professionem, obtinuit.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Philol. de Ritibus Festi expiationum. Jenæ 1689. in 4.

Delineationis brevis Politiz veterum Hebræorum Dissertatio prior, de personis imperantibus & parentibus. Jenæ 1691. in 4.

Disp. de modernis Antiquitatum Hebraicarum scriptoribus. Jenæ 1693. in 4.

Specimen Systematis Antiquitatum Hebraicarum minoris primum, seu Disp. de Templo Salomoneo. Jenæ 1693. in 4.

Tentaminum circa divinz, antiquissimæ, omniumque totius terrarum orbis sapientissimæ, Hebræorum gentis res, ritus, jura atque Polymathiam, Delunctio. Hafniz 1694. in 4.

Discursus auspicalis de Polymathia verissima & antiquissima, eademque Ecclesiæ, Politiz, Academiz & Oeconomiz, quum maxime accommodata. Kilonii 1695. in 8.

Theses in Historia & antiquitate sacra fundatz, ab iniquis autem rerum antiquarum & sacrarum arbitris in controversiam vocatz, Kul. 1699. in 4.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Rrrrr

Disp.

Disp. qva venerandum Antiquitatis verx titulum, Gentiles inter, gentibus cultis politisque, speciatim Græcis ac Romanis, horumque rebus, vel minore, vel nullo jure, competere, in veri Hebræorum Christianorumque Dei, & rerum ab illo reuelatarum, honorem, ostenditur. Kil. 1701. in 4.

Disput. II. de regia Salomonis sapientia, e I. Reg. III. & IV., contra Joh. Pinedæ (*Polymathiam attribuentis omni-genam*) Salomonem prævium. Kil. 1703. & 1704. in 4. V. de iis *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1703. p. 69.

Exerc. de Polygamia omni, ab ipso Juris, & naturalis, & divini, Autore omnibus, & omni tempore, prohibita, Disser-tert. aliquot exhibitæ Academicis. Kil. 1710. in 4. Pars ejus secunda in præfatione promittitur.

Disp. de Historia Geneseforum omnium explanata, germanaque veritatem illius ac divinitatem demonstrandi ratione. Kil. 1717. in 4. Sub finem aliz ejusdem argumenti promittuntur.

AFFECTA ET PROMISSA.

Isagoge ad Antiquitates Hebraicas.

Diff. de principis Antiqq. Hebraicarum.

Systema Antiqq. Hebraicarum minus.

Systema Antiqq. Hebraicarum majus.

Polyhistor Hebræus, seu Tr. de veterum Hebræorum Polymathia.

Pandectæ universi prætorum Hebræorum Juris.

Rerum Hebraicarum, & Scriptorum de gente Hebræa, Tomi VIII.

Diff. de veterum Hebræorum Oeconomia. V. Præfat. Delineationis Politicæ eorundem.

Labores Biblici. Historia præfixæ sapientiz.

Demonstratio veritatis divinitatisque S. Literarum & religionis revelatæ. V. Præfat. Exerc. de Polygamia.

Exerc. de Accommodatione Dei ad captum hominum.

Horum *συνοψις* exhibet *Tentaminum circa res Hebræorum Delineatio*, A. 1694. edita.

OLAUS MOLLERUS, Frörupiz, pago Flenopoli vicino, d. 17. Mart. A. 1617., patre Nicolao Jenfenio, molitore, matre vero Catharina Jordtia, Haldani, Agricoltæ Frörupensis, filia, natus, literarum rudimenta, in schola primum ubi Flensburgensis vicina, deinde vero, ab A. 1627., qvo parentes, ob belli Cæsarei tempestatem profugi, in Daniam eum secum adduxerunt, in Nacshovienli Lollandiz, civium aliquot benignitate sustentatus, imbibit. Do-mum hinc, pace patris reddita, A. 1629. reversum parentes rusticis aliquamdiu assuecere laboribus, sed paulo post tamen, a M. Henr. Damio, Parcho suo Overseensi, per aliquot eum menses instituire haud gravato, pervasi, studa & Lyceum Flensburgense, A. 1630. instauratum, repetere jusserunt. Ex isto a M. Georg. Lossio, Rectore, A. 1636. in Godanense dimissus Gymnasium, præter D. Joh. Bortacum, moderatorem illius, & cæteris Professoribus Joh. Mo-chingerum, Rhetorem, studiorum ducem elegit, a qvo in contubernium adfectus est domesticum, filii studijs præfes-tus unici, privatum Theologiz, lingvæ Hebrææ, Oratoriæque Græcæ & profanz, imbutus peritis, & cum, quadrennio in convictu suo transacto, in Academiam A. 1640. migrasset Regiomontanam, testimonio egregio, absenti A. 1642. transmissio, typisque excusio, ob *Philomathem*, diligentiam & probitatem, bonis omnibus de nota meliore commenda-tus. Regiomondi, a D. Joh. Behmio, Theologo Academiæ primario, qui amanuensem eum elegerat, in musei ejusdem admissus societatem, biennium exegit, & in patriam deinde A. 1642. reversus, totidem annis privatæ liberorum Eberh. Vettii, Confulis, institutioni Flenopoli impensis, A. 1644. Nacshoviz Lollandorum, qvo ob Svecorum res irrup-tionem denuo receperat, Pastoris castrensis Legionis Christiani V., primogeniti regii, Danicz pedestris obtinuit officium. Qvæ cum paulo post ab hostibus, ac Christianitatem, iusta esset, in classem Danicam vicinam elapsus Lubecam se contulit, ac inde, annuo post tempore, Flensburgum est revocatus, Johannisque Henningii, in Diaconatu zd is Ni-colaitanz, successit d. 10. Sept. A. 1645. electus, ac d. 14. ejusdem mensis munus hoc sacrum auspiciatus, ad Pasto-rum autem A. 1680. demum evectus. Utamque spartam, per lustra octo continuâ, non eruditione tantum sacra in-signi, sed ab ambitione & litium studio aliena, ac facundia ecclesiastica, simplicitatis quidem, vulgi accomodatæ ca-pui, perpetuo studiosa, & phalaras omnes avertita, mire tamen in animis auditorum divina quadam virtute per-movendis efficaci, sed singulari etiam, qvæ exemplo aliis esse posset, vitæ morumque integritate ac sanctimoniam, Zelo ad-versus Pseudochristianismum degenerem ardenti, beneficentia in pauperes effusa, summa *ἀνυσία* atque humilitate, aliisque virtutibus, præclare ornavit, ac febri tandem maligna, d. 26. Jul. A. C. 1685., ætatisque 68., est extinctus. In conjugio priori cum Christina Johannis Henningii, antecessoris, vidua, & M. Friderici Johannis, prædecessoris, filia, A. 1646., d. 19. Oct., contracto, mortuoqve illius A. 1656., M. Aprili, dissoluto, nullos susculit liberos. Uxor, quam huic d. 19. Apr. A. 1658. subrogavit, altera, Christina Breclingia, M. Joh. Breclingio, Pastore Handevitenli (*de quo p. 67. 68. dictum*), patre gavisa, & ob pietatem, modestiam, virtutesque sexus sui alias, fuscæ marito, in vitæ suæ narratio-ne, celebrata, secunditate insigni novem ei filios, quatuorqve filias, est enixa. E quibus, Nicolao primogenito, dua-busque puellis, in prima extinctis infantia, Parenti, cum matre (d. 6. Maji A. 1704. demum mortuæ, præter filias duas reliquas, octo superfluites fuere filii, *Johannes* scilicet, Operis hujus Autor, *Olaus*, Parochus in agro Flensburgensi Ege-beckenfis, *Christianus*, oppidi in Livonia Marizburgensis Pastor, *Nicolaus II.*, Professor Kilouienfis, *Laurentius*, Dagebüllensis in Frisia Cimbrica Pastor insulæ, *Franciscus*, Ecclesiastes Flensburgensis, Johanneus primum, ac deinde Marinus, tandem etiam Pastor ac Præpositus, *Fridericus*, urbis patris mercator, ac *Petrus*, Philol. Magister. E fi-liabus *Christina* Andr. Reyhero, Diacono Flensburgensi Johanneo, *Agatha Catharina* autem Christoph. Crustio, scho-læ publicæ Cantori, est elocata. Confer de illo Frid. Breclingii, affinis, *Triumphum veritatis p. 135.* (ubi vitam ejus *avæ* & *avæ* nemini ait esse ignotam), & *Catalogum testium veritatis adversus Christianismum degenerem (Tomo IV. Hist. Eccl. Gosfr. Arnoldi, Sect. III., num. 18., obituum) p. 709.* Ubi his eum annumerat, & einen *Eugenbliebenden Mann*, Vatter der Armen, und untröstliches Exempel der ganzen Gemeine, appellat.

Leichpredigt über Anna, Georgii Rosen Hausfrau, auß Joh. VIII. 51. Slesvigz 1648. in 4.

Leichpred. vom frühzeitigen Absterben der Gerechten, über Pet. Corvinum, Th. Stud., auß Sap. IV. 7. 8. 9. Slesvigz 1651. in 4.

Leichpred. über Anna Topfen, auß 2. Tim. IV. 7. 8. A. 1654. in 4.

Die Öfnung Gottesgeber Christen im Leben und Tode, oder Leichpred. über Fr. Catharina Runginn, D. Steph. Klotzii Ehelesbte, auß Phil I. 20. 21. Ratzeburgi 1668. in 4.

Demüthige Erläutung der Hebräischer Leute, oder Leichpredigt über D. Steph. Klotzium, Königl. Dänischen Superinten-denten in den Herzogthümern Steierg. und Holstein, auß Eccl. VI. 10. Ratzeburgi 1668. in 4. Recus est, una cum præcedenti, sub finem der Epypresentfrangkien sine Sermonum funebrium Klotzii, Lubecz A. 1669. in 4. editorum. Vitam Klotzii, ex Appendice ejus Biographica, Henn. Wittemius, in *Centuria memor. Theoll. renovata*, Francof. A. 1685. publica-ta,

blicata, Dec. XII., p. 1651-1620., & Joh. Alb. Fabricius, in *praefatione, Tractatus Klorziano de Sudore J. C. sanguine* A. 1710. adjecta, exhibuerunt.

Homiliz sacra, partim Saxonice, partim Germanice, in Periochas dierum dominorum atque festorum Evangelicas, priorem D. Johannis Epistolam, Passionis Christi historiam, Catechismum Lutheri minorem, Symbolum Apostolicum, loca varia S. Codicis selectiora, & Cantica aliquot Ecclesiastica, quae a viatoribus apud haereticos superflua sunt.

PETRUS MOLLERUS, Hamburgensis, J. U. D. & Canonicus Magdeburgensis, in civitate patria A. 1701. superflua.

Disp. Jurid. de Remedio L. Diffamari. Basileae 1678. in 4.

Verlo Germanica Historiz Aethiopiz Jobi Ludolfi, in Literis ad Autorem A. 1694. promissa, V. Christ. Junckeri (a quo Canonicus perperam vocatur Hamburgensis) Comm. de Vita Ludolfi p. 166.

THEODORUS MOLLERUS, Hamburgensis, Joachimi senioris, Senatoris urbani (de quo, ac fratribus nostris, supra est dictum), filius natu minimus, annum ætatis Christianæ 1535. habuit natalem. Post operam studiis elegantioribus & Juridico, in Acad. Rostochiensis, ac aliis, strenue navatam, itinere Germaniam, Belgium, Galliam, Helvetiam & Italiam, peragravit literario, & summis Juris utriusque honoribus, teste Greg. Bersmanno, mox laudando, jam potius Academicis, Patavii morte immatura, A. C. 1563. & ætatis 29., decessit. Sepulchrum ejus, in Eremitaria Basilica, fratrum quatuor superfluum pietas, curante Eberh. Twestrengio, defuncti consobri, & Consule postea Hamburgensi, monumento ornavit Epitaphio, cujus hanc Nathan Chytraeus (1.), Franc. Sweertius (2.), & Jac. Phil. Tomasius (3.), exhibent inscriptionem:

Theodoro Moller, Nobili Germano, ex Gambriiis oriundo: Qui, summa ingenii felicitate, doctrinarum orbe ante annos absoluto, cum, Jurisprudentiæ sacris initiatus, magna Germaniæ & Galliæ parte peragrata, excellentis doctrinæ & singularis judicii rectitudine viros principes in sui amorem & benevolentiam certatim adduxisset; in Italiam profectus, dum indefesso conatu studiorum metam consequi properat, immatura morte præventus, ingenti patriæ, familiæ & amicis, sui desiderio relicto, feliciter decessit. Joachimus J. C., Eberhardus, Resp. Gamb. COS., Henricus D., & Johannes VV. Ampliss., FRSG Germani, desideratiss. FRI hoc amoris & pietatis extremum officium exolverunt. Visit Ann. XXIIIX., M. II., D. XXIV. Moritur Ann. noviss. temp. MDCLXIV.

Consobrinus S. B. merito Eberhard. Twestreng. præcur. MDCLXX.

Greg. Bersmannus, Lit. human. Prof. Lipsiensis, Elegia de iunctum celebranti (4.), in qua non Themidos solum honor ac sacerdos, patriæque, ac domus suæ, columnæ, spes atque decus, salutaris, sed ob juris etiam, historiarum omnigenæ, quatuorque linguarum, insignem commendatur peritum. Henr. Ranzovio (5.) ingenii iudicem & expectationis summæ audit Jurisconsultus, Nicol. Cisneros autem (6.) adolescens excellentis ingenio, & singulari juris cognitione, præditus. Confer de iho Eberh. Twestrengii Sen. Elegiam ad Eberh. Mollerum gratulatoriam, T. VI. Scr. Publ. Witeb., lit. Q. 4. a.

Oratio de Henrico Leone, Duce Saxoniz & Bavariz, ab eo, Dav. Chytrazi auspiciis, in Acad. Rostochiensis recitata, & in Chytrazi Tomo uno *Orationum illustrium*, Argentinz A. 1600. in 8. excuso, p. 169-174., edita.

VINCENTIUS MOLLERUS I., Hamburgensis, Eberhardi, Consulari dignitate functi, filius, J. U. Licentiatum titulo A. 1583. Basileæ reportato, patriæ, ab A. 1585., fuit Secretarius, & ab A. 1596., Senator, tandemque d. 21. Febr. A. 1599., in Consulum allectus est numerum (7.). Meritis patriam sibi obstrinxit ingentibus, atqueque civibus Gymnasiis condendi fuit præcipuus, ac in hujus inauguratione, d. 12. Aug. A. 1613., publicæ, Senatoris ordinis nomine, peroravit (8.). Gratissimus etiam Regibus & Principibus, quos legitis adit, erat exerts, & hos inter, Christianum IV., Monarchæ Danico, suis cum sæpius dignato laudibus (9.). Vivis tandem excessit d. 30. Martii A. 1621. (10.) (in cuius locum sequebns 1622. a Joh. Ralfio (11.), præcedens vero 1620. a Joh. Alb. Fabricio (12.), substituitur), & exuvias ædi Nicolaitanz asservandas reliquit. E conjugæ Margareta, Casp. Hoyer, Consilarii Holstati, ac Eiderstadiæ Prædictis, filia, A. 1598. ducta, ac marito per annos 31. (ad fatalem usque 1572.) superfluit, liberos sex virilis quinos, & hos inter, Eberhardum, Canonicum Hamburgensem, gnatasque decem, suffulit, Christ. Woldebergio, Acad. Rostoch. Jcto (13.), Mich. Reiserio, J. U. D. & Practico Hamburgensi, d. Joh. Placchio, Poliatro, Pet. Rövero, Senatori, Henricoque Brüllo, mercatori, partim elocatas (14.). Joh. Caselli duarum ad illum Epistolarum, A. 1610. & 1611. exaratarum, mentio in Henr. Ernstii *scriptorum Caselianorum occurrat Catalogo* (15.). Joh. Alb. Fabricius (16.) *Virum vocat de republica patria egregie promeritum.*

Theses Inaugurales de Jure & prærogativa plurium Creditorum in pignore vel hypotheca; cum Carmine gratulatorio Alb. Twestrengii. Basileæ 1583. in 4.

Wolcincinander wachsthafter Discurs, natuimb und rote die Römisch-Catholische in Deutschland sich billig von den Spaniern und Jesuiten absondern, und ihrer selbst, bey diesen höchstgefährlichen Zeiten, wol wahrnehmen können und sollen, damit nicht das Vaterland, und sie selbst, andern zum Räube gerathen, und sie ihnen deswegen bey sich selbst ein böses Gewissen aufleiden, bey den Nachkommen aber eine unausslöschliche Schmach über den Hals ziehen: Gestellet durch einen treuberechtigten Teutschen Catholischen. A. 1615. in 4. Scriptum *adstronov*, quod Mollero nostro Mich. Casp. Lundorpius, T. I. *Ad. Publ., Lib. I., c. 61.*, ejusque fidei fecit Franc. Irenicus (five Phil. Andr. Oldendorpius) in *Collegio ad Burgoldensis. Discursus in Instrum. Pacis, P. II., p. 21.* (ubi male Syndicus vocatur Hamburgensis), Joh. Deckherus (*Discursum bene, si quinquam, bene judicans esse fidei*), in *Conjecturis de scriptis Adespotis, p. 21. 22.*, & Vinc. Placcius, T. I. *Theatri Anon. & Pseudon., c. 11., p. 457.*, vindicant.

Annotata in Jus statutarium civitatis Hamburgensis *avivda & avivda*, quæ possessor illorum, Autorisve nepos, Vinc. Placcius, Bibliothecæ Hamburgensis publicæ, cum privata sua, legavit, & brevior quidem ac paucior esse, sed ob præjudicato, Mollero autore & præfide plerique facta, summe notabilia, in *Idea Fcti Hamburgensis, Mufis inserta Juridicis, c. 3., p. 101.*, judicavit.

VINCENTIUS MOLLERUS II., Theodori filius, Hamburgensis, J. U. Licentiatum.

Disp. Inaug. de quæstionibus ex materia Emptionis & venditionis. Heidelberg 1589. in 4.

(Eundem hunc esse suspicio, cum Vinc. Mollero, Hamburgensi, Dieterici, ex Gesa, Petri a Spreckelsen, Consulis,

Rrrrr 2

(1.) in *Deliciis variorum in Europa itinerum, p. 213. Ed. prima, & p. 165. Secunda.* (2.) in *Deliciis orbis Christiani, p. 417. 418.* (3.) in *Inscriptis Patavinis, p. 170. 171. Conf. Dod. Richeti Theatr. Fun., Pars III., p. 290.* (4.) P. I. *Pocm., Lib. II., Epicediorum, p. 242. 243. 244.* (5.) in *Exemplis Agraphiciis, p. 182.* (6.) in *Ep. Dedic., Saxonie Alb. Krontzi præfata.* (7.) V. Ad. Trautgeri Jun. *Seriem Chronol. Senatorum Hamburg.* p. 16. 17. (8.) teste Anonymi *Catalogo MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis.* (9.) V. Joh. Ralfii *Parnassum Jurisprudentum, p. 261.* (10.) V. Trautgeri J. C. (11.) I. c. p. 523. (12.) P. I. *Memor. Hank.* p. 261. (13.) V. Henn. Wittenm. *Dir. IV., Memor. Jctorum renov.* p. 150. (14.) V. Joh. Ralfii *Carmina duo, Genethliacum & Epicedium, in laudem Viduæ ejus, in Parnasso Teutonico, p. 258-267. 222-223.* (15.) p. 27. (16.) loco num. 22. citato.

gnata, filio, J. U. D. ac Syndico Bremensi, de quo *Nova literaria Germanica, M. Jan. A. 1703, p. 38. 39.*, possunt consuli.)

VINCENTIUS MOLLERUS III., Hamburgensis; Johannis, Parochiae Jacobae XIIviri, ex Margareta, Henningi Mathiae, Senatoris, gnata, filius, A. circiter 1575. in lucem editus, supremis Jurisprudentiae honoribus Academicis impetratis, in patriam redux, Syndicis illius (D. Joachimi ab Holte successore) d. 23. Nov. A. 1601. est adscriptus, & cum locum hos inter principem tandem obtinisset, ac Consiliiarij insuper sui titulo a Friderico, Duce Holatato-Gottorpiensi, esset ornatus, d. 2. Sept. A. 1625. quinquagenarius exspiravit. Superstitibus, una cum uxore Elisabetha, Bartholdi Becmanni, Consulis Hamburgensis, filia (A. C. 1604. ducta, & A. 1617., ætatisque 81., mortua), & Margareta filia, D. Joh. Christoph. Meurero, Syndico, A. 1640. nupta, tres patris reliquit filios, Bartholdum, J. U. L. & illius Consulem, Johannem, J. U. D. ac Syndicum, & Vincentium VI., J. U. L., Regumque Svecicorum Consiliarium ac Legatum in Saxonia inferiori. ordinarium, suis suis locis celebratos. Symboli loco (uti ex *Albi MS. Morfiani fol. 270.* didici) hoc versu est usus, ad prænomen Vincentii alludente:

Vincentius pietate manet sua adora in avum.

V. de illo Epicedia in obitum ipsius pariter atque uxoris scripta, *Nova Lit. Germanica, M. Jan. A. 1703, p. 38. 39. 40.*, familiæ ejus Genealogiam exhibentia, Mich. Clemenovii Jun. *Myrmecias Poeticas* p. 131., Joh. Ristii *Doctischen Ecthuu plat* p. 27. 29., & Joh. Alb. Fabricii P. I. *Memor. Hamburg.* p. 440.

Opus Genealogicum affectum, cujus in duabus Joh. Wouwerij ad Joh. Wittenium Epistolis, A. 1603. & 1604. exaratis (*Cent. II., n. 45. & 61., p. 298. 322.*), occurrit mentio.

VINCENTIUS MOLLERUS IV., Hamburgensis, patre Casparo, Senatore erudito, matre vero Lucia, Petri a Spreckelsen, Consulis, filia, anno circiter 1584., natus, Licentiatum juris titulo Heidelberg. A. 1609. impetrato, in urbe patriæ dignitatem Secretarii, five Protonotarii, A. 1614., locum inter Senatores (quibus eum a Gerh. Schrödero, in *Fassis Hamburgensibus*, haud annucentari video) A. 1624., Profyndici officium (tratte D. Pet. Mollero mortuo) A. 1625., & ipsum tandem Syndicum (post Vinc. Molleri III. obitum) d. 21. Dec. ejusdem anni, obtinuit. Per sexennium isto, & legationibus simul diversis, functus, d. 17. Aug. A. C. 1631., ac ætatis 47., decessit, cum e Gertrude conjuge, Dieterici ab Eitzen, Consulis, filia, duos progenisset filios, Casparum, J. U. Lic., in celibatu A. 1648. extinctum, & Dietericum, J. U. indem Licentiatum, patris, ad annum usque emortualem 1687., functum Consulem. V. de illo Ad. Trätiggen Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamburg.* p. 45. 46., Genealogiam Mollerorum Hamburgensium, in *Novis Lit. Germ., M. Jan. A. 1703, p. 38. 39.*, obviam, J. A. Fabricii P. I. *Memor. Hamb.* p. 441. & Eilii, Lubini *Epistolam*, quæ *Paraphrasin* suam in Horatii *Libram Epodon* A. 1598. illi inscripsit, dedicatariam.

Quæstiones aliquot Juridicæ, Jenæ 1607. in 4. (O. Sp.)

Diss. Inaug. ex præcipuis & difficillimis Juris Civilis, Canonici & Feudalis, materis desumpta, Præside D. Phil. Hofmanno, Heidelberg. 1609. in 4.

Annotationes ad Jus Statutarium Hamburgensē prolixiores ineditæ, Statuta singula non præjudicatis solum illustrantes, sed Jura & rationes his etiam adjuvantes, quæ a Vinc. Placcio, in *Idea Jcti Hamburgensis, Musis inserta Juridicis*, t. 3. p. 162., sunt laudatæ, & a Matth. Slütero quoque, in *Tr. von den Erben in Hamburg, P. IV., Tit. 3., p. 619. & Tit. 10., p. 760.*, allegantur.

VINCENTIUS MOLLERUS V., Hamburgensis, J. U. D., idem forte cum D. Vinc. Mollero, quem Canonicum, ab A. 1632. ad 1637., Hamburgensem fuisse Joh. Alb. Fabricius (P. II. *Memor. Hamb.* p. 611.) testatur.

Diss. Inaug. de Compensationibus, pro Licentiz gradu habita, Basileæ 1632. in 4.

Diss. Doctoralis de Quæstionibus & Torturis. Basileæ 1632. in 4. Utraque recensita est in *Ossario Dissert. Jurid. Basiliensium Volumine*, ibidem A. 1658. in 4. impresso, prior num. 29., posterior num. 20.

VINCENTIUS MOLLERUS VI., Hamburgensis, Toparcha hæreditarius Adlersburgensis, Nesthofsianus & Müllersbergenensis, A. 1615. patre natus Vinc. Mollero III., J. U. D. ac Syndico Hamburgensi, matre autem Elisabetha, Barth. Becmanni, Consulis, filia, Themidis sacris, ab A. 1632., in Academiæ Groningensi & Lugduno-Batava, dedit operam. Triennio deinde in Gallias commoratus integro, & castra aliquamdiu secutus Tureniana, his matris iussu relicta, Britanniam, Italiam, Germaniam, Hungariam & Poloniam, peragravit, & Basileæ A. 1639. Licentiatum titulum exambuit. Hamburgum redux, per sexennium initio Frisiz Orientalis Comiti, deinde Fridenico, Duci Holsatici, ac Christianæ tandem, Reginae Svedicæ (ab A. 1646.), fuit a consiliis, Legatusque simul ejusdem, & Successor, Caroli Gustavi ac Caroli XI., ad Ordines Saxoniz inferioris, ab A. 1648., perpetuus atque ordinarius, licet in patria (quæ suis eum d. 27. Jun. A. 1674. adscripsit Canonicis) sedem sibi fortunarum elegisset stabilem. In illustrem Carophorum ordinem, 60 doctrinam, admissus Germanicum, floribusque abundantis (des *Blummenteigen*) donatus agnomine, hominum eruditorem vicissim fuit amantissimus, singularique in hos benigentia Mich. Kirstenii, Joh. Ristii, aliorumque, laudes meruit publicas. Vivis tandem hydropticus, A. C. 1668. & ætatis 53., d. 9. Martii, uti Epicedia testantur, vel, si Kirstenio malis credere, ipso veris ægvinotio, excessit, & e liberis IX., quos Catharina Crutia, Benedicti, Consiliiarij ex Academiæ Upsaliensis Jcto Svecici, filia, & Joh. Adleri Salvii, Baronis ab Orneholm, Cancellarij in Svecia aulici, regniæ Senatoris, privigna, in thorum A. 1645. admissa conjugalem, ipsi erant enixa, duos sexus nobilioris, & quatuor sequioris, reliquit superstitibus. Ex quibus Vincentius Tribuni militaris dignitate a Svecis obtinuit, Carolus Gustavus Parenti vivo in Canonicatu A. 1667. successit Hamburgensi (1.), & Margareta Elisabetha, Comiti Polo, aulz Svedicæ ministro, nupta, Xl. hunc liberorum parentem reddidit. Filius eum celebravit Mich. Kirstenius, Prof. Hamburg., tum in *Aquila Jovis*, seu *Poemate de Ministro regio*, illi inscripto, & Hamburgi A. 1661. in fol. edito, tum in *Sermone Epitaphio*, defuncti dicato memoriz, & ibidem A. 1668. in fol. excuso, A. 1710. autem *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 262-276., recuso. Conferri etiam possunt Familiz Mollerianæ Hamburgensis Genealogia, in *Novis Lit. Germ., M. Jan. A. 1703, p. 38. 39.*, exhibita, Hugonis Grotii *Epistola* ad nostrum, Parisiis d. 5. Jan. A. 1639. exarata (quæ A. 1697., in Editionis *Epistolarum* Marqv. Gudii Traiectinæ Appendice, num. 98., p. 184., produiit), Georg. Phil. Harsdörferi Epistola ad illum dedicatoria, *Parti III. des Doctischen Triethers* A. 1653. præmissa, Joh. Ristii Poema ad eum de Legati Svedici dignitate gratulatorium vernaculum (in teutisch *Parnasso* p. 224-231.), & *Epistola* Verionis Satyræ Juliani in Imperatores Romanos Germanicæ, A. 1663. avvovvov editæ, dedicatoria, ac Joh. Dan. Majoris (cui *Vir audit edecumate doctine & humanitatis*) similis, quæ *Prodrum Chirurgie infusoria* A. 1664. ipsi inscripsit, *apud Pönnis* Epistolica.

Diss. Inaug. de Testamentis ordinandis & infirmis. Basileæ 1639. in 4.

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 610.

BERN-

BERNHARDUS MÖLLMANN Flensburgensis.

Diff. epistolica de illustribus quibusdam (XII.) in Republica literaria Viris, Flensburgo oriundis, ad D. Thom. Clau-
senium, Flensb. 1721. in 4.

Diff. Philosophico-literaria de Subsidii Attentionis merito & falso suspectis, Præfide M. Joh. Zach. Hilligero pro-
posita. Witeb. 1723. in 4.

M. STEPHANUS MOLTICHIUS, Burga Dithmarus, M. Arnoldi Moltichii, Ecclesiastz illic ruralis, fi-
lius, Mathesin & Philosophiam accuratorem, quas, in Gymnasio Hamburgensi, a Joach. Jungio & Joh. Adolpho Ta-
fio, Professoribus illius inclitis, perquam felici studio addidicerat, Hamburgum ex Academicis Rostochienti (in qua
Magister A. 1645. est creatus), aliisque, redux, tyrones privatim docuit, istoque pacto vitæ subsidia sibi, uxori & filio-
lo, ægre licet, donec d. 3. Apr. A. 1654. morte immatura extingueretur, paravit.

Disputationes III. de Missionem corporum naturalium Aristotelica, contra Averroem & Jac. Zabarellam, Præfide D.
Joach. Jungio, Autore, defensæ. Hamburgi 1642. in 4.

Planctus Mathematicus, quo disciplinz Mathematicæ obitum Præfidis sui, Joh. Adolphi Tassii, prosequuntur.
Hamb. 1654. in 4.

Analyses Dianoëtice in Paradoxa Ciceronis, a Joh. Vagetio, Log. & Metaph. Professore Hamburgensi, ejus discipulo,
cum Examine suo, editæ. Hamb. 1687. in 8.

Exercitationes Analyseon Dianoëticarum, ab eodem Vagetio publicatæ. Hamb. 1687. in 8.

Calendaria in annum 1651., & sequentes, Germanica, Hamburgi excusa, &, post obitum etiam (ut posthumum
anni 1656. me docuit), continuata.

Gründlicher Bericht von des Cometen, der A. 1652., im Monat Decembri, gesehen worden, Eigenschaft und Bedeutung,
aus wahren Physischen und Astrologischen Gründen gestellt. Hamb. 1653. in 4.

Antiquitates Dithmaricæ inedite, ab Ant. Heimreichio, in *Catalogis Auctorum*, quos *Chronici Frisia Borealis &*
Dithmaricæ præfixit, allegatæ.

ARNOLDUS MOLTZAN, Rendesburgensis, Ecclesiæ ruralis Kirch-Bercavienfis, in Præfectura Kilonien-
fi, ab A. 1691., Parochus, Catharinæz deinde Hamburgensis Diaconus, d. 30. Dec. A. 1703., fortis electus beneficio,
& d. 13. Mart. A. 1704. inauguratus.

V. *Nova Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1704., p. 234., & J. A. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 882.

Gebetbüchlein, ed. A. 1688. (V. *Præf. der Richtenigen Wolfahrt*).

Nichtige Wolfahrt der flüchtigen Wolfahrt, in 50. Betrachtungen der irdischen Pilgrimschaft vorgestellt. Plönz 1692. in
8. In præfatione quinque aliz Meditationum hujusmodi subitaneorum, Jos. Halli & Christ. Scriveri exemplo con-
scriptarum, promittuntur Semcenuriz.

Bestehende Eitelkeit, oder das Edelste unter dem Eiteln, die Gelächesamkeit, in einer Leichentode über Christoph. Langen,
Past. zu Eimseppenberg, vorgestellt, und M. Henr. Jonsenii Leichpredigt über denselben, aus Phil. I. 21., begedruckt. Kilonia
1695. in 4.

WILHELMUS MOMMA, Hamburgensis, d. 29. Sept., Michaeli Archangelo sacro, A. 1642. natus, patrem
mercatorum habuit sibi cognominem, qui e civitate patria Stolbergensi, prope Aquisgranum in Ducatu sita Juliæensi,
Hamburgum, ut belli Germanici evitaret tempestatem, se receperat, matrem vero Annam Boifotam, gente inter Belgas
ortam nobili. A parentibus hunc in religione, quam ipsi præstebantur, educatus est Reformata, &, ob haud obscura
ingenii felicioris indicia, in Scholam urbis Bremenfis ablegatus inferiorum. Inde Hamburgum anno ætatis 12. redux,
accuratorem sibi lingvæ Hebrææ, ductu Esdræ Edzardi, paravit notitiam, ac, triennio post, A. 1658., in Academiam
profectus Lugduno-Batavam, studii Theologici Hodegos elegit Professores illius inclitos, Abr. Heidanum, Joh.
Hornbeckium, & Joh. præfitem Coccejum, cujus privatissima, & in sacris, & in lingua Hebræa, cæterisque Orientali-
bus, gavisus est institutione, cuique indolem suam ac mores ita approbavit, ut filii ab ipso loco haberetur. Huic quan-
tum debuerit, ipse, in *præfatione Partis I. Oeconomie temporum testamentariae*, verbis profectus est sequentibus: *Nec
silento prætereundus Vir Summus, Joh. Coccejus, h. m., Præceptor olim mester, sine quo hec præfatio haud potuissimus.
Sub illo prima studiorum posuimus fundamenta. Illo auctore & ducte linguas sacras diligentius excoluimus, imo & in
S. literarum ingressi sumus mysteria. In gravissimis hujus voluminis rebus scripta ejus diligenter consulimus, & in
plurimis immensum ab eo adjuvi sumus. - Ego, si viri hujus obliviscer, in benevolentiam, ipsumque Deum, peccarem.*
Cum Leidæ, quinquennio, quo illic hæsit, integro, in Theologia, Philologia Orientali, & studio (cui, ductum Rabbi-
nini secutus Amstelodamensis, vacaverat) Rabbunico, egregie profecisset, specimenque profectuum insigne, in *Disput.*
de Oeconomia temporum, A. 1662. Coccejo Præfide habita, &, ob novas hujus de fœderibus divinis opiniones ubique
inculcatas, a Sam. Marefio, aliisque, impugnata, publice proposuisset, in patriam, impetrato, post Examen, a Classe
Ecclesiastica testimonio honorifico, A. 1663., parenti emortuali, rediit. A. 1664. iter in Galliam instituit, istoque fi-
nito, & morbo difficili superato, Leidam A. 1666. iterum est profectus, ibique fe primum novæ Reformatorum in ur-
be Lubecensi Ecclesiæ, solenni *χρυσόφων* ritu, constitui passus Antistitem, primum Lubecz sermonem in Col. I. 2.
sacrum d. 26. Aug. habuit. Cæteri huic, ex folis tenuioris fortunæ collecto hominibus, septennio sequenti, in urbe iniri-
to, & postea, cum illic coire vetaretur, potestate a Senatu d. 14. Mart. A. 1673. concessa, in horto Kirchringii Consilii
suburbano, gratis propemodum interservit. Sed nec istuc diu sacros celebrare congressus licuit. Annitente enim Ordine
Ecclesiastico Lubecensi Lutheranæ (cui Momma, in *præf. Oeconomie sue*, exeunte anno superiori 1672., τὸ *ἔργον*
ἐν τῷ ὁσώφρον, & ἀλλοθύνειν ἐν ἀγάπῃ, erat apprecatus), M. Septembri ejusdem anni 1673., Reformati omnes
a Senatu, non urbe tantum, sed universa etiam ditione Lubecensi, sunt ejectioni, & ita cæcus hic novellus, summo cum
ipsius dolore, dissipatus (1.). A. seqv. 1674. Hammonæ in Westphalia Theologiz in Gymnasio professionem, quam
Oratione de Christo servatore d. 13. Dec. est auspicatus, nec multo post Parochi etiam officium, obtinuit. Inde Middel-
burgum, Zealandiz Belgicæ urbem, ad gremium itidem Professoris & Ecclesiastæ munus, A. 1676. a Magistratu est
evocatus, sed, ut vocationi obsequeretur, quæ persuasus, quod Classis in Zealandia Walachrianæ Presbyteros, Joh.
Cocceji discipulis atque affectis, &, hos inter, sibi quoque, infestis, illi refragari intelligeret. Precibus tamen Medio-
burgensium iteratis victis, & testimonio honorifico (*Meditationibus in Epistolam ad Romanos posthumis* A. 1678. præ-
fixo) ab Ecclesiâ instructus Hammonensi, illuc, ingenti cum civium applausu, commigravit. Sed vix eo delatum
Wilhelmus Henricus, Princeps Auricus, Belgiqve fœderati Gubernator, adversariis adductio, vocationem istam ac-
cipere,

(1.) V. ejus præf. *Voluminis II. Oeconomie sue, & Partem II. Iffagoges nostræ ad Hæb. Cimb.*, c. 5., §. 4., p. 103. 104.

cipere, priusquam controversia de illa, inter Classē Wallachianā & Collegiū Medioburgensē qualificatum, enata, ac scriptis (qvz mox enumerabuntur) ventilata publicis, composita esset, per literas vetuit. Huic ipse, rem, abdica-
to jam officio priore, non amplius esse integrum, modeste respondit, ac, Magistratus urbani hortatu, insuper habitis
Pastorum Walachiarum (qvz, pro lupo se eum ac latrone esse habituros, minabatur, sed collatione de articulis con-
troverſis amicam detrectabant) dehortationibus, spartam Ecclesiasticam sacro in locum Hof, VI. I. sermone, Professio-
nem autem *Oratione de variis Jesu Christi apparitionibus* solenni, ornare est exorſus. Cum autem Princeps utraqve
paulo post denuo ipsi interdiceret, obtemperare quidem huic voluit, sed Magistratus tamen precibus, ut in Ecclesia
pariter atqve Gymnasio docere pergeret, se passus est permoveri. Quo facto non Classē solum irritavit Wallachia-
nam, qvz, frustra tentata reconciliatione, in Synodo Vlissingensi (cui Magistratus Medioburgensis & ipsum, & reli-
quos suos, interesse venuerat, Ecclesiasticas), abſentem condemnavit, sed Principem etiam, qvi, Medioburgum paulo
post profectus, ab utroqve eum munere removit, alibi tamen & de Pastorum, & de professione simili, prospectum
ipsi a se iri pollicitus. Medioburgo Theologus hic doctissimus, & in S. literis atqve Philologia Hebræa versatissimus,
in Hollandiam se contulit, & mensēs, quibus superſtes fuit, paucos in ædibus Gvilh. Anſlaerij, Ecclesiasticis initio Del-
phenſis, & deinde Amſtelodamensis, generiqve Joh. Cocceji, sibi amicisſimi, partim Amſtelodami, partim vero Del-
phis, tranſegit, ac in otio hoc Commentarium in Epistolam ad Romanos cepit conscribere, sed ad finem non perducit.
Ineunte enim Septembri anni 1677. Delphis in febrem incidit quartanam, cum cordis palpitatioe, aliisque sym-
ptomatis, conjunctam. Qua cum impediſſe se haud pateretur, quo minus & mensam accederet, & studiis pristino in-
cumberet ardore, a domesticis Anſlaerij, & somno ipsum, uti jussit, excitantur, d. 10. Sept., sub diluculum, dormien-
ti quidem similis, sed revera jam mortuus, est inventus, atqve ita, anno ætatis 35., persecutionibus, quas, in tam brevi
ætatis curriculo, a fidei præcipue focis, sustinuerat, haud paucis placido creptus obit.

Vitz ipsius Historiam (cui nostra debemus), una cum brevi pro illo, contra adversarios, Apologia, Gvilh. Anſlae-
rius, modo laudatus, exhibuit, in *Præfatione, Meditationibus* nostri in *Epistolam ad Romanos ac Galatas posthumis* A. 1678. præfixa, & inter *Vitas Theologorum insignium*, a M. Joh. Georg. Jochio collectas, atqve Francofurti A. 1707. in 1.
editas, p. 278-312. (sed sine Anſlaerij Autoris mentione), recusa. In compendium eam Lipsiensis, in *Adis Erud.*, M.
Febr. A. 1684. p. 99. 100., & Parisiensis, in *Diario Eruditum Gallico*, M. Apr. A. 1705., *Ephem.* 18., p. 191-194., con-
traxerunt. Exiſtat etiam, quod allegari in Catalogo quodam video, D. Johannis van der Wayen, Prof. Theol. Fran-
cverani, scriptum de eadem Belgicum, Amſtelodami A. 1678. in 1. (sub tit.: *Leven en Bedrjff Wilhelmi Momma*)
editum. Certaminis ac fatorum ejus Middelburgensium Historiam scripta exhibent & illustrant utriusque partis æqu-
pāa sequentia:

1. Des Collegij Qualificati tot Middelburg noodge Verantwoording, over het geene, so ontrent haere Beroeeping van D. Gvilh. Momma is vorgefallen. Middelb. 1676. in 4.
2. Classis Walachianæ Historiæ Relation, en noodge afgedrungen Verantwoording, tegen des Collegij Qualificati wpe sportige onnoodge Verantwoording der Beroeeping Wilhelmi Momma. Vlissinge 1677. in 4.
3. Anonymi Samenpraec over den tegenwoordigen toestand van de Stadt en Kerk van Middelburg, heſſende een waer-
achtig en particulier Berhael van de onlanghs alldaer vorgefallene Geschiedenissen, mitſgaders verschende Acten, Resolu-
tien en Brieven, daerſel ſtreckende; beginnende den 25. Oct. A. 1676., ændigende den 6. Apr. A. 1677. in 4.
4. Historia persecutionis Wihl. Momma, Belgice edita, quam Gvilh. Anſlaerius, in *praef. cit.*, allegat.
Conferri de illo possunt Henn. Witten *Diarium Biogr. Sec. XVII.*, T. I., ad A. 1677., & T. II. p. 115., Joh. Clerici
Bibliotheca Historica universalis, Gallice edita, T. VIII., M. Febr. A. 1688., p. 292. 293., Andr. Caroli *Memorabilia Sec.*
XVII. Ecclesiastica, T. II., lib. VIII., c. 52., p. 180. 181., Thomæ Crenii *Par. IX. Animado.*, c. 2., §. 5., p. 128., & *Iſta-*
gogus nostræ ad Hist. Cimbricam Pars II., c. 1., §. 4., p. 103. 104.

Janus de Bſchop, Scholæ in Zealandia Verianæ Rector, Choro suo *Musarum*, Leidæ A. 1700. edito, p. 242., hoc
in illum Epigramma inseruit:

*Momma, decus Scædæ, Pastorum gloria, Momma,
Os fame meruit, Mommaque somna fuit.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Oeconomia temporum divina demonstrata, Præfide D. Joh. Coccejo d. 9. Sept. A. 1662. ad disputandum proposita,
Lugd. Bat. A. 1662. in 4., & ignaro Autore, ibidem A. 1668. in 12. recusa, nec noi, sub titulo *Compendij Oeconomiarum Dei*, cum D. Henr. Jac. a Bashuyſen in eam Exercitationibus, in Gymn. Servestiano propositis, Servestz A. 1718.
in 8. De qua edit. ultima *Adis Erud. Lips.*, M. Mart. A. 1719., p. 111-114., & Halensium de Exercitationum Bashuyſii
αταξία, aliisque vitis, censura, Sect. 13. det abſeſondeten Bibliothecæ obvia, consulantur. Belgica versio, a Camerichio
quodam concinnata (sub tit.: *Bebedeling der Jiden klerick verdoent*), Vlissingz A. 1681. in 8. prodiit. Schediasma hoc,
in quo Autor, Joh. Cocceji, Præceptor, secutus hypothesen, diversos divine revelationis diversis temporibus gra-
dus, Hebr. I. l. expositos, delineavit, a Sam. Mareſio, ab æmulis Momma (qvz 83. qvæſtiones, ex illo excerptas, cen-
suræ sub juberant) instigato, in Disput. peculiari, Groningz d. 21. Jan. A. 1663. habita, est impugnatum, vindica-
tum autem a Joh. Coccejo, in Observationibus ad Disput. Mareſianam, Mareſio ipsi inſcriptis, ac perspicue, quam ma-
le is de controversia, sibi ac Momma nota, ab adversariis utriusque fuerit instructus, demonstrantibus. In qua ipsius
declaratione se acquiescere, Mareſius Coccejo, per literas, significavit. V. Joh. Clericum I. c.

Oeconomia temporum testamentaria triplex, seu de varia conditione ac statu Ecclesiæ Dei, trib triplici Oeconomia
Patriarcharum, ac V. & N. T., Libri III., quibus plurima S. Literarum oracula, doctrina de testamentis & fœderibus
Dei, umbræ V. T., ejusque a novo differentia, & memorabiles Ecclesiæ casus, enarrantur. Tomus I., duos priores
libros complectens, Amſtelodami A. 1673. in 8., Secundus vero, Libri tertii partem tantum primam exhibens, ibidem
A. 1674. in 8., prodiit. Utrumque Tomum junctim, cum Prælectionibus VIII. Autoris de adventu Schilo, ad Gen.
XLIX. 10., & CXXIII. de variis Theſſaliciæ capitibus, ordine Systematico, ad Locum usque de Peccato originali, in
Gymnasio Hammonenſi habitis, & MS., licet ultimam illius manum expertz non essent, additis, uno ſiſtit volumine
Editio ſecunda poſthuma, cum nova Anonymi præfatione, Amſtelodami A. 1683. in 4. excusa, & Francofurti ad Ma-
xum A. 1698. in 4. ac Baſileæ A. 1718. in 4. recusa. Hujus etiam Versio extat Belgica (sub tit.: *Duyſbouding Goedee*),
Amſtelodami A. 1676. & 1680. in 4. Tomis duobus publicata. Occasionem operis istius (de quo Lipsiensis, *ſciſe at-*
que erudite Momma de Ecclesiæ commentatum esse periodis judicantes, in prolixo ejus recenſu, *Adis Erud.*, M.
Febr. A. 1684., p. 96-100., infero, merentur conferri) elucubrandi præbuerunt Autori preces amicorum, qvi ab eo
Lubeca A. 1670. in Bataviā profecto, editionem Disputationis ejusdem argumenti præcedentis tertiam atqve auſtior-
rem

rem postulabant. Quibus cum, Lubecam reversus, vellet obsequi, tantam materiz deprehendit esse ubertatem ac varietatem, ut consiliis arbitraretur justo eam opere persequi, quam intra disputationis coercere terminos. In tres illud libros divisit, quorum I. Ecclesiam Patriarchalem, a lapsu Protoplastorum ad introitum usque Israelitarum in Ægyptum, e Genesi describit & illustrat Mosica; II. vero Judaicam, legiobnoxiam V. T. Mosicæ, ab exitu ex Ægypto, ad incarnationem usque Christi, e reliquis Mosis ac Scriptorum V. T. aliorum libris, accurate delineat. Tertium de Ecclesia N. T. Christiana in duas distinctas partes. Harum prior, historiam Christi & Apostolorum, faciemque Ecclesie, ab iis plantatæ, ex Evangelistis & Actis Apostolicis describens, simulque de ejus prerogativis, ac regimine a Christo instituto, disserens; cum duobus libris præcedentibus, A. 1674. & 1683. prodit. Posterior autem, in qua Autor vaticinia Prophetarum, Christi & Apocalypicos, de statu & fati Ecclesie N. T., explicare, ejusdemque historiam, incrementa, decrements, hæreses & Synodos, una cum ortu & progressu mysterii iniquitatis, ab Apostolorum excessu, per singula recensere secula, ac consummationem tandem seculi, statumque Ecclesie in cælo triumphantis, adumbrare, consueverat, absolvi ab ipso, ob mortem præmaturam, non potuit, ac imperfecta haud dubie in amicorum latet scriniis. Joh. Cocceji, Præceptoris, ubique propædæum insisti vestigiis, & ipse in verbis Proæmii sui, in Vita jam recitatis, grata mente est professus, & prælationis, Editioni secundæ A. 1683. præfixæ, scriptor sequentibus monuit: *Quoniam scripta magni Cocceji nocturna versata manu, versata diurna, hujusque tanti sui Præceptoris verba, una cum rebus, tantum non in succum & sanguinem verterat, non miraberis, sires iisdem non raro verbis, quibus usus est Vir ille incomparabilis, expressas videas a nostro; præsertim cum ipse Autor, quantum per illum profecerit, publice plus semel fassus fuerit.*

Oratio auspicalis de Jesu Christo, Domino & Salvatore nostro, in Gymnasio Hammonensi d. 13. Dec. A. 1674. habita, & deinde excusæ, teste Gvili. Anslaerio in *pref. Medit. illius in Epp. ad Rom. & Gal.*

Oratio professionis Theologicæ auspicalis de Apparitionibus Jesu Christi, in Gymnasio Middelburgensi d. 8. Jun. A. 1676. habita, & eodem A. 1676. Middelburgi edita, recusa autem in Thomæ Crenii *Fasce IV. Exercitationum Philologico-Historicarum*, Lugd. Bat. A. 1700. in 8. impresso, num. 1., p. 1-30.

Meditationes posthumæ in Epistolâ ad Romanos ac Galatas, cum Gvili. Anslaerii, Past. Amstelod. (*cujus hortatu sunt conscriptæ*) prælatione de vita Autoris (*in qua non esse eas confectas, sed vi affectas, faretur*) editæ Hagæ 1678. in 8.

Meditationes in Cathedra Heidebergensi. Lugd. Bat. 1684. in 8. Dissertuit de illis Pet. Bazilius, in *Novellis Reip. Lit. Gallicis, M. Mart. A. 1684.* Verito earundem Belgica, ab Abrahamo de Pot edita, a Joh. Clerico, T. VIII. *Biblioth. Univ. Hist.*, M. Febr. A. 1688., p. 292. 293., allegatur.

Prælectiones VIII. in Gen. XLIX. 10., & CXXIII. Theologicæ, Editioni *Oeconomie temporum* secundæ A. 1683., uti supra jam monitum est, adjectæ.

Epistolæ complures ad Joh. Coccejum, in hujus *Operibus ævudæ* 106, Amstelodami A. 1706. in fol. excusis, publicatæ. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Jul. A. 1706., p. 288.

II. BELGICUM.

De Kennis der Waarheit, naer den Gotschalghheit, in uytnehmende Predication, over uytgelesene Plaetsen des ouden en niederen Testaments, als mede enige Geschiede-Verhandlingen en Redenen, so in dem Ham, als tot Middelburg, gedaen, door gestelt. Middelburgi 1679. in 4.

AFFECTA.

Oeconomiz temporum Libri Tertii Pars posterior, de qua paulo ante est dictum.
Comm. justus in Epistolam ad Romanos, quem eum meditatam esse, & Hammonz, in prælectionibus publicis, capisse proponere, Gvili. Anslaerius, in Vita illius, testatur.

ERICUS MONRADUS, Johannis, insulæ Ducatus Slesvicensis Alstanz Præpositi, & Parochi in ea Kettingenfi, ex Anna, M. Joh. Vagetii, Pastoris Sünderburgensis, gnata, filius, in pago insulæ hujus Kettingenfi, d. 24. Maji A. 1607., in lucem est editus, & Alstatis proinde (sive ex Alstati, Circuli Germaniz Rhenani superioris provincia, oriundis) perperam ab Henn. Wittenio (1.) annumeratus. E scholis Sünderburgensi Alstiz ac Neoburgensi Fioniz, in Academiis aliorum Germanicas, & Hafniensem deinde, se contulit, & in hac Calp. Er. Brochmanno, Theologo percelebri, familiariter innovit. A. 1637. oppidi in Fionia Medelfahrtensis, ac A. 1643., d. 29. Apr., ædis Hafnienfis, divino sacrz Spiritui, Pastor constitutus, nec multo post, d. 30. Aug. anni ejusdem, D. Joh. Burchardo in Episcopatu Cimbrici Ripensi datus successor, supremos Theologiz honores Academicos Hafniz A. 1646., Brochmanno Brabevta, cum competitoribus, Joh. Svaningio ac Georg. Witzlebio, Academiæ Hafnienfis & Soranz Professoribus Theologis, reportavit (2.). Quadriennio post, A. C. 1650., & ætatis 43., d. 26. Jul. (vel, juxta Pet. Terpagrium (3.), aliosque, d. 20. Junii), vivis Hafniz exemptus, tumulum, monumento (cujus inscriptio a Pet. Resenio (4.) recitatur) ornatum Epitaphio, in Sp. sancti, cui olim præfuerat, templo invenit, Encomiastam (*in Programme Biographico funebri*) Joh. Svaningium, Theologum Hafniensem, successorem vero in Cathedra Ripensi Pet. Kraglundium, obtinuit, & e liberis, qui mihi innotuerunt, M. Fredericum, Præpositum in Norwagia Guldbrandsdahlenfem, Pastoremque Ogerianum, & Annam, M. Joh. Rhumanno, Pastori, Præposito ac Canonico Aarhienfi, nuptam, una cum uxore, Margareta Bangia, Johannis filia, A. 1659. demum mortua (5.), reliquit superstitres. A Joh. Svaningio (6.) ob sacram elogio hoc ornatu eloquentiam: *Inerat ejus concienibus mira dulcedo, mira suavitas, & cum res posceret, quoque si argueret & magnificencia, quibus singulis gratiam imprimis cumulavit dicentis sanctitas.* Calculum huic suum Pet. Terpagrius addit, in cujus in ipsum Epigrammate, Joh. Laurentii Seriei *Episcoporum Ripensium* inserto *Appendici* (7.), Vir salutatur,

— cui mellea Sacra,

— Cui par ingenio forma decusque fuit.

Confer de illo, præter Autores jam allegatos, Pet. Resenii *Inscripti. Hafnienfes* p. 116. 124. 170., & Christ. Aagaardi Poemation in promotionem ejus Doctorem, in Frid. Rostgaardi *Poetarum Danorum Deliciis*, T. I., p. 397 - 401., obvium.

SCRIPTA DANICA.

Sermo funebris, in Palladii Rodstienii habitus exequiis. Hafniz 1647. in 4.
Sermo funebris in Sap. III. 1-5., Nicol. Vindii dicatus memoriz. Hafn. 1648. in 4.
Deo fili gloria, sive Sermo funebris in PC LXIII., in Magni Bildii, Præfecti Coldingensis, habitus exequiis. Aarhuz 1649. in 4.

SSSSS 2

- (1.) T. II. *Diarr. Biograph. Sec. XVII.* p. 67. (2.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 177. (3.) in *Inscriptionibus Ripensibus* p. 16. (4.) in *Inscripti. Hafnienfibus* p. 124. (5.) V. Erici Gravii, *Epist. Aarhustensis*, Sermone in exequiis uxoris ejus (*e. Tim. V. 1.*) funebre in Danicum, a filio Frid. Monrado Hafniz A. 1703. in fol. editum, & ex isto, *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1704., p. 84. (6.) in *Progr. fun.* (7.) p. 16.

Sermo funebris Joh. Brockenhusii memoriz facit. Aarhuzi 1649. in 4.
(Conciones, quas Henn. Wittenius f. c. ei tribuit, penitenciales, in Sap. III. 1. 2. 3., Pf. LXXIII. 23. 24. & PŒCXI. 1. 2., chimaerica haud dubie sunt, & e funebribus, jam memoratis, efficitur.)

M. FRIDERICUS MONRADUS, D. Erixi Monradi, Episcopi Ripensis (A. 1650. defuncti) e Margareta Bangia Filius, Praepositus in Norwegia Guldbrandsdallensis & Pastor Ogerensis.

D. Erixi Gravii, Episcopi Aarhuziensis, Sermones duos Funebres Danicos, in Execvius Matris suae, Marg. Bangiz (A. 1669., ex I. Tim. V. 5.), Affinisque M. Joh. Rhumanni, Past. & Praep. Aarhuziensis (A. 1676. ex Ael. XX. 25. 26. 27.), habitos, junctim edidit Hafn. A. 1703. in fol. V. de iis *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart., A. 1704., p. 84.

NICOLAUS du MONT, Lubecensis, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Melancholia, Praefide Herm. Conringio. Helmstadii 1659. in 4.
(Diversus ab illo haud dubie est alius ejusdem nominis Medicus, cujus Diatriben de Calculo renum & vesicae inauguralem, Bafilae publicatam, in Catalogo quodam Disputationum Academicarum video memorari.)

JOACHIMUS MORGENWEG, Hamburgensis, Orphanotrophei patrii Pastor d. 18. Dec. A. 1698. electus, & d. 25. Jan. A. 1699. inauguratus.

D. Mart. Lutheri hochnüsslicher theurer Schatz und Glüden Kleinod, aus seinen Schriften zusammengetragen durch D. Andr. Musculum; 1690 durch Joach. Morgenweg wieder ausgegeben, mit seinen neuen marginalien, Anzeig der Sprüche der h. Schrift und Derter Lutheri, Registen, und einer Vorrede, darinn die Verfasser des Concordienbuchs von Gott. Arnoldi Anshirckungen, in seiner Kirchen- und Ketzer-Historie, gerettet werden. Hamburgi 1701. in 4. Recensum ejus Encyclopaesticum exhibent *Acta Eruditorum Lipsiensia*, M. Mart. A. 1701., p. 143. 144.

Erinnerung an die Wapenfinder einiger Sprüche des Alten Testaments, so, neben den Contagie-Evangelien, ihnen A. 1702. sind ertheilt worden. Hamb. 1703. in 12.

Eine neue Edition der Teuffels Uebersetzung der Bibel D. Mart. Lutheri, mit seiner Vorrede, Landtaffeln, Kupferfiguren, und andern Zugaben. Hamburgi 1708. in 8. *Συναγωγή* ejus V. in *Novis Literariis Germanicis*, M. Majo A. 1708., p. 196., & in *Diario Eruditorum Parisiensis* A. 1708. Gallico, in *Supplementis* M. Septembris Episcopici, p. 589. Editiones ejus Bibliorum Lutheri Germanicorum Joh. Alb. Fabricius (1.) commendat, praeterum majorem, Hamburgi A. 1713. in 4. publicatum, nihil intermittem, quod vel ad accuratorem aut nitorem, vel ad memoriam lectorum fovendam, vel ad allucendos dispositionis elegantia, & summorum argumentorum perspicuitate, rationisque testorum succincte annotata industria, eorumdem sensus animosque, facere quaeat.

Geistliche Untersuchung von Pestilenz, Krieg und andern Land-Plagen, aus D. And. Kesleri Catechismo pestilentiz, und Joh. Arndt geistlicher Seelen-Ärztney dergenommen und mit einer Vorrede von ihm ausgegeben. Hamb. 1713. in 8.

Metaphrasen Psalmorum Davidis, metro germanico ad pios concinendi usus adstricta, ac verba Lutheri, quantum fas, servans; quam J. A. Fabricius f. c. idem laudavit.

CASPARUS DANIEL MORHOFIUS, Kiloniensis, Danielis Georgii, Polyhistoris Academiæ Cimbricæ incliti, filius e Margareta Deginia nato maximus. A. 1675., eodem die 8. Aprilis, qui avo paterno emortualis erat, in lucem editus (2.), quem Poelox Kilonii factum esse Professore Adolphum Clarmundus, scriptor *Φινδώνιος*, ipeptiens (3.), falso tradidit.

Disp. de Majestate jurisbusque Barbae, Praefide Georg. Casp. Kirchmaiero proposita. Witeb. 1698. in 4.

D. G. Morhofii, Parentis, Opera Poetica Latina, in volumen unum collecta, & cum Elegia sua ad Frid., D. Hoff.; dedicatoria, Henricique Muhlii praefatione, edita. Lubecæ 1697. in 8.

Ejusdem Oraciones & Programmata Kiloniensia, quibus, a se collectis, praefationem adjecit geminam. Hamburgi 1698. in 8.

M. JACOBUS MORSIUS, Hamburgensis, Parochiz ruralis Rellingensis, in Comitatu Pimebergico, Pastor, A. 1690. defunctus.

Disp. de Temperantia, ab illo Praefide proposita. Regiomonti 1656. in 4.

JOACHIMUS MORSIUS, Patritius Hamburgensis, natus d. 3. Jan. A. 1593., parentibus Jac. Morsio & Angela Kopfstedta, animum in juvenia ad Theologiz studium appulit, sed, literarum postea elegantiorum, Critices ac Polymathiz reliquæ, captus amoenitate, his illud posthabuit. Summus in eo fuit ingenii perquam capacis, quo literas sublimiores pariter atque humaniores deperit, ardor, profectus etiam, qui supra literarum vulgus ipsum eveherent, haud exigui, & cupiditas denique de re literaria bene merendi incredibilis. Verum, cum judicio haud admodum valeret, ac vita vagabunda plus justo delectaretur, meritis in literas propriis inclarescere neglexit, & Scriptorum tantum aliorum recentiorum Schediasmata, disparis momenti, minutura *ἀνέκδοτα* in lucem protraxit publicam. Imo ad Chemiam tandem, & studia huic cognata, plurimum superstitionis ac vanitatis suis affricantia cultoribus, prolapsus, iis se unice mancipavit, MSSisque & libris istius generis rarioribus (quos inter se Rudolphi etiam II., Imperator, Ernesti Archiepiscopi Colonienfis, aliorumque Principum, Secretorum volumina, cum Theophrasti Paracelsi Avtographis, esse nactum, in praefatione *Nuncii gloriorum Olympici*) corradendis omnes fere cogitationes atque itinera impendit. Nec dubitavit, ingenio suo, ad superstitionis procliviori pietatem, indulgens, Collegio fratrum Rosæ crucis se adjungere, & locum in illa Epistola ambire peculiari, sub Anastasi Philareti Cosmopolitæ nomine edita, verbiisque in ista sua ipsius indolem adumbrare sequentibus: *Si patriam quæritis, domo & gente Holfata sum, in possima & famigeratissima ejus urbe natus. Si ætatem, juvenis vixigini aliquot annorum, doctrina, fateor libens merito, nulla, minore sorte indole præditus, sed qui tamen, ut facile omnibus ingeniis dotibus, ita nulli candore, eruditionisque & virtutibus amore, cedat. Hænestis parcentibus, & familia non ignobili, prognatus bonis fortune (Dei mei clementissimi, Parentis, ac Fratris, indultu) medicisq; ornatus, mente vero supra fortunam excolesce. Natura cunctis bene, nulli male, singulis decenter, cupio, publicæ salutis, quævisque literarum, amantissimus, cujus unicam studium placere bonis, displicere malis, semper sui simillimum esse. Theophasiam sponfam mihi elegi, idemum, si per fata concedatur, conjugem ducturus. Coningat, rogo, mihi ubique, quod expedit, non quod volo. Morsæ gravitatis contemtor effraenem levitatem detestor, bilamque in peccatorum vigorem amplexor. Aurum, gemmas, & divitias vulgi, lutum splendens reputo, neminem se, cum orhis quisque sibi, extra se quærere debere, existimans. Deum venerando, honeste vivendo, neminem ledendo, suum cuique tribuendo, meipsum vincendo, nil admirando, nilque verendo, hostium injurias risu, commiseratione & contempnu, puniendo, legendo,*

(1.) in Epistola, quam ei A. 1712. Laur. Ramirexii, Alex. Mori & Pet. Possini, *Observationes in varia N. T. loca selecta*, a se demum junctim editas, inscripsit, dedicatoria. (2.) V. Vitam parentis, ejus *Dissertationibus Academicis* suffixam, p. 42. (3.) P. V. der Lebensbeschreibung des hauptgeliebten Vaters p. 200.

gendo, scribendo, juventutisque, ac meorum temporum, posteritatisque, bono invigilando, vitam procedere consuevit.
Eandem animi sui indolem hoc expressit Decasticho:

*Ipsa mihi virtus per se placet: illa sibiq;
Et mihi sit merces, præmia nulla moror.
Hoc solum largire, Deus, ne pravus haberi
Plus timeam, vere quam probus esse velim,
Absque meiis, & sine spe, degam, vulgique profanas
Absequere illud est ALBO ejus ACADEMICO ET APODEMICO QVARTO, e prioribus (si nuncum, in mari, uti*

*Nec sperem laudes, nec metuam opprobria;
Usque adeo, ut nec quid ferat formidare penæ
Detrederem, nec quid laudis amore sequear.
Sola hæc sufficiat merces mihi, quod probus ipse
Non possum merito displicuisse probis.*

Præfixum illud est ALBO ejus ACADEMICO ET APODEMICO QVARTO, e prioribus (si nuncum, in mari, uti Joh. Narsii docet Epigramma, amissum, excipias) congesto, & in itineribus insigniter aucto posterioribus, Volumini MSto foliorum 963. τὴν ἐξ ἑαυτῶν grandi ac luculento, Principum, Virorumque xvi istius illustrium ac eruditorum, aliorumque amicorum, αὐτὸς ἑαυτῶν, & plurimorum etiam ad illum Epistolas & carmina, ἰδίῳ ἐξ ἑαυτῶν exarata, exhibenti, a Morfio autem Imaginibus τῶν ἐξ ἑαυτῶν quamplurimis, Epigrammatis, Anagrammatis, & carminibus aliis, in eodem Encomiasticis numerosis, tum propriis (quæ pauciora sunt), tum Poetarum, partim celebriorum, partim obscuriorum, alienis, variisque de illorum vita & scriptis, editis atque ineditis, observationibus, studiose exornato ac illustrato. De quo Historiz itius xvi literariz thesauri, quem, focero suo, D. Sam. Pomario, Præf. Lubecenfi, venalem ab homine ignoto oblatum, Jac. a Mellen, Antistes ejusdem civitatis Marianus eruditissimus, possidet, & mecum communicavit, ego (qvi, *Cimbria* huic *Literatæ* haud pauca ex illo accessisse auctaria, lubens grataque mente fateor) non possum non item cum M. Jac. Fabricio Seniore, Superintendente Hollatice, ferre judicium, cum eum pervolvisset, Octostichon, A. 1633. eidem (Joh. s. 44.) infcriptum, his metris exorfo:

Vidit Fabricius senior præsigne volumen:

Vidit, & obstupuit; neque enim par videret unquam.

Ex ALBO isto ἀνέκδοτον incomparabili, ac Schediasmatis nostri editis, hanc vitæ ejus, a nemine expositæ, ac itinerum literariorum, collegi seriem. Post tyrocina studiorum in patria urbe haud infelicia, Theologiz, & Polymathiz simul elegantiori, Rostochii (ab A. 1610. ad 1613.), Jenæ, ac in aliis etiam forte Germaniz Academicis, eo vacavit successu, ut dignus jam A. 1615. Rostochiensis Rectori ac Professoribus videretur, quem postrid. Kal. Sept., literis honorificis, ad Bibliothecz suæ, recens, post legatos ei a Paulo Calenio, Rostochiensis (Juvene erudito, in Europa atque Asia per octennium peregrinato, Panormique extincto), 2400. florentes, fundatæ, præfecturam inventaret, & sublimiora in Athenis suo expectare justum munera hoc decoraret Encomio (1.): *Tu plerisque, & quidem prioribus Academicis nostræ Professoribus, ab infigni virtute, eruditione & industria, & humaniorum literarum, & optimorum Auctorum, & antiquitatis, studio, de optimo nati immotui, & jam a multis annis es commendatus.* Successit ipsum hoc munus, D. Dan. Crameri, aliorumque, in ALBO ejus, Autographa, in quibus eum Acad. Rostochiensis Bibliothecarium A. 1615., & sequenti biennio, salutaris, mihi pervenit. Verum, an diu illo sit functus, ambigo, cum, ex ALBO eodem, A. eum 1616. itineris ad exteros literarij fecisse initium, & non Rostochii solum, sed & Hamburgi, Stettini ac Leidz, A. 1617. autem in Batavia, Pomerania, ac Dania, hæzisse, sim edoctus. Annum 1618., quo iter in Galliam & Italiam, Philippi II., Pomeranorum Ducis, commendatitiis, *Virum eum singularis eruditionis, & antiquitatis amanissimum*, appellantis (2.), instructus, Dan. Cramero, Luca Holstenio, aliisque amicis, in carminibus Propempticis, fausta quævis abutenti præparentibus, frustra meditabatur, cum sequenti 1619., partim Lubecz, Hamburgi ac Rostochii, partim vero in Ducatu Bremensi, Westphalia, & Belgio fœderato atque Hispanico, exegit, Synodique simul Reformatorum Dordracenæ A. 1619. fuir spectator. E Batavia, eodem A. 1619., in Angliam trajecit (3.), & Londini, Oxoniz ac Cantabrigiz diutius commoratus, atque in Acad. Cantabrigiensi, M. Oct. A. 1619., ob *singularem doctrinam*, teste Joh. Richardsono, Th. D. ac Collegij SS. Trinitatis Præfide (4.), in *ordinem Magistratum adscriptus*, non Joh. Oweni solum, Martialis Britannici (5.), aliorumque eruditorum, amicitiam, sed Chymiz etiam, ut ipse (6.) gloriatur, notitiam haud mediocrem, sibi paravit. Ex Angliæ A. 1620. Lugdunum Batavorum, & hinc in patriam, reversus, sexennium sequevntis domi, apud suos, & in vicinis Saxoniæ inferioris civitatibus, iter licet Italicum atque Africanum, fulsperis Joh. Staricii, J. U. & Med. Licentiat, Elegiacis (7.) SS. Trinitati commendatum, frustra denuo A. 1624. meditatus, transiegit, A. 1627. autem Hafniam Danorum, & A. 1628. Lugdunum Batavorum, iterum excurrit. Cum hoc pacto, per tot annos peregrinatus, verum (qvo ipse in scriptis ψυδανύμενος delectatus est nomine) ageret *Cosmopolitam*, muneribusque publicis studiose abstinentes (8.) patrimonium, et si amplissimum, paulatim imminueret, ac magis etiam in itinere longinquo, cui A. 1629. (post impetratas d. 20. Jan. Augusti, Ducis Brunsvico-Gvelfherbytan, literas salvi conductus, in quibus *Vir optimus pariter ac literatissimus* audit, honorificas (9.) iterum se accingebat, videretur attenuaturus, cognatorum hereditariarum iras ac odia evitare non potuit. Ab istis, tanquam homo prodigus, facultates suas vita vaga atque instabili, Criticesque, & scientiarum aliarum, πρὸς τὰ ἀσφίλα haud facientium, studio, dissipandas, ac ab earum proinde removendis administratione, anno eodem 1629., coram Senatu patriæ est accusatus, & ab hoc, ad causam dicendam, citatione solenni evocatus. Edicto isti, velut injusto, *Protestationem* noster opposuit vernaculam, typis A. 1629. excusam, ac Frid. Lindebrogii, Joh. Hufwedelii, Joh. Christenii, aliorumque hominum eruditorum, causæ ejus patrocinantes, & adversus patriæ ipsum erigentium ingratitudinem, stipatam carminibus, A. sequ. 1630. in Germaniam abiit superiorem, Francofurtique & Argentinz diutius subsistit, ab A. 1631. autem ad 1636. e patria in Cimbriam vicinam ac Daniam, reperitis quotannis itineribus literariis, excurrit. Istis, & liberalitate nostri in cultores literarum egenos assidue, cognati, & frater imprimis natu minor, Jacobus (J.U. deinde Lic. & Practicus Hamburgensis, Comesque simul Palatinus ac Consiliarius Cæzareus, d. 8. Aug. A. C. 1690., & æt. 75., extinctus), denuo offensus, a Magistratu patriæ, actione forensi iterata, circa A. jam 1634., ut patrimonium administratione prohiberetur, impetrarunt, ob iniquitatem hanc, in Viro optimo xris proprii atque legitimi exherede reddendo, graviter, tum ab amicis ipsius aliis, in carminibus variis, tum a Christifido imprimis Hegenio, Goricensi Lusato, in *Exegezi Symbolorum Morfianorum* Metrica, Hafniz A. 1634. scripta (10.), oburgati. Invectivas hæc, & bonorum indignationem, cognati d. 1634. haud morabantur, & rapina facultatum injusta non contenti, servire in nostrum ulterius pergebant, & ex ultimo itinere Hafnienfi Hamburgam reversum, A. 1636., ceu prodigum, & rationis haud satis competentem, impetrato Senatus

consensu

- (1.) Αὐτὸς ἑαυτῶν Epistolæ xvi Rectoris Concilijque Academicæ Rostochiensis in ALBO Morfiano f. 228. superest. (2.) Superfuit et iste in ALBO eodem, f. 114. (3.) V. de itinere Anglico Nicol. Rothameli, Franci, Propempticon, ipsi, in Angliam itineranti, scriptum, & cum Christoph. Schwuzmanni, aliorum, ad eum Carminibus, A. 1619. in s. excusum. (4.) In Autographo, quod ALBO nostri, f. 245., d. 13. Oct. A. 1619., inferunt. (5.) V. Oweni Terrafichon ad eum, in Append. Epigrammarum p. 270., & ejus ad Owenium Epistolam, ib. p. 274. & 279. (6.) In *Ex. Dedic. Tradatui Corn. Drebbelii de quinta essentia*. (7.) In ALBO Morfiano, f. 227. 228. (8.) Aug. Buchnero, de officio illi amplissimo, per litteras (Parte II. Epistola. num. 51., p. 164. 165. 166.), gratulato, rumor haud dubie falsus imposuit. (9.) In ALBO hz. f. 101. & seqq. leguntur. (10.) In ALBO Morfiano MS., f. 245. 246. & 247.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

T t t t t

consensu, mente captorum includebant carceri, & in illo per quadriennium detinebant integrum. A. 1640. tandem ex-
eunte, teste Poeta Anonymo (1.), *Leo forte & mente generosus, cui Argvilo & Hammon parer* (qva neq. *Quesz*: Christianum IV. Regem Daniz, credo designari). *vincula infentis ruptis, Dorophorumque vicissim, ejus adversarium, tervis carceris umbris immergit*. Libertati restitutus Morfius patriam ingratis omaino, ni fallor, reliquit, Willichii Westhofii, Canonici Lundenfis, ad se obsecutus disticho (2.).

Debemus patrie cuncti nos, nostraque, grate:

Debes ingratis nil, Joachime, tuae.

Annum certe 1641. Glückstadii, Kilonii & Lubecz, sequentem autem 1642. (post quem an superstes fuerit, nec ex *Albo* ejus, nec ex aliis, colligere mihi licuit, monumentis) in sola urbe Lubecensi, transiit.

Amicis suis, in tot sibi conciliatis itineribus, quicquid hominum solide eruditorem, Chymicorumque & artificum *ἐξ οὐπέων*, ztate sua, in Anglia, Belgio fœderato, Germania, hujusque præsertim Circulari Saxonia inferiori & Westphalico, Dania item & Chersoneso Cimbrica, floruit, vere illum potuisse annuere, prolixo singulorum, quorum in *Albo* supersunt *ἀνέκδοτα*, recensu, nisi brevitatis studium abstinere isto juberet, facillime posset demonstrari. Sufficiet nobis triplex celebriorum Catalogus, qui vel ingenii sui fœtus ei inscripserunt, vel carminibus illum dignati sunt Encomiasticis, vel Epistolis denique compellarunt familiaribus. Dedicantur ex his ipsi:

1. Eilh. Lubinus, Theol. Rostoch., Horatium, cum Paraphrasi sua editum Francof. A. 1612. in 4.
2. Pet. Laurebergius, Prof. Hamburg. & Rostoch., Aphorismos Physicos, ed. Hamb. A. 1616. in 4.
3. Andr. ab Hobernfeld, Med. D. & Friderici, Elect. Palatini, Archiater, Opusculum de peste, Epistola de Auro potabili auctum, & in *Albo*, f. 145., allegatum.
4. Joh. Mautnerus, Hungarus, Libellum Epigrammatum *ἀνέκδοτῶν*, cum Anagrammatum in nomen Morfii Decade, ei subjuncta, in *Albo*, f. 932-944., obviunt.
5. Mart. Nesselius, Moravus, Pentadem Carminum in ipsum, & Symbola ejus, Jambicorum, Rostochii A. 1635. scriptam, & in *Albo* eodem, f. 862-868., reliquam.
6. Christfridus Hegenitius, Gorlicensis, Enneadem Symbolorum Morfianorum, Epigrammatis, brevioribus pariter atque prolixioribus, Hafniz A. 1634. illustratam, & cum aliis in nostrum Epigrammatis, *Albo*, f. 945-963., itidem insertam; in qua novem hæc ejus explicantur Symbola: 1. *Deo auspice, doctrina duce, virtute comite*; 2. *Cedendo vincam*; 3. *Generosum, injuriarum contemptrix, major omni injuria*; 4. *Ab admiracione splendoris antici me redemit Theosophia*; 5. *Jesum Mea Hereditas*; 6. *Uranie hospitium late patet*; 7. *Hæc mea sublimior Philosophia est, nolle Jesum, & hunc crucifixum*; 8. *Lustrator orbis, hospes ne domi fies: Te nolle plures est, quom nolle cætera*; 9. *Sapientia patria celum, terra hospitium, mo exilium*. Quibus addi etiam potuissent alibi obvia: 10. *Æternitatem cogita*; & 11. *Humana cuncta vana: sola pietatis, doctrine & virtutis, sceptrum perennat*.

Inter eos, qui Carminibus ipsum celebrantur varii generis Encomiasticis, & Libro adoptivorum facile suffeceris haud exiguo, præ obcurioribus, quorum nomina tacemus, quæmprimis, eminent: 1. *E Britannis* Joh. Oventus & Thom. Segethus; 2. *E Belgis*, Casp. Barlitz, Corn. Bußius, Janus Gruterus, Otto Heurnius, Bartholom. Merula, Joh. Narßius, Corn. Giffelb. Plempius, Joh. Polyander, Dan. Souterius; 3. *E Borussis* Joach. Pastorius; 4. *ECimbris*, Joh. Christenius, Mich. Clenovius Jun., Joh. Elfringius, Jacobus Senior, Georgius, Joh. Adolphus & Vincentius Fabricii, Nicol. ab Hagen, Lucas Hollstenius, Henr. Hudemannus, Joh. Huswedelius, Joh. Loccenius, Laur. Ludenius, Joh. Meierus (*Rektor Ripensis*), Mart. Ruarus, Paulus Sperlingius Junior; 5. *E Danis*, Bertilius Canutus, Hehr. Albertus Hamiltonius; 6. *E Germanis*, Phil. Caslar, Daniel & Joh. Jac. Cramer, Gotfr. Hegenitius, Andr. Helwigius, Henr. Höpferius, Joh. & Pet. Laurebergii, Eilh. Lubinus, Hadr. a Mynsicht, Joh. Henr. Meibomius, Joh. Qvistorpius Sen., Henr. Rosenthalius, Christ. Theod. Schofferus, Christoph. Schwannmannus, Joh. Stancius, Andr. Tscherningius, & Georg. Valent. Winterus.

In eodem denique *Albo* *ἀνέκδοτα* supersunt XLIX. ad nostrum Epistolæ: Sixti Arcerii (Med. Prof. Francqverani), Lucæ Bacmeister Jun. (Superint. Megapol.), Casp. Barlitz, Aug. Buchneri, Joh. Cabelavii (J. U. D. & Consil. Svecici), Bertilii Canuti (Recl. Malmog.), Valer. Charstadii (Medici Argent.), D. Jac. Clusii (Med. Rhotomag.), D. Dan. Crameri (Theol. Stettin.), Gev. Elmenhorstii Hamb., Pauli Egardi (Past. in Hoff. Nortorp.), Jac. Fetzeri (J. C. Norib.), Abr. a Franckenberg (Eqv. Silesii), D. Joh. Nicol. Furich (Med. Argent.), Henr. Giclini (Med. D.), Melch. Goldasti, Jani Gruteri, Phil. Hainhoferi Augustani (Consil. Pomeranici), Ott. Heurnii (Prof. Med. Leid.), Thomæ Jamestii (Biblioth. Oxon. Præfcti), Joh. Laurebergii (Prof. Sorani), Winandii Petersdorf (Eqv. Marchici), Philippi II., Ducis Pomeraniz, Dav. Reützii (Concion. Aul. Stettin.), Thomæ Rhadi (Secretarii Anglici), Mart. Ruari (Recl. Racov. Sociniani), D. Christ. Theod. Schofferi (Med. Stad.), Christoph. Schwannmanni (Syndici Buxtehude), Nicol. Scribonii Osnabrugensis (a quo Heptas etiam Anagrammatum in nomen Morfii f. 942. 943. est addita), D. Wendelini Sybelstiz (Archiatr. Russici), Pauli Tarnovii (Theologi Rostoch.), Andr. Tscherningii (Poet. Prof. Rostoch.), Casp. Willichii (J. U. D.), Pierii Winshemii (Ordd. Westfrizæ Historici), singulorum singulæ; duæ autem Joh. Christenii (J. C. Hærdervic.), totidemque Eustathii Swartii & Joh. Heisti (Senatores Hildensensis), ac tres tandem Joh. Kirchmanni, Joh. Mich. Dilherri & Gotfr. Hegenitii (Consil. Brunsvico-Gvelfherbani). Accedant his, quæ (præter tres illas, Joh. Kirchmanni A. 1722. Lubecz *Parte IV. Athen. Lubec.* J. H. a Seelen p. 261. 262. 272. 273. editas) lucem viderunt, Aug. Buchneri duæ (*Parte II. Epistolarum ejus, Dresde A. 1630. edita, num. 51. & 97., p. 164-166. 286-289.*), Casp. Barlitz una, A. 1619. XII. Kal. Apr. exarata (*sub initium Pœmationum Sim. Simonide, a Morfio Leidæ A. 1619. editorum, & ab eodem Barlitz carmine commendatorum Choliambico, ac Bertilii Canuti idem unica (in *Qvaræ Epistolæ Centuria, Amstelod. A. 1619. excussa, num. 80., p. 67. 68.* Quod si & Principibus placuisse viris luss est haud ultima, neque ista defraudari poterit Morfius, quem, præter Comites, Barones & Magnates alios Germaniz, Daniz, Cimbriz, regionumque exterarum, quas lustravit, cætorum, plurimos, Christianus V. & Fridericus III., duo regni Danici hæredes, Fridericusque, Johannes, Johannes Ernestus & Ernestus Güntherus, familiariz Hollstæz, Ernestus Ludovicus Saxonicæ, Augustus Brunsvicentis, Philippus II. & Ulricus Pomeraniz, Ludovicus Anhaltinæ, & Mauritius Nassovicæ, Principes, Avtographus suis, *Albo* ejus insertis, fuit dignati, & hoc pacto de affectu ac favore suo certiore reddiderunt.*

(De Vita Morfii consulari Narratio brevis Nicolai Wilckenii, A. 1723. Viris Lindeburgiorum Germanicis, p. 72-81., subjuncta, & ex ista, jam de illo relatæ adduntur sequentia: Uxorem duxit Telsam, feminam Dithmarsam divitem, sed superbam & malitiosam, a qua (teste ipsius Epistola ad Dan. Scheeliu), post filium brevis ævi in lucem editum, ante

(1.) in duplici de Carcere & liberatione ejus Pœmatio, Latino ac Germanico, in Hamburgenses debachante, quod in *Albo* nostri, f. 804., occurrit, ac cum Henrici a Rahden, M. D., Mortio de liberatione Glückstadii, d. 7. Jan. A. 1641., gratulati, Avtographo, ibidem f. 829. obvio, potest conferri. (2.) in *Albo* f. 448.

ante annum jam 1617., est desertus. Contra violentiam fratris cognatorumque hæredipetarum, in tutelam suam, a Christiano IV., Rege Danico, & Friderico, Duce Holstato-Gottorpienti, tandem receptus, patriam deseruit, & A. 1639. (sed falso, cum, A. 1642. eum adhuc fuisse superstitem, supra sit demonstratum) Gottorpi in lecto mane repertus esse mortuus, ibidemque sepultus, a Wilkenio traditur.)

Conferri de illo possunt Aug. Buchnerus II. cc., & in Epigrammate ad eum, *Poematis p. 464. 461.* inserto, Nicol. Scribonius *Lib. III. Lusum Anagr. Gottorp. p. 89. 90.*, Lamp. Alardus in *Delitiis Atticis p. 32. 33.*, Mart. Ruarus *Cens. I. Epistoliarum, num. 100.*, Gottfr. Hegeinitius in *Itinerario Friso-Hollandico p. 133.*, Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Scriptis. Med. p. 313.*, Georg. Abr. Merclinus in *Lindenio renovato p. 110.*, & Thom. Crenius *P. X. Animadv. Philol. & Histor. c. 3. §. 2. p. 228. 229. 230.*

ANAGRAMMATA nominis ejus e plurimis selecta:

I. Andr. Cyprzi, Holstati (in *Albo f. 720. 721.*):

Joachimus Morfius, Hamburgenfis (in e mutato). * *Amicus Musfi viges, ornat orbem.*

II. Joh. Mautneri, Hungari (in *Decade Anagrammatum Morfio dicatarum, ib. p. 940. 941.*):

Joachimus Morfius, Patri- tricus Ham- burgenfis. ** *Hic est Musfarum cor, magni hujus orbis Jaspis.*
Virum gratissimum Pbabo, Musfi ac Charisim.
Optimus ac gravissimus in moribus hic eras.
Pascitur hic magnus Musfi majoribus Heros.

III. Nicol. Scribonii, Osnabrugensis (*Lib. 3. Lusum Gottorp. p. 89. 90.*, & in *Albo Morfii f. 942. 943.*):

Joachimus Morfius, Patri- tricus Ham- burgenfis. ** *Hic Musfi & orbi charus, Monis pagani virus.*
Es bonus Chibnicus, a Musfi primario rigatus.
Ilei magis vir bonus, ac Historicus par summis.
Magis: hic Musfi amor, ac bonus Jurisperitus.
Magis miri: hic vir bonus, ac Theosophus Janus.

Joachimus Morfius. ** *Obiciis, Musfi amor.*
I, I, homo Musfi carus.
O mibi, o Musfi carus.

(*) Ultimam hoc Scribonii Anagramma Joach. Pastorius etiam, velut suum, *Albo Morfiano fol. 907.* inscripsit, & *Libro IV. Sylvarum, Dantisci A. 1616.* editatum, publicavit.)

IV. Lamp. Alardi (l. c.): *Ἰωαννης οὐ Μορφοειος.* ** *Ἰωαννης καὶ διμος ὁ Μορφαυ.*

ELOGIA ALIA.

Philippi II., Ducis Pomeraniz, Augusti, Ducis Brunsvicensis, & Academiz Rostochiensis Professorum, judicia de illo honorifica, in vitæ jam narratione, ex *Albo* sunt exhibita.

Janus Gruterus, in *Epistola, A. 1616.* Kriptâ (in *Albo Morfii MS. f. 169.*), *Virum* eum vocavit *mensis vere heroica*, quam ipse non tam exosculetur, quam eminus adoret, & hoc præterea A. 1617. (*ibidem f. 678.*), in honorem ejus, *Mythologi Musfarum* ornati titulo, scripsit Epigramma (ab Andr. Tscherningio, in *Frühlinge teutscher Gedichte, p. 44. 42.*, metris redditum Germanicis):

Auxit ut caliditorem mens ferena Lipsi,
Ex poli est adscriptus astris Donis Natus, cum Patre,
Subque se tot vidit orbis embeatus Scaliger,
Intervire pene res est visa litteraria.
Verum, ubi & terras reliquit flos virum, Bongarsius,
Et Casaubonum insectus est Freherus, nec solum,
Amplius Velferi obviit fua, nec Taubmannica,
Kitterbusiusque dixit Bandiusque orbi vale,
Lucas Holstenius suum ad eum Propempticon (in Albo f. 757. 758.) his A. 1618. Jambis est exortus:

Illustre, Morfi, patrie & seculi decus,
Quem dudum Apollo doctiorum coetus
Accensui, jussitque fame premia

Joh. Okenus, Anglus, in *Appendice Epigrammatum p. 270.*, ad cognomen ejus ita allusit: *MORS FUS non habet in te, & allusioni hoc subjecit tetrastichon:*

In libro, Joachime, tuo mea nomina scriptis:
Dignus es in libro nomen habere meo.

Gottfr. Hegeinitius, Consl. Gvclphicus, in *Itinerario Friso-Hollandico p. 133.*, eum *Virum* salutavit *invisitate eruditio- nis, Alboque illius, f. 481.*, metricam hanc allusionis ad cognomen Oventanz inseruit *ἐν ᾧ ἔργον:*

Quod tibi dicitlogus, Morfi, prædixit Oenus,

Illud ego verum nunc Anagramma reor.

Vivis adhuc, sed, cum fueris jam morte peremptus,

MORS in te nullam FUS habuisse potest.

Christ. Longomontanus, Acad. Hafn. Mathematicus, hoc A. 1619. Jul. Cæsl. Scaligeri *Epistolis duobus*, a Morfio e-

ditas, adjecit distichon:

Gratia quam peperit, Charites auxere, Minerva
Abfolvit, Mors! fama perennis erit.

Paulus Egardus, Theologus insignis Holsticus, Epistolæ ad illum, d. 22. Maji A. 1622. exaræ (in *Albo f. 179.*), hæc inseruit: *Bene te novi de nomine & animo, etiamsi non te norim de facie. Novi ego te optimorum studiorum amatorem, quod in te magnam; novi te amatorem divine sapientie, quæ in Macro- & Microcosmo, atque in ipso Christo, ob oculos posita, quod majus; Novi te amatorem Jesu, ejusque vite, quod omnium maximum & pulcherrimum. Prius red- dit in mundo clarum & celebrem, alterum bonis, & sapientia studiosis, gratum & acceptum; sed posterius divinam & Deo proximum.*

Vinc. Fabricius, in Jambis de Poematum Thom. Segethi & Thomæ Rhædi editione promissa, ita (in *Albo f. 181.*) eum compellat:

*Cordate Morfi, seculo major tuo
Meliorque, cultos eruditæ gloria,
Ex magne vindex literarii boni,
Tot munerande civis, quot exhibes*

*Erepta fato eternitatis pignora:
Cordate Morfi, dum Segebi candidis
Rhædique Musis gloriam confers novam,
Æternitatem, quam redonas, accipe.*

Andr. Tscherningius, in Epistola, A. 1635. scripta (ib. f. 677. 678. 679.), *Literarum eum vocavit flatorem*, & in adjecto ita salutavit Epigrammate:

Aonidum sublimis honor, decus orbis, Olympi

Pignus, & intus dexter ocelle Dei.

In alio autem Epigrammate sequens de moribus ejusdem tulit judicium:

Si pietas, si cæca fides, pervisset in orbe,

Morsus æthereo scilicet ingenio.

Metricis hæc longioribus, cætera, e plurimis, studiose omisit,

selecta, ob multitudinem, Alphabetico subiungemus ordine.

Lamp. Alardo (in *Delitiis Atticis* p. 32. 33.) *Decus audit politioris literaturæ nunquam intermoriturum.*

Calp. Barlæo (a quo etiam, in *Epistola*, supra allegata, quod accuratioris literaturæ studia cum ipsa rerum scientia feliciter conjunxisset, A. 1619. est commendatus, in *Carmine*, Sim. Simonidæ Poematis præfixo, Apollinis Mythes præclarus.

Calp. Bartholino Sen. (in *Albo* f. 303.) *Musarum Gratiarumque ocellus, Svada corculum & Themidos delictum.*

Pet. Bertio (ib. f. 223.) *Antique eruditionis & virtutis promptuarium.*

Joh. Bodæo a Stapel, Medico Batavico (ib. f. 495.), *Secretioris scientiæ indagator perspicacissimus.*

Reinero Bontio, Prof. Med. Leidensi (ib. f. 151.), *Philologus incomparabilis.*

Aug. Buchnero (in *Epistola* etiam *XCVII. Partis II.*, p. 286., *pedus ejus eruditum vocanti & candidum*, sibi que præscriptis, ab illo editis, omne aurum & argentum sordide profecto), in *Epigramm.* A. 1621. ad eum scripto, & in *Poem.* p. 464. 465. obvio, *Charitum Pieridumque decus.*

Benedictio a Castro, Medico Hamb. (in *Albo* f. 602.), *Literatorum heros, omniumque scientiarum cultor eximius.*

Joh. Christenio, Jcto Hardervic. (in *Carmine*, *Protestationi* ejus A. 1629. adjecto), *Lumen ingens patriæ, & eruditæ gentis inclytum decus.*

Joach. Clutenio, Jcto Argent. (in *Albo* f. 382.), *Philologus & Polyhistor celeberrimus.*

D. Dan. Cramero, Theologo Stettin. (ib. f. 332-334.), *Philosophus & Philologus optimus, & omnis politioris literaturæ promus condus.*

Pet. Cunzo (ib. f. 182.) *Vir clarissimus & inusitata eruditionis.*

Joh. Mich. Dülherro (ib. f. 693., in *Epistola* A. 1634. scripta) *Elegantissime eruditiorum antesignanus, in quo vixit ævæ antiquitatis.*

Geverh. Elmenhorstio (ib. f. 602.) *Vir bonus, altæ mentis, virtutis & Musæ antiquæ; nec non (in Ep. Dedic. Sidonii Apollinaris) Vir amicusissimus.*

Thomæ Erpenio (in *Albo* f. 311.) *Vir clariss. omnique virtutis & eruditionis genere ornatisissimus.*

Jac. Fabricio (Prof. Med. Rostochiensis), ib. f. 306., *Philologus & Polyhistor eximius.*

Joh. Gifenio, Theol. Rinteliensi (ib. f. 331.), *Philosophus acutissimus & Philologus tersissimus.*

Rud. Goclenio (ib. f. 267.) *Philologus, Polyhistor ac Philosophus eximius, virque ingenio magnus, ac literis & moribus elegantibus pulcherrimus.*

Melch. Goldasto (ib. f. 254., in *Epistola*, A. 1620. scripta) *Unus ex literarum magnatibus.*

Henr. Alb. Hamiltonio, Secretario Danico (ib. f. 453.), *Vir antiqua virtute, & edecumata eruditione, gloriofissimus, humanitatis anima, Svadæque medulla.*

Dan. Heinsio (ib. f. 287.) *Vir clarissimus, eximius, & ad præstantissimam omnia natus.*

Ott. Heurnio, Prof. Med. Leidensi (ib. f. 327-329.), *Vir celeberrimus, & multi-juga eruditione eminentissimus; & vir multiplici eruditione, & morum eximio candore, conspicuus.*

Festo Hommio, Theol. Leidensi (ib. f. 243.), *Vir eruditione singulari, & præclaris virtutibus ornatisissimus.*

Henr. Höpffnero, Theol. Lipsiensi (ib. f. 288., in *Carmine* ad eum), *Alter Lipsius.*

Joh. Huswedelio, Prof. Rostochiensis (ib. f. 130.), *Vir literis & meritis clarissimus.*

Benjam. Johnsono, Poetæ in Angliæ regio (ib. f. 311.), *Vir clarissimus ac eruditissimus, & Philologus consummatissimus.*

Joh. Kirchmanno (in *Tr. de Annulis* p. 216.) *Vir doctissimus.*

Pet. Laurembergio (in *Propemptico* ad eum, f. 488. Albi obvio) *Amicorum princeps, & ingens doctæ gentis columenque decusque.*

Frid. Lindebrogio (in *Carmine*, *Protestationi* ejus præfixo) *Vir titulis & meritis clarissimus.*

Eilh. Lubino, Theol. Rostochiensis (in *Carmine*ibus ad illum, f. 209. & 210. Albi obviis), *Medulla & gemma bonorum, Musarum & Charitum, Sophia & virtutis, alumnus, rosei rosæ non vnersa Lycæi, & rosei Varniaci flos illibatus.*

Mich. Maiero, Archiatro Cæsareo (in *Carmine*, Com. Drebbelii *Opusculis*, A. 1621. ab eo publicatis, adjecto), *Vir genio politissimus, ingenio, virtute & doctrinâ, clarissimus, veræque sapientiæ indagator strenuus.*

Matthæa Martizio (in *pref. Etymologicis*, teste Th. Crenio l. c.) *Vir Clariss., & amicus suus honorandus.*

Matth. Cæf. Martio, Chymico (in *Albo* f. 369.), *Secretioris Philosophiæ indagator solertissimus.*

Joh. Meursio (ib. f. 238.) *Pullus Musarum præstantissimus.*

Cælest. Mislentz, Theol. Regionontano (ib. f. 404.), *Vir clarissimus, & politioris literaturæ coryphæus.*

Joh. If. Pontano (ib. f. 371.) *Politioris doctrinæ, omniumque elegantiarum, arbiter ac promus condus.*

Mart. Rüaro (in *Carmine*, Sim. Simonidæ præfixo *Poematis*) *Corculum Cumanarum, politiorisque doctrinæ arbiter & promus condus.*

Henr. Rumpio, Prof. Hamburgensi (in *Albo* f. 509.), *Philologus præstantissimus.*

Laur. Scavenio, Theol. Hafniensi (ib. f. 612.), *Sæculi nostri ornamentum illustre.*

Pet. Scriverio (ib. f. 141.) *Vir totius antiquitatis apprime studiosus.*

Thomæ Segetho (in *presul. Vindicationis famæ sue*, Hamburgi A. 1622. editæ) *Vir summa integritatis, candoris & eruditionis.*

D. Christ. Sledano, Theologo Slesvic. (in *Albo* f. 268.), *Vir ab eruditione multi-juga juxta, & ab egregia fama, quæ in Academicis, quæ in aulis, celeberrimus.*

Paulo

Paulo Sperlingio Jun., Theologo Kilon. (f. 404., in *Carmine* ad eum), *Virtutum virtutis, bonestis, morum & doctrinae, Exemplar.*

Dan. Souterio, Med. Batavico (ib. f. 494., in *Carm. ad eum*), *Decus omnium fororum, Musorum Charitativorum.*

Azar, Sturtio, Prof. Rostochiensis (ib. p. 524.), *Politicus & Philologus excellentissimus.*

Raph. Thorio, Medico Londinensi (ib. f. 113.), *Musorum quæstor cupidissimus & dispensator liberalissimus.*

Calp. Tomanno, Med. Tigurino (ib. f. 397.), *Mythiararcha opt. max., solidiorumque literarum princeps.*

Gerh. Joh. Voßio (ib. f. 32.), *Philologus clarissimus.*

Ol. Wormio (ib. f. 409.) *Vir clarissimus, de literis & bonis bene meritus.*

Henr. Wottono, Legato Anglico (ib. f. 156.), *Vir, cui omnes Musæ, earumque cultores, plurimum debent.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Eidyllion in titulum Magistri Jano Gvilh. Laurenbergio collatum, & Epicedion eidem scriptum. Rost. 1610. in 4.
Epistola ad D. Joh. Cluverum, nuptias auspicias parantem, Hamburgi 1614. in 4.

Epistola ad Centum viros Rostochiensis, de vindicanda nece optimi juvenis, Joh. Marqværdi, Rigenfis, a vigilibus nocturnis trucidati, cum adjecta Studiorum Rostochiensium quærela, sub *Philaretæ* nomine ab ipso (ut nonnulli credunt) edita. Rixæ 1614. in 4.

Epistola nuptialis ad Dan. Scheelium, J. U. C. A. 1617. in 4.

Vindicæ Scalgerianæ, quas, tanquam nuper editas, Melch. Goldastus, in *Epistola* ad illum æverde Jæ. A. 1620. exarata, & in *Albo* ejus, f. 254., reliqua, commendavit. (Dubito tamen, annon eadem hæc sint cum Jul. Cæf. Scalgeri *Epistolis duobus*, a nostro A. 1619. editis, & Goldasto inscriptis.)

Nuncius Olympicus, seu Catalogus Latino-Germanicus librorum CCXXXVIII. MSS. Storum Bibliothecæ secretoriis senis alicujus Theologi & Medici celeberrimi, de grata posteritate præclare mereri cupientis, das ist: *Verzeichniß etlicher geheimen Bücher und Schriften, so ein fürnehmer, Gottesgelahrter und hochberühmter Theosophus und Medicus, in Theosophia, Cabala, Magia, Chymia, Medicina und Philosophia, durch viele beschwerliche Reisen, und große Unkosten, zum anmengenbracht, darinn die größte himmlische und irdische Weisheit begriffen ist, ausgegeben durch Anastasium Philaretum Cosmopolitum. Philadelphiz, Anno, quo Cito LVX Magna a Christo IL. LV. Cæset in sil. Lento (i. e. 1266.), in 4. Catalogum hunc, cujus paucissima tantum exempla impressa esse, Epistola ad Gerh. Culemannum Jun., Præpositum Rendesburgensem, Latina dedicatoria testatur, Morfio (qui prænomen Hebræum *Jochaim* cum Græco *Anastasis*, illi quoad lignificationem gemino, permittit) jam olim, *Tomo II. Theatri Anonymum & Pseudonymum* Placciani, p. 500., argumentis vindicari idoneis. MSS. pleraque, in eo enumerata, Chymica sunt, & in his, multa Theophiz, ut Paracelsi, ac Fratrum Rozæ crucis, quibus nonnulla immiscetur pro Reformatis contra Lutheranos Polemica, atque Enthusiastica. Possessorum illorum fuisse vel Mich. Maerum nostratem, Chemiatrum Cæsareum atque Hassiacum percelebrem, vel Henr. Nollum, Prof. Medicum Steinfurtem, qui Epigramma ad editorem Catalogo addidit, aliquando conjecti, ad dextre fati, aliorum esto judicium. In Epilogo ab editore, Morfio, MSS. Storum Philologicorum, Historicorum, Politicorum, Theopolicorum, Chemicorum ac Mysticorum, non ubivis obviour, a se quoque collectorum, mentio aliqua injicitur.*

Epistola sapientissimæ Fratrum Rozæ crucis Societati remissa, quæ, sub eadem Anastasi Philaretis Cosmopolitæ larva, sine mentione anni, produsse fingitur Philadelphiz, typis Christiani Harpocratis, in 4. Confer, quæ de illa in *Vita* nostri narravimus.

Epistola in pessimos seculi mores invectiva, Latine ad Joh. Rislerum, Pastorem in Ducatu Brem. Horneburgensem, Hamburgo A. 1628. scripta, & Risleri Sermoni sacro *de Tempore Christianorum* Germanico, Hamburgi in 4. excusio, adjecta.

Epistola ad Joh. Ovenum, Poetam Anglum, Hamburgo A. 1627. data, & in *Appendice Epigrammatum* Oventi, p. 274-279. Edit. *Amstelæd.* A. 1632., obvia.

Epistola ad Joh. Isaacum Pontanum, inter alias Virorum doctorum, in *Appendice Epistolæ Andr. Alciati ad Berob. Martium* (n. 66., p. 180. & sq.), Leidæ A. 1695., a D. Ant. Matthæo, JC., publicata. V. Th. Crenii *P. X. Annua*, p. 228.

Copia furtivæ, doch rechtmäßiger, Ablehnung und Protestation, gegen die unbedachtsame und wiederrechtliche Citation der Bürgermeister und Raths zu Hamburg, in justissima causa Morfiana. Philadelphiz 1629. in 4. Historia ejus in *Vita* nostri relegatur.

II. ALIENA.

Joh. Scalgeri Epistola ad Eilh. Lubinum, de parentibus Scalgeri Hypobolimzi, & Tychonis Brahei Elegia de exilio suo. Halæ Sax. 1613. in 4. maj.

Joh. Brentii Sen., Theologi Tubing., Epistola de exilio suo, ad Georg. Majorem. Rostochii 1616. in 4. Denique edita a Thoma Crenio A. 1701., *Parte X. Animadv. Philol.*, c. 3., §. 2., p. 221-225.

Hieron. Welleri, Theologi Fribergensis, Consilium de studio Theologico rite instituendo, & feliciter continuando, modoque recte disputandi & habendi conciones. Rostochii 1617. in 4.

Αντίκτυπος Επαινετικός *Αντιπαινετικός*, cum Versione doctissima Pet. Laurebergii, ab eo edita. Lugd. Bat. 1618. in 4. Plura de illa in Laurebergii dicuntur Elegio.

Pauli Merulz, Prof. Leidenfis, Orat. posthuma de statu Reip. Batavicz. Lugd. Bat. 1618. in 4.

Jul. Cæf. Scalgeri Epistola duo lectu dignissima (nempe 1. Excerpta ex Libro XVI. Exercitationum Exotericarum, qui Cardanus inscribitur, & 2. Epistola ad Gervaf. Marilallerum), e Pet. Bertii museo nunc primum edita, & Melch. Goldasto inscripta, Lugd. Bat. 1619. in 4.

Joh. Scalgeri de arte Critica, ad Pet. Scriverium, Diatriba. Lugd. Bat. 1619. in 4.

Ejusd. Expositio doctissima difficillimi cujusdam loci Galeni (τὸς Κίρκας γὰρ πῶς ἀλέγει), e Biblioth. Frid. Lindebrogii edita, & Pet. Laurebergio inscripta. Lugd. Bat. 1619. in 4.

Cæf. Baronii, S. R. E. Card., Epistola ad Phil. Il., R. Hispan., de Monarchia Sicula. Ib. 1619. in 4.

Car. Clusii, Prof. Med. Leid., Descriptio Chorographica Galliz Belgicæ posthuma. Ib. 1619. in 8.

Ælii Franc. van der Wielen & Jani Douix quædam de Exordio novi anni: Accedit Joh. Cæfeli Felicitas Lüneburgi. Lugd. Bat. 1619. in 8. (O. Sp.)

Ant. Florebelli, Mutinensis, Panegyricus, Carolo V., Imperatori, dictus. Lugd. Bat. 1619. in 4.

Franconis Duyckii, Consulis Leid., Comparatio elegans Venatoris & Amatoris. Ib. 1619. in 4. (Catal.)

Møllerii Cimb. Lit. Tom. I.

Uuuuu

Gvilh.

Gvilih. Laurebergii Sen., Prof. Med. Rostoch., Diff. Epistolica, continens curationem Calculi vesicæ. Lugd. Bat. 1619. in 12. Recula (*testibus Lindenio & Draudio*) Witeb. A. 1623. & Lugd. Bat. A. 1629. in 12.
R. T. (i. e. *Raph. Thorii*), Medici Londinensis, Epistola de Isaac Casauboni morbi mortisque causâ, & Biblioth. Ott. Heurnii edita, Lugd. Bat. 1619. in 4.

Simonis Simonidæ, Rusii, Joh. Zamofcii Secretarii, Poemata aurea, cum antiquitate comparanda: Accedit Ad. Burfii Historia vitæ ac obitus Joh. Zamofcii, Polonorum Archistrategi. Lugd. Bat. 1619. in 8. Recensum illorum (in præfixis etiam Casp. Barzæ ac Mart. Ruari carminibus, & Aug. Buchneri Epistola ad Morfium, *Parte II. Epp. p. 325.* commendatorum) V. in B. G. Struvii *Bibliotheca antiqua*, M. Aug. A. 1704. p. 353-356, & de Simonide Autore confert Sim. Staravolskii *Elogia Scriptæ Polon.*, n. 99., ac Joh. Pet. Leitchii *P. IV. Biblioth. Poetica* p. 100. 101.

Henr. Nollii, Theolophi & Prof. Med. Steinfurtenfis, Via Sapientie triuna, a Morfio (sub ficto Anastasii Philareti Cosmopolitæ nomine) edita Anno, quo sapiente IVDICE triumphat Veritas (i. e. 1620.) in 8.

Corn. Drebbelii, Chemici & Mechanici summi, Tractatus duo: Prior de natura Elementorum, quomodo Vent, fulgura, pluviz, tonitrua, ex iis producuntur, & quibus servantur usibus, a Pet. Laurebergio Latine versus; Posterior de Quinta essentia, ejus viribus, usu, & quomodo ea ex mineralibus, metallis, vegetabilibus & animalibus, sit extrahenda. Accedit ejusdem Epistola ad Jacobum, Britanniz Monarcham, de perpetui mobilis inventione. Hamburgi 1621. in 8. Præfixa & subiecta sunt Mich. Maieri, Hadr. a Mynsicht, & aliorum, carmina ad Morfium encomiastica.

Duncani Liddellii, Scoti, Med. D. & Prof. Helmst., Tr. de dente aureo pueri Silecii, contra Jac. Horfium, cum Joh. Jessenii Relatione de Rustico Bohemo cultorivace, ex ejus museo editus, & Liddellii *Arti Medica* adjectus. Hamburgi 1628. in 8.

Sam. Varadi, Moravi, & Paf. Sahezenfi exulis, Epistola ad Morfium, de miraculosa liberatione Joh. Potoczki, Podoliz Waywodæ, ex captivitate Turcica. Adjecta est Relatio rationum zrarum Turcici. Rostochii 1635. in 4.

Consilia trium celeberrimorum Virorum, Ign. Hanniælis, Hug. Gronii & Joh. Henr. Alstedii, de studio Politico instituendo. Additur Ægidii a Lancken, Consilii Holfatici, Epistola de Educatione nobilium. A. 1636. in 4.

If. Casauboni Epistola ad virum nobilissimum, de *Itæria*; modo antiquo. Rostochii, sine mentione anni, in 4. Promissa est a Casaubono in *Notis ad Polyenium* p. 729., sed *avēdoſis* ejus a Theod. Janſonio, in *Biblioth. promissa & latente* p. 11., perperam annuerata.

Hug. Grotii Alloquium ad Arcam, quæ & carcere elatus est: sine loci & anni mentione, in 4.
Dominici Baudii Schediasma aliquod; uti ex Eith. Lubini in scripta Baudii & Merulæ, ab illo edita, carmine, quod in *Albo MS. f. 209.* legitur, colligo.

Gerh. Culemanni Jun., Præpositi Rendesburgensis, Bericht von den Stücken Blutes, so A. 1620., auf der Oberseite, bey Rendesburg, sind gegeben; mit seiner Vorrede von ihm aufgegeben. Philadelphiz 1626. in 8.

Copia rines Schreibens Lucas Holstienii, an Heinsonem Lambeck, A. 1632. geschrieben, von dem erschrecklichen und wunderbaren Brande des Berges Vesuvii. A. 1635. in 4.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Album Academicum & Apodemum MS. insigne, cujus historiam in vita jam exposui.

Variz Lectiones in Prudentium, ob quas, sibi communicatas, Aug. Buchnerus duabus illi gratias egit Epistolis, supra jam memoratis.

Epistolæ ineditæ ad Viros doctos, quarum duas ad Frid. Lindebrogium Reinh. Blomius habuit.

Historia rerum gestarum Philippi II., Ducis Pomeraniæ; quam eum molitum esse ex nonnullis ad eum Epistolis patet.

Scripta aliena, quorum editionem promissit, sequentia:

1. Theophilus, Sextus, Rufus, Oribasius, ceterique Anatomici veteres. V. Ep. *Dedic. ad Senat. Amstelod.*, *Isagoge Anonymi Anatomicæ Græcæ A. 1618. præmissam*, & Sixti Arcerii ac Pierii Winsheimii *Epistolæ*, quibus editionem illorum A. 1619. urserunt, *avēdoſis*, in *Albo MS. f. 370. 380.* obvia.

2. Anonymi, nomine dignissimi, de antiqua Atheniensium religione Libri duo eruditissimi, & Bibliotheca Jacobi, Regis Angliæ, eruti, quos Lubez A. 1625. in 4. produisse *Catalogus nundinarum anni illius vernalium*, p. 50., falso perhibet. *Avēdoſis* enim A. 1633. adhuc fuisse, carmen docet Pauli Sperlingii Jun. ad Morfium, eos editurum, isto exaratum, quod in *Albo f. 804.*, una cum Joach. Pastorii & Thomæ Segethi in eisdem Epigrammatis (*f. 172. 583.*), invenit.

3. Joach. Vagetti, Hamburgensis, Descriptio Hamburgi, five Annales civitatis illius posthumi, earminibus D. Joh. Polyandri (Theologi Leidensis), Hadriani a Mynsicht, Dan. Drencani & Joach. Pastorii, iis præfigendis, in *Albo (f. 221. 317. 320. 321.)* celebrati.

4. Jul. Cæf. & Jol. Scaligerorum inedita quædam. V. Ep. *Dedic. duobus Epistolis J. C. Scaligeri A. 1619. præfixam.*

5. Justii Lipsii Epistolæ *avēdoſis* posthumæ. V. (ex ejus ad Joh. If. Pontanum *Epistola*) Th. Crenii P. X. *Animadv.*, c. 3., p. 228., & D. Phil. Cæfari, Prof. Brem. Anagramma de Lipsio, in *Albo f. 161.* occurrens.

6. Jani Douzæ filii Epistolæ posthumæ, quarum editioni orandæ D. Mart. Chemnitius Jun., Cancellarius Holfaticus, hoc destinavit, & *Albo f. 398.* inscripsit, distichon:

Erravit, qui, Douſa, tibi cognomina finxit:

Musam, non Douſam, dicere debuerat.

7. Joh. Polleti, Insulensis, Poemata, de quorum laudibus Gotfr. Heegenius A. 1627., ad Morfium, editioni se accingentem, & Epistolam scripsit, & aliquot Epigrammata, in *Albo f. 482.* reliqua.

8. Bartholomæi Merulæ, Pauli F., Leidenfis (Tubingæ A. C. 1618. & æt. 25. mortui), Poemata posthuma, a Morfio (sic ut ipse in *Albo f. 753.* testatur) collecta, & libello Carminum adopto, aucta.

9. Thomæ Segethi, Scoti, & Thomæ Rhædi, Regis Britanniz Secretarii, Poemata, quorum editioni promissæ Vinc. Fabricius & Arn. Bachhusius Epigrammatis aliquot, in *Albo p. 585. 586.*, applauserunt.

10. Joh. Ifaaci Hollandi, Basilii Valentini, Rogerii Baconis, Gvidonis Magni, & aliorum Philosophorum probatisfimum, Opera Chymica, hæcenus ab invidis suppressa. V. *Nunciis Olympici*, & editionis *Opusculorum* Corn. Drebbelii, *Epilogos*.

11. Corn. Drebbelii Tractatus de Sale marino, Vitriolo, Mercurio, aliæque opuscula *avēdoſis*, V. *Album f. 342. 343.*

12. Bartholom. Komrdorferi Tinctura gemmarum, in qua illarum criteria exponuntur; quam, Hamburgi edendam. Gotfr. Heegenius peculiariter (in *Albo f. 421.*) celebravit carmine.

M. JOHAN

M. JOHANNES MOSERUS, Hamburgensis, Zachariz, Scholz publicæ Conrectoris, filius, Pastor urbis in Westphalia Osnabrugensis, ab anno 1688., Marianus, d. 2. Jul. A. C. 1699., & ætatis 36., defunctus (1.); quem Joh. Frid. Mayerus (2.) juvenem in solatium Ecclesiæ natum, juvenutisqve Academicæ ornamentum, Pet. Ambr. Lehmannus autem (3.) einen Mann von ungemein Gaben und Gelehrsamkeit, appellavit.

Conr. Sam. Schwartz Heischii ad eum Epistola Tomo I. *Epp. arcen.*, n. 374., p. 625. 626., legitur.

Uranologia, seu Disps. de Cælo, Præfide Dan. Blünero. Hamburgi 1684. in 4.

Disps. de Lege injusta, ejusque obligatione, Præfide M. Joh. Frid. Heunichio. Lipsiz 1684. in 4.

Disps. de Assensu S. Scripturæ in ordine ad nostram cognitionem, seu unde homo certus sit, Scripturam esse verum Dei verbum? ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Frid. Mayero defensa. Witebergæ A. 1685. & 1705. in 4.

Berfuchter und neu erfundener Abraham, in XII. Andachten oder Predigten vorgestellt, und, nach seinem Tode, mit H. C. Meyeri, Predigers in Osnabrügge, Vorrede, aufgegeben. Osnabrüg 1699. in 8. & (juxta Catal. Numd.) Jenz 1701. in 12., Francof. & Lips. 1712. in 8.

Opus de Vaticiniis Propheticiis, quæ N. T. tempora spectant, præcipuis, inchoatum quidem, sed morte Autoris interruptum, de quo H. C. Meyeri præfatio scripti præcedentis consulenda.

ZACHARIAS MOSERUS, Junior, Hamburgensis, Conrectoris scholæ publicæ, sibi cognominis, filius, Med. D. & in patria Practicus, A. 1688. mortuus.

Disps. Inaug. de natura Contagii. Trajecti ad Rhenum 1682. in 4.

JOHANNES LAURENTIUS a MOSHEIM Lubecensis, natus A. 1694., d. 9. Oct., Collegii in Academia Kiloniensi Philosophici ab A. 1719. Affessor & deinde ab A. 1723. Theologiz Doctor ac Professor Helmstadiensis.

Conf. de illo Jo. Henr. a Seelen Partem III. Athen. Lubec. p. 519. 520. & Anonymi (falso tradentis eum Ecclesiastam esse Kiloniensem), Maendelyte Dittreffe, M. Apr. A. 1720., n. 7.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Dissertatio, Pontificios, falsi Apostolici expertes, in re fidei fluctuare ostendens, ad Matth. V. 13., Præfide Alberto zum Felde defensa. Kilonii 1717. in 4.

Cogitationum de studio literario (sive Historiæ Literariæ) Pars prima, quæ prodit Tomo VI. *Miscellaneorum Lipsiensium* (Lipsiz A. 1717. in 8. edito) *Observ.* 126. p. 63. 82. & in illud est iniquior.

Apologiz pro Martyribus, adversus M. Antonini Philosophi Lib. XI. τὴν ἐκείνων §. 3., Diss. prima, Præfide Nic. Möllero. Kil. 1718. in 4.

Demonstratio Sectæ Nicolaitarum, adversus doctissimos ejus oppugnatores, ad Theod. Haseum; A. 1718. inserta Bremensium *Bibliotheca Historico-Philologica Classis I. Fasciculo IV., Art. I. V. Joh. Gottl. Kraufii* (argumentum ejus exponents) *Neue Zeiungen von gelehrten Sachen*, num. 63. A. 1719., p. 498. 499.

Schediasma in locum Joh. VIII. 56., A. 1718. in eadem Bremensium *Bibliotheca Classis II. Fasciculo II.*, publicatum. V. Val. Ern. Löfcheri *Unschuldige Theologische Tachrichten*, Sect. 2. A. 1719., p. 343. 349.

Epistola de Imaginibus Telesticis ab Apollonio Tyanzo non confectis, contra D. Gothfr. Olearii *Notas in Philostrati Vita Apollonii Lib. 3. c. 22.*, eadem *Bibliotheca Bremensium, Class. III., Fasc. I., p. 1. & seqq.* inserta & in D. Christfr. Wächteri, Jcti, Epistolis 2. contrariis (in *Actis Erud. Lips.*, M. Apr. A. 1721., p. 177. 182. & M. Jul. A. 1723. refutata.

Observationes quædam alix in *Miscellanis Lipsiensibus & Bibliotheca Bremensium*, passim obviz. V. Seelenium *I. c.* Animadversionum sacrarum ad selecta sacri codicis & antiquitatum loca Specimen, quo, adversus Summi Viri, Gottfr. Olearii, exceptiones, recepta interpretatio modestissime vindicatur, simulque ad quasdam ejusdem in Mathæum Observationes nonnulla monentur. Rostochii 1719. in 4. V. *Catalogos anni 1719. nundinales.*

Cogitationes Philosophicæ de eo, quod iustum est circa Literarum sacrarum ex præfisis scriptoribus profanis interpretationem & emendationem. Kil. 1720. in 4. Opposita est illis M. Joh. Andr. Cleffellii, Scholz Slesv. Rectoris, Dissertatio, Mosheimii sententiam de interpretatione N. T. ex Scripturibus profanis examinans & rejiciens. Witebergæ 1722. in 4. excusa. Conf. de iis censuram Seelenii *I. c.* p. 521.

Vindiciæ antiquæ Christianorum disciplinæ, adversus Joh. Tolandii, Hybernici, Nazarenorum. Kilon. 1720. in 4. Secunda editio, Commentatione de vita Tolandii & Joh. Franc. Buddæ præfatione aucta, prodit Hamb. 1722. in 8. V. de iis Recensum Lipsiensium in *Actis Erud. Lips.*, M. Oct. A. 1722., p. 492. 496. Tubingenfium in der *Älternensten Historie der Gelehrsamkeit*, M. Febr. A. 1722. n. 3., Anonymi in der *Historie der Gelehrsamkeit unserer Zeiten*, P. II., num. 5. & Bremensium *Fasciculo V. Classis III. Bibliotheca Historico-Theologico-Philologica*, num. 6.

Dispositio Chronologica - critica de vera ætate Apologitici Tertulliani, Lugd. Bat. 1720. in 8. Helmst. 1724.

Diff. de Pygmæis, Æthiopis populis, cum Append. de Statura Corporum Beatorum. Kil. 1721. in 4.

Observationum Sacrarum & Historico-Criticarum Liber primus. Accedit Oratio de eo, quod nimium est in studio Lingvarum & Criticæ. Amstelod. 1722. in 8. maj. Recensum ejus invenies in Joh. Clerici (sua quædam adversus Auctorem defendentis) *Bibliothecæ ævæ ætate & moderne*, T. XVII., P. II., num. 8. & der *Fortgesetzten Sammlung von Theologischen Sätzen*, Sect. 6. A. 1722. p. 909. 912.

Vberti Folietz de Lingvæ latinæ usui & præstantia Libri tres, ab illo, cum Notis suis, Dissertatione de Lingvæ Latinæ cultura & necessitate, & Vita Folietz denuo editi, Hamburgi 1723. in 8.

Primitiæ Juliz: I. Oratio in Christo unice Theologo imitando. II. Commentatio de felicitate eorum, qui pura mente sunt, ad Matth. V. 8. III. Diff. de Vi Argumenti, quod a Tuto in Theologia ducitur. Gvelferbyti 1723. in 4.

Diff. Theol. Inaug. de Theologo non contentiofo, ad 2. Tim. II. 23. 24. Helmstadii 1723. in 4.

Diff. de Concilio Dordraceno, magno Concordiæ sacre impedimento, Helmst. 1724. in 4.

II. GERMANICA.

Zufällige Gedanken von einigen Vorurtheilen in der Poësie, besonders in Deutschen, unter dem Rahmen Selintes ausgegeben: Erster Vortrag. Lübeck 1716. in 4. V. de illis J. G. Kraufium (a quo stylo scriptæ esse perhibetur Satyrico) *c. l.* num. 34. A. 1717. p. 266. 267.

Die Herrligkeit Jesu, als des eingebornen Sohnes vom Vater, in einer, am Himmelstages-Tage, A. 1716. zu Kiel gehaltenen Predigt, aus der Jesu-Epistel Act. I. 1-11. vorgestellt. Kil. 1716. in 4.

Uuuu 2

INEDITA

(1.) V. H. C. Meyeri, Collegæ ipsius, præfat. Abrahami ejus sententiæ, & Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicas anni 1699. vernaculæ*, n. 28., p. 274. (2.) in *Præfat. Disps. ejus de assensu S. Scripturæ*. (3.) *I. c.*

INEDITA ET PROMISSA.

Observationes in Irenaeum, quas A. 1718, in *Demonstratione Sectae Nicolaitarum*, est pollicitus. V. J. G. Kraufium l. c., num. 63. A. 1719, p. 491. 499.

Diff. de Mich. Serveti vita & scriptis, cujus in Bremenium *Bibliotheca Historico-Philologica-Theologica*, Cl. I., Fasc. V., Art. 4., mentio injicitur honorifica.

Historia Actorum Joh. Durzi Irenicorum, quam itidem Bremenfes, Cl. I., Fascic. VI., Art. 1., ab eo expectari jufferunt. V. J. G. Kraufium l. c., num. 78. A. 1719, p. 624.

Bibliotheca Vulcani, sive Dissertationes de Libris combustis. V. *Catalogus annorum 1716. & 1717. mundinales*, & J. G. Kraufium l. c., num. 34. A. 1717, p. 267.

Opusculum de Causis pereuntis Poeseos, in den Zufälligen Gedanken von einigen Vorurtheilen in der Poesie, Sect. I. p. 6., promissum. V. Kraufium l. c., n. 34. A. 1717, p. 267.

Historie der Eischen-Hochzeit und Ehren-Gedichte, quam in eodem scripto, Sect. I. p. 15., est pollicitus. V. Kraufium l. c., p. 267.

Deutsche Gedichte. V. Kraufium l. c., p. 267.

Carmen Germanicum de Lutheri Laudibus & immortalibus in Ecclesiam meritis, in Academia Kiloniensis M. Nov. A. 1717, recitatum. V. *Programmum Jubileum anni 1717. Kiloniense* p. 6. 7.

Historia vera Martyrum & persecutionum Ecclesiae primitivae Christianae, promissam *Disquisitione de vera etate Libelli ab Athenagora pro Christianis conscripti*, in Bremenium *Bibliotheca Historico-Philologica*, Fasciculo V. Classis II., n. 3., obvia.

Observationum sacrarum Libri duo, quos in eadem Disquisitione est pollicitus.

Tr. de Fide Historica Philostrati, & eximificatione Apollonii Tyanei, ejusque apotheosis, quæ, in *Epistola de Imaginibus Apollonii Telestici*, supra memorata, ejus specimine, a se jussit expectari.

Exercitationes ad Philostratum, & Annotationes ad Apollonii Tyanei Epist. A. 1723, in *Novellis promissæ Holfaticis*, Philastrii, Episcopi Brixienfis, Liber de Hæresibus, Commentario illustrandus. V. *Acta Erud. Lips.*, M. Oct. A. 1722, p. 484. 490.

Observationes in Epistolam ad Corinthios priorem. Tractatus de Sectis Nazærenorum & Ebionitarum. } promitti ab eo traduntur in *Bibliotheca Bremenium Fasc. V. n. 6.*

Historia Cerinthis.

JOHANNES MOSINGIUS Junior, e scholæ Bordesholmenfis alumno (1.) Slesvicenfis, circa A. 1634, Subrektor, & Parochus tandem ruralis, circa A. 1643, in Schwanzia vicina, Wabfens (pater forte Joh. Mofingii, Ecclesiastæ circa A. 1670, Tonningenfis), a Nicol. Scribonio, *Libro Lusum Anagrammaticorum Gottorpienfium* (quibus elegans ejus Epigramma est subjectum) secundo (2.), *Vir vocatur Infignis Judis viaque vita, Bonus Philopofus, bonus Poeta, Bonus Theologus, bonus Pelagus*, &, ob venam Poeticam, in sacris præsertim eximiam, compluribus celebratur Anagrammatis. Qualia sunt:

Johannes Moe- } {Io! magnus in Sione es.
singius. } ** {Una infignis homo es.
              } {O mi ingenio sanus es.

In Joach. Morfii *Albo* (de quo supra dictum est) *MSs* plurima ejus supersunt Carmina, Anagrammata & Epigrammata, haud inuenta, tum in ipsum Morfium (f. 817. 818.), tum in alios Viros Cimbriz eruditos, illorum passim adjecta Autographis.

THOMAS MUERKIRCHEN, sive MOORKERKE, Johannis filius, Lubecenfis, patriz Senator, & A. 1385. Prætor, A. 1401. juxta Jac. a Mellen & Kirchringium (3.), A. 1395. autem juxta Bernh. Middendorpium (4.), & 1402. juxta alios, est defunctus. Huic Chronicon Lubecense vernaculum *avendojor*, sibi lectum, tribuit Conradus ab Høveln, Scriptor Historiz Lubecenfis proletarius (5.), sed invita veritate. Nec enim aliud illud est quam Chronicon Lubecense Saxonicum, A. 1385. a Lectore ordinis Franciscani (Dethmaro, si Mellenium audias), jussu Thomæ Moorkerkii & Herm. Langii, Prætorum, conscriptum, & ab Henr. Rangero (6.) jam allegatum. Cujus Autorem Moorkerkium esse, quod nomen ejus in fronte scripti *avendojor* memoratur, inepte Høvelius credidit. V. *partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1. & 2., p. 431. 432., ac quæ supra, sub Dethmari allata sunt nomine, nec non Jac. a Mellen *Notitiam majorem* p. 86. 87. 111. 112. 114.

M. ALBERTUS MÜLLERUS, Hamburgenfis, Johannis, zdis Sp. S. Ecclesiastæ, filius, A. 1631. natus, Patriz rurali Curslacensi a patriz Senatu d. 7. Oct. A. 1666. præfectus, ac d. 4. Febr. A. C. 1693., ætatisque 62., mortuus (7.); gener D. Joh. Mulleri & D. Dav. Klugii, Ordinis Hamburg. Ecclesiastici Antistitum (8.).

Disp. Theol. Moralis & Practica de Militia Christiana, Præfide D. Christ. Chemnitio. Jenæ 1655. in 4.

Disp. in Caput III. Epistolæ ad Galatas, in Collegio super hanc Epistolam, a sex juvenibus, totidem illius Disputationum Autoribus, eodem Chemnitio Præfide proposito, obvia. Jenæ 1656. in 4.

BERNHARDUS MÜLLERUS, Kiloniensis, d. 10. Febr. A. 1590. patre Hansio, Urbis Consule & Bernhardi, eadem dignitate functi, filio, matre vero Ursula, Georg. Corpori, Consiliarii Ducalis & Consulis itidem Kiloniensis, filia, natus, & patria A. 1606. in Scholam Hamburgensem, A. 1609. in Acad. Rostochensem, A. 1610. (ur Dan. Sennertum audiret) in Witebergensem, & deinceps etiam in Lipsiensem, Gießenam ac Marburgensem, arti vacaturus Medicæ, commigravit. Eandem, Germania, Italia, Hispania, Gallia, Helvetia & Belgio, ab A. 1614., cum comite suo, Jac. Albino (Medico postea Hamburgensi), per biennium itinere lustratis literario, & titulo Doctoris, A. 1616. Basileæ a Casp. Bauhino, Brabevia, reportato, in urbe Kiloniensis patria, ab A. 1617., Praxi, per lustra octo, exercuit felicissimam. Duas interea uxores, A. 1620. scil. Catharinam, Henningi Kiesby, civis Slesvicenfis, gnatam, quinque sibi liberos (& hos inter Ursulam, D. Matthiæ Clausenio, Poliatri Kiloniensis & Podalirio Cimbriz celeberrimo, elocata, solamque parenti superstitem) enixam, ac, ista A. 1630. amissa, sequenti 1631. Margaretam, D. Bernh. Oldermannii, Archiatri Holfato-Gottorpensis, filiam, duxit, sed & posteriori nullam, in annorum 42. conjugio, prolem sustulit. A. 1656. Praxi Medicæ, genero transcripta, ob senectutem, abstinere cœpit, & tria, quæ restabant, viz lustra cultui divino, S. Codicis lectio-ni, precibus, jejuniis, aliisque pietatis exercitiis, unice impendit. Plerosque certe sacri ordinis homines in pudorem conji-

(1.) V. Mart. Coronzi Jun. *Antiq. Bardselhelm. MSS.* (2.) p. 157. 17. 18. (3.) in *Compendio Chron. Lubec.* p. 87. (4.) in *Serie Senatorum Lubec.* (5.) in *Præfat. der bühnenallgemein Bertheiligung.* (6.) in *Notiz ad Helmsdamp.* 190. (7.) testibus Ulr. Winckelii Jcti Hamb., literis, (8.) V. Sam. Ben. Carpzovii *Ep. Dedic. Oratioms de Müllero funebri*, & M. Joh. Jac. Klugii *Vitam Parentis* p. 49.

conicere possunt, quæ de Medici hujus religiosissimi devotione singulari, summa vitæ sanctimonia, assiduitate in precibus, industria domesticorum in rebus divinis insatiatione, candore infusato, beneficentia in pauperes, & vanitatum seculi omnium fastidio, ab Encomiasticis narratur posthumis. Sacrum Codicem universum 33. vicibus attente perlegisse, ejusque elegiss, cum rhythmicis, tum *epicis*, a se concinnatis, libellum implevisse perhibetur integrum. Cum hoc pacto vitam in terris egisset cœlestem, viribus corporis langore senili paulatim consumptis, morbo his tandem, d. 13. Mart. A. C. 1672., ætatis 83., ereptus est thoracico. Symboli loco utilis est verbus Psalmi XXXVII. 4. *Ipse facies*. Fufius celebratur a Pet. Mûllo, Professore Theologo Kiloniensi, in *Programmate de vita ejus exequiali*, Matthæ Burchardo, Pastore urbano, in Sermone in Sap. III. 9. lugubri vernaculo, defuncti confectio memoris, ac (sub tit. : *Obitus altari dem* (Gotte unsers Lebens aufgerichtet) Kilonii A. 1672. in 4. excuso. D. Ci. Morhofio in *Monimento* sive Epigraphæ funebri (in *Opp. Poet.*, Lib. 3. *Manium*, p. 540-545., recula), ceterisque, qvi Epicedia scripsere, Professoribus. E quibus Pet. Mûllo *Virum* cum (l. c.) vocavit *pium*, *beneficum*, *religiosum*, *patientia*, *spe fideque stabilem*, *vite integrum*, *cunctisque homine Christiano dignis virtutibus præditum*, *qui & zelo religionis, & calore pietatis, & fervore caritatis, & constantia fidei, & tolerantia adversitatum, & contentione omnium altiarum virtutum, ad fastigium. certe supra communem sortem, ascendit, & propterea, de pluribus exemptus, singularis & pene divinus vir merito fuit habitus*. Christ. Kortholt (in *carmine funebri*) *Senex* itidem audit *maxime venerabilis*, *admirandaque pietatis*; Morhofio autem (l. c.) *Aurei vir seculi, & quod prodigium in seculo corrupto dixeris, bonus, quem Lacones divinum vocabant, in laudem ac pudorem seculi sui natus, ut hunc corrupto incuteret, illam de virtute sua concederet*.

Epithalamium in nuptias Matthæ Bacmeisteri, Med. D., heroicum. Rostochii 1609. in 4.

Disp. Inaug. de Plantarum cognitione Medico necessaria. Basilæ 1616. in 4. (Ob hanc noster Botanici, qvi laudabiliter plantas omnes, sub ceteri generibus, tum summis, tum subalternis, ordinate, juxta ipsius naturæ characteres, disposuerunt, multumque rei herbariæ lucis sunt fœnerati, a Mich. Bernh. Valentino, in *Hist. Lit. Acad. Nat. Curiosorum* p. 38., est annumeratus.)

Elogiorum S. Codicis Sylloge *ἀνέκδοτος*, de qua in Vita ejus jam dictum, & Marth. Burchardi *Appendix Sermonis funebris Biographica*, p. 55. 56., potest conferri.

BURCHARDUS MÜLLER, Riefesbya Cimber, Ecclesiæ vicinæ ruralis Siesfebyensis, in Swanzensi Ducatus Slesvicensis provincia Pastor, A. 1711. superstes.

Disp. de Magistratu Politico, ab eo conscripta, &, Præfide Joh. Deutschmanno, Th. D. ac Prof. defensa. Witæb. 1668. in 4.

CASPAR MÜLLER, Hamburgensis, Med. D. & in patria ab A. 1716. Practicus.

Theses Inaugurales Medicæ. Patavii d. 6. Jun. A. 1716. propositæ. V. *Hamb. Lit. A. 1719.* p. 29.

GOTHFREDUS MÜLLERUS, Med. D. & Practicus, Hamburg. A. 1701. & 1704., Circa burgensis.

Theses Inaugurales miscellanæ. Groningæ 1693. in 4. (V. P. A. *Lebmanni Hamburgum literatum anni 1701.* p. 19.

GOTSCHALCUS MÜLLERUS, Patricius Lubecensis, cum cive ac commilitone suo, Gottschalco Kirckringio, Hamburgi A. 1678. in 8. edidit Compendium Chronici Lubecensis Germanicum, de quo supra sub Kirckringio allata nomine possunt legi.

HENRICUS MÜLLERUS, Petri, Mercatoris & Sedecimviri Rostochiensis, templique Mariani Curatoris, ex Elisabetha Stubbia filius, & Henrici, negotiatoris in Cimbria Tunderensis, nepos, Lubecæ, qvo parentes, ob turbas Ducatus Megapolitani bellicas, Rostochio se receperant, d. 18. Oct. A. 1631. in lucem est editus. Rostochium inde, infans adhuc, ab iisdem, lares suos repetentibus, abductus, literarum humaniorum rudimenta in Schola urbis Senatorio, Theologiam autem, & linguas atque scientias huic famulantes, in Academia ejusdem illustri, mature admodum atque celeriter, perquam sibi familiares præcoci ingenii reddidit beneficio. Studia hæc sacra, ab A. 1647., Gryphiswaldiæ per triennium continuavit, ac Rostochium A. 1650. reversus, Magistri titulo A. 1651. d. 13. Maji, impetrato, biennio sequenti urbes & Academias Borussia, Saxoniz inferioris atque superius, Thuringizque, celebrioris itinere lustravit literario, in Julia autem ac Lipsiensi paulo diutius substitit. Denuo hinc in Rostochiensensem, patriam, A. 1653. redux, alteram, cum Collegiis privatis, disputationibus publicis & sermonibus sacris, vacare vix cœpisset, eodem anno 1653. exeunte, templi Mariani Archidiaconus, ac deinde, Licentiat Theologiz gradu illic A. 1655., Doctoris autem Aviomate Helsinstadii d. 10. Dec. A. 1660., reportato, simul Lingvæ etiam Græcæ A. 1660. Interpret Academicus, A. 1662. vero Pastor Marianus & Theologiz Professor, tandemque A. 1671. Superintendens urbanus Rostochiensis, est constitutus. Singulari Theologus hic eximius, doctrina coævorum paucissimis secundus, moderationis vero & pacis studio, sollicitudine de Christianismi degeneris emendatione seria, vitæ sanctimonia, & eloquentia styli sermorum atque scriptorum optimæ notæ sacrorum Germanici nervosa, arguta verique heroica, omnibus ferme superior, summa tum fide & diligentia, tum dexteritate, functus est muneribus. Morte tandem immatura, quam scorbuto morbusque hypochondriacus, curis ob persecutiones ingentibus exasperati, istosque subscuta febris maligna, acceleraverant, non sine luctu Ecclesiæ piorumque omnium, quibus scripta ejus vernacula, toties cusa & recusa, semper erunt in delictis, publico, d. 17. Sept. A. C. 1675., ætatis 44., exspiravit. E sex liberis, quos & Margareta Elisabetha, Mich. Si-brandi, & d. 18. Rostochiensis Marianæ curatoris, filia, d. 24. Jan. A. 1654. in thoram admitta conjugalem, susceperat, tres cum matre filios, & hos inter Casparum Matthæum, J. U. D. & in Acad. Rostochiensii Professore, reliquit superstes. Bibliotheca insignis, quam his, Theologiz, juri ac Medicinæ, ex suo studia dicaturis consilio, destinaverat, triumque itarum, quas vocant, facultatum libris instruxerat selectioribus, biennio post obitum, ferili accendi Rostochiensis igne, una cum monumentis ingenii *ἀνέκδοτος* omnibus, est absumpta. Prolixiorum atque accuratiorum vitæ ejus, Scriptorum, certaminum, & meritum in Ecclesiâ studiumque veræ pietatis plurimum ac illustrium, historiam Tomo operis nostri reservamus ultimo. Consulant interim, qui plura de illo nosse cupiunt, *quod Programmata* D. Henr. Rud. Redckeri, Jcti & Rectoris Academicæ, Collegiique Theologici Decani, Rostochientia, defuncti consecrata exequis, Henn. Wittenii (horum posterius cum scriptorum exhibentis Catalogo) *Centuriam memor. Theol. renov.*, Dec. XV., p. 183-189., Ludov. Barclaj, Archidia. Mariani Rostochiensis, Sermonem funebrem in Jer. LI. g. 10. vernaculo, *seorsim* Rostochii A. 1675., & Fribergæ, sine mentione anni, in 4. (sub titulo der *Reichstimm* Jeremias und D. Müllers über den ungelibten *Eschden* Babels) editum, & Mülleri ipsius Sermonibus funebribus (den *Grabreden der Heiligen*), Francofurti A. 1687. in 4. publicatis cum Programmata lugubri gemino, Epicediisque, subjunctum. Puli Freheri (Barclajum secuti) *Theatrum Eruditorem* p. 714., Theologorum Rostochiensium Censuram, *Propylæidico* ejus

ejus *Evangelico* (dem Evangelischen Präservative) A. 1681. przmiffam, Joh. Franc. Buddei *T. II. Lexici Historici* p. 574., ac Phil. Jac. Speneri *Erklärung vom Pietismo* p. 36. 37. 38.

HENRICUS MÜLLERUS, Kilonienfis, Scholz Bockelenfis in Epifcopatu Hildeſienſi Cantor, A. 1686. ſuperſites.

Catalogus det in Europa befindlichen hohen Schulen. Slesvigz 1681. in 4.

HERMANNUS MÜLLER Flensburgenſis, Johannis Mülleri, J. U. D. & Conſulis Civitatis iſtius filius, Eccleſie ruralis Süderovienſis in Stormaria Paſtor, A. 1709. mortuus. A. 1698. nuptias ſecundas celebravit cum Catharina Hintzia. V. Epitaphium Nic. Lud. Esmarchii in *Helicone* p. 35. 36.

Conciones aliquot funebres vernaculas circa A. 1689. edidiſſe perhibetur.

M. HIERONYMUS MÜLLERUS Hamburgeniſis, Johannis, Doctōris Theologi & Presbyterii Civitatis iſtius Senioris, ac Annæ Mariæ Morſheueriz, Conſule Moguntino natz, filius; Magiſter Wirebergz a Chriſt. Bilefeldio, Ord. Philoſ. Adjuncto, A. 1656. creatus, Eccleſie in patria Nicolaitanz Miniſter d. 26. Sept. A. 1660. electus, & ejusdem Archidiaconatu deinde functus. Præbendæ Quartæ Minoris, in xde patriz cathedrali, a d. 5. Febr. A. 1652. fuit Poſſeſſor (1.) Uxorem habuit Annam Catharinam, M. Gothofredi Geſii, Antifiſtis Hamburgeniſis Nicolaitani filiam, & Parens fuit D. Joh. Joach. Mülleri, J. Cci. Obijt A. C. 1705. d. 4. Maji æt. 74. V. *Nova Lit. Germ. M. Dec. A. 1706. p. 415.* & J. A. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 373.*

Sam. Bened. Carpzovio (in *Or. Funebri, Parenti iſtius habita, p. 56.*) audit *Paternæ Virtutis Inſtar ac Exemplum.*

Diſp. de Antiocho Epiphane, Præſide Mich. Wendelero, PP. habita. Wireb, 1656. in 4. (*Lipem.*)

(Diverſus haud dubie ab illo eſt M. Hieron. Müller, cujus *Handwerckß Spiegel* in 12. prodit.)

HIERONYMUS MÜLLERUS, Hamburgeniſis, J. U. Lic. & Judici in patria inferioris, circa A. 1701. & 1716., Præfectus.

Decas Inauguralis quæſtionum Juris civilis ad Jus ſtatutarium Hamburgeniſe. Trajecti ad Rhenum 1694. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamburgum anni 1704. literatum p. 18.*)

M. JACOBUS MÜLLERUS, Danielis filius, Lubecenſis, d. 31. Jan. A. 1621. natus, Magiſtri, in Acad. Lipſienſi, A. 1647. conſecutus titulum, Inſulæ Albiſ Kirchwerderanz, Hamburgo vicinæ, A. 1654. Paſtor electus, & ſibi tandem acuta, poſt novem liberos & Theta Catharina, D. Menonis Hannekeni, Superintendenti Lubecenſis, ſuſceptoſa filia, d. 8. Mart. A. C. 1676. ac ætatis 55., extinctus. V. Vitæ ejus, Calp. Wingeri junioris, Paſtoci Bergetdorſeniſis, Sermoni in Cant. III. 4. vernaculo, in defuncti habito exequiis, & Lubecz A. 1676. excuſo, adjectam, Conf. de eo Jo. Henr. a Seelen *P. I. Athen. Lubec. p. 379. 380.*

Diſp. de Fortitudine. Lipſiz 1647. in 4.

Diſp. de Juſtitia. Lipſiz 1647. in 4.

Diatypoſis Concilii Hieroſolymitani, ex Aët. XV., Præſide D. Joh. Conr. Danhauero: Argentinz A. 1648., & de novo, ſine mentione anni, in 4. Recuſa eſt etiam in *Volume Diſput. Theol.* Danhaueri, quod Lipſiz A. 1707. in 4. prodit. *P. I., num. 8.*

JOHANNES MÜLLERUS, Slesviciſis.

Prognostiſon in annum Chriſti 1591. Astrologicum, Germanice editum Magdeburgi A. 1590. in 4. V. Nicol. Bafſi *Collect. libb. German. p. 315.*

JOHANNES MÜLLERUS, Hamburgeniſis, Georgii Senatoris filius, Joh. Adolphi Taſſii, Præceptoris, in profeſſione Gymnaſii patrii Mathematica, Id. Mart. A. 1660. conſtitutus eſt ſucceſſor, iſtamque Oratione de ſcientiarum Mathematicarum laudibus ac neceſſitate auſpiciatus inaugurali (2.). A. 1667. J. U. Doctōr Franquevæ ab Ur. Hubero renunciatus (3.). A. 1671. autem, d. 24. Maji, defunctus, & quadiennio poſt, Henr. Siverum, civem ſuum, naſtus Succeſſorem (4.). Bibliotheca ejus inſignis Mathematica Europæis celebrioribus a Collega, Rud. Capello (5.), eſt annuerata. Confer de illo *Homonymieſcopie noſtræ Appendicem p. 948. 949.*

Diſp. de Luna, ejusque maculis. Lugd. Bat. 1655. in fol.

Theſes Mathematico-Phyſicz, Heidelbergz 1656. in fol. (*M. C. K.*)

Diſputationum Aſtronomicarum Prima, de Sphæra cæleſti, ejusque circulis primariis. Hamb. 1661. in 4.

Secunda de Sphæra cæleſtis Circulo ſecundo, & triplici polita. Hamburgi 1664. in 4.

Tertia, Siderum cæli ſeptentrionalium poſitum exhibens. Hamb. 1666. in 4.

Epitola, Bertrando de la Coſte, Colonello rei tormentariæ Brandeburgico, de inventa a ſe Circuli quadratura, ſcheda peculiari gloriato, oppoſita. Hamburgi 1663. Huic, a Coſtio, in Deſenſione inventi ſui aculeata, eodem A. 1663., impugnatz, auditor iplius, Joh. Siegelius, Hamburgeniſis (Med. poſtea Doctōr), in *Apologia Epistolæ J. Mülleri de quadratura Circuli contra Berr. de la Coſte*, Hamburgi A. 1663. in 4. edita, eſt patrocinatus. Confer, quæ, de controverſia hac, Tomo ſequenti, lub Coſtiii narrabuntur nomine.

Epistolæ ejus ac Stanisl. Lubienitzi de Cometis annorum 1664. ac 1665. mutuz, in Lubienitzi *Theatro Cometicæ*, Amſtelod. A. 1668. in fol. edito, *Tomo I., p. 843. 855.*, publicatz.

Comm. in Leges Ægyptiorum, Æthiopum, aliorumque populorum Orientalium, promiſſus.

Comm. in loca S. Scripturæ Mathematica; quæ eum, una cum præcedenti, a ſe juſſiſſe expectari a M. Chriſtoph. Kraheo, Antifiſte Hatherslebenſi, olim ſum edoctus.

JOHANNES MÜLLERUS Junior, Flensburgenſis, Joh. Mülleri Senioris, J. U. D., & urbis iſtius tunc Advo. cati, ſed poſtea, cum in eandem, abdicata profeſſione Hafnienſi Juridica, rediiſſet, Conſulis, ex Agnetæ, D. Chriſtophori a Lippe, Cancellarii in Cimbria regii, gnata, filius, ſtudio in Academicis Hafnienſi (ab A. 1658. (6.)), Roſtochi-enſi, Julia & Belgicis, operam navavit Juridico. Hagz deinde Petro Charifio, Legato ad Batavos Danico, & Hafniz Conrado, Comitæ a Reventlow, Miniſtro aulz Danicz principi, fuit a Secretis, & ab hoc tandem, poſt titulum Doctōris Roſtochi A. 1674. reportatum, Conſilarii ſui axiomate, vicariæque Tractus, cui ipſe præerat, Hatherslebenſis Ephe-
ria,

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 616.* (2.) V. Pet. Lambecii *Programmæ*, iſti præmiſſum, in *Synagmate Orationum & Programmatum*, p. 66. 67., & Parte III. *Mem. Hamb. J. A. Fabricii, p. 121. 126.* (3.) V. Nic. Blancardi *Append. Penes ſecularis de Acad. Franquevæna*, p. 69. (4.) V. Mich. Kirſtenii *Programmæ, Oratiōni Siveri auſpicali A. 1671. præmiſſum*, p. 7., & Fabricii *P. II. Mem. Hamb. p. 1076.* (5.) In *Indice Nummographorum, Scingraphiæ Nummophylaciæ Luderiani inſerſe, ſub ſinem.* (6.) V. Et. Vindingii *A. cad. Hufn. p. 302.*

ria, donatus, d. 27. Jun. A. 1702. vivis excessit. V. Henr. Rud. Redekeri, Jcti Acad. Rostochienfis, *Programma* de vita ejus, *Disput. Inaugurali* A. 1674. prxmiffum.

Disput. Inaug. de Ufuris ex mora, Præfide D. Henr. Rud. Redekero. Rostochii 1674. in 4.

Epicedion Heroicum elegans in obitum D. Theod. Reinkingii, Cancellarii regii, Glückstadii 1665. in 4.

Carmina in obitum Annæ Margarete, Conradi, Com. a Reventlow, conjugis. in fol. (*Catal.*)

JOHANNES MÜLLERUS, Hamburgensis, Caspari, Ecclesiastæ Petri, filius, e Gymnasio, cui A. 1669.

Sermone de *Creatione mundi* valedixit Metrico (1.), urbis patriz in Academiis digressus, Medicæ artis supremos honores obtinuit, Praxique deinceps ejusdem in aula initio Saxo-Ilenacensi, ac civitate postea (circa A. jam 1689. (2.)) Hamburgensi, inclauit. A cujus Senatu etiam Physices ac Poeseos in Gymnasio professioni, a Mich. Kirilenio, Præceptore, antehac ornatæ, d. 16. Dec. A. 1696., est admotus, venamque illius haud infeliciter æmulatus Poeticam. Obiit M. Jan. A. 1725. Confer de illo *Append. Homonymoscopie* p. 914., & Joh. Alb. Fabricii *P.II. Memor. Hamb.* p. 109. 1096. Theses Medicæ inaugurales, Patavii A. 1677. (*V. Hamburgum A. 1716. literaturum* p. 24.)

Carmen Seculare votivum, pro Ecclesiæ, reipublicæ & liberalium studiorum, incolumitate ac incrementis, publico Gymnasio Hamburgensi nomine editum. Hamburgi 1700. in fol. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1700., p. 30.

Plausus & bona verba Mufarum Hamburgensium in annum primum feculi ære Christianæ decimi octavi, carmine Heroico, Hamb. 1701. in fol. V. *N. L. Lub.*, M. Jan. A. 1701., p. 27.

Eposus in natalem Domini ac Servatoris nostri, Jesu Christi. Hamb. 1703. in fol.

Præfatio, Fastis Proconfularibus & Confularibus Hamburgensibus, æmulo æmulo a D. Gerh. Schrödero, Consule, Hamburgi A. 1709. in fol. editis, præmissa.

Carmen Heroicum seculari in Jubileum Hamburgensium Gymnasii A. 1713. in fol. recensum A. 1715. in Joh. Alb. Fabricii *Jubileo primo Gymn. Hamb.* p. 73-80.

Programmata funebria exæqualia biographica, exequiis Pauli Paulsenii Consulis, A. 1712. & D. Joh. Henr. Simonis A. 1713. præmissa, inserta sunt Appendici five *Maniffæ Memoriarum Hamburgensium, Jubileo* subjunctæ p. 322-341.

Carmen paræneticum heroicum ad studiosam juventutem, in festo seculari secundo Ecclesiæ Evangelicæ, d. 31. Oct. A. C. 1717. propofitum; legitur *Volumine V. earundem Memoriarum*, p. 136-143.

Carmina varia sigillatim publicata.

JOHANNES JOACHIMUS MÜLLERUS, Hamburgensis, Hieronymi, Ecclesiastæ Nicolaitani, filius, ac Johannis, Pastoris Petri, nepos, Philosoph. Magister Lipsiæ M. Jan. A. 1682., & J. U. Doctör Altorfii A. 1685., creatus, Judicii in patria inferioris, circa A. 1701., Actuarius.

Disput. *Ανθρῳπολογία* historiam & moralitatem exponens. Lipsiæ 1682. in 4.

Disput. de Calumniz remedii. Lipsiæ 1685. in 4.

Positiones varii generis, ex utroque Jure, inaugurales. Altorfii 1685. in 4.

Disput. Jurid. de Officio circa Signa, inter homines recepta, præter sermonem. Altorfii 1685. in 4.

Conjecturæ in difficiiores Jobi cap. XX. locos, sub larva R. Mare Scoti (ex Anagrammate pagi *Ormarfche*, in quo hortus Autoris situs est, efficta) editæ. V. Ad. Henr. Lacmanni *Miscell. liter. c. 1.*, p. 22. & *Ada Erud. Lips.*, M. Jul. A. 1721., p. 313.

MARCUS MÜLLERUS, Comitæ Reventlowii Ecclesiastes, circa A. 1701., aulicus, & ædis deinde Christi, in Neapoli Rendesburgensi, novellæ, circa A. 1704., Pastor.

Die mit Rahmen und Etagentje Christinn, oder Leichrede über Christina, Herrn Andreæ Fuchsen, Königl. Dänisfchen geheimen Raths und Amttmanns zu Rendesburg Ehelebte. Flensburgi 1704. in fol.

M. PAULUS MÜLLERUS, Hamburgi A. 1643. natus, patrem habuit D. Joh. Müllerum, Pastorem Petri num & Ord. Eccl. Seniore, matrem vero Annam Mariam Morsheuseriam, Andreæ, Consulis Moguntini, filiam. E schola Gymnasioque patriz, post tres de Theologia, Laniena Parisiensi & Conjuratone sulphuraria Anglicana, declarationes publice recitatas, in Academiæ A. 1663. dimissus Lipsiensem, in hac etiam A. 1664., quo Magistri titulus ipsi conferebatur, bis de Lutheri reformatione (3.), ac nativitate Christi, peroravit, hospitisque sui, D. Hier. Kromayeri, Diatribæ de *Elencho adversus errores fundamentales non intermittendo* secundam, sequenti 1665., publice descendit. Witebergæ, ab A. 1666., Abr. Calovii (cujus *Annotaciones in Hoseam Anti-Grotiane* ab eo itidem sunt propugnata) fuit domesticus, & A. 1668. ineunte, Giesfiam tandem, in ædes Joh. Weiffii, Prof. Philosophi, delatus, in his paulo post, d. 30. Apr., anno ætatis 25., expiravit. V. D. Pet. Haberkornii, Theologi Giesfienfis, Sermone in Phil. I. 21-24. funebrem Germanicum, cum M. Menonis Hannekenii Oratiuncula exæquali Latina, ac Professorum Epicediis, Hamburgi A. 1668. in 4. editum, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1668., & Sam. Bened. Carpvovii (*Parente cum non minor em, si fata fuissent, futurum fuisse arbitrat*) *Orat. de patre ejus funebrem* p. 14.

Disput. Logica de Propositionibus perfonalibus, ab illo Præfide propofita. Lipsiæ 1665. in 4.

Kurze Wiederlegung der Antwort, welche M. Matth. Bugzus, Superintendens der alten Stadt und Pastor zu Stendal, seines Vaters, D. Joh. Mülleri, Bekantnisse vom H. Abendmahl entgegen geſetzt hat: Mit einer Vorrede D. Abr. Calovii. Witebergæ 1666. in 4. Repofuit huic Bugzus: 1. Apologiam wieder M. Müllerum zu Hamburg, Joh. Huifemannum Juniorem und M. Spiegelum, Berolini A. 1666. in 4. editam; 2. Gegenrede und Antwort auf die vortelumbenliche Vorrede, welche D. Abr. Calovius dem Tractate Pauli Mülleri wieder ihn vorgeſetzt, A. 1667. in 4. excusam. Responsum autem illi vicissim est, tum a Mullero, in scripto sequenti, tum a M. Joh. Sim. Schernhausero, Diacono Witebergenfi, in der Zeiſtuffung der Kästerei M. Bugzi wieder A. Calovium und Paulum Müllerum, Witebergæ A. 1667. in 4. publicata.

Unchristliche Kästerei und Verleumdung, welche M. Matth. Bugzus, in seiner Gegenrede, wieder die, von D. Abr. Calovio seiner kurzen Wiederlegung vorgeſetzte Vorrede, ausgegoffen, gebührend abgemildet. Hamburg 1667. in 4. Plura de hoc certamine, & Cripis utriusque partis maledicis, in D. Joh. Mülleri, parentis nostri, Vita, suo loco, afferentur.

TYBURGIS vel TYBBA MUMMENDORPIA, Virgo nobilis, Canobique Monialis Benedictinæ, in Hofstria Prezenfis (post Tyburgim Myliam, Lubecensem), ab A. 1413. ad 1435., Antistita sive (ut barbaro ævi istius utar vocabulo) Priorissa, insignibus sibi istud obstrinxit meritis. Non solum enim novis ditionem ejus fundis auxit, paco scilicet & prædio Ratkendorpiensi, ab Eilhardo Ranzovio A. 1418. 200. Marcis redempto Lubecensibus, duabusque Stagni Lanckenfis tripartiti portionibus, a Waldemaro Ranzovio 500. Marcum pretio A. 1435. ipsi venditis,

X x x x x 2

(1.) V. Mich. Kirilenii *Programma, illi præmissum*. (2.) V. Epigramma, Chr. Franc. Paulini *Tractatus de Angvilla A. 1689. præfixum*. (3.) *Programma*, huic Oratiioni a Jac. Thomæ præmissum, in *Dissertationibus* ejus, A. 1693. editis, num. 37., p. 412-423., legitur.

ditis, sed structuris etiam idem ornavit eximilis, ope eleemosynarum, quas moniales, Lubecam & Hamburgum ablegat, collegerant, perfectis. Præcipuam tamen laudem promeruit studio cultus divini promovendi studio, ac sollicitudine de monialium in vera pietate profectu laudabili. Testes horum cenobio libros sacros reliquit complures, partim a se ipsa exaratos, partim autem iussu suo ab aliis conscriptos, & ab Anna Buchwaldia, illius seculo eodem exeunte Antistita, in Codicis de Monasterii Præsentis cultu divino publico, ac rebus memoratu dignis, MS& membranacei *Parte II. Historica* (cui, & Diplomatis quibusdam authenticis, hæcenus relata debemus) verbis Saxonice commendatos sequentibus: A. 1413. *fregen die hie eine Priörin, genömt der Eyde Mummendorg. De regeerde mit, und bevilide grote lede doch vele Boeken, de se strey, unde schreben leide. Disse regeerde 20. Jaar. Post ipsam Tilla Oulbia cenobio, sed quinquennio vix unico, præfuit. Confer Partem IV. *Isagoges* meæ ad *Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 14., p. 409., & Ort. Sperlingii Jun., hanc secuti (qui, libros ab illa non scriptos esse, sed, more in cenobiis recepto, tantum descriptos, conjicit), *Tr. de Faminis doctis ineditum*, num. 719.*

JUSTUS THEODORUS a MÜNCHAUSEN, Hamburgensis, J. U. Doctor, Joh. Henr. Horbium, Colmariensem, Theologum, suum in peregrinatione Belgico-Gallica Ephorum, pecuniarum fide haud bona administratarum, imo furto sibi subreptarum, coram Curia regia Parisiensi infimulare non veritus, ac hac sententiam contra absentem obtinuit. Quamvis autem his ista compositione amica, Francofurti, A. 1683., a D. Phil. Jac. Spenero, urbis illius tunc Antistite, fuisset subflata, ipsæque, summa aliqua pecuniarum accepta, nihil sibi ulterius Horbium debere, chirographo testatus proprio, non dubitavit tamen eundem, ad sacrum in civitate Hamburgensi manus vocatum, de prætenso isto debito, cum privatum scriptum, tum coram iudicio, A. 1686. ac 1693., interpellare, speque nummos denuo extorquendi sententia Senatûs dejectus duplici, scripto, cum sacro ille cum Collegis implicitus esset certaminis, traducere publico, Horbiana mox Apologia refutato. Superstes fuit A. 1704.

Disp. Inaug. de Tutela & cura. Traiecti ad Rhenum 1671. in 4.

Abgenöthigte Ehrenrettung, wegen der von Joh. Henr. Horbio (in seinem Hofmeister-Ampte) gegen ihm begangenen, und von Ihrer Kön. Majest. in Frankreich, durch Urtheil und Recht, wie auch Geleitsbriefe, an alle Potentaten zur Execution verwiesenen, Unthaten: Mit Beplagen. A. 1693. in 4. Opposita est illi Joh. Henr. Horbii gründliche Ewegen-Remonstratio, daß die so genannte Münchauseische Ehrenrettung durch und durch falsch sey, A. 1694. in 4. edita.

CHRISTIANUS MÜNDEn, Slesvicensis, J. U. D. Rostochii A. 1640. creatus, &, cum Protodivasterii provincialis Cimbrici, aulicæque Gottorpensis, per lustra aliquot, egisset Advocatum, ac filiam D. Reinholdi a Gehren, Syndici Rostochienfis, duxisset uxorem, A. 1657. mortuus. Anagramma in eum V. in Nicol. Scribonii *Lib. II. Lusu Anagr. Gottorp.* p. 62. 63.

Disp. Inaug. de Pignoriibus & hypotheis, Præfide D. Nicol. Schützio. Rost. 1640. in 4.

Ehrenseule Bertram Ranzow, Erblassen auf Vothsclamp, Rohdet, &c., in einem Leichengedichte aufgerichtet: *Samt ihr her Verfassung des Ranzowischen Stammbaums*. Slesvigz 1652. in fol.

M. CHRISTIANUS MÜNDEn, Femariensis, Bernhardi, Insulz istius Præfecti, filius, curriculo studiorum in Schola Lubecensi, & Academiâ Kiloniensi ac Lipsiensi, (in qua d. 4. Feb. A. 1706. supremis Philosphiz honoribus est ornatus (1.)) absoluto, Göttingz, in Ducatu Brunsvicensi, A. 1708. Lingvarum Græcæ & Hebrææ in Gymnasio professionem (quam die 24. Apr. *Oratione de Providentia Dei circa Linguas istas, paria expertas fuit*, aulpicabat), & A. 1716. Diaconi zdus Johannez officium, obtinuit.

Pleniorem vitæ ejus historiam, & Justû Dransfeldii, Gymn. Götting. Rectoris, *Programmate*, A. 1708. *Orationi illius aulpicali præmissio*. depromptam, in Joh. Henr. a Seelen *Athenis Lubecensibus, Parte I.*, p. 380-384., invenies.

SCRIPTA.

Disp. de votis monasticis & Nafirzorum collatis, Præfide Theod. Dassovio. Kilonii 1703. in 4.

Disp. de Justificatione, contra Mart. Becanum, Præfide D. Christoph. Franckio. Kil. 1704. in 4.

Disp. n demonstrativum Hebræorum scientiæ demonstrans, ab ipso Præfide proposita. Lipsiz 1706. in 4. V. *Nov. Lit. Germ.*, l. c. p. 143.

Programma de Literis Hebræis & Græcis iusto habendis in pretio. Göttingz 1708.

Epistola gratulatoria ad Andr. Leop. Borkensteinium, Superint. Comitatus Hojani, de Felicitate Literarum. Göttingz 1709. in 4.

Joh. Chrysostomi Homilia I. ad populum Antiochenum, in 1. Timoth. V. 23., Græce, cum Versione Germanica, Præfatione de Autoris vita & scriptis, ac Notulis quibusdam Critico-Philologicis, edita. Göttingz 1710. in 4.

De Columna nubis & ignis Commentatio, in qua primum Moïsis de ea Oraculum (Exod. XIII. 21. 22.) ex veris Exegetis sacre principis explicatur, & a *κατασκευαία*, recens inventa, modeste viudicatur, nec non varia Scripturæ loca subinde illustrantur. Goslariz 1712. in 8. Opposita est Hermannii ab Hardt, Acad. Juliz Professoris, Columnam fuisse Ignem Sacrificii asserentis, *Ephemeridibus Philologicis*, &, in præfatione, Historiam utriusque Columnæ plenior promittit. Commendatur a Val. Ern. Löschero in den unschuld. Nachrichten von Theol. Gaden, &c. I. A. 1712. p. 153. 114., Autore der gelehrten Famz, P. XXI., p. 625. 626., & (quem Seelenius l. c. p. 383. allegat) Joh. Franc. Buddeo in *Hist. Eccl. V. T.*, P. I., p. 578.

Programma de Georgio I. Magnæ Britanniz gubernaculis admoto. Göttingz 1715. in fol.

Etymologicum sacrum, sive omnium vocum Novi Testamenti Liber memorialis, in quo, præter reliqua, imprimis Phrasæologia N. T. exemplis solenter conquisitis docetur, cum Tabulis Grammaticis & Indice Græco ac Latino. Göttingz 1715. in 8.

Evangelisch-Lutherische Jubel-Predigt über Phil. III. 17-21., am andern Evangelischen Jubelfeste, d. 31. Oct. A. 1717., zu Göttingen gehalten. Göttingz 1717. in 4.

Sermones aliquot funebres Germanici, a J. H. a Seelen. l. c. p. 382. 383. 384., enumerati.

Dissertatio Epitologica de iusta Justorum memoriam post fata conservandi ratione, occasione obitus Justi Henrici Langschmidii, Pastoris Elbingeroensis, scripta. Göttingz 1720. in fol. Disseritur in ea de Viris celeberrimis, Justi gavis nomine, teste J. H. a Seelen. P. IV. *Athen. Lubec.*, c. 14., p. 367.

HENRICUS MURMEISTER, Hamburgensis, J. U. Doctor, cum, in Academia Patavina, A. 1653. Universitatis, quam vocant, Juristarum Rector esset electus, immortalis hanc, *Statuta ejus emendando*, &, quicquid antiquorum constitutionum utile & honorificum videbatur, in unum volumen redactum evulgando (2.), sibi devinxit beneficium.

Hamburg.

(1.) V. *Nova Lit. Germ. M. Apr. A. 1706.*, p. 142.

(2.) V. Jac. Phil. Tomassinii *Lib. IV. Gymnasii Patavini* p. 32., ubi, Typographi erroris, perperam *Namburgensi* vocatur.

Hamburgum inde redux, Senator A. 1464., & Consul A. 1466., est electus, bis (A. 1473. & 1475.) Lubecam, ad componenda Anglorum & Batavorum cum civitatibus Vandalicis, illarumque mercatoribus, dissidia, legatus abiit, dique tandem 19. Apr. A. 1481. in patria defunctus, partem huius bonorum in tabulis voluntatis legavit ultimæ (1.).

Statuta Universitatis Iuristarum Patavinæ, A. 1463. (uti modo dictum) ab eo collecta, emendata & publicata; quæ recudi novissime curavit Georgius Paulus Hönnius, Noribergensis, J. U. D., sub finem *Itineris sui per Belgium, Angliam, Galliam & Italiam, Juridici*, Witebergæ A. 1688. in 12. editi.

MATTHÆUS MUSA Femariam, insulam maris Balthici Cimbricam, patriam, cum altero ejus ornamento, D. Christ. Kortholto, Theologo Kiloniensi, in suis ad me literis de populari hoc merito sibi gratulato, communem, adeptus, civitatis Rostochiensis Pastor Seculo XVI. eximius fuit atque sanctissimus. Cuiusmodi urbis illius Parochus præfuerit, ignoro. A Nicolao enim Gryfio, ejusdem Ecclesiæ, in Ministrorum ejus Lutheranorum Catalogo, *Vite Joach. Sluteri*, primi illius Reformatoris, Saxonicæ, A. 1593. editæ, adjecto, & Zach. Grapio Juniore, in *Historia Rostochii Evangelici vernacula*, A. 1707. publicata, incertum quomodo ob causam, est omisus, a Joh. Gvaltero autem (live Jano Gruetero), in Indice annorum ac dicrum, Viris eruditissimis emortualium, Alphabetico, *Libro II. Chronici Chronicorum* inferito, memoratus quidem, sed absque istius indicio. Cum Philosophia jam ante esset Magister, Theologia etiam gradu a viro summo, Dav. Chytrzo, A. 1561. est ornatus, & loco, inter quinque tituli hujus Candidatos, dignus Brabettis vixit princeps. Triennio post, d. 29. Jun. A. 1564., vitam, sanctissime transactam, placido clausit obitu, & sex liberis, ex uxore, tribus ante se extinctis septimanis, susceptis, reliquit superstitibus. Doctrinam ejus, pietatem, fidem in officio singulare, cæterasque virtutes, omnium verbi divini ministrorum imitatione dignissimas, malo e *Programmatibus*, quo a. Joh. Boukio, Hamburgensi, Academiæ Rostochiensis Jcto & tunc Rectore, laudatus est, *funebri*, inavissimo certe & lectu dignissimo, quam meis, cognosci, Encomiis, & hoc fine, totum illud, e Joh. Posseli Sen. *Sylloges Scriptorum Acad. Rostoch. publicarum Parte II.*, fol. 308. 309. 310., adjicio.

RECTOR ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS

JOHANNES BOVKIUS, J. U. D.

Hæsterna die, quæ duobus summis doctoribus & luminibus Ecclesiæ Dei præcipuis, Petro & Paulo, dicata fuit, amissimus discedentem ex hac vita, seu potius ad beatæ & celestis Ecclesiæ consecutionem, paulo post subsequuturi, premiffimus Doctorem & Ministrum Ecclesiæ nostræ, eximia pietate, doctrina, fide, innocentia morum, & in omnibus sacri ministerii partibus obundans diligentia, assidue, constantia & felicitate præstantem, M. MATTHÆVM MVSAM. natum in antiquissima Cimbrorum, seu gentis Cimæria, sede, quam nunc, prima tantum litera mutata, Fimæria appellant. Vere autem *γενεός οὐκ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ ὀνόματος* omnium piorum in hac urbe, & Typus fuit fidelium (ut Paulus ait), in doctrina, in conversatione, in dilectione, in spiritu, in fide, in castitate, attendens lectissimam doctrinam & exhortationem, Horum virtutum omnium exemplo illustri M. MATTHÆVS noster toti Ecclesiæ Dei in hac urbe præluxit. Recte ac solide didicerat, ac ferner tenebat, summam & corpus doctrinæ christianæ integrum, & quotidiana lectione ac meditatione librorum sacrorum, & assa ac praxi in suis & aliorum doloribus consolatione verbi divini levandis, doctrinam alebat & confirmabat. Cumque omnes ministerii sui partes, διδασκαλίαν περὶ δικαιοσύνης τῶν ἀκούοντων, παράκλησιν περὶ ἡγίας καλῆς, παραμύθιον τῶν ἀποστειλόμενων, καὶ ἑλπίς πικρῆς οἰκονομίαν τῶν μετάνοιων Θεῷ, recte intelligeret, vere p. delis Minister & Dispensator erat doctrinæ & sacramentorum in tota domo Dei. Doctrinam ornabat vitæ integritate & honestissima gubernatione morum, in quibus nulla labe erat; sed prælucebant fidelium catui πάντα ὅσα ἀλλοθὶ, ὅσα σιμὰ, ὅσα δικαία, ὅσα ἀγία, ὅσα περὶ φιλίας, ὅσα εὐφροσύνη, εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ εἰς τὴν ἰσχυρίαν. Nec tantum externi mores inculpati erant, ut sunt in multis hypocritis; sed vera cordis humilitas, & modestia, & benevolentia, erat erga Collegas & auditores, aliena ab omni fastu, livore, malevolentia, obreclatione, artificii premedii aut elidendi Collegas. Regebatur autem modestia, iudicio, & zelo spiritus, quo peccata potentum & vulgi severè & acriter, & tamen sine severitate & virulentia, taxabat: & in sustinendis potentum odiis, ac periculis exiliis, & aliis, firma fide, innixa Petra Christo, & fiducia, ac expectatione auxilii divini, se contra omnes portas inferorum sustentavit, & multo firmiter præstia esse fidem & invocationem Dei, quam hominum favorem & potentiam, expertus est. Mores vero casti & impolluti fuerunt, tum in tota reliqua vitæ, tum in conjugio pio & fructu, cum pudicissima uxore, quam sex liberorum, adhuc superstitum, matrem, ante tres hebdomadas primum ex hujus vitæ miseris a Deo evocant, maritus statim subsequitur. Qui cum in tota prioris vitæ suam ad hanc Pauli regulam congruere ostendit, tum vero præcipue his undecim diebus, quibus decubuit, & postremis vitæ horis, ὡς οὐκ ἔστιν ἀποκρίναι, dulcissima modulatus carmina lingua, & suum pectus verum divinitatis domiciliū & sacrarium, & initia vitæ & lætitiæ æternæ in suo corde jam accensa esse, ostendit. Tanta animi & vultus, præ lætitiæ gestientis, alacritate & gaudio, consuetudinem Dei & Ecclesiæ celestis expectans, mortem imminuentem superavit, ingemans subinde dicta Job. 3: Sic Deus dilexit mundum; Rom. 8: Certus sum, quod neque mors, neque vita, neque ulla creatura me avellere possit a dilectione Dei, quæ nunc diligit in Christo Jesu; 1. Cor. 15: Deo autem gratia, quod dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum; Luc. 2: Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace. Inter hæc vota & Sermones vere dicinos, anima sancta & Deo cara, in *μυστικῶν ἀποκρίσεων* discessit ad celestem Ecclesiam, in qua, exiguo momento post, ipsum rursus videbitur. Nec omnes ditioni nostræ subiectos hortor, ut ad pias funebres ceremonias hora & conveniant, & simul vota & preces ad Deum ardentes fundant, ut Ecclesiæ nostræ Ministrum fidelem & felicem, & M. MATTHÆO nostro similem, rursus clementer tribuat.

Datum Rostochii 30. Junii Anno 1564.

Scripta ejus mihi nulla innotuerunt, præter Propositiones de Peccato, pro gradu in Theologia, D. Dav. Chytrzo Præfide, ab ipso & Competitoribus (Josia Richio Regiomontano, Georg. Gryfio Rupinensi, Nicol. Budano Antwerpensi, & Erasmo Augustini Næstwedensi) defensas, Rostochiique A. 1561. in 8. excusas.

M. JOHANNES MUSICK, Hamburgensis, Ecclesiæ ruralis Morburgensis, in patris vicinia, ab A. 1693., Pastor, anno circiter 1719. mortuus.

Disp. de officiis summorum Imperantium in subditos. Lipsiæ 1689. in 4.

JOHANNES MUTERUS, Lubecensis, urbis patris, circa A. 1632., & Lüneburgensis, circa 1643., Advocatus. V. *Catal. mundin. A. 1643. verm. Lips. p. 39.*

(1., V. Ad. Transgredi Jun. Serim Senatus Hamb. p. 18. 19., & Gerh. Schröderi *Fastus Hamburgenses*.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Yyyy

Difficulus

Discursus de Pacificatione religionis, consensu Procerum, sub regimine Caroli V. Imperatoris, A. 1555., in Comitibus Augustanis, solemniter promulgata, in Dominici Arumæi *Volume II. Discursum de Jure publico*, Jenæ, A. 1620. in 4. excusos, num. XI., p. 436 - 450., obviis.

Discursus Juris publici de variis quæstionibus, Jenæ, Præfide D. Valent. Riemero, propofitus, & in eodem *Vol. II. Arumæi*, num. XXVIII., p. 831 - 859., recusus.

Unpationierter Politischer Discurs, zur Wiederbringung des so lange gewünschten edlen Friedens im Römischen Reiche & unserer Nation, dienlich, Hamburgi A. 1643. Mentio ejus in solo *Catalogo Nund. A. 1643. Vern. Lipfens.* p. 39., mihi est observata.

JOHANNES BAPTISTA MUTZENBECHER, Hamburgensis, J. U. Doctor, Syndicus patris d. 10. Mart. A. 1723. electus.

Disp. Inaug. de convenientia & disconvenientia Juris Communis & proprii Hamburgensis, in poemis criminum. Halæ 1713. in 4. V. *Hamburgum Lit. A. 1716. literatum* p. 22.

N.

LUDOLPHUS NAAMANI (quem nostras Dialecto Saxonica vulgo Broder Nidde appellant), Naamani Johannis, mercatoris Langenhorffenis initio, & deinde Flensburgensis, e Phalecha uxore filius, A. 1497. (1.) in lucem est editus, & si Casp. Dancwerthium (2) ac Ant. Heimreichium (3) audias, Padeleckam, pagum Frisicum, civitati Hufeni vicinum, patriam agnovit. Flenopolim tamen meæ vindicare eum malo, & duumviroso hofce, nomen maris Phalech, quod suo ille, una cum paterno, plerumque adjecit, locum designare natalem, errore facili esse arbitratos, suspicor. Generi vitæ, in ordine Franciscanorum, monastico juvenis, cum fratre Johanne, se mancipavit, studioque Theologiæ, & scientiis huic ancillantibus, in Academia Parisiensi, A. 1526., ductu Gvilhelmi a Qercu, Professoris Theologi, & Ecclesiasticæ eximii (4.), aliorumque Sorbonæ Doctorum, operam impendit, pro xvi istius capti, non infelicem. Theologiæ enim, cum Exegetica, tum Dogmatico-Scholastica, eum admodum fuisse peritum, in Patrum lectione diligenter versatum, Scriptorumque inprimis xvi mediæ Aetate, Joh. Gerfonis, Thomæ a Kempis & Henr. Susonis (quorum complura Saxonice vertit opuscula), studiosissimum, nec in lingua Hebræa, Jure Canonico, Hist. Eccl. & literatura profana, hospitem, tum scripta, quæ reliquit, *avidsa*, tum libri, e Bibliotheca defuncti in Nicolaitanam Flensburgensem translati, crebraque industræ possessoris ostentantes vestigia, testantur. E quibus priora laudem etiam ipsi, tum venæ in Poesi Saxonica, argumentisque sacris, facili, perspicuæ, flexanimæ, & pro seculi genio elegantis, tum fecundæ Ecclesiasticæ, ad plebem permovendam aptissimæ, istique S. Codicis oracula, & vitæ Christianæ præcepta, in super habitis fabellis monasticis, potissimum inculcare assidue, vindicant. Ecclesiæ Pontificiæ dogmatum, quæ cum lacte imberber materno, fuit tenacissimus, vehemensque istorum adversus Lutheranos Hyperapistes, quos, in scriptis Polemicis, maledictis ubique & invecivis asperitissimis, Zelū illaudabilis atque immoderati testibus, infestatur. Lutherum certe Hæreticorum primicerium atque Deastrum, porcum impurum, Papam Albicam, Luciferi potius quam Lutheri nomine donandum, Witebergam Schwartzenbergam novamque Romam, Lutheri affectus Hæreticos maledictos, Antichristi prodromos, animarum seductores, homines belluinos, Diaboli satellites, novos Cacodæmonas, canes impuros, porcos lascivos, asinos sylvestres, aprosque bipedes, ac moniales tandem, vitam amplexas conjugalem, meretrices diabolicas, effræni vocare haud dubitavit maledicentia. Cum Justo Kockio, five (ut vulgo appellari solet) Justo Jona, Doctore, Theologoque Witebergensi & Halensi, scriptis eum sacris publice decessisse Eristicis, ex *Eugenillio*, quod vocat, *Lutheri* (5.) olim collegi, & in *Isagoge ad Historiam Cimbricam* (6.) tradidi. Autor enim illius Justi Kockii (quod cognomen Justo Jonæ fuisse proprium, præter Erasmi Roterodami *Epistolas*, & *Judicium Romanum Expurgatorium*, Dav. Chytræus etiam (7.) & Casp. Sagittarius (8.) observavit) libellum contra se famosum aliquoties allegavit. Sed dubitare ex illo tempore capî, an noster Scriptor illius sit, an vero interpres tantum Saxonicus, postquam *Eugenillium* distulit a Georg. Wicelio, Jonæ Antagonista, Germanice, tanquam Autoris factum Anonymi, cum præfatione sua, Lipsiæ A. 1533., ac novennio proinde integro, antequam noster translationem A. 1542. exararet Saxonicam, editum esse comperi. Qui scrupulus prioris istius narrationis fidem ferme convellit. Licet autem Ludolphus sacris Ecclesiæ Romanæ constanter inhaereret ac patrocinaretur, omnia tamen Promachorum ejus haud probavit *βέλτερος*. In libello certe de fide ac bonis operibus, mereri hæc vitam æternam (sola Christi nobis acquiritur beneficio) posse negat, sed ea jam partem, una cum fide, tantum contendit apprehendere; alibi autem cordate eos objugat, qui, solis exercitiis Aeteticis dediti exterioribus, & istorum studio sanctitatis laudem affectantes, imaginariæ, virtutes spirituales atque internas negligunt. Moribundos præterea, non in suis, aut Sanctorum, meritis, sed in sola Christi passione ac morte, omnem salutis spem collocare jussit ac fiduciam, ut ex Erotematis ac formalis Anshelmi Cantuariensis & Joh. Gerfonis, quas proponere illis est solitus, Saxonice veras scriptorum sacrorum inseruit volumini, pater Paracleticis, a Georg. Calixto (9.), & Joh. Hornbeckio (10.), inter documenta præfixæ, xvo etiam sequiori, de justificatione *εὐσεβείας* illustriora merito relatis. Flenopolim nostram, in cujus Minoritarum Cænobio, post reditum e regionibus exteris, monachum egit ac sacerdotem, plurimum illi debere, nemo incolarum, absque summa ingratitudinis reatu, inficiari poterit. Cum enim ædificium amplum ac splendidum, e regione Cænobii sui condiciptum, Monachorum, ex isto ejectorum, habitationi destinaret, & novum hac ratione moleretur monasterium, a Magistratu vero id effectum dare prohiberetur Lutheranis (11.), non ædificium solum (aliis postea structura a Senatu auctum), sed reditus etiam 600. Marcarum Lubecensium anniversarios luculentos, Scholæ civitatis publicæ, & juvenutis in hac institutioni, Testamento parentum (quo A. 1546. bona sua pauperibus piisque legaverant usus) d. 17. Apr. A. 1560., pro potestate sibi concessa, Gymnasio trilingvi addicto atque confirmato, laudabili dicavit munificentia. Cui cum ingentes divitiæ, a parentibus relicta, solæ sufficerent, an longinquæ insuper & molestissima, ut vulgo traditur, sed documentis nullis astruitur, in Germaniam, Galliam & Hispaniam, itinera, ad colligendas elemosinas, Athenas novi servitutis erectioni, suscepit, merito dubitare mihi videor. Beneficium istud Senatus Flensburgensis, Inscriptione sequenti, imagini Ludolphi, in ædificiū scholasticū Prytaneo A. 1599. collocatæ, subiecta, gratz posterorum commendavit memoriæ:

A.C.

- (1) A. C. 1570. annum ætatis, teste imaginis Epigraphe, egit 73. (2) P. II. *Chorograph. Cimbr. c. 8.*, p. 106. (3) in *Chronica Frise Revalis, Lib. II. c. 2.*, p. 87. Edit. sec. (4) Preceptorum hunc fuisse, ipsemet, ad *Appendicem libri Joh. Trithemii de Script. Eccl.* de illo narrationem, manu sua, in margine, annotavit. (5) c. 20., f. 127. b. 120 b. (6) P. II. c. 5., §. 2. p. 98. (7) P. III. *Chronica Saxon. p. 117.* (8) in *Memorabilibus Historiæ Gothanæ. c. 4.*, §. 7., p. 15. (9) in *Disquisitione de Arte nova contra Nitensium*, p. 302-329. (10) *Libro II. Summa Contræv. p. 222-231.* (11) V. Jonæ Hoyerii MS. de Urbe Flensburgensi Historicum.

A. C. 1546, die Jovis post Michaelis festum, Naamanus & Phaleh Johannis, conjuges pia memorie, Testamentum, ex quo schola hæc primum est instituta, pie condiderunt, quod Dn. Ludolphus Naamani filius, A. 1500, in festo Paschatis, die Mercurii, expresso in literis consensu, non tantum comprobavit, sed etiam ædificium hoc, una cum annuis redditibus, ex reliquis parentum bonis, ad scholam hanc aperiendam & conservandam, destinavit. Postea, A. 1506. d. 10. Jul., Sereniss. Danie Rex, Dn. Fridericus II., laudatissime memorie, prædictum testamentum, a filio comprobatum, & ad hunc usum destinatum, regio diplomate clementissime confirmavit. Denique, cum, post mortem filii, cognati, tanquam heredes, illud ipsum impugnare conarentur, Sereniss. Danie Rex, Christianus IV., & Reverendiss. atque Illustriss. Princeps, Joh. Adolphus, Episc. Lubecensis, Duces Slesvici & Holstiae, quod ante regia auctoritate fuit confirmatum, Hatherlebie, in supremo Dicafterio Ducatus Slesvicensis, per sententiam, aperte corroboraverunt, A. 1598, d. 3. Febr.

Aspice, sed grata, Philomuse, hanc, mente, tabellam,
Appositamque animo conde viri effigiem.
Nam Deus, & Presens, & quorum nomina cernis (1.),
Fecerunt studii otia grata tuis.

Ille suis fluxit Musis has sumptibus edes,

Patri ejus Naamano Johannis, A. 1549. cum conjugæ mortuo, & in æde Nicolai sepulto, ab eodem Senatu, in templo Canobii Minoritarum, hoc olim, quod Nicol. Heldvaderus (2.) recitat, monumentum erectum est Epitaphium, belli postea Cæsarei tempore, A. 1627., a militibus destructum:

Ille qui testis vides, Naamani structa Johannis

Sumptibus, Aonidum testis sacra ta choro,

Solve viro grates, placidamque precare quietem,

Gaudeat eternis mensque beata bonis.

Hoc capis ex hortu floris res publica plantas,

Adjicio, ex eodem Heldvadero (3.), ipsius Ludolphi de Gymnasio trilingvi, a se erecto, ejusque redituum dispensatione, constitutionem, in cœnobio itidem lapidi olim insculptam, sed quæ, pari cum monumento præcedenti lato, jam disparuit:

Anno 1575. obiit Frater Ludolphus Naamani, Minorita, filius Naamani Johannis & Phaleh, in D. Nicolai templo, coram sanctissime Trinitatis altari, sepultorum. Ex quorum testamento hoc Gymnasium trilingue theologicumque Orthodoxe Ecclesie inceptum est. Dabunturque, ex eo, legenti bis in hebdomada S. Scripturam, in sancta lingua, singulis annis, 100. Marce Lybencenses. Et Græcam linguam, in sacris Bibliis, toties legenti 100. Marce. Etque, qui Theologiam legenti bis in septimana, 100. Marce. Item, pro edificio conservando, ac confutendo, quod supersit, totidem. Pro structura templi S. Nicolai vs. Marce. Passanti Majorem campanam in meridie 1. Florenum. Observanti hujus domus logarithmum 1. Marce. Item Procuratori legenti 100. Marce, non legenti 1. Marce. Hoc non ad ostentationem, sed imitationem, ut sunt duo bona. Maledictus, qui alio vel aliter hæc ordinaverit. Vale.

Ad quam Constitutionem observandum, Fridericum II., Danic Regem, cum illam, & testamentum Naamanianum, A. 1566., Ludolpho superflite, confirmaret, sibi, ac Senatui Flensburgensi, de lectionibus, ac disciplinis in Lyceo hoc docendis, easque tradendi ratione, alter, viris doctis in consilium adhibitis, faciendi verbis, in Diplomate suo, deferitis, reservasse potestatem. Id quod deinceps, post reditus ejusdem aliorum auctos beneficentia, factum esse, M. Pauli Sperlingii Senioris, Rectoris texti, *Administratio scholæ Flensburgensis*, Witebergæ A. 1589. edita, ostendit. De qua, uti & reliqua Athenæ hujus Ludolphiani historia, nostra, in *Isagoge ad Historiam Cimbricam Parte III.* (4.), consili potest digresse. Flensburgenses, ne in tantum urbis suæ Evergetam essent ingrati, cum, post mortem A. 1526. religionem, & Cœnobium Minoritarum A. 1530. in Prochotropheum, Friderici I., Regis, permisso, converterunt (5.), reliqui hujus monachi, Lutheri avertentes doctrinam, urbe cogerentur excedere, solum Ludolphum, ab ista licet alienissimum, & Pontificie tenacissimum, in ea, ad obitum usque, per integrum toleraverunt semicæculum. Vita pia & tranquillæ, per tot lustra, in otio exacta sacro & literario, cum ad *monasteria* a religione avita, nec Ecclesiastiarum (quas diligenter frequentare traditur (6.)) concionibus, nec amicorum monitis, potuisset permoveri, in cœnobio tandem, quod assidue incoluerat, Oratione Dominica & Psalmo LI. sæpius recitatis, A. C. 1575., & ætatis 78. (7.), vel (si Jonam Hoyerum (8.) audiamus) d. 31. Dec. A. C. 1574., ætatisque 77., exspiravit. Sepulchrum sibi, teste eodem Hoyer, in Cœnobii Coemiterio, ante januam domus suæ, quæ a Rectoribus scholæ nunc inhabitatur, prope Petri Winteri, sodalis olim monastici, tumulum, ipsemet elegit, a Scholarchis lapide postea tectum, & a M. Frid. Damio, Proposito, inscriptione ornatum. Ipse, uti Heldvaderus & Heimreichius (9.) testantur, hanc æ Gnomam jussit inscribi: *Memento Judicii mei, sic erit & tuum.* Culpanda autem merito nimia hoc loco est credulitas, qua duo illi Historici nostrates, hosque secutus Trogillus Arniellus (10.) tabellam vulgi nostri putidam, & Flenopolin turpissimè in Virum optime de se meritum falso accusantem ingratitudinis, de Ludolpho, ob pertinaciam in religione Pontificia, non in loco sacro, Christianorum cadaveribus destinato asservandis, sed ante domus suæ januam, subter canalem hydragagum, una cum cane domestico, olim cæso, lectionibus obtrudere non dubitarunt. Quos, præter Hoyer relationem verissimam, *adversaria*, si locum sepulchri, lapidemque Epitaphium, meis, dum hæc scribo, observantes oculis, coram lastratent, cernere potuisset edocere. Arripit certe, e fignento hoc mendaci, Christianus de Pura, nebulo luvrasens, Consiliarium fæ vocare ausus Hollancum, sed monachis haud dubie rectius annuerandum impudentioribus, A. 1627., cum belli tempestas Cæsarei Cimbrici affligeret, ansum Ferdinandum II., Imperatorem, ac ejus milites, adversus Cheronesi nostræ incolæ irritandi, verbis, in *Classico*, quod vocavit, *Danie pacifero*, libello famoso perquam maledico (11.), in illos invecitus sequentibus: *Sanguis fratrum vestrorum, in quos olim adeo barbare sacrificis, ut etiam mortui a vestra barbarie & feritate non fuerint immunes, qui A. 1575. Flensburgi (ut uno exemplo mille aliorum vobis memoriam refricem) Monachum, quem vel Heldvaderus vester (12.) Virum pium, probum & Christianum, appellat, in loco inhonefissimo, una cum cane, quod vir sanctus sanctam fidem, sine qua impossibile est placere Deo, cum hæresi commutare noluerit, sepelivistis, canes rabidi, atque lupi sevi, nimium feraciter habueris; Sanguis, inquam, fratrum vestrorum, in calum tunc annis clamans, nunc exauditus est, & sanguine vestro expiari debet.* Statura Ludolphus, ut & hoc addam, fuisse perhibetur proceræ admodum ac robusta,

Yyyyy 2

calceos.

(1.) Adjecta sunt, ad utrumque imaginis Ludolphi latus, Consulum, Senatorum, Ecclesiastiarum, & scholæ publicæ Præceptorum, qui A. 1599. Flensburgi vixerunt, nomina. (2.) P. I. *Sylva Chronologica Circuli Baltici* p. 48. (3.) l. c. p. 49. (4.) C. III., §. 8., p. 275-282. & §. 30., p. 338, 339. (5.) V. Heldvaderum l. c. P. II., p. 88. (6.) V. M. Ott. *Beitri Disf. de originibus & incrementis Flensburgi*, §. 10., p. 10. (7.) V. Inscriptionem monumenti æreæ, paulo ante recitatum. Nic. Heldvaderum l. c. P. I., p. 49., & P. II., p. 199., & Heimreichium l. c. (8.) in MS. n. 11. pag. præcitato. (9.) l. cc. (10.) in Tr. von den Cimbrischen Leidenbegrißissen, I. b. I., c. 16., p. 125. (11.) p. 35. (12.) l. c., P. II., p. 199.

calceosque gestasse, octodecim futuris, ob magnitudinem, conspicuos (1.), famulum autem reliquisse Jacobum, gente Suecum, futurorum præfatum, multaque de Nordstrandæ (in qua peste d. 7. Dec. A. 1599. obiit) inundationibus, aliisque rebus, eventu comprobata, vaticinatum (2.). Conferri de illo, præter Autores jam allegatos, possunt *Isagege mea ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 5., §. 3., p. 98., & P. III., c. 3., §. 1., p. 271-281., §. 30., p. 338-339.; Schediasmaque de scholæ Flensburgensis historia Germanicum, A. 1717. editum, ac Georg. Braunii, Præpositi Colonienfis (ob Gymnasiū trilingvis eum celebrantis fundationem), *Liber IV. Theatri urbium, in Flenspoleis descriptione.*

SCRIPTA INEDITA.

Horum, sermone scriptorum Saxonico, partimque *ajus* partim rhythmicorum, Volumen integrum, in Bibliotheca ædis Nicolaitanæ Flensburgensis, superest quadrupartitum (in 4.), manu ipsius exaratum propria, & A. 1563. abfolutum; cujus PARS I., A. 1547. finita, completitur:

1. Versionem Saxonica librorum IV. Thomæ a Kempis de Imitatione Christi, in qua lapsus versionis Saxonice antiquioris plusquam 250., in libris duobus prioribus, & tertii capitibus 37., emendavit, in reliqua autem parte opusculi Versionis novæ Misnicæ, cum Georg. Vicelii præfatione publicatæ, secutus est vestigia (*fol. 1-186.*).
2. Schediasma de Septem progressus in vita pia ulterioris impedimentis (*f. 188.*).
3. Institutionem eorum, qui a blasphemis assiluntur cogitationibus (*f. 189-191.*).
4. Tractat wor een Christenminsch, mit dem natürlichen Dode, edder dörrch Wpfeßden vordernel, wpmen mag vorgebinge der Jün und Schult aller sner Sünden, ofte he ood neen gudt gedaen hebbe sijn levedage (*f. 191-199.*). Qvo in scripto, e locis 1. Cor. III. 22. ac Apoc. XIV. 13., latrone converti exemplo, Augustini, Lombardi, Thomæ Aquinatis & Gvilhelmi Parisiensis, testimonio, nonnullisq; ratiociniis, probare conatur, sola mortis toleratione æquanimi ac usu legitimo, remissionem peccatorum & salutem, absque bonis operibus, posse impetrari, si quis, cum latrone, peccata agnoscat & consecratur, Christi meritum ac innocentiam apprehendat, ejusdemque & Deiparæ virginis misericordiam imploret; ac doctrinam istam maleficis præsertim, supremo afficiendis supplicio, jubet inculcari.
5. Tr. de octo Sacramenti extremæ Unctionis effectibus, corpori pariter atque animæ saluberrimis (*f. 199-202.*).
6. Joh. Gersonis tres precatones penitenciales (*e Lib. de Preceptis Dei c. 6.*), Saxonice translatis (*f. 202-205.*).
7. Triada Schediasmatum de Moribundorum ad *evangelium* præparatione, & adversus quinque tentationes diabolicas consolatione (*f. 201-208.*).
8. Anshelmi Cantuariensis Formulæ moribundis consolandi, Saxonice versam (*f. 208-210.*).

PARS II. exhibet: 1. Tr. de Peccatis circa Vestitum, egregium & lectu dignissimum (*f. 2-18.*).

2. Tract. iegen de Martinische Lehre, septem, quos Lutheranis tribuit, errores, facunde quidem satis, sed ingenti styli vehementia & maledicentia, impugnantem (*f. 18-41.*).
3. Joh. Gersonis Regiment eenes guden Levedes (*f. 42-51.*).
4. Ejusd. Trost der fleemüßigen Heten (*f. 51-61.*).
5. Spiegel der Sünner, sive querelam animæ damaçat rhythmicam (*f. 61-64.*).
6. Joh. Gersonis VII. ad ægrotos & moribundis Erotemata, Saxonice versis (*f. 64.*).

7. Egenwillion (*qvod sospice ita, vobis Evangelii detorqueas, vocavit*) Marc. Lutheri, tweldes dar lange tydt under de Bandt heft gelegen, sijn siner Kettenhistorie; Scriptum *ad 1700*, in Dialecto Misnica Lipitzæ A. 1533. in 4., cum præfatione Georg. Vicelii, excusum (3.), & in Saxonica a Ludolpho A. 1542. translant, in quo, capitibus XLIV., Lutheri, & assecularum, non doctrina solum de præcipuis religionis articulis, & scriptis illorum, in margue allegatis, absque refutatione, expolita, sed cultus etiam divinus, disciplina & gubernario Ecclesiastica, versiones ac Exegetes Biblicæ, vita atque mores, domesticæque tandem dissensiones, acerbè perstringuntur & exagitantur (*f. 65-141.*).

8. Institutionem de Fide & operibus Christianorum, Paulique de Justificatione doctrina, pro Pontificiorum sententia solis S. Codicis pugnantem testimonio (*f. 141. & seqq.*).

PARS III. (cui Juss Flensburgium municipale præmittitur): 1. Henr. Sufonis Dialogum, edder Ustoch, dar de Detnet redet mit der ewigen Wißheit, van der Nütigkeit des Menschen Evidens und Gebut (*f. 27-46.*).

2. Institutionem, qvoad Laicis Communio sub utraq; specie non sit necessaria (*f. 46-61.*).

3. Origines vitæ monasticæ, e S. Scriptura & Patribus ostensæ, cum Clementis Romani de illa ad Hierosolymitanos Epistola, Saxonice translata (*f. 61-75.*).

4. Hymnos aliquot sacros Saxonicos, & hos inter, Parodiam cantionis Lutheri: Ach Gott vom Himmel sieh darcin, Luthero & Lutheranis oppositam (*f. 75-82.*).

5. Grund und rechten Verstand, wo uns die Werle geedelt, und recht berdeenslick mögen sijn, so dat Gott se belohne mit der Seligkeit (*f. 82-83-84.*).

6. Syllogen locorum S. Scripturæ, ad bona opera adhortantium (*f. 84. & seqq.*).

PARS IV. denique, mera opuscula completens rhythmica: 1. Underwijfing van Glauben, Hopen, Leven, und andern Stücken unserer Seligkeit (*f. 1-12.*).

2. Van den falschen Prædicanten, sive Invektivam in Lutheranorum doctrinam & mores (*f. 12-20.*).

3. Vörnemsten Zubot der Lehre des H. Evangelii (*f. 20-29.*).

4. Klage iegen de Egenwillischen, sive Querelam contra Lutheranos (*f. 29-30-31.*).

5. Cantica varia, & Carmina sacra, Saxonico-Rythmica minora (*f. 31-36.*).

Addantur his: 1. Tractatus dam Antichrist, und sinen Wörtern, Lutheranis oppositus, quem ipse, in Libro iegen de Martinische Lehre (P. II., f. 13. b.), allegavit.

2. Liber MS. Historicus F. Ludolphi, Monachi Flensburgensis, Latine exaratus, quem Andr. Severini Vellejus, in *Promo Comodo Historie sue Demica avendæ*, P. II., suffragis annumeravit Historicis, a se adhuc conquirendis.

JOHANNES NANNIUS, Londino Dithmarus, Jctus, Themidos sacris in Academiis initiatas Colonienfis & Julia, Johannisque Adolphi, Ducis Holfaro-Gottorpiensis, Consiliarius, bimestri ante hunc tempore, d. 9. Jan. A. 1616., in patria obiit, Defunctum M. Phil. Fabricius, Pastor Londinensis, fuisse, ob summam eruditionem, facundiam, pietatem, candorem, aliasque virtutes, celebravit, ac laudibus ornavit hyperbolicis, in Sylloge Lectium Latino-nitrica, quinq; Elegiarum, Odarum ac Epigrammatum funebrium exhibente Decadas, & sub hoc A. 1617. in 8. edita titulo: *Publicum sinceri cultus testimonium, & amoris devotissimi monumentum, Joh. Nannio, excellentis ingenii & exquisiti judicii viro, Jcto, quinetiam & Theologo eximo, ut ad æternit. sinceræ pietatis nato, ita ejusdem irrepabili*

(1.) V. Heimreichium l. c. (2.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisæ Borealis*, c. 10., p. 424., Edit. prime. (3.) V. Monumenta Autographa Wilhelmi Rudolphi Augusti, Ducis Brunsv., T. I. p. 297., & T. II. p. 226, 227.

damno denari, affini & amico incomparabili, possum. Cui addi potest ejusdem Rurige Trostschrist über den betrübten und zeitigen Todesfall Herrn Joh. Nannens, seiner Wittwen, Fr. Tellen, zum Troste gestellet, A. 1617, in 8. indidem excusa, ab Henr. Meibomio Sen., in *Orat. de Acad. Juliae primordiis & incrementis* (1.), Viris celeberrimis, ex hac progressis, annumeratur.

Disp. Juridica, in Acad. Julia habita, & a Phil. Fabricio, in *Lessu ad Academiæ Coloniensem & Juliam* (quam Sylloge modo citata, lit. B. 7. & 8., exhibet), laudata.

Scripta affecta, quorum, in eadem Sylloge, mentio, sed obscurior, occurrit.

PETRUS NANNIUS, Dithmarsius.

Laudatio Dithmarsiz, in Acad. Rostochiensis recitata, & cum Joh. Huswedelii Programmate, ei præmissio, edita. Rostochii 1622. in 4.

JOHANNES NANSONIUS, five NANSSEN, Flensburgeris, Eberhardi, civis primarii, ex Maria Petra filius, d. 28. Nov. A. 1598. in lucem editus, patrem quindécennis amovit, & a patruo mercaturæ asservatus, cum illo A. 1614. Russiam petiit, annuque in urbe Kolensi commoratus spatio linguam gentis addidit. Quam cum calleret, operam Societati mercatorum Russicorum addidit Hafnienfi, & Interpretis in navibus hujus, eodem aлегатis, functus est munere, imo tertia etiam, quarta & quinta vice, A. 1618. Petri Svenonis, Consulis Hellingorensis, A. 1619. Christiani IV., Regis Daniz, & A. 1621. Societatis Hafnienfis Islandicæ, eandem regionem adiit auspiciis, & urbes illius plerasque perstravit. Michaelis deinde Vibii, Consulis Hafnienfis, factus domesticus, & a Societate Islandica Mercatorum fuit ornatus titulo, in Islandiam decies & octies trajecit insulam, mercesque, inde Glückstadum transportatas, ex suo, per annos XIII., distraxit arbitrio. Hafniæ interea sedem for. unarum collocavit, nuptisque cum Sophia, Joh. Petri, Consulis Slangendorfsiani, filia, d. 5. Nov. A. 1626., celebratis, quinque ex ista nobilioris, & quatuor sequioris sexus, in annorum XLl. conjugio, fuit liberos. E quibus parenti quinque tuere superstites, & hos inter, Johannes, Præfens urbis Hafnienfis, post illum, regius, ac Catharina, Petro, Comiti a Griffenfeld, Ministrorum aula Danicæ principii, A. 1670., elocata, & biennio post, morte immatura, vel potius tempestiva, antequam maritus e tanto culmine præcepit rueret, extincta (2.). A Christiano IV., Rege, A. 1639. urbis Hafnienfis Senator, ac Societatis Director Islandicæ, A. 1644. autem Consul, creatus, publica non civium solum, sed & regni totius, ejusque Monarcharum, studiose promovit commoda. Ipsius certe fidei, solertiz ac dexteritat, Fridericus III., Rex Danicus, ejusque successores, incrementa fæ majestatis suæ, & dominium in subditos absolutum atque supremum, magna ex parte debere, non dissimularunt. Cum enim, post bellum Svecicum, Daniz ferale, pace damnoisa compositum, Hafniæ, in Regni Ordinum comitis, de statu ejus collapsio instaurando, & stipendiis multi ex pecunia, a singulis conferenda, persolvendis, M. Oct. A. 1660., deliberaret, Ordoque Equester justam onerum publicorum in se partem suscipere præfæcte detestaret, noster, civici, urbium Danicarum suffragus, electus Orator, cum Ecclesiastici primicerio, Joh. Svanungio, Seelandiz Episcopo, de pertentia hac illius superanda, ac superbia ambitioneque nimia, in reliquis injuria subditos, coercenda, consilia consulit. Remedium adversus istam commodissimum utrique videbatur potestas Regum, quibus, in negotiis, hætenus, publicis potioribus, & Senatorum regni, nobilitatis assignationum, arbitrio, cuncta ferme agenda fuerant, in subditos universos *avvixðvæð*, Ordinum Ecclesiastici ac Civici consensu, si vel maxime Equestris esset refragaturus, Friderico deferenda. Consilium huic exequendis occasionem præbuit idoneam Otonis Kragii, cuius præcipua inter regni Seniores erat autoritas, vehementia, quæ, in consensu publico, cives mancipia appellare, Equestris autem Ordinis dignitatem justo extollere, veritus haud est, importuna. Nanfoni enim, adversus istam ingenti protestatus *nað ænle*, conclave, in quod Ordinum legati convenerant, indignandus mox, cum civibus ac Clericis, reliquit, & postquam his, ut suæ ac Svaningii, de forma imperii mutanda, accederent sententiz, haud difficulter pervaserat, de re tota privatim cum Friderico III., Rege, Sophia Æmiliæ, ejus conjugæ, & Hannibale Seefeldio, ministro intimæ admisionis regio, transiit. Elapsis hinc aliquot diebus, conclave Nobilium, cum Svaningio, & reliquis & Clero ac civico ordine delectis, ingressus, utrumque Regi imperium decrevisse, significavit, supremum ac hæreditarium, & an & ipsi fecum consensum in aulam, Friderico unanimi istud consensu oblatus, abire vellent, est fælicitatis. Cui quæstioni cum ab istis, tergesserantibus, & deliberandi diuturnius postulantibus spatium, in partem neutram reponderetur, relicto, cum Clericis & civibus, Regem adiit, horumque nomine, una cum Svaningio, Monarcham illum primus saluavit hæreditarium, solumque Deo obnoxium. Quod ipsius exemplum Nobiles, portus urbis paulo post occlusis, invitos oportuit imitari, & d. 27. Oct. novum Friderico, ac posteris, homagium, easdem illis, quas a duobus jam obituerant Ordinibus, confensens prerogativas, voce pariter atque scripto præitare (3.). Nostrium, ob operam, in negotio hoc arduo, fideliter, dextre ac felicit, sibi navatam, Fridericus, non solum, una cum Seefeldio ac Svaningio, donis ingentibus remuneratus est nummariis, sed & eis ornavit dignitatibus, quæ civici ordini homini vix antea in Dania erat collatz. Eodem enim A. 1660. suis cum adscriptis Consiliariis, & Collegiis Status Assessorum, primumque Civitatis Hafnienfis, creavit, Præsidem, sequenti autem 1661. (d. 26. Febr.) supremi Tribunalis iudicem, & tandem, Kal. Oct. A. 1664., illustri Procerum Danicorum, ex omnibus regni Ordinibus, ad novum illius Nomocanonem, modernæ accommodatum formæ imperii, concinnandum, delectorum, interesse iussit Synedio (4.). Eruditus quidem ille annumerari haud potuit, sed in studiis tamen Historico & Geographicis, nativa ingenii solertia, curiosa rerum notata dignatur, in itineribus crebris, observatione, & lectione librorum, hujus argumenti, lingvis Germanica, Danica & Belgica, editorum, assidua, ita profecit, ut, edito *Compendio Geographico* eleganti, locum inter Scriptores promeruerit Cimbricos. Bibliotheca etiam librorum, qui lingvis istis prodire vulgaribus, Historicorum liberis, opum ipsius hæreditibus ingentium, reliquit satis numerosam, sed tato infelici, d. 4. Mart. A. 1679., una cum Griffenfeldiana (quæ, possessore in Norwagiam deportato, comes illi erat addita), in filii ædibus, a Vulcano fæciente absumptam (5.). Finem vitæ, septuagenario proximus, d. 12. Nov. A. 1667. attingit, cum templo Sp. S. Hafnienfi, aliis etiam a se antea hac instructo ornamentis, 500. Imperiales, pauperibusque Clinicis totidem, in tabulis voluntatis legasset ultimæ.

Fufius Vitam ejus enarrant, virtutesque simul, Politicas pariter atque alias, celebrant, *Programma*, quod secuti sumus, Rectoris Academiæ Hafnienfis *funebre*, M. E. Geiz Fleischeri, ædis Sp. S. Hafnienfis Parochi, Sermo facer exequialis Danicus, Hafniæ A. 1668. in 4. excussus, & Pet. Nicol. Mehrneri, Acad. Hafn. Vice-Bibliothecarii, Inscriptio Latina monumentum in eodem templo Epitaphii, a Pet. Resenio (Epigraphen sepulchri etiam recitante Danicam), in In-

(1.) in *Opusculis Historicis* p. 132. (2.) V. Georg. Hilarii, Prof. Hafn., *Programma de vita filii istius funebre*. (3.) Fufius singula, a Nansonio, ad mutationem hanc formæ imperii Danici promovendam, gesta, exposuit Censor illorum iniquissimus, Rob. Molesworthius, L. c. 2. usque ad Danos Anglicos, *denst l'Etat de Danemarck*, c. 7., p. 56-60. Ed. anni 1705. Amstelædamensis. (4.) V. Pet. Resenio *Programma de vitiis Krabbheim Nomocanonis Juris Germanici*, lit. B. 3. & 6. (5.) V. Rud. Capelli *Lectiones Bibliothecarias*, lit. s. 1. & 6., ac Sev. Walch, *Sluteri Propyleum Historie Christiane* p. 60.

scriptionibus Hafniensibus p. 121. 122. 123. 134., ac *Scriptore Anglo Anonymo, T. I. de la Relation d'un voyage fait en Danemarck* (Roterodami A. 1707. publicato), *Epist. IV.*, p. 487. 488., exhibita. Quibuscumq. Alb. Bartholini *Tr. de Script. Den.* p. 84., Henn. Wittenii *T. II. Diarii Biogr. Sec. XVII.* p. 94., & Anonymi *Defensio de Danemarck, contre la Relation de l'Etat de Danemarck* (Molesworthio opposita, & Coloniz A. 1696. edita), c. 7., p. 74. & seqq., possunt conferri.

Compendium Geographicum; det er: Een kort Beskrifvelse over den ganste Verden, hvor udi formeldis om Himmen len, Sol og Maane, samt de andre Planeter oc Stjerner, deris Beskrivelse oc Eed, saa oc de fire Elementer, hvis der udi er besattet, Jorden, med sine mange Kongeriger, Lande oc fornemste Stæder, disligeste om Eiearten; samt Stjerner nis oc Solens Declination: Saa oc en liden Chronologia, om det fornemste, som i Verden sig høfver tilbraget. Hafniz 1633. in 8. Auctoris recensum ibidem A. 1635. 1638. & 1646. in 8. Primam scripti hujus Danici editionem Christ. Longomontanus, Mathematicus Acad. Hafn. celeberrimus, emendavit, ac sua munivit approbatione.

FRIDERICUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. D. & Dicafterii Provincialis Cimbrici, aulicique Gottorpianensis, Advocatus, M. Mart. A. 1704. mortuus; cujus cum Anna Emerentia Kirchmannia nuptias D. G. Morhofius Epithalamio celebravit, in *Veneribus antiquis*, p. 27. 28. 29., obvio.

Disp. Politica de differentiis Regnorum, cum aliunde, tum e Dissertationibus publicis Herm. Conringii, concinnata, & Præfide eodem proposita. Helmstadii 1655. in 4.

Disp. Inaug. de Partis legitimis. Argentinz 1659. in 4.

JOHANNES BARTHOLOMEUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. L. & patriz Advocatus.

Disp. Inaug. de jure, quod Marito circa personam Uxoris obtingit, Præfide D. Sim. Henr. Musæo. Kilonii 1699. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1699., p. 122.

EMMICHUS NEDERGORDUS, Cimber.

Catalogus librorum, qui Aureliz, in Bibliotheca nationis Germanicz, in ordinem a se redacta, extant, A. 1664. confectus. Aureliz in 4.

JOHANNES NEOCORUS Ettahulphides (i. e. Adolphi filius), patria, ni fallor, Dithmarsius, Ecclesiaz, in eadem provincia, Bufanz ruralis, ab A. 1590., Pastor, A. 1594., occasione lautæ, quæ uxori obigerat, hæreditatis, liti cum Parochianis suis implicatus est difficillimæ, & ab istis contumaciz adversus Superintendentem, maleficientiaque in ipsum Principem, sed incassum, accusatus. Superstes fuit A. 1608., quo auriga ipsius, quem, ira concitus, ligone peremerat, licet isto haud esset percussus, terrore ingenti exanimatus d. 13. Jul. obuius perhibetur. V. Ant. Heimreichii *Lib. III. Chronici Dithmarsici*, c. 7., p. 283. 284.

Dithmarsische Historische Geschichte; Opus *Antiquæ*, A. 1598. exaratum, & ab Ant. Heimreichio, l. c., *Lib. I.*, c. 9., p. 70., *Lib. III.*, c. 7., p. 283. (ubi ingens Autorum commendatur diligentia), ac in *Catalogo Autorum, libello præfixo*, allegatum. Laudarunt illud etiam Joh. Dethlevis (qui Autorem Johannem Adolphi cognomine appellat patronymico, seque schedas ejus secutum esse fateatur) in *Chronico Dithmarsie Saxonico Mstro* (de quo N. P. Sibberus in *Biblioth. Hist. Dano-Norweg.*, c. 6., p. 172., potest consuli), & Henr. Muhlius in *præfat. Orationis de Henrico Zuphancienji* (inter *Dissert. Historico Theol.*) p. 405. 406.

M. JOHANNES NEOCORUS, Hufenensis (1.), natus d. 27. Dec. A. 1566., patre bajulo, cum supremos Philophiliz honores, anno circiter 1592., applaudente Frid. Taubmanno (2.), in Acad. reportasset Witebergensi, scholæ in Cimbria Hatherslebenfis aliquamdiu fuit Rector, & ex ista in urbem Hufensem, ut M. Joh. Hamero, rude donato, in Pastoratu succederet, A. 1594. est evocatus. Munere hoc sacro A. 1604., ob potentiorum quorundam offensas, & vitam, cujus infimulabatur, scandalosam, excidit, invititis plerisque civibus, qui, facundiam ejus hæcenus admirati, d. 29. Aug. cum uxore ac liberis, spectante Hamero antecessore (eodem mox die mortuo), ex urbe discedentem cæteratim comitabantur (3.). Quos inter sex, digressum alio, ut conciones ejus audirent, secuti, 6000. Imperialis militum coacti sunt pendere (4.). Sparta Hufenli amissa, & successore M. Andr. Tetzevio relicta, nosster (cuius inimicos Hufenfes divinum Holmerus testatur (5.) percutum esse Nemesini) operam fuit Ulrico, Episcopo Slesvicensi & Sverinensi, Frederici II., Danorum regis, filio vicissim addidit, eique, per annos complures, a concionibus fuit aulicus (6.) & A. 1617. Superintendens in Ducatu Megapolitano Sverinensi (7.) Plura de Vita ejus narrat J. M. Krasius in *der Hufenschen Kirchengeschichte* p. 141. 145. Confer de illo, præter Auctores jam allegatos, Casp. Dancwerthium *P. II. Choroq. Cimbr.*, c. 12., p. 141., & Ant. Heimreichium l. c., *Lib. 4.*, c. 3., p. 203.

Theses Physiologicæ de Globo terræ. Witebergæ 1592. in 4. (V. *Catal. Bibl. B. Barthol.* p. 82.)

JOHANNES NEOVINUS, sive NIVINIUS, Wilstria Hollatus, patrem habuit Paulum Nivinium, Aquisgranensem, mercatorem, matrem vero Gefam, Dethlevi Gebhardi, civis Wilstriensis, filiam, patrueli gavifam M. Henr. Gebhardo, viro bonis sacrisque literis erudito. Cum literarum rudimenta domi imbibisset, in schola Hamburgensi Matth. Delium & Wernerum Rolfsium nactus Præceptores, in lingvis Græca ac Latina, cæterisque studiis scholasticis, eximios brevi fecit progressus, & Musicam simul ab Eberh. Decero, illius magistro, addidit, privatæ etiam puerorum aliquot vacans institutioni. Rostochium deinceps a patre, anno circiter 1568., ablegatus, & viatico, non quo poterat, sed quo videbatur, instructus, parce in Academia vivebat, modestiaque & singulari diligentia, non æquivalens solum, sed Doctorem etiam publicorum, facile sibi parabat amicitiam. In lingvis, ductu M. Joh. Dureri, Lubecensis, juvenis istarum peritissimi, fed morte immatura A. seq. 1569. extincti. Homerum, Prophetasque minores Hebræos, privatim interpretantis, multum se profecisse, hiñce in senili etate verbis (8.) proferri non dubitavit: *Huic multum me debere agnosco, ut cujus institutione privata, eaque accuratissima, in quam casu aliquo incidebam, cum in studiis Theologicis, tum in lingvis, maxime Græca, plurimum sum adjutus.* Præter hunc, e Philosophia Academicæ, Joh. Caselium (amicum suum postea intimum, & Encomiasten posthumum) literas elegantiores, Henr. Bruzum Philosophiam, Andr. Weslingium lingvam Hebræam, & Nicol. Gonizum Romanam, docentes, e Theologis autem Dav. Chytræum, Lucam Bacmeisterum & Simonem Pauli, sedulo, nunquam otiosus, vel publice audiebat, vel familiariter confulebat, vitæque simul illorum sanctimoniam & concordiz studium imitabatur. Talem cum se gereret, non Magistru solum A. 1572. titulum, & Professorum omnium, etiam Jctorum, benevolentiam, sed scholæ etiam Rostochienfis Jacobæz Rectoratum, promeruit, eoque, per annos complures, fideliter est functus, privatimque simul studi-

(1.) secundum Krasium: Rostochienfis contra fuisse traditur a Jac. Saxio, Collegæ Hufeni in *Annot. MSS. ad P. Eberh. Calend. Hist.* (2.) V. Hendersvillibus ejus ad Neocorum, in *Columbiæ Poetici*, Witeb. A. 1594. editis, p. 41., & in *Melodius* p. 281., obvis. (3.) V. Mart. Holmieri *Præfat. der Hufenschen Kirchengeschichte* p. 10. (4.) V. Ant. Heimreichii *Lib. IV.*, *Hist. Eccl. Slev.*, c. 2., p. 186. 187. (5.) l. c. (6.) V. Heimreichium l. c. (7.) teste M. Joack. Manzelio in *Sched. de Superintend. P. archimbanibus* p. 79. (8.) in *Lectis Acad. Rostoch.* ab Luca Bacmeisteri obitum p. 15.

ofis Φιλέλλην Homerum atque Herodotum interpretatus. Cum poëta Senatus Rostochienfis scholas, Parochiis fingulis proprias, graves ob causas, aboleret, & A. 1580. unam vicissim, toti civitati communem, aperiret, istique Nath. Chytræum præficeret, noster, abdicato suo in Jacobæa munere, cum familiaribus præcipuus Germaniæ Academiis itinere cepit visere literario. Ex illo A. 1585. (1.) ab Ulrico, Duce Megapolitano, ad ædis Cathedralis Sverinenfis Pastoratum, & Ecclesiæ tractus vicini επισκοπῆς, per Joach. a Luhe, aulæ Marefchalum, & Jac. Bordingum Jun., Cancellarium, revocatus, ritusque χειρουργίας sacro Rostochii inauguratus, doctrina insigni, dexteritate in docendo, modestia, vitæque innocentia, non civibus solum, sed Canonicis etiam & aulicis, venerabilem se reddidit. Annis fæculi XVII. initialibus 1601. ac 1602. Collegio sex Theologorum, quibus Constitutionis Ecclesiasticæ Megapolitanæ committeretur revisio atque emendatio, tanquam assessor, jussu Ulrici Ducis, interfuit (2.), sequenti autem 1603., a Carolo, Ulrici successore, Sverino Parchimium est translatus, & oppidi hujus Proteccliales, Dioceseosque Parchimenfis pariter atque Sverinenfis Superintendens, constitutus. Huic officio pari fide atque diligentia octennio præfuit integro, scholæque Parchimenfis non minorem, quam antea Sverinenfis, curam gerens, ei, a se ac Joh. Schwartzio, Syndico, emendatæ ac amplificatæ, svasu Joh. Casellii, M. Rabanum Christianum, Göttingensem, suum poëta generum, præfexit. Kalendis tandem Januarii A. 1612. Theologus hic, ob doctrinam sacram pariter atque elegantiorum, Græcæque imprimis literaturæ ac Poeseos peritiam haud vulgarem, ævo suo clarissimus, septuagenario major, catarrhi acris violentiæ succubuit, sex liberos, e Margareta Brandesia, Patricia Rostochienfi, susceptos, relinquens superstitibus. Equibus Paulus, P. illof. Mag., e Scholæ Ratzeburgensis Rectore oppidi Pastor factus est Boitzenburgensis, Johannes J. U. D. & Advocatus Sverinenfis, Henricus autem Theologus fuit studiosus, & Michael Canonicorum Ratzeburgensis Secretarius, Filiz duæ Joach. Buldichii, Senatori Sverinenfi, & M. Rabano Christiano, Rectori Parchimenfi, sunt elocæte. Vitam ejus exposuit, addita ipsiusmet Epistola de Vita sua pariter atque D. Lucæ Bacmeisteri senioris, ad D. Lucam Bacmeisterum juniorem, A. 1609. *Luctus Academia Rostochienfis ob L. Bacmeisteri senioris obitum præmissa*, M. Joach. Manclius, in *Schediasmate* A. 1717. in 8. Rostochii edito, de *Superintendentibus Parchimenfis*, p. 33-63. Fusius quoque celebratur a Joh. Caselio, Professore Acad. Rostoch. & Juliz inclyto, in *Oratione* (cui vitæ ejus debeo historiam) *parentali*, Helmshtadii A. 1612. (M. Martio) in 4. edita, Rabanoque genero inscripta. Huic, in *Oratione* ista (3.), *Vir audit, tum animo religiosus, tum doctrina clarissimus*, in *Kpawda* autem *five Aula Magistro*, A. 1609. edito (4.), *Theologus doctissimus & moderatissimus*. Anagramma in nomen illius, ac Epigramma in manivendinum libræumque nuper publicatum, Alb. Wichgreivius A. 1605. *Secunda Anagrammatum Centuria*, Dec. II. n. 7., inferuit.

Oratio in laudem lingvæ Hebrææ, a Pet. Lindebergio, P. III. *Poem. Juveniliam*, Lib. I., p. 12. 13., Epigrammate commendata Elegiaco, eadem, ni fallor, est cum Or. illius de studiis Hebraicis, in Schola Sverinenfi habita, & Rost. 1612. in 4. edita.

Theses XXXVI. Theologicæ ex Eph. IV. 10., Præfide D. Val. Schachrio defensæ. Rostochii A. 1682.

Luctus Academiæ Rostochienfis, ob D. Lucæ Bacmeisteri Senioris, Prof. Theologi, obitum, Oracione expressus funebri. Rostochii 1609. in 4.

Carmen Græcum in mortem Henr. Lampadii, Past. Brunsvicensis, inter Epicedia, hujus memoriz sacra, Hamburgi A. 1590. in 8. impressa (*lit. a. 3. & 4.*), una cum Epistola de eodem Græca, ad generum, Joh. Hennichium, Past. Hamburg., A. 1689. exarata (*lit. e. 5. 6. 7. & 8.*), occurrent.

Poemation Græcum in obitum D. Dav. Chytræi, Theol. Rostoch., cum Epistola ad D. Joh. Frederum, Chytræi generum, proluxa, ei præmissa, & M. Pauli Neovini, filii, versione Latina Metrica, inter Epicedia Chytræo scripta, & cum *Orationibus funebribus* Rostochii A. 1601. in 4. excusâ, juris factum publici.

Epithalamion Græcum in nuptias Pet. Lindebergii, *Parte III. Juveniliam* Lindebergii, p. 214. 215., obvium.

Carmina Græca alia, sigillatim edita, & a vena profecta neutiquam triviali.

JOHANNES ANTONIUS NEUCRANTZIUS, Lubecensis, Pauli, Poliatri urbis istius clarissimi, e Christina Princereria filius, Med. D. Helmshtadii A. 1674. est creatus, & Belgio, Anglia, Italia ac Germania, peragratis, praxi artis suæ, in patria initio, ac deinde, ab A. 1698., qvo a Friderico Wilhelmo, Duce Megapolitano, ex istâ ad Archiatrum vocabatur dignitatem, in aulâ hujus Sverinenfi, inclaruit. V. *Nova Lit. Lubec. M. Jul. A. 1698.*, p. 124.

Disp. Inaug. de Vulneribus lethalibus, Præfide D. Henr. Meibomio juniore. Helmshtadii 1674. in 4.

PETRUS NEUCRANTZIUS, in insula Albis Kirchwerderana, Hamburgo vicina, in lucem editus, & patre haud dubie M. Joh. Neucrancio, illius Pastore, gavissus, J. U. Licentiatius, in Societ. Rosigera Zefiana der Neubeckstræße, A. 1670. superstes.

Disp. de Decessoribus, seu debitoribus solvendo non existentibus (bon Banquerottitern), Præfide D. Georg. Wernero. Helmshtadii A. 1667. & Lipsiæ A. 1703. in 4.

ZACHARIAS NEUCRANTZIUS, Hamburgensis, Med. Doctör.

Disp. Philophico-Medica, abstrusum exhibens Respirationis humanæ negotium, exulante famosa vacui fuga, ex geminis Φαντασµων illius caulis erutum: una cum solutione Problematis ardui bimbembris Harveani, in *Lib. de Generat. animalium, Exerc. de partu*, propofiti: Cur Animalia, tam propter aeris inspirati cohibitione præsentiam, quam, in Machina Boyleana exhausta, propter exautem absentiam, tam velociter, quasi exanimata, succumbant, brevique moriantur? Præfide D. Mich. Ettmüllero (illius Autore) propofita. Lipsiæ 1676. in 4. Recusâ est *Tomo III. Operum* Ettmülleri, Francofurti A. 1688. in fol. editorum, & a Pet. Ballo, in recensu ejus prolixo, *Novellis reip. Lit. Gallicis*, M. Oët. A. 1688., p. 1104-1109., inserto, hoc ornata elogio: *C'est, sans contredit, la plus belle, & la plus curieuse, de toutes ces Dissertations.*

Disp. Inaug. de Dysenteria, Præfide Herm. Conringio. Helmshtadii 1676. in 4.

GEORGIUS SEBASTIANUS NEUHAUS, Flensburgensis, Med. Doctör & Præcticus, ab A. 1718., in urbe patria, ab A. 1720. in Aarhufienfi Iutiz.

Disp. Inaug. de Passione Hysterica, Præfide D. Christoph. Mart. Burchardo propofita. Rostochii 1718. in 4.

HENRICUS NEUMANNUS, J. U. Lic. & Præcticus circa A. 1716. in patria Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Matrimonio licito & illicito. Franeqverz 1702. in 4. (V. P. A. *Lebmanni Hamburgum anni 1704. Licentiatum* p. 19.)

NICOLAUS III. (BRUNII, uti perhibent, gavissus cognomine), Episcopus Slesvicensis, cathedram, spontanea Helimberti antecessoris abdicatione vacantem, A. 13; o. occupavit, & difficillimis, ob pestem in Cimbria grassantem

Z Z Z Z Z

(1.) V. Zach. Grapji Jun. *Rostochium Evangelicum*, Germanice editum, c. 7., p. 109. (2.) V. Grapjiun *l. c.*, c. 10., p. 301. (3.) *lit. c. 1. d.* (4.) *lit. G. 4. b.*

Scriptoribus Hafniensibus p. 121, 122, 123, 134., ac *Scriptore Anglo Anonymo, T. I. de la Relation d'un voyage fait en Danemarck* (Roterodami A. 1707, publicato), *Epist. IV.*, p. 487, 488., exhibita. Quibuscumq. Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan. p. 24.*, Henn. Wittenii *T. II. Diarii Biogr. Sec. XVII. p. 94.*, & Anonymi *Defensio de Danemarck, contra la Relation de l'Etat de Danemarck* (Molesworthio opposita, & Coloniz A. 1696. edita), c. 7., p. 74. & seqq., possunt conferri.

Compendium Geographicum; det er: Een kort Beskrivelse over den ganske Verden, hvor udi formedis om Himmel, Sol, og de Maane, samt de andre Planeter og Stjerner, deris Beveegelse og Løb, saa oc de fire Elementer, hois der udi er besat, Jorden, med sine mange Kongeriger, Lande oc formeiste Stæder, tilveegst om Eiscen oc Siofarten; samt Stjerneris og Solens Declination: Saa oc en liden Chronologia, om det formeiste, som i Verden sig habet tildraget. Hafniae 1633. in 8. Auctius recusus ibidem A. 1635, 1638. & 1646. in 8. Primam scripti hujus Danici editionem Christ. Longomontanus, Mathematicus Acad. Hafn. celeberrimus, emendavit, ac sua munivit approbatione.

FRIDERICUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. D. & Dacæterii Provincialis Cimbrici, aulicique Gottorpiensis, Advocatus, M. Mart. A. 1704. mortuus; cujus cum Anna Emerentia Kirchmannia nuptias D. G. Morhofius Epithalamio celebravit, in *Veneribus antiquis*, p. 27, 28, 29., obvio.

Disp. Politica de differentiis Regnorum, cum aliunde, tum e Dissertationibus publicis Herm. Conringii, concinnata, & Przide eodem propozita. Helmstadii 1655. in 4.

Disp. Inaug. de Pactis legitimis. Argentinz 1659. in 4.

JOHANNES BARTHOLOMEUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. L. & patriz Advocatus.

Disp. Inaug. de jure, quod Marito circa personam Uxoris obtingit, Przide D. Sim. Henr. Mufzo. Kilonii 1699. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1699., p. 122.

EMMICHUS NEDERGORDUS, Cimber.

Catalogus librorum, qui Aureliz, in Bibliotheca nationis Germanicz, in ordinem a se redacta, extant, A. 1664. confectus. Aureliz in 4.

JOHANNES NEOCORUS Ettahulphides (i. e. Adolphi filius), patria, ni fallor, Dithmarsius, Ecclesiaz, in eadem provincia, Busanz ruralis, ab A. 1590., Pastor, A. 1594., occasione lautæ, quæ uxori obigerat, hæreditæque cum Parochianis suis implicatus est diffidilimæ, & ab illis contumaciz adversus Superintendentes, maledicentizque in ipsum Principem, sed incausam, accusatus. Superstes fuit A. 1608., quo auriga ipfius, quem, ira concitus, ligone petierat, licet isto haud esset percussus, terrore ingenti exanimatus d. 13. Jul. obuisse perhibetur. V. Ant. Heimreichii *Lib. III. Chronici Dithmarsici*, c. 7., p. 253, 254.

Dithmarsicæ Historiæ Geschichte; Opus *avindo* A. 1598. exaratum, & ab Ant. Heimreichio, l. c., *Lib. I.*, c. 9., p. 70., *Lib. III.*, c. 7., p. 253. (ubi ingens Autoris commendatur diligentia), ac in *Catalogo Autorum, libello præfixo*, allegatum. Laudarunt illud etiam Joh. Dethlevis (qui Autorem *Johannem Adolphi* cognomine appellat patronymico, sequæ schedas ejus fecutum esse fatetur) in *Chronico Dithmarsia Saxonicæ MSO* (de quo N. P. Sibberus in *Biblioth. Hist. Dano-Norweg.*, c. 6., p. 172., potest consuli), & Henr. Muhlius in *prefat. Orationis de Henrico Zuphancienfi* (inter *Dissert. Historico Theol.*) p. 401. 406.

M. JOHANNES NEOCORUS, Hufenfis (1.), natus d. 27. Dec. A. 1566., patre bajulo, cum supremos Philosophiz honores, anno circiter 1592., applaudente Frid. Taubmanno (2.), in Acad. reportasset Witebergensi, scholæ in Cimbria Hatherslebenfis aliquidvix fuit Rector, & ex ista in urbem Hufensem, ut M. Joh. Hamero, rude donato, in Pastoratu succederet, A. 1594. est evocatus. Munere hoc sacro A. 1604., ob potentiorum quorundam offensas, & vitam, cujus insinulabatur, scandalosam, excidit, invitis plerisque civibus, qui, facundiam ejus hæctenus admirati, d. 29. Aug. cum uxore ac liberis, spectante Hamero antecessore (eodem mox die mortuo), ex urbe discedentes cæteratim comitabantur (3.). Quos inter sex, digressum alio, ut conciones ejus audirent, secuti, 6000. Imperialis militum coacti fuit pendere (4.). Sparta Hufenfis amissa, & successore M. Andr. Tetlevio relicta, noster (cujus inimicos Hufenfes divinum Holmerus testatur (5.) persecutum esse Nemefin) operam fuit Ulrico, Episcopo Slesvicensi & Sverinenfi, Frederici II., Danorum regis, filio vicissim addixit, eiqve, per annos complures, a concionibus fuit aulicis (6.) & A. 1617. Superintendens in Ducatu Megapolitano Sverinenfis (7.) Plura de Vita ejus narrat J. M. Kraftius in *der Hufsmischen Kirchen Historie* p. 141-145. Confer de illo, præter Autores jam allegatos, Casp. Danwerthium *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 12., p. 141., & Ant. Heimreichium l. c., *Lib. 4.*, c. 3., p. 203.

Theses Physiologicæ de Globo terræ. Witebergæ 1592. in 4. (V. *Catal. Bibl. B. Barthol. p. 22.*)

JOHANNES NEOVINUS, five NIVINIUS, Wilsfria Hofatus, patrem habuit Paulum Nivinium, Aquisgranensem, mercatorem, matrem vero Gelsam, Dethlevi Gebhardi, civis Wilsfrienfis, filiam, patrueli gavissimam. Henr. Gebhardo, viro bonis sacrisque literis erudito. Cum literarum rudimenta domi imbibisset, in schola Hamburgensi Math. Delium & Wernerum Rolfincium nactus Præceptores, in lingvis Græca ac Latina, cæterisque studiis scholasticis, eximio brevi fecit progressu, & Musicam simul ab Eberh. Deccero, illius magistro, addidit, privatæ etiam puerorum aliquot vacans institutioni. Rostochium deinceps a patre, anno circiter 1568., ablegatus, & viatico, non quo poterat, sed quo videbatur, instructus, parce in Academia vivebat, modestiæque & singulari diligentia, non æqualem solum, sed Doctorem etiam publicorum, facile sibi parabat amicitiam. In lingvis, ductu M. Joh. Dureri, Lubecensis, juvenis istarum peritissimæ, sed morte immatura A. seqv. 1569. extincti, Homerum, Prophetasque minores Hebræos, privatim interpretantis, multum se profecisse, hisce in fœnitæ zate verbis (8.) profiteri non dubitavit: *Hic multum me debere agnosco, ut cujus institutione privata, eaqve accuratissima, in quam casu aliquo inciderebam, cum in studiis Theologicis, tum in lingvis, maxime Græca, plurimum sum adjutus.* Præter hunc, e Philosophis Academiaz, Joh. Caselium (amicum suum postea intimum, & Encomiasten posthumum) literas elegantiores, Henr. Bruzum Philosophum, Andr. Weslingium lingvæ Hebrææ, & Nicol. Gonizum Romanam, docentes, e Theologis autem Dav. Chytræum, Lucam Bæcmæisterum & Simonem Pauli, sedulo, nunquam otiosus, vel publice audiebat, vel familiariter consulebat, vitæque simul illorum sanctimoniam & concordiaz studium imitabatur. Talem cum se gereret, non magistri solum A. 1572. titulum, & Professorum omnium, etiam Jctorum, benevolentiam, sed scholæ etiam Rostochiensis Jacobæa Rectoratum, promeruit, coqve, per annos complures, fideliter est functus, privatimque simul studi-

(1.) secundum Kraftium: Rostochiensis contra fuisse traditur a Jsc. Saxio, Collegæ Hufenfi in *Annot. MSS. ad P. Eberi Calend. Hist.* (2.) V. Hendecasyllabos ejus ad Neocorum, in *Colombii Poetici*, Witeb. A. 1594. editis, p. 41., & in *Melodestis* p. 281., obvios. (3.) V. Mart. Molæri *Prefat. der Hufsmischen Kirchengeschichte* p. 9, 10. (4.) V. Ant. Heimreichii *Lib. IV., Hist. Eccles. Slesv.*, c. 2., p. 184, 185. (5.) l. c. (6.) V. Heimreichium l. c. (7.) teste M. Joach. Mapcelio in *Sched. de Superintend. Porcbimienfis* p. 69. (8.) in *Lectu Acad. Rostoch. ab Luca Bæcmæisteri obitum* p. 15.

olis Φιλόλογον Homerum atque Herodotum interpretatus. Cum postea Senatus Rostochienfis scholas, Parochiis singulis proprias, graves ob causas, aboleret, & A. 1580. unam vicissim, toti civitati communem, aperiret, istique Nath. Chytræum præficeret, nosster, abbicato suo in Jacobæa munere, cum familiaribus præcipuus Germaniz Academicis itinere cepit visere literario. Ex illo A. 1585. (1.) ab Ulrico, Duce Megapolitano, ad zdīs Cathedralis Sverinenfis Pastoratum, & Ecclesiæ tractus vicini ἐπισκοπήν, per Joach. a Lüh, aulæ Mareschallum, & Jac. Bordingum Jun., Cancellarium, revocatus, itaque χαροδοσίας sacro Rostochii inauguratus, doctrina insigni, dexteritate in docendo, modestia, vitæque innocentia, non civibus solum, sed Canonicis etiam & aulicis, venerabilem se reddidit. Annis seculi XVII. initialibus 1601, ac 1602. Collegio sex Theologorum, quibus Constitutionis Ecclesiasticæ Megapolitanæ committebatur revisio atque emendatio, tanquam assessor, iussu Ulrici Ducis, interfuit (2.), sequenti autem 1603., a Carolo, Ulrici successore, Sverino Parchimum est translatus, & oppidi hujus Proteccllesiastes, Diocæseosque Parchimenfis pariter atque Sverinenfis Superintendens, constitutus. Huic officio pari fide atque diligentia octennio præfuit integro, scholæque Parchimenfis non minorem, quam antea Sverinenfis, curam gerens, ei, a se ac Joh. Schwartzio, Syndico, emendatæ ac amplificatæ, svasu Joh. Cafelii, M. Rabanum Christianum, Göttingensem, suum postea generum, præfecit, Kalendis tandem Januarii A. 1612. Theologus hic, ob doctrinam sacram pariter atque elegantiorē, Græcæque imprimis literaturæ ac Poeseos peritiam haud vulgarem, ævo suo clarissimus, sepruagenario major, catarrhi acris violentiæ succubuit, sex liberos, e Margareta Brandes, Patricia Rostochienfi, suscepit, relinquens superstitēs. E quibus Paulus, P. ioh. Mag., e Scholæ Ratzeburgensis Rectore oppidi Pastor factus est Boitzenburgensis, Johannes J. U. D. & Advocatus Sverinenfis, Henricus autem Theologus fuit studiosus, & Michael Canonicorum Ratzeburgensium Secretarius, Filiz dux Joach. Buldichio, Senatori Sverinenfi, & M. Rabano Christianio, Rectori Parchimenfi, sunt elocati. Vitam ejus expositæ, addita ipsiusmet Epistola de Vita sua pariter atque D. Lucæ Bacmeisteri senioris, ad D. Lucam Bacmeisterum juniorem, A. 1609. *Lucæ Academiæ Rostochienfis ob L. Bacmeisteri senioris obitum præmissa*, M. Joach. Manclius, in *Schediasmate* A. 1717. in 8. Rostochii edito, de *Superintendentibus Parchimenfis*, p. 33-63. Fufius quoque celebratur a Joh. Cafelio, Professore Acad. Rostoch., & Julz inclyto, in *Oratione* (cui vitæ ejus debet historiam) *parentali*, Helmstadii A. 1612. (M. Martio) in 4. edita, Rabanoque genero inscripta. Huic, in *Oratione* ista (3.), *Vir audit, tum animo religiosus, tum doctrina clarissimus*, in *Κρισιδι* autem, *five Aula Magistro*, A. 1609. edito (4.), *Theologus doctissimus & moderatissimus*. Anagramma in nomen illius, ac Epigramma in manfuerudinem librumque nuper publicatum, Alb. Wichgreuius A. 1605. *Secundæ Anagrammatum Centuriæ*, Dec. II. n. 72. inferuit.

Oratio in laudem lingvæ Hebrææ, a Pet. Lindebergio, P. III. *Poem. Juveniliū*, Lib. I., p. 152. 153., Epigrammate commendata Elegiacis, eadem, nisi fallor, est cum Or. illius de studiis Hebraicis, in Schola Sverinenfi habita, & Rost. 1612. in 4. edita.

Theses XXXVI. Theologicæ ex Eph. IV. 10., Præfide D. Val. Schachtio defensæ. Rostochii A. 1582.

Lucius Academiæ Rostochienfis, ob D. Lucæ Bacmeisteri Senioris, Prof. Theologi, obitum, Oracione expressus funebri. Rostochii 1609. in 4.

Carmen Græcum in mortem Henr. Lampadii, Past. Brunsvicensis, inter Epicedia, hujus memoriz sacra, Hamburgi A. 1590. in 8. impressa (*lit. a. 3. & 4.*), una cum Epistola de eodem Græca, ad generum, Joh. Hennichium, Past. Hamburg., A. 1589. exarata (*lit. e. 5. 6. 7. & 8.*), occurrens.

Poemation Græcum in obitum D. Dav. Chytræi, Theol. Rostoch., cum Epistola ad D. Joh. Frederum, Chytræi generum, proluxa, ei præmissa, & M. Pauli Neovini, filii, versione Latina Metrica, inter *Epicedia* Chytræo scripta, & cum *Orationibus funebribus* Rostochii A. 1601. in 4. excusa, juris factum publici.

Epithalamium Græcum in nuptias Pet. Lindebergii, *Parte III. Juveniliū* Lindebergii, p. 214. 215., obvium.

Carmina Græca alia, sigillatim edita, & a vena profecta neutiquam triviali.

JOHANNES ANTONIUS NEUCRANTZIUS, Lubecensis, Pauli, Poliatri urbis istius clarissimi, e Christina Princereria filius, Med. D. Helmstadii A. 1674. est creatus, & Belgio, Anglia, Italia ac Germania, peragratis, praxi artus fix, in patria initio, ac deinde, ab A. 1698., quo a Friderico Wilhelmo, Duce Megapolitano, ex ista, ad Archiatri evocabatur dignitatem, in aula hujus Sverinenfi, inclruit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1698., p. 124.

Disf. Inaug. de Vulneribus lethaliibus, Præfide D. Henr. Meibomio Juniore. Helmstadii 1674. in 4.

PETRUS NEUCRANTZIUS, in insula Albis Kirchwerderana Hamburgi vicina, in lucem editus, & patre haud dubie M. Joh. Neucrantzio, illius Pastore, gavifus, J. U. Licentiatu, in Societ. Rosigera Zeliana der Neubeftändte, A. 1670. superstes.

Disf. de Decoctoribus, seu debitoribus solvendo non existentibus (von Banquerottitern), Præfide D. Georg. Wernero. Helmstadii A. 1667. & Lipsiæ A. 1703. in 4.

ZACHARIAS NEUCRANTZIUS, Hamburgensis, Med. Doctor.

Diff. Φιλοσοφικῶ-Μεδικῶ, abstrusum exhibens Respirationis humanæ negotium, exulante famosa vacui fuga, ex genuinis Φαινόμενῳ illius caulis erutum; cum una solutione Problematis ardui bimebris Harveani, in *Lib. de Generat. animalium, Exerc. de partu*, propositi: Cur Animalia, tam propter aeris inspirati cohibitione præsentiam, quam in Machina Boyleana exhausta, propter ejusdem absentiam, tam velociter, quasi exanimata, succumbant, brevique moriantur? Præfide D. Mich. Ertmüllero (illius Autore) propofita. Lipsiæ 1676. in 4. Recusa est *Tom. III. Operum* Ertmülleri, Francofurti A. 1688. in fol. editorum, & a Pet. Bazio, in recensu ejus prolixo, *Novellis reip. Lit. Gallicis*, M. Orl. A. 1688., p. 110.4-1109., inserto, hoc ornata elogio: *C'est, sans contredit, la plus belle, & la plus curieuse, de toutes ces Dissertations.*

Disf. Inaug. de Dyfenteria, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1676. in 4.

GEORGIUS SEBASTIANUS NEUHAUS, Flensburgensis, Med. Doctor & Practicus, ab A. 1718., in urbe patria, ab A. 1720. in Aarhufenfi Lutiz.

Disf. Inaug. de Passione Hyfterica, Præfide D. Christoph. Mart. Burchardo propofita. Rostochii 1718. in 4.

HENRICUS NEUMANNUS, J. U. Lic. & Practicus circa A. 1716. in patria Hamburgensis.

Disf. Inaug. de Matrimonio licito & illicito. Franqueverz 1702. in 4. (V. P. A. *Lebmanni Hamburgum anni 1704. literaturæ* p. 10.)

NICOLAUS III. (BRUNII, uti perhibent, gavifus cognomine), Episcopus Slesvicensis, cathedram, spontanea Helimberti antecessoris abdicatōne vacantem, A. 1350. occupavit, & difficillimis, ob pestem in Cimbria grassantem

Zzzzz 2

(1.) V. Zach. Græpii Jun. *Rostochium Evangelicum*, Germanicæ editum, c. 7., p. 163. (2.) V. Græpium I. c., c. 10., p. 211. (3.) *lit. C. 1. d.*

(4.) *lit. G. 1. d.*

scriptionibus Hafniensibus p. 121, 122, 123, 134., ac Scriptore Anglo Anonymo, *T. I. de la Relation d'un voyage fait en Danemarck* (Roterodami A. 1707. publicato), *Epist. IV.*, p. 487, 488., exhibitā. Quibuscumq. Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 84., Henn. Wittenii *T. II. Diarii Biogr. Sec. XVII.* p. 94., & Anonymi *Defense de Danemarck, contre la Relation de l'Etat de Danemarck* (Molesworthio opposita, & Coloniz A. 1696. edita), c. 7., p. 74. & seqq., possunt conferri.

Compendium Geographicum; de ter: Een fort Destrifvelse over den ganste Werden, hoer udi formelids om Dimester, Cool oc Waane, samt de andre Planeter oc Stierner, deris Deberge oc Eob, sia oc de fire Elementer, hois der udi er besatit, Jorden, med sine mange Kongeriger, Lande oc fornemste Stæder, disliget om Eiscen oc Siofarten; samt Stierterniis oc Solens Declination: Eaa oc en liden Chronologia, om det fornemste, som i Werden sig hafter tilbraget, Hafniz 1633. in 8. Auctus recusum ibidem A. 1635., 1638. & 1646. in 8. Primam scripti hujus Danici editionem Christ. Longomontanus, Mathematicus Acad. Hafn. celeberrimus, emendavit, ac sua munivit approbatione.

FRIDERICUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. D. & Dicafterii Provincialis Cimbrici, aulicique Gottorpiensis, Advocatus, M. Mart. A. 1704. mortuus; cujus cum Anna Emerentia Kirchmannia nuptias D. G. Morhofus Epithalamio celebravit, in *Veneribus antiquis*, p. 27, 28., obvio.

Disp. Politica de differentiis Regnorum, cum aliunde, tum e Dissertationibus publicis Herm. Conringii, concinnata, & Prælide eodem propoſita. Helmſtadii 1655. in 4.

Disp. Inaug. de Pactis legitimis. Argentinz 1659. in 4.

JOHANNES BARTHOLOMEUS NASSERUS, Slesvicensis, J. U. L. & patriz Advocatus.

Disp. Inaug. de jure, quod Marito circa personam Uxoris obtingit, Prælide D. Sim. Henr. Mufz. Kilonii 1699. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1699., p. 122.

EMMICHIVS NEDERGORDUS, Cimber.

Catalogus librorum, qui Aureliz, in Bibliotheca nationis Germanicz, in ordinem a se redacta, extant, A. 1664. confectus. Aureliz in 4.

JOHANNES NEOCORUS Etthalphides (i. e. Adolphi filius), patria, ni fallor, Dithmarſus, Ecclesiz, in eadem provincia, Büſſanz ruralis, ab A. 1590., Paſtor, A. 1594., occasione lautz, qvz uxori obigerat, hæreditiaz, liti cum Parochianis suis implicatus est difficillimz, & ab istis consumaciz adversus Superintendentem, maledicentiazque in ipsum Principem, sed incaſſum, accufatus. Superſites fuit A. 1608., qvo auriga ipſius, qvem, ira concius, ligone petierat, licet illo haud eſſet percuffus, terrore ingenti exanimatus d. 13. Jul. obiſſe perhibetur. V. Ant. Heimreichii *Lib. III. Chronici Dithmarſie*, c. 7., p. 253, 254.

Dithmarſiſche Hiſtoriſche Geſchichte; Opus *avizdoſor*, A. 1598. exaratum, & ab Ant. Heimreichio, l. c., *Lib. I.*, c. 9., p. 70., *Lib. III.*, c. 7., p. 253. (ubi ſingens Autorem commendatur diligentia), ac in *Catalogo Autorum*, libello præfixo, allegatum. Laudarunt illud etiam Joh. Dethlevus (qui Autorem *Johannem Adolphi* cognomine appellat patronymico, ſeqve ſchedas ejus ſecutum eſſe ſatetur) in *Chronico Dithmarſie Saxonicæ Miſto* (de quo N. P. Sibbenus in *Biblioth. Hiſt. Dano-Norweg.*, c. 6., p. 172., poteſt conſuli), & Henr. Muhlius in *prefat. Orationis de Henrico Zurphancij* (inter *Diſſert. Hiſtorico Theol.*) p. 405. 406.

M. JOHANNES NEOCORUS, Huſenſis (1.), natus d. 27. Dec. A. 1566., patre bajulo, cum ſupremos Philoſophiz honores, anno circiter 1592., applaudente Frid. Taubmanno (2.), in Acad. reportaffet Witebergeniſ, ſcholz in Cimbria Hatherſlebenſis aliquamdiu fuit Reſtor, & ex iſta in urbem Huſenſem, ut M. Joh. Hamer., rude donato, in Paſtoratu ſuccederet. A. 1594. eſt evocatus. Munere hoc ſacro A. 1604., ob potentiorum qvorundam oſſenſas, & vitam, cujus infimulabatur, ſcandalolaſ, excidit, invitis pleriſque civibus, qvi, ſacundiam ejus hætenus admirati, d. 29. Aug. cum uxore ac liberis, ſpectante Hamero antecellore (eodem mox die mortuo), ex urbe difcedentem cæteratim comitabantur (3.). Qvos inter fix, digreſſum alio, ut conciones ejus audirent, ſecuti, 6000. Imperilium multatam coacti ſunt pendere (4.). Sparta Huſenſi amiſſa, & ſuccellori M. Andr. Tetzleivio reſiſta, noſſe (cujus inimicos Huſenſes divinum Holmerus teſtatur (5.) perſecutam eſſe Nemeſin) operam ſuam Ulrico, Epifcopo Sleviceniſ & Sverinenſi, Frederici II., Danorum regis, filio vicifiſim addidit, eiqve, per annos complures, a concionibus fuit aulicis (6.) & A. 1617. Superintendens in Ducatu Megapolitano Sverinenſi (7.) Plura de Vita ejus narrat J. M. Krafſius in *der Huſumſchen Kircken-Hiſtorie* p. 141-145. Confer de ſuo, præter Autores jam allegatos, Caſp. Dancwerthium *P. II. Chorogr. Cimbr.*, c. 12., p. 141., & Ant. Heimreichium l. c., *Lib. 4.*, c. 3., p. 202.

Theſis Physiologicæ de Globo tertz. Witebergæ 1592. in 4. (*V. Catal. Bibl. B. Barthol. p. 82.*)

JOHANNES NEOVINUS, ſive NIVINIUS, Wiſttria Holſtus, patrem habuit Paulum Nivinium, Aqvigranenſem, mercatorem, matrem vero Gefam, Dethlevi Gebhardi, civis Wiſttriensis, filiam, patrueli gavifiſſim M. Henr. Gebhardo, viro bonis ſacrisque literis erudito. Cum literarum rudimenta nullo imbiſſiſſet, in ſchola Hamburgenſi Matth. Delium & Wernerum Roſſincium naſtus Præceptores, in lingvis Græca ac Latina, cæterisque ſtudiis ſcholasticis, eximioſ brevifecit progreſſus, & Muſicam ſimul ab Eberh. Deccero, illius magiſtro, addidit, privatæ etiam puerorum aliquot vacans inſtitutioni. Roſtochium deinceps a patre, anno circiter 1568., ablegatus, & viarico, non qvo poterat, ſed qvo videbatur, inſtructus, parce in Academia vivebat, modeſtiæque & ſingulari diligentia, non zqvulum ſolum, ſed Doctorem etiam publicorum, facile ſibi parabat amicitiam. In lingvis, ductu M. Joh. Dureri, Lubecenſis, juvenis iſtarum peritiſſimis, ſed morte immatura A. ſeqv. 1569. extinctiſ, Homerum, Prophetasqve minores Hebræos, privatim interpretantis, multum ſe profeciſſe, hiſce in ſenili ætate verbis (8) proſiteri non dubitavit: *Huic multum me debere agnoſco, ut cujus inſtitutione privata, eaqve accuratiſſima, in quam caſu aliquo incidebam, cum in ſtudiis Theologicis, tum in lingvis, maxime Græca, plurimum ſum adjuſtus.* Præter hunc, e Philoſophia Academicæ, Joh. Caſſelium (amicum ſuum poſtea intimum, & Encomiaſten poſthumum) literas elegantiores, Henr. Bruczum Philoſophum, Andr. Weſlingium lingvæ Hebrææ, & Nicol. Gonizum Romanum, docentes, e Theologiis autem Dav. Chytrzum, Lucam Bacmeiſterum & Simonem Pauli, ſedulo, nunquam otioſus, vel publice audiebat, vel familiariter conſulebat, vitzqve ſimul illorum Gaſctimoniam & concordiz ſtadium imitabatur. Talem cum ſe gereret, non Magiſtri ſolum A. 1572. titulum, & Profeſſorſum omnium, etiam Jctorum, benevolentiam, ſed ſcholz etiam Roſtochienſis Jacobz Reſtoratum, promeruit, eoque, per annos complures, fideliter eſt functus, privativæ ſimul ſtudioſ

(1.) ſecundum Krafſium: Roſtochienſis contra fuiſſe traditur a Jac. Saxio, Collega Huſenſi in *Annos. MSS.* ad P. Eberi *Calend. Hiſt.* (2.) V. Hendeſſyllabos ejus ad Neocorum, in *Calambis Poeticis*, Witeb. A. 1594. editis, p. 47., & in *Melodeſiſis* p. 201., obviſ. (3.) V. Mart. Molneri *Præfat. der Huſumſchen Geuerprobiſt* p. 9. 10. (4.) V. Ant. Heimreichii *Lib. IV.*, *Hiſt. Eccl. Slevic.*, c. 2., p. 184. 185. (5.) l. c. (6.) V. Heimreichium l. c. (7.) teſte M. Joach. Mancelio in *Sched. de Superintend. Parchemipus* p. 69. (8.) in *Leſſen Acad. Roſtoch.* ob Luca Bacmeiſteri obitum p. 15.

olis φιλόλογον Homerum atque Herodotum interpretatus. Cum postea Senatus Rostochienfis scholas, Parochiis lingulis proprias, graves ob causas, aboleret, & A. 1580. unam vicissim, toti civitati communem, aperiret, itique Nath. Chytræum præficeret, nosster, abdicatione suo in Jacobæ munere, cum familiaribus præcipuas Germaniæ Academiis itinerare cepit videri literario. Ex illo A. 1585. (1.) ab Ulrico, Duce Megapolitano, ad ædis Cathedralis Sverinenfis Pastoratum, & Ecclesiarium tractus vicini *ἐπισκοπὴν*, per Joach. a Luhe, aulæ Mareschallum, & Jac. Bordingum Jun., Cancellarium, revocatus, nique *χρηθίστας* sacro Rostochii inauguratus, doctrina insigni, dexteritate in docendo, modestia, vitæque innocentia, non civibus solum, sed Canonicis etiam & aulicis, venerabilem se reddidit. Annis seculi XVII. initialibus 1601. ac 1602. Collegio sex Theologorum, quibus Constitutionis Ecclesiasticæ Megapolitanæ committebatur revisio atque emendatio, tanquam assessor, iussu Ulrici Ducis, interfuit (2.), sequenti autem 1603., a Carolo, Ulrici successore, Sverino Parchimum est translatus, & oppidi hujus Proteccllesiastes, Diœceseosque Parchimenfis pariter atque Sverinenfis Superintendens, constitutus. Huic officio pari fide atque diligentia octennio præfuit integro, scholæque Parchimenfis non minorem, quam antea Sverinenfis, curam gerens, ei, a se ac Joh. Schwartzio, Syndico, emendatæ ac amplificatæ, sævis Joh. Cafelii, M. Rabanum Christianium, Göttingensem, suum postea generum, præfecit. Kalendis tandem Januarii A. 1612. Theologus hic, ob doctrinam sacram pariter atque elegantiore, Græcæque imprimis literaturæ ac Poeseos peritiam haud vulgarem, ævo suo clarissimus, septuagenario major, catarrhi acris violentiæ succubuit, sex liberos, e Margareta Brandesia, Patricia Rostochienfi, fuisseque, relinquens superstitēs. E quibus Paulus, P. ioh. Mag., e Scholæ Ratzeburgensis Rectore oppidi Pastor factus est Boitznburgensis. Johannes J. U. D. & Acad. & Sverinenfis, Henricus autem Theologus fuit studiosus, & Michael Canonicorum Ratzeburgensium Secretarius. Filiz dux Joach. Buldichio, Senatori Sverinenfi, & M. Rabano Christianio, Rectori Parchimenfi, sunt elocati. Vitam ejus exposuit, addita ipsiusmet Epistola de Vita sua pariter atque D. Lucæ Bacmeisteri senioris, ad D. Lucam Bacmeisterum juniorem, A. 1609. *Lucæ Academiæ Rostochienfis ob L. Bacmeisteri senioris obitum præmissa*, M. Joach. Manclius, in *Schediasmate* A. 1717. in 2. Rostochii edito, de *Superintendentibus Parchimenfis*, p. 33-63. Fuffus quoque celebratur a Joh. Cafelio, Professore Acad. Rostoch. & Julz inclyto, in *Oratione* (cui vitæ ejus deo historiæ) *parentali*, Helmstadii A. 1612. (M. Martio) in 4. edita, Rabanoque genero inscripta. Huic, in *Oratione* ista (3.), *Vir audit, tum animo religiosus, tum doctrina clarissimus, in Kpovίδην autem, five Aulæ Magistro*, A. 1609. edito (4.), *Theologus doctissimus & moderatissimus*. Anagramma in nomen illius, ac Epigramma in manfuetudinem librumque nuper publicatum, Alb. Wichgreivius A. 1605. *Secundæ Anagrammatum Centuriæ*, Dec. II. n. 7.2. inferuit.

Oratio in laudem lingvæ Hebrææ, a Pet. Lindebergio, P. III. *Poem. Juvenilium*, Lib. I., p. 152. 153., Epigrammate commendata Elegiaco, eadem, nil fallor, est cum Or. illius de studiis Hebraicis, in Schola Sverinenfi habita, & Rost. 1612. in 4. edita.

Thefes XXXVI. Theologicæ ex Eph. IV. 10., Præfide D. Val. Schachtio defenfæ. Rostochii A. 1582.

Lucius Academiæ Rostochienfis, ob D. Lucæ Bacmeisteri Senioris, Prof. Theologi, obitum, Oratio expressus funebri. Rostochii 1609. in 4.

Carmen Græcum in mortem Henr. Lampadii, Past. Brunsvicensis, inter Epicedia, hujus memoriæ sacra, Hamburgi A. 1590. in 2. impressa (*lit. a. 3. & 4.*), una cum Epistola de eodem Græca, ad generum, Joh. Hennichium, Past. Hamburg., A. 1589. exarata (*lit. e. 5. 6. 7. & 8.*), occurrens.

Poemation Græcum in obitum D. Dav. Chytræi, Theol. Rostoch., cum Epistola ad D. Joh. Frederum, Chytræi generum, proliza, ei præmissa, & M. Pauli Neovini, filii, versione Latina Metrica, inter *Epicedia* Chytræo Kripta, & cum *Orationibus funebribus* Rostochii A. 1601. in 4. excusa, juris factum publici.

Epithalamion Græcum in nuptias Pet. Lindebergii, *Parte III. Juvenilium* Lindebergii, p. 214. 215., obvium.

Carmina Græca alia, sigillatim edita, & a vena profecta neutiquam triviali.

JOHANNES ANTONIUS NEUCRANTZIUS, Lubecensis, Pauli, Poliatri urbis istius clarissimi, e Christina Princereria filius, Med. D. Helmstadii A. 1674. est creatus, & Belgio, Anglia, Italia ac Germania, peragratis, praxi artus fuz, in patria initio, ac deinde, ab A. 1698., qvo a Friderico Wilhelmo, Duce Megapolitano, ex istâ ad Archiatri evocabatur dignitatem, in aulâ hujus Sverinenfi, incharuit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1698., p. 124.

Disp. Inaug. de Vulneribus lethaliibus, Præfide D. Henr. Meibomio Juniore. Helmstadii 1674. in 4.

PETRUS NEUCRANTZIUS, in insula Albis Kirchwerderana Hamburgi vicina, in lucem editus, & patre haud dubie M. Joh. Neucrantzio, illius Pastore, gavifus, J. U. Licentiatu, in Societ. Rosigera Zefiana der Neubeftändte, A. 1670. superstes.

Disp. de Decoctoribus, seu debitoribus solvendo non existentibus (von Banquerottirenn), Præfide D. Georg. Wernero. Helmstadii A. 1667. & Lipsiæ A. 1703. in 4.

ZACHARIAS NEUCRANTZIUS, Hamburgensis, Med. Doctor.

Diff. Philosophico-Medica, abstrusum exhibens Respirationis humanæ negotium, exulante famosa vacui fuga, ex genuinis *Φανασμῶν* illius causis erutum: una cum solutione Problematis ardui bimbembris Harveani, in *Lib. de Generat. animalium, Exerc. de partu*, propofiti: Cur Animalia, tam propter aeris inspirati prohibitionem præsentiam, quam, in Machina Boyliana exhausta, propter ejusdem absentiam, tam velociter, quasi exanimata, succumbant, brevique moriantur? Præfide D. Mich. Ertmüllero (illius Autore) propofita. Lipsiæ 1676. in 4. Recusa est *Tomo III. Operum* Ertmülleri, Francofurti A. 1688. in fol. editorum, & a Pet. Bazio, in recensu ejus proluxo, *Novellis resp. Lit. Gallicis*, M. Oß. A. 1688., p. 1104-1109., inserto, hoc ornata elogio: *C'est, sans contredit, la plus belle, & la plus curieuse, de toutes ces Dissertations.*

Disp. Inaug. de Dyfenteria, Præfide Herm. Conringio. Helmstadii 1676. in 4.

GEORGIUS SEBASTIANUS NEUHAUS, Flensburgensis, Med. Doctor & Præcticus, ab A. 1718., in urbe patria, ab A. 1720. in Aarhusiensi lituz.

Disp. Inaug. de Passione Hyfterica, Præfide D. Christoph. Mart. Burchardo propofita. Rostochii 1718. in 4.

HENRICUS NEUMANNUS, J. U. Lic. & Præcticus circa A. 1716. in patria Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Matrimonio licito & illicito. Franeqverz 1702. in 4. (V. P. A. *Lebmanni Hamburgum anni 1704. litteratum* p. 19.)

NICOLAUS III. (BRUNII, uti perhibent, gavifus cognomine), Episcopus Slesvicensis, cathedram, spontanea Helimberti antecessoris abdicatione vacantem, A. 1350. occupavit, & difficillimis, ob pestem in Cimbria grassantem

Zzzzz 2

(1.) V. Zach. Græpij Jun. *Rostochium Evangelicum*, Germanice editum, c. 7., p. 10. (2.) V. Græpium I. c., c. 10., p. 30. (3.) *lit. C. 1. 6. (4.) lit. G. 1. 6.*

tem, ac maritimarum ejus provinciarum inundationem, ornavit temporibus, Svaveſtedæ plerumque commoratus. Eccleſiæ ſuæ reditus augere enixe ſtudiit, & ob ſollicitudinem hanc, *Viri Episcopatus perutilis* a Caſp. Dancwerthio reportavit elogium. Privilegia, Senatui populoque civitatis Flensburgienſis, a Bartholdo & Johanne, prædeceſſoribus ſuis, conceſſa, A. 1353. vel 1357. (quorum utriusque apud Cyprium occurrit mentio) confirmavit, ac denuo ſanxit, neminem incolarum in poſterum, extra urbis limites, ab Epifcopo, aut Prælatiſ (quos vocant) aliis Slevſvicenſibus, ad cauſam dicendam, debere citari atque evocari. Cum Dithmarſi, qui, ob Nicolaum Rickerat a miniſtris occiſum, vel (ſi Huiſfeldio, quam Cyprium, malis credere), ob fuſam, tempore belli, a Nicolao, Comite Holſtatiſ, patris illi, multitudine popularium haud exiguum, hoſtili in ſe erant animo, A. 1358. in gratiam reſediit, & ne quid damni cognatis, ſervis aut ſucceſſoribus ſuis, ab iſis inferrentur, pacto *divinſas* cavuit mutuas. Pietas ejus ſingularis a Cyprio, inſignis autem hiſtoriarum peritia, iſtis rariffimis temporibus, ab Huiſfeldio, celebratur. A. 1362. eum jam fuiſſe mortuum, & Henricum quendam habuiſſe ſucceſſorem, a plerisque traditur. Sed ego diutius vixiſſe crediderim, cum non tantum ingentis, qui, ſub finem anni 1362., Cherſoneſum hanc afflixit, Cataclyſmi literis mandaverit hiſtoriam, ſed comitiſ etiam A. 1366., in Seelandia, Callundburgenſibus, teſte Huiſfeldio (ſibi tamen ipſi paulo poſt, dum Henricum, anno jam 1362., Epifcopatuſ præfuiſſe reſert Slevſvicenſi, contradicente), interfuert. V. de illo Joh. Adolphi Cyprii *Annales Episcoporum Slevſvicenſium, Lib. II., c. 18., p. 335. 336. 337.,* Haraldſ Huiſfeldii *Chronicon Episcoporum Danie Danicum p. 12.,* Caſp. Dancwerthii *P. II. Chorogr. Cimbr., c. 9., p. 121.,* Ant. Heimreichii *Lib. III. Hiſt. Eccl. Slevſvic., c. 1., p. 103., & Iſagogen noſtram ad H. Cimbr., p. I., c. 8. §. 2., p. 137. 138. 139.,* ac *P. III., c. 3., §. 12., p. 289.*

Catalogus 30. Parochiarum, & pagorum plurimorum, qui, in Friſia Boreali, Eiderſtadia, Strandia, minoribusque Diaceſſis ſuæ Inſulis, ingenti anni 1362. Cataclyſmo abſorpti perierunt, quem Joh. Ad. Cyprius pcnes ſe habuit, ſed vetuſtate & ſitu ita obductum, ut ſcriptura legi vix potuerit. Nomina Parochiarum, ex illo, Cyprius, *l. c., p. 338. 339.,* iſtumque ſecuti Dancwerthius, *P. II. c. 5., p. 93.,* atque Heimreichius, *l. c., Lib. III., c. 2., p. 131. 132. 133., & in Chronico Friſia Boreali, c. 8., p. 174-177.,* exhibent.

Commentarius rerum ſuo tempore geſtarum, quem Huiſfeldius, *l. c.,* ei tribuit, ego autem a Catalogo præcedenti diverſum haud eſſe conjicio.

M. ADAMUS LAURENTIUS NICOLAI, Lubecenſis, Johannis Nicolai, & ſophiz Helmſiz, M. Adami Helmſii, templi itidem Petrini Paſtoris, gnatz, filius, diem 9. Febr. A. 1647. habuit natalem. In Schola patria adeo eximioſ, Seb. Meieri, Henr. Bangerti, & Collegarum, ductu, in literis elegantioribus fecit progreſſus, ut carmina jam tunc, non Latina ſolum & vernacula, ſed Græca etiam & Hebræa, ſenilis doctriæ rore conſperſa, fuſerit. Witebergam ex iſta, poſt recitatam d. 17. Sept. A. 1663. *Orationem de lingua Græca præſtantia valedictoriam,* Seb. Meieri commendatam *Programmate,* profectus, in ſtudio Hiſtorico, cujus amorem a Bangerto imberbat, duce Ægid. Strauchio, ſtrenue perrexit, & Theologiæ ſacris ibidem, ſicut & poſtea Gieſſæ (ubi D. Mich. Siricii de *lachrymâ Chriſti* defendit Diatriben) ac Kilonii, eſt inſtitutus. Magiſterii laurea, in Athenis Kilonienſi, d. 29. Mart. A. 1667. a Brabevta D. G. Morhoſo reportata (1.), in Angliam, Belgium & Galliam, excurrit, ac a ſuis redux, profeſſioni, quæ offerebatur, literarum Græcarum Academicæ, Diaconatum Eccleſiæ in patria Jacobz, Lucæ Steini in iſto ſucceſſor d. 15. Febr. A. 1672. electus, prætulit, nec multo poſt Eliſabetham, Herm. Segebadii, mercatoris, filiam, filium ſibi tantum unicum, Johannem, parenti ſuperſtitum, enixam, duxit conjugem (2.). Febri tandem acuta correptus, morte, d. 8. Oct. A. C. 1678., & ætatis 33., deceſſit immatura, quam contentiones cum Franc. Wörgero, Eccleſiaſta Laurenſiano, acceleraviſſe creduntur. Vitam ejus, una cum Teſtimonio Academicæ Gieſſenſis honorifico, quod illa A. 1669. diffidenti eſt impertita, typiſque curavit excudi, exhibuit Jo. Henr. a Seelen *Parte II. Athenarum Lubecenſium, p. 106-178.,* V. de illo Abr. Hinckelmanni, Reſtoris tunc Lubecenſis (cui *Vir audit naturæ doctus ornatus innumeris, & in publico munere, ſingulari cum induſtria & dextérité, verſatus,* *Programma de vita deſuncti funebre,* A. 1709. in Georg. Henr. Götzi *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum, num. 54., p. 130-137.,* reculum, Collegarum *Epicedia,* & Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biograph. Sec. XVII., ad A. 1678.*

Imago ejus in æde Lubec. Jacobzæ ſuperſteſt.

Leſſus Græcus ad Chriſtum. (ſub titulo: *Κόσμος Ἀνιδαντος*, & carmine heroico) Lub. 1663. in 4.

Myrtilus lacrymarum, ſive Ecloga Latina in obitum M. Sebati. Meieri, Scholz Lubec. Reſtoris, cum Leſſu in eundem

Dorico prodiit Lubecz 1664. in 4. recuſ. apud Seelenium *l. c. p. 167-172.*

Diſp. de Fato, Præſide D. Conſt. Ziegler, Phyc. Prof. Witebergæ 1665. in 4.

Delineatio vitæ & obitus Thomæ Troſtii, Lubecenſis, LL. Or. peritiſſimi, Lubecz 1667. in 4.

Pallas *συγχομένη*, ſeu Carmen Græcum Gratulatorium in Academicæ Kilonienſis fundationem. Kilonii 1667. in 4.

Diſſ. de defectu luminis naturæ, in aſſeſſendo auguſtiſſimo SS. Trinitatis myſterio, ex veterum Philoſophorum ſententiis, & monumentis antiquis, ad gradum Magiſterii impetrandum, Præſide Ad. Tribbechovio, propoſita. Kil. 1667. in 4.

Diſſ. de Veſta barbara & orientali, Gieſſæ 1669. in 4. Recuſa (juxta nonnullos) Lub. A. 1670. in 4.

De notitia Dei acquiſita Libellus. Gieſſæ 1669. & 1671. in 4.

Monumentum de Carthuiſa, & Schedion Philologicum de Aratione, Lubecz 1671. in 4. Poſterius D. G. Morhoſus, in *Horis Subſcriptis Poetiſis p. 14. 15.,* elegantiam commendavit Hendecasyllabis,

Τροφιδιστὸν ἄνθρ' Alb. Brünning, μέγαν Ἀβελὲνς ſεινὴς Ἐβελιſβήν. Lubecz 1671. in 4.

Carmina complura Germanica elegantia, diverſis edita temporibus.

GEORGIUS NICOLAI Hamburgenſis, ni fallor.

Verſionem concinnavit Germanicam *Ἀόγας Ἑπταφύς*, a Mich. Kirſtenio, ad cohonestandas Bartholdi Molleri, Conſulis Hamburg., Exequias, conſcriptam, adjectam Conradi ab Høveln *Conderbærgen Hamburgienſis Gedächtniſſen,* Lubecz A. 1667. in 8. excuſis, ſub titulo: *Uſterblicher Nachruhm Barth. Molleri, auf Befehl der Obern aus dem Lateiniſchen Programmate verdeutschet.* Seorſim etiam prodiit Hamburgi 1675. in 8.

HENRICUS NICOLAI, Lubecenſis, Med. Doctör, & in civitate primum patria, ac deinde Argentinenſi, Præſicus A. 1720. ſuperſteſt. V. Georg. Frid. Neumannii *Orat. de favore Lubecenſium in exteros p. 29.,* & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 382.*

Diſp. Inaug. de Vulneribus ſcolopetorum. Argentinz 1675. in 4.

JOHANNES NICOLAI, Lubecenſis, Laurentii, mercatoris, filius, d. 3. Maji A. 1609. in Lucem editus, ſcholam patriam, Reſtore Joh. Kirchmanno, V. C., frequentavit, & liberorum ſimul ejus Præceptorem egit domeſticum.

(1.) V. Pet. Muſci *Programma de promotionibus Kilonienſibus Academicis.* (2.) V. Morhoſi Tetraſtichon in hac nuptias, *Lib. 2. Epigramm.* pag. 12.

Ex Academiis deinde Witebergensi (quam A. 1629. adiit) & Rostochiensis Lubecam reversus, Joach. Frid. Moltkenium, Equitem Megapolitanum, privatum instituit, & Joh. Eschenburgii simul, Diaconi Petri emeriti, vices, in concionibus sacris, per biennium obit. A. 1638. ab Eleonora, vidua Ducali Holsticiæ, ad Ecclesiastæ aulici munus, in arcem evocatus est Rethwilschenfeld. A. 1639. autem (d. 13. Sept.) a Lubecenlibus ædis Petrina Diaconus, & tandem A. 1663. (d. 10. Dec.) ejusdem Pastor, electus. Uxorera A. 1639. duxit Sophiam, M. Ad. Helmsii, Pastoris Petri, filiam, sed e novem liberis, ex illa susceptis, filiam tantum unicam, matri cognominem, Georgioque Rittero, Collegæ ac Successori, elocavit, superflitem reliquit. Post filium Adamum Laurentium (*supra laudatum*) A. 1678., & conjugem frequenti 1679., magno cum dolore elatos, ob langvorem senilem, lapsu in platea periculofo auctum, sacri muneris laboribus impar fuit, & morbo tandem pefforali, ac *busmoria*, d. 22. Jun. A. C. 1686., ætatis vero 77., extinctus, sepulchrum in æde Jacobæ, Epitaphium autem in Petrinæ choro, obtinuit. V. Mart. Lipenii, Conrect. Lubecensis, *Programma funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum* (num. 65., p. 615-620.) A. 1709. recufum, Jac. a Mellen *Seriem MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, & Joh. Henr. a Seelen (Epitaphii recitantis epigraphen) *P. II. Arhen. Lubec. p. 164. 165. 166.*

Monumentum nunquam intermorituri amoris, Patri chariffimo, forori lectiffimæ, & liberis desideratiffimis, positum. Lubecæ 1650. in 4.

M. MARTINUS NICOLAI, Kellinghusæ Holstatis, scholæ Itzehœensis, ab A. 1669., Rector, Pastorque deinde, ab A. 1673. Niendorffensis, & ab A. 1687. Urfensis, Consistorii Pinnebergici Senior, A. C. 1716., & æt. 76., d. 15. Nov., mortuus.

Pentastis Disputationum de Causa obedienciali in genere & specie. Jenæ 1666. & 1667. in 4.

Disp. de fraude Restrictionum mentalium. Kilonii 1667. in 4. (Commendatur ab Ant. Itero, in *Synopsi Philos.*

Mor., Lib. II., c. 8., p. 251.)

Εὔχαια, seu Diss. de Veterum vestitu, choris, Epistolis, scriptis, præcipue autem παιδεία ἐγκυκλίη. Kilonii 1668.

in 4.

Carmina quædam Latina, haud invenusta.

M. MICHAEL NICOLAI, Flensburgensis, Rostochii A. 1586. laurea ornatus Philosophica, oppidi in Alftia Sûnderburgensis, ab eodem A. 1586., Pastor, A. C. 1623., & ætatis 69., mortuus.

Euthanafia Christiana; dat is: Christiifte Sterbehum, in XII nûttliche Regeln angeordnet. Lubecæ 1610. in 8. (*L. Sax.*)

Dat Gûlden Stenmoed Davids, edder de XVIIde Psalm, in XIII. Verdiguen ceflâret. Rostochii 1611. in 8. (*L. Sax.*) Præfixa sunt Elogia D. Eith. Lubini & Joh. Monradi metrica.

M. NICOLAUS NICOLAI, *Colindgenfis, Friderici fecundi (neutiquam vero primi, quem *Index Bibliothecæ Pet. Resenii* tertius substituit), Regis Danicæ, Ecclesiastes in arce Hafniensi aulicus, Canonicusque Roefchildensis, d. 25. Aug. A. C. 1578., & ætatis 53. uti Epitaphii Roefchildensis me docuit inscriptio, est mortuus, ac Roefchildiz, in templo Cathedrali, cum duabus conjugibus, Anna Jacobæ (A. 1546. ducta, & A. 1574. defuncta), Mariæque Bangæ, Ripenfi (priori A. 1575. subrogata, ac triduo post maritum extincta), sepultus. Erafmus Michaelius Lætus, *Libro 6.ærum Danicarum VIII. (1.) artes eum multorum, in aula, sapius pertuliffe non placidas, sed agendo, quod decebat, furias eundorum vicisse, Regique, propter virtutem, charum fuisse*, testatur, *Libro autem XI. (2.) ejusdem integritatem, leuliditatem, studiumque alios juvandi, fufle commendat. Beneficia nova, Academiæ Hafniensis, cum illi instituturæ* ac Pet. Oxenius, Aulæ Magister, essent adhibiti, a Rege per eum impetrata, præter eundem Michaelium (a quo *Academiæ* vocatur *Conservator, virique ad juvandos pauperes paratiffimus*) (3.), Joh. Olai Slængendorptus (4.) & E. Vindingius (5.) merito celebrant. E quibus illi *Vir audit clariffimus, & de Academiæ Hafniensis optime meritis, huic autem Sûnor beneficiorum, a Friderico II. in Acad. Hafniensem collatorum, non possremus.*

Confer de illo Claud. Lyfchandrî *Catalogum Scriptorum Danicarum avândor, lit. N., & Alb. Bartholini Lib. de Scrip. Dan., p. 108.*

SCRIPTA DANICA EDITA.

Explicationes in Psalmum XIII. Hafniz 1566. (*V. Lyfchandrîum l. c.*)

Meditationes in Psalmum I. II. Hafniz 1566. (*V. eundem.*)

Historiz & Sententiæ Biblicæ præcipue de Magistratus vocatione, officio & gubernatione, iussu Friderici II., Regis Danici, collectæ, & addita brevi ad Magistratum adhortatione, explicatæ. Hafniz 1567. in 4. Versio illarum Germanica, cum præfatione D. Nicol. Hemmingii, Theologi Hafniensis, ibidem A. 1572. in 4. prodit.

Brevis Explicatio trium Christi Tentationum, e Matth. IV. Hafniz 1571. in 8.

NICOLAUS NICOLAI, Hufensis, Petri, Ecclesiastæ urbani, filius, Joh. autem Røllingii in Acad. Regiomontana, ac Dan. Georg. Morhofii in Kilonensi, auditor, & æmulus utriusque, in Poesi, tam Latina, quam Germanica, feliciffimus; scholæ Cathedralis Slesvicensis, ab A. 168., Subrektor, & deinde Conrektor, simulque Pet. Fabricii, foceri sui, in templi ejusdem civitatis Michaelitani Pastoratu, Coadjutor, morte immatura, M. Dec. A. 1687., est extinctus. D. G. Morhofius, in Epithalamio, ejus dicato nuptias (quod in *Opp. Poeticis, Veneribusque islorum novis, p. 433. 434. 435.* legitur), his illum compellavit hendecasyllabis:

*Proles aureola auri parentis,
Nicolæ, decusque dulce, Phæbi,
Cui mentem, meliore de metallo,
Incoxit utilis archidæus auri;*

*Cui Vatum pater & patronus idem
Molles carminis auri figuræ,
Et plectrum, dedit, aureum ac sonorum,
Quod vel aurea Roma non recuset.*

Confer aliud ejusdem ad illum Carmen, l. c., *Lib. III. Charium, p. 242. 243.*, obivium, & *Homonymoscopiam* nostram, *P. I., c. c., §. 70., p. 145.*

Pietas novissima, manibus D. Sebast. Niemanni, Superint. Holstati, debita. Slesvigz 1684. in fol.

Carmina alia, Latina atque Germanica, venusta pariter ac ingeniosa, singulatim diversis publicata temporibus.

Oratio avândor, in laudes Christiani Alberti, Ducis Holstati, Kilonii d. 3. Febr. A. 1682. recitata, de qua D. G. Morhofii *Programma XC.*, illi præmissum, in *Orationum Appendice, p. 953-956.*, potest consuli.

Pocmatia alia inedita, e quibus Saxonicum duorum quaternionum, ritus apparatusque Cimbrorum nuptiales stylo Satyrici, Laurembergiani æmulo, festive describens, legisse recordeor, Panegyrim autem Metrico-Germanicam de Vindo.

(1.) p. 358. (2.) p. 470-472. (3.) *Lib. XI. Rev. Dan., p. 408., & in eandem Indice, lit. N.* (4.) in *Oras. de Initiis & progressu religionis Christianæ in Dania, lit. Q. 2. b.* (5.) in *Acad. Regia Hafniensis p. 11.*

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Aa aa aa

Vundobona A. 1683. frustra a Turcis obfessa, & ab exercitu Christiano liberata, inchoatam abfolvi ab Autore, morte prævento, haud potuisse, a discipulo ejus accepi.

PAULUS NICOLAI, Hufensis, scholz patriz Subrektor, ab A. 1669., deinde Diaconus, ab A. 1676., Catin-genis, & Pastor tandem Coldenbüttelanus. V. J. M. Krafii Hufumfche Kircken-Hiftorie p. 384. 317.

Disp. de Studio Theologiae, ab eo confcripta, & Præfide D. Christ. Kortholtho dicens. Kalonæ 1668. in 4.

THEODORUS NICOLAI, Hamburgenfis, J. U. Doctor (Argentinz A. 1630. creatus), & circa A. 1644. in patria Practicus, deinde autem, circa A. 1656., Confiliarius Danicus & Holfaticus; Annæ Rulandiz, Rutgeri Rulandi Sen., Jcd Hamburgensis celeberrimi, filiz, A. 1642. deicunctz, maritus, focerqve Ott. Nicol. Reinkingi, Theodori, Cancellarii Danici, filii.

Disp. Inaug. de Foro competenti, feculari & Ecclesiastico, tam Catholico - Romanorum, qvam Protestantium. Ar-gentinæ 1630. in 4.

TORBIORNUS NICOLAI, Ripenfis, qvem Claud. Lyfchander, in Catalogo Scriptorum Danicorum ævæ 1674. his annuerat, unicum tantum ejus allegans Γαμβιον in nuptias Matthiæ Lagonis, Hafniz A. 1572. excusum.

M. WILHADUS NICOLAI, in Brönfensi præfecturz Hatherslebienfis parochia, patre Nicolao, Agricola il-lius (in cæmeterio ejusdem monumenti Epitaphii infcriptione Metrico-Latina filiali a se commendato gratitudine), natus, Scholz in Jutia Wiburgenfis initio Rektor, & Lector deinde, circa A. 1592., Theologus; pater M. Petri Wilha-di, Episcopi Seculo XVII. Wiburgenfis; cujus notitiam Pet. Terpagii & Matth. Rostochii, Virorum clarissimorum, ad me debeo Epistolis. Confer Terpagii Appendicem Infcriptionum Ripensium p. 75., & Alb. Thura Ideam Hist. lit. Dan. p. 78. Obiit, hoc teste, A. 1637.

Nucleus Locorum communium Theologicorum, qvem Witebergæ A. 1592. ab eo esse editum Rostochianæ me do-cuerunt literæ.

LAURENTIUS NIEBUERUS, Hamburgenfis (1.), Juris utriusque Doctor d. 2. Maji A. 1574. in Acade-mia, a Joh. Borcholto, creatus est Rostochiensis (2.), cum jam ante, circa A. 1568., uti Disputationes ostendunt, illius in eadem fuisset Professor, ac Reſtoratu A. 1571. functus esset Academia, A. 1577. denuo ipsi commissio (3.). In aulam deinde Ulrici, Ducis Megapolitani, evocatus Gütroviensem, cum hujus, per annos complures, Cancellarium egisset & Confiliarium, Gütrovii, d. 13. Apr. A. 1588., morte æviæque perit infelici (4.), verbis, in Joh. Casellii Epistola ad Alb. Clampium, Jctum Helmſtadiensem, paulo post missa, Nibufumque eum perperam appellante, descripta sequen-tibus (5.): Noſte, quæ fegerebat Idus, D. Nibufus ipse manus sibi attulit. Mane cadaver in lecto inventum fuit, le-dus ipse cruentus, cultellus hærens in gutture: illud nocte sequente conditum in vicino cæmeterio. An desperationis a-furiis actus, an morbi gravitate viduus, incertum. Namque & viſus fuit multis mensibus animo peregrinari, & labo-ravit melancholia hypochondriaca, hoc quoque reſtante Bruceo. Tales peſtes avertat Deus! Durius de interitu illius Tragico judicium tulere Theologi, quibus non admodum faſſiſſe videtur, & hos inter, Polyc. Lyſerus Senior, Pro-fessor tunc Witebergensis. Iſ, eodem A. 1588., in Epistola ad Conr. Schluffelburgum ſcripta (6.), mitari ſe, cur Na-ſeorgi (i. e. Niebueri) conſanguinei beatum illum pronunciant, ſermonesque de obitu ejus prohibere conentur, præ-tatus, in prælectione ſe publica auditores, exemplo illius allegato, tum a Calvinismo, tum a miris Jurisconſultorum (quas vocat) prædicatione ac impoſſuris, eſſe dehortatum, haud diſſimulavit. Quid quod ipſe Dav. Chytræus, aliis plens-que mitior, non ſuperſtitem ſolum, in literis ad Joh. Marbachium A. 1580. exaratis (7.), hominem vocavit ex perſidiæ & novæ conſulationis, ſed æviæque etiam mentionem Chronico Saxonie, iram Ant. Wietershemii, Cancellarii Schaumburgici, affinisque Niebueriani, obſiſtam ſibi inſenſiſſimi, capitem haud moratus (8.), inferuit, & de eadem, in Epistola ad amicum, alperam hanc d. 16. Apr. A. 1588. protulit cenſuram (9.): Ante triduum, in hac vicinia, teſti-monia judici divini ſingularia editum eſt in D. Laur. Niebuero, præcipuo Ducis Megapolitani Conſiliario, qui fra-trum ſuorum, Abitotſchem & Jude Iſchariotis, exemplo, Gütrovii nuper, d. 14. Apr. vitam ſibi ipſe quæ præſidia ab-ruptis, qvem ego ſane tantum conſcientie habere, ut in ſe ipſam conſcientia malefactorum animadverteret, nunquam exiſſimaveſſem. Nam ex impia ſimulatione, dolo, fraude, verſutia & malitia, conſultum & conſultum multos jam annos comperimus, & verba Jacobi blandiſſima, manus vero Eſau admodum biſpidas, perſepe non ſine dolore ſenſimus. Uxo-rem habuit Eliſabetham; Diet. Rademini, Senatoſis Hamburgenſis, filiam, Theodorum ipſi enixam, J. U. Licentia-tum, Hamburgi itidem A. 1624. ad dignitatem evectum ſenatoſis, die autem 20. Jun. A. 1643. extinctum (10.).

Theſes Juridicæ de his, quæ vi metusque cauſa geſta ſunt. Rostochii 1568. in 4.

Disp. ſuper L. Nuptias, de diverſis regulis juris antiqui. Roſt. 1568. in 4.

Scholia heterodoxa Mſta, Conſtitutioni Eccleſiaſticæ Megapolitanæ, cum revindenda ea eſſet per Theologos Ro-ſtochienſes, ab ipſo adjecta, & Roſtochium tranſmiſſa, ſed per Theologos improbata, de quibus Zach. Grapii Hiſtoria Roſtocii Evangelici vernacula, c. 10., p. 318., poteſt conſuli.

Duz Epistolæ ad D. Paulum ab Eitzen, Suprint. Hoſtaticum, in Volumine Epistolarum ad hunc ævæ 1674. mſi lectæ.

[Diverſus ab eo haud dubie eſt Laur. Niebuer, Canonicus, circa A. 1580., Lubecenſis Pontificus, ac Laur. Surii nepos, de quo Jani Gulielmi prior ad Suſſridum Petri Epistola, Centurie II. Epistolarum a Sim. Abbes Gabbema col-lectarum, n. 72., inſerta, p. 404., conſultur.]

BURCHARDUS NIEDERSTÄDT, Slesvicenſis, Gymnaſio Bordesholmenſi reſiſto, ſtudiis Roſtochii, Leidæ atque Andegavi Gallorum, ſeliciter vacavit Juridico - Politicis. Wilhelmo hinc Rumohrio, Equiti Cimbro, & Henrici, Toparchæ Ræſtenſis, filio, præfectus, altera, Ephoria autem Chriſtophori Caſpari, Baronis a Blumenthal, a parente Frederico, Eleſt. Brandeb. in Ducatu Halberſtadienſi Vicario, Proſſorſum Acad. Juliz ſvaſi, ſibi commiſſi, poſtius, tertia vice, regiones adiit exteris, ac Germaniam, Galliam, Belgium, Angliam, Italiæ, Siciliam, Melitam, Hiſpaniam, littoræque Africana, curioſus luſtravit oculis, Piratarumque Turcicorum in mari inſultum auſpicato evaſit. Melitenſem ex his inſulam, cum, poſt reditum ex illa, ob peſtem in regno exſcientem Neapolitano, Capuz, cu m Blumenthalio,

(1.) V. Tindal Disput. ejus. (2.) V. D. Val. Schachtlii Sermonem de Henr. Camerario, Competitore ejus & Collegæ, ſenſerunt p. 16. (3.) V. Nic. Geyſii Catal. Reſtorum Acad. Roſtocii. Biographia Jacob. Slateri Saxonie adjectum. (4.) V. Nic. Heldvaderi P. II. Sylva Chro-nici circuli Baltici p. 294. & Compendium Chronici Lab. Kirckringio-Mollerianum, p. 248. (5.) V. Casellii Epistolæ, a Juſto Dransfeldo editæ, p. 394. (6.) V. eam in Schluffelburgii Studio Epistolico poſtumo p. 307. 308. (7.) V. Chytræi Epistolæ p. 117., & Joh. Fechtii Supplem. Hiſt. Eccl. Sec. XVI. p. 628. (8.) V. Chytræi Epistolæ ad Conr. Schluffelburgium A. 1600. miſſam, in Schluffelburgii Studio Epi-stolico poſtumo p. 307. (9.) V. Anonymi Enſe mit & Eitzen. P. I. (A. 1701. edita) p. 29. Ubi in locum anni 1588. perperam 1585. ſubſti-tuitur. (10.) V. Ad. Traſſigii Jun. Seriem Chronol. Senatû Hamburgi p. 45.

menthalio, per octo menses hærere cogeretur continuos, Commentario descripti luculento atque doctissimo, A. 1660. Blumenthalii discipuli sumptibus edito. In patriam redux, Friderico, Duci Holfato-Gottorpienti (a quo A. 1659. in aulam aplegatus Brandenburgicam, in reditu Gryphiswaldiz Licentiatu A. 1661. obtinuit titulum), fuit a Secretis, Christiano aucto Alberto, filio illius & Successori, non ab his tantum, sed a consiliis etiam deinceps aulæ, Cancellariæ, Ecclesiasticæ, ac tandem intimis. Coniuge eximia, & filia unica (*de quibus postea dicitur*), Hamburgi A. 1680. ac 1681. amisit, triennio post ipse etiam, M. Sept. A. 1684., rebus humanis vale dixit. Confer de illo D. Joh. Pomerefschii, Jcti Gryphiswald., *Programma Disputationis ejus inauguralis* A. 1661. præmissum, & Christoph. Caspari, Baronis a Blumenthal, ac Herm. Conringii (*Virum eximia profecto eruditionis eum appellantis*) *Epistolæ*, Maltz ipsius præfixas, quibus pleraque de vita illius hæctenus narrata debentur; nec non D. G. Morhofii geminum in nuptias Epithalamium, max. allegandum.

Malta vetus & nova, auspiciis, jussu & sumptibus Christophori Caspari, Baronis a Blumenthal, edita Helmstädtii 1660. in fol., & *Volumini deinde Sexto Thesauri Antiquitatum Græcarum*, a Jac. Gronovio collecti, Lugduni Bat. A. 1699. in fol. excuso, *Parte I., p. 307. & seqq.* (uti Liptientes in *Actis Erud. A. 1705., M. Jan., p. 26.* testantur), inserta. Capiur, in itinere, uti jam monuimus, est scripta, & libris duobus absolvitur, quorum pr. mus Chorographiam totius insulæ generalem, alter autem historiam ejusdem, ac urbium singularum, exhibet. Præfixæ sunt Epistolæ duæ Blumenthalii editoris ad Fridericum Wilhelmum, Electorem Brandenburgicum, & Mauritium, Nassoviz Principem, dedicatoriz, totidemque ad Blumenthalium gratulatoriz, altera Niederstädtii Autoris Italica, altera Herm. Conringii Latina (*in Syntagmate etiam Epistolarum illius, Helmst. A. 1666. impresso, p. 328-332., obvia*). In ista Vir summus, l. b. mus Niederstädtii genium habere, judicat plenumque esse doctrinæ elegantis, imo omnium, quos videtur, in e. argumento, & optimo, & miridissimum, & absolutissimum. Commendatur quoque idem a Val. Henr. Voglero (*notitium eruditum Melitæ vocante descriptorem*), in *Opere de rebus S. Script. naturalibus & Medicis* p. 40., Joh. Andr. Bosio in *Introd. ad notit. rerump.*, c. 21., p. 144., Joh. Reiskio in *Diff. de Glossopetris Lüneburgensibus* p. 4., & Joh. Christoph. Rumeschio in *Sched. de Turcarum conversione vel everfione*, c. 1., §. 1.

Diatriba Inauguralis de Jure commentio, Præfide D. Joh. Pomerefschii proposita. Gryphiswaldiz 1661. in 4.

Epigraphæ super cunabula novæ Cimbiorum Academiæ Kilonienfis, in Alex. Jul. Torqvati *Historia inaugurationis illius*, A. 1666. in fol. editæ, *Appendice* publicata.

MARIA ELISABETHA NIEDERSTÄDTIA, Slesvigæ A. 1640. in lucem edita, patrem habuit Adamum Olearium, Mathematicum & Bibliothecarium aulæ Holfato-Gottorpensis celeberrimum, matrem vero Joh. Müllerii, Senatoris in Livonia Revelienfis, filiam. Adultior virtutibus, quæ sexum muliebrem & fœminas Christianas decern, eximiis pietate, humilitate, patientia, castitate, benignitate, vanitatumque mundi contemptu, adeo enituit, ut Christ. Kortholtus, Theologus Kilonienfis, mulieres alias vitam illius jam defunctæ, velut *Speculum virtutum muliebrium*, intueri, in scripto funebri vernaculo peculiari, jussit. Locum præterea inter faminas eruditas, & nobiliores Cimbriz Poetrias, promeruit, cum non lingvarum solum, artium atque historiarum, scientia multiplici, parentis ductu, animum in juvenute imbuerit, sed Minerva etiam Musisque haud invinis carmina scripserit vernacula, arguta non minus quam elegantia. Odarum certe sacrarum, ac precum rhythmicarum, suo ipsius maximam partem concinnatarum studio, librum reliquit integrum, cujus specimina, a Kortholto, in scripto modo laudato, recitata, non summam solum spirant devotionem, sed venæ etiam facilis ac luculentæ ipsi vindicant gloriam. Burchardo Niederstädtio, quem modo celebravimus, A. 1666.. (Dan. Georgio Morhofio, non Inscriptione solum, cui *Veneris Olearie* dedit titulum, venustissima, sed Poemate etiam Heroico, nuptiis applaudente (1.) elocata, filiam marito enixa tantum est unicam, sibi cognominem, morumque maternorum æmulam. Hanc Andreæ Ulckenio, J. U. Licentiatu, & aulæ Holfato-Gottorpensis Procancellario, A. 1680. quidem despondit, sed ante nuptias, eodem anno, Hamburgi extinctam, scriptisq; Nicol. Langerhanfii & Casp. Pet. Hülsemanni, Ecclesiatarum Hamburgensium, ac aliorum, Paracleticis vernaculis (2.), atque in monumenti hæd Cathedralis Epitaphii Epigraphæ (3.), celebratam, non thalamo, sed tumulo, funere peracrob, intulit. Ipfa eadem hæd fuit superstes, & anno sequente 1681., quadragenaria major, d. 20. Dec., rebus humanis, beato placidoque obitu, Slesvigæ exempta, complures itidem Encomiastas habuit posthumos. E quibus consili, præ cæteris Epicediorum scriptoribus (Joh. Frid. Stahljo, Joh. Phil. Förtichio & fratre Phil. Christ. Oleario), merentur:

1. D. Christ. Kortholtus, Theol. Kilon., in *notitiden Tugendspiegel*, scripto illius sacro memoriz, Kiloniæque A. 1682. in. r. edito.

2. Joh. Wildenhein, Pastor Slesvico-Fridrichsbergensis, in *der Ehr- und Trostschrift über ihren Abschied*, Slesv. 1683. in fol.

3. D. Joh. Dan. Major, Prof. Med. Kilon., in *der himelischen Beschauung der Göttdischen allergröfsten und herrlichsten Kunst Kammer der ganzen Welt so von zwey nummern hocherleuchten Seelen*, Ad Oleario, und dessen ihm nachgefolgten Tochter, M. E. Niederstädtinn, istb. benommen, sive Poemate funebri vernaculo prolixo, Kil. 1682. in fol.

4. D. G. Morhofius in *Florum ad tumulum M. E. N., matronæ incomparabilis, sparsione, sive Hendecasyllabis funebribus*, ibidem A. 1682. in fol. impressis, ac in *Operibus Poeticis, Lib. III. Manium*, p. 546. 547., recufis.

In hac *Florum sparsione* ab illo vocatur

*Marrum gloria summa Cimbricarum,
Flas avi melioris aureique,
Flas vere pietatis & bonorum,
Queis Deo placuit bonisque morum,
Flas sexus, patriæque, conjugisq;*

In Epithalamio autem Heroico,

*Docta patris docti soboles, quæ tota Minervæ
Incumbit studiis.*

Odæ sacræ vernaculæ *avizdaja*, de quibus paulo ante dictum, a Joh. Dan. Majore etiam in suo celebrantur Epicedio, dum in nostra commendat

*Den nimmer müden Geist zu beten, singen, loben,
Ja es dem David wol, an Dichten, gleich zu thun.*

DANIEL NIELSEN, Flensburgensis, Pastor, ab A. 1694., in Alseni insula, Norburgensis & Tundstøffensis, M. Apr. A. 1721. mortuus.

AA aa aa 2

(1.) Utrumque Epithalamium Morhofianum in ejus *Veneribus antiquis*, p. 8-27., & *Operibus Poeticis*, p. 264-282., legitur. (2.) Prodicunt illi Hamburgi A. 1680. in fol. (3.) V. illam in Joh. Alb. Fabricii *Austario Inscriptionum Hamburgensium Theod. Anckelmanni*, p. 38. 39.

Die zur Rube gehörende Landes-Sonne, oder Trautrede, bey Augusti, Herzogen zu Holstein-Norburg, Reichbegängnis, d. 11. Oct. A. 1699., gehalten, und im wolverdienten Ehrengedächtnisse Georggo Augusti publicirt. Slesvigz 1704. in fol.

CHRISTIANUS ALBERTUS NIEMANNUS, Sebastiani, Th. D. ac Superintendentis Ducalis Slesvig-Holstati, ex Elisabetha, Bernh. Frefii, Consulis Lubecensis, gnata, conjuge secunda, filius, & D. Ant. Winderli, Consulis Lubecensis, privignus, Slesvigz A. 1680. natus, Lubecz autem, ab A. 1684. (qui Parenti erat fatalis) educatus, & in Schola in finibus publica, Juri, ab A. 1697., in Academiis vacavit Jenensi atque Halensi. Ex itinere dein per Belgium (in quo Trajecti ad Rhenum d. 4. Jul. A. 1704. J.U.D. creabatur), Angliam & Germaniam, literario Lubecz reverfus locum initio inter Canonicos Ecclesiae Collegiatæ Urinensis, ac postea, cum praxi jam inclauisset forensi, A. 1708. munus Syndici Collegii Canonicorum Lubecensium, obtinuit. Cujus permisso, non solum vicinorum simul prædiorum equestrium egrit iustitiarum, ac Syndicum Ducatus Saxo-Lauenburgici provincialem, sed & A. 1709. Godofredi a Wedderkopi (Consiliiarii postea provincialis in Cimbrici Danici), in peregrinatione Germanico-Belgico-Anglica, Ephorum. V. Joh. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 124-128. Senator urbis Lubecensis dein d. 21. Febr. A. 1722. est electus.

Disp. de Advocatorum culpa, Præfide D. Henrico Michaelis propofita. Jenz 1700. in 4.

Disp. Inaug. de Exercitio Juris Episcopalis Statibus Imperii Augustanz Confectionis competente. Trajecti ad Rhenum 1704. in 4.

SEBASTIANUS NIEMANNUS, Lubecz d. 2. Aprilis (in cujus locum Augustus ab Adr. Beiero (1.) substituitur) A. 1625. natus, patrem habuit Mercatorem cognominem, matrem Salomen, Joh. Stauberi, Noribergenfis, civis Lubecensis, filiam, avum paternum Joh. Niemannum, Consulem in Wagria Neostadiensem, proavum vero matrem Hermannum a Dorne, eadem Lubecz functum dignitate. Intra læves patris privatum ab Andrea primo Zimmermanno, infulz postea Femariensis Antistite, & deinde, ab A. 1633., in oppido Neostadiensi, a M. Theod. Nicmanno, illius, anteqvam Slesvigam vocaretur, Pastore, patruo suo, per octennium, eo successu, instit. tunc est continuus, ut, septendecim natus annos, in Academiam A. 1642. Rostochiensem potuerit ablegari. Studiorum in hac sacrorum atque Philosophicorum Hodegos Joh. Qvistorpium Sen., Joh. Cohtmannum & Joach. Lütkeemannum, in Regionontana autem, ab A. 1644., Christ. Dreierum, Hartw. Wichelmannum, ac M. Huldar. Schönbergerum Philosophum oculis captum, habuit, & exeunte deinceps anno 1646., Friderici filii studiis a D. Dav. Gloxino, Syndico Lubecensi, præfectus, Monasteriumque, ad Panegyrim Irenicam, cum hoc, atq; discipulo, profectus, integrum illic itidem exegit biennium. Inde A. 1649. digressus, facto per Belgium itinere, Gloxinum juniorem in Academiam deduxit Juliam, Conradumque Horneum & (hoc mortuo) Georg. Calixtum (2.), Theologos eximios, adeptus hospites, ductu istorum, Collegiarumque Gerh. Titii ac Balth. Cellarii, omnes doctrinæ sacre partes sibi reddidit familiarissimas, & in Historia præsertim Ecclesiastica ita profecit, ut hujus cum peritia nemo postea a Theologis inter Lutheranos coarvis superaverit. Helmstadio Jenam A. 1651. abiit, & Philosophiæ Magister d. 31. Jul. a Phil. Horstio creatus, nobilioris ejus scientias, & Historiam simul Ecclesiasticam, tyrones privatim docuit, in Theologia autem Joh. Musarum & Joh. Tob. Majorem Præceptores elegit. Ab his, stipendiū, quo hætenus fruius erat, Schabbeliani Lubecensis Ephorumus hortau, Licentiatum Theologiæ titulum, post Lectiones curiosas in Matth. XXIV. 23. ac sqq. habitas, & disputationem de *Miraculis* inauguralem, M. Oct. A. 1654. exhibuit, eodemque tempore Professionem Theologicam Academicæ Jenensis obtinuit extraordinariam. Hanc, triennio post, A. scil. 1657. (quo etiam d. 13. Oct. Doctor est creatus, & primas simul cum Martha Justina, Joh. Melch. Forsteri, Consulis Erfurtenfis, filia, cujus foror Joh. Musæo cesserat, celebravit nuptias), cum S. Literarum & Historiæ Ecclesiasticæ permutavit ordinaria, & utramque *Oratione de Hereticis, & modo cum iis agendi*, d. 21. Sept. recitata, ac *Disputatione de Judice controversiarum fidei*, quatrindio post habita, auspiciis (3.), per annos XVII. egregie, nec sine famæ incremento, ornavit. Non autem soli Academicæ, cujus Rectoratu A. 1663. & 1669. functus est, interfuit, sed Superintendentens etiam simul Pastorque, ab A. 1666. (quo Christ. Chemnitz, in hisce maneribus, per D. Nicol. Zapfium, supremum Ducatus Saxo-Viarinensis Antistitem, Dom. XIII. post F. Trin., subrogabatur (4.)), fuer urbanus, ac Consistorii Ducalis Saxonici Assessor. A. 1674. tandem e Thuringia in Cimbriam a Christiano Alberto, Duce Holsatæ-Gottorpensi (cui, M. Theod. Niemann, patrui, Principi huic charissimus, commendatione, jam olim innotuerat), est revocatus, & ditionum suarum Superintendentens generalis, aulæ Proteclasticæ; Præpositusque Gottorpensis, Strandenfis & Tritovienfis (5.), in Joh. Reinbohtii locum, constitutus. Qua in statione, ad obitum usque, perseveravit, nec Jenam, cum, post Joh. Musæi excessum, A. 1682. professio Theologiæ primaria ipsi offerretur, potuit retrahi. Decertandum autem ei Slesvigz, quam primum illuc advenerat, fuit adversus Antoniam Bourignoniam, virginem e Flandria fanaticam, quæ non solum suos hætenus in Cimbrici, libris ibidem editis, spererat errores, sed sedem etiam affectuum cetui fixam, in parte Nordstrandiz, a Christiano de Cordt, illorum primicerio, sibi legata, constituere annitebatur. Doctrinam hujus Judicio vernaculo, scripto Georg. Henr. Burchardi adversus illam adjecto, sub examen A. 1674. vocavit compendiarium, & ne in Nordstrandiam cum affectis admitteretur, omnem movit lapidem, disceptationem etiam cum eadem literariam, schediasmaris aliquot Polemicos *opusculis* (de quibus Bourignoniana *Parte II. Testimonii veritatis* parentis suæ prodierunt), haud pigritus infundere. Nec irritus labor iste fuit. A Principe enim suo, ut Antoniz, nisi sancte, se nec doctrinam suam amplius divulgaretur, nec scripta ulla publicaretur, & suæ pariter atque amicorum vitæ rationem reddidit, promitteret, bonis omnibus, si pollicitis haud staret, multandæ, infulz istius habitatione interdicere, obtinuit. Ob quem rigorem a Biographo & Encomiasta Bourignoniz Anonymo (Pet. Poirero), in *Vita ejus Continuatiōe Gallica*, Amstelodami A. 1683. edita (6.), variis laceratus est scommatis atque invectivis. E quibus ritu digna est inepta ad nostri cognomen (non *neminem*, sicut ille falso credit, *de Neandrum*, sive *Viram novam*, designans) allusio, verbis hic scopicis (7.) propofita: *Un certain Dominus Docteur Nemo on Nieman, qui aurois bien fait de demeurer un Nemo, an Zero, an o en chiffre, pour Alle Bourignon, c'est à dire, de ne luy faire ni bien ni mal*. Uxores noster duas habuit, Forsteriam supra jam memoratam, Slesvigz A. 1676., cum quatuor ex ea liberis fuisset, mortuam, & quam huic d. 7. Maji A. 1677. subrogavit (8.), Elisabetham, Bernh. Frefii, Senatoris Lubecensis, filiam, Christianum Albertum postea J. U. Doct. & Collegii Canonicorum Lubecensium Syndicum & Fridericam Amiliam sibi enixam, seque defuncto D. Ant. Winderli, Consuli Lubecensi, secundis A. 1705. sociatam nuptiis. Obiit autem Theologus doctissimus pariter atque moderatissimus, Slesvigz, d. 6. Mart. A. C. 1684., ac ætatis 59., & successorem, in Ecclesiis Cimbriz Ducalium Ephoria, nactus est Casp. Herm. Sandhagium, Antistitem hætenus Lüneburgensem.

(1.) in *Syllabo Præfessorum Jenensium* p. 407. (2.) V. *Theſis ejus de Juſtificatione*, Calizæ hoſpiti A. 1650. inſcripta. (3.) V. Reierum I. c. p. 407. 408. (4.) V. D. Nicol. Zapfii *Involutio*-Pregibit D. Sebastiāni Niemanns jur. Jenſifici Superintendententis, aus dem Evang. am XIII. Centage nach Trin., Jenz A. 1668. in 4. excusum. (5.) V. Ant. Heimerreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 2., p. 101. 104. (6.) E. 25., §. 2., p. 280.; §. 2., p. 281. 282. (7.) I. c., c. 25., p. 280. (8.) V. D. Christ. Kortholui *Epistolum de nuptiis* his secundis ad illum *Gammam*, Kilnii A. 1677. in fol. excusum.

Plura, ad vitam ejus spectantia, suggerent Bened. Martini, Past. Slesvicensis, Sermo in Dan. XII. 3. funebribus Germanicus, sub titulo des von Gott ewig wol belohnten Eheders Slesvigz A. 1684. in fol. excusis, M. Adr. Beieri *Syllabus Rectorum ac Professorum Jenensium*, A. 1659. editus, p. 497. 498., M. Joh. Casp. Zeumeri *Vita Theologorum Jenensium*, p. 207 - 212., & D. Henr. Pippingii (Zeumerum secuti) *Sacer Decadum memorie Theologorum renovate Septenarius*, Dec. I., n. 2., p. 13 - 17.

Conferri etiam, præter alios jam ante laudatos, possunt Epicedia varia (Kiloniensibus, quod D. Christ. Kortholtus, in suo, *Φαυκρύπας* defuncto subobscure exprobrasse crederetur, per hæredes, uti ab ipso Kortholto accepi, suppressis) Slesvigz A. 1684. edita, Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1684., Erdm. Uhlei *Vita Theologorum Sec. XVI. & XVII. Germanice* p. 331. 336., Jac. le Long *Paris II. Biblioth. sacræ* p. 693., & Georg. Henr. Götzii *Specimen Bibliotheca Anti-Pontificia clarorum Lubecensium* p. 13. 14.

ELOGIA.

Christ. Kortholtus, in Vitz suæ historia (*Programmari Rostochiensis, Dissertationi suæ Inaugurali præmissæ, inserta*), *Vitæ* ejus eum vocavit accuratissime doctum, sequæ illius in *Historia Ecclesiastica* informatione *Jenæ*, magno cum successu, esse usum, est professus.

Joh. Seb. Mitternachtio (*Disp. VI. de Spir. S. p. 36.*) cel. berrimi audit nominis Theologus.

Joh. Frid. Mayero (*in Sermones funebres Germ.*, D. Abr. Calovii *memorie sacræ*, p. 6.) ein hochverdienter Mann.

Eberh. Rud. Rohrio, Prof. Ulmenii (*in Or. funebri, Andr. Wigando habita*, p. 2.), Theologus nemini eloquentia, prudentia, gravitate cum comitate conjuncta, ac eruditione, secundus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Homine, Præfide M. Jerem. Nigrino, Scholz Rostoch. Rectore. Rostochii 1643. in 4.

Disp. de Deo, & attributis divinis, Præfide D. Conr. Hornejo. Helmstadii 1649. in 4.

Theses de Justificatione hominis peccatoris coram judicio Dei, Præfide D. Gerh. Titio. Ib. 1650. in 4.

Disp. de Sacramentis & Baptismo, Præfide D. Balth. Cellario. Helmst., 1650. in 4.

Disp. de Indulgentiis Papalibus, Præfide D. Joh. Mufzro. Jenz 1652. in 4. Auctior & emendatior recusa ibidem A. 1656. in 4.

Diff. Inaug. de Miraculis, utrum ex illis doctrinæ vel Ecclesiæ Pontificiæ veritas probari possit, Præfide D. Joh. Mufzro. Jenz A. 1655., & auctior ibidem A. 1670. ac 1702. in 4. *Accurata* vocatur a Chr. Kortholto in *Theumatographia* p. 112.

Disp. de Spiritu Sancto. Jenz 1655. & 1671. in 4.

Disp. de Judice controversiarum fidei, pro loco in Facult. Theol. d. 25. Sept. proposita. Jenz 1657. in 4.

Disp. de Vocatione Ministrorum Ecclesiarum, Augustanæ confessioni addictarum, Pontificiis, imprimis Jesuitis, opposita. Jenz 1657. & 1672. in 4.

Disp. de Receptaculis & statu Animarum separatarum. Jenz 1658. in 4. Recusa in *Fasciculo scriptorum rariorum Theologorum de statu anime post mortem*, Francofurti A. 1692. in 8. edito.

Disp. de Merito bonorum operum, contra Rob. Bellarminum. Jenz 1659. in 4.

Disp. de Personarum divinarum distinctione, & quænam illa sit. Jenz 1660. & 1665. in 4.

Disp. de Justificatione. Jenz 1662. in 4.

Disp. de æterna Infidelium Reprobatione. Jenz 1662. in 4.

Disp. de Præd baptismismo. Jenz 1663. in 4.

Bigæ quæriturum de Paschate *quæriturum*. Jenz 1663. in 4.

Disp. de Visione diei Christi, ab Abrahamo desiderata, seu Exegesis loci Joh. VIII. 56. Jenz 1663. in 4.

Disp. de Canonizatione Sanctorum Pontificia. Jenz 1664. in 4.

Compendii Theologici Theoretico-Præctici primæ lineæ, de Theologia ipsa & S. Scriptura, illo Præfide, a Franc. Tauchlero, Lubecensi, Autore, propositus. Jenz 1664. in 4.

Disp. de Bonis operibus. Jenz 1665. in 4.

Disp. de Viribus liberi arbitrii in conversione. Jenz 1665. in 4.

Disp. de Reliquiis Christi & Sanctorum, earumque cultu. Jenz 1666. in 4. (Commendatur a Thoma Stegero in *Diff. Inaug. de Ortu & progressu cultus Reliquiarum*, §. 8.)

Specimen vanarum meditationum Jac. Masenii, Jesuitæ Colonienfis, ex ejus *Meditata Concordia Protestantium cum Catholicis, in una fidei confessione*, ex S. Scriptura desumpta, Disput. publica propositum. Jenz 1666. in 4.

Atheus refutatus, & ad veram religionem conversus; seu Tractatus de Atheis, quomodo illi rationibus firmissimis refutari, & ad religionis Christianæ agnitionem adduci, possint & debeant, illo Præfide, a Christophoro Joachimo Jani, Hannoverano, Autore, ad disputandum propositus. Jenz 1668. in 4. Sequitur Morhofii de hoc judicium V. *T. III. Polyhist.*, Lib. V., p. 49.

Disp. de principio Theologiz. Jenz 1668. in 4.

Disp. de Satisfactione Christi. Jenz 1668. in 4.

Disp. de legitima Vocatione ministrorum Ecclesiæ. Jenz 1668. in 4.

Disp. de mysterio Israelis salvandi, e Rom. XI. 23. & 149., Resp. M. Joh. Dan. Vietore, Hassio (*Ecclesiæ postea Lubecensis*). Jenz 1668. in 4.

Disp. de Hæresi Nicolaitarum, ex Apoc. II. 15., illo Præfide, ab Autore M. Eberh. Rud. Rohrio, Ulmenfi (Gymnasii postea patrii Professore), proposita. Jenz 1668. in 4. Auctior recusa ibidem A. 1679. in 4.

Disp. de duobus Testibus vivis passionis Dominicæ. Jenz 1668. in 4.

Disp. de Testamentis Veteri & Novo, eorumque discrimine. Jenz 1669. in 4.

Disp. de sanctissimo Trinitatis mysterio. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Communicatione Idiomatum. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Libero arbitrio. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Jesu mortuo & sepulto, ex Ef. LIII. 9. Jenz 1669. in 4.

Disp. de distinctis Pontificiorum in Inferno classibus. Jenz 1669. & 1689. in 4.

Disp. de Libellaticis. Jenz 1669. in 4. Recensum ejus V. in Wilh. Ern. Tenzelii (*doctæ illam elaboratam esse judicantis*) *Dialogis mensur.* Germ., M. Jun. A. 1695., p. 498. 499.

Disp. de Sacramentis in genere. Jenz 1670. in 4.

Mollerii Cumb. Lat. Tom. I.

Rb bb bb

Disp.

- Disp. de Inſcriptione electorum in librum vitæ. Jenz 1670. in 4.
 Harmonia Evangelica Hiſtoriz paſſionis Jeſu Chriſti, illo Præſide, ab Autore, Caſp. Sagittario (Theol. poſtea Doctore & Hiſt. Prof. Jenenſi), propoſita. Jenz 1671. in 4. Auſtior, & in libros III. a Sagittario diviſa, ibidem A. 1684. in 4. prodiit.
 Disp. de Jejunio Chriſti quadageſimali. Jenz 1671. in 4.
 Disp. de Chriſti dereliſti qverela in cruce: *Eli Eli Lamah Sabachani.* Jenz 1671. in 4.
 Disp. fiſtens divitem & Lazarum, ſeu qvæſtionem: An Chriſti de divite & Lazaro narratio ſit Parabola; an vera hiſtoria, & qvem utriuſque ſtatum Chriſtus eadem adumbrare voluerit. Jenz 1671. in 4.
 Disp. de Concilio Niceni primi autoritate & integritate, contra Dan. Zwicklerum, Manichæum, & Chriſtoph. Sandium, Arianum, illo Præſide, ab Autore, Joh. Gvilh. Baiero, Noribergenſi (Theol. poſtea Prof. Jenenſi), propoſita. Jenz 1671. in 4. Recuſa ibidem A. 1695., in Baieri *Decade I. Diſputt. Theol. Jenenſium*, num. 1.
 Disp. de Fide incarnata, B. Luthero emphatice ſic dicta, Reſp. M. Joh. Ern. Bütnero, Kirchaina Luſato. Jenz 1673. in 4.
 Disp. de Fide Pontificia non fide. Jenz in 4. (*Catal.*)
 Programmata Academica, diverſis annis edita.

Diſputationes Inaugurales, illo Præſide habitæ:

- Joh. Georg. Zenckeri de Deo trinituno & Chriſto *Ἐν ἀρχῇ*. Jenz 1663. in 4.
 Fridemannſi Bechmanni, Prof. Theol. Jenenſis, de Verbis institutionis Cenæ Dominicæ, contra Edmundum Albertinum. Jenz 1668. & 1697. in 4.
 Severi Chriſtoph. Olſpi, Superint. Römheld., de Antichriſto, contra Hilarii a S. Anaſtaſio, Carmelitæ, Uſſalte recte Catholiſche Glaubensſtaſſe. Jenz 1668. in 4.
 Joh. Aug. Olearii, Superint. Sangerhufani, Alethologia inſallibilis, ab æterno patris *Ἀέγι* Joh. XVII. 17. revelata. Jenz 1672. & 1687. in 4.
 Joh. Gvilh. Baieri, Noribergenſis, Prof. Theol. Jenenſis, contra Dialogos Viti Erbermanni, Jeſuitæ, inter Lutherum & Arium, ſcitiis ejus *Tropæis* inferſos. Jenz 1673. in 4. Recuſa *Decade II. Diſputt. Theol.* Baieri, Jenz A. 1698. in 4. impreſſa, num. 1.

II. GERMANICA.

Endſchreiben der Lutheriſchen Studenten an den Jeſuiten, Jodocum Kedden. Jenz 1654. in 4. Scheda *ἡδὲ* 25, qvam illi deberi M. Trog. Arniækius me docuit.

Kurze Abrechnung etlicher falſchen Ausſagen, und unbecugten Beſchuldigungen, welche der Jeſuite Jod. Kedde, in ſeinem neuen Evangelicalen Kelterhaufe, wider Lutherum, und deſſen Lehre, fürzubringen ihm hat geluſten laſſen. Jenz 1654. in 4.

Verlegene alte Lumpen, welche von unſerſeits Theologis ſchon längſt ſind verworfen, aniezo aber, bey dem Reichstage zu Regensburg, von dem Jeſuiten Jod. Kedden ſeitgetragen werden, auß ſeinen biſſer außgeſprengten Chriſten fürzlich zuſammengeſogen. Jenz 1655. in 4. (*Scriptum hoc cum præcedenti, commendatur in Chr. Kortholti Anti-Frommio p. 123. 124.*)

Auſgenſcheinlicher Beweiſ, daß Joh. Laur. Holler, in ſeiner, A. 1655. außgeſprengten, und den alten Lumpen entgegengeſetzten, Chartecke, Lutheriſcher Betzelmantel genandt, die alte Lehren Jodoci Kedden nicht habe vertheidigen können, ſondern verſchlimmen müſſen. Jenz 1656. in 4.

Der Chriſten dieſige Pilgramſchaft und himliſche Bürgerſchaft, oder Leichpred. über M. Balch, Mittelſtadt von Straltſund, auß Hebr. XIII. 14. Jenz 1667. in 4.

Leichpr. über Chriſt. Henr. Friſium, Stud., auß Pf. LXXXII. 25. 26. Jenz 1667. in 4.

Chriſti Sterbensluſt, oder Leichpr. über D. Joh. Ern. Gerhardtum, Theol. Prof. Jen., auß Phil. I. 23. Jenz 1668. in 4.

Der mit Klage und Wehe angefüllte Brief Ezechielis, oder Leichpr. über Ant. Victor von Plate, Stud., auß Ezech. XI. 8. & ſq. Jenz 1668. in 4.

Des menſchlichen Lebens Nichtigkeit und Flüchtigkeit, oder Leichpr. über Jac. Annſium, J. U. Stud. Jenz 1668. in 4.

Traur- und Gedächtniſſepredigt über Fridrich Wilhelm, Herzogen zu Sachſen, auß 1. Macc. XIV. 4. 15. Jenz 1669. in fol.

Des Menſchen ungewiſſe und unglückliche Zeit, oder Leichpr. über Joach. Caſtner von Crepton, Stud., auß Eccl. IX. 12. Jenz 1669. in 4.

Pauli Valer. Triumph- und Siegeslied, oder Leichpr. über Anna Margareta Forſterinn, D. Joh. Muſzi, Theol. Prof., Eſſen, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Jenz 1670. in 4.

Zwey Prob- und Anzuſspredigten, in Jena den X. und XIV. Sonntag nach Trinit. A. 1666. gehalten. Jenz 1670. in 4.

Apoſtoliſcher Lebenslauf, oder Leichpr. über D. Joh. Theod. Schenckium, Med. Prof., auß Phil. I. 21. Jenz 1671. in 4.

Leichpr. über Georg Sengenwald, Buchdruckern. Jenz 1671. in 4.

Bemerktes Recept wider den frühzeitigen Todt des Gerechten, oder Leichpr. über D. Joh. Arn. Friderici, Med. Prof., auß Sap. IV. 8. 9. 10. Jenz 1672. in 4.

Geiſtliche Sehnſucht nach dem Schatten und Ende der Arbeit, oder Leichpr. über D. Chriſtoph. Phil. Richterum, Jur. Prof. Prim., auß Job. VII. 2. 3. 4. Jenz 1673. in 4.

Eines rechtſchaffenen Chriſten beſtändiges Vertrauen und Gedult im Kreuze, oder Leichpr. über Georg. Frid. Kirchbaurum, Stud., auß Hebr. X. 35. 36. 37. Jenz 1673. in 4.

Sermones alii funebres vernaculi complures, Jenz, ab A. 1667. ad 1673., in 4. editi.

Theologiſches Bedencken von Antonetz Bourignon Jtthümern. Legitur in editione ſecunda *Animadverſionum Germanicarum* M. Georg. Henr. Burchardi in ejusdem Bourignonis errores, Hamburgi A. 1674. in 2. excuſa, p. 209-226.

Chriſtliche Friedens- und Freudenpredigt, an dem, von ihrer Fürſt. Durchl. zu Holſtein-Gottorf, nach geſchloſſenem Frieden, verordneten Danckfeſte, Dom. II. Epiphan., auß dem ordentlichen Evangelio, Joh. II. 1. & ſeqq., gehalten. Slesvigz A. 1680. in 4.

INEDITA.

Collegium in Evangelium Johannis, e quo ſe partem monitorum Præſtorum, *Commentario* ſuo in idem Evangelium *Anti-Grotiano* ſubjunctorum, maximam deprompſiſſe D. Chriſt. Niſanius, in hujus præſatione, fatetur.

Comm. in Acta Apoſtolorum, qvem vidua Lubecam ſecum derulit, Chriſt. Alb. filius ibidem aſſervat, & D. Aug. Pfeifferus editione dignum judicavit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jul. A. 1704., p. 196., & J. H. a Seelen P. III. *Atb. Lub.* p. 125.

Expoſitio

Expositio difficultiorum S. Scripturæ locorum, Jenz publicis proposita lectionibus, & in Autoris *Disp. de droitæ ac Lazaro*, atque alibi, allegata.

Historia Ecclesiastica, in Collegio privato, Jenz A. 1658. tradita, quam luce publica dignissimam esse censet Justus Christoph. Udenius in *Nova ratione excerptendi* p. 32. Quæ si eadem est, uti El. Vejelius, Joh. Fechtius, alique, sunt opinati, cum *Historia N. T. Ecclesiastica*, sub D. Christ. Kortholti, Theologi Kilonienfis (Prælectionum illarum Niemannii Jenensium olim auditoris), velut Autoris genuini, nomine, a filiis Kortholti, Lipsiæ A. 1697. & Hamburgi A. 1708. in 4., edita, voto Udenii satisfactum ab istis ignaris jam esse videtur. Confer, quæ fufius de illa, suo loco, in Kortholti scriptorum narrabuntur historia.

Historia Reformationis Ecclesiæ, per Lutherum factæ, publicis proposita lectionibus, quam Joh. Musæus, in *Programmate de vita Georg. Götzii inaugurali*, & M. Henr. Ern. Treiberus in der *Jubeljahre Poßaune des Concordienbuchs*, p. 158., laudarunt.

Vitz Theologorum Seculi XVI. Lutheranorum, Jenz lectionibus A. 1663. expositæ publicis, quas Treiberus, l. c. p. 3. 22. 27. 42., & alibi, ac Reinh. Henr. Rollius, in *Bibliotheca nobilium Theologorum* p. 87., allegant.

Oratio aulicæ de Hæreticis, quæ ratione cum iis in Ecclesia sit agendum, Jenz, d. 21. Sept. A. 1657. recitata. V. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium* p. 498.

Scripta nonnulla adversus Antoniam Bourignoniam *αποβία*, quorum in vita nostri, e Pet. Poiræti *Continuatione Biographiæ Bourignonianæ Gallicæ* (c. 28., p. 445. & seqq.), jam facta est mentio.

M. THEODORUS NIEMANNUS, Neostadii in Wagria, d. 11. Nov. A. 1601., natus, patrem habuit M. Henr. Niemannum, oppidi istius Pastorem, matrem vero Christinam Fickeniam. Puer scholam frequentavit Slesvicensem, & ab avia, Diet. Niemann, tonforis aulici, conjuge, cujus erat domesticus, ædes templi Cathedralis, quæ isto reparabantur tempore, Pastorales ipsum aliquando incolam habituras, præfigio haud vano, jam tunc est edoctus. Sumptu deinde Frederici, Ducis Holstæ-Gottorpensis, cum in Gymnasio Bordesholmenfi, tum in Academiis Rostochiensis (ab A. 1621.) & Witebergensis (ab A. 1624.), institutus, parenti defuncto A. 1625., in urbis Neostadiensis, D. Christ. Sledano autem A. 1647., in Ballicæ Slesvicensis, successit Pastoratu, summaque pietate ac vitz integritate, doctrinæ junctâ solidiori, non alios solum auditores, sed ipsum etiam Christianum Albertum Principem, sibi conciliavit. A quo, sicut a genero accepti, Superintendentis etiam Ecclesiarum suarum omnium dignitas, ipsi, si D. Joh. Reinbohtio fuisset superflua, cum ante hunc, d. 11. Mart. A. C. 1666., ac ætatis 65., noster obuisset, ejus ex fratre nepoti, D. Seb. Niemannno (*quem modo celebravimus*), quod a defuncto sibi esset commendatus, A. 1674. est collata. Mortuus duos filios (quorum alter Ecclesiasticus factus est Neostadiensis, alter vero Protonotarius Rostochiensis), & quatuor filias, Joh. Langemakio, Pastori Neostadiensi, M. Pet. Petro, Concionatori aulico Hufensii, M. Georg. Thammio, Parocho Eckernfördenfi, & Georg. Volchardo, aulæ itidem Hufensis Ecclesiastæ, hujusque in thoro successori, M. Trogillo Amkielio, Præposito Apenradensi (cui hæc tenus de focero relata debentur), elocatus, e succundo cum Ida, Joh. Flori, Parochi in Wagria Grubenfis, gnata, A. 1630. ducta, conjugio, reliquit superflua. Extinctum M. Georg. Henr. Burchardus, Collega, non Inscriptioe solum funebri encomiastica, Slesvigæ A. 1666. in 4. excusa, sed hoc etiam, celebravit, tetraſtico, effigiei, prope ambonem Sacrum Ballicæ Slesvicensis collocatæ, subiecto:

<p><i>Tanta serenata si fulsit gratia frontis, Quanta fuit mensis gratia, quale decus?</i></p>	<p><i>Te quoties cernit viva sub imagine templum, Non potis est laudis non meminisse tue.</i></p>
--	---

A. D. Christ. Kortholti, in Vitz fusa historia, *Programmati* inserta *inaugurali*, Vir vocatur, ut *doctissimus*, sic rara pietate & candore conspicuus, in *Epistola* autem ad D. Seb. Niemannum Gamica, A. 1677. edita, *Vir decantatissime pietatis, doctrinæque, candore & comitate non minor*.

Disp. de Philosophiæ definitione & divisione, ejusdemque usu & applicatione, Præfide M. Henr. Vulpio. Rostochii 1622. in 4.

Disp. de gloriosa Jesu Christi resurrectione a mortuis, Præfide D. Valent. Legdzo. Rost. 1624. in 4. (*Commendatur a M. Friä. Damio, in Dial. de Resurr. mort. p. 85.*)

Christiana Charitum tria, seu Disp. de fide, spe & charitate, Præfide D. Balth. Meisnero. Witeb. 1625. in 4.

Dasund Friedensgettel, oder Leichpredigt über Joh. XVIII. 8. Slesvigz 1654. in 4.

Geistliche Kaufmannschaft, oder Leichpred. über Peter Peterfen, Stæmer, auß PLXCI. 14. 15. 16. Slesv. 1663. in 4.

JOHANNES NIHUSEN, Lubecensis.

Ortus stellæ felicis, sive Oratio, memoriz Mariz Elisabethæ Holsticæ, Ludovici, Hasfiz Landgravii, conjugis, consecratæ, quæ, in *Theatro Principalis pulchritudinis*, quinque Orationes de Principe hac funebres, ductu D. Phil. Lud. Hannekenii habitas, exhibente, Giesz A. 1665. in fol. prodit.

JOHANNES NOLTO, Brunsbüttelæ Dithmarsus, Med. D. & in civitate Lubecensi, circa A. 1690., Practicus, Physicusque ejusdem, circa A. 1698., ordinarius, ac, ab A. 1708., primarius, A. 1711. defunctus. V. En. Swantenii *Programma funebre*.

Henr. Muhlii in nuptias ejus tertias, A. 1690. celebratas, Epithalamium, in *Appendice Convivii eruditi*, p. 86-90.; legitur.

SCRIPTA EDITA.

Catalogus renovatus omnium Medicamentorum, tam simplicium, quam compositorum, Galenicorum & Chymicorum, aliarumque rerum, in officinis Lubecensibus venalium. Lubecz 1705. in f. obl.

Medicinische Vorrede des von vielen Jahren her hochberühmten Theriaks, worin von dessen Ursprunge, Nahrungsbeynennung, heilsamen ingredientien, und preibahren Nutzen, aus alten und neuen Autoribus, gehandelt wird. Lubecz A. 1702., & auctor A. 1706., in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Maj. A. 1702., p. 151., & M. Dec. A. 1706., p. 383. Recusa etiam est Lipsiæ A. 1718. in 4.

INEDITA, quæ prælo parata esse in *Novis Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1702., p. 151., traduntur.

Historia Josephi.

Gazophylacium Medico-Pharmaceuticum.

Sylloge Observationum Chirurgico-Medicarum.

Dispensatorium Pharmaceuticum Lubecense, omnium Medicamentorum, tam simplicium, quam compositorum, Galenicorum & Chymicorum, aliarumque rerum, in officinis Lubecensibus vendibilium, nominis, descriptionis, præparationis & Etymologies, e variis auctoribus, exhibens; cujus *συναγωγή* aliquid *Lubecensium Nitrorum* Collectores, insigni illud simul ornantes elogio, M. Jan. A. 1700., p. 32., suggerunt.

Bb bb bb 2

Historia

Historia Physicorum, five Poliatorum, urbis Lubecensis, quam Georg. Frid. Neumannus (in *Orat. de favore Lubecensium in exteros* p. 17.) ab eo jussit expectari.

MARTINUS NORDANUS, Lubecensem fe esse in Epithalamio, mox allegando, profectus, Rostochii A. 591., & Gertrudem Dobbiniam duxit uxorem (1.), & Juris utriusque Doctor ab Henr. Camerario effi creatus (2.), privatusq; ibidem acroasis illius notitia tyrones aliquamdiu imbuti (3.). Lubecam deinde revocatus, reipublicæ Syndicatum A. 1608. obtinuit, legatus illius A. 1610. in aulam abijt Danicam, & die tandem 28. vel 29. Octobris A. 1620., ut in *Novis Lubecensibus literarijs* (4.). *Compendio Chronici Lubecensis Kirchengesch. Möllmanni* (5.), ac Jacobi a Mellen *Indicis Ordinis Lubecensis senatori* Mſro, traditur, vivis exceſſit. Quorum relato an cum *Epistolo* Joh. Sibrand. JCrRoſſochiensis, qva is A. 1623. suam *Juris Lubecensis enucleationem* ipsi, cæterisque Lubecz Conſulibus, Synchis ac Senatoribus, inſcript, dedicatoria conciliari queat, alii diſcipiant. Conf. de illo Joh. Melch. Kraſſii *Huſumſche Kircheng. hiſtorie* p. 304., ubi & liberi ejus enumerantur.

Carmen in nuptias M. Joh. Pauli, Sverinensis, Rostochii A. 1575.

Disp. Inaug. de Debitis. Ross. A. 1591. (*Mentio ejus occurrit in Joh. Fusii Epithalamio, ipsi scripto.*)

Epigramma de Rofis, imagine vitæ humanæ, cum Oëtofticho in Jani Gulielmii *Rofas*, in Gulielmii *Poematis*, Lignici A. 1603. in 8. editis, p. 106. 107., absque Oëtofticho autem in Casp. Dornavii *Amphitheatro sapientiæ jocosiæ*, Hanoviz A. 1619. in fol. impresso, T. I., p. 194., obvium.

BERNH. ARN. NOTTELMANNUS, Hermanni, scholz Lubec. Rectoris, filius, & Successoris istius, Abr. Hinckelmanni, privignus, Lubecz d. 7. Mart. A. 1672. in lucem editus, & Med. Doctor Traiecti ad Rhenum A. 1693. renunciatus, Practicus fuit initio, circa A. 1694. Hamburgensis, deinde vero urbis in Marchia Brandeburgica Gardeliegensis, ab A. 1696., Tractus in Ducatu Lüneburgico Cnithornensis, ab A. 1698., & Danebergici, ab A. 1704., Phycicus, tandemqve, ab A. 1705., Civitatis Lüneburgensis Poliater, ac simul, ab A. 1707., Principis viduz Cellensis Archiater.

Symb.: *Omnia in Jesu crucifixibonorem.*

Plura de vita illius fuggenter J. H. a Seelen *Par. III. Athenarum Lubecensium* p. 382-385. Ubi Joh. Wilh. Schmidius etiam, Pastor in Comitatu Dannebergico Widelensis, fanitati per eum restitutus, scriptum in honorem ipsius, & Medicæ artis, peculiare Lüneburgi A. 1705. in fol. edidisse perhibetur.

Disp. Inaug. de Melancholia. Trajecti ad Rhen. 1693. in 4.

Kurze und deutliche Vorstellung von der ieko herum vagierend

Sylloge Programmatum Herm. Nottelmanni parentis, & Abr. Hinckelmanni vitrici, junctim excudendorum, ab eo est promissa.

JOHANNES NUMMENSEN, Strandfrifus, Parochiz in Nordstrandia, insula natali, Bupfensils Diocesis, officio hoc, quod feditiosus popularium, de milite Cæsareo in patriam hanc admittendo, interfuit consultatioribus, scribamque illorum egisset, d. 6. Nov. A. 1628., a Friderico, Duce Holstato-Gottorpensi, abstinere et iustus, a Christiani IV., Regis Danici, Commissariis, d. 13. Maji A. 1629., erefistutus, paulo post vero a Friderico iterum deturbatus, tandemque, facta deprecatione publica, d. 17. Dec. A. 1629., denuo ad istud admissus. In Cataclysmo Nordstrandiz fatali, d. 12. Oct. A. 1634., aqve immerfus, cum 490. Parochianis, perit. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frifus Borealis* c. 15., p. 377. 378. 388. 394. 398. 399., & c. 19., p. 494. Edit. prime, & J. M. Krafftii *weyßes Buch* d. d. d. p. 408.

Bericht von denen über die Inful Nordstrand A. 1612. und 1615. ergangenen Wasserfluthen; Libellus MS., qui ab Heimreichio, l. c., c. 16., p. 417., & in *Autorum Indice*, editioni secundæ præfixo, allegatur.

O.

BERNHARDUS OELREICH (quem Henn. Wittenius (6.) *Germanum* vocat, Scriptoribus autem Hamburgensis Otto Sperlingius Jun. & Joh. Teclenburgius, in suis illorum Indiciis MStris, mihi transmissis, perperam annumerant, Itzehoz, A. 1626., a matre, Hamburgo ob negotia quædam illuc profectus, in lucem est editus, studiis Hamburgi, Hafniz & Rostochii (ubi Magister creabatur), incubuit, professionemque initio Lingvæ Græcæ in Academia Danica Sorana extraordinarium obtinuit. Post reditum deinde ex itinere Batavico, A. 1651. Paris factus est in Scania Aashemienfis, A. 1664. aulicus Holmiz Svecorum Ecclesiasticis, tituloque Doctoris Theologi d. 27. Apr. 1669. Gryphiswaldiz reportato, Academicæ Scanorum Londinenfis Procancelarius, ac S. Literarum Professor primarius, A. 1668. Bremz tandem a Svecis Superintendens ac Templi cathedralis Pastor, incertum quo anno, constitutus, d. 30. Martii. A. 1686. æt. 60. obiit. V. *Lexicon Eruditorum compendiosum Germanicum* (Lipfiz A. 1715. editum) p. 150. 7.

Disp. de Testamento Christi non violando. in 4. (Catal.)

Disp. de Angelo, Londini Scanorum A. 1672. in 4. (*Biblioth. Resen.*)

Disp. de S. Scriptura. - - - 1

Disp. de Ecclesia Lutherana. (V. Wittenium l.c.)

Vale Bremense, seu Oratio valedictoria. in fol. (Catal.)

Sermoines funebres Germanice, teste Wittenhio (l. c.), editi.

Rede über Anna Elisabeth. Trennung von Schleibusch. (Stiftliche Ehrenfeste derselben benedrukt) Bremz A. 1877

Vorrede über Anna Elisabetha, Gräfin von Schlieben, Gräfin von Ehrenstorf, derselben beigebrucht. Briefe
 Leipzig A. 1706 in 8. V. de la Val Ern. I. Fischer'scher Theol. Nachrichten S. 7. 1. 1706. p. 128.

Lipšitz A. 1705. in 8. V. de illa Val. Ern. Lotcheri Unschuld.

HENRICUS OELSEN, Arithmeticus Hamburgensis.

Neues, türkes und moldergründes Arithmetisches Buchlein, in drey Theilen. Hamburgi 1673. in 8.
THEODORUS ab OESEDE, Flensburgensis, Gerhardi, Confilii Urbani, e Catharina Lorichia filius, A.
1687, in lucem editus, e patrie Lyceo, Themidi licentus, A. 1608. (?) in Academiæ Wittebergensiæ, et inde, testi-
monio Frid. Taubmanii instructus egregio, in Roslitheniam (Joh. Kirchmannum hospitium ipsi largitus), deinceps
autem A. 1612. in Gießenam, A. 1613. in Tubingenem, et A. 1614. in Jenensem, abiit. Biennium in hac exacto, et
Collegiis Juridicis privatis, Antecessorum permissu, infuturus, Argentorath A. 1616., Ernesti Ludovici, Comitis Mans-
feldici, praefectus studii, migravit, ab A. 1619. autem, cum Stralendorum, Equite Megapolitano, suæ commisso fidei,

(1.) V. Mart. Chemnitz Jun., & aliorum, *Ephthalania*, Roßhütchen A. 1599. Im 4. extrusa. (2.) V. Val. Schachtii Progr. fun. Camerario scriptum, in H. Wittenii Dec. I. Memor. J. Cuvieri p. 8., & N. L. Lubec. A. 1791., p. 320. (3.) Tette Joach. Cüßero in Gr. parent. de Lucae Bacem. Acad. Wirt. (4.) M. Major A. 1700., p. 147. (5.) p. 291, 292. (6.) T. K. Diarri Bmgr. Sec. XVII. ad A. 1746. (7.) V. Götze. Svevi Acad. Wirt. in L. 4. a.

& Consiliariis postea adscripto Cæsareis, Galliam, aliasque regiones exterar, peragravit. Rostochium inde reversus, conjugem A. 1621. elegit Annam, Nicolai Willebrandi, J. U. D. & Philof. Pract. Professoris, filiam, Arn. Böttcheri, J. U. D. & Consulis Wismaricnsis, privignam, ac Frid. Heinii, Antecessoris Rostochiensis, neptem, quatuor sibi filios, totidemque filias, enixam (1.). A. 1622. J. U. D. ibidem est renunciatus, & Advocatus fisci Protodacsterii provincialis Sternbergensis a Ducibus (quorum etiam Consiliarius a D. Joh. Bacmeistero (2.) accensetur) constitutus Megapolitanis. Sternberga, ob arumnas bellicas, Rostochium se denuo A. 1637. recepit, & istuc, cum, quadriennio sequenti, non privatim solum juventutem legum studiosam infinuisset, sed vices etiam D. Laur. Stephani in prælectionibus obisset publicis, M. Dec. A. C. 1641., & ætatis 56., expiravit. Plura de vita ejus D. Joh. Qvistorpii Sen., Theologi Rostochiensis, *Programma*, quod secuti sumus, docebit *funebre*. Conf. J. H. a Seelen, Taubmanni de illo Testimonium (e Rectoratu A. 1608. p. 98. & sq.) recitantis, *P. III. Athen. Lubec. p. 128. 129. 130.*

(Anagramma in eum Barth. Bilovii *Lib. 7. Anagrammatum* illius, f. 103. a., legitur.)

Disp. de Jure dotium, Præfide D. Ern. Cohtmanno propofita. Rostochii in 4.

JOHANNES CHRISTOPHORUS ÖHLERS, Lubecensis, Scholæ trivialis in urbe Flensburgensi Nicolaitanæ Moderator, & deinde, ab A. 1721., Jacobæz Hamburgensis Arithmeticus, in Societate illic Arithmetica Obfervantis adeptus agnomen.

Offene Schreibfchule, in welcher die edle Schreib-Kunst, vermittelst verschiedener, so Teutscher, als Dänischen, Lateinischen, Französischen, Holländischen & Italianischen Schriften, curieuser Fracturen und Ziffern, in Kupfer-Figuren, der Jugend angewiesen wird. A. 1717. in 4.

Nova Arithmetica mercatoria, oder neues Kaufmännisches Rechenbuch. Hamburgi 1724. in 8.

CONRADUS OLDE, sive OLDIUS, Hamburgensis, Phil. Magister, in Academia, ab A. 1653. ad 1657., commemoratus Rostochiensis, & Theologiz deinde Licentiatii titulo Gryphiswaldiz, eodem A. 1657., post habitas Lectiones in PC. XCI. curforis, & Disp. de *Simonia* inauguralem, a D. Joh. Beringio ornatus.

Meteorologiz Pars prima, Meteora complectens ignita, Disputationibus V. propofita. Rostochii, ab A. 1653. ad 1657., in 4.

Exerc. Metaph. de Bonitate. Rost. 1654. in 4.

Triumphus Davidis, in Israelis fontibus incorrupti, in Libro I. Psalmorum turbidum Tridentinorum Avthenticum ostendens, Præfide D. Aug. Varenio. Rost. 1655. in 4.

Disp. de Sabbatho, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Georg. Dorfcheo defensa. Rost. 1657. in 4. Recensum ejus prolixum D. Joh. Fechtius, in *Prolegomenis Commentarii in IV. Evangelia Dorfcheani*, lit. m. 3. b - p. 2. a., exhibuit.

Disertationes Christologiz. Rost. 1657. in 4. (M. C. K.)

Disp. de Infalibilitate formalitatis consequentiarum in secunda & tertia figura. Rostochii 1657. in 4.

Disp. Ethica de principiis Actionum humanarum, quatenus ex iis bonitas ac malitia moralis æstimari potest. Rost. 1657. in 4.

Disp. de domicilio, victu & amictu Johannis Baptizæ. Rost. 1657. in 4.

Disp. Theol. Inaug. de Simonia, ex Act. VIII., Præfide D. Joh. Beringio. Gryphiswaldiz A. 1657. in 4. Recusi Svo-baci A. 1692. in 4.

M. HENRICUS OLDENIUS, Hamburgensis, d. 9. Jul. A. 1624. natus, Parochiz ruralis in Dithmarfia Burgenfis, ab A. 1659., Pastor, & M. Nicol. Hardkopff, Antistitis Hamburgensis Nicolaitani, gener, d. 2. Mart. A. C. 1670., & ætatis 46., extinctus. V. *Ecclesiastiarum Hamburgensium Epicedia*.

Αρχιλογισμια, seu Disp. in Matth. XVIII. 10., Præfide D. Joh. Scharffo propofita. Witæb. 1648. in 4.

NICOLAUS DANIEL OLDE, Med. D. & Practicus, circa A. 1701. & 1704. Hamburgis.

Disp. Inaug. de Sputo cruento. Trajecti ad Rhenum 1691, in 4. (V. P. A. *Lebmanni Hamburgum anni 1701. literaturæ* p. 20.)

JOHANNES OLDEHORST, Hamburgensis.

Qvæstio juridica de studiorum sumibus, ubi qvædam de Beneficiorum ecclesiasticorum origine & usu injiciuntur. Hamb. 1628. in 12.

M. HENRICUS OLDENBURG, Lubecensis, Ecclesiæ Germanorum Marianæ, in Emporio Norwagiz Bergenfis, ab A. 1660., Pastor, septuagenario major, M. Aprili A. 1703., defunctus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Aug. A. 1703., p. 182.

Εὐδαιμονία Christiana; das ist: Christliche Eterbelsunst, oder Leichpredigt über M. Henr. Lemmichium, Predigern zu Witten, auß Luc. II. 29. 32. Lubecz 1674. in 4.

JOHANNES OLDENBURGIUS, Hufenfis, A. 1550. natus, scholæ in civitate patria publicæ Conrector ab A. 1573., Rector ab A. 1582., & antea, solo A. 1572., munere (qvo se ob tentationes abdicavit) Diaconi ibidem functus, d. 20. Jun. A. C. 1605. ac ætatis 55. vivis caelebs excessit.

Plura de vita ejus V. in Joh. Melch. Kraffz *Justusfcher Kirchen- & Justitiorie* p. 277. 329. 330. Conf. Mart. Holmeri *Præfat. Sermonis Sacri Germanici de Templi Hufenfis incendio* p. 11.

Ab Henr. Lathero, Jcto, discipulo suo (3.), *Informator tenore ætatis vocatur dexterrimus*, a M. Joh. Hamero autem, Pastore Hufenfi, in *Epistola* ad Joh. Pistorium, Inpropositum Eiderstadiensem, *avvdsle*, Kal. Oct. A. 1573., cum pridie noster Orationem auspicalem de Scholarum utilitate, *fatis splendidis*, recitasset, exaratus, hoc ornatus est elogio: O divinum ingenium! Ecce, qualis sis Deus noster, erigens ex pulvere pauperem! Gratulamur merito patriæ nostræ de tali ornamento, & peculiari Sp. S. organo.

Designatio classium, sectionum, & exercitationum Latinæ & Græcæ lingvæ, nec non artium Logicarum, quæ in quinque classibus hudi Hufenfis proponuntur, jussu Scholararum scripta, Slesvigz 1588. in 4. V. de illa *P. III. Isag. mea ad Hist. Cimbr.*, c. 4., p. 316. 317.

Elegia in nuptias Nicol. Jungii, J. U. D. & Cancellarii Holfatici, cum Anna Broderia (*perquam elegans*). Slesvigz 1599. in 4.

Epistolæ III, ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holfaticum, A. 1581. & 1583. exaratz, in Volumine Epistolarum ad Eitzenium *avvdsle* mihi perleceæ.

(1.) De durum filiarum, parenti superstitum, maritis V. Andr. Dasi. *Habichtshaus Rostochium anni 1609. litterarum*, p. 104. 109. (2.) in *Program. Rostochiensi*, A. 1601. *Catharina Heinia promisso exequiit*. (3.) in *Præfat. Tr. de Consu.*

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

CC CC C

M. HEN-

M. HENNINGIUS OLDENDORPIUS, Hamburgensis, studii lingvarum, arithm ac Theologiae, in patria primum, & deinde (A. 1562. & seqq.) Witebergæ, Basileæ, Rostochii, imo Lutetiae quoque (1.), incubuit. Lingvæ, cuius peritia excellabat, Hebrææ professionem in Academia Rostochiensis, M. Jun. A. 1566., Ulrici, Ducis Megapolitani, obtinuit beneficio (2.), sed eadem, biennio post, ob crimen Veneris maleculæ nefandam, excidit, dieque 9. Dec. A. 1568. a societate Academica, testibus Thoma Lanfio (*Oldendorpium* eum perperam appellante) (3.), & (quem hic allegat) Ern. Cohtmanno (4.), exclusus est ac relegatus de qua *maledictio* turpissima hæc narrat Otto Frid. Schützius *Lib. I. Comm. de vita Dav. Chytræi* p. 312. 313.: A. 1568. M. Henn. Oldendorpius, Ebr. Ling. Professor, Joh. Oldendorpii, JCr, nisi me omnia fallunt, filius, delatus a Philippo & Theodoro, Studioſi Livonia oriundi, apud Rectorem Joh. Borcholtum, quod cum pueri, fidei sue concredito libidinem nefandam exercuisset, lata die 9. Dec. a dicto Rectore & Promotore Natb. Chytræo sententia, exilii poena multatur; pro quo Joh. Bouknius, frater Oldendorpii uterinus (Acad. Rost. Antecessor), frustra intercessit. Rostochio eiectus, A. 1569. Witebergam, & inde Basileam (uti & Joach. Degeneri ad D. Paulum ab Eitzen *Epistola* didici), concessit, diutius ibi, ob hominum doctorum copiam, commoratus. Argentinam tandem delatus, D. Joh. Pappo, ad Cathedram eveſto Theologicam, in professione lingvæ Hebrææ, cæterarumque Orientalium, d. 14. Jun. A. 1575., successit Academica, Decanum Ordinis A. 1585. egit Philosophici, A. 1588., ut D. Joh. Lud. Havenreuterum, tergemina gravatum professione, Medica, Physica & Organica, parte aliqua istius levare oneris, Physicam, iussu Scholarcharum, cum Hebræa conjunxit, & Collegii tandem Wilhelmiani adeptus præfecturam, d. 5. Sept. A. 1589. expiravit (5.).

V. de illo Melch. Junii, Rhetoris Argentinensis, *Programma* (in quo *Vir vere bonus & doctus, pacis ac tranquillitatis studiosissimus, & Epæos denique & pater eorum, qui in Collegio Witebergico aluntur, beneficis, vocatur*) *Funeræ*, Melch. Sebizio Synoplin vitæ ejus, ex isto ll. cc. exhibitam, D. Leonh. Hutteri, Theologi Witeb., discipuli ipsius (cui *Professor lingvarum Hebrææ, Chaldaicæ & Syriacæ, audit maxime industrius*), Or. Parent. de vita D. Salom. Gesneri, *lit. C. 2. b.*, G. M. Königi *Biblioth. Vet. & novam, lit. O.*, & *Homonymoscopiam* nostram, *Sci. II. c. 7.*, *S. 92.*, p. 707.

Programma de lingvæ Hebrææ necessitate & utilitate, quo professionem illius, F. Joh. Bapt. A. 1566., Rostochii est auspiciatus, a Joh. Posselio Sen. *Parti II. Scriptorum Rostochiensium publicorum*, junctim a se Rostochii A. 1567. inſ. editorum, f. 373. 374. 375., insertum.

IV. *Epistola* ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Holsaticum, Witebergæ A. 1562. & 1564. exarata, quas in Volumine *Epistoliarum* ad Eitzenium inedito reperi.

JOHANNES OLDENDORPIUS, Hamburgensis, Alb. Krantzii, ædis Cathedralis Decani, Theologi, JCr & Historici illustris, avunculi sui, & exemplo, & liberalitate, incitatus, Jurisprudentiæ, in Acad. Colonienſi, aliisque, tanto ardore & successu, incubuit, ut non supremos solum illius honores Gryphiswaldæ juvenis admodum reportaret, sed famæ etiam postea, meritis præt eximias, magnitudine Jurisconsultos Germaniarum omnes, sibi cœvov, superaverit. In urbe primum Rostochiensis, A. 1529. & triennio sequenti, & Syndicum egit, & publicum simul Juris Interpretem Academicum, primoque illic doctrinæ Lutheranz præconi, Joach. Slutero, strenue contra Pontificios patriocinatus, calumnias horum evitare non potuit, *Apologia* A. 1533. confutatas Saxonica. Eodem anno 1533. Syndici in civitate Lubecensi officium Joh. Oldendorpio, *viro summa eruditionis, sed male vitæ*, a Georg. Wollenwebero, Demagogo, affectisque ejus seditiosis, commissum esse, Reimarus Kockius, aliique historiz Lubecensis scriptores, perhibent. Qvian nosſer, vel alius ei *imponere*, fuerit, nondum mihi esse exploratum fateor. Juris deinde in Academia Germaniarum diversis, Francofurtana scilicet ad Viadrum (si Wollg. Justum, aliosque, audias), Colonienſi, & tandem, ab A. 1540., in Marpurgensi fuit Doctor, hujusque Antecessor, ab A. 1558., primarius, simulque Philippi magnanimi, Hæſtorum Landgravi, Consiliarius. In ultima hac statione communis hic JCrutorum Germaniarum Præceptor, imo verè in eadem Jurisprudentiæ vindex & instaurator præcipuus & longe dexterrimus, corruptelarumque cum Theoriz legalis, tum Praxeos forensis, reſormator judicioſissimus, sed, ob legulejorum & rabularum contumaciam, scopo haud potius, cum summa eruditione, singulari in docendo dexteritate, scriptisque plurimis, Germanorum pariter atque exterorum meruisse admirationem, d. 3. Jun. A. 1567. vixit exorſi. Prolixiorum vitæ ejus, scriptorum & meritorum, historiam, cum judicis, quæ de his Viri rulerunt doctissimi, honorificis quæplurimis, Tomus operis hujus nostri exhibebit ultimus. Evolvantur interim, qui, iusto licet parcius, eo spectantia narrarunt atque congesterunt, Melch. Adamus in *Vitis JCrutorum Germanorum*, p. 175. 178., Paulus Freherus, hunc secutus, in *Theatro Eruditum*, p. 854. 855., Henr. Pantaleon P. III. *Prosopographia* p. 188., Nicol. Reusnerus in *Iconibus Eruditum*, Cons. Gesnerus in *Biblioth. universali* p. 445., Joſ. Simlerus in *Epitome Biblioth. Gesnerianæ aucta* p. 401., Pet. Nigidius in *Elencho Professorum Marpurgensium* p. 15., & Christ. Wilh. Eybenius in *Eponymologio Critico Tok. Magiri*, a se aucto, p. 621.

M. BERNHARDUS OLDERMANN, Slesvicensis, Pastor in Eiderſtadia Cotzenbüllensis, totiusque simul Provincie istius, ab A. 1680. (d. 9. Aug.), Præpositus, Apoplexia d. 9. Dec. A. 1681. extinctus. V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hiſt. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 200.

Disp. Theol. duas illustres de fide controversas complectens, unam contra Pontificios, de Certitudine salutis, alteram contra Calvinianos, de Electorum amissione fidei & Spiritus sancti, Præfide D. Celestino Müllena proposita. Regiomonti 1649. in 4.

PHILIPPUS CHRISTIANUS OLEARIUS, Slesvicensis, Ad Olearii, Mathematici & Bibliothecarii Holsatogortpiensis, filius, d. 14. Apr. A. 1658. in lucem editus, post obitum utriusque parentis ab affini, Burch. Niederſtadio, Consiliario Ducali, educatus, studiisque scholasticis & Academicis absolutus, post reditum ex itinere Belgico & Anglico, Med. Doctor Erfurti A. 1689. renunciavit. Vitæ ejus seriem fusius exponit D. Justi Vestii, Prof. Med. Erfurtensis, *Programma*, *Disputationis illius inauguralis præmissum*.

Epigraphæ in laudes Petri, Comitæ a Griffenfeld, in Holsatiam adventantis. Slesvigæ 1675. in fol. Disp. Inaug. de partu difficili. Erfurti 1689. in 4.

GVILHELMUS OLTERUS, Pastor in Dithmarsia Australi Nordhardſtedienſis.

Geistliche Seelenlust, oder Gesang und Gebetbuch, in drey Theilen bestehend. Glückſtadii 1660. in 12.

HENRICUS

(1.) V. Melch. Sebizio *Append. Chronol. de Professoribus Acad. Argent.*, D. Joh. Schmidii *Homilii V. de fonte scholastico Jubilæi Germanici*, A. 1641. edita, adjectam, p. 276. (2.) V. *Programma ejus auspiciat, infra memorandum*. (3.) in *Tr. de Academicis* p. 10. 11. (4.) in *Responsio I. Academicæ*, num. 374. (5.) V. Melch. Sebizio *l. c.*, p. 250. 276. 362.

HENRICUS OLTERUS, Wilhelmi, modo memorati, filius, Nordhardsteda Dithmarfus, Diaconus in Dithmarfus, ab A. 1687., Hemmingstadiensis.

Oratio de Difficultatibus & fructibus studiorum. Kilonii 1683. in 4. Programma, a D. G. Morhofio illi prae-missum, inter *Programmata*, *Orationibus* ejus subjuncta, num. 92., p. 959. 960. 961., est reculum.

M. JOSIAS HENRICUS OPITIUS, Kiloniensis, Henrici, Professoris Theologi, filius, Lipsiz, d. 31. Jan. A. 1704., suprema Philosophiae ornatus laurea, Diaconus, ab A. 1709., in Eiderstedia Tonningensis, Parentisque in Bibliorum Hebræorum editione *συνεργός*, ad Pastoris tandem dignitatem A. 1717. in eodem evesctus oppido, & A. 1719. mortuus.

Oratio, Carolo XII., Sveciz Regi, ob liberatam ab obsidione Narvam, & reportatam a Moscis victoriam, dicta. Kilonii 1701. in fol. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701. p. 91.

Disp. de trito illo: *Vulgus regitur opinionibus*; Praefide Georg. Paschio defensa, Kil. 1701. in 4.

Disp. qva Messias capitis LIII. Eliaiz scopus unicus esse, contra Grotium & Judæos, demonstratur, Praefide Parente proposita. Kil. 1702. in 4.

Hodegeticum Hebræo-Chaldæo-Biblicum, in qvo vocabula Hebraica & Chaldaica V. T., ordine librorum, capitum & versuum, ita exhibentur, ut lectio Hebræo-Biblica, absque tadiose evolutionis vocum impedimento, facillime institui, & intra anni spatium, integra Biblia Hebraica commodè perlegi atque intelligi possint; *αὐτὴν ὡς, cum prælatione* D. Henr. Opitii, parentis, editum Kilonii A. 1702. in 8., auctiusqve Hamburgi A. 1711. in 8. reculum. Instituti methodiqve notitiam *Nova Literaria Lubecensis*, M. Sept. A. 1702., p. 271. 272. 273., & Joh. Christoph. Wolfii *Historia Lexicorum Hebræorum* p. 205. 206., suggerent.

Disp. de Sepultura Messiz, & admiranda Dei circa illam providentia, ex Ef. LIII. 9., Parente praefide defensa. Kil. 1703. in 4.

Disputationum de Libris S. Scripturæ apparenter deperditis prima. Lipsiz 1704. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.*, M. Maj. A. 1704., p. 175. 176.

Disp. de Jeremia inter Prophetas majores primo, Isaaco Abarbeneli præcipue opposita. Lipsiz 1704. in 4. Recensum ejus in N. L. *Germ.*, M. Febr. A. 1705., p. 57. 58., invenies.

Disp. Pneumatica de Conceptibus Dei formalibus & objectivis, ad locum in Collegio Philof. obtinendum proposita. Lipz. 1705. in 4. V. N. L. *Germ.*, M. Dec. A. 1705., p. 458.

Disp. Philol. de libro Domini, ad Ef. XXXIV. 16. Kilonii 1706. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1706., p. 273. 274.

Disp. Philologico-Critica de Sectionibus Pentatevchi minoribus, *Petbuches* vulgo appellatis, Cl. cuidam Philologo Reformato opposita. Kil. 1706. in 4. V. de illa N. L. *Lub.*, M. Jan. A. 1707., p. 24. 25.

Disp. de Causa Physica & morali, ac influxus utriusqve imputatione. Kil. 1708. in 4. V. de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1708., p. 84. 85.

Disquisitio Historico-Philologica de Candelabri Mosaiici admirabili structura, ejusdemqve Positu in Sancto. Jenæ 1708. in 4. Hujus (aliam de *Sacerdotum circa Candelabrum istud munus, & secreta illius mysticaque ratione*, pollicitz) recensum *Alta Erud. Lipsiensis*, M. Jan. A. 1709., p. 31. 34., exhibuerunt.

Promittuntur ab eo:

Vindiciæ usus Accentuationis Hebraicæ distinctivi, pro D. Matthia Wasmuthro, contra Joh. Brunsmannum. V. *Catal. Nund. Lips.* A. 1708. *Autumn.* p. 59., & *Hyemal.* A. 1709. p. 39.

Tr. de Kri & Kribh, qvo formam vocum Hebræarum textualem Kribh non vitiosam & corruptam, sed Anomalicam, ob certas rationes summo studio ita expressam, esse, ostendetur. V. (ex *Hodegetico* ejus) *Nova Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1702., p. 273.

R. Isaaci Abarbenelis Praefationes, quotqvot in Commentariis ejusdem inveniuntur, omnes, multiplici eruditione referatissimæ, cum Versione Latina, annotationibus, & Praefatione de vita ac scriptis Autoris, edendæ. V. *Catal. Nund. Lips.* A. 1704. *Autumn.* p. 15., *Vern.* A. 1705. p. 58., & *Vern.* A. 1706. p. 5.

R. Salomonis Ben. Melech. Comm. in Pentatevchum, cum R. Jac. Abendanz ad eundem Spicilegio, Latine translatus. V. *Catal. nund. Lips.* A. 1706. *vern.* p. 5.

PAULUS FRIDERICUS OPITIUS, Kiloniensis, præcedentis frater, Henriciqve patris, in Bibliorum Hebræorum editione, itidem *συνεργός*, Professioni Linguarum Orientalium ac Græcæ in Academia Kiloniensis patria A. 1721. adnotus.

Epimicion Heroicum, in gloriosissimum Salvatoris nostri triumphum, publice Kilonii, d. 16. Maji A. 1703., in Parafceve festi ascensionis Christi, recitatum. Kilonii 1703. in fol. V. Seb. Kortholt *Programmatibus præmissum*, & *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1703., p. 136. 137.

Disp. de Philophia Characteristica & Parznctica, Praefide Georg. Paschio. Kil. 1705. in 4.

Disp. de humili & mirabili nativitate Messiz, ex Ef. LIII. 2., Praefide Parente. Kil. 1706. in 4.

Disp. Philol. de Libro Domini, ad Ef. XXXIV. 16., Praefide M. Jo. Henr. Opinio, fratre. Kil. 1706. in 4.

Cimbriæ gaudium ob recens natum Carolum Principem, Christiani Augusti, Ducis Holfato-Gottorpiensis, filium, Oratione solenni declaratum. Kil. 1706. in fol.

Scholiaz Criticorum in Leviticum examinata, Praefide Theod. Dassovio Autore. Kil. 1707. in 4.

Commentarius Historico-Philologicus de Custodia templi Hierosolymitani nocturna, ex Hebræorum monumentis, duabus ante hac Disputationibus, Praefide D. Henr. Opitio parente, propositus. Kil. 1710. in 4. *Eruditus* vocatur a J. Alb. Fabricio in *Bibl. Antiq.* c. 9., p. 288.

Disp. de Gigantibus. Kilonii 1715. in 4.

Disp. de Amico Israelitarum in Festo Tabernaculorum consortio, Psalmo CXXXIII. a Davide celebrato.

Disp. I. de Hadriani Imperatoris nomine, in dolo, virtutibus ac vitiis, in supplementum Historiz Augustæ, ex scriptis Judæorum. Kil. 1722. 4. In hac, §. 1., p. 5. simile Historiz Augustæ aliorum Imperatorum Romanorum, & scriptis Judæorum antiquissimis, Supplementum promissit.

Disp. II. de Hadriani Imp. moribus, eruditissimæ cum Doctores Judæorum controversiis. Kil. 1723. in 4.

Gelehrte & taurende über den Tod und Sterben Jesu Christi. Kil. 1702.

Mafora magna, tam textualis, quam finalis, ad Alphabeti ordinem disposita, cumque variis MSSis, & inter se, diligenter collata & emendata, & ab omnibus fere contradictionibus liberata; quam parens, Henr. Opitius, A. 1709., in præfat. *Bibliorum Hebræorum*, ab eo jussit expectari.

M. CONRADUS OPORINUS, Femariensis, vici in Hofaria Neo-Monasteriensis, ab A. 1677., Archidiaconus, & ab A. 1679., Pastor, A. 1713. mortuus, de cuius vita plura in *Novis Lit. Lubec.*, *M. Jam. A. 1701.*, p. 188. 189. 190., sunt relata. Conf. de illo J. H. a Seelen P. II. Athen. Lubec., p. 178. 179.

Disq. Ethica de Principiis actionum humanarum, Praefide M. Marth. Laurentio. Rostochii 1668. in 4.

Disq. Philologico-Critica ad Matth. II. 23., Praefide Balth. Stolbergio. Witeb. 1669. in 4.

Theses ex universa Philosophia inaugurales, Praefide Georg. Ern. Heldbergio. Kil. 1673. in 4.

Der Todinn Ehrlichföhnliche und herrliche Todes-Lust, oder Leichpredigt über Anna Todinn, Wittwe, auß 2 Cor. V. 1. 2. Kilonii 1682. in 4.

Die süßstehende Herrlichkeit der Kinder Gottes, oder Leichpred. über Joh. Ellermann, auß Rom. VIII. 18. Kil. 1698. in 4.

Die von den Gerechten erbetene Hülfe auß vielem Leiden, oder Leichpred. über Fr. Anna Maria Bremerinn, auß Pf. LXI. 1-5. Hamburgi 1701. in 4.

M. JOACHIMUS OPORINUS, Neomonaasterio Hofarus, Conradi, Vici illius Pastoris, filius.

Historia Critica de Animi humani perennitate Dissertatio prior. Kilonii 1719. in 4. Scripti hujus *αναγγελια* invenies in Joh. Gottl. Krausii *neuen Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 37. A. 1719., p. 293. 294.

Carmen Graecum heroicum *αἰετοδόν* de Emendatione omnitemporis inter homines necessaria, Kilonii, in festo anni 1717. Jubilæo, publice recitatum. V. Programma Kiloniense, Jubilæo isti præsissum.

Historia Critica doctrinae de Animi humani perennitate, a prima rerum memoria, ad praesentem ætatem usque, deductæ atque explicata. Hamb. 1723. in 8. (*Catal. nund.*)

JOHANNES OPSOPOEUS, five KOCHIUS, (Germanico hoc cognomine in scriptis Saxonis, Graeco autem in Latinis, usus), Hamburgensis, Parochiae Geesthadenensis Pastor, Poeta venz, in argumentis sacris, extemporalis, sed minus castigat; distinguendus tum a D. Joh. Opsopoeo, Brettano, Prof. Medico Heidelbergensi, cuius vitam ac scripta Melch. Adamus (*in Vitis Medicorum Germanorum* p. 325. 326.) recensuit, tum a Joh. Opsopoeo, Byruthino, cuius *Cantiones sacras* Frid. Taubmannus (*in Melodistis, Lib. II. Epigramm.* p. 393.) peculiari commendavit carmine. Confer *Homonymoscopiam* nostram, *Secl. III.*, c. 4., §. 17., p. 355.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Carmen de Horribili lapsu primorum parentum. Hamburgi 1602. in 4.

Textus Epitolicus, die Viridium, ex 1. Cor. XI., homilietice explicatus, & nunc metricè expressus. Hamb. 1631. in 8.

Carmen Theologicum de Salute generis humani, amissa per Protoplastos, & restaurata per Salvatorem nostrum, Jesum Christum, XVII. libris Christiados comprehensum, Hamb. 1632. in 8.

Historia passionis D. N. I. C., VII. Concionibus (*max memorandis*) homilietice ante hac proposita, & nunc metricè reddita. Hamb. 1632. in 8.

Textus Evangelicus Luc. II., de Circumcisione Domini, homilietice & metricè redditus. Hamb. 1633. in 8.

Elias, five Comœdia, vitæ, res gestas & translationem Eliz exhibens. Hamb. 1633. in 8. Germanice etiam eodem anno prodit.

II. SAXONICA ET GERMANICA.

Passio Christi; dat is: VII. Christliche Predigten über de, uß allen IV. Evangelisten tosamengesagene, Historie des Eydens des Christi. A. 1620. in 8. Up dat nye corriget, unn mit ener lehrhaftigen Gründumerslagspredigt vermehret. Hamb. 1624. in 8. De Metaphrasi illarum Metrico-Latina jam est dictum.

Resurrectio Christi; dat is: IV. Predigten von der fröhen Uferstandinge Jesu Christi, über de geröndelten Evangelia in den Osterliden Gütigen gehalten. Hamb. 1624. in 8.

Triumphus Christi; dat is: Eine Christliche Predigt von der triumphierenden Himmelfahrt unsers Heylandes Jesu Christi, uß dem LXVIII. Psalme. Hamb. 1624. in 8.

Predigt über dat Evangelium Dom. XXIII. Trinit., uß Matth. XXII. Hamb. 1624. in 8.

III. Predigten über den CXXIV. Psalm. Hamb. 1633. in 8.

Elias, oder eine Comœdie, von dessen Leben, Thaten und Himmelfahrt, aus dem Lateinischen überseht. Hamb. 1633. in 8.

JOHANNES OSTERLOH, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disq. Inaug. de Praescriptione rerum, per mare adlatarum, secundum Statuta Hamburgensia. Halz 1710. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatur* p. 34.

PETRUS OSTERMEIER, Hamburgensis, J. U. L. & in patria Practicus, Scriba, ab A. 1684., Praefectura Bergerdorf., A. 1710. mortuus. (V. Fabricii *Vol. V. Memor. Hamb.* p. 294.)

A. P. A. Lehmanno (*in Hamburgo literato* A. 1701. p. 20., & A. 1704. p. 19.) tribuuntur:

Disq. Inaug. de Emphytepsi. Basileæ 1675. in 4.

Disq. Inaug. de Cambiis, eorumque jure. Aureliz 1687. in 4. (*Sed hec D. Dav. Ottoni, paulo post memorandi, debetur.*)

MATTHEUS ab OTTHEN III., Michaelis filius, Matthæi suten I. (qui Matthæi etiam II., Galeni & Prolemi, fuit parens), Friderici I. Regis Daniz, Archiatri, & prædii prope Slesvigam Apensburgensis Toparchæ, nepos, & familia, quæ Medicos complures eruditos protulit, nobili ortus est Cimbrica. In Maximiliani II., Imperatoris (a quo insignia ejus, crucem rubram, stellam fulvam, leonem, caputque bovis, in quatuor ostentantia areolis, stella & cruce sunt aucta), aulam delatus, Alberti & Wenceslai, filiorum ejus, studia per annos complures gubernavit. Soli deinde Alberto, Ecclesiz Rom. Cardinali & Lusitaniz Proregi, suam addidit operam, atque Ulyssipone (ab anno circiter 1580., teste ipsius ad Ranzovium Epistola) a secretis fuit consiliisque intimis. V. Henr. Ranzovii, Proregis Cimbrici (cui *Vir audit omni doctrinarum linguarumque præcipuarum cognitione imbutus*), *Contextum Historicum*, Jonæ ab Elverfeld tribus *Epigrammatum de Hofaria classibus adjectum*, *lit. P. 3. b.*, & Andr. Angeli *Chronicon nobilitatis Holstæ Germanicæ*, *Lib. I.*, p. 85. 86.

Epistola ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, Ulyssipone d. 17. Jul. A. 1592. scripta, & in Sylloge *Consolatoriarum ad Ranzovium*, a Georg. Lud. Frobenio Francofurti A. 1593. in 1. edita, p. 307. 310., luci exposita publica.

DAVID

- DAVID OTTO, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1719. mortuus.
Math. Nic. Kortholti Hexastichon in honores ejus Doctorales Lib. I. Epigramm. p. 8. legitur.
Disp. Inaug. de Cambiis, eorumque jure & privilegiis. Aureliz 1687. in 4.
DAVID OTTO junior, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.
Disp. Inaug. de eo, quod justum est circa Periculum imminens, Præfide D. Christ. Wildvogelio propofita. Jenæ
1715. in 4. V. de illa Parte I. de Selectis Famæ p. 128. 129.
JOHANNES OTTONIS, Hamburgensis, J. U. D.
Disp. de Nobilitate, Præfide Joh. Paulo Felwinger. Altorfii 1671. in 4.
Disp. de contractu Affecurationis, Præfide D. Joh. Wolff. Textore. Heidebergz 1674 in 4.
Disp. Inaug. de Testamentis rusticorum. Altorfii 1675. in 4.
LAURENTIUS OVENI, Witzworta Eiderstadiensis, J. U. Doctor & Judicii in Eiderstadia provincialis, circa
A. 1650., Affessor.
Ei Pet. Saxius, Senator Eiderstad., A. 1660. Exercitationes suas Historicas ἀνὰ δὲ ἑξ ἑξ inscripsit. V. J. H. a Seelen P.
III. Athen. Lubec. p. 152.
Disp. Inaug. de Usuris & contractibus usurariis, Præfide D. Henr. Hahnio, Helmstadii 1650. in 4.
Trauer- und Klagegedicht über die schreckliche Sündfluth, und Ueberjürgung des falschen Eernwassers, so im Lande Eider-
städt d. 11. Oct. A. 1634. geschehen. Hamburgi 1641. in 4. E vena, non minus quam Epicedia ejus vernacula complura,
profuxit triviali.
JUSTUS ab OVERBECK, Hamburgensis, J. U. D. & xdis in patria Cathedralis, circa A. 1701., Canonicus,
A. 1719. mortuus, V. J. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 614., & P. A. Lehmanni Hamburgi A. 1701. literaturum
pag. 20.
Disp. Inaug. de Fœnore licito, quincunces excedente. Ultrajecti 1695. in 4.
M. WOLFGANGUS OUWE, Flensburgensis, patre M. Gerhardo Ouwo Juniore, senioris filio & in Pa-
rochiz Johannez Pastoratu successore, matre autem Anna Lopia, d. 23. Mart. A. 1632. natus, post finita studiorum in A-
thenæo patriz, aliusque locis, tyrocinia, Theologicis & Philosophicis, in Gymnasio Stettinensi, ab A. 1648., in Acad.
Rostochiensis, ab A. 1650. ad 1653., & in Lipsiensi, convictuque Joh. Hülsemanni, A. 1653., vacavit. Magultri deinde
titulo Rostochii A. 1654. reportato, Parochiz ruralis Husbuenis Pastorem, ab A. 1659., egit, & ex ista, bonis fere
omnibus infelici amisit incendio, sequenti 1660., ad cœtus sacri Johannei, in vicina urbe patria Flensburgensi, revo-
catus est gubernationem. Huic cum per lustra tria, & quod excedit, præfuisse, M. Febr. A. C. 1676., ac ætatis 44.,
expiravit, nullis ex uxore Elisabetha, Olai Georgii, Parochi in Julia Alchleffensis, filia (D. Stephano Kenckelio, Præ-
posito Tunderensi, secundis deinde sociata nuptiis), liberis susceptis. A Joh. Vorstio, Rectore Flensburgensi & Be-
rolinensi, Preceptore suo, in Epistola, qua Diatribæ de Causa per se & per accidens A. 1652. ipsi inscriptis, ob animi
dotes præclaras, candorem, probitatem & discendi cupiditatem, est celebratus.

SCRIPTA EDITA.

- Hætas Thesium de extremo Judicio, Præfide D. Jac. Fabricio, Stettini 1649. in 4.
Exerc. Log. de Secunda mentis operatione, & oratione externa, hujus signo, Præfide M. Joh. Vorstio, Rostochii
1651. in 4.
Disp. Polit. de Summa potestate civitatem gubernandi, quam unus obtinet, Præfide eodem Vorstio, Rost 1651. in 4.
Klagend- und Trostschiff über das unzeitige, doch fleißige, Absterben Gregorii von Pudewels, Erbherrn auf Stamm. Slesvigz
1658. in 4.
Robustende Erinnerung vom Mißbrauche der Kleider, da viele Christen in defectu, viele in excessu, sündigen, das ist, da
viele, auch Mangel jierlicher Speyrnt Sonntagkleider, auß der Kirchen wegbleiben, viele mit üppigem alamodischen Kleider
prachte sich hochmüthig erheben. Hamburgi A. 1663. in 12.
Eni Cæcæa iræ divinz; das ist: Cometen-Erscheinung, dadurch Gottes Zorn über alles gottlose Wesen vom Himmel
wird offenbahret, in einer Predigt über das Evangelium am Feste der H. Drey Könige (ausf Matth. II.) vorgestellt. Ham-
burgi 1665. in 12.
Wunderbare Todesfahrt, oder Theologischer und Historischer Diskurs von dem wunderlichen Ende und Tode, damit
etliche, auch fromme Christen, auß dieser Welt wunderbarlich gerissen werden; Herrn Henningo Peterlén, Hofstein-Glücks-
burgischen Hofpredigern und Probstn, zum Troste, wegen des Todes seiner Lieblichen, aufgesetzt. A. 1665. in 8.
Mammon, der heutige, große, ungeheure, unbarmherzige Weltgott, auß dem Evang. am XV. nach Trin. (Matth. VI. 24.
& 19.), in einer Predigt hervorgehohlet, und allen verworffelichen eigennütigen Armbüßschwändern und Weighälßen zur Lehre,
Erinnerung und Warnung, aufgegeben. Slesvigz 1669. in 4.
Schuldigster Nachklang, Dr. Sibyllæ Urfulz, Hergoginn in Hofstein-Glücksburg, zu immerwährendem Ehrengedächtnis-
se aufgesetzt, und, nebst anderer ihren Leichenreden, in der Fürstlichen Hofstein-Glücksburgischen Gedächtnisfeste ge-
druckt. Hamburgi 1672. in fol.
Apocalypsis hæreticos, oder Offenbahrung der Ketzer, Lügen und Zerrhümer, welche Antonetta Bourignon, in unter-
schiedlichen Büchern, und sonderlich im Gezeugnisse der Wahrheit, zu Tage gelegt. Hamb. 1675. in 8. Commendatur
a D. Sam. Pomario in præf. Partis I. der Schußschrift wieder den Gutmännischen Offenbahrungs-Patron, & in ipsa
Parte I., p. 292. 293. 549., Timoth. Dan. Colbergio im Platenischen Hermetischen Christenthume, P. I., c. 10., p. 413., ac
Joh. Henr. Feustkingio in Gymæco Hæretico-Fanatico p. 192. Invektivis contra scepticis in eam debacchatos est Pet.
Pouterus, in Continuatio sua Vite Bourignoniana Gallica, Amstelod. A. 1683. ævovµus edita. Non enim solum sup.
XXV., §. 9., p. 387., Georg. Henr. Burchardum & nostrum, Bourignoniz in Cimbria adversarios. vocat deux Jan-
nes & Jambres de notre siecle, les trompettes de toute la bande, qui animoient toute la troupe au carnage; sed cap. etiam
seqv. XXXI., §. 5., p. 412., cum in Ouwum denuo commata quædam effudit, scriptum hoc ejus appellat un
mechant livre, & tale de illo addit judicium: Sériusement, son libelle n'est qu'un ouvrage digne d'un pastan, plein de
vin, qui jure, & peste contre la personne de Mlle Bourignon, sans aucune, discretion. Qvas censuras immitte Gottf.
Arnoldus etiam, Tomo III. Hist. Eccl., c. 16., p. 101., approbare videntur.

INEDITA, sive AFFECTA, in præfat. scripti contra Bourignoniam promissa.

Tractat von den Ubrachen des falschen Christenthums.

Tr. von dem üppigen, in aller Welt, bey Geistlichen und Weltlichen, Hohen und Niedrigen, wolbekandtem Sauff- und Nicotianischen Rauchteufel.

Tr. vom Atheistischen Unglauben, dadurch der Artickel von der Auferstehung der Todten in Zweifel gezogen und ganz nie dergestalt wird.

Tr. von kalten, grausamen und grimmen Wintern, was dabey zu bedenden sei.

MARTINUS OUWMANNUS, oppidi in Stormaria Wilstrienfis Pastor, A. 1661. mortuus.

Epaphroditus Christianus, oder Christliche Gedanken eines schwachen Biedermannes. Hamburgi 1661. in 12.

M. NICOLAUS OUWMANNUS, Wilstrienfis, Martini, modo memorati, filius, Parochiz ruralis Thumbyensis, in præfectura Slesvicensi, ad annum usque fatalem 1693., Pastor.

Tres Quaestiones Mathematicæ, ex S. literis petitz (1. de Turni Babylonica; 2. de Colosso Babylonico Dan. III. 3. de pompa Salomonis Matth. VI. 29.), e Mathesi resolutæ, &, ad gradum Magisterii impetrandum, Præfide D. Sam. Reyhero propofitz. Kilonii 1672. in 4.

M. MARTINUS JACOBUS OUWMANNUS, Thumbya Anglo Cimber, Nicolai præcedentis filius.

Disp. de Diris sanguinum in lapidatum derivatis, e Matth. XXVII. 25. Kilonii 1705. in 4.

Lotio manuum Judæis usitata, ex Codice Mischnico, ad mentem Hebræorum interpretum, expressa, & luci restituta: Cum præfatione Theod. Dassovii. Hamburgi 1706. in 8. Exhibet in ea Autor ספר ידים, sive Codicem de lotionibus manuum Thalmudicum, cum R. Mosis Maimonidis & R. Obadæ de Bartenora Commentariis, Excerptis e Commentario *Jom Tobh*, suæque versione Latina & notis, in quibus Gvilh. Surenhuflii editio subinde castigatur. Confer de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1706., p. 165-57.

Promittuntur ab eo:

Disp. de Philologia Hebrææ desideratis, V. Ep. Dedic. *Disp. de diris sanguinum.*

Tr. contra Joh. Clericum, ejusque de Angelo increato, in Commentariis suis, *שרשפיניעווא*, Rabbiorum testimonii istam confutatur, quem *sub finem Tr. de lotionem manuum* pollicetur.

Tituli Mischnæ Thalmudicæ de loto diei, aliisque argumentis, complures, una cum Mosis Maimonidis, Salom. Jarchii, Obadiz de Bartenora, & Codicis *Jom Tobh*, in eos, Commentariis, Latine vertendi notisque illustrandi. V. *Tr. de lotionem manuum* p. 197. 196.

P.

M. JOH. GERH. PAGENDARM, Lubecz d. 2. Dec. A. 1681. natus, Jacobi, scholæ publicæ Cantoris, filius, titulo Magistri A. 1703. Witebergæ reportato, A. 1707. Ecclesiastes est factus in templo D. Margaretz Castellii Noribergensis extraordinarius, A. 1712. Concionator aulicus Wilhelmsdorfii Hohenloicus, simulque Pastor Neidhardwindensis, & Consistorii Hohenloici Assessor, ac tandem A. 1719. Pastor in Olsnenfi Silesiæ provincia Paschkerwizensis.

V. Joh. Henr. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 182. 183. & *Nov. Lit. Lubec.*, M. Mart. 1704. p. 94.

Disp. de Peoplo veterum, Præfide M. Herm. Henr. Pagendarmio, fratre, defensa. Witeb. 1702. in 4.

Existentia Spectrorum & sagarum veneficarumque pactis cum Diabolo demonstrata, Præfide M. Guft. Frid. Pistorio. Witeb. 1703. in 4.

Disp. de ritu Capitis operiendi in sacris, ex antiquitatis Virgilianæ memoria, Præfide Joh. Gvilh. Bergero, Poet. Prof. Witeb. 1703. in 4. V. de illa *Nova Lit. Germ.*, M. Majo A. 1704., p. 163.

Disput. 2. de Minerva victrice, ab ipso Præfide propofitz. Witeb. A. 1703. & 1704. in 4. V. de iis N. L. Germ., M.

Jan. A. 1704., p. 10., & M. Febr. A. 1705., p. 43.

A Seelenio I. c. sequentia ab eo jubentur expectari:

Epitome conciliorum & Joh. Lud. Ruelio & Joh. Lud. Hartmanno.

Tr. de Particulis Lingvæ Hebrææ, una cum illius Elliphibus.

הכרת הכתר, i. e. Liber Hebræorum de Formulis Epistolarum initialibus & finalibus.

Disp. de Doctis Lubecenfibz, qui Silesiam, & doctis Silesiis, qui Lubecam illustrarunt.

Der Geistliche Wandel eines Christen.

GEORGIUS PAHLE, Hamburgi (teste Ott. Sperlingio V. C.) natus, Advocatus Stadenfis.

Brevia Jocoseria, oder kurz Ernstliche Scherz über die Lateinische Wörter, Pax Friede, Lis Zank, Seditio Aufruhr. Hamburgi 1636. in 4.

ERICUS PAISEN, Eiderstadiensis.

Oratio Epidiætica præceptorum artis Dialecticæ, singulari perspicuitate & dexteritate, juxta Logices Aristotelicæ rerum ordinem, a Phil. Melanchtone conscriptorum. Rostochii 1582. in 4. (M. C. K.)

ERICUS PAISEN, Hufensis, scholæ patriz, ab A. 1638. Subrektor, & ab A. 1640. (qvo nuptias celebravit), Conrector, A. 1647. in Borussia digressus, & illic Pastor factus Friedlandensis.

V. de illo J. M. Kraßii *Christliche Kirchen- und Schul-Historie* p. 349.

Delineatio doctrinæ prædicationum, Præfide M. Abr. Batto, Log. & Metaph. Professore, propofita. Gryphiswaldiz 1636. in 4.

Oratio Hebræa, ad imitationem capitis I. Esæiz, ductu M. Sam. Bohlui, concinnata, & Regiomonti A. 1634. recitata, quæ ad lucem aspexit, ignoro.

HERMANNUS MATTHIAS PAISEN, Hamburgensis, Med. Doctor, & in patria, circa A. 1701. & 1716. Practicus.

Theses Medicæ inaugurales, Patavii A. 1695. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 26.

M. MATTHIAS PAISENIUS, Hufensis, in Academia Rostochiensii Dav. Chytræo & Valent. Schachtio (hospite suo) studiorum gavisus ducibus, Sam. Rosenbohmium, Poetam cultissimum, commilitonem habuit (1.). & supremam Philosophiæ lauream A. 1594. reportavit (2.). A Dav. Chytræo, in Epistola ad Joh. Adolphum & Joh. Fredericum,

(1.) V. Rosenbohmi *Carmen, albo ejus inscriptum*, P. I. *Poem.*, Lib. I., p. 58-59. (2.) V. *Carmina gratulatoria Sam. Rosenbohmi* I. c., Lib. III., p. 212. 213. 214., & P. Lindebergii, P. I. *Juveniliun*, p. 81. 82.

cum, Hoflatiz Duces, commendataria, *Orationi* ipsius erudita & lectu dignissima præfixa, non ob virtutes solum & naturæ bonitatem, sed linguarum etiam Græcæ & Latinæ, omnium Philoſophiæ partium, & Aſtronomiæ præſertim, cognitionem, veræque Theologiæ ſcientiam pariter atque praxin, haud parce laudatur.

Anagrammate eleganti *Pietatis amans* ab Alb. Wichgrevio eſt vocatus, teſte Z. Colſpirio *Lih. 2. de Anagrammatif.* mo p. 271.

Oratio continens huius Seculi cum antiquis collationem, qua demonſtratur, nihil præſens a prioribus degeneraſſe, ſed, omnibus ætatis, eandem fabulam, mutatis tantum perſonis, actam eſſe, & eos, qui in contraria ſunt opinione, reſutatis; Roſtochii recitata, & cum præſatione D. Dav. Chytræi edita. Roſtochii 1595. in 8.

MATTHIAS PAISENIUS, Hamburgeniſis, patre, d. 4. Febr. A. 1643., natus eſt cognomine, ſcholæ publicæ Johanneæ Præceptore, matre autem Margareta, Bernh. Kellermannii, Conſulis Roſtochiensis, filia. E ſchola atque Gymnaſio patris dimiſſus, peritiâ Philoſophiæ experimentalis accuratori, & artis Mediçæ, eximiam, in itinere ad Batavos, Gallos & Anglos, ſuſcepit, ſibi paravit. huiusque Doctör Lugduni Batavorum A. 1666. eſt creatus. Hamburgum redux, praxi ejusdem inclauit, & Xenodochii Medicus a Senatu conſtitutus publici, Margareta Schuldorſia d. 14. Febr. A. 1669. uxore ducta, & filiola tantum unica ex hac ſuſcepta, morte paulo poſt immatura, d. 9. Oct. A. C. 1670., & ætatis 28., deceſſit. V. Mich. Kirſtenii (*multum in præſantiſſimo hoc javene, cujus exemplo vitam brevem eſſe, unaque artem, pateri, niſi amiſſiſſe, judicantis Inſcriptionem* elegantem de vita ejus ſunebrem, in Chriſt. Weiſſi *Libro II. de arguti Inſcriptionibus*, p. 201. 206., reculam, Vincentique Placcii (obitum ejus immaturum ſuſe deplorantis, *Virumque candidiſſimum & doctiſſimum, a cujus induſtria doctrinæque non vulgari magna expectabantur, illum ſalutantis Tr. de Scripſoribus Anonymis detectis*, c. 3., p. 39. 40., Conſerri etiam de illo poſſunt Henr. Oldenburgius (cui Medicus audit ingenioſus & vir præclarus) in *Adis Philoſ. Anglicanis*, M. Jan. A. 1670., p. 524. Ed. Lat. Sandiane, Georg. Wolff. Wedclius in *Progreſſu Academia Naturæ Curioſorum Germanicæ* (huius cum accenſente auctoribus), Georg. Abr. Merclinus in *Lindeno renovato* p. 797. 798., & Corn. a Beilghem in *Syllabo recens exploratorum* p. 95.

Diſp. Inaug. de Humorum vitiis, illorumque reſtitutione. Lugd. Bat. 1666. in 4. In hac, iudice Henr. Oldenburgio (in *Adis Philoſ. Angl.*, M. Apr. A. 1668., p. 134.), ab Autore aliquod eſt præſtatum, præeunte Franciſco le Boe Sylvio, circa explicandas cauſas degeneratiſſis & corruptionis humorum. Vinc. Placcius eandem, l. c., longe vocavit *duſſiſſimam*, & *Libro III. Carminum juveniſum*, p. 389., peculiari commendavit Epigrammate.

Epitſola Amicæ ad amicū, qua examinatur Andr. Caſſii Hamburgeniſis Diſputatio Inauguralis, Groningæ A. 1668. habita, contra Triumviratum inteſtinalẽ, cum ſuis efferveſcentiis. Amſtelodami 1668. in 4. Scheda duorum foliorum, qua noſter *divitiſſimæ* Diatribæ ſuæ inauguralẽ, modo laudatam, in Caſſiana, uti credebat, indigne habitam, vindicavit, ipſi a Vinc. Placcio, in *Tr. de Script. Anon.*, c. 3., p. 39. 40., & *Tomo I. Theatri Anon. & Pſeudon.*, c. 4., p. 243., tanquam vero Autori, attributa.

Fragmentum Epitſolæ de Cryſtallo Erasmii Bartholini Islandico. A. 1670. ad Henr. Oldenburgium ſcriptæ, quo ſua circa illa experimenta recenſet; in Oldenburgii *Adis Philoſ. Angl.*, M. Jan. A. 1670., p. 524. Ed. Lat. Sandiane, publicum.

Obſervationes Anatomicæ, ſex diverſis diſſectionibus puerperæ, hæmopticoi, icterici, gravidæ hypochondriacæ & hæmopticoæ, infantis octimeſtris, capitiſque humani; intertex Annis IV. & V. Decurie I. *Miſcellaneorum Academiae Naturæ Curioſorum Germanicæ*, Lipſiæ A. 1676. in 4. excuſis, num. 192. 197., p. 247. 268.

WILHELMUS PALE, Civis Lubecenſis Seculo XVI.

Epitome inedita Chronici Lubecenſis Saxonici MSti Reimari Kockii, Paſtoris Petrini, allegata a J. H. a Seelen P. IV. *Arben. Lub.* p. 621.

M. NICOLAUS PALLADIUS, Ripenſis, Eſbarni Johannis, civis plane *αὐτὰρ πατρίᾳ* (uti a V. C. Pet. Terpagrio accepti), filius, & Pet. Palladii, Theologi Hafniensis Episcopique Roſchildenſis, germanus, ædis in civitate Hafniensi Mariane, ab A. 1547., per quinquennium, ſuit Paſtor (1.). Franciſco deinde Vormundo, in Episcopatu Scamiæ Londiniensi, legitima Presbyterorum ſynodoſe electione, d. 9. Dec. A. 1551. facta, & a Chriſtiano III., Rege Daniæ, approbata, eſt ſubrogatus, & ſequenti 1552., prima poſt feſtum Paſchale Dominica, a fratre inauguratus (2.). Episcopatu huic per octennium præfuit, & interea temporis, non fratris ſolum ſucceſſorem, D. Joh. Albertum, Roſchildenſi A. 1560. præfecit Episcopatu, ſed ipſi etiam Frederico II., Monarchæ Danico, coronam regiam, d. 20. Aug. A. 1559., Hafniæ impoſuit (3.). Fatalem habuit eundem, quem frater, annum 1560., diemque 17. Septembris, ſucceſſorem vero in Episcopatu Londiniensi M. Tychonem Aſmundum, templi Hafniensis Mariani poſt ſe antiſitem. Canutus Brantius (4.) carmine hoc illi parentavit Epitaphio:

*Præſulis hic magni, quo non præſantior alter
In regno Danico, frigida membra cubant.
Neſtora quale melos & pugnaſſe inter Achivos,
Smyrnaeus vates perſonuiſſe reſert,
Talis & Aonius, juncto moderamine geſtus,*

*In templis illi fluxit ab ore liquor.
Utque gravem decuit, librata ſingula verba;
Non natus putulo ſederat ore ſonus.
Quare Fredericus, Rex Danum hac voce ſecundus,
Hoc ungente viro, ſeptira virenda capit.*

Concionatorem jucundum, & Eccleſiarum inſpectorem diligentiſſimum, eum ſalutant Magnus Mathiæ, Episc. Lund., in ſerie Episcoporum Lundeniſum p. 241. 242., iſtumque ſecutus Haraldus Huiſfeldius in Chronico Episcoporum Daniæ Danico p. 97., ambo de illo, præ aliis jam allegatis, conſulendi. Conferantur etiam Alb. Bartholini Tr. de Script. Dan. p. 108. 109., meaque ad hunc Hypomnemata p. 348., ac Nova Lit. Lubecenſia, M. Aug. A. 1707., p. 240.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Tractatus brevis de Articulo Prædeſtinationis. Hafniæ 1540. & 1554. in 8.
Oratio de vera & Catholica Eccleſia, & quomodo, quibusve modis & mediis, Deus ſe, & voluntatem ſuam, pateſcerit. Hafniæ 1556. in 8.

Concionator, ſeu Regulæ quædam utiles & neceſſariæ, Concionatoribus obſervandæ, cum præſatione Pet. Palladii, fratris, A. 1556. editæ, Hafniæ A. 1570. in 8., cum eadem, recuſæ, & tertia vice a D. Joh. Pauli Reſenio, Episcopo Roſchildenſi, ibidem A. 1627. in 8. recenſitæ.

Commonefactio de Vera Invocatione Dei, & de vitandis Idolis. Witeb. 1557. in 8. Præfixa eſt Phil. Melanch. præſatio.

D d d d d 2

II. DANI.

(1.) V. Pet. Reſenii *Inſcriptiones Hafnienses* p. 1. (2.) V. Reſenium l. c. Conradi Adici *Chronologiam, Orationi Jubilee additam*, ad A. 1552., & Nicol. Heldæſæ *Sylvum Chronol. circuli Baltici*, P. II., p. 197. (3.) V. Aſlacum l. c., ad A. 1559. (4.) in *Namio*, Witeb. A. 1569. editæ, p. 11.

IL DANICA

Druffenstabs Affiufung (five Dehortatio ab Ebrietate), Hafniz 1556, 1559, & 1610. in 8., *ibidem* 1626. in 12.
Egtesstabs Regler, faa oc imod Egtesstabs Diefte (i. e. Regulæ conjugii, &c.) Hafn. 1557. in 8.
Tractat om Dømdødag (i. e. de judicio extremo). A. 1558. (*juxta Catal. Refen.*), & Hafniz A. 1576. (*juxta Alb. Barbol. l. c.*) in 8.
Nedfættelse til Døden (i. e. Præparatio ad mortem). A. 1558., it. Hafniz A. 1570. (*juxta Catal. Refen.*) ac 1580. (*juxta Barbol.*) in 8.

PETRUS PALLADIUS, Rāpenis, eodē tēpore Nicolao, modo laudato, parente, Esberno, five *αἰσάφης* γῆ, gavissus, annis, nil fallor, zēz Christīanz 1503. habuit natalem, cognomenq̃ PLADII gentiliūm, in Acad. denūm Witebergēnsi, s̃vafu Phil. Melanchthonis, Præceptoris sui, boni omnis causā, cum altero PALLADII, q̃vo, verus q̃vippe Palladis alumnus, longe dignissim⁹ erat, commutav (1.). Præter Melanchthonem Luthero etiā (cujus Enarrationes Evangeliorum Dominicalium, ex ore docentis exceptis, juris deinde fecit publici (2.)) studiorum fætorum hodego Witebergæ gavissus est, ad A. usq̃ue 1535., q̃vo, a Christīano III., Rege Danico, Ecclesiārum, in regnis suis, Borealiū meditante reformationē, per literas, ut consilio hanc fūo atq̃ue opera juvaret, in patriā revocatus, non multo post professionē in Academia Hafniensi obtinuit Theologicam. Biennio post, A. scil. 1537. (non autē 1535., q̃vi in Pet. Refensii *Inscriptiones* irrepsit *Hafnienses* (3.)), Jacobo Ronnovio, una cum cæteris Episcopis Daniæ Pontificis, A. præced. 1536. Ephoria privato Ecclesiastica, atq̃ue in vincula conjēctus, prim⁹ & Lutheran⁹, in Episcopatu Seelandiz Roskildensī, a Christīano III. datus est successōr, & d. 26. Aug., una cum sex novis Episcopisq̃ue Daniæ reliq̃uorum Antistitibus Lutheran⁹, per D. Joh. Bogenhagium, Theologum Witebergensem, ad Reformationē evocatum Danicam, inauguratus (4.). Huic ut eo majori cum autoritate præfēt, A. eodē 1537., ante inaugurationē, Regis jussu & sumptibus (q̃vod ferēdus istis res ipsius familiaris, perq̃vam angusta, effēt impar), Witebergæ, una cum Tilemanno ab Huten, Episcopo Slesvicensi, Kal. Jun. Theol. Licentiat⁹, ac d. 6. Jun. ejusdē Doctor, ab ipso Luthero, Decano & Disput. Inaug. Præfide, Jusq̃uq̃e Jona, promotore, effēt creat⁹ (5.). Orationē, in actū promotionis, Lutherus habuit, q̃vam fē, cum aliquot Centurijs Epistolarum ejusdē *αἰσάφης* (6.), & MSto D. Capf. Bertrami, Superint. Nūmberg., esse publicaturum D. Joh. Christfridus Sagittari⁹ (6.) olim est pollicitus. Optime de Ecclesia Daniæ Luthera noster promeruit, q̃vz & inter primos eū celebrat Reformatores, & infantiam suā, illius potissim⁹ prudentia & sollicitudine, ita esse gubernatā, & contra varias Pontificiorum, post reformationē etiā in Ordine equestri, Canonicorum collegiis cœnobiosisq̃, latitantiū, ipsiq̃ue imprimis infestorum, molitionē defensā, ut incolumis in hunc usq̃ue diem perisēt (7.), grata recorda. ur. Præter hos alios etiā, voce pariter atq̃ue scriptis, impugnavit ἀλλοφύκας, ita tamen, ut moderationis & mansuetudinis Christīanz, his q̃voveq̃ue debita, non oblivisceretur. Experti hanc sunt Reformati ex Anglia, regnante Maria, ejēcti, cum Hafniā, M. Nov. A. 1553., in Daniā vel hospitium inventuri, vel saltem hybernaturi, appulissent. Licet enim, ob Theologorum aliorum rigorem, spes eos sua frustaret, mediæque hyeme finibus excedere cogerentur Daniæ, ex Palladio tamen, præ cæteris, miti in illos fuisse animo, Joh. Utenhovi⁹, exulum istorum *συνδοκῶν* (8.), & ex eo, Rod. Hospinian⁹ (9.); Joh. Hornbeckius (10.), Sam. Andrez (11.), Bened. Pictetus (12.), aliq̃ue Reformati, non sine elogijs eisq̃, perhibent. Tefibus enim illis, cum in exulum horum de religione sententiā a Rege publico inquirere jussus esset examine, eos, ut libere hanc absq̃ue periculi metu, profiterentur, est hortatus, verbis adjectis sequentibus: *Si quidem de religione nobiscum sentiat, vos, tanquam angelos Dei, recipiemus; s̃vū vero dissentiat, nihilominus tamen omnia vobis humanitati s̃v obsequia utpote peregrinis, præstabimus.* Audita deinde illorum de Pædobaptismo, incarnatione filii Dei & S. Cænæ, confessione, totum cœtum ita est allocutus: *Pro hac fidei confessione, quam ex istis viris audivi, ego Deo gratias, ut q̃z, & omnibus sc̃ctis aliena, in præcipuis religionis Christianæ capitulis continetur. Exiguam dūtaxat diffidui esset curā Cænā Dominicā, non quidem in præcipua ejus parte & mysterio, sed dūtaxat in quæstione de modo præsentie corporis Christi in S. Cænā. Q̃væ sane tamen non est, ut propterea fraternitatis vinculum rumpi a nobis debeat; præsertim cum in præcipuis articulis Christianæ fidei consensus sit. Quapropter nos decet homines istos, in hac fidei ipsorum confessione, pro fratribus completi, ac, pro nostra facultate, juvare. Ego sane eos pro Christianis & fratribus agnosco, utq̃ue apud vos omnes confet, me ita de illis sentire, en, publice iis data dextra, id testatur facio.* His dictis, Dav. Simsonio & Hermeti Backerellio dextram amanter admodum porrexit. Cum deinde exules iidē, & Daniā jussu discedere, ipsum denuo adissent, ad Lutheranorum quidē partes traducere illos effēt conatus, sed simul tamen professus, se de salute ipsorum, ob dissensum in controversia Eucharistica, non dubitare, fratrumq̃ue eos loco nihilominus habere. Rogatus tandem ab illis, ut apud Regem pro se intercederet, hybernandiq̃ue in Daniā potestatem fuit impetrat⁹: *Tam vire, respondit, quam vivit Dominus, vos, hac in re, modis omnibus jurobo.* Hæc sunt, q̃z, de Palladii in suos mansuetudine, Joh. Utenhovi⁹, & scriptores alii Reformati, narrant, & Lutheran⁹ autem Conr. Schlüsselfburgius (13.), hanc folam ob causā, q̃vod is, in *Catalogo Hæresium hujus æræ* (14.), Calvinian⁹s damnavit, in dubium vocat, justēne, an fecus, ali dispiciant. Plura nostri in Ecclesiā Danicā, cujus verum Palladius hic fuit Palladium, merita, Versiōnem sc̃licet S. Codicis vernaculā, aliq̃ue hujus generis, scriptorum reservamus Catalogo. Non minoribus Academiā, Professorio admotus munerī, sibi obstrinxit Hafniensem. Rectorem hujus egit non anno solum (q̃vo matriculæ eff. inscriptus) 1538., sed & denuo, Professorum reliq̃uorum penit. A. 1553. Quamvis enim, anno jam 1545., Theologica fē professione abdicasset, a Collegis tamen, gratias, ob istā summa hætenus diligentia ornatā, agentibus, ut porro etiā membrum esset Academiæ, inq̃ue negotijs gravioribus eidē auxiliaretur, fē passus est exoriri. Successit illi, in professione, Joh. Andr. Syningius (15.), q̃vem, anno præced. 1544., una cum Olao Chrysothomo, S. Lit. iidē Interpretē, & Nicol. Kragio, aulæ regiz Ecclesiast. Doctorem creaverat. A. 1555., sub comitorum regni auspiciis, in ambone sacro, cum populum institueret, lateris finistri totius corpeus paralyti, lustrō sequenti nūquā fatis prospera gavissus eff. valtudine, sed Podagrz (16.), aliorumq̃ue morborum, crebris ita debilitatus infultibus, ur. A. 1559. Joh. Albertūm, Prof. Theologum, coadjutorem muneris Episcopalis adsciscere necesse cum habuerit.

(1.) V. *Hontanius fecipium nigrum*, III, 17, s. f., r. v. p. 795. (2.) V. Dam, Cramerii Ep. *Dedic.* *Episcopi Palatini*; & Joh. Micraeli P. III. Synagoga. Hiff. Eccl. p. 400. etc. (3.) p. 240. (4.) V. Har. Huifeldius *Chromion Diana vernaculum*. P. I.X., p. 140., & Nicol. Heidevalder P. II. Sylve Cerealis. Cur. Balth. p. 214. (5.) V. Goiff. Secre. Secre. Ad. Wtetz. It. Ddd. s. b., ff. J. a., & Andr. Semseri *Astronom Witteb.*, Lib. II., p. 89. etc. (6.) In Sylva *Epifularum Lutheri inditaurina* p. 27. (7.) V. ipsius Lib. de *pouenteis*, hanc in rem d. Dam. Cramerio, in *Epif. Hissage Palatini ad S. Ser.* allegatum. (8.) In *Narratione de Ecclesia Belgarum, aliorumque Belgicarum, in Anglia infirma & diffusa*, in Reformationis Belgicae Historiam, &c. Ejusd. Auctoris, &c. p. 115. (9.) V. Jo. X. Samme Constructo, p. 683. 688. (10.) In Ep. Apol. contra Henr. Gled. *Donicum Orthodoxos*, p. 48. 44. 46. 47. (11.) V. Jo. X. Samme Constructo, p. 683. 688. (12.) V. Jo. X. Samme Constructo, p. 683. 688. (13.) V. Jo. X. Samme Constructo, p. 683. 688. (14.) V. Jo. X. Samme Constructo, p. 683. 688. (15.) V. Jo. X. Samme Constructo, p. 683. 688. (16.) V. Jo. X. Samme Constructo, p. 683. 688.

habuerit. Herm. Hamelmannus, qui (1.), eodem A. 1559., d. 20. Aug., coronam Friderici II., Regis Danic., capiti, in ordinum regni Panegyri, a nostro impolitum esse, perhibet, fallitur, & cum fratre eum Nicolao, a quo id factum esse supra docuimus, confundit. Commune cum fratre hoc, & Preceptore Melanchthone, habuit annum e-mortualem zix Christianiz 1560., qvo, cum ztatis 57, attigisset, fato, d. 3. Januarii, functus (2.), Joh. Albertum, modo laudatum, in Episcopatu obtinuit successeurem. Cadaver Theologi eruditissimi ac cordatissimi in choro templi Mariani Hafniensis tumulum reperit, cui, 78. post annos, Joh. Pauli Resenii, Episcopi itidem Roschildiensis, exuviz, ejus sociandæ ossibus, sunt illatz (3.). *Lapide sepulchrali hæc insculpta est Epigraphæ (4.):*

Nostra conversatio in calis, Philapp. 3.

Petrus Palladius, Ripensis, S. Theol. Doctor, Acad. Havniensis Professor, & Sædlandicarum Ecclesiarum Superintendens vigilantissimus, Vir pietate, eruditione, comitate & vera virtute, ornatissimus, in invocatione Filii Dei obdormivit tertio die Januarii, Anno Dom. 1560., ætatis sue 17.

Patet hinc, & e cæteris hæcenus relatis, in tempore ztatis ac mortis Palladii (cujus effigies, in Bibliotheca Academicæ Hafniensis obvia, calculum istum confirmat, definendo impigisse, non solum El. Reusnerum (5.) & Joh. Henr. Alstedium (6.), qui annum 1530. ei crediderunt fuisse fatalem, sed Joh. Fechtium etiam (7.), qui A. 1589. eundem adhuc vixisse falso perhibuit, nec minori errore Pontificis illum Scriptoribus, a Thoma Itigio, in *Diatriba de Guilih. Postello* (8.), ejus *Catalogum Hæreticorum* allegante, annumerari. Inter Italos recentiores *opinio* illi fuit Pet. Palladius, cujus *Epimerides motuum solis*, ab A. 1604. ad 1670., Franc. Leverz Operi de inerrantium stellarum viribus, Romæ A. 1664. (in sol.) exculso, Beughemio teste (9.), sunt adjectæ.

In historia Vitæ nostræ concinnanda, præter Autores cæteros jam laudatos, usui nobis præsertim fuit Er. Vindingii *Academia regni Hafniensis*, p. 63-66., cui suam Paulus Fræherus (P. I. *Theatri eruditiorum* p. 181. 182.) debet integram. Conferri de illo præterea possunt Jos. Simleri *Bibliotheca* p. 162., Mich. Neandri *Erotemata Gramm. Hebr.* p. 319. 437., Joh. Georg. Sadolini *Elegia* ad eum Encomiastica, in *Elegidiis*, Witebergæ A. 1552. editis, p. 16-20., obvia, Har. Huisteldii *Chronicon Episcoporum Danicæ Danicum* p. 48., Joh. If. Pontani *Descriptio Danicæ Chorographica, Historiæ ejus annexa*, p. 751., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 122. 123., *meagre ad istum Hypomnemata* p. 384-387., Joh. Svaningii *Jun. Chronologia Danica* p. 98., Joh. Micrzlii *Par. III. Synragin. Hist. Eccl.* p. 400. 401., Mich. Waltheri *Ep. Dedic. Officinæ Biblicæ*, lit. d. 2. a. b. Gvilli. Crowzi *Elenchus Interpretum S. Scripturæ* p. 294. 295., Joh. Andr. Qvenstedii *Dialogus de patrii virorum illustrium* p. 249., J. C. Becmanni *Catal. Biblioth. Francf.* p. 337., *Catalogus Biblioth. Pet. Resenii* p. 344-347. & alibi passim, ac Jac. le Long *Par. II. Biblioth. sacræ*, p. 287. & seqq. 686.

ELOGIA.

Canutus Brantius, Hatherslebius, in *Nenii* suis, Witebergæ A. 1569. editis, p. 5. 6., duo exhibet Epitaphia metrica, a se illi scripta, in quorum priori *Danorum* vocatur *eximium decus*, *vigilique Argus*, quoniam *fata sancta potens Cimbrorum imperio majus dedit, ac forsan dabunt.*

Nicol. Hemmingio (Lib. II. de *Methodis*, sub *finem*, lit. O. 7. a.) *Episcopus audit vigilantissimus, & de Ecclesiis Danicis, Norwegicis & Islandicis, optime meritis.*

Erasmus Michaelio Læto (Lib. V. *rerum Danicarum* p. 240.) *Vir modestus & insignis.*

D. Joh. Ol. Slangendorpio (in *Or. de Initiis & propagatione relig. Christi*, in *Dania*, lit. P. 4. b.) *Vir piissimus Joh. Georg. Sadolino (l. c.) Doctorum decus immortalis virorum, & patriæ gloria summa suæ.*

Abr. Bucholzoro (in *Indice Chronol.*, ad A. 1560.) *Theologus Danicus celebris.*

Dav. Woldero (in *Ep. Dedic. Biblioth. quadrilingvium*) *Theologus præstantissimus.*

D. Dan. Cramero (in *Ep. Dedic. Isagogæ ejus ad libros Biblicos præfixa*) *Vir multe eruditionis & magni Zeli, Lutheri & Melanchthoni fidelis auditor & genuinus discipulus, os for omnium hæresium, maxime suo tempore propullantium, qui, postquam VII. rebelles & seditiosi Episcopi juxta remoti essent, suo loco & Diocesificum diligenter obivit, & totius ordinationis Ecclesiasticæ custodiam, religionisque reformatæ exercitium, vigilantissime moderatus est, ac multa eruditæ edidit opuscula. Cujus elogii verbi prius, ad commendandum Palladium, tanquam sui, nulla Cramerii facta mentione, uti deinde sunt D. Mich. Waltherus Sen. (Theologum etiam eundem vocans *eximium*) Joh. Micrzlius & Joh. Andr. Qvenstedius, locis supra citatis.*

D. Casp. Er. Brochmanno (T. II. *System. Theol.* p. 39.) *Vir de Ecclesiis Danicis præclare meritus.*

Joh. Isaacio Pontano (l. c.) *Vir solidioris doctrinæ laude clarus.*

Thomæ Rangio (in *Pref. Libri II. Observ. Philolog.*) *Zelotes vir Dei.*

Er. Vindingio (l. c. p. 64.) *fidelis Lutheri discipulus.*

E Reformatis Joh. Hornbeckius (Lib. IX. *Summæ Controv.* p. 635.) *Theologus cum Lutheranis probis modestisque annumeravit; Sam. Andreæ autem (in Epist. Apol. contra H. G. Mafi Daniam orthodoxos A. 1690. edita, p. 51.) ob candorem, & dignam Episcopo constantiam, ac Bened. Pictetus (in Diss. de Consensu & dissensu inter Reformatos & Aug. Conf. fratres, A. 1697. publicata, c. 6.), ob animum in Reformatos exules mitiorem, & concordiz studiosum, commendaverunt.*

Elogiis etiam accenseri meretur Censura, quæ *Index librorum prohibitorum Romanus*, p. 85., & Franc. Magdaleni *Elenchus librorum in hoc vetitorum*, p. 501., nostrum inter Autores primæ classis retulerunt damnatos.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

N. PROPRIA.

Parvus Lutheri Catechismi, propositus. Hafniz 1537. & 1541. in 8. (j. Bartbol. *Vind. & Catal.*)

Brevis Expofitio Catechismi, pro Parochis Norwagiz, a Matthia Parvo edita, quam Bartholinus Hafniz A. 1546., alii vero *Catalogi* Magdeburgi A. 1546. & Witebergæ A. 1553. ac 1557. in 8. produisse testantur.

Forma Visitationis provincialis, seu Præposituræ. Hafniz 1555. in 8. (*Catal.*) Eadem hæc est, ni fallor, cum libello, quem D. Joh. Pauli Resenii, Hafniz A. 1627. in 8., sub hoc recudi curavit titulo: *De Visitatione Catechctica, ac sacris Catechumenorum, & exercitatorum religiofa confirmatione*, scriptum, cum Epistola P. Palladii de Vita ministrorum

TUM

- (1.) P. III. *Chronici Oldenburgici* p. 266. (2.) V. præter Epitaphium Inscriptionem, Can. Brantium l. c. p. 5., Vindingium l. c. p. 64., Heldvalerium l. c. p. 69., Pauli Eberi *Calendar. Histlor.* ad d. 1. Jan., Abr. Bucholzeri *Indicem Chronol.* ad A. 1560., & Pet. Resenii *Inscript. Hæst.* p. 249. (3.) V. Vindingium l. c. p. 186. 187., & Pet. Winstrupii *Jun. Lib. III. Epigramm.* p. 700. 701. (4.) V. Nath. Chytræi *Declarat. variorum in Europa itinerum* p. 448., Laur. Afferri *Apographa Inscr. Sæclandicarum*, lit. B. 3. a., Vindingium l. c. p. 61., & Pet. Resenium l. c. p. 32. n. (5.) in *Appendice Isagogæ Chronol.* p. 658. (6.) in *Thesouro Chronologico*, p. 476. (7.) in *Chronologia, Supplemento Hist. Eccl. Seculi XVI.* adjecta, p. 602. (8.) §. 28., p. 36. (9.) in *Bibliographia Mathen.* p. 103.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Ec ce ce

rum verbi divini quotidiana, A. 1547. scripta, & quærela rhythica de fide pii & spiritualis cuiuspiam Parochi, ante hoc nostrum seculum scripta, & jussu Lutheri, Hafniz A. 1555., de voluntate P. Palladii, impressa; curante J. P. Refsenio reclusum.

Ilagoge ad libros Propheticos & Apostolicos, cum Præfatione Phil. Melanchthonis (qvæ seorsim A. 1590., Tomo IV. Declamationum Phil. Melanchthonis, est recusa, teste Mart. Mylii Chronol. scriptorum illius, ad A. 1557.) excusa Witebergæ A. 1557. in 8., ibidemque A. 1558. 1559. 1564. 1568. 1577. & 1589. (uti varii testantur Autores ac Catalogi) recusa. Prodiit deinde Ilagoge hæc, a Dav. Cramero, Th. D. Prof. & Pastore Stettinensi (duar tantum editiones Latinas inter Melanchthonianam atque suam intercessisse, in Ep. Dedic., falso, si omnes modo memoratæ revera lucem viderunt, arbitrato), in quæstiones redacta, pressus diducta, multisque observationibus & necessariis additamentis adaugeta, Cramerii ipsius Τέχνη παιδείας Θεολογικῆς, seu Methodo concionandi, Menologio Hebræo, Festorum, quorum in facris sit mentio, indice, ac Calendario generali, vulgari & Romano, simul adjectis, Stettini A. 1605. in 8., nec non (testibus Bolduano, Vindingio, Cramero, Lipenio, &c.) Witebergæ A. 1611., ac (si Catalogo nundinali, Lipenique P. I. Bibl. Theol. p. 165., credendum) Rostochii A. 1630. in 8. Extant etiam Henr. Winandi, Corbacenſis, Quæstiones Biblicæ, ex P. Palladii Ilagoge ita formate, ut studiosus, intra anni spatium, omnium librorum Biblicorum cognitionem ex illis percipere possit, Steinfurti A. 1608. (imo, juxta Catal. Nund., A. jam 1602.) in 8. excusa; in quibus libris Palladii Erotematis inclusus, paucis additis, muratis & transpositis, itidem exhibetur. Dux ejusdem prodierunt Versiones Germanicæ, una Luca Geyerbergii, Witebergæ A. 1600. in 8. (teste J. C. Becmanni Catalogo Bibl. Francof. p. 337.) publicata; altera Herm. Empfichovii, Tremonienſis, Pastoris in patria Nicolaitani, sub hoc Erfurti A. 1589. in 8. (uti Bassæus, Bolduanus & Lipenius perhibent) impressa titulo: Ilagoge oder Richtige Einleitung in die Bücher der Propheten und Apostel; das ist: Kurzer Begriff und Einhalt der ganzen H. Schrift, auß dem Lateinischen P. Palladii verdeutschet durch Herm. Empfichov; Samt einer Chronologie, von Anfang der Welt, biß auf die Zerstörung der Stadt Jerusalem. Commendant hanc Ilagogen Dan. Cramerus (dignam illam, quæ non tantum manibus omnium eorum, quibus animus est aggrediendi professionem Theologicam, sed & in universum ab omnibus, quibus pietatis confessio cordis est, interdum voluque teratur, arbitratus) in præfat. suæ editionis, Mich. Waltherus (velut eruditum celebrans, seque in Officina Palladii pressisse vestigia, & quasi post messum spicas legisse, professus) in Officinæ Biblicæ Epistola dedicatoria, lib. d. 2. a. b. & Repositorio II., §. 620., p. 469., Joh. II. Pontanus (breve eandem vocans in omnes Biblicorum libros firrem, magna cura contextam, & de solidiori Autoris sui doctrina testantem) in Descript. Chorogr. Danizæ p. 785., & Chr. Kortholus in Prodomo cultoris Theologie Academico p. 39.

Catalogus aliquot Hæresium hujus ætatis, & eorum Refutatio. Accedit Præfatio Phil. Melanchthonis ad Herulfum Trollum Præfidentem Roschildensium. Witebergæ A. 1557., & deinde, sine mentione anni (typis Petrii Zeitzii), in 8. Tertiz editioni, Hafniz A. 1638. in 8., ex Autoris Autographo, a D. Joh. Pauli Refsenio publicatæ, hic præfixus est titulus: Pet. Palladii de novis Hæresibus & Swermeris suæ ætatis Commoneſtatio grævis & necessaria, pro Ministris Danizæ & Norvegiæ, studiosis Hafniz A. 1556. proposita. In prima Witebergensi totum de secta Calviniana articulum, illam condemnantem, a Phil. Melanchtone, fautore illius, incilio Autore, esse omisſum, Conr. Schläffelburgius (Lib. II. Theol. Calvin. p. 257. ed. Germ.) & Conr. Tyburt. Rangø (P. II. Historiæ Syncretismi, Sed. 9., §. 15.) testantur. Ipse liber a Phil. Melanchtone (Palladium laborem instituisse utilem, non solum in colligendo Catalogo, sed etiam addendis argumentorum extricationibus, judicante), in præfatione, & Catp. Er. Brochmanno (errorem Antinomorum nervose in eo esse confutatum censente), Tomo II. System. Theol. p. 39., est commendatus.

Librorum quinque Moſis, qui sunt fons doctrinæ Ecclesiæ, Explicatio brevis & ad usum piorum accommodata. Witeb. 1559. in 8. A. Joh. Micrzilio. P. III. Symtagm. Hist. Eccl. p. 400. 401., minus accurate Commentarius in solam Genesim nostro tribuitur.

De Poenitentia & Justificatione libellus, ex fundamentis S. Scripturæ concinnatus. Witeb. 1559. in 8. Ad Autoris Autographum denuo commendatus & recensitus a D. Joh. Pauli Refsenio, Hafniz A. 1638. in 8.

Narratio de excessu Christiani III., Regis Danizæ, Hafniz A. 1559. edita, & a Bartholino, Vindingio, aliisque, allegata. Verum hujus Autoreſem (uti P. I. Ilag. ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 4., p. 181. 182., jam monui) Philippum Melanchtonem esse verba Epistolæ ejus, ad Dav. Chytræum A. 1559. exaratz, & in Chytræanarum editione Hanovienſi p. 1211. 1219. obvix, indicant sequentia. Bordingi Orationem de Christismo III. curavi & hic a Typographis edi, & quædam de eo, nomine Palladii, scripsi.

Enarratio in Threnos Jeremiz. Witeb. 1560. in 8.

Postilla, five Enarrationes Lectionum Evangelicarum. Witeb. 1560. in 8.

Brevis & luculenta Explicatio Orationis Christi Joh. XVII., a J. P. Refsenio Hafniz A. 1638. edita, & a Vindingio (in Acad. Hafn. p. 61.) memorata.

Tr. de Prodigis, quem Jos. Simlerus, in Bibliotheca p. 562., & Joh. II. Pontanus (eruditum appellans Commentarium), in Descript. Chorogr. Danizæ p. 785., ei tribuunt.

2. ALIENA.

D. Marth. Lutheri Enarrationes Evangeliorum Dominicium, quas nostrum ex ore ejus bona fide excepisse, ac juris fecisse publici, Dan. Cramerus, in Ep. Dedic. Ilagoge Palladianæ, & Joh. Micrzilio, P. III. Symtagm. Hist. Eccl. p. 401., testantur.

Nicol. Palladii, fratris, Concionator, seu Regulæ Concionatoribus observandæ, cum præfatione ab eo editæ. Hafniz 1556. 1570. & 1627. in 8. (Conf. de iis supra dicta.)

Herm. Torrentini Grammatica Latina, pro juventute Danica, cum ejus præfatione, excusa: Accedunt Joh. Despaupertii Syntaxis & Figuræ Grammaticæ, ac Ant. Mancinelli Profodia. Witebergæ A. 1558. & (juxta Catal. Refsen.) 1585. in 8., ac (teste Catal. Refekrantziano) Francofurti A. 1559. in 8.

II. DANICA.

N. PROPRIA.

Bedebug, eller mettelige Bonnet (i. e. Preces Ecclesiasticæ & domesticæ). Magdeburg 1541. & 1558. in 12., Lubecz 1560. in 12., Rostochii 1572. & 1575. in 8. Hafniz 1632. in 12. (V. Barthol., Vinding. & Catal. Refsen.)

Stæder i Christen, som forbyder den formalebide Væger. Hafn. 1553. in 12. (Catal.)

Tractat om Sacramodighed oc Vildded, & roens Frugt. Hafn. 1553. in 8.

Tractat om de Stæffer, som Guds salige Ord skal holdes ved Vægt ved. Hafn. 1553. in 8. (Catal. Refsen.)

Tract. om S. Peders Skib, eller Christi Kirkes Forfølgelse, i det gamle og nye Testamente. Hafniz 1554. & (juxta Catal. Refsen.) Helsingor 1615. in 8.

Vor Herres Christi Fortleueses Historie. Hafn. 1555. (juxta Barthol. & Vind.) ac 1570. (juxta Catal. Refen.) in 8. Adversus om. den store Guds Besøttelse med Eboren de Banden. Hafniz A. 1556. (juxta Barthol. & Vinding.) vel 1557. (juxta Catal. Refen. & alios) in 4., it., cum alio scripto ejusdem argumenti *adversus* (Guds hellige Raftens vore fængsle Bandning de Gørdtelse &c.) ibidem A. 1624. in 12. Latina illius versio, curante D. Joh. Pauli Refenio, Hafniz A. 1627. in 8. sub hoc prodiit titulo: *Compendiolum, quo pessima & horrendissima jurandi & maledicendi confusio usumque predicando averti possit, cum prefatione Pet. Palladii A. 1556. editum.*

Jesus Christi Dines, Deds oc Opstandelses Historie. Hafniz 1581. in 8.; it., med D. Casp. Er. Brochmanni forte Jøys Risting, ibidem 1644. in 8.

2. ALIENA. DANICE AB EO TRANSLATA VEL. TANTUM EDITA.

Biblia V. & N. T., jussu Christiani III., Regis Danici, e Germanicis Lutheri, in linguam Danicam, ab ipso, ceterisque Professoribus Theologis Hafnienfibus (*Ut ait Chrysostomo, Job. Symingio & Job. Maccabeo*), transfusa, sumptibusque regis *avvivimus* A. 1550. Hafniz, apud Ludov. Dietzium, in fol. edita. V. D. Joh. Wandalinus III., Theologi Hafnienfis, *Epistolam* de hac ceterisque Versionibus Bibliorum Danicis recentioribus peculiarem, in Joh. Frid. Mayeri *Historia Versionis Bibliorum Lutheri Germanice*, c. 6., §. 6., p. 68-72., obviam, Dav. Wolderi Ep. *dedic. Bibliorum suorum quadrilingvium*, Pet. Terpagii *Prodromum Bibliotheca sacre* p. 17. 29., & Jac. le Long *Bibliothecam sacram*, P. II., cap. 10., p. 287-292.

Ordinatio Ecclesiastica Regnorum Daniz ac Norvegie, & Ducatum Slesvici ac Holsatiz, jussu Christiani III., Regis A. 1537. a D. Joh. Bugenhagen, Theologo Witebergensi, Latine conscripta, a Palladio autem A. 1539., in Comitiis Ottoniensibus, in linguam translata Danicam, & hac, una cum XXVI. Articulis Ripensibus, A. 1542. eidem adjectis, edita. Hafniz 1553. & 1582. in 8. Plura de illa *Parte II. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 4., p. 90. 91. 92., sunt dicta, & in Bugenhageni Autoris Vita, suo huic operi loco inferenda, porro dicuntur.

Alberti Gioe, Nob. Dani, *Christelike Lærdoms Hoved-ARTICKE*, five Loci Communes Theologici, cum præfatione ejus editi Hafn. 1549. in 8. V. *Append. Cataloq. Biblioth. Refensianæ*.

Viti Theodori Christens *Sprogter* for en bedrovet Samvittighed. A. 1550. in 12. (*Catal.*)

Phil. Melancthonis Tractat om Deds Opstandelse, og om det Ævige Liv, fordansket. Hafn. 1555. in 8. (*Catal. Refen.*)

Casp. Huberini (*Past. Augustani*) Tractat om Ectteskestaats, og om fructfommelige Qvinder, udsat paa Danste. Hafn. 1556. in 8. (*Catal.*)

Endags-oc hellige Dags- & Epistler og Evangelier, med Collecter. Magdeb. A. 1556. & Hafniz 1564. in 8. (*Catal. Refen.*)

INEDITA ET AFFECTA.

Expositiones in omnes V. & N. T. libros Biblicos, quas ab eo expectatas esse Mich. Neander, in *Erotematis Grammat. Hebr.* p. 437., testatur.

Comm. in Exodum, Leviticum, Numeros & librum Josue, in 8.

Comm. in Epistolas Pauli ad Corinth., Gal., Eph., Philipp., Thessal. & Timotheum.

Conciones in Epistolas Dominicales, in 8.

Comm. in Historiam passionis Domini, in 8.

Loci Communes Theologi, in 8.

Tabulæ Theologicæ, in studioforum gratiam collectæ, in fol.

Declaratio quorundam articulorum in Ordinatione Ecclesiast. Danica.

Tr. de Concionibus sacris in genere, cum forma absolutionis privatæ, & Monito de publica penitentia.

Tract., quomodo Superintendenti cum variis diæcesos suæ ordinibus agendum, officiumque suum, ad gloriam Dei, & Ecclesiæ zdificationem, faciendum, in gratiam Nicolai fratris scriptus.

Tr. de Sepultura nobilium.

Institutio Danica de modo cum Obsessis agendi.

[Falso ei ab Alb. Bartholino & Vindingio forsitan asseritur *Tr. de vera Invocatione*, in 8. editus, quem eundem cum Nicolai fratris scripto istius argumenti, *supra* memorato, esse suspicor.]

PETRUS PALUDANUS, in Parochia tractus Tunderensis Bulderupensi, patre Jona, illius Pastore, natus, in officio hoc sacro parenti, cum vicinæ Ecclesiæ Rinckenisensi jam ante præfuisset, successit, sed eodem, post usum vocis, cum per annos jam 26. præconem verbi egisset divini, amissum, rude donatus, A. 1613. se abdicavit, & A. 1625. adhuc fuit superstes.

Querela de amissa Vocis & elocutionis potentia, & inde secuta functionis Ecclesiasticæ desertione, ac sustentationis privatione; quod tamen malum clementia & munificentia Joh. Adolphi, Ducis Holsatiz, aliquo modo lenitum est & mitigatum, Rostochii 1620. in 4. Carmen IV. plagarum, uti ab amico, ejus possessore, accepi, haud inelegans.

Jocus ferus in Anserem Martinelem. Slesvigz 1621. in fol.

Ara gratitudinis metrica, benefactoribus, pro munifica in se liberalitate, erecta. Hamburgi 1625. in 4.

SEVERINUS PALUDANUS, quem urbem Cimbriz Ripensem patriam habuisse Erasmus Michaelius Lærus (1.) testatur, aulæ initio Danicæ Scriba fuit, five Notarius, deinde vero Urbis in Julia Coldingensi (schola nova, illo intercedente, a Dorothea, Christiana III., Regis Danici, vidua, exornatæ (2.)) Consul, circa A. 1564., generumque habuit Mart. Petrum, templi Roefchildensium Cathedralis Pastorem (3.). Scriptoris Danicæ a Claud. Lyfchandro (de scriptis licet ejus silente) in *Catalogo* horum accensetur *avendende*, ab Erasmo autem Michaelio, ob felicem Poeftos Danorum vernaculæ, pro xvi istius genio, culturam, in *Rerum Danicarum Indice* (4.), Vir appellatur *doctrina liberali, & patria Poefti, præstantissimus*, ac *Libro* earundem VIII. (5.) huic celebratur versibus:

- - - Jam quid memorem, cui Phœbus Apollo
Prima Paludano cundende iura Poeftis
In patro sermone dedit? quo doctior alter
Nullus in insignes dat idonea pondera rythmos.
Ic, Coldingensi post Consul factus in urbe,
Præfuit officio magna cum laude, tulitque
E studiis jussos, virtus quos reddidit, honores.

E e e e e 2

Hymnos

(1.) in *Indice Rerum Danicarum*, lit. S. (2.) V. Jonez Coldingensi *Descript. Danicæ* p. 231. (3.) teste Inscriptione Roefchildensi Episcopii Petreani. (4.) lit. S. (5.) p. 304.

(1.) teste Inscriptione Roefchildensi Episcopii

Hymnos ejus varios sacri argumenti Danicos in Hymnologis legi vulgaribus, & nomen (Søren Estrup, Borgemester i Kolding) adscriptum exhibere, Joh. Mich. Corvinus (in *pref. Heptachordi Danici, lit. f. 1.*) & Pet. Jani Lucopidanus, V. C. (in *Epistola Familiari*), me edocuerunt.

MATTHEUS PAMPUS, Ecclesiae ruralis in Eiderstadia Ordینگensis, ab A. 1595. (ut e *M. Jac. Fabricii Sen. Epistola ad Joh. Pistorium Msta didici*), Parochus.

Kurze, jedoch wahrhaftige, Beschreibung der graufamen Fluth, so das fruchtbare Land Eiderstätt, A. 1634., zwischen dem 11. und 12. Tage des Octobris, verurtheilt hat, A. 1635. aufgesetzt; *Opusculum avēdōis*, quod Hafniz olim, in Jac. Beceri, Advocati, Bibliotheca, publica auctione distracta, vidisse recorder.

M. HENRICUS PAPE, Hamburgensis, scholæ Slesvicensis, circa A. 1598., Subconrector, suburbii deinde Georgiani Hamburgensis Pastor, in locum Henn. Wichgrevii, socii, d. 3. Aug. A. 1603., electus, d. 18. Jun. A. 1629. mortuus, generumque, M. Franciscum Simonis, nactus successorem. V. Anonymi *Catalogum MS. Ministrorum Ecclesie Hamburgensis*, & Rud. Capelli *Programma, exequiis M. Franc. Simonis præmissum*.

Epithalamion Hendecasyllabicum (non inelegans) de geminis unisque nuptiis Caspari Bauwen & Theodori Eickholi, sponforum, & Gertrudis ac Annæ, filiarum Eberh. Vettii, Civis Flensburgensis, virginum, d. 14. Aug. A. 1598. celebratis. Slesvigz 1598. in 4.

Carmina alia, singularim edita.
Disp. Veritatis, eiqve oppositæ falsitatis, naturam & affectiones, ex mente scholarum, exhibens, Præfide M. Georg. Stampelio defensa. Francof. ad Viadr. 1601. in 4.

HENRICUS PASCHASIUS, Lubecensis, Med. Doctor & Practicus Hafnienfis.

V. de illo Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med. p. 240.*, Georg. Abr. Merclini *Lindenum renovatum p. 398.*, Thomæ Bartholini *Medicinarum Danorum domesticarum, Diff. II. p. 153.*, & *Diff. VIII. p. 368.*, Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan. p. 15.*, & Pet. Borelli *Biblioth. Chymicam p. 173.*

Disp. Inaug. de Phthisi. Basileæ 1614. in 4.

Antilogia contra *περὶ δαίν* & futilem loquacitatem Joh. Ahasveri Ampfingii, Med. Prof. Rostochiensis, quam, in præfatione libri de peste, evomit, contra medicinas, ex sulphure, antimonio, vitriolo, Sole & Mercurio, conflatas. Magdeburgi 1619. in 8. A. Pet. Borello, l.c., cum sequenti de Peste Tractatu confunditur, velut ab illo haud diversè.

Enchiridion de Pestilentia. Hafniz 1629. in 8. Commendatur a Thoma Bartholino, l.c., *Diff. II.*, p. 53.

Purgatorium Medicum, continens Medicamentorum purgantium præparationes officinales & spagyricas, usum item & dosin. Hafniz 1631. in 8.

Decas de gravissimis Capitis affectibus, quam ei Joach. Morfius, in *Albo MS. f. 321.* tribuit.

M. HIERONYMUS PASMANN, Hamburgensis, ædis in Neapoli patriz Parochialis Michaelitanz Diaconus d. 9. Jan. A. 1678. electus (1.), Archidiaconatum ejusdem A. 1687. obtinuit. Nimia Zeli laborans intemperie, hujus impulsu, non Pastoribus solum suis, Georg. Haccio & Joh. Vincloero, sed ipsi etiam Senatui (a quo A. 1683. officii illi administratione aliquamdiu fertur esse interdictum), temere est adversatus, Joh. Frid. Mayeri autem & Christ. Krumholzii, in turbis Ecclesiasticis feracibus, contra moderatores, fidelis fuit Parasita. Obiit A. 1716.

Disp. Historico-Theologica de *περὶ νεοκλήσις*, antiquitatis fucō a Pontificiis illita, Præfide D. Christ. Chemnitio. Jenæ 1663. in 4.

Die belobte Gostlichkeit, zum Grunde der, auf seine Anmahnung, in der Hamburgischen Neustadt, gestifteten Armen-Schule gelegt, oder Einweihungspredigt derselben, aus 1. Tim. IV. 8., Hamburgi 1683. in 8.

Hamburgisches Denkmahl, bey aufgebaueten neuen Schulhause vor die Neustädtische Armenkinder, aus Gen. XXVIII. 17., in einer Predigt, d. 2. Oct. A. 1684. vorgelesen, und ideo, samt einem Anbange allerhand denkwürdiger Sachen, so in Hamburg, und sonderlich der Neustadt, seyn vorgegangen, ausgegeben. Hamburgi 1690. in 8.

M. PAULUS Lubicensis, Canobii in Wagria Regenfeldensis (five Reinsfeldensis) Præpositus circa A. 1520.

Articuli ejus contra Christianum II., Regem Daniz, & Tractatus inter Regem hunc ipsumque Hafnienfis, monumentis historicis *avēdōis*, sibi lectis, ab And. Sev. Vellejo, *Parte II. Promi Condi Historie Danice MSri*, accensentur.

ANTONIUS PAULI, Dithmarsus, J. U. D.

Disp. Inaug., continens illustrium Conclusionum Juridicarum centuriam, Præfide D. Adriano Beekerts a Thienen poplitam. Lugd. Bat. 1657. in 4.

BRODERUS PAULI, Hufensis, d. 3. Aug. A. 1598. natus, patrem habuit Johannem, ordini adscriptum senatorio, avum Jacobum, Præfide urbis Hufensis ducalem (2.), matrem vero Annam, Broderi Doffii, primi ejusdem Consulis, filiam, & hanc novennis A. 1607., patrem vero, viginti natus annos, A. 1618. amisit. E patria A. 1615. in Gymnasium missus Lüneburgensē, tres in illo annos subsistit, Præceptore gavisus Rectore ejus, Joh. Starckio, Didactico eximio, cujus memoriam, ne in extrema quidem ætate, sine præfatione honoris, illius recordatoris, sacram semper habuit. Sed & Starckius, quanti discipulum hunc faceret, non solum publicis privatisque peritiz ipsius Sermonis Græci pariter atque Latini præclaræ, ac gratitudinis summæ, jam tunc sepe est testatus Encomiis, *de Epistola etiam thesauri Epistolaris*, A. 1621. ei inscripti, *dedicatoria*, in qua juvenem illum *elegantie morum & sermonis studiosissimum, ac artium, a vulgi scientia remotarum, cupidissimum, virtutum & morum ornamentis insigniter perpolitum, verum Mathematicæ & Græciarum pulum, juvenem decus, amicorumque suorum ocellum*, salutavit. Lüneburg, Jurisprudentiz vacaturus, A. 1618. Witebergam, & illuc A. 1621. Lipsiam, 1624. autem Argentinam & Basileam, commigravit. Italia deinde peragrata, biennio Spire, sede Protodicafterii Germanici, semestrique Viennæ in aula Cæsareæ, exactis, turoloque Doctoris A. 1629. Helmstadii reportato, ex itinere decenniali literario in patriam, eodem A. 1629., redux, duplicique carmine de reditu gratulatorio a Vinc. Fabricio (cui *Gimbrorum*, in posteriori, *decus* audit (3.) exceptus, Hamburgi, Catharina, Danielis Langui, mercatoris, filia, uxore ducta (4.), confedit, & inter Advocatos urbis celeberrimis brevi inclauit. E conjugis sex fuit liberis, & quibus tres filii, ante parentem, in ætate expirantur tenera, Ulricus vero, J. U. Lic., Anna Catharina, Alb. Schröteringio, J. U. Licentiatu, elocata, & Maria Elisabetha, Joh. Henr. Simonis, J. U. D. & Syndici Hamburgensis, conjux, ipsi, matrique (A. 1663. extinctæ), fuere superstites. Novennio in civitate transacto Hamburgensi, Syndicus ejus, in locum D. Joh. Garneri, d. 12. Mart. A. 1639. in cujus locum

(1.) V. ipsius Hamburgisches Denkmahl p. 108. 109., & Georg. Hacci Michaelisj *Eintritt p. 47.* (2.) V. de illo Casp. Danwerthii *P. II. Geograph. Cimbr. c. 12. p. 140.* (3.) V. *Elegiam II. Monoblii Elegiarum variorum, d. 17. Parmatam A. 1619. inferant, & Carmine aliud, Libro III. Miscell. p. 14.* Utrumque in editione *Operum Lipsiensis* est recusum p. 615-619. (4.) V. Vinc. Fabricii *Epithalamium* illi scriptum, *Libro III. Miscell. p. 70-71.* in *Parmati A. 1633.* editu, & in *Operibus p. 679. 681. 682.*

1641. ab Ad. Tratliger Jun. (1.) perperam substituitur) est electus, & per 30. isto munere annos functus, tum scriptis ac laboribus assiduus, tum in crebris ad Imperatorem, Christianum IV., Regem Daniz, Fredericum, Holstatorum Ducem, Torstensohnium, Strategum Svedicum, Panegyria Irenicam Osnabrugensem, Comitatu imperii (qvz A. 1654. adiit) Ratisbonensis, Electoresque & Principes Germanicos, legationibus (2.), fidelem ubi præsint operam, prae miqve tandem loco Consulatum d. 15. Jun. A. 1670. reportavit. Ab Henr. Sivero, aliisque Encomiasticis, ob prudentiam, diligentiam in officiis studiisque indefessam, amorem in literatos, & merita in Gymnasium & Bibliothecam publicam, a civibus vero Hamburgensibus, in Scripto contra Senatum A. 1698. edito (cujus verba supra, in Barth. Mollerii Vita recitavimus), ob integritatem, & merita in urbem universam eximia, praeclaris ornatur laudibus. Octogenarius gravi lapsa in pavementum, fallente vestigio, procidit lubricum, atque ex eo tempore lecto jacuit affixus, placideque tandem, d. 19. Jan. A. C. 1680., ac ætatis 82., expiravit. Symboli loco Horatiano illo est usus: *Nil admirari*. Plura de illo suggeret Henr. Siveri, Math. Prof. Hamburg., *Programma de Vita ejus funebre*, A. 1680. in fol. excusum, & A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 291-299., recusum. Quocum, præter jam allegatos, conferri possunt Gelanoris *Ψευδονυμ* (sive M. Magni Gärtneri, Regierender Bürgermeister, ihm zu Ehren abgemahlt, opusculum vernaculum, A. 1671. in 12. editum, & Aug. Buchneri ad nostrum Epistola, *Parti I. Epistolarum*, num. 173., p. 413, 414., 415., inserta, elogioque illum sequenti dignata: *Quotusquisque est, qui non Broderi nomen in tantum veneratur & æstimet, in quantum, non juris tantum, sed omnis civilis actus, prudentia intelligi potest? Ut nunc de ingenio, de gravitate iudicii, de ceteris excellentissimis virtutibus, nihil commemorem.*

Disp. Inaug. de principali rerum communicandarum modo, Donatione propria, Præfide D. Joh. Stuckio, Helmstedtii 1629. in 4.

Discurfus Inquisitorius de Inventoribus & defensoribus hæreticæ pravitatis V. & N. Testamenti, Inquisitore: *Nihil est intellectus, quod non prius fuerit in sensu*; Censore D. Apostolo Paulo 2. Cor. XI. 3. Scriptum *ἀδύνατον*, sine Autoris, loci & anni, mentione in 4. impressum, quod se, in honorem SS. Trinitatis, & informationem S. Scripturæ non credentium, conscripsisse, Broderus ipse, in Avtographo, sub frontem Exempli, Bibliothecæ Hamburgens. A. 1670. donati, obvio, est testatus. Oppositum præcipue est Rationis in sacris abusu, eamque hæresum omnium esse fontem ostendere conatur. Confer de illo Vinc. Placcii (cui scriptum audit examine accurato dignum, utpote altioris indaginis & multiplicis consequentia) T. I. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 2., p. 122.

Abgenöthigte, in iure & facto wolgegründete, Apologia Hamburgensis, entgegengesetzt Christiani IV., Königs in Denemarck, inuen A. 1641. an Kæserl. Majestät, und das Churfürstliche Collegium zu Regensburg, datirten Schreiben, worin dargethan wird, daß die Hamburger nicht Holfsteinische erbgeuhdigte Untertanen seyn, &c. Hamburg: 1641. in 4. Scripti hujus, publico urbis Hamburgensis nomine editi, nostrum Autorem esse, præter rumore publicum, testantur *ἀνέκδοτα* ipsius, Bibliothecæ Hamburgensis præfixum exemplo, & Aug. Buchneri, quam supra laudavimus, ad eum Epistola, verbis illud commendans sequentibus: *Gottfr. Schneiderus mihi Apologium librum, quem annis superioribus, pro afferendo iure civitatis vestre (qua quidem provincia, si quicquam judicare possum, egregie atque magnifice fundus ei) edidisti, in fidem benevolentie tue erga me, gratissimum mihi ac acceptissimum munus, exhibuit. Verum malæ nostrum causæ patrocinatum esse abunde evicit Antapologia Danica, Christiani IV., Regis, iussu, a Theodoro Reinkingio, Cancellario regio (ut creditur), ei opposita, & Hafnia A. 1642. in 4. sub hoc publicata titulo: Königliche Dänische, gründliche, aus den Rechten, und Historischer wahrhafter Berandniß, genommene, auch mit Documenten, und der Hamburger selbsteigenen verschiednen Confessionen, Bekänntnißen und Huldigungsgelübden, comprobirte und bestätigte, Remonstrations, dadurch der Hamburgischen, also anmaßlich gerühmten Apologie Ungründe angedeutet, und einem ideo öffentlich vor Augen gestellt wird, daß Ihret Kön. Majestät zu Denemarck, als Herzogen zu Holfstein Stormarn, und dem hochlöblichen Fürstl. Hauße Holfstein, dero Stadt Hamburg mit wahrer Erbunterthänigkeit zugethan, und die Hamburger hochgedanckten Fürstl. Hauße verpflichtete und gelobete Erbunterthänen, und daß bey dem hochfürstl. Hauße Holfstein die ordinäre Landesfürstliche Superiorität über dessen Stadt Hamburg unzweifelich consistire, und Hamburg verse verfa demselben subjeet und unterthan seyn. Confer de duobus huius scriptis contrariis, & illustri, quam illa discutunt, de supremo Ducum Holstatorum in civitate Hamburgensem imperio, controversia, *Partem IV. Ifagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 16., p. 551-557., & Placcium l. c., T. I., c. 11., p. 456, 457.*

Mitte und Ehrenrettung an Ihre Kæserliche Majestät, wieder Joh. Timmensen, diffamanten, der von ihm aufgestreuet, daß er Advocatus alterius partis, und zugleich Judeus, seyn wolle, auch gesagt habe, er könne gar leicht aus einem ehrliehen Manne einen Schelm machen, und eine Eade auf 10. 20. 30. 40. 50. Jahre aufsieben. A. 1642. in 4.

GEORGIUS PAULS, vel PAULI, Lubecensis.

Panegyricus, Ferdinando Sigismundo Curio, Comiti a Senfensau, Ferdinandi III., Imperatoris, Camerario & Consiliario, ac S. Rom. Imperii Procancelario, oblat. A. 1638. in 4.

JOHANNES ULRICUS PAULI, Hamburgensis, J. U. Doctor Rostochii d. 3. Oct. A. 1709. creatus (3.) patrizque Senator d. 28. Nov. A. 1719. electus.

Disp. Inaug. de Alienatione immediati feudi Imperii, Præfide D. Matthia Steinio. Rostochii 1709. in 4.

MICHAEL PAULI, Dithmarsius, urbis Kiloniensis Advocatus, Senator, & tandem, A. 1698., Consul, A. 1710. superstes.

Disp. de iustitia Hominis circa sua membra, Præfide D. Joh. Georgio Simone propofita. Jenz 1675. in 4.

Notæ MSS. in Ordinationem iudicii provincialis Slesvigo-Holstici, qvz in Hanſii Leop. Ranzovii *Comm. Acad. de iure conjugum in bona* p. 14. laudantur.

PETRUS PAULI GUNNENS, Eiderstadiensis, Mariz Elisabethæ Saxonice, Friderici, Ducis Holstato-Gottorpensis, viduz, in urbe Hufensii, ab A. 1664., Consiliarius, præfecturæque Hufensis Administrator (4.); Marqv. Gudii, Consiliarii Danici, inter eruditos perillustri, cui filiam elocavit unicam, socer; A. 1685., vel sequenti 1686., defunctus.

Disp. de Servitutibus realibus, Præfide D. Nicol. Langio. Gröningz 1641. in 4.

Synopsis processus iudicarii, manu ejus scripta, cujus in *Bibliotheca Guiliana Catalogo* p. 110. occurrit mentio.

ULRICUS PAULI, Hamburgensis, D. Broderi Pauli, Consulis (*supra celebrati*), filius, anno circiter 1637. in lucem editus, J. U. Lic. & in patria Practicus, Dieterici Mülleri, J. U. Lic., Parenti suo in Consulatu A. 1680. subrogati, filiam

(1.) In *Serie Senat. Hamburg. Chronologica* p. 40. 50. (2.) V. Ad. Tratligerum Jun. l. c. (3.) V. *Nov. Lit. Germ. M. Nov. A. 1709.* p. 439. (4.) V. Ant. Heimreichii *Ep. Dedic. Chronici Frisæ Borealis*, c. 12. p. 205.

u, filiam Annam secundis A. 1677. sibi junxit nuptiis, suamque vicissim & priore conjugio gnatam, Annam Catharinam, Vinc. Müllero, hujus filio, elocavit (1.). Obiit d. 9. Febr. A. C. 1699., & ætatis 62. A Vinc. Placcio (T. 1. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 2. p. 122.) *Virtutum Parentis omnium ex asse heres, & fori Hamburgensis ornamentum*, appellatur.

Disp. de Arbitris compromissariis, Præfide D. Jac. Brandmüllero. Bafilæ 1659. in 4.

Disp. Inaug. de Turelis, Bafilæ 1661. in 4.

PETRUS THEODORICUS PAYNGH, Hufz Cimbrorum, ni sailor, circa A. 1575., lucem hanc primum intuitus, post impetratum Doctoris Medici titulum, peritiam Chymiz inter Rudolphum II., Imperatorem, sibi conciliavit, & in aula hujus, Præz Bohemorum est commoratus (2.). Inde Hafniam Danorum commigravit, ac a Christiano IV., Rege, Chymici sui dignitate, Canonicatque in Scania Londinensi, donatus (3.), septuagenarius illic d. 12. Apr. A. 1645. vivis excessit, filiumque *ὁπὸς τοῦ πατρὸς* (de quo statim dicitur), Daniz reliquit. V. Inscriptionem sepulchri ejus in xde Petrina Hafniensi, a Pet. Refenio in *Inscriptis. Hafn.* p. 221. exhibitam.

Confilium de Erysipellate, quod, a filio sibi communicatum, Thom. Bartholinus, in *Cista Medica Hafniensis*, Hafnia A. 1662. in 8. excusæ, *Loculo XXXII.*, p. 362-374., juris fecit publici; una cum tribus D. Henr. Cüfren, Poliatri Ottonienfis, Epistolis ad Paynghium Medicis, *Loculo* precedenti *XXXI.*, p. 352-362., exhibitis.

ÅHASVERUS PAYNGH, Hufz Cimbrorum (4.) d. 25. Jun. A. 1608., patre Petro Theodorico, Med. D. & aule Danicæ Chymico (*modo laudato*), est natus, Hafniaz ab illo educatus, ac, post finem studii Academicis literarioque itineri impositum, supremis artis Medicæ A. 1645. Groningæ ornatus honoribus. Praxi illius Hufz initio (si Henn. Wittenio (5.) credas), ac deinde Hafniaz, inclaruit, Archiatrisque insuper aulicis a Friderico II., Rege Danico, est adscriptus, ac tandem, cum per annos 24. Danis feliciter medicinam fecisset, peripneumonia, d. 13. Maji A. C. 1667., ætatisque 59., extinctus. In Chymia paucos sua ætate habuit superiores, sed peritiam ejus scriptis ambulo jactare noluist. Encomiasta contentus eximio, Thoma Bartholino, qui *πρὸς τὴν ἰατρικὴν* ejus rarissimorum indicem, in *Cista Medica Hafniensi*, A. 1662., sacrorum horum naturæ Eleufiniorum Epopos exhibuit. Quos inter Ol. Borrichius, Chymicus itidem incomparabilis, in *Epistola*, Amstelodamo d. 25. Mart. A. 1662. ad Bartholinum data (6.), operationes has Chymicas Paynghianas fufe commendavit, sequentique dignatus est elogio: *Cl. Payngkii labores summo opere æstimo, & magni laboris, industriæ, ingenii, opera agnosco. - Magnopere me delectant illius in aeris subtilitatis, & meteoris, labores. Præsertim tamen, ex iis, oleum, se, & lîs nivalis, sulphur vitrioli narcoticum ædens, sales aeris, glaciæ, roris, nivis, pruinz & pluviz, fixos, salem & liqorem ignis, oleum talci sine igne, calcinationem Solarem sine eodem, oleum vitrioli & sulphuris per defensionem, sulphurque Veneris ardens, a Payngho artis præparata, summa prosequi admiratione in eadem est professus. Epitaphii, defuncto, in xde Hafniensi Mariana, erecti, hanc Pet. Refenius (7.) exhibet Epigraphen:*

Pietati & posteritati: ÅHASVERUS PAYNGH, Med. D., Chymicus eximius, & Archiater regius, e clara & honesta apud Hufumenses Hofstie propapia, variis per orbem peregrinationibus edoctus, ubi magis vivendum, quam sibi, in Dania, per annos XXIV., Medicinam feliciter exercuit: Tandem Hafnia, A. C. 1667., III. Id. Maji, æt. vero 59., vivere desist, vatio pulmonum mortalitatis vitium absumente. Mœstissima conjux, Christina, Tidemannii filia, quæcum annos XXIV., & quod excurrit, sine jurgio, vixerat superstes, hic poni voluit reliquias mariti, cujus animam Deus, famam mundus habet. Aeternum ut vivat, apprecare Lector.

Confer de illo Henn. Wittenium l. c., Thomam Bartholinum *locis mox allegandis*, Alb. Bartholinum in *Tr. de Script. Dan.* p. 13., meaque ad hunc *Hypomnemata* p. 167.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus eum *Centur. VI. Histor. Anatom.* n. 29., p. 254., *Medicum exercitatum & Chymicum nulli secundum; nec non (ibid., n. 83., p. 341.) Virum intimiori amicitia & nature scientia probatum;* (*Cent. III. Epp. Med.* p. 193.) *Virum in Chymia veratissimum, it. (Cent. IV. p. 445.) Medicum ac Chymicum eruditissimum, & (in Responsione de experimentis Bilgæ ad Zaslum, p. 21.) Chymicum peritissimum, amicumque optimum, vocavit. Alibi, Diff. scil. II. de Medicina Danorum domesticæ, p. 40., his eum verbis celebrat: Abasv. Payngk, Med. Hafn., note prime amicus, tanto sudore, ignis beneficio & ingenii, artem Chemicam exercuit, ut ignota quamplura & rara, in Chymia splendorem & augmentum, primus eruerit, in Cista Medica nobis signata. Libro tandem VIII. Carminum, p. 223., hoc, in honorem defuncti, inseruit Epitaphium:*

*Herbarum varias cineri reparare figuras
Igne suo, & forti, plura, liqore, volens,
Ol. Borrichio (cujus Epistole excerpta, huc spectantia, supra jam recitavimus), in vindictis Sapientie Hermetis &
Ægyptiorum, p. 415., Medicus audit ἰεργονία Chémica paucis secundus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Corde. Groningæ 1645. in 4.

Operationes quædam Chymicæ rariores, Thomæ Bartholino communicatæ; & ab illo, in *Cista Medica Hafniensi*, Hafnia A. 1662. in 8. excusæ, *Loculo LXIV.*, p. 631-638., publicatæ; de quibus judicia Bartholini & Ol. Borrichii honorifica paulo ante sunt recitata.

(Ab eodem Thoma Bartholino, in *prefatione Dispensatorii Medici Hafniensis*, Hafnia A. 1658. in 4. impressi, Medicis noster accensetur aulicis & urbanis, quæ fecum, in revidendis & recensendis illius classibus, defudarunt.)

JOHANNES GEORGIUS PELLICERUS, Eutino Wagrius, patre ædis oppidi istius Collegiatæ Canonico, anno circiter 1636., natus, ipse etiam, anno jam 1666. (quo J. U. Licentiatii titulum Kiloniæ, d. 22. Jan., Brabevta Erico Mauricio, in prima reportavit promotione Academica), ejusdem fuit Canonicus, Capituliq. simul Lubecensis Secretarius. Julio deinde Francisco, Duci Saxo-Lauenburgico, A. 1676. fuit a consiliis, &, oppidi ab eo Lauenburgensis *Præfex* constitutus, d. 4. Jun. A. C. 1682., ætatis 46., teste Wittenio, vivis excessit. Poeta erat, in utroque sermone, Latino ac Germanico, eximius, Societatisque Vatum Teutonicoe Floriferæ Pegnicensis, in quam a iundatore, Sigismundo a Bircken, sub *Thyrsidis* cooptatus est agnomine, ornamentum singulare. A Phil. æ Zesen in societatem Rosigeram sub agnomine des *Zieten* etiam affectus est (8.). V. de illo Henn. Wittenii T. I. *Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1682., Erdm. Neumeisteri (præcipui eum Vatribus Germaniz accensentis vernaculis) *Diff. de Poetis Germani-*

(1.) V. *Novæ Lit. Germ.*, M. Jan. A. 1798., p. 10. (2.) V. Thomæ Bartholini *Cent. IV. Epp. Med.* p. 445. (3.) Teste Willichio Westhofio Lib. II. *Epigrammatum*, (4.) V. Inscriptionem Epitaphii, paulo post recitandam, & Henn. Wittenii T. I. *Diarii Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1667. (5.) l. c. (6.) V. illum in Thomæ Bartholino *Cent. III. Epp. Med.* n. 90., p. 411. 412. 436. (7.) In *Inscriptionibus Hafniensibus* p. 90. (8.) V. *Catalogum Collegarum Societatis Zofianarum* Witteb. 1685. editum.

cis p. 74. & Carmina sociorum Pegnicensium, in laudem ejus scripta, ac in *Baltide*, mox alleganda, A. 1677. publicata, Mart. Kempii sc. (a quo *Pindus* Blume, Themis Nubm, und ermunstetes Eigentum, vocatur) unicum, P. II., p. 118-123., & Dan. Bährholzii duo, P. III., p. 219, 220, 221., obvis. Joh. Wlth. Petzro (in *Historia vite sue* p. 10.) Vir audit doctissimus.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Jurid. Inaug. de Affimatione, Prædæ D. Erico Mauritio propofita. Kilonii 1666. in 4. Recufa in *Volumine Dissertationum* Mauriti, Francofurti A. 1692. in 4. edito, p. 1208-1246.

Monumentum acerbo funeri D. Menonis Hannekenii, Superintendentis Lubecensis, consecratum. Lubeca 1671. in fol. Infcriptio elegans, recusa in Syntagmate Orationum & Epicediorum, memoriz Hannekenii sacrorum, ibidem A. 1673. in 4. Elegia in obitum Christ. Cassii, Episcopi Lubecensis Consiliiarii. Lub. 1676. in fol.

Infcriptio in Dan. Georg. Morhofii, naufragio, uti ferebatur, A. 1671. extincti, obitum falso creditum; inserta *Appendici adoptivæ Dissertationum Academicarum* Morhofii, Hamburgi A. 1699. in 4. editarum, p. 91-94.

Tab des Gloridans (i. e. *Sigismundi a Bircken, Com. Pal. Cæs.*), in den Zimbrischen Lustgärdern, theils in gebundener, theils in ungebundener Rede, von dem ausländischen Pegnischafter Thyris besungen. Prodiit in *Baltide*, oder den Gedichten Dreyer am Helße weidenden Pegnischafter (*J. G. Pelliceri, Mart. Kempii & Dan. Bährholzii*), Bremz A. 1677. in 12. editis, p. 14-64.

Gedentrüm Valerini von Winter, Oberßen; Poema Germanicum Heroicum, a Wittenio, l. c. memoratum, a Dan. Bährholzio autem, in *Baltide* modo allegata, P. III., p. 221., peculiari commendatum Epigrammate.

Amores Principales (*quorum apud Wittenium solum occurrit mentio*).

INEDITA.

Tragœdia Germanica de Christi passione, quam Mart. Kempius (in *Baltide*, P. II., p. 118-123.) carmine celebravit Encomiastico, & Henn. Wittenius, l. c., ab hæredibus editioni destinatum fuisse testatur.

Alia complura, jam absoluta & luce dignissima, in scriniis, teste eodem Wittenio, relictæ.

MATTHIAS PELLICERUS, Eutimo Wagnius, Joh. Georgii, modo laudati, frater, & tam in Canonicorum Eutimensium Collegio, quam in Societate Poetica Florifera Pegnicensi, *Lysidis* ipsi imperita agnomen, Collega, in societatem etiam Liligeram, sub titulo des *Gejerten* a Phil. a Zesen coopatus (1.), in Poesi Germanica illo, & reliquis plerisque vatribus coævis, superior, M. Aug. A. 1673. defunctus. V. *Epicedia* tum Dav. a Brügge, Subrectoris Lubecensis, ac aliorum, seorsim excusa, tum Joh. Georgii fratris (in *Encomio etiam Floridani* p. 47. Claudiano eum præferentis, nulloque vatium inferiore vatis affirmantis) ac Dan. Bährholzii, *Baltidi* A. 1677. inserta, illius P. I. p. 53-59-61., hujus autem P. III. p. 223. 224. 225. Dav. a Brügge hoc extinctum celebravit Epitaphio: *Viator lege ac luge. Jace hic Siren Musica, & vatium gloria, Poetarum grande specimen, Mercurialium leporum & facetiarum ingeniarum architectus, Meritorum ac Bætorum iux, Virgiliorum amicus & fautor, Pbæi decus & delictum, Gratiorum corculum, Musarum ornamentum, amicorum luf & gaudium.*

Carmina vernacula plurima sigillatim diversis edidisse fertur temporibus, e quibus solum mihi fe obtulit Tessarodecastichon in Dan. Bährholzii Poematia Germanica perelegans, his A. 1677., in *Baltide*, paulo ante laudata, P. III., p. 172., præfixum. Longe tamen plura reliquit *avédoßa*, a Dan. Bährholtzio, in carmine funebri, l. c. p. 225., his metris commendata:

Ich werde niemahls nicht verschweigen deinen Geist,

Der sich so ungemein, in tausend Liedern, weist.

Eminuit hæc inter, amico teste, Paraphrasis Cantici Canticorum Metrico-Germanica, ad fontium Hebræorum ductum concinnari ab illo cepta, sed haud absoluta.

JOHANNES FRIDERICUS PENNINGBÜTTEL, Lubecensis.

Tractatus de Testamenti imperfecti approbatione, in quo controversæ ac casus quidam selectiores deciduntur, ac leges obstantes remouentur. Jenæ A. 1716. V. de illo P. LIII. ac LIV. der *Gelehrten Fame* p. 394. 395. 396.

M. DAVID PENSCHORNUS (quem *Danielem Bensborn* Val. Ern. Löfcherus (2.) perperam appellat), in civitate, ni fallor, natus Hamburgens, Pastoratum in eadem ædis ac Xenodochii S. Spiritus, A. 1562., Matthiz Krügero per Joh. Zarium, Antistitem Nicolaitanum, subrogatus, ac, triennio post, A. 1565., Kal. Nov. (vel, juxta Lambecium (3.), aliosque, die XI. mensis ejusdem), Parochus Nicolaitanz, Zarii ipsius Successor electus, obtinuit. Hoc fungens, A. 1570. ad Colloquium Jac. Andreæ & Wolg. Amlingi, Theologi Anhaltini Cryptocalviniani, de controversiis religionis capitibus, Servestianum (4.), A. 1575. autem & 1576. ad conventus Presbyteriorum Lubecensis, Hamburgensis & Lüneburgensis, Mollenfem ac Ulzenfem, in quibus de libro deliberatur *Concordia* (5.), est ablegatus. A. 1580. tandem, d. 17. Aug., Superintendens Ecclesiæ Hamburgensis, Lectorque Theologiz in æde Cathedrali primarius, in locum D. Cyriaci Simonis, a Senatu Pastoribusque reliquis, electus, & a Canonicorum Collegio, a quo quatuor Consulibus d. 25. Oct. deducebatur urbanis, confirmatus, Kalendisqve Novembris inauguratus, omnium ultimus hifce præfuit officiis. Post illius enim, d. 23. Sept. (Michaeli Archangelo sacro) A. 1593. extincti, ac, triduo post, ad suum in choro ædis Nicolaitanz sepulchrum ab octo Diaconis junioribus, quadriga Pastorum primarioerum feretrum comitante, deportati, obitum, Superintendentem alium Senatus, nimia, ut creditur, Clericorum quorundam suorum ambitione, indoleque turbulenta, absteritus, in hunc usque diem, licet Cives expius, & satis interdum importune, fieri id postulaverint, Ecclesiis suis præficere noluit, sed Ephoriam illarum Presbyterii commisit Senioribus. E liberis nostri Joachimus ædis Hamburgensis Catharinæ (ab A. 1608. ad 1629.) fuit Diaconus, Magnus (Joh. Schellhammeri, Pastoris Petriini, generi) Præpositus in Dithmaria Meldorpiensis (6.), David Senator (ab A. 1621. ad 1629.) Hamburgensis (7.), & Catharina tandem uxor Petri Boyenii, Dithmariz Australis Præpositi (8.). Ob Zelum contra Heterodoxos, ac præsertim Reformatos, in Presbyterii Hamburgensis *Judicio de bonum fepultura*, quod A. 1635. prodiit, extollitur *Germanico* (9.), & ab Herm. Hamelmanno (10.) *Vir doctus*, nec non (11.) *virtute & doctrina præstantissimus*, salutatur. Confer de illo Anonymi *Catal. MS. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg.*, Pet. Lambecii *Orationes*

F ff ff 2

(1.) V. *Catalogum Societatum Zefionarum*, Witeb. A. 1685. editum. (2.) In den unschlüssigen Nachrichten von Theol. Eochsen, *Schß. I. A.* 1704. p. 26. (3.) In Orati. p. 89. (4.) T. cibus D. Paulo ab Eitzen, in *Annot. de illa MSS.*, & Löfcheri l. c. (5.) V. Sam. Poinarii *Erbezeugnis des Concordienbuchs* p. 52. 81. (6.) *Tyße Genealogia Familia Schellhammeriana MSS.* (7.) V. de illo Ad. Trautgeri Jun. *Seriem Chronol. Senatorum Hamb.* p. 44. (8.) V. Henn. Conradini Epithalamium ei scriptum, in *Parnaso* p. 161. (9.) P. 4. & 5., citante Hier. Parnanno in *Gamb. Denkschrift* p. 77. (10.) *Lik. II. Hift. Eccl. Evangelii renati* (in *Opp. Genol. & Hift.*) p. 477. (11.) In *Ed. dehis*, ejusd. *Lit. II.* p. 89.

fiones & Programmata p. 89., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 860, 869, 910., & *Partem IV. Ifagoges* no-
rræ ad Hist. Cimbr., c. 10., §. 4., p. 571-572.

Christliche Vermahnunge und Warnunge vor dem Calvinischen Schwarme; Scriptum Saxonico, a Bernh. Vagerio;
in presat. Edicti civitatum Vandalicis *contra Sacramentarios*, A. 1616. denuo editum (siehe *Paschna* l. c. p. 81.), al-
 legatum.

Bedenken, obs recte und Christlich gethan sey, daß man die junge getaufte Kinder, umb Verminderung der Unkosten willen,
 ohne alle Christliche Ceremonien, in der Stille und heimlich, in die Gräber laßt einstecken? d. 25. Jul. A. 1787. geschrieben.
 Legitur in M. Georg. Dedekenn *Theauri Confessorum Ecclesiasticorum*, Hamburgi A. 1623. & Jenz A. 1671. in *fol. ex-
 cuso*, T. I., P. II., p. 1053-1056., & a Christ. Kortholro, im Bedenken vom heimlichen Leichbestattungen, §. 3., com-
 mendatur.

DAVID PENSCHORNII Junior, Hamburgensis, M. Joach. Penshornii, Ecclesiastæ Catharinæ, e Wal-
 purgi Göhrenia filius, Davidis autem senioris, modo laudati, nepos, diem 29. Maji A. 1610. habuit natalem, & in scho-
 larum Gymnasioque patris studiorum absolvit tyrocinia. Juri deinde vacaturus, ex Academiis Germaniæ & Galliz, A.
 1628. Marpurgensem, 1629. Lipsiensem, 1630. Argentinensem, 1631. Genevensem, 1632. Bituricensem (in qua,
 Kal. Oct. Præfens nationis electus Germanicæ, hujus nomine Henr. Condzum, primum sanguinis regis Principem, o-
 ratione compellavit Gallica pereleganti), & 1633. Parisiam, adiit. A. 1634. Belgium utrumque & Britanniam peragra-
 vit, sequenti 1635. Lugduni Batavorum subfinit, & Polonia, Hungaria ac Italia, proximo lultratis triennio, cum Licen-
 tiatitulum Basileæ d. 19. Febr. A. 1639. reportasset, & Spiz, Præxoe forensis palæstra, per quinque menses hæsitit,
 ex undecim annorum itinere d. 8. Sept. Hamburgum rediit. Illic, nuptiis cum Catharina Magdalena, Mich. Wichman-
 ni, J. U. Licentiatii, filia, & Barth. Becmanni, Consulis, nepte, duas sibi puellas enixa, A. 1640. celebratis, A. 1642. Ju-
 dicii inferioris Assessor, A. 1649. (d. 21. Febr.) Senator, & A. 1652. Prætor, electus. A. 1654., d. 28. Maji, civita-
 tum Hanseaticarum nomine, cum Collega, Theod. Mollero, J. U. L., ad Ludovicum XIV., Galliz Regem, Legatus
 abiit, & ab hoc Ordinis Michaelitani adscriptus est Equitibus, aureoque torque donatus, nec exiguum Julii Mazarini,
 Cardinalis, cæterorumque aule procerum, expertus fæmore. Singulari rerum literarum profectuebat affectu, urbisque
 patris Bibliothecam, Scholam, Gymnasium, & utriusque Doctores, e quibus Joach. Jungius, quanti ipsum faceret, in-
 dicaturus, Testamentum cum sui, vere Philosophici, cum aliis, A. 1657. (teste *Vita Jungiana*, a Mart. Fogelio edita) de-
 signavit executorem. Quingvagenarius tandem d. 7. Mart. A. 1660. obiit, & fusc in *Programmate* Pet. Lambecii cele-
 bratus est funebri (eodem A. 1660. in Lambecii *Orationum & Programmatum Syntagma*, p. 88-95., & A. 1711. in
 Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium Parte tertia*, p. 111-120., Hamburgi recuso.) Senator huic audit plu-
 rimum Senator, *Ætus religiosissimus, literarum & literatorum summus Mæcenas, quem, prematura morte ex oculis
 sublatum, non pietas tantum, & iustitia, & Musæ, & Charites, sed ipse ille parvarum magnarumque civitatum pectus,
 ignorantia recti & invidia, lugent & deplorant.* Confer de illo Ad. Trutgeri Jun. *Seriem Chronol. Senatorum Hamburg.*,
 ad A. 1649., p. 11.

Disp. Inaug. de Præscriptionibus. Basileæ 1639. in 4.

M. JOACHIMUS PENSCHORNIUS, Hamburgensis, Davidis Senioris (*supra laudati*) filius, & junioris
 (de quo modo dictum) parens, ædis in patria Catharinæ Diaconus, A. 1608. d. 25. Oct. electus, & d. 29. Oct. inaugura-
 tus, tempore simul Cathedralis Vicarius, pectis d. 19. Sept. A. C. 1629., & ætatis 52., expiravit. V. Pet. Lambecii
 (cui Vir singularis audit sanctimonie & eruditionis) *Programma de vita filii funebre, Orationibus subjunctum*, p. 89,
 90., Anonymi *Catal. MS. Ministorum Ecclesie Hamburgensis*, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 622, 831.

Epicedion Græcum trium paginarum Heroicum, & Epigramma Latinum, in obitum D. Dav. Chytrzi, quæ in Sci-
 ptorum de vita Chytrzi Syntagma Rostochienfi (*Sir. Bb. 2. b. Bb. 4. a.*) leguntur.

STEPHANUS PERSEN, Kilonienfis, ædis Slesvicensis Michaelitanz, ab A. 1634., Pastor. V. Ad. Olearii
Itinerarium Persicum, Lib. IV., c. 27., p. 767. Conf. de illo J. M. Krafti *Zwischen des Jubel-Gedächtniß* p. 395.

Christliche Kampf- und Ehrentrone, oder Leichpredigt über Thomam. Hansen, aus 2. Tim. IV. 7. 8. Slesvigz 1649. in
 4. (M. T. A.)

JOHANNES PERSIUS, Hamburgensis.

Der teutschredende Isocrates, oder Poetische Uebersetzung der vortreflichen Vermahnungrede desselben an den jungen De-
 monicum, aus dem Griechischen in hochteutsche Verse, unter Anführung Joh. Christoph. Löffi, Rectoris zu Hildesheim, u
 bernommen, und im Gymnasio hergeqgt. Hildesiz 1685. in 4. De hac ita M. Erdm. Neumeisterus, in *Diff. de Poetis
 Germ.* p. 78., judicat: *Mentem Rhetoris Græci bene satis, minimeque obscura dictione, expressit, nisi quod, nunc autem
 petens, innox humi repens, ægrabilem dicendi formam paulo minus videtur observasse.*

M. HERMANNUS A. PETKUM, Hamburgensis, patre mercatore sibi cognomine, matre vero Anna Cam-
 pen, d. 29. Jun. A. 1610. natus, ex urbis patris schola & Gymnasio, ut Theologiz initiaretur mysteriis, A. 1632. in A-
 cademiæ Rostochienfem, ac postea in Regiomontanæ & Witebergensem, se contulit, supremosque in ultima Phi-
 losophiz honores, d. 26. Sept. A. 1636., Brabeyta D. Jac. Wellero, reportavit, A. 1638. Ecclesiastæ factus est Ulrici,
 Comitæ Frizæ Orientalis, aulicus, A. 1640. autem urbis in eadem provincia Auricenfis Pastor primarius, inque mune-
 ribus istis recte administrandis D. Mich. Waltheri, Theologi veterani, plurimum adutus consiliis. Hamburgum tan-
 dem revocatus, in Parochiz Petro-Paulinz Diaconatu Sigism. Philoni Schelhammero d. 7. Jul. A. 1644., in Pastorum
 vero ejusdem D. Joh. Mullero d. 7. Sept. A. 1673., successit, ac ipse vicissim, cum Cardialgia d. 21. Dec. A. C. 1682.,
 & ætatis 72., expirasset, D. Sam. Schulerum in hoc successorem obtinuit. Vixit thorique sociam, per annos 42., ha-
 buit Elisabetham Prætoriam, filiam Johannis, neptemque Hieronymi, Musicorum celeberrimorum Hamburgensium,
 filiusque novem & quinque filias ex ea sublatas, illorum tantum unum, Joh. Hieronymum (de quo statim dicetur),
 harum vero quatuor, reliquit superstites, ac natu maximam Georgio Jonæ Tonfiori, Hadeliz Superintendenti, elocavit.
 Symboli loco verbis Nehemiz est usus, c. XIII. v. 31.: *Memento mei, Deus meus, in bonum.* Plura de veterano hoc
 Hamburgensium Antistite (quem Sam. Pomarius, in *Ep. Dedic. Comm. in Epist. Jude*, §. 42., *Senem* appellavit *vener-
 andum*, & de Ecclesia sua egregie meritum) D. Rud. Capelli, Prof. Hamb., *Programma funebre*, A. 1683. excusum.
 & A. 1711. *Parte III. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 307-318., recusum, ac Jac. Genckii, Diaconi Hamb.
 Petrii, Sermo vernaculus, ejus consecratus memoriz, Hamburgique A. 1683. & 1686. in 4. impressus, suggerent. Epita-
 phii, in xde Petrina erecti, Epigraphen in Joh. Alb. Fabricii *Audario Inscript.* *Hamburgensium Theod. Avckelmanni*,
 n. 131., p. 42. 43., invenies. Conf. Christ. Funckii *Gedächtniß Kundtscher Prediger*.

Disp. de Proprio & accidenti, Præfide M. Wilh. Witzendorffio. Rostochii 1635. in 4.

JOHAN.

JOHANNES HIERONYMUS a PETKUM, (1.) Hamburgi d. 20. Aug. A. 1657. natus, Hermann, modo laudati, filius superflus et novem unicus, e patris Schola ac Gymnasio, studiorum causa, A. 1677. Witebergam, A. 1579. Gießam, 1680. autem Lipsiam, & hinc, metu pestis, Rostochum, migravit, Batavia & Anglia perululatis, Witebergam A. 1683. reversus, Magistrum obtinuit titulum, & Hamburgi deinde, ad A. usque 1689., substituit, A. 1689. Hafniam profectus, triennio sequenti Philippo Ernesti, Ducis Holstae-Glücksburgici, in itineribus Germanico, Italico & Gallico, fuit Ephorus, in ipsa vero metropoli Hafniensi studia filiorum Christiani V., Regis Danici, juniorum, Caroli (quem Aquisgranum comitabatur) ab A. 1692., & Wilhelmi ab A. 1694., est moderatus, simulque Ethices in Academia eque-
stri egit Professorum. A. tandem 1697., titulo Licentiatum a Theologis reportato Hafniensibus, Itehoam discessit, urbis-
que hujus Pastor, & Diacefese Præpositus Münsterdorfensis, ab eodem Rege constitutus. Uxorem quidem A. 1698.
duxit Annam Catharinam, Joach. Stemanni, XVviri Hamburgensis Catharinæ, filiam, sed in sterili vixit matrimonio,
atque idcirco Titum Schröderum, Theol. Studiosum, a se educatum, adoptavit. Morte subita, ipso Christi natali, sive
die 25. Dec., A. C. 1713., ætatis 57., cum, post sermonem sacrum habitum, verbisque Servatoris Joh. XVII. 24., ac
strophæ Hymni vernaculi (Weicht ihr Dautergeister, &c.), finitum, domum vix rediisset, Catarrhi vehementioris apo-
plectici insultui iterato, hora nondum elapsa, succubuit, V. Alb. Christ. Kirchhofi, successoris ipsius, Joh. der treuen
Knechte Gottes, sive Sermonem in exequiis ejus (ex Act. XXIV. 14. 15. 16.) funebrem, cum Mart. Schellii, Diaconi Ite-
hoensis, Parentatione Germanica, Amicorumque Epicediis, Glückstadii A. 1715. in fol. excussum.

A Vinc. Placcio (2.) *Filius vocatur venerandi parentis omnino patrissem, imo magna Parentis in Ecclesiam merita
majoribus quamvis exsuperaturus, ac* (3.) *ornamentum patriæ*, ab Henr. Muhlio (4.) autem cin tractet Theologus.
Disp. de Concurſu Dei cum causis secundis prævio & prædeterminativo, Præfide Chr. Donato, Log. & Metaph.
Prof. Witebergæ 1699. in 4.

Disp. de Analogia Mentis increata & creata, ab ipso Præfide proposita, Witeb. 1683. in 4.
Exerc. Inaug. Anti-Syncritica de Syncatabasi in causa religionis, pro gradu Licentiæ, Præfide D. Henr. Borne-
manno, proposita. Hafniz 1697. in 4.

Commentatio brevis de Scriptoribus Anglicis Anonymis & Pseudonymis detectis, *Theatri Anonymorum & Pseu-
donymorum Vinc. Placcii, Hamburgi A. 1708 in fol. editi, Tomo I., Capite XIII., p. 106-130., àνωνύμων exhibita, alio-
rumque symbolis & scholiis passim interpolata atque illustrata; quam Placcius illi debere p. 516. 521. 528. significavit, &
expectari ab eo jam olim (in Invitatione ad Scriptores suos Anonymos & Pseudonymos augendos p. 34.) jullerat.*

Geſtörte Elie, bey Absterben Herrn Andreæ, Baronen von Lilgentron, Königl. Dänischen Kamlers in den Herceogthüm
mern Schleswig und Holstein, vorgeſtellet. A. 1701. in fol. (Catal.)

Judicium Germanicum de Fidelium in hac vita beatitudine, eam defendens, Nicol. Sibbero, Pastori Glückstadiensi,
peculiaris expositum Epistola, & in D. Franc. Julii Lürkenii, Regis Danicæ Concionatoris aulici, Rettung seiner Lehre von
etwigen Leben der Gläubigen bis auf Erben (qvz Hafniz A. 1708. in 4. prodiit), c. 5., p. 192-199., publicatum.

ANDREAS PETRI, Tranderupz, pago Arroze, insulæ maris Baltici Cimbricz, d. 10. Aug. A. 1602., patre Petro
Andreæ Wandalo, Pastore illius, vicinarumque Ecclesiarum Præposito, matre autem Egidia Jani Wellejæ, natus, scho-
las Fioniz Svenoburgensem & Ottoniensem puer frequentavit, & adultior Academiam Rostochensem A. 1620., Haf-
niensem vero A. 1622., adiit, A. 1627., a D. Joh. Michaelio, Fioniz Episcopo, Scholæ Svenoburgensi est præfectus,
sequenti autem 1628. Pastor, in agro vicino, constitutus Olderupensis, morboque tandem, qui in hy-
dropem degeneravit, scorbutico, d. 10. Jul. A. C. 1657., & ætatis 55., cum quatuor ex uxore Eliæ Andreæ, Ottoniz A.
1630. ducta, sustulisset liberos, extinxis. Inter Vates Danicæ vernaculos locum 2vo suo honestum promeruit, ac ab
Erico Pontoppidon (in Grammatica Danica p. 19.) *Poetæ ingeniosissimi, & patriæ lingue peritissimi*, reportavit elo-
gium. Vitæ ejus historia fusius a filio ipsius genero, Magno Jani Lucoppidano, Pastore in Fionia Ostferskierningensi,
Præpositoque Sundsherredensi, est descripta, & qva, per fratrem hujus, Petrum, Pastorem Thorshingensem, virum eru-
ditum, mihi transmissa, qvz hæcenus narrata sunt excerpti, & scripta nostri sequentia apud hæredes *avindse* superesse
didici.

Luscina spiritualis Ollerupiana, sive Syntagma Hymnorum plusquam 400. Latino-Danicorum, tum propriorum,
tum alienorum (e lingua Germanica in Danicam Latinamque ab ipso transfusorum), in tria distributum volumina;
ita temporis, personis, & devotioni cuivis aptatum, ut mens Christo devota, sive surgat, sive prandeat, sive cænet. sive
dormiat, sive quovis sabbatho & festo sacra adeat, ex isto, tanquam promptuario, preces & suspiria, latus & facta
gaudia, Deo gratias, qvæ deprecere.

Æneidos Virgilianæ Liber quartus, rhythmis Danicis, rogatu D. Joh. Michaelii, Fioniz Episcopi, A. 1627. expressus.
Versio Danica Gazophylacii aurei (des goldenen Schatzkammes), a Mart. Hyllero Germanice scripti ac editi.

Elbschydian, sive Odz, partim Latinæ, partim Germanicæ, Joh. Ristii, Pastoris ad Albim Weddensis, nomini in-
scriptæ.

BENEDICTUS NICOLAUS PETREJUS, Med. D. & Practicus, circa A. 1707., Hamburgensis, in patria,
M. Augusto A. 1717. mortuus.

Disp. Inaug. de natura Metallorum, nonnullisque eorum arte factis. Trajecti ad Rhenum 1699. in 4. (V. P. A.
Lekmanni Hamburgum A. 1701. literaturum p. 20.)

BERNHARDUS PETRI, Slesvicensis, Nicolai, præfecturæ Morkirchenſis Inspectoris, filius, A. 1643. in lu-
cem editus, J. U. Licentiatum Rostochii A. 1668. obtinuit, & uxore ducta Margareta Catharina, Friderici Plon-
nies, Senatoris Lubecensis, filia, causarum Flensburgi patronum aliquandiu egit forensium, postea vero pulz Hollæ-
to-Sünderburgicæ factus est Consiliarius. V. D. Georg. Radovii *Programma de vita ejus, Disputationi Inaugurali A.
1668. præmissum.*

Disp. de Jure sacro in Imperio Romano-Germanico, Præfide D. Joh. Christiano Besefino. Rostochii 1665. in 4.

Disp. Inaug. de Jure relictendi, Præfide D. Georg. Radovio. Rost. 1668. in 4.

CASPARUS PETRÆUS, Parochia ruralis Hoyeranz, in Diaceſi Tunderensi, Pastor, A. 1721. superstes.

Kürze und Würdigkeit des menschlichen Lebens, oder Leichprebige über Fedder Lund, Fürstl. Høfdesvoigt in Høperstade
&c. aus Pf. XC. 11. Slesvigz 1701. in 4.

(1.) Quem Vinc. Placcius *Joh. Christiani memoris appellavit vitio in Invitatione ad Scriptores suos Anonymos & Pseudonymos augenda p. 34.
(2.) I. c. (3.) T. I. Theatri Anon. & Pseudon., c. 13., p. 110. (4.) Im Verzeichniß des unerschöpflichen Schatzes Luthers von der Glückseligkeit
der Gläubigen 7. 7.*

FRIDERICUS PETRI, Husensis, Ecclesiae ruralis Violdensis, in Nomarchia Dioeceseos Flensburgensis Nordgoesens, Diaconus pie eruditus, & ob singularem, in officio sacro administrando, veraque Christianismi Theoria pariter atque Praxi auditorum, & juvenutis rustica, animis, non publice solum, sed & privatim, assidue infundenda, fidem ac diligentiam, D. Christ. Kortholtho, Theologo Kiloniensi, aliisque, charissimus, Apoplexia d. 25. Jun. A. 1695, expiravit. Zeli is, quo emendationem vitiorum, quae in Ecclesiam Lutheranam, omnesque ejus ordines, irreperunt, epidemiorum, enixe exoptabat, ardentissimi impulsu, suas de his, & neglectu imprimis Clavis, quam vocant, ligantis ac disciplinæ Ecclesiasticae, quærelas, Theologorum ac Politicorum *γυναίκες* Lutheranorum haud paucis confirmatis suffragis, Schediasmaticis diversis *ἀνέδωκεν*, A. 1682. Pastoribus Nomarchiae Nordgoesens, Consistorio Flensburgensi & D. Christiano a Ströcken, Superintendenti Regio, A. 1688. autem Ströckenii successori, D. Jolvæ Schwartzio, exposuit. Hi ejus conatus Schwartzio displicuerunt, a quo non tunc solum privatim est objurgatus, & A. 1694. M. Oët. denuo ad Synodum evocatus Rendesburgensem, promissaque, uti tradit, emendatione domum remissus, sed in scripto etiam publico, mox allegando, simplicitatis & Pietismi infimulatus. V. de illo Frid. Breclingii (Chiliasmi illum suum patronis, incertum an vere, accensentis) *Catalogum testium veritatis* (Gotfr. Arnoldi Tomo IV. *Hist. Eccl.*, *Secl. III.*, n. 18., *insertum*), num. 101., p. 769. 770., D. Jolvæ Schwartzii adversus hunc Breclingii locum Apologema, in præfatione des *Wahren Verichts vom Sabbath*, lit. a. 7. a. 8. b. 1., & quæ huic, ad famam nostri vindicandam, a M. Kratone (sive M. Joh. Melch. Krafio), defuncti non Hyperaspista solum sed & Encomiasta, in der *Vereteten Unschuld zweyer Hochfürstl. Holsteinischen Superintendenten* wieder D. Josvam Schwartz, Slesvigz A. 1702. edita, cap. 2., p. 30 - 44., sunt reposita.

Zwey christliche Lieder wieder des leidigen Satans leibliche und geistliche Ansechtung, das erste von D. Christ. Kortholthen, das andere von ihm aufgesetzt. A. 1689. in 8.

Schreiben von den Mängeln der Lutherschen Kirche, und dem nothwendigen Gebrauche des Bindeschlüssels, an die Prediger der Breßlätischen Eegend, oder des Nordgoeshardes, d. 28. Aug. A. 1682. abgelaßen. Prodiit A. 1702., in scripto M. Joh. Melch. Krafio paulo ante allegato, c. 2., p. 31-42. MS. superest Aug. Gieslii, Secretarii Husensis, Judicium de illo Germanicum *ἀνέδωκεν*.

Beweis, daß ein Prediger, auf die Weise, wie das Predigamt in dem Christenthume heutiges Tages geführt wird, sein Gemüth nicht befriedigen könne. MSum 20. plagularum D. Christiano a Ströcken, Superintendenti Cimbriz regiz, & Consistorio Flensburgensi, anno circiter 1682., exhibitum, quod a Frid. Breclingio, l. c., nec non in *Paulo reditum* p. 10., commendatur.

GEORGIUS PETRÆUS, Apenrade Cimber, Vincentio Alberti, in Pastoris oppidi Tunderensis munere A. 1554., in vicinæ autem Dioeceseos Præpositura d. 25. Junii A. 1561., subrogatus, sexagenarius d. 2. Aug. A. 1585. obiit, & in utroque officio Andreæ Thomæ habuit successorem. Generi ejus fuere M. Jac. Fabricius Senior, Protecdesias aulicus ac Superintendens Holsato-Gottorpiensis, & M. Petrus Hegelundius, Episcopus Ripensis, cujus Epistolæ ad D. Pauham ab Eitzen *ἀνέδωκεν*, & Joh. Calixti, Pastoris Medelboensis, Annotationibus MSSis, de illo relato debeo. Conf. Ant. Heimerichii *Hist. Eccl. Servic.*, Lib. 4., c. 3., p. 214.

Rechtens des Superintendenten und der Prediger Göttliches Wortes Johannis des Älteren, Herzogen zu Sleeswig und Holstein, über die Schwebische Unionschrift, five Judicium vernaculum, quo illi Librum Concordiæ improbarunt, ejusque subscriptionem detrectarunt, *ἀνέδωκεν*, M. Oët. A. 1576. exaratum; cujus Petrum fuisse Autorem Henr. Muhlius (*Diff. I. Historico-Theol. de Reformatione religionis in Cimbrica* p. 112.) testatur.

GEORGIUS PETREJUS, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1701. & 1716. Hamburgensis, in patria, Displ. Inaug. de Patria potestate, Franeqverz 1696. in 4. (V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. litteraturam* p. 21.)

HENNINGJUS PETERSEN, Wesselsbura Dithmarfus, Pastor initio, in Anglia Cimbrica, Flenopoli vicina, Mönckbraupensis, deinde vero Philippi & Christiani, Ducum Holsato - Glücksburgensium, Ecclesiastes in arce Glücksburgensi aulicus, & Ecclesiæ arum ditionis Glücksburgiz Præpositus, munere hoc per septem circiter lustra administrato, cum memoria & judicio omni senectus, ab aliquot jam annis, eum privasset, M. Oët. A. 1693. est extinctus. De scripto Germanico, quo M. Wolsig, Ouwius, Pastor Flensb., A. 1665. primæ conjugis, Sophiæ Hedwigis Lundiz, Thomæ, Ecclesiastæ Flensburg, Johannei, filiz, gravi melancholia oppressæ, obitum lugentem est solatus, supra est dictum. Quam huic subrogavit, Joh. Müller, J. U. D. & Consulis Flensburgensis, gnata defuncto fuit successores.

Frommer Christen höchstes Gut, und bester Trost, im Leben und Sterben, oder Leichpredigt über Sophia Hedwig, geborne Herzogin von Sachsen-Lauenburg, Philippi, Herzogen zu Holstein-Glücksburg, Gemahlinn, auß PLXXXII, 25. Hamburgi 1661. in 4.

Leichpredigt über Philippum, Herzogen zu Holstein-Glücksburg, auß Job. XIX. 25. 26., A. 1663. gehalten. (*Allegatur ab ipso, in præfat. Sermonis funebri sequentis.*)

Getronte Ehrenfeste St. Sibyllæ Ursulæ, Fürstinn zu Holstein-Glücksburg, oder Leichpredigt über dieselbe, auß Apoc. III. 15., den 6. Febr. A. 1672. gehalten. Prodiit in Syntagma scriptorum de Principis hujus obitu funebrium, Hamburgi A. 1672. in fol. (sub titulo der Fürstlichen Holstein-Glücksburgischen Gedächtnisse) edito.

Tröstchrift an Friderich August von Worgewitz, Fürst. Glücksburgischen Hofmeister, über das Absterben seiner Ehe liebsten, Elisabeth von Ströckern; beygedruckt Phil. Weyfers Leichpredigt über dieselbe, auß 1 Tim. I. 15. Pölnz 1683. in 4.

JACOBUS PETERSEN, Slesvicensis, J. U. D. & in urbe patria Practicus, Judicique simul Provincialis Cimbrici & aulici Gottorpiensis Advocatus, A. 1700. superstes.

Positiones LXXXIX. Juridicz miscellanæ Inaugurales, Præfide D. Nicolao Martini, Kilonii 1694. in 4. Diff. de Juris Civilis, Saxonici & Jurici, quoad Successionem legitimam, differentis, in præfat. *Positionum Inauguralium* promissa.

JOACHIMUS PETERSEN, Bergerdorpii, ditionis Lubecensis atque Hamburgensis oppido, patre Michaele, illius Consule, matre autem Magdalena Grimia, A. 1611. natus, Altorfi (ut Zach. Lundii ad eum docent carmina), & deinde, cum studiis Godschalci a Thienen, Nobilis Holsati, esset præfectus, Argentinz, circa A. 1643. (teste J. G. Dorschei *Epistola Sceletomania Ponissica* dedicatoria), Juri dedit operam, supremosque illius honores, ex itinere ad exteros reversus, ibidem obtinuit. Ab Augusto, Duce Saxo-Lauenburgico, A. 1643. Consiliarius suis, Judicique aulici Assessoribus, est adscriptus, & ter deinde ad Conventus Circuli Saxonici inferioris, duos scil. Brunsvicenses, & Lünebur-

neburgensem unum, a legatus. A. 1652., d. 30. Nov., in urbis Hamburgensis Syndicatu D. Joh. Christoph. Meurero subrogatus, non multo post in Angliam, ad Oliverium Cromwellum, illius tyrannum, biennioque Londini exacto, in aulam Bruxellensem Gubernatoris Belgarum Hispanici, A. 1658. autem denuo in Angliam, Orator abiit, & in ultimis hac legatione, Londini, cum Biblia $\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$ Anglicana Bibliothecæ Hamburgensi, studiosis autem oppidi patri Berghedorfensis liberali legasset stipendium, cælebs, d. 23. Junii, eodem A. C. 1658., ac ætatis 47., vivis excessit. Exuvie Londino Hamburgum sunt deportatæ, suæque d. 20. Aug., in æde Catharina, illatæ tumulo, præter Inscriptionem (a Theod. Anckelmanno, inter *Hamburgenses*, n. 98., p. 33., exhibitam) Gnoma hac ornato (symbolica: *In foraminibus petreæ quiesco*. Consultatur de illo Mich. Kirstenii & Georg. Grestingeri *Epicædia*, Joh. Alb. Fabricii breve ipsius Elogium, *Parti I. Memor. Hamburg.*, p. 445. 446., insertum, Ad. Tratligeri Jun. *Serius Chronologica Senatus Hamburg.*, ad A. 1652., p. 53., Vinc. Fabricii ad illum Elegia, *Libri II. num. 9.*, in *editione Poematum Leidensi*, in *Operibus autem, Lipsiæ excusis*, p. 661. 662. 663., obvia, Zach. Lundii varia ad eum Carmina, in *Poëmaticis juvenilibus* (Lib. I. Eleg., n. 7., p. 16., Lib. II. Eleg., n. 4., p. 39. 40. 41., in *Sylvio* p. 83., & in *Epigrammatis* p. 100.) locum adepta, & Mich. Johansen *Epistola Tragædiæ de Caino fratricida Germanicæ*, A. 1652. ipsi inscripta, *dedicatoria*.

Difp. Inaug. Juridica. Argentinz 164.. in 4.
Dedantem die Registratur betreffend, quod $\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$ se se assertari Ulr. Winckelius Jun., Hamb. J. U. L., mihi indicavit.

JOACHIMUS PETERSEN, Lubecensis, d. 7. Jun. A. 1614. natus, J. U. D. Rostochii A. 1647. creatus, & cum, per septem ferme lustra, causarum in patria patronum egisset forensium, d. 9. Jul. A. C. 1681., & ætatis 67., defunctus. Anagramma in eum V. in Georg. Nicol. Etasmi *Lib. IV. Anagrammatum* $\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$, n. 61.

Difp. Inaug. de Sponsionibus, Præfide D. Henr. Rahnio Rostochii 1647. in 4.
JOACHIMUS GOTHOFREDUS PETERSEN, Lubecensis, J. U. Doctor.
Difp. Inaug. de Persecutione Domuum (von Hausfuchung). Erfurti 1715. in 4. V. de illa *Partem XL. der Geleches ten Fame* p. 246-249.

JOHANNES PETERSEN, sive PETRÆUS, (quem *Petershamium* Joh. Jac. Frisius (1.), *Petersteinum* autem Ifr. Spachius (2.), Paulus Bolduanus (3.) & Chrif. Gastelius (4.), cognominibus Cimbrorum Patronum. i. m. cis haud affert, perperam appellarunt), oppidii in Wagria Oldenburgensis Pastor, circa A. 1531., ad quem *Chronicon* perduxit *Holfaticum*, Lutheranus, A. 1544., uti mentio divisionis Ducatum Cimbricorum Rendesburgensis, isto factæ, obiter (5.) injecta, ostendit, adhuc fuit superstes, sed ante annum 1557. teste Domin. Dreveri *præfatione*, vivis excessit. Si Henr. Muhlii *Dissertationi I. Historico-Theologicæ de Reformat. Cimbrica* p. 45. credas, A. jam 1552. obiit, & Timoth. Krumm successorem obtinuit. Primus omnium Chronicon Chersonesi nostræ, ad finem usque tempora, universale Dialecto scriptis Saxonica. Quod licet nec perfectum satis sit, nec Methodo ubique concinnatum accurata, nec, quo par erat, judicio fabulosas veterum narrationes a veris discernat historici, haud exiguis tamen laudes, ob conatum istum egregium, & inter Cimbricos antea inauditum, ab æquis expectat censoribus, nævos hocæ temporum, quibus Autor vixit, in studio Historico, pene neglecto, infelicitati, monumentorumque veterum, ac subditorum aliorum, penuriz, imputatur. Confer de illo, præter jam allegatos, *Isagogen nostram* ad Hist. Cimbr., P. I., c. 7., §. 1., p. 117. 118. 119., Joh. Chrif. Nevii (hanc secuti) *Partem II. Accessionum* ad *Degerei Wheari Relationes byemales Historicas*, p. 325. 326., & Mart. Zeileri *Sylloges de Historicis*, P. II., p. 113.

Chronica oder Zeiich der Lande zu Holstein, Stetmarn, Dithmarschen und Wagem, wor dieselbe Länder registert, was sich, vor Christi Geburt, und hernach, bis A. 1531., darinn zugetragen; item von ihren Glauben, Sitten, Gewohnheiten, Kriegen und Veränderung der Regimenter: Von wem die Bischoffstümer dafelbst gestiftet, neben Berzeichnis der Raths men der Bischoffe zu Hamburg, Altdenburg und Lübeck. Auch von Anfunft, Zunehung und Befreyung der Städte Hamburg und Lübeck: Ferner, wie das Herzogthum Schleswig an die Graffen zu Holstein gekommen, und was die anjohnde Nachbarn von Kriege darinn geführt. Alles aufs einfältigste und kürze in IV. Theilen beschrieben. Operis hujus, Saxonico ab Autore conscripti Idiomate, sed illo, uti perperam olim, loco *Isagoges ad Hist. Cimbr. citato*, præfationis Dreverianæ verbis deceptus ambiguus, tradidi (6.), haud publicati, Versio Germanico-Misnica, a Dominico Drevero, Goslarienti, post obitum Peterfenii, Equitum aliquot Holfatorum postulat, concinnata, & Christiano III., Regi Daniæ, fratribusque ejus, Johanni & Adolpho, Ducibus Holfaticis, inscripta, Francofurti, typis Brubachianis, A. 1557. in fol. prodit, Recula deinde eadem est, curante Laur. Alberto, Bibliopola Lubecensi (*continuationem Chyonici*, ad finem usque Seculi XVI., in *præfatiuncula*, subsidia a Lectoribus expofcente, absque successu pollicito), cum Summaris præfixis, Lubecæ A. 1599. in fol., sine his vero ibidem A. 1614. in 4. Rintelz eandem A. 1627. in fol. prodidisse perhibent quidem Mich. Hertzius (P. IV. *Biblioth. German.*, lit. P. 4. b.) & Mart. Lipenius (*in Biblioth. Philof.*), sed mihi aliæque vix pervasdebunt. Joh. Jac. Frisius & Ifr. Spachius, qui, *locis supra citatis*, Petrazo *Chronicon Holfaticæ & Stirie* falso tribuunt, Stormariam, Holfaticæ partem, eum Stiria, ditionis Austriacæ provincia, longo satis intervallo ab ista sejuncta, ob leviculum nominum vernaculorum similitudinem, confundunt. Benigne admodum de *Chronico* hoc judicat Jac. Andr. Crusius, in *Witkindo suo*, c. 12., p. 105., Petrazum *fidelissimum nec non diligentissimum verum Holfaticarum scriptorem* appellans. Nævus contra ejus, post Casp. Dancwerthium (in *Ep. Dedic. Chorographiæ Cimbricæ*), supra a nobis notatos simulque excusatos, plus justo exaggerat Pet. Lambecius (*Lib. II. Rer. Hamburg.*, p. 192.), minorum gentium transcriptoribus nostrum annumerans, & Burch. Gotth. Struvius (in *Biblioth. Historica*, c. 24., p. 621.), sine judicio illud esse scriptum, multisque fabulis repletum, pervasus.

JOHANNES PETRÆUS, Flensburgensis, Parochiz in Nordstranda Odenbüllensis, ab A. 1565. ad 1605., recte Ant. Heimreichio (7.), fuit Pastor, & Joh. Petrazum alium, filium forte vel cognatum, A. 1604., uti Jac. Fabricii senioris *Agen docet Theologicos specialis tertius*, ab isto defensus, in munere hoc facro nactus est successorem.

Strandia, oder Beschreibung des Nordstrand, opus Historicum de Insula ista Germanicum $\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$, quod Ant. Heimreichius, in *præfat. sui Frisicæ Borealis Chronici*, commendavit, in ipso autem *Chronico* passim, ac in *Catalogo Autorum*, ei præfixo, allegavit. Confer de illo *Partem III. Isagoges mee ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 6., p. 249.

M. JOHANNES PETERSEN, Dithmarsius, in Academiis, ab A. 1651. ad 1657., commemoratus Jenensi, & Parochiz deinde ruralis in Dithmarsia Windbergensis, circa A. 1664., functus Pastoratu, Vir in lingvis Orientalibus versatissimus.

Gg gg gg 2

Difp.

- (1.) in *Biblioth. Univærs. Gæsteri continuata* p. 464. (2.) in *Nomenclatore Philosophico* p. 511. (3.) in *Biblioth. Histor.* p. 226. (4.) in *præf. Operis de statu Europæ novissimo*. (5.) p. m. 77. (6.) Errorem hunc *Isagoges*, ab Andr. Kellinghusio, cive amicissimo, de illo monitus, in nova ejusdem *Præfatio*, p. 42., A. 1699. jam emendavi. (7.) in *Chronici Frisicæ Borealis præfatione*, c. 6., p. 116. *Eidem præfæ.*

Disp. de Persona, Præfide Paulo Sleeveogtio, Prof. P. Jenz 1652. in 4.
 Disp. de salute Regis Salomonis, Præfide D. Christ. Chemnitio, Jenz A. 1655, 1657. 1676. & 1681, in 4. A Præfide
(in carmine præfixo) ipsi vindicatur, & *erudita laudatissimaque industria exacitata* appellatur.
 Disp. in Caput I. Epistolæ ad Galatas, Collegio in hanc Epistolam, a Studiofis quibusdam conscripto, & Præfide eodem
 Chemnitio publice defenso, inserta. Jenz 1656, in 4.
 MSSa complura, literaturam illustrantia Orientalem, ab eo, uti a Cajo Aradio, Dithmaris regis Præposito, accepi,
 relicta.

LAURENTIUS PETERSEN, Hamburgensis, Marci, Senatoris, filius, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Oratio Panegyrica in Hamburgi laudem & memoriam. Witebergæ 1691. in fol. *Erudita* vocatur a Christ. Franc. Paulino in *Geographia curiosa* p. 207.

Disp. Inaug. de Alienatione bonorum hæreditariorum. Lugd. Bat. 1693. in 4.

NICOLAUS PETRI, Hufii Cimber, Presbyter Lubecensis, & Cœnobii monialium Lubecensis Johannei, circa A. 1520., Scriba ac Curator, iussu Adelheidis Brömsfæ, ejusdem Abbatisæ, e monumentis variis vetustioribus, librum membranaceum MStum (dat. Hovetbood) ; Monasterii illius statuta, fundationes, diplomata & documenta alia, complectentem, sermone congeffit Saxonico. V. Jac. a Mellen *Audarium I. Notitiæ majorum* p. 158.

NICOLAUS PETRÆUS, Hufenfis, Petri Nicolaidis, mercatoris (octuagenarii ferme ætis, A. 1603. defuncti), ex Elisabeta Simonia filius, inter decem liberos natu maximus, d. 10. Sept. A. 1569. in lucem est editus. Parentum voto studiis destinatus, & præceptoribus publicis pariter atque privatis in patria ab his concreditis, illa relicta, A. 1585. scholam Magdeburgensem, A. 1587. autem Walkenredensem monasticam, adiit, & in hac, M. Laur. Rhodmanni, Rectoris ac hospitis sui, Collegarumque ejus, ductu, tantos in lingua Græca fecit progressus, ut, quicquid vellet, ista absque ullo exprimeret negotio. Mensibus deinde aliquot in cœnobio Ilfeldensi, convictuque Mich. Neandri, Rectoris illius, ac Polyhistoris celeberrimi, transactis, in Academiam A. 1589. migravit Rostochiensis, hujusque Philosophos initio & Jctos, ac postea, cum, parentis vsu, studio Juridico Theologicum prætulisset, Theologos etiam, Dav. Chytrazum, Lucam Bacmeisterum & Dav. Lobeonium, sedulo audit. Rostochio Marpurgum, Tubingam, Witebergam, & tandem A. 1593. Jenam, est digressus, & Magisterii illic gradu, locoque inter XV. competitorum primo, impetratis, Rostochium reversus, Ordinisque Adjunctis adscriptus Philosophici, Disputationibus plurimis, Philosophicis ac Theologicis, privatisque in Epistolam ad Galatas prælectionibus, brevi inclauit. A Canonicis tandem Ratzeburgensibus, d. 18. Oct. A. 1597., ad Superintendentis Episcopatus sui, Pastorisque oppidani, geminum vocatus officium, & a D. Luca Bacmeistero *χορηγίας* ritu sacro Rostochii d. 16. Nov. inauguratus, utriusque ab obitu usque, per annos XLIII., præfuit, Ingenium, quod naturæ beneficio habuit capacissimum, in omni scientiarum exercitui genere, nec in Philosophia solum & Theologia (cujus Doctor, anno seculari 1600., Rostochii a Valent. Schachtio est creatus) excelluit, sed Juris etiam, cui junior dederat operam, claruit peritia, ac Medicinæ præterea Chymicæ, cujus arcana explorata habuisse fertur plurima, per omnem vitam fuit studiosissimus. Uxorem Rostochii, cum Studiofis adhuc esset, d. 7. Apr. A. 1593. duxit Catharinam Winckeniam, Henr. Giselinii, Pistoris, Viduam, nullos sibi liberos e-nixam, & A. 1637., die VII. Januarii, defunctam (1.). Eodem die ipse etiam, quadriennio post, cum, in tabulis voluntatis ultimæ, aliquot familiæ suæ studiofis redditus 10000. Thal. annuos legasset nummarios, septuagenario major, A. 1641., febr. quartana maligna expiravit, templaque urbis Ratzeburgensis Cathedrali, in quo splendendum ei ab hæredibus erectum est Epitaphium, suas reliquit exuvias. Symboli loco gnoma hanc usurpavit : *Moderata durant*. V. Vitam ejus, M. Zachariæ Vogelii, Ecclesiastæ Ratzeburgensis, Sermoni funebri vernaculo, in exequiis illius, e Pf. XC. II., habito, & cum Epicediis, Lubecæ A. 1641. in 4. excuso, adjectam, ac confer Henn. Wittenii *T. I. Diar. Bægr. Sec. XVII.*, ad A. 1641., Frid. Taubmanni duo ad eum carmina, in *Schediasmatis*, Lib. I. Eleg., p. 369. 370., & in *Melodeis*, Lib. III. *Epigramm.*, p. 433. 434., Zach. Lundii unicum in *Pœmatis juvenilibus* p. 85. 86., Com. ab Hæveln Ratzeburgische Merckwürdigkeit p. 22., & J. M. Kraffius *l. c.*

Distingvendi ab eo sunt duo Scriptores Danici quævis : 1. Nicol. Petrus, Aurilesia Zeelandus, Th. D. & Prof. Haf-nienfis, d. 4. Oct. Anno Seculi XVII. ætatisque suæ 34. defunctus, cujus vitam & scripta Er. Vindingius, in *Acad. regia Hafniensi* p. 306-311., recenset ; 2. M. Nicol. Petrus, Præpositus in Mona insula, sub finem Sec. XVI. Süderaa-fensis, cujus *Origines Cimbrorum Gothorumque, libris duobus exposte*, Lipsiæ A. 1695. in 8. prodierunt.

ELOGIA.

Frid. Taubmannus, in *Schediasmatis*, l. c., hoc ei de titulo Doctorali gratulatus est hexasticho :

<i>Mens animi sincera tui, gravitasque verendi</i>	<i>Cognita divini res sacrosancta libri :</i>
<i>Corporis, & docti pectoris acre sophos,</i>	<i>Hæc te Doctorem Doctus voce creavit,</i>
<i>Præ solidae pietatis opes, studioque tenaci</i>	<i>Hæc sunt, quæ numeris laudo, Petre, meis,</i>

Zach. Lundio, l. c., audit

*Præstans corona Præfulum ac sacerdotum,
 Quem tota ferme Saxonum stupet tellus,
 Cor Principis sui,*

SCRIPTA EDITA.

Disp. de Cometis, Præfide M. Wolfg. Heidero. Jenz 1594. in 4.
 Disp. complectens perspicuam X. librorum Aristotelis Ethicorum Nicomachicorum synopsin. Rostochii 1594. in 4.
 Oratio, memoriz Adolphii Ducis Holstatiæ, dicta die ejus natali 26. Jan. A. 1596. Rost. 1596. in 4.
 Disp. de Philosophia, ejusque partibus & instrumentis, in genere. Rost. 1596. in 4.
 Disputationes Physicæ XXXIV. Rost. A. 1595. 1596. & 1597. in 4.
 Disputationes Ethicæ XX. Rost. 1596. in 4.
 Disputationes Politicæ. Rost. in 4. (*Caral.*)
 Disp. de Principatu occupando, confirmando & administrando, contra Nicol. Machiavellum. Rost. 1596. in 4.
 Disputationum Theologicarum Pars prima, XVIII. constans Disertationibus. Rost. A. 1596. & 1597. in 4. Sub fi-nem Pars earundem secunda, de Dei operibus externis, seu voluntate, promittitur.
 Disp. Inaug. de Baptismo, Præfide D. Valent. Schachtio. Rost. 1600. in 4.

Epistola

(1.) Non ergo calcabo obit, uti in Job, Melch. Kraffius *Bisumfcher Kircken-Historie* p. 204. perperam traditur,

Epistola ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, de obitu filii ejus, Cajj, consolatoria, Rostochii A. 1591. exarata, & in Syntagmate *Epistolarum ad Ranzovium consolatoriarum*, a Georg. Lud. Frobenio Francofurti edito, p. 248-251., obvia.

Epistola Syttatica prolixa, Ratzeburgi A. 1606. scripta, & D. Alb. Graueri, Theologi Jenensis, *Anti-Lubini, seu Tractatus contra D. Eilb. Lubini Phosphorum de causamali*, Magdeburgi A. 1606. in 4. excuso, præfixa.

Sermones funebres Germanici complures, a Wittenio, l. c., & aliis, allegati.

Pet. Lindebergii, Rostochiensis, Chronicon Rostochiense posthumum, libris V. comprehensum, ab illo, cum præfatione sua, editum. Rostochii 1596. in 4.

INEDITA.

Disputt. Theologicarum Pars secunda, de qua supra jam dictum.
Collegium Theologicum, XVI. constans Disputationibus, quod M. Christoph. Kraheus, Przpositus Hatherslebensis, Mstrum asservabat.

M. NICOLAUS PETERSEN, Wilstrienfis, Vici in Comitatu Pinnebergico Elmeshornensis Pastor, Dominica Septuagesimæ, sive die 23. Jan., A. 1701. mortuus. V. Nic. Lud. Esmarchii Epicedium in obitum ejus Germanicum, in *Sione* p. 148-151.

Diff. Historico-Theologica de vita D. Petri Apostoli, Przvide D. Ægid. Strauchio. Witeb. 1659. in 4.

Diff. de Epiphania, in qua D. Christ. Kortholt de Magis Evangelicis sententiam, in *Tr. de Philosophia Barbarica* propolitam, vehementer ingenti impugnavit, ab illo vicissim Rostochii publice refutatus. V. Kortholti *Benigt wicker Timoth. Laubenberger, lit. A. 2.*

Athanafius alter, seu Epicedium, D. Æg. Strauchio, Theologo Dantiscano, scriptum. Glückst. 1683. in fol.

M. PETRUS PETRÆUS, Herckshuyz, pago parochiz, in tractu Flensburgensi, Eggebeckensis, d. 25. Julii A. 1631., parentibus natus est rusticis, Slesvigz a duobus patribus, mercatoribus, educatus, & in Gymnasium Stadenfense atque in Academiam Witebergensem ac Jenensem (in qua Magistri titulum impetravit,) ablegatus. Scholz initio Slesvicensis, ab A. 1657. (quo Christinam, M. Theod. Niemannii, templi Cathedralis Pastoris, filiam, duxit uxorem) Rector, Cænobii ejusdem civitatis Johannei, ac vicinz Parochiz Haddebyensis, ab A. 1667., Pastor, & Mariz tandem Elisabethæ Saxonicæ, Friderici, Ducis Holstæ-Gottorpensis, viduz, Ecclesiastes in arce Husensi, post Georg. Volchardum, affinem suum, ab A. 1672., aulicus, M. Ocl. A. 1680., æt. 50., mortuus.

Vitam ejus fufius expofuit Joh. Melch. Kræfius in *der Sufsmifchen Kircheng. Hiftorie* p. 309-314.

Optimum fidelis animæ patrimonium & solidum gaudium; das allerbest Ebgut und wahre beständige Freude einer gläubigen Seelen, oder Reichpredigt über Magdalenam Sibyllam, M. Mich. Zwergii Edchterlein, auf Pf. XVI. 6. Slesvigz 1669. in 4.

Zuſerſene geiſtliche Liebet, auf unterschiedlichen Gefangbüchern, auf Anordnung Mariz Elisabethæ, vermittelten Herkogium zu Holſtein-Gottorf, von ihm juſammenggetragen, und mit einer Vorrede außgegeben. Slesvigz 1676. in 4. maj. Comendamentum cantilenæ sacre, quas partim Hymnologo huic inferuit, partim vero ineditas reliquit, hymnis Pauli Gerhardi eximii palmam reddentes dubiam, a Kræfio, qvi l. c. p. 312. 313. 314. quatuor etiam ineditas exhibuit.

(De Alloquio ad Joh. Ad. Kielmannum Encorniaſtico, quod A. 1665. sub alieno edidiſſe fertur nomine, ſupra dicta relegantur.)

PETRUS PETERSEN, Slesvicensis, Theol. Stud., M. Febr. A. 1713. mortuus.

Exenbibel, oder Schriftmäßiger und Carechetischer Vortrag der ganzen Chriſtlichen Lehre, welche einem jeden Chriſten zur Seligkeit zu wiſſen von nöthen iſt, mit Bibliſchen Sprüchen bekräftiget, und mit Anmerkungen erläutert. Flensburgi 1711. in 12. Non multo poſt obitum Autoris, ſuppreſſo illius nomine, variorum errorum Theologicorum inſimulabatur a Theod. Daſſovio in *Alloquio fraterno de pura doctrina ſanctiſſime cuſtodienda*, A. 1713. Hamburgi edito, c. 2., p. 12-15.

PETRUS PETERSEN, Cimber e tractu Coldingenſi, Theol. Stud.

Diff. Epitolica de incrementis Prudentiæ Eccleſiaſticæ ex prudentia ſcholatiſtica faciendis, ad Ulr. Selmerum, Paſt. Eltungenſem ac Wilſtrupienſem, affinem ſuum. Witeb. 1720. in 4.

SIMON FRIDERICUS PETERSEN, urbis Crempenſis Diaconus.

Reichabhandlung über D. Andr. Sveſinger von Kronhelm, Münſterdoerſchen Probſten und Paſtorem zu Etempe. Hamburgi 1696. in fol. (*Catal.*) Alii Nicolao Peterſen, ſupra memorato, hanc tribuunt.

THEODORUS PETRI, Oldenswortenſis, Eccleſiæ ruralis Oſtenfeldenſis, urbi Huſenſi vicinz, Paſtor, circa A. 1670. defunctus, Aſtronomus fuit eximius, & Arithmetices tanta inſignis pericia, ut non incolæ ſolum Ducatum Cimbricorum plurimi, ſed cives etiam Lubecenſes atque Hamburgenſes, liberos ei ſuos hujus imbuendos ſcientia commiſſerint. Multa eum, & Aſtronomica, & Arithmetica, reliquiſſe inedita, Dethl. Cluverus, Mathematicus celeberrimus, me edocuit, a quo publice etiam (*in Nove temporum Criſtos Tomo I., ſive Anno 1700., num. 26., p. 206.*), ob labores ſcrutiniſ calculi Aſtronomico-Eccleſiaſtici accuratori impenſos, & emendatos errores cycli Paſchalis, in Dav. Origani *Ephemeridibus* obvios, eſt commendatus.

THEODORUS PETRÆUS, Flensburgenſis, a parente Petro Dirckſen, civẽ, tenuioris licet fortunæ, honeſto, in ſcholarum miſſus patriam, & ex iſta in Academiam Lugduno-Batavam, aliasque profeſſus, præter Magiſtri titulum, inſignem linguarum, quas naturæ deperibat inſtinctu, Orientalium peritiam domum reportavit. Qvz cum Friderico ill., Danorum Regi cruditiſſimo, commendatione D. Steph. Klotzi, ſupremi Eccleſiarum Cimbricarum Antiſtis, Przpoſitiſque Flensburgenſis, innotuiſſet, adeo ei placuit, ut ſuis eam ſumptibus Orientem ipſum adire, & accuratori linguarum illius culturæ annos aliquot impendere, reducem autem ad eandem popularibus, cæteriſque Europæis, facem allucere, juberet. Lubenti Petræus, nihil magis in votis habens, animo mandatis obtemperavit regiſ, & Græcia, Syria, Palæſtina atque Ægypto, peragratis, urbeſque Hieroſolymitana accuratius viſtrata, poſt diſcrimen vitæ non unum feliciter ſuperatum, Cauri ſive Memphi, Ægypti olim metropoli, annos aliquot tranſegit continuos, peritiſque linguarum Orientis fere omnium, præſertim vero Arabicæ, Ethiopicæ, Copticæ, Perſicæ & Armenicæ, uſus doctioribus, eam ſibi harum cognitionem, quæ pauciſſimis Occidentalium hæcenus obſigerat, indefeſſa paravit induſtria (1.).

Sumptibus

(1.) V. de hac itinere Joh. Chriſtoph. Mæſleri, Med. D., *Teſtimonium, Pſalterii ejus Coptico-Arabici Specimini* A. 1663. præfixum, & Joh. Georg. Niſſelii *Ep. Dedic. Verſionis libri Ruth Æthiopice*, A. 1660. publicæ.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Hh hb hh

Sumptibus, in itinere eodem, maxime vero Hierosolymæ & in Ægypto, haud exiguis MSSa linguarum istarum sibi comparavit rariora, sacra pariter atque profana, magnam partem Europæ hæctenus incognita, qvz, Lugdunum Batavorum ex Oriente, anno circiter 1653., reversus (1.), ac *ἀνέγνω* nactus Joh. Georg. Nissellium, Palatinum, amicorum inqumum, Orientalisque Philologiz indidem cultorem, e Typographeo hujus Orientali, Leidæ nuper instructo, juris cepit facere publici (2.). Quamvis vero omnia, propter obitum Nissellii, Bibliorum Hebræorum editioni A. 1661. immortui (3.), immaturum, in lucem proferre haud potuerit, prodierunt tamen, utroque curante, Versiones IV. capitum Genesios priorem, Libri Ruth, Cantici Salomoni, quinque Prophetarum minorum, Epistolarum Apostolicarum totidem, & Sermonis Joh. Chrysoctomi in Christi natalem, Æthiopice, longe majori accurate, quam Palatinum, a Joh. Potkenio, Præposito Coloniensi Georgiano, Romæ A. 1513. & Coloniz A. 1518. (4.), ac Novum Testamentum a Testa-Tzejonus, Monacho Abyssino, Romæ A. 1548. (5.), Æthiopice publicata, excusæ, ac Translationibus Latinis, scholisqve & auctariis Philologicis, insigniter illustratæ. Qvz cum a Joh. Henr. Hottingero (6.), Henn. Henningio (7.), Joh. Andr. Bosio (8.), Joh. Christoph. Beckmanno (9.), Aug. Pfeiffero (10.), Jacobo le Long (11.), alijsqve, honorifice sint laudatæ, a Briano eas Waltonio (in *Prolegomenis Operis Bibliici πολυγλωσσίου*) Pet. Dan. Hueto (in *Tr. de Interpretatione*), Gvillh. Crowzo (in *Elenco Interpretum S. Scripturæ*), Christ. Kortholito (in *Tr. de variis S. Scripturæ editionibus*), & Jobo Ludolfo (Lib. I. III. & IV. *Historia Æthiopica*), versionis Æthiopice Biblicæ, ac editionum istius, historiam fufius, sed absqve illarum mentione, persecutus, miror esse neglectas. Wih. Ern. Tetzelius, in *Diff. de Bibliis Polyglottis*, Witebergæ A. 1686. edita (12.), mentione quidem eas non defraudat, sed Nissellio soli, de Petroz, editore præcipuo, silens, perperam vindicat. In utrumqve iniquior est censura Joh. Henr. Maji (13.), qvz: *libros Æthiopicos V. T., a Petros & Nisselio vulgatos, præterquam quod vari sunt & sumptuosi, mendis ita scateant, ut, Abba Gregorio Habesino judice, vix digni sint, qui legantur, dictatoris fide pronuntiat, sed, cum a Jobo Ludolfo, quem Petrus in literaturâ Æthiopica æmulum habuit, discipulo ac cliente sit profectus, attendi haud meretur. Si qvz in illos sphalmata (haud certe adeo numerosa) irrepererunt, Petroz idem patrocinabitur Apologema, quod Testa-Tzejonus, Monachus Habesinus, N. T. Æthiopici, Romæ A. 1548. a se vulgati, titulo, Ludolfi (14.) teste, adjecit: O Patres mei, & fratres mei, nolite sinistre interpretari mendas istius editionis; qui enim impreperunt, neficium legere, nos autem neficium imprimere. Itaque juverunt nos, & nos iuximus illos, ficut cæcus cæcum juvat. Propterea ignoscite nobis & illis. Leidæ in Angliam digressus nofter, Londini A. 1660. & sequenti hæsit biennio, consuetudine usqve jucundissima Briani Waltoni, Episcopi Cestrensis, H. Basirii, Thomæ Barlowii, Edv. Pocockii, Edm. Castelli, aliorumqve Virorum eruditorum, ac in literaturâ Orientali inter suos principum, summoqve ab omnibus habitus esse in pretio, uti Judicia honorifica, *Plalterii Coptico-Arabici*, cujus se tunc editioni accingebat, *Specimini* præfixa, testantur. Inde in Bataviam remigravit, & postquam Uscano, Episcopo in Armenia Uscovanchenfi & Vardapeiensi, Vicario Patriarchæ Armenorum generali, ab hoc, ut Versionem Bibliorum Armenicam typis curaret excudi, in Europam ablegato, immortuaret, emendationi istius, uti & Catecheses, quam ipsemet Latine a se veram publicatæ, in typographeo Armenorum Amstelodamensi, una cum Garabied Wartabied, sacerdote gentis istius, suoqve in lingua ejus Præceptore, ad A. usque 1667. quo utrique labori finis est impositus, præziit (15.). Lavitavit esse eodem tempore a Friderico Wilhelmo, Electore Brandeburgico, ad publicam linguarum Orientalium in Academiæ suarum aliqua professionem (16.), de qua etiam ipsi committendæ Lugdunum Batavorum, & Kiloniæ Cimbrorum, biennio post, consilia esse agitata, verba Episcopi Joh. Leusdenii ad Christ. Ravium, d. 10. Dec. A. 1669. exarata, & in *Appendice ad Ravii ac Marth. Warmuthi Literas de Collegio Orientali circularibus Germanicis*, Kiloniæ A. 1670. editæ, docent frequentia: Intellxi, Dn. Theod. Ertzeum, virum per totum Belgium, ob cognitionem linguarum Orientalium, celeberrimum, Kiloniæ esse vocatum, vel vocatum iri. Si hoc fiat, magnam celebravit illi scholæ addet præsentia ipsius. Aliquoties rumor per Belgium sparsus est, eum vocatum esse Leidam in locum Jac. Golii. Et, si nondum sit vocatus, multi credunt, eum vocatum iri propediem. Anno eodem 1669., cum Professionem Leidensem vel recusasset, vel (si fidem meretur Alardi Uchtmanni, lingvæ Hebrææ Interpretis Lugduno-Batavi, ad Jobum Ludolfum literæ, A. 1671. scriptæ (17.)) spe ejus frustratus, Amstelodam ad tempus, re familiari satis angusta, heffisset, in Holstiam, & inde Hafniam Danorum, se contulit, munusqve Orientis lingvas docendi Academicum, istic etiam ipsi (uti a Joh. Mohrio, Consiliario regio, fmo eductus) oblatum, fuscipere indidem detrectavit. Ab officiis fœliciter publicis abbreviat, quod, vitæ jam asseverus defultor, novum in Orientem iter meditare, de quo ipse, anno jam 1660., d. 6. Jan., virum illustrem, Jobum Ludolfum, sub finem Indicis *avæðs* suorum, illi transmissi, nobisque a Ludolfo communicati, his verbis certiore reddidit: Hoc utilissimo labore ad umbilicum perducto, in hoc a me elaborabitur, tum, ut iter orientis ad denuo fuscipiam, & me Præceptoribus Asiaticis reformandum dem, tum ut MSSa rariora, cujus thesauros recondite doctine, comparem, & alias res, vetustate ac varietate notabiles, studiose perquiram, mecumqve in Europam *ovis* Sui reportem. Sed irrita consilia ista reddidit penuria sumptuum, itineri necessarium, qvos se a Friderico III., Danorum Rege, rursus impetratum, cum Hafniam A. 1669. abiret, forsan speravit. Illo, sub sequenti 1670. initium, extincto, spe sua falsus, ibidem ad A. usque 1673., sibi met ipsi fatalem (18.) (in cujus locum 1669. a Jacobo le Long (19.) perperam substituitur), cum uxore, gente Batava, & in Batavia olim ducta, duobusqve liberis, sibi superstitibus, privatus subsistit. Ceterum merito alumnio hoc Cimbræ, cive Flenopolis, gloriatur, qui non solum literaturæ Orientalis ultimatæ perita paucissimos, ævo isto, in Europa sibi pares habuit, sed primus etiam ferme notitiam linguarum Æthiopice, Coptice, Armenice, hæctenus propemodum ignotarum, accuratorem eidem, uti alibi (20.) sæpius jam monui, intulit. Animi ejus indolem, vitamqve externam, quod attinet, illi invidiam ac morositatem literariam, huic autem fordes indecoras, Bened. Hopperus, Prof. Tubingensis, Hafniz cum eo conversatus, in Epistola ad amicum A. 1674. exarata, & ab Ad. Rechenbergio *Philologicis* Rolandi Marefii *Epistolis*, Lipsiæ A. 1687. recufis, subjunctæ, sequenti narratione*

- (1.) V. ejus Ep. Dedic. *Jona Æthiopici*, ad Joach. Gerstorfum, aule Donica Magistrum. (2.) V. Nissellium l.c. (3.) V. Alardi Uchtmanni *Prolegomena*, & Petros *Abogium ad Nissellium defunctum*, Bibliis ejus Hebræis, Lugd. Bat. A. 1662. in 8. editis, præmissa. (4.) V. Mich. Neandri *Append. Entomæum L. Hebr. p. 441.*, Gvillh. Crowzi *Elenco Interpretum S. Scr. p. 21. 20. 30.*, & Frid. Scherzerii *Animadv. vers. Sacra Philologica*, p. 147., alijsqve Auctores, de versionibus commentatos Biblias. (5.) V. Neandrum l.c. p. 440. 450., Crowzum & Scherzerium l.c., Jobum Ludolfum Lib. III. *Hist. Æthiop.*, c. 3. & 4., ut Joh. Henr. Hæzeri *Usserotti*, Philol. p. 8. (6.) in *Bibliothecario quadripartito*, Lib. I., c. 3. p. 143., c. 4. p. 162., & Lib. III., c. 6. p. 449. (7.) in *Mahomedano præcepto* p. 5. (8.) in *Diff. de comparanda notitia Script. Eccl.*, c. 6., p. 66. (9.) in *Historia orbi-tororum*, P. I., c. 2., p. 129. (10.) in *Introduct. ad Orientem*, *Diff.*, II., p. 31. (11.) P. I. *Biblioth. Sacra*, c. 2., p. 220. 226. 267. (12.) *S. p.* (13.) in *prefat. Capitulum Catecheticum*, Æthiopice Hamburgi A. 1681. in 8. editum. (14.) I. III. *Hist. Æthiop.*, c. 4. (15.) V. *Ep. ejus* dedicatorem *Doctrina Christianæ Armenicæ*, ad Elect. Brandeburgicum. (16.) V. *randem Epist. dedic.* (17.) V. Fragmentum illarum in Christ. Juckeri *Cum. de vita Joh. Ludolfi* p. 101. 102. (18.) V. Hemm. Wittenii *Th. I. Dier. Biogr.*, ad A. 1673., & Pet. Refenii *Indicem III. Catalogi Bibliothecæ sue*. (19.) P. II. *Bibliotheca sacra* p. 608. (20.) P. III. *Usserotti ad Hist. Cimbr.*, c. 3., §. 7., p. 277., in *Homonymopis*, Sect. I., c. 3., §. 17., p. 72., in *prefat. Bibliotheca Serpenter. erud.*, §. 32., p. 52., & in *Hymnematibus ad Alb. Bartheolini Lib. de Script. Dan.*, p. 44.

narratione (1.), una cum M. Erid. Frn. Scholtzi, temere istam secuto, ac nostrum *Eruditiss sine moribus*, in Diatriba de his Lipsienſi, A. 1705. edita (2.), annumerare haud verito, iusto acerbius exprobravit: Non pretere hic possum hominem quendam, cuius eruditio scintille sub cineribus sepulta, vel gemme pretiose inter fineta, jure suo comparatur. Nomen illi Theod. Petreus, peritiss linguarum Orientalium, & abstrusorum quidem, ut Arabice, Armenice, Coptice, Æthiopice, plane singularis, quam sibi, dum adiret Orientem, paravit. Hujus & Nicelli cujusdam studio, quorundam Epistolarum Apophthecarum versibus Æthiopice, ni fallor, & Arabice prodierunt in Belgio. Prodiit & Catechesis Armenica, quam Petreus, ab Armenio sacerdote nactus, Amstelodami, typis Armeniis, cum Latina translatione, dedit in lucem. Rariora tamen sunt, quæ adhuc premis, nunquam fortassis editurus. Hominis istius si habitum spesdes & incessum, imo totam vitæ consuetudinem (quam ab aliis didici) sordida sunt omnia, nec quicquam suavitatis, dignitatis vel decoris, habent; ædes & convivis, quibus utitur, parum quoque audium bonesse. Non semel clarissimorum virorum literis compellatus est, quibus præter silentium nihil reposuit, velut ipse mihi fatebatur. Quid enim hic communicaret tot sudoribus, impensis & periculis, sibi acquisita? Quid pecuniam in sabbellione expendere? irent illi, harumque verum notationem adipiscerentur. Ita scilicet egregie ratiocinatus est. Triduum effluxit, antequam, ubi moraretur hic lucifuga, potuerim comperire. Gemina his sunt, quæ de invidia ejus Jobus Ludolfus Francofurti ad Moenum, IV. Kal. Mart. A. 1692., ad me perscriptit: Theod. Petreum fateor in omni literatura Orientali egregie versatum fuisse. Sed insigni laboravi invidia, quam multi in eo culpant, & ego ipse expertus sum. Cum enim in conficiendo Lexico meo Æthiopico occupatus essem, aliquoties literas ad eum dedi, quas recte redditas fuisse novi, sed nunquam ne verbum quidem respondit, verius, ne forte alius laudem inflauraret lingue Æthiopice sibi præripere. Cum aliquando accidisset, ut nonnulla ejus MSSa Æthiopica, Londini furto ablata, in manus Joh. Mich. Wanslebii, clientis quondam mei, quæcum correctionem typographicam Lexici mei curabat, incidissent, atque ille nonnulla ex eis describeret, id resciscens Petreus tam ægre tulit, ut libros illos et manibus Wanslebii vi eriperet, ut a verbis ad verba pene prolapsi fuissent, & Wanslebii scripta manca atque mutila manerent. Ad nunc Elector Brandeburgicus mihi gratiam fecit, & nuperime ipsius Petrei Codices misit, ut potuerim Wanslebii copia supplere, iisque ad nauseam usque uti. Adeo non consideravit, omne bonum esse communicatum sui. Navos hocce nostri haud plane inficior, sed pergrinationem inter gentes barbaras diuturnam moribus forsitan ejus barbarie quoque nonnihil affricasse, & proinde Euripideum istud in *Orestæ*: Βεβαλόμενος χεῖρας ἐν ἰσθμῷ, in ipsum aliquatenus quadrare, fateor. Inhumanum interim arbitror, cum rei familiaris colloquio angustis parimoniam in victu cultuque corporis ab Hopfero exprobari, nec video, cur magnopere sit culpandus, quod Ludolfo, auditorum suorum xmullo, lingvæque & literaturæ Æthiopice orbi Europæo illatæ palmam sibi præripere conato, in communicandis istius monumentis, diffiditorem se, quam aliis, præbuerit. Edmundo certe Castello, *Lexicon* concinnanti ἡσυχαστῶν, eorumdem usum benevole concessit, gratia ab illo mente, ob ἀπερὶστα hanc, in operis celebratus præmio. MSSa, quæ in defuncti Bibliotheca superserue, Orientalia vidua, cum inopia laboraret, a Martino Murray, amico nostro, LL. Or. peritissimo, M. Andrez Müller, Præposito Berolinensi, in eisdem versatissimo, commendata, hoc proxeneta, A. 1682., plus quam 1000. Imperialium pretio, Friderico Wilhelmo, Electori Brandeburgico, vendidit, orphanis se etiam nostris de victu & institutione prospecturum esse pollicito. Ex hujus Bibliotheca Berolinensi, Æthiopica (quorum Præfectus illius, Christoph. Hendreichius, *Pandectis* quoque suis, sed nomine Petri suppressit, mentionem inferuit *Brandeburgicis* (3.)) A. 1692. Jobo Ludolfo, illustri nostri xmullo, Friderici III., Borussia Regis, iussu, uti locus literarum ipsius ad me supra exhibitis, & Christ. Junckeri de *Vita ejus Commentario* (4.), testantur, sunt communicata. Confer de illo, præter jam allegatos, Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 136. nostræque ad eum *Hypomnemata* p. 413., G. M. Königii *Biblioth. V. & N. P.* 624., Joh. Hallervordii *Biblioth. Curiosam* p. 354., Jac. Le Long *Biblioth. Sacram.* P. I. p. 283. 743. 744., & P. II. p. 607., Rud. Mart. Meelführeri *Accessiones ad Biblioth. promissam & latentem Theod. Janſonii* p. 81., Casp. Henr. Starckii *Tr. de Vita doctorem privata.* c. 2. §. 37., & Andr. Caroli *Memorabil. Eccl. Sec. XVII., T. II., L. 1. s. p. 65.* Distinguendi ab eo sunt (uti in *Homonymocopia*, Sect. I., c. 2., §. 17., p. 72. 73., jam monui):

1. Theod. Petreus, Campensis Transilvanus, Monachus, ab A. 1586., Carthusianus Colonienſis, de cujus vita & scriptis ipsius *Bibliotheca Carthusiana*, p. 298-303., Val. Andr. Desselii *Bibliotheca Belgica* p. 829. 830., Franc. Sweetii *Athenæ Belgica* p. 700. 701., & Phil. Labbei *Bibliotheca Bibliothecarum* p. 331. 332., possunt consuli.
2. Theod. Petreus, JCtus, cujus *Theosus conclusionum Criminalium controversarum* Marpurgi A. 1598. in 4. prodit.

ELOGIA.

Ex his, quæ a Joh. Leusdenio, Jobo Ludolfo & Bened. Hopfero, reportavit, supra jam sunt recitata; Edmundo Castello, *Danum* eum vocanti (in *præfat. Lexici Heptaglotti*), *Vir audit summe & reconditæ eruditionis*, Alardo Uchtmanno, L. Hebr. Prof. Leidenſi (in *Epist. ad Henn. Henningi*, ab hoc in Muhammedano precante p. 5. allegata), *Vir in LL. Or., ultra communem forem, versatus*. Henn. Henningi (in *Ep. Dedic. Muhammedani precantis*) LL. Or. in occidente restauratoribus eum annuerat. Joh. Wandalinus Jun., Theol. Hafnienſis, se, quicquid in LL. Or. didicerat, ipsius debere informationi (testibus Marthæ Ancherſoni, V. C., ad me literis), est professus. Joh. Christoph. Moeslerus, Doctori Medico (in *Testimonio, Specimini ejus Psalterii Coptico-Arabici præfatio, & Londini A. 1662. exarato*), *Vir audit vere bono publico, & promovendo LL. Or. studio, natus, qui, inter alias linguas, antiquissimam illam Coptitarum, veterum Ægypti Christianorum, præ ceteris diligentissime excoluit, eamque primus fere & densis illis tenebris, quibus hætenus temporum injuria latuit, magnis sane sumptuum & ingenii impensis, feliciter eruit, & Europe, cum egregiis aliquot in eadem MSSis, intulit.* Joh. Georg. Nisselio (in *Ep. Dedic. Libri Ruth Æthiopici*) *Vir doctissimus & LL. Or. callentissimus.* Pet. Terpagio (in *Seculo illustri* p. 26.) *Vir optime de lingua Æthiopica, cum Ludolfo, meritis.*

SCRIPTA EDITA,

omnia ferme aliena, Latine ab eo translata ac illustrata.

Liber Ruth Æthiopice, ex MS. vetusto, recens ex Oriente allato, erutus, Latinitate fideliter donatus, ac nunc primum editus a Joh. Georg. Nisselio. Lugd. Bat. 1654. & 1660. in 4. maj.

S. Johannis Epistolæ Catholicæ tres, Arabice & Æthiopice, omnes ad verbum Latine versæ, ac vocalium figuris, exacte appositis, ornata, cura J. G. Nisselii & T. Petri. Ibid. 1654. in 4. maj.

S. Jacobi Epistolæ Catholicæ versio gemina, Arabica & Æthiopica, Latinitate donata, nec non a multis mendis repurgata, punctis vocalibus accurate insignita, & Notis Philologicis, & probatissimorum Arabum scriptis, illustrata: Cui

H h hh hh 2

accedit

(1.) p. 687. 686.

(2.) §. 32., p. 24.

(3.) p. 54.

(4.) p. 120.

accedit Harmonia variarum linguarum, quæ Orientalium, quæ Europæarum, typis genuinis adornata, & juxta seriem Alphabeticam vocabulorum, in hac Epitola contentorum, digesta; Insuper infinita diligens vocum Synonymicarum Codicis Erpeniani cum Parisiensis collatio, inperlis hinc inde Hebræorum, Arabum, Turcarum Perfarumque Adagiis, optimis loquendi formulis, observatiunculis Syntacticis, & locis Scripturæ Parallelis; Opera J. G. Niffelii & T. Petzæ. Lugd. Bat. 1654. in 4. maj. Omnia hæc titulus pollicetur. In exemplis autem, mihi visis, præter textus Arabicum & Æthiopicum, versionem Latinam, linguæ Æthiopice Alphabeticarum & Syllabarum, Symbolumque Apostolorum Æthiopicum, nihil offendi.

S. Judæ Apostoli Epistolæ Catholicæ Versio gemina, Arabica & Æthiopica, Latine translata, & punctis vocalibus animata, additis quibusdam variz lectionis notis, a J. G. Niffelio & T. Petzæ. Lugd. Bat. 1654. in 4. maj. (Editiones hæc Epistolarum Johannis, Jacobi & Judæ, totas mendosæ esse, & sphalmatis plenas, Jobus Ludolfus, nostri æmulus, judicavit, teste Jacobo le Long, *P. I. Biblioth. sacræ, c. 2., p. 265.* Ubi merito etiam notatur error Joh. Clerici, *Vol. I. Biblioth. Univers. & Hispæ., p. 431.*, totius Novi Testamenti Æthiopici versionem Latinam a Petzæ & Niffelio conditam esse, falso tradentis.)

Canticum Canticorum Salomonis Æthiopicum, e vetusto Codice erutum, cum versione Arabica, Canticis V. & N. T. aliis, ac Symbolo Athanasii, Æthiopice, Arabice & Latine, per J. G. Niffelium Lugd. Bat. 1656. in 4. Versionem Niffelii Latinam Jobus Ludolfus (teste Jacobo le Long, *l. c. p. 260.*) *immodè* vocavit.

Vaticinium Obadiæ Æthiopice, cum Versione Latina, editum a J. G. Niffelio, Lugd. Bat. 1660. in 4. maj.

Prophetia Jonæ Æthiopice, Latine ad verbum translata, & Notis atque Adagiis illustrata, a T. Petzæ. Adjecta sunt IV. Capita Geneseos, ex vetusto MS. Æthiopico eruta, & precatio Æthiopica. Lugd. Bat. 1660. in 4. maj.

Prophetia Sophoniz Æthiopice, ad fidem vetustissimi MSi fideliter Latine versa a J. G. Niffelio. Lugd. Bat. 1660. in 4. maj.

Homilia Æthiopica de nativitate D. N. J. C., Latino sermone ad verbum donata, nunc primum, cum aliis XXIV. Homiliis, & paucis MSS. Æthiopicis, ex oriente asportata, & speciminis loco edita, a M. Theod. Petzæ. Accessit brevis Oratio Æthiopica maritima, Lugd. Bat. A. 1660. & Amstelod. 1668. in 4. maj. Denuo prodit, sed Latine tantum ac Germanice, in *Mensa Solis* Petrzana, Halberstadii A. 1670. in 4., uti paulo post dicitur, a Joh. Wernero edita, Æthiopice autem, cum lectione & versione Latina, curante M. Christoph. Schlichtingio, Hamburgensi, Hamburgi A. 1691. in 4. Autorem Homiliz esse Johannem Chrysostomum, monuit Joh. Henr. Hottingerus, in *Biblioth. quadrupart., Lib. I., c. 6., p. 195.*

Joel Propheta Æthiopice, cum Latina versione ad verbum, & perbrevis vocum Hebraicarum ac Arabicarum Harmonia, editus a T. Petzæ. Lugd. Bat. 1661. in 4. maj.

Vaticinium Malachiz Æthiopice, cum versione Latina interlineari ad verbum, editum a T. Petzæ. Lugd. Bat. 1661. in 4. maj.

Oratio Doxologica Æthiopum, ab illo edita, quam Joh. Hornbeckius *Tomo Socinismi confutati posteriori*, Ultrajecti A. 1662. in 4. exculo, denuo subjicit.

Biblia V. T. Hebræa, Joh. Georg. Niffelio, editioni immortuo, excudi cæpta, & post obitum ejus, cum Alardi Uchtmanni præfatione, & Petzæ ad defunctum Alloquio (e Pf. CXXVI. 5.), publicata. Lugd. Bat. 1662. in 8.

Clavis linguæ Arabicæ, Persicæ & Turcicæ, seu breve Lexicon dictionum Arabicarum, a Perlis usurpatum, Constantinopoli a Petzæ allatum, & facta vocabulorum Turcicorum accessione, nunc primum Latine verum & publicatum, Lugd. Bat. 1663. in 4. maj. Operi huic, cujus priores tantum duo quaterniones, literæ A. completentes initium, speciminis loco, prodierunt, Petrzæ, una cum versione Latina, vocabula, quæ in MSS. deerant, Turcica, & probatis Orientalis sedulo collecta Lexicographis, adjecit, Vocales ubique addidit, & jucundam insuper linguarum cognatarum harmoniam (parfim licet, & quantum fieri potuit, ad memoriz subsidium), cum vera pronunciandi ratione, adjunxit.

ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ ΤΩ ΔΑΥΙΔ ΧΕΝΑΞΗΝΤΙΤΙΩΣ; h. e. Psalterium Davidis, in lingua Coptica seu Ægyptiaca, una cum Versione Arabica, nunc primum Latine translatum & editum a M. Theod. Petzæ. Lugd. Bat. 1663. in 4. maj. Hujus etiam Psalterii, Friderici III., Danorum Monarchæ, inscripti, quaternio tantum, speciminis loco, prodit unicus, Psalmum I. Coptico-Arabico-Latinum exhibens. In fronte illius comparent: 1. D. Briani Waltoni, Episc. Cefriensis, D. I. Bafiri Archidia. Northumbriensis, D. Thomæ Barlovii, Collegii Reginz Oxoniensis Præpositi, E. dv. posockii, L. Hebræ. & Arab. Prof. Oxon., D. Edm. Castelli & Th. Hakii, Censura, quæ & Psalterium hoc, & Lexicon in illud Copticum, sibi visa & perlecta, commendarunt, operaque summo elaborata studio judicioque, & luce dignissima, appellarunt; 2. Joh. Christoph. Moesleri, Med. D., Testimonium de Petzæ itineribus, studiis, laboribus affectis, Psalterioque hoc Coptico & Lexico in illud, honorificum, Londini A. 1662. exaratum; 3. M. Joh. Megalini Carmen Encomiasticum, Mentionem illius honestam etiam observens in J. H. Hottingeri *Fasciculo Dissert. Theologico-Philol., Diss. III., p. 189.*, Chr. Kortholt *Tr. de variis S. Scr. Editionibus, c. 21., p. 307.*, Rud. Mart. Meßliühreneri *Accessionibus ad T. Jansenii Biblioth. promissam p. 21.*, & Jac. le Long (totum Psalterium produisse falso pervasi) *P. I. Biblioth. sacræ p. 51.*

Versio librorum V. & N. T. omnium (etiam Apocryphorum) Armenica, & Græco LXX. Interpr. textu traducta (vel a Joh. Chrysostomo, aut Gregorio, primo Armenorum Patriarcha, ut nonnulli credunt, vel, e Rich. Simonis sententia, a Mose Grammatico & Davide Philopolo, Chrysostomo *εὐχρηστικῶς*, ut antiquissimo exemplari, sumptibus Ecclesiæ Armenicæ, jussuque Jacobi, illius Protopatriarchæ, ac Concilii ab hoc A. 1662. congregati, opo summam Codd. MSS. raritatem ingentemque discrepantiam, per Ufanum, Episcopum Ufocavanensem & Vardapietenensem, Vicarium Patriarchæ generalem (eo fine in Europam aлегatum, ac Massiliæ mortuum), edita, in charta purissima, per columnas disfecta, typis genuinis excusa nitidissimis, locisque Parallelis uberrimis, capitum in partes distinctione, figuris historiarum Biblicalium zneis, & nominum propriorum, rerum memorabilium, locorumque V. T. in Novo allegatorum, indicibus, illustrata, Amstelodami, anno 222 Armeniz 1115., Christianæ autem vulgaris 1666., in 4. maj. Petrzæ Biblia hæc in Typographæo emendasse, & editionis illorum curam gessisse, V. C. Mart. Murray me edocuit, & *Doctrina Christiana*, iisdem, quibus illa, typis Armeniorum Amstelodamensisibus, A. seqv. 1667. ab eo publicata, colligo. Innotuit id etiam Mart. Lipenio (*P. I. Biblioth. Theol. realis p. 147.*), Joh. Sauberto Jun. (*in Prolegomenis ad Var. Lectr. Matthæi p. 50.*), & hunc, Bibliothecæque Leidensis Catalogum, secuto Jacobo le Long (*P. I. Biblioth. sacræ, c. 2., p. 283.*), quæ tamen perperam, in fallor, *Biblia Theod. Petzæ Armenica*, Amstelodami, uti perhibent, A. 1670. in fol. excusa, a *Biblioth. Armenicis*, per Ufanum ibidem A. 1666. editis, distinguunt. Exemplum illorum omnia Amstelodamo in Armeniam sunt asportata, &, hanc ob causam, paucis ea Europæis, per lustra aliquot proxima, innotuerunt, a paucioribus sunt allegata, a paucissimis autem Bibliothecis suis vindicata. Quos inter Oxonienses (teste Thome Hydii *Catalogo Biblioth. Oxon.*) & Andr. Acoluthus, Ecclesiastes Uratislaviensis, ex Armenia illa adeptus, opus possederunt integram,

tegrum, Jobus autem Ludolfus (uti ex ejus didici ad me literis) partem tantum alteram. Plura, ad eorum spectantia historiam, suggerent Rich. Simon *Lib. II. Historie V. T. Critice*, c. 16., p. 324, 325, 326., in *Historia Critica Versionum N. T.* (fidelissime accuratissimeque ea impreffa esse perhibente), *Lib. II.*, p. 196. & seqq., ac in *Historia Critica de religione ritibusque popularum Orientalium*, Gallice, A. 1684., sub larva *Dn. de Moni* edita, c. 12., p. 137. & seqq., Aug. Pleifferus in *Critica sacra* p. 306., Henr. Whartonus in *Auditorio Historie Jac. Usserii dogmatica de Scripturis ac sacris vernaculis*, c. 8., p. 461., istumque allegans Vinc. Placcius *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 16., p. 668, 669., Jac. le Long *P. I. Biblioth. sacræ*, c. 2., *Secl. 8.*, p. 276-284., Joh. Alb. Fabricius *Lib. IV. Biblioth. Græcæ*, P. I., c. 5., p. 193., & Andreas præfatus Acoluthus, in *Prolegomenis Obadiæ Armeni, ἀνοσναρταῖς* illorum, cum versione Latina & notis Lipsiæ A. 1680. in 4. publicati.

Novi Testamenti Versio Armenica, seorsim, iisdem curantibus, Amstelodami A. 1668. in 8. (*teste Fabricio l. c.*) edita, & notidioribus ibidem typis, A. 1698. in 8. (*uti Longius l. c. p. 283. docet*), recusa.

Nerfessii, Patriarchæ Armenii, celebrisqve Poetæ, Biblia Armenico-Rythmica, historias Biblicas potiores rhythmis Armenicis seclētissimis (qui in V. T. omnes in IN, in Novo autem varie terminantur) exponentia, Amstelodami (*teste Acolutho possessore l. c.*) in 8. (eodem forte A. 1666. vel 1667., curanteqve eodem Petroz) edita, ac 37. constantia octonionibus.

Doctrina Christiana Armenice, cum Versione Latina, a M. Theod. Petroz publicata. Adjectum est Symbolum Athanasii, Armenice & Latine. Amstelodami, impensis Editoris, typisque Armeniorum, A. 1667. in 8. (*4. pl.*). In *Epistola* ad Frid. Wilhelmum, Elect. Brandeb., *dedicatoria* Petrozus, hanc a se versionem, illius jussu, & auxilio Garabied Wartabed, Sacerdotis Armeni, sui in lingua Armenica Præceptoris, concinnatam esse, testatur.

Diff. Græphica de lingvarum Orientalium studio, olim a M. Theod. Petroz representata, & a Joh. Wernero edita Halberstadii A. 1669. in 4., testibus Lipenio (*P. II. Biblioth. Theol. p. 126.*) & aliorum Catalogis.

Menfa Solis (*Mayda Zehaja*), seu Animæ dapes salutiferæ, ab Æthiopibus supra Ægyptum petitz; h. e. Eximia quædam Monumenta Abissinica, eandem cum nostra fidem Æthiopum Christianam complexa, nuper, cum variis variarum lingvarum sacris & profanis MSSis, Alachiz, Hierosolymis, & in Christi conditorio, studiosissime conquisitis, allata, & lingua typoqve Æthiopico & Latino interlineari, seu duplici vase, reip. Christianæ Amsterdami appollita, a M. Theod. Petroz, nunc vero sola versione Latina, cum notis, denuo prælo subiecta a Joh. Wernero, Th. D. A. 1670. in 4. Exhibentur in hac duorum quaternionum Sylloge, Germanice etiam Halberstadii, eodem A. 1670. in 4. (sub titulo: *Connenisch, oder Heilbringende Seelengerichte, von den Ethiopern abgeholt, &c.*, und durch Joh. Wernero verdeutschet), edita, sequentia, a Petroz Æthiopice jam ante, uti supra dictum, edita: 1. Christus Æthiopibus natus, sive Homilia de nato Christo, quingvagina Concionum Æthiopicarum, & sepulchro Christi allatum, prima, cum notis; 2. Duz Æthiopicum precationes; 3. Oratio Dominica; 4. Salutatio angelica; 5. Symbolum fidei Æthiopicum; 6. Disquisitioncula Werneri de Solis apud Æthiopes menfa.

MSSta, A PETRÆO EX ORIENTE ALLATA, ET EDITIONI, SED INCASSUM, DESTINATA, e Catalogo illorum, quem Jobo Ludolfo, d. 6. Jan. A. 1660., transmissit, scriptisque ipsius editis, collecta.

Pfalterium Æthiopicum, quod ab eo sibi communicatum esse Edm. Castellus, in *præfat. Lexici Heptagloti*, testatur. XII. Prophetæ minores (e quibus quinque, Obadias sc., Jonas, Sophonias, Joel & Malachias, prodierunt), Æthiopice, cum versione Latina, edendi; ab ipso, in *Jone*, a J. G. Nisselio autem, in *Obadiæ & libri Ruth præfationibus*, promissi.

Codex ingens membranaceus Homiliarum sacrarum XXIV. (1.) de Christo, Maria virgine, sanctorumque diversorum martyriis, a Patriarchæ Alexandrinis, aliisque, scriptarum, Æthiopicis, & sepulchro Christi allatus, ac Latine versus; cujus Homiliam primam in natalem Christi ipsemet, specimenis loco, uti supra monitum, A. 1660. publicavit, reliquarum autem omnium editionem, J. G. Nisselio (*in Epist. Dedic. libri Ruth*) interprete, itidem est pollicitus. Usum le illo etiam esse, Castellus, l. c., significat.

Libet Precum Æthiopicarum, a Castello itidem laudatus, (E MSSis his Petri Æthiopice tres in Bibliotheca regia Berolinensi, uti a Viro Illustri Jobo Ludolfo, iis uso, accepi, supersunt Codices, quorum primus Homilias, secundus Computum Æthiopicum, Pfalterium, Canticum Canticorum & precationes nonnullas, tertius vero nullus pretii meas precationes magicas & superstitiosas, monstruosas, de quibus Ludolfi *Historia Æthiopica, & Comm. ad eam, Lib. III.*, c. 4., n. 35.: possunt consuli, plenas nominibus, continet. Mentio eorundem, sed haud satis accurate, in Christoph. Hendreichii etiam, de Petroz, possessore pristino, silentis, *Pandectis Brandenburgicis*, p. 14., occurrit.

Prisci Perfarum Chatajorumque Annales, Regumque illorum origines, quorum editionis Perficz ipse, in *Epist. dedic. Homiliæ Æthiopice*, ac J. G. Nisselio, in simili *libro Ruth* præmissa, ipem fecerunt. Laudati etiam sunt ab Andr. Müllerero, in *præfat. Historiæ Sinensis Abdallæ*, Berolini A. 1679. editæ.

Clavis Lingvæ Arabicæ, Perficz & Turcicæ.

Pfalterium Coptico-Arabico-Latinum. (Qvæ ad utriusque hujus operis spectant historiam supra, ubi de *Specimenibus*, A. 1663. editis, est dictum, jam sunt allata.)

Lexicon Copticum in Pfalterium istud, ab ipso Petroz, e duobus Lexicis Ægyptiacis *avendjous*, Cairo asportatis, aliisque lingvæ Copticæ monumentis, concinnatum, quod Theologi ac Philologi Angliz, supra enumerati, in *Censura*, *Specimeni Pfalterii Coptici* A. 1663. præfixa, summo prepe, ob accuratorem, commendat, vsumque sibi & lectum esse testantur. Dictionarium, e quibus congestum hoc est, Copticum, ex Ægypto allatum, unum Edm. Bernhardo, Professore Oxoniensi, A. 1683. a Nicol. Wiffenio, Consule Amstelodamensi, est donatum. Cujus etiam munita Theatrum illustre Academiæ Oxoniensis Scheldonianum, triennio post (A. 1686.), typographico Coptico & Æthiopico integro, Petroz-Nisseliano haud dubie, est locupletatum. V. Thomæ Smithi *Vitam Edm. Bernhardi*, & hanc secuti Wüh. Ern. Tenzelii *Bibliothecam curiosam Germanicam, Secl. IV. A. 1795.*, p. 335.)

M. VINCENTIUS PETERSEN, Hamburgensis, Benedicti, civis, ex Elisabetha Frisia filius, d. 18. Oct. A. 1632. in lucem editus, A. 1652. (cum Gymnasio patrio, publica de utilitate peregrinationum Oratione, Pet. Lambecii, illius tunc Rectoris, commendata *Programmate* (2.), valedixisset) Academiam (in qua Magistrum titulum, d. 10. Oct. A. 1654. reportavit) Wittebergensem, ac deinde A. 1657. Rostochiensem, edit. Inde Hamburgum redux, ædis Catharinæ Diaconus, in M. Bernh. Wieflii locum, A. 1660., d. 18. Mart., est electus, sed, octennio post, liberis quatuor e con-

(1.) Hunc numerum ipse, in titulo Homiliz primæ natalitiz, A. 1660. edicæ, expressit. Viderit ergo Joh. Wernerus, quæ fide, L. Homilias Codice illo contineri, in *Solis menfa*, tradidit. (2.) Invenies istud in Lambecii *Oratorium & Programmatum Synagoga* p. 14. 81.

conjuges priore, nullisvero e posteriore, susceptis, morte subita, d. 17. Dec. A. C. 1667., ac ætatis 35., extinctus. V. M. Henr. Elmenhorstii, Collegæ (ob facundiam eum sacram, Musicesque & Poeseos amorem, commendantis), Schediasma de vita ejus Latinum *αὐτοβίον* (A. 1711. *Volum. III. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 228. 230., recusum), & Epicedium Germanicum, ipsiusque Fabricii *Vol. II. eandem Memoriarum* p. 831. 882.

Disp. de Irremissibili in Sp. S. Blasphemia, ab eo conscripta, & Præfide D. Casp. Mauritio proposita. Rostochii 1658. in 4.

ULRICUS PETERSEN, Slesvicensis, J. U. C.

Der durchläuchtigsten Herzogen von Holstein-Gottorf, Hauptstätt Sleswig, und Residence Gottorf; samt derselben, wie auch der alten Römisch-Katholischen Bischöffe zu Sleswig, ordentlicher Succession, und erlebten Kriegen: biß auf das Jahr Christi 1700., in drey Theilen, küniglich beschriben. Scriptum *αὐτοβίον* de Urbe Slesvicensi, & arce Gottorpiensi, Topographico-Historicum, cujus partem priorem, ab Autore communicatam, ipsemet perlegi.

Historische Nachricht von der berühmten Cimbrischen Land-Wehre, dem sogenannten Kohgraben, und grossen Walle Dennenwerck im Herzogthume Sleswig, an den Gränzen des Reichs Dennewarck und Holstein, zwischen der Ostund Westsee, an der Cimbrischen Land-Enge, oberhalb Sleswig und Gottorf gelegen. Cujus scripti *αὐτοβίον*, sed luce digni publica, recentium encomiasticum prolixum Andr. Hoyer *Nova Itineraria anni 1721. Hafniensis, num. VIII., Art. IV.,* exhibent.

WIBE (i. e. WIGBERTUS) PETERS, Dithmarsius, civis oppidi Meldorpiensis, spectatz inter suos autoritatis, nec infacundus, cum hæreditatem alienam controversam redemisset, & spe sua falsus, causa, tum coram Dacasterio XLVIII. Dithmarsius Gubernatorum, tum coram panegyri incolarum, ad quos provocaverat, regionis universæ, cecidisset, patriz se hostem esse professus, relictoque mox post latam sententiam, ædibus paternis, ac omni suppellectile, e quo vinctus candido, ac Jus provinciale manu tenens, in spontaneum abiit exitium, ac ad Nobiles Holfatos, Dithmarsis inimicissimos, profugit. Causæ deinde, quæ ceciderat, justitiam Christiano III., Daniz Regi, Ducibusque Holfaticis, approbare conatus, Juris Dithmarsiorum provincialis antiqui codicem, hoc fine, A. 1539. recudi curavit, sperans se istos, hoc pacto, facilius, ad bellum popularibus suis, ob pertinaciam in obsequio debito denegando jampridem invidis, inferendum, esse conaturum. Quæ spes cum eum frustraretur, ipse nocturnis illos irruptionibus, furtis ac incendiis, latrocinii item diurnis, & tandem, cum in Helgolandiam, falso Johannem Pomerani (Hans Pomeranings) nomine assumpto, cum fratre, & 16. sodalibus aliis, se recepisset, piratica, in Oceano Germanico, Abigve fluvio, per annos exercita complures, infestavit. Tot damnis irritati tandem Nauræ aliquot in Dithmaria Wesselburenfes, & Oldenwardenses naves duas centum instruxere classiaris, & Dominica festum Pentecostes præcedente, Helgolandiam A. 1545. petierunt. Petrum illum, fratre solo, duobusque ministris (post reliquos 12. socios, commeatus parandi causa, alio ablegatos), comitatum, ac dedicationem nihilominus detestantem, in cæmeterio, ac æde deinde sacra, in quam confugerat, adorti, una cum fratre, militumque uno, in contiguatione istius superiori, globis trajeceunt, & scribam solum captivum abduxerunt. Heidam deinde Dithmarsiorum reversi, & huic, & tribus cadaveribus, capita, sudibus postea oblongis imposita, amputarunt. Non impune tamen violentam hanc in Insulam, Ducibus subiectam Holfaticis, irruptionem tulere Dithmarsii. Tribus enim lustris elapsis, A. 1559., Principes hi, una cum Friderico II., Rege Daniz, bello eos adorti, inter alias illius causas, hanc etiam allegarunt, ac brevi subactos Petri cognatis 6000. Marcas Lubecenses, ob eadem ipsius, multæ loco, coegerunt persolvere. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarsia vernaculum, Lib. II., c. 10., p. 191-201., & P. IV. Iffages meæ ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 6., p. 635.*

Copie aus dem Landesbuch zu Dithmarschen, nach dem rechten Original, bestehend in 245. Artickeln. De iterata hac Juris Dithmarsiz liberæ antiqui (A. 1485. jam ante excusæ) editione, *avviriplus* ab eo A. 1539. in 4. publicata, præter jam narrata, locus Iffages notitæ modo citatus potest consuli.

GEORGIUS PFANNENSTIEL, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, A. 1704. superstes. Disp. Inaug. de Atrophia. Trajecti ad Rhenum 1676. in 4.

ULRICUS PFEFFER, Itzehoa Holfatus, Medicus & Chirurgus, A. 1660. superstes. E. Lutheranorum castris; cum Pet. Arndio, Andrea Rudolpho, Joh. Grimmenstenio, aliisque popularibus, ad Quakeros transgressus, & deinde, cum Matzologiz horum agnovissent vanitatem, ad Deum solum, teste Frid. Breclingio, veritatis contra Christianismum degenerem eum annuerant testibus (1.), conversus, vel, uti ego phrasin hanc interpretor, Separatista factus, Chymiz fuit studiosissimus, eamque scriptis illustravit compluribus, hæcenus, ni fallor, *αὐτοβίον*, de quibus hoc ab eodem Breclingio fertur judicium: *Hus Gottes Gabe hat er vielerley Schriften, aus Böhmio, Bas. Valentino, Helmontio, Paracello und Weigelio, die er fleißig gelesen, zusammengeschrieben, unter den Nahmen E. P. I. H. (heißt Elricus Pfeffer, Itzehoa Holfatus), welche ein Studiosius; Franc. Rottmann, und andere, vor ihm abgeschrieben, und vor Philosophische Schriften von einem unbekannten Adepto ausgegeben, biß der Betrug offenbahr worden: Da sonst solche Schriften in ihrem Werthe bleiben, und nicht so gar hoch zu achten, noch zu verachten sind, weil sie den Betrug vieler falschen Chymisten und Philosophisten anweisen. Catalogus MSSorum istiusmodi E. P. I. H. (eines neulichsten und erleuchteten Magi, Cabalisten und Philosophi, uti in inscriptione ambitiosa salutatur) adjectus est Georg. Ern. Aurelii Regeri, Chymisti Amstelodamensis, gründlichem Betrichte auf einige Fragen, libello Theologico-Chymico, Hamburgi A. 1683. in 8. excuso. E quo hunc potiorum indicem Gotfr. Arnokius, *Tomo III. H. E., c. 11., p. 112.,* exhibet, titulis suis, obcuris licet, fanaticismum Autoris prodentium:*

1. Confession, oder Glaubensbekänntniß, von dem dreieinigigen Gotte, als dem unbegänglichen Lichte, in seiner Einheit und Dretheit, aus dem Lichte der Gnaden und Natur erkläret, und aus den Tiefen ausgewickelt, nach dessen Bild, in Eitel, Leib und Geist, offenbahr gestellt, &c.
2. Hydrolithus Sophicus, seu Philosophia aquarum Sapientum.
3. Das große Geheimniß der Babylonischen Thure, das von Anfang verborgene Wunder, samt ihrem Thiere, mit dem Drachengeist und Maule, mit eines Lammes Stimme, unter dem Schaafspelze, mit Lammeshörnern verdeckt, mit ihrem Charakter, Mähleinchen und Ambettern, aufgedeckt und entblosset.
4. Zurücksetzung des Grundes der verborgenen und versiegelten, beides der ewigen, natürlichen und übernatürlichen.
5. Der rechte dritte Anfang der mineral-metallischen Wurzel, der Salzmutter aller Dinge, nemlich von dem Philosophischen Salze der Natur und Kunst; samt Präparation des Steines der Weisen.
6. Kurze und wahrhaftige Erklärung beyder Lichter, des übernatürlichen und natürlichen, auch beyder Abbildung in der Kunst, vor Augen gestellt; vor die angenehme Kinder der Lüften und Rosen des hereinbrechenden Seculi gratiz.

7. Memo-

(1.) in *horum Catalogo* apud Gottfr. Arnoldum, *T. IV. Hist. Eccl., Sect. III., n. 12., p. 749.*

7. Memorial-Büchlein der geistlichen Göttlichen Gaben der Einfließungen, welche der Geist des Herren wirft et in dem Kleinde der Seelen und Geistes der Menschheit, in dem Göttlichen Bildnisse, in dem Reiche Gottes, das inwendig in uns ist.
8. Magia der Wunder der Zeit und Ewigkeit, das Geheimniß der verborgenen Weisheit Gottes, für die Kinder der Eilen gestellt.
9. Occulta Philosophia, cælum Sapientum & vexatio stultorum, de metallis Sophorum miracula.
10. Cabala & Philosophia natura & artis.
11. Geomantia metallica.
12. Ernstliche Schrift an die falschen Arbeiter der Kunst Hermetis.
13. Magische Prophezeiungen über dem Untergange des falschen Israels, im neuen Bunde, in Europa.
14. Mysterium iniquitatis, das Geheimniß der Bosheit und Schalkheit der Gelehrten und gestudierten Schandhure, auf dem Thiere im Apocalypsi reitend.
15. Liber clavis artis, Theaurus mundi, de lapide Philosophorum manualis Practica.
16. Anonymi Tractat an Ulr. Pfefferum, von Natur der Elementen, wie sie in der Kunst des Lapidis Philosophorum erscheinen.

GEORGIUS HENRICUS PFEIFFERUS, Hamburgensis, Judzi conversi nepos, aulz initio Rudolphi Augusti, Ducis Brunsvicensis, Gvelfherbytanx Ecclesiastes & Bibliothecarius, & Pastor deinde urbis Brunsvicensis, ab A. 1693. (1.), Catharinus, Poeta in Latino pariter atqve Germanico sermone insignis, Meditatio Davidis. Hamburgi 1693. in 8.

Erstgenz-Auflage, auß Gen. XVIII. 12. Brunsvig 1694. in 12.

FRIDERICUS PFENNING, Kiloniensis, Med. Doctor, Joh. Casp. Pfenningii, Medici Kiloniensis clarissimi, filius.

Disp. de Venesectionem indicantibus, Præfide D. Bernh. Matth. Franckio. Kilonii 1701. in 4.

Disp. Inaug. de Bradypepsia, seu tardiori Ventriculi concoctione, Præfide D. Frid. Hofmanno. Halz Saxonum 1703. in 4.

ERDMANNUS PFLUGIUS, Diaconus in Stormaria ruralis.

Catechismus Sermone Germanico editus. Glückstadtii 1697. in 12.

Reichthum Sacraments-Fragen. Glückst. in 12. Catal.

JOHANNES PFLUGIUS, Morhua Holstus, Parochiz Ruralis in Stormaria Neodorpiensis Diaconus, ac M. Franc. Alardi, Pastoris Wiltrienis, gener. A. 1672. superstes; scribax plurimorum promissor voluminum.

SCRIPTA EDITA.

Christianorum media pacis; das ist: Frommer Christen Friedensmittel, welche sie zu aller und jeder, sonderlich zu dieser Kriegszeit in Holstein, zu bedenken haben, in 6 Lehr- und trostreichen Reim-Diegen, nach Anleitung der 6. Hauptstücke des Catechismi, entworfen. Glückstadtii 1658. in 12.

Decas Concionum Passionalium, oder X. Passions-Predigten, auß der Passions-Historie, und andern Passions-Texten und Liedern, gehalten; die erste beyde von Franc. Alardo, Past. zu S. Margareten in Holstein, die acht andern aber von dessen Sohns Eidam, Joh. Pflugio. Hamburgi 1672. in 4.

INEDITA VEL AFFECTA,

in Catal. Numd. autumn. A. 1656. Lipsiensi, p. 3. 15. 19. 23., promissa.

Harmonia Epistolico-Evangelico-Catechetica.

Concionator Epistolico-Evangelicus.

Concionator Catecheticus.

Elucidarius Geneleos.

Theologus didacticus.

Collectanea Theologico-Philosophico-Philologica; i. e. Quæstiones & Loci Communes, ad singulas pene voculas, Latinæ præsertim lingvæ.

Concionum in Catechismum Lutheri Germanicarum Dodecas.

Instillatio Catechetica, oder Catechismus-Tropf, durch Frage und Antwort, nach dem kleinen Lutherischen Catechismo, gestellet.

Devotio Dominicalis & festivalis, oder Sonn- und Feiertägliche Andachten, durch Frag und Antwort, auf derselben Episteln und Evangelia gerichtet.

Phrasæologia Germanico-Poetica; das ist: Teutsche Poetische Arten zu reden, und eine Person oder Ding, in einem Gedichte, zu beschreiben.

JOACHIMUS CHRISTIANUS PINCIERUS, Lubecensis, Ludovici Junioris filius, J. U. D., & templi in patria Cathedralis, circa A. 1698., Canonicus, Christianique Augusti, Ducis Holstato-Gottorp. & Episcopi Lubec., Consiliarius, d. 5. Apr. A. C. 1708. (zt. 37.) mortuus.

Plura de ejus vita ex En. Svantenii Progr. fun. & Anonymi Biographia narrantur in J. H. a Seelen P. II. Athen. Lubec. p. 100. 101. 102.

Disp. Inaug. de privilegiis Doctum Principalium. Lugd. Bat. 1697. in 4.

JOHANNES LUDOVICUS PINCIERUS, Baro a KÖNIGSTEIN, Toparcha Öhensis & Dollrottenfis hereditarius, Lubecz A. 1660., patrè Ludov. Pinciero, Collegii Canonicorum Seniore & Thesaurario, Episcopique Lubecensis Consiliario, matre autem Christina, M. Joh. Hudemanni, Superintendentis regii Holstati, filia, est natus, avoqve Hermann, Seniore itidem, ac proavo Ludovico, Decano Lubecenium Canonicorum, gavius. Literis elegantioribus in patria Lyceo, cui Abr. Hinckelmannus tunc præerat, per sexennium, studiis vero juridico-Politicis Kilonii & Leidæ, vacavit, Belgiumqve deinceps, Angliam, Galliam, Italiam ac Germaniam, peragravit. A. 1686. a Christiano Alberto, Duce Holstato-Gottorpiensi, filii sui primogeniti, Friderici, præficebatur studiis, & cum hoc in aulam aplegatus Sveciam, illic A. 1691. a Carolo XI., Rege, Nobilium indigenarum adscribebatur ordini. A Friderico, parentis successore A. 1695. factò, in Senatum mox admittus est intimum, A. 1698. Præfecti dignitate donatus Tunderensis, negotiis dein aulæ omnibus dirigendis, cum Magno Wedderkopio affini, Ministrorum ducalium Principe, adhibitus, ac Legatus cum eodem A. 1700. missus ad Panegyryn Travendahlensem Irenicam. Intra quod temporis spatium,

li ii 12

(1.) V. Christoph. Jac. Blumii Brannschweigisches Prediger-Gedächtniß p. 22.

um, Holmiz, etiam, quo Fridericum Ducem denuo, ad nuptias celebrandas, erat comitatus, A. 1698., in ipsi illarum solenniis, a Carolo XII., Rege Svedico, Baronis a Königstein titulo ornabatur, ad posteros transiituro, & Consiliariis suis adscribebatur bellicis, Lubecz autem A. 1699. Aedis cathedralis (cujus duo ejus filii sunt Canonici) & Canonico elegebatur Praepositus. Postquam Fridericus princeps A. 1702. in praelio cum Polonis occubuerat Clitcheavienfis, filius ejus unicus, Caroli Frederici, impubescens, in Svecia abfentis, a Rege Svedico literis die 19. Julii jussu *av/ryad/ovs*, curam gessit, & una cum Wedderkopffo suo, ditionum regimini, patri ejusdem ac tutoris, Christiani Augusti (suo ac propinquorum suffragis ad Episcopatum evecti Lubecensem), auspiciis, lustro sequenti, praefuit. Cujus Episcopati gratia cum Wedderkopffo affinis, zmulis annitentibus, A. 1709. excidisset, & Touningam captivus deportaretur, nosfer, simile sibi infortunium ab inimicis aulicis communibus imminere praevidens, confestim, missione postulata, sed non impetrata, & editione Holfato-Gottorpiensi discessit, & Friderico IV., Danorum Monarchae, Consilarii mox Intimi & Equitis Dannebrogici ipsi largito dignitates, suam A. 1710. addidit operam. In Aula interim Gottorpiensi actio forensis contra abfentem est infinita, lataque sententia (in Apologiis aliquot ab ipso refutata vernaculis) bona, quae reliquerat, immobilia pleraque Fisco sunt vindicata ducali. Quae tamen, mutata rerum faeie, ac parte Cherfoniell Cimbriz Ducali per Regem occupata Danicum, A. 1714. ipsi ab hoc restituebantur, simulque novae dignitates Directoris Protodactarii Gottorpiensis supremi, & Praefecti Apenradensis atque Lugo-monasteriensis, conferebantur. Quibus, virz studio tranquilliz, A. 1723. se sponte tandem abdicavit.

V. Joh. Henrici a Seelen (plura de illius vita narrantis, ac epigraphen addentis Sacelli Sepulchralis, Lubecz, in aede cathedrali, A. 1714. ab eo conditi) *Partem II. Athenarum Lubecenium* p. 67-73.

Species facti non sinit Verfolgung durch den Gottorffischen Hof, vom Jahre 1709. an, quae, illo ignaro, in *Electis Juris publici anni 1710.*, p. 447, & seqq. prodit. Huic, jussu Christiani Augusti, Episcopi Lubec. & Ducis Holf. *avonius*, per D. Frid. Joach. a Creutz, Advocatum Slesvicensem, A. 1712. Slesvici (in fol.) opponebatur Aften-mäßiger Bericht von demienigen, was, in der, wieder den Baron von Königstein geführten, Fiskalischen Sache, bey der Gottorffischen Cammer vorgenommen.

Aufgedeckter Ungrund des, wieder ihn, von dem Fiscali, D. Frid. Joach. von Creutz, und dem Ober-Directore Processus, D. Gabr. Schreiber, zu Gottorf betriebenen Processus, tam inquisitorii, quam accusatorii, und expresschenten Urttheils, auf dem Aften-mäßigen Facto und Jure deduciret. A. 1713. in fol.

Gerne Begründung des aufgedeckten Ungrundes, &c. A. 1714. in fol. Reposit est Scripto D. F. J. a Creutz adversus ipsum, paulo ante memorato.

LUDOVICUS PINCIERUS junior, Lubecensis, Hermannii, Canonico Senioris, filius, & Ludovici, corundem Decani, nepos, d. 10. Apr. A. 1624. natus, parata sibi, in scholis Lubecenfi & Borchelohmseni, Academicis, quae Daventriensi, Julia & Leidensi, literarum pariter atque Juris notitia, Belgium, Galliam, Helvetiam & Germaniam, peragravit, titulumque Doctōris Hardervici A. 1657. obtinuit. Lubecam reverfus, & aedis Cathedralis adscriptus Canonici, horum Senior tandem evasit ac Thesaurarius, Augustoque simul Friderico, Duci Holfatiz & Episcopo Lubecensi, fuit a consiliis. In itinere demum subita, d. 19. Nov. A. C. 1702., ac aetatis 78., morte extinctus, quingue filios (& hos inter Johannem Ludovicum, Baronem a Königstein, aularum Holfaticae atque Danicae Ministrium, ac Joachimum Christianum, modo memoratum), duasque filias, e Christina Langia, Joh. Hudemanni, Superintendentis in Holfatia regii, gnata, susceptos, reliquit superstitēs. V. *Novae Literariae Lubecensis, M. Dec. A. 1702.*, p. 377-378, Enochii Svantenii Programma funebre, & J. H. a Seelen *P. II. Athen. Lubec.* p. 95-99.

Disp. de Inutilibus Stipulationibus, Praefide D. Joh. Christenio. Franqueverz 1646. in 4.

Disp. Inaug. de Compensationibus. Hardervici 1657. in 4. Adjecta illi est, cum Professorum aliorum carminibus, Joh. Frid. Gronovii Epistola Encomiastica.

M. JOHANNES PISTORIUS, sive BECKERUS, Hamburgensis (1.), scholae patriz, ab A. 1540. (2.). Corrector, peste d. 25. Aug. A. 1565. extinctus (3.), & ab Henn. Conradino (4.) Epigrammate peculiari, a Joh. Fredero autem Juniore, Theologo Rostochienfi (5.), sequenti celebratus Epitaphio:

*Cui pietas, moresque boni, doctroque Camanae,
Hunc cingunt tumulum? Pietatis idoneus Autor,
Et discipline column morumque bonorum,
Interpresque vocans, medio ex Helicone, Camanas*

*Moenia in Hamburgi, vicini in littoris oras,
In Domino moriens, hoc mortua membra locavit
Sola solo: Felix mens summo vivit Olympo,
Illustres inter proceres, sanctumque Senatam.*

Explicatio Catechismi, methodo concinna, per quaestiones & responsiones, facta Hamburgi 1567. in 8. Scripta est jussu D. Joh. Aepini. Superint. Hamburg. ac Presbyterii.

JOHANNES PISTORIUS (Graeco etiam *Artopoti*, & Germanico Beckeri cognomine, nonnunquam usus) Hufae Cimbrorum, anno circiter 1527., lucem aspexit, patre natus M. Theodorico Pistorio, quem primum fuisse Ecclesiae Hufensis reformatorem doctoremque Lutheranum, ac sudore Anglico obissie, ipsem (6.) testatur, Mart. autem Holmerus in suo Ecclesiastiarum Hufensium perperam omisit Catalogo (7.). A. 1542. in Gymnasium profectus Lüneburgense, quinquennio illic subsistit integro, ac commilitonem habuit Joh. Holmannum, Stadensem, Academiae postea Lugduno-Batavae Theologum, cujus atque nostri Elegiz VII. juveniles Eroticae *αποισόσεις*, de amaliis suis, Eudoxe & Semnia, veterum illic scripti exemplo, inter hujus superstit *Epistolas*. Lüneburgi A. 1547. in Academiam abierat Hafniensem, & toto, in ea, quadriennio, quamvis haud continuo (cum Argentina etiam interea temporis salutarerit), commoratus, Nicol. Hemmingio & Joh. Maccabzo, Theologis, Alb. Knoppero, Jcto, Ludolpho Priggin, Philosopho, praefertim vero M. Paulo Noviomago, Ecclesiastae Christiani III., Regis, aulico, familiariter admodum innouit. Erico deinde ac Stygoni Hardenbergis, Hilarii filius, Equitibus Danis, praefectus, insignique probitatis & doctriinae Nic. Hemmingio, Acad. Rectore, instructus testimonio, Witebergam A. 1552., ad Phil. Melancthonem migravit, sed, metu pestis, illic faventis, paulo post in Academiam ad Viadrum secessit Francofurtanam, & Jod. Willchii ac Franc. Stancari, sacrz tunc cum Andr. Musculo, Collega, impliciti controversiae, aliquamdiu usus est conseruadine. A. 1553. Witebergam rediit, & per annos aliquot, suos in studii profectus ita Melancthonius approbavit, ut in literis is systatice, d. 27. Mart. A. 1554. exaratis, ob *dexteritatem styli*, in *saluta & ligata oratione*, *linguarumque Graecae ac Latinae, Philosophiae item, Astronomiae, & Theologiae, Theticae pariter atque Polemicae, peritiam*, de nota ipsum meliore omnibus commendare haud dubitaverit. E Germania A. 1555. in Galliam transit, & inde, sequenti 1556., in Daniam,

(1.) teste J. Fredero, mox allegando; (2.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 1124. (3.) V. Anonymi *Catal. MS. Ministeriorum Ecclesiae Hamb.* & Fabricium l. c. (4.) in *Poem. p. 141.*, teste Fabricio l. c. p. 1128. (5.) in *Appendice, Poemati de vita Joach. Westphali Henrico, Rostochii A. 1775. excusis, adjecta.* (6.) in *Epist. ad Ulr. Sydomis, Ecclesiasten Delphensem.* (7.) in *praef. Homiliae de incendio templi Hufensii Germanicae.*

niam, cum Hardenbergius, reversus, in horum praeiis annuo fere hæsit spatio, munusque Ecclesiasticum in aula Danica regii, de quo ipsi conferendo Corn, ab Hamsfort, Archiater, Paulus Noviomagus, alique amici, Regi cum commendare haud veriti, Hafniz consilia agitant, quod a vita abhorreret aulica, suscipere detrectavit. Prætulit huic Pastoratam, qvi, eodem A. 1557. exeunte, sibi offerebatur, Parochiz in Eiderstadia ruralis Tetenbüllensis, & sequenti 1558.; sub initium Martii, Ripsis, a M. Joh. Taufano, Episcopo, quod Dioecesis Slesvicensis Præfule tunc careret, sacro *xepo-
stolas* ritu et inauguratus. Ipsi non Pastoratam solum oppidi Tonningensis, A. 1581. sibi oblatam, sed Conciatoris etiam aulici Hoffato-Gottorpiensis dignitatem, ad quam A. 1588., non literis solum D. Pauli ab Eitzen, Superintendentis, primi vocationis huius auctoris, & Casp. Hoyerii, Consilarii intimi, sed Epistola entium Philippi Principis *av-
vædø*, d. 8. Oct. exarata, invitabatur, singulari *avvædø* exemplo, denuo posthabuit. Hanc enim, in suis ad Hoyerum, Eitzenium, ac Hier. Schultium, Principis Cancellarium, reponitoris, ob ætatem, corporis infirmitatem, vitæque aulicæ deservitudinem, humillime est deprecatus, suæque M. Jac. Fabricii, Diaconi Tunderensis, veluti illi haud imparis, commendatione, ut is in aulam mox evocaretur, effecit. Ecclesiarum tamen Eiderstadiz Ephorium, sive Præposituram, ab Adolpho Duce, svasu Casp. Hoyerii, provinciz Præfidis, A. 1584. sibi, omnium primo, collatam, ac muneris adjectam Tetenbüllensi, suscepit (1.), & per lustrum quatuor præclare administratam, d. 22. Oct. A. C. 1605., ætatisque 78., mortuus (2.), successori, M. Georg. Crusio, Parocho Cotzenbüllensi, reliquit. Eruditione excelluit, non solum Theologica, Philosophica & Philologica, a Melanchthone commendata, sed Medica etiam, cuius cum ope Eiderstadizenses suos sanitati sæpe restituisse Epistolæ ipsius, & quibus totam hanc vitæ collegi historiam, me docuerunt. In sacris suorum temporum cæterminibus Melanchthonis Præceptoris partibus usque adeo fuit addictus, Flacianus autem, & adversarii ejus cæteris, ita infensus, ut, *malle se cum illo errare, quam his assentiri*, alicubi scripserit. Uxores habuit duas, Mettam, Joh. Hoyerii, Præficti Hufenis, forem, d. 14. Aug. A. 1558. ductam, filioque unico, Theodoro (de quo *hærim* dicetur), & filia, Joh. Thomæ, Parocho in Eiderstadia Osterheverano, elocata, in lucem editis, M. Junio A. 1596. defunctam, & alteram, quam huic A. 1600., septuagenario major, subrogavit, viduamque moriens reliquit superstitem. Confer de eo, & recitata dignitate aulica Gottorpiensi, Henr. Muhlîi (cui *Vir* audit in *omni, diviniore potissimum, doctrina excellens*) *Diff. I. Historico-Theol. de Reformat. relig. in Cimbria* p. 119. 204-208. (ubi ipse Philippi Principis, ac D. Pauli ab Eitzen, de Vocatione ista, ad illum Epistolæ leguntur), & Joh. Melch. Kraffti (Nic. Hemmingii & Phil. Melanchthonis Testimonia de nostro, supra allegata, recitantis) *Summa des Kirchens-Historie* (sit dem *Wesphälischen Zubelebensschichte*) p. 228-231. 169-173.

Volunt Epistolarum, ab illo ad Viros doctos, & ab his ad ipsum, Latine, ab A. 1545. ad 1605., scriptarum, *avvædø*, quod possessoris, Pet. Axenii, Jcti Slesvicensis doctissimi, indultu totum olim perlegi, & D. G. Morhofius, *non pauca in eo historica de provincia Cimbica statu civili & ecclesiastico haberi testatus, publice jam, T. I. Polybibl., Lib. I., c. 25., p. 313., commendavit. Quatuor illud, in charta exaratum τειπαρνήγη, Epistolarum exhibet Centurias. E quibus XLVII. ab ipso ad Paulum ab Eitzen, Corn, ab Hamsfort, Joh. Holmannum, Casp. Hoyerum, Joh. Lagonium, Alb. Meierum, Paulum Noviomagum, aliosque viros Cimbriz, & regionum vicinarum, eruditos, sunt per scripta. Reliquæ CCLXIII. ad ipsum, a Philippo, Duce Hoffato-Gottorpiensi, Luca Bacmeistero Sen., Theologo Rostoch., Hier. Cyprzo, Canonico Slesvic., Paulo ab Eitzen, Superint. Hoffatico, Joh. Francisci, Prot. Med. Hafnienfi, Jac. Fabricio Sen., Superint. Hoffatico, Oveno Günthero, Acad. Juliz Philosopho, Joh. Holmanno, Prof. Theol. Leidenfi, Corn, ab Hamsfort, Archiatro Danico, Casp. Hoyer, Eiderstadiz Præfide, Joh. Lagonio, Episc. Ripensi, Herm. Luthero, J.C. Hufenfi, Sam. Meigerio, Parocho Norttorpiensi, Alb. Meiero, Past. Lindholmienfi, Paulo Noviomago, aulicæ Danicæ Ecclesiæ, Ludolpho Priggio, Prof. Hafnienfi, Paulo Sperlingio, Rectore Hamburgensi, Joh. Taufano, Episc. Ripensi, aliisque obfcurioribus hominibus literatis, sunt exaratz. Decem ex his Eitzenianis ad nostrum H. Muhlîum, l. c. p. 190-194. 197. 198. 204-208., edidit.*

VIII. Epistolæ Latinæ, ad D. Paulum ab Eitzen, Superint. Hoffaticum, ab A. 1563. ad 1592., missæ, quæ in Volumine Epistolarum ad Eitzenium Msto supersunt; cum præcedens Pistorianum tres tantum, ad illum datas, exhibet.

THEODORUS PISTORIUS, Tetenbülls Eiderstadienfis, Johannis (modo celebrati) filius & Metta Hoyeria unicus, ab eo A. 1581. in Gymnasium Lüneburgensē, A. 1588. in Acad. Juliam, Ovenoque Güntheri, Prof. Philophi, popularis sui, convictum, A. 1591. autem in Francofurtanam, ad Christoph. Pelargum (cui suis cum literis D. Paulus ab Eitzen commendarat) audiendum, ablegatus, Ecclesiæ ruralis in Eiderstadia Sanpetrinæ, ab A. 1600., Diaconus & Poeta non inelegans, & satis interdum argutus.

Poemation de Nativitate Christi, in Laur. Dithmari ad parentem laudatum epistola.

Poema Heroicum de Virtute & voluptate Herculem, in bivio sedentem, aduentibus. Francofurti ad Viadrum

1593. in 4.

Carmen in felicem reditum Joh. Adolphi, Ducis Holstiatz, d. 21. Nov. A. 1594. Slesvigz 1594. in 4.

Parentalia in memoriam anniversariam Casp. Hoyerii, Joh. Adolphi, D. Hoff., Consilarii, & Præficti Eiderstadienfis, A. 1594. mortui, carmine Heroico scripta. Slesv. 1595. in 4.

Poema tædis Joh. Adolphi, Ducis Holstiatz, & Augustz, Friderici II., Danorum Regis, filiz, sacratum. Slesv. 1596.

in 4.

Epithalamium in nuptias D. Nicol. Jungii, Cancellarii Holstiatz, & Annæ Paulinz. Slesv. 1599. in 4.

Epithalamion de laudibus Conjugii, in nuptias Herm. Hoyerii, Eiderstadiz Præficti, & Annæ Ovenz, Tonningz

d. 15. Apr. A. 1599. celebratas. Slesv. 1599. in 4.

XIV. Epistolæ ad Herm. Hoyerum, Herm. Latherum, M. Georg. Crusium, & alios, *avvædø*, ab A. 1605. ad 1612.

scriptæ, & Volumini Epistolarum parentis (de quo supra dictum), appendicis instar, adjectæ.

JOHANNES PLACCIUS Junior, Hamburgensis, senioris, urbis Hamburg. Poliatri, & Margaretz, D. Joh. Garmeri, Syndici ejusdem, gnatz, filius, lauri Philosophica in Academia Duisburgensi (3.), Medica autem A. 1666., in Lugduno-Batava, ornatus, & in patria, cum Praxi aliquamdiu jam vacasset, ac Melancholia, in maniam degenerante, subinde, una cum matre, laborasset (4.), morte extinctus immatura. Confer de illo Vincentii fratris Episc. *Dedic. Libri IV. Carminum juveniliū*, ipsi inscripti, & Joh. Alb. Fabricii *Vitam fratris ejusdem, Theatro illius Anonymorum & Pseudonymorum* A. 1708. præfixam, locis passim compluribus.

(1) V. Casp. Danwerthii P. II. *Chorogr. Cimbr.*, c. 11., p. 151., & Ant. Heimreichii *Chronicon Frise Borealis*, L. III., c. 4., p. 295. 297., ac *Hist. Eccl. Slesvic.*, L. IV., c. 3., p. 204. (2) testibus Theodoro filio, in *Epistola ad exequias ejus invitatoria*, & Heimreichio l. c. (3) V. Vinc. Placcii, fratris, *Pia in hanc Vota*, Lib. III. *Carminum Juven.* p. 393-394. (4) V. ejusdem fratris T. I. *Theatri Annæ & Pseidon.*

c. 2., p. 190.

Lucretia hysterica, sive Historia Medica Virginis, suffocatione uterina laborantis, & ex omni parte sanata, ad summum artis Medicæ gradum obtinendum propolita. Lugd. Bat. 1666. in 4. Vincentii fratris in hanc elegiam *Libro IV. Carminum juvenilium*, p. 377. 388. 389., invenies.

Theses Medicæ Inaugurales miscellæ. Lugd. Bat. 1666. in 4.

VINCENTIUS PLACCIIUS, Hamburgensis, Joh. Placcio Sen., Thuringo, Med. D. & Poliastro Hamburgensi, Margaretaque, D. Joh. Garmeri, Syndici, filia, parentibus itidem gavissus, natalem habuit diem 4. Febr. A. 1642., ac in corpufculo perquam imbecilli felicissimum, quamprimum studii potuit admoventi, prodidit ingenium. Patrem quatuordecim natus annos amisit, & cum, in Gymnasio patrio, per triennium, in Philosophia Joach. Jungii, in Historia Pet. Lambecii, in Mathesi autem Philologia & Poesi, Mich. Kirftenii ductu, insignes fecisset progressus, ac Poemate de *Atlantide* five America *retellæ* Heroico, tertium ætatis lustrum vix egressus, indolem doctrinamque ostendisset præcoccem, A. 1659. in Academiam Juliam, & Christoph. Schraderi, Rhetorici inclity, convictum, se contulit. Illic, Conringium & Collegas duces nactus, Jurisprudentiæ vacavit ac Politicæ, anno autem sequenti 1660. a Joh. Feldeno, affini, in prædio ejus Neukirchenfi, accuratori, & artis Analyticæ, & Juris naturalis, imbutus est peritia. A. 1661. Lipsiam, 1662. Vindobonam, 1663. autem in Italiam, & Acad. Patavinam, perrexit, in qua, sequenti 1664., nationis Jctorum Germanicæ Bibliothecarius primum, deinde vero Consiliarius, Academizque Vice-Prorector & Syndicus, est electus. Galliam hinc ingressus, J. U. Licentiatum titulum Aureliæ A. 1665. obtinuit, Germanicæ & Belgio itidem peragratis, & parati sibi, in toto hoc itinere literario, præter doctrinam multiplicem, hominum plurimorum eruditione illustrium amicitia, Hamburgum A. 1667. rediit. In patria hac sua vitam cœleste exegit reliquam, & octennio priori, causarum forensium patronum egit dexterimum pariter atque integerrimum, lustris autem quinque sequentibus, ab A. 1675., Professore Philosophiæ Moralis & Eloqvæ, in Gymnasio a Senatu instaurato, fide non minus singulari in docendo, quam eruditione solida atque varia, inclutum. Toti hanc orbi quoque erudito scriptis approbavit quamplurimis, quibus Jus naturale, civile ac municipale urbis patris, Philosophiam Practicam, Logicam, Rhetoricam, artem exercepdi, Historiamque literariam, illustravit, & plerasque simul emendare studuit, novisque accessibus locupletare ac subsidia. Hos inter labores cum morbis ipsi læpissime conficiendum fuit gravissimis, hypochondriaco scilicet ac Colico, & Arthritide, utroque crudeliore. Cujus doloribus cum alia, per decennium, frustra opposuisset remedia, diarta illos, quæ ne assis quidem totius quotidie postulat ab impensis, solo lacte, ab A. 1687. ad obitum usque, victitate affectus, feliciter tandem fugavit parcissima, recidivæ, quotiescunque jusculo saltem aut ovis vesci audebat, præstentis initia. Asthmata demum, Apoplexiæ exasperato accessibus, medias inter preces, d. 6. Apr. A. C. 1699., ætatis 58., imperterritus succubuit, & exuvias monumento ædis Cathedralis avito aservandas reliquit, cum moribundus ante Bibliothecam quater mille amplius voluminum Johannez Hamburgensi publicæ, tribus Gymnasii alumnis stipendium liberale 100. Marcarum annuum, & reditus e bonis reliquis haud exiguis pauperibus, Judæisque conversis, in tabulis voluntatis legasset ultimæ. Fufius, quæ ad vitæ ejus, meritum in literas, scriptorumque, tam editorum, quam *avædæ* *un*, spectant historiam, Tomo Operis hujus exponenter ultimo, Consuli interim de iis merentur Joh. Alb. Fabricii, successoris, *Vita* illius, ac *Præfatio*, *Theatro Scriptorum Anonymorum & Pseudonymorum* nostri posthumo A. 1708. præmissæ, Georg. Eliez. Edzardi, Collegæ, *Programma funebre*, A. 1699. publicatum, & qui ex his sua decompulerunt, *Autores Novorum Germaniæ Literariorum*, M. Jul. A. 1708., p. 274-280., & Pet. Ambr. Lehmannus in *Observationibus Historicis anni 1699. Germanicis*, n. 19., p. 147. 148. 149.; nec non Placcii ipsius *Epistola de Excerptis propriis*, & *Invitatio ad Anonymos & Pseudonymos suos augendos*, *Libro de Arte excerptendi* A. 1689. subjunctæ, ac *Præfatio Accessionum Ethicæ & Juris naturalis*, A. 1695. editorum. Scriptorum suorum, editorum, ineditorum & affectorum, indicem ipsemet itidem A. 1674. Joh. Rhodu *Autorum supposititiorum Catalogo*, cum *Notis* suis edito, A. 1679. *Traditui de Actionibus*, A. 1686. *Excerptis binis Rhetoricarum Accessionum*, A. 1689. *Invitationi* modo laudatæ, & A. 1693. *Musis Juridicis*, subjecit. Loca Ephemeridum, quæ editorum recensum exhibent, literarum Cornelii a Bueghem *Apparatus ad Hist. Lit. novissimam*, *Conspectu* I., p. 323., *Confp.* II., p. 247. 248., *Confp.* III., p. 154. 155., & *Confp.* IV., p. 232. 454. 482., suggeret.

ANDREAS PLANTECOVIUS, Lubecensis, A. 1661. in lucem editus, Medicinz (cujus honores summos Patavii d. 3. Jun. A. 1687. reportavit) Doctor, & in patria urbe Practicus, multiplici doctrina, plurinaque lectione (cujus fructum *Cimbria* etiam hæc nostra *literata*, judiciorum de Scriptoribus quibusdam Cimbricis, e variis ab eo collectorum Autoribus, mediocri ditata numero, persensit), majorem longe, quam eam, quæ hætenus, ferme nullo ingenii monumento in lucem edito, gaudet, famam promeritus.

Conf. de vita, scriptis ac laudibus illius, J. H. a Seelen *Partem III. Athen. Lubec. p. 385-391.*

SCRIPTA EDITA.

Epistola de Scriptis suis ineditis & affectis, ad D. Achillem Danielem Leopoldum, Jctum Lubecensem, scripta, & in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Od. A. 1707., p. 312-319., juris facta publici.

Observatio de Herba Promethea veterum, in *isdem Novis*, M. Apr. A. 1708., p. 87-92., obvia.

INEDITA ET AFFECTA.

in *Epistola de iis*, l. c., promissa.

I. PROPRIA.

Liber de Planris, quæ inventoribus suis nomen, vel fabulis, uti ferunt, nomen & originem debent.

Libri singulares de Cultris, Mensis, Poculis, Tubis, Falcibus & Cingulis Veterum.

Lib. de Januis veterum, ad Casp. Sagittarii Tractatum de iisdem Spicilegium exhibens.

Libri singulares de templo Dianæ Ephesiæ, Jove Olympio & Muriis Babylonicis.

Diff. ad Nummum Eleusinum.

Diff. ad Nummum Artemisiz.

Bibliotheca promissa & latens, Opus trium primæ magnitudinis (in *fol.*) voluminum, Theod. Janfonii ab Almelooven & Rud. Mart. Meelführeri opusculis ejusdem argumenti & tituli longe locupletius.

Bibliotheca Andream, seu de Andreis, qui scriptis inclarusunt.

Bibliotheca combusta.

Tr. de Vitis Manutorum.

Elogia doctissimorum Seculi XVII. virosum, Casp. Barthii, Thomæ Bartholini, Sam. Bocharti, Ot. Borrichii, Joh. Andr. Bosii, Rob. Boyllii, Renati Cartesii, If. Casauboni, Herm. Conringii, Joh. Freinsheimii, Joh. Frid. Gronovii, Jani Gruteri, Dan. Heinfilii, Nicol. Heinfilii, Joh. Bapt. Helmontii, Athan. Kircheri, Justii Lipsii, Marcelli Malpighii, Joh. Meursii, Dion. Petavii, Laur. Pignorii, Thomæ Reinesii, Conr. Rittershusii, Cl. Salmatii, Jos. Scaligeni, Andr. Schotti, Casp.

Calp. Scioppij, Joh. Seldeni, Jac. Aug. Thuani, Georg. Hier. Velfchii, Gerh. Joh. Vosii, & aliorum complurium, prolixiora.

(Quibus, ex Autoris ad me literis, addi possunt Observationes Medicae, & Diff. de Suppressione mensesum.)

II. ALIENA.

Phædri Fabularum Ætopicarum Libri quinque, cum Notis.

C. Pædo Albinovanus, Cl. Rutilius Numatianus, Valerius Cato, Corn. Severus, Q. Serenus Sammonicus, Gratius, M. Aurelius Olympius Nemesianus, T. Julius Calpurnius, Fl. Crestonius Corippus, C. Juvenius, Cælius Sedulius & Arator, XII. Poetæ Latini vetustas; singuli florant, cum Notis variorum integris, propriis animadversionibus, tribusque vocabulorum in ipsis scriptoribus obviis, rerumque & Autorum, in notis memoratorum, indicibus, publicandi.

Plinii Junioris, & Trajani Imperatoris, Epistolæ de Christianis primævis, cum Commentariis & notis variorum integris, annotationibus propriis, & verborum, rerum Autorumque, indicibus, edendæ.

Thomæ Brownii, Equ. & Medici Anglici, Tractatus XIII. (quos *Epistola* p. 316. 317. enumerat) Physici, Botanici, Historici, Archæologici ac Philologici, & lingua Anglica in Latinam translati.

Marii Asignii Tr. de Antiquitatibus Romanis, difficilibusque nominibus, quæ ad res Romanas spectant (*de quo Epistola* p. 317. *plura suggeret*), ex Anglico Latine versus.

Floravanti Martinelli, Romani, Roma in situ suo lustrata, cum rebus memorabilibus, quæ in illa reperiuntur, omnibus, tam antiquis, quam modernis, ex Italico Latine redditæ; de qua *Epistola* item p. 318. 319. est consulenda.

Comparatio Pindari & Horatii (*illa haud dubie, quam Franc. Blondellus, Strategus Gallicus, & Acad. Scient. regie Socius, Gallice Parisiis A. 1673. in 12. edidit*), & L. Gall. in Latinam translata, & locis Scriptorum allegatorum omnis, varisque eruditorum de Pindaro & Horatio iudicii, aucta.

M. Eliz Geisleri, Sclæii, Diff. de Symbolis (Lipsiæ A. 1675. edita), cum auctario insigni denuo publicanda.

His item, ex Autoris ad me Epistola, accedant.

Inscriptiones omnes civitatis patris Lubecensis, ab eo collectæ.

Jani Gulielmi, Lubecensis, Opuscula omnia, cum Vita illius denuo edenda.

ANDREAS PLESSIUS, Eques Holstæus, in Galliis A. 1588. peregrinatus, & castra secutus regia.

Epistola ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, prolixa & elegans, de Friderici, filii ipsius, a ficiis in Gallia trucidati, cæde, ac sepultura, Parisiis d. 18. Apr. A. 1588. scripta; quæ in *Sylloge Consolatoriarum ad Ranzovium*, a Georg. Ludov. Frobenio Francofurti A. 1595. (*in 2.*) edita, p. 144-151., legitur.

MATTHIAS PLETZIUS, Holstæus, Ecclesiastes in arce Ducatus Lüneburgensis Haaburgensi, circa A. 1631. aulicus, deinde autem, circa A. 1643., Parochus, in diecepi Bremensi, Visselhøvetanus.

Strasburg und Vespereid, aus Thren. I. 18. 19., in Haaburg gehalten. Hamburgi 1631. in 4.

Eberwisch und Egen über Friderici, Königl. Dänischen Prinzen, und Bremischen Erbschloffen, und Sophiz Amalæ, gebornen Herzoginn zu Braunschwæig, zu Glückstadt gehaltenes Beplaget, in einer Predigt über Ruth IV. 9-12. abgefaßt. Hamb. 1643. in 4.

Erbsiedend und Trostgedicht über den Todt Joh. Frid. Beeren, Thumherren zu Magdeburg. Hamb. 1645. in 4.

JOHANNES PLOCIIUS, Hamburgensis, patre natus Davide, J. U. Doctore, Licentiatu ejusdem, Advocatus patris annumeratus principibus, & d. 19. Jul. A. C. 1690., ætatis 57., mortuus.

Encomion Hamburgi A. 1651. in 4. (*Catal. Plac.*)

Disp. de Salvo Conductu, Præfide D. Henr. Dav. Cunone. Heidelbergz 1655. in 4.

Disp. Inaug. de Collatione, Præfide eodem. Heidelb. 1658. in 4.

FRIDERICUS PLONNIES, Patritius Lubecensis, Friderici, Senatoris, A. 1686. defuncti, ex Anna Wedemhofia, filius, post Philosophiæ peritiam a Joach. Jungio (cujus discipulus a Mart. Fogelio (1.) annumeratur potioribus) Hamburgi haustam, Juri in Germania dedit operam, & cum Doctor hujus Basileæ A. 1658. jam esset creatus, ante reditum in patriam, apud exteros obiit (2.).

Disp. de Usufructu, Præfide D. Jac. Brandmüllero. Basileæ 1657. in 4.

Disp. Inaug. de Procuratoribus. Basileæ 1658. in 4.

BERTRAMUS POGWISCH, Eques Holstæus, Toparcha arcis, in Anglia Cimbrica, Bockhagensis hæreditarius, filius fuit Wolfgangi, Equitis aurati, quatuor Regum Daniz Consiliarii, & Dynastæ itidem Bockhagensis, in Cœnobio Bordesholmenii, die Matthiæ A. 1553., uti Epitaphii, illic ipsi erecti, inscriptio, ob doctrinam cum celebrans (3.), testatur, mortui, & cum 20. aliis ex ordine equestri majoribus, de eodem præclare meritis, sepuldi (4.). *Viriqve eruditissimi* a Jano Grutero adepti elogium (5.). Religionis Pontificiæ, licet sacra ejus in Cimbria jam univèrsæ essent abolita, cum paucis aliis, perquam tenax fuit, eamque, non solum gladio, cum A. 1547. Carolo V., Imperatori, adversus Protestantes, ac A. 1572. Duci Albano, contra Belgas, militaret (6.), sed ore etiam ac calamo, defendit. Cum ipso certe Philippo Melancthone se A. 1559., in arce Witebergensi, de VIII. Articulis, quos ad veritatem Ecclesiæ Romano-Catholicæ afferendam ediderat, disputasse, solumque ex illis ultimum, a tanto doctrinæ Lutheranz promacho, reliquorum certitudine agnita, esse impugnatum, gloriatur (7.). In Cimbriam reversus, vitam reliquam studiis Affecticis, & scriptis adversus Lutheranos Polemicis, fere totam impendit, & partim in aula exegit Gotorpiensi (in qua *Examen de doctrinæ Predicantium, Apologie adversus Ecclesiæ Anonymum* adjectum, elucubrassè testatur (8.)), partim autem, & ad iter quomodo usque fatale, in Cœnobio Bordesholmenii, a majoribus olim suis fundato, vel large saltem dotato. In hoc, teste Mart. Coronæ Juniore (9.), inter assiduas cum Pastioribus & Præceptoribus Lutheranis disputationes, ac crebras, easque spontaneas, corporis sui (quod, die Servatoris emortuali, quottannis, a Petro, servo suo, donec sanguis efflueret copiosius, flagellis patiebatur lacerari) castigationes, consenuit, & *Malleum Hæreticorum*, aliæque scripta, Joh. Winckelmanno, aulæ Hassiæ Theologo, & Anonymis quibusdam, opposita, concinnavit. Zelo hoc ipsius, post sacris avitis, Coronæ Pontificem Romanum adeo, reſert, esse delectatum, ut peculiari illum epistola non summo opere solum laudaverit, & ad constantiam sit hortatus, sed canonizationem etiam, si vive locum inter Sanctos, quos Ecclesia Romana venerat, cælestis, defuncto pollicitus. Extremis senectæ temporibus, sacrum ad urbem Romanam,

K k k k k 2

- (1.) In Annot. ad Jungii *Deſcriptioſes Phyſicæ*.
- (2.) V. Enochii Swantenii, Reſ. Lubec., *Programma de Vita parentis ſuæ*.
- (3.) V. illam in Nath. Chytræi *Deſcriptioſes variorum in Europa itinerum* p. 190.
- (4.) V. Noſtri *Gegenbericht*, lit. I. 2. a. b.
- (5.) In *Annis ac diebus Virorum illuſtriſſimorum æmortalibus*, Libro II. *Chronicorum* (ſub Joh. Gualtheri larva editi) *inferri*.
- (6.) V. ben *Gegenbericht* lit. B. p. d.
- (7.) In præſatione ben *Gegenbericht*.
- (8.) In præſat. illius.
- (9.) In *Antiquiſſimis Bordesholmenſibus MSS. Conf. ad Henr. Læmanni Or. de meritis Ordinis equeſtris Cimbrici in rem Chriſtianam* p. 9. 10. 17. 18.

manam, & ad eam Deipara Lauretanam, iter, eodem teste, est aggressus, sed, antequam Alpes superaret, in pago Hassia Römnenis, Cassellanae urbi vicino, defunctus. (Vixit A. 1582.)

Articuli VIII, ad veritatem religionis Pontificiae asserendam publicati, e quibus Phil. Melancthonem, in Colloquio Witebergenfi, A. 1559. secum habito, solum octavum, Anonymum autem Ecclesiasten, in scripto peculiari, primum tantum, impugnavisse, sibi quae X. articulos alios, Ecclesiae Romano-Catholicae oppositos, refutasse, ipse (in *prefat. des Gegenberichts contra hunc Ecclesiasten*) testatur.

Claude januarij, Libellus adversus Proteftantes Polemicus, cui D. Joh. Winckelmannus, aulæ tunc Hassicae Ecclesiastes, alium, *Aperi januarij* inscriptum, opposuit, & Cassellis nostro tradidit, ab ipso dein, in Epistola ad Winckelmannum, *Malleo Hereticorum* adjecta, sub examen vocatum.

Malleus Haereticorum, oder Hammer wieder die Keger, der erste Tractat, verdeutschet und gemeinet. Es sind hiebei gesügt Triumph der Wahrheit, wieder die Secten und Secten-Genossen ieziger Zeit, gemeinet; item Grund der Wahrheit wider den neuen Scribenten und Superintendenten; item Antwort auf D. Joh. Winckelmanns Schreiben. Prodiit primum (testibus Draudio & Catalogis quibusdam) Coloniz A. 1594. in 8., & deinde, sine loci & anni (quem 1599. fuisse arbitror) mentione, in 4. Insuper ei sunt Georg. Schereri, Jesuitæ, Triumph der Wahrheit wieder Lucam Osiandrum (*lit. H. 3. b. K. 2. a.*), & Sigism. Ernhoferi, Jesuitæ, Triumph der Wahrheit wieder die Lutheraner und Calvinisten (*lit. K. 2. a. L. 4. a.*). Toti libro Elogium hoc Joh. Brambachii præfigitur metricum:

Salve sancte liber, decus admirabile mundi,

Dogmata Romane quæ pietatis habes.

Tu Mariæ cultum, tu sanctiorumque virorum

Gesta admirari, docet libelle, doces.

Autori mentem moris regnator Olympi:

Non tulit huic famile Cimbrica terra virum.

Ergo ita propugnes cultum, Bertram, sacratum!

Pro meritis Christi premia digna dabit.

Wahrer Gegenbericht wieder den vermeinten Ecclesiasten, welcher seines eigenen Namens nicht bedacht; Samt Erklärung auf 20. Proben gestellt, dabey man die neuen Predicanten und Clamenten, wie die Vögel an den Fibern, kennen soll. Scripturn (de cuius occasione paulo ante, in VIII. Articulorum recensu, jam diximus) *Malleo Hereticorum*, in utraque editione A. 1594. & 1599., ac in posteriori quidem auctius, verum scorsim, & sub titulo peculiari, subjunctum.

JOHANNES POGWISCH, Eques Hofstus Seculi XVI. Collectanea reliquit Historica, ab Herm. Hamelmanno, in *Catalogo Autorum, Chronico Oldenburgico præfixo*, allegata, quæ respectare Hoffstus-Cimbricas, cum Autor Hoffstus Historicae Conrado ab Höveln (in *prefat. der Hamburgischen Societät*) annumeretur, haud immerito, *Parte I. Jagges ad Hist. Cimbr. c. 7. §. 12.*, p. 130. 131., olim conjeci. Diversus ille haud dubie est, sicut ibidem monui, a Joh. Pogwischio, Equite itidem Hoffstico, & Toparcha in Wagria Ovelgünneensi, juvene erudito, cui Joh. Caselius Themistii *Basaviensis*, Græce a se Helmstadii A. 1605. editum, Eith. Lubinus *Paraphrasi Notationam*, & End. Taubmannus Carmen in natalem ipsius Genethliacum (in *Schediasmati, Libro II. Eleg. p. 423.*, obvium), inscripserunt. Hujus, tabe lenta, IV. Id. Mart. A. C. 1612., ætatisque 28., Ovelgünne extincti, vitam laudesque Pet. Ruthus, Philater, in *Eulogia ejus Latino eleganti, & Dialogismo funebri Metrico-Germanico*, paulo rudiori, Rostochi A. 1612. in 4. impressis, exposuit. Hamelmannus certe, A. 1595., quo Pogwischius hic undecennis tantum erat, defunctus, nihil hujus generis, ab illo profectum, videre potuit.

WOLFGANGUS POGWISCH, Eques Hoffsticus, in Acad. Argentinenfi A. 1600., studiorum gratia, commoratus.

Oratio de quæstione: An stricto jure, vel æquitate, sit judicandum, Argentinz A. 1599. habita, & in *Orationum Argentinenfium, ductu Melch. Junii habitatum*, editionis primæ, Argentinz A. 1600. in 8. excusæ, *Tomo VIII.*, p. 321-314., in edit. secundæ, quæ ibidem A. 1606. prodiit, *Tomo II.*, p. 986-1009., & in tertiz, Argentorati itidem A. 1620. impressæ, *Tomo I.*, p. 781-801., obvia.

Oratio, quod Philosophi non sint ad reipublicæ administrationem adhibendi, A. 1600. Argentinz recitata, quæ in earundem *Orationum* editione prima, *Tomo VIII.*, p. 45-59., in secunda, *Tomo I.*, p. 1126-1136., & in tertia, *Tomo I.*, p. 332-340., legitur.

HENRICUS POHLMANN, Hamburgensis, J. U. Licentiatum titulum Argentinz A. 1619. adeptus, in civi. um urbis patriz conventu, d. 27. Sept. A. 1671. habito, scriptum *avertimus* excusum, quo Optimum quorundam *Recessum*, quem vocant, de Senatorum electione, A. 1663. conditum & plebiscito confirmatum, abrogare, suisque cognatis & affinis Senatui implere, conantium, molitionibus animo esse se opponere, curavit distribui. Isto tantum ordinis offensam incurrit Senatorii, ut die se sequenti pagellas has, velut seditionas, edicto, publice affixo, damnaverit, legique a civibus veterit. Quæ licet evanuisse videretur, cum huic A. 1674. a Legato Casareo, Gottliebbo, Comite a Windischgrätz, esset reconciliatus, non potuit tamen, ob odia potentiorum quorundam Vatiniana, ad dignitates, quæ eruditione, dotibusque eximiiis aliis, merebatur, emergere publicas. Iniquo hoc illorum, & Henr. Meureri præsertim, Consulis, plus quam dictatorem sibi arrogantis potestatem, in se motus animo, Hier. Schnickeri, Conradique Jastramii, itis adversantium, partibus accessit, & consilio atque opera adeo fideliter inservit, ut duum viris illis, cum Senatus autoritatem, favore plebis adjuti, imminuissent, ac in Meureri, a Consiliatu deturbati, locum Joh. Sluterum subrogassent, dignus videretur, qui Slutero, in Syndicato, d. 3. Oct. A. 1684., succederet. Functus est illo, simulque legatione ad Electorem Brandenburgicum, ad A. usque 1686., quo factio Meureriana, occasione obfessionis Danicæ, potestatem recuperare pristina, &, contrariis ducibus, Schnickero & Jastramio, ultimo affectis supplicio, cæterisque affectis graviter multatis, in ipsum etiam fervire est constata. Absentem enim, & Berolini commorantem, ad causam dicendam, velut periculum ac periculum, Hamburgum evocavit, & cum ad diem sibi dictum haud compareret, ineunte A. 1687., non ab officio tantum removit, sed proscriptum etiam d. 26. Aug. poena relegationis affecti perpetuo, bonaque ejus fisco addenda decrevit. Noster contra, quæ erat prudentia, Christiani V., Regis Danici, Domini civitatis Hamburgensis legitimi, patrocinium adversus hostium violentiam, nec incassum, imploravit. Non solum enim contrariam ab illo ad Senatui Hamburgensem obtinuit citationem, istaque processum, contra se institutum, sufflaminavit, sed regis etiam Cancellariæ Glückstadtensis Cimbricæ Justitiæque paulo post adscriptus Consiliarius, in summo hoc tribunali, securus deinceps inimicorum ex pelvi fulgura, chartasque contra se famosas (den *abgeschriebenen Aletrophilum non Aletrophilum*, centonesque ejusdem furfuris alios), contempsit. Quam parum enim hic, illi, ob præstans ingenium, & eruditionem Juridicam plusquam vulgarem, laudato, Atheismum, ebriositatem, lasciviam & adulterium, proterve exprobare auf, fidei, cum ab hostili processu sint calamo, mereantur, nemo non perspicit. Obiit Glückstadii A. 1720.

Disp. Inaug. de Jure Militum favorabili. Argentinz 1659. in 4.

Unvorgreifliches Gutachten auf die, im Collegio der 144ger, d. 22. Sept. A. 1671., in puncto der Veränderung des, einmaßl von der Bürgerfchaft A. 1663. beliebten, Hamburgischen Rathsabths-Recessus, von der Herren Oberalten Practice gezeichnet

schene Proposition; worinn erwiesen wird, daß man, auf solche Weise, einen rechten Schwiegerrath werden erhalten. A. 1671. in 4. Scheda quaternionis unici ἀδελφός, de qua in vita nostrī jam est dictum, & Vinc. Placcius quoque, *Tomo I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 11., p. 457., potest consuli.

Höchstnöthigste Ehrenrettung wieder die vom Hamburgischen Niedergericht, auf Betrieb der Meurerischen Faction, ausgefallene verurtheilte edictal Citation. Glückstadt 1686. in 4.

Supplication an Ihre Kön. Mai. zu Denemarck, pro citatione ex L. Diffamari, wieder den Magistrat zu Hamburg; mit bezeugter Edictal Citation des Magistrats zu Hamburg contra Pohlmann, und der Königl. Gegencitation contra Magistratum Hamburgensem, ex L. Diffamari. A. 1687. in 4.

Jac. Blumii, J. U. D. & Advocati Spirensis, Supplicationum Cameralium Volumen Germanicum, Francofurti A. 1666. in 4. editum, quod Pohlmanni, hujus *συμψηφισ*, diligentiz magnam partem debet Vinc. Placcius, *l. c. T. II. p. 129.*, ostendit.

CHRISTIANUS POLITIUS, Hollatus, Med. D. & Practicus Glückstadiensis, A. 1671. superstes.

Disp. Inaug. de Catarrho. Groningæ 1665. in 4.

A. H. POLITIUS, Glückstadiensis, fobolis Alefeldianz, in prædio Müggelsfeldensi, circa A. 1708., Prædicator. V. de illo *Nova Lit. Germ.*, M. Marr. A. 1709., p. 137.

Diff. de differentia sermonis Latini & Grammatici. Hamburgi 1707. in 4.

Predigt vom fundobab großen Geheimnisse der Vereinigung zweier Naturen in Christo. Lubecæ 1709. in 8.

JOHANNES POLTZIUS Janior, Lubecensis, Johannis, scholz publicæ Conrectoris, filius, d. 4. Dec. A. 1660. in lucem editus, Scholz ipsemet etiam Lüneburgensis Johannez, ab A. 1689., Conrector, & ab A. 1694., Re-
ctor, vicique tandem in Holsatia Prezensis, ab A. 1701., Pastor, d. 18. Oct. . C. 1705., & æt. 45., vivis excessit. V.
de illo *Nova* (quæ vitam ejus fusius enarrant) *Literaria Lubecensis, Anni 1701.*, M. Febr., p. 63. 64., ac M. Od., p. 319.,
nec non *anmi 1706.*, M. Febr., p. 57. 58. 59., M. Gotfr. Ludovici P. I. *Historia Rectorum & Scholarum* p. 45.,
D. G. Morhofii Elegiam, quæ Lüneburgi abeunti est gratulatus, Encomiasticam, in *Operibus Poeticis, Libro III.*
Caritum, p. 212. 213., obviam, J. W. Petri *Historiam Vitæ sue Germanicam* p. 125. 126., & J. H. a Seelen P. II. *Athen.*
Lubec. p. 193. 204. Studiorum suorum Scholasticorum & Academicorum historiam fusc ipsemet, in *præfat. des Ges*
schichten Lateinischen Redners, exposuit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Oratio de Intellectus humani admirandis, in schola Lubecensi habita. Lubecæ 1679. in 4.

Disp. de Harmonia Musica, Præfide D. Mich. Walthero Jun. Witebergæ 1679. in 4.

Disp. de Aere, Præfide D. Joh. Jac. Döbelio. Rostochii 168. in 4.

Epistola Genethliaca ad Franc. Ranzovium, de studiorum (pietatis, virtutis, historiæ & eloquentiæ) ratione.
Kilonii 1687. in 4. Recusa Lüneburgi A. 1694., in præfat. des Geschichten Lat. Redners.

Programmata duo Lüneburgensia valedictoria, quorum altero labores suos Logicos scholasticos, altero autem stu-
dia Rhetorica, & 35. Orationes, Lüneburgi habitas, recensuit. V. *Nova Lit. Lub.*, M. Od. A. 1701., p. 319.

II. GERMANICA.

Erreuer Rast zu allem, was seine Discipuli in der Oratoria sich anschaffen, und worinn sie sich üben sollen, zu klugen Gedan-
ken und geschickten Reden, auch völligen Oratorischen Begriffen dergleichen Scribenten, zu gelangen. Lüneburgi 1701. in 4.
V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1701., p. 63. 64.

Der Geschichte Lateinische Redner, Paradoxon novantiquum: oder Wolgegründete Gedanken von der besten Art kluge
und bereite Männer zu erziehen, durch vernünftigen Gebrauch der Lateinischen und Griechischen Scribenten, nicht allein den
Verstand zu schärfen, sondern auch den Willen zum Moral-Guten kräftig zu lenken. Lüneburgi 1694. in 12.

Gies des Glaubens, oder Leichpredigt über Deutlich Reventlous, Königl. Dänischen Geheimten Rast, und des Preshen
Klosters Prebsten, aus Hebr. IV. 15. 16. A. 1702. in fol. V. N. L. Lub., M. Aug. A. 1702., p. 239. 240.

Trostschrift und Erbrengedächtniß von Christian Ranzouen, Erbherm auf Rastorf, Königl. Dän. Geheimen Rastes,
Hofnung, Glauben und Freude im Leiden, aus I. Pet. I. 3-9. Plönz 1705. in fol.

INEDITA, in Consilio Fidei Germanica A. 1701. promissa, quorum argumenta fusius

in *Novis Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1701., p. 63. 64., exponuntur.

Armarium vocum, phrasium, iornularum, expressionum, connexionum & thematicum Oratoriorum, compen-
diarium.

Armarium veri, varii & elegantis Particularum usus, in quo Dissertatio quædam de Virtute omnia Horat. Turcellini
observata complectitur.

Armarium Variationum, cum propositionis unius, tum propositionum connectendarum.

Idea omnium orationis partium clara & distincta, illustris & efficax.

Semita ad Eloquentiam octuplex. (An ab hac diversa sit *Vera ad genuinam veterum Eloquentiam via*, quam, in *Ca-*
tal. mundi, autumn. A. 1693. Lips., p. 41., est pollicitus, ἀνίσταται dispuccant.)

Thesaurus Exemplorum, felibibus discendum progressibus accommodatissimorum, ad exprimendam aurez ztatis
in Oratoria consuetudinem.

HENRICUS POMERT, Ædis in civitate Hamburgensi Cathedralis Canonicus initio, & deinde (circa A. jam
1466.) Decanus (1.), Canonicusque simul (teste *Chronici Slavici prioris*, ab Erp. Lindebrogio inter *Rerum Germ.*
Septentr. scriptores editi, Autore (2.)) Lubecensis, ac Papæ *Fiscarius*, Christiano I., Danorum Regi, a consiliis etiam
fuit, & ab eo A. 1476., cum Magnatibus aliis, ad geminam Panegyryn Irenicam, Calmarisensem & Rodnebyensem,
controverfiam cum Svecis componendam grata; est ablegatus (3.).

Diarium rerum, in templo Cathedrali Hamburgensi, se Decano, gestarum, quod ἀνίσταται cum reliquisse ab Ott.
Sperlingio juniore, Consiliario Danico, accepti.

JOHANNES FRIDERICUS PÖPPINGIUS, Lubecensis, d. 24. Jan. A. 1639. natus, patrem habuit Johan-
nem, Senatorem, & Ferdinandi III., Imperatoris (prærogativa nobilitatis avitæ Cæsarea denuo autoritate confirmare
dignati), Consiliarium, matrem vero Gertrudem, Joh. Feldhusii, Senatoris inter Lubecensis, filiam. Cum scholam
ad huc

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii (a quo *Pomertius* vocatur) P. II. *Mazur. Hamb.* p. 604. 609. (2.) *Ad An. 1467.*, p. 227. (3.) V. Har. Huitfel-
dii P. V. *Chronici Danici* p. 913. 914.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

L I I I I

adhuo patriam frequentare, parentem, ad Comitatu Ratisbonensia, ac in aula Caesarum Vindobonensem, A. 1654. ablegatum, in isto comitatu est itinere, ab A. 1657. autem, ut studiis vacaret Juridico-Politicis, in Academicis Julia, Jene- nensis ac Lipsiensis, commoratus. Angliam hinc A. 1660., & Galliam 1661., perflavit, sequenti 1662. Spira, ut praxin fori Germanici familiarem sibi redderet, substituit, ac, Licentiatu titulo Heidelberg A. 1663. impetrato, Lu- becam suam, facto per Belgium itinere, repetiit. Hujus cum, per lustra ferme quatuor, egisset Advocatum, A. 1681. (qvo J. U. D. abfens etiam Heidelberg est creatus) Syndicatum civitatis in Livonia Revaliensis obtinuit, ac triennio post, filiis duobus, ex Hedvige, Henr. Saffii, Senatoris Lubecensis, gnata, A. 1669. ducta, ac uno ex Anna Catharina, D. Joh. Pomerescii, Syndici urbis ejusdem, filia, isti A. 1681. subrogata, susceptis, Revaliz, e legatione redux Sveci- ca, d. 6. Dec. A. C. 1684., ætatisqve 46., decessit. V. Vitæ ejus historiam, M. Joach. Salemanni, Superint. Revaliensis, Sermone funebri in Apoc. XIV. 13. adjectam Germanico, Hena. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVH., ad A. 1684.*, & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec. p. 130. 131. 132.*

Disp. Jurid. de Odio. in 4. (Catal.)

Disp. Inaug. de Banno imperii, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno, Heidelberg 1663. in 4.

Orbis illustratus, seu nova Historico-Político-Geographica Imperiorum rerumque publicarum, per totum orbem, Descriptio, in qua, præter alia, Imperiorum status, & hodiernæ circa illum mutationes, Rerum publicarum admiranda, ratio status, divitiz & præterfiones, ex variis novissimorum Autorum scriptis, & propriis observationibus, ordine ac methodice exponuntur. Additæ sunt Disquisitiones quædam Juridico-Politicæ, occasione Imperiorum ventilitaz, Ratzeburgi 1668. in 12. De hoc scripto, tituli filii haud respondente ampullis, Contr. Sam. Schurtzheimsius, in *Judiciis de novissimis præd. civ. Scriptoribus*, sub larva Sarmasiana A. 1669. publicatis, num. 14., sequentem merito tulit cen- suram: *Poppingii Orbis illustratus adeo non illustrat hujus sanam, ut quogue obscuræ. Vix dici potest, quantæ de hoc libro, nondum edito, fuerit expectatio, & quantæ laudes. Quibus jam eo plus decessit, quominus responderet promissis.* Approbat hanc (frustra indignante, & inepte obganniente, patrono ejus, Dan. Hartnaccio, in *Hodego Bibliothecario vernaculo p. 35.*) Joh. Christoph. Becmannus, in *Historia orbis terrarum Geographica & civili, c. 1., p. 5.*, ita scribens: *J. F. Poppingius ipso splendore tituli Orbis sui illustrati doctorum sinistras suspiciones movet, nec injuria subiit, quic- quid fuit doctissime censuræ ex Parnasso, in secessu Alipolitano. Nec improbat eandem Censor Judiciorum Schurtz- heimschii (Lit. F. 3. a.), majorem de Orbe hoc illustrato fuisse expectationem, quam ut illi exædæ a Poppingio sit satisfactum, agnoscens. Confer Christ. Gryphii (qvo teste Autor numeros suos non omnibus videtur explevisse) *Disp. de Scripti. Hist. Sec. XVII., c. 1., p. 11.*, & B. G. Struvii (*e Comingii eum de Rebus publicis Collegio sua plerumque depromisse mo- mentis*) *Biblioth. Philos., c. 7., §. 18., p. 160.*, & *Biblioth. Hist., c. 31., p. 768.**

Tract. Politico-Juridicus de jure Integritatis ac dexteritatis, & de perversa ac everfa horum temporum impostura, Lubecz 1676. in 4. Scriptis editis a *Catalogo mundinali*, Wittenio *c. 1.*, & Beughemio in *Bibliogr. Jurid. p. 183.*, ac- censetur. Mihi nunquam est visus.

Method und vernunftwürdige Beschreibung und Erforschung der so genannten Lust-Erd und Wassergeister. Lubecz 1676. in 4.

Tractat von dem natürlichen allgemeinen Begeiste, samt beigefügter rechtlichen Inquisition, rechtlichen Anzeigen, und wider die abentheuerlichen Zauberer anzu stellendem Rechts und Reichs constitutionsmässigen Process. Lubecz 1676. in 4. An duo hæc scripta vernacula, qvæ libris iidem editis, in *Catal. Nund. vern. A. 1676. Lipsi., p. 27.*, annumerantur, re- vera prodierint, dubito.

PETRUS PORSIUS, Ripensis.

Disp. de Principiis rerum naturalium. Franeqveræ 1613. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Resen. p. 296.*)

CASPARUS PORTA, Med. D. & Practicus, circa A. 1701. & 1716. Hamburgensis.

Disp. Inaug. schema Theoriz & Praxeos Medicæ exhibens. Lugd. Bat. 1687. in 4. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1701. literaturæ p. 21.*

JACOBUS A PORTEN, Hamburgensis, J. U. D. & ædis in patria Cathedralis, ab A. 1680., Canonicus, d. 15. Maji 1723. mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 611.*

Disp. Inaug. de jure Valentinariano, Aurelis 1687. in 4.

JOHANNES PORTNERUS, Flensburgensis, Pastor ruralis, circa A. 1597., in Ducatu Slesvicensi, Oldor- pienfis, & deinde, circa A. 1614., in præfectura ejusdem Flensburgensi, Wandorpiensis,

Christi, censuolige und nütze Betrachtunge des dänen und heilsamen Namens Jesu. Slesvigz 1597. in 8. (*L. Sax.*)

Erlüte Gesselschafft keder, boosfarbigen und fröhdragenden Christen heilsam und trostlich. A. 1614. in 8. (*L. Sax.*)

M. JOHANNES PORSTIUS, Hamburgensis, d. 9. Mart. A. 1642. natus, laurea Gießæ A. 1667. ornatus Philo- sophica, & sequenti 1668., d. 15. Jul., æt. 26. in patria defunctus. V. Joh. Weiffii, Prof. Gießeni, *Epicudum Germa- nicum.*

Photologia concisa, ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide M. Joh. Weiffio, propofita. Gießæ 1667. in 4.

Stella Danhaueriana, seu Oratio parentalis, Joh. Contr. Danhauero, Theologo Argentinenfi, suo olim hospiti, in A- cad. Gießæna, d. 18. Febr. A. 1667. habita. Gießæ 1667. in 4.

M. JOHANNES POUCHIUS, Ripensis, Joh. Pouchii, Laræ Westphali, Pharmacopolæ & Senatoris urbani, filius, templi in patria Cathedralis, ab A. 1648. ad 1660., Diaconus. V. Pet. Terpagii *Inscriptiones Ripenses p. 18.*

Harmonia Evangelistarum circa historiam vitæ Jesu Christi Msta, quam ipsemet sibi, in *Catalogo MSS. Bibliothecæ sue*, per Christ. Wormium, Theologum Hafniensem, mihi communicato, tribuit.

(Dispiciant alii, an idem hic fit, ut suspicor, cum Joh. Pouchio, Ripensi, Pastore in Seelandia Danica Ringstadiensi, A. 1663., teste tertio *Bibliothecæ Resensiæ* Indice, mortuo, cujus *Proposioeia sacra, caleste Scam* illi generis huma- ni *reparatione* per *Agvæ incarnandum*, atqve *historiam Agvæ*, in temporis plenitudine, in carne manifestati, *sermone ligato enarrans*, Hafniaz A. 1643. in 4. prodit.)

LUDOVICUS POUCHIUS, Ripensis, patre itidem Johanne, Senatōre ac Pharmacopœo, matre autem Mar- garetæ Ludovicæ, d. 14. Oct. A. 1620., natus, post iter septem annorum per Germaniam, Belgium, Galliam & Itali- am, literarum, Doctoris Medici titulum Patavii A. 1646., Poliatri autem urbis patriæ Ripensis officium, cum loco in- ter ejusdem Canonicos, Frederici III., Regis Daniz, beneficio, d. 3. Apr. A. 1649., obtinuit. Calculo veficæ sexage- nario major, d. 18. Apr. A. 1681., est extinctus, cum, in duplici conjugio, e marito per 23. annos priore, Dorothea, Severini Velleji, Pastoris Ripensis, filia, & M. Andr. Romdorpii, Canonici, vidua, prolem nullam, e posteriori au- tem,

tera,

tem, Elisabetha, D. Pet. Kraglundii, Episcopi, gnata, VII. annorum conjuge, puellam tantum sustulisset unicam. Plura, ad vitam ejus spectantia, Epitaphiorum Sarcophagique ipsius, uxorum ac parentis, Epigraphæ, Rapis, in 2æ Cathedrali, obviz, & a Pet. Terpagrio, V. C., in *Inscriptionibus Ripensibus*, p. 24. 25. 33. 34. 60. 61. 109. 106., exhibitæ, suggerent. In hujus ad me Epistola Vir appellatur *gracissimus, literatissimus, & patriæ antiquitatum, rerumque rarissimarum, amantissimus, quocum plurima interiere, antiquitates patriæ illustrantia*. A. Thoma Bartholino, in *Observationibus novis de Unicornu*, A. 1645. editis, p. 34., *Crus suus, in specu patriæ feliciter surgens*, & in Epistola *responsoria*, mox laudanda, *Vir rerum Medicarum peritissimus*, itidem est salutaris. Confer de illo ejusdem Bartholini *Lib. VIII. Carnium*, p. 229., *Diff. VIII. de Medicina Danorum domestica* p. 369., & *Cent. IV. Fpp. Med.*, num. 48., p. 322., ac Chrill. Aagardi Carmen in conchyliæ, ab eo collectæ, *Tomo I. Deliciarum Poetarum Danorum Frid. Koffgaardi* p. 132. insertum.

Epistola de monstrosis Ungvibus fenis mendici, Rapis A. 1659. ad Thom. Bartholinum scripta, & in hujus *Centuria II. Fpp. Med.* (qvæ Hafniæ A. 1663. in 8. prodit), num. 99., p. 729. 730. 731., in lucem edita. Subjungitur ei Responsoria Bartholini, num. 100., p. 731-732.

Centuriz complures Adagiorum Danicorum, ab eo collectorum, ἀνέκδοτα, quas a Pet. Syvio, in *præfat. Proverbia. rum suorum Danicorum* p. 15., allegari Vir celeberrimus, Otto Sperlingius Jun., me edocuit.

HIERONYMUS PRÆTORIUS (sive SCHULTZE) Senior, Hamburgensis, Musicus urbis patriæ, imo Saxoniz & Germaniz univerſæ, sua ætate, facile ἱερογῶνας, eoque majorem apud bonos omnes laudem meritis, quod in solis argumentis sacris atque feriis, non autem ludicris, eroticis atque lascivis, artis suæ ostentaverit peritiam, primam die Laurentii A. 1560. lucem aspexit. Lateris atque Musicæ, cujus elementa a parente, templi Hamburgensis Jacobari Organædo, jam hauserat, operam, in schola patriæ, & deinde, ab A. 1574., Coloniz Ubiorum, eo dedit lucem, ut, 20. natus annos, a Senatu Erfurtensi, A. 1580. civitatis suæ Cantor sit constitutus. Hinc A. 1582. in patriam a curatoribus ædis revocatus Jacobæz, parenti in Organædi istius successit officio, spartamque hanc, per annos 47., prælare, & summa cum civium pariter atque exterorum admiratione, ad fatalem usque 1629., ornavit, quo a Numine teris, ut chorum angelorum in cælis Musicum augeret, septuagenarius propemodum senex, est ereptus. Parens ὑψίστος tres filios, famæ se haud minore consecutus, reliquit, Hieronymum, Superintendentem Smalcaldensem, Jacobum, Musicum & Organædum Hamburgensem Petrinum, & Michaellem, artis istius Melicæ cultorem felicem atque indyctum. Hos inter ultimus, Michael (de cæteris enim seorsim modo dicetur), quævis scriptorum nihil reliquerit, nec proinde, uti a nonnullis factum, cum Mich. Prætorio altero, Cruciburgensi Thuringo, chori in aula Gvelfpharytana Præfecto Musici, cenobique Ringelheimensis Priore, sibi & cognomine, & corvo, & ἐμὴ ἔχων (cui *Syntagma Musicum* insigne, A. 1614. edi ceptum, *Musæ Sioniz*, aliæque monumenta melica, debentur) (1.), lit confundendus, honorificam sui, in parentis eloge, mentionem non immerito efflagitat. Quævis enim, in flore ætatis, cum peregrinaretur, & Antwerpia jamjam esset discessurus, morte immatura exspiravit, tantam tamen peritia Musicæ & Organædiz admirabili consecutus jam erat gloriam, ut, sicut a Celeb. Sperlingio accepi, non desint, qui, relationem de apoplexia mortem ejus causata subitam in dubium vocantes, a Jesuitis eum Antwerpiensibus, Musicum adeo & excellentem Lutheranz invidentibus Ecclesiz, cum in castra illum sua tradere haud possent, veneno esse extinctum, perhibeant. E filiabus Hieronymi Christiana M. Joh. Jagero, Anna autem M. Lamb. Langemacio, hujusque successore, M. Joh. Adolpho Fabricio, ædis Hamburgensis Jacobæz Ecclesiastis, est elocata. E quibus Fabricius saceri hujus sui vitam in Latino breviter enarravit Epicedio. Conseri de illo possunt Mich. Clemenov Jun. duo ad eum carmina, in *Tyrociniis Poeticis* p. 54. 142., Erasmus Sartorius in *Institutionibus Musicis*, lit. K. 2. a., & Wollg. Casp. Printzcius l. c., c. 12., p. 130.

ELOGIA.

D. Phil. Nicolai, Theologus Hamburg., *Tomo I. Operum ejus Musicorum* hoc præfixit Telsaradecastichon:
Marfay & Phæbus dubia Syrynge ὀρεῖσθαι
Quæserunt: victus sit prior, alter ovet:
Deque Styge Eurydici fidibus revocaverit Orpheus,
Et melico Amphion flexerit ore petras.
Quid jucat attentas modulis Genilibus aures
Reddere, ubi Musæ nil pietatis habent?
Otuæ, Prætori, lyra quam supereminet, & quam
Thomas Lantius (in Consultatione, Or. I. pro Germania, p. 54.) Musicis Germaniz ἱερογῶνας, & Joh. Micrzilius (P. III. Syntagm. Hist. Eccl. p. 343.) Musicis Sec. XVI. principibus, eum accensent, Mich. Clemenov Jun. autem (l. c.) cum Orpheo comparat.

Erasmus Sartorius (l. c.) *Virum* illum vocat *celeberrimum*, ac, ultra XIII. modos, quorum exempla jam in scriptis ipsius extant, Musicos, XIV. etiam, qui rarissimus est, exemplum, refert, dare voluisse, sed interea, *cum dolore animi Musicum*, mundo, valedixisse.

M. Adr. Beiero, in *Syllabæ Professorum Jenensium* p. 1005., Vir audit,
Quem vocitare solent præstantis Musicæ ocellum
Italus & Danus, Gallus, Germanus & Anglus.

SCRIPTA EDITA.

Opus Musicum, novum & perfectum, V. Tomis concinnatum, & Basso continuo (seorsim in *fol.* excuso, Tomis-que adjecto singulis) adornatum, cui D. Phil. Nicolai, Er. Sartorius, Cantor Hamburgensis, & Alb. Wichgrevius, carmina præfixerunt encomiastica. Tomus hujus I., Cantiones sacras de festis præcipuis totius anni, s. 6. 7. 8. 10. & 12. vocum, continens, prodit Hamburgi A. 1599. & 1604. in 4., denuoque ab Autore correctus, Motetis aliquot auctus, & Basso exornatus continuo, ibidem A. 1622. & *juxta Catal. nundinale* Francofurti A. 1625. in 4. Tomus II., Canticum B. Mariz virginis 8. vocum, super 8. tonos consuetos, exhibens, una cum Motetis aliquot 8. 10. & 12. vocum, Hamburgi A. 1602. in 4., & denuo correctus, Motetis aliquot auctus, & Basso continuo exornatus, ibid. A. 1622. in 4. Tomus III., Missas sacras s. 6. 7. & 8. vocum complectens, Hamb. A. 1616. in 4., correctusque, & Motetis aliquot auctus, ibid. A. 1622. in 4. Tomus IV., Cantiones varias, s. 6. 7. 8. 10. 12. 16. & 20. vocum, cum Basso continuo, quæ comprehendens, Hamb. A. 1618. in 4. Tomus V. denique, Cantiones novæ officiosas, s. 6. 7. 8. 10. & 15. vocum, L I I I I 2 cum

(1.) De Mich. Prætorio, Cruciburgensi, V. Wollg. Casp. Printzcius *Historische Beschreibung der Singkunst*, t. 12. p. 124., ac t. 13. p. 161., & Chr. Franc. Paulini *Christliche erbauliche Lust*, p. II. p. 660., de scriptis autem ejus Musicis Pauli Bolduani *Bibliob. Philof.* p. 129. 207. 208. 210. 232. 240. 251., ac Georg. Draudii *Bibliotheca classica Sectionem de libris Musicis*.

con Basso continuo, exhibens, Hamb. A. 1625. in 4. Omnes hi Tomi V. junctim (teste Cornelio a Beughem in *Bibliogr. Mathem.* p. 107.) Hamburgi A. 1651. in fol. sunt recusi.

Das Te Deum laudamus, mit 16. Stimmen, samt dem Weinachtgesange: Ein Kindelein so löblich, mit 8. Stimmen. Hamb. 1613. in 4. (Draud.)

D. Mart. Lutheri, und anderer Lehrer, Gesänge, mit Melodien, Hier. Prætorii, Joach. Deckers, Jac. Prætorii und Dav. Scheidemann, ordentlich Musicorum und Organisten in Hamburg, wie auch einer Vorrede Gabr. Hudsufs, aufgegeben. Hamb. 1604. in 8.

M. HIERONYMUS PRÆTORIUS Junior, Hamburgensis, Senioris (*modo celebratis*) filius, A. C. 1595. (non 1599., ab Adr. Beiero (1.) substitutum), & diem Octobris octavum, habuit natales. E Lyceo Witebergam ablegatus patrio, Magistri A. 1618. obtinuit titulum, & Wolsig. Frantzius, Frid. Balduinum (cujus *Collegii de S. Trinitate Disputatio I.*, eodem A. 1618., ab ipso est defensa), Balch. Meisnerum ac Nicol. Hunnium, in studiorum sacrorum curriculo duces elegit. Jenz in eodem, ductu Joh. Majoris, Joh. Himmeli, ac Joh. Gerhardi præferti (cujus *Exerc. XI. de studio pietatis per Heterodoxos labefactum* A. 1621. publice est tuitus), strenue perrexit, locumque inter Ordinis Aldefunctos Philosophici *Disputatione de Entis analogia* A. 1622. (in cujus locum 1620. denuo perperam a Beiero (2.) subrogatur) exambuit, & hunc deinde, d. 30. Dec. A. 1626., cum professione Ethico-Politica, itam autem, d. 2. Nov. A. 1631., cum Physica, M. Theophilus Ænetio datus successor, permutavit. A. 1633. exeunte, primus xdis in civitate Francioniz Herbipolenfi, a Svecis occupata, Cathedralis Pastor constitutus est Lutheranus, ac Vinariz, d. 26. Dec., sacro *xpianis* ritu inauguratus. Inde, biennio post (A. 1635.), Vinarium rediit, & Wilhelmus IV., Duci Saxoniz, a concionibus, per annos totidem, in arce Hornsteiniana, fuit aulicus. A. 1637. Schleufingam, urbem Comitatus Hennebergici principem, ad Superintendententis evocationem est officium, Gymnasique simul Professor atque Ephorus, & Consistorii Ecclesiastici, factus, Assessor. Lustro illic exacto, Smalcaldiam tandem, civitatem in finibus Hassiz haud ignobilem, A. 1642. migravit, eodemque Superintendententis munere, per novennium, & heic prælare functus, d. 23. Dec. A. C. 1651., ætatis 56., vivis excessit, ac exuvias templo oppidano, famam autem testudinis sacre & Philosophicæ accuratioris gratiæ orbis erudit, reliquit, memoriz. Lapidis sepulchrali, Paulo Frehero tustis, hoc insculptum est tetraichon:

Offa, sub hoc Saxo, Prætori condita magni
Judicis expectant jura benigna Dei.

Cunas Hamburg magna dedit, Smalcaldia ad arem
Bustum, sed titulum Leucoris alma vopæ.

Vitz ejus historiam exhibent: I. Ortolphus Neunefius, Archidia. Smalcaldensis, in *Sermone* de vera Justorum *paup.* (boni dei mortem Herrenscheide der Gerechten), e Sap. V. 1-5., funebre Germanico, Gothz A. 1652. in 4. excusio; II. M. Adr. Beierus, Archidia. Jenensis (a quo (3.) ob ingentem studii Sophici sacrique profectum, gloriam doctrinæ, virtutem & artem, morum gratiam, & honesti candorem, celebratur), in *Syllabo Rectorum & Professorum Acad. Jenensis*, A. 1659. edito, p. 270. 271. 920. 921. 1026. 1027. 1064. 1065. 1066.; III. Paulus Freherus (Beierum secutus) in *Theatro Eruditum* p. 358. IV. Joh. Casp. Zeumerus in *Vitis Philof. Jen.* p. 87. 88.

Conferri de iplo possunt Henn. Wittenius T. I. *Diag. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1651., Pet. Winstrupius Jun. (cui *Philosophus audit acutissimus*) *Epigrammatum Libro III.* p. 690., Georg. Nicol. Erasmi *Lib. IV. Anagr. Emmetr.*, n. 23., M. Adr. Beierus in *Archidæo Jenensi*, c. 57., p. 726., ac M. Gotfr. Ludovici in *Historia Epborum Schleufingensium*, A. 1711. Schleufingz edita.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

- Theoremata Metaphysica & Logica. Jenz 1620. in 4.
Disp. de Causis in genere & specie. Jenz 1620. in 4.
Disp. de Actu & potentia. Jenz 1620. in 4.
Disp. de Entis Analogia, pro loco in Ordine Philosophico proposita. Jenz 1622. in 4.
Florilegium Philosophicum, varias Q. q. Philosophicas enodans, IV. Disput. propositum. Accedit Ventilatio questionis: An Imperator Romano-Germanicus sit Monarcha? Jenz 1623. in 4.
Pleias quaestionum nobilium Philosophicarum controvertiarum, Jenz 1624. in 4.
Disceptis de modo & ratione videndi. Jenz 1624. in 4.
Disp. de Anima rationali separata. Jenz 1625. in 4.
Theatrum Ethicum & Politicum, ex præceptis & canonibus constructum. Jenz 1626. 1634. & 1642.; Arnstadii 1646. & 1648., Amstelodami 1647., Erfurti 1651., Jenz 1655. 1661. 1663. & 1672. (que editio in titulo decima vocatur), ac Hamburgi 1694. in 12. Editio Noribergensis, A. 1643. in 12. a Joh. Mich. Dilherro recensita, & accessionibus quibusdam aucta, hunc præfert titulum: Hier. Prætorii Philosophia Practica, que continet Ethicam & Politicam: Adhuc Oeconomica ex Aristotele, Discursus de fundamento Philosophiæ, & Christoph. Besaldi Epitome Historiarum, ab O. C. ad nostra tempora; junctim editæ J. M. Dilherus. Commendatur hoc Theatrum a Joh. Henr. Ursino in *Musæge* p. 19., Joh. Andr. Bosio (editionem postremo ab Autore recognitam, notisque illustratam, cæteris præferente) in *Diff. de elegor. & præd. civili* p. 16., & Mich. Havemannio in *Amuso, Sect. II.*, c. 29., p. 631., ac c. 30., p. 639.
Centuria prima Canonum Politicorum, V. Disputationibus proposita. Jenz 1626. in 4.
Canonum Metaphysicorum Partes duæ, generalis & specialis, in quibus non tantum præcepta perspicue & nervosissime explicantur, ac controvertit omnes, inter veteres & recentiores exorta, solide dilucidantur, sed & disciplinz hujus principia a corruptelis Hæreticorum, Pontificiorum, Calvinianorum ac Photinianorum potissimum, vindicantur. Jenz 1626. & 1632. in 8.
Disp. pro libro Concordiz, contra Rob. Bellarmini de illo Judicio, Præfide D. Joh. Gerhardo proposita. Jenz 1629. in 4. (O. Spert.)
Exercitium Politicum de Familiis in genere, & tribus earum speciebus, *γαμιν, πατριων, δεσποτων*. Jenz 1630. in 4.
Philosophiz Practicæ Partes duæ, communis & specialis. Jenz 1638. & (juxta Catal. Tournesianum p. 342.) Hamburgi 1657. in 8. Commendatur a Mich. Havemannio in *Amuso, Sect. II.*, c. 29., p. 631.
Annotationum in Augustanam Confessionem Falcisium primus, sex priores illius Articulis, septem Disputationibus, in Gymnasio Hennebergico propositis, illustrans. Schleufingz 1639. in 4. (Hunc Andr. Prætorio falso tribuit Lipenius P. I. *Biblioth. Theol. realis* p. 115.)
Manuale Biblicum, summam librorum V. & N. T. distichis proponens; in 8. (Tribuitur hoc ei in *Biblioth. Theol. Protestantium Enderiana* p. 131., & Dan. Hartnacci *Hodæo Bibliothecario*, P. III., p. 255.)
Pneumatica in 12. edita, quæ in sola *Biblioth. Philof. Lipenii* (perperam forte) illi vindicatur.

Addantur

- (1.) In *Syllabo Professorum Jenensium* p. 920. 921. 1026. (2.) *I. c.* p. 921. (3.) p. 1065. 1066.

Addantur his Disputationes sequentes miscellæ Jenenses, in *Catalogo Biblioth. Placciana MS.*,
fine anni editionis indicio, memoratæ.

Disputationes Qvæstionum illustrium Philosophicarum,
Disput. Physicæ.
Disput. VIII. Ethicæ.
Mixture Theorematum Philosophicorum;
Miscella Theorematum Philosophicorum,
Themata Philosophica.
Triga Qvæstionum Philosophicarum.
Pentas Qvæstionum Philosophicarum.
Heptas Qvæstionum Philosophicarum.
Decas Positionum Philosophicarum.
Qvæstiones miscellanæ contra Pontificios, Calvinianos & Photinianos;
Pychologia breviter delineata.
Disp. de Immortalitate Animæ.
De Universali Theoremate Metaphysica & Logica.
Anti-Ramistica, de genere, fine & objecto Logicæ.
Disp. de Meteoris ignitis.

N. GERMANICA.

Conciones nonnullæ funebres, ab Henn. Wittenio l. c. memoratæ.

(Accensetur etiam Theologis, quorum labore socio Biblia Glosata Germanica Vinariensis, sive Ernestina, qvæ Norbergæ A. 1641. in fol. prodire, sunt concinnata. Debenur enim illi, si El. Mart. Eyringium, in *Historia Ernesti Pii, Ducis Saxonici*, c. 16., p. 82., audias, Notæ in Matthæum, Martum & Lucam; juxta Abr. Calovium, in *pref. Bibliorum illustratorum*, f. 12. & seqq., Joh. Ad. Scherzerum, in *Collegio Bibliothecario MS.*, Cod. II., & Gottfr. Olearium, in *Appendice ad Annot. Biblicas*, Scholia in Marcum & Lucam, juxta Joh. Frid. Meyerum autem, in *Diff. de quibusdam Scriptoribus Anonymis & Pseudonymis*, p. 9., Notæ in solum Matthæum (a triumviris modo laudatis Georg. Groshainio, Theologo Erfurtenfi, vindicatæ). Alii, cum *Chronici Thuringici*, A. 1635. editi, Autore, nostro Notas in Matthæum & Marcum, Hypomnemata in Lucam autem M. Jac. Bräunio vel Brandefio, Diacono Vinariensi, tribuunt. V. W. E. Tenzelii *Dialogos mensiuos Germanicos*, M. Od. A. 1693., p. 217. Joh. Ern. Gerhardus tandem, Theol. Jenensis, in suo Exegetarum Vinariensium Indice (apud Val. Ern. Löfcherum, in den *Unschöld. Theol. Nachrichten* A. 1708., Sect. II., c. 105.), Prætori nullam plane mentionem injiciens, notas in Matthæum Marcumque D. Joh. Gerharden prærenti suo, in Lucam autem Brandefio, vindicat. Tantas lites meum non est componere.)

M. HIERONYMUS PRÆTORIUS III., Hamburgensis, scholæ initio Monasticæ in Comitatu Honsteano Ilfeldensis, & Cellensis deinde, in Ducatu Lüneburgico, circa A. 1661., Rector. V. Joh. Georg. Leuckfeldii (cui bonus audit Poeta) *Antiquitates Ilfeldenses*, c. 14., p. 206.

Disp. de temporibus Medorum, Præfide M. Joh. Vorstio. Rostochii 1650. in 4.

Disp. de Tempore, quo Templum Hierosolymitanum est instauratum, Rost. 1650. in 4. (O. Spork.)

Poema Heroicum in obitum Johannis, Episcopi Lubecensis, Ducisque Holstati. Lubecz 1655. in fol.

Laurus Kielmannia, Joh. Adolpho Kielmanno, aulæ Holstato-Gottorpiensis Præfidi, consecrata. A. 1665. in fol.

JACOBUS PRÆTORIUS sive SCHULTZE, Hamburgensis, Hieronymi senioris (*supra celebrati*) filius, & simul in arte Musico-Organica (quam ab isto & Joh. Petrazo, Amstelodamensium Amphione, didicera) felicissimus, ipsaqve fere parente superior, templi in patria Petri, per X. fere lustra, Organoedus, Basilicæque simul Cathedralis, vicio Vicarius, ac Vicariorum deinde Decanus. A. 1648., d. 28. Oct., in Frid. Lindebrogii locum electus, triennio autem post, d. 21. Oct. A. 1651., mortuus. V. Joh. Ristii (famam peritæ ejus Musicæ eximix non ad Germanos solum, sed Italos etiam, Gallos & Anglos, penetrasse jactantis) Epicedium in obitum ejus Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 419-425., & Odam aliam, ei inscriptam, in *Musa Teutonica*, lit. II. 1., Joh. Micælii (illum parentemque Musiciæ xvi sui annuerantis principibus) *Partem III. Syntagm. Hist. Eccl.* p. 343., Nic. Scribonii *Lib. V. Lusium Anagr. Gottorp.* p. 124., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 618.

Monumentorum ejus melicorum nihil mihi innotuit, præter modos Musicos, tum *Hymnis* Joh. Ristii *Coelestibus recentioribus* haud paucis (den *Neuen Himmlischen Liedern*), tum Canticis Ecclesiasticis, in *Hymnologio* IV. Organoedorum Hamburgensium *Germanico*, A. 1604. edito (*de quo in Hier. Prætorii Elogio dictum*), compluribus, adjectis. *Melodis sacris*, quas Henn. Wittenius (*T. I. Diar. Biogr.*, ad A. 1629.) Jac. Schultesio, Elbingensi, J. U. D., Consiliario Saxonico, & Advocato Lipsiensi, tribuit, nostro item potius, illi *εμμελῶν*, vindicandæ videntur, uti in *Homonymiologia*, Sect. II., c. 7., §. 120., p. 721., jam est monitum.

M. JOHANNES ALBERTUS PRÆTORIUS, Eutino-Wagrius, d. 2. Febr. A. 1636. natus, vici, in Dithmaria Australi, Meldorpiensis, ab A. 1669., Ecclesiastes, ab A. 1670. autem Pastor, & reliquarum Dithmariz regiz Ecclesiarum simul Præpositus, eodem A. C. 1670., ætatis 34., d. 29. Aug., exspiravit. V. *Epicedia*.

Disp. de Anima immortal., ejusdemque statu post separationem a corpore, ab eo conscripta, & Præfide D. Casp. Mauritio proposita. Rostochii 1659. in 4.

Mors & sepultura Moysi; des *Rannes Gottes*, Moysi, Todt und Begräbnis, in einer *Leichpredigt* über M. Naamanum Bernhardinum, Pastorem & Königl. Dithmarschen Probiten zu Meldorff, auf Deut. XXXIV. 5-8., vorgestellt. Glückstadt 1670. in 4.

Christlicher Leich-Sermon über Fridericum III., König in Dänemark, auß Aet. XII. 26. Glückst. 1670. in 4.

JOHANNES HENRICUS PRÆTORIUS, Medicus Glückstadtensis.

Breviarum Physiognomicum: das ist: Kurze und deutliche Vorstellung, wie man aus dem Angesichte, Gehehen und Gestalt, jemandes gute oder böse Zuneigungen erkennen, und sich im Umbange und Handel darinn versehen kan: Nebst einer Anmerkung, was ein jeder aus seinen Kindern vor Leute auferziehen kan, und wie, durch eine vernünftige Education, auch die angeborne Laster können verhütet werden. Hamburgi 1714. in 8. V. *Partem XXXVII.* der *Gelehrten Fame* p. 103. 104.

JOHANNES ARNOLDUS PRAGEMANNUS, Hamburgensis, cui, Gymnasii etiamnum patrum alumno, pleraque scripta sequentia contra Heterodoxas eristica a M. Sebast. Edzardo, Praeceptore, creduntur esse supposita. Modesta Defensio Rerum publicarum Noribergensis, Francofurtensis & Hamburgensis, adversus immodestas & peracres invecivas Meditatoris ad Instrumentum Pacis Caesareo-Suevicum, & Editorum Bremensium Bibliothecae Historico-Philologico-Theologicae, Hamburgi 1719, in 4. V. de illa Val. Ern. Löscheri Unschuld. Theol. Nachrichten, Sect. 5, A. 1719, p. 839. 840.

Die Brandmähle des Sturmischen Gewissens, nebst beigefügten Beweise, daß die Sturmische Verdrehungen der Worte der Einleitung des H. Abendmahls, so wol von Layen, als Gelehrten, allerdings zu verwerfen sein. Hamburgi 1714, in 8. Schedae huic, suo de S. Coena scripto oppositæ, Leonh. Christoph. Sturmii, Confiliaris & Mathematicus Sverino-Megapolitanus, reposuit Gebäuhende Abfertigung der Gewissenslofen und die Schande ihres Autoris aufschäumenden Lasterchrift, die Sebast. Edzardus, occasione seiner Controvers über dem Abendmahle, unter dem Titel der Brandmähle des Sturmischen Gewissens, und Nahmen Joh. Arn. Pragemanns, eines Hamburgischen Gymnasialen, aufsteigen lassen, Francofurti ac Lipsiæ A. 1715, in 8. publicatam. V. de utroque scripto Halensium Læte Bibliothecæ, Sect. 48, p. 612. 674-677.

Ungöttliches Wesen im Sturmischen Unwesen, samt dieses aufgeblasenen Lasterers Ignoranz und Präcipitanz, oder Antwort auf Leonh. Christoph. Sturmii Gebäuhende Abfertigung. Hamburgi 1716, in 8. In hoc responso, Pragemannum ipsum, non autem Edzardum, Schediasmatum contra Sturmium Autorem esse, asseritur. V. P. LIII. & LIV. der Gelehrten Fame p. 331. 332.

Gründlicher Beweis aus der H. Schrift, Vätern, Religions-Frieden, Westphälischen Friedens-Instrumente, und Papstlichen Scribenten, daß es allerdings recht sey, auch im Dörmischen Reiche frey steh, die Papstlichen Gerthümer mit gebührendem Eifer und Nachdruck zu widerlegen. Hamburgi 1717, in 8. V. de illo Val. Ern. Löscheri Unschuldige Theologische Nachrichten, Sect. 1, A. 1718, p. 111. 152.

WILHELMUS PRENCKE, Kiloniensis, Med. Licentiatas.

Disp. Inaug. de Variolis & morbillis, Praefide D. Gothofr. Moebio. Jenæ 1653, in 4.

JACOBUS PREUSSERUS, Junior, Slesvicensis, Jacobi Preusser senioris, qvi Friderico, Duci Holstae-Gottorpensi, a consiliis fuit secretisqve cameræ intimis, filius, J. U. D. (Rinteli A. 1677, renunciatus), Christianique Alberti item, & (ab A. 1695,) Friderici, hujus filii, Principum Holstaeorum, Cancellariæ & Cameræ, in aula Gottorpensi, Consiliarius, A. 1698, superstes.

Oratio gratulatoria ad Fridericum, Ducem Holstæ, ob filiam, Magdalenam Sibyllam, Gustavo Adolpho, Duci Meclenburgæ, elocatum, in Acad. Rostoch. d. 10. Jan. A. 1655, habita, & cum D. Laur. Bodockii, Eloq. Professors, ac Ern. Cohtmanni Junioris, de eodem conjugio Orationibus, edita. Rostochii 1655, in fol.

Disp. de Crimine læzæ majestatis, Praefide D. Georg. Werner. Helmstadii 1656, in 4.

Disp. Inaug. de Donatione inter vivos, Praefide D. Christoph. Joach. Bucholzio. Rinteli 1657, in 4.

(A Laur. Normanno, Theologo Upsalensi, apud Placcium Tomo I. Theatri Anonymorum, c. 3., p. 216., Preisterus, sive, qvi perperam ita vocatus est, Preusserus noster, Autor esse perhibetur Apologie cause & scriptorum Gottorpensium, A. 1679, in 4. excusæ (qvam D. Sam. Rachelio in hujus vindicabilis elogio), Tractatumqve aliorum pro Christiano Alberto, Duce Holstae-Gottorpensi, contra Christianum V. Daniz Regem, Polemicorum, avavijus editorum.)

JOHANNES PREUSSIUS, Lubecensis, urbis Ratzeburgensis, in Saxoniz inferioris Ducatu, Ecclesiastes. Davidis soliloquium; König Davids Herzens- und Seelengespräch, oder Leichpredigt über Amandum von Linsen, Sings. Caßten-Lauenburgischen Secretarium, auf P. CXVI. 7. 8. 9. Lubecæ 1656, in 4.

M. LUDOLPHUS PRIGGIUS, Hamburgensis, in Academia A. 1539, vixit Witebergensi, auditorqve fuit industrius, tum aliorum Professorum, tum Joh. Saxonii imprimis, lit. human. doctoris, & Phil. Melancthonis, his a se verbis A. 1552, in Epistola ad Joh. Pistorium, celebrat: Philippo certe nihil reperies simile, quocunque te contuleris. Summe felicitatis loco habes, quod tibi contigit cum doctemte audire. Est & manebis singularare, electum & salutare organum Dei, tametsi indignis modis ab Epino, Westphalo, Illyrico, & aliis multis, tractatus sit. Hujus, qvi, ingenium ejus, ad Poësin feliciter excolendam, insignibus a natura instructum esse adminiculis, solerter deprehenderat, & Saxonii popularis, hortatu, eodem A. 1539., Christiano III., Danorum Regi, de coronatione, Poëmate gratulatus est perelegantiori Heroico, vatumqve cæterorum Germaniz coævorum carminibus palmam facile reddituro dubiam. Eligis id ipsum, in Epigrammate ad Saxonium, ei præfixo, testatur sequentibus:

Tu mihi, cum docto, Praeceptor amande, Philippo,

Illius edendi carminis autor eras:

Tu, quia Cimbricam sincero pectore Regem,

Regem hoc carmine adeo sibi concilavit, ut, in patriam redux, ab eo in aulam sit evocatus, & post legationem feliciter expeditam, artium & Philosophiæ in Academia Hafnienfi Professor, A. 1549., d. 8. Nov., constitutus. Functus est officio isto semestri circiter tempore, & interea M. Pauli Noviomagii, Ecclesiæ aulici, Joh. Maccazzii, Prof. Theologi, Alb. Knopperi & Bernh. Frilii (optime, præ aliis, de ipso meriti), Juris interpretum, Pet. Capitanei, Prof. Medici, ac Marci Jordani, Mathematici (qvos, in Epistola ad Pistorium, ipse celebrat), familiari gavissus consuetudine. Dimissionem a Patribus Academicis, anno seqv. 1550., nec odio, nec tradio loci, nec alia quapiam molestia, sed patriæ amore, ut ipse, adjecta gratiarum, ob beneficia in se collata, actione, publice testabatur, permotus, petiit, & cum mentem mutare nolle, post honorificam favoris & benevolentiz Collegiarum omnium significationem, obtinuit (1.). Ex urbe natali, annuo circiter post tempore, sacris ulterius vacatur studiis, in Academiis se denuo contulit Saxonicas, Lipsiqve A. 1552. & 1553. est commemoratus. Hafniam tunc a Christiano III., Rege, revocabatur, sed, uti Epistolæ ejus & Pistorii docent mutaz, in Daniam remigrare detrectabat, in aliis autem locis, patriæ vicinioribus, ministeria se ipsi, qvem secundum Deum colat, sua lubenti præstiturum, significabat, animo. Claudio Lyschandro (2.) Vir audit in Philosophicis disciplinis, magna cum laude, & summa ejus facultatis dignitate, magnifice exercitatus, ingenio & eloquio excellens, moribus & conversatione insignis.

Carmen Heroicum de Coronatione Christiani III., Regis Daniz. Witebergæ 1539, in 8.

Comment. MS. in Ciceronis Orationem pro Rege Dejotaro, Hafniæ d. 6. Jun. A. 1550. finitus, & a Cl. Lyschandro l. c. memoratus.

Episto-

(1.) V. Er. Vindingii Acad. regiam Hafniensem p. 50., & Cont. Asiaci Chronologiam, Oratori de Reformatione Danica Jubilæa adjectam, ed. I. 1540. & 1550. (2.) In Catalogo Scriptorum Danicorum indicio lit. L.

Epistolæ duæ ad Joh. Pistorium, Præpositum Eiderstadiensem, *avinda* 1501, Lipsiæ A. 1552. & 1553. exaratz, & in Volumine Epistoliarum ad Pistorium Latinarum (*de quo supra dictum*) MSto obviæ; in quarum priori de rerum eum suarum statu certiorum reddidit, in posteriori autem Theologica D. Georg. Majoris de necessitate bonorum operum ad salutem sententiam, commodius a se explicatam & limitatam, contra Mathiam Flacium defendit.

Q.

NICOLAUS QVADE, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis Vicarius. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 620.

Carmen de stupendo Nativitatis Iesu Christi mysterio, Rostochii recitatum. Rostochii 1602, in 4.

BENEDICTUS a QVALEN, Eques Holfatus, circa A. 1600.

Oratio pro Vita militari, Argentiniæ habita, quæ in *Orationum Argentinesium, Melch. Junii ductu habitatum, Tomo I.*, Argentinz A. 1606. in 8. edito, p. 100-109., & in editionis earundem recentioris, A. 1620. ibidem publicatz, *Tomo II.*, p. 83-90., legitur.

DRUDA a QVALEN, Fœmina nobilis Holfatica.

Walter in Versen gebracht, in 4. In *Catalogo auditionis cujusdam Hamburgensis* et tribuitur. A. 1650. Metaphrafin hanc Germanico-metricam esse exaratz, & MS. a V. C. Mich. Richey Hamburgi assertari, Joh. Alb. Fabricius, *Lib. V. Bibl. Gr.*, P. III., c. 16., p. 678., me docuit.

FRIDERICUS ERNESTUS QVAST, Slesvicensis, J. U. D. & Practicus, circa A. 1689., Lubecensis.

Theses Inaugurales miscellaneæ ex Jure Civili, Canonico & Feudali, Præsidi D. Bernh. Schultzio, Kilonii 1685. in 4.

R.

JOACHIMUS RACHELIUS, Londino Dithmarus, M. Maur. Rachelii, vici illius Pastoris, filius, Samuelis autem, Jcti celeberrimi, germanus, d. 28. Febr. A. 1618, in lucem editus, e scholis inferioribus in Hamburgense missus Gymnasium, Joach. Jungium, Joh. Ad. Tassium & Henr. Vegetum, Præceptores habuit. Rostochium deinde parente profectus mortuo, Pet. Laurenbergii, Poeseos Professoris, summum erga se amore arguto hoc in Brandani cujusdam, commilitonis sui, obitum provocavit Epigrammate:

Omne non fausto venit Brandanus Arhenas:

Amplecti voluit Pallada, Parca fuit.

Rostochio in Livoniam perrexit, & annos aliquot, partim in Acad. Dorpatensi, ac D. Laur. Ludenii, Jcti illius, popularisque sui, convictu, partim vero in vicino Leonh. Fittinghofii, Viri nobilis, cujus filios erudiebat, prædio, exegit, *Centuriæque Epigrammatum* ibidem edita primum insignium in Poesi profectuum specimen exhibuit. Matris hunc postulatam, post medium aliquot in regia moram Hafnienſi, in patriam reversus, scholæ in Dithmarſia Heidenſis Rectoratum, ejus, triumphæ patruorum, sacris in provincia hac fungentium muneribus, svasu, invitatus suscepit. Inde Nordam, Orientalis urbem Frisiz, ad Gymnasii Ulriciani A. 1660. vocatus gubernationem, octennio huic præfuit integro, ac interea Paulo Tſcherningio, Friderici III., Danorum Regis, Consiliario bellico, Poeseos peritissimo pariter ac amantissimo, innotuit. Is, lecto Epithalamio nostri Satyrico, Heidez conscripto, genio ejus adeo delectatus est arguto atque festivo, ut Regi suo itidem eundem dederit, & cum huic etiam placuisse, ad plura istiusmodi carmina Satyrica sermone concinnanda Germanico, crebris Autorem hortari non dubitaverit Epistolis. Voluntati Ergodictæ hujus nostri obsecutus, Satyras quinque alias dexteritate pari elucubravit, & una cum Epithalamio, ejusdem postulatæ ac sumptibus, Francofurti A. 1664. editas, ipsius inscripsit nomini. Placere primi hi illius, in isto carminis genere, a Germanorum fere nemine sua hæctenus lingua tentato, conatus felicissimi, & ad Juvenalis ac Horatii venam quam proxime accedentes, peritis studiorum horum censoribus. Placere Tſcherningio, & literis, & re ipsa, gratum testatur animum. Placere Friderico, Monarchæ Danorum eruditissimo, qui, teste Tſcherningio ad nostrum Epistola, de illo est ergastulo scholastico in lucem aulæ suæ protrahendo, stipendioque liberali, ut soli deinceps Poeti in otio vacaret literario, istic sustentando, consilia agitare cepit, sed successu destituta. A. tandem 1668. in Chersonesum noster remigravit Cimbricam, & ludi literarii Slesvicensis prælectura, a Christiano Alberto, Principe, oblata, ne annuo quidem functus spatio, sequenti 1669., quingvagenario paulo major, d. 3. Martii, expiravit, filiosque nonnullos haud indoctos (i.), quorum uni parentis vitæ notitiam debeo, patris reliquit, Vatem hunc in lingua Germanica pariter atque Latina pereximium, & Satyricorum illius primum ac festivissimum, Epigrammatographorum autem hujus recentiorum paucis secundum, ornamentis suis merito accensenti. Tantum vero Rachelius ab ambitiosa venæ suæ, aliarumque dorum, ostentatione abfuit, ut Joh. Ristio, Comitissa Palatii donato Casarei, lauream, quam is sibi, post edita *Epigrammata Evangelica Latino-Germanica*, nihil tale cogitanti transmittabat, contestum remiserit, diadema istud, quo tot Poetastri superbiunt, a viro Poetica quidem laude celebri, sed stamen inferiore, oblatum, merito aspernatus. Quam ob causam similes haud obcurz inter utrumque perhibentur esse exortæ.

Confer de illo *Hypomnemata nostra ad Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan.* p. 260., & Erdm. Neumeisteri *Diff. de Poet. Germ.* p. 33. 84.

ELOGIA.

Thomæ Bartholini (in *Carmine, Satyræ præfixo vernaculæ*) Sacerdos audit Musis dilectus.

Christ. Offenseldio, Prof. Med. Hafnienſi (in *Epigramm.*, iisdem adpæto),

-- Vates, præ quo Flemmingi carmina fident,

Claræque famosi vilescit gloria Risti.

Vitus Beringius (in *Carmine de iisdem Encomiastico*) novum eum vocat Germania Opitium, cujus numerus Phœbus suos esse velit, & hoc compellat tetralichis:

Sis felix, & si meritis sis gratia, si quod

fatibus æternum cum Jove nomen inest,

Omnia perumpens, ibuntque in secula cuncta,

Carmine Racheli deproperata manu.

Ol. Borrichius (*Diff. V. de Poet. Lat.* p. 139.) & Pet. Terpagius (in *Sæculo illustri* p. 68.) Poetis eum Germaniz potioribus accensent vernaculis.

D. G. Morhofio (*P. III. Tr. de lingvæ & Poesi German. vernaculæ*, c. 16., p. 750.) audit ein gelehrter Mann, und sehr guter Poete.

Qvir. Kühlmanno (im *Lehrreichen Geschichtsb. Setold.* P. I., p. 175.) der Londinische Deutsche Juvenal.

M m m m m 2

SCRIPTA

(i.) De sex ejus, & Dorotheæ Twachmanniz uxoris, liberis V. J. M. Kraſui Tabulam Racheliorum genealogicam, der Dussijſchen Kirchen-Gh
ſtorie, ad p. 191., inferatam.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Centuria Epigrammatum, in Livonia edita, & Phil. Crufio, Judicii regii castrensis in urbe Revaliensis Vice-Præfidi, ac Bernh. Rolffenbachio, Syndico Revaliensis, inscripta.

Epigrammata Evangelica Latino-Germanica in Periochas dierum Dominicorum & festorum Evangelicas, A. 1648. primum edita, & sine mentione loci, A. 1654. ac 1668. in 12. recusa. Hæc Joh. Ristius juvenuti, in scholis, Beufiano-
rum, aliorumque vulgo receptorum, loco, proponenda esse censuit.

Panegyris Minipeæ. Kilonii 1669. in 12. Sylloge est 537. distichorum de variis argumentis Epigrammaticorum, notis Autoris, sub finem adjectis, illustrata. Præfixum est D. G. Morhofii *Carmen Encomiasticum (in Horis etiam sub-
scriptis Poeticis, p. 25. 26., obviu), sub cuius initium Autorem hoc alloquitur disticho:*

*Legimus arguti risus, vir doctæ, Menippi,
Et, futor, risus hi meruere meos.*

Sub finem autem sequenti:

*Quis te non alium nunc crederes Orpheæ, cuius
Ad doctam properent omnia sponte lyram?*

Confer ejusdem T. I. Polybistoris, Lib. 7., c. 3., p. 374., ubi hoc de illa fertur judicium: *Joach. Rachelii Panegy-
ris Minipeæ, adrationem Apophoretorum Martialis insinuat, laudari etiam meretur. Simili modo Hugueni Tricas
morales, Grotius Instruementum suum domesticum scripsit.*

II. GERMANICA.

Teutsche satyrische Gedichte. Horum, de quibus in Vita Autoris fufius jam est dictum, sex initio, tria scil. nuptialia
(1. das Poetische Frauenzimmer, oder die bösen Sieben, auß dem Simonide, 2. der Zorthellige Mangel, 3. die gewünschte
Hausmutter), & totidem, ex Satyricis antiquis, sed stylo liberiore, & sæpius ad viti nostri mores evagante, sequæ ac-
commodante, translata (4. die Kinderzucht, auß der XIV. Satyre des Juvenalis, 5. vom Gebete, auß der andern des Persii,
6. das Gute und Böse, auß der Zehnden des Juvenalis), cum præfixis Elogiis Thomæ Bartholini (qui suum Epigramma
Libro etiam II. *Carminum*, p. 88. 89., inseruit), Christ. Ottenfeldii, Vin Beringii, Ad. Frid. Werneri, Andr. Bordingi
& Matthiz Johannidis, metricis, Francofurti A. 1664. in 12. prodierunt. Recusa deinde sunt, cum duabus novis in
Amicos & Poetas Satyris, inficiis Autoris hæredibus, & sicut filius (novam editionem emendatorem, & carminibus
aliis, a satyra non plane abhorrentibus, auctiorem, pollicitus) in suis ad me questus est literis, mendosissime, Olden-
burgi A. 1677. & Londini (*sui titulus fingit*) A. 1686. (imo, juxta *Catalogos nundinales*, Lipsiæ etiam A. 1689. &
1695.) in 12., atque, una cum Joh. Laurenbergii *Satyris Saxonis*, Bremæ A. 1700. in 12. Editio alia, Freyburgi, sine
mentionem anni, in 8., publicata, octo istis Satyris Rachelii duas de Virginibus alias, sed Rachelio indignas, illique ibi
editore temere suppositas (die Jungferne Anatomie und das Jungfernelos), adject. *Juvenalis Germanici* elogium, ob
Satyras hæc, Rachelium a Qvæ. Kühlmanno reportasse, supra jam est indicatum. D. G. Morhofius (*Tomo etiam I.
Polybist.*, Lib. III., c. 12., p. 72., eadem commendans), in *Tr. vernaculo de lingua & Poet Germanica*, P. III.,
c. 16., p. 750., ita de illis: *In der Hochteutschen Sprache hat zum ersten Satyren geschrieben Herr Joachim Rachel, ein ge-
lehrter Mann, und sehr guter Poet, der den Charakterem dieser Schreyart insonderheit wol im Teutschen, auß der Nach-
ahmung des Juvenalis, aufgedrückt, welches an ihm billig zu loben. S. s. s. Unser Teutschland ist ihm billig verpflichtet, daß
wir auch in diesem Stücke nicht nöthig haben den Ausländern den Vorrug zu gönnen. Morhofio suum adject calcalem
M. Erdm. Neumeisterus, ita, in *Diss. de Poetis German.* p. 83. 84., scribens: *Satyras, ad Latinarum fere rationem,
scribere primus est aggressus. Verborum phaleras prope negligens, sèbematum tamen frequentia pondus, proverbio-
rum elegantiam, quæ in ejusmodi argumento utramque fere paginam facit, dignitate addit orationi. Nodum sane in
serpico quærant B. N. (i. e. Benj. Neukirchius), Satyras Rachelianas nihil esse perfectum (es sey nichts Vollkommenes),
in præfat. Partis II. *Poematum* Christ. Hofmanni, lib. 6. 8. a., pronuncians, & Barth. Feindius Jun., ornamenta is
desse, in Proemio des Lobes der Gedichte, p. 50., judicans.**

Christlicher Glaubensunterricht, oder Gespräch zwischen Vatter und Sohne, meistens auß dem Lateinischen Hug.
Grotii in Deutsche Verse gebracht. Aurici, & deinde Noribergæ, sine mentione anni, Tübingæ A. 1666., Gothæ
A. 1666., Sturgardiz A. 1670., Slesvigæ A. 1668., Altonæ A. 1668., & Pirmæ A. 1691., in 12. Quas inter editiones Al-
tonaviensis S. Scripturæ a quodam H. P. aucta est testimonio. In translatione hæc Metrico-paraphrastica *Institutio-
nis puerorum baptizatorum*, ab Hug. Grotio versibus, in carcere Lupisteniano, comprehens Belgicis, & Latinis de-
inde redditz, Rachelius Grotii verbis singulis non in hæsit, & nihilo tamen secius, teste præfatione, in nullo unquam
carmine unguetis ita, sicut in hac, demordit. Ob elegantiam ea ab Erdm. Neumeistero, l. c. p. 84., commendatur.

INEDITA, quæ a se, & cohæredibus, assertari filius Autoris mihi significavit.

Periochas dierum Dominicorum Epistolice, Latinis versibus redditz.

Carmina varia, partim Latina, partim Germanica.

Scripta quædam Philologica.

MAURITIUS RACHELIUS Junior, Londino Dithmarsus, Phil. Magister (Rostochii A. 1660. creatus) &
P. L. C., *Gemeinbundi* in Societate Cyneæ Ristiana donatus agnominè (1.), Parochiz ruralis Petersdorpiensis in insula
Femariensi Pastor, A. 1677. mortuus (2.).

Geistlicher See-Compass: das ist: Kurze Entwurfung von denen zur Seefahrt gehörigen Sachen, als der Erfindung der
Schiffe, Ausdauerkeit und Nothwendigkeit der Schifffahrt, auch von dem Meere, und dessen Bewegung, &c., im ersten Thei-
le; im andern aber, wie sich Seefahrnde, auf dem Schiffe, morgens, mittags und abends, alle Tage in der Wochen,
Ort beselen können: Nebst dem Catechismo, dessen einfältiger Erklärung, und Gesängen. Lubecz A. 1663. (S. *sua* *Lipenium* P. II. *Biblioth. Theol.* p. 346., A. 1666. etiam) in 8. Commendatur a Georg. Henr. Götzio, in præfat. des
Schiffers-Catechismi.

Gedächtniß-Gedult über seine Ehefrau, auß Matth. V. 3. Ratzeburgi 1677. in 4. (*Catal.*)

SAMUEL RACHELIUS, Londino Dithmarsus, d. 6. Apr. A. 1628. natus, M. Maur. Rachelii, vici illius, ad
annum usque fatalem 1637., Pastoris, fuit filius, ac Joachimi, Poetæ eximii, paulo ante celebrati, frater germanus. E
scholis in Academiam (anno circiter 1649.) Rostochiensem, nec multo post in Juliam (A. 1656. etiamnum cive ipso
gavissam), profectus, Philosphiz, veteri imprimis & Peripateticæ, longe majori, quam leguleji plenique, studio, Con-
ringii, & Collegarum, vacavit, auspiciis, eoque feliciores postea, in Jurisprudentia solidiori, ac Juris præsertim naturæ
atque

(1.) V. Candoritz, sive Conr. ab Höveln, Zimmermann. (2.) V. Tab. geneal. Racheliorum, in J. M. Krafzii Geshm. der Kircheng. Historie, ad
p. 594.

atque gentium doctrina, fecit progressus, paucissimis illius doctoribus coevis secundus, Philosophiae moralis in eadem Academia Julia professionem, A. circiter 1658., Joh. Schwartzkopff, aulæ Guelphicæ Cancellarii (cui primam se fortunam suam debere publice est fassus (1.)), obtinuit, beneficio, & præclare, voce pariter atque calamo, per integrum ornavit septennium. Inde a Christiano Alberto, Hollstatorum Principe, in novellam Acad. Kiloniensem, a se conditam, A. 1665, evocatus, Juræque naturæ & gentium docere iussus, sumptibus ejusdem, Doctoris axioma, in æstu primæ promotionis Academicæ solenni, d. 22. Jan. A. 1666., Brabevæ Erico Mauritio, Collegæ, reportavit (2.). Eluctata deinceps est ibidem ad locum in Antecessorum collegio secundum, & Decanatu ejus A. jam 1669., Rectoratu autem Academicæ A. 1670., functus, primusque simul Bibliothecæ Academicæ præfecturam (in qva D. G. Morhofius A. 1680. ipsi successit) consecutus. Turbata A. 1676., dissidiis Christiani V., Daniæ Regis, & Christiani Alberti, Principis Hollstati, intestinis, Cimbriz tranquillitate, hujus iussu causæ ejus, adversus Danos, scriptis aliquot, Latine pariter atque Germanice editis, vehementer ingenti est patrocinatus, nec multo post (circa A. 1677.) ab eodem, præsentis operam utiliorem sibi fore rato, ex Academia in aulam evocatus, ac in Consiliarium alleetus numerum, Hamburgi cum illo exulavit. A. 1678., M. Och., ad Panegyryn Irenicam Noviomagensem, post revocatum ex ista Magnum Wedderkopffium, a Principe, ut suam in integrum, ac ditiones avitas, restitutionem urgeret, ablegabatur, & Andr. Ulckenio, eodem jam ante misso, adjungebatur Collega (3.). Indefessa, qva Principis sui hic partes, non voce solum viva, sed scriptis etiam, tuitus est, industria, domum redux, A. 1680., Eiderstadiz præfecturam meruit vicariam, Danorum autem contra haud exiguis incurrit offensas. Qvas metuens, A. 1680. Ludovici XIV. Regis Galliz, imploravit patrocinium, ac, interpretibus Herm. Conringii ad Steph. Baluzium, Joh. Bapt. Colberti, Ministri aulæ Gallicæ primarii, Bibliothecarum, duabus Epistolis (4.), inter ministras regios, Colberti intercessione, saltem titulatus, qvo ab infidiis Danicis esset tutus, recipi, sed frustra, petiit. Triennio enim, post pacificationem Neomagensem, cuius beneficio Principes ejus Ducatum suum A. 1680. recuperaverat, vix elapso, cum pristina inter Danos, ac illum, dissidia recruduissent, denuo cum eodem, relicto Thomæ Balthasari Jessenio, Consiliario Regio, munere Eiderstadienfi, tandem se recipere, & sexennio ferme integro istic exulare, est coactus. Cui cum eodem, qvo Princeps regionibus suis Cimbricis, anno 1689., post amicabilem controversiarum cum Danis compositionem, Altonaviz factam, tandem esset restitutus, solo superites fuit biennio, annoque 1691. exeunte, d. 13. Decembris, est defunctus, eo ipso ferme tempore, qvo, de illo inter Collegii Imperialis Historici allegando Adjunctos, ac circuli Balthici Ephoria ipsi committenda, ab ejus deliberatum fuisse Collegis, Christ. Franc. Paulini, primi auctoris, me edocuerunt literæ. Duplex cum Catharina Ursula, Joh. Roßschroderi, Præfeti in Ducatu Calenbergico Brunsvicensi, filia, A. 1660. ducta, & Anna, Jac. Stegelmanni, Senatoris Kiloniensis, gnata, isti, A. 1667. defunctæ, subrogata, inuit conjugium, & ex utroque liberos aliquot reliquit superstites (5.), ac, hos inter, e priori, Joach. Mauritium, suum in Præfectura Eiderstadiz successorem. Confer de illo Matth. Wasmuthi *Programma, conjugis primæ præmissum exequiis*, D. G. Morhofii *Programma* de vita filii ejus, Petri Georgii, *funere*, in *Orationum Appendice*, num. 54., reculum, p. 761. 762., G. M. Königii *Biblioth. Vet. & novæ lit. R.*, Corn. a Beüghem *Bibliogr. Juridico-Polit.* p. 138., & *Partem IV. Isagoges meæ ad Hist. Cimbr.* c. 1. §. 4. p. 367. 368.

ELOGIA.

Herm. Conringius, in Epistola ad ipsum, Ludov. Montaltii *Literis provincialibus*, ab eo recensitis, præfixa, *industriam ejus deprecavit, & doctrinam eximiam*, in 4. ta autem ad Steph. Baluzium, p. 107., *Virum cum vocavit optimum pariter atque doctissimum*, & locum, inter Regis Gallici ministros, *præclara viriute atque eruditione* mereri censuit.

Joh. Henr. Bæclerus, in *Judicio de Sarmatiz Judiciis*, sub Pet. Nasturtii larva edito, & in *Actis Sarmatiz Theod. Crusii* recuso, p. 106., *Virum illum salutavit magna ingenii & eruditionis vi præditum, quem eo nomine nemo bonus & doctus hætenus non laudavit & estimavit, amicis veris Musis & familiari Apollini nomen; in Præfatione autem Commentarii in Lib. II. Grotii de Jure belli & pacis, ipsum pariter atque Sam. Pufendorfium Viris clarissimos, natos ad optima, &que Jura ornande, Academicarum Heidelbergensium & Juliz lumina, τὸν γόνυ χάζοντα.*

Lipshensibus (in *Actis Erud.*, M. Apr. A. 1682., p. 123.) *Vir audit eruditissimus, qui variis in lucem editis Philosophiæ, juris, aliisque publicis Juris exercitationibus, tum extraordinaria ad nupera pacis Neomagenfis consilia legationis, magnam sibi nomen comparavit.*

Jac. Thomasio (in *Diff. de duellis*, T. IX. *Observo. Select. Halensium*, Obs. V., p. 159.) *Vir maximus.*

Christ. Kortholth, (in *Lib. de tribus magnis Impostoribus* p. 138. 139.) *Vir celeberrimus, pie doctus, & Christianus Philosophus atque Jctus.*

Constant. Germanico, sive Phil. Andr. Oldenburgero (in *Itinerario Germaniæ Politico* p. 387.) *Vir celeberrimus, Juris naturæ, gentium & civilis, Doctor incomparabilis.*

Vinc. Placcio (in *Tr. de Script. Anon. & Pseudon.* p. 227.) *Vir doctissimus.*

D. Joh. Fabricio Jun., Theologo Acad. Juliz (in *Orat. auspicali Helmstadiensi, Amanitibus Theologicis inserta*, p. 692.) *Vir acutissimus.*

Joh. Franc. Buddeo (*Diff. IV. de erroribus Stoicorum in Philos. morali*, in *Analectis Hist. Philos.* p. 195. 196.) *Vir doctissimus.*

Georg. Pafchio (in *Tr. de Curiosis hujus seculi Inventis*, c. 5., p. 277.) *Universitatis Kiloniensis quondam decus & ornamentum.*

A Joh. Christiano, Barone a Boineburg, in Epistola ad Zach. Præfchenckium A. 1663. exarata (apud B. G. Struvium *Fajf. s. Ad. Liter.* p. 63.), Germanis annumeratus est, *quibus nemo in morali juris, ac civili universa intelligentia, exercitator, saltem quod facultatem præstat artem illas recte tradendi.*

Justo Christoph. Böhmero (*Progr. III. Disput. Grotianis & Pufendorpianis præmissis* p. 41.) *singulare audit quondam Academiæ Juliz, deinceps etiam Kiloniensis, ornamentum.*

CENSURA.

Conr. Sam. Schurtzleischius, in *Judiciis ex Parnasso de novissimis prudentiæ civilis Scripturibus*, sub ficto Eubuli Theosdoti Sarmatiz nomine, Martis monte A. 1669. editis, num. 6., p. 11. 12., hoc de illo judicium tulit asperum atque iniquum: *Facile de hujus ingenio cognosceret, qui Commentarium in Officia Ciceronis, nuper editum, paulo intentius laboravit.*

- (1.) In *Otio Neomagensi*, p. 200. (2.) V. Petri Musæi *Programma de Comitibus Rectoris Acad. Kil. palatina*, (3.) Scriptum utriusque de legatione hæc Mediatoribus A. 1678. Novomagi exhibitum, invenies in Joh. Christ. Lunigii *Sylloge negotiorum publicorum*, A. 1694. edita, p. 428. 429. (4.) V. illius inter Conringii ad Baluzium Epistolas, A. 1694. editas, num. 47. & 48., p. 107. 108. 109. (5.) V. de illis Tabulam Rectorum genealogiam, in J. M. Kraffii *Disputat. Kircheng. Historie*, ad p. 591.

frabit. In quo ad naufragam pene laudat Boeclerum; non, quod hunc non censeam dignum laude, sed quia tam amplum juris gentium ambitum in arctum unius cerebri cogere, & auctoritate potius, quam ratione, mihi, mihi velle videtur. Sive libere, quod sentiam, aperire instituerem, sine invidia dicere, majorem esse titulo, quam effectu, & magis verbum, quam solidum. Magnum sane Doctorem juris naturæ & gentium insigne est, dummodo huic paria specimina edantur. Sed non omnes, qui thyrsum gerunt, sunt Bacchi. -- Eloquentiam, si quædam astuta exceperis, non simpliciter improbaui; licet eloquentiam magis sepe commendat, quam exerceat. In iudicio etiam aliquando haud abs re quid desiderauerim. Animaduersiones in Grotium promisit. Sed expectationi fortasse tante non satisfacies; promissis, quam opera, melior scriptor. Ex ungulis leo, ex facili vir cognoscitur. Curam illam vix mihi approbabis, qui videam, cum, in enucleandis J. N. & G. principiis, duces sequi parum fidos, aut certe aliquando accipites, & non raro plane mutos aut cacos. -- Quod Ciceronem Tacito longissime anteponat, & infirmi iudicii, & parum versati in Tacito hominis, argumentum est. Interim probo Racheli conatam, si vel maxime huic non semper responderit eventus.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.
a. PROPRIA.

- Disp. de Invito ac Sponte facto. Rostochii 1650. in 4. (*Catal.*)
 Exerc. de Justitia, Præfide M. Joh. Vorstio. Rost. 1651. in 4.
 Oratio. Helmstadii A. 1658. habita. Helmst. in 4. (*Catal.*)
 Disp. Moralis de Morte voluntaria, seu *Ἀποχρησία*. Helmstadii 1659. in 4. Commendant hanc Joh. Franc. Buddens (*Stoicorum eam ineptias summo iudicio convellere pronuncians in Analectis Hist. Philos., Diss. IV. de erroribus Stoicorum, p. 191. 196.*, & Ant. Iterus (*exquisitam vocans in Synopsis Philos. mor., L. 3., c. 2., p. 152.*)
 Programmatæ duo, ad Philof. Mor. cultores, quorum priori eos ad suas in Ciceronis libros de Officiis prælectiones invitavit, posteriori autem de Honefio atque utili differuit. Helmst. 1661. in 4. Recusa sub initium *librorum Ciceronis de Officiis*, cum ejus *Commentario* A. 1668. & 1686. editorum.
 Disp. de *Εὐφροία*, seu bona indole. Helmst. 1661. in 4. Adjecta est etiam *Dissertationibus de Jure naturæ & gentium*, Kilonii A. 1676. in 4. excusis.
 Disp. de Pænis. Helmst. 1661. in 4.
 Disp. de Scientia & ignorantia Incontinentis. Helmst. 1661. in 4.
 Oratio anniversaria, festo Acad. Juliz, Id. Oct., habita. Helmst. 1661. in 4.
 Disp. de primis Societatibus naturalibus, earumque iusto. Helmst. 1662. in 4.
 Disp. I. de Honefio in genere. Helmst. 1662. in 4.
 Disp. de Æquitate. Helmst. 1662. in 4.
 Tractatus de Actionum moralium principiis, in Disp. VII. dispersus. Helmst. 1662. & 1664. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio *T. III. Polyhist., Lib. I., p. 6.*
 Disp. Polit. de Majestate. Helmst. 1664. in 4.
 Exerc. Moralis de Justitia. Helmst. 1664. in 4.
 Disp. de Jure naturæ. Helmst. 1664. in 4.
 Romanorum Germanorumque Cæsarum nominum, successionum & seculorum, distincta notatio, metris compendiose descripta, addita succincta explicatione. Accessit Car. Sigonii, Marqv. Freheri & Dav. Chytræi Series Historiarum. Helmst. 1664. & 1676. in fol. Soli de Cæsaribus, eorumque clausibus, versus, cum explicatione, in ip'ius *Oris Neomagenfis*, Amstelod. A. 1680. & 1685. in 12. edito (*cap. XV., p. 127-170.*), & in Joh. Henr. Ackeri *Selectis Poeticis*, Rudolstadtii A. 1711. in 8. impressis, sunt recusi.
 Exerc. de Sophismatibus. Helmst. 1665. in 4.
 Disp. Jurid. Inaug. de Duellis, Præfide D. Erico Mauritio proposita. Kilonii 1666. in 4. In librum deinde integrum excrevit, de quo paulo post dicetur.
 Disp. de Securitate publica. Kilonii 1666. in 4.
 Disp. de Jure in genere. Kilonii 1670. in 4.
 Disp. de Monarcharum in genere, nec non Monarcharum Europæorum Christianorum in Specie, mutua obligatione. Kil. 1670. in 4.
 Tractatus de Duellis, A. 1666. loco Disp. Inaug. propositus, nunc vero Parte II., & additamentis aliis, auctus. Mantiffæ loco, præter alia, accessit S. Cæfarez Majestatis ad S. Rom. Imp. Legatos, Ratisbonæ congregatos, super duellis resolutionis. Lubecz 1670. & 1675. in 4. Recusus etiam est in *Volumine Dissertationum* D. Er. Mauriti Jun., Wetzlariz A. 1692. in 4. publicato, p. 933-1031. Commendatur ab If. Schookio (*eruditum vocante*) in *Proem. Disquis. I. de duellis*, & Trog. Arnielio *Lib. II. von den Cimbrischen Feidenbegräbnissen, c. 18., p. 286.*
 Disp. de beneficio Competentiz, Resp. pro Doctōratu Erico Tilem. Beckero, Westphalo. Kil. 1670. in 4.
 Disp. de Comitiis Electoralibus (den Sturfsuntagen oder Collegialtagen), Resp. & Autore Tob. Frid. Linckio, Noribergensi. Kil. 1671. 1690. & 1697. in 4. Recusa etiam in *Volumine novo Exercitationum Juris Publici*, ab Ahasv. Fritschio Lipsiz A. 1675. in 4. edito, num. 7. Commendatur a B. G. Struvio, in *Biblioth. Juris selecta, c. 11., §. 20., p. 406.*
 Exerc. e J. Nat. & Civ. de Æquitate. Kil. 1671. in 4.
 Disp. de Injuriis & earum actionibus, Resp. pro Doctōratu Joh. Phil. Rosmanno, Prof. Kilon. Kil. 1672. in 4.
 Disp. de Jure arbitrario in genere. Kil. 1673. in 4.
 Disp. de Jure gentium. Kil. 1673. in 4.
 Disp. exhibens Compendium Juris controversi, sive Theses & Antitheses 200., ex Jure civili Romano, juxta seriem Digestorum. Kil. 1673. in 4.
 Disp. de Revisionibus. Kil. 1674. in 4.
 Disp. de Jurisprudencia. Kil. 1675. in 4.
 Disp. de Justitia universali. Kil. 1675. in 4.
 Diss. Juris publici de Capitulatione regni Germanici, Resp. Ott. Nicol. Lindholtzio, Kiloniensi (patriz deinceps Consule). Kilonii A. 1675. Lipsiz A. 1676. & 1725. in 4. Qvæ ad hujus spectant historiam, supra p. 345., sub Lindholtzii nomine, jam sunt exposita.
 Dissertationes de Jure naturæ & gentium. Kil. 1676. in 4. Recensus illarum Georg. Beierus, *Specimine III. Notisæ Autorum Juridicorum, n. 1., p. 1-7.*, & Joh. Gröningius, *Libro III. Bibliotheca Juris gentium Europææ, c. 11., §. 7-10., p. 331-336.*, exhibuerunt. Scripsisse eas videtur, ut Joh. Christiani, Baronis a Boyneburg, satisfaceret desiderio, a quo se, ut de J. N. & G. juxta disciplinam Christianorum, Seldenum, Hebræi illustratorem, imitatus, commentaretur, per literas

litteras esse sollicitum, ipsemet *num. 101.* perhibet. Thomam Hobbesium saepe refutant, & scriptis idcirco huic oppositis, in *Vita ejus adversus* §. 101., accensentur. Vinc. Placcio, in *præfat. Accusationum Ethicarum*, A. 1695. editarum, doctissime audiunt, Joh. Franc. Buddeo autem (in *Historia F. Nat.* §. 38., p. 51.) judice, Aristotelis legum vestigia, nec facile quicquam, quod alibi obviu non sit, offerunt.

Rendesburgensis inter Sereniss. ac potentiss. Principem, Christianum V., Daniz Regem, & Christianum Albertum, Ducem Slesvici & Holstiat Gortorpiensem, ad d. 10. Jul. A. 1675. quovq. modo pacta non pacta, restitutionem in integrum provocantia; Scriptum *avvrius* A. 1677. in 4. editum, cujus, eodem Anno, Versio Germanica *adversus* in 4. sub hoc prodiit titulo: *Rendesburgische ganz nützige Pacten, so zwischen Christiano V., Könige in Denemarck, und Christian Albrecht, Herzogen zu Holstein-Gottorf, d. 10. Jul. A. 1675. vermeintlich aufgerichtet, und dabey restitutionem in integrum erfordern, nebst 2. Hündlichen Schreiben an den König in Groß-Britannien, verducscht. Latine recusa sunt A. 1677. in Append. Tomi XXXV. Diarii Europæi.*

Apologia causæ & Scriptorum Gortorpiensium, libro Germanico, Sereniss. Regis Daniz, Christiani V., autoritate nuper (A. 1679.) edito (Ursachen und Beschaffenheit der Streitigkeiten, zwischen F. R. M. zu Denemarck und F. Durchl. zu Holstein-Gottorf, nebst einer summarischen Anzeige des falschen ungegründeten Berichtes, so von Holstein-Gottorffischer seiten ausgegeben worden), jussu Christiani Alberti, Ducis Holstato-Gortorpiensis, *avvrius* opposita, A. 1679. in 4. Vindicavit in ea Relationem suam de controversiis hujus illustribus vernaculam, paulo post memorandam, & A. 1677. publicatam, contra Scriptum regium, ei oppositum. Jac. Preusserum Jun., Consil. Holstato-Gortorpiensem, Autorem ejus esse Laur. Normannus, Theologus Upsaliensis (*Preisterum* hunc male vocans), falso credidit, & Vinc. Placcio pervadere voluit. V. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* c. 3., p. 21., 216.

Responsio ad Epistolam Amici ad amicam, Memoriale Alegatorum Gortorpiensium contra Danos, Legationi Cæfareæ Noviomagi exhibitum, refutantem, qva Memoriale hoc vindicatur, *avvrius* Lubecz A. 1679. in 12. edita. Rachelium Noviomag Autorem habere putatur, teste Christ. Gryphio, in *Diff. de Script. Histor. Sec. XVII.* c. 2., p. 159. In scriptis hujus controversias illustres Danico-Holstiatas ventilantibus, causam eum Gortorpiensem *evadit & graviter*, contra Danos, esse tutatum Conr. Sam. Schurtzschichius, *Tomo I. Epistolarum arcanarum, Ep. 31.* p. 46., est optimatus.

Ortium Neomagense, seu Introductio in Jus publicum Germanicum, præcipuos eo facientes Scriptores exhibens. Amstelodami A. 1680., & auctior ibidem A. 1685., in 12. Neomagi est scripta, cum legatione ad Panegyrum in urbe ista Irenicam A. 1679. fungeretur, & in gratiam Svecorum, sæpe ad res evagata Gothicas. Commendatur a D. G. Morhofio in *Epigrammate præfixo*, Joh. Georg. Kulpisio in *Diff. de studio Juris publ. recte instituendo* p. 2., ac B. G. Struvio in *Biblioth. Juris selecta*, c. 11., §. 1., p. 331.

Institutionum Jurisprudentiæ Libri IV., juxta universale & Romanum certa methodo, & utriusque capita ex genuinis principiis, exhibentes. Kilioni 1681. in 4. Recensius operis hujus Encyclopiæ, ex Autoris ac solidioris Jurisprudentiæ studiosos præfatione, exhibuerunt Lipsienses: *præcomplussis aliis libellis Isagogicis cupide legum juventuti illud commendantes, & in obligationum imprimis jure evadendo, cum multis, in hoc doctrine genere occupatis, de palma contendere judicantes*, in *Adis Erud.*, M. Apr. A. 1682., p. 123. 124., ac Georg. Paschius in *Tr. de curiosis seculi hujus Inventis*, c. 5., p. 277-283. Iniquiores contra in istud sunt Nicol. Christoph. Lynckerus, in *Instructorio forensi* (Lib. I., c. 1., §. 5., lit. F. 2. a.), Rachelium, aliosque, methodo Pandectarum neglecta, nova Jurisprudentiæ effingentes Systemata, magis confundere, quam juvare, contendens, & B. G. Struvius, cui (*l. c.* §. 4., §. 4., p. 213.) ex Aristotelis libros hos deprompisse videtur Moralibus.

β. ALIENA, EDITA AC ILLUSTRATA.

Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum Libri X., Græce, cum Dionys. Lambini Versione Latina, a Matthia Bergio interpolata. Accesserunt huic editioni Loca parallela ex ejusdem Magnis Moralibus, Eudemis, Politicis & Rhetoricis, singulorum item capitum summaria, & in Paragraphos sectio, cura Sam. Rachelii: Cujus etiam præmissa est in universam Aristotelis Philophilorum Moralem Introductio. Additus etiam edit Matthiz Bergii Index variorum lectionum & notularum quarundam. Helmstadii 1660. in 4. Editionem hanc Vinc. Placcius, in *Epitome Consilii de studio Philos. Practicæ* p. 25., omnium esse commodissimam, & distinctione versuam, versione præ reliquis tolerabili, ac locorum parallelorum marginalium usu, maxime commendabilem, judicat. Introductio Rachelii ad *Philos. moralem*, ei præmissa, commendatur ab Herm. Conringio (*doctissimam* vocante) in *Epistolis* p. 421., Val. Hern. Voglero in *Introduct. ad notit. bon. Script.* c. 10., p. 52., D. G. Morhofio *T. III. Polyhist.*, Lib. I., p. 2., B. G. Struvio in *Biblioth. Philos.* c. 6., §. 11., p. 113., & Seb. Kortholto (cui *politissima* audit) in *Diff. de doctrine morum scriptoribus* p. 12.

Veterum Scholiastarum Græcorum, Alaparii, Eustratii & Michaelis Ephesii, aliorumque, Commentationes eruditissimæ in Aristotelis Opus Ethicorum ad Nicomachum, ex translatione Latina Joh. Bernh. Feliciani, a Rachelio iterum publicatæ, & ad suam Nicomachicorum editionem accommodatæ. Helmst. 1662. in 4. Præfixa est Herm. Conringii ad Rachelium Epistola (in *Epistolarum etiam & Præfationum* Conringianarum *Synagmate*, p. 418-428., obvia), partim de tribus istis Commentatoribus fufius differens, partim vero nostri, in iis edendis, institutum summis ornans laudibus.

Ludovicus Montaltii (i. e. Blasii Paschalis, Nobilis Galli, scriptis etiam aliis Theologicis & Physicis famam adepti, ac A. 1662. mortui (1.)) Literæ Provinciales de Morali & Politica Jesuitarum disciplina, a Wilh. Wendrockio, Theologo Salisburgensi (i. e. Pet. Nicolao, Jamensis), & Lingva Gallica in Latinam translatæ, & cum Notis Theologicis Coloniz A. 1652. editæ, quibus tum Jesuitarum adversus Montaltium criminationes repelluntur, tum præcipua Theologiæ Moralis capita a novorum Casuistarum corruptelis vindicantur: Denuo nunc publicatæ a Sam. Rachelio, cujus accedit Examen Probabilitatis, qvam Jesuitæ, novique Casuistæ, præcipuum Theologiæ suæ moralis fundamentum continent, una cum Actis de Pontificis Romani infallibili, circa quæstiones facti, autoritate Parisiensibus, Helmstadii A. 1664. in 4. Præfixa est Herm. Conringii ad Rachelium Epistola (in *Synagmate Epistolarum & præfationum*, p. 454-464., recula), historiam scriptorum, in collectione hac editorum, exponens, ipsius in iis recensendis laborem, & Probabilitatis Examen, depradicans, eumque (uti & A. 1662., in Epistola, Scholiasti Nicomachicorum præmissa, ab illo erat factum) serio exhortans, ut Jesuitarum etiam æquivocationes, restrictiones mentales, ceteraque monstruosa doctrine moralis capita, stylo suo pariter confodiat, Herculis ægeæ nomen & laudes eo facto a grata posteritate meritis. Probabilitatis Examen Sam. Pufendorfus etiam, *Lib. I. de Jure nat. & genti.* c. 3., p. 39., D. G. Morhofius *T. III. Polyhist.*, Lib. I., p. 8. 119., Thom. Stegerus in *Diff. de Probabilitate*, §. 2. §. 9., Ant. Iterrus in *Synopsi Philos.*

Nn nn nn 2

Mor.,

(1.) V. Vinc. Placcii *Tr. de Script. Anon. & Pseudon.* p. 227., & T. II. *Theatri Anon. & Pseudon.* p. 447. 448., W. E. Tenselius *Dial. mensur. Germ.* M. Oct. A. 1690., p. 803. 804. 805., & J. F. Meyeri (inscriptionem Epitaphii ejus recitantis) *Diff. an pro Veritate religionis sacramenta consideranda liceant*, §. 7., p. 48. 50. 59.

Mor., Lib. 2., c. 3., p. 28., & alii plures, commendarunt. Impugnavit contra idem Honoratus Fabri, Jesuita Gallus doctissimus, in scripto peculiari, Apologetico luo doctrine moralis Societatis Jesu, variis Tractatibus diversorum Autorum confusanti episcula, Lugd. Gall. A. 1670. & Coloniz A. 1671. in fol. edito, sub eadem Bernh. Stubrockii, Theologi Viennensis, larva inserto, sub qua antea Notas in Notas Wendrockii Bruxellis A. 1659., & Refutationem XVIII. Epistolarum Montaltii Coloniz A. 1660. (teste Nath. Southwelli Biblioth. Jesuitica p. 310.), ediderat. Cui adversario se Vindictam repositurum Rachelius, in Epistola ad Marq. Gudium, d. 2. Febr. A. 1673. exarata, & in Gudianarum, qvz Trajecti ad Rhenum A. 1697. prodierunt, adoptiva Appendice, n. 24., p. 61. 62., obvia, pollicitus quidem est, sed promissis haud satisfecit.

M. Tullii Ciceronis de Officiis Libri III., cum Commentario Philosophico-Juridico, qvo omnia ad Juris naturz principia cumprimis revocantur, cum aliorum Philosophorum, præcipue Peripateticorum, placitis conferuntur, illustrantur, & partim emendantur. Præmissa sunt Prolegomena, quibus natura honesti, aliæque, ad Jus naturz spectantia, explicantur, cum Programme ad prælectiones in libros hos Ciceronis invitatorio, Helmit. A. 1661. publicato. Francof. A. 1668. Amstel. A. 1686., & (si Catalogo credendum nundinali) Dresdz A. 1701., in 8. Recensui Encomiasticis editionibus hujus, & Commentarii Racheliani (e quo Notæ etiam selectæ, cum aliis Virorum eruditorum, in Joh. Georg. Graevii librorum Tullii de Officiis editione, Amstelod. A. 1688. in 8. excusa, locum invenerunt), exhibent Parisienses in Diario Erud. Gallico anni 1688., num. 16., p. 417. 418., & Joh. Clericus (nostrum), qvod & ab ipsomet in præfatione est monitum, in Commentario, perpetuum tententiarum Ciceronis, Stoicos secuti, cum Aristotelis, Juris Romani & Grotii, placitis instituitur comparationem, & Aristotelis plerumque applaudit, recte observans in Bibliotheca Universalis Historica, T. V., M. Mayo A. 1687., p. 265. 266. 267. Recusus est etiam hic Comm. in Joach. Meieri, J. U. D. & Prof. Götting., editione, Goslar. A. 1721. in 8. Iniquam Conr. Sam. Schurtzschii de hoc Rachelii labore censuram supra jam recitavimus. Longe æquius de illo alii judicaverunt Viri eruditi. E quibus Casp. Sagittarius (in Comm. de vita Cic. p. 159.) his ei verbis adversus Schurtzschium est patrocinatus: *Rachelii operam etsi Scholus Judiciorum de novissimis prudentia civilis Scriptoris Autor elevare voluit, amplam tamen laudem, & bonorum omnium punctum, meretur, & magis indies merebitur.* Lipfenses (in Adis Erud., M. Od. A. 1692., p. 487.), solum Rachelium Philosophicæ in Cic. de Officiis libros, inter tot illorum Exegeses, commentatum esse, observant, & non immerito mirantur. Phil. Andr. Oldenburgerus (in Itinerario Germanie Politico p. 357. 358.) Comm. hunc vocat doctissimum, & Ciceronis de Officiis libros, eo illustratos, ab ipsis Principibus & magnatibus diurna ac nocturna manu censet evolvendos. Tacitoque præferendos. Commendarunt quoque eundem Joh. Schefferus in Diss. de Generosi nobilitate in informatione literaria p. 21. 46., D. G. Morhofius T. III. Polyhist., Lib. I., p. 1., Joh. Pet. Titius in Mamud. ad excerptum p. 34., Joh. Franc. Buddeus in Historia Juris naturæ, inter Selecta F. N. & G. obvia, p. 38., p. 51., Joh. Dav. Schwertmurus in Idea Philosophiæ Epistolicæ, Lipfiz A. 1681. edita, p. 36., Joh. Alb. Fabricius (extimium vocans) Lib. I. Biblioth. Latine, c. 8., p. 123. Ed. sec., Seb. Kortholtus (annotationes omnium sermone celebratas appellans) in Diss. de doctrina veterum Scriptoris p. 12., & B. G. Struvius in Biblioth. Philos., c. 6., §. 1., p. 108.

II. GERMANICUM.

Wabsthafter Bericht desjenigen, was, zwischen ihrer Kön. Mai. zu Denuemarc, und des mitregierenden Herzogen zu Holstein-Gottorf vorgefallen. Durchlauchtigkeit, A. 1675. zu Dendeburg, und nachgehends, bis auf den Martium des 1677. Jahres, vorgekommen: Nebst kurzer Wiederlegung einiger Danischen Schritten. Wobey das Königl. an den Fürsten abgefallene Schreiben, und die darauf ergangene Antwort, die Sequestration des Herzogthums Sleeswig betreffend. Alles auf Fürstl. Befehl abgefaßt und aufgesetzt. A. 1677. in 4. De scripto Danico, qvo Narratio hæc ædita, A. 1679. Germanice est impugnata, & Apologia nostri Latine, A. 1679. illi reposita, supra, in Apologie recensu, monita possunt reperi.

INEDITA ET AFFECTA.

Comm. in Hug. Grotii libros III. de Jure belli & pacis, qvem A. 1668., in præf. Comm. ad Cic. libros de Officiis, promissit. A. 1671., ante quadricennium jam absolute iussit, Marq. Gudius, in Epistola, mihi lecta, significavit, & A. 1675. in Diss. de Capitulatione regni Germanici p. 44. 46. 49., allegavit. Eundem D. G. Morhofius, T. III. Polyhist., Lib. VI. p. 74., mentione dignatus est honorifica, C. S. Schurtzschii autem, in censura de nostro, supra recitata, expectationi eruditorum haud satisfactorum esse coniecit.

Diss. de Pnenis, in Orio Neomagensi p. 108. promissa.

Alia Opuscula argumenti moralis affecta, quorum editionem Herm. Conringius A. 1662., in Epistola, editioni ejus Scholiastarum in Ethica Aristotelis Græcorum præfixa, ab ipso efflagitavit.

[De Libello Scriptoris æquevoti sacro, per Lipenium & Königium perperam ei attributo, statim dicetur.]

SAMUEL RACHELIUS, Dithmarsius, filius Samuelis, Pastoris ad ædem S. Annæ, ejusque in officio successor, natus Anno 1640. Obiit A. 1679.

Novantiquitas doctrinæ de S. Trinitate, qua refutatur Magnus ille Amicus honesti (1.), qui in nuper edita (2.), & per Eiderstadiam ac Dithmarsiam sparsa, Dissertatione (Utri partium de S. Trinitate disputantium, post longa certamina, victoria tribuenda sit?), eam impugnavit. Lubecz 1665. in 8. Male hæc Sam. Rachelio, Icto, modo celebrato, a Georg. Matth. Königio (in Biblioth. V. & N., lit. R.) & Mart. Lipenio (P. II. Biblioth. Theol. realis p. 81., ac in Indice operis) tribuitur, sicut in Homonymiescopia, Sed. II., c. 7., §. 10. 4., p. 713. 714., jam est monitum.

Wunderbarkeit des Herrn Christi zu Cans in Galilza, auß Joh. II., in einer Predigt vorgestellt. Lubecz 1666. in 4. (Catal.)

Gedächtniß der S. Annen-Kirche in Dithmarschen, in einer an S. Annen Tage gehaltenen Predigt, auß Matth. XII. 46-50., vorgestellt. Hamburg! 1671. in 8.

Carmen Trochaicum non inventum Joach. Rachelii, Rectoris Slesvicensis, patruelis sui, Panegyri Menippæz A. 1669. præfixit.

HERMANNUS MATTHIAS RADEMACHER, Hamburgensis, J. U. Licentiatu & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Diss. de Infinita Vocationis, factæ ad clamorem populi, Præside D. Justo Henningo Böhmico defensa. Hala 1703. in 4. V. de illa Nova Literaria Germaniæ, M. Mayo A. 1703., p. 179.

Diss. Ilaug. de Jure circa Correctionem disciplinarem. Hardervici 1711. in 4. V. Hamburgum anni 1716. literaturum p. 34.

(1.) Sive (qui sub larva hæc Anagrammatica latet) Joachimus Stegmatus Junior, Pastor Socinianorum iustio Polonicus, & deinde Cisiadiopolitans in Transilvania, V. Clav. Sandii Biblioth. Annotatariorum p. 161. 160. (2.) Latine A. 1649. & 1657., ac Belgice A. 1649., in 8. V. Sandium l. c.

JOACHIMUS RADEMANN, Arithmetice mercatorie in urbe Hamburgensi magister.
Reus, nūlliges, und zur letzten Kaufmanschaft und Handlung dienliches Buchhalterwerk. Hamburgi 1682. in fol.
Gründliche Erklärung, darinn gezeiget wird, wie 1. die Lagio pro cento, in Vertheilung der Gelder, 2. die Interesse
und Rabatt, 3. der Thara pro cento, 4. die ausländischen Wechsel, nach der Regula Detri gerechnet werden. Hamburgi
1687. in 4.

Uebung des Buchhaltens. Hamb. A. 1687., und vermehret A. 1698., in 4.
Der Stadt Hamburg stets blühender Wechselbaum, von allerhand ein- und ausländischen Wechselbüchern. Hamb.
1698. in 4., & auctior ibidem A. 1717. in 4.

Vertheilung der Handelsmann, oder General Buchhalters Werk. Hamb. 1713. in fol.
HENRICUS RADEMIN, Hamburgensis, J. U. L.
Disp. contra vulgatum dictum: *Unus testis nullus testis*; Præfide D. Joh. Amelio. Regiomonti 1695. in 4.
Disp. Inaug. de jure Bodmeriz, Præfide D. Henr. Bodino. Halz 169., in 4. (V. *Catal. Scriptorum, a Professoribus
Halenfis editorum*, p. 16.

M. GEORGIUS RADIGINIUS, Slesvicensis, Philosophiz & Medicinz in Acad. Julia (in qua A. 1604.
Dunc. Liddellii *Disp. Pathologicam tertiam*, & A. 1606. Joh. Fridz. Osnabrugensis, *Disp. Pathologicam secundam*,
publice est natus) cultor haud infelix, in Cherfoneso patria A. 1623. superstes; quem Phil. Fabricius, in Oda ad eum;
Sylloge carminum suorum in obitum Joh. Nannii funebrium A. 1617. inserta (1.), *Philosophum acutissimum, clarum
Slervigii jubat, & oculum morbis aureum*, salutare non dubitavit.

Συγγραφή de definitione & divisione Philosophiz, & veræ germanizque Logicz constitutione. Helmst. 1606. in 4.
Disputationum Logicarum Prima de Prædicamentis & Prædicabilibus, Secunda de Enunciatione, ejusque princi-
piis & speciebus, ac Tertia de affectionibus Enunciationum, oppositione & conversione. Helmst. 1606. in 4.
Prophænesis ad Matthiam Boethium, Strandisium, *Libris hujus tribus de Cataclysmo Norvstrandico*, Slesvigæ
A. 1623. in 8. excusis, subjuncta.

Oraculum Sibyllæ Græcum, ab eo Latine redditum, notisque illustratum, quod MS. in Bibliotheca aulica Gottor-
piensi fuisse hujus *Catalogus* testatur.

JOHANNES JOACHIMUS RAGWITZ, Hamburgensis, scholz Flensburgensis Trivialis Marianæ ab A.
1687., & deinceps Kiloniensis ab A. 1704. Prædagogus atque Arithmeticus.

Gottesgeheiligte Schul-Anbacht, ein Reimens-Gebetbüchlein, Catechismus-Fragen, das große Einmaß Eins &c. begreife
fend. Hamburgi (seu potius Flensburgi) 1704. in 12.

M. HERMANNUS RAHTMANNUS, Lubecz A. 1585., patre Hansio, matre vero Anna Lennepelia,
natus, ab his initio mercaturæ, deinde vero, svasu D. Ott. Gvaltperii, Rectoris, studiis, destinabatur, horumque *περ-
σπασθενέων* in scholis patriæ, Ratzeburgensi & Magdeburgensi, edoctus, Philosophiz & Theologiz sacris Lipsiæ ac
Rostochii iniciabatur. Coloniam hinc, ut dogmatum rituumque Pontificiorum accuratior sibi pararet notitiam,
profectus, cum officinæ aliquamdiu correctorem egisset typographicæ, doctrinæ insigni, in conflictibus, in quibus
sæpe Theses propositas publice impugnaverat, perspecta disputatoriis, non Ephoriam solum juvenum aliquot ditio-
rum, a Canonico quodam, illorum patruo, sibi commissam, sed & Magistri titulum, a Professoribus Philosophiz Pon-
tificiis & sponte oblatum, & gratis, juramentoque religionis, quod Lutheranus esset, remisso, collatum, promeruit.
Hoc imperato, cum ad Apostasiam subinde sollicitaretur, Lipsiam remigravit, ac, locum inter Ordinis Assiessoris ade-
ptus Philosophici, Collegiis privatis & Disputationibus publicis brevi inclauit. Lipsia A. 1612. in urbem Bornisiz Dan-
tiscanæ a Senatu est evocatus, & zdus initio Johannez, deinde vero A. 1617. Marianæ, constitutus Diaconus, ac tan-
dem A. 1626., ut a Pastore hujus contentioso, D. Joh. Corvino, sejungeretur, & hoc pacto controversia, quam is
ipsi, *επεδοξίας* insinulato, moverat, paulatim sedaretur, Catharinæ Antistes designatus primarius. Morbo tan-
dem fatali, cum e conjuge Catharina, Enochii Hützingii, Pastoris Johannei, filia, A. 1614. ducta, duos nobilioris, &
quatuor levioris sexus liberos, sustulisset, correptus, morte placida, post preces ardentissimas, pro ipsis etiam adven-
turiis, ad Deum effusus, d. 30. Jun. A. C. 1628., & ætatis 43., expiravit. Certaminis sacri, a Corvino Collega, ob scri-
ptorum initio Joh. Arndi defensionem, & phrasæ postea de Verbi divini externi efficacia obscuriores atque obscri-
ptas, ipsi moti (in quo Corvino Witebergenses, Regiomontani & Jenenses Theologi, nostro autem Rostochienses &
sex Collegæ Dantiscani, ut singulos sacrorum Doctores, alterutri patrocinatos, taceam, suppetias scriptis tulerunt pu-
blicas), historiam, cum prolixior sit, una cum aliis ad vitam ejus spectantibus, & Scriptorum indice, Tomo operis hujus
reservamus ultimo. Consultatur interim, præter scripta utriusque partis *αποφάσεις* Polemica, fustius ibidem enu-
meranda, Mich. Blanckii, Diaconi Gedanensis Catharinæ, Sermo in exequiis ejus funebribus Germanicus, in locum
1 Cor. IV. 9-13. habitus, & cum Appendice Biographica (doctrinam illius vitæque sanctitatem celebrante), Thoru-
ni A. 1628. & Lipsiæ A. 1629. in 4. excusis, Christoph. Hartknochii *Historia Prussie Ecclesiastica*, Germanice edita,
Lib. III. c. 8., p. 797-816., & *Prussia vetus ac nova*, itidem vernacula, p. 502, 503., ac Gottfr. Arnoldi *Tomus III. Hist.
Eccl.*, c. 12., p. 112-119.

NICOLAUS RAIMARUS URSUS, Hensfeda Dictionarius, & Danis proinde ab Alb. Bartholino (2.) per-
peram annueratus (3.), & quo Georg. Matth. Königium (4.) duos diversos effinxit scriptores a Pet. Bazio (5.), er-
roris haud admodum diversi sub fine Elegii hujus convincendo, jam est notatum, an URSI agnomen gentilitium
haberit, vel ipsum addiderit, ignoro. Ipse certe ad istud alludit, dum suo de *Astronomicis Hypothesibus* adversus
Braheum, Rohtmannum & Röslinum, Tractatui, A. 1597. edito, verba hæc Hæfæ, Vatis sacri (6.), in titulo præfixit:
Ἀναγνώρισις ἀληθείας ἀπὸ ἀληθείας. Subulcus *ἀναγνώρισις* fuit ad annum usque ætatis XVIII., quo horas, quas porcorum
fusturabatur custodis, succissas legendi, literasque pingendi, exercitis cepit impendere. Hoc pacto a suum cursu,
exemplis forte Sixti V., Pontificis (7.), & Pet. Damiani, Cardinalis (8.), quos subulcos itidem in prima juventute
fuisse constat, similibus animatus, ad literarum studia felici adeo successu transit, ut, licet *ἀπαιδευτός*, ingenii solertis
ope, non lingvas solum, Græcam, Latinam atque Gallicam, sed Poelin etiam, Philosophiam, scientiasque præsertim
Mathematicas, & ex his Astronomiam maxime & Geometriam, brevi temporis spatio, & plerasque quidem *ἀντιθέσεις*.

- (1.) *Lit. C. 2. l. C. 3. a. 6.* (2.) *In Lib. de Script. Dan.* p. 109. (3.) V. *Hypomnemata* mea ad Alb. Bartholini librum p. 300., & *Spicileg. il-
lorum* p. 22. (4.) *In Biblioth. Vet. & novæ*, sub *Pinnari* ac *Ursini* nominibus. (5.) T. II. *Dictionarii Hist. & Critici*, P. II., p. 224. *Ed.
prima*, & T. III. p. 2098. *Ed. secunda*. (6.) *C. XIII. v. 8.* (7.) V. *Greg. Leti Vitam illius*. (8.) V. *Franc. Harzi Vitis SS.*, ad d. 22.
Febr., p. 190.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

〇〇〇〇〇〇

106, perquam sibi reddiderit familiares (1.). Scholas enim, sicut ipsemet, *rufficum* se vocans *Dithmarsum*, in *Tractatu paulo ante laudato* (2.), testatur, *uti fuis hortum, percurrit, & vix a limine saluavi, sed a strova illico in remp. literariam, singulari quodam futo aut genio, irrumpi*. In Mathesi & Astronomia tamen doctorem suum fuisse agnoscit Iustum Byrgium, Helvetium, Gvilhelmi (non Philippi, quem in hujus olim (3) locum memoris substitui videlicet) & Mauriti, Hassiae Landgravorum, Mechanicum & horologiarium, quem *artificis artificiosissimi, summi Astronomi, Geometra ac Mechanici, nec non Praeceptoris instructorisque sui in Astronomica exercitii fidelesim, longevae charissim, dignatus est elogio* (4.). Patroni studiorum juveni obtigerunt Henr. Razovius, Prorex Cimbricus, & eruditior Mzenas, cujus sumptu ac auspicio primi factus ingenii ipsius, Evergetz huc inscripti, *Grammatica sc. Latina A. 1580. & Geodesia Razoviana A. 1583.*, lucem viderunt publicam (5.). & Gvilhelmus, Hassiorum Princeps, fideralis doctrinam amantissimus pariter atque peritissimus, cui *se unico ac soli plerumque, ac fere omnia illa, quae in Astronomiciis fiat, accepta referre* profiteri non dubitavit (6.). E patria digressus, vitam juvenum informatione toleravit nobilissim, & in Dania quidem anno 1584., cujus M. Septembri Ericum Langium, Virum nobilem, herumque suum, Tychonem Braheum, inclytum Astronomiz institutorem, in arce Huenz insulz Uraniburgica invicentem, est comitatus (7.). In hoc itine Tychoni, quem *de se quam optime meritum esse, in medio certaminis contra illum literarii zeltu, haud ausus est diffiteri* (8.), primum innotuit, sed exiguum discessum retulit gratiam. Publice enim ab illo, uti fufius deinceps narrabitur, quod hypothefin suam Astronomicam, quaz delineationem in scheda quadam repererat, sibi tunc furripuerit, & leviter postea immutatam, velut inventum proprium, in aula Hassiaca, & aliis Germaniz locis, furti hujus ignaris obtrufit, est accusatus. Quod plagii crimen nofter quidem falso sibi impingit, respondit, nec tamen inficias ire potuit, se, Uraniburgi commorantem, domunculam Tychonis deprimxisse, & carmina quzdam, ignaro illo descripta, chartulis illevisse, nocte autem discessum penultima, ab ejus ministris, Domini haud debite instinctu, sibi surreptis (9.). Nec publice gloriarier erubuit (10.). Tychonem, praesente Langio, ad certamen de rebus Geometricis a se provocatum, quod nudis esset hujus scientiae, istud detrectasse, seque postea odio perfectum esse irreconciliabili. Patet autem ex haecenus allatis, Tychoni ipsi nunquam eum esse famulum, & perperam proinde, cum a Christoph. Rothmanno (11.) pro Chalcographiz illius Uraniburgiz typotheta fuisse habium, tum a Georg. Rollenhagio, Gymnasiiarcha Magdeburgensi, *miniftrum ejusdem fugitivum*, in literis ad illum fuis (12.), appellatum. Quorum utrique ipsemet publice, fatisque mordaciter, A. 1597. contraxit (13.). E Dania in Pomeraniam A. 1585. delatus, in extremis hujus versus Poloniam finibus, Georg. Svavenii & Andreaz a Walde, Virorum nobilium, filios in Grammatica & Arithmetica infirmum, ac Kal. Oct. novum, si ipsi credas, *Syftema excogitavit Astronomicum* (14.). Istud A. 1586. Magdeburgi, intransitu, Georg. Rollenhagio, a quo humaniter se esse exceptum, & viatico sponte donatum, testatur (15.). & deinde, Kal. Maji, in aula Castellana, Gvilhelmo, Hassiz Landgravo, detexit. Quem, structura ejus orichalca, a Iusto Byrgio, Mechanico fuso, confecta, cum suo hanc munere rite perfungo, summa cum admiratione, observasset, hilari se fronte, & grato satis animo, itidem esse complexum perhibet (16.). Non fatiscit tamen Christoph. Rothmanno, Principis Mathematico, qui illum, Tychonem, amicum suum, convitis, coram pictoribus, aliisque, quorum sodalio gaudebat, opificibus, ausum proscindere, repressit, & Tychoni, de invento, quod jactabat, multo certiori per epistolam reddito, sua sibi vindicandi praebuit occasionem (17.). Castellis, ubi Principis benignitate aliquandiu erat sustentatus, in Academiam migravit Argentinensem, & patronos nactus Melch. Junium, Rectorem, Laur. Tuppium, Jctum, & Dav. Wolkenstenium, Matheseos Professore, hujus permisso, A. 1587. & sequenti biennio, studiosos in Mathesi privatum instituit, auditorumque sumptibus, ob inopiam (18.), A. 1588. *Fundamentum Astronomicum*, & A. 1589. *Metamorphofin Logice*, Scholarchis inscriptam Argentinensibus, edidit. Pragam tandem Bohemorum non multo post a Rudolpho II., Imperatore, evocatus, non Mathematici solum aulici dignitatem, fed, teste Tych. Braheo (19.), Matheseos etiam in Academia professionem, obtinuit, & patrono praesertim gavifus est Jac. Curcio, Consiliario Rudolphi intimo, & S. Rom. Imp. Procancelario, ejusdem peritissimo. Cui, A. 1594. defuncto, carmine ab ipso parentatum est herico. Suam in muneribus hifce *avapevav ipse, in Tr. de Hypothesibus Astronomicis* (20.), verbis depradicavit sequentibus: *Me minime esse impostorem* (pecuniae cupidum), *ipsam Caesarum sacrosanctam majestatem, muneribus me aliquoties clementissime ornare volentem, perque suos Camerarios miniftris invitante, meque semper amplexu, atque omnino nihil, prater ordinarium stipendium, inhiassse, scientem, appello, testemque voco.* Quz tamen conciliari vix possunt cum Epilogo ejusdem libelli de paupertate sua, quz plura propriis exculso sumptibus adiacere prohibuerit auctaria, & Principum magnatumque quorundam, ne obulo quidem conatus suos sublevantium (quibus ingenia sordida, iliberalia, servilia, humi, more opificum, reptantia, magisque ad rasra, quam ad astra, idonea, exprobrat), tenacitate, quverlo, propter partem, partem vero metrico (21.). Tractatum hunc de Hypothesibus Astronomicis, fuis A. 1597. Pragz impensis editum, tot in adversarios, praesertim vero Tych. Braheum, calumnias, mendacis, scommatis & dieteris, icurra, quam homine eruditio, dignioribus, opplevit, ut Joh. Jessenius, Medicus doctissimus (22.), sequens de illo merito nullis videatur iudicium: *Ante annos pauculos, quidam ingeniosus & doctus, sed absque religione & virtute homo terricum & famosum contra praestantissimum hunc virum (T. Braheum) divulgavit scriptum, quale, in hoc genere, non vidit antiquius, nec fortassis unquam spectatura est posteritas. Non fuit fuerat infamatori illi plagium committere literarium, & Tychonis hypothefin, Uraniburgi repertam, falsarie pro proprio invento venditare; nisi etiam Virum aviti generis, summae eruditionis, inculpatissime vitae, cum tota ipsis honestissima familia, sexcentis contumelias, & totidem mendacis, apud alios, si non deformatum, suspensum saltem, reddidisset. Et profecto jure actum cum hoc fuisset, velut etiam jam agi coepit fuerat, nisi mors aevam illam singulari beneficio affecisset, & poene subduxisset commercium. Tot scilicet in Tychonem injuriarum, ac rumorum de illo mendacissimorum, privatis spardorum sermonibus, cum Raimarus sibi esset conficius, Viri hujus illustis, in aulam Pragensem a Rudolpho II., Imperatore, A. 1598. evocati, adventum, sicut ipse Tycho facturum eum esse solet jam, in Epitola ad Christ. Longomontanum, coniecerat (23.), noluit opperiri, fed, metu actionis adversus se forensis, poemarumque imminutionem, Praga se, aliquot, antequam*

(1.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarfiae*, Lib. III. c. 7., p. 266. p. IV. *Isagoges* metz ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 3., p. 628. 629., & Seb. Kortholzi, hanc secuti, *Diff. de Studio Senili* p. 31. (2.) *Lit. G. z. a.*, (1.) *F. IV. Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 12., p. 620. (4.) V. *Epp. dedicataria Tr. de Hypoth. Astron. & Fundamenti Astronomici*. (5.) V. Scripta ipsius & Pet. Lindebergii *Hypotyposin Razovianam*, c. 1., p. 6. (6.) in *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 9. (7.) V. Tych. Braheii *Ep. ad Obr. Rothmannum*, A. 1589. inscriptam, *Lib. I. Epp. Astron.* p. 140. Pet. Gallendi *Lib. II. de vita Tychonis* p. 10., & ipsius Reimari *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 8. (8.) in *eadem Ep. Dedic.* p. 7. (9.) V. *Tr. de Hypoth. Astron. lit. F. z. a.* (10.) in *Carminibus*, *idem Tractatu praefixo*. (11.) in *Epist. ad Tychonem*, A. 1586. scripta, *Lib. I. Epistolae hujus Astron.* p. 31. & apud Gallendum *Lib. V. de vita Tychonis* p. 166. (12.) *septe Tychonis*, in *Ep. ad Rothmannum*, n. 7. laudata. (13.) in *Tr. de Hypoth. Astron. lit. E. z. a. F. z. a. F. z. a.* (14.) V. *eundem Tr. lit. D. z. b. E. z. a. & Ep. Dedic. ejusdem* p. 3. (15.) V. *eundem Tr. lit. F. z. a.*, & Tychonis *Epistolam*, n. 7. allegatam. (16.) V. *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 3. 4. 5. (17.) V. *eundem Dedic. p. 4. 5.*, & *Tr. ipsum lit. E. z. a. b.*, Rothmanni *Epistolam*, n. 11. laudatam, & Gallendum *I. c.*, *L. z. p. 10.*, ac *L. p. 100.* (18.) V. *Ep. Dedic. Fund. Astron.* (19.) in *Ep. ad Christ. Longomontanum*, laudata a Gallendo *I. c.*, *Lib. V.*, p. 10. (20.) *lit. F. z. a.* (21.) *lit. K. z. a.* (22.) in *Or. de vita & morte Tych. Braheii* p. 11. 12. (23.) V. Gallendum *I. c.*, *Lib. V.*, p. 100.

tequam adversarius hanc ingrederetur, septimanis, clam alio subduxit. De qua illius fuga Tycho, illuc delatus, A. 1599. Longomontanum suum, qui professionem Matheseos Pragensis, a Raimaro desertam, votis destinabat tacitis, verbis denuo certiores reddidit sequentibus (1.): *Ceterum de sera ista Diabmarfca, nimis esset & bruta, ut quidam subjungam, licet indigna sit, cuius recorderis, scias istam, ante aliquot septimanas, prout nuper rescivi, Praga se subduxisse, siue male sibi conscia, & quod iustus poenas per legeret, formidaret, siue quid aliud finis suo, latenter more suo, ruminnans. Sed investiganda tamen suo tempore per otium, atque in ius perirabenda, quod etiam optimi quique Praga fuerunt. Sed hoc metu Raimarum liberavit mors opportuna, quæ, teste Jesenio (2.), profugum paulo post, eodem, nisi fallor, anno 1599., incertum quo in loco, oppressit vivisque exemit.*

Ansam simultatis inter illum & Tychonem, uti jam ante monuimus, præbuit Systema, quod noster inventum a se esse jactabat, Tycho autem sibi ab illo surreptum contendebat, Astronomicum, a Gvilh. Gilberto (3.), Pet. Gassendo (4.), Joh. Andr. Bosio (5.), Sam. Reyhero (6.), & qui huic sua debet, Georg. Paschio (7.), aliisque, passim obiter memoratur, ab ipso tamen autem fufius, in *Fundamento Astronomico*, A. 1588. descriptum, & A. 1597., contra Tychonem, Christoph. Rohmannum & Helisum Röslinum, in *Tr. de Hypothesibus Astronomicis*, dictione serme scurrili, defensum. Hoc, ab Hypothesi Tyconica vix discrepans, nisi quod in eo terra, in medio mundi, circa proprium axem, singula esse mobilis, noster, in scripto posteriore (8.), & præfixa illi ad Mauritium, Hasslorum Principem, epistola (9.), in extremis, a se, Pomerania finibus, Kal. Oct. A. 1587., cum Nicol. Copernici *Revolutionum libros* diligentius evolvisset, ternaque Ptolemy, Aristarchi, siue Copernici, hunc secuti, & Apollonii Pergæi, hypothesi inter se contulisset; ac harum ultimam inventisset, excogitatum esse, perhibet. A. seq. 1586., Kal. Maji, Castellis Gulielmo, Hassæ Landgrævio, istud a se narrat esse detectum, & cum structura ejus orichalcæ, a Justo Byrgio confecta, munere suo, in prima illa generali, adhuc licet rudi, delineatione, rite pertingeretur, adeo placuisse, ut summa cum admiratione & læticia exclamaverit: *Dii boni! quot summa excellentiaque ingenia Italia advenire excogitareque præsumere ac tentare! tamen nulli adhuc simile quicquam præstare, vel perficere, potuit. Sicut mire misereque fecerim. Jam vero, præter spem expectationemque omnem, Deus, dans cui vult, per hominem plane ignotum, nulliusque auctoritatis & asseritionis, eque nefcio quo angulo terræ prorumpentem, & ex improviso nos accedentem, tanta, tamque sepe ac tot votis, nobis operata & benigne clementis sineque nos beare dignatur. Systema hoc suum, una cum aliis Principis ac Byrgii arcanis, a Christ. Rohmanno (quem Rotzmannum scoptice semper appellat), Astronomo aulico, gloriam sibi istam invidente, Tychoni, ex eunte A. 1587., per Epistolam, inter Astronomicas Tychonis obitus, fuisse at proditum, sed velut proprium, & a semet ipso, unacum aliis hypothesibus nonnullis, excogitatum; Tychonem vero idem, leviter immutatum, edita in versum, ut in ipsam Apollonii Pergæi transiret hypothesin, a Martino Capellæ Copernico (10.) jam descriptam, in responso, sibi postliminio, velut suum inventum, vindicare, ac Raimarum, ab eodem jam factum alieniorem, illius furto in Huena sibi subrepti insimulare, haud esse verum. Ultimum accessisse ad id Helisum Röslinum, & in libro de opere Creationis, A. 1597. publicato, eandem Astronomicam & Tychonis hypothesin, plagio impudenti, pro sua vendicare, & Raimarum simul convictis adori, non erubuit. Hæc nostri de certamine ipso relato, in compendium contracta, dicenda præterea a Tychoni adversarii narratione distat, quam verbis ipsius propriis, in Epistola ad Rohmannum A. 1589. exarata, & Libro I. Epistol. Astron. (11.) inserta, obviis, a Raimaro autem, in *Tr. de Hypoth. Astron.* (12.), repetitis, & notis quavisque Apologeticis, margini adjectis, pro virili confutatis, proponemus: *Mirabar, inquit, valde ab initio, cum legerem in tuis literis, Illustrissimo Principi hæc meas hypothesi prius cognitæ fuisse, ut pote qui eas in avotum quodam expressas haberet. Neque satis cogitare potui, qui id fieri posset, siquidem optime mihi conscius essem, me a nullo mortalium has cognovisse, priusquam ipsemet ex observationibus eo perduceret, quodque interea mecum latuerint antea non publicæ. Verum, postquam libellus (Fundamentum sc. Astronomicum) istius Ursi Diabmarfci, quem aliquando, in quibusdam ad me datis literis, digno elogio ornasti, impurum appellans nebulonem, mihi transmissus esset, idque a doctissimo Viro, D. Georg. Rollenbagio, Magdeburgi degenti, qui etiam dudum antea indicaret, has nostras hypothesi sibi, ante biennium, a quodam meo fugitivo ministro communicatas esse. Ideoque sciens a me primam inventas, dolensque Ursum istum sibi immerito eas attribuere, librum illum mihi innotescere voluit, ut furum illum cognoscerem, & ab aliis foras eliminata mihi denuo offererem. Ex isto satis perspexi, unde hæc ad vos pervenerit revolutionum collectio ordinatio; siquidem iste plagiarium referat, se, ante triennium fere, postquam hanc in angulo quodam regni Polonie excogitasset (intellige potius in insula regni Danie, Huena, quando A. 1584., in Septembri, cum nobilissimo Viro, D. Erico Lange, amico meo singulari, cui tunc inserviebat, hic adfuisset, apud me clam exceptas, ut quædam etiam alia), Illustrissimo Principi Hassæ obtulisse, atque ab ipsius Celsi, artificis, Justo Byrgio, in orichalcicum avotum redactas esse. Sed satis prodit furtum suum iste impostor, unaque ignorantiam rei, quam vendidit. Dum enim orbem Martis totaliter Solem ambientem delineat, imitatur falsam quandam designationem, quæ nefcio qua incuria hæc ita depicta erat, atque ob id, tanquam inepta, alicubi inter chartas meas projecta, quam etiamnum ad manus habeo, eodem nomine requisitam, ut certo id ipsum pateret. Cumque vitium istud, in schemate depingendo commissum, emendare nequivisset, sufficerent intelligentibus notum reddit, se eam inventionem non intelligere, multo minus ejus auctorem esse, uti hic congruissimè sibi impudenter arrogare, & Illustrissimo Principi Wilhelmo, tanquam propriam excogitationem, dedicare, non erubuerit. Multa insuper alia habet in isto libello, quæ, licet non omnia hinc abstulerit, tamen partim a vobis, partim ab aliis Mathematicis in Germania, siue clam, siue palam, corrasit, adeo ut, si aliena demantur, nihil fere restet, quod suum erit. Sed faciat illi eum suo plagio, tibi & aliis eruditiss, apud quos aliquando fuit, quis sit, & quam perfidie frontis arrogancie nugator, satis perspicuus. Hæc Braheus, & cuius epistola suas de eodem certamine narrationes Pet. Gassendus (13.) excerptit, in illius partes, quam Raimari, quem circumstantiæ complures, fuga spontanea, mentis index male conficiæ, & ipsi in defensione ipse inconstantia, plagii suspectum merito reddiderunt, cum plerisque eruditiss, longe pronior. Homo certe noster fuit satis quidem ingeniosus, & in literis etiam humanioribus, ac antiquorum lectione, versatus, sed doctrinam, quod rōis ὁυφαιδίστης & αὐτοδιδάκτορος solenne est, ad scribendum attulit indigestam, styloque (cuius censuram, adversus Tychonem & Rohmannum, inepte nihilominus sibi arrogavit) usus est minus castigato, ad παρρησίαν contra se præstantiores nimiam, calumnias & sarcasmos mordaces, jocosque & ineptias scurriles, proclivi, ac moribus Auctoris fide, quos Ant. Heimreichius jam notavit (14.), agreffibus & inurbanis haud dissimili. Apposite factis Nasonis de Ennio iudicium, si leviter immutaveris, in eum quadrabit:**

Ingenio est magnus, moribus, arte, rudis.

Ο ο ο ο ο 2

Nec

- (1.) apud Gassendum l. c. p. 166. (2.) l. c. p. 17. 12. (3.) Lib. II. Physiologie nova, c. 10, & 20., teste Bosio, max. allegando. (4.) passim in Vita Tyconis. (5.) Diss. III. de statu Europæ, sub finem Introductionis in notis. v. c. 378. (6.) in Diss. de Mundo, c. 7., lit. F. 1. a. b., & c. h., lit. G. 1. a. (7.) in Tr. de Curia byjus sculi Inventis, c. 6., p. 171. 172. Ed. prima. (8.) lit. C. 3. a. D. 2. b. D. 4. b. (9.) p. 3. 8. (10.) Lib. I. c. 10., Lib. III. c. 35., & Lib. V. c. 35. (11.) p. 140. & seq. (12.) lit. E. 4. F. 1. 2. 3. (13.) in Vita Tyconis, l. 2. p. 19., l. 3. p. 77. 98., & L. 5. p. 166. (14.) in Chronica Diabmarfci, Lib. III., c. 7. p. 286.

106, perquam sibi reddiderit familiares (1.). Scholas enim, sicut ipsemet, *rufficum* se vocans *Dithmarsum*, in *Tractatu* paulo ante laudato (2.), testatur, *ut sibi hortum, percurrit, & vix a limine salutaris, sed a stroa illico in temp. literariam, singulari quodam futo aut genio, irrupit*. In Mathesi & Astronomia tamen doctorem suum fuisse agnoscit Iustum Byrgium, Helvetium, Gvilhelmi (3.) locum memorum subtilius vito) & Mauriti, Hassiae Landgraviorum, Mechanicum & horologiarium, quem *artificis artificiosissimi, summi Astronomi, Geometra ac Mechanici, nec non Praeceptoris instructorisque sui in Astronomicis exercitiis fidelissimi, longaeque charissimi*, dignatus est elogio (4.). Patroni studiorum juveni obtigerunt Henr. Ramovius, Prorex Cimbricus, & eruditiorum Macenas, cujus sumptu ac auspiciis primi factus ingenii ipsius, Evergetz huic inscripti, *Grammatica & Latina* A. 1580., & *Geodesia Ramoviana* A. 1583., lucem viderunt publicam (5.). & Gvilhelmus, Hassiorum Princeps, sideralis doctrinae amantissimus pariter atque peritissimus, cui *se unico ac soli plerumque, ac fore omnia illa, quae in Astronomicis fiat, accepta referre* profiteri non dubitavit (6.). E patria digressus, vitam juvenum informatione toleravit nobilium, & in Dania quidem anno 1584., cujus M. Septembri Ericum Langium, Virum nobilem, herumque suum, Tychonem Braheum, inclytum Astronomicum instauratorem, in arce Huenz insulz Uraniburgica invidentem, est comitatus (7.). In hoc itinere Tychoni, quem *de se quamoptime meritum esse, in medio certaminis contra illum literarii zelum, haud ausus est diffiteri* (8.), primum innotuit, sed exiguum discessurus retulit gratiam. Publice enim ab illo, uti fustus deinceps narrabitur, quod hypothese suam Astronomicam, cujus delineationem in scheda quadam repererat, sibi tunc surripuerit, & leviter postea immutatam, velut inventum proprium, in aula Hassiaca, & aliis Germaniae locis, furti huius ignaris obtrufert, est accusatus. Quod plagii crimen nosse quidem falso sibi impingit, respondit, nec tamen inficias ire potuit, se Uraniburgi commorantem, domunculam Tychonis deprimxisse, & carmina quaedam, ignaro illo descripta, chartulis illevisse, nocte autem discessum penultima, ab ejus ministris, Domini haud dubie instinctu, sibi surreptis (9.). Nec publice gloriarum erubuit (10.). Tychonem, praeterea Langio, ad certamen de rebus Geometricis a se provocatum, quod rudis esset huius scientiae, istud detrectasse, seque postea odio perfectum esse irreconciliabili. Patet autem ex haecenus allatis, Tychoni ipsi nunquam eum esse famulatum, & perperam proinde, cum a Christoph. Rothmanno (11.) pro Chalcographiz illius Uraniburgicae typotheta fuisse habitum, tum a Georg. Rollenhagenio, Gymnasii archa Magdeburgensi, *miniftrum ejusdem fugitivum*, in literis ad illum suis (12.), appellatum. Quorum utriusque ipsemet publice, fatisque mordaciter, A. 1597. contradixit (13.). E Dania in Pomeraniam A. 1585. delatus, in extremis huius versus Poloniam finibus, Georg. Svanenii & Andrex a Walde, Virorum nobilium, filios in Grammatica & Arithmetica infirmuit, ac Kal. Oct. novum, si ipsi credas, Systema excogitavit Astronomicum (14.). Istud A. 1586. Magdeburgi, intransitu, Georg. Rollenhagenio, a quo humaniter se esse exceptum, & viatico sponte donatum, testatur (15.), & deinde, Kal. Maji, in aula Castellana, Gvilhelmo, Hassiae Landgravo, detexit. Quem, structura ejus orithalceae, a Iusto Byrgio, Mechanico suo, confecta, cum suo hanc munere rete persingit, summa cum admiratione, observasset, hilari se fronte, & grato satis animo, itidem esse complexum perhibet (16.). Non latuisse tamen Christoph. Rothmanno, Principis Mathematico, qui illum, Tychonem, amicum suum, convitis, coram pictoribus, aliisque, quorum sodalio gaudebat, opificibus, aulam profcindere, repressit, & Tychoni, de invento, quod jactabat, multo certiori per epistolam reddito, sua sibi vindicandi praebuit occasionem (17.). Castellis, ubi Principis benignitate aliquandiu erat sustentatus, in Academiam migravit Argentinensem, & patronos nactus Melch. Junium, Rectorem, Laur. Tuppium, Jctum, & Dav. Wolckenstenium, Mathematicos Professore, huius permisso, A. 1587. & sequenti biennio, in literis in Mathesi privatum instituit, auditorumque sumptibus, ob inopiam (18.), A. 1588. *Fundamentum Astronomicum*, & A. 1589. *Metamorphosin Logice*, Scholarchis inscriptam Argentinensibus, edidit. Pragae tandem Bohemorum non multo post a Rudolpho II., Imperatore, evocatus, non Mathematici solum aulici dignitatem, sed, teste Tych. Braheo (19.), Mathematicos etiam in Academia professionem, obtinuit, & patrono praesertim gavissus est Jac. Curtio, consiliario Rudolphi intimo, & S. Rom. Imp. Procancellario, ejusdem permissu. Cui, A. 1594. defuncto, carmine ab ipso parentatum est heroico. Suam in muneribus hifce *avilissimae* ipse, in *Tr. de Hypothesibus Astronomicis* (20.), verbis depradicavit sequentibus: *Me minime esse impostorem* (pecuniae cupidum), *ipsam Caesarum sacrosandam majestatem, muneribus me aliquoties clementissime ornare volentem, per quos suos Camerarios ministros invitantem, meque semper amplexu, atque omnino nihil, prae ter ordinarii stipendium, ubiassel, scientem, appello, testemque voco*. Quz tamen consiliani vix possunt cum Epilogo ejusdem libelli de paupertate sua, quz plura propriis exculso sumptibus adhibere prohibuerat auctaria, & Principum magnatumque quorundam, ne obulo quidem conatus suos sublevantium (quibus ingenia fordidata, iliberalia, servilia, humi, more opificum, repantia, magisque ad rassa, quam ad astra, idonea, exprobrat), tenacitate, quverlo, profanoque partem, partim vero metrico (21.). Tractatum hunc de *Hypothesibus Astronomicis*, suis A. 1597. Pragae impensis editum, tot in adversarios, praesertim vero Tych. Braheum, calumnias, mendacis, scomatis & dieteris, fctura, quam homine erudito, dignioribus, opplevit, ut Joh. Jessenius, Medicus doctissimus (22.), sequens de illo merito nullis videatur iudicium: *Ante annos pauculos, quidam ingeniosus & doctus, sed absque religione & virtute homo terribilis & famofum contra praesentissimum hunc virum (T. Braheum) divulgavit scriptum, quale, in hoc genere, non vidit antiquitas, nec fortassis unquam spectatura est posteritas. Non sat fuerat insamatori illi plagium committere literarium, & Tychonis hypothesin, Uraniburgi repertam, falsarie pro proprio invento venditare; nisi etiam Virum aviti generis, summe eruditissimum, inculpatissime vitae, cum tota ipsius honestissima familia, sexcentis communiis, & totidem mendaciis, apud alios, si non deformatum, suspectum saltem, reddidisset. Et profecto iure aeternum cum hoc fuisset, velut etiam iam ad coepum fuerat, nisi mori servam illam singulari beneficio effecisset, & poene subduxisset communiis summe. Tot scilicet in Tychonem injuriarum, ac rumorum de illo mendacissimorum, privatis sparsorum sermonibus, cum Raimarus sibi esset confcius, Viri huius illustis, in aulam Pragensem a Rudolpho II., Imperatore, A. 1598. evocati, adventum, ficut ipse Tychonem facturum eum esse soleter jam, in Epistola ad Christ. Longomontanum, coniecerat (23.), noluit opperiri, sed, metu actionis adversus se forensis, poematumque imminentium, Praga se, aliquot, antequam*

(1.) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmariae*, Lib. III. c. 7., p. 286., P. IV. *Isagoges* men. ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 3., p. 628. 629., & Seb. Koryholdi, hanc secuti, *Diff. de Studia Senilis* p. 31. (2.) *Lit. G. 2. a.* (3.) P. IV. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 12., p. 620. (4.) V. *Exp. de-dicatoria Tr. de Hypoth. Astron. & Fundamenti Astronomici*. (5.) V. *Scripta ipsa* & Pet. Lindebergii *Hypothese Ramoviana*, c. 3., p. 65. (6.) in *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 9. (7.) V. Tych. Brahe Ep. ad Chr. Rothmannum, A. 1589. scriptam, Lib. I. *Ep. Astron.* p. 149. Pet. Gallendi Lib. II. de vita Tychonis p. 50., & ipsius Reimari Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron. p. 8. (8.) in *eadem* Ep. Dedic. p. 7. (9.) V. *Tr. de Hypoth. Astron.* lib. F. 2. a. (10.) in *Carminibus*, eidem *Tractatu* praefixo. (11.) in *Epist. ad Tychonem*, A. 1586. scripta, Lib. I. *Epistolae* huius Astron. p. 3., & apud Gallendum Lib. V. de vita Tychonis p. 166. (12.) *teste Tychoni*, in *Ep. ad Rothmannum*, n. 7. laudata. (13.) in *Tr. de Hypoth. Astron.* lib. E. 3. a. F. 2. a. F. 2. a. (14.) V. *comend. Tr. de Hypoth. Astron.* lib. E. 3. a. F. 2. a. (15.) V. *comend. Tr. de Hypoth. Astron.* lib. E. 3. a. F. 2. a. (16.) V. *Ep. Dedic. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 3. a. 5. (17.) V. *comend. Tr. de Hypoth. Astron.* p. 3. a. 5. (18.) V. *Ep. Dedic. Fund. Astron.* (19.) in *Ep. ad Christ. Longomontanum*, laudata a Gallendo l. c., Lib. V. p. 159. (20.) *Lit. F. 2. a.* (21.) *Lit. K. 1. a.* (22.) in *Or. de vita & morte Tych. Brahe* p. 11. 12. (23.) V. Gallendum l. c., Lib. V. p. 159.

tequam adversarius hancingeretur, septimanis, clam alio subduxit. De qua illius fuga Tycho, illic delatus, A. 1599. Longomontanum suum, qui professionem Matheseos Pragensem, a Raimaro desertam, votis destinabat tacitis, verbis denuo certiore reddidit sequentibus (1.): *Ceterum de sera ista Diabmarisca, nini essera & bruta, ut aliqua subjugam, licet indigna sit, cuius recordetur, scias istam, ante aliquot septimanas, prout nuper reficvi, Praga se subduxisse, fore male sibi conscia, & quod iustas poenas per leges formidaret, siue quid aliud sinu suo, latenter more suo, ruminau. Sed inuestiganda tamen suo tempore per otium, atque in ius pertrahenda & punianda, quod etiam optimi quique Praga fudent. Sed hoc tempe Raimarum liberavit mors opportuna, qvz, teste Jellesio (2.), profugum paulo post, eo dem, nisi fallor, anno 1599., incertum quo in loco, oppressit vivisque exemit.*

Ansim simulatibus inter illum & Tychonem, un jam ante monuimus, prubuit Systema, quod noster inventum a se esse jactabat, Tycho autem sibi ab illo surreptum contendebat, Astronomicum, a Gvilh. Gilberto (3.), Pet. Gassendo (4.), Joh. Andr. Bosio (5.), Sam. Reyhero (6.), & qui huic sua debet, Georg. Pafchio (7.), aliisque, passim obiter memoratum, ab ipso autem fusius, in *Fundamento Astronomico*, A. 1588. descriptum, & A. 1597. contra Tychonem, Christoph. Rohtmannum & Helisum Roslinum, in *Tr. de Hypothesibus Astronomicis*, dictione ferme scurrili, defensus. Hoc, ab Hypothesi Tychonica vix discrepans, nisi quod in eo terra, in medio mundi, circa proprium axem, singatur esse mobilis, noster, in scripto posteriore (8.), & prefixa illi ad Mauritium, Haforum Principem, epistola (9.), in extremis, a se, Pomerania finibus, Kal. Oct. A. 1585., cum Nicol. Copernici *Revolutionum libris* diligentius evolvisset, ternasque Ptolemy, Aristarchi, siue Copernici, hunc secuti, & Apollonii Pergai, hypothesi inter se contulisset, & harum ultimam invenisset, excogitatum esse, perhibet. A. seqv. 1586., Kal. Maji, Cassellii Gulielmo, Hassiz Landgravo, istud a se narrat esse detectum, & cum structura ejus orichalcea, a Justo Byrgio confecta, munere suo, in prima illa generali, adhuc licet rudi, delineatione, rite perferretur, adeo placuisse, ut summa cum admiratione & laetitia exclamaverit: *Dit boni! quot summa excellentiaque ingenia Italia adinvenire excogitareque presumsse ac tentaverit! tamen nulli adhuc simile quicquam prestare, vel perficere, potuit! Sicut mirre misereque se turserunt. Jam vero, preter spem expectationemque omnem, Deus, dani cui vult, per hominem plane ignotum, nulliusque autoritatis & affirmationis, eque nescio quo angulo terre & prorumpentem, & ex improviso nos accedentem, tanta, tamque sepe ac tot votis, nobis optata re benigne clementisimeque nos beare dignatur. Systema hoc suum, una cum aliis Principis ac Byrgii arcanis, a Christ. Rohtmanno (quem Rohtmannum scilicet semper appellat), Astronomo aulico, gloriam sibi istam invidente, Tychoni, exeunte A. 1587., per epistolam, inter Astronomicas Tychonis obviae, fuisse illi proditum, sed velut proprium, & a semet ipso, unacum aliis hypothesibus nonnullis, excogitatum; Tychonem vero idem, leviter immutatam, scita in verum, ut in ipsam Apollonii Pergai transiret hypothesin, a Martino Capella 3. Copernico (10.) jam descriptam, in responsoriis, sibi postliminum, velut suum inventum, vindicare, ac Raimarum, ab eodem jam factum alieniorum, illius furto in Huena sibi furepti insinulare, haud esse verum. Ultimam accessisse addit Helisum Roslinum, & in libro de *opere Creationis*, A. 1597. publicato, eandem Apollonii & Tychonis hypothesin, plagio impudenti, pro sua venditare, & Raimarum simul convictis adori, non erubuisse. Hzc nostri de certamine istius relatio, in compendium contracta, dicitur ad p. 250. a Tychonis adversarii narratione dissidet, quam verbis ipsius propriis, in Epistola ad Rohtmannum A. 1589. exarata, & *Libro I. Epistol. Astron.* (11.) inserta, obviis, a Raimaro autem, in *Tr. de Hypoth. Astron.* (12.), repetitis, & notis qualibuscunque Apologeticis, margini adjectis, pro virili confutatis, proponemus: *Mirabar, inquit, valde ab initio, cum legerem in tuis literis, Illustrissimo Principi hasce meas hypothesi prius cognitae fuisse, utpote qui et in avotum quodam expressas haberet. Neque satis cogitare potui, qui id fieri posset, siquidem optime mihi conscius essem, me a nullo mortalium has cognovisse, prout quum ipsemet ex observationibus eo perducebat, quodque interea mecum lauerint antea non publicate. Verum, postquam libellus (Fundamentum scilicet Astronomicum) istius Urbi Diabmarisci, quem aliquando, in quibusdam ad me datis literis, digno elogio ornasti, impurum appellans nebulonem, mihi transmissus esset, idque a doctissimo Viro, D. Georg. Rollenhagenio, Magdeburgi degeni, qui etiam dudum antea indicarat, has nostras hypothesi fuisse, autem biennium, a quodam meo fugitivo ministro communicatas esse. Ideoque sciens a me primum inventas, dolensque Ursum ipsum sibi immisso eas attribuisse, librum illum mihi immoscere voluit, uti futurum illud cognoscerem, & ab aliis foras eliminata mihi denuo assererem. Ex isto satis perspexi, unde hec ad vos pervenerit revolutionum celestium ordinatio; siquidem iste plagiarium referat, se, ante triennium fere, postquam hanc in angulo quodam regni Poloniae excogitasset (intelligit potius in insula regni Damie, Hucna, quando A. 1584., in Septembri, cum nobilissimo Viro, D. Erico Lange, amico meo singulari, cui tunc inserebat, hic adfuisset, apud me clam exceptas, ut quodam etiam alia), Illustrissimo Principi Hassie obtulisset, atque ab ipso Celsi, artificis, Justo Byrgio, in orichalceum avotum redactas esse. Sed satis prodiit furtum suum iste impostor, unaque ignorantiam rei, quam venditat. Dum enim orbem Martis totaliter Solem ambiens delineat, imitatur falsam quandam designationem, quae nescio qua incuria hic ita depicta est, atque ob id, tanquam inepta, alicubi inter chartas meas projecta, quam etiamnum ad manus habeo, eodem nomine registratis, ut certo id ipsum pateret. Cumque vitium istud, in schemate depingendo commissum, emendare nequivisset, sufficienter intelligentibus notum reddidit, se cum inventionem non intelligere, multo minus ejus autorem esse, ut ut hic conquisitam sibi impudenter arrogare, & Illustrissimo Principi Wilhelmo, tanquam propriam excogitationem, dedicare, non erubuerit. Multa in super alia habet in isto libello, quae, licet non omnia hinc abstulerit, tamen parvam a vobis, parvam ab aliis Mathematicis in Germania, siue clam, siue palam, corrasit, adeo ut, si aliena demantur, nihil fere referat, quod suum erit. Sed facillae ille cum suo plagio, tibi & aliis erudit, apud quos aliquando fuit, quis sit, & quam perfridre frontis arrogansque nugator, satis perspexit. Hzc Braheus, & cujus epistola suas de eodem certamine narrationes Pet. Gassendus (13.) excerptit, in illius partes, quam Raimari, quem circumstantiae complures, fuga spontanea, mentis index male conkiz, & ipsa in defensione sui inconstancia, plagii suspectum merito redderunt, cum plerisque erudit, longepromiori. Homo certe noster fuit satis quidem ingeniosus, & in literis etiam humanioribus, ac antiquorum lectione, versatus, sed doctrinam, quod totis & vanae & vanae solenne est, ad scribendum attulit indigestam, stylogoe (cuius, fenud, adversus Tychonem & Rohtmannum, inepte nihilominus sibi arrogavit) usus est minus castigato, ad p. 150. contra fe prastantiores nimium, calumnias & sarcasmos mordaces, jocosque & ineptias scurriles, proclivi, ac moribus Autoris sui, quos Ant. Heimreichius jam notavit (14.), aegrestibus & inurbanis haud dissimili. Apposite satis Nasonis de Ennio iudicium, si leviter immutaveris, in cum quadrabit:**

Ingenio est magnus, moribus, arte, rudis.

O o o o o 2

Nec

- (1.) apud Gassendum l. c. p. 166. (2.) l. c. p. 11. 12. (3.) Lib. II. *Physiologia nova*, c. 10. & 20., teste Bosio, max allegando. (4.) *passim in Visa Tychonis*. (5.) *Diff. III. de fluxu Europae, sub finem Introductionis in notit. rerump.*, p. 358. (6.) in *Diff. de Mando*, c. 7. lit. E. 1. a. b. & c. 8. lit. G. 1. a. (7.) in *Tr. de Curvis hujus seculi Inventis*, c. 6., p. 170. 172. *Ed. prima*. (8.) *lit. C. 2. a. D. 2. b.* (9.) *lit. E. 1. a. b.* (10.) *Lib. I. c. 10.*, & *Lib. V. c. 3.*, ac 35. (11.) *p. 140. & seq.* (12.) *lit. E. 4. F. 1. 2.* (13.) in *Visa Tychonis*, L. 2. p. 19., L. 2. p. 77-98., & L. 1. p. 166. (14.) in *Chronico Diabmarisco*, *Lib. III.*, c. 7., p. 286.

Nec immerito proinde Pet. Bælius (1.), eum, in certamine cum Tycho Braheo, mores vitæ, in qua subulcum egit, juvenilis pristinos ostendisse, verbis judicavit sequentibus: *Ence dispute fit paroître, qu'il se ressentait encore des manières de son premier métier; car il s'emporta si brutalement contre Tycho, qu'il s'exposa à un procès criminel.* Stultitiam quoque mentis inepta vaticinandi libidine, & temeraria anni Univerſo huic, & calculo suo erroneo, fatalis futuri, 1573, scil., prædictione, a compluribus impugnata, & ab ipſo demum eventu mendacii convicta, haud obscure prodidit.

Historiam hanc vitæ Raimari, a nemine antehac descriptæ, & variis ipsius & aliorum scriptis, congesti, Epitomenque illius jam olim, *Parte IV. Isagoges ad Hist. Cimbr., c. 6., p. 517., ac c. 12., §. 3., p. 628. 629.,* exhibui; ex ista autem Pet. Bælius, in *Dictionario Historico-Critico, T. II. P. II., p. 1233. 1234. prioris, ac T. III. p. 2998. 2999. posterioris editionis,* Gallice repetit. Conferantur de illo, præter Scriptores jam antea allegatos, Pet. Galsendus in *Vita Tycho. Bruhei, Lib. II. p. 59., Lib. III. p. 77. 98., & Lib. V. p. 151. 159. 166. 231.,* Joh. Franc. Buddeus *T. IV. Lexici Historici p. 648., Hypomnemata nostra ad Alb. Baribolini Lib. de Script. Dan. p. 310.,* istorumque *Spicilegium p. 31-34., & Vinc. Paravicini Singularia de Viris eruditione claris, Cent. I., n. 41., p. 17.*

Joh. Kepleri, Mathematici Cæsarei, Epistola ad eum, Græci d. 15. Nov. A. 1595. scripta, in *Tr. Raimari de Hypothesibus Astronomicis, lit. D. 1. a. b.,* alia autem Theodori Rubei, Scutiferi Apostolici, sub initium mutila, Romæ Kal. Jan. A. 1593. exarata, *ibidem, lit. F. 2. b. F. 3. a.,* legitur.

ELOGIA.

Joh. Keplerus, in *Epist. cirata, eum decus salutis Germaniæ, se illo Præceptore, id est libris ejus, quantum cogniti- onis in Mathematicis habeat, sibi acquiſuisse,* fatetur, & his tandem verbis eundem compellat: *Te mihi notum pridem fecit illustrissima tua gloria, quæ Mathematicos hujus ævi tantum præcedis unus, quantum Ptolemaeus orbis nimia sidera.*

Joach. Rolælechi, Pomeranus, Math. Prof. Friburgensis, in *Carmine, Tractatus nostri de Hypoth. Astron. A. 1597. subjuncto, Mathematicum eum appellat ænicum, & siderum notitia Atlante, Ptolemæo, Copernico, ceterisque Astro- nomis omnibus, jactat esse superiorem.*

M. Phil. Fabricius, in *Elegia ad Dithmarſiam, Sylloge Epicuriorum, Joh. Nannio scriptorum, A. 1617. inserta (lit. B. 6. a.),* ita hanc alloquitur:

Tu quondam Astronomæ unum atque aureum gentis bonorem,

Fovisti, Raimarum Urſaden, gremio.

Doctrinæ monstrum, ingentemque scientiæ abyſſum:

Sed tamen hoc monstrum labe caret vitii.

Ant. Heimreichio (I. c. p. 286.) audit eum gaudere Arithmeticum unum Logicum, det in Mathesi sich sonderlich hat befürgethan.

CENSURÆ.

Tycho Brahe (a quo in Epistola etiam ad Christoph. Rohtmannum, A. 1598. scripta, & a Gassendo, I. c., *Lib. V. p. 166.,* allegata, *Urſina & Dithmarſica bestia* est vocatus) Joh. Jeſſenii & Pet. Bælii, in illum inſectivas duriores in vitæ jam recitavimus historia.

Christoph. Rohtmannus, in Epist. ad Tychonem A. 1586. exarata, & inter hujus *Astronomicas, Lib. I. p. 33.,* edita, impurum eum appellavit *nebulonem.*

Helixius Röslnus, Med. D. & Poliater Hagæncensis, *Hypotheses suas de opere Creationis, seu de Mundo, Francfurti A. 1597. in 4. editas, Raimaro magnam partem opposuit, eique, in præfatione, novas in Astronomia absurditates ex- probravit, ab illo vicissim, in Tr. de Hypothesibus Astronomicis, passim refutatus & exagitatus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Grammatica Latina Ranzoviana, ad Henr. Ranzovium, Proregem Cimbricum, scripta, & sine loci mentione edita A. 1580. in 8. Sumptibus Ranzovii prodit, teste Pet. Lindebergio in *Hypotyposi Ranzoviana, c. 3., p. 65.*

Fundamentum Astronomicum, I. e. Nova doctrina Sinuum & triangulorum, eaque absolutissima & perfectissima, ejusque usus in Astronomica calculatione & observatione. Cui adjuncti sunt: 1. Hypotheses novæ ac veræ morum Corporum mundanorum; 2. Extractio Canonis sinuum, vulgaris quidem, sed solita via facilior; 3. Sectio anguli da- rationis, seu in quolibet partes; 4. Quadratio Circuli demonstrabili ratione, ejusque demonstratio; 5. Solutio Triangulorum usitatorum nova & facilissima ratione; 6. Solutio plerorumque Triangulorum per solam prosthaphæresin; 7. Ejusdem Prosthaphæreseos Apodixis, causâ & demonstratio; Omnibus seculis problemata sane desideratissima, ali- que, prius nec audita, nec antea visa, Paradoxa quamplurima. Argentorati, sumptibus auditorum Autoris, A. 1588. in 4. Senatui dedicatum est Argentinenſi. Quartum ejus additamentum in lucem revocavit & illustravit Pet. Crige- rus, a quo Nicol. Raimari *Tetragonismum circuli, per lineas Fundamento ejus Astronomico insertas, expeditiori stru- ctura productum, Lipsiæ A. 1607. in 4. editum esse, Paulus Bolduanus (in Biblioth. Philof. p. 276.), Thom. Hydius (in Catal. Biblioth. Bodlejane), Lipenius, & alii, testantur. Sextum autem, de solutione plerorumque Triangulorum per solam prosthaphæresin, Christoph. Clavius, Mathematicus & Jesuita Romanus, sub nostri, primi inventoris, no- mine, sed a se auditum, perque omnes casus late deductum, in *Tractatu suo de Astrolabii forma & usu, Romæ A. 1593. in 4. exculo, denuo publicavit. V. Raimari ipsius Tr. de Hypoth. Astron., lit. F. 2. b. F. 3. a. l. 3. a.* Honorifica de scrip- to hoc suo judicâ Theodofii Rubei, Scutiferi Pontificii (illud ingeniosissimum, inventum autem prosthaphæreseos in- geniosum, jucundum, necessarium, & immortalibus dignum gratiis, vocantis), & D. Joh. Georg. Bengkeri, Medici (quo judice liber hic, etsi mole parvus videatur, multa præclara inventa continet), ex utriusque Epistolâ, Autor ipse, in eodem *Tr. de Hypoth. Astron., lit. F. 2. b. F. 3. a. b.,* exhibuit. Apseriorem de illo, ejusque plagis, Tycho Braheus, in Epist. ad Chr. Rohtmannum, A. 1589. tulit censuram, in vitæ jam recitata historia, & a nostro, in *Tr. de Hypoth. Astron.,* fuisse, sed minus solide, refutata. Præter istum Antagonistam etiam nactus est Helixius Röslnus, Med. D. & Poliater Hagæncensis, in *Hypothesibus de opere Creationis, seu de Mundo, Francof. A. 1597. in 4. editis, & Adr. Romanum, Lovanienſem, Math. Prof. Heribipolenſem, in Exercitationibus Cyclicis contra Jos. Scaligerum, Oroni- um Finæum & Raimarum Urſinum, in decem tribus Dialogis, & Heribipoli, eodem A. 1597., in fol. excusis (2.), ejus- dem Fundamenti Astronomici nonnulla refellere aggressos. Quorum illi ab ipſo, anno idem 1597., in *Tr. de Hypoth. Astron.,* ingenti styli acerbitate est responſum, huic autem, honorifice laudato (*lit. H. 2. b.*), verbis incalcatum pau- cissimis, quadrationis circuli, Fundamento adjectæ Astronomicæ, & in *Exercitationibus improbatæ Cyclicis,* autorem inventoremque Simonem a Quercu, se vero tantum interpretem, nec proinde illius loco impugnandum, fuisse.**

Metamor-

(1.) loco mox allegando. (2.) V. de istis Val. Andr. Desſelii *Biblioth. Belg. p. 101.,* Gerh. Joh. Voſſii *Lib. de Scient. Mathem. c. 17., §. 21.,* p. 337., & Pauli Bolduani *Biblioth. Philof. p. 275.*

Metamorphosis Logicæ, in qua rationalis & liberrima ars ab omnibus supervacaneis & superfluis amputatur, solæque necessaria ad percipiendas artes, & intelligendos Autores, indicantur, omniumque, de arte methodicæ Logicæ inanimiter & temere discipulantium, errores deteguntur, cum solida & evidenti demonstratione Syllogismorum necessaria conclusio: Inscripta Reip. Argentiniensis Scholaris, Argentinx A. 1589, in 8. Georg. Draudius, in *Bibliotheca Classica*, sub solo eam *Dialecticæ* titulo allegavit.

Parentatio in pios manes Jac. Curtii, S. Rom. Imp. Procancelarii, & S. Cz. Maj. Consilarii intimi. Pragæ 1594, in 4. Carmen quaternionis unius heriorum.

De Astronomicis Hypothesibus, seu Systemate mundano, Tractatus Astronomicus & Cosmographicus, scitu cum jucundus, tum utilissimus; Item Astronomicarum Hypothesium, a se inventarum, oblatarum & editarum, contra quosdam, eas sibi temerario, seu potius nefario, ausu arrogantes, vindictio & defensio, eque sacris demonstratio, earundemque usus. In quo usu tota genuina Astronomia, ipsiisque Fundamentum Astronomicum, latitat, spectatur; exhibetur ac manifestatur: Cum quibusdam novis subtilissimisque compendiis & artificijs, in plane nova doctrina finium & triangulorum, iterum, jamque altera vice, exhibita: Nec non aliquibus exercitijs Mathematicis jucundissimis, ad solvendum omnibus, & præsertim suis Zolis & fugillatoribus, ob palmam magistratumque Mathematicum, Mathematicisque exercitijs gratia, propositis. Ac denique Problematum totius processus Astronomicæ observationis, seu rationis observandi, *à Caspario*. Pragæ, apud Autorem, absque omni privilegio, A. 1597, in 4. Inscriptus est Mauricio, Hassiz Landgravo, & hypothesin Raimari Astronomicam, in *Fundamento* A. 1588, propositam *Astronomicam*, ulterius astruit, ac contra Tych. Brahe, plagio hanc sibi ab ipso fureptam esse conqvesti, & Christoph. Rohtmanni, Epistolæ de illo mutuas, *Libro I. Astronomicarum* a Tychone Uraniburgi. A. 1596, editas, & Heliszi Röslini (eandem sibi, velut inventum proprium, asserere ausum) *Hypotheses de opere Creationis, seu de Mundo*, Latine Francofurti, *Tractatumque Meteorastrologiæ physicæ, seu Prædictiones Cometæ de imminutibus Imperiorum mutationibus*, Germanice Argentorat. A. 1597, publicatas, Autori suo, stylo perquam maledico & scurrili, vindicat. Præfixa est illi Elegia Raimari in *novam Zoliarum suorum Grammaticam*, vitia quædam Grammaticæ & metricæ, in stylo adversariorum soluto pariter atque ligato observata, pari dicacitate exagitans, & plus justo exaggerans. Ejusdem furfuris, nec minus in illos maledica, sunt Carmina, quæ libello huic Joh. Truncius, Borussus, præxit, & Joach. Rosalechius, Prof. Friburg., subjunxit, Autori turpiter adulantia. Tych. Brahe hoc de scurrili ista adversus se Apologia judicium, in Epistola ad Chr. Longomontanum A. 1598, scripta, legitur, & a Pet. Gassendo (*Lib. V. de vita ejus p. 155*) recitatur: *Vidisti procul dubio plagiarium mei, impuri illius Urli, maledicentissimum scriptum, in quo, præter alia innumera convitia, meo & meorum honori non parci. Ego quidem refutatione illum indignum censeo, cum omnis modestia limites, imo honestatis, longe transcendit: efficiam tamen, ut non impune ferat.* Cui similis Joh. Jessenii de eadem censura, supra in Vitæ jam exhibitæ recentius, potest adjuv.

Chronotheatrum, sive Theatrum Temporis. Pragæ 1597, in fol. & 4. De plagii crimine, ob istud etiam sibi impateto, ita isplemet in *Tr. de Hypoth. Astron.*, lib. 2, b.: *Quidam homines exotici, Pragæ circumstantes, mihi quæ, ut cum mente, tum gente, Germano, invidentes, mendacissime & falsissime de me sparserunt, me omnia, in meo hoc anno edito Chronotheatro, ad verbum, imo & ipsum titulum, ex aliqua edita charta patente, Autore Alano Copo, Anglo, descriptisse: quam tamen chartam a me minime esse visam ego sancte juro, neque eam extare puto. Si forte quis viderit, queso me admoneat, ut cum meo Chronotheatro conferri possit.*

II. GERMANICA.

Geodesia Ranzoviana, Landrechnen und Feldmessen, sammt Messen allerhand Grösse; alles, auf eine leichte, bequeme, und vernünftige und deutliche, beschreiben. Lipsiæ 1583, in 4. Ranzoviana vocatur, quia Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, est inscripta, ejusque auspiciis & sumptibus, teste Pet. Lindebergio (*in Hypotyp. Ranzov.*, c. 3, p. 6.), prodit. Deducta ea est, sicut Autor in *præfatione* significat, non e Canonibus vulgaris, sed ipsis naturæ fundamentis. *Tractatus de Civitatibus Hansaticis in Dithmarsia*, quem una cum illa produxit Alb. Bartholinus, in *Lib. de Script. Dan.* p. 109, & qvi hunc exscriptit, sed A. 1563, in locum 1583, perperam substituit, Mart. Lipenius, in *Biblioth. reali Philologica*, falso tradiderunt, chimæricus est, nec unquam, vel illi adjunctus, vel seorsim a nostro scriptus aut editus, imo ne scribi quidem, cum nullis Dithmarsia civitatibus, sed vicis tantum & pagis, in focus nunquam receptis Hansæaticum, gaudeat, potuit. V. quæ, hanc in rem, in *Hypomnematis ad libellum Bartholini* p. 310, & *Parte IV. Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 6, §. 12, p. 17, ac c. 12, §. 3, p. 628, jam olim a nobis sunt moniti. Pet. Bælio, V. C., qvi, *Tomo II. Dictionarii Historico-Critici*, Rotod. A. 1697, Gallicè editi, *P. II.*, p. 1233, 1234, Vitam Raimari, ex *Isagoge* nostra, & aliis, enarrans, errori Bartholiniano patrocinari voluit, & hoc sine Nicol. Reimerum, scripti chimærici Autorem, Danis a Bartholino annumeratum, a Nicol. Raimaro Urlo nostro, non Dano, sed Dithmarsio, ac proinde a Bartholino, si ipsum audias, haud celebrato, diversum esse, contendit, in *Hypomnematum ad lib. Bartholini Scriptælegio*, p. 31-34, & recentiori *Isagoges ad Hist. Cimbr. Proæmio*, p. 57-58, abunde itidem est fuisse factum. Non enim solum, ac adjecta *Geodesia Ranzoviana* mentione, nostrum a Bartholino, alios etiam Hofstæti & exteris Danis suis perperam accensente, designari, ac, inter Danos, neminem alium, hoc gavissimè nomine, scriptis inclausisse, *de Pado Pado*, offendimus, sed veram etiam simul erroris Bartholiniani originem, ac natales utopiarum Civitatum Dithmarsiz Hansæaticarum, scriptive de iis fictici, in cerebro Bartholini, plane ridiculos, deteximus. Nostrum Eil. Nicolao Raimaro Urlo patria fuit Hensfleda (*Hensfede*), pagus Dithmarsiz, civitates autem Hansæaticæ a Saxoniis, Cimbris & Danis, vocantur die Hensfledæ. In *Geodesia* porro titulo Autoris novæ & patriæ hujus verbis exprimuntur: *Nicolai Reymers, von Hensfede in Dithmarschen, Geodesia Ranzoviana, Landrechnen und Feldmessen*, &c. Hunc libri, sive obiter inspecti, sive ex Catalogo aliquo cogniti, titulum Bartholinum, nomen pagi Raimaro natalis proprium Hensfledæ cum appellativo Hensfledæ idem esse, falso arbitratus, Latine, de verbo ad verbum, sed non sine *avaygewissen*, infelice, & vobis patriæ Autoris indicibus, librum, de quo scribendo Raimarus nunquam cogitavit, monstrum effingente, ita l. c. expressit: *Nicol. Reimers de civitatibus Hansaticis in Dithmarsia, Geodesia Ranzoviana*, &c. E quibus cum errores, & Bartholini, & suum, *avaygewissen* confutatos, perspicere celeberrimus Bælius, quem *Hypomnemata & Scriptælegium in Bartholini libellum*, antequam secundam *Dictionarii* A. 1702, publicaret editionem, legisset crebre illorum in hac allegatione evincunt, poterit, suam cum de Raimaro relationem in eadem non emendasse, & ab erroribus istis purgasse, sed, dissimulato meo illorum elenchio, nulla sui parte mutatam, *T. III.*, p. 2998, 2999, denuo exhibuisse, mirum forte mihi videretur, nisi lapsus alieni, adeo manifesti, temere ac infeliciter defensi, illum puduisse conjectare.

Arithmetica Analytica, vulgo Coß, oder Algebra. Francof. ad Viadr. A. 1601, in 4.

Chronologische, gewisse, und unabweisliche Beteufung, aus H. Böttlicher's Schrift, und den H. Vätern, daß die Welt vergehen, und der jüngste Tag kommen werde, innerhalb 67 Jahren, von dem Jahre Christi 1606. anzunehmen: Samt einer gewissen und ohnehinhabenden Chronologie, oder Zeitrechnung, von Anfang der Welt, bis auf das Jahr Christi 1606. Welche Rechnung noch bisher von keinem unter allen Chronologis ist getroffen worden, darin auch eigentlich dargelegt wird, wie lange die Welt bis anhero gestanden, und noch setzen stehen werde. Nach des Autors Tode im Druck verfertigt, und bis auf Jahr 1606. continuirt. Norberg A. 1605. in 4. (sub titulo eines Judicii vom Jüngsten Tage, testibus Draudii, Boldani & Lipenii Bibliothecis Theologicis), Slesvigz 1606. in 4., Isleibz 1607. in 4. (cui editioni, in Catalogo memoratx Zeidleriano, accessit Anonymi Zusatz, was sich vor große Veränderungen, seit Christi Geburt, in einem jeglichen hundert Jahren, zugetragen), & sine loci mentione A. 1666. in 4. Scripto huic Raimari, Pragz. A. 1596. ineunte, uti Epistola ostendit *dedicatoria*, concinnato, annum xrx Christianz 1673. Universi hujus fore ultimum temere (ex traditione præsertim de sex illius annorum millenariis Eliana) prædicenti, & ab eventu ipso calculi dudum convicto erronei, opposuerunt: I. M. Andr. Lampius, Pastor Neomarchicus, *Anti-Dithmarsum*, oder gewisse Zeitrechnung, von Anfang der Welt, bis A. C. 1612., darin, sonderlich wieder Nic. Raimarus Ursum, Dithmarsium gezeigt wird, daß kein Mensch auf der Welt befuget sey scrupulose zu beschuldigen, wann der jüngste Tag kommen werde, ed. Halz Sax. A. 1613. in 4., II. Nicol. Mollerus, Hatherslebica Cimber, Organædus Apenradensis, die Chronologie, oder Zeitrechnung, wie lange die Welt gestanden, und künftig, vermöge H. Christi, noch stehen möge, wieder Nic. Raimari Urli Chronologische Zeitrechnung; de cuius tribus diversis editionibus supra p. 433. allata possunt legi. Confer de illo Joh. Vulpii Historischen Bericht von vermeinten Jüngstentags Propheten (ed. A. 1680.), lit. C. 1. b.

INEDITA.

De his ita ipsemet, in Elegia, *Tractatus de Hypothesebus Astronomicis* præfixa:

*Mallata præterea mihi, & edere cuncta volebam,
Et dare quocque alius, que dedit ipse Deus.
At jam mutatum est hoc consilium, estque voluntas,*

*Omnia ut hæc pereant, me pereunte, simul;
Ne dicant etiam me alius hæc surripuisse,
Ut facis in reliquis absque pudore Tycho.*

M. GERHARDUS RAM, Meldorpio Dithmarsium, Stephanii, Pastoris illic & Præpositi regii (de quo statim dicetur), & Margareta Spanhake filius. A. 1608., Dominica post festum Paschæ tertia, in lucem est editus, & cum scholis patriz, Irzehoensis ac Flensburgiensis, valedixisset, in Academiam Roskochiensis A. 1628., ac biennio post in Witebergensem, ablegatus, Magistri in hac A. 1631. obtinuit titulum. Sequenti 1632. Parochiz in Dithmarsia Australi Eddelekenensis cepit agere Diaconum, conjugemque elegit Elisabetham Franziam, tres sibi filios, duasque filias, in 36. annorum convictu, enixam. Diaconatum Eddelekeniensem cum Meldorpiensi patrio A. 1634. permutavit, nec ab isto, per lustra fere quatuor, quavis A. 1640. Tellingstadiensis & Wessellburensis, A. 1646. Eddelekenensis, A. 1648. Hemenfenses, & A. 1650. Heidenfenses, ad suarum in Dithmarsia Parochiarum cum invicem Pastorum, potuit avelli. A. 1653. tandem, ut xdis, in Civitate Ducatus Bremensis Stadenfisi, Pastorem ageret Wihadianz, perfractus, mentem ac locum mutavit, & per annos huic XVII., spreta, quæ a Rege Sveciz A. 1665. ipsi offerrebat, Superintendens Ducatus Verdenfisi dignitate, præfuit. A. 1659. Bibliothecæ suæ, bonorumque omnium, in ferali, quo magna pars urbis Stadenfisi d. 26. Maji est assumpta, jacturam fecit, incendio, ejusdemque occasione sacre, de diebus festis ac mænemoniis, controverfiz, momenti quidem exigui, sed non minori, quam aliz, vehementia, & scriptorum Eristicorum acerbitate, ventilatæ, est implicatus. Cum enim, memoriam incendii illius solenni in templis supplicatione quotannis esse recolendam, fuisset decretum, de die autem, isti destinando, regis in Ducatu Bremensi Consiliariis. 26. Maji, quem clades hæc publica funestaret, eligentibus, cum urbis Senatu & presbyterio, diem Jovis, festo Pentecostes proximam, præferentibus, convenire haud posset, adversus Stadam nostram huic patrocinantem, sententiam illorum M. Ant. Hofmannus, Parochus Assefensis, Præpositusque Kedingensis & Othenfisi, *avarusque* *Judicio Theologico* A. 1661. defendit vernaculo. Huic Rammius, Senatus ac Presbyterii Promachus. A. 1663. respondit, &, conficti, aliquoties, non sine bile multa, utrinque iterato, immortalis, Stephano filio, Ecclesiastæ Glückstadiensi, serram contentiones istius alterius, cum Hofmanno, reciprocandam reliquit. Triennio ante obitum illi a Friderico III., Rege Daniz, filii patrii Meldorpiensis Pastoratus, una cum Ecclesiæ Dithmarsiz australis Ephoria, erat promissus, ipseque Naamani Bernhardini, Senis propemodum emeriti, in utroque officio, designatus successor. Verum, licet iste, A. 1669. exeunte, vivis excederet, nos tamen, ob corporis infirmitatem, Regis, A. seqv. 1670. extincti, obitum, aliasque causas, geminum hoc munus adire non potuit, sed, in officio Stadenfisi, non multo post, eodem A. C. 1670., magnoque ætatis Climacterico, die 6. Sept. (nuptiis cum Dorothea Waltheria, nuper sibi desponsa, secundis frustra destinato), Apoplexia expiravit. V. Filii ejus, M. Steph. Rammii Historiam Vitæ parentis vernaculam prolixiorem, Apologiz suæ pro illo, contra Hofmannum, Germanicæ A. 1671. subjunxit.

Anti-Marianus, oder Geistliches Seelenschuße, wieder die offene Herzenspforte zum wahren Reiche Christi des Angeli Mariani, darin die Zerschütterung dieses Buchs gezeigt werden. Glückstadii 1637. in 12. De libello, quem is impugnavit, *Fredericus, Tomo II.*, in Joh. Angeli a Werdenhagen, ver illius Autoris, vita plura afferentur, & nonnulla jam, P. IV. *Isag. ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 11., p. 312., sunt monita.

Martinus coronatus, oder Leichpred. über Mart. Bruhn, J. U. C., auf 2. Tim. IV. 7. 8. Hamb. 1642. in 4.

Gülden Kleinod Mariz, oder Leichpred. über 3. Maria Cordes, aus Luc. X. 42. Hamb. 1645. in 4.

Dithmarsische Ausbügungspredigt, als zu Meldorff, am 21. Cont. nach Trinit. A. 1648., der Ausbügungspred. Friderico III., Könige in Denmark, von den Eingekessenen des Südertheils Dithmarschen gehalten wurde, auf 2. Sam. V. 1. 2. 3. gehalten. Ib. 1648. in 4.

Abbildung eines getreuen Rathes, oder Leichpred. über Joachim von Schencke, Rön. Schwedischen Raths im Herzogthum Bremen, auf Apoc. II. Hamb. 1660. in 4.

Stada exalta, oder die Feuertaufe Othen, damit er die uralte Stadt Stada unbarmerzig d. 26. Maji A. 1659. gesteuert, in einer Predigt vorgestellt. Stadz 1650. in 4. Huic fermoni M. Ant. Hofmannus, Consil. Sveco-Bremensis Ecclesiasticus, circulatorum Kedingensis & Othenfisi Præpositus, Parochusque Assefensis, *avarusque* A. 1661. in 4. opposuirt, und Theologisches Bedenken von lästlichen Bedenken, als Brandts Bet-Danck, und ordentlichen Festtagen, von Wirtschaffen, und vom Verusse und Wuth der Prediger, mit Zeichnung der Geistlichen des Orts, gehandelt wird; eröffnet von einem Wirtschaffen des Predigampts im Herzogthum Bremen. Refutatum illud autem est a nostro scripto sequenti.

Nasturium, oder Abgenöthigte Hauptreinigung, wieder die aufgestiegene Halle eines namlosen Wirtschaffen des Predigampts im Herzogthum Bremen, entstanden auf einem ungeheuren Eifer über dem Theol. Bedenken von lästlichen Bedenken, und ordentlichen Festtagen, &c., præparirt im Laboratorio des H. Stiles, in 21. Dolos abgetheilt, und dem

dem Anonymo heilsamlich zu gebrauchen publiciret. Glückstadt 1663. in 4. Reposuit isti Hofmannus *Parallela Heorologica*, oder das, Ehr und Leumuthe halber, wiederholte, und, zur Steur der Wahrheit, wieder M. Gerh. Ram, und den besuchten Theologum, N. N., nothdringlich vertheidigte, Theologische Bedencken von iährlichen Gedend- und ordentlichen Fragen, &c., Glückstadt A. 1669. in 4. Patrocinatus autem contra hanc est parenti, A. feqv. 1670. defuncto, M. Steph. Ram Jun., Ecclesiastes Tychoopolitanus, in Apologia, Glückstadt A. 1671. in 4. sub hoc publicata titulo: M. Gerh. Rams Predigt, *Stada exusta* genannt, samt der darauf erfolgten Apologie, *Nasturtium* tituliret, erstattet, und wieder M. Ant. Hoffmannum vertheidiget: Samt Belehrungen der Leipziger und Wittenbergischen Theologischen Facultäten, und M. Gerh. Rams Lebenslaufe.

Leichpredigt über Herrn Claus von der Decken. A. 1665, in 4. Tuba Jonza: das ist: Jonz-Bussposaune, nebst allerhand Theologischen Qvzstionen, Casibus conscientiz, emphaticis verborum, und nothwendigen Observationibus; Scriptum *avido*, in *Catal. Nund. Lips. A. 1636. autumn.* p. 33., promissum.

STEPHANUS RAM Senior, Hamburgensis, Diaconus initio vici in Dithmarfia Meldorpiensis, Petro deinde Boethio, in Pastoratu ejusdem, A. circiter 1598., in Prapofiti autem Dithmarfiz Australis dignitate, d. 22. Jun. A. 1600., successit (1.), & Gerharold filius (de quo modo dictum) e Margareta Spanhaki, uxore, fulcepto, d. 25. Dec. A. 1621. defunctus (2.), utrumque officium D. Christiano Matthiz, Theologo celeberrimo, reliquit. Carmine celebratus est peculiari a Mich. Clenovio Jun., in *Mymecis Poeticis* p. 122. 123.

Possedi olim, & M. Georg. Henr. Burcardo, Prapofito Segebergensi, utendam dedi, Epistolam ejus ad Benedictum ab Alefeld, Praefectum Steinberg. regium, Saxoniam *avido*, A. 1610. exaratam, qua mutationem *Ordinationis*, quam vocant, *Ducatum Severicenfis & Hofarici Ecclesiasticae* quinqve serio diffusit rationibus, excerptis, uti ipse monet, e scripto suo ejusd. argumenti prolixiori, Saxonico indem atqve inedito: *Ob de Ehriftliche Gleswig-Holstentische Kirchenordnung zu endern sey, oder in wat Saken, und up wat Wyse, suldest geschehen mochte?* Confer de isto P. II. *Iffagoges meae ad Hist. Cimbr.* c. 4., §. 5., p. 92. 93.

STEPHANUS RAM, Marnensis Dithmarfus, Med. D., & Medicus Fioniz, insulz Danicz, provincialis, Kal. Aug. A. C. 1658., & ætatis 33., extinctus. V. de illo Henn, Wittenii T. II. *Diar. Biogr. Sec. XVII.* p. 80., & Thomz Bartholini *Diff. VIII. de Medicina Danorum domestica* p. 370.

Disp. Inaug. de Apoplexia. Argentinz 1651. in 4.

M. STEPHANUS RAM, Meldorpio Dithmarfus, Gerhardi (*supra memorati*) filius, urbis Glückstadiensis, circa A. jam 1671. & 1680., Ecclesiastes,

(Parens fuit filii infelicis, Joach. Gerh. Rammii, J. U. Studiosi, qvi, ex Academia Witebergensi relegatus, d. 29. Jan. A. 1688. laqueo, e quercu suspensus, filium sibi vitæ ipsemet abrupit, cum schedam paulo ante Latinam, desperationis extrema testem, animæ negantem *apophagiar*, ac in religionem omnem (*ad decipiendos homines, mundumqve eo melius regendum*, ipso iudice *inventum*) valde iniuriam, exarasset, ac in museo suo reliquisset. V. de filio hoc, ejusque *avido*, *Programma* Reftoris Academiæ Witebergensis peculiare, A. 1688. editum, M. Georg. Schimmeri, Diaconi Witebergensis, das von einem Morffinde erschedte Wittenberg, live Sermonen de homine isto desperando, ex historia Ahtophelis (2. Sam. XVII.), Germanicum, Witebergz A. 1688. in 4. excusum, *Observationem Selectarum Halensium Tomi X. Observationem IX.*, schedam ejus scriptis annuerantem Atheisticis, Andr. Caroli *Memorabilia Sec. XVII. Ecclesiastica*, T. II., *Lih. IX.*, c. 66., p. 484. 485., & c. 61., p. 488. 489. 490., Gotfr. Arnoldi (Schedam, tanquam impiam, detestantis, sed Atheismum, stricte ac proprie dictum, haud arguere ostendens) T. II. *Hist. Eccl.*, *Lih. XVII.*, c. 16., p. 604. 605., & Joh. Henr. Feustkingi *Disp. de Achiropheismo Machiavelii*, §. 3., p. 7. E quibus Schimmerus, Carolus & Arnoldus, schedam ipsam legendam exhibent.)

Disp. de Universalitate gratiz Dei, ceu primi salutis principii, Marco Friderico Wendelino potissimum opposita, Præfide D. Joh. Ern. Gerharold. Jenz 1678. in 4.

M. Gerhardi Ram, seines Vatters, Predigt, Stada exusta genannt, samt der darauf erfolgten Apologie, *Nasturtium* tituliret, erstattet, und wieder M. Ant. Hoffmanni *Parallela Heorologica* vertheidiget: Samt Belehrungen der Leipziger und Wittenberger Theol. Facultäten, und M. Gerh. Rams Lebenslaufe. Glückstadt A. 1671. in 4. De historia hujus scripti, *supra* allata relegatur.

Wer Gottes Willigen vor dem Herren werthgehaltener Todt, oder Leichpredigt über Mariam, Caji Arends, Schloßprediger zu Glückstadt, Eheleibste, auß dem Verse des Todtenlieds: So sahe ich hin zu Jesu Christ, &c. Glückst. 1675. in 4.

Bolagemeinte Warnung an die Evangelische Stadtgemeine in Glückstadt, das Dabsthum zu meiden. Glückst. 1680. in 4. (M. C. K.)

M. ENWALDUS (NICOLAI Filius) RANDULFUS (qvia Phil. Labbeo (3.) *Nicolaus Randulfus* minus accurate vocatur), Hatherslebiz Cimbrorum d. 18. Febr. A. 1596. natus, zdis cathedralis, in Seelandia Danica, Roefchildensis, Pastor Primarius atqve Canonicus, Ecclesiarumqve Nomarchiz Sonnenfis vicinz Prapofitus, apoplexia aliquot ante obitum tactus annis, suas deinde sedens conciones habuit, & d. 30. Apr. A. C. 1667., ætatisqve 72., expiravit (4.). Filium reliquit Nicolaum, Th. D., Pastorem initio in Seelandia Coagenfem, & postea, ab A. 1665., zdus Sp. S. Hafnienfem, ad Episcopatum paulo post Norwagiz Bergenfem, eodem A. 1667., evectum (5.), ac in isto A. 1708. adhuc superstitem. De Parente confer Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 37., meaque ad cum *Hypomnemata* p. 206., Henn, Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1667., *Indicem III. Biblioth. Resensiana jam allegatum*, ac Pet. Winstrupi Jun. Epigramma in cognomen ejus Encomiasticum, *Libro III. Epigramm. p. 966.* obvium.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Tuba Danica; h. e. Diff. Theologica de Aureo Cornu, in Cimbria invento, quo, ceu tuba clangente, Deus opt. max. nos, qvi regnum Daniz incolimus, excitat ex infelici securitatis somno, ut innumera beneficia, nobis & majoribus collata, agnoscamus, & nefandam nostram ingratitude ad contumaciam deploremus & deprecemur: Cum præfatione D. Casp. Er. Brochmanni, Seelandiz Episcopi. Hafniz 1644. & (*juxta Catal. nundinalem ac Lipenium P. I. Bibl. Theol.* p. 472.) 1663. in fol. Theologicam exhibet Emblematum Cornu aurei Christiani V., Danorum Principis, in via publica Mögelnunderens, M. Jul. A. 1639., a virgine rustica e terra eruta, interpretationem, piam quidem, sed

PP PP PP PP 2

- (1.) V. Ant. Heimreichii *Chron. Dithmarci*, I. 3., c. 5., p. 206. (2.) V. M. Steph. Rammii Jun. *Vitam parentis sui, M. Gerh. Rammii*, (3.) in *Manissa suppellectilis antiquariæ, Bibliotheca Bibliothecarum adjecta*, p. 405. (4.) V. *Indicem III. Biblioth. Resensiana*. (5.) V. Pet. Resensii *Inscript. Mafsi*, p. 110.

απορρίπτον, atque idcirco a Trogillo Arnielio, in Tr. de eodem Cornu Germanico, A. 1683. edito, rejectam. V. P. I. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 12., p. 29.

Refonantis Echo: h. e. Orationis feræ & sinceræ, a pia mente conceptæ, ex fide vera profectæ, ad normam verbi divini formatæ, mira vis & *ἰσχυρά*, utpote quæ Deum, & devotam animam, colloquio mutuo & familiari conjungit, ex fontibus S. Scripturæ, & præsertim Cap. III. Threnorum, deducta, explicata, & quinque libris comprehensa. Hafniæ 1651. (immo, juxta Alb. Bartholinum l. c., A. jam 1649.) in 4.

II. DANICA.

Klar-Bevistning, at Jhesu Christus et piint og faarsfest, død og begravsen om Fredagen (i. e. Demonstratio, Jhesum Christum die, non Jovis, sed Veneris, mortuum esse ac sepulcrum.) Hafniæ 1651. in 12. Opposita est Claudio Nicolai Eistadio, seu Lesleo, scriptori Dano, opinioni novæ, de Christo die Jovis mortuo, in *Appendice Geometrie planorum universalis*, Lubecæ A. 1650. & 1661. in 4. editæ, patrocinato, & per Joh. Windefontanum etiam, Parochum Steenlohiensem (in *Anatome Questionum paradoxarum Cl. Nic. Leslei de motu terre, anima hominis a sola matre, & Salvatore Jhesu die Jovis passio*, Hafniæ A. 1662. in 4. excusa), Latine refutato.

Tr. om den Formøttelse, som fæddes i Sol:n d. 2. Aug. A. 1654. (i. e. Pia institutio de Eclipsi solari, d. 2. Aug. A. 1654. facta.) Hafniæ 1655. in 12.

CHRISTOPHORUS, Comes a RANZOU, e familia Cimbrica equestri ortus antiquissima, patrem habuit Henricum, prædiorum in Wagria equestrium, Schmolensis atque Hohenfeldensis (quæ ipse etiam jure possedit hæreditario) Toparcham, Christ. IV., Regis Danicæ, Consiliarium, Prædictum Rendesburgensem, Basilicæ Hamburgensis Præpositum, Slesvicensis eidem Canonicum, Heroem magnæ in Cimbris autoritatis, A. 1644. rebus humanis exemptum (1.); matrem vero Idam Pogwischiam, e Dynastarum Ovelgünneum stirpe oriundam. Majores famulæ patrum (1.); in ipso a teneris pietatis, candoris, virtutum & eruditionis omnigenæ, studium, Calixtinis ornatu laudibus, eluxit, cuius igniculos parentes magis excitaturi, *Fabro* illum cuidam domi bonis literis atque moribus imbuendum commiserunt (3.), & cum adolevisset, in Academiis ablegarunt. In Sorana Danicæ cum viveret, studium tanto ardore Juridicum excoluit, ut *Institutiones Justinianæ* integras memoriz mandare haud dubitavit (4.). Juliam A. 1649. adiit, & convictu Georg. Calixti, Theologi eximii, fuisse popularis, a d. 19. Febr. ad Kal. Oct. usque, usus, in sacro, ad quod animum istic serio appelletur, studio, Viri hujus summi, cui ob pietatem, candorem & *Φιλανθρωπία*, longe erat charissimus, ductu, brevi ita profecit, ut, cum Sam. Vossio, Nobili Megapolitano, amicorum intimo, Wernerum Geichium, Monachum, in Lutheranorum castra traduxerit (5.). *Παιδείας* sacræ, qualis nobili & Politico convenire visa est, methodum, a se illi suggestit, sed ab Abr. Calovio, nodos in icirpo quærent, fusc (6.) exagitatam, ipse Calixtus, in *Appendice sui ad Ernestum Hafsum Responsi* (7.), hinc A. 1651. verbis exposuit: Cum primum accederet, totus immergi erat studiis Hebrææ lingue. Ego vero monere, non videri opere pretium, quod tantum temporis & laboris Grammaticæ, & vocabulis ediscendis, impenderet, qui rerum scientiam adamaret, & studium illud ad eximiam perfectionem deducere non esset. Redius itaque faciendum, si Philosophie, Metaphysicæ, Logicæ, quarum plane rudis erat, certis & necessariis ad res cognoscendas, ac recte iudicandas, prædiis, incumberet. Hebrææ lingue studio vix eo pervenirent, ut Latini V. T. versionibus, quæ satis præclare extarent, meliores aliquando daret. Ad verum cognitionem aspiranti autem sufficere, satiusque fore, ut ipsi illis rebus considerandis industria suam impendat: hæcque fini, cum lætione & studio Scripturarum, cognitionem Ecclesiasticæ antiquitatis, priscorumque Patrum & Conciliorum, conjungat. Paruit et evestigio, & missis prioribus, ad hæc studia animum adiecit: quæquam, propter temporis angustiam, & sepe iteratos excursus, vix inchoare potuit, medium aliquo perducere. Satis mihi erat, compendia quædam, a quibus initium faceret, indicare, qualia sunt Summa Conciliorum Caranzæ, vel Longi Coriolani, aut potius Codex Canonum universæ Ecclesiæ, quem edidit Justellus, aut etiam Romane; Augustini Lib. de Hæresibus, una cum Danæi Commentario, Bellarmini Lib. de Script. Eccles., ut eorum, juxta decursum seculorum, seriem & nomina primum cognosceret. Non meminisse unquam ei volumen aliquod præfati Patris, vel Græci, vel Latini, evolendum dare: eo enim usque, ut ex fuso daretur, res deducenda nondum erat. Helmsstadum, exeunte A. 1649., Amstelodamum est digressus, & Mennoniticæ sectæ Anabaptistarum confutandæ, teste Calixto, tempore usque haud exiguæ. Continuato deinde itinere in Italiam delatus, Romæ anno Ecclesiæ Romanæ jubileo 1650. substitit, & diversum a peregrinatoribus illis, curiosæ aut ludicræ sectantibus, amplexus institutum, in Ecclesiæ Pontificiæ statum, ac cum Protestantibus controversias, accuratius cepit inquirere. In scrutinio hoc occupato Lucas Holstenius, popularis eruditissimus, Bibliothecæ præfectus Vaticanæ, Henricus Julius Blumius, Eques Lüneburgicus & Apostata, Jesuitæ nonnulli, & alii Viri docti, quibuscum conversabatur, plurima de religionis Lutheranæ veritate moverunt dubia, & eo quidem successu, ut alienior ab hac esse, atque Pontificiam illi præferre, inciperet (8.). Vacillantem ad Apostatiam tandem manifestam, eodem A. 1650., permovit, præter admirationem devotionis Pontificiorum, & peregrinorum inprimis, ad Jubilæum confluentium, speciosæ, numerosæque librorum de pietatis studio Affectuorum, apud Lutheranos non ita frequentium, quibus a teneris delectatus erat, multitudinis, Holstenii præsertim de modo Ecclesiæ veram a sectis discernendi consilium. Svasu enim illius, in mentis hæc fluctuatione, Vincentii Lirinensis, a Calixto etiam commendati, regulam secutus, sacri Codicis auctoritate Ecclesiæ hæc fluctuatione, Vincentii Lirinensis, a Calixto etiam commendati, regulam secutus, sacri Codicis auctoritate Ecclesiæ Catholicæ juxta traditionem, istumque juxta hujus normam, five doctrinam & consensum Patrum, qui seculis a N. C. quinque prioribus floruerunt, ac IV. Conciliorum generalium, unanimem & Præxim item Ecclesiæ, a sacris eorumdem temporum Historicis descriptam, interpretandum esse, in animum induxit. Cum igitur, *ἡμετέριον* gavius ejusdem Holstenii, in quinque primis Ecclesiæ Christianæ seculis, & monumentis, quæ supersunt, istorum literarum, eadem, quæ apud Pontificios, dogmata, eosdem ritus sacros, eandem politiam & disciplinam, comprehendisse sibi videretur, ad hos a Lutheranis, velut Prophetas, transgredi haud dubitavit (9.). Rumore interea, de ipsius cum Holstenio, Blumio & Jesuitis, conversatione, Helmsstadum, per Germanos, ex Italia reduces, perlato, Calixtus, hospes ejus atque doctor pristinus, & sponte sua, & Sam. Vossii, nostro amicissimi, rogatu, d. 6. Maji A. 1650., epistola cum familiari ab apostasia humaniter est dehortatus. In hac, post brevissimum corruptelarum aliquot ac errorum Ecclesiæ Romanæ, ævæque ejusdem in Anathemate Ecclesiæ illi dicendo, recensum, Cimbricarum autem & Brunsvicæ, tanquam *ἡμετέριον* *ἡμετέριον*, & optime præ cæteris comparatarum, commendationem, amice nostrum obsecravit, ne scrupulis, Romæ sibi forte injectis, locum concederet, omnesque ipsi, si in reditu Helmsstadum velut iter desistere, coram a se exemptum

(1.) V. D. Steph. Klotzi *Sermonem de illo Jhesubreviæ* tractatum. (2.) V. III. *Chorograph. Cimbr.*, c. 6., p. 207. 208. (3.) V. Georg. Calixti *Appendicem Responsi ad Ernestum, Landgr. Hassiæ*. (4.) V. Calixtum l. c. p. 40. 50. (5.) V. Calixtum l. c. (6.) in tota Epist. *Dedic. Isagogæ* sue ad SS. Theol., A. 1651. editæ. (7.) l. c. p. 49. 50. (8.) V. Calixti ad eum Epistolam, ipsiusque responsorium, sub initium. (9.) V. ipsius Epist. ad Calixtum p. 4. f. 6. edit. Mogunæ, & Andr. Caroli *Memorabilia Ecclesiæ* Sect. XVII., T. II., Lib. VI., c. 2., p. 5.

emptum iri, est pollicitus. Reposita est Epistola isti Calixtini, sub Ranzovii quidem nomine, non tamen ab ipso, sed (uti paulo post docebitur) a Luca Holstenio, Responsoria proluxa, non ob styli minus elegantiam, quam eruditionem, commendanda, Romæ Kal. Sept. A. 1650. scripta, & sequenti 1651. typis excusa publicis. In hac Ranzovius, cum Apostolicæ suæ rationes initio exposuisset, Calixtinæ, ab illa dehortatz, examen aggressus, Ecclesiæ Romanæ autoritatis, Pontificisque infallibilitatis ac primatus, acriter patrocinatur, nec segnius cætera Pontificiorum dogmata, a Calixto erroris infusula, ignem sc. purgatorium, numerum Sacramentorum septenarium, Baptismi Johannis atque Christi discrimen, Communionem solius panis Eucharisticam, & Missas privatas, defendit. Nec Calixto ipsi Autor parcat, sed Senis vere καλῶς, & optime de Ranzovio meriti, consilia atque hypothesas, de scâlarum orbis Christiani dissidentium reconciliatione aut toleratione mutua, Irenicas, non solum, tanquam irritas ac frustraneas, sarcasice perfringit, sed viam etiam Ranzovio ad apostasiam travasile comminiscitur. Ad hunc salutis portum, sub persona inquit Ranzovii (1.), invitare te non desinam, ad quem sedulo pervestigandum, tua imprimis opera, me excitatum profiteor. Nam, Romanam Ecclesiam unam illam, sanctam, Catholicam & Apostolicam, esse, non tam facile mihi licuisset perspicere, nisi antea, tua ductu, certo credidissim, eam non Antichristi sedem, & Babylonice meretricis lupanar, sed vere Ecclesiam etiam nunc esse, & salutis spem pie in ea viventibus neutiquam denegandam, eo quod præcipua fidei capita, quibus, fundamenti instar, salus nostra innititur, salva & immota retineat. De reliquis, sin absque partium studio esset, unionem aliquam, vel saltem Syncretismum, miri posse, existimabas. Adhuc multa temerario illo reformationis tumultu abrogata debebas, quæ, cum magno pietatis emolumento, potuissent retineri, multaqueque Ecclesiæ Catholicæ falsæ & obscuræ faberis effingi, quæ aut plane ignoret, aut ipso improbet. Ita tu, Hermæ vialis instar, in bivio defixus, digito incerto, viam, quæ ad Ecclesiam Catholicam pergerem, mihi subindicasti. Hæc ille, quæ Calixto aliquot e Lutheranis suis adversarii sæpius deinde exprobrarunt, arreptæque hinc occasione doctrinam ejus, velut Pontificiæ affinem, acerbè traduxerunt (2.). Sed criminationem istam, ad alenda dissidia Protestantium intellina haud dubie excogitavit, Calixtus ipse, in Appendice suæ ad Ernestum, Hassiæ Landgraviæ, Responsi, Epistolæ Ranzovianæ A. 1651. opposita, & Gerh. Titius, ejus ex audite Collegæ, in Pleniori Consilio de concordia Ecclesiastica Calixtini Repræsentatione (3.), solide jam confutavit, & ad confessiones non matris solum Ranzovii, causam apostolicæ filii, Calixto falso imputavit, in Fabrum, præceptorem ejus domesticum non admodum religiosum, transferre solitæ, sed ipsius etiam Ranzovii, Calixtina se contra Pontificibus argumenta, magis quam reliqua adversus eosdem omnia, suspensum atque cunctabundum tenuisse, cum Ernestio Hassio, ingenue antehac fassi, provocarunt. Post apostasiam Ranzovius in peregrinatione aliquamdiu perrexit litteraria, istaque finita, Comitiæ a Ferdinando III., Imperatore, donatus titulo, partim in prædiis Cimbric hæreditariis, partim autem in regionibus exteris, ætatem exegit reliquam, doctrinæ Romano-Catholicæ, ad obitum usque, tenacissimus, ejusque propagandæ, fit ex ore offerret occasio, studiosissimus. Conjugem A. 1679. elegit Dorotheam Henricæ, Friderici, Ducis Holstæ-Norburgensis, filiam, A. 1636. natam, ac paulo ante, relicto Cœnobio, cui Abbatissæ titulo hæctenus præfuerat, Gandersheimensi Lutheranæ, sacra itidem amplectam Pontificiæ (4.). Annis duodecim in matrimonio hoc, proliis, fit rite audita recordor, haud experte, transactis, ipse Hamburgi, M. Augusto A. 1691., conjux autem sequenti 1692., d. 23. Sept. (5.), rebus humanis valedixit.

ELOGIA.

Georg. Calixtus, in Epistola ad illum, his eum, inter alias, laudibus ornavit: *Fecit tuum pietatis, virtutis & eruditionis, studium, cujus hic luculentæ specimina edidisti, ut te in oculis geram, & de incoluntate tua sollicitus sim; cetera spe mixtus, te communi nosse patriæ magno ornamento, insignique emolumento, brevi fore. - - Non ignarus sum, quantæ tibi prudentiæ, & ingenii vis, divinitus sit concessa. - - - - - Tu consilio, & prudentiâ, & auctoritatē, in patriâ nostra, quæ adhuc in disciplina Ecclesiastica desiderari possint, aut emendari possunt, aliquando suppletum & correctum iri, spem omnino certam concepi.*

Joh. Christ. Baro a Boyneburg, Ep. XX. ad Joh. Conr. Dietericum, p. 92. 93., ita A. 1649. de illo scribebat: *Sine dubio Ranzovius, felix, ut fando percipi, suæ gentis exornator, in Italia operi Græcicæ, & diliget, & inveniet, ut qui in Julia Academia studiorum dulcedinem, ex ore præstantissimorum antecessorum, per electissimos libros, limpida curiositate caperit degustare.*

Henr. Marcellius, Jesuita (a Joh. Fabricio Jun., in *Defensione Considerationis controversiarum* p. 39., allegatus), in *Sapientia pacifica* p. 153., *Viris eum annueravit non mansuetudine minus clementiæque quam eruditione & sanguine, illustribus, qui moderatione & humanitate in disputationibus sacris excimiam laudem promeruerunt.*

SCRIPTUM UNICUM, IDQUE SUPPOSITUM.

Epistola ad Georg. Calixtum, Theol. Professore Helmsstädiensem, quæ suæ ad Ecclesiam Catholicam accessus rationes exponit. Adjuncta est Calixti ad Ranzovium Epistola, cui in hac respondetur, Romæ, typis hæredum Ludov. Grignoni, A. 1651. in 8. Reculi deinde est Francofurti ad Mœnum (Legati, teste Appendice Calixti sæpius allegata, jussu Cæsarei), Moguntiz A. 1652. in 4., Romæ, typis S. Congregat. de propaganda fide, A. 1662. in 8., & Salisburgi A. 1686. in 12. Editionis Moguntinz, contentibus aliquot auctæ ineptis, hic est titulus: *Fucundus congressus, seu Epistole, anno 1650. Jubileo scriptæ, & ad auctographum Romanum recuse: 1. Acatolica, a Lutheranæ Magistro, Calixto; 2. Catholica, ab illustri, generoso & nobilissimo Viro, Christoph. Ranzovio, ex Holstati nobilitate, Roma, ad fidem Catholicam, ex Lutheranæ sedis, eodem anno, prudentissime converso. Accedit Cautio brevis Theologi Romani (quem Hier. Müllmannum, Jesuitam, esse, Nath. Sothwell Biblioth. Jesuitica p. 344. me docuit), de propaganda fide, & Indiculus Patrum, excerptorum ex V. Seculis parvis, qui Romanam Ecclesiam agnoverunt esse Apostolicam, & magistrum Ecclesiæ, & velut præfationis loco, Epistola tertia ejusdem G. L., adversus Calixtinam, de Jubileo, Molsheimio ad Constantinum Münnich, Bibliopolam Coloniensem, transmissa (stolida & lectu indigna, cujus, dubium de religionis Lutheranæ veritate Roma Florentiam discit, & Leonis Allatii narrantis literis, mendacium Frid. Ulr. Calixtus, Georg. Fil., in *Disp. Inaug. de Protestantism & Pontificiorum circa S. Eucharistiæ Sacramentum controversas*, A. 1652. confutavit); Moguntiz 1652. in 4. Germanica utriusque Epistolæ, Calixtinæ & Ranzovianæ, Versio (sub titulo: *Abdruck zweyer Schreiben G. Calixti und Christophori, Grafen von Ranzou*) Coloniz A. 1652. in 8. prodit. Quæ ad ambarum argumentum spectant & historiam, paulo ante jam exposuimus, Ranzovianam confutavit Henr. Meierus, in *Welter**

- (1.) p. 30. 31. (2.) V. Joh. Hülsmann Calixtini *Beifügen. Buch* p. 771. & *Tr. de Auxiliis gratiæ*, p. 237., Abr. Calovii *Ep. deinde*, Jussages ad SS. Theol., *Consultationem Cæsaream* p. 8., & *Antiquarium Witte. contra Kintelinsci Theologos* p. 621. 622., Enechi Hammani *Disq. Inaug. de Synch. Apostol.*, c. 4. §. 1., Sam. Vossii *Disp. VI. de Moderat.* §. 8., & Thomæ Creuii *Animadv.* *Philol.* p. V., c. 2., p. 37., & P. VII., c. 3., p. 161. 162., (3.) §. 31. p. 147. 151. (4.) V. Jac. Wihl, *Imhöf Notizium procerum S. Rom. Imp.* p. 69., 1446., & Pet. Ambr. Lehmann *Jetzt bestehendes Europa* p. 60. (5.) V. Auctorem *der heutigen Christlichen Souverainum von Europa* p. 864., & Lehmann *l. c.*

der Evangelischen Wahrheit, darinn wieder das Ranzovische Schreiben erwiehen wird, daß die Evangelisch-Lutherische Kirche die wahre, uralte, Catholische und Apostolische Kirche sey, libello Osterod. A. 1652. in 4. exculso. Sub examen eandem, non *vera* *vera*, nec quoad dogmatica, sed quoad historiam tantum apostasiz Ranzovianæ, & causam illius, falso sibi imputatz, ipse vocavit Georg. Calixtus, in *Appendice peculiari, Responso* suo ad *Ernestum, Harfje Landgravium*, Helmstadii A. 1651. in 4. exculso, adjecta, & ab Anonymo, in der gründlichen Widerlegung der Umwahrheiten und Calumnien, so G. Calixtus wieder Herrn Christophorum, Grafen von Rhonjon, aufseiget, quæ Moguntia. A. 1652. (*testibus Catalogo nundinarum anni istius autumnalis* p. 21. & *Lipensio P. I. Biblioth. Theol.* p. 23. 24.) prodiit, vicissim impugnat. Non immerito autem Calixtus, in hac *Appendice*, sibi perfradet, Epistolam Ranzovianam Autorem non agnoscere ipsum Ranzovium, cui nunquam tanta lingue Latine peritia vel usus fuerit, quam in illa deprehenditur, sed, absente illo, imo forte etiam nolente (cum multa contineat ab ipso candore, sibi cognita, aliena), sub eius nomine esse editam ab homine antiquitatis, non modo Ecclesiastice, sed etiam exoticæ, nec non Latine elegantie, & Oratorie saculatis, studioso & perito. Hinc esse, quod, quæcumque afferantur, verborum quædam pingantur cerussa, efficacia vero evincendi & demonstrandi destituantur. Eadem, de Autore, Gerh. Titii fuit sententia, qui, in *Offensione contra Pontificios summaria* p. 101. 102., loca Patrum, pro Confirmationis sacramento, ubi eo allata, examinans, Ranzovianum illum *Catechetem, an seductorem, superstitiosumque Epistolæ apostolicæ Ranzovianæ architectum*, appellavit. Uterque, indice velut digito, demonstrasse mihi videtur Lucam Holstenium, Virum & eruditione ista multiplici inclytum, & inter hodegos Ranzovii ad Ecclesie Romanæ castra (sic supra jam indicatum est) facile principem, cui Epistolam hanc mea ad *Hist. Cimbr. Isagoge* (P. II. c. 1. §. 3. p. 100.) A. jam 1691. vindicavi. Quod ut facerem, alia mihi ejusdem Holstenii pervasit Epistola, *Libro II. Συναγωγῆς* Leonis Allatii, Coloniz A. 1653. editorum, p. 436. 437., inserta, quæ, a Barth. Nihulio consultis, Abassinorum sub una specie, quam vocant, communionem, in Ranzoviana memoratam, ulterius defendit, & quæ in hac de ista legetur, se suggerere etiam scripta fateatur. Sed & alios postea eidem hanc afferuisse observavi, Adr. Baileum scilicet, in *Indice Auditorum, libro Gallico des Auteurs desuzes* adjecto, lib. R. v. p. 592., Christ. Helwichium, Med. Uratislav. doctissimum (Stylum quoque Holsteniano simillimum esse monentem), in *Epistula ad me M. O. A.* 1699. exarata, & quæ a Vinc. Placcio (T. II. *Theatri Anni & Pseudon.* p. 531.) laudantur, Joh. Cinellum Scz. I. *Biblioth. voluntis* p. 24., ac Laur. Nannum, a quo Holstenius ipse, Autorem se illius esse, Olao Svebilio, Sveco (Archiepiscopo deinceps Upsaliensi), Romæ A. 1655. detexisse perhibetur.

DANIEL RANZOVIVS, Eques Holstius, Toparchæque Neuenhofensis, Troieburgensis ac Woldenhorrensis hæreditarius, Heroæ arte pariter atque Marte inclitus, & in castris ipse, medios inter tubarum clangores, Musarum sacris vacare solitus, annum ætæ Christianæ 1529. habuit natalem, & Godeschalci III., Christiani III., Danorum Regis, Consiliiarii, e Margareta Buchwaldia filii filius (1.). In juventute Mularum castra secutus, comparata sibi, in Academia, quam A. 1544. adiit (2.), Witbergensis, Lutherique convicte, nec non in itinere Germanico-Gallico-Italico (3.), literarum & Poeseos, linguarumque Latinæ, Gallicæ & Italicæ, peritia insigni, in Martia aduitor auspicio transit. Tyrocinia militiz, Caroli V., Imperatoris, auspiciis, in Italia posuit, patriz autem restitutus, & ab Adolpho, Duce Holsato-Gottorpiensi, in aulam & Consiliorum adfectus ordinem, huic, in expeditione anni 1559. Dithmarsica, duarum cohortium ductor, & robur animi invictum, & peritiam rerum bellicarum eximiam, abunde approbavit (4.). Longe tamen illustrioribus postea rebus gestis, in bello Frederici II., Danorum Monarchæ, adversus Ericum XIV. & Johannem, Sueviz Reges, septennali, inclauit. Dux enim copiarum Danicarum supremæ a Frederico constitutus, vias, quibus in Sueciam penetraretur, abstruxit, & antehac incognitas, primis detexit, præliis adversus hostes plurimis, manu licet impari, victor decertavit, in campo Aströphedenti, 4000. Danis tantum stipatus, 26. Suecorum prostravit ac in fugam coniecit chiliadas, totque prætereæ urbes expugnavit munitis, ac toties solum hostile iter depopulatus (5.), ut rerum ipsius gestarum, in Annale duorum relatarum Arctois, & Commentariis insuper peculiaribus, paulo post memorandis, ab ipso pariter atque aliis, fufius expositarum, recensu omnino abstinere, quam pauca de isdem addere, satis videatur. Tantam sane hæc ipsi, apud externos etiam, gloriam conciliarunt, ut Ferdinandus, Archidux Austriæ Oenipontanus, cum Regum, Principum, ac Ducum bellicorum *exousulato*, armatarum, effigies, elogiaz & insignia, in armamentario ea splendide reposuisset, ac æri incisa, typisque excusa, orbis totius exhibiturus conspectui, colligere cepisset, Danielis etiam nostri ac Johannis Ranzoviorum panoplias ac imagines, suis ornatas elegiis, ab Henr. Ranzovio, Joh. Ioh. Prorege Cimbrico, A. 1591. transmitti sibi voluerit (6.). DIVERSO tamen TEMPORE DIVERSA mortalibus esse FATA (ander Zast, ander Glück), non symbolo solum suo (7.). Herois hic fortissimus, sed interitu etiam docuit tristi atque immaturo. Quæm & ipse præfagiens, paucis ante diebus, tabulas voluntatis condiderat ultimæ, precibusque, quam antea, vacaverat ardentius (8.), & Henr. Ranzovius, gentilis, Prorex Cimbricus, e valedictione triplici, ultimæ ejus ad se subnexa epistolæ, specique arcis illius splendide, in monumentum subsidentis lapideum exiguum, paterno simillimum tumulo, pro forma sibi oblata, imminere ipsi divinatione suspicari erat ominatus (9.). Cum enim Wartburg, Hallandiz oppidi, a Danis obsessi, &, triduo post obitum ipsius, his dediti, oppugnationem A. 1569. d. 11. Nov. (qui D. Martino lacer erat), præsens adornaret, & tormentis bellicis, quæ uno impetu simul exonerari jussisset, quæ fortuna disploderentur observaturus, pone scopulorum, minima sui parte proficiens, ad fretum, tormenti oppidanorum hostilis icu fortuito, seu potius fatali (cum collinari ad ipsum, loci opportunitate tectum, recta ex urbe haud posset), capite oculotenus comminuto, ingenti cum Regis, exercitus, & patriz totius, luctu, occubuit. Colapso cadaver ministri sustulerunt, & opobalsamo aromaticisque inunctum, turba equitum comitati, Helsingburgum, & inde in Holstiam, ut monumento Westensensi inferretur gentilitio, deportant (10.). Fato adeo lugubri Achilles hic Cimbricus, vix quadragenarius, celebs perit, & sponfam, Catharinam a Damme, Ottonem, Petro fratri, Consiliiario regio, Præfectoque Flensburgensi, conjugæ illa deinceps potito (11.), arcem autem Neuenhofensem germano alteri, Antonio (12.), reliquit. Epitaphium ei Henr. Ranzovius, Prorex Cimbricus, amicorumque intimum, in templo rurali præfectus Rendesburgensis Westensensi, curavit erigi, & inscriptione duplici, metrica atque ætate, ornavit. Metrica, quam folus Franc. Sweertius recitat (13.), hoc fuit hexastichon:

Suecorum jaces hic domitor, terrorque pavore,
Sper Charytium, generis gloria, Martis bonos.
Ingenium, pietas, gravitas, facundia, candor,

Cuncta sub hoc uno marmore clausa jacens.
Defunctum lugent viritas, Rex, patria, fratres,
Sponsa, fides, bonitas, Cyprida, Pallas, Hymen.

- (1.) Majores familiæ paternæ religio *Genealogia Ranzoviana* p. 10. & C. Dancwerthius, P. II. *Chorogr. Cimbr.* c. 4. p. 81., enumerant.
(2.) V. Godfr. Svevi *Acad. Wirtz.* lit. L. a. & Neth. Chytræi *Epitaphium Ellegicum.* (3.) V. N. Chytræum l. c. (4.) V. Henr. Ranzovii *Elogium illius, in Epistolis ad hunc Consiliiarios* p. 68., & Josch. Hinchii *Ep. de obitu eius*, ib. p. 62. (5.) V. Henr. Ranzovium l. c. p. 68. (6.) V. *Epistolas* Ferdinandi & Henr. Ranzovii mutuas, l. c. p. 64. 65. 66. (7.) V. Pet. Lindebergii *Epist. de obitu eius, inter eadem Consiliiarios* p. 177., & *Epistolas ad Henr. Ranzovium consiliiarios* p. 47. (8.) V. Pauli Ranzovii *Epist. de obitu eius, inter eadem Consiliiarios* p. 177. (9.) V. Henr. Ranzovii *Epist. de obitu eius ad Josch. Hinchium*, l. c. p. 17. 18. (10.) V. Paulum Ranzovium loco n. 8. citato. (11.) V. *Genealogiam Ranzovianam* p. 10. (12.) V. Dancwerthium l. c. p. 81. (13.) In *Deliciis erivi Christiani* p. 774.

Ausp. Biographicam, ista prolixiorem, in Epistolis ad Ranzovium Consolatoriis (1.), Pet. Lindebergi Hypotyposi Ranzoviana (2.), & Nath. Chytrazi Delicis itinerum (3.), invenies.

Plura de vita ac laudibus ejus fugerent, prater ipsius Relationem de sua contra Svecos expeditione Germanicam *avendols*; I. Ilaici, Presbyteri in Scania Landskronensis, Descriptio ejusdem expeditionis Svecicæ Danica, itidem inedita, ab Andr. Sev. Vellejo, illius possessoris, *Parte II. Promi condi*, laudata; II. Sylloge Epistoliarum ad Henr. Ranzovium, de suorum obitu, *consolatoriarum*, a Georg. Lud. Frobenio congesta, & Francofurti A. 1593. ac 1595. in 8. edita, in qua, p. 47-68., prater ipsius Epistoliam, effigiem & Epitaphium, Elogium ejus breve, ab Henr. Ranzovio conscriptum, & Ferdinando Austraco A. 1591. transmissum, Johannisque Junioris, Ducis Holstici, Pauli Ranzovii, Consilarii Holsat. Gottorpensis, Joach. Hincii, Decani Bremensis, & Mich. Rhederi, Decani Hamburgensis, ab Henr. Ranzovio, hujus autem ad Hincium, de obitu ac laudibus ejusdem Epistolæ, A. 1569. exaratz, junctim exhibentur; III. Henn. Conradini, Hamburgensis, *Brevi narratio de vita, precipuis rebus gestis & obitu, Dan. Ranzovii, cum Querela Danie, & Responsione Cimbricæ, de morte ejusdem, diverforumque Epitaphii*, Hamburgi A. 1579. in 4. publicata; IV. *Narratio vite ejus & rerum gestarum*, M. Georg. Cruhi Descriptioni Bredenberge, sine loci mentione A. 1569., & deinde Witebergæ A. 1570. atque Argentinz A. 1573., excusæ, Appendicis instar adjectæ; V. Nath. Chytrazi Sylva in obitum ejus Heroica, *Lib. III. Sylvarum*, fol. 66-71., triaque Epitaphia, *Lib. II. Epitaphiorum*, f. 305., obvia, nec non *Delicis itinerum per Europam*, p. 625. 627.; VI. Petri Lindebergi (Epicedia D. Pauli ab Eitzen, Superciti, Holstici, Mich. Rhederi & Henn. Conradini, una cum Epitaphio, exhibentis) *Hypotyposi Ranzoviana* p. 71-74.

Præter quos conferri etiam de illo possunt *Genealogia Ranzoviana*, Henr. Ranzovii auspiciis edita, p. 9. 10., Hier. Henningii *Genealogia familiarum Saxonie, quæ Episcopos protulere, nobilium*, f. 20. b., Dav. Chytrazi *Chronicon Saxonie*, Lib. 21., p. 637., & Lib. 22. p. 635., Andr. Angeli *Chronicon nobilitatis Holsaticæ Germanicæ*, Lib. 1., c. 3. 2. p. 20. 25., ac c. 30. p. 142. 143., Erasmi Michaeli *Læti Res Danicæ*, Lib. VI., p. 304. 305., Pet. Relenii *Chronicon rerum Frederici II. R. Dan., Danicum*, Joh. Laurentii *Preiswürdiges Gedächtnis Rön. Frid. H. p. 41-66., & Sylloge nostra ad Hist. Cimbr., P. I., c. 14., S. 11., p. 235. 236.*

ELOGIA.

Johanni Juniori, Duci Holstico (in *Epist. de obitu ejus, Sylloge consolatoriarum ad Henr. Ranzovium inserta*, p. 52.), *Heros audit egregius & ductor fortissimus.*

Paulo Ranzovio, Consil. Holstico (ibid. p. 53.), *Heros fortissimus, ac totius exercitus regniq. Danici, Regis etiam ipsius, lacrymis cubone status, singulare familie Ranzovianæ universæ columnæ & decus, ex quo virtutem veram, bellique laborem, omnes, quibus Mars vere cordi est, egregie discere potuimus.*

Mich. Rhedero, Decano Hamburgensi (ibid. p. 62.), *Vir heroicus præditus virtutibus, qui non minus animi fortitudine, quam rebus heroicis, omnium quasi oculos in se converterat, & apud remissimos quoque, & nomen, & famam, fuerat adeptus; in quo nihil ad virtutem deerat, quique polterioribus disciplinis animam egregie excoluerat.*

Erasmus Michaelius Lætus (l. c. p. 305.) veritatem eum heroicis, ob generis nobilitatem, virtutem, prudentiam & felicitatem bellicam, benignitatemque in milites, fuisse celebrat, simulque, *omnes doctrinæ numeros cum perfecisset, bono doctrinæ loco habuisse, doctasque fuisse*, testatur.

Nathani Chytræ (in *Epitaphio primo*, l. c. f. 305.) *consilio audit dextraque potens, & gloria Martis.*

Joh. Laurerbachio (in *Carmine funebri*) *Danorum Daniel dextera Ranzovius.*

Jonæ Coldingenii (in *Descript. Danie*) *Dux nobilissimus & fortissimus.*

SCRIPTA.

Epistola Latina ad Car. Mormæum, Archistrategum Svecicum captivum, Malmogiz Non. Jun. A. 1568. exarata, quæ, una cum Mormæi responsoria, in *Sylloge Epistoliarum ad Henr. Ranzovium consolatoriarum*, supra jam laudata, p. 48. 49. 50., legitur.

Octodecasticon Elegiacum haud incultum, Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, e castris transmissum, *ibidem* p. 50. 51. obvium.

Expositionis suæ adversus Svecos bellicæ Descriptio Germanica *avendols*, quam Andr. Sev. Vellejus sibi, in historia Danica scribenda occupat, ad manum fuisse, in hujus *Promi condo MS., Parte II.*, testatur.

DANIEL RANZOVIVS, Henrici filius, Eques Holsatus.

Disp. de Testamentis. Præfide D. Pet. Wasmundio propposita. Rostochii 1612, in 4.

(An idem cum hoc sit Daniel Ranzovius, cujus Disp. de necessaria defensione, in 4. excusa, in *Catalogo Biblioth. Rosenkrantzianæ* allegatur, alii disceptant.)

DETHLEVUS RANZOVIVS, Eques Holsatus, Henrici, Toparchæ Portlosiensis, Panckerani & Schwelbeckensis, Præfectique regii Rendesburgensis, ex Benedicta Buchwaldia, Dethlevi, Dynastæ Wenfinensis, gnata, filius (4.), Portlosiz, arce Wagriz non ignobilis, primam, testibus Andr. Angelo (5.) & Nicol. Heldvadero (6.), lucem d. 19. Aug. A. 1577. aspexit. Fratres habuit Joachimum, Henricum & Ottonem (7.), e quibus Joachimus, illo natu major, in Academia A. 1596. & 1597. cum ipso vixit Argentinensi, & studio Juridico-Politico, Melch. Junii, ac Professorum aliorum, ductu, dedit operam. Itinerem per Germaniam, Galliam, Belgium, Angliam, Italiam, Siciliam & Hispaniam, dumtaxat ad finem peractum, in patriam reverfus, Dorotheam, Balth. Alefeldii, Præfecti Rendesburgensis, filiam, A. 1614. elegit conjugem, arcium Panckeranz in Wagria, a parente, Dragenfisque, Hilgenstedensis ac Colmarienfis, in Stormaria, a focero sibi relictarum, dominium adiit hæreditarium, & magnam simul, in Cheronefo hac, propter opes, dotes animi præclaras, resque adversus Svecos fortiter gestas, obtinuit autoritatem. Christiano certe IV., Danicæ Regi, ita se approbavit, ut non solum Consiliarius ab eo adscriptus sit intus, tractuque Stormaria Steinburgensi & Dithmarsiz, postulat, A. 1614. præfectus, ac Coldingz, postid, Kal. Dec. A. 1616., in ordinem equestrem, cum aliis Danicæ & Cimbricæ magnatibus, receptus Elephantinum (8.), sed ad Præposituram etiam Cathedralis, in urbe Hamburgensi, A. 1627. evehctus basilicæ. Obiit d. 20. Mart. A. C. 1639., ætatis 63., filiisque destitutis (9.), quatuor reliquit filias, Dorotheam scilicet, Christiano, Comiti a Ranzow, Proregique Cimbrico, hujusque sorores, Cajo Alefeldio, Præfecto Fiensburgensi, Henrico Alefeldio, Dynastæ Lehmkulenii, Magistroque equestrum regio, & Bertramo Reventlovio, Toparchæ Lammertshagenii, elocatas. V. de illo Joh. Luderii, Parochi Hohenaspensis, *Sermonem funebrem Germanicum*, Hamburgi A. 1639. in 4. excusum, & Joach. Strigelii, Megapolitani, *Cimbrum Herois nobilissimi, Dethl. Ranzovii*, Qq qq qq 2

(1.) p. 59. (2.) p. 71. 72. (3.) p. 67. (4.) Reliquos illius majores paternos V. in Casp. Dancwerthii P. III. *Chorograph. Cimbr., c. 6., p. 210.* (5.) Lib. I. *Chronici nobilitatis Holsaticæ* p. 130. (6.) P. II. *Sylva Chronol. circ. Balb.* p. 204. (7.) V. C. Dancw. l. c. (8.) V. Heldvadecum l. c. p. 208. & M. Joh. Lubberti, Parochi in Dithmarsia Altenwürdensis, Concionem in Luc. III. 14. Germanicam, de dignitate hac equestri et granulatam, ac A. 1617. in 4. editam. (9.) V. Dancwerthium l. c.

vni, obitum deploratum, sive Poema de vita ejus Heroicum perelegans, Glückstadtii eodem A. 1639. in 4. editum. Conferri etiam, praez jam allegatos, poterunt Joh. Adolphus Cyprus in *Annalibus Episcoporum Slesvicensium, Lib. III.*, p. 321., Christ. Solinus in *Ep. Dedic. Chronologiae suae vernaculae*, Sam. Rosenbohnius P. I. *Poem.* p. 161., & Joh. Ristius in *Parvasio Teutonico* p. 108. 113. 114. E quibus Cypræ Eques audit, *qui, ob generis nobilitatem, personæ gravitatem, officii auctoritatem, rerumque gerendarum usum & experientiam, totius nobilitatis Holstiaec libere est decus, & patrie ornamentum.*

Oratio pro armis, in Acad. Argentinenſi A. 1597. habita, quæ in *Orationum Argentinenſium, ductu Melch. Junii recitataur*, editione prima, Argentinz A. 1597. in 8. publicata, Tomo VI., p. 397. & 439.; in ſecunda, ibidem A. 1606. in 8. p. 746-761., & in tertia anni 1620., T. I., p. 387-601., prodit.

DETHLEVUS, S. Rom. Imperii Comes & RANZOU & LOUWENHOLM, arciumque Bredenbergenſis, Dragenſis, Lindewittensſis, & aliarum complurium, Dynaſtes hæreditarius, d. 11. Mart. A. 1644. in lucem editus (1.), patrem habuit Chriſtianum, Chriſtiani IV. & Friderici III., Daniz Regum, Conſiliarium intimum ac in Cimbræ Protegem, in Comitum S. Rom. Imp. ordinem Caſareo, primum inter Ranzovios, evectum beneficio, matrem vero Dorotheam, Dethl. Ranzovii (*modo celebrati*) & Dorothea Alefeldia filiam (2.). Avus ejus Gerhardus, proavus Henricus, Mæcenas eruditiorum eruditissimus, abavusque Johannes, Achilles Cimbricus (3.), præter alias dignitates, eodem Proregis in Ducatibus Cimbricis munere, familiæ ipſorum, beneficio Regum Daniz, ſucceſſione quaſi hæreditaria, per aliquot ſecula, commiſſo, quo parens atque ipſe, præclare ſunt functi. A. 1658., cum Mich. Vibio, Scano; Ephoro ſuo & miniſtro deinceps primario, intimoque tandem Chriſtiani V., Daniz Regis, Conſiliario, in Acad. miſſus Tubingenſem, ſtudiis in Hluſtri hujus per quadriennium vacavit Collegio, & accepta a mutatione regni Daniæ, jure ſupremo & hæreditario Friderico III. tunc commiſſi, occaſione, de *Viciſſitudine formarum imperandi*, d. 13. Sept. A. 1661. publice peroravit. A. 1662. in patriam rediit, ac poſt moram in illa triemeſtre, comite eodem Vibio, in Belgium diſceſſit, & Trajecti ad Rhenum ſemeſtri hæſit tempore. In Galliam hinc digreſſum, & Cadomum jam delatum, nuncios de morte parentis, A. 1663. extincti, reditum in patriam, febre maligna tamen biemeſtri Bruxellis in itinere ſuſſaminatum medio, accelerare coegit. Redux A. 1664. animum conſeſum ad conjugium pariter atque gubernationem Comitatus Ranzovianæ, cæterarumque diſtinctionum avitarum, appulſit, hujusque curam Vibio ſuo, quem A. eodem Conſiliarium & aulæ Præſectum, A. 1669. vero Comitatus totius Gubernatorem, conſtituit, maxima ex parte, demandavit (4.). Ipſe interim nihil prius habuit aut antiquius, quam ut, majorum exemplo, Regibus Daniz fidelem præſtaret operam, omnique cultus & obſequiorum genere horum gratiam familiæ ſux propriam redderet ac perpetuam. Hanc ipſius in ſe ſidem Fridericus III., præſectura Rendesburgenſis, Cubicularii ſupremi & Conſilarii provincialis dignitatus, loco inter Ordinis Elephantini Equites, A. 1669. ei decreto, & Proregis tandem Ducatum Cimbricorum vicarii officio ſplendido, eſt remuneratus. Non minor in eum benignitas fuit Chriſtiani V., qui Friderico parenti A. 1670. ſucceſſit, illumque non Chiliarum ſolum eveſtrem & Conſiliarium creavit intimum, fed aſſini etiam ſuo, Friderico, Comitæ ab Alefeld, Heroi inclyto, Haſniam, ad locum inter, miniſtros aulicos principem occupandum, evocato, A. 1676., in Proregis Cimbrici dignitate, dedit ſucceſſorem, Comitatuque in Julia donavit Louwenholmiano (5.). In officiis hiſce arduis cum ita ſe geſſiſſet, ut, Symbolo familiari (*Reſſe ſaciendo neminem timeat*) pro virili ſatisfacere conatus, candoris, integritatis & juſtitiæ, laudem am omnibus ferme reportaret, Hamburgi tandem d. 7. Sept. A. C. 1697., ætatis 54., vivis exceſſit. Conjugem A. 1664. elegit aminam ſuam, Catharinam Hedwigem, Dethlevis Brocktorſii, Dynaſtis Rixtorſienſis & Depenoviſenſis, ex Oligarde Catharina Ranzovia, parentis ſorore, filiam, cum duodecim ſibi liberis, brevis pleroſque xvi, quos ſcriptores enumerant Genealogici (6.), eſſet enixa, d. 25. Nov. A. 1689. deſunctam. Soki, & tot liberis (filio primogenito, Friderico, Padi undis, d. 27. Jun. A. 1683., prope Auguſtum Taurinorum, ſuffocato), Chriſtiſſimus Dethlevus (d. 28. Jun. A. 1670. natus), Catharina Hedwigis (d. 8. Jun. A. 1683. in lucem edita, & Joh. Friderico, Comitæ a Caſtel, A. 1699. elocata), ac Wilhelmus Adolphus (cui dies 30. Jan. A. 1688. erat natalis), parenti utrique fuere ſuperſtites. Conjugis altera, Dorothea Benedicte Alefeldia, Henrici filia, & cænobio Prezenſi in thorum d. 20. Jun. A. 1690. adſcita, nullius eum prolis parentem reddidit, & ſexennio poſt (d. 20. Jun. A. 1696.), eſt mortua. Inſcripti ſunt D. Joh. Laſſenius, Eccleſiaſtes ipſius aliquamdiu aulicus, & Theologus deinde Haſnienſis, *Abſqueſum ſuum deſitum*, Germanice A. 1673. editum.

Oratio de Imperandi formarum viciffitudine, d. 13. Sept. A. 1661., in illuſtri Collegio Tubingenſi, habita. Tubing. 1661. in fol. Reſuſa in Magni Heſenhalteri, Rhetoris Academicæ Tubingenſis, *Svade olleſſini*, Tubingz A. 1666. in 12. editz, *Parte II.*, Orationes, ductu ejus ab aliis habitas, exhibente.

GEORGIUS RANZOVIVS, Chriſtophori filius, Eques Holſatus, & arcis, in traſtu Kilonienſi, Qvarnebeckenſis Toparcha hæreditarius, cujus majores a Caſp. Dancwerthio, P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 191., enumerantur.

Abdruck aller Acten, Proteſtationen, Inſtrumenten, Promotorialſchreiben, und anderer dergleichen Schreiffen, ſo in Caſen Georg Ranzouen, und Conſorten, hochbegabter Kläger, wieder Dorothea Seefſtädin, und Adhærenten, rechtmäßig condemnirte beſagte, weiland Hans Levens Seel. Erbſchaft betreffend, für dem Preußiſchen und Dantiſchen Gerichte, ergangen; Samt einem, darüber beſtehtigten, und von unterſchiedlichen Juriftiſchen Facultäten approbieten, Conſilio: durch ihn ſelbſten außgegeben. A. 1625. in 4.

GERHARDUS RANZOVIVS, Eques Holſatus, Pauli, Conſilarii Holſato-Gottorpienſis (*de quo infra dicetur*), ex Beata Seefſtädia filius (7.), in arce paterna Bothkampienſi, Kilonio vicina, A. 1514. natus (8.), in Academiam A. 1569. immigravit Witebergemſem (9.), & deinceps in Argentinenſem, A. 1572. civi illico gaviſam. Galliam hinc atque Italiam peragravit, & eſt iſtus, cum in aulæ etiam Caſaris Electorisque Palatini aliquamdiu hæſiſſet, non aliarum ſolum artium, homine dignarum nobili, fed linguarum etiam, Latinæ, Græcæ, Gallicæ atque Italicæ, peritia inſtructus inſigni, domum rediit (10.). A. 1580. Ottoniam, Fioniz metropolin, ut ædum ſolennem, quo ſtudium Ducatus Slesvicensis Principibus a Friderico II., Daniz Rege, conferebatur Holſaticis, ſpectaret, eſt proſectus, & fato iſtic immaturo, a Frid. Brocktorſio, populari, per ſe ſidem vulnerato, in duello, d. 19. Maji, occiſus, pompamque funebrem comitantibus

(1.) Teſtibus Steph. Klotzio, in *Sermone ſunobri, matris ejus ſacro memoriz*, & Pet. Ambr. Lehmanno, P. I. *de ſexte beſcribenden Europz* p. 142. (2.) Conf. Jac. Will. Imhoſii *Notitiam Prætorum S. Rom. Imp.* p. 151. *Ed. prima*. (3.) V. de ſexte beſcribenden majoribus, T. 2. *Abſqueſum* Genealogicæ Caſp. Dancwerthii, *Parte III. Chorogr. Cimbr.*, c. 14., p. 283. (4.) V. Comiti Bornemannii, J. C. Hæſnienſis, *Programma ſunobri*, Vibii A. 1690. conſecratum memoriz. (5.) V. Imhoſium I. c. (6.) V. Imhoſii *Notitiam Prætorum S. Rom. Imp.*, L. 9, c. 7., p. 783. *Ed. ſecunda anni 1687. Tubingenſis*, Lehmannum I. c. p. 342. 343 344., & auctorem deſcriptæque ſouverainen Europz p. 1045. (7.) Majorum reliquorum Seriem V. in C. Dancw. P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 20. (8.) V. *Geneal. Ranzov.*, v. p. 16., & Andr. Angeli *Lib. I. Chronici Nobilit. Holſat.* p. 171. 172. (9.) V. Gott. *Svevi Acad. Wiſſenſ. ſ. V.*, 2. b. (10.) V. Angelum & *Geneal. Ranzov.*, 4. cc.

mitantibus Friderico Rege, ac tribus Hoflatiz Ducibus, in xde urbis Franciscana sepultus (1.). Monumenti sepulchralis, in eadem a matre ipsi erecti, inscriptionem, prater Pet. Lindebergium (suum aliorumque addentem Epicedia) (2.), & Nath. Chytrazum (3.), Henr. Ranzovius, Prorex Cimbricus, ejus patruus, adjecto Carmine funebri, memoriz defuncti consecrato, in *Cognatorum suorum Epitaphiis* (4.), exhibuit. Quia libi etiam (5.), eadem hujus sui ex fratre nepotis, ob indolem praelaram pari cum liberis propriis amore a se dilecti, biduo antequam in monomachia nocturna occumberet, somnio de morte filii sui, ei oognominis, subita sibi esse prenuntiata, testatur. Confer de illo, prater scriptores jam allegatos, Jonz ab Elverfeld *IV. de Hoflatia, Classe II., lit. II. 4. a.* & Jani Gruteri *Recessum amorum dierumque, viris illustribus emortualium, Libro II. Chronici Chronicorum, sub Job. Gualtheri nomine editi, insertum.*

Epistolæ Latine familiares ad Adolphum, Ducem Hoflatiz, Eberh. Mollerum, Consulem Hamburgensem, Henr. Mollerum, Theol. Witebergensem, Nicol. Alefeldium, Alb. Twestringium, aliosque amicos, Argentorati A. 1572. scriptæ, quarum fasciculum (*in fol.*) MStum, luce non indignum, a J. V. E. D. collectum, in Bibliotheca inventi Johannea Hamburgensi.

HANSIUS LEOPOLDUS RANZOVIVS, Friderici, Dynastæ Knopenfis & Pronstorpensis, Consilarii-que provincialis Hoflato-Gottorpiensis, ac Judici aulici Præsidis, filius.

Commentatio Academica de Jure Conjugum in bona, speciatim de Præcipuo, quod Viduis Nobilium, in Ducatibus Slesvicensi & Hoflatico, ex jure faciz capillaris competit, vulgo *von der Juven-Bandes-Gerechtigkeit*, antea, in Academia Kiloniensi, Dissertationis loco, Præfide D. Franc. Ern. Vogtio, propolita; auctior, sub solo Ranzovii nomine, publicata. Kilonii 1714. in 4.

HENRICUS RANZOVIVS, Eques Hoflatius, quo Cimbria nec inter scriptores suos atque eruditos, famam præ cæteris adeptos æternam, nobiliorem, nec inter nobiles eruditiores, & in literarum doctores & cultores benigniorem, vel hæcenus habuit, vel in posterum forte habebit, primum d. 11. Mart. A. 1526., in arce Stormariz Steinburgensi, hausit spiritum. Patrem habuit Johannem Ranzovium, trium Daniz Regum, Friderici I., Christiani III. & Friderici II., Consiliarium intimum, Archistrategum, Proregem Slesvig. Hoflaticum, & Præfectum Steinburgensem (infra fufius a nobis celebrandum), matrem vero Annam Walfstrom, Gerhardi filiam, A. 1582. cum ipsa familia Hoflatiana, cujus ultimus illa erat furculus, extinctam. Domi literarum imbuitur notitia, duodecennia A. 1538. in Academiam migravit Witebergensem, & Lutheri, quoad illic subsistit, communis sibi fuit atque domesticus. Inde, doctrina multiplici sibi parata, digressus, & ab Adolpho, Hoflatiz Duce, Consilarii ornatus titulo, A. 1548. Bruxelas, cum isto, in aulam Caroli V., Imperatoris, abiit, eamque septennio sectatus integro, Magnatum, tum Germanorum, tum exterorum, sibi conciliavit amicitiam, & non Politicarum solum rerum afflavit tractationi, sed in conscribendis etiam militibus Cæfari, cum Adolpho, navavit operam. Domum hinc revocatum Christianus III., Rex Daniz, in Senatum initio provinciale addidit Cimbricum, deinde autem, anno circiter 1556., parenti superstiti, non in arcis solum (quam perpetuo fere postea inhabitavit) & tractus Segebergensis præfectura, sed vicario etiam Ducatum Slesvicensi & Hoflatici regimine, invicem licet, Collegam dedit atque successorem. Dignitatis hæc amplissimis, per annos 44. continuos, trium Monarcharum Danicorum, Christiani III., Friderici II. & Christiani IV., Prorex, præclare admodum est functus, & gratia singulorum gavissus perpetua. Præcipue tamen Friderico II., nihil alicujus momenti, nisi iudicium ejus explorasset, aggressus, fuit in deliciis, a quo non A. 1580. solum, in Comitibus Ottoniensibus, Eques auratus Ordinis creatus est Elephantini, sed Præpositura etiam cathedralis in urbe Hamburgensi donatus Basilicæ, & A. 1577. testis ac sponsor Christiani IV., primogeniti & successoris sui, baptismo adhibitus. Negotia majoris momenti publica, extra ordinem frequenter ipsi commissa, legationes, & expeditiones, quibus interfuit, bellicas, ac in his Dithmarsicam anni 1559., præterea. Rebus tot in pace belloque præclare gestis summam sibi apud externos etiam, peperit auctoritatem, & plerosque Europæ Christianæ conciliavit Imperatores, Reges, Principes, Magnates aulicos, Heroasque bellicos & exæquies, quorum plurimæ, quibus familiariter eum compellarunt, Epistolæ, in *Consolatoriarum* ad ipsum Syntagmate, per Georg. Lud. Frobenium collecto, & A. 1593. edito, bisque deinceps recuso, obvix, quanti ab illis ælimatus sit, abunde testantur. Conjugem A. 1554. duxit Christianam, Francisci ab Halle, Equitis Brunsvicensis dilectissimæ, filiam unicam, quæ, præter magnam auri vim, arcisque & palatia plurima, a patre sibi relicta, dotem marito plus quam 400000. attulit Imperialium, liberosque duodecim, septem nempe mares, & quinque femellas, in quavisatissimo novem lustrorum conjugio, est enixa. E quibus, filius quatuor, unaque filia, fato extinctis immaturo, Franciscus, Præfectus in Julia Sulckeburgensis, Breido, Langelandæ Gubernator, Gerhards, Prorex Slesvig-Hoflatius, & gnatus quatuor, tribus Alefeldis, unique Ranzovio, Equitibus Cimbricis nobilissimis, Præfectusque ac Consiliiarii partim regis, partim ducalibus, elocaz, parenti, 24. nepotum nepotumque, cum viveret, avo a se reddito, fuere superstites. Ipsi tandem Kalendis Januarii Anni 1627. Christianæ 1599., cum ætatis ageret septuagesimum tertium, & per octiduum agrotasset, post sermones cygneos, pietatis pariter atque prudentiæ senilis eximie testes, cum necessariis suis, aliisque, habitos, morte placidissima, patriz Orbique literato est ereptus, &, aliquot post menses, comitantibus pompam funebrem Christiani IV., Regis Daniz, ac Principum quorundam Germanicorum, Legatis, cryptæ sepulchrali, in Sacello xdis Itzehoensis Laurentianæ Ranzoviano, a semet ipso olim magnifice extructo, illatus. Brevissimum hæcenus vitæ Herois hujus & Musægetæ incomparabilis exhibuimus synopsis, justam autem & copiosam ejusdem historiam, jam pridem concinctam, cum, ob molem, Tomo huic operis nostri primo haud posset inferi, ultimo reservamus. Fusc illic de familia ipsius, Cimbricarum equestrum ferme antiquissima, majoribus, liberis, posteris, rebus in pace ac bello gestis, virtutibus moralibus ac Politicis, divitis, quibus Reges ac Principes æquavit, ingentibus, arcibus prædiisque equestribus XXI. splendidissimis, palatis IX. urbanis, facillimisque duobus, nosocomiis, orphanotropheis, ternis Pyramidibus, Obelisco, molis XXXIX., aliis item ædificiis sumptuosius, ac monumentis plurimis suorum Epitaphiis, magnifice extructis, portorumque ornatis & inscriptionibus, discretur. Eruditio præsertim ejus eximia & multiplex, Philologica, Poetica, Historica, Politica, Medica, Physica & Mathematica, merita in omne ferme literarum genus, & patriæ præsertim atque Septentrionis historiam, immortalia, benignitas in homines eruditos, non Cimbro solum, sed & externos, quæ Mæcenatem, omnesque ejus æmulos, superavit, incomparabilis, Bibliotheca 6300. voluminum Bredenbergenfis decantatissima, & Europæis potioribus xvo isto annumerata, sed a milite A. 1627. dircepta Cæsareo, apparatusque nummorum veterum, statuarum, tabularum, ac instrumentorum Mathematicorum atque Astronomicorum, locupletissimus, justis onabantur laudibus. Indices exhibebuntur Regum, Principum, Magnatum, hominumque doctorum, quorum compellatus est epistolis, Amicorumque

(1.) V. Angelam, Danverthium & *Genealogiam Ranzovianam*, II. cc. (2.) In *Hypotyposi Ranzoviana*, p. 80. 81. 82. (3.) In *Deliciis itine-*
rum per Europam p. 666. 687. (4.) P. 27-30. (5.) In *Pœmate de Somniis, eorumque eventibus*, p. 202. 21.

que majoris momenti, velut intinze admissionis Senatorem, adhibuit consiliis. Quanta apud illum fuerit auctoritas, eodem A. 1522. patuit, cum ei a Daniz Ordinibus, adversus Christianum II., Regem suum, insurgentibus, diadema regium, isti ereptum, offerretur. Quod an accipiendum esset, cum Fredericus dubitaret, nosse illi, ne, dignitatem hanc detractando, familiam universam regnis duobus Arctois defraudaret, serio vasisit, et tandem pervasit. Exercitui deinde, in Daniam ablegando, Imperator a Principe præfectus non manu minus & ferro, quam consilio, promptum se esse, mox ostendit, & Julia, Fionia, Seelandia ac Scania, A. 1523., brevi temporis spatio, non minori cum clementia & moderationis erga incolas, a militari violentia disciplinæ castrensis severitate defenso, quam fortitudinis bellicæ, laude, sub illius potestate redactis, reliquum anni tempus octimeftri Hafniæ, quæ, cum Malmogia Scania, sola obsequium Frederico denegabat, obsidioni impendit, eamque sub initium anni sequentis, fame diuturna domitam, ad deditiorem, una cum Malmogia, metropoleos secuta exemplum, itidem adegit (1.). Regno hac ratione pacato, Lüneburgum a Friderico, cum Afcanio Crammio & Melch. Ranzovio, Strategis, missus, illic A. 1524. militibus exteris & mercenariis, quicquid adhuc stipendorum singulis debebatur, post exautorationem, præfenti ita persolvit pecunia, ut summam ab omnibus iustitiam, integritatis ac humanitatis, laudem reportaret (2.). Eodem A. 1524., juxta Chytræi, Heldvaderi & Olearii, sequenti 1525. autem, juxta Huittfeldii calculum (Kellinghusium enim, ad A. 1532. expeditionem hanc Scaniam falso referentem (3.), non moramur), cum Severinus Norby, Nobilis Norwagus, Christiani II., Exregis, Thalassarchus, & Gerdandæ Præfectus, classe in Scaniam trajecisset, & rusticis civibusque ad partes suas ductis, urbes plerasque occupasset, arces autem & prædia nobilium, Friderico adherentium, devastaret, Malmogiam hi, militari infructum præfidio, quæ sola fere sibi supererat, cum suis se receperunt, & missi inde nuncios, Friderici opem implorant. Ferre hanc illis jussu Ranzovius, cum quatuor pedum cohortibus (duo tantum alii vexillibus numerant), & turma 300. equitum unica, ex Holfatia in Scaniam trajecit, Nobilibusque Seelandis in itinere, Scaniæ autem, & præsidio 900. militum urbano, Malmogiz sibi adjunctis, manum hanc exigam, post imperium militare, cum Tychone Krabbio communicatum, Lundam, in qua 8000. suorum Severinus Mauritio, Comiti notho Oldenburgico, assesse fuso, reliquerat, exiit. Illi, contempta Ranzovianorum, 2000. viz excedentium, pauce, ante opidium armati, cursumque cincti munitione, hos opperiebantur, sed, facta d. 7. Apr. a Ranzovio subita irruptione, post prælium acre, devicti, cæsis suorum 1500., & 500. captis, prostrabantur. Cujus cladis nuncium ubi Severinus, qui arcem obsidebat Helsingburgensem, accepit, abductis inde copiis, adjunctisque sibi in itinere fugitivis, Landskronam profectus, hanc communit, sed a Ranzovio, novis interim conscripto auxiliis, mox est obsessus, & post fusa, d. 29. Apr., nocturno & improvise & castris excursum, agrorum, qui, duce Ottone Stigefsonio, Severini Legato, opem obsessis latius appropinquabant, duodecim millia, captumque Ottomem, flame indices accrescente, d. 29. Jun. ad deditiorem adactis. Seriem hanc rerum in Scania gestarum, e Joh. Petrazo (4.), Dav. Chytræo (5.), Nic. Heldvaderio (6.), Har. Huittfeldio (7.) & Ad. Oleario (8.), narrationes illorum prolixiores, amice conspiciantur, secutus, exhibui. Dissentiunt ab istis Autor Elogii secundi atque prolixioris, ad Ranzovium scripsi (9.), quæ a Dav. Chytræo, non sine indignatione hanc narrationem de præliis paternis repugnantiam Henr. Ranzovio, filio, Epistola peculiari (10.), exponere auso, notatum jam esse video, & Christoph. Kellinghusius, illius ubique, in *Poemate* suo, secutus vestigia (11.). Hi enim Ranzovium, mox post adventum in Scaniam, pugna incipit, cum ipso Severino, & quindecim milibus agrestium, confixisse, hisque superatis, eadem die, Ottomem etiam Stigefsonium, subsidio hostibus, cum manu alia plebejorum, venientem, devicisse, atque sic una luce bis victoriam reportasse, binisque hostium castris, & totidem Ducibus, sine ulla obsidione mora, potum, subito bellum universum conficisse, perhibent. E Scania hac expeditione, ne in Cheronefium patriam nosse est reversus, & officii fugens pristinus, Christiano III., Friderici Regis filio, & Ducatum Cimbricorum Proregi, operam, in horum gubernatione, præstitit utilissimam, togæ studiis non minus illustræ, quam armis, nomen adeptus. Hujus enim Principis, sui olim alumni, auspiciis, A. 1526., & biennio sequenti, Ecclesiæ Cimbricæ reformationem & visitationem generalem, Joh. Bugenhagio, Eberh. Weidenfelo, Joh. Vandalø, Gerh. Slewarto & Herm. Taftio, Theologis Lutheranis, commissam, una cum Dethl. Reventovio, Cancellario regio, est moderatus (12.); A. 1528. autem, cum ipso Principe, Reventovio & Bugenhagio, Theologorum Colloquio cum Melch. Hoffmanno, Fanatico, de controversia Eucharistica, Flensburgensi præfuit (13.). A. 1532. ei, quatuorque regni Danici Senatoribus, ac tribus Equitibus Holfatis, Christiani II. Exregis, perpetuæ in arce Suedenburgerfii mancipia, tunc custodire, tutela a Friderico Rege, & Christiano hujus filio, est demandata. A. 1533., quo Fridericus obiit, confederationem filii ejus & successoris, Christiani III., cum fratribus suis impuberibus, & Ordine Danico ac Holfaticæ equestri, de auxiliis mutuis ferendis, & litibus suis componendis, Rendesburgensem, & ipse subscriptione solenni approbavit, ratamque habuit, a Carolo V. autem, Imperatore, & Francisco I., Rege Galliarum, adversus se invicem belligerantibus, cum uterque hoc anno, amplissimo oblato stipendio, ad exercitum cum invitarer præfectum, ad servitiæ bellicæ se non passus est pertrahi (14.). Nec fane patria Heroe tanto, turbulentis istis temporibus, quibus novi undique tumultus bellici illius transquillitatem, Lubecensibus, aliisque Christiani, Exregis captivi, fautoribus & asselsis, indigenis pariter, atque exteris, Christiano III. dignitatem, ad quam ab Ordine Danico equestri vocabatur, regiam invidentibus, turbabant, carere, absque ingenti detrimento, poterat. Initium belli A. 1534. a plebis Lubecensis seditiosæ demagogis est factum, qui, fœdere adversus Christianum cum Alberto, Duce Megapolitano, Christophoro, Comite Oldenburgico, & Proceribus aliquot Danicis, novis rebus studentibus, percusso, Holfatiam subito, ducibus Oldenburgico, & Marco Meyero, copiarum suarum præfecto, invaserunt, oppidisque Tritoviensi & Eutinensi occupatis, aliis autem exustis, aut direptis, arcis Segebergensis obsidionem sunt aggressi. His Ranzovius, jussu Christiani, a se, ut istorum audaciam, primum reprimeret, pervasi, claudicans, quod pede uno per annum laborasset integrum, obviam profecturus, statim, equo confesso, non sine admiratione omnium, divinitus id contigisse credentium, pedum robur & agilitatem, absque ulla Medicorum aut Chirurgorum ope, recuperavit. Collecta deinde parva militum manu, cum Christiano hostes, aggressus, prælio prope Eutinum superatis, multis desideratis, aufugere, Segeberge obsidionem solvere, & urbem tueri propriam, coegit. Victoria enim sapienter usus, Travemunda, oppido & portu Lubecensium, expugnato, Møhlenam, & non multo post, ponte Travæ injecto, Lubecam ipsam, obsedit, cives, eruptionem facere ausos, 150. cæsis, & 250.

R r r r 2

- (1.) De prima hac expeditione Danica plura fugeverunt Chr. Kellinghusius, in *Poemate de ejus rebus gestis*, lib. I., Joh. Petrazus in *Chronico Holfatia Germanici*, P. II., p. 309-312., Dav. Chytræus P. I. *Chronici Saxoni*, p. 465-469., & Har. Huittfeldius P. VIII. *Chronici Danici veteris*, p. 129-1307. (2.) V. Joh. Petrazum l. c. p. 312., & Huittfeldium l. c. p. 1307. (3.) l. c. lib. I., lib. D., 2. 1. 4. (4.) l. c. p. 312-316. (5.) P. II. *Chron. Sax.*, p. 50, 10, 11. (6.) l. c. p. 50-58. (7.) l. c. p. 1278-1279. (8.) in *Compendio Chronici*, & *Holfatien Germanico*, lib. 4., c. 1., p. 64-65. (9.) V. illud in *Sylloge Epistolarum ad Henr. Ranzovium Consularium* p. 11-14. (10.) V. illam inter *Epistolas Chytræi* p. 488-490. (11.) lib. I., lib. D., 2. 1. 4. (12.) V. Dav. Chytræi P. II. *Chron. Sax.*, p. 70-84. Herm. Hamelmanni *Opus Hist.*, p. 281-282. C. Danewerthii P. I. *Chron. Cimbr.*, c. 4., p. 24. Ant. Heinreichii *Chron. Frisæ Borrelæ*, c. 21., p. 317, & *Hist. Eccl. Slesvici*, I., c. 1., p. 179-177. nec non P. II. *Itinerarium ad Hist. Cimbr.*, c. 4., p. 85, 86. (13.) V. Herm. Hamelmanni P. III. *Chronici Oldenburgici*, p. 144., & P. II. *Itinerarium ad Hist. Cimbr.*, c. 6., p. 121-122. (14.) V. Henrici filii *Exregis Historiam ad Jona Elverfeldti Classis Epigrammatum de Holfatia*, lib. II., a. b., & Chytræi *Chron. Sax.* I., 1., p. 339.

& 250. captis, in urbem repulit, decem illorum navibus, partim armatis, partim mercatoriis, est potius, & multis tandem claudis affectis ad pacem cum Holstia, licet bellum in Dania utrinque continuaretur, interitus vicinorum, instaurandam adiecit (1.). Quæ antequam conciliaretur, in Fioniam nosse, eodem A. 1534., est ablegatus, & a civibus rusticisque rebellibus, per copias aliquot regias, nobilibus adversus ipsos subsidio missas, in prælio Faarhoviensi superatis, homagium, cum Joh. Friso, Regis nomine, exegit, ab istis, post nostri discessum, cum auxilia militaria & Seelandia a Christophoro obtinissent Oldenburgico, ad hostium partes relapsis, perfide mox violatam (2.). Exeunte anno, cum Christiani consilio ejus salutari, de copiis Alberti Megapolitani & Christophori Oldenburgici hostilibus, per Danicis maris Balthici dispersis infulis, fignillatim adiordinis, suum adiecit calculum, ex Holstia, cum Erico Banerio, nonnullis equitum alas, & peditum cohortes, in Jutiam primum traduxit, ut agrestium ejus multitudinem, autoribus Episcopis Pontificiis, duce vero Clemente Naclero, Pirata Christianni Exregis addito partibus, & ab Oldenburgico illic ablegato, rebellantem, aut bona cum gratia ad officium reduceret, aut armis oppressam penitus afficeret. Copias has urbi, in quam plebs rustica cum Clemente confluerat, admovit Aalburgensi, eaque, post oppugnationem, ob defensionem pertinaciam, difficilem (in qua ipse, cum primus vallum confendisset, lapsus ex hujus culmine periculoso in subiectam præceps decidit planitiem), potius, 2000. agrestium, & cunctos fere mares reliquos, exempli causa, a miribus passus est trucidari, Clementem vero, & fuga retractum, corona plumbea capiti ejus imposita, palo, in perfidiz & ambitionis penam, jussit configi, Aalburg A. 1534., die Decembris 18., juxta Huitfeldti, 23. autem, juxta Heldvaderi calculum, occupato, Jutiam reliquam, in primis autem partem ejus extremam, Veniliam, in quam fugitivi se receperant, trajecto fimo Lymico, tribus aggressus & pervagatus itineribus, Episcopos, turbatur auctores, in ordinem redegit, sublatæ factionis rusticæ principibus, ceteros vacillantes in fide continuit, & novo Regi obstrictos juramento vim pecuniarum, ad stipendia militibus numeranda necessariz, ingentem, ut vitam & possessiones avitas redimerent, multæ nomine viritum jussit perfolvere (3.). A. seqv. 1535., cum exercitum, non admodum numerosum, subito, antequam hostes id factum iri putarent, navibus in Fioniam traduxisset, milites Oldenburgici, longe majore numero, cum civibus & rusticis infulsu seditionis, prope Medelfardam sibi, occurrentes, in fugam conjecit, Assenam urbem, in quam, dilapsis cæteris, milites se receperant, per aliquot obfedit hebdomadas, nec procul ab illa, in campo patenti, hostium ante primos ordines, cum Balthasare de Jessen, Friderici, Saxoniz Electoris, notho, se petente, singulari congressu certamine, mortifero affectum vulnere de equo deturbavit. Non multo post, cum copias Oldenburgici & Lubecenium auxiliares, ducibus Johanne, Comite Hoyano, & Nicolao Teclenburgico, obfisione Assenam liberaturæ, adventare compersisset, castris incensis, impetrito his animo per dimidium miliare profectus obviam, prælio d. 11. Jun. in Ochlenbergito monte commisso, omnes ferme (exceptis 1700. captivis), una cum ipsis Comitibus, occidit, eodemque die, & castris hostium, & civitate Assensi, deinde autem tota infusa, est potius (4.). E Fionia in Seelandiam, cum Rege & exercitu, perrexit, &, locis illius, Scaniz & Falsitiz, reliquis munitis, Callundburg, Helsingora & arce vicina Coronaburgensi (cujus tractusque adjacentis ipsi commissa est gubernatio) Landskrona, Malmogia, Vindberga, Niccopia, partim per ipsum, partim per alios, vel jam occupatis, vel milite cinctis, Hafniz denuo obfidente plerasque copias, M. Jul. A. 1535., admovit. Hanc Albertus, Dux Megapolitanus, & Christophorus, Comes Oldenburgicus, cum civibus & militibus præditiis, per XII. menses, spe auxilii a Cæsare & Belgio submittendi, sed, quo minus mature adventaret, copiis Danicis in ditionem hujus Groningensem, suam Ranzovius, duceque Meinardo Hamme, missis, Dammiaque, oppido munito, ab istis occupato, prohibito, fortiter defenderunt. Quam ipsem cum frustrata esse, omnesque aditus, & mari, & terra, clausos, sequæ a Lubecenibus etiam, Regi pace nupera reconciliatis, desertos, viderent, consumptis tandem omnibus alimentis, tolerataque fama Saguntina, M. Julio A. 1536. se dedere, duoque ductores, Megapolitanus & Oldenburgicus, ad Christiani Regis (in urbe paulo post coronati) pedes se projicere, culpræ veniam petere, sunt coacti (5.). Cum expeditionibus, hæcenus memoratis, Daniam universam denuo Heros nosse perpasset, & sicut antea Friderico I., ita nunc Christiano III., ejus filio, subjecisset, A. 1536., jussu regio, quoniam Episcoporum Jutiz, cum reliquis custodiis inclusorum æreiorum, ditiones atque arces occupavit, & regno restituit (6.). A. 1537. autem Hafniz coronationi regis, & A. 1538. Hamburgi actui, quo civitas hæc Regi homagium præstabat, solenni, interfuit (7.). Annis sequentibus in Chersoneso Cimbrica Proregis Ducatum Slesviciensis & Holstici functus est munere, per Christianum sibi demandato (8.), ac, consensu ejusdem, a superstiti in filium tandem Henricum translatum (9.). Hæcque omnia cum tempore & Dania, & Cimbrica, gaudebant tranquillitas, quæ tamen Caroli V., Imperatoris, Christiani II. Exregis, affinis sui, carcere irritatis, armis turbatum iri timebatur. Contra quem cum Franciscus I., Rex Galliz, & Carolus, Dux Juliacensis, federe A. 1542. conspirassent mutuo, Christianus, ex usu regni fore arbitratus, sistitis tertium se adjunderet, Ranzovium hoc sine in aulam ablegavit Juliacensem. Is vero, cum, & Gallum suum tantum spectare commoda, & Juliacensem, ob senectam, bello gerendo imparem, segniter illud per Præfectos administrare, observasset, federe infansu Regem suum obstringere noluit, legionem tantum peditum veteranorum, & quinque equitum nigrorum centurias, Gallis, sumptu illorum, in Brabantiam auxilio missum iri, & classem præterea regiam, ad vires Imperatoris distrahendas, oram Belgii maritimam esse infestaturam, pollicitus. Quod utrumque ab eo est præstitum. Copiz enim terrestres, in Brabantiam delatz, magnam illi, duce Mart. Rosheimio, vastitatem attulerunt. Naves vero, adverso licet vento, per totam æstatem, a littoribus prohibitis Belgicis, sui tamen metu horum incolæ, ne aliis opem ferrent, impederunt. Interjecto deinde tempore, aliquoties a nostro cum Maximiliano, Comite Burano, aliisque Cæsaris ministris, de pace inter hunc & Regem, non uno in loco, fed absque successu, est actum, donec, d. 23. Maji A. 1544., in Comitibus tandem Spirenibus, ejusdem, & cæterorum Regis Legatorum, Andr. Biddi, Pet. Svavenii ac Cap. Fuchsi, opera fidei, post crebros cum Nicol. Perenotto Granvellano, Joh. Navio, Car. Boifoto & Viglio Zvichemo, aulæ Cæsareæ Magnatibus, congressus, illa inter utrumque coaluit (10.). Spira Ranzovius, torque magni ponderis a Cæsare donatus aule, eodem A. 1544. in Holstiam rediit, & Regem, ejusque fratres, Johannem, Adolphum & Fridericum, in dividendis Ducatibus Cimbricis, Rendesburgi occupatos invenit. Huic conventui ipse quidem etiam interfuit (11.), sed, quod divisio illa, quam potentiz unitæ decremento, & simultatibus inter Principes

- (1.) V. Chytraus l. c. p. 218. 219., Huitfeldium l. c. p. 1410. 1417. 1421., Heldvaderum l. c. p. 57. 58., & Olesium l. c. lib. V., p. 74. 75. 76. (2.) V. Huitfeldium l. c. p. 1420. (3.) Plura de expeditione hac Jutica docentur Erasmus Michaelius Læzu lib. V. *Pœmatibus de rebus Danicis herici*, Dav. Chytraus l. c. p. II., p. 236. 237., Huitfeldius l. c. p. 237. 238., & Heldvaderus l. c. p. 58. 59. (4.) De rebus his in Fionia gestis V. Er. Mich. Læzu lib. cit., Chytraus l. c. p. 237., & Huitfeldius l. c. p. 1440. 1442. (5.) De decedenda hac obfisione Huitfeldius V. Er. Mich. Læzu, lib. V., Chytraus l. c. p. 237. 238., Huitfeldium p. IX., p. 1441. 1442., & Olesium l. c. lib. V., p. 78. 79. 80. (6.) V. Huitfeldium l. c. p. 1443. & Georg. Cruici *Descriptionem Brabantie*, lib. I. p. 1. (7.) V. Huitfeldium l. c. p. 1452. (8.) V. Henr. Ranzovii *Geneal. Ranzov. p. 18.*, *Epistolæ ad eundem consolatrices* p. 67., & Cap. Dancwerthii p. I. *Chorogr. Cimbr.*, c. 1., p. 6. (9.) V. Dancw. l. c. p. III., c. 14., p. 229. (10.) De pace hac, ejusque conditionibus, V. Huitfeldium l. c. p. IX., p. 155. 156., *Instrumentum illius*, a G. G. Leibnitio, in *Manissa Codicis Juris gentium Diplomatici*, Hannoveræ A. 1700. edito, p. II., p. 29. 29., publicatum, ac Chytræi Chron. Sax. I. 16. p. 466. (11.) V. Henr. Ranzovii *Excerptis Elversfeldianis*, lib. I. 2. a.

perniciosis, occasionem esse praeberatur sapienter praevidebat, summopere sibi displiceret, deferta aula regia, dignitate Proregis, praefecturus, omnique magistraturae, se abdicavit, & retentis illarum tantum functionibus, quæ, ob merita, literis sibi regis, ad obitum usque, erant confirmatae, fructibus, senectutem in posterum, cum suis, quietam in arcibus transigere constituit hæreditariis. Diffessus hic, Christiani Regis, ab inimicis ejus & calumniatoribus in aula clandestinis, alii illum de causis negotiis se subduxisse periculis, per falsi, animum ab eo aliquandiu abalienavit, & benevolentiam pristinam tantum non plane evertit, donec is, post annos complures, morti jam propior, Viri in se ac regnum meritis accuratius pensitatis, sponte sua gratia ipsum priore complexus, fraudesque & calumnias inimicorum detestatus, redditus honoribus, Frederico II., filio, ad operam fidem, necessitate ingruente, & praestandam, & hunc vicissim ipsi, ad beneficia in Heroem avita ac paterna sua habenda, folenniter denuo obstringeret. Nec Fredericus, parentis, A. 1599. defuncti, in regnis Articois successoris, suis defuit paribus, sed, præmia tot laborum, ab avo & parente collata, novis se cumulaturum, Ranzovio, vetera iidem obsequia retribuentis a se auctum iri regenti, benigne est pollicitus. Non vni autem promissa sua fuisse, nosser, eodem mox anno 1599., in ultima adversus Dithmarcos expeditione, tota horum regione, mensituro spatio, fuis Regis, & patruorum ejus, Johannis ac Adolphi, Ducum Holfatiz, potestatem redacta, sine superque demonstravit. Cum enim Adolphus, vindictæ de genere relicti, quæ tot olim cladiibus Dantos atque Holfatios affecerat, fumens, suæque ditiosis extendendæ, cupidus, clam exercitum conscriberet, & totus iam perdomatorem, auspicato esse præfectus. Hostiles ille fines, exeunte Majo, ingressus, juvenilem Principum audaciam senili cunctatione, donec fossas hostium triplices, & munimenta alia limittines, copiz, captata temporis & loci opportunitate, celeriter transcendendit, repressit. Hinc, fractura calidæ, ut Dithmarcorum vires diffraheret, locorum locum invasione, Meldorpium, in medio regionis, inter tractus australem & borealem, situm, diviso exercitu, tribus locis, eodem adortus tempore, expugnavit, multisque hostium interfectis, cæteris autem fugatis, castra illic posuit, & hoc pacto copias incolarum, ne conjungi possent, diremit. In australem deinde tractum cum parte solum progressus, maxima strage eadit, reliquam multitudinem, exercitu circumdatam, sine ulla conditione se dedere coegit, & captivam extra fines ablegavit Dithmarcos. Inde, motis confectis castris, Heidam, Borealem metropolin, nocturno extra molestissimo contendit itinere, & agricolas, acerrime licet resistentes, tribus præliis, uno de commissis, vulnere, in genu accepto, minime retardatus, ita perdomuit, ut, plerisque truncatis, superstitibus liberatè amiserit, & fe, suaque omnia, Regis ac Ducum potestati, medio mense Junio, post publicam contumaciz deprecationem, subicere sint coacti. Magnam, in expeditione hac, fortunæ, quæ militibus exemplo fuit, bellica laudem promeruit, majorem tamen singulari in victor, humanitate & clementia. Quorum cæde cum manibus Breidonis germani, a Dithmaris olim occisi, parentare posset, vindictæ tamen immemor, Principibus, contra multorum sententiam, ut supplicibus parerent, & agros facultatesque relinquerent, svasit ac pervasit, palam, humanum se belli ducem, non carnicem, esse, professus. Venia illis exorata, securitati etiam eorumdem, adversus milites tumultuantes, prudenter consuluit. Otto enim inter legiones pedestres, fortunis incolarum, inhiantes, nec, nisi hisce directis, & finibus volentes discedere, gravi seditione, tumultuantes, restituit parti Dithmarcorum armis, legionibus in loca diversa ablegatis, tormentisque abductis, & equitibus juxta hæc dispositis, vi& imperio ad officium redire, perterritosque & Dithmaris & Holfatiz pedem sine maleficio retere, coegit. Tota Belli hujus Dithmarciæ historia iustus atque accuratus ab ipso Ranzovio, in Germanica illius *Descriptione*, *actuum bellicorum*, Argentor. A. 1569. excusa, & filio ejus Henrico, Prorege Cimbriz, in libris de eodem duobus, Latino sermone, sub *Christiani Cificii* larva, Basilæ. A. 1570. editis, & Argentinz A. 1574., Francofurtique A. 1575. ac 1583., recens, (quos nostris Jac. Aug. Thuanus (1.), & Capf, Sagittarius, huic credulus (2.), perperam, uti alibi (3.) folide est ostendit, tribuerunt), est exposita. Hæc scripta, a Ducibus, qui expeditioni isti non interfuerunt solum, sed & præfuerunt, *actuum bellicorum* publicata, merito, in suis ejusdem narrationibus, secuti sunt Hieron., Ofius, Thuringus, Gymnasticus in Soria Græciensis Rector, qui *Historiam belli Dithmarciæ*, a *Friderico II., Regis, gefi*, & *coronationis ejusdem*, carmine Latino Epico prolixioris descriptam, Witebergæ. A. 1599., & Poemate ejusdem argumenti Germanicum brevius itidem A. 1600., evulgavit, Capf. Enlius, Lorchenius, *Historia rerum Danicarum*, *Friderico II. imperante, terra marique gestarum*, Francofurti A. 1593. impressæ, & non inculci de *bello Dithmarcio* Poematis, huic inserti, Autor, Pet. Reutenus, urbis Hafniensis Præses, qui *Chronicon Friderici II.* Danicum A. 1680. Annalibus Danicis Huifeldianis, vettulæ supplementum, adiecit, Claudiusque Lyfhander, Historiz ejusdem Regis ineditæ, ac M. Nicol. Fedderus, insulæ Monensis Antistes, Poematis de Bello Dithmarcio, itidem adhuc lætantes, scriptores. Quibus, alibi (4.) majori a nobis cura enumeratis, Dav. Chytrus (1.), Jac. Aug. Thuanus (6.), Capf. Dancwerthus (7.), Ad. Olearius (8.), Ant. Heimreichius (9.), aliorum rerum Cimbricarum & Germanicarum scriptores, brevius de hoc bello commentati, possint adungi. Colophonte hoc adeo gloriose expeditionis, inposito bellicis, reliquum senectæ tempus, impetrata stans evania, Ranzovius, tranquillo vi& private fruens otio, in arcibus transiegit hæreditariis, & jucunda uxoris, filiorum, nepotumque plurimorum, oblectavit convivendone. Sui, quoad vixit, patriz, ejusque Principibus, obstrictus, & omnibus, qui illi iustissime Imperator bellicus, & ex octo diversis præliis, in campis patenibus, ductu suo, committis, victor semper discessit (10.), urbesque itidem, quas oblectit, unaverfas, sola Lubeca, cum terrorem eminens tantum iniecit, excepta, ad deditionem adegit. Stupenda scilicet Herois incomparabilis fortitudini fortuna etiam ipsi, in bellis licet in tabulis atque ambigua, assidue est obsecrata, & se veluti propriam, et si sæpe copiarum numero hostibus effere inferior, mancipavit. Merito certe perpetua hæc in tor bellis felicitas, nullis unquam obcurata nobis, non Christoph., solum Kellinghusium (11.), sed Joachimum etiam, Abbatem Remfeldensem (12.), & Joach. Hincium, Decanum

Decanum

- [illegible]

Moller's Cimb. Lit. Tom. L.

\$9.99

Decanum Bremensem (1.), in tantam rapuit admirationem, ut duo posteriores, exemplum illius, Ranzoviano simile, in omnibus Græcorum, Romanorum & Germanorum, annalibus inventum haud iri, audacter afferaverunt. Utrique, fortitudini & felicitati bellicæ, famam nosse debuit ingentem, quæ, per omnem diffusâ Europam, fumis etiam Monarchis ac principibus venerabilem tum reddidit. E quibus Ferdinandus, Archidux Austriæ, defuncti arma (quæ, in divisione hæreditaria, filio natu minori, Paulo, vel fortis beneficio, vel Henrici fratris indulgentia, cesserant (2.), ab hujus autem generis uno in Russiam erant deportata), una cum effigie, Elogio historico & insignibus, armamentario suo Oenipontano, Imperatorum, Regum, Principum, Heroumque bellicorum, panopliis similibus quamplurimis, sumptu ingenti conquisitis, exornato, inferenda, & opere peculiari (per Consiliarium ipsius, Jac. Schrenckium a Notzing, edito), tyroporum æneorum ope, orbis universo, cum cæteris, communicanda, literis A. 1591. & 1593. iteratis, ab Henrico, filio superflite, expetiit, & aliqva ex parte impetravit (3.). Uxorem nosse habuit Annam Walfstorpianam, Gerhadi Walfstorpil, & Catharina Ranzovia, Henrici, Toparchæ Niendorffenis & Qvarnebeckensis, gnata, filiam, cum liberis marito (septendecim ante se annis defuncto) quatuor esset enixa, & nepotes pronepotesque XLIV. superstes vidisset, d. 29. Dec. A. C. 1582., ætatisque 72., una cum familia Walfstorpiana, cujus furculus fuit ultimus, inter Hofstors nobilissima olim atque celeberrima, uti *Genealogia* Henrici filii *Ranzoviana* (4.). Epitaphium ipsi ab eodem Izhohor erectum, & clientum Epicedia (5.), testantur, extinctam. E liberis quatuor, duo filii patrifantes, Henricus, Prorex Cimbricus incomparabilis, & Paulus, Adolphus, Ducis Hofstori-Gotorpensis, Consiliarius intimus, cum posteris, suis seorsim locis, a nobis fuisse celebrantur, Margareta infans est extincta, & Magdalena, Oswaldo a Wisch, viro nobili, nupta, ante patrem, A. C. 1557., ætatisque 30., in quinto mortua puerperio (6.). Filii, præter arces alias, duas reliquit, suo emptas ære, & funditis denuo a se extructas, Paulo scilicet Bothampiano, monti excelso, lacui Biseno, fluviusque duobus, Storz & Idoræ, vicino, ab Architectis, Italorum structuras feliciter zmulatis, tanto inædificatam artificio, ut inter elegantissimas totius Hofstoriæ locum sibi vindicet (7.). Henrico autem Bredenbergeni, in præfectura Stormariz sitam Steimborgenfi, A. 1521. (in cuius locum 1530., a Georg. Crufio substituitur) in clivo, Storz proximo, conditam, & totamque egregie firmatam munimentis, ut locus inter propugnacula Cimbrica secundus, Seculo XVI. exeunte, publico illi consensu tributur. Accuratiorem illa sui hoc loco descriptionem merito exposceret, nisi Henrici filii, qui magnificam eandem instauravit, plurimisque ædificiis novis, ac ornamentis innumeri, longe splendidiorum reddidit, inferta hæc jam esset Elogio, & e scriptoribus, quos ibidem, sicut & *Parte IV. Ipagoge ad Historiam Cimbricam* (8.), enumeravimus, de illa Historicis, Georg. Crufius & Henn. Conradinus libris peculiaribus, Georg. Braunius autem, Pet. Lindebergius, Casp. Dancwerthius, & alii, in scriptis suis, data occasione, fuisse eandem celebrarent. Vicinus arci esset pagus Bredenbergenfis, cujus ædem sacram, vetustate collapsam, sumptu suo nosse restauravit, turrique, & donariis aliis, exornatam & ipse, sacris vacaturus, adiit, & ab agricolis, subditis suis (quorum unum, sacra præ somno negligere solum, cum ad templum properaret, curru defiliens, & in casam iruens, hasta in lecto male multavit), sedulo voluit frequentari (9.). In arce hæc Bredenbergenfi, quam senex emeritis sexennio vite incoluit ultimo, A. 1564. lenta morbi diuturni tabe paulatim cepit confici (10.). Quæcumque lethalem fore, Medicis, a Frederico II., Rege, & Adolpho Duce, submissis, incassum obnitentibus, prævideret, testamentum condidit, arces ac bona sua filiis, ad mutuum eos amorem concordiamque multis verbis cohortatus, distribuit, templo, Ecclesiæ, ministris domesticis ac pauperibus, ultra 12000. tetradrachmas legavit, ad Regem nonnulla, quæ necessaria videbantur, per Consiliarios & Medicos ejus, curavit referri, cæteraque, quæ ad morituros pertinent, sancte ac pie composuit (11.). Memorabilis imprimis est colloquium, proximo ante obitum die, cum Henrico filio habitum, & ab Ad. Trasfigero, Cancellario Hofstato, in Epistola ad hunc consolatoria (12.), e narratione Petri Buchtani, Adolphi Ducis Archiarii, qui moribundo adfuerat, repetitum. Cum enim filium, qui lectulo assidebat, moestum, & sæpius suspirantem, vidisset, causamque tristitiae scilicet, mortem hanc, filii imminentem, esse cognovisset, prolixo cum sermone ad omnem ægritudinem peccatore excutiendam hortatus, domesticæ utriusque consuetudinis, in annos 40. divino prorogatus beneficio, qualis paucissimis contingere parentibus liberisque solet, ac grato fit animo agnoscenda, commonefecit, similemque nepotibus & filio felicitatem esse appetitum. Mox addidit, se mortem, in tot bellis ac præliis, in quibus sæpe viræ discrimen pro patria fuerit adeundum, contempnam, jam nequiquam extimefcere, sed votis a Deo efflagitare ardentissimis, hoc felicis seculi actum iri, quo citius ex Orbe si est evocaverit, certissime perfructum, Pius hujusmodi fermonibus ac precibus Senæ immortaliter de patria meritis, in conjugis filiorum, & nepotum, complexu, cum integris, ad extremum usque vitæ halitum, gavisus esset animi sensibus, nulloque corporis affligeretur cruciatus, d. 12. Dec. A. C. 1565., ætatis 73., hora 12. meridiana, placide & constanti est immortalus (13.). Cadaver, sicut moribundus jussisset, donec sepulchro majorum gentilitio in æde Laurentiana urbis Izhohensis, peste tunc afflicte, hac remittente, posset inferri, exenteratum, opobalsamoque & aromatibus inunctum, ac sarcophago inclusum plumbeo, in templo Bredenbergenfi, domunculaque lateritia, in hac extructa, per menses quindecim asservabatur. Inde, huc cessante, post habitum a Nicol. Winterbergio, Parocho Bredenbergenfi, fermonem funebrem, est deproptum, & die ultimo Februarii A. 1567., pompa funebri magnifica, a Christoph. Kellinghusio, Hamburgensi, *Narratione* descripta peculiari, Izhoham deductum, & in Mausoleo avito, parentante denuo M. Joh. Vorfio, regio urbis Antistite, repositum. Exequiis, præter omnes (excepto Paulo filio, in expeditione Gothana absente) consanguineos, Eberhardus ab Holle, Episcopus Lubecensis, Fredericus II., Regis Daniz, Johannis senioris atque junioris ac Adolphi, Ducum Hofstatiæ, Comitiss Schauenburgici, Civitatumque Lubecensis & Hamburgensis, Legati, ac 300. ferme Viri plurimæque femine nobiles, cum urbis Izhohensis Senatu & civibus, totiusque vicinæ Ecclesiæ rusticis, interfuerunt, Mausolei arcuati, & supra pavimentum tribus fere ulnis affurgentes, cui exuviz illarum sunt, descriptionem Kellinghusii, in *Narratione* modo laudata, Sacelli attem familiz Ranzovianæ, in eadem æde Laurentiana Izhohensi, sepulchralis splendidissimi, ab Henrico filio A. 1591. conditi, in quod illz postea, una cum uxoris ossibus, sunt translata, typum, æri incusculptum, & inscriptiones lectu dignissi-

(1.) in duabus ab Henr. Ranzoviano epistolis, quarum prior inter eandem *Ep. Consol.* p. 37., posterior autem in *Append. descriptiunis Bredenberge* Georg. Crufii, lit. X. 4. b. Y. 1. a., occurrit. (2.) V. duo de illi Epigrammata in P. Lindebergii *Hyporip. Rem.* p. 68. 69., & G. Crufii *Descript. Bredenberge*, lit. B. 4. a. b. (3.) V. Ferdinandus, Schrenckii & Henr. Ranzovii, Epistolæ mutuas, in *Epistolis ad hunc Consolatoriis*, p. 64. 65. 66. 77. 81. (4.) p. 19. C. 27. (5.) in Henr. Ranzovii *Epitaphiis Cognatorum*, Lipsiæ A. 1584. editis, p. 10. 20., ac Pet. Lindebergii *Hyporip. Ranzov.* p. 81. 84. (6.) V. Epitaphii ejus Izhohensis inscriptionem, & Pet. Lindebergii in obitum ejus Epigrammata, in hujus *Hyporip. Ranzov.* p. 62. 69. (7.) V. Epigramma in eam elegans, a Lindebergio l. c. p. 23. exhibuit, & C. Dancwerthii *P. III. Chronogr. Cimbr.* l. c. 4. p. 100. (8.) *Cap. VII.* §. 4. p. 124. 125. (9.) V. Georg. Crufii *Descriptionem Bredenberge* lit. T. 3. a. b. & Chr. Kellinghusii de *sepultura Ranzovii Narrationem*, sub initium. (10.) V. Kellinghusium l. c. (11.) V. Marc. Coronii Epistolam de obitu ejus, ad Joach. Abb. Reinfeld, inter *Consolatorias ad Henr. Ranzovium* p. 1. 4., filiorum de eodem ad Frid. II., Regem, litteras, ib. p. 26., & Elogium illius tertium, ib. p. 27. 28. (12.) *ibid.* p. 30. 31. 32. (13.) V. Chr. Kellinghusii *Narrationem de sepulchro a tunc, sub initium*, am, filiorumque & Coronii *Epistolæ*, *num. 11. allegatas.*

dignissimas, conditor illius, in *Poematis de Somniis*, A. 1591. editi, *Appendice* (1.), exhibuit. Nos solam, ex *Epistolis ad Henr. Ranzovium consolatorem* (2.), Epitaphii, parieti Mausoleo vicino immisiss, addemus inscriptionem (3.):

Johanni Ranzovio, Nobili Holfato, Equiti aurato, qui, post collatam balthei militaris decus, & perlustratas remotissimarum gentium provincias, quantum, pacis bellicique artibus adminiculantibus, omni contentione corporis atque animi eruit, & utriusque exitiis bonis consequs potuit, tantum, proximo secundum pietatis cultum, Deo exhibitum, loco, uni patrie, ejusque laudatissimis Principibus, Friderico I., Christiano III. & Friderico II., Danorum ex ordine Regibus, bujusque patris, Johanni & Adolpho, Holfatiae Ducibus, strenue impendit, felicissimo eventu, usque summum cum imperio iusto Dux, exortis subinde bellis, destinatus, semper victor, qui nimirum, prae ter captae deditaque urbes atque arces, prostrigatos ejusque procul Cimbrici & Holfaticis finibus hostes, rebellum Dithmarforum contusam ac fractam a mis contumaciam, patentibus in campis, diversis praeliis, oclies superatas hostiles acies, vel ab ipsis indulgentia, vel a fada fuga, vitam coegerit impetrare: illustri & fidei erga patriam, ejusque Principes, & clementie erga viduos gloria, quae ad fatalem maturae senectutis horam, sine fortune ludibrio, sine ulla offensione, excelluit; tandem domi suae, etatis veniam nactus, omnibus animi sensibus integris, in carissime conjugis, filiorum & nepotum, complexu, aeterno Numini spiritum, a quo acceperat, firma in Christum fide, & certa resurrectionis spe, confirmatus, reddidit:
Henricus & Paulus, filii, parenti amantissimo marcentes posuere. Oppetiit Anno Domini MDLXV., die XII. Mensis Decembris, cum vixisset annos LXXIII. & mensem unum.

Effigies ejus non ulla solum insculpta, a Filio Henrico, *Epistolis ad se Consolatoris* p. 6., aliisque scriptis suis, passim est inserta, sed in Numismate etiam superest, circa A. 1534. culo, cujus ectypon fignit Joh. Jac. Luckius, in *Sylloge numismatum elegantiorum*, ab A. C. 1500. ad 1600. usurorum, Argentinae A. 1620. in fol. edita, p. 80. 81. In parte illius antea- rion Ranzovii apparet imago, verba hinc cincta: JOAN. RANZOVII, EQV. AUR. DAN. REG. SUM. BELL. DUX. In postica autem Patientia, dextra manu palmam tenens, & in dextro brachio horologium gestans pendulum. Ecty- po addita est a Luckio narratio praecipuarum illius rerum gestarum, e Jac. Schrenckii a Notzing, Ferdinandi, Austriae Archiducis, Consularii, Opere de Heroibus bellicis depremta.

Plura de Vita ac laudibus ejus diggeret, qvi, una cum Autoribus aliis, jam ante allegatis, materiam huic Elogio, & ipsam saepe phraseologiam, subministrarunt:

1. Anonymus, cujus duo Elogia, five Narrationes de vita & rebus gestis Ranzovii, ad eum superstitem scriptae, e Bi- bliotheca Bredenbergensi, a M. Mart. Coronzo seniore, cum Epistola eleganti, ad Joachimum, Abbatem Reinfel- densen, M. Dec. A. 1565. transmissae, & ab hoc, cum praefatione sua, seorsim editae, saepius deinde sunt reuifae, & insigne Justi Lipii meruerunt Encomium, uti supra, pag. 113., sub Coronzi, veri, ni fallor, illorum parentis (cui Vita etiam & rei gestae Joh. Ranzovii, Rostochii A. 1566. & Francofurti A. 1567. in 4. impreffae, in ipso tribuuntur ti- tulo), nomine, & Parte I. *Isagogae ad Hist. Cimbr.*, c. 14., §. 8., p. 223. 224. 225., fusius est expofitum.
2. Anonymus, cujus Elogium illius tertium, duobus praecedentibus brevius, Ferdinando, Austriae Archiduci, ab Henr. Ranzovio, filio, A. 1591. transmissum, in Georg. Lud. Frobenii *Sylloge Epistolarum ad hunc consolatorem*, Fran- cofurti A. 1593. in 8. edita, & aliquoties recufa, p. 67. 68., legitur.
3. Christoph. Kellinghusius, Hamburgensis, J. U. D., cujus *Poematis Heroici de praecipuis Joh. Ranzovii rebus gestis Panegyrici*, Libris III. comprehensif, istasque *Elogiorum* duorum priorum ductu, singulari perfecti elegantia, uti & *Narrationis* profusa de ejusdem sepultura & exequiis, editiones varias, supra pag. 291., sub Kellinghusii nomi- ne, enumeravimus, nec hic denuo reensebimus.
4. Henrici & Pauli, filiorum, Epistola de obitu ejus, ad Fridericum II., Regem Daniae, Ducesque Holfaticos, quae ad exequias hos invitatur, Epistolaque ad filios responsoria ac consolatoria, a Friderico II., Rege Daniae, Joanne Seniore & Adolpho, Ducibus Holfatiae, Joh. de Ligne Comite Arnsburgico, Ad. Tratfigero, Cancell. Holfatico, & Joach. Hincchio, Decano Bremensi, exaratae, & in *Sylloge Consolatoriarum ad Henr. Ranzovium* Frobeniana, paulo ante allegata, p. 24-38., obvix.
5. Variorum in obitum ejus & uxoris Epicedia, quae in Henrici Ranzovii *Epitaphiis cognatorum suorum*, Lipsiae A. 1584. editis, p. 3-20., junctim prodierunt, & partim in Sim. Schardii *Tomo III. rer. German.* p. 77. ac seqq., & Pet. Lindebergii *Hypotyposi Ranzoviana*, p. 12. 13. 6-70., sunt recufa.
6. Henr. Ranzovius, filius, in *Genealogia Ranzoviana* p. 16-26.
7. Pet. Lindebergius in *Hypotyposi Ranzoviana*.
8. M. Georg. Crusius in *De script. Bredenberga*, locis passim plurimis.
9. Hier. Hemmingus in *Genealogiis familiarum Saxoniae, quae Episcopos protulere, nobilium*, Hamburgi A. 1590. in fol. editis, p. 22-26.
10. Andr. Angelus Lib. I. der *Hofsteinischen Adels-Chronica*, c. 3., p. 21. 25., & c. 31., p. 145-151.

Confer de illo Jonz ab Elverfeld *Epigrammatum de Holfatia*, cum Henr. Ranzovii *Exegeti editorum*, *Classen II., lit. H. 1. 2. 3.*, Steph. Maerops *Immortalitatem Henr. Ranzovii*, *lit. D. 3. & 4.*, Abr. Buchholzer *Indicem Chronol.*, ad A. 1565., El. Reusner *Append. Isagogae Historicae* p. 600., Jac. Wih. Imhofii *Notitiam procerum S. Rom. Imp.* p. 1447., Mich. Hertzi *P. IV. Biblioth. Germanicae*, *lit. P. 4. b.*, nostram *Isagogam ad Hist. Cimbr.*, *P. I., c. 14. §. 8.*, p. 223-226., *P. II., c. 4. §. 2. p. 31. 36.*, p. 75. 56. c. 6. §. 2., p. 131., & *P. IV., c. 7. §. 4.*, p. 123. 124. 125., c. 12., §. 4., p. 630., nec non *Hemeronymiaphiam*, *Vol. II., c. 7. §. 101.*, p. 714., ac Ad. Henr. Lascmanni *Or. de meritis Ord. Equ. Cimbrici in rem Christianam* p. 13. 15. 16. 17. 30. 31.

ELOGIA.

Fridericus II., Rex Daniae, in Epistola ad filios ejus (inter *Consolatorias ad Henr. Ranzovium* p. 35. obvia), merita il- lius in avum, patrem ac se, praefata fuisse & extima, magnanimo ornamentorum suorum jacturam, tanti viri obitu, ditiones suas scissae, est professus.

Adolphus, Dux Holfato-Gottorp., in suis ad eosdem responsoriis (*ibid.* p. 29.), *Virum eum gravem, judicioque va- lentem, & longo verum usu edoctum, ac rebus gestis clarum*, vocavit.

Henr. Ranzovius, filius ejus, a quo *Libro* etiam *II. Historiae Belli Dithmarfci*, sub Christ. Cülicii larva editae, *Vir e- questri dignitate apprime nobilis, & ut summe confirmataeque apud Principes autoritatis & gratiae, ita exaltae & ab- solutae prudentiae, senex*, ac, in *Monumento Majorum Bredenbergensis* (apud G. Crusium I. c., *lit. N. 4. b.*), *Heros stre- nuus, cui, acutae illae, in re militari, hac regia aequilariis vix parum habuit, est appellatus, in eadem arce Bredenbergen- si, imagini Parentis, ceteris Heroum bellicorum immixta, hoc (teste Crusio, *lit. F. 4. b.*) adjecit Decastichon:*

SS 55 55 2

Non

- (1.) p. 41-42. (2.) p. 34. (3.) Exhibent eandem, sed phraseologia nonnunquam mutatae, Henr. Ranzovius in *Epitaphiis cognatorum* p. 12., & in *Exegeti Bredenberga*, *lit. H. 1. 2. 3.*, ac Pet. Lindebergius in *Hypotyposi Ranzoviana*, *lit. K. 1. 4. b.* ; aliam vero meretricam, & Daniam missam, & ta- bula anae, in scello arcis Bredenbergensis, insculptam, Lindebergius, *lit. C. 2. b. C. 3. a.*, & G. Crusius in *De script. Bredenb.*, *lit. P. 4. a.*

*Non sine re magnis Heroibus inferor illis,
Quos volui tantos hoc ego stare loco.
Nam nec eram virtute minor, nec fortibus ausis,
Sive toga spectes edita, sive sagu.
Regibus affectis tribus, impuissique coronam.*

Distichon, tetrastichon & hexastichon, in laudes ipsius, quæ in eadem arce Bredenbergenſi legebantur, Crufius (l. c. lit. F. 4. b. K. 1. b.) itidem exhibet.

Joachimo, Abbati Reinſeldeni, in *praefat. duorum ejus Elegiorum, rare audit, imo inaudite virtutis exemplum, & Vir, cujus memoria magna conantibus ſacroſancta eſſe debet.*

Mart. Coronzo, in *Epifola, iisdem præfixa Elegus, Vir fortis, gravis, prudens, belloque & pace præclarus & excellens, quæ extinctio patriæ, resque illius publica, multum ſplendoris, multum præſidii atque ornamenti, amiſit.*

Ad. Tratigero, Cancell. Holſtati, in *Epist. ad Henr. Ranzovium (inter Conſolatorias ad hunc, p. 30. 31. 32., obvia), Vir incomparabilis, de patria optime meritis, & rebus geſtis clariffimus.*

Dav. Chytrzo, in *Epist. ad eundem (inter Chytrzanæ p. 688. quærenda), Heros fortiffimus.*

Juſto Lipſio, in ſuis ad eundem literis (inter *Conſolatorias p. 182. 183.), Vir fame æternæ, & Achilles Cimbricus.*

Georg. Crufio, in *Deſcript. Bredenberge (lit. B. 2. a.), Heros incomparabilis, nec non (lit. T. 2. a. b.) paterfamilias ſapientiſſimus & Dux feliciffimus, ac (lit. T. 4. b.) Cimbrica gentis column & decus, vindex libertatis Danicæ, Heros in virtutum bellicarum & togatarum tanquam ſpeculam ſublimem poſuit, ad quam laudis ſuavisque cupidi curſum dirigant.*

Petro Lindebergio (cujus etiam Dodecaſtichon Encomiaſticum, in *Epigrammatis Ranzovianis p. 4., poteſt conſul. li), in praefat. Hypotyposos Ranzovianæ, illud quondam Cimbricæ gentis lumen & numen, decus & columnen, ac Vir, qui omni virtutum bellicarum & togatarum laude & lampade, præ cæteris, fulſit.*

El. Reuſnero, l. c., *Eques auratus Holſtati, militari laude & virtute celeberrimus.*

Joh. Pennibuttelius, J. U. D. & Senator Lubecenſis, hoc deſuncto ſcripſit Epitaphium, a P. Lindebergio, in *Hypotypos. Ranzov. p. 68., recitatum:*

*Conſiliis validiſque potens Ranzovius armis,
Ille pater patriæ, moriens hac conditur urna.* | *Stilites, hoc vivo, nunquam ſe Cimbrica vinci
Paſſa fuit, ſemper victrix duſore receſſit.*

SCRIPTUM GERMANICUM *Αντίγραφον.

Wahrhaftige und kurze Verzeichniß des Krieges, welchen Fridericus II., König in Dänemark, und Johannes und Adolphus, Herzöge zu Holstein, A. 1559. wieder die Dithmarscher geführt. Argentinae A. 1569. in 4. Noſtro illud vindicatorum eſt ab Henr. Gieſeberto, ſaman ſecuto publicam, in *Introduct. III., Periculo I. Harmonie ſtatutorum cum Jure Dithmarsche Prædicæ A. 162. præmiſſa, p. 30. Conſer P. IV. Iſagogeæ mez ad Hiſt. Cimbr., c. 12., §. 4., p. 630.*

MARQUARDUS RANZOVIVS, Eques Holſtati, & Ranzoviorum in Wagria Neverſtorpienſium ortus familia, Breidoniſ fuit filius (1.), & ob fortunæ reique bellicæ peritiam inſignem, a Chriſtiano IV., Danicæ Regæ, præter tractus Hanroviensis gubernationem, Tribuni militaris dignitatem, novique Stormariz propugnaculi Glückſtadienſis, ac præſidii ejusdem, præſecturam, obtinuit. In urbe hac A. 1628., ab exercitu Caſareo, duce Altringero, obſeſſus, non eam tantum ſumma, per ſemefre integrum, defendit fortitudine, ſed crebris etiam eruptionibus, donec pax Lubecenſis A. 1629. & bello, & obſidione, finem imponeret, damna hominibus intulit plurima; imo, concremata d. 25. Aug., tempore nocturno, magna caſtrorum parte, multisque occiſis, ductores non paucos, & hos inter, Hannibalem, Comitem Schauenburgicum, ſupremum excubitarum Præſectum, captivos abduxit (2.). Hamburgeniſibus, nov. quod a navibus ſuis exigebatur, veſtigialibus Glückſtadienſis abolitionem importunitis poſtulantibus *Epitola A. 1637., juſſu Regis, minus benigne reſpondit Germanica, juſtitiam illius oſtendente, eandemque, ab Hamburgeniſibus cum notis marginalibus editam contrariis, adverſus has Declarationes A. 1638. vindicavit publica. Vivis tandem A. 1649. exceſſit.*

Abdruck des Hamburgiſchen, wie auch des Kön. Dänemärkiſchen Gen. Majors, Herrn Marqv. Ranzou, an Bürgermeiſter und Rath der Stadt Hamburg, d. 27. Sept. A. 1637. abgegangenen Antwortschreibens: Wirt etlichen, an ſtatt gegenberühlicher Abſchnehung, dabey dienenden Hamburgiſchen marginal notis, die angemachte Continuation des Glückſtadiſchen Elw jollis betreffend. Hamburgi 1637. in 4.

Abdruck Declaration des vom Kön. Gen. Major, Marqv. Ranzou, an Bürgermeiſter und Rath der Stadt Hamburg, d. 27. Sept. A. 1637. abgegangenen, die Abſchaffung des Glückſtadiſchen Retorionen-Jollis concernirenden, Berichtschreibens, worinn die, abſehen Hamburg, an ſtatt vermeinter gegenberühlicher Abſchnehung, publicirte, notz getheilt, und dem ungrund fürſtlich andeutet wird. Glückſtadii 1638. in 4.

PAULUS RANZOVIVS, Eques Holſtati, Toparcha arcium Bothcampenſis, Arlewateniſ, Kohövenan, Himmelwarteniſ, Lindevihenſis, Bejenſtehan & Schafhuſeniſ, hæreditarius, Johannis, Archiſtrategi Danici (*ſupra celebrati*), ex Anna Waſtorpia filius (3.), & Henrici, Proregis Cimbrici (*de quo ſupra dictum*), germanus, d. 16. Oct. A. 1527. (4.), in arce forte paterna Bredenbergenſi, in lucem eſt editus. Cuſa juvenutem in aula Philippi, Haſtorum Landgravi, inter exercitia literaria & equeſtria, exceſſiſſet, Alberti I., Ducis Boſtoriz, aliquandiu fuit Cubicularius, & Adolphum deinde, Ducem Holſtato-Gottorpienſem, in itinere ad aulam Caroli V., Imperatoris, nebiſque Metenſis obſidionem, A. 1552. eſt comitatus, ac ſignifici Caſarei ſanctus officio (5.). Inde ſecum in patriam revertum Adolphus ſuis adſcripſit Conſiliaris, præſecturis Holſtati, Trietoviſenſi, Reinbecenſi & Tremſbüttelhanſi; deſic gubernatore (6.), in expeditione anni 1559. Dithmarſica bellicum conſtituit Senatore & Commiſſarium (7.), in Angliam A. 1560., & ad civitatis Gothanæ obſidionem A. 1567., comitem abduxit (8.), & bis mille tandem equibus, quos ipſemet, Regiſ Hiſpanici merens ſtipendia, Duci Albano in Belgium adducebat, legatum militarem præſectum ſupremum (9.). E Belgica hac expeditione domum redux, in morbum incidit diuturnum, iſtiſque in Monaſterio tandem Reinbecenſi, A. C. 1579., ac ætatis 52., d. 24. Martii, in Urnz ſepulchralis expreſſo epigraphæ (in cuſtoſo locum ab Henrico fratre (10.) diem 16. Oct., ab Andr. Angelo autem (11.) 24. Aprilis, ſubſtitui videri), ſuccubuit, nec mul-

(1.) Majorum reliquarum Seriem V. in C. Danewerthil P. III. *Chorogr. Cimbr., c. 6., p. 209.* (2.) V. Danew. l. c., P. III., c. 1., p. 168., c. 6., p. 209., & c. 14., p. 281., ac Ad. Olearii *Compend. Chronici Holſtati, Lib. XI., p. 217. 218. 221. 222.* (3.) Majores reliquos C. Danewerthil *Chorographia Cimbrica, P. III., c. 14., p. 281., enumerat.* (4.) V. Andr. Angeli *Boſtorizſe Abſt. Chronica, Lib. I., p. 170. 171. 176. 177., & Nic. Heldaderi P. II. Sylva Chronologica circuli Baltici p. 247.* (5.) V. Urnz ſepulchralis inſcriptionem, & Andr. Angelum li. cc., nec non p. 21. (6.) V. Angelum li. cc. (7.) V. Angelum p. 21. (8.) V. Angelum li. cc., & Danewerthium P. III., c. 4., p. 160. (9.) V. Angelum & Danewerthium li. cc. (10.) in *Erſtege hiſtorien Claffum Jona Giverſeldi de Holſtati, lit. H. 4. o.* (11.) li. cc.

to post izchoz, iisdem cum Metta filia, brevi parentem secuta intervallo (1.), exequiis, monumento illatus est gentilitio. E coniuge, Beata Seeflädia (d. 8. Jan. A. C. 1589., ac ætatis 54., extincta), præter sexus sequioris liberos, novem sustulit filios: 1. Gerhardum, in duello Ottonis A. 1580. interemptum, & supra jam celebratum; 2. Ottonem, Toparcham Hemmelmarkensem; 3. Breidonem, Dynastam Bothcampianum, Josiazque Ranzovii, fortitudine bellica, in Galliis, Marefchalli Franciz dignitatem promerit, parentem; 4. Melchiorum, Toparcham Arlewattenfem; 5. Cajum, ab Andr. Angelo memoratum, a Dancwerthio autem præteritum; 6. Johannem, a Polonis A. 1587., cum Maximiliano Austriaco militaret, in prælio Bitznenfi, interfectum; 7. Henricum, Dynastam Lindewithensem & Bejenstethanum; 8. Bertramum, Toparcham Kohövetensem, patremque Pauli, Præfecti Kilonienfis ac Consiliiarii Holstæ; 9. Danieleum, a militibus A. 1587. Gvilianis Alneti in Gallia trucidatum (2.). Epigraphen urnæ ejus sepulchralis Biographicam, & Henrici Fratris, Joh. Majoris Henningique Conradini, in obitum illius Epicedia, ejusdem fratris Henrici Epitaphia cognatorum suorum, p. 20-27., & Pet. Lindebergii Hypotyposi Ranzoviana p. 76. 77. 78., effigiem autem ipsius, æri insculptam, Epistole ad Henr. Ranzovium consolatorie, a Georg. Lud. Frobenio collectæ, p. 25., exhibent. Confer de eodem, præter alios, jam allegatos, Henrici fratris Genealogia Ranzovianam p. 20. 21., & Excerptis Elversfeldianam, Classe II., lit. H. 2. a. b. H. 4. a., ac Hier. Henningii Genealogias familiarum Saxonicæ, quæ Episcopos præterunt, nobilium fol. 30. 31.

Epistola Latina, ad Henricum fratrem, elegans, de morte Dan. Ranzovii, Archiftrategi Danici, heroica, Kilonii d. 26. Nov. A. 1569. exarata, qvæ inter Epistolæ ad eundem Henricum consolatorias, a Georg. Lud. Frobenio collectas, & Francofurti A. 1593. ac 1595. in 8. editas, p. 52-56., legitur.

Epistola alia de Johannis, parentis sui, obitu, ad Fridericum II., Regem Daniz, Johannemque & Adolphum, Duces Holstæ, communi ipsius fratrisque Henrici, Breidenbergz, d. 12. Dec. A. 1565., Kripta nomine, qvæ, cum tribus Regis Ducumque responsionis, in eadem Sylloge, p. 25-36., locum obtinuit.

SIGFRIDUS RANZOVIVS, Eqves Holstæ, arcis in Wagnia Nienhufanz Toparcha hæreditarius, Hanfiquæ, primi istius conditoris, & Margareta Broctorfia filius, Balthafaris autem, Episcopi Lubecensis, Melchioris, aulæ Danicæ Marefchalli, Caspari, Præfecti Flensburgensis, Breidonis, Strategi Danici, Henrici, Præfecti Gortorpiensis, & Ottonis, Toparchæ Ranzoviani, Germanus (3.). Johanni Seniori, Holstæ Duci, Friderici I., Regis Daniz, filio, fuit a consiliis, præfecturæque Hatherslebensis, & Femariensis insulæ, gubernator. A Principe hoc A. 1573., una cum D. Hieron. Olgardio, Cancellario, ad conventum solennem, in quo Ordinatio, quam vocant, judicii provincialis Slevig-Holstæ, ab ipsis, & Henr. Ranzovio atque Erasmo Kirftenio, Friderici II., Regis Daniz, Consiliariis, Benedictoque Alefeldio ac Ad. Tratfigero (Autore præcipuo), ab Adolpho Duce, Johannis fratre, ad eundem missis, sociatis laboribus fuit concinnata, est aëlegatus. Obiit coelebs d. 12. Mart. A. 1576., & templo Parochiæ Gikoviensis rurali suas reliquit exuvias (4.).

ERASMUS RASCHIVS, Tundera Cimber, tonforis filius, Wolfii Blomii, Præfecti Tunderensis, liberis, in pueritia, fuit a servitiis, & una cum iisdem informatus, qvæ tradebantur ita arripuit avide, ut brevi studeis aptus evaleat Academicis. Istis, imprimis autem Juridico atque Philologico, circa Orientis linguas occupato, Witteburgi A. 1643., ac deinde Helmstadii, in Georg. Calixti, Theologi inclyti, convictum admissus domesticum, A. 1647., vacavit, vitæque reliquam in perpetuis ferme, extra patriam, transiit peregrinationibus, Principis initio Holstæ-Gortorpiensis, & postea Baronum aliquot Bohemorum, aliorumque juvenum nobilium, Ephorum agens ac comitem (5.). Supremos juris honoris Basilicæ obtinuit, & teste Christoph. Grazio, Politicus eum, quos vocat, Orientalibus, live Jusconsultis in Philologia Orientali versatissimis, in Indice horum Alphabetico (6.), annuerante, & ob peritiam XIV. linguarum Orientalium atque Occidentalium insignem, ac Hebrææ præsertim adeo accuratam, ut ea, tanquam vernacula, in suis quotidie uti poterit itineribus, celebrante, Amstelodami A. 1665. vivis excessit. Qvæ mors ejus immatura R. Davidi Cohen de Lara, Archisynagogo Hamburgensi, cum A. 1668. Lexicon suum Thalmudico-Rabbinicum Linguarum orientis doctoribus ac cultoribus inter Christianos ἱερογλωσσος, & hos inter ipsi etiam, inscriberet, nondum innotuisse videtur.

Exerc. de Intelligentiis, ab ipso conscripta, & Præfide Joh. Scharffo proposita. Witeb. 1643. in 4.

Exerc. de Synedrio magno Hebræorum, Præfide M. Joh. Ern. Bornitio, Wurcensi. Witeb. 1644. in 4.

Annotationes in Thomæ Brownii Religionem Medicæ, cum ista, sub L. N. M. E. M. (i. e. Lev. Nicol. a Moltken, Equitis Megapolitani) nomine, sæpius editas (de quibus, Tomo II., in Moltkenii plura dicuntur Elogio), Gothofr. Gvith, Leibnitius hoc vindicavit monito, quod in Joach. Frid. Felleri Otio Hamoviano p. 167. 168. legitur: Notæ ad Religionem Medicæ composuit Raschivus, est Moltkii nomen sit adjectum. Raschivus Principis Gortorpiensis Informator, sed Moltkii Gubernator fuit.

Notæ quædam Biblicæ MSSæ, eruditione Philologica non vulgari refertæ, quas sibi ab affini ejus esse communicatas M. Christoph. Kraheus, Antistes regis Hatherslebensis, olim mihi retulit.

JOHANNES RASCHIVS, Eckernfördensis, scholæ oppidi patriæ publicæ Rector.

Kurzer Entwurf von der Seelen Wesen, Unsterblichkeit, und Zustande nach dem Tode. Appendicis instar accessit D. Theod. Reinkingii, Cancellarii in Cimbria Danici, Tractatus de Vita Animarum in morte Germanico, in editione Lubecz A. 1699. in 12. publicata.

PHILIPPUS HENRICUS RATEKE, Lubecensis, cum Jurî in Academiis Julia, Sorani & Lugduno-Batava, dedisset operam, Belgiumque, Galliam, Angliam & Italiam, cum Car. Frid. Wrangelio, perlustrasset, A. 1671. (qvo J. U. D. Gryphiswaldz creabatur) Francisco Erdmanno, Duci Saxo-Lauenburgico, fuit a secretis, deinde vero A. 1686. Johanni Adolpho, Principi Holstæ-Pionensi, a consiliis, V. Programmata duo, Gryphiswaldensæ, Disputationi ejus Inaugurali A. 1671., & Lubecensæ, fœceri ipsius, Friderici Pionnes, Senatoris Lubecensis, exequiis A. 1686., præmilla.

Disp. Inaug. de Collectis, sive contributionibus Imperii, atque provinciarum ejus, Præfide D. Frid. Gerdesio proposita. Gryphiswaldz 1671. in 4.

- (1.) V. Henu, Conradini in mortem filiz carmina, in Pet. Lindebergii Hypotyposi Ranzoviana p. 78. 79. (2.) De filiis hujus V. Henr. Ranzovii Genealogiam Ranzovianam p. 16., Andr. Angelum l. c. p. 170-177., & præteritum Dancwerthium, l. c., p. M., c. 4., p. 190., ac P. II., c. 10., p. 117. (3.) V. Henr. Ranzovii Geneal. Ranzov. p. p. 11., C. Dancwerthii P. III. Choroq. Cimbr., c. 6., p. 207., & Dav. Chytrii P. II. Chron. Sax. p. 220. 220. (4.) V. Henr. Ranzovium l. c. p. 11., ac in Excerptis Elversfeldianæ, Cl. II., lit. H. 1. 4., ac Andr. Angelum Lib. I. deæ Dellinischen Adel. Chronica p. 131. 134. (5.) Hæcenus de illo narrata D. Stroph. Keackelii, Propositi Tunderensis, Epistola, ad me exarata, delibet. (6.) Parte II. Dyota facta p. 46.

JOHANNES CHRISTOPHORUS RATH, J. U. Lic. & Practicus Hamburgensis, in patria. M. Decembri A.
1716. mortuus.

Positiones Juridicz Inaugurales. Aureliæ 1701. in 4. (V. P. A. Lehmanni Hamb. Lit. A. 1704. p. 21.)

BERNHARDUS RAUPACH, Tunderensis, Mufici urbani filius, Vir eruditus, Theol. & literarum elegantiorum cultor industrius, Pastor Damshagensis in Ducatu Megapolitano ab A. 1717. & ab A. 1724. M. Nov. Diac. Hamb. Nicolaitanus. Uxorem duxit filiam Baronis ab Hôpken.

Exerc. de Lingvæ Saxonicæ inferioris neglectu atque contemptu injusto, ab ipso conscripta, & Præfide M. Franc. Alb. Epino propofita. Rostochii 1704. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Nov. A. 1704., p. 323. 324. 325. Commendavit eandem haud immerito, & non indeesse elaboratam esse judicavit, Joh. Georg. Eccardus, in *Historia studii Etymologicæ lingvæ Germanicæ*, c. 10., p. 101. Defensio ejus, quæ Sundiz 1704. in 4. prodit Jo. Henr. a Seelen in præf. *Memor. Staden*. p. 22., *calculo digna audit*.

Decades duz Observationum facrarum in loca quzdam publica, ex Patribus Apostolicis, Przefide Alberto zum Felde propofita. Kilonii A. 1711. & 1712. in 4.

Oratio de utilitate pegrinationis Danicæ. Kiloni 1712. in 4. Recensum illius exhibuerunt Lipsienses (ob dictionis elegantiam & relationes de statu religionis, reiſque literariz in Dania hodierno lectu dignas, eam commendantes) in *Actis Eruditorum Germanicis, Parte XIV., p. 176-181.*

De Præfenti rei sacre & literariæ in Dania statu Commentatio academica, publica antehac Oratione in Academia Kiloniensi recitata, repetita nunc editione varis observationibus aucta. Hamburgi 1717. in 8. Eadem est cum Oratione præcedenti, sed auctior redditâ, cum accessionibus aliis, tum Vindiciis in ita de Theologia dictorum polemica, contra recentium Lipsiumum modo allegatum. Argumentum ejus, additis laudibus, expoluerunt Halenses in der neuen Bibliothek, *Sect. 67., p. 361-366.*, & Val. Ern. Löffcherus (Orationem in Academia Giefena esse recitatam perperam tradens) in den Unschuldigen Theologischen Nachrichten, *Sect. 3. A. 1718., p. 437-440.*

Diff. de Officio Ministr. Ecclesiz, ex mente & exemplo Patrum Apostolicorum: cum Joh. Rivii Libello de Officio Pastoral. Ministrorum Ecclesiz in pagis. Kilonii 1714. in 8. Commendatur a Lipsiensibus in *Actis Erud. Latinis*, M. Dec. A. 1715., p. 530., & V. E. Löfcheri, l. c., *Secl. 2. A. 1715.*, p. 370.

Opus ab illo promittitur Historicum de Ecclesiis Lutheranorum deperditis, per partes edendum, harumque prima Fata Lutheranorum in Austria expositurum praeipua. V. Joh. Gotl. Kraußi Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 44. A. 1717., p. 359. 360.

CHRISTIANUS RAUSCHE, Lubecensis.

Die heilige Wundergeburt des Kindes Jesu, A. 1651. einfältig und andächtig besungen. Slesvig 1652. in 12.

AUGUSTINUS RECHEL, Hufenfis, J. U. D., Eberhardi, Senatoris, filius. De Phrenesi ejus, e fastu ac amore orta, ob quam catenis, per annos complures, fuit compescendus, donec, mentis iterum compos, in patria obiret, V. M. Krafti *Sufumfche Kirchengefchichte* p. 201.)

Disp. Inaug. de omni genere Contractuum, Præfide D. Nicol. Langio proposita, Groningæ 1643. in 4.

Encomion Jurisprudentiæ, Groningæ 1643. in 4. (*Catal. Rosenkrantz.*)

SIMON RECHEL, *Hufenfis*, A. 1628. natus, urbis patriæ ab A. 1659. Diaconus, ab A. 1665. Archidiaconus
r.), & ab A. 1685. Paſtor. A. 1712. rude donatus, & M. Mart. A. 1713. mortuus; Marius Annæ, D. Caſp. Dancwer-
thii, Conſulis Hufenſis, filiz, *περὶ ἑκτος*. Ubiorem vitæ illius hiftoriam invenies in M. Joh. Melch. Krafftii, ſuccello-
is, *Hufensherren Hiftorie* p. 282. ſuccell. 279.

Cogitata de stylo N. T., Przylade M. Joh. Vorstio, Autore, defensa. Rostochii 1651. in 4.

Georgelaffenes Mutterherz, oder Leichpredigt über Joh. Adolph. Uthdermarck, J. U. Stud., auß Baruch IV. 19-23. Sles-
wig 1680. in 4.

Der von Gott erlassene, und willig gefolgte, Diener Jesu, oder Reichpred. über M. Mart. Holmer, Pastorem zu Husum,
auf Gen. XXXII. 9. 10. Slesvigz 1685. in fol.

Große Freundschaft im Tode, oder Leichpr. über Broderum Boifen, J. U. D. und Bürgermeistern zu Husum, auß Rom. VIII.
8. 29. Slesvitz 1685. in fol.

Leichpredigt über Catharina, D. Broderi Boyfens Witwe, auß 2. Tim. IV. 18. Slesvigz 1696. in 4.

NAAMANUS REDLEFSEN, Hufensis, patre Hansio Redleffen, cive, matre autem Catharina, Naamani Redleffen, mercatoris Hufensis, filia, d. 2. Apr. A. 1660, natus, post conciones vicarias Hufz, per biennium, vespertinasque Hamburgi, in aula Christiani Alberici, Ducis Holstatz exulis, totidem annis, habitas, templi cathedralis in Duxatu Megapolitano Gultroviensis Diaconus A. 1689., simulque A. 1707. Ecclesiastis viduz Gultavi Adolphi, Ducis Meclenburgici, in arce aulicus, A. 1709. autem ejusdem zdis Cathedralis Pastor, eff. confitutus.

Plura de vita ejus V. in Frid. Thomz *Catalogo Biographico, Analectis Gústrovienfibus subjecto*, p. 35. 36., & *Novis litterariis Lubecensibus*, M. Mart. A. 1704., p. 67.

Sermo parentalis Germanicus, in exequiis D. Justi Balth. Haberkornii, Superint. & Protecclasiæ aulici Gütstrovianis, habitus, & cum Joach. Schröderi, successoris ejus, Concione in locum Luc. II. 29-32. funebri vernacula, Gütstrovii A. 1707. in fol. editus. V. Nova Lit. Lubec., M. Jan. A. 1708., p. 7, 8.

HANSIUS sive JOHANNES REGKMANN, A. 1494. natus, Civis Lubecensis, factionisque Wollenwe-
rianæ, in diffidiis, quæ urbem, circa A. 1530., affligebant, intestinis, uti e *Chronico* ejus apparet, fautor, ac forsan
secta.

Lübeck'sche Chronica; das ist: Alle vornehmste Geschichte und Handel, so sich in der Keyserlichen Reichsstadt Lübeck, von ihrer ersten Erbauung an, bis A. 1550., zugetragen, was jederzeit der Bürgermeister und Rathschöffe geröthen, &c., aufgesetzt, in drey Büchern, aus getzrißnen Jugentzen und alten Chronicken, zusammengetragen durch Hans Regkman, Bürger dafelbst; jetzt aber an den Tag gegeben durch den MSSitz Joh. Frid. Faulken von Wilschaffenburg. Spize A. 1619. in I. Deductum est hoc Chronicon ab A. C. ad A. C. 1550., et Consulum autem Senatorum, qvi, ab A. C. 1200. ad eundem usque A. 1550., urbi praeferunt, recensit, sub finem adjecto, auctum. Appendicem de rebus Wismariensibus, am Mart. Zeilerus (P. II. *Sylloges de Historiis* p. 124.) eadem accessisse tradit, in exemplis libris, mihi visis, non ondi. Confer de illo *Partem II. Isagoges* max ad *Hist. Cimbr.* c. 4. s. 3. p. 455. 456., B. G. Struvius (exteri historici Lubecensis scriptoribus illud praetergitis) *Bibliotheca Historica* c. 17. p. 401. 402. Ioh. Christ. Mevius (Recher-

(1.) V. Mart. Holmeri *Præfat. Concionis de Incendio Hufensi* p. 12.

num, in *Chronico* hoc concinnando, Joh. Frid. Faulstich, qui illud tantum edidit, longeque Autore recentior fuit, MSto usum esse, falso perhibentis) *Partem II. Accessum ad Degorei Wbeari Relecliones byemales Historicas* p. 181., & Joh. Hübneri Cent. VII. Bibliothecae Historicae vernaculae p. 83. 84.

JOHANNES REGKMANN Junior, Lubecensis, Pastor in Livonia Rigenfis, d. 11. Febr. A. C. 1601., ætatis 69., officio sacri 43., defunctus, cum Witebergæ studiis incumbere, Disputationes Mart. Lutheri, Phil. Melancthonis, & Collegiarum, Theologicas, oretenus tantum habitas, collegit, & terribilissime Tomis aliquot descriptas Bibliothecæ Rigenfis reliquit publicæ. V. Jonz Joh. Phragmenii *Rigam literatam* p. 18.

REHBEENIUS Scripioribus Historiæ Lubecensis a Gotfch. Kirchingio & Gotfch. Müllero (1.) annueneratur. Hunc eundem esse cum M. Thoma Rehbeenio, Lubecensi, qui testibus iisdem (2.) ac Jacobo a Mellen (3.), patris Protonotarius A. 1573., Senator autem d. 26. Jan. A. 1593., est electus, ac d. 2. Maji A. 1610. obiit, *Parte Usages ad Historiam Cimbricam IV.* (4.), satis olim probabiliter conjeci. A Cl. Mellenio tamen, in literis ad me, A. 1698. exaratis, Henricus Rehbeenius vocatur, & circa A. 1608. scripsisse traditur. A quo si verum illi prænomen est attributum, & Thoma corvo videtur esse diversus. Ejus Summarischer Begriff der Chronicken der Stadt Lübeck MS. adhuc in Bibliothecis delitescit Lubecensibus.

PETRUS REHBINDERUS, Lubecæ (non Lüneburgi, uti Henn. Wittenius (5.) falso tradidit) in lucem A. C. 1609., M. Novembri, editus, patrem habuit Christophorum, mercatorem, matrem vero Margaretam, Dieterici Aquarii, Med. D. & Politiæ Lubecensis, filiam. E privata disciplina in Scholæ A. 1624., Rectore Joh. Kirchmanno, transitu publicam, & alumnis deinde adscriptis Schabbelianis, Witebergam A. 1628. commigravit (6.). Ubi cum integro ferme subfistitit quadriennio, & Magistri titulum, Brabeva Joh. Scharfo, A. 1632. reportasset, Lubecam reversus, & in convicium Nicol. Hunnii, Superintendentis, Theologi celeberrimi, receptus, annuo hunc spatio, cum aliis, Hodiegem ad doctrinæ sacre adyta habuit domesticum (7.). Regiomonti postea, ab A. 1633., D. Levinum Pouchenium, hospitem, ceterosque Professores Theologos, per quadriennium audit, & Ordinis simul Philosophici permittu privata aperuit Collegia, A. 1637. Lubecam, in ædes Hunnianas, & ex istis, A. 1638. Witebergam remigravit, Wilh. Lyleri *Disputationum in Johannem unam*, ac Joh. Hülsemanni *de Auxiliis gratie tertiam*, publice defendit, Ordinæque Adjunctis A. 1639. adscriptis Philosophici brevi ita inclauit, ut Senatus urbis Lüneburgensis A. 1641. ipsi a Theologis sibi commutato Witebergensis, Pastoris atque Superintendentis officium, post Sigism. Schererz, præclare illo functi, excessum, conferre non dubitaverit (8.). Spartam istam, post titulum Licentiatæ d. 20. Maji, publice defensionis Joh. Hülsemanni *irreconciliabili*, Doctorem autem d. 12. Oct., eodem A. 1641., sibi, tribusque competitoribus (Joh. Müllero, Antistiti Hamburgensi, Paulo Sperlingio Fribergensi, & Enocho Himmelio Orlamundano), per Wilh. Lylerum, Decanum, & J. Hülsemannum, promotorem, collatis (9.), Witebergæ, non sine luctis, quæ excusæ profant, acclamationibus Professorum metricis, Lüneburgum dimissus, per annos 30. ornavit continuos. Uxorem A. seqv. 1642. dedit Sabinam, D. Nicol. Hunnii, Antistitis Lubecensis, de se optime meriti, filiam, A. 1643., d. 8. Apr., in primo, una cum filio, paucis nati septimanis superstitæ, extinctam puerperio (10.). Ipse vivis Lüneburgi, d. 9. Dec. A. C. 1671., magnæque ætatis climacterico, excessit, & publicis Senatus sepultus impensis (11.), Casp. Herm. Sandhagio, Antistiti hæctenus Bilefeldiensi, geminum reliquit officium. Partem Vitæ priorem D. Pauli Röberi, Theologi Witebergensis, *Programmatis*, prælectionibus ejus in Psalmum II. curiosis A. 1641. præmissis, reliquam vero Autoribus aliis, jam allegatis, debeo. Plura de illo suggeret Joh. Georg. Bertram *Evangelisches Lüneburg* p. 227-226. Conf. Vitæ Synopsin in Joh. Henr. a Seelen Athen. Lubec., P. II. p. 220-223.

ELOGIA.

Joh. Hülsemannus Witebergæ Lüneburgum discendendi disticho hoc valedixit ἀνέξδωψ:

1 SOL, & vacuum collustrâ lumine LUNAM,

Per TE nulla ausit nubere eclipsis EAM.

Wilh. Lyfero (in *Programmate*, promotioni Doctorali præmissis) Vir audit donis instructus egregius, dignus omnino, quem Ecclesia Lüneburgensis amet, ornet, & foveat.

Aug. Buchnero (in *Carmine Propemptico*) novum jubat Sionis.

Joh. Christoph. Seldio, Theologo Coburgensi (in *Decasticho Propemptico*),

Praelustre Eusebie lumen columenque sacratæ

Firmum, Leucorei gloria magna poli.

Joh. Ristio (in *Ep. dedic. der Catechismus-Andachten*) ein fürtrefflicher, fleißiger und hochbegabter Prediger, und ein Mann von aufrehtigem teutschem Verstand.

Abt. Calovius (in *Leßu, memorie Pet. Haberkornii A. 1676. consecrato*, p. 19.) præcipuis eum Theologis Lutheranis Seculi XVII. orthodoxis annumeravit.

Joh. Frid. Mayerus (in der *Edyßschrift des Hamburgischen Ministerii, wieder D. Spenern*, p. 51.) Nicol. Hunnium, Joh. Müllerum, ac illum, appellat die große Streiter Christi.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Tetræ quæstionum miscellanearum, Præfide Joh. Scharfo. Witebergæ 1631. in 4.
Explicatio dicti PE. XXXIV. 8., Præfide D. Levino Pouchenio propolita. Regiomonti 1633. in 4.
Trias Errorum Pontificiorum circa Eucharistiam, seu Disp. de Cramate Eucharistico, communionem sub una, & transubstantiatione, Præfide eodem Pouchenio. Regiom. 1635. in 4.
Exerc. I. Philologica in Psalmum XVI. Regiom. 1636. in 4.
Collegii Logici privati disputatorii Theorematum. Regiom. 1638. in 8.
Disp. de Substantia, ex *Lik. Careg. c. s.*, pro Loco in Ordine Philof. proposita. Witeb. 1640. in 4.
Disp. de sex Regulis Philologicis sacris, Præfide D. Jac. Wellero. Witeb. 1640. in 4.
Calvinismus irreconciliabilis, seu delineatio causarum, earumque applicatio ad Calvinismum, propter quas Josephus Hallus, Epif. Xenienfis (in *Roma irreconciliabili*), Papismum esse censuit irreconciliabilem, pro gradu Licentiatæ, Præfide Joh. Hülsemanno (*illius Autore*), proposita. Witebergæ 1641. in 4. Denuo prodit, adjectis Joh. Duzæ

Tt tt tt 2

(1.) in titulo *Compendii vernaculi Historia Lubecensis*, ac p. 236. (2.) p. 251. (3.) in *Serie MS. Senatus Lubecensis*. (4.) c. 4. §. 1. p. 420. (5.) *Tomo II. Diarii Biographici* Sec. XVII. p. 102. (6.) V. Gotfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. Rr. 4. b. (7.) Preceptorum hunc suum ipse vocavit in *Disp. de Substantia* p. 6. (8.) V. Casp. Sagittarii *Memorabilia civitatis Lüneburgensis*, §. 113, 144. (9.) V. Wilh. Lyleri *Programma ad alium promotionis invitatorium*, Gotfr. Svevi *Acad. Witeb.*, lit. Kev. 2. b. ff. 3. a., & Andr. Semmerti *Athenæ Witeb.*, lib. 1., p. 62. 102. (10.) V. M. Seb. Meieri *Orat. parentalem*, D. Nic. Hunnii *habitum*, lit. C. 2. b. C. 3. a. (11.) V. Wittenium l. c., & *Siguarium* l. c. §. 116.

221 Epistola ad Hulfemannum & Rehbianderum, qua utrumque de reatu schismatis inter Proteſtantes continuandi evitanda fraterne monuit, & Hulfemannus ad hanc Reſponſione, Witebergæ A. 1644. in 4., nec non ibidem A. 1667. in 8. Scriptum hoc a nemine Calvinianorum eſſe reſutatum, gloriatur Joh. Chriſtoph. Seldius in ſyncretiſtiſchen Abgote p. 305.

II. GERMANICA.

ſchriftmäßige Erklärung des Nahmens Chriſtian aus Phil. I. 21. Hamb. 1649. in 4.
Gottes theurer Sohn und trautes Kind, oder Leichpredigt über Georg von Daſſel, Cuſtmeiſtern zu Lüneburg, aus Jer. XXXI. 20. Hamburgi 1657. in 4.

Lüneburgiſche Waſſerluſt, oder Predigt von der, den 26. Febr. A. 1658. zu Lüneburg geſchehenen, ungewöhnlichen Ergieſſung der Elbe, nach Anleitung des Paſſions-Textes von Juda dem Betrüder, Matth. XXVI. 47-50. Hamb. 1658. in 4.
Judæus baptizatus, oder Bericht von der Tauffe eines Juden, ſo den 28. Dec. A. 1659., in S. Johannis-Kirche zu Lüneburg, geſchehen. Hamb. 1660. in 8.

Des Miniſterii zu Lüneburg Bedencken über Joh. Melch. Stengers, Predigern zu Eſfurt, Lehre von der Buſſe; quod in Dan. Hartnacci *Stengerismo enervato*, p. 78-91., prodit.

GEORGIUS REICHIUS, Lubecenſis, M. Joh. Reichii I., Paſtoris Ægidiani (de quo ſtatim dicetur), filius, 7. Id. Mart. A. 1618. natus, literis elegantioribus in Schola patria, ab A. 1624., ſtudio autem Medico, ab A. 1637., in Aca-
demiis Regiomontana, Roſtochiienſi, Lugduno-Batava, Pariſienſi & Patavina, incubuit, Doctoremque in ultima A. jam 1647. creatus, Leidam, ſaſto per Gallias itinere, rediit, ac annuo illic hæſit ſpatio. Inde Lubecam A. 1648. reverſus, ducta ſequenti 1649. uxore Sophia, D. Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubecenſis eximii, gnata, filium ſibi unicum, Johannem Georgium, duasse ex nixa filius, praxi artis ſalutiferæ, & in patria, & in aula Utinenſi vicina Johannis, Epico-
pi Lubecenſis, a quo Archiater A. 1655., in locum ſoceri, hujus ſuavi, eſt electus, inclaruit, donec febri acuta, d. 23. Febr. A. C. 1657., ætatisque 39., extingveretur. Mortem acceleravit Luſtus ob ſiloz obitum, qui ſolatia reſpuebat omnia, viresque corporis jam exhaurebat, immodicus. V. Georg. Henr. Götzii (merito hunc culpantis) bey dem Gebo-
kener Kinder weinenden Vater p. 77. V. M. Sebalt. Mejeri, Rect. Lubec., *Programma de vita illius funebre*, & J. H. a Seelen *Partem III. Athen. Lubec. p. 291. 392.*

Diſp. de Urina, Præſide D. Joach. Stocmanno. Roſtochi 1642. in 4.

M. JOHANNES REICHIUS I., Lubecenſis, patre cognomine, matre autem Catharina Scheelia, Henrici, mercatoris, filia, A. 1587. natus, & ſchola patria A. 1607. in Acad. Roſtochiienſem, A. 1610. in Francofurtanam ad Viadrum, & A. 1613. in Witebergienſem, commigravit. In patriam inde redux, Mich. Troſtio A. 1614., d. 30. Aug., in Diaconatu, Henr. Mennio autem A. 1621., d. 4. Oct., in Paſtoratu ædis, ſucceſſit, Ægidianæ, ductaque d. 23. Apr. A. 1615. uxore Barbara Stampelia, Paſchæ, mercatoris Soltqvellenſis, filia, ac Georgii, Superint. Lubecenſis, ſore, quatuor ex hac liberos, & hos inter, Georgium, Med. Doctorem, Johannem, Paſtorem Ægidianum, ac Catharinam, Jac. Kockert, ſcholæ Lubecenſis Subrectoris doctiſſimi (qui ſocero eleganti parentavit Epicoelio), conjugem, ſuſtulit, Sexagenario tandem major d. 27. Dec. A. 1648. mortuus, monumentum in templo Ægidiano obtinuit Epitaphium, Fuſius vitam ejus perſequitur M. Seb. Meieri, Rect. Lubec., *Programma funebre*, A. 1709. in Georg. Henr. Götzii *Flogiis LXXX. Theologorum*, num. 24., p. 189-191., Lubecz recuſum, brevius autem Joh. Henr. a Seelen *Part. II. Archa-
narium Lubecenſium p. 206-208.* Epitaphii epigraphen Autor des begliedten und geſchmückten Lubecks p. 138. exhibet.

Diſp. de Calvinismo fugiendo, ob principium ejus incertum, quod eſt Rationis ſpeculatio, Præſide D. Balch. Meis-
nero propoſita. Witebergæ 1614. in 4. Recula eſt *Tomo III. Diſput. Theol. Witebergæ*, num. 110.

M. JOHANNES REICHIUS II., Lubecenſis, primi (de quo modo dictum) filius, A. 1617. 11. Id. Mart. in lucem edirus, in Acad. Regiomontana (cui Magiſtri debuit titulum) ab A. 1637., in Roſtochiienſi ab A. 1641., & in Witebergienſi ab A. 1645., ſtudiis incubuit, Ordinisque hujus Philoſophici A. 1647. adſcriptus eſt Adjunctis. A. 1649. ædis, cui Pater præſtaverat, Lubecenſis Ægidianæ Diaconatu, A. 1662. autem, Joh. Zeidler ſucceſſor, Paſtoratum, obtinuit, & Presbyterii tandem totius Senior, d. 8. Maji A. C. 1688., ætatisque 71., aſſumte deceſſit. Conjugem, ab A. 1650., habuit Eliſabetham, D. Menonis Hannekenii, Superintendentis Lubecenſis, filiam, & parens ab ea Menonis ac Johannis, Eccleſiaſtarum templi Jacobzi, ſexque filiarum, eſt redditus. Effigies deſuncti prope templi Ægidiani ſpectatur ſuſſeſſum. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma de vita ejus funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, num. 67., p. 628-635., A. 1709. recuſum, Henn. Wittenii T. II, *Diarii Biographici Sec. XVII.*, p. 110. 151., & J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec. p. 209. 210. 211.*

Diſp. de ſide Infantum, Præſide D. Joh. Qviſtorpio. Roſtochi 1642. in 4.

Hiſtoria Paſſionis D. N. J. C., Præſide El. Taddelio. Roſt. 1642. in 4.

Diſput. II. in cap. IV. & XV. Johannis, Præſide D. Wilh. Lytero. Witeb. 1645. in 4.

Diſp. de miſſione Filii Dei, Præſide D. Joh. Hulfemann, Witeb. 1646. in 4.

Diſput. II. de Tetragrammato, ſeu nomine Dei proprio מַשְׁמָה, quarum prior ab ipſo, Præſide Andr. Sennerto, LL.

Or. Professore, poſterior vero, reſpondente Joh. Vorſtio (Philologo deinceps inclyto), eſt propoſita. Witeb. 1646. in 4.

Diſp. de Juſticia, pro loco in Ordine Philoſ. propoſita. Witeb. 1647. in 4.

Diſp. de Virtute heroica. Witeb. 1644. in 4. (V. *Svantenium & Wutenium II. cc.*)

M. JOHANNES REICHIUS III., ſecundi, modo laudati, ex Eliſabetha Hannekenia filius, primam Lubecz d. 23. Febr. A. 1659. lucem aſſexit, & inſtitutione, cum privata Barth. Botſacci, Antiſtiſtis poſtea Brunſvicensis ac Hafnienſis, tum publica Præceptorum ſcholæſticorum, gavifus, inſignes in literis elegantioribus, ac deinde Hambur-
gi, ductu Eſdræ Edzardi, in Hebraicis, fecit progreſſus. Gieſſam hinc A. 1677., & reportatis illic Magiſteri honoribus, Argentinam A. 1679., profectus, D. Seb. Schmidium Præceptorem & hoſpitum per annum habuit integrum, Juſtratusque A. 1680., comite Heſt. Gothofr. Maſio, Theologo poſtea Hafnienſi, provinciis Belgicis Lubecam reverſus, illuc, ut & Brunſvix, in D. Barth. Botſacci convicito, Oratoris ſacræ vacavit exercitiis. A. 1682. Roſtochium adiit, & locum inter Adjunctos Collegii obtinuit Philoſophici, ſeqvens autem triennium itinere ad Helvetios, Gallos, Anglos & Rægas, impendit literario. Ex iſto Lubecam A. 1686. redux, ædis mox Jacobæ d. 9. Sept. electus eſt Diaconus, & cum per decennium hoc functus eſſet officio, liberosque e conjuge Barbara Maria, Galli Humborgii, mercatoris, filius, ſuſtulit quatuor, febri petechiali maligna, d. 11. Mart. A. C. 1696., ætatisque 37., expiravit. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., fuſſus cum celebrantur, *Programma funebre*, in G. H. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum*, num. 73., p. 666-673., ſicdem recuſum, & J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec. p. 212-217.* Epitaphium a vidua in æde illi Jacobæ eſt erectum. Abr. Hinckelmanno (*ſub ſineu præſationis Corani Arabici*) Vir audit pietate & doctrina inſignis.

Diſp. Philoſ. Inaug. de Iride, Præſide D. Laur. Straußio propoſita. Gieſſæ 1679. in 4.

Diſp. de Terra Australi. Argentinx A. 1679. (non 1669., quem Lipenius ſubſtituit) in 4.

Diſp.

Disp. Theol. de obligatione Formulæ Concordiæ, ab eo conscripta, Præfide D. Seb. Schmidio defensa, Presbyteriis quæ Lubecensibus, Hamburgensibus & Lüneburgensibus, inscripta. Argentinz A. 1680. in 4. Commendatur a Sam. Pomario, in *Notis Latinis, Mnemofyno Libri Concordiæ Germanico subjunctis*, p. 118., & Conr. Tyb. Rangone in *Obice Syncretismi* p. 214. 276.

Spicilegium de Serpente æneo, publica Disput. exhibita. Rostochii 1683. in 4.

Apparatus ad Rationarium Theologicum, de Scripturis & scriptis Seculi III. Ecclesiasticis, Præfide D. Aug. Varenius, Autore illius, defensus. Rostochii 1684. in 4.

M. MENO REICHIUS, Johannis II. (*supra laudati*) item filius, Lubecz d. 25. Aug. A. 1651. natus, Gießæ ab A. 1669. vixit, Magistrique titulum A. 1672. exambiit, ac Prussiam deinceps, Daniam, Angliam & Belgium, peragravit. Ædis in patria Jacobæ Diaconus d. 5. Jun. A. 1679., Pastorque d. 26. Jun. A. 1690., est electus, sed festo 1691., quadragenarius, eadem die 2. Julii, quæ anno præcedenti Pastoralis exoritur erat officium, liberis septem e conjugæ, Cornelia Verportia, Johannis Henrici, mercatoris, filia, susceptis, vivis ereptus. V. Enochii Svantenii, Rect. Lubec., *Programma funebre*, a G. H. Götzio, in *Elogiis LXXX. Theol. Germ.*, num. 71., p. 613-619., denuo exhibitum, D. G. Morhofii Epithalamium ad eum vernaculum, in *Poem. Germ.* p. 340. 341. obvium, & J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 211. 212.

Disp. de motu Maris, Præfide Frid. Nitschlio, Math. Prof. Gießæ 1671. in 4.

Aphorismi Philosophici inaugurales, Præfide Henr. Phasiano, Prof. Eloqv., propositi. Gießæ 1672. in 4.

Disp. I. de Sortitione. Gießæ 1673. in 4.

M. ALBERTUS REIMARUS Senior, Lubecensis, & schola patria A. 1601. in Acad. Tübingensem, A. 1603. in Marpurgensem, & A. 1604. in Viadrinam, digressus, templi in urbe natali Burgenfis Ecclesiæ d. 5. Oct. A. 1610. ædis autem Cathedralis Diaconus d. 12. Jun. A. 1617., electus, & in hoc munere, M. Joh. Reimaro, filio, relicto, d. 22. Sept. A. 1641. defunctus; Maritus Annæ, M. Joh. Stolterfohtii, Pastoris Mariani, filiz, A. 1611. ductæ, & sequenti 1612. in primo ext. nctæ puerperio. V. Jacobi a Mellen *Catalogum MS. Ecclesiæ Lubecensium*, & *Notitiam majorum suorum ediam* p. 42.

Orationes duæ Scholastico-Theologicæ; prior de personali duarum naturarum in Christo Unione, & Idiomaticum communicatione, Lubecz A. 1601.; posterior de Filii Dei nativitate, hujusque fructu & beneficiis, Tübingæ A. 1602. habita. Francofurti ad Viadrum A. 1604. in 4., & (*juxta Bolduanum in Supplem. Biblioth. Theol.* p. 38., ac Lipenium P. II. *Biblioth. Theol.* p. 926.) Witebergæ A. 1612. in 8.

De erroribus Nestorianorum. Francof. 1604. in 4. (*V. Biblioth. Mayerianam* p. 150.)

Oratio de primo membro voti Augustiniani, h. e., de laudibus Christi Dei, in carne manifestati, Marpurgi A. 1604. recitata. Francofurti, sine mentione anni, in 4.

Papismi Calvinianorum præctici XXV. *ἡλικυῖνοι*, qui etiamnum hodie in praxi Theologicæ Calvinianæ passim occurrunt, & cujus sese offerunt, metricè expositi, una cum Discursu item metrico de Papismis Calvinianorum dogmaticis XXV. *ἡλικυῖνοις*. Lubecz 1630. in 4. V. de iis Georg. Henr. Götzii *Bibliothecam Anti-Pontificiam Presbyterii Lubecensis*, §. 15., p. 30. (Papismos Calvinianorum Dogmaticos, item XXV., D. Salom. Gesnerus, Theol. Witeb., jam ante, Disput. peculiari, Witeb. 1597. in 4. impressa, exhibuerat.)

Christiana castigatio Idolomanie Poeticæ. Lubecz 1630. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Joach. Hemmingii* p. 68.)

Veritatis triumphus, in *ἡνεν Predigten*. Lubecz 1637. in 4. (*V. Indicem Auctorum, Ephr. Prætorii Bibliothecæ Homileticæ præfixum*.)

Carmina sacra inedita, Joh. Henr. Meibomio, in Jambis in illa (*in albo Joach. Morfii MS. fol. 598. mihi lectis*), judice aurea, quæ aura spirat alma sancti Flaminii.

ALBERTUS REIMARUS Junior, Lubecensis,

Abgebildetes Altes Rom, darinn die woland gewesene Kirchen, Schaubürge, runde Schaubürge, Reintkreise, Schiffe, sechsteplage, Triumpfbögen, Rathschürst, Palläste, Ceulen, Triumpfs, Process, Kriegs- und Bürgerliche Dignitäten, Gewbräuche, Ceremonien, und dergleichen denkwürdige Sachen, der Stadt Rom, beschrieben, und mit 128. nertlichen und recht lebendigen Kupferstücken vor Augen gestellt werden: Samt einem Anhang von der Größe der Römischen Reiches; Auß dem Italiänischen, von ihm, mit Fleiß, ins Hochteutsche überleset. Arnheim 1662. in 12.

Abgebildetes Neues Rom, darinn die heute verhandene Kirchen, heilige Reiter, Reliquien, Abfälle, Klöster, Hospitale, Befapellen, Societäten der Weltpersonen, Collegia, hohē Schulen, Palläste, Gebäude, Gemahde, gehauen und geschaltete Bilder, Bibliotheken, Studiertammern, Gärten, Brunnen, Fomerte oder Meyerböse, auch Bapste, Cardinale, Fürsten, und dergleichen merkwürdige Fertigkeiten der Stadt Rom, beschrieben, und in 90. Kupferstücken vorgestellt werden: Auß dem Italiänischen verdeutschet. Arnheim 1662. in 12. Ambo scripta bene ac perspicue, a Reimaro, e Lingua Italica in Germanicam esse translata, Justus Georgius Schottelius, in *Opere de Lingua Germanica, Lib. V., Tr. IV.*, p. 1154., judicat. De Belgicæ eorundem Versionibus, sub iisdem fere titulis, eodem A. 1662., Amstelodami in 12. editis, Corneli a Beuighem *Bibliographia Mathematica* p. 461. potest consuli.

Der gangen Welt Religionen; oder Beschreibung aller Gottes- und Götzendienste, wie auch Reherpen, in Asia, Africa, und Europa, von Anfang der Welt, bis auf gegenwärtige Zeit; auß dem Englischen Alexandri Rossen durch ihn verdeutschet, und mit Kupfen gezieret. Amstelodami A. 1667. in 8. (Præter Reimarianam hanc scripti Rossiani versioem Germanicam, alia Christiani Sixti cujusdam Heidelberg A. seqv. 1668. in 8. prodit.)

HENRICUS ERNESTUS REIMARUS, Bilwerderanus, patre M. Joh. Reimaro, insulæ illius, Hamburgo vicinæ, Parocho, A. 1663. natus, cum Hamburgi, in æde Petrina, conciones hebdomadam, per biennium, habuisset extraordinarias, in Ducatum, A. 1688. exeunte, vocatus Megapolitanum, in ædiæ Marianæ Güstrovienfis Pastoratū focero suo, M. Johannni Marci, successit, & d. 19. Nov. A. C. 1702., ætatis 39., obiit. Plura de vita illius V. in Frid. Thomæ *Catalogo Biographico, Analectis Güstrovienfisbus* annexo, p. 53. 54. 55., & *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Febr. A. 1704., p. 36. 37.

Der die Sache Gottes klüglichsührende, und Glückfindende, fromme Jurist, oder Reichpredigt über Joh. Pet. Tornou, J. U. C., auß Pf. LXXIII. 23. 24. A. 1701. in 4. V. Frid. Thomam l. c. p. 55.

M. HERMANNUS SAMUEL REIMARUS, Hamburgensis, Ord. Philos. Witeb. Assessor, & deinde Scholæ Wisnariensis Rector, d. 7. Jul. A. 1723. inauguratus.

Disputationes duæ de differentiis Vocum Hebraicarum, prior sub Joh. Christoph. Wichmanshaufii præsidio, altera ab ipso Præfide proposita. Witebergæ 1717. in 4.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I

U u u u u

Primitiæ

Primitiv Wilmarienses, five Oratt, duz aupscales, altera ostendens omnes homines zque esse felices, altera de Genio Socratis. Wilmariiz 1723. in 4.

Matthai Camariotz Oraciones duz de Fato, ab ipso, e MS. Bibliothecz Leidensis, editz & Lat. redditz; cum prætatione D. Joh. Alb. Fabricii. Lugd. Bat. 1721. in 8. V. de iis *Adæ Erud. Lips.*, *M. Mayo A. 1722.*, p. 274. 275. 276., & Republik der Gelerden, *M. Maj. & Jun. A. 1721.*, n. 6., & de Wandelste Dittreid, *M. Jul. A. 1721.*, n. 3.

DIETERICUS REIMBOLD, Hamburgensis, J. U. D., urbis patriz Senator d. 8. Sept. A. 1710. electus, & A. 1716. in aulam ablegatus Casaream, M. Apr. A. 1721. obiit.

Disp. Inaug. de Jure Repræsentationis legalis, hæredibus ab intestato venientibus competente. Lugd. Bat. 1696. in 4. V. P. A. *Lebmami Hamburgum A. 1701. literaturum p. 40.*

JOHANNES REIMBOLD, Hamburgensis, J. U. Lic. & oppidi Bergerdorffensis, patriz vicini, ab A. 1677. Præfectus, A. 1713. illic d. 8. Nov. mortuus; Dieterici Molleri, J. U. L. & Consulis Hamburgensis (cujus filiam, Gertrudem, A. 1672. duxit uxorem) gener. V. de illo Joh. Murgachii, Reçt. Bergerdorf., *Gratulationem ad eum*, A. 1677. editam, & J. A. Fabricii P. V. Memor. Hamb. p. 294.

Disp. Jurid. Inaug. de Qvæstionibus. Basileæ 1667. in 4.

M. JOACHIMUS LUDOVICUS REIMERUS, Hamburgensis, in Hafniensi A. 1656. Academia commoratus, Ecclesiastes initio in exercitu Danico castrensis, deinde scholz oppidi in Stormaria Wilfridensis, circa A. 1663. (*qvo Salomonem bifrontem* editit), Reçtor, & templi denique ejusdem urbani Diaconus; Philologus multæ lectionis eruditus, anno circiter 1680. mortuus. V. de illo Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan. p. 66.*, Georg. Matth. Königii *Biblioth. Vet. & Novam p. 673.*, & Corn. a Bèüghem *Bibliographiam Historicam p. 205.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Prodromus Dissertationum juveniliū, seu Diss. gemina de natalium Servatoris tempore & loco, Lubecz in 4. Denuo prodit, sub finem *Salomonis bifrontis*, Glückstadii A. 1663. in 4.

Disp. de Patriarchia in populo sancto, sub V. T. Hafniz in 4.

Disp. de Indivisione in se, per quam Ens est unum, Hafniz 1656. in 4.

Specimen Antiquitatum abstrusiorum, in novo fœdere, a Marthæo, cæterisque Evangelistis, memoratarum, Lugduni Batavorum initio editum, & *averviūus* deinde, atque auctius, sine loci (qvem Hafniam fuisse typi mihi ferme persuadent) mentione, A. 1677. in 4. recusum. Vidi etiam exempla qvædam, Lundini (uti titulus perhibet) eodem A. 1677. in 4. impressa, quibus nomen Reimeri Autoris est præfixum, ab Alb. Bartholino etiam, l. c., Mart. Lipenio, P. I. *Biblioth. Theol. p. 50.*, & Vinc. Placcio, T. I. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum p. 75. 76.*, jam detecti.

Respublica Hebrzorum, ex Car. Sigonio, Bonav. Corn. Bertramo, Pet. Cunzo, aliisque, ita concinnata, ut sententia illorum succincte proponantur, largiter adaugeantur, & dextre dijudicentur. Hafniz A. 1657. in 12., Altenburgi A. 1671. in 12., & Rostochii A. 1710. in 4. Cæterz, qvæ a nonnullis allegantur, editiones, Hanovienfis sc. anni 1658. in 4., ab Anonymo Autore des *Neuen Bücherfackel, Sect. IV.*, p. 335. 336. 337., scripti hujus exhibente recensum, & Lipsiensis A. 1659. in 12., in *Catalogis nundinalibus*, memoratz, nunquam mihi sunt viſæ, & non minus forte chimærica, quam ista, quam Dan. Hartnaccius, in Syntagmate suo omnium de Repub. Hebræz scriptorum, indice augendo generali, comparituras esse, in præf. des *Bedenkens von Einrichtung der Historien*, est pollicitus. Commendatur Opusculum hoc a Gerh. Meiero, *Lib. II. Biblioth. Theol. contractæ, c. 4.*, p. 205., & Nic. Mollero in *Disp. de Antiq. Hebr. Scripturibus p. 15.* Non injusta tamen mihi videtur censura Joh. Franc. Buddei, in *Introd. ad hist. Philof. Hebræorum, p. 404.*, & Reimerum, & cæteros de Rep. Hebr. scriptores, P. Cunzum, B. C. Bertramum ac Joh. Steph. Menochium, a prudentia civili non satis fuisse instructos, ac jejunè nimis in hoc argumento versatos, Herra. autem Convingium, in *Disp. de Rep. Hebr. omnes super affe.*, judicantis.

[Ecclesia Hebrzorum. Hafn. 1657. in 4.]

[Schola Hebrzorum. Hafn. 1657. in 4.]

[Antiquitates Hebrzorum. Hafn. 1657. in 4. (Tria hæc opuscula, mihi non viſa, præter *Catalogum nund. Lips. A. 1657. vern. p. 14.*, Lipenius l. c., Rud. Capellus in *Sciagraphia Nummophylaciæ Lüderiani*, & Corn. a Bèüghem l. c. p. 205., proditisse testantur, sed mihi nondum persuaserunt.)

Philologia sacra contracta & aucta. Hafn. 1657. in 4. Hanc editis, sed pari incertitudine, *Catalogus nundinalis modo citatus, p. 3.*, & Lipenius, accensent.

[Metaphysica Metaphysicarum. Hafn. 1657. in 4.]

[Pneumatica Pneumaticarum. Hafn. 1657. in 4.]

[Logica Logicarum. Hafniz 1657. in 4. (Tria hæc scripta revera proditisse, præter *Catal. nundin. citatum p. 16.*, & Lipenium, Mich. Watſonus illorum obelo notans titulos, in *Unione Sapientie p. 556.*, & M. Christoph. Kraheis, in *litteris ad me*, testantur.)

Salomo bifrons; seu Dissertatio gemina, qvarum prima miraculum mundi collapsum, seu Salomonem Regem peccantem, posterior miraculum mundi reſtauratum, seu Salomonem Regem penitentem, exhibet; juxta archetypum, Lib. I. Regum cap. XI. a Scriptore sacro expressum, & a vario spūsque ſquallore, qvo cum Rabbini, tum alii interpretes, illud obscuraverant, jam abhinc decennio repurgatum, depictus. Accessit Prodromus Dissertationum juveniliū, seu Diss. gemina de natalium Servatoris tempore & loco. Glückstadii 1663. in 4.

Epistola ad Joh. Vorſium, Syllogismos qvoddam Joh. Gerhardi, Theologi Jenensis, contra ejus *Dissertationum sacrarum libros* vindicans. A. 1663. in 12. Joh. Vorſii *Epistole ad J. L. Reimerum*, huic oppositz, & Berolini A. 1664. in 12. editæ, sequens a nostro reposita est *animadverſio*.

Animadverſio in Responſionem Joh. Vorſii ad Epistolam nuper editam, qvæ magni Theologi, Joh. Gerhardi, Syllogismi quidam ab ulterioribus ejus cavillationibus vindicantur. Glückstadii 1664. in 12.

II. GERMANICA.

Reimerlanz juvenutis oblatio, oder Gäußerhammer, auß Eph. V. 18., in einer Predigt vorgeſtellt. Hamb. 1651. in 4. Zeichabbandung über Joh. Rhederum, J. U. D., Joh. Boltenii, Paſt. zu Wiſſitz, Zeichpredigt über denſelben, auß dem dritten Glaubens-Artickel, begedruckt. Glückſt. 1677. in 4.

INEDITA ET AFFECTA.

Vocum N. T. Græci Repertorium, five Concordantia, ſuperiori ſeculo a Xyſto Betulejo primum concinnatz, & ab Henr. Stephano poſtmodum expolitz, ab ipſo vero adauctæ (in ſol.).

Appendix

Appendix Concordantiarum Hebraicarum Joh. Buxtorfii, non parvam vocum cohortem, locis suis S. Scripturæ V. T. vestitam, exhibens (*in fol.*).

Manuale N. T. Philologicum, quæcunque ad Philologiam Græcam pertinent, succincte & dilucide exhibens. Promissum est ab eo, una cum operibus binis præcedentibus, in *Catalogo Nundin. Lips. A. 1674. vernali. p. 38.*

In *Epilogo præterea Speciminis antiquiorum abstrusorum, ab Evangelistis memoratarum*, similem in Acta & Epistolas Apostolicas laborem, in præfatione vero ejusdem plenam observationum istiusmodi messem, est pollicitus.

FRIDERICUS REINBOHT, Slesvicensis, Johannis, Theologi aulæ Holfato-Gottorpiensis primarii, filius, J. U. Licentiat.

Disf. Inaug. de Obstagio, Præfide D. Joh. Christoph. Falckneri propofita. Jenæ 1674. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio, *T. III. Polybist. Lib. VI. Sect. XI. p. 114.* & C. H. Amthorio in *Ty. de Obstagio, c. 1. §. 3. p. 5.*

FRIDERICUS ADOLPHUS REINBOHTIUS, Slesvicensis, Henrici, Ecclesiastæ Gottorpiensis aulici, filius.

Planctus Germaniæ super immaturo obitu Leopoldi, Caroli VI. Cæsaris filii unici, A. 1716. d. 13. Apr. nati, & eodem anno, d. 4. Nov., extincti. Kilonii 1716, in fol. V. *Partem LVIII. der Gekrönten Fama p. 811.*

M. HENRICUS REINBOHT, Slesvicensis, Johannis, Superintendentis & Proteccliafæ aulici Holfato-Gottorpiensis, filius, aulicus idem Christiani Alberti, Ducis Holfatici, in patria fuit Concionator, ad A. usque 168., quo, Principis consensu imperato, tituloque Consilarii Ecclesiastici, & salario 100. Imperialium annuo, sibi reservatus, officio se isto, in gratiam Joh. Conr. Kiefferi, successoris, abdicavit. Conjugem d. 29. Apr. A. 1672. duxit Mariam Elisabetham, Georg. Holmeri, Quæstoris Ducalis, filiam, & ex ista Catharinam Augustam progeniit, D. Henr. Muhlii, Superintend. Ducis Holfatici, ab A. 1705., uxorem.

Disf. de *Erasmus* S. Scripturæ, Præfide D. Abr. Calovio. Witebergæ 1666. in 4. Exerc. Philol. de insigni Prophetia Jacobæ Gen. XLIX. 10. Jenæ 1667. in 4. *Erudita* hæc vocatur a Jobo Ludolfo, in *Duce Judeorum sublato p. 4.*

JOHANNES GEORGIUS REINBOHT, Slesvicensis, Johannis itidem filius, J. U. D., & Ecclesiarum Cimbriæ Holfato-Gottorpiensium, post Joh. Adolphum Beckerum, Commisarius, A. 1680. extinctus. V. Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic. c. 2. p. 193.*

Disf. de non speranda Arcæ fœderis restitutione, ad Jer. III. 14. & seqq., Præfide Joh. Frischmuthio, LL. Or. Professore, propofita. Jenæ 1658. in 4.

Decas Inauguralis quæstionum Juridicarum, Præfide D. Christoph. Joach. Bucholzio exhibita. Rintelæ 1663. in 4. (*Catal.*)

JOHANNES ADAMUS REINICKE, templi Hamburgensis Catharinæ Organoedus, A. 1693. mortuus, Musicus haud incelebris.

Sonaten. A. 1689. in fol.
Sonaten, Concertaten, Alemanden, Correnten, Sarabanden und Chiquen, auf 2. Violinen und dem Cembalo, in Kupfer gestochen. Hamburgi 1704. in fol. V. P. A. Lehmanni *Historische Remarques des Jazres 1704. n. 34. p. 272.*
Hortus Musicus, novis floribus confitus, in *Catalogo Nund. Lips. A. 1688. vernali p. 45. & autumnali A. 1689. p. 33.*, promissus, & postea editus.

Musicalische Orgelschilde, quæ apud Lehmannum, *l. c. p. 272.*, promittuntur.
HIERONYMUS REINSTORF, Hamburgensis, Fabri lignarii filius, J. U. Lic. & in patria Practicus, Joh. Schulerzii, Consulis, ex famulo & scriba, gener. V. de illo Aug. Wigandi *Entstehung Bortrab, lit. D.*

Disf. Inaug. exhibens analysin Canon. IV. Dist. LVI. de legitimatione Nothorum, Argentiniæ 1687. in 4.
JOHANNES REINSTORF, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus circa A. 1719.

Disf. Inaug. de commodato. Groningæ 1717. in 4. (*V. Hamb. Lit. A. 1719. p. 35.*)
VINCENTIUS REISERUS, Hamburgensis, Mich. Reiseri, J. U. Doctoris, filius, ac Vinc. Mollerii, Consulis, ex filia, nepos, J. U. Lic. & in patria, circa A. 1688., Practicus, non diu post hunc superstes.

Disf. Inaug. de Jurisdictione. Aureliæ in 4. (*O. Sperl.*)
Genealogiæ Familiarum patriciarum Hamburgensium ineditæ, quas eum prælo paratas reliquisse, ab Henr. Heldio, J. U. Lic., edoctus, *Parte IV. Isagoges ad Hist. Cimbr., c. 3. §. 12. p. 547.*, jam monui.

CHRISTOPHORUS RELOU (quem Petrum perperam Pet. Ambr. Lehmannus (1.) appellat), Hamburgensis, Pauli, Scholz publicæ Præceptoris, filius, Med. Doctor & in patria Practicus.

Disf. de Cerebro, Præfide D. Joh. Arnoldo Friderici. Jenæ 1661. in 4.
Disf. de Affectu Hypochondriaco, Præfide eodgm. Jenæ 1664. in 4.
Disf. Inaug. de Febre petechiali, Præfide D. Wern. Rolfincio. Jenæ 1664. in 4.

JOHANNES RENDTORFIUS, Hamburgensis, Esdræ Edzardi in studiis Hebræo-Rabbinicis auditor cum Academiis reliquis Germanicis, Regiomonto Cracoviam profectus, in castra Ecclesiæ Romanæ & Lutheranis transit. E Polonia in Italiam delatus, Ant. Magliabechio, Biblioth. Medicæ Præfecto, hujusque commendatione, cum Romam abiret, Carolo Josepho Imbonati, Mediolanensi, Theol. & Lingvæ sanctæ Professori Romano, familiariter innotuit, ac literaturæ Orientali atque elegantiori triennium illic impendit integrum. Theologus ibidem Doctor creatus, & in Presbyteriorum evectus ordinem, A. 1699. Germaniam, urbemque patriam Hamburgensem, repetiit, & in ista otium omne, publicis abstinent muneribus, studiis consecrav. V. de illo Car. Jos. Imbonati (singulare ei tum omnium, tum præsertim Hebraicarum literarum, cognitionem tribuentis) *Appendicem ad Biblioth. Hebraico-Latinam p. 418.*, & hanc secutos Lipsiensis, in *Adis Erud., T. II. Supplem., Sed. VI., p. 298.*, Joh. Christoph. Wolfium in *Historia Lexicorum Hebræorum p. 216. 217.*, ac Gottfr. Arnoldum *T. II. Hist. Eccl., Lib. 17. c. 3. p. 453.*

Sylvio (olim Paulo) Bocconi, Panormitano, Monacho Cisterciensi, & Ducis Hetururæ Botanico, in *Observationum de rebus naturalibus curiosarum*, Germanice A. 1697. editarum, *decimæ octavæ*, ipsi inscripser. Epigraphæ, Doctor audit Theologus, ac insuper Historicus & Philologus insigniter doctus, Joh. Alb. Fabricio (*Lib. III. Biblioth. Græcæ, c. 26. p. 609.*) *Vir doctissimus*, (*Lib. IV., P. II., c. 29. p. 295.*) *Vir præclarus*, ac (*Lib. V., P. IV., c. 25., p. 414.*) *Vir præclarus atque insigniter eruditus*, & Joh. Chr. Wolfio (*T. I. Biblioth. Hebr. p. 632.*) *Vir eruditissimus.*

U u u u u 2

SCRIPTA

(1.) in Hamburgi anni 1701, literatæ p. 20.

SCRIPTA EDITA.

Oratio prolixā, *Bibliotheca magnæ Rabbinicæ*, Julii Bartolocci de Celleno *Parti IV.*, Romæ A. 1693. in fol. a Car. Jos. Imbonato editz, præfixa, quæ Operi Bartolocciano æternitatem est auguratus, V. Lipsienfis I. c.

Anonymi Poetæ veteris Poema Græcum de Viribus Herbarum, Deo alicui consecratum, Venetiis olim ab Aldo Manutio, cum Dioscoride, A. 1518. in 4. editum, cum ipsius autem versione Latina prosaica, notisq; Critico-Physico-Medicis, recusum in Joh. Alb. Fabricii *Bibliotheca Græca Libro III.*, Hamburgi A. 1707. in 4. impresso, Cap. XXI. I., p. 629. 660. Notæ ejus a Joh. Clerico, *Tomo XIII. de la Biblioth. choise* p. 345., tres bonæ vocantur.

Anatolii & Democriti Junioris Fragmenta duo Græca prolixiora de Sympathiis & antipathiis, cum ipsius versione Latina, & Notis Physico-Philologicis uberrimis, in ejusdem *Bibliotheca Græca* J. Alb. Fabricii *Libri IV. parte altera*, quæ Hamburgi A. 1711. in 4. prodit, capite XXIX., publicata; Anatolianum quidem p. 295. 333., Democriteum vero p. 333. 367. Versionem ejus Fabricius p. 295. perspicuam, notas autem eruditæ, merito appellat.

Maximi Philosophi, (Juliano Imp. coxvi) Poema Græcum heroicum *ἡρωικὸν ΚΑΤΑΧΩΝ*, seu de Auspicii actionum e Luna posita dijudicandis, cum Versione Latina Bibl. Græcæ Fabricianæ Vol. VIII., seu libri V. Parti IV. (ed. Hamburgi A. 1717. in 4.) c. 25., p. 414. 445., inseruit.

Prosopopœia Christo adversa, Christianis interdicta; das ist: das Ansehen der Person Christo junieder, und den Christen nicht anständig, nach Anleitung des Evangelii Matth. XXII. 16., am XXIII. Sonntage nach Trinit., im *Chorlandischen Gotteshaufe* der Jesuiten bey Danzig, A. 1694. in einer Predigt dargestellt. Francf. & Lipsiz 1696. in 4.

INEDITA ET AFFECTA.

Comm. in Proverbia Salomonis.

Notæ & Observationes in Commentariis R. Salom. Jarchii in totum V. T., Lexici & versionis instar futuræ.

Notæ & Observationes in Versionem N. T. Syriacam.

Lexicon Hebraicum, Chaldaicum & Thalmudicum.

Liber Thalmudicus בריכות Latine versus, cum notis.

Notæ in Comm. R. Salom. Jarchii de Salomonis Regis salute.

Versio Latina Commentarii R. Isaac Abarbenelis in Jonam & Prophetas priores.

Tr. de Fœminis erudit. (Octo hæc scripta ab eo promitti, Car. Jos. Imbonatus, & qui hunc allegat, J. Chr. Wolfius, II. cc., testantur.)

Tr. de Hospitalitate veterum, imprimis Christianorum, prælo maturus, cujus ipse V. C., Jacobo a Mellen, & hic mihi fecit indicium.

Observationes & Animadversiones præclaræ in Plutarchum, aliosque scriptores egregios, quas edi optant Joh. Alb. Fabricius *Lib. III. Biblioth. Græcæ*, c. 26., p. 629., & Joh. Clericus *T. XIII. de la Biblioth. choise* p. 345.

Nova operum Justini Martyris editio, de qua J. C. Wolfius l. c. p. 217. consulendus.

Tr. de Eruditis, qui nihil, vel paucissimum, scribere, V. J. H. a Seelen Or. de præcocius erudit. p. 45.

JOHANNES RENZELIUS Senior, Hamburgensis, urbis patriz XLvir ab A. 1532. Petrinus, & deinde, ab A. 1534. Senator, A. 1544., pridie festi Simonis & Judæ, defunctus, V. Joh. Ritzenbergii Epitaphium ei scriptum, in *Epitaphiis virorum clarorum Hamburgensium*, num. 22., Ad. Trautigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatui Hamburg.* p. 27., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 130.

Gründriss der Unterredung und Bescheid von de Münte, A. 1537. gestreben.

Tractatuum Züchtersoope, in 212. Jahren, von A. C. 1325. bet 1537. Duo hæc MSSa Saxonica, quorum ultimum D. Herm. Langenbeckii, Consulis Hamburgensis, in *ius Hamburgensium municipale Commentario*, item inedito, in plerisque exemplis, subiungitur, Rud. Capellus, in *Indice Nummographorum*, *Sciagraphia suæ Nummophylaciæ Lüderiani Hamburgensis* A. 1678. præmisso, citat.

JOHANNES RENZELIUS Junior, Hamburgensis, Henrici, mercatoris, & Annæ a Windten filius, d. 20. Aug. A. 1569. natus, cum scholam, ab anno ætatis quarto ad decimum octavum usque, frequentasset patriam, A. 1587. Rostochium profectus, Lucam Bacmeisterum, Theologum, hospitem, Chytræ autem fratres, Joh. Caselium, Joh. Pofselium Sen. & Dunc. Liddelium, in Philosophia literisque elegantioribus, ac Mich. Graffum, Ern. Cohtmannum, Joh. Georg. Godelmannum atque Christoph. Sturcium, in Jurisprudentia, Præceptores, sequenti habuit quadriennio. Inde cum literis Patrum Academicorum dimissis systematicis, Marpurgi ab A. 1591., Witebergæ ab A. 1593., & Jenæ, ab A. 1594., Jctorem Germaniz celeberrimorum, & Witebergæ etiam Theologorum, fuit auditor, septiesque Marpurgi Hier. Treutlero, & bis Jenæ, Leop. Hackelmanno præfide, disputavit. Jena, cum Collegia illic privata Juridica, in gratiam discipuli nobilis, aliorumque tyronum, Antecessorum aperire capisset permissu, Budisium, Lusatiz urbem, ab Hier. Treutlero, Præceptore, Cæsaris tunc Consiliario, ut se, negotiorum oppressum multitudinem, sublevaret, A. 1596. est evocatus. Operam huic, in causis plurimis arduis, vicariam, non in Lusatia solum, sed & Silesia, Bohemia ac Misnia, præstitit, ipsoque vicissim ad Praxin forensensem gavissus est hodegio. A. 1597. Basileæ juris honores supremos obtinuit, ac Dresdæ postea, Misniæ metropolim, ducta A. 1598. uxore Margareta, Jonæ Mößleii, Consulis illius, filia (post novem liberos, & hos inter, filium, patri cognominem ac superstitem, in lucem editos, A. 1626. defuncta (1.)), confedit, Praxeosque forensis perita ac felicitate per universam inclauit Misniam. Dresda, post exactum illic septennium, Lipsiam A. 1605. migravit, & munere Advocati curiæ, in urbe hac, provincialis supremæ ordinarij, a Christiano II., Saxonum Electore, sibi collato, insigni cum famæ incremento, per quinq; lustra, est functus, egenisque gratis semper patrocinatus. A. 1631. sparta hac genero suo, D. Joh. Schiltero, cui Annam Mariam elocarat filiam, impetrato Joh. Georgii I., Electoris, consensu, cessit, nec multo post, cum mensis aliquot vite residuus piis meditationibus, sermonumque funebrium lectioni, impendisset apoplexia d. 5. Aug., eodem anno, magno ætatis fux climacterico, expiravit. Symboli loco hoc usus est hemistichio: *Christo nil trijle recepto*. Exstat Sermo funebris in PE LXXIII. Germanicus, in exequiis defuncti a D. Polycarpo Lysero Juniore, Prof. Theologo & Superintendente Lipsiensi, habitus, Lipsiæque A. 1632. in 4. editus, cujus Appendicis Biographica vernacula, subjunctoque isti Programmati de vita ipsius Latino Academico, hanc ejusdem debemus historiam, & scriptorum simul notitiam sequentium.

Disp. de Donationibus. Rostochii A. 1591.

Disputationum in Pandectas, Præfide D. Hieron. Treutlero Marpurgi habituram, ac ibidem junctim A. 1617. in 4. editarum, Voluminis I. Disp. IV., VII. & XXI., ac Voluminis II. Disp. XL., XX., XXIV. & XXXI., non solum illo Respondente Marpurgi A. 1591. & 1592. propositz, sed ab ipso quoque, teste Biographia vernacula, conscriptæ.

(1.) V. Epitaphia ejus novemque liberorum Lipsiensium, in Salem. Stepneti *Inscriptiombus Lipsiensibus* p. 267. 268.

Disput.

Disput. duaz Juridicz, Przside D. Leop. Hackelmanno, Jenz A. 1594. & 1595. propositz.
Disp. Inaug. de plus quam 300. qvz sionibus, ex Jure Civili, Canonico & Feudali, desumptis. Basilez 1597. in 4.
(Addenda his forsan est Joh. Renzelii Disp. de Criminibus extraordinariis, in 4., teste *Catalogo Rosenkrantziano*, excusa.)

HENRICUS RESE, Hamburgensis, J. U. Licentiat, Witebergz A. 1676. creatus (1.), ejusdemque in patria Practicus, A. 1705. circiter defunctus.

Disp. Inaug. de Uscapionibus, Przside D. Joach. Nergero. Witebergz 1676. in 4.

CHRISTIANUS DETHLEVUS, Comes a REVENTLOU, & Baro a Friesenwold, Loystrup ac Claus-holm, d. 21. Jun. A. 1671. in lucem editus (2.), patrem habuit Conradum, Comitem a Reventlou, Ordinis Elephantini Equitem, Christiani V., Regis Daniz, Consiliarium intimum & provinciale, Camerarium, supremum venationum Ephorum, tractusque Hatherslebiensis gubernatorem, Friderici autem IV., successoris, magnum Cancellarium, matremque Annam Margaretam Gabeliam. In plerisque hifce dignitatibus Parenti, Friderici IV., Regis, beneficio, successefit, regiarum initio venationum prefectura vicaria, loco inter cubicularios, diaconosque Hatherslebiensis donatus regimine, deinde vero A. 1707. Consiliariis intimis, & Ordinis Elephantini (cum Danebrogicum, novennio ante, M. Aug. A. 1698., a Christiano V. jam promeruisse) adscriptus Equitibus. Chiliarchz praterea equestris in exercitu Danico, ac pedeftris in Leopoldi Imperatoris (quem anno jam 1691. Christiani V., Regis, Legatus adierat) Germanico, functus munere, locumque inter Strategos utriusque tandem confectus prapcipuus, copis Czfareis in Italia A. 1706., Danicis vero A. 1710., in expeditione Scanica, summo cum imperio, prafuit. Conjugem elegit Benedictam Margaretam, Caji Bertrami Brocktorffii, Equitis Holfatci, Tribuni militaris, Toparchzque Bothcampensis, filiam, ac Schellii, Nobilis Dani, viduam, liberos sibi fexus utriusque complures enixam.

Oratio Panegyrica de gentis Danorum antiquitate, rerumque ab ea gestarum celebritate, Christiani V., Regis, die natali, & in ejus prafentia, in auditorio Hafniensi, anno xzatis decimo tertio, recitata. Hafniæ A. 1684. in fol. Versi-onem ejus Danicam M. Janus Petrus, Past. Christiansdalensis, concinnavit, ac ibidem A. 1684. in 12., teste *Catalogo Biblioth. Resenianæ*, edidit.

FRIDERICUS REVENTLOU, Eques Holfatus.

Diff., ex Jure publico, de Equitibus & Equestribus Ordinibus, Przside D. Phil. Reinh. Vitriario proposita. Lugd. Bat. A. 1707. in 4. Recensum illius in *Novis Liter. Germanicis*, M. Apr. A. 1708., p. 124-128., invenies.

HENRICUS REVENTLOU, Eques Holfatus, Dynasta Lehmkulensis & Retwilschenfis hereditarius, Caroli Friderici, Ducis Holfato-Gottorpiensis, Consiliarius intimus, ac Præfectus, ab A. 1711., Tunderensis, a Josepho Imperatore, cum legatione ad eum Viennæ fungeretur, in S. Rom. Imp. Comitum ordinem, & Senatum Imperialem aulicum, evectus.

Magnatibus, qvorum Orationes Politicz *Parti II.* det Heden groffer Herten und vornehmer Ministern, Lipsiz A. 1708. in 4. Joh. Christ. Lünigio editæ, sunt insertæ, annumeratur in *Novis Lit. Germ.*, M. Apr. A. 1709., p. 214.

FRIDERICUS RHEDERUS, Wilfrida Stormarus.

Angelus Daniz tutelar, Christianus IV., Rex Daniz & Norwagiz, solenni Oratione, d. 10. Oct. A. 1674., in Academia Lipsiensi exhibitus. Lipsiz in fol.

JOHANNES RHEDERUS, Wilfrida Stormarus, Petri, Senatoris oppidani, Scribzque regii provincialis, & Margareta Grabbia filius, primam d. 7. Dec. A. 1629. lucem aspexit. E domestica Parochorum aliquot ruralium disci-plina A. 1646. in scholam Lüneburgensem, A. 1647. in Gymnasium Bremenfe, & deinde, juris vacaturus itudio, A. 1648. in Academiam Witebergensem, A. 1650. in Argentinenfem, A. 1652. in Groninganam, & A. 1654. in Lugdu-no-Batavam, abiit. Doctoreque in hac M. Julio creatus Belgium, Angliam, Galliam, Helvetiam, ac partem Germaniz, peragravit. Domum A. 1655. redux, nuptias, sequenti 1656., cum Margareta, Reimarii Dornii, Cancellariæ regiz Glückstadensis Consiliarii, celebravit filia, prater filium unicum, Reimarum Petrum, ejusdem Cancellariæ Senato-rem, Canonicumque Lubecensem, gnatas sibi qvatuor, Conrado Vasmaro, Cancellario provinciali Slesvigo-Holfati-co, Joh. Matthia Sommero, J. U. Doctori, aliisque, elocatas, enixa. Huic, A. 1676. defunctæ, non diu fuit superstes, sed sequenti xz Chr. 1677., ac xzatis 48., d. 2. Augusti, in urbe itidem expiravit patria. V. Joh. Boltenii, Pastoris, & M. Joach. Lud. Reimeri, Diaconi Wilfridenfis, *Sermones* in obitum ejus *funebres* Germanicos, Glückstadii A. 1677. in 4. excusos.

Applausus gratulatorius, qvo auspiciis regnorum Friderici III., Regis Daniz, bene est precatus, Bremz 1648. in fol.
Disp. de Sponsalibus & nuptiis. Lugd. Bat. 1654. in 4. (*V. Boltenium*, l. c.)
Disp. Inaug. de Jure dotium. Lugd. Bat. 1654. in 4.

MICHAEL RHEDERUS, Hamburgensis, J. U. D., Michaelis, Senatoris patriz, (A. 1522. defuncti), fuit nepos, Conradi autem, Patricii, ex Catharina, Joh. Wetkenii, Consul, gnata, filius, & parentibus hifce, M. Nov. A. 1575., intra sextiduum, simul extinctis, monumentum in xde Nicolaitana erexit Epitaphium (3.). Loco inter xdis in patria Cathedralis Canonicus d. 20. Jul. A. 1553. jam impetrato, in Italiam, aliasque regiones exteras, studiorum gratia, est profectus, cum Patavii aliquamdiu subsistisset, D. Simoni Schardio, Saxoni, illic, in Jure Feudalis profes-sione, A. 1560. datus successor (4.) Hamburgum hinc reverso xdis Cathedralis Decanatus A. 1566., post M. Henr. Withmarii obitum, urbis autem Syndicus, non eodem, uti J. Alb. Fabricius (5.) credit, anno, fed 1574. demum, post D. Ant. Wietersheimii in aulam Schauenburgicam discessum, est commissus. Alb. Kranzio, Historico illustri, fuo in Decanatu prædecessori, monumentum Epitaphium, extra portam basilicæ Cathedralis australem, sub sillicidio (ubi sepeliri s voluerat), sumptibus propriis, A. 1569., ut memoriam meritorum ejus ad posteros propagare, curavit erigi (6.). Mortem ejus, qva, d. 28. Oct. A. 1585. (Canonicatu suo paulo ante, d. 10. Oct., Jac. Elero resignatione solenni transcripto), ante diem occubuit, accelerasse feruntur contentiones cum Paulo Tesmaro, Canonico, homine turbu-lento ac perfiditæ frontis, vehementissimæ, qvibus haud ita pridem, officii ratione exigente, fuerat implicitus. Epita-phii, quod, octennio ante exscissum, in xde sibi cathedrali A. 1577. extruxit, epigraphen Theod. Anckelmannus (7.) exhibet.

(1.) V. Andr. Sennerti *Lib. I. Athen. Witte*, p. 107. (2.) V. Pet. Amb. Lehmanni *Fest. hersehendes Europa*, P. III., p. 75., ac Anonymi *Kurze Christliche Souverainen von Europa*, p. 477. (3.) V. Inscriptionem ejus Germanicam in Theod. Anckelmanni *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 61., p. 24., & Ad. Trautgeri *Jun. Serie Chronol. Senatus Hamburg.* p. 22. (4.) V. Jac. Phil. Tomafini *Gymnasius Patavinum*, Lib. IV., p. 412. (5.) P. I. *Memor. Hamb.* p. 440. (6.) V. Henn. Conradini Carmen in illud, *Lib. I. Epigr.* p. 191., & P. I. *Ungarica* ad Hist. Cimbricam, c. 6., p. 20., p. 58. 59. (7.) l. c., num. 7., p. 8.

exhibet. Gener illi obigit Hieron. Voglerus, Consul Hamburgensis eximius, successores autem, in Syndicatu D. Phil. Meurerus, Lipsiensis, ac in Decanatu Virus Ortelius Winshemius Junior, Electoris antea Saxonici Consiliarius & Acad. Witteb. Antecessor. Confer de illo Joh. Alb. Fabricii *Memor. Hamburg. P. I. p. 440.*, & *P. II. p. 609.*

Scripta & carmina amicorum & gentiliū, memoriz Matthiz Rhederi, Proconsulis de rep. Hamburgensi, per 42 annos, optime meriti, ejusque filii Conradi, in Acad. Rostoch. defuncti, sacra, ab illo collecta, & cum præfatione edita. Accessit ipsius Oratio funebris in obitum Leonhardi, Comitiss ab Ortenburg, Veronæ A. 1561. extincti, Patavii olim scripta, una cum Epitaphio, quod Alb. Krantzio, extra portam australem summi templi Hamburgensis, poni curavit. Rostochii 1581. in 4. Epicedia, Matth. Rhedero scripta, Joh. Alb. Fabricius A. 1710. *Parte I. Memor. Hamburg.*, p. 139-150. 3. denuo exhibuit.

Oratio in obitum Leonhardi, Comitiss ab Ortenburg, seorsim recusa Noribergæ (non Hamburgæ, quam B. G. Struvii *Bibliotheca Historica*, c. 25., p. 437., substituit) A. 1589. in 4. in Epitaphiis quorundam Comitum Ortenburgensium, à variorum editis.

Epistola Consolatoria de obitu Dan. Ranzovii, Archistrategi Danici, ad Henr. Ranzovium A. 1569. scripta, quæ, adjecto Epitaphio Elegiaco, in M. Georg. Crusii *Appendice Descriptionis Brædenbergæ*, Wittebergæ A. 1570. in 4. editæ (*lit. Y. 1. 2. 3.*), prodiit, sine Epitaphio autem inter *Epistolas ad Henr. Ranzovium consolatorias*, a G. L. Frobenio collectas, p. 57. & seqq. Edit. *prima Francof. A. 1593.*, & p. 62. alterius A. 1595. publicatæ, est recusa.

Carmen Consolatorium ad Henr. Ranzovium, de liberorum & cognatorum suorum obitu, in Pet. Lindebergii *Hypotyposi Ranzoviana*, Hamburgi A. 1591. edita, cap. 8., obvium.

JOHANNES GEORGIUS RHODIUS, in pago Alsenfis insulæ Kettingensi d. 6. Jan. A. 1625, natus, Scholæ primum in Fionia Ottonienfis, & deinde Aarhusianz in Jutia, Conrector, Wiburgi d. 7. Jun. A. C. 1679., & ætatis 54., mortuus (1.) parens M. Georg. Rhodii, ejusdem Lycei Aarhusiensis ab A. 1701. Reçtoris (2.).

Epitome elegantiarum Syntaxeos Latinæ, & Thomæ Bangii Observationibus Philologicis congesta. Hafniæ 1666. 1681. & 1705. in 8. Hanc ipsi Bangio perpetam tribuit Henn. Wittenius *Dec. X. Memor. Theol. rnov.*, p. 1395. & *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, lit. Q. g. 2. b.

Orbis sensualem pictus Danico-Latino-Germanicus. Hafniæ 1672. in 8.

M. WOLFGANGUS RHUMANNUS, Coldingæ Cimbriorum, patre Johanne, matreque Frokinda, A. 1572. natus, & Christiani IV., Regis Danici, adscriptus alumnus, hujus sumptu, sexennium, in Schola Sorana, literis elegantioribus, totidemque annos sublimioribus, in Academia Julia, summa industria, parique, ob ingenii præcocis excellentiam, felicitate, impendit. Inde reducens Steno & Axelius Brahe, regni Danici Senatores, ob doctrinam & virtutem eximiam, trium filiorum suorum, Bafilæ commorantium, moribus ac studiis præfecerunt. Illuc A. 1602., stipendio ante regio omnium Professorum Hafniensium impetrato suffragiis, profectus, iussu Monarchæ sui Magistrarii honores confestim ambivit, & Brabevta D. Jac. Zwingero, obtinuit, eaque deinceps fide ac industria trium juvenum Braherorum, Erici, Falconis ac Georgii (Equivis postea auri & regni Danici Senatoris), studia, per quadriennium, in Helvetia, Germania, Gallia & Belgio, est moderatus, ut grato hi animo ipsius in se merita, per omnem vitam, deprædicaverint, crebrisque remunerari fuderint beneficiis. Hafniam reverſo, & per Christ. Friſium, Dynastam Borrebyensem, Regis Cancellarium, Professoribus commendato, horum suffragiis, A. 1607. professio Pædagogica, A. 1608. Rhetorica, & tandem A. 1634. Dialectica, sunt commisit, ac Ordinis Philosophici (cujus iussu 87. Magistros & 37. creavit Baccalaureos) Decanatus quingvies (A. 1612. 1620. 1624. 1630. & 1636.), totiusque Academiæ Reçtoratus ternis vicibus (A. 1619. 1628. & 1637.), demandati. Terti Reçtoratus mensè primo, pestem, post obitum filiz, illa extinctæ, declinaturus, d. 30. Jun. A. 1637. Hafnia in pagum se vicinum recepit, sed illuc eandem secum deportavit, & quinto post die, sive quarto Julii, annos natus 65., vivis ibi excessit, exuviasque templo Hafniensi, in quo monumentum ejus sepulchrale, Danica ornatum epigraphæ (3.), superest, reliquit Mariano. E conjuge prima Dorothea, Johannis Matthiz, ministri regi cubiculari, filia, puellam tantum unicam, & secundam Botilla, M. Joh. Michaelii, studiosiorum Christiani IV., Regis, puerilium moderatioris, gnata, intra XVI. annos, liberos octo, & 8., hos inter, M. Johannem, Pastorem ac Præpositum Aarhusiensem, & tertiam autem, Dorothea, M. Arnoldi Johannis, Theologiz in Gymnasio Londinensi Lectoris, vidua, A. 1631., post annos quinqve in thoro sanctos viduo, ducta, filium unicum duasque sustulit filias, & gravidam eandem moriens reliquit. E filius paterna in literas elegantiores merita suis auxit M. Arnoldus, Scholæ Roefchildensis & Conrectore Lector Theologus, cui *Roma Attica*, opus 20. annorum ævæ ædificatum, Romanos, in omni doctrinæ genere, Græcis usos esse magistros luculenter ostendens (4.), famam pollicetur haud perituram. Fufius Wolfgangum parentem celebrant Olaus Wormius, Prærector defuncti, & Med. Prof. Hafniensis, in *Programmate funebri*, itudque secutus Er. Vindingius, in *Academia regia Hafniensi* (cui nostra debemus), p. 221-225.

Confer de illo Alb. Bartholini *Lik. de Script. Dan.* p. 149. 150., nostræque ad hunc *Hypomnemata p. 466.*, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1637., Bertilii Canuti *Reliquias Juveniliū p. 78. 183. 184.*, & Henr. Albertii *Anagrammata, Tomo I. Delic. Poet. Dan. Frid. Roffgaardi inferia*, p. 65.

SCRIPTA EDITA.

Themata Philosophica, pro gradu Magisterii, Præfide D. Jac. Zwingero, propofita, Basil. 1602. in 4.

Disp. de Baptismo. Heidelbergz 1607. in 4. (Hæc, a Vindingio & Bartholino omiffa, in *Catalogo Biblioth. Theod. Faurerii* ei tribuitur.)

Disp. de bene dicendis causis. Hafniæ 1611. in 4.

Disp. XIII. Rhetorica. Hafniæ 1612-1617. in 4.

Disp. II. de Officio Oratoris. Hafn. 1613. in 4.

Disp. de Natura Rhetorica. Hafn. 1620. in 4.

Laurus Delphica de Brabeverio regio, quod Hafniæ d. 14. Maji A. 1621. fuit apertum. Hafn. 1621. in 4.

Disp. περί τῆς μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐκείνης, sive de Congressu vulgi, in Magistrorum promotione propofita. Hafn. 1621. in 4.

Disp. duæ de Inventionem Rhetorica. Hafn. 1622. & 1624. in 4.

Disp. Philosophica miscellanea, Magistrorum promotioni dicata. Hafn. 1625. in 4.

Disp. de Eloquutione. Hafn. 1626. in 4. (*V. Baribol. l. c.*)

Disp. I. de Pulchro, in Magistrorum promotione propofita, Hafn. 1631. in 4.

Fori

(1.) V. Pet. Resenii *Indicem III. Catalogi Biblioth. Jæ.*, (2.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701., p. 76. 77. (3.) Retinet hanc Pet. Resenius in *Inscriptionibus Hafniensibus p. 85.* (4.) V. de illo, & Autore, Ol. Borrichii *Diff. contra Georg. Henr. Ursinum*, §. 19., & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 119.

Programma de eo, quod nimium videtur in Jac. Frid. Reimanni Pii desideris Historiz literariz Stadz 1709. in 4. V. de illo *N. L. Germ.*, *M. Mart.* A. 1709. p. 106.

Consilium de optimis Subsidii ad comparandam Latine scribendi facultatem, una cum Notitia Autorum veterum auzx præsertim & argenteæ ætatis, ubi de rebus eorundem, Scriptis, dictione & editionibus, disseritur. Jenz 1710. in 8. Hujus, *avvismus*; admodum mendose, se inficio, editi, accuratorem ipsemet (*refte Seelenio l.c. p. 93. 94.*) pollicetur editionem. Confer de illo Anonymi *Neuen Büchertsal, Sect. V.* p. 409. 410. 411. Commendatur ab Aug. Griſchovio in *Introd. in Philol. gen.* c. 6. p. 402.

Oratio auspicalis de Religione Historiz præditiis firmata, d. 2. Mart. A. 1717., cum professionem Gymnasii Hamburgensis ingrederetur, dicta; quæ *Volumine V. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii (Hamburgi A. 1723. in 8. excusa), p. 164-198., prodit.

Mars und hene in vergnüglicher Verbindung, bey dem, von der Colonel- und Capitainschaft der Stadt Hamburg, in dero erstem Jubel-Jahre 1719., den 31. Aug., angestellten, Freuden-mahle, fugestellet; Poema, eodem *Vol. V. Mem. Hamb.* p. 226-246., a Fabricio exhibitum.

Serenade auf das, am 6. Apr. A. 1723. gehalten, Jubelmahl des, vor 100. Jahren gestifteten, Hamburgischen Admiralaris-Collegii, quæ ibidem p. 253-272. legitur.

Sechs, zwischen D. Joh. Alb. Fabricio und Mich. Richey freundlich gewechselte, Streifschritten, über verschiedene, die teutsche Sprache betreffende, Punkte (drey nemlich vom Gebrauche und Mißbrauche in den Sprachen, und sonderlich der Teutschen, und drey über die Frage: Ob man deutsch, oder teutsch, schreiben mußte?); præmissæ a C. F. Weichmanno Parti Secundæ der Poësie der Nieder-Sächsen. Hamburgi A. 1723. in 8. editæ, nostroque inscriptæ.

II. ALIENUM.

Flavii Junii, Andriensis, Centum Veneres sive Lepores, cum ejus præfatione. Hamb. 1714. in 8. V. de iis *Acta Erud. Lips.*, T. VI. *Supplem.*, *Sect. 2.*, p. 96.

INEDITA.

Historia Rectorum Gymnasii Stadenfis, & Virorum bene de illo meritorum. V. Seelenii *Stadum Literatam* p. 94. & Ej. Diss. ad eum de Laboribus suis Scholasticis Stadenfisibus, Lubecz A. 1722. editam.

Tr. Historico-Criticus de Paraphrasis Librorum Biblicorum metricis. V. Joh. Alb. Fabricii *Prefat. Paris. III. Libri V. Bibliotheca Græce*, p. 5. Joh. Christoph. Wolfii *T. I. Biblioth. Hebr.* p. 315., & J. H. a Seelen *Or. de Præcociis eruditus* p. 50.

Notz & Animadversiones in Burch. Gotth. Struvii Introductionem ad notitiam rei literariz. V. J. H. a Seelen *P. I. Arben. Lubec.* p. 96.

Joh. Kirchmanni, Scholz Lubec. Rectoris, Tr. de Magistratibus veteris Romanorum, quem, e MS. suo, cum Notis editurus est propriis. V. J. H. a Seelen *l.c.*, *P. I.*, p. 55.

Chrestomathin Græcæ, seu Consilium de recte instituendo Græcæ Lingvæ studio. V. Joh. Alb. Fabricii *Vol. X. Biblioth. Græce* p. 82. 85.

Sylloge Poematum, dextro *Apolline effusorum*, ad quam, una cum aliis *præclaris ingenii fortibus*, in lucem profendam hortatus eum est idem Fabricius in *Epistola*, quæ Leonis Allatii *Diatribæ de Georgiis, Volumini X. Bibliotheca Græce* subjunctam, illi A. 1720. inscriptit, *dedicatoria*.

Verfio Germanica Commentariorum Historicorum C. Julii Cæsaris accuratissima affecta, quam absolvi edique optavit idem Fabricius *Vol. II. Biblioth. Lat.* p. 199.

Umfständliche Historische Nachricht vom Hamburgischen Admiralaris-Collegio, A. 1723. in Novellis promissa Holſtæciis.

LAURENTIUS DIETERICUS RICHERTS, Altonaviensis, Georg. Richardi, Pastoris Altonaviensis, Præpositique Pinnebergici, filius, Theol. C.

Diss. Historico-Theologica de Sam. Huberi vita, fatis & doctrina, Præfide D. Joh. Andr. Schmidio propofita. Helmſtadii 1708. in 4. Ipsum illius esse Autorem, præter titulum, Schmidius Præfex, *Tomo II. Introductionis Sagittarianæ in Hist. Eccl.* p. 437. cum commendans, testatur. Laudes ejusdem ac recentium invenies in *Novis Germaniæ literariis Hamburgensibus*, M. Oß. A. 1708., p. 364-368.

Disp. de Clave ligante & solvente, Præfide D. Joh. Fechtio propofita. Rostochii 1711. in 4.

ANDREAS RICHIIUS, Dithmariensis, sive Dithmarſius, filius forte Bernh. Richii, Parochi Hemmenſis, qui A. 1556. *Confessionem de S. Cæna Dithmarſicam* subscriptione sua approbavit.

Oratio de admirando opere Incarnationis Filii Dei, scripta in Acad. Regionmontana. Regiom. 1567. in 4. (Dispiciant alii, an idem hic sit cum Andr. Richio, cujus *Poſſilla* über die Evangelien durchs ganze Jahr, nebst dem Passionat, Güstrovii A. 1583. in 8., testibus Paulo Bolduano, in *Biblioth. Theol.*, f. 161. a., & Georg. Draudio, in *Biblioth. classica*, prodit.)

CHRISTOPHORUS RICHTERUS, Civis & Destillator Lubecenſis.

Kurzer, doch gründlicher und heilsamer, Bericht, wie man ſich der giftigen Seuche der Pestilentz, nicht allein könne præserviren, sondern auch, so jemand damit inficirt, davon überirret, und heilsamlich curirt werden. Hamburgi 1603. in 4. (*P. J. Lucopp.*)

M. JOHANNES RICHTERUS, Parochiz ruralis Troyanz, in præfectura Ducatus Slesvicenſis Svabſtedienſis, Pastor, A. 1693. ab officio, ob delicta, remotus.

Disp. de principis Actionum humanarum. Kilonii 1670. in 4.

(Parenti huic suo, ob nescio quod factum male audienti, filius, qui scholam adhuc frequentabat,

JOHANNES HENRICUS RICHTERUS, Slesvicenſis, Apologia patrocinator est rhapsodica, sub hoc Slesvigæ A. 1689. in 8. excusa titulo: *Lingva profana*, die Lüſterhafte Zunge, mit begedruckten Bedenkten hochgelappter Zeute über ein factum.)

NICOLAUS RIDEMANNUS, Kilonienſis, Henrici, Oenopolz & XVviri, ex Anna Dreietia, Eckernſfordenſis, filius, d. 13. Maji A. 1610. in lucem editus, matrem, cum moreretur, anno ætatis 87., & viduitatis 34., reliquit superſtitum, patre autem maturius A. 1628. amiſſo, studiis, quæ in schola inchoarat patria, Hafnia, quo ob bellicam Cimbriz tempeſtatem profugerat, redux, invitus valedixit, ænopolioque paterno per tria præſuit ſemeltia. Non ponit tamen Muſarum plane oblivisci, ſed horis ſucciviſſis, ad veteres recurrens amicos, Plautum, aliosque ſcriptores Latinos, evoluit, & de locis difficiliſſimis M. Joh. Vicostadium, Rectorem, aut Barth. Byamærum, Correctorem sub-

Inde

inde consuluit. A. 1629. Christ. Kircher, mercatori Colonienſi, marito Margaretæ ſororis (ſecundis poſtea D. Steph. Schulteto, Profeſſori Medico Roſtochiienſi, junctæ nuptiis), cellam Kilonenſem tranſcripſit vinariam, literiſque mentem iterum applicuit, & operam Hamburgi, in ſchola ac Gymnaſio, per biennium, haud inſelicem impendit. A. 1631., M. Junio, in Academiam profeſſus Regiomontanam, Theologiſ ejus ac Philoſophis ſequenti auditis quadrien- nio, A. 1635., cum M. Abr. Calovio (Theologo poſtea Witbergenſi), in Roſtochiienſem diſceſſit, ac, ſuſu D. Joh. Qviſtorpii Senioris, Præceptoris, hoſpitis, ſuturique foceri, Magiſtri titulum, d. 13. Oct. ejusdem anni, Decano Pet. Saſſio, Profeſſore Logico, examiniit. Kilonium A. 1637. reverſus, inde in Belgium paulo poſt excurrit ſederatum, officioque Paſtoris, quod Coloniz Agrippinz a cœta urbis hujus Lutheranæ, Pontificiorum obnoxio perfectioni, offerebatur, ex conſilio Qviſtorpii, certas ob cauſas, recuſato, Argentinam perrexit, & Theologorum ejus, Joh. Schmidii, Joh. Georg. Dorſchei, ac Joh. Conr. Danhaueri, hoſpitis ſui, ad A. uſque 1640., gavifus eſt converſatione. Iſto, monitu Qviſtorpii, Roſtochium rediit, & ſequenti 1641., d. 14. Aug., templi illic Mariani electus Eccleſiaſtes, Licentiatu Theologiæ titulum, duodecim poſt annos, Gryphiswaldiz, habitis prælectionibus in caput 111. *Epistolæ ad Romanos* curſorſi, publicæque deſenſa, Præſide D. Joh. Beringio, Brabevta, Diatriba de *Spiritus ſancti ſubſiſtentia* inaugurali, A. 1653., demum reportavit (1.). Officio Roſtochiienſi, per luſtra quatuor, & quod excurrit, non ſine laude præſuit, & teſte Joh. Georg. Dorſcheo (2.), in conciniis ſuis, magna ſemper diligencia, & doctrinæ redundancia, *S. Literarum fontes eſſe ſecutus*, in vita autem ita ſegeſit, ut in *Programmate ſunebri* Bacmeiſteriano; *Viri revera boni nomen, rariore ſunt exemplo, omnium prope cionatis Roſtochiienſis hominum conſentia ac verbis, affectus eſſe perhibeatur*. Primas d. 13. Oct. A. 1641. nuptias celebravit cum Barbara, D. Joh. Qviſtorpii Sen., Theologi Acad. Roſtoch. primari, filia, &, octo ex hac nobilioris, tribusque ſeqvioris ſexus liberis ſublati, tres ex iſis pueros, puel- lamque unicam, ante ſe vidit efferri. E ſuperſtitibus Barbara M. Sim. Taddelio, Eccleſiæ apud Hornanos in Friſiæ Lutheranæ Paſtori, A. 1661. eſt elocata, Henricus autem, Philoſ. Magiſter, & ſuis *Archiducæ militaris Inſtitutioni- bus*, A. 1674. editis, aliſque ſchediaſmatis Mathematicis, mihi innovit. Qviſtorpiz, d. 29. Jun. A. 1660. partus ex- tinctæ doloribus, d. 4. Febr. A. 1662. Margaretam Catharinam, M. Remberti Sandhagii, Archidiaconi Roſtochiienſis Nicolaitani, ſubrogavit ſiliam, ſed, ſeptem poſt nuptias hebdomadibus vix elapſis, febri acuta, d. 25. Mart., anno æta- tis 52., deſuncta, duobus ſuis in hoc matrimonio ſucceſſoribus, Henr. Schlutovio, Diacono Nicolaitano, & M. Joh. Ern. Helwigio, ſcholar Conſectori, eam, A. 1705. demum, in viduitate tertia denatam (3.), reliquit. Plura de vita ejus ſuggeret D. Bachmeiſteri, Prof. Roſtoch. Medici, *Programma ſunebri*, Lubez A. 1709., in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, num. 57., p. 358-369., recuſum. Conſerri etiam poſſunt Henn. Wittenii *Tomus I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1662.*, Georg. Nic. Erasmii *Lib. IV. Annagamm. emmerorum*, n. 58., Zach. Grapii *Jun. Evangelijſes Roſtoch. c. 7. p. 177.*, & M. Joh. Conr. Bäckmanni *Schediaſma de doctis Nicolais* p. 42. 43.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Diſp. Metaph. de Ente dependente & indipendente, Præſide M. Abr. Calovio. Regiom. 163., in 4. (*Progr. ſun.*)
Diſp. Theologico-Scholatiſtica de Anima ſeparata, ab eo conſcripta, & Præſide D. Levino Pouchenio propoſita. Re-
giomonti 1634. in 4.

Diſp. de æterna Filii Dei a Patre generatione, Photinianis oppoſita, Præſide D. Joh. Qviſtorpio Sen. Roſtochiĩ
1637. in 4.

Diſp. Inaug. de Subſiſtentia Spiritus ſancti divina, heterodoxis Photinianorum oppoſita. Præſide D. Joh. Beringio.
Gryphiswaldiz 1653. in 4.

Syntagma Theologicum, in quo controverſiz potiores, quæ cum Hæreticis & Schiſmaticis modernis, Socinianis;
Anabaptiſtis, Weigelianis, Remonſtrantibus, Pontificiis, Calvinianis, Autore Præadamitarum, & aliis Novatoribus,
nobis intercedunt, in coherentem ac certam articulorum fidei methodum, tam pro aftrueda orthodoxa veritate,
quam pro deſtruenda heterodoxa fallitate, ſunt redactæ; XXV. Diſputationibus publico-privatis, conſenſu Facult.
Theol. Roſtoch., expeditum. Roſtochiĩ 1659. in 4. Præmiſſa eſt D. Joh. Georg. Dorſchei, Theol. Prof. primari, præ-
ſatio, hiſ illud verbis commendans: *Pulcherrima profeſſo & liquidiffima methodo Autor totum corpus doctrinæ cele-
ſtis præſentavit, perſpicua brevitate ampliffimum rerum divinarum theſaurum complexus eſt, partitionibus planis &
evidentibus conſuſa diſceſſit, reſtitionia S. Literarum idoneis ſedibus exprompſit ſelectiffima, eaque ad controverſie ſi-
tatem accommodavit opinionibus fugiendas perſpicue detexit, & conſutationis oſtenſis medullis conculcavit, atque hæc omnia,
limatiſſimorum Theologorum præſidio, adeo præſtitit feliciter, ut magno adjuſtamento incubitationes hæc ejus res ſacras
irradiantibus eſſe queant. Paſ eſt labores ejus ex ætate ſanctiſſimis ſacroſanctis verborum ſanctorum appellare. -- Se-
ra ſane, ſi qua futura eſt, poſteritas meritis ætæ ſuæ conſensu prædicabit ejus induſtriam.*
(An Ridemann Diſp. de Hierarchia Politicæ & Oeconomiæ, quam in Catalogo quodam video memorari, noſtro
huic debeat, anceps hæreo.)

GERMANICA.

Salutis æternæ fundamenta, Gründſtze der Eeligkeit, oder Leichpredigt über Ericum Soltou von Eſtſwig, J. U. Stud.,
auß 1. Tim. I. 15. Roſtochiĩ 1650. in 4.

Labſal in Trübſal, oder Leichp. über Joach. Kleiſchmid, Bürgermeiſtern zu Roſtock, auß Ef. LIV. 7. 8. Roſt.
1652. in 4.

Verſtärkung wieder alle geiſtliche und leibliche Symptomata und Zuſätze, oder Leichp. über Eberh. Deichmann, J. U. D.
und der Stadt Roſtock Conſiliarium, auß PL XXIII. Roſt. 1655. in 4.

Leichpred. über Henr. Gofebrok, Kaufmann. Roſt. 1659. in 4.

Polibedienter Lehrer Ehrenrön, oder Leichpred. über D. Joh. Georg. Dorſcheum. Theol. Prof. primarium zu Roſtock,
auß Dan. XII. 3.: *Samt ſeiner Leichn-Programmatiſ und den Epicediis*. Francofurti 1660. in 4.

Sermones alii ſunebres vernaculi.

M. JOHANNES RIEBLINGIUS, Hamburgeniſ, Lutheri & Melanchthonis, in Academia Witbergenſi
auditor, ædis in urbe Brunſvicenſi Catharinæ, ab A. 1529. fuit Paſtor (4.), unuſque e primis Civitatis iſtius Reſor-
matoribus, ſed ſaltu auditores offendit nimio, teſte Melch. Neofanio, ita de illo canente (5.):

Cui

- (1.) V. D. Joh. Beringii *Programma, Diſp. Inaugurali præmiſſum*. (2.) In præſat. *Syntagmatiſ ejus Theologiæ*. (3.) V. de illa *Nova Lh.*
Lubez. M. Majo A. 1705., p. 265. 266. (4.) V. Melch. Neofanii *Catalogum Conſistoriorum Brunſvicenſium elegiacum* p. 16., & Chriſtoph.
Jac. Blumii *Brunſchwiger Prediger-Erdachtſſ p. 21.* (5.) l. c.

*Cui fastu celebris Ribelingus, & ore disertus,
Successit, tanto fretus honore nimis,
Reddidit invivum sese quo nomine plebi,
Et sic mutato cessit & ipse loco,
Hunc Henetæ gentis Princeps accivit, & ipsum
Parchemia fecit Presulem in urbe sacrum.*

Braunsviga anno 1539. (1.), non autem 1536., quia Mich. Cordesio (2.), vel 1537., qui in Epitaphii Parchimenfis substituitur epigraphæ, ab Henrico Pacifico, Duce Megapolitano, evocatus, primusque, non urbis tantum ac dioceseos Parchimenfis, sed & totius Ducatus Meclenburgici, Superintendens Lutheranus constitutus, Ecclesiæ hujus scholasque, in gemina visitatione, A. 1540. & 1541., ac deinceps A. 1553., infinita, emendavit, primamque Sanctiorem de Sacris illarum publicis, istorumque ritibus, Rostochii, anno jam 1540., dialecto edidit Saxonica, Eloquentia illius sacra, & brevitas in sermonibus ecclesiasticis studium, a Joh. Posselio Seniore (3.) verbis celebrantur sequentibus: *Ipse audivi puer Concionatorem Joh. Ribelingum, quem honoris causa nomino, Parchimenfis Ecclesiæ Pastorem, & inclyti Ducatus Megalburgensis Superintendentem, mira dicendi suavitate prædum, hanc vocem crebris sermonibus usurpare: Mea in habendis concionibus sacris consuetudo hæc est, ut, cum Auditores meorum attentissime auscultant, prolixiorum concionem expectantes, ego finem faciam dicendi. Scio enim, inquit, hac ratione fieri, ut illa, quæ a me dicta sunt, & facilius animo percipiant audientes, & firmitus memoria complectantur ac custodiant. Nec cum sefellit opinio, E conjuge priori tredecim sustulit liberos, & posteriori autem Eva, Caspari Lonnie, Ecclesiastæ primi Parchimenfis Lutheranæ, gnata, Philippum, filium unicum, tandemque sexagenarium d. 25. Nov. A. 1554. obiit, teste inscriptione Epitaphii, in choro xdis Georgianæ Parchimenfis, defuncto erecti, elegiaca. Recitat hanc, qui plura, quam ceteri Autores jam allegati, de illo annotavit, & præcipue meretur consuli, M. Joach. Mancelius in Schediasmate de Superintendentibus Parchimenfis p. 6-19.*

Ordnung, wo der von den Lutherschen Prædicanten und Kirchendienern, mit den Ceremonien und Gades-Denken, in dem Gottesbomd Mecklenburg, gehalten solal werden. Rostochii 1540. in 8. De prima hac Constitutione ecclesiastica Ducatus Megapolitani Lutherana, in Liturgicis tantum occupata, solum Ribelingum agnoscebat Autorem, nec non de altera, dogmatica istis additura, quam idem Ribelingus, D. Joh. Aurifaber, Theologus Rostochiensis, alique, A. 1551. ab Henrico & Johanne Alberto, Ducibus Meclenburgicis, conscribere sunt iussi, sed non absolverunt, V. Joach. Mancelium l.c. p. 13. 14. 15., & quem is etiam allegat, Zach. Grapium Juniores in dem Evangelischen Rostock p. 313. & seqq.

HENRICUS RIECK, Civis Lubecensis, & Prochotrophei D. Annæ Oeconomi, mercatoribus eruditus a Georg. Henr. Götzio, in Additamentis ad suam de illis Diatriben, §. 13., p. 10. 11., annumeratus. Conf. Pauli Jac. Matpgeri Cent. I. der Gelehrten Kaufleute, num. 62., p. 115.

Evangelischer Jesus-Lust Erster Theil, oder neuentsprungener Trost, und Lebensbrunn auß dem Herzen und Munde des liebreichen Herrn Jesu, nach allen Contags, und Fest-Evangelien des ganzen Jahres, bestehend in 73. geistreichen Evangelischen Jesus-Liedern: Samt einer Vorrede D. Georg. Henr. Götzii, Superintendenten, Lubecæ 1706. in 12. obl.

Derselben Ander Theil, von 71. Liedern: Samt einem Anhange kurzer, doch Christumfäßiger, Fragen über die fünf Hauptstücke des Catechismi Lutheri, und Christumfäßiger Antwort darauf. Lubecæ 1706. in 12. obl. Autore, cujus nomen in titulis est omissum. Præfatio Götziana dextit. V. Nova Lit. Lubec., M. Dec. A. 1706., p. 375-376.

GEORGIUS RIEGE, Arithmeticus urbis Hamburgensis, & Societatis istius Arithmetico-Technicæ Collegæ, *Maturantis* (des Reiffenden) donatus agnomine.

Lapis Lydius mercatoris, oder Probierstein der Kaufmännischen Rechnung, darin selbige, mit vorübergehenden nöthigen Fundamenten, aufs deutlichste vorgekeltet und abgehandelt wird. Hamburgi 1697. in 8. V. N. L. Lubec., M. Mart. A. 1700., p. 96.

PETRUS RIEGE, Arithmeticus Hamburgensis.

Arithmetische Lust- und Lehrschule, darinn sinnreiche Gedanken, deutsche Gleichnisse, bequeme Hülfsmittel, und kurzgriff-tige Compendia im Rechnen, in Frag und Antwort sind verfasst. Hamburgi 1683. in 8.

Hausbüchlein. Hamb. 1685. in 8. (Catal.)

Freundschafts-Spiegel, mit angehängten Christlichen Denckzetteln. Hamb. 1691. in 8.

Süßes Jesusgedächtniß, oder Beicht- und Communionsbuch. Hamb. 1712.

HEINO RIGIUS, Hamburgensis, mercatoris sibi cognominis e Juditha Peinia filius, d. 17. Jun. A. 1616. in lucem editus, in Acad. Rostochiensis (quam A. 1637. adiit) A. 1642. Philof. Magister, in Lugduno-Batava autem, post reditum e Galliis, Med. Doctor A. 1649., creatus, Practicus artis suæ initio in Dithmarfia Meldorpiensis, deinde Rostochiensis, & urbis tandem in Ducatu Megapol. Sternbergensis (in quam a Protodicalasterio evocatus est provinciali), ab A. 1657., Physicus, Rostochii, quo ob calamitates bellicas A. 1658. remigravit, sequenti 1659., ac ætatis 43., d. 25. Martii, æstimate expiravit, duosque reliquit liberos, ex Anna, M. Gerh. Tidemannii, Ecclesiastæ Rostochiensis, susceptos filia, V. D. Mich. Cobabi, Theologi Rostoch. (cui *Vir audit doctrina & experientia plurissimus*), *Programma* de vita ejus *funebre*, & D. G. Morhofii Epigramma in illius obitum, in *Funeribus* p. 38. obvium.

Disp. Inaug. Medica. Lugd. Bat. 1649. in 4.

JOHANNES RISTIUS, Ottenfæ in Comitatu Pinnebergico, d. 8. Mart. A. 1607., in lucem editus, patrem habuit Casparum, pagi illius Pastorem, A. 1626. defunctum, matrem vero Margaretam Ringemuhriam, secundis postea Godofr. Frischio, Electoris Saxonici Organopoæ, junctam nuptiis (4.), ac A. 1653. extinctam, vortoque parentum, anteqvam nasceretur, ministerio est destitutus Ecclesiasticus. Æ schola Hamburgensis, & Gymnasio, quod Matth. Martinio Rectore frequentavit (5.), Bremenfi, A. æt. 21. dimissus, in Acad. migravit Rintelienfem, & Theologie (studio Juridico, primum adamato, (usu aliorum, prælati) sacris a D. Joh. Gisenio est initiatus. In urbe postea celebri (Hamburgensi, ni fallor) juvenis opulenti privatim egit Pædagogum, & a forore hujus, procum, utrique parenti in-vifum, depereunte, ut *νευσαλθευας* ejus illicite, qua anus venenæ amoris infusit frustanei exitum felicem prædictum ea ire (sed follo, cum tristissima quæque, ab eventu comprobata, crystallum inopitantis se offerent) erat pollicita, secum spectatore efflet, temeritate *αδολογία*, & ab Erasmo Francisci merito reprehensa, pervaderi sibi passus, noctes ex eo tempore habuit paucas, crebros inter terrores, infomes transegit (6.). Ad idem forte tempus referendæ etiam

(1.) testibus Neofauid & Blumio, modo citatis. (2.) in *Chronico Parchimenfi* p. 28. (3.) Ornt. VIII. de Pronunciatione p. 183. 184. (4.) V. ejus Epicedium in obitu vitæ, in *Port. Schouplage* p. 228. & seqq. (5.) V. *Vitam Martinii, Lectis illius Philologicis*, in edit. certis, Ultrajecti A. 1697. excusa, præfixam. (6.) Tragicæ hujus *νευσαλθευας* ejus historiam prolixiorum V. in ipsius *Ulteresthen* *Beitverfückung* p. 155. & seqq., ac Dr. Francisci Höllschers Proteo, *Schl. 70.*, p. 825-826.

sunt tentationes, quibuscum, in juventute, triennio se confictum esse testatur (1.) integro, longe gravissimæ. Perfratrum tunc habebat, Deum, secundum iustitiam suam & voluntatem occultum, penitus se rejecit, & Cacoedmoni ita in peculium tradidit, ut nunquam speranda esset ejus gratia. Summo opere hanc ob causam perterrefacto, quæcumque se oculis offerebant, diaboli cum præ se ferre speciem, omnesque creaturæ, conditoris iustis, in suum conspirasse videbantur exitum. Hinc hominum, velut obfessorum, cervicemque fibi fracturorum, in agris occursum cane pejus & angve vitabat, & audito, five in templis, five alibi, Diaboli nomine, genibus flexis, & capite denudato, honorem illi exhibebat, ab aliis in aurem raris insulurari, se, ni id faceret, in barathrum confectum detrusum in Tartareum. Hamburgo, cum discipulo suo, Rostochium profectus, cum studio Theologico Medicum conjunxit, ductuque Jac. Fabricii, Prof. publici, & Angeli Salz, Chymiatræ Itali, eos, in Botanicis, Chymicis & Pharmaceuticis, fecit progressus, quibus fretus, cum officio postea fungeretur Ecclesiastico, & laboribus vacare Hermeticis, & Praxin, licet πολυπραγµονίας ob hanc vitæ nonnullis infimularetur, Medicam, M. Joh. Neucrantzii Epigrammate (2.) defensam, exercere, non dubitavit. Utrique, in itinere Belgico, cum Leidæ & Trajecti ad Rhenum diutius hæreret, Matheos etiam aliquam adjunxit notitiam. In patriam rediit, vici Stormariz ad Albm Wedelenfis antiquissimi, in Comitatu siti Pinnebergico, Pastor A. 1635. est constitutus, isque, per annos 32., ad obitum usque, non verbum solum divinum annuntiavit, sed & in duplici cum Danis bello Svedico, a plurimis illius incommodis immunitatem, sua, apud hostilium copiarum Duces, intercessione, obtinuit. Sed nec parum eidem conciliavit ornamentis, statua illius vetusta Rolandina, seu potius Carolina, Caroli M. sistente imaginem, A. 1651., cum lapsum minaretur, suo, per Joh. Bremerum, Præfectorum regium, instaurata hortatu, clavis trabalibus firmata ferreis, & retrorum suffulta, sequentique a se decorata testafichio (3.):

Als ich sechsßehnbundert und noch ein und fünfzig Jahr,
Im Wintermonat, die bestandte Jahreszahl war,
Ist dieses Reßterbild aufs neu hieher gesetzt:
Gott woll' es, und uns all', erhalten unverletzt.

Duas habuit conjuges, & quarum priore, Elisab. Stapelia, A. 1635. ducta, & A. 1662. extincta, tres filios, duasque filias, & hos inter, Joh. Ernestum, J. U. C., Joh. Casparum, Pastorem Wedelensem, ac Annam Margaretam, Joh. Petro, Med. D. & Practico Glückstadiensis, elocantem, qui soli parenti fuere superflites, fustulit, Secundas cum Anna Bahdehoopia, Phil. Hagedornio antehac nupta, fed infecundas, A. 1664. celebravit nuptias, eamque febrili quam hydrops & diarrhoea comitantur, sexagenarius d. 31. Aug. A. 1667. (non 1668., quem Christ. Jankerus substituit (4.)) defunctus, viduam reliquit. Non Theologiz solum, Medicinæ & Matheos, inprimis vero Musicæ, sed linguarum etiam Exoticarum, Gallicæ Italicæque, & quibus opuscula nonnulla in vernaculam transulit, peritia laudem ei adeptus, ac ærum insuper naturalium, quarum apparatu haud spernendo Museum suum, a Joh. Dan. Majore (5.) modernis annumeratum celebrioribus, locupletaverat, scrutator fuit industrius. Nulla tamen ingenii dote magis inclaurit, quam vena in sermone Germanico poetico, mediocri quidem tantum, si cum Vattus hodiernis, longe ἔχχουίτης, comparatur, & ob scribicitatem nimiam, ab idiotis patris, archaismis, tautologis, vitis profundis, aliisque nævis, haud immuni, fed laudes tamen, si ævum, quo vixit, respiciamus, aliquas, etsi non tantas, quantis ipse, scriptor παρὰ πολλούς, amici & clientes, illam ornant, vel prodige potius onerant, merita. Applausum certe, non plebis solum indocet, & vulgi literatorum (in quo sui etiam, de quibus passim queritur (6.), ipsi haud desuere plagiarii), fed eruditiorum quoque, ipsorumque Imperatorum, Regum & Principum, carmina ejus ista tempestate reportarunt vernacula. In quibus, uti mentionis Deorum Ethnicorum fuga perpetua (7.) homine sacri ordinis apprimè est digna, ita parum contra eidez decora, & a calumniatoribus, invidis, falsisque, quibus toties indignatur, fratribus, accedente præferim aliqua vitæ hilarioris licentia, facile in opprobrium Autoris detorqueri potuit, multando Eroticorum, quæ, velut juvenilia, fed invito atque ignaro in lucem protulit, & partim Principum iussu conscripta, excusare incassum ei conatus (8.). Hymni sacri, quorum tot edidit volumina, magnam partem publicis Ecclesiis Lutheranarum (quarum complures, vicinæ pariter atque longius distitæ, Epistolæ ei, ob labores hos melicos, peculiaribus egerunt gratias (9.)) dudum inserti hymnologis, & in coetibus ubique decantati Ecclesiasticis, non his solum, fed & Pontificis placuer, pari honore illos passim dignatis. Hymni certe illius *coelestes*, cum a Barone quodam in aulam delati essent Cæsarem, Mariz Eleonoræ, Ferdinandi II. Imp. vidit, sacerdoti alicui ita arripserunt, ut huic eos de nota meliore commendaret, & nonnullos, atque in his paschalem Passet aus den Herten present, cum sacra celebrarentur, juberet decantari, summo cum Auguſta applausu, hoc eum dignatæ elogio: Es dieses ist ein gar schönes hertliches Lied, welches man noch einmahl singen müßte! Bäre immer Schade, daß der Versasser solte zum Teufel fahren (10.). Non minus celebre est Canticum de morte Christi servatoris: O Teuringkeit, o Hergeleid, cujus a Carpozio, Mayero, aliisque Lutheranis, passim commendati (11.). Parodiam vernaculam, & Pontificis, Moguntini suo A. 1679. inseruerunt hymnologia (12.). Hujus verba, Deo ipsi mortem tribuentia: O große Noth! Gott selbst liegt todt, cum, velut diuina, Brunsvicenses, in suo Hymnologia, hæc O Gottes Sohn liegt todt, & in Tremoniano D. Bernh. Dreslingius, urbis Superintendens, alia der Herr liegt todt, substituit, e-mendans, vindicemque, præter D. Christ. Kortholtum, Theologum Kiloniensem (13.), repererunt M. Rumpzum quendam, A. 1700., in Gymnasio Tremoniano, in *Disput. de Propositionibus primi Communicationis idiomatum generis Idiomaticis: Christus est passus, Deus est passus*; Præfide D. Joh. Christoph. Nungeffero, Dreslingii successore, habita, phrasæ hujus tuitum ὁ πάσχειν. Cui cum Dreslingii filius Apologiam pro parente excusam, aliquot post annis, opposuisset, fraternæ vicissim Diatribæ, & verbis simul Ristiani, ceu scripturæ sacre & Analogiz fidei congruis, patrocinatus est M. Justus Westphalus Rumpzum, Unna-Westphalus, in peculiari de his *Problematibus Theologicis*, sub D. Joh. Nic. Qvisfortii Præfido A. 1703. Rostochii (14.) proposito, & a Theologis reliquis, Joh. Fectio ac Joh. Pet. Grünbergio, in adjectis approbato Epistolis. Nos, nullo hoc, cujus historiam Lubecenses (15.), Georg. Henr. Götzius (16.) & Val. Ern. Löffcherus (17.), Rustio indem faventes, fufius exposuerunt, certamine, Principes, Magnates & Eruditos

Y y y y a celebriori-

- (1.) Narrationem ipsius de his tentationibus fuscè repetit M. Christ. Feustelius in *Sched. de eruditiorum German. vitis*, p. 127. 128.
- (2.) In Appendice adoptiva *Parnassi Theatraci Ristiani*, p. 881. 882.
- (3.) V. de Statu hac lapidea J. D. Majoris *Festibiles Cimbriæ*, c. 20., p. 143.
- (4.) W. E. Tenzelii *Dial. Transfr. Germ.*, M. Nov. A. 1605., p. 984.
- (5.) Trog. Arrikelii *Cimbriæ Syntactica*, L. 1., c. 2., p. 141. 142.
- (6.) W. H. Adelungii *Append. Chronici Hamburg. vernaculi*, p. 41. E quibus tres priores Iconem ejusdem æri incisam exhibent.
- (7.) In *Sched. de Ephemeridibus Erud. Probi*, p. 107.
- (8.) *Im Bedenken von Kunst und Naturalienammer*, p. 14.
- (9.) In *Præfat. Parnassi Theatraci*, lit. b. o. b.
- (10.) V. de illa eadem *Præfat.*, lit. b. o. b. 11. a. b., & *Prolegomena*, dem Pontificis Fußgatten A. 1617. præfata.
- (11.) *Erst In Præfat. der neuen Musicalischen Carcinum-Anbachten*.
- (12.) V. eadem *Præfat.*.
- (13.) V. eadem *Præfat.*.
- (14.) Loca V. in *Diff. de adis Pontificiorum in Hymnis Lutheranis*, S. 11., p. 31. 32., & G. Serpillii *Vorstellung der Niedergetanen*, p. 106.
- (15.) Loca V. in *Georg. Serpillii Zustüßten Niedergetanen*, p. 66.
- (16.) Recitatum Joh. Frid. Mayerus in *Diff.*, quantum Pontifici B. Lutheri reformatio præferret, Th. 4., p. 21.
- (17.) In *Corollaris Diss. de Vitarum reformatum Janua*, A. 1694. edita, p. 28.
- (18.) in *Novis Lit. Septentr.*, M. Nov. A. 1703., p. 240. 241.
- (19.) in *Append. epistolica der Niedergetanen*, p. 74. 75. 76.
- (20.) In den unſchuld. Theolog. Nachrichten, *Schl. IV. A. 1704.*, p. 328. 329.

celebriores, quorum favore, benignitate atque amicitia, Ristio Hymni sui, atque carmina vernacula, conciliant, enumerabimus. Eminet hic inter Ferdinandus III., Imp. Rom., qui A. 1644. laurea Poetica, A. 1673. autem, per Hermannum, Comitem a Tchernin, Legatum suum (1.), nobilitatis privilegiis & insignibus, Virginem ferto caput redimitam, alterumque dextra gestantem, una cum Cygno, cujus guttur corolla cingit, exhibentibus (2.), ac Comitibus simul Palatini dignitate, nostrum donavit. Quia ille fretus, non Doctorem solum creavit Medicum (3.), & homines illiteratos, ob vnam in Poesi Germanica haud plebejam, applaudente Joh. Balch, Schuppio (4.), laurea ornavit Poetica, sed Conr. ab Höveln etiam, teste Chr. Franc. Paulino (5.), Vice-Comitem Palatinum constituit. E Regibus patronos & Evergetas veneratus est Christianum IV. & Fridericum III., Monarchas Danicos, & Principibus autem (quorum nonnullis literarum cum ipso intercessit commercium (6.)) Ludovicum praesertim Anhaltinum, Societatis Carphophorum, ad lingvz Germanicz culturam insitituz, primum Autorem ac Praefidem, a quo & ipse A. 1647. in eandem, attributo agnomine des Rüstigen (*Armati*), additoque ligni sacri, hoc ornatu elogio: *Woju man sein bedarf, emblemate, est receptus* (7.). Nec minori illum affectu sunt profecuti Wilhelmus, Dux Saxo-Vinariensis, ejusdem Ordinis post Ludovicum moderator, Augustus & Rudolphus Augustus, Principes Brunsvico-Guelpherbytani eruditissimi, Fridericus Holfato-Gottorpensis, Christianus Ludovicus Sverino-Megapolitinus, Confilarii cum Ecclesiastici, imo, si Joh. Hudemannum (8.) audias, Intimi, dignatus titulo, ac, e Comitibus, Antonius Güntherus, Oldemburgicus, & Christ. Ranzovius, Profex Slesvigo-Holsaticus. Proceres Cimbriz & Ducatus Breitenfis plurimos, Urbisqve Hamburgensis Consules, Senatores, Canonicos, & Patricios opulentiores, quorum prolixum in se favorem & benignitatem in scriptis passim celebravit, pratero. Inter Amicos ipsius eruditos celeberrimos alii fuerunt Jac. Wellerus, Steph. Klotzius, Joh. Reinbohtius, Joh. Hudemannus, Mich. Waltherus, Brand. Detrius, Meno Hannekenius, Jac. Stolerfohtius, Joh. Müllerus, Joh. Balch. Schuppius, Joh. Mich. Diltnerus, Dan. Ludemannus, Joh. Meisnerus, Dan. Wulfferus, Gerh. Gravius, Joh. Corfinius, Andr. Henr. Bucholzus, Pet. Rehbinderus, Seb. Gottfr. Starckius, Tob. Sciffartus, & Joh. Rodolbus, Germaniz & Cimbriz xvo isto Theologi; & Jasp. ab Orthen, Satrapa Pinneburgicus, Theod. Reinkingius, Cellarius in Cimbria Danicus, Joh. Angelius a Werdenhagen Ferdinandi III. Imp., Justus Georg. Schottelius & Gottfr. Heigenitius, Augusti Ducis Brunsvic., & Joach. Hagemeierus Comitis Oldenburgi, Confilarii, Enochus Gläferus, Acad. Juliz Antecessor, Joh. Georg. Strüzelius, Confusl Rotenburgeris, Georg. Phil. Harsdörrius, Senator Noribergeris, Christoph. Schwänmannus, Synd. Buxtehudeanus, Birnbaumius, Elect. Sax. Architect, Nicol. Fontanus, Med. Amstelod., & Paulus Marqv. Slegelius Hamburgensis; Philologice tandem ac Poetz eximii, Joh. Henr. Bæclerus, Joh. Matth. Schneuberus, Andr. Ticherningius, Ægid. Gubtierius, Joh. Mich. Moscheröfchius, Sigism. a Bircken, Ad. Olearius, & Mich. Kirflenius. Quos pene omnes, cum longe pluribus faxis minoris literatis, scriptis suis, vel judicia honorifica, vel Carmina Encomiastica, praefixisse, ipsemet, in prolixo Amicorum Catalogo, *Meditationum Catecheticarum-Muscarum* Prolegomenis A. 1656. inserto vernaculis testatur. Non contentus autem Nollet loco inter Carphophoros, lingvz & Poesios Teutonizc insauratores, sibi assignat, postquam e Colle Schuloiviensi amoenos, duobus irriguo fonticulis, Albiqve ac Wedeliz suz vicino, ob carmina plurima in illo condita, Parnassum fusi Cumbrium *usvequas* audacia effinxerat (9.), velut novus quidam Apollo, Poeticam Vatum, vernaculorum, subis in Parnasso hoc fonnitatorum auspiciis, societatem (quam ab ipso Imperatore fundatam esse Joh. Ovingtonus, *hinerarii Sarattenfis*, Londuni Anglice A. 1696. editi, Autor (10.), a Lipsiensibus (11.), obertore hunc, jam notatus, falso credit), anno circiter 1660., instituit, & *Cygnæ Albianæ* (des Elbschwanenordens) nomine ornavit ambitioso. In hac ipse, illius Praes, modo *Daphnis*, modo (ob palatii Cæsarei Lateranenlis Comitum) *Palatinus*, & eocius autem, absque iusto receptu selectu, qui prae reliquis innovetur, fictitiis pastorum assumptis, nominibus Balch. Kindermannus *Kurander*, Gottfr. Wilh. Sacer *Hierophylus*, Constant. Christ. Dedekindus *Concord*, Gothilfus Treterius *Fidelio*, Georg. Grefingerus *Celandor*, Mart. Kempius *Kleodor*, Dan. Bährholtzius *Philoclytus*, Frid. Hofmannus *Epigrammatocles*, Gottfr. Zamelius *Almeius*, Georg. Henr. Weberus *Hyphantæ*, & Sam. Sturmus *Philemon*, vocabantur. Reliquorum, hominum obscurorum, notitiam ac nomina Pastoralia, uti & Societatis, quz cum autore suo non multo post expiravit, historiam ac leges, unius e sociis, *Candorini* (i. e. Conradi ab Höveln), hominis in scriptura & stylo lingvz Germanice ridelic inepentis, libelli duo suggerent Germanici, sub haude excusi titulis: 1. *Zimberschwan, darin des hochlöblichen Orden des Cygnenordens Anfang, Zunchmen, Verordnungs, Gebrauchs, Satzungen, Ordensgesesse, samt der hochansehnlichen Vesselschafter Ordensnahmen, sind entworfen*: Lubecz 1665. in 8. obl.; 2. *Brändschweifender Zimberschwan, welcher aller des Cygnenordens, zu des löblichen Lebezeit, rühmlichst gewesenen löbmürdigen Mitglieder Ordensnahmen, neben sonderbahnen Werthwürdigkeiten, und andern Ordens-Verordnungen, erstuer*: Lubecz 1669. in 8. obl. Cui scripto sodalium amicum in Ristii, Praefidis, obitum adjecta sunt Epicedia. Laudibus eam nimis Christ. Franc. Paulinus (12.), & alii amici Ristiani, onerant potius quam ornant. Certum enim est, & alibi (13.) a nobis praetantissimum lingvz Germanice vindicum ac Poetarum confirmatum suffragis, & Cygneam hanc societatem, & quatuor similes (*Refigiam, liligeram, coryphylligeram ac rutigeram*), a Philippo a Zelen, Ristii xmo, fundatas, licet patrii sermonis puritati, & Poesios ejusdem elegantiz, vindicandis essent destinatz, in utriusque pestes ac corruptrices, ob promiscuum quorumvis rhythmoreorum ineptientium ad illas confluum, & Praefidum, inprimis autem Zeleni, novatuerendi libidine, degenerasse. Cateratvum certe ex iis Poetastris prodire nugaces, qui veterem veramque lingvz Germanice orthographiam & syntaxin pro lubitu immutare, & voces, non vere solum peregrinas, civitate vero dudum donatas Germanicas, sed vernaculas etiam, quz ipsi, genuinæ lingvarum antiquitatis atque cognationis vel ignaris, vel incuriosis, peregrinæ falso videbantur, eliminare, aggressi, novas, at perquam ridiculas atque absonas, in locum istarum substituerunt, præcipuas autem Poematis egregii dotes, inventionis scilicet acumen, & elocutionis dignitatem, turpiter neglexerunt.

Vita Ristii historia Germanica (quam e multis ipsius aliorumque scriptis auximus) M. Joh. Hudemannii, Superintendentis Holfatiz regii, Sermoni, in exequiis ejus, Luc. XVIII. 13., habito, & sub titulo der Christlichen Eterbestunst, Hamburgi A. 1667. in 4. edito, est subjuncta, ab Henn. Wittenio autem Latine translata, & in *Memoria Theologorum renovata*

- (1.) V. Ristii *Lebende* an Feud. III., A. 1673. editum. (2.) V. M. Joh. Neucrantzii Epigr. Latino-Germ. in illa, in *Append. Parnassi Testifici Ristiani* p. 871. 872. (3.) V. Chr. Franc. Paulini *Lagographia* Cap. VI., & ex illo W. E. Tenzelii *Dialogus meffimus*, M. Apr. A. 1662. p. 261. (4.) Im Teutschen *Lehrmeister*, in *Append. Opp. Germ.* p. 173. (5.) P. I. der Zeitfuruben *erbaulichen Lust*, num. 241., p. 715. (6.) V. ipsius *Praefat. der neuen Musichlischen Catechismus-Verbachtren*. (7.) V. Georg. Neumarkii *Neupraefatren* teutschen *Palmbaum*, seu Societatis illius historiam, p. 256. (8.) in *Serm. funebri*, in *exequiis Ristii habito*. (9.) V. ipsius prolixam Colla istius descriptionem, in *Prolegomenis des teutschen Parnassi*, f. b. 2. b. 6., & Frid. Hofmanni, *Conrect. Elbing.*, in eundem *Epigramma*, in *Appendice Lesum Epigrammaticorum serie*, p. 295. (10.) p. 273. (11.) in *Actis Erud.*, T. III. *Supplem.*, Sect. X., p. 448. (12.) In der *Lebende der Poesie*, Parte II. der *Poesischen Erllingst.*, p. 75. 76. 103. 104. (13.) Parte II. *Ufenger* ad *Hift. Cimbr.*, c. 8., §. 2. p. 202-207., in *Homonymo-fcopia*, Serb. 3. c. 4., §. 45., p. 887. 888., & in Vita Philippi a Zelen, suo operi huic loco inserta.

remota Centuria, quæ Francofurti A. 1685. prodit, Decade XII., p. 1578-1582., adjecto scriptorum indice minus accurato, denuo exhibitæ.

Passim eandem illustant: 1. Ipsius, Scriptoris *παραλογισμῶν*, Prolegomena scriptorum suorum, præsertim des Teutis (scilicet Parnassii, & der Neuen Musicalischen Catechismus-Übndichten; 2. Poetarum plurimorum, partim celebrium, partim mediocrium, partim vero obscurorum atque ineptorum (quorum ipse, in eodem *Meditationum Catecheticarum Proo- mio*, proluxum A. 1616. contextu indicem), Carmina in laudem ipsius adoptiva innumera, singulis ferme ejus scriptis præfixa, & Sylloge imprimis talium uberrima, *Parnasso Teutonico*, appendicis instar, sub titulo des Nebenbei-gleins, A. 1652. adjecta; 3. Candorini, five Contr. ab Höveln, libelli duo de Ordine Cynæo Germanici, paulo ante memorati, & quæ horum ultimo, sicut & *Sermoni funebri* Hudemanniano, addita sunt, aliorum in obitum nostri Epicedia.

Præter hos, carminibus eum variis celebrarunt Christoph. Bernhardt, Musicus Hamburgensis, in *lesten Schwannens gefange* Joh. Ristii, Hamburgi A. 1667. edito, Andr. Petri, Presbyter in Fionia Ollerupensis, in *Eibschwane*, five Odis ad illum Latinis ac Germanicis *ἀντιθέσις*, supra num. 1451. memoratis, Georg. Phil. Harsdörferus sub finem *Parnassii VI. der Gesprächspiele* (ed. Norib. A. 1646.), Frid. Hofmannus, Conrect. Elbing., in *Serie Epigrammatum seriorum, Lustibus subiecta Epigrammaticis*, p. 223. 226. 227. 228. edit. prime Amstelod. A. 1665., & p. 246. 251. 252. 253. edit. Sec. A. 1703. *Bremensis*, Christ. Franc. Paulinus, P. II. der Poetischen Erstlinge, p. 75. 76., & P. III. (Epicedium exhibente) p. 134. 135., Mart. Kempius, cujus tria ad illum Poemata, in der Balchis, oder den Gedichten etlicher am Welthe weidenden Pnegmischäffer (ed. Bremæ A. 1677.). P. II., p. 82-93., leguntur, ac Justus Siberus in der Poetischen Jugend, Cl. X. p. 443., & Cl. XIII., p. 649-654. 670-671. 680-683. 686-691. 701-704.

Conferri etiam de illo possunt, præter Autores, in Vita jam allegatos, & Joh. Casp. Wenzeli (Hymnos ejus sacros, & Syntagmatis illorum, fule enumeratis) *Partem II. Hymnopoegraphia Germanica* p. 318-392., *Epistula Dedicatoria*, quibus Phil. a Zesen *Scalæ Heliconicæ Teutonici*, Amstelod. A. 1643. editam, & Gotfr. Wilh. Sacer Mafcaronii *leste Worte des sterbenden Senecæ*, & lingua Gallica in Germ. ase translata, Budislegue A. 1666. impressa, ei inscripserunt, Henn. Wittenii T. I. *Diary. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1667.*, Erdm. Uhlei *Leben der Kirchenlehrer des XVI. und XVII. Seculi* p. 893. 894., Joh. Balch. Schuppii *Teutscher Lehrmeister*, in *Append. Opp. Germ.* p. 180. 181. 193. 194. 195., Justi Georg. Schottelii *Opus de lingua Germanica vernaculum*, Lib. V., Tr. IV., p. 1176. 1177., Georg. Neumarkcii *Neusprossender Teutscher Palmbaum* p. 467., D. G. Morhofii *Unterricht von der Teutschen Sprache und Poesie*, P. II., c. 9., p. 430., & P. III., c. 3., p. 109., Erdm. Neumeisteri *Diff. de Poetis Germanici* p. 86., & alterneueste Art zur reinen Poetie zu gelangen, c. 9., p. 476., Christ. Junckeri *Tr. de Diariis eruditum* p. 101. 106. 107., Wolig. Casp. Priatzii *Historische Beschreibung der Künste*, c. 13., p. 104., Joh. Christoph. Olearii *Entwurf der Lieder-Bibliothek*, p. 64. 65., Georg. Serpili *Zufällige Liebesgedanken* p. 66., und Fortsetzung derselben p. 61. 62. 196., Contr. ab Höveln *Hamburgische Poetie* p. 10., locaque scriptorum meorum, num. 33. *Vita marginali* indicata.

ELOGIA.

Augustus, Dux Brunsvicensis, duobus eum compellavit Tessaradecastichis Germanicis, in *Appendice Parnassii Teutonici adoptiva*, p. 858. 859., obviis. Posterius adjicio:

Zu frelich sag ich recht, daß du so herrlich singest,
Als je ein Meister kin: wie du denn auch, Herr Rist,
Der Teutschen Piederkunst und SINGER Meister bist.
Wo ist ein Deutsches Ohr, da du nicht hindurch dringest?
Wo ist ein Christenherz, dem du nicht Fuß aufzuwingest?
Wie wol machstu uns vor des Satans böse List?
Wie herrlich stehst du an, daß Gott barmerzig ist!

Joh. Balch. Schuppius, in *Teutschen Lehrmeister*, in quo Daphnidem (five Ristum) secum colloquentem introducit, p. 195., ita de illo: Virgilius ist ein Mann gewesen, wie mein Herr Daphnis, ein Mann, der gute naturalia, gute infusiva, hat, und die Welt gestandt hat: it. p. 190.: Alles, was in ganz Deutschland Verstand und ein gesundes Judicium hat, wird erkennen, daß ihm Gott sonderbare Gaben in der Poesie mitgetheilet habe. Er verdienet den Ruhm und die Ehre, daß er (sep ein Fürst unter den Teutschen Poeten. Confer ejusdem uttendicaten Studenten (in *Append. Opp. Germ.*) p. 247., ubi Poesis Germanica studiosos, non Witebergam, sed Wedelam, ad Ristum, *Opitium alterum*, justis proficiat. Gerh. Meierus, Theol. Brem., *Lib. II. Biblioth. Theol. contractæ*, c. 10., p. 252., sacra ejus Poemata scriptis potioribus accenset Afcticis.

Gotfr. Hezenitius, in *Epigrammaticis, Appendice Parnassii Teutonici*, p. 860. 861., inserit, eum, *Polyhistoris ad ungrem falli ornatum titulo*, metris hifce compellavit:

Annulus insculptos habes si forte Poetas,
Qui patrie promunt optima metra lyæ,
Gemma tuam referet, Risti, lux enthea vatuum,
Effigiem, ut primo sic numerare loco.

Joh. Mich. Moscherofchius, in *Epigr. suo* (ibid. p. 876.), ita de illo:
Unus, qui lapsam dicendi restituit rem:
Quis poterit nostro doctus orbe loqui?

Justus Georg. Schottelius, in *Carminè Heroico* (ibid. p. 862.), Hymnos ejus sacros appellat *dulce sonantes, doctrina gratos, & pietatis flore feretos*; in Catalogo vero Aurorum, *Operi de lingua Germanica præfixo, faves ac utiles*, & in ipso opere, *Lib. V., Tr. IV., p. 1176. 1177.*, hifce ipsum verbis (a Georg. Neumarkcio, in *neuprossenden Teutschen Palmbaume*, sine ulla mutatione, p. 467. descriptis) commendat: der Nützliche ist, wegen seiner in Teutscher Sprache, sonderlich in Teutscher Poesie, leichtvernehmlichen lieblichen Schreibeart, wolbekandt und berühm.

Thom. Bartholinus (in *Epigrammate* Joach. Racheli *Satyris Germanicis præfixo*) ita de ipso:
Ristius ille potens lingua, cui laurea crevit,
Aonidum titulus fulget ubique novis.

Vitus Beringius, in *Elegis* in Thomæ Kingovii *Cherum sacrum* (T. II. *Delic. Poet. Dan. Frid. Rostgaard* p. 85.), Hymnos ejus sacros metris extollit sequentibus:

Hæcenus alifoni rhythmos & carmina Risti,
Et numeros, pietas quos velis esse suos,
Ol. Borrichius, in *Confpectu Scriptorum Chemicorum*, §. 67., p. 42., *Poetam eum salutat facundissimum*, & in *Disser. de Poetis* p. 139. (una cum Joh. Frid. Scharffo, in *Problematis Poeticis* p. 10., & J. F. Hekelio, in *Tr. de Corona Poetarum* p. 62.), præcipit Vatribus Germaniz annumerat vernaculis.

Mollen Cimb. Lit. Tom. I.
Zz 22 22

Et cur non? quivis merito tibi porrigit herbam,
Qui se majorem, qui puer esse parem.
Unus es in paucis, cui, ne trivialia fundas,
Ipse suam Phæbus donat habere chelyn.

O pia lingua viri, prisca nova gloria mundi!
Tu Germanorum sola reducis avos.

Miramur Dani, & peregrino affvescimus ori,
Et bibimus rivos, Rheus sup. rbe, tuos.
Poetam eum salutat facundissimum, & in *Disser. de Poetis* p. 139. (una cum Joh. Frid. Scharffo, in *Problematis Poeticis* p. 10., & J. F. Hekelio, in *Tr. de Corona Poetarum* p. 62.), præcipit Vatribus Germaniz annumerat vernaculis.

D. Mich.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

(Horum Catalogos, sed nec plenos, nec accuratos, jam olim Henn. Wittenius, in *Centuria memor. Theol. renov.* p. 151. 152. J. G. Schottelius, in *Opere de lingua Germanica, Lib. V., Tr. IV., p. 1176. 1177.* & Georg. Neumarkcius, hunc suum debens, im Neuprosseiden Teutschen Palmbäume, p. 467., exhibuerunt.)

Musa Teutonica, oder Teutscher Poetischer Miscellaneen Erster Theil, darin begriffen allerhand Oden, Epigrammata, Sonnetten, Elegien, Epitaphia, Lob-, Traur- und Klagegedichte. Mit einer Vorrede von der Teutschen Poetie. Hamburgi 1634. 1637. & 1640. in 8. D. G. Morhofus de illa Centuras paulo ante recitavimus.

Perseus, eine neue Tragödie, welche, in Beschreibung theils wahrhaftiger Geschichte, theils lustiger Gedichte, einen Sonnenklaren Welt- und Hof-Spiegel darstellt. Hamb. 1635. in 8. Editam hanc esse, quam non vidi, præter Schottellum & Neumarkcium II. cc., *Catalogi nundinarum A. 1635. autumnalium p. 16.*, & *Balmianus p. 53.* testantur. Promissam tamen A. 1637. adhuc ab Autore esse video, im Poetischen Lustgarten, *lit. O. 2. a.*

Capitain Spavento, oder Rodomontades Espannoles; das ist: Spanische Aufschneiderereyen, auß dem Französischen in deutsche Verse gebracht. Hamb. 1635. & 1640. in 8.

Poetischer Lustgarten; das ist: Allerhand anmuthige Gedichte, auch wahrhaftige Geschichte, auß alten und neuen Geschichtschreibern aufgefunden, und, benebenst mancherley Elegien, Sonnetten, Epigrammaten, Oden, Grabchriften, Hoch-, zeit-, Lob-, Traur- und Klage-Gedichten, auch einem Anbange geistlicher Lieder, aufgegeben. Hamb. 1637. in 8. Præmissa est præfatio proluxa de Poeti Teutonica, carminibus Eroticis, nominibus Deorum Gentilium & Poeti eliminandis, & argum. similibus.

Philosophischer Phoenix; das ist: Kurze, jedoch gründliche und Sonnenklare, Entdeckung der wahren und eigentlichen Materie des allerdelichesten Steines der Weisen. Præfixis literis nominis Autoris sui initialibus J. R. H. prodiit Hamburgi A. 1638. in 12., sub integro autem illius nomine, sam einem Aufzuge auß seiner allerdelichesten Theorie der Welt von gleichet Materie, Dantici A. 1682. in 8. De hoc Ol. Borrichius, in *Conspectu Scriptorum Chemicorum*, §. 67., p. 42.: *Joh. Ristii Phoenix Philosophicus magis adeo concinnatus videtur propitiando sacrandissimi Poetæ genio, quam investigatione artis hujus sinceritati; ita, quæ de curabitur ex esse balenario confecta, & succo cancerorum, sive chalybea & silicibus imbuta, comminatur, ad captandum & sublimi spiritum universalem, oleum fœvum ad irridendos stolidos fabellam.* Confer de eodem Jac. Thomæ, sibi ignotum, Chymicæ fabulæ de Phœnice, aliarumque Poenecarum, accensentis interpretibus, *Diff. IX. Stricam de Phœnice*, §. 228., p. 130., & Vinc. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* c. 11., p. 462.

Kettung des Philosophischen Phoenix: Qvz & solis Schottellii & Neumarkcii Scriptorum Ristianorum indicibus mihi innotuit.

Kriegs- und Friedenspiegel; das ist: Christliche, Teutsche und wolgemeinte Erinnerung an alle Kriegs- und Friedensliebende Leute, insonderheit sein vielgeliebtes Vaterland Holstein, worinn die abscheulichen Greuel des blutigen Krieges, und mannigfaltige Süßigkeiten des güldenen Friedens, poetisch werden beschrieben. Samt Vorrede und Anmerkungen. Hamb. 1640. in 4.

Lob-, Traur- und Klagegedicht über das frühzeitige, doch seltsame, Absterben Mart. Optii, Königl. Polnischen Raths und Secretarii, des fürnehmsten unter den Poeten dieser Zeiten, und eines in allen Wissenschaften und Künsten hochgelehrten Manns. Mit Anmerkungen. Hamb. 1640. in 4.

Himmlischer Lieder erstes Buch, mit anmuthigen Melodeien Joh. Schoopen, Hamburgischen Musici. Lüneburgi 1641. in 8. Anderes, drittes, viertes und fünftes Buch, ibid. 1642. in 8. Junctim quinque istz Hymnorum caelestium Decades (sub titulo: Neue Himmlische, in fünf Classen, 1. der Fest- und Passions-Lieder, 2. der Danksagung der Heiligen A. und N. Testamentis, 3. der Betrachtungs-, 4. der Bet-, und 5. der Lob-, Morgens-, Abends-, Tisch- und Heils-Lieder, eingetheilte Lieder), auctiores, & meliori ordine dispositæ, sunt recula Lüneburgi A. 1644. 1652. & 1658. in 8., & una cum M. Tob. Petermanni, Rectoris in Misnia Pirnensis, Metaphrasi illorum Latino-rhythmica (sub titulo des Ersten Theils der geistlichen Poetischen Schrifften Joh. Ristens, mit M. Tob. Petermanns Lateinischer Uebersetzung, und Joh. Schoopen Melodeien), ibidem A. 1657. & 1685. in 24. Danicam eorundem Versionem metricam avide, ov reliquit Severinus Terkelsen, Exactor vestigalis Glückstadtensis regius, teste Pet. Syvio in Betendungen om der Cimbrische Sprog, p. 141.

Neuer Himmlischer Lieder sonderbares Buch, begreifend 1. Klage- und Lob-, 2. Auf- und Dank-, 3. sonderbare, 4. Eterbens- und Gerichts-, und 5. Himmls- und Höllen-Lieder, in fünf Theilen, mit Thomæ Sellii, Hamburgischen Cantoris, melodeien. Lüneburgi A. 1651. (& juxta Wittenium, 1653. etiam) in 8. Denuo prodiit, cum M. Tob. Petermanni metaphrasi Latino-rhythmica (sub titulo des Andern Theils der geistlichen Poetischen Schrifften Joh. Ristii, mit M. T. Pet. Lateinischer Uebersetzung), ibid. A. 1658. & 1685. in 24. De Severini Terkelsen versione illius Danico-Metrica inedita V. Pet. Syvium I. c.

Hymnum nostri de Inferno (O Ewigkeit du Donnerwort, &c.) M. Joh. Henr. Kindervaterus, Pastor, Northufanus, 24. explicavit Meditationibus, sub titulo eines Spiegels der verdammten Ewigkeit. Jenæ A. 1722. in 8. excusis. V. die fortgesetzte Sammlung von Theol. Sachen, *Secl. 5. A. 1722.*, p. 810.

Erumpfluch, auß Christiani IV., König in Dännemarc, zu Glückstadt, A. 1641. anlangte, auß Christiani, Grafen von Ranzow, Befehl aufgesetzt. Hamb. 1641. in 4. Denuo A. 1646. prodiit im Poetischen Schauplatz, p. 1-6.

Baptista Armat (quæ larva Joh. Ristii nomen occultat), Vatis Thalosi (per avayayayay Hoffat). Rettung der edlen Deutschen Sprache, wider derselben unbillige Verderber, & alamoisirende Aufschneider, in unterschiedlichen Briefen vor Augen gestellt. Hamb. 1642. in 8. Nostro, qvi, eam a se in der Schaffers Dorel (i. e. Wedel) am edlen Lebestrom (i. e. dem Elbestrom) scriptam esse, sub finem Epistolæ dedicatoriæ, perhibet, merito vindicata est a Schottelio & Neumarkcio, in Scriptorum ejus Catalogis, Vinc. Placcio T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 78. T. Crenio P. V. Animadv. Philol. & Histor. c. 3., p. 183., & J. G. Eccardo in Historia studii Etymol. I. Germ., c. 12., p. 120.

Daphnis auß Cimbrien (i. e. Ristii) Besungene Galatee, mit Melodeien. Hamb. A. 1642. & (juxta Catalogos nundinales) 1644. ac 1647. in 8.; it mit der Mittelsstimme aufgefertigt von Joh. Andr. Herbstl Francforti A. 1653. & 1657. in 12. (juxta Beugheimi Bibliogr. Mathem. p. 333. & Catal. A. 1657. nundinalum); it. (sub titulo: Daphnis auß Cimbrien Zitterlieder an die Schaffersinn Galatee), zu vier Stimmen aufgesetzt durch Casp. Dietbold von Zürich, Schaffshusz (quam, in titulo haud expressim, Catalogus nundinalis detexit) A. 1656. in 8. Præfixa est Theobaldi Grumme præfatio. Lüneburgi A. 1642. exarata. An Severini Terkelsen Versio illius Danica, ab ipso Ristio Oda peculiari (in Parnasso Teutonico p. 160-63.) commendata, prodiit, ignoro.

Lobrede und Poetische Gedanken, über das Beylager Frederici III., Königs in Dännemarc; Hamb. 1643. in 4.

22 22 22 2

Lobs

Lob- und Trostrede über den Todt Diet. Niebauers, J. U. L. und Hamburgischen Rathsherrn. Hamb. 1643. in 4. Recusa A. 1710. in Joh. Alb. Fabricii *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, p. 497-512.

Starker Schild Gottes, wider die giftige Mordseile falscher und verleumbderischer Zungen; das ist: Kräftiger Herr genestrot vor alle fromme Christen, welche unschuldiger weise von bösen Eügnern geschmähet, und von missgünstigen Lästern geneidet werden. Hamb. A. 1644., & Wedelz, ut titulus fingit (adjectis Joh. Arndii, & aliorum, opusculis ejusdem argumenti Germanicis). A. 1690. in 8.

Friedlichs von Gosselischen Holssteinisches Klage- und Zammerlied, an Georg. Phil. Harsdörfern, in 100. Sätzen. A. 1645. in 4. Poemation de calamitatibus patris bellicis *Ψευδονομ*, cujus ipse (in *Notis* der Friedensposaune adjectis, lit. G. 3. a., & im Teutschen Parnasso p. 606.), Autorem se est professus. Confer Schottelii & Neumarkii Catalogus scriptorum illius, P. *Innam Isagoges* mox ad *Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 8., p. 147. 148., istamque secutum Placcium, l. c., T. II., p. 556.

Friedensposaune, mit welcher, nach wiedererlangtem Landfrieden, die Holssteinische Fürstenthümer zur schuldigen Dankbarkeit gegen Gott aufgemuntert worden: Mit Anmerkungen. Hamb. 1646. in 4. Recusa A. 1652., im Teutschen Parnasso, p. 552-617.

Poetischer Schauplag, auf welchen allerhand Wahren, gute und böse, kleine und große, Freude und Leid zeugende, zu finden. Hamb. 1646. in 8. Praefixa sunt Prolegomena de quinque Poetarum Germanicorum classibus, & quibus sola postrema laudanda.

Lobrede an Christian, Grafen von Ranzou, wegen seiner neulichen Kriegshändel. A. 1646. in 4.

Friedwünschendes Teuschland, in einem Schaupiele vorgestellt durch ein Glied der fruchtbringenden Gesellschaft (i. e. Ristum). Hamb. A. 1647. & 1673. in 8., Coloniz 1649. in 12., & (juxta Wittenium) Norbergz 1653. in 8.

Friedlauchendes Teuschland, in einem Schaupiele, theils in gebundener, theils in ungebundener Rede, vorgestellt: Mit Melodeyen Mich. Jacobi, Lüneburgischen Cantoris. Norib. 1653. in 8.

Der zu seinem allerheilighsten Leiden und Sterben hingeführte, und ans Kreuz gehessete, Jesus Christus, in wahren Glawben und herrlicher Andacht besungen: Mit Henr. Papen, Altonaischen Organisten, Melodeyen. Hamb. 1648. in 12. Zu's neue übersehen und verbessert, auch von M. Tob. Petermanno in Lateinische Reimen übersehet. Hamb. 1655. in 12. Petermanni Metaphrasis Latina sola etiam (sub titulo *Christi Jesu ad passionem ducti, crucique tandem sanctissime affixi, a Ristio Germanice, nunc vero Latine, decantati*) Dresdz A. 1652. in 12., sicut & Danica Severini Terkellsen (sub tit. Joh. Ristens Passionslied) Hafniz A. 1661. in 12., prodit.

Holsien dergis es nicht; das ist: Kurze, doch eigentliche Beschreibung des erschrecklichen Ungewitters, Erdbebens, und überaus großen Sturmwindes, der, in der Fastnacht A. 1648., an vielen Orten in Holsien, sonderlich am Elbthrome, erschrecklich gemüet, in gebundener Rede verfaßt, und mit Anmerkungen aufgegeben. Hamb. 1648. in 4. Scripta est jussu Frederici III., Regis Danici, & non Joh. Hudemanni solum (hoc testantur), G. P. Harsdörferi, aliorumque, carminibus praefixis, sed duobus etiam Augusti, Ducis Brunsvicensis (a quo ein schönes Büggedicht vocatur), tessaradecastichis commendata Germanicis, in *Parnassi Teutonici Appendice*, p. 818. 559. 860., obvis.

Der Wedliche Hausvatter, von Torquato Tasso, in Welscher Sprache, beschrieben, nachmals durch Joh. Baudouin's Französische übersehet, und nümme verdeutschet, in gewisse Abtheilungen verfaßt, und mit nöthigen Erläuterungen vermischt. Lüneburgi 1650. in 12. Aug. Buchneri in hanc versionem Epigramma in *Poematis ejus Latinis*, p. 100. 101., legitur.

Gedächtnisseule Nicolao Jarren, J. U. L. als er zum Bürgermeistern, und Jürgen Wöllern und Lucz von Spectelssen, als sie zu Rathsherrn in Hamburg, d. 21. Febr. A. 1650., angenommen worden, aufgerichtet: Mit Anmerkungen. Hamb. 1650. in 4. Recusa A. 1652. im Teutschen Parnasso, p. 298-331.

Sabbathische Seelenlust, oder Lebt-Trost-Vermahnungs- und Warnungsreiche Lieder, über alle Sontägliche Evangelia des ganzen Jahres, mit Thomaz Sellii Melodeyen. Lüneburgi A. 1651. & (juxta Catal. nundin. ac Wittenium) 1653. in 8. it. Germanice pariter atque Latine, adjecta M. Tob. Petermanni Metaphrasi Latinorhythmica (sub titulo des *Witten Teils der Geistlichen Poetischen Schriften* Joh. Ristii), Lüneburgi 1659. in 24. Versionem ejus Danico-metricam *videndo*, reliquit Severinus Terkellsen, teste Pet. Syvio, in *Meditationibus de lingua Germanica Danicis* p. 141. Judicis *ejus* *legis*, illi praefixis, eam commendant Mich. Waltherus, Steph. Klotzius, Meno Hannekenius, Pet. Rehbinderus, Seb. Gorr. Starckius, Alb. Kirchovius, Jac. Stolterfohtius & Dan. Wüllerus, Theologi, metricis autem Joh. Wilh. Baro a Stubenberg, G. P. Harsdörferus, Mich. Kirftenius, & alii.

Des edlen Daphnis auß Cimbrien (i. e. *Ristii*) Besungene Florabella, oder 50. weltliche Lieder, von Pet. Meiern, Hamburgischen Musico, aufgegeben, und mit neuen Melodeyen aufgesiehet. Hamb. 1651. & 1656. in 8.; it. mit unterschiedlichen Stücken vermehrt. Hamb. 1666. & 1677. in 8. Odas haec eroticas, maximam partem e lingvis Gallica, Italica & Hispanica, in Germanicam transfusa, infcio nec prae monito Autore, quod nonnulli illarum, sparsim excusae, a plagiaris sibi vindicarentur, ac proinde omnes junctim und publicandae viderentur volumine, a se esse editas, Meierus, in *P. dedic.* ad Eberh. & Vinc. Molleros, Ristii amicos, testatur.

Neuer Teutscher Parnass, auf welchem befindlich Ehr- und Lebt-, Ehrt- und Ehmerz-, Leid- und Freuden-Bewähre, zu unterschiedlichen Zeiten gepflanzet, nun aber gesamlet, und in die offenbare Welt aufgestreuet: Samt einem Nebenberglein, auf welchem befindlich fürnehmer Herren, und wolbertrauter Freunde, an den Hüftigen überschickte Ehrengedichte. Lüneburgi A. 1652. & (juxta Wittenium, Catalogusque nundinalum, & *Resonantium*) Hafniz 1668. in 12. Scripti hujus, a colle Schuloviensi, Wedelz vicino, Parnassique sui nomine a nostro donato, quod pleraque ejus carmina in hoc essent scripta, si appellati, Pars secunda in Prolegomenis promittitur.

Allerunterthänigste Lobrede an Kayser Ferdinandum III., als er ihn, durch Hermann, Grafen von Tschernin, mit Welschen Papen und Freyheiten, und dem Vorberbertrange, begabet hatte. Hamb. 1653. in 4.

Lobrede an Christian Ludwig, Herzogen zu Mecklenburg. Hamb. 1653. in fol. (*Catal.*)

Frommer und Gottseliger Christen Alltägliche Haus-Musick, oder Musicalische Andachten, bestehend in neuen geistlichen Liedern; mit Joh. Schoopon Melodeyen. Lüneb. 1654. in 8. De Severini Terkellsen Versione ejus Danico-metrica *videndo*, v. Pet. Syvii *Medit.* de lingua Cimbr. *Danicis* p. 141.

Neue Musicalische Festandachten, bestehend in Lebt-Trost-Vermahnungs- und Warnungsreichen Liedern, über alle Evangelia und sonderbare Texte, welche jährlich, an hohen und gemeinen Fest-Aposteln und andern Feiertagen, werden erkantet, mit Melodeyen Thomaz Sellii. Lüneb. 1655. & (juxta alios) 1685. in 8.

Neue Musicalische Carechistum-Andachten, bestehend in Lebt-Trost-Vermahnungs- und Warnungsreichen Liedern, über den ganzen H. Carechistum, samt 12. irdnischen Gesängen über die Hauptstafel: Mit Melodeyen Andr. Hammer-Schmids, Zimnaischen Organisten. Lüneb. 1656. & (juxta alios) 1686. in 8., nec non (*si Catalogo cuidam credendum*)

Hafniz

Hafniz 1666. in 12. Praefixa sunt, praeter Ristii praefationem de Scriptis suis, illorumque Encomiastis, prolixam, Judicia honorifica Mich. Waltheri, Jac. Welleri, Joh. Reinbohtii, Pet. Rehbinderi, Joh. Cornii & Gerh. Gravii, Theologorum, nec non G. P. Harsdörferi, Dan. Wulteri, Andr. Tscherningii, aliorumque, partim epistolica, partim vero metrica.

Der verschmähten Eitelkeit, und erlangten Ewigkeit, Erster Theil, in XXIV. erbaulichen Seelengesprächen, und eben so vielen, von Henr. Scheidemann, Hambürgischem Musico, in Melodeyen gesungen, Geistlichen Liedern, verfaßt. Lüneb. 1658. in 12. Ander Theil derselben, in 24. Seelengesprächen, und eben so viel lehrreichen Liedern, bestehend. Francf. 1668. in 12. A Joh. Balch, Schuppio, sub initium des Teufelschen Lebtheimers (in Append. Opp. Germ. p. 180.), vocantur schöne und Geistreiche Meditationen, die ihn über alle Maaß wol contentiret haben.

Willkommenrede an Christian, Gassen von Nanjou, als er von der Gefandtschaft nach dem Keyserlichem Wabstage zu Frankfurt war zurückgekommen. Hamb. 1658. in fol.

Neue Musicalische Kreuz- Trost- Lob- und Dank- Schule, worin befindlich neue Lehr- und Trostreiche Lieder, in mancherley Kreuz und Trübsaal hochnützlich zu gebrauchen; mit Mich. Jacobi, Lüneburgischen Cantoris, Melodeyen. Lüneb. 1659. & (juxta alios) 1685. in 8.

Neues Musicalisches Seelenparadeis, begreifend die vornehmsten Sprüche Heiliger Schrift Ales Testaments, in Lehr- und Trostreichen Liedern und Herzensandachten richtig erklärt und abgefaßt: Samt einem Vorbericht von den eigentlichen Ursachen des heutigen falschen Christenthums, und gottlosen Lebens der so genannten Christen. Lüneb. 1660. in 8.

Neues Musicalisches Seelenparadeis, begreifend die fürnehmsten Sprüche der H. Schrift Neues Testaments, in Lehr- und Trostreichen Liedern und Herzensandachten richtig erklärt und abgefaßt: Mit Melodeyen Christ. Floren, Lüneburgische Organisten. Lüneb. 1662. & (juxta alios) 1685. in 8.

Denkmarck ein Erb- Königreich, an König Friderich den dritten. Lüneb. 1660. in fol.

Des Nützens (i. e. Joh. Ristii) annuhynde und erbauliche Monatsgespräch, durchs ganze Jahr. Horum sex priora ipsi debentur Ristio, nempe:

Das allerdelicste Maß der ganzen Welt, oder Jenner- Unterredung. Francofurti A. 1663. & 1674. in 12.

Das allerdelicste Leben der ganzen Welt, oder Hornungs- Unterredung. Francof. 1663. in 12.

Die allerdelicste Thorheit der ganzen Welt, oder März- Unterredung. Ibid. 1664. in 12.

Die allerdelicste Belustigung Kunst und Tugendliebender Gemüther, oder April- Unterredung. Ibid. 1666. in 12.

Die allerdelicste Erfindung der ganzen Welt, oder May- Unterredung. Francof. 1667. in 12.

Die allerdelicste Forterführung der ganzen Welt, oder Brachmonats- Unterredung. Francof. 1668. in 12.

Sex posteriora Colloquia, Ristio telam cooptam, ob infirmitatem, labores alios, & mortem denique, cui A. 1667. succubuit, pertexere non valente, ab Erasmo Francifci, Lubecensi, V. C. (quem supra p. 178. sqq. celebravimus), methodum secuto Rustianam, praecedentibus sunt adjecta, & his gaudent tialis:

Die allerdelicste Nacht der allerdelicsten Gemüther, oder Heumonats- Unterredung. Francof. 1668. in 12.

Die allerdelicste Eist der ganzen Welt, oder August- Unterredung. Ibid. 1669. in 12.

Die allerdelicste Kunst der ganzen Welt, oder Herbstmonats- Unterredung. Ib. 1670. in 12.

Das allerdelicste Unglück der ganzen Welt, oder Wintermonats- Unterredung. Ib. 1670. in 12.

Das allerdelicste Pferd der ganzen Welt, oder Wintermonats- Unterredung. Ib. 1670. in 12.

Die allerdelicste Veränderung der ganzen Welt, oder Christmonats- Unterredung. Ib. 1671. in 12. Omnia junctim Augusti Vindelicorum A. 1703. in 12. sunt recusa, sub titulo: Joh. Rusten und Er. Francifci Curieuses Recreations- Jahr, wie daselbe mit den erbaulichen Discursen von den schädlichen Erfindungen, und nützlichen Wissenschaften, höchstergötzlich zu bringen. In hülse Dialogis, Ristius pariter atque Er. Francifci, in naturam initio quorundam florum herbarumque inquirunt, ac deinceps argumentum aliquod sermonis, fictis colloquuntur nominibus, in utramque partem discutunt. Sic e. g., in Dialogo primo, cumam liquori, Vinone, an lacti, an aqua, an vero atramento, palma debeat, discipulari, & ultimo illam deferri, observabis. V. Christ. Juncker, fultus de illis differentis, Schediasma de Epemeridibus eruditum p. 105. 106. 107. & de solis Franciscianus ipsius Er. Francifci Verzeichniß seiner Christen p. 11. 12. Admodum jucundum lectu eos esse censet Christ. Thomasi in der weitesten Erläuterung wieder Tenzelium, c. 2., p. 86., Junckerus autem, l. c. p. 105., ob laborem jucundum pariter, nec minus utilem, commendat, & simul p. 107. Autoris Observationes VI. Anni VI. Decurie II. Mifcell. Acad. Nat. Cur. Germ. censuram (p. 21. obviam) de Chiromantiz defensione, a Ristio (M. Marr. p. 114.) frustra suscepta, recitat.

Die Keyser Juliani; das ist: Eine annuhynde Satyra oder Schimpfgedicht des abtrünnigen Keyfers Juliani, in welcher eine Vergleichung beynabe aller Römischen Keyser, so vor ihm regieret, wird angeleitet, und von derselben Leben und Wandel ein vernünftiges Urtheil gefaßt, auß dem Griechischen verdeutscht, und mit nützlichen Anmerkungen erklärt, durch einen Liebhaber guter Wissenschaften und Sprachen. Hamb. 1663. in 12. Versionis hujus Satyræ Juliani in Cæsares abeprós, Vinc. Mollero, Confil. & Legato Svecico, amico Ristii intimo, inscripta, Autorem esse ipsum Ristium, Catalogus nund. Lips. A. 1663. autumnalium, p. 22., testatur, & Joh. Naumannus, Bibliopola Hamb., cujus sumptu excusa est, mihi confirmavit.

Neue hochheilige Passions- Andachten, in Lehr- und Trostreichen Liedern verfaßt, mit Mart. Coleri, Fürstl. Wolfenbüttelschen Musici, Eingetessen: Samt einem Vorbericht von den Ursachen des heutigen falschen heuchlerischen Christenthums. Hamb. 1664. & (juxta Catal. Elzevir.) 1674. in 8.

Jesusgeheim über alle Contage- und Pest- Evangelia. Hamb. 1664. in 12.

Blutige Thränen über den Todt Caroli I., Königs in Engelland, quarum in Schottelii & Neumarkii Catalogis scriptorum ipsius occurrit mentio.

Epistola Germanica ad Joach. Burmeisterum d. 13. Oct. A. 1663. scripta, in qua de Christiani Ludovici, Ducis Megapol., ad Pontificios apostasia differit, sique nullam ei sermonibus suis occasionem dedisse protestatur; edita a Val. Ern. Löschero, in den Unschuld. Theol. Nachrichten A. 1708., Sect. 7., p. 404. 407.

INEDITA ET PROMISSA.

Sicilientia sacra, seu Carmina & Epigrammata Latina, varias preces & meditationes sacras, Patrumque sententias, continentia, quæ avide adhaeserunt a se, in praefat. des Poetischen Schimpfgedichtes, A. 1646. jam est testatus.

Volumen Poematum Germanicorum, quod Svecos milites, in bello Cimbrico, A. 1643. & sq. gesto, in usum bombardarum suarum absumpsisse, in eadem praefat. congeritur.

Pars II. des Teufelschen Parnassi, in prim. t. A. 1652. edita, promissa Prolegomenis.

Deutsche Dichtkunst, quam, in praefat. des Poetischen Lustgattens, A. 1637. est pollicitus, & expectari quoque ab illo jussu Phil. a Zelsen, in eingeangte des Teufelschen Helicons, lit. C. 6. b.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

A 22 22 22

Tragoediae

Tragoedia IX, Germanicæ, im Poëtischen Lustgarten, *lit. O. 2. a.*, promissæ : 1. Polymachia, 2. Irenochorus, 3. Berofiana, 4. Begamina, 5. Herodes, 6. Wallenteinnus, 7. Gustavus, 8. Gvifcardus, 9. Perſeus. De quarum ultima, qvz in ſcriptorum editorum monita ſunt Catalogo, poſſunt relegi.

Tractatus von der Gartenluſt, qvem A. 1648., in *Epist. dedic.* Poematis de tempeſtate Holſtica vernaculi (Holſtein bergiſch & nicht), & A. 1652., in *Parnaffo Teutonico* p. 84., a ſe juſſit expectari. Nicol. Peuceri Teſſaradecaſtichon in illum Germanicum, in *Parnaffi* ejusdem *Appendice*, p. 901. 902., legitur.

FALSO EI ATTRIBUTA.

Schediaſmata & Poemata nonnulla, bello Dano-Svedico, A. 1643. & 1644. geſto, Cimbriam aſſigente, ſub ejus publicata nomine, qvz ſua non eſſe, in *Parnaffo Teutonico*, & quidem in *notis* det *Griedenſpoſanne* adjectis, p. 606. 607., eſt profeſturus.

Ritterschaft des H. Röm. Reiches im Untern Elſaß. Noribergz 1653. in 4.

Ritterschaft der ſechs Orten in Francken. Norib. 1659. in 4. Scripta duo *adverſa*, in *Catalogo Elzeviriano*, aliſque librariis Alphabeticis, Riſti monumentis, ordine Alphabeti ſic exigente, immediate ſubjuncta, qvz Henn. Wittenius, incautus horum lector atqve exſcriptor, Riſtiani idem eſſe credens, in ſuos librorum noſtri indices, tam in *Centuria memor. Theol. renov.* p. 1522., qvam *Tomo I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1667., *lit. xxx. 3. a.*, perperam retulit.

Depoſitions-Büchlein Joh. Riſten, mit Joh. Lud. Vietors neuauſgeſtietem Format-Büchlein. Francofurti A. 1679. in 8. produiſſe, in *Catalogo mundinarum anni iſtius vernaliump Lipſienſi*, p. 28., perhibetur. Qvales hic ſit libellus, an noſtro debeatur, & an revera prodierit, ignorare me fateor.

JOHANNES CASPARUS RISTIUS, Wedelia Pinnebergicus, Johannis (*modo laudati*) ex Eliſab. Stapelia filius, & in Vici ad Albim natalis Paſtoratu, ab A. 1667., ſucceſſor, A. 1693. ſuperſites.

Erbenſtafel, bey dem Grabe Gregorii Krögers, Königl. Dänſchen Rattes, und Amptmanns det Graffſchaft Pinneberg, d. 25. Dec. A. 1683. aufgeſteller, oder Zeichnbauchung über denſelben. Altonaviz 1683. in 4.

JOHANNES ALBERTUS RITSCHER, Hamburgenſis, J. U. Lic. & Judici in patria ſuperioris Procurator five Advocatus ordinarius, circa A. 1704.

Diſp. Inaug. de Menſura Poenarum, magnitudini delictorum reſpondente, Præſide D. Joh. Hermann a Sode. Erfurti 1693. in 4.

ANDREAS RITTERUS, Lubecenſis, Georgii, Paſtoris Petri, & Sophia, Joh. Nicolai, Anteceſſoris, gnatus, filius, M. O. A. 1681. in lucem editus, & ſchola patria A. 1699. in Academiam migravit Lipſienſem, & illic, Thomæ legiti, Theologi celeberrimi, uſus convictu, Magiſtri titulum d. 27. Jan. A. 1701. obtinuit, publicæqve, ſequenti 1702. d. 31. Oct., de *Reformatione ante Lutherum fruſtra tentata, peroravit*. A. 1703. in patriam, & inde mox Gryphiswaldiam, profeſtus, ſtudiis ſacris, Joh. Frid. Mayeri ductu, continuatis, locum inter Ordinis Aſſeſſores Philoſophici A. 1705. iſtic promeruit, ac Theologiæ Baccalaureus A. 1706., Licentiatuſ autem & Doctör (poſt habitas prælectiones in 2 *Tim. III. 1-9.* curſoribus, ac *Diſp. Inauguralem*) d. 2. Maji A. 1707., eſt renunciatus. Eodem A. 1707. Inſulæ vicinæ Rugianæ Præpoſitus, & oppidi in ea Bergenſis Paſtor, conſtitutus, Catharian, filiam D. Baltr. Bebelii, Theologi Argentinenſis & Witebergienſis, Mayerique (a quo Bebelii ſocii *Collegium Antiſyncrетиſticum* A. 1709. ei eſt inſcriptum) domeſticam, conjungem elegit.

Plura de vita ejus ſuggerent bina Mayeri *Programmata, lectionibus curſoriis & Diſputationi inaugurali* Gryphiswaldiz A. 1706. præmiſſa, *Nova Literaria Lubecenſis*, M. O. A. 1706., p. 307. 308., *M. Jan. A. 1707.*, p. 8. 9. 10., *Meſſenſe Julio ejusd.* p. 201. 204., *Nova Literaria Germanica A. 1703.*, *M. Febr.* p. 60., & *M. Jun.* p. 217., ac Joh. Henr. a Seelen *Atene Lubecenſis*, P. II., p. 226-229.

SCRIPTA.

Diſp. de Jurejuramentis, qvz falſo habentur non obligantia, Lipſiz 1701. in 4.

Diſp. de Veſtibus ſacris, certis literis notatis, pro Loco in Ord. Philoſ. propoſita, Lipſ. 1703. in 4. V. de illa *N. L. Germ.*, *M. Jun. A. 1703.*, p. 217.

Diſp. de fide Chriſti, ſeu utrum Chriſtus fidem habuerit? Præſide D. Joh. Frid. Mayero. Gryphiswaldiz 1704. in 4. Recenſum *V. in Nov. Lit. Lubec.*, *M. O. A. 1704.*, p. 206. 207.

Diſſp. duæ de Veſtibus Clericorum, crucis ſigno notatis. Gryphiw. 1704. in 4. V. de iſis *N. L. Lub.*, *M. Dec. A. 1704.*, p. 359.

Programma de Principum in Renatum Cartefium favore, prælectionibus de vita ejus, M. Julio A. 1705., præmiſſum. Gryph. 1705. in 4. V. *N. L. Lub.*, *M. Sept. A. 1705.*, p. 265.

Diſp. de Religione Renati Cartefii. Gryph. 1705. in 4. V. de illa *N. L. Lub.*, *M. Mayo A. 1706.*, p. 141. 142.

Diſſ. Hiſtorico-Theologica de Sacerdotum ſalutandi formula: *Dominus vobisſcum*; Præſide D. J. F. Mayero propoſita. Gryph. 1705. & 1709. in 4. V. de illa *N. L. Lub.*, *M. Nov. A. 1705.*, p. 344. 345.

Diſp. de Pietiſtarum Sociniſmo circa Indifferentiſmum religionum, pro gradu Baccalaurei Theologiæ, Præſide J. F. Mayero, deſenſa. Gryph. 1706. in 4. V. *N. L. Lub.*, *M. O. A. 1706.*, p. 308.

Diſp. Inaug. de Qv: Utrum Filius a Spiritu ſancto fuerit miſſus? pro gradu Licentiz, Præſide J. F. Mayero, propoſita. Gryph. 1706. 1719. in 4. Recenſum *V. in N. L. Lub.*, *M. Jan. A. 1707.*, p. 9. 10. 11.

Oratio Panegyrica de Carolis & Fridericis rei literariæ ſtatoribus, qva Academiæ ad Viadrum Francofurtanæ annum ætatis ducentiſimum, d. 26. Apr. A. 1706., Gryphiswaldiz publice eſt gratulatus; cum Programme Joh. Phil. Palthenii præmiſſo, excuſa in *Sacris ſecularibus ſecundis Acad. Viadrine*, Francofurti ad Viadrum A. 1707. in fol. publicatis. Confer de illa *N. L. Lub.*, *M. Jun. A. 1706.*, p. 174.

Diſp. de Præceptoribus Platonis, Gryph. 1707. in 4. V. *N. L. Lub.*, *M. Jul. A. 1707.*, p. 201.

JOHANNES RITTERUS, Lubecenſis, d. 27. Sept. A. 1622. natus, patrem habuit Andr. Ritterum, mercatorem, Johannis, Conſulis in Wagria Neoſtadienſis, filium, matrem vero Angelam, Alb. Ritteri, Weſtphali, negotiatoris itidem Lubecenſis, filiam, ac cognomen proinde Ritterianum, utriqve parenti commune, jure uſurpavit duplici. Scholam patriæ, Rector Joh. Kirchmanno, juvenis frequentavit publicam, ac ſtudiis deinde Juridico-Politicis, in Acad. Regiomontana, Sim. Dachium, Poſſeſſor Profeſſorem, naſtus hoſpitem, ab A. 1641., in Argentinienſi, Joh. Rebnanii, Jcti, una cum Viro illuſtri, Vito Lud. Seckendorſio, commilitone ſuo, uſus convictu, ab A. 1644., & in Julia tandem, ab A. 1648., incubuit, titulumqve Licentiat, in ultima, cum Germaniam, Belgium, Galliam & Italiam, ab A. 1649., triennio perluſtraſſet integro, A. 1651. reportavit. In patriam redux, praxi per octennium vacavit forenſi, A. 1659. autem, d. 21. Dec., in ordinem coopertus eſt Senatorium (1.), &, legatione ad Leopoldum Imperatorem (qvz

Comitiva

(1.) V. Juſti Tribbeckovii *Carmen gratulatorium*.

Comitiva eum Palatina sponte ac gratis donavit, sequenti 1660, homagii præstandi causa, cum Diet, Brömſio, Collega, feliciter expedita (1.), in Conſularem d. 20. Febr. A. 1669. evectus (2.), locumque tandem in hoc principem A. 1686. obtinuit. Dignitatis hæc, quas inter Senatoriam & Italus quidam, Phyllognomiz peritus, facie ejus Venetis inspecta, & alius Anagrammatice nominis ominoso (*Johannes Ritter * Senator inerat*), ipsi prædixerat, magna cum iustitiz & pietatis laude est functus, nec curiam, nisi post preces in museo flexis fufas genuit, unquam ingressus. E conjugibus priorem, Annam Margaretam, D. Nicot. Hunnii, Superintendententis Lubecensis, filiam, & Henr. Sluteri, civis primarii, viduam, d. 16. Jun. A. 1656. ductam, post tres mafculos, filiamque matris cognominem (D. Achilles Danielis Leopoldi, J.Ci celebris, uxorem), in lucem editos, A. 1660., d. 17. Oct., amisit, & posteriore, Annam Schirmelsteriam, Joach. Brandii, mercatoris, viduam, isti d. 7. Dec. A. 1663. subrogatam, Andrea Angelavæ (Adolpho Mattheo Roddio, J. U. D. ac Conſuli Lubecensi, elocata) ex illa susceptis, A. 1693. iidem extulit. Septennium vitæ refiduam, quatuor filiis ante fe extinctis, viduus, atque, ob assiduos calculi, ischuriz & diabetis, cruciatus, valetudinarius, exegit, donec Anno xix Chr. ſeculari 1700., ætatis 78., & Conſulatus 31., Kal. Sept. tortoribus suis succumberet. Memoriz ejus hæredes numisma conſecrarunt argenteum, in antica parte imaginem ejus titulosque (*Joh. Ritter, Com. Pal. Cef. & COS. Lubec.*), in poſtica autem ſequentem exhibens inſcriptionem: *Inſignium meritorum Vir, natus Lubeca A. MDCXXII. d. XXVII. Sept., reip. patrie ab A. MDCLIX. d. XXI. Dec. Senator, ejusdemque ab A. MDCLIX. d. XX. Febr. Conſul, pius juſtus, integer, non ſine bonor. luctum, Kal. Sept. A. MDCC. obiit.* Plura de vita ejus docentur Enochii Svanrenii, Reſt. Lubec., *Programma funebre Latinum*, & M. Jac. a Mellen, Antiſtitis Mariani, *Biographia Germanica*, quæ Lubeca A. 1700. in fol. prodierunt, nec non *Novæ Literariæ Lubecenſis*, M. Off. A. 1700., p. 317. 318., & Pet. Ambr. Lehmanni *Curioſe Remarques des 1700. Jabyes*, num. 41., p. 326. 327. Vitæ ejus etiam huiusmodi, una cum Henr. Nottelmanni Oda in Conſulatum ejus Choriambica, Epitaphii, in zede Mariana erecti, epitaphæ, & quinque Numismatum, in honorem illius cuſorum, deſcriptionibus, Joh. Henr. a Seelen quoque, *Parte I. Athen. Lubec.* p. 202. 210. 213., exhibuit.

Diſp. Inaug. de Præſcriptionibus jurium ex quali poſſeſſione, Præſide D. Joh. Mehlbaumio. Helmſtadii 1651. in 4.

M. JOHANNES RITZENBERGIUS, Hamburgensis, Secretarii urbis patriz quartii officium, quod M. Joh. Clocotius, Protonotarius, ob ætatem, muneris ſui impar eſſet laboribus, A. 1535. obituit, & hoc A. 1540., cum duo Collegæ reliqui, M. Joach. Sommerfeldius & M. Henr. Röverus, in Senatum eſſent cooptati, cum Protonotarii ſpota commutavit. Iſtam cum per tria luſtra ornaveſſet, A. 1556. ſponte abdicavit (3.), & luſtris aliquot vitæ reliquis in otio tranſactis literario, ſuperſtes adhuc fuit A. 1574., quo Joach. Weſtpali, Superintendententis, exceſſum Epigrammate luxit funebri, *Epicedio* D. Joh. Frederi Jun., Theologi Roſtochiensis, adjecto. Socerum habuit Joh. Schröderum, Senatorem Hamburgensem, in *Epitaphiis* (num. 18.) a ſe celebratum, Geſamque, ſilam unicam, Ludolpho a Schöningen, civi primario, & Alberti ab Eitzen, J. U. Lic. ac Conſulis, focero, elocavit (4.). Poeta fuit venter, pro ſeculi, quo vivebat, genio, haud proletariæ, & ob iſtam, cæterasque ingenii dotes, non Joh. Æpino ſolum, Joh. Frederico Seniore, & Joach. Weſtpalo, Theologis Hamburgensibus, ſed Philippo etiam Melanchtoni, ſuo Witebergæ olim Præceptori (qui eum ab Henr. Möllero, in *Epistola* ad hunc Hamburgum A. 1553. ſcripta, voluit ſalutari), Joh. Scigelio (cujus Epigramma ad illum ſuperſit Encomiaſticum (5.)), aliisque hominibus Germaniz eruditis, longe gratiſſimus.

ELOGIA.

Joh. Frederus Senior, in *Encomio Hamburgi heroico*, A. 1537. edito, *lit. C. 6. b. C. 7. a.*, his illum, juvenem adhuc, metris celebravit:

Nec mihi Johannes es tu Riſperge tacendus.
Hic eſt ingenio plusquam ſtorente beatus,
Indolis & celſe juvenis, & pectoris alti.
Hic, niſi me, nec me ſallunt præſagia mentis,
Ardua conſcendet meriti ſaſſigia bonovir.
Hic erit & patriæ, jamque eſt laus, gloria, fama
Magna, ſaluſque, ſue: tantiſ virtutibus auctus,
Tam peſtus prudens eſt, conſiliisq; ſenile,
Sit quavis ætas primævo in ſtore juvenæ.
Eſt & in eximiis miranda modeſtia donis,

Quæ ſibi mirificum curjuſvis conſtat amorem.
Talem fecerunt divine Palladis artes,
Coſtaliſque chori præſes ſanctæque ſorores:
Nam juga Parnaffi conſcendit amana virentis,
Pegæſi & fontis ſacros dulcesque liquores
Ore bibens avido, plena ſe proluit unda.
Hinc facili manat diſſiſſima carmine vena,
Tam prædulce canens docto modulamine carmen,
Ut Peligniacam credas reſonare Camenam. &c.

Joach. Weſtpalo (in præſat. Epitaphii ejus (Æpiani) Vir audit ingenii, doctrinæ virtutisq; laude præcellens.
Joh. Alb. Fabricio (in præſat. Partis I. Memor. Hamburg.) Poeta felix juxta ac pius.

SCRIPTA EDITA.

Elementa pietatis brevi carmine, per quæſtiones & reſponſiones, reddita; cum præſatione Joach. Weſtpali, Paſtoris Hamburgensis, Witebergæ 1555. in 8. In his Joh. Alb. Fabricius, l.c., *perſpicuam verſuum facilitatem, & limpidam puritatem doctrinæ ſalutaris*, commendat.

Epitaphium Reverendi & clariffimi Viri, Joh. Æpini, Th. D. & Eccleſiæ Hamburgensis Superintendententis, Patris de univerſa Chriſti eccleſia optime meriti, A. 1553. deſuncti. Adjecta ſunt Epitaphia alia breviora quorundam, propter virtutem, & merita in Eccleſiæ & republicam (inprimis Hamburgensem), memoria non indignorum. Acceſſit etiam Joach. Weſtpali præſatio ad Frid. Æpinum, Joh. ſilium, Roſtochii A. 1555. in 4. Poema hoc Elegiacum, Æpini ſacrum memoriz, & Henr. Ranzovio, Proregi Cimbrico, inſcriptum, cæterasque Epitaphia, Conſules, Paſtores, Ludimagiſtros & Senatores Hamburgenses præcipuos, aliosque nonnullos Viros eruditos, ab A. 1528. ad 1554. deſunctos, celebrantia, editit Ritzenbergius hortatu Joach. Weſtpali, qui, in præſatione, fuſe ea commendando, contineri illis cenſet bonam partem hiſtorie exordii inſtaurata apud Hamburgenses pure religionis, copioſa brevitate luculenter deſcriptam. Sub finem adjiciuntur aliz quædam Elegiæ & Epigrammata. Epitaphium Æpini reculum eſt, cum Æpini *Exarrationibus in Palmarum Davidi Decades I. & II.*, Francofurti A. 1555. in 8. Totius Sylloges novam editionem, Inſcriptionibus ſuis ſubjungendam Hamburgensibus, Otto Sperlingius Jun., Conſil. Danicus, in *Catalogo nundin. Lipſ. A. 1675. autum.* p. 39., eſt pollicitus, exhibuit autem, cum iſta juſto diutius diſſerretur, Joh. Alb. Fabricius, *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, Hamburgi A. 1710. in 8. impreſſa, p. 71. 125. Cui, in præſatione, Epitaphia hæc digna audiunt quæ conſerventur, & Muſis ſcripta haud inuitis. Confer de illis *Partem IV. Iſagoges meæ ad Hiſt. Cimbr.*, c. 8., §. 13., p. 548., & c. 10., §. 4., p. 571.

Aaa aa aa 2

Cantilena

- (1.) V. *Compendium Chronici Lubecensis Kirſchbringii-Mölleri* p. 127.
- (2.) V. *idem Compendium* p. 324. 325., & Jac. a Mellen *Lubecam anni 1701. literatam* p. 16.
- (3.) Hæcenus relata D. Ott. Sperlingii Jun. ad me literis debentur.
- (4.) V. Inſcriptionem Epitaphii, cognita, ſuit ab Eitanio in zede Petrina Hamburgeni erecti, in Theod. Anckelmanni *Inſcripsi. Hamburg.*, num. 41. p. 20.
- (5.) *Parte II. Porro* num. p. 451. 456.

Cantilena Satyrica adversus Synergistas & Majoristas seculi XVI. Saxonicos. Huic, ab ipso editz, & Joach. Magdeburgii, Ecclesiastz Hamburgensis Petrini, Dialogo vernaculo de *Afina & ejus agasene* (vom Esel und dessen Feinde), A. 1558. contra eosdem publicato, Anonymum quendam, anno eodem 1558., Odam aliam Saxonicam, iridem scopi- cam (sub tit. *Wen npe leet bi den twee Feindern*, Joh. Rittenberg und Joach. Magdeburg), repoliisse, ex Alb. Meieri, Pa- storis Lindholmensis, *Epistola ad Joh. Pistorium averyd 19 d. d. d. d.*

CHRISTIANUS RODBERG, Parochus in agro Slesvigz vicino Tolckensis.

Consideratio Incendiorum, oder einfältiges Bedenken und Erinnerung von denen hie und wieder entstehenden Feuersbrünsten, aus dem Evangelio Lucz XVI. 6. u. f., nachdem ihm sein Pfarrhof vor abgebrant, vorgeleset, Slesvigz 1672. in 4.

HENRICUS RODBERTUS, Borna Hoffatus, Parochus in Ducatu Megapolitano Kolzoviensis,

Kolzouischer Anfang, oder Antrittspredigt, vom Ampte treuer Lehrer und Christlicher Zuhörer, auß dem Evangelio von der Bittre zu Nain Luc. XVI. Rostochii 1648. in 4.

Yngstspredigt auß Luc. XXIV. 49. Rostochii 1652. in 4.

Kolzouische Feuersnoth, oder Predigt von dem d. 30. Jul. A. 1667. zu Kolzou geschehenen Brande, auß Luc. VI. 36. Rost. 1667. in 4.

ADOLPHUS MATTHÆUS RODDE, Lubecensis, Matthæi, Consulis, filius, J. U. D., urbis patriz, ab A. 1688., Secretarius, ab A. 1691. (d. 20. Febr.) Protonotarius, ab A. 1701. (d. 22. Febr.) Senator, & tandem, ab A. 1708. (d. 20. Febr.) Consul; Gener Joh. Ritteri, J. U. L., Consulari inde functi dignitate.

V. *Nouv. Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1701., p. 94., & M. Mart. A. 1707., p. 64., ac Jacobii a Mellen *Lubecam A. 1702. H. teratam p. 10., Seriemque MS. Senatus Lubecensis.* Conf. de illo J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 213. 214. 215.

Disp. Inaug. de Repressaliis, Præfide D. Nicolao Martini, Kiloni 1682. in 4.

JOHANNES RODDE, Lubecensis, d. 31. Dec. A. 1692. natus, Francisci Bernardi, Mercatoris, ex Anna Magdalena, Joh. Siricii, Consulis, gnata, filius, J. U. Lic. & Patriæ, ab A. 1717., Secretarius. V. de illo Joh. Henr. a Sothen P. I. *Athen. Lubec.* p. 219. 220., & Programma, ipsius, d. 27. Apr. A. C. 1720., ac etatis 28., extincti, memoriz conser- ratum.

Disp. Inaug. de Legatis ad pias causas, Præfide D. J. Chr. Schrötero propolita, Jenæ A. 1714. in 4. Recensum ejus invenies *Parte XXXV. der Gelehrten Fame p. 795-801.*

ANDREAS ALBERTUS RODE, (non Richey, uti perperam alicubi (1.) cognominatur), Barmstedæ Pinnebergicus, Christ. Dethl. Rodii, pagi primum istius Parochi, & Pastoris deinde atque Inspectoris in Femaria Burgenfis, fi- lius, Pastor & ipse Holsticus altrensis. Conf. de illo *Nova literaria Lubecensis, M. Jul. A. 1702., p. 201.*

Cimbrisch-Holsteinische Antiquitäten & Remarques, oder Accurate und umständliche Beschreibung dero, in den Gräb- Hügeln der alten heidnischen Holsteiner, der Gegend Hamburg, gefundenen Reliquien, als Urnen, Wehr und Waffen, Zierrä- den, Ringe, Armbänder, &c., welche durch häufige Untersuchung und Aufgrabung der Tumulorum, auß selbigen her- vorgeholet worden durch Christ. Dethl. Roden, Inspectorum auf Femern, und Pastorem zu Burg, und dessen Sohn, Andr. Alb. Roden, Pastorem; von welchem selbige, so viel möglich, auß accurateste, nicht allein abgezeichnet, sondern auch illustri- ret worden. Am Ende sind beygefüget verschiedne, zu dieser materie gehörende, und bisher ungedruckte, Briefe, 18. Lateini- sche nemlich des Geel. Ottonis Sperlingii, und 4. anderer berühmten Antiquariorum (Oligeri Jacobzi, Trogilli Arnkii und Jac. von Mellen), an Christ. Dethl. Roden; wie auch Chr. Dethl. Roden Lateinische Sendschreiben an Ott. Sperlingium A. 1699. abgedruckt, und Beschreibung eines sonderbaren Begräbnis-Hügels zu Barmstædt in der Grafschaft Dänem. Nebst einer Vorrede D. Joh. Alb. Fabricii (Hamburgi 1720. in 4. V. de iis *Ad. Erud. Lipsiensia Germanica, Parte LXXI., num. 6., & (ex istis) Joh. Gottl. Krautii Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 16. A. 1721., p. 125. 126. 127.*

Analtasis Cimbrorum veterum, cum adjecto illi Taciti Libro de Moribus Germanorum veterum, Notis illustran- do; promissa in scripto precedenti p. 328. 330.

CHRISTIANUS DETHLEVUS RODE, Itzehoe Stormarus, Pastor, circa A. 1698., in Comitatu Ranzovia- no (Pinnebergici parte) Barmstedensis & deinde Ecclesiarum insule Femariensis Inspector, Pastorque oppidi ejus- dem Burgenfis, A. 1717. mortuus.

Ob singulare antiquitatum studium, ac diligens tumulorum Cimbriz sepulchralium scrutinium, a Jacobo a Mellen, in *Relatione duplici de curiosis quibusdam illius circa tumulos istos, & res in iis inventas, observationibus*, *Novis anni 1699. literariis Lubecensibus, M. Mart., p. 88-96., & M. Jul. p. 219-224.,* inserta, ac Pet. Ambr. Lehmanno, in brevi- ori de iisdem narratione (in *Observationibus curiosis Historicis anni 1701. Germanicis, num. 37., p. 294. 295. 306., & num. 47., p. 374. 375.,* exhibita), publice est commendatus. D. Oligeri Jacobzi, Prof. Medici Hafnensis, Epistola ad eum Latina de tribus nummis Henrici III., Regis Angliz, antiquis, in museo ipsius obvis, in Wilh. Ern. Tenzelii *Dialogis mensuris A. 1698. Germanicis, M. Oct., p. 193. 294. 295.,* prodit.

Musei ejus rerum rariorum, e Tumulis erutarum Cimbricis, Hamburgi, post obitum ipsius, ab Andrea Alberto, fi- lio, A. 1721. D. Menoni Paulo Hanckenio, Medico Lubecensi (Musei inde in insignis rerum naturalium possessori) venditi, duplex ibidem prodit Descriptio, altera brevior (13. plagarum), sub titulo des Nordischen Antiquitäten und Mynz-Cabinets edita, & a filio in frequenti p. 336. 352. allegata; altera uberior (Hamburgi A. 1720. in 4. juris facta publi- ci, cujus hæc est inscriptio: Cimbrisch-Holsteinische Antiquitäten-Remarques, oder accurate und umständliche Beschrei- bung dero in den Grab-Hügeln der alten heidnischen Holsteiner, der Gegend Hamburg gefundenen Reliquien, als Urnen, Wehr und Waffen, Zierräden, Ringe, Armbänder, &c.; welche durch häufige Untersuchung und Aufgrabung der Tumu- lorum, auß selbigen hervorgeholet worden, durch Christ. Dethl. Rhoden, und dessen Sohn, Andr. Alb. Rhoden, Pastorem; von welchem selbige, so viel möglich, auß accurateste nicht allein abgezeichnet, sondern auch illustriret worden: Nebst einer Vorrede D. Joh. Alb. Fabricii. Subjunctz sunt huic posteriori Epistola ad Chr. Dethl. Rhodium, de Tumulis ac reli- quiis talibus, archaeologica (p. 389-442.), Ott. Sperlingii Jun. XVIII., Oligeri Jacobzi duz, G. A. Pegawii, Trog. Arn- kii et Jac. a Mellen, singulorum singular, Rhodique ipsius una ad O. Sperlingium, ac Versio Germanica Descriptio- nis suæ Tumuli sepulchralis Barmstedensis.

Descriptio Lucicujusdam, in Dithmarsiz & Holstiz consnisi, antiquissimi, sacris destinati Ethnicis, in *Novis Lit- terariis Lubecensibus, M. Sept. A. 1699., p. 286. 287. 288.,* publicata.

Descriptio singularis cujusdam Tumuli sepulchralis Barmstedensis, in iisdem, *M. Dec. A. 1699., p. 368-376.,* obvia. Hanc illustrat, expressusque ab ea dissentit, D. Ott. Sperlingii junioris ad Autorem Epistola, ibidem, *M. Jan. A. 1700., p. 14-24.,* occurrens.

(1.) in H. P. L. M. *Continuation des Nachrichten von Journalen p. 119.*

Respon-

Responsoriam ad Epistolam Sperlingii modo laudatam, qua *Descriptio* precedens ulterius illustratur, & contra istam defenditur, Sperlingianz. l. c. p. 24-27., immediate subiecta.

Excerpta Epistolae de Tumulo prope pagum Cöllensem a se effosso, & lampade sepulchrali, ceteraque suppellectile, in eo inventa, quae in *Novis It. Lubec.*, M. Jun. A. 1702., p. 180-184., exhibentur.

(Addatur D. Steph. Klotzii, Superint. regii Slesvig-Holstici, Diss. de Urin & Thumim, ac Oratio de propagatione bonarum artium, nec non H. Lehmanni Tr. von Vermeidung fremder Günden, quorum editionem, in *Catalogo nundin. Lips.* A. 1698. vernali, p. 4. & 78., a se iussit expectari.)

JOHANNES RODE, Londino Dithmarus, scriptor incertae aetatis, cujus Chronicon breve Dithmaricum, lingua conscriptum Saxonica, & ab A. C. 1146. ad 1475. perductum, *avindafor*, inter MSSa Bibliothecae Hamburgensis publice Lindebrogiana, asservatur (in 4.), & Parte IV. *Isagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 12., §. 2., p. 628., a nobis jam est laudatum.

(Diversi ab eo sunt: I. Joh. Rode, Ecclesiae Bremensis Praepositus major, bullarumque Apostolicarum Corrector, qui A. 1463. Archiepiscopatum Bremensem, sibi oblatum, recusavit, & Henrico, Comiti Schwartzburgico, transcripsit, ab Alb. Krantzio, in *Metropoli, Lib. II.*, c. 52., & *Lib. 12.*, c. 23., ac Casp. Dancwerthio, P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 13., p. 274., celebratus; II. Joh. Rode, Bremensis, praecedentis ex fratre nepos, Ecclesiae Bremensis initio Praepositus, ac deinde, ab A. 1496. ad fatalem 1511., Archiepiscopus, libri de *Archiepiscopi Bremensis introductione vernaculi* (cujus excerpta Lindebrogiana in Hamburgensi Bibliotheca offendi) Autor, de quo Krantzius, l. c., *Lib. 12.*, c. 23. 25. 26. & 30., Dav. Chytrax *Parte I. Chronici Saxonie*, p. 68-72., & C. Dancwerthus, l. c. p. 274., consulendi; III. Joh. Rode, Dithmaris borealis, ab A. 1399., Praefectus, Londini A. 1626. mortuus, & a Dancwerthio, l. c., P. III., c. 16., p. 300., ac Ant. Heimreichii, *Lib. 3. Chronici Dithmarici*, c. 4., p. 249. 250., memoratus.)

JACOBUS RODEMANN, Parochiae Ulmsbullenensis in Eiderstadii Pastor.

Sermo Panegyricus, oder Ehren- und Trostpredigt über Claus von Buchwald, einen in Frankreich erschossenen Holsteinischen Edelmann, auf Joh. XIV. 2. 3. Hamburgi 1652. in 4.

JOACHIMUS RÖDERUS, Lubecae, patre Hermanno mercatore, matre vero Magdalena, Erasmi Jappii Senatoris, filius, d. 31. Aug. A. 1623. natus, Juris utriusque (cui, ab A. 1641., Helmstadii, Witteberg & Argentini, vacaverat) Doctoris titulum Lubecae A. 1648. obtinuit, & ex Helvetia deinde, Italia, Gallia, Anglia & Belgio, sequenti peragratis biennio, in patriam A. 1650. redux, inter hujus Advocatos inclauit. Obiit M. Oct. A. C. 1689., & aetatis 67., cum quatuor ex Anna Schöleria uxore, A. 1655. ducta, sustulisset liberos. V. Enochii Svantemii, Rectoris Lubecensis, *Programmata de vita eius funebre*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 133. 134. 135.

Diss. de Legibus, Praefide M. Joh. Meisnero. Witteb. 164. in 4.

Diss. ad titulos Codicis de Usuris pupillaribus, & re judicata, textusque parallelos, directa, Praefide D. Joh. Ott. Tabor. Argentini 1646. in 4.

Diss. Inaug. de Sequstratione conventionali, Basileae 1648. in 4.

JOACHIMUS RÖDERUS Junior, Lubecensis, Senioris, J. U. Doctoris (de quo modo est dictum), filius, d. 2. Oct. A. 1672. natus, & Duisburgi A. 1702. J. U. Doctor itidem renunciatus. V. J. H. a Seelen (plura de vita ejus additis) P. III. *Athen. Lubec.* p. 135. 136.

Diss. Inaug. de Emptione rerum futurarum, Duisburgi 1702. in 4.

M. PETRUS RÖDING, Hamburgensis, insulz Albis Billianz, Hamburgo vicinz, Pastor, A. 1704. superstes. *Leichpredigt über Salomonem Petri, Pastorem zu Steinbeck, auf Matth. XXV. 21.*, M. Jan. A. 1685. gehalten. Ratzeburgi 1685. in 4.

EBERHARDUS RODOLPHI, Parochus in Nordstrandia, sub seculi XVI. initium, Stäntebüllensis Pontificus, & fraternitatis Kalendarius in eadem insula Marianz Decanus.

Die Gesetze und Belieungen der Brüderschaft des Kalandes im Nordstrande, von ihm A. 1510. zusammengetragen, quae in Ant. Heimreichii *Chronici Frisiae Borealis Germanici* editione secunda, Slesvigz A. 1668. in 4. excusa, *Libro II.*, c. 1., p. 69-84., lucem viderunt publica.

C. A. RÖDSCHER, Slesvicensis.

Coronata integritas, Getrönte Redelgheit, oder Leichrede über Cay Wildhagen, Fürst. Holsteinischen Kammerabtheil Assessorum Slesvigz, sine mentione anni, in fol.

CORNELIUS ROELOFS, Civis Hamburgensis, Quakerorum sectae addictus, de quo supra, (sub Henr. Dehnii, socii ejus, nomine), narrata possunt relegi.

(Diversus ab hoc est Joh. Roelofs, Quakerus, cujus Wiederlegung wieder Joh. Berkendals Neujahresgedichte a Joh. Contr. Danhauero, in *Colluvie Quakerorum* p. 36., aliisque, allegatur.)

JOHANNES ROELOF, Lubecensis, civis & typographus, seculo XV. expirante, Colonienfis, *Roelofsus* a Suffrido Petri, quem sequimur, Haringi Sifridi Synnamz, Filii, Academi Colonienfis Jcti, *Expositiones titulorum utriusque Juris*, Coloniz A. 1500. in fol. ab eo excusas, laudante, *Decade VIII. Scriptorum Frisorum*, n. 9., p. 96., vocatur. Joh. Koelhoff de Lubeca contra audit Autori *praefationis*, Brunello Nigelli Wrekeri, & Vernelle Ovidio suppositae (quae ille Poemata, circa A. jam 1490., Coloniz imprefferat), in editione anni 1662. Gvelfperhytana, praemissa, p. 2., & Andr. Senftlebio, in *Notis ad Alani de Insulis Parabolas* p. 10. Quorum ultimus cum antiquissimum Commentatorem Roethii super *Consolationem Philosophiae* eundem appellet, scriptoribus Cimbricis merito accensendus videtur. De Chronico Germanico, Coloniz A. 1499. in fol. per eum impreffo, V. Joh. Hübneri *Cent. V. Biblioth. Hist.* n. 9., p. 32. 33. 34.

TILEMANNUS ROENERUS, Jctus, Spirz, ut fori Germanici praxin familiarem sibi redderet, circa A. 1567., commoratus, Slesvigz A. 1602. fuit superstes, & eandem, causis forensibus patrocinatus, uti credo, exercuit. V. *Epist. dedic. Animadversionum ad Joh. Adolphum, Ducem Holstiae*.

Animadversionum Juris Practicarum Tomus I., secundum Tractatus Juris civilis varios, variorum casuum decisiones, partim in foro receptas, partim, ad amussim juris scripti, & processus judicarii, compilatas, continens. Slesvigz, typis Nicolai Wegneri, A. 1602. in 4. Basileae illum etiam A. 1603. in 4. produisse, *Catalogus nundinarum anni istius vernalium*, & Lipenii *Bibliotheca Juridica*, perhibent, sed mihi non pervadent. Praefixae sunt duae *Epistolae dedicationis*, ad Joh. Adolphum, Ducem Holstiae, & Gerh. Ranzovium, Proregem Cimbricum, Slesvigz A. 1602. scriptae. In

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Bbb bb bb

qua-

quarum prima, publicasse se in hoc Tractatu, quæ, ad praxin forensis spectantia, ante annos 35, in Camera Imperiali, observaverat, paucaeque alia isdem addidisse, significavit.

M. CHRISTOPHORUS ROHNIUS Lubecensis, natus d. 10. Dec. A. 1663., Coenobii initio patris Laurentiani, in Suburbio, Ecclesiastes, d. 24. Aug. A. 1693. electus, deinde vero Diaconus in urbe ipsa Jacobus, in Henr. Dürropii locum d. 15. Jul. A. 1706. subrogatus, & ab A. 1712. d. 6. Oct. Pastor.

Uxorem duxit Catharinam Elisabetham, Herm. Wefthovii, Pastoris Jacobæ, filiam natu maximam, &, hac defuncta, A. 1713. d. 10. Jul. Annam Charitatem, Christoph. Wendii, Templi cathedr. Pastoris ac Ord. Eccl. Senioris, filiam. V. Jac. a Mellen *Lubecam Anni 1698. Literarum p. 11. & Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium, Nova Lit. Lubecensium, M. Olf. A. 1706., p. 319.* ac J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec. p. 223.*

Historia Vitæ M. Bakh. Gerh. Hannekenii, Pastoris Mariani Lubecensis, Germanica ab eo Lubecz M. Apr. A. 1706. edita allegatur in *Novis Lit. Lubec., M. Sept. A. 1706. p. 257.*

GERHARDUS MATTHÆUS ROHR, Hamburgensis, patre Christophoro, Medico celebri, d. 19. Nov. A. 1672. natus, Medicinæ Doctor, & Practicus, circa A. 1698., in Pomerania Anclamensis. V. *Nova Lit. Lub. A. 1695. p. 52. 127., & A. 1699. p. 7.,* ac A. D. Habichtshorstii *Rostoch. Lit. p. 443.*

Disq. Inaug. de Arthritide, Præfide D. Joh. Ern. Schapéro, Rostochii 1698. in 4.

GVERNERUS ROLFINCIUS, Hamburgensis, Gverneri, Gymnasii patris publici Professoris, & Catharina Hermelia, Confulis Buxtehudani gnata, filius, d. 15. Nov. A. 1599. in lucem editus, avum habuit sibi itidem cognominem, Gvern. Rolfincium, scholæ Hamburgensis, ad A. usque fatalem 1590., Rectorem, insignibus, ob doctrinam, a Joh. Caselio, Joh. Fuchio, Geverh. Elmenhorstio & Sam. Rosenbohmio, publice ornatum elegiis. Oriundus fuit e familia antiqua Westphalia, quæ, Seculo jam XV., per Wernerum Rolevincium de Laer, Monachum Carthusie Colonienfis eruditum, *Fasciculo temporum, Martyrologio, libro de laudibus Westphaliæ,* aliisque scriptis Historicis, famam adeptum, & A. 1502. defunctum (1.), inclauit, Ludolphumque deinde Rolevincium, Magdeburgensem, Th. D. ac Comitatus Barbyensis Seculo XVII. Superintendentem (2.), itidem protulit. Ab his majoribus ad nostrum transierunt insignia familiz, fringilla scilicet frumenti insidens mergiti, & stella inter duo bubali cornua effulgens, isti superimposita (3.). Utroque parente in ætate orbatus tenera, patrem invenit alterum in Christoph. Schelhammero, scholæ Hamb. Johanneæ Præceptore, agnato suo, a quo sollicitè & educatus, & insitutus, in lingvis literisque humanioribus ita profecit, ut 17. natus annos Witebergæ adire poterit, & biennio illic sequenti Philosophiz pariter ac Medicinæ, duce Dan. Sennerto, felicissimo incubuerit successu. Lugdunum hinc Batavorum A. 1618. delatus, in coepto strenue perrexit curriculo, Anatomiques imprimis peritiam accuratioris dissectionibus animalium sibi acquisivit assiduis. A. 1621. Leida discessit, & Angliæ, Gallia atque Italia, perlustatis, in Athenis diutius hæsit Patavinus, perquam industrius Joh. Prevotii (cujus discipulorum a Jac. Phil. Tomafino (4.) annumeratur primiceriis), cæterorumque Hygeæ mystrarum, auditor. Brevi autem adeo illic, doctrina rariori, & admiranda in exercitiis Anatomicis dexteritate, inclauit, ut non Professorem solum, sed & Magnatum Venetorum ac Patavinorum, summum sibi conciliaret favorem, a studiosis autem, Philistis imprimis atque Germanis, non minori, quam doctores publici, haberetur in pretio. Magnis præsertim famæ ejus auxerunt incrementis duæ dissectiones publicæ, A. 1625., d. 21. Mart. & 12. Apr., in fratrum Contarenorum, Petri & Francisci, palatio, spectantibus, cum applausu, proceribus quamplurimis, & plusquam 300. variarum gentium studiosis, tanta instituit dexteritate, ut Natio Artistarum, quos vocant, Germanica honorifico hanc testimonio, Actis publicis ab Henr. Lyfio, Consiliario suo, nostrique cive, inserto (5.), deprecandam esse censuerit. Joh. Thuilius, Marizmontanus, Med. D. & Eloq. ac Hist. Professor, aude eandem esse admiratur, ut ipsi, cum d. 7. Apr., eodem A. 1625., Phil. & Med. Doctor, in Panegyri (quam ipse Duo Venetus, Contareni, aliique Optimates, præsentia sua ornavant) splendidissima, crearetur, his applauserit elegis (6.):

*Mortua quæ rursus vestros animantur in usus
Membra parente manu, hanc quis neget esse Dei?
Longam a defunctis, Rolfincis, discere vitam,
Corpora & ex obita noscere morte, facis,
Tum bene membra fecas, tam docte scella recenses,
Ut depicla putem, quæ lamiata scio.*

Oblati hi honores Academici ipsi jam ante erant in Gallia; sed scholæ eos debere maluit Patavinæ, cui Georg. Spör-
linus, Basileensis, de Candidato adeo insigni metris gratulatus est sequentibus:

*Gessit hac olim te cingere Gallia lauro:
Tanta sed Ausonia debita fama fuit.*

*Debit Adriaci decus hoc accedere Musis,
Inque Patavino stella micant polo.*

Tanti vicissim Patavini eum, ex Italia fecit A. 1628. jam digressum, & Witebergam reversum, fecerunt, ut privatim hic viventi professionem Anatomies, eodem anno, jussu Nicol. Contareni, Senatoris Veneti & Academiæ Reformatoris, obtulerunt ordinariam, ad quam suscipiendam Natio etiam Artistarum Germanica & Joh. Thuilius aliquot ipsum invitavit epistolis (7.). Prætulit tamen huic, post aliquot mensium deliberationem, vel patris & religionis amore, vel causis permotus aliis, Anatomico-Chirurgico-Botanicam Academiæ in Thuringia Jenensis, ad quam A. seqv. 1629. d. 30. Jan., in locum Eusebii Schenckii, literis Witebergæ vocabatur publicis. Hanc solenni de *Epilepsia* disputatione M. Majo A. 1629., Jenz auspiciis, d. 21. Febr. A. 1641. cum Practica & Chymica (ipsi omnium primo decreta), Ducum Saxoniorum jussu, commutavit, cum Senioris Collegii Medici dignitatem triennio ante jam esset adeptus, anno sc. 1638., quo, post obitum Collegarum, Ant. Vari & Zach. Brendelii Jun., solus in illo, tempore mensurus, ad civis usque sui & auditoris, Pauli Marquardi Slegelii, adventum, docuit (8.). Totam Acad. Jenensem, cujus flexus (A. sc. 1632. 1638. 1646. 1652. 1658. ac 1665.) fuit Rector (9.), & Senior tandem A. 1664., post Phil. Horstii, Rhetoris, excessum, evasit, meritis sibi æternum devinxit ingentibus, famæque eruditionis medicæ stupendæ, & summæ in do-
cendo dexteritate, per omnem Europam longe lateque diffusa, tot, & plerisque illius regionibus, & Germania imprimis, Jenam allexit Philistatos, ut horum illa numero, quoad superstes fuit, Athenæ Germanica superaverit omnia.

Solus

(1.) V. de illo Joh. Trithemii *Catal. viror. illust.*, R. Bellarmini *Lib. de Scr. Eccl. p. 300.*, G. J. Vossii *Lib. 3. de Hist. Lat. e. 6., p. 560. 572.*, Phil. Labbei *Diff. de Scr. Eccl. p. II., p. 407.* Cavium item, Olearium, aliisque Scriptorum Ecclesiasticorum & Historicorum nomenclatores. (2.) V. de hoc Pauli Bolduani *Ep. dedic. Complementi Biblioth. Theol. A. 1622. editi.* (3.) V. M. Adr. Beieri *Architectum Jenensem, c. 57. p. 328.* (4.) in *Elegiis posterioribus p. 21.* (5.) Præfixum illud etiam est *Dissertationibus nobili Anatomici, A. 1656. editis.* (6.) Prodigium Patavii A. 1625. in f. pat., cum aliorum (Henr. sc. Lyfii Hamb., Georg. Spörlini, Basileensis, Car. Avanii, Rhodigini, & Ott. Sperlingii Hamb.) carminibus in promotionem hanc Doctorem gratulantis, scilicet autem A. 1656., in frontispicio *Dissert. Anatomicarum*, sunt recuti. (7.) V. M. Adr. Beieri *Syllabum Rectorum & Professorum Jenensium p. 524. 525.* (8.) V. Beierum *l. c. p. 539. 544.* (9.) V. Beierum *l. c. p. 551. 554. 574. 593. 621. 629.*, & Joh. Frischmühlis *Programma funebre.*

Solus certe CIV. ex istis Candidatos tiam ornavit doctorali, cum integro haecenus seculo (ab A. 1558. ad 1658.) totidem tantum essent promoti (1.), fuisse annumeravit auditoribus plerosque celeberrimos Germaniz, nec paucos se-
pentrionis, Archiatros, Poliatros & Professores in Academicis Medicis, atque hos inter, omnes suos in Salana, ab A.
1638., Collegas, P. M. Slegelium, Joh. Placcium, Gotfr. Mæbium, Christoph. Schellhammerum, Joh. Theod. Schenck-
ium, Joh. Arn. Friderici, Georg. Wolff. Wedellum & Aug. Henr. Falchium. E quibus Slegelius, in Historia vite
proprie *avveduto*, se *potissimum eruditissimum suæ Medicæ partem illi debere*, ingenue est fassus, Mæbium autem in fami-
liaribus sepe gloriatur colloquiis, se, nunquam apud Gallos, Anglos, Italos & Hispanos, peregrinatum, aut plantas il-
lorum scrutatum exoticas, & Botanices nihilominus, & reliquarum Medicinæ partium, peritiam, in Thuringiz solo
nati, haud infeliciter sibi parasse, Rolfincioque, Præceptorum ac Collegæ, secundum Deum, ferre acceptam (2.). In
prælectionibus publicis, primis muneris Academiæ annis, Rhafen Arabem, ultimum Medicorum hujus gentis vete-
rum inter Germanos exegetes, illustravit, deinde vero ipse etiam, misso his nuncio, Hippocratem & Galenum, Grae-
cosque cæteros, isto *ἐκτενέως* scholasticè honore digniores censuit (3.). Non tamen ita in horum verba ac dogmata
jurandum sibi putabat, ut omnia recentiorum placita atque inventa, cum Joh. Rioloan Jun., Casp. Hofmanno, aliisque
tyrannis ac dictatoribus reip. *latrice ἀρχαίως* sperneret. Quinimo potius, quæcumque, in Ana-
tome, Chymia, Chirurgia & Therapeutica, a Viris ætatis suæ ingeniosis atque eruditiss, vel noviter esse detecta, vel so-
lenter excogitata, competerat, sub accuratum, rationis & experimentorum ope, revocabat examen, & ubi in isto cer-
titudine illorum deprehenderat, non minus quam veterum doctrinam, in prælectionibus suis atque scriptis, propo-
nebat & commendabat, imo hanc sepe, ad istorum ductum, emendabat & reformabat. Talem ipsius in se animum
Circulatione sanguinis Harveana, Vasa Thomæ Bartholini lactea & lymphatica, Chirurgia; Joh. Dan. Majoris infusoria,
aliaque aliorum *εὐρησµατα*, sunt experta. Dissectiones brutorum privatas, in Studioforum gratiam, instituit quàm plu-
rimas, nec non octo cadaverum humanorum, ab A. 1629, ad 1638. (qvo cultum Slegelio successori tradidit Anatomici-
cum) publicas. Harum primæ, in duobus corporibus masculis d. 24-30. Oct. A. 1629. peractæ, & Venarum lactea-
rum, veteribus ignotarum, in cane vivo demonstratione illustratæ, Symbolum, *Programmate* præmisso explicatum,
fuit *Anatome Medicinæ oculis*; secundæ (M. Febr. A. 1631.) *Homo microcosmus*; tertiz (M. Mart. A. 1632.), Instru-
mentorum Chirurgicorum, & istorum ad singulos artus applicationis, ostensionem finitæ, *Anatome, calumniam non me-
rita*; quartæ (M. Mart. A. 1633.) *Famina, animal mirabile*; quintæ (M. Jul. A. 1634.) *Anatome Theologie principi-
um*; sextæ (M. Sept. A. 1634.) *Famina animal amabile, in quod intuentes pios esse oportet*; septimæ (M. Apr. A. 1636.)
Anatome, pie devotionis suscitabilem; & octavæ denique (M. Oct. A. 1637.) *πολυεργότατον* illud Chilonis: Γνωστὸν
εἶναι (4.). Exceperunt octo istas, cum professione Slegelio jam cessisset Anatomicam, tres aliz, quarum una, in arce
Vinariensi peracta, sex Principes spectatores habuit. In Anatome certe, sua ætate, viv quæquam in Germania parera
habuit, & ut tanto ille felicius Jenæ excoleretur, Principes Saxonicos, ad sumptus, extruendo Theatro Anatomico
necessarios, Academiz donandos, permovit, structuramque ejusdem A. 1654. & 1655., cum collega Joh. Theod.
Schenckio, strenue promovit (5.). In Botanica quantopere excelluerit, non scripta solum de Vegetabilibus, præter-
turgantibus, ostendunt, sed seræ etiam *Rolfinciani*, qvo adhuc gaudet, cognominis testatur posteritati Hortus
Acad. Jenensis Medicus, in area Acrotheatri Juridico ac Philosophico vicina, A. 1630, ab ipso primum plantatus, &, civi-
sui, Slegelii (cui Hortum Wilhelmianum, ab hoc diversum, Proxenetæ quippe, in isto a Wilhelmo, Duce Saxo-
Vinariensi, exorando, felici, idem A. 1541. debere cepit Lyceum), ope socia accedente, sequenti 1631. dispositus, ex-
cultus, rarissimisque plantis, floribus & fruticibus exoticis, magnam partem ex Hortis ducalibus, Vinariensibus & Lützen-
dorffensibus, submissis, exornatus. Hortum hunc, plantis Alphabetico ordine, per areolas artificiosas, collocatis pulchre
jim tum superbiebant, d. 11. Jul. A. 1631., declamatione de *studii Botanici utilitate* solenni, initiavit, primusque
deinde ejusdem, ad A. usque 1638. (qvo Slegelius ipse succellit), fuit Ephorus (6.). Chirurgiam & primum in Acad.
Jenensi publice docuit, & felicissimè, manu pariter atque ingenio promptus, exercuit. A. certe 1631., F. Ascent., fac-
tum mortuum, duci Bartharz Strolbergeriz, Joh. Justo Brathschio, Judici provinciali Jenensi, nuptz, firmissime impa-
ctum, vivæ ex ore ejus interno verticem ostendentem, intra quadrantem horæ, feliciter adeo extraxit, ut mater, il-
læto finitæ, vite eaverit periculum, atque ad secundas postea transierit nuptias (7.). Nec minor fuit in Chymia,
latro-Pharmaceutica imprimis, qvz, cum a Chrysopæiz fallacis amafius exiguo haecenus habita esset in pretio, ipsius,
atque D. Joh. Michaelis, Prof. Lips. Medici, beneficio, a contemptu hoc vindicata, &, emolumento mortalium incredi-
bili, in lucem revocata, utrumque loco inter Mystras suos principe dignum merito judicavit. Ob peritiam certe illius
lingularem primus Jenæ publicam Chæmiz professionem obtinuit, eamque dextre adeo ornavit, ut, & scholis ejus,
Medici plurimi, facris his naturæ initiis Eleusinis, velut ex eqvo Trojano, in omnem dispersi sint Germaniam. Joh.
Joach. Becheri, Chrysopæiz adversus eum patroni, censura, quibus, cum alibi, tum in *Physica subterranea*, experien-
tæ ei Chymicæ defectum, variasque in hac doctrina errores, exprobat (8.), & ironice alterum illum salutavit (9.)
*Æsculapium Jensenem, Anatomicum insignem, imo apud rudem plebeculam Hermetem, qui tam parum in didis &
Kriptis errare posse credatur, quam ipse Lutherus*, non magis merentur attendi, quam contraria Car. Patini, Chymiz
contemptoris (10.), nimium in eodem hujus studium atque usum reprehendere haud veriti. Ut rem in pauca contraham,
Medicus fuit Rolfincius tantæ, quantam naturæ mortalium assequi potest, perfectionis, nec literaturæ reliquæ
ejusmodi, sed Philosophiæ pariter atque Philologiæ insigniter peritus, Rolfinciusque & observationibus utriusque selectis-
simis Meletemata sua Medica exornare, ac ita dulce utili miscere, semper est solitus (11.). Prætexo quidem Medicæ
gloriam quod attinet, Gvido Patinus, & folis scriptis sibi visis de dotibus ejus temerarium ferre ausus judicium, an
istam ævæ, & ac theoricæ eruditionis laudem, meruerit, censura hac in dubium vocavit præcipiti (12.): *J' ay recen-
sé les livres de Guernerus Rolfincius, que vous m'avez envoyez. Si cet homme ne fait de Praëtique, que ce qui
paraît en ses écrits, il fera bien de ne pas venir à Paris. Je dirais volontiers de luy, ce que Monsr. de Saumaise a
dit de nôtre Monsr. de Gorriv, dans ses Exercitations sur Solinus: Si in curandis ægris nihil plus videt, ne misere-
ris! Sed Galli hujus (in isdem Epistolis, an Dan. Sennertus, Practicum Germaniz principis, Practicus
fuerit, ambigere haud veriti (13.)) temeritatis abunde convincit falsitatisque judicium unanims, non in-
colarum solum urbis Jenensis & Thuringiz univerfæ, sed aularum etiam ducalium Vinariensis (cujus Archiater*

Bbb bb bb 2

a Wil-

- (1.) V. Beierum l. c. p. 67. (2.) V. M. Adr. Beieri *Architectum Jensenem*, c. 57., p. 732. (3.) V. Günth. Chr. Schellhammeri *Addit. ad H. Conringii Introduct. in artem Medicam* p. 65. (4.) V. Adr. Beieri *Syllabus* p. 550. 551. 552., & *Architectum Jensenem*, c. 54., p. 694. (5.) V. ejusd. *Syllabus* p. 551. 556. (6.) V. ejusd. *Syllabus*, p. 588. 596. 597. 598., & *Architectum Jensenem*, c. 52., p. 651., c. 57., p. 718. 720. 721., P. M. Slegelii *Programma lectionibus Botaniciis A. 1630. præmissum*, p. 7., & Joh. Dan. Majoris *Memorialis Horti Med. Kilon.* p. 6. (7.) V. Beieri *Syllabus* p. 551. 557. (8.) Lib. I. Sed. IV., c. 1., p. 181. Locum infra, ubi de nostri Chymia in artis formam redacta dicendum recitabimus. (9.) Lib. I., Sed. V., c. 3., p. 400. (10.) in *Lyceio Patavino* p. 51. (11.) V. G. C. Schellhammerum l. c. p. 362., & Geor-
org. Francum in *Epist. de Medicis Philologis* p. 22. (12.) Vol. I. des *Lettres choisies*, Ep. 124., p. 483. 484. (13.) V. *Asa Erud. Lips.*, M. Major A. 1624., p. 344.

a Wilhelmo IV., Duce, est delectus; cæterarumque Saxonicarum omnium, Holfato-Gottorpiensis, Brunsvico-Celensis, & quatuor Anhaltinarum (quarum Principes, in suis suorumque moribus, vel præsentis auxilium, vel absentis consilium, expectasse, & magno plerumque cum emolumento, desiderarunt), nec non Comitum Strategrorumque partis in bello tricensali Germanico utriusque plurimorum, in ope Æsculapii huius, quam grata etiamnum recordatione posterius prosequuntur, ægris innumeris salutifera, deprædicanda, consensus. A Friderico, Duce Holfato-Gottorpiensi, ad Archiatri dignitatem, a Christiano Alberto autem, illius filio, A. 1665., ad professionem Medicinæ in novella Academia Kiloniensi primariam, invitatus, Jenam suam, cum juvenis Patavium posthabuerat, deferere noluit, sed ipsi etiam Cheroneofa patria fenæ prætulit. Domum in urbe hac inhabitabat Schenckianam, ab hereditis antecessoris sui, D. Eusebii Schenckii, A. 1641. emptam, fuisse sumptibus instauratam ac magnifice exornatam, prætereunte mortalitatis suæ gnomâ hac commonefacientem Apostolica (1.): *Ὁὐκ ἔχοντες ἀλλὰ μένεται πόλιν, ἀλλὰ ἐν μέσσοις ἐμίσχυνται.* (2.). Instrueta illa erat a possessore, elegantiarum omnium studio, tribus ingentibus artis, quam profitebatur, Medicæ præditus, Horto nempe pulcherrimo, Laboratorio (in quo Minerva, Physicæ & Pyrotechnicæ, Joh. Dan. Majore (3.) iudice, habitavit) Chymico, & Museo (quod ab eodem Majore (4.) celebrioribus orbis Europæi annumeratur, sed a spectris, scelesta ejus fubinde animantibus, crebris infestatum esse perhibetur tumultibus (5.)) Physico-Anatomico. Uxorem, eodem, quo ædes istas cepit incolere, anno 1641., die 9. Febr., duxit Sophiam Margaretam, Günth. Henr. Platneri, Consiliarii Saxo-Vinariensis Ecclesiastici atque intimi, filiam, cujus foror, Catharina Elisabetha, D. Christoph. Schellhammero, Collegæ ipsius in ordine Medico, & post hujus obitum, D. Joh. Ern. Gerhardo, Theologo Jenensi, esse elocata. Nullos ex hac mares, sed quinque filias, fustulit, & quibus duz, Anna Catharina, Joh. Christoph. Wexii, J. U.D. & Cancellarii Saxo-Martinsburgi, conjux, ac Maria Sophia, cum matre, defuncto tantum fuere superflites. Qvo pauciores autem reliquit liberos, morti obnoxios, tanto plures edidit liberos, satus ingenii præcellentes immortales, & in omne ævum parentis propagatos memoriam. Istos, Vinc. Placcio teste (6.), characteribus adeo grandibus, pollicente latitudinem æquantibus, exare consueverat, ut, librum modicæ magnitudinis editurus, typographo volumina vastissima, quibusque portandis viri vix pares essent robustissimi, transmitteret. Corpus procerum ac torosum, faciemque decoram, præter artuum concinnitatem, mores & gestus ornabant, ad omnem elegantiam, mista gravitati inaccessitate comitate singulari, compositi. Valetudine gavisus esse integra, eamque laboribus confirmavit assiduis, & si quæ illi, vel a deflillationibus capitis, vel a causis aliis, fubinde imminabant pericula, Dei atque artis suæ ope, triumphator morborum propriorum felicissimus, diu averuncavit. Novissime Catarhus, oculo dextro incumbens, & alio deductus, cervicem inflammavit, & quamvis locus affectus a chirurgo percuratus jam ferme esset, scibi lenta cum marasmo fenili accedente, finem vitæ instare, & ad solam Medicæ celestis, opem esse confugiendum, senem inclytum monuit. Nec invitus emigrationi in πῶλον μέσσαν καὶ μένεται fecit accinxis, totiusque in æternitatis stethus consideratione, amico, moribundum, quid ageret, interroganti, sola fuit ἀνα καὶ καὶ, suprema atque infima, calum scilicet ac sepulchrum, meditari, non pie minus quam argute, respondit (7.). Inter præclaras hujusmodi meditationes, crebra de rebus divinis cum D. Seb. Niemannno, Antistite tunc Jenensi, alisque, colloquia, ac preces ardentissimas, recurrentibus deliquis, die 6. Maji, A. C. 1673. & ætatis 74., placide expiravit, scholæque Salanzæ, cujus per lustrâ novem Professor, & per annos totidem Senior, fuerat, valedixit.

Vitz ejus historiam fuisus lunt persecuti, quos & nos præcipue consulimus: 1. Joh. Frischmuhlius, LL. Or. Prof. Jenensis, in *Programmate funebri*, in Henn. Wittenii *Memorie Medicorum renovate* (Francof. A. 1676. in 2. edit.) *Decade II.*, p. 264-271., adjecto scriptorum Indice, recuso, cujus Epitomen Paulus Freherus, in *Theatro Erud.* p. 412. 1413., exhibuit; 2. M. Adr. Beierus, Archidiaconus Jenensis, in *Syllabo Rectorum & Professorum Jenensium*, A. 1659. Jenæ edito, p. 224-235-251. 252. 270. 274. 275. 293. 332. 335. 336. 364. 621. 769. 770., imprimis annis 182-185., nec non in *Poemate peculiari in primum illius Rectoratum elegiaco*, de Professoribus Acad. Jen. Saxonice, ipsiusque vitz cursu ac laudibus, quod A. 1632. foris prodit, A. 1658. autem, in quinto ejusdem Rectoratu, esse revivum, auctum, *Syllabo*que modo laudato, p. 198-211., inferunt. Brevius eandem contraxerunt Henn. Wittenius *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1673., Georg. Abr. Merclinus in *Lindeno renovato*, p. 367., Joh. Franc. Buddeus *T. IV. Lexici Historici* p. 290., & Joh. Casp. Zeumerus in *Vitis Proff. Med. Jen.* p. 36-40.

Conferri, præter jam ante allegatos, de illo possunt Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med.* p. 220., Thom. Bartholinus *Lib. 2. Carminum* p. 235., & Cent. II. *Epp. Med.* p. 567-568., Frid. Rappoltus in *Poematis* p. 195. 226. 227., Car. Patinus in *Lyceo Patavino* p. 91., Günth. Chr. Schellhammerus in *Addit. ad Hl. Convingii Introduct. in intern. Medicin.* p. 30. 65. 135. 209. 288. 334. 335. 362. 381. 404., & in *Introduct. in Physiologiam* p. 25., M. Adr. Beierus in *Architædo Jenensi* c. 20. p. 190. 196. 197. c. 41. p. 141. c. 12 p. 633. c. 14 p. 670. c. 57. p. 718. 720. 721. 728. 732., ac in præfatione *Syllabi Doctorem Medicinæ, Jenæ promotorum*, A. 1644. editi, Georg. Nic. Erasmi L. 3. *Anagramm. emmetr.* n. 67., Corn. a Beüghem in *Bibliographia Medico-Physica* p. 225. 226. 227., Andr. Ottom. Göllicke in *Historia Anatomie* p. 144. 149., & *Homonymosopia* nostra, *Secl. I.*, c. 3., §. 18., p. 75.

Addantur Epistolæ, quibus Joh. Sperlingius, Prof. Witeb., *Traclatam de formatione Hominis in utero* A. 1641., M. Aur. Severinus, Med. Prof. Neapol. (*teste Matth. Zimmermanno in Analecibus mensuris*, M. XII., n. 6., p. 615.), *Phocæm illustratum* A. 1659., Thom. Bartholinus *Spicilegium ex Vasis lymphaticis* A. 1658., & Joh. Dan. Major *Descriptio nem machinarum mechanicarum Renati Cartesii*, Latine a se versam & Kiloni editam, A. 1672., ipsi inscriptam, dedicatior. Alia Bartholini, qua Eucharistica Rosinici ob dedicatum *Spicilegium* A. 1661. respondit, A. 1667., in *Centuria Epp. ejus Med. tertius*, n. 27., p. 99-102., prodit. Joh. ab Horne, Acad. Lugduno-Batavæ Medici, ad eundem *Epistola, observationum in partibus sexus utriusque genitalibus specimen exhibens*, Leidæ A. 1660. & Lipsiæ A. 1675. (in 12.), cum *Microcosmo* illius, est excusa.

ELOGIA.

(Joh. Thuillii & Georg. Spörlini metrica, in Vitz ejus historia, jam supra recitavimus.)

Joh. Frischmuhlius, in *Programmate funebri*, ita de illo: *Enimvero, cum Athenæ nostræ Salanæ desiguntur in contemplatione Hippocratis sui, G. Rosinici, tantam reverentiam virtus insulsa, beneficæ charitatem, gloriam celestis ingenii animique vastissimi monumenta, protinus imperant, ut nullum satis amplum, satisque honorificum, Scrum factus occurat, unde divinas Viri maximi dotes, & merita in Academicam ingenia, per idoneum obnoxiorum & decororum pectorum redhibitionem, videamus agnoscere. — Cum Jenam vix adisset, plura consensim doctrinæ, & insularum ad istam diem demonstrationum, miracula fluxit, ut quæ Æsculapius olim ab Epidaurò Romam, nunc Patavio Jenam transi-*

(1.) ex Hebr. XIII. 14. (2.) V. M. Adr. Beieri *Architædum Jenensem*, c. 20., p. 190. 196. 197., & c. 64., p. 617. (3.) in *Epilogo Descriptio nem Machinarum mechanicarum Renati Cartesii*, A. 1672. Rosinici inscriptæ. (4.) Im *Widenschen 107 Kunst und Naturalien-Kammer* p. 112. Conf. Dan. Gvili. Molleri *Disq. de Technophysicæ amicis*, c. 7., p. 44. (5.) V. Erasmi Francisci *Bibliographia Proreum* p. 254. (6.) *Lib. de Arte* excerpti p. 51. (7.) V. M. Casp. Neumannii *Erzählungen* p. 264., & ex illis, M. Christoph. Krahel *Sermonem* in excusis 4. vel. Schmidii *funebrem* p. 12.

transfisse, credi possit. - Chemie professionem & primus Jene orsus est, immenso Medice rei bono, & Prædica accedente, ad fastidium perduxit, majori inde Germaniæ salute, quam quæ expurari digneque dilaudari possit. - Rolsincius, seu pater Medicorum, innumeram discipulorum non inficiandam multitudinem per omnes Germaniæ partes emisit, in remotiora aliquibus, & extremas septentrionis oras, penetrantibus, &c.

Joh. Sperlingius (in Ep. cit. ded.) ita illum A. 1641, compellavit: Vir amplissime & neminis celebritate insignis, Quantopere Medica studia tuis promota sint laboribus, dicere in faciem erubescit, Publice id loquantur voces, consentiant facta, & vata mente renarant discipuli clarissimi.

Thom. Bartholinus (Lib. 8. Carm. p. 235.), regnare eum, ait, in orbe medentium, & (in Consilio de peregrinat. Medica p. 11.) professoribus accenset clarissimis, in cultioribus Europæ regnis florentibus, & exterorum studia ad se allicientibus. Eidem Doctor audit in Acad. Jenensi exercitatus (in Tr. de Vasis lymphaticis in homine inventis, c. 5.) Vir integerrimus decusque Anatomicorum (in Spicilegio secundo ex Vasis lymphaticis, c. 5.) Vir in Anatome & aliis summus (ibid. c. 6.) Vir, cujus auctoritatem omnes venerantur (Cent. II. Epp. Med. p. 709.) Vir ubique amplissima eruditione, judicii maturitate, famæ magnitudine, orbis applausu, regnans, magnorum in temp. literariam meriturum, Germaniæ ornamentum, Medicorum hujus seculi clarissimus (Cent. III., in Ep. 27. ad ipsam Rolsincium, p. 99-102.) magnusque Germaniæ Æsculapius, cujus oracula omnes suspicimus (Cent. IV. p. 400.).

Eccardus Leichnerus, Med. Prof. Erfurt. (in Ep. ad Thom. Bartholinum, Centurie II. Epp. Med. Bartholini p. 690. inserta), aciei Medico-Anatomicæ ensefignans, Ol. Borrichius (in Diss. de ortu & progr. Chymie p. c.) iis, qui Chymica accuratius tradant, Joach. Vitus Wiganus sive Joh. Val. Willius (Diss. I. de Iteribus Philiatr. Germ. p. 45.) cele. brioribus Germaniæ Chymicis, & Georg. Francus, in Epist. de Medicis Philologis p. 22., his, cum annumerantur.

Joh. Rhodius (Cent. II. Obsevati. Med., Obs. 4.) Vir audit eximius, contubernalis suus & consecrans.

Joh. Mich. Dilthero (in Epist. ad Joach. Musium MS., A. 1634. exarata) Medicorum Principes.

Johanni ab Horne (in Epist. ad ipsum, paulo ante laudata) Anatomicus veteranus exercitatusissimus.

Ant. Deusingio (in Elegantiarum Philologicarum examine, seu Calorum cetera disjuncta) Vir inclutus, Philosophus ac Medicus incomparabilis, a Sægo Bibliothecarius natura vocatus, qui nempe vivam in pectoris scriniis Bibliothecam circumferat, naturæ virtutes ac evayices complectentem.

Georg. Hier. Velschio (Dec. III. Curatorem & Consiliorum Medicorum, Caras. I.) Vir illustris & amplissimus.

Caup. Marchio (in Programm. quodam Kiloniensi) Vir per universam Europam celebrerrimus.

Car. Patinus (in Lyceo Patavino p. 95.) ita de illo: Pato sanctam audivi celebrerrimum G. Rolsincium. - - Medicinam ille calcabat ad ungven, reconditionaria ejus Axiomata liberalissime profundens, quæ tamen minori Chymie usui conjuncta esse voluisset. Porcanti ejus manes buis meæ opinionis.

Joh. Joach. Becherus, in Supplem. I. Physica subterraneæ, pro Mercurio quidem corporum fuscæ contra illum dispu. tat, sed Virum tamen eum alias prudenter, doctum & circumspectum, esse p. 623. fateatur.

Phil. Jac. Sachlio Senex audit de rep. Medica meritisissimus, & nunquam satis laudandus (Lib. II. Gammarologie, Sect. 2., c. 3.), nec non (in Append. ad Lib. II. Ampelographie, Sect. 9.) Vir excellentissimus & de rep. Medica meritisissimus, ex ejus institutione, velut ex egro Prozano, Viri Medici florentissimi prodierunt, Phæbusque Acad. Salanæ.

Joh. Sigism. Elsholzio (in præfat. in Non entia Chymica, Destillatorie curiose adjecta) Excellentissimus nuper seculi nostri Medicus.

Joh. Dan. Majori Atlas orbis Medici summus, Jenessum Æsculapius, illustris meritis, & vel ob senium venerandus (in Ep. dedic. Descriptionis machinarum Ren. Cartesii); Medicorum maximus, quem Italia desideravit, quem Gallia, Belgium, & reliquæ Europæ provinciæ, cum Imperatrice & Regina earum Germania, genuinum ac redituum ejus Hippocratem venerantur (in ejusd. Descript. Epilogo); Vir maximi nominis, vere Medicorum Germaniæ bodie facile primus, Patavium ad professionem pene juvenis vocatus, nunc senex emeritus, & conscientia rerum, prudentissime a se gestarum, contra quovis famæ suæ insultantium conatus, intra animum nemini insidiosum, triumphans (in Memoria lortii Med. Kilon. p. 6.); Anatomicus oculatissimus (in Historia Calculi Sperlingiani p. 25.); & Vir multa meritorum laude celebratissimus (in Prodro. Chirurgiæ insuscriptæ p. 31.).

Joh. Christ. Frommanno (in Problematis tribus miscell. p. 18.) Alter Hippocrates, senex venerandus.

Matthæ Tilingio Illustris Germaniæ Anatomicus & Medicus (in Anatomia lienis, Sect. 2. c. 1.) Anatomicus & Medicus nunquam satis laudandus (in Diss. de Placenta uteri, Art. 3.); Vir in arte Medica sane incomparabilis (ib. Art. 4.); Germanorum Medicorum ac Anatomicorum æquila (in Proæmio Exerc. de admiranda Renum structura & usu); & incomparabilis ille Anatomicus ac Medicus Germanus (ib. Sect. I., §. 55.)

Jac. Barnero (in Append. Sennerti novæ) Summus ille artis nostræ Antistes.

Gabr. Claudero (in Invento Cinnabarino, c. 15.) Vir magnus.

Val. Andr. Mollenbrocio (in Tr. de Vasis, c. 10., n. 42.) Chymicus insignis.

Christ. Frid. Gartmanno (L. I. de Virac. Mortuorum, Tit. 7., §. 36.) Magnus Jenessum Apollo, & (in Diss. de Ovo humano, §. 41.) Vir de arte nostrâ optime meritis.

Jac. Wolfo, Prof. Med. Jenensi (in Progr. de avdiddâis, A. 1690. edito, p. 3.) Vir illustris ac vere Sæpudicus.

Christ. Daumio (Ep. 28. ad Joh. Andr. Bosium p. 40.) Æsculapius Jenessi, Vir, ut mira doctrina, experientia, & meritis maximis, stupendus, ita Academiæ Jenessi, Medicorumque omnium, æternum decus.

Casp. Pofnero (in Diss. de Manna §. 10.) Vir a morte quoque celebrerrimus.

Eralm. Francilii (in Diss. de Proteo p. 99.) Ein antoch, dem Däubne nach, unsterblicher Anatomist.

Gothof. Vogtio (in Curiositatibus Physicis, c. 1., Sect. 1., §. 3.) Chymicus excellentissimus.

M. Adr. Beiero Phosphorus in celo Medico clarissimus, & firma scholæ Salanæ columna (in Syllabo Proff. Jen. p. 252. 253.); Hamburgi patriæ æternum decus (ib. p. 164.); primusque in Salanâ Chirurgus & Chymicus, Anatomie autem & Botanice inflaturator (ib. p. 860.).

Christ. Franc. Paulino (in Tr. de Angvilla, Sect. 2., c. 3. §. 11.) Vir eximius, & (Sect. 3., c. 1., §. 3.) magnus.

Lucæ Schröckio Jun. (in Memoria Welfchiana p. 28.) Medicus astræ famæ & animæ jam incolens.

Joh. Andr. Schmidio (in Miscellaneorum Physicorum Fasciculo p. 55.) Immortale Acad. Salanæ lumen, nunc ad celos translatum.

Frid. Hofmanno (in Ep. dedic. Cardianastrophæ admirandæ, A. 1671. illi inscriptæ) Viri nostri Medicorum coryphæi & omnium seculorum memoria dignus, cujus doctrina admiranda modernæ sanioris medicine cultus nititur; Humane salutis antistes, morborum debellator, optime de re Medica meritis, qui absolutissimam variis ingenii sui monumentis laterices encyclopediam contexuit, & abstrusiores artis latebras illustravit; cujus aaræ dictionis catena animos audito-

rum capiebat quasi & vincebat, verba erant oracula, admonita consilia, consilia auxilia, diagnostica & prognostica Sibyllina folia.

Joh. Conr. Barckhufio (in *Historia Medicinæ*, Dial. 17., p. 118.) Medicus Eclecticus, eruditione longe clarissimus. Guinth. Christoph. Schelhammerus, in *Addit. ad H. Conringii Introd. in artem Medicam*, p. 30., magnum eum vocat Chymiatrum, p. 33 4. *Botanicum absolutissimum*, p. 40 4. *Chirurgum manu & ingenio præstantissimum & felicissimum*, p. 13 1. *vassissime Virum doctrinæ, quæ, & Joh. Michaelæ, autoribus caput primum extollere capit* *Chemiæ pars Pharmacævia, autem fere neglecta*; ac p. 385. de iisdem duumviris ita scribit: *Isti duo Viri, quicquid deinceps in Germania Chemicorum eruditiorum emicuit, videntur nobis peperisse. In iisdem Additamentis*, p. 302., nostrum commendat, quod *Scriptis Medicis Grammaticarum & Philosophicarum rerum subinde aliquida immiscere soleat*; in *Intruditione* autem in *Physiologiam*, p. 21., verbis celebrat sequentibus: *Ex Germanis nostris addendus Physiologis celeberrimis venit, magno suo merito, G. Rolfinckius, avunculus meus, nulli Anatomicorum sui temporis secundus, & non doctrina magis, quam sacundia ac gravitate morum, illustris, qui cum Botanices ac Chymie, tum Anatomici studii cunprimis, in Acad. Jenensi, non restaurator modo, sed novus conditor, extitit. Illi enim viro debetur, quod hæc studia, ex eo tempore, ibi altius caput extulere.*

Eidem Schelhammero celeberrimus audit Acad. Jenensis *Æsculapius* (in *Exerc. de Fonticulis*, c. 1., §. 9.); *Vir æternæ memoriæ, & immortalis* (ib. c. 2., §. 2. & 6.); *Splendidissimum Acad. Jenensis lumen* (in *Disp. Inaug. de Voce*, ejusque affectibus, c. 4., p. 17.); *magnum Jenensis Academiæ quondam fidus* (*Disp. III. de Resolutione corporum per ignem*, §. 27., p. 18.); & *decus Acad. Jen. immortale* (in *Disp. de genuina curandi febres Methodo*, P. II., Sect. I., §. 3.).

Joh. Franco in *Tr. de Veronica*, Sect. II., P. I., Memb. 1., c. 5.) *Vir immortalis memoriæ.*

Benj. Scharfio (in *Tr. de Natura Venenarum*, c. 6.) *Vir post fata illustris, & (c. 7.) accuratissimus.*

SCRIPTA EDITA.

1. PROPRIA.

Ἰπποκράτους Ὀρίσματα, seu Poema Græcum in nuptias M. Henr. Winfæni, Past. Wiltfriensis, & Mariz Tegeneriz Hamburgi 1617. in 4.

Disp. de Hydrope, Resp. Paulo Marqv. Slegelio Hamb. (*Collega postea Jenensi*) Witebergæ 1628. in 4.

Disp. de Epilepsia, pro loco in Ordine Medico obtinendo propofita Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Doloze capitis, Resp. Joh. Placcio Sen. (*Poliatio postea Hamburgensi*). Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Melancholia. Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Phrenitide. Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Lethargo. Jenæ 1629. in 4.

Disp. de Apoplexia. Jenæ 1630. in 4.

Disp. de Paralyfi. Jenæ 1632. in 4.

Disp. de Chylificatione & circulatione Sangvinis. Jenæ 1632. in 4. (*Lipen.*)

Disp. de Febris malignæ natura & curatione. Jenæ 1638. in 4.

Disp. de Epilepsia. Jenæ 1640. in 4.

Encomion Chymiz. Jenæ 1641. in 4. (*O. Speri.*)

Disp. de Febre maligna. Jenæ 1642. in 4.

Disp. de Arthritide. Jenæ 1644. in 4.

Disp. de Melancholia hypochondriaca, Resp. Joh. Theod. Schenckio (*Prof. postea Med. Jenensi*). Jenæ 1644. in 4.

Disp. de Scorbuto. Jenæ 1648. in 4.

Disp. de Ictero flavo. Jenæ 1650. in 4.

Disp. de Arteris. Erfurti 1651. (v. *Beughemii Bibliogr. Med.* p. 226. & 1653. (v. *Catal. nund.*) in 4.

Disp. de Chylo & sanguine. Jenæ 1652. in 4.

Disp. de Inundatione Microcosmi, Resp. Godofr. Walthero. Jenæ 1652. in 4. (*V. Brühg. l. c. p. 292.*)

Disp. de Hepate, ex Veterum & recentiorum propriis observationibus concinnata, & ad circulationem sanguinis accommodata. Jenæ 1653. in 4. *Elegans vocatur a Thoma Bartholino, in Tr. de Vasis lymphaticis in homine inventis*, c. 5.

Methodus cognoscendi & curandi affectus particulares Capitis, qui cerebro, τῷ πρῶτῳ αὐτῷ ὀφθαλμῷ, insidiantur, Hippocraticis, Paracelsicis ac Harveanis principiis illustrata, & XII. Dissertationibus explanata, Jenæ 1653. in 4. Denuo, nova *Dissert. de Autoribus Practicis* aucta, & Georg. Hier. Welfchio, Medico Augustano, inscripta, sub hoc Jenæ A. 1671. in 4. proditit titulo: *Ordo & methodus Medicinæ specialis commentatorie, ut in iisdem cognoscendi & curandi dolorum Capitis, ad normam veterum & novorum dogmatum propofita*, G. H. Welfchio (*Hecatei. II. Observat. Medicæ Physicæ, Obs. 17. libellus audit aureus.*)

Disp. de Vulneribus, Jenæ 1653. in 4.

Disp. de Corde, ex veterum & recentiorum propriis observationibus concinnata, & ad circulationem sanguinis accommodata. Jenæ 1654. in 4.

Ordo & methodus Medicinæ specialis commentatoriz, ὡς ἐν γένει, ad normam veterum & novorum dogmatum propofita, Præmittitur *Diff. de Autoribus Practicis*, Jenæ 1654. & 1665. in 4. Continuatio ejus (testibus Wittenio & Beughemio) Jenæ A. 1669. in 4. proditit. Recensum ejus exhibent Joh. Galloeli *Ephemerides Erud. Gallicæ anni 1660. m. 24. (ad d. 14. Jun.)*, & Versio istarum Latina Nitschiana p. 383. 384.

Disp. de Palpitatione cordis, Jenæ 1654. in 4. (*V. Brühg. l. c. p. 292.*)

Epitome methodi cognoscendi & curandi particulares Corporis affectus, secundum ordinem Abubetri Rhazæ, ad Regem Mansorem Libro IX., Hippocraticis, Paracelsicis & Harveanis principiis illustrata. Jenæ 1655. in 4. Recognita deinde, & triplici indice completata, curante Georg. Wollg. Wedelio, Autoris Collega, cum nova ejus præfatione, proditit Jenæ A. 1675. in 4. Hæc, judice G. C. Schelhammero (in *Addit. ad H. Conringii Introd. in art. Med.* p. 209.) *Studiis apprimè est utilis, & sua se cunprimis brevitate & elegantia commendat, maximamque partem est Pathologica, veterum præcipue Græcorum dogmata complectens, quibus subinde aliquid novi, ex propria Autoris observatione, accessit.*

Disp. de Catarrho suffocativo. Jenæ 1655. in 4.

Dissertationes Anatomicæ, methodo Synthetica exaratz, sex libris comprehensæ, theoreticis & practicis veterum & recentiorum, propriisque observationibus illustratz, & ad circulationem sanguinis accommodatz. Noribergæ 1656. in 4. Quam hoc opus (metu plagiariorum, MSum istud posidentium, & velut suum, aliquando forsan editurorum, ab Autore, teste præfatione, publicatum) Joh. Riolanus Jun., Prof. Med. Paris., fecerit, Guido Patinus Thomæ Bartholino, in Epistola ad eum A. 1656. data (*Cent. II. Epp. Med. Bartholini p. 640.*), verbis hæc significavit: *Riolanus nu-*

per accepit ex Germania novam quandam Anatomiam (saltem primam ejus partem) G. Rolfinckii, Prof. Jenensis, quam multis laudibus extollit, ejusque lectione plurimum delectatur. Atlas duas partes, quae in posterum edendae supersunt, quam libenter videret! Editionem novam, pleniorē atque auctiorem, sperari jubet G. C. Schellhammerus, ejusdem Encomiastes in *Introd.* in *Physiologiam* p. 25. ita scribens: *Sunt in manibus Dissert. Anatomicae, satis proluxae, quae tamen fortassis aliquando (quod faxit Deus!) auctores novam induxerunt formam, praeclaram in publicum, quod post mortem absolutum hoc opus cum aliis illius reliquisque novimus.* Partis editae Lib. I. de Anatome in genere, II. de ossibus, III. de musculis, IV. de nervis, V. de venis, & VI. de arteriis, commentantur. In Biblioth. Hamburgensi publica MStu asservatur Rolfinckii *Anatomia*, a Paulo Marqu. Siegelio, cive illius ac Collega eximio, notis aucta *αὐτογράφως*, quam ab hoc opere haud credo esse diversam.

Disp. de Salvatione, Resp. Zach. Nic. Götzio, Jenz 1656. in 4. (*V. Beugh.* p. 102.)
Ordo & methodus cognoscendi & curandi Febres generalis, Hippocraticis, Paracelsicis, Harveanis & Helmontianis principiis illustrata. Jenz A. 1658. (imo, si *Beughemio* p. 226. & *Catalogo Elzeviriano* credas, jam ante A. 1656.) in 4.
Commendatura G. C. Schellhammero in *Addit. ad Comringii* *Introd.* in *art. Med.* p. 211.

Disp. de Incubo, five Ephialte. Jenz 1658. in 4.
Disp. de Vertigine. Jenz 1659. & 1665. in 4.
Disp. de Sangvificatione lxxa. Jenz 1659. in 4.
Dissert. VI. Chymica: 1. de Tartaro, 2. de Sulphure, 3. de Margaritis, 4. de perfectis Metallis duobus, Auro & Argento, 5. de Antimonio, 6. de imperfectis Metallis duris duobus, ferro & cupro. Scorsim singulz prodierunt Jenz A. 1660. in 4., junctim vero ibidem A. 1679. in 4. Commendantur a G. C. Schellhammero, l.c. p. 258., Phil. Jac. Sachsis in *Append. Ampelographicae*, ad Lib. 2. *Secl.* 9., & Christ. Hellwichio (*eruditissimas* vocante) in *Prooemio* *Schediasmaticis* de ere, *Appendici* Ann. VII. & VIII. Dec. III. *Miscell. Acad. Nat. Curioforum* inserti, p. 147.

Epistola ad uxorem, cum ipsi Diss. suam de Margaritis offerret. Jenz 1660. in 4. (*V. P. II. Biblioth. Carpzov.* p. 46.)
Chymia in artis formam redacta, & VI. libris comprehensa, Jenz A. 1661., Genevz 1671., Francofurti 1675. & (juxta Merclini *Append. Lindenii renovati* p. 1093.) 1686. in 4. Breves Auctoris ad eam Notae, Disput. peculiari exhibitz, scorsim Jenz A. 1669. in 4. prodierunt. Edius quoque est, si Chr. Hendreichi *Pandectae Brandenburgicae* p. 421. fide merentur, D. Jac. Barneri, Elbingensis, Tr. de Vulgi in Chymia erroribus, secundum seriem capitum Chymiz Rolfinckianz elaboratus. Commendatur opus hoc Rolfinckia a Joh. Sig. Elsholzio (*eum, Chymiam in artis formam redigendo, universos ante se Didacticos superasse* pervasa), in *praefat.* Non enim Chymicorum, *Defiliatorum* curiose adjectorum, Joh. Dan. Majore (magno illud posterorum commodo in lucem esse missum censente) in *Diss.* de *Canceris* & *Serpentibus petrefactis* p. 32., ac Georg. Hier. Vellchio, in *Epist.* de *Scriptis suis*, sub finem *Bibliothecae latentis* & *promissae* Theod. Jansonii recula, p. 30. 31., ita scribente: *Pulcherrimus quidem Illustris Rolfinckii labor Chymiae in artis formam redactae. Sed multa sigillatim tetigisse non videtur, quorum vulgaris jaclantia est, & publica scientia esse debet. Defectum hunc ipse supplere voluit Vellchius in Censura sua Chymica affecta, de qua eadem Epistola, l.c., & Luca Schröckii Jun. (nihil illius, praeter Collectanea quaedam in *Lib. sextum Chymiae Rolfinckianae de non entibus Chymicis*, post obitum Vellchii inventum esse, testantur) *Memoria Welfchiana* p. 58., possunt consuli. Mercurios corporum, inter non entia Chymia, in libro hoc, a Rolfinckio relatus, acriter contra illum defendit Joh. Joach. Becherus, *Lib. I. Physicae subterraneae*, *Secl.* V., c. 3., p. 401-409., de toto etiam opere, *Lib. I., Secl.* IV., c. 1., p. 181., iniquius hoc ferre non veritus judicium: *Rolfinckius Jenensis, nescio quibus Aristotelicis alis, extra functionem suam, in Chymiam involavit, eoque in artis formam redigere voluit, sc. Aristotelicam. At quomodo turpiter Theologia larvetur, si Aristotelis Larva perfonetur, tam pessime quoque et cum Hermete convenit. Deinde in praefata artis forma nullas video rationes, nisi novum ordinem processus ponendi, & quod Graecos quosdam terminos rebus illis multis falsa pro veris, vera pro falsis, statuerit, non sine argumento nullius experientie.* D. G. Morhofius quoque, Chymiz secretis iusto studio, in *Praelectionibus Polyhistoricis* MSS., nostro, quod multas operationes Chymicas, quas veras esse consuet, & speciatim Mercurium metallorum, tanquam non entia, extraxerit, praejudiciis suis indulgens, succent fuit.*

Disp. de fluore albo Mulierum. Jenz 1661. in 4.
Comm. in Hippocratis Aphorismum I. Libri I., disputationi subiectus. Jenz 1662. in 4. A. J. Casp. Zeumero l.c. p. 40. perperam *Comm. in Hippocratem* vocatur.

Disp. de Syncope. Jenz 1662. in 4.
Disp. de Scabie. Jenz 1662. in 4.
Disp. Med. de Mola. Jenz 1662. in 4.
Disp. de Arthritide. Jenz 1663. in 4. (*V. Beugh.* p. 227.)
Disp. de Podagra, Resp. Aug. Henr. Falchius, Arnstadensis (*Prof. postea Med. Jenensi*). Jenz 1663. in 4.
Disp. de Chylificatione lxxa. Jenz 1663. in 4.

Ordo & methodus Partium generationi dicatarum fabricam, per Anatomen, cognoscendi, ad normam veterum & recentiorum scriptorum exarata. Praefixus est Applausus Epistolicus D. Ort. Sperlingii Sen., Medici Hamburgensis. Jenz 1664. in 4. Reculus *avarus* (nisi quod, sub finem *Partis I.*, p. 120., literz nominis initiales GVER, supersint) Francofurti A. 1684. in 4., sub novo hoc titulo: *Sacra Eleusinia patefacta, seu Tr. Anatomicus novus de Organorum, generationi dicatarum, structura admirabili in utroque sexu, veterum atque recentiorum hypothesebus & inventis accommodatus.* Postremz hujus editionis recensum Pet. Hælius (cui Autor fuit ignotus) exhibuit, in *Novellis Reip. Lit. Gallicae*, M. Jul. A. 1684., p. 535. 136., & hoc librum ornavit elogio: *L' Auteur de ce livre égayé fort cette matière, & on voit bien que le jeu lui plaît. On y trouve de l'érudition, & des remarques curieuses.*

Disp. de Enterocoele, five Hernia. Jenz 1664. in 4. (*V. Beugh.* p. 227.)
Disp. de lapide Bezoar. Jenz 1665. in 4. (*V. Beugh.* p. 227.)
Scrutinium Chymicum Vitrioli. Jenz 1666. in 4. (*Lipen. & Catal. Fogel.*)
Pyretologia, seu Disp. de febris in genere. Jenz 1666. in 4. (*V. Beugh.* p. 84.)
Disp. de Luc Venerca. Jenz 1666. in 4.
Liber de Purgantibus vegetabilibus, Sectionibus XV. absolutus, & Gvidoni Patino inscriptus. Jenz A. 1667. & 1684. in 4.
Disp. de Ebrietate & crapula. Jenz 1667. in 4. (*V. Beugh.* p. 227.)
Disp. de Quartana intermittente. Jenz 1667. in 4.
Disp. de Scrophulis, seu strumis. Jenz 1667. in 4. (*V. Beugh.* p. 168.)
Disp. de Phthisi. Jenz 1667. in 4.
Disp. de Diaria. Jenz 1668. in 4.

Disp. de curatione Afritis. Jenz 1668. in 4.

Ordo & methodus Medicinæ specialis consultatoris, *ως ἐν αἰσίου*, continens Confilia Medica, ad normam veterum & novorum dogmatum adornata. Jenz 1669. in 4., & (sub titulo *Confiliorum ac responſorum Medicorum*) Francofurti 1675. in 4. Editio antiquior anni 1665. vel 1666. Jenensis, a Beughemio, l.c. p. 226., & *Catalogis* aliquot, memorata, haud dubie est chimærica.

Ad Chymiam in artis formam redactam illustrandam Notæ breves, disputationi exposcit, Resp. Luca Schröckio Jun., Augustano (*patriæ postea Poliaro*). Jenz 1669. in 4.

Disp. de Ileo. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Gutta serena. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Ἀγρυπνία, seu pervigilio. Jenz 1669. in 4.

Disp. de Catarrho narium. Jenz 1669. in 4.

Non ens Chymicum, Mercurius metallorum & mineralium. Jenz 1670. in 4. Liber his (Athan. Kircheri inscriptus), una cum Utinis Udenii (*sive Mich. Kirſtenii*) *Non entibus Chymicis*, recusus est sub finem *Destillatorie curioſe* Joh. Sigism. Elsholtzii, Archiatri Brandeburgici, Berolini A. 1674. in 8., & Germanice quoque, cum Germanica illius versione, Noribergæ A. 1683. in 12. prodiit, teste *Catalogo nund. Lips.* A. 1683. *Autumn.* p. 14. Recensum ejus *Ephemeride VI. Erud. Ital.* A. 1678. exhiberi, docet Corn. a Beughem *Conspectu III. Apparatus ad Hist. Lit. noviss.* p. 291. Opusculum illi est Joh. Joach. Becheri *Experimentum Chymicum novum, quo artificialis & instantanea Metallorum generatio & transmutatio ad oculum demonstratur*, loco *Supplementi ad Lib. I. Physicæ subterraneæ, & Responsi ad D. Rolſſii schedas de non entitate Mercurii corporum*, Francofurti A. 1671. in 8. excusum, & cum *Physicæ subterraneæ*, Lipsiæ A. 1703. in 8. recusum.

De Vegetabilibus, plantis, suffruticibus, fruticibus & arboribus in genere, libri duo, Joh. Dan. Majori, Prof. Medico Kiloniensi, inscripti. Jenz 1670. & 1686. in 4. Excerptus ex his est Joh. Dan. Majoris *Catalogus plantarum, quarum mentio fit in Rolſſii Lib. I. & II. de Vegetabilibus, in gratiam prælectionum & demonstrationum Botanicarum adornatus*, Kiloniæ A. 1673. in 4. editus. G. C. Schelhammerus (*in Addit. ad Conringii Intro. in art. Med.* p. 335.) *librum eos vocat delicias hortensibus atque amenitatibus ita reſertum, ut in hortis ipsis versari, & prodeambulare per eorum areas & vineas, legentes sibi videri queant; nec multo post (p. 334.) elegantem libellum, ad Philoſophicam plantarum notitiam referendum.*

Disp. de Aphitis. Jenz 1672. in 4. (*Jipen. & Brühg.*)

Disp. de Dyſenteria maligna. Jenz 1672. in 4. (*V. Brühg.* p. 227.)

Disp. de Phrenitide. Jenz 1672. in 4. (*V. Brühg.* p. 114.)

Theatrum Præcticum, in quo omnes affectus, in Medicina speciali occurrentes, producuntur & examinantur; O. pus posthumum. Francofurti & Lipsiæ A. 1686. in 4.

Disputationes, in H. Wittenii *Dec. II. Memor. Med. renov.* p. 271., & T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1673., *Catalogis* quæ nonnullis, sine anni memoratæ indicio: 1. de Partu difficili; 2. de renum & vesicæ Calculo; 3. de Febre hæctica; 4. de Tertiaia intermittente; 5. de Synocho putrida; 6. de Mania; 7. de *Valore missarum*; 8. de Tussi; 9. de Febre petechiali; 10. de dolore dentium; 11. de Suppressionis menses; 12. de Fœtu; 13. de Vertiginis *δυσκρίσεις, πικρύνσεις & διαφύσεις*; 14. de Calculo; 15. de Variolis; 16. de Cardialgia. Quas inter septimæ, si Medica est, titulus monstrari aliquid videtur alere.

Programmata VIII. (quorum argumenta Vitæ nostræ jam indicavit historia), dissectionibus Anatomicis publicis, ab A. 1629. ad 1638., præmissa, aliæque complura Academica.

Epistola ad Thom. Bartholinum, *pro dedicatione Spicilegii ex Vasis Lymphaticis*, Eucharistica perbrevis, A. 1661. scripta, quæ in Bartholini *Centuria III. Epp. Med.*, Hamæ A. 1667. in 8. excusa, num. 26., p. 98. 99., adjectis (n. 27., p. 99-102.) hujus responsoris, prodiit.

II. ALIENA.

D. Zach. Brendelii Jun., Prof. Med. Jenensis, Chymia in artis formam redacta, & Prælectionibus publicis Philatriis, in Acad. Jenensi, communicata, ubi, præter methodum addiscendi *εγγυσιον*; Chymicas facillimam, & plurimorum medicamentorum correctionem, variis discursibus Chymici reperiuntur, quorum agmen claudit accurata Disquisitione de famosissima præparatione Auri potabilis. Ab Autore Jenz A. 1630. in 12. (*teste Lindani Libro I. de Scr. Med.* p. 617.) est edita, a Rolſſio autem revisa, & præfatione ornata, denuo ibidem A. 1641. in 8., Lugd. Bat. A. 1672. in 12., & (*juxta Beughemium* p. 43.), cum Joh. Beguini *Tyrocenio Chymico*, per Gerh. Blafium recensito, Amstelodami A. 1658. & 1669. in 12., prodiit.

D. Christoph. Schelhammeri Hamburg., Prof. Jen. Medici, Biga Dissertationum de Humoribus humani corporis posthuma, ab illo edita. Jenz 1652. in 4.

DISPUTATIONES MEDICÆ INAUGURALES, illo Præfide proposita.

Christ. Seb. Ayreii, Franci, de Phrenitide. Jenz 1632. in 4.

Victorini Gregorii, Weissenfeldensis, de Hydrope Asitæ. Jenz 1633. in 4.

Nath. Vogtii, Servestani, de Arthritis. Jenz 1635. in 4.

Georg. Chr. Gramanni, Meinungensis, de Melancholia. Jenz 1636. in 4.

Conr. Vict. Schneideri, Bitterfeldensis, Prof. Med. Wireb., de Pestilentis naturæ & curatione. Jenz 1636. in 4.

Ab. Birnbaumii, Alcanii, de Catarrho. Jenz 1637. in 4.

Joh. Georg. Henisii, Practici Cizensis, de Epilepsia. Jenz 1637. in 4.

Joh. Sam. Albini, Dresdensis, Practici Torgensis, de Plevritide. Jenz 1638. in 4.

Andr. Mackii, Archiatri Schwartzburgici, Decas Thematum miscellaneorum. Jenz 1638. in 4.

Gothoff. Mœbii, Prof. Med. Jen., de Cervina natura, usu & arcanis Hermeticis utilissimis. Jenz 1639. in 4.

Balth. Wildtmarkii, Thuringi, de Febre pestilentiali & maligna in genere. Jenz 1640. in 4.

Hieron. Bierlingii, Lipsiensis, de Scorbuto. Jenz 1640. in 4.

Joh. Georg. Waltheri, Lignicensis, Decas quæstionum Medicarum illustrium. Jenz 1640. in 4.

Tob. Matthæi, Odera Misnici, de Pestilentis naturæ & curatione. Jenz 1641. in 4.

Joh. Drawizii, Magdeburgensis, de Ichore ulcerum seroso (nom. *Glicidiasse*). Jenz 1642. in 4.

Henr. Steinmetzii, Hebergensis, de Suffocatione uterina. Jenz 1644. in 4.

Joh. Matthæi Nesteri, Culmbacensis, de Anorexia. Jenz 1649. in 4.

Frid. Hofmanni, Halensis, de Dyſenteria. Jenz 1651. in 4.

Christ. Era. Tarbii de Plica Polonica. Jenz 1658. in 4.

Herm. Andrex de dolore Colico. Jenz 1660. in 4.
Joh. Arn. Friderici, Altenburgerensis, Prof. Med. Jen., de Apoplexia. Jenz 1661. in 4.
Joh. Jacobi, Brunsvicensis, de Hydropse Ascite. Jenz 1662. & 1672. in 4.
Joh. Nicol. Ewaldi, Gothani, de *χλωμώδεις*, seu foedis Virginum coloribus. Jenz 1665. in 4.
Georg. Wolsf. Wedeli, Sprembergae Lufati, Prof. Med. Jen., de Pollutione nocturna. Jenz 1667. in 4.
Car. Schröteri, Zittaviensis, de Quartana intermittente. Jenz 1670. in 4.
Chr. Henr. Ruperti de Hydropse. Jenz 1672. in 4. (*V. Beigh. p. 231.*)
Andreas Perficke de Siti immoderata. Jenz 1673. in 4. (*V. Beigh. p. 201.*)

INEDITA.

Herbarium vivum, industria incomparabili, & ordine Remb. Dodonzi pulcherrimo, ab eo adornatum, decemque integris Voluminibus (*in fol.*) comprehensum, quod G. C. Schelhamerus, in *Catalogo plantarum horti sui variorum*, A. 1683. edito, p. 4., & in *Addit. ad Conringii Introd. in art. Med.* p. 334., ac Joh. Dan. Major (*variosum illud artis & naturae vocans pagnion*, Jenzque, aut in finitima aula Ducali Saxonica, tradens asservari), in *Memoria Horti Med. Kilom.*, p. 6. 7., commendat.

Opus Chirurgicum, de quo ita Schelhamerus in iisdem *Addit.* p. 404.: *Rolsincius, uti erat Chirurgus manu & ingenio praestantissimus & felicissimus, ita conscripserat etiam, in ea arte, opus absolutum, & ad editionem paratum, quod manibus plurimum versari, sed, ex peregrinatione rediit, post obitum ejus, frustra quæsi, furtiva manu sine dubio ablatum. Forte prodidit aliquando sub alieno nomine.*

Opus novum Anatomicum, *Dissertationes Anatomicas*, A. 1656. editas, longe auctiores, aliamque indutas formam, exhibens, de quo in illarum jam dictum est recensu.

Formulæ remedium pharmaceuticæ, Philatriis in privato communicatæ Collegio, quas Joh. Crusius, Medicus Slesvic., & alii, MSS. asservant.

Oratio de studii Botanici utilitate, qua hortum Medicum Jenensem d. 11. Jul. A. 1631. initiavit. V. M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensem* p. 927., & *Architectum Jenensem* c. 52., p. 633., c. 57., p. 718. 720. 721.

M. JOHANNES RÖLINGIUS, Lütkenburgi, Wagriz oppido (1), d. 23. Sept. A. 1634. natus, patrem habuit Liborium, prædiorum Comitatus Ranzovii Schmolensis, Hohenfeldensis, Holzgartensis & Hobygardenfis, inspektorum, matrem vero Margaretæ, cujus cognomen ignoratur. E. schola Lubecensi A. 1652. in Gymnasium Stettinense migravit, & ex isto, cum in Philologia pariter atque Philologia egregios, Joh. Micrælii & Henrici Scharvi ductu, fecisset progressus, A. 1656. in Academiâ Rostochiensem transiit, studique sacri hodegus Joh. Georg. Dorstheum ac Aug. Varenium, hospitem suum, auspicio elegit. Horas succisas Musis dicavit Poeticis, & successu quidem eo feliciore, quod & naturæ, dotes ipsi largit eximias, hæc deperiret instinctu, & Henr. Schvii ac Andr. Tscherningii, duorum peritissimorum, premeret vestigia, & currenti commilitonis præstantissimi, Dan. Georg. Morhofii, Pyralidis sui, exemplo calcar perpetuo adderetur. Horum ope prædiorum cum aliis plerosque Pieridum cultores longo post se reliquisset intervallo, post supremam Philosophiæ lauream, competitore Morhofio, præceptore utriusque communi Schvii applaudente (2), Rostochii reportatam, Simoni Dachtio, Vati cultissimo, in professione Academiæ Regionontanz Poetica, per Fridericum Wilhelmum, Electorem Brandenburgicum (cui & Carminis cujusdam elegantissimi lectione dotes ejus innotuerant), A. 1660. est subrogatus. Hanc, in Borussia, inter fausta Propemptici vernaculi, a Morhofio, quem amor vere ἐμψυχάλλει ipsi devinxerat, scripti (3), omnia atque encomia, proficiens, M. Majore A. 1661. *Dissertatione de Metro* auspiciatus est Poetico, eaq; fide & dexteritate administravit, ut Electori (a quo supremam etiam alumnorum suorum mensuramque communium ephoria illi est commissa), Collegis, bonisque omnibus, satisfaceret. Uxorem Regionontani duxit Mariam, Johannis Wegneri, Architecti & molarum Elechoralium directoris, filiam, XII. sibi enixam liberorum. Novem ex istis, & ipsam tandem conjugem, d. 20. Apr. A. 1679. extinctam, turbato naturæ ordine, vivus exultit, trigamque tantum filiorum reliquit superstitem, cum, quadrimestri vix clapsu, viduus, d. 25. Aug., eodem A. C. 1679., ætatis 45., orbi crudito, morte præmatura, inter eripetur, Musisque patrias priores atque Borussia in luctum ingentem conjiceret. Si enim longior, quam, paucissimis in Poesi, præsertim vernacula, jam secundus, mereri utique videbatur, usura illi vitæ obtigisset, vix dubitandum erat, quin palmam principibus ejusdem redditurus fuisset ambiguum. V. de illo *Programma* Regionontanum (cui nostra magnam partem debemus) *funebre*, Mich. Kongehlii, urbis Regionontanz Secretarii Kniphoviani, Odas duas in obitum ipsius uxorisque Germanicæ, Dantsici A. 1694., in illius Immergrünemdem Eypressenpauke, p. 117-124. 659-694., recufas, & Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1679.

ELOGIA.

Rektor Acad. Regionontanz, in *Programmate funebri*, ita de illo: *Ingenii ejus magnitudinem posteritas agnoscat, graties leget exaltatissima carmina, quæ cecinit innumera.*

D. G. Morhofius, in *Propemptico* jam laudato, multis verborum ambagibus ipsum, ejusque carmina (qvæ p. 112. *cedro esse digna, invidia autem temporisque injuria superiora*, judicat), celebravit, & in alio Epigrammate nuptiali (*P. I. Poem. Germ. p. 90.*), alterum illum salutavit Dactylum, cujus citare & erudite suavitatem arundo sua stridula minime sit æqvatur.

Joach. Fellerus (*in præfat. ad Versionem Meditationum D. Job. Gerbardi Sacrarum Metrico-Germanicam*, a Tob. Richtero concinnatam, & A. 1691. editam) ac Erdm. Neumeisterus (*in Diss. de Poet. Germ. p. 87.*) Vatum eum Germaniz vernaculorum accensent principibus.

Dan. Bährholtzi, Elbingensi, auditori suo, in Epigrammate vernaculo (4.), audit der Dichter Preing, dem keiner nicht mag gleichen, weil ihm Apollo längst geschenkt den ersten Sitz.

Mich. Kongehlio, in Oda funebri (*l. c. p. 118. 120.*), ein Pöcht der Dichter, des Preussischen Pindus Kron, und der Dichtkunst echter Sohn, der durch so viel nette Pöchter die gelehrte Welt erget, und ihm selbst ein mahl gekost, das kein Neid der Zeit röstet nieder; der da war, was Opitz, Kist, Flemming, Dach und Tscherning, waren.

- (1) Patris hujus, in *Programmate* non expressit funebri, notitiam M. Christoph. Krahe debeat relationi.
- (2) V. Henr. Schvii *Cassorem & Pollicem*, seu *Epithonema Heroicum ad Ralingium & Morbesium, Magistrum Poeseosque Professorem* A. 1600. creatos, in *Dissertationum Morhofii Academicarum*, jamdum A. 1600. editarum, *Appendice adnotica*, p. 6-72., recensum.
- (3) Legitur illud in Morhofii *Poematis Germanicis*, P. I., p. 111-119.
- (4) Legitur illud in Balthide, ubi den Obdachten Dreier am Besten vornehmen Prengtschiffen (ed. Bremæ A. 1677.), p. 227. 228.

SCRIPTA.

Ὀπνωναίη, Poemation Latinum, Rostochii, A. circiter 1659., in fol. editum, quo (utia Morhofio sum edoctus) fortem Cimbric, Suecorum tunc armis oppressa, miseram ac calamitosam deploravit. Confer de illo P. I. *Isagoges* nostrae ad Hist. Cimbr., c. 8., §. 9., p. 148.

Disp. de Metro Poetica, pro loco in Ord. Philos. proposita. Regiomonti 1661. in 4. Philosophice in naturam atque efficaciam metrorum ac rhythmorum inquirat.

Teutscher Oden sonderbares Buch von geistlichen Sachen. Regiomonti 1672. in 8. De hac Sylloge ita Morhofius in Unterrichte von der Teutschen Sprache und Poesie, P. II., c. 9., p. 432.: Herrn Rüdings, der mein lieber Freund gewesen, und uns gar zu frühe durch den Tod entzissen ist, seine geistliche Lieder, deren ein Theil herausgegangen, seyn voll tiefsinniger Einfälle, und führen eine gleichmässige Art bey sich, als die er jederzeit beliebte hat. Nec non P. III., c. 15., p. 713.: Herrn Rüdings seine geistliche Oden sind voll Tiefsinnigkeit, und an Erfindung reich.

Carmina alia Germanica, tum sigillatim edita, tum *avédoſa*, quæ junctim publicari Morhofius, l. c., P. II., c. 9., p. 432., verbis optavit sequentibus: Es ist zu beklagen, daß nicht alle seine Verse in ein vollständig Werk versamlet werden sollen, die fähig seyn unter die trefflichsten Geister dieser Zeit ihn zu setzen, und der Nachwelt vorzustellen.

(A. Lipenio, P. II. *Biblioth. Theol.* p. 326., memoratur Joh. Röllingii *Manuale sacrum*, oder Neuzengerichtetes geistliches Handbuch, so in 30. trostund lehrreiche Tractatein ist abgetheilet; in 24. excusum. An istud nostrum debeatur, *avédoſa* definiant.)

M. ANDREAS (PETRI fil.) ROMDORPHIUS, Cimber, A. 1605. natus, supremos Philosophiz honores Hafniae A. 1638. (quo studia juvenum aliquot in Acad. Sorana gubernabat nobilium), Brabevta Christ. Longomontano, Mathematico illustri, post VII. hujus de *Summo bono* *Σύμμετα* publice defensa, obtinuit. Scholz deinde in urbe Ripensi publiciz, ab A. 1630. ad 1640., fuit Rector, ac, sequenti novennio, templi ejusdem cathedralis Archidiaconus ac Canonicus. Obiit d. 29. Mart. A. C. 1649., ac ætatis 44., viduamque reliquit Dorotheam, M. Severini Velleji, Pastoris Ripensis, filiam, XI. hæcenus annorum conjugem, secundis D. Ludovico Pouchio, Medico & Canonico Ripensi, sociatam nuptis. Hac curante Epitaphium illi in Basilica erectum est Ripensi, cujus tumulique Epigraphæ non inelegantem, in Pet. Terpagrii *Inscriptionibus Ripensibus*, p. 24. 25. 58. 148., recitantur. In literis ejusdem ad me amicis *Theologus* vocatur & *Philologus* excellens, qui, ut statuta præ omnibus aliis urbis Ripensis præmiit, ita etiam eruditio. Confer de illo Pet. Resenii *Indicem Catalogi Biblioth. sue tertium*, & Henn. Wittenii T. II. *Diar. Biograph. Ser. XVII.*, p. 63.

Disp. miscellanea, theses Logicas, Metaphysicas, Physicas & Mathematicas, continens. Hafniae 1640. in 4. Decachordum Jubilium; de ter: Wandelg Jubilistod, ober vor Freisten, Jesu Christi, naaderige Jesel, gudigen fote stillt ubi ist trostliche Julelange. Hafniae A. 1668. in 8. Decas est Hymnorum in Christi incarnationem Danicorum, a Georgio Laurentii Aaskovio edita.

Prælectiones in Locos Theologicos, & Enarrationes in Epistolam posteriorem Petri, Johannisque secundam & tertiam, *avédoſa*, in Catalogo MSS. M. Joh. Pouchii memorata.

Commentarius five Paraphrasis in Apocalypsin MS., cujus editionem G. L. Aaskovius, in *Epistola Decachordi* ejus *dedicatoria*, optavit, ac Pet. Terpagrius, possessor, pollicetur. Ad hujus ductum Matthias Frisius Senior, Parochus Abelenis, concinnasse se fatetur *Tabulam suam Historie N. T. Apocalyptice synopticam*, Lüneburgi A. 1683. in fol. editam, ac supra p. 200. memoratam.

Conciones in Apocalypsin *avédoſa*, quas Aaskovius, l. c., luce iidem dignas censet publica.

Carmina non pauca Testimoniorumque scholastica, quæ *avédoſa* Cl. Terpagrius asservat.

ERICUS a RONNE, Hamburgensis, mercatoris, sibi cognominis (A. 1633. defuncti), filius, J. U. D. Altorfii A. 1664. creatus, & Romæ A. 1675. mortuus.

Disp. Inaug. de Proxenetis. Altorfii 1664. in 4. (*O. Sperl.*)

GERHARDUS ROOSE, Civis ab A. 1640. Hamburgensis, A. 1697. superstes.

Gründlicher Unterricht von dem ideo gewöhnlichen Gebrauche und Art der unachtsamen Rachebösen, darinn angerathen werden die grossen Fehler, warum dieselbe keine gungsame Wärme von sich geben, und wie solchen zu heissen sie: Samt deutlicher Vorstellung einer neuen Invention sehr vortheilhafter Rachebösen, welche mit wenigem Holze mehr Wärme geben, &c. Hamburgi A. 1695. in 4. Obscuritatis accusatur a Georg. Paschio, in *Inventis novantiquis*, A. 1700. reculis, 6. 7., p. 713. 714.

Appendix an den Unterricht, oder Ausföhrung und Gegenbericht auf einige Bedenckungen der Hamburgischen Bürger, gegen seine neue Inventions-Oefen. Hamb. 1697. in 4.

GERHARDUS ROOSE, Mennonitarum Altonavensium Ecclesiastes, a præcedenti, uti suspicor, diversus, Unschuld und Gegenbericht der also genannten Menschen, über die Beschuldigung, als ob sie von der aufrührerischen Münsterschen Drotte entsprossen; benebenst deren Glaubens-Bekantnisse, und Menno Simens Lebenslaufe. Ratzeburgi 1702. in 8.

M. NICOLAUS ROPERUS, Hamburgensis, Scholz Irzehoenis, circa A. 1662., Rector.

Disp. de Telluris, & quorumvis locorum, longitudine. Gryphisvaldiæ 1651. in 4.

Florilegium festivum, Germanice editum. Nordhulz. 1652. in 4. (*Cal.*)

Helleuchtender Spiegel der Liebe des himmlischen Bräutigams, und seiner Braut, der Christlichen Kirchen, aus dem Höben Liebe Salomons, in XCI Predigten der Gemeine zu Jechot vorgetragen. Jenz 1662. in 4.

DAVID RORARIUS, Rendesburgensis (1.) Hollarus, J. U. Doctor Heidelbergæ VIII. Kal. Maji A. 1581. cum quinque creatus competitoribus (2.), Protodactasterii Germaniz Spirensis, curizque Palatinatus supremæ, A. 1580. jam egit Advocatum (3.), & nuptius cum Elisabetha, Phil. Freundii, arcis Breuburgensis Præfecti, filia, Id. Aug. A. 1583. Heidelbergæ celebratis (4.). A. 1596. etiamnum superstes, non juris solum, Prætorisqve juris, peritia, sed vena quoque Poeticæ præstantia, inclauit.

Paschalis festi, tam veteris, quam novi, repetitio, carmine Heroico illustrata. Heidelbergæ 1578. in 4.

Carmen Heroicum in nuptias Caroli IX., Sveciz Principis hæreditarij, & Mariz, Ludovici, Electoris Palatini, filiz, genealogiam ac progeniem illustrissimarum familiarum continens. Heidelbergæ 1579. in 4.

Aulzum Principum Palatinorum & Ducum Bavariz, five Poema de illis heroicum, Eliz Reusneri *Operi Basilicæ Genealogico*

(1.) Rendesburgensem ipsemet se vocavit in *Ἐπιτάφιος* MS. ad *Eberh. Twissengimm.* (2.) V. *Carmina Gratulatoria amicorum.*

(3.) V. *Ἐπιτάφιος modo citatum.* (4.) V. Joh. Lauterbachii, Rectoris Heilbrunensis, & aliorum, *Epitaphia.*

Genealogico Catholico, Francofurti A. 1592. in fol. edito, insertum, & stirpi Carolinz (p. 230. ac seqq.) subjunctum. V. Mich. Hertzii P. IV. *Biblioth. Germanica*, lit. N. 1. a., & Phil. Jac. Speneri (sæpe istud allegantia) *Sylogon Genealogico-Historicam* p. 156. 157. & seqq.

Enchiridion Elegiacum, ad Eberh. Twestrengium, Hamburgensem, J. U. Lic., Spira in patriam A. 1580. remigrantem, exaratum, quod inter MSSa Bibliotheca Hamburgensis publica *archiducis* offendi.

Julii Clari, Patritii Alexandrini, Jcti clarissimi, & Philippi II., Regis Hispaniz, in provincia Mediolanensi, supremi Consiliarii & Regentis, Receptarum Sententiarum Opera omnia, quæ quidem hæcenus per Autorem in lucem fuit edita, in hac editione, pluribus in locis, haud contemnenda fide revivida. Accesserunt Additiones Hieron. Giacharii Lugiensis, item ejusdem Consilia ac responsa duo, nec non Animadversiones Manfredi Goveani & Joh. Gviotii, Jctorum. Omnia junctim edita, curante Dav. Rorario, Holstato, J. U. D., cujus Epistola ad Henr. Ranzovium, Cimbriz Proregem, dedicatoria (*Francofurti A. 1596. scripta*) præmittitur. Francofurti A. 1596. 1604. & 1613. in fol. Tres hæc *Sententiarum* Julii Clari *receptarum* (de quarum historia & laudibus Er. Mauriti Nomenclator Scriptorum *feudali*um, in *Volumine Dissertationum* ejus obviis, p. 665. 666., potest consuli) editiones Rorarianas præcessere Venetæ A. 1568. & 1570., ac Francofurtana A. 1572., subsecutæ autem sunt Francofurtana A. 1636., Lugdunenſis A. 1661., & Genevensis A. 1666., in fol. itidem publicatæ, & præter Additiones, prioribus jam adjectas, novis augmentis Joh. Bapt. Bajardi, Bernh. Rolignoli & Ant. Draghii, notisqve & animadversionibus Joh. Harprechii, locupletatæ. V. de illis Jos. Simleri *Bibliothecam* p. 438., de his autem Corn. a Beilghem *Bibliographiam Juridicam* p. 46.

GEORGII ROSA, Hamburgensis, Georgij, qui urbi a commentariis fuit, filius (1.), in Acad. Rostochiensis Dav. Chytræum & Valent. Schachtium (cujus Epistola ad illum gratulatoria, A. 1597. exarata, in Joh. Fechtii *Supplemento Hist. Eccl. Sec. XVI.* (2.) prodit), ab A. 1593., uti Chytræ ad commendatitiam Henr. Gareri docet responsoria (3.), ingenij atqve morum ejus deprædicans elegantiam, in studiis sacris habuit Præceptores. Inde illum, exeunte A. 1596., Argentiniæ, cum Chytræ ad Phil. Marbachium, Professore Theologum, systematicis profectum effe literis, & filiorum ab hoc suorum præfectum studiis, alia Chytræ ad eundem Marbachium Epistola, d. 20. Febr. A. 1597. scripta, & a Fechtio (4.) publicata, verbis testatur sequentibus: *Georg. Rosam, ingeniosissimum juvenem, a me quoque ad te literas habuisse arbitror, & filij tuis de tali viro, & studio, ut in ipso fore, fido & industrio, gratulor.* Argentina, post supremam Philosphiz lauream 6. Id. Mart. A. 1597. reportatam, & Oratorem de *Bello fugiendo*, quam Melch. Junius excuso commendavit Programmate, non multo post habitam, in Academiam Tubingenſem digressus, in hac, præter Licentiatæ Theologiz titulum, professionem Historiz ac Politicæ obtinuit ordinariam, & per annos aliquot administravit. Anno tandem 1605. e Svevia in Cimbriam revocatus, & Mart. Pletio in ædis Cathedralis Slesvicensis Pastoratu ductus Successor, hunc, cui, nondum quadragenarius, A. 1613., teste inscriptione lapidis in eodem templo sepulchralis Latina, d. 20. Dec., est immortalis. D. Christ. Sledano, conjugem autem Mariam, filiam Joh. Brentij Junioris, neptemqve Joh. Brentij Senioris, Theologorum Acad. Tubingenſis illustrium, Marco Lüdero, Consiliario Holstato, Præfectoque Hufenſi, quocum fecundas alia A. 1614. celebravit nuptias (5.), reliquit.

Theses de fide Abrahæ, veraqve ejus imitatione, Præfide D. Phil. Marbachio proposuit, Argentinz 1597. in 4.

Oratio de puero Jesu. Tubingæ 1604. in 8. (*O. Spert.*)

Oratio pro Jurisprudentia & Jurisconsultis. Tubingæ 1604. in 4.

HENRICUS ROSENBOHMIIUS, Dithmarſus, Samuelis, *supra* celebrandi, filius, *Parrisque Poematum ejus Latinorum primæ*, a se collectæ, ac in *libros III.* distinctæ, quæ Hamburgi A. 1634. in 8. prodit, editor.

SAMUEL ROSENBOHMIIUS (quem F. Taubmannus (6.) *μὴν Φεβρουαρίου* cognominis Græca *Rhododendrium*, Mart. autem Lipſius (7.) *perperam Joh. Rosenbornium*, appellavit) gente fuit Holstatus, ac forte Dithmarſus, annuquæ ætæ Christianiz 1567. (8.), & diem fecundum Martij (9.), natales habuit. Studiorum prima fundamenta scholæ debuit Hamburgensij (10.), ulterioria autem incrementa Academicis Witebergensij (in qua intra eodem cum Gvill. Alarido, V. C., vixit parietes (11.)), & Rostochienſi, A. 1594., uti amicorum testantur prompentina (12.), relicta. In patriam rediit, vici primùm in Dithmarſia Boreali Wesselsburenſis, ac deinde, uti ex Joach. Morſii *Albo didici æverdis*, in Elmshornenſis in Comitatu Pinnebergico, sacerdotium obtinuit, & ruris licet incola, Presbyterorum mullorum (quos Casp. Rodolph. Prof. Margvrgenſis, *pecora campi* appellare conſueverat (13.)) ruralium exemplo, otio ignavo obtorpescere, aut curis æconomicis commercisqve quæstuoſis Mulas poſthabere, noluit, sed studiis, & literis imprimis elegantioribus, non minori, quam antehac in Academicis, ardore vacavit ac diligentia. Librum *Analectorum* (quem *genium suum ingenique primum condum* appellabat) perpetuo ad manus habebat, & quicquid in scriptoribus, five antiquis, five recentioribus, selectionem observabat rerum ac phrasium, in istum apud inſtar sedulæ Congregationis, opeque Anthologiz hujus Musurum poſtea favos, quovis melle dulciores, effungebat (14.). Cum enim ad Pheſin natura eſſet factus, hanc inprimis deperit, nullumqve ferme sine ducta in studio illo Musico linea diem paſſus præterlabi, carmina conscriptis innumera, non trivialia, sed talia, quæ inventionis acumine, sermonis elegantia, metrorumqve concinnitate, ad Poetarum veterum aspirarent gloriam, & eruditorum quorumvis applausum provocarent. Paulus sane Melissus, eorum delectatus venustate, lauream ipsi Heidelbergæ, M. April. A. 1597., sponte transmiſit, hoc adjecto Epigrammate, *Poematis nostri præfixo Latinis*:

Qui sua victuris intexere nomina chartis,
Spe lætus famæ nobilioris, amat,
Cogitur in certe cunctis contendere nervis,
Ut punctum varij judicis omne ferat.
Rarus in hac robur Vates explorat arena:
Rarior est pugna victor honoris abis.

Tu vero, Holstæ, Samuel, flos integer oræ,
Digna canis Musis carmina, digna cedrat.
Inde tibi nomen vivace perennius erit,
Surget ad æthereæ picta theatra domus:
De Clario saltem purum bibe fante liquorem
Largius est capiti laurea texta tuo.

Nec minori eum profectui fuit affectu, quos metris subinde suis compellavit, sibiqve conciliavit, Jos. Scaliger, Justus Lipsius, Janus Douſa, Dom. Baudius, J. Gruterus, Dan. Heinſius, Pet. Scriverius, Thom. Segerhus, Joh. Wouvenius, Joh. Rodenburgius, Nicod. Frischlinus, Frid. Taubmannus, Æg. Hunnius, Joh. Huswedelius, Frid. Tilemanus, Ddd ddd d d 2 nus,

- (1.) V. Melch. Junij *Programma*, Orationi ejus de bello præmissum. (2.) p. 772. 773. (3.) V. illam inter *Epistolas Chytræanas* p. 827. 828. (4.) l. c. p. 770. (5.) V. M. Joh. Cröchelii *Sermones in exequiis Lüderi habiti*, lit. D. 4. a. (6.) in Carmine in laudem versum Rhododendrij, quod in *Melodestis*, *Lib. I. Epigramm.* p. 351., legitur. (7.) in *Biblioth. Philof.* (8.) V. Carmen ejus ad seipsum (*P. I. Poem.*, *Lib. I.*, p. 8.). in quo fe. A. 1597. reverentiam lauream reportasse testatur Poetiam. (9.) V. Elegos ejus in diem natalem, *ibid.* *Lib. III.*, p. 184. (10.) V. Phileus ad M. Ofæ. Dammannum, *ib. L. III.*, p. 208. (11.) V. Hendecasyllabos ad Alaridum, *ib. L. III.*, p. 104. (12.) V. *Carmina comitativa*, *Sum. Rosenbohmiæ consecrata*, quæ Rostochii A. 1594. in 8. (teste *Catalogo Biblioth. Lætkianæ* p. 121.) prodierunt. (13.) V. Ott. Melandij *T. II. Jecurum atqve seriorum*, n. 1., p. 4. 5. (14.) V. Carmen ipsius de libro suo *Analectorum*, *P. I. Poem.*, *Lib. I.*, p. 40.

mus, Dav. Herlicius, Barthol. Barts, Ad. Theod. Siberus, Henr. Gerlachius & Wilh. Alardus, Viri eruditionis fama, inter Belgas & Germanos, aliis quoque istis superiores. Nimirum archaismi studium sibi exprobatibus Elegos hōice, in fronte Sylloges Poematum posthumæ, opposuit Apologeticos:

*Lector, in his fursan dependes modica libellis,
Que sint prisca nimis, sive Latina minus,
Te censente; sed, oro, nigrum presigere Theta
Parce meis verbis, parce meis numeris.*

In vivis A. 1619. adhuc fuit Poeta tersissimus, quem, ab Ol. Borrichio licet in suo Vatum Latinorum præteritum recessu, ex augurio ipsius verisimo (!),

*Delius dudum stetit auspicato,
Ob lyre argutam resonantis artem;
Inter illustres animas Virorum
Morte carentium.*

E conjugē, Hardovici Langii, Parochi in Dithmaria Hemmenfis, filia, liberos aliquot sustulit (2.), hosque inter Samuelem, Vici Elmshornensis, post se, circa A. 1635., Pastorem (3.), & Heuricum, Sylloges Poematum posthumæ, quæ A. 1634. produit, editorem.

ELOGIA.

Pauli Melissi Epigramma Encomiasticum jam recitavimus.

Frid. Taubmannus (cujus aliud etiam Epigramma in carmina ejus Onomastico-Encomiasticum, in *Melodæsis*, Lib. I. Epigr., p. 361., legitur) eum, in *Schediasmaticis*, Lib. II. Epigr., p. 767., hoc compellavit hexasticho:

Immo, Rosenbomi, quod es esto (quod oculis ignem,

Aut nihil in curis est juvenile tuis?

Ille Prometheus aurea furta tubis?)

Ede tamen: videat Bataurum juvenilis Apollo,

Ede (nec atrepida) specimen juvenile pericli,

Heimfuis, Holsatis numen & esse suum.

(Confer ejusdem Taubmanni ad nostrum Epistolam, Carminaque Pauli Melissi, Domin. Baudii, Joach. Vagetti (natum Martie Martie Phobum eum salutantis) & Nicol. Langii, de illo & Poematibus ejus, encomiastica, A. 1612. in *Thyſtorum* edita Appendice.)

Thomæ Segethi Anagramma hoc Gallicum Poematum ejus Partis I. A. 1634. est præfixum:

*Samuel Rosenbom. * La Muse son ombre,
Le Gentil ROSENBOM, honneur du sacre nombre,
De LA MUSE est suivi, comme cors de SON OMBRE.*

Mich. Clenovius Junior Myrmecis suis tyrociniorum Poeticorum, A. 1614. editis, quædam in laudem ejus carmina, p. 50. 54. 56. 72., interuit, librumque Carminum adoptivorum, iisdem subjunctum, Elegia ipsi inscriptis peculiari, in qua ita compellatur:

*Nobile Dithmarsum decus, & spes una cohortis
Pierie, vatum fama, medulla Suphi, &c.*

Barth. Bilovius, Lib. V. *Anagramm.* f. 45. b., hoc nominis illius exhibet: *Samuel Rosenbomius; * En i Musarum fohles.*

D. G. Morhofius (*Orat. VIII.* p. 243.) illustribus eum orbis literati & Cimbria annumerat fideribus.

SCRIPTA EDITA.

Thalyſia, seu Floridorum Liber singularis, cum Epiphora Laureæ Melissæ: ad V. Cl. Frid. Taubmannum. Lugd. Bat. 1612. in 8. Recusa (teste G. M. Königi Biblioth. Vet. & nova), vel integra, vel aliqua sui parte, in *Deliciis Poetarum Germanorum*, Tomo V., p. 502. & seqq. Joach. Vagetti Carmen in illa Encomiasticum in *Decade Armatum philicorum*, Hamb. A. 1613. edita, n. 9., legitur.

Poematum variorum, piissimorum, svisissimorum, tersissimorum, Pars prima, libris tribus distincta, collecta & edita opera ac sumptibus Henrici filii, Hamburgi A. 1634., & (si Biblioth. Otzeliana Pars II. p. 325. fidem meretur) Groningæ A. 1638., in 8. Præfixa sunt Elegia Pauli Melissi, Thomæ Segethi, F. Taubmanni, Gvillh. Alardi, Joh. Huswedelii & Thomæ Rhædi, Scoti, metrica.

INEDITA.

Poemata ævædæ quæ amplurima, quorum Volumina aliquot ingentia Hamburgi A. 1631., apud fratrem Autoris, Davidem, delituisset Joach. Morſius, in *Albo suo MS. fol. 811.*, testatur. De illorum, prælo paratorum, multitudine, ita noster, in *Carmine ad semetipsum* (P. I. Poem., Lib. I., p. 9.), cecinit:

*Fecundo mea vena fluxu
Carmina fudit,
Mille quæ possent saturare cbaritas
Melle Musarum, modo negligentium
Non moraretur studium precendi
Chalcographorum
Appetens lucri gravis officina;*

Argumenta illorum & titulos, in Oda ad Christoph. Schwannmannum (ibid., Lib. II., p. 132-135.), bisce matris expressit:

*- - - - - Lyre
Diverſo strepitu nam vaga Pieris
Tirillat teneras, non sine peſtoris
Motu, sicut aures
Indefessa legentium.
Inspirata sacri numine Flaminis
Nunc pecana Dro cantas; amoribus
Nunc castis operata
Pangit carmina nuptiis;*

*Quod tamen tardat minime labores
Ingeni fetus numerosiores
Congerere, ampla
Mole in immensum cupidus volumen
Indies cogi: cumulantur Horri,
Nobiles longa serie ROSARUM
Pulchra comantum.*

*Commendans socii gaudia fœderis:
Læsum funeribus nunc faciens piis
Fœrales Hyacynthi
"A" As ingeminas notas.
Nunc optam facili materiem stylo
Dat divina libri pagina callisti:
Nunc festiva facessunt
Rerum inventa negotium,*

(1.) loco num. 2. pag. præc. citato. (2.) V. Carmen ejus ad socerum, P. I., Poem., Lib. III., p. 218. sup. (3.) V. Carmen, a quo hoc Scævici sacris Christoph. Schwannmanni, Studicii Buxtehudi, A. 1635. præfixum.

Est & quando gravi detonat inclyra

Heroum lituo facta celebrium

Cleio, tradita chartis,

Et tradenda peremibus.

Non gentilitii nominis immemor

Quodvis lemma mihi clarat opusculum:

Ruse ex his nobiles, quas ipse Georg. Lud. Frobenio, Typographo Hamburgensi, carmine peculiari (ibid., Lib. II., p. 124.) edendas obtulit, ac deinceps A. 1631. M. Joh. Adolphus Fabricius, Ecclesiastes Jacobus Hamburgensis (teste Joach. Morfio l. c.), asseravit, venusto hoc a Joh. Huswedelio, Prof. Rostochiensis, celebratz sunt Epigrammate, Part. I. Poematum pramisso:

Dicite, qui colitis Vates Heliconia Tempe,

Vidistis, vestrum quod magis ad genium

Jam dudum faceret? non hic mordacis aceti

Offundit vappam aut fellis amaritatem.

Nulla venit vibex calamo, nullumque flagellum.

Nulla quiritantis lacryma stigmatie.

Ni si forte Ruse fulgor prestrinxit ocellos:

Ab! parce ab! teneris livor amabo oculis.

Ilicet Invidie Medici collyria lippe;

Jam gemit, & limis lacruma inest oculis.

JOHANNES ADOLPHUS ROSMANNUS, Bordesholmiz Hollatorum d. 12. Febr. A. 1653., patre Eccardo, Praefecturæ Bordesholmensis subqz vltore, matre vero Anna, Reimari Kiekmanni filia, natus, Literis humanioribus in Gymnasio patrio atqve Lubecensi imbutus, ac Theologiae postea in Academiis Rostochiensis, Salana & Kiloniensi ab A. 1673. studiosus, M. Nov. A. 1683. æt. 30. Kilonii, in ædibus Fratr. Joh. Philippi, Jurisprud. Prof. Extraord. extinctus. Plura de eo V. in D. G. Morhofii Progr. Funebris, in Syntagmate *Orationum ac Programmata* (n. 16., p. 771-778.) recuso, & M. Joach. Gieslii Serm. funebri ex Phil. I. 21. Kilonii A. 1683. in 4. edito. Conf. Joh. Henr. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.*, p. 524-525.

Disp. de Univocis, ab eo conscripta, & Præfide M. Franc. Wolfio, Log. PP. defensa, Rost. 1674. in 4.

JOHANNES PHILIPPUS ROSMANN, Itzehoenfis (1.) iisdem, quibus frater modo laudatus, Joh. Adolphus, parentibus d. 29. Jun. A. 1642. natus, cum, e Gymnasio Bordesholmensi & Lubecensi dimissus, Juri, ab A. 1666., ad 1667., Giesliæ ac Leidæ dedisset operam, Galliamqve & Angliam lustrasset, in Acad. Kiloniensi, commendatione cognati sui, Joh. Ad. Kiekmanni, ministri aulæ Hollat.-Gottorpiensis primarii, A. 1667. Secretarii Academiæ officium, & A. 1672. Doctoris titulum, professionemqve Institutionum extraordinariam, obtinuit. Uxorem, Ursulam, Joach. Faustii, civis Kiloniensis, filiam, eodem A. 1672. ductam, duasqve sibi puellas enixam, cum A. 1680., M. April. expirasset, adeo immode licuit, ut bimestri tempore vix elapso, ipse etiam, anima vinculis corporis, nimia pingvedine laborantis, exfoluæ, d. 20. Jun., eodem A. C. 1680., ac ætatis 37., extingveretur. V. M. Joach. Gieslii, Pæf. Kilon., Sermonem exequialem in Joh. XIX. 24. Germanicum, Kilonii A. 1680. in 4. excusum, & D. G. Morhofii duo *Programmata* de vita ejus conjugisque funebria, in *Appendice Orationum Programmatica*, num. 51. & 52., p. 736-746., recusa, nec non Epigrammata in promotionem illius Doctoralem ac nuptias, *Libro II. Epigramm.* p. 12. 13., & in *Veneris novis* p. 43., obvia.

Disp. de Jure emphyteutico, Præfide D. Adr. Beeckertio a Thienen. Lugd. Bat. 1663. in 4.

Disp. Inaug. de Injuriis, & earum actionibus, Præfide D. Sam. Rachelio. Kilonii A. 1672. in 4.

MATTHIAS ROSTOCHIUS, Petri filius, Ripensis, ætis initio Canuriz in metropoli Fioniz Ottoniensi Ecclesiastes, & Pastor deinde ac Præpositus, in eadem insula, ab A. 1705., Middleartenfis, V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1705., p. 57.

SCRIPTA DANICA EDITA.

Gude Borns Christelige Børdsfisk ved hans Børds (Libellus de preparatione filiorum Dei ad mensam ejus, five S. Communionis), A. 1689. primum prodit, Ottonizqve A. 1694. in 8., & Hafniz A. 1697. in 12., est recusus.

Catechismus, ellex en ensidig, *Syns- og Kærlighedsstift, over de Son- og Hellige Dagers Evangeliste Færd*, five Erotemata in perichas dierum dominicorum ac festorum Evangelicas Danica. Hafniz 1699. in 8. Titulum integrum V. in N. L. *Lubec.*, M. Nov. A. 1699., p. 346-347. Recusa, addita simili Periocharum Epitolicarum explicatione, Hafniz 1721. in 4., teste Alb. Thura.

SCRIPTA DANICA INEDITA.

Lac Catecheticum, seu Quaestiones & responsiones Catecheticae.

Calendarium sacrum perpetuum, seu Exercitia pietatis quotidianæ in tabula.

Poema Danicum prolixum in laudem urbis patriz Ripensis, virorumqve ejus celebrium.

Lexici Danici ingentis, quod, circa A. 1698., a Viris eruditis compluribus, Christiani V., Regis, adornabatur auspiciis, pars aliqua, ab ipso, uti amicus me docuit, elaborata.

M. HERMANNUS ROVERUS, Patricius Hamburgensis, urbis patriz, ab A. 1528., Secretarius & Protonotarius, ac, ab A. 1540., Senator, per clare de civibus suis meritis, diversisque ad Reges Artcos, Convenus Protestantium Smalcaldiz A. 1535. & Brunsvici A. 1538. institutos, & Principes Germanicos, functus legationibus, ac die tandem nono Augusti (qvæ D. Cyriaco erat sacer) A. 1543. extinctus. V. de illo M. Joh. Ritzenbergii, Protonotarii Hamburg., Epitaphium ei scriptum, & *Virorum urbis Hamburgensis celebrium Epitaphii* (lit. F. 1. b.) insertum, Joh. Frederici Sen. *Encomion Hamburgi*, lit. A. 6. b., Ad. Trathigeri Jun. *Seriem Senat. Hamburg. Chronologicam* p. 28., Pet. Lambecii *Indicem Antorum, Libro II. Rer. Hamburg. adjectum*, & *Partem IV. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 8., §. 12., p. 46. 547.

ELOGIA.

Joh. Ritzenbergius, in *Epitaphio* modo laudato, his illum commendat elegis:

Mentis in hoc viguit vis atque industria tanta,

Posses in urbano quanta vigere viro.

Clarus & eximius multis virtutibus, atque

Ingenii propter plurima dona, fuit.

Dulciloquus inerat vis perasforia labris,

Est qualem Pyllis fama fuisse senis.

Hinc inter Reges pacem reparare sequestram

Elogio potuit, consiliisque suis.

Heu mihi! praesidium quantum republica nostra

Et decus hoc uno perdidit orba viro?

(1.) Teste *Disputationis Inaug. titulo. Programma funebre* de patris filiet.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Kee ee ee

Joh.

Joh. Frederus Sen., l. c., ita de illo:

*Hic a secretis vir prudensissimus urbi
Est nostrae, ingenii praeclens viribus ampli,
Omnis virtutis cumulata laude resurgens.
Huic studioforum rebus sunt nata juvenis
Pectora: nam doctos citius non procihi alter.*

Ad. Tractigero Juniori (l. c. p. 25.) audit ein feiner, gelahrter und geschickter Mann, der der Stadt Hamburg viel nützliche Dienste erwies.

SCRIPTUM SAXONICUM INEDITUM.

Berechnisse derjenigen Personen, so im Rade zu Hamburg gewesen sind, denn se darinn sind getamen, und wenn se gestu-
ben; uth alten Reccellen, Stiften und Breven, tosamengebracht A. C. 1534. Catalogo huic Senatus Hamburgensis Chro-
nologico, quæ ab A. C. 1160. auspiciatus ad A. 1534. perduxit, præfixum est Epigramma M. Joh. Ritzenbergii enco-
miasticum, in *Epitaphiis* etiam hujus *Hamburgensibus*, l. i. a. b., obviunt. Tria illius in Biblioth. publica Hamburg-
ensi MSSta evolvi, quorum primum solum Röveri indicem exhibet, alterum autem a Joh. Mollero, Hamburgensi, J.
U. D. & Joh. Adolphi, Ducis Holst., Confilario, ad A. 1610., ac tertium ab Anonymo ad A. 1630., sunt continuata.
Post istos eandem (quam circa antiquiora sunt secuti tempora) ulterius pertexuerunt, ad A. 1663. Ad. Tractigero Jun.,
J. U. L. & Practicus Stadenfis, in *Serie Senatus Hamburgensis Chronologica*, Germanice Stadæ A. 1664. in 4. edita, ad
A. 1709. vero Gerh. Schröderus, J. U. D. & Consul Hamburgensis (passim errores illius emendans), in *Fastis Procon-
sularibus & Consularibus Hamburgensibus*, Hamburgi A. 1709. in fol. publicatis.

JOACHIMUS RÖVERUS, Hamburgensis, Petri Senatoris filius, J. U. D., A. 1678. defunctus,

Oratio de literarum utilitate, quæ tum omni, tum præsertim Martiali hoc tempore, ex iis redundat. Rostochii
1627. in 4.

Disp. Inaug. de Nuptiis. Argentinz 1635. in 4.

MARTINUS RÖVERUS, Hamburgensis, mercatoris sibi cognominis, ex Anna Alexandrina, Justii Varen-
dorpii, Præfecti Reinbeccensis, gnata, filius, d. 19. Mart. A. 1612. in lucem edius, ex Academiis Germanicis in Angli-
am, Galliam, Belgium, Italiam & Hispaniam, excurrit, Hamburgum, J. U. Licentiatu titulo apud externos imperato,
reverfus, Secretarii urbani spartam d. 25. Sept. A. 1650. obtinuit, & d. 23. Nov. A. C. 1657., ac ætatis 45., extinctus,
viduam, liberis ex ea quatuor susceptis, reliquit, quam decennio ante duxerat, Mariam, Jacobi Schlebuschii, Curato-
ris ædis Petrinæ, filiam, Gothardo Marquardo, Consuli Lubecensi, secundis postea sociatam nuptus, V. *Epicedia*, &
Joh. Alb. Fabricii *Catalogum Secretariorum urbis Hamburgensis*, P. I. *Memor. Hamburg. p. 190.*

Disp. de Furtis, Præfide D. Zach. Präfchenckio. Jenæ 1638. in 4.

PETRUS RÖVERUS Junior, Hamburgensis, Petri Senatoris filius, J. U. Lic., in ordinem d. 12. Nov. A.
1679. evehctus Senatorium, eodem, cum Scholarcham etiam ageret, d. 5. Aug. A. 1698., a civibus, ob crimen repe-
tundarum, motus, & 16000. multatus Imperialibus, sed a Legatis Cæsareis M. Majo A. 1709. loco suo restitutus, & se-
quenti 1710., d. 7. Mart., defunctus. Plura de illo V. in Joh. Frid. Wincleri *Programm. funebri* reculo A. 1715. in
Joh. Alb. Fabricii *Manissa Memor. Hamb. p. 342-313.*

Disp. Inaug. Juridica. Aurelia in 4.

Manissa Epistola; Scriptum adversus concives suos Apologeticum, A. 1699. editum, cui, anno eodem, ab An-
onymo Pet. Meieri, J. U. L. & Senatoris, hyperaspista opposita est die Notwendige Anzeige einiger falschen Aussagen
L. Pet. Rövers wider L. Pet. Meieri, in 4. excusa.

MARTINUS RUARUS, qui Esdræ Edzardo, Theologo Hamburgensi, ob Socinismum, per Anagramma co-
gnominis mutilati Hebraicum, mihi olim coram recitatum (*Kuar* = קוּר), maledictus audiebat & execrabilis, a Soci-
nianis, in commercio literarum secretorum, *ψαφάδες* nominis cryptica, *Aretius Crispinus* vocabatur (1.). A Dan.
Georg. Morhofio (2.) Dithmaris, & a Jac. Bernhardo, *Un Gentilhomme d' Holftein* eum appellante (3.), Nobiliss
Hollatis, perperam annumeratur. Crempz enim Stormarforum, uti filius parenti *ψαφάδες* me edocuit, A. 1688. est
natus, Petriq. Ruari Senioris, scholæ Crempsis, per annos XVI., ad fatalem usque 1594., Rectoris doctissimi, fuit
primogenitus. Fratres germanos habuit Joachimum, Med. D. & Electoris Brandeburgici Archiatrum (*Dominici Ana-
stasi Crispini* larva in commercio Socinianorum arcaniori gavissimum epistolico), & Petrum juniorem, Parochiz Bre-
denbergensis Pastorem, ad quos complures ipsius Epistolæ in harum supersunt *Centuriis* (4.), & nonnullæ quidem
(5.), in Socinismi, a nostro hausti, eos adducentes suspicionem. Studiorum quibus in Lyceis patrio ac Hamburgensi
vacavit, scholasticorum, & quæ istis successerunt, Academicorum, rationem ipsemet, in *Epistola ad Heinonem Vogle-
rum* (6.), hisce verbis exposuit: *Post pueritiam, non aliæ fere occupationes mee, aliquot deinde omnes fuisse, quam ut
per florentissimos Græciæ Latineque campos, instar apis, vagarer, non ut febriculosas aliquot observationes, ad Gram-
maticam pertinentes, colligerem, sed, ut stylum ad scribendum prosa versaque, nec minus linguam ad differendum,
formarem, animum vero præclaris vite præceptis imbuerem, & ad civile commercium subigerem ac prepararem. In
Hebraicis etiam, quorum sub Joh. Tarnovii vexillo tyrocinium felix nobis fuit, eoque progressus sum, ut nec in Rabi-
nitis plane sum hospes. Quin & Syriacæ Arabicæque rudimenta, sub Erpenio & Maronitis Parisiensibus, delibavi.
Lingvæ, ut ibidem testatur, Gallicæ, Italicæ & Polonicæ, ita, ut expedite his fermocinaretur, calluit, nullam Philo-
sophiz partem intactam reliquit, & in singulis, in sectarum omnium, tam veterum, quam recentium, placita liber-
time, nullus in magistris verba jurare addictus, inquisivit, plusculum tamen Philosphiz immortalis est civili, eumque
in finem jus, tum naturale, tum civile, scrutatus, & varia diversarum rerum publicarum instituta, partim ex historis,
partim in peregrinatione, observavit. Eruditionis hujus multiplex, sacre & profane, fundamenta solida in Acade-
miis jecit Germanicis Rostochienfi præsertim, Saxonice (in quibus A. 1610. est versatus (7.)), Argentinenfi, Tubin-
gensi, & quam reliquis prætulisse videtur, Altorfina. In hac anno 1611., uti literæ ad Joh. Kirchmannum (8.)
ostendunt, vixit, & lustrò interit, ad A. usque 1616., substitit, Familiariter illic tum alius Protesforibus, tum Ern.
Snero innouit, Med. Doctori, ejusdemque & Physices interpreti, Philosopho inter Germanos tunc omnium accur-
atissimo, sed promacho simul ac propagatori doctrinæ (qua, præter nostrum, Joh. Crellium etiam imbuir) Socinianæ
clande*

(1.) V. *Hannoverscopian* nostram, *Secl. III., c. 4., §. 1., p. 804.* (2.) *T. I. Polyhist., Lib. I., c. 24., p. 309.* (3.) in *Novis Reip. Lit. Gal-
cis, M. Jan. A. 1702., p. 50.* (4.) *Cent. I., n. 14, 15, 16., ac Cent. II., n. 11, & 19.* (5.) *Cent. II., n. 11, & 19.* (6.) *Cent. I., n. 17.*
(7.) V. *Cont. Ritterhusii* *Epist. ad Joh. Kirchmannum A. 1610.* scriptam, in *Append. Epistolarum Gudianarum, n. 171., p. 348.* (8.) *in
eodem Append. Epp. Gud., n. 189, 190, 191., p. 361-366.*

clandestino, de quo, præter Georg. Richter, Reip. Norberg. Confiliarii, Orationem, qva d. 30. Sept. A. 1612. extitit parentavit, funebrem (9.), Christoph. Sandius Junior, Socini eum affectis publice annumerare haud veritus (10.), & Thom. Crenius, de religione illius in partem utramque disputans (11.), consuli meretur. Is, uti aliis adolecentibus, quos ingenii commendabat præstantia, studiosis, ita & Ruaro, se accedenti, Socini de Bonis operibus, renatorum in hac vita perfectione, rationis in mysteriis scrutinio, ipsique Trinitate & Christi persona atque officio, dogmata paulatim cepit infundere, & cum hunc idcirco suam vitare observasset consuetudinem, tanto prelavit ambitiosius, alioquoque benigno, ne se ac contribules proderet, placavit. Ruarus, blandimentis delinitus, cum Gregorii Nysseni Sermonem quendam adversus Arianos κατ' ἑξῆς, Latine a se, fassu Conr. Rittershuf & Dav. Hoefscheli, translatum, edere pararet, a Sonero, quibus Socini doctrinam, Gregorianæ contrariam, rueretur argumentis, difficere voluit, ut, si refellendis iis par esset, Nysseni illa Orationi, addita refutatione, attexeret. Verum, cum, partim ex ore Soneri, partim e libris, ab eo suppediatis, omnia istuc pertinentia collegisset, res eum habuit eventum, ut ipsemet, argumenta Socino-Soneriana S. Lit. præsidio gaudere pervasus, post multas deliberationes, a Lutheranis ad Socinianos deficeret (12.). Mortuo A. 1612. Sonero, Ruarus, qui iuxta Præceptorum Jambis in obitum & Hendecasyllabis in tumulum defuncti venustissimis perfolvit, cætus in Acad. Altorfina Crypto-Sociniani factus, in locum ejus, antesignanus, *museum suum*, teste cujus verba recito, Mich. Piccarto (13.), *impietati isti commodavit, in quo & sacramento se invicem obstrinxerunt, & canam administrarunt, fed minime dominicam*. Detecto tandem A. 1616. hoc sodalicio, & studiosis, qui nomen illi dederant, reliquis, Wierbergam nonnulli, alii Helmstadium, alii Jenam, diffugerunt, Ruarus autem, *aucta*, Piccarto, amico veteri, iudice (14.), *eruditioe, sed non fama*, Argentinam concessit, & inde, eodem A. 1616., litteras Altorf ad Piccartum dedit apologeticas, rumoribus de se turburum in schola Altorfina Socinianorum Autore, per Germaniam sparso, oppositas (15.), in quibus huic (16.) *cum innocentia de puritate visus est contendere*. Joach. Peusichelium contra & Joh. Vogelium, Senatus Noribergensis alumnos, ab hoc, ob Socinifmum, carceri inclusos, & in isto ad palinodiam tandem adactos, eodem A. 1616., duabus epistolis prolixis, ad captivos exaratis (17.), in Heterodoxia Neophotiniana ulterius infutire, ac suis ad constantiam incentivis confirmare, non dubitavit. E ditione Noribergensi eum, ob Socini errores Altorfii sparfos, esse relegatum, præter Lipsienses (18.), Christoph. Hartknochius (19.) perhibet, ad Senatus Dantiscani provocans Epistolam (20.), qva Castellano is Cracoviensis, nostrum, ex aliquot jam ante Germanæ locis, ob molitiones suas, fuisse expulsum, retulit. Sed nec solum illud, nec præsentem, verum sponte jam digressum, Senatus Noribergensis A. 1616., Altorfio, tanquam *sacrorum desertorem, impietatis partiarium, & juvenum istius Altorfinae corruptorem* (21.), arcuit. Processum relegationis Piccartus, in Epist. ad Joh. Kirchmannum prid. Kal. Aug. A. 1616. data, ita descripsit (22.): *Prid. Kal. Jul., in ipso Academiæ natali & festivitate annua, in publico foro oppidi nostri, circumstante Amplissimo Scholarum ordine, & plerisque reip. nostræ Senatoribus, & præterea Corpore Academico, & magna baptismi caterva, peregrinorumque consursu, libri Photiniana infantia, reperti apud nostros male fœscinatos adolecentes, concremati sunt, interveniente voce præconis, qui impietatem illam deprecabatur, & omnes ejus fautores complicesque excessu, & ditione nostra excedere, serio jubebat, idque brevi*. In Holsatia, ob eandem apostasiam, hæreditate paterna, teste Morhofio (23.), excidit, multorumque, antea amicissimum, incurrit indignationem. Qvos inter Theod. Bussius, J. U. D. & Cellarius provinc. Slesvig. Holsaticus, cum in Socini eum caltra transiisse accepisset, in hæc verba, ut Mich. Piccarto, sua eadem facere haud verito (24.), est relatum, erupit: *Utinam Deus illum cito perdat! nisi eum hoc futurum esset, magnam stragem dabit: Ita in animas hominum influere novit, & quæ cupit, perfruat*. Nec Argentinæ, quo Altorfio, cum Ern. Lud. Burgthorffio, Equite Marchico (cujus studiis præerat, & ad quem aliquot ejus in *Centuriis* supersunt epistolæ), abierat, diu subsistere ipsi licuit. Tutores enim Burgthorffii, de illius edocti Socinifmo, res eum sibi suas habere mox jufferunt, ejusque magisterio cognatum subtraxerunt (25.). Argentorati, media anni 1616. ætate, digressus, Germaniam reliquam, Daniam, Angliam, Belgium, Italiam & Galliam, ituræ peragravit literario (26.), multosque in ipso, per annos complures continuato, viros dignitate & eruditione præstantes sibi conciliavit. A. 1618. Lugduni Batavorum perxit, sequenti autem 1619. e Batavia in Angliam trajecit, & in Academia aliquamdiu commemoratus Cantabrigiensi, professionem hujus Historici, a Fulcone Grevilio, Fisci regii Cancellario, recens fundatam, & perpetuo 100. librarum dotatam filario, sibi autem omnium primo, fassu Thomæ Rhædi, Jacobi I. Regis Secretarii, destinatam, ejusdemque literis, Londini XI. Kal. Febr. A. 1619. exaratis (27.), antequam eo advenisset, oblata, libertatis & sectæ suæ amore recusavit. De vocatione ista ipsemet. A. eod. 1619., Nicol. Dumlerum verbis edocuit sequentibus (28.): *De me privatim hoc habe, difficilem mihi in Angliâ constitutum fuisse contra tam validas preces, tot aurea promissa, quibus ipsi attinebat, ac propemodum deligabatur. Puto te intellexisse, quam splendidi mihi professio illi in Acad. Cantabrigiæ fuerit oblata. Ejus conditiones augentur supra modum, cum intellectum esset, me difficilem animum ad eam adijcere. Nam, ultra centum librarum stipendium, promittebatur mihi locus in Collegio aliquo honestissimus, unde tota vitæ ratio mihi gratis confitura erat: addebatur sibi privatim adolecentium quorundam instructioni suscipere vellem, posse me inde ad minimum circiter aliquid annuæ libras colligere, ita ut, ultra victum & cultum, & cetera, quæ hominis literati vitæ requirunt, omnia, quovis annis ad cæcæ, flores vestrales reditus modico redigere potuerim. — Vici tamen libertatis amor, qui quodammodo compedes illic parari videbam, in Gallia Lutetia noster aliquamdiu subsistit, & si fidem meretur Andr. Rivetus (29.), veneno illic Sociniano aliquos afflavit. Fuere, qui cum ipso Hug. Grotio ibidem esse conversatum, & hunc eruditorem xvi sui principem in caltra Socinianorum traduxisse, rumoribus sparserunt publicis, ac Morhofio propemodum pervasiverunt, ita de nostro scribenti (30.): *Primus certe fuisse creditur, qui Grotium in partes Socinianorum traxerit; ut vel inde ingenium hujus viri consicere possimus, qui tantus vir potuerit succumbere. Sed vanos fuisse rumores istos, ac quæ And. Rivetus & Jac. Laurentius his affluerunt, relationes, de Ruaro hospicio & convivio per Grotium Parisiis excepto,**

Eee ee ee 2

idem

- (9.) Recula est illa A. 1676., in Henn. Wittenii *Decade I. Memoria Medicorum renovata*, p. 18. & seqq. (10.) in *Biblioth. Antivivianorum*, p. 96. 97. (11.) P. V. *Animadvers. Philol. & Histor.*, c. 3., §. 8., p. 242-252. (12.) V. ipsius prolixam Apostasiam suæ historiam, in Epist. ad Joh. Hurnwedelium, Cent. II., n. 26., p. 172-176., & confer Mich. Piccarti Epist. ad J. Kirchmannum, 6. Kal. Maj. A. 1616, exarata, in *Append. Gudianarum*, n. 18., p. 251-256., ac Th. Crenii P. XVI. *Animadvers.*, p. 31-34. (13.) in Ep. ad J. Kirchmannum, prid. Kal. Aug. A. 1616. scripta, in *Append. Gudianarum*, n. 18., p. 256-257. (14.) loco num. 11. allegata. (15.) Superfluit illæ Cent. II. Epistolæ, num. 15. (16.) loco num. 12. citato. (17.) Leguntur hæc Cent. II. Ep. p. 10-15. 95-100. (18.) in *Actis Erud.*, M. Jan. A. 1692., p. 22. (19.) Lib. III. *Hist. Eccl. Præfatus vernacula*, c. 9., p. 818. 819. (20.) Cent. II. Ep. Ruari, n. 81., p. 194. (21.) V. Ruari ipsius Epist. ad Piccartum, Cent. II., n. 15. (22.) loco num. 13. citato, p. 257. (23.) T. I. *Polybist.*, Lib. I., c. 14., p. 300. (24.) in Ep. ad Kirchm., n. 12. citato, p. 250. (25.) V. eundem Piccarti Epistolam p. 256. (26.) V. ipsius Ep. 55. *Centuria II.*, & aliam ad G. J. Vossium, A. 1623. exarata, Cent. I. *adeptuarum*, Vossianis, Londini A. 1690. in fol. editis, adjectarum, n. 14. p. 22. 23. Lipsiensis item teste Hartknochium, locis n. 18. & 20. citatis. (27.) Legi hæc Rhædi literas, cum aliis ad Joach. Morfium ejusdem argumenti, in *Albo Morfianæ MS.*, f. 605. 606. (28.) Cent. I. Ep. 10. (29.) in *Examine Animadversarum Hug. Grotii*, Leidæ A. 1642. edito, p. 12. (30.) T. I. *Polybist.*, l. I., c. 24., p. 309. Conf. T. III., L. V., p. 68.

itaque mendaces, abunde Grotius, in Epistola ad Gvilelmum fratrem d. 23. Maji A. 1643. exarata (31.), evicti, ac Ruarum Parisiis sibi nunquam esse visum, sed Hamburgi tantum in aedibus Leonh. Sorgii, se convenisse, monuit. Colloquiorum Hamburgensium argumentum eidem, d. 4. Jun. A. 1639., hifce verbis exposuit (32.): *Cum Ruaro sepius collocutus sum. Defendi veteres sententias neque adeo, de satisfactione, de penis post banc vitam; ex S. Literis, ex consensu antiquitatis, ex ipsius, refutavi contrarias. De satisfactione ita mihi respondit, ut nihil admodum controversie relinquere. Fufius idem, bennio ante, d. 19. Dec. A. 1637., in literis ad Nicol. Reigersbergium, affinem (33.), enarraverat, disputationis sequentia subiungens historiz: *Certe non otiosus, neque penitendus, mihi in cum ipsi congruissimus fuit. - Confido, me apud ipsum profectis, si non quantum vellem, certe plus, quam facturi fuerant clamis convitiatoris. Literarum quoque commercio abstinere cur debuerim, non video, cum id beneficium etiam Paganis praestitisse videam eos, qui columnina Graece Ecclesiae fuerunt. Non mihi tanti est maligna curiositas, ut eas literas proferam: si tuberet, jam adspiceret, non illas quaestiones, propter quas Photinus, & Photini sectatores, male audiunt, sed quidvis unius uxoris vir apud Paulam, expellendus sit a communione, qui nuptias fecit legibus civilibus solis vetitis, & alia ejusmodi. Est vero Ruarus, propter vitam & consuetudinis lenitatem, in tanta apud Dantiscanos Reformatos gratia, ut quidam eorum, inter eos Andr. Contradi, liberos suos ad me, cum ipsius testimonio, miserini, quibus ego ita me comen facilemque praebeui, ut uberrimas mihi gratias & ipsi egerint, & ipsorum parentes. Ego vero ejus sum animi, ejusque instituti, mihi cum hominibus cunctis praecipue cum Christianis, quantumvis errantibus, necessitudinis aliquid putem intercedere, idque me, neque de his neque de illis, pigeat demonstrare. In Polonia tandem, ut libere sibi Socinianam liceret religionem profiteri, abiit, ac in Racoviensis scholae Recloratu Joh. Crellio, ad Pastoris munus evectus, successit (34.). Tanta autem scholae hujus Socinianae, triennio isto, vel quadriennio, quo ei praefuit, fama fuit & frequentia, ut plures expe. in illa, quam trecenti, equestris ordinis juvenes, non Unitarii tantum, sed & Pontifici ac Evangelici, erudirentur, quibus si filios civium urbanorum adicias, facile numerus discipulorum millenarius exurget (35.). Munere hoc scholastica Racoviensis (in quo Joach. Stegmannus Sen. Marchicus, illi est subrogatus (36.)), circa A. mihi 1623. (quo Francofurtum ad Viadrum, VIII. Id. Nov., literas ad Gerh. Joh. Vossium de Academia illius dedit Professoribus (37.)), se addidit, & in emporium Prussiae Gedanense habitatum concessit. Hic certe A. 1624. jam vivebat, quo Joh. Crellius, Antistes Racoviensis, amicusque ipsius intimus, prolixius eum d. 19. Jul. compellavit literis, a Thoma Crenio editis (38.), causamque immigrationis in istam Borussiae metropolin praecipuum verbum hifce (39.) detexit: *Frater meum germanum, si Dantisci ad nudandam futurus esset, tibi quoque commendatum habe, & si quid illi poteris de religione infillare, vel saltem ad veritatem penitus cognoscendam eum animare, id ut facias oro. Quoniam reorare nihil esset opus, qui hanc operam omnibus sponte tua praestas ac lubens, eamque ipsam ob causam istis locum ex futuris. Toto igitur caelo errat Henr. Kippingius, Racovia eum demum A. 1638., & Amstelodamum quidem, profugum discifcisse, sequenti tradens narratunculam (40.): *Dispersi A. 1638. Racoviensis castrum, Jonas Schlichtingius fuga se proripuit in Belgium, demum in Transylvaniam venit, & Claudiopolim permansit. Ruarus, amicus ejus, Amstelodami informare eum suum porro voluit. Dantisci enim, ab A. 1624. (in cuius locum a Chr. Hartknochio (41.) 1632., quo e patria, brevi salutatit inire, eodem rediit, (42.) perperam substituitur), ad A. usque 1643., per iustitiam quatuor, ducta ibidem A. 1633. conjuge, et commoratus, & non politica solum negotia, a Stanis. Koniepcolskio, Archistratego Polonico & Castellano Cracoviensi, Palatino Posnanienfi, aliisque Polonae magnatibus, suae commissa cura & fidei, dexteritate expedit insigni, sed doctrinam etiam Socinianam propagare, ac secum conversantibus infillare, nullo licet sacro functus munere (falso enim a Car. Ogerio (43.) Arianorum, circa A. 1635., Dantisci fuisse Pastorem perhibetur), nunquam non allaboravit. Hoc fine, duos hebdomadatim, modo in hoc, modo alio in loco, conventus hominum X. vel XII., maximam partem plebeiorum, clandestinos (poculo, ne religiosi, fed familiares, viderentur, semper praesente) instituit, ac, permixta singulis suam de religionis capitibus sententiam libere expromendi potestate, est moderatus, utriusque, in Epistola ad Eugenium, fufius eosdem describente (44.), testatur. Ad disputationem in Gymnasio publicam, ut theses propositas impugnaret, invitatus, Arianismum palam defendit, ac libros praetera Socinianorum, Racoviae excusos, multis distribuit, virisque, tum civitatis Dantiscanae, tum locorum aliorum, eruditis, operam in rarioribus conquirendis suam efflagitantibus, prompte infervit (45.). Hac librorum distributione, & eloquentia, in commendandis, quotiescunque cum eruditis etiam congregabatur, sacris sectae suae dogmatis, flexanima, quosdam, uti in Epistola ad Eugenium, refert, Viros in urbe Dantiscana doctos, moderatioris ingenii, etiam ex sacro ordine, permovit, ut dexteram illi fraternitatis junxerint, & se Socinianos, & sententiam ipsorum, nolle tristi ferire anathemate, finit falsi. Ceteris longe alia mens fuit Ecclesiasticis, quorum postulat Senatus ipsi, quo Socinismus inter cives diffeminatus. A. 1639. urbe interdidit, sola per hyemem proximam in eadem subsistendi concessa potestate. Intercessionibus tamen Stanis. Koniepcolski, Archistrategi Polonici, Sigismundi de Grudna, Palatini Califfensis, & Nobilitatis Evangelicae submontanae, pro ipso crebris est effectum, ut, sententiae executione dilata, urbem porro inhabitandi, si quicque in posterum vivens suos haud spargeret errores, potestas ei concederetur. Verum, cum, libertate contenti non contentus propriis, promissis haud stetit, sed dogmata sua alii perexisset infillare, quadriennio post, A. 1643., insuper habitis novis Koniepcolski, Christophorique Opalinfi & Gerh. Denhofi, provinciarum Posnanienfis ac Pomerellicae Palatinorum, aliorumque procerum Polonicorum, intercessionibus, urbe, una cum focero, Mart. Vossio, mercatore, Medicis duobus, Floriano Crusio & Dan. Zwickero, Ladebachio, civitatis Secretario, & Wernero Büttels, tonsore, in castra Socini traductis, coactus est emigrare (46.). Ejectus Strassinum se contulit, praedium Pauli Ivanici, viri nobilis, millarii Gedano tantum distans unico, inque isto, licet sacerdos non esset, caetus, qui vicina possitum civitate collegabatur, Sociniani Mystagogum reliquo vix tempore episcopi ac Concionatorem (quod Pastor ordinarius linguae hujus imperitus esset) Germanicum (47.). Eodem A. 1643., Koniepcolski patroni commendatione, ab Uladislo IV., Poloniae Rege, diplomate peculiari (48.), in *Servitorum* (quos vocant) sive ministrorum suorum receptus est numerum, omnibusque istorum iuribus, privilegiis & immunitatibus libere sc. ubivis commorandi, negotia exercendi, sacraque peragendi, coram****

- (31.) in Append. Voluminis Epistolae omniun, num. 614., p. 914. (32.) Ep. 456. ejusd. Appendicis, p. 882. (33.) in Volumine Epistolae, n. 380., p. 358. Locum integrum in W. E. Tenzelii *Dialogis mensuris Germanicis*, M. Mart. A. 1602., p. 252. 254. 255., etiam invenies, (34.) V. Sandii *Biblioth. Anti-Trinit.* p. 212., & subjunctam illi Anonymi Epistolam de vita Andr. Wislwanii p. 229. (35.) V. eandem Epistolam de Vita Wislwanii p. 230., & de discipulis Pontificis, Stanisli Lubienici *Historiam Reformationis Polonicae*, Lib. III. c. 12., p. 240. 241. (36.) V. Christoph. Sandium l. c. p. 139. (37.) Allegata haec jam num. 26. (38.) P. V. Annandae *Philol. & Hist.* c. 3., p. 252-262. (39.) p. 257. (40.) in Supplementis ad Joh. Perpi *Hist. Eccl. Praeface*, c. 6., p. 818. 819. (41.) V. Ruari Epistolam ad G. J. Vossium, Dantisci A. 1632. III. Kal. Oct. Idem, in Appendice *Vossianorum adnotata*, Cret. II., n. 160., p. 101. (42.) in *Itinerario Polonico*, p. 488. 489. (43.) Pet. Bizio T. II. *Didionarii Hist. & Crit.* P. II., p. 276. (44.) Cui l. Epistolae, n. 21. (45.) V. Hartknochium l. c., p. 85. 86. (46.) V. Ruari ipsius, Procerum Polonicorum, & Senatus Gedanensis, de gentibus hac relegatione, epistolae, Cret. II. Epistolae, num. 48-72., p. 224-262., obvias, Hartknochium l. c., Lipsienses in *Actis Erud.* M. Jan. A. 1682., p. 212. & Vinc. Fabricii Epistolam ad Henr. Vagetium A. 1651., exararam, in *Opp.* p. 378. 379. (47.) V. Anonymi Epistolae de vita Andr. Wislwanii, n. 24., citatam, p. 241., Hartknochium l. c. p. 819. 820., & Vinc. Fabricium l. c. (48.) Exhibebat Centuria Epp. ipsius *Secundae*, num. 27.

coram nullo autem, præter tribunal regium, causam dicendi iudicio, &c.), donatus, ac eadem etiam dignitate, isdemque prærogativis, a successore Uladisla, Joh. Casimiro, A. 1649., sub suo gaudere iussu imperio (49.). A. 1645. ab Unitariis Poloniz, una cum Jona Schlichtingio, ad Colloquium Irenicum Thuronienfem ablegatus (50.), in popularem suum, Georg. Calixtum, Theologum Acad. Juliz incomparabilem, ab Electore eodem missum Brandenburgico, illic incidit, Is, in primo cum Schlichtingio ipsoque congressu (cujus historia a Frid. Ulr. Calixto, filio, in *calce Disputationis de Deo & attributis divinis*, est exhibitā), sub Colloquio statim initium, idololatriz accusavit Socinianos, quod Christum, quem verum Deum esse negarent, cultu nihilominus, vero Deo soli debito, afficerent. Idem postea, ut a filio, modo laudato, per literas sum edoctus, Ruarum, aliquoties solum ad se reversum, in Ecclesijs, quæ defuerant, gremium reducere fluduit, & serio atque ardentem, cum invocatione nominis divini, ut, ratione salutis æternæ habita, ad istam & coetu reverteretur hæretico, est obtestatus, sed pertinaciam ejus, nec argumentis, nec monitis, superare potuit. Vivis tandem noster A. C. 1677. septuagenarius excessit, uti non tantum Christoph. Sandius (51.) & Henn. Witenius (52.) publice tradiderunt, sed filius etiam illius *quædam*; privatim me edocuit, Conjugem Dantisci A. 1633. (53.) elegit filiam Mart. Vossii, mercatoris, ob Socinismum urbe secum A. 1643. ejectionē, eandemque Senatoris Dantiscani nepem. Liberos ex hac sustulit complures, & quibus mihi tres innotuere filii, in Bataviam post parentis delati obitum, Martinus scilicet, Chymiatr Amstelodamensis, lectus Jac. Böhmi libris, in hujus affectarum castra, desertis Socinianis, transgressus, cui Vitam hanc paternam nonnulla, Frid. Breclingio interprete communicata, debere jam indicavi, Joachimus, Ecclesiæ Romanæ profelytus, qui, post editam A. 1677. *primam Epistolarum parentis Centuriam*, opusculis etiam aliquot propriis de Cultu Dei interno Belgico-rythmicis inclaruit, ac David, Typographus Amstelodamensis, posterioris *Epistolarum* paternarum *Centurie* editor.

Vir fuit Ruarum eruditione solida pariter atque omni-gena paucis ævi sui secundus, lingvarum Græcæ Latinæque (in quibus, & soluta oratione terse, & ligata splendide atque argute, scribendi artifex erat eximius), Hebrææ item, Germanicæ, Gallicæ, Italicæ & Polonicæ, peritissimus, in Philosophia universa, Historia & doctrina civili, cura veratiss exquissimissima, disputatorque subtilis & singulari iudicii acuratione præcellens. Ob dotes has ingenii egregias, virtutesque animi ac morum haud inferiores, ab ordinis literarū, ævo isto, non in Germania solum, sed & apud externos, principibus, sacra licet diversissima, Lutherana, Pontificia, Reformata, sectantibus (quorum notitiam *Epistolarum* suggerent *Centurie*), dignus amicitia sua & commercio iudicabatur literario. In Theologia partes quidem illius Christianiorum coetibus invasit est fecit, sed ob candorem nihilominus, & doctrinam in singulis literaturæ divini partibus præclaram, raramque animi moderationem, ab illorum etiam promachiis, Hug. Grotio, Georg. Calixto, Georg. Königio, Abr. Calovio, Marino Merfennio, Contr. Bergio, Steph. Curcellæo, aliisque pluribus, maximo habuit in pretio. In controversiis sacris, Socinianis alius longe minor fuit ac moderatio, imo, in articulo de Satisfactione Christi, sententia illorum, cum Jona Schlichtingio, post falsitatem ejus utrique Leidæ, a Simone Episcopo, in familiaribus offensam colloquiis, defensor (54.), & Grotio quoque (cujus verba supra recitavimus) teste, contraria, inter Christianos receptæ cæteros, *quædam*que. Circa sacra & de differentibus, quælibet Christianorum in religione sua salutis æternæ fieri posse compotem peritissimus, æquissimus de perpetuo præbuit, *eaque*, teste Joachimo hlio (55.), *simplicitate fidei Christianæ contentus, quæ clarissimis Scripturæ testimoniis, atque Symbolo Apostolico, est confirmata, præterea nihil ad salutem necessarium uris, nisi vitam ad mandata Christi pro viribus exactam*. Novatoribus sectæ suæ animosæ se opposuit, & hos inter Danieli præsertim Zwickero, fraternitatem cum Hussis, five fratibus Moravis, & bonorum communionem, duabus ad ipsum epistolis (56.), importune admodum, nec sine convitiis plurimis, A. 1654. urgere aggressus, sed tribus ejus responsoriis (57.), illam dissuadentibus, hanc vero acriter impugnantibus, parti styli vehementia castigata. Chiliasmos le favere, in *Epistola ad Philomathem* (58.), haud dissimulavit, ab aliis autem Fanaticorum erroribus animum, in duabus, ad Valent. Grünwaldum exaratis, ac ineptias hujus egregie resellentibus Enthusiasticas (59.), & prodidit alienissimum. Pietatis contra infatigat, & studii bonorum operum assidui, strenuus, in Epistolis ad fratres, Mich. Piccartum, aliosque amicos (60.), est ergodictos, nec ab exercitiis cultus divini, in iis, quæ *ad id opus* sunt, spontaneis exterioribus le abhorruisse, jejuniis suis, cui singulis Veneris diebus affiveverat, & carnis abstinentia, contra Mich. Critichii, isdem secum sacris addicti, censuras iniquiores, Pentate *Epistolarum* (61.) defensis, abunde demonstravit.

Vitæ ejus historiam, fuisse a nobis, tum ex Autoribus aliis, jam allegatis, tum & duabus præcipue *Epistolarum* ipsius *Centuriis*, expositam; breviori narratione persequuntur, præter *Isagogen* nostram ad *Hist. Cimbr.*, P. II., c. 5., §. 5., p. 106. 107., Christoph. Sandius Jun. in *Bibliotheca Antitrinitariorum*, p. 114. 115. 230. 241., Christoph. Hartknochius in *Historia Prussicæ Ecclesiastica vernacula*, Lib. III., c. 9., p. 218. 219. 225. 226., Liptienfies in *Actis Erud.*, M. Jan. A. 1683., p. 20. 21. & seqq., Pet. Bazilius (Sandium *Isagogen* nostram secutus) T. II. *Dictionary Historici & Critici*, P. II., p. 976. Edit. prime. & T. III., p. 269. 260. Edit. secunda, Joh. Franc. Buddeus T. IV. *Lexici Historici*, p. 311., & Gotfr. Arnoldus T. II. *Hist. Eccl.*, Lib. XVII., c. 13., p. 162.

Conferri etiam de illo possunt Abr. Calovius in *Socinismo confutato*, p. 1065. 1067. 1068., ac in *Indice Scriptorum Socinianorum, eadem præfæto*, Joh. Hornbeckius in *Summa Controrv.*, Lib. 2., p. 598., D. G. Morhofius in *Polybist.*, T. I., Lib. I., c. 24., p. 329., & T. III., Lib. V., c. 68., Matth. Zimmermannus in *Disp. Inaug. de Acceptione Socinianæ*, p. 25. 27. 32., Andr. Caroli in *Memorabilibus* Sec. XVII. *Ecclesiasticis*, T. II., Lib. VIII., c. 46., p. 158. 159. 160., Thom. Crenius P. V. *Animadvers. Philol. & Hist.*, c. 3., p. 248. 249., & M. Frid. Ern. Ketnerus in *Disp. de Unitariis, imprimis* Sec. XVII., Lipsiæ A. 1694. edita, §. 35. & 42.

Addantur Epistolæ ad illum Virorum eruditiorum, tum *Epistolarum* ipsius duabus insertæ *Centuriis*, de quibus in harum dicitur recensu, tum seorsim editæ, Joh. Crellii sc., Anstetis Racovienfis, una, Racovix d. 19. Jul. A. 1624. exarata, & a T. Crenio, l. c., p. 252. 262., exhibitæ, ac decem Hug. Grotii, in Syntagmate Grotianorum omnium Amstelodamensi A. 1687. publicatæ. Harum prima, Parisiis d. 10. Maji A. 1631. scripta, quæ amicitiam cum nostro contraxit (inter *Epistolas* etiam *Remonstrantium Ecclesiasticas*, a Phil. Limburgio A. 1684. iterum editas, n. 102., p. 764., occurrens, num. 282., p. 104., secunda (d. 19. Jan. A. 1632.), n. 288., p. 105., tertia Hamb. d. 2. Jul. A. 1633., n. 327., p. 116. 117., quarta, de morte Joh. Crellii & Q. nonnullis matrimonialibus (Hamb. d. 20. Aug. A. 1633.), n. 327., p. 116. 117., quinta (Hamb. d. 4. Jan. A. 1634.) de Baptismo Judæorum veterum, & Conjugio fide parentum consensu contracto, n. 336.,

- (49.) Diploma illius V. *ibid.*, Cent. II., n. 84. (50.) V. Vitam Stan. Labienicæ, ejus *Historia Reformationis Polonicæ præfixam*, (51.) in *Biblioth. Antitrinit.*, p. 224. (52.) T. I. *Diar. Biegr.* Sec. XVII., ad A. 1677. (53.) V. Hug. Grotii *Ep. 36. ad illum*, p. 121. 122. (54.) V. Phil. Limburgii *Vitam Sim. Episcopii*, p. 127. 130. (55.) In præf. *Centurie I. Epistolarum*, (56.) Cent. I. *Ep. Ruari*, num. 70. & 71. (57.) Cent. I., n. 71. 72. & 74. (58.) Cent. I., n. 100., p. 455. (59.) Cent. I., n. 5. & 7. (60.) Cent. II., n. 2. & 7. (61.) Cent. I., n. 92. 94. 96. 97., ubi singulis *Epistoliæ*, in iis consule, præmittuntur.

n. 336., p. 121, 122., sexta (d. 26. Febr. A. 1634.) n. 340., p. 123., septima, de Pythagora Judaizante & Esseis (d. 8. Febr. A. 1636.), n. 352., p. 216, 217., octava (d. 3. Aug. A. 1637.) n. 303., p. 348., nona (d. 5. Aug. A. 1638.) n. 298., p. 452., & decima (d. 7. Maji A. 1639.) n. 1166., p. 529, 530., in illo sunt obvix. De Thomæ Rhædi Epistola ad eum *enredo* se supra, num. 27. *Vite marginalis*, jam est dictum.

ELOGIA.

I. SOCINIANORUM.

Hier. Moscorovius, in Epist. ad eum (*Cent. I. n. 34.*), *admirabilem in eo divine veritatis proferenda ardorem, sinceritatem ingenii, judicijque dexteritatem, rara comitatem eruditione*, commendavit.

Joh. Crellio, in Epigraphæ Epistolæ modo laudatæ, *Vir audit doctrinæ & pietate clarissimus, Theologusque & Philosophus eximius.*

Autor Anonymus Epistolæ de vita Andr. Wiffovatii, Chr. Sandii Bibliothecæ Antirritariorum subjunxit, p. 227., eum inter lucida Ecclesiæ sue sidera, virosque pietate & doctrinæ præclaros, retulit, p. 229. autem Virum inclitum, & p. 230. Virum summum, salutavit.

II. ERUDITORUM, RELIGIONES ALIAS PROFESSORUM.

Hug. Grotii Epistolæ ad Nic. Reygersbergium verba, huc spectantia, in vita ejus jam recitavimus.

Conr. Rittershusius (in Epistolâ Joh. Kirchmanni A. 1610. exarata, in *Append. Gudianarum*, n. 175., p. 248.) ita de illo: *M. Ruarus, Hofstius, magnopere me sibi devinxit pulcherrimis & elegantissimis duabus Elegiis suis, quibus secundas nuptias meas exornavit. - Nuperrime & Saxonia ad me scripsit literas, eruditione, & amore mei singulari, refertas.*

Joh. Kirchmannus, in Epist. MS. ad Theod. Bußium, A. 1623. veterem eum amicum suum appellavit, a quo eruditionis solide laudem veritas ipsa non spreverit; in Carminè atque illum metris commendavit sequentibus:

Starcki, delicia novemavorum,
Parvis delicia, Ruare, Phæbi,
Quem Phæbus pariter, novemque nate,
Utrumque unanimi beant amore,
Donatque egregium sonare carmen.

Marinus Merseus, in Epist. ad eum (*Cent. I. n. 50.*), Parisiis ipsum primum audire omnium, qui Danicis degent, doctorem, testatur.

Joach. Morfius, in *Ep. dedic.*, Sim. Simonidæ Poematis A. 1619. præmissa, veterem eum vocavit suum, ac quantum est hominum fidissimum, familiarè, quem, ob ingenium sublime, judicium acerrimum, & variam atque recensitam eruditionem, olim veneratur a sit posteritas.

Vinc. Fabricius, Consul Gedanensis, in Epist. ad Henr. Vegetium A. 1653. scripta (in *Opp. p. 338. 339.*), ita de illo: *Ruarum fama ingenii & eruditionis, ante multos jam annos, auri celebrari. Vivit ruri, in prædio satis ameno, disflante ab hac urbe passibus 5000. Publicis scilicet Sociniane est mystagogus, eamque ob causam larem in hac urbe habere, a pluribus jam annis, per Scutum prohibitus.*

Joh. Weitzius, Rect. Gothanus, in Poemate gratulatorio ad Christoph. Colerum, Biblioth. Uratislaviensis præfectum, Poetis illum annumeravit Germanicus, Opitii secutis vestigia, quorum in corde lepos, Svadaque in ore, sedes.

D. G. Morhofius, T. I. Polybist., L. I. c. 24., p. 309., ita de illo: *M. Ruari, Dithmaris, Viri quidem doctissimi, sed Sociniani, Epistolæ in Batavia editæ sunt. - Erat vero ille Vir doctus, Græcæ Latinæque lingvæ scientissimus, ac præterea omnium illarum controversiarum, quæ Sociniani intercedenti cum Orthodoxis, præ aliis gnarus, disputator acutus, cui accedebat notitia antiquitatum sacrarum. Primus certe fuisse creditur, qui Grotium in partes Socinianorum traxerit, ut vel inde ingenium hujus viri concipere possimus, cui tantus vir potuerit succumbere. Misere tamen vixit, & paternam in Hofstia hereditate excidit, ob religionem legibus imperii vitatam. Conf. ejusd. Orat. VIII., p. 243., ubi illustribus orbis hierati & Cimbrici sacerdotibus annumeratur.*

Lipfensibus (in *Actis Erud.*, M. Jan. A. 1683., p. 20. 21.), & hos exscribens Andr. Carolo (in *Memorab. Eccl. Sac. XVII.*, T. II., l. 8., c. 46., p. 158.) Vir audit, exceptis scilicet suis, quæ Socini fuit, erroribus, sic satis probus, qui, ob summam eruditionem, & maximas ingenii dotes, non modo inter suos illustres obtinuit nomen, sed & magnis ubique viris, a religione ejus alloquin alienis, gratissimus vixit.

Abr. Calovio (in *Socinismo confutato p. 1066.*) Vir magni inter Socinianos nominis.

Frid. Ulr. Calixto (in *Vita ad pacem inter Protestantes*, P. II., c. XI., p. 218.) Vir & ingenio pollens, & eruditione haud vulgari munitus; nec non (in *Orat. de uberrimo Sæclorum proveniu*, A. 1695. edita, p. 25.) Vir, quanto eruditior, tanto in tuenda heresi pertinacior.

Gvilh. Saldeno (*Lib. I. de libris, & eorum usu ab abusu*, c. 7., p. 204.) Vir sane non indoctus.

Frid. Breclingio (in *Epist. ad amicum*) Ein moderater und sehr gelappter Mann, der nicht so streng gewesen, wie die rechten Sociniane.

Gottfr. Arnoldus (T. II. *Hist. Eccl.*, l. 17., c. 13., p. 162.) ob eruditionem & probitatem ingentem eum commendat.

SCRIPTA EDITA.

Notæ in Catechesin Ecclesiarum Polonicarum, unum Deum patrem, illiusque filium unigenitum, una cum Spiritu sancto, ex S. Scriptura consentientium, Racoviensem, a Val. Smalcio conscriptam, & ab Hier. Moscorovio Latine versam, insertæ editioni hujus a Joh. Crellio ac Jona Schlichtingio recognitæ, & dimidia amplius parte auctæ, una cum Schlichtingii Responsionibus quibusdam ad notas hæc Ruari, Irenopoli, sumptibus Frederici Theophili, post Ann. Dom. 1659. (five circa A. 1665.), in 8. Recusæ in editionibus per Andr. Wiffovatum recognitis, & notis etiam propriis illustratis, Stavropoli, per Evlogetum Philalethen, A. 1680. in 4., ac A. 1684. in 8., nec non, cum adjecta *Ethica Aristotelica & Christiana* Joh. Crellii, Cosmopoli (i. e. *Amstelodami*) A. 1681. in 4. Belgicæ illæ pariter atque responsiones Schlichtingianæ prodierunt, cum Versione Catechesos ejusdem Belgici, A. 1666. in 4. V. Chr. Sandii *Biblioth. Antirritar.* p. 100, 101, 105, 106, 114, 115, 117, 120, 131, 147., & Joh. Andr. Schmidii *Programmæ de Catechesi Racovinski*, Helmstadii A. 1707. in 4. editum.

Centuria prima Epistolarum Mart. Ruari selectarum, & his adjunctarum complurium, ab Eruditis aliis ad ipsum scriptarum, in quibus res magni in religione momenti, inter diversarum sententiarum atque scætarum homines, tractantur & examinantur. Subjunguntur Scriptum Ruari de Magistratu ad Dan. forte Brenium, & Rationes cur Ecclesiæ Roma-

Roma-

Romanæ affectu Unitariis non adeo deberent esse infensi; præmittitur autem Joachimi filii ad Lectorem præfatio, Amstelodami, apud Dav. Ruarum, Typographum, A. 1677. in 8. Exhibet illa Epistolæ Ruari ad Ern. Lud. Burgfortium, Joh. Crellium, Val. Grünwaldum, Joach. Peuschelium, Nic. Dümmlerum, Pet. Bertium, Joach. & Pet. Ruaros, fratres, Hein. Voglerum, Conr. Bergium, Frid. Schofferum, Henr. Hudemannum, Hug. Grotium, J. Grevinchovium, Abr. Calovium, Mar. Merfennium, Barthol. Nigrinum, Mich. Gittichium, J. Pelfium, Franc. Limburgium, Georg. Calixtum, Flor. Crufium, Dan. Zwicklerum, N. Mierzynium, Sam. & Joh. Nizaros, Rhenanum, Matth. Rhawum, Steph. Curcellzum, Vinc. Frisium, Eugenium & Philomathen *Προδυνάμεις*, ac quosdam Anonymos; nec non adoptivas Val. Grünwaldi, Pet. Bertii, Conr. Bergii, Hug. Grotii, Abr. Calovii, Mar. Merfenni, Mich. Gittichii, Franc. Limburgii, Dan. Zwickeri, Sam. & Joh. Nizarorum, ac Steph. Curcellæ, ad ipsum exaratas.

Centuria altera & ultima Epistolarum M. Ruari selectarum, nec non aliorum Illustrum, spectabilium doctorumque virorum, ad ipsum, vel ejus causa, scriptarum, a Dav. Ruaro, filio Autoris, cum sua præfatione, publicata Amstelod. A. 1681. in 8. Centuria hæc posterior (cujus recensum Historico-Encomiasticum, in *Adis Erud. Lipsiensibus*, M. Jan. A. 1683., p. 20-25., invenies) proprias Ruari fuffit Epistolæ ad E. L., Burgfortium, Joh. Cobium, Gabr. Conerdin- gium, Coqvum, Joh. Crellium, Fratres Transylvanos, Sigism. de Grudna, Joh. Huswedelium, Joh. Kuchmannum, Ku- roffium, Sam. & Joh. Nizaros, Mich. Piccartum, Joach. Peuschelium, J. Pelfium, Georg. Richterum, Matth. Rhawum, Joach. & Pet. Ruaros, Urr. Rudigerum, Chr. Rußlanovium, Pet. Riczicium, Senatam Gedanensem, Senatam Claudiopo- litanum, Jac. a Siennen, Val. Smalcium & Hein. Voglerum, alienas vero, ad ipsum, aut de ipso, scriptas, Conr. Bergii, Jac. Bongarsii, Dan. Brenii, Fr. Bethlenii, Flor. Crufii, Nic. Dümmleri, Joh. Huswedelii, Georg. Königii, Stanis. Konieci- polcii, Franc. Limburgii, Chr. Lubienicii, Chr. Martini, G. Meieri, Chr. & Lucz Opalinskiorum, Poemeri & D. Sapa- mæ. Epistolæ has Ruari nitidissimas, rerumque variarum, tum eruditius aliis, tum Theologis imprimis ac Historicis li- terariz studiosis, cognitum utillum ac jucundarum, copia lectoribus se commendaturas, Lipsiensis, magno eas cum eru- ditorum applausu exceptas esse addentes, l. c. p. 21. 22., hoc ornant elogio: *Multa continentur, quæ cuivis docto, tum ob styli elegantiam, tum rerum erudite cognoscendarum jucunditatem, eas facile commendant: siquidem, in iis, non Philo- sophus modo, Politicus & Historicus, sed & potissimum Theologus, invenit, quorum notitia cum forte antebac fugiebat. Commendant quoque easdem Gottfr. Arnoldus (rebus notatu dignis referas esse judicans) T. II. Hist. Eccl., L. XVII., c. 13., p. 162., & D. G. Morhofius, in Polyhistor, T. I., L. I., c. 24., p. 309., & T. III., L. V., p. 66.; loco priore hæc de illis subiungens monita: Multa in iis habentur, quæ ad historiam Socinianismi pertinent. Multæ illis sunt ad Gro- tium Epistolæ, quæ ipsum Socinianismi suspensum faciunt: multæ etiam ad alios Theologos, quas illi forte abesse inde velint.*

Epistolæ seorsim editæ:

1. Una ad Val. Grünwaldum, Dantisci Prid, Kal. Dec. A. 1632. scripta; inter *Epistolas Remonstrantium Ecclesiasticas*; curante Phil. Limburgio Amstelod. A. 1684. in f. recufas, n. 115., p. 771.
2. Tres ad Joh. Kirchmannum, Altorfii & Norbergæ A. 1611. ac 1612. exaratas; in *Appendice Epistolarum* Marqv. Gu- dii, Trajecti A. 1697. in 4. editarum, n. 189. 190. 191., p. 261-266.
3. Una ad Franc. Limburgium, Francofurti ad Viadrum M. Jul. A. 1620. scripta, & in *Centuriis* haud obvia; in Th. Crenii Parte V. *Animadversionum*, A. 1699. publicata, c. 3., §. 10., p. 262, 263, 264.
4. Dux ad Georg. Richterum, inter *Epistolas Richteri Selectas* (Norib. A. 1662. in 4.), p. 388-388. & sq.
5. Una ad Heinonem Voglerum, de studiis suis, sub finem *Divitiarum Poeticarum* Henr. Hudemanni, Hamburgi A. 1625. in 8. editarum.
6. Dux (qvæ in *Centuriis* desiderantur) ad Gerh. Joh. Voffium, una Francofurti ad Viadrum VIII. Id. Nov. A. 1623. (de Academiæ illius Professoribus), altera autem Dantisci III. Kal. Oct. A. 1632. scripta; inter *Clarorum Virorum ad Voffium Epistolas*, Voffianis, a Paulo Colomelio Londini A. 1690. in fol. editis, subjunctas, Cent. I., n. 54., p. 32. 33., & Cent. II., n. 160., p. 105.
7. Epistolæ de statu damnatorum, ad Abr. Calovium Gedano A. 1638. datæ, & *Centuria I.* obvix (qvæ in Chr. Sandii *Biblioth. Antitrim.* p. 27., typographi incuria, Mart. Bucero perperam tribuitur), Fragmentum; in Abr. Calovii *Socinismo confutato* p. 1067. 1068.

Carmina Latina varia, argutissima atque elegantissima, sigillatim diversis edita temporibus, & quibus mihi in- notuerunt:

1. Elegiæ dux in secundas Conr. Ritterhusii, Acad. Altorfinæ Jcti, nuptias, A. 1610. excusæ, de quibus judicium Rit- tershusii honorificum inter Autoris supra exhibitum est elogio.
  2. Jambi in obitum Ern. Soneri, Med. D. ac Prof. Altorhini, & Hendecasyllabi in ejusdem tumulum, A. 1612. scripti; & cum Georg. Richter *Or. funebri*, Sonero habita, impressi: & quibus illos Th. Crenius *Parti V. Animadvers.*, c. 3., p. 248. 249., hos autem Henn. Wittenius *Decadi I. Memor. Med. renov.* p. 37., inferuit.
  3. Carmina duo Encomiastica, Mich. Piccarti *Decadibus VI. Observationum Historico-Politicarum prioribus*, Am- bergæ A. 1613. editis, & *Organo Aristotelico in Q. q. & responsiones redactæ*, quod Lipliz eodem A. 1613. prodiit, præfixa.
  4. Scæzontes in Sim. Simonidis *Poemata*, a Joach. Morfio Leidæ A. 1619. edita, iis præmissi.
- Carmin Germanicum Alexandrinum, prolixum & haud invenustum, Henr. Hudemanni Emblematis Germani- cis, sub tit. des *Sinnstheiffers* A. 1626. in 8. excusis, subjunctum.

INEDITA ET AFFECTA.

Nova Bibliorum Versio, Lexiconque Biblicum, quæ illum editioni parasse Joach. Morfius, in *Albo suo MS.* fol. 719., testatur.

Analyses seu Conciones in varia S. Scripturæ loca. V. Chr. Sandii *Biblioth. Antitrim.* p. 115.

Annotations in Catechesin Racoviensem, ab editis diversæ. V. Sandium l. c. p. 114.

Anti-Botfacus, D. Joh. Botfacco, Theologo Gedanensi, oppositus, cujus ipsemet Cent. II. Ep. 98. mentionem injecit.

Historia sui temporis. V. Sandium l. c. p. 115.

Excerptorum liber. V. Sandium p. 115.

Epistolæ, in duabus illarum haud publicatæ Centuriis. V. Sand. p. 115. Harum unam, ad Joach. Morfium Altorfio missam, *αὐτογραφὸν* fatisque prolixam, cum Propemptico ad eundem, Britanniam aditum, Elegiaco, Leidæ A. 1618. exarato, in *Albo Morfii MS.*, quod V. C. Jac. a Mellen Lubecz æsservat, f. 719. 760. 761., reperi.

Scripta varia, tum Historica, tum Theologica, nullius conscientiam turbatura, sed ad mores solum corrigendos ac pietati

pietatem incitatura; quorum editionem Dav. Ruarus, ejus filius, A. 1681., in *prafat. fecunda Epistolarum Centuria*, a se fuisse expectari.

Gregorii Nysseni Sermo adversus Arianos καὶ ἡγεῖναι, Latine versus, quem, Altorfii vivens, A. 1611., cum notis, publicare voluit, uti in Vita ejus fufius est narratum.

Joh. Crellii, Franci, Anstilitis Sociniani Racoviensis, Opera posthuma, quæ Hugo Grotius, *Ep. 336.* ad nostrum, *p. 122.*, *avide se expectare* A. 1634. ei significavit, *eoque magis, quod a Ruaro judicata & limata fini proditura.*

FALSO ILLI TRIBUITUR.

Versio Germanica N. T. Sociniana Racoviensis, A. 1630. in s., sine Autoris, loci ac typographi, mentione, sub hoc publicata titulo: *Das Neue Testament; das ist: Alle Bücher des Neuen Bundes, welchen Gott durch Christum mit den Menschen gemacht hat; treulich aus dem Griechischen ins Deutsche überfetzt.* Hanc præter annotationem nonneminis in exemplo mihi viso & lecto MStam, illi asserunt Theod. Hackspanius, in *Elencho pseudonymorum* ejus, quem Interpreti errabundo, §. 72-77., inseruit, prolixo, ad aliorum, a quibus relatum sibi sit, obstericant *Ruaro eam prodidisse*, testimonium, §. 72., provocans, & Matth. Zimmermannus, in *Diff. Inaug. de Acceptatione Sociniana*, p. 27. & 31., sequenti, loco posteriore, censura eandem perstringens: *Sociniani, si verba S. Scripture sunt nimis clara, transponunt commata, textum novo modo distinguunt, quasdam voces subintelligunt, aliique modis sententiam corrumpunt, ut alium sensum, quem quis ne per se ipsum quidem somnare possit, eliciant. Et hoc est artificium Ruari & Felbingeri in suis versionibus.* At falli eos inde patet, quod Ruarus, nihil se adhuc in lucem edidisse publicam, A. 1641., duobus post hanc excusam lustris, in Epistola ad Marinum Merfennum (*Cent. I. n. 49.*), sit professus, & alius proinde Autor, circa quem eruditorum sententia discrepat, est quærendus. Joh. Sauberus Junior (*in Diss. ad initium Evangelii Johannis, a Macedonianis corruptum*, §. 12.) Valentino eam Smalcio, rumore fretus publico, vindicat. Christoph. Sandius contra, in *Biblioth. Amstirvini*, (Smalcio Versionem N. T. Polonicam Racoviensem, A. 1620. editam, deberi, *p. 94. & 104.*, testante), hanc a Joh. Crellio & Joach. Stegmanno Seniore, concinnatam esse, *p. 94. n. 6. & 133.*, perhibet. Cujus sententiam verba Epistolæ Crellii ipsius, ad Ruarum A. 1624. exaratz, & a Crenio P. V. *Animadvers.*, c. 3., editæ, confirmare videntur sequentia (*p. 258.*): *In N. T. Versione Germanica parum baldeus laboravi, neque vero multum laborare potui. Nunc quoque mihi aliquantum parco, dum servet Sirius. Agam tamen, Deo volente, quotidie aliquid. Editio tum ob correctionis tarditatem maturari non potest, tum ob summam non modo caritatem, sed inopiam etiam chartæ.* Nec difficile forte cum eadem conciliari poterit relatio Mart. Ruari junioris, filii nostri *ἐμπνευµα*, a quo, adornatam illam credi a Christoph. Ostorodo, ac *ὀνείρου* aliquot, revivam esse a tota societate, & in hac parente suo, tandemque præzatione a Crellio ornatam, A. 1684. scheda peculiari, Amstelodamo transmissa, sum edoctus. Confer de illa P. II. *Isagogæ* meæ ad *Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 5., *p. 107.*, Vinc. Placcii (hanc secuti) T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., *p. 441.*, Gust. Georg. Zeltneri, Theologi Altorfiani, *Diss. de novis Versionibus Bibliæ Germanicæ non temere vulgandis*, c. 1., §. 11., *p. 14. 15.*, & Jacobi le Long P. II. *Biblioth. sacræ*, c. 9., *p. 269.*

JOHANNES RUFFUS, scriptor ætatis mihi nondum exploratz.

Chronicon Lubecense ἀνέκδοτον, Saxonico conscriptum idiomate, quod ab Henr. Bangerto (*in Notis ad Helmodum*, *p. 157. 204. 496.*, & in *Indice Autorum prefato*), Paulo Neukrantzio (*in Exerc. de Havengo*, *p. 17.*) & Calp. Sigittario (*in Historia Bardovicensi*, c. 6., *p. 61.*), allegatur, ut *P. IV. Ifag. ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., *p. 431. 432.*, jam monuimus.

JACOBUS RUGE, Fanaticus e Ducatu oriundus Slesvicensis, mente, uti e Schedis ejus inscietis, τὰ δὲ εἰς molestis, eandemque cramben sæpius recoquentibus, colligo, forsitan motus, non Visiones solum divinas jactavit, ac in Principes, Clericos, horumque conjugum, ac jura Saxonica, vehementer est debaccachus, sed in literis etiam ad Jac. Fabricium, ἀνὰ δαξία ridicula, seipsum orbis Christiani Dominum, psevdomonarchiz Dæmonium victorem, luporum ac Pseudochristianorum Ephorum, Practicæque Theologiæ, juris & artium atque subtilitatum omnium, Syndicum, appellavit. Quid quod, Regem se Danic ac Ducem Hollatz fieri potuisse, & literarium cum principis orbis Monarchis exercere commercium, stolidè est gloriatus. In potestatem meam, & Bibliotheca Jac. Becceri, Advocati Hafniensis, sequentia ejus pervenere *ἐκδοτα* vernacula ἀνέκδοτα:

1. Beschreibung von der aufrichtigen Antichristlichen Tyranny, was fromme Christen in solchem Casu thun sollen. (4. pl. in f.).
2. Poema ejusdem argumenti rhythmicum, cujus titulus hic est: Ein geulich miraculum mundi, in Holstein passiret (7. pl. in f.).
3. Zwey Brieffe an M. Jac. Fabricium, Fürstl. Holsteinschen Hofprediger, A. 1643. geschrieben (3. pl. in f.).

NICOLAUS RUGE, Eckernfördenfis, Ecclesiastes circa annum 1618. Slesvicensis.

Rostochii A. 1607. Respondentem egit in D. Christ. Sledani Diss. Theol. VIII. de Peccato, & XV. de Prædestinatione; it. in M. Pet. Hinckelmanni Disputat. de Baptismo.

Legi MStam Relationem ejus Epistolæ de Itinere Joh. Rhuelii, Conc. aul. Slesvicensis, in Pagos vicinos, se commite, A. 1615. factæ, & indecore atque lascive in isto per Rhuelium perpetratis, A. 1618., jussu superiorum, ni fallor, exaratum, sub titulo: *Wallfahrt zweyer geistlichen Wallbrüder in Angeln und was sich dabei zugetragen, vormalis nie gesehen, noch gehöret.*

RUTGERUS RULANDUS Junior, Hamburgensis, Rutg. Rulandi Senioris, Jcti perillustri, & Practicorum Germaniz sua ætate principis, *Tomo sequenti* fufius celebrandi, & Catharina Grevia, Regidii gnata, filius, d. 25. Aug. A. 1621. in lucem est editus. E patriz A. 1638. dimissus schola ac Gymnasio, Juris studio Witebergæ, Tübingæ & Argentinz (quæ Doctorem A. 1648. eum creavit), sequenti vacavit decennio, ac quatuor deinde annos itinere per Germaniam, Italiam, Galliam, Belgium & Britanniam, impendit literarium. Hamburgum A. 1652. reversus, inter Advocatos urbis brevit inclaruit, & ducta d. 24. Febr. A. 1659. uxore Margareta, Erasmi Wetkenii, J. U. Lti, filia, duas ex hac puellas, & filium sibi cognominem, J. U. Doctorem, sustulit. A. 1670. tandem, Prid. Kal. Sept., Syndicus patriz, in D. Broderii Pauli, Confulis, locum, electus, cum ter ad Christianum V., Danic Regem, & semel ad Georgium Wilhelmum, Ducem Brunsvico-Cellenfem, legatus abisset, phthisi d. 19. Maji A. C. 1675., ac ætatis 54., expiravit. V. D. Mich. Kirstenii (cui patriæ prudens audit Orator, *legum plenus scientia*) *Programma funebre*, A. 1710., *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, *p. 447-451.*, recusum, & Georg. Gressingeri *Epicedum Germanicum*, Joh. Math. Schneuberi, Prof. Argent., Carmen in promotionem ejus Doctorem in *Fasciculo Poematum illius*, *p. 47. 48.* legitur.

Conclusiones Inaugurales de Juramento purgationis. Argentinz 1648. in 4.

RUTGE-

RUTGERUS KULANDUS III., præcedentis filius, Hamburgensis, J. U. D., e cujus Bibliotheca Joh. Alb. Fabricius Gothofr. Vogtii, Th. Lic. & Scholz Hamburgensis Rectoris, *Thyſiaſterologium, ſeu Tr. de Veterum Chriſtianorum Altariis poſthumum*, A. 1709. edidit, ipſique inſcripſit. A. 1719., d. 13. Sept., patriz electus eſt Senator.

Diſp. Inaug. de Jure expellendi conductores ſingulari, quod ſucceſſoribus competit. Trajecti ad Rhenum 1690. in 4.

JOHANNES BALDUINUS RULL, Hamburgensis, J. U. D.

Diſp. Inaug. de Jure exportandi & importandi res in civitatem. Lugd. Bat. 1689. in 4.

CAJUS RUMOHR, Eques Holſatus, Toparcha hæreditarius Roſtenſis, Satrupholmſis, Hohenlitzenſis & Hanroviensis, Chriſtiani V., Regis Daniz (a quo, d. 5. Maji A. 1684., ordinis Eques creatus eſt Danebrgici (1.)), & Joh. Georgii III., Joh. Georgii IV., Fridericique Auguſti, Electorum Saxoniæ, Conſiliarius intimus ac provincialis; hoc uſus Symbolo: *Qvo ſata trahunt*. Superſtes fuit A. 1709.

Diſp. de Duello, ab ipſo conſcripta, & Præſide D. Wilh. Ludwello, hoſpiti ſuo, propoſita. Altorſii 1658. in 4. Erudita eſt, Hoſculiſque hiſtoriz Borealiſ exornata plurimis.

M. HENRICUS RUMPIUS, Hamburgensis, patre Johanne, ſericopola, ac matre Walpurgi Claenis, M. Auguſto A. 1561. natus; vividum adeo, numinis beneficio, nactus erat ingenium, ut tempus, quo alii balbutiunt, literarum jam elementis impenderet, ſpatiaque bonarum artium, adoleſcentiz ſtudia pueritiz rudimentis, curasque vires juvenutis, miſcens, ſemper anteverteret. Octodecim natus annos, lingvas Latinam, Græcam & Hebræam, literasque humaniores, egregie calluit, & in Acad. Witebergensem A. 1579. miſſus, plus illi intulit, quam plerique & ſcholis ſublimioribus referre ſolent. Præter Philoſophiam, cujus Magiſter illic A. 1582. eſt creatus, notiſſimamque privatim deinde alios imbut, lingvas ibidem Orientales, Hebræam, Chaldaeam, Syriacam & Arabicam, ductu Val. Schindleri, illarum Profeſſoris, ita feliciter addidit, ut Philologi poſtmodum in hac literatura acceſſerunt *εὐχέλους*, ſilmiſque, *illum parum ſortalisſi, ſuo tempore, in ſtudio Orientali non habuiſſe, certe nemini fuiſſe ſecundum*, afferere non dubitavit: Schindlerus ſane tantum illi tribuit, ut, ex tot, quos per 30. annos habuerat, auditoribus, ſoli huic ſuum *Grammaticæ Hebrææ Compendium* A. 1602. inſcripſerit, & paulo ante mortem, alteram ejusdem editionem ſuaſtorem curandam commiſſerit. Theologiæ poſtea, integro ſeptennio, partim Witebergæ, partim vero Roſtochi, eo vacavit ſuſceſſu, ut in Acad. deinceps Juliam delato oriſtus Theologicus Doctõris titulum plus ſemel, ſed, ob modeſtiam ipſius, in-caſſum, obtulerit. Decennio in Academiis tranſactõ Germanicis, Lugduno-Batavam A. 1589. adiit, & Joſ. Scaligerum, Dom. Baudium, aliosque Doctõres publicos, eruditionis atque indolis præſtantia ita ſibi conciliavit, ut toto vitæ tempore carus iſi fuerit, & abſens etiam plerorumque amicis ſubinde ſit compellatus episto-lis. E Batavia vero ſeſſo Lingvarum Græcæ & Hebræz in Academia Helmſtadienſi A. 1592. oblata eſt profeſſio, & præclare ab ipſo ſequenti adminiſtrata quinquennio. Hamburgum inde A. 1597. revocatus, focero ſuo, M. Johanni a Duthen, adhuc ſuperſti, in x-dis Johannæ Paſtoratu, d. 4. Sept. (quo a Joh. Schelhammero, Antiſtite Peririno, inaugurabatur), ſuſceſſit (2.), cum ipſi interim Helmſtadii, in L.L. Or. profeſſione, Val. Schindlerus, Præceptor, grata uſque ſubrogaretur vicitudine. Muneri Eccleſiaſtico Hamburgeni, a Senatu, d. 12. Mart. A. 1613., adjectum eſt ſcholaſticum eadem, quas Helmuſtadii juvenutis inſtillarat, lingvas, in Gymnaſio recens condito, docendi officium, quod d. 12. Aug., in panegyri inaugura-tionis iſtius ſoleni, erudita auſpiciis eſt oratione (3.). Utrique A. 1617. Vicaria Gymnaſii, poſt diſceſſum M. Jaci Fabricii, Rectoris, acceſſit gubernatio, ipſi atque Pet. Laurenbergio commiſſa, & ab ambobus, ad A. uſque 1620., quo M. Zach. Schefferus Rectoratum adiit, adminiſtrata (4.). Spartam hanc Gymnaſticam fide ac induſtria ornavit incomparabili, nec publice ſolum, in corona juvenum, imo Virorum etiam, qui, ad illum audiendum ac ſalutandum, e locis expe longe diſſitis adventabant, eruditorum, numeroſa, libros V. T. Hebræos, Poetasque Græcos, ſuis etiam quoti-dienſi, ut auditorum ſumptibus parceret, & Bibliotheca ſelectiſſima editos, erudite illuſtravit, ſed privata etiam quoti-die collegia, & gratis quidem (nullum enim *ιδωκον* poſtulabat) omnia, aperuit. Biduum inſuper, ſingulis ſeptima-nis, Judæis & Codice V. T. Hebræo erroris ſui convincendis, & ad Chriſtum convertendis, nec fine fruſcu, impendit. Aliquot enim gentis iſtus homines *αἰσυχῆτες*; hæ ejus Chriſtianos reddiderunt, & Doctõrem atque Præcticum Medi-cinæ ex eadem percelebrem, ad literas Græcas, Catois exemplo, in ſenectute, ut Chriſtianæ religionis fundamenta ac origines accuratius poſſet ſcrutari, addidit, permoverunt. Morum ejus ſanctimonia, humanitas, candor, modeſtia, *εὐſταθία* (qua motus Paſtoratum Hamburgensem Catharinæ, longe ſuo lautiorem, reculavit) plus quam vul-garis, & ab avaritiæ immunis contagio, manſuetudo, quæ vix unquam iraci eum eſt paſſa, incredibilis, diligentia in of-ficii curis pariter ac ſtudiis indeſſa, alizque virtutes, in ſuperſtite vobis deprædicatz publicis, a ſilio, in Vitz hiſto-ria, eximia autem in certaminibus ſacris moderatio, & in heterodoxos animi æqvitas, a Dom. Baudio, in Episto-la ad ipſum, cujus verba paulo poſt recitabimus, celebrantur. Liberalitatis in pauperes proſuſæ moribundus quoque ea ſpe-cimina edidit, ut plerique, a familiariz quippiam indonatum relinqueret, dubitaverint. Vegetam nactus valetudinem, nec ullis, niſi in prima infantia, per omnem vitam, morbis obnoxius, catarrho tandem pedis, & febris hunc ſubſucuz, ſenex, A. C. 1626., ætatisque 65., die 16. Auguſti (5.), ſuccubuit. Succellorem in officio habuit Eccleſiaſtico M. Joh. Turbanum, Hadelenſem, ſuum olim auditorem, ſuperſitemque reliquit ſilium, quem ex Anna uxore, M. Johannis a Duthen, Anteceſſoris gnata, ſuſtulera, tantum non poſthumum, Marcum, templi Cathedralis Vicarium. Hujus *Memoria*, cui noſtra debemus præſage, Parentis *vindicta*, ſchediaſma ſtylo exaratum elegantia, & cum præfixa ejus ima-gine, ſubjunctoque ſcriptorum Catalogo, Hamburgi, ſine anni mentione, in Henn. Wittenii autem *Cen-turia memoriæ Theologorum renovatæ* (quæ Francofurti A. 1685. prodiiit), *Decade VII.*, p. 185-192., reſucum, præ aliis de illo meretur conſuſi.

Conferri poſſunt, præter jam allegatos, Mich. Clenovii Jun. *Tyrocinorum Poeticorum Myrmecie* p. 29. 106., Mich. Kirſtenii *Programma Orationis Eberh. Anckelmanni, L. Hebr. Profeſſoris Hamburg., auſpicali* A. 1675. *premiſſum*, Joh. Alb. Fabricii *Parſi II. Memor. Hamburg.* p. 908. 909. 1066. 1067. 1068. 1071. 1072., M. Erdm. Uhſei *Vite Doctõrum Sec. XVI. & XVII. Eccleſiaſticarum Germanicæ* p. 903. 904., & *Iſagoge noſtra ad Hiſt. Cimbr.*, P. IV., c. 10., §. 26., p. 613. 618.

Inſcripſerunt illi Val. Schindlerus, L.L. Or. Prof. Witeb. & Helmuſt., *Compendium Grammat. Hebr.*, Witebergæ A. 1602. excuſum, & Joh. a Fuchte, Acad. Juliz Theologus, Didymi Alexandrini *Libroz III. de Spiritu Sancto*, Helmuſtadii A. 1614. in 8. a ſe editos.

(1.) V. Pet. Reſenii *Prolegomena Verſionis Nomocanonis Juciei Germanicæ Krabbiane* p. 14. (2.) V. Catal. M. Miniſtrorum Eccleſiæ Ham-burg. *ἀδελφῶν*. (3.) V. eundem Catalogum, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1066. 1067. 1071. (4.) V. Pet. Lambecii *Orationes* p. 69., & Fabricium l. c. p. 1067. 1068. Quorum ultimus perperam Rectoris cum vices A. 1626. & 1627. denuo tradidit obſiſſe, cum ante A. 1627. vivis jam exceſſerit. (5.) Diem hunc emortualem, a ſilio omiſſum, *Catalogus, num. 2. allegatus*, & Heen. Wittenius, T. I. *Dier. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1626., indicauit.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Ggg ggg ggg

Extant

Exstant etiam Epistolæ ad eum : 1. Joh. Caselli, quarum complures lucem publicam vidisse filius, in *Memoria parentis*, testatur ; 2. Dominici Baudii quinque, A. 1605. 1606. & 1608. scriptæ, in *Centuria Baudianarum tertia*, n. 12. 18. 19. 23. & 32., obvia ; præter quas tres alias prolixiores, momentique majores, ineditas apud se superuisse Rumpius Dan. Heinſio, in literis ad eum, infra allegandis, A. 1622. significavit ; 3. Joh. Wouwerii, Hamburgensis (cujus item plures *avide* delitescunt), una, A. 1603. exarata, quam *Centuria Epistoliarum illius prima, num. 35.*, exhibet.

ELOGIA.

Domin. Baudius eum, in Epistola d. 9. Maji A. 1606. exarata (*Cent. III., n. 19., p. 530.*), ita compellavit : *Vellem vocasso ferret, ut majori in re testari possem meam erga te benevolentiam dicam, an observanti nam. Nam, inter cetera ; ingenii doctrina, quæ doctus, valde fama, & sermone bonorum omnium, commendatur animi tui (in controversiis facis) æquitas & moderatio : quæ virtus rara repertu est inter homines tui muneris atque ordinis.*

D. Phil. Nicolai (in *Ep. dedic. Comm. de Christo omnipresente*) ita : *M. Dav. Wolderus, & M. Henr. Rumpius, domus lingvarum excellentibus præpollent.*

D. Joh. a Fuchte (in *Ep. dedic. librorum Didymi de Sp. S.*), ob antiquitatis Ecclesiasticæ studium atque æstimum, eum commendat.

Joh. Henr. Hottingerus (*P. I. Biblioth. Quadrupart., c. 6., p. 110. 111.*) nominibus illum accenset inter eruditos notis atque honoratis, quorum ipse Epistolas, in archivo privato, asservabat ineditas.

Mich. Kirſenius (in *Program. cit.*) ita de illo : *Professione L.L. Or., per 13. annos, præfuit Hamburgi, eo successu, ut recentis scholæ incrementa adjuvaret quam maxime, pro insigni pietate, eruditione & dexteritate, quæ in eo erant.*

Marcus Rumpius, filius, imagini parentis, Memoria ejus præfixit, hoc adjecit hexastichon :

*Vivus adhuc isſo genitor mihi spirat in æve,
Hunc vultum, hæc quondam, dum fuit, ora tulit ;
Qui Latio & doctis patriam contendit Athenis,
Quoque Oriens docuit præcipiente loqui ;
Cui mundi patuitque omnis sapientia cœli :
Hæc quod me puero debuit ille mori !*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Hægoge in lingvas Orientales primarias, imprimis Chaldaicam & Syriacam, cum præceptionum, per insigniora V. ac N. T. dicta, usu. Hamburgi 1614. in 8.

Carmen funebre Heroicum elegans in excessum Henr. Lampadii, Brunsvicensis Presbyterii Senioris, inter Epicedia reliqua, Lampadio scripta, & M. Joh. Gasmeri *Orationi de ejus vita ac obitu*, A. 1590. in 8. excusa, subjuncta, lit. c. 1. & 2., publicatum.

II. ALIENA.

Aristophanis Comoedia Plutus, cum Versione metrica Nicod. Frischlini, ad imitationem Plauti & Terentii comparata, Græco-Latine denuo edita. Hamburgi 1613. in 8.

Joch. Camerarii Hymni sacri, Græcis versibus reddit, ex *Disputatione de piis, catholicis & orthodoxis precibus excerpti*, & in usum Gymnasii Hamburgensis, cum præfatione editi. Accesserunt ejusdem Capita pietatis, & alia Patrum Græcorum elegantia opuscula. Hamb. 1613. in 8.

Valent. Schindleri Compendium Grammaticæ Hebrææ, quod Autor Witebergæ A. 1602. editum Rumpio inscripserat, & paulo ante mortem, autem emendatumque transmissit, ab eo, cum præfatione nova, denuo editum. Hamb. 1613. in 8.

Homeri Iliados Libri I. & II., Græce, cum versione metrica Helii Eobani Hefſi. Hamb. 1614. in 8.

Ejusdem Libri III. & IV., Græce, cum Versione metrica H. E. Hefſi. Hamb. 1617. in 8.

Ejusdem Liber IX., scorsim item (*teste filio in Memoria parentis*) editus.

Vaticinæ aliquot Biblica de Messia *Ἰσαΐας*, Hebræo-Latine, in usum *Φιλεσφῶν*, collecta, & in Gymnasio Hamburgensi propoliata. Hamb. 1615. in 8.

Aristophanis Comoedia *Ἐπίκην*, Græce, cum Versione Latina Quinti Septimii Florentis Christiani, Comicorum Latinorum styli imitata, eodemque versuum cum Græcis conscripta genere. Hamb. 1615. in 8.

Joh. Chrysostomi Homilia de liberorum educatione, Græce, in usum Gymn. Hamb., edita. Hamb. 1615. in 8.

Tryphiodori, Poetæ Ægyptii, Poema de excidio Trojæ, in quo pleraque belli Trojani *ἀπομνημόνευσε*, tanquam in epitome, exponuntur, Græce editum. Hamb. 1617. in 8.

Coluthi Thebani Lycopolitæ de raptu Helenæ, & Mufæ de Herone ac Leandro, Poemata, ab Hel. Eob. Hefſo, & Andr. Papio Gandensi, Latino carmine reddita ; Gr. & Lat. Hamb. 1617. in 8.

Euripidis Hecuba, Græce & Latine, ex versione Desid. Er. Roterodami, edita. Hamb. 1617. in 8.

Theocriti Syraculani Idyllia aliquot Græca, cum Versione metrica Hug. Grotii, Dan. Heinſii, Jsc. Mycilli & Helii Eob. Hefſi, in usum Gymn. Hamb. selecta. Hamb. 1617. in 8.

Historia Esther Hebræice, cum versione Latina Imman. Tremellii & Franc. Junii, scorsim, in usum G. H., edita. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Cyclops, Græce, cum Versione Latina Q. Sept. Flor. Christiani, editus. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Tragoedia, Iphigenia in Aulide, ab Er. Roterodamo Latine versa, & Londini A. 1519. excusa, nunc denuo Græco-Latine edita. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Medea, Græce, cum translatione Lat. metrica Georg. Buchananii, edita. Hamb. 1618. in 8.

Joh. Caselli Oratio pro arte Poetarum, cum præfatione edita. Hamb. 1618. in 8.

Euripidis Andromache, Græce, cum Versione Lat. Q. S. F. Christiani, edita. Hamb. 1619. in 8.

Aristophanis Comoedia *Σφῆρες*, seu Vespæ, Græce, cum versione Lat. metrica Q. S. F. Christiani, edita. Accessit Commentatiuncula de Comoediæ definitione, origine & divisione. Hamb. 1620. in 8.

INEDITA.

Opus contra Judæos prolixum atque egregium, quod ab ipso, ante mortem, ad umbilicum ferme fuisse perductum M. Joh. Turbanus, successor, amicique alii, filio retulerunt, cui nihil illius inter chartas paternas invenire licuit.

Grammatica Arabica, quam Autore, paucis ante obitum hebdomadibus, Hamburga, typis tunc destituta Arabicis, Lugdunum Batavorum, ut illic excuderetur, transmississe M. Georg. Buschius, Subrector Hamb., filium edocuit, cui nam illa fuerit commissa, quove deinceps pervenerit, ignarum. Mihi, in Volumine Epistoliarum ad Joh. Meursium inedito, per Zach. Lundium congesto, Epistola Rumpii ad Dan. Heinſium, A. jam 1622., integro ante obitum quadriennio, exarata, occurrit, in qua remitti sibi ab Heinſio postulavit *pagellas Arabicas, & MSSas, & editas, rudimenta*

menta linguae ejus, cum farragine exemplorum, continentes, A. 1618. Leidam ad ipsum, ut per Thom. Erpenium imprimerentur, & deinde *Isagogae fux in Ling. Chald. & Syriacam*, Hamburgi publicatae, subjungerentur, ablegatas.

Joh. Cafelii, aliorumque Virorum summorum, Belgarum cumprimis Anglorumque, & Rumpii, Epistolae mutuae, a filio hujus assertatae. Quibus, praeter modo laudatam nostram ad D. Heinsum, aliae etiam ejusdem aetatis, quas penes se superasse J. H. Hottingerus, *P.I. Biblioth. quadrip.*, c. 6., p. 110. 111., testatus est, possunt adjungi.

JOHANNES RUMPIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & Judicii in patria inferioris, circa A. 1700. (qvo Casp. Thurmanni *Bibliotheca Academica* ipsiusque est inscripta), Vice-Præf. invitatus deinde in Senatorium, d. 17. Febr. A. 1708., a plebe evectus ordinem, & d. 28. Maji A. C. 1718., ætatisque 53., extinctus.

Disp. Inaug. de Clausulis executivis. Heidelberg 1687. in 4. (*V. P. A. Lebmanni Hamb. Lit. A. 1701.*, p. 23.)

MARCUS RUMPIUS, Hamburgensis, Henrici (*supra celebrati*) filius tantum non (uti ipse testatur) posthumus, ædis in patria Cathedralis, ab A. 1664. (1.), Vicarius, A. 1688. superstes, & Evergetis suis ab Henn. Wittenio annumeratus literariis (2.).

Memoria M. Henr. Rumpii, Pastoris Hamburg., parentis sui, vindicata, & cum Imagine ejus, scriptorumque Catalogo, edita; Hamburgi, sine mentione anni, in 4. Recusa Francofurti A. 1685., in Henn. Wittenii *Centuria memoria Theologorum renovata*, Dec. VII., p. 885-892. Stylo scripta est eleganti.

VINCENTIUS RUMPIUS Senior, Hamburgensis, d. 17. Dec. A. 1637. natus, J. U. Licentiarius titulum Heidelberg. A. 1659. adeptus in Senatum patriz d. 8. Mart. A. 1675. admittus, filioque unico cognomine (*de quo statim dicetur*) e conjuge, Anna Maria, Pet. Lütkenii Sen., J. U. L. & Consulis, gnata, A. 1662. ducta, suscepto, d. 22. Apr. A. C. 1682., ætatis 45., mortuus. V. Joach. Henningii, *Correct. Hamb.*, & aliorum, *Epicedia*.

Disp. de Emptione & venditione, Præfide D. Henr. Dav. Cunone. Heidelberg 1658. in 4.

Disp. Inaug. de Litis contestatione, Præfide eodem. Heidelberg 1659. in 4.

VINCENTIUS RUMPIUS Junior, filius præcedentis unicus, J. U. Lic. & in patria civitate Hamburgensi Præfatus; Eberhardia Campen, J. U. L. & Senatoris, gener.

Disp. Inaug. de jure Retractus. Heidelberg 1688. in 4.

MARCUS RUNGIIUS, Parochus ruralis, in Sylva Ducatus Slesvicensis, quam vocant, Danica, Gettorpiensis, Corona triumphantium; *Geschieder Ritter Himmelstrome, oder Leichpredigt über Fr. Hedwig von Buchwald*, nnd ihm sein Sohn Friederich, auf Jac. L. 12. Slesvigz 1641. in 4.

S.

JOACHIMUS SAGER, scholæ in civitate Lubecensi trivialis Præceptor.

Rundbuch allerhand schöner Eschriphen. Lubecz 1608. in 4. V. *Catal. Nund. Francof. A. 1608. vern.* p. 36.

FRIDERICUS a SALLERN, Apenrada Cimber, J. U. C., Caroli Friderici, Ducis Holst., circa A. 1723.,

Quæstor & Cameræ Consiliarius.

Disp. Juris Ecclesiastici de jure precum publicarum, Præfide D. Justo Henningo Böhmero proposita. Halz 1705. in 4. Recensum ejus V. in *Novis Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1705., p. 332-336. Quæ in hac, ejusque Corollariis, Clericis parum grata passim occurrunt, illorumque autoritatem ac reditus imminuere posse videntur, frater ipsius, Georgius, eodem A. 1705., Rostochii, in *Disput. Jur.*, statim memorandæ, Corollariis, impugnare est aggressus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 355.

GEORGIUS a SALLERN, Apenrada Cimber, Theol. Cultor, & fratris modo laudati, uti jam dictum, antagonista.

Disp. de peccatis Heroum fidei eminentibus, Præfide D. Joh. Pet. Grünebergio proposita. Rostochii 1705. in 4. V. de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 335.

JOHANNES HENRICUS a SALLERN, Neomonaasteriensis Hofstus, anteqvam supremos Juris, quos Disputatione inaugurali Kilonii d. 15. Dec. A. 1698. ambiverat, honores reportaret, ob eadem commilitonibus, ibidem factam, A. 1699. ineunte patriam profugus reliquit. Venia deinde homicidii impetrata, in urbe Advocatum egit Slesvicensi, donec ipse etiam A. 1707., in itinere ad castra Svecica, Lipsiz vicina, jussu Ducis sui suscepto, violenta morte, sive a latronibus occisus, sive alio extinctus fatus, periret.

Oratio de laudibus ac virtutibus Friderici, Ducatus Slesvigo-Holstatici hæredis, ipso ejus natali, d. 18. Oct., recitata Kilonii 1694. in 4.

Disp. de Mitigatione pœnarum, favore matrimonii contracti, Præfide D. Joh. Kleinio proposita. Rostochii 1697. in 4. Recusa in Kleinii *Volumine Dissertationum Juridicarum*, Güttrövii A. 1706. in 4.

Disp. Inaug. de jure Immunitatis a vœtigalibus, certis personis competente, Præfide D. Sim. Henr. Mufro. Kilonii 1698. in 4. Recensum ejus V. in *Nov. Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1699., p. 26-27.

Epistola ad Joh. Pechlinum, Biblioth. Götterp. Præfatum, de parentis sui, D. Joh. Nicol. Pechlini, Consiliarii & Archiatri Hofstati, obitu. Slesvigz 1706. in fol.

CHRISTOPHORUS SANDINUS, Parochiz cujusdam ruralis Hofstati Ecclesiastes.

Über den Steinob, oder Gräblicher Bericht vom trostreichen Artikel der Auferstehung von den Todten. Lubecz 1614. in 12. Libellus Nobilibus aliquot Ranzovius inscriptus.

M. HENRICUS SANTMANNUS, Lubecz A. 1586. natus, laurea que Francofurti ad Viadrum A. 1609. ornatus Philosophica, templi in patria Ægidiani Diaconatum d. 22. Oct. A. 1612. obtinuit, ac, conjugio gemino tum D. Jac. Eberti, Professoris Acad. Francofurtanæ Theologi (3.), Henricique Mennii, Pastoris Lubecensis Ægidiani, filibus contracto, d. 25. Jun. A. C. 1639., ætatisque 54., Michaelæ filio (de quo mox dicetur) superstiti, vivis, uti Epicedia me docuerunt, excessit. Perperam enim, & a Jacobo a Mellen (4.) d. 23. Julii, & a Conrado ab Höveln (5.) anno 1630., obisse traditur. Imago ejus in templo Ægidiano superest (6.).

Triga Oracionum Panegyricarum: 1. *Αἰδουμένη* de incarnatione Christi; 2. *Ἐνδεδειγμένη* de fundatione & incrementis inclitæ Lubecz; 3. *Συνεβαλλυμένη*, an Erudito, an vero morum integritas, in demandandis officiis, potius

Ggg gg 2

fit

(1.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 651. (2.) in *Indice V. Tomi II. Diar. Biograph.* Sec. XVII. (3.) V. *Programma de Vita Eberti funebre*, & Joh. Christoph. Becmanni *Notitiam Acad. Francof.* p. 119. (4.) in *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, (5.) in *Bibliographia Lubec.* p. 145. (6.) Confer de illo Willichii Wethovii *Lit. II. Epigramm.* p. 16. b.

fit spectanda? pro gradu Philosophico Francofurti ad Viadrum habitæ, & ibidem editæ A. 1609. in 4. Secundam Joach. Morlius (1.) *elegans opus*. vocat.

Prognosticon Molaicum; das ist: Ein heilsicher, unveränderlicher, ewiger und nutzbarer Kirchen-Calender, auß Devt. XXVIII., ordentlich und vollkommen erkläret; in welchem vorhanden eine tröstliche Erquickung der möglich Frommen, und eine treubeherrige Warnung der Unbussfertigen. Lubecz 1614. in 4. Svecica ejus Versio, ab Arvido Johannis Tidero, Parocho Walsängens, concinnata, Holmiz A. 1622. in 8. prodit, teste Joh. Scheffero in *Svecica literata* p. 116.

Bußglocklein, in drey Predigten von Eheurng, Krieg und Pest, verfaßet. Lubecz 1628. in 8.
Victrix sati pietas, oder Bild und Vergleichnuß wider die Herzhafte Melancholie und Schwermuth, auß El. XL. 6. 7. 8. Lubecz 1629. in 4.

M. MICHAEL SANTMANNUS, Lubecensis, Henrici, modo memorati, filius, d. 16. Jan. A. 1625. in lucem editus, & d. 21. Sept. A. C. 1666., ætatis 42., in patria defunctus. V. Epicedia.

Trauriges Passions- und Tortur-Haus Jesu Christi, darinn die Marter-Instrumente, womit ihm Pein und Quaal angesetzt worden, gezeigt werden. Lubecz A. 1661. & 1682. in 8.

Cave Propheticum, oder Christenfügtiger Unterricht, wie ein Christe, in dieser grundbösen und falschen Welt, leben müsse, damit er nicht betrogen werde, auß Mich. VII. 5. 6. vortgesetzt. Lubecz 1662. & 1682. in 8.

ERASMUS SARTORIUS, Slesvicensis (2.), P. L. C., Musicus pariter atque Vates haud ignobilis, A. 1577. natus, vix decennis a Friderico, Duce Holsat-Gottorpensi, pueris aulæ suæ adscriptus est symphoniacis, ab hujus autem fratribus atque successoribus, Philippo & Johanne Adolpho, in Cantorum ejusdem coopertis numerum, & ab ultimo tandem, loco inter suos ei attributo alumnos, ad studia excolenda, in Bordscholmensi (cujus Organædum simul egit (3.)) Gymnasium, Academiæque Rostochiensis, ablegatus. Rostochii a Senatu Cantoris templi Mariani, chorique Directoris Musici, officium ei est commissum (4.), sed ab ipso A. 1604. cum eodem in urbe Hamburgensi munere permutatum. In hac, cum ingenio sibi omnes conciliasset faceto ac hilari, locumque etiam inter ædis cathedralis obtinuisse Vicarios (5.), hexagenarius tandem d. 17. Oct. A. 1637. (6.), decennio post nuptias secundas celebratas, expiravit. Musicæ veteris fuit tenacissimus, & contemptores hujus novaturientes, in artis suæ Institutionum Proæmio, acriter est infectatus. Joh. Adolphus Fabricius, Ecclesiastes Hamburgensis, hoc nominis eum commendavit anagrammate:

Erasmus Sartorius, Cantor. * Ars, virtus ac fors, me ornat;
Vinc. Fabricius autem, Consul Gedanensis, Epigrammate sequenti, Institutionibus ipsius præfixo Musici, & in Fabricianis recuso Poematis (7.) atque Operibus (8.):

*Felix autor & arbitror jocorum,
Invenire facietis disertus,
Blande vocis, Erasmus, architectus,
Artem, quam Polyhymnia magistra,
Quos Phæbo didicisti sonos magistro,
Proferet denique posterisque tradit:
Famam denique posterique rependunt.*

Vernitemporis, amoenissimi, commodissimi, illustrissimi, Laudatio, heroo pede scripta. Rostochii 1604. in 4.
Belligeramus; i. e. Historia belli exorti in regno Musico, in qua liberalis & non tetrici ingenii lector inveniet; quod tam prædilectum, quam delectare, possit. Hamburgi 1622. in 8. In eodem versatur argumento Pet. Laurembergii *Musomachia, seu Bellum Musicale, ante quinque lustra, in gratiam Ex. Sartorii, belligeratum, denovo autem institutum* & editum Rostoch. 1639. in 8.

Institutionum Musicarum tractatio nova & brevis, libris duobus comprehensa, quibus non tantum artis præcepta breviter & dilucide proponuntur, verum etiam pulcherrima Modorum Musicorum doctrina exhibetur, & exemplis illustratur. Præmittitur Oratio de Artis hujus inventoribus, præstantia & utilitate. Accedunt etiam Fugæ aliquot 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. vocum, in unisono, pro discipulis Scholæ Hamburgensis. Hamburgi 1635. in 8.

Scripta complura jocularia *avido*, & imprimis autem *Mortualium jocularumque opera*, jam absoluta, quæ in præfat. *Belligeramus* est pollicitus. E. quibus *Mortualia* ejus, seu *Epitaphia lepida & mirabilia*, a Joh. Starckio etiam, in Carmine *Belligeramus* eidem præfixo, metris hîc commendantur:

----- Non levis ars est
In tragicis etiam spargere posse jocos.

M. NICOLAUS SASSIUS, Hatherslebenfis, supremos Philosophiæ honores Hafniz A. 1639.; Bravetia Jac. Finckio, post *Disput.* hujus de Elementis defensam, adeptus, Pastor & Præpositus in Fonia Asnenfis, d. 19. Jul. A. 1665. defunctus; Vir Poesens, & Latinæ, & Germanicæ, amantissimus, V. *Indicem III. Catalogi Biblioth. Resenianæ*, & Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 109.

Carmen in natalem Filii Dei, & de lapsu humani generis, ejusque Institutione, Lubecz 1631. in 4. (M. C. K.)

Threnodia, memoriz Udalrici, Hæredis Norwagiz, Ducisque Slesv. & Holst. (Christiani IV., Regis Danie, filii), sacra, Hafniz 1633. in 4. In ea, nec artem, nec genus, desiderari, censet Ol. Borrichius, in *Diff. ult. de Poetis* p. 173.

Gratiarum actio pro immenso Dei beneficio veræ & sinceræ religionis, a D. Mart. Luthero prolata, five Carmen de hoc Elegiacum, die Martini A. 1633., in Acad. Hafn., recitatum. Hafn. in 4.

Threnodia & Epitaphium memoriz Henrici, Comitiss ab Holck, sacra, Hafn. 1634. in 4.
Epicedia & Epithalamia alia Latina, diversis edita temporibus.

Geistliche Neuheben- und Friedens-Gebende. Hafn. 1634. in 4. (M. C. K.)
Englische & Schilddacht, oder Lobgesang auf das H. Engelsfest. Hafn. 1635. in 4. (M. C. K.)

Historia des Lebens und Sterbens Jesu Christi. Hafniz 1637. in 4. (Id.)
ANDREAS SAURIUS, Scholæ Kiloniensis Cantor.

Herzhliche Glückwünschung an Christian Albert, Herzogen zu Holstein, als er die Erbhuldigungspflicht von seinen Untertanen empfieng, in einer Musicalischen harmonie von 7. 9. oder 14. Stimmen überreicht. Hamburgi 1661. in fol.

(Diversus ab eo est Andr. Saurius, Tragediarum scriptoribus a Pet. Resenio, in præfat. *Edde lit. e. 2. b.*, annumeratus, Chimæricus forsan, & ex Abrahamo Saurio effectus.)

JACO-
(1.) in *Alto MS.* f. 690. (2.) V. ejus *Belligeramus Musicum* p. 60. (3.) teste Mart. Coronzo Jun. in *Antiq. Bordscholmensibus MSS.* (4.) V. ipsius *Epist. dedec. Belligeramus Musici*, ad Joh. Frid., D. Hoff. (5.) V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Mémor. Hamburg.* p. 621. (6.) *Epist. Epistolis ad me Sperlingi ac Winckelii.* (7.) in *Libro Miscellanorum*, p. 147, edit. Leid. (8.) in eodem *Libro Miscell.* p. 65. ed. Lips.

JACOBUS SAXE, Eiderstadiensis, d. 4. Mart. A. 1563., patre Saxio Jacobi, aggerum maritimorum praefecto, natus, qui Tonningz A. 1610., per decennium jam exul, commorabatur, & hoc se erigebat Symbolo: *disces & doceris*. V. *Epist. dedic. opusculo sequenti* praevisam.

Kurze und förmliche Beschreibung des löblichen Eiderstädtischen Landes, so weitland von Casp. Hoyern, Stattem desselben, in Lat. Sprache ist aufgegeben, ist aber in die Deutsche überfetzt, und folgendes auch in seine Niederländische Rythmos componiret, von Jac. Saxen: *Sämt einer möglichen Vorrede vom Tode desselbigen Landes*. Hamburg 1610. in 8. Continetur: 1. Hoyeri Scriptum Latinum; 2. Saxii Versio illius Germanica *auslos*; 3. Ejusdem *Mißdencas* istius Saxonico-rythmica; 4. Ejusdem Rythmicalii complures Saxonici. Confer de illa *Partem III. Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr.* c. 2. §. 5. p. 245. 246.

JACOBUS SAXE secundus, Flensburgi d. 8. Dec. A. 1554., parentibus Petro, Cive primario, & Ingeburga, Mart. Svetundii, Senatoris, filia, natus, Scholz, in Ducatu Anhaltino, Cothenensis, ab A. 1577., per XV. menses, & A. 1580., Bregensis in Silesia, per semestre, fuit Praeceptor, deinde vero, in Cimbrica, Pastor ruralis, ab A. 1580., Oldorpiensis ad Arlam, & ab A. 1583. Coslevienfis, tandemque, ab A. 1586. (M. Febr.), Civitatis Hufensis Ecclesiastes, Angina d. 16. Apr. A. 1616. ac ætatis 63. extinctus, præter liberos alios, e Christina, Pet. Paynckii, Cive Hufensis, filia, A. 1583. ducta, & A. 1609. mortua, susceptus, M. Pet. Saxonium, Matheos in Acad. Altorfina Professore, reliquit superflitem, Synopsin hanc vitæ ejus ex Annotationibus ipsius collegi ad *Calendarium Pauli Eberi Historicum MSSis*. Conf. Joh. Melch. Kraffii (fussius de vita ejus ac familia differens) *Hufsumsche Kirchen-Historie* (in dem *Großesischen Jubel-Gebüchnisse*) p. 236-240. Mart. Holmeri *Prefat. Sermonis sacri de templi Hufensis incendio Germanici* p. 11. & P. III. *Isagoges nostrae ad Hist. Cimbr.* c. 2. §. 5. p. 245. 246. ac c. 4. sequ. §. 4. p. 355. ubi cum precedenti a nobis incaute est confusus.

Annales Hufumenses MSSis, ab Ant. Heimreichio in *Chronico Dithmarsico, & Catalogo Aetorum illi prefixo*, allegati. Conf. de illis Kraffium l. c. p. 240.

Diarium MS. ab Holmero l. c. p. 22. laudatum.

PETRUS SAXE (1.), Evensbulla Strandfrisius, d. 6. Sept. A. 1597. in lucem editus, post reditum e schola Lubecensi atque Academiis Vici in Eiderstadiâ Coldenbütenlensis incolâ, Provincieque Eiderstadiensis Senator, & quidem, circa A. 1633., primarius, A. 1661. adhuc superstes, Vir fuit solide eruditus, Historique patris Frisico-Cimbricæ, ac Matheos etiam, peritissimus. Abunde id demonstrant

Scripta ejus Chorographico-Historica *avendosa*, VI. Voluminibus (in fol.) *avysgedas*, quorum, in auctione Bibliothecæ Kielmanseggianæ Lubecensi emporum, D. Balch. Krüfingus, Flensburgensis, Medicus Lubecensis, jam est possessor, comprehensa, partim Latina, partim Germanica. Latina sunt:

1. Frisia minor, in Tabulis exactis Chorographicis, cum brevi Explicatione, A. 1638. exhibita.
2. De Rebus gestis Frisiorum Septentrionalium Libri VI., A. 1656. conscripti.
3. Exercitationes Historice, five Animadversiones in varios Scriptorum complurium Historie patris Cimbrico-Frisicæ, editorum & *avendosa*, errores, A. 1657. inchoatæ, & d. 12. Nov. A. 1661. absolutæ.

Germanica autem sequentia:

4. *Nord-Griensland*, five Descriptio totius Frisiz septentrionalis, A. 1636. concinnata.
5. Nordstrandia, Föhra, Amera & Silta, Insulæ, nec non Hardz Lundenbergicz, Sydbergicz, Nordbergicz, Kahria-na atque Widingica, ingenti A. 1637. descriptæ Volumine, multis mappis exornato chorographicis, Chronicon Nordstrandiz, sibi licet haud visum, Heimreichius *loc. citand.* laudavit.
6. Eiderstadiæ, Everfchopiz & Utholmiz, Descriptio Historica, A. 1636. finita.
7. Annales Eiderstadienses, ab A. usque 1645. continuati, cum multis Tabulis chorographicis. Idem procul dubio sunt cum *Chronico Eiderstadiæ*, a C. Danwerthio P. II. *Chorogr. Cimbr.* c. 13. p. 148. & Ant. Heimreichio (auctoris singularem in colligendo commendante diligentiam) in *Prefat. Chronici Frisiz Borealis, & Indice Aetorum eidem premissio*, allegatum.
8. Dithmarsia, A. 1640. scripta.

Consulatur de iis Joh. Henr. a Seelen, *Parte III. Athenarum Lubecensium* p. 137-152., singulorum non titulos solum prolixiores recitans integros, sed & *avysgedas* adjungens uberiores, una cum M. Ant. Heimreichii Epistola de illis sibi communicandis, A. 1653. ad Aetorem (quem *Virum præstantissimum, & antiquitatis rerumque memorabilium curiosum* appellat *indagatorem*) exarata.

JOHANNES SAXONIUS, Saxonis Johannis, Agricolz, filius, Hattstediz, vici Frisiz nostræ Borealis (quam minorem Suffridus Petri appellat), urbi Hufensi vicino, natus, *Hattstediz* agnomine, hanc ob causam, a Joh. Bapt. Zilletto (2.), *Halfstediz* autem a Joh. Alb. Fabricio (3.), perperam, scriptura ejus depravata, donatur. Belgis cum falso a Val. Andr. Desselio (4.) & Franc. Sweetio (5.) annumerari, rectius autem Chersoneso asseri Cimbricæ, luculenter evincunt, tum verba ipsius, quibus, in *Orat. de Vita Rud. Agricole, patriam suam non solum Frisiz*, testatur, esse vicinam, sed *Frisiorum etiam coloniam, & ideo adhuc hodie nomen Frisiz minoris in Holfatia reinere*, tum *Programmata*, in quibus subinde M. Joh. Saxoniem *Holfaciensem* se appellat, Witebergensia. Taceo Jos. Simleri, Suffr. Petri, aliorumque, imo Scriptorum ejus propriorum, testimonia, Hattstediz nostræ ipsum vindicantia. Philologus fuit, Historicus & Jctus Seci XVI. nobilissimus, supremis, & Philosophiz, & Juris utriusque, potius honoribus, ac inter literarum elegantiarum in Germania instauratores neutiquam postremus, Professioni Academicæ Witebergensis Philosophicæ, quam Gotfr. Svevus (6.) & Andr. Sennertus (7.) A. demum 1539. obtinuisse illum perhibent, jam ante admodum fuisse cunctis, cum non solum A. 1539., sed & 1533., Collegii Decanum egerit Philosophici (8.). Functus est illa ad A. usque circiter 1546., & Rectorali etiam ibidem A. 1544. ornatus purpura (9.) Jurisprudentum deinde, testibus Suffrido Petri (10.) & Val. Andr. Desselio (11.), in diversis Germaniz docuit Academicis, & Erfurti quidem A. 1559., quo se ac Henr. Knaustinum, Jctum, familiariter cum illo ibidem esse conversatos Suffridus perhibet. Hoc circiter tempore in Belgium etiam, ad conquirenda gentis, e qua ortus erat, cuiusque historiam meditabatur, Frisicæ monumenta antiquiora, iter instituit literarum, de quo mox in operis hujus affecti plura dicentur recensu. In Cimbricam tandem redux, in Basslicæ (cujus Canonicus ante fuerat) Cathedralis Hamburgensis Decanatu (A. jam 1554., uti, e libro

(1.) Conf. de illo P. III. *Isag.* ad Hist. Cimbr. c. 2. §. 5. & 6. p. 247. 249. (2.) in *Indice librorum juris*, Venetiis A. 1561. in 4. edito, f. 41. (3.) P. II. *Mémor. Hamburg.* p. 604. (4.) in *Biblioth. Belg.* p. 559. (5.) in *Athenis Belgicis* p. 400. (6.) in *Acad. Wicib.* in *Kkk.* 4. b. (7.) *Lih. I. Athenarum Witebergensium*, p. 141. (8.) V. Svevum l. c. lib. 2. b. Hbb. 3. a., & Sennertum l. c. p. 122. (9.) V. *Programmata*, ab eo Reducte propostis, Svevum lit. L. 1. b., & Kkk. 3. b., ac Sennertum l. c. p. 61. (10.) *Decade XII. Scriptorum Frisiorum*, num. 2. (11.) l. c.

libro hujus *Vistorio*, Ulr. Winckelius, J. U. L., me edocuit, administrato, vel D. Vito Krummro (pro quo Index Decanorum, a D. Joh. Dancwerthio, eadem dignitate functo, mihi transmissus, militat), vel (quem literæ Ott. Sperlingii subiungunt) M. Joh. Garlefftorpio, A. 1550. extincto, successit, simulque inter Canonicos Bremenses A. 1555, locum obtinuit. Dignitatis hujus Hamburgi, vel A. 1561. (uti a J. Alb. Fabricio (3.) traditur), vel 1564. (2.), immortuus, Decanatum Hamburgensem M. Henr. Withmaro, successori, reliquit. Suffragio Petri (3.) *Vir audit in signi eruditione & prudentia conspicuus.*

(Postquam hæc scripturam incidi in Jac. Saxii, Nostri ex fratre nepotis, Ecclesiæ Hufensis, *Annor. MSS. ad Calendarium historicum Eberianum*, a quo, ad diem 16. Martii, Witebergæ, per decennium, Oratoris fuisse Professor, deinde Adolphi, Ducis Holfato Gorttorpiensis, aliquandiu (circa A. 1550. & 1551.) Cancellarius, ac tandem Decanus Hamburgensis, Canonicusque Bremensis, ob religionem puriorem & integritatem Collegis exosus, atque celeberrimus Hamburgi, die 16. Martii A. 1561., defunctus tumulum in xde Nicolaitana obtinuisse traditur.)

Confer de illo præter scriptores jam allegatos, Continuatores *Biblioth. Univ. Germerianæ*, Jof. Simlerum p. 413., & Joh. Jac. Frisium p. 494., Lud. Priggii *Poema de coronatione Christi. III.*, R. Dun., p. ult., Pet. Lambecii *Prodromus Hist. Lit.*, L. 2., c. 31., Ant. Heimreichii *Chronicon Frisæ Borealis Germanicæ*, L. 2., c. 2., p. 86. ed. sec., *Indicem* (qui scriptorum ejus lectionem permittit) *Expurgatorium Hispanicum*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore generali, Madriti A. 1667. editum, p. 648., Ant. Teisleri *Partem II. Catalogi Catalogorum* p. 168., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 604. 614., Joh. Melch. Kraßii *Hufumische Kirchengeschichte* (im juedischen Jubel Gedächtnisse) p. 237. 238. & *Ussagen* nostram ad *Hist. Cimbr.*, P. III., c. 2., §. 2., p. 237. 238. 239.

SCRIPTA LATINA EDITA.

Dux Orationes, cum titulum Magisterii quibusdam eruditissimis juvenibus decerneret, habitz: prior de Vita Rudolphi Agricola, posterior de D. Augustino; ad Johannem, Ducem Slesvici & Holfatz: Witebergæ 1539. in 8. (*V. T. II. Monum. Avogr. Rud. Aug. D. Brunsvic.*, p. 226.) Harum posterior recula est *Tomo II. Oratorum Melanchthonianorum*, Argentinz A. 1560. in 8. editarum, p. 257. 267., prior vero *ibidem* p. 444. 458., & in M. Reinh. Henr. Rollii *Decade I. Memoria Philosophorum renovata*, Rostochii A. 1710. in 8. excusa, p. 118.

Comm. in Ciceronis Orat. pro Q. Ligar. Witeb. 1542. in 8. (*V. Pauli Belduani Biblioth. Philof.* p. 520.)

Comm. in Ciceronis Orationem pro S. Roscio Amerino, una cum ipsius Orationibus de Utilitate studii dicendi, & de observandis legibus, Basilæ, apud J. Oporinum, A. 1545. in 8. Solus, sine Orationibus istis, recusus est in *Voluntate Enarrationum Virorum doctissimorum in Orationes Ciceronis*, Basilæ, ex eadem Oporini officina, A. 1553. in fol. publicato, p. 178. 209. Excerpta ejus M. Joh. Beati Helii, Basilensis, *Bibliotheca Commentariorum, scholiorum, & aliorum lucubratorum, in Orationes Ciceronis Tomo I.*, ibidem A. 1594. in fol. edito, sunt inserta.

Commentariolum in T. Livii Patavini Historiarum ab U. C. libris XXL & XXII., de secundo bello Panico. Basilæ, apud Oporinum, A. 1547. in 8., & Lugd. Gall., ap. Gryphum, A. 1555. in 8. Recusus est in editionibus nonnullis Livii, cum notis variorum evulgatis, Gallo-Lugdunensi sc. Frelloniana A. 1553., tribus Francofurtensibus Feyrabendianis A. 1568. 1578. & 1588. (*T. II.*), & Parisiensi (quæ textum eum librorum Livianorum in singulis subtravit paginas) Jac. Gohorii, Parisini, A. 1573., in fol. impressis. Additus quoque est, teste Lipenio, Conf. Schröteri *Fassii Rom. Livianis*, Dantisci A. 1675. in 4. editus.

Affectio de Glossis Accursianis, & Bartholi, consimiliumque Doctorum, Commentariis, absque iis Jus civile recte intelligi non posse; ad Vigilum Zvichemum. Basilæ, apud Joh. Oporinum, A. 1548. in 8. (Thom. Hydus, in *Catal. Biblioth. Bodlejane*, Ticini quoque, eodem A. 1548., illam produisse, perhibet.)

Programmata varia, ab eo, Acad. Witeb. Rectore, A. 1544. publicata, quæ in *Scriptis Acad. Witeb. publicis*, ab A. 1540. ad 1553. propositis, Witeb. A. 1553. in 8. editis, *lit. L. 4. b. M. s. a.*, prodierunt.

Programma, enarrationi librorum, C. Julii Cæsaris de bello civili Witebergæ, Frid. Id. Jun. A. 1546., præmissum, quod in eodem Sylloge, *lit. X. 3. & 4.*, legitur.

Phil. Melanchthonis Comm. in Ciceronis Partitiones Oratorias, A. 1545. ab eo, teste Mart. Mylio (in *Chronologia scriptorum Melanchthonis*, ad hunc annum), editus.

AFFECTUM ET INEDITUM.

Historia Frisæ totius generalis. Hanc cum conscribere decrevisset, ad conquirenda subsidia necessaria, in Belgium est profectus, & a Viglio Zvichemo, Consili secretioris Belgici Præsidente (cui, hoc fine, suam de *Glossis Accursianis Afferentium* A. 1548. dedicaverat), Bruxellis salutato, Senatui Frisæ Occidentalis regio, imprimis autem D. Aggzo Albadz, Julio a Geel, Advocato regio, & Steph. Sylvio, Pastori, commendatus, ope illorum omnia fere Frisæ Chronica ac monumenta antiquiora collegit, secumque in Germaniam apportavit. Quæ, post illius, labori immortalis, obitum, Suffragio Petri, similis opus molens, per Henr. Knauffinum, Hamburgensem, J. C. Erfurtensem, ab hæredibus ejus ac fratre germano A. 1571. quidem repetiit, sed recuperari nunquam potuisse indignabundus, *Decade XII. Script. Fris.*, n. 2., conqueritur. Me tamen iudice, si ejusdem illa fuerint furfuris cum cæteris Frisæ, quæ Suffragio ubique crepat ac sequitur, Chronicis vetustioribus, ineptis, anilibus & fabulosisimis, non est fer jactura ista tantopere deploratur. Fragmenta & αποσπασματα operis Saxoniæ, ad umbilicum non perducti, haud dubie fuerunt *Annotatiuncula* ejus de *Frisæ rebus* MSSæ, quæ ab Herm. Hamelmanno (in *Catalogo Autorum, Chronico Oldenburgico præfixo*), & hunc secuto Ant. Heimreichio (*Lib. II. Chronici Frisæ Borealis*, c. 2., p. 86.), allegantur. Confer de us, & ipso opere affecto, *Partem III. Ussagen* nostræ ad *Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 2., p. 237. 238. 239.

PETRUS SAXONIUS, Hufensis, Jac. Saxii, Flensb., Diaconi Hufensis, filius, parentibus honestis, e gente apud Dithmaros perantiqua oriundis, d. 16. Aug. A. 1591. natus, Mathematicum superiorem, in Academia Altorfina, professionem, post obitum Joh. Prætorii, M. Oët. A. 1617. obtinuit, & cum per octennium summa cum laude ei præfuisset, morte d. 16. Sept. A. C. 1625., ætatis 34., extinctus immatura, Dan. Schwentero, auditori suo, transcripsit. Obitum illius Casp. Hofmannus, in Epistola ad Joh. Kirchmannum die ejus æmortalis exarata, & in *Epistolæ* Marqv. Gudii edita *Appendice* (4.), verbis deploravit loquentibus: *Nos cras terra mandabimus Virum egregium, D. Pet. Saxonem, Holfatum, Mathematicum nostrum. Hei mihi, quam difficulter carebimus hoc viro publico bono! Ausim affirmare, Europam nostram huic juvenem non habere, in hoc, inquam, studii genere. Obiit autem ille moram, cum scîus esset ætlenissimo tempore (in fervoribus camularibus) tam ex ipsius carnis, hæc Medicus ille Altorfinus incomparabilis. Virum Mathematicum peritissimum cum vocat Magnus Daniel Omeisius, cujus Glorie Academia Altorfina (5.) & pau-*

(1.) P. II. Mem. Hamb. p. 604.

(2.) V. Desselium l. c., & Joh. Gualteri (sive potius Junii Gruteri) *Lib. II. Chronici Chronicorum*.

(3.) J. c. (4.) num. 266., p. 307. (5.) P. 110., & in *Additionibus* p. 177. Conf. Joh. Jac. Baieri *Beschreibung der Holfstischen Universitæt*, c. 14., p. 78.

Med. D. & reip. Lub. Med. ordinarius, amico bene merenti, lucu & desiderio plenus, posui. Natus A. 1553., obiit A. 1633., V. Kal. Quintil. Anima desiderate in aeternum sit bene!

Encomiastus hūc addo Casp. Bauhinum, qui, in Orat. de Peregrinatione Medica auctore, in Actu promotionis Doctorialis A. 1591. habita, *Pancratia*stem eum vocavit *Phabum praestantis ingenii, doctrinae singularis, virtutisque eximiae*; ac M. Ulr. Bollingerum, in *Elegia de vera antiqua Medicina Philosophica*, Olfw. Crollii *Basilica* adjecta *Chymice*, Mythis illum Chymiz potioribus sequenti accensentem disticho:

*Et peregrinator Scerbetius, alter Ulysses,
Nulla videns terrae mystica, multa maris.*

SCRIPTA.

* *Ἀπορίμνησις* [ἰατρικοφικῆς], pro gradu Doctoratus d. 9. Febr. propofita, Basileæ A. 1591. in 4.

Oratio de Peregrinatione Medici, in promotionis suæ Doctoralis actu Basileæ A. 1591. habita, quam, cum Casp. Bauhini, promotoris, alia ejusdem argumenti, Willehadus Fabricius, Pastor Loydtenfis, fratris ipsius pronepos, auctore asservat.

Diarium Germanicum suorum per Europam, Asiam & Africam, itinerum, quod MS. apud eundem superest.

CHRISTOPHORUS SCHACHTIUS, Lubecensis, Johannis, Pastoris Jacobzi, filius, Theol. Studiosus, M. Dec. A. 1706. in patria defunctus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1707., p. 32.

Disp. de propagatione Philosophiz veteris, Præfide M. Matth. Lobetanzio. Kilonii 1704. in 4.

Oratio divz memoriz & sempiternæ gloriæ Sophiæ Charlottæ, Reginz Borussiae, & Electricis Brandeburgicæ, in Acad. Jenensii, III. Kal. Julii A. 1705., habita. Jenæ 1705. in fol. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 383-384.

Sylloge Observationum Theolog. contra Joh. Lightfootum, Præfide D. Georg. Henr. Görzio. Lub. 1706. in 4.

HENRICUS SCHÆVIUS, Kilonii A. 1624. in lucem editus, patrem, ut credo, habuit Johannem, urbis istius Secretarium, & in schola, quam, Rectore M. Zach. Mosero, frequentavit, illius publica, circa A. 1641., Joh. Joasio, Polyhistore postea celeberrimo, Gymnasiiqve Profectore Francofurtani, commilitone est gavisus. Ex Academiis, Regiomontana, in qua A. 1645. & sequenti commoratus est biennio, aliisque Germanicis, præter divitem eruditionis Medicæ, Philosophicæ & Philologicæ, apparatus, Poetæ etiam laureati & Doctores Medici, reportavit titulos. Gymnasii hinc Stettinenfis Prorector, & Lingvæ Græcæ ac Poeseos in eodem Professor, circa A. 1650., constitutus, non minus singulari in auditoribus (quos inter D. G. Morhofius, plurimum fe illi debere semper professus, facile eminus) instituendis dextérité, quam scriptis eruditissimis, brevi inclaruit. Stettino A. 1660. Thorunium Borussiae a Senatu ad Gymnasii vocatus est Rectorem, quem d. 31. Oct. suscepit, sed viz annuo administratum spatio, pestis fœvitia d. 7. Nov. A. C. 1661., ætatisqve 37., in flore ætatis, extinctus, M. Jac. Gerharo, successori, reliquit (1.). Vir fuit fortis admodum ingenii, nulliusqve laboris fugiens, nec in Medicina solum, & literatura atqve polymathia amœniori, sed Musica etiam, pictura atqve sculptura, *πικρὸν ἄλλων ἔκχρος*, artis Mnemonicæ peritiam viz cuiquam secundus, & Poeta in Latino pariter atqve vernaculo fermeat expeditus, in cuius tantum Latinæ carminibus Morhofium majorem dictionis puritate desiderasse recordor. Opera, quæ moliebatur, complura, ob mortem immaturam, vel ad umbilicum non sunt perducta, vel in manus inciderunt partim discipulorum, partim plagiariorum, quorum nonnulli factus ejus asserere sibi jam cæperunt literarios, alienos.

Confer de illo D. G. Morhofii *Poculum boni Demoni*, seu *Carmen ad eum valedictorium*, A. 1657. scriptum, & in *Opp. Poet.* p. 909-914., recufum, Mich. Filizii *Specimen Analektorum ad Ol. Borrichii Dissert. de Poetis* p. 37., & Ephr. Prætorii *Athenas Gedanenses* p. 213.

ELOGIA.

D. G. Morhofius, *Orat. VIII.*, p. 243., illustrioribus eum orbis literati e Cimbria accenset sideribus, & in *Vite sue historia. Dissertationibus subjunxit Academicis* p. 6. 7., ita de illo scribit: *Vir ille erat ad omnes elegantias factus, Poeta, Musicus, Mathematicus, Mechanicus, Philopobus, sed Cartesii potissimum partibus addictus. Sub ejus auspiciis universæ Matheos curriculum absolvit, Physicam doctrinam ingressus fuit, in Poeticis me exercui. Et, quoniam vir ille Staturum imitandum sibi unice proponebat, ingenio olim suo plus iusto indulgens, solam tum scribendi carminis vim sequebar, a qua tandem me ipsum revocabam, judicio maturiore, & Poetarum antiquorum lectione, monitus.*

Eidem *Imitatus audit elegantiarum linguarumqve pater, pater leporum* (in *Miscell. Poet.* p. 73.); *Vir ingeniosissimus* (T. I. *Polyhist.*, L. 2., c. 6., p. 374.); *Vir doctissimus, & in omni disciplinarum genere versatissimus* (ibid. L. 4., c. 9., p. 108.); nec non in *Unterrichte von der Deutschen Sprache und Poesie*, P. III., p. 620.) *Ein Mann von großem Geiste, und vielen Wissenschaften, der ihm selbst das beste Denkmahl seines Ruhmes hätte stiften können, wann ihn nicht der Tod zu frühzeitig hinweggerissen.*

Andr. Beyero (in *Notis ad Joh. Seldeni Syntagma de Diis Syris* p. 137.) *Vir de juventute optime meritus.*

Erdm. Neumeistero (in *Diff. de Poetis German.* p. 89.) *Vir in cæteris longe doctissimus, in Poesi vero patria parum præstans.*

Ephr. Prætorio (I. c. p. 213.) *Vir omni eruditionis genere clarus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Cimbria rediiva, seu Epos Prosphoneticum, quo pacem inter Daniz & Sveciz Reges redintegratam, adeoque Holstiz restitutam, Holsticæ nationi est gratulatus. Regiomonti 1645. in fol.

Ecloga Gamicæ in nuptias D. Joh. Laternanni, Theol. Prof. Regiomontani, cum Maria, D. Joh. Behmii, Collegæ, filia. Regiom. 1647. in 4.

Decas Dissertationum Philologicarum de Origine Lingvarum, & quibusdam earum attributis. Stettini A. 1652. 1653. & 1654. in 4. Dissert. harum I. de origine agit lingvarum & lingvæ primigenia, II. de Lingg. confusione, III. de illarum imutatione, IV. & V. de Qv: An lingvæ sint a natura? VI. de Qv: An sint ab arte, vel casu? VII. de Scripturae, VIII. de methodo lingvas discendi; IX. de Criticæ, & X. de pronuntiatione quarundam lingvarum. D. G. Morhofius, T. I. *Polyhist.*, L. 4., c. 3., n. 7., p. 26., hoc eas dignatus est elogio: *Selecta sunt omnia, & cum cura expensa. Erat enim Vir ingeniosissimus, & in his rebus accurat doctus. Liber varius est, cum pauca ejus exemplaria sint edita. Commendatorem etiam ab Aug. Grischovio in *Introd. in Philol. gen.*, c. 2., §. 12., p. 31.*

Idea Jurisprudentiæ Romanæ, ad methodum Vultejanam, cum Mnemonica rubricarum per Pandectas & Codicem, XIV. tabulis delineata. Stettini 1654. in fol. In ea singulis Pandectarum & Codicis titulis vocalis adjecit Mnemoni-

C25,

(1.) V. Christoph. Hartknochii *Lik. IV. Hist. Eccl. Prussicæ*, c. 7., p. 602., & Henn. Wittenii *T. I. Diarii Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1661. E quibus emendandus est error mei *Cimbriae Literaræ Prodrumi*, in quo A. Jun 1659. obitibus perperam traditur.

cas, numerum, & libri, & tituli, literis suis memoris suggerentes, Lipsiz A. 1708. in 8. (teste Catalogo mundinarum antiquitatum vernalium p. 30.) seorsim reculas. Exempla exhibet, sequæ in titulis Institutionum & Decretalium idem tentasse testatur. Morhofius T. I. Polyhist. L. 2., c. 6., p. 375.

Skeleton Geographicum, in usus Poeticos & Historicos adornatum. Stettini A. 1654. in fol. (juxta Beugbemi Bibliographiam Historicam), Argentinz 1654. in fol. (juxta eandem, Catal. mundinalem & Lipenium), Hannoverz 1659., Brunsvici 1662. & 1671., ac Mindz 1679., in fol. Commendatur a Christ. Henelio in Statua Mercuriali ad stud. Jurispr. p. 133., a Joh. Christoph. Becmanno autem, in Historia Orb. Terr., P. I., c. 1., p. 4., errorum variorum verbis infimulatur sequentibus: Sunt, qui H. Schevii Skeleton Geographicum alicuius æstimant, sed in quo emendari possit, Californiam in finem Mexicanum conjici, regiam magni Mogoris esse Delli, Isthmum, Eßbretto, Straet, Canal, idem significare, &c. Aliis non immorabimur.

Vocabularium Grammaticale, ad Evmethodiam didacticam redactum, & Stettini A. circiter 1654. editum. Correctus deinde, cum Joh. Gerlaci Wilhelmi, Gymnasii Heidelbergenfis Reëtoris, præfatione encomiastica, prodiit Heidelbergz A. 1673. in 8. Voces in eo ita sunt dispositæ, ut puer, una cum vocibus, ipsam Grammaticam, absque regulis, addiscat. Nomina masculina nigro, feminina rubro, neutra utroque colore, picta exhibentur. Methodum ejus atque artificia mnemonica (ob quæ a Morhofio, T. I. Polyhist., L. 2., c. 6., p. 374., & L. 4., c. 9., p. 108., commendatur) ipsemet, Diff. 8. Philol. de linguis, Qu. p. 10. & 13., p. 118. 119. 121., uberius exposuit.

Monumentum literarium, D. Joh. Micraeli, Gymnasii Stettinenfis Reëtori, erectum, five Programma de vita ejus funebre. Stettini 1678. in 4. Recufum Francofurti A. 1685., in Henn. Wittenii Decade X. Memoria Theoll. renovata, p. 1282. - 1285.

Sermo Epinuricus super subita liberatione urbis Stettinenfis, ab obsidione Czæareo - Brandeburgica, Id. Nov. A. 1679. habitus, ad Paulum Würtzium, ejus defenforem. Stettini 1679. in fol. Commendatur a Morhofio, in Prædict. Polyhist. MSS., c. 7.

Mythologia Deorum & Heroum, ex Natali Comite, Herm. Torrentino, Joh. Ravisii Officina, & Poetis classicis, methodice contracta. Accedunt Geographia Poetica, & Mantissa materiz Poeticæ, Stargardiz Pomeranorum (in cujus locum Lipenium Stutgardiam, Ducatus Württembergici metropolim, perperam substituit) A. 1660. in 12. Auctior & correctior reddita a M. Frid. Redtelo, Landesherr. Neomarchico, scholæ Stettinenfis Subreëtor, recula est Stettini A. 1683. & 1700. in 12. Solam partem generalem M. Andr. Beyerus, Ecclesiasticus Fribergenfis, Notis suis ad Joh. Seldeii Syntagmata duo de Diis Syris, his in editione A. 1672. Lipsiensii subjunctis, p. 151. - 180., inseruit. Commendatur a D. G. Morhofio (elegans eam mythologia Poeticæ vocante compendium, & ob ordinem imprimis laudante) T. I. Polyhist., L. 7., c. 1., p. 327., Andr. Beyerio l. c. p. 137., Joh. Gabr. Drechslero in Έγκυκλιος εννοια contra Schurmannium p. 130., Th. Crenio (ordinem itidem laudante) P. III. Animadvers., c. 2., p. 50., & Mich. Filizio l. c. p. 37. Soli displicet B. G. Struvio, in Bibliotheca Antiq. Rom., Libro I. Syntagmatis illarum præfixa, p. 58. 59., in usum eam scholæ magis esse scriptam, quam ut solide instruat, judicanti.

Monumentum literarium, Georg. Kirstenio, Med. D. & Prof. Stettinenfis, confitutum, Stettini 1660. in 4. Recufum Francofurti A. 1676., in Henn. Wittenii Dec. II. Memoria Medicorum renovata, p. 209. - 214.

Castor & Pollux, seu Epiphonema Heroicum ad Joh. Röllingium & Dan. Georg. Morhofium, suos olim auditores, Magistrorum ac Poeseos Professores A. 1660. creatos. Recufum in Morhofii Differentiarum Academicarum, Hamburgi A. 1699. in 4. editarum, Appendice adoptivo, p. 69. - 72.

Oratio inauguralis de Remediis laborantis eruditionis, Thorunii III. Id. Nov. A. 1660., cum ad præfecturam inclyti Gymnasii accederet, habita. Thorunii in fol.

Tractatus de quinque Sensibus, Stettini 1665. in 12. (Tribuitur ei in Catal. Enderianæ.)

Collegium de Exercitatione styli, quod, velut proprium sortum ingenii, per M. Frid. Redtelium, Subreëtozem Stettinensem, circa A. 1685., esse editum, a Morhofio, plagii hunc insimulante, in colloquio edoctus fuit familiari.

Metamorphoses sacre XIV., sermone ligato descriptæ, & Stettini, sine mentione anni, excusæ. Has, præter Morhofium, M. Mich. Filizius (ignita eas Schævium judicans aris decantasse dulcedine, ut Ovidium non longe sequi videri possit), in Specimine Analectorum ad Ol. Borrichii Dissert. de Poetis p. 37., commendavit.

Disputationes Physicæ in Joh. Amoli Comenii Januam linguarum auream Thomanienses.

Collegium Erotematicum Physicum. (Duorum horum scriptorum Morhofius: mibi fecit indicium.)

Ars Fortificatoria, a Wittenio (T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1661.) ei tributa.

Dramata duo de Pentestafia & Hercule Thallaffo, a Wittenio l. c. idem memorata.

Orationes, Programmata & carmina varia, sigillatim, imprimis Stettini, edita.

II. GERMANICA.

Felices Wirtzii Wundbarney, von ihm, samt seinem Anatomischen Berichte, aufgegeben. Stettini 1659. in 8. (V. Catal. nund., & Corn. a Beugbemi Bibliogr. p. 420.)

Ein Büchlein von Lieberreimen, unter dem edirhteten Nahmen Euphrosynes von Sittenbach aufgegeben. V. Morhofio Unterriicht von der Teuschischen Sprache und Poesie p. 703., Vinc. Placcii T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 267., & Erdm. Neumeisteri (inventum hoc ejus rythmorum hepaticorum exagitantis) Diff. de Poetis Germanicis p. 89. 90. Nomen Euphrosynes a Sittenbach plane fictum est, ac perperam proinde illa mulieribus annuerata eruditus ab Ott. Sperlingio Jun., in Tr. MS. de feminis doctis, num. 787., Christ. Franc. Paulino (Schævium sub larva illius latitare voluisse pervasio) in Philosophischen Gespräch, c. 5., p. 211., & im Hochgelahrten Teuschischen Trauenjimmer p. 135., ac Georg. Chr. Lehmsio in Teuschlands galanten Poetinnen p. 227.

Uebersetzung der XVII. ersten Den des I. Buches Horatii, in unterschiedliche Arten der deutschen Verse und Reimgebäude; Prodiit sub finem des Unterrichts D. G. Morhofii von der teuschischen Sprache und Poesie (ed. Kilonii A. 1682. in 8.), p. 737. 107.

INEDITA VEL AFFECTA.

Στοιχειωδης, seu Tractatus contra Joh. Sperlingii de Elementis doctrinam, a D. G. Morhofio, illius possessore, in Historia naturali, P. II., c. 13. (T. II. Polyhist. Lib. II.), p. 362., commendatus.

Curriculum Mathematicum, cujus notitiam colloquiis ejusdem debeo familiaribus.

Lexicon Etymologicum lingvæ Latinæ, mole perexiguam, promissum Diff. VIII. de linguis, §. 18., p. 125.

Mnemonicum radicum Græcarum (qvæ Eilh. Lubini Clavis exhibet) & Hebræarum, Imaginum Mnemonicarum, folerter inventarum atque ordinarum, ope, memoriz illas imprimens: qvæ M. Ægid. Neudorfus, Autoris discipulus, scholæqvæ in Dithmarfia Heidenfis Reëtor, teste Morhofio, eam T. I. Polyhist., L. 2., c. 6., p. 374., & L. 4., c. 6. p. 70., commendante, asseravit.

Panfophia Poetica, five Lexicon universale Poeticum affectum, omnia, quæ in Poetis occurrunt, mythologica, propo-
graphica, nomina Deorum, Heroum, urbium, regionum, patronymica, epitheta, &c., collecta exhibiturum,
quod, ex omnibus Poetis antiquis, didipulorum (e quibus Morhofio Seneca Tragicus obtigerat) opera, congerere cœ-
perat, sed abfolvere, ob mortem præmaturam, non potuit. V. D. G. Morhofii *T. I. Polybist. Lit., Lib. III., c. 10., p. 66.*
67., & Th. Crenii P. III. Animadversif., c. 2., p. 56.

Paraphrasis & Lexicon in P. Papinii Statii Poemata, quæ prælo parata fuiffe Morhofius (*T. I. Polybist. L. 3., c. 10., p.*
66. 67., & L. 4., c. 13., p. 185.,) testatur, ac a se editum in M. Frid. Redtelius, Conrector Stettinensis, in *Novis Lit. Lu-*
bec., M. Mart. A. 1702., p. 73., est pollicitus. Utriusque apud Wittenium etiam & Crenium mentio II. cc. occurrit.
Lexicon Statianum, eadem, quæ Lexicon Poeticum universale, congestum methodo, apud hæreses Autoris, Filizio
(*I. c.*) teste, superfluit. Lacinias ejusdem aliquot Morhofius possedit, unamque illarum de Hercule, speciminis instar,
loco priori e modo laudatis, exhibuit. Mentio illius etiam in J. G. Walchii *Historia Critica L. Lat., c. 5., p. 255.,* oc-
currit.

Paraphrasis in Juvenalis Satyras, cujus editionem M. Frid. Redtelius, in *N. L. Lub., M. Mart. A. 1702., p. 73.,* icidem
promittit.

JOHANNES SCHÆVIUS, Mollena (oppido Urbi vicino Lubecensi) Saxo, J. U. D. & Dicafterii aulici Saxo-
Lauenburgici Advocatus ordinarius, deinde Syndicus, ab A. 1717., Lubecensis.

Disp. Inaug. ad Legem finalem octavam Codicis, de Novationibus ac delegationibus, Præfide D. Joh. Werlhofio
proposita. Helmstadii 1709. in 4. V. de illa *Novæ Lit. Germ., M. Jun. A. 1709., p. 279. 280.*

BARTHOLDUS NICOLAUS SCHAFFSHAUSEN, Hamburgensis, Nicolai, J. U. D. & Cancellarii Saxo-
Lauenburgici, ex Elisabetha, Erasmi Werkenii, J. U. Lic., gnata, filius, ipse etiam J. U. D. ac in patria Practicus circa
A. 1716. generque Danielis a Campen, J. U. L. ac Senatoris.

Disp. Inaug. ad L. Ult. C. Famil. Hercif. Lugd. Bat. A. 1677. in 4.

BARTHOLDUS NICOLAUS SCHAFFSHAUSEN junior, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.
Disp. de Jure Affignationis inter mercatores, Præfide D. Sam. Strykio proposita. Halz A. 1708. in 4.

Theses Juridicæ Inaugurales, Trajecti ad Rhenum 1708. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturæ p. 33.*

JOHANNES THEODORUS SCHAFFSHAUSEN, Hamburgensis, frater præcedens germanus, iis-
dem d. 26. Mart. A. 1643. natus parentibus, schola Gymnasioque patriæ relicto, Juri, ab A. 1663., per triennium, in A-
cademia vacavit Julia, Doctoreque ejusdem Basileæ A. 1667. est creatus. Germania deinde, Italia, Gallia & Belgio, per
biennium lustratus, Hamburgum redux, Senatorium dignitatem d. 17. Mart. A. 1677., prætulitque A. 1682., obti-
nuit, & cum Legatus aliquoties ad Regem Daniz Ducisque Lüneburgicos, nec non A. 1678. ad Panegyryn Irenicam
Neomagenfem (1.), ac A. 1685. in aulam Cæsaream, abiisset, Scholarchis A. 1688., ac Consulibus patriæ d. 22. Jul. A.
1690., est adscriptus. Obiit d. 10. Nov. A. C. 1697., ætatis 55., & æ sedecim liberis, quorum patrem Agatha Beck-
mannia, uxor, A. 1674. ducta, ipsum reddiderat, filios duos, quatuorque filias, reliquæ superstites. MStum Alcorani,
aliosque Codices Arabicos rariores, Vindobonæ, cum legatum illic ageret, coemptos, libique communicatos, Abr.
Hinkelmannus, in præfatione *Corani a se editi*, locis passim pluribus, Musæum autem ejus nummorum, rerumque natu-
ralium & artificialium, Gabr. Arteni, in *Diario eruditiorum Hamburgensi Gallico* (2.), commendavit. Numismatum
(quæ Medagiones vocant) aureorum majorum, ab eo collectorum, sed post obitum venalium, Index Hamburgi A.
1699. (3.) prodiiit Germanicus. Numismatis, in ipsius A. 1695. cusi honorem, idem Artificus (4.), memorialisque in o-
bitum Collectores *Novorum Literar. German. (5.)*, & Pet. Ambr. Lehmannus (6.), sistunt cætya. Joh. Frid. Mayero
(7.) *Jurisconsultus* audit egregius, Jacoboque a Mellen (8.) *Vir magni nominis, majorumque meritorum*. Plura de illo
suggeret Georg. Eliez, Edzardi, Prof. Hamb., *Programma funebre* Biographicum, *Parte I. Memoriarum Hamburg-*
ensium J. Alb. Fabricii, p. 343-359., reculamus. Confer etiam Artium, *I. c., T. I., p. 54. 55. 56., & T. II., p. 144.,* ac
Barth. Feindlii Jun. in *Poematis Germanicis, Parte I., p. 432. 433. 623.*

Disp. de Thesauris, Præfide D. Enocho Glafero proposita, Helmstadii 1666. in 4.

Disp. Inaug. de Cessione bonorum, Basileæ 1667. in 4.

JULIUS HENRICUS SCHAFFSHAUSEN, Hamburgensis, duorum præcedentium germanus, J. U. Lic.,
urbis patriæ Secretarius d. 17. Aug. A. 1683., Senator autem d. 22. Aug. A. 1699., electus, ac d. 4. Maji A. 1715.
mortuus.

Disp. Inaug. de Inventario in genere, ejusque speciebus nobilissimis. Lugd. Bat. 1671. in 4.

MATTHIAS DIETERICUS SCHAFFSHAUSEN, Hamburgensis, Julii Henrici, modo memorati, filius,
J. U. D. & patriæ, ab A. 1713., Syndicus ad A. 1719.

Disp. de Differentiis Juris in statu naturali & adventitio, Præfide D. Joh. Nicol. Hertio proposita. Gießfz 1705. in 4.
Recentium V. in *Novis Lit. Germ., M. Jun. A. 1705., p. 229. 230.*

Disp. Inaug., Juris Hamburgensis cum legibus aliorum populorum sistens parallelismum. Gießfz 1706. in 4. Recen-
sum V. in *issidem N. L. Germ., M. Maji A. 1706., p. 187. 188. 189.*

NICOLAUS LUCAS SCHAFFSHAUSEN, Hamburgensis, Joh. Theodori, Consulis (de quo *supra* di-
ctum), filius, J. U. Licentiatius A. 1702., Doctör autem Kal. Jul. A. 1703., in Academia creatus Halensi, urbis patriæ,
ab A. 1708. (d. 5. Dec.), Secretarius.

Barth. Feindlii Jun. Carmen ad eum vernaculum P. I. *Poem. German., p. 480. 483.,* legitur.

Disp. de Mutatione & conservatione ultimarum voluntatum, Præfide D. Sam. Strykio. Halz 1701. in 4. Recusa in
Strykii *Tractatu de Cautelis Testamentorum*, ibid. A. 1703. in 4.

Diff. Inaug. de Jure singulari Fœminarum Hamburgensium, Præfide D. Joh. Sam. Strykio. Halz 1702. in 4. V. *No-*
va Lit. Germ., M. Jan. A. 1703., p. 28.

M. HENRICUS SCHARBAU Lubecensis, natus d. 25. Maji 1689., Templique D. Mariz Magdalenz in pa-
tria Burgenfis ab A. 1715. Ecclesiastes, cujus Vitam fufius enarrarunt D. Georg. Henr. Götzius, in Ordinations-Ser-
mone über D. Joh. Staupitzens *Leibspruch*, Lubecz A. 1717. in 8. edito & Joh. Henr. a Seelen P. II. *Athen. Lub., p. 277-*
292.

SCRIPTA

(1.) Confer quæ de hac legatione *supra*, num. 413., sunt dicta. (2.) *T. I. p. 206. 204.* (3.) *in 4.* (4.) *I. c., T. II., p. 144.* (5.) *M.*
Sept. A. 1701., p. 100. (6.) in *Obsequiis*, *Histories anni 1702. vernaculis*, n. 51., p. 407. 408. (7.) in *der Schweißchrift des Hamb. Mini-*
sterials über D. Sponera p. 17. (8.) *Classif. I. Syllages nummorum uncialium* p. 15.

Disp. de homicidio doloso, supra aggratiandi jus posito. Praefide M. Joh. Dan. Heinrico, Jen. 1708. in 4.
 Disp. philol. de Creophagia ante diluvium licita, Praefide Joh. Andr. Danzio, Jen. 1709. in 4.
 Disp. de Provocatione ad Tribunal Dei, Jen. 1710. (V. Seelenium c. I. p. 277. 278.
 Disp. de fatis studii morales inter Hebræos. Lipf. 1712. in 4. V. de illa Partem XIV. der Gelehrten Famz p. 163. 164.
 Disp. de Monica, matre Augustini, Praefide D. G. H. Götzio defensa, Lubec. 1712. in 4. V. Partem XXII. ejusdem p.

724.
 Exerc. Philol. de Serpente zncis significatione mystica. Lubecz 1713. in 4. V. de illa Partem XXXII. der Gelehrten Famz p. 544. 545.

Tractatus de Parallelismo cum Hæreticis instituto; cum Praefatione encomiastica D. Joh. Fechtü. Rostochii 1714. in 4. Argumentum hujus exposuere Val. Ern. Löffcherus in den Unschuldigen Theol. Nachrichten, *Seit. 6. A. 1714.*, p. 101., Autor der Gelehrten Famz, *Parte XXVII.*, p. 20. 21. 22., & Pontificis, Parisiensis (Zelum Autoris culpantes nimium) in *Diario Erud. Gallico*, *M. Sept. A. 1715.*, p. 340. 341., ac Jesuitæ Trevoltiani (Autorem multæ esse lectionis agnoscens, sed confusæ tractandi rationis, calumniarumque contra Pontificios & Jesuitas, accusantes) in *Memoriis suis Artium ac Scientiarum Gallicis*, *M. Sept. A. 1716.*, *Art. 109.*, p. 1668. 1674.

Epistola pro Tractatu de Parallelismo cum Hæreticis instituto apologetica, contra Jesuitarum Trevoltianorum Recensum illius, modo memoratum, ad Joh. Henr. a Seelen, Rect. Lubec., d. 19. Febr. A. 1720. scripta, & Lubecz, eodem A. 1720., in Seelenii *Athenarum Lubecensium Parte II.*, p. 280. 291., juris facta publici.

Commentatio de D. Joh. Staupio, Praefide D. Georg. Henr. Götzio defensa. Lubecz 1715. in 4.

Dissertatio Philologico-Theologica de Caipha, ejusque Vaticinio, ex Joh. XI. 49. 50. 51. Lubecz 1715. in 4.

Observatio Philologica de Plantis voce πνεῦς comprehensis & respirantibus, ad illustrationem loci Act. XVII. 25. inserta *Tomo V. Miscellaneorum Lipsiensium*, Lipsiæ A. 1717. in 8. edito, num. 105., p. 167. 178. Alia de affectata Ariarum Pietate, A. 1720. *Tomo IX.* corundem *Miscellaneorum*, num. 12., exhibita.

Parerga Philologico-Theologica. Lubecz 1719. in 8. In his, posthac continuandis, de Luxu Hebræorum, & pœna luxuriantium, ad Eccl. III. 24., de Lacedæmonum & Judæorum fraternitate, ad 2. Macc. XII., & de Historia Samaritanæ, ad Joh. IV. 20. 21. 22., est commentatus. V. Seelenium l. c. p. 291. 292., & V. E. Löffcheri Unschuld. Theol. Nachrichten, *Seit. 2. A. 1719.*, p. 332. 333. Pars II. Lubecz 1721. in 8. Pars III. ibid. 1723. in 8. Pars IV., ibid. 1724. in 8.

Judaismus detectus, in quo vindicantur & restituuntur, qui vel injuste inter Judæos relati, vel ex Judæorum numero immerito exclusi sunt. Lubecz 1722. in 8. V. de illo *Acta Eruditorem Germanica*, *Parte LXXXI.*, num. 6.

Der gemäthe Ernst im Christenthume, welchen diejenige auszuüben trachten, die Gottes Rechte in ihrem Leben halten wollen, auß Joh. XI. 12. dargestellt, und mit nöthigen Anmerkungen erläutert. Scriptum αὐτὸς δὲ, sed prælo maturum. V. Seelenium l. c. p. 292.

De Bibliotheca Lubecensi Exercitationum Philologico-Ecclesiastico-literariorum, Novorumque literariorum Maris Baltici, ab ipso, & Joh. Henr. a Seelen, Scholæ Lubec. Rectore, colligenda, & ab A. 1725., Partibus diversis publicanda. V. Allogium utriusque ad eruditos, Lubecz A. 1724. in 8. editum.

M. DAVID SCHARFIUS, Hamburgensis, Joachimi, mercatoris, & Margaretz Krebbsz filius, d. 8. Aug. A. 1624. natus, e schola patria, Theologiz vacaturus, A. 1641. in Acad. Gryphicam, A. 1644. in Witebergensem (Magistri illi titulum, primumque inter competitorum locum, A. 1646. largitam), & A. 1647. in Lipsiensem, abut. Bardovici, oppido Ducatus Lüneburgici, intergemino Pastoris, Canonici & Superintendentis, munere, A. 1650., Dom. XII. post F. Trin., D. Joh. Henricho, ad professionem Theologicam Rinteliensem advocato, successit, & cum Ecclesiæ huic, *summa cum pietatis, eloquentiæ & eruditionis gloria*, teste Casp. Sagittario (1.), per annos 42., præfuit, inque sermonum sacrorum 4510., per totam vitam habiturum, ultimo auditoribus, se, Dom. I. Adv. imminente, cursum eorumdem de Vitæ æternæ contemplatione annuum esse inchoaturum, absque successu significasset, d. 4. Dec. A. C. 1691., & ætatis 68., decessit. E duarum, quas habuit, conjugum priore, Anna, M. Henr. Janichii, Ecclesiæfz Hamburgensis Catharinæ, filia, A. 1650. ducta, tres mares, totidemque puellas, ex posteriore autem, Anna, Christoph. Gerkenii, mercatoris Hamburgensis, gnata, illi, A. 1681. mortuæ, sequenti 1682. subrogata, nullam prolem sustulit. E filiis Henricus Wilhelmus, Th. Lic., Superintendentens fuit Lühnenfis, David Jonathan, J. U. D., Advocatus Sverinenfis, & Petrus Bartholdus Pastor Hojanus; e filiabus autem Clara Margareta, Joh. Henr. Köpkio, J. U. D. & Advocato Lüneburgensi, nupta, nepotem illi enixa est Dav. Henr. Köpkium, Th. D. & Philos. in Acad. Rostoch. Professore (2.). Fusius vitam ejus exponunt M. Joh. Westphali, Canonici & Ecclesiæfz Bardovicenfis, Sermo in 1. Joh. III. 2. 3. funebribus vernaculis, sub titulo der *Eseligen Hofung der wiedergeborenen Kinder Gottes*, Lüneburgi A. 1692. in 4., cum Appendice Biographica & Epicediis, editus, ac Christianii Schlöpenkii, Rectoris Bardovicenfis, Chronicon der Stadt und des *Stiftes Bardowick*, Lubecz A. 1704. in 4. excusum (*good Tenzalius*, in *Biblioth. Curiosa anni 1706.*, *Seit. 6.*, p. 440., allegat), *Parte II., Cap. IX.*

Theologus a facultatis præstantia commendatus, in biga Theologorum Gryphiswaldensium incomparabilem, five Poema Panegyricum in obitum D. Bartholdi Krakevitzii & D. Bartholom. Batt. Gryphiswaldiz 1643. in 4.

Disp. Anti-Rabbinica in Ef. VII. 14. 15., Praefide M. Joh. Michaelis, Gryphism. 1644. in 4.

Disp. de Accentibus Hebræis. Witeb. 1646. in 4. (M. C. K.)

Christianorum militia, cælorum lætitia, der Christen Streit und Seligkeit; oder Leichpredigt über Henr. Christ. Heldberg, auß Apoc. III. 5. Lüneburgi 1653. in 4.

Christianismus Paulinus, Hamb. 1654. in 4. (Catal.)

Vita spiritalis, fides vitalis: Geistliches Leben der Glaube muß geben; oder Leichpred. über Ursula Clara Heldberginn, auß Gal. II. 20. Hamb. 1656. in 4.

Lebensdampf und Sterbensdampf, oder zwey Predigten, deren die erste ein geistliches Nichts, und die Nichtigkeit unser zeitlichen Lebens, auß Pf. XXXIX. 7., die andere einen funckeligen Glaubensschild, wider funckeltes Ansechtungs-Pfeile des Hölischen Bösewichts, im Sterben zu gebrauchen, auß Act. XV. 11., vorleset, Hamb. 1663. in 12.

Memoria Rudeniana, oder zwey Leichpredigten über Georg. Rudenium, Seniore und Theaurarium des Stiftes zu Bardowick, und seine Ehefrau, Clara, auß 2 Tim. IV. 7. 8. und Luc. II. 29. 32., gehalten. Lüneb. 1671. in 4.

Himmlischer Heldenberg emiger und über alle maas wichtiger Herrlichkeit, oder Leichp. über Henr. Heldberg, Fürstl. Lehn-Secretarium und Archivarium zu Zell, auß 2 Cor. IV. 17. 18. Lüneb. 1679. in 4.

Göttliche Gemüthsreueigkeit rechtschaffener Christen, oder Leichpred. über Georg. Dav. Erythrophilum, Past. zu Patten-
fen, auß Pf. CXXX. 23. 24. Lübeck 1684. in 4.

M. Henr. Janichii, Prediger zu S. Cathar. in Hamburg, Göttliche Sterbeph., auß 1 Sam. XXV. 29., nach dessen Tode,
von ihm, mit einer Vorrede (darinn der Autor mit dem sterbenden Simeon verglichen wird), aufgegeben. Hamb. 1686. in 4.

MICHAEL SCHARFBIUS, Ludimagister atque Arithmeticus Hamburgensis, in Societatem urbis suae Arith-
meticam A. 1690. receptus, & *Acumenis* (des Schärfenden) donatus agnomine, ac A. 1703. mortuus. V. de illo *Nova
Lit. Lubecensis, M. Mart. A. 1700. p. 91. 94. 95.*

Recht lesen lehrendes Buchstabenbüchlein, oder deutsche Anweisung zum gründlichen Buchstabieren und fertigen Lesen.
Hamburgi 1683. in 12.

Henr. Meisners Arithmetischer Rosenkranz, oder 100. Arithmetische, A. 1687. von ihm publicirte, Aufgaben, aufgelö-
set, und mit 70. Solutionibus aufgegeben. Hamb. 1688. in 8.

Arithmetica jocosoria, oder allerhand nützliche, lustige, schärf sinnige und kunstreiche Scherz- und Ernstrechnungs-Auf-
gaben, in II. Theilen. Hamb. 1693. in 8.

THOMAS SCHATTENBERG Junior, Flensburgensis, Thomaz. Praepositus Pastorisque Mariani, filius,
templi Nicolaitani Hafniensis Organædus.

Jubilus S. Bernhadi de nomine Jesu, IV. vocibus decantatus. Hafniae 1620. in 4.

An huic Schattenbergii etiam *Comites sacre*, Sertini in 4. excusæ, quarum mentionem in *Bibliopoli Herteliani
offendi Catalogo*, debeantur, haud defuero.)

M. BENEDICTUS SCHEELE, Lubecensis, Joachimi, urbis illius Ecclesiastæ, filius. V. de illo Willichii
Westhovi P. H. Poem. fol. 56. & 57.

Evangelia invidiosæ, ad M. Andr. Pouchenium, Superint. Lubec., & M. Joach. Scheelium, parentem suum, carmine
expresse. Witebergæ 1593. in 4.

JOHANNES SCHEELE, Willstienfis, Gymnasii Bordesholmensis, circa A. 1623. (teste Mart. Coronæ
Jun. in *Antiq. Bordesholmensibus MSS.*), Conrector, ac deinde Parochia ruralis in Wagria Schönbergenfis, circa
A. 1643., Pastor, A. 1653. superstes.

Disp. de natura & essentia Tropi, Præfide Æg. Hunnio Jun., Th. Lic. Witeb. 1622. in 4.

Erwüthter Herzen heilsamer Trostprediger, oder Leichpredigt über Rich. Bennichium, Pastorem zu Tress, auß 1 Tim. I.
15. 16. Hamburgi 1653. in 4.

JOHANNES SCHEELE, Civis & Chirurgus (uti Ott. Sperlingii Jun. me docuerunt literæ) Hamburgensis,
Continuatio Chronici Hamburgensis D. Ad. Tratligeri senioris Germanici æverdes, MSti iidem atque vernacula.
V. P. IV. *Ulagogæ* mix ad Hist. Cimbr. c. 8. §. 5., p. 134. 137.

JOHANNES SCHEELE, Hamburgensis, Martini (de quo statim dicitur) filius, J. U. Lic., Lucz Langer-
manni, Decani zdis Cathedralis eruditissimi, gener atque ex affe hzres. A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de jure naufragii colligendi. Argentinz 1674. in 4. Recula in *Decuria III. Dissput. Inauguralium Ju-
ridicarum Argentinenfium*, ibidem A. 1676. in 4.

JOHANNES THEODORUS SCHEELE, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Potestate Statuum Imperii circa Privilegia. Trajecti ad Rhenum 1713. in 4. V. *Hamburgum anni
1716. literaturæ* p. 34.

MARTINUS SCHEELE, Hamburgensis, Wolderi Scheelii, J. U. Lic. & Senatoris, Annæque Peiniz, Georgii,
mercatoris, gnatz. filius, d. 5. Jun. A. 1613. in lucem editus, & J. U. Doctor Basileæ A. 1643. creatus, Advocatus
urbis patriz celebris, maritus Cæciliz Sylmiz, Wolderique, J. U. D. ac Syndici Hamburgensis, & Johannis, J. U. Lic.
patris, d. 23. Nov. A. C. 1667., ac ætatis 52., vivis excessit. V. Joh. Ern. Phœlii (Theol. postea Doctoris & Gymna-
sii Sertienfis Rectoris) *Consolationem ad viduam, de obitu ejus*, vernaculam, & *Neniam exequialem Latinam*, Ham-
burgi A. 1667. excusæ; quibus hoc ab eodem adjectum est Epitaphium:

Palladis hinc tegitur molli tellure voluptas,

Palmarum Eunomies Historiæque decus,

Oraculum populi, Schelium, Sædæque medulla,

Elogvii quicum fulmina fracta jacent:

Vir vere antiquus, vulgi securus, & omnis

Hæc, quæ decuit non potuisse mori.

Disp. Inaug. de Chirographo. Basileæ 1643. in 4. Recula in *Volumine novo Dissput. Inauguralium Jurid. Basileæ-
fium*, ibidem A. 1653. in 4. per Georg. Deckerum edito, num. 3., p. 169-223.

MARTINUS SCHEELE Diaconus circa A. 1701. Itzehoenfis, A. 1714. superstes.

Trausrede über den Tod Joh. Hier. von Petkum, Theol. Lic., Münsterdorfschen Probstens und Past. zu Tschöb; be-
gedruckt Alb. Christ. Kirchoffs Leichpredigt über denselben. Glückst. 1715. in fol.

MARTINUS LUCAS SCHEELE, Hamburgensis, Wolderi, Syndici (de quo infra dicitur), filius, J. U. D.
a Joh. Werlhofio d. 27. Sept. A. 1707. Helmstädi creatus, urbis patriz autem Senator M. Majo A. 1715. electus.
V. *Nova Lit. Germ., M. Sept. A. 1708. p. 342.* & Herm. ab Hardt, Prof. Helmst., *Epistolam ad illum de Germanæ
Politzæ origine*, Helmstädi A. 1707. editam, ac a Joh. Georg. Eccardo, in *Historia studii lingue Germanicæ Etymo-
logici* p. 320., allegatam.

Disp. de instrumentis indiscretis, Præfide D. Georg. Engelbrechtio. Helmstädi 1707. in 4.

Disp. Inaug. de Instrumento Affecuationis, five Politzæ, Præfide D. Joh. Werlhofio, ibid. 1707. in 4.

MATTHIAS SCHEELE, Hamburgensis, qui circa A. 1524. vixit.

MStum von den Landes-sündungen, quod allegatur in M. Joh. Christoph. Krüskii *Notis ad Poema sacrum seculare
(A. 1717. editum)* p. 30.

PETRUS SCHEELE, in vico Holstizæ Prezenfi, d. 7. Jun. A. 1623., patre natus cognomine, cum Kilonii
scholasticis, Regiomonti autem, ab A. 1645., Academicis vacasset studiis, urbis initio Rendesburgensis Diaconatum
A. 1649., & deinde Archidiaconatum, obtinuit, hinc Parochia ruralis in Wagria Gykoviensis, circa A. 1679., egi-
t Pa-
storem, ædisque tandem, in urbe Hamburgensi, Mario-Magdalenez, post Georg. Haccium, d. 8. Jan. A. 1681., factus
est Ecclesiasticus. Quæ quidem duxit uxores, & has inter (cujus in tumuli Hamburgensis inscriptione vernacula (1.)
mentio occurrit), Elisabetham, M. Joh. Rhenii, Rectoris (seu potius Conrectoris) Hufenfis, filiam, sed æmulo tamen
d. 4.

(1.) apud Joh. Alb. Fabricium, in *Ancurio Inscriptionum Theod. Anselmanni Hamburgensium*, n. 171., p. 59.

deburgica Baruthino, ad munus Archiatri invitatus aulicum, obsequi huic, licet ipse cuperet, quod Academia dimittere se nollet, haud potuit. Nuptias Vinariz, d. 30. Maji A. 1648., cum Catharina celebravit Elisabetha, Güntheri Henrici Platerii, Consiliani Saxo-Vinariensis intimi, filia, ac sorore uxoris Rolfincii Collegae germana. Ex hac filium fuisse unicum, Güntherum Christophorum, felicem parentis æmulum, & Professore artis Medicæ, in Academiis Julia, Jenensi ac Kiloniensi, inclumtum, Herm. Conringii, Viri summi, Collegam pariter atque generum. Cum nova nupta, eodem A. 1648., in zdes Joh. Gerhardi immigravit, Theol. Acad. Jenensis eximii, Johannem Ernestum, publicum itidem S. Lit. interpretem, defunctus, vicissitudine fatali, & in domo hac paterna, & in conjugio cum Plateria, A. 1673. habuit successorem (1.). Morbo ab ipsa usque juventute, obnoxius fuit hypocondriaco, qui, annuo ante obitum tempore, aliis auctus symptomatis, tanta fumpsit incrementa, ut maximam vitæ reliquæ partem uni loco affixus transegerit, & Vinariz tandem (quam, ante mensē, an æris sibi mutatio, post remedia alia incassum adhibita, salutaris esset futura, experiri, petierat), in foceri zdiibus, d. 20. Jun. A. C. 1651., ætatisque 32., morte immatura, decesserit. Defuncto, in zde Jenensi Academica, Epitaphium est erectum, cujus hanc Calp. Sagittarius (2.) recitat inscriptionem:

J. C. S. Hic situs est Christoph. Schelhammerus, Hamb., Med. D., quem vidit Bat., Angl., Gall., Italia, peregrinum, Jena Anatomen, Botan., Chirurgiam, profitemem, Vinaria A. æt. XXXII., XII. K. Quint., expirantem. Abi nunc Lector, & vita quid sit, cogita. Poët. Anno MDCLII.

Vitz historiam debeo D. Gothofredi Cundisii, Theologi Jenensis, Sermoni vernaculo, e Pl. XXXIX. 6. & seqq., in ejus habito exequiis, & Joh. Zeifoldi, Prof. Physici, Academico tunc functi Rectoratu, Programmati funebri, junctum, una cum Epicediorum sylloge, Jenæ A. 1651. in 4. excusis.

Confert de illo M. Adr. Beieri *Syllabum Professorum Jenensium* p. 267-271. 288. 497. 886. 887. 888., & *Architectum Jenensem*, c. 20., p. 104., ac c. 25. p. 311., Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1651., Joh. Ant. a Linden *Lib. I. de Script. Med.* p. 10., Georg. Abr. Meclini *Lindenum renovatum* p. 179. 180., & Joh. Calp. Zeumeri *Vitz Prof. Jen. Med.* p. 46-49.

ELOGIA.

Joh. Zeifoldus (in *Progr. funebri*) ita de illo: *Cecidit tale membrum facultatis Medicæ, in quod Deus & natura, non manus parca, sed non usque, dona sua contulerant. Donatus enim erat felici ingenii sagacitate atque acumine; eruditione instructus erat admiranda; pollebat sacunda & grata dicendi ubertate; In docendo aderat singularis solertia & dexteritas.*

Gvern. Rolfincio Jun., Collegæ (in *Carmine funebri*), *Anatomicus audit, Chirurgus, Botanicus & Medicus Præficus, supra laudem posuit.*

Paulo Marqv. Slegelio, in *Ep. dedic. libri de sanguinis motu*, ipsi & Giliano Gartzio, discipulis suis, A. 1650. inscripti; *Anatomicus exercitissimus.*

Gothofr. Mæbio, Prof. Jen. Medico, in *Epicedio*,

*Nobile Salane fidus, flos nobilis artis
Pæonia, domitor morborum fortis, amana
Delitium Floræ, ferro Vesalius alter
Dadaleo, desiderium prædulce juvenæ
Phæbeæ.*

Phil. Horstio, Philosopho Jenensi (in *Carmine epitaphio*), *Salane lucida gemma.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Ophthalmographia & Ophtiscopopia, Præfide D. Paulo Marqv. Slegelio proposita. Jenæ 1640. in 4.

Disp. Inaug. de lèctore. Baileæ 1643. in 4.

Disp. de Convulsione, pro loco in Collegio Medico d. 8. Sept. habita. Jenæ 1643. in 4.

Disp. de Variolis & morbillis. Jenæ 1643. in 4.

Disp. Physiologica de Spiritibus. Jenæ 1644. in 4.

Disp. de Febri ardente, Resp. Christ. Buncchio, Hamb. (*Prof. postea Med. Gießenf.*) Jenæ 1645. in 4.

Disp. de Incubo. Jenæ 1646. in 4.

Disp. de Peripneumonia. Jenæ 1647. in 4. (*Lipen.*)

Disp. de Angina, Resp. Dan. Ludovici (*Archiatro postea Saxo-Gothano*). Jenæ 1647. in 4.

Disp. de Paralyfi. Jenæ 1649. in 4.

Bigæ posthuma Dissertationum de Humoribus humani corporis, curante Gvern. Rolfincio, Med. D. & Prof. pri-mario, edita. Jenæ 1652. in 4. Lineamenta hæc prima exhibet operis de iisdem Humoribus inchoati, sed immatura Auto-ris morte interrupti. V. Günth. Christoph. Schelhammeri, ejus filii, *Introd. in Physiologiam* p. 25., & *Addit. ad H. Conringii Introd. in art. Med.* p. 132.

Disputationes de Phtisi, Vertigine & Catalepsi, in Catalogis quibusdam memoratz.

Programmata varia Jenensia Academica.

Disputationes Medicæ Inaugurales, Præfide illo propositæ.

Joh. Georg. Macasii, Egrani, de Epilepsia. Jenæ 1644. in 4.

M. Joh. Zenckeri de Hydrope tympanite. Jenæ 1644. in 4.

Christ. Aug. Mithobii, Cellenfis, de Dynteria. Jenæ 1644. in 4.

Valent. Andr. Mollenbrocii, Erfurtensis, de Veneno. Jenæ 1649. in 4.

Statii Henr. Cravelii, Otterodensis, de dolore Colico. Jenæ 1651. in 4.

DAVID SCHELHAMMERUS, Hamburgensis, Sigismundi Philonis, Ecclesiastæ Petriani, filius, Cano-nicus initio in Ducatu Brunsvicensi Hamelensis, ac deinde Bibliothecæ Johanneæ Hamburgensis publicæ, ab A. 1679., Præfectus, febri acuta, d. 23. Sept. A. C. 1693., ætatis 64., expiravit. Museum ejus rerum naturalium rariorum, quod Bibliothecæ Hamburgensi magnam parētem intulit, a Joh. Dan. Majore (3.), & Dan. Gvilh. Mollero (4.), curiosi-tas autem & pericia in collectione illarum ac cognitione, ab eodem Majore (5.), commendatur. Aug. Buchneri Epi-stolam de corona triplici imperatoria, A. 1649. ad eum exaratam, *Parie I.* Buchnerianarum (6.) invenies.

Descriptio rerum variarum naturalium, potissimum exoticarum, Germanicæ *avixðelos*, duobus comprehensa Volu-minibus, quam ipsemet olim pervolvit, & Rud. Capellus (Autorem, sibi amicum, *virum benigne salutans eruditissi-mum*),

(1.) V. M. Adr. Beieri *Architectum Jenensem*, c. 20., p. 104., & *Syllabum Professorum Jenensium* p. 427. 887. (2.) in *Inscriptionibus Sepul-chralibus templi Jenensis* p. 27. (3.) Im *Sehenden von Kunst und Naturalien-Kammern* p. 13. 40. (4.) in *Dial. de Technoply-fotamien*, c. 7. p. 42. (5.) in der *Vorstellung der Kunst und Naturalien-Kammern* in Italien p. 21. (6.) *Ann. CXLI.*, p. 242. 246.

numm. in *Sciagraphia Nummophylacii Lüderiani*, Jobus Ludolfus, in *Comm. ad Hist. Aethiop.* p. 180., utumque secutus Joh. Paulus Hebenstreitius, in *Diff. de locustis Jenseisibus*, A. 1693. edita, c. 2., §. III., publice allegavit. Joh. Dan. Major, qui Schelhammer de *Stößen*, aus den meisten *Schätzen der Welt* zusammengebeachteten *Reichthum*, oder Poetischen Interims Diffusor von Kunst und Naturalien Kammern, Kilonii A. 1679. editum, inscripta, mire de opere hoc, ex collatione, ut ait, Auctorum veterum & novorum, lingvis commentatorum diversis, sedula, & experientia propria atque diuturna, cepto congeri, in *epistola sapientiae dedicatoria*. Inventarium enim illud fore auguratur rerum naturalium rarissimarum generale, perfectum, & Bibliothecis dignum regis atque ducalibus, quod Pinius, si in vitam redeat, non sine pudore, ob credulitatem suam, sit evoluturus, Aristoteles ambliobis præ invidia impugnaturus, Salomon autem, Democritus, Galenus, Albertus Magnus, Gesnerus, Georg. Agricola, Cardanus, Scaliger, Aldrovandus, Bauhinius, Verulamius, Peirescius, Kircherus, Wormius, Velfschius, ceterique scrutatores naturæ accuratiores atque æxactiores, applausu gratulabundo unanimi excepturi, suisque approbaturi suffragis. Sed imposuisse Panegyristæ huic adeo diserto affectus videtur nimis in amicum, de suo rerum naturalium ac artificialium museo crebris usus generis præclare mericum donarius, cui palpus vicissim obtrudere, & gratum hoc pacto animum declarare, voluit. Ego siquæ, cum opus hoc, ab Autore invitatus, evolverem, nihil tanto hiatu dignum in illo offendi. Solam enim propemodum illud exhibebat farragineum narrationem, de rebus naturalibus exoticis, & variis scriptoribus (quorum se nomina, incuria quadam, addere plerumque neglexisse Autor ipse fatebatur) congestam, rudem ac indigestam, votoque Georg. Hier. Velfschii, qui (in *Somnio Vindiciæ* p. 46.) *Ideam Pinacothecæ Physico-Medicæ* inter Medicinæ desiderata retulit, minime satisfacturam. Confer, quæ de eodem, in *Hypomnematis ad T. II. Polyhistoris Morbosum* p. 125., diximus.

JACOBUS SIGISMUNDUS SCHELHAMMERUS, Hamburgensis, Dieterici, Senatoris, filius, & Sigismundi Philonis, Ecclesiastæ Petri, nepos, J. U. Lic. & in patria Practicus, tandemque illius Senator, d. 3. Oct. A. 1716. electus, & M. Apr. A. 1719. mortuus.

Judicium pro anima, quod ablatorum restitutione, sive satisfactione, peragitur, Præfide D. Henr. Linckio, JC., Diff. peculiari propositum. Astorfi in 4. Laudatur a D. Gotfr. Wegnero, Theologo Regiomontano, in *Disp. de Restitutione ablatis* p. 22.

Diff. Inaug. de jure Matheseos, tum antiquæ, tum hodiernæ, Lugd. Bat. 1695. in 4.

JOHANNES SCHELHAMMERUS Junior, Hamburgensis, Sigismundi Philonis, Ecclesiastæ Petri, & Magdalene, Dieterici a Cöhren, mercatoris, gnata, filius, Johannis autem Schelhammeri Senioris, Pastoris Petri, Presbyterique Hamburgensis Senioris, nepos, A. 1612. in lucem editus, Regiomonti A. 1638. M. Andr. Mylii *Disp. Criticæ de Interpretatione S. Scripturæ posteriori* publice defendit. A. 1640. Ecclesiæ, in ditione Comitatus Oldenburgi Jeverana, Heppensensi est præfatus, A. autem 1644. Hagam Comitum evocatus, & in Cætu ejus Lutherani Pastorum, D. Christiano Matthiz, qui illo se abdicaverat, datus successior (1.). Munere hoc sacro Hagienli cum per integrum functus esset semiseculum, ab auditoribus rude est donatus (2.), & nonagenario proximus, sed *senex*, A. 1699. adhuc fuit superstes. Ob promptam de bonis atque erudiis omnibus præclare merendi voluntatem ab Henn. Wittenio (3.) eum video commendari, Muldum autem, quod collegerat, *κειμήλιον* naturæ, artis atque antiquitatis, rationum, imprimis exoticorum, instructissimum a Joh. Ern. Gerhardo (4.), Joh. Dan. Majore (5.), Rud. Capello (6.), Christ. Hofmanno (7.), & aliis (8.), celebrari.

Conr. Sam. Schurtzschii Epistola ad illum, A. 1681. exarata, *Tomo I. Epistolarum arcanarum*, Halæ A. 1711. edito, n. 72., p. 122. 123., legitur.

ELOGIA.

C. S. Schurtzschii, *Epist. 63. ejusdem Tomi I.*, p. 106. 107., eum ob prudentiam, ac insigne de rebus sacris judicium, commendavit.

Rud. Capello (l. c.) *Senex venerandus & clarissimus audit, de Ecclesia orthodoxa bene meritus, qui rariora multa & possidet ipse, & satis intelligit.*

Henn. Wittenio (in *Dedic. Decadii XIV. Memoria Theol. renovatæ, ei A. 1685. inscriptæ*) *Theologus pius, cordatus, industrius, sua æque ac majorum virtute percelebris, multis præclarisque, per plurimos annos, laboribus de Ecclesia orthodoxa optime meritis, bonorum delictum, malorum terror.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Christmässige Herbstgedanken, von der edlen Kreuzruhe, auß Apoc. III. 19., der veränderlichen Menschenblume, auß Pl. CIII. 15., richtiger Hufstellung, auß El. XXXVIII. 1., und nittlicher Sterbekunst, auß 2 Tim. IV. 7.; in IV. Predigten verfasst. Samt Morgen und Abend-Gebeten auf alle Tage in der Wochen. Hamburg 1657. & 1668. in 12., ac (si *Lipenio P. I. Biblioth. Theol.* p. 123. credendum) Lugd. Bat. quoque A. 1656. in 12.

Gastliche Kirchengedanken, von dem äusserlichen und innerlichen Gotteshaus, den Einweihung der Lutherischen Kirche in Gräfenhage, d. 15. Apr. A. 1663., auß Joh. X. 22. 23., in einer Predigt vorgestellt. Hamb. 1664. in 4.

Der Kranken und Sterbenden Angst und Freud-Gedanken, oder Reichpredigt über M. Henr. Cordes, Lutherischen Prediger im Hage, auß El. XXXVII. 9. & 10. Hamb. 1678. in 4.

II. ALIENA.

D. Christiani Matthiz, Pastoris Hagienfis, Antecessoris sui, Sophistica, seu Doctrina modum fallacias artificiose solvendi docens, exemplis Theologicis illustrata. Hamb. 1659. in 12.

Ejusdem Poenitentialia Davidica, seu Elucidationes Theoretico-Practice in Psalmis Davidis poenitentialibus. Lipsiz 1692. in 4.

Ejusdem Antilogiz Biblicæ, sive Conciliationes dictorum S. Scripturæ, in speciem inter se pugnantium, e schedis Autoris dispersis ab eo collectæ, absolutæ & editæ. Hamb. 1700. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Hochnöthige Buß-Kreuz- und Todes-Gedanken, auß 100. Kernsprüchen der Heil. Schrift genommen, samt zugehörigen Gebeten und Liedern.

Setzige Simeons-Gedanken, über das Absterben seines 29jährigen Collegens, Herm. Glaseri.

Kkk kk kk 2

Heilige

- (1.) V. Henn. Wittenio *Dec. XI. Memoria Theol. renov.* p. 184. (2.) V. Joh. Coleri, Collegæ, Epigramm D. Christ. Matthiz *Antilogiz Biblicæ* A. 1699. præfixum. (3.) in *Præfat. Centuria nova Memor. Theol. renov.* & *Indice V. Tomi II. Diar. Biogr. Sec. XVII.* (4.) in *Diff. de Ecclesiæ Capita* p. 10. (5.) in *Verdenen von Kunst und Naturalien Kammern* p. 31. (6.) in *Sciagraphia Nummophylacii Lüderiani*. (7.) in *Umbra in luce*, lit. K. 4. b. N. 1. b. R. 3. b. B. 4. b. (8.) V. Dan. Gvilh. Moller *Diff. de Technophysianici*, c. 7., p. 47., & M. Dan. Grüttemanni *Disp. de Ave Paradisiacæ, in prologo*.

592
Heilige Abendmahls-Gedanken. (Tria haec opuscula, in Catalogo nundin. vern. A. 1676. Lipsiensis, p. 33. 34. est pollicitus.)

D. Christ. Matthiz Theatrum Pfalterii totius Theoretico-Practicum, cujus *ἀνορθωματα* sunt *Poenitentialia Davidica*, A. 1692, publicata. V. *præf. illorum*.

Ejusdem Annotationes in N. T. breves ac selectae, quarum editionem A. 1699., in *praefatione Antilogiarum* illius *Biblicarum*, promittit. (De scriptis his D. Christ. Matthiae, ab ipso promissis, sicut & ceteris jam editis, in *Elogio* illius, *lucra* 61us narrata possunt relegi.)

SIGISMUNDUS SCHELHAMMERUS, Hamburgensis, Johannis, modo laudati, frater germanus, d. 2. Jan. A. 1622. natus, Parochiz in Ducatu Lüneburgico Bevenfensis, ab A. 1654. Pastor, d. 14. Aug. A. C. 1684., ztatis-
60. defunctus (†): Musei rerum naturalium atque artificialium collector industrius (2.).

Diffo. de Corona novantiqua, Praefide D. Joh. Ern. Gerharδο. Jenz 1646. in 4.

Disp. de Corona novantiqua, Przede D. Joh. Ern. Gernardo, Jenz 1640. in 4.
 Diatriba de Christo mediatore, Joh. Szydlovii, Theologi Reformati, *Vindictis 2 q. difficiliorum* maxima ex parte
 innotescit, ab ipso conscripta, & Przede D. Joh. Tob. Majore defensa, Jenz 1646. in 4.

opposita, ab ipso confcripta, & Praefide D. Joh. Tob. Majore delecta, Jenæ 1646. in 4.
 Testimonia Gentilium de Miraculis in religione Christiana celebratissimis, in *Catalogo mundi. vern. A. 1613. Lipsiensi*,
 p. 46. promissa; qvz Hamburgi, anno isto, in 12., revera prodidisse H. Wittenius, J. C., & Mart. Lipenius, P. II. *Biblioth. Theol.* p. 294., perperam tradiderunt.

HENRICUS SCHEMEL, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disq. de Neutralitate, Præfide Jacobo Lebleu, PP. Giesitz 1661. in 4.

Disp. de Cade seu homicidio, Przside D. Ern. Frid. Schrötero. Jenz 1666. in 4.

Disp. Inaug. de privilegiis Opificum, Praefide D. Sylvestro Jacobo Danckelmanno. Heidelbergz 1669. in 4.

CAROLUS SCHENCKEN, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Diffo. Inaug. de Ortu & retractu Feudali. Altorfii 1717. in 4. V. *Hamburgum A. 1719. literatum p. 36.*

M. CASPARUS GOTFRIDUS SCHEPLERUS, Holstus, Arnoldi, Pastoris Altonavienfis, filius, Ceno-
bii in Ducatu Bremensi Himmelpfortensis Ecclesiae fides et ab A. 1677. 28. Oct. Past. in Ostfria Auricensi, d. 11. Maji
A. 1691. mortuus. V. Christ. Funccii Erneuerter Gedächtniß der Zürichschen Prediger & (existo) Val. Ern. Läschers illu-
strirthe Theol. Nachrichten Sess. V. A. 1717. p. 391.

Applausus Panegyricus Latino-Germanicus, Altronaviensium, ob dignitatem civitatis M. Aug. A. 1654. confirmatae, felicitatem succincte proponens. Altonæ 1665, in 4.

HENRICUS SCHERNWEBEL, Bibliopola Lubecensis.

Historisches Lustwäldlein. Lubecz 1660. in 8. V. *Catal. mund. autumn. A. 1660. p. 13.*

JACOBUS SCHERTLINGIUS, Hamburgi d. 13. Oct. A. 1613., pater Petro, Oenopola, matreque Elisabetha Beermann, natus, in Academia A. 1638. Juris Politicæque studijs vacavit Lugduno-Batava, multisque jam tum Magnatibus, etiam Pontificis, & hos inter, Anselmo Casimiro, Electori Moguntino, cui suus de *Majeſtate Theſis* inſcripta, longe fuit gratiſſimus. Eruditione prædara, & inſigni linguarum, Hebrææ, Græcæ, Latine, Gallicæ, Italianæ, & Hispanicæ, peritia, in regionibus parata extens, ab Adolpho Friderico, Duce Megapolitano, filio suo, Carolo, datus est Informator, & deinde, ab A. 1645., Johanni, Episcopo Lubecensi, Principiue Holsticæ, a secretis suis cameraribus, linguarumque Latine & Hispanice studiis. A. 1648. Gustavo Adolpho, Duci lineæ Gütſtroviensis Medenburghico, studiorum Ephorus, & in itinere Gallico-Italico comes, ab Adolpho Friderico, patruo, est adjunctus, ejusdemque postea, ad suos reducis, in aula Gütſtroviensi, Secretarius fuit intimus, & Confiliarius tandem aulicus. Obiit d. 23. Aug. A. C. 1672., ætatis 59., & una cum uxore, Anna Maria Beermannia, Jacobo, Secretario aulæ Sverinensis intimo, perit gravità, filius IV., Gustavum Adolphum & Adolphum Fridericum, Jctos, Svederum Dietericum, Neapoleos Magdeburgicæ Ecclesiæ Pastorem, & Petrum, totidemque filias, reliquit superstitibus. Fufius ejus vitam exposuere M. Nicol. Heideemannus, Paſt. Gütſtrov., in *Sermone funebri* in *Phil. III. 20. 21. vernaculo*, Gütſtrovia A. 1673. exculso, & Frid. Thomannus, Paſt. Gütſtrov., in *Sermone funebri* in *Phil. III. 20. 21. vernaculo*, Gütſtrovia A. 1673. exculso, & Frid. Thomannus (cui *Vir audit perpolitii ingenii & solide eruditionis, linguarum Hebræ., Græcæ, Lat., Gall., Ital. & Hispanicæ, perquam gnarus, atque sincerus Dei in vera fide cultor*) in *Append. Biographica Analytice Gütſtroviensis* p. 120. 121. Vinc. Fabricii deus de ipſo superſtiti ejus epitulor, Coloniz A. 1638. exarata; altera ad Gerh. Joh. Voſſium commendatitia, in *Appendice Epp. Volſii adoptiva*, num. 204., p. 174.; altera vero ad Henr. Vagetium, ejus Præceptorem, in Fabricii ipſius *Opera* p. 313. In priori *Hominem* cum vocat *juſſe ſenæque indolis, & recte judicantem*; in poſteriore vero in *ſolis reſiſtiſſime juvenem, calumniisque popularium, ob converſationem cum Cardinali Gbinito (Pontificis Nuncio), aliisque Paſſiſis primariis, Coloniz familiaritem; immerito impeti doſuit*. Conſer de illo G. H. Götzii *Continuationem Bibliothecæ mortuorum Germanicæ* p. 34. 35.

Theses Juridicz de Majestate, & regaliorum jure, przfide D. Jac. Mzfertio propofitiz, Lugd. Bat. 1638. in 4.

ANDREAS SCHILLING, Scholze Glückstädienfis Rector.

Die Kunst Christlich zu leben, fertig zu sterben, und ewig wol zu leben, auß der Historie des alten Simeons, zum Gedächtniß Annæ Sophiz. Herren Jac. Scollii, Regierunge- Secretarii zu Gluckstadt, Gedruckt, aufgesetzt. Glückstadt 1645. in 4.

M. HENRICUS SCHINCKIUS, Hamburgeris, ex Academia Rostochiensis in urbem Ducatum Megapolitani vocatus Gültroviensem, in ædis illic Marianz Parochialis Pastoratu M. Henrico Piperiti, in cathedrali translato, A. 1568. succedit (3.). A. 1576. nuptias ibidem cum Christina Lyfandria celebravit, gratulantibus Joh. Fredero Junio, Valent. Schachtio, Joh. Postelio & Nath. Chytrazo. qvorum Epithalamia junctim Rostochii (4.) prodierunt. Nath. Chytrzi carmina in *Poemati* etiam illius (5.) legitur recusum. Obiit A. 1593. (6.), & Biliothecam reliquit instructissimam, e qua Paulum Tarnovium, Theologum postea Rostochiensē inclitum, non parum profecisse, Encomiasti hujus posthumi, Joh. Huswedelius, in *Programmate funebri*, & Herm. Tarnovius, in *Orat. parentali* (7.), testantur. Notes inveni illius Joh. Frederus Junior, in *Epithalamio*, his celebravit elegis:

Est mihi nota fides, est nota scientia rerum,

Nota mihi virtus eloquiumque viri.

Vix quanta fuerit sanctimonia, abunde Henr. Bruzzi, Professoris Medici Rostochiensis, offendit iudicium, qui, teste Eilh. Lubino (8.), dicere est solitus, *duos Henricos, illum sc. & Piperiten Collegam, veros esse Theologos, quod, quæ*

(1.) V. Henna. Wittenil T. I. *Diarii Biograph.* Sec. XVII., ad A. 1684.

(1.) V. Henn. Wittenb. 1. 1. *Diarii Biographi*, 3er, 27. 11., 28. 11. 1804.
Kommern p. 32. (3.) V. Frid. Thomx *Catalogum Biographicum, Analectis Gustavismis subiectum*, p. 37. 38., & *Novo Lis. Lubec.*, M.
1804. (6.) V. N. I. Lubec & Frid. Thomam. 4. cc. (7.) 8. 11.

(4.) A. 1576, in 4. (5.) L. d. Epistalam, f. 247. (6.) V. N. L. Lubec, de Fild. Thomam, u. fr. (7.) p. 12.

(3.) in *Elogio Valent. Schuchm.* p. 42.

plerique tantum dicunt & precipiunt, vita, factis, & moribus suis integerrimis, exprimere fuderent. Utrique cum M. Christoph. Mageiro, Stendaliensi, templi Cathedralis Güstroviensis Diacono (1.), sacra intercessit controversia, scriptis (haud dubie ineditis) utrinque agitata, & Theologorum tandem Rostochiensium commissa decisioni: Consuli, & de ista, & de partis utriusque scriptis, absque titulorum & argumenti mentione allegatis, duæ possunt Dav. Chytræi ad M. M. Henricos, *Pastores Güstrovienses* (Piperiten sc. & Schinckio), epistolæ, nomine Collegii Rostochiensis exarata Theologici, & in Syntagmate Chytræanarum Hanoviensis (2.) A. 1614. publicata. In quibus uti Mageirum, ob data scandala, *ἀντιρρογιστοει* appellat, ita in Piperite & Schinckio, a compositione, quam Rostochiensis favebant, dissidii amica alienioribus, majus pacis ac tranquillitatis ecclesiasticæ desiderare videtur studium. Nihil mihi Schinckii, quod lucem viderit publicam, innotuit, præter Carmen de Joach. Westphalo, Superintendente Hamburgensi, Græcum funebre, Joh. Frederi Jun. *Poemati Latino in obitum ejusdem heroico*, Rostochii A. 1575. in 4. excusæ, subjunctum.

JOHANNES SCHLEEBUSCH, Hamburgensis, Jacobi, Oenopolæ & ædis Petrinæ Curatoris, Mariæque Brüserix, Henrici, eadem in templo Catharino dignitate functi, gnatus, filius, d. 12. Oct. A. 1607. in lucem est editus. E scholis patris dimissus, Juri in Academia Rostochiensis, & deinde in Anglia Oxoniz, in Gallia Aureliis, in Helvetia Basileæ (quæ Licentiatum illum A. 1631. ornavit titulo), ac in Germania Spitz, sedulam dedit operam. Hamburgum rediit, ducta A. 1636. uxore, Elisabetha, Herm. Wetkenii, Canonici, filia, quinque ipsi mares & puellam enixa unicam, A. 1639. patris Senator, A. 1643. Prætor, & tandem, post legationes aliquot publicas, A. 1653. Consul, est electus. Sexennio hac dignitate gavissim, sed dubia interea usum valetudine, mors subita d. 25. Jul. A. C. 1659., ac ætatis 52., rebus humanis eripuit. V. Professorum Gymnasii Hamburgensis (quibus *Civis audit egregius, Senator optimus, Consulque prudentia consummatæ, & Christianæ pietatis observantissimus*) Ad. Program. Junebre, A. 1710. *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 242-248., reculum, & Ad. Traßigeri Jun. *Seriem Chronol. Senatus Hamburg.*, ad A. 1620., p. 49.

Oratio pro Justitiz eminentia, in Athenæo Hamburgensi recitata. Hamburgi 1625. in 4.

Disp. Inaug. de eo quod interest. Basileæ 1631. in 4. Recusa *Volumine VIII. Dissut. Jurid. Basileensium* (num. 17.), ibidem A. 1658. in 4.

DIETERICUS HERMANNUS SCHLEEBUSCH, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1696. in patria defunctus.

Disp. Inaug. ad L. 2. C. de rescindenda Venditione. Basileæ 1667. in 4.

JOHANNES HENRICUS SCHLETT, Lubecensis, Med. D. & Practicus, circa A. 1698. & 1716. Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Cephalalgia particulari. Trajecti ad Rhenum 1689. in 4.

MARCUS DANIEL SCHLETT, Lubecensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de eo quod interest. Francæveræ, & mox Lubecæ, eodem A. 1672., in 4.

M. CHRISTOPHORUS SCHLICHTING, Hamburgensis, Jobi Ludolfi in lingua discipulus Æthiopica, quam deinde in patria sæpius docuit, publicisque Programmatibus, A. 1693. editis, commendavit. V. Christ. Junckeri *Comm. de vita Jobi Ludolfi* p. 166.

Homilia Æthiopica de nativitate Christi, ante annos multos Latine ad verbum versâ, jam verò emendata, & Æthiopice, cum lectione ac Vers. Lat., denuo ab eo edita. Hamburgi 1691. in 4.

Castrum doloris Joh. Stuhrio, J. U. D. & Senatori Hamburgensi, inscriptione funebri erectum, Hamb. 1698. in fol. Inscriptio votiva, Canonicorum Hamburgensium dicata Collegio. Hamb. 1700. (*V. Nova Lit. Lubec.*, M. Febr. A. 1700., p. 62.)

Castrum doloris Rudolpho Augusto, Duci Brunsvicensi, Inscriptio Latina erectum. Hamb. 1704. in fol. (*V. Nova Lit. Germ.*, M. Jul. A. 1704., p. 273.)

Or. inedita de pace victoribus æque ac victis utili, quam Vinc. Placcius A. 1681. Hamburgi excusæ indixit Programmate.

HENRICUS SCHLICHER, Hamburgensis, J. U. Lic.

Exerc. ad Tit. XV. Libri IV. Instit., Præfide D. Barthol. Leonh. Schwendendörfero. Lipsiæ 1663. in 4.

Disp. Inaug. ad L. *Contractus XXIII. de R. F.*, L. V. §. 2. *Commod.*, Præfide D. Joach. Dechero. Francofurti ad Viadrum 1666. in 4.

CHRISTIANUS SCHLUMPFIUS, Rendesburgensis, Jacobi, venatoris regii, & Catharina Waseria filius, d. 2. Jun. A. 1634. in lucem editus, Magister Lipsiæ d. 28. Jan. A. 1658., & J. U. D. Wirebergæ sequenti 1659. (3.) est creatus, Lipsiam deinde rediit, ducta uxore Sabina Weinrichia, A. 1664. extincta (4.), minoris illic Principum Collegii, ab A. 1662., fuit Collegiatus, nationis Saxonice Claviger, Canonicusque simul, ab A. 1659., Martisburgensis. Lapsum vehementi crurifragium d. 25. Apr. A. C. 1672., ac ætatis 38., passus, die 30. mensis ejusdem expiravit. Fufius vitam ejus *Programma* Rectoris Academiz Lipsiensis enarrat *funebre*.

Disp. Politica de Legibus. Lipsiæ 1658. in 4. (*M. C. K.*)

Disp. Inaug. de Tempore legali, Præfide D. Calp. Zieglero. Wirebergæ 1658. in 4.

M. PAULUS SCHMEDICKE, Hamburgensis.

Diss. Theol. de natura & cura Adaphororum, quæ tam Romanensium, quam Calvinianorum, aliorumque quorumvis, errores taxantur. Argentiniæ 1667. in 4.

JOHANNES HENRICUS SCHMEUSER Hamburgensis, Med. D. & Practicus, ab A. 1698., in patria, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de usu & abusu Alcalium. Lugd. Bat. 1697. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamburgum Literatum* A. 1700. p. 24.)

CHRISTOPHORUS SCHMIDIUS, Lubecensis, Med. Doctor & in patria, ab A. 1717., Practicus. V. de illo J. H. a Seelen *Partem III. Athen. Lubec.* p. 392, 393.

Diss. Inaug. Medico-Practica de Sinsia. Lugd. Bat. 1717. in 4.

(1.) V. de hoc Frid. Thomam I. c. p. 23, 24., & N. L. Lubec., M. Mart. A. 1704., p. 66. (2.) P. 107, 108, 109. (3.) V. Andr. Semmeri *Lit. L. Athen. Witteb.* p. 111. (4.) V. Saloni, Stepmieri *Inscriptis, Lipsiensis* p. 66.

ERICUS SCHMIDIUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus circa A. 1716.

Disp. Inaug. de Jure circa lumen celi. Aureliz 1682. in 4.

HENRICUS SCHMIEDEN, sive SCHMIDIUS, Slesvicensis, Juris utr., cui Regiomonti & Argentinz vacaverat, honores supremos, post reditum e Belgio, Gallia & Anglia, Gryphiswaldiz M. Jul. A. 1657, obtinuit, Slesvigz Dorotheam Beatam, Balth. Glorini, Consiliarii Ducalis, filiam, elegit conjugem, & ipse ibidem Christiano Alberto primum, Duci Holstato-Gottorpiensi, ac deinde Christiano V., Regi Danico, fuit a consiliis, tandemque M. Febr. A. 1689. vivis excessit.

Disp. de Testamentis, Praefide D. Joach. Schnobelio. Rostochil 1648. in 4.

Disp. Inaug. de Questionibus & torturis, Praefide D. Joh. Pomerefschio. Gryphisw. 1657. in 4.

HERMANNUS SCHMIDIUS, Hufenfis, ab Adolpho, Duce Holstaz, Phil. Melanchthoni commendatus, Witebergz A. 1559. vixit, & Melanchthonis hortatu, Historiam Sufannz, carmine comprehensam Sapphico, Augusto, Saxonum Electori, inscripsit, sed quingvagina tantum ejus excudi curavit exempla, telte Epistola ipsius ad Joh. Pistorium, Przpoz. Eiderst., *avendé* in *Volumine Epistolarum ad hunc MS. Axeniano, Cent. II., n. 9.*, mihi perlecta.

JOACHIMUS SCHMIDIUS, Johannis Adolphi, Ducis Holstato-Plönensis, Ecclesiastes, circa A. 1683. aulicus.

Christliche Einweihungspredigt, bey der von Herzog Joh. Adolphen zu Holstein-Plön, am andern Advents-Contage A. 1683., angestellten Einweihung der neuerbauten Kirche zu Kurov, auß Matth. XXI. 1. sq., gehalten. Plönz 1683. in 4.

Das von Gott erleuchtete scharfsehende Glaubensauge der Kinder Gottes, oder Leichpredigt über Henr. Ern. von Kram, Fürst. Plönischen Hofmarschall, auß 2. Tim. IV. 7. 8. Plönz 1683. in 4.

Leichpred. über Dan. Granovium, Diaconum zu Plön, auß Dan. XII. 13., A. 1704. gehalten. A. 1704. in 4. (V. Nova Lit. Lubec., M. Od. A. 1704., p. 314.)

Leichpred. über D. Schabbelum. in 4. (Catal.)

M. JOHANNES SCHMIDIUS, Hatherslebenfis, Valentini, Pastoris urbani, filius, laurea Kilonii, in prima promotione Academica, d. 22. Jan. A. 1666., ornatus Philosophica, Pastor initio in tractu Hatherslebenfis Bierthenfis, & in Schwanzia deinde Riesbyenfis, simulque Burchardi, Comitibus ab Alefeld, Ecclesiastes aliquandiu aulicus, A. 1706. superstes.

Disp. de Scholis Græcorum apud Athenienses insignioribus, Praefide M. Frid. Lersio, Argentinensi, proposita. Witebergz 1661. in 4.

Carmen Propempticum, Burchardo, Comiti ab Alefeld, cum, ad capefendum regimen in Comitibus Oldenburgico & Delmenhorstano vicarium, abiret, oblatum. Slesvigz 1681. in fol. (M. C. K.)

Gottes Todesregiment, zum Christlichen Ehrengedächtnisse seiner drey verstorbenen Brüder, Valentini, Christiani und Gothofredi, auß P. C. XC. 1. b. f., vorgestellt. Slesv. 1677. in 4.

JOHANNES HENRICUS SCHMIDIUS, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1698., & 1704. Hamburgensis.

Theses Inaugurales ex utroque jure. Aureliz 1684. in 4. (V. P. A. Lebm. Hamb. Lit. A. 1701. p. 24.)

MICHAEL SCHMIDIUS, civitatis Hamburgensis scriptoribus ab Ott. Sperlingio Jun., in *Indice illorum Mss.*, annumeratus, & a Mich. Schmidio, Hamburgensi, Ecclesiasta Grödenfis, distinctus.

Christl. gegen Hartwigs von Spreckellen Proceß und Schmähungen. A. 1638. in 4. (O. sp.)

M. NICOLAUS SCHMIDIUS, Hamburgensis, Rostochii A. 1624. a Joh. Hufwedelio laurea ornatus Philosophica, Parochiz ruralis Bargstedienfis, in praefectura Tritoviensis, ab A. 1626., Pastor.

Catechismus-Gesole, darinnen sonderliche Christen schreyt und redt, in den 5. Hauptstücken des Glaubens, unterweist werden. Hamburgi 1632. in 12. (L. Saxony.)

OTTO SCHMIDIUS, sive (ut ab Alb. Bartholino (1.) appellatur) FAERICIUS, Hufenfis, Poeta non contemnendus, Matthiz Boethio (2.) *Vir audit doctior, quam celebrior.* An idem sit cum Ott. Schmidio, Hufenfi, quem Scribam Nordfrandiz, ante Christiani III., Regis Danici, tempora, provincialem fuisse Ant. Heimreichius, in *Chronico Frisia borealis vernaculo*, testatur (3.), anceps hæreo. Confer de illo *Partem I sayages nostræ ad hist. Cimbricæ primæ*, c. 11., §. 2. p. 17 L. 172., & c. 13., §. 1., p. 195., ac Joh. Alb. Fabricii *Centuriam Fabriciorum* p. 64. 65.

Historia de nativitate & incarnatione Christi, carmine Græco reddita. Witeb. 1664. in 4.

Poema Elegiacum de obitu Johannis Senioris, Ducis Slesvici & Holstaz, quo vita & mores tam rari & dignissimi Principis perfringuntur, Slesvigz 1581. in 4.

Daniados Pars prima, libris III., comprehensa, qua Vitz & res gestz Christiani I. ac Johannis, Regum Daniz, carmine breviter & succincte describuntur. Slesvigz 1581. in 4. Poematis hujus, Regum Daniz, & familia ortorum Oldenburgica, persequentes historiam, *Partes etiam II.; III. & IV.*, mihi non visas, Slesvigz in 4. postea produisse, *Catalogus* quidam testatur.

WERNERUS SCHMIDIUS seu FABRICIUS, Neomonsasterienfis Holstus, Parochiz ruralis Söderoviensis in Stormaria Ecclesiastes, parens Alberti, Organædi Flensburgensis, avus Werner Fabricii, Musici Lipsienfis eximii, & proavus Joh. Alb. Fabricii, Th. D. ac Gymnasii Hamburgensis Professoris inclyti. V. hujus *Centuriam Fabriciorum* p. 76. 77.

Leviticus Davidicum; das ist: Erklärung des CXXI. Psalms, in drey an Bußtagen gehaltenen Predigten. Hamburgi 1626. in 8.

PETRUS SCHNELLERUS, J. U. D. & Practicus, circa A. 1630. (quo D. Rutg. Rulandi Senioris *Responsio de Affecutionibus* suarum suum, cum ulteriori ejus *Deductione*, adject), Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Actionum investigatione & cumulatione, Praefide D. Henr. Andr. Cranio proposita. Helmstadii 1622. in 4. (Catal.)

JOHANNES SCHNELLIUS, Holstus, J. U. D. & Dicafterii supremi Gottorpiensis Advocatus, circa A. 1636., emeritus, generique D. P. uli ab Eitzen, Jcti & Canonici (ad A. usque fatalem 1617.) Slesvicensis; Anagrammatis a Nic. Scribonio (*Lib. II. Lufium Anagrammaticorum Gottorpiensium* p. 45.) & Georg. Nic. Erasmo (*Lib. II. Anagrammatum* in *ipsum*, n. 97.) commendatus encomiasticus.

(1.) in *Li. de Script. Dan.* p. 119.

(2.) in *Scholiis ad Comm. de Catechismo Nordfrandico* p. 149.

(3.) c. 12., p. 105. ed. primæ.

Disp.

Disp. Inaug. de Stipulatione, de qua Frid. Taubmanni carmen gratulatorium, in *Schediasmatis*, Lib. II. Epigramm., p. 772., obviū, potest confili.

(Diversi ab eo sunt Joh. Schnellius, Tunderensis, Rector sub finem Sec. XVI. Tonningensis, & Joh. Schnellius, Amstelodamensis, Auctor *Orationis de Qv.: An Juxta secundum acta & probata, an secundum conscientiam, judicare debeat?* Bremæ A. 1672. in 4. edit.)

JOHANNES CHRISTOPHORUS SCHNELLIUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Delibata quædam ad Processum Hamburgensem, pro gradu Licentiz proposita. Trajecti ad Rhenum 1694. in 4.

JOACHIMUS SCHOLVIEN, Lubecensis, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Medicamentis Balsamicis, Præfide D. Frid. Hofmanno proposita, Halz 1716. in 4. V. de illa *Partem XLVIII. der Gelehrten Fame p. 939. 940. 941.*

ACHILLES FRIDERICUS SCHOMERUS, Lubecensis, d. 20. Apr. A. 1664. natus, Nicolai Schomeri, Ofnabrugenfis, J. U. D. & Senatoris Lubecensis, e Susanna Schlasia, Christophori, Advocati Hamburgensis, gnata, filius, Friderici Wilhelmi, Ducis Megapolitani, e studiorum Ephoro in aula Sverinenfis, ab A. 1692., Consiliarius Justitiz, & ab A. 1709., Cancellariz Vicedirector, A. 1719. adhuc superstes; in *præfat. Annotationum* fratris ejus, Just. Christoph. Schomeri, Theologi Rostochienfis, in *Epistolas Pauli minores posthumarum*, commendatus. Conf. de illo Joh. Henr. a Seelen *Partem II. Athen. Lubec. p. 106. 107.*

Huic debent Præfationem novam, proliam atque eruditam, Just. Christoph. Schomeri, fratris, *Theologie moralis sibi constanti, sive Speciminis Theologie moralis*, in editione altera auctiore, Rostochii A. 1707. in 8. publicata, suppressio nomine suo, præsumit, testatus est A. 1710. Auctor des Neuen Werthe von allerhand Büchern, *Scd. II. p. 190. 191.*

JUSTUS CHRISTOPHORUS SCHOMERUS, Lubecz A. 1648. ipso festo natus Paschali, patrem habuit Nic. Schomerum, Ofnabrugensem, J. U. D. & Advocatum tunc Lubecensem, deinde vero urbis Brunsvicensis Consiliarium, ac Lubecenfis tandem Senatorem, Jodoci, prædiorum cathedralis Ofnabrugenfium templi Inspectoris, Judicij; Kappelenfis Secretarij, filium, matrem vero Susannam, parente gavissimam Christoph. Schlasio, Senatore primum ac Secretario Ofnabrugenfi, postea autem, cum patriam religionis causâ reliquisset, celebri causarum forensium in civitate Hamburgensi patrono, Collegijque Canoniorum ejusdem Secretario & Profyndico. Literarum rudimentis in schola imbuitur est patria, ac deinceps in Martiniana urbis Brunsvicensis, in quam pater decennem A. 1658. secum abduxerat, Lubecam hinc, cum eodem, A. 1664. reversus, eximius, in Athenæo publico, in Græcis Latinisque literis fecit progressus, eamque, ductu Henr. Bangerti, Rectoris, Historiz, tam exoticæ, quam patriæ, sibi acquisivit peritiam, cujus specimine de *veterum Germanorum virtutibus* Oratorio, ante discessum recitatu, bonorum omnium favorem promeruit, Ab Herm. Nottelmanno, Bangerti successore, A. 1667. in Academiam dimissus Kiloniensem, Math. Wasmuthum, hospitem, in Lingvis Orientalibus, Christoph. Franckium in Philosophia, & Sam. Reyherum in Mathesi, duces elegit, sequenti autem 1668. Wismariz Steph. Mafii, Theol. Licentiat, fuit convictor, & discipulus in studio Rabbinico perquam sedulus. A. 1669., cum spensidum Theologicum Schabbelianum decantatissimum a diribitoribus ejus, Dav. Gloxino & Henr. Schabbelio, civitatum Lubecensis & Wismariensis Consulibus, impetrasset, Academiam Giesseham adiit, & in studiis sacris Pet. Haberkornij, Joh. Nic. Misleri, Phil. Lud. Hannekenij, civisque sui & hospitis, Mich. Siricii, in Mathesi vero & Philosophia Carestiana Frid. Nießhii, institutione per integrum usum est biennium. Giesse A. 1672. in Italiam abiit, ac in civitatibus ejus diutius commoratus nobilissimis, Ecclesiæ Romanæ Christianorumque Orientalium sacra ac ritus coram infixit, monumenta antiquitatis studiose lustravit, Bibliothecas, publicas pariter atque privatas, excussit, & conversatione cum hominibus eruditissimis fructum doctrinæ variz collegit uberrimum. Galliam hinc, tractumque Germaniz Rheanum, pari curiositate pervagatus, Giesseham A. 1673. rediit, & ardori discendi vehementissimo obsecutus, non in sacro solum alacriter perrexit curriculo, sed Juri etiam utrique, Civili & Canonico, ut in Moralistarum, quos vocant, scriptis eo feliciter versaretur, incubuit. Tantos sane in utroque fecerat progressus, ut in Consistorio postea Ducali Rostochienfi processum forensium, non minori dexterate, quam magni nominis Jcti, fit moderatus, Johanneseque Fechtius in *Programmate* asserere non dubitaverit *funebri, plures creati Juris Doctores, qui, vel in legum notitia, vel fori actionibus, paria cum ipso facere nunquam poterunt*. Giesseham, Licentiatu titulo, quem Ordo obsecrat Theologicus, modeste recusato, A. 1674. reliquit, & salutatis in innere Academijs Julia, Lipsiensis, Leucorea, Jenensis ac Eriurtina, Lubecam redux, integrum illic annum, ut, quæ apud externos observarat, domi recoqueret, inque futuros usus digerere, subleat, & ex sacro aliquoties ambone, cum applausu, peroravit, A. seqv. 1675., novum iter aggressus literarium, in Belgium federatum & Britanniam excurrit, cumque hujus Episcopis, Iurisque Theologis, & variarum sectarum doctoribus, crebra instituit colloquia, & animum præterea, plura discendi cupidum, aliorum etiam hominum eruditorum consuetudine, deliciisque non unius generis extaturavit literariis. Oxoniæ in Bibliotheca Bodlejana fuit assiduus, ejusque ope Historiz adyta feliciter penetravit Ecclesiasticæ, nec parum ex quotidiano Edv. Bernhaldi, Astronomiz Professoris, ac Polyhistoris eximij, profecit convictu. Cantabrigiz A. 1676. lingvæ ab Ifaac Abendana, Judæo, addidit Hispanicam, & hujus privata, publicæque Academijs Bibliotheca, cum fructu usum est maximo. Ex Anglia in Belgium trajecit Hispanicum, lustratisque hujus urbibus Lubecam reversus, in vicinam mox Academiam Rostochiensem A. 1677. commigravit, fvasque Aug. Varenij, Theologi celeberrimi, hospitis sui, post *Anti-Catvinismum ejus Orthodoxum* publice jam ante defensionem, Doctores Theologi titulum, *Disputatione de religioe Adorationis obiecto inaugurali*, d. 28. Aug. eodem proposita Præfide, nullo negotio exambuit. Triennio post, A. ic. 1680., a Christiano Ludovico, Duce lince Sverinenfis Megapolitano, Professor ejusdem Academijs Rostochienfis Theologus, Consistorij Ducalis Aliffor, & Dioceseos Meclenburgiz Superintendens, auspiciato est constitutus, iisque dignitatibus, cum locum, Collegis omnibus (Varenio, Mich. Siricio & Mich. Cobabo) intra annum verterent extinctis, in Collegio, solus e sacrorum doctoribus superstes, Theologico, A. 1683. jam occupasset principem, ad obitum usque, summa cum laude, & insigni Athenæi Varniaci, reflorescere illius vili au picis, incremento, perfunctus. Munus enim Cancellarij Academiæ in Livonia Dorpatensis splendidum A. 1689. professionem Witebergensis Theologicam A. 1691., & supremam Ecclesiæh Ducatus Sverino-Megapolitani Ephoriam A. 1692., cum sibi offerrentur, istis posthabeuit. Rectoratu Academico, in alterum semestrem præter morem prorogato, A. 1687. (i.), Collegij vero Theologici Decanatu sæpius, est functus, tituloque Doctoralij Joh. Fechtium, Joh. Nicol. Quistorpium (ambos Collegas suos), Joh. Will. Petrzum & Jac. Hier. Lochnerum, licentia autem, quam vocant, ad eundem aspirandi Gortl. Frid. Seligmannum, Jac. Dorncreilium & Jac. Winnemerum, donavit. Theologus fuit omnium consensu eximius at-

LII II II 2

qve

(L.) V. Joh. Nitz, *Quistorpii Programma de Restitutis Acad. Rostoc. Sec. XVII.*, p. 23.

que πολυμαθία, ingenii iudicijque præstantia, doctrina multiplici, sacra pariter atque profana, Lingvarum plurimarum, tum eruditio propriarum (Græcæ, Latinæ, Hebrææ, Chaldaicæ & Syriacæ), tum exoticarum (Italicæ, Gallicæ, Hispanicæ, Danicæ, Anglicæ & Belgicæ), peritia, & cognitione Philosophiæ accuratioris Historiæque Ecclesiasticæ interiori, vix cuiquam cævorum, inter Germanos, secundus, & ob fidem præterea dextentatamque in docendo, sedulitate laborioſam, prudentiam ſacram, & pietatis (cujus inſtinctu quintum cuiusvis hebdomadae diem jejuniū deſtinat) inſancitæ laudem, commendatiſſimus. Pacis & tranquillitatis Eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimus, certaminibus, quibus hæc turbabatur, Theologorum Lutheranorum domeſticis ingerere ſe noluſit, & argumentum de Collegiis pietatis privatis, inter illos controverſum, ſcripto diſcutere aggreſſus peculiari, tanta de illo moderatione diſeruit ac prudentia, ut, rara admodum felicitate, partis utriusque laudes ac applauſum reportaverit. Merito proinde boni piique omnes mortem Viri hujus, nullo Anteceſſorum, ſi longiore vitæ uſuram fata ei indulgiſſent, futuri inferioris, acerbè luxerunt immaturam, quæ, febri correptus maligna, d. 9. Apr. A. C. 1693., ac ætatis 46., ingenti cum Eccleſiæ detrimento, expiravit. Ex Anna Catharina Vettienia, conjuge, Bernhards gnata, A. 1683. ducta, & A. 1688. mortua, filium quidem & tres puellas ſuſtulit, ſed ſuperſtitem, & quatuor hiſce liberis, filiam tantum reliquit unicam, Sufannam Margaretam, Conſtant. Fidlerio, Paſtori Nicolaitano Wiſmarienſi, A. 1702., menſe elocata Januario, ſed marito hoc, novimeſtri vix elapſo tempore, M. Octobri ejusdem anni, orbatam (1.). Sangvinis eſu abſtinuiſſe, conſcientiæ tenerioris ſtimulo motus, traditur (2.).

Vitæ ejus hiſtoriam & duobus de illa *Programmati* deprompſi Roſtochiſenſibus, altero D. Aug. Varenii, *Diſputationi Inaugurali* A. 1677. præmiſſo, altero D. Joh. Fechtii, Collegiarum amicorumque conjunctiſſimi, laudibus deſunctum dignati maximis, ſed haud injuſtis, funebri ſerſim A. 1693. in 4. Roſtochi edito, *Lectionibus* noſtris in *Epistoſas ad Romanos & Corinthios* A. 1699., *Speciminique Theologiæ Moraliſ editioſi ſecundæ* A. 1707., præfixo, & Lipſiæ quogue A. 1705., in Henr. Pippingii *Septenario Decadam Memoriae Theologorum renovatæ*, Dec. IV., n. 6., p. 482-500., reſcuſo. Quibus addi poſſunt D. Sim. Henningii, Paſt. Jacobzi Roſtochiſenſis, Sermo in obitum ejus parentalis, a Zach. Grapio Jun., in *Roſtochio Evangelico*, c. 7., p. 191., allegatus, & quæ nonnemo produiſſe itidem mihi retulit, Gothoff. Weili, Eccleſiaſticæ Roſtocho., Concio funebriſ Germanica.

Sam. Puſendorſius & Viti Ludov. Seckendorſii duæ ad ipſum Epistoſas, de *Specimine Theologiæ Moraliſ*, A. 1690. exaratas, huic, in editione ſecunda anni 1707. Roſtochiſi, ſunt præfixæ. Phil. Jac. Speneri Germanica, de controverſiæ cum D. Franc. Wolfio, Collegæ, compoſitione, d. 28. Jan. A. 1688. ad eum data, legitur in Speneri *Leſſen Theologiſchen Bedencken*, P. I., Cap. II., Art. I., Sect. V., p. 338-339.

Confer de illo *Adæ Erud. Lipſienſis*, M. Jul. A. 1693., p. 336., Joh. Franc. Buddei T. IV. *Lexici Hiſtorici* p. 391. 392.; Erdm. Unſhei *Vitas Theologorum* Sec. XVI. & XVII. Germanicæ, p. 923. 924., Anonymi *Neuen Vortrat von allerhand Büchern*, Sect. II., p. 183-191., Joh. Henr. a Seelen *Parthen II. Athenarum Lubecenſium* p. 298-314., & Joh. Fabricii P. V. *Hiſt. Biblioth. Fabric.* p. 332-333.

ELOGIA.

Lipſienſes, in *Adis Erud.*, M. Jun. A. 1691., p. 254., eum *Virum* appellant *ſolida eruditione & judicandæ ſacultate inſtructum*, & M. Jul. A. 1693., p. 336., in ætate eundem terris *ſtantiſſima*, *magna eccleſiæ orthodoxæ, quæ plurimum ſibi ſingulari Viri eruditione pollicita fuerat, detrimento, eſſe ereptum*, deplorant.

Vitus Ludov. Seckendorſius, in *Epistoſa* ad illum, paulo ante allegata, *Virum* eum vocat, *de cujus eximia eruditione parvæ & Eccleſiæ noſtræ ſit gratulandum*.

Sam. Puſendorſius, in *Epistoſa* itidem jam laudata, in *Theologiæ moraliſ* eum *ſtudio cumprimis* judicavit *excellere*.

Aug. Varenius (in *Programmate Diſputationi Inaugurali* A. 1677. præmiſſo) ingenium ei tribuit, *diligentiæ ac exercitii lima, doctrinæque præceptis, in uſum ſalubrem poſitiſ, lingvarum quoque, Theologiæ partim neceſſariarum, partim decorarum, cognitione, probe excultum, pectus quæcunque Theologiæ parte non tantum bene præparatum, ſed & inſtudiſſimum, & omni doctrinæ ſublimioris genere oppletum, judiciumque in re Theologica accuratum*.

Phil. Jac. Spenerus eum publice ſalutavit eum ſapientem Theologum (in *Tr. von der Freyheit der Gläubigen vom Anſehen der Menſchen* p. 116.), einen vortheilichen, und necht mit billigem Lobe der Evangelischen Kirchen verſtorbenen, Theologum (in der *Beantwortung des Unſatze der Piſtiſten*, c. 2., §. 33., p. 145.), einen gelehrten und unverdächtigen Theologum (P. III. der *Theol. Bedencken*, Art. II., Diſt. II., n. 31., p. 791.), einen ſtatlichen Mann (P. III. der *legten Theol. Bedencken* p. 348.), einen ſehr gelehrten und judicioſen Theologum (*ibid.* p. 510.); in *Epistoſa* autem ad Joh. Fechtium, noſtri *Specimini Theol. Mor.*, in ſecunda editione, præfixa, ita illius deploravit obitum: *Quod Schœmerum attinet, dici non poteſt, quam illius me perculerit mors nunciata. Quamvis enim Virum nunquam noverim, neque inter nos commercium aliquod interceſſerit, Viri tamen eruditionem, æquæſque & judicium incomparabile, ex quo inibi immorueri, adeoque ipſum, inter præcipua ſeculi noſtri atque Eccleſiæ ornamenta, ex debito venerari ſum. - Bene ſi bene de ſtatu ſuo in æternum! - An aliquod beatius ille reliquerit, quod adhuc publicum ſit, reſciſcere avertim. Certe læſa quæcunque in pretio fuerint habenda*.

Joh. Fechtii *Programma* de vita ipſius funebre plurimis ejus ſcatet encomiis, & quibus pauca hæc ſubjungo: *Si qui ſit, qui univerſalem quandam variarum rerum ſcientiam eadem perfectione in unum conjunxerit, in eſſe in hoc quiddam admirabile & prope divinum, omnes recte exiſtimant. Id Schœmero obſiſſe, nemo eorum, qui eundem penitus noverat, inſciabi: ur. Quæ ſingula mirari ſolemus in aliis, ea junctim in eum confluxerant. Nam & Philoſophia, veteris & recentioris, omniumque, quæ ei ex variarum ſecularum genere adhererent, perplexitatum, & controverſiarum Theologiarum, ſi ad ultimas etiam minutias & ſubtilitates progrediamur, & lingvarum, cum orientalium, Hebrææ, Chaldaicæ, Syre, Rabbincæ, tum exoticarum, Anglicæ, Gallicæ, Italicæ, Hiſpanicæ (Danicæ etiam adjunxit), quas omnes ego, quod bona fide reſero, eundem legentem & interpretantem hiſ oculis meis conſpexi, ne quid de Græca Latine dicam, & antiquitatis totius, ſacræ, & profanæ, ejus cumprimis, quæ in Synodorum Canonum curatoriſ notiſia conſiſtit, quos quaſi ſingulos in numero habebat, & Hiſtoriæ recentioris, cum literariæ, tum religioſæ, erat ad admirationem uſque peritus. Nec quidquam literarum, quod vel ad SS. Theologiæ noſtræ decus, vel ad ejusdem perfectionem & majeſtatem, faceret, non dicam, intactum reliquit & inexpertum, ſed curioſa felicitate intus penitriſſimæque imbibit. Mathematicas etiam diſciplinæ, ipſa ſublimitate ſua plerique aliiſ impervias, ita hauſit, ut, diſciplinæ quæſtionibus, cum earum artium magiſtris promptè, ſubtiliterque & ſolide, conſenderet. Quibus componendis exarandiſque manum appoſuit, vulgaribus doſtorum meditationibus ſuperiora ſunt, ad eruditæ antiquitatis gloriam adſpirant, nec verborum lenociniis & inani ſuoc, ſed inaffectata ſimplicitate & naturali pulcritudine, decurrunt. Quæ legenti incertum eſt, felicitatem ingenii, an judicii pondus & gravitatem, prius admireris. - Finitus eſt ſtantiſſima integerrimæque ætate Theolo-*

(1.) V. *Novæ Lit. Lubec.*, M. Nov. A. 1704., p. 315. 316.
legit, Theologum ipſius Moralem, c. 18., §. 5., p. 449.

(2.) V. Ott. Frid. Schützlii *Lit. I. Comm. de Vita Dev. Chryſti* p. 322., &c., quæm ſi al-

gus vere eximius, vere consummatus. - Precipuum Academiæ nostræ lumen, quod unicum spes nostras, nubilas satis & obscuras, illustrare posse videbatur, extinctum est. - Sine ambitionis metu pronuntiare auiam, vix visuram posteritati nostræ etatem esse doctorem, vel doctrinam ubertate, vel prudentia laude, vel omni denique contentu consensuque laudis, præstatiorem. Conferere eisdem Præstationem Collegii Controv. noviss. Schomeriani in qua divinas illi virtutes, raram eruditionem, & incredibile indefessumque studium officium in omnibus partibus suum faciendi, tribuit.

Eidem quoque Vir audit eruditissimus expositissima, cuius sacrum nullis satis lacrymis deslere Ecclesia nostra potest, nomen fides, dum vixerit, pretiosissimum (Orat. I. de studio Biblico, Schomeri Exegeti in Epistolas Pauli minores subjuncta, lit. Gg. 3. a.); Vir, in quo ingenium & memoria cum iudicio certavit (in præf. Analysis J. G. Dörflinger in Esaiam p. 17. 18.); Theologus vere solideque eruditus (in præf. Comm. Dörflinger in IV. Evangg. lit. c. 2. b.); Theologus nemini seu consummata doctrina, seu iudicandi prudentia, secundus (ibid. lit. d. 2. b.); nec non Theologus inestimabili cum Academiæ Rostochiensis, & Ecclesiæ nostræ, damno rebus humanis ereptus, cui, nec inusitato ingenii acumine, nec perfecto de rebus quibuslibet iudicio, nec diffusa solide eruditionis scientia, nec consiliorum ad admirandam prudentiam exacta incredibilique promptitudine, quæquam facile Theologorum, quos sibi intime novisse datum sit, parem extitisse, ex quo propius eundem intueri poterit, semper fuerit persuasus (in Epist. ad Heß. Gorsf. Masum, A. 1696. scripta, & Disputationi in Epist. Jude subiecta.).

Phil. Lud. Hannekenio (in Epistola de Collegii pietatis Germanica p. 4.) audie ein ihm, und der wahren Kirchen, billich hochgeachteter Theologus.

Abt. Hinckelmanno (in Detectione fundamenti Böhmiani p. 19.) ein fürtrefflicher, und, zu der gesamten Kirchen Leidwesen sein, in diesen Tagen, selig verstorbenen Theologus.

Ad Rechenbergio (in Or. fun. in obitum D. Gottl. Frid. Seligmanni p. 7.) Theologus celeberrimus, Virque pietate erudit & prudentia insigni.

Sam. Schelvigio (im Entwürfe der Uebersetzung D. Spencers in seiner Eifertigen Vorstellung p. 50.) ein redlicher Theologus.

Joh. Frid. Mayo (P. IV. Musci ministrorum Ecclesiæ p. 47.) Theologus exactissimus & dexterrimus orthodoxie vindex; nec non in Biblioth. Theol. Mor. p. 25.) Theologus eruditione, & iudicii acie, plurimos suæ ætatis anteverens.

Joh. Joach. Zentgrafio (in Programm. de vita D. Joh. Faustii, Theol. Argent., A. 1695. edito) Theologus, cuius magna fuit in Ecclesiæ expectatio.

Joh. Nicol. Quistorpio (in Programm. de Rectoribus Acad. Rostoch. Sec. XVII. p. 25.) magni nominis, amplissimeque apud externos fama, Theologus acutissimus.

Joh. Henr. Feustkingio (in Gymnacoeo Heretico-Fanatico p. 471.) ein Grundgelehrter Theologus, und unergleichlicher Lehrer.

Joh. Kleinio, Acad. Rostoch. Jcto (in Programm. de vita D. Joh. Gottl. Mölleri), Vir de Acad. Rostochiensis, & universæ orbe orthodoxo, immortaliter meritis.

Zach. Grapio Jun. (im Evangelischen Rostock p. 167.) ein unergleichlicher Theologus.

Joach. Fellerio (in Poemate de Brabris Philosophicis Lipsiensibus, A. 1690. edito, p. 47.) Ensebie Argus.

Joh. Franc. Buddeo (in der Beschreibung von den Püsten, §. 21., p. 28.) ein berühmter und vorrefflicher Theologus, und vernünftiger Mann.

Joach. Lindemannio (in Memoria D. Christ. Kortholti p. 23.) Spesque decusque Rostochii.

Joh. Frid. Hekelio (in Addit. ad Phil. Claverii Introd. Geogr. L. 3. c. 14.) Academiæ Rostochiensis decus & columna, Theologus clarissimus atque modestissimus.

Car. Arndio (in Bibliotheca Político-Heraldica p. 50.) Vir post fata etiam inestimabilis.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Theol. de Poenitentia, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio. Gießf. 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Religioſæ Adorationis objecto, Præfide D. Aug. Varenio, Rostochii 1677. in 4.

Affertio endoxa fidei Christianæ de Spiritu Sancto, contra novam & anæthec inauditam hæresin, sub schemate Problematis paradoxo nuper in lucem protrusam. Francofurti A. 1679. in 8. Opposita est C. C. S. (i. e. Christophori, Christophori filii, Sandii, Regiomonti Borussi, Neo-Arianorum promachi, ut ipsius Bibliotheca Antitrinitariorum p. 170., post alios, docuit) Problemati paradoxo de Spiritu Sancto, annon per illum sanctorum Angelorum genus intelligi possit? Coloniz (seu potius Roterodami) A. 1678. in 8. edito. Hoc nolter, post Christoph. Wittichium, Theologum Acad. Lugduno-Batavæ Reformatum (de cuius atque Sandii scriptis ἀπορίαις Acta Erud. Lipsiensia, M. Jan. A. 1683., p. 39. 40., possunt consuli), ex principiis ab adversario concessis, in Assertionem ista, impugnavit, & iudice Joh. Fectio (in Programmata scrutini, in ea vassum ingenium, & admirandam posteris industriam, & tot linguarum scientiam, & exactum S. Lit. scrutinium, & solidum de antiquitate iudicium, ubique conspicuum præbuit. Commendatorem etiam a Joh. Frid. Mayo, in Disp. contra eandem Sandii de Sp. S. sententiam, Hamburgi A. 1700. edita, p. 7.

Disp. de Semiprædestinatione Latitudinaria. Rostochii 1682. in 4. Examini subijcit novam Henr. Mori & Latitudinariorum Anglæ sententiam, qui Deum ita arboitrantur hominibus gratiam suam dispensari, ut pauci quidam per illum irresistibiliter salventur, reliquis autem ea sufficienti mensura distribuantur, sed relicta arbitrii libertate, ac omnes proinde, qui damnantur, sua culpa perire. Perquam erudita audit Joh. Fectio in Lect. in Sylogem Controv., Disp. 20., p. 277.

Theses Anti-Socinianæ. Rost. 1682. in 4. Recusæ sub finem Collegii Anti-Sociniani, ibid. A. 1706. in 4.

Disp. de Sacramentis Veteris Testamenti. Rost. 1684. in 4.

Disp. de differentia inter Unionem personalem & mysticam. Rost. 1684. in 4.

Disp. de Animarum separatarum statu & conditione post mortem, Resp. Gothofr. Weissio (Superint. postea Lüneburgensi). Rost. 1684. in 4.

Disputationes IV. de Collegii privatæ pietatis, quarum I. de iis in genere, II. de collegiali dicendi libertate in Synaxibus Christianis, III. de Syncretismo Collegiali, & IV. de utilitate Collegiorum, commentatur. Rostochii A. 1685. & 1686. in 4. Auctores deinde recusæ, sub titulo Disputationum IV. de Collegiis, tam orthodoxo, quam heterodoxo, Lüneburgi A. 1692. in 4. Harum, institutionem Collegiorum pietatis haud improbandum, multoque minus anathematandum notantium, sed caute tamen in eis versandum, ne schismati occasione præbeant, recte monentium, recensius exhibuerunt Encomiasticos Lipsienses, in Actis Erud., M. Sept. A. 1692., p. 448. 449., & Henr. Baspagnus, in Historia

Mölleri Cimb. Lit. Tom. I.

Mmm mm mm

operum

opertum eruditorum Gallica, M. Mayo A. 1694., p. 219. 220. Merito autem ipsemet Autor, applausu hoc, ob prudentiam & moderationem suam, una cum eruditione, in argumenti hujus controversi tractatione, abunde (uti Lipsiensis etiam observaverunt) offensas, dignissimus, in *praefatione* secundae illarum editionis, utrique eas Theologorum Lutheranorum, de collegiis istis dissentientium, parti placuisse, sibi est gratulatus. E. Defensoribus enim istorum Phil. Jac. Spenerus, in der *Beantwortung des Unfuges der Pietisten*, c. 2., p. 145., & in den *Theologischen Bedenken*, P. I., c. 2., Art. 4., *Secl. I.*, p. 16., *Secl. II.*, p. 67., ac P. III., Art. 2., *Discl. II.*, p. 31., p. 788., eas commendavit, imo, in Tr. von der *Freiheit der Gläubigen vom Zwischen der Menschen*, p. 116., hoc ornavit elogio: Es hat der tapfere Theologische Theologus, Herr D. Jülhus Chr. Schomero, in seinen Dispp. de Collegiis privatze pietatis, die materie so gründlich als jemand aufgeführt, und, wie der Irthümligen Collegia stattht wiederlegt, also, was auch vor Sorge und Bedencken in den wahren Kirchen dabei seyn möchte, klüglich überlegt, mit was Behutsamkeit mer dergleichen einführen wolte zu verfahren sey, gezeigt, und nirgend sie, als etwas der Kirchen zu Schaden reichendes, vermorfen. Pari in pretio Joh. Winclerum illas habuisse, *Refutatio ejus Epistola Phil. Lud. Hannekenii contra Collegia pietatis vernacule passim testatur*. Sed &, ex ipsis horum Collegiorum adversariis, honorificum de iis tulere iudicium Phil. Lud. Hannekenius, in *Epistola modo allegata* p. 4., Joh. Fechtius in *Programmat. de vita Schomeri funebri*, & Joh. Frid. Mayerus P. IV. *Musei Ministerium Ecclesiae* p. 17. Nec proinde immerito Gust. Georg. Zeltnerus (in *Diff. de Priscilla*, p. 50.), laborem hunc Schomerianum communi totius Ecclesiae consensu esse probatum, pronuntiavit. Confer simile iudicium Joh. Franc. Buddei in der *Erklärung von den Pietisten*, §. 21., p. 28. 29. Solus Sam. Schelvigius (im *Entwurf der Uebereitelung D. Speners in seiner eilfertigen Vorlesung*, p. 50.), quz Pietistis faveant in eo deprehendisse sibi visus, retractaturum hac fuisse Autorem, si diutius vixisset, conject.

Disp. de Passione Domini. Rost. 1686. in 4.

Thefes Anti-Jesuiticz. Rost. 1687. in 4.

Thefes Theologicæ de Justificatione. Rost. 1687. in 4.

Programma de servanda Orthodoxia in articulo de Peccato, D. Franc. Wolsio, Collegæ, oppositum. Rost. 1687. in 4. Specimen Theologicæ moralis, quo vera & naturalia omnis juris atque honestatis principia breviter eruntur, quinque Disputationibus propositum. Rostochii 1690. in 4. Nova atque auctior ejus editio ibidem A. 1707. & 1717. in 8. sub hoc prodiit titulo: *Theologia moralis sibi constans, seu Specimen Theologie moralis, V. Disputationibus, vera & naturalia juris ac honestatis principia eruentibus*, A. 1690. primum publici juris factum, nunc I. alius, postea additis, auctum, &, præter revisionem Autoris, qualicumque operis supplemento ex Collegio MS. completum. Accedunt *Praefatio nova*, & Sam. Pufendorfii ac Viti Ludov. Seckendorffii de illo ad Autorem *Epistola*, Praetationem novam ab *avolo* fratri Autoris, Achilli Friderico Schomero, Consiliario Megapolitano, debent, Anonymi testimonio, *superius*, jam est astructum. Editionis prioris recensum Lipsiensis, in *Actis Erud.*, M. Jun. A. 1691., p. 233. 254., posterioris autem eadem, *Tomo IV. Supplementorum*, *Secl. IV.*, p. 157. 158., & Parisiensis, in *Diario Eruditum Gallico anni 1708.*, n. 52. (M. Dec.), p. 480. 481., exhibuerunt. Scriptum est plane egregium, sed, ob mortem Autoris immaturum, imperfectum. Quamvis enim, noluisse Schomerum hoc Specimen ulterius pertexere, sed novum potius ejusdem argumenti opus, alia methodo, res a ratione & revelatione pendentes follicite discernere, concinnandum, vrasu & exemplo Sam. Pufendorfii, esse molitum, perficere autem non potuisse, Joh. Frid. Mayerus (ad Joh. Phil. Paltheum, Professoris Gryphiswaldensis, & communis utriusque amici, narrationem provocans), in *Bibliotheca Scriptorum Theologie moralis*, Reg. Strauchii *Theologie moralis A. 1705.* adjecta, p. 25. 26. 27., & hanc secuti Lipsiensis, in *Actis Erud.*, M. Dec. A. 1705., p. 561. 562., perhibeant, falsitatis tamen hac relatio, suppressis Autorum nominibus, a Schomeri fratre modo laudato, in *praefatione nova*, editioni A. 1707. præmissa secundæ, p. 10. 11. 12. 19. 33., jam est convicta. Lipsiensis, l. c. M. Jun. A. 1691., p. 253. 254., hoc illud ornatur elogio: *Unversam banc pediam Theologie moralis sane accuratam, non ex lacunis Moralistarum, sed ex solis S. Scripturæ fontibus, ac juris naturalis fundamentis, idoneo ordine, ac puro & elegantis stylo, deducit: Ut optandum sit, Virum solida eruditione & judicandi facultate instructum telam, quam exorsus est, valde utilem pertexere*. Sam. Pufendorfius autem, in *Epistola ad Autorem*, editioni secundæ præmissa, sequenti: *Non pauca in iis subtiliter disceptata video, adversus recentiorum quorundam scita, præsentis quid spirantia, quibus moralis doctrina in universum non parum stabilitur. Nec dubium est, quin, ubi integrum opus, ad eum, quem designasti, modum, absolveris, ingens apud S. Lit. studio dectus facturus sis operæ pretium. Imo idem Pufendorfius, uti Lipsiensis (in *Actis Erud.*, T. IV. Supplem., *Secl. IV.*, p. 158.) testantur, non tantum Schomerum, quamvis in constituendo juris naturalis fundamento a se modesto dissentiret, ut Theologiam suam morem abolveret, est hortatus, sed amico etiam quasi in aurem dixisse fertur, se, etsi publice hoc declarare commode non posset, convictum tamen esse in conscientia, & Schomeri principia, tanquam firmiora, & magis sufficientia, suis præferre. De Vito Lud. Seckendorffio Phil. Jac. Spenerus, in literis ad Joh. Fechtium, secundæ Speciminis editioni præfixis, refert, eum, hoc lecto, ad se scripsisse, se hujus generis simile nihil adhuc a se fecisse, & Theologis, quod exterorum celeberrimorum quorumcumque & soliditatem & præcise, aliorum vero nostræ gentis, qui plerumque ingenii nervos scribentes minus intendunt, labores plurimum superaret. Joh. Fechtius, in *Programmat. de vita nostri funebri*, scriptum hoc solidum subactumque vocat, & mox sequentia in laudem ejus addit: *Specimen hoc Schomerianum a summi nominis Viri, Sam. Pufendorfii, tanti factum esse accepimus, ut, in illo scriptiois argumento, ceteris, quæ edita passim a Viris etiam doctissimis fuerunt, præcipere palmam, omnium incorrupte arbitrantium iudicio, statui merito debeat. Credimusque, si & cetera ex divino viri ingenio operi illi accessissent, tum demum numeris suis persæquum Theologie corpus, quo nos desituri liberrime fateri debemus, nos habituisses fuisse. Joh. Mich. Langium (in *Diff. Proæmiali, Compendio Theol. moralis Joh. Conr. Durrii præmissa*, §. 20.), & alios, idem illud commendantes, prætereo. Epitomen ejus, in fallor, exhibent Joach. Ottonius, Rectoris Güstrovii, *Thefes doctrinæ moralis, juxta præscriptionem D. Schomeri, IV. Disputationibus propositæ*, & Güstrovii A. 1704. in 2. editæ, deinde vero, sub titulo *Doctrinæ J. C. Schomeri moralis in compendio, cum præfatione D. Joh. Fechtii*, Rostochii A. 1710. in 8. recufcæ, de quibus Nova Lit. Lubecensis A. 1704. p. 101., & A. 1705. p. 8. 202., possunt conferri.**

Disp. de forma Fidei justificantis. Rost. 1690. in 4.

Disp. de functionis Ecclesiasticæ & Politicæ combinatione, Resp. M. Henr. Christ. Tielkenio, J. U. C., proposita. Rost. 1691. in 4.

Logica, cum accessibionibus Joach. Ottonis, Recti. Güstrov., edita Rostochii A. 1695. in 8., quz illi in *Bibliotheca nominali*, Wittebergæ A. 1703. excusæ, p. 226., tributur.

Lectiones privatæ, & Observationes Exegeticæ, in Epistolas Pauli ad Romanos & Corinthios, a D. Joh. Fechtio editæ. Rost. 1699. in 4.

Exegesis

Exegesis in omnes Epistolas S. Pauli minores ad Gal., Eph., Phil., Col., Theſſal., Timoth., Titum & Philemonem, a D. Joh. Fechtio edita, cum præfatione ſua de S. Literarum ſtudio in Academiis exculto, duabusq; ejusdem argumenti Orationibus Academicis. Roſt. 1700. in 4.

Exegesis in Epistolas S. Pauli ad Hebræos, Jacobi, & partem prioris Petri, a D. Joh. Fechtio edita, cum præfatione ſua de Academicorum Doctrinæ, circa interpretandas S. Literas, & inſtituendam inde, tum ſacrorum notitiæ, tum ænimi pietatē, officio, uti & Programme de particulari deſunctorum pro vivis interceſſione. Roſt. 1701. in 4. Recenſum ejus Paſſenſes *Novo Diario Erud. Gallico anni 1702., T. II., p. II., n. 31., p. 88-92.,* inferuerunt. Fechtio (*in præfat. Analyſeos J. G. Dörſchei in Eſaiam p. 18.*) judice Exegesis hæc atq; præcedentes obſervationibus conciliis quidem, ſed accuratiſſimis ſelectiſſimisque, libros ſacros illuſtrant.

Collegii Controverſiarum noviffimarum in univerſam Theologiam, A. 1682. habitū, & poſt Autoris obitum, a D. Henr. Aſc. Engelke, Prof. Theologo Roſtochiēſi, publice ventilatū, Diſputationes XIII., ſeorſum publicatæ Roſtochii A. 1702. & 1703. in 4., junctim vero recuſæ, cum editoris Engelkei Diſſ. Proæmiali de Sententiis in S. Scripturam injuriis, & in tractanda illa minus tutis, ac D. Joh. Fechtii Præfatione Iſagogica, ibidem A. 1703. 1711. 1721. in 4. V. de iis *Nova Lit. Lubecenſia A. 1702., p. 155-158, 189. 190. 219-222. 211. 254. 255. 310. 319., & Anni 1703., p. 170. 192. Commendantur* a Val. Ern. Löſcherō in den Unſchätzlichen Nachrichten von Theol. Sachen, *Seit. 3. A. 1704., p. 180-182.*

Collegium Anti-Socinianum in univerſam Theologiam, Præſide D. Henr. Aſc. Engelke, editore, XIII. publicis A. 1704. & 1705. Roſtochii ſubjunctum diſputationibus, totum vero, una cum Schomeri Theſibus Anti-Socinianis (jam ante A. 1682. ſeorſum editis), & Engelkei Diſſ. de damnable Socinianismi gangræna, ſive Sectæ Socinianæ natura, autoribus, antecęſſoribus atq; progreſſu, publicatum ibidem A. 1706. in 4. Recenſum ejus V. in *Novis Lit. Lubec. A. 1704., p. 174. 230. 231. 258. 263. 323., Anni 1705., p. 4. 33. 34. 66. 98. 99. 195., & anni præſertim 1706., M. Jun., p. 161-167.* Recuſum eſt Roſtochii A. 1725. in 4.

Collegium Anti-Calvinianum in univerſam Theologiam, a D. Henr. Aſc. Engelke editum, & publicis A. 1706. ac 1707. Roſtochii ventilatum diſputationibus, totum vero, adjecta Engelkei Diſſertatione de Controverſiis Reformatorum domeſticis, publicatum ibidem A. 1708. in 4. V. de illo *N. L., Lubec. anni 1706., p. 128. 129. 190. 219. 260., & anni 1707., p. 4. 5. 33. 34. 35. 39. 194. 195.,* nec non *Nova Lit. Germ. A. 1709., p. 134.*

Oratione in gaudia feſti Paſchalis. Roſt. in 4. (*Catal. Roſenkrantz.*)
Diſſ. de officio Voluntatis & Affectionum, in *Catalogo* quodam memorata, quam *Specimini Theologiæ moraliſ* partem eſſe conjicio.

Diſputationes Theologiæ Inaugurales, illo Præſide propoſitæ, quibus erudita præmiſit Programmata.

1. Joh. Wilh. Petzſi, Superint. Lüneburg., Chriſtus omnia in omnibus. Roſt. 1686. in 4.
2. Jac. Hier. Lochneri, Norib., Superint. Brem., Diſſ. de Separatiſmo. Roſt. 1686. in 4.
3. Gottlob. Frid. Seligmanni, Zittaviēſis, Prof. tunc Roſtochiēſis, de ſentendi & credendi Libertiniſmo. Roſt. 1686. in 4.
4. Jac. Dorncrellii, Lüneburgenſis, de nobili ſtudio Harmoniz ſacræ. Roſt. 1686. in 4. (Recuſa hæc eſt in fronte *Bibliorum* ejusdem Dorncrellii *Hiſtorico-harmonicorum & Dogmatico-parallelorum*, Lüneburgi A. 1686. in ſol. Germanice editorum.)
5. Jac. Winnemeri, Archidiaconi Stettinenſis, Scrutinium arcanorum Jehovæ, quæ Moſes Deut. XXIX. revelavit. Roſt. 1690. in 4.

II. GERMANICUM.

Genieſſenſſendigkeit im Tode, oder Leichpredigt über Aug. Varenium, Th. D. und Prof. primarium auf der Roſtochiſchen Academie, auß 2. Cor. I. 12. Roſt. 1684. in 4.

INEDITA.

Annotationes in IV. Evangelistas & Epistolas Catholicas, quarum editionem Joh. Fechtius, *quolibet eas anno vocans pretioſiores*, in præfat. ejusdem in *Epistolas Pauli minores, & Orat. II. de ſtudio Biblicæ*, his ſubjuncta, eſt pollicitus.

Institutiones Theologiæ Moraliſ, privato propoſitæ Collegio, & quibus ſupplementa quædam *Specimini Theologiæ moraliſ*, in ſecunda editione, A. 1707. ſunt adjecta. V. hujus præfationem p. 16.

Observationes ad Hug. Grotii libros de Jure Belli & pacis, in Collegio propoſitæ Academico, quas Autor ejusdem præfationis p. 16., & Car. Arndius in *Bibliotheca Politico-Heraldica* p. 66., allegant.

Collegium Anti-Papiſticum, cujus, diſputationibus a ſe ventilandi publicis, editionem D. Henr. Aſcan. Engelke promiſit. V. Anonymi Neuen Vorraht von allerhand Büchern, *Seit. II., p. 201.*

JOHANNES SCHÖNBACHIUS, Lubecenſis, J. U. D., Chriſtiani IV., Daniz Regis, ab A. 1608., per 27. annos, in Ducatibus Cimbricis, Conſiliarius, Principiſq; Holſtatici, per triennium, Procancelarius (1.), Canonicus Slevſenſis, d. 7. Mart. A. 1635. Kilonii vivis exceſſit. Maritus fuit Reginz Finkelthuiſ, paterq; ex illa Joh. Chriſtoph. Schönbachii, J. U. D. & Cancellarii provincialis Slevſigo-Holſtatici, ſocer autem Theod. Lentii, Cancellariæ in aula Frederici III., Regis Danici, Germanicæ Præſidis (2.). Carminibus cum celebravit Mich. Clenovius Jun. in *Tyrolinorum Poeticorum Myrmecis* p. 48. 49. 50., Georg. Nicol. Eraſmi Lib. II. *Aganammatum* epim. p. 51., Nicolausq; Scribonius Lib. I. *Luſum Gortorpenſium* p. 14., & ultimus quidem hoc nomeniſ Anagrammate:

Joannes Schönbachius. * Ebo, an hic bonus? Sic Jane.

Poema Elegiacum de S. Johanne Baptiſta, Chriſti præcurſore. Roſtochii 1597. in 4.
Illuſtrum Quæſtionum Juridicarum Diſputationes XX., ab eo Præſide propoſitæ. Jenz 1604. in 4.

CHRISTOPHORUS LUDOVICUS SCHÖNBACHIUS, Kilonienſis, Johannis, modo laudati, nepos, & Joh. Chriſtophori, Cancellarii provincialis Slevſigo-Holſtatici, filius, J. U. D.

Theſes miſcellanæ Inaugurales ex Jure Civili, Canonico & feudalī, Præſide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1680. in 4.

FRIDERICUS WILHELMUS SCHÖNBACHIUS, Kilonienſis, frater præcedentis germanus, J. U. D. & Cancellariæ in Ducatibus Cimbricis regiz Glückſtadienſis Aſſeſſor, A. 1693. ſuperſtes.

Theſes Inaugurales ex Jure Civili, Canonico & feudalī, Præſide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1677. in 4.
M m m m m m 2

JOHAN.

(1.) V. *Vitas Profeſſorum Græningium*, in *Vita Nic. Langii*, JCI. filii ejus ſocer. (2.) V. *Pea Reſenii Inſcriptiones Hafnięſes* p. 104.

JOHANNES CHRISTOPHORUS SCHÖNBACHIIUS Junior, Joh. Christophori Senioris item filius, Kiloniensis, J. U. D., & Praefectus in Seelandia Danica, circa A. 1698., Callundburgensis, Draxholmensis ac Seeburgensis.

Theses miscellaneae Inaugurales ex Jure Civili, Canonico & feudali, Praefide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1680. in 4.

FRANCISCUS HENRICUS SCHÖNEMANN, Hamburgensis, a Diaconatu Grödenfis in praefectura Rinzbütelensis Ecclesiae ad Pastoratam adis in suburbio Hamburgensi Paulinz Kal. Maji A. 1701. avocatus. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1701., p. 190., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memoir.* Hamburg., p. 914.

Das durch Gottes Gnade gewonnene Judenbergh, in der Person Simon Joels, eines zum Galgen verurtheilten, und darauf in der Hamburgischen Strohnerey befehrt und getauften, Juden. Hamburgi 1710. in 4. ibid. 1719. in 4.

STEPHANUS a SCHONEVELD, Hamburgensis, Med. Doctor Rostochii A. 1791. creatus, Joh. Adolphi, Ducis Holstato-Gottorpensis, per annos XVI., & quod excurrit, ad A. usque illius fatalem 1616., Archiater, & Praefectus deinde in patria celebris (1.) Medicus eruditissimus, & solers admodum naturae scrutator.

Disp. Inaug. de Scorbuto. Rostochii 1591. in 4.

Ichthyologia, & nomenclatura Animalium marinarum, fluviatilium, lacustrium, quae in florentissimis Ducatibus Slesvici & Holstiae, & celeberrimo emporio Hamburgo, occurrunt trivialia, ac plerorumque, haftenus desideratorum, imagines, breves descriptiones & explicationes, Hamburgi A. 1624. in 4. maj. (*Catalogus numm.* A. 1649. verm. Lipsiensis, qvi. p. 21., A. 1649. eam denuo ibidem prodidit, tradit, fidem haud meretur.) Ob librum istum, in quo a quatuor historiarum piscibus aliquot nostratibus, quorum antehac nulla aut perexigua facta erat mentio, esse auctam, Epistola ad Hier. Voglerum, Consulern Hamburg., *dedicatoria* vere perhibet, Autor & *clarissimus Histore piscium naturalis scriptoribus*, a Lipsiensibus, in *Actis Erud.*, M. Apr. A. 1687., p. 169., & viris de historia Cherfonesi Cimbrica naturalis optime meritis a me, P. I. *Isagoge ad Hist. Cimbr.*, t. 2., §. 3., p. 13., & Scriptoribus Medicis a Joh. Ant. Lindano, *Lib. I. de illis* p. 578., merito etiam annumeratus. Thom. Bartholinus, *Diff. VI. de Medicina Danorum domestica* p. 275., hoc eum, (jam ante etiam *Diff. I. p. 22. commendatum*) ornavit elogio: *Ichthyologiam, seu nomenclaturam animalium marinarum, fluviatilium, lacustrium, in Ducatibus Slesvici & Holstiae, ac emporio Hamburgo, trivialium, conscripsit Steph. a Schonevelde, Medicus doctissimus, quae, ex mari Baltico, Oceanoque Germanico, illabentibusque amnis, fluviis, & mediterraneis locis, curiose pariter & erudite collegit & illustravit.*

AUGUSTUS a SCHÖNFELD.

Aufrichtige Erwegung der Erläuterung der Fürstl. Mecklenburgischen Kirchen-Ordnung, so A. 1708. publiciret ist, was darinn theils sonderlich preiswürdig, theils auch anstößig, vorgekommen, dem Herrn Autori, D. Joh. Petro Grüneberg, Professori Theol. ju. Rostock, vorstellend. Hamburgi 1709. in 4. V. de illa *Nova Liter. Germanica*, M. Sept. A. 1709., p. 372. 373., & Val. Ern. Lischeri Unschuld. Nachrichten von Theol. Sachen, *Seit. 8.* A. 1709., p. 464-467.

ALBERTUS SCHOOPPE, Hamburgensis, Musicus & Organoedus Ducis Megapolitani aulicus.

Exercitia vocis; das ist: Theils Deutsche, theils Lateinische, Concerten, mit einer Stimme, und begefügetem Basso continuo. Hamburgi 1667. in fol.

JOHANNES SCHOOPPE, Musicus Hamburgensis eximius, ob peritiam artis suae a Joh. Balth. Schuppio celebratur, tum *cap. 4. des Regentenpiegels (in Opp. p. 45.)*, tum im Unterrichtten Studenten (*in Append. Opp. p. 247.*). Quo loco ultimo eum vocat einen vornehmsten Mann, additque Musicos tribus Hamburgensibus, illi scil., Scheidemann & Wechmanno, pares in aliquot aulis facillisque regibus ac electoralibus non inveniri. A. Joh. Ristio, *in praefatione Hymnorum caelestium*, & carmine peculiari vernaculo, im Poetischen Schaulpße, p. 37-44., obviojadem extollitur, ac, in *Parnasso Teutonico* p. 309., Amphion alter salutat.

Neuer Paduanen, Galliarden, Allemanden, Balletten, Couranten und Canzonnen, mit 3. 4. 5. und 6. Stimmen; nebst einem Basso continuo, Erster Theil. Hamburgi 1633. & 1640. Ander Theil, ibid. 1635. & 1640. in 4.

Geistlicher Concerten, mit 1. 2. 3. 4. und 8. Stimmen, sambt begefügetem Basso continuo, vor die Orgel, Erster Theil. Hamb. 1644. & (*juxta Catal. numm.*) 1650. in 4. Joh. Ristii *Carmen Encomiasticum*, ei praefixum, legitur etiam im Poetischen Schaulpße, p. 83-84.

Modi Musici, cum quibus, ab ipso in gratiam Autorum additis, prodire:

1. Joh. Ristii Himelische Lieder, Lüneb. 1644. 1652. & 1658. in 8.
2. Ejusd. Frommer Christen alltägliche Haus-Musik, Lüneb. 1654. in 8.
3. Phil. a Zesen Dichterische Jugend- und Liebesflammen, Hamb. 1651. in 12.
4. Ejusd. Geistliche Wohlust Salomonis, oder Hohes Lied in Datteteimen, Amstelod. 1657. in 12.
5. Des flüchtigen (*i. e. Jac. Schniegeri*) Glückliche Feldrosen, Hamb. 1655. in 12.

GERHARDUS SCHOTTE, Hamburgensis, patre Antonio Reinhardo, mercatore, d. 30. Apr. A. 1641. natus, Juris utriusque, cui, ab A. 1661., Helmstadii (Conringii convictu gaudens) & Heidelbergae vacaverat, Licentiatum titulum Basileae A. 1665. obtinuit, Galliamque deinde, Germaniam, Italiam, Belgium & Sveciam, peragravit. Hamburgum redux, judicii inferioris Actuarius & Archivarius A. 1682., Senator autem d. 16. Aug. A. 1693., est constitutus, ac dysenteria tandem, quam eisu sibi pomorum accessiverat, d. 25. Oct. A. C. 1702., aetatisque 62., extinctus, duas filias, cum vidua Anna Cæcilia a Spreckelsen, A. 1671. ducta, reliquit superfluit. Ludorum Hamburgensium Musico-Scenicorum, quos *Opera* cum Italis vocamus, fundator & director fuit precipuus, & ob istorum patrocinium, controversiz cum Abr. Hünckelmanno, Antidite cordatissimo, est implicitus. Vitz ejus Synopsis *Novae Literariae Lubecensis*, M. Nov. A. 1702., p. 344., *Novae literariae Germanicae*, M. Jan. A. 1703., p. 37., & Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicae Anni 1702. vernaculae*, num. 45., p. 359-360., exhibent. Joh. Alb. Fabricio (*in Progr. funebri de vita Hier. Hartw. Mölleri, Consul. p. 2.*) Vir audit omnium elegantiarum, Collectoribus vero Nov. Lit. German. (l. c.) Vir ob amorem in literis, experientiam Archididacticones, collectam numerorum ex antiquis rariorum suppellectilem, instituta exiguissimis operis dramata, & florentem in patria Musicam, celeberrimam, A. Joh. Dan. Majore quoque (*in Tr. de Nammis Graece inscriptis* p. 96.) ob curiositatem numismaticam, ac Autore der gezeichneten Rartaren und Naturalien-Kammer (P. III. des gezeichneten Rartarpfleges), p. 143., ob Musei talis collectionem, commendatur. Bibliothecae defuncti Catalogus Hamburgi A. 1704. in 8. prodit.

Disp. Inaug. de Substitutione vulgari. Basileae 1665. in 4.

(1.) V. Ep. *Dedic. Ichthyologia.*

Wier

Vier Bedenden ſürnehmer Theologiſcher und Juriftiſcher Facultäten zu Roſtock und Wittenberg, wie auch D. Joh. Frid. Mayers, was von den Opfern zu halten, von ihm ausgegeben. Francofurti 1693. in 4. Judicia hęc, ſumptu ſuo, A. 1687. jam collegat; ſed A. 1693. demum edidit, & D. Abr. Hinckelmanno, Paſtori Hamburgeniſi Catharino, in ludos iſtos ſcenicos ſæpius in ſacris invecito ſermonibus, oppoſuit.

CHRISTIANUS ULRICUS SCHREIBERUS, Slesvicenſis, Chirurgi aulici filius, Medicinz Doctör Kilonii d. 30. Dec. A. 1706. creatus. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1707. p. 124.*

Diſputationes Medicæ, Præſide D. Günth. Chriſtoph. Schellhammero, Autore, ab eo & Chriſtoph. Mart. Birchardo, A. 1700. 1701. 1702. & 1703., alternis deſenſe. Kilonii in 4. V. *Nova Lit. Lubec. A. 1700. p. 255. 272. 379., A. 1701. p. 78. 208., & A. 1703. p. 62.*

Diſp. altera de Reſolutione corporum per ignem, Præſide eodem. Kil. 1702. in 4.

Quid pro quo ſeu Diſp. de Subſtitutis Therapeuticis, Præſide D. Wilh. Huld. Waldſchmidio. Kil. 1702. in 4.

Diſp. an herba Thee exiccandi virtute polleat, Præſide D. Car. Frid. Luthero. Kil. 1703. in 4.

Diſp. Inaug. de Calculo renum (*quo ipſe laborabat*), Præſide D. Wilh. Huld. Waldſchmidio. Kil. 1703. in 4.

FRIDERICUS SCHREIBERUS, Reidesburgenſis, J. U. D. & Cancellariæ regiæ Glückſtadienſis Advocatus, A. 1709. mortuus.

Diſp. Inaug. de Commentariis ſiſibus, Præſide D. Engelb. Wippermanno, Rintellii 1578. in 4.

GABRIEL SCHREIBERUS, Rendesburgenſis, J. U. D. Francofurti ad Viadrum A. 1693. creatus (i.), Advocatus initio Slesvicenſis, deinde Fiſci Ducalis Holſato-Gottorpienſis patronus, & Principis tandem ipſius, ab A. circiter 1704., Conſultarius aulicus; gener Pet. Axenii, Jcti Slesvicenſis doctiſſimi, *Epistoſa* ei peculiari de Doctōris gratulati titulo. Obiit Slesvigz M. Sept. A. 1722.

Diſp. Inaug. de Subſtitutibus juris unilibus, Præſide D. Pet. Schultzio, Francofurti ad Viadrum 1692. in 4.

MATTHIAS SCHREIBERUS, Lubecenſis, J. U. Doctör.

Diſp. Inaug. de Judiciis, Gryphiswaldiz 1651. in 4.

ALBERTUS SCHREININGIUS, Hamburgeniſis, d. 12. Jan. A. 1633. natus, & Gymnaſio patriz, Themidi litaturus, A. 1654. diſceſſit, luſtroque Altorſii, biennio Heidelbergz, tribusque ſemeſtribus Spirz, exactis, in itinere, quod A. 1663. orſus eſt, per Italiam, Galliam, Britanniam & Belgium, literarum, Aureliæ Doctōris reportavit titulum. Hoc ornatus in patriam rediit, & duplici conjugio cum Geſa a Fechter & Elſiſbetha Hormannia A. 1669., inito, ex illa nullos liberos, ex hac autem filios duos, ſed brevis ævi & ante ſe extinctos, ſuſtulit. Syndicus urbis Hamburgeniſis, in locum D. Joh. Mülleri, d. 20. Febr. A. 1672. electus, tanta hoc munus integritate & dexteritate, per annos XVII., adminiſtravit, ut civium univerſorum, non expectationem ſolum, ſed & vota, ſuperaret, tredecimque legationes, duas ſcil. ad Imperatorem, & ſecundam quidem triennio (ab A. 1676. ad 1679.) continuatam integro, unam ad Regem Galliz, quinque ad Regem Daniz, unam ad Electorem Saxonicum, & quatuor denique ad Georgium Wilhelmum, Duceſſem Brunſwicco-Celleſſem, ſumma obiit fide atque diligentia. Ex ſtudioſorum affiductu corpus, ab eo jam tempore, quo Heidelbergz hiſ vacabat, cauſarium habuit ac debile, crebrisque morborum inſultibus obnoxium, febrique tandem heſticæ, ac catarrhis pectoris, pie d. 8. Maji A. C. 1688., ac ætatis 55., deſunctus, ſuccubuit. Poſthumus ei laudator obtigit Georg. Eliezer Edzardus, Gr. & Hiſt. Profeſſor Hamburgeniſis, qui, in *Programmate* Biographico ſueſcribi, A. 1710. *Parte I. Memoriarum* Joh. Alb. Fabricii *Hamburgeniſum* (p. 456-475.) reculo, ingenium ei ſublime, animum præſentiſſimum & inſracſum, memoriam admirabilem, acrimoniam judicij rariſſimam, ſacundiam ingentiam incredibilem, doctriam vel invidia ſaſente exquiliſſimam, & prudentiam eximiam, communemque modum ſupergræſſum, tribuere non dubitavit. Non minus ſuſe ab eodem celebrantur pietas ejus ævæpiſcopos, cuius inſtinctu nunquam ſere curiam adiit, quin templi prius limina ſalutaſſet, & agenda Numini precibus commendatſet ſeris, juſtitiz amor perpetuus, & ab omni *diſpoſitione* alieniſſimus, candor inſuſatus & ſpuriz Pſeudo-Politicorum contemptor prudentiz, *ἀνθρωπίνης* humanitas, omnibus inſerviendi promptitudo, beneficentia in egenos, animi tranquillitas, & vitæ ævæpiſcopi ſanctitas, aliæque virtutes, hoc ævo, tum alibi, tum in patria ipſius, inter iſtius ordinis homines, rariſſimæ. Vir tandem ei audit *Syndici vere optimi nomen, meſſuram, partes numeroſque omnes, impleviſſe credendus, Syndicus ſemper iſtorum, nunquam ad iſtos, nunquam in iſtorum, quique tæ; ἀνδρας, & vel cum juſtitie ſacerdotæ Samuele, in publico & ſolemniffimo conventu, omnes, quotquot adadeſſent, provocare, ſi quis eſſet, qui vel corruptæ juſtitie, vel alterius criminis, reum peragere poſſet, intrepidus auderet; Vir ad omnes res apius, ad unguem factus, omnibus virtutum numeris dives, & πολλὸν ἀν' αὐτοῦ ἀλλων.*

Observationes ad Jus ſtatutarium Hamburgeniſe, præjudiciis illuſtratæ, quas eum *ἀνδρας* reliquiſſe, a Viro Conſultiſſimo, Ulr. Winckelio, J. U. L., ſum edoctus.

HENRICUS SCHRITSMEIER, Dithmarſus, Med. D., & Falſtriz ac Lalandiz, inſularum Danicarum, Medicus, circa A. 1670. (quo Carmen Leonh. Schritſmeieri *Speculo præfixit Politico*), provincialis.

Diſp. Inaug. de Aſthmate, in 4. (*Catal.*)

LEONHARDUS (2.) SCHRITSMEIER, Meldorpio Dithmarſus, Hainiz Danorum A. 1670. (quo *Speculum ſuum Politicum* Senatui inſcripſit Lüneburgeniſi) commoratus.

Speculum Politicum, quo exhibentur nobiliſſimæ & ſelectiſſimæ quæſtiones, ex Jure publico decerptæ, artiſcioſa & perſpicua methodo pertractatæ, & Hiſtoricorum ſtoſculis exornatæ. Francofurti A. 1670. (& juxta *Beugemii Bibliogr. Jurid.*, 1673. etiam) in 8. Commendatur a Dan. Hartnaccio P. I. *Bibliothecarii Hodegi* p. 69.

Juriſtenſpiegel, durch Anleitung des *ſprichtwörter*: Juriſten ſind böſe Chriſten, aufgeſtelt, von Leonh. S. Hamburgi 1666. & (titulo leviter mutato, cum acceſſionibus quibusdam) 1701. in 12. Conſer de illo (cognominis Autoris ſui literam tantum experimente initialem) Vinc. Placcii T. I. *Theatri Anon. & Pſeudon.* c. 11., p. 460.

PETRUS SCHRITSMEIER, Dithmarſus, Med. Doctör.

Diſp. Inaug. de Epileſia, Trajecti ad Rhenum 1680. in 4.

ANDREAS SCHRÖDERUS, Flensburgeniſis, Marci, Conſulis, filius, Juriconſultus pariter atque Philoſophus haud ignobilis, poſt reditum ex Academia (in qua A. 1608. vixit) Witebergeniſi, aliisque exoticis, vitam in ædibus civitatis

(1.) V. Georg. Pet. Schultzi Diff. I. de *claris Marchio* p. 14, 15. (2.) *Wilhelmus* perperam appellatur ab Ad. Rechenbergio, in *Diff. de propagatione Religionis violenta*, §. 24.

civitatis patrie Meerfeldianis, omni literari (pro quo Apologiam *suo de Religionum variarum toleratione Discursus* A. 1622. prae-missi) amantissimus, egiſt privatam, testamentique Meerfeldiani d. 27. Oct. A. 1617. adscriptus Curatoribus, A. 1638. vivis exceſſit. Exuviae ſepulchro ſoceri Henr. Meerfeldii, Conſulis, in xde Fleisburgenſi Mariana, ſunt illarum.

Oratio de laudibus Juſtiſſitudinis. Witebergæ 1608. in 4.

Palatinus novus. Francof. A. 1612. in 8.

Epistoliarum liber. Francofurti A. 1611. & Spitz 1613. in 8. (*juxta P. Baldurii Biblioth. Philoſ. p. 199.*) Spitz A. 1612. in 8. (*juxta Biblioth. Carpovianam & Catalogos alios.*) Mihi non eſt viſus, ſed a Joach. Morſio tamen (*in Albo MS. f. 914.*) itidem illi tribuitur.

Somnium pro laude Ruris. Roſtochii 1618. in 4.

Discuſſus, num variz Religiones, uno in regno, principatu & ditione, tolerandæ, ex *Monitiis & Pæneſis ſuis regis* ab ipſo excerptus, & publiſi juris factus. Accedit Praſatio Apologetica pro Autoris otio ac ſecreſſu. A. 1622. in 4.

Adhortatio ad amicos & populares, de Saltatoribus & Saltationibus Platoniciſ, vaniſſis, pudiciſ, probatiſ, ſecipiend-
is, inveniſſis autem, impudiciſ & Platoniciſ improbiſ, rejiciend-
is. A. 1622. in 4. Commendatur a Thoma Bartholino *Diff. VI. de legendis libris p. 166.*

Vita Franciſci Petrarchæ, litteratorum Phœniciſ ac parentiſ. A. 1622. in 4. Commendat hanc Joh. Henr. Hottinger-
us in *Analeſiſ Hiſtorico-Theologiſ, Diff. I., p. 12.*, Mart. Hankius *Lib. II. de ſcriptis Romanorum ſcriptoriſ p. 31.*,
& Joh. Hallervordius (*ſumma eam diligentiæ & ſcriptiſ Petrarchæ collectam eſſe judicant, ſed Autorem Johannem* perperam appellans) in *Spicilegio de Hiſtoriſ Latiniſ p. 58.*

Discuſſus Laconiciſ de Militia, ad Ægid. a Lancken, Conſiliarium Holſaticum. Hamb. 1630. in 8.

Nihil, cum præſatione ad Neminem: Sine loci anniſque mentione, in 4.

Monita & præcepta regia inſcripta.

Libelluſ de vita aulica ei tribuitur *P. I. Biblioth. Kœlmaniſſeg. p. 162.*

BENEDICTUS GEORGIUS SCHRÖDERUS, Sleviſenſiſ.

Oratio valedictoria de Juditha Hoſofernæ in caſtriſ interficiente, in ſchola Lübeckenſi A. 1662. recitata. Lübeck
1662. in 4.

BERNHARDUS SCHRÖDERUS, Hamburgeniſ, Med. D. & in patria Practiciſ, M. Junio A. 1691. de-
functus.

Diſp. Inaug. de Apoplexia, in 4. edita, & in *Catalogo* quodam memorata.

BERNHARDUS SCHRÖDERUS, Hamburgeniſ, cui in Ott. Spertlingii Jun. *Indice MS. Scripturum*
Hamburgeniſ tribuitur Carmen Hebraicum & Græcum, cum Jena diſſederet, illiſ A. 1678. in 1. editum.

GEORGIUS SCHRÖDERUS, Flensburgeniſ, Johanniſ, Senatoriſ urbani, & Magdalena Boyſeniſ, fili-
uſ, Marciſque Schröderi & Joh. Boyſenii, Conſulium, nepoſ, Juſt. Licentiarii titulum Gieſſæ A. 1662. adeptuſ, Legat-
iſ initio in Angliam Daniſi fuit Secretariuſ, deinde vero Cancellariuſ Ducatuſ Cimbricoruſ regiz Glückſtadienſiſ
Conſiliariuſ, & ab A. 1697., Procancelariuſ, ſimulſque, ab A. 1684., Helgolandiz, a Rege ſuo Holſatic. Duci creptuſ,
per annos aliquot, donec pax reſtitueretur, Gubernator. Obiit M. Febr. A. 1713.

Diſp. Inaug. de Gratificatione, Gieſſæ 1662. in 4.

GERHARDUS SCHRÖDERUS, Hamburgi, patre cognomine, Civium Centurione, d. 12. Aug. A. 1659.
natus, cum e patrie diſceſſiſſet Schola ac Gymnaſio, Theologiæ primuſ, ab A. 1679., Witebergæ & Roſtochii, dein-
de vero, poſt apoſtaſiam ſtudioſior, Juri, ab A. 1682., Lipſiæ (ductu præſertim Chriſt. Thomali, a quo Ulr. Huberi
Poſitioneſ in *Inſtituta & Pandectiſ*, Scholiſ auctæ propriiſ, ei ſunt inſcriptæ) & Altorſii, dedit operam. Altorſii J. U.
Doct. A. 1687. creatuſ, mox Spiram, & A. 1686. Comitatuſ Ratiſbonenſiſ, Aulicæ Czareæ-Vindobonenſem, adiit,
ac, eodem atque ſequenti 1687., Italiæ, Galliam, Angliam & Bataviæ, peragravit. Hamburgum redux praxi vaca-
batur forenſi, ac, d. 14. Jan. A. 1689., conjungim, ſed ſterile, cum filia D. Rutg. Rulandi, Syndici, contrahebat unica.
A. 1698. Kal. Sept. urbiſ patrie Senator a civibuſ, ſenatu invito, eſt electuſ, ab hoc tamen A. 1699. d. 4. Aug. confir-
matuſ, ac A. 1703., eodem die in conſularem evectuſ ordinem, dignitati huic, Ordiniſ ſui Senior, d. 28. Jan. A.
1723. immortuſ. Nummi, Conſulatuſ ejuſ conſecrati ſuſcipiſ, iconem *Novorum Germaniæ litterariorum Colle-*
ctoreſ, M. Sept. A. 1703., p. 360., exhibent. Ab iſdem, *M. Jan. A. 1703., p. 40.*, *Vir de patriæ re, & publica, & liter-*
rariæ, optime merituſ, ac, *M. Sept. A. 1703., p. 359.*, *Vir multiſ prudentiæ ac virtutum encomiſ, ſolida, tum in Jure,*
tum reliquiſ doctrinarum generibuſ, eruditione, & inſigni antiquitatuſ ſtudio, celebriſ; a Joh. Alb. Fabricio (qui *Bibli-*
otheca etiam Grace libroſ duoſ priorē A. 1705. ei Episto-la inſcriptiſ encomiaſtica), in præſatione *Partiſ I. Memo-*
riarum Hamburgeniſum, gnariſſimuſ rerum patriæ ſue meritiſſimuſque Conſul, a Georg. Eliæz. Edzardo autem (*loc.*
cit. nd.) *Vr. multe lectioniſ ſuſpendæque eruditioniſ, ad hæc judicio acri, in cauſiſ cognoscendiſ ſagaciſſimuſ, in di-*
ſcandendiſ expeditiſſimuſ, in rebus gerendiſ in deſeſſiſ proſuſ & duratiſ animi, appellatur. Conſer de illo Barth. Feindii
Jun. *P. I. Poem. Germ. p. 623.*, & Georg. Eliæz. Edzardi Programma funebre, uberiorem vitæ ſuppediatuſum hiſto-
riam. Recuſum illud eſt, adjectiſ Epicediſ quibuſdam, Hamburgi A. 1723., in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Ham-*
burgeniſum Quinto (cui eſſigieſ ejuſ præfixa eſt) *Volumine, p. 371-396.*

Positioneſ juridiç ſelectiſſeſ Inauguralē. Altorſii 1685. in 4.

Faſti Proconſulareſ & Conſulareſ Hamburgeniſeſ, ſive Series continua duplex, Chronologica atque Alphabētica,
Dignitatuſum Proconſulatuſ & Conſulatuſ (*i. e. Senatoruſ*) reipublicæ inclytz Hamburgeniſeſ, ab A. C. 1299. ad 1709.
Accedit Syndicoruſ, Phyſicoruſ & Secretariuſum ejuſdem, accurata reſenſio. Cum præſatione Joh. Mülleri, Med.
D. & Phyl. ac Poet. in Gymn. Hamb. Profeſſoriſ. Hamburgi 1709. in fol. Scriptuſ *ἀνώνυμω*, Herm. Röveri, Secre-
tariuſ & Senatoriſ Hamburgeniſeſ (A. 1543. deſuncti) Cataloguſ Conſulatuſ & Senatoruſ Hamburgeniſum vernacu-
luſ *ἀνώνυμω* emendatuſ, & ultra ſeſquicūſculuſ continuatuſ, exhibens, cujuſ Autorem eſſe Schröderum *Nova Ger-*
manicæ literariæ, M. Mart. A. 1709., p. 157., teſtantur. Commendatur a Joh. Alb. Fabricio, *P. I. Mem. Hamburg.*
p. 453., & teſte illo, a Pariſienſibuſ, in *Ephemeridiſbus Erud. Galliciſ A. 1709., M. Apr., p. 217.*

Faſti Proconſulatuſ atque Conſulatuſ (*ſive Senatoruſ*) Hamburgeniſum ſoli, ab A. 1292. ad 1710., ſecundiſ curiſ
auctioreſ, & ſinguliſ anniſ, quotquot in Jenatu fuerunt, enumeranteſ, *ἀνώνυμω* editi Hamburgi A. 1710. in fol. Re-
cuſi ſunt ibid. A. 1721. in fol. & ad annum quideſm iſtū continuati, auctiſque præterea Proconſulatuſ & Senatoruſ
Tabuliſ Genealogiciſ ac Inſignibuſ.

... 214 1022

Vitz

Vitz & res gestæ complurium Consulium, Syndicorum & Senatorum Hamburgensium, quibus Historia Hamburgensis fere universa præclare illustratur, cum eorum insignibus & stemmatibus gentilibus, publicandæ. V. D. Joh. Müller *Præfationem Fastorum ipsius Hamburgensium*, & ex illa, *Nova Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1769, p. 157.

Præclara quædam alia, ad Historiæ lucem, & ubi Hamburgensis decus atque antiquitatem, facientia, quæ Joh. Alb. Fabricius, in præfat. ad Pet. Lambecii libros duos *Rerum Hamburgensium*, ab illo jussu expectari.

Scripta varia inedita, Hamburgensium res atque historiam spectantia, si se elaborata, superfluo Archivo, teste Ederardo, donavit urbano. Molitus etiam esse traditur, & magnam partem absolvisse, eine umständliche Beschreibung der Stadt Hamburg, und von ihrem allmähligem Anwachse, und übrigen Veränderungen; cujus Tabulæ aliquot, diversam urbis diversis temporibus stantes faciem, æriam, ipsius jussu, sunt incisæ.

M. HENNINGUS SCHRÖDERUS, patria, ni fallor, Hamburgensis, Gymnasi cetero urbis illius, circa A. 1634., alumnus, Scholæ, in Ducatu Bremensi, Stadenfis A. 1646, Conrector, & Lemgovienfis in Westphalia A. 1652, Rector; Vir, judice Henr. Ernstio (in *Aristarcho Philosophico* p. 78.), maxime pius, & solide eruditus.

Disq. de principio cognoscendi in doctrina morali, in schola Stadenfis habita. Hamburgi 1646. in 4.

Disquisitiones de principiis Corporum naturalium, in schola Lemgovienfis propositz. Hamb. 1652. in 4.

Epitome Scholastica Logicæ Peripateticæ, Francof. 1658. in 12. (Catal.)

HENRICUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, Joh. Adolph. Buchwaldi, Equitis Holat, in Acad. Argentinenfis, circa A. 1643., Ephorus (1.) J. U. Licentio simul ibidem sequenti 1644. adeptus, patriæ urbis, ab A. 1668., fuit Secretarius, & cum munere hoc d. 13. Aug. A. 1683. se abdicavit, non multo post A. 1684. obiit. V. *Catalogum Secretariorum Hamburgensium, in Appendice Chronici Hamburg. Adolungiani obitum*.

Disq. Inaug. de Compensatione, Argentinz 1644. in 4.

HENRICUS SCHRÖDERUS, Wilstria Stormarius.

Predigt von der ewigen Sonnen der Gerechtigkeit, Christo Jesu, auß Mat. IV. 2. Glückstadii 1649. in 4.

De boni laboris glorioso fructu; das ist: Eine Predigt von König Davids Christgeistlichen Fuß und Erneuerungs Arbeit. Glückst. 1650. in 4.

JACOBUS SCHRÖDERUS, Senatus Bancæque mercatoriz Hamburgensis, domusque monetariæ (Münzwarden).

Compendiöse, in IV. Theilen bestehende, und in Tabellen verfaßte, Silber- und Goldrechnung, darinn zu finden, wie viel Mark, Lothe, und Grain fein, ein jedes stück Silbers, an seinem Gehalt, begreife, und ferner, nach Bedingung des Preises, an Gelde bekaufe; item wie viel Ducaten in jedem stück Goldes enthalten, und was folglich davor bezahlt werden müße. Samt einem Anhange von curioser Berechnung der Stücke von Achten, und andern Merckwürdigkeiten. Hamburgi A. 1695.

JOHANNES SCHRÖDERUS, Kiloniensis, Parochiz ruralis Burgumensis, in nomarchia Præfecturæ Flensburgensis Nordgoefiana, Pastor, cæterarumque nomarchiæ ejusdem Vice-Præpositus. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Frisicæ Borealis* p. 342.

Pilulæ, sine quibus esse nolo, sive Narratio Elegiaca Latino-Germanica signorum & ostentorum, quæ apud Cimbro, & insularum Oceani septentrionalis incolas, nuper acciderunt. A. 1636. in 4.

JOHANNES CAROLUS SCHRÖDERUS, Flensburgensis, Caroli, scholæ publicæ Rectoris, filius, J. U. Lic. & Practicus, circa A. 1701., & 1716. Hamburgensis.

Theses Juridicæ inaugurales. Francoever 1700. in 4. (V. P. A. Lehmanni *Hamburgum anni 1701. literaturæ* p. 24.)

JOSIAS HERMANNUS SCHRÖDERUS, Ecclesiastes in Dithmarfia Hemmenfis.

Parentations-Nede, bey Leichbestattung Jürgen Jungens, eines studirenden Knabens, gehalten. Slesvigz 1699. in fol.

LAURENTIUS SCHRÖDERUS, Scholæ Glückstadiensis Rector & Catecheta, A. 1672. superstes.

Trifolium strenz annux, oder drey Reichthumspredigten. Glückstadii 1667. in 4. (V. Henn. Wittenii *Indicem Autorum, Repertorio adjectum Homilicæ*.)

M. SEBASTIANUS SCHRÖDERUS, Scholæ initio Flensburgi Rector fuit, ab A. 1570., publicæ (2.) & in ea Thomæ Finchii, Medici Acad. Hafniensis celeberrimi, Præceptor (3.), deinde vero, ab A. 1571., xdis ibidem Nicolaitanz, post focerum suum, Gerh. Sleewartum, primum illius Antistitem Lutheranum, Pastor, simulque, ab A. 1585., in Præpositura Ecclesiariæ vicinæ dioceseos, M. Joh. Meieri successor. Obiit d. 14. Jul. A. 1693. (4.). æt. 52., & Mariam Sleewartiam, conjugem (d. 16. Jan. A. C. 1611., æt. 74., demum extinctam), filiumque sibi cognominem, Med. D. & Practicum, ad A. usque fatalem 1619., Flensburgensem, reliquit superstes. Joh. Bernhardt, Præpositi Allenfis, IX. ad eum Epistolæ in Mæo Epistolarum hujus mihi lectæ sunt Volumine. Confer de illo *Partem III. Ifagoges* meæ ad Hist. Cimbr., c. 3., §. 29., p. 259-333., *Catalogumque Rectorum Scholæ Flensburg.*, *Novis Literariis anni 1702. insertum Lubecensis*, M. Od., p. 297., nec non Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 3., p. 197., ac Schediasma German. de Scholæ Flensb. historia, A. 1717. a me editum, p. 7-8.

Oratio ævixitque de Beneficiis, quæ Deus urbi Flensburgensi exhibuit, & plurimis, & maximis, in M. Pauli Sperlingii, scholæ Rectoris, inauguratione, d. 18. Jul. A. 1586. habita, quam Sperlingius (*disertam* eam vocans & *pulcherrimam*), in *Orat. sua auspicali, Administrationi Scholæ Flensburgensis præmissæ*, fol. 2. a. 3., a. 7. a., commendavit.

THEODORUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, J. U. Doctör.

Disq. Inaug. de Avaria (vom Habgierigkeit). Altorff 1576. in 4.

WILHELMUS SCHRÖDERUS, Hamburgensis, Joh. Schröderi, Consulis, filius, J. U. Doctör Trajecti ad

Rhenum A. 1690. creatus, ac in patria d. 9. Dec. A. C. 1692., ætatique 28., defunctus.

Disq. Inaug. de privilegio Hamburgensium de non appellando, Trajecti ad Rhenum 1690. in 4.

HERMANNUS SCHRÖTERUS, Hufenfis, templi in urbe Slesvicenfi Cathedralis Caroli C. 1592. Cantor, & deinde Ecclesiastes, A. 1605. (in cuius locum 1665. typographi irrepsit incuria), teste Nicol. Heldvadero, d. 25. Martii mortuus. V. hujus P. I. *Sylvæ Chronologica circuli Balthici*, c. 10., p. 50. 52., & P. III. *Ifagoges meæ ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 1., p. 348-349.

Nnn nnn n 2

Chrono-

(1.) V. J. G. Dorstheii *Epist. dedæ. Sceletomania Pontificia*. (2.) V. Pauli Sperlingii *Ep. dedæ. Administrationis Scholæ Flensburgensis*
(3.) V. Et. Vindigii *Acad. Hafniensem* p. 160. (4.) teste Joh. Calisto in *Annos. MSS.*

Chronodisticta IX., annos, menses ac dies emortuales Regum Daniz Principumque Holstidicorum dynastiz Oldenburgicæ, in ade Cathedrali Slesvici sepulchro, indicantia, occasione obitus Christinz Hassiacæ, Adolphi, Ducis Holstatiæ, viduz, A. 1604. scripta, & seorsim Slesvigæ in folio excusa unico, a Nicol. Heldvadero autem deinde, tum Descriptionis urbis Slesvicensis vernacula (lit. F. I. a.), tum Part. I. Sylva circuli Baltici Chronologica (c. 10., p. 50. 51. 52.), inserta.

Carmina alia, sigillatim diversis annis edita.

GEORGIVS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1704. superstes; quem Vinc. Placcius, Symbolis ejus adjunctis literariis, T. I. Theatri Anon. & Psudon. c. 3., p. 222. *Scrum confutissimum, & alia multiplici eruditione atque virtute sibi charissimum*, salutavit.

Disp. de Anticategoria, Præfide D. Henr. Linckio. Altorffii 1682. in 4.

Thestis juridicæ inaugurales. Aureliz 1682. in 4.

HENRICUS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Licentiari Basileæ consecutus titulum, urbis patriz, ab A. 1644. (d. 2. Apr.), Secretarius, & deinde Protonotarius, abdicato d. 3. Aug. A. 1683. hoc officio. A. 1686. extinguit; maritus Catharinæ, Henningi Matthiæ, J. U. L. & Senatoris, filiz.

Disp. Inaug. de Fidei iuribus. Basileæ in 4. (T. T. L.)

(An idem cum ipso, an vero diversus, sit Henr. Schrötering, Hamb., cujus Disp. de Homini societatis civitatis membro, Præfide D. Joh. Gryphindro Jenz est proposita, & in Domin. Arumaz Vol. III. *Discursuum de Jure publico*, ibidem A. 1621. in 4. impressio, num. 24., p. 981-1001., recula, incertus hæret.)

JOACHIMUS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Lic. & Consiliarius Saxo-Gothanus, A. 1704. in patria superstes.

Thestis miscellaneæ inaugurales de Nuptiis. Basileæ 1663. in 4.

MARTINVS WOLDERUS SCHRÖTERING, Hamburgensis, J. U. Doctor, A. 1716. superstes.

Disp. de pluribus hominibus personam unius gerentibus, Præfide D. Joh. Nicol. Hertio, Gießæ 1709. in 4.

Disp. Inaug. de Domini reviviscencia, occasione Part. II. Tit. V. Arr. III. *Statutorum Hamburgensium* consecrata, Gießæ 1711. in 4. (V. P. X. der Gelehrten Fama p. 714., & Manth. Nic. Kortholzi Henselichion in illam, Lib. I. Epigramm. p. p. obvium.)

MARQVARDUS SCHULDORPIUS, Kilomensis, primus templi Slesvicensium Cathedralis Pastor Lutheranus, a Friderico I., Danorum Rege, A. 1526. muneri huic, ut civibus, Ecclesiæ suæ curam Friderico cuidam; desertori vitæ monasticæ procaci ac sedizioso, committi temere postulantis, aliquatenus gratificaretur, est adnotus. Lutheri doctrinam, cum Friderico isto, quo per semestre usus est sacellano, pro virili propagavit (1.), Sacramentarius autem se vehementer opposuit atque Fanaticis, ac titronumque imprimis promacho, Melch. Hofmanno, qui in Ecclesiâ Kilomensem, Parochi a Rege donatus officio, subdole irrepleverat. Hunc, in demogoris facris, necessariis doctrinæ Christianæ capitibus omisit, Vaticanâ Apocalypseos interpretari aggressum obfuscorissimâ, & multa proponente erronea, privatim initio corripuit, & cum monitis istis nihil proficeret, apud Theologos detulit Witebergenses, cumque illis, ac Nicol. Ambsdorfio, Antistite Magdeburgensi, tum invectivis e suggestu acrioribus, tum scriptis publicis, impugnavit (2.); Non pepercit ei vicissim Hofmannus, sed, tam in responsis, ipsi ac Ambsdorfio in Cimbria repositis, Kiloniæ A. 1528. excussis (3.), quam in *Narratione de Collaquo Flensburgensi apologetica*, Argentuz paulo post in exilio edita (4.), eloquentia illi canina conjugum inprimis cuius fororis filia, svasu Lutheri atque Ambsdorfii, Magdeburgi A. 1526., præfente urbis senatu, initum, velut incestum, perquam scandalosum, doctrinæ Evangelicæ ignominiosissimum, & ab ipsis usque N. T. exordio, inter Christianos inaudium, acerbe exprobravit (5.). Neque solus ille has detestabatur nuptias, sed omnes etiam Pontifici, nec pauci ex auditoribus Schuldorpii Lutheranis, quos se vocibus, ob istas, in platea, probroliis sæpius esse infectatos, ipse, factum suum libertatis Christianæ preterito frigide excusans, & infectum jam non posse reddi inculcans, restatur (6.) Non dubitarunt tamen conjugio huic publice patrocinari Mart. Lutherus ipse & Nicol. Ambsdorfius, a Joh. Ad. Cyprzo (7.) virgula notati censura. Lutheri de illo extat ad Schuldorpium Epistola, Germanice d. 5. Jan. A. 1526. scripta, a Schuldorpio in dialectum translata Saxonica, suæque *Epistole ad Kilonienses Apologetice* (8.) A. 1528. adjecta, sed Operum Epistolarumque Lutheri Tomis nunquam inserta. In ista conjugium hoc, quod svasu suo fatetur esse contractum, zelo & *magis* ingenti, contra obrectatores, defendit, & licitum esse, cum nullibi in Scriptura verbis discretis sit vetitum, a Pontificibus Romanis, pecunia corruptis, haud raro approbatum, & Abrahami præterea, Saram, suam vel e parente tantum uno forem, vel e fratre Harano neptem, uxorem ducere haud veriti, prævia sequatur vestigia, animose contendit. Scripti pro eodem Ambsdorfiani hæc, *Tomo II. Monumentorum Rudolphi Augusti, Ducis Brunsvicensis, autographorum* (9.), occurrit inscriptio. A. 1529. (10.) istud prodissile indicans: *Grund und Ursache, worum Marquard Schuldorff best seiner Christen Dochter der Ehe genamen, bewert dard Ern Nicol. Ambsdorf, Licentiaten, und Ern Mart. Luther, Doctor in der Heiligen Schrift. Præfuit Schuldorplus Ecclesiæ Slesvicensi unico saltem triennio, & A. 1529., sudore correctus Anglicæ, vitam cum morte, teste Cyprzo (11.), commutavit. Confer de illo Joh. Ad. Cyprzum II. cc., Ant. Heimreichii Lib. IV. *Hist. Eccl. Servicæ*, c. 1., p. 168., *Isagogem meam ad Hist. Cimbræ*, P. II. c. 6., §. 1., p. 130. 131., & P. IV., p. 641., Petriqve Bæzii, istam secuti, T. II. *Didionarii Historici & Critici*, P. L., p. 111.*

Zeibelt vom Sacramente und Testamente des Leibes und Blutes Jesu Christi, in 4. Huic Melch. Hofmannus opposuit den Beweis, daß Marqv. Schuldorff, in seinem Inhalt vom Sacramente und Testamente Christi, ketzerisch und beschwätisch geschrieben, ed. Kilonæ A. 1528. in 4.

Brief an de Elbigen der Stadt Kiel, wedder eren Prediger, Melch. Hofmann. A. 1528. in 4. Subjuncta huic est Mart. Lutheri pro conjugio Schuldorpii Epistola, supra jam memorata.

ALBERTVS SCHÜLTE, Hamburgensis, Johannis, Consulis primarii, filius, d. 26. Dec. A. 1651. in lucem editus, J. U. Licentiari titulum Cadomi in Gallia d. 10. Jan. A. 1677. obtinuit, & ex itinere per Germaniam, Belgium, Angliam & Galliam, literario, Hamburgum A. 1678. reverfus, patriz, ab A. 1683. (d. 15. Aug.) fuit Secretarius, ab A. 1693. autem (d. 15. Mart.) Protonotarius. Obiit d. 2. Oct. A. C. 1702., ac ætatis 51. V. Vitæ ejus Synoplin, in *Novis Lit.*

(1.) V. Joh. Ad. Cyprzi *Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. III., c. 1., p. 427. 428. 429. (2.) V. ejus *Epist. ad Gues Kilonienses* p. 2.

(3.) V. Den Beweis wider Schuldorffs Inhalt vom Sacramente, in den Beweis, daß Nic. Ambsdorf ein Irthumhafter falscher Theolog sein, p. 10.

(4.) V. Cyprzum I. c. p. 422. (5.) V. *Scriptum contra Ambsdorfium modo citatum* p. 19. (6.) in *Epistola ad Kilonienses*, p. 12-22.

(7.) I. c. p. 425. 426. (8.) I. c. p. 426. (9.) p. 152. (10.) in 4. (11.) I. c. p. 426.

Lit. Lubec., *M. Nov. A. 1702.*, p. 344., *Novis Lit. Germanicis*, *M. Jan. A. 1703.*, p. 37., & P. A. Lehmanni *Observationibus Historicis A. 1702. vernaculis*, n. 42., p. 336., exhibitum.

Disp. Inaug. de Sententiis. Cadomi 1677. in 4.

ANDREAS SCHULTZE, *Hamburgensis*, Alberti XII viri filius, & Johannis Consulis germanus, Medicinæ (cujus honores summos Basileæ A. 1657. obtinuit (1.)) simul & Juris utriusque fuit Doctor, templique in patriacathedrali, teste Nicol. Blanco (2.), Canonicus. Ob partis Iastramio-Schnuckerianæ, in dissidio urbis civilis, studium, illa oppressa, d. 26. Aug. A. 1687., & patriæ annis XX. iussus est exire, 10000. multatus Imperialibus, omnique spe honorum publicorum privatus. Sequens quadriennium in urbe vicina exul transiit Altonaviensis, & in eadem M. Sept. A. 1691. vivis excessit. Conr. Sam. Schurtzschii Epistola, quæ illum A. 1681. compellavit, honorifica *Tome I. Epistolarum arcanarum*, Halz A. 1711. edito, num. 61., p. 101-104., legitur.

Disp. Med. Inaug. de Plevritide. Basileæ 1657. in 4.

BARTHOLOMÆUS HIERONYMUS SCHULTZE, *Hamburgensis*, Joachimi, Ecclesiastæ Jacobzi, filius, J. U. Lic. & urbis in Ducatu Slesvicensi Tunderensis Consul, M. Aprili A. 1708. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug., Saulis regimen antecedenia exhibens. Argentinz 1674. in 4. Recusa, in *Decade Dissput. Inaug. Jurid. Argentiniensium tertia*. ibidem A. 1676. in 4.

CORNELIUS SCHULTZE, *Eckernfördensis*, Christiani, urbis istius Pastoris, filius, insulæ Nordmarsensis, civitati Husensi vicinus, Parochus.

Christlicher Hausvatter, oder einfältige Anweisung, wie ein Hausvatter seine Kinder und Gesinde den Morgen und Abends segnet, wie auch die Tischgebete, Gottgefällig möge beten lehren; der Gemeine auf Nordmarsch in etlichen Predigten mitgetheilet. Slesvigz 1678. in 8.

Freuer Knechte Gottes Gnadenlohn, oder Leichpredigt über Joh. Petrejum, Past. auf der Nordstrandischen Insel Høge, auß Marth. XXV. 23., A. 1687. gehalten. Slesvigz 1694. in 4.

M. DANIEL SEVERINUS SCHULTETUS, *Hamburgensis*, M. Joach. Schulteti, Treptos-Pomerani, Ecclesiastæ Hamburgensis, per annos 38., ad fatalem usque 1682. Jacobzi, filius, literis humanioribus ac Philosophiæ in patriæ schola ac Gymnasio, studio Hebræo-Biblico ibidem, ab A. 1661. ad 1664. (3.), in Collegiis Edræ Edzardi, doctoris illius celeberrimi, domesticus, ac Theologico tandem in Academiis Witebergeni, Lipsiensi, Jenensi, Giesfena & Argentinenfi (4.), egregio cum successu, incubuit. Domum redux, muneribus haud inhiavit publicis, sed in otio vitæ privatæ consensuit literario, ac proinde perperam a Christ. Junckero (5.) Ecclesiæ minister vocatur *Hamburgensis*. Otium istud negotiosum sacris impendit lucubrationibus, præsertim vero polemics adversus Pontificios, Reformatos, Socinianos & Anabaptistas, præcipuos Ecclesiæ Lutheranz adversarios. Pacis tamen cum Reformatis Ecclesiasticæ studium aliquot tum in scriptis professus est publicis, tum in Collatione etiam, de horum ac Lutheranorum controversiis, Epistolica privata, ad illam promovendam, D. Phil. Jac. Speneri auspiciis, A. 1699., cum Theologo instituta Tigurino, de qua tres Speneri ad Theologum hunc consuli possunt Epistolæ, *Parte III. Consiliorum Theologorum Latinorum* obvia (6.). Applausum hoc Reformatorum quidem reportavit, sed nonnullis tamen illorum iusto visus est esse rigidior, & dum, controversiorum dogmatum conciliatione, tolerantia & silentio, reiectis, eorumdem per disputationes ventilationem, ac partis in istis superatæ in alterius castra transitum, urgebat, pacem, quam una manu obtulerat, altera eripere. Mortuus est Hamburgi d. 29. Dec. A. C. 1712., ætatisque 67. (cum quatriddo ante, ipso Christi natali, sacrum habuisset sermonem) est mortuus, & hoc Joh. Alb. Fabricii celebratus Epitaphio:

*Quem Pacis studium Veri haud excussit amore,
Nec studium Veri freverat esse ferum.*

*Scultetus jacet hic, fugiente extinctus ab anno:
Vere novo nova lux pacis in axe micat.*

V. Lipsiensium *Acta Eruditorum Germanica*, P. IX., p. 791., & *Partem XXIV. der Gelehrten Famz* p. 888. 889. Confer de illo Recensium Eriptorum ejus historicum prolixiorum, ab ipsomet, ni fallor, concinnatum, & *Novis Literariis Germanicis*, *M. Mayo A. 1703.*, p. 196-200., insertum.

ELOGIA.

Lipsiensibus, in *Actis Erud.*, *M. Nov. A. 1693.*, p. 527., *Theologus audit minime incelebris*, & *M. Mart. A. 1698.* p. 142. 144., *Vir doctissimus*.

Frid. Ulr. Calixto, in *præfatione*, Georgii parentis *Consultationi de tolerantia Reformatum*, A. 1697. denuo editæ, præfixa, *Vir, quem haud vulgaris, & eruditio, & prudentia, commendat*.

Phil. Jac. Spencero (P. I. *Confil. Theol. Lat.*, c. 1., Art. 1., n. 38., p. 100. 101.) *Vir doctissimus, qui, muneri publico non immexus, eo majori libertate sacras paginas indefessus versat, & controversias enodare laborat, veritatisque studio tenetur*.

Ad. Rechenbergio (in *Disp. Inaug. de Justitia Dei ultrice*, §. 44.) *Theologus eximius*.

Lubecensibus (in *Novis Liter. Septentr.*, *M. Aug. A. 1700.*, p. 256.) *Vir doctrina & scriptis Theologicis clarissimus*.

Joh. Frid. Mayero (in *Disp. de Christoph. Sandii de Sp. & sententia*, §. 4., p. 8.) *Theologus multis magnisque in Ecclesiæ Lutheranz meritis incluyus, & immortalæ patriæ sue ornamentum*.

Joh. Alb. Fabricio (P. II. *Memor. Hamburg.* p. 889.) *Vir pietate, doctrina, & variis scriptis utilibus, in lucem editis, clarissimus*.

Pet. Ambr. Lehmanno (in *Observationibus Historicis A. 1700. vernaculis*, n. 27., p. 215.) ein, wegen seiner Theologischen Schriften, berühmter, und umb die Kirche wolverdienter, Mann.

Pet. Junius, adversarius ejus & Reformatis, in *Consultatione de pace inter Protestantes in eunda*, A. 1688. ei opposita, *Virum eum vocavit clarissimum & doctissimum*, & ob pacis amorem commendavit Ecclesiasticæ, sed, disputationes, tanquam hujus consequendæ medium, illi aridire, moleste tulit.

Henr. Basnagio, J. C. in *Historia operum Eruditorum Gallica*, *M. Jun. A. 1692.*, p. 450. & sq., eum a Jac. Basnagio, fratre suo, Theologo Batavico, in *Historia Ecclesiarum Reformatum*, ob pacis cum Reformatis studium, itidem testatur deprædicari; ipsemet autem, *Id. Dec. A. 1687.*, p. 533. 534., illum salutari *Un Theologien de la ville de Hambourg, & de la communion Lutherienne, qui tient un rang considerable dans son party*.

(1.) V. Mich. Kirshenii *Carmen gratulatorium*, & Nicol. Blancoardi *Append. Panegyrici secularis Fræncegerani* p. 67. (2.) l. c. (3.) V. Ep. *dedic. Judicii dicini Supremi contra Reformatos*. (4.) V. Balth. Bebelii *Præfat. Disputationi ejus de Fide hypocritica*. (5.) in *Tr. de Diarist Erud.* p. 207. 208. (6.) p. 786. b. 787. 788. 787.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Fidei iustificantis natura, Præfide D. Joh. Ern. Gerhardo. Jenæ 1668. in 4.
Disp. de momento iustificationis, Præfide D. Seb. Schmidio. Argentiniæ 1671. in 4.
Disp. Anti-Calviniana de Fide Hypocritica, D. Joh. Maccovio præcipue opposita, Præfide D. Balth. Bebelio. Argentiniæ 1671. in 4. Præmissa est Bebelii præfatio, Schulteto Autori illam asserens.

Antididagmæ, quo probatur, doctrinam à Jacobo Benigno Bossiveto, Episcopo Condomensi, expositam, & ab Innocentio XI., Pont. Rom., egregie laudatam, admitti non posse, invicta tamen argumenta pro veritate Evangelicæ, in Episcopi *Expositione*, contineri, ipsa Tridentina convelli placita, & latissimam viam corrigendis Ecclesiæ Romanæ doctrinæ & moribus pandi. Dehinc agitur de puritate Ecclesiæ Evangelicæ ex Fleurio, de ratione tollendi diffidii, de tolerantia Evangelicorum *æst. desquens*, de nuperis Parisinæ Synodi decretis, de censura eorum Hungarica, de methodo conversionis Gallicana, de Apocryphis V. T. scriptis contra Huetium, & de methodo conversionis Evangelicæ, Subjicitur ipsum Bossiveti scriptum, cum suis suffragis. Hamburgi 1684. in 8. Recensum illius uberius exhibuit Pet. Bazilius in *Novellis reip. Lit. Gallicis, M. Jan. A. 1685., Art. II., p. 13-24.*, brevior vero Adr. Bailletus, in *Tr. des Satyres personnelles, T. II., p. 320-331.* Contra Anonymum quendam adversarium Autor istud defendit in *Vindictis*, tum prioribus, A. 1686. *Episcopi ad Articulos Argentinenses*, tum iteratis, A. 1687. *Animadversionibus ad scriptum Pet. Jurii Irenicum*, adjectis.

Episcopi ad Articulos Argentinenses nuperos, unionem Ecclesiæ Evangelicæ & Romano-Catholicæ concernentes. Subjiciuntur Vindictæ Antididagmatis contra Anonymum Jac. Ben. Bossiveti hyperaspistæ. Francofurti 1685. in 8.

Diagraphæ rerum fidei, inter Evangelicos, Reformatos & Romano-Catholicos, controversarum, in eorum gratiam, qui prima Theologicis Polemicis limina salutant, adornata: additis Particularissimi elenchis & Canonum Dordracenorum Censura. Hamburgi 1686. in 8.

Animadversiones ad nuperum scriptum Pet. Jurii, Theol. Professoris Roterodamensis, unionem Ecclesiæ Evangelicæ & Reformatæ concernens, quibus complures difficultates, sanctam animorum concordiam remorantes, expendantur. Subnectuntur conditiones piz Unionis Ecclesiarum Protestantium, cum observationibus necessariis, & reatæ Vindictæ Antididagmatis contra Anonymum. Hamburgi 1687. in 8. Opposita sunt libello Jurii, in quo Schultetum nominatim ac amice compellaverat, sub titulo hoc A. 1686. Roterodami edito: *Jugement sur les Methodes rigides & relâchées d'expliquer la providence & la grace, pour trouver un moyen de reconciliation entre les Protestans, qui suivent la Confession d'Augsbourg, & les Reformés.* Recensum illarum pleniorum, sed (uti à Chr. Junckero, in *Tr. de Distoris eruditorum p. 207-208.*, observatum jam est) admodum falsum, Henr. Basnagii *l'histoire des Ouvrages des Savans, M. Dec. A. 1687., p. 533-537.*, exhibuit. Mirifice eas sibi placuisse, dignasque esse, quarum conditiones præpositæ maturius adhuc expendantur, indicavit Phil. Jac. Spenerus P. II. *Consl. Theol. Latin., c. 3., Art. 3., n. 8., p. 78.*, & A. III., p. 66., ubi, in iis, cum *eruditione & ἀκρίβεια*, moderationem eximiam, argumento dignam, apprehendi, addit. Reposita est illis à Pet. Jurio Consultatio de pace inter Protestantem incedunda, sive Amica Disceptatio cum D. S. Schulteto, circa *questiones de Gratia, quæ remorantur unionem Protestantium Confessionis Augsburgæ & Reformatæ*, Trajecti ad Rhenum A. 1688. in 8. edita. Cujus scripti *Parte I.* Controversiæ de gratia discutuntur, illa autem de momento earum, & ratione illas componendi, tractatur, & Schultetus op pacis quidem laudatorem amorem, sed disputationes, quas is medium hujus conciliandæ esse judicavit optimum, rejiciuntur. V. recensius ejus, apud Basnagium, l. c., M. Febr. A. 1688., p. 216-216., & in *Actis Erud. Lipsiensibus, M. Mart. A. 1689., p. 142.*, obvios. Quibus addit etiam potest Jac. Ben. Bossiveti, Episcopi in Gallia Condomensis & dein Meldenis, *Additio de scriptis P. Jurii & D. S. Schulteti, quibus de conciliatione Protestantium inter se contendunt, Tomo II. Historiæ Variationum Ecclesiarum Protestantium*, Gallie Parisiæ A. 1688. in 12. editæ, adjecta, censuram, hypothesibus conformem Pontificis, de utriusque consilii exponens Irenicis. Schultetus ipse, novennio post, Consultationi Jurianæ, in *Iteratis* (de qua mox dicetur) *Ecclesiæ Reformatæ ad piam in doctrina fidei consensum* Invitatione, A. 1697. publicata, respondit.

Responsio ad difficultates, circa articulos Unionis Ecclesiarum Protestantium, in Pet. Bazilii *Novellis reip. literariæ Gallicis, M. Martio A. 1687.*, propositis, iisdem *Novellis, M. Jul. A. 1687., p. 714-730.*, inserta. Patrocinatur hæc Theologi cujusdam Lutherani (Schultetini ipsius, an alterius, mihi non constat) Articulis XXIV. Irenicis, Gallicæ (sub titulo: *Articles de reunion entre les Protestans de la confession d'Augsbourg, & les Reformés, proposés par un Theologien de la confession d'Augsbourg*) Roterodami A. 1687. in 4. editis, contra Animadversiones, quibus Pet. Bazilius, in recensu illorum (l. c. M. Mart. A. 1687., p. 250-260.), loca eorundem nonnulla impugnaverat.

Judicium supremum, a Deo luculentissime atque uberrime factum, in scripturis Prophetarum atque Apostolorum, de causâ Evangelicam inter Reformatamque Ecclesiam hæcenus disceptata, ad demonstrandam doctrinæ Evangelicæ veritatem, & ad promovendam piam Protestantium harmoniam, ex Hebræo Græcoque fonte exhibitum, & D. Phil. Jac. Spenero inscriptum. Lipsiæ 1689. in 8. Recusum in *Stereomate doctrinæ Evangelicæ*, ibidem A. 1692. in 8. Congessit Autor, in hoc opusculo, sub certis titulis, & CVI. thesibus, dicta S. Scripturæ, contra Reformatos in singulis militantis controversiis, non tamen integra, sed vocem illorum unam vel alteram, in qua nervus argumenti delectit. Pollicetur autem in præfatione Exegesi illius prolixiorum, quam vim probandi loca obscuriora, in eo allegata, habean, ostensuram.

Panoplia sacra, ex armario Prophetico & Apostolico, pro doctrina Ecclesiarum Protestantium, contra Ecclesiæ Romanæ errores & abusus, collecta, deprompta ac digesta. Lipsiæ 1691. in 8vo. Recusa in *Stereomate doctrinæ Evangelicæ* ibidem A. 1692. in 8. Eadem, qua præcedens opusculum, adornata est methodo.

Stereoma doctrinæ Evangelicæ, lubricis Reformatorum, Romano-Catholicorum & Socinianorum, placitis oppositum, ex authentico Codice divino univervo collectum, atque in tria distincta opuscula congestum. Lipsiæ 1692. in 8. Continentur in hoc Syntagma: 1. Prolegomena proluxa de præstantia doctrinæ Evangelicæ, & necessitate proprii de rebus ac controversiis sacris iudicii; 2. Panoplia sacra contra Pontificis, seorsim A. 1691. edita; 3. Judicium supremum contra Reformatos, seorsim idem A. 1689. publicatum; 4. Testimonium Spiritus, per Prophetas & Apostolos, pro doctrina salutis, contra Socini *Φωσφας*, datum, & eadem, qua *Judicium supremum*, methodo congestum. Recensum totius Sylloges exhibuerunt Henr. Basnagius (Autorem, tum, quod nuda tantum Scripturæ testimonia, tanquam pro Lutheranis extra controversiam militantis, absque ullis explicationibus, ratiociniis & vindictis, congerat, tum, quod in Reformatos, quibuscum antehac pacem desideraverit, sit durior, reprehendens), in *Historia Operum eruditorum Gallicæ, M. Jan. A. 1692., p. 450-454.*, & Pet. Rabus (Censorem agens Satyricum) in *Historia Operum eruditorum, M. Nov. & Dec. A. 1692., p. 528-535.*

Iterata

Iterata Ecclesiae Reformatz Invitatio ad pium in doctrina fidei consensum, occasione *Consultationis* Pet. Jurii de pace inter Protestantes inveniunda facta: Cum praezatione D. Joh. Gvili. Baieri, Theologi Jenensis. Jenz 1697. (*falso enim A. jam 1686. & 1694. ibidem prodisse in Catalogis traditur nondum editis*) in 8. Commendatur a Lipsiensibus, recensum ejus, in *Actis Erud.*, M. Mart. A. 1698., p. 141-144., sistentibus accuratum, & Frid. Ulr. Calixto, in *praezatione*, D. Georg. Calixti, parentis, *Consultationis de tolerantia Reformatorum*, A. 1697. denuo editz, praezixa. Frustraneam contra eam fore, quod Autor, tolerantia & silentio mutuo rejeztis, solum Reformatorum ad Lutheranos urgent transiitum, Henr. Bafnagii monuit amicus, cujus Epistolz excerpta in hujus *Historia operum Eruditorum Gallico*, M. Mart. A. 1698., p. 131. 132., leguntur.

Disceptatio amica cum Bened. Piçteto, Theologo Genevensi, ejus Dissertationi de Consensu ac dissensu inter Reformatos, & Auguſtanz confessionis fratres (*Amſtelodami A. 1697. publicata*), opposita, & *avoué*, ni fallor, A. 1699., in 8. edita: quam ei tribuunt Ad. Rechenbergius (eam commendans), in *Disp. Inaug. de Justitia Dei ultrice*, §. 44., & *Nova literaria Germanica*, M. Mayo A. 1703., p. 198. Reposita est illi a Piçteto *Amica Responsio ad Amicam Disceptionem* Rev. ac Celeb. *Hamburgensium Theologi*, D. S. Schulteti, de rebus inter Protestantes controversis, Amſtelod. A. 1700. in 12. excusa, cujus argumentum in Jac. Bernhardi *Novellis resp. lit. Gallicis*, M. Jul. A. 1700., Art. 7., p. 115. 116., enarratur.

Aſſertio amplissimz divinz gratiz, ad Amicam Responſionem celeberrimi Genevensis Theologi. Bened. Piçteri, ex amore veritatis & pacis, amice repetita. Annectitur Episcris ad ejusdem Viri celeberrimi novissimum de consensu Lutheri & Calvinii scriptum, cum Observationibus ad D. Sam. Strimeſii, Theologi Francofurtensis ad Viadrum, Criticam concionatorium Irenicis. Hamburgi 1701. in 8. Recensum V. in *Novis Lit. Lubecensibus*, M. Jun. A. 1701., p. 191., & Jac. Bernhardi (rigorem postulan de doctrina a Reformatis mutanda irridens) *Novellis resp. lit. Gallicis*, M. Sept. A. 1701., p. 316. 317. Observationibus ad Criticam suam concionatorium, ei adjectis, Sam. Strimeſius *Epistolam ad Schultetum* opposuit *Irenicam*, Francofurti ad Viadrum A. 1701. in 8. impressam.

Universalissimi Reformati diffuſio, ad Epistolam Irenicam celeberrimi Francofurtensis Theologi, D. Sam. Strimeſii. Accedunt *Monita Irenica* ad D. Barth. Holzfuffii recensissimum de Prædſtinatione Tractatum. Hamburgi 1703. in 8. Recensum ejus invenies in Henr. Bafnagii *Histoire des Ouvrages des Sçavans*, M. Mart. A. 1703., p. 125-128., & *Nova Literaria Germanica*, M. Mayo A. 1703., p. 196. 197.

Succincta Depulſio errorum Romanz Ecclesiz, ad Jacobi Benigni Boſſveti *Historiam des Variations des Eglises Protestantes* ſuſcepta; cum praezatione de officio Episcoporum Galliz. Jenz 1704. in 8. Recensum ejus encomiaſticis exhibent *Nova literaria Germanica*, M. Jun. A. 1704., p. 220. 221., & Val. Ern. Löffcheri *Unſchuldige Nachrichten von Theol. Sachen*, *Secl. V. A. 1704.*, p. 281-281.

Animadverſiones Irenicz ad Langianam (i. e. Joach. Langii, Theologi Halenſis) de Theologia irrogenitorum ſententiam, cum Observationibus de natura ac indole fidei juſtificantis; a D. Val. Ern. Löffchero, cum praezatione, & Notionibus ſuis Theologicis de Illuminatione impii orthodoxi, editz. Lipſiz 1710. in 4. Duo illarum recensum, Latinum (in quo melior *réponſe* mouetis, in nonnullis Schulteti p. 337. deſideratur) & Germanicum (Schulteti cum Löffchero & Paraſtais conſenſum, & a Langio diſſenſum, contra hujus *Epistolam* mox allegandam, oftendens), a Löffchero, in *deſſ* *Unſchuld. Nachrichten* von Theol. Sachen, *Secl. III. A. 1711.*, ſunt exhibitæ, ille quidem p. 336-340., hic vero p. 340-354. Reſpondit iis Langius in *Epistola ad Schultetum & Löffcherum*, *Tomo II. Antibarbari Orthodoxiz Dogmatico-Hermeneutici*, Partes III. & IV. complexo, Halzque A. 1711. in 4. edito, præmiſſa.

Gratia Spiritus Sancti negotioſa, occasione Episcolicz Joach. Langii editæ. Flensburgi 1712. in 4. Hujus recensum, paraſes nonnullas obelo notantem, invenies in V. E. Löffchen *Unſchuld. Theol. Nachrichten*, *Secl. 3. A. 1712.*, p. 507. 508. 509.

Diff. de Scientia Theologica & Pietate Doctorem Evangelii, quz utriuſque ſit neceſſitas in Ecclesia Dei, Halſenſibus oppoſita. Flensburgi 1712. in 4.

Paraphraſis continua in Novum Teſtamentum, a Wern. Mich. Borcholto, Gymnaſii Lüneburg. Profefſore, cum Observationibus, edita Lüneburgi A. 1720. in fol. Duplex illius Elogium invenies in *der ſortgeſetzten Sammlung* von Theol. Sachen in *Append. A. 1720.*, p. 1100. 1101., & *Secl. I. A. 1721.*, p. 89. 90. 91.

II. GERMANICA.

Nichtigkeit des Päbſtiſchen Meſſopfers. Hamburgi 1686. in 12. Impugnativ hoc ſcriptum Dionyſius Werlenſis, Capuccinus Hildſienſis, *Parte II. de Meſſberichtes*, reſutatus viciffim ſequenti:

Mehrerer Beweis der Nichtigkeit des Päbſtiſchen Meſſopfers, Dionyſii von Werden Anderem Theile des Meſſberichtes entgegengeſetzt. Hamb. 1705. in 8. Recensum V. in *Novis Lit. German.*, M. Oſ. A. 1705., p. 390. 400.

Nothwendigkeit der Verbeſſerung der Reformirten Lehre, mit ſattſamen Gründen dargeſtellt. Hamb. 1686. in 8.

Wo ſteht geſchrieben? Nirgend; das iſt Grund der irtigen Meinungen, und ſündlichen Gewohnheiten der Römischen Kirche, auf Veranlaſſung eines Päbſtiſchen, zu Münſter A. 1684. gedruckten, Büchleins (deſſen Titel iſt: Unrertrich auf die Frage: Wo ſteht geſchrieben, was die Römische Kirche glaubet und thut in ihren Verſamlungen?) außgeſertigt. Hamb. 1697. in 12.

Wo ſteht geſchrieben? In dem H. Worte Gottes; das iſt: Feſter Grund des Lutherthums, oder Beweis der heilſamen Evangelischen Lehre, bergonnenen auf den Schriſten der Propheten und Apoſtel, und in möglichſter Kürze dargeſtellt. Am Ende wird erörtert die Frage: Ob nicht diejenige ſich ſchwer verſündigen, welche von der Evangelischen Kirche zur Römischen abtreten? Hamb. 1698. in 12.

Beſtimme der Kinder Gottes, oder auß. H. Schriſt zuſammengeſuchte Gebete auf allerhand Fälle. Hamb. 1698. in 12. Zuſegtes Feſteſur; Necht einer Antwort auf Dionyſii Werlenſis, eines Päbſtheimiſchen Capucciners, Catholiſchen Ehrenretter. Hamb. 1699. in 12.

Friedensgedanken in dem Hamburgiſchen Streite, wegen Renovation des Beruffes D. Joh. Frid. Mayers zum Paſtore zu S. Jacobi. A. 1703. in 4. Hiſ. e factionis Stielcio-Krumholtzianz, renovationem iſtam urgentis, aſſecis, tenebrio quidam, Chriſtianus Mothes, mox oppoſuit die Eröuegung der Friedensgedanken Herrn Schultzen, reſutatum, eodem anno 1703., in M. Leandri *ſchwerdigen* Verthädigung der Friedensgedanken D. S. Schultzens, gegen eines, unter dem Nahmen Chriſtiani Mothes verſtehet, Hamburgiſchen Demagogi Anſpachungen, & Eberhardi Arends Erbärmlichen Niederlage Chriſtiani Mothes in Eröuegung der Schuliſchen Friedensgedanken, in der Eil vorgeſtellt. Quz duo ſcripta pro noſtro Apologetica ſorſum A. 1703. in 4. prodierunt, & deinde in *Protocollo & Actis* der peinlichen Sache gegen D. Chriſt. Krumholz, Hamburgi A. 1711. in fol. editis, ſunt reſuta; prius quidem M. Leandri (cui a Mothio ſcheda, ſub titulo *Leanders des elenden Advocaten*, A. 1703. eſt reſoſita) p. 149-151., poſterius vero Arndi p. 151-159. Præter Mothium iſtum larvatum, Schulteti *Meditationes* has Irenicas ipſe etiam impugnavit Chriſt. Krumholzianz, Paſtor templi

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Fidei justificantis natura, Præfide D. Joh. Ern. Gerharo. Jenæ 1668. in 4.

Disp. de momento justificationis, Præfide D. Seb. Schmidio. Argentiniæ 1671. in 4.

Disp. Anti-Calviniana de Fide Hypocritica, D. Joh. Maccovio præcipue opposita, Præfide D. Balth. Bebelio. Argentiniæ 1671. in 4. Præmissa est Bebelii præfatio, Schulteto Autori illam asserens.

Antididagma, quo probatur, doctrinam à Jacobo Benigno Bossveto, Episcopo Condomensi, expositam, & ab Innocentio XI, Pont. Rom., egregie laudatam, admitti non posse, invicta tamen argumenta pro veritate Evangelicæ, in Episcopi *Expositione*, contineri, ipsa Tridentina convelli placita, & latissimam viam corrigendis Ecclesiæ Romanæ doctrinæ & moribus pandi. Dehinc agitur de puritate Ecclesiæ Evangelicæ ex Fleurio, de ratione tollendi diffidii, de tolerantia Evangelicorum *versus deservens*, de nuperis Parisiæ Synodi decretis, de censura eorum Hungarica, de methodo conversionis Gallicana, de Apocryphis V. T. scriptis contra Huetium, & de methodo conversionis Evangelicæ. Subjicitur ipsum Bossveti scriptum, cum suis suffragiis. Hamburgi 1684. in 8. Recensum illius uberius exhibuit Pet. Bazilius in *Novellis* reip. Lit. Gallicis, M. Jun. A. 1685., Art. II., p. 13-24., brevior vero Adr. Bailletus, in *Tr. des Satyres personnelles*, T. II., p. 320-331. Contra Anonymum quendam adversarium Autor istud defendit in *Vindictis*, tum prioribus, A. 1686. *Episcopi ad Articulos Argentinenses*, tum iteratis, A. 1687. *Animadversionibus ad scriptum Pet. Jurii Irenicum*, adjectis.

Episcopi ad Articulos Argentinenses numeros, unionem Ecclesiæ Evangelicæ & Romano-Catholicæ concernentes. Subjiciuntur Vindictæ Antididagmaticæ contra Anonymum Jac. Ben. Bossveti hyperaspistæn. Francofurti 1685. in 8.

Diagraphæ rerum fidei, inter Evangelicos, Reformatos & Romano-Catholicos, controuersarum, in eorum gratiam, qui prima Theologicæ Polæmicæ limina salutant, adornata: additis Particularissimi elenchos & Canonum Dordracenorum Censura. Hamburgi 1686. in 8.

Animadversiones ad nuperum scriptum Pet. Jurii, Theol. Professoris Roterodamensis, unionem Ecclesiæ Evangelicæ & Reformatæ concernens, quibus complures difficultates, sanctam animorum concordiam remorantes, expenduntur. Subnectuntur conditiones pæ Unionis Ecclesiarum Protestantium, cum observationibus necessariis, & iteratæ Vindictæ Antididagmaticæ contra Anonymum. Hamburgi 1687. in 8. Oppositæ sunt libello Jurii, in quo Schultetum nominatim ac amice compellaverat, sub titulo hoc A. 1686. Roterodami edito: *Jugement sur les Methodes rigides & relâchées d'expliquer la providence & la grace, pour trouver un moyen de reconciliation entre les Protestans, qui suivent la Confession d'Augsbourg, & les Reformés*. Recensum illarum pleniorum, sed (ut à Chr. Junckero, in *Tr. de Diaristis eruditiorum* p. 207-208., observatum jam est) admodum falsum, Henr. Basnagii *l'histoire des Ouvrages des Savans*, M. Dec. A. 1687., p. 533-537., exhibuit. Mirifice eas sibi placuisse, dignasque esse, quarum conditiones propostæ maturius adhuc expendantur, indicavit Phil. Jac. Spenerus P. II. *Consl. Theol. Latine*, c. 3., Art. 3., n. 8., p. 78., & A. III., p. 66., ubi, in iis, cum eruditione & *ἀσέβεια*, moderationem excimam, argumento dignam, deprehendi, addit. Reposita est illis à Pet. Jurio Consultatio de pace inter Protestantes incedenda, sive Amica Disceptatio cum D. S. Schulteto, circa quæstiones de Gratia, quæ remorantur unionem Protestantium *Confessionibus Augusbanæ & Reformatæ*, Trajecti ad Rhenum A. 1688. in 8. edita. Cujus scripti Parte I. Controversiæ de gratia discutuntur, illa autem de momento earum, & ratione illas componendi, tractatur, & Schultetus op pacis quidem laudatur amorem, sed disputationes, quas is medium hujus conciliandæ esse judicarat optimum, rejiciuntur. V. recensius ejus, apud Basnagium, l. c., M. Febr. A. 1688., p. 186-206., & in *Actis Erud. Lipsiensibus*, M. Mart. A. 1689., p. 142., obvios. Quibus addi etiam potest Jac. Ben. Bossveti, Episcopi in Gallia Condomensis & dein Meldensis, *Additio de scriptis P. Jurii & D. S. Schulteti, quibus de conciliatione Protestantium inter se contenderunt*, Tomo II. *Historiæ Variationum Ecclesiarum Protestantium*, Gallicæ Parisiis A. 1688. in 12. editæ, adjecta, censuram, hypothesibus conformem Pontificiis, de utriusque consilii exponens Irenicis. Schultetus ipse, novennio post, Consultationi Jurianæ, in *Iterata* (de qua mox dicetur) *Ecclesiæ Reformatæ ad piam in doctrina fidei consensum* Invitatione, A. 1697. publicata, respondit.

Responsio ad difficultates, circa articulos Unionis Ecclesiarum Protestantium, in Pet. Bazilii *Novellis* reip. *literariæ Gallicis*, M. Martio A. 1687., propositis, iisdem *Novellis*, M. Jul. A. 1687., p. 714-730., inserta. Patrocinatur hæc Theologi cujusdam Lutherani (Schultetini ipsius, an alterius, mihi non constat) Articulis XXIV. Irenicis, Gallicæ (sub titulo: *Articles de reunion entre les Protestans de la confession d'Augsbourg, & les Reformés, proposés par un Theologien de la confession d'Augsbourg*) Roterodami A. 1687. in 4. editis, contra Animadversiones, quibus Pet. Bazilius, in recensu illorum (l. c. M. Mart. A. 1687., p. 250-260.), loca eorundem nonnulla impugnaverat.

Judicium supremum, a Deo luculentissime atque uberrime factum, in scripturis Prophetarum atque Apostolorum, de causâ Evangelicam inter Reformatamque Ecclesiam hæctenus disceptata, ad demonstrandam doctrinæ Evangelicæ veritatem, & ad promovendam piam Protestantium harmoniam, ex Hebræo Græcoque fonte exhibitum, & D. Phil. Jac. Spenero inscriptum. Lipsiæ 1689. in 8. Recusum in *Stereomate doctrinæ Evangelicæ*, ibidem A. 1692. in 8. Congessit Autor, in hoc opusculo, sub certis titulis, & CVL thesibus, dicta S. Scripturæ, contra Reformatos in singulis militanti controuersis, non tamen integra, fed vocem illorum unam vel alteram, in qua nervus argumenti delitescit. Pollicetur autem in præfatione Exegesis illius prolixiorum, quam vim probandi loca obscuriora, in eo allegata, habeant, ostensuram.

Panoplia sacra, ex armario Prophetico & Apostolico, pro doctrina Ecclesiarum Protestantium, contra Ecclesiæ Romanæ errores & abusus, collecta, deprompta ac digesta. Lipsiæ 1691. in 8vo. Recusum in *Stereomate doctrinæ Evangelicæ* ibidem A. 1692. in 8. Eadem, qua præcedens opusculum, adornata est methodo.

Stereoma doctrinæ Evangelicæ, lubricis Reformatorum, Romano-Catholicorum & Socinianorum, placitis oppositum, ex authentico Codice divino univervo collectum, atque in tria distincta opuscula congestum. Lipsiæ 1692. in 8. Continentur in hoc Syntagma: 1. Prolegomena proluxa de præstantia doctrinæ Evangelicæ, & necessitate proprii de rebus ac controuersis sacris iudicii; 2. Panoplia sacra contra Pontificios, seorsim A. 1691. edita; 3. Iudicium supremum contra Reformatos, seorsim idem A. 1689. publicatum; 4. Testimonium Spiritus, per Prophetas & Apostolos, pro doctrina salutis, contra Socini *Phædag*, datum, & eadem, qua *Judicium supremum*, methodo congestum. Recensius totius Sylloges exhibuerunt Henr. Basnagius (Autorem, tum, quod nuda tantum Scripturæ testimonia, tanquam pro Lutheranis extra controuersiam militantia, absque ullis explicationibus, ratiociniis & vindictis, congerat, tum, quod in Reformatos, quibuscum antehac pacem desideraverit, sit durior, reprehendens), in *Historia Operum eruditiorum Gallicæ*, M. Jun. A. 1692., p. 450-454., & Pet. Rabus (Censorem agens Satyricum) in *Woodjall* pan Europa, M. Nov. & Dec. A. 1692., p. 528-535.

Iterata

Iterata Ecclesiarum Reformatz Invitatio ad pium in doctrina fidei consensum, occasione Consultationis Pet. Jurii de pace inter Protestantes inuenta facta: Cum prafatione D. Joh. Gvili. Baieri, Theologi Jenensis. Jenz 1697. (*falso enim* Jam 1689. & 1694. ibidem prodisse in Catalogis traditur nondum editis) in 8. Commendatur a Liptienfibus, recensum ejus, in *Altit Erud.*, M. Mart. A. 1698., p. 141-144., sistentibus accuratum, & Frid. Ulr. Calixto, in *prafatione*, D. Georg. Calixti, parentis, Consultatione de tolerantia Reformatorum, A. 1697. denuo editæ, præfixa. Frustraneam contra eam fore, quod Autor, tolerantia & silentio mutuo rejectis, solum Reformatum ad Lutheranos urgere transiit, Henr. Balthagi monuit amicus, cujus Epistolæ excerpta in hujus *Historia operum Eruditum Gallicæ*, M. Mart. A. 1698., p. 131. 132., leguntur.

Disceptatio amica cum Bened. Piæto, Theologo Genevensi, ejus Dissertationi de Consensu ac dissensu inter Reformatos, & Augustanz confessionis fratres (*Amstelodami A. 1697. publicatæ*), opposita, & *avoué*, ni fallor, A. 1699. in 8. edita: quam ei tribuunt Ad. Rechenbergius (eam commendans), in *Disp. Inaug. de Justitia Dei ultrice*, §. 44., & *Nova literaria Germanica*, M. Majo A. 1703., p. 198. Reposita est illi a Piæto *Amica Responsio ad Amicam Disceptionem Rev. ac Celeb. Hamburgensium Theologi, D. S. Schulteti, de rebus inter Protestantes controversis*, Amstelod. A. 1700. in 12. excusa, cujus argumentum in Jac. Bernhadi *Novellis* resp. lit. Gallicis, M. Jul. A. 1700., Art. 7., p. 115. 116., enarratur.

Assertio amplius divinz gratiæ, ad Amicam Responfionem celeberrimi Genevensis Theologi, Bened. Piæti, ex amore veritatis & pacis, amice repetita. Annectitur Epicrisis ad ejusdem Viri celeberrimi novissimum de consensu Lutheri & Calvinii scriptum, cum Observationibus ad D. Sam. Strimefii, Theologi Francofurtensis ad Viadrum, Criticam concionatoriam Irenicis. Hamburgi 1701. in 8. Recensum V. in *Novis Lit. Lubecensibus*, M. Jun. A. 1701., p. 191., & Jac. Bernhadi (rigorem postulati de doctrina a Reformatis mutanda irridentis) *Novellis* resp. lit. Gallicis, M. Sept. A. 1701., p. 168. 317. Observationibus ad Criticam suam concionatoriam, ei adjectis, Sam. Strimefius *Epistolam ad Schultesum* opposuit *Irenicam*, Francofurti ad Viadrum A. 1701. in 8. impreffim.

Univerfalissimi Reformati discussio, ad Epistolam Irenicam celeberrimi Francofurtensis Theologi, D. Sam. Strimefii. Accedunt Monita Irenica ad D. Barth. Holtzhusii recentissimum de Prædestinatione Tractatum. Hamburgi 1703. in 8. Recensum ejus invenies in Henr. Balthagi *Histoire des Ouvrages des Savans*, M. Mart. A. 1703., p. 125-128., & *Nova Literaria Germanica*, M. Majo A. 1703., p. 196. 197.

Succincta Depulsio errorum Romanæ Ecclesiæ, ad Jacobi Benigni Bossveti *Historiam des Variations des Eglises Protestantes* succpta; cum prafatione de officio Episcoporum Galliz. Jenz 1704. in 8. Recensum ejus encomiasticos exhibent *Nova literaria Germanica*, M. Jun. A. 1704., p. 220. 221., & Val. Ern. Löffcheri *Unschuldige Nachrichten von Theol. Gschæft*, Sect. V. A. 1704., p. 281-281.

Animadversiones Irenicæ ad Langianam (i. e. Joach. Langii, Theologi Halensis) de Theologia irrogenitorum sententiam, cum Observationibus de natura ac indole fidei justificantis; a D. Val. Ern. Löffcher, cum prafatione, & Notionibus suis Theologicis de Illuminatione impii orthodoxi, editæ. Lipsiz 1710. in 4. Duo illarum recensum, Latinus (in quo melior *spinosæ* *audacia*, in nonnullis Schulteti p. 337. desideratur) & Germanicus (Schulteti cum Löffcheri & Parastatis consensum, & a Langio dissentium, contra hujus *Epistolam* mox allegandam, ostendens), a Löffcher, in *Deti Unschuld. Nachrichten von Theol. Gschæft*, Sect. III. A. 1711., sunt exhibitæ, ille quidem p. 338-340., hic vero p. 340-354. Respondit isti Langius in *Epistola ad Schultesum & Löffcherum*, Tomo II. *Antibarbari Orthodoxie Dogmatico-Hermeneutici*, Partes III. & IV. complexæ, Halzque A. 1711. in 4. editæ, præmissa.

Gratia Spiritus Sancti negotiola, occasione Epicriseos epistolice Joach. Langii editæ. Flensburgi 1712. in 4. Hujus recensum, phrasas nonnullas obelo notantem, invenies in V. E. Löffcheri *Unschuld. Theol. Nachrichten*, Sect. 3. A. 1712. p. 507. 508. 509.

Diff. de Scientia Theologica & Pietate Doctorum Evangelii, quæ utriusque sit necessitas in Ecclesia Dei, Halensibus opposita. Flensburgi 1712. in 4.

Paraphrasis continua in Novum Testamentum, a Wern. Mich. Borcholto, Gymnasii Lüneburg. Professore, cum Observationibus, edita Lüneburgi A. 1720. in fol. Duplex illius Elogium invenies in der fortgesetzten Sammlung von Theol. Gschæft in Append. A. 1720., p. 1100. 1101., & Sect. I. A. 1721., p. 89. 90. 91.

II. GERMANICA.

Nichtigkeit des Pöblichsen Messopfers. Hamburgi 1686. in 12. Impugnativ hoc scriptum Dionysii Werlenfis, Capuccinus Hildesienfis, *Parte II.* des *Messberichtes*, refutatus vicissim sequenti:

Mehrerer Beweis der Nichtigkeit des Pöblichsen Messopfers, Dionysii von Berlen Anderem Theile des *Messberichtes* entgegengesetzt. Hamb. 1705. in 8. Recensum V. in *Novis Lit. German.*, M. Off. A. 1705., p. 390. 400.

Nothwendigkeit der Verbesserung der Reformirten Lehre, mit satzamen Gründen dargestellt. Hamb. 1686. in 8.

Wo stehts geschrieben? Nirgend; das ist Ungrund der irtigen Meinungen, und sündlichen Gewohnheiten der Römischen Kirche, auf Veranlassung eines Pöblichsen, zu Münster A. 1684. gedruckten, Büchleins (dessen Titel ist: *Unterricht auf die Frage: Wo stehts geschrieben, was die Römische Kirche glaubet und thut in ihren Versammlungen?*) außgerichtet. Hamb. 1697. in 12.

Wo stehts geschrieben? In dem H. Worte Gottes; das ist: Fester Grund des Lutherehthums, oder Beweis der heilsamen Evangelischen Lehre, vergenommen aus den Schriften der Propheten und Apostel, und in möglichster Kürze dargestellt. Am Ende wird erörtert die Frage: Ob nicht diejenige sich schwer versündigen, welche von der Evangelischen Kirche zur Römischen abtreiten? Hamb. 1698. in 12.

Bestimme der Kinder Gottes, oder aus H. Schrift zusammengefügte Gebete auf allerhand Fälle. Hamb. 1698. in 12. Aufgesetztes Fegfeuer; Nebst einer Antwort auf Dionysii Werlenfis, eines Hildesheimischen Capucciners, Catholischen Ehrentreter. Hamb. 1699. in 12.

Friedensgedanken in dem Hamburgischen Streite, wegen Renovation des Bucerfuss D. Joh. Frid. Mayers zum Pastora zu S. Jacobi. A. 1703. in 4. His, e factionis Stielckio-Krumholzianæ, renovationem istam urgentes, assensu, tenebri quidam, Christianus Mothes, mox opposuit die Erwegung der Friedensgedanken Herrn Schultzens, refutatam, eodem anno 1703., in M. Leandri *Verdammung* Vertheidigung der Friedensgedanken D. S. Schultzens, gegen eines, unter dem Nahmen Christiani Mothes verstellten, Hamburgischen Demagogi *Einpackungen*, & Eberhard Arends Erbärmlichen Niederlage Christiani Mothes in Erwegung der Schultzensischen Friedensgedanken, in der Eilvorgefchelt. Quæ duo scripta pro nostro Apologetica forisum A. 1703. in 4. prodierunt, & deinde in *Protocollo & Actis der peinlichen Sache* gegen D. Christ. Krumholz, Hamburgi A. 1711. in fol. editis, sunt recusa; prius quidem M. Leandri (cui a Mothio schieda, sub titulo *Leanders* des elenden *Advocaten*, A. 1703. est reposita) p. 149-151., posterius vero Arndi p. 155-159. Præter Motuum istum larvatum, Schulteti *Meditationes* has *Irenicæ* ipse etiam impugnavit Christ. Krumholzianus, Pastor templi

Hamburg, Petri seditionis, in den Anmerkungen über vier Schriften wieder die Renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayers (qvz, post Autoris sui exautorationem, in *Actis Krumboltzianis*, modo laudatis, A. 1711. demum prodierunt), *Sec. IV.*, p. 775-501.

Öfftes heiliger guter Wille, betreffend der gesamten Menschen Bekehrung und Seligkeit, durch Veranlassung einer Reformirten Meibahrspredigt, vorgestellt und erwiesen. Hamb. 1704. in 4. Oppositum est hoc opusculum Laur. Steverslotii, Ecclesiastz Altonavienfis Reformati, *Sermoni de novo calo & nova terra*, in 2 *Pet. III. 12.*, Belgico, A. 1704. publicato, in qvo is locum 2 *Pet. III. 9.* ad solos electos restrinxerat. Sub finem adicitur *Συναγῆσις* doctrinz de Conversione hominum Latina. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Mart. A. 1704., p. 118., & M. Jun. p. 240.

Kräftige Trübheiten der Römischen Kirche vom Abfasse, Messopfer und Fegfeuer, durch Veranlassung einiger niedrigen Hildesheimischen Schriften, derselben zur Befestigung, vor Augen gestellt. Hamb. 1705. in 8. Oppositum est libellus scriptis Dionysii Werlenfis, Capuccini, & Joh. Rempenii, Jesuitz, contra Meinolphum Viartum, Capuccinum, a Pontificis ad Lutheranos transgressum, editis. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1704., p. 439. 440.

Wolgemeinte Warnung vor der Gemeinschaft des Gottesdienstes der Mennonisten, an die Evangelische in Hamburg. Hamb. 1706. in 8. Opposita est Sermonibus XVIII. sacris Belgicis Jac. Denneri, Mennonitarum Altonavienfium Ecclesiastz, eodem A. 1706. *avvrius* editis. V. *Nova Lit. Germ.* A. 1708., p. 118. 119.

Evangelisches Glaubensbekenntnis einer gewissen Mennonistinn, mit einigen Anmerkungen. Hamb. 1707. in 8. V. de illa N. L. *Germ.*, M. Aug. A. 1707., p. 296.

Die in gläubiger Zuversicht zu Gott gerichtete Bestimme der Kranken und Sterbenden, samt dem erfreulichen Wiederhülle der Götlichen Erhebung, in Gebets-Formeln verfaßt. Flensburgi 1707. in 12.

Der weise Kirchenbau, aus Veranlassung des kurzen Entwurfs, welchen D. Sam. Scrimseus, von der Lutherschen und Reformirten Einigkeit im Grunde des Glaubens, hat ans Licht gegeben, zur Befestigung der Reformirten, und Beförderung heiliger Eintracht, entworfen. Hamb. 1711. in 8.

Wagtschale, darinn der ichtigen Römisch-Catholischen Lehre Ungrund und Nichtigkeit, hiernächst der Evangelischen Lehre Grund und Wahrheit, wird vor Augen gestellt; Hamburgi A. 1713. in 12., teste Catalogo quodam, excusa.

Untersuchung wider D. Sam. Strumelium, sub larva Philalethz Irenophili edita, qvam illi vindicat D. Joh. Fabricius *Parte III. Historie Bibliothecae Fabricianae* p. 105.

INEDITA ET AFFECTA, pleraque in *Novis Lit. Germ.*, M. Mayo A. 1703.,

p. 198. 199. 200., promissa.

Oria Exegetica, Opus 40. Alphabetorum, in qvo universa ferme S. Scriptura, per brevem, plenam planamque paraphrasin, primo exponitur, tum per observationes subjunctas sensus verborum, ubi necessum id videret, uberius firmatur, & verba etiam, ad res fidei probandas, secundum *Stereomatis doctrinam Evangelicam*, A. 1692. editi, ordinem, applicantur.

Censura Cultus publici Romanæ Ecclesiæ, qva probatur, Romano-Catholicorum Missalia, Breviaria, Hymnos Germanicos, Rituale, Pontificale & Ceremoniale, vitis scate, usque bonam sui partem enormibus, adeoque Sacra publica Romanæ Ecclesiæ esse contaminata, & multo maxima indigere emendatione. Publice in *Catalogo nundini. Lips. An. 1686.* vernali est promissa.

Exegesis uberior locorum S. Scripturæ, in *Judicio divino supremo contra Reformatos* allegatorum, qvam in hujus *prefatione*, ut supra monuit, est pollicitus.

Halcyonia Protestantium, in qvibus, & Bened. Picteti, Henr. Horchii & Pet. Allingz, Reformatorum, scriptis Irenicis, collecta fiuntur, qvz per Ecclesiæ Lutheranæ adversus Reformatos militant. Confer de his Phil. Jac. Speneri *P. III. Consil. Theol. Lat. p. 782. b.*

Vindicæ gloriæ Dei, pro Trinitatis mysterio, Exegeticz, contra Dan. Zwickerum, aliosque Socinianos & Arianos, qvas, tanquam *librum doctum atque utilissimum*, commendavit, edique vehementer desideravit, Joh. Frid. Mayerus, in *Disp. de Chr. Sancti de Sp. S. sententia*, §. 4., p. 8.

Lob der Heiligen Schrift.

Der Zufertigten hohe Glückseligkeit.

Ueberrachter Heiligen Dienst.

Heiliger Bilders Dienst.

Apparatus mensæ sacræ.

Poculum salutis.

Opuscula, dogmatis

Pontificiorum speci-

alibus opposita.

Römische Feigenblätter, wider P. Dionysii de S. Marthe A. 1688. ausgegebenes Réponse aux plaintes des Protestans, touchant la prétendue persécution de France.

Capuccinus Evangelicus plenius informandus, P. Dionysii Werlenfis, Capuccini Hildesienfis, *Vie pacis*, Hildesiz A. 1686. editz, oppositus.

Lehre der Wahrheit, in welcher alle Evangelische und Reformirte Christen einstimmig werden müssen: Nebst Anmerkungen über D. Sam. Strumelii Entwurf der Vereinigung. V. *Catal. nundini. Lips. A. 1710. vern. p. 72.*

Allgemeine Pflicht der Menschen.

Bestimme der Fischschälte Gottes, oder Communicanten-Büchlein.

M. DAVID SCHULTZTUS, Hamburgensis, M. Petri Schultzii, Diaconi zdis Catharinæ, filius, & D.

Dav. Klugii, ejusdem Pastoris, ex filia nepos, d. 16. Sept. A. 1679. natus, e patriz Schola ac Gymnasio Witebergam A. 1700. abiit, & istic die 28. Apr. A. 1701. Magistri obtinuit titulum. In patriam A. 1703., ob mortem Parentis, reversus, sequenti 1704. Rosochium excurrit, reliquum autem vitæ quadriennium, ab A. 1705. ad fatalem 1709. (qvo, d. 25. Aprilis, morbo extinctus est Colico), Hamburgi transegit. Cum sacris, qvz a Præceptoribus hauserat, valde laboraret præjudiciis, istorumque effata, velut oracula, veneraretur, ac zelum immodicum *Platonis* præcoci *axileus* imitaretur, audacia juvenili controversiis nuperis Ecclesiæ Lutheranz domesticis, accuratoriis licet de istis judiciis expers, temere se ingessit, & Theologos moderatores, aliosque scriptores, a sacris alieniores litibus, schediasmatis subinde lacessivit eristicis. Quo cum esset animo, mirum haud est, eum a doctore suo, D. Joh. Frid. Mayero, cujus *γῆρας* erat discipulus, in *Oratione de Joh. Bugenhagio p. s.*, *Juvenem esse salutatam summe spei, & si doctrinæ apparatus, morum innocentiam, descendique ardorem, species, in exemplum hominis natum studiosi*. Plura de vita ejus suggerent C. O. F. Lüneburgensis, Narratio de hac vernacula; scripto ipsius posthumo von den Hamburgischen von der Schule berufenen Predigern A. 1709. subjuncta, & qvz istam sequuntur, *Nova Germaniæ literaria Hamburgensis*, M. Sept. A. 1709., p. 371. 372. Conf. de illo, *Diarium Eruditorum Parisiense Gallicum anni 1708.*, in *Supplem. Augusti*, p. 402.

405. 1

40. . . *sequens anni 1709. in Supplem. Junii p. 611.*, Conr. Sam. Schurtzfleischii Græcum ad eum Epigramma in *Pœmaticis p. 347.*, ac Barth. Feindlii Junioris Carmen in lauream ipsius Philosophicam Germanicam, *Parte I. der 2. eusschen Gedichte*, p. 463-468., obvium.

Disp. de Salute Aristotelis, Præfide Gerh. Meiero, Th. Lic., defensa. Hamburgi 1698. in 4.

Disp. de D. Lutheri Voto : *Deus vos impleat odio Pape!* Præfide D. Joh. Frid. Mayero defensa. Hamb. 1699. in 4.

Disp. de Pietista per Status Evangelicos accusato & judicato, Præfide eodem. Hamb. 1700. in 4.

Disp. de Jure Gratæ Principis Christiani in reos noxæ capitalis, e S. Scriptura & Veterum Piorum moribus repetito, Præfide D. Phil. Lud. Hannekenio Autore defensa. Witebergæ 1701. in 4.

Disp. de Lit. Doctis præcibus, Accessiones ad Adr. Bailleti Librum *des Enfants d'venus celebres par leurs études, ou par leurs écrits*, suppeditans, Præfide M. Henr. Klausingio, Ord. Philos. Witeb. tunc Adjuncto, propolita. Witebergæ 1702. in 4. V. de illa *Nova Germanie literaria*, M. Jul. A. 1703., p. 241. Idem argumentum fultus deinde persequi A. 1708. cepit, in der *Eröffneten Schaubühne der gelehrten Jugend*, Scripto, de quo infra dicetur, vernaculo, sed, morte impeditus, non nisi primam illius edidit Sectionem.

Disp. qva formula *Dicitur causa* ex literatura explicatur, Præfide Conr. Sam. Schurtzfleisch o, Autore, defensa. Witebergæ 1703. in 4. Recensum ejus invenies in isdem *Novis Germanie literariis*, M. Jul. A. 1703., p. 243. 244.

Disputationes duæ de Fœminis 24. prima ætate eruditione ac scriptis illustribus & nobilibus, ab ipso Præfide propolita. Witebergæ 1703. in 4. V. de istis eadem *Nova*, l. c. p. 244. 245. Plagiæ eas in suam de *Pœtriis puellis* Diatriben, Kiloniæ A. 1700. editam, accusavit Sebakt. Kortholtus, Professor Kiloniensis, in amicis ad me literis, consentiente Autore des *Wustfabelichen Berichtes von neuen Büchern*, *Seit. 7.*, p. 882. 889.

Theses ex Theologia selectæ, Præfide D. Joh. Fectio propolita, Rostochii 1703. in 4. V. de iis *Nova literaria Lubecensis*, M. Oct. A. 1705., p. 291.

Innocentia Theologorum Hamburgensium contra Gothofredum Arnoldum, aliosque, asserta. Hamburgi 1706. in 4. Tractatui huic (de quo Val. Ern. Löffcheri Unschuldige Theologische Nachrichten *Seit. 4.* A. 1707., p. 262. 263. 264., postum confert) per Gothofr. Arnoldum, cujus ille *Historia Ecclesiæ Historiæ Theologicæ Germanicæ* potissimum erat oppositus, paucis, sed nervose, responsum est, in den *Theologischen Historischen Betrachtungen*, Francofurti A. 1709. in 4. editis, P. V., c. 1., p. 619-623. Ubi Autori, quod juvenilibus ferociis, impudenti maledicentia, Spenceri, Arnoldi, aliisque eruditis, temere insultaverit, Zelum unmodicum atque *avéris* ubique prodiderit, libellum famosum, ejusque calumnias, exciperit, *ad se* inopie cumulaverit, verba Arnoldi perverterit, manifeste vera negaverit, manifeste falsa defenderit, Historicorumque consensui, imo sibi ipsi contradixerit, exprobratur, luculentissime prob. tur specimenibus, & hæc tandem p. 623. de scripto ejus censura additur : *Ich bin gewis, daß, wenn die Rhetorischen und Sophistischen Künste, insam dem groben Convitus, vegetirt werden, nichts mehr als fies noch solides miteinander darten bleiben kan. Quæ sagaces meæ ad Historiam Cimbricam Partis IV. Capitis X. narrationibus de Ordinis Ecclesiastici Hamburgensis Certaminibus sacris, præsertim intellinis, in eodem Tractatu a Schulteto sunt oppositi, cum Autor Zelum quorundam degenerem argumentis, pro legitimo solum militantibus, frustra defenderit, in singulorum certaminum historia domestica tantum Zelotum Hamburgensium, & Parastatarum, quos ille habuere, imitatorum, allegaverit testimonia, contraria autem aliorum moderatorum, audacia juvenili, mendaciæ impudenter, nullis l cet rationibus adductis, insinulaverit, & certamina Epinianum, Schuppiatum, Haccianum, Reufferianum & Horbianum, quorum vitia excusari non poterant, calidè præterierit, responso indigna esse, & egomet judicavi, & alii prudentiores censuerunt.*

Schediasma de Doctōrū Theologico apud Reformatos non assumendo : Una cum Enneade Observationum ad nuperum Reformatum in Comitatus Ratibonensibus postulatam, ut us a nostratibus licentia concedatur sacram ædem extruendi, ubicunque viginti Reformatorum familiar reperiantur. A. 1708. in 4. V. de illo *Nova Germanie literaria*, M. Mart. A. 1708., p. 120., & Val. Ern. Löffcheri Unschuldige Theologische Nachrichten, *Seit. 6.* A. 1708., p. 377.

Eröffnete Schaubühne der gelehrten Jugend, worauf den die 400. in allen Wissenschaften erfahrene und gelehrte Junglinge aufgeführt werden, in unterschiedlichen Denkmungen. Hamburgi 1708. in 4. Sylloges hujus, ex Adr. Bailleti Tractatu ejusdem argumenti Gallico, aliisque Autoribus, ordine Alphabetico congestæ, Scenz sive Sectionis primæ, quæ sola tantum producit, *aus der Poesie* invenies in *Novis literariis Germanicæ*, M. Dec. A. 1708., p. 479. 480., & in dem *Wustfabelichen Bericht* von neuen Büchern, *Seit. 3.*, p. 314-317.

D. Mart. Lutheri et Casp. Calvōrii ganz ungleiche Lehren von der Bereinigung der Evangelischen und Reformirten, auß beiderseits Christen zur Ehre gezeigt. Hamburgi 1709. in 4. Schedæ Casp. Calvōrii, Superintendentis in Ducatu Brunsvicensi Cellerfeldensis, *Consulationi de Pace ecclesiastica inter Protestantes* opposita. V. Val. Ern. Löffcherum, l. c., *Seit. 8.* A. 1709., p. 484-488.

Der von der Schule zur Kirche berufene Hamburgische Prediger. Hamburgi 1709. in 8. Catalogus est Ecclesiæ Hamburgensium, scholasticis antea rûntorum officis, cujus recensum *Nova Germanie literaria*, M. Sept. A. 1709., p. 368. 372., & Val. Ern. Löffcherus, l. c., *Seit. 11.* A. 1709., p. 690. 691. 692., exhibuerunt.

Schediasma de Doctis *neoplatonicis*, sive Apostatis, in der Schaubühne der gelehrten Jugend, *Seit. I.*, p. 17., promissum. Semicenturiam horum tantum unicam a C. O. F. Vittæ ejus scriptore, reliquissæ perhibetur.

Schediasma affectum de Mortibus Calvinianorum tragicis, cujus mentio apud eundem occurrit Biographum.

GEORGII DIETERICH SCHULTZE, Hamburgensis, Joachimi, Diaconi Jacobxi, filius, & Danielis Severini, modo laudati, germanus, Med. Doctor & in patria Practicus, Politar ejusdem inferior d. 5. Jul. A. 1700. electus. Obiit A. 1722. V. *Nova literaria Lubecensis*, M. Aug. A. 1700., p. 216., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1044.

Disp. Inaug. de Dysenteria. Traiecti ad Rhenum 1682. in 4.

GODOFREDUS SCHULTE, J. U. Lic. & Practicus Hamburgensis, Johannis, Consulis primarii, filius, A. 1704. superflus.

Theses inaugurales, ex utroque jure selectæ. Patavii A. 1695. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum A. 1701. literatum pag. 25.*)

HENRICUS SCHULTZE, Lubecensis, J. U. D. Rostochii A. 1658. creatus.

Disp. de acquirendo Rerum dominio, Lovanii edita, teste Henr. Rahnio, in *Programmate Disp. Inaug. sequenti præmissa*.

Disp. Inaug. de Jure Belli & pacis, Præfide D. Henr. Rahnio. Rostochii 1658. in 4.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

PPP PP PP

JOACHIM

JOACHIMUS SCHULTZE, *Hamburgensis*, *Johannis*, J. U. Licentiat, filius, *Med. Doct.* Helmstädtii A. 1601, creatus, urbis patriz, circa A. 1618. (uti ex *Albo* Joach. Morfii *MSto* (1.) didici), fuit Poliat, & ab Alb. Wichgrevio (2.) hoc nominis commendatus ad Anagrammate: *Joachimus Schultetus*; * *Et hic Musis oculus*.
 Disp. de ratione purgandi, Præfide D. Duncano Liddelio. Helmstädtii 1601. in 4.
 Disp. de Catarho, carmine peculiari ab Alb. Wichgrevio, l.c., laudata.

JOHANNES SCHULTZE, patria haud dubie Eiderstädiensis.

Bezeichnung von den Eydern Eiderstätt, Everskop und Ulsolm, A. 1612. aufgesetzt; opusculum *Antididov*, quod ab Ant. Heimreichio, in *Chronico Frisæ borealis vernaculo*, c. 6., p. III., & *Catalogo Autorum*, secunda ejusdem editioni præfixo, allegatur.

JOHANNES SCHULTZE, *Lubecensis*.

Cæleste *Oxysphæra*, oder Schrift von der himmlischen Beschaffung der Kinder Gottes, bey Absterben St. Annæ Catharinæ, Herrn Alexandri Lübeckurgs Eheliebsten, aufgesetzt. Lubecz 1683. in 4.

JOHANNES SCHULTZE, *Hamburgensis*, Alberti, Xilviri & Mercatoris, ex Gertrude Fechtia filius, avo Joh. Schultze, J. U. L. & Senatori, *quævis* dies 14. Dec. A. 1621. natalem habuit, & e. patriz schola Gymnasioque dimissus, Jurisprædixit Rostochii A. 1641., & Argentinz sequenti vacavit quadriennio, Licentiat autem titulum Basilæ A. 1647. obtinuit. Gallia deinde ac Batavia perlustratis, *Hamburgi* A. 1648. reversus, Secretariis patriz d. 16. Mart. A. 1658., Consulibus autem d. 20. Jul. A. 1668., adscribi meruit, ordinisque horum amplissimè, per lustra quatuor vitæ ultima, fuit Senior. Vivis d. 2. Mart. A. C. 1697., & ætatis 76., exsistit, cum ex Elisabetha Reinstorff uxore, A. 1649. ducta, in conjugio ferme semiseculari, VII. fuisset filios & VI. filias. E quibus decem, ipsi superfluites (& hos inter Albertus, J. U. L. ac Protonotarius, & Godofredus, J. U. L., suis supra locis memorati), nepotum & neptum XXXI., octoque proneptum & proneptum, avum ac proavum, ante obitum, eum jam reddiderant. Plura de ejus vita, laudibus ac in patriam meritis, suggerent Epitaphii, in æde ipsi Petrina erecti, inscripto, a Joh. Alb. Fabricio, in *Auditorio Inscriptionum Hamburgensium* Theod. Anckelmanni, num. 132., p. 41. 42., exhibitæ, & Joh. Frid. Mayeri, Pastoris tunc Jacobæi *Hamburgensis*, *Elogium*, quo defuncto parentavit, panegyricum, seorsim *Hamburgi* A. 1697. in fol., cum præmisso *Programmate* de senectute illius vegeta, excusum, sine hoc autem A. 1710. ibidem, in Fabricii modo laudati *Parte I. Memoriarum Hamburgensium*, p. 320. 342., reculum. Idem Mayerus suum etiam de *Pontificum Romanorum electione* Epistola peculiari illi inscriptis *Commentariarum*, & in hac vitæ eum vocavit *Bibliothecam, ambulatoremque Musæum*, ac ob *judicii divinitatem cum memoria pervinitate, in fenestra etiam, contententem*, celebravit. *Summus verè Jurisprudentie Aristes* audit Vinc. Placcio in Epistola *Ty. sui Juridici de Adionibus*, illi A. 1679. inscripti, *dedicatoria*. Nummum exequialem, extincti A. 1697. dicatur memoriz, Pet. Ambr. Lehmannus, in *Observationibus Historicis anni 1702. vernaculis*, num. 51., p. 407. 408., descripsit, & in *Novis Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1703., p. 360., æri incusculptum exhibuit.

Disp. Jurid. de Collationibus, Præfide D. Joh. Ott. Tabore. Argentinz 1646. in 4.

Disp. Inaug. de Contributione jactus, Batilæ 1647. in 4.

Observationes ejus in Jura, tum Imperii Romani, tum Civitatis *Hamburgensis*, ineditas, *judicio & labore longe maximo conscriptas*, oculis suis fæ usurpasse, testatur Placcius l.c.

JOHANNES SCHULTZE, *Hamburgensis*, Alberti, Protonotarii, filius, & Johannis Consulis nepos, J. U. Licentiat, A. 1716. Præfidis in Judicio patriz inferiori functus munere. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 32., & Mich. Richey (ob *solidam doctrinam, cum prudentia quam dexterrime conjunctam*, eum commendantis) *Epist. dedic. Centum Venerum Flavii Junii, Andriensis*, a se, ex illius *MSto*, *Hamburgi* A. 1714. iterum editarum, ipsique inscriptarum.

Disp. Inaug. de Transfectione jurata. Tubingz 1705. in 4.

M. PETRUS SCHULTZE, sive **SCHULTETUS**, Hemma Dithmarus, Stephani, Pastoris pagi primum istius, & ædis deinde *Hamburgensis*, Spiritui sancto sacrz, & Barbara Sabelia filius, d. 11. Mart. A. 1641. in lucem editus, Witebergz, d. 16. Oct. A. 1662., laurea a D. Æg. Strauchio ornatus est Philosophica, Parochus Ecclesiz in Dithmaria Wördenfis A. 1668., Catharinæ autem *Hamburgensis* Diaconus d. 22. Mart. A. 1674., electus, & post quinque liberos ex Anna Maria, D. Dav. Klugii, Pastoris Catharinæi *Hamburgensis*, gnata, A. 1671. ducta, fuisseptus, calculi doloribus d. 16. Maji A. C. 1703., ac ætatis 63., extinctus. V. Vitæ ejus historiam, in *Novis liter. Germanicis*, M. Jul. A. 1703., p. 280., exhibitam, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 882. Joh. Frid. Mayero, P. III. *Musci ministri Ecclesiæ*, c. 3., p. 92., *Orator audit Ecclesiasticus scitissimus, & Theologus pie solidaeque doctus*.

Bructerus, Poema Heroicum. *Hamburgi* 1658. in 4.

Disp. de Causa per accidens, Præfide M. Sim. Frid. Frenzelio. Witebergz 1662. in 4.

Exerc. Historica de Imaginē *ἱερὰς ἀλλοῦ* Danielitica, Præfide D. Ægid. Strauchio propofita. Witeb. 1662. in 4. Ipsi tribuitur, simulque commendatur, in Aug. Pfeifferi *Antichiliasmo* p. 283.

Disp. ad Gen. XLIX. 5. Witeb. 1663. in 4.

Disput. duz de Dario Medo. Witeb. 1663. in 4.

Unterschiedener Himmels- und Hölletoes, nach Anweisung des ersten Psalms, in VI. Predigten beschrieben. Hamb. 1673. in 8.

Das von Liebe brennende Prediger-Herz Petri, auf Joh. XXI 15. 16. 17., in einer Anzugspredigt an S. Catharinen-Kirche in *Hamburg*, d. 9. Apr. A. 1674. vorgetragen. Es ist hinzugefügt seines Vatern, M. Steph. Schultze, Pastoris emmerici an des H. Geistes Kirche, Abhandlung, gehalten d. 11. Febr. A. 1674. Hamb. 1674. in 8.

Taufsermon bey der Taufe eines Zürchischen Wädgens, so vorhin Fattima, nun aber Elisabeth Christina, genannt, d. 11. Apr. A. 1689. gehalten. Hunc D. Joh. Frid. Mayerus, in *Musæo suo ministri Ecclesiæ*, Lipsiz A. 1690. in 4. edito, P. III., c. 3., p. 92. 99., juris fecit publici.

SAMUEL SCHULTETUS, Eddelakiz, in Dithmaria Australi, d. 28. Oct. A. 1635., natus, eosdem cum Petro fratre, modo memorato, parentes, Stephanum, Ecclesiasten Dithmaricum atque *Hamburgensem*, & Barbaram, Petri Sabeli, mercatoris *Hamburgensis*, filiam, habuit. Quinquennis *Hamburgum* cum parente migravit, & schola civitatis publica per quadriennium, ac Gymnasio per triennium, frequentatis, studio Theologico, ab A. 1646., in Academia Witebergenfi, sequenti 1657. Magistri ei largita titulum, & ab A. 1659., in Argentiniensi, convictuque D. Joh. Conr. Danhaueri, incubuit. Ex hac, biennio elapso, digressus, *Hamburgi* substitit, ad A. usque 1667., quo Vici

(1.) fol. 671. (2.) *Cens. I. Anagrammatum*, Des. IV., n. 7., p. 45.

vici in Dithmarſia boreali Diaconatum obtinuit Heidenſis, cum Paſtoratu, & Præpoſiti Eccleſiarum provincie ejusdem Ducalium reliquarum dignitate, poſt mortem M. Joh. Crügeri, Collegæ, A. 1681. commutatum. A. 1683., d. 4. Nov., Eccleſia Petro-Paulinz Hamburgeniſis Paſtor, in locum M. Hermannia Petkum, eſt electus, iſtudque officium, titulo Doctōris Theologi in Acad. Kilonienſi d. 21. Dec. impetrato, d. 22. Jan. A. 1684. aſſumpſit, ac deinceps A. 1688. Senior etiam ordinis Eccleſiaſtiſci, ſcholarumque Inſpectōr, a Senatu, poſt D. Dav. Klugii, deſignatus, obitum. Duo, cum preſbyterio præſeſſet Hamburgeniſi, non hujus ſolum, ſed civitatis etiam univerſæ, tranquillitatem certamina ſacra, perquam inſauſta, turbant, in quibus ipſe partis rigidioris, cum D. Joh. Frid. Mayero, Paſtore Jacobo, & incenſore utriuſque præcipuo, fuit promachus. Prioris, A. 1690. Joh. Winclero. Joh. Henr. Horbio & Abr. Hinckelmanno, Eccleſiarum Michaelitanz, Nicolaitanz & Catharinanz, Anſtitiſibus, ob Collegia pietatis domeſtica, formulamque novi Juramenti Eccleſiaſtiſci vernaculam, iſtis, aliſque circa ſacra innovationibus, Magiſtratu ignaro, a noſtro, ejus (uti Mayerus (1.) teſtatur) autore, oppoſitam, & Preſbyterio obtruſam, animoſe repudiatam, moti, ſed a Senatu A. ſeqv. 1691. ſopiti, hiſtoriam breviorē, b. l. haud repetendam, *Parte IV. Iſagoes ad Hiſtoriam Cimbricam* (2.) jam exhibuimus, uberoſiorem autem Wincleri, Horbii & Hinckelmanni, biographiſ reſervamus. Iſto vix ſedato, nova, A. 1693. ineunte, adverſus Horbium, ob libelli de Juventutis educatione, a Pet. Poirero, homine heterodoxo, Gallice ſcripti, Verſionem Germanicam, incaute publicatam, a Mayero concitata eſt tempeſtas, eaque priori longe truculentior, in qua, exemplo hætenus inter Lutheranos inaudito, tanta in Collegam hunc, ac adverſariis, & plebe ſeditioſa, illorum ſecuta auctoritate, ſervitum eſt animorum intemperie, ut Horbio, Magiſtratu atque auditorioſiſ inſinitis, ne vitæ diſcrimen incurreret, munere ſacro fuerit abſtinendum, & urbs tandem ipſi, cui *παράκλησις* turbæ a factionibus excitatæ ſeditioſis, minari videbatur, relinqvenda. In tragoedia iſta Mayeri noſter denuo fuit aſſecta, & ſermonibus Juſtis ſacro vehementioribus (quorum unum, in Joh. Nicol. Blanckii, Diaconi Petriſ, inauguratione, d. 22. Aug. A. 1693. recitatum, Laicus quidam Hamburgeniſis reſutare mox eſt aggreſſus (3.)), *Declamazione in ſancticoſ ſcholarum eſſores ſcholaſtica*, d. 11. Maji A. 1693. habita, ſcriptiſque variis, ſub Ordinis totius Eccleſiaſtiſci nomine publicatis, animus in Horbium, ejusque patronos, Winclerum & Hinckelmannum, immetit atque inſenſum abunde prodidit. Certaminis hujus ſuneſti, cujus beneficio noſter, ſcriptis aliis parum famæ conſecutus, exteris innovit, ſerries univerſa, monumentis jam Senatus Hamburgeniſis, atque aliorum, compluribus publice expoſita literariis, in Vitæ Horbianæ ſuo loco commodius enarrabitur hiſtoria. Sex e duabus uxoriſ, Anna, Nicolai Bojeni, Actuarij Dithmarſici, gnata, A. 1669., & Anna Margareta Raſchia, Johannis Adolphi, ætario Dithmarſiz borealis præſecti, filia, Reimarique Clauſenſi, Prætoris Tellingſtedenſis, vidua, A. 1673. ducta, ſuſtulit liberos, ſed filium tantum unicum, Stephanum, J. U. Licentiatum, d. 11. Maji A. C. 1699., ætatis 64., d. 30. Maji, & feſti Pentecoſtalis (cujus prima concionatus publice erat) tertia, morte ſubita expiraret, reliquit ſuperſtitem. Epitaphii, ab illo parentin æde erecti Petrina, Epigraphæ Joh. Alb. Fabricii *Audarium Inſcriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgeniſum*, n. 136., p. 43., exhibet. Parentatum eſt deſuncto a Joh. Schultzi, ſcholæ Hamburgeniſis Rectori, *Oratione ætæ 35j.*, a Balth. Menzoro autem, Profeſſore Gymnaſii Mathematico, *Programmate funebri*, Hamburgi A. 1699. excuſo, & A. 1711. *Parte Memoriarum Hamburgeniſum* Joh. Alb. Fabricii *Tertia*, p. 340-350., reſcuſo. E quo, mecum, Pet. Ambr. Lehmannus, in *Obſervationibus Hiſtoricis anni 1699. vernaculis*, num. 23., p. 180. 181. 182., & Autor Anonymus *Excerptorum curioſorum e novellis anni 1699. Germanicarum*, p. 76., vitæ ejus repetierunt hiſtoriam. Bibliothecæ illius, auctione publica diſtraictæ, Catalogus Hamburgi A. 1701. in 8. prodit. Conſer etiam elogium inſigne, quo Paraſtatum hunc ſuum Joh. Frid. Mayerus, in Miſſibrauch der Freyheit der Gläubigen, c. 2., p. 16., eſt dignatus.

SCRIPTA.

Diſp. de perſona Chriſti, Præſide D. Abr. Calovio. Witebergæ 1658. in 4.
Eccleſia Muhammedana breviter delineata, & Præſide D. Joh. Conr. Danhauero exhibita. Argentinz 1660. & 1663. in 4., ibidem (ſi titulo, typis contradicentibus, credendum), ſine mentione anni, in 4., & Lipſiæ tandem (in *Appendice Voluminis Diſputt. Theologicarum Danhaueri*) A. 1707. in 4. Præfixa eſt præſatio Danhaueri Præſidis, & veri, ut ſiſtly, aliæque, mihi ſerme perſolvant, Autoris, cujus nomen in editionum ſecundæ ac tertie titulis perperam eſt omiſſum. Ipſe certe Schultetus, in *Proæmio*, Diſp. hanc ductu illius, per *Chriſtianos Ad. III. Phæn. VII.* præbito, & ſvaſa, elaboratam eſſe, non diſſiter. Commendatur a Joh. Henr. Hottingero (*compendium eam Muhammedimiſi, ſed hiſtoricum potius, quam eſeneticum*, vocante), in *Bibliothecario quadripartito*, P. IV., c. 3., p. 406., & Joh. Frid. Mayero P. III. *Muſei miniſtri Eccleſie*, c. 3., p. 67.

Diſp. Inaug., Hodomorian Muhammedanam breviter exhibens, Præſide D. Matthia Waſmuthio propoſita. Kiloniæ 1683. in 4. Eadem eſt cum Diatriba præcedenti, titulo mutato, initio hic ſuo & ſine mutilata.

Scriptis hiſce Latinis addantur Germanica, ſub Ordinis Eccleſiaſtiſci Hamburgeniſis nomine, ab ipſo, uti creditur, adverſus Joh. Henr. Horbium, Joh. Winclerum & Abr.

Hinckelmannum, Collegas, edita.

Des Miniſterii zu Hamburg Verbindungs-Formul in der reinen Lehre, wieder allerhand neue Schwärmer und Sectirer, d. 14. Mart. A. 1690. unterſchieden. A. 1690. in 4. Pomum Eridos in eccleſiam projectum Hamburgeniſem, de cujus hiſtoria *Part. IV. Iſagoes noſtræ ad Hiſt. Cimbr.*, c. 10., §. 22., p. 601-607., poteſt conſuli. Joh. Frid. Mayerus, quem Autorem ejus eſſe, *ſiſtly* p. 603., rumorem ſecuti publicum, perhibuimus, Schulteto illam debere indicavi in *Miſſibrauch der Freyheit der Gläubigen zum Deſtel der Doſſheit*, ſcripto Anti-Speneriano, Hamburgi A. 1692. in 4. edito, c. 2., §. 4., p. 19.

Geſchrieben an D. Joh. Frid. Mayern, von der Streitigkeit des Hamb. Miniſterii mit D. Phil. Jac. Spenern, d. 3. Mart. A. 1692. geſchrieben. Prodit in ſcripto Mayeri modo allegato, c. 3., §. 3., p. 34-37.

Grundrichtiges Urtheil von dem Bädlein, Klingheit der Gerechten genannt, den Deputatis des Raths zu Hamburg, am 10. Mart. A. 1693., ſchriftlich communicirt: Eant den Wolgegründeten Urfachen, Herrn Joh. Henr. Horben, Paſtoris zu S. Nicolai, höchſtſtündig erachtete Remotion betreffend, ſo dem Rathe d. 20. Mart. ſind eingedibget. A. 1693. in 4. Oppoſita huic ſcripto eſt Horbii *Apologia* Germanica, eodem A. 1693., juſſu Senatus, in 4. edita.

Kurze Anzeige, was von J. H. Horbii Reſponſo, ſo er, auf des Miniſterii, am 20. Mart. eingeebene, Urfachen ſeiner Remotion, am 27. Jun. dem Rathe übergeben, zu halten ſep. A. 1693. in 4. Reſpoſita huic eſt Horbii Kurze Vorſtellung, daß die Anzeige der Herren Miniſterialen, was von ſeiner Apologie zu halten, wieder Chriſtliche Liebe und Wahrheit ſep. excuſa A. 1693. in 4.

Vorred der juſtifiſten Verantwortung des Miniſterii in Hamburg, auf die harte Beſchuldigung, ſo, in dem, ſo genanntem,

PPP PP PP 2

(1.) in *Miſſibrauch der Freyheit der Gläubigen* p. 10. (2.) *Cap. X.*, §. 27., p. 601-607. (3.) in der *Geſchichtſetzung einer religiöſen Eintracht in Hamburg, an die Kirchen-Vorſteher zu S. Petri und Pauli*, ſcripto quæſtionalis unici, A. 1693. edito.

ten, Protokollmäßigen Berichte dessen, was, zwischen einem Hochweisen Richte, und dem Ministerio, occasione der Horbischen Sache, bisher vorgefallen, enthalten ist. A. 1693. (d. 7. Jul.) in 4. Prodromum hunc, quaternione constantem unum, & Senatus Hamburgensis de certamine Horbiano Relationi, a D. Joh. Henr. Simone, Syndico, A. 1693. scriptæ ac editæ, oppositum, Schultzeo vindicat Joh. Frid. Mayernus in Wahrhaften Gegenberichte gegen eben denselben Protokollmäßigen Bericht, p. 4. 6., confutavit autem scriptum pro Horbio *adversus*, eodem A. 1693. in 4. sub hoc excusum titulo: der, samt seinen Ritt und Rottmeistern, geschlagene Vortropp, oder Vortrab, der Herrn Ministerialen in Hamburg, mitten unter dem An und Abtragen dieser Apocalypischen Cavallerie (*Zach. VI. Apoc. VI.*), entworfen von einem, der dem auf dem rothen Pferde (*Apoc. XIX.*) folget.

Urtheil von D. Abrah. Hinckelmanns Schriften wieder D. Joh. Frid. Mayern, am 14. Febr. A. 1694. aufgesetzt, und Mayeri Abweisung der veruunfftlosen Antwort Hinckelmanni, so A. 1694. (d. 14. Febr.) in 4. ist publiciret, p. 10. 11., einverleibet. Improbatur mox est Joh. Winclero, in Epistola, Hinckelmanni Bernünfftiger Abfertigung der dritten Schmähschrift Mayeri, eodem anno, d. 15. Febr., adjecta.

Erste Abfertigung Herrn Joh. Wincleri und D. Abr. Hinckelmanni, mit ihrem gründlichen Beweise, daß in Hamburg keine Befehle der Verleerung reiner Lehre, unter den Lehrern, gewesen. Hamburgi 1694. in 4. Refutata est a Winclero, in der, an die geheiligte Häupter, Vortreiber, und Christl. Gemeine zu S. Michaelis, gerichteten. Zugemüßführung der schmähslichen Schrift des Hamb. Ministeri, so unter dem Titel der Ersten Abfertigung herausgetommen, und angehangter Abweisung der unbilligen Auflagen, Hamb. A. 1694. in 4. edita.

Andere Abfertigung Herrn Joh. Wincleri, mit seiner Zugemüßführung. Hamb. 1694. in 4. Huic iridem responsum est in Wincleri kurzer Rettung seiner Unschuld, wieder die bestige ungegründete Auflagen der Hamburgischen XX. Ministerialen, in ihrer andern Abfertigung; quæ Hamburgi eodem A. 1694. in 4. prodit.

Inedita adhuc est Historia totius Certaminis Horbiani Hamburgensis Germanica, quam, velut accuratissime conscriptam, Sam. Schelvigius, in *Itinerario Anti-Pietifico* p. 49., commendavit.

M. SEVERINUS SCHULTZE, Hatherslebenfis, Hainz M. Septembri A. 1704. extinctus. V. *Nova historia Lubec.*, M. Dec. A. 1704., p. 372.

Virgula divina, seu Prodromus demonstrationis existentiz Dei, ex operationibus mentis humanæ, Disput. publica exhibitus. Jenæ 1699. in 4.

STEPHANUS SCHULTZE, Heida Dithmarsus, Samuelis (*de quo supra est dictum*) filius, J. U. Lic. & ab A. 1700., Practicus Hamburgensis.

Disp. Inaug. de Pactis. Lugd. Bat. 1699. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamburgum A. 1701. literatum p. 25.*)

HENRICUS WILHELMUS SCHUMÄCHER, Lubecensis, J. U. Doctor, & Dicasteri Ratzeburgensis regii Advocatus.

Disp. Inaug. de Communione Bonorum inter Conjuges, ejusque effectu, Præfide D. Franc. Ern. Vogtio propofita, Kilonii 1722. in 4.

JOHANNES SCHUMANNUS, Prezensis, Cœnobii initio in vico natali virginum nobilium inclyti, circa A. 1666., ac oppidi deinde in Wagria Plönensis, circa A. 1681., Pastor.

Alter gläubigen Christen Trostreichr Grabtschrift, oder Leichpredigt über Jungf. Magdalena Brocktorfinn, auß Apoc. XIV. 13. Kilonii 1666. in 4.

Alter Gläubigen Benedicteiner Loß und Erbsche, oder Leichpredigt über Jungf. Benedicta Ranzouinn, auß PL XVI. 6. Kilonii 1669. in 4.

Plöbische Todesfälle als nützliche Zeitscheur vorgestellt, oder Leichpred. über den plöblich erschossenen Dänischen Kornet von Kockfeld, auß Eccl. IX. 12. Plönæ 1681. in 4.

Leichpredigt über Gen. XXXV. 16-21. in 4. (*Catal.*)

ALBERTUS SCHÜNEMANN, Lubecensis, J. U. D. & in patria, circa A. 1698., Practicus.

Disp. Inaug. de Contractu averendi periculi. Gießz 1687. in 4. Auction recusa est in Joh. Nicol. Hertii, Acad. Gießenz Jcti, *Opusculorum*, Francofurti A. 1700. impressorum, *Tomo III. Libro I. Paroemiarum Juridicarum*, sub *Paroemia* 43., reite Andr. Langio in *Introd. in Notitiam Legum nauticarum*, c. 15. p. 139. 140.

HANSIUS SCHUPPE, Coqvus Johannis Adolphi, Ducis Holstato-Plönensis, aulicus.

Traiteur à la mode, so der delicaten und neubegierigen Welt darleget ein neues woleingerichtetes Kochbuch, darinn zu finden, wie man, sowohl köstliche, als andere vornehme Tiseln, nach bester Manier des heutigen Estats, mit Speisen galant bestellen und versehen könne. Lubecz 1698. & (443. ferculis, aliisque accessionibus, auctus) Plönæ 1702. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1698., p. 44., & M. Mart. A. 1702., p. 86. Tertia ejus editio, denuo prioribus redditā locupletior, A. 1709. in 4. prodit.

HENNINGUS SCHURIUS.

Flora Cimbrica. A. 1648. edita, quam Anagrammata in Viros Cimbriz insignes exhibere, Ulr. Petri, Slesvicensis, J. U. C., me docuit epistola.

HENRICUS SCHÜTZE, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Ulceribus. Hardervici 1672. in 4.

ANDREAS SCHWARTZE, Hamburgensis, patre Johanne, cive honesto, matre autem Catharina Schröderia, d. 11. Aug. A. 1620. natus, Themidi, in Academia initio Witebergensi (qvz illum, de qvzatione: *An Principem a subditis diligi præbet, quam metui?* publice A. 1641. audivit perorantem (1.)), deinde, ab A. 1642., in Lipsiensi, & tandem, ab A. 1647., in Tubingensi (quam, comite Wolsig. Ad. Lauterbachio, Jcto deinceps istius perillustri, est ingressus (2.)), litavit, & supremis in hac illius honores eodem anno obtinuit. In patriam redux, cum Anna Maria Becmannia A. 1648. primas, cum Walpurgi ab Holten vero A. 1650. secundas celebravit nuptias, & a Sveciz Rege suis in Ducatu Bremensi Consiliarius, Judicique provincialis Assessoribus, adscriptus, Hamburgi tandem d. 11. Oct. A. C. 1668., & æt. 48., decessit (3.). Aug. Buchnerus, in *Programmate paulo ante laudato, adolescentem eum ingenii juvena & morum elegantia vocavit commendatissimum, suamque Oratiorum Pet. Cunei Oeconomiæ, A. 1643. editam, epistola illi inscriptis peculiari, Partii Epistoliarum Buchnerianarum, quæ Dresdz A. 1708. prodit, tertie inserta (4.).*

(1.) V. Aug. Buchneri *Programma*, Orationi huic præmissum, *Volam. I. Dissert. Acad.*, p. 510-517. (2.) V. Vitam Lauterbachii, D. Balch. Raithii *Sermoni in Memoriam ejus funebri Germanico subjunctum*. (3.) V. Mich. Kistlenii, & aliorum, *Epicedia*, (4.) *num. 52. p. 122. 130. 134.*

Disp. de Monarchia, regno & tyrannide, Præfide D. Mich. Wendelero. Witeb. 1641. in 4.
Pentast Theoremata Philosophicorum. Lipsiæ 1642. in 4. (M. C. K.)
Disp. Inaug. de Jure aggratiandi, Præfide D. Joh. Wurmfero proposita. Tubingæ 1647. in 4. Recusa ibidem in *Quarto Disput. Juridicarum, sub præfide Welfg. Ad. Lauterbachii habitatum, Volumine.*

JOHANNES CASPARUS SCHWARTZ, Chirurgus Hamburgensis, ab Andr. Ottom. Gölickio (in *Historia Chirurgia recentiore*, §. 412. p. 203. 204.) tum ob doctrinam vulnerum triplicium exemplis practicis breviter, sed egregie & accurate, illustratam, tum ob candorem, quo errores in curando proprios exposuit atque emendavit, ingenium, fide commendatur.

Die gezeichnete Rartentappe der Barbscheren. Friburgi 1702. in 8. Opposita huic est Joh. Friedlieb's von Wahrheitsburg, scriptoris pseudonymus, Zurückgeschichte Schwarzsche Rartentappe, oder Gründliche Abiehnung der verleumderten Chartecke, welche J. C. Schwartz gegen der Barbierkunst Verwandte aufgestreuet hat, Freyburgi A. 1703. in 12. edita.

Der Wundarzneiweisen Anmerkungen Erstes Dußet, von gehauenen Wunden. Hamburgi 1705. in 8.
Anderes Dußet, von gestochenen Wunden. Hamb. 1705. in 8.
Drittes Dußet, von geschossenen Wunden. Hamb. 1706. in 8.

Der Wundarzneiweisen Anmerkungen Vier Dußet von gehauenen, gestochenen, geschossenen und zufälligen Wunden, zusammengebrucht. Hamburgi 1713. in 8. (Catal.)

Derselben fünftes Dußet, von Geschwulsten und Geschwären. Hamb. 1718. in 8.

Klystieren, als ein allgemeines Hülfsmittel, in allen Vorfällen sicher zu gebrauchen; imgleichen vom Wasser und Toback Gebrauch. Hamb. 1723. in 8.

JOHANNES FRIDERICUS SCHWARTZE, Lubecensis, Med. Doctor & Practicus, circa A. 1709., Bero-
linensis. V. Georg. Frid. Neßmanni Or. de favore Lubecensium in externos p. 29.

Thema Medica de Vestitu, Præfide D. Joh. Jac. Baiero. Altorfii 1704. in 4.

Disp. Inaug. de impedimentis Sudationum, eorumque medela. Altorfii 1706. in 4. V. *Novæ Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1707., p. 323.

CASPARUS SCHWENCK, Flensburgensis, Caspari, Secretarii urbani, e Christiana, D. Steph. Klotzii; Cimbriæ regis Superintendententis, gnatus, filius, Scholæ in Eiderstadia Gardingensis moderator.

D. Steph. Klotzii Erläuterter Catechismus, von ihm auß des Autoris andern Schrifften vermehrhet, und den Erwachten zum besten, mit Gesprächen der H. Schrift bestättiget. Hamburgi 1599. in 12.

JOHANNES SCHWENCK, Gardinga Eiderstadiensis, Caspari Schwenckii, Eiderstadiæ Præfidis, ex Anna, Rudolphi Langii, Consulis Tonnungensis, gnatus, fuit filius, Casparique Schwenckii Senioris & Joh. Camperi, Consulum Stadensium, nepos ac pronepos. Causarum forensium patronum, circa A. 1662., in urbe egit Flensburgensi, deinde autem, J. U. Licentiatu titulo Helmstadii A. 1664. ante reportato, Novellarum ac Institutionum in Academia Kiloniensi Professor A. 1666. est constitutus, Doctorque, triennio post (A. 1669.), a Collega Erico Mauritio renunciatus. A. feqv. 1670. munere Professorio, quod Magno Wedderkopio, locum inter Antecessores adeptus tertium, esset posthabitus, sponte se abdicavit, & Hamburgum initio, posteaque in patriam, digressus, partem vite reliquam, inter conjugii infelices tædia, privatus transiit.

Disp. Jurid. de Re militari. Præfide D. Georg. Wernerio proposita. Helmstadii 1661. in 4. Recusa *Volume II. Exercitationum Juris publici*, ab Ahafv. Fritschio collectarum, Rudolstadt A. 1668. in 4. edito, num. 15.

Disp. Inaug. de Privilegio sumptuum, studiorum causa factorum, ex celebri L. 50. ff. *fam. herc.*, Præfide D. Georg. Wernerio. Helmst. 1664. in 4.

Programma ad Novellas & Jus privatum audituros. Kilonii 1666. in 4.
Disp. de jure Academicarum. Kilonii 1666. in 4.
Epithalamion in nuptias Christiani Alberti, Ducis Holstatiæ, & Fridericæ Amalie, Principis Danicæ. Kil. 1667. in fol.

JOHANNES THOMAS SCHWERMANN, Tunderensis, Johannis, pharmacopæi oppidani, filius, d. 10. Aug. A. 1670. natus, artisqve Medicæ, cum Praxin ejus in patria A. 1697. jam inchoasset, Doctor in Academia creatus A. 1699. Kiloniensi. De vita ejus plura suggerent Wilh. Huldar. Waldschmidtii *Programma Disput. inauguralis præmissum*, & ex isto, *Novæ Literariæ Lubecensia*, M. Sept. A. 1699., p. 276.

Disp. Inaug. de Mictione cruenta, ex suppressione Hæmorrhoidum, Præfide D. Wilh. Huldar. Waldschmidtio, Kilonii 1699. in 4.

CHRISTOPHORUS SCHWICHEL, Hufensis.
Oratio de Jesu Christo, totius generis humani Servatoris, laudibus, in Prædagio Stettinensi d. 10. Maji A. 1636. habita. Stettini 1636. in 4.

JACOBUS SCHWIEGER, Altonavia Holstatis (1.) Poeta alicujus inter vernaculos nominis, cujus patriam, in Holstatis, ni fallor, sitam, Phil. a Zesen (2.) primis tantum literis (von Z. auß H.) indicavit, in Societate Poetica Zesii hujus, cui Kal. Aug. A. 1645. adscriptus est (3.), roligera agnomæ *Fugacis* (des Glückigen), in Cygnea autem Joh. Ristii pastorale *Filidori*, obtinuit, dramaturgicæ & Poematum suorum nonnullis nomina hæc adoptiva, aliis autem verum præfixit ac gentilitium. Castra, uti e *Veneris* patet *Armata* titulo, aliquamdiu est secutus, magnamque vix partem Hamburgi, Glückstadii, ac in locis vicinis, exegit, circa A. 1665. autem in aula Comitum in Thuringia Schwartzburgici Rudolstadtienfis, uti dramata docent tunc edita, est versatus. De Carminibus ejus vernaculis Erdmannus Neumeisterus, in *Diff. de Poetis Germanicis* (4.), hoc tulit judicium: *Ingenium ad poetandæ facilitatem proclive est; sed neq. quid in dictione afflaret, quo Poemata placeant minus.*

Ueberschriften und Gedichte. Stadz 1654. in 12. (V. *Catal. Tournes. p. 466.*)
Der Liebesgrillen, oder Lust und Liebes-Scherz, Ehen und Eitelkeiten, Erster Theil. Hamburgi 1654. in 12.

Der Liebesgrillen Erster und Anderer Theil beyammen, in 4. Büchern. Hamburgi 1656. in 12.

Des Glückigen flüchtige Feldrosen, in unterschiedlichen Lustgängen vorgestellt, und von Joh. Schoopen, und anderen Musicis, mit neuen Melodeyen gezieret. Hamb. 1655. in 12.

Gebete-Räucherwerk, auß Col. I. 9-14., in einer zu Stade gehaltenen Predigt. A. 1655. vorgestellt. Stadz 1655. in 4.

Wandelbeglück, welche in allerhand Anbindeungen, Hochzeits, Neuwahrs- und Liebes-Schaffereyen bestehet: mit Hans Haken, Violinen in Stade, Melodeyen. Hamb. 1656. in 12.

(1.) V. Cat. Collegarum Societatis Zesiani adscriptum, ed. Wit. 1695. (2.) Im Heilighen Rosenkranz. (3.) V. Zesius I. c.

(4.) P. 97.

Molleni Cimb. Lit. Tom. I. Q99 99 99 Werlachte

Berichte Venus auf Liebe der Tugend, auf Begehren der edlen Constantia aufgesetzt. Glückstadt A. 1659. & Hamburg 1660. in 12.

Welche Kose, welche den getrennten Schöpfer Siegreich, und die wandelmüthige Melmuße, in drey Theilen fürstellet. Glückst. 1659. in 12.

Geistliche Seelenangst, zur Zeit der Ansechtung, mit schönen Melodepen Mich. Jacobi, Hamburgi 1660. in 12. (*Catal. nundin.*)

Sichrer Schild wider die Verleumdungsfeinde. Glückst. 1660. in 12.

Filidors geharnischte Venus, oder Liebeskrieger, im Kriege gedichtet, mit neuen Gesangsweisen: Nebst etlichen Sinnreden der Liebe. Hamb. 1660. in 12. In scripto hoc Erdm. Neumeisterus, l. c. p. 82. 23., culpa archaismus, duritiem, diuinemque huiusmodi, & Virgilianae pecudis instar, vix assibus haerentem, nec eo secius tamen passim lasciuientem.

Die verführte Schöpferin Cynthia, durch lüthiges Nachstellen des Floridans. Glückst. 1660. in 12.

Filidors Erster Theil der Trauerlust und Mißspiele, oder Lustspiel von dem vermeinten Prinzen Florido in Sicilien, Herrn Alberto Antonio, Grafen von Schwarzburg, und Emiliz Juhanz, Gräfin von Darbo, auf dero Gräflichen Demosger, d. 7. Jun. A. 1665., in dem Schlosse Heydeck, vorgestellt: Aus dem Italienischen Frid. Pallavicini übersezt. Rudolstadt 1665. in 4. Dramati huic, haud inueniunt, quoad argumentum pariter atque stili elegantiam, gemina sunt, & Filidori proinde, siue Schwiegere, itidem vindicanda videntur, duo sequentia, avarius ibidem edita: 1. Ermelinde, Princessin von Norfolck, oder die viertmahl Braut, Rudolst. 1665. in 4.; 2. Die Weidenkind, oder Sieg und Freudenpiel von des Hochgräflichen Schwarzburgischen Hauses Ursprünge, Fortwachen und Christenthume, bey Alberti Antonii, Grafen von Schwarzburg, Vermählung, auf dem Schlosse Heydeck, vorgestellt. Jenz 1666. in 4.

Filidors Erst enttammte Jugend. Hafniz 1667. in 12. (*Catal.*)

JOHANNES SCOLVINUS, Lubecensis, Joh. Winckelmanni (cujus *Disput. I. contra Anabaptistas* (1.) A. 1609. defendit) & Balch. Menzeri, Theologorum, in Academia Giesfena auditor, Scholz Lubecensis Subrektor M. Majo A. 1610., Insulz autem in Albi Cursacensis, Hamburgo vicinaz, Parochus d. 12. Nov. A. 1613., est constitutus (2.), tandemque Pastor aut oppidi in Ducatu Bremensi Buxtehudenfis Petrinum, quo A. 1642. adhuc fungebatur, obtrinit. Autoribus prohibitis, in *Indice expurgatorio Hispanico*, per Ant. Sotomajorem Madrii A. 1667. edito, p. 649., annumeratur. Confer de illo J. H. a Seelen *Partem IV. Asten. Lubec.*, c. 13., p. 244. 245.

Æthiopsia, Tragico-Comœdia nova, ex Historia Heliodori Æthiopica. Francofurti ad Viadrum A. 1608. & *juxta Partem II. Biblioth. Carpzovianæ* p. 187.) 1621. in 8.

Synopsis Theologicæ, Analytico ordine comprehensæ, Præfide D. Balch. Menzero proposita. Gieslæ 1610. in 4.

Tractatus Theologicus de loco Rom. V. 12., in quo agitur de Peccato originali. Gieslæ 1618. in 8.

M. CHRISTIANUS SCRIVERIUS, *Scriptor*, non solo nomine, sed & re ipsa, imo κατ' ἔξῃς, Christianus, non Flensburgi (uti Joh. Franc. Buddeus (3.) credit), sed Rendesburgi Hollarum, d. 2. Jan. A. 1629., in lucem editus, patrem habuit cognominem, mercatorem honestum, matrem vero Abigaelem, Mich. Gudii, Senatoris, filiam. Embryoni ingens jam imminuit periculum, cum mater gravida, filiolo alteri, in lacum prolapsa hortensem, opitulatur, utero in curram graviter impungens, & in terram prostrata, lithothymiam pateretur, ipsaq; deinde, in eadem cum infante piscina, submerfioni esset proxima, socrique, subito accurrenti, salutem deberet propriam. Infans, cum genitrix eadem, cujus lacte alebatur, peste decumberet, puer autem quinq;vennis, cum in Eidoram fluvium, haud procul a roto molendini, procidisset, & a muliercula, aquam hauriente, præsentissimo vitæ vix eriperetur discrimini, de novo vehementer esset periclitatus (4.), sed opo tamen divina Ecclesiæ reservatus commodis. Patre, cum sextum ætatis menssem ageret, luc pestilenti exincto, a matre, & Vitrico, quem secundis hæc ipsi conciliarat nuptiis, Gerh. Culemanno Juniore, Pastore ac Præposito Rendesburgensi, qua par erat cura, educabatur, Vitricum hunc octennis indiem amisit, & nihilo tamen minus a matre, ut voto parentis moribundi, qui muneris cum sacerdotali destinaverat, puerique ipsius in hoc vitæ genus affectui, fatisferet, fideli Joh. Hamerici, scholæ patriz Rectoris, institutioni esse commissus, illoque in Dithmarsiam digressus, per M. Christoph. Strausium, Præpositum Rendesburgensem, pueri delectatum ingenio, literis aliquid in imbutus humanioribus. Sollicitudinem matris, quo pacto, in re domi angusta, studia feliciter esset continuaturus, anxio, opportune levavit Thomas Hebberus, mercator Lubecensis opulentus, avique paternæ germanus, qui puerum, Lubecam a genitrice querula A. 1638. adducto, cum ingenium ejus explorasset, non solum ad pietatem & diligentiam monitis præclaris calcar addidit, sed stipendium etiam 50. Joachimicorum annuum, donec muneris admoveatur publico, est pollicitus, & moribundus præterea, in ultimæ voluntatis tabulis, illi pariter atque fratri subsidium aliud legavit nummarium, quo noster, post fratris obitum, integro solus est potitus (5.). Benignitate hac Evergetz animatus eximii, majori indies animi ardore palæstræ infudit literariæ, in schola primum patria, & deinde, ab A. 1645., in Lubecensi, quam, Rector M. Sebast. Meiero, & Conrectore Henr. Bangerto, biennio frequentavit integro, privatumque simul hliorum patricii cujusdam egit pædagogum. Lubeca A. 1647. in Academiam digressus Rostochiensem, hospitium elegit D. Casp. Mauritium (cujus Exercitatio de *S. Cana. Anti-Calvinianorum sexta*, biennio post publicæ ab eo est defensa), Præceptores autem, præter eundem, in Philosophia D. Joach. Lütkeemannum, D. Steph. Schultetum & M. Mich. Falckum, in Philologia profana Andr. Tscherningium, in Hebræo-Biblica Aug. Varenium, in Theologia vero Joh. Quistorpium, Joh. Cohtmannum & Herm. Schuckmannum. Triennio Rostochii, inter progressus in eruditione solidiori, imprimis sacra, assiduus atque insignes, exacto, Segebergz in Wagria privatæ liberorum Joach. Radebrandi informationi sequens impendit biennium, Magistrique interea titulo abfens Rostochii a D. Joh. Corsinio, Physic. & Metaph. Professore, est ornatus. A. 1652. affinem suum, M. Henr. Christoph. Trinceum, scholæ in Marchia Brandenburgica Stendaliensis Conrectorem, illum, sororis, ei nuptæ, comitatus, rogatu, sermonibus aliquot sacris incolarum ita sibi conciliavit animos, ut eum Trinceo, aliorum mox avvocato, eodem anno, in Conrectoratu subrogaverint scholasticæ, & antequam hunc adiret, d. 23. Febr. A. 1653. tempore Jacobi elegerint Diaconum. Muneri huic d. 11. Martii adnotus, & postea ad Archidiaconatum evectus, utrumque insigni fide ac industria, inter adversitates & persecutiones injustas, immutationes etiam Spirituales plurimas, divinitus, ut verus atque practicus evaderet Theologus, immisus, per annos XIV., administravit. Pari deinde dexteritate simul Sanctimonia Ecclesiæ præfuit civitatis Magdeburgensis Jacobæ, cujus Pastor A. 1657. effeleb, Synedrionque simul Ecclesiastici Assessor A. 1674., Scholarcha A. 1676., Ordinis sacri Senior, Judexque causarum matrimonialium A. 1679., ac tandem

(1.) Recusa est A. 1617., *Tom. III. Disput. Theol. Giesensium*, num. 12. (2.) testibus Henr. Bangerto & Jacobo a Mellen, in *Catalogis Præceptorum scholæ Lubecensis*. (3.) *Tom. IV. Lexici Historici* p. 426. Sequitur hunc *Lexicon Editorum Lipsienfis Germanicæ* p. 206., nec non Joh. Casp. Wetzelm *Part. III. Hymnographia Germanica* p. 147. (4.) Conf. ipsius *Partem II. de Eccl. d. 2. c. 124.* & ex illa, G. H. Götzii *Diff. de Eruditiis, qui aqua vel perierunt, vel divinitus liberati fuerunt*, §. 19., p. 23. 24. (5.) Conf. ipsius *Scrivi P. V. de Eccl. d. 2. c. 124.* §. 10., p. 148., ubi, studis suis 900. Thlycia a beneficiis hunc hodieque esse, testatur.

tandem Ecclesiarum etiam vicini tractus sylvestris (des Holschtriften) ruralium Ephorus A. 1685., partim a Senatu urbano, partim vero ab Augusto Saxone, Archiepiscopus Magdeburgensis Administratore, & Friderico Wilhelmo, Electore Brandeburgico, merita Theologi eximii singulari favore remuneratis ac gratia, constitutus. Magdeburgi per annos vixit XXIII. continuos, nec inde vel A. 1676. ad Pastorum Halberstadiensem ac Præpositi civitatis Berolinensis dignitatem, vel A. 1680. ad aulæ Electoralis Dresdensis Protecclésiastice officium (inter quos, Joh. Andr. Lucio tandem collati, Candidatos, post Mart. Geieri obitum, ipse etiam & Phil. Jac. Spenerus tunc sunt relati (1.)), prout abstrahi. A. 1679., & denuo A. 1680., ad eandem in aulæ Suecorum regia dignitatem sacram primariam, ab Ulrica Eleonora, Principe Danica, Carolique XI., Suecorum Monarchæ, sponda, Censorem eum actionum suarum ἀποκριστήνην, vitiosas παρηγορητικὰς objurgaturum, & ad optimas quasque assidue hortaturum, uti ipsamet significabat, desiderante, cum Hafnia Holmiam transiret, plus fælo invitabatur. Impedire hanc vocationem, Indiculo errorum hostri, & voculis scriptorum ejus aliquot innoxios Zelo præcipiti & temerario excusporum, peculiari, Reginz transmissis, frustra conatus est Conradus Thyburtius Rango, Pastor tunc Stettinensis, & Professor deinde Gryphiswaldensis, ad cuius nomen, monumenta Scriveriana manibus suis excutere aggressi, tot pios, apud quos ubique illa in pretio sunt, expulsiuros esse Phil. Jac. Spenerus, cui conatus hujus debent notitiam, ominari haud dubitavit (2.). Sed & istam dignitatem Scriverus, qva erat ἀνίστατο, postquam Collegia aliquot Academicæ, aliosque Theologos, consuluerat, deprecari, quam Magdeburgenses delectere, maluit, licet Spenerus, in Responso suo vernaculo (3.), vocationem hanc Suevicam divinam esse judicaret, & nequaquam reculendam, Regina autem stipendium 1000. Imperialium offerret annum, ac senectutem valitudinemque infirmam, itineri longinquo imparem, prætexenti, se etas ejus, capillamentis juvenum ad optivis præferendis, summo pere veneraturam, valetudinis ipsius curam non minus, quam propriæ, gesturam, & lectica, qva in Sueciam commodè deportari posset, submissa, itineris levatam molestias, polliceretur. Hujus tamen, in opera sua Reginz, ob pietatem, aliasque virtutes, inclytæ, deneganda, pertinaciz, postea, cum non uno adversitatem genere, Numinis permittit, Magdeburgi affligeretur, ductus esse fertur penitentia (4.). Deo certe, aliorum vocanti, obtemperare his edoctus, decennio post, officia Concionatoris aulici primarii, Consilarii Ecclesiastici, Scholarchæ & Pastoris in oppido Quedlinburgensi Servatiani, d. 3. Jan. A. 1690. ab Anna Dorothea, Duce Saxoniae & Abbatissa Quedlinburgensi (cui Spenerus de felici vocationis successu Epistola gratulatus est peculiari (5.)), sibi oblata, longe promptius suscepit, ac quinta post F. Pasch. Dominica, live d. 18. Maji, auspiciis, sequenti, ad obitum usque, administravit triennio, Ii omnibus hinc muneribus sacris ita se gessit, ut, si quisquam Doctorum xvi nostri Ecclesiasticorum, ipse vel imprimis Theologi γνηστοί, & fidelissimi mysteriorum divinarum dispensatoris, titulo dignus fuisse videatur. Vir erat non eruditione tantum sacra, solida atque multiplici, prudentia doctore Ecclesiæ necessaria, eloquentia flexanima, aliisque dotibus eximis, conspicuus, sed Zelo etiam pro gloria Dei, salute Ecclesiæ, & Christianismi degeneris emendatione, ardentissimo aliis perisive superior, & nihil tamen minus pacis, tum in conversatione civili, tum in sacris domesticisque Lutheranismi certaminibus, studiosissimus, & a litibus haud necessariis alienissimus. Accedebant sanctissima Vitz ἀντιστάτης, exemplar virtutum omnium auditorum oculis imitandum proponens, eximia, integritas Germana, humilitas (cujus instinctu, de semetipso in scriptis subinde locuturus, alienam sibi personam induci infuscat, & assiduitas in precibus, piis meditationibus, ac colloquiis cum Deo mysticis, indefessa. His certe armis spirituales miles alle Christi intrepidus Cadodæmonem & corpore infelici Petri Ottonis, Goslarensis, Decurionis Danici catensis, post pactum execrabile cum illo initum, ab eodem obfisso, diuque misere excruciat, eiecit. Cujus de Diabolo victoriz historiam cum & ipse, in *Ove perditæ ac iterum inventa*, live libello de Energumeno hoc vernaculo, A. 1672. in lucem edito, & Theoph. Spizelius (6.); Georg. Frelius (7.), aliique plures, fuisse exposuerint, brevitas studiosus præterito. A tentionibus, quas, una cum oratione & meditatione, Theologo, qualem imperfectio admittit humana, perfectio esse necessarius Lutherus inculcavit, itidem haud fuit immis. Adversitibus enim plurimis, morbis frequentibus, viduitate triplici, jactura liberorum pene omnium acerbissima, calumniasque & persecutionibus Zelotum aliquot importuniorum (e quibus, post Rangonem, supra memoratum, Ecclesiastes quidam in Ducatu Halberstadiensi, grandi cum volumine, typis destimato, hæreses publice infumalasset, nisi a Viris bonis ac cordatis esset prohibitus (8.)), ac hostium aliorum, malitiosis, sapius toto vitz afflictus est tempore. Crebras præterea tentationes Cadodæmonis, numinis permittu, passus est internas, sed ope tamen divina (qva Canis etiam rabidi, se adorti, morsum, tegulæque grandis, & recto, juxta præterunt caput, præcipitavit, impetum, A. 1656. evitavit, ac lapsum gravem, & superioris ædium partis scabbello, in cellam vicinam subterraneam, sensit innoxium) ex omnibus hinc animæ atque corporis feliciter eluctatus periculis. Perpetuam tandem ab illis immunitatem, obitu, quem jampridem, piis de vita æterna vacans meditatio-nibus, ultima *Theauri animarum* incomparabilis parte comprehensis, exoptaverat, placido ac beato, paralyti lingvæ laterisque dextri (qva antea etiam aliquoties laboraverat) bimestri, ac remediis, quæ Princeps clementissima, Medicis, tribus in consiliis adhibitis, copiose suppeditabat, pertinaciter resistente, accelerato, post suspiria & soliloquio mentis in lectulo emortuali assidua ac devotissima, d. 5. Apr. A. C. 1693., ætatis 64., munerumque sacrorum 40mo, est consecutus. Cadaver, post iusta ei, comitantibus Principibus aliquot, Quedlinburgi perfoluta, Magdeburgam est deportatum, & iste monumento, in zde Jacobæa, illatum hæreditario, Epitaphio a superste exornato, cuius descriptionem, variæque inscriptiones Germanico-Latinas, Joh. Vulpius, in *Magnificientia Partenopolitana*, Magdeburgi A. 1702. edita (9.), exhibet. Hunc vitz finem habuit SCRIPTOR, cui solum nomen vix omnino fuit ad laudem sufficit, καὶ ἐξ οὗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ, post mortem, Ecclesiæ luctuosam, etiamnum, non in coelo tantum, sed & in terris, superstes, fama quippe, tot meritis parta, gavilurus immortalis, & piorum omnium perpetuo obversaturus memoriz, dignusque proinde, cum Paulino illo (2. Cor. VI. 9.), quod Symbolico loco usurpavit (10.), parentetur: Ως ἀποθήκη πνεύματος, καὶ ὁδοὺ ζωῆς. Viti vitzque focias quatuor habuit, easque omnes, beneficio (quod ipemet (11.) celebravit, divino, piis, probas, & virtutibus, sexum ornatum muliebrem, instructissimas. Primam harum, Annam Margaretam, M. Joh. Stralii, Superintendentis Palæo-Marchici, filiam, A. 1653. ductam, & filiolum enixam unicum, sequenti 1664. in puerperio amisit. Quæ hujus jacturam A. 1655. solata est, Catharina, M. Joh. Herphardii, Pastoris Jacobzi Stendæ-

Q99 99 99 2

- (1.) V. Phil. Jac. Speneri *Partem III. der Theologischen Bedenken* p. 414. (2.) V. ejus *Partem III. Consilium Theologicum* admodum p. 374. 375. 697. Idem C. T. Rango publice ante heterodoxiz. Zeli præcipiti impulsu, Scriverum accurare voluit in Tractatu, quem iudicabatur de Tribus nostri temporis, *Arduis, animis, Spenerianis & Scribærianis*. V. Val. Ern. Lütcheri *Usschub. Theol. Nachricht*, Sect. 1. A. 1705. p. 419. (3.) Legitur illud *Parte I. der Theol. Bedenken*, c. 2., Art. 2., Sect. 4., p. 417. 418. Confer ejusdem *Partem III. Consilium Theologicum* Latinorum p. 364. (4.) V. Pet. Zischleri *Sermonem Glückseligen valedictoriam*, in *Sermonibus sacris Germanici miscellaneis* p. 321. (5.) Hanc, d. 5. Febr. A. 1690. exaratum, invenies in ejus *Zeiten Theol. Bedenken*, P. I., c. 2., Art. 1., n. 18. p. 190. 197. (6.) In der *Gedachten Nacht der Sünden*, p. 29. & seqq. (7.) In der *zweiteyung über die Sünde*, p. 69-72. (8.) V. Gottf. Arnoldi *T. II. Hist. Eccl.*, Lib. 17., c. 5., p. 470. (9.) *Cop. IV.*, p. 12. 12. 13. (10.) V. Thomas Crenii *Partem XI. Animadversionum*, c. 2., p. 142. (11.) *Parte IV. des Theologischen Bedenken*, Sermon, X., §. 42. & 43.

lieus, gnata, 4. puellarum (e quibus Abigail Catharina M. Joh. Henr. Häveker, oppidi Calbenfis Parocho, scriptorumque foci plurimorum editori, est elocata) & 5. masculinorum foecunda genitrix, d. 6. Nov. A. 1670. decessit (1.). Ex tertia, Margareta, Joh. Drehm, & Consta Magdeburgensis, filia, A. 1671. in thorum admissa, & A. 1680. extincta, bigam filiorum, & gnatum unicam, quarta autem, Elisabetha, Christoph. Silvii, ministri rei tormentariae, in propugnaculo Spandoviensi, Brandeburgici, filia, qvam, A. 1681. ductam, viduam moriens reliquit, solum Catharinam Elisabetham, sustulit. Praeter qvam, & Joachimum Henricum, Mercatorem in Holfatia Kiloniensem, Herphardiz filium, & XIV. liberis, nemo parem defuncto fuit superstes (2.).

Fussius vitam ejus enarrant M. Sethi Calvili, Superint. Quedlinburgensis, Sermo funebris, in Pf. XXXVII. 4. 5., Germanicus, cum Appendice Biographica accurata, M. Sam. Schmidii, Rectoris Quedlinburgensis, Pantonatione vernacula, Amicorumque Epicedius, Helmitadii A. 1694. & 1698. in 4. excusis, istumque secuti Henr. Pippingius in *Septenario sacro Decadum Memoria Theologorum renovata*, Dec. IV., n. 1., p. 466-482., Wilh. Ern. Tenzelius in *Bibliotheca curiosa*, Germanice edita, Sect. XI. A. 1705., p. 190-194., & M. Erdm. Uhseus in *Vitis Theologorum* Sec. XVI. & XVII. Germanicis, p. 929. 930. 931.

Conferri de illo, praeter alios, supra jam allegatos, possunt Phil. Jac. Speneri Epistolae duae ad illum Theologicæ, Germanice A. 1679. scriptæ, *Parteeque III. det Theolog. Bedendßen, Art. I., Dissinzi, II., num. 41.*, p. 256. 257. 288., ac n. 12., p. 324-328., editæ, nec non tertia (de Vocatione ipsius in Sveciam), d. 30. Sept. A. 1680. exarata, & ibidem, *Diss. III., n. 16.*, p. 402. 403. 404., occurrent, *Adm. Erud. Lipsiensis, M. Jul. A. 1693.*, p. 336., Joh. Franc. Buddei *Tomus IV. Lexici Historici*, p. 406. 407., Vinc. Placcii *Tomus II. Theatri Anonymorum ac Pseudonymorum*, p. 321., Frid. Ern. Ketneri *Quedlinburgische Kirchenhistorie*, c. 31., p. 219. 220., Joh. Casp. Wetzlii *Part III. Hymnographia Germanica*, p. 147-152., & Joh. Henr. a Seelen *Part II. Altenarum Lubecensium*, p. 316-320.

ELOGIA.

Abr. Hinckelmannus, Theol. Hamburg., hoc imaginem ejus ornavit Epigrammate:

Eusebie, terras lustrata, omnemque suam rem

Offensura piis, Scriverium exhibuit.

Huic animi coelestem aciem roburque recludit,

Instruit hunc Svade robore fulmineo.

Prob. quoties stupuerit tui rumpentia verba

Per mentis scopulos saxea, Parthenope!

Ahasv. Frischius, Cancellarius Schwartzburgicus, defuncto sequenti parentavit tetrafichio:

In coelum est raptus, qui coelum mente tenebat,

Scriverius noster, praece Dei egregius.

Lipsiensis (in *Actis Erud. A. 1693.*, p. 336.) Virum eum appellant clarissimum, & scriptis quamplurimis Humileti-

cis, in lucem editis, de Ecclesia praeclare meritum.

Phil. Jac. Spenerus einen Gottseligen und geistreichen Magdeburgischen Prediger (in der Allgemeinen Gottesgelehrtheit p. 73.), einen treuen Diener Christi (*ibid.* p. 112.), den vortreflichsten Scriber (*ibid.* p. 299.), einen rechtschaffenen Theostfreund (P. III. der Theol. Bedencken p. 324.), & pientissimum Magdeburgensem Antifitem (P. III. Consl. Theol. Lat. p. 837.). Confer ejusdem Partem III. det Leyten Theol. Bedencken, c. 6., p. 57. 58. 293., & loca scriptorum alia, supra, in vitz historiz, jam allegata.

Gebh. Theod. Meiero (in Supplementis libri de tribus novellorum nascentis Ecclesiae Christianorum Initiamenis p. 145.) Vir sui nominis, amicusque pie doctus, audit.

D. Joh. Fabricio Jun., Acad. Juliz Theologo (in Amanitibus Theologicis, Diss. VI., p. 278.), Vir religiosissimus. Ad Rechenbergio (in der Vorrede über M. T. K. Bescheid auf D. Alb. Joach. Krakewitzens Antwort de terminis salutis peremptorio, lit. c. 2. a.) ein geistreicher Theologus.

Gottfr. Wegnerus, in Diss. de Postillis Ecclesiasticis, §. 5., p. 9., ejus Postillas, quas vocant, iis, quæ præ aliis laudantur, una cum Joh. Frid. Mayero (in Museo Ministri Ecclesiae, P. II., p. 42.), accenset.

Eidem Mayero Scriverus (P. IV. Musci modo citati p. 129.) Vir audit incomparabilis, nec non ein tapfeter Gottesmann (in den Erbaulichen Frühstunden p. 55.), it. ein des Heiligen Geistes und wahren Glaubens voller Lehrer (im bekräftigten und getrösteten Kinde Gottes, P. I., p. 366.)

Joh. Franc. Buddeo (T. IV. Lexici Historici p. 406. 407.) Ein geistreicher und erbaulicher Prediger, dessen Leben mit seiner Lehre wol übereingetroffen.

Georg. Henr. Götzio (in den Miscell. - Predigten p. 471.) ein lobliebender und lefenswürdiger Theologus; & (in Diss. de Eruditis, qui aevi perierunt, §. 19.) Meritissimus de Christi ecclesia Antistes.

Ab eodem Götzio (in der Krantzens Bibliothek p. 9.) Bernh. Raupachio (in Diss. de Lingua Saxonice inferioris neglectu injuncto, §. 18., p. 42.), & Autore Praefationis, secundæ editioni Tractatus de Lingua & Poesi Germanica Morhofiani A. 1700. præfixæ, Scripta ejus, ob singularem sermonis Germanico-Milnici puritatem & elegantiam, commendantur.

Gottfr. Arnoldus, T. II. Hist. Eccl., Lib. XVII., c. 5., p. 461., eum vocat einen unsträflichen Theologum, p. 470. autem T. II. ubi veritas contra Christianismus degenerem (assentiente Frid. Breclingio, in sui coronando Catalogi, Tomi IV. Operis hujus Arnoldini Sect. III., n. 18., exhibiti, Prolegomenis, p. 760.) annuerat, nonnullasque de Ecclesie Lutheranz corruptelis quærelas, e Thesuro Animarum, recitans, einen redlichen Mann appellat. In Descriptione præterea & Historia Theologiae Mystice, c. 24., p. 388., Scripta illius mysticæ accenset potioribus.

Christ. Thomafius (in den freymüthigen Gedanken von allerhand Büchern, M. Apr. A. 1689., p. 274.) ira de illo: der Herr Scriber ist berüthigt, daß er unter das kleine Häuflein der Gottgelassenen und erleuchteten Prediger gehöre. Conr. Sam. Schurtzschius (T. II. Epistolarum arcanarum, Epist. 241., p. 352.), Scripta ejus, & Phil. Jac. Speneri, veterum pietatem sanctimoniamque emulandi, judicat.

M. Car. Frid. Lochnerio (im Seltenen Alter p. 629.) audit ein Christlicher Mann, it. (in præfat. ejusdem) ein lehrreicher Mann.

Pet. Zirfchero (in den Miscell. - Predigten p. 322.) ein geistreicher und redlicher Lehrer unserer Kirchen.

Joh. Christ. Itero, Jcto (in Lib. de Honoribus Academicis, c. 2., §. 15., p. 40.), Theologus pientissimus.

Georg. Fresio, Civi Hamburg. *Sauvages* (in der Anweisung über die 10. Gebote p. 71.), ein Geistlicher Eban-

geistlicher Prediger. Autor

(1.) V. de illa ipsius præfationem der Zusätzlichen Nachdencken. (2.) Confer Georg. Henr. Götzii den bey dem Grabe seiner Kinder weinenden

Wetter p. 71. 72.

Autor Anonymus Historiz Henr. Kratzensteinii, Fanatici Quedlinburgensis, Germanicz, Cothenis A. 1701. in fol. editz. c. 2., §. 3., p. 22., hominis hujus, Scriverum, quod suis adversaretur delirius, *nebulonem senem & hypocritam* impudentem vocare haud veriti, merito detestatur maledicentiam, ipsamque contra salutem den andächtigen Herrn Scriv-er, den alle Welt für ein Muster eines rechtschaffenen, und um die Kirche Christi wolbedienten, Lehrers gehalten, und der gewiß allem heuchlerischem Wesen mit Ernst entgegengegangen, wie seine Gottselige Schriften aufweisen.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Methodus concionandi concisa & utilissima, & Colloquii cum Christ. Scrivero familiaribus observata, & ad fratres perscripta, a Joh. Joach. Wolfio, Th. Lic. & Pastore Magdeburgensi. Magdeburgi 1699. in 8. Editio Lipsiensis, quam A. 1688. in 8. produsse Henr. Pippingius, l. c. p. 481., perhibet, haud dubie est chimzrica. Recensum Schediasmatis hujus (Wolfio potius, quam Scrivero, tribuendi) V. in Val. Ern. Löscheri Altem und Neuen auß dem Schatze Theol. Wissenschaften, M. O. A. 1701., p. 397-400.

Epistola latina de Interdicto Elenchi contra Reformatos Brandenburgico ad D. Casp. Mauritium, Theologum Ham- burgensem, A. 1665. scripta, a Val. Ern. Löschero edita est in den Unschild. Theol. Nachrichten, Sect. 5. A. 1717: p. 732-735.

Blutrünstiges Bild Jesu des Gekreuzigten, in III. Predigten, auß 1. Pet. II. 21., vorgetragen. Magdeburgi 1653. in 4. Lipsiz 1690. in 8., Ibid. 1702. in 12.

Glückselige Unglückseligkeit Christlicher Frauen, auß 1. Tim. II. 15. Magdeb. 1655. in 12. Recusa, sub finem *Chrysolgiae Catecheticae*, in editionibus Lipsiz A. 1681. 1690. 1702. & 1709. in 8. publicatis.

Gnadenhimmel aller gläubigen Kinder Gottes, auß Pl. III. 11. vorgestellt. Magdeb. 1658. in 12., & (sub finem *Chrysolgiae Catecheticae*) Lipsiz A. 1681. 1690. 1702. & 1709. in 8.

Chrysolgia Catechetica, oder VII. Goldpredigten, darinn die segnmachende Catechismustehre aufs kürzeste verfasst, mit Betrachtung des Goldes erläutert, und allem vergänglichem Golde und Schätzen der Welt vorgezogen wird; zu Stendal gehalten. Magdeb. 1659. in 8. Wieder nachgedruckt, nebst einem Anhange sonderbarer Predigten von der glückseligen Unglückseligkeit Christlicher Frauen, und dem Gnadenhimmel aller gläubigen Kinder Gottes, Lipsiz A. 1681. 1690. 1702. & 1709. in 8.

Gottholts zufällige Andachten, bey Betrachtung mancherley Dinge der Kunst und Natur, in unterschiedlichen Betanlaßungen, geschöpft, aufgesasset und entworfen. Meditationum harum subitaneorum, Jos. Halli, Episcopi Exoniensis, in eodem argumento diligentiz feliciter zumularum, Centuriæ tres, sub ficticio GOTTHOLDI (i. e. Theophili) nomine, ab eo sunt editæ Magdeburgi A. 1663. & Lipsiz A. 1671. in 8., emendatores autem, adjecta Centuria quarta, recusa Lipsiz A. 1674. & 1679. (quo iis accessit die Anweisung, wie dieselbe, bey den Sontags- und Fest- Evangelien und Episteln, zu gebrauchen) in 8., Francofurti A. 1681. in 12., Lipsiz A. 1683. 1686. 1691. & 1697. in 8., Helmitadii A. 1701. in 8., Lipsiz 1715. in 8. Versio Latina Anonymi (sub titulo *Meditationum THEOCHARÆ extemporaneorum sacrarum, ad omnis generis naturalium & artificialium rerum objecta*) A. 1690. in 8. produsse traditur in Catal. nund. Lips. A. 1690. vern. p. 51. Aliam, Magdeburgi in 8. edendam, Joh. Jac. Kyderlingius, in Catal. nund. Lips. A. 1699. autumn. p. 63. est pollicitus. Nisi idem forte prioris etiam est Autor. Continuare illas, sub *Christlichi larva*, aggressus est Gener Auctor, M. Joh. Henr. Hæverkerus, Pastor Calbensis, im Himmel auf Erden, oder vierhundert geistlichen Andachten, Magdeburgi A. 1684. in 8. excussis. Scrivernianx a Jac. Thomasio (in iis cum pietate ingenium, cum ingenio certare eloquentiam, judicante), Orat. XXI. de vite Theoretice præstantia, p. 524. 25., Gottl. Frnd. Seligmanno, in *Idea studioi polu- ma* Sectus, §. 20., & aliis, commendatur.

Stußpredigt und Vortrægen, damit er von der Gemeine zu S. Jacobi in Stendal, am Michaelisfeste A. 1667., Abschied genommen, auß 1. Theß. II. 11. 12. 13. Magdeb. 1668. & 1683. in 4.

Magdeburgische Antritts-predigt, oder erster Segen, womit er bey der Gemeine S. Jacobi in Magdeburg, am XIX. Son- tage nach Trin., auß dem irdentlichen Evangelio Matth. IX. 1-8., seine Kirchenarbeit A. 1667. angefangen, Magdeb. 1668. & 1683. in 4.

Verlorenes und wieder gefundenes Schäflein, oder Historischer Bericht von einem jungen Menschen (*Peter Otten*), der mit dem Teufel einen Bund hat gemacht, und von ihm seibst ist belesen, doch aber von seiner Tyranney wieder errettet wor- den: Samt einem Anhange allerley merckwürdiger Sachen. Magdeb. 1672. in 4., Helmitadii A. 1673., Magdeb. 1680. 1684. 1688. 1717., Helmf. 1691., Magdeb. 1702. & Lipsiz 1701. in 8. Scripti hujus, de quo in vita Autoris jam est di- ctum, recensum exhibuerunt, illudque commendarunt, Theoph. Spizelus & Georg. Fresius, ibidem allegati. Com- mendavit etiam, e Medicis, Günth. Chr. Schelhammerus, in *Disp. Med. de Obfessis*, §. II., p. 7.

Seelenschaz, in dessen Ersten Theile von der menschlichen Seelen hohen Würde, und diesem und kläglichen Sündenfalle, im Andern von der Buße und Erneuerung durch Christum, im Dritten vom Göttlichen heiligen Leben, im Vierten von der Gläubigen Seelen vielfältigem Kreuze und Anfechtungen, wie auch dem Troste dar wieder, und den Mitteln selbige zu über- winden, und, im Anhange, vom Gebete, Heiligung und Gedult, im Fünften endlich von der Gläubigen Seelen Verlangen nach dem Ewigen, Vorbereitung zum Tode, Abschiede aus der Welt, triumphirlichen Einzuge in den Himmel, und Genusse der ewigen Seligkeit, erbaulich und tröstlich gehandelt wird: In öffentlichen Wochenpredigten, über aberband Denter der 3. Schrift, der Magdeburgischen Gemeine gehalten, hernach aber weiter angschrieben, und mit nützlichen Regimen versehen. Scorsim initio Partes I. & II. prodire Lipsiz A. 1675. in 4., Pars III. Magdeburgi A. 1678. in 4., Pars IV. Francof. A. 1681. in 4., Appendix illas ibidem A. 1681. & 1684. in 4., Pars IV. priores, junctim recusa, Francof. A. 1681. & Lipsiz 1687. in 4., Pars V. Magdeburgi A. 1688., Lipsizque 1692. & 1696. in 4. Torum tandem opus, quinque partes uno exhibens volumine, post Autoris obitum, Lipsiz A. 1693. in 4., ac ibidem A. 1698. 1701. 1704. 1708. & (addita præfatione nova D. Joh. Georg. Pritii) 1723. in fol., est impressum. Partis I. Versio Svecica Holmiz in 4. A. 1723. proditi. V. *Novæ literariæ Danicæ anni 1723.*, n. 34., p. 270. Opus ejus est Ant. Munchenbergius, Pastor Borgensis in Ostrogothia, editor Rei- nerus Brocmanus, Pastor Norcopenis Teutonici; uti in *Actis literariis Sueciæ*, Trim. IV. A. 1723., p. 481., tra- ditur. Cum Partis quintæ ac ultimæ editio, diutius dilata, ab Autore multoties ab amicis ac patronis efflagretur, totum opus Vitz æternæ claudendum esse descriptione monentibus, his, testibus Setho Calvino (in *Biographia*, *Sermone funebri adjecta*, lit. N. 3. a.) & Sam. Schmidio (in *Parentatione Vernacula*, lit. Q. 3. a.), ita respondit: Er wüßte nicht, wie es zugieng: es schiene, ob wolte es Gott nicht haben, und hätte dieses einem andern zu thun vorbehalten. Denn eben- maßig hätte er wol schreiben können, aber ansehn wolte es ia nicht mehr so süssen. Wenn er so schreiben wolte, wie man heut- ges Tages schreibt, so wolte er bald damit fertig werden. Et alio tempore: Es würde wol nicht geschehen, es schiene ob wolte es sein Jesus nicht haben, er möchte es nicht recht treffen, er würde es wol müssen früh vorher alles in Augenschein nehmen; bis sey sein einiges Verlangen, die sey sein täglicher Wunsch. Opus hoc Præstantissimum Phil. Jac. Spenerus, in der *Witz- Molleri* Cimb. Lit. Tom. I. Rr 11 11 meinen

meinen Gottesgelahrtheit p. 73., salutarit den andächtigen Seelen so angenehmen Seelenschatz, & p. 299. den herrlichen Seelenschatz, ac. in Epistola ad Autorem (P. III. der Theol. Bedencken p. 220.), itidem deprædicavit. A. Joh. Frid. Mayero, in *Musro Ministrorum Ecclesie*, P. II., p. 41., his idem de nota commendatur meliori, & P. I. des Betrübten und gereiften Kindes Gottes, p. 200., der unschätzbare Seelenschatz appellatur. Theologi cujusdam Saxonicæ (Joh. Bened. Carpzovii Junioris, ni fallor), Scriben scripta, & hoc præsertim opus, *Chaos mixtum* vocare haud verè, judicium præcepit Autor Anonymus der Offenbaren Fehler der heutigen verderbten Welt, *Considerat. I.* (A. 1703. edita), p. 26. 37., exagitat. Joh. Michaelis, Separatist, in istud pariter atque Autorem protegere (in *Luthero redivivo* p. 166.) debacchari, maledicentia a Val. Ern. Lückhero, in den Unschuldigen Theol. Nachrichten, Ser. IX. A. 1710. p. 528., est castigata. Indicibus istud illustrarunt, atque ἀνευρύνοντες ejus selectiora, in classes certas digesta, exhibuerunt:

1. M. Joh. Frid. Engelmanus, cujus Anweisung über M. Chr. Scriveri Seelenschatz, wie er bey den iächtigen Evangelis zu gebrauchen, samt einer Probe am ersten Advents-Contage, in *Catalogo nund. vern. A. 1683. Lips.*, p. 51., est promissa.

2. Christoph. Kochius, Scriveri, in Pastoratu Jacobo Magdeburgensi, successor, im Sterne und Kerne des Seelenschatzes, der in sich begreiffet, so wol unterschiedliche vollkommene Register über denselben, als auch Anweisungen, wie er, in den Predigten über die ordentlichen Evangelia und Episteln, Passions-Historie und Catechismum, könne gebraucht werden, und auf alle Editiones desselben gericht ist. Quod opus satis vastum 6. vel 7. Alphabetorum Lipsiz initio A. 1689. in 4., ac deinde, plus dimidia parte auctius, Magdeburgi A. 1692. ac Lipsiz A. 1697. in 4., & ibidem A. 1701. ac 1717. in fol., prodit.

3. Anonymus, qui (*reste Catalogo nundinali*) die auß dem Seelenschätze herausgelegene Hauptstücke Magdeburgi A. 1686. in 8. editit.

4. Christ. Goclenius, Pastor Bezendorfensis, cujus Güdenes, in dem Seelenschätze C. Scriveri bergelegetes, Gebetsknecht, oder Aufzug aller Gebete und Seuffer auß demselben, Magdeburgi A. 1686. in 8., posteaque a Paulo Simonis, Diacono Salzenit., iterata vice auctum, & commodiori digestum ordine, Magdeburgi A. 1693. in 8., Noribergz A. 1697. in 8., & ibidem (*juxta Catal. nund.*) A. 1704. & 1713. in 12., prodit.

5. Anonymus, cujus Gleichnißschatz, auß Chr. Scriveri Seelenschätze, und andern Schriften, gesamlet, Magdeburgi A. 1688. lucem vidisse, in *Catalogo nund. Lips. anni istius autumn.* p. 16., traditur.

6. M. Crispinus Weissus in des Seelenschätze C. Scriveri Casse und Krafft, oder 88. Geistreichen Betrachtungen und Seelenandachten auß demselben, Witeb. A. 1704. in 4.

7. Joh. Frid. Möckhelius, cujus Memento mori, oder erbauliche Todesgedanken, auß C. S. Seelenschätze zusammengelesen, Lipsiz A. 1711. in 8. (*reste Catal. nund.*) prodierunt.

8. M. Dav. Heermannus im Historischen Seelenschätze der in selbem vorkommenden Historien. Magd. A. 1712. in 8.

9. Eines Liebhabers Jesu (i. e. Sebast. Jac. Jungendreis) XCV. Passions Andachten auß C. Scriveri Schriften gezogen und mit eigenen Gedanken vermehret. Norib. 1725. in 8.

Magdeburgische Huldigungspredigt, auß 1. Reg. VIII. 66., darinn die wahre Glückseligkeit eines Christlichen Fürsten, und seiner Unterthanen, vorgestellt wird, bey der hiesigen Churfürstl. Durchlauchtigkeit von Brandenburg, den 30. Maji A. 1681., gehaltenen Huldigung gehalten. Helmstadt 1682. in 4.

Gotholds Wolbergnütze Seelenschatz, bey Erklärung der überaus schönen Krafft und Macht Worte Christi Joh. III. 16. Francof. 1683. in 4.

Gotholds Rechtgläubiger Christen selige Bruderschaft, oder die, durch wahre Buße, bey Gott wolbergnützte Christen seile, in IX. Predigten vorgestellt. Francof. 1684. in 4.

Gotholds Kranck der Betrübten und Trost der Sterbenden, oder Geistliche Andachten Christlicher Herzen. Lipsiz 1685. in 12. Opusculum hoc, pestis metui præcipue oppositum, sicut & duo præcedentia, illi, ni fallor, *Gotholdi* jam antehac larva in *Meditationibus delectato sublimatis*, debentur.

Heiligkeit und Seligkeit der Kinder Gottes, deren sie, vor den ungläubigen Weltkindern, als eines sonderbaren Vorrechts, im Leben, Leiden und Sterben, zu genießen haben; auß den Sonntag- und Festtags-Evangelien vorgestellt, und von M. Joh. Henr. Hævekern, Past. zu Kalbe, des Autoris Schwiegersohne, ausgegeben. Lipsiz 1685. & Noribergz 1694. ac (*juxta Catal. nund.*) 1709. in 4.

Die Neue Creatur, oder das in Christo erneuerte menschliche Herz, auß den Sonntags- und Fest-Evangelien, in erbaulichen Predigten (deren Einhalt in einem Reimsprüche und Seuffer verfaßt ist) vorgegetragen, und, mit des Autoris Worten, von M. J. H. Hævekern aufgegeben. Lüneburg 1685. & 1701. in 4.

Theologisches Bedencken über die Frage: Ob und wie weit es einem Christen zuelassen sey, bey einer guten Gesellschaft, sich mit dem Truncke zu ergözen, und ob es schlechterdings eine Todsünde sey, einen Rausch zu trincken? Helmst. 1685. in 12. Recusum est, cum simili D. Joh. Qvistorpi judicio, sub titulo des Christlichen Sallustii oder Trindmeisters ridiculo, A. 1701. in 12.

Rechtshafften Christen geheiligte und Gott wolgefällige Haushaltung, in einem Jahrgange über die ordentlichen Evangelia vorgestellt, und von M. J. H. Hævekern aufgegeben. Magdeb. 1686. in 4., Francof. & Lips. 1688. 1695. 1700. & 1706. in 4., ac (*juxta Catal. nund.*) Magdeb. 1712. 1717. in 4.

Des Christlichen Sieges und Sieges Beutes Erster Theil, in 19. Betrachtungen über so viel Sprüche der Schrift. Noribergz 1687. in 8. Ander Theil, in 9. Betrachtungen, ibid. 1694. in 8. Beide Theile zusammen, ibid. 1698. 1709. 1718. in 8. Commendantur a G. H. Götzio in der *Krancken-Bibliothec* p. 9.

Andächtiger Schluß und Gruß, oder Magdeburgische Abschiedspredigt, am dritten Oßertage, auß Gal. VI. 14. 15. 16., und Quedlinburgische Anzugspredigt, am Contage Rogate, auß Joh. XVI. 23-30., A. 1690. gehalten. Norib. A. 1690. & 1694. (*in titulo haud expresso*) in 4.

Der Siste Todt der Kinder Gottes, oder Leichpredigt über Catharina Bachinn, M. Joh. Erichs, Magdeburgischen Conrectoris Wittwe, Lips. 1691. in 8. (*V. H. Pipping. l. c. p. 471.*)

Theognosis Evangelico-Christiana, oder das lebendige und thätige Erkänntniß Gottes, auß den Sonn- und Festtags-Evangelien vorgestellt, und von M. J. H. Hævekern aufgegeben. Norib. 1692. in 4. Ibidem A. 1718. in 4.

Evangelia Symbolica, oder sonderbare, nachdenkliche und erbauliche Evangelische Gedensprüche, darinn alle Sonntags- und Fest-Evangelia anmutig erklärt sind, und insonderheit eines jeden Hauptlehre enthalten ist. Lips. 1697. in 4. Ibidem (*juxta Catal. nund.*) 1718. in 4.

Wittwenrost, vor eine vornehme Wittwe, bey Absterben ihres Eheleichen, gestellt: Mit einer Vorrede Joh. Georg. Priui. Lips. 1697. in 8.

Drey

Dreifaches erbauliches Abfehen eines Christen, auf Gott, seinen Nächsten, und sich selbst, aus den ordentlichen Contagis und Fest-Evangelien, in einem Jahrgange vorgestellt. Norib. 1698. in 4. & ibidem. 1713. in 4.

Das Andächtige Christenthum, welches sich, durch Evangelische und Epistolishe Morgen- und Abend-Gebete, zu Gott in den Himmel erhebet, darinn sowohl die Sonntags- als Festtags- Evangelia und Episteln, zur geistlichen Anwendung und Uebung, kürzlich wiederhollet werden: Alldemselben beigefügt ist das Heilliche Hausgebet, auf Begehren einer andächtigen Seelen abgefaßt von M. Chr. Scriverus. Lips. 1701. & 1709. in 12.

Guldene Kunst reich zu werden, vermittelt welcher auch der ärmste Mann, bey seinem Glauben und Religion durch die Gnade Gottes, zu einem segneten beständigen und zulänglichem Reichthum gelangen kan. Lipsiz 1714. in 12.

Gefegneter Kaufmann. in 8. (Catal.)

[Ex omnibus hinc monumentis sacris Scriveri editis congesta sunt: I. M. Polycarpi Lyseri, Pastoris Mariani Numburgensis, Parva Biblia oder kleine Bibel, in welcher alle Sprüche und Schriftörter A. und R. T., welche M. Christ. Scriverus hin und wieder erkläret, auf allen seinen geistreichen Schriften, sind zusammengetragen, und in Ordnung gebracht (Lipsiz A. 1705. in 4.); II. M. Joh. Christoph. Gerstückeri, Past. Grumbachiani, Keen der allerhöchsten Geheimnissen Joh. Arnds, Henr. Müllers, Chr. Scriverus, der Carpzoviorum, und anderer berühmten Gottesmänner, auf deren herrlichen Schriften zusammengebracht (Dresdz 1706. in 4.).

II. ALIENA, PRÆFATIONIBUS AB EO ORNATA.

D. Christ. Ostfari, Moskowschen Medici, Geistlicher Hertzgasser und Seelenführer betrübter und unruhiger Christen. Lipsiz 1678. in 8.

Mich. Kubachs, Lüneburgischen Buchhändlers, Großes vollkommenes Gebetbuch. Lipsiz 1692. 1697. & 1699. in 8. & 12. (juxta Catalogos nundinales).

SCRIPTA INEDITA AC PROMISSA.

Heiltreffender Balsambaum, oder IV. Predigten von den theuren Wunden Jesu Christi.

Die schmahliche Ehrenkrone Jesu Christi des Gekreuzigten, oder IV. Predigten von seiner Dornenkrone.

Zodiacus Christianus, oder Neuhabers-Predigt vom Laufe und Wandel frommer Christen, welchen sie, nach Anlaß der XII. Himmelschen Zeichen, das Jahr hindurch, zu halten haben.

Sulamith, oder das Hohe Lied Salomons, in Gottseligen Betrachtungen erkläret.

Apostolischer Leuchter, oder Erklärung der Contagis- und Fest-Episteln.

Kirchenbuch von allerhand Reich- und Ehebetrügnissen. (Sex hzc scripta præcedentia A. 1655., in præfatione der Glückseligen Unglückseligkeit Christlicher Frauen, est pollicitus.)

Erster Jahrgang über die Contagis- und Fest-Evangelia, darinn das liebreiche Herz Jesu, zum Troste, Prüfung und Nachfolge, gezeigt wird. V. Catal. nundin. autumn. A. 1669. Lips. p. 32.

Collectio variorum Tractatorum, oder Catechismus-, Abund- und Anzugs-, Passions-, und andere Predigten. V. Catal. nundin. vern. A. 1694. Lips. p. 63.

Amphitheatrum Providentiæ divinæ, oder Denkwürdige Thaten und Wunder Göttlicher Vorseeung vor die Frommen, und der Gerechten Gerichte über die Gottlosen, in beglaubten, sonderlich neuen und bisher unbekanten, Exempeln. De opere hoc (cujus editionem, fecero mortuo, generi M. Joh. Henr. Hæverkerus, Pastor Calbenis, in Catalogo nundin. autumn. A. 1702. Lips. p. 47. promissit) V. Phil. Jac. Speneri, suas amicorumque Symbolas pollicetur, Epistolam ad Scriverum Germanicam, A. 1679. exaratum, & Parte III. der Theol. Redenden, Art. I., Distinct. II., num. 52., p. 326. 327., obviat, ejusdemque Consiliorum Theolog. Latinarum Partem III. p. 337., ubi mentio illius itidem occurrit honorifica.

Erblickende Festpossaune, zu Verköndigung der hohen Wohlthaten Gottes, an hohen und andren Festtagen, aus unterscheidlichen Sprüchen der J. Schrift, erköndend. V. Catal. nundin. autumn. A. 1702. Lips. p. 47.

Emblematische Episteln Postilla über die Contagis- und Fest-Episteln. V. eundem Catalogum p. 47.

M. JOACHIMUS SCRIVERUS, Mollena (urbe Lubecz vicina) Saxo, Canobii B. Virginis Lutherani Magdeburgensis, circa A. 1673., Conventualis, Prior & Senior; Scriptor in stylo Latino pariter atque vernaculo inepte novariensis, quem Erdm. Neumeisterus (in Diff. de Poetis Germanicis p. 92.) Aug. Buchneri in Poeti quidem Germanica fuisse discipulum, sed non tamen Buchneriani heredem coturni, vere judicavit.

SCRIPTA EDITA.

Kürzer Bericht von der Deutschen Reimkunst. Altenburgi 1648. in 12. Levis (judice Neumeistero l.c.) est opella, fere ex Phil. Casi Holivone descripta, & cujus subsidio vix leviusse carmen componas.

Wdh. Schröteri, der Königl. Englischen Societät Desigens, Dissertation de Ministrismo, vom Oberstaatsbedienten, auß dem A. 1663. und 1671. gedrucktem Lateinischen Uhrsungs-Aussatz verdeutschet: Samt Jac. Thomasi Dissertation von eben derselben Materie. A. 1673. in 8.

INEDITA AC PROMISSA.

Poesis Epigrammatico-Satyrice, partim Latina, partim Theodesice, paucim Latino-Theodesice, enormis vitiosorum perverficordiz perfringenta Epigrammatica exhibens. Accedit Antidiconiceos clenachæ specimen unum & alterum Latino-Germanicum. V. Catalogum nundin. autumn. A. 1674. Lips. p. 24., & G. M. Königi (eam produsse credentis) Biblioth. V. & N. p. 742.

Joach. Beßfii Christiados libellus novantiquus, sive Disticha Evangelica Græco-Latina, tetrastichis Germanico-Alexandrinis ab ipso expressa, & plurimis augmentis illustrata. V. Catal. nundin. autumn. A. 1662. Lips. p. 35., & vernalem A. 1643., p. 44. 45.

Pædagogia Heavtoparalogizomena: das ist: Kinderuchtslicher Selbstbetrug, von der Jugend Verhärting in der Bosheit, und ersolgendem übeln Gerathen, und bey nem die Schuld desfalls am meisten zu finden. (Hanc Lipsiz A. 1663. in 12. produsse perperam Lipenius, P. II. Biblioth. Theol. p. 388., tradit.)

Hymnodia Ecclesie Paradoxia, Latino authentico idiomate recentata, vernaculo interpretativo-nova, oder die alten Lateinischen Hymni und Gesänge, theils verbessert, alleamt aber in Deutsche Reimen übersetzt.

Hierodia Buchneri - Scriverurgica, vernaculo authentico idiomate recentata, Latino interpretativo-nova, oder Aug. Buchneri, Prof. zu Wittenberg, Geistliche Deutsche Lieder, samt Scriveri Lateinischer gleichhimmigereimigen Uebersetzung. (In hac exhibere haud dubie voluit tres Hymnorum sacrorum Buchneri, Præceptoris filii, Germanicorum cæturias, quas ab eo promissas quidem esse, sed non editas, Erdm. Neumeisterus, l.c. p. 20., dolet.)

Hierodia Mixo-Scriverurgica, oder Unterschiedlicher Verfasser Deutsche Geistliche Lieder, theils verbessert, samt einer Lateinischen gleichhimmigereimigen Uebersetzung. (Integros quatuor horum scriptorum ultimorum titulos, perquam nugaces, quos describere piget, in Catalogo nundin. vern. A. 1663. Lipsiens., ea pollicetur, p. 44., invenies.)

HENRICUS SEEDORFIUS, Lubecensis, Civis cognominis e Christiana Hagenia filius, d. 25. Aug. A. 1631. est natus, & jurisprudentiz, cui Wirebergz, Altorfii, Helmstadii, ac in itinere ad externos literario, vacaverat, Doctor, M. Orl. A. 1661., in Academia creatus Julia. Lubecz postea, Consiliarii etiam Hafnici ornatus titulo, inter causarum forensium patronos inclausit, & A. 1654., d. 24. Oct., Heilwigem Ursulam, Balth. Gloxini, J. U. D. ac Consiliarii Hofstetici, filiam, Dethlevique Heldii, J. U. D., viduam, A. 1673., d. 6. Mart., Reginam Elisabetham, Christiani ab Hatten, Consiliarii Danico-Hofstetici, gnatam, & Nicol. Schwabii, J. U. D., viduam, ac A. tandem 1682., d. 26. Oct., Rosinam Barbaram, Bernh. Diet. Braueri, J. U. D. & Consule Lubecensi primario, patre gavissim, duxit conjuges, Ineunte A. 1686., eadem, qva Brauerus focer, duzque hujus filiz, & affinium unus, expiraverant, febri maligna, d. 2. Febr., anno ztatis 55., est extinctus, & iisdem cum uxore ultima, diebus 12. elapsis inde mortua, cryptz sepulchrali illatus exequiis. V. Mart. Lipenii, Conrectoris Lubecensis, *Programma de illius vita funebre*. Bibliothecam suam Lubecensi publicz legavit.

Disp. de jure accrescendi, Przside D. Wilh. Ludwello, Altorfii 1654. in 4.

Disp. de Processu. Helmstadii 1656. in 4. (Catal.)

Disp. Inaug. de Judiciis in genere, & personis principalibus, ea constituentibus, Przside D. Georg. Wernerio. Helmst. 1657. in 4. (Catal.)

JOHANNES SEEDORFIUS, scholaz trivialis Jacobz in civitate Hamburgensi Arithmeticus.

Resolutio oder Auflösung etlicher Geometrischen Aufgaben, von dem neuangeführten Thurne zu S. Nicolai Hamburgi 1656. in 4.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS SEELING, Samuelis, Pastoris in Wagria Plönensis, e Bohemia exulis filius, laurea A. 1657. Lipsiz ornatus Philosophica. V. Frid. Rappolti in illam carmen, in *Poematis* p. 328. 329.

Disp. de natura Prædicationis. Lipsiz in 4. (Catal.)

CHRISTIANUS SEERUPIUS, Ripensis, Nicolai Seerupii Senioris, Pastoris, Przpositi & Canonici Ripensis, filius.

Disp. de Pompa triumphali. Hafniz 1675. in 4. (A. D. L.)

GEORGIUS SEERUPIUS, Ripensis, d. 13. Sept. A. 1660. natus, M. Nicol. Seerupium Seniore, Canonicum & Przpositem Ripensem, templique Cathedralis Pastorem, & Elisam, M. Severini Velleji, ejusdem ædis Sacrz Antistitis, filiam, parentes habuit. E. schola, qvalis, ab A. 1672., Rectore M. Georg. Fogio, frequentaverat, patria in Academia A. 1676. aлегatus Hafnienfem, quadriennii spatio, ductu przferent Ol. Borrichii, civis, gavissim, inclity, in adyta, cum literaturz elegantioris universz, tum Medicinz & Chymiz, interiora, labore indefesso, feliciter sibi patefecit aditum. Scholz deinde patriz ab A. 1680. egit Przceptorem, Fridericianz autem, ab A. 1686. (qvo & Magisterii lauream Hafniz, Brabeata Borrichio, obtinuit), Rectorem. Ex ista tandem in patria dignitate A. 1693. revocatus, praxi simul Medica adeo inclausit, ut a Christiano V., Rege Daniz, morbo decumbente arthritico diuturno & fatali, A. 1698., ad consilia cum Archiatris socianda aulicis, Hafnium sit evocatus. Tanta hic dexteritate, per annum integrum, ejus satisfecit expectationi, ut Philosophiaz ac Metaphysicz in Academia Hafnienfi Professor, Collegiique Medici Adjunctus, ab illo, die ultimo Martii A. 1699., sit designatus, & a Friderico IV., filio & successore, post Andr. Agardi discessum, d. 2. Dec. anni ejusdem, constitutus. Laurea tandem artis Medicz suprema, post lares Ripis Hafniam translatus, a Casp. Bartholino Juniore, d. 18. Mart. A. 1700., ornatus, paulo post d. 22. Maji morte decellit immatura, & Georg. Frid. Franco, successor, munera reliquit Academica. V. de vita illius Olai Römeri, Mathematici Hafnienfis, *Programma*, actui promotionis ejus Medicz M. Mart. A. 1700. przmissum, *Nova Literaria Lubecensia*, M. Majo A. 1700. p. 146. 147. & M. Mart. A. 1703., p. 19. 60., ac Pet. Terpagrii *Inscripti. Ripenses* p. 149. harumque Appendixem, p. 28. 29. ipsius, & p. 47. 48. 49. Nicolai, filii unici (scholaz Ripensis hypodidactali), exhibentem epitaphia, nec non Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 68. 69. 171. E quibus Römerus *Virum* cum salutavit, qui in omni literarum elegantia se non versatum tantum, sed ejusdem etiam possessorem, plurimis monstravit argumentis, ac Sanitatis conservande & restituende artem ita suam fecit, ut Roscios inter numerari potuerit.

Disputationes duz de Auguriis. Hafniz 1678. in 4.

Disp. de Cordis structura & motu, Przside D. Casp. Bartholino Jun. Hafn. 1678. in 4.

Disp. de Olfactus organo, Przside eodem. Hafn. 1679. in 4.

Methodus Logica Didactica. Hafn. 1679. in 4.

Disp. Polemica, Cyriaco Lentulo opposita, qva Renatus Cartesius ab Atheismo vindicatur. Hafn. 1679. in 4.

Triumphus Lithargyriatorum, seu Disp. Inaug. Medico-Chymica, qva vindicantur Saccharum Saturni & Mercurius lithargyrii, ab animadversionibus Joh. Viët. Jägerfchmidii, Medici & Physici Ulmenfis. Hafn. 1700. in 4. Opposita est Jägerfchmidii Tractatus, Ulmz A. 1699., sub titulo des in denen durch die Silberglätz bestrickenen Weinen verbotten genen, nun aber entlarvten Mercurii, edito impugnata autem in M. Immanuelis Weismanni *Disp. Inauguralis de cimasia Vini Lithargyrio mangonifari*, Tubingz A. 1707. Przside D. Joh. Zelleri, propolita. V. *Nova Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1705., p. 433.

NICOLAUS SEEREPIUS Junior, Nicolai Senioris idem filius, Ripensis, Medicinz & Philosophiaz Professor in Academia Hafnienfi designatus, sed, antequam hanc adiret professionem, A. 1691., in itinere ad externos literario, extinctus. V. Christophori de Hemmer, civis ipsius, *Elegiam in ejus obitum*, Parisius, M. Nov. A. 1691., in *ful. pat.* excusam.

Disputationum Philosophicarum, seu Cogitationum rationalium, de Disputationibus Philosophicis Burcheri de Volder, Prof. Lugduno-Batavi, de Rerum naturalium principiis, Prima, qva, contra eundem, solidis, ut spes est, rationibus ac argumentis, Aqva solum materiale omnium Corporum principium astruitur, & simul ea assertio, ab animadversionibus Clarissimorum quorundam Virorum, vindicatur. Hafniz 1681. in 4.

Disp. contra Paradoxa Joh. Bapt. Helmontii. Hafniz 1682. in 4.

Animadversiones ad Frid. Hofmanni, Archiatri Saxo-Halenfis, Judicium de Auro potabili Christiani Adolphi Baldunii, Dissertatione Epistolica expressum. Adjecta sunt specimina aliquot Philosophiaz experimentalis sacrz, e locis Biblicis deductz. Hafn. 1682. in 4.

M. SEVERINUS SEERUPIUS, Ripensis, Nicolai Senioris filius, triumque przcedentium frater germanus, templi in patria Cathedralis, post parentem, ab A. 1695. (1.), Pastor & Canonicus, vicinarumque simul Ecclesiarum Przposi-

(1.) V. *Inscriptioes Ripenses Pet. Terpagrii* p. 14.

Propositus; cujus duarum uxorum, Ingeburgis Baggoniz & Dorothez Margaretz Terpagniz (quibus tertia deinde Sulfana Catharina, Mathisz Wormii, Praefidis regii Ripensis, filia, successit), Epitaphia Ripensia, hortique Lillomontani inscriptiones, Pct. Terpagnius (i.) exhibet.

Disput. miscellanea. Hafniae in 4.

Disput. de Admirazione. Hafn. 1673. in 4.

Sermo funebris in obitum D. Christ. Lodbergii, Episcopi Ripensis, A. 1693. mortui, Danicus, quem, aliquot post annos, edidisse perhibetur.

CAJUS a SEESTÄTT, Eques Holstaeus, Georgii, Toparchz Nofchenfis, Guldenssteinensis & Pardvellenfis, filius.

Oratio de dicto: Νόμος καὶ Χάρμα (Legi & regioni inservendum), in Academia Argentinenfi A. 1597. recitata; quz in *Orationum Argentinenfium, ductu Melch. Junii habitatum*, editione prima, Argentinz A. 1597. in s. excusa, *Tomo VI.*, p. 373-397., in editione secunda, ibidem A. 1606. publicata, *Tomo II.*, p. 728-743., & in tertia, ibidem A. 1620. impressa, *Tomo I.*, p. 575-587., prodit.

Oratio, quatenus etatis ratio in Magistratu habenda? Argentinz A. 1596. recitata; quz in *Orationum earundem Argentinenfium* editionis primz *Tomo VI.*, p. 397-409., in secundz *Tomo I.*, p. 875-880., & Tertiz *Tomo II.*, p. 624-628., legitur.

M. CHRISTIANUS LUDOVICUS SEILERUS, Hamburgensis.

Disput. de Henoticis Orientis, Praefide Joh. Gvilh. Bergero propofita. Witeb. 1723. in 4.

Diff. de Typo Constantis II. Imp., & C. 648. promulgato. Witeb. 1723. in 4. (*V. Fabricii Vol. XII. Bibl. Gr.*

p. 344.)

M. BENEDICTUS SELLIEN, Hamburgensis, templi in patria Cathedralis, ab A. 1663.; Petrinique, Jacobzi & Nicolaitani, ab A. 1665., Vicarius, d. 16. Maji A. 1672. defunctus. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 621, 630, 632, 635.

Disput. ex Theologia naturali, de ratione quidditativa Dei. Witeb. 1668. in 4. (*M. C. K.*)

Sublime SS. Trinitatis mysterium, e libris V. & N. T. propositum, oder eine Predigt von des Göttlichen Wesens Einigkeit, und der Göttlichen Personen Dreifaltigkeit, auß 1 Joh. V. 7., in der Lutherschen Kirche zu Amsterdam A. 1671. gehalten. Amstelodami, 1671. in 4.

CONRADUS SELMER, Parochus ruralis in Anglia Cimbrica Vahrenstedensis.

Christliche und nütze Kinderfragen auß dem Catechismo Lutheri. Slesvigz 1601. in 8. (*L. Sax.*)

CORNELIUS SELMER, Kiloniensis, oppidi Eckernfördenfis Pastor, A. C. 1643., & etatis 78. (qvo *Poenitentiali* Christ. Schultzii, generi ac successoris, carmen praxxit), adhuc superstes, quem anno demum etatis 96. exparisse: nonnemo retulit.

Elegia in nuptias M. Pauli Sperlingii, scholz Hamburgensis Rectoris, & sui olim in Flensburgensi Praeceptoris. Helmstadii 1592. in 4.

Aufsehung über den XXXIV. Psalm. Slesvigz 1608. in 8. (*Carall.*)

Verhör des Catechismi, oder Kinderlehre und unterweisung, aus dem kleinen Catechismo Lutheri. Slesvigz 1626. in 8. Christlicher Hausvater und Hausmutter Seelenzucht, oder ein schöner Unterricht, wie Gottselige Hausväter die übrigen, nicht allein mit Leibes Unterhalt, sondern vielmehr der Seelen nach, versehen müssen, und wie sie demnach dieselben, in Christlicher Übung der Gottseligkeit, einrichten und halten sollen: Mit einer Vorrede D. Nicol. Hunnii, Superintendenten zu Lübeck. Lübeck 1632. in 12.

DANIEL SELMER, urbis Slesvicensis Senator, Judiciique provincialis & aulici Advocatus, A. 1638. superstes, difficulti cum D. Christ. Sledano, Pastore, & M. Henr. Gladovio, Diacono templi Cathedralis, implicitis controversis, cujus *Partie II. Ifagoges ad Hist. Cimbr.*, c. 7., §. 4., p. 127. 128., & in Vita Sledani, suo loco, facta est mentio.

Unterthänigste Deductio gravaminum, und, zu dem behuf, Anzeige etlicher wider Gott, und die Christiliche Kirche, großer erschrecklicher Gerauch D. Christ. Sledani und M. Henr. Gladovii; MStum sex plagarum, in adversarios, inprimis autem Sledanum, perquam maledicum. Oppofuit illi Sledanus, sed non edidit: 1. Epistolam (4. *plagarum*) ad Consules Slesvicenses Apologeticam; 2. Apologeticum, famz, non aucupandz, sed servandz, scriptum, adversus uti varias, ita vanas, syncopantis Dan. Selmeri, Cenforis in oppido Slesvicensi iniquitissimi, & si quos in eodem luto domi forisqve forsan habet doctos ad malitiam & calumniam (*fibediasma 10. plagarum*). A. Gladovio ei itidem est responsum in der Abgenöthigten Anzeige und Bericht, weswegen Dan Selmer nicht hat zur Absolution, und Geniesung des 5. Abendmahls, gelassen werden können, an das Sleswigsche Thum capitell (*MS. 4. pl.*)

BURCHARDUS a SERKEN, vel (si Alb. Krantzium (2.) sequi malis) SARKEN, incertum cujas, ex Ecclesiaz Lubecensis Canonico ac Cantore, octuagenarius, A. C. 1276. (3.), post Joh. Tralovii obitum, ejusdem evasit Episcopus, & ipem Collegarum, qui cum, paucis annis superstitem fore pervasi, Cardinalium Romanorum, Pontifices eligentium, exemplo, fuis in cathedra exeverant suffragis, vivacitate *rara*, & *monstris* (Krantzio (4.) judice *simili*, *senex annis quidem grandaeus, sed viribus recens* (5.)), lustrisqve octo dignitate gavissus Episcopali, delusit (6.). Nec tamen Ecclesiaz, eo senectutem, fuit inutilis, fed commoda ejus studiose promovit, jura autem atqve immunitates ea defendit constantia, quz in perniciam interdum nimiam degeneraret. Debata, ab antecessore contracta, ut dissolveret, prima ipsi cura fuit; nec dubitavit in Gallis aliquamdiu, quod minore illic pompa sibi opus esset, ut sumptibus parceret, vivere, & e reditus suis absens Ecclesiaz satisfacere creditoribus. Villam Eggerstorffianam 430. Marcis comparavit, tertiamque partem supremi in villis, ad mensam Episcopalem spectantibus, judicii. Cellario, cui panes, quos vocant, *Prabendales* Collegis hebdomadatim distribuendi cura incumbere, Canoniconum primus auxit numerum, & huic de reditus prospexit annuis, alioque beneficio perpetuo S. Habundi in xde cathedrali altare donavit. In xde oppidi Utinenfis lapidea Parochiali, novo a se ornata facello, primus Canoniconum, quod hodiernum superest, erexit Collegium (7.), & Monasterio etiam Prezensis virginum religiosarum Benedictinum favorem suum ac benignitatem tribus, de quibus infra dicitur, testatus est diplomatis. Toto Episcopatus tempore assidua ei cum civibus & monachis

Lube-

- (1.) l. c. p. 108. 109. 160. 161. (2.) *Lib. 8. Metropolea*, c. 37. (3.) testibus Alb. Krummendikio, Krantzio & Autore *Chronici Slesvic.* (4.) l. c. (5.) teste eodem Krantzio *Lib. 7. Vandallie*, c. 38. (6.) V. Krantzi *Lib. 8. Metrop.* c. 37. (7.) V. Alb. Krummendikii *Chronicon Episcoporum Lubecensium* p. 397. 398. & Alb. Krantzi *Lib. 8. Metrop.* c. 37., ac speciatim, de xde parochiali Utinenfi dignitate Collegiaz aucta, ejusdem *Vandallie*, *Lib. 7. c. 49.*, ac Frid. Cogelii *Utschig Stadtbuchh.* c. 6., p. 27. 28. 29.

MolleriiCimb. Lit. Tom. I.

Sss 55

Lubecensis intercellere certamina, quibus, Krantzio (1.) teste, *fatigatus quidem est, sed non fractus*, Przful animofus, *ideo diu in terris dilatus, ut Fratrū rebellionem, & sevientis tumultuantisq; Laici populi in Clerum temeritatem, cobiberet, castigaret, reprimeret*. Primz liti A. 1280. occasionem fuggessit sepultura Rigburgis, viduz opulenz, cuius cadaver, quod illa in Coenobio monachorum mendicantium Catharino humari iusserat, Parochus, eterique sacerdotē, in sua detinebant dioecesi, Coenobitz autem & templo parochiali furtim ablatum monasterii includebant fornic. Reddere illud facinriculū ab Episcopo iusti, non obtemperarunt, sed, cum civibus, quos in partes suas pertraxerant, anathema, qvo idem, in vibrando hoc fulmine, nimis praecepit, utroque perculserat, contemserunt, &, in sacris publicis celebrandis, interditi illius insuper habito, post appellationem interpositam, nihilominus perrexerunt. Plebs, Episcopi irritata anathemate, illum, cum roto Canonicorum & sacerdotum grege, urbe eiecit, & Utini peranos nimis aliquot exulare coegit, donec Romz diffidium hoc, a Jacobo Columna, Cardinali, Pontificis componeretur auspiciis (2.). A. 1293. novz inter Senatū & Clerum lites sunt enatz, ob molas ab illo, in vicinia & fundo australi templi Cathedralis, nuper extructas, quas Canonici a civitate frustra, una cum Episcopo, sacris idcirco huic denuo interdiceri haud verito, repetebant. Burchardus ipse, Clero ex urbe excommunicata iterum digressio, centenarius Romam abiit, &, post causam Ecclesiaz suz, coram tribunal Pontificio, laboriose pariter atq; animofe, integro defenzam quadrienno, victor quidem Lubecam remigravit, sed compositione tamen postea litem dirimi, cum necessitas hoc exigeret, accepta, passus est, pecunia (3.). Majores turbas dedit, qvz, inter Episcopum & urbem, de agris aliquot & pratis, in veteri sitis Lubeca, A. 1299. exorta est, diffensio. Ille enim cives tertio subijciebat anathemati, nec tamen monachos Dominicanos & Franciscanos, his adhzrentes, ut sacris abstinerent publicis, adigere, vel sua autoritate, vel nova Gisfelberti, Archiepiscopi Bremensis, excommunicatione, contra ipsos, tanquam interditi Episcopalis violatores, promulgata, poterat. Cives pari se illi opponerebant pertinacia, &, urbe egressi, pradium Episcopale *Kaltenhof* igne injecto vastabant, deinde autem, intra maenia reverfi, Canonici omnibus iugatis, palatia illorum spoliabant foloque xqvabant. Episcopus, vindictz cupidus, Ottonis, Ducis Lüneburgici, nec frustra, imploravit auxilium. Is enim A. 1301., trecentis comitatus eqviritibus, irruptione in agrum facta Lubecensem, pradaq; pecoris haud exigua abacta, cives, cum militibus se persequentes, fudit, caesoq; Praefecto, reliquos partim in fugam coniecit, partim vero magno captivos abduxit numero. Anno tandem 1308., *hic Chronici Slavici* autorem & Krantzium, vel 1314., *hic Mellennium* audias, per transfactionem amicam, sopite sunt istz Episcopi & Canonicorum cum civibus & monachis controversiz, illique pradia sua ac palatia, ab his occupata atq; vastata, recuperarunt, utriusque autem, legatis Romam missis, facris denuo publicis, sublatō anathemate, vacandi potestatem, quod Clementi V., Pontifici, his urbem vix ingressis, mortuo, per biennium, & quinque menses, nemo subiret, A. 1317. demum obtinuerunt (4.). Krantzius suum, de lite ista, ejusque compositione, hūc verbis exposuit iudicium (5.): *Octavo tandem anno post 1300., Burchardus, Episc. Lubecensis, cum Clero suo iustificatus in Romana curia, recepit possessionem Ecclesiae, & pradiorum ejus, nec tamen iactare potuit de lucro. Piscatum erat aureo reti, &, illo amisso, ea fuerit liti impendia, ea plebis in res Ecclesiae violentia, ut non facile lucra damnis compensarentur. Et tamen decorum est, imo etiam debitum, pro jure Ecclesiae, & ejus libertate, ad sanguinem usque decertare. Sic factus est Christo martyr Thomas Cantuariensis. Nec tamen diuturna pax ista fuit, sed a civibus A. 1315. subitanea in templum Jacoborum violata est irruptione, qvā, Minoritarum auspiciis, & in horum gratiam, cadaver, tumulo inferendum, cunctis ad exequias rite jam paratis, abstulerunt, & Episcopo quorūm sacrorum interdictum extorserunt. Qvod tamen, postquam cum illo, perspecta constantia ejus in adversis heroica, in gratiam rediissent, & Clerum ejusq; rem vocassent, paulo post est sublatum (6.). Tot inter turbas fatalem vite terminum Antistes hic longævus attigit, qui Hermannō quidem Bonno (7.) homo audit singularis audacia, & civitati parum confrens, & Joh. Petrazo (8.) ein fühner Mensch, der viel Müß den Grafen zu Holstein, und der Stadt Lübeck, durch sein frevel Fürnehmen, gemacht, sed a Krantzio tamen, in partes ejus prioniore, & a monachis merito alieniore (9.). Viri multis ex rebus memorabilis reportavit elogium. Causa utriusque, in diffidiis hūc feralibus, si ex temporum illorum conditione eam dijudices, plerumque gavissus est meliore, sed motus, qui lenitate prudenti sopiendi erant, more Clericis solenni, Zelo nimio, sui ipsius faber infortunii, exasperavit. Obiit, teste Alb. Krantzio (10.), A. C. 1317., xxiisq; 120., Episcopatus autem (juxta eundem, Alb. Krummendikium (11.) & Chronici Slavici prioris Autorem (12.) 41mo, ac Henricum a Bocholt, Ecclesiaz Lubecensis Medico, stirpe orto plebeja, Decanum & Przpositum, in hoc successore obtinuit. Annis XLl. Ecclesiaz illum Lubecensē praeiussit, prater Conradi Bocholt, Cœnobii Prezensis, sex XIII. exeunte, Przpositi, *Registrum Przposituræ Prezensis avido*, tria etiam confirmant ipsius Diplomata Prezenzia, mox alleganda, quorum primum, annum xzx Christianz 1286. Episcopatus ejus fuisse undecimum, diserte testatur, tertium autem A. 1313., & proinde quadrienno saltem ante obitum, est exaratum. Longævitas ejus nullam ab Henr. Meibomio Juniore, Lubecensi, in eleganti de *Longevis, ad Augustum, Ducem Brunsvicensē, Epistola*, A. 1664. edita, mentionem esse factam, Jac. a Mellen (13.) haud immerito miratur, sed temere in dubium eandem vocat, &, conjectura iusto audaciori, Episcopum Lubecensem unum, ac forte Burchardum alium, per negligentiam scriptorum, *serie Episcopali exidisse*, contra tot veterum consensum, fupercar. Conferri de illo possunt, prater Alb. Krummendikium (in *Chronico Episcoporum Lubecensium, Tomo II. Rev. German. Henr. Meibomii Jun. publicato, p. 397. 398.*), *Chronici Slavici prioris* Autorem, Alb. Krantzium, Herm. Bonnum, Joh. Petrazum & Jac. a Mellen, locis jam allegatis consulendus, Anonymus in *Continuat. Chronici Alberti Stadenfis, ad A. 1276., p. 10., ad A. 1299., p. 24. 25., ad A. 1314., p. 64., & ad A. 1317., p. 77. 78.*, Casp. Dancwerthius *P. III. Chorographia Cimbrica, c. 8., p. 227.*, Gotfr. Kirchingius in *Compendio Chronici Lubecensis vernaculo p. 31. 32. 33.*, & alii historiz Episcoporum rerumque Lubecensium scriptores.*

In Monasterii Virginum nobiliu Holstati Prezensis Archivu tria ejus Latina superunt Diplomata *avido*, mihi perfectā. Horum primum, die Agnetis A. 1286. exaratum, Conradi Bocholt, Przpositi, Adelheidis Priorissae, & Conventus totius Prezensis, sanctionem de victu atq; amictu monialium Oeconomicam, illi insertam, confirmat. Secundo Virgines solito plures in cenobium, ad debita ejus eo citius dissolvenda, recipi A. 1307. permittit. Tertio denique, A. 1313., die Agnetis, scripto, Monasterio decimas decimarum, sibi debitas, sed ab initio usq; Episcopatus haud perfolutas, benigne remisit.

JOHANNES a SESEN, Arithmeticus Lubecensis.

Arithmetica, edet Niesenkunst, up Eimen und Ziffern. Lubecz 1611, in 8. (Sax.)

Flores

- (1.) L. 7. *Vandalie c. 49. & 54.* (2.) V. Krantzii *Metrop. L. 8. c. 37., & Vandaliam L. 7. c. 38.*, Anonymi *Chronicon Slavicum prius, ad A. 1280., p. 206. Edit. Lindberg.* (imprimis autem Jacobi a Mellen *Historia Lubecensis* *Disp. III., c. 4., §. 6. 7.*) (3.) V. Krummendikium *l. c.*, Krantzium *L. 8. Metrop. c. 37., & L. 7. Vandal. c. 40., ac Mellennium, l. c., Disp. III., c. 6., §. 6.* (4.) V. *Chronicon Slavicum prius, ad A. 1280., p. 194., p. 206. 207.*, Krantzium *L. 7. Vandalie c. 44. & 47., ac praeferim Mellennium l. c., Disp. III., c. 6., §. 8., & Disp. IV., c. 1., §. 3. & 8.* (5.) L. 7. *Vandalie c. 47.* (6.) V. Krantzii *Vandaliam, Lib. 7. c. 14.* (7.) in *Chronico Lubecensi, Lib. II., lit. D., c. 2.* (8.) P. II. *Chronici Holstati p. 77. 80.* (9.) L. 7. *Vandal. c. 54.* (10.) L. 8. *Metrop., c. 37. Conf. L. 7. Vandalie c. 38. & 49.* (11.) *l. c.* (12.) *p. 201.* (13.) *l. c., Disp. III., c. 4., §. 6., & Disp. IV., c. 1., §. 10.*

Flores Arithmeticae, edbet Arithmetica, mit vielen schönen uherlesenen Exempeln, welche Johann van Sefen erstlich colligert, und nu von Otto Wefelou, Scholmeistern in Bremen, resolueert und aufgelöset sind. Sine loci mentione A. 1617. (S. juxta Catalogum mundanalem ac Draudum, A. 1620. quogue) in 8. (Sax.)

M. ANSGARIUS SEVERINI, Hafniz A. 1637. a Wolfg. Rhumanno, post defensionem hujus de natura Logices *Expositio*, supremis Philosophiae ornatus honoribus, urbis in Jura Coldingensis, per 47. annos, fuit Pastor, Nonmarchizque simul Pontanz Przpositus, & d. 16. Nov. A. 1682. defunctus (1.), successorem habuit Anfgarium Anfgarii, filium suum, Doctorem postea Theologum, & Ecclesiz Ripensis Episcopum.

Sermo funebrib Danicus, in exequiis Erici Porfii habitus. Aarhuziz 1647. in 4.

JACOBUS SEVERINI, Ripensis, in urbe patria scholz publicz Recloratu, ab A. 1550., xdis Catharinæ Diaconatu, ab A. 1557., Pastoratugve ejusdem, ab A. 1565., functus, d. 29. Mart. A. C. 1580., & ætatis 57. vivis excessit. V. Pet. Terpagrii *Inscriptiones Ripenses* p. 118. 119. 147., & Epitaphium Ripense, quod ipsemet fidi scripsit, Elegiacum, in iisdem p. 127. 128. obvium.

Homiliz Danicz in Deveron. cap. XXXII. (feu Canticum Moſis) & XXXIV., Pfalms LXXIV. LXXIX. & XC., Ezech. cap. XXXIII., nec non XXXVIII. & XXXIX. (de Gogo & Magogo), ac Daniels cap. VII. (de IV. Monarchiis) quas *avendens* in M. Joh. Pouchii, Diaconi Ripensis, Bibliotheca superfluisse Catalogus *MSStorum illius* testatur.

PETRUS SEVERINUS, Chymicorum Seculi XVI. xrx Christianæ eruditiorum extra controverſiam princeps, Ripis Cimbrorum A. 1542. est natus, Patre Severino Jellzo, Senatore, matre autem Bothilda Severini. In ſchola patria, & Academia Hafnienſi, brevi eos in literis fecit progreſſus, ut, nondum XX. natus annos, dignus judicaretur, cui Poefin publice in hac docendi munus committeretur. Iſto ſumma cum laude aliquamdiu functus, A. 1562., Magiſtri titulo, Bravetia M. Nicol. Scavenio, paulo ante reportato, ad ſtudia Medica & Philoſophica accuratius excellenda, in Galliam abiit, & Hafniam A. 1565. reverſus, doctrinam Meteorologicam publice tradidit. Non diu autem poſt, Comite Joh. Pratenſi, Pylade ſuo, ac profeſſionem deinde Medicam Hafniz evecto, Italiam adit, eandemque poſt ſecundum in patriam reditum, tertio itinere literario, ut ſuam in Praxi Medica augeter experientiam, repetiit. Hujus felicitate adeo Venetiis, ac in aliis Germaniz & Italiz urbibus, inclauit, ut Fridericus II., Rex Daniz, fama ejus permotus ingenti, patriz illum, oblata A. 1570. Archiatri ſui dignitate, poſtliminio vindicare haud dubitaverit. Paruit noſter voluntati regiz; & A. 1571., gradu Doctozis Medici, in Gallia, quam transibat, impetrato, Hafniam reverſus, in officio illo, Canonicatus Roeskildeniſis acceſſione aucto, non Friderico ſolum, ſed & filio ejus, Chriſtiano IV., ſumma fide ac induſtria inſerviit, Monarchiſ hiſce, Magnatibus aulicis, & popularibus reliquis, ob doctrinam atque experientiam inſignem, eximiam in medendo dexteritate & felicitatem, pietatem, probitatem, candorem inſufatum, ac perpetuum de omnibus bene merendi ſtadium, gratiſſimus. Diligentia in ſtudiis ſui indefeſſa, vereque Hercules, & ut iſtis, ac experimentis Phyſico-Chymicis, aſſidue vacaret, Euclio temporis pauciſſimus. Doctrina ejus in Poefi literariſque elegantioribus (quam ſtylus ſcripturum, ſloridus pariter atque caſtigatiſſimus, abunde commendat) fuit egregia, in Philoſophia, imprimis naturali, ſolida, & cum pauciſſimis xvo iſto ipli communis, in arte autem Medica, & ſacris Chymiz Eleuſiniis, admiranda atque incomparabilis. Philoſophiam certe hanc Hermeticam, per Theophaſtrum quidem Paracellum a neglectu ſuperiorum temporum jam vindicatam, ſed ingeniū ſimul rudis ac ferocior vizio valde deformatum, nugis & ſordibus inquinatum plurimis, auſu primus feliciter reformavit heroico, & digno artibus cultu, hincque decoro, ornatu, nitori ſuo ac integritati reſtituit, inque eadem inſtaurata principatum, & ſuperieſ, & poſt ſata, abſque æmulo, ſuffragiis myſtarum ejus concordibus, obtinuit: ſtator quippe illius præcipuus, & ubique gentium, ob *Ideam Medicinæ Philoſophicæ*, monumentum ingeniū *Sanuatiæ* æternitatum, Panaceam auſpicato reſpertam, ac inventa alia haud vulgaris, decantatiſſimus. Hermannō utique æternitatum, in Commentario de *Medicina Hermetica*, locis paulo poſt allegandis, Hermeti huic redidit *anabruſiam*, turpem inſcitiam, Logicz ignorantiam, nugæque & ineptias, effreni maledicentia paſſim obijcients, merito, licet a ſententia iplius de *Xenocratiſ*, & promiſſorum cæterorum inanum, quibus Chymici vulgares corvos hiantes deludunt, vanitate, haud ſim alienus, indignor, & præcipitantiam in judicando nimiam, ex odio Chymiz iplius injuſto, & ſuperſtitioſa dogmatum ſcholz Peripateticez Philoſophicorum, Galenicæque Medicorum, veneratione, proſectam, longe juſtiſſimi mihi exprobrare poſſe videor. Nullos, me judice, cætus Chymicorum univerſos, per aliquot ſæcula, ſcriptores habuit, vel ſolitiore, ſive *poluſum* & *deſpectus* ac elegantiores, quibusque juſtiſſi poſſit gloriari, duobus, quos Ripæ Cimbricæ protulerunt, artis ſuz ſtatoribus ac vindicibus, Pet. Severino, & hujus adverſus Conringium Hyperaſpiſta, Olao Borrichio, civis ſui, quocum ſata, in vita prope omni, uti ipſemet (2.) obſervavit, expertus eſt eadem, æmulo, hac etiam in parte, ſeliciffimo. Dotes tot ingeniū illuſtris præclaras a Severino, non aulæ ſolum & ægrorum ſaluti, ſed juvenutis etiam in arte ſaluſiſera inſtitutioni, eſſe impendendas, Chriſtianus IV., Danorum Monarcha, eſt arbitratu, eoque ſine hujus illum in Academia Hafnienſi, A. 1602., poſt abitum D. Andreæ Chriſtiani, designavit Profeſſorem (3.). Verum iſto eum munere ſungi prohibuit mortis (quam paulo ante, ſans adhuc, ſibi intra paucos dies imminere, obſervato ſubobſcuro ſuperſicii exanthemate, prædixerat (4.)), ſux hinc decreta mentis potentiz, ſævita. Hæc enim domitorem tot morborum Herculeum, ſibi inſectam, Doctoz Academicum, in Dania conderet, peſtis ſexagenarium adorta contagio, huic, die Julii 28. (6.), vel 29. (7.), eodem A. 1602. (non autem d. 29. Junii A. 1603., quæ Conr. Aſclæus (8.) perperam ſubſtituit), coegit ſuccumbere. Quanta moribundi fuerit pietas, Apophthegmā offendit memorabile, quo, pauci ante obitum horis, eſt profeſſus, *Animam bene habere, quam Spiritus ſuſtentat & vivificat, non ſecus ac corpus, quando, qui in illo eſt, ſpiritus, ſuo modo, in corde, cerebro, hepate, & cæteris partibus, facit officium.* Vorum celatibus mutum, quo ipſe & D. Joh. Pratenſis, amicorum intimus, ſe invicem, Thoma Bartholino (9.) teſte, obſtruxerant, ſeptennio poſt hujus, in cathedra Academica, Kal. Jun. A. C. 1576. ac ætatis 33., hæmorrhagia extincti ſubſtitanea, & a ſe Epitaphio celebratiſſimo (10.), exceſſum, ſolvit, lugubrem atque immaturum. Coniugem enim A. 1581. elegit Druidam, Reinholdi tot Smeden, Senatoris Flensburgienſis, & Geſa Langia filiam, in ſecundo 19. annorum coniugio quatuor ſibi maſculos, totidemque puellas, enixam, & cum per octennium marito fuiſſet ſuperſes, d. 21. Sept. A. C. 1610., & ætatis 43., iſtædem extinctam (11.). E liberis, filiz dux, Sophia & Bothilda, Reinholdiſſe filius, parentis obitum ſuo præverte-

Sss ss ss 2

- (1.) teſte Pet. Reſenio, in *Indici Catalogi Bibliothecæ ſuæ terſio*. (2.) in *Ep. dedic. Diff. de Chemie ortu & progreſſu*. (3.) V. Er. Vindigii (in Vita noſtri de profeſſione hac ipſi decreta ſilentio) *Acad. Hafn. p. 119* (in Epitaphio) *ſ. 165*. (in Thomæ Finchii, Succelloris, elogio), ac Thoma Bartholini *Ciſſam Medicam Hafnienſem*, *Loc. 12., p. 118*. (4.) V. Thomæ Bartholini *Cenſ. V. Fiſſer. Anatom.*, *elogio*, p. 320. (5.) *Diff. 1. de Alchymia*. (6.) juxta *Programma funebre*, & Vindigium *l. c.*, p. 119. (7.) juxta *Inſcript. Epitaphii*, (8.) in *Chronologia Oratoriſ Jubilæi adſcripta*. (9.) in *Or. parentali*, D. Paulo Molino, *Archiatro regis, habitis*, p. 17. (10.) Exhibent illud Er. Vindigius *l. c.*, p. 119. 121., & Thom. Bartholinus in *Ciſſa Med. Hafn.*, *Loc. V., p. 19. 60*. (11.) V. *Programma de illa ſanctæ Hafnienſis, apud Bartholinum l. c.*, *Loc. XII., p. 121. 122*.

runt, Severinus autem, Johannes, & Gela, Matthiz Johannæ, Consuli Hafnienfis, nupta, eundem cum illo annum habuere fatalem. Diutius utrique parenti fuere superstites Fridericus, Med. D. & Præcticus Flensburgienfis atque Hafnienfis (1.), & Anna, Flensburgia. 1586. nata, Jonæ Charifio, Nicopienfis, J. U. & Med. Doctori, ac Christiani IV., Danorum Regis, Consiliario ac Legato, Canonicoque Roeshildienfis, incluctæ Chariforum familiz in Dania conditori, A. 1602. elocata, eumque, A. 1619. defunctum, A. C. 1633., ac ætatis 47., ad superos subsecuta (2.). Inscriptionem Epitaphii, Severino & uxori, in facello S. Rochi ædis Hafnienfis Marianæ, a liberis erecti superstitibus, duplicem metrico-prosaiam, proluxerunt, quam ut b. l. qveat repeti, Er. Vindingius (3.), Thom. Bartholinus (4.), Laur. Afferous (5.), Pet. Referius (6.) & Paulus Freherus (7.), exhibent.

Vitam Severini fufius exponunt: I. Reclor Academiæ Hafnienfis *Programma funebre*, A. 1602. editum, cui fua cæteri debent Biographi; II. Ambrosii Rhodii Jun., Kemberga Saxonis, Medici & Professoris in Norwagia Christianienfis, neptisque Severinianiæ mariti, *Præfatio Disputatiqum fuarum in Severini Ideam Medicinæ Philosophicæ*, Hafniz A. 1643. in 4. editarum; III. Erasmi Vindingii (Scripta etiam recensentis) *Historia Academiæ Hafnienfis* p. 117-122.; IV. Thomæ Bartholini (Scriptorum *avæðsluv* & affectorum indicem, cum duabus nostri Epistolis, unaque D. Joh. Paludani de ipso ad Henr. Smetium, ei subjungentis) *Cista Medica Hafnienfis*, *Laçulo XII.*, p. 114-132.; V. Pauli Freheri, Vindingium fecuti, *Theatrum Eruditorum* p. 1310. 1311.

Jac. Bongarsii, Legati Gallici, brevis ad illum Epistola, A. 1597. exarata, inter Bongarsii & Georg. Mich. Lingsheimii *Epistolæ*, Argentinz A. 1660. in 12. editas, p. 36. 37., occurrit.

Conferri etiam de illo possunt Erasmi Michaelii Læti *Liber VIII. Rerum Danicarum* p. 391-394., Joh. If. Pontani *Descriptio Danica Chorographica, Historie Danica annexa*, p. 786., Jonæ Coldingienfis *Oda ad eum, Descriptiois Daniciæ* A. 1594. subjuncta, Alb. Bartholini *Lib. de scriptis Danorum* p. 124., nostrisque ad istum *Hypomnemata* p. 387-388., Jof. Simleri *Bibliotheca Universalis* p. 566., Mich. Neandri *P. II. Syllog. Phys.* p. 199., Pafch. Galli *Bibliotheca Medica* p. 258., Joh. Georg. Schenckii *Biblioth. Med.* p. 450. 451., Ifr. Spachii *Nomenclator Scripti. Med.* p. 8. 31. 32., Joh. Ant. Landani *Lib. I. de Script. Med.* p. 135., Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus* p. 906., Corn. a Beughem *Bibliographia Medica* p. 69. 258., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1602., Casp. Conradi *Milenarius II. Propægoraphia Melice* p. 181., Joh. Andr. Oventstadii *Dialogus de patriis Virorum illustrium* p. 250., Dan. Sennerti *Lib. de Chymicorum cum Aristotelicis consensu & dissensu*, c. 4., p. 50., Pet. Borelli *Biblioth. Chymica* p. 200. 201., Thomæ Bartholini *Diff. II. de Med. Danor. domest.* p. 40., & *Diff. II. de legendis libris* p. 43., Herm. Conringii *Lib. II. de Medicina Hermetica* p. 179. 182. 188. 191. 196. 208. 306. 367., & *Apologice contra Borrichium*, eidem subjunctus, p. 436., Ol. Borrichii *Diff. de ortu & progressu Chemiæ*, in *Ep. dedic.* uti & p. 141., *Sapientiaque Hermetis contra Conringium vindicata* p. 290. 291. 292., & Joh. Conr. Barchhausii *Dissertationum* 26. de *Medicine origine & progressu* (ed. Trajecti A. 1723.) *Vigefima de ejus, Crollii, Scheueuammi & Helmontii, hypobæstibus*.

ELOGIA.

Reclor Acad. Hafnienfis, in *Programmate funebri*, Erasmusque Vindingius, hujus verba, l. c. p. 118. 119., fua ficiens, ita de illo: *Vir erat admirande eruditionis & experientie, imo ingens nature bonum, novis & pædæ, & varum patriæ xεμεινον*, cui nihil magis in votis fuit, quam bonis omnibus prodesse, nocere nemini. In ipso nihil fictum, nihil simulatum. Nulla in ipso, præterquam temporis, observata est avaritia. Ipsi fuit fudia erant, delicie meditatio, divitiæ scientia, voluptas summa placere Deo & prodesse bonis omnibus.

Erasmi Michaelis Læti, *Lib. VIII. Rer. Dan.* p. 391-394., tum aliis eum, ob doctriam, solertiam & felicitatem Medicam, elogiis fufe ornat metricis, tum Virum fuisse testatur felici plane ingenio, fatisque secundis, solertique manu. Similem in laudes ejus *maximæ Bæni* *Libro XI.*, p. 484. 481., invenies.

Casp. Bartholomæo Seniori (in *Consilio de studio Medico* p. 1.) *Medicus audit & Spagyricus olim incomparabilis, & nunquam non celebris*.

Conr. Aslaco (*Orat. IV. de Anima mundi* p. 134.) *Præstantissimus hac nostra tempestate Medicus*.

Joh. Georg. Schenckio (in *Biblioth. Med.* p. 450.) *Medicus & Philosophus eximius*.

Frid. Taubmanno (in *Schediasmati*, *Lib. I. Epir.*, p. 65.) *Vir & Melicitiulo nobilis & Medici*.

Joh. Jsi Pontano (l. c.) *Vir Philosophicæ & Medicæ artis excellentia, aliarumque scientiarum ac virtutum præstantia, omnibus Ordinibus summe charus*.

Franc. Baco Verulamius, teste Ol. Borrichio (in *Diff. de ortu & progressu Chemiæ* p. 145., & *Lib. 2. Sapientie Hermetis vindicate*, c. 2., p. 291.), tanti illum æstimavit, ut *calamum ejus Bombæstæ gregi invidit*, ac l. 3. de *augm. scient.*, c. 4., p. m. 230., cum *Paracelsi doctrinam eloquenter in corpus quoddam, & hermoniam Philosophiæ, redegeisset, judicavit*.

Casp. Conradus (l. c.) hoc eum disticho celebrat:

*Arte Severinus Medica suis berce serenus;
Talem se scriptis comprobat ipse suis.*

Joh. Jonstonus (in *Tr. de Nature & Constantia* p. 67.) præcipuis illum Paracelsi annumerat sectatoribus, Georg. Hornius autem (*Lib. 6. Hist. Philos.* c. 10., p. 318.), & ante hunc Joh. Henr. Alstedius (*L. 32. Encyclopæd.*, c. 9., p. 2010. a.), celebrioribus Chymicis.

Herm. Conringius (*Lib. II. de Med. Hermet.*, c. 1., p. 179.) præcipuum eum inter Paracelsi discipulos esse, agnoscit, & *Chymicos plerofque Severinum jam vocavit, quam Paracelsum, sectari*.

Thom. Bartholinus Virum eum vocavit de *re Medica bene meritum* (*Diff. II. de legendis libris* p. 43.), *Chymicumque clarissimum* (in *Diff. de Medicis Poëtis* p. 145.), ac (*Diff. II. de Med. Dan. domest.* p. 40.) hoc ornativelogo: *Chymia nihil non debet Pet. Severino, Dano, qui Paracelsi infantiam virili habuit ornatu, atque novis lacinis illustriorem ejus purpuram fecit*.

Ol. Borrichius, in *Ep. dedic. Diff. de ortu & progr. Chemiæ*, ejus laudes in *Chemiæ partas, laureamque tota Europa collectam*, sibi, *tropeorum Miliadis inflar, somno interpellasse*, fatetur; & p. 145. *Chemicum illum elutat sine controversa excellentem, cujus ingenio nullum debeat splendoris sui aliquoq in minor futurus Paracelsissimus, cujus calamum veneratur Germania, adorat pene Davisonius, invidet Bombæstæ gregi Verulamius Baco*.

Jac. Barnerus, in *Prodro mo Sennerti novi*, cum Paracelsum, ejusque affectas, inconstantem in morborum causis explicandas infirmulasset, addit: *Severinum, cum ille, præ reliquis, aliquid constantie præ se ferre videatur, expendendum mihi præcipue sumo*.

(1.) V. de illo Alb. Bartholini *Lib. de Scriptis Danorum* p. 45. Edit. secunda, a me curata. (2.) teste Epitaphii Roeshildienfis inscriptio. ne, a V. C., Petro Jani Lucopidiano, communicata. (3.) l. c. p. 119-122. (4.) in *Cista Med. Hæfæ*, *Le. VII.*, p. 116-122. (5.) in *Inscriptionibus Scelandicarum Antigraphis*, *lit. C. a. b. C. 7. b. C. 8. a.* (6.) in *Inscriptionibus Hafnienfis* p. 104. 105. (7.) in *Theat. ero eruditorum* p. 1311.

Ambr. Rhodio Juniori (in *Disput. in Ideam ejus*) Optimus audit natura & mundi Interpres, decusque ac ornamentum reip. literarie nunquam intermoriturum.

Pet. Borello (*Cem. I. Observati. Med.*, num. 74., p. 79.) Vir doctissimus.

Joh. Berto (in *præfat. libri de ortu & natura sanguinis*) Chymistarum unus, qui insar habet omnium.

Joh. Conr. Barckhusio (in *Historia Medicine*, Dial. 16., p. 442.) Vir in studio literarum oppido versatus, Sclator Paracelsi, qui doctrinam hujus imprimis posteritati propagavit.

Joh. Sophr. Kozackio (in *Anatomia vitalis Macrocosmi*) Paracelsus secundus.

CENSURÆ.

Joh. Paludanus, e Reginz Danicz viduz Archiatro Medicus Wiburgensis, in Epistola de illo ad Henr. Smetium, Prof. Heidelb. d. 3. Jun. A. 1605. scripta, a Thoma Bartholino, Loc. XII. *Ciste Med.*, p. 127, 128, 129., A. 1652. edita, & a Dan. Sennerto quoque (in *Lib. de Chymicorum cum Aristotele consensu & dissensu*, c. 4., p. 50.) ac Herm. Conringio (*Lib. II. de Med. Herm.*, c. 3., p. 308.) allegata, hoc de ipso tulit judicium: Quod inquiris de Severini miraculosa & certa deploratorum (& incurabilium alius) affectuum curandorum solertia & successu (quoniam homini docto, & apud multos magni habito, nihil detrabere volo), ingenue tamen fateor, famam sacris superiorem. Ad Panaceam ejus quod attinet, Arnwaldinam imitari conatus est, cum per resolutionem medicamentum hoc ingredientia inquireret, sed haud perfecte est consecutus; necis tantis laudibus suam, quantis Arnwaldinus a se inventam, extulit. Variis medicamentis ad morbos varios usus est, sed sepe vehementioribus; in quorum usu hoc per sepe evenit, quod illis accidere solet, qui, ad fructum maturationem, arborum radicibus calcem admovent. Intelligenti satis, Medicamentum Paracelsicum non semper est usus, verum & compositionibus Galenicis sepe: sed extremis morbis extrema adhibebat remedia. At, cum morbus epidemicus Hafnia multum sevirer, circiter A. 1602. ipse quoque peste extinctus fuit. - Non potuit autem D. Mart. Aeditus, Medico regio, viro aliquo doctissimo, cum D. Pet. Severino convenire, qui eam ob causam in Hollandiam rediit, & ante annos aliquos Amstelodami vivis excessit.

Andr. Libavius (a Dan. Sennerto, judicium ejus non de nihilo esse rato, l. c., c. 8., p. 164., allegatus), in *Examine Philosophiæ Hartmanni*, ita de illo: Bonus vir multa dictu, quasi nuper ex thesauris & adepsi nature proditiis, & omnia nuda vidisset, sed nihil probat.

Herm. Conringius, *Lib. 2. de Med. Hermet.*, c. 1., p. 179., hanc de illo tulit censuram: Qui sane inter discipulos Paracelsi præcipuus est, Pet. Severinus, Danus, licet videri velit Paracelsicorum hinc inde disjectorum dogmatum compilator, multa tamen Bombastica rejecit, multa ex suo cerebro confinxit, quo informis Paracelsica ars & Philosophia aliquam doctrinæ effigiem nancisceretur. Jam vero plerique Severinum potius, quam Paracelsum, sectantur. Idem, *Lib. 2., c. 2., p. 182.*, Severinum nugari affirmat, P. 195. verba Severini tribuens, Morbos non in categoriis, sed categoriis in morbis collocandas; sibi quæ aliquoties visam febrem tertianam, in forma viscosa & viridis mucilaginis, per vomitum rejecit, quæ vitalia motus vestigia febrili borore aliquantisper demonstraverit, magna adstantium admiratione, & audebatur hominis apertissime censile providere; ac *Lib. 2., c. 11., p. 367.*, eandem narrationem, cum incisite summæ, & parum cognite Prædicamentorum doctrinæ, argumentum, denuo exagitat, *Lib. 2., c. 2., p. 196.*, de verbis (a Dan. Sennerto etiam, l. c., c. 4., p. 50., jactantiz insimulatis) ejusdem, in *Idea Medicine*, c. 14., p. 341., nec podagras, nec hydropes, nec lepras, nec epilepsias, insanabiles esse, sive hereditariae, sive alimentariae, existant, sive leviores, sive graviore, sive incipientes, sive confirmate, nisi occulta prædestinatione, mortalibus incomprehensa, insanabiles evadant, affirmantis, judicat idem hoc esse, ac si dicas, curabiles esse omnes morbos, præter eos, qui sunt incurabiles. *Lib. 2., c. 10., p. 306.*, mire eum se, & inepte, in definitionibus principiorum Chemicorum, c. 18. *Idea*, gerere, pronunciat. In Apologetico tandem contra Borrichium, editioni secundæ adjecto, p. 436., nostrum rudem, & omnis Logice artis contemptorem, appellat. Ubi monendum, durioribus hinc censuris abunde satisfactum esse, locaque Severini singula, a Sennerto ac Conringio in sensum detorta alienum, dextre explicata ac defensa, ab Ol. Borrichio, in *Sapientia Hermetica & Chemicorum adversus Conringium vindicata*, *Lib. II., c. 2., p. 290. 291. 292.*

SCRIPTA EDITA.

Idea Medicinæ Philosophicæ, fundamenta continens totius doctrinæ Paracelsicæ, Hippocraticæ & Galenicæ; Friderico II., Daniz Regi, inscripta. Basileæ A. 1571. in 4., Erfurti 1516, & (juxta *Catal. quendam*) 1636. in 8., & (testibus Alb. Bartholmo, Beughemio ac Merclino l. cc.), cum Commentario Gvili. Davissonii, Regis olim Galliz, & ducis Poloniz Svecicæ Regum, Archiatræ, Hagz A. 1660. & 1664. in 4. Edidit initio Davidus Com. Commentariorum in sublimis Philosophiæ & Viri incomparabilis, Petri Severini, Ideam Medicinæ Philosophicæ Prodromum, in quo Platonice doctrinæ explicatur, fundamenta, super quæ Hippocrates, Paracelsus & Severinus, nec non ex antisthe Aristoteles & Galenus, sua stabilivere dogmata, & sub finem, Autoris doctrinam, febrium exemplo, in praxin reducit, adjecto Remedium Chemicorum selectiorum Manipulo, Hagz A. 1660., & ibidem ac Roterodami A. 1668. in 4. Secutus est Prodromum ipse Commentarius, Hagz A. 1663. in 4. publicatus. V. de utroque Com. a Beughem Bibliogr. Med. p. 69. Extant etiam Ambr. Rhodii Jun., Poliatri & Prof. in Norwagia Christianienis Physico-Mathematici, nepotis Severiniana mariti, Disputationes in Ideam hanc Medicinæ Philosophicæ, quibus loca illius obscura & difficilia illustrantur, adversarii refutantur, & multi discursus, ex intimis naturæ adytis deprompti, moventur, Hainz A. 1643. in 4. impressæ. Ideæ ipsius argumentum fultus Joh. Conr. Barckhusius, Med. Prof. Trajectinus, in *Historia Medicine*, Amstelodami A. 1710. edita, Dial. XVI., p. 442-451., brevius autem Joh. Georg. Schenckius, in *Biblioth. Med.* p. 450. hinc verbis exposuit: Immutata & repudiata Dogmaticorum, Galeni potissimum, doctrina, novas artis hypotheses, fundamenta & axiomata nova, usurpamus ex Paracelsi sententia, constituit. Consensum antiquorum Philosophorum, Hippocratici imprimis, adjuungit, cuius scriptis frequenter, ad stabilendam sententiam suam, utitur. Si quidem Hippocraticam Hermetici admittere videntur. Cujus autoritate non tam sua confirmare, quam vocatam excusare, simul etiam, quantum hæc etiam ab antiqua Philosophia Democriti, Heracliti, Empedoclis, Anaxagoræ, Parmenidis, Orphei, Hermetici, Platonis, &c., descefferit & descefferit, demonstrare, conatur. Proinde, præter innumerata locum & librorum Hippocraticorum citationes, quas ad Hermeti corum sententiam & consensum enixim trahere laborat, ex professo Paraphrasin in ejusdem de antiqua Medicina librum pollicetur. Præter Joh. Pratensem, Prof. Hafn. Medicum, cujus Carmen prolixum libro est subiectum, Thomamque Bartholinum, Ol. Borrichium, & cæteros, quorum loca inter Autoris eologia jam exhibuimus, alii etiam Ideam hanc summis dignati sunt laudibus. Joh. Il. Pontano (in *Descr. Chorogr. Danicæ* p. 786.) iudice, doctrinæ illa Paracelsicæ, Hippocraticæ & Galenicæ, fundamenta, hæcenus in obscuro posita, eruit, & eruditus styli verborumque involucri explicitis antextis, ut bodie non nisi initiatis, & artis utriusque mystis, ad sacra aditus & via pateat. Gabr. Naudæus, Epist. 92. ad Hier. Bardum p. 691., principem elocum inter libros Chymicos, qui maximi apud omnes, hæc tempestate, sunt, tribuit. Ex. Vindingius, in *Acad. Hafn. p. 118.*, cordatos censores, Mollen Cimb. Lit. Tom. I.

vel ex unico hoc scripto, facile scribit, aestimatos, quanti iudicii, quantaeque eloquentiae, Autor extiterit. Joh. Episcopus, Bibliopola Erfurtensis, nullum scriptum Medicum, toto tempore negotiationis suae librariae, frequentius ab emptoribus esse expetitur, in praefat. editionis A. 1616. a se curatz, testatur, Erasmius Michaelius Latus, Libro VIII. Rev. Dan. p. 392. 393. & Lib. XI. p. 424. 425. in illa celebranda satis itidem esse prolixus, sed vere tamen simul, p. 393. Eridos eam fatetur evasisse

- - Ingrate pomum, quod volvere multi

Genu satagant, laudatur ab his, culpatur ab illis.

E Chymiz certe adversariis, sectae Galenico-Aristotelice addictis, quibus sudes ea est in oculis, ex professo illam impugnarunt: 1. Thom. Erasmus, Prof. Heidelberg., in *Disputationibus de nova Paracelsi Medicina*, in Partes IV. divisas, ac Basileae A. 1572. & 1573. in 4. editis (*V. Schenckium l. c.*); 2. Theod. Zwingerus, Prof. Basileensis, a Schenckio itidem allegatus, in editione sua *Operum Hippocratis*, ibidem A. 1579. in fol. publicata; 3. Dan. Sennertus, Prof. Witteb., in *Libris II. de Chymicorum cum Aristotelicis & Galenicis consensu ac dissensu*, Witebergae A. 1619. in 8., ac A. 1629. in 4., excusis. Asperiores de eadem Andr. Libavii & Herm. Conringii censuras supra jam recitavimus. Utroque immittor est gener Conringii, Günth. Christoph. Schelhammerus, qui, in *Addit. ad fœderi Introduct. in artem Medicam* p. 136., *metas nostrum nugas, & mira deliria, proposuisse*, temere pronuntiavit. Ex ipsi Chymicis Joh. Hartmannus, Med. Prof. Marpurgensis, Joh. Pratenſi, Acad. Hafnienſis Medico, & amico Severini intimo, *Ideam* hanc vindicare haud veritus, plagis nostrum insinulavit literarij, sed falso, uti ostensum jam est ab ejus progenero, Ambr. Rhodio, in *praefat. Disputationem in Ideam*, & Thoma Bartholino, *Diff. II. de legendis libris*, p. 43., ita scribente: *Pet. Severini Idea Medicinae Paracelsicae Pratenſi Collegio assignatur. Ego, de Severini nostri innocentia securus, Hartmanni praecipui de eo judicium admiror, qui Pratenſi, Acad. nostrae olim Professori Medico, cujus ad Severinum carmen votivum in fine legitur, operis laudem concedit. Absolvunt Virum de re Medica bene meritum manu ipsius scriptae chartae & maculae, ejusque defensionem Ambr. Rhodius editis Commentariis suscepit, qui Severini neptem uxorem duxit. Conf. Hypomnemata nostra ad Alb. Bartholini Lib. de scriptis Danorum p. 299., & Vinc. Placcii T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 566. An plus veri subit accusationi Joh. Rhodii, qui, in *Biblioth. Medica, Severini Ideam magnam partem ex Isaaco Hollandi exscriptam esse*, perhibet, in utroque Autore versati dispiciant.*

Epistola ad Paracellum, in qua ratio ordinis & nominum, totiusque Philosophiae adeptus methodus, ostenditur. Basileae A. 1572. (non 1552., quem Vindingius, l. c. p. 122., substituit) in 8.

Epistolae duae, una ad Jac. Bongarsium, quae operum suorum suppressionem excusat, altera ad Pistorium, contra Chymiz & scriptorum suorum calumniatores; editae a Thoma Bartholino, in *Cista Medica Hafnienſi* (Hafniae A. 1662, in 8. excusa), *Loculo XII.*, p. 123-127.

(A Mart. Lipenio, in *Biblioth. reali Philosophica*, memorari quoque video *Pet. Severini Gmethyliacon Frid. II.*, Ducis Meclenburgici, Rostochii A. 1577. in 4. editum. Quod, si nostrum Autorem agnoscat, scriptum haud dubie est in natalem Christiani IV., Danorum Regis, d. 12. Apr. A. 1577., patre Friderico II., iudem Rege, matre autem Sophia, Ducae Meclenburgicae, nati. Patrem in filii locum a Lipenio substituit, & Ducem Meclenburgicum vocari, qui Princeps erat appellandus Danicus, haud miror, isphalmatis hujusmodi in scriptore ito tolerandis dudum adfuit.)

INEDITA ET AFFECTA.

Ista Thomas Bartholinus, *Loculo XII. Ciste Med. Hafn.*, p. 130. 131. 132., in tres divisa classes, hoc recenset ordine.

I. NONDUM PERFECTA AUT EDITA.

Libellus sine titulo, de preparatione & separatione Metallorum & mineralium.

Libellus de generationibus & transplantationibus Morborum.

Libellus de separatione virtutum ab invalido.

Liber Physicus de Principiis, elementis, causis, forma, materia.

De generatione & transmutatione Mineralium & metallorum.

Tractatus, cui initium est: *Nolle in causa esse, non posse pretenditur.*

II. AB AUTORE PROMISSA, quorum rudimenta Msta apud Fridericum filium vidit Ol. Wormius (1.).

Astrologica Commentaria, de Motuum & maturitatum proportionibus.

De Mixtione & rerum confluentia.

Comm. de Vita longa.

Lib. de Nominibus & rebus.

De generatione Morborum.

Comm. de Febribus.

Paraphrasis in librum Hippocratis de antiqua Medicina.

III. QUAE MANU SEVERINI SCRIPTA APUD FILIUM SUPERFUERE, ET AB OL. WORMIO SUNT VISA (2.).

Confessio Pucciana, in 4.

Confessio Huberiana, in 4.

Liber Theologicus Paracelsi, in fol.

Secreta Paracelsi varia, in 4.

Liber de preparationibus Medicamentorum, ex Gebro, Arnoldo Villanovano, aliisque Chymicis, excerptus, qui nec genium aut stylum Severini redoluit, nec integer fuit, in 4.

Fragmenta libri de generationibus & transplantationibus Morborum, in 4.

Meditationes quaedam in Aristotelis libros VIII. Acroasem, & in libros de Coelo, prorsus sine methodo & confuse exaratz, in 4.

Commentaria satis vasta in libellum Syneſii de Somniis, quae fere extremam manum senserunt, quibusque filius nihil habuit perfectius, in fol.

Liber, in quo Severinus varia sua somnia & epistolas congeſſit, in 4.

Varia Fragmenta epistolica ad amicos, in 4.

Observationes quaedam Grammaticae, in 4. (Nullum horum omnium, sine lima ulteriori, prelo committi potuit.)

BRODERUS SIBBERSEN, Hufensis, Parochiz, in Eiderſtadia, Coldenbütteleanz, ab A. 1681., Diaconus & ab A. 1688., Pastor, A. 1716. defunctus. V. de vita illius Joh. Melch. Kraſſii Hufumſche Kirchengiſtorie p. 212. 213. 254.

Tracta-

(1.) Haec, ex *Idea Severini*, in Joh. Georg. Schenckii *Bibliotheca Medica*, p. 459. 462., iudem recensentur. (2.) Haec maximam partem non sunt Severini, sed aliena.

Tractatus ineditus vom Fleische und Geiste bey den Wibergebohrnen, a Kraftio l. c. p. 254. commendatus,

NICOLAUS SIBBERN, Rendesburgo Holstatis, urbis Glückstadtensis, ab. A. 1679., fuit Diaconus, & ab A. 1693., Pastor, annumque 1712., morbo extinctus pestilenti, habuit fatalem. A. 1705., cum Beatitudini fidelium in hac vita, inchoatæ quidem tantum, sed actuali tamen (quam vocant) ac reali, publice, in sermonibus examiniibusque sacris, sæpius esse patrocinator, controversæ cum Casp. Wildhagio, Collegæ, & D. Josvæ Schwartzii, supremo Ecclesiæ Cimbriæ regiarum Antistite, doctrinam hanc *hypotheticæ* insimulantibus, diuturnæ esse implicuit. Quæ brevi latius diffusæ, aliisque Septentrionis & Germaniæ Theologis eadem involutis, complures doctrinæ suæ non aduersarios solum, sed & patronos, in Ecclesia Lutheranæ reperit. Impugnauerunt illam:

1. Die drey Theologische Bekehrungen der Theologischen Facultäten zu Wittenberg und Greifswalde, und D. Josvæ Schwartzii, von einer in Holstein sich erhobenen neuen Lehre, daß die Gläubigen das Ewige Leben, in diesem Leben, dem Anfange nach, wirklich und in der That haben und besitzen, editæ Hamburgi A. 1705. in 4., de quibus Val. Ern. Löscheri Unschuldige Theol. Nachrichten, *Seit. 8. A. 1706., p. 463. 464.*, possunt conferri.
2. D. Joh. Georg. Neumannii, Prof. Theologi Witebergensis, Disp. de Brabeo ante victoriam, seu de Coelesti Beatitudine hujus vitæ, Latine Witebergæ A. 1707. in 4., Germanice autem ab interprete, M. Gottlobio Lehmanno, Ecclesiastice Rendesburgensis, Glückstadii A. 1708. in 4., publicata, cujus recensio in *Novis Lit. Germ., M. Aug. A. 1707., p. 261. 264.*, est exhibitus.
3. D. Joh. Sensii, Archidiaconi Mariani Rostochiensis, Disp. in 2 Pet. I. 3., de Beatitudine nunc & tunc, an specie differant? quæstionis hujus tuita affirmativam, & Rostochii A. 1708. in 4. excusa. V. *Novæ Lit. Lubec., M. Jul. A. 1708. p. 160. 161.*
4. Theod. Dassovii, Theologi nunc Kiloniensis, Disp. contra Initium actualis Beatitudinis gloriose in hac vita, Kilonii A. 1709. in 4.
5. D. Josvæ Schwartzii *Erweiterte Wiberlegung* der nun, sonderlich in Holstein, einreisenden Pietistischen gefälschten Lehre, das unter der Seligkeit des Gnadenlebens der Gläubigen, wie in der Zeit, und unter der Seligkeit des Ewigen Lebens, kein wesentlicher wirklich Unterchied, sondern eine Seligkeit sey; in drey Theilen abgetheilt: Nebst D. Heict. Gotfr. Masii und D. Barth. Botfacii Judiciis von dieser controvers, und der Theol. Facultät zu Rostock & Schreiben an D. Franc. Jul. Lütken, außgegeben, Hamb. A. 1709. in 4. De quo opere posthumo, scripto (de quo mox dicetur) pro doctrina Sibberiana Lütkeniano præsertim opposito, Löscherus, l. c., *Seit. 4. A. 1709., p. 216. 219.*, consulendus.
- Defenderunt contra eandem S. Codicis, librorum Symbolicorum, Lutheri ac Theologorum, testimoniis:
1. Anonymi Nothbringende Antrede an D. Josvam Schwartzii, wegen der controvers mit D. Henr. Muhliu, Slesvigz A. 1707. in 4. edita, p. 132. 136.
2. D. Franc. Julii Lütken, Ecclesiastix in aula Danicæ regii, Antwort auf Nicol. Sibbern Brief an ihn, von der wirklichen Seligkeit der Gläubigen in dem Gnadenreiche wie auf Erden, und Rettung derselben wieder D. Josvæ Schwartzens selbiger entgegengesetztes Endschreiben an Casp. Wildhagen, ed. Hafniz A. 1708. in 4. De quibus Löscherus, l. c., *Seit. V. A. 1708., p. 299. 300. 301.*, confertur.
3. Joh. Hieronymi a Peckum, Th. Lic. & Past. ac Præpositi Itzehoensis, Judicium de hac controversia vernaculum, quod Lütkenius *Apologie* modo laudat, c. 5., p. 192. 199., inseruit.
4. Collegii Theologici Lipsiensis Responsum de eadem controversia Germanicum, d. 6. Dec. A. 1707. exaratum, & Lütkenii *Apologie*, p. 203. 208., subjunctum.
5. D. Henr. Muhlii, Ecclesiæ Holstæ-Gottorpiensium Superintendentis, Unversälschter Sinn unsers lieben Vaters, D. Mart. Lutheri, in dem bestrittenen Lebensfide von der wirklichen Seligkeit der Gläubigen allhier in diesem Leben, untersucht, und auß allen seinen Schriften zusammengetragen; nebst einem Vorbericht Kilonii A. 1708. in 4.
6. Irenæi *Pseudonymus* (i. e. Sam. Christ. Tenberii, Th. D. & Past. Ulriciani Magdeburgensis) de Pomo Eridos Cimbriarum, h. e. de actuali Salute & vita æterna Viatorum, Suffragium Eroticum, amice explicans: 1. quid hinc inde rejiciatur? 2. quid utrinque concedatur? 3. quæ in parte differant Theologi? 4. quanti res sit momenti? 5. ultra sententia sit probabilior? Lipsiz A. 1708. in 4. excusum. Is enim, licet mediator in hac agere confluenter controversia, sententiam tamen Sibberii *Op. V.* approbat & tuerit.
7. Nicol. Petri Sibbern, Glückstadtensis, ipsius filii, Disp. de Beatitudine in regno gratiæ exhibitæ, seu de actuali Salute Viatorum, Præfide D. Joh. Franc. Buddeo (cujus etiam Suffragium illi accessit epistolicum) propolita, & Jenæ A. 1709. in 4. publicata; quæ parentem, ejusque sententiam, adversus Josvæ Schwartzii imprimis Judicium vernaculum, Hamburgi A. 1706. editum, defendit.
8. D. Joh. Christoph. Pfaffii, Prof. Tubingensis Theologi, Disp. de inchoata Beatitudine Viatorum fidelium, Tubingæ A. 1709. in 4. excusa. V. *Novæ Lit. Germ. A. 1709. p. 251.*

SCRIPTA EJUS GERMANICA.

Pium Regis moribundi Testamentum, oder Leichpredigt über Christianum V., König in Dännemarck, am 3. Nov. A. 1699., auß 1 Reg. II. 1-4., gehalten. Glückstadii 1699. in 4.

Zwey Visitationen-Predigten. Glückst. 1705. in 4. (*Catal. numd.*)

Zwey Predigten von der wirklichen Seligkeit der Christen in der Zeitlichkeit. Glückst. 1705. in 4. (*Catal. numd.*)

NICOLAUS PETRUS SIBBERN, Glückstadio Holstatis, Nicolai modo memorati filius, arcis regiz Glückstadtensis, ab. A. 1714., Pastor.

Schediasma de Libris Latinorum Ecclesiasticis, Witebergæ A. 1706. in 8. Ob cruditionem a Conr. Sam. Schurtzschio, in Epistola illi præfixa, & Joh. Christoph. Wolfio, in *Notis ad C. auboniana* p. 206., est commendatum, Novam illius editionem, auctiorem & emendatiorem, Autor pollicetur, in *Biblioth. Hist. Dan., c. 9., p. 295.* Conf. de illo Henr. Basnagii Hist. Opp. erud. Gallicæ, M. Jun. A. 1708., p. 282. 283.

Disp. de Beatitudine in regno gratiæ exhibitæ, seu de actuali Salute Viatorum, pro doctrina Parentis de hac Apologética, Præfide D. Joh. Franc. Buddeo propolita, Jenæ A. 1709. in 4. V. quæ de illa *supra* diximus.

Bibliotheca Historica Dano-Norvegica, seu de scriptoribus rerum Dano-Norvegicarum Commentarius Historico-literarius. Hamburgi 1716. in 8. Recensio ejus encomiasticos invenies in Lipsienium *Actis Eruditorum*, M. Dec. A. 1716., p. 545. 549., Parisienium *Diario Eruditorum Gallico*, M. Jul. A. 1717., num. 13., Halensium (qui, methodum illius alii, Bibliothecas hujusmodi scripturæ Historicas, exempli, quod imitentur, instar proponi posse, judicant) *Neuer Bibliothek*, *Seit. 47., p. 545. 546. 547.*, Anonymi *Neuem Bücherkale*, *Seit. 16., p. 561. 571.*, & *Memoriis Jesuitarum Trevolimir Gallicis*, M. Dec. A. 1719., num. 7.

Der Schelmige Todt, als eine besondere Woltbat Gottes, vor hochverdiente und fromme Leute, bey Reichbegängnis Joachimi Wolters, Königl. Dänischen Justitz- und Raths-Regenten, in einer Leichen-Rede vorgestellt. Glückstadt 1719. in fol. Die Gelasenheit im Glauben, als der löstliche Sinaid erleuchteter Seelen, in einer Standrede vorgestellt. Glückst. 1722. in fol.

Promittuntur etiam ab illo

Scriptores aliquot rerum Danicarum inedici, uno comprehensi volumine, notisque brevioribus illustrati, in *Biblioth. Hist. Dano-Norvegicae praefatione sub finem.*

Codex Diplomaticus Saxonius inferioris, capite 6. ejusdem p. 129.

Bibliotheca Bibliothecariorum, five syntagma de claris Bibliothecariis, cap. 10. p. 313. & in *Actis Erud. Lips.*, M. Jan. A. 1711. p. 50. it. in literis ad me scriptis.

PETRUS SICKIUS, qvi, Rendesburgensem, ac proinde Hoficam, se fuisse, ipsemet, in *Programmati & praefatione Regularum vitae* Dav. Chytrzi, testatur, Regenspurgenfis (sive Ratisbonensis) a Jac. Frid. Reimanno (*Sittium* etiam perperam appellante) (1.), Uratislaviensis ab Autore Programmati Lipsiensis in D. Burch. Harbarti, Theologi Lipsiensis, ipso olim Przectore gavisi, obitum funebri (2.), Stralsundensis autem a Joh. Henr. Conrado (M. Aprilis A. 1528. eum esse natum perhibente) (3.), Jac. Schickfudio (4.) & Gothfr. Ludovici (5.) extitisse falso esse creditus. Rendesburgi eum in lucem esse editum, Ephr. Prætorius etiam (6.), non e scriptis solum ipsius, sed Epitaphii quoque Goldbergensis epigraphæ, ac Joh. Pet. Titii, Professoris Gedanensis, proneptis ejus, Genealogia familiae suæ *avvryqwe*, confirmavit. E patria in Academiam missus Rothschienem, cum progressus brevi, in studiis facit pariter atque profanus, Dav. Chytrzi imprimis ductu, fessisset egreios, & ab A. 1554. Theodorici Maltzanii, Equivis Megapolitani summas apud Principes suos autoritatis, filium, in ædibus Jac. Bordingi, Professoris Medici, privatim simul instituisse cognominem (7.). A. 1555., uti *Adæ Ordinis* tradunt Philosophici, gradum Magisterii reportavit. Inde Witebergam A. 1557. digressum Melanchthon & Collegæ idoneum censuerunt, cui publica Rhetorica & Locomum Theologicorum committeretur prælectio (8.). A. 1562. professione, in Academia Borussiae Regiomontana, jam functus esse Theologica, & A. 1567. *Repetitionis Corporis doctrine Prutenici*, a Joach. Morlino & Mart. Chemnitio, Theologis celeberrimis, concinnatæ, cum Collegis, subscripsit (9.). Superstes adhuc Regiomonti fuit A. 1575., qvo Dav. Chytrzus (alibi etiam *Viri clarissimi & optimi* illum dignatus elogio (10.)) ipsi, iussu Principis, ad primariam S. Literarum in Academia Borussiae se invitanti professionem, *nefas se ducere, Sickio iudice docente, alium inquiri, & aliunde attrahi*, postriede Festi Johannis, respondit (11.), atque isto officio eruditioni ac meritis ejus omni exceptione majus perhibuit testimonium. Teste Prætorio, Epitaphi secuto narrationem, Witebergæ & dein, ultra 15. annos, Regiomonti, Artium ac Theologiz fuit Professor, postea vero Gymnasi Alvensburgensis A. 1575. (M. Nov.), Scholz Bregensis A. 1579. (d. 11. Dec.), ac tandem Goldbergensis A. 1583. (in locum Valent. Trocedorffii) (12.), Rector constitutus, hac instituta, Goldbergæ die 26. Apr. A. C. 1588. ætatis 58., obiit. Eum Scholz Bregensis ac Goldbergensis præfuisse, non a Casp. Conrado solum (13.), ejusque filio Joh. Henr. Conrado (ad Nicol. Polii MSSa provocante) (14.), ac M. Gothofredo Ludovici (15.), sed in *Actis* etiam *Ordinis Philosophici Rostochiensis MSSa* (soliis licet Rectoratus Bregensis inijcientibus mentionem (16.)) perhibetur. Casp. Conradi in eum, de muneribus his Silesiacis, addo dictionem:

Pamphilum doctus docui quoque credita corda:

Chrysosea hoc mihi dat Bregagæ culta decus.

Diu me in ea fateor fuisse sententia, Gymnasiarcham hunc Silesiacum a Rendesburgensi nostro, Professore Regiomontano, forsan esse diversum, & ab aliis cum illo homonymiz fraude confundi. Verum cum, præter *Adæ Rostochiensis*, Joh. Henr. Conradum & Gothofredum Ludovici, Regiomontano eum in Silesiam transiisse, ac sexagenarium Goldbergæ, d. 26. Apr. A. 1588., obiisse, diserte testantes, ipsumque Epitaphium conjecturæ meæ videam refragari, præfractæ ei non in hæreo, & qvz tot urbium natalium nostro tributum fuerit causa aut occasio, illis inquirendum transcribo.

Conferri de illo potest, præter jam allegatos, Ephr. Prætorius (*Philosophum, Oratorem & Theologum insignem* eum salutans) in *Athenarum Gedanensium appendice* p. 231. 232. & Sam. Grosserus Parte IV. der *Leipzigerischen Literaturgeschichte* c. 2. p. 115., ubi Rectoratus Bregensis loco Goldbergensem, facta cum Laur. Circlero, Rectoræ Goldbergensi, officiorum permutatione, adeptus esse traditur.

SCRIPTA EDITA.

Dav. Chytrzi *Regulæ vitæ*, seu Virtutum descriptiones methodicæ, ex prælectionibus ejus in Decalogum a Sickio collectæ, ac, cum præfatione ad Theodoricum Maltzanium, discipulum suum, editæ. Witebergæ A. 1555. 1559. ac 1560., & Lipsiæ 1570., in 8.

Oratio de Vestigiis sapientiz ac providentiz Dei, qvæ artibus impressa sunt. Regiomonti A. 1562. in 4.

Oratio de obitu Alberti Senioris, Marchionis Brandeburgici, primi Ducis Borussiae, & conjugis ejus, Annæ Mariæ Brunsvicensis, recitata die natali Alberti, 17. Maji A. 1568. Addita sunt & alia scripta, in exsequiis ejus propozita, Regiom. 1568. in 4.

Oratio de statu Ecclesiarum Prutenicarum, & confessione Alberti Senioris, Principis Brandeburgici, opposita calumniis & manifestis mendaciis Pauli Scalichii, cum d. 20. Martii A. 1572. quarta vice famosissimo Heroi parentalita celebrarentur. Regiom. 1572. in 4. Refellit hæc fabulam de Alberti ad Pontificios apostasiam, a Paulo Scalichio, Th. D. ejusque Confiliario, metu pænæ profugo, & ad Pontificios transgresso, in scripto sparsam, A. 1571. edito. Reposuit quidem illud Sickio libellum alium, Coloniz A. 1573. excusum, sed responsione indignum, judice Christoph. Hartknochio. V. hujus (Orat. Sickingianam commendantis) *Hist. Eccl. Prussie, Lib. II. c. 4. p. 440.*

Oratio de dicto Paulino Eph. VI. 4. in 4. (*Catal.*)

Oratio de moderandis animi Affectibus. in 8. (*Catal.*)

Programmata tria, quibus prælectiones suas publicas, tum Rhetoricas (d. 5. Aug.), tum Theologicas (d. 31. Oct.), in Academia Witebergensi, A. 1557. est auspicatus, *Tomo III. Scriptorum publicorum Witebergensium, p. 117. 118. 132. 133. 134. 136. 137. 138.,* obvia.

Epistola

(1.) Parte III. der *Einführung zur Hist. Lit. der Teutschen, Sect. II. p. 580.* (2.) V. illud in Henn. Wittenii *Decade I. Memoria Theol. renovata* p. 81. (3.) in *Silesia togata* p. 295. (4.) *Lib. IV. Chronici Silesia ecclesiastici, c. 10. p. 79.* (5.) P. I. *Historia Rectorum & Scholarum, p. 119.* (6.) *loc. citand.* (7.) V. ipsius *Epist. dedicatorem, Dav. Chytrzi Regulæ Vitæ præfatione.* (8.) V. *Programmata, de quibus infra dicetur. Prælectionibus hæc præmissa.* (9.) V. Christoph. Hartknochii *Hist. Eccl. Prussie, Lib. 2. c. 9. p. 28.* (10.) in *Epistola ad Angelum Vicentium, inter Chytrzanæ, Hanoviz A. 1614. editæ, p. 27. obvia* (11.) in *Epistola ad Sickium, inter eadem Chytrzanæ p. 273. 275. editæ.* (12.) M. Gothfr. Ludovici c. annum 1582. subdituit, (13.) *Mittheilung in Epistolographia Melica p. 126.* (14.) in *Silesia togata* p. 190. (15.) P. I. *Historia Rectorum & Scholarum p. 119.* (16.) ad A. 1559.

Epistola ad Jac. Horstium, Med. D. & Prof. Helmstädiensem, ab eo (*Artium adhuc Professore*) 9. Kal. Maji. A. 1559. scripta, & inter Horstii *Epistolas Philosophicas & Medicinales*, Lipsiz A. 1596. in 8. editas, p. 60. 61., publicata.

ACHATIUS SILBERHORN, Hofstus.

Selecta Historica rariorum casuum: das ist: Historischer Anfügung mancher denkwürdigen Fälle und Begebenheiten, die sich von A. 1670. bis 1677. zugetragen. Altenburgi 1678. in 4.

BARTHOLDUS SIMON, Hamburgensis, M. Franc. Simonis senioris, suburbii Georgiani Pastoris, ex Elisab. Papia filius, Med. Doctor Lugduni Batavorum A. 1670. creatus, sed non multo post, cum ex Anglia in Galliam trajecisset, Parisiis, anno ætatis 28., extinctus, V. Rud. Capelli *Programma de Vita parentis ejus funebre*.

Disp. de curatione Hydrosis Ascitis, potissimum autem *παγαλίστης*, Præfide D. Gvernoro Rolancio. Jenz 1668. in 4.

Disp. Inaug. de Epilepsia. Lugd. Bat. 1670. in 4.

M. FRANCISCUS SIMONIS Junior, Senioris itidem filius, Hamburgi d. 4. Apr. A. 1638. natus, Ecclesiæ, ab A. 1670., Allermodianz, in insula Albi Billiana, deinde vero, ab A. 1679. (d. 21. Dec.), Georgianz in suburbio Hamburgensi, fuit Pastor, parentisque defuncti successor. Munere se sacro, in M. Nicol. Mollerum translato, senex A. 1706. abdicavit, & d. 10. Oct. A. C. 1709., ætatisque 71., vivis excessit. Vitam ejus fulsere enarrant Herm. Gerh. Welandi *Justa funebria, quæ Parte III. Memoriarum Hamburgensium, p. 387-396.*, recudi A. 1711. curavit Joh. Alb. Fabricius, *Parte etiam II., p. 193.*, de illo conferendus.

Triumphus Christi infernalis, seu Disp. de glorioso descensu Christi ad inferos, Præfide D. Joh. Ern. Gerhardo proposita, Jenz 1663. in 4.

JOHANNES SIMONIS, Hamburgensis, Francisci Junioris, suburbii Georgiani Ecclesiastæ, filius, J. U. Lic., & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Famolis Libellis. Franeqverz 1708. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 33.

JOHANNES HENRICUS SIMON (quem *Joh. Franciscum Simonis* perperam Joh. Alb. Fabricius, *P. I. Memor. Hamb. p. 442.* appellat), Hamburgensis, duorum præcedentium germanus, natus d. 24. Jan. A. 1641. J. U. Doctor Argentinz A. 1667. est creatus, & uxore ducta Maria Elisabetha, D. Broderi Pauli, Consulis Hamburgensis, filia, ex urbis patriz Advocato ejusdem, d. 4. Jan. A. 1689., evasit Syndicus, in aulam A. 1690. & 1695. ablegatus Cæsarem. Obiit A. C. 1713., ætatis 73., die Aprilis tertio. Vitæ atque itinerum ejus historiam fuisse exposuit Joh. Müller, Med. Doct. & Gymn. Hamb. Professoris *Programma de Exequiis præmiffum* & in Joh. Alb. Fabricii *Maniffa Memoriarum Hamburgensium, Jubileo primo Gymnasii Hamburgensis, A. 1715.* edito, subjunxit, p. 331-341. reculum.

Disp. Philophico-Historica de Conscientia erronea, circa Deum ex lumine nature cognoscibilem, & imprimis de erroris hujus ortu, ac ad nostra usque tempora progressu, Præfide Severo Christoph. Olpio, Philof. Pract. Professore, exhibita. Jenz 1663. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Nutu (neutiquam vero de *Naturæ*, qui est error *Progr. fun.*) Argentinz 1667. in 4.

Protokollmäßiger Bericht dessen, was zwischen E. E. Räte der Stadt Hanturg, und dem Ebrw. Ministerio, occasione der Horbischen Sachen, bißhero vorgefallen. Samt einer weitem Deplage. Hamburgi 1693. in 4. Scriptum hoc *advocatus*, Senatus Hamburgensis jussu ex Actis ab eo congestum publicis, in quo D. Joh. Frnd. Mayeri, ipsiusque in presbyterio Hamburgensi assecliarque, technz in Joh. Henr. Horbio, Collegæ, *advocatus* oppugnando adhibitz, turbz in civitate ipsa excitatz, arrogantiaque & adversus magistratum contumacia, *advocatus* dereguntur, Ecclesiastæ modo memorati consensum, non solum crebris & suggestis in Autorem investitis, sed duobus etiam Schediasmatis impugnantur sequentibus: I. Des Ministerii in Hamburg Vortrab der künftigen Verantwortung auf die harte Beschuldigung, so in dem Protokollmäßigen Berichte enthalten; A. 1693. (d. 7. Jul.) in 4. II. D. Joh. Frnd. Mayeri Wärbardt Gegenbericht auf dasietige, was der Protokollmäßige Bericht ihm schuld gegeben. A. 1693. in 4. Sed egregie illud Sententia (a quo etiam ulteriori refutationis ejus publicatione interdictum tibi esse ipsi Ecclesiastæ, in der ersten Befestigung Wincleri und Hinkelmanni p. 6., testantur) edito, contra utrumque, vindicavit peculiariter, d. 10. Jul. A. 1693. promulgato, quo illud Protocoll, quod vocant, cum Collegii Senatorii, tum XV virorum ordinis, prorsus congruere, & coram his, ac LX. civibus electis, ante editionem esse recitatum, atque ab omnibus approbatum, perhibetur.

M. MARCUS SIMON, Hatherslebia Cimber, Scholz Flensburgensis, ab A. 1588., per quadriennium Conrector, & oppidi deinde Tunderensis, ab A. 1592., Diaconus, A. 1607. adhuc superstes.

Carmina granulatoria in gradum Magisterii, Jac. Fabricio, Tunderensi, & Jac. Bacmeistero, Rostochiens, collarum. Rostochii 1585. in 4.

Historia Passionis D. N. Jesu Christi, carmine Latino Heroico reddita. Accessit Carmen Græcum de Resurrectione Christi. Witebergæ 1588. in 4. (M. G. K.)

THEODORUS SIMON (qui a Joh. Henr. Hottingero (1.) *justiæ* erronea *Simon Theodorus* vocat in), Berchteda Hofstus, Philologus insignis, & in literatura præsertim Græca versatissimus, XVII. æ. annis varias Germaniz scholas & Academiæ, studiorum gratia, obisse, ipse testatur (2.). In Gedanensi cum viveret Gymnasio, Præceptor Georg. Phelavii, Ecclesiastæ Dantiscani, fuit domesticus (3.), post reditum vero ex Academiæ Ludimagister aliquandiu Lüneburgensis. A Lutheranis deinde, quorum doctrinam sacram cum lacte hauserat materno, fallitur enim Melch. Leydeckerus, qui (4.) Pontificis cum adhæsisse a vitæ credit initio, ob dissolutam vitæ impiz, in Protestantium Ecclesiis, licentiam, aliasque Leonh. Lessii, Jesuitz, pro Romanæ veritate, rationes, ad Pontificios transgressus (5.), apostasiam suam Colloquio Halberstadu publico A. 1629. defendere non dubitavit, de cujus exitu ita Casp. Sagittarius (penes quem fides est narrationis) (6.): A. 1629., d. 10. Jan., *negligissimus Apostata*, Theod. Simonis, Ludimagister quondam Lüneburgensis, M. Paulini Müllerum, Cathedralis Ecclesiæ Pastorem, ad colloquium religiosum provocavit, cumque, pondere argumentorum victus, progredi amplius non posset, nisi Pontificia religio falsificata foret, diris se devocit. Ea vix prolecutus, tam gravi narium pressorio laborare cepit, ut, cum summa ignominia, proripere se necessum haberet. Non erat sane, cur Marcus Schönmannus, Jesuita Erfurtinus, cætos Protestantium delictores in *Armamentario Catholico* enumeratis vernaculo (7.) celebriores, de ejus gloriaretur apostasia, cum, five animi levi-

tate,
(1.) in *Bibliothecario Quadrupartito*, L. 4., c. 1., p. 340. (2.) apud Melch. Leydeckerum in *Historia Jansenismi*, Lib. 1., c. 10., p. 69.
(3.) V. Phelavii Ep. dedic. *Notarum ad Christoph. Angeli Lib. de statu Ecclesiæ Græcæ*, (4.) l. c. (5.) V. ejus *Retractionem*. (6.) in *Historia Halberstadensi* p. 105. (7.) p. 9.

anic, triplici Vocabulario aucta, Francofurti A. 1645. & 1656, in 8., *παραφράσις* Græco-Latino-Germanico-Polonica Dantisci A. 1643, in 8., & *παραφράσις* Latino-Græco-Germanico-Italico-Gallica, postremis duabus translationibus a Nathaneele Duetzio locupletata, Francofurtive A. 1644, in 8. excusa. Commendatur a Gish. Voetio *Lih. II. Biblioth. Stud. Theol. p. 309.*, & Mich. Watfōno (*elegantem eam vocante*) in *Unione sapientie p. 110.*

[Falso attributa est nostro, cum ab aliis, a Bælio jam notatis, tum a Joh. Upmarckio, Acad. Upsal. Rhetore, in *Attheomastige*, Upsalix A. 1709, edito (*de quo Nova Lit. Germ., M. Oct. A. 1709., p. 391., consulenda*), c. 1., RELIGIO SIMONIS, Libellus Atheus, avivivus Cracoviz A. 1588, editus, cujus blasphemias Theoph. Spizelius, in *Scrutiniis A-theismi p. 43. 44.*, recitat. Recte enim Petr. Bælius, *T. II. Didionar. Hist. & Crit. p. 1054.*, conjecturam illorum, e nostri cognomine munereque Polonico desumptam, cum anno, quo liber prodiiit, noster autem natus forte nondum fuit, i 588, haud posse conciliari, observavit.]

PETRUS SINNKNECHTIUS, Lubecensis, oppidi Hatherslebiensis, ab A. 1613, Pastor, a M. Joh. Schrödero, Præposito Hatherslebiensi, doctrinæ erroneæ, coram Christiano IV., Rege Daniz, A. 1635, accusatus, & ab isto Synodo Præpositorum Rendesburgensi d. 17. Marti fittere se iussus, antequam illuc abiret, officio se in sermone abdicavit publico. Rendesburgi deinde coram Synodo comparuit, & a Schrödero est infimulatus, quod 1. Gradus Academicos, & titulum imprimis Magistri, improbasset; 2. voce dei Gelsassenheit, Weigelianis usitata, in sacris frequenter usus esset concionibus; 3. Sabbathum animæ quotidianum internum auditoribus assidue, non sine quadam externi hebdomadalis extenuatione, commendasset; 4. in demergeris meras pene sectatus esse allegorias; 5. in benedictione neonymporum domestica formulas, a receptis diversis, usurpasset; 6. verba aliquando in suggestu protulisset, negat resurrectionis carnis ejusdem suspecta; 7. linguarum cognitionem V. D. minuitur negasset esse necessariam; 8. librorum Ethnicorum in scholis prælectionem improbasset; ac 9. mandatis Regis, Magistratumque inferiorum, non obtemperasset. Ad hos ille articulos, cum denuo munere se sacro abdicasset, satis commode, phrasas suas obscuriores clarius explicando, facta autem excusando vel aliter narrando, respondit, nisi quod in honores Academicos scriptoresque Paganos iniquior, allegorice autem docendi rationis iusto studiosior, fuisse forsitan queat videri, ultimum autem doctrinæ suæ examen subterfugit. Hatherslebiæ hinc (qvz Valent. Schmidium illi subrogaverat) reversus, *Apologiam* adversus eosdem articulos Germanicam, & *Synopricam præcipuorum Articulorum Theologicorum delineationem Latinam*, adornavit, & antequam prælum subirent, M. Frid. Damii, Præpositi Flensburgensis, ac D. Christ. Sledani, Pastoris Slesvicensis, censuræ subiecit. *Apologia* utriusque, nec immerito, est probata, *Delineatio* vero soli Damio, sequens de illa ferre haud verito iudicium: *Hanc confessionem s. Aug. A. 1635. perlegi, quam satis orthodoxam, neque, in ullo articulo, a S. Litteris, vel Augustana confessione, discordare existimo. Quare, si confessionem in hac se de constanti permanferit, Ecclesie salutaris organum fore nullus dubito. Quid etiam ex animo precor, Sledano contra; amico licet Autoris veteri ac intimo, phrasas illius, de plerisque fidei capitibus, duplicauerunt obfcurz, inusitatæ, Scripturnæ, libris Symbolicis, Theologisque Lutheranis, ignotæ, & ἀπορίων ἡν ἂν δόξαι ὑπαρῶντων* haud conformes; monitricæ aliquid novitate sua parturientes. Quarum ille XXVI. specimen, in trium ad nostrum Epistolarum, quas assero, *ἀνέκδοτον* prima, admodum proluxa, recensuit, virgulaque notavit censoria, ac in duabus reliquis scripti hujus, denuo improbat, editionem serio dilavit. Obtemperare monito huic Sinnknechtium, ad verum piæ & docti, sed in phrasæologia facta plus iusto novatuerentem, coegit morbus, quævisim, eodem A. 1635, M. Septembri, oppressit, fatalis. Quo antequam occumberet, *ἰψόδιον* instruendus Eucharistico, Dom. XV. post F. Trinit., coram Collega, alisque, se imtempèræ officii deferentionis, & silentii Rendesburgensis, seria duci pœnitentia, doctrinam Lutheranam amplecti, errores contrarios damnare, adversariisqve omnibus ignoscere, est professus, imo scripto publico *ἀνέκδοτον* suam testaturum, si vita sibi divinitus prorogaretur, pollicitus. Superfuit penes me, una cum Actis controversiæ judicialibus, tria hæc ejus scripta *ἀνέκδοτα*:

1. Manuductio deiformis pietatis, vel gratiosæ ac penitentis animæ cum Deo unitatis, & sana Theologia proposita, (i. pl.)
2. Synoptica præcipuorum articulorum Theologicorum Delineatio, extemporaliter & populariter, prout infirmitas concessit, suis de causis, adornata. (31 pl.)
3. Antwort auf die Klage/Artikel, so der getreue Predigt zu Hathersleben, M. Joh. Schröder, als vornehmste Exceffen, am 17. Mart. A. 1635., wieder ihn angeben. (2. pl.)

Confer de illo *Partem II. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr. c. 7., §. 5., p. 139. 190.*

JOHANNES SIRICIUS, Lubecensis, Michaelis, Pastoris Mariani (*statim memorandi*), ex Agnete, Gerh. Reiteri, Senatoris, gnata, filius, primam Kal. Jul. A. 1630. lucem aspexit. Post rudimenta studiorum in patria civitate egregia, Argentinz, per triennium integrum, Leidzque deinceps ac Giesfz, studio vacavit juridico. Lubecam hinc, reversus, Michaeli Mauroceno, Venetorum ad pacem inter Poloniz ac Sveciz Reges instaurandam Legato, illac transiit, ita se approbavit, ut & in legatione ista a secretis ipsum sibi esse voluerit, & postea Venetiæ abductum plurimis affecerit beneficiis. Commendatibus suis instructus, Italiam, Galliam, Angliam & Belgium, peragravit. A. 1655. Lubecam repetiit, & a Senatu A. 1657. Contubernii mercatorum in Norwagia Bergenfis Hanseatici, A. 1668. autem (post legationem, fœderis sibi nomine commissam Hanseatici, dextre in Dania, Anglia & Scotia, expeditam) ipsius urbis Lubecensis, constitutus est Secretarius. A. seqv. 1669. (quo Giesfz etiam Doctoris obtinuit titulum), d. 20. Mart., in Ordinem patriz allegebatur Senatorium, ex quoque postea legationibus, in aula præsertim Danica, adhibebatur arduis, & successu quidem plerumque prospero, quod, Ulr. Frid. Guldenlovii, Norwegiz Proregis, patronique sui, commendatione, ipsius Regis, Christiani V., sibi conciliasset gratiam. Consul tandem patriz d. 21. Febr. A. 1677. creatus, novennio elapso, respirandi ob pectus opprobrium difficultate, d. 4. Maji A. C. 1696., ac æt. 66., expiravit, & duas e conjugio, cum Anna Prüssa M. Sept. A. 1668. contracto, filias, Agnetem Catharinam & Annam Magdalenam, illam Henr. Engenhagio, Judicii Actuarius, hanc Franc. Bernh. Roddio, mercatori, nuptam, reliquit superstites. V. Enochii Swanrenii, Rect. Lubec., *Programma* de vita ejus funebre encomiasticum, & Jacobi a Mellen *Seriem Senatûs Lubec. ἀνέκδοτον*.

Dupl. Inaug. quatenus Dementes, furiosi, ebrii, &c., ex delictis & contractibus obligentur. Giesfz 1669. in 4.

M. MICHAEL SIRICIUS Senior, Lubecensis, A. 1588. patre cive cognomine, matre vero Magdalena Beckeria, natus, Ordinis Philosophici Witebergensis, circa A. 1614. (quo Wolff. Franzii *Schule Sacrificiorum Disput. primam*, & Hutterianam de *Pace ecclesiastica*, publice defendit,) fuit Assessor. Lubecam redux, ædis Marianæ Diaconus d. 7. Oct. A. 1614., ejusdem Pastori (in locum D. Nicol. Hunnii) d. 20. Jan. A. 1621., ac Ordinis tandem Ecclesiastici Senior, est constitutus, Menonemque Hannekenium, Superintendentem, A. 1646. inauguravit. Cum prædecessore hujus, Georgio Stampelio, A. 1622. extincto, controversia ipsi momenti haud admodum magni intercessit, de

Uuu uu uu 2

cantilena

canitena plebeiorum natalitia: Joseph, lieber Joseph mein, &c., cujus, in Stampeki (qui scriptum de illa peculiare fertur reliquisse, nostro oppositum) elogio, aliqua forte fiet mentio. Sexagenarius d. 7. Dec. A. 1648. obiit, cum ex Agnete, Gerh. Reuteri, Senatoris, filia, eodem, quo ipse, anno defuncta, præter liberos alios, Michaellem, Academicum Giessem & Rostochiensis Theologum, Johannem, J. U. D. & Consulem Lubecensem, Christophorum, ejusdem urbis Secretarium, & Gerhardum, templi Egidiani Ecclesiasten, sibi superstitum, sustulisset. In ædis Marianæ, pone chorum ipsius ostentantis effigiem, Pastoratu Jac. Stolterfohtius, Collega eruditus, illi successit. V. de illo Seb. Meieri, Jac. Kockerti, Bernh. Krectingii, aliorumque, *Epicedia*, junctim excusa, Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1648., Jac. a Mellien *Seriem MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, & J. H. a Seelen (Epitaphii recitantis epigraphen) *P. II. Arhen. Lubec.* p. 320. 321.

Disp. de Pace & unione Lutheranorum & Calvinianorum, contra *Irenicon* Dav. Parei, Præfide D. Leonh. Hutterso defensa. Witeb. 1614. in 4. Recusa *Tomo III. Dissuti. Theol. Witbergensium*, ibid. A. 1623. in 8. edito, num. XI.

Disp. de varia significatione Radicum וְכֵן, וְכֵן, וְכֵן, ad Ef. LIII. 9. Witeb. 1614. in 4.

Drey Christliche Luthersche Jubelpredigten, auß dem LXXVI. Psalme, darinn die Wohlthaten, so Gott, vor 100. Jahren, der Deutschen Kirche, durch Lutherum, erzeyget, gerühmet, und der wunderbare Schutz Gottes, den er seiner Kirchen bis her geleistet hat, vor Augen gestellet wird. Dieß einem Briefe, welchen die Heussen, vor einen Passort ins Himmelreich, reitenden Leuten pflegen ins Gedächtnis zu geben. Hamburgi 1618. in 4.

Justitiz & misericordiz Dei temperamentum, oder zwey Predigten vom Kriege und Frieden, auß Ef. XLV. 7., nach geschlossenen Frieden zwischen dem Keyser und Könige von Dänemarc, auf Begehren der Königlichcn Abgesandten, gehalten. Lubecz 1629. in 4.

Ehrengedächtnis und Leichpredigt über St. Jsa Catharina von Ahrensleben, auß Rom. XIV. 7. 8. 9. Lubecz 1639. in 4.

Virtenschule, oder Leichpredigt über D. Nicol. Hunnius, Superintendenten zu Lübeck, auß dem Evangelio des Sonntags Miseric. Dom., Joh. X., von dreyerley Hirten, als JeltzWelt und Seelenhirten, gehalten. Lub. 1643. in 4.

Predigt vom Gneuel der Verwüstung am Xten. Sonntage nach Trin., auß Matth. XXV. 24., gehalten, und auß hochdringenden Ursachen aufgegeben. Lub. 1644. in 4.

Warnungspredigt, darinn alle Todtschläger, Duellanten und Balget, von ihren unmenschlichen Mordthaten abgeschreckt werden, auß Ezech. VII. 23-27. Lub. 1645. in 12.

Suspria & gaudia Ecclesiz Lubecensis: Das ist: Hertzliche Seuffzts und Freudenpredigt, am XXI. Sonntage nach Trin., auß dem Evangelio Joh. IV., gehalten, als, nach Ableben D. Nicol. Hunnius, D. Meno Hannickeus nieder zum Superintendenten eingeführet wurde. Lub. 1646. in 4.

MICHAEL SIRICIUS Junior, Lubecz, d. 2. Dec. A. 1628., patre cognomine, Antistite templi Mariani, modolaudato, matre autem Agnetæ, Gerh. Reuteri, Senatoris, filia, natus, stipendio Theologico Schabbeliano impetrato (1.), in schola patria, A. 1646. in Gymnasium Stettinense, & 1647. in Academia Juliam, transiit. Hanc, enato certamine inter Theologos illius & Saxonicos infausto, A. 1648. (parentitendens fatali) reliquit, ac, Lipsiz Joh. Hülsmann aliquidamdiu gavius convictu, A. 1649. Witebergam, & A. 1651. Giessem, migravit. In Academia hac Hassiaca gradum Magisterii A. 1652., titulum Licentiatii Theologiz, & professionem ejusdem extraordinariam, A. 1657., ordinariam Historiz Ecclesiasticæ, locumque inter Ecclesiastas urbanos, A. 1658., honores Theologiz supremos d. 17. Febr. A. 1659., professionem ejusdem ordinariam, a Davide Christiani, in civitatem Goarim advocato, relictam (2.), eodem anno, d. 22. Aprilis, nec multo post Alumnorum Hassiacorum ephoriam, ac tandem A. 1668. Rectoratum Academicæ annuum, obtinuit. A. 1663. Hafniam Danorum, spe Pastorum Ecclesiz potiundi Germanicæ ductus, excursit, & licet hæc eum sit frustrata, benigne admodum a Friderico III., Rege, est habitus (3.). Stadenfis, ad munus in urbem invitantis Ecclesiastici, ipse obsequi noluit. Avelli se tandem Giesla A. 1670. est passus per Gustavum Adolphum, Ducem Megapolitanum, qui aulæ eum suæ Güstrovienfis, in Herm. Schuckmanni locum, constituit Protecclesiasten, munerique huic A. 1676. professionem Academicæ Rostochiensis Theologicæ, vicinæ dioeceseos ephoriam, ac locum in Consistorio Ducali, adiecit. Güstrovii tamen in aula a Principe est detentus, & licet A. 1680. familiam Rostochium transfuisset, sequenti 1681. eodem revocatus, & ab illo tempore rarius in Academia comparuit, Güstrovique tandem, d. 24. Aug. A. C. 1685., ætatis 57., vivis excessit (4.). Conjugem Theologus hic variz eruditio nis laude celebris A. 1659. elegit Annam, Adami Forthii, mercatoris Francofurtani, filiam, tres ipsi mares (M. Ernestum Gerhardum, Johannem, Med. D. & Præticum Kuloniensem, ac Gustavum Adolphum), quatuorque puellas (e quibus duæ Nicol. Dassovio, Professori Acad. Gryphicæ Theologo, & Georg. Frid. Niehencko, Rostochienli, Theol. Licentiatu, nupserunt), enixam. Conjugium alterum, cum Anna, Friderici Plonnie, Senatoris Lubecensis, filia, & Sam. Schützli, J. U. Lic., vidua, A. 1679., biennio post Forthiz mortem, initum, de quo *ἡμετέριον* Episcopalem peculiari scripto defendendi occasione ipsi præbuit, sed sterile fuit ac prolis expers.

Theologus Altorfinus perperam vocatur a Zach. Gützio in *Dissert. de Nummis* p. 302.

Fusus alius, jam allegatus, vitæ ejus exposuerunt historiam:

1. D. Christoph. Redekeri, Acad. Rostoch. Jcti & tunc Rectoris, *Programma funebre*, Rostochii, cum justa ei, d. 8. Sept. A. 1685., Güstrovii perolverentur ultima, propositum.
2. Collegii Theologici Rostochiensis *Programma* (quod nos potissimum sumus secuti), eodem publicatum tempore, & in Henr. Pippingii *Sacro Decadunt Memoriz Theologorum renovata Septenario*, Dec. I., n. 7., p. 32-94., adjecto scriptorum indice, reculum.
3. M. Nicol. Heidemannii, Past. Güstrov., *Sermo funebris* in locum Ef. LVII. 1. 2. Germanicus, ed. Güstrovii A. 1685. in 4.
4. Friderici Thomæ *Appendix Analestorum Güstrovienfium* p. 18. 19. 20.
5. Erdm. Ulfsei *Vitz Doctorum Sec. XVI. & XVII. Ecclesiasticorum Germanicæ* p. 941. 942.
6. Joh. Henr. a Seelen *Part. II. Arhen. Lubec.* p. 320-325.

Catalogus Bibliothecæ ejus, auctione publica distractæ, Hamburgi A. 1691. in 8. prodiiit.

ELOGIA.

Auctorum orbis eruditi Liptiensium Collectoribus (*M. Febr. A. 1687.*, p. 92.) *Theologus audit de Ecclesia meritis*.

Theologus Liptiensibus (*in Judicio*, ejus *Ostenfioni abominationum Papatus præfixo*) *Theologus de vera Ecclesia immortaliter meritis*.

Theologis

- (1.) V. Georg. Frid. Neumannii *Orat. de favore Lubecensium in exterior* p. 21.
- (2.) V. Joh. Just. Pistorii *Proptæum Arheni Hassici* p. 1.
- (3.) V. ejus *Epist. dedic. Præviationis Simonis Magi*.
- (4.) V. Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1681.

Theologis Rostochiensibus (in *Programm. funebri*) Theologus expertissimus, & multijugæ lectionis Philologus.
Theologis Wittebergenfibus (in *Censura de Offensione abominationum Papatus*) Theologus de universa Christi Ecclesia meritisissimus.

D. Valent. Alberti, in præfatione ejusdem *Offensionis*, Theologum eum vocavit de tota Ecclesia scriptis suis meritisissimum ac celebratissimum, illiusque imagini, operi præfixæ, hoc adjecit Epigramma:

Qui fuit Eusebia lumen, Siricius, umbram
Hic dedit, effugium corporis ipse fuit.
Cerne sed ingenii faciem per scripta nitentem,
Umbræque qui visus, lux tibi totus eris.

Joh. Henr. Majo (in *Examine Historiæ Criticæ* N. T. Rich. Simonis, c. 8., p. 106.) Academiæ audit Giesfene decus quondam eximium.

Joh. Nicol. Qvistorpio (in *Programm. de Rectoribus Acad. Rostoch. Sec. XVII. p. 23.*) Theologus famigeratissimus.
Thomæ Crenio (P. XIV. *Animadv. p. 98.*) Vir miræ probitatis, & (P. XVI., c. 2., p. 228.) Theologus, quo nos melior, nec eruditior, acerrimus veritatis patronus.

Friderico Thomæ (in *Analectis Giftruvienfibus*, Periode III., p. 205.) Theologus incomparabilis.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Sacra Scriptura, Præfide D. Joh. Scharfio. Witeb. 1649. in 4.
Disp. de Majestate & Jure majestatis, præcipue autem potestate ferendi & abrogandi leges, Præfide Jacobo le Bleu, Prof. Giesfeno, ad gradum Magisterii conquirendum, proposita. Giesfæ 1652. in 4.

Theses de Communicatione proprii. Giesfæ 1653. in 8.
Disp. Theol. Inaug. de Deo, Præfide D. Pet. Haberkornio proposita. Giesfæ 1657. in 4. Recula *Tomo IX. Disputt. Theol. Giesfensium*, A. 1671. in 8. impresso, num. VI. (*Programma funebre plures ipsi de Deo Disputationes tribuit, quarum unam de Attributis divinis ipse in Decade Disputt. Theol. p. 54. allegavit.*)

Acta Colloquii Giesfensis, inter D. Pet. Haberkornium, Theol. Prof. Giesfenum, & Joh. Rosenthalium, Jesuitam, coram Ernesto, Hassiæ Landgravio, d. 7. Febr. A. 1653. habiti, bona fide, si non isdem, tamen consimilibus verbis, a Studiosis quibusdam excepta, & ab eo, cum Annotationibus, edita. Giesfæ 1657. in 4.

Decas Exercitationum Academicarum de quæstione gravissima, inter Lutheranos & Reformatos controversa: An intuitus Fidei finalis ordine præcedat, an vero ordine sequatur Electionem æternam? Giesfæ 1658. in 4.

Causa Dei & Scripturæ, contra Joh. Schæfferi, Apostataz, hæreticas impugnationes, Disputt. duabus vindicata. Giesfæ 1660. in 4. De illis ita Joh. Christianus, Baro a Bounenburg, jam Pontificus, *Ep. 38. ad Joh. Cour. Dietericum*, p. 199. 200.: *Res iis non est confecta, cum valde parce sint circa rem ipsam.*

Epitome Historiæ Arianz, quæ vita, mores & mors Arii brevissime (ex *Annalibus Baronianis*) traduntur, Resp. Phil. Lud. Hannekenio ad disputandum proposita. Giesfæ 1660. in 8.

Fasciculus I. Disputationum, continens VII. Disputationes, contra varios Heterodoxos, e Luc. I. 35., institutas, Giesfæ 1661. in 8.

Discursus de Religione Moscovitica, Resp. M. Ludero Cramero, Riga Livono. Giesfæ A. 1661. in 4. Recusus est ibidem A. 1664. (*juxta S. W. Sluteri Propyleum Hist. Christi. p. 174.*) & 1670. (*juxta Lipenii P. II. Biblioth. Theol. p. 330.*) in 4. Versio Germanica Crameri Respondentis, sub titulo des Moskowitschen Zerglaubens, Giesfæ A. 1662. in 12. prodit. Commendatur a Joh. Henr. Urliino im *Verichte vom Unterrichte der Religionen* p. 55., Casp. Sagittario in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 19., §. 33., p. 457., & Nicol. Bergio P. I. *Disser. de statu Eccles. Moscov.*, c. 1., p. 7.

Exerc. Historico-Theologica de Andrea Bodenstein Caroloistadio, a puriore Ecclesia devio, ejusque erroribus, Giesfæ 1662. in 4. Subjecta deinceps est *Elogiis X. Theologorum Germanorum*, junctim a Georg. Henr. Görtzio Lubecz A. 1708. in 8. editis, p. 185-206.

Disputationum Theologicarum de Successione Ecclesiastica, Pontificis, præsertim Fratris Walenburchii, oppositorum, Pars I. Giesfæ 1663. in 4. Pars II. ibid. 1666. in 4. (Pars III., uti in *Programmate* referitur *funebri*, inedita ab Autore est relicta.) Commendatur a Joh. Conr. Dieterico in *Breviario Pontiff. Rom.* p. 15., Sev. Walth. Slutero in *Diff. de præfidiis generalibus Heterodoxorum* p. 13., & Joh. Chr. Meelführero in *Corona centum Patrum* p. 37. 119.

Disp. de Idololatria, ejus ortu, & in ultimis his temporibus progressu. Giesfæ 1664. in 4.

Simonis Magi, Hæreticorum omnium patris, pravitates, antiquæ & recentiores, ad Babylois, & Sophistarum in ea, confusionem, Ecclesiarumque Evangelicarum a viperarum morfu vindicationem, Disquisitionibus duabus (*quarum prima Hæresin Simonis antiquam, secunda eandem in Pontificiorum catu redivivam exhibet*) propositæ. Giesfæ 1664. in 4. Commendantur a Jac. Thomaio in *Schediasm. Philos.* p. 28., Joh. Andr. Schmudlo in *Continuatione Introd. Sagittarianæ in Hist. Eccl.* p. 116. 1163., & G. H. Görtzio (cui succiplene audiunt) in *Concionibus miscellaneis* p. 208.

Disp. de omnibus Peccati causis, directæ cum primis adversus eos, qui Deum audent dicere causam peccati, vel Physicam, vel moralem, vel per accidens. Giesfæ 1664. in 4. (M. C. K.)

Discursus Academicus Theoretico-Practicus de Lachrymis Jesu Christi, Salvatoris mundi. Giesfæ 1666. & 1671. in 4. Tertia vice quoque ibidem A. 1678. in 4. prodit, adjectis noviter Tractatu de Uxore una, & Responsione ad quæstionem: An & quatenus poenitentis, nec non abolutionem & admissionem ad S. cœnam desiderantis, lachrymæ & jejunia sint necessaria? A Joh. Cypriano (*Diff. II. de Signis. §. 6.*) Tractatus doctissimus, & a G. H. Görtzio (in *Diff. de cultu S. Anne*, §. 4., p. 20.) eruditus, vocatur.

Αποκρυφ. Historico-Theologicum de Ebione, & Ebionitis antiquis & recentioribus. Giesfæ A. 1668. (& *audius, teste Casp. Sagittario* in *Introd.* in *H. E.* c. 33., p. 944.) 1678. in 4. *Dissertatio est erudita*, judice Joh. Henr. Majo, in *Examine Hist. Crit.* N. T. Rich. Simonis, c. 8., p. 106., imo *eruditissima*, juxta J. F. Mayerum, in *Diff. de Socinismi historia* p. 6.

Disp. Inaug. de Absurdo dubitationis, illo Præfide, a D. Phil. Lud. Hannekenio, Acad. Giesfenz Theologo, proposita. Giesfæ A. 1668. in 4. Recula est ibidem A. 1671., *Tomo IX. Disputt. Theol. Giesfensium*, num. 21.

Uxor una, ex Jure naturæ & divino, moribus antiquis, & constitutionibus Imperatorum ac Regum, eruta, & contra insultus impugnantium defensa. Giesfæ A. 1669. & (cum Tr. de lachrymis Christi) 1678. in 4. Ob diligentiam & accuratorem laudatur a Joh. Bened. Carpzovio Jun., in *Notis ad Wilt. Schickardi Jus regium Hebræorum* p. 152.

Tr. de beata Animæ hum. nra post mortem immortalitate. Giesfæ 1669. in 4. Reculus in *Fasciculo rariorum & curiosorum de statu Animæ post mortem Scriptorum Theologorum*, Francof. A. 1692. in 8. impresso, Commendatur a D. Joh. Müllero, Theologo Hamb., in *Atheismo devicto* p. 268.

Decas Disputationum Theologicarum (de *S. Scriptura, Deo & tribus personis Deitatis*), Heterodoxis antiquis & recentioribus oppositarum. Giesfl. 1669. in 4.

Collegium Theologicum publicum, quo orthodoxa fides, juxta seriem articuloꝝ fidei consuetam, asseritur, & contra Heterodoxos antiquos ac recentiores defenditur. Giesfl. 1670. in 4. Idem forsitan est cum precedenti *Decade*, a Mart. Lipenio autem (P. I. *Biblioth. Theol.* p. 236.), & Henn. Wittenio (T. I. *Diar. Biogr.*, ad A. 1685.), in *Collegium Theologicum Biblicum* perperam mutatur. Præter istud aliud *Collegium Theologicum publicum*, omnes variorum adversariorum controversias breviter & perspicue comprehendens, Giesfl. & A. jam 1665. in 4. editum, in *Catalogo nundinarum anni ipsius autumnalis* p. 3., Siricio tribuitur, & a Lipenio quoque (ibidem illud A. jam 1613. in 4. proditiū fabulato), l. c. p. 427., iidem memoratur.

Idolum Papale, ex ipsa Papatus praxi, & antiquis monumentis, per aliquot capita, solide demonstratum, Giesfl. 1670. in 4.

Episcopatus *δουλοῦ γαμος*, an & quatenus hic, juxta Scripturam & orthodoxam antiquitatem, in ordine Sacro vel Clericatus, admittatur. Güstrovii 1678. in 4. Scriptum ab eo, cum nuptias ipse meditaretur secundas, publicatum.

Præco poenitentiz, liber unus, ad excutiendum Securitatis carnalis somnum lethalem, & lapsum poenitentium solatum, exhibitus, Rostochii 1682. in 8. & (juxta *Catal. nund.*) ibidem 1713. in 8.

Victrix Veritas, in Censuris Theologico-Medicis (*Theologorum Medicorumque Witebergensium ac Aug. Varenii, Theologi Rostoch.*), de nova Spirituum Medicina, auctoritate Principali exhibita, & cum præloquio edita. Güstrovii 1684. in 8. Recusa (*refle Catalogo nundinali*) Rostochii A. 1713. in 8. Opposita est Sebati. Wirdigii, Prof. Medici Rostochiensis, *Nova Spirituum Medicine*, & sententiz (quam ipse postea damnavit fertur) de corporibus Angelorum igneis ac subtilissimis suspectæ, aliisque opinionibus paradoxis, in ista propositis, de quibus Georg. Paschii *Tr. de curiosis hujus seculi Inventis*, c. 6., §. 16., p. 313-319., Nathaneelis Falckii *Dæmonologia recentiorum falsa*, Disp. II., §. 25., & Zach. Grapii Jun. *Historia Rostochii Evangelici Germanica*, c. 13., p. 117-121., consulantur. Wirdigius, injuriam sibi hinc Censuris, & illarum editione, esse factam, perusalus, Apologiam contra eas, teste Grapio, scripserat prolixam, sed moribundus flammis alevit.

Ostenso fundamentalis abominationum Papatus, circa religiosum Creaturarum cultum, tribus libris distincta; cum præfatione & supplemento D. Valentini Alberti, Theologi Lipsiensis, Rostochii 1687. in 4. Concinnatum est ab Autore opus hoc posthumum, ad vindicandum *Discursum* suum de abominationibus quibusdam Papatus idololatriæ extemporaneæ, occasione Colloqvii privati, jussuque, Gustavi Adolphi, Ducis Megapolitani, conscriptum, ab hoc Ernesto, Baroni de Erlencamp, Electoris Moguntini Consiliario, ad Pontificios a Lutheranis transgresso, communicatum, illius autem auspiciis, a duobus Ecclesiz Romanæ Doctõribus, totidem Antilogis, in Aulam Güstroviensem transmissis, impugnatum. Antilogiam primam Nicol. Stenonio, Episcopo Titipolitano, alteram vero Jesuitæ cuidam (quem Casp. Severiſſernum, Lojositam Hildesienſem, in aulam A. 1673. delatum Güstrovienſem, fuisse, e Frid. Thomæ narratione, paulo post alleganda, colligo), deberi, Siricius pariter atque Albertus conjiciunt. Apologiam, priori oppositam Antilogiz, Siricius ipse absolvit, alteri autem, quam posteriori reponere Antilogiz cæperat, est immortuus. Ne vero opus, jussu Ducali luce donandum publica, imperfectum esset, D. Val. Alberti, quæ in Apologia posteriori desiderabantur, supplementis instar, attexit, & præfationem simul adjecit. Totum opus in libros III. distinctum, quorum primus Siricii *Discursum* de abominationibus quibusdam Papatus extemporaneum, duasque Erlencampii epistolas breves, de conflictu hoc, ad illum & Secretarium Ducalem, Germanica, Coloniz A. 1684. exaratas, Secundus Antilogiam & Apologiam primam, Tertius Antilogiam & Apologiam secundam, cum Supplemento Albertino, Epistolarum etiam Erlencampii respondente dictis, rerumque & Autorum indicibus, exhibet. Præfixa sunt openi Judicia Theologorum Lipsiensium (quibus illud *Scriptum* audit *solidissimum*) & Witebergensium (quibus idem *omnium exuperare videtur economia*). Confer de illo *Acta Eruditorum Lipsiensia* (in quibus sævus appellatur *pavens optimi posthumus, labor doctissimus, scriptumque eruditissimum*), M. Febr. A. 1687., p. 91. 92., & Frid. Thomæ *Analecta Güstrovienſia*, Periodo III., §. 25., p. 205-206.

Collegium Anti-Enthusiasticum, seu Compendium Theologiz Anti-Enthusiasticæ, quod a Jac. Richardo, Th. D., Lipsiz A. 1691. in 4., in lucem esse prolatum, *Catalogi nund.* A. 1691. *Lipſ. Autumnalis* p. 31., & *Vernalis* A. 1692. p. 48., fide forsitan parum certa, testantur.

Fasciculus Disputationum contra Heerwardum, in 8. editus, quem mihi plane ignotum, Lipenius (P. I. *Biblioth. Theol.* p. 330.), Wittenius (T. I. *Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1685.) & Pippingius (in *Septenario Decadum sacro* p. 93.), scriptis nostris annumerant.

II. GERMANICA.

Censura contra Joh. Melch. Stengeri, Ecclesiasticæ Erfurtini, de Poenitentia doctrinam, nomine Collegii Theologi Giesflensis A. 1670. scripta, & in Dan. Hartnacci *Stengerisino condemnato*, n. 2., edita.

Der alte Prophetische und Apostolische Glaube, auß dem Nicenischen und Constantinopolitanischen Symbolo, zu Gistrow, in XX. Predigten, erkläret und vorgegetragen. Güstrovii 1673. in 4.

Conciones XX. in Symbolum Apostolicum, a solo Wittenio, l. c., memoratz, quas cum a nemine alio laudatas videri, an prodierint dubito.

INEDITA.

Commentarius in Novum Testamentum, in Theod. Dalfvii *Veritate victrici* p. 273. allegatus.

Disputationum de Successione Ecclesiastica Pars tertia.

Tractatus de quærenda in omnibus gloria Dei.

Exercitationes in Genesin & Exodum, quarum, sicut & duorum MSSorum præcedentium, in Collegii Theologici Rostochiensis *Programmate funebri* occurrit mentio.

Acta Colloqvii Giesflensis, inter D. Pet. Haberkornium & Hieron. Müllmannum, Jesuitam, coram Ernesto, Hasfiz Landgravio, instituti, quorum editionem A. 1657., in *præfatione Actõrum* Colloqvii ejusdem Haberkornii cum Joh. Rosenthalio, promittit.

HENRICUS SIVERUS, Hamburgi A. 1626., *stirpe subobscura* (ut nonnemo canit), *sed sine sorde, satus*, quicquid deinde famæ obtinuit, fux, juxta Deum, ceu Placcius vere judicat, debuit virtuti. E schola patris in Gymnasium ejusdem translatus, inter Joach. Jungii ac Joh. Adolphi Tassii, Philosophorum hujus percelebrium, discipulos inferioris admissionis eminus, inque Mathesi præsertim, horum ductu, eos fecit progressus, ut ex Acad. Witebergensi (in qua A. 1633. vixit) reverſo potestatem istam ac artem Logicam privatim docendi concedere non dubitaverint. Privatas has acroases, per ultra quatuor, magno cum applausu (quod insipidissima etiam istudis, Jungii exemplo, leporum

amantitate

aménitate condiret), instituit, & Gymnasii deinde Hamburgensis inflaurati Professor Mathematicus a Senatu, d. 11. Jan. A. 1675., constituitur, spartam hanc, post Orationem de *Scientiarum Mathematicarum utilitatibus* auspicalem d. 8. Apr. recitatum (1.), tribus lustris sequentibus, summa ornavit fide ac diligentia, terque (A. 1679. 1685. & 1691.) ejusdem Gymnasii functus est Rectoratu. Bibliothecæ quoque templi (inter cujus Vicarios locum obtinuerat) Cathedralis simul, ab A. 1663., egit Præfectum, primusque omnium a Canonicorum Collegio huic admotus est muneris. Vicam, quam, non tranquillitas solum literariz studio, sed & ob claudicatam ac herniam intestinalem, celibem semper egerat, cum morte, post paralyzin lateris dextri mensuram, conditis ultimæ voluntatis tabulis, animo hilari, d. 10. Jul. A. C. 1691., ac ætatis 65., in Rectoratu Gymnasii tertio, commutavit. Vir erat, uti candoris infucati, priscæque virtutis ac fidei, ita, in conversatione familiari, ob jocos festivos & innoxios, mihi, aliisque amicis, jucundissimus. Ab ambitione alienus literaria, & discipulorum assiduæ vacans institutioni, ingenii monumentis proprii inclarescere noluit, solaque ferme in Præceptores, Joach. Jungium & Joh. Ad. Tassium, quorum *averdtsjes* in lucem proferendis immoriebatur, pietate orbis eruditæ applausum provocavit. Tassius sane haud exigua ei famæ debet incrementa, cum Siveri beneficio, omnia jam, præter *Motuum caelestium theoriam*, scripta ejus publice legantur, siquo æstimentur pretio, posthuma. Bibliothecam ejus, MSSis instructissimam Mathematicis, Rud. Capellus, Collega (2.), Musæum autem operum naturæ ac artis rariorum (in quo varia, ab ipso fabricata, & hæc inter, Virunculum tempestatum, in vitro aqua pleno, indicem, ad nutum fæ illius movement, vidisse recordeor), præter eundem (3.), Joh. Dan. Major (4.) & Dan. Gvith. Mollerus (5.), Europæis annuerant celebrionibus. Succesorem in professione Mathematica habuit Casp. Büßingium, Virum doctissimum, Encomiasten autem posthumum Vinc. Placcium, Collegam, cujus *Programmati*, quo ipsum & Joh. Vegetium, Philof. Professore, mensis unius defunctos spatio, junctim celebravit, funebri (A. 1711. *Volume III. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 528-538., reculo) de illo narrata magnam partem debentur.

Confer de ipso, præter jam ante allegatos, Joh. Alb. Fabricii *Vol. II. Memor. Hamburg. p. 1093. 1094.*, & Pauli Georg. Krüfcikii, Scholz Hamb. Præceptoris, Epicedium, cujus voces singulæ a litera S. incipiunt, operosum magis quam ingeniosum.

ELOGIA.

Mich. Kirstenio (in *Programmate*, Orationi ejus auspicali A. 1675. præmissa) *Mathematicus audit, qui, se dignum esse cathedra sua, Mathematicum in modum, i. e. reipsa, jam diu ostendit.*

Vinc. Placcio (in *Tr. de Arte excerptis* p. 122.) *Discipulorum Tassii facile princeps.*

Leonh. Christoph. Sturmio (in *Tr. de nat. & constit. Matheos*, Sect. 2., c. 8., p. 241.) *Vir eruditissimus.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Epistolæ ejus & Stanisl. Lubienicii, de Cometis A. 1664. & 1665, mutuz, in Lubienicii *Theatro Cometicæ*, Amstelod. A. 1668. in fol. edito, *T. I., p. 91-99.*, obviz.

Programma funebre de vita Broderi Pauli, J. U. D. & Consulis Hamburgensis, Hamburgi A. 1680. in fol. publicatum, & ibidem A. 1710., *Volume I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 291-299., reculum.

II. ALIENA.

Joh. Adolphi Tassii, Math. Professoris Hamburgensis,

1. *Doctrina proportionum*, Hamburgi 1670. in 4.
2. Compendium Photicæ, quæ vulgo Optica dicitur, cum Siveri Sciagraphia ejusdem & observationibus, Hamb. 1673. in 4.
3. Compendium Arithmeticæ empiricæ. Hamb. 1673. in 4.
4. Pars Geometriz de magnitudinibus proportionum. Hamb. 1673. in 4.
5. Compendium Trigonometriz Canonicæ, cum Siveri Sciagraphia ejusdem. Hamb. 1676. in 4.
6. Compendium Geodæzicæ, seu Geometriz practicæ, cum Siveri Sciagraphia & animadversionibus quibusdam. Hamb. 1677. in 4.
7. Stereometria. Hamb. 1677. in 4.
8. Compendium Astronomiz sphæricæ, in globo, & Canonibus primi motus, propositz, cum Siveri Sciagraphia & animadversionibus. Hamb. 1679. in 4.
9. Diagrammata Geometriz. Hamb. 1679.
10. Compendium Geographiz universalis, cum Siveri præfatione (qua, nihil casu fieri, sed providentiam divini nam ubique conspici, ostenditur) & Sciagraphia. Hamb. 1679. in 4.
11. Compendium Chronologiz. Hamb. 1680. in 4. (Hoc Siverus, judice L. C. Sturmio, *l. c. p. 241., notis & exemplis egregie illustravit.*)
12. Compendium Staticæ. Hamb. 1681. in 4.
13. Diagrammata Geographica. Hamb. 1681. in 4.
14. Opuscula IV. Mathematica (*num. 7. 10. 11. & 12. modo enumerata*), a Balch. Menzero, Math. Professore Hamburgensi, junctim denuo recensita. Hamb. 1699. in 4.

Nicol. Pompeji, Math. infer. Prof. Vitebergensis, Præcepta Chiromantica, A. 1653. in Collegio privato dictata, ab ipso, cum præfatione & Sciagraphia illorum, edita. Hamb. 1682. in 8.

Joach. Jungii, Gymnasii Hamb. Rectoris & Professoris, Geometria empirica, quinta ab eo vice edita, cum Programmate ejusdem Jungii de laude Matheos, A. 1655. publicato. Præmissæ sunt Siveri Animadversiones nonnullæ. Hamb. 1688. in 4. Diagrammata Siveri in eam, æri incisæ, seorsim prodierunt.

Ejusd. Jungii Phoranomica, seu Doctrina de motu locali. Hamb. A. 1688. & (cum Joh. Ad. Tassii *IV. Opusculis Mathematicis*) 1699. in 4.

Bericht von Grönland, aus zwey alten Chronicken, einer Isländischen und einer Dänischen, gezogen, in Frantzösischer Sprache an den Herrn Mothe de la Vayer übersetzt, und von ihm zu Paris A. 1647. ausgegeben, iedo aber verdeutschet durch Henr. Sivers. Hamburgi A. 1674. in 4., & (juxta Catal. quendam) Noribergæ 1681. in 4. Scripti hujus Gallici *adversus* (Relation du Grönland), a Sivero, Joach. Jungii hortatu, Germanice translati, Autorem esse Isaacum Peyrerium, Gallum, plañten Præadamitarum famosum, in Dania aliquamdiu commoratum, e Pet. Gassendi *Comm. de Philo-*

XXX XX XX 2

sophia

(1.) V. Mich. Kirstenii, Collegæ, *Programmate*, Orationi ejus auspicali præmissa, & *Monumenta Gymnasii Hamb. inflaurati* p. 1. (2.) in *Sciagraphia Neomathysici Læderiani*. (3.) *l. c.* (4.) im *Debenen von Kunst- und Naturalien- Sammen* p. 21. (5.) in *Diff. de Physico-mathematicis*, c. 7., p. 43.

Jophia Epicuri, ad Lib. X. Diog. Laertii, p. 1139., Vinc. Placcius, in *Tr. de Script. Anon.*, c. 14., p. 104., ac T. I. *Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 468. 469., detexit, Johannesque Hallervordius, in *Biblioth. curiosa* p. 217., post illum, monuit. Conf. de illo Joh. Hübneri *Cent. V. Biblioth. Histor.*, Art. 100., p. 334-335. 336.

M. HENRICUS SIVERS, Hamburgensis, suburbii Fridricobergensis, in civitate Slesvicensi, ab A. 169., Ecclesiastes, A. circiter 1717. mortuus.

Disp. an genus humanum aliter, quam cruenta morte Christi, potuerit reparari, Praefide D. Joh. Frid. Mayero. Hamburgi 1688. in 4.

Disp. de studio Belli & pacis, Praefide D. Christ. Kortholth. Kilonii 1689. in 4.

Das herrliche Leben der Gläubigen, wozu sie, um der Gemeinschaft mit Christo willen, auf ihrem Tode gelangen, in ein neu Gastpredigt über Col. III. 3. 4., der Gemeine zu S. Catharinen in Hamburg, am 22. Nov. A. 1703., vorgestellt. Hamburgi 1703. in 4.

JACOBUS SIVERS, Hofstall, a Georg. Matth. Königio (in *Bibliotheca veteri & nova*) scriptum de jure gentium editisse perhibetur. Non aliud autem illud est, quam Disputatio hujus argumenti, Praefide D. Sam. Rachelio, Kilonii A. 1673. ab eo defensa. Cuius (potiori fore jure Praefidi vindicandae) an Autor ille fuerit, valde dubito.

PETRUS AUGUSTUS SIVERS, Oldensworta Eiderstadiensis, urbis in patria Tonningensis, ab A. 1698.; Diaconus, &, ab A. 1699. (d. 22. Apr.), Pastor. V. ipsius *Appendicem* der Tönningischen Kanzelpredigt p. 63. Obiit A. 1717.

Disp. de statu exinanitionis Christi, ex dicto classico Phil. II. 6. 7. 8., ab ipso conscripta, & Praefide D. Christ. Kortholtho proposita. Kilonii 1688. in 4.

Passions-Catechismus, oder die Historie des bitteren Leidens und Sterbens Jesu Christi, in Frag und Antwort gestellt, und mit allerhand nützlichen Anmerkungen erläutert. Slesvig 1698. in 8. Scriptum *αὐτῶν*, sub titulo der Passionsgeschichte, Hamburgi A. 1709. (*teste Catalogo numdinali*), recusum. Laudes ejus V. in V. E. Löschneri *Unsch. Theol. Nachr.* A. 1712., p. 194. 195.

Jesu sonderbarer Predigtstil, bey Einsegnung der neuen Tönningischen Kangel, A. 1703., am 23. Contage nach Trin., aus dem Evangelio Matth. XXII. 15-22., in eijer Predigt vorgestellt. Samt Verzeichniß der Tönningischen Prediger, von A. 1562. bis A. 1706. Slesvig 1706. in 4. Recensum V. in *Novis Lit. Lubec.* M. Sept. A. 1707., p. 281. 282. 283.

Gründliche Erweisung der Zusammenfügung der 5. Evangelisten. Hamb. 1709. in 4. (*Car. numd.*) Die wolfgangende Harfe Davids, oder der Psalter Davids gesangsweise, aus vielen vortreflichen Autoribus, zusammengetragen. Hamb. 1711. in 12. obl. Scriptum *αὐτῶν*.

Catechismus-Prägen, bey der Päpstlichen Confirmation in Tönningen gebräuchlich. Tönning 1708. in 8.

JOHANNES SLEGELIUS, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, A. 1676. defunctus.

Apologia Epistolae D. Joh. Mülleri, Prof. Mathematici Hamburgensis, de quadratura Circuli, contra Bertrandum de la Coste conscripta. Hamburgi 1663. in 4. (*V. quae de illa supra p. 450. sunt dicta.*)

Disp. de Phisi, Praefide D. Giern. Rolsincio. Jenz 1667. in 4.

Disp. Med. Inaug. de Pica. Basileae 1668. in 4.

PAULUS MARQVARDUS SLEGELIUS (quem Wolsf. Henr. Adelungius (1.), dum *Johannem eum* vocat,

cum cive, modo memorato, confundere videtur), Hamburgi d. 23. Aug. A. 1605. in lucem editus, patrem habuit Marti-

nium, mercatorem, gente natum patriam, matrem vero Cuxillam Brandum. Ab hac, cum quadricennis genitorem ami-

sisset, literarum dicatus est studiosus, iisque tum a scholae publicae doctoribus, tum a Praeceptore domestico, Luca Holste-

nio, Polyhistoris deinceps aulæ Romanæ nemini coævorum secundo, imbutus. Post matris, quem vix decennis luxit,

excessum, tutoribus negligentibus curam ejus gerentibus, vitæ liberioris & pene dissolutæ afflevit, eodem affinis luxit,

tutoribus ereptum, Joh. Starckii, Correctoris, Didactici eximii, & rigidi disciplinæ Scholasticæ custodis, institutioni

privatæ committeret. A quo cum negligentia temporis, rei omnium pretiosissimæ, turpiter prodiga, serio ipsi esset

exprobrata, tanto ducendi ardore subito est incensus, ut libris perditus atque pernox, non sine valetudinis detrimento,

affixus hæserit, donec Academiæ iure dignus & huic, & aliis, videretur. In delectu certi studiorum generis tutori-

bus, qui Juridico eum destinabant, constanter refragatus, Medicum huic prætulit, eventum, quod naturæ obsequeretur

ductui, felicissimo. Ipsi vacaturus Altorfium A. 1626. abiit, & tyrociniorum moderatores auspicio nactus Casp. Hof-

mannum, hospitem suum, Georg. Nöslern & Ludov. Jungermannum (fraternali ipsius amore persecutum), per

trixit, sed, nec illum, nec Greg. Wiermannum, Collegam (Academiæ tunc fungentem Reſtorator), ob molem oc-

cupationum, votis suis discendique ardori satisfaciendos, observans, post repetitionem partium Philosophiarum omnium

in Collegio, cum aliquot commilitonibus, institutum disputatorio, singulari ibidem felicitate in civem suum, Gverne-

rum Rolsincium, Med. Doctorem, ex Italia nuper reſervum, incidit. Ab hoc (cui partem se cruditionis suæ Medicæ præ-

cipuam ferre acceptam mente semper grata est professus) in intimam admixtus familiaritatem, ductu ejus invadendos

in arte sua brevi fecit progressus, peritiamque simul Astrologiæ Genethiacæ, eodem svasore, Nicol. Pompeji, Acad.

Mathematici, manductione usus, sibi paravit. Eundem Rolsincium, Jenam ad professionem Medicam vocatum, A.

1629. Lipsiam est comitatus, & quinqve illic hebdomadibus, in ædibus D. Joh. Ruperti Sultzbergeri, inter exercitia

exactis Anatomica, in Academiæ secutus Salanæ, eademque cum ipso mensa, & eodem cubiculo, in Hier. Prætorii,

Philos. natur. interpretis, civis sui, usus convicium. Substitut Jenæ ferme per biennium, & ætatem, cum Rolsincio, studis

potissimum Botanicis, & Pharmaceuticis, hyemen Anatomicis, impendit, in Chymicis autem Collegam illum, Zach. Brend-

delium, elegit hodegum. Quantum in Botanicis profecisset, luculenter jam tunc ostendit, cum, incunte A. 1631., paulo

ante discessum, hortum Acad. Jenensis Medicum, sua Rolsincio debentem, & auspica, & incrementa, sedulo coleret, ac

aratro proficuum & stercoreatum in areolas ac pulvisculis distingueret, variisque herbis & feminibus instrueret (2.). Sed

& reliquas Medicinæ partes ita jam allebat, ut Doctoris titulum, nisi Rolsincius differendæ promotionis fuisset autor,

haud difficulter exambire potuisset. A. 1631., d. 22. Martii (3.), Praeceptor, ut nostrum, discipulorum suorum pri-

mogenitum, Collegam olim salutare posset, votis Numen precato haud irritis, valedixit, Jenæque relicta, iter, cum Joh.

Ehringio, Numburgensi (Professore postea Medico Witebergensi), ingressus literarum, Academiæ initio Lugdu-

no-Batavam adiit, sed faciem ejus, quoad studia Medica, longe sua expectatione reperit inferiore. Adolphi tamen

Vorsii delectatam consuetudine, hoc autore Botanice diligentius excoluit, & aliquem rerum naturalium rariorum

atque

(1.) in der Historischen Beschreibung der Stadt Hamburg, ad A. 1653. p. 124. (2.) V. M. Adr. Beizeri *Syllabum Reſorum & Professorum Jenensium*, p. 266. 267. & *Archivum Jenensium*, c. 17. p. 799. (3.) V. Beizeri *Archib.*, Jenæ, l. c.

atque exoticarum apparatus Amstelodami sibi comparavit. Lustrato deinde Enchus celebri Bernh. Paludani Museo, Flisinger, Angliam petiturus, navem confendit, sed, a vento Caletum rejectus adverso, visis urbibus Belgii Hispanici præcipuis, salutæque Lovanii Erycio Puteano, summa in ipsum humanitate uso, iterata demum navigatione in Britanniam, cum Ehringio, appulit. In ista Londini initio, per 5. menses, ut lingvæ gentis addiceret, esse commemoratus, & cum Theod. Mayernio Turqueti, Archiatrorum Regis primicerio, Gvilh. Harveo (cujus novam de circulari Sanguinis motu doctrinam multis postea in Gallia & Italia intulavit, libroque insigni contra Joh. Riolanum jun. defendit), Roberto de Fluctibus (cujus ipsi experimenta non satiscecerunt), & Corn. Drebbelio, occultatore secretorum suorum invidio, frequenter conversatus. Inde Cantabrigiam, ac, M. Febr. A. 1632., in Acad. Oxoniensem, excurrit, Germanicis, ipso iudice, splendore quidem externo, non autem Virorum doctorum copia, superiorem. Ubi cum nulla in Medicina proficiendi spes a vivis alluceret doctoribus, mortuos consuluit, & e Biblioth. Bodlejanz, in quam trimestri se abdidit spatio, voluminibus tanta assiduitate Analecta sua locupletavit, ut parum fomno relinqueretur temporis. Ex Anglia A. 1632. in Galliam trajecit, & Parisiis integro versatus biennio, Medicam suam eruditionem insignibus perfecit augmentis. In Anatomicis Joh. Riolo Juniori (qvi, in ipsius solius gratiam, dissectionem aliquando instruit publicam), in Botanicis Joh. Robino, Botanico regio, & Renato Morino, hortorum instructissimorum possessoribus, sibi amicissimis, Jacoboqve Cornuto, in Chymicis Gvilh. Davisonio, Scoto, Pet. Joh. Fabro, Valloto, & Joh. Genaudio, Argentinenfis, Chirurgo ac Empirico celebri (cujus ædes nosocomium erant a Medicis derelictorum cæteris), plurimum debuit. Genaudio hujus, qvi superflus arcana sua potiora ipsi inviderat, peste extincti MSSta pleræque & secretoria, remediaque Chymica rariora ac pretiosiora quamplurima, partim honorarii loco obtinuit, partim vero, ope Francisci de la Faye, Medici insignis, sumptu sibi comparavit modico, cum, ad indicem medicamentorum ejus, iussu regio, conficiendum, aliis laborem hunc metu contagii detrectantibus, pretio fecerit conduci esset passus. Chirurgiæ ibidem plurimum temporis tribuit, & Chirurgo usus hospite, hunc & collegas ita sibi conciliavit, ut ad omnes ferme illorum consultationes & *εγγυησεις*; invitaretur, manumqve sæpe operationibus, iis haud invitis, admovent. Vixit etiam aliquandiu in ædibus Honorii (Honorii), Chirurgi munere fungentis obstetricio, a quo ad difficulter parturientis adductus multa rariora observavit. Sedulitatis hujus & dexteritatis in omnibus eximix beneficio brevi ægeio Lutetia inclauit, ut studiosi variarum gentium plurimi ejus institutionem expetere, sumptibusqve haud exiguis cadavera, etiam malefactorum, complura, ab ipso dissecanda, coemerent. Imo invitatus est tandem, cum Medicis & Chirurgi diffiderent, ad dissectiones, absente Riolo (præter quem, atque ipsum, nemo Doctorum Academicorum istis vacabat), publice in theatro institutis Anatomico, ringentibus Chirurgis & Medicorum non paucis, juvenemqve Germanum Anatonem docere Gallos ægre ferentibus. Vulgi sane Chirurgorum (peritioribus suo eum nihilo minus æstimantibus pretio), ne, Parisiis sedem figens, offam sibi præriperet, merentis, tantam iis incurrit offensam, ut consultationibus illum suis & operationibus non amplius adhiberent. Invidiam hanc declinaturus, A. 1634., cum auditorum suorum non paucis, Angliis imprimis ac Belgis, Lutetia Lugdunum Gallorum abiit, Henricoqve illic Gratio, Medico (cujus ipsi Bibliotheca patebat), & Pauthotio ac Coullero, Chymicis & Chirurgis peritissimis, usus est familiariter. E quibus ille universam cum nostro peragraræ Hispaniam, nisi bellum Gallico-Hispanicum prohibuisset, constituerat, hic autem, paterno em amore profectus, omnium secretorum fecit participem. Cum Lugduni per tempus quadrimestre halisset, factio per Arverniam, cum Pharmacopoeo Lugdunenfi, & Monachis quibusdam (in quorum coenobio humaniter habebatur) mendicantibus, itinere, excursionibus in montem Pilat, aliæque loca, Botanicis sæpius interrupto, per tractus Nemaufensem & Araufionensem, sub finem A. 1634., Monsipelium appulit. Intima illi gavisus amicitia Laur. Catalani, Pharmacopoei insigni materie Medice, rerumqve naturalium, quos in Museum magno congefserat numero, rariorum, perita conspici, huic, didactico promissio, ut sibi ac amicis ad accuratorem simplicium, non ubivis obviourum, cognitionem in privato facem præstaret collegio, eademqve simul, & Museo, spectanda, contrectanda & examinanda exhiberet, pervaluit. Id quod tanta ab illo factum est dexteritate, ut Siegelius (cujus schedæ hujus argumenti in Bibliotheca Hamburgensi supersunt), ejusque exemplo cæteri, differentsi sermone atque observationes calamo excipere non dubitarent. Ibidem, socio Sam. Remmingtoni, Angli, labore adjutus, thesaurum Curationum & remediorum empiricorum practicum, & libris ac MSS, coepit congerere, & e quoddiana ejus (quem in Therapeuticâ Præceptorem, in Chirurgia autem, Anatome & Botanica, discipulum habebat) adeo profecit consuetudine, ut neminem suorum, in Gallia & Italia, committitum plus illo studii suis emolumentis attulisse, deinceps sit professus. Familiariter quoque Monsipeli Franc. Ranchino, Laz. Riverio, Bellevallo, Richerio, aliisque Medicis Academiæ *εργαστηρίου*, nec non Formio, Chirurgo nobili, est usus, & quod iter in Hispaniam, licet frustra, meditaretur, lingvæ illius addiscendæ aliquid temporis impendit. Vernis anni 1635. mensibus Nemaufum, antiquitatum Romanarum rudera spectaturus, & plantarum simul collectioni vacaturus, excurrit, paratæque sibi illi Pistorii & Matth. Gnoccii, Medicorum (quibus experimenta complura debuit) insignium, ac Sam. Petiti, Ecclesiastæ *παιδευµα-τιστα*, amicitia, M. Majo Monsipelium rediit, ac plantas tractus vicini amoenissimi sollicitè itidem, cum Joh. Langve-rio, Raph. Ficheto, aliisque comitibus, conspexit. M. Julio anni 1635. inde Massiliam, ac porro Aquas Sextias, concessit, ibique cum Nic. Fabricio Preefisco, Mæcenate Gallico, qvi eum humanissime excepit, est conversatus, & de rebus naturalibus rarioribus fravissime fermocinatus. Sedani, in convivio Pet. Langverii, Botanici excellentis, literario jam ante conciliati commercio, trimestri hæsit tempore, ductuqve illius (sicur ipse, tum in Vitzæ historia, tum in *Programmate* Jenensi anni 1639. Botanico, publice est professus), in plantarum, aliorumqve simplicium, notitia exquisitiori, incredibile quantum profecit. Obtulit eidem suam, in edendis operibus ipsius Botanici, operam, fed conatu, ob mortem, qua paulo post ille occubuit, intemptivam, irrito. Dinum hunc, ut Pet. Gassendium salutaret, perrexit, ac, navi deinde Nicææ confecta, Genuam trajecit, lustratisqve Porto Liburno, Pitias (ob Pierii Dionysii Vellæ, hortu publico præfecti, eximiam in ipsum humanitatem memorandis), Florentia, Bononia, Venetis, ac aliis tractus Italici vicini urbibus, in Academia tandem Patavina subsistit. Remmingtonum illic suum iterum amplexis, interiori sibi Joh. Rhodii, Dani, amicitiam, & summum Viri illustrius, Nicol. Contareni, studii Botanici addictissimi, quo Rolsincius etiam gavisus erat parono, favorem, mox conciliavit. E Professorum prælectionibus Anatomicis imprimis ac Chirurgicis Petri de Marchettis & Joh. Veslingii frequentavit. In cujus dissectionibus tum errores quidam a nostri discipulis essent observati, & paulo liberius notarentur, ipse hanc illorum *παράφραση* coercuit, & ad honorem debitum Viro tanti nominis exhibendum, eos est hortatus. Consultarii spartam, a Natione Artistarum Germanica universa sibi decretam, vellet quidem declinavit, nec tamen impedire potuit, qvin Consultarius & Bibliothecarius ejusdem Bohemicus, modè invitus, eligeretur. Pleræque, hæctenus narrata, & Vitzæ Siegelii Historiæ *αὐτοβιογραφία*, quam ipsemet, aliorum, tam veterum, quam recentiorum (de quibus Joh. Jonsius (1.) consulendus), exemplo, scribere cepit,

(1.) Lib. 3. de Scripturis Hist. Philof., c. 2., p. 222.

a Moench (1.), A. 1653. ac 1654. amice monuerunt, audias, rumor ille, de alapa Slegelio inflicta, & orto hinc terrore lethali, falsissimus fuit, & ab invidio confectus, nullumque vel minimi motus indicium, in cadavere, cum dissecaretur, a quovam est observatum. Imo prohibetur ab iisdem Slegelius, jam ante Anatonem, de adversa confectione esse valetudine, & altero, post sectionem inchoatam, die in febrim incidisse exanthematicam, sive petechialem malignam, morbum Hamburgi tunc epidemium (2.), illaque, cum per XVII. dies decubisset, expirasse. Moribundus, in tabulis voluntatis ultimae, quod *annus* decederet, Bibliothecam instructissimam, MSSa sua, & omnem rerum naturalium atque artificialium rariorum, Organorumque Anatomicorum ac Chirurgicorum, apparatus, Bibliothecae urbis Hamburgensis legavit publicae, & turrim insuper sacram, nuper extructam, campanis Musico-Harmonicis, sumptu suo, jussit exornari.

Conferuntur de Slegelio (de cujus Historia vitae propriis *avendé* supra est dictum), praeter alios, jam allegatos, Epicedia, ei scripta, M. Adr. Beieri *Syllabus Professorum Jenensium* p. 355. 770. 884. 885. 927. 928., & *Archibedus Jenensis vernaculus*, c. 25. p. 311., c. 54. p. 601., c. 55. p. 681., c. 57. p. 718-723., Henn. Wizenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1653., Joh. Ant. Lindani *Lib. I. de Scriptt. Med. p. 509.*, Georg. Abr. Merclini *Lindenius renovatus* p. 569., Casp. Hofmanni *Prefatio Rejendaneorum Patbologicorum*, & Carmen ad illum de *avéjagáa*, in *Centuria II. Poematum sacrorum*, Altorfii A. 1651. editorum, num. 178., obvium, Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb. p. 1044. Vite* *Prof. Med. Jen. p. 41. 42.*

Inscripturunt ei Epistolae peculiaribus Casp. Hofmannus, Med. Prof. Altorfinus, *Patbologiam parvam*, Jenx A. 1640. in 8., Joh. Mich. Dilherus *Philosophiam Praticam* Hier. Pratorii, a se recentitam, Noribergae A. 1643. in 12., & Christoph. Schelhammerus, civis ipsius, & in professione Medica Jenensis successos, *Disp. Inaug. de Ibero*, Basilicae A. 1643. in 4. editam. Praeter ea, aliz ad illum Epistolae Casp. Hofmanni, Gothofr. Mebii, Gvern. Rolincii, Joh. Placcii, Joh. Marii (*Poliatri Ulmenfis*), Theod. Konerdingii, Joh. Vestingii, Joh. Bapt. Soncini, Joh. Rhodii, plurimique Germaniz & Italiz Medicorum, *avendé*, inter MSSa ejus, in Bibliotheca asservantur Hamburgensi.

ELOGIA.

Joh. Mich. Dilheri judicium de illo honorificum in Vite jam exhibuimus historia, Joh. Riolani Jun. autem, e Praeceptoris adversarii, Censuras, in quibus Senex morosus auditorem hunc suum vel invirus laudibus ornavit eximius, melle simul atque selle asperas, infra, in *Commentationis de Sangvinis motu* recensu, iidem recitabimus.

Casp. Hofmanno (in Carmine modo laudato) *Amicorum audit decus vorterrimum*, ac (in Epistolis ad T. Reinesium p. 1.) *Vir Cl. & filiali sibi amore profectendus*.

Herm. Conringio (in *pref. libri de Sangvinis generatione & motu*, ac in Epistolis p. 105.) *Vir ingenio & judicio insignis*, ac (in *Introd. ad artem Med.*, c. 4., p. 110.) *longiore vita dignissimus*.

Petro a Castro, Med. Prof. Patavino (in *Bibliotheca Medici eruditi* p. 38.) *Vir doctissimus*.

Christ. Langio, Prof. Med. Lipsiensi (in *Diff. de laete humano*, §. 14.) *Vir famigeratissimus*.

Thom. Bartholinus, in *Tr. de vasis lymphaticis in brutis*, c. 4., eum *Virum ad Anatomes gloriam natum*, & in *Defensione dubiorum Anatomicorum de laete rhoracis*, c. 5., *Virum solide eruditionis, & naturae non solum fauctorem, prae propria morte catibus eruditorum non ita pridem ereptum*, appellat; in *Consilio autem de Peregrinat. Medica* p. 11., locum illi tribuit inter *profectores clarissimos, nostro seculo in cultioribus regnis Europaeis florescentes, & exterorum studia ad se allicientes*.

Theod. Konerdingius, Archiater Brunsvico-Hannoveranus, in Epist. ad illum *avendé*, A. 1647. Kriptu, his eum verbis compellavit: *Insignis tua eruditio, & sollicita industria, in Gallis & Italia, unde paulo ante adventum tuum discesseras, laudata mihi saepius est ab amicis tuis (Dn. Vestingius, Rhodium, Corvinum, Pharmacopaeum Romanum, & alios, puto); & postea in Germaniam redas, apud venerandum senem Altorfinum, Casp. Hofmannum, expertus sum, quam ille virtutes tuas estimarit. Scio & quanti te faciat Herm. Conringius, Vir celeberrimus, & amicus tuus summus*.

Joh. Dan. Major (in *Historia primae Anatomae Kiloniensis* p. 11.) *Medicum eum vocat clarissimum, Anatomicumque insignem*, & (in *Defensione Chirurgiae infusoriae*, Dub. 10., §. 17.) *clarissimis Germaniae superioris Anatomicis annumerat*.

Georg. Frid. Laurentio (in *prefat. Exerc. in Aphorismos Hippocratis*, lit. d. 1. a.) *Ornamentum audit artis Medicae, Virque tam in inveniendi ingeniosissimus, quam operando felicissimus, & ad invidiam doctus*.

Joach. Vito Wigando, sive Joh. Val. Willio (in *Diff. II. de Philiatr. German. itineribus* p. 156.) *Anatomicus doctissimus*.

Günth. Christoph. Schelhammero (in *Introd. ad Physiologiam* p. 21.) *Vir insignis*.

SCRIPTA EDITA.

Problema, an Spiritus nutritur externo aere? Praetide D. Casp. Hofmanno. Altorfii 1627. in 4.

Disp. de Hydrope, Praetide D. Gvern. Rolincio. Witeb. 1628. in 4.

Disp. de Suffocatione uterina, pro loco in Collegio Medico habita. Jenx 1638. in 4.

Disp. de Dentibus. Jenx 1639. in 4.

Disp. de natura Lactis, Resp. Joh. Theod. Schenckio (*postea Prof. Jen. Medico*). Jenx 1640. in 4.

Disp. de Erysipellate. Jenx 1640. in 4.

Disp. de Hydrophobia, seu rabie contagiosa. Jenx 1640. in 4.

Ophthalmographia & Ophtisocopia, Resp. Christoph. Schelhammero (*postea Prof. Jen. Medico*). Jenx 1640. in 4.

Disp. de saluberrimo delectu Venarum in corpore humano secundarum. Jenx 1641. in 4. (Commendatur a Joh.

Dan. Hortio in *Manud. ad Medicinam*.)

Disp. de Epilepsia, Resp. Giliano Gartzio, Hamburgensi. Jenx 1642. in 4.

Disp. de Lue Venerea. Jenx 1642. in 4.

Disp. de Quartana intermitte. Jenx 1642. in 4.

Commentatio de Motu Sangvinis, in qua praecipue in Joh. Riolani Jun., V. C., sententiam inquiritur; ad D. Christoph. Schelhammerum, Prof. Med. Jenensem, & D. Gilionum Gartzium, Med. Hamb., Anatomicos exercitissimos (*Autoris olim discipulos*). Hamburgi 1550. & 1652. in 4. Tractatu huic, in quo Gvilh. Harvei de Sangvinis circulatione doctrinam, contra Joh. Riolani Jun., Praeceptoris sui, *Anthropographiam denuo recognitam*, modeste defendit, praefixum est Carmen prolixum enciasmaticum Mich. Kirftenii, Prof. Hamburgensis, quem deinceps illum, velut a te, Slegelio tunc domestico, suppeditatis ab hoc aliquot tantum experimentis, elaboratum, sibi vindicasse Vinc. Placcius

Yyy yy yy 2

(T. II.

(1.) in *Epist.*, num. 16. pag. praec. citata, p. 569. 170.

(2.) V. Joh. Dan. Majorem loco num. 9. p. pr. citata.

(T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 500.) perhibet, sed mihi non pervadit. Thom. Bartholinus, in *Defensione dubiorum Anatomicorum de laesione thoracis*, c. 5., ita de illo: *Riolani circulum, circulatoribus quam Anatomicis digniorem, singulari dexteritate delevit & expunxit P. M. Slegelius, Vir solidae eruditionis & naturae non fictus fautor, praeterpropterea morte cæcibus eruditiorum non ita pridem ereptus; nec ad tanti Viri argumenta quidquam, quod stringeret, haudenus reposuit Riolanus, quamquam magistratiter, sed acerbius, more suo, contra discipulum disputavit.* Vopiscus Fortunatus Plempius, Prof. Lovan., in *Fundamentis Medicinæ auctis*, valde eundem effert, sequē, Riolani circulationem chimæricam scripto itidem impugnaturum, viso *solidissimo* hoc opusculo, cum nihil posset addi, labore isto superfluisse fatetur, testibus Bartholino l. c., & Mart. Bogdano, in Epistola ad Bartholinum (*Centurie II. Epp. Med. Bartholini inscripta*), p. 526. Joh. Dan. Major, in *Diff. de aurea Jovis Carena*, c. 11., §. 14., sequenti eundem ornat elogio: *Univerſum negotium circulationis Sanguinis accurate, si quisquam alius, in compendium redegit P. M. Slegelius in perversa, quam scrupulosi Riolani disputationibus opposuit, de Sanguinis motu Commentatione.* Commendatur etiam ab Herm. Conringio (quo judice Autor novam Riolani de Circ. sangu. sententiam doctissime refutavit) in *Introd. ad art. Med.*, c. 4., p. 108. 109., Pet. a Castro in *Biblioth. Medici eruditii* p. 38., & Günth. Chr. Schelhammero (cui opus audit præclarum) in *Introd. ad Physiologiam* p. 25. Reposuit illi Riolanus *Defensionem adversus P. M. Slegelii de motu Sanguinis inquisitionem*, in *Opusculis Anatomicis variis ac novis, de Sanguinis imprimis motu, ejusque circulatione vera*, ex doctrina Hippocratis, agentibus, Lutetiae A. 1652. in 12. excusis, p. 221-354., publicatam, de qua Bartholini paulo ante rectivimus judicium. Solita ille maledicentia in Slegelium, elogius tamen passim ornatum insignibus, debacchatur; ac, in præfatione, cum Medicum eum vocasset eruditissimum, sed indolis lingioſæ simul accusasset, dictatorem hanc de illo, scriptoque ipsius, fert sententiam: *Slegelius, Vir doctus, & peritus Anatomicus, est subtilis Sophista, maximus vitiligator, quoniam festucis colligendis occupatur, dum micrologiam affectat, & in scirpo nodos quærit. Est verbosissimus & scribaciosissimus, cujus liber 16. folia integra continet, quæ poterat 5. foliis exprimere. Diffusa oratione describit, quæ poterat tribus vel quatuor lineis explicare.* Quibus aliisque exadmirari futilissimis facile a Slegelio potuisset respondere, nisi mors immatura sequenti anno 1653. terris illum eripuisset.

Adversaria Memorabilium Medicorum, Georg. Hier. Welfchii *Consiliorum Medicinalium Centuriis IV.*, Ulmæ A. 1676. in 4. excusis, adjecta. V. G. A. Merclini *Lindenium renovatum* p. 869., & H. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sc.* XVII., ad A. 1653.

Programma de selectionibus rei herbariæ Scriptoribus, Hortisqve Medicis potioribus, lectionibus Botanicis præmissum. Jenæ 1639. in 4.

Programmata quædam alia Jenensia.

Programma administrationis Anatomicæ præmissum. Hamburgi 1653. in 4. Recusum istud est A. 1715. in Joh. Alb. Fabricii *Mantissa Memor. Hamburg.* p. 410-416.

Carmen, Joh. Veslingii *Observationibus de Plantis Aegyptiacis*, Patavii A. 1638. in 4. excusis, præfixum.

Disputationes Medicæ Inaugurales, illo Præfide propozitæ.

Frid. Balduini, Witebergensis, de Calculo renum & vesicæ. Jenæ 1638. in 4.

Christoph. Pauli Thæm, Sondershusæ Schwartzburgici, de Empyemate. Jenæ 1639. in 4.

Gottfr. Vogeli, Hayna Misnici, de Palpitatione cordis. Jenæ 1639. in 4.

Joh. Wilibaldi Höpneri, Palatini, de Hæmorrhagia in genere. Jenæ 1640. in 4.

Joh. Dammehanni, Altenburgensis, de Hydropne Alcite. Jenæ 1640. in 4.

Ad Haberkornii, Cizensis, de affectione Hypochondriaci. Jenæ 1641. in 4.

Joh. Aug. Windorferi, Moravi, de Ilco. Jenæ 1642. in 4.

SCRIPTA INEDITA.

1. QUÆ IN BIBLIOTHECA PUBLICA HAMBURGENSE SUPERSUNT.

1. Historia Vitæ propriæ imperfecta, de qua supra jam dictum.
2. Herbarium vivum, summa congestum industria, & in VI. Pemptadas librorum, totidemque Volumina grandia, distributum, quorum Primum libris V. Alphabetico plantas singulas, una cum genere & similitudine conjunctis, sit ordine; Secundum 1. Violas, floresque his cognatos, 2. Flores ex Bulbis, 3. Flores sylvestres, 4. Herbas odoratas & coronarias, 5. Plantas umbelliferas; Tertium 1. Radices, 2. Herbas purgantes, 3. Convolvulos, & plantas aliis innitentes stirpibus, 4. Herbas deleterias & perniciosas, 5. Filices, multos & Fungos; Quartum 1. Frumenta, 2. Legumina, 3. Vitis frugum, 4. Gramina & trifolia, 5. Plantas aquatiles & palustres, Quintum 1. Herbas edules, 2. Cucumerarias & fructus herbeos, 3. Bulbos esculentos, 4. Oleracea, quæ ad ciborum conditura adhibentur, 5. Carduos; & Sextum denique 1. Fructus spinulos, 2. Fructus non spinulos, 3. Arbores fructiferas, 4. arbores sylvestres, ac 5. perpetua fronde virentes, coniferas resiniferasque, exhibet. Laudes ejus in C. H. E. D. *Relatione de itinere suo Anglicano & Barato*, A. 1710. edita, p. 22., invenies.
3. Prælectiones Botanice Jenenses, in fol.
4. Anthropographiæ liber tertius, in 4.
5. Gvern. Rolſſſii Dissertationes Anatomicæ, notis a Slegelio auctis, in 4.
6. Memoriale pro dissectionibus Anatomicis, in 8.
7. Dictionarium Anatomicum Latino - Germanicum.
8. Syntagma Exordiorum Anatomicorum, seu Dissertationum dissectionibus præmissarum, in 4;
9. Discursus Anatomicus de Oculorum structura & actione, in 4.
10. Tr. de Venis, arteriis & nervis.
11. Tr. de Musculis, in 4.
12. Observationes de Ovo, in 4.
13. Lib. I. & III. de Bile, in 4.
14. LLCC. Medicinæ Practicæ, ex variis collecti Autoribus, in 4.
15. Consultationum Medicinalium Liber I., cum præfatione de Consultationibus in genere, earumque utilitate, nobilitate & necessitate, in 4.
16. Consultationum & Observationum Medicarum ingens fasciculus, in 4.
17. Idea Sanitatis & morborum, in 4.
18. Febrium curandarum methodus, in 4.
19. Collectaneorum Medicorum Volumina complura, in 4.
20. Variarum Historiarum & Observationum Medicarum, apud externos observatarum, & ab amicis communicatarum, Volumina duo, in 8,

21. Ober-

21. Observationum Chirurgicarum, Anatomicarum & Practicarum, Fasciculi complures, in 4.
22. Observationum Chymicarum aliquot Volumina.
23. Beschreibung allerhand Chymischer Medicamenten, in 4.
24. Explicationes vocum Medicinæ difficultiorum, in 4.
25. LLCC. reales Scriptorum de argumentis Medicis, in 4.
26. Catalogus Autorum rariorum, præsertim Medico-Physicorum, Alphabeticus, in 4.
27. Index Plagiariorum, præcipue Medicorum, in 4.
28. Orationes IV.: 1. Aulicalis de Vestustissimæ saluberrimæque Artis obstetriciæ scientia & usu, Obstetricum erroribus, & quæstione: Liceatne Medicis, tanta muliercularum grassante ignorantia, obstetricio defungi munere? Jenæ A. 1638. habita (quam MStam Noribergæ etiam a D. Goffr. Thomaſio observari Rud. Mart. Meßführerus, in *Accessionibus ad Janssonii Biblioth. latentem & promissam*, p. 138., testatur.); 2. de Medicorum in bellis necessitate, in quinque Candidatorum promotione dicta; 3. de loco Siracidis: *Qui peccat in Creatorem, incidit in manus Medicis*; in trium Candidatorum promotione recitata; 4. de Oeconomia Medicorum circa ægrotantes, sive officii erga illos; in 4.

29. Fasciculus Præfationum, Disputationibus præmissarum, in 4.

30. Tractatus de variis Philosophorum Sectis, in 4.

31. Acta Reſtoratorum, quo Jenæ A. 1640. est functus, Academicus, in 4. (Monendum autem, esse, e MSSis hæc, mihi visis, quædam juvenilia, minusque elaborata, quædam manca aut imperfecta, quædam in privatos tantum usus congesta, nec editioni destinata. Sunt etiam, de quibus dubito, an Siegelium revera agnoscat Autorem, an vero manu illius tantum finit exarata. In quem censum inprimis refero, quæ numeri 4. ii. 13. 17. 18. 30. exhibuere.)

II. AFFECTA ET PROMISSA (quæ en superſunt ambigo).

1. Tr. de insigni Plantarum & Animalium venenatorum usu, in *Vite sue* ab ipso memoratus *historia*, ubi Observationes se quædam, ei inservituras, Dinæ Gallorum collegisse testatur.
2. Tractatus de Consensu partium in Corpore humano, in quo docetur vera medicamentorum externorum & interiorum applicandorum ratio.
3. Colloquia herbas investigantium.
4. Tr. de studio Medico docendo & discendo, in quo simul de Academicarum reſtauratione, & abusu profitentium, agitur.
5. de Chirurgia apud Germanos excolenda.
6. Observationes de Obstetricum ignorantia.

[Quinque his scriptis posterioribus *semanum impoſuisse* (incertum an ultimam), in *Catalogo MS. Autorum rariorum*, perhibet.]

M. NICOLAUS JOHANNES a SLICHTEN, Diithmarſus, Paſtor in Palatinatu Electorali Eicholzheimenſis. Diſp. de Sacramentis in genere, & in ſpecie de Baptiſmo ac S. Cœna, Præſide Qvirino Reütero, Th. D. ac Prof., propoſita. Heidelberg 1610. in 4. (In hujus titulo *Nicolaus Johannis* tantum appellatur.)
Zeichpredigt über Friderich Pleicard Lumbſchaden von Steinach, auf Eicholzhelm, auß Rom. VIII. 15. 16. 17. Heidelberg. 1618. in 4.

JOHANNES GEORGIUS SLOTEL, Hamburgensis, Med. D.
 Diſp. Inaug. de praviſate Sangvinis, Præſide D. Bernh. Albino, Francofurti ad Viadrum 1689. in 4.
 DAVID MATTHIAS SLUTERUS, Hamburgensis, JCtus.
 Leben Matthxi Sluteri, J. U. D. und Hamburgiſchen Raſtsbetten. Prodiit Hamburgi A. 1723., *Volumine V. Memoriarum Hamburgienſium* Joh. Alb. Fabricii, p. 427-439.

JOHANNES SLUTERUS Junior, Hamburgensis, Matthxi, J. U. Doctõris & Senatoris, filius, ipſe etiam J. U. Doctõr (Gießſ d. 19. Oct. A. 1707., Academiæ Jubileo, creatus ac in patria Practicus, & ab anno 1719., Syndicus, *V. Nova Germaniæ literaria*, M. Febr. A. 1708., p. 67., & *Nova literaria Lubecenſis*, M. Apr. A. 1700., p. 121. 122.)
 Diſp. de Fratrſ germani Qverela inofficioſi adverſus quoscunqve, Præſide D. Joh. Nicol. Hertio propoſita. Gießſ 1705. in 4.

Diſp. Inaug. de Reſponſis Mercatorum. Gießſ 1706. in 4. *V. Hamburgum anni 1716. literatum* p. 20.

MATTHÆUS SLUTERUS, Hamburgensis, Johannis, J. U. Doctõris ac urbis iſtius initio Advocati, deinde Tribunalis regiî Wiſmarienſis Aſſeſſoris, nec multo poſt aulæ Güſtrovio Megapolitanæ, tandemque Conſiliarii ac Conſulis Hamburgienſis (*Tomo II. fuſius celebrandi*), filius ex Eliſabetha, Matthxi Traueri, Patritii Noribergienſis & JCti Hamburgienſis, gnata, natus d. 15. Aug. 1648., poſt ſtudioium in ſchola Wiſmarienſi tyrocinia, cum fratre Severino Walthero (*de quo ſtatim dicetur*), A. 1668. in Acad. Jenenſem, & A. 1669. in Altorfinam, abiit, domeſticoque Joh. Muſxi & Joh. Conr. Durrii, Theologorum, gaviſus convictu, JCtos utriusque audivit celeberrimos. Germania deinde Belgioque fœderato Juſtratis, Güſtroviæ ad parentes rediit, & illic, titulo Doctõris A. 1673. Roſtochiî reportato (1.), Praxi, in Cancellaria Megapolitana, vacavit forenſi (2.). Eandem, ex itinere ad Gallos, alioſque externos, A. 1679. finiit (3.), reverſus in urbe patria Hamburgienſi, ducta illic A. 1681. uxore Agnetæ Mölmannia, Georg. Leſſii & Barth. Phil. Meureri, JCtorum iſtius, vidua, continuavit, donec d. 10. Aug. A. 1703., conjugi. 4. liberos enixit, fatali, in ordinem ejusdem eveheretur Senatorium. Syndicus civitatis hujus patriæ A. 1701. (quo tamen dignitatis iſtius eum Candidatiſ adſcriptum fuiſſe accepit) a Georg. Ern. Stahlho (4.), Conſul autem A. 1704. a Jac. Bernhardo (5.), perperam eſt appellatus. Obiit d. 20. Nov. A. C. 1719., & ætatis 72., patriæque Johannem filium, J. U. D. ac Syndicum illius, reliquit.

De Vita ejus, ſcriptis ac laudibus, fuſius ſunt commentati David Matthias Sluterus, JC., in *Biographia Germanica*, quæ A. 1723. Hamburgi, *Volumine V. Memoriarum Hamburgienſium*, Joh. Alb. Fabricii p. 427-439., prodiit, & M. Joh. Chriſtoph. Krüſicke, Eccleſiaſtiæ Hamburg. Petrinus, in *Carmine funebre elegiaco*, Notis illuſtrato, quod in eodem, p. 440-462., eſt recuſum.

(1.) V. D. Chriſt. Woldenbergi, JCti Roſtoch., *Programma, Diſſertationi ejus Inaugurali præmiſſa*, in quo hæc ſententia narrata fuſius exponitur. (2.) V. Henn. Wittenii *Centuriam memoria Theologorum renovata*, Dec. VIII., p. 1048. (3.) V. Serv. Walch. Sluteri *Propyleum Hiſtoriæ Chriſtiana* p. 70. (4.) *Tomo III. Obſervationum literarum Halenſium ſeleſtarum*, Oſt. XX., p. 394. (5.) in *Novellis reſp. lit. Gallicis*, M. Aug. A. 1704., p. 207.

Confir de illo, ejusque scriptis, Christ. Woldenbergii *Programma citatum*, *Nova Literaria Lubecensis*, M. Apr. A. 1700., p. 122, 123., & *Nova literaria Germanica*, M. Febr. A. 1703., p. 76-79.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Jure accrescendi, Præfide D. Ern. Cregelio. Altorfii 1670. in 4.
Disp. de Actu judiciali extremo, seu Executione, tam criminali, quam civili, Præfide D. Henr. Rud. Redekero. Rostochii 1672. in 4.

Disp. Inaug. de Successione extraordinaria, Præfide D. Christ. Woldenbergio. Rostochii 1673. in 4.
Justinianus defensio, in Athenæo Gütrovienfi, Respondente Dav. Slutero, fratre, exhibitus. Gütrovii 1677. in 4.
Sciagraphia Bibliothecæ Patrum maximæ, Tomis XXVII. Lugduni Gallorum A. 1678. publicatæ, Sever. Walth. Sluteri, fratris, *Propyleo Historiæ Christianæ*, Francofurti A. 1680. in 12., & Lüneburgi A. 1696. in 4., excuso, subjunctâ.

II. GERMANICA.

Tractatlein von einer zu Recht beständigen Gewohnheit. Hamburgi 1694. in 4.
Vorstellung der Ubrschaffen des strengen Winters und täglichen Gewitters der Jahre 1694. und 1695., nach William Cocks, Englischen Mathematici, Grundregeln. Hamb. 1695. in 8.

Aspectengelehrte über die Jahre 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. und 1703., in einem ieglichen derselben Jahre einzeln ausgegeben; samt einer ihnen allen miteinander beygebrachten Vorrede, metaus ein ieder, der Eterkunft sonst unerfahret und ungeleitet, gar leicht erkennen kan, wie man, nach William Cocks, eines Engländischen Mathematici, wenigen, gar leicht zu behaltenden, Grundregeln, von dem Gewitter vorher urtheilen möge. Hamburgi 1696-1703. in 8. Scripta hæc, diversis annis edita, in quibus tempestatum in singulis vicissitudines, Planetarum mutuis aspectibus, juxta Wilh. Kockii, Angli, Axiomata meteorologica, plenius simul illustrata, sunt prædictæ, ob accurationem, & certitudinem exquiritam, doctrinæ huic crebris experimentis, atque observationibus ingeniosis, conciliatam, fusc commendat, judiciumque suum aliquot anni 1701. exemplis confirmat, Autor (qui Georg. Ern. Stablius est, Med. D. & Prof. Halensis) Observations XX. Tomi III. *Observationum selectarum Halensium, ad rem literariam spectantium*, A. 1701. editi (de Meteorologia Cokio-Slutariana), p. 391-404. Qui etiam p. 404. promissit, & Cokio-Slutariana ista artis hujus fundamenta & experimenta concinnaturnæ, & sub ordinem aliquem distributurnæ, ut tanto commodius, sub variis schematibus, curiosis quibuslibet inservire, adeoque ulteriori elucidationi experientie via sterni possit. Quod factum est in der Einleitung zu der neuen Meteoroscopia, oder Witterungsbeutung nach William Cocks Grundregeln und D. Matth. Sluters Anmerkungen, quam 1715. in 8. produsse e Catalogo quodam didici. Commendat eadem, & Slutern einen bey trefflichen Meteoristeln, der bis Studium zu einem höhern Grad der Wissenschaft zu bringen sich angelegen seyn lästet, appellat, Dethl. Cluverus in *Nova Crisp temporum*, Tomo I., *fræ A. 1700.*, n. 33., p. 263, 264.

Summarischer Abriß des Tractates von denen Erben in Hamburg, nach seinen Theilen, und derselben Capiteln. Hamb. 1698. in fol.

Historisch- und Rechtsbegründeter Tractat von denen Erben in Hamburg, deren Achterfolgung, und Loskündigung der dazum beschickten Gelder. Hamburgi 1698. & (solo primo quaternione reculo, novoque titulo eines Historischen und rechtsbegründeten Tractats von unbeweglichen Gütern, nach den Sächsischen, Hamburger und Keyserlichen Rechten, in prioris locum substituto) 1709. & 1715. in 4. Opus VII. constans partibus, quarum secunda de re cerevisiaria, & tertia de foris ac plateis urbis Hamburgensis, lectionem præ cæteris merentur. *Excerpta* illius, tum in scripto precedenti vernaculo, tum in *Adis Erud. Lipsiensibus*, M. Febr. A. 1699., p. 77-81., invenies. Commendatur etiam a Christ. Gryphio (multa in eo occurrere memorabilia judicante), in *Diff. Jagog. de scriptoribus seculi XVII. Historicis*, c. 2., p. 88., & Sam. Reyherio in *Hist. Juris univers.*, c. 44., p. 355-366.

Tractat von dem Entstehungs Process, welcher gemeinlich bey der Achterfolgung der Erben in Hamburg vorkommt: Mit Responsis der Riehlischen Juristen Facultät und D. Sam. Strykii. Hamb. 1699. in 4. V. de illo *Nova Lit. Germ.*, M. Febr. A. 1703., p. 79.

Tractat von der Eheleute Erbrechte, so wol in gemeinen Keyserlichen, als Sächsischen Rechte, begründet; wober erwiesen wird, daß selbiges Recht auch in den Hamburgischen Ländern, Billwärder, Ochsenwarder, ic., Statt habe: Samt einer Historischen Vorrede, worinn mit mehrern gezeiget ist, wie die Sachsen einen großen Theil von Europa nach und nach ertritten, und daher das Sachsen Recht an vielen Orten, auch außerhalb Sachsen, angenommen und noch im Brauch seip. Hamb. 1700. in 8. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, M. Od. A. 1700., p. 316-317., & *Nova Lit. Germ.*, M. Febr. A. 1703., p. 79.

Tractat von Verlassungs Rechte, nach den Sächsischen, Lübeckischen und Hamburger Rechten. Hamb. 1703. in 4. Capitulum hujus de Resignationis jure libri argumenta, iisdem verbis, enarrant *Nova Literaria Lubecensis*, M. Dec. A. 1702., p. 371-376-377., & *Nova literaria Germanica*, M. Febr. A. 1703., p. 76-77.

A Dav. Matth. Slutero l. c. sequentia ejus memorantur *avisdora*:

1. Der Hamburgische Richter.
2. Anmerkungen über den in Hamburg üblichen Process.
3. Annotationes ad P. I. Statutorum Hamburgensium, vom gerichtlichen Process.
4. Nachricht von den Hamburgischen die Arretta betreffenden Concordaten.

Promissus præterea ab illo est, in *Tractatu* von den Erben in Hamburg, P. VI., Tit. 23., p. 1002., *Tractatus Juridicus vernaculus* von Fügung alter Pöste.

SEVERINUS WALTHERUS SLUTERUS, Hamburgensis, d. 12. Jan. A. 1646. in lucem editus, eosdem, quos duo Jurisconsulti præcedentes, natu ipso minores, parentes habuit, avoque M. Severino Slutero, Antistiti ædis Jacobæz Hamburgensi, *ἐκ μόνων*. Studio parentibus, quorum primogenitus erat, consecratus Theologico, illud, post literarum rudimenta in scholis Hamburgensibus, Lubecensibus Wismariensibus, ipsi instillata, Rostochii, ab A. 1666., Jenæ, ab A. 1668., & Altorfii, ab A. 1669., Aug. Varenii, Joh. Musæi & Joh. Conr. Durrii, Theologorum in tribus hujus Academiis celeberrim, convictor, eorumdem atque Collegarum ductu, diligenter excoluit. A. 1670., Matthæo fratre comite, Germaniam superiorem, Belgiumque foederatam, itinere peragravit literario. Virisque Academiæmarum & urbium præcipuam eruditus, etiam *ἀλλοφύλοις*, ac, hos inter, Christoph. Sandio & Dan. Zwickero, Trinitatis hostium in Batavia promachis, familiariter innotuit. Itinere hoc finito, Gütrovium ad parentem reversus, Licentiatum Theologicæ titulum A. 1672. in vicina Academia Rostochiensis exhibuit, sequenti autem 1673. professione S. Lit. in eadem ordinaria, Gustavi Adolphii, Ducis Megapolitani (cui pater a consiliis erat intimis); potius est beneficium, & hanc d. 11. Dec. solenni de *difficultate studii Theologici* oratione auspiciatus. Spartam istam sacram ornaturus, prælectionibus publicis

publicis Pliniam ad Titum illustrare coepit Epistolam, privatis autem Historiam Ecclesiarum Christianarum proponere (1.), sed penia, vix inchoata, discessu suo abruptus, cum A. seqv. 1674. a Sophia Emilia, Frederici III., Danorum Monarchae, vidua, ut a concionibus sibi esset aulicus, Rostochio Hafniam avocaretur. Munere isto, per lustra duo, & quod excurrit, sanctus, horis succisivis Bibliothecas metropoleos Danicæ instructissimas, publicas pariter atque privatas, diligenter excussit, illarumque ope, in Autorum variorum & librorum notitia, uti ipsemet fateatur (2.), multum profecit. A. 1684. 5 Julio Francisco, Duce Saxo-Lauenburgico, Ecclesiarum Ducatus sui Antistes, oppidive Lauenburgensis Pastor, constitutus, familiam & Dania illuc transfugit, & cum, per 13. annos, Ephoriz, sibi commissæ (quam cum Lüneburgica, nunquam ei oblata, Joh. Fechtius, Lüneburgi eum salutans Antistitem, perperam confudit (3.)), invigilasset, ac Pietistas, qui in Ducatum irrepserant, promacho illorum, Bartholom. Craefelio, studioso, exilii perpetui poena A. 1694. multato, Magistratus ope, proficississet (4.), d. 31. Dec. A. C. 1697., ætatis 52., est extinctus (5.). Duas thori virtutes habuit socias, Mariam sc., Matthæi Velhaferi, Templi Germanorum Helsingorensis Pastoris, filiam posthumam, A. 1676. ductam, maribusque quatuor, & puellis totidem, in lucem editis, A. 1693. defunctam, & quam huic Id. Aug. A. 1695. subrogavit, moriensque gravidam reliquit, Mariam Elisabetham, gnatam D. Aug. Pfeifferi, Superintendentis Lubecensis, (aliqvot post generum diebus humanis itidem rebus erepti), natu maximam (6.).

Slüterum, ejusque Socerum, D. Augustum Pfeifferum, Superintendentem Lubecensem, & D. Gothfr. Weisium, Ecclesiarum urbis Lüneburgensis Antistitem, de se atque Pietistis constanter impugnantis, viduisque defunctarum a superstitibus ope consilioque juvenum, pactum inuisse murum, sed, quod omnes paulo post, eodem fere tempore, vivis eriperetur, irritum, Joh. Wilh. Petrus perhibet, tum in *Historia vite propriæ Germanicæ* p. 231. 232., tum in dem Geheimnisse der Gottseligkeit, Christus in uns, p. 9.

Vitz ejus historiam fustius exposuit, & recensu ejusdem Germanico, M. Conr. Pet. Meisterus, Weissenfæ Thuringus, in Narratione Latina, Henr. Pippingii *Triadi Decadum memorie Theologorum renovate*, p. 1380-1387., inserta. Cui jungi potest D. Mich. Cobabi, Theologi Rostochiensis, *Programma*, Disputationi ipsius inaugurali A. 1672. præmissum. Conferantur de illo, præter jam allegatos, D. Joh. Fabricii Jun., Theologi Altorfni & Helmstadiensis, Epistolæ, quæ Parentis, sibi cognominis, *Prælectiones Theologicas*, Altorfi A. 1681. editas, ei dedicavit, Henr. Wittenii *Centuria memorie Theologorum renovate* (cujus *Decas XIII.* illi indem A. 1685. est inscripta), *Dec. VIII.* p. 1047. 1048., & *Dec. XIII.* p. 1647. 1648., Pet. Resenii *Index III. Catalogi Biblioth. suæ*, lit. S., Erdm. Uhsei *Vite Theologorum Sec. XVI. & XVII. Germanicæ*, p. 945. 946., & Jac. Wilh. Imhofi *Præfatio Notitiæ Procerum Imperii Romano-Germanici*, Tubingæ A. 1684. editæ.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus (in *Epistola ad illum, secundæ Propylæi editioni præfixa*) scripta ejus ingenii & eruditionis summe fatus appellavit.

Aug. Varenio (in *Carminæ Exerc. Inaugurali adjecto*) Vir audit doctrina vitæque fulgidissimus.

Ant. Reifero (in *Ep. dedic. Romæ non gloriosæ*) Vir suis in publicam rem literariam meritis conspicuus.

Christ. Thomasi (in *Hist. Sapient. & fustitæ*, T. II., M. Jun., p. 135.) Vir eruditissimus.

Georg. Finwetterus (sive, qui sub hac larva latuit, Godofr. Wegnerus, Theol. Regiomont.), in *Pio Desiderio* p. 64., eum, ceu Virum in Patrum lectione versatissimum, ad Societatem novam Patristicam invitavit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Sacræ Ancoræ Ancoralia, seu Disp. de Principiis cognoscendi divinam S. Literarum firmitudinem, Præfide D. Joh. Muxæo proposita, Jenæ 1668. in 4.

Disp. de Eccles. Præfide D. Joh. Weinmanno, Altorfi 1669. in 4.

Magister discipulus, seu Colloquium Nicodemæ cum Christo, de secundis natalibus (Joh. III.), variis observationibus illustratum. Rostochii 1672. in 4.

Exerc. Inaug. sistens generalia Præfida, eaque potiora, quibus, vel pro sua, vel adversus nostram religionem, potioris hodie Adversarii (Pontifici, Calviniani, Sociniani, Arminiani & Judæi) utuntur, addita brevissima Animadversione, Præfide D. Mich. Cobabo proposita. Rostochii 1672. in 4. & Francof. 1681. in 12. *Pererudita* vocatur a Seb. Edzardo, in *Vindictis contra D. Joh. Fabricii Defensionem* p. 98.

Oratio de studii Theologici difficultate, habita, cum, d. 11. Dec. A. 1673., Theol. Professor ordinarius Rostochii constitueretur, Rost. 1673. in 4. Recusæ theol. Lüneburgi A. 1696. (in 4.), sub finem editionis secundæ *Propylæi Historiæ Christianæ*, p. 259-311.

Disp. de Visione Dei passiva. Rost. 1674. in 4.

Propylæum Historiæ Christianæ, sistens Enarrationem methodicam Scriptorum, ad Historiam Ecclesiæ Christianæ facientium. Francofurti 1680. in 12. Quoad titulorum ordinem Centuriarum Magdeburgensium premit vestigia. Accedunt sub finem Synopsi Patrum, in maxima Patrum Bibliotheca, Lugduni Gallorum A. 1677. edita, compendium, quæ & Gallia Mattheus frater, & Christoph. Sandii Jun., Ariani, Catalogus Scriptorum Socinianorum, quæ is Amstelodamo A. 1671. Autori transmissit. De hoc opusculo ita D. G. Morhofius, *Tomo III. Polybibl., Lib. V., p. 12. : Pauca sententia, & multis modis ampliari possunt; & forte faciet Autor, cum ad curas secundas descendit.* Celeberrime isto Morhofiano, & honesta scripti sui mentione, ab Henr. Meibomio Jun. (in *Addit. ad Val. Henr. Vögleri Introduct. in notit. bonorum Scriptorum* p. 176.) facta, excitatus Autor, triplo illud vel quadruplo auctius A. 1696. sub hoc publicavit titulo:

Propylæum Historiæ Christianæ, sistens enarrationem methodicam scriptorum veterum atque recentiorum, cum generatim ad historiam Ecclesiæ Christianæ, tum speciatim ad ejusdem Topographiam, Prosopographiam, Pragmographiam & Polemographiam, facientium: Editio priori rectior, atque longe plurimis locis auctor, quæ Casp. Sagittarii *Introductioni in Hist. Eccl.* posthumæ, in multis, supplementi loco esse potest. Subjunguntur: 1. Synopsi Patrum, in Biblioth. Patrum maxime, Lugd. Gall. A. 1677. edita, compendium; 2. Chr. Sandii Jun. Catalogus Scriptorum Socinianorum; 3. Slüter ipsius Oratio de studii Theologici difficultate; 4. Ejusdem Oratiunculæ duæ in schola Rarzburgensi dictæ, de Causis contemptus literarum; & de Causis exiguæ in solida literatura progressus; 5. Autorum ac rerum Indices. Lüneburgi 1696. in 4. Tractatus hic Thomæ Bartholini (in Epistola & Epigrammate

Zzz 22 22 2

ad

(1.) V. *Programma*, quo ad utrasque Studiosos invitavit, Academicum, sub initium *Propylæi Historiæ Christianæ*, p. 1-8. edit. secundæ. (2.) in *præfatione novæ editionis Propylæi*. (3.) in *Programmate de Theologia Rostochii promotis*, Disp. Inaugurali D. Mich. Gottl. Hantchii A. 1709. præmissa, p. 6. (4.) V. Sam. Schellwigii *Itinerarium Anti-Præfatum* p. 35. 36. (5.) V. M. Joh. Ehrenfridi Pfeifferi *Or. Jun. in obitu parentis*, D. Aug. Pfeifferi, lit. E. 3. b. (6.) V. M. Joh. Ehrenfr. Pfeifferum l. c., & Enochii Svantemii, Recl. Lubec., *Programma de vita Aug. Pfeifferi junioris*.

ad Autorem, ei præfixis) opus audit *illustre*, Christ. Thomasio autem (qui titulum ejus & præfationem novam, antequam prodiret, in *Historia Sapientie & stultitiae*, Halæ Saxoniæ A. 1693, in 8. edita, *Tomo II.*, M. Jun., p. 135-145., exhibuit) *labor multum ad studium Hs. Eccl. conducentis*, & ab Henr. quoque Meibomio Jun., in *Addit. ad V. H. Vogleri Introd.* editione recentiori, A. 1700, publicata, p. 125., commendatur.

II. GERMANICA.

Theologische Gedanken von der Polygynia, oder Vielweiberey, auf Beantwortung eines ohnlängst, in Lateinischer Sprache, unter dem Nahmen Theophili Alector, ausgegangenen Discurses, erstens. Rostochii 1677. in 8. Scriptum hoc (cujus editionem novam auctorem Auctor, in *Propyleo* minori p. 180., promissit) a duobus impugnatum est patronis Polygamia *ψευδωνυμῶς*, Athanasio sc. Vincentio (sive Joh. Lyseno, Lipsiensis, qui *Discursum* etiam, a nostro confutatum, sub Theophili Alectoris larva, ediderat), in *Polygamia triumphatrice*, Londini Scanorum (uti titulus fingit) A. 1682. in 4. excusa, & Daphnzo Arcuario (sive Laur. Begero, Electorum Palatini & Brandenburgici Consiliario ac Bibliothecario) in der Betrachtung des in dem Nardischen und Böttischen Rechte gegründeten H. Ehestandes, q.v.z A. 1679. in 4. prodit. Athanasium Sluterus (uti in editione *Propylei* posteriori p. 231. significat) responso judicavit indignum, Daphnzo autem sequentem reposuit Dialogum.

Pyrrhonii und Orisophii Unterredung von der A. 1679., unter Daphnzi Arcuarii Nahmen, ans Licht gekommenen Betrachtung des im Böttischen und Nardischen Rechte gegründeten Ehestandes, so ferne dieselbe S. W. Sluteri Theologische Gedancken von der Polygynia betriff. Hamburgi 1680. in 8.

Schlüssel zur bleibenden Himmelsstadt, welche vermittelst dessen, durch gründliche Erläuterung des Lutherischen Catechismi, auß Böttischer Schrift, eröffnet wird. Ratzeburgi 1687. & Hamburgi 1691. in 12.

Beantwortung der Frage: Ob es zulässig sey, wenn uns, heutiges Tages, ein unmittelbare Böttische Offenbarung vorgebender heiliger Mensch etwas denen, in der H. Schrift enthaltenen, Glaubens- und Lebens-Lehren zuwiderlaufendes, als eine Böttische Offenbarung, vorstellet, selbiges als eine Böttische Offenbarung anzunehmen? einer Die Böttische Wahrheit ernstlich suchenden Person in gute entworfen. A. 1693. in 4.

Leichpredigt über Sibylla Hedwig, Herzoginn von Sachsen-Lauenburg, auß P. LXXIII. 23-26. Lüneburgi 1695. in fol. (Catal.)

INEDITA ET AFFECTA.

Refutatio *Lutheri explorati*, ab Anonymo Apostata Glatz A. 1688. (in 12.) Germanice editi, jussu Julii Francisci, Ducis Saxo-Lauenburgici, eodem sermone conscripta, illique in Bohemiam transmissa, de qua editio *Propylei* posterior p. 227. consulenda.

Opus contra Atheos, cujus, in editione *Propylei* priore, p. 168., promissit, spem in posteriore, p. 201. 202., ademit. Promptuarium Theologicum, argumenta omnia, ad Theologum Academicam spectantia, ordine Alphabetico, accurate delineaturum, minuendisqve Collectaneorum Theologicorum difficultatibus inserviturum, quod A. 1694., in præfat. editionis *Propylei* posterioris, est pollicitus.

Historia Ecclesiæ Christianæ, ab originibus ejus primis, ad nostra usque tempora, deducta; Opus ingens affectum, IV. partibus, illius Topographiam, Prosopographiam, Pragmatographiam & Polemographiam, exhibiturum, quod A. 1674., in *Programmate*, prælectionibus itius argumenti Rostochienibus præmisso, ac in fronte utriusque *Propylei* recuso, nec non A. 1680. in ipso *Propyleo*, illius Prodrogo, fontes ac scriptores subsidiarios, eadem, quæ elaborare istud decreverat, methodo, in Centuriis jam usurpata Magdeburgensibus, enumerante, promissit, partiumque simul singularum argumenta specialia fusius delineavit. Verum, in præfatione nova editoris *Propylei* posterioris, A. 1693. exarata, opus hoc, occupationum publicarum multitudinem, & rei librariz in oppido Lauenburgensi inopiam, quo minus illud perfici possit, obstatre causatus, a se ulterius vetuit expectari; Sciagraphiam tamen ejus perspicuam, *Propylei* methodo congruam, in *Appendice præfationi* A. 1694. adjecta, etiamnum pollicitus.

JOHANNES SMEITERUS, Parochus Sec. XVI. ruralis, in præfectura Flensburgensi, Breclumenfis. Schediasma MS., quo errores Theobaldi Thammeri refutavit, in Bibliotheca olim M. Jac. Fabricii Sen., Superint. Holsatici, uti e quadam hujus Scheda didici, asservatum.

THEODORUS (qui *Diodorum* etiam interdum se vocavit) SMELEJUS, Hamburgensis.

Carmen, Elitz Hutteri *Cubo Hebraico*, Hamburgi A. 1588. in fol. edito, præfixum.

Amptis, seu æstuum per Albim ratio, carmine expressa. Hamb. 1589. in 4. (O. Sp.)

Carmina alia, sparsim edita.

NICOLAUS SMYLAU, Hamburgensis, Phil. & J. U. D., Lipsiz studiis sedulam dedit operam, & laurea summa a Philosophis pariter atque Jurisconsultis impetrata, ordini Professorio, Collegique Principum Collegiatis, est adscriptus. A. 1451. Decanus ibidem Collegii fuit Philosophici, A. 1473. autem Academicus Rector (1.). Romam deinde profectus, causarum illic forensium, per multos annos, patronum egit haud incelebrem, ac in Concilio quoque Basileensi, ob eruditionem & prudentiam, inclauit. Munditandem vanitatum pertexis cucullum induit monasticum; & in cenobio Bergenfi, urbi Magdeburgensi vicino, exiravit. V. Anonymi (cui *Vit* audit in *Philosophia utrumque perdoctus*) *Centuriam Scripatorum insignium*, qui in *Academiis Lipsienfi, Wittebergensi & Francofordiana* ad Oderam, *fluerunt*, Seculo XVI. ineunte concegit, & a Joach. Joh. Madero Helmstadti A. 1660. editam, num. IV. A quo sequentia etiam, quibus *se memorandum posteritati reliquisse* perhibetur, illi tribuuntur, *opuscula*, omnia, ni fallor, inedita:

Super editionem Donati Lib. I.

In proprietates terminorum Lib. I.

Exercitium pro adolescentibus, Lib. I.

Majusculus Codicillus.

Epistolæ, Orationes, aliaque plurima.

CHRISTIANUS SOLINUS, urbis in Stormaria Crempensis, circa A. 1615., Pastor.

Chronologia; dat is: Een ketter Uytroch der vörnehmsten Historien, van Anfang der Welt, bett up dat Jahr Christi 1614.,

und Böttischer Schrift, ende löfmerdigen Historien, so samengebragen: Samt der Holsischen Chronica, Hamburgi 1615. in 8. Scriptum hoc Saxonicum (aliqua sui parte, uti præfatio testatur, jam ante editum) in IV. divifum est Sectiones parallelas, quarum I. res in singulis Monarchiis, & Imperio præsertim Romano, gestas, II. Historiam Ecclesiæ,

III. An-

(c.) V. Catalogos Rectorum ac Decanorum Acad. Lipsiensis, in Zach. Schneideri & Tob. Heidenreichii *Chronica obvia Lipsiensibus* vernacula.

III. Annales rerum Cimbrico-Holfaticarum, IV. autem origines & incrementa Imperii Turcici, scorsim, sub literis A. B. C. & D., ordine temporum, diligentiaque mediocri, exhibet. Sectionem illius tertiam, de rebus Cimbrico-Holfaticis, Ad. Olearius & dialecto Saxonica in Mithcan transtulit, & *Compendio suo Chronici Holfatici* (dem kurzen Begriffe der Holfsteinischen Chronica), ab A. 1448. ad 1663. perducto, ceu supplementum illius in historia antiquiori, in editione secunda, Slesvigæ A. 1674. in 4. excusa, sub hoc præfixit titulo: *Holfsteinisches Chronicon*, auß Chr. Solini Chronologia, kirchlich verfaßt und zusammengetragen durch A. O. Qvz & cum eodem Olearii *Compendio*, ac Anonymi *Continuatione* illius ab A. 1662. ad 1702., recusa est in den *Geschichten der Herzogthümer Slewig und Holftein*, Francofurti A. 1703. in 4. editis. Asperius de Solino tulit Judicium Pet. Lambecius, eum, *Libro II. Rer. Hamburg. p. 192.*, minorum gentium annuumerans transcriptoris. Confer de illo *Partem I. Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, Cap. VII., §. 5. & 9., p. 121, 122. 123., & Joh. Christ. Nevii, hanc secuti, *Partem II. Accessionum ad Degorei Wheari Relediones Historicas* p. 322.

BERNHARDUS SOLTUVIUS Junior, Slesvicensis, Bernhadi senioris, Adolphi, Ducis Holfatiz, Confiliarii, filius, Juris utriusque (cui Argentinz, Tubingæ, Jenæ, Heidelbergæ ac Marburgi (1.) vacaverat) Doctor Rostochii A. 1623. creatus, Friderici, Ducis Holfato-Gottorpensis, Confiliarius, Collegique Canoniconum Slesvicensium Syndicus, A. 1656. (sexennio post Ericum filium, Rostochii A. 1650. (2.) mortuum) defunctus.

(Symbolum ejus hoc in *Albo Morfiano MS.*, f. 710. b., occurrit: *Alles nach Gottes Willen*.) Confer de illo Pet. Laurenbergii (eum, ob literarum elegantiorum Poëtasque peritiam commendantis) Epistolam, quæ ipsi, suo olim Rostochii domestico, *Pascompsen*, seu *Delineationem pulchritudinis*, A. 1630. inscriptis, & M. Phil. Fabricii Elegiam ad illum, in *Sylloge Epicediorum, Joh. Nannio scriptorum*, lit. F. 2. a. b., obviat.

Disp. de Hæreditatibus, quæ ab intestato capiuntur, Præfide Christoph. Luchovio. Rost. 1611. in 4.

Disp. Juridica Inauguralis. Rost. 1623. in 4.

Disp. de Politis & rebus publicis. in 4. (*Caval.*)

BERNHARDUS BALTHASAR SOLTUVIUS, Slesvicensis, J. U. D. & in patria Practicus, annuo, post nuptias cum Margareta Agnetæ, D. Balth. Gloxini, Confiliarii Holfatici, filia, d. 21. Sept. A. 1652. celebratas, tempore vix elapso, d. 10. Oct. A. 1653. mortuus, viduam hanc, per decem sibi iustia, ad A. usque 1704., superstitem, cum filia proli humâ reliquit unica, matri cognomine, & Joh. Christ. Heclauero, Confiliario Holfatico, elocata.

Disp. Inaug. de Juribus Majestatis minoribus, Argentinz 1650. in 4.

FRANCISCUS a SOM, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, d. 13. Nov. A. 1724. electus est Archivarius.

Disp. de Brachmanibus, Philosophis Indorum, Præfide D. Joh. Alb. Fabricio defensa. Hamburgi 1708. in 4.

Disp. de Carroccio (*quo Mediolanenses, & Itali alii, loco vexilli sunt usi*), ex Jure militari mediæ ævi, Præfide D. Eucharior Gottlieb Rinkio proposita, Altorfii 1711. in 4. V. de illa *Partem VIII. der gelehrten Fame* p. 532-533., & Joh. Alb. Fabricii (Somnio eam tribuentis) *Bibliographiam Antiquariam*, c. 12., p. 41.

Theses Inaugurales ad Tit. Institut. de Usucapionibus & longi temporis Prescriptionibus. Aureliz 1715. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 35.

JOHANNES a SOM, Hamburgensis, J. U. D., Senator patriz d. 25. Nov. A. 1697. electus, in Sveciam A. 1700. ablegatus, & dignitati Senatoriz, quæ, ob turbas civiles, d. 7. Febr. A. 1708. se abdicaverat, eodem mox anno, d. 14. Jun., restitutus, (3.) A. autem 1719. M. Sept., mortuus.

Disp. de Juris Justiniani receptione atque autoritate in Germania, Præfide D. Henr. Linckio, Altorfii 1679. in 4.

Disp. Inaug. de Novis Mercatorum (vom *Neuen oder Zeichen der Kaufleute*). Altorfii 1680. in 4.

ALBERTUS SOMMERUS, in civitate commoratus Hamburgensi.

Der entsetzte König Carol von Großbritannien, oder Kurzer Bericht von der Ankunft, Geburt, Leben, Regierung und Beerdigung Caroli Stuarts, Königs von Großbritannien, auß dem Englischen verdeutschet. Hamburgi 1660. in 8.

Kurze Anweisung zum Briefstellen, auß La Serre seinem Französischem alamedischen Secretario verdeutschet, Hamb. 1660. in 12.

Hundert Conversations-Gespräche, in Freud- und Traurfällen nützlich zu gebrauchen. Hamburgi 1662. 1665. 1672. 1675. 1681. 1683. 1687., Francofurti 1693. & Lubecz 1693., in 12.

JOHANNES SOMMERUS, Chori Musici, in aula Ducali Holfatica, circa A. 1623., Director.

Größlicher Sommerzeit Erster Theil, darinn begriffen unterschiedliche neue Contexte, theils zu singen, theils auf Instrumenten zu gebrauchen, mit 2. 3. 4. 5. und 6. Stimmen. Bremæ 1623. in 4. V. *Catal. nundin. autumn. A. 1623. Lips. p. 17.*

JOHANNES MATTHIAS SOMMERUS, Jtzehoa Stormarius, J. U. D., Joh. Rhederi, JCU Willtrienis, ab A. 1674., gener.

Disp. de Inilitoria actione, Præfide D. Amadeo Eckolto. Lipsiz 1664. in 4.

Disp. Inaug. de Contractu consensuali, Præfide D. Henr. Dav. Cunone. Heidelbergæ 1665. in 4.

MATTHIAS JOACHIMUS SOMMERUS, Wilstia Holfatus, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. Juris communis, & Ordinationis provincialis Holfaticæ, differentias principes exhibens, Præfide D. Ludekingio proposita. Rinteli 1717. in 4. V. de illa *Partem LXVII. der gelehrten Fame* p. 785-788.

ANTONIUS DANIEL SONNEMANN, Lubecensis, Leonhardi, Scribz Camerae urbani, filius, in Aca-miz ad Viadrum Francofurtana J. U. Doctor A. 1674. renunciatus, & professioni ejusdem extraordinariæ, circa A. 1685., postea vero ordinariæ (quæ A. 1693. jamungebatur), admotus, tandemque A. 1699. (quo Juss ejus *Novellarum* lucem vidit publicam) extinctus. V. Anonymi *præfationem, Juri Novellarum præmissam*, & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec. p. 153-158.*

Disp. de potestate Principis in Ecclesia, Præfide D. Sam. Strykio, Francof. ad Viadrum 1673. in 4. Adjecta deinceps est a Præfide Joh. Brunnenmanni, fœderi sui, *Operi de Jure Ecclesiastico*, ibidem A. 1681. in 4. edito.

Disp. Inaug. Jus Lubecense, methodo Institutionum, cum differentiis Juris communis, proponens, Præfide D. Sam. Strykio exhibitâ. Francof. ad Viadr. 1674. in 4. Recusa *Volumine II. Disput. Jurid.*, sub Strykii *habitarum præfatio*, ibidem A. 1683. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio, T. III. *Polybibl.*, Lib. VI., *Secl. 10.*, p. 112.

Disp. Jurid. de Divite. Fr. ad V. 1685. in 4.

Disp. de Jure Infantum. Ibid. 1686. in 4.

(1.) V. Phil. Fabricium *loco max citando*. (2.) teste Nicol. Ridemannii *Sermone funebri*. (3.) V. Joh. Alb. Fabricii P. I. *Mémor. Ham.* p. 491.

Molleri Cimbr. Lit. Töm. I.

Aaa aaa aa

Disp.

Disp. de Jure potiori. Ib. 1690. in 4.

Disp. de Brevitate temporis. Ib. 1693. in 4.

Prælectiones publicæ ad leges notiores Digestorum & Codicis, subjunctis earum rationibus, ampliationibus, declarationibus & limitationibus, partim ex ipsis textibus, partim ex aliorum Commentariis, decisionibus & disputationibus, ad unam vel alteram legem conscriptis, desumptis. Francof. ad V. 1695. in 8. De his ita Lipsiensis, in *Actis Erud.*, M. Nov. A. 1695., p. 515. 516.: *Labor Clarissimi Autoris, quo is levem & simplicem viam, ad intelligendas optimas leges, futuris causarum Patronis sternere voluit, omni laude evehendus venit; siquidem insigniorum, quæ in Pandectis ac Codice occurrunt, sensum primo breviter ac perspicue evoluit, mox per solidas rationes confirmat, ampliationes, declarationes ac limitationes, partim ex ipsis textibus authenticis, partim præbissimis Doctoribus, submisit, & quodam hæc omnia ea sedulitate, ut omnino illud, quod Diogenes Laertius de Erilli Philosophi libris scribit, & de hoc plenissimo bone frugis opusculo dici jure possit: 'Εστὶ τὸ βιβλίον αὐτοῦ ἐκρηγόντων μὲν, δοκίμων δὲ μὲν.'*

Jus Novellarum Constitutionum Justiniani Imperatoris, ex Jure Civili, Canonico, Feudali & Publico, ut & celebrioribus xvi nostri Doctoribus, textualiter explicatum, & additionibus Theoretico-Præcticis ad ulum accommodatum. Francof. ad V. 1699. in 4. Commendat illud, & ad praxin, præ alii Novellarum commentarios, facere judicat, B. G. Stravius (A. 1692. id jam prodidisse falso tradens), in *Biblioth. Juris selecta*, c. 3., §. 69., p. 127.

PETRUS SPARCKIUS, Marci filius, Wilstria Stormarius, Med. Doctor Patavii, d. 14. Maji A. 1637., a Joh. Dominico Sala creatus. V. *Carmina gratulatoria* Nicol. Benzoni, Rhandrusia Dani, Acad. Prætoris, Joh. Rhodii & Joh. Georg. Wirlungi; quorum primo *Alepiade* audit *corona Phœbi, artis delictum, & parre decus perenne*. Disp. Med. de Humoribus alimentariis, Præfide D. Joh. Walzo. Lugd. Bat. 1635. in 4.

OTTO SPERLINGIUS Senior, Hamburgi d. 30. Dec. A. 1602. natus, patrem habuit Paulum Seniore, scholæ publicæ Rectorem, Gymnasticus Rhetorem, infra celebrandum, matrem vero Annam, Ott. Cranebergii, ædis suburbii Georgiani Curatoris, filiam. Quadriennium ludum jam frequentavit patrum, & tredecennis carmina scripsit elegantia. Studii Philosophico-Medici curriculum A. 1617. in Academia exoritur æd Gryphiswaldensi, & ab A. 1619., in Lugduno-Batava, quam comite Luca Holstino adiut, convictor D. Trekatii, pharmacopolz celebris, continuavit. A. 1621., cum Matthia Levio, Brabantia, vicinasque regiones, perfluvit, A. 1622. autem, vere primo, Hafniam profectus, itineri Norwegico, in comitatu Christiani IV., Regis Danici, menses aliquot impendit. Autumno ingruente Rostochium, cum Wilh. Laurenbergio, se contulit, sed A. 1623. a D. Georg. Furenio, Medico insigni, Hafniam revocatus, cum illo, ut plantas Danicæ domesticas collecturum opera sublevarer fisco, Scelandiam, Fioniam, Jutiam, Scaniam, Hallandiam, Blekingiam, Oelandiam, Gotlandiam, aliasque remotiores maris Baltici insulas, peragravit (1.). Narus est Furenio, in itinere hoc Botanologico, regius suscepto auspiciis, *Index plantarum Danicæ ac Norwegiæ indigenarum*, qvi, diu post ejus, A. 1628. defuncti, excessum, & schedis a 1 homine filio suppeditatis, A. 1662., in Thomæ Bartholini *Ciste Medice Hafniensis Loculo XXV.*, & seorsim etiam, in fallor (2.), sub solo illius nomine, est editus, sed Sperlingium, uti alibi (3.) monuimus, aliqua saltem sui parte, itidem haud dubie agnoscit Autorem. A Furenio ægre dimissus, Italiam, & Academiam Patavinam, A. 1624. adiit, & ex ista A. 1625., tempore feriatarum canicularum, Venedicæ, & in Istriam, herbas conquisivit rariores, nec multo post, innere pedeftri, Romam, pompam jubilizi spectans, excurrit. Patavium hinc rediturus, regnum Neapolitanum peragravit, nec multo post Patavio Venetias A. 1626. discessit, ac Nicol. Contareni, Senatoris (cui Adr. Spiegelius, Prof. Patav., eum commendaverat), domesticus factus, &que Botanicus, Hortum hujus elegantissimum plantis novis ac rarioribus quamplurimis, in montibus Trevisanis & Istriæ, matre florum herbarumque secundissima, collectis, exornavit. A. 1627. a parente domum revocatus, post titulum Doctoris Patavii d. 27. Aug.; Præfide Pomp. Caimo, ac Promotore Cæf. Cremonino, reportatum, Genavam iter arripuit, & cum per Galliam metu pestis non auderet, per Germaniam, M. Febr. A. 1628., Hamburgum apulit. Quia autem Contareno, se Venetias ad ipsum esse rediturum, promiserat, vere mox primo Amstelodamum abiit, & nave, Rotterodami consensa, in Angliam, ac inde in Italiam, trajicere voluit, sed, tempestate orta, portus petere coactus est Norwegicos, ac, cum, celo fereno, mare se iterum commisit, a Pirata Dynkerkano eodem rejectus. In Norwagia sc. primam fortunarum fidem fata ipsi destinarent, quam ne iterum desereret, a Jano Juelio, Prorege, Jano Bielkio, regni Cancellario, Episcopo Bergenfi, aliisque Magnatibus, haud vulgaria pollicitis, persuasus, in metropoli Bergenfi, Medico regio provinciali, D. Paulo Andrez, nuper orbata, donec successer hujus & Danis adveniret, medicinam facere decrevit. Ubi dum Episcopo crebrius accedit, amore Margareta Schwendiz, Andrez, Canonici Rôschildensis, filiz, & D. Pauli Andrez viduz, 23. annos natæ, qvæ ejusdem subinde zdes invecbat, captus, conjugum illius exambiit, & itinerem in Daniam patriamque A. 1629. facto, locoque inter ædis Cathedralis Hamburgensis vicarios d. 19. Sept. impetrato (4.), sequenti 1630., d. 30. Jun., Rôschildiz Zeelandorum celebravit nuptias. Cum novahac marito (in 24. annorum conjugio tres ipsi filios, totidemque filias, enixa, ac die tandem 9. Jan. A. 1654. Amstelodami extinctæ), eodem A. 1630., cum, in locum D. Mich. Christierni (qvi priori uxoris marito successerat, fed Colingam rediturs diffinitionem petierat) Medicus Norwagiæ provincialis a Christiano IV., Rege, effect confinitus, Bergam repetit, & illic praxi artis suæ lauta aliquamdiu est gavilus. A. 1632. Christianiam, Christoph. Urnii, Proregis, civiumque, lautiora pollicitorum, desiderii obsecutus, discessit, sed, cum, nec in urbe, nec in vicinia, quicquam, tantis dignum promissis, reperisset, A. 1634. e Norwagia, in Zeelandiam, & prædium uxoris Jernlôfienfæ, septem Hafnia distrum milliibus, se recepit. Illic triennio vacaturus continuo, praxi fati lucrosa inter nobiles vicinos ita inclauit, ut A. 1637. a Christiano IV., Rege, Hafniam evocaretur, & commendate Cornisio Ulefeldio, iusto Magistro, Orphanotrophei designaretur Medicus, nec multo post A. 1638. Botanicus aulicus, Hortorumque regiorum inspector. A. 1640. Hannibalem Seestadium, Legatum regium, hujus postulatu, Regisque iustis, invitatus licet, in aulam comitatus est Hispanicam, & ex ista, M. Apr. A. 1641., cum Joh. Ulr. Gûldenlovio, filio Regis naturalis, reverfus, Poliatri Hafniensis dignitatem mox obtinuit ordinarii. Ipsi deinde Cornif. Ulefeldii, Ministri aulici regiz principis, a quo maximi fuit, in legatione Anglica, A. autem 1649. in Batavico-Gallica, comes fuit individuus, sed confederatione illius plus iusto fati fati semetipsum maximis involvit calamitatibus. Cum enim Sejanus iste Arctous A. 1651. a Dina Winhovieria, meretricula, cujus illicitis indulserat amoribus, coram Friderico III., Rege, Christiani IV. filio & successore, quod, una cum uxore, vitæ ejus veneno frueretur infidias, infumaretur, nofter, qvem eadem potus lethiferi, in patroni gratiam, præparati rem agebat, causam adversus illam, coram Senatu primum urbano, ac supremo deinde regni Dicastrio, dicere coactus, licet speciose se defenderet, ac Dina supplicium sibi capitis, sua in criminibus, utrique

(1.) Iter hoc innotat, sed absque ulla Sperlingii mentione, Thom. Bartholinus *Diff. M. de Medicina Danorum domestica* p. 37. 38. (2.) V. Alb. Bartholini *Tr. de Script. Dan.* p. 47. (3.) P. I. *Ujagosi ad Hist. Cimbr.*, c. 2., §. 2., p. 12. (4.) V. J. Alb. Fabricii P. II, *Memor. Hamb.* p. 62.

utriusque objectis, modo retractandis, modo confirmandis, inconstantia, accerferet, sententiam proscriptiois, cum Sim. Henningio, Ecclesiastica Germanico, Ulfeldii itidem cliente, evitare haud potuit (1.). Quæ tamen a Rege mitissimo est abolita, potestasque, abdicatis officiis, Hafnia discendendi hanc petenti A. 1652. ægre concessa. Dimissus, non patriam confestim (uti a Thoma Bartholino (2.) traditur) repetiit, sed primo potius vere anni 1652., cum uxore & liberis, Amstelodamum trajecit, civibusque urbis adscriptus praxin in ea Medicam, per biennium, exercuit. A. 1653., cum Holmiam Svecorum excurrisset, Archiatri titulum, a duobus jam ante Daniz collectum Regibus, a Christina etiam, Svecorum Semiramide, obtinuit, amissaque Amstelodami, post reditum, sub A. 1654. initium, conjugis, viduus Hamburgum M. Majore recepit, & Praxin illic sequenti, inter cives, continuavit decennio. A. 1658. Amstelodamum, quo paulo ante excurrerat, ad suos remeans, M. Augusto Tychopoli, quam ob naucleri ingressus erat negotia, a Comité Ebersteinio, Archistratego ac Gubernatore urbis Danico, quod Svecis, Danorum hostibus, sua addidisset ministeria, ac in castris illorum vixisset, est detentus, & M. Martio demum A. 1659., Frederici III., Regis, jussu, Hamburgum dimissus. Captivitatem hanc septem menses longe diuturnior ac perpetua, sexennio post, est secuta, cum, d. 16. Apr. A. 1664., ab Hagedornio, Cohortis Danicæ Protibuno, uxorem suam ope ipsius egere medica mentito, rhedæ impositus, manique violenta, ne vim sibi factam clamore proderet, pene suffocatus, extra patriæ muros, in vicinam dittonem Danicam abriperetur, & inde Hafniam deportaretur. Etenim ab Hagedornio (quem prædiis ipsius Danicis inhiasse filius conjecit), Regis in jussu, Hamburgum esset abductus, Hafniam tamen delato, cum inimici familiaritatem ejus cum Ulfeldio, & crimina cætera, olim objecta, Regi in memoriam revocaret, & vix ipse se defendere, vel ab aliis defendi, auderet, poena carceris subeunda fuit perpetua, nec mitigari deinde, licet indicia clementiæ Frederici III. & Christiani V., successoris, haud obscura captivum lubinde erigerent, ob temporum conditionem, potuit. Toleravit illam, per annos XV. continuos, animo, uti filius perhibet, etiam in inimicos æquissimo, donec mors tempestiva, d. 26. Dec. A. 1681., animam fenis ferme octuagenarij, sed, si nonnullos audias, in istis etiam ærumnis longiorem vitæ usum optare haud veriti (3.), & e vinculis his, & e corporis ergastulo, in libertatem assereret. Exuviz, jussu regis, monumento majorum, in æde Hafniensium Mariana, a filia, funus curante, & amicis nonnullis, honorifice sunt illatz. Medicus fuit (male enim Georg. Abr. Merclinus his a se, in *Lindensio renovato* (4.), recte annumeratur, expungi ex isto; tanquam non Medicum, in præfatione jussit) & Botanicus imprimis eruditissimus, arcanorumque naturæ, cujus thesaurorum collectionum apparatus haud exiguum in Museo, Europæis celeberrimis a Joh. Dan. Majore (5.) & Dan. Gvith. Möller (6.) annumerato, liberis reliquit, consultissimus. Infortunii sui, ob quod *Literatis* Joh. Pierii Valeriani & Corn. Tollii adjungi meretur *insidicibus*, faber ipsemet haud dubie exiit. Licet enim veneficii in perniciem Frederici III., Regis Danicæ, execrabilis, quod Paulus Ammannus, Prof. Med. Lipsiensis (7.), publice ipsi, sed non sine Parachronismo (dum ad annos 1678-1664. istud refert), exprobravit, plene non sit convictus, πολυπραγμοσύνη tamen ejus, & immoedia egæ patronum Ulfeldium, Regi suo refractarium, & uti deinceps patuit, sæpius insidiatum, meritoque proinde jam tunc suspectum, obsequia, reprehensionem haud effugient, a Joach. Vito Wigando φουδουήμω, sive Joh. Val. Willio (8.), censura hac merito notata: *Ne Sperlingius, Hamburgensis, Medicus, scilicet in alienam mentem immittere didicisset, non in hunc ipsum diem, alte proditoris reus, æterno carcere Hafniæ clauderetur.*

Biographiz hujus, ex aliis subinde interpolatz Autoribus, capita pleræque Filio ipsius ἐμυώνω, Ott. Sperlingio Juniori, Jcto & aulæ Danicæ Consiliario, debentur, quem parenti filiali pietate, & in MSto, mihi transmissio, pro virili patrocinatum esse nemo mirabitur. Confer de illo, præter jam allegatos, Anonymi Discurs. bon D. Ott. Sperlingii Caus. sibiung. auct. Hamburg. sive Schediasma qvaternionis unici pro illo Apologeticum, Hamburgi A. 1664. in 4. excusum, Thomæ Bartholini *Cista Medica Hafniensium* p. 11. 473., Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 114., nostraque ad illum *Hypomnemata* p. 369., Henn. Witteni *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.* p. 125. 126., Joh. Ant. Lindani *Lib. I. de Script. Med. p. 501.*, Georg. Abr. Merclini *Lindensium renovatum* p. 363., & Joh. Jac. Baieri *Diff. Episcopalem de longævitæ Medicorum* p. 13.

ELOGIA.

Thom. Bartholinus cum *Virum eruditissimum* (Cent. VI. *Hist. Anatom.* Hist. 46. p. 272.), *nature peritissimum* (ib. *Hist.* 76. p. 233.), nec non *senatore consiliosissimum* (in *Cista Med. Hafn.* Loc. XI V. p. 473.), appellat, simulque (loco ultimo) a Nicol. Contareno, Senatore Veneto, *Plinium alterum*, se præzente, vocatum esse testatur.

Joh. Andr. Bosin (*Epist. 14. ad T. Reinesium* p. 65. 67.) *Vir audit doctissimus, & sagax antiquitatis indagator, cujus cimelia plurima afferret, & cotidie plura comparat.*

SCRIPTA EDITA.

Hortus Christianeus, seu Catalogus plantarum, quibus Christiani IV., Regis Danicæ, Viridarium Hafniense A. 1642. adornatum erat, Hafnia 1642. in 12. Recusus, primo loco, inter *Viridariorum variorum Indices*, junctim ad Simone Pauli, Archiatro Danico, ibidem A. 1653. in 12. publicatos. Commendatur a T. Bartholino in *Cista Med. Hafn.* Loc. 45. p. 473.

Catalogus Plantarum indigenarum, in S. Reg. Maj. Viridarium Hafniense A. 1641., se Horti præfecto, translata- rum, in Thomæ Bartholini *Cista Medica Hafniensium*, Hafnia A. 1662. in 8. edita, Loculo XI V. p. 461-473., occurrens. Applausus Epistolicus ad D. Gvern. Rohnicum, *Methodum partium genitalium fabricam cognoscendi* evulgantem, huic, Jenæ A. 1664. in 4. impressæ, præfixus.

INEDITA, quæ a se assertari Otto, filius Autoris πολυπραγμοσύνης, mihi significavit.

Notæ & emendationes in Plinii Historiam naturalem.

Animadversiones in Scribonium Largum, Valerianum, aliosque Medicos ævi veteris Latinos.

M. PAULUS SPERLINGIUS Senior, Eckernfördæ Cimbrorum (non Hamburgi, uti Mich. Clenovius (9.), *scholæ patriæ* eum vocans *Dirædorem*, credidisse videtur), patre cognomine, oppidi Consule (10.), A. 1560. est natus, & studis, raro tunc inter concives exemplo, dicatus literariis. In Argentinenfem, quam A. 1578. adiit, Academia, ductu Melch. Junii, Rhetoris, cui commendatus erat, publici, Joh. Sturmii, Joh. Lud. Havenreuteri & Joh. Benci (quos ipse celebrat (11.)), in eloquentia, & reliqua literatura humaniori ac Philosophica, stupendus brevi fecit progressus. Impetratis ibidem, post declarationes aliquot publicas, d. 22. Sept. A. 1583., supremis Philosophiæ honoribus, Basileam quoque, Tubingam, Jenam & Wittebergam, salutavit, & cum Viris viri illius doctissimis esse conversatus, donec A.

Aaa aaa aa 2

1886

- (1.) V. Anonymi (qui Jac. Henr. Pauli fuisse creditur) *Machinatum Cornif. Ulfeldii narrationem* p. 12-20. (2.) in *Cista Med. Hafn.* p. 12. (3.) V. Miliandri *Tractatum Tragicum* p. 82. (4.) p. 86. (5.) Im Bedenden von Kunst und Naturalien-Kammern p. 33. (6.) in *Diff. de Technopneumatice*, c. 7., p. 41. (7.) in *Irenico Numa, Pompeii cum Hippocrate* p. 209. (8.) *Diff. I. de Philiatricum Germanicum, cum vinaribus* p. 32. (9.) in *Tyrciniorum Poeticorum Myrmecia*, p. 69., ubi Anagrammate celebratur. (10.) V. D. G. Moshofii *Programma de vita filii ejus cognominis Junere*. (11.) in *Admistr. scholæ Flem.* f. 27. b. 45. a.

1586. Flenopolin, ad scholz Reſtoratum, regiſ evocaretur auſpiciis, Johanniſque Avenario, recitata d. 18. Julii Oratio auſpicali, ſubrogaretur. Præfuit illi, ſumma cum laude, per quinquennium, intereaſque temporis, poſtulari Inſpectorum, libellum de ejus recte adminiſtrandæ ratione, lectiones, atque exercitationes clafſicæ, legesque ſcholaflicæ, completentem, ac methodo Præceptorum ſuorum Argentinenſium, Joh. Sturmi & Melch. Junii, didacticæ, omnium præſtantiffimæ, conformem, elucubravit. Quæ, typographo jam tranſmiſſum, cum milites Gallici Mompelgardix combuſſiffent, ut prælo iterum pararet, ac Witebergæ A. 1589. ederet, autores idem & ergodiotæ fuerunt (1.). A. 1591., d. 9. Febr., ad gubernacula ſcholz Johanneſ Hamburgeniſ, poſt Wern. Rolāncium, capeſſenda, a Senatu urbis invitatus, illuc, Flensburgeniſ cura ſuccellori, M. Joh. Poſſelio juniiori, tranſcripta, & oratione valedictoria d. 11. Jun. habita, commigravit, ac d. 28. Jun. officio eſt admotus (2.). loci inter Vicarios templi Cathedralis acceſſione d. 11. Jun. A. 1594. lautiori reddito (3.). Quanta, per luſtra propemodum ſex continuis, huic dexterritate, quan- toque famæ applauſu, præſuerit, Pet. Muſæi verbis (4.) exprimere malo, quam propriis: *Reſtoratum ſchole Flensburgeniſ quinquor, Hamburgeniſ triginta annis, maxima cum nominis ſui laude, & juvenutis egregie fructu, geſſit, ut pote ex cujus ludo, tanquam ex equo Trojano, pene infiniti emerſerunt Viri celeberrimi, non in Holſatia ſolum & Saxonia, ſed Germania prope univerſa, plurimiſque regionibus exteris, Dania, Norvegia, Suecia. Muſæo, alibi etiam (5.) Virum cum ſalutari clariffimum, totaque patria celebratiſſimum, calculos adjuiciunt D. G. Morhofius (6.) & Joh. Blomius, Bibliothecæ præſectus Hamburgeniſ (7.).* E quibus ille noſtrum Præceptorem vocavit optimum, *qui ſimilem Germaniam tunc vix habuit, cujusque ludo, velut ex equo Trojano, gregatim procedens, per omnem Germaniam, Daniæ, Holſatiam, Sueciam, virorum doctorum populus diſfundebatur;* hic autem verbis celebraviſſequentibus: *Erat P. Sperlingius Hamburgeniſ ſchole non tantum Reſtor, ſed & certiffimus ampliſicator. Omnes enim, qui illum vel noſtrum habuerunt, vel de illo aliqua auditiſe acceperunt, boc mihi prædicarunt.* Anno certe 1603. 1100. diſcipulorum, in ſchola univerſa, fuiſt gubernator, 130. vero auditorum, in claſſe prima, informator. Tantis ipliſ in urbem ſuam juven- tamque meritis pernotus Senatus Hamburgeniſ, non ſolum muneri ſcholaflico A. 1613. Profeſſionem Gymnaſii, recen- ſa eſt fundati, adjeſcit Oratorio-Poeticam, ſed & A. 1619. ſcholz valedicentem, ſubrogato Zach. Scheffero, velut emeritum, rude donavit, ſolique deinceps Gymnaſio inſervire voluit. Laboribus tandem affiduis enervatus, aliquot ante exceſſum annis, in lateris dextri ac lingvæ incidit paralyſin, & quanquam valetudini aliquatenus reſtitutus, in ob- ſcuro munere pergeret, malo tamen ſubinde recrudefcente, huic, & turbæ morborum reliquæ, ſeneſcereque, quæ & ipſa morbus eſt (8.), d. 13. Jun. A. C. 1633., ætatis 73., ſuccubuit (9.). Ex Anna, Ottonis Cranenbergi, templi in ſuburbio Hamburgeniſ Georgiani curatrix, filia, A. 1592. ducta (10.), Philologus hic atque Orator celeberrimus duos ſuſtulit, ſuperſitesque reliquit, filios, non minorem eruditione eximia famam meritos, Ottonem ſc. Medicum, de quo ſupra eſt dictum, & Paulum Theologum, ſtatim celebrandum.

Confer de illo, præter jam laudatos, *ſſagen* noſtram ad *Hiſt. Cimbr.*, p. III., c. 3., §. 8., p. 278. 279. 280., & *P. IV.*, c. 10., §. 24. ac 26., p. 609. 613., Indicemque Reſtorum ſcholz Flensburgeniſ, *Novis interum literariis Lube- cenſibus*, M. Oſt. A. 1702., p. 295., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 1073. 1121., ac Schediaſma noſtrum de Scholz Flensb. *hiſtoria Germanicum* p. 9. 10.

SCRIPTA EDITA.

Oratio de dicto Pſalms LXV. v. 12.: *Coronas æmum bonitate tua;* in Acad. Argentinenſi recitata. Slesvig 1587. in 4. Occurrit etiam in *Orationum Argentinenſium, ductis Melch. Junii habiturum*, editionis primæ, Argentinz A. 1603. in 8. excuſæ, *Tomo I.*, p. 219-219., in ſecundæ, ibidem A. 1606. publicatæ, *T. II.*, p. 18-40., ac in tertiz, A. 1620. Argentoratū itidem impreſſæ, *T. I.*, p. 10-27.

Or. de triplici Voto S. Auguſtini, quo dicitur optaſſe, videre Chriſtum in carne, Romam in flore, & Paulum in ore, quæ in earundem *Orati. Argentinenſium* Edit. primæ A. 1603. *T. I.*, p. 371-388., in ſecundæ A. 1606. *T. II.*, p. 53-66., & in tertiz A. 1620. *T. I.*, p. 38-47., prodit.

Oratio, qua ſuſtinuit perſonam Pauli, in Concilio Hieroſolymitano, de Circumſiſionis, & cultum, in lege præſcrip- torum, abrogatione, dicentis, in earundem *Orati.* edit. primæ A. 1603. *Tomo IV.*, p. 87-97., in ſecundæ A. 1606. *T. I.*, p. 641-649., & in tertiz A. 1620. *T. II.*, p. 116-122., obvia.

Scholz Flensburgeniſ Adminiſtratio, qua continentur: 1. Oratio de Scholis conſtituendis & conſervandis; habita, cum Reſtoris munus ipſi d. 18. Jul. A. 1586. commendaretur; 2. Lectionum & exercitationum clafſicarum deſignatio; 3. Leges de officiis diſcipulorum ſcholaflicæ. Witebergæ 1589. in 8. Quæ ad ejus ſpectant hiſtoriam, Autoris vita jam exhibuit.

Compendium Grammaticæ Latinæ, in Melanchthonianæ locum in ſchola olim ſubſtitutum Flensburgeniſ, uti leges hujus recentiores MSSæ teſtantur.

Herodes, ſeu Poema de Cæde puerorum Bethlehemiticorum, in ſchola Hamburgeniſ A. 1591. recitatum. Hambur- gi 1592. in 4.

Ariſtotelis Stagiritæ de Virtutibus & vitiis liber, ſeorſim editus, & certis capitibus diſtinctus, pro ſchola Hambur- genſi: Cum Verſione ac præſatione M. P. Sperlingii. Adjeſti ſunt Pſelli Jambii Græci in Virtutes & vitia. Hamb. 1603. in 8.

Epistoſta de Theodorici Morelli, Campani, *Enchiridio Oratorio*, ad M. Mich. Ziegenhornium, deſuau illud evul- gantem, ſcripta, & editioni Lipſienſi, A. 1618. in 12. excuſæ, præſixa.

(Ineditus eſt Commentarius ejus in Dialecticam Phil. Melanchthonis, Hafniz in Bibliotheca mihi viſus Moſtiana.)

PAULUS SPERLINGIUS Junior, Hamburgeniſ, patre cognomine, modo celebrato, matre vero Anna, Ott. Cranenbergi, ædis in ſuburbio Georgianæ Curatoris, filia, d. 9. Nov. A. 1605., in lucem eſt editus. In ſchola patriæ, ingenii præcociſ ac ſolertiſſimi, ſideli parentis, Zach. Schefferi & Joh. Starckii, *ξεσπρωγυλῶ*, adjuti, ope, brevi tan- tos in literis humanioribus fecit progreſſus, ut anno ætatis XI. locum inter primæ clafſis alumnos obtinuerit, XIV. autem Græce peroraverit. In civitatem deinde Gymnaſii admiſſus numerum, ductu Pet. Laurembergii, Henr. Rumpii, FF. Weremborgiorum, parentis ac Z. Schefferi, in adyta Philoſophiæ ac Philologiæ, ſacra pariter atque profanæ, interiora penetraſſet, currenti calcar addente Henr. Langenbeckii, Cancellarii poſtea Lüneburgiſ Barth. Molleri, Conſu- lis deinceps Hamburgeniſ, aliorumque commilitonum, induſtria. A. 1623. Roſtochium miſſus, in Philoſophia ac li- teris

(1.) V. *Epistolam illius dedicatariam, & ſſagen* noſtram ad *Hiſt. Cimbr.*, p. III., c. 3., §. 8., p. 278. 279. (2.) teſte Anonymi *Catalogo MS. Miniſtrorum Eccleſiæ Hambur.* (3.) V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb.* p. 61. (4.) in *Programmato Kilienſi*, filii ejus cogno- minis *Diſſon. Inaug. Theologiæ* A. 1666. præmiſſo. (5.) in *Progr. ſuæ de vita D. Bernh. Mulleri, Medici Kilienſis*. (6.) in *Progr. de vita filii cognom. Jun.* (7.) in *Orat. de Vita Henr. Vagarii*. (8.) V. Pet. Muſæum l. c. (9.) V. *Epistolam*, illi ſcripta, quibus Vita quoque hiſtoriam magnam partem debeo. (10.) V. Mart. Pleſci, Corn. Selgæri, aliorumque, Epithalamia, Hamburgi ac Helmſtadii æccla- ſia, nec non P. Muſæi & D. G. Morhofii *Programmato jam citato*.

teris elegantioribus Joh. Hufwedeliū, Pet. Laurenbergium, Joach. Stocmannum & Joach. Jungium, in sacris autem Joh. Qvistorpiū ac Paulum & Joh. Tarnovius, duces habuit. Quorum ultimus, ut parenti ejus, Præceptoris suo, gratum testaretur animum, non in convictum solum, sed & musei societatem, per tria illū admisit semestria, longevæ doctiorum, cum in Thomæ Lindemanni, Antecessoris, ædes, filiorum ejus studio moderatus, transfret, dimisit. Familiariter ibidem Jac. Fabricio & Joh. Bacmeistero, Professoribus Medicis, innotuit, inter commilitones autem Joh. Gebhardo, Critico peregrino, & Academiæ postea Groninganzæ Historico, primas detulit. Rostochio, post exactum illuc triennium, lingvæ Græcæ, qvæ, post abitum Hufwedeli, sibi offerebatur, professione, Parentis vassu, recusata, Hamburgum A. 1626. reverfus, Metaphysicam, Astronomiam & Philologiam, studiosius aliquot ac Gymnasii alumnos privatim hybernis docuit mensibus. A. 1627., ut in lingvis Orientalibus, quas ab Henr. Rumpio, Mart. Trostio & Joh. Tarnovio, jam addiderat, majores faceret progressus, Belgicas salutavit Academiæ, & Franc. Gomari, Sixt. Amanz, Conf. l' Empereur Jacobique Golii, ductu, recessus illarum perfructatus est intimos. Leidz diutius hæsit, & cum Professoribus plerisque familiariter innotuisset, suamque approbasset eruditionem, potestatem Aristotelis Rhetorica publice, extra ordinem, interpretandi omnium obtinuit suffragiis. A. 1628. Henr. Memmio, Senatus Parisiensis Prædici, juvenem, qui Lucæ Holstenio in Bibliothecæ suæ præfectura succederet, & Græcorum Rhetorum monumenta secum recognoscere, expectanti, a Dan. Heinsio commendatus, Lutetiam in ejus transitu contubernium, diutius hoc fruiturus, nisi Parens, insidias, qvoad religionem, non minus ipsi, quam concivi Holstenio, structum iri, metuens, Hamburgum revocasset. Illuc a Memmio, non sine honorario liberali, dimissus, ludum eloquentiæ Latine privatum A. 1628. aperuit. Ix publicæ VII. declamationes de VII. Christi crucifixi Apophthegmata Latinas, totidem diebus continuis, memoriter A. 1629. recitavit. Qvæ facundia, ac in docendo dexteritate, tantum meruit applausum, ut commendante illum Joach. Jungio, Gymnasii Rectore, de ipso Parenti emerito in professione Oratorio-Poetica subrogando, consilia a Senatu sint agitata, sed, partim ob motus vicinorum bellicos, partim vero quod ipse munus hoc, sibi jam oblatum, studiose declinaret (1.), irrita. A. 1630. in Daniam excurrit, & Hafniz Thom. Finchum, Casp. Bartholinum, Casp. Er. Brochmannum ac Ol. Wormium, Sorz autem Joh. Cluverum, Joh. Meursium & Joh. Laurenbergium, salutavit. Hinc in Belgium & Galliam denuo abiit, ut LL. Or. peritiam Jac. Golii, Gabr. Sionitz, aliorumque Philologorum, consuetudine auget. Italia pestis cum arcuit. In Angliam igitur profectus, inde maritimo Hamburgum A. 1633., qui Parenti fatalis erat, rediit itinere, ac paulo post, in aulam Guelpherbytanam ab Augusto, Principe Brunsvicensi evocatus eruditissimo, literis manu exaratis propria, Aristotelisque ipse ipsum dignatus titulo, primogeniti illius, Rudolphi Augusti, per triennium studia gubernavit proximum. Qvæ institutione, perquam felici, Alexandri hujus fuit *Φιλομαθὲς* & tantum sibi favorem conciliavit, ut patriz deinceps admodus gubernaculis absente præmiis sepe bene amplissimis, ac literis frequenter compellat, Virum eum sibi usque salutantibus *charissimum, de se optime meritum, & ab antiqua educatione suum, nomen Gnomæ hæc ἐπιστολῆς* A. 1669. obsequens: *Deo & bonis præceptoribus non potest reddi æqvivalentis*. Incerto hæctenus lare vagatus, A. 1635. tandem in Gymnasio Holstatiæ Bordesholmenensi monastico sedem fortunarium fixit stabilem, cum hujus, Sec. XVI. jam aperti, sed A. 1627. belli Cæsarei tempestate disjuncti, Recloratus ac Pastoratus, A. 1630. promissi, a Friderico, Duce Holstatiæ-Gottorpensi, ejus instaurationem, Jac. Fabricii patris, ac filii cognominis, aulæ suæ Theologorum, hortatu, aggresso, ipsi d. 7. Aug., per Joh. Adolphum Beckerum, Commissarium Ecclesiasticum, post civem suum M. Dan. Welfermannum (qvi in patria A. 1628. obierat), committerentur (2.). Adjuncta est muneri utrique Præpositi Ecclesiarii Holstatiæ Ducalium dignitas A. 1643., qvæ Agnes etiam Catharina, M. Jac. Fabricii Junioris, supremi Ducalium Cimbricarum Antistitis, filia, conjux ipsi obigit, puellam tantum unicam, Annam Catharinam, Christoph. Langio, Paracho Elmshagensi, elocatum, enixa (3.). Atheno Bordesholmenensi, per 30. annos, summa fide ac sedulitate præfuit, juvenibusque in eodem plurimam viam ad solidæ eruditionis arcem commonstrans regiam, præclare de Cheroneſe Cimbrica, Didacticis eum annuerant præcipuis, est meritis, ad A. usque 1665., qvæ a Christiano Alberto, Duce Holstatiæ, Gymnasii illius aboliti reditus novæ attributi sunt Academiæ Kiloniensi, & ipse primus Antiquitatum in hac sacrarum Professor Theologus, ephoria Ecclesiarii Holstatiæ muneri annexa Academicæ, est constitutus. Antiquitates hæc, & Oratoriam Ecclesiasticam, post Doctoris titulum, d. 22. Jan. A. 1666., in primæ promotionis Academicæ panegyri, a Pet. Mufkæ, Collegæ, sibi collatum, eadem, qvæ literas antea hæc elegantiores, dexteritate, qvoad valetudine utebatur mediocri, docuit, & Recloratum simul Academiæ (4.) A. 1669. præclare administravit. Ultimo vitæ quadriennio, a morbis compluribus, assiduus marasmi senilis, *varius alternati symptomatis*, comitibus, non de ponte, sed de officii sui partibus, animo etiamnum *sanis erecto*, ut phrasi utar Pechliniana (5.), *dejectus*, horam intrepide expectavit decretorum, &, *superveniente tandem tertiana, rarissima aliquot senilis corporis hospita, quarto aut quinto ejus impetu prostratus*, d. 27. Apr. A. C. 1679., æt. 73., placide expiravit. Ita Dominica, quam omnialem Pechlinus vocat, *quasmodogenitorum beatorum vitam sempiternam pateris videris*, eodem, qvæ parens, ætatis anno, compos evasit Senex non animo minus, quam capillis, candidissimus, & de juventute Cimbrica meritiſſimus. Qvæ, licet eruditionem suam, variam pariter atque solidissimam, scriptis ambitiose ostentare neglexerit, ob peritiam tamen LL. Or. eximiam, facundiamque in Hebræa, Græcæ & Latine, terribilissimam ac extemporalem, cognitionem Historiæ antiquioris, sacræ pariter atque profanz, diffusam, & venam imprimis Poeticam, in sermone Attico & Romano, admirabilem veterumque æmulam, luminibus Cimbriz literatæ *ἐξορμήσει* accensere haud dubitamus.

Vitam ejus fufius enarrant: I. Dan. Georg. Morhofii *Programma funebre*, in Appendice *Orationum Programmaticæ*, n. 48., p. 702-721., reculum; II. Pet. Mufkæ, Theologi Kilon., *Programma Disput.* ejus *Inaugurali* A. 1666. præmissum; III. Joh. Nicol. Pechlini, Prof. Kilon. Medici, *Inscriptio funebriſ*, cum Epicediis cæterorum Collegarum Kilonienſium Encomiaſticis (e quibus Joh. Dan. Majoris Oda Germanico-dithyrambica (*Madrigalone*), proluxa atque elegans, legi præ aliis meretur) Kilonii A. 1679. in 4. excuſa. Bibliothecæ inſtructiſſimæ, Kiloniæ publica auctione diſtractæ, Catalogus, negligenter admodum & mendose impreſſus, Hamburgi A. 1681. in 8. prodit. Conſerti de illo, præter ſupra laudatos, poſſunt Epistolæ, quibus Joh. Vorſtius A. 1652. *Diatribæ de Latinitate, quæ ſuſpecta eſſe poſſit*, & Otto Sperlingius Junior, J.C. (ipſius hære nepos), A. 1675. *Diſſ. de Monumento Hamburgenſi Benedidino*, illi inſcripſerunt, Henn. Wittenii *Tomus I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1679., Vinc. Fabricii *Paræ II. Poematum* (in edit. *Operum Lipſienſi*) p. 716-717., *Iſagoge noſtra ad Hiſt. Cimbr.*, P. IV., c. 1., §. 4. ac 7., p. 366-379. 380., & Alb. zum Felde *Oratio de Meritis Ordinis Theolog. Kilon.* (in *Analeſis Diſſipulæ*, Jacr. p. 225. 226.

- (1.) teſte Joh. Nic. Pechlino in *Inſcriptione funebri*. (2.) V., præter *Programma* (in quo vitiis hujus inſidæ ad A. 1636. perperam referuntur) *funebre*, C. Danewerthii *P. III. Chorogr. Cimbr.*, c. 4., p. 172., Mart. Corvuzii Jun. *Antiqv. Bordesholmenſis* MSS., & P. IV. *Iſagoge inæd. ad Hiſt. Cimbr.*, c. 1., §. 7., p. 379. 380. (3.) V. Joh. Ribii Epithalamium in ejus nuptiis, in *Poſtichis & Epithalamis*, p. 2-9-22. (4.) V. Carmen in hunc elegans D. G. Morhofii, anteceditis, in *Haris ſubſcriptis Poeticis* p. 16-30. (5.) in *Inſcript. funebri*.

Pet. Musurus (in *Programmi citato*) Virum eum vocavit, cuius eruditio & longa experientia, cum in omni literarum genere, tum etiam in Theologiae studiis, omni predicatione est major, & (sub finem) notum esse addidit, quantum tam Graecorum, quam Latinorum Auctorum, pelagus legendo & relegendo sit emensus, imo exhauseris ac imberitis; quam in utraqueque Historia, tam sacra, quam profana, sit versatus; quantum, versandis Oratoribus & Poetis, cum Carminum pangendorum venam, tum dicendi peritiam, comparaverit; quantum denique cum cura, quam sedulo & assidue, Græcos Latinosque veteris Ecclesie Patres, ut etiam accuratioribus Theologiae studiis augetur, coluerit, perlustravit, excusserit.

Joh. Georg. Grävius, in Epistola ad D. G. Morhofium A. 1678. exarata, & Appendici adoptivæ Dissert. Acad. Morhofii, p. 43. 44., inserta, audit *polirissimus*.

Val. Henr. Vogler, in Epist. ad Frid. Fabricium, de Magisterii honoribus, A. 1696. Helmstadii collatis, gratulatoria, *Gravis & singularis formandæ juvenutis magister*, ex cuius disciplina *progreßi eximios plerumque in literis sece-*

Nicolaus Martini, Acad. Kil. Jcto, ipsiusque discipulo, in *Epigrammate* Epitaphio, Maximus Cimber, princepsque

Aonidum vindex, nec non

Depositem coeli, merito quod Cimbrica mater

Luget, & ereptum Pieris alma dolet,

Parrhasius dudum gaudet quo mundus alumno,

D. G. Morhofio (in *Programmi. funebri*) Βεβλαιοδίκην ἐν ὕμνῳ, Præceptor totius Holsatiæ laudatissimus, juvenutis patrie olim Rex quidam & Imperator, artium & linguarum commune oraculum, cuius in sinu primum enutrite Muse in Acad. Kiloniensem tandem immigrarunt; cuique solute & prosa orationis tam prompta facultas fuit, ut, ad prisca purisque sermonis, tam Attici, quam Romani, genium, castigata ipsi verba quasi sponte sua promanarent; nec non (*Programmi. 77., p. 918.*) Senex optimus, communis Holsatiæ per tot annos Præceptor, Musarumque nostrarum (*Kiloniensium*), quæ, in sinu ejus enutrite, huc tandem duxere coloniam, quidam quasi Pater.

Joh. Dan. Majori (in *Memoria Horti Medici Kiloniensis initiati*) Senex audit optimus, & de polymathia sacra & profana meritisissimus; item (*in Carmine in nuptias filie ejus ἀνὰ ποὶ ῥυθμικῶν, A. 1665, edito*) Panfophus, Theologus sacundus, Musæum ambulans, quem Latium cum Helladæ fateretur Poetam maximum, qui, si certare detur cum ullo veterum de sermone gloriæ, sacurus dubium sit indubie, Hællæ doctrine varie magnus.

Ab eodem, in Oda funebri Germanico-dithyrambica, πολυμάθεων ejus, πολυγλωσσῶν, πολυανθρώπων, candorem, allasque virtutes, fuse extollente, venusta etiam hac ad cognomen Sperlingii, passerem designans, allusione commendatur:

Die weßten Pierinnen,
Kein Sperling, kein Fein Sperling, fliehet von himmen;
Ein Phoenix, ein Erleuchter Phœbus-schwan,

Dem nie kein Lied ist mißgelungen,
Hat sich mit mehr denn Adlerstüßeln in die Höh gedrungen,
Und ist, im hohen Geist, ein Paradiesvogel worden.

Joh. Ristio (in *Epithalamio in nuptias ejus, supra allegato*) audit der Phœbus unser Zeit, sehr weit und breit berühmte von Weisheit, Kunst und Tugend.

Georg. Ern. Heldbergio, Philosopho Kiloniensi (in *Tetrasticho funebri*), Vir,
Quo neque quæquam habuit majorem Holsatica pubes
Doctorem, neque fors est habitura parem.

Seb. Kortholto (in *Diff. de Biblioth. Acad. Kilon. p. 5.*) Vir ad literarum emolumenta promovendus natus.

Nicol. Scribonius (Lib. V. *Lufium Gottorp. p. 125.*) hoc nominis ejus exhibet Anagramma:
Paulus Sperlingius, Hammopolitanus. * Pulvis Musarum sapi palato ingenii.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Catalogi lectionum Gymnasii Bordesholmenfis anniverfarii. in 8.

Disp. Inaug. de antiquissimo Exorcismi in Baptismo ritu nequaquam temere, multo minus tumultuarie, vel rescindendo, vel abrogando, Præfide D. Pet. Musæo posposita. Kilonii 1666. & 1671. in 4. Longe pleniorẽ & accuratiorẽ eum hanc, si per morbum licuisset, fuisset daturum, Musæi docet *Programma*, illi præfixum.

Programmata varia, in Rectore Academiæ Kiloniensis semestri, A. 1669, publicata.

Carmina & Epigrammata in laudem Augusti, Ducis Brunsvicensis, in Mart. Goskii, Archiatri Gvelfphici, *Arbustis*

Augusto, A. 1690. & 1693. in fol. excuslo, f. 2. 10. 11. 10., obvia.

Strena Heroica ad Rudolphum Augustum, Ducem Brunfv., alumnum suum, *ibid. f. 90. 91.*

Emblemata Anagrammatica, tumbræ Dorotheæ Anhaltinæ, Augusti, Ducis Brunfv., conjugis, inscripta, & Jambi in obitum ejusdem, *ibid. f. 306. 307. 308.*

Genethliaca duo in natalem Antonii Ulrici, Ducis Brunfvic., *ibid. f. 112. 113.*

Carmina alia viorum generum Græcæ & Latine quæ plurima, sparsim annis publicata diversis, aut aliorum scriptis adjecta; dignissima, quæ, ob inventionum præstantiam, dictionisque tersissimæ Veneris atque argutias, in unum Volumen colligantur.

Summarischer Aufzug, was die Christliche Jugend, in ihrem Christenthume, zu glauben, und bornehmlich zu wissen und lernen, von nöthen habe; in einem Handbüchlein verfaßt. Sine mentione loci A. 1671. in 8.

II. ALIENA.

Hug. Grotii Epistola consolatoria ad Benjam. Auberium Maurerium, Regis Galliz ad Batavos Legatum, ab eo, cum præfatione sua ejusdem argumenti ad Joh. Henricum Kielmannum & Kielmannseck, & aliis quibusdam, edita. Kilonii 1674. in 4.

Basilii Magni Homilia Græco-Latina, continens descriptionem Ebrietatis, atque omnium malorum, quæ ebrietatem & ebrios comitantur; cum ejusdem generis pluribus Ebrietatis descriptionibus & accusationibus, e Scriptoribus tam Græcis, quam Latinis; αἰνουμενος edita. Kil. 1675. in 4.

INEDITA.

Commentarius in Epistolas Pauli ad Philipenses, Colossenses & Thessalonicenses, quorum mentio in *Catalogo Bibliothecæ ejus (inter MSS. in 1.)* occurrit.

Adr. Turnebi de Vino Libellus, quem denuo a se, cum præfatione, editum iri, in *proemio Homiliæ Basilii M. de Ebrietate*, promissit.

Joh. Casellii, Göttingensis, Acad. Juliz Professoris, Opera omnia, qvorum, a se, non sine magno labore, a multis jam annis, congestorum, & accuratior, quam hacrenus, ordine digestorum, editionem, in eodem *prooemio*, est pollicitus, ac D. G. Morhofius, *T. I. Polybist.*, Lib. I., c. 24., p. 298., Jacobusque Burchardus, in *Epist. de Casellii in bonas literas meritis* p. 63., mentione dignati sunt honorifica. Sed, qvz fortuna est monumentorum Casellii iniquior, nec illa in lucem prodit, nec qvz, ante ipsum, Joh. a Fuchte & Conr. Hornejus, Theologi Helmstädienses, Christoph. Heidmannus, Academiæ ejusdem Rhetor, Henr. Ernstius, J. C. in Dania Soranus (*Conspectum illorum sive Indicem* prolixum, sed imperfectum tamen, in certas æ classes dispersentem, Hamburgique A. 1651. publicatum, eruditus jam impertitus), Joh. Kirchmannus, scholæ Lubec. Rector, ac Henr. Hudemannus junior, Ecclesiastes in Holstia Wevelsfletanus, aut novissime Marqv. Gudius *de nativ.*, Henningius quidam (in *Morhofii Praefat. Polybist. MSS.*, c. 7., *memoratus*), ac Justus Dransfeldius, civis Casellii, Gymnasiarchaque Göttingensis (cui *Epistolæ* jam *libros XVI.*, A. 1687. editos, debemus), Ducum partim Brunsvicensium (teste Morhofio) auspiciis, frustra sunt moliti, & expectari a se jusserunt.

FRIDERICUS SPIESSIUS, Slesvicensis, Med. Doctor.

Disp. de Plevritide, ab ipso Przside proposita. Helmstädi 1609. in 4.

(Diversus ab hoc est Frid. Spiessius, Brunsvicensis, cujus extant Disp. de Phrenitide, Przside D. Johanne Michaelis, Lipsiz A. 1648., & Exerc. Inaug. de Hzmorrhagia, Przside D. Gotfr. Moebio, Jenæ A. 1652., propositæ.)

M. JOHANNES SPIESMACHER, Hamburgensis, Parochus in tractu Ritzbüttelano Dönsens, A. 1698. defunctus.

Disp. Arithmetica de Praxi Italica, Przside M. Mart. Knorrio, Halensi, Lipsiz 1685. in 4.

Ex Ungve homo, seu Disp. de Mensura totius Hominis, ex mensura Ungvis unici colligenda, Przside M. Christ. Hempelio, Uratislaviensi. Lipf. 1685. in 4.

Disp. Metaphysica de modo Atheos speculativos convertendi, pro Loco in Ordine Philosophico habita. Lipf. 1687. in 4.

Disp. de eo, quod licitum sit, certis in casibus, Vitam morti, pro salute alterius, exponere. Lipf. in 4. (Catal.)

HENRICUS SPLETHENIUS, Pastor circa A. 1607. in Dithmarsia Schlichtingensis.

Threnodiz piis manibus Christiani Jungii, & uxoris ejus Ottiliz, Parentum D. Nicol. Jungii, Cancellarii Holstici, scriptæ, & cum Carmine in secundas hujus Nuptias, editæ A. 1607. in 4.

HARTWIGUS a SPRECKELEN Hamburgensis, Hartwigi Senatoris filius J. U. Lic., patrizque ab A. 1663. Senator, d. 25. Oct. A. 1680. mortuus.

Disp. Inaug. de Judicio Multarum, boni Grebel Bericht. Basileæ 1651. in 4.

HARTWIGUS a SPRECKELEN, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1704. superstes.

Disp. Jurid. Inaug. de Apostolis, Przside D. Huldrico Eubenio proposita. Helmstädi 1672. in 4. Recusa in Eubani *Scriptis Juridicis*, Argentinz A. 1708. in fol. editis, P. II., p. 451-458.

Disp. Feudalis de Investitura, ab eo Przside exhibita. Helmstädi 1672. in 4.

HERMANNUS a SPRECKELEN, Hamburgensis, Lutz, Senatoris, filius, J. U. Licentiati titulum Argentinz A. 1664. consecutus, a Leopoldo, Imperatore, in Baronum S. Rom. Imperii evehctus ordinem, & cælebs M. Junio A. 1683. (uti ab Ott. Sperlingio Jun., J. C. accepti) mortuus.

Dodecas Controversiarum miscellanearum. Altorfi 1662. in 4.

Disp. Inaug. de Sortitione. Argentinz 1664. in 4. (Digna visa G. M. Königio, ob qvam Autoris, in *Biblioth. Vet. & nova*, mentionem injiceret.)

JOHANNES a SPRECKELEN, Hamburgensis, Petri, Senatoris, filius, in Senatorium itidem ordinem, cum ædis aliquamdiu Petrinz fuisset Curator. A. 1660. evehctus (1.), sed eodem A. 1666. evehctus, cum recuperare dignitatem istam conaretur, difficillime cum civibus liti, coram Imperatore, Judicibusque ab hoc constitutis, Electoris Brandenburgici ac Ducis Brunsvicensis Consiliarius, voce & scriptis per annos agitatz complures, se implicuit, nec quicquam tamen effecit. Obiit tandem d. 6. Jun. A. 1684. Causa ejus patrocinantur:

I. Qvz ipsius nomen præferunt:

Keyserliches Protectorium, oder Schutz- und Schirm-Brief, wie auch Bitte, daß selbiger öffentlich möge angeschlagen werden. A. 1666. in 4.

Allerunterthänigster Gegenbericht auf den ab adverso Keyserlicher Majestät übergebenen Bericht, in Sachen Joh. von Spreckellen, contra L. Jac. Morlen, & consortes. A. 1667. in 4.

Deductiones zwischen Ihm und der Stadt Hamburg. Hamb. 1667. in 4.

Supplica an Keyserliche Majestät. in 4.

Demüthigster Bericht an die Eursfürstliche Brandenburgische und Fürstliche Braunschweig-Wolfenbüttelsche Subdelegatos, wieder die Zwep- und Fünfziger. A. 1670. in 4.

Bitte an die Subdelegirte. A. 1670. in 4.

II. Petri filii, J. U. Lic., pro parente Apologetica:

Supplica wieder L. Jac. Morlen. A. 1668. in 4.

Replica an Keyserl. Majestät. A. 1668. in 4.

Conclusions-Schriß. A. 1670. in 4.

Haud pauciora ab Adversariis ei sunt opposita, e quibus mihi innoverunt:

Des Raths zu Hamburg Bericht an Keyserl. Majest., wegen Joh. von Spreckellen. A. 1667. in 4.

Demüthigster Gegenbericht an die Eursfürstliche Brandenburgische und Fürstl. Braunschweigische Subdelegirte, mit gründlicher Beantwortung der falschen, im Berichte enthaltenen, calumnien; pro den LII. Deputirten, D. Walthern und L. Morlen, contra Joh. von Spreckellen, abgeleiteten Berichtsherrn und excludirten Rathsherrn. Hamb. 1670. in 4.

D. Vinc. Garners, Syndici, falsches Antidotum gegen Joh. von Spreckellen. in 4.

JOHANNES a SPRECKELEN, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus circa A. 1716:

Disp. Inaug. de Paralyfi. Lugd. Bat. 1699. in 4. (V. P. A. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum* p. 26.)

Bbb bbb bb 2

Disp,

(x) V. Ad. Trätigert Jun. *Seriem Senatui Hamb. p. 14.*

JOHANNES a SPRECKEISEN, Hamburgensis, J. U. Doctor, Basilicæ patriz, ab A. 1719., Canonicus. Disp. Inaug. de Usu Forensi Articulorum Positionalium, eorumque abusu præciscendo, Præfide D. Georg. Engelbrechtio propoſita. Helmſtadii 1712. in 4. V. de illa *Partem XXIII. der Gelehrten Fama* p. 303. 304. 305.

LUCAS a SPRECKEISEN, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Juris Naturalis & Civilis differentiis. Lugd. Bat. 1718. in 4. (V. Anonymi *Hamb. lit.* A. 1719. p. 23.)

NICOLAUS a SPRECKEISEN, Hamburgensis, J. U. Lic. A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Rei vindicatione contra bonæ fidei poſſeſſorem non competente, ad *Art. VII. Tit. II. Partis II. Statutorum Hamburgensium*, Præfide D. Henr. Bodino propoſita. Halz Sax. A. 1703. in 4. V. *Neue Lit. Germ.*, M. Sept. A. 1703., p. 345.

PETRUS a SPRECKEISEN, Hamburgensis, Johannis, Senatoris (*de quo supra dictum*), filius, J. U. Lic. Disp. Inaug. de Jure Sepulturæ, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergz 1665. in 4.

Apologemata aliquot pro Johanne parente Germanica, A. 1668. & seqq. edita, de quibus *supra* narrata poſſunt reperi.

VINCENTIUS a SPRECKEISEN, Hamburgensis, Juris utriusque (cui, cum fratre Bartholdo, Altorfii & Argentinz vacaverat (1.)) Licentiatii titulum Baſileæ A. 1645. adeptus.

Disp. Inaug. de Inſtitutionibus mercatorum, seu Factoribus. Baſileæ 1645. in 4.

WOLDERUS a SPRECKEISEN, Hamburgensis, Johannis, Senatoris (*de quo supra dictum*), filius, J. U. Lic. A. 1696. in patria defunctus.

Disp. de Usu fructu, Præfide D. Joh. Frid. Böckelmanno. Heidelbergz 1661. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de differentiis Theoriz & Praxeos, in genere, & in specie ad leges in *Epistolis* contentas, Præfide

D. Joh. Frid. Böckelmanno, Heidelbergz 1662. in 4.

JOHANNES GVILHELMUS SPRINGIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor, & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Emptione & venditione, tam secundum Jus Civile Justinianæum, quam secundum Jus Statutarium Hamburgense. Lugd. Bat. 1713. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 23.

JOHANNES CHRISTIANUS SPROGELIUS, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, in Academia Naturæ Curiosorum Germanicam sub Nymphodori receptus agnominæ.

Disp. Inaug. de Peroleo. Jenæ 1710. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 29.

Unter Gottes Vorſorge iuberläſſige Kinder-Pflege, bey der Alldurchleuchtigſten Koſeynung Weltzerfreulichen Niedern hant übergeben. Hamburgi 1717. in 8.

Anatomia, oder der ganze Menſchliche Körper, nach allen ſeinen Theilen, wie er den Studiis Chiruriz in ſeinem Collegio Anatomico erſſet, und auch andern curioſen Zuſchauern, auf dem Hamburgiſchen Theatro Anatomico, öffentlich von ihm demonſtrirt wird. Hamburgi 1718. in 8. V. de illa Joh. Gottl. Krauſii *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 44. A. 1718., p. 349. 350. Recula eſt, teſte *Catalogo mundiali*, Hamburgi A. 1723. in 8.

Promittitur ab illo in *Catalogo mundiali*, Lipſ. A. 1716. autumn. p. 57. 64.

Phyſica poſitiva, oder Zuverläſſiger Unterricht zu einer vollkommenen und gründlichen Wiſſenſchaft von natürlichen Dingen.

Materialien-Lexicon, oder Kurzer doch gründlicher Nachricht von aller Materialien, welche in den drey Reichen der Natur, Animal, vegetabili & minerali, anzutreffen ſind, Nahmen, Geſtalt, Herkunft, Natur, Zubereitung und Nutzung in der Oeconomie und Medicin; ſamt der unſelbſtändigen Abbildung in Kupfern.

Mathetiſis enucleata, oder Zuverläſſigſte, und auf gewiſſe im Menſchlichen Leben vorkommende Fälle applicirte, Mathematiciſche Demonſtrationen, auß allen Theilen der Mathematicæ aufgeſucht.

Acta Phyſica & Mathematica, ab Orbe condito ad noſtra uſque tempora, collecta & in ordinem redacta.

David Beuthers, Chur-Erſchſchſchen Rung-Gvardeins zu Dresden, Univerſal und Particulari, notirnen die Berthellung geringer Metallen in Gold und Silber deutlich gelehrt wird: Nebſt einem Anhange curieuſer Alchymiſcher Kupfer, und einer Vorrede von Beuthers Perſon und Chriſten. V. *Catal. mund. Lipſ.* A. 1718. autumn. p. 26. Hunc Libellum Hamburgi A. 1718. jam proditiſſe, ſed editionem iſtam, æque ac quasvis aliam, ſuis laborare navis & defectibus, *Acta Medicorum Berolinienſium*, Volumine VII., monuerunt. V. *Acta Erudit. Lipſ.*, M. Jul. A. 1721., p. 317.

WILHELMUS STADTLÄNDER, Urbis Hamburgensis, Parochizque illius Nicolaitanz, ab A. 1681., Quindecimvir, M. Nov. A. 1686. defunctus, V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 113., & Wölff. Henr. Adelungii *Verzeichniß der Hamburgiſchen Oberalten* p. 10.

F. Baſilii Valentini, Benedictiner Mönchs, Chymiſche Chriſten alle mit einander, ket zum erſten mahl zuſammen gedruckt, und auß vielen, ſo wol geſchriebenen, als gedruckten, Exemplaren vermehrt und verbeſſert: In zwey Theilen, mit einer Vorrede. Hamburgi A. 1677. 1694. & 1700. in 8. Hanc editionem, ejusque præſationem, ipſi (ſicet nomen illius haud ſit adjectum) vindicant Otto Sperlingius Jun. & Joh. Teclenburgius, Jcñ, in *Scriptorum Hamburgensium Indicibus* MSſtis, quos mihi communicavit, tumultuariis.

M. DAVID STAHLIUS, Eccleſiaſtes arcis regiz Hatherſlebenſis aulicus, ſcholæque ſimul oppidanæ Re-ctor, d. 27. Sept. A. 1601. (teſte Nic. Mollen *Chronologia urbis Hatherſlebenſis vernacula*) vivis exceſſit. Ab Henr. Muhlſio (in Vorberichte des unverfälſchten Sims Lutheri von der Seligkeit der Gläubigen in dieſem Leben, p. 18.) perperam David Stachelius vocatur.

Gülden Kleinod, oder Auslegung des Spruchs Joh. III. 16. Hamburgi 1599. in 8.

JOHANNES STAHLIUS, Hamburgensis, J. U. Doctor, A. 1719. superstes.

Disp. Inaug. ad L. 2. Cod. de Pact. inter emptorem & venditorem compoſit. Trajecti ad Rhenum 1702. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum* A. 1704. *literaturum* p. 27.)

JOHANNES FRIDERICUS STAHLIUS, Scriba præfecturæ Slesvicenſis, circa A. 1695.

Monumentum Metæ Kielmanniæ. Kilonii in fol.

Epigraphe honori Mariz Eliſabethæ Niederſtäditz ſacra. Slesvigz 1682. in fol.

Inſcriptiones aliz Latinæ complures, ſatis ingenioſæ, ſecundum diverſis editæ temporibus,

(1.) V. M. Juc. Groſſii *Ep. dedic. Tæriæ Deſenſium Triades de ſtylo N. T.*, A. 1641. et ſcriptis.

PAULUS

PAULUS STAHLIUS, *Hamburgensis, Med. Doctor.*

Disp. Inaug. de dolore Capitis. Lugd. Bat. 1666. in 4.

CHRISTOPHORUS a STÄMMEN, *Preza Hofarius, Ecclesie ruralis Wabfensis in Schwanzia Cimbrica* Pastor, literarum elegantiorum, quas & cum patrono suo ac *συμφωνῶντι* Friderico Christiano, Barone a Kielmans-erge, vicinæ arcis Cohövetanz Dynasta, ipse diligenter excoluit, & juvenes haud paucos privatim docuit, fuit aman-tilissimus. Obiit mensē circiter Maio A. 1688., & præter liberos alios, & Margareta Dorothea Moslingia (cujus cum illo nuptias D. G. Morhofius (1.) suo ornavit Epithalamio) susceptos, Johanaem filium, scholarum Hatherslebenfis & Irtzhoeensis Rectorem, reliquit superstitem. A Christoph. Graßo, Conrectore Altenburgensi, suo olim Lipsiæ com-militone, in *Polisico Orientali* (2.), ob *vividum ingenium*, linguarumque Orientis peritiam, commendatur, ac non de-geren *Joh. Ad. Scherzeri* in his vocatur *discipulus*, sed JCtis ac Politicis, cum in ordine vixerit Ecclesiastico, perperam accensetur.

R. Josephi Albo, Hispani, acutissimi Hebraei, Capitula II. & III. Libri secundi *דברים*, de Voluntate Dei nova, quam vocant, & antiqua, exercitii gratia ab eo Latinitate donata, & Hebræo-Latine edita. Lipsiæ 1661. in 4. Præfixa est Epi-stola encomiastica Joh. Ad. Scherzeri, Theologi Lipsiensis, qui ipse postea Versionem integri istius operis *Funda-mentorum* Rabbini Latinam, in *Catalogo nundin. Lipsiæ A. 1687. autumn. p. ult.*, promissit, sed non edidit.

HENRICUS STAMMICHUIS, *Hamburgensis, Consiliarius in Ducatu Mindensi, primum Svecicus, & deinde Brandenburgicus, A. C. 1686. ætatisque 77. defunctus; maritus Annæ, Ott. Hedemanni, Cancellarii Lünebur-gico-Cellensis, filix, focerque Gerh. Gerlingii, Med. D. & Practici Rostochiensis. V. Andr. Dan. Habichtshofii Rostochium A. 1699. literatum p. 279.*

Decas quæstionum Juridarum. Regionotri 1639. in 4.

NICOLAUS STAMPEHL, *Hamburgensis, J. U. Doctor, & urbis patriz, ab A. 1710., Archivarius, A. 1721. d. 17. Apr. in Senatum evectus.*

Diff. de jure naturali Ufuræ, Præfide Vinc. Placcio proposita. Hamburgi 1695. in 4.

Disp. Inaug. de eo, quod interest Imperii Romano-Germanici, circa Civitates Imperiales. Lugd. Bat. 1707. in 4.

Recensum ejus exhibent Nova Lit. Germanica, M. Apr. A. 1708. p. 132. 133. 134.

ANDREAS STAPHORST, *Hamburgensis, J. U. Doctor.*

Disp. Inaug. de Alienatione actionum in potiores Argentinz 1674. in 4.

ANDREAS STAPHORST, *Hamburgensis, Ecclesiastes aulicus, circa A. 1699., Hassio-Darmstattinus.*

V. Seb. Edzardi Ep. dedic. Examini Logice Joh. Clerici præfixam.

Reinhold über den Tod Herrn Weyprechts von Gemmingen. Darmstadtii 1702. in fol. (Catal.)

Annotationes MSS. in diversâ V.T. loca, & Joh. Ad. Scherzeri Systema Theologiz, in Ad. Henr. Lacmanni Miscell. liter., c. 1., p. 11. memoratæ. Conf. A. A. Erud. Lipsiæ, M. Jul. A. 1721., p. 312.

M. HENRICUS STAPHORST, *Hamburgensis, Nicolai II., Ecclesiæfæ Petri (de quo statim dicitur), fili-
us, ædis in patria Nicolaitanz, ab A. 1645. (d. 12. Apr.) Diaconus, cælebs d. 11. Febr. A. 1649. phthisi expiravit. Nic.
Rittershufius, Acad. Altorfinz Antecessor, Amphilo-chii de recta studiorum & vite ratione ad Selenicum illi inscripti
Epistolam, cum notis Conradi, parentis sui, tertia vice Altorfi A. 1644. in 8. editam. Confer de illo Catalogum MS.
ministorum Ecclesiæ Hamburg. additæ, & Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamburg. p. 173.*

*Philologemata sacra & profana (de pæna Parricidii, lectione nominis מורד, inscripta Claud. Verdierii in Auctores cense-
fione, canibus Lazari, &c.), Præfide Joh. Mich. Dilthero proposita, Jenæ 1638. in 4. Rectus Volum. I. Dissput. Philol.
Diltheri. Noribergæ A. 1652. in 4. impressarum, num. XXI.*

*Diff. Philol. de Areopago, in quem abductus fuit S. Apollolus Paulus, cum novum religionis dogma Atheniensibus
annunciare videretur, Præfide J. M. Dilthero proposita, & Frid. Lindebrogio inscripta. Jenæ 1646. in 4. Recusa
Vol. II. earundem Dissput. Philol. Diltheri, num. X.*

Disp. de Potentia Dei absoluta. Præfide Dan. Stahljo, Jenæ 1639. in 4.

M. NICOLAUS STAPHORST II., *Hamburgensis, Nicolai I., Pastoris Petri, ex Gertrude Olyema-
nia filius, M. Febr. A. 1577. in lucem est editus, Witebergæ A. 1602. Magister creatus, Dav. Wolderi, in Diaconatu
patriz Petri, successsor d. 9. Apr. A. 1605. electus, & d. 16. Apr. inauguratus, tandemque, cum Archidiaconatum
ejusdem obtinisset, & sacro diutius, quam omnes reliqui Ecclesiæfæ Hamburgensis, præfuisse officio, d. 17. Mart.
A. C. 1642., ætatis 66., rebus humanis exemptus. Symbolum familiare e loco Johanne Apoc. III. 12. est mutua-
tus. Uxores duas habuit, Ursulam, Joh. Schelhammeri, Ancistitis Petri, filiam, & M. Magni Penshornii, Diethmarz
australis Præpositi, viduam; tres filii filios, & hos inter M. Nicolum, Pastorem Hamburgi, ab A. 1640. ad 1652., Jo-
hannem, ac Henricum, Ecclesiæfæ Nicolaitanum, modo laudatum, totidemque puellas (quarum una D. Andr.
Cassio Seniori, Medico Hamburgensi, nepiti), enixam, & quam huic subrogavit, Barbaram, Mart. Arndii, civis Ham-
burgensis, antea conjugem. Plura de vita ejus Collegarum docebant Epicedia, e quibus M. Nic. Hardkopff, Pastori
Nicolaitano, gregis audit exemplar, sacrique grædis ornamentum, Joh. Stemannio autem, Ecclesiæfæ Nicolaitano,*

*Servus fidelis, integer vite, plus
Manuetus, absque felle, ledens neminem,
Suavis omnibus, gravis nulli, Deo
Charus perinde quam bonis mortalibus;
Exemplar ipse splendidum sacri gregis,
Morumque imago sanctorum fulgida;*

Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. Memor. Hamb. p. 166.

Disp. de Providentia Dei, Præfide M. Paulo Petro, Prof. Theol., proposita. Rostochii 1601. in 4.

*Christliche Leichenbest, Sr. Sophiz & Chmietins, D. Joh. Mulleri, Hamburgischen Pastoris zu S. Petri, Ebelstisten,
zum Ehrengedächtnisse außgegeben, unter den ersten Rahmensbuchstaben M. N. S. Hamburgi 1628. in 4.*

NICOLAUS STAPHORST III., *Hamburgensis, Collegii Medicorum in Anglia Londinenfis Chymi-
cus, officinaque Chymica, circa A. 1686., Præfectus, A. 1699. superstes.*

*Officina Chymica Londinenfis, seu exacta Notitia Medicamentorum ejus spagyricorum, Alphabetico ordine di-
gesta. Hamburgi 1686. in 12. Recusa sub finem Pharmacopæe Collegii Londinenfis, in editione hujus tertia, Jenæ A.
1701. in 12. publicata.*

(1.) in Veneribus novis, p. 85-88. (2.) Pars II. Dynæ sacra, pag. ult.

Mollerii Cimb. Lit. Tom. I.

Ccc ecc cc

M. NICO-

M. NICOLAUS STAPHORST IV., *Hamburgensis*, Magistri titulum Rostochii d. 2. Sept. A. 1700. obtinuit (1.). Quo cum nimis fe effere nonnecini videretur, carmine ab hoc Satyrico vernaculo haud inficeto, A. 1701. edito (2.), & in Menantis Poematum Germanicorum Sylloge A. 1706. (3.) Hamburgi recuso (cui titulus: Das geprüfte M., oder Magister Eobesant), fertur esse exagitatus. Eodem A. 1705. zdus Hamburgensis Johannez, in locum Joh. Teelenburgii, d. 22. Mart. electus est, & d. 25. Apr. inauguratus, Ecclesiastes (4.).

Disp. Theol. miscellanea, Praefide D. Joh. Nicol. Qvistorpio proposita, Rostochii 1702. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1702., p. 123.

Joh. Schelhammeri, Pastoris Hamburgensis Petrii, abavi sui, Scripta sacra Germanica omnia, ab eo Tomis aliquot inclusa, & praefatione, Vita Autoris atque Indicibus, aucta, de quibus Schelhammeri Vita suo loco consular. Tomus I. Hamburgi A. 1710. in 4. prodit.

Verzeichniß einiger zur Hamburgischen Kirchen-Historie gehörenden Urkunden, welche theils aus Rever. Ministerii Actis, theils aus dieser Stadt-Bibliothek, theils von guten Freunden gesammelt. Hamb. 1720. in 8. V. de ea Joh. Gottl. Kraußii Neue Zeitungen von Gelehrten Sachen, num. 43., A. 1721. p. 338. 339.

Historia Ecclesiae Hamburgensis Diplomatica, das ist: Hamburgische Kirchen-Geschichte, aus glaubwürdigen und mercktheils noch ungedruckten Urkunden, sowohl Kaiserlichen, Königlischen, Fürstlichen, Gräflichen u. als auch Päpstlichen, Erzbischöflichen, Bischöflichen und anderer beider geistlicher als weltlicher Personen respective Gnaden-Freiherrn- und Bestätigungs-Briefen, Concessionen, Indulten, Erbstiftungen, Vermächtnissen, Verordnungen, Statuten, Verträgen, Contracten, Vergleichungen und andern dergleichen vielfältigen Schriften, gesammelt und in Ordnung gebracht. Des Ersten Theils Erster Band, darinnen die Beschreibung unserer Vorfahren zum Christenthum, die Einrichtung des biesigen Erz-Stiftes, desselbigen Zuwachs durch die Vereinigung mit der Bremischen Kirche, bis zu dessen völliger Aufhebung und Abtretung, vorgestellt, mitbin die Zeiten von A. 811. bis 1223. beleuchtet werden. Hamburgi 1723. in 4. Conf. de hoc opere A. H. Lacmanni *Miscell. lit. c. 1. p. 35.*

Ejusd. des Ersten Theils zweyter Band, darin die Geschichte aus dem 13. und 14ten Jahrhundert beigebracht und beleuchtet werden. Hamburgi 1725. in 4.

CASPARUS HENRICUS STARCKIUS, *Lubecensis*, Pastor, ab A. 1709., Ecclesiae, in praefectura Holsätz Tritoviensis, ruralis Siebenböhmensis, natus d. 15. Maji A. 1681. De ejus Vita & Scriptis plura narrantur a Joh. Henr. a Seelen *Parte II. Athenarum Lubecensium* p. 327. 336.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Joh. Bothvidi, Theologi Svecici, Theses de quæstione: Utrum Moscovitz sint Christiani? ex editione anni 1630. Holmieni, ab eo, cum praefatione sua de Autore, & scripto ipso, historica, denuo publicat. Lipsiz 1705. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Dec. A. 1705., p. 333.

Diff. Epistolica de Salute Virginis Mariz, Anonymo opposita, ad D. Georg. Henr. Götzium, Superint. Lubecensem. Lubecz 1706. in 4. Recensum V. in N. L. *Lubec.*, M. Dec. A. 1706., p. 376. 377.

Tractatus Historico-moralis de Doctorum Vita privata, quam honoribus quidam & officiis publicis praetulerunt. Lubecz A. 1708. in 4. Recensum ejus invenies in *Nova Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1707., p. 284. 288., *Diario eruditum Gallico anni 1709. Parisiens.*, M. Jan., *Ephem.* 3., p. 73. 74. 75., dem Aufschwüßenden Bericht von neuen Büchern, *Seit. III. (ed. A. 1708.)*, p. 317. 322., & Joh. Fabricii *Parte III. Historia Bibliothecae Fabricianae* p. 133.

Diff. de claris Gothofredis, ad Gothofredum a Wedderkop, Kilonii studii operam dantem, qua VI. Martii diem, Gothofredo sacrum, ei est gratulatus. Lubecz 1708. in 4. V. de illa *Nova Lit. Lubec.*, M. Apr. A. 1708., p. 85. 86.

Vindiciz pro marginali D. Mart. Lutheri in Prov. XXXI. 10. Glossa (Nichts liebers ist auf Erden, denn Frauen Lieb, weils kan werden), adversus Pontificiorum cavillos, nuptiis Joh. Dan. Burchardi, Ecclesiastiz Lubecensis Mariani, dicat. Lubec. 1708. in 4. Conf. deus G. H. Götzii *Specimen Bibliothecae Anti-Pontificiae clavorum Lubecensium* p. 16.

Excerpta pro ad Vinc. Placcii Theatrum Anonymorum, Observationum Hallensium Latinorum Auctores quosdam detectos exhibens. Lubecz 1716. in 4., & Rostochii eodem A. 1716. in 8. Conf. de illo Val. Ern. Löscheri *Unschuldig ge Theol. Nachrichten*, *Seit. 4. A. 1716.*, p. 705. 706. 707.

Aaronis in lectu domestico Silentium, in Exequiis Catharinæ Margaretae, conjugis D. Georg. Henr. Götzii, Superint. Lubecensis. Lubecz 1717. in fol.

Dissertatio, qua Annum Jubilzum MDCCXVII. Ecclesiae Evangelico-Lutheranae nequitiam esse fatalem, secularia sacra rite facturis, evicit, & vanum Vatem, Rud. Mart. Medsführerum, repressit atque castigavit. Lubecz 1717. in 4. Schediasma de Vitis Allegationis Auctorum, tum in genere aliorum, tum praeipue Historicorum, quod *Tome VII. Miscellaneorum Lipsiensium*, Lipsiz A. 1718. in 8. edita, num. 147., p. 62. 86., prodit.

Vindiciz Conjugii Christianorum, adversus obsecratores Judos, nuptiis D. Georg. Henr. Götzii, Praefulsi Lubecensis, dicat. Lubecz 1719. in 4.

Nova Literaria Maris Baltici & septentrionis Lubecensia, ab anni 1705. mensis Septembri, usque ad finem, publicata, Seelenio teste eum Autorem agnoscunt.

II. GERMANICA.

Kurzgefaßter Lebensbeschreibung der Lübeckischen Superintendentes, sint der Reformation Lutheri bis auf gegenwärtige Zeit, darinn selbiger Lebensgeschichte, auß theils gedruckten, theils ungedruckten (aus des Lübeckischen Ministerii Archiv mirgetheilten), Urkunden, Documenten und Acten, mit denen dahin gehörigen Belegen, werden aufgefertigt, Erster Theil von M. Herm. Bonno. Lubecz 1710. in 8. Excerpta hujus exhibent Anonymi *Neuer Büchersaal*, *Seit. VIII.*, p. 605. 612., & Val. Ern. Löscheri *Unschuldige Theol. Nachrichten*, *Seit. 3. A. 1710.*, p. 565. 566.

Kurze und erbauliche Fragen für junge einfältige Leute die zur Beicht und H. Abendmahl gehen wollen, meistens aus der gemeinen Beicht und den Worten der Einfegung des H. Abendmahls gezogen. Lubecz 1711. in 8.

Die Gott Lob dergleichen bestimmte Lutherische Kirche, im Punkte vom H. Abendmahl, oder Ablesung des Mathematischen Beweises Leonh. Christoph. Sturmii von selbigem. Lubecz 1715. in 8.

Abgedruckene Ehren- & Rietung, wieder den unnützen Calvinischen Lästern Leonh. Christoph. Sturmium. Lubecz 1715. in 8.

Entdeckung, daß des Fürstl. Meßenburgischen Kammer-Raths Herrn Leonh. Christoph. Sturmien, Meinung von dem H. Abendmahl, nicht, wie er vorgeleget, neu, sondern eine alte, faule, verdorbene Schwermerey sey: Samt einem Verzeichniß aller dierher, in dieser Controvers, ausgegebenen Schriften. A. 1719. in 8.

Lubeca

(1.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Oct. A. 1700., p. 289. 290. (2.) in 4. (3.) V. Menantis *Theatralische, galante und Geistliche Geschichte*, p. 219. 220. (4.) V. *Nova Lit. Germ.*, M. Jul. A. 1701., p. 180., & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamb.* p. 209.

Lubeca Lutheran-Evangelica, das ist, der Kayserlichen Freyen und des Heil. Römischen Reichs Hanseund Handels Stadt Lübeck Kirchen-Historie, darin die vornehmsten Geschichte, welche sich seit der Reformation Herrn Lutheri seel. bis auf gegenwärtige Zeiten in der Kirchen daseibst begeben und zugetragen haben, von Jahren zu Jahren ordentlich beschrieben; Inbesondere die wichtigsten Religions-Handlungen E. Chro. Ministerii, sowohl für sich alleine, als auch in Gemeinschaft der Ministeriorum zu Hamburg und Lüneburg, ihre Controversien, conventus, colloquia, und scripta publica umständlich erzählt; begleichen die Leben und Schrifften der Herrn Superintendenten, Pastorum, und übriger Prediger richtig vorge stellt, auch über das zu allen zulängliche Denklagen an raren, meist ungebrachten Theologischen Briefschafften, Consiliis, Responsis und andern Documenten aus unverfälschten Urkunden mitgetheilt werden. Erster Band. Lubecæ 1724. in 4. V. Jo. Henr. a Seelen Przf. Partis IV. Athenarum Lubecensium.

INEDITA.

Lubecæ Lutheran-Evangelicæ Volumen secundum.

Scriptorum clarorum Lubecensium Centuria. V. Nova Lit. Lubec., M. Dec. A. 1704. p. 368. & ipsius Vitam Herm. Bonni p. 77.

Commentatio de abavo suo, Casp. Starckio, Superintendente, circa A. 1580., in Misnia Eilenburgensi, ob consiliis cum Calvinianis haud ignoto. Vid. N. L. Lub. I. c. p. 368.

Diff. de Lutheranismo a Juris Consultis promotio, quam in Diss. de claris Gotbtfredis pollicetur. Vid. N. L. Lubec., M. Apr. A. 1708., p. 86.

Tabulæ Genealogicæ præcipuorum Seculi XVI. & XVII. Theologorum, addita ubique, illustrationis gratia, unus-cujusque Vitæ & scriptorum brevi delineatione.

Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Vinc. Placcii Continuatio & Emendatio.

Παροπαµα; a Doctorem, circa Auctorem, abs se allegatorum, prænomen, cognomen, patriam, parentes & familiam, religionem, functiones, scripta, mortem, &c., commissa, & plurimis quoad singula momenta exemplis demonstrata. Sylloge Errorum, in Georg. Matth. Königl. Bibliotheca, Henn. Wittenii Diario Biographico, & Mart. Lipenii Bibliotheca Reali Theologica, &c., occurrentium.

NICOLAUS STARCKIUS, Crempa Stormarius, J. U. Lic. & urbis Glückstadtensis Præfcs, circa A. C. 1683., regius.

Disp. de Jure Cæcorum, Præfide D. Sam. Strykio defensa. Francofurti ad Viadrum A. 1666. in 4. Recusa in Strykii Autoris *Tractatu de jure Senjium*, ibidem A. 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Jure Alanditarum, Præfide D. Sam. Strykio proposita. Francof. ad Viadr. 1672. in 4. Recusa *Volum. II. Disput.*, Præfide Strykio habitatum, ibidem A. 1683. in 4.

CONRADUS STARKY, Med. D. & Practicus, circa A. 1704., in Hamburgensi (in qva d. 8. Jun. A. 1679. natus erat) civitate, ac deinde, circa A. 1708., in Bremensi. V. *Bremam A. 1708. literatam* p. 63.

Disp. Inaug. de Morbis malignis. Trajecti ad Rhenum 1701. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum A. 1704. literatam* p. 27.)

STATIUS *δ αὐτοαὐτὸς*, ex Monacho urbis Lubecensis Dominicano Burgenfi ædis ejusdem cathedralis, in-
centum quo seculo, Vicarius.

Chronicon Lubecense *ἀνέκδοτ.*, quod Henr. Rehbeenum, in *Chronico* suo ejusdem civitatis MSto, aliquoties alle-
gare, & velut libellum, sequi, a V. C. Jacobo a Mellen per literas A. 1698. sum edoctus.

MARCUS STEFFENS, five. STEPHANI, Hollatus, urbis Oldenburgensis, in Comitatu Oldenburgico, ab A. 1683., per septennium, Diaconus, a Lutheranis ad Reformatos, circa A. 1690., est transgressus, & cum hrenx aliquandiu privatum vixisset, Friderico Werderz & Dorotheopoleos Berolinensis Ecclesiastes a Friderico III., Rege Prussiz, constitutus. Superstes illic etiamnum fuit A. 1704.

Geistliche Andachten: 1. auf die Anpreisung der allgemeinen öffentlichen und besonderen Catechismus-Lehre; 2. auf die Vortrefflichkeit der Christlichen Gesänge und Kirchen-Musik. Oldenburgi 1687. in 12. obl.

Hergensgrund, vorgestellet zur Behauptung seines rechtmässigen Abtritts von den Irthümern in der Lehre und den Kir-
chengewandten der Lutherischen, zu denen, selbigen entgegengefesten, Wahrheiten der Reformirten Lehre, wie auch bescheides
net, jedoch gründlicher, Beantwortung der nichtigen Warnungsschreift D. Nicol. Alardi. Coloniz ad Svevum A. 1693. in
12. Oppositum est hoc scriptum D. Nicol. Alardi, Superint. Oldenburgici, Warnung vor der gefährlichen Nachfolge
des Abfalls des zu den Calvinisten übergetretenen Oldenburgischen Predigers, Marci Steffens, Oldenburgi A. 1691. in 8.
edizt, impugnatum autem denuo ab Alardo in der fest stehenden Warnung vor der gefährlichen Nachfolge des Abfalls
Marci Steffens, wieder seinen derselben entgegengefesten Hergensgründe; samt einem kurzen Verweise der gesamten Evan-
gelischen Lehre, welche von den Reformirten in Zweifel gezogen wird, libello Hamburgi A. 1693. in 12. excuslo.

Silentium post clamores, oder die unumtersprechlich bewiesene Richtigkeit der Alardischen Warnung, und fest stehenden
Warnung. Coloniz ad Svevum A. 1694. in 12. Huic etiam libello, quem suo (der fest stehenden Warnung) Stephanus
reposituerat, ab Alardo responsum est in dem Verfall der Reformirten Kirche, Oldenburgi A. 1696. in 8. impresso.

- Schreibreiben an D. Nicol. Alardum. in 12.

Anhang, oder Berteuschung einiger Lateinischen Stücke in beyden Apologien wieder D. Nicol. Alardum. Berolini
1694. in 12.

Fasciculus Anti-Alardianus, collectus ex scriptis pro veritate religionis Evangelicæ Reformatz, & pro averruncan-
dis imputationibus falsis & falsis editus. Berolini 1695. in 12.

Candidi Conscientiosi Epistola ad Liberium Philaethen, de promissa editione Apologiz Steffensonianæ contra A-
lardinos insulus. Eleutheropol. in 12. Huic a Modesto Veridico, in *Epistola ad Candidum Conscientiosum, de
mora & progressu Apologie Steffensonianæ*, est responsum.

BERNHARDUS STEIN, Lubecensis; Lucæ, Ecclesiastæ Jacobæ, filius, d. 24. Dec. A. 1651. natus, Archidiaconus, ab A. 1686. ad fatalem usque 1695., Marianus Wisnariensis. V. Joh. Wendkeri, Collegæ, Sermonem in exe-
quis ejus, e Dan. XII. 3., habitum, istumque allegantis Joh. Henr. a Seelen *Partem II. Athen. Lubec. p. 341. 342.* Ubi
quatuor ab illo edizt esse perhibetur Homiliz Funebres Germanicæ:

a. in PF. XXXVII. 4. Wisnariæ 1686. in 4.

ß. in PF. LXXXIII. 23. & sq. Wisn. 1693. in 4.

γ. in PF. LXXXIII. 25. & sq. Sverini 1693. in fol.

δ. in Joh. XIV. 5, Wisnariæ 1693. in 4.

JOHANNES PETRUS STEIN, Möllensis, d. 8. Oct. A. 1647. natus, Lucz, Archidiaconi Lubec. Jacobzi, filius, templi Lubecensis Aegidiani Diaconus d. 21. Febr. A. 1678., Pastor ejusdem d. 7. Mart. A. 1689., notusque tandem Ordinis Ecclesiastici Senior A. 1706., constitutus (1.), & a Joh. Dan. Majore (2.), ob polymathiam rarioris exempli, pietatem, merita in Ecclesia, & mores tranquillos, commendatus, d. 30. Apr. A. 1710, vivis excessit. V. de illo En. Svantenii *Programmata funebre*, & J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 340, 341.

Epistola ad D. Joh. Dan. Majorem, Prof. Med. Kilon., proluxa, de ipsius cum Franc. Wörgero Ecclesiae Lubecensi, de Accentu Græcorum novitate, voceque *χρησις* (Math. XI. 21.), controversiis, A. 1686. exarata, Majorisque *Justi doloribus contra Wörgerum*, Kilonii A. 1686. in 4. excusis, p. 29. 30. 31. 32. 33., adjecta.

Carmina quædam Germanica.

LUCAS STEIN Junior, Lubecensis, Lucz, Archidiaconi Jacobzi, itidem filius, d. 16. Febr. A. 1664. natus, Med. D. Trajecti ad Rhenum A. 1692. creatus, & cum Britannia lustrata, praxin in patria inchoasset, sexta post nuptias hebdomade, d. 15. Jan. A. C. 1699., ætatisque 35., extinctus. V. *Nova Lis. Lubec.*, M. Febr. A. 1699., p. 62., Jac. a Mellen *Lubecam anni 1700. literatam* p. 14., & Georg. Henr. Götzii *Or. de doctis Lucis* p. 15. Conf. etiam de illo J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.* p. 393. 394.

Scrutinium Medicum Colmodixeos Satanicæ Matth. IV. 8., Præfide Autore, D. Joh. Dan. Majore, defensum, Kilonii 1686. in 4.

Disp. Inaug. de Dyenteria. Trajecti ad Rhenum 1692. in 4.

HANSIUS STEINBERGER.

Symmetræpender Calender. in 8. Diarium perpetuum, Prognostica varia complectens jocosa & Satyrica, moribusque Holsatiz & urbis Hamburgensis præcipue accommodatum, quod Joh. Balth. Schuppins, in *Calendario ad filium vernaculo* (3.) summa ejus recensens capita, commendavit, & A. circiter 1658. vel 1659. produsse tradidit.

PETRUS STEINBRECHER, Cantor in Wagria circa A. 1646. Neostadiensis, A. 1659. superstes, parens Jacobi, Scholz Lubec Præceptoris, & Petri, Cantoris Hufensis.

Hambdtslein vor Steine & Schulkind. Lub. 1646. in 12. (Catal.)

MARTINUS STEINHAUS, Wistria Stormarus, J. U. D.

Disp. Inaug. de Conserudine, seu Jure non scripto, Præfide D. Joach. Weccio propofita. Helmstadii 1638. in 4.

DETHLEVUS CAJUS STEINMANN, Holsarus, J. U. D.

Affertiones Inaugurales circa Scutum Veljejanum. Basileæ 1669. in 4.

JOHANNES STEINMANN, Itzehoensis, Jacobi, Consiliiarii in Cimbrica Danici, filius, Præfectoris initio Steinburgensis Scriba, deinde vero, isto munere A. 1662. abdicato, Regis Danicæ Consiliarius, & Legatus in urbe Lubecensi, circa A. 1689., ordinarius.

Justa funebria, Christiani IV., Regis Danicæ, piensissimis & gloriosissimis manibus perfoluta. Bremz 1648. in fol.

Disp. de Jure Emphyteutico, Præfide D. Joh. Ott. Tabore propofita. Argentinz 1652. in 4.

JOHANNES STEINWICHUS, Hamburgensis, Jacobi, ædis Jacobæz Curatoris, filius, J. U. Lic. & urbis patriz, ab A. 1625., Secretarius, ab A. 1630. autem Senator, dignitate etiam A. 1634. functus prætoris, ac præbenda templi Cathedralis minore pottus tertia, d. 4. Febr. A. 1639. vivis excessit. V. Ad. Tratligeri Jun. *Seriem Senatus Hamburg.* p. 47., & Joh. Alb. Fabricii (mortem ejus ad d. 10. Febr. referentis) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 616.

Disp. Inaug. de Juribus Civitatum. Argentinz 1623. in 4.

Disp. de Juribus Fluminum. in *Catal. Pufendoriano* p. 76. memorata, & illi forte tribuenda.

MARTINUS STELLING, Civis & Medicus (sicut ipse perhibet) Hamburgensis, ac Loemiater, circa A. 1625., Brementis.

Virtutis comes invidia: *Gunst und Abgunst, oder Bericht von der Pest, und den Artzneymitteln wider dieselbe*. Bremz 1625. 12.

M. JOHANNES STEMANNUS, Hamburgensis, Justi, mercatoris, ex Elisabetha Thebenia, Dithmaria, filius, d. 28. Aug. A. 1602. in lucem editus, post finita studiorum, in scholis Buxtehudensi, patria, Hervordienfi & Osnabrugensi, tyrocinia, Theologus Rostochii, ab A. 1620., in convictu D. Joh. Tarnovii, per quinquennium vacavit, & juvenis simul nobilis studia est moderatus. A. 1625. Hafniam Danorum, ut Joh. Bramium, mercatorem sibi cognatum, templique Germanorum Petrii curatorem, salutaret, excurrit, Cajus, & aliorum, Ecclesiæ suæ, præter Palatorem, jam senem, alio opus esse ministro, judicantem, hortatu cum sacrum habuisset sermonem, isti Collega mox est adjunctus, & M. Septembria D. Joh. Pauli Refensio, Seelandiz Episcopo, inauguratus. Quinquennio post Hamburgam, Diaconus ædis ejus Nicolaitanz d. 7. Mart. A. 1630. electus, repetit, munusque hoc sacrum, d. 28. Apr. sibi commisit, per 46. annos administravit continuos. Occasione Sermonis de *legittima Ministrorum verbi divini electione vernaculi*, A. 1646. editi, in quo problematis: *An in ista indigenarum aliqua, præ exteris, habenda sit ratio?* affirmativam, Senatui civilis decreto paulo post confirmatam, defendenda, controversiæ minoris momenti, cum Joh. Slutero, J. U. D., Advocato tunc & postea Consule Hamburgensi, est implicatus. Is enim negativæ, in Vita parentis sui, M. Severini Sluteri, Pastoris Jacobzi, *Dissertationi de Ministrorum verbi divini ordine, vocatione, potestate & privilegiis*, Hamburgi A. 1650. publicatæ, subjuncta, patrocinari, & argumenta sermonis Stemmanniani refutare, aggressus, nostro *Vindiciæ quæstionis illius, objectionibus quibusdam, nuper divulgatis, oppositas*, eodem A. 1650. extortit. Quibus cum a Slutero reposte essent *Vindiciæ quæstionis illius enervate*, anno eodem 1650. Hamburgi impressit, Stemmannus ferram contentionis ulterius recipere noluit (4). Ad. parochiz tandem Nicolaitanz Archidiaconatum (qui in Archiepiscopatum ridicule ab Ant. Teislerio (5.) transmutatur) evehctus, sensim, senectute gaudens cruda ac viridi, defecit, & in concione ultima, pridie Paschatos, de sepultura Christi, habita, morbo correptus fatali, octiduo post, die nono Aprilis (non vero Augusti, quem Joh. Alb. Fabricius (6.) perperam substituit), A. C. 1676., ætatis 74., munereque sacrorum 51., apoplexia & paralyti expiravit. E conjugis prioris, Sophia Hedwigæ, M. Valent. Wudriani, Anstutis Petrii Hamburgensis, gnata, M. Jun. A. 1627. ducta, & post biennium, Hafniz amissa, duos quendam filios, sed unicum tantum, Justum Valentinum, Theol. Licentiatum, Pastoremque initio Helfingorensis, deinde vero supremum Ecclesiæ Holsatiz regiz Ephorum, reliquit superflum. E posterioris, Annæ Jürgertiz, quam A. 1630. duxit, & viduam moriens reliquit, quinque filius, duabusque filiabus, solus itidem Joachimus,

(1.) teste Jacobo a Mellen in *Serie MS. Presbyterii Lubecensi*.

(2.) in *Justis doloribus contra Wörgerum* p. 7.

(3.) V. Opera ejus *Germanica* p. 174-178.

(4.) Flura de controversia hac Parte IV. *Ussingæ ad Hist. Hamb.* c. 20., §. 16., p. 180-184., diximus, & in *E. 1700*

Slutetz, suo loco, asserimus.

(5.) Parte II. *Catalogi Catalogorum* p. 207.

(6.) P. II. *Memor. Hamb.* p. 177.

Erymasia, seu de laudibus Lotharii Saxonis, Imperatoris, Oratio, altera parte auctior, qvz ante triennium Jenz publice fuit habita. Hamburgi 1599. in 4. Præfixa sunt, præter ipsius ad Juris Studiosos Programma, carmina El. Reusneri & Wolff. Heideri, Professorum Jenensium, encomiastica.

Catal. in 4. (Catal.)

Carmen in obitum D. Dav. Chytræi, Theologi Rostochienfis, A. 1600. scriptum, & inter Epiceia, hujus memoriz sacra, excusum.

Elegia (*band ineleganti*) in Dav. Chytræi junioris excessum, Parentis illius *libri de Moris & Vita æterna*, Witebergæ A. 1581. in 2. edia, *Partis I. Appendix (lit. C. 1. a. b.)* inserta.

GODSCHALCUS a STITEN, Patrius Lubecensis, Antonii, Consulis, filius, reipublicæ patriz Senator, d. 28. Jan. A. 1567., quamvis celebs, electus in aulam Danicam, cum D. Calixto Scheinio, Syndico, A. 1578. ablegatus, actandem d. 11. Febr. A. 1588. defunctus. V. *Chronicon Lubecense Germanicum Kirchringio-Mollerianum* p. 233. 241.

A. 1582., una cum Joh. Ludinghusio, Consule, & D. Calixto Scheinio, Syndico, Senatus jussu, Jus Lubecensium municipale revidit, emendavit, ac congruo digestum ordine Lubecz A. 1586., Latine pariter atque Germanice, edidit. V. supra sub Ludinghusii dictæ nomine, & *Partem IV. Jagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 3., p. 497. 498.

CHRISTIANUS a STÖCKEN, Rendesburgo Hoffatus, d. 15. Aug. A. 1633. in lucem editus, patrem habuit Henricum, Senatorem & exaltorem vestigalium, matrem Abeliæm, Nicol. Gudii, Senatoris, filiam, avum patrum Nicolaum, proavum Henricum, utrumque Architectum regium, fratres autem Gerhardum, Academiæ Argentiniensis Antecessorem, & Henricum, Christiani V., Daniz Regis, Quæstorem supremum ac Consiliarium intimum, familiis omnes Stackiorum (1.) & Gudiorum, jam olim, si Biographum postremi audias vernaculum, equestribus, progenitos. Jacbs, in scholis patria atque Heidenfi (quibus Joh. Hamericus præerat), Gymnasioque Lüneburgensi, studiorum fundamentis, Theologico in Academiis vacavit Lipsiensis & Rostochienfis, tituloque Magistri in hac d. 12. Maji A. 1655. impetrato, Idz Rumohræ, viduz nobilis, liberos, in prædio Angliz Cimbricæ Røstenfi, per aliquot annos, instituit. A qua, Vici vici Cappelenfis ei collatura Pastoratum, cum A. 1656. Trittovium, Wagriz oppidum, in Frid. Alefeldio, Præfecto illius, Ducisq. Holfatz-Gottorpensis Vicario, se sifteret, ejusque consensum obtineret, esset ablegatus, adeo huic dotes ipsius amiserunt, ut secum, invita Ruhmoria, detineret, & Trittoviz, d. 7. Dec., seu Dom. II. Adv., Pastorem præficeret. Officio huic per duo lustra præiit, ad A. usque 1666., quo Ecclesiast. sulci officium, eodem ipsi tempore a Christiano Alberto, Duce Holfatz-Gottorpensi, matreque hujus vidua, Maria Elisabetha, Huiz commorante, destinatum, ab Augusto Friderico, Episcopo Lubecensi, una cum Ecclesiæ hujus Episcopatus omnium ephoria, Eutoni illi conferebatur. A. 1674., d. 12. Maji, post habitam Disputationem de *Virga Aaronis*, qua ad cognomen allusit vernaculum, inauguralem, Doctores Theologi titulum Kilonii, Brabevta Christ. Kortholth, exambiit (2.). A. 1676. Joh. Jebbenio, in urbis patriz Rendesburgensis Pastoratu & Præpositura, A. 1678. Joh. Hudemanno (cui anno precedenti jam adjunctus erat coadjutor), in Superintendentis Ecclesiæ hujus Ducatus urisq. regiarum, Consiliariiq. Ecclesiasticis, dignitatibus, ac Præpositura Segebergensi, A. 1680. autem M. Gregorio Michaeli in Præpositura Flensburgensi, a Christiano V., Daniz Rege, prævia Henrici fratris commendatione, est subrogatus, nec multo post supremus etiam sacrorum Comitatus Pinnebergici constitutus Inspector. Sex ista officia, quatuor vel quinque Theologis antehac committi solita, solus Rendesburgi hærens, & inde in loca cætera nonnunquam excurrans, ad obitum usque, utpote, non ut debuit (nec enim omnibus sufficiebat), administravit, & ite tandem 4. Sept. A. C. 1684., ac ætatis 51., morte illis inopina valedixit. Superstites ei, & conjugio priori cum Margareta Gravia, Johannis civis Hamburgensis, filia, ac Bernh. Löfbeckii, sui in Pastoratu Trittovienfi antecessoris, vidua, d. 9. Febr. A. 1657. inito, duo fuerunt filii, Henricus Theologus, & Frid. Gerhardus, LL. cultor, cum totidem filiabus, quarum natu maxima, Anna Catharina, Christiano Burcardo a Felden, Cameræ regiz Consiliario, supremoque Comitatum Oldenburgici & Delmenhorstani Commissario ac Quæstori, est elocata. Hac conjuge d. 30. Maji A. 1682. orbatu (3.), secundas, sequenti 1683., d. 17. Apr., celebravit nuptias cum Ida Walteria, Hansii, Copiarum Danicarum pedestrum Strategi, Gubernatorisq. Rendesburgensis, gnata, unicum ipsi puerum in sedecimtrii enixa conjugio. Pastoratum ac Præposituram Rendesburgensem defunctus Henrico filio, Segebergensem M. Georg. Henr. Burcardo, Flensburgensem Joh. Lyfio, supremam autem ephoriam Ducatus Slesvicensis Ecclesiæ d. Jofvz Schwartzio, ac Holfaticarum M. Herm. Erdmanno, reliquit. Inter sacros Cimbriz Oratores, Poetasq. & Hymnographos vernaculos, famam aliquam obtinuit, nomenq. fodalitio horum dedit Luligero, in quod a Phil. Zefio, autore, agnomine *Devoti* (des Andächtigen), emblemate lilii coerulei, lemmate nach dem Himmel zu, tituloque Secretarii (des Mittrichtheinhalters), ei attributus, est receptus, & hoc ornatus elogio:

Billig wird der Herr von Stöcken der Andächtige genannt,

Und die Himmelblaue Lilie ihm zu führen zuerkannt,

Weil er seinen edlen Sinn ganz zur Andacht pflegt zu lenken,

Weil er mit auf nichts so sehr, als den Himmel, sehr zu denken:

Non desuere tamen ipsi Censores sui, qui partim fastum, splendorem vite externum, opumque studium, in eo notasse sibi sunt vixi, partim vero, quod in Hymnologio suo vernaculo, A. 1681, certo pretio Ecclesiæ obstruô Cimbricis, cantiones Lutheri, aliorumq. Sec. XVI. Theologorum, numeris lege solutis, more ævi illius, conscriptas, ad nuptias leges metricas refingere & emendare haud dubitasset, audaciz accusatur temerariæ.

Consulatur de vita illius Cajj Andrii, Dithmariz australis Præpositi, Sermo funebris in Matth. VI. 10. Germanicus, cum Henr. Hamerici, Scholæ Rendesburgensis Rectoris, Parentatione vernacula, Epicediisq. tum Collegarum Societatis Rosigeræ Zefianæ, tum Hamerichii ejusdem (in cive hoc suo extollendo nimis), aliorumq. clientium, Glückstadii A. 1685. in 4. excusum.

Confer etiam Henn. Wittenii *Tonium I. Diarii Biogr. Sec. XVII., ad A. 1684., Ant. Heimreichii Hist. Eccl. Slesvie., L. 4., c. 2., p. 190. 191. 199., Jagogen meam ad Hist. Cimbr., P. III., c. 2., §. 29., p. 336., Joh. Christoph. Olearii *Entwurf einer Liebes-Bibliothek* p. 70. 71., & Joh. Casp. Wexelii *Partem III. Hymnographiæ Germanicæ* p. 269. 270.*

ELOGIA.

Paulus Sperlingius Jun., Theol. Kiloniensis (in *Elegia & Obolambis in promotionem illius Doctoralem*), cum, ob facundiam, carminum (svavitatem, & dotes mirandas, D. G. Morhofius autem (in *Tr. Germ. de lingua & Poesi Germanica*, P. III., c. 15., p. 713.), ob diligentiam in hymnis sacris vernaculis elucubrandis, commendavit, Henr. Hamericum

(1.) Familiam Stackianam Casp. Danewerthius, P.-J. *Glossar. Cimbr.*, c. 9., p. 21., familiis Cimbriz accenset equestribus, sed jam exstinctis.

(2.) V. Carmina de illo grandiora P. Mulæi, C. Kortholthi, Pauli Sperlingii, D. G. Morhofii, & aliorum, Kilonii A. 1674. in 4. excusis.

(3.) V. D. Andr. Sveinigeri, Præpositi Münsterdorff., Sermonem in Gratia obitum, & Romæ, XIV. §., suæbreui, A. 1683. excusum.

mericum taceo, qvi, in Elegia funebri, defuncto plus iusto adulatus, *Florem illum saluavit patrie, Aemidum columen, tutelam Minervae, pietatis exemplar, faciem honesti splendidam, aequi regulam, boni normam, caputque arte versum omnigena,*

*Cui se religio tantum debere fateatur,
Quantum fors hominum se meruisse stupet.*

Erdm. Neumeisterus, in *Diff. de Poetis Germanicis* p. 102., his quidem eum accenset, sed carminum simul ejus dictionem esse communem, & artificium mediocre, judicat.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Animæ damnatae lamenta & tormenta der Verdammten Seelen Klag und Mlag, rhythmis non inconcinnis ab Anonymo Autore, ante seculum, & quod excurrit, expressa. Subiunguntur Rythmi de extremo Judicio & mysterio Trinitatis. Omnia a Ströckio emendata, ad orthodoxiam reformata, eodem rythmi genere in linguam translata Germanicam, & variis veterum ac recentiorum sententiis, ad marginem, illustrata. Latino-Germanice. Hamburgi 1669. in 4. Versionem ejus Germanicam admodum concinnam, monitaque adjecta doctissima, vocat M. Greg. Michaelis P. I. *Notarum ad Jac. Gaffarelli Curiositates inauditas* p. 121.

Disp. Inaug. de Virga Aaronis florida, & Num. Cap. XVII., Przfide D. Christ. Kortholtho proposita. Kilonii 1674. in 4. Recusa Wirebergz 1690. in 4. *Eruditissima* a Greg. Michaelis, l. c. p. 139., appellatur.

II. GERMANICA.

Neugeschnittne Davids Harfe, oder die Psalmen Davids, guten theils auß Mart. Opitzens Uebersetzung, dergestalt eingerichtet, daß sie, nach denen in Lutherschen Kirchen üblichen Gesangsweisen, können gesungen werden. Slesvigz 1656. in 12. Tritonischer Antritt, oder zwey, bey Antrittung des Psalmenbuches zu Triton, A. 1656. gehaltenen Predigten: 1. eine Vorstellungspredigt auß dem Evang. am XX. Contage nach Trin., von eines Evangelisten Predigers Ehre, Beschwerde und Lehre; II. eine Anzugspredigt, auß den ersten Worten des Evangelii am andern Contage des Advents, vom geschnittenen Reichenhimmel hierunter auf Erden, was an denselben vor herliche Eterne leuchten, und wie Gott allerwege an denselben sonderliche Zeichen habe geschehen lassen. Hamburgi 1658. in 4.

Heilige Friedensarbeit, über den, durch Gottes Gnade, getroffenen Nordischen Frieden, darinn enthalten: 1. die gute Botschaft vonselbigem, in zwey Predigten; 2. Holfsteinisches Memorial wegen desselben, nach Ordnung der VII. ersten Bücher des Alten Testaments, in VII. Dank- und Bes-Sermonen; 3. Schlußliche Friedens-Feyer an dem Fürstl. Holfsteinischen Friedensfeste, in zwey Dankpredigten; 4. Andächtige Friedenslieder. Glückstadt 1662. in 4.

Fürnehmer Herren Heiligkeit und Ewerigkeit, oder Leichpredigt über Frid. von Alsfeld, Fürstl. Holfst. Statthalter und Amtmann zu Triton, auß E. XXII. 20-25. Ratzeburgi 1664. in fol.

Gottseliger Ehrliche heiliges Ebu und Hausbüchlein, auß Joh. II. 4. Hamb. 1664. in 12.

Heiliche Haussonne, eine Hochzeitpredigt. Kilonii 1664. in 4. (Commendatur a Joh. Frid. Mayero in Museo Ministr. Eccl., P. IV., p. 56.)

Türkische Krieger- und Christliche Sieges-Posaune, auß Deut. VII. 9-8. Ratzeb. 1665. in 12.

Bischöfliche Ehrenseule, Herren August Friderichen, ewelichen Bischöffen zu Lübeck, auß Gen. XLIX. 22-27., außgesetzt, Ratzeb. 1667. in fol. Sermo auspiciis Episcopatus ejus facer, ac proinde ab Henn. Wittenio, l. c., male inter funebres relatus.

Christi Ohnmacht der Christen Andacht, Poetisch und Gesangsweise aufgesetzt, und mit Passions-Gesängen und Gebeten vermerket. Ratzeb. 1668. in 12.

Heilige Herzensseuser, in zwey Theilen; sammt einem priefachen Anhang. Lubecz 1669. in 12.

Werdliches Taufgedächtniß, bey der Taufe dreier hochadelichen Kinder, Aug. Frid. von Baudissin, Henr. Diet. von Berkenin und Aug. Sperlings, in 3. Tausenden, vom ehernen Handfasse unserm Taufschabe, Exod. XXX. 18., von der Dage der Wunder und unserer Wiedergerubt, auß Gen. I. 20., und vom eingetauchten und getauften Sperling, auß Lev. XIV. 4-7., außgerichtet. Hamb. 1670. in 4.

Gläsern Meer der H. Taufe, oder Taufpredigt, auß Apoc. XV. 2. Ratzeb. 1670. in 4.

Die vernünftige lauteer Milch des H. Catechismi (Libellus Catecheticus, in Ecclesiis Cimbriz receptus regis, additio, quidem, sed Autore suum literis vocum sequentium prodens initialibus *Christus Verleyhe Segen* Dazzu.). Ratzeb. A. 1672. & 1681.; Rendesburgi 1680., Glückstadt 1684. 1694. 1696. 1710. 1721., ac Flensburgi, sine mentione anni, in 12. Danica ejus versio Flensburgi A. 1705. in 12. prodit, a P. Saffio, Diacono Hatherslebienfi, concinnata.

Ehrensparte, ehmalis dreien Hochfürstl. Personen, auß dero Reife, in der Bischöflichen Hof-Kirche, A. 1668. außgerichtet, wieder übersetzt, und Augusto Friderico, Bischöffen zu Lübeck, zur Bewillkommung nach der Nordischen Reife, übergeben. Ratzeb. 1672. in 8.

Heilige Passions-Gemälde, in welchen die ganze Traurgeschichte des Leidens und Sterbens Jesu Christi nachsinnlich vorgestellt, und in VII. Predigten annuhig erklärt wird; Mit Kupfern. Francofurti 1674. in 12.

Die öffentliche Kinder- und Kircheng-Bethor auß dem Catechismo, mit vielen Zeugnissen bestätigt und vertheidiget. Accedant Anonymi Regulæ morales pro Ministris Ecclesiz. Ratzeb. 1674. in 8.

Das Eiserne Zeuchland, in der Lüneburger Grube des Krieges, zum Fußgebete Daniels eifrig und ernstlich angewiesen, oder Fuß- und Bet-Predigt, auß Dan. IX. 4-9. Plönz 1676. in 8.

Das Hochfürstliche Ebu und Liebes-Bette Aug. Friderici, Bischöffen zu Lübeck, und Christinz, Herzoginn zu Sachsen, eingeleget, oder Hochzeits-Sermon auß Cant. I. 16. Plönz 1676. in fol.

Was ist? oder Cäsiches Ehrengedächtniß, zum Nachrubme Christ. Cassi, Bischöf. Lübeckischen Geheimen Rathes, in einer Leichabhandlung, außgerichtet. Productum Christoph. Rodatzii, Past. Eutinensis, Sermones de eodem Cassio funebri, in Pr. XXXIX. 13., Plönz A. 1676. in fol., & seorsim Glückstadt A. 1679. in 12.

Heilige Nachtmahl-Musick, auß Thomz von Kempen im vierten Buche von der Nachfolge Christi befindlichen Andachten vom Sacramente, in dreymahl zwölf Lieder verfaßt: Mit Melodeyen Christ. Floren, Lüneburgischen Musici, Plönz 1676. in 8.

Klare Andeutung und waahre Anleitung zur Nachfolge Christi, bey Verschmähung der weltlichen Eitelkeiten, und Uebersehung der wackrigen Wegeheiten, in Ansehung der Göttlichen Ebsigkeiten, auß Thomz von Kempen drey ersten Büchern solchergetwält außgeführt, und mit 38. Andachteliedern, und eben so viel neuen Melodeyen, außgezieret. Plönz 1678. in 8.

Ddd ddd dd 2

Der

Der *Steden Aarons*, wie er, durch die Hand Moſis, auß der *Eiſtſchüden* genommen, und in ſeiner Blüthe der ganzen *Gemeine Iſrael* gezeigt worden, in einer, am letzten *Vingſtſtage*, A. 1678., zu *Einſin*, gehaltenen *Abſchiedspredigt*, auß Num. XVII. 8., betrachtet. Plönz 1678, in fol. Adjecta ſunt *Carmina* D. Joh. Wihl. Petrai, ſuccelloris, & aliorum, gratulatoria.

Opera ſacra de Pace recuperata ; *Heilige Freud- und Friedenſprüche* über den, durch *Gottes Gnade*, erlangten *Nordſchen Frieden*, an dem am I. *Sont.* des *Advents* angeſtellten *Dankſte*, auß dem *Evangelio* Math. XXI. 1. ſeq., vorgeſtellt. *Samt einer Vorrede von den Kunſtkerren*, die man *Opera* nennet. Plönz 1680, in 4. Commendantur ab Henr. Elmenhorſto, *Operum ſcenicorum hyperaſiſta*, in *Dramatologia* p. 101.

Der *Seelenperle* künſtlichſt Chriſtliche *Einfaffung* ins *Gold* der *Gedult*; oder *Leichpredigt* über *Margareta*, *Henrica* von *Elſwich*, *Moresburg*, zu *Kiendburg*, *Chriſti*, auß *Laci* XXI. 19. Plönz 1680, in 4.

Der von *Gott* geſegneten *Kron* und *Heim*, oder *Leichp.* über *Anna Sophia*, D. Andr. *Sveſingers* von *Kronheim*, *Proben* und *Pſt.* zu *Kremp*, *Chriſti*, auß *Pl.* V. 13. *Rendeburgi* 1680, in 4.

Chriſtliche Wallfahrt zum rechten *Heilbrunnen*, bey dem, durch *Gottes Gnade*, nicht weit von *Brachmſide*, entſprungenen *Gefundbrunnen*, in einer im *ſtepen Felde* gehaltenen *Predigt*, vorgeſtellt. *Rendesb.* 1681, in 16.

Kleines Holſteinſches Gefangbuch, darinn außereſene alte und neue *Gefänge*, von den alten vor die *geröblichſte*, und von den neuen die *nöthigſte*, von beyden die *nützliche*, durchgehends aber alſo verbeſſert, daß die alten gedoppelt, nach ihrer *vorigen*, und gleich gegen über nach jezt üblicher *Poetiſcher* Reimart, die neuen aber mit vielen, nie gedruckten (*meiſtentheils* des *Autoris* eigenen), *vermehrten*, zu finden: In guter *Ordnung*, unter gewiſſen *Haupt- und ſonderbaren Titeln*, nicht ſo ſehr zuſammen als *angeſt.* *Rendesb.* 1681, in 12. *Hymnologium hoc minus, & majori inedito excerptum, privilegioq;* Chriſtiani V., *Regis Daniz* (cujus permiſſu *Autor Holſaticum* illud appellavit), munitum, a *Stöckenio* ſuperſtite *Eccleſiis Cherſoneſi Cimbricz regis*, ad uſum in *templis publicum*, obtruſum quidem eſt, & cum ſingulæ exempla libri complura emere cogerentur, bis eodem A. 1681, excuſum, ſed, mox poſt obitum ejus, minori habuit in pretio, ac tandem plane neglectum. Editio prior in 12. impreſſa, *Evchologium* (die *Heilige Betandacht*) habet adjunctum, qvo poſterior, in 2. obl. publicata, & *proœmio Apologetico*, *Hymniſq;* 143 (illa enim 642, hinc 785, exhibet), auch, deſtruitur. Mart. Lipenius, *P.I. Biblioth. Theol.* p. 229., *Anonymi Hymnologium Holſaticum* (*Holſteinſches Gefangbuch*) *Francforti* A. 1676, in 8. jam prodidiſſe, tradens, more ſuo *ſcriptum*, vel *chimæricum*, vel ſaltem promiſſum, editis accenſet. Emendatio *Hymnorum Lutheri*, æteriorumque antiquiorum, ad leges *Poœſeos* hodiernæ *Germanicæ* metricæ, privato auſu temere ab illo inſtituta, non majori gaviſa eſt ſucceſſu, quam *Urbani VIII.*, *Pont. Rom.*, *Poetæ eximii*, ſimilis *curia* *Hymnos veteris Eccleſiæ Latinæ*, in *Canones* indente *proſodicos* ſepiſſime impingentes, conatus fruſtraneus. Licet enim noſter, in *preſatione*, de labore hoc ſuo a D. Mart. Geiero, *Præceptor*, aliique *Theologiſ*, approbato, gloriatur, diſpicere tamen ſibi inſtitutum iſtud complures non diſſimularunt, & hos inter, nomine illius ſuppreſſo, Ant. Reiferus (*graviter in reformatores Cantionum Lutheri, ac coſentaneorum, audaculoſ inſectus*), in *preſatione Hymnologii vernaculi*, A. 1683, a ſe editi, *Chriſt. Scriverus P. II. des Sied- und Siegesbettes* p. 59., Joh. Andr. Schmidius in *Diſſ. de modo propagandi Religionem per Carmina*, §. 30., p. 52., ac M. Trog, *Arnkichius*, in *proœmio* dem alten emendierten *Stetwig. Holſteinſchen Gefangbuche* A. 1696, præfixo; expreſſo autem eodem M. Joh. Melch. Kraſtus in der *Getrerten Unſchuld* *Drecker* *Jürſſl.* *Holſteinſchen Superintendenten*, c. 4., p. 215., & M. Erdm. Neumeiſterus, in *Diſſ. de Poetis Germanicis*, p. 101. 102. ita ſcribens: *Hymnus B. Lutheri, aliorumque, Eccleſiaſticis, inſtituto non admodum nimis utili ac probando, interpolatur. Nam ſicel maxime ryzbium forte juvat, necrum certe ſpiritumque non raro proſus infringit, quantum addiderat, tantumdem quoque demens. Exiſtat etiam Satyra adverſus Hymnologum hoc Stöckenianum Germanica, æveriusq;* *Romanopoli* A. 1682, in 12. (ſub titulo der *Verabſchlagung Apollinis* und der *Muſen* in *Parnaſſo*, über das *Holſteinſche Gefangbuch*) impreſſa, quam nonnulli Nicol. Winterbergio, *Parocho Hilgenſtadienſi*, alii vero M. Magno Gärtnero, *Sveco*, *Eccleſiaſta* *Cimbrico*, vindicarunt. In iſta (*æverius* *Autoris* ſui paſſim prodeunte, nimioque rigore *Poſitionum*, *Reformatum*, *Socinianorum*, aliorumque *alloſidius*, heterodoxis locis compluribus, ſenſum, etſi verba ſubinde ſint duriaſcula, admittentibus ſaniorem, aſſingente) homines omnium ordinum eruditi introducuntur, ſua de *Hymnologio* hoc exponentes *Judicia*; *Lutherus*, ob *hymnorum ſuorum* *correctionem*, & cenſuram de illorum obſcure temerariam, in *Stöckenium*, de proprium perſpicuitate ac *ſravitate* *gloriarum*, invehitur: Nicol. Selneccerus, *Phil. Nicolai*, alique *Doctores* *Lutherani* *vetuſtiores*, de ſimili illius, in *Canticis* ſuis reſingendis, & ſæpe, non ſolum quoad ſenſum, ſed & quoad metri rationem, depravandis, conſentuntur *audacia*, *Poſitionis* *interim* & *Reformatis*, ob eandem, *Eccleſiæ* *Lutheranæ* *inſultantibus*: *Theod. Reinkingus* *abuſum* *privilegii* *regii* *ad nūmos* *corradendos*, *Dan. Sennertus* *autem* *ſcandala*, ex hoc *Autoris* *novaturicentis* *inſtituto*, *orci*, exaggerat: *Erasmus Franciſci* *phaſeologiam* *ejus* *Germanicam* *virgula* *notat* *cenſoria*: *Joh. Riſſius* *tandem*, *Hymnorum* *ſuorum* *immutationi* *itidem* *indignatus*, *iſſi* *Galavias*, *crebras* *vocum* *traſeſiones*, *eliſiones* *durium*, *ultraſ*, *particularum* *expletivas*, aliæque in *leges* *Poœno-proſodicas* *peccata*, *exprobat*. *Reſponſum* *quidem* *ſchedæ* *huij* *ab* *Anonymo* *eſt* *alio*, in *Epſtola* *vernacula* (dem *ſchreiben* *eines* *Freundes* *an* *ſeinen* *Freund*, über die *Relation* *auß* *dem* *Parnaſſo*, betreffend das *Holſteinſche Gefangbuch*), quam *Henr. a Stöcken*, noſtri *ſilius*, cum *preſatione* *ſua*, *Glückſtadii* A. 1682, in 4. editit, ſed *frigidè* *admodum*, ac *ita*, ut *clientis* *ſui* *cauſam* *parum* *juvet*.

Erläuteter Adventsgeſang: *Ein Kommt der Heiden Zeiland*. Glückſt. 1682, in 8.

Der *Älteste Weinachtſeſang*: *Ein Kindelein ſo lobelich*; nach ſeinem eigentlichen *Wortverſtande*, *ſchriftmäßig* *erläutert*. Glückſt. 1683, in 8.

Erläuteter Paſſionsgeſang: *Ach wir armen Sünder*. Glückſtadii 1683, in 8.

Erklärung *vier* *außerleſener* *Advents*, *Weinacht*, *Paſſions*, *und* *Oſtergeſänge*: 1. *Ein Kommt der Heiden Zeiland*;

2. *Ein Kindelein ſo lobelich*; 3. *Ach wir arme Sünder*; 4. *Chriſt* *lag* *in* *Edes* *Dancken*. Glückſt. 1699, in 8.

Commendantur a Georg. Serpulo in den *Zuſätzlichen* *Niedergebunden*, p. 115. 116., & *alibi*.

Bedenken *zweier* *vornehmen* *Theologen*, über die den *Stetwigſchen* *Landſtanden*, *Bedienten*, *Untertanen* *und* *eingeweihten*, *angewandte* *Eidesleistung*. A. 1684, in 4. Prius & duobus his *judiciis*, quod *Chriſt. Alberti*, *Ducis* *Holſato*, *Gottorpſenſis*, *ſubditos* in *Ducatu* *Sleſvicenſi* *Chriſtiano* V., *Daniz* *Regi*, *homagium*, quod *is* A. 1684, *hoc* *occupato*, *exigebat*, *ſalva* *preſtare* *poſſe* *conſcientia*, aſſerit, *Stöckenio* *tribuitur* ab *Autore* *des* *Jürſſlichen* *Bedenkens* *über* *ihnen* *Hauptſatzen* p. 45., ac in poſteriori (cujus *Autor* D. *Chriſt. Kortholus*, *Theologus* *Kilonienſis*, *ſuiſſe* *creditur*) *eſt* *reſutatum*.

Hortus conjugalis, & *Pl.* CXXVIII., quem *Stöckenio* *tribuit* *Wittenius*, *T.I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1684.

INEDITA.

Großes *vollſtändiges* *Gefangbuch*, in *den* *Büchern* *verfaßt*, quod *prelo* *paratum* A. jam 1681. *ſuiſſe*, *preſatio* *Hymnologii* *Holſatici* *minoris*, ex illo excerptum, teſtatur.

Catechiſmus *ſteife*, quam in 4. editum in *Catalogus* *nund. Lipſ. A. 1683. autumn.*, p. 36., *eſt* *pollicitus*.

HENRICUS

HENRICUS a STOCKEN, Tritovia Hofatus, Christiani (*de qvo modo dictum*) e Margareta Gravia filius, d. 16. Nov. A. 1657. in lucem editus, parentis, ab A. 1684., in Pastoratu ac Praepositura Rendesburgensi, Successor, pphisti M. Julio A. C. 1690., ac etatis 33., extinctus; in Societ. Rutigera Zeliana der Gellasse.

Schreiben eines Grundes an seinen Freund, über die also genannte Relation auf dem Parnasso, betreffend das Holsteinische Gesangbuch, von ihm, mit einer Vorrede, aufgegeben. Glückstadt 1682. in 4. V. qvz de Epistola hac, qvam alterius esse contendit, in vita Parentis ejus monuimus.

Heilige Todeswunder, oder Leichpredigt über Andr. Thomsen, Bürgermeistern zu Rendesburg, auf Joh. XI. 25. 26. Slesvigz 1685. in 4.

Heilige Todtenkammer, oder Leichpredigt über Rötger Neven, Bürgermeistern und Postmeistern zu Rendesburg, auf Ef. XXVI. 20. Plönz 1686. in 4.

Die große Herzensangst eines leicht Sterbenden, wie man sich derselben, noch vor dem Sterben, entschütten, und desto frolicher und seliger sterben, kan. Plönz 1686. in 4. (M. C. K.)

M. HENNINGUS (EGGERTII fil.) STOCKFLEHT, Hatherslebia Cimper, scholz initio urbis in Norwagia Christianiensis, primus ab A. 1637. (qvo Magistri titulum Hafnia, Brabevta Wolf. Rhumanno (1.), obtinuit), Rector, simulqve Log. & Metaph. in Gymnasio Professor, deinde vero, ab A. 1646. (2.), ejusdem, post M. Olavum Boethium, Episcopus & Canonicus, A. 1664. (juxta Pet. Referium (3.)) vel 1663. (juxta alios) defunctus, & M. Johannem Claudii Rosingium (Parochum antea Callundburgensem) nactus Successorem; Parens Christiani, Consiliarii Status regii, Przefecti Bergenfis, supremique Norwegiz tribunalis Justitarii, A. 1704. mortui (4.). V. de illo Alb. Thurz Ideam Hift. Lit. Dan. p. 88.

Disp. de Praedestinatione, ab ipso conscripta, & Przefide D. Casp. Er. Brochmanno propofita. Hafnia 1636. in 4.

Sermones Danici funebres, in exequis

Marg. Snelliz, Castani Meklenburgii, Senatoris, viduz. Christianiz 1647. in 4.

Greg. Krabbii, e Sap. V. 16. 17. Sorz 1656. in 4.

Margaretz Meklenburgiz, ex Ef. LVI. ult. Hafn. 1661. in 4.

M. ERASMUS STOCKMANNUS, Hamburgi d. 21. Maji A. 1544. natus, & e schola patria Rostochium A. 1622. missus, ductu Gerh. Nennii Sledani, hospitis, & Henr. Bruczi, Professorum artis Medicz, & in hac, & in Mathesi, insignes fecit progressus, ac supremos Philosophiz honores a Nath. Chytrzo A. 1659. reportavit. Scholis deinde privatis, Geometricis & Astronomicis, ibidem inclauit, donec A. 1579. Christoph. Gerdner (5.), in professione Physica, a Senatu Rostochiensii subrogaretur. Per sex hanc lustra ornavit, menszque simul communis, per 23. annos, fuit Inspector, & Academiz totius A. 1587. (6.) ac 159.. Rector. E conjuge Elisabetha, Gerh. Nennii, Przceptoris, filia, duos sustulit filios, & hos inter, Joachimum, Med. D. & in Acad. Rostoch. Professore, totidemqve gnatas, Elisabetham fc. M. Gerh. Tidemannno, Theologo, ac Margaretam M. Pet. Crigero, Pastori in Hofstia Kiloniensi, elocavit. Hac A. 1602. amissa, ad secundas A. 1605. transiit nuptias cum Anna, D. Lucz Bacmeisteri, Theologi Rostochiensis, ex fratre Marco, cive Lüneburgensi, nepte, filiam sibi enixa unicam. Asthmate tandem d. 26. Febr. A. C. 1608., ac etatis 64., extinctus, M. Joh. Slekern in professione Physica successorem habuit. V. Thomz Lindemannii, Acad. Rostoch. Jcti, *Programma de vita ejus funebre*, & confer Joach. Vagetti Epicedion ei scriptum (*in Decade Asinatum philicorum*, Hamburgi A. 1613. edita, num. 6.), Luczqve Bacmeisteri Jun. *Orat. parentalem Dav. Lobeccio habitam* p. 13.

ELOGIA.

Dav. Chytrzo (in Epist. ad Casp. Kochium A. 1592. scripta, & inter reliquas ejus p. 760. obvia) *Vir audit optimus & doctissimus, & propagatione doctrinae Physicae & Mathematicae optime de Academia Rostochiensis merens.*

Eilh. Lubino (in *Programmate*, Joh. Slekeri, successoris ejus, Orationi przmissio aufpicali) *Mathematicus insignis, & Vir optimus.*

Laur. Bodeckio (in *Academia Varniaca, Professores suos, ab A. 1641. ad 1659. mortuos, deplorante*) *Vir de Acad. Rostochiensis meritisissimus, in qvo morum integritas cum rara eruditione certabat.*

Ant. Sotomajor, Inquisitor generalis Hispanicus, in *Indice expurgatorio Hispanico*, Madridi A. 1667. edito, p. 366., scriptoribus eum accenset prohibitis.

SCRIPTA.

Henr. Bruczi, Med. D. & Prof. Rostoch., Libri tres de Motu primo, ab eo recogniti, emendati, & cum przfatione nova editi. Rostochii 1604. in 8. Ipse Bruczus hos ibidem A. 1588. in 8. jam publicaverat, & moribundus Stockmanno, suo olim auditori, novz editionis curam (uti hujus testatur *przfatio*) commiserat.

Comm. ineditus in Georg. Purbachii Theorias Planetarum, a Dan. Liptorpio, Jcto Lubecensi *μαθηματικῶν*, in sua olim asservatus Bibliotheca. V. *Catal. Biblioth. Liptorpi* p. 4210.

JOHANNES CHRISTIANUS FERDINANDUS STOLBERG, Hamburgensis, Med. D. & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de morbo Herculeo, seu Epilepsia, Przefide D. Georgio Christophoro Petri propofita. Erfurti 1691. in 4.

JOHANNES REINHARDUS STOLBERG, Hamburgensis, M. C., Judicii in patria inferioris Procurator, A. 1702. mortuus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literatur* p. 36.

Thomz Brian, M. P., Englischer Wabrfager auf dem Urin, oder getroiffte Wabrfagungen auf dem Wabrfager, auf dem Englischen durch ihn vertuffet, und wieder aufgegeben, samt Theod. Maji, Pastoris zu Ebenborf im Magdeburgischen, A. 1610. publicirtem Urinbüchlein Anonymi, von Befehung desselben, und Apollinarij Epicedion ei scriptum (*in Decade Asinatum philicorum*, Hamburgi 1693. in 8. *Ibid. (juxta Catal. nund.)* 1703. in 8. Omnia hac opuscula Urocrificam impugnant. Recusa sunt Hamburgi A. 1723. in 8.

Eugenii Phalaetis Lumen de lumine, oder Neues Magisches Licht, auf dem Englischen vertauffet von J. R. S. Hamb. 1693. in 8.

THOMAS STOLLEY, Hamburgensis, d. 26. Jul. A. 1662. natus, supremosqve juris honores Basilez d. 27. Oct. A. 1685. adeptus, urbis patriz, ab A. 1689., Stadenfis autem, & Dicafterii in earegii, ab A. 1699., Advocatus, cujus vitam Joh. Henrici a Seelen *Stada anni 1711. literata*, p. 107. 108., fufius exposuit.

(1.) V. Rhumanni *Essai sur de Natura Logica*, in promotione propofitam. (2.) V. *Carmine gratulatorio*. (3.) In *Biblioth. sue Indice tertio*. (4.) V. de illo Nova Lit. Lubec. M. Sept. A. 1704., p. 265. 270. (5.) V. Dav. Chytrzi *Ep. ad Erid. Stockum*, A. 1579. scriptam, inter reliquas illius, p. 366. 367. (6.) teste Nicol. Gryfio in *Append. Vitz Joach. Slusieri Saxonia*.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Eee eee eee

Disp.

Disp. de Usuraria praerogativa in Concurſu creditorum, ex L. Lucius 18. ff. qui potius in pignore, Praefide D. Henr. Linckio, Altorfii 1684. in 4.

Disp. Inaug. de Mora. Baſſae 1685. in 4.

JOHANNES HENRICUS STOLTENBERG, Lubecensis.

Dissertatio Epistolica de Nomine novo Vincentibus dando, ad Apoc. II. 17., qua Adolpho Matthro Roddio, Jcto & Consili Lubecensi, diem nominalem Matthri celebranti, est gratulatus, Jenz 1714. in 4.

Infamia Eabell ab Ecclesia Evangelico-Lutherana depulſa, Praefide D. E. Frid. Weuſenbornio. Jenz 1715. in 4.

De Disp. hac V. Partem XLVI. de Gelehrten Fame p. 730. 731. 732.

Disp. de Benedictione Papz. Praefide D. Georg. Henr. Götzio deſenſa. Lubecz 1715. in 4.

M. JACOBUS STOLTERFOHT, Lubecensis, d. 20. Julii anno ſeculari 1600. natus, patrem habuit Jo-

hannem, Pastorem Marianum, & Ordinis Ecclesiastici Seniore, & familia, quz Livonia jam olim Nicolaum, ad Episcopalem eveſtum dignitatem, & Lubecz Johannem, Senatorem, dederat, ortum antiquiſſima. Mater ei fuit Margareta, Lucz Bacmeister Senioris, Prof. Theologi & Superint. Roſtockienſis, filia, neptisqve Jac. Bordingi ſenioris, Archiatr Danici, ac Francicz Nigronz, Avenionenſis, & nobiliſſimis Nigronorum Genuenſium, & Rochelliorum Avenionenſium, ſtemmatis oriundz. In ipſa fere infantia literarum elementis, partim a parente, partim vero a ſratribus, Luca, Pastore deinde Lüneburgenſi Johanne, & Arnoldo, Diacono Nicolatano Straſſundenſi, imbutus, ab anno ztatis ſexto ad vigelim ſcholam patriz, Rectöribus Ott. Gvalperio & Joh. Kirchmanno (ſuo poſtea ſocero), frequenter publicam. Ex iſta A. 1620. Roſtockium digreſſus, cum Philoſophiz ſtudio Juridicum caput conungere, ſed hoc tamen paulo poſt, cum Patri minus placere intelligeret, Theologico poſt habuit. Roſtockio, ingreſſe autumno anni 1621., Wittebergam diſceſſit, ſed, ob parentis obitum, vere loquenti patrium revocatus, inde in Acad. Gryphicam, ac A. 1623. denuo in Roſtockienſem, ſe conſulit, Magiſtriqve illic titulum A. 1624. obtinuit. Peſtis ſervitia hunc deducere coactus, Wittebergam autumno ejusdem anni repetit, & Balth. Meißnerum (cuſus Præconiſſimum Theologorum Disp. octavam publice editus), Frid. Baldunum, Jacobumqve Martini, Profeſſores Theologos, annuo auditu ſpacio, diutius auditurus, niſi, morbo 15. hebdomadam correptus graviffimo, Dan. Sennerto, Germaniz Podalario, reditu in patriam ſvadenti, obtemperandum putaliſſet. Ad ſuos autumno anni 1625. reverſus, febril tertiana, ad verusqve ſeguentis adultum, laboravit, utaqve vix liberatus, cum novum in Germaniz Superioris Academiae iter meditaretur, præter expectationem Diaconus Eccleſiæ Marianz, triſiduo poſt feſtum Pentecoſtes A. 1626., eſt electus, ac d. 18. Jun. inauguratus. Muneri huc ſacro imparem ſe mino, ſuis quippe tenuiter ab eruditione Theologica, cum ne unicuique quidem annum huic ſtudio recte impendiſſet, inſtructum, minusqve exercitatum, fuiſſe, ipſemet in Vitz ſuz ingeſſe ſaturuſt historia. Aſſiduam vero diligentiam, nullum diem per otium ſibi paſſus elabi, & partem etiam noctium ſtudiis vindicans, rariffimeqve poſt tertiam manutamen ſomno indulgens, brevi & doctriſſimam neceſſariam, & cum in concionando habitu, ſibi comparavit, ut publice dicendorum meditationi, neceſſitate ita exigente, vel bihorium ſufficeret unicuique. Suas certe doctores, non civibus ſolum, ſed & Adolpho Friderico, Duci Moçapoliſtano, cui, Lubecz A. 1629. & 1630. exuli, conſenſu Senatus & Presbyteri, a concionibus & ſacris, per biennium iſtud, cæcus urbani cura haud neglecta, fuit domeſtica, approbavit. Ab hoc A. 1632. ad Eccleſiaſticæ aulicæ Svermenſis dignitatem, denuo A. 1634., una cum ſuprema Eccleſiarum tractus Svermenſis ephoria, oblatam, a Chriſtiano IV., Rege Danico (cui Nobiliſſimi Holſtatorum commendatione innoverat), eodem A. 1632., ad urbis Itechoenſis Paſtor., & Præpoſitorum Steimbürgenſem, a Sleviceniſibus autem A. 1647. ad munus ſacrum in zde Cathedrali primarium, nec raro ab aliis, Lubeca, ſed fruſtra, eſt advocatus. Amore enim patriz, & auditorum in ſe motus affectu, conſiliſqve Joh. Kirchmanni, ſoceri, obtemperans (1.), Diaconum Lubecenſem, ſatis tenuem, in re licet anguſta, ob numerum familiariz quotannis accreſcentem, vivens, & zte ſileno obrutus, munusibus iſtis lautiſſimis prætulit, & hac diſpoſitione concives ad majorem (quam ſocer præ duxerat) provocavit liberalitatem. Ab iſdem unanimi poſtea conſenſu, poſt obitum M. Mich. Siricii, parentis ſui ſucceſſori, zte primariæ Marianæ Paſtor d. 27. Sept. A. 1649. eſt electus, ipſoqve Michaelis Archangelis ſeſſio Eccleſiæ a Menonne Hannekenio, Superintendente, commendatus. Nec tamen ſui Lubeca ipſi deſuere adverſarii & obſectatores, de quorum, coram oculis ſavorem præ ſe ſerentium ſingularem, multitudine, ingenio doſo, ac malis per eos ſibi paratis, & in Oratione, qua Kirchmannum celebravit, funcuri (2.), & in Vitz ſuz, conqueſtus eſt, historia, ſed & in ipſos tandem Autores illa redundaviſſe, ſimul teſtatur. Tres habuit uxores, & quarum prima, Dorothea, Joh. Kirchmanni, ſcholæ Lubecenſis Rectöris celeberrimi, filia natu majore, d. 2. Oct. A. 1626. ducta, & d. 18. Jun. A. 1637. febre ptechiali extincta (3.), quatuor filios, & tres gnatas, ſuſtulit. Ex illis Johannes urbis Lubecenſis in regis Holmiæniſis ac Haſniæniſis Præcurator, Jacobus (Joh. Jacobi, Med. D., & e Profeſſore Gryphicwaldenſi Poliatr Lubecenſis, parens) Pharmacopola Sleviceniſis & Lubecenſis, Lucas civis patriz literatus, Marthus vero J. U. D., & Academiæ Kiloniæniſis, ſodalitiſqve mercatorum Bergenſis Hanſæaticæ, Secretarius. E filibus Margareta M. Bernh. Krecthingio nupſit, parentis in zde Mariana Collegz & ſucceſſori, Emerentiæ Herm. Dekendorſio, Pæcono Petriſco, ac Anna Maria Gerharde a Mellen, civi Lubecenſi atqve Cappelienſi, Jacobia Mellen, Antiſtitiſſimæ Mariæ Lubecenſis, ex ſe parenti. Secunda conjux, Anna Hackhuſia, Sam. Wolteri, mercatoris, vidua, A. 1648. in thorum admiſſa, & A. 1664. mortua, tres ipſi filios, & has inter, Eliſabetham Dorotheam, Jac. Lippii, templi Cathedralis Eccleſiaſticæ, conjungem, tertiam autem Gertrudis Steinmannia, Hier. Buckii, mercatoris, vidua, quam A. 1665., d. 31. Jul., domum duxit, ſed ſequenti 1666., d. 11. Nov., amiſit, nullam prolem eſt enixa. Senecta ingruente, non una animi corporisqve noſter laboravit ægrotudine, imprimis autem, media anni 1663. æſtate, morbo, quem veneſicis immiſſum ſibi iſſiſſe ex haud obſcuris collegit indicis, graviffimo & perquam miſerabili. Qui licet, maxima eum vehementia d. 29. Jul. adortus, perpetuo diurnis nocturnisqve vigiliis, ultra ſemefreſte, ita enervavit, ut vix lectum mutare, nedum pedem domo efferre, poſſet, priſſimam tamen, ope divina, recuperavit valetudinem, & quinqueſimo ferme integro, ad annum uſqve ſeculi XVII. pariteratæ ætatis ſuz ſexageſimum octavum, quo dies Martii quartus ſinui ei vitz attulit, fuit ſuperſtes. Deſuncto, in Paſtoratu Mariano, Alb. Balemmanis, Collegæ, & poſt hunc, Bernh. Krecthingio, gener, ac Jac. a Mellen, nepos, ſucceſſerunt. Exuviz in ſacello zdis Marianæ, audiendis confeſſionibus ſacris deſtinato, ſunt tumulate, columnæqve vicinæ affixum Epitaphium, præter effigiem ejus, & vitz euzæpaphiaz perbreve vernaculam, hoſte exhibens elegos:

Vidit in hoc uno cunctas Lubeca recondi,
Sive Heliconis opes, ſive Sionis opes.

Ore, animo, calamo, Zelo, baud illuſtrior alter,
Gratior hinc Muſis, carior inde Dæo.

Digna eſt, quæ vitz ſibi jungatur, & ex Uſaqve noſtra ad Hiſtoriam Cimbricam (4.) repetatur, narratio certaminis de Viſionibus & revelationibus modernis, inter Theologum hunc eruditum, ſed paulo vehementiorem, ac Jac. Fabri-

(1.) V. Oras, ipſius in obitum Kirchmanni p. 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

(2.) p. 67.

(3.) V. de illa Or. in obitum Kirchmanni p. 121, 122.

(4.) p. 127.

eum, Cöselino Pomeranum, Th. D. & Pomeraniz Svedicæ Superintendentem, enati, & scriptis compluribus agitati-
 erit. Historia hujus ab ipso etiam, in adversarium paulo iniquiore (1.), Joh. Micrzlio, Gymnasiarcha Stettinensi,
 Fabricique hyperaspiste, fustius ceteris omnibus, in *Demonstratione contra Seball. Meierum*, Stettini A. 1648. (2.) e-
 dita, primumque huic *Relatione in controversia de modernis Revelationibus extraordinariis auctor Historica*, illam
 persecuto, Gottf. Arnoldo (3.) & Balch. Köpko (4.), Fabricio item faveritibus, Joach. Fellerio (5.), Wih. Ern. Ten-
 zellio (nostram secuto narrationem) (6.), Sev. Walch. Slutero (7.), Alb. Chr. Rohcio (8.), Joh. Alb. Fabricio (9.),
 Christ. Gryphio (10.), & aliis, vel prolixè, vel breviter, sed a multis non absque partium studio, est exposita,
 Nos, ab hoc alieni, summa rerum capita breviter proponemus. Ediderat noster, ut Hermannus ab Hude, Joh. Warne-
 ro, Georg. Reichardo, aliisque Fanaticis, Lubecz, & in vicinia, revelationes jactantibus extraordinarias, os obtureret,
 A. 1634. *Considerationem Visionum* vernaculam, & has in S. Codice nostris temporibus haud esse promissas, moder-
 nas autem summa laborare incertitudine & absurditate, cum seditionis periculo conjuncta, nec proinde quonquam, si
 vel maxime *θεομανίαι* essent, ad fidem iis habendam obstringi, asseruerat. Aliquot post annis Fabricius, in Svecorum
 gratiam, Joh. Warnero, Misnico, novas de expeditionis illorum Germanicæ fatis auspiciatissimis sibi obgisse gloriant
 revelationes, ut juris eas faceret publici, permittebat. Quod ipsius institutum cum ceteri Ecclesiæ Stettinenses im-
 probarent, conquiri coeperunt de controversia ista iudicia aliorum Theologorum, & hos inter Lubecenſium n (qui sen-
 tentiam suam in Stolterfohtii libro responderunt esse expositam), istorumque svasu diffidium amice est compositum.
 Fabricius tamen, cum varie de Warneri, & aliorum, revelationibus, in partes prioribus Svecicæ, videret iudicari,
 petrocinari iis, Germanicæ A. 1642. Noribergæ edita, Theologisque incripta Witbergensibus, *Visionum prohibitionem*,
 non dubitavit. In ista docuit, lumen post Apoftolorum tempora non cessasse propheticum, modernasque proinde vi-
 siones nec indifferenter damandas, nec promiscue approbandas, sed ad analogiam fidei, prædictionis eventum, ali-
 osque characteres, ductu locorum Moslicorum Devr. XIII. 1. & XVIII. 15., examinandas, simulque Stolterfohtii li-
 bellum, quem suæ adversari putabat sententia, refellere, nomine illius suppresso, est aggressus. Vindicavit hunc no-
 ster A. 1645. in *Consideratione visionum Apologetica, & Visionum probationi invidæ*, isti A. 1646. a Fabricio oppositæ,
 A. 1647. *Vindiciæ Veritatis atque fæmæ bipartitæ*, (die Nothwendige Wahrheit und Ehrenrettung) reposuit. Quorum
 pars posterior, Lubecz A. 1648. edita, Fabricianæ etiam *Injuriarum Depulſioni*, priorem A. 1647. adortæ (der gebüh-
 renden Ablehnung der unbedeutenden Schmäh), simul respondet. *Vindiciæ* Stolterfohtii A. 1649. impugnavit Fabricia-
 na *Nugam Stolterfohticarum Dissolutio*, hanc autem iterata *controversia de Visionibus Repetitio*, a Stolterfohtio eo-
 dem anno publicata, Germanicæ scripta ista, (quorum titulos suis postea locis rectabimus integros) prodierunt om-
 nia, sicut & Meletematata (de quibus ibidem dicitur) Sam. Plasteri & Joach. Bronckwedelii, pro Fabricio sententia, ad-
 versus Stolterfohtium, (Apologetica, ipse etiam Mufæ, sacris istis libris haud assuetæ, a Seball. Meiero, Rectore Lubec-
 ensi, Stolterfohtii, & Joh. Micrzlio, Gymnasiarcha Stettinensi, Fabricii Parafatæ, qui aculeatis carminibus, ab illo
 A. 1645. nostri *Considerationis visionum Apologetice*, ab hoc A. 1646. Fabricii *Invidiæ visionum probationi*, ab illo autem
 denuo A. 1647. *Vindiciarum Stolterfohtianarum Parti primæ*, præfixis, & in illos, & in hoc invicem, sunt debacchati,
 ingratis huic se immiscere coacti sunt certamini. Quorum postremo cum Micrzlium, in Epistola ad Fabricium, hujus
Depulſioni A. 1647. præmissa, respondisset, Meierum similem ad Stolterfohtium *Parti II. Vindiciarum* ejus A. 1648.
 adjecit, a Micrzlio, eodem A. 1648., in *Demonstratione, quæ, Meierum a se, in responsione ad carmina ejus, non esse in-
 clementer, immisericorditer & illiberaliter, habitum, ostendit*, seorsim Stettini, una cum *Historica in controversia de
 Revelationibus modernis auctor Relatione*, publicata, refutatam quidem, sed non impune. Altera enim ad Stolter-
 fohtium Epistola, quam hujus *Repetitionis controversia* A. 1649. junxit comitem, Meierus & sua vindicare, & sibi in
Demonstratione objecta diluere, non sine crebris *λογωμαχίαις* & convitiis, est annexus. De quibus utriusque carmini-
 bus & epistolis eritisticis, metrisque Bogislai Fabricii & Christoph. Meieri, puerili parentibus suppetas ferre conato-
 rum maledicentia, contrariis similibus, in Micrzlii *Demonstratione* junctim recusis, cum supra in Meieri vi-
 nit dictum, plura jam piget addere. In bello hoc sacro, magna utrinque animorum intemperie & styli acerbitate gesto,
 neutri partium fuisse defuere Parafatæ. Fabricio, præter Micrzlium, Joh. Saubertius Sen., Corn. Marci & Zach. Hogelius,
 Theologi, qui *Prohibitionem visionum* elegiis ornavit metricis, Noribergensæ & Erfurtinus, cum Balch. Köpko &
 Gottf. Arnoldo, jam ante allegatis, applaudunt. Quorum ultimus (11.) de Stolterfohtii scriptis hoc ferre non dubita-
 vit iudicium, daß er nichts, als solche Verurtheile, und zwar in voller Schmah und Zerschmetterung, vorbringe, dergleichen vorläufig
 die elenden Juden und Heiden, wider Christum, und alle Boten Gottes, vorgekühlet haben. Stolterfohtio contra favent
 Presbyteria Lubecenſe, Hamburgensæ, Lüneburgensæ, Brunſvicenſe, Wilmarienſe, & Gültroviensæ, Matth. Hoew, au-
 tæ Elect. Saxonici Protecclæſiæ, Barth. Bartus, Theol. Gryphisw., Tob. Wagnerus, Prof. Tubing., Lucas Bacmeister
 Jun., Superint. Megapol., Georg. Zexmannus, Antistes Stralfundensis, Joach. Jeiringius, Episc. Reval., Paulus Ein-
 hornius, Superint. Curlandicus, Joh. Rotlöb, Præp. Hathersleb., Johannese Müllerus urbis Hamburgensis, Chris-
 toph. Schulterus Stettinensis, Lud. Duntius Revalensis, ac Nicol. Baringius (scriptis etiam cum Fabricio congressis
 publicis) Hannoveranz, Pastores; quorum Censuræ & Epistolæ, cum sub initium *Considerationis Apologetice*, & sub
 finem *Partis I. Vindiciarum*, tum imprimis in *Repetitione*, A. 1649. publicata, longa serie exhibentur. Horum nume-
 rum postea auxerunt Ministri Hamburgensæ recentiores (12.), Joh. Hüllmannus (13.), Sam. Pomarius (14.), &
 alii complures, a quibus scripta nostri de Visionibus publice sunt approbata & commendata. In re ipsa utramque par-
 tem consentire, in solis autem phrasibus ac modis loquendi (ob quos tantos excitari fluctus haud oportebat) dissen-
 sium aliquem deprehendi, Joh. Micrzliæ & Alb. Christ. Rohtius (*justo liberius utrumque locutum esse simul obser-
 vans*) (15.) non immerito arbitrantur. Si tamen primam controversiæ originem penitus inspicias, causa cecidisse Fab-
 ricium, qui vaticinia Warneriana, Svecis penæ universalem quandam, in bello tricenali Germanico, pollicita monar-
 chum, fed ab eventu falsitatis convicta, defendebat, non potest negari.

In certaminis hujus cum Fabricio historia, scripta utriusque *απολογία*, & Joh. Micrzlii *Relationem in illo auctorem*,
 supra laudatam, præsertim sumus secuti. Quoad vitam reliquam, præcipuo nobis adimento fuit ipſius Stolterfohtii
 Narratio hujus Latina, A. 1650. conscripta, & a Jacobo a Mellen, ejus nepote, cum sua ad annum fidelem 1668. con-
 tinuatione, in *Notitia majorum suorum* (quæ Lipsiæ A. 1707. in 4. prodit), p. 14-25., publicata, & in *Novis Literariis*
 Eee eee ee 2 Lubecen-

(1.) in der Kurzen Wiederholung der Streitigkeit von den Geschichtern, A. 1649. edicæ, *proæmie & Cap. I.* (2.) in 4. (3.) *Tomo III. Hist.*
Eccles. c. 10. p. 193. 199. 200. (4.) in der Ältesten Theologia myſtica, Halæ A. 1700. edita, P. I., c. 2., §. 13., p. 167-170. (5.) in *Continuat.*
Hist. Eccles. Joh. Lati p. 542. 543. (6.) in *Dial. mensuris German. M. Marz. A. 1694. p. 247. 248. 249.* (7.) in *Propylæo Hist. Christi-*
anae, p. 177. edit. primæ, & p. 329. secundæ. (8.) im Unterricht von Prophetischen Weissagungen (ed. Lipsiæ A. 1604), §. 32., p. 164-167.
 (9.) in *Censura Fabriciorum p. 46.* (10.) in *Diss. de Scripturis Historicis Sc. XVII. c. 2. p. 17. 18.* (11.) *Tomo III. Hist.*
Eccles. c. 10., p. 200. (12.) in *preſent des Doyens & Curés.* (13.) im *Præſt. ad Brovior. Theol. Vindiciæ S. Script. adjectæ, p. 1199.*
 (14.) in *Præſat. Partis I. libri Schriſtli wieder den Gutsausſichtigen Offenbarungsworton,* (15.) *locum n. citato.*

Lubecensis (M. Jun. A. 1707., p. 189. 190.), *Germanicusque Hamburgensis* (M. Febr. A. 1707., p. 56. 57. 58. 59.), in compendium contracta. Addantur huic Sylloge Epicediorum in obitum ejus, Lubecz A. 1668. impressa, Oratio ipsius parentalis, Joh. Kirchmanno, fœdero, habita, Henn. Wittenii *Tomus I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad A. 1668., Jac. a Mellen *Catalogus M.S. Ecclesiastiarum Lubecensium*, & J. H. a Seelen *Par. II. Athen. Lubec.* p. 344-354.

ELOGIA.

Joh. Balch. Schuppio (im *Erbschreiben an den Calenderschreiber in Leipzig* p. 27., & in *Opp. Germ.* p. 611.) audit ein hochgelehrter Theologus und Polyhistor Lubecensis.

Paulo Neucrantzio, Poliathro Lubecensi (in *Tr. de Purpura*, c. 20.), *Theologus, Philologus & Polyhistor eximius, ad renascentis Enthusiasmi deliramenta refellenda, singulari Ecclesiae bono, natus; nec non* (in *Epicedio*)

----- *Magnum & memorabile nomen*
Theologiae, cujus generoso in pectore sanum
Virtus, & pietas, & rara scientia verum,
Constituit, cui, quicquid Eber. Grajusque Latinusque

Innumerabilibus voluerunt tradere libris,
Notum erat, *aut si quid scivis longeva vetustas;*
Aurorum ut tantis operis percussibus ex se
Bibliothecam aliam potuisset condere mundo.

Casp. Sagittario (in *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 32., Sect. 26., p. 932.) *Vir gravissimus, doctissimus atque eloquentissimus, quem adolefcens aliquoties perorantem, non sine admiratione, audiverit.*

Joh. Frid. Mayero (in *Bibliotheca Theologiae moralis*, &g. *Strauchii Theol. moralis adjecta*, p. 28.) *Vir magnae eruditionis & Zeli pro gloria divini nominis.*

Georg. Henr. Götzio (in *praefat. des & Christen Catechismi*) ein umb die Lübeckische Kirche wolbedachter Theologus. Sebalt. Meierus, Rector Lubec., in *Carminae Considerationi visionum Apologeticae praefixo, Insignem cum laudat Theologum & Philologum*, in Epistola autem, *Parvi II. Vindictarum ipsius praemissa, ob vite integritatem, sanctimoniam morum, profundamque in omni, tum sacrarum, tum profanarum litterarum, genere eruditionem*, extollit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. Physica de Anima rationali, Praefide M. Andr. Virgilio. Gryphiswaldiz 1622. in 4. (*V. Jac. a Mellen Notitia majorum* p. 21.)

Disp. de Mundo, Praefide D. Joach. Stockmanno. Rostochii 1623. in 4. (*V. Mellenium l.c.* p. 21.)

Oratio funebris, qua memoriam Joh. Kirchmanni, Scholz Lubecensis Rectoris, Praeceptoris & fœderi sui, celebravit: Praefixum est Programmata invictorum, subjunctaque ipsius & aliorum Epicedia, Lubecz 1643. in 4. Recusa in Henn. Wittenii *Decade IV. Memoriae Philosophorum renovatae*, Francofurti A. 1677. in 8. edita, p. 116-153. Stylo scripta est eleganti, & ob *mag. h. r. a. v.* etiam, in vultu Urbis Magistratusque Lubecensis notandis, lectu dignissima.

Historia Vitz proptur, A. 1610. conscripta, & cum Jacobi a Mellen, nepotis, *Continuatione* ad annum fatalem 1668.; in hujus *Notitia majorum*, Lipsiz A. 1707. in 4. edita, pag. 14-25., juris facta publici.

II. GERMANICA.

Pfledvo-Petrus Romanus, oder der falschenhandte Stul-Erbe Petri zu Rom, in welchem, auß Math. XVI. 13-18., in zwey Predigten, errieten wird, in welchen Stücken der Dabst mit Petro überetkomme, und in welchen er ihm junieder sep. Lubecz 1630. in 4.

Mecklenburgische Aufzugspredigt, auß 2 Chron. XV. gehalten, als Adolff Friderich, Herzog von Mecklenburg, auß Lübeck abjog. Lub. 1631. in 4.

Consideratio Visionum, oder Christmässiges gründliches Bedencken, was heutiges Tages von Gesichtern und Offenbarungen zu halten sey. Lubecz 1634. & 1636. in 12. Argument illius (quod brevier, cum ceteris, ad ejus spectantibus historiam, in Vita Autoris, jam exposuimus) recensum uberiores Joh. Micrzlius, in *Demonstratione contra Seb. Meierum*, lit. A. 2. a. b. A. 3. a. d. 2. a., exhibuit. Impugnavit illam & refutavit, suppresso nostri nomine, D. Jac. Fabricius, Pomeraniae Svedice Superintendentens, in *Probatione Visionum*, oder dem Christlichen, in Gottes Worte und reiner Theologen Christen, wolgegründeten, Bedencken von Gesichtern, deren etliche kennen Götliche Offenbarungen, etliche aber teuffliche Verführungen seyn, müssen deswegen nothwendig gerüset, und nach Anleitung gewisser Kennzeichen, recht unterschieden werden. Cujus, Theologis Witebergensibus (Jacobio Martini, Paulo Röbero, Wilh. Lysero & Joh. Hülsemanno) inscrip. & ad Joh. Warnen, ac aliorum, revelationes, Svecis faventes, defendendas, Noribergae A. 1642. in 4. edita, nequiquam autem Stettini A. 1646. in 4. (uti Henn. Wittenius, hanc cum *Probatione visionum invidiam*, sive Apologia pro illa, sibi ignota, confundens, *Dec. VIII. Memor. Theol. renov.* p. 1093., tallo tradidit; recusa, nos supra dedimus *enarrationem*, recensum autem prolixiorum Joh. Micrzlius (l. c., lit. A. 4. b. R. 1. a. D. 2. a. b.) ac Gotfr. Arnoldus (T. III. *Hist. Eccl.* c. 19., p. 199. 200.) influerunt. Praeter Fabricium *Considerationi Stollerfohtianae* contradixit cliens hujus, Joach. Bronckwedelius, Ecclesiastes in Pomerania Absthagensis, cujus *Consideratio Considerationis Stollerfohtianae*, oder Gerechte, jedoch Brüdertliche Hintertreibung der Scheingründe M. Jac. Stollerfohts, mit welchen er, in seiner Consideratione, sich unterfangen hat zu streiten, daß Gott der Herr zu diesen Zeiten keine Gesichter geben wolle, und deswegen wenig von den Gesichtern zu halten sey, Stettini A. 1648. in 4. prodit.

Consideratio Visionum Apologetica: das ist: Christmässiges Bedencken, was von Gesichtern heutiges Tages zu halten, jnn außermahl übersehen und vermehrt: Nebst Christlicher Beantwortung dessen, was darüber durch öffentliche Christen, hat eingewendet werden wollen. Lub. 1645. in 4. Scripto huic, pro *Consideratione Visionum*, contra D. Jac. Fabricii *Probationem* earundem, Apologetico (cujus argumentum a Joh. Micrzlio, in *Demonstrat. cit.*, lit. B. 1. & 2., fuisse enarratur) Fabricius opposuit *Probationem Visionum invidiam*, oder wolbedachte Widerlegung der nichtigen Scheingründe, mit welchen ein Streitsüchtiger Sophiste sein Böcklein von Gesichtern zwar bestürmet, aber nicht überwinden hat, Stettini A. 1646. in 4. editam (cujus *enarrationem* apud Micrzlium, l. c., lit. B. 3. & 4., invenies); Parastata autem ejus Sam. Plasterus, Pastor in Pomerania Wartcnbergensis, kurze Entdeckung und Hintertreibung des Zritrums, welchem M. Jac. Stollerfoht, in seiner Consideratione Visionum apologetica, außgesprenget, Stettini itidem A. 1646. in 4. excusa, de qua Micrzlius, l. c., lit. C. 3. b. C. 4. a., consulendus. Huic noster A. 1646., illi autem 1647., Antapologias sequentes reposuit.

Kurze Antwort auf die Charreck Sam. Plasteri, darinn er ihn eines sonderbahnen Zritrums überführen wollen. Lub. 1646. in 4. Mox refutata in Plasteri Gründlicher Gegen-antwort auf die neulich aufgegebene Antwort M. J. Stollerfohts, quæ Stettini eodem A. 1646. in 4. prodit. Brevem usque recensum Micrzlius, l. c., lit. C. 4. a., exhibet.

Der Nothwendigen höchstbedingtenen Wahrheits und Ehrentrettung, wider D. Jac. Fabricii *Invidiam Visionum probationem*, eine bestige Christ, darinn er sein Christmässiges Bedencken von Gesichtern umbzujusten sich böcklich, reitend

nos bergeblich, bemühet, Erster Theil. Lub. 1647. in 4. *Partem hanc Vindicarum primam* (a Micrælio, l. c., lit. C. 2. a., quoad summa adumbratam capita) Fabricius denuo impugnavit in der gebührenden Abweisung der ganz unbedeutenden Schmach, welche M. Jac. Stolterfoht, in seiner greulichen Schmähart, unter dem Titel der Wahrheits- und Ehrenrettung, wieder die Invictam Visionum probationem, firendlich hat aufgesetzt, Stettini eod. A. 1647. in 4. edita, & a Micrælio (lit. C. 4. a. b.) in dem delineata, sed à nostro, *Parte II. Vindicarum*, simul cum ipsa *Invicta Visionum probatione*, mox confutata.

Der Nothwendigen Wahrheits- und Ehrenrettung, wieder D. Jac. Fabricii *Invictam Visionum probationem*, Anderer Theil, darin zugleich auf die frühesten Punkte, so er, in seiner Gebührenden Abweisung, wieder die Wahrheit vorgebracht, geantwortet wird. Lub. 1648. in 4. Hujc in dem a Fabricio responsum est in *Discussione nugarum Stolterfohtianarum*, oder der Schriftmäßigen Widerlegung des unnützen Geschwäges, welches M. J. Stolterfoht, in seinen beiden letzten Schriften, die heutige Visiones betreffend, unter dem fälschlichen Scheine der Wahrheitssetzung, wieder die klare Wahrheit, ganz sophistisch und tückischert weise, getrieben hat, Stettini A. 1649. in 4. publicata; cui noster *Repetitionem*, mox memorandam, reposuit, istaque toti finem simul imposuit controversæ.

Nachmalige kurze, jedoch gründliche, Wiederholung der Streitigkeit, so nun etliche Jahre in der Christlichen Kirchen, von den Gesichtern und unmittelbaren Prophezeiungen und Offenbarungen, geführt worden: Nebst öffentlicher Protestation für der ganzen Christl. Kirche, beigefügten Judicis vornehmer Theologen, auch Aufstühendem Berichte Pauli Einhorn's, Superintendentes in Rubland, was sich daselbst mit Laur. Matthæo begeben, darauf ein Muster des Geistes der neuen Prophezen kan genommen werden. Lubecæ 1649. in 4.

Historia von David Georgen, einem heissen Manne, und gotteslästerlichen Erbketz, auf Thuanò, Jobo Fincelino, Henr. Ad. Petri, Joh. Wigando und Luca Osiandro, zusammengezogen. Lub. 1635. in 4. Denuo edita est (omissis tamen) nostri ad eam Observationibus a Christ. Thomaſio, in der Historie der Weisheit und Thorheit, Halz A. 1693. in 8. publicata, *Trimeſtri primo*, p. 44-117. Commendant eam Joh. Henr. Otius in *Annalibus Anabaptisticis* p. 133., Casp. Sagittarius in *Intrud. ad Hist. Eccl.*, c. 31., Sect. 26., p. 922., & Chr. Thomaſius l. c. p. 62. A quorum ultimo, hanc præcipue ob causam, laudatur, daß er, in Verfertigung dieser Historie, wenn man ihn mit vielen andern seines Gleichen conferiret, wenig Affecten blicken läßt, ob er schon von der niedrig gestimmten Parthey des Dav. Georgen ist.

Zwey Evangelische Predigten: 1. von der gefährlichen Schiffahrt Pauli; 2. vom verfluchten und verdorreten Feigenbaume. Lub. 1635. in 4.

Die gefährliche Schiffahrt S. Pauli, auf Act. XXVII., in zehn Predigten erklärt, darin, nebst der Lehre von der Schiffahrt, auch viele andere, zur liebung des Christenthums, und dem gemeinen menschlichen Leben, nützliche, Erinnerung begriffen: Mit einer vorübergehenden Predigt von der Schiffahrt 120gemein, über Pf. CVII. 23-31., aufgegeben. Lub. 1637. & 1638. in 8. Commendatur a G. H. Götzio in *prefat. des Schiffer-Catechismi*.

Der Gerechten Seelen seliger Zustand nach dem Tode, oder Leichpredigt über Anna von Rottermund, auf Sap. III. 1. 2. 3. 4. Lub. 1641. in 4.

L. Anzzi Senecz schönes Büchlein von der Göttlichen Providenz, verdeutschet, und mit Theologischen, Politischen, Historischen und andern Anmerkungen, vermehret: Samt einer weitläufigen Vorrede, darin abgehandelt wird, was vom Gebrauche und Anziehung Heidenischer Scribenten, in Christlichen Kirchen und Schulen, zu halten sey. Lub. 1642. in 8. Wittenius librum hunc ei, velut proprium, omisso Senecz nomine, perperam (*T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, ad d. 4. Mart. A. 1688.) tribuit. Justus Georg. Schottelius, in *Catalogo Autorum, operi de lingua Germ. præfatio*, ita de illo: *Jac. Stolterfohtii Seneca de providentia* ist ein recht wol vertietes Tractatein, mit beigefügten Erklärungen, so lehrwürdig und voller Erudition sind. Paulo Neucrantzio (*in Tr. de Purpura*, c. 20.) observationes Stolterfohtianæ *Commentarii* audiunt *eruditissimi*.

Heptas Sermonum de tempore; das ist: VII. Zeitpredigten, als III. Advents-Predigten über Pf. XXIV., und IV. Fastenpredigten (drey über Pf. CII. 10. 11., und die vierte von der ehernen Schlange). Lub. 1644. & 1660. in 8. Editio anni 1647. Lubecensis, quam I. ipenius, P. I. *Biblioth. Theol.*, addit, est chimærica.

Trisulom consolatoris divinx, dreysches Kleeblättlein Göttliches Trostes, oder Leichpredigt über Kay Seesläd, Erbprinzen auf Peterhof, und dessen Eheleibste Annam, auf 1. Theſſ. IV. 13-18., zu Kiel A. 1646. gehalten. Lub. 1646. in 4.

Vorbereitung zum Tode, oder Christl. Predigt, wie man sich recht und getüßlich zum seligen Tode schiffen und bereiten solle, am Palmsonstage A. 1653. gehalten. Lub. 1654. in 4.

Conscientia in genere; das ist: Gründlicher Bericht vom Gewissen in gemein, daß es sey, was es sey, warum es sey, und wie es recht zu prüfen und zu forschen sey: Mit einer weitläufigen Vorrede und Anmerkungen. Lub. 1654. in 8. Commendatur a D. Joh. Müllero in *Atheismo devotio* p. 382., & Joh. Frid. Mayero in *Bibliotheca Theologia moralis* p. 22.

JOHANNES JACOBUS STOLTERFOHT, Jacobi, Antistitis Lubecensis modo celebrati, nepos, & Jacobi Junioris, Pharmacopœi, ex Elisabetha Schröderi filius, Slesvigz d. 19. Oct. A. 1665. natus, & Lubecam deinde a parente, Pharmacopola Senatus publico illic constituto, A. 1670. traductus, in Disputationibus se prioribus Academicis Slesvicensem, in scriptis autem aliis Lubecensem, appellavit. Witebergz studio primum Theologico, Abr. Caſlovii, hospitis sui, & Joh. Frid. Mayeri (quo Præfide publice disputavit) ductu, deinde vero, mente mutata, Medico, incubuit (1.), & itud, post Magistri titulum ibidem M. April. A. 1686. reportatum (2.), in Academia Roſochienſi, aliisque externis, continuavit. Doctor Medicinz in Gryphiswaldenſi A. 1692. creatus, Professorem ejusdem in hac ipsa, filia D. Conr. Tyburtii Rangonis, Theol. Interpretis primarii, uxore ducta, aliquamdiu egir publicum. Postea Lubecam, anno circiter 1597., reverſus, praxi medica, labore, in colligendis, quæ ab A. 1698. prodire, *Novis Mariæ Balbici & Septemviri literariis*, cum eruditis aliis fociot (3.), & apparatu rerum naturalium atque artificialium rariorum insigni, follicite congeſto, inclauſit, Poliatricque dignitatem A. 1708. obtinuit ſecundarii. A. autem 1712. primarii. Obiit Kal. Apr. A. C. 1718., ætatis 53.

Confer de illo Jacobi a Mellen *Notitiam majorum suorum* p. 22. Vitz & itinerum ejus historiam uberiores J. H. a Seelen exhibit tam in *Programmate* A. 1718. exceviis præmiſſis, tum *Parte III. Aſthen. Lubec.*, p. 394-408.

SCRIPTA LATINA.

Diſp. de עוֹלָה, e 1 Sam. VI. 5. Præfide M. Joh. Nic. Hartſchmidio propoſita. Wit. 1685. in 4.
Diſp. de Brutorum ſenſibus & cognitione. Præfide M. Georg. Paſchio. Wit. 1686. in 4.
Diſp. de cauſa primaria Theologia, Præfide D. Joh. Deutſchmanno. Witeb. in 4.
Problema morale, quid homini naturaliter pro vita liceat, Præfide M. Sim. Frid. Woltſharto, Ordinis Philoſ. Adjungi. propoſitum, Witeb. 1686. in 4.

(1.) V. Georg. Henr. Götzii *Diſp. de Theologia Pſeudo-Medici* p. 9. n. (2.) V. Conr. Sam. Schurtzſchickii *Gratulationem in Pœro*, p. 121. (ubi 1676. male ſubſtituitur). (3.) V. quæ de *Novis hiſce ſupra*, ſub Jacobi a Mellen diſſa ſunt nomine.

Mollen Cimb. Lit. Tom. I.

FFF fff ff

ΣΥΝΕΙΣ

- Σύμμετρ. Positionum moralium, ad disput. proposita. Rostochii 1689. in 4.
 Disp. Med. Inaug. de Idea errante, in Ecclia, sive Enthusiasmo, conspicua, Præfide D. Joh. Gerdesio. Gryphiswal-
 diz 1692. in 4.
 Disp. de Idea errante in Monstrorum generatione. Gryph. 1695. in 4.
 Physiologia in nuce, e privato ejus discursu a Sigism. Aug. Pfeiffero, Respondente, exhibita, Gryph. 1697. in 4.
 Programmata varia Gryphiswaldensia.
 Diss. Epistolica de Sudore Christi sanguineo, ad M. Bernh. Krechtingium, Pastorem Lubecensem, Lubeca
 1698. in 4.
 Vechtig connubiale margaritifera, sive *Uniologia* Physico-Medica, in memoriam Jubilæi gamici, a M. Bernh.
 Krechtingio, Pastore Lubecensi Mariano, & Margareta Stoltzerfohtia, amita sua, post decem lustra matrimonii felicissi-
 mi transacta, fausto celebrati omine, tabulis affixa votivis. Lubecz 1700. in 4. Capitulum illius XII. recensum V. in *No-
 vis literariis Lubecensibus*, M. Majo A. 1700., p. 159. 160.
 Observationes Medicæ & Physicæ plurimæ, tum propriæ, tum alienæ, scholiis ab ipso illustratæ, quæ, in *Novis Mariæ
 Baltici & Septentrionis literariis mensuris*, Lubecz, ab A. 1698. ad 1708., in 4. editis, passim occurrunt.
 Thema «αεδοξ» de Mortuorum vitalitate, seu Vita in morte, in quo de plantarum etiam ex feminibus, aut cine-
 ribus, resuscitatione agetur, in *Diss. de Sudore Christi sanguineo* p. 5., nec non in *Novis Lit. Lubec.*, M. Marti. A. 1701.,
 p. 89., ac M. Jul. A. 1702., p. 215., promissum.
 Volumina magnæ molis MSSa, incredibili diligentia, nec minori judicio congesta, & omnes Medicinæ partes expla-
 nantia, quæ, Seelenio judice, lucem publicam omnino merentur.
 MATTHÆUS STOLTERFOHT, Lubecensis, Jacobi, Pastoris Mariani (de quo supra est dictum), ex
 Dorothea, Joh. Kirchmanni, scholæ publicæ Rectoris, gnata, filius, d. 18. Sept. A. 1636. natus, studiis humanioribus
 in scholis patriæ ac Bordscholmen, Juridicis autem Rostochii, Helmstadii & Altorfii, vacavit. E Gallia, aliisque re-
 gionibus exteris, redux, Dicasterii initio provincialis Slesvigo-Holstati fuit Advocatus, & deinde Academiæ novellæ
 Kiloniensis, ab A. 1666., nec multo post Collegii mercatorum in Norwegia Bergenfis Hænsæatici, Secretarius. Hoc
 fungens officio, Kilonii A. 1670. Annam Margaretam, D. Frid. Jessenii, Pastoris urbani, filiam, duxit conjugem, & A.
 1673. supremis Juris honores obtinuit Academicos, Hafniæ autem d. 4. Febr. A. C. 1677., ætatis 41., vivis exces-
 sit. V. Jacobi a Mellén *Notitiam majorum suorum* p. 22.
 Disp. de Contractibus in genere, Præfide D. Georg. Wernero. Helmstadii 1659. in 4.
 Disp. Inaug. de Infamia, Præfide D. Magno Wedderkopffio proposita, & Kilonii A. 1673. in 4., tum seorsim, tum in
Fasciculo Disputationum Inauguralium, sub Wedderkopffii habitaturum præfide, excula.
 BERNHARDUS STOLTZE, Theol. Studiosus, Glückstadii circa A. 1670. commoratus, Pseudopropheta
 ineptiens, a Joh. Vulpio etiam, in *Verichte von den vermeinten Jüngsten Tages Propheten* (lit. C. 2. a.), in impostu-
 rum talium relatus numerum.
 Verzeichniß, wenn der Jüngste Tag kommen werde, nemlich im Jahre Christi MDCXCI. Glückstadii A. 1671., &
 (juxta Lipenium P. II. *Biblioth. Theol.* p. 335.) jam ante A. 1666., in 4.
 M. HENRICUS STORNING, Kiloniensis, ædis Spiritui sancto sacra, in urbe patriæ, circa A. 1666. (quo su-
 premam Philosophiæ lauream, Brabevta D. G. Morhofio, d. 22. Jan., obtinuit), Ecclesiastæ, Nicolaitanz ibidem, ab
 A. 1669., Diaconus, ac Cænobii tandem vicini Prezensis, ab A. 1671., Pastor, A. 1692. superstes, in G. M. Königii *Bi-
 blioth. Vet. & nova* (lit. S.) memoratur, sed solo ferme nomine.
 Gratiarum actio, in promotionis suæ Philosophicæ Kiloniensis recitata panegyri, quæ in D. G. Morhofii *Descripti-
 one actorum primæ promotionis Academicæ Kiloniensis*, Alex. Julii Torqvati *Historie Inaugurationis Academicæ Kilo-
 nienfis Appendici*, A. 1666. in fol. editæ, inserta, & ejusdem Morhofii *Disertationibus Academicis*, Hamburgi A. 1699.
 in 4. excusis, p. 226-230., legitur.
 Disp. de Causis in genere. Kilonii 1666. in 4.
 D. Athanasii, Archiepiscopi Alexandrini, de æterno Dei Verbo, Dei hominisque filio, doctrina, ex quinque ejus in
 Ariano Orationibus excerpta, & in aphorismos digesta. Kil. 1673. in 4.
 Liebesreiches Andenken Alexandri Spießens, Studiosi, oder Leichpredigt über ihn, auß dem Evangelio von der Wittwe zu
 Nain Gehörte, Luc. VII. 11-17. Kil. 1667. in 4.
 Planctus Ecclesiæ, oder Klage wegen allerley in der Christlichen Kirchen eingerissenen Aberglaubens. Plönz 1677. in 12.
 Grundlehre von der ehlichen Keuschheit zwischen einem Manne und Weibe, auß dem Worte Gottes dargethan. Kil. 1677.
 in 4.
 Kurze Entdeckung der verstorbenen Papistischen Lehre: samt einer Protestation von solchen Streitfachen, gegen den Herr-
 en seinen Gt. A. 1681. in 12. Scriptum ἀντιρρητικόν, quod illi debetur a M. Christoph. Kraheo, Præposito Hatterslebi-
 ensi, sum edoctus.
 Der schöne Glanz Gottes, auß dem Nordischen Evangelischen Zion, zur Verfinstertung des also genandten Römisch-Ca-
 tholischen Nordsterns, zusehender auß dessen Gebet- und Gesangbuch gerichtet. A. 1681. in 12. Scriptum itidem ἀντιρρητικόν,
 cujus dedicationi literas nominis initiales H. S. subjecit. Oppositum est illud libello Pontificio, Coloniz A. 1673. in 12.
 sub hac inscriptione excuso: Nordstern, oder drey außerselene Catholische Bücher, Gebetbuch, Gesangbuch und Lehrbuch;
 cujus Autorem fuisse Henr. Kircherum, Jesuitam Hafniensem, Joh. Diecmannus (responsum hoc Stormingianum bre-
 ve, sed solidum, vocans), in *Notiz ad Encenia septentrionalia*, A. 1693. edita, p. 99., ostendit.
 Große annoch befundene Finsternis in einem so genandten Lichte der Wahrheit, oder Catholischem Büchlein, welches 4.
 Lehrstücke, und 15. Fragen, von dem Römisch-Catholischen Glauben in sich begreiffet, und zur Verführung der wahren E-
 vangelischen Christen herausgegeben ist, ietz aber beantwortet von einem Liebhaber der Wahrheit. Hamburgi 1682. in 12.
 Ἀντιρρητικόν prodit.
 Die Untertassene Einsame, oder Evangelische Lehre, Trost und Erinnerung, vor einsame Frauenspersonen, insonderheit
 Christliche Jungfern, in und außserhalb der Klöster. Hamb. 1682. in 12. Oda a D. G. Morhofio commendata est peculiari,
 in *Poematis ejus Germanicis*, p. 405. 406. 407., obvia.
 Eigentlicher Verstand der Worte Christi vom 9. Abendmahl, der sieben Einsalt sonnenklar dargethan. Plönz 1684. in 12.
 Die Obervereinigkeit des Herren Jesu Christi, als das allein zulangliche Mittel, alle Keger zu bekehren, und alle Kirchen
 zu vereinigen. Hamb. 1686. in 12.
 Rettung unserer Lehre und Lehrer, daß wir nemlich so wol reine Lehrer und Prediger, als auch die reine Lehre, haben, Kürz-
 lich verfaßt von einem Diener Jesu Christi in Pöhlstein. Plönz 1694. in 12. Opusculum ἀντιρρητικόν, Pontificio cuidam op-
 positum.

CAROLUS MICHAEL STRASBERG, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disf. Inaug. de Fontibus Juris Romani, eorumque usu hodierno, Præfide D. Chrif. Wildvogelio propofita. Jenæ 1723. in 4. Præmiſſum eſt D. Joh. Phil. Sleevogii Programma de vita Candidati.

JOHANNES ULRICUS STRAUSSIIUS, Notarius publicus Hamburgensis.

Diftichorum Latinorum Centuriz I. & II., Dethl. Alefeldio inſcriptæ, cum verſione Germanico-Metrica Georg. Greſſingeri. Hamburgi 1654. in 8.

M. ENGELBERTUS STREITHORST, Hamburgensis, Eccleſiæ initio Grödenſis, in præfectura Ducatus Bremenſis Ritzbüttelana, Miniſter, ac deinde templi in patria Michaelitani Eccleſiaſtes, A. 1627. d. 23. Sept. cleſtus, ac d. 15. Nov. inauguratus, ſed, biſeſtri vix elapſo, d. 23. Jan. A. 1628. (in cujus locum ſequens 1629. in Wölfig. Henr. Adelungii *Indice Eccleſiaſtarum Hamburgienſium* male eſt ſubſtitutus) mortuus. V. Anonymi *Catal. MS. miniſtrorum Eccleſiæ Hamburg.*, Georg. Hæcſii Michaeliſchen Eintritt p. 49., Hier. Paſſmanni Hamb. Dendmahl p. 107. & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 291.

Oratio de auxilio Spiritus ſancti in Martyribus. Witebergæ 1607. in 4.

Parentatio pro Mart. Luthero, in qua tota ejus Vita, & acta memorabilia, juxta annorum ſeriem deſcripta, continentur. Witeb. 1608. in 4.

Florilegium ſanctorum Patrum, in quo jucunda & rotunda Patrum dicta, dictorumque variz explicationes veterum & recentiorum Theologorum, Eccleſiæque clariffimorum luminum, reperiuntur, juſto ordine faciliſque methodo conſcriptum, & in certos Locos digeſtum. Hamburgi 1625. in 8. Libris prohibitis accenſetur in *Indice Expurgatorio Hiſpanico*, ab Ant. Sotomajore, Inquiſitore generali, Madriti A. 1667. edito, p. 363.

(Streithorſtii Oratio de Bonis literis, in 8. edita, in quodam memoratur *Catalogo*. Noſtrumne illa, an alium, Autorem agnoſcat, ignoro.)

JOACHIMUS STREVICKE, Hamburgensis, J. U. Lic., A. 1687. ſuperſtes.

Disf. Inaug. de Jurjurando. Argentinz in 4. (O. Sp.)

JOHANNES STRICERIIUS, Lubecenſis, templi in patria Burgenſis Eccleſiaſtes, A. 1584. electus, & d. 23. Jan. A. 1598. mortuus. V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Eccleſiaſtarum Lubecenſium*.

Chriſtliche Comædie vom erbärmlichen Falle Adams und Evæ. Lubecz 1570. in 8. (*Catal.*)

Düßliche Schömler; Dar iſ: Ein Chriſtlich Spill, darinn de ruchloſe Miſſen ſgemalet, getwemet, und der Bote beymahnet werden. Francofurti ad Viadrum A. 1593. in 8. (L. Saxon.) Præfixum eſt carmen D. Chriſtoph. Pelargi, Acad. Viadrinz Theologi, Encomiaſticum. Miſtica etiam dialecto Magdeburgi A. 1588. in 8., teſtibus Nicol. Baſſizo & Georg. Draudio, prodiit.

D. Mart. Lutheri Catechiſmus beſtehende verſatet. Lubecz 1594. in 8. (L. Saxon.)

MARTINUS STRICERIIUS, patria, uti credo, Holſatus, a Lutheranis ad Pontificios, circa A. 1612., transgreſſus, ſed ordinem (uti adverſarius ejus, Jac. Renecius, falſo tradidit) haud ingreſſus Jeſuiticum, in civitate A. 1613. (teſte eodem Renecio) hæſit Hamburgeniſi. A. 1626. Doctor fuit Theologus, cenobii monialium D. Agnetis, in Neapoli Magdeburgica, Præpoſitus, Eques ſepulchri Hieroſolymitani, Canonicusque zdus S. Crucis Hildelienſis, & Ferdinandii II., Imperatoris, juſſu, tanquam illius Commiſſarius, eſſoſſioni reliquiarum D. Norberti Magdeburgienſium, Pragæ transferendarum (1.), A. 1629. autem Monasterii Ilfeldenſis occupationi, a Canonicis factæ Praemonſtratenſibus (2.), interſuit. Georg. Calixto, quem A. 1626. Helmiſtadii in ſuis compellavit zdibus, *Vir audit* (3.), & humanus & eruditus.

Catholiciſche Cenſur einer Un catholiſchen Predigt Jac. Renecii von der Rechtfertigung. Monasterii A. 1612. in 4. Op-poſita eſt Jac. Renecii, Paſtoris Catharinæ Hamburgeniſis, Triadi ſermonum de *Juſti perſona ac fortuna*, e PCXXXIV. 19., Germanicorum, doctrinæ de Juſtificatione Lutheranz contra Pontificios patrocinantium, Hamburgi A. 1611. in 4. excuſæ. Repoſuit ei Renecius *Jaſſum Chriſti Tribunal, contra ſadas ac factidas Pbotinianorum ac Pontificiorum*. & *inter vos, cuiusdam Apoſtate, ipſiusque Præceptoris Loyolite, ſordes propagantur*. Quo in libro, Hamburgi A. 1613. in 8. impreſſo, *Cenſuram* non ab ipſo Stricerio, ſed Jeſuita alio, credit eſſe conſcriptam, ſcurrilibusque jocis & contumeliis (quibus nec ipſe, par pari referens, ſubinde abſtinet) ſcateræ, ac totam ex Bellarmino eſſe compilatam, affirmat.

PAULUS STRICKERUS, Nienkerka (Epiſcopatus Lubecenſis pago) Wagus, ſcholæ Flensburgenſis, ab. A. 1682., Conrektor, Parochus in agro Tritovienſi, ab A. 1690., Eckenſis, templique tandem in urbe Sleſvicienſi cathedralis, ab A. 1694., Archidiaconus, & ab A. 1703., Paſtor. M. Febr. A. 1721. mortuus. Conf. de illo J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 35.

Programma, Sermoniſupicali Joh. Herm. Brinckmanni, Rektoris Sleſvicienſis, præmiſſum. Sleſvig 1703. in 4.

Der Gläubigen Vortheil bey Gottes Antheil, oder Zeitpredigt über Margareta Agnes Gloxininn, D. Bernh. Balch. Soltouen, Advocati, Mitthe, auß P. LXXIII. 28. Sleſvig 1705. in fol.

Carmina complura, imprimis Germanica, diverſis edita temporibus.

M. DIONYSIUS STROPIUS, Lubecenſis, Paſtor ruralis Geiſthachtenſis, A. 1653. ſuperſtes.

Disf. de natura & conſtitutione Logices. Roſtochii 1651. in 4.

Disf. de uſu Philoſophiz in Facultatibus Juridica & Medica. in 4. (*Catal.*)

Disf. de conſtitutione Phyſices. Roſtochii in 4.

Bacchus turbans, ſive Diſſertatio, in qua moderni ſeculi mores deſcribuntur, & velut in ſomnio, ſine ſomnio, reſpreſentantur. Roſt. 1653. in 4.

FRIDERICUS STROTTMANN, Lubecenſis, in lingvis Orientalibus, ſcriptisqve Rabbiniſis, præclare verſatus & A. 1698. ſuperſtes.

Disf. de Acharo appetente, & Nabotho vineæ vitam poſtponente, e 1 Reg. XXI., ab ipſo conſcripta, & Præfide D. Joh. Frid. Mayero propoſita. Witebergæ 1686. & 1701. in 4. Recuſa etiam *Tomo I. Theſauri Theologici-Philologici Diſſertationum in V. & N. T.*, Amſtelodami A. 1701. in fol. editi, p. 500. & ſeqq.

Disf. de Lutheranore vereqve Evangelico Anabaptiſmo, ſive quando rebaptizare liceat? Præfide D. Joh. Frid. Mayero. ff f f f f f 2 ro.

(1.) V. Car. Carafæ *Comm. de Germania ſæcra reſtaurata*, p. 300., & D. Phil. Müller, Theologi Jenenſis, *Vindiciæ Nerbertianæ*, Jenæ A. 1681. editæ, p. 12. 17. (2.) V. Joh. Georg. Leichfeldii *Antiquitates Ilfeldenſes*, v. 1., p. 124. 125. (3.) In *Wagrell. de curte nova Urbis, N. 1001* pag. 7.

ro. Kilonii 1691. in 4. Recusa inter Mayeri *Dissertationes selectiores Kilonienses & Hamburgenses*, Francof. A. 1693. in 8. publicatas, p. 531-544.

M. REIMARUS STRUVE, Itzehoensis, Pastor initio ruralis, circa A. 1672., Hohenfeldensis, deinde autem urbanus, circa A. 1681., Glückstadensis, M. Dec. A. 1693. defunctus. V. de illo Pet. Zischeri, acis Glückstad. Pastoris (ob raram eum mansuetudinem, assiduumque concordiam cum Collegis studium, celebrantis) Parenationem vernaculam, sub titulo des Einnüßigen Priesterthums, Glückstadii A. 1694. in 4. editam.

Verborgene Propheten / Zeugn, oder Zeugnßbüch über Margareta Dorothea, M. Nicol. Nothhelfers, Eßloß-Pastoris zu Glückstadt, Ehefrau, auß Ezech. XXIV. 17-18. Glückst. 1681. in 4.

FRANCISCUS STUBBE, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Rei vindicatione, Hardervici 1712. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literatum* p. 22.

JACOBUS STUBBE, Chirurgiz Studiosus, Slesvigz A. 1681. commoratus.

Parvus Mundus, die kleine Welt, samt derselben kurhen Anatomischen Beschreibung, nach allen ihren Theilen, auß bo tcherten Autoribus zukommengetragen. Slesvigz 1681. in 8.

JOHANNES STUER, Hamburgensis, d. 22. Febr. A. 1657. natus, J. U. Doctor, in Senatum patriz d. 17. Mart. A. 1697. electus, sed sequenti 1698. (in cuius locum 1699. in Gerh. Schröderi *Fassis Hamburgensibus*, p. 204., perperam substituitur), d. 24. Oct., mortuus, V. M. Christoph. Schlichtingii *Inscriptionem funebrem*.

Disp. Inaug. de Jure Medicorum Aureliz 1683. in 4. (*J. Tech.*)

JOHANNES HENRICUS STUHR, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Sponsalibus. Lugd. Bat. 1716. in 4. (V. Anonymi *Hamburgum anni 1719. literatum* p. 22.)

M. PETRUS STUHR, Flensburgensis, diversa vitæ sectatus gener, cui, A. 1683. Witebergz Magistri adeptio titulum, Conr. Sam. Schurtzkeischius applausit. V. ejus *Poemata* p. 124. 125. Superstes fuit A. 1721.

Decas Positionum moralium, circa principia & affectiones rerum humanarum, Præfide Christiano Röhrensee, Eth. Prof., proposita. Witeb. 1684. in 4.

Disp. de novo Scepticismo Practico, circa principia morum. Witeb. 1684. in 4.

JOHANNES SVANINGIUS Junior, Ripensis, d. 28. Maji A. 1600. in lucem editus, patrem habuit Janum Lagonis, Senatorem & vectigalium regionum præfectum, M. Joh. Lagonii, Episcopi Ripensis, germanum, matrem vero Dorotheam, M. Joh. Svaningii Senioris, Christiani III. & Friderici III., Regum Daniz, Historiographi, Decanique Ripensis, *Tomo II.* celebrandi (cujus cum nomine cognomen etiam adoptavit, paternoque prætulit), filiam. A quo avo materno *quæritur*, nec non a consanguineo, Joh. Svaningio, Hottersenii, Academiæ Hafniensis Theologo, & Seelandiz, ad A. usque fatalem 1668., Archiepiscopo (1.), eum accurate esse distinguendum, alibi jam monuimus (2.). Primis ætatis annis scholam Ripensem, adultior autem Soranam Seelandiz (ab A. 1611. ad 1617.) & Lundensem Scaniaz (A. 1617. 1618. & 1619.), frequentavit, Academiæ Hafniensis civibus d. 8. Febr. A. 1620. est adscriptus, & ex illa, imperatris Ripensis Munchiano ac Lundeni, A. 1624. in Witebergensem, A. 1627. in Jenensem, ac A. 1629. in Altorfinam & Basileensem, digressus. Basileæ, qvo, Joh. Buxtorfium seniore, literaturæ Hebræz Phœnicem, audirurus, migraverat, hujus, peste defuncti, interfuit exequiis, & a Dan. Tossano Juniore, Gymnasiarcha, in *Oratione*, qua d. 22. Oct. A. 1629. illi parentavit, *funerib.* publice, cum de studiorum exterorum ad Buxtorfium confluxu dixisset, *perperam* hæc compellatus est honorifica: *Cujus rei testis esse poter, doctissime Johannes Svaningius, propter insignes animi tui dotes commendatissime, cui ita Buxtorfii, publice privatimque docentis, placuit conversari, ut te, nec sumptum, nec difficultatem, que in itinere maxime fuerunt deorande, poenitet* (3.). M. Januario A. 1630. Basileæ Francofurtum discessit, & cum Judæis, quibus ob insignem linguæ Hebræz peritiam erat gratissimus, doctoribus per aliquot conversatus hebdomades, in Belgium perrexit, mariumque itinere d. 21. Apr. illinc in patriam rediit. Reduci, eodem mox anno 1630., d. 8. Maji, Hafniæ a Christ. Longomontano, post VII. hujus de *Summo Hominis bono* *Syllabus* ab ipso & competitoribus defensa, Magistri collatus est titulus, die autem 21. Julii Cholz regis Soranz gubernatio a Chr. Frisico, Cancellarii regio, & Justino Hoegio, illius pariter atque Academiæ Præfide, commissa. Lustrò huic præfuit octo, ad A. usque 1635., qvo (4.) ineunte M. Eliz Eilenbergio, in Samsoensis insulæ (quam *Samum* ipse *Danicam* appellare est solitus (5.)) Præpositura, Parochiarumque Onsbergensis ac Befferensis Pastoratu, imò & in conjugio cum vidua Anna, Jani, Consulis Holbecensis, filia (duos nostro mares, Eliam ac Johannem, enixa, & d. 16. Sept. A. 1671. defuncta), successit. Antistitem Insulæ hujus per octo egit lustra continua, & memor apophthegmatis, quod Christ. Frisius, Cancellarius regius, Parochorum plerorumque ruralium in studiis negligentiam merito detestatus, in eam abeundi inculcavit: *Jam a nobis recedis vir doctus, vide ne rusticus redeas*; quicquid a curis officii supererat temporis scrutinio literaturæ sacre & profanz assiduo diligenter impendit, utilisimisque lucubrationibus d. 27. Aug. A. C. 1676., ac ætatis 77., est immortuus (6.). Chronologiam certe & Historiam, cum exoticam, tum Danicam imprimis atque Arcteam, æmulus doctrinæ famæque avi materni cognominis inductus, scriptis adeo illustravit accuratis, ut inter Autores utriusque principes locum habuissimum peritorum judicium jampridem obtinuerit suffragiis.

Vitz ejus historiam ipsiusmet de illa debeo narrationi, in Pet. Resenii *Descriptione Samsoe*, p. 41. 42., obvix. Conferantur de illo, præter jam allegatos, Alb. Bartholini *Lib. de scriptis Danorum* p. 90., meaque ad hunc *Hypomnemata*, p. 311. 312., Thomæ Bartholini *Lib. III. Carminum* p. 86. 87., Pet. Winstrupii Jun. quatuor ad eum Carmina, *libro III. Epigrammatum*, p. 291-298. 290. 291., inserta, Calp. Sagittarii *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 45., p. 202. 203., nec non *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, p. I., c. 4., §. 1. 6. 7. 8., p. 31. 36. 37-38. 39. c. 5., §. 2. p. 44. 45., ac *Homonymosopia*, Sect. II., c. 7., §. 130., p. 726.

ELOGIA.

Dan. Tossani Jun. *perperam* ad eum honorificam in Vita illius jam recitavimus.

Thomæ Bartholini Sen. (in *Epigraphe Carminis, Chronologia ejus Danica præfixi*) *summus audit Theologus & Philologus.*

Steph.

- (1.) V. de hoc Matth. Fossii *Oras. funebrem* (in Henn. Wittenii *Dec. XII. Memor. Theol. renov.*, p. 1601-1614), Er. Vindingii *Acad. Hæst.*, p. 310. 311. 314., H. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. 17.*, ad A. 1608., & Alb. Bartholini *Lib. de Scr. Dan.* p. 80. 90. (2.) in *Homonymosopia*, Sect. II., c. 7., §. 130., p. 726., & in *Hypomnemata* ad Alb. Barthol. de *Scr. Dan.* p. 311. 312., qvæ tamen Hottersenii male tribuunt Dan. Tossani de nostro elogio, mox recitandum. (3.) V. Tossani *Orationem*, in Henn. Wittenii *Dec. III. Memor. Philof. renov.* p. 316. 317. (4.) V. *Prolegomena Chronologia ejus Danica* p. 4. (5.) V. Carnea, Steph. Joh. Stephani editio Saxonis Grammatici A. 1644. præfatum, (6.) V. Henn. Wittenii *Tomi I. Diar. Biogr. Sec. XLII. Appendix*, ad A. 1676.

Steph. Joh. Stephanio *Historicus Danica, fama super æthera notus* (in *Proleg. notarum ad Saxonis Grammatici Hist. Dan.*, c. 5. p. 7.). *Chronologus diligentissimus* (in *Notis ad Lib. XI. Saxonis* p. 223.), & *inclutus Danicorum Vin-*
dex, præclare de universa patria meritis (in *Epist. ad ipsum, Chronol. Danicæ præfixa*).

Thomæ Bartholino Jun. (in *Diff. de Helgero Dano* p. 13.) *Chronologus diligentissimus*.

Joh. Andr. Bosius (in *Intrud. ad notit. rerump.*, c. 4., p. 64.) præcipuus eius rerum Danicarum accenset Historicis,

SCRIPTA EDITA LATINA.

Colossus Nebucadnezaris, vel Libi IV. de IV. Monarchiis, five summis & sacris Imperiis. Hafniz 1636. in 8.

Chronologia Danica, qva 1. Nouichidarum series exhibetur, 2. Judicium Cimbriz ac Gothiz anni recententur;
3. Regum Daniz tempora, a prima regni origine, ad A. C. 1650., Dynastiis octo dirigitur, ac quorundam equestris
ac sacri ordinis, in regno Daniz, illustrium Virorum ætates, nova & accurata methodo, describuntur, res Politicæ &
Ecclesiasticæ breuiter enumerantur, cum annis Orbis conditi, Christi nati & ante Christum natum, Imperatorum item,
Regum Longobardiz; Angliz, Galliz, Sveciz & Norwegiz, Electorum Saxoniorum & Brandeburgicorum, Pontifi-
cum Romanorum & Archiepiscoporum Bremensium, ita conferuntur, ut hujus inspectio historias Danorum legentis
memoriam simul & judicium adjuvet. Accedunt VII. Prolegomena: 1. de occasione & scopo Chronologiz hujus
Danicæ, 2. de ejus materia & argumento, 3. de triplici Intervallo temporum, & octo Regum dynastiis, 4. de octo Fa-
milis regis, 5. de Epochis Danorum illustrioribus, 6. de Rerum Danicarum Scriptonibus, 7. de tribus nominis gene-
ralibus, Hafniz 1650. in fol. Præfixa sunt carmina Encomiastica Ol. Wormii, Thomæ Bartholini Sen. (*Libro III. Car-*
minum, p. 86. 87., reculum), Steph. Joh. Stephanii & Viti Beringii (inter *Pœmata Beringiana, Tomo II. Delic. Pœt.*
Dan. Frid. Rostgaardi, p. 28. 29., idem obuium), una cum duobus Wormii & Stephanii ad Autorem, de libro ipsius,
Epistolis. Hos inter Wormius (in *Epistola*, opus eam vocat *eruditum, laboriosum, dignum quod omnium*, qui res pa-
trie amant, *teratur manibus*, Stephanus autem 'deliderium editionis, in *Proleg. Notarum ad Sax. Gramm.*, c. 5. p. 7.;
jam ante testatur), in literis suis, opus præclarum, æreque perennius, quod non Jovis imber, nec edax potest esse abolere
verassar. In Carmine præfixo idem hifce illam metris extollit:

Aureus ecce liber pandit mysteria, nulli

Nota prius, nullus quæ dedit ante labor.

Hæc calcata via est nulli: laus sola Svaningi est,

Danica quod nitidum tempora lumen habent.

Pet. Winstrupii Jun., Episcopi Lundensis, geminum in eandem Epigramma encomiasticum *Libro III. Epigrammaa*
um illius, p. 897. 898. 950. 981., invenies. Ipse illam, *Parte I. Usages ad Hist. Cimbr.*, c. 4., §. 6., p. 36. 37. (præ-
missa scripti similis *avædojs*, ab Andrea Severini Vellejo, Decano Ripensi, & Frederici II., Daniz Regis, Historiogra-
pho, ante Svaningium concinnati, mentione), ob diligentiam & accurationem, commendavi, filique in antiquita-
tum Danicarum labyrinthi Ariadnei elogio non indignum esse monui, sed unum hoc, c. 4., §. 7. & 8., p. 37. 38., ac
c. 5., §. 2., p. 44. 45., simul in eadem merito reprehendi, quod fabulas de gentis Danico-Cimbricæ originibus, condito-
ribus, Heroibus, Ducibus, Regibus, rebusque ævi *abijis* gestis, antiquas narrationibus veris, Saxonem, Annales
Gotlandicos, Claudii Lyfthandri *Opus Genealogicum*, & aliæque subleste fidei monumenta, sequens, incaute, absque
seleçtæ, præmitat atque immisceat. Dan. Hartnaccio, in *Catalogo Historicorum, Historia Joh. Micrzliu Politicæ*, a se
continuat, A. 1702. subjunçto, *Chronologiam* hanc, sibi forte non visam, Joh. Svaningio Seniori, avo nostri materno,
supra laudato, perperam tribuenti, utriusque *opævæ* imposuit. Confer de illa Joh. Hübneri *Cens. l. Biblioth. Histor.*,
Art. 17., p. 57-60.

Parva Biblia, ordine Scripta Alphabetico. Accesserunt Admonitio de LLCC, Practicis & S. Scriptura evendis, &
Appendix gemina de Republica Hebræorum ac IV. Monarchiis. Hafniz 1656. in 8. Libellum hunc, quem ipse, ut
Vitz propriæ historia, scriptis suis annumeravit, Henn. Wittenius, insigni *æcarphiæ*, & illi (*T. I. Diar. Biogr. Sec.*
XVII., in *Append.*, ad A. 1676.), & *ævævæ* Acad. Hafn. Theologo, Præfultique Seclandico (*eodem T. I.*, ad A. 1668.,
ac *Dec. XII. Memoriae Theol. renovatæ*, p. 1614.), adscribit.

Tr. de Religione Danicæ, quem, nec mihi visum, nec ab aliis memoratum, solus Thomas Bartholinus Sen., in suo
in libro titamiffico (*Lib. III. Carminum* p. 87. obvi), et tribuit, Hafnizque A. 1665. produsse testatur.

Aureum Chronologorum Horologium, vigilantibus profuturum, in Samo Danica inventum. Hafniz A. 1669.
(*juxta Catal. Biblioth. Refen.* & 1672. in 4. Commendatur a Thoma Bartholino Sen. (*methodum ejus compendiosam*
ad historiarum lucem & memoriam multum proficuum esse judicante) Vol. I. *Ad. Med. Hæfn.* p. 204., Leonh. Chri-
stoph. Sturmio in *Tr. de nat. & consit. Matheos*, *Seç. 2.*, c. 8., p. 238. & Casp. Sagittario, in *Intrud. in Hist. Eccl.*,
c. 12., §. 45., p. 203., ita scribente: *Duobus absolvitur quaternionibus, sed tam eleganti methodo fabricatis, ut inter la-*
udissima compendia Chronologica pridem reviderem.

Senecz Theologia naturalis contemplativa, in LLCC. digesta; cum præfatione Sever. Lintrupii, Prof. Hafnienfis,
de Christianismo Senecz controverfo, ac Vita Autoris. Hafniz 1710. in 4. V. recensum in *supplem. Ad. Erud. Lips.*,
T. VI. Seç. VII., p. 335. 336.

Steph. Joh. Stephanii, Eloqv. Prof. Sorani, Historiz Danicæ libri duo, quibus res memoratu dignas, regnante Chri-
stiano III., ab A. 1550. ad 1559., in Dania gestas, complectitur; Opus posthumum, a Svaningio, cum Epistola sua
ad Frid. III., Daniz Regem, dedicataria, editum. Sorz 1650. in 4.

INEDITA, in Historia vitæ suæ ab eo promissa.

L. LATINA.

Orthotomia sacra.

Syntaxis sacra.

Chronologia Oraculorum divinatorum & diabolicorum, opus rarissimum.

Prinçeps Christianus, e solis Senecz Philosophi operibus collectus.

Pandectæ lingvæ Hebræz, typographi Hafnienfis: incuria distractæ.

Aureum Danorum Horologium speciale (*hæud dubie Chronologicum*).

Chronologia Normannorum, apud Janum Rosenkrantzium, Præfectum Neoburgensem, deposita, cujus in Bi-
bliotheca eam superfuiffe Ott. Spertling Jun. etiam *Catalogus scriptorum de rebus Danicis Historicorum* testatur
avædojs.

II. DANICA.

Memoriale Viduarum.

Sacra Suspiria & oracula.

Homiliz sacrz variz.

Geistlige Nidderpsil.

Mølleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Ggg ggg gg

PETRUS

PETRUS SVENDSON, sive SVENONIS, Ripensis.

Descriptio Historica rerum quarundam, quæ in Dania contigerunt; Mstum lingva A. 1611. in fol. exaratum Danica, quod in Bibliotheca asservari Pasbergiana Otto Sperlingius Junior, in *Catalogo* modo citato, perhibet.

M. MICHAEL SUMIUS, Scholæ Kiloniensis Conrector circa A. 1607.

Oratio funebris, memoriz Christinz Hafsiæ, Adolphî, Ducis Holstatiæ, conjugis, A. 1604. mortuz, Kiloniî scripta. Slesvigz in 4.

HENRICUS SUPRIAN, Med. D. & Practicus Hamburgensis, A. 1704. defunctus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literaturæ*, p. 38.

Disp. Inaug. de Colica. Lugd. Bat. 1693. in 4.

LAURENTIUS SURIUS, Lubeczæ, anno circiter 1523., patre aurifabro, sacris Romanæ addiçto Ecclesiæ, natus, & deinceps educatus, studiis in Academia aliquamdiu ad Viadrum Francofurtana, inter Lutheranos, incubuit, sed inde in Coloniensem Pontificiam posita est ablegatus. In qua cum Georgium a Schorborg, Archiepiscopum olim in Scania Londenensem, ob religionem tunc exulem, hospitem adeptus, hujus, Nicol. Elchii, Sacerdotis, Andr. Heerlii, Theologi, aliorumque Virorum eruditiorum, ductu & consuetudine assidua in sacro progressus insignes fecisset curriculum, Magistræ hunc honores A. 1539. reportasset, cum Petro Canisio, commilitone percelebri, voto de vita monastica amplectenda conspiravit mutuo, & eodem A. 1542., quo ille Jesuiticæ nomen dedit societati, ordinem Carthusianum, cenobiumque istius Colonienfæ, parente invito ac frustra adveniente, est ingressus. In otio hoc sacro, nunquam otiosus, Gerh. Hamontani, Abbatis sui, hortatu, lustra quatuor priora scriptis Joh. Tauleri, Joh. Ruysbrochii, Florentii Batavi, Henr. Harphii, Henr. Sufonis & Nicol. Elchia, Ascetico - Mysticis, Mich. autem Sidorii, Joh. Fabri, Joh. Gropperi, Frid. Staphyli & Mart. Eifengreinii, contra Lutheranos Polemicis, Belgicæ Germanicæ confcriptis, sermone Latino donandis, istoque publicandis, impendit. Etate provecior, quatuor, quibus, ab A. 1567., Conciliorum Acta, & sex, quibus, ab A. 1570., Sanctorum Vitas, sollicitæ a se collectas, evulgavit, Voluminibus, peritiam Historiæ Ecclesiasticæ sacrarumque antiquitatum prudentibus examini, famam sibi longe majorem, summorumque Principum, ac, hos inter Pii V., Pontificis (qui, suis eum dignatus literis, galero etiam ornare voluisse ferunt Cardinaliis), & Philippî II., Regis Hispanici (500. Florentinæ *Concilia*, sibi inscripta, remunerat), gratiam acquisivit atque favorem. Haud parum contra *Commentario* rerum Seculo XVI., ævoque suo, gestarum *Historico* reportavit applausum, sed, cum in eo, sacris suis præjudiciis, nimioque in Ecclesiam Romanam affectui, ac in Protestantibus odio, plus jussu indulgens, æque, partiumque studium, Historicis indignum, ubique detexit, Lutheranis & Reformatis, atrociter vicissim in illum invectis, vulvarit, ipsique Pontificis moderationibus, imo Ordinis sui, qui, ne telam istam ulterius pertexeret, interdixisset creduntur, Patribus, displicuit. Exercitiis tandem familiæ, cui nomen dederat, monasticæ, cæteris rigidioris, perquam austers, & sacris, quibus Sanctorum Vitas augere denuo cæperat, laboribus, d. 23. Maji A. C. 1578., ac ætatis 56., est immortuus. Ubeniorem Vitæ ejus & scriptorum historiam, judicis, & de istis, & de Autore, variis, honorificis pariter atque seqvioribus, illustrandam, Tomo Operis hujus exhibebimus ultimo. Evolvantur interim de illo Vita ejus, ab Amico scripta Anonymo, & Operis de *Sanctorum Vitis* editioni tertiz, Coloniz A. 1618. in fol. publicatæ, præfixa, Corn. Loofii *Callidii Catalogus illustrium Germaniæ Scriptorum*, lit. L. 1. 2. & 3.; Theod. Petri *Bibliotheca Carthusiana* p. 226 - 232., Ant. Possevinii *Apparatus sacer*, T. II., p. 333. 334., Aub. Mirzi *Bibliotheca Ecclesiastica*, P. II., p. 110., Joh. Bollandi *Prolegomena, Actis Sanctorum M. Januarii*, Antwerpiz A. 1643. editis, præmissa, §. 5., Hier. Ghilini *Theatrum hominum literatorum italicum*, P. II., p. 184. 185., Andr. du Saussay *Continuatio libri Bellarmيني de Scriptoribus Ecclesiasticis*, num. 1., p. 1., Ant. Teiserii *Additamenta Elogiorum Theatrum Gallica*, P. I., p. 480. 481. edit. secunda, Pauli Freheri *Theatrum Eruditum* p. 247., Casp. Sagittarii *Introductio in Hist. Eccl.*, c. 11., §. 1., p. 91., & §. 21., p. 127. 128., ac Joh. Franc. Buddei *Tomus IV. Lexici Historici Germanici* p. 498.

CONRADUS JULIUS SURLAND, Hamburgensis (Petri, J. U. D. & Bibliothecarii, filius), J. U. Doctor, & Cancellariæ Ducis Holstatiæ-Gottorp., circa A. 1723., Assessor.

Disp. de Edicto perpetuo, Præfixa D. Hambergero defenfa. Jenz 1715. in 4.

Disp. Inaug. Controversiæ L. celebriores, & Jur. Naturæ, Feudali, Civili, Publico & Canonico, exhibens. Argentinz 1717. in 4. V. Partem LXVII. der *Gelehrten Fame* p. 793. 794.

JOHANNES SURLANDUS Senior, Hamburgensis, mercatore d. 25. Apr. A. 1616. natus cognomine, studiorum sacrorum curriculo Jenz Rostochiæ absolutus, aulz initio Holstatiæ Rethwicensis, ab A. 1646., per biennium, fuit Ecclesiasticus, ac deinde templi in patria Michaeliani d. 4. Apr. A. 1649. electus eff. Diaconus. Spartam hanc sacram, per annos 28., tanta diligentia, Zelo morumque sanctimonia, ornavit, ut Vinc. Placcio, Encomiastæ, dignus fit visus, cujus vitam longiorem lux detrimento atque impendio ipse, aliique auditores, redimere, si per fata licuisset, exoptassent. Complures ex allophylis, Anabaptistas imprimis atque Judæos, & hos inter, Dav. Hieronymum, Rabbim, d. 6. Jun. A. 1676., cum uxore & sex liberis, a se baptizatum, Lutheranæ Profelytos reddidit Ecclesiæ. Febri tandem maligna, d. 8. Jun. A. C. 1677., ac ætatis 61., extinctus, e septem filijs, quos conjux Anna Margareta, Julii Joh. Bokelii, Med. D. & Practici Hamburgensis, filia, Joh. autem Bokelii, Poliatri ejusdem civitatis ex Professore Acad. Juliz Medico ordinarij (pro parente illius a Placcio falso habiti), neptis, d. 11. Oct. A. 1649. ducta, sibi enixa erat, duos tantum, Petrum ac Julium (de quibus mox dicetur), reliquit superstites. V. Vinc. Placcio, Prof. Hamb., *Programma de Vita ejus funebre honorificum*, A. 1711. in Joh. Alb. Fabricii *Volum. III. Memor. Hamburg.*, p. 296-306., reculum, Epitaphii, in zde ipsi Michaelitana erecti, Inscriptionem, ab eodem Fabricio, in *Austriæ Inscriptionum Theod. Anselmanni Hamburgensium*, n. 109., p. 51., exhibuit, Georg. Hæccii Michaelissten *Eintritt* p. 47. 49., M. Hier. Palmanni *Hamburg. Denkmahl* p. 108. 108., Dav. Hieronymi *Præfat. des Gerssissen Glaubensgrundes*, Joh. Alb. Fabricii *Vol. II. Memor. Hamburg.* p. 891. 892., & Amicorum *Epicædia*.

Quandpredigt, nach glücklicher Verrichtung des neuen Thurms an S. Michaelis Kirche, auß Prov. XVII, 10., am 9. Mart. A. 1669. gehalten: *Samt der Diltorie der Grundlegung selbiger Kirche*. Hamburg 1669. in 4.

Reicht von einem bekehrten und getauften Juden. Hamb. 1676. in 4.

Glaubensbekänntniß inner bekehrten Juden. Hamb. 1677. in 8. (*Catal.*)

M. JOHANNES SURLANDUS Junior, Hamburgensis, senioris, modo laudati, filius, d. 14. Jan. A. 1654. natus, in Academiam A. 1673. profectus Witbergensem, & in ista d. 14. Oct. A. 1675. Magistri potius titulo, sequentivero 1676. (æt. 23.) Kal. Oct. denatus. V. D. Joh. Deütmanni, Theologi Witbe., *Programma de vita illius fune-*
bre,

nebre, D. Abr. Calovii *Sermonem in Sap. IV. 4. exequialem Germanicum*, Witebergæ excusum, Professorum reliquorum *Epicedia*, & Nuc. Lud. Esmarchii *Carmen funebre*, in *Sione vernaculo* p. 114. 11.

Disp. an & quomodo Dei existentia, ex naturæ lumine, efficaciter ac invictè probari possit? Præfide Christ. Donato, PP. Witeb. 1674. in 4.

Disp. de Morali actione, Præfide Christiano Röhrensee, PP. Witeb. 1676. in 4.

Disp. de Mentalibus Jesuitarum reservationibus, ab ipso Præfide propolita. Witeb. 1676. in 4.

JOHANNES JULIUS SURLAND, Hamburgensis, Julii Consulis filius, Petri, patris absentis, in Bibliothecæ publicæ præfectura, ab A. 1713., aliquandiu Vicarius, deinde J. U. Lic. & in patria Practicus, ejusdemque, ab A. 1719., Syndicus.

Disp. Inaug. de Literis maritimis, von Seebriefen. Groningæ 1715. in 4. V. de illa *Partem LI. der Gelehrten Fame* p. 215. 219.

JULIUS SURLANDUS, Hamburgensis, Johannis senioris (de quo supra dictum) itidem filius, d. 21. Dec. A. 1657. in lucem editus, & Philof. Magister Witebergæ d. 26. Apr. A. 1676. creatus, deserto, post obitum parentis studio, cui hæc tunc vacaverat, Theologico, J. U. Licentia: titulum in Academia Galliz A. 1678. exambuit Flexienfi. Hamburgum redux, dignitatem senatoriam, Henr. Meureri, Consulis, favore, d. 24. Jan. A. 1690., & ex legatione anni 1700. reverfus Suecia, Consularum d. 14. Dec. A. 1702., obtinuit, sed sequenti mox 1703., die 28. Julii, annos 46. natus, febris acuta expiravit. V. Eberh. Anckelmanni *Programmæ funebre*, A. 1710. *Parte I. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 370. 380., reculum, *Nova* (in quibus nummorum etiam in Consulatum ac obitum ejus mnemonicorum cetera occurrunt) *Literaria Germanica anni 1703.* M. Jan. p. 40., M. Febr. p. 76., & M. Sept. p. 3. 9. 360., ac Pet. Ambr. Lehmanni *Observationes Historicas A. 1703. Germanicas*, p. 203. 264.

Disp. an, quia res præfita a Deo, ideo sit futura, num, quia futura, ideo præfita a Deo? Præfide Christ. Donato, Philof. Prof., propolita. Witeb. 1677. in 4.

Theses Juridicæ inaugurales. Flexiz 1678. in 4. (V. P. A. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum*, p. 27. 40.)

PETRUS SURLANDUS, Hamburgensis, tertius Johannis senioris, supra laudati, filius, J. U. D. & in patria Practicus, simulque, ab A. 1693. (d. 2. Nov.), Bibliothecæ publicæ Johanneæ Præfectus. V. J. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamb.* p. 119., & J. H. a Seelen *P. III. Athen. Lubec.* p. 100.

Theses Juridicæ inaugurales. Aureliz 1682. in 4. (V. Lehmanni *Hamburgum A. 1701. literatum* p. 27.)

M. RADULPHUS SUTOR, Clericus haud dubie Slesvicensis.

Cum M. Wilh. Mercatore *Diurnale secundum ordinarium ac consuetudinem & ritum insignis Ecclesie & Diocesis Slesvicensis*, Parisiis A. 1513. in 12. excusum, revidit ac publicavit.

GARLEFUS SYLM, Hamburgensis, Hieronymi, Senatoris (de quo infra dicitur), filius, J. U. Lic. & urbis patriz, ab A. 1710., Syndicus, ab A. 1717. Consul. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii *Epist. dedic. Bibliothecæ Ecclesiasticæ*, A. 1718. ei inscriptæ.

Wichtigste Entwurf vor seinen Vater, gegen Aug. Wigandi Vortrag wieder den Raht zu Hamburg; scheda A. 1696. edita, & contumelioso excepta responso in Wigandi Entsettem Vortrage, lit. L. 2. b. L. 3. a.

Disp. de Obsequio Judicis inferioris, Præfide D. Sam. Strykin. Halæ 1700. in 4.

Theses inaugurales, selectæ ex Jure Naturæ, publico & civili. Franqueverz 1708. in 4.

M. GEORGIUS SYLM, Hamburgensis, oppidi in Eiderstadiæ Tonningensis Diaconus, nec multo post Pastor, eodem A. 1656. (quo & Magdalenam, M. Andree Lonneri, Eiderstadiæ Præpositi, filiam, duxit conjugem), electus, ac in itinere, quod cum focero ingressus erat, Batavico, Nordz in Ostfrisia, d. 16. Jun. A. C. 1661., ætatis 35., extinctus. V. Pet. Aug. Siveri *Appendicem de Tönningischen Rangelpredigt* p. 61. 62.

Der Christliche Wandersmann durch das finstere Kreuz und Todessthal, oder Tischpredigt über Naamanum Benfen, &c. nigl. Schmed. Staats-Secretarium, auf P. XXIII. 4. Slesvigz 1659. in 4.

HELVICUS SYLM, Hamburgensis, J. U. Lic., patriz Secretarius d. 10. Apr. A. 1693., & Protonotarius A. 1702., electus, ordinique tandem Senatorio, d. 17. Febr. A. 1708., invitatus a plebe, ejusque demagogis, intrusus, Vinc. Placcio (quis illum, in *Theatro suo Scriptorum Anonymorum ac Pseudonymorum* locupletandum, habuisse censeat, in *Invitatione ad illud augendum* p. 33. 34., fateatur, ac moribundus A. 1699. eundem testamenti sui constituit Executorem), in *Epistola Accessionum Exhibitarum*, quas A. 1695. ei inscriptus, *dedicatoria*, *Vir audit antiqua pietate ac fide, doctrinæque solida, publice ita notus, ut quærenti sibi vivum mortuum, quos optimos in hoc scripto docere satagat, exemplar nullum aliud fuerit præferendum*. Obiit d. 5. Dec. A. 1714.

Disp. Inaug. de Privilegiis Senum, Aureliz 1677. in 4.

HIERONYMUS SYLM, Hamburgensis, e Curatore templi Petri d. 10. Maji A. 1690. patriz factus Senator, a civibus, cum prætura fungeretur, d. 17. Sept. A. 1696. (Collegis tunc invicis, verum postea d. 18. Aug. A. 1699. consentientibus), ordine ejectus est Senatorio, sed a Legatis eidem d. 7. Mart. A. 1709. restitutus Cæsareis. De filii Garlefi scheda pro illo Apologetica supra est dictum. Obiit M. Nov. A. 1710.

Höchstverachtliche Vorstellung und respective Ablehnung einer bösslich ausgesprengten unglücklichen diffamation, die vermeinte Übertretung der Keyserlichen zu Hamburg angebrachten Commission betreffend. A. 1698. in 4. Recula Hamburgi A. 1711. in *Protocollo & Actis* der peinlichen Sache gegen D. Christ. Krumholz, p. 336-339.

JOACHIMUS SYLM, Hamburgensis, J. U. Lic., Secretarius patriz d. 2. Maji A. 1721. electus.

Theses Inaugurales ex Jure Civili & Statutario Hamburgensi. Groningæ 1718. in 4. V. *Hamb. lit. A. 1719.* p. 35.

JOHANNES SYLM, Hamburgensis, Jacobi Senatoris filius, J. U. Lic., A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Nuptiis. Aureliz 1678. in 4.

NICOLAUS SYLM, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, a Senatu illius A. 1686., cum factionis Jastramio-Schnigerianæ affectu, in vincula est conjectus, lataque d. 26. Aug. A. 1687. sententia exilio decennali ac 1000. Imperialibus multatus, omnique spe honorum privatus, sed, contra sententiam hanc, a Jacobo Henrico Pauli, Consulario Danico, scripto peculiari, Glückstadii A. 1687. in 4. edito (*Declaration wegen des vermeinten Vernaths der Stadt Hamburg, dessen, nebst andern, Lic. Nicol. Sylm beschuldigt wird*), defensus. Exul Glückstadium in recepit, & praxi, coram Protodicafterio regio, forensi clientibus inservit & superstes fuit A. 1708.

Disp. de simulatione, Præfide D. Ant. Henr. Mollenbeccio. Gießz 1671. in 4.

Disp. Inaug. de singulari Matrum jure, Gießz 1674. in 4.

CHRISTOPHORUS SYLVIVS, vernaculo *Urbemhuſchii* cognomine gavifus (1.), Hamburgensis, claſſis in ſchola patria tertiz, circa A. 1588., Praceptor, Poeta Latinus argutiſſimus ac venuſtiſſimus, ſed morte immatura, in flore ætatis, extinctus; parens, teſte Joſch. Morſio (2.), fuit Georgii, J. U. Lic. & Senatoris Hamburgensis, infra memorandi. A Decano ordinis Roſtochiensis Philoſophici (3.) *Vir ſalutator bonus, Poetaque optimus*; ab Henr. Vageto (4.) *Vir, cum in aliis diſciplinis, tum in re Poetica, excellens, & in flore ætate vita ſunctor*; a Joh. Alb. Fabricio (5.) *Poeta elegantiffimus, & Poeta tandem ſuaviſſima* a Sam. Roſenbohmio, in epigraphe ſequentis in tumulum ejus Hexaſtichi (6.):

Quis tumulus? Sylvi: quæ ſunt hincinde puella

Ad latus? hinc Charites, inde ſed Aonides:

Quis capiti aſſiſtit? Muſarum ductor Apollo:

Quis pedibus? Pallas: Chæ ſed ore dolor?

ſcilicet inſignem manes adſiſſe Poetam,

Aonides, Charites, Pallas, Apollo, dolent.

Poema heroicum, exemplis aliquot declarans, Menſem Octobrem plerumque Regibus Daniz eſſe fatalem, & hos ipſos Reges raro excedere annos ætatis Clumactericos & Enneadicos, imprimis ſexageſimum tertium; quod, cum Elegia ejus ad Henr. Ranzovium, & aliis carminibus nonnullis, in *Appendice Deſcriptionis pompe funebis exequiarum Frederici II., Regis Danicæ*, ab Henr. Ranzovio Hamburgi A. 1588. in 4. editæ, prodiit.

Elegia ad El. Hutterum, *Cubo ejus Helææ*, per Dav. Wolderum Latine verſo, & Hamb. A. 1588. in fol. excuſo, præfixa. Elegia proluxa & elegans, qua Religio ad tumulum Henr. Lampadii, Paſtoris Brunſvicensis, plorans deſcribitur, inter Epicedia, Joh. Gasperi *Oratione de Lampadii funebri*, Hamburgi A. 1590. in 8. impreſſæ, adjecta, occurrent.

Carmina & Epigrammata plurima, in laudem ac gratiam Henr. Ranzovii, Præregis Cimbrici, Mæcenatis ſui, ſcripta, & in Pet. Lindebergii *Hypotypoſi Ranzoviana*, Hamburgi A. 1591. in 4. excuſa, paſſim obvia.

Carmina alia, ſparſim diverſis annis edita.

DETHLEVUS SYLVIVS, Hoſtatus, Henr. Ranzovii, Præregis Cimbrici, cliens ac forte miniſter, a Pet. Lindebergio (in *Juvenilibus* p. 112.) brevi compellatus Epigrammate.

Carmina nonnulla in laudem Henr. Ranzovii, Pet. Lindebergii *Hypotypoſi Ranzoviana*, Hamburgi A. 1591. in 4. editæ, paſſim inſerta.

Henr. Ranzovii Tractatus de Valentudine conſervanda, in uſus liberorum privatos conſcriptus, ab eo A. 1573. (uti Epitola ad Franciſcum & Breidonem, Henrici auctoris filios, docet dedicatoria, Segebergz exarata) editus, ac poſtea Lipſiæ A. 1576. 1580. ac 1582. in 8., Antwerpiz 1580. & 1584. in 8., ac Francofurti 1591. 1596. 1604. & 1617. in 12., reſcuſus, Germaniceque a Joh. Beato Humelio tranſlatus, de quo plura in Ranzovii ipſius dicta ſunt Elogio.

FRANCISCUS de le BOE SYLVIVS, Hamburgensis, Med. Doctor & in patria Practicus, A. 1719. ſuperſites. Diſp. Inaug. de Febre nuperrima epidemia. Lugd. Bat. 1692. in 4. (V. Anonymi *Hamb. lit.* A. 1719 p. 26.)

GEORGIUS SYLVIVS, (ſive *Urbemhuſch*), Hamburgensis, Chriſtophori (*ſupra celebrati*) filius (7.); J. U. Licentiatum Argentinz A. 1625. eſt adeptus, Senator patriz A. 1635. electus, prætata A. 1638. functus, dieque 16. Aprilis A. 1641., juxta Wolff. Henr. Adelungium (a quo perperam *Hieronimus* vocatur) (8.), A. 1641. ſutem, juxta Gerh. Schröderum (9.), deſunctus. In Ad. Tractigeri Jun. *Serie Senatūs Hamburgensis Chronologica* mentio illius plane eſt omiſſa. Anagramma nominis ejus Nicol. Scribonii *Luſum Anagrammaticorum Goſtopienſium Liber quartus* (10.) exhibet.

Diſp. Inaug. de Pace publica & profana. Argentinz 1625. in 4.

M. GEORGIUS CHRISTOPHORUS SYLVIVS, Hamburgensis.

Pentas poſitionum Hiſtoricarum. Wirebergz 1660. in 4. (M. C. K.)

Diſp. de Donatione Conſtantini M. Wireb. 1662. in 4. V. Joh. Vogni Hiſt. lit. Conſt. M. p. 50.

JOHANNES SYLVIVS, Hatherſlebiensis. V. de illo Claud. Lyſchandri *Catal. MS. ſcriptorum Danicorum*, lit. I., & Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 90.

Oratio de Roſis, ad Oligerum Roſenkrantzium. Hafniz 1601. in 4.

Oratio de Angelis. Hafniz 1602. in 4.

Diſp. de privilegiis Studioſorum, Præſide D. Nicol. Theophilo, Jcto. Hafn. 1603. in 4.

Mulzi Poema vetuſtiſſimum de Hero & Leandro, e Lingva Græca Danice tranſlatum, nuptiisque Sivardi Beckii conſecratum. Hafn. 1602. (V. Lyſchanderum l. c.)

Kupſer Chronica Hain. A. 1617. (juxta *Catalogos quorundam*) 1632. in 8.

Tr. Danicus de Amore Dei in honores (omni Guds Kiærlighed imod Menneſten). Hafn. 1620. in 8. (*Catal. Reſen.*)

Alexander Magnus; detter: En Ny Chronica om Kong Alexander den ſtore, oc hans Kriger (s. c. *Chronicon Alexandri Magni, bellorumque illius, Danicorum*). Hafniz A. 1630. & 1664. in 8.

Rong Salomons Hørfang, forſattet i 43. aandelige Brudſange (ſive *Canticum Canticorum Salomoneum*, 43. *Hymnis ſacris Danicis comprehenſum*); Scriptum ariado, quod a Catharina Brahe, Virgine Danica nobili, aſſervabatur, (teſte Pet. Reſenio, in *Appendice Catalogi Biblioth. ſue* p. 353.)

THEOPHYLUS SYLVIVS, Hoſtatus, cujus etiam in Joh. Jac. Friſii *Bibliotheca univerſali*, p. 332., occurrit mentio.

Henr. Ranzovii, Præregis Cimbrici, Catalogum Virorum in Aſtologia excellentium, ſive Exempla Aſtologica, Lipſiæ A. 1580. in 8., ibidem A. 1584. in 4., Colonizque A. 1585. in 4., impreſſa, & ſæpius deinde reſcuſa, primus publicavit, ut ex ejus ad lectorem patet Allogio, ſub finem (p. 308. edit. Colon.) obvio, in quo ſe etiam alia majora, & Bibliotheca Ranzoviana, eſſe prolatum eſt pollicetur.

T.

BERNHARDUS TAMKE, Urbis initio in Stormaria Itzehœnſis, ac deinde, circa A. 1619., Lüneburgensis, Ludimagiſter Arithmeticus.

Ein kaureres Evangelisches Gebet- und Gefangbüchlein, darinn, auf alle Sonntags- und Feſt-Evangelia, XC. Iſchriſtſchund troſtreiche Gebete oder Kleinlein, und eben ſo viel Luthersche Keimſprüchelein, verſaſſet ſind. Hamburgi 1619. in 12. (Andrez Godekio hoc perperam tribuit Erdm. Neumeiſterus in *Diſſ. de Poet. German.* p. 39.)

Erſtes

- (1.) teſte Joſch. Morſio in *Albo MS.*, f. 89. (2.) l. c. (3.) in *Programm. de vita Joh. Hufwedelii, Prof. Roſtoch.*, diſciplinæ ejus, A. 1695. publicato. (4.) in *preſent. Comm. in Nuxvomica Joh. Caſſili.* (5.) P. I. *Memor. Hamburg.* p. 414. (6.) P. I. *Pennatum* p. 11. 56. (7.) V. *ſupra* de Chriſtoph. Sylviæ diſſa. (8.) in *ſuccreſſione Senatūs Hamburg.* p. 40. (9.) in *ſcriptis Hamburgienſium.* (10.) p. 102.

Theologis cæteris, auctantibus, cum Melch. Hofmanno, Pastore Kiloniensi fanatico, solus fere de controversia disputavit Eucharistica, & corporis sanguinisque Christi in S. Cæna præsentiam eo ardore defendit, ut Hofmannus, ad argumenta ipsius obmutescens, & disceptationem de aliis detrectans articulis, Cimbria, ob pertinaciam, eiceretur, Parastatz autem ejus, Joh. a Campen & Jac. Heggus, in Lutheranorum castra transfrent. Toto proinde colo errant Ad. Rechenbergius (1.), & qui hunc sequitur, M. Joh. Gottlieb Hofmannus (2.), qui, Bugenhagium, Theologum Witeburgensem, in Colloquio Flensburgensi, oralem manducationem, adversus Melch. Hofmannum & Herm. Taftium, defendisse, fabulantur, Taftium patronum ejusdem manducationis, & Hofmanni adversarium, in disputatione hac, fuisse præcipuum, nesciunt. Extant Acta Colloqvii (de quo in Hofmanni vita fusius a nobis dicitur) Germanica, a Joh. Bugenhagio Witebergæ A. 1529., contra Hofmanni de eodem *Dialogum*, edita, & a Christophoro Wilhelmo a Vallo (sive C. W. Walpurgero, Theologo Lipsiensi) (3.), Gerz A. 1611., denuo publicata, & aliorum (4.) ex his excerptæ, quæ consili de illo merentur, narrationes. Occasionem haud dubie Colloqvium istud nostricum Hofmanno Flensburgensi vulgari præbuit error, quo tot Scriptores, indigenæ pariter atque exteri, David K., Chytræus, Herm. Hamelmannus, Mich. Sachsus, Joh. Pomarius, Joh. Ol. Slangendorpius, Erp. Lindebrogius, Abr. Scultetus, Joh. Adolphus Cypræus, Rurg. Hermannides (5.), aliique plures (6.), civitatis eum Flensburgiensem Pastorem fuisse, falso, uti ab Ant. Heimreichio (7.) etiam monitum jam esse video, crediderunt. Octennio post Colloqvium hoc elapso, A. 1537. scilicet, *Ordinationem regnorum Dniæ & Norvegiæ Ecclesiasticam*, Hafniæ, Christiani III., Regis, auspiciis, editam, sua, una cum aliis Pastoribus Cimbricis, subscriptione approbavit; A. 1542. autem, in comitiis Rendesburgensibus, ad conscribendam, ductu Joh. Bugenhagii, *Ordinationem Ecclesiasticam Ducatum Slesvicensis & Holsatice peculiarem*, cum Theologis nostratibus aliis, symbolum haud dubie suam contulit (8.). In ipsius certe gratiam ac honorem, uti recte a Casp. Dancwerthio (9.) est observatum, Vici Hufenis (in urbium tunc numerum nondum evecti) Pastori, in illa, a Christiano III. concessa videtur esse potestas Superintendentem, una cum Canonicis Slesvicensibus, & civitatem Slesvicensis, Flensburgensis & Hatterslebensis, Antistitibus, eligendi. Obiit tandem noster Hufæ A. C. 1551., & ætatis 61., d. 11. Maji, cum Ecclesiæ loci istius per lustra quinque præfuisse (10.), Nordstrandique simul vicinæ, ab A. 1539. ad 1543., fuisset Inspector (11.). Uxorem habuit Gertrudem, suam ante coqvam, quæ 1550., nonagenaria major vivis excessit. Ex liberis ejus mihi innotuerunt Hermannus, Nordstrandix, circa A. 1572., Vice-Præpositus, ac Parochus in ea Bupfensis, Johannæque, urbis in Livonia Rigenfis, ad A. usque 1586. (quo vives eum, ob collusionem cum Polonis ac Jesuitis perfidam, capite truncatur), Secretarius. Conf. de Taftio Henr. Muhlhl *Diff. I. Historico-Theol. de Reform. relig. Cimbr. p. 35-36. 37. &*, qui ejus vitam fusius aliis exposuit Joh. Melch. Kraß *præfatus* 200. idriges Zuber & Gedachniß p. 27. 28. 29., utique subjuncta *Historia Ecclesiæ Scholæque Hufenfis Germanica* p. 102-123.

Scriptum ei Mart. Holmerus (a quo in grundgelahrter und behergter Mann appellatur) l. c. tribuit de Disciplina Ecclesiastica *avidefor*, de quo, per Pet. Bockelmannum, Autoris successorem, sibi transmissio, Presbyterium Bremense Lutheranum, interprete Joh. Timanno, Pastore Martiniano, hoc d. 20. Mart. A. 1555. tulit judicium: *Forma seu ordinatio Christianæ & Ecclesiasticæ discipline, constituta, & nobis ad examinandum & subscribendum transmissa, a Reverendis piis & eruditiss. Dn. Pastoribus Ecclesiæ Hufenfis, pia est, utilis & necessaria, hoc potissimum sursus & Episcopo tempore, quo, laxata omni disciplina, Cyclopo more vivitur.*

GEORGIUS MARTINUS TATTERUS, Slesvicensis, Med. D. & Practicus, circa A. 1689., Glückstadiensis, A. 1705. mortuus; ad quem Nicol. Ludov. Esmarchii Epigrammata de Anstere Martiniano, in hujus *Helicone*, p. 148. 149. 150., leguntur.

Disp. de Sanguine peridromo, Præfide D. Joh. Dan. Maiore. Kilonii 1673. in 4.

Disp. Inaug. de Epilepsia, & specifice contra eam, Præfide D. Joh. Nicol. Pechlino. Kil. 1678. in 4.

FRANCISCUS TAUCHLER, Lubecensis, scholæ Glückstadiensis Rector A. 1669. superstes.

Disp. de Comitæ, Præfide M. Joh. Holtzkampio, Hamburgensi. Lipsiæ 1649. in 4.

Schedion de Superfitione, ad Senatum Lubecensem. Lubecz 1662. in 4.

Compendii Theologico-Practici primæ linæ, de Theologia ipsa, & S. Scriptura, ab eo conscriptæ, & Præfide D. Seb. Niemannio ad disputandum propozitæ. Jenæ 1664. in 4.

Reimen über Matth. XI. 28. Lubecz 1661. in 8. (*Catal.*)

JOHANNES TECLENBURG, Hamburgensis, Henrici, civis primarii, filius, J. U. Lic. & Collegii XVviorum urbis patriz, ab A. 1688., Secretarius, tandemque urbis ipsius, usque ad A. 1712., haud dubie fatalem, Syndicus. (12.)

Disp. de Rebuspublicis mixtis, ad Lib. IV. Polit. Aristotelis. Helmstadii 1666. in 4.

Disp. Jurid. de Mora, Præfide D. Georg. Wernero. Helmst. 1668. in 4.

Disp. Inaug. de Cancellatione, ejusque in iure effectibus, Præfide D. Wolff. Ad. Lauterbachio propozita. Tubingæ 1669. in 4. Recula ibidem *Volume III. Disputationum Juridicarum, sub Lauterbachii habiturum præfido.*

Promittebantur insuper ab eo A. 1688., in colloquio familiaris, & parte sui aliqua mihi ostendebantur:

1. Bibliotheca universalis, Autorum singulorum ætatem, officia, scripta, & aliorum de iis judicia, Tomis exhibitura compluribus.

2. Catalogus librorum & Bibliothecarum, in quibus Jesu Christi salvatoris, Imperatorum, Pontificum, Regum, Tyrannorum, Reginarum, Electorum, Cardinalium, Archiepiscoporum, Principum, Ducum, Episcoporum, Marchionum, Comitum, Abbatum, Abbatissarum, Prælatorum, Baronum, Equitum, Nobilium, Heroum, Deorum Gentilium, Sapientum, Patriarcharum, Prophetarum, Evangelistarum, Apostolorum, Sanctorum, Martyrum, Patrum, Canonicorum, Sacerdotum, Theologorum, Rabinorum, Jctorum, Medicorum, Chymicorum, Chirurgorum, Philosophorum, Sophistarum, Politicorum, Criticorum, Oratorum, Mathematicorum, Poetarum, Historicorum, Philologorum, Monachorum, Hereticorum, Musicorum, Artificum, &c., imo omnis generis, & gentis cujusvis, doctorem illustriumque Virorum ac faminarum, vel ætates & patriz annotantur, vel Vitz, obitus & res gestæ, & scribuntur.

(1.) in *Summario Hist. Eccl.*, Periodo V., c. 1., p. 157. (2.) in *Disp. de Sella Hufenannum*, c. 2., §. 1., p. 25. (3.) in der *Historischen Configuration aller Aften des Sacraments-Eitritts*, p. I., Sed. II., ad A. 1529., p. 21-55. (4.) V. Hamelmannum l. c., Joh. Ad. Cypræum l. c., Lib. III., c. 5., p. 419-422, ac P. II. *Ussages nostra ad Hist. Cimbr.*, c. 6., §. 2., p. 121-124. (5.) locis num. p. pag. præc. allegatis. (6.) Vide, inter alios, M. Ott. Reetz *Ussages de originibus & incrementis Flensburgi*, p. 37. (7.) in *Chronico Frija Borealis*, Lib. III., c. 4., p. 214, edit. secundæ. (8.) V. *Ussages meam ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 4., §. 4. & §. 5., p. 60-62. (9.) l. c., P. II., c. 2., p. 141. (10.) V. Holmerum l. c., & Heimreichium l. c., *Hist. Recl. Slesvic.*, c. 3., p. 200. (11.) V. Heimreichium ibidem p. 206. 207., & in *Chronico Frija Borealis*, c. 1., p. 316. (12.) V. Anonymi *Zeigebendes Hamburg* A. 1723. p. 10.

scribuntur, vel Epitaphia, imagines, miracula, monumenta, genealogiz & etlogia, exhibentur, & qvz scripta posteritati reliquerint, quibusque olim inclauerint, indicatur, nonnunquam etiam de iis iudicium fertur; ordine Alphabeticò, secundum cognomina Autorum, collectus & digestus: Opus longe vastioris, quam Bibliotheca Bibliothecarum Labbeo-Teiseriana, argumenti, præloque (uti affirmabat) jam tunc maturum.

CHRISTOPHORUS TELEMANN, Kiloniensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de vera substantia Possessionis, ejusque acqvirendæ, retinendæ, & amittendæ, modis civilibus. Basileæ 1613. in 4. Recula Volum. II. *Disput. Jurid. Basileensium*, a Joh. Jac. Genathio collectarum, ibidem A. 1616. in 4. impresso, num. 14.

GEORGII PHILIPPUS TELEMANN, Hamburgi Scholæ Johanneæ Cantor, Choriqve Musici Director, A. 1721. d. 10. Jul., est electus, ac d. 16. Oct. inauguratus (1.). Novellisqve Holstatis testibus eodem Præfetti Chororum suorum Musicorum titulo, a Ducibus Saxo-Illeacenfi & Saxo-Vinarienti, Marchione Brandeburgico-Baruthino & Magistratu urbis Mæno-Francofurtanz, donatus.

Schediasmata varia Musica, sigillatim edita.

Neuer Musicalischer Zusage auf die Sonntage und Feste, qvem, qvatuor comprehensum Voluminibus, Hamburgi a se editum iri, A. 1724. in Novellis pollicitus est Holstatis.

ADRIANUS TEMMING, Hamburgensis, J. U. D., Christiani V., Regis Daniz, Consiliarius, Toparchæ Kohövetanus & Schwensbyensis, religioni addictus Reformatz, a Petro Jurieu (im Verlaufe der Sachen Monf. de la Conscience p. 17. 18.) vocatur ein Mann von unfrätschem Leben. und in der Stadt und Gemeine zu Hamburg hochgeacht. Oppositæ est illi Dan. Sachsii, Th. D. & Pastoris Reformati Altonavientis, Præfatio Apologetica, sermoni suo in Gen. XXIV. Germanico (von Abrahams Vorföge wegen Verheyrathung seines Sohns Isaac), Altonæ A. 1667. in 4. excuso (qvo ille notat eum se esse ratus Autorem per Notarium objurgaverat publicum), præfixa.

Disp. Jurid. Inaug. de Actione exercitoria. Basileæ 1663. in 4.

Umständliche Erzählung der Sachen zwischen Herrn Hans Heinrich, Baronem von Kielmannseck, angemastem Retrahenten und Citaten. und Adr. von Temming, Königl. Dänischem Rådte, Citaten, cum rationibus dubitandi & decidendi, in puncto angemasteten Bespreuchs an das adeliche Gutshoböet, im Herzogthume Schleswig belegen; mit XVI. Beilagen. A. 1701. in fol. Scriptum, vel ab ipso, vel ipsius nomine, Kielmanno oppositum, de quo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Mart. A. 1702. p. 83. 84., conferantur.

M. PETRUS (2.) TERPAGRIUS, Ripensis Cimber, patre Nicolao, Senatore octogenario (A. 1698. defuncto) (3.), matre autem Maria Harbovia, d. 22. Maji A. 1614. natus, & schola, qvam A. 1662. frequentare cepit, patria A. 1670. in Academiam transit Hafniensem, hospitemqve ac Præceptorem domesticum nactus Olavum Borrichium, popularem inclytum, præclaros in litoris, & sacris, & elegantioribus, fecit progressus. Baccalaurei Magistrique titulis, eodem Brabeva, A. 1676. impetratis, in patriam redux, in schola hujus publica, Conrectoris officium anni ejusdem menie Julio. Lectoris autem Theologi dignitate, annexosqve huic Pastoratum Welterwedidantensem, ac ædis Cathedralis Canonatum, A. 1687. (4.), regio obtinuit beneficio, ac d. 15. Nov. Orationem auspicalem de *Lectoris sue Gymnasii habuit Theologicis*. Præter liberos octo, & Maria Frisia, eive ac conjuge sua, susceptos (5.), liberos etiam, ingenii fortis, testesqve laudabiles, in Historia præterit Daniz ac urbis patriz illustranda, industria, posteris relinquit plurimos.

Vitz hanc suæ feriem, uti & complures aliorum Virorum doctorem Ripensium, civium suorum, biographias, nostro passum infertas open, ipsemet per Epistolas nobis amicus suppeditavit. Conferantur de illo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Jan. A. 1698. p. 14., M. Apr. A. 1702. p. 115., ac M. Mart. A. 1703. p. 60. 61., Frid. Rostgaard *Præfatio Deliciis Poetarum Danorum præmissa* p. 17. 20., & Alb. Thura *Hist. Lit. Dan. Idea* p. 66.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

Primitiva Græco-Latina. Hafn. 1677. in 8.

Tabulæ Synopticæ in præceptiones Rhetoricas Joh. Pauli Resenii & Georg. Hilarii. Hafniz A. 1678. in fol. ac 1702. in 8. Editio tertia, definitionibus, exemplis, & usu troporum figurarumqve, aucta, curantæ Laur. Terpagrio, Autoris filio, ibidem A. 1703. in 8. prodit.

Prodromus Bibliothecæ sacre, seu Designatio præcipuarum editionum S. Bibliorum, præmissa *Bibliothecæ Sacro-Criticæ*, in qua judicia, & optimorum Theologorum testimonia de unaqvaqve Versione, & celebrioribus editionibus, adducuntur. Accedit Appendix de Concordantiis variarum linguarum Biblicis. Hafniz 1680. in 8.

Decades Exordiorum Biblicorum; seu Diæta decem, & S. Scriptura deprompta, singulis totius anni Evangelii convenientia, & qvz in Exordiis apte explicantur. Francofurti 1682. in 8.

Seculum illustre, seu de Seculo nostro, ejusque illustrioribus doctrina ingenii, Commentatio. Hafn. 1682. in 8.

Inscriptiones Ripenses, Latinæ, Danicæ, Germanicæ, cum præmissa brevi Urbis Ripensis descriptione. Hafniz. 1702. in 4. Inscriptionibus Danicis ac Germanicis singulis Latina versio adjungitur. Appendix illarum Hafniz A. 1714. in 4. prodit.

Epistola proluxa ad Chr. Falsterum gratulatoria, hujus *Supplemento L. Lat.*, Flensburgi A. 1717. in 8. publicato, præmissa.

Oratio Jubilæ Evangelica, de Ripis olim pontificis, Jubilæo secundo magno A. 1717. habita. Hafniz 1718. in 8. maj.

β. ALIENA.

Ripensium Episcoporum Series & Vitz, tetraëstichis comprehensæ per D. Joh. Laurentium, Medicum & Canonicum Ripensem; a Terpagrio cura præstatione sua denuo edatz, & decem tetraëstichis ad hunc usqve diem continuatz. Hafn. 1704. in 4.

Ritualis Danicæ ac Norwagiz Ecclesiasticæ, jussu Christiani V., Regis, Danicæ adornati, Versio Latina. Hafn. 1706. in 8. maj. Recensum ejus V. in *Nova Literaria Lubecensis*, M. Ang. A. 1707. p. 244. & seqq., ac in *Gallicis* Jac. Bernhardi, M. Jan. A. 1709. p. 65-75.

Hhh hhh hh 2

Anonymi

(1.) V. *das Festliche Gumburg des Jahres 1721*, p. 31. (2.) *Johanneæ* perperam vocatur in Val. Ern. Löffcheri *Unständigen Theologischen Nachrichten* A. 1709. p. 64. (3.) V. Inscriptionem Epitaphii, illi erectæ, in filii *Inscriptionibus Ripensibus* p. 78. 79. (4.) V. *opus Inscriptiones Ripenses* p. 20. (5.) Nomina illorum Epigraphæ lapidis sepulchralis, in *eadem Inscript.* Rip. p. 51. 52. obvia, exhibet.

Anonymi Chronicon Ecclesie Ripensis, seu Annales XXXIV. illius Episcoporum (*a fundatione Episcopatus ad A. C. 1706. usque perducti*), e MS. cruti, & cum præfatione editi. Hafn. 1708. in 8. Recensum V. in Jac. Bernhardsi *Novellis resp. lit. Gallicis, M. Jan. A. 1709., p. 71-78. In præfatione novam ejus editionem, a se auctam, ad nostra tempora continuatam, & notis, diplomatis, aliisque monumentis vetustis, illustratam, promittit.*

II. DANICA.

• Trest imod Døden (i. e. Solatium contra mortem); det et: Trest til Dømmene, oder Mads Clementson Døbers iams merlig og fast uherlig Død, uddragen af Luc. VII. 13. ed. A. 1679. (V. Dan. Pauli *Mercurium librarium Danicum A. 1679. p. 7.*)

En Christens gudelige Evnet, og salig Endelste, udi et Treststift eller Laurids Tris paa Eyrestrup død (in Ef. XXXVIII. 10.). Hafn. 1700. in 4.

Wolf Sengverds Skrift om de Apuliske Edderloppe fordanstet. Hafn. 1702. in 8. Versio Danica Schediasmatis Wolferdi Sengverdi, Philosophi Batavi, de Tarantulis Apuliz, cui præfationem ipse adjecit geminam, Danicam de lingvæ Danicæ præstantia, & Latinam de stupenda Mufices vi atque efficacia.

Sermo funebris in obitum M. Petri Giörding. Hafn. 1720. in 4.

INEDITA ET PROMISSA.

Bibliotheca Sacro-Critica, de qua titulus *Prodromi* illius, A. 1680. editi, paulo ante exhibitus, relegatur. Ripæ Cimbricæ, sive plena Urbis patriz Ripensis Historia, quam in præf. *Inscriptionum Ripensium* promissit, & in ipis *Inscriptionibus Ripensibus p. 13.*, aliquot jam annis typis fuisse maturam indicavit.

Chronica aliquot Ecclesie Ripensis vetusta, quæ, a se illi communicata, cum diplomatis, eadem illustrantibus, publicatum ab eo tri. Christ. Wormius, Theologus Hafniensis, ac Seelandicæ Episcopus, A. 1695. mihi retulit.

Den Danske Boglade; det er: Fortællelse paa de Skrifte, som de lærde Mænd i Danmark have laet udgaa; sive Bibliotheca Scriptorum Danicæ, de qua Dan. Pauli *Mercurius librarius anni 1679. Danicus p. 8.*, meaque *Bibliotheca Septentrionis eruditi Prolegomena, §. 43. p. 64.*, possunt consuli.

Lexicon Danicum, cui, superiorum iussu, A. 1698., cum aliis Viris doctis, insudavit, literasque illius A. (solum 50. fbi vindicantem plagulas) B. C. & D. elaboravit.

Specimen Lexici Cimbrici Alphabeticum, 336. vocabula XVI. plagulis exhibens.

Andr. Bordingi, Ripensis, Theol. in patria Lectoris, Poemata Danica, in partes duas (*teste Dan. Pauli l. c. p. 8.*) digesta, & M. Joh. Meieri, Rectoris Ripensis, Latina, ab eo collecta, & editioni destinata, quam a Frid. Roitzgaard, Consiliario regio, post syllogem utramque illi a se donatam, nunc jubet expectari.

LAURENTIUS TERPAGRIUS, Ripensis, Petri, modo laudati, filius, Pastor in Seelandia Danica Melsenensis.

Disp. Chronologico-Critica de LXX. Hebdomadibus Danielis, Præfide M. Pet. Brinchio. Hafniz 1702. in 4.

Pet. Terpagrii, parentis, Tabularum Rhetoricarum editio tertia auctior (*de qua supra dictum*), ab eo publicata. Hafn. 1703. in 8.

Disp. Historico-Ecclesiastica de Ambone veterum. Hafn. 1703. in 4.

Reliquiarum sanctuarium, seu Exerc. de Sepulchro altaris. Hafn. 1704. in 4.

Schediasma de sacris veterum Danorum Vigilis. Hafn. 1705. in 4. V. de illo *Novæ Literariæ Lubecensis, M. Majo A. 1706., p. 157. 159.*

Prodromus Asylographiæ Danicæ, de Asylis per Daniam olim apertis. Hafn. 1706. in 4. V. de illo *N. L. Lubec., M. Majo A. 1707., p. 147.*

Diff. Historica de Typographiæ natalibus in Dania. Hafn. 1707. in 4. V. de illa Jac. Bernhardsi *Novellis resp. lit. Gallicis, M. Jan. A. 1709., p. 79.*

Programmatæ Hafniensis in obitum Matthiæ Wormii, Consilarii Danici & Præfidis Ripensis, Versio Danica. Hafn. 1707. in 8.

CHRISTIANUS DETHLEVUS TESTMANN, Rendesburgensis, A. 1635. natus, Lægeti in Angliam & Belgium Danici, ab A. 1660., & deinde, post reditum, Cameræ regiz Hafniensis, Secretarius, tandemque, ab A. 1665., Consiliarius, d. 24. Febr. A. C. 1667., ac ætatis 31., extinctus. V. Epitaphii Hafniensis, in æde illi Petrina erecti, inscriptionem, in Pet. Resenii *Inscriptionibus Hafniensibus p. 225.*

Disp. Jurid. de Novatione in specie dicta. Helmstadii 1658. in 4. (Præfide D. Joh. Eichelio.)

JACOBUS TETENS, Eiderstadiensis, J. U. Doctör Basileæ A. 1588. creatus, non multo post professionem in Academia Altorfina obtinuit Ethico-Juridicam, & ad A. usque 1594., quo in Eiderstadium suam reversus est, administravit (1.) Uxorem anno præcedente 1593., d. 4. Jan., Altorfi duxerat Paschinam Wefenbeciam, Matthæi & Petri Wefenbeciorum, Jctorum Germanicæ illustrium, sororem, & Antonii de Penshart, Consilarii Hispanici, viduam. Nuptias applausibus prosecuti sunt metricis, Altorfi junctim excusis, Scipio Gentilis, Conr. Rittershusius, Nicol. Taurellus, Mich. Piccartus & Georg. Pulmaricus, Collegæ Academici. A quorum ultimo ipse *Altorfine gloria magna scibit, & celebres inter strophæ decusque Viros*, appellatur.

Disp. Inaug. de in litem Jurando. Basileæ 1588. in 4. Recula *Voluminis II. Dissput. Juridicarum Basileensium*, a Joh. Jac. Genathio collectarum, ibidem A. 1616. edito, num. X.

Theses de Substitutionibus, ad L. Precibus C. de Inpab. & aliis Subsist. Noribergæ 1594. in 4.

Disputationes Altorfinæ de Transactionibus, & de Jurisdictione, ab Omeisio, l. c. p. 52., memoratz.

M. IAC. TETENS, Seculi XVII. Scriptor; inter Autores, quorum scriptis editis in Historia sua Ecclesiastica Slesvicensi conscribenda, est adjunctus refertur ab Ant. Heimreichio in Catalogo illorum, Libro huic præfixo.

JOHANNES TETENS, Eiderstadiensis, Med. D. & in patria Practicus, cujus filia Margareta A. 1627. M. Jac. Finckio, Professori Academici Hafniensis Physico, est elocata, V. Erasmi Vindingii *Academiam regiam Hafniensem pag. 294.*

Disp. de Purgantibus simplicibus cholagogis, Præfide D. Jacobo Coco. Wirtembergæ 1601. in 4.

Theses inaugurales de Angina. Basileæ 1604. in 4.

NICOLAUS

(1.) V. Magni Dan. Omeisii *Gloriam Acad. Altorfinæ p. 51. 109.*, & Joh. Jac. Baieri (A. 1595. cum Professorum esse conditionem tradentis) *Beschreibung der Altorffschen Universität, c. 12., p. 78.*

NICOLAUS TETING (qui perperam a Joh. Henr. Hottingero (1.) *Titingius*, & a Joh. Ad. Osiandro (2.) *Tippingius*, appellatur) prater cognomen hoc, scriptis praefixum omnibus, patronymico etiam KNUTSENII (non *Kundschonis*, quod Aug. Pfeifferus (3.) substituit), in Antagonistum libris passim obvio, est gavius. Patriam habuit urbem Ducatus Slesvicensis Husenlem, ac salso proinde Fanaticis patria Silesia a Gottlieb Wernsdorff, in sua de illis Diatriba (4.), annumeratur. Juvenis in Academiam profectus Lugduno-Batavam, cognitionem sibi lingvarum & artium, non perfectam quidem & diffusam, medicorum tamen, & quae homini inter eruditos censeri haud cupienti sufficeret, cujusque vestigia in scriptis, stylo methodoque tolerabili, nec sine judicio, concinnatis, observare, paravit. Majori contra studio, prater S. literas, Medicinam vacavit ac Chymiam, quam innumeros fidei typos ac testimonia de Deo, Christi inhabitatione in fidelibus, regeneratione, aliisque mysteris, suppeditasse iusto confidentius gloriatur (5.). Nimis certe scopitoe eum (quem Jolva Schwartzius (6.) *Chymicum* salutem eruditum) Maur. Rachelius, adversarius, in *Anni Lohmanno-Canuto aeneide* (7.), in vectiva hac compellavit asperiori, nec veritati satis congrua: Ein Medicus wollet ihr seyn, aber ihr seyd dazu geschickt wie der Esel zur Exer, und die Sau zur Ead pfeissen. Ihr seyd meder ein Græcus, noch Latinius, fönnet meder decliniren, noch conjugiren, unangesehn ihr zu Eiden alle Kunst zu llet gestessen haben. Flenopolin e Batavia delatus, jusque civitatis, ducta uxore & contracta cum familiis primariis affinitate, consecutus, morum integritati ac pietati studuit, ac concives ad eandem exhortari, Clericorumque hypocritarum, Laicorum vitam flagitiosam, Christianismi degeneris tædium, frequenter deplorare, Taulerius autem, Lutheri & Joh. Arndii, monumenta Affectico-Practica serio commendare, cum Hartwigo Lohmanno, urbis Secretario, amico sibi *capo*que, non dubitavit. Labem tamen utriusque pietati asperferunt opiniones, quas Tetingus a Flavio erroneis ferri libenter imberbat, & cum Lohmanno, iisdem a se imbutis, alia subinde inculcabat, fanaticæ. Utrumque enim Christo carnem celestem, nostræ dissimilem, affinxisse, Unioni ejusdem cum fidelibus essentiali, licentia absque vocatione docendi promiscuæ, perfectæ in hac vita legis impletioni, regno Chiliafco & revelationibus internis, non sine aliquo verbi externi contemptu, esse patrociniatum, de Patribus Ecclesiæ primæ sequius judicasse, Laicis Evcharistia distribuentibus jus vindicasse, bellaque, vindictam publicam, lites forentes, usuras, Academiæ, juramenta, & ornatum vestium litterarum, rigore nimio improbasse, non soli clamitant adversarii, sed libelli utriusque ostendunt proprii. An Rosæ Crucis per nonnullos recte annumerati sint fratibus, dubito, licet haud ignorem, Tetingum, & Rosæ sub cruce efflorescentis iconæ, sigilli loco, nonnunquam esse usum, & in Colloquio Hoyerswortensi cum M. Nicol. Wedovio (d. 24. Maji A. 1623.), Emblema hoc Collegii istius defendisse, satisque commode esse interpretatum. Heterodoxiam eorum subodoratus M. Habacuc Meierus, Parochus, quam incolebant, Flensburgensis Marianæ Pastor, doctrinam de Carne Christi, & fidelium cum illo unionem, Weigelianam, seito Epiphaniæ A. 1622., in concione refutavit publica, & in duos hos patronos istius novellæ, privatim haud monitos, quos phantastæ, stultos & Earthuallistas, vocabat, isque, nominatim superprimis, dæmonebat coloribus, ut ab omnibus indice designarentur digito, acerbe est debacchatus. De qua hominis iracundi & contentiosi vehementia cum ambo, literis d. 15. Jan. ad eum exaratis, essent conquesti, ac his fidei suæ Confessionem, phrasibus Biblicis, fed nonnunquam ambiguis, contextam, adjunxissent, ad Confessionem nihil Meierus regessit, epistolæ autem, calumniamque se infimulanti, aliam d. 25. Jan. opposuit, & in hac, injuriam forisni ultus retortione, se de ipsis in concione haud esse locutum asseveravit. Apologia, isti a Tetingio & Lohmanno d. 29. Jan. reposta, adeo cunctum irritavit, ut ambo, post spariam in vulgus illorum Confessionem, in singulis ferme deinceps concionibus, velut hæreticos, supplicia meritis durissima, contumeliosis profuderit invectivis. Lohmannus, qui Confessionem M. Frid. Damio, Præposito, etiam exhibuerat, de novem illius erroribus Weigelianis ab hoc, schismaticæ, sed in cassum, monitis est, vernaculo (8.). Institutum tandem est, Caj. Alefeldii, Præficti regii, auspiciis, coram illo, duobusque Confalibus, Marco Schrödero & Christ. Beiero, solenne inter duos viros hos, & Ecclesiastas urbanos, Colloquium. In eo, post Meieri cum Damio altercationem, & juramentum, quo, invectivas suas publicas Tetingum ac Lohmannum, de his convergentes, non spectasse, denuo asseverabat, spontaneum (9.), a Damio præcipue & Tetingo, de efficacia baptismi & fide infantum, illum, uti Tetingus asseverabat, antecedente, unionem Christi & fidelium essentiali, Confessionis Augustanæ, cæterorumque Symbolorum Ecclesiasticorum (quæ, excepto Apostolico, duumviri hi, tanquam scripta vere humana, rejiciebant), autoritate, & carnis tandem Christi cum nostra *homosia* (quæm Tetingus ex 1 Cor. XV. 47. impugnabat, Damius autem & Collegæ, e Marth. I. 20., Rom. IX. 5., Gal. IV. 4. & Hebr. II. 11. 14. 16., defendebant), per diem fere dimidium, non sine convitiis disceptatum est mutuis. Ob quæ cum Tetingus & Lohmannus istud continuare detractarent, Consules, affinitate ipsi juncti, post sermones cum Ecclesiasticis scortim habitos, eos, ne ex urbe discederent, monuerunt, Ecclesiæque ministros, si sacris ipsi publicis interesse pergerent, & in concionibus plebem, de quæstione circa Carnem Christi controversâ, subinde, textuum ductu, paterentur informari, posthac ab invectivis atque convitiis in ipsos sibi temperatos, verbis illorum sunt polliciti. Cui petitioni cum duumviri non acquiescerent, fed dudum sibi decretum fuisse ex urbe in pagum aliquem digredi folitarium, significarent, deinde vero, inter concives, nonnulla in autoritatem Epistolæ ad Hebræos, & qua fides de Carne Christi celesti error in Colloquio præcipue erat oppugnatus, Canonicam injuria spargere, Damius istam scripto Latino vindicavit *aeneide* (10.), & D. Lucæ Evangelistæ debere ostendere est conatus. Non multo post ambo, invitati & Confalibus (a quibus, ante abitum, testimonio, in quo jus civitatis abentibus reservabatur, instructi sunt honorifico), & affinitibus reliquis, Flenopolin sponte reliquerunt, & in vicina dirionis Ducalis loca discesserunt. Lohmannus Svabfeldi sequenti vixit biennio; Tetingus autem A. 1622. Windertz & Hartfeldi in tractu confedit Husenli, sed ab Augusta mox Danicæ, Johannæ Adolph. Ducis Holfato-Gottorpensis, vidua, illiusque domina, per Ecclesiastas monita Husenlem, dogmata illius Heterodoxa voce aut scriptis disseminare, pratoris egredi interprete, est prohibitus. Winderta A. 1623. in arcem Eiderstadiz Hoyerswortanam, ab Anna Ovna Hoyeria, Herm. Hoyeri, Præficti Eiderstadienfi, vidua, Poetriaque Cimbrica, ut filio ægotanti medicinam faceret, evocatus, animum hujus, muliebri curiositate prurientem, in suas facile partes pertraxit, ac ita fascinavit, ut in convictum admisso domesticum potestatem clandestina instituenti conventicula, fraternamque prolem baptizandi, concesserit, imo Prophetam esse *Σωμηντιον*, & ipsa crediderit, & aliis pervadere sit conata. In arce Hoyerswortensi, d. 24. Maji A. 1623., cum M. Nicol. Wedovio, Præposito Eiderstadienfi, Hoyeriam invivente, collocutus, ad illius de religionis capitibus quæstiones satis quæ-

(1.) in *Biblioth. Quadrup.*, L. 1., c. 5., p. 423. (2.) in *Collegio in Augustanam Confessionem Theologico* p. 215. (3.) in *præfat. Anni-Epistolæ* p. 16. (4.) *ibid.*, p. 12. (5.) in *Prodromo Apologetico* p. 26. (6.) in *præfat. des Berichts vom Eabbath*, lit. a. 4. b. (7.) *Sed.*, II. c. 8. (8.) Legitur illud in *Damii Relatione de Colloquio Flensburgensi*, lit. B. 7. b. C. 4. a. (9.) Hoc a se præstitit esse Meierus postea scheda inficatus est peculiatim, eidem *Damii Relationi* (lit. D. 6. C. 7.) inferens, sed in *Tetingi Prodromo Apologetico* p. 11. 14. confutata. (10.) Summa hujus capiti ipse, in *Relatione de Colloquio Flensburgensi*, lit. D. 2. a. b., exhibet.

dem orthodoxe, iudice isto (1.), respondit, sed multa tamen simul Chiliaistica, de imminente anno 1621. & vaticinio- rum Ezechielis, Danielis, Capitis XI. Epistolæ ad Romanos atque Apocalypsoes, impletione, istum nobilitatura, Paulo Nagelio, atque *Afronomia ejus Centricæ*, credulus, sermoni inserpfit. Ad novum vero ab eodem, accuratus in ipsius de religione sententiam, iussu Principis, inquisituro, Oldenswortam d. 28. Julii evocatus colloquium, non comparuit. A. 1624. ut matri decrepita gratificaretur, Husam, in fororis ædes, commigravit, & cum ab urbis Eccle- siasticis, imprimis autem Petro Dancwerthio, Pastore, in singulis pene concionibus, convitiis criminibusque variis oneraretur, ac Magistratus civesque, ut vel supplicio se affererent, vel exilio multarent, ab iisdem monerentur, nec de- essent ex plebe, qui, his obtemperantes, scommatis ipsam, ac cognatos, in platea publica, minitabundi, nec verberis abstinentes, insectarentur, scripto vernaculo Apologetico (dem *Wahrhaftigen Bericht*), Dethl. Luthio, Consuli, d. 7. Aug. transmissit, & eodem mox anno 1624. exculo, famam suam vindicare est aggressus. Quod cum non hetero- doxa solum defenderet dogmata, criminaque falso objecta dilueret, sed & in Presbyterios Flensburgenses ac Husenses acrius inveheretur, *ilud* *Wahrhaftigen* ista crabrones se irritasse paulo post est expertus. Flensburgenses enim scripto huic Retorionem primum solennem, d. 30. Aug. Senatui Husensi, ut in Acta curiæ referretur, transmissam, & deinde A. seq. 1625. *Relationem* (cui Retorsio etiam 1^a est inserta (2.)) M. Frid. Damii, Præpositi sui, de *Colloquio Flensbur- gensi* Germanicam, Rostochii excusam, & in *Prodomo* Tetingii, jam exulis, *Apologetico* A. 1627. demum confutata, reposuerunt. Husenses autem Presbyteri, de injuria atroci, sibi illata, libello ad Fridericum, Ducem Holsatæ-Gottor- piensem, d. 16. Aug. A. 1624., convesiti supplice, mandato hujus ad Senatum urbis suæ, quo in processu, quem vocant, *summario*, & absque fori strepitu, cognitionem causæ aggredi d. 18. Aug. jubebatur, imperato, Tetingium, Lohmanno, parafata suo (filere a Magistratu iussu), comitatum, d. 27. Aug. in curia, quod demagogos se seduciosos, Plevdo-Lutheranos & homines perditos (lose Leute), vocasset, vitamque sacerdotibus ac Christianis indignam sibi ex- probraisset, accusantur, & ut ad palinodiam adigeretur, multamque & in liti impensas persolvere cogeretur, postula- runt. Tetingius vicissim, de concionibus Pastorum in se convestus maleicis, ut injuriam simul atque controver- siarum sacrarum, arctissime connexarum, disceptatio, non voce viva, sed scriptis *apologetis*, institueretur, petit, ac, repulsam passus, cum potestas erat ad iudicium provocandi superius sibi denegaretur, eadem delideria sua, Epistola proluxa supplice, Friderico Principi exposuit, eumque simul, ut cognitionem causæ, Senatui Husensi, ad iudicium de sacris ferendum controversiis inepto, ereptum, sibi met ipsi vindicaret, est obtestatus. Cui cum responsum iri frustra speraret, subito eum atque affectus (quos *Nicolaitas* M. Jac. Fabricius, Superint. Holsaticus, & M. Nicol. Wedovius, Præpositus Eiderstedtensis, in Epistolis appellat mutui) perterrefecit, actionique injuriam Husensi finem imposi- tur, Edictum Ducale, d. 27. Sept. A. 1624. promulgatum, quo Tetingius atque Lohmannus, intra duas hebdomadas, vel errorum omnium, fufe in eodem enumeratorum, palinodiam canere, vel Ducatibus Slesvicensi & Holsatæ excede- re, sectatores autem illorum, mente serio mutata, ad Ecclesiæ Lutheranz redire communionem, ni exilio itinere vellent multari, jubebantur. Gotfr. Arnoldus, qui (3.) relegationem hanc illorum, quod a Consulibus, ut in urbe sua manerent, rogati fuerint Flensburgensibus, in dubium vocavit, discessum ipsorum e civitate Flensburgensi spontaneum cum relegatione Husensi incaute confudit. Noster, cum Lohmanno (ante abitum, proluxas d. 12. Oct. Edicto Principis opponere responsoria, paulo post editas, ac in iis errores, sibi objectos, par- tim amoliri, partim vero S. Codicis defendere testimonius, proque affectis, poenam timendum similem, in- tercedere, haud verito), exulare, quam mentem mutare, maluit. Hula igitur, exeunte anno 1624., postquam ulterio- rem controversiam cum Presbyterio, per scripta *apologeta*, disceptationem Senatui epistola peculiari, ad tribunal simul provocante divinum, d. 5. Oct. frustra obtulerat, parte bonorum, ad impensas liti persolvendas, ab eodem multatus, Hamburgum discessit, ac paulo post, *Epistola ad Christianos omnes parænetica* Germanice edita, processus adversus fe Cimbrici iniquitatem demonstrare est conatus. Hamburgi quæstu praxicos Medice vitam per annos toleravit complu- res, tandem vero, cum sua adversus Ordinem Ecclesiasticum *parænetica*, libelloque vernaculo (*Abgedrungen Betant wortung*), contra scriptum D. Nicol. Hunnii, communi Presbyteriorum Lubecensis, Hamburgensis & Lüneburgen- sis, nomine, A. 1634. scripi pariter atque Fanaticis aliis (sub titulo des *ausschließlichen Berichtes von den Neuen Proppheten*) oppositum, A. 1635. evulgato, D. Joh. Müllerum (a quo Apologia pro scripto Tripolitano A. 1636. ei est reposta), cæ- terosque mystas Hamburgenses, offendisset, audaciam hanc, post acres & suggestibus temporum omnium invectivas (4.), pœna luit exilii, illorum in finitum, teste Christ. Hoburgio (5.), a Senatu ipsi irrogata Hamburgensi. Hucusque feriem vitæ ac fatorem Tetingii, ex Actis certaminum Flensburgensium atque Husensium, quæ possideo, plerisque *avendés- jois*, scriptisque ipsius ac Lohmanni (de quo supra dicta conferantur), & adversariorum utriusque, Polemicis *apolo- getis*, editis pariter atque ineditis, mox enumerandis, pertexere mihi licuit. Quoniam deinde exulatum abierit, quove in loco, & quo anno, decesserit, ignoro, unicum hoc, A. 1642., necillum, nec Lohmanno, amplius fuisse super- stites, & patronæ ejus, Annæ Ovcnz Hoyeriz, *Epistola ad Ecclesiæ Holsaticæ* Germanico-rhythmica, anno isto exa- rata, & utrumque *μακαριῶν* salutante (6.), edoctus. Opposuerunt illi ac Lohmanno, amborumque scriptis & erro- ribus:

1. M. Frid. Damius, Præpositus Flensburgensis, cum Schediasma (cujus supra facta est mentio) pro autoritate Episto- læ ad Hebræos Latinum *avendés-jois*, tum die *Abgedrungen Relation des Colloqvii*, und was sonst mit denen von *Flens- burg* entwichenen Enthufstigten, Nicolao Knutzen und Hartwig Lohmann, gehandelt, auch gründliche Refutation ihrer greulichen Schwärmeren, auf Befehl des Ministerii in *Flensburg* gestellet. Qui libellus, cum Presbyterii Flensbur- gensis adversus utrumque Retorionem, illi inserta, *Veræ* illorum *Narrationem* (dem *Wahrhaften Bericht*) præcipue oppositus, Rostochii A. 1625. ac Flensburgi A. 1705. in 8. prodit, & in Tetingii *Prodomo Apologetico* A. 1627. est re- lutatus.
2. M. Maur. Rachelius, Pastor in Dithmarsia Londinensis (a quo etiam, in *Schola Arndiana* p. 109., sunt notati), Anti- Lohmanno-Canurum, oder gründliche Widerlegung der sehr greulichen und abschließlichen Trübsamer, so wol auch un- schämten Zügen und Lasterungen, Hartwig Lohmanns und Claus Knutzens, vermeinter Rosenkreuzbrüder, wider der Lutherischen Prediger zu Hulum, *Flensburg*, und anderswo im Lande, Lehre und Leben. Quod scriptum *avendés-jois*, stylo iusto vehementiori A. 1624. elucubratur, *Veram Narrationem* Tetingio-Lohmannianam item impugnat, & in- ter schedas meas delitescit.
3. Paulus Egardus, Pastor in Holsatia Norttorpiensis, Epistolam ad Pet. Dancwerthium, Pastorem Husensem, Ger- manicam, d. 4. Sept. A. 1624. exaratum, Confessionem Tetingio-Lohmannianam, M. Habacuco Meiero A. 1622. exhibitam, illiusque errorem de Carne Christi celesti, refellentem, quam A. 1723. edidit Joh. Melch. Kraftius in

(1.) in *Epistola de Colloquio hoc Msta*, ad M. Jac. Fabricium Sen. d. 30. Jul. A. 1625. exarata. (2.) *lit. D. 2. b. D. 6. a.* (3.) T. III. *Hist. Eccl.*, c. 10. p. 107. (4.) V. de his ipsius quædam in des *Abgedrungenen Betantwortung* p. 8. (5.) in *Apologia Prætoriana* p. 164. 161. 167. (6.) V. *Formata Hoyeriz* p. 234.

zwiefachen Jubelgedächtnisse p. 488-492. Librum ejusdem contra se peculiarem (mihi haftenus ignotum) Tetingius ipse memoravit, sequi illi haud responsurum esse significavit, in der abgedruckten Verantwortung auf den ausführl. Bericht, A. 1635. edita. p. 215. 116.

4. Anonymus den gründlichen Beweis, wie Theophr. Parscellus, Val. Weigel, Paul Feigenhauer, Nic. Teting, &c., mit großer Heuchelei, großen Vortrügen, und falschen Weissagungen, umgeben, und wie sie viel Zeugnisse der S. Schrift verkehren und verfälschen. Quod scriptum, A. 1634. in 1. (teste Catalogo nund. vern. A. 1634. Lips. p. 47.) editum, Tetingius. l. c. p. 116., nullo in idem responso dignum judicavit.
5. D. Nicol. Hunnius, Superint. Lubecensis, den ausführlichen Bericht von der Neuen Propheten Religion, Lehre und Glauben, sub publico Presbyteriorum Lubecensis, Hamburgensis ac Lüneburgensis, nomine, Enthusiastis oppositum, Lubecaeque A. 1634. in 4. excusum, in quo Tetingii etiam ac Lohmanni Vera narratio, quoad dogmatica, refutatur.
6. D. Joh. Müllerus, Pastor Petrinus Hamburgensis, die nothwendige Berichtigung des ausführlichen Berichtes von der Neuen Propheten Religion, Lehre und Glauben, wieder Nicol. Teting, welcher, in seiner vermeinten wolbewehrten Verantwortung, solchen Bericht, in etlichen wenigen Punkten, angetastet, die längst beantwortete Dinge wiederholt, und allerlei Schwereitselbische, Wiedertäuferische und Weigelianische Irrthümer dardieder ausgestreuet; scriptum pro Hunniano praecedenti, adversus libellum, quem Tetingius isti A. 1635. opposuit, Apologeticum, Hamburgi A. 1636. in 4. impressum.
7. D. Aug. Varenius, Prof. Theol. Rostochiensis, *Disp. de Veritate & evisoria Carnis Christicum nostra*, Praeside D. Joh. Quistorpio seniore Rostochii A. 1644. propositum, & Tetingio atque Lohmanno oppositum; in cujus Corollaris etiam se summam errorum Weigelianorum, quales quantique tunc apparebant, e scriptis eorumdem, designasse, in Epistola ad Sam. Pomarium, ab hoc praefationi Partis scripti Anti-Gutmanniani vernaculi secundae inserta, testatur.

Praeter hos alii etiam eum passim, ob heterodoxiam, notarunt. E quibus Joh. Henr. Hottingerus (*Lib. III. Biblioth. quadrip.*, c. 5., p. 423.), Gerh. Meierus (*in Biblioth. Theol. contr.* p. 236.), Joh. Ad. Osiander (*in Collegio in Aug. Conf.* p. 211.) & Sam. Pomarius (*in praefat. Partis I. scripti Anti-Gutmanniani*) Enthusiastis ac Weigelianis, Abr. Calovius (*in Catalogo Autorum, Anti-Böhmio suo adjecto*) Böhmitis, Aug. Pfeifferus (*in Antichiliasmo*, c. 2., p. 70.) Chiliasitis, illum accensent, Josfa Schwartzius autem (*in praefat. des Berichtes vom Sabbath*, lit. a. 4. b.) errorum Valentinianorum, Enthusiasticorum, Chiliasiticorum ac Anabaptisticorum, accusat.

Sola ferme illi ac Lohmanno, contra adversarios Cimbricos, sed muliebri tantum dicacitate, patrocinata est Anna Ovena Hoyeria, Poetria Eiderstadiensis, ab eo, uti supra narravimus, seducta, in Poematis Germanicis, Amstelodami A. 1650. in 12. excusis; cum in dem Schreiben an die Titulträger von hohen Schulen, M. Frid. Johanns und M. Frid. Dames, auf ihr Büchlein wieder Nicol. Teting (p. 67-74.); zum in dem an die Gemeine im Lande zu Holsheim, wieder ihre Priester A. 1642. abgelaassenen Schreiben (p. 231-246.).

Coniunctur de illo, praeter haftenus allegatos, Ant. Heimreichii *Lib. IV. Hist. Eccl. Slesvic.*, c. 4., p. 249-253., & Chronicon *Frise borealis*, Lib. 3., c. 9., p. 314., Timoth. Dan. Colbergii *Platonisch-Hermeneutisches Christentum*, P. I., c. 5., §. 9., p. 244-246., Joh. Henr. Ottii *Annales Anabaptistici* p. 202., Christ. Kortholt *Historia Ecclesiastica*, Sec. XVII., c. 2., §. 12., p. 902, 903., Ad. Tribbeckovii & Sam. Racheli *Epistolarum de illo ad Jac. Thomium excerpta*, in B. G. Struvii *Fascic. VII. Adorum Literariorum*, p. 62-65., obvia, Gottfr. Arnoldi (ei patrocinantis) *Tomus III. Hist. Eccl.*, c. 10., p. 104, 105, 106., Joh. Henr. Feutkingii *Gymnasium Heretico-Fanaticum* p. 3. 6357., Joh. Melch. Kraffti *zwiefaches zwöschähriges Jubel-Gedächtniss* p. 161-169. 176-177. 483-492., *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, P. II., c. 6., §. 3. 4-5., p. 135-142., ac P. IV., c. 5., §. 7., p. 470., & Frid. Arnielii *Nichtung des Nord. Christentums*, c. 11., p. 150-157.

SCRIPTA GERMANICA EDITA.

Wahrhafter Bericht, aus was Ursachen Hartwig Lohmann und Nicol. Teting (sonst Knutzen genandt), so wol auch andere mehr, von den Priestern zu Hulsburg, Jlenzburg, und an anderen Orten im Lande, auf den Predigstühlen ausgehret, gelästet, verdammet, ihrer Güter beraubt, und endlich aus dem Lande vertrieben worden. Bis prodiit uno eodemque anno 1624. in 4. Legitur etiam in Joh. Melch. Kraffti *zwiefachen Jubel-Gedächtnisse*, Hamburgi A. 1723. in 4. edito. p. 471-488. Historiam ejus, & litis ob illud Tetingio motae, nec non scriptorum M. Frid. Dami, Maur. Racheli & D. Nicol. Hunnii, eidem oppositorum, Vitz nostri jam exposuit narratio.

Bermahnungsschreiben an alle verständige Menschen und wahre Christen, zu erkennen und bekennen, ob die Priester zu Hulsburg, Jlenzburg und Sleswig, Christlich und Priestertlich an ihm gehandelt haben, und ob sonst rechtmässig mit ihm seß procediret worden. A. 1624. in 4.

Kurzer Sermon vom Reiche Gottes (in uns hier in der Welt). A. 1625. in 4. Präfixt sunt solae literae nominis initials N. T. H.

Bekantnis von dem Modo der Menschwerdung und Einwohnung Christi in allen Menschen, dann auch von dem Nutzen derselben Wissenschaft; zum Zeugnis wider die Widerwärtige und Verfolger zu Hulsburg, Jlenzburg, Sleswig, und an anderen Orten. A. 1625. in 4.

Prodromus Apologeticus auf des Ministerii zu Jlenzburg (durch M. Frid. Dames A. 1625. ausgegebene) Abgedruckene Relation des mit denen von Jlenzburg entwichenen Enthusiasten gehaltenen Colloqvii, und gründliche Refutation ihrer Schwermerey; in dem Begehren und Liebhaben der Wahrheit immittelst zum Zeugnisse abgetrigger, bis nun bald, am Tage des Gerichtes, alles mit mehrern wird erörtert werden. A. 1627. in 4.

Abgedruckene, kurze, jedoch gründliche, und mit J. Schrist, Lutheri, Phil. Melanchthonis, Pomerani, Brentii, und anderer Arthenischen Lutherischen Theologen, Schriften mehr, wolbewehrte, Verantwortung auf des Predigampts zu Lübeck, Hamburg und Lüneburg, ohnlangst in Druck ausgegangenen ausführlichen Bericht von der Neuen Propheten (die sich Erleuchtete, Gottesgelahrte und Theosophos, nennen) Religion; allen und jeden zur Nachrichtung, und Erkantnis der Wahrheit, dann auch zu Rettung seiner Unschuld, und Ablegung der aufgedrübten ungewissenlichen, hochgefährlichen und beschwerlichen Auflagen, ausgegeben. A. 1633. in 12. Libellus hic, scripto Nicol. Hunnii, de quo paulo ante dictum, oppositus, & Runtellii (teste Catalogo nund. vern. A. 1636. Lipsiens. p. 22.), absque loci istius mentione, excusis, Veram tantum Narrationem, ejusque heterodoxias, contra censuras Hunnianas, sigillatim quidem, sed breviter, ultiorum earundem deificationem promittens, nectur. Sub finem, p. 117., Autor conqueritur, ab alio eum antea typographo, feignaro, esse editum, & additamentis, a mente sua alienis, passim interpolatum. Cujus editionis exempli se monet suppressisse, nec, si a typographo spargantur, pro suis agniturum. Commendavit eum Christ. Hoburgius, in *Apologia Praetoriana* p. 80., refutavit

refutavit autem D. Joh. Müllerus, Pastor Hamburg. Petrinus, in der Nothwendigen Vertheidigung des Ausfürlichen Richters von der Neuen Propheeten Religion, wieder Nic. Tetting, Hamburgi A. 1636, in 4. impreffa.

Glaubensbekanntschaft, Hartw. Lohmanns und Nic. Tettings, am 14. Jan. A. 1622. M. Habacuc Meiers, Pastori zu S. Marien in Flensburg, überfandt (1.). Opposuerunt huic M. Frid. Damius Schediasma breve Germanicum, in *Relatione de Collegio Flensburgensi*, lit. B. 7. b. C. 4. a., obvium, & Paulus Egardus Epistolam *supra jam laudatam*.

Witfchreiben an den Stadt zu Hufum, wegen schriftlicher Fortsetzung seines Processus mit den Priestern zu Hufum, in seiner Abwesenheit, am 5. Oct. A. 1624. datiret, Legitur apud Kraftum l.c. p. 472, 473, 474.

INEDITA.

Gegenbericht auf M. Habacuc Meiers Antwortfchreiben wegen der Confession, von H. Lohmann und Nic. Tetting ihm am 29. Jan. A. 1622. zugefchickt.

Unterthänige Supplication an Herzog Friderich zu Holftein, wegen seines gerichtlichen Processus mit den Priestern zu Hufum.

Confession von der Menschwerdung Christi, Herzog Friderichen zu Holftein übergeben; quæ ab ipso, im Befandniße vom Modo der Menschwerdung Christi p. 3., & in *Prodramo Apologetico* p. 24., nec non ab H. Lohmanno, in der Antwort auf Herzog Friderichs Verweiffenungs-Mandat, allegatur.

M. GEORGIUS THAM, Lütkenburgi in Wagria, patre Consule, d. 11. Nov. A. 1631. natus, Witebergæ A. 1655., Brabevia Aug. Buchneri, Magistri adeptus titulum, oppidi, cum e Batavia in Cimbriam rediisset, Eckernfördenfis Pastor A. 1664. (quo cum filia etiam M. Theod. Niemannii, Antistitis Slesvicensis, celebravit nuptias) constitutus, & d. 24. Jun. (F. Joh. Bapt.) A. C. 1698., ætatisque 67., mortuus.

Diff. Phylica de Qualitatibus in genere & specie. Witebergæ 1655. in 4.

Quæstionum Phycarum Decas. Witeb. 1657. in 4.

Positionum Phycarum singularium Decas. Wit. 1657. in 4.

Diff. Apologetica de Bonis Operibus, contra Georg. Calixtum & Syncretistas. Wit. 1658. in 4.

Diff. Politica de Jure Monetarum. Rostochii 1661. in 4.

Disputationes aliquot Metaphysicæ. in 4.

Praxis Catechetica, Germanice edita. Slesvigz 1687. in 8.

NICOLAUS THEOPHILUS, Flensburgensis, patre Nicolao Johannis, primo Ecclesiæ Marianæ Pastore Lutheranæ, matreque Anna Laurentia, A. 1541. natus, e scholis patriæ ac Lubecenfi (in qua Pet. Vincendum, Professorum deinde Witebergenfem, per triennium Præceptorem habuit) A. 1558. in Rostochienfem profectus est Academicum, Arnoldique Burenii & Dav. Chytræ auditor quinquennio fuit proximo. Quantum Chytræ debuerit, affinis ejus, Joh. Bernhadi, Præpositus Alfensis, hinc, in Epistola ad Chytræum, 10. Kal. Apr. A. 1567. exarata, verbis est testatur: *Multa extant officia, quæ, pro tua humanitate miranda, singularique favore, in meum affinem, Nicol. Theophilum, Holsatium, assatum contulisti; in quo quicquid est humanitatis, quicquid est doctrine, breviter quicquid præter hominis effigiem habet, id tibi, ut par est, libens ingenueque acceptum refert.* Ductu illorum, operam initio, Philologia & Medicinæ haud neglectis, studio impendit Theologicæ, inque isto tantum profecit, ut affini modo laudato dignus sit visus, quem Parentis successore, M. Petro Brandio, A. 1565. defuncto, Parochiæ Flensburgensis Marianæ Confuli, tanquam Pastoris idoneum officio, commendaret (2.). Sed nostro id factum est signaro atque invito, qui, mox a parentis, A. 1560. denati, excessu, relicta Theologia, Rostochiæ ad Jurisprudentiam animum applicuerat, Jenæque deinde, ab A. 1563., & Ingolstadii (ubi illam cum laude aliquamdiu & admiratione docuit), majores in eadem fecit progressus, ac praxin etiam for Germanici in urbe Siprenti sibi reddidit familiarem (3.). In aulam hinc digressus Cæsarem, Maximilianum II., Imperatorem, favorem carminibus, quæ dextro Apolline, J. C. ut nequiquam *amæros*, fundebat, eximius promeruit, in arce Hungariz Pofoniensis A. 1567. ab eo, & laurea manibus ornatus propriis, & Nobilium simul adscriptus ordini. A. Migno, Gustavi Regis filio, paulo post in Sveciam evocatus, abire illic, ob turbas regni intestinas, noluit, sed, Polonia, Italia atque Gallia, peragratis, Doctorisque titulo d. 26. Sept. A. 1569. Rostochii reportato, Wilhelmo, Hassiz Landgravio, suam addidit operam, ejusque, in aula Castellana, primum Notarius, deinde Secretarius, & tandem Consiliarius, crebris ad Reges Daniz & Poloniz, Germanizque Electores ac Principes, legationibus inclamavit. A. 1580., cum, jussu ejusdem, Comitibus Danicis Ottoniensibus, & actui, quo, in istis, d. 3. Maji, Ducatus Slesvicensis feudum Principibus conferebatur Holfsticæ, solenni, interesset (4.), a Friderico II., d. 3. Regis (inter cujus Consiliarios locum, A. jam 1576. Epistola Joh. Bernhadi, affinis, ad Christoph. Knophium, Ecclesiasticum aulicum, XI. Kal. Sextil. exarata, interprete, ambiverat), per Nicol. Kaasium, Cancellarium, ad professionem Acad. Hafniensis, in locum D. Alb. Knopperi, vocatus est Juridicam, &, missione a Landgravio ægre impetrata, d. 19. Dec. illi admotus. Spartam hanc quinque propemodum lustris ornavit, simulque, ab A. 1593. ad 1595., templi B. Virginis fuit ædilis, & ter, A. scil. 1582. 1594. ac 1603. (quo Jonas Charifius d. 30. Jun. ab eo J. U. Doctor creabatur), Academicus functus est Rectoratus. Legationes etiam interea temporis obiri complures, a Friderico, ejusque filio, Christiano IV., non solum A. 1590., ad coronationem Anxz, Sororis regis, Scoticam (5.), sed ad Imperatorem etiam, Elisabetham, Angliz Reginam, & Electores, cum mandatis missus publicis. Post toleratos diu calculi & morbi articularis cruciatus, a capitis tandem, non sine tæbe aliqua, suffocatus destitutionibus, d. 2. Nov. (in cujus locum duodecimus a Contr. Aslaco (6.) male substituitur) A. C. 1604., magno ætatis filiz Climacterico, *ænas*, decessit. Sterile enim fuit, quod Castellis, A. 1571., cum Anna Zanania, Conr. Neidli, Stabuli Philippii, Hassiz Landgravi, Præfecti inferioris, vidua, contraxerat, 28. annorum matrimonium. Fufius vitam ejus, a nobis ex Epistolis subinde auctam Bernhardinam, exposuerunt D. Joh. Pauli Resenius, Theologus Hafniensis, in *Programmate Funebri*, istudque secuti Erasmus Vindingius in *Academia Hafniensi* p. 147. 148. 149., ac Paulus Freherus in *Theatro eruditum* p. 908. 909.

Conferantur de illo Contr. Aslaci *Tabula Chronologica, Orationi Jubilææ adjecta*, A. 1580. 1594. 1603. & 1604., Alb. Bartholini *Liber de Script. Dan.* p. 110. 111., nostraque ad hunc *Hypomnemata* p. 352. 353., Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1604., Georg. Marth. Königii *Bibliotheca vetus & nova* p. 302., *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr.*, P. III., c. 3., §. 29., p. 337., & J. H. a Seelen *Part. III. Athen. Lubec.* p. 160. 164.

Epistolæ

(1) Hæc etiam Hamburgi A. 1723., in Joh. Melch. Kraftii *Tractatibus Jubel. Scholasticis* p. 409. 406. prodiit. (2) Testis est ipse Joh. Bernhadi *Epistola*, ad Theophilum Non. Dec. A. 1566. scripta. (3) Testis eodem Joh. Bernhadi, in *Epistola*, ad Christoph. Knophium A. 1576. exarata. (4) V. Jac. Krügeri *Historiam insularum hujus Germanicæ*, in Legatorum recensitu. (5) V. Hadr. Danemannii a Bielefeld, Glandavensis, *Carmina de Coronatione Anna Danicæ, Jacobo VI., Scotorum Regi, nuptæ, heroicis*, cum aliis in nuptiis ejus Schediasmatibus, *Edinburghi* A. 1590. in 4. exaratum, p. 6. (6) in *Tabula Chronologica, mon. chondo*, ad A. 1604.

Epistolæ ad illum quinque Dav. Chytræ inter Chytrænas, Hanoviz A. 1614. in s. editas, p. 313, 314, 361, 732, 1160, 1161, 1170, 1171., decem vero Joh. Bernhadi, Præpositi Alsenfis, in Volumine Epistolarum hujus MSto, superflunt.

ELOGIA.

Hadr. Dammannus, Gandavenfis, l. c., ita de illo:

*Nicolas ibi Theophilus, docto inclitus ore,
Natus in Astræa gremio, dulcesque fororum
Propter aquas, cui sæpe Deus spectatus Apollo est.*

Joh. Bernhadi, in Epistola ad Chr. Knophium supra laudata, his eundem versibus celebravit: *Est, ut alias virtutes
multas racem, humanus, probus, doctus, sobrius, ad consilia prudens, multarum linguarum peritia clarus, & ante obitu-
m lux mundi.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Elegia, quæclam Musarum continens. Hafniz 1563, in 4. (V. Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan. p. 215*)

Diff. de diversis Regulis Juris antiqui. Hafniz 1584, in 8.

Diff. de Testibus forensibus. Hafn. 1591, in 4.

Theses de Homicidio. in 4.

Theses de Homicidio legitimo. Hafn. 1599, in 4.

Diff. de Privilegiis Studioforum, Resp. Joh. Sylvio. Hafn. 1603, in 4.

Theses de Tutela, Resp. pro Doctore Joh. Erafmi Charisio. Hafn. 1603, in 4.

Epigrammata, ab Er. Vindingio, l. c., & Ol. Borrichio (*in iis, nec artem, nec genium, judicante, desiderari*), in Diff.

ult. de Poetis p. 172., memorata.

Carlsen Rud. Goclenii *Physica complete*, Francof. A. 1604, in s. editz, præfixum.

INEDITA.

Constantinus, de quo ita Dav. Chytræus, in Epistola ad illum A. 1584. scripta (l. c. p. 561.): *Tuum Constantinum, ut
dignitatis JCurum defensionem, summa cum voluptate legi. Itaque pro communicatione gratiam amanter habeo. De-
formare opus, præclare confectum, mea aliqua notatione, ineptum plane, ne quid durius dicam, fuisse.*

Opus quoddam Historicum, de rebus haud dubie Danicis, cujus idem Chytræus, in Epistola alia, A. 1589. exarata (l. c. p. 732.), hisce verbis mentionem iniecit: *Magnifice & clarissime Domine Doctor, patrone colende. Cum tibi ne-
minem istic domesticæ, & maxime operi tuo inferentia, subministrare voluisse significet, itaque, tuo exemplo, omnem
hujus negotii curam & cogitationem abijiciam, & mihi ac Musis demceps canam.*

JOHANNES CAROLUS THIELE, J. U. Lic. & Practicus Lubecensis, A. 1645, natus, & A. C. 1678., ætatis-
que 33., d. 6. Jul., amoris in sponfam, se fastidientem, impatientia mortem accelerante, denatus.

Homo oriens & florens, Diff. Inaugurali Juridica, Præfide D. Engelberto Wippermanno, exhibitus, Rintelii 1678.

JACOBUS THOMÆUS, Tonninga Eiderstadiensis, Med. D. & Eiderstadiæ lux, circa A. 1651., Physicus,

Diff. Inaug. de passione Colica. Cadomi 1622, in 4.

M. JOHANNES THOMÆUS, qui in Epitaphio Ripis, a Claudio autem Lyschandro & Pet. Resenio in pago
Hygromensi, urbi Ripensi vicino, natus fuisse, perhibetur, A. 1532, Kal. Mart. in lucem est editus, & M. Thomam Can-
nuti, Presbyterum Hygromensem, eodem Lyschandro teste, parentem habuit. Theologiz Baccalaurei titulum, Bra-
bevt Nicol. Hemmingio, Hafniz A. 1557. obtinuit (1.), &, cum scholæ patriz Ripensis aliquamdiu egisset Rectorum
(2.), Hafniam A. 1561. ad xdis Marianæ revocatus est Pastoratum, ac in illo d. 22. Sept. A. C. 1573., ætatisque 42.,
defunctus. Uxorem d. 16. Nov. A. 1560. Hafniz duxit Magdalenam Matthis, præter liberos alios, Claudium Johan-
nès Jägerum, Professore in initio Academiæ Hafniensis Pædagogicum, & insulæ deinde Amagrensis vicinæ Pastorem,
sibi enixam (3.). V. de illo Claudii Lyschandri Catalogum MS. Scripiorum Danicorum, lit. I., Conr. Aslaci Chronolo-
giam, Oratoriæ Jubilææ adjectam, ad A. 1735. Laur. Afferoi Antigrapha Inscriptionum Seelandicarum, lit. C. 6. a. b.,
Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan. p. 90. 91., nostraque ad eum Hypomnemata p. 313., Pet. Resenii Inscriptiones Haf-
nienses p. 103. 104., & Catalogi Biblioth. sue Indicem tertium, Nova Literaria Lubecensis, M. Aug. A. 1707., p. 241., &
Isagogen nostram ad Hist. Cimbr., P. I., c. 12., §. 4., p. 182.

Epitaphi ejus in xde Mariana Hafniensis hæc a Laur. Afferoo & Pet. Resenio (U. cc.) recitatur Inscriptio:

*Beati mortui, qui in Domino vivunt. Vita enim mortalium spelunca est tenebrarum & lacrymarum charybdis. Hæc
quæstio, didici & vidi, vobisque, qui adhuc in antro suspiratis, quia extra invidiam sum, gratis communico. Sum enim,
sed non hic, JOHANNES THOMÆ, Ripensis, qui, ætatis XII., Ecclesiæ huic vite æternæ viam, quam & ipse constan-
ter secutus sum, demonstravi, morum & vite integritate exemplum pietatis, quod potui, reliqui, labore, consiliis, ad-
monitionibus, si non fundamenta collocavi, latera tamen collabentia paulatim sustentavi, cupiensque clarius contemplationibus,
ri, quæ hic per ænigmata obscure affexi, carnis desideria & vincula reliqui, in Christo vitam, veritatem & scientiam,
inveni. Parentes, sed turbato nature ordine, uxor, liberi, voto moesti satisfacere. Vixit
annos XXI., M. VI., D. XXIV. Obiit A. MDLXXIII. d. XXII. Septi.*

ELOGIA.

Erafmo Michaelio Læto (Lib. XI. Rer. Danic. p. 101.) *Vir audit acri ingenio solers:
Claud. Lyschandro (l. c.) Vir in Philosophicis disciplinis exercitissimus, & in Theologicis scripturis valde peritus,
ingenio & eloquio clarus, in habendis ad populum concionibus gravis & elegans, Poeta & Musicus nulli sua ætate se-
cundus.*

SCRIPTA EDITA.

Oratio de Christiano III., Rege Daniz & Norwegiz, cum Pet. Hegelundii, Ripensis, Epicedio. Basslez A. 1560, in 8.
Recufa Tomo III. *Orationum & Elegiarum in obitu Principum Germaniæ*, a Sim. Scharidio, Jcto, collectarum, Fran-
cofurti A. 1567, in s. edito, fol. 1, 22. Laudatur ab Herm. Hamelmanno P. III. Chron. Oldenb. p. 349.
Hymnologium Danicum, in usum Ecclesiæ regni Danici editum. Hafniz 1569, & 1592, in 12. Tertia editio (de
qua Vindingius l. c. p. 182. consulendus), a D. Joh. Pauli Resenio, Seelandiz Episcopo, ad numeros, & Musicos, & Poe-
ticos,

(1.) V. Er. Vindingii *Acad. Hafn. p. 77.*

(2.) teste M. Joh. Lagonio, Episcopo Ripensi, in *Epistola MS. ad Joh. Pistorium A. 1561. exarata.*

(3.) V. Vindingium l. c. p. 202.

Molleri Camb. Lit. Tom. I.

kkk kkk kk

ticos, plurimis in locis emendata, prodit ibidem A. 1634. in 8. Autores Hymnorum, in eo collectorum, enumerat Alb. Thura, in Idea Hist. lit. Dan. p. 347. 348.

Sermo funebris in obitum Magdalene Banneriz Danicus, Hafn. 1573. in 8.

Consolatio illorum, qui ex morte amicorum merore affliguntur, Danica. Hafn. A. 1577. (V. Alb. Barriol. l. c. p. 91.)

INEDITA.

Proverbiorum Danicorum aliquot Centuriz, a Cl. Lyfchandro l. c., & Pet. Syvio, in *prefat. sue eorundem collectionis* p. 18., laudate.

Calendarum recognitum & auctum. (V. *Lyfchendrum* l. c.)

Epistola de D. Justo Jona Juniore, Hafnia decollato, & alia ad Canutum fratrem; quas in Bibliotheca Academica Hafniensi supersse MSSorum hujus testatur *Catalogus*.

(Diversus, ni fallor, ab illo est Joh. Thomæus, cujus Explicatio Historiz de nuptiali Isaci convivio Danica, sub titulo, Isaacs Giffirmaal fortlaet, Hafnia A. 1622. in 8. edita, in *Catal. Biblioth. Refen.* p. 225. memoratur.)

M. LAURENTIUS THOMÆUS, Scholz Tunderensis Rector.

Medulla Philosophiz naturalis. Lipsiz 1595. in 8. (M. C. K.)

(Diversus ab hoc, uti credo, fuit Laur. Thomæus, Pastor Mögeltunderensis, de cujus multiplici incestu ac adulterio M. Andr. Scerbecius, Pastor Scerbecensis, ipsius, ut e literis patet, A. 1590. ac 1607. ad eum exaratis, amicis, hæc A. 1614. ad D. Joh. Scerbecium fratrem, Medicum Lubecensem, perscriptor: D. Laur. Thomæus, Pastor perfundus Megaltunderæ, sub eparchia nobis proxima, nunc recens deprehensus inauditis sceleribus, plus quam sodomiticis, incestum, per multos annos, impudenter exercebat cum propria sua socru, propria filia primogenita, & cum XVIII. uxoribus aliis (excepta propria), vivens cum harum maritis. Conjux ipsius mariti sui fratri profuturus sapius, & aliquot liberos ex ipso peperisse, dicitur. De qua tamen narratione amicus parochi ipsius vicinus, W. F., a me interrogatus, cum sola eum hia, a matre, adultero se substratus, ut suum in thoro parentis locum occuparet, perfracta, ignarus reitit incestum commississe, istumque vicincomburio fuisse, duos autem Pastores, ad rogum ipsum comitatus, quorum uni scipionem suum, alteri malum, quod manu verfabat, citreum, moribundus donaverat, occulto quodam scelere infectos contagio, adulteris se indem, intra annum vertentem, polluisse, & ob ista, facies excidisse officis.)

NICOLAUS THOMSEN, Flensburgensis, e Comitibus Alefeldiz Vidue Ecclesiastica aulico Gravenstienensi, Pastor & Propositus Sünderburgensis, d. 18. Oct. A. 1693. electus, ac M. Jan. A. 1694. inauguratus.

Der Reichthum des irdischen Erbes Gottes an seinen Heiligen; oder Reichthum über Anna Maria Sameland auß Psalm. XVI. 6. Slesv. 1696. in fol.

SAMUEL THOMSEN, Flensburgensis, Ecclesiz initio ruralis Hürupensis Parochus, ac deinde Flensburgi Diaconus ab A. 1659., & Pastor ab A. 1676. Johannus, tandemque Pastor ab A. 1685. Nicolaitanus, d. 1. Oct. A. 1703. æt. 70. mortuus.

Ein in Gott vergnüget Christ; oder Reichthum über Martin Jessen, Bürgermeistern zu Flensburg, auß Psalm. CXVI. 7. 8. 9. Altonz 1697. in fol.

JOHANNES THORNHEGGEN, Lubecensis.

Oratio de Passionis Christi, in Collegio Oratorio Joh. Simonii habita. Rostochii 1614. in 4. Recusa in *Volumine Exercitationum Oratoriæ, ductu Joh. Simonii habitatum*, ibidem A. 1619. in 4. impresso, num. 7.

HILMARUS THORSTRATEN, Flensburgensis.

Lebreds von billiger Liebe und Hochachtung unserer Teutschen Hauptund Mutter Sprache. Flensburgi 1722. in 4.

M. GERHARDUS TIDEMANN, Lubecensis, Pauli, civis honesti, & Annæ, M. Gerh. Schröderi, Pastoris Petrini, ordinisqve sacri Senioris, gnatus, filius, Theologiz initio sectatus studium, Gießfz A. 1609. Christoph. Scheibler Collegii secundæ Psychologiz (ibi ac commilitonibus inscripti) *Disput. quartam*, & A. 1611. Christoph. Helvici *Elenchum Judæorum quartum de officio Messie sacerdotali*, publice defendit. Idem postea in Academiis Marpurgensi, Tubingensi & Rostochiensis, continuavit, & Magistri titulo in hac impetrato, Upsaliam Suecorum A. 1624. delatus, Disputationis quidem de S. Scriptura publicæ Præsidem illic agendi potestatem, neutiquam vero (uti a M. Huberto Köhniio perperam est traditum (1.)) professione Theologiz Academiæ, obtinuit. Inde Rostochium reverfus Theologiam Juri posithabuit, & Advocatum Ducalisqve Consistorii Procuratorem egit, ad annum usque fatalem 1640., cujus Febuario ex eunte apoplexia, inter dicendum, in curia est correptus, ac postridie domi mortuus. Uxorem habuit Elisabetham, M. Erasmi Strockmanni, Professoris Physici Rostochiensis filiam, generum vero Heinonem Rigium, Med. D. & in eadem urbe Practicum. V. D. Joh. Qvistorpii Sen., Theologi Rostoch., *Programma de vita illius funebre*.

Disputationes Ethicæ. Rostochii 1613. in 4.

Σύγγραμμα Logicæ. Rost. 1613. in 4.

Disp. de Summo hominis Politici Bono. Rost. 1613. in 4.

Disp. de Demonstratione. Rost. 1613. in 4.

Illustrium quæstionum Theologicarum de S. Scriptura Decas, ab ipso Præside, Resp. Henr. Wolfio, Lubecensi, in Acad. Upsaliensi, impetrato speciali consensu Joh. Skyttii, hujus Cancellarii, ad disputandum proposita, Upsaliz 1624. in 4.

PETRUS TIDEMANN, Arithmeticus Lubecensis, in Societatem Hamburgensem Arithmeticam, sub agnomine Portantis (des Tragenen), A. 1690. receptus, & a duobus Scriptoribus Danicis ejusdem nominis antiquioribus (de quibus Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 123., nostraqve in hunc *Hypomnemata* p. 319., possunt consuli) probe distingvendus.

Kunsttrichter Wegweiser zur Schreibkunst. Lubecz 1696. in fol.

Die verdeckte Algebra, quam Mich. Scharius, in *prefat. Arithmetice Focoserie*, ab eo jussit expectari.

MATTHIAS TIESEN, Meldorpio Diithmarus, Vir (teste editore *Grammatica ejus Anglico-Germanica*) doctus, multisqve peregrinationibus linguarum plurimarum affectus peritiam, ac Lignici tandem Silesiorum, anno circiter 1700., defunctus.

Dollfom

(1.) in *Serm. funebri Germanico, memoria Henr. Wolfii, Lubecensis, Parochi Oldesloensis, Tidemannum in Societati committit, conscripto.*

Wollkommene Teutsch-Englische Grammatica, in welcher alles, was zu leichter Erlernung der Englischen Sprache dienlich seyn kan, aufs Deutschste vorgetragen wird; nach des Autoris Tode revidirt und ans Licht gegeben von M. Gottfried Dederdecke. Berolini A. 1705. in 8. Recusa (*si Catalogis credendum nundinabilis*) ibidem A. 1710. & Francofurti A. 1712. in 8.

Lexicon Anglico-Germanicum Alphabetico inchoatum, cujus eum literas tantum quatuor priores absolvisse, Grammaticae editor, in praefatione, testatur.

THOMAS TILE, Aldenburgo Wagnius, Cænobii Lubecensis Annzi, ab A. 1673., Praeceptor, A. 1676. mortuus, V. *Nova literaria Lubecensia*, M. Aug. A. 1704., p. 255. 256., & Joh. Hilmeri von Odt gewürdigte Lebensz. p. 124.

Mich. Henrichelii, Praeceptoris sui, Erneuerte Lutherische Catechismus- und Gebet-Schule, Lubecz A. 1644. & 1649. ab Autore jam antea editam, ibidem A. 1674. in 8., tertia vice, cum praefatione nova, a se adjecta, curavit excudi, V. *Nova Lit. Lubec. l. c.*

JOACHIMUS TIMMERMANN, Rendesburgo Hofstus, Med. Doctor (Regiomonti A. 1641. creatus) Poliatere in Fionia Danica Ottonienfis, d. 22. Jan. A. 1648. mortuus, V. Henn. Wittenii T. II. *Diar. Biograph. Sec. XVII. p. 61.* Medicis etiam urbis Ripensis annumeratur a Vet. Terpagio in *Appendice Inscrip. Rip. p. 61.*

Disp. de Doloze Colico, Praefide D. Joh. Masio, Regiomonti 1640. in 4.

Disp. de Doloze capitis, Praefide eodem, Regiom. 1640. in 4.

Disp. Inaug. de Paralyfi. Regiom. 1641. in 4.

Theses Medicæ de Pulmonum ulcere Phthisicorum, Regiom. 1641. in 4.

Theses de Morbis occularum qualitatibus, Regiom. in 4.

M. ARNOLDUS TODE, Neomonafterii Hofstatorum d. 30. Apr. A. 1693. natus, & eodem natali A. 1722. Kilonii supremis Philosophiæ potius honoribus, postea Pastor in patria adjunctus constitutus.

Disp. Inaug. Philosophica de Sulpicione, Anima morbo gravissimo, Praefide Seb. Kortholko proposita, Accedit Ordinis Kiloniensis Philosophici Gratulatio, vitz illius enarrans feriem. Kilonii 1722. in 4.

Oratio inedita de Principum Hofiato-Gottorpiensium in temp. literariam meritis, in Acad. Kilon. d. 30. Apr. A. 1722. recitata.

Diff. de eo, quod justum vel injustum est circa Dies summorum Principum natales. Kıl, 1724. in 4.

CHRISTIANUS TODE, Hamburgensis, ex Orphanotrophi patris alumnus Pædagogus, ab A. 1683., in parochia primum Catharinæ, & deinde Jacobææ, trivialis fuit privatus. In gratiam is Balth. Stielckii, opinis seditiosus, ejusque complicitum, renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayeri ad Pastoratum, quo se abdicaverat, Jacobum Senatui Presbytericoque Hamburgensi extorqueret conatorum, A. 1702. & 1703., partim *divinibus*, partim vero sub *Christiani* Mobis larva, schedas complures, quæ eandem futili dicacitate, & eirni impudentia, urgebant, ac recensita videntur indigne, publicavit vernaculas. Quarundam, in Joh. Wincleri, Dan. Sev. Schultzei, ac aliorum, qui illas refutatarunt, scriptorum Catalogis, obiter a nobis injicitur mentio; omnes vero ab ipso, in Elencho scriptorum Polemicorum Hamburgensium, controversiam renovandæ vocationis concernentium, sunt enumeratz. Ob istas, non solum in dramate Satyrico, A. 1703. edito (dem *Schäuspiele vom betruhteten Hause Jacobs*), aliisque scriptis similibus *ἀπορίαις*, facete est exagitatus, sed a Joh. Winclero etiam, Presbyterii Seniore, *ἀποχριστικῶς* ipsi, *πολυπραγματούν*, & contumaciam adversus Magistratum seditionam atque maledicam, vere exprobrante (im *Wessten* *Wessten* des Hamburgischen Ministerii wieder das Renovations-Gesuch p. 10. 11. 12., ac in der *Zeuchertigen* *Warnung* wieder Balth. Stielcken p. 11. 16.), merito publice obarguatur. Senatus easdem vendi, tanquam chartas intemias, vetuit, & A. 1707. cum nonnullis adversariorum, per carnificem iussit comburi. Ipse tandem Autor ab eodem, cum A. 1708., Stielckiana factione oppressa, ex urbe aufugisset, absens A. 1710. est proscripius, parique notatus intamia.

NICOLAUS TOLLIUS, Pastor ruralis in Stormaria Bejenstetanus, A. 1684. superstes.

Evangeliorum totius anni Dominicalem & festivalem textualis Dispositio tripartita Latino-Germanica, adjectis rhythmis Germano-Dactylicis, ad praxin quam maxime intervientibus. Glückstadii 1681. & 1684. in fol.

Zeichpredigt über Laur. Vossich, Diaconum zu Zeienstede, auß Pf. LXXXIV. 7. 8. Hamburgi 1669. in 4.

Das gülden Kleinod Pauli von der Liebe Christi Kostbarkeit, auß Phil. III. 19. der Gemeine zu Zeienstede vorgestellet. Glückstadii 1676. in 8. Sermo sacer, *divinibus* editus, cujus Autorem illum esse conjicio.

ALBERTUS FRIDERICIUS TOPPIUS, Aulz Hofiato-Norburgiz, ab A. 1639., Ecclesiastes, & Parochiz deinde Bergenfis, in Ducatu Lüneburgico, ab A. 1653., Pastor.

Christliche Zeichpredigt über Nicolaum Brand, Pastorem zu Erßen auß Alsen, auß Pf. XLII. 1-7. Lubecz 1649. in 4.

PHILIPPUS JULIUS TOPPIUS, Norburgo Alsenfis Alberti Friderici, modo memorati, filius, Pastor in Dioecesi Lüneburgici Ducatus Länensii Eibenbüttelanus, d. 10. Sept. A. 1680. inauguratus. V. *Nova Lit. Germanica*, M. Aug. A. 1703., p. 320., & M. Mayo A. 1704. p. 197.

Wicht Kennzeichen der Seligkeit, auß Matth. V. 2-12. vorgestellt: Samt einem Anhange von Gewissheit der Seligkeit. Hamburgi 1697. in 12.

Schrittweise Betrachtung der unerlanteten Sünden der Welt. Hamb. 1699. in 8.

Hochnütliche Christenthumsfragen von der Buße, nebst einem Sündenregijster, und etlichen Gebeten vor dem Gebrauche des h. Abendmahls. Hamb. 1703. in 12.

Göttliche Erleuchtung, nebst einem Anhange von der Gürtigkeit gegen den Nächsten. Hamb. 1704. in 12. Commendatur a Val. Ern. Löfcherio (phrases tamen illius aliquas censura notante), in den *Unschuld. Theol. Nachrichten*, *Seit. V. A. 1711.*, p. 616.

Rechte Anwendung der iesigen kurzen Lebenszeit, und Christliche Vorbereitung zur seligen Ewigkeit, auß Sprüchen der h. Schrift. Hamb. 1708. in 12.

Seilige Sterbetunst. Hamb. 1709. in 12. (*Carol. numd.*)

Abbildung der Ewigkeit, Hamb. 1709. in 12.

M. GEORGIUS TRAJECTINUS, Hamburgensis, Johannis, Ecclesiastæ Petri, filius, scholæ patris Conceptor, in locum Henn. Conradini, d. 26. Oct. A. 1584. electus, ac peste A. 1605. mortuus; Poeta non inlegans. V. de illo Henn. Conradini in ejus cum Maria Prætoris nuptias Epithalamium, in *Poematis* p. 56., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg. p. 1124.*, & M. Dav. Sculteti (a quo perperam *Gregorius* vocatur) *Hamburgischen* von der Schulen zur Kirchen berufenen Prediger p. 10.

Idyllion in nuptias Georg. Buschii, civis Hamburgensis. Rostochii 1586. in 4.

Carmina alia, sparsim diversis publicata temporibus.

Ciceronis Partitiones Oratoriz, in usum scholæ Hamburgensis ab eo editæ, & in capita distinctæ. Hamburgi 1591. in 8.

ADAMUS TRATSIGERUS Junior, Senioris *junioris*, Cancellarii Holsato-Gottorpiensis (de quo Tomo *se-guenti* dicitur), filius vel cognatus, J. U. Lic. & causarum forensium in Curia aulica Gottorpiensi, circa A. 1633., patronus, a Nicol. Scribonio (*Lib. II. Lusum Anagramm. Gottorp. p. 50.*) hoc commendatus Anagrammate:

Adamus Tratsigerus. * Sed tu gratus amaris.

Discurfus Historico-Politicus de lamentabili civitatis Magdeburgensis excidio, quæ ab illo, sub scto AMANDI della CROCE nomine, publicatus esse Joach. Morfius (*in Albo MS. f. 765.*) testatur.

ADAMUS TRATSIGERUS III., J. U. Lic., in civitate A. 1664. (qvo *Seriem Senatus Hamburgensis* edebat *Chronologicam*) commoratus Stadenfis, nepos fuit, uti conjicio, Ad. Tratsigeri Senioris, Cancellarii & Syndici Ham-burgensi Holsati. Aviam suam & familiam Zeveniorum Hamburgensium consulari fuisse onundam, multisqve se a Senatu Hamburgensi affectum esse beneficiis, ipsemet in *Seriei* modo dictæ fatetur proœmio.

*Seriei, oder Kurzer Begriff, von der Succession der Herren Bürgermeister und Senatoren zu Hamburg, und wie dieselbe, von dem Jahre Christi 1189. bis 1663., in den Rathsstul, und andern Aemtern, sind erbetet, an fremde Potentaten ver-schiedet, andere Commissionen der Republick zum Besten glücklich berichtet, und in welchen Jahren sie gestorben; auß uberalten Annalibus berühmter Stadt verfaßt und zusammengelegen. Stadz 1664. in 4. V de illa Partem IV. *Isagoges nostre ad Hist. Cimbr.*, c. 5., §. 12., p. 547.*

JOHANNES TREIBBENACH, Hamburgensis.

Fortuna humana & Dei providentia, sive Prudentia vitæ humanæ & æternæ, Liber tripartitus. Liber I. ostendit, quibus modis fortunam obsequentem assequamur; Lib. II. qvo pacto cum eadem verioria conversemur; Lib. III. Providentiam divinam, per quinque mundos distinctos Locorum Theologicorum, Logice & Theologicæ tractat: Hamburgi A. 1633. & 1634. in 4. Opus *quis* *quod*, & scriptoris sui ubique prodens *expetens*, cui M. Joh. Neucrantzius, exempli, quod ego pervolvi, possestior, *av* *szap* censuram hanc adscripserat: *scriptum illud esse sine stylo Latino sive Philologico, sine filo divino sive Theologico, ac proinde superiorum censura & diffensu maxime dignum fuisse; Autorem autem, tanquam juvenem, maturo caruisse judicio, Chriastamque extitisse, uti e præfat. proluxa ad Senatum Ham-burgensem, pag. XXXI. 1. a., pateat.*

ADAMUS TRIBBECHOVIUS, Lubecz d. 11. Aug. A. 1641. natus, patrem habuit Justum, Scholæ pub-licæ Præceptorem (de quo *postea* dicitur), matrem vero Annam, M. Adami Helmii, Pastoris Petriini, Ordinisqve Ec-clesiastici Senioris, filiam. Divina ope & in matris, cui gravidæ varia occurrerant prodigia, servatus est utero, & salvus, sicut vix nato aliz mali dæmonis imminere infidiz, lucem aspexit (1.). Studiis humaniorum duces, præter pa-rem, in Athenzæ patriz, habuit M. Seb. Meierum Rectorem, Henr. Bangertum, Conrectorem, Jacobumqve Ko-ckertum ac Joh. Polztium, Subrectores, & Bangerti imprimis prælectiones magno cum fructu audivit Historicæ. Ab his in Academiam A. 1659. dimissus Rostochiensem, curriculum Theologicum, J. G. Dorfschæi illic, Herm. Schuck-manni, Casp. Mauriti, Henr. Mülleri & Aug. Varenii, ductu inchoatum, A. 1660. in Julia, Balth. Cellarii (hospitis sui), Gerh. Titii, Joach. Hildebrandi & Frid. Ulr. Calixti, auditor assiduus, feliciter continuavit, & in reliquis etiam Poly-mathiz partibus, Herm. Conringium, Christoph. Schraderum & Andr. Frölingium, doctores adeptus, insigniter profecit. Præter Scriptores, quos hactenus in deliciis habuerat, profanos, veteres ibidem Ecclesiasticos, quorum mag-nus deinceps fuit hcllo, cepit evolere, Calixti, in Collegio peculiari, illorum & historiam tradentis, & monumenta libraria, & Bibliotheca parentis locupletissima, auditoribus exhibentis, fidelem secutus *χρησάμενος*. Helmstadio A. 1661., a Dav. Gloxino, J. U. D. & Consule, ut filii superstitis unici, Antonii Henrici (J. U. postea Doctoris & Consilarii Cæsarei); studia gubernaret, in urbem revocatus est patriam. Hunc, stipendio Schabelliano ab ejusdem parente, assignaqve illius, Henr. Schabellio, Consule Wismariensi, donatus Theologico, Rostochium deduxit, & supremos illic Philophiloz honores d. 23. Apr. A. 1662. obtinuit (2.). Inde, scholæ patriz Conrectoratu & Gymnasii Colbergenfis Reçtoratu, quod eruditionem a se Theologicam accuratior Testamenti exigenter leges Schabelliani, reculatiss, Giesflam, Men. Hannekenii, Superint. Lubecensis, Ivasii, perrexit, & cum Theologis cæterosqve Professores Acade-micos, ac hos inter D. Mich. Sirnicum, civem & hospitem suum (cujus *Collegii Theologici primam de S. Scriptura Dis-ferationem* publice est tuinus), aliquamdiu audivisset, ipsemet alios privatim docere auspicio est aggressus. Prælecti-onibus certe ac disputationibus crebris brevi ita inclauit, ut Senatus ei Wormatiensis Gymnasii sui præfecturam, epi-stola D. Balth. Menzerii junioris, aulæ Hassio-Darmstadien-sis Theologi, interprete, offerre non dubitaverit. Præstulit ta-men huic, parentis obsecutus desideris, munus, cujus eodem sibi tempore Joh. Ad. Kielmannus, Minister aulæ Hol-sato-Gottorpiensis primarius, spem fecerat, in novello Lyceo Cimbriz Kiloniensis, Academicum. Neqve hæc eum ex-pectatio fecellit. Kilonii enim, M. Oct. A. 1665. (in cujus locum præcedens 1664. ab Henr. Pippingio (3.) perperam substituitur), professionem Ethices extraordinariam, & vix elapso trimestri, post mortem Mich. Watsoni, fuit anni 1666. initium, Historiz sacre ac profanz ordinariam, obtinuit, proximqve præclare hac functus septennio, in duplici Ordinis Philophilici Decanatu, A. 1668. & 1671., decem Magisterii candidatos gradu hoc ornavit Academicum (4.). A. 1672. ad dignitates, in aulæ Germanicæ, sacras vocatus diversas, Consilarii munus Ecclesiastici, ab Ernesto Pio, Duce Saxo-Gothano, Wilh. Veerportii & Joh. Franckii, civium, qui a consiliis huic erant, ac Christ. Kortholti, Theo-logi Kiloniensis, justas ob causas illud deprecari (5.), commendatione prævia, sibi oblatum, suscepit, ac, post reporta-tum, Bravevæ Kortholto, d. 6. Oct. Doctoris Theologi titulum (6.), Gotham profectus, per quinquennium egregie administravit. A. 1677. tandem, post Joh. Christ. Gottiæ excessum, a Friderico Principe, Ernesti Pii filio, dinonum suarum omnium Superintendens generalis, Protosynedræ Ecclesiastici Assessor, Gymnasiiqve (in qvo Theologiam docuit) Gothani Ephorus, est constitutus. A. 1680. xdem Augustinianam, Gothz non tam renovatam, quam noviter extructam, consecravit, nec multo post inter Legatos, qui Academiam Jensenfem visitarunt, Ducales locum habuit. Cum Nobili prætere a Pontificio de sacris conferre iustus controversiis, tanta id fecit eruditione & comitate, ut ipse ad-verfarius, utram magis admirari deceret, ambigere se fateretur (7.). Nuptias d. 10. Aug. A. 1675. (8.) celebravit cum Sophia

(1.) V. Wilh. Ern. Tentelii *Parentalia ad finem illius*, p. m. 188. 189.

(2.) V. D. G. Morhofii de his Elegidion in *Miscellaneis Poeticis* p. 32. 33.

(3.) in *Sacro Decadam Memor. Theol. remou. Septenario* p. 47.

(4.) V. Pet. Maffei *Programma de promotionibus Academicis Kilonien-sibus*.

(5.) V. *Programma Kiloniensis de vita Kortholti fundere*.

(6.) V. *Carmina gratulatoria & propædæica Casp. Marchii*, Joh. Dan. Majoris ac D. G. Morhofii, Kilonii A. 1672. excusa.

(7.) V. Calp. Sagittarii *Historiam Gothanum plenior*, c. 7., p. 124.

(8.) V. Sagit-

tarium I. c., p. 49.

Sophia Elisabetha, Abr. Giesbachii, Diaconi Gothani aulici, filia, & Thomæ ab Aussen, Inspectoris Ecclesiastici provincialis, vidua. Hæc sex ipsi gnatas (quarum tres ante parentem obierunt), tresque masculos, est enixa, ac, hos inter, Johannem, Ordinis Philosophici in Academia Jenensi, circa A. 1700., Theologici autem in Halensi, ab A. 1705., Adjunctum, simulque Professore Philosophiæ extraordinarium (1.), ac cæteris tandem Lutherani in Anglia Londinensis Anstitem. Officiis arduis (in quibus Henr. Fergium, Ecclesiasten antea aulicum, habuit successorem), summa cum laude, per lustrâ aliquot, administratis, cum, ob nimiam haud dubie in studiis laboribusque sacris assiduitatem, annuo ferme ante obitum immaturum, insulsioreque acceleratum apoplectici, tempore, omnem memoriam usum ac animi vigorem (uti a Morhofio tunc accepti) jam amississet, d. 17. Aug. A. C. 1687., ac ætatis 46., demum est immortuus, & spem tam Ecclesiæ, quam reip. literarum, de se ingentem, summo cum bonorum omnium luctu, destituit (2.). Theologus utique fuit & *ἄνθρωπος*, sed, siue eruditionis sacre copiam, ac insignem in antiquitate Ecclesiastica, historiaque & literaturâ omnigenâ, *πολυμάθεον*, siue studium pacis inter doctores Lutheranos conservandæ & restaurandæ laudabile, siue pietatem denique infuscatam, ac feriam de illius incrementis, degenerisque Christianismi emendatione, sollicitudinem, intuearis, πολλὰν ἄλλων ἀνέλεος. Illam erudito orbi scriptis ac Diatribis argumenti selectioris approbavit quamplurimis, istud autem Ecclesiæ consiliis de certaminis, D. Joh. Musæo, Theologo Jenensi eximio, per Abr. Calovium, Professore Witebergensem *Φιλοσοφίῳ*, temere motu, compositione, A. 1680. M. Aprili, Frederici, Ducis Saxo-Gothani, iussu Orlamundæ, cum D. Joh. Christfrido Sagittario, Præfule Saxo-Altenburgico, duobusque Musæi Collegis, Fridem. Bechmanno ac Joh. Gvilh. Baiero, per duas sociatis hebdomadas (3.), quibus, ne in schisma illud Lutheranos degeneraret, est impeditum (4.). Hujus denique testis est luculentissima Epistola ad D. Phil. Jac. Spenerum, Gothæ d. 14. Oct. A. 1675. exarata, & qva, a Spenero (5.) edita, sequentia, Zelum pietatis spirantia incomparabilem, lubet adicere: *Pia tua desideria scias communia tecum nobis, & pio maxime Principi nostro, non ita pridem defuncto, fuisse, quin & in consultationem deducta, & post aliquando capta fuisse, etsi non ita feliciter perfecta omnia.* - *Disciplina Ecclesiastica est, quam adeo exoptas, quæ constituta bene in provincia bædensuæ tota viget, rara avis in terris nigroque simillima cygno.* Addo etiam Catecheticam informationem, quæ, sicubi Zelo ardenti verbi Dei *ἡμῖν*, fructus non caruit; ita quidem, ut opponere liceat pueros aliquot nostros, qui fibram tenent, alienigenis quibusdam S. Ministerii candidatis. *Cognita loquor: neque enim hic, ubi de gloria divini nominis cernitur, opus est humani operis ostentatione. Unum est quod doleo, hypocritas non desine, ubi disciplina acuitur Ecclesiastica.* - *Tu, Vir maxime reverende, videris meliora sperare tempora. Utinam! Deus novit, quanto opere nostra deplem, & aurea antiqua vocem. Nescio autem, qui fiat, ut, in servum intuitus & glaciem hyemis nostre, non absque metu sim ingruentium majorum malorum, & quod Lutherus vaticinatus est, domestice aliquando future religionis. Non licet chartis credere comperta, atque ex animo etiam expromere majores metus; quin & si obvia in Academicis, in templis, in præstatione ministerii Ecclesiastici, in aulis, in curiis, in scholis, & adorari se passim sineus mundi idolum, vix a tribus spretum, depingere vellem, defuerit papyrus, atque alibi etiam nuditatem patris Noachi (an autem pater hic?) revelare viderer.*

Ætatis ejus Gothæ, in æde Augustiniana, juxta defuncti sepulchrum, spectatur.

Vitam ejus, iustis laudibus additis, enarrant:

1. Henr. Fergius, successore, in Sermonem in Pl. CXIX. 132. funebre, sub titulo theureti *Sirchenelebrer Bsch und Wol* edito.
  2. Wilh. Ern. Tenzelius, in *Parentalibus ad funus illius*, siue Oratione cum D. Augustino ipsum comparante, Sermoni Fergiano adjecta, & in Henr. Pippingii *Sacro Decadum memorie Theologorum renovate Septenario*, Lipsiæ A. 1705. in 8. edito, *Decade II.*, p. 127-129., recula, ac tandem A. 1719. ab Heumanno novæ editioni *Libri de Doctrinis Ecclesiasticis præfata*.
  3. D. Christ. Kortholtus, Theologus Kiloniensis, in *Programmate*, Disput. inaugurali A. 1672. præmisso.
  4. Calp. Sagittarius in *Historia Gothana pleniori*, Jenæ A. 1700. edita, c. 7., p. 129-124.
  5. Joh. Franc. Buddeus *T. IV. Lexici Historici* p. 576.
  6. Joh. Henr. a Seelen *P. II. Aulen. Libec.* p. 363-375.
- Phil. Jac. Speneri Epistola ad eum Theologica, suppresso nostri nomine, in *Consiliis Theologicis Latinis Spenerianis*, Francofurti A. 1709. editis, *P. I. Cap. II. Art. III.*, n. 8., p. 344-347., product.
- Conferantur de illo, præter supra jam allegatos, Henn. Wittenii *T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 143., Erdm. Uhlei *Vite Theologorum Sec. XVI. & XVII. Germanica* p. 967-968., Frid. Ulr. Calixti *Idea editionis Operum Hieronymi* p. 5. 6., D. G. Morhofii *Carmina ad eum gratulatoria, propempticum & funebre*, in *Miscellaneis Poeticis* p. 32-33., *Ausfeldiasmatibus* p. 15. 16. 17. 25. 26., & *Operibus Poeticis omnibus. Lib. III. Charitum* p. 192. 193., ac *Lib. II. Manium* p. 537. 539., obvia, Christoph. Cellarii Epistola, quæ *Portam Syriæ* A. 1682. ei inscriptis, dedicatoria, Wilh. Ern. Tenzeli *Dialogi mensuris Germanici*, M. Febr. A. 1692., p. 162. 163., *Pars IV. Ipagoge nostræ ad Hb. Cimbriam*, c. 1., 6. 4., p. 370. 371., Joh. Calp. Wetzelii *Pars III. Hymnopoëgraphia Germanica* p. 315. 316. & D. Joh. Fabricii *Pars IV. Historia Bibliothecæ Fabricianæ* p. 435. 439.

ELOGIA.

Lipsiensibus (in *Adis Erud.*, M. Aug. A. 1684., p. 344.) Theologus audit de operum Hieronymi editione, uti & de Ecclesiæ alias, insigniter meritis; nec non (M. Febr. A. 1701., p. 63.) Vir magnus, & Theologus quondam celeberrimus.

Phil. Jac. Spenero (in der Beantwortung des Ansfuges der Pietisten, c. 1., §. 30., p. 41. 42.) ein wolbedachter Gottscheer Theologus.

Frid. Ulr. Calixto (l. c. p. 5.) Vir venerabilis, qui pietate, an eruditione, præstantior haberi debeat, non satis liquet.

Abr. Calovius (in *Leßfußbærkormano*, A. 1676. edito, p. 21.) Theologus cum orthodoxo superstitibus annuerat vitæ precipuis.

Joh. Gvilh. Baiertus, Theol. Jen., in *Epicidii*, his eum metris compellavit:

O multum dilecte Deo, venerande Tribbeckovi,
Sancta cohortis lumen atque fulcrum,

Cui morum gravitas, nitor oris & eruditionis,
Fame pervenis gloriam dederunt.

(1.) V. Nova Lit. Germ., M. Jan. A. 1706., p. 29. Conf. de ejus vita & factis Jo. Calp. Wetzelii *P. III. Hymnopoëgraphia Germanica* p. 110-124.

(2.) V. Calp. Sagittarii *Memorable Historia Gothana*, c. 1., §. 6., p. 11., ac c. 6., p. 74., & *Introd. in Hist. Eccl.*, c. 12., §. 22., p. 316. 317.

(3.) V. Christoph. Henr. Lüberti *Indiculum Hist. Eccl. Orlamundane*, p. 18. 19., & *Historiam Ecclesiasticam Episcopii Orlamundane*, p. 129. 130. 140. (4.) recte Autore præstamini, Joh. Wigandii *Tractatus Germanico de Neutralibus*, seu mediis, A. 1693. reculo, præfixa. (5.) in der Beantwortung des Ansfuges der Pietisten, c. 1., §. 30., p. 41. 42. 43.

D. G. Morhofius juveni de laurea Philophica Elegia (in *Miscell. Poet.* p. 32.) gratulatus est sequentibus:
Sic tua, nostræ amor, celeris petis æthera passu
Gloria, & ingenio surgit ovæque suo!
Ipse tibi primos mens altior ante: annos,
Adulterior, in alio, idem, Carmine (in *Avotched. p. 15. 16. 17.*), ad *avotched* suorum editionem ita A. 1666. est hortatus:

At tu perge tuas, Tribechovii, promere gazas;
Quasque tenes clausas Euclidi doctus opes.

Summus hos oboles: quæ restant ede talenta,
Quas, si tu dederis, semper habebis opes.

Casp. Sagittario (in *Introduct. in Hist. Eccl.*, c. 14., §. 20., p. 317.) Theologus audit cum magno bonorum omnium, sed & suo singulari dolore, ante diem defunctus; it. (in *Memorabilibus Historia Gotbane*, c. 5., §. 6., p. 51.) Vir longiori vita dignissimus, & supra religiosissimam, qua exercebat, pietatem, non solum in Historia Ecclesiastica, sed & in aliis Theologiæ partibus, exquisitè eruditus; ac tandem (in *Historia Gotbane pleniori*, c. 7., p. 192.) Vir, qui tam pie, provide ac diligenter, fecit officium, ut maximis, mediocribus, minimis, ex æque satisficeret, ac imprimis rara animi moderatione, atque ex ipso vultu, magis autem ex verborum infucatorum dulcedine, relucente humanitate, neminem non sibi devinciret; cujus virtutes fuere rare, & nonnullæ plane incomparabiles, quique uti incredibile sui desiderium, ita immortalæ nominis famam, ubique reliquit.

Wilh. Ern. Tenzelio, in *Oratione funebri* fusius ei laudes admemto uberrimas (in *Diff. de Symbolo Arthanasi* p. 251.), Theologus celeberrimus; it. (in *Exerc. selectis*, Exerc. V., §. ult., p. 228.) Vir maxime pietatis doctrinæque; nec non (in *Dial. mensfr. Germ.*, M. Jul. A. 1690., p. 650.) Ein sehr gelahrter Mann.

Joh. Frid. Mayero (in *Elogiis de fide Baronii & Bellarmini, ipsi Pontificii ambigua*, Ecl. I., c. 3., p. 22.) Vir magnus in Ecclesiâ Christi, & rem literariam, meritum.

Joh. Frid. Hekelio (in *Notis ad Phil. Cluverii Introduct. Geogr.* p. 226.) Theologus pius, modestus & summe eruditus. Alb. Feldenio (in *Analectis Disquisition. sacrarum*, Or. V., p. 212.) Decus Acad. Kiloniensis insignis.

Georg. Henr. Götzio (in *Diff. de Ritibus Magisterialibus* p. 13.) Vir gloria meritum clarissimus, & (in *Commentat. de Welfelo* p. 9.) Lubecensium ornamentum prorsus singulare.

D. Joh. Fabricio Parte IV. *Historia Bibliothecæ Fabricianæ* p. 439. Vir audit sanctus & doctus, specimen columnæque recip. Christianæ, in qua studium suum uberrimum, cognitio S. Scripturarum exactissima, judicium acre & exterius, ingenium ad miraculum acutum, quique neminem offendsit, nisi preproptero obitu.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

a. LATINA.

Thefes variz Philofophicæ. Giesfz 166.. in 4.

Philof. Philologico-Physica de Bombyce (Resp. Joh. Colero, Lubecens). Giesfz 1665. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio T. II. Polyhist., Lib. II., P. II., c. 45., p. 472.

Liber de Doctõribus Scholasticis, & corrupta per eos rerum divinarum humanarumque scientia. Giesfz 1665. in 4. Liber hic (e quo Lipenius, P. I. Biblioth. Theol. p. 132., Tractatum de Doctõribus Ecclesiasticis chimericum Tribbechovio perperam, velut Kilonii in 4. editum, affingendi anam arripuisse videtur), Wilh. Ern. Tenzelio, in *Orat. funebri*, judice, inter Scripta Autoris sui, velut Sol inter stellas, eminet, & non tantum apud eruditos testatum fecit, quid ille posset in omni doctrinæ parte, Historiæque præsertim sacre & literariæ, sed professionem etiam ipsi Kiloniensem, a Principe, cujus nomini cum inscripserat, Hollatæ collatam, promeruit. Commendat eundem Jac. Thomafius in *prefat. Diff. sue de Doctõribus Scholasticis Latinis*, D. G. Morhofius (argumentum hoc cum cura traditum in eo esse judicans) T. II. Polyhist., Lib. I., c. 13., p. 74., Casp. Sagittarius (cedro vocans dignissimum, & ut a nimis tricarum Scholasticarum ultimioribus sollicite legatur, optans) in *Historia Gotbane pleniori*, c. 7., p. 191., Joh. Fabricius Jun. (extimium appellans) in *Amenitatibus Theologicis*, Disp. V. de Moderatione Theologica, p. 187., Joh. Franc. Buddeus in *Diff. de Cultura ingenii*, c. 1., §. 17., & B. G. Struvius in *Biblioth. Philof.*, c. 3., §. 11., p. 53. Commendavit etiam, fed rigoris simul in Scholasticos accusavit nimii, Joh. Christianus, Baro a Boineburg, Epif. 40. ad Joh. Conr. Dietericum, p. 202., ita scribens: Tribbechovii libellus pro vilipendio Scholasticorum, nuper editus, offendit multum & supra vulgares modulos lectionem, plusculum vero prætervidit. Pluris certe estimandi sunt, quam Zelotæ nonnulli prætendunt. Liber hic, cum Christoph. Aug. Heumannii, Gymnasii Göttingensis Inspectoris, nova Præfatione de Theologia & Philofophia Scholastica, Wilh. Ern. Tenzelio Oratione de Tribbechovio funebri, & Indice copiofo, Jenz A. 1719. in 5. est recusus. E qua editione secunda recensit illius encomiasticos Lipfienfes, in *Adis Eruditorum*, M. Apr. A. 1719., p. 182. 183. 184., ac Val. Ern. Löfcherus, in den Unstübigen Theologischen Nachrichten, Sept. 5. A. 1719., p. 251-260., exhibuerunt. Chr. Aug. Heumannus, in *Præfatione*, Tractatum hunc quidem, ob eruditionem, judicium rectissimum, methodum commodam, & dicendi genus elegans fvarissimumque, commendat, sed supplementis quibusdam omisforum indigere, & Autorem a sententia Philofophiam simpliciter damnantum, omnique hujus studio Theologiz cultoribus propemodum interdicens, erronea laud procul abussit, judicat.

Poematia duo, Choliambicum & Heroicum, in Academiæ Kilonienfis fundationem, in *Appendice Historiæ Inaugurationis illius*, ab Alex. Jul. Torqvato Slevigz A. 1666. in fol. editæ, obvia.

Diff. de Philofophia morum inter Barbaros, præcipue Orientales (Sabios sc. Chaldeos, Persas, Indos, Sineses, Japonenses, Peguanos & Siameses), Kilonii 1666. in 4. Specimen hæc est jultu de Philofophiz moralis historia operis, in proemio verbis promissis sequentibus: Prima hac Differtatione Philofophiæ moralis culturam in Oriente rudi penicillo adumbramus. In illis, quæ sequuntur, meridionalium & septentrionalium scrinia, seu potius scriniorum fragmenta, excutiemus. Inde Græcorum spolia legemus, & quomodo Judei de morum doctrina philofophati, & quid Christiani in illa, aut aboleverint, aut exornarint, discipiemus. Primum hoc operis iftius (cui Diff. etiam de Corruptis Philof. moralis inter gentes, p. 32. promissa, erat æquiflura) specimen commendatur a D. G. Morhofio, in venusta in laudem Sapientiz barbaricæ Elegia, illi præfixa, ac in *Avotchediafmatæ Poeticæ*, p. 15. 16. 17., recula, Tomoque III. Polyhist., Lib. I., p. 2., Wilh. Ern. Tenzelio (exqvifitam illud sapere eruditionem, Arthanæque summe convincere impietatis, judicante) in *Or. funebri* p. m. 194., Joh. Gabr. Drechslero in *Εὐκλῆς ἐὐκλῆς* contra Schurmannium p. 142., & B. G. Struvio (cui Differtatio audit elegans) in *Biblioth. Philof.*, c. 8., §. 9., p. 196., & c. 3., §. 2., p. 43. Hittoria Chiliafmi, ad gradum Magisterii obtinendum a Joh. Huld. Heidero, Lindavienfis, defensa, Kil. 1667. in 4. Copiofe in ea Chiliafmarum Historiam esse expofitam vere judicat Morhofius T. III. Polyhist., Lib. V., p. 68.

Diff. de Defectu luminis naturæ, in affequendo auguftiffimo SS. Trinitatis mysterio, ex veterum Philofophorum sentent.

sententis, & antiquis monumentis, propofita, ac ab Ad. Laur. Nicolai, Lubecenſi, Magifterii Candidato, defenſa. Kil. 1667. in 4. *Luculentia eſt, iudice W. E. Tenzelio, in Orat. funebri p. m. 194.*

Diſp. Metaphyſica de Angelis, Reſp. Matth. Friſio, Magifterii Candidato. Kil. 1668. in 4.

Diſp. de Concurſu Dei, Reſp. Joh. Frid. Haſenmüllero, Mag. Cand. Kilonii 1668. in 4.

Diſp. de Impoſitione manuum, ex Hebræorum & Chriſtianorum monumentis inſtituta, & ad gradum Magifterii obtingendum, a Joh. Baudewino, Straßlundenſi, defenſa. Kil. 1668. in 4.

Diſp. de Ordine ſuperiorum poteſtatum Eccleſiaſticarum veteris & ſcientis Eccleſiæ, Reſp. Joh. Chr. Haſenmüllero, Mag. Cand. Kil. 1668. in 4.

Diſp. Hiſtorico-Philologica de Apparitionibus Spirituum, ſub habitu certarum perſonarum, ad Act. XII. 15., a Nicol. Nohthelfero, Noribergenſi, Mag. Cand., defenſa. Kil. 1668. in 4.

Veritas Creationis mundi, prout a Moſe eſt deſcripta, in traditionibus gentium, & vetuſtiſſimis profanz antiquitatis monumentis, ad convincendos Atheos, offenſa. Kil. 1668. in 4. Recula in Thomæ Crenii *Faſciculo I. Diſſertationum Hiſtorico-Critico-Philologicarum*, Roterodami A. 1691. in 8. edito. Diſſ. hanc eruditam, & a Joh. Andr. Schmideo etiam, in *Diſſ. de Ovo mundano, c. 1., §. 10., p. 21.,* commendatam, editionis poſterioris occasione, partem recentiu prolixiori, partim mentione honeſta, dignati ſunt Lipſienſes in *Adis Erud. M. Jul. A. 1691., p. 335. 336.* Couſinus in *Diario Erud. Pariſienſi A. 1695. Gallico, Ephem. 30., p. 132. 133.* W. E. Tenzelius in *Dial. menſtr. Germ., M. Febr. A. 1692., p. 102. 103.*, & Chauvinus in *Novo Diario Erud. Roterodamenſi Gallico, M. Jan. A. 1694., p. 117-122.*

Exercitationes V. ad Caſaris Baronii Annales Eccleſiaſticos, ubi deſiit II. Caſaubonus, in Acad. Kilon propoſitæ. Kil. 1669. in 4. Adjectæ poſtea etiam D. Chriſt. Kortholti *Diſſertationibus VII. Anti-Baronianis*, Lipſiæ A. 1708. in 4. recuſis. Examen illæ narrationum *Tomi I. Baroniani* in A. C. XXXIV. num. 222. (numerus 221. in quo Caſaubonus ſubſtituerat, ſequente) inchoant, & ad num. 287. ejusdem annitantum continuant. D. G. Morhofius hoc Autori applauſit Epigrammate, in *Autofchediaſmatis etiam Poeticis, p. 21. 26.,* obvio:

*ſcilicet iſta tuis reſtaſt gloria coepit!
Hæc erat ingenio digna paleſtra tuo!
Te, Caſauboni qui ſacra reſumeret arma,
Exhibuit dignum Cimbrica Muſa ducem,
Cauſa Dei eſt; iſto pugnabitur aſpice: non hic
Subſidiis deſcit Cimber Apollo ſuis.
Ibis in Annales noſtros Annaliſtis iſtis,*

*Hoſque per Annales fama perennis erit.
Nam quot continuas labor hic tibi creſcit in horas,
Annos tot pariet fertiliſ bora tibi,
Dum novus annus deſcit, Annales excuſis iſtos,
Qui generant fama ſecula longa tua,
Que non ſumma dies, que nulla obliterat ætas,
Que non Letheis abripiuntur aquis.*

(Conſ. ejusd. T. III. Polyhiſt., Lib. IV., p. 35.) Caſp. Sagittarius, in *Introd. in Hiſt. Eccl., c. 14., §. 20., p. 317.,* ita de illis: *Quantavaria variorumque doctrine ſeges in his Exercitationibus collecta ſit, deprehendent omnes illi, quibus volupe eſt eadem cum cura legere: ſic ut non immerito doleamus, Autorem, tum per occupationes alias, tum nova illa in Thuringia munera, ab ſua uſque labore fuiſſe abſtractum.* Commendant eadem Lipſienſes in *Adis Erud., M. Apr. A. 1692., p. 156.,* Joach. Fellerus (a quo noſter Scriptor eſt vocatus aſuſ non impare grandia necens orſa Caſaubonide) in *Poemate de promotione Magiſtrorum Academica Lipſienſi p. 73.,* Conr. Sam. Schurtzſchius: quo iudice ſi non pigendum, in conſultando Baronio, operam navavit) *Epist. 440., p. 688.,* Joh. Frid. Mayerus in *Eclogis de ſide Baronii & Bellarmini, Eccl. I., c. 3., p. 82.,* & G. H. Gortzius in *Specim. Bibliothecæ Anti-Pontiſiciæ clarorum Lubecenſium p. 15.* Recentium illarum, ex editione anni 1708. Lipſienſi, invenies in *Ephemeridibus eruditum anni 1709. Gallicis, M. Dec., Ephem. 12., p. 491-497.*

Exerc. Hiſtorico-Philologica de virtute Crucis, Reſp. Joh. Uppendorſio, Magiſterii Candidato. Kil. 1670. in 4.

Diſp. de cauſis & ratione formæ virginitatis in genere. Kil. 1670. in 4.

Moliſ Mizraim, Egyptiorum Oſiris, Diſſ. Hiſtorica deſcriptus, Reſp. Andr. Lonnero, Magiſterii Candidato. Kil. 1671. in 4. Commendatur a W. E. Tenzelio in *Dial. menſtr. Germ., M. Jul. A. 1690., p. 650.*

Diſp. de Commercio Kil. 1672. in 4. Commendatur a D. G. Morhofio T. III. Polyhiſt., Lib. IV., p. 31.

Diſp. Theol. Inaug. de Jeſu Chriſto, Domino ac Deo noſtro, unica via, veritate, & dictum Joh. XIV. 6., Præſide D. Chriſt. Kortholto propoſita. Kil. 1672. & 1680. in 4. (Henn. Wittenius, T. II. *Diar. Biogr. Sec. XVI., p. 143.,* perperam ex unica hac duas fabricatur diſputationes, alteram de *J. C. unica via, veritate & vita ex Joh. XIV. 6.,* alteram de *J. C. Domino ac Deo noſtro.*)

Regnatricis prudentiæ Auguſti exemplum, in novo Imperio quærendo, conſtituendo & tuendo, Diſſ. peculiari propoſitum, Reſp. Cajo Alefeldio, Kilonii in 4.

Diſp. de Intellectu. Kilonii in 4.

Memoria D. Menonis Hannekenii, Superintend. Lubecenſis, poſteritati conſecrata. Lubec 1673. in 4.

Hiſtoria Naturaliſmi, a prima ſui origine, ad noſtra uſque tempora, per ſuas claſſes deducta, & poſt obitum Autoris, a ſilio ejus, M. Joh. Tribbechovio, edita. Accedit D. Joh. Dieckmann Schediaſma inaugural de Naturaliſmo Joh. Bodini, ob argumenti affinitatem recuſum. Jenæ 1700. in 4.

β. GERMANICA.

M. A. T. P. (i. e. M. Ad. Tribbechovii, *Profeſſoris*) Abbiſtung ſeliget Heimſahrt aus dem zeitlichen in das ewige Leben, wie ſelbige, nach dem Trepelſimons, müſſe beſchaffen ſeyn, bey der Leichbegangniß Dav. Gioxins, J. U. D. und Bürgers meißers zu Lübeck, vorgeſtellt. Lubec 1671. in 4.

XIV. Andacht vom ewigen und himmliſchen Freudenleben, zuſammengezogen aus D. Phil. Nicolai Freudenſpiegel des Ewigen Lebens; Samt etlichen nützlichen Vorerrinnerungen: Auf Fürſtlichen Befehl abgeſeſt. Gothæ 1674. in 8. Libellus adiutorius, quem a Tribbechovio, juſſu Erneſti Pii, Ducis Saxo-Gothani, eſſe concinnatum, W. E. Tenzelius (in *Dial. menſtr. Germ., M. Oct. A. 1692., p. 789.,* Caſp. Sagittarius (in *Hiſtoria Gothana pleniore, c. 7., p. 193.*) & Vinc. Placcius (T. I. *Theatri Anon. & Pſedon., c. 11., p. 437.*), docuerunt.

Die Geſchreyte Liebe; das iſt: Andächtige Betrachtung einer Gläubigen Seele, über die Hiſtorie des bittern Leidens und Sterbens Jeſu Chriſti, wie ſolche von den IV. Evangelien iſt beſchrieben; auf Fürſtlichen Befehl, & getzogen in Sachſen) aufgegeben. Gothæ 1676. in 8., Lipſiæ 1695. 1701. 1718. in 8. *Libellus meditationum egregius*, iudice Georg. Henr. Götzio in *Principe Commentatore Biblico p. 8.*

Leichpredigt über Erneſtum, Herzogen zu Sachſen-Gotha, auß Joh. XI. 25. Prodiit, cum aliorum parentationibus, in der Wohlbedienten Ehrenſtelle Herr. Erneſten in Sachſen, Gothæ A. 1680. in ſol. Reg.

Leichpredigt über Magdalena Sibylla, Friderici, Herzogen zu Sachſen-Gotha, Gemahlinn, auß Rom. VIII. 38. 39. Gothæ A. 1681.

Sermones alii in 2. Tim. IV, 7., pluraque loca Biblica, fenebres, ab Henn. Wittenio, T. II, *Diag. Biogr. Sec. XVII.*, p. 143., memorati.

H. ALIENA.

S. Hieronymi Stridonensis Opera omnia, cum notis & scholiis variisque lectionibus, Desid. Erasmi Roterodami, Mariani Victorii Reatini, Henr. Gravii, Frontonis Duczi, Latini Latini, aliorumque, subnexis item IV. Indicibus, 1. Locorum scripturæ expolitorum, 2. Capitulorum doctrinæ fidei, 3. Miscellaneorum moralium, 4. Historicorum & Philologicorum, 4. Pericoparum Evangelicarum anniverfariarum explicatarum: Autoritate & sumptibus Friderici, Ducis Saxoniz, diligentis studio revisa, a mendis purgata, atque ex collatione probatissimorum exemplarum, præsertim Basileensium Erasmi, Romani Mariani Victorii, & Parisiensium novissimis, plene & curate Tomis XII. edita. Francofurti 1684, in fol. Editioni huic, se & hortatore Principis sui suscepit auspiciis, & curatore præcipuo publicat, in Tomis IX. prioribus & Basileensi Desid. Er. Roterodami Frobeniana expressa, & ejus textum ac ordinem ubivis, absque mutatione ulla, servanti, solisque locorum S. Codicis allegatorum (quos nulla hactenus editio exhibuerat) capitulum versumque numeris in margine auctz, Tribbechovius Epistolam suam ad Fridericum, Ducem Saxo-Gothanum dedicatariam, ac præfationem, cum Bernh. Zechii, Secretarii Ducalis, Evolutione Insignium Principis sui Heraldica, præfixit. Tomis IX. prioribus scripta Hieronymi omnia, eadem serie, quæ in Basileensi Erasmi, Tomis comprehensa totidem, cum Erasmi in Tomos IV., Brunonis autem & Basilii Amerbachiorum in quinque reliquos, præfationibus ac scholiis, exhibentur. Decimus Mariani Victorii Vita Hieronymi, & in omnia illius opera annotationes, Henr. autem Gravii, Front. Duczi & Latini Latini, in Epistolis scholia & observationes, ex editionibus Romana ac Parisiensi depromptas, Undecimus Francisci a Messana *Loca S. Hieronymi difficilia*, & Ferd. Vellofili, Episc. Lucensis, *Advertentias Theologicæ Scholasticæ in opera Hieronymi*, ac Duodecimus denique IV. Indices, supra laudatos (quos inter tres priores M. Joach. Christ. Ludovico debentur, quartus autem Joh. Henr. Sprögelio, Diacono aulico Quedlinburgensi), continent. Longe plura de splendidissimæ hujus editionis historia, ordine ac prærogativis, suggerent Frid. Ulr. Calixti, Theologi Helmstädiensis, *Idea illius*, prodromi instar, seorsim Helmstädi A. 1684. in 4. edita, & Recensus ejusdem, tam prolixior, in *actis Erud. Lipsiensibus*, M. Aug. A. 1684., p. 343-348., quam breviores, in Abbatis de la Roque (Electoris eam Saxonici prodisside sumptibus falso pervasi) *Diario Erud. A. 1685. Gallico*, *Ephem. IV.*, p. 51., ac Pet. Balii *Novellis resp. lit. Gallicis*, M. Jun. A. 1686., p. 695., obviu.

Bartholomæi Platini Inventarii Bibliothecæ Sixti IV., Pontificis (quod MS. in Bibliotheca ejus latuit), Sciagraphia, Jenz A. 1706., in B. G. Struvii *Fasciculi IV. Adorum literariorum ex MSS.*, num. 1., edita.

INEDITA, AFFECTA ET PROMISSA.

Fragmentum Commentariorum in universa Biblia. V. C. Sagittarii *Hist. Gothanam plen.*, c. 7., p. 194.

Summaria & Porismata in Psalmos Davidicos, ad praxin vitæ manducentia. V. Sagittar, l. c.

Fragmentum Syntematis Theologicæ, ibidem a Sagittario memoratum.

Collatio Theologicæ Gentilis cum divina, quam non tam affectam, quam confectam, esse A. 1667. jam, in *Historia Chilianensi*, c. 1., §. 1., est testatur.

Specimen Theologicæ Gentilis de statu Animarum post mortem, sine seculorum, & poenis præmiisque æternis, in *Catalogo nundin. vern. A. 1668. Lips.* p. 38. promissum.

Historia Adami, cujus editionem Thom. Crenius, in præf. *Fasciculi I. Differt. Historico-Critico-Philologicarum*, A. 1691. editi, optavit, solum autem titulum & *excerpta Phila*, Kilonii concinnatam, superesse, W. E. Tenzelius, in *Dial. mensur. Germ.*, M. Febr. A. 1692., p. 163., docuit.

Collatio Historiarum S. Codicis cum fabulis Gentilium, de qua hæc ipsemet Diatribæ de Veritate Creationis mundi p. 15. interviit: *Quod si tenus nostra hic allegari opella mereatur, affirmare certe auserim, ne unicam quidem alicujus momenti historiam (junt autem omnes permixti) in S. Scripturis occurrere, cujus transcriptum exemplum, in profanis gentium scriptis non deprehenderim.* Imo, Tenzelio, l. c. p. 163., teste) affirmare est solitus, nullum in toto V. T. caput occurrere, cujus historiarum doctrinæque vestigia aliquot, in Gentilium ritibus ac scriptis, non inveniantur. Confer de illa *Hypomnemata nostra ad T. III. Polyhistoris Morhofiani* p. 124. 125.

Tractatus de Chilianismo, quem post obitum auctoris superfuisset amicis mihi retulit.

Refutatio librorum Edv. Herberti de Veritate & religione Gentilium, quam MS. superesse testatur, & *elegantem* vocat, B. G. Struvius in *Introduct. ad notit. rei lit.*, c. 9., §. 20., p. 458. 459.

Exercitationum ad Cæs. Baronii Annales Ecclesiasticos Continuatio, frustra aliquoties promissa.

Historia Ecclesiastica, a Lutheri reformatione ad nostra usque tempora, adversariorum etiam in illa errores refutata, cui, Germanice conscribendæ, Ernesti Pii, Ducis Saxo-Gothani (a quo, teste Christoph. Arnoldi ad Jobum Ludolfum Epistola, Christ. Junckeri *Historie Ludolfi* p. 194. inserta, hoc sine Kilonio erat evocatus), iussu, manum addidit, sed in limine illius substitit. V. W. E. Tenzelio *Or. funebrem* p. m. 197., & Casp. Sagittarii (Fragmentum hujus eum reliquie monentis) *Historiam Gothanam plenior*, c. 7., p. 194.

Criticus Hieronymianus, una cum aliis ad Hieronymum Exercitationibus, in quibus de Hieronymi vita, studiis, scriptis, genuinis pariter atque spuris, editionibus, commentatoribus, autoritate, & orthodoxia secundum omnes fidei articulos, disquirunt, & simul in Francisci a Messana *Difficultates*, ac Ferd. Vellofili *Advertentias* in Hieronymum, stricte delineantur. Promissus est A. 1684., in præfatione editionis Operum Hieronymi.

Memorabilia Historiarum Seculi P. N. C. duodecimi, cum Annotationibus insigniorum quorundam errorum, ab indoctis & heterodoxis rebus vere gestis admittorum; quæ se editurum esse, & publicis explanaturum prælectionibus, in *Catalogo Litt. Acad. Kiloniensi*, A. 1670. est pollicitus.

Historia Philosophicæ gentium potiorum moralis. V. quæ de specimine ejus, sive *Diff. de Philosophia morum inter Barbaros orientales*, A. 1666. edita, diximus. Conf. *Hypomnemata nostra ad T. III. Polyhistoris Morhofiani* p. 119.

Editio nova omnium S. Aurelii Augustini, Episcopi Hipponensis, Operum, Notis, Commentariis, observationibus variisque lectionibus, Des. Er. Roterodami, Joh. Lud. Vivis, Leonh. Coqvzi, Latini Latini, aliorumque, ipsius in lectionem librorum Augustini Introductione, inter alia doctorum Virorum de singulis expendente Judicia, Indicibusque, tum veteribus aliis, tum quinque novis locorum Scripturæ, capitulum doctrinæ fidei, virtutum & vitiorum, insigniter dictorum, scholiorumque, instructa, diligentis studio revisa, a mendis purgata, atque ex collatione probatissimorum exemplarum, Basileensium, Antwerpiensis, novissimi Parisiensis, ac Supplementi Vigneriani, plenior atque accuratior reddita; quam, Friderici, Ducis Saxo-Gothani, auspiciis & sumptibus, ipsiusque cura, proditum, præter *Caral. nund. Lips. A. 1681. vernalem* p. 3., Frid. Ulr. Calixti (aliorum etiam Patrum opera, Ducis ejusdem impensis, eademque ratione, illustrata, jubentis expectari) *Idea editionis operum Hieronymi* p. 4., est pollicita.

JUSTUS

Elegia ad Eberh. Mollerum de dignitate Senatoria Hamburgensi gratulatoria, A. 1565. seorsim edita, & A. 1568. *Tomo VII. Scriptorum publicorum Witebergensium*, f. Q. 1. 2. 3. & 4., recufa.

Conclusiones XXXVII. inaugurales de Cessione bonorum. Basileæ 1578. in 4.

Catalogus Secretariorum Hamburgensium *avixdojos*, a Pet. Lambecio, *Lib. II. Rer. Hamb.* p. 242., laudatus.

Repertorium Jurium Feudalium, Basileæ A. 1578. scripta, Compendium Decretorum imperialium, memoriz causi concinnatum, Tabulæ in Ordinationem Cameræ Spirensis, aliæque Meletemata ac Collectanea MSSa Juridico-Præctica, Latina & Germanica, Volumine (quod Bibliotheca Johannea Hamburgensis asservat) peculiari, Dav. etiam Rorarii, J. U. D. & Advocati Spirensis, *Επιβαλῆσιον* ad eum, Spira in patriam remigrantem, Elegiacum exhibente, comprehensa.

Henningi Conradini, Conrectoris Hamburgensis, Poemata omnia, ejus auspiciis ac sumptibus, curante Theod. Glazero, Rostochii A. 1607. in 8. prodierunt. Quam ejus liberalitatem, post Glazerm (*in Epist. dedic.*), Eilh. Lubinum, Joh. Posselium Jun. & Joh. Kirchmannum (*in Carminibus præfixis*), Joach. Henningius, in *Parodiærum Horatianarum præfatione*, deprecavit.

EBERHARDUS TWESTRENG Junior, Hamburgensis, Senioris, modo laudati, filius, J. U. Lic. & patriz, ab A. 1614., Senator, A. autem 1616. Prætor, curiam, ob podagram, quæ laborabat, raro admodum adiit, eiqve, d. 31. Oct. A. 1622. defunctus, filium Bartholdum, J. U. deinde Licentiatum ac Consulem, e conjuge Magdalena Becmannia, A. 1609. ducta, suscepit, reliquit. V. de illo Ad. Tratfigeri Jun. *Seriem Senatorum Hamburg.* ad A. 1614., p. 42., ac Conr. Rittershufi, Thomæ Segerti & Joh. Hufwedeli, ad eum *Epithalamia*.

Disp. de Restitutione in integrum, Præsid. D. Eberh. Bronchorstio propoſita. Lugd. Bat. in 4. Adjectum est ei Dominici Baudii Carmen Heroicum Encomiasticumque prolixum, Poematis deinde illius, Leidæ A. 1616. excusis, ad *Libro quidem Heroicorum*, p. 549-554., insertum, quod ipsemet (*Cent. II. Epist. III. ad Joh. Wouwerium p. 151.*) non pessimum appellavit.

U.

JOACHIMUS VAGELBUSCH, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Jure Repæſentationum. Lugd. Bat. 1690. in 4.

M. BARTHOLDUS VAGETIUS, Hamburgensis, A. 1656. in lucem editæ, scholz oppidi ad Albrim Bergerdorffensis, circa A. 1680., fuit Cantor, & deinde (teste Collegarum, Societatibus adscriptorum Zefianis, Catalogo, Witebergæ A. 1687. Germanice edito) Ecclesiastes in urbe Michaelis Archangeli Russica Lutheranus. Poeta erat laureatus vernaculus, sed e κακοχῳδον ἱστωρ grege, qui in fodalitia Philippi Zefii Poetica (e quibus ipse Caryophylligeri, agnomine *Fidelis*, sive des *Streiten*, impetrato, evasit Collega) confluxerunt, & lingvæ Poëſique Germanorum heroz labem suo novatuerendi pruritu asperserunt haud exiguum.

Ἀρχαία Ὀνομαστικόν, oder Heliconisches Freudenfest, über die Aufnehmung einer vornehmen Castalline in die Pierische Junit, in Musicalische Noten gesetzt. Hamburgi 1678. in 8.

Ἐπιδαλμαίων Σολομωνομνηστικόν: oder Salomons, des allerweisesten Königes, wunderlichsches hohes Brausied, über das beibringende Treibbiß, und hochzeitliche Freudenfest, des himmlischen Bräutigams Messia, & seiner außersobenen Ex denbrant, aus deren freudemolle Heim- und Himmelführung, nach der H. Erwidprache, schriftmäßig und verständlich, in 40. Fiedern über das I. und II. Capittel. erklärungsweise nachgejungen. Hamb. 1680. in 4. Reliqua etiam VI. capita Cantici Canonicorum Salomonei similiibus se hymnis expressurum esse Germanicis est pollicitus.

M. BERNHARDUS VAGETIUS (qui Vogelius a Wolfsg. Henr. Adelungio (1.) perperam appellatur), Hamburgensis, ædis in patria Nicolaitanz, in qua infans A. 1548., ut ipse testatur (2.), undis perſuſus erat lustricis, postquam, Scholz in Cimbria Tunderensis ad A. usque 1580. fuisset Rector (3.), d. 31. Mart. A. 1581., post M. Dav. Penschornium, Pastor est electus, fratremque Davidem, ejusdem Diaconum, Collegam habuit. Senior Ordinis Ecclesiastici, post Georg. Stammichii, Anstuldis Catharinzi, excessum, A. 1600. evasit, & cum adulteri A. 1609. a M. Luca à Cöllen, Pastore Jacobo, ob criminationem hanc sacro privato munere, infamatus esset, fed haud convictus (4.), vivis die 18. Novembris (in cujus locum a Joh. Alb. Fabricio modo 23tus, modo 13tus ejusdem, substituitur) A. C. 1613., æ ætatis 65., excessu, munusque sacrum Nicolao reliquit Hardkopio. A Philippo Nicolai, Collega (*in Epistola Commentarii de omnipresente Christo dedicatoria*), Vir salutaris spectatissimus, & angelus Ecclesie Nicolaitane fidelissimus, a Joh. Blorimo autem (*in Orat. de vita Henr. Vageti*), ob singularem gravitatem & splendorem, pietatemque eruditam, celebratur. Confer de illo *Catalogum Ecclesiastiarum Hamburgensium* MS. addeſcoſi, Hier. Pafmanni Hamburgiſches Denkmahl p. 74-77. 30-34., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 622. 266., & quas is allegat, *Relationes curiosas anni 1707. Hamburgenses*, p. 441. & seqq.

Scriptum de Schola illustri cœnobii Bardesholmenſis in Hollſatia. Hamb. 1777. in 4. V. *Catalogum Bibliothecæ D. Joh. Frid. Mayeri* p. 69.

Wabehafter Bericht van dem grūſten und erschreckſten Brande des Thorns to S. Nicolai in Hamborg (*Saxonice*). Hamburgi 1589. & 1656. in 4.

Chriſtliche und richtige Erklärung des VII. IX. XI. und XII. Capittels des Propheten Daniels, in Predigten vorgetragen. Hamburgi 1595. in 4. Recufa deinde (Draudio, Lipſio, Catalogisqve nonnullis, reſibus), sub titulo Eines summarischen Begriſſes der vornehmſten Hiſtorien und Weiſſagungen Daniels, Magdeburgi A. 1608. in 4.

Eine herrliche Predigt S. Bernhards, gehalten am Tage der Verſündigung Mariæ, darinn, under andern, een ſehr ſchön Bild des Göttlichen Gerichts über den geſallenen Miſſen der Aſen geſtellt ward: Uß dem Ratiſchſchen verdrüßlicher. Hamb. 1596. in 4. Verſio Saxonica Sermonis de juſtitia & miſericordia Dei certamine Bernhardini, a Jac. Thomæſio commendata, in *Appendice des Hiſtoriſchen Sprachbuches* Joh. Meelführeri, Lipſiz A. 1622. edita, ad locum P. LXXXV. II.

Der Erbebaren Gro-Diſt- und Cegläde, Lübeck, Bremen, Hamborg, Roſtock, Straßlund und Lüneborg, Chriſtliches und einfaches Mandat wedder der Sacramentshändler, Wedderdoper und Gottesläſterer, A. 1535. in Druck ausgegeben; nu wedder utgeſchickiget mit einem gründlichen Bericht van den rooſenemeyen Hoſtpuncten, in welchen wy mit den Calvinſchen ſtridy ſind, in de Eere van Aentmaal und Perſon Chriſti. Hamb. A. 1603. (*juxta Starckium, mox allegandum*) & 1616. in 4. De Mandato hoc Saxonico, Appendice ab eo Anti-Calviniana aucto, V. Herm. Boani *Chronicon Lubecense*, Lib. 3., lit. M. c. a., Zach. Grappii *Rostochium Evangelicum*, c. p., p. 227-242., Calp. Henr. Starckii *Vitam Herm. Bonni* p. 61. 62., & P. IV. *ſaggeſen noſtre* ad Hiſt. Cimb., c. 50. §. 4., p. 443.

Homi-

(1.) in *Catalogo Ministrorum Ecclesie Hamb.*, *Chronica Hamburg.* adjecto. (2.) in *prefat. Explicationis IV. Capitem Daniels*. (3.) V. *Kraſni Append. der Hülsmſchen Kirchen-Diſt.* p. 120. (4.) V. M. Dav. Sclutens *Hamburgiſchen von der Schule derſelben Prediger* p. 2.

cognati sui, ornatum nomine, celebravit: *Est Vir ille ita a natura factus, ut nihil omnino, aut scilicet, aut prae se ferat; ceterum tam exquisita doctrina excoluit animum, & tam eleganti, ut propemodum videatur nimio nitore peccare.*

Joh. Georg. Dörfling (in *Programmate de vita Esdræ & Edvardi inaugurati, Semestri Miscell. Historico-Theol. inferio. p. 206.*) Vir audit exquisitissima doctrina, & eminenter celebris; nec non (in Progr. alio, Disp. Inaug. Gerb. Mohrmani premisso) Philologus singularis.

Herm. Conringio (in *Epistola, Casellianis a Justo Dransfeldio editis, A. 1687. præfixa*) *Præfatus doctrinæ apud Hamburgenses doctor.*

Joh. Goetio (in *Synloge Opusculorum de Westphalia p. 163.*) *Eruditissimus Gymnasi Hamburgensis quondam Professor.*

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Vita & mors Joach. Vagetii fratris, Oratione peculiari descripta. Lipsiæ 1614. in 4.
Oratio de Vita ac morte M. Jac. Werembergi, Theologi ac Philosophi eximii, Pastoris & Professoris Hamburgensis, Lüneburgi 1625. in 4. Recusa in Joh. Alb. Fabricii *Volumine III. Memoriarum Hamburgensium*, (Hamb. A. 1711. in 2. edito), p. 165-202.

Programmata Hamburgensia, sparsim publicata.

Carmina plurima, funebria, nuptialia, gratulatoria, &c., seorsim icidem edita, sed digna, quæ junctim recudantur.

II. ALIENA, EDITA AC ILLUSTRATA.

Sophoclis Ajax Iorarius, cum Jos. Scaligeri translatione editus. in 8. (Catall.)

Antonii Eidythion de ambiguitate Vitæ eligendæ, cum notis & commentationibus editum. Hamburgi 1637. in 8.

Joh. Casellii Epistolæ LXXXVIII. Rostochienfes (ab A. 1562. ad 1588. exarate), bonæ frugis plenæ, quarum pauca antehac editæ fuerunt, pleræque jam demum lucem aspiciunt; ab illo singulari studio conqulitæ, & in unum quasi corpus redactæ, serieque annorum dispositæ. Hamb. 1641. in 8.

Joh. Casellii Epistolæ XXXIII. Rostochienfium Mantissa, quam altero abhinc anno a se editis subjunxit. Hamb. 1643. in 8. Epistolæ harum Casellii Rostochienfium, suo ipsius sumptu, teste Jac. Burchardo (in *Epistola de Casellii erga bonas literas meritis p. 17.*), ab eo publicatarum, sicut & *Epistolæ ejusdem ad Viros Principes ac nobiles*, per Joh. a Fuchte, Theologum Helmstadiensem, Helmstadii A. 1619. & 1623. in 8., gemino editarum volumine, Julius a Dransfeld, scholæ Göttingensis Rector, cui *Epistolæ Casellii*, a Fuchto & Vagetio non editarum, *Libros XVI.*, ex Autoris eruto autographo, & Francofurti A. 1687. in 8. excusos, jam debemus, in harum præfatione, novam, tamque auctiorem, promittit editionem.

Joh. Casellii *Nux&rupov*, seu Carmen Heroicum (4. *saltem paginarum*) monitorium, de Ratione vitæ & studiorum, tam noctu, quam interdiu, ab adolescentibus recte instituenda, cum Henr. Vagetii Commentario, & ejusdem argumenti præfatione proluxa, a Joh. Blomio, Hamburgensi, editum. Accesserunt sub finem Desid. Er. Roterodami, & aliorum Virorum doctorum, Carmina quædam, Johannisque Blomii Epistola de morte Henr. Vagetii, ab Vinc. Fabricio A. 1659. exarata, ac de Vita ejusdem Oratio, Hamb. 1619. in 8. Recusum est deinde, seu potius, primo tantum offeruntur mutato, junctum cum Joh. Blomii *Hexamero*, Hamburgi A. 1673. in 8. edito. Commentarius Vagetii in Carmen Casellii perbreve proluxus, lectionibus juventuti propofitus publicis, a Jac. Burchardo (l. c. p. 41.) *luculentus* appellatur. Rud. Capellus *Disquisitionem de Descriptione & editione librorum*, & locis illius diversis a se congestam, sub Vagetii nomine, in *Lectionibus Bibliothecariis*, Hamburgi A. 1682. in 12. impressis, *Secl. III.*, n. 2., publicavit.

INEDITA.

Varium & elegans Locorum Communium opus, in quo (teste Joh. Blomii Oratione, cujus verbis utor, funebri) omnia status, ætatis & ordinis, homines inveniunt, quo sicut lemant, præsertim cum illud derivatum sit, quicquid est in universa eruditione humane amplitudine magnificum & excellens. Vinc. Fabricius, in Epistola ad Joh. Blomium, in *Operibus p. 379. 380.* obvia, summa illud industria, nec minore judicio, collectum, & in volumina complura digestum fuisse, testatur.

Variorum Poematum, maximam partem seorsim editorum, ingens Volumen.

Volumen mediocre Orationum & præfationum, publicis in Auctores veteres prælectionibus præmissarum.

Comm. in aliquot Ciceronis Orationes.

Comm. in Horatii librum de arte Poetica.

Joh. Casellii Epistolæ Helmstadienses, quarum editionem, in præfat. *Rostochienfium*, A. 1641. quidem est pollicitus, sed A. 1659. in *Nux&rupov* Casellianis prolegomenis, expectari a se, senectutis molestus, & sumptuum magnitudine, ab ea deterrito, amplius vetuit. Joh. Blomius promisso de iisdem publicandis, in *Orat. de Vita Vagetii facta*, indem haud lætisecit. Proderunt tandem, uti supra jam est monitum, Francofurti A. 1687., curante Justo Dransfeldio.

Haecenus recensitis, quæ a Joh. Blomio, possessore illorum, in *Oratione*

enumerata sunt funebri, addantur sequentia:

Descriptio Itineris Anglicani, A. 1627. confecti, quam in Bibliotheca Johannea Hamburgensi MSam offendi.

Comm. MS. in Horatii Carmen seculare, in Bibliotheca Vinc. Placcii, eidem Johannea Hamburgensi legata, teste illius Catalogo, obivus.

Carmina in Joh. Wouwerium, Thomam Rhædum, aliosque Viros eruditos, encomiastica, quæ in *Albo Joach. Morfii MS. f. 408. 409. 609.*, & alibi, leguntur.

JOACHIMUS VAGETIUS, Hamburgensis, Juvenis fuit præcocus admodum ingenii, & peritia lingvarum, Latinæ, Græcæ ac Hebrææ, Historiarum item ac Theologiæ, plus quam vulgari, insignique orationis, & solutæ, & ligatæ, facultate, famam, perbrevis ætatis spatio, adeptus est ingentem, longe majorem, si diutius vixisset, meritus. Natalem habuit annum Seculi XVI. octuagesimum quintum, parentesque Davidem, zdis Nicolaitanz Archidiaconum, ac Catharinam Degeneriam, cum Henrico fratre natu minore, modo celebrato, sibi communes. E schola patris, in qua Siracidæ Ecclesiasticum, & Passionis dominicæ historiam, Græcis non inelegerant exprefferat hexametris (1.), Rostochium est profectus, & istic, triennio in civis sui, Erasmi Stockmanni, Professoris Phylfici, exacto convictu (2.), suprema Philosophiæ ornatu laurea. Academiam deinde Gießenam (in qua, Rath. Menzero, Theologo, Præfide, disputavit), & hac relicta, magnæque Germaniæ parte peragrata, Witebergensem, studiorum sedem elegit.

Ubi

(1.) teste Henrico fratre, in præfat. sui in *Joh. Casellii Nux&rupov Commentarii.*

(2.) V. ipsius Carven in obitum Stockmanni, in *Dras-*

de Astatum philicorum, num. 6.

Ubi cum A. 1611. doctōrū familiariter innotuit publicis, & in Collegiis aliquot privatis, lingvas Græcam ac Hebræam feliciter docuisset, ſcholæ Hamburgeniſis Johanneæ claſſi ſecundæ eſt præſectus, ſed paulo poſt, ſato immauro, & iſti, & reip. literariæ, multa atqve egregia a juvene, non πολυμαθὴς ſolum, ſed & φιλοπότης, fruſtra ſibi pollicetur, Id. Sept. A. C. 1613., ætatisqve 28., ereptus. Parentavit deſuncto frater ſuperſtes, Henr. Vagetius, *Oratione de Vita ac morte illius*, Lipſiæ A. 1614. in 4. edita. Quæcum conferri poſſunt Ejusdem *Præſatio in Νουθῆμους Caſeliani*, Joh. Blomii *Or. de vita Henr. Vagetii*, iſti adjecta, Henn. Wittenii *Appendix Tomi I. Diarii Biogr. Sec. XVII., ad A. 1613., & Iſagoge noſtra ad Hiſt. Cimbr., P. IV., c. 8., §. 11., p. 546.*

ELOGIA.

Joh. Caſelius eum, in Epistoła. A. 1607. exarata (qvæ ἀνὸς ὄρατος in Biblioth. Hamburgeniſi ſupereſt), ita compellavit: *Novi te probum, ingenioſum, diſciplinæ liberalium præ popularibus ſtudioſiſſimum, ſed præprimis earum literarum (Græcarum), quas doctiſſimi homines colunt.*

Sebaſt. a Bergen, Conſul Hamburg., ſuam (qvæ ibidem aſſervatur) ad ipſum Epistołam verbis A. 1610. exorſus eſt ſequentibus: *Probari ſemper tuam, ob inveniēte ætate, accuratam induſtriam, mores, ingenium, & præcipue pietatem, qvæ, & id genus dona alia, in te, Dei benignitate, lucent.*

Joh. Blomius (in *Orat. ci.*) ita de illo: *Joach. Vagetius, juvenis eruditione ſupra annos plane ſtupenda, qui, ut, in ipſo adoleſcentie flore, ævo ſato deſunctus, ita dignus eſt, ut literis, de quibus bene meruit, memoria ejus conſervetur. Nam, ut ea ſcripta, quibus editis temp. literariis ſibi obligavit, hic omittam, qvot & qvanta ea ſunt, qvæ, paucis annis, vehementi ſtudio, multo labore, magna diligentia, ſummo ingenio, præclare quidem obſervata, ſed imperfecta, nobis reliquit! Vere mihi hoc videtur eſſe dicturus, tot ac tanta ea eſſe, ut, ſi ſata ei vitam in terris tantisper indulgiſſent, doſet omnia, qvæ orſus erat, deſcriuiſſet, atque in communē conſuliſſet, cum ſummis viris nunc merito eſſet comparandus.*

Joh. Frid. Mayero (im *Evangelien* Hamburg. p. 167.) audit eū hochgelehret und doctrefichet Mann.

SCRIPTA EDITA.

Oratio de Labore & diligentia. Regi. 1605. in 4. (*Catal.*)

Anatolius Horothetes, ſive de Regni Turcici periodo Diaſcepiſ, cum Prolegomenis de Religionum imprimis Orientalium, varietate. Hamburgi 1611. in 8. In Chriſt. Gryphii *Diſſ. Iſagogica de Scriptoris Sec. XVII. Hiſtoriæ*, c. 14., p. 573., perperam Hageſii Anatoli Herothetes vocatur.

Prædicanea de Orbe habitabili, ſeu Geographiſtoriz, locorum, perſonarum, rerum, toto orbe memorabilem, theoriæ compendio exhibentis, Apopſalma primum. Francofurti 1613. in 8.

De Stylo Latino Diſquiſitiones VII., Frid. Taubmanno & Joh. Kirchmanno inſcriptæ, cum Eraſmi Roterodami Apologetico ad Mart. Dorpium; quibus liquido demonſtratur, non tantum quid fugiendum, quid faciendum, ſed & doctrinam ac diſciplinam qvælibet, ſine vernacula Latinitate, cæcæ & iliberalem, ſine Grammaticæ Exegeticæ & linguarum ſtudio nemam etiam & mutilam, eſſe. Acceſſerunt Ant. Mancinelli, Itali, Caſtigations in Laur. Valli libros VI. de Latine dicendi norma, & Vagetii ipſius Decas Aſmatum philicorum, Græcorum & Latinorum, Nicol. Langio, Jcto Groningenſi, dedicata. Hamburgi 1613. in 8. Editionem Hanovicenſem, qvam *Catalogus anni iſtius mundiſſalis* ac Draudius A. 1621., & Francofurtanam, qvam Lipenius A. 1643., prodiſſe in v. perhibent, chumæricæ eſſe conjicio. Admodum de ſcripto hoc honorifice judicat Anaſtaſius Proſt., homo, ni fallor, Græcus, cujus, ac Vagetii, Epistołæ mutæ Græco-Latinæ *Diſquiſitionibus de ſtylo* ſunt ſubjunctæ.

INEDITA ET AFFECTA.

Geographiſtoria locorum, perſonarum, rerum, toto orbe memorabilem, cujus ἀνὸς ὄραμα eſſe *Prædicanea*, paulo ante memorata, illorum oſtendit titulus.

Metaphraſis Græco-metrica Eccleſiaſtici Jeſu Siracide, ac Hiſtoriz paſſionis dominicæ, verſibus concinnata hexametris, de qua in Vitz jam dictum eſt hiſtoria.

Gnomologia ſacra Græcanica, de qua ita ipſe, in *Ep. dedic. Decadis Aſmatum philicorum ad Nicol. Langium*: *Accipies a Pyſlade novum Decadem hanc, promulgam Sacra Gnomologie Græcanicæ. Noſti enim, opinor, quia, in Hagioſporum quorundam verſione metrica, attentarim.*

Deſcriptio Urbis Hamburgeniſis, qvam Joach. Morſius edere voluit, uti Carmina gratulatoria Joh. Polyandri (Theologi Leidenſis), Hadriani a Myñſicht, Dan. Drencani (*Annalium Hamburgeniſum poſthumorum* ſcripto huic tribuentis titulum) & Joach. Paſtorii, in *Albo* ejus *Mſto*, f. 281. 317. 320. 321., obvia, teſtantur. Ab hac diverſum haud eſſe credo ſcriptum, qvo fabulæ vetuſtæ (a nobis, poſt Alb. Krantziū & Pet. Lambeſium, *Parte II. Iſagoge* ad *Hiſt. Cimbr., c. 1., §. 6., p. 10. 11.,* expoſitæ) de Jove Hammone Hamburgi olim culto, urbeqve hac nomen ab illo ſuum adeptæ, patrocinaturum eſſe, in *Prædicaneis* p. 219., eſt pollicitus, a Joh. Frid. Mayero, ejusdem fautore, in *Hamburg. Evangelico* p. 167. 168. 169., honorifice allegatum. Sed merito Lambeſius, fruſtra indignante Mayero, hunc ejus conatum, *Libro II. Rerum Hamburg. p. 324.,* irriſit, & ſultiſſiam exhibitione dignam vocavit. Conſer *Præſat. novam Iſagoge* noſtræ ad *Hiſt. Cimbr. p. 58. 60.*

Oratio de Hamburgeniſis Senatus gravitate, reipublicæ ſelicitate, cæli clementia, terræ habitu, atqve omnino ſelicio & plane divino genio; qvam Joh. Blomius, in *Orat. de Vita Henr. Vagetii*, laudat, ac elegantem appellat.

Alia complura, de quibus Blomii ejusdem verba, ſupra recitata, poſſunt reſlegi.

COSMAS VAKE, Flensburgeniſis, Harderi, Senatoris, filius, J. U. D. & Conſiliarius (uti *Aſia urbis teſtantur parvia*), circa A. 1601., Bavaricus.

Diſp. de Condiſitione indebiti, Præſide D. Joh. Halbrittero. Tubingæ 1589. in 4.

M. JOHANNES VAKE, Hamburgeniſis, laurea Lipſiæ A. 1669. potitus Philoſophica, & diſ in patria Petrinæ Diaconatum d. 30. Apr. A. 1676., Archidiaconatum autem A. 1784., obtinuit, ſolique ſerme ſacris, qvæ cum Collegiis ipſi, hoc paſto famæ inhiant, interceſſere, certaminibus innotuit, ac die tandem 28. Apr. A. 1709. (1.) vivis exceſſit. Primum, cui ſe ingeſſit, certamen ſuit Horbiano, Joh. Henr. Horbio, Antiſtiti Nicolatano, ob verſionem libelli de Juvenuris educatione Gallici, a Pet. Poiroet conſcripti, Germanicam, A. 1693., ſub *Prudentie Inſtituto* (der *ſ. ugo* beit der *Geſchicht*) titulo, editam, ac auditoribus diſtributam, a Joh. Frid. Mayero, Paſtore Jacobo Φιδονκωῖνω, mortuum, & plebis, ad tumultus concitatz ſeditioſos, ope, ſervitia inter Lutheranos hæctenus inaudita, donec Horbuis, Magiſtratu in viro, loco motus, urbe eiecerit, ac paulo poſt extingveretur, continuatum. In hoc ille, Mayeri, Promachi ſui, *epidromus*, ſchedis plurimis libellum iſtum, in omnibus quidem non probandum, ſed nimio tamen rigore

(c.) teſte Joh. Alb. Fabricio *Parte II. Memor. Hamburg. p. 867.*

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Nnn nnn nn

ab adversariis impugnatum, dogmatum non unius hæreseos damuatorum, verbis in sensum sæpe ab Autoris mente detortis alienum, insinulavit, Horbiumque editorem, ac Collegam ejus, Henr. Dormemannum, pro virili odiose traduxit. Quas cum, præter Poirerum, Libelli proprii, in editionis ejus Latine, Amstelodami A. 1694. (1.) publicatæ, appendicibus, adversus censuras Mayerianas ac Vakianas, vindicem, Joh. Winclerus, Abr. Hinkelmannus & Henr. Dormemannus, Pastores Hamburgenses, Johannesque Colerus, Ecclesiastes Lutheranus Amstelodamensis, Horbium defendere & excusare aggressi, refutarent, nova hinc ipsi serram contentione cum istis etiam reciprocandi evata est occasio. Fine certamini huic insaufu morte Horbii, & Magistratus autoritate, imposito, Mayerus ac Vakius, cum Collegas atque laceffendi deessent occasiones, concordia sua discordi dissoluta, duello vehementi congressi, mutuis vulneribus injuriis justis manibus percolverunt Horbianis, alterque alteri inficitiam, insolentiam ac *Philoxenias*, charis exprobrarunt eristicis. Vakii sententiam, in libello pro existentia Numinis ac Resurrectione mortuorum vernaculo, A. 1696. propositam, qua, talia ex lumine rationis proferri posse argumenta, quæ homini, sibi relicto, resurrectionem, ut fide illam humana credat, partim pervadeant, partim evincant, asseruerat, Gerh. Meierus, Gymn. Hamb. Professor, A. 1697., in *Disputationem Philosophicarum sextâ (de Resurrectionis possibilitate rationi non ignota)* atque *obæra (de Resurrectione carnis rationi ignota)*, diffusimulo illius impugnabat nomine. Quibus cum Vakius *Repetitionem argumentorum* pro illa suorum opposuisset Latinam, Gerh. Meiero ad hanc silentem, Joh. Frid. Mayerus, Præceptor ejus *ἐπιμνηστικὴν*, certamen, ab auditore pristino, suis forte auspiciis, inchoatum, edita ad Vakium *Epistola de questione: An, seclusa revelatione, ex solo naturæ lumine, Resurrectio carnis innoscatur, & probari possit?* continuavit. In hac quæstione istius tuitus negativum, Vakium, tanquam apodictice Resurrectionem e naturæ demonstrare conatum lumine, traduxit, ac heterodoxiz insinulavit. Quod cum is factum a se esse negaret, & demonstrationis vocem sensu se usurpasset laxiori atque laxiori, contenderet, *λογικῶς* inani, per aliquot menses, Epistolis atque investivis *ἀμυβλαῖς* excusis, convitiisque mutuis, est decertatum, donec istud de verbis ferme solis litigium, postquam Vakius disputationem in Gymnasio publicam, ad quam a Mayo *Συμμιξίς* suis d. 6. Oct. provocabatur, detractasset, a Pastoribus reliquis, exeunte anno 1697., qualitercunque, transactione privata, componeretur (2.). Bona certe fide cum Mayo Vakius in gratiam haud rediit, uti, præter ichedam, qua Hamburgo in Pomeraniam digressi Vocationis ad munus Hamburgense renovationem, ab ejus desideratam auditoribus, diffusit, A. 1703. editam, simulatas cum D. Christ. Krumholtzio, Mayeri affecta seditose ac infelici, Petrinæque, cui ipse etiam inserviebat, Ecclesiz Parochia, ad obitum usque continuatæ, testantur. Præter Collegas alios etiam subinde heterodoxiz vel convictos, vel suspectos, scriptis impugnavit. E quibus Joh. With. Petrus, Chiliafmi patronus, A. 1694. (3.) den furgen und gründlichen *Beweis* thum des Chiliafmi sancti Apocalyplici, in einer crustlichen *Äntrede* an M. Joh. Vaken, auß d. Christi dargestellt, Joh. Melch. Stengerus autem *Collyrium Stengeriana impetu cæco insectantibus Rostochico Georg. Frid. Niehemo, tum & Hamburgensi Cupenco, M. Joh. Vakio, &c., expeditum* (4.), illi reposuit.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Origine Animæ humanæ (pro ejus militans traduce), Præfide Jac. Thomasio, Autose, defensa. Lipsiz 1669. in 4.

Disp. de Origine Animæ humanæ, Amandi Veri (Scriptoris *Animæ triumphantis ψευδωνύμου*) quibusdam de hoc argumento motis difficultatibus opposita. Lips. 1669. in 4.

Exerc. de aspectu Judæorum in Messiam transfixum, ad Zach. XII. 10., Præfide D. Joh. Ad. Scherzero, Autore, defensa. Lipsiz 1670. 1682. & 1710. in 4.

Argumenta, ex lumine rationis Resurrectionem carnis probantia, olim Germanice conscripta, nunc syllogistice quidem, modeste tamen, repetita. Hamburgi 1697. in 4.

Epistola responsoria ad D. Joh. Frid. Mayerum, exhibens quæstiones præliminares, sententiam de Resurrectione mortuorum rationis lumine probabili concernentes. Hamb. 1697. in 4.

Epistola responsoria altera ad D. Joh. Frid. Mayerum, exhibens Vindicias argumentorum, ex lumine rationis Resurrectionem carnis probantium. Hamb. 1697. in 4. Ambz Meyer de controversia hac quæstione ad se Epistolæ, eodem A. 1697. Hamburgi in 4. excusæ, de qua supra dictum, sunt oppositæ.

Responsio Categorica ad D. J. F. Mayeri chartulam, *Σύμμιξίς* inscriptam, qua se ad disputationem in auditorio Gymnasii publicam, ad d. 6. Oct. preemptorie citavit. Hamb. 1697. in 4.

Vindiciæ. - - - } Schedæ adversus Joh. Frid. Mayerum itidem eristicæ, quas editas a se esse, in *Responsione*
Animæ versiones. } modo memoratæ, testatur, *Demonstrationem* simul *Anti-Apologeticam*, eidem opponen-
Fasciculorum. } dam, promittens. Historia controversiæ supra breviter jam est exposita.

II. GERMANICA.

Des Reichthums Hettigkeit und Eitelkeit, A. 1680. in einer Predigt über Eccl. II. 8. vorgestellt, und hernach weitläufiger ausgeführt. Hamb. 1682. in 4.

Der Häuser, der Gärten, der Kleider, und Menschlichen Gnade, Hettigkeit und Eitelkeit. Hamb. 1685. in 4.

Der frühe geigten Himmlin Klage, Tob; & Der Beschrey, oder XIV. Predigten über den XXII. Psalm. Hamb. 1687. in 8.

Das Christliche Begräbniß erläutert und bewehret. Hamb. 1690. in 8. Investiva in exequias clandestinas nocturnas, sed *ἀπὸ δόλου* ac inconcinna.

Drey Predigten über den Spruch Pauli Rom. V. 12. Hamb. 1690.

Vom Ursprung der Menschlichen Seelen unter vielen Meinungen die beste gezeigt. Hamb. 1692. in 8. Defensio est Traducis animæ.

Erlische, theils grobe, Irthümer und Ketzereyen, in dem Büchlein, genandt Klugheit der Gerechten, gezeigt, wie sie wieder die Symbolische Bücher laufen. Hamb. 1693. in 8. Primum hoc scriptum illius, Joh. Henr. Horbio, in controversia supra memorata, oppositum. Joh. etiam Coleri, Pastoris Luth. Amstelodamensis, Epistolam vellicat pro libello Poireriano, per Horbium edito, Apologeticam, *ἀντιμνηστικὴν* (adjectis tamen, sub finem, vocibus hîc, nominis indicibus: *Jesus Christi* Diener in Aufrichtigkeit), Amstelodami A. 1693. in 4., sub hoc editam titulo: *Eines Evangelischen Lehrers Christbeseidenes Endschreiben an seinen Freund N. N. in Hamburg*, wegen der neulich von D. Joh. Frid. Mayern ausgegebenen Warnung wieder das Büchlein, genandt Klugheit der Gerechten. Refutatur istud: I. Anonymus in der sehnlichen Klage aller rechtgläubigen Kinder Gottes, über den jerrühten Zustand des Hamburgischen Ministerii; Sumt

(1) in 8.

(2) in 4.

(4) Allegatur istud in G. F. Niehensch *Compendio errorum Pieschicorum* p. 717.

Samt einem Theologischen Bedencken über D. J. F. Mayers Ueberreite Warnung, und M. Joh. Vakens Grobe Zerrüthmer und Exerecen, welche er der Klugheit der Gerechten hat angeschmuset, leidmüthig von einem der Evangelischen Lehre zugethuen Theologo entworfen, A. 1693. in 4. Il. Joh. Colerus im Sendschreiben eines Gelehrten in Holland an einen Herren und Freund, betreffend eine Antwort auf D. Joh. Fr. d. Mayers Warnung vor der Klugheit der Gerechten. Cui Epistola secundum, *avayvayus* idem A. 1693. in 4. excusae, Pet. Poirerit accessit Declaratio, qva Deum testem invocavit, errores, libello suo a Mayero atqve Vakio affectos, a se rejici, loca autem ejusdem ambigua ex mente sua a Colero explicari confirmavit. Utrique adversario duo scripta sequentia a Vakio sunt opposita.

Die Sophistischeren des Theologaltri, die er, in seiner schlichten Klage, und Theologischem Bedencken, zur Beschönung des Väckleins Klugheit der Gerechten, vertribet hat, entdeckt. Hamb. 1693. in 8.

Antwort auf eines Lichtscheuenden Zwepfens Sendschreiben auf Amsterdum, vor die Klugheit der Gerechten. Hamb. 1693. in 8. Huic Joh. Colerus, pro Epistola sua, nomen in titulo professus, reposuit den Unzigen und Lieblosen Eifer M. Joh. Vaken, aufgebrochen in seiner Antwort auf eines, so genandten Lichtscheuenden, Zwepfens Sendschreiben, mit Christlicher Beschidenheit gezeiget, und als unrechtmäßig verworfen, A. 1693. in 4. & 8. Hunc sequens Vakii impugnativ *Apology*.

Der falsche Aufleger der beyden Horbianischen Bücher, Gedenkbüchlein und Klugheit der Gerechten genandt, samt seinen Unzigen und Lieblosen Eifer und Spiritu familiari, abgemessen. A. 1693. in 8. Sed & isti a Colero, eodem A. 1693., in der Christlichen Auflegung der beyden Horbianischen Büchlein, est responsum.

Abnehmung einer falschen Beschuldigung, daß D. J. F. Mayer M. Vaken die stumpfe abgebrochene Pfeile, so er gegen Horbium und Colerum abgedruckt, an die Hand gegeben), mit welcher ein Horbiiischer Todmüller (in den Vorbrüggen Anmerkungen über D. Mayers Kurze Fürstellung vom Alcorpschen Bedencken über Horbii Sache) ihn hat wollen belegen. Hamb. 1693. in 4.

Nöthige Beilage der kurzen Fürstellung J. H. Horbii wider die Anzeige des Hamb. Ministerii von seiner Apologie. Hamb. 1693. in 4.

Schrift dem Horbio orthodoxo opponiret. Hamb. 1694. in 4.

Zeigung der Zerrüthmer im Horbianischen Gedenkbüchlein. Hamb. 1694. in 4.

Epidromus, oder Bepläuser, entgegengesetzt dem Gründlichen Beweise Joh. Wincleri und Abr. Hinkelmanni, Pastorum in Hamburg, daß seine Religions-Gefahr in Hamburg vorhanden sey. Hamb. 1694. in 4. Refutarunt hunc: I. Joh. Winclerus, Pastor Hamb. Michaelitanus, im Gründlichen Beweise, daß er die Hamburgische Kirche nicht irr gemacht habe, Hamb. 1694. in 4. Il. Henr. Dornemannus, Diaconus Hamburg. Nicolaitanus, a Vakio in illo falsis oneratus calumniis, tum in dem Zurüchigen Bekänntniß der Wahrheit, gegen die falsche Beschuldigung M. Joh. Vaken (ed. A. 1694. in 4.), tum in Literis ad Senatam supplicibus, quas Vakius, additis observationibus elenchicis, sub sequenti recudi curavit titulo.

Henr. Dornemanns Unterdienlichste Gesuche an den Kayst zu Hamburg, wider M. Joh. Vaken, mit M. Joh. Vakens Anmerkungen illuminiret. Hamb. 1694. in 4.

Kurzer doch gründlicher, Beweisßum auß dem Eiechte der Natur, daß ein Gott sey, der die Welt regieret, dem die Menschen zu dienen schuldig sind, und von welchem sie einem Aufserweckung zu erwarten haben: Samt einem Vorbericht von der Præadamiterep. Hamb. 1695. in 8.

Historiam brevem Controverfiae Vakio, ob libellum hunc (qvem, profanis nonneminis, se præsentem, mortuorum resurrectionem inficiati, ac Præadamitis patrocinati, sermonibus offensus, edidit), doctrinamqve illius de Resurrectione mortuorum e rationis lumine probanda, per Gerh. Meierum ac Joh. Frid. Mayerum A. 1697. motz, & schediasmatum utriusqve partis polemicorum, supra jam exhibuimus.

Die behauptete Freyheit auch in der Sacristey das H. Abendmahl zu empfangen. Hamb. A. 1699. in 4.

Der Kirchenbann, in der Hamburgischen Kirchenordnung beschrieben, mit D. Frid. Balduini, Wittenbergischen Theologi, Worten erklärt; den Berichten des H. Abendmahles, die sich seiner Seelenforge haben anvertrauet, zur Warnung: Samt einem Zuhange vom Knechte Obrenblaser. Hamb. 1701. in 4. (*V. N. L. Lubec., M. Aug. A. 1701., p. 212*).

Unpartheyisches Gutachten von der bißher so gestrittenen Berufserneuerung D. Joh. Frid. Mayers, seinen Zuhörern zur gründlichen Unterweisung mitgetheilet. Hamb. 1703. in 4. Judicio huic, renovationem istam improbandi, opposuit nonnemo, sub larva des der Wahrheit verpflichteten, ein Freündliches Sendschreiben an M. Joh. Vaken, wegen seines Unpartheyischen Gutachtens von der Berufserneuerung (A. 1703. in 4.), patrocinata autem est sequens ipsius responsio:

Antwort auf das freündliche Sendschreiben, wegen seines Unpartheyischen Gutachtens von der Berufserneuerung. Hamb. 1703. in 4. Hanc, una cum precedenti Judicio, impugnant Collegæ ejus, D. Christ. Krumholtz, Anmerkungen über vier Christen wieder die Renovationem vocationis D. Joh. Frid. Mayeri, Hamburgi A. 1711. demum (im *Protocollo* der peinlichen Sache gegen D. Krumholtz) editz, *Secl. III., p. 770-775*.

Nöthige Ehren- und Unschuldserklärung, welche ihm falsche Zungen abgepresst haben. Hamb. 1708. in 4. Schedæ rumorem refellens de ipso sparum, qvo Collegæ suo, D. Christ. Krumholtz, ad seditionis molitiones in carcerem abducto, e fenestra prospiciens, gestibus ac verbis *ἐπιτακτικῶς* insultasse perhibebatur.

PAULUS VALENTINUS, Flensburgensis, Dicafterii initio Gottorpiensis aulici, circa A. 1634., Nicol. Scribonio (1.) teste, Advocatus, deinde vero Urbis patriz Flensburgensis Senator, d. 16. Dec. A. 1636. electus, & A. 1661. mortuus; qvia Scribonio hoc nominis celebratur anagrammate:

Paulus Guilielmus Valentinianus, Jurisconsultus.

Nullus vir in aula magis pius, insons, veluti tu lucas.

Cui hoc idem subjecit distichon:

Vet tu Vir pius es, pius aut est nullus in aula:

Vet tu Vir insons, aut insons nullus in aula.

Disp. de Pignore, Præfide D. Cyriaco Herdesiano proposita. Francof. ad Viadrum 1622. in 4. Georg. Draudius in *Biblioth. classica*, & Mart. Lipenius in *Biblioth. Juv. idica* (sub voce *Creditoris*), Georg. Henr. Bolfrasi, J. U. D., & Pauli Valentini, Hollati, *Tractatus duos* (qvorum alter haud dubie hæc est Dissertatio) *utilissimos de pignoris & privilegii creditorum memorant*, junctim Francofurti ad Oderam A. 1622. in 4. editos. Quos etiam a B. G. Struvio, in *Biblioth. Juris selecta*, c. 3., §. 17., p. 169., commendari video.

DAVID VASMERUS, Phil. ac Med. D. ac Practicus, sub finem Seculi XVI., Lubecensis, a Casp. Bauhino, in præfat. *Phytopynicis*, ob *περὶ φυλῶν* in plantis seminibusqve sibi communicandis, laudatus, Moscoviz deinceps, circa

Nnn nnn nn 2

(1.) Lib. II. *Lusum Anagramm. Gottorp. p. 116*

circa A. 1602. *(uri, ex albo Christ. Holckii Mto, Vic. Cl., Petrus Jami Lucoppidanus, me docuit)*, Magni Ruliforum Ducis fuit Archiater.

Oda ad Legatos Lubecenses, & Comitibus Augustanis redeuntes, cum Epigrammate in Lubecam, Rostochii A. 1582. excusa, qvz a Georg. Frid. Neumanno, in *Orat. de favore Lubecensium in externos p. 2.*, allegatur.

FRANCISCUS VASMERUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus A. 1704. superstes, Dieterici-que Cordeffii, Senatoris, gener; ad quem Conr. Sam. Schurtzseiffchii Epistola, A. 1688. exarata, *Tomo I. Epistolarum arcinarum* (A. 1711. Halz editio), num. 37. p. 601. 606. 607., legitur.

Disp. de Servitute Maris, Præfide Conr. Sam. Schurtzseiffchii, Witebergæ A. 1671. & 1695, in 4. Recusa etiam in Schurtzseiffchii *Volumine Disputationum Historicorum civilium*, Lipsiæ A. 1699. in 4. editio, num. 42.

Disp. Inaug. de Admiralitate. Argentinz 1674. in 4. Recusa, in *Decuria Dissert. Inaug. Juridicarum Argentinensium* tertia, ibidem A. 1676. in 4.

NICOLAUS a VECHTE, Hamburgensis, Alberti, J. U. Licentiat, filius (1.), & Joh. Wouwerii, Consiliarii Hofato-Gottorpiensis inimi, ex forore nepos, d. 20. Aug. A. 1582, in lucem est editus (2.). E schola patria A. 1601. in Academiam abiit Witebergensem (3.), A. 1604. autem, M. Julio, cum Wouwerii ad Domin. Baudium commendatitiis (4.), in Lugduno-Batavam. Illic, Baudii exceptus hospitio (5.), isti, Jos. Scaligero, Jano Douze, Pet. Scriverio, aliiqve, mirifice suam approbavit industriam, qvz, soli se Jurisprudenzæ adfringi haud passa, in Philosophiæ etiam, Historiæ literarumque elegantiorum, vireta, honesta Avunculi xmulacione, divagabatur, stylique Latini & Veneres, & sublimitatem, eo sc̃statur studio, ut nimum hic cultus & tumorem, qui orationem hiantem reddebat & inæqvalem, veterumque imitationem plus justo affectatam, aliquot in illo reprehenderit epistolis (6.). Leida A. 1607. Heidelbergam digressus, Jano Grutero (cui Wouwerius duabus eum iudem commendavit epistolis (7.)), Marqv. Frehero & Dion. Gothofredo familiariter innouit; quorum ultimo brabevta, proxi reditum ex itinere ad externos literario, J. U. Licentiat A. 1612. ibidem reportavit titulum. Hamburgum redux, Praxi forensi, donec A. 1626. in Senatum al-legeretur (8.), vacavit, primalque d. 16. Sept. A. 1616, cum Margareta, Reinholdi Walravii, J. U. L. ac Senatoris, filia (A. 1636. post familiam puellis tribus, pueroque, auctam, unico, defuncta), A. 1640. autem, d. 21. Junii, secundas cum Elisabetha, Wilhadi Weckenii gnata (A. 1648. sibi itidem erepta), celebravit nuptias, ac vivis tandem d. 31. Mart. A. C. 1650., ætatisqve 68., exemptus (9.) tumulum in a de Petrina invenit. V. de illo, præter Joh. Ad. Fabricii & Henr. Vagarii *Epicedia*, Ad. Tratligerum Jun. (1. c.), & Nicol. Scribonii *Lib. IV. Lusum Anagramm. Gottorp. p. 100.*, Joh. Wouwerii viginti (*Cent. I. n. 25. 32. 38. 39. 41. 51. 53. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 68. 70. 72. 79.*, ac *Cent. II. n. 79. 80.*), & Dominici Baudii quatuor (*Cent. III. n. 28. 29. 33. 80.*), familiares ad eum epistolas, ejusdemque Baudii Carmen, in *Poematis*, Leidæ A. 1616. editis, lib. 2. *Jamb.*, p. 126. 127., obvium.

Oratio Witebergæ A. 1602. habita, quam Joh. Wouwerius (*Cent. I. Ep. 32. p. 59. 60.*) non omnino publici esse saporis; sed *refutare interdu pinguioribus membris, & imitatione nimis aperta pellucere*, judicavit.

Oratio de Aristocrata, forma reipublicæ optima, Leidæ A. 1601. recitata atqve edita, & a Baudio (*Cent. III. Ep. 80.*, p. 567. 568.) Wouwerioque (*Cent. I. Ep. 68. p. 111. 142.*) commendata. Quorum ultimus, l. c. p. 142., ita de illa: *Orationem tuam hysce diebus accuratius legi, quæ mirum in modum mihi placuit, si modo tota tua, quod ægre mihi persuadeas.*

Disp. Inaug. ex materia Regalium desumpta, Præfide D. Dionyf. Gothofredo, Heidelbergæ 1612. in 4.

Annotationes MSS. in Jus Hamburgensē statutarium, a Matth. Slutero, in Tr. von den Ethen in Hamburg, P. IV., Tit. 3., p. 69. 71., laudatz.

Epistola ad Dan. Heinsium, de Joh. Wouwerii testamento, A. 1618. exarata, quam in Appendice Voluminis Epistoliarum ad Joh. Meursium *avæd's*, a Zach. Lundio collecti, olim inveni.

WILHELMUS VEERPOORTEN, Lubecz d. 18. Oct. A. 1631, in lucem editus, patrem habuit Jacobum; mercatorem honestum, avum Johannem, & Hrabantia, religionis Lutheranz studio, Hamburgum profugum, matrem vero Annam Catharinam, Joh. And. Weisbachii, Senatoris in Franconia Hamelburgensis, ob constantiam in eadem in vinculis mortui, filiam. Studio Theologico, voto parentis, ab ipsis destinatus incunabulis, illud, post discessum & schola patria, Menonisque Hannekenii, Superintendententis, cujus filios per biennium instituitur, convictu, Gießz, ab A. 1652., una cum Philosophico, Justi Feurbornii, hospitris sui, ac Collegarum ejus, duchu, per annos duos, excoluit. Totidem deinde privatæ filiorum D. Dav. Glorini, Syndici, informationi in patria impensis, stipendioque Schabelliano hujus ope impetrato, in Acad. Jenensi eorundem, quadriennio integro (ab A. 1656. ad 1660.), in Joh. Musfii, Theologi inclty, convictu, egit Ephorum, Magistrique illic trulium A. 1657., loco inter 32. competitores secundo pontus, obtinuit. Witebergæ hinc, Lipsiæ & Rostochii, ad A. usqve 1663., subsistit, qvo a Friderico, Landgravio Hasso-Homburgensi, Hannekenii permoto commendatione, Weselingam ad Ecclesiastz munus evocatus aulici, sequenti huic, plurimas inter adversitates, præfuit quinquennio. A. 1668. in aulam Ernesti Pii, Ducis Saxonici, Gotham transit, & Consiliariis adscriptus Ecclesiasticis (10.), non scholas solum & Ecclesias sedulo visitavit, sed legatione etiam facie, jussu ejusdem, sanctus est duplici. In harum priore Principis sui meditationa, de novo Theologorum Collegio, Regum Principumque Lutheranorum auspiciis, ad negotia religionis publica moderanda, deliberationes de ejus propagatione ac conservatione institutas, disensiones doctorum interfinas tollendas ac præcavendas, praxingve pietatis instaurandam, erigendo, Nic. Hunnii, Superint. Lubecensis, de eodem consiliis, scripto A. 1632. expostis Germanico, congrua, cum Monarchis his atqve Principibus A. 1670., Alberto, ipsius filius, in itinere per Saxoniam utramque, Hoflatum, Daniam & Sveciam, annuo, comes adjunctus, in aulis communicavit singulis (11.). In altera, A. seqv. 1671. sibi commissa (12.), ad tollendum Theologorum Saxoniz electoralis & Helmsladiensium dissidium, schismati proximum, judicaciaque virorum prudentia religiōsa insignium de tanti momenti conquirenda negotio, Jenam, Dresdam, Lipsiam, Witebergam, Cellam, Gvelfpherbytum, Helmsladium, & in loca vicina, excurrit, hujusque iūneris, sicut & prioris, *ægyptum* in Commentarios, licet utrumque, ob faxeam Saxoniorum duritiem, fuerit frustraneum, retulit. A. 1672. Visitationi Ecclesiarum ac scholarum Ducatus Saxo-Altenburgici generali interfuit, eodemque fine A. 1673. in Coburgicum Franconiz ab Ernesto alegant, & illius Ecclesiæ, Consiliarii ejusdem Ecclesiastici trulo sibi collato, moderari jussus, Coburgi deinceps subsistit (13.), ac A. 1676. demum (non 1673., qvem

- Caſp.
(1.) V. Ad. Tratligerum Jun. *Seriem Senatūs Hamburg.* p. 40. (2.) V. Joh. Adolphi Fabricii & Henr. Vagarii *Epicedia.* (3.) V. Gottfr. Svecii *Ad. Witeberg.* Lit. Cr. q. 4. (4.) Legatione hæ in Wouwerii *Cent. I. Ep. n. 48. p. 90. 97.* (5.) V. Baudii ad illum *Epistola*, mox laudanda. (6.) *Cent. I. n. 32. 38. 39. 41. 51. 53. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 68. 70. 72. 79.* (7.) *Cent. I. n. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83.* (8.) V. Tratligerum Jun. l. c. (9.) V. *Epicedia*, num. 2. allegata, & Tratligerum Jun. l. c. (10.) V. Caſp. Sagittarii *Memoir de la Hiſtoire de la Saxe*, t. 2. p. 74. & *Hiſtoriam Gothanum plenior*, c. 16., p. 364. 365. (11.) V. Elie Mart. Eyringii *Vitam Ernesti Pii, Ducis Saxonie*, t. 2. p. 110. 110. (12.) Confer de hac eundem Eyringium, l. c. c. 14. p. 64. 67. 68. (13.) V. Caſp. Sagittarii *locis* num. 10. citatis.

Casp. Sagittarius (1.) substituitur D. Joh. Christoph. Seldio, in Superintendentis generalis officio, Gymnasii ephoria ac professione Theologica, Urbis Pastoratu, dignitateque in Consistorio senatoria, ibidem successit. Muneribus istis Theologus, ob pietatem non minus ac pacis Ecclesiasticae studium, quam eruditionem commendandus eximiam, Doctoris titulo Giesla A. 1678. reportato, per lustra duo, praeclare est functus, morboque tandem e vita contracto sedentaria, d. 12. Mart. A. C. 1686., ac ætatis 55., defunctus. E conjugis Lucia Eleonora, filia D. Menonis Hannekenii, Superint. Lubecensis, nati minima, Lubecz d. 16. Maji A. 1664. ducta, præter gnatas duas, quatuor fustulit filios. Quos inter Albertus Meno (*Christissime indolis adolescens, Gymnasiiq; Coburgensis spes certissima, alius in exemplum commendanda*, in *Programmate* de vita Parentis salutatus *funebri*), Ordinis deinde Witebergæ Philosophici Allessor, ac Pastor, circa A. 1708., in Franconia Sonnebergensis, nonnullis Hist. Eccl. recentiorum illustravit schediasmaticis, Philippus Theodorus autem literarum elegantiorum, eodem A. 1708., in Gymnasio Coburgensis, egit Professore, & Joh. Burchardus; J. U. D. & Advocatus Coburg., *Schediasmate de Investitura Alodiorum* A. 1715. inclauit. Plura de Vita ejus *Programma* Gymnasii Coburgensis *funebre*, in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum, num. 64. p. 601-614.*, Lubecz A. 1709. (adjecit Chr. Kortholt, Ad. Tribbechovii ac Joh. Reichii *Epicædis*) reculum, & M. Joh. Fischeri, Archidiaconi Coburgensis, *Sermo exequialis Germanicus*, suggerent. Præter quos historiam etiam ejusdem exhibuitur esse Georg. Paulum Hönium, J. U. D. & Archivi ducalis Saxo-Coburgici Præfectum, in *Historia Coburgensi*, ac M. Christ. Schlegelium, Salfeldensem, in *Historia Superintendentum Coburgensium auctore*, Casp. Sagittario, de ipsi itidem consulendum, in *Historia Gothana pleniori*, c. 16. s. p. 363-364., significavit.

Conferri quoque de illo poterunt Henn. Wittenii *Tomus I. Diarii Biographici Sec. XVII., ad A. 1686.*, Christ. Kortholii *Epistola contra Stephanum Fequetæ, Apostatæ, de Academia Kiloniensi calumnias Germanica*, A. 1682. ipsi inscripta, Ad. Tribbechovii *Memoria D. Menonis Hannekenii*, Joh. Frid. Heckelii *Note ad Phil. Cluverii Introduct. Geogr. p. 227.*, El. Mart. Eyringii *Il. cc.*, & Joh. Henr. a Seelen *P. II. Athen. Lubec. p. 318-319.* Symbolo A. 1619., cum Magister adhuc esset, frequentius usus est *Æneid. 7. 790. Meam Vitam Voveo Vite Portioris Lubens.*

ELOGIA.

Programmatibus Coburgensis funebribus Autori doctor audit *justitie, intercessor salutis, zelotes pietatis, exemplumque veri Christianismi.*

Casp. Sagittario (J. c. p. 364.) *Vir optimus, integerrimus ac religiosissimus; nec non (in Epistola M. Hermanni ab Haridi Disputatione ac fructu librorum Judaicorum subjuncta) Θεολογικῶν αἰών; Ecclesie nostratis Theologus.*

Joh. Frid. Heckelio (J. c. Theologus omnino Christianus, orthodoxus, & excellenter benignus.

El. Mart. Eyringio (J. c. p. 116.) *Theologus optimus.*

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Consensu fundamenti Lutheranorum & Pontificiorum, in fundamento Salvationis primo & imo, quod est Jesus Christus, quem Autor se demonstrasse putat *Aurora pacis religiose, divine veritati amica (Adolphus Godofr. Volufius)*, Præfide D. Phil. Ludov. Hannekenio, affini, propofita. Giesla 1678. in 4.

Pietas Ernestina, seu Oratio de pietate Ernesti III., Ducis Saxo-Gothani, in Gymnasio recitata Coburgensis; quæ, inter scripta preantialia Latina & Germanica, Ernesti consecrata memoriz, junctumque (sub titulo der Wolberdiensten Ehrenseule Ernesti, Herogen ju Gachfen) Gothæ A. 1680. in fol. reg. excusa, prodit.

Truer Lehrer Herzenslust, Lust und Trost oder Leichpredigt über Balth. Christ. Bechmann, Superint. zu Eisingen, auß P. C. CXIX. 25-32., A. 1669. gehalten. Gothæ 1670. in 4.

Nachspredigt von Pfichschuldiger Beirung Christlicher Obrigkeit und Untertanen gegen einander, bei Einführung des neuen Rechts zu Coburg, am 29. Oct. A. 1675., auß i. Pet. II. 13. 14., gehalten. Coburgi 1678. in 4.

Der von seinem Leiden predigende Jesus, bei Einführung Joh. Blanckenausers; Superint. zu Neustadt am der Heide, am 10. Febr. A. 1678., auß dem Evangelio des Sonntages Quinquag. Luc. XVIII., vorgeleset; Samt einer Anrede an die Pastores, und Joh. Blanckenausers Gegenrede. Coburgi 1679. in 4.

Augustus filiorum Deitshausius; das ist: Herrlicher Schatz der Kinder Gottes, in einer Leichpredigt über Augustum Carpon, Rufft. Gachfen Coburgischen Geheimen Rath und Ranslern, am 2. Dec. A. 1683., auß Cant. III. 4., gehalten. Coburgi 1684. in fol.

(Promissio cum præterea Confutationem Apologiz Germanicæ Ad. Büshaberi, Jesuitæ & Prof. Theologi Friburgensis, pro Thomæ Henrici, Theologi inidem Friburgensis, *Irenico Catholico*, contra D. Menonis Hannekenii, socii sui, *Irenicum Catholico-Evangelicum*, Friburgi A. 1673. editæ, a D. Christ. Kortholto, Theologo Kiloniensi, amico ipsius, sum edoctus.)

CAROLUS GUSTAVUS VEGESACK, Hamburgensis; J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Periculi pretio, ad I. 5. D. de naut. favore. Giesla 1678. in 4.

CONRADUS VEGESACK, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de Assurance tribus. Lugd. Bat. 1704. in 4. V. *Hamburgum A. 1716. Literatum* p. 33.

NICOLAUS VEGESACK, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1716. superstes.

Theses ex utroque jure inaugurales, Autelæ 1673. in 4. (V. *Pet. Ambr. Lebmanni Hamburgum anni 1701. Literaturum* p. 29.)

M. SEVERINUS ANDRÆ VELLEJUS (quem Berili Canuti ad illum carmina (2.), Joh. Svanningii Junioris *Chronologia Danica* (3.), horumque exemplo *Homonymosopia* nostra (4.), *Severinum Severini Vellejum* appellaverunt), Ripensis Cimber, filius fuit M. Andræ Severini Velleji, Canoniconum Ripensium Collegii Senioris ac Decani, Theologi & Historici, quem *Tomus sequenti* filius celebrabimus, eximii. Rectorem in initio egit scholæ in Seelandia Danica Soranz, ab A. 1608., deinde autem ædis in urbe patria Ripensi cathedralis, ab A. 1616. (quo M. Matthiæ Porfio d. 11. Oct. est subrogatus, per annos 37., Pastorem primarium atque Canonicum, dieque 22. Jan. A. C. 1643., ætatis 66., vivis excessit. A Joh. Svanningio (5.) *Vir salutatur omnium eruditissimus & humanissimus, & a Christ. Asgaard, genero, in Epitaphio, quod Frid. Roßgaardii Poetarum Danorum Delicia* (6.) exhibent, eleganti, matris celebratur sequentibus:

Non alio pietas jactantior extat alumno,

Ex potuit totum demeruisse Deum.

Hoc voluit cæli favor inclarescere Mylla,

Grandiæque etherei nascier ælia senis.

Hoc locuples petiit sapientia pectore cordi.

Nec magis compositis noverat illa lareis.

(1.) Il. cc. (2.) in *Juvenium reliquiis* p. 57., & *Parviti Horationis* p. 127. 142. (3.) in *Prolegom.* p. 29. (4.) *Sæcl. I.*, c. 1. p. 59.

(5.) *I. c.* (6.) *T. I.* p. 147. 148.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

000 000 00

Joh.

Joh. Meieri, scholæ Ripensis Rectoris, Votum novi anni 1647. Poeticum & Parodiam, quibus laudes ejus iridem decantavit, cum reliquis Poematibus Meierianis, idem Celeb. Rostgaardus in lucem proferet. Liberos & Sufanna Petraz, 35. annorum conjugē (A.C. 1674., ac æt. 73., extincta), septem fustulic, Petrum scilicet, Pastorem Reisbyensem Propositumque Hviddingensem, tres alios, quibus Andreæ nomen commune fuit, filios, ac gnatas totidem. Quæ inter Dorothea M. Andr. Romdorphi, Canonico & Archidiacono, Ludovicoque Pouchio, Med. D. ac Poliatio Ripensi, Eliâ M. Nicol. Seerupio, ædis Cathedralis post parentem Antistiti, Metta autem M. Christ. Asgerdo, Lectori Theologiæ publico, est elocata. V. de illo, præter jam allegatos, Pet. Terpagrii (Epigraphen lapidis sepulchralis exhibentis biographicam Danico-Latinam) *Inscriptiones Ripenses* p. 17. 53. 54.

Pœmata Latina, de quibus ita Ol. Borrichius in *Diff. ult. de Poetis*, p. 172.: *Andrea Vellejo non inferior Severinus Vellejus, præsertim carmine Elegiaco.*

CORNELIUS VERDUNCK, Hamburgensis, patre d. 17. Sept. A. 1675, natus cognomine, Commissario Electoris Brandenburgici bellico, veredariorumque præfecto, Berolini educatus, ac Rostochii A. 1699. J. U. Doctor renunciatus. V. *Nova Litteraria Lubecensis*, M. Jun. A. 1699., p. 3., & Andr. Dan. Habichthorffii *Rostochium anni 1699. literatum* p. 452.

Disp. Inaug. de necessitate Consensus paterni in nuptiis liberorum, Præfide D. Joh. Joach. Schöpfbero. Rostochii 1698. in 4.

FRIDERICUS VERMEHREN, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Protestatione secreta, Præfide D. Mathæo Steinio proposita, Rostochii 1714. in 4. V. de illa *Partem XXIV. der Gelehrten Fame* p. 865. 866.

MICHAEL VERMEHREN, Lubecensis, natus d. 10. Nov. A. 1659., patre Paulo mercatore, matre autem Elisabetha, M. Mich. Siricii, Antistitis Mariani, filia; ex testamenti Schabbeliani alumno, ædis in patria Egidianæ Ecclesiæ d. 4. Apr. A. 1689., Pastor autem ejusdem d. 8. Apr. 1711, est electus, & tandem d. 25. Apr. A.C. 1718., ac ætatis 59., brevi post conjugem tempore, febri contagiosa extinctus, eodemque funere cum Paulo filio, Theol. Studio, elatus. Vitam suam enarravit Joh. Henr. a Seelen, tum in *Programmate funebri*, tum *Parte II. Athenarum Lubecensium* p. 371-388. Ubi, præter Epitaphii inscriptionem, Epistola etiam D. Abr. Hinckelmanni, Præceptoris, ad illum, de ratione studii Theologici, Germanica adjungitur. Conf. de eo Jac. a Mellen *Lubecam anni 1698. literatam*, & Georg. Frid. Neumanni Or. de favore Lubecensium in externos p. 23.

Disp. de Salutandis atque salutantibus, ex D. Pauli Epistolis, Præfide M. Jacobo a Mellen. Rostochii 1681. in 4.

Disp. de Sermone Domini in monte, Matth. V. VI. VII. & Luc. VI., Præfide D. Sebast. Schmidio, Argentinz 1684. in 4.

Resolutio Psalmorum Prophetiarum de Christo, Præfide D. Seb. Schmidio, Autore, XIV. Disputationibus ab ipso, ac Alberto Elers, Leoburgensi Saxone, publice discussa. Argentinz 1688. in 4. Opus grandiusculum, de quo *Adæ Rud. Lipsiensis*, M. Aug. A. 1688., p. 397-402., consulatur.

Scriptum Germanicum de Resurrectione mortuorum fiducia Christianorum, ad Tertulliani lib. de *Resurrex. carnis*, Dorotheæ Elisabethæ a Dorne consecratum exequiis, Lubecæ 1704. in fol. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Jun. A. 1704., pag. 190.

Das triumphirende Lutherthum, oder Christmässige Betrachtung der wahren Christlichen Riden Triumph- und glorreichen Sieges, welchen die Römische Kirche über die Lutheraner sol erhalten haben, auß der Feder Corneli Hazarts; S. J. und ausgeblasen hat Joh. übelgün, Lübeckischer Jesuit: Mit einer Vorrede des Lübeckischen Ministerii. Lubecæ 1708. in 4. Opus ipsum, de quo Val. Ern. Läscheri Unschuldige Theol. Nachrichten, *Secl. I. A. 1708.*, p. 70., possunt cons. ferri.

PAULUS VERMEHREN, Lubecensis, Mercatoris sibi cognominis, ex Elisabetha, M. Mich. Siricii, Pastoris Lubecensis Mariani, gnata, filius, cum scholam patriam, Rectore Abr. Hinckelmanno, frequentasset, hujusque ductu A. 1675. de vera sub *Legibus Libertate*, & A. 1677. de *Cæsare obdicante*, personat, studii, in Academia Lipsiensis, aliisque, sedulo vacavit, tum elegantioribus, quam juridico-Politicis. Juvenibus deinde præfectus illustribus, regiones adit extræ, & redux Christiani V., Regis Daniz, tum in aula Hafniensi, tum in Gallia & Panegryi Irenica Rysicensi, egit Secretarium, posteaque Ulrico Friderico Guldenlovio, Comiti ac Protegi Norwagico, in secessu Hamburgensi, fideliter inservivit. Ab hujus filio, Waldemaro, Barone a Lotwindedahl, Supremo Ulxæ Electoralis Saxonicæ Marechallo, Dresdam secum abductus, a Friderico Augusto, Rege Poloniz & Electore Saxonicæ, Consiliarius suus, quos vocant, Commissionum, & mox Aulicis, adscribebatur, tandemque A. 1715. Cursum etiam ac tabellariorum publicorum constituebatur Præfectus. Muneribus hujus fungens Politicus, horas subsecivas Poesi successu felici impendit Germanicæ, sacrisque præsertim Carminibus, non argutis minus & elegantibus quam ipse, locum inter Vates vernaculos meruit haud infimum. V. Joh. Henr. a Seelen *Partem II. Athenarum Lubecensium* p. 114-124.

Pœma Germanicum, quo Christiano V., Regi Daniz, d. 15. Apr. A. 1692., natalem suam, adjecta rerum ab eo gestarum narratione, est gratulatus, a Seelenio l. c. p. 116. commendatum.

Jesus und seine Kirche, auf denen Sonnen und Zeichens-Evangelien, so auch auf denen Apostel-Geschichten, in hundert mit so vielen Kupfern gezierter Verleichen-sonnetten, zu erbaulicher Ergehung, bey sonst müßigen Sabbaths-Stunden, bes. trachtet: Nebst einem Vorbericht D. Val. Ern. Läscheri, Dresdenschen Superintendentes, von den Geistlichen Christen hoher und anderer vornehmen weltlichen Personen. Dresd. & Lipsiz 1713. in fol. Laudes Operis in Läscheri Præfatione, & Unschuldigen Theologischen Nachrichten, *Secl. 4. A. 1713.*, p. 661. 666. 667., ac apud Seelenium l. c. p. 116-120., invenies.

Biblischer Bilder-und Lehren-Catechismus, nach den fünf Hauptstücken desselbigen, auf allerhand Exempeln, Bergleichen und Sprüchen der S. Schrift, zusammengetragen, und in 222. Bildern, Eins-Bildern und Sonnetten, mit denen dazu gebührenden Anmerkungen, zu erbaulicher Seelen-Ergehung abgefaßt: Nebst einer Vorrede D. Val. Ern. Läscheri von der vielfältigen Art mit Bildern zu lehren, und derselben Nutzen und Mißbrauche. Lipsiz 1718. in 8. V. Relationes de illo encomiasticas Läscheri in Præfatione, & in den Unschuldigen Theol. Nachrichten, *Secl. 6. A. 1718.*, p. 1012. 1013., J. H. a Seelen l. c. p. 120-124., & Joh. Gott. Krauß in den Neuen Zeitungen von gelehrten Sachen, num. 44. A. 1718., p. 352.

Carmina Germanica varia, sigillatim edita.

JOHANNES VESTERUS, sive (uti in carmine se appellavit proprio) SYLVESTER, Flensburgensis, Nissefi Vesteri, Senatoris, & Metta, Joh. Vesteri, civis, gnata, filius, J. U. Doctor, in patria A. 1618. & seq. praxi forensi inclaruit, deinde autem Joachimi Ernesti, Ducis Holstæ-Plänensis, ad A. usque circiter 1661., quo Plöbz decessit, fuit Consili-

Consiliarius, Scholæ patriz Flensburgensis (quam puer A. 1591., & sequentibus, frequentaverat) Præceptoribus mille, discipulis autem, publice peroraturis, 60. nummorum uncialium, urbi hoc fine A. 1666. ineunte mutuo datorum, usuras moribundus legavit annuas, ob beneficentiam hanc, A. jam 1666., a Joh. Lundo, in *Epistola Dissertativa de Enunciatione negativa*, Præfide Joh. Vorstio, Rectore, proposuit, merno celebratus *dedicatoria*.

Carmen Heroicum (*eruditum & elegans*) in obitum Helix Putschii, Antwerpiani, Philologi clarissimi, ac commilitonis sui amicissimi, A. 1606. sub Joh. Sylvestri scriptum nomine, quod inter Epidemia, Conr. Rittershusii, Jcti Altorfii, ni, *Vite Putschii*, Hamburgi A. 1608. in 4. editæ, subjunctæ, p. 112-117., occurrit.

BURCHARDUS JOHANNES UFFELMANN, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus.

Diss. Inaug. de Exceptionibus contra Instrumenta garentiati, ad P. I. *Statutorum Hamburgensium Tit. XX. Art. I.* Trajecti ad Rhenum 1700. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturæ p. 34.*

PAULUS VICCIUS, Hamburgensis.

Catechesis Mart. Lutheri, carmine Græco Heroico exposita, & interpretatione Latina ad verbum reddita. Rostochii 1603. in 8.

GEORGIUS VIETHE, Dithmarsus, Johannis, Dithmarsiz Borealis Præfeci (*de quo statim dicitur*), filius, Johannis autem Boethii, J. U. Doctoris, præfectoris isti post parentem adnotæ, gener, & in eadem coadjutor atque successor. V. Ant. Heimreichii *Chronicon Dithmarsie, Lib. III., c. 4., p. 20.*

Exercitationes juris, a D. Justo Sinoldo Schützio, Jcto Giesfensi, Disputationibus XV, ad Institutiones conscriptæ, secundo perillum prælo examinæ, in Academia Giesfensi, subjunctæ. Giesfæ 1656. in 4.

JOHANNES VIETHE, seu VITUS, Dithmarsus, Georgii, modo memorati, parens, post reditum ex Academiis & regionibus exeris, Dithmarsiz Borealis, ab A. 1626. (quo Joh. Rhodio successit), Præfector, per lustræ quatuor, huius Ducalis, & Londini Dithmarsorum A. 1646, mortuus, officium D. Joh. Boethio, viduam autem D. Theod. Reinkingio, Cancellario Cimbriz regio, secundo illius marito, reliquit. Ob doctrinam insignem, & venam Poeticam, in lingvis etiam exoticis, felicem, a Sam. Rosenbohmio (1.) Anagrammate hoc celebratus est, Epigrammate illustrato: *Joannes Viet, Dithmarsus. * . . . .*

*Que sale Cecropio timide, quæ melle madentes
Arpinate, novum concinnare Deæ,
Hæc tu non Latine, velat ante, nec ore Pelasgo,
Scite alias linguam doctus utramque, sonas,
Sed Gallos Italosque redus imitator, & omnes
Sic, alienigenæ famine, delicias,
Quas peregrinanti tellus exotica passim
Nosse dedit, cupidi ingeris auriculis;*

Phil. Fabricio, in *Elegia ad Dithmarsiam* (2.),

*Ute te Rosardus moneas, manesque Petrarche,
Excepisse sacro pedere quique putet,
ARTU Memin HIS SEDES IN TE NOVA contigit: inde
Exanimis cepit p. solum vita dari
Galle mihi vates, nubi vates Itale salve,
Per rediorum nobile Semideum!
Et tu, Vite, vices qui vita triplice, salve,
Hocque mei pignus semper amoris habe.*

Novenarum audit cura una sororum,

Ille gravis præfice dexteritatis bonos;

Ant. Heimreichii autem (3.) *Vir doctus & cordatus* (Ein gelehrter und verständiger Mann).

Confer de illo, præter modo laudatos; Phil. Fabricii ad ipsum Elegiam, *I. c., lit. D. s. & c.*, obviæ, Casp. Danckwerthii *P. III. Chorographia Cimbrica, c. 16., p. 300.*, & Vinc. Barfficii Anagramma in *Floriologio Holsatico p. 7.*

Diss. de Judiciis & foro competentes; Præfide D. Ant. Matthæo proposita, Marpurgi 1607. in 4.

Carmina *Græcæ*, Latina, Gallica, Italica, a Rosenbohmio *I. c.* commendata.

ANDREAS ULCKEN, Hamburgensis, d. 18. Oct. A. 1645. natus, parentes habuit, e familiis Belgii haud obscuris, Henricum, mercatorem Hamburgensem, & Johannam de Dobbelaer, Dieterici filiam. Studiis Juridico-Politicis, ab A. 1659., Heidelbergæ (in Sam. Pusendorfii convinctu) Altorpiæque, per sexennium, incubuit, Belgium, Galliciam, Italian & Germaniam, sequenti peragravit biennio, & J. U. Licentiatum titulum Tubingæ A. 1669. exambuit. A. 1672. e patria in aulam Christiani Alberti, Ducis Holsatici, Gottorpensem transiit, & ab isto A. 1673. aulicis, A. autem 1682. Cameræ, regiminis & admisionis interioris, adscriptus est, Consiliarius, ac ad Procancellarium simul evectus dignitate. Ab eodem A. 1673. ad Comitæ Circuli inferioris Saxonici Brunsvicensis & Lüneburgensis, A. 1674. in aulam Cæsaream, A. 1676. & 1678. ad Carolum II. Britanniz Monarcham (a quo dignitatem equestrem, torque donatus, obtinuit), A. 1677. ad Panegyryn irenicam Neomagensem (4.), A. 1679. in aulam Gallicam, (superiusque deinceps ad Electores Saxonicum ac Brandenburgicum, Ducesque Brunsvicensis, ablegabatur. A. tandem 1687. Conventui de dissidiis Regis Daniz Principisque sui compositione Altonavensis, minister hujus, quem vocant, plenipotentarius, interfuit, arduoque isti negotio, cataris febrique continuæ finem vitæ acclerantibus, cum Bibliothecam privatam aulicæ legasset Gottorpensi, d. 23. Jan. A. C. 1688., ætatisque 43., est immortuus. Sponsam priorem, Mariam Elisabetham, Burch. Niederstadii, Consilarii Holsato-Gottorpensis, filiam, d. 11. Jan. A. 1680. ante nuptias, amisit (5.), postero die autem domum quidem duxit, sed viduam, post sexennium convinctam, reliquit *Ætatis*. V. M. Laur. Posteli. *Ecclesiastiz Hamburgensis, Schediasma parentale, cum exuviz Hamburgiz ad Petrinæ inferrentur*, ibidem (sub titulo des *Teurund & Eyrn-Übedachtmisses* H. Andr. Ulckens) A. 1688. in fol. publicatum.

Diss. de Obligatione adversus Patrem, Præfide Sam. Putendorfio, Heidelbergæ 1663. in 4.

Diss. Inaug. de Curatore bonorum absentes. Tubingæ 1669. in 4.

Scripta nonnulla, quibus Christiani Alberti, Ducis Holsato-Gottorpensis, Principis sui, causæ, adversus Christianum V., Regem Daniz, *aværuæ* (uti *Toto I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum Placciani, c. 3. p. 215.*, *ita significavi) patrociniatus est, Germanica.*

JODOCUS HERMANNUS ULICH, Traiectus Crempensis scriba circa Annum 1660. provincialis.

Nomen in igne Frederici III., Regis Daniz in fol.

(Fertur etiam edidisse aliquid de Ordine Equitri Danico.)

M. HEINO VOGLERUS, Hamburgensis, Parochiz Billkirchenfis in insula Billiana, patriz vicina, Pastor, Mart. Ruero (cujus complures ad eum supersunt epistolæ, *Cent. I. Ruarianarum num. 17.*, ac *Cent. II. n. 1. 2.*, aliæque, obviæ),

000 000 00 2

(1.) P. I. Poem., Lib. II., c. 157. 178. (2.) in *Sylloge Epicediorum in obitum Joh. Nantii, A. 1677. edita, lit. B. 7. b.* (3.) in *Chronico Dithmarsie, Lib. III., c. 23. p. 259.* (4.) Diploma, quo hæc legatio, cum plena de controversiis transigenda potestate, ipsi & Magni Wedderkopio d. 15. Oct. A. 1677. est commissa, exhibet Joh. Christ. Linigii *Sylloge negotiorum publicorum, A. 1694. edita, p. 288. 289.* (5.) V. *Epicedia D. G. Modiolii* (in *Poem. German. p. 435-447.*), aliorumque, cæcula.

obvix), Joach. Morfio (cujus *Protestationi contra Senatus Hamburgensis citationem* A. 1629. Carmen adjecit), aliisque viris doctissimis, ob eruditionem, familiaris & acceptissimus.

Reichspredigt über Georg. Neven, Past. zu Steinbeck, auß der Historie Eliz. Hamburgi 1618. in 4.

PETRUS VOGT, Rendesburgensis, J. U. D. & Cancellarius regis Slesvig-Holstiae Glückstadensis Confiliarius, gener Laur. Ubbingii, Senatoris Flensburgensis, d. 9. Mart. A. 1665. Glückstadii defunctus. V. *Epicedia*. Disp. Inaug. de Foro ac Judice competente causarum feudalium. Argentini 1635. in 4.

GEORGIUS VOLCHARDUS, Hartstediz, vico urbi Husensi vicino, d. 30. Aug. A. 1637. natus, habuit Volqvardum Paifenium, illius initio Diaconum, ac Mariz deinde Elisabethz, viduz Ducalis Holstiae, Ecclesiasten in arce Husensi aulicum, virum antiquae virtutis & fidei, pietatisque eximius. Qui, cum A. 1659. noctu, in lectulo, calamitates, quibus Chersonesus Cimbrica, bello, annonae caritate, morbisque contagiosis, afflicta, pene opprimebatur, deplorans, opem divinam imploraret, diem 10. Junii (quo pax Dano-Svedica ab ipso, Parochisque vicinis, e suggestibus templorum huc et annuntiata) finem illi esse allaturum, cælitus, voce sonora, fertur esse edoctus. Parenti hunc, post absolutum Hæzæ ac Lüneburg curriculum scholasticum, in Academiis autem Julia (A. 1665.) & Rostochiensis, Henricique Mülleri, Theorici religiosissimi, convictu (A. 1662. ac seqq.), Philosophico-Theologicum, in utroque successit officio, in Hartstediensis quidem A. 1665. (quo uxorem etiam duxit M. Theod. Niemannii, Pastoris Slesvicensis, filiam), in aulico vero Husensi sequenti 1666. Visis morte immatura A. C. 1671. ætatisque 34., excessit, cum annuo ante spatio, de fato, sibi imminente, voce, uti credebatur, calica esset commonefactus, itaque permoerit, ut ad obitum se pariter atque auditores beatum præpararet, in *Savariae* artem in linguis, ex eo tempore, inculcasset concionibus. Successit ipsi Affinis, M. Petrus Petrus, Parochus Haddebyensis, a Principe, ut defuncti viduz & orphanis eo commodius prosperaretur, illis prælatum. Conjugem ejus secundis sibi junxit nuptiis M. Trogillus Arnelkii, Præpositus Apenradensis, qui, hanc vitæ illius mecum communicans narrationem, præclari eum Oratoris, Poetæ Historicique, ornavit elogio. Conf. de illo Joh. Melch. Krafti *Husumische Kirchen-Historie* p. 308. 309.

Tractatus Historicus, succincta methodo exhibens: 1. Synopsin Historiæ universalis, ab O. C. ad nostra usque tempora, cum annexo Autorum, e quibus historia petenda, probatissimorum syllabo; 2. Synopsin Chronologicam, nobiliores epochas, in historiis occurrentes, explicantem; 3. Synopsin Geographicam, cum universalis, quam particularis. Rostochii 1663. in 12. Nomen Autoris, quod in titulo non comparet, Epistolæ subjectum est dedicatorem.

JOHANNES VOLCMARUS, Petri, Diaconi Uterfensis filius, natus Hamburgi (in suburbio Georgiano) d. 23. Sept. A. 1660., Ecclesiastes initio fuit Henningi Meyerkronei, Legati ad Gallos Danici, ab A. 1688. (quo Hafniz Licentiatum obtinuit titulum), in urbe Parisiensi, domesticus, Fridericique IV., regni Daniz tunc hæredis, in peregrinatione, A. 1693., aulicus. A. 1694. urbis Itzehœensis Pastor, Comitatusque Pinnebergi, nec multo post præfecturæ etiam Steinburgensis, Præpositus a Christiano V., Monarcha, constitutus est, Danico. Hamburgum tandem, cum Ecclesiæ illic Catharinæ Pastor, in Abr. Hinkelmanni locum, d. 30. Aug. A. 1696., annitente, & aliorum ipsi suffragia concitante, Joh. Theod. Schaafhusio, Consule, esset electus, migravit, ac d. 3. Dec., post sermonem auspicalementem in Ef. III. 10. 11. habitum, inauguratus, Doctoris Theologi titulo A. 1698. Witebergæ reportato (1.), Senior etiam sacri ordinis, post Joh. Wincleri obitum, d. 17. Apr. A. 1705. evasit. Obiit d. 27. Nov. A. C. 1715. ac ætatis 56. Vix ejus historiæ suas exposuit Joh. Christoph. Wolfii, Gymnasii tunc Hamburgensis Professoris, ipsi paulo post in Pastoratu subrogati Catharino, *Programmata funebre*, A. 1715. in fol. editum, & A. 1717., cum Concionibus Epicædisque in obitum illius, recitum. Conf. de illo *Partem XLVII. der Gelehrten Famæ* p. 369. 370., *die Neue Zeitungen von gelehrten Sachen*, num. 51. A. 1715. p. 446. 447. Löscheri *Unschuld. Nachr.* A. 1715. p. 1150. 1151., Joh. Alb. Fabricii *P. II. Mem. Hamburg.*, p. 66. 179. & Ej. *Epistolam*, qua Pauli Colomelli *Opera*, junctim a se edita, A. 1709. ei inscripsit dedicatorem, Joh. Frid. Mayerus eum *Theologum sua laude majorem* vocavit in *Or. de Joh. Bugenhageni meritis*, p. 8.

Disp. de Potestate judiciaria circa ministerium Clavium, Præfide D. Joh. Oleario. Lipsiz 1684. in 4.

Disp. Inaug. de Meritis Adami in statu integro, Præfide D. Joh. Baggero, Seelandiz Episcopo, proposita, Hafniz 1688. in 4.

Der Prophet Elias, in seinem Eifer, wie ihm getreulich hat nachgeeffert Antonius Reiser, Th. Lic. und Pastor zu S. Jacobi in Hamburg, in einer Predigt, auß 1. Reg. XIX. 10., vorgelestet. Hamburgi 1686. in 4.

JUSTUS THEODORUS VOLCMARUS, Glückstadensis, J. U. D. & ab urbis patriz Senator. V. D. G. Morhofi duo in supremos Juris honores, Kilonii A. 1681. ei collatos, carmina, *Lib. ML. Charitum*, p. 240. 241., obvia, & Henr. Hamerici, Rect. Rendesburgensis, in eisdem *Epigraphen*.

Disp. de Tempore ante tempus, Gryphiswaldiz 1679. in 4. (V. H. Hamericum l. c.)

Disp. Inaug. de Jure Optionis, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1681. in 4.

JOACHIMUS VOLSCHOVIUS, scholz Hamburgensis, ab A. 1699., Subrector.

Disp. de Nativitate Christi, ad Luc. II. 10. 11. Hamburgi 1698. in 4. V. Jac. Frid. Wildeshusii *Bibliothecam Disput. in V. & N. T.* p. 65.

JOHANNES VORSTIUS Junior, Wesselburiz, Dithmariz borealis vico, A. 1623. in lucem est editus, & perperam proinde, sicut alibi (2.) jam monuimus, ab Alb. Bartholino (3.) Danis annumeratur, a G. M. Königio autem (4.), & Adr. Bailletto (5.), hunc secuto, Berolini, in Marchia, natus esse perhibetur, Brandeburgica. Patrem habuit Martinum, vici istius Pastorem, & Dithmariz simul Borealis, ab A. 1619., Præpositum, Joh. Vorstius Senioris, Brabantini, Presbyteri Itzehœensis, ac supremi simul Ecclesiarum Holstiae regis Antistitis, *Tomo sequenti* celebrandi, filium. Primis literarum rudimentis in Dithmaria, scholisque Itzehœensis & Hamburgensis, Philosphiz autem & Philologia scientia, in Gymnasio Hamburgensi, a Joach. Jungio, Bernh. Wretembergio, Joh. Ad. Tassio & Henr. Vagerio, hujus Professoribus, accurate imbutus, Witebergam A. 1644. se contulit, & Jac. Martini, Paulum Röberum, Wilh. Lyserum ac Joh. Hülfemannum, Theologos, Aug. Buchnerum, Andr. Sennertum & Joh. Er. Ostermannum, Philologos, Johannemque Sperlingium, Christoph. Notthagelium, Joh. Scharfium ac Mich. Wendelerum, Philosphos, integro audivit biennio. Imperatris illic, Brabevta Wendeler, supremis Philosphiz honoribus, Georg. Mülleri, Senatoris Hamburgensis, præfectus filius, A. 1646. Helmstadium, in xdes Georg. Wernerii, Jcti, transiit, Georgique Calixti, Conr. Horneji,

(1.) V. Henr. Pippingii *Triadem memoriz Theol. renov.* p. 1460.

de Scr. Dan. p. 90.

(4.) in *Biblioth. Veteri & nova* p. 216.

(2.) in *Hypomnematis ad Alb. Barthol. de Scr. Dan.* p. 218.

(3.) in *Lib.*

(5.) in *Lib. des Savans personifiés*, T. I., p. 181.

neji, Herm. Conringii ac Christoph. Schraderi, Acad. Juliz luminum, institutione & consuetudine, per duos iidem annos, gavissus, invidendos in polymathia sacra pariter atque profana fecit progressus. Horum, postquam Jenam A. 1643. cum discipulis abierat, polychaeta adeo dedit specimina, ut non solum in Majoris urisusque, Musæi, Cundisi, Sleevogii, Stahlî, Professorumque aliorum, facile se insinuaret amicitiam, fed Friderico etiam, Duci Holfato-Gottorpensi, dignus videretur, quem suis in Academia Rostochiensî Alumnis Ephorum A. 1649. præficeret. Studia horum Rostochii quadriennio moderatus continuo, editis Disputationibus argumenti Historici, Philologici & Philosophici, perenditis quamplurimis, brevi incluruit, ac deinde A. 1653. in thione a Principe impetrata, Belgium fœderatum itinere peragravit literario, & Christ. Mathiz, Dav. Blondello, Adolpho Vorfio, Joh. Coccejo, Jac. Golio, aliisque Viris summis, familiariter innotuit. Eodem A. 1653. a Senatu Flenopoleos mex ad Scholz publicæ vocatus Rectoratum, *functionem* hanc, Thoma Reinesio iudice (1.), *saïs honestam, & viam ad majora capeſſenda monſtrare idoneam*, per septennium, ingenti cum famæ suæ, & Athenæ ipsius, incremento, præclare administravit, intereaque temporis, M. Nov. A. 1655., Rostochii Theologiz Licentiati titulum obtinuit, ac A. 1656. Saram, Jodoci Valepægii, tractus Stapelholmenſis Scribæ publici, filiam, duxit uxorem. Professionem Academiz Juliz Theologicam, quæ huc viventi, Henr. Langenbeckii, Cancellarii Gvelfhici, & Herm. Conringii, offerebatur literis, quo erat candore, ab omni in facris simulatione & dissimulatione alieno, Gerh. etiam Titii, Antagonitæ, laudes merito, recusavit, quod, a pluribus jam annis (uti Reinesianæ ad ipsum haud obscure passim docent epistolæ), non omnia Lutheræ dogmata probaret, & Reformatorum imprimis de S. Coena amplecteretur sententiam, in Epistola Diatribæ de *Gratia divina* inauguralis, ad Frid. III., Daniz Regem, dedicatoria, illorum notante errores, A. 1655. præteritum, suæ autem ipsius mentis doctrinæque haud congrua aliis nollet inculcare (2.). Eandem ob causam A. 1660. officio Flensburgensi ponte fe abdicavit, & Gymnasiæ ad Svevum Colonienſis Rector, suæque simul Bibliothecæ Ephorus, a Friderico Wilhelmo, Electore Brandeburgico, constitutus, palam ad Reformatos defecit, illorumque de S. Coena doctrinam, tribus *Differtationum sacrarum libris*, ac *Epistola ad Warnerum Freundium*, A. 1662. editis, contra Lutheranos tueri non dubitavit. In quibus cum Joh. Gerhardi, aliorumque Theologorum Lutheræ, lapsus nonnullus *καὶ ἰστορία* sibi familiari animosè pertrinxisset, crabrones fe irritasse, ab horum successibus, Joh. Musæo, Christ. Chemnitio, Christ. Dreiero ac Gerh. Titio, ut Joach. Lud. Reimerum, Sam. Cocum, Wölf. Osvium (Pastorem ac auditore ipsius Flensburgensem, satis duxit in Apostasiam Præceptoris invecum (3.)), aliosque minoris famæ adversarios, taceam, factio impugnatus agmine, didicit. Chemnitio, Dreiero, Titio & Reimero, schediastata aliquæ apologetica, sed haud impune, repositæ, ceterorum invecivas nullo, sivali Thomæ Reinesii, in controversia hac Eucharistica ipsi ac Reformatis *ἀποκρίσεις*, dignatus responſo. Is enim, nuntiata amici apostasia, in literis, ad illum Lipsæ d. 22. Apr. A. 1662. exaratis (4.), inopinatum sibi ejus ex Holfatiæ (in qua fortuna favebat, adque uxor, nati liberi, & cetera, quæ *cara habere solemus mortales, obvernerant*) discessum accidisse, præfatus, consilium ipsius *ἡ μὲν ἔσπερος* probavit, sequæ de *Differtationum sacrarum* argumento prolixi cum eo sentiret est professus, de adversariorum autem turba conqvesito hoc, in epistolis aliis, A. 1664. Kriptis (5.), suggestit monitus: *Quærebis de incompertis quorundam, qui, factis quasi coetu, & totis castris, te invadant & oppugnent. Sane doleo molestias tibi creari, quæ sine invidia frui suis bonis, & tranquillum vivere, malim. Hoc vero obtinebis, puto, si, quos in duos μνηστών & ἀναιδέων ἀντιρρίπας, feras, & dum essis animorum detumescat, expectes: quo processeris longius, eo plus te ipsum leſeris*. Paruit huic noſter, & relicta aliis Theologia disputatrice, ad studia elegantiora revertis, vitam reliquam lucubratoribus maximam partem impendit Philologicis, & utilissimis in scriptores antiquos laboribus. Quibus eruditionem suam, variam pariter atque solidam, orbi ita approbavit literato, ut, communi hujus consensu, etiamnum, anno licet ætæ Christianæ 1676., ac ætatis 53., die 4. Augusti, jam mortuus (6.), Viri in facris literis, Patrumque monumentis, verfatissimi, Philologici accurati, Philologi exiuit ac *παραγνώστης*, Antiquarii insignis, Criticæ ac Censoris dictionis Romanæ perquam judiciosi, posthuma reportet elegia. Amicis suis, præter Thomam Reinesium (cujus *Inscriptionum* opus præclarum haud pauca illi debuit subsidia (7.)), Georg. Calixtum, alioſque jam laudatos, annueravit Joh. Tob. Majorem, Thom. Bangium, Joh. Reinbohtum, Theologos, Henr. Ernſtum Jctum, Joh. Henr. Meibomium, Thom. Bartholinum, Joëlem Langellotum, Medicos, Wilh. Langium, Joh. Frid. Gronovium, Lucam Langemannum, Joh. Henr. Hortingum, Joh. Schefferum, Joh. Casp. Svicerum, Joh. Andr. Bosium, Joh. Jonſium, Joh. Frischmuthum, Andr. Müllerum, Jac. Thomafium, Philologos celeberrimos, alioſque ordinis literari in Germania, Dania, Cimbria & Batavia, proceres. E quibus Thomafius, eum sibi, *Theſaurum lingue Latine* Fabri-Buchnerianum A. 1672. locupletiorum edituro, suas ad hunc observationes prompte communicasse, grato testatus est animo (8.). Vitz ipsius feriem, ad A. usque 1655., Casp. Mauritiî, Theologi Rostochienſis, *Programma, Disputationis illius Inauguralis* eodem præmissum, reliqua vero alii, jam allegati, suggesterunt. Præter quos conferri etiam de ipſo possunt Thomæ Reinesii ad illum *Epistole*, Joh. Christoph. Becmanni *Catalogus Biblioth. Francofurt. p. 467.*, Joh. Alb. Fabricii *Centuria Plagiariorum*, num. 71., lit. N. 1. b., Thomæ Crenii *Animalverſiones*, P. I., c. 6., §. 4. & 5., p. 100-105., P. II. p. 23. & 240., P. III., c. 3., p. 91-95., P. VI., c. 1., p. 24-25. 37-38., Val. Alberti *Interesse præcipuarum religionum* p. 409., Sam. Schelſvigii *Diff. de incrementis Bibliothecæ Gedanensis* p. 17., Joh. Fabricii *Par IV. Hist. Biblioth. Fabric. p. 59. 90. Itaque nostra ad Hist. Cimbr., P. II., c. 5., §. 4., p. 104., & P. III., c. 3., §. 8., p. 236., Index Rectorum f holtæ Flensburgensis, in Novis lit. Lubec., M. Od. A. 1702. p. 299., & Schediastæ de Schole Flensburg. historia Germanicum p. 14-15.*

Catalogus Bibliothecæ ejus, in 4. editus, in Jacobe Long. P. II. *Biblioth. sacra* p. 454., allegatur.

ELOGIA.

Herm. Conringio (in præfat. ad *Paradoxa de Nummis Hebræis* p. 23.) *Vir audit longe doctissimus:*

Joh. Frid. Gronovius (in Epistola ad eum, Valerio Maximo ipsius præfixa), *serio illum & cordate Musas trahere amœniores, judicat.*

Joh. Schefferus (in præfat. *Justini*, A. 1678. editi) eum, ac J. G. Grævium, *Viros summos & optimos* appellat.

Joh. Ericus Ostermannus, in Epistola, *Parti II. Philologie ipsius sacre* præfixa, ita ad eum: *Multum te colo, Vir Clarissime, ob amorem singularem, non in Græcas tantum sed etis novi, verum etiam Orientis universi, literas, quas ita mihi visus es in eruditissimis Dissertationibus tuis animo complexus esse, ut unus commodus judicandus sis, qui litæram de Hellenistica definiat ad extremum.*

- (1.) *Epist. 28. ad Vorſium* p. 44. (2.) V. ipsius *Epistolam priorem ad Gerh. Titium, & Titii præfationem*, suo ad hanc *Responsio* præmissum, (3.) in *Epist. dedic. de Erratione vom Rectorate der Kleber*, p. 14. & seqq. (4.) V. *Keinertii Epistolam ad Vorſium*, men. 24. p. 12-14. (5.) *I. c.* men. 27. p. 17. & men. 39. p. 61. 62. (6.) V. *Henn. Wittenii T. I. Dier. Biograph. Sec. XVII.*, ad A. 1676. (7.) V. *Adæ Erud. Lips.*, M. Apr. A. 1722., p. 80. (8.) in præfat. editionis sue *Theſauri illius*, Lipsiæ A. 1690. in fol. excuſa.

Moller Cimb. Lit. Tom. I.

PPP PPP PP

Joh.

Joh. Leusdenio (Diff. XII. Philologi Hebræo-Greci, de N. T. Hebraismis, P. I., §. 4. & 6.) Vir audit doctissimus Mathis Wafnuht (P. II. Vindiciarum S. Hebræe Scripturæ p. 258.) Vir clarissimus; Henr. Meibomio Jun. (in Epist. de Historia Medicorum scribenda p. 8.) Vir longe doctissimus.

Joh. Georg. Gravio (in pref. Justini, A. 1701. editi) Vir variis eruditus ingenii monumentis celebris. D. G. Morhofius (Orat. VIII. p. 243.) illustribus eum orbis literati & Cimbria annuerat fidebibus. Ant. Reifero (in Apologia pro Epistola consolatoria p. 30. 31.) Scriptor audit nuperus & retentior in religionis quidem negotio inconstantiæ nota, verum in re Grammatica plurimum, inter quos Frischmuthius & Saubertius eminent, elogio insigni. Laur. Bodockio (in Programm. Rostochiensis de vita Hanfii Mauriti, discipuli ejus, funebri) Vir singularis industria, maximeque in curando officio fidelitatis.

Ant. Bynro Lib. I. de Calceis Hebræorum, c. 5., p. 69.) Vir pereruditus & diligentissimus. Joh. Henr. Hænero (in Miscellaneis Philologico-Criticis, num. 17.) Amicus suus magnus. Scv. Walth. Slutero (in Diss. de Collaquo Nicodem cum Christo, lit. B. 2. a.) Vir eruditissimus. Thomæ Crenio (P. II. Animadvers. p. 235.) Vir variis eruditus ingenii monumentis celebris. Joh. Frid. Hekelio (in Notis ad Mich. Baribii Vitam Virgilii p. 18.) Philologus consummatissimus. Pet. Rabo (im Boocjaal van Europa, M. Sept. & Oct. A. 1694., p. 222.) Een Mann van doortorende Kennisse; in (M. Marr. & Apr. A. 1691., p. 294.) de Dooggeleerde, en voortreffelste Hoofdmann der Hebræo-Grecische Taalfenners. Joh. Fabricio (P. IV. Hist. Biblioth. Fabric. p. 29.) Philologus πολυμαθὴς, πολυγραφος, deque sacris & profanis scriptoribus egregie meritis.

CENSURÆ.

Gerh. Titius, in Repetitione doctrine Protestantium de S. Cæna, illi opposita, p. 80. 81., eruditionem ejus Patrologiam hifce verbis extensit: In prudentissimum profecto foret, quisquis homini mei simili, h. e. vix mediocriter docto, tam temere & profuse de omnis rei, nemine excepto, quicunque hanc rem attigerunt, Doctorum, non nisi de pane voculam HOC intelligentium, sententiam ampullari aucto, fidem habere præpararet: Cum ipse vassum illud lectionis omnis e-vi Doctorum pelagus nunquam sit emensus, nec per citatem & obfacula bædenus emetiri potuerit, sed, quod amici ejus inter nos norant, & res ipsa loquitur, cymbam saltem in litore sit periclitatus.

Christ. Chemnitz, in Defensione Joh. Gerbardi contra illum, Sect. 26., eum, ob apostasiam, criminis læse majestatis, in Christum Salvatorem commisi, insinuat; & Sect. 2. autem, magis erroris ejus, in notandis Theologorum Lutheranorum præcipuorum, Jac. Andreæ, Chemnitzii, Hunnii, Meisneri, Graueri, Glasii, Brochmanni, Waltheri & Gerhardi, lapsibus, ingentem detestatur, præter Wendelinum, Scribit, & Eyhermannum, vix bædenus visum fuisse, qui spiritus sibi sumpsit majores & qui pro majore delectatione habuerit, inter alienorum nominum cadavera vagari, qui censuræ Vorstius, in Epist. ad Chemnitzium priore, p. 47. 51., respondit, & præter alia, p. 48., hæc regeffit: Sileo ego, in opusculis meis, qui quos errores errasse videntur, libere monere, atque causas quoque, quomobrem pro errore habendum hoc vel illud sit, adijcere. Atque ista consilio, non Joh. Gerbardi tantum, sed & Casus, Castellionis, Salmastii, Calixti, Horneji, plurimumque aliorum, ut apud quos, ubi quicunque occasio talis, detexi & refelli.

Ant. Reiferus (im wiederholten Bessehe wider Christ. Pauli, p. 194.) eum vocat einen befandten Mammeluten. Ol. Borrichius (in Defensione Vossii & Strade contra Casp. Scioppium p. 307.) illum, in scriptis de Latinitate, Scioppio adficiorem esse, judicat.

Thomas Crenius, in Animadversionibus, P. XIV., p. 46., ignaviam defuncto hifce verbis immerito exprobravit: Nimirum d'fchiebat homo ἀπαξία, αὐτὸς αὐτοῖς, ut Reclor scholæ Joachimicæ vallis, Coloniæ translata, fieret, & sequi defecitiam posset. Novimus enim hominem, & qui nobiscum eum cognoverunt, nos non mentiri sciunt. Alibi (P. I. Animadv., c. 6. §. 5., p. 104.) non pignitiz solum, sed & plagiorum, eundem insinuat, ita scribens: Vorstius sane tantum non potuit a lectione Romanorum, quantum videri volebat. Superveniebant aliorum laboribus, addebant, demebat, corrigebat, ad inventisq; aliorum fruebatur, non propriis, ipseque, parum de suo proferens, omnia sibi fere vindicabat. Indices maximi Boecleri in Corn. Nepotem, & Cl. Freinshemii in Justinum, multo pleniore reddidit hic Reclor scholæ Joachimicæ, quæ Colonia Brandeburgica est; at novus in Sulpit. Severum & Val. Maximum, quos cum notis suis edidit, adorantes indices nimis laboriosum erat huic homini, in labore remisso nimis, parumque patienti. Lege, quæ de hoc multis tradiderunt B. Boeclerus, in prefat. ad lectorem, Vellejo præmissa, & J. G. Gravii, itidem in pref. ad lectorem, Justino præfixa. Non vituperamus ejus adjecta sed, quod ille ipse, nullibi non utilitatem Indicum, tam ample, quam vere, prædicant, nullos omnino suis ab se editis libris subjunxerit, eruditus vehementer dolet. Similia his repetit Parte XV., c. 1., p. 90. 91., ac Parte VIII., c. 2., §. 4., p. 89. 93., ubi alii quot nostræ plagia (e Casp. Scioppii Lectionibus suspectis, & J. F. Gronovii Observationibus), in Notis ejus ad Justinum a se deprehensa, exprobrat, simulque negligentiam, in locis Veterum allegandis, hifce verbis objicit: Capita & versus, nisi inveniat ab aliis adducta, non addit, quod perspicuum est indicio, Vorstium ipsa Romanorum loca non evoluisse, nec examinasse, sed alienis oculis vidisse; quare, si addit, prævious habuit istiusmodi Auteurs, loca ita citantes. Sane diversitas adlegendi scriptores, quam in Vorstio observavi, fecit, ut tantum mihi non videretur, quantum aliis forte. Verum censorem hunc rigidum, nodos in scirpo hostili quærentem animo, & Vorstium tot plagiorum accusantem, in Notis suis ad Joach. Pastori Tr. de Institut. Juven., p. 227., & Vorstii ipsius Epistola libri de falso suspecta Latinitate dedicatoria, prolixam de lingvæ Latine laudibus periocham, iisdem verbis, plagio insigni, descripsisse, ab Anonymo Epistolæ brevis, ad Theod. Janfonium d. 15. Jul. A. 1705. scriptæ, & seorsim in J. editæ, Autore & Σαυ. Μαρτίνος, esse ostendit. Id quod nec ipse, P. XIV. Animadversionum p. 143. 144., negare potuit, Vorstii illic notam, festinationis vel memoriz vitio, esse omisissum, cautius.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

a. PROPRIA.

Dilp. de nomine tetragrammato ὁμνι, Præfide M. Joh. Reichio, Lubecensi. Witebergæ 1646. in 4. Dilp. de Imagine Dei in homine, Præfide D. Jacobo Martini. Witeb. 1646. in 4. (V. C. Mauriti Progr. cit.) Diatriba Chorographica de quibusdam Regionibus, quarum in Historia sacra fit mentio, ab ipso conscripta, & Præfide Christoph. Notnagelio, Math. Prof., defensa. Witeb. 1646. in 4. Exerc. de primatiis Sedibus Episcopalibus veteris Ecclesiæ, imprimis Romana, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Tob. Majore propolita. Jenæ 1648. & (si Catalogus mund. A. 1611. autumn. p. 36. fidem meretur) Rostochii 1651. in 4. Recula in Thomæ Crenii Falsæ Exeritationum Theologico-Historicarum, Leidæ A. 1697. in 8. edito (cujus recensum Ludolphi Neoceri Bibliotheca lib. nov., M. Oct. A. 1697., p. 460. 467., exhibet). Nonnulla hujus argumenti Autori Thomæ Reinesii Epistola ad eum tertia, p. 15. 19., suggessit.

Exerci-

Exercitationes duz, quibus sacra *ἱερογῶνα* (de Sefach Jer. XXV. 26. & LI. 41., ac LXX. annorum captivitate) expenduntur. Jenæ 1649. in 4. Recufæ, in *Διαγῶν Exerc. Academicarum*, Roftochii A. 1651. in 4. T. Reinellii, a Vorſio in nonnullis differentiis, monita ad eas *Επιſτολα ad illum XII.*, p. 32. 33. 34., exhibet.

Positiones miscellæ, Roftochii 1649. in 4. (*V. Catal. Biblioth. Lipſarp.* p. 202.)
Diff. de Temporibus, quibus Medi ac Babylonii ab Aſſyriis defecerunt, deque singularum iſtarum gentium, quæ poſtea fuit, conditione. Roft. A. 1650. in 4. Recuſa ibidem (in *Exerc. Acad. Διαγῶν*) A. 1651. in 4.

Exerc. de Invito & ſponte factio. Roft. 1650. in 4.
Diff. de Synedrjjs Hebræorum. Roft. 1651. in 4. Recuſa, in Thomæ Crenii *Faſciculo IV. Opusculorum ad Hiſtoriam ac Philologiam ſacram ſpectantium*, Roterodami A. 1694. in 8. V. *Aſſa Erud. Lipſ.* M. Febr. A. 1695., p. 96. Coulini *Diar. Erud. Gall.* A. 1695., n. 34., p. 605-610., Chauvini *Diar. Erud. Roterod. Gallicum*, M. Jul. & Aug. A. 1694., p. 482-489., & Pet. Rabi Boockjaal *Europæ*, M. Sept. A. 1694., p. 222-226.

Diſp. de LXX. Hebdomadibus annorum, quas Angelus Dan. IX. determinat. Roftochii (& Georſim, & in *Διαγῶν*) A. 1651. in 4. Contra hanc, ex accentuatione, Matth. Wafmuths, P. II. *Vindic. Ser. Hebr.*, p. 215. & ſeqq., multa paſſim diſputat.

Cogitata quædam de ſtylo Novi Teſtamenti. Roft. 1651. in 4. Recuſa, in T. Crenii *Faſce Exerc. Theologico-Hiſtor.*, Leidæ A. 1697. in 8. V. Neocorum *I. c.* p. 460-467. Præluſium fuere *Philologie ſacrae de N. T. Hebraiſm.*

Exerc. Phyiica de Summa poſteſtate civitatem gubernandi, quam unus obtinet (*Reſp. Wolff. Oſuio, Flensburgenſis, patrie deinde Poſſore*). Roft. 1651. in 4.

Exerc. de Virtute. Roft. 1651. in 4.

Exerc. de Juſtitiâ (*Reſp. Sam. Rachelio, Diſtmarſio, JCro deinde Acad. Kilonienſis*). Roft. 1651. in 4.

Diſp. II. Politicæ de Summa poſteſtate civitatem gubernandi, quam unus obtinet (*Reſp. Wolff. Oſuio, Flensburgenſis, patrie deinde Poſſore*). Roft. 1651. in 4.

Exerc. Log. de ſecunda Mentis operatione, hujusque ſigno oratione externa (*Reſp. eodem*). Roft. 1651. in 4.

Positiones miscellæ (*Reſp. Frid. Fabricio, Slefviçenſis*). Roft. 1651. in 4.

Exercitationum Academicarum *Διαγῶν*, quarum I. de temporibus, quibus Medi & Babylonii ab Aſſyriis defecerunt, II. de 70. Annis captivitatis Hebræorum & vaſtatis Hieroſolymitanæ, III. de tempore, quo templum Hieroſol. inſtauratum fuit, IV. de voce *Sefach* Jer. XXV. 26. & LI. 41., deque expugnatione Babylonis, a Cyro facta, & V. denique de 70. Hebdomadibus annorum, Dan. IX. prædictis, diſſerunt. Roft. 1651. in 4. Recuſum, in T. Crenii *Faſcic. III. opuscul. ad Hiſt. & Philol. S. ſpectantium*, Roterodami A. 1693. in 8. V. *Aſſa Erud. Lipſ.* M. Dec. A. 1693., p. 544., Coulini *Ephem.* 33. *Erud. Gall.* A. 1695., p. 589. 590., Chauvini *Diar. Erud. Roterod.*, M. Maj. & Jun. A. 1694., p. 379., & Pet. Rabi Boockjaal, M. Sept. & Oct. A. 1695., p. 238-245.

Tres Philologicæ & ex parte Philoſophicæ Diatribæ in Lev. XVIII. 18., Eph. IV. 8., &c. Roft. 1652. in 4.

Diſquiſitio brevis de quibusdam veterum Autorum aſſertionibus. Roft. 1652. in 4.

Diſf. de τοῖς Ἑβραίοις, quorum cap. VII. & XII. Johannis ſit mentio. Roft. 1652. in 4.

Diſf. de nominibus propriis rurum & perſonarum, quæ ex nomine veri Dei proprio *יהוה* ſunt compoſita. Roft. 1652. in 4. (*Diſput. duz de veri Dei Nomine proprio יהוה* Roft. 1652. in 4. memorantur in *Catal. Biblioth. Mayerianae pag. 117.*)

Diſf. brevis de Cauſa per ſe & per accidens, itemque de Phyiicæ & morali. Roft. 1652. in 4.

Diſf. de Syllogismo infinito. Roft. 1652. in 4.

Syntagma Miscellaneorum Academicorum, in qvo varia, quæ ad Philologiam & hiſtoriam ſpectant, VI. Diſputationibus & capitibus XII. exponuntur; Auguſto, Duci Brunſvicenſi, inſcriptum. Roft. 1652. in 4. Recuſum, in T. Crenii *Faſcic. V. Opuscul. ad Hiſt. & Philol. S. ſpectantium*, Roterodami A. 1695. in 8. V. Coulini *Ephem.* 35. *Erud. Gall.* A. 1695., p. 626., Chauvini *Diar. Erud. Roterod.* A. 1694., M. Sept. & Oct. p. 624-630., & P. Rabi Boockjaal A. 1695., M. Mart. & Apr. p. 293. 303. Capita ejus V. priora de nomine *יהוה*, VI. de quibusdam nominibus propriis Bibliis, VII. de *nzvi* aliquot Verſionibus vulgata, VIII. & IX. de Enunciationibus Hebræorum negativis univerſalibus, X. de nominibus quibusdam propriis Gen. 10., XI. de Magis Perſarum, & XII. de obſervationibus miscellis, diſſerunt. Commendatur a Joh. Diecmano in *Gymnaſiate de lingua primigenia Hebræa p. 15.*, impugnatur autem a M. Imman. Webbero, Miſnico, in *Exercitio Grammatico ad פירוט Hebr. XIII. 16.*: *Τὸ ἀνὴρ οὗτος ἐννοεῖται ὡς θεός, capiti VII., verſionem ejus vulgatam deſcendenti, oppoſito, eductoque Lipſiz A. 1683. in 4.*

De Latinitate, quæ ſuſpecta eſſe poſſit, deque Latinæ ac Germanicæ lingvæ convenientia, brevis Diatribæ. Roft. 1652. in 8. Primas exhibet lineas *libri* (de qvo mox dicitur) *de Latinitate falſo ſuſpecta*, triplo auctioris, proſuſque immutati, qui A. 1665. prodit. T. Reinellius, *Ep. 14.*, p. 40., ita de illa ad Autorem ſcriptit: *Suſpecta Latinitas tua noſtris Philologis per placet, excitaſtiqve amulos elegantis ſtudij, qui plura tuis inſedificabunt.*

Exercitationes VII. de quibusdam ad Philologiam orientalem ſpectantibus (*Reſp. Andr. Müllero, Præpoſito poſtea Beralinenſis* *πελογῶν*). Roft. 1653. in 4. Recuſæ, in T. Crenii *Faſce Exercitationum Philologico-Hiſtoricarum*, Leidæ A. 1697. in 8. V. L. Neocori *Biblioth. lib. nov.* M. Oct. A. 1697., p. 460-467.

Diſp. de Sceptro & Judiciis poſteriorum Judæ, uſque ad Meſſiæ adventum & Gen. XLIX. 10. Roft. 1653. in 4.

Diſp. de Paraſiſo. Roftochii 1653. in 4. Ibidem, una cum præcedente eodem anno 1653. in *Diſſertationum Sacrarum ſynagmate recuſa.*

Diſſertationum ſacrarum, earumque Hiſtoricarum & Philologicarum, breve Syntagma, in qvo agitur: I. de tenente ſceptrum ac Magiſtrato, qui ex judæ poſteris non deſicere debuerunt, donec Meſſias veniſſet. e Gen. XLIX. 10. & II. de quatuor vulgo ſic dictis Monarchis; III. de Paraſiſo. Roft. 1653. in 4. Recuſæ, in T. Crenii *Faſciculo IV. Opuscul. ad Hiſt. & Philol. S. ſpectantium*, Roterodami A. 1694. in 8., una cum *Diſſ. de Synedrjjs*, in cujus recenſu Ephemericum literariarum de utriusque loci indicavimus. Primam illarum Matth. Wafmuths, in *Diſſ. de uſu Philologie Hebrææ in Theologia Exegetico-Polemica, c. 2.*, impugnavit.

Diſf. de ſtudio Sermonis, tum veri, tum falſi. Roft. 1653. in 4.

Diatriba de Neceſſario. Roft. 1653. in 4.

Diſp. de Suppoſito & perſona (*Reſp. Chriſt. Kortbolto, Theologo poſtea Kilonienſis*). Roft. 1653. in 4.

Diſf. de Qx.: An Logica, ſeu Dialectica, in Philoſophiæ partibus ſit numeranda? Roft. 1653. in 4.

Diſp. de prima Mentis operatione, ejusque differentiis. Roft. 1653. in 4.

Diſp. de Enunciatione univerſali, tum affirmativa, tum negativa. Roft. 1653. in 4.

Diſp. de Legibus. Roft. 1653. in 4.

Diſp. Inaug. de divinx Graziæ, in hominibus tum primum convertendis, tum in fide conſervandis, efficacia & operandi

randi modo, pro gradu Licentiz, Præfide D. Casp. Mauritio, d. 8. Nov. A. 1655. proposita. Rost. 1655. in 4. Præmissi est Epistola ad Frid. III., Regem Daniz. dedicatoria de Reformatum erroribus, nullam dogmatis mentionem injiciens Eucharistici; cum applausibus J. G. Dorfchei & Herm. Schuckmanni, Theologorum Rostochiensium, metricis.

Disp. de Enunciatione negativa, præsertim externa, in schola Flensburgensi (*Resp. Job. Lundio, Flensburgensi, Eclesiastica postea Tunderensi doctissimo*) proposita. A. 1656. in 4.

Disp. de lingua omnium prima, deque hujus, ut Scriptura vocat, confusione, in schola Flensburgensi (*Resp. Job. Ewaldi*) proposita. A. 1657. in 4.

Philologia Sacra, seu Comm. de Hebraïsmis Novi Testamenti, quo, quicquid Hebraïsmorum in toto N. T. reperitur, pene omne recensetur, in certas classes digeritur, atque ipsarum linguarum orientalium collatione illustratur, non pauca item alia, tum Theologica, tum Philologica, attinguntur & pertractantur: Opus in partes duas divisum, quarum prima seorsim initio Lugd. Bat. A. 1658. in 4., utraqve autem, cum Indicibus locupletissimis, Amstelodami A. 1665. & Francofurti (*adjecta Diatriba de N. T. Adagiis*) A. 1705. in 4., prodit. Ab Henn. Wittenio (T. I. *Diatribe. Ser. XVII., ad d. 4. Aug. A. 1676.*) perperam sub *Philosophiæ sacræ* allegatur titulo. *Περίγραμμα* ejus Autor dedit in *Cogitationis de stylo N. T.* Rostochii A. 1651. editis, *Spicilegium* autem A. 1670., in *Epist. dedic. Diatribæ de Adagiis N. T.*, est pollicitus. Recensum Partis I. Joh. Galloësius, in *Diario Erud. A. 1667. Gallico*, Ephe. p. p. 621. 622. edit. Lat. *Nitschiane*, utriusque vero, sed parum accuratum, Joh. a Gavern., in *Boockjaale der geleerden Wetzel, M. Jul. & Aug. A. 1706.*, p. 39-39., exhibuit. Commendarunt illud Thom. Reinefsus (*Epist. etiam 23.*, p. 12.), Vorstius, *Hebraïsmos ejus apud intelligentes esse in pretio*, nuncios Joh. Henr. Hottingerus (*non obscura se in illo eruditionis & eruditionis, deprehendisse specimina* significans), Thom. Bartholinus (*opus cædæ vocans dignissimum*), Joh. Schæfferus, Bernh. Gosmannus, Joh. Er. Olfemannus (cujus verba inter Autoris recitavimus elogia) Joh. Frickmuthus (*Diff. quoque III. de Fædere novo, ad Ser. XXXI., c. 2.*, §. 17., *opus appellans eruditum*), Joh. Casp. Svecius & Joh. Mohnius, in Epistolarum ad Autorem excerptis, editioni Amstelodamensi præfixis, Joh. Galloësius I. c., Joh. Saubertus Jun. in *Or. auspici de studiis L. Hebr. in Theologia necessitate* p. 3., Joh. Henr. Heideggerus in *Enticivatio Biblico, Lib. III., c. 1.*, p. 87., Gerh. Meierus *Lib. II. Biblioth. Theol. contra d. 20.*, Christ. Kortholus in *Introduct. ad stud. Theol., c. 4.*, *Theor. 3.*, §. 2., Joh. Olearius Jun. in *Diff. de stylo N. T.*, p. 20. 176., & alibi passim, Aug. Plessierus in *Introduct. in Orientem* p. 35., & in *Critica Sacra*, c. 3., p. 82., D. G. Morhofius T. I. *Polybist.*, L. 4., c. 1., p. 76., Christoph. Cellarius in *Diff. de solute orationis Scripturæ, scholarum usui commendandis*, §. 17., p. 15. Joh. Georg. Pritius (*miram in colligendis Hebraïsmis Autori tribuens industriam*) in *Introduct. ad lectionem N. T.*, c. 2., §. 2., p. 293., Ant. Bynæus *Lib. I. de Calceis Hebræorum*, c. 5., p. 69., alique complures. Joh. Leusdenius, in *Philologi Hebræo-Greci Dissert. XII. de N. T. Hebraïsmis*, prolixum istorum, ductu operis Vorstiani, exhibuit Catalogum, in Classis XXXI. digessim, & hunc §. 6. ita est exoritur: *Cum nemo Vorstio melius, solidius ac clarius, de N. T. Hebraïsmis egerit, ideo non possumus non Philologiam ejus sacræ alius commendare, & D. Autori summas pro labore, in his Hebraïsmis erudendis & colligendis adhibito, gratias agere.* Cui Jac. Rhenferdus, Prof. Franqueveranus, in *Synagoga Dissertatorum de stylo N. T.*, Leovardiz A. 1702. editi (cui Leusdenianam etiam hanc inferuit), præfatione (p. 1., 2. a.), verbis succint sequentibus: *Joh. Vorstii Philologiam sacræ auditoribus nostris usque commendare solemus, quæ si Lightfobii, aliorumque, novissimas observationes excipias, quicquid fere locutionum Hebræarum ab aliis, vel à ipsemet, notatum erat, summo studio & indefesso labore collegit, in certisqve classes continendo ordine redegit. Verum numero liber eximius prolixior est paulo, & hoc imprimis tempore etiam varior. Nimiam contra Vorstio, in phrasibus more Græcis in Hebraïsmorum referendis numerum, audaciam & *μπαρλαβή* exprobrant dialecti Hellenistica adversarii, & cum istis, Thom. Reinefsus (de linguarum cognitione præclare differens), *Ep. 14. & 23. ad ipsam*, p. 38. 39. 42. 52., Joh. Henr. Meijus (sententiam ejus, de vocibus Græcis novas, in N. T. Græco, per Hebraïsmum, adeptis significationibus, improbandis) in *Examine Historie N. T. Criticæ* Rich. Simonis, c. 27., p. 366. 367., & *Introduct. in stud. Philol.*, c. 3., p. 30., Thom. Crenius (*non pauca bene frugis comere hunc Commentarium agnoscens, sed satis vixisse Amstel. A. 1665. esse impressum, cupio jamque simul reprehensionis segetem & materiam præbere, judicans*) P. I. *Animadu.*, c. 6., §. 4., p. 100. 101., Joh. Alb. Fabricius *Lib. IV. Biblioth. Græcæ*, P. I., c. 5., p. 134., Alb. a Felde *Diff. I. de Simplicitate Theologica*, §. 17., p. 23., & qui hunc allegat, M. Pet. Zornius in *Diff. de Verbo otioso Marth. XII. 36.*, p. 13. 14., fusiuse cæteris Horatius Vitringa, Campen filius, juvenis eruditus, in flore ætatis extinctus, in *Animadversionum ad J. Vorstii Tr. de Hebraïsmis N. T. Specimine*, Lamb. Bosii *Observationibus miscellaneis*, Franqueverz A. 1707. in 2. excusis, subiungit. Quem pluribus hoc exemplis docuisse Fabricius I. c. testatur.*

Dissertationum sacrarum libri III., quorum primo præcipue agit, ut verborum Domini (*Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*) vera ac genuina sententia appareat; Secundo ostenditur, Ecclesiam veterem ac primitivam non credidisse, ipsum proprie dictum corpus & sanguinem Domini ore hominum manducari & bibi; Tertio de autoritate Antiquitatis Ecclesiasticæ, de usu rationis in Theologia, deque aliquam multis Scripturæ locis, differtur. Clavis 1662. in 4. Recusi Daventriz A. 1718. in 4. Libros hos, post apostasiam ad Reformatos ab Autore editos, scriptis de controversia Eucharistica præcipui accessit Joh. Henr. Hottingerus in *Biblioth. Quadrip.* p. 367. 456., & Thom. Reinefsus, *Epist. 24. ad Vorstium* p. 53., hisce verbis approbavit: *De argumento, quod accuratius pertractare voluisti, prorsus tecum sentio. - Utillissimum esse operam tuam, quam pro antiquitate in hoc negotio posuisti, judico. Alibi de iis judicant, & Lutherani, præter Ant. Reiserum (in *Wittenbolten Benefic. inter Christ. Pauli* p. 194.), Christ. Chemnitius & Gerh. Titius, locis inter censuras de Autore jam recitatis, Addatur his ejusdem Titii *Præfatio Responsi ad priorem Vorstii ad se epistolam*, in qua scripta ejus de Eucharistia verborum vocat, sed enervia, nec ulla re magis, quam arrogantia inepta, conspicua, spumeum in his *μολατορίας* & *ταυτολογίας* annem culpam, Sacrasque differentiationes, qua parte Calvinianorum de S. Cæna errorem ex Patribus adstruunt, ferraginem & compilationem esse pronunciat. Ex professo easdem impugnavit: I. Christ. Chemnitius, Th. D. & Prof. Jenensis, in *Defensione B. Joh. Gerhardi* (socratii), *Joh. Vorstii*, eum, in *Libris III. Dissert. sacrarum, injuste & immodeeste aggressio, opposita*, Jenæ A. 1663. in 4., & hujus, contra Vorstii ad se Epistolam (de qua paulo post dicetur) *Continuatione*, ibidem A. 1664. in 4. editi; II. Joh. Mufszus, Theologus itidem Jenensis, Sylogismo suo pro vera & reali præsentia, in *De Usu rationis contra Nicol. Vederlium* propositio, quem Vorstius, tanquam in forma peccantem, rejecerat, patrocinatus, in *Triade Disputationum de S. Cæna, sine Corpus & sanguis Christi in ea realiter præsentia, quibus patris affirmatio probatur, ex verbis institutionis deducta*, a Joh. Vorstii objectionibus & exceptionibus vindicatur, Jenæ 4. A. 1664. excusis; III. Christ. Dreierus, Th. D. & Prof. Regiomontanus, in *Homiliis Duabus de S. Cæna, contra Vorstium*, Germanicis, quibus ille Judicium de iis, itidem vernaculum, Berolini A. 1664. in 4. publicatum, reposuit; IV. M. Joach. Ludov. Reimerus, Hamburgensis, scholæ Wilstrensis Rector, in *Epistola ad Vorstium*, duos D. Joh. Gerhardi contra illum vindicantem Sylogismos, A. circiter 1663. edita, &, adversus Vorstii *Responsionem*, Berolini A. 1664. excusam, in *Animadu.**

Animadversum in hanc (de qua loco dicitur), anno eodem defensa; V. M. Sam. Cocus, Elect. Sax. Alumnus, cupus Lipsiæ A. 1664. in 4. prodit *Antivorsium*, tribus Dissertationum pulverulentis Scholarchæ, Joh. Vorfii, libris opusculis, quod id agitur, ut 1. Omnipresencia Salvatoris stabilietur, 2. Verba institutionis testamentarie genuine & literaliter explicentur, 3. Bene de Ecclesiæ meriti & merentis Theologi, contra hujus Apostatæ vitiosum & virulentum calumiam, condigne defenduntur, 4. Patrum beatorum scriptis recte excutiantur, & a nostris produciendis afferantur, 5. Fundamenta rationis bene examinentur, didisque Theologicis subdantur. De quo ultimo advertitur, Vorfii librorum ordinem *salva ætate* secuto, sed nimia in eum ulio maledicticia, ita Thom. Reinelius, *Epist. 29. ad Vorfium* p. 61. 62.; De Cocio *Dresdensi* quid turbaris? Immanis fera ad latratum canis lenta respexit. Suspicio & feculit, quos Academia hodie tradere aulis solent, & ministeriis aulicorum, unum esse, qui tuo nomine querit incla- rescere. Non est puto, si te lesit, quod cum eo paria facias: non agitur evanescere.

Epistola ad D. Christ. Chemnitzium, super hujus quibusdam Disputationibus, quas *Defensionem B. Joh. Gerhardi contra Joh. Vorfium* inscripsit, Berolini 1663. in 12. Sub finem aliam contra idem Chemnitzii scriptum minatus est Epistolam, quæ in illo restabant excussuram. Reposita est huic a Chemnitzio *Continuatio Defensionis B. Joh. Gerhardi, seu Responsum ad Epistolam J. Vorfii, quam prioris Defensionis Disputationi primæ, & paucis thesibus secundæ, opposuit, IV. Disputi. inclusum*, Jenæque A. 1664. in 4. editum.

Responsio ad Epistolam Joach. Lud. Reimeri, quæ per quoddam syllogismum D. Joh. Gerhards defendere stu- duit, Berolini 1664. in 12. Refellit hanc Reimeri *Animadversum in Responsum J. Vorfii ad Epistolam, nuper editam, quæ magni Theologi, Joh. Gerhards, Syllogismi quidam ab ulterioribus ejus cavillationibus vindicantur*, Glückstadt A. 1664. in 12. excusa.

Epistola ad Warnerum Freundium, super ipsius Homilia de Corpore & sanguine Domini, a Gerh. Titio (*in Pro- grammate ad auditores Helmstadienses peculiariter*) tantopere commendata. Berolini 1662. in 12. Recula est Helmstadii: eodem A. 1662. in 12., sub finem libelli, a Gerh. Titio, Theologo Helmstadiensi, vero Homiliz istius Germanicæ (*Der Gründonnerstagspredigt von der wahrn, nützlichen, wesentlichen Gegenwart des Leibes und Blutes Christi im Abendmahl* k), sub Warneri Freundii larva, Elbingæ (sive potius Helmstadii), A. indem 1662., in 12. publicatæ, Autore, hoc ei oppositi titulo: *Repetitio doctrinæ Protestantium, quod Corpus & sanguis D. N. J. C., cum pane & vino, in S. Coena, ore communicantium accipiuntur; cum consuetudine nuper Epistolæ J. Vorfii, quæ ille Warn. Freundii Homiliam de hoc ipso argumento Germanicam aliquot locis vellicare laboravit.*

Epistola prior ad Gerh. Titium, super ipsius libello, quem contra suam ad Warn. Freundium Epistolam vulgavit: Berolini 1663. in 12.

Epistola altera ad Gerh. Titium, super libello ejus contra suam ad Warn. Freundium Epistolam. Berol. 1663. in 12. Utrique a Titio, *Repetitionis* sine vindice, responsum est; illi quidem in *Responsio, J. Vorfii verborum Epistolæ prioris, super suo libello, quem pro Homilia Warn. Freundii de vera ac reali presentia Corporis & sanguinis Domini in S. Coena ei vulgaverat, conscripta, reddito*, Helmstadii A. 1666. & 1684. in 4. excusio; huic autem in *Continuatione Responsi, J. Vorfii Epistolæ posteriori reddita, quæ controversia de manducatione corporis, & bibitione sanguinis Christi, quæ ore fiat, an videlicet, hanc ita fieri, & faciendam esse, ad salutem sit necessarium? Vorfio præeunte, excutitur, tum argu- menta potiora, & Patrum dictis contra, refelluntur, &c.*, Helmstadii A. 1667. in 4. impressa.

De Latinitate falso suspecta, deque Latine lingvæ cum Germanica convenientia, Liber, Berolini A. 1665. 1678. & 1690. in 8., nec non (*una cum Libro de Latinitate merito suspecta*) Franeqveræ A. 1698. & Lipsiæ A. 1703. 1723. in 8. Editiones annorum 1669. & 1675. Berolinenses, quas *Catalogi mundanales* memorant, chimæricæ videntur. De *Dis- tributa* brevi argumenti ejusdem, primas libri hujus, triplo auctioris, exhibente lineas, Roßknochii A. 1652. in 12. edita, su- pra jam est dictum, in utroque, & mutatione Henr. Stephani (cujus *de Latinitate falso suspecta, & lingvæ Gallicæ cum Latina convenientia, liber* A. 1576. in 8. prodit) felici conscripto, quam variis significationibus, usibus & phrasibus, vo- ces Latine cum Germanicis congruant, diligenter annotavit, & perperam proinde formulas loquendi Latinas, Ger- manicis conformes, promittit ab imperitis rejici, eleganter ostendit. De Vinc. Placcii, Prof. Hamb., Aditamentum ad librum hunc *aværdæ* 1715, quæ, in Scriptorum suorum Catalogo, A. 1674. *Tractatus de Scriptoribus Anonymis & Pseu- donymis* adjecto, est pollicitus, & Vorfio (qui literis, Kal. Jan. A. 1676. exaratis, ea expectaret), ut novæ editioni ac- cederent, paulo ante obitum, sed, ob hunc ipsum, frustra, transmisit, V. ipsius *Epistolam de Excerptis proprii, Libro de arte excerptandi subjunctam*, p. 203. 204. Joh. Gilloesio, in recensitu ejus, (*Ephem. 12. Erud. anni 1666.*, p. 251. 252. editi: Lat. Nitschiana, obvio), judice, multa cum elegantia conscriptus est, & monstrat, Autorem ipsius, in lingua Latina pa- riter ac Germanica, esse versatissimum. Commendarunt eundem *Acla Eruditorum Lipsiensis anni 1682. Latina* p. 256., & *Germanica anni 1712.* (quibus hic, & sequens de Latinitate merito suspecta, audiunt Hauptbücher zur Erkän- nung der Lateinischen Sprache), P. IV., p. 335., D. G. Morhofius in *Polyhistoro*, T. I., Lib. 3., p. 21., & Lib. 4., c. 9., p. 106., ac in *Tr. de Patavinitate Liviana*, c. 2., p. 117., Joh. Pet. Titius in *Manuduct. ad excerptandum*, p. 216., Joh. Geogr. Eccardus in *Historia studii L. German. Etymologici*, c. 2., p. 35., Joh. Geogr. Walchius in *Historia L. Lat. Cri- tica*, c. 1., p. 249., ac T. Crenius P. VIII. *Animadvers.*, c. 2., §. 4., p. 72-76. Qvitatam, P. IX., c. 3., §. 2., p. 233., sequitur hoc de eodem tulit judicium: *Pauci legi in Vorfio, quæ non jam olim observari in Ant. Scobro, Henr. Srepa- ni, Ob. Gifanio, G. Scioppio, Joh. Prices & Jac. Kockero.*

De Latinitate merito suspecta, deque vitis sermonis Latini, quæ vulgo fere non animadvertuntur, Liber, Berolini A. 1669. 1674. ac 1682. in 8., nec non (*una cum precedenti*) Franeqveræ A. 1698. & Lipsiæ A. 1703. 1723. in 8. Pro- missus est in precedente, c. 2., p. 19. & indem a Vinc. Placcio (teste Joh. Alb. Fabricii *Vita illius, Theatro scriptorum A- nonymorum & Pseudonymorum præmissa* posthumo) accessionebus inolepatis ineditis. Commendatur a D. G. Mor- hofio T. I. *Polyhist.*, Lib. 3., p. 21., J. G. Walchio (opus vocante *utilissimum*) l. c., & T. Crenio P. VIII. *Animadvers.*, c. 2., §. 4., p. 72. & seqq. Cujus quoque censuras in loca illius aliquot, non injustas, *Pars. I.* earundem *Animadversio- rum*, cap. 6., p. 101-104., ac *Pars. III.*, c. 2., p. 95. 98., exhibent. Ol. Borrichio (*in Defensione Volfii & Srade contra Scioppium* p. 307.) Autor, & in hoc Tractatu, & in precedenti, Scioppio videtur esse *addisior*. Joh. Casp. Kühnii, Prof. Argent., Specimen *Animadversum* in hunc librum Argentinz A. 1715. in 4. prodit.

Facilis & expedita ratio SS. Apostolorum, Pauli & Jacobi, super doctrinæ de justificatione, conciliandorum. Colo- niz Brandeburgicæ 1666. in 4. Argumentum ejus exposuit Joh. Fabricius P. IV. *Historie Biblioth. Fabric.* p. 19. Huic scripto (e quo in M. Joh. Car. Poeti *Bibliotheca portatilis Exegetico-Biblica*, p. 191., *Commentarius in omnes Epistolas Ap- olicas conciliatorias* perperam effingitur) opposita est Ant. Reiseri, Th. Lic. & Past. Hamburg. Jacobzi, *Harmo- niæ Pauli & Jacobi, in articulo de Justificatione hominis coram Deo, & ejus defensione coram hominibus*, pro gradu Licentiz, Præfide D. Joh. Nicol. Misiero, propozita, & Gießæ A. 1678. in 4. edita.

Conjectura de generatione Animantium, sub ficto Jani Orchami nomine edita. Col. Brandeb. A. 1667. in 12. Gvili, hæc Harvey, semen masculinum nihil ad animalium generationem contribuere, cum in utero, post conceptionem, non animadvertatur, statuentis, sententiam, ex S. Scriptura, Hippocrate, & antiquorum consensu, impugnat, cumque his, in particulis minimas atque invisibiles vi caloris semen resolvit concipiens, conciliare conatur. V. recensum illius in D. G. Morhofii (Vorfio eam vindicantis, & Harvey contra ipsum patrocinantis) *Polyhistoris Tomo II., Lib. II., p. 408. 409.*

Specimen Observationum in linguam vernaculam (i. e. Germanicam, non vero, uti in Lipenii Biblioth. Philos. reali falso irraditur, Latine). Col. Brandeb. 1669. in 12. Opusculum, multarum vocum Germanicarum origines, hæc nus paucis cognitas, e monumentis antiquis, Bibliothecæ præsertim Electoralis Brandenburgicæ, Teutonici, eruditè detegens, quod D. G. Morhofius, in *Tr. de lingua ac Poese Germanica vernaculo*, P. III., c. 9., p. 492. 493., & T. I. *Polyhistoris*, Lib. 4., c. 4., p. 37. (ubi doctè Vorfium de vocum Germanicarum commentarii judicavit originibus), Mich. Hertzius P. I. *Biblioth. German.*, lit. G. z. a., & Joh. Georg. Eccardus in *Historia studii L. Germ. Etymologia*, c. 28., p. 230., merito commendarunt.

Diatriba de Adagiis Novi Testamenti. Col. Brandeb. 1670. in 4. Recusa in T. Crenii *Fasciculo III. Opuscul. ad Hist. & Philol. S. Spectantium*, Roterod. A. 1693. in 8. excusio, in Jac. Rhenferdii *Synagmate Dissertationum de stylo N. T.*, Leovardiz A. 1702. in 4. edito (p. 471-536), & sub finem *Philologiae sacre ipsius Vorfii*, in editione Francofurti A. 1705. in 4. publicata. Adagia hæc N. T. non solum (quod jam antea Joh. Drusio, Andr. Schotto, Joach. Zehnero & Mart. Delrio, erat factum) collegit ac illustravit, sed & fontes illorum, e scriptis Thalmudicis & Rabbiniis, foletè detexit. Commendarunt eam Joh. Olearius Jun. in *Diff. de stylo N. T.* p. 49. 61., T. Crenius P. II. *Animadvers.* p. 28., aliique complures. Confer de illa, & editione præsertim Creniana, *Acta Erud. Lips.*, M. Dec. A. 1693., p. 544. Continui *Ephem.* 33. *Erud. Gall.* A. 1691., p. 584-137., Chauvini *Diar. Erud. Roterod.* A. 1694., *M. Maj. & Jun.*, p. 374-375. 376., & P. Rabi Boockjaal, *M. Sept. & Oct.* A. 1693., p. 238-245.

Epistola ad Thom. Bartholinum, de τοῖς κατὰ τὸν Ἀνακρέοντος λόγους, Clementi Alexandrino memoratis, Rothschii A. 1651. scripta, qvz in Bartholini *Centuria II. Epist. Medic.*, Hainiz A. 1660. in 8. edita, num. 9., p. 433-436., legitur.

Epistola ad Bartholinum alia de morte Cl. Salmasii, ac T. Reinellii *Inscriptionibus*, Flensburgi A. 1654. exarata, & *ibidem*, num. 31., p. 511-14., obvia.

Prodit quoque tandem, sed posthumus & aliqua sui parte mutilus atque imperfectus, Liber, de Latinitate selecta, & vulgo ferè neglecta, per M. Andr. Jul. Dornmeierum, Gymnasii Berolinensis Correctorem (*editioni immortuorum*), Supplemento, Notis brevibus, & Dissertatione de vitioso Ciceronis Imitatore, auctus, & cum Christoph. Frid. Bodenburchii, Gymnasii ejusdem Reitoris, præfatione, Berolini A. 1718. in 8. excusis. Συναρπάγματα illius invenies in Lipenitium *Adis Eruditorem Latinis*, M. Aug. A. 1718., p. 378-381., & *Germanici*, Parte I. X., num. 6., Halensium *Öbermeyer Bibliothecæ*, *Secl. X.*, p. 938-953., & Joh. Gottl. Kraußii *Novis literarum anni 1718. Latinis*, num. 9., p. 104-107. Liber hic ab ipso Vorfio in *Notis ad Justinum* p. 245. 297., literis ad Joh. Henningium (ab hoc A. 1683., in *pref. Corn. Nepotis sui*, allegatis), *Catalogisque nundinalibus*, autumnali A. 1667., & vernali A. 1676., p. 18., promissus, ac jam editis in Lipenii *Bibliotheca Philosophica & Catalogo librorum Latinorum recentiorum universali*, Londini A. 1681. in fol. edito, p. 185., perperam olim est annumeratus. Thomas Crenius contra, P. VIII. *Animadv.*, c. 2., §. 4., p. 76-93., Latinitatis hujusmodi exempla congerens, ægre ejus tulit jacturam.

β. ALIENA, EDITA AC ILLUSTRATA.

Thomæ Reinellii Defensio Variarum Lectionum, contra iniquam censuram Poetæ Lipsiensis (*Andr. Rivini*). Rothschii 1653. in 4. Hanc, Vorfio curante prodidisse, Reinellii ad illum *Epistola* 14. & 17., p. 37-38. 43., evincunt.

Corn. Nepotis, non, ut aliquando credebatur, Æmilii Probi, qvz exstant, cum J. H. Boecleri notis, & tam verborum, quam rerum, concinno Indice, a se locupletato, edita per J. Vorfium. Qvi & præfationem de conditione acutilitæ, cum hujus, tum id genus aliorum Indicum, addidit. Lipfiz A. 1662. 1669. & (juxta Catal. nund. ac Beugheimum) 1675. in 8. Editio hæc Vorfii, judice Ol. Borrichio (*in conspectu præstantiorum L. Lat. scriptorum* p. 8.) omnium alienarum, quoad textus integritatem, est optima, Boecleriana autem, quoad notas & indicem. De Indice adjecto ita D. G. Morhofius in *Prælect. Polyhistorici MSS.*, c. 6.: J. H. Boecleri Indicem in Corn. Nepotem Vorfius adhuc locupletorem edidit, falsa expunxit, transposuit suis locis reddidit, suisque observationibus auct. ut absolutissimus quidem illi sit, quem badenus habemus. Commendant eundem etiam Joh. Georgius Walchius in *Historia Lingvæ Latinæ Criticæ*, c. 5., p. 217., & Georgius Finwetterus, five potius Gothofr. Wegnerus, in *Pio Desiderio* p. 18., aliorumque Autorum Indices methodo in Vorfiano hoc observata optat concinnari. Valde contra, ob suum in Indice isto laborem, fè inconsulto, audacter reformatum & interpolatum, Vorfio, suppresso ejus nomine, indignatus est Joh. Henr. Boetius, in *præfatione*, quam editioni suæ Velleji Paterculi secundæ, Argentinz A. 1663. publicatæ, præmisit. Cui, applausu T. Crenii, nostro infestis (*P. I. Animadv.* c. 6., §. 1., p. 104. 105.), exceptæ haud exiguo, Vorfius, gratias fuit potius, ob operam fatis molestatam, Indici Boecleriano emendatori & perfectiori reddendo impensas, deberi, pervasus, pauca, in *Lib. de Latinitate falso suspecta* p. 227. 272., regessit. Confer de lite hac D. G. Morhofii T. I. *Polyhist.*, Lib. IV., c. 11., p. 147.

Thomæ Reinellii, Polyhistoria, Epistolarum XXX., ad Joh. Vorfium (*ab A. 1646. ad 1666.*) scriptarum, Fasciculus, qvz variis de literarum pertinentia, itemque ingenium de quibusdam hujus tempons controversiis Theologicis judicium exponitur: Cum præmissa ejusdem Epistola ad Jac. Clauderum de Bersio Anniano, suaque præfatione, a Vorfio editus. Col. Brandeb. A. 1667. in 4. Suas ad Reinesium epistolas adjungere nosfer haud potuit, quod earum nulla sibi servasset apographa.

Sulpitii Severi Opera, cum notis suis ab eo edita, Col. Brandeb. 1668. in 12. & Lipfiz 1703. ac 1709. in 8. De qvâ postrema editione, Tomo altero, Epistolas VII., a Joh. Clerico recensitas, notisque illustratas, continente, auctori, Autor *Bibliothecæ novæ*, qvz Halæ Saxonom Germanicæ editur, *Secl. II.*, p. 100-104., & Parisiensis in *Diario Erud. Gallico*, M. Jan. A. 1710., p. 67-660., possunt consuli. In Notis Vorfius, uti in *Epistola* significat *dedicatoria*, lectiones diversas, minime contentendas, vulgarisqve meliores, e MStis plerorumque Sulpitii operum, in Bibliotheca publica Berolinensi repertis, produxit, ac complura præterea, ad stylium ejus, & historiam antiquitatemqve, pertinentia, observavit. Commendatur hæc editio a Joh. Gottf. Oleario in *Abaco Paroologico* p. 429., & Paulo Colomeseo (notas appellante *eruditæ*: dans la *Bibliothèque choisie* p. 102. Notæ nostri & J. Drusii in Sulpitii Historiarum sacrarum adjectæ sunt editioni hujus, Tiguri A. 1708. in 8. a Joh. Calp. Hofmeistero publicatæ, teste *Catalogo Biblioth. Iringianæ*, P. II., p. 57.

Justini in Historiæ Philippicæ Trogi Pompeji Epitomarum Libri XLIV., ab eo recensiti, & Notis suis, Indicæqve Joh. Freinshemii, sed altero tanto locupletiore per se reddito, illustrati. Lipfiz A. 1673. in 8., & (*se Catalogo nundinali* c. 11.)

licredendum), adiectis Joh. Gerlaci Wilhelmi Axiomatus, Berolini A. 1689. in 8. Commendat editionem Vorstianam J. G. Walchius in *Historia L. Lat. critica*, c. 8., p. 395. Textum Justini, e Vorstiana hac editione, in suam, Hamburgi A. 1678. in 12. excusam, se transulisse, Joh. Schefferus, in Notis etiam pleniusque Vorstianas approbans emendationes, hinc *præfationis* verbis fatetur: *Post nuperrimas Virorum etiam Summorum, Grævi Vorstiiq. curas in hunc Autorem, mirum fors videri queat, quod & ego sustinuerim eum publicare. Ac profecto plurima dedisse, quibus Scrip- tor hic illustrior est factus, nemo, nisi vel barumce literarum imperitus, vel tam luculentis virorum optimorum meritis ingratulus, dissimulabitur.* - *Textum dedimus, qualem a Vorstio accepimus, quod in eo videmus revocata, ex editionibus vetustioribus, haud pauca, quæ Bongarsii in tempestrum emendandi studium inconsulte, aliquando & in pejus, mutave- rat, reimmeritque Berneggerus, qui Bongarsiana vestigia religiose sibi proposuerat sequenda.* Notas Vorstii integras, & Indicem Freinsheimii, ab eo auctum, Joh. Georg. Grævius (haud paucas illum Justini emendationes, e notis suis, nomine plerumque suppressio, suffuratum esse conquerens (1.)) editioni suæ, cum castigatibus propriis, notisque Vartorum integris, Lugd. Bat. A. 1683. & Uratislaviz A. 1688. in 8. publicat, cæterarumque omnium, si Joh. Alb. Fa- bricius (*P. I. Biblioth. Lat. p. 144.*) ac T. Crenium (*P. VI. Animadvers. c. 1., p. 24. 25.*) audias, optimæ, inseruit. Ex- dem etiam novissime translata sunt in Abrah. Gronovii editionem Scriptoris hujus Lugduno-Batavæ, A. 1719. in 8. publicatam, & Commentariis variorum illustratam, Indicem D. G. Morhofius, in *Coll. MS. de legendis Autoribus*, c. 3., commendat, T. Crenium autem, *P. I. Animadv.*, c. 6., p. 104., ob laboris Freinsheimiani culpam interpolationem.

Valerii Maximi Dictorum ac factorum memorabilium Libri X., collati cum 4. Codd. MSS. Bibliothecæ Electorali Berolinensis, & post editiones Pighii, Colceri, Thyllii, Munellii, 600. locis meliores redditi, notisque perpetuis illus- trati, Berolini 1672. & (*juxta Catal. nund.*) 1689. in 8. Commendatur hæc editio (quam Marq. Gudius quoque, MSSis aliquot Vorstio communicatis, uti a Morhofio accepi, adjunxit) a Joh. Frid. Gronovio & Joh. Scheffero, in *Epis- tolis ad editorem Encomiasticis*, illi præfixis, Ol. Borrichio in *Conspectu præstantiorum L. Lat. Scriptorum*, §. 18., p. 10., D. G. Morhofio (*multa in textu recentius esse emaculata, Indicemque plenum adjectum, judicante*) in *Coll. MS. de le- gendis Autoribus*, c. 3., Joh. Alb. Fabricio (notas Vorstii eruditae vocante) *Lib. II. Biblioth. Lat.*, c. 5., p. 33., ed. sec., & T. Crenio *P. VI. Animadv.*, c. 1., §. 7., p. 37. 38.

Vetorum Poetarum Græcorum Poemata, aut Poematum Apopsalmataria selecta, eo consilio congecta, ut juvenus in scholis non unum, sed plerosque omnes Poetas Græcos veteres, cognoscere possit, atque ita mature, ad legenda illor- um cæteri, alliciat. Berolini A. 1674. & Francofurti ad Viadrum A. 1692. in 8. Editiones cæteræ, quas *Catalogi mundinales* Berolini A. 1689. & 1691., ac Francofurti A. 1703., prodiiisse perhibent, mihi non sunt visæ, & partim for- techimæricæ. Exhibentur in Syntagmate hoc (de quo Joh. Alb. Fabricii *Lib. II. Biblioth. Græcæ*, c. 11., p. 43. 436., confertur poterit) Græco-Latine Homeri Liber VI. Iliados, Hesiodi Opera & dies, Theognidis Sententiz, Pythagoræ Verba aurea, Phocylidis Poema admonitorium, Euripidis Hecuba, variaque e Pindaro, Sophocle, Æschilo, Aristophane, Theocrito, Moscho, Bione, Apollonio Rhodio, Arato, Callimacho, Dionysio Periegete, Oppiano, ac Anthologia Epigrammatum, ἀπορσάματα.

Vetorum Poetarum Latinorum Poemata, aut Poematum Apopsalmataria selecta, eo consilio congecta, ut juvenus in scholis non unum, sed plerosque omnes veteres Poetas Latinos, cognoscere possit, & ad legenda illorum scripta matu- re alliciat. Berolini A. 1674. & Lipsiæ A. 1675. in 8. An cæteræ, quas *Catalogi mundinales* Berolini A. 1689. 1691. 1694. ac 1700., & Francofurti ad Viadrum A. 1698., in 8. prodiiisse tradunt, editiones revera lucem viderint, alii dis- quirant.

C. Sallustii Crispi quæ extant, ex ejus recensione. Francof. & Lipsiæ 1677. in 12. (*V. Catal. Nund., Lipenii Biblioth. Philof., Beugheimii Biblioth. Hist. p. 218., & J. A. Fabricii Biblioth. Lat. p. 155. edis. sec.*) Commendatur hæc editio a J. G. Walchio in *Historia L. Lat. Critica*, c. 8., p. 388.

II. GERMANICUM.

Kurtzes Bedenten über D. Christ. Dreiers zwey Predigten vom J. Abendmahle. Berolini 1664. in 4.

INEDITA.

Spicilegium Hebraïformum N. T., quod se duas *Philologie* de iisdem *scriæ* partibus esse subjuncturum A. 1670., in *Epistola Diatribæ de N. T. adagis dedicatoria*, est pollicitus.

P. Virgili Maronis Bucolica, Georgica & Æneis, cum Thomæ Farnabii, Culexque & Ciris, cum ipsius notis, publi- canda. *V. Catal. nundin. Lipsiæ A. 1662. autumn. p. 36.*

JACOBUS VOSS, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de distinctione Honorum, Præfide D. Henr. Coccejo proposita. Francofurti ad Viadrum 1708. in 4. *V. Nova Lit. Germ.*, M. Aug. A. 1709., p. 327.

M. MARTINUS VOSSIUS, oppidi in Dithmarfia Meldorpiensis circa A. jam 1683. Pastor & ab A. 1709. Præ- positus Dithmarfiæ Australis Regius; cui R. David Cohen de Lara A. 1668. locum tribuit inter Philologos orientales Doctores atque Cultores, quibus Lexicon suum Thalmudico-Rabbinicum inscripsit.

Parentatio germanica, satis facunda & arguta, in Cajj Arndii, Dithmarfiæ Australis Præpositi, Exequiis recitata, & cum M. Henr. Hahnii Sermone funebri, eidem habito, Glückstadtii A. 1691. in 4. excusa.

ALBERTUS HENRICUS VOSENHOL, Hamburgensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Neutralitate. Altorffii 1673. in 4.

M. JOHANNES UPENDORFIIUS, Vir præclare doctus, & in literaturæ imprimis Orientalis, Poeseos- que æmulus, sive Epigraphicæ, cultura felicissimus, Tunderz Cimbrorum, M. Aprilii A. 1645., lucem aspexit, & post obitum parentis, benigne D. Steph. Kenckelii, Præpositi Tunderensis, sublevatus, studia, in scholis patria ac Flens- burgensis auspicio inchoata, in Academia Rosrochiensi, ab A. 1664., & in Kiloniensi, ab A. 1665., Matthiz Wafmu- thi utrobique domesticis, continuavit. Kilonii, post exactum illic quinquennium, & Academiæ Juliam atque Saxoni- cas brevi lustratas itinere, suprema Philosophiæ a Cæfione Grammio, Professore Physico, d. 3. Oct. A. 1670., ornatus laurea, sequenti 1671. privatum filiorum Kenckelii, Evergetz sui, in patria, egit Pedagogum. A. 1672. ad Scholæ Ger- manorum, in metropoli Sveciz Holmienfi, evocatus Reكتورatum, hunc, lustro elapso, A. 1677., cum eodem, in A- thenzæ Livoniæ Rigenfi regio, munere commutavit. Hoc, magno cum Juventutis Livonicæ & Curlandicæ, cæteratim ad ipsum confluentis, commodò, per 20. annos, recusatæ scholæ urbis Senatoris præfectura, plus semel ibidem sibi oblata, est functus, conjungimusque d. 7. Oct. A. 1680. cum Catharina Langia inuit, fed sterile atque æneuv. A. 1698. eundem a Carolo XII., Svecorum Rege, Lingvarum Græcæ ac Orientalium Professor in Academia Livoniz confitutus est Dorpatensis, sed, aliquot post adventum in hanc elapsis hebdomadibus, antequam munus istud solenni (quam de di-

Qq9 999 99 3

(1.) Confer de hoc plagio Joh. Alb. Fabricii *Censuram plagiariorum*, n. 71., lit. N. c. b.

vino S. *Literarum καμωλῶ* sancte habendo conscripserat) Oratione posset auspicari, d. 4. Sept. ejusdem anni πρὸς Christianz 1698., ac ptatis 13., morbo extinctus scorbuto, ac Laudatione Mich. Davio, Academicz Rhetore, d. 21. Jan. A. 1699., celebratus fūebri. Gerh. a Vries (1.) *Professoribus* eum, quos Joh. Leusdenius amicos habuit, accenset *meritis atque fama celeberrimis*, Frid. Preclungius autem (a quo Ecclesiasticz fuisse invitus Rigenfibus, sed a D. Joh. Fischer, Livoniz Episcopo, adversus illos esse defensum, perhibetur) (2.) vernaculo eius theuren *Wannes*, und treuen *Præceptoris*, ornatologio.

Vitz ejus notitiam partim ipsius ad meliteris, partim vero narrationi *Novorum anni 1698. Literariorum Lubecensium*, M. Oß. p. 183. 184., obviz, debeo. Conferantur de illo *Nova eadem anni 1698. M. Jan. p. 11., M. Majo p. 74., M. Jun. p. 94., ac anni 1699., M. Majo p. 147.* Joh. Schefferi *Suecia literate Appendix p. 314.*, nostræque ad eam *Hypomnemata p. 471.* D. G. Morhoi in ejus peritiam lingvz Hebræz Epigramma, in *Avroßbediaßmatis Poeticis p. 28. 29.*, Jonz Joh. Phragmenii *Riga literata p. 21.*, & Trog. Arnklii *Lib. IV. von den Cambrischen Heydenbeßgräben*, c. 10., p. 358.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Usu sacrz Philologiæ Hebræz in Theologia Exegetico-Polemica, loca aliquot Biblica illustrans, Præfide D. Matth. Wasmuht defuncti, Kilonii 1668. in 4.

Exerc. Historico-Philologica de Signo Crucis, Præfide Ad. Tribbechovio. Kil. 1670. in 4.

Disp. Physico-Philologica de Esu Sangvinis, in locum Lev. XVII. 4., ad gradum Magisterii obtinendum, Præfide D. Cæione Grammio, propoßita. Kil. 1670. in 4.

Monumentum Dorotheæ Tarnoviz, D. Matth. Wasmuht conjugis, memoriz sacrum. Kil. 1670. in 4.

Ἀρχαία Philologicum contra abulum S. Philologiæ Hebræz in Theologia Polemica. Kil. 1671. in 4. Commendatur a G. H. Götzio in *Principe Hebræicæ doctæ*, §. 25., p. 34.

Gratulatio, cum Carolus XI., Rex Svecorum, imperii gubernacula capeßeret. Holmiz 1672. in 4.

Historia Reformationis Ecclesiasticæ, per Lutherum factæ, Actû Comico-Oratorio expressa. Holmiz 1673. (V. Scheff. l. c.)

Fata scholastica, dramate Latino expressa, Holmiz 1677.

Gratulatio ad D. Jac. Helwigium, Ecclesiæ German. Holmienfis Pastorem, Episcopatu admotum Revalienfi. Holmiz 1677. in 4. (V. Scheff. l. c.)

Ἱπποδῶναι votiva ad Jac. Joh. Hassferium, Gubernatorem Livoniz, boni ominis ex illustri nomine prænunciæ, five Inscriptio, ei dicata. Rigz 1686. in fol.

Schematismus Geographicus, universi Orbis, tam antiqui, quam recentioris, partes, earumque terminos, regna, regiones, populos, Comitatus, urbes, insulas, fluvios & montes, diversis characteribus typographicis, sedes autem Imperatorum, Regum, Electorum & Ducum, Archiepiscopatus, Episcopatus, Academiæ, Abbatiæ, Præfidentia, Urbes Imperiales & Hanseaticas, Emporia, arces, &c., hodie florentes vel destructas, certis signis, e scriptoribus probatissimis, compendiose tradens; instructibus, ad genuinum singulorum sensum, Parænesi in fine Schematismi, & Hypomnematibus, tabulis atque Indici præmissis; in usum regii apud Rigenfes Athenæi adornatus, Rigz A. 1687. in fol., & auctior ibidem A. 1696. in fol. Commendatur a D. G. Morhofo *T. I. Polyhist.*, Lib. II., c. 6., p. 378.

Inscriptio in obitum Ulricz Eleonoræ, Reginz Svedicæ. Rigz 1693. in fol.

Inscriptio in auspiciæ gubernaculi Livonici Erici Dahlbergi, Rigz 1696. in fol.

Mortaliæ ex immortalis semine renatorum ευκαλεῖα, five Inscriptio in obitum Christinz Elisabethæ Fischeriz, Rigz 1696. in 4.

Inscriptio in Caroli XII., Regis Sveciæ, inaugurationem. Rigz 1698. in fol. pat.

Inscriptiones aliz minores, præsertim funebres, plurimæ, sigillatim editz.

Indices Læctionum Athenæi regii Rigenfis anniversarij. Rigz in fol.

Programma, quo ad actum Oratorium de Memorabilibus Resurrectionis Christi invitavit. Holmiz A. 1674.

Programmata Rigenfia, actibus præfidiæ Oratoriis: 1. de Virtutibus juvenilibus A. 1691.; 2. de diversis Ecclesiæ Lutheranæ fati, 1692.; 3. de Syrtibus studiozæ juventuti obvis, 1693.; 4. de obitu Ulricz Eleonoræ, Reginz Svedicæ, 1693.; 5. de Præfagis tenellæ ætatis de firmata, 1694.; 6. de Interesse divino in tribus statibus hierarchiis, 1696.; 7. de Reip. literariæ Ancilibus in institutione scholastica, pietate, doctrina solida & disciplina, 1697.; 8. in memoriam Caroli XI., Regis Sveciæ, 1697.; 9. de Cura publici in tribus statibus vitz humanæ, 1698. Singula Rigz in fol. excula.

II. GERMANICUM.

Androphilus, seu Drama de Redemptionis Christi beneficio, Holmiz editum.

INEDITA ET AFFECTA.

Compendia Theologiæ Symbolicæ, Thetico-Polemicæ, Argumentativæ & Practicæ, methodo Joh. Frid. Königi adaptata, & auditoribus dictata.

Oratio auspicialis Dorpatensis de divino S. Literarum καμωλῶ sancte habendo.

Vindictæ affectz dicti Dan. IX. 27., de confirmatione fœderis, &c., contra Chronologum qvendam, qui, sub Nathaneelis Philadelphi nomine, *Chronotaxin Heptadietericon* evulgavit. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Oß. A. 1698., p. 184.

Sciographia Chronologico-Historica Ecclesiæ V. & N. T., ac IV. Monarchiarum, ab O. C., ad hæc usque tempora, secundum Matth. Wasmuht calculum, ex Autoribus probatissimis excerpta, & in fol. edenda; cujus titulus prolixus in *Novis Lit. Lubec.*, M. Jan. A. 1698., p. 11., integer exhibetur.

Commentationes de Ritibus Judaicis affectz. V. N. L. Lubec., M. Oß. A. 1698., p. 184.

HENRICUS URSINUS, Parochiz in agro Wagriz Plönenfi Curoviensis, circa A. 1603., Pastor.

Horologium Theologicum; h. e. Piz & S. Literis analogæ Cogitationes de dicto Salvatore Joh. XI. 9. (*Nonne sum XII. hora diei, &c.*), lectu non injucundæ, & sua quæque hora diei & noctis consideratu non inutilis. Lubecz A. 1603. in 4., nec non (*juxta F. C. Bernmanni Catal. Biblioth. Francof. p. 408.*, aliasque Indices) ibidem A. 1605. in 8.

ISAAcus URSIVINUS, seu BEERWIN, Hamburgensis.

Summarische Erklärung der Epistel am Sontage Lætare, auß Gal. IV. A. 1615. in 4.

JOHAN.

(1.) in *Or. funebri in obitum Joh. Leusdenii*, p. m. 58.

(2.) in *Catalogo Testium veritatis*, num. 122., apud Gotz, Azoldum T. IV. *Hist. Eccl.*, Sæc. III., n. 18., p. 77.

JOHANNES USLERUS, Hamburgensis, J. U. Lic. & zdis in patria Catharinæ, ab A. 1656., Vicarius, d. 21. Mart. A. 1673. defunctus. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 433.
Disp. de Usu fructu, Præfide D. Joh. Christenio. Hardervici 1650. in 4.
Disp. Inaug. de Compensationibus, Basileæ 1652. in 4.

W.

HERMANNUS WAHN, Arithmeticus Hamburgensis.
Solsteinische fünffache General-Calender auf die Jahre 1723. 1724. in 8.
Kurz-gefaßte Grammatica der Teutschen Sprache. Hamburgi 1723. in 8.
JOHANNES GOTHARDUS WALRAF, Hamburgensis, in Svecia commoratus.
Pet. Laurenbergii Aceræ Philologicæ Historiarum Centuria prima, in linguam translata Svecicam. Upsalæ (non Holmiæ, quam Joh. Schefferus, in Svecia literata p. 287., substituit) A. 1646. in 8.
BARTHOLDUS WALTHERUS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Præficus, Vinc. Placcio, Gymnasi Hamburgensis Professori, suoque Præceptor, Collegam se A. 1689. in *Theatro scriptorum Anonymorum & Pseudonymorum* (quod A. 1708. prodit) majori elaborando, adjunxit (1.), & ab illo monbundo Testamenti sui A. 1699. designatus est Executor. Ab eodem (2.) Auditor suus vocatur exoptatissimus, planeque nulli secundus, Vir virtutis & eruditionis eximie probatus; nec non alibi (3.) Vir literaturæ humanioris, Philosophiæ accuratioris, Jurisprudentiæ solidioris, cognitione & praxi insignis, suus olim, per septennium integrum, auditor, & jam per septennium alterum, familiaris, ita probatissimus, ut successorem sibi, in officio publico, nullum magis exoptet. Superstes fuit A. 1716.
Disp. de Gracitudine, Præfide Vinc. Placcio propolita, Hamburgi 1686. in 4.
Disp. Inaug. de Usu fructu. Aureliis 1688. in 4. V. P. A. *Lehmanni Hamburgum* A. 1701. *literatum* p. 30.
CONRADUS WALTHERUS, Hamburgensis, Friderici, f. Holz publicæ Præceptoris, filius, d. 15. Jul. A. 1609. in lucem est edidit, artisq. Medicæ Doct. in Academia creatus Groningensi, hujus deinde praxi in patria inclauit. Decani Vicariorum zdis cathedralis dignitate A. 1651., cum ipse & Willh. Möllerus, ejus Candidati, pari suffragiorum gauderent numero, D. Joh. Ebeling, Poliatio primario (uti literæ me docuerunt Winckelanz), cessit, istiq. hac se abdicanti, in eadem, d. 14. Mart. A. 1657. denuo electus, successit, sed, quadrimetri vix elapso, d. 18. Julii, annos 48. natus, vivis exccit. Plura de illo suggeret Mich. Kirtenii in obitum ejus *Epicidium*, cum Joh. Alb. Fabricii *Parte II. Memor. Hamburg.* p. 619. conferendum.
Disp. de Calido innato, ex Veterum sententia, contra Neotericos & novatores, Præfide D. Joh. Freitagio propolita. Groningæ 1642. in 8. (V. Joh. Ant. a Linden Lib. I. de Scr. Med. p. 316.)
Decades VII. Conclusionum Medicarum variarum, Præfide D. Conr. Matthæo. Groningæ 1635. in 4.
Disp. Inaug. de Scorbuto. Groningæ in 4. (Catal.)
(Diversus ab hoc est D. Waltherus, Medicus olim Hamburgi percelebris, & Principis deinde Holsticæ Archiepiscopi, A. 1679. Hamburgi adhuc superstes, quem Sale suo volanti miranda in praxi præstitisse Joh. Andr. Stifferus, in *Adorum Laboratorii Chymici Specimine I.* p. 37. 39., testatur.)

JOHANNES WALTHERUS, Hamburgensis, J. U. D.
Disp. Inaug. de Successione Creditoris in locum prioris. Argentinz 1653. in 4. (J. T. I.)
M. JOHANNES WALTHERUS, Hemmingstadii Dithmarfus, Pauli (de quo infra dicitur) filius, ac M. Gerh. Ouwii, Soceri, in zdis Johanneæ Flensburgensis Pastoratu, ab A. 1653., Successor, Kal. Jan. A. 1660. mortuus; quem Frid. Brechlingius sibi in Consistorio quidem Flensburgensi esse aduersitum, sed palinodia deinde ac deprecatione spontanea, post tentationes gravissimas superatas, in lectulo emortuali, multis cum lachrymis, GutsMuthæ, perhibet. V. ejus *Catalogum Testium veritatis*, num. 106., apud Gotfr. Arnoldum, T. IV. *Hist. Eccl., Sect. III., n. 15., p. 770.*
Jüden und Hosen frommer Christen unter der Kreuzestadt, oder Leichpredigt über Catharina, Henr. Lillii, Pastoris zu Adelbo, Ehefrau, auß P. L. XVIII. 20. 21. Rostochi 1658. in 4.
JOHANNES WALTHERUS, Dithmarfus, Theol. Studiosus, de quo, an cum præcedenti idem sit, dubito.
Ungeklärte Zunge des so genannten Læzii Læzii, Theologi, welche er, in den neulich au. geflogenen Vier nützlichen Fragen, genommen auß D. Joh. Botlaci Reich: Sermon über Nicolaum Pahl, Bürgermeistern zu Danzig, mercklich mit der spirituellen Feder spüren lassen, auß dem Drexelianischen Bettstein geschliffen. A. 1650. in 4.
Bescheidentliche Replica der unbescheidlichen Catholischen Dankagung des nahmlösen Læzii Læzii. A. 1650. in 4.
JOHANNES GEORGIUS WALTHERUS, Holstius, J. U. D.
Disp. Inaug. de Anærgia, Præfide D. Bernh. Schultzio. Kilonii 1681. in 4.
M. PAULUS WALTHERUS, Hamburgensis, Parochiz initio ruralis in Dithmarfia Hemmingstadiensis, deinde vero templi Flensburgensis Mariani, ab A. 1627., Diaconus, sequenti biennio, ob belli calamitates Cæsarici, cum magna auditorum parte, Hafniæ ac Christianitadi Scanorum exulavit, pace autem Cimbriz A. 1629. redditâ Flensopolin reversus, illic, suscepto e Catharina Steinhaufia, uxore, præter liberos alios, Johanne, Pastore Flensburgi Joh. Inneo, d. 31. Dec. A. C. 1640. (non autem 1641., quem Henn. Wittinius perperam (4.) substituit), æt. ti. que 43., decessit, Effigies ejus Flensburgi, in Æde Mariana, superest.
Vaticinium Esaiæ Cap. LIII. carmine redditum. Hamburgi 1617. in 4. (O. Sp.)
Synopsis Physicæ sacre, ab eo conscripta, & Præfide Laur. Ludenio, Math. Prof., ad disputandum propolita. Gryphiswaldæ 1619. in 4.
Exul Christianus, oder Christlicher, in Gottes Worte gegründeter, Unterricht, wie sich ein ieder, in seinem Exilio, zu diesen hochbedachtlichen Zeiten und Kriegeszeiten, schicken und verhalten solle. Rostochu 1629. in 4. (V. Catal. nund. vern. p. 16., Wittinium l. c., & Lipenii P. I. *Biblioth. Theol.* p. 677.)
Regepredigt von ungerechtem Dägenen und nassem Wetter, auß 1 Sam. XII. 16 - 23. Hamb. 1632. in 4. Recusa A. 1637. Triade III. Dodecadis Consciam Poenitentiarum, nunt I.

(1.) V. Vinc. Placci *Institutionem ad opus suum de Scripturibus Anonymis augendum* p. 31. (2.) l. e. (3.) in *Epist. dedic. Aceræ Formæ J. r. naturalis*, A. 1695. ei inscriptarum. (4.) T. I. *Diar. Biogr. Sec.* XI II., ad A. 1644.
Möller Cimb. Lit. Tom. I. Rrr rrr rr Lrrra

Larva bacchantium detracta, oder Predigt, darinn ausföndig gemacht wird, warum ein Christe der Mummerey sich enthalten, und keinesweges verlarven muß, auß Deut. XXII. 5. Hamb. 1633. in 4. Recusa A. 1637. in Appendice Dodecadis, num. 1.

Sturmspredigt oder Christl. und Schriftsmäßige Erörterung, auß Sir. XL. 33. 34., woher die grausame Sturmwinde kommen, welcher gestalt sie anzu sehen, und wie man sich dabey zu verhalten, durch Gelegenheit des, am 11. Oct. A. 1634., mit einer grossen Wasserfluth, entstandenen Sturms, am folgenden 16. Oct. vortragen, und nun mit vielen Exempeln, und einer Relation des dadurch geschehenen Schadens, aufgegeben. Hamb. 1634. in 4. Recusa A. 1637. Triade III. Dodecadis, n. 3. Confer de illa Partem III. Ipagoges nostrae ad Hist. Cimbr., c. 2., §. 7., p. 253. 254.

Manuale Ecclesiasticum, oder Kirchenhandbuechlein. Hamb. 1635. in 8. Sermone proditi Saxonico, & exhibit: 1. Cantica Ecclesiastica, 2. Periochas Evangelicas & Epistolicas anniversarias, 3. Historiam passionis Christi, 4. Catechismum Lutheri minorem, 5. Excerpta Constitutionis Ecclesiasticae Slesvigo-Holsaticae, 6. Formulas actuum plerorumque Ecclesiasticorum varias. Enchiridion hoc usu publico in Ecclesiis receptum fuit Cimbricis, ad A. usque 1665., quo Ad. Olearii Manuale Ecclesiasticum prolixius (das Schleswig-Holsche Kirchenbuch, in 10. Theilen), Slesvigz in 4. editum, illi succcessit. Commendatur ab Oleario in Manualis sui Proemio, & Trog. Arnkjellio in prefat. des alten emendierten Holssteinischen Gesangbueches. Conf. P. II. Ipagoges nostrae ad Hist. Cimbr., c. 4., §. 5., p. 93. 94.

Blutpredigt, oder Christl. und Schriftsmäßige Erörterung allerhand Blutzeichen, auß Joel III. 31. 32. 33., durch Gelegenheit unterdieslicher neu sich in Eiderstedt, den Aemptern Slesburg und Dendeburg, und den Städten Husum und Tönning, geschehener Blutwandelungen des Brodes, Fleisches und Grüge, gehalten. Hamb. 1635. in 4. Recusa A. 1637. Triade IV. Dodecadis, num. 1. Obelo eam notavit Joh. Christoph. Beckmannus, Prof. Acad. Viadrinz Theologus, in Diss. de Prodigis sanguinis, Francofurti ad Viadrum A. 1676. edita, c. 2., §. 4. & 5., p. 16. 17. 18. Ubi augendi prodigia studium Walthero exprobrans, ex unico, quod Genus A. C. 933. contigit, duo eum effinxisse observat, & Cimbricorum, de quibus ille declamavit, causas reddit naturales, satis probabiles.

Concionum Poenitentialem de tempore Dodecas, oder XII. Zeit Bußpredigten, bey fürfallenden Gelegenheiten gehalten, mit Bußgebeten beschloffen, und, nebst vier Historischen Berichten, und einem Anhange dreier sonderbarer Predigten, aufgegeben. Hamburgi (Jew potius Lubeca, uti singularum Triadum docent tituli) A. 1637. in 4. Distincta est in IV. Triadas & Appendicem. Triade I. exhibentur: 1. Predigt vom Kriege, auß Nah. III. 1. 7.; 2. Pred. von Pestilenz und Sterben, auß 2. Reg. XX. 1. 7. und Es. XXXVIII. 1. 6.; 3. Pred. von Heurung und Hunger, auß Luc. XV. 11. 21.; 4. Historischer Bericht von ungewöhnlich häufig ankommenen, theils auch mit einander streitenden, Thieren, Vögeln und Ungeheuern. Triade II.: 1. Pred. vom grausamen Erdbeben, auß Nah. I. 5. 6.; 2. Feuer und Brand-Predigt, auß Sir. VII. 19.; 3. Wetter- und Donner-Predigt, auß Es. XXX. 31.; 4. Hist. Bericht von Missethaten der Wundersgeburten und Gestalten. Triade III.: 1. Regenpredigt, auß 1. Sam. XII. 16. 23.; 2. Pred. von übermäßiger Dürre, auß 2. Chron. VII. 12. 15.; 3. Sturmspredigt, auß Sir. XL. 33. 34.; 4. Bericht von ungewöhnlichem Feuer-Schmelz-Bohlwischen-Eisen-Fleisch und Steinregen, wie auch Schnee, Hagel und Schlossen. Triade IV.: 1. Blutpredigt von wunderbaren Blutzeichen, auß Joel II. 30. 31. 32.; 2. Pred. von natürlichen und übernatürlichen Sonn- und Mond- Finsternissen, auß Joel II. 10. 3.; 3. Pred. von wunderbaren Luft- und Himmels-Geschichten, auß 2. Macc. V. 1. 2. 3. 4.; 4. Hist. Bericht von Cometen. in Appendice tandem: 1. Pred. vom Sittenlichlichen Verlarven und Mummerey, auß Deut. XXII. 5.; 2. Pred. von alamoade Kleider-Tracht und Pracht, auß Sophon. I. 7. 8.; 3. Pred. von vermeinten Engländern, zur Buße vermahnenden, Ersehnungen und Gesichten, auß Act. X. 1. 9.; 4. Theologische Bedenken D. Frid. Balduini und M. Frid. Damii vom Balgen und Kugelwechseln, Andr. Olsandri vom Fest, oder Hart-machen, M. Nicol. Hardkops vom Saufen und Gesundheitz Trinken, Frid. Balduini vom Tongen und Kartenspielen, auß ihren Schriften zusammengelesen.

Manus divinae operculum fidelium animarum receptaculum, oder Leichpredigt über Claus Grimmenstein, Bürgern in Slesburg, auß Sap. III. 1. Hamb. 1639. in 4.

Gedenck daran; oder Nüchtheit und zu diesen Zeiten hochnöthige Erinnerung der ohnflüchtig empfundenen Kriegesnoth, und darauf geschehenen gnädigen Errettung, in fünf Predigten über Nehem. I. 1. 11., Pf. LXXXV. 9. 10., Nah. I. 15., Pf. CXXIV. und CXVI. 7. 8. 9., theils, zur Zeit des Kayserlichen Krieges, im Exilio zu Kopenhagen und Christianshadt in Schonen, A. 1628. und 1629., theils, nach wieder erlangtem Frieden, zu Slesburg, A. 1629. und 1630., vortragen. Lubeca A. 1639. & Slesvigz A. 1643. in 4.

Beicht- und Communion-Schule vor dienemige, so zum H. Abendmahl gehen wollen. Hamb. 1630. 1667. in 24. Innerliche und heilige Beicht und Buß-Geheuerlein, Odt dem Herten seine Sünde, nach derselben Befindung, wüßlich zu beichten, und umb Vergebung und Besserung des Lebens zu bitten; Opusculum, in Catal. mundin. Lips. A. 1635. autumn. p. 38. promissum, a precedenti forte haud diversum.

BAGGÆUS WANDALINUS, Magistria, praefecturae Hatherslebens pagus, Cimber, Scholae regiae nauticae Hafnienfis Director, d. 22. Jan. A. 1622. natus, & A. C. 1683., ætatisque 62., mortuus, V. de illo Pet. Relsenii Indicem III. Catalogi Biblioth. sue, Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan. p. 14., Henn. Wittenii T. II. Diar. Biograph. Sec. XVII. p. 130., & Pet. Terpagrii (Oculum ejus vigilem, scriptaque alia Astronomica, ab omnibus affirmantur laudari) Seculum illustre p. 61.

SCRIPTA DANICA.

- Oculus vigil, Baggendes Ope, eller en Grabbog for sofarende Personer. Hafn. 1649. in 8.
- Astrologische Observation paa Cometen. A. 1661. in 4.
- Ope Correct. Taster. Hafn. 1674. in fol. (Catal.)
- Memoriale nauticum, eller kort Undervisning om Seisads. Hafn. 1675. in 4.
- Udsigthed om Solens Opog Nedgangs-Timer, Dages og Naters Længde, Solens Azimuth, Almucanther, amplitudo ortiva vel occidua, &c. Hafnia A. 1682. (V. Dan. Pauli Mercurium librarium anni 1682. Danicum.)
- Konstlig Regenbog, met 32. Talpoe. Hafn. 1682. in 8. (Catal.)
- Christelig Dagbeet. Hafn. 1683. in 8. (Catal.)
- Christelig declination. in fol. (Catal.)
- Ged. Haavn. in 8. (Catal.)
- Calendaria quvntannis, per lustra quinqve, & quod excedit, edita.

JOHANNES WANDALINUS Senior, Joh. Vandali, primi Episcopi Ripensis Lutherani, nepos, Ripis d. 2q. Aug. A. 1579. est natus (1.), & gradu Magisterii Hafnia impetrato, Oligeri Rosenkrantzii, regni Danici Senatoris, ob

(1.) V. Pet. Relsenii Indicem III. Biblioth. sue, & Haavn. Wittenii T. II. Diar. Biogr. Sec. XVII. p. 130.

summam

summam pietatem pariter atque doctrinam inclity, in juventute, convictu gavisus domestico (1.). Aduktor, cum Pastorem aliquandiu xdis D. Albani egisset Ottoniensem (2.), A. 1616, Nicolao Laurentii Arctandro in Episcopatu Juniz Wiburgensi, xdisque Cathedralis Canoniatu, successit (3.), geminamque hanc dignitatem, Doctoris Theologi titulo, A. 1620., Hafniz, a Joh. Pauli Refenio sibi collato (4.), auctam, d. 14. Dec. A. C. 1641., ac ætatis 63., mortuus (5.). M. Wichmanno Halebardo (sequenti 1642. in eodem extincto) reliquit. Conjugem habuit Margaretam, Joh. Burckhardi, Senatoris Ottoniensis, filiam, & meritis in Ecclesiam Danicam, non propriis solum, sed & filii (6.) nepotisque, sibi *ἐπιμενόμεν*, Professorum Academicarum Hafniensis Theologorum, inclauit. A Casp. Erafmi Brochmanno (in *præfatione Systematis Theologici*) Episcopus ab exacta monumentorum diruinorum, & veruissimorum Patrum, scientia commendatissimus, ab Erafmo Bartholino autem (in *Programmate de filii vita funebre*) Vir bonus ac gravis, atque *ideo sacri ordinis decus*, salatur.

Sermones ejus extant complures Danici funebres, Virorum matronarumque nobilium consecrati memoriz, e quibus mihi innoverunt sequentes, in exequiis recitati:

- Claudii Belovii, Hafniz 1620. in 4.
Axillii Brahei (e PC. XXXI. 1-5.). Hafn. 1623. in 4.
Jani Juelii (e Joh. V. 24., sub *Scale calis titulo*) Hafn. 1634. in 4.
Heilwigis Lindenoviz. Hafn. 1634. in 4.
Ulr. Sandbergii (e PC. LXXXIV. 2-9.) A. 1636. in 4.
Joh. Bildii. A. 1638. in 4.
Christinz Lungiz (e PC. CXXX.) Aarhuziz A. 1638. in 4.

PETRUS (JOHANNIS FIL.) WANDALINUS, Hatherslebiz, uti a Christoph. Kraheo, vel Ripis, uti a Matth. Rostochio accepti, in lucem editus, e schola Ripensi in Academiâ abiit Wirebergenfem, & haud vulgarem sibi in ista, cum Theologiz, tum lingvæ Hebrææ, cæterarumque Orientalium, acquisivit peritiam. Hanc, in itinere postea per Germaniam, Italiam, Galliam, Hispaniam, aliasque regiones Europæas, quas Danis aliquot nobilibus præfectus peragravit, literario, non insigniter solum auxit, sed & Occidentalium plerarumque illi adjunxit notitiam. In Cimbriam redux, parochiarum in diecesi Hatherslebiensi ruralium, Magstrupensis & Jegerupensis, Pastoratu obtinuit, & cum in conjugio viveret sterili, quicquid ab officii curis, ac Studioforum, ad se confluentium, in lingvis Orientalibus institutione, supererat temporis, memoriz suæ, scriptorum sacrorum, præsertim exegeticorum, quotannis ferme editorum, suæque Autoris demonstrantium *παρακλήσεων*, ac ædificii splendidi structuræ, ope, ad posteros propagandæ impendit. Sed palatium istud, fossa cinchum profunda, ponteque munitum subicio, arcique proinde similitum, belli Sveo-Danici tempore, eodem, quo ipse exul, & bonis omnibus exutus, cum uxore obiit, anno 1659., militari eversum ac solo æqvatum licentia, spem conditoris sui fessellit. Libri autem, quos sumptibus propriis (non ferendis his impar esset, symbolis parochiarum dioeceseos Hatherslebiensis singularum, quotannis ipsi, ad obitum usque, a Friderico III., Daniz Rege, singulos persolvere jussurum Joachimicos, sublevatus nummaris) edidit, expectationi Autoris, memoriam illi pollicentis posthumam, quodammodo respondent. Conflagvineus ejus fuit M. Trogillus Arnielius, Præpositus Appenradensis, cui hæctenus de vita illius narrata debeo. Confer Alb. Bartholini (octo tantum ipsius monumenta enumerans literaria) *Lib. de Scriptis Danorum p. 118.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINUM.

Catalogus 300. Vocabulorum Danicorum, cognationem cum lingvâ Hebræâ habentium. Slesvigz 1651. in 4. Commendatur ab Ol. Borrichio in *Diff. de Causis diversitatis linguarum*, §. 6.

II. GERMANICA.

- Visitationspredigt, auß 1. Pet. II. 9. Slesvigz 1643. in 4.
Taufpredigt. Slesv. 1647. in 8. (*Catal. Refen.*)
Drey Bettagspredigten, wie ein Ehriglaubiges Herze sich, in seinem Christenthume und ganzen Leben, in dieser Welt verhalten solte, auß PC. XXVII. 4., LXXIII. 25. 26. und LXXXIV. II. 12. 13. Slesv. 1649. in 8.
Penu filiorum Dei, oder Speisestammer der Kinder Gottes. Slesv. 1650. in 8.
Drey Predigten: 1. Eine Taufpredigt, auß Tit. III.; 2. eine Leichpredigt, auß 1. Thess. IV. 14.; 3. eine Brautpredigt, auß Gen. XXIV. Slesv. 1652. in 4.
Paraphrasis Germanica in Epistolas Pauli ad Galatas, Philippenfes & Hebræos. Slesv. 1658. in 4. (*V. Catal. nund. vern. A. 1658. Lips. p. 20., & Lipeniz Bibl. Theol., P. I., p. 724., P. II. p. 17.*)
Paraphrasis Germanica in tres Johannis Epistolas. Slesv. 1658. in 4. (*Lipen. & Catal. Refen.*)
Paraphrasis Germanica in VII. Psalmos poenitentiales. Slesv. in 4. (*Catal. Refen.*)

III. DANICA.

- Guds aandelig Huusboedning (i. e. Oeconomia Dei mythica). Slesvigz A. 1631. & (*reste Catalogo quodam*) Hafniz A. 1687. in 12.
Explicatio nonnullarum Epistolæ D. Pauli ad Romanos sententiarum. Slesv. 1634. in 8.
Paraphrasis Danica in D. Pauli Epistolas ad Corinthios. Hafn. 1648. in 4.
Paraphrasis in Epist. ad Ephesios. Slesv. 1650. in 8.
Paraphrasis in Epist. ad Titum. Slesv. 1653. in 4.
Paraphrasis in Evangelium S. Matthæi. Slesv. 1654. in 4. Præfixæ huic sunt Epistolæ Theologorum aliquot Danicorum Encomiasticæ.
Paraphrasis in Epist. ad Galatas. Slesv. 1655. in 4.
Paraphrasis in tres D. Johannis Epistolas. Slesv. 1655. in 4.
Paraphrasis in Epist. ad Romanos. Slesv. 1656. in 4.
Paraphrasis in Epist. ad Hebræos. Hafn. 1656. in 4.
Paraphrasis in utramque D. Petri Epistolam. Hafn. 1656. in 4.
Paraphrasis in Jonæ Prophetiam, Epistolas D. Pauli ad Colossenses, Philippenfes, Thessalonicenses & Philemonem, Jacobi & Judæ Epistolas, ac Apocalypsin, figillatim, diversis annis, Slesvigz in 4., teste *Bibliotheca Reseniana Catalogo*, editæ.

R R R R R R R 2

Homilæ

- (1.) V. Olai Vindii *Serm. de Olig. Rosenkrantzio funebre* p. 27. (2.) V. Wittenium I. c. (3.) V. Har. Huifeldii (a quo perperam Joh. Vandel appellatur) *Chron. Episc. Danicæ* p. 206. (4.) V. Et. Vindingii *Acad. Hæst.* p. 481. (5.) V. Reiniem & Wittenium II. cc., ac Vindingium I. c. p. 193. (6.) De filio V. Et. Bartholini *Programma de illo funebre*, in H. Wittenii *Dec. XV. Mæm. Theol. reov.*, p. 166-188., reculum, & Vindingium I. c. p. 307-404.

Homiliz de passione Christi. Slesvigz in 8.
 Informatio cordis moesti & afflicti in 8. (*Catal. Refen.*)
 (Huic etiam vindicandus videtur Tractatus de perfecta & aeterna Salvatoris nostri Iustitia MStus Pet. Wandalini, qui in Bibliotheca D. Joh. Wandalini Junioris, Theologi Hafniensis, teste *Catalogo* ejus, affervabatur.)

GOTTHOFREDUS WANDLING, J. U. D., Georgii Hanseii, arcis regiz Hatherslebiensis inspectoris, filius, A. 1636. in pradio natus Wandlingensi, Hatherslebiz vicino, ac Vedelz in Julia A. C. 1667., ætatisqve 31., extinctus; cujus Epitaphium, a vidua Regina Schönbachia erectum, in templo urbano Hatherslebiensi superest. V. Valent. Schmidii, Past. Hatherleb., *Sermonem in memoriam ejus funebrem Germanicum*, Kilonii A. 1667. in 4. editum, & M. Jessenii Corvini, Scholz Hatherlebic. Rectoris, *Σύγγραμμα votivum ad eum, domum reducem*, Slesvigz A. 1664. in fol. excusum.

Disp. de Republica Aristocratica, Præfide D. Mich. Wendelero proposita. Witeb. 1657. in 4.

Disp. Inaug. Juridica, in 4.

CONRADUS WASMER, Irzehoensis, Henrici, Dithmariz regiz Præfidi, filius, J. U. Licentiatu, & Cancellariz initio regiz Glückstadensis Consiliarius, & Procancellarius, a Christiano deinde V., Rege Daniz, status publici adscriptus est Senatoribus, & A. tandem 1689. Joh. Christoph. Schönbachio, in Cancellari provincialis Slesvigo-Holsarici dignitate, datus successor, Conjugi priori, Margaretz Bruhni, Dithmariz, A. 1676. defunctæ, D. Joh. Rhederi, Jcti Willstienfis, subrogavit filiam, & ex illa Jacobum Johannem filium sustulit, Consiliarium inter Glückstadii regium, sibi, A. 1705. extincto, superstitem. V. de illo Nic. Ludov. Esmarchi Epicedium vernaculum Encomiasticum, in *Sione* p. 158-163., Caji Arndti Sermonem in memoriam primæ ejus conjugis, ex Ezech. XXIV., funebrem, Glückstadii A. 1676. in 4. excusum, & Ant. Heimreichii (a quo falso A. jam 1676. obuisse traditur) *Chronicon Dithmariz Germanicum*, Lib. III., c. 4., p. 239.

Thesaurum Juridicorum Decades VII. Inaugurales, Præfide D. Henr. Dav. Cunone propositæ. Heidelbergz 1658. in 4.

MATTHIAS WASMUHTIUS Senior, Kiloniensis, d. 29. Junii A. 1625. in lucem editus, patrem habuit Georgium, civem Kiloniensis, matrem vero Annam, Matthiz Zoegz, Romani, in Lutheranorum castra & Pontificiis transgressi, filiam. E. schola patris A. 1648. in Academiam migravit Witebergensem, & cum in Theologia pariter atque Philologia, præsertim Orientali, progressus, Doctorum publicorum ductu, fecisset eximios, post honores Philosophiz supremos, Babstæa Ater. Sennerto, A. 1651. reportatos, ejusdem notitiam alios in privatis imbure coepit Collegiis. A. 1653. iter exorsus literarum, in Belgii foederati Academiis Joh. Cocceji, Jac. Golii & Georg. Gentii, Argentor. Joh. Schmidii ac Joh. Conr. D. Zehnaueri, & Basilæ Joh. Buxtorfii Junioris, familiaris se oblectavit, & literarum simul sacrarum atque Orientalium peritiam auxit, consuetudine, *Grammaticæ Arabicæ* Amstelodami A. 1654. edita jam tunc coepit inclarescere. In patriam reversus, Friderico, Duci Holstæ Gortorpiensi, *Panegyricum*, in laudes ejus scriptum, A. 1655. obulit, hujusque commendatitius instructus A. 1657. professionem Academicam Rostochiensis Logici, a genero illius, Gustavo Adolpho, Principe Megapolitano, obtinuit, Rostochio A. 1665. in novellam urbem patriæ Kiloniensis Academiam, a se conditam, per Christianum Albertum, Friderici filium, esse evocatus, & primus omnium professioni, a Friderico jam olim promissæ, lingvarum admodum Orientalium, titulumque Doctoris Theologi, in eadem, A. 1666., adeptus. Collegium, quod ibidem A. 1670., cum Christ. Ravio, ad Judæorum, Muhammedanorum & Ethnicorum, conversionem promovendam, moliebatur, Orientale,ripto licet omnibus commendatum Germanico, successus destituit. Theologiæ professionem extraordinariam A. 1671., ordinariam autem A. 1675., obtinuit, & abdicata triennio post Anatolico-Philologica, ad mortem usque, quæ senem laboriosum d. 18. Nov. A. C. 1688., ætatis 64., rebus eripuit humanis, administravit. In conjugio cum Dorothea, D. Joh. Tarnovii, Professoris Theologiæ Rostochiensis eximii, ac Gertrude, Sigisf. Philonis Schelhammeri, Ecclesiastæ Hamburgensis Petrii, filia, vixit duplici, & priori mariti filios duos, Joh. Georgium, Oratoriz Sacre Professorem Kiloniensem, septimestri ante se extinctum tempore, ac Matthiam, Doctorem Medicum, sustulit. Lingvarum sacrarum ac Orientalium peritisissimus, *Hebraismi* præsertim, quem vocavit, *refutari* opere tripartito, & *Accentuationis Hebrææ*, quam huic inferuist, sed Sam. Böhli, Calp. Ledeburii, ac Aug. Varenii, laboribus maximam partem debuit, *Institutione*, suam eruditissimè approbavit industriam. Quæ tamen scripta, cum ipsemet plus justo iis, jactantia, viri famularis, vitio, tribueret, alicuius lucubrationes ejusdem argumenti contemneret, Accentuumque præcipue divinam originem pertinaciter tueretur, ac in dissidentes Zelo sevirere immodico, præter Herm. Conringium (quocum, a se lascissio, actor ipsi intercessit coartroversi), plures alios, a quibus publice impugnatus est, adversarios, & hos inter Is. Voßium, Andr. Sennertum Præceptorem, Joh. Frischmuthium, Abr. Calovium, Aug. Pfeifferum, Joh. Eberh. Busmannum, Joh. Brunsmannum ac Georg. Ortonem, adversus eum irruerunt. Longe minorem applausum promerueret Operis, quod absque soliorum Matheseos, Astronomiz & Historiz profanæ, peritia aggressus, *ἀναμνηστικόν*, imo ferme *Σύνοψον*, esse remere j. Quibat, Astronomico-Chronologico, quo Christinæ Augustæ, Svecorum Regina, 14000. Imperialium dono istud dignitate, provocavit munificentiam, affecti potius, quam confecti, Tabulæ, Speciminæque & fragmenta cætera, in lucem edita. In quibus magnis cum suis excidisse, hypothelinqve ingenii sui lubricam ac incertam secutum, crebros commisisse errores, Viri docti superflitem jam monuerunt, & nunc omnes consentiunt. Fufius Operis hujus, cæterorumque Autoris scriptorum, conatum & certaminum, historiam, una cum Vita, *Tomo* exponemus *Cimbriae hujus literatæ* ultimo. Consuli interim de iis meretur D. G. Morhofii *Programmæ* de vita ejus *funebre*, Hamburgi A. 1698., in *Appendice Oratorum Morbosianorum Programmata*, num. 69., p. 858-869., & Lixpiz A. 1705., in Henr. Pippingii *Sacro Decadam Memoriæ Theologorum renovatæ* Septenario, Dec. II., p. 215-267., reculum, D. Joh. Wilh. Petriz *Momentum æternitatis ejus memoriz sacrum*, quod Kilonii A. 1688. in fol. prodit, M. Joach. Gieslii, Pastoris Kiloniensis, Simlischæ Academiæ, sive Sermo vernaculus, in defuncti habitus exequiis, D. Christ. Kortholti, Collegæ, *Programma Disputationi ejus inaugurati* A. 1666. præmissum, Wilh. Ern. Tenzeli *Dialogi mensuræ Germanicæ*, M. Dec. A. 1689., p. 1161-1201., & M. Dec. A. 1690., p. 1133-1136., ejusdem *Bibliotheca anni 1701. curiosa vernacula*, Sect. 1. & 12., p. 281-284., Joh. Franc. Buddeltonius IV., *Lexici Historici* p. 661., Georg. Paschii *Tr. de curiosis seculi hujus Inventis*, c. 7., §. 14., p. 571-574., & Henn. Wittenii *Tomus II. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, p. 178.

MATTHIAS WASMUHTIUS Junior, Kiloniensis, Senioris, modo laudati, filius, Med. Doctor, in Patria A. 1693. extinctus. V. Henr. Muhlii *Epigramma Græcum in ejus obitum*, in *Sylloge carminum*, Convivio erudito A. 1691. adjecta, p. 81-85.

Disp. Inaug. de Febribus ardentibus. Lugd. Bat. 1691. in 4. maj.

M. ALEX.

M. ALEXANDER WEBERUS, Lubecensis, oppidi Eutinensis, ab A. 1645. ad 1657., Diaconus. V. Frid. Cogelii ultimis *Stadtgedächtnis, c. 2. p. 40.*

Disf. de Causa peccati, contra Calvinianos, & Wendelinum praefertim. Rostochii 1642. in 4.

M. GABRIEL WEDDERKOPF, Hufensis, Henningum, mercatorem, & Annam, Thomae Andersoni, civis Hufensis, filiam, parentes habuit, dieque nono Februarii A. 1644. lucem primam aspexit. E scholis patriae, Lubecensi, ac Lüneburgensi, dimissus, ab A. 1662., Helmstadii, Tubingae & Argentinae, studiis vacavit Philosophico-Theologicis, ac Germaniam deinde, Helvetiam, Galliam & Bataviam, perambulavit. In Cimbriam redux, Hufz Principi Holatice viduæ aliquamdiu fuit a concionibus, ab A. 1668. autem Ecclesie ruralis Trojanæ, in Praefectura Svabstedenfis, Parochus, & urbis tandem Kiloniensis, ab A. 1671. (quo Magistri ibidem titulum, Brabevta Ad. Tribbechovio, obtinuit), Diaconus, ab A. 1679., Archidiaconus, ac, ab A. 1694., Pastor, simulque Ecclesiarum Holfatiz Ducalium, ab A. 1695., Praepositus. Febri continuus, cum abfessu conjuncta interno, d. 18. Sept. A. C. 1696., ac ætatis 53., extinctus, eliberis XI., in conjugio duplici, cum Ida, Michaelis Langemacii, Pastoris Neostadiensis, gnata, A. 1668., & Ursula, Marth. Burchardi, sui in officiis Kiloniensibus antecessoris, filia, A. 1672. inito, susceptis, præter alios, Michaelen Henningum, Consiliarium Holfato-Gottorpiensem, Joh. Casparum, Scribam Eiderstadiz provincialem, ac Annam, D. Henr. Muhlii, successoris sui, simulque Professori Theologi Kiloniensis, conjugem, reliquit superfluos. Viram ejus fufius exponit Appendix Biographica, Wolff. Christoph. Franckii, Collegæ, Sermoni in memoriam ejus (c. P. LXXIII. 25. 26.) funebre Germanico, Kilonii A. 1696. in 4. impresso, adjecta. A. Sim. Henr. Muxer, Jcto, in *Vindictis Juris naturalis Paradisi, Diss. I. p. 40.*, & G. H. Götzio in den *Miscellan-Predigten* p. 498. Statu honoris, oder Ehrlichkeits Ehrenfeule über Fr. Catharina, Christiani Ranzouen, Erbheren auf Kasseff, Ehetische, auß Rom. V. 3. lqq. Kilonii 1675. in 4.

Differtationes duæ, quarum prior de Scepticismo profano & sacro, præcipue Remonstrantium, Præfide D. Balthe. Bebelio, A. 1664. in Acad. Argentinenfi est ventilata, & seorsim edita, posterior de Atheismo, præcipue Socinianorum. Argentuz 1655. in 4. Commendatur ab Ant. Reifero in *Disf. de Antitheismi origine & progressu* p. 230., Ad Tribbechovio in *Historia Naturalisfmi, c. 8. p. 40.*, & G. H. Götzio in den *Miscellan-Predigten* p. 498.

Statu honoris, oder Ehrlichkeits Ehrenfeule über Fr. Catharina, Christiani Ranzouen, Erbheren auf Kasseff, Ehetische, auß Rom. V. 3. lqq. Kilonii 1675. in 4.

Heiliges Verlangen der Diener Gottes, oder Reichpredigt über D. Frid. Jessenium, Kielischen Pastorem, auß A. Reg. XIX. 4. K. 1677. in 4.

Das schöne Negtenbild, oder Reichpred. über Georg. Sultzbergern, Kielischen Bürgermeistern, auß Sap. III. 16. K. 1680. in 4.

Der Gläubigen siegreiche Oftern, oder Reichpredigt über Anna Margareta Hennings, auß 2. Tim. IV. 7. 8. K. 1685. in 4. Das berichte und heilfamste Christenwerk, bestehend in 70. geistlichen und Gottgefalligen Betrachtungen, zur Übung der Gottseligkeit vorgestellet. K. 1689. in 8. Reculz hz Meditationes, teste *Catalogo nundinali*, sunt ibidem A. 1708. in 3., sub titulo *Gott gewidmeter Nebenstunden*.

Das auß hohen Schulen brennende und scheinnende Lehrlicht, oder Reichpredigt über Christianum Kortholt, Th. D. und Prof. primum auß der Kielischen Univerfital, auß Matth. XXV. 2. 23. K. 1794. in 4.

Freuer wolverdienter Leber dererlicher Eop. und Himmelskron, oder Reichpredigt über M. Joach. Giefen, Kielischen Pastorem. auß Sap. V. 16. K. 1694. in 4.

Opus affectuum de Origine sacrorum Ecclesiz primitivæ rituum, quod morte ejus interruptum esse W. C. Franckii, l. c. p. 38., testatur.

MAGNUS WEDDERKOPF, Hufz itidem A. 1638. in lucem editus, & e familia, uti fertur, nobili Geldrica, ob religionem in Franconiam profuga, oriundus, parentes, cum fratre jam memorato sibi communes, habuit Henningum, mercatorem & Pentecontarcho Casareo Hufensem, & Annam, Thomae Andersoni, civis, filiam, neposque fuit Magni Wedderkopffii & Annæ Funckiz, femina nobilis Franconicæ, Joachimi autem Wedderkopffii, legionis in Belgio Hispanicæ Productis, in Franconiam digressi, & Sophiz a Kere, præneps. Quorum Majorum nobilitatis prærogativa a Leopoldo Imperatore A. 1633. in ejus gratiam est renovata, ipsique, cum liberis & posteris, denuo collata. Puer ludum frequentavit patrium, juvenis in schola Lubecensi Henr. Bangertum Praeceptorem per integrum annum habuit quinquennium, ac deinde studiis Philosophico-Juridicis in Acad. Julia mensibus aliquot; in Jenensi (ductu praefertim Joh. Strauchii, Jcto eximii, & Erh. Weigeli, Mathematici illustris, hospitiisque sui) triennium, ac in Heidelbergensi, A. 1661. Galatiae, biennium, impendit. Parte hinc Galliz atque Italiz peragrata Heidelbergam reversus, A. 1664. illic Doctoris titulum, sequenti autem 1665. juris publicæ & feudalis professionem, a Reinholdo Blomio, ac Procancelarii dignitatem evecto, relictam, Caroli Ludovici, Electoris Palatini, obtinuit beneficio. Cujus Legatus cum patriam ausam pve Gottorpiensem A. 1668. reviseret, Christiano Alberto, Duci Holfatico, suas ita dotes approbavit, ut, sequenti 1669., in Cimbriam revocatus, Codicis, in Academia Kiloniensii, admoveretur professioni. Hanc d. 8. Julii *Oratione de Moralium corporum unione solenni* (i.) auspiciatus, per septennium, & quod excurrit, ornare studuit, simulque, Canonici adscriptus Lubecenibus, Collegii horum egre Syndicum, ac Augusti Friderici, Episcopi Lubecensis, ab A. 1676., Consiliarium. Ex Academia paulo post Kiloniensii in aulam eum suam Christianum Albertum, Dux Holfatiz, evocavit, Gottorpiensis, & in Consiliarium status publici, Cameræ, provincialium ac tandem etiam Intimorum, evectum ordinem, præfecturaque Tremabarto-Steinhortheansi donatum, gravissimis sæpe ad Reges Archieos, Electores & Principes Germanicos, Circule inferioris Saxonicæ comita, adhibuit legationibus. Quas inter Neomagenfis anni 1677. (æ.), & Altanæfis anni 1688.; ad conventus de controversiis illustribus Danico-Holfaticis Irenicis, Andr. Ulfkenio & ipsi, cum plena de istis transgrediendi potestate, commissa, facile eminent. Non minori apud Fridericum, Christiani Alberti filium ac successorem, gratia & auctoritate valuit, a quo A. 1695. (quo Status etiam publici Consiliarii a Carolo XI., Svecorum Rege, obtinuisse fertur titulum) Minister aulæ suæ continuus est primarius, ac A. 1698. Pinnenebergam, ac A. 1700. Travendahlam, ad controversias, inter Reges Danicos ac se denuo enatas, Principum aliorum ope, commendandas, ablegatus. Hoc etiam Principe A. 1702. morte immatura extincto, & patris imperio ad filium eodem impuberem, Carolum Fridericum, hujusque tutorem ac patrui, Christianum Augustum, devolutum, in eodem dignitatum aulicarum, per sequens septennium, emittit fastigio, & Academiæ præterea Kiloniensis Ephorus A. 1706. perpetuus, cum D. Henr. Muhlio, supremo sacrorum Antistite, æmulo suo, designatus, novam sequenti 1707. Constitutionem, de rebus ad istam, Doctoresque ejus publicos ac studiosos, spectantibus, promulgavit Germanicam. In

(1) V. D. G. Morhöfii *Programma*, illi *præmissum*, inter *Programmata, Orationibusque* subjuncta, num. 26., p. 91. 916. 177. (2) Diploma, quo hircipi d. 10. Oct. A. 1677. est commissa, in Joh. Christ. Lünigii *Syllabe negotiorum publicorum*, A. 1694. edita, p. 148. 349., invenies. Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

hoc felicitatis aulicæ constitutus culmine, animam ad conjugium cum Margareta Elisabetha Pinciera, Lubecensi, filium sibi unicum, Gothofredum, enixa, paulo serius appulit (1.), istisque opes, quas, una cum præfectura Steinhorsensis, a Principe æris indigo sibi oppignorata, prædusque æquestribus Seegardensi, Moisingano, Tangstedensi & Magniwordano, per tot annos, haud difficulter sibi acquisiverat, & parsimonia per totam ferme vitam (si sumptus, in artem templi cathedralis Lubecensis, magnifice extractam, A. 1696, factos (2.), excipias) immodica auxerat, ingenitis destinavit. Sed non defuere tandem in aula ipsi Gottorpiana æmuli, felicitatem hanc invidentes. A quibus cum opes tantas *dupo-Puyle*, artibusque illicitis, corrasisse perhiberetur, aliorumque infamularetur criminum, Christiani Augusti, Ducatus Administratoris, gratia excidit, iussuque illius dignitatibus exutus universis, & M. Dec. A. 1709. in arcetorem arcis Tonningensis abductus custodiendi, in ista A. 1714. ineunte adhuc deliruit. Mensæ vero ejusdem Februarii, Tonninga a Danis occupata, libertatem Friderici IV., horum Regis, mox, una cum bonis suis, recuperavit beneficio, tandemque Hamburgi 17. Jan. A. C. 1721., ætatis 83., obiit, & Lubecæ, in æde Cathedrali, est sepultus.

Vitz ejus synopsin, ad A. usque 1708. pertexam, Sam. Reyheri, J. C. Kiloniensis, *Disputatio de Juribus Longobardico, Feudali & Ecclesiastico*, Kilonii A. 1709. edita, atque *Historia Juris universalis*, c. 31., p. 256-259., & ex hac, Joh. Henr. a Seelen Pars II. *Athenarum Lubecensium*, p. 124-131., Andr. Hoyeri *Nova literaria Hafniensis anni 1721., num. 5., Art. 5., ac Nova Literaria Germanica*, M. Sept. A. 1709., p. 365. 366., exhibuerunt. Commentationem de Senectute heroica veterum Christianorum, defuncti memoriz consecratam, Hamburgi A. 1721. in 4. edidit Magnus Crusius, Slesvicensis, Cognatus ejus ac Bibliothecæ Ephorus; qui etiam Commentationem peculiarem de ejus Vita in *Novellis Holstiacis* A. 1723. promisit.

Conferatur de illo Epistolæ Encomiastica, quibus Joh. Frid. Mayerus A. 1700. *Trigam Dissertationum, utrum Fata regnorum, regionum & urbium, ab astris pendant*, Joh. Alb. Fabricius A. 1708. *Bibliotheca Græca Librum quartum*, Jac. Gronovius A. 1696. *Lexicon Harpocratonis*, a se editum, Joh. Wih. Petrus A. 1709. *Die Nacht der Kinder in der letzten Zeit*, aliique homines docti quampulcherrimi monumenta sua literaria, ei inscripserunt.

SCRIPTA EDITA.

Disp. Inaug. de Incertitudine Juris, & remediis contra eam, Præfide D. Joh. Frid. Bockelmanno proposita. Heidelbergi A. 1664. in 4. Recusa, in *Quadrigena Disput. inauguralium, sub Bockelmanni habitatorum præfide*, ibidem, sine anni mentione, in 4. Commendantur a Sim. Henr. Musæo in *Vindiciis Juris naturalis Peradisi* p. 201., & sub initium Speciminis agerum contra Juris incerti cataclysmum, ac Georg. Paschio (eam, mole licet exigua, pretio tamen casto juris volumina *ad æquale, vel superare, ac J. C. coryphæi campum aperire ad meliora juris æri fata destinanda*, jactante) in *Tr. de Curiosis seculi hujus Inventis*, c. 5., p. 227. ed. secunda.

Disp. de Collatione feudi. Heidelbergi 1667. in 4.

De Feudis Tractatus Gvilli: Formerii Aureliensis, & Ant. Contii, Bituricensis Antecessoris, una cum Caroli Crassi, Imperatoris, Constitutione de feudis, Commentario Marquardi Freheri exposita, & alius ejusdem argumenti, ab eo editi. Francofurti A. 1668. in 12. Commendantur a D. G. Morhofio *Tomo III. Polyhist.*, Lib. VI., Sect. 7., p. 103.

Disp. de Fructibus, & eorum acquisitione. Kilonii 1670. in 4.

Disp. de Jurisdictione. Kil. 1671. in 4.

Disputationes aliquot in Pandectas. Kil. 1672. in 4. (*Tersiam vidi*.)

Disputationes quinque Juridicæ Inaugurales, illo Præfide propositæ: 1. Nicol. Henr. Küßlii, Holstati, de Innominatione Actorum, A. 1671.; 2. Gotfr. Wih. Sacri, Advocati Guelpherbytani, de Labellis fimosi, A. 1671.; 3. Mathæi Stoltzerhoftii, Lubecensis, de Infamia, A. 1673.; 4. Ivari Gerrits, Eiderstadiensis, de Collatione bonorum, A. 1673.; 5. Henr. Batemannii, Lubecensis, de Transmitione hæreditatis, A. 1673.; Junctim recuæ Kilonii A. 1673. in 4.

Decas Quæstionum Imperatoria decisione dignarum. Kil. 1674. in 4. Commendantur a Nicol. Christoph. Lynckero *Lib. II. Instruccionii forensis*, Sect. II., P. I., c. 2., lit. e. 1. a. Vinc. Placcio in *J. C. Romano-Germanico, Musis Juridicis inserto*, p. 121. 122. 150., ac in *Epistola super quæstionibus de tempore, sub Nichte Spilii nomine publicata*, p. 45., & Johanne Grönningio in *Disp. de novis Corporis Juris Romani*, Cap. I., §. 12., p. 16. Plures Quæstionum harum Decadas eum *avendisse*; assertasse, & luci destinasse publicæ, Seb. Kortholti, V. C., literæ me edocuerunt.

Disp. de Præscriptione moratoria. Kil. 1675. in 4.

Thefes miscellanæ ex Jure, tam publico, quam privato (*Resp. Godsch. ab Alefeld*). Kil. 1676. in 4.

Observationes Theoretico-Practicæ ad Tit. 3. §. 6. 7. & 8. Libri I. Institutionum, Kilonii, sine mentione anni, in 4. Programmata quædam, A. 1673. in Academiæ Kiloniensis semestri publicata Rectoratu.

Responsio Amici ad Epistolam Ministri ejusdem Gallicæ, super quæstione: Num officia, quæ S. R. M. Daniz, in favorem Caroli, fratris sui, ratione Coadjutoris Lubecensis, impendit, contraria sint paci Travendahlenfi? A. 1704. editam; *diversusque*, Latine præter atque Gallicæ, A. 1704. in 4. excusa, cujus se Autorem esse ipsemet, teste Kortholti, est fassus.

MICHAEL HENNINGUS WEDDERKOPF, Kiloniensis, Gabriels (*de quo supra est dictum*) filius, Friderici, Ducis Holstato-Gottorpensis, Consiliarius, circa A. 1698., aulicus.

Oratio de eo, quod in Honestate optima sit prudentia. Kilonii 1687. in 4. V. de illa *Programma* D. G. Morhofii, ei præmissum, inter *Programmata, Orationibus* ejus subjuncta, num. 91., p. 967. 968. 969. Ubi etiam num. 97., p. 972. 974., *Programma* aliud legitur, Orationi ejus alteri de *Venerorum victoriâ Peloponnesiaca*, d. 20. Sept. A. 1687. habita, sed, ut credo, haud editæ, dicatum.

Disp. de Resignatione judiciali, Præfide D. Joh. Kleinio proposita. Rostochii 1691. in 4. Recusa in *Volumine Dissertationum Kleinii Juridicarum*, Gütstrovii A. 1706. in 4.

GOTTHARDUS WEDEMHOFF, Lubecensis, J. U. C.

Disp. de Favore liberorum, ab eo conscripta, & Præfide D. Gothofr. Stöffero proposita. Argentinz A. 1673. (*de favorem, & in Decuria II. Disput. Inaug. Juridicarum Argentinenium*) in 4.

PAULUS WEDEMHOFF, Lubecensis, J. U. D.

Disp. Inaug. de Edicto Adriani. Basilæ 1648. in 4. (*V. Lipenii Biblioth. Jurid.*)

M. HENRICUS WEGHORST Senior, Kiloniensis, suprema Philosophiæ Regimonti, d. 9. Jul. A. 1643., a Mich. Eißero ornatus laurea, scholæ patriz Kiloniensis, ab A. circiter 1646., Rector, A. 1688. defunctus. Academiæ Kiloniensis Professor tandem esse constitutus perperam traditur in Alb. Thura *Idea Hist. Lit. Dan.* p. 161.

Disputa-

(1.) V. D. G. Morhofii Epithalamium, Academiæ Kiloniensis nomine scriptum, in *Opp. Pericli*, ac *Veneribus* horum *noctis*, p. 430. 431. (2.) V. de hoc aliter Anonymi Angli *Relation d'un voyage fait en Danemarck*, T. II. Ep. 5., p. 52. & de hoc *beglættet und geordnethen* subest p. 117.

Disputatio Philosophica, Hamb. 1637. in 4. (*Catal.*)
Spongia, qva calumniæ & convitia, in Virum quendam honoratissimum & doctissimum coniecta, expunguntur, & in ipsius impudentissimi Autoris os regeuntur. A. 1637. in 4.

Tractatus de Vero dei Cultu & adoratione, tam Sabæorum ante & post diluvium, quam Apostatarum Judeorum & Regum Israelitarum in V. T., ut & Demonicarum Gentilium in N. T., nec non hodiernorum magorum, lamiarum, & Samaritano-Pseudo-Christianorum ac Deistarum in ipso Christianismo, falsæ religioni, seu potius diabolice superstitioni ac cultui Demoniaco, oppositus. Kilonii 1671. in 8. Partem ejus maximam recensius qualiscunque Idolorum, in S. Codice memoratorum, sibi vindicavit alphabeticus.

HENRICUS WEGHORST Junior, Kilonienfis, patre cognomine, de quo modo dictum, anno 1653. d. 23. Sept. natus, Hafniz vero ab affine, D. Paulo Mohlio, Archiatro regio, educatus est. A. 1687. in Academia patria J. U. Doctor creabatur, ac, post iter duplex ad Germanos, Gallos & Italos, literarium, Philosophiz moralis in Academia regie equestri, Hafniz, ab A. 1692., fuit Professor, in antiquiore autem urbis ejusdem Collegii Juridici Adjunctus, & Metaphysices, posteaque Ethices, Interpres. ab A. 1698. publicus, simulque Cancellariz Consiliarius. Tandem in Restoratu academico, A. 1720. sibi collato, d. 2. Febr. A. C. 1722., ac ætatis 69. obiit. Vitam ejus, e Joh. Grammii, Ling. Græc. Prof. Hafn., Oratione funebri, fufius enarravit Alb. Thura in *Hist. Lit. Dan.* p. 161. 162. 163. simulque scriptorum ejus XXII. *avæðætur*, Juridicorum plerumque aut moralium, Indicem prolixum exhibuit, illic legendum.

Conf. de eo Bernh. Raupachii *Commentationem de præfentirei sacræ & literariæ in Dania statu*, p. 103. 104., *Nova, Literaria Lubecensis, M. Jan. A. 1699.* p. 22., & *M. Jun. p. 173.*, ac Cornelii a Beughem (Henr. Wegendorffium, & Cancellarium regium, perperam eum appellantis) *Apparatus ad Hist. lit. noviss. Conjectum V.*, p. 146.

SCRIPTA EDITA.

Theses XLVIII. Inaugurales, ex Jure Civili, Canonico ac Feudali, Præfide D. Bernh. Schultzeo propositz. Kilonii 1681. in 4.

Disp. de Judiciis, titularum, in Pandectis occurrentium, partem majorem tangens. Hafniz 1693. in 4.

Comparatio juris Danici & civilis, in matrimonialibus. Hafn. 1693. in 4.

Disp. I. de differentiis Juris Danici & Romani. Accedit Diff. de Cautione Mutui Scævholz (*antea seorsim edita*). Hafn. 1701. in 4. V. *Nova Literaria Lubecensis, M. Mayo A. 1701.* p. 147.

Disp. II. de Regulis, in quibus Jus Danicum cum Romano concordat, ex titulo Digestorum de Regulis Juris. Accedit Labyrinthin graduum cognationis. Hafn. 1702. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.* p. 103. 104., *M. Jun. A. 1702.* p. 173.

Disp. III. de differentiis Juris Danici & Romani, in Materia Delictorum, Hafn. 1704. in 4. V. N. L. Lubec., *M. Sept. A. 1704.* p. 272. 273.

Disp. de Imperii Romano-Germanici conventu generali. Hafn. 1702. in 4.

Labyrinthus moralis Juri naturæ pervius, Pars I. & II. Hafn. 1713. in 4. (Tertium reliquit ineditam).

Disp. de Transmissione Actionum, ad §. 1. *J. de perper. & temp. Ad.* Hafniz 1716. in 4. V. de illa Partem LVIII. *der Schleibten Fama* p. 744. 745. 746.

Schediasma ad capita Juris Canonici Rainutius & Rainaldus, X. de Testam., de duplici deductione Quartæ; cui adjungitur alterum ex Jure Civili, de acquirenda Hereditate, pupillis, infantibus & furiosis, delata. Hafniz 1716. in 4. V. eandem p. 746.

Phalaris Juris naturæ gnarus, cum Thesibus Juridicis miscellaneis. Hafn. 1719. in 4.

Disputatio de Jure Naturæ.

Disp. de Jure Feudali.

Disp. de Autregis.

Introductio in Jus Feudale. Hafniz in 4. (*Catal.*)

Disp. de Jure Danico & communi. Hafniz in 4. (*Catal.*)

Christiani V., Regis Daniz, Jus Danicum, in VI. libros divisum, e sermone Danico (*quo ab Erasmo Vindlingio, Prof. & Consiliario regio, erat scriptum, Hafnizque A. 1693. prodierat*) Latine ab eo redditum, sumptibusque regis editum Hafniz A. 1698. in 4. Ibid. (*iste Catalogo nundinali* A. 1715. in 4. Præter hanc Codicis Danorum Christiani novissimi (de cujus historia Pet. Rescni Prolegomena Versionis Nomocanonis Jusici Germanice Krabianæ, A. 1684. editæ) nostræque narrationes, P. I. *Isagoges ad Hist. Cimbr.* c. 15., §. 17., p. 274. 275. 276., in *Hypomnematis ad Alb. Bartholini Lib. de Script. Dan.* p. 213. 214., ac in *Spicilegio ad eundem* p. 14. 15., obvia, nec non librorum capitumque singulorum Index, *Novis Literariis Lubecensibus, M. Apr. A. 1698.* p. 18. 61., insertus, possunt consuli) translationem Latinam, duz extant aliz. Harum altera M. Pet. Hoyellini, Scholz in Falstria Nicopienfis Rectoris, stylo puriore concinnata, & in *Novis jam literariis anni 1704. Lubecensibus, M. Sept.* p. 286., commendata, Hafniz A. 1710. in 4. prodit; altera vero Christ. Müllerii, Hafnienfis, Præfetti in Islandia regii, notis, uti ab amico edoctus sum, illustrata uberimur, duobusque (*in fol. reg.*) comprehensa Voluminibus, *avæðætur* adhuc delitescit. Germanicam Weghorstius inde, sub titulo sequenti, solis literis nominis initialibus H. W. præfixis. A. 1699. editit.

Königs Christian des fünften Dänisch des Gesetze, auß dem Dänischen ins Deutsche überseht: Wobey die Gleichstellen, und einige Deter, die Vermandt auß mit einander haben, so wol auß dem Gesetze selbst, als auß den jüngeren, von A. 1683. biß 1698. außgegebenen, Königlich Verordnungen, am Hande mit angeführt seyn, durch J. W. Hafniz A. 1699. in 8.

INEDITA, in *Catalogo nundinarum A. 1692. autumnalium Lipsienf.* p. 35., promissa.

Examen Institutionum Imperialium, quo quæstiones, ad textus ordinem, omnem cujusvis tituli paragraphorum materiam exhaustientes, proponuntur.

Paraphrasis Institutionum Imperialium, omittis terminis Philosophicis, ad ordinem titularum & paragraphorum textus, composita.

Compendium Juris publici.

Nova Prudentiz deliberativæ methodus, præceptis ordine collocatis delineata.

FRIDERICUS WEIDENKOPF, Slesvicensis, Eberhardi, Consiliarii Holsato-Gottorpiensis, ex Anna,

Otonia Brockesii, Consulis Lubecensis, gnata, filius, J. U. Doctor.

Positiones Inaugurales miscellaneæ, Præfide D. Nicolao Martini propositz. Kilonii 1674. in 4.

OTTO WEIDENKOPF, Slesvicensis, eorundem cum Friderico parentum filius, d. 10. Nov. A. 1642. in hoc editus, & medio studii Juridici curriculo, morte immatura, variolis acerentia, d. 15. Apr. A. 1664., Altorffii advocatus.

avocatus, V. de illo D. Joh. Weinmanni, Theol. Prof. Altorfni, *Sermonem Germanicum, ex Apoc. II. 10., in ejus habi-*

tum exequiis, & cum Joh. Pauli Felwingeri *Programmate funebri, Epicediisque*, Slesvigz A. 1664. in 4. excusum.

Disp. de Homagio, ab ipso conscripta, & Præfide D. Henr. Rud. Redekero propofita. Rostochii 1662. in 4.

HENRICUS WELLMANN, J. U. D. & Præficus urbis patriz Hamburgensis, A. 1716. superstes.

Disp. Inaug. de Orphanotrophis. Franqvevz 1701. in 4. (V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1704. literatum* p. 30.)

JOHANNES WEMHEIER, scholæ templi Cathedralis, in urbe Hamburgenfis, Arithmeticus, Arithmeticus, Achatii Dö-
ringii, Arithmetici Hamburgensis, Arithmetica, sermone A. 1549. editam Saxonicæ, cum præfatione sua, Hambur-
gi A. 1578. in 8. denuo publicavit. (P. J. Lucopp.)

CHRISTOPHORUS WENDT, Lubecz d. 19. Dec. A. 1659. natus, Joachimum, ædis Cathedralis Antifti-
tem, pietatis raræ fama inclutum, & Chriftinam, M. Ad. Helmsii, Pastoris Petri, filiam, parentes habuit. Templi &
ipse in patria Cathedralis A. 1681. d. 21. Maji Diaconus, & d. 5. Nov. A. 1705., Pastor, electus, fimulque Prochotro-
phei D. Annz, per quatuor lustra, fuit Ecclesiæ, ac, ab A. 1710., Ordinis sacri Senior. Catarrho, die 14. Apr. A. C.
1719., ac ætatis 61., extinctus suffocativo, viduam Annam Charitatem, D. Pauli Joach. Stocmanni, Medici, gnatam, &
D. Aug. Varenii, Theologi Rostochiensis, nepem, cum filiis duobus (quos inter Augustus Joachimus Diaconum
ædis mox obtinuit Cathedralis), totidemque filiabus (quarum una Christoph. Rohnio, Pastori Jacobzo, jam nupere-
rat), reliquit superflites. Fufius vitam ejus A. 1719. enarravit Herm. Frid. Blatzenius, Collega, in Biographia Germa-
nica, Joh. Henr. a Seelen in *Programmate funebri, & Parte II. Arhen. Lubec. p. 493. 404. 405.*, hosque secutus
Christ. Polyc. Leporinus in den *Leben der Gelehrten, Parte III., num. 20., p. 242., & seqq.* Conf. Jac. a Mellen *Lube-*
cam anni 1698. literatam p. 12. 13. & *Nova Literaria Lubecensis, M. Dec. A. 1705., p. 384.*

Disp. de Obligatione fidelium interna, ex Eph. I. 14. 15., ab ipso conscripta, & Præfide D. Sebasti. Schmidio propo-
fita. Argentinz 1681. in 4.

JOHANNES WENDLERUS, Augustz Danicz, Johannis Adolphi, Ducis Holstæ-Gottorpiensis, viduz,
Concionator in arce Hufeni aulicus, & Pastor, post A. 1639., in Dittmarfia, Londinensis. V. de illo Joh. Melch.
Krafftii *Numifmische Kircken-Hiftorie* p. 305. 306.

Klagund Kob-Sermon über St. Augustam, verwitbete Hertoginn zu Sleswig-Holstein, am 3. Mart. A. 1639., auf
Pl. XXXIX. 14., gehalten Slesvigz 1639. in 4.

Chriftliche Tauben Zeugnisse und Thranenschatz.	} MSSa in Bibliotheca aulica Gottorpiensi, teste illius <i>Cara</i> . Tegumenta der XII. Patriarchen. - - - } logo, superfluit.
Chriftliche Himmelsteiler.	
Tegumenta der XII. Patriarchen.	

ADRIANUS WENGLER, Parochiz ruralis Eggebeckensis, in præfectura Flensburgi, circa A. 1656.,
Ecclesiæ, a Frid. Breclingio Veritatis contra Christianismum degenerem Testibus, in horum *Catalogo (Tomo IV. Hift. Eccl. Gott. Arnoldi, Sed. III., n. 18., obvio)*, num. 107., p. 770., accensetur, ob Tractatum vernaculum inedi-
tum, ab ipso paulo ante mortem, sibi prædictum, vom Verfall und Gottlosigkeit der Priester in Holstein, und der Aca-
demischen Studenten und Lehrer im Lutherthum.

DANIEL WENSIN, Eques Holstæus, Godschalci, Toparchz Wagriz Segebergico Rolestorpiani,
Consiliarii Ducalis, Præfective Gottorpiensis, filius, in Academia A. 1614. (qvo Christoph. Befoldi *Collegii Politici se-*
cundam de Majestate disputationem publice defendit) commoratus Tubingenf. V. de illo Casp. Dancwerthii P. III.
Chorographiæ Cimbricæ, c. 10., p. 237.

Oratio contra Britanniam, qvz in Frederici Achillis, Ducis Württembergici, sive Thomæ potius Lansii, Jcti Tubin-
genfis, *Consultatione de provinciæ Europæ principatu*, Tubingz A. 1655. & 1678. in 2. edita, p. 542. 58., occurrit.
LAURENTIUS WENSIN, Eques Holstæus, in Academia itidem A. 1614. versatus, & Christoph. Befoldi *Col-*
legii Politici Disput. V. de Monarchia ab regno electivo tuitus, Tubingenf.

Oratio pro Italia, qvz in *Consultatione* Lansiana, modo laudata, p. 681. 714., legitur.
(Probe ab hoc sunt distinguendi Laur. Wensin, Toparcha Rolestorpianus, & Præfectus Sec. XVI. Hatherslebiensis,
ejusque filius *ἀντιρρως*, Laur. Wensin, Godschalci, Præfecti Gottorpiensis, frater, & Ernesti parens, qvi Duci pri-
mum Holsticæ, deinde vero, cum a Lutheranis ad Pontificios defecisset, Ernesto Bavaro, Archiepiscopo Colonienfi,
ac tandem Maximiliano, Electori Bavariz, fuit a consiliis, ejusque in Palatinatu superiori & tractu Ambergenfi Vicarius.
De utroque Casp. Dancwerthius, l. c. p. 237., & Andr. Angelus, *Libro I. der Holsteinischen Adels-Chronica* p. 236.;
confulantur.)

M. BERNHARDUS WEREMBERGIUS, non Hamburgi, uti plerique alii perperam tradiderunt, sed
Trojz, vel Trejz, præfecturz in Ducato Slesvicensi Svabstedianz pago, d. 24. Aug. A. 1577. in lucem editus, M. Jac.
Werembergii senioris, Hamburgensis, pagi initio istius, ab A. 1573., Parochi, & templi deinde in patria Petri, ab
A. 1588. ad talem 1609., Ecclesiæ, ex Anna Meieria fuit filius. Studia, Hamburgi inchoata, continuaturus, Aca-
demiæ Juliam A. 1593., Witebergensem vero A. 1599., adiit, & Rectoratum deinde scholæ in Marchia Brandebur-
gica Spandovienfis A. 1605., Hatherslebiensis autem in Cimbria A. 1609., obtinuit. Exiit A. 1614. Hamburgum
revocatus, professionem Philosophiz Practicæ, in Gymnasio recens aperto, d. 14. Febr. sibi decretam, d. 13. Martii
suscepit, & una cum Historica, huic deinceps adjecta, fide ac diligentia insigni, per sex ferme lustra, donec Kal. Junii
A. C. 1643., ætatisque 66., vivis excederet, administravit, Uxorem d. 24. Jan. A. 1615. (uti Pet. Laurenbergii, Colle-
gz, docet Epithalamium) duxit Margaretam, Bernh. Langermanni, mercatoris, filiam, liberos sibi aliquot, & hos in-
ter, Jacobum, Philos. Magistrum, enixam. V. de illo Ecclesiastiarum Hamburgensium in obitum ejus *Epicedia*, A.
1643. in 4. excusa, Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biograph. Sec. XVII., ad A. 1643.*, Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor.*
Hamburg. p. 1072., & Isagogæ nostræ ad Hift. Cimbr., P. IV., c. 10., §. 26., p. 614. Pet. Musæo (in *Programmæ*,
Disp. inaugurali Pauli Sperlingii Jun. præmissa) Philosophus audit elegantissimus & acutissimus.

Programmata XIII. Politica, Hamburgi A. 1613. 1614. & 1615. in 4.

Disputationes VIII. Ethicæ. Hamb. 1614. & 1615. in 4.

Sermo Eucharisticus de Lutheræ Stella, proximum ante seculum, Ecclesiæ boreali tenebrozæ, sub mundi vesperam,
emittente, VIII. Id. Nov. anno jubileo 1617., publice pronuntiatus. Hamb. 1617. in 4. Recusus ibidem A. 1723. *Va-*
luntine V. Memor. Hamburg. Joh. Alb. Fabricii p. 17. 46.

Collegii Ethici Disputationes XIII. Hamb. 1617. in 4.

Collegii Politici Disputationes XVII. Hamb. 1618-1621, III. 4.
 Discursus XI. Historico-Politici. Hamb. 1621, in 4.
 Disp. inauguralis novi anni.
 Elogium virtutum sagatarum.
 Disp. quod nihil Muliere fortius.
 Disp. quod nihil Veritate fortius.
 Disp. pro Monarchia.
 Disp. pro Aristocratia.
 Disp. pro Democratia.
 Disp. pro mixta Reipublicz forma.
 Exerc. de regno Poloniz. Hamb. 1626. in 4.
 Disp. de natura Prudentiz, germanisque secundum eam prudentibus. Hamb. 1627, in 4.
 Gymnasmatia Physiologica, quorum primum de Philosophiz Theoretica in universum, & speciatim Phyllogiz, indole prodit Hamburgi A. 1629. in 4.
 Exercitationes XII. Politicz, cum adjecta Dissertatione de Oratoriz indole Germana. Hamb. 1630, 1631. & 1632. in 4.
 Gymnasmatia XXXVI. Historica. Hamburgi, ab A. 1632. ad 1639., in 4.
 Exercitationes Rhetoricæ & Oratoriz. Hamb. 1639. & 1640. in 4.

Singula seorsim Hamburgi A. 1623. vel 1624. in 4. prodierunt, teste *Lectio Gymnasii Hamburgensis Indice*, A. 1624. edito.

M. JACOBUS WEREMBERGIUS junior, Troja itidem, sive Treya, Cimber, eosdem cum BernharDO fratre, modo laudato, parentes, diemque XI. Januarii A. 1582. natalem, habuit. Commilitonibus scholæ Hamburgensis brevi superatis, in Academiam, 17. natus annos, migravit Juliam, & Joh. Casellum, Duncanum Liddellum, Ad. Luchtenium ac Corn. Martinum, suos in Philophia Peripatetica literisque elegantioribus Præceptores, indolis sibi præstantia, ac sedulitate assidua, facile conciliavit. Triennio Helmstadi exacto, A. 1602. Witebergam adiit, studiorumque sacrorum hodegiis Æg. Hunnio, Dav. Rungio, Georg. Mylio, Salom. Gesnero (hospite suo ac deinceps focero), Leonh. Huttero ac Frid. Balduino (cujus primam in *Articulos Visitationis Saxonicae de S. Cerna A. 1608. defendit disputationem*), per integrum illic gavisus septennium, his atque Philophis summa incubuit diligentia, & Melanchthonis exemplo; somnum, post cænam inchoatum, ultra noctem haud prodixit mediam. Cum Magistri titulum, primo inter competitores loco, ibidem A. 1604. obtinisset, disciplinam omnes Philophicas privatim, eo cum applausu, docuit, ut non solum A. 1606. Andr. Behaimii, Patricii Noribergensis, alumnus præficeretur Ephorus, sed, Ordinis etiam Adjunctis adscriptis Philophici, hos inter eminere omnium consensu judicaretur. Frid. Taubmannus certe, *si nequaquam tam animo percursum suum habere Virgilium, ac suam Werembergius haberet Metaphysicam*, proferri non dubitabat; Leonh. autem Hutterus, in disputationibus Academicis, Magistri eum præstantissimi ornata titulo, quo neminem ejusdem ordinis alium dignari conveverat. Witeberga A. 1609. Hamburgum, ut parenti *quævis*, rude donato, in ædis Petrinæ succederet Diaconatu, post electionem absentis, die 5. Oct. factam, est revocatus, munierique huic die 25. Nov. admotus Ecclesiastico. Quod postquam per quadriennium administraverat, & non vocis solum sçavitare, sed sciendia etiam erudita, populi se accommodante captui, incluserat, A. 1613., d. 19. Jan., templi D. Mariz Magdalene sacri Pastor esse electus, ac Dominica post festum Paschale secunda a Joh. Schellhammero, Antistite Petri, inauguratus (1.), semel itaque nondum elapso Gymnasii etiam Hamburgensis, eodem anno recens fundati, primus Professor Logico-Metaphysicus d. 12. Aug. constitutus. Gemino hoc officio per decennium functus, tres interea mæculos, ac puellas quatuor, e Maria, D. Salom. Gesneri, Theologi Witebergensis, filia, A. 1610. ducta (2.), & secundis, post obitum ipsius, M. Henr. Janichio, Ecclesiastæ Catharinæo Hamburgensi, A. 1630. sociata nuptus, fustulit. Morte tandem immatura, per aquam accelerata intereum, d. 29. Jan. (non 30. Junii, pro quo Index Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis militat *ἀδικοῦτος*) A. C. 1623. (non 1624., quem Henn. Wittenius (3.) substituit), ac ætatis 42., decessit. *Orbi*, si fama, eruditione sacra ac Philophica accuratiori, ac dexteritate in certaminibus disputatoriis (in quibus Hamburgi *homines agminum rudes, nec satis accurate calculum ponentes* (4.), *grooves in arenam temere defendebant, omnibus*, teste Henr. Vagetio, *propinavi deridendos*) singulari, parva, diutius ei frui licuisset, ad altiora forsitan fuisset emersurus. Tanti sane cum fecit Leonh. Hutterus, celebris Acad. Witeb. Theologus, ut, in literis ad ipsum, atque amicos alios, datis, sæpe Collegam, sæpe successorem, sibi optaverit, tanti item reliqui S. Lit. in eadem Doctores, ut A. 1617., post obitum Hutteri, desiderii illius memores, in numerum Candidatorum professionis, ab eo relicto, cum Nicol. Hunnio & Jacobo Martini, retulerint, siusque Electori Saxoniz, in Hunnion prioniori, commendarint suffragiis. Fufius eum celebrat Henr. Vagetii, Lit. Human. Prof. Hamburgensis, *Oratio de illius vita ac morte funebris*, cum Joh. Huswedellii, Bernh. Meieri & Bernhadi Werembergi, *Epicedius*, Lüneburgi A. 1625. in 4. edita; ac Hamburgi A. 1711., *Parte III. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 195-202., recusa.

Conferantur, præter jam allegatos, ejusdem Fabricii *Parti II. Memor. Hamb. p. 867. 906., 1066. 1067. 1072., & Isago-ge nostra ad Hist. Cimbr., P. IV., c. 10., §. 26., p. 61.*

ELOGIA.

Balth. Meisnerus, in *Questiōibus vexatis*, Qv. 4., §. 19., p. 96., Theologis eum Lutheranis annumerat præcipue is, circa malitiam peccati originalis positivam sibi *ἐν τῷ Φοῖ*.

Henr. Vagetius, in *Orat. funebri*, *Theologum illum salutat Philophumque eximium, ac Virum eruditionis eximie & vite inculpate*, literasque exhibet Theologorum Witebergensium, quibus Witeberga digressurum A. 1609. instruxerunt, sÿsticis-encomiasticas.

Frid. Taubmanno (I. c.) audit *Arte Sophis Theologisque Solon.*

Pet. Musæo (in *Programm. Disp. Inaug. Pauli Sperlingii Jun. præmissis*) *Philosophus elegantissimus & acutissimus*.

Jac. Thomasio (in *Præfationibus p. 159.*) *Vir nostri seculi eruditus.*

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disputationes Meteorologicæ. Witebergæ 1606. in 4.

Theoremata de Loco & Vacuo. Witeb. 1606. in 4.

Disp. de Locis Topicis, e Lib. I. Topicorum Aristotelis (*Resp. Christ. Thomæ Seefstadio, Nobili Domo, regni patrii postea Cancellario*). Witeb. 1607. in 4.

(1.) V. Anonymi Catal. MS. *Ministerium Ecclesiæ Hamburgensis*, Georg. Haeci Appendicem der *Hamburgischen Buchhauff-Precht*, & Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 867. 1066. 1067. 1072.* (2.) V. Frid. Taubmanni *Epigramma* in ejus nuptias, in *Schediasmaticis Lib. III. Epigramm.*, p. 40. (3.) T. I. *Dier. Bieg. Sec. XVII., ad A. 1624.* (4.) Mart. Willikium, Pastorem Catharinæum, & Zach. Schefferum, Rectorem, uti nomen ad *Orationem Vagetianæ* annotavit marginem.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Tte tte tte

Disp.

- Dispositio de Justitia. Witeb. 1607. in 4.
 Disputationes de Corporis humani fabrica. Witeb. 1608. in 4. (*Catal. Brodm.*)
 Prodomus Disputationum Logicarum. Witeb. 1608. in 4. (*Id. Catal.*)
 Exercitationes Logicae XVI., ad examen veritatis & Scholarum Dialecticarum Pet. Rami institutae. Witeb. 1609. & 1610. in 4., ac denovo ab Autore recognita, ibid. 1613. in 8. Contra has M. Sever. Sluterus, Pastor Hamburgensis Jacobaeus, Ramiaflella, in iis p. 376. & seqq. 1216. & seqq. castigatus, *Responsionem* scripsit & reliquit *avindo*, teste Joh. Slutero, Jcto, in *Vita parentis*.
 Exercitationes XX. Metaphysicae. Witeb. 1608. in 4. Auctiores, sub titulo *Systematis*, ibidem A. 1616. in 1., uti mox diceretur, recusae. Haud diversa ab iis est, uti credo, *Metaphysicae, in genuinam methodum redactae, Explicatio brevis & perspicua, Disput. X. comprehensa*, & Witeb. A. 1609. in 4. edita, quam P. Boëdianus (*in Biblioth. Philos. p. 218.*) & Lipenius ei tribuunt.
 Disputationes X. de Anima humana. Witeb. 1616. in 4.
 Gymnasmatia, sive Dissertationes Gymnastricae XII., in Dialecticam Phil. Melanchthonis, quae, non solum in illam, sed & in universam Aristotelis Logicam, uberrimorum Commentariorum vice esse possunt, & quaeque in tota Philosophia traduntur, eorum synopsin exhibent; singulatim propolita Hamburgi A. 1613. 1614. & 1615., junctim autem recusae ibidem A. 1618., in 4. De illarum, in Philippi Dialectica cum Aristotele concilianda, instituto *praefatio* consulari.
 Secundarum operarum in Librum II. Erotematum Dialectices Phil. Melanchthonis Gymnasmatia XV. Hamburgi A. 1615. & 1617. in 4.
 Theses de Summo Bono. Hamb. 1614. in 4.
 Disput. Ethicae. Hamb. 1614. in 4. (Tribuuntur illi ab Ott. Sperlingio Juniori, mihi autem, annon ex dem sint cum Bernardi fratris *Disput. VIII. Ethicae*, eodem A. 1614. Hamburgi publicatis, dubio, merito sunt suspectae.)
 Systema Metaphysicae methodicum, XX. Exercitationibus absolutum, ejusdemque operis Enchiridion, nomenclaturam & gnomologiam Metaphysicam continens. Witeb. 1616. in 8. Ex hoc complura expungi jubet *Index Expurgatorius Hispanicus*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore generali, Madriti A. 1567. in fol. editus, p. 544.
 Noctes sacrae, ad lucernam vigilatae, prima seculari felicissimi omnium Sanctorum & Babylone exitus vigilia, seu Orationes duae in memoriam Reformationis Lutheri inscriptae. Hamb. 1617. in 4. Recusae ibid. A. 1723. Vol. V. *Memor. Hamburg.* J. A. Fabricii p. 46-94.
 Analysis Logica primae Controversiae Rob. Bellarmini de Verbo Dei. Hamb. 1618. in 4.
 Admonitiones seu Disputationes X. de Dialectica Ramza, Hamb. A. 1619. & 1620. in 4.
 Exercitationes VII. Apodicticae, seu de Demonstratione. Hamb. A. 1621. & 1622. in 4.
 Vindiciae Ecclesiae Lutheranae, Dei gratia a Mysterio Superstitionis Pontificae superiore seculo liberatae, & a Mysterio Apollitiae haereticae ab eo tempore conservatae, contra *Mysterium iniquitatis Pseudo-Evangellae*, quod revera est Mysterium *75 aequas* ejusdem vespertilionis, inordinate ambulantis. Hamb. 1622. in 8. Opposita sunt M. B. F. B. (i. e. Melch. Breleri, Joh. Arndii Convictoris ac discipuli, Doctorisque Medici, Hamburgi A. 1627. extincti, de quo suo loco fusius diceretur) *Mysterio iniquitatis Pseudo-Evangellae, seu Dissertationi Apologeticae pro doctrina B. Joh. Arndii, contra Centauros quosdam Pseudo-Evangellae, & sophisticam illorum Theologiam*, Olig. Rosenkrantzio, regni Danici Senatori, inscriptae, Goslarique A. 1621. in 8. excusae. A quo (sub isdem literis nominis sui initialibus M. B. F. B.) repetitis sunt *Vindiciae pro Mysterio iniquitatis Pseudo-Evangellae, contra Pseudo-Evangellae declarationem & Postulatorum Hamburgensem*, Goslarique A. 1622. in 8. impressae. V. de scriptis his utriusque contrariis Vinc. Placcii T. I. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 2., p. 137. 138., & M. Dav. Sculteti (Scripto Werembergiano, contra Breleri Vindicias, patrocinantis) *Innocentium Theologorum Hamburgensium, Sect. 6., p. 101-108.* Contra Werembergii Vindicias D. Christoph. Befoldus, Acad. Tubing. Antecessor (*Padoribus* eum vocans *Hamburgensem*), *Axiomatum suorum Philosphico-Theologicorum* quaedam, in iis *10 apodicticis* accusata, vindicavit, in *Partis* eorumdem *prime editionis secundae* (Argentinae A. 1628. in 12. excusae) praefatione, & p. 34. 37. 58. 92. 93. 98. 147. 204. 219. Notitiam Henr. Varenii (P. II. *der Rettung Joh. Arndii p. 172. 173.*) & Joh. Dieckmannus (*in praefat. librorum Arndii de vero Christianismo*), ob modestiam, commendarunt. Christ. Hoburgius vero, Autorem den *Hanus* ditschden *Werembetzi* optice appellans (*in Apologia Pratoriana p. 444. 445.*), ob phrasin, quae p. 106. Christi imitatio artificum *10 apodicticis*, quo imperitiam multitudinem *inescare* moverunt, vocatur, duriorum, obelo notavit.
 Programma Categoriarum Aristotelis praelectioni praemissum, & Hamburgi A. 1613. inf. pat. excusum, aliaque forte hujus generis complura.

II. GERMANICA.

- Coronae anni Evangelicae, oder der Evangelischen Sabrestone, darinn sechs unterschiedene Predigten über iegliches Evangelium zu finden sind, Erster Theil, über die Evangelia der IV. Advents-Contage Lüneburgi, 1620. in 4.
 Derselben Ander Theil, oder XVIII. Weinachtspredigten von der Gnadenreichen Geburt Christi, über die drey Evangelia derselben Festes. Lüneb. 1620. in 4. Reliquae partes non prodierunt.
 Abendmahlspredigten, quas solus Lipenius (P. I. *Biblioth. Theol. p. 373.*) memorat, & Lipsiae in 4. proditiisse perhibet, sed nostro, uti credo, perperam affigit.
 M. JACOBUS WEREMBERGIUS III., Hamburgensis, Bernardi (de quo supra dictum) filius, Witebergae A. 1624. laurea potitus Philosophica.
 Decas Aphorismorum Ethicorum. Witeb. 1643. in 4.
 (*In Catalogo Biblioth. Rosenkrantzianae* Jac. etiam Werembergii duz de *Venetis, & de Terra motu*, Disputationes memorantur, in 4. editae, quae an huic, vel precedenti, debeantur, dubius haereo.)
 M. PAULUS WEREMBERGIUS, Hamburgensis, anno circiter 1620. in lucem editus, Lipsiaeque supremis Philosophiae ornatus honoribus, urbis in Misnia Eilenbergensis, ab A. 1650., fuit Diaconus, & A. 1656., *ptatilisque* 36., vivis excessit. Filium reliquit Henr. Jonathanem Werembergium, Th. Lic. & Superintendentem initio, in Saxonia superiore, Jurebocensem, deinde vero, circa A. 1701., Lüneburgensem, V. M. Jerem. Simonis, Past. Limenensis, *Chronicon Eilenbergense German.*, Lipsiae A. 1696. editum, P. I., p. 125., & P. II., c. 3., p. 409., & c. 6., p. 4. 2.
 Disp. de Enunciatione non una. Lipsix 1643. in 4.
 Disp. de Intellectu agente & patiente, pro Loco in Ord. Philos. habita. Lipsi. 1644. in 4.
 Disp. de Intellectu Theoretico & Practico. Lipsi. 1646. in 4.

M. JOHAN.

M. JOHANNES WERGERUS, Lubecensis, Henrici, mercatoris, e Margareta Wibekingia filius, annum 1633. natalem habuit, & e schola patria A. 1652. in Academiam missus Witebergensem, A. 1655. Magistrus illic titulum, locumque inter XXII. hujus Candidatos principem, obtinuit. A. 1657. in patriam quidem, testimonio instructus Ordinis Theologici (e quo haecenus narrata de promissus) honorifico, typis excuso, discessit, sed sequenti 1658. Witebergam repetit, & Ordinis ejus Adjunctus adscriptus est Philosophici. A. 1660. Servetus Diaconus Principis Anhaltini evasit aulicus, & uxore ducta Margareta Sibylla, Christoph. Nomagelii, Acad. Witebergensis Mathematici, filia (1.), munere isto, ad obitum usque, est functus, ac d. 10. Sept. A. C. 1677. ætatis vero 44. defunctus, (2.). Plura de illo haud dubie fuggeret N. Langenstatteri Sermo in memoriam ejus funebri Germanicus, mihi non visus, quem Servetus A. 1678. in fol. produisse *Catalogus* quidam testatur.

Disp. de Formarum origine. Witebergæ 1654. in 4. } Sub aliorum propositæ præfido.
Disp. de *Λύκας* *ἑρμηνείας* nimento. Witeb. 1654. in 4. }
Disp. de Generatione æquivoca, quarum priorem Præfide Joh. Sperlingio, alteram ipsæ Præfide, defendit. Witeb. 1657. in 4.

Disp. de Pnevmatice de disciplinz illius objecto & affectionibus. Witeb. 1657. in 4.
Disp. de Magia naturali. Witeb. 1657. in 4.
Disp. de Magia dæmoniaca. Witeb. 1657. in 4.
Orthodoxia de Protoplastis ad imaginem Dei creatis, adversariorum non paucorum heterodoxis opposita, Præfide D. Joh. Meißner. Witeb. 1657. & 1680 in 4. Ibid. 1711. in 4.
Disp. de Peccato in Spiritum Sanctum. Præfide D. Const. Ziegra. Witeb. 1657. in 4.
Disp. de Anima separata. Witeb. 1658. in 4.
Disp. de generatione Mineralium. Witeb. 1658. in 4.
Disp. Metaphysica de Concurfu Cause primæ cum secundis. Witeb. 1659. in 4.
Disp. de Spiritu, urfic. Wit. in 4. }
Disp. de monstris naturæ operibus. Witeb. in 4. } (*Catal.*)
Disp. de Somniis. Witeb. in 4. }

JOHANNES A WERLE, Lubecensis, d. 12. Dec. A. 1599. natus, Mich. Piccarti, cui a Joh. Kirchmanno, af-fini, commendatus erat, in Acad. Altorfina, ab A. 1617. fuit domesticus (3.). J. U. Doctoris titulo Basileæ A. 1629. reportato, Lubecam sequenti 1630. reversus, Agnetem, Henr. Coleri, Consulis, filiam, d. 30. Oct. duxit uxorem, sed d. 14. Nov. A. 1638. amisit (4.), ipsæque, sexennio post, Kal. Maji A. C. 1644. ac ætatis 45. vivis, uti *Epicedia* testantur, indem est exemptus.

Litigiose possessionis Sylloge, ex *Ordinationis Cameralis P. II. Tit. 21.* desumpta, & ad Doctoralem gradum consequendum proposita, Basileæ 1629. in 4.

JOHANNES WERLHOFIUS, Lubecensis, Vir uti ingenii in juvenute præcoci, ita doctrinæ, postquam ad maturiorem pervenit ætatem, in Jure, tam naturali, quam publico ac privato, Politica, Historia novantiqua, & literis elegantioribus, consummatissimæ, judicique excellentissimi, primam d. 12. Mart. A. 1660. lucem aspexit (5.). Patre gavilus est cognomine, cive urbis erudito ac primario, A. 1667. dejuncto, matre autem Dorothea Elisabetha. Joh. Henr. Meibomii, Polatri Lubecensis & Polyhistoris eximii, filia; quibus Henr. Meibomius, Avunculus, Medicus, que postea Acad. Juliz inclutus, pueri in literis præstantiam, vates haud vanus, in suo, quo Aureliæ nascenti applausit, prædixit Genethliaco. Scholam patriam A. Jana 1675. quindecennis reliquit, & in Academiam Juliam, Avunculi que convictum, cum Ephoro studiosior, Andr. Herm. Helbergero, Doctore postea Medico, suoque affini (6.), a matre ablegatus, quinquennio illic sequenti (7.), eos in Historia doctinaque civili Herm. Conringii ac Meibomii filii, in Juris prudentia vero Antecessorum publicorum ductu, fecit progressus, qui Præceptoribus ipsis, maxima licet quævis de illius subtili ingenio pollicetur, fuerunt admirationi. Specimine horum illustri, Præfide Conringio, in Diatriba exhibitio, de *Commercii* a se conscripta *maritimis*. A. 1680. in Germaniam superiorem abiit, salutisque, in transitu, Academia-rum Marpurgensis, Giesfenz, Heidelbergensis ac Tubingenfis, Doctores, & Dacasterii Spirenfis Allessoribus, Argentor. eo, quo a Gallis occupabatur, tempore, Ulr. Obrechtii, Viri summi, per annum convictor fuit integrum. Inde, urbibus Helveticis, & Academia imprimis Basileensi, iustitias, in Galliæ profectus, Genevæ Phil. Reinh. Vitriarii, Jctum, Lugduni autem Jac. Sponium, Medicum *πολυμαθία* *ἄνδρα*, habuit hospitem, Sponique instructus commendatiis, Parisiis etiam, Aureliæ (quæ J. U. Licentiatum illum A. 1682. ornavit titulo), & in aliis regni hujus urbibus, eruditissimis quibusque familiariter innotuit. Lutetia in Angliam discessurum tristis de morbo matris lethali sufflaminavit nuncius, & factio per Belgium idinere, salutisque hujus Academia ac Viris eruditus, patriam A. 1684. repetere coegit. Ex ita Helmsladium A. 1686. revocatus, & Herm. Conringio in professione subrogatus Politicæ, Oratorem d. 22. Jul. recitavit auspicalem, summamque, in docendo pariter atque scribendo, accurate & dextentate, haud degeneratem fæ tanti Doctoris esse discipulum ac successeorem, laus superque demonstravit. Adjecta est Politicæ professioni decennio post Juridica, quam d. 19. Nov. A. 1695. *Oratione* solennis de *aristismo Jurisprudentie & crivium studiorum nexu* esse auspiciatus, locumque tandem inter Academiæ, Rectore etiam ipso A. 1702. gavil. Antecessores primarium, & aulici simul dignitatem Consilii, A. 1708. ab Antonio Ulrico, Duce Brunsvico-Guelpherbytano, sibi collatam, meritis adeptus insignibus. Muneribus hiis, quæ par erat, fide administratis atque industria, d. 25. Apr. A. C. 1711. & ætatis 51., immortuus, filios reliquit, & Pauli Heigeli, Professoris Acad. Juliz Theologi, gnata, conjugis sua (8.), susceptos, paternam istrenue sectantes vestigia. De natu maximo, felicique parentis æmulo Joh. Henr. Werlhoferio, J. U. Cand., qui scripta paternæ publicatam a se iri promittebat *avido*, a morte immatura Helmsladii, M. Nov. A. C. 1717. ac ætatis 25. extincto, V. Christ. Grundmanni *Cineres & Ossæ* A. 1717. defunctorum, p. 111. 112., & Joh. Gottl. Kraußi *Nova literaria anni 1718. Lipsiensia Germanica*, n. 12. 18., p. 143.

Vitz ejus historiæ partem D. Joh. Schmidii, Polatri Helmsladiensis, *Epistole ad ipsum de Professione Politica gratulatoria*, Helmsladii A. 1686. in 4. editæ, partem vero Elogio, quo Lipsienis (in *Actis Eruditorum*, T. V. Supplem. Sect. V., p. 235-238.) defunctum sunt dignitas, perquam honorifico, deberi lubens profector. Expofuerunt illam etiam Autor Anonymus *Memoria* illius, Helmsladii A. 1711. in 4. editæ, & qui hanc allegat ac sequitur Joh. Henr. a Seelen

T t t t t t t 2

Parte

(1.) V. Vitam Nomagelii, in Henn. Wittenii Dec. VIII. *Memor. Philos. renov.* p. 457. (2.) V. Georg. Frid. Neumannii *Orat. de favore Lubecensi in exteros* p. 27. (3.) V. Piccarti *Epist. de illo ad Kirchmannum*, in *Appendice Gudianorum*, n. 186., p. 218-220. (4.) V. Henr. Langertii *Or. parent. Coleri* babili, lit. G. 3. a. (5.) V. ejus *Ep. dedic. Dissertationis de Commercii maritimis, ad Senatui Lubecensem*. (6.) V. Abr. Hinckelmanni *Programma de vita Werlhoferi junore*, Lubecæ A. 1685. editum. (7.) V. *Ep. dedic. modo ablegatam*. (8.) V. Epigraphen Epitaphii, Heigelo fecero ab eo erecti, in Juit. Christoph. Böhmert *Inscript. Helmsladiensibus* p. 109. 110.

Parte III. *Asben. Lubec.*, p. 164-177. Conf. Joh. Aug. Fackhii *Florenae Orientale in Occidente Helmstadium* p. 40. & Jq. ubi fufius eum sermone ligato celebrat.

ELOGIA.

Herm. Conringius, in *Epistola, Dissertationi de Commerciis maritimis* A. 1680. præmissa, *diligentiam ejus etatis mores excedere, ipsamque judicii ac ingenii nativis dotibus, ultra vulgi sortem, esse instructissimum*, judicavit; Diatriben autem istam *Libellum* vocavit immatura quidem etate confectum, sed qualem soli multum adulti, & longo rerum usu exercitati, nec nisi raro, exhibuerint; cujusmodi certe, quantum equidem noverit, hactenus inter Academica nunquam comparuerit exercitia. Quibus verbis sequentia subjunxit: *Et vero isthac tua opera, fateor, meam quoque expectationem, quantumvis de te semper fuerit insignis, longe superasti. Ut proinde in palestram disputatoriam te producturus sim, velut ideam propemodum diligentis & ultra annos sapientis adolescentis. Utinam valeatudo & vita diuturna precocitati tue porro faveat!*

Lipfienfibus (l.c. p. 235. 238.) *Vir audit Juris omnis, naturalis, gentium, publici privatiqve, elegantiorum item literarum, Historie civilis pariter ac Ecclesiæ, Philosophiæ verioris, imo rerum divinarum etiam, longe peritissimus, & gloria eruditionis, quam annis, maturior.*

Henr. Meibomio Juniori (in *Programm. de decem Historiæ Germanicæ periodis*, A. 1697. edito, p. 18.) *Vir Clarissimus, Juris omnis & Historiæ peritissimus.*

Joh. Franc. Buddeus, in *Historia J. Nat. (inter Selecta J. N. & G.)*, §. 49., p. 71. 72., *Dissertationes ejus de variis J. N. & G. capitibus, ipsarum editas, exquisitissima eruditione refertas esse, judicat.*

D. Joh. Schmidius, Pollater Helmftad., in *Epist. modo citata, Stylum ei floridum & succipulum, benignam in versibus pangendis venam, eloquentiam flexaniam, ingenium divinum & acere judicium, tribuit.*

Nicol. Hier. Gundlingio (in *Historia Philof. mor.*, P. I., c. 6., p. 56.) *Vir audit Jgacissimus, & JCrus in Acad. Julia politissimus.*

Herm. Diet. Meibomio (in *Orat. de genuinis Hist. Germ. fontibus* p. 14.) *Vir Clariss., nec Juris magis, publici privatiqve, quam doctrinæ elegantioris & Historiæ omnis, interiori peritissimè excellens.*

Justo Chr. Böhmero (Progr. I. *Disput. Grotianis præmissa* p. 10.) *Singulare Acad. Julia decus; & (in Memorii Prof. Med. Helmst., Prolog. II., p. 48.) JCrus elegantissime doctus orbisque eruditi decus.*

Burch. Gotth. Struvio (in *Biblioth. Jur. selecta*, c. 14., p. 393. edit. tertiaz) *Vir doctissimus.*

Novz Bibliothecæ Halensis Germanicæ Autori (Sed. 13., p. 272.) *Genuinus Conringii discipulus.*

Joh. Andr. Schmidio (Tomo II. *Introductionis Sagittariæ in Historiam Eccl. p. 112.*) *Vir in studiis Historiæ Ecclesiæ singulariter versatus, in quo Academia Julia magnam passæ est jacturam.*

Andr. Langio (in *Introd. ad notitiam legum nauticarum*, c. 8., p. 156.) *Ingens quondam Juris omnis, Historiæ Mufarumque decus.*

SCRIPTA EDITA.

Diff. de Maritimis commerciis, ab ipso confcripta, & Præfide Herm. Conringio propofita, Helmftadii 1680. in 4. Insignia merito reportavit elogia Henr. Conringii (in *Epistola præfixa*, cujus verba modo recitavimus), Henr. Meibomii Jun. (in *Carminè Encomiastico*, ei adjecto; D. G. Morhofii (*pulcherrima eum de his commerciis lineamenta*, in *Diff. de iis eruditis, duxisse judicantis*) T. I. *Polybist.*, Lib. III., c. 13., p. 152., & Guft. Fackhii (*egregiam illam vocantis*) in *Opusculo de novis Urbibus condendis* p. 114.

Carmen in excessum Herm. Conringii, cum aliorum in eundem Epicediis editum. Helmft. 1682. in fol.

Positiones Juridicæ Inaugurales miscellanæ. Aureliz 1682. in 4.

Programma, publicis Lectionum Politicarum auspiciis præmissum. Helmft. 1686. in 4.

Oratio auspicalis de Civiliu studiorum sobria, & ad genium feculi accommodata, cultura, XI. Kal. Aug. A. 1686. recitata. Helmft. 1686. in 4.

Diff. de Electione & fuffeffione in Regnis. Helmft. 1687. in 4.

Diff. de genuinis fontibus folide decidendi Controverfias illustres & publicas. Helmft. 1688. in 4. Duas alias ejusdem argumenti in hac est pollicitus.

Diff. de usu Juris Romani, aliorumqve privatorum, in Controverfiis illustribus gentium liberarum decidendis. Helmft. 1692. in 4.

Diff. de Pactis liberarum gentium. Helmft. 1691. in 4.

Diff. de Alienatione & concessione jurium, quæ vocari solent Regalia. Helmft. 1693. in 4.

Notitiz S. Romani Imperii enucleatz, & in succintas thefes memoriales digestæ, Specimina I. & II. Helmft. 1695. in 4. Commendantur ab Henr. Meibomio Jun. in *Progr. de decem Hist. Germ. periodis* p. 18., Herm. Diet. Meibomio in *Or. de genuinis Hist. German. fontibus* p. 14., B. G. Struvio (*observationes illorum laudante haud proletarias*) in *Biblioth. Jur. selecta*, c. 14., p. 393. 481., & F. W. Bierlingio in *Lineamentis methodi stud.*, c. 9., p. 127.

Epistola (4. *foliorum*) de ratione studiorum Jurisprudentiæ & Politicæ cultoribus ineunda, ad Herm. Diet. Meibonium, hujus *Disputationi de Principum in dispensando potestate*, Præf. de D. Georg. Engelbrechtio propofitæ, & Helmft. A. 1695. editæ, subjuncta.

Diff. de potestate Legislatoris civilis circa ea, quæ sunt Juris naturalis. Helmft. 169... in 4. Allegatur in *Vindictis sequentibus dogmatis Grotiani*, §. 29.

Vindictæ Grotiani dogmatis (Lib. 2. de J. B. & P. c. 4.) de Præfcriptione inter gentes libera, contra illustres scriptoris Gallici, Diff. Gallicam: *An Præfcriptio inter summos Principes locum habeat?* operi de *Juribus Regis Christianissimi* inferat. Helmft. 1696. in 4. Reculx ibidem A. 1720. in 4.

Oratio professionis Juridicæ auspicalis de artiffimo Jurisprudentiæ & Civiliu studiorum nexu, d. 19. Nov. A. 1696. recitata. Helmft. 1696. in 4.

Programma præmissum Disputationibus Grotianis. Helmft. 1700. in 4.

Programma de vita D. Henr. Meibomii junioris, Prof. Medici Helmftadienfis, avunculi fui, sub Reftoris Acad. Juliz nomine publicatum. Helmft. 1700. in 4. Grandiufculum & elegans.

Oratio de Libertate Academica, d. 20. Julii A. 1702., cum Prorectoris munus in Academia Julia fufciperet, dicta. Helmft. 1702. in 4.

Programma de *Ἀρχιλαλαῖς* veteris Ecclesiæ, quo Canon 35. Synodi Laodicensis illustratur, festo D. Mich. A. 1702. propofitum. Helmft. 1702. in 4. Commendatur a J. A. Schmidio T. II. *Introd. Sagittariæ in H. E. p. 120. 1121.*

Programmata alia, eodem A. 1702., ab illo Prorectore publicata.

Juris, Maxime quo Germani in foro utimur, enucleati, & in succinctas theses memoriales digesti, Specimen primum, de Jure Germanis patrio universali. Helmst. 1705. in 4. Ejusdem *Specimen II.* de Jure Germanis patrio, particulari tali. Helmst. 1707. in 4.

Juris publici enucleati Caput I. de Juris publici prudentia, & II. de origine Imperii Germanici. Helmst. 1706. in 4. Laudata a B. G. Struvio l.c. p. 486.

Oratio de Vero solidae Doctrinae pretio, & inani ejus contemptu, d. 27. Sept. A. 1707., cum duos Juris Doctores crearet, habita. Helmst. 1707. in 4.

Epithalamium, Caroli III., Regis Hispaniarum, & Elisabethæ Christinæ, Principis Brunsvici-Lüneburgicæ, augustio connubio, in panegyricum patrum, dicatum. Helmst. 1708. in fol.

Diff. de Instrumento Affecuationis. Helmst. 1708. in 4.

Disput. Juridicæ Inaugurales. Præfide illo propositæ:

1. Joh. Schvii, Molnensis, ad Leg. finalem octavam Codicis de Novationibus ac delegationibus. Helmst. 1709. in 4. (*V. Nova Lit. Germ., M. Jun. A. 1709., p. 279. 280.*)

2. Joh. Christoph. Vogelii, Schönheidenfis, Advoc. Cygnei, de jure & privilegio Collectarum in concursibus Creditorum. Helmst. 1709. in 4. (*V. N. L. Germ., M. Aug. A. 1709., p. 322. 323.*)

3. Christ. Silemanni Eifenharti, Helmstadiensis, de Condemnatione voluntaria. Helmst. 1709. in 4.

4. Joh. Frid. Krügeri, Lüneburgensis, de Judicio Admiralitatis Hamburgensis. Helmst. 1709. in 4.

INEDITA ET AFFECTA, a Lipsiensibus, in Elogio illius, l.c.,

enumerata & commendata.

Historia Danica, ab origine gentis ad nostra usque tempora, ab ipso 14. annos nato concinnata, nec publica luce proflus indigna.

Commentatio de nobilioribus Seculi XVII. Pacificationibus, publica primum Oratione exhibita, & deinde notis, sed ultra Pragensem anni 1635. non productis, illustrata, quæ edetur.

Schediasmata, varias Antiquitatis & Juris Ecclesiastici partes illustrantia.

Comm. in Hug. Grotii Libros III. de Jure Belli & pacis, præmissa Grotii vita, loca Scriptorum eos illustrantia, Paraphrasin notasse quæ loca difficilia, vel ab Interpretibus intacta, aut male intellecta, exemplaque cultiorum gentium mediæ & recentis ævi, exhibiturus, quem omnia illius scripta superaturum fuisse Lipsiensis judicant.

Notitia Imperii Romani, Jus publicum, & Jus Germanicum, quorum quædam tantum prodire specimen.

Commentatio ad Sactionem Caroli V. Imp. Criminalem, ad naturalis æquitatis rationes tam examinans, sed ultra Articulum XXVI. non progressa.

Responsa Juridica, tum publico Ordinis Acad. Juliz Juridici, tum proprio nomine, in materiis etiam illustribus, mira accuratone elaborata, quorum quædam, coram Judicio Imperiali antice producta, non exiguum illi pepererunt gloriam.

Responsa matrimonialia, numero concinnata haud exiguo, quæ editioni destinata.

Responsa aliorum Juridica meliora rariorisque argumenti, quæ seligere & variis Voluminibus, & junctim publicare, voluit.

Disertationes, Orationes & Programmata varii argumenti, quæ tanta accuratone, quam alii magnis vix impendunt Voluminibus, conscripsi, junctim edenda.

Carmina (in quibus pangendis incredibili pollebat felicitate), a filio natu maximo collecta, & cum prolixiori Vitæ Parentis descriptione, in lucem proferenda.

Addatur his Systema Politicæ universæ, quod disputationibus se publicis esse exhibiturum A. 1689., in literis ad Ulr. Winkelmium, Hamburgensem, J. U. L., est pollicitus.

Dominici ab Aßeln, Centurionis Bremensis, Excerptorum et Recessibus Fœderis Hassici Germanicorum, editionem, Specimine II. Juris enucleati, c. 2., p. 139-145. a se jussit expectari, teste Andr. Langio in Intro. ad notit. leg. nat., c. 8., p. 56. 57.

M. JOACHIMUS WERMERUS (quem *Schwermerum*, l.c. Fanaticum, Greg. Stammichius, Pastor Hamburg. Catharinus, in Epistola de ipso ad Joh. Cocum, Ecclesiasten Brunsvicensen (1.), & Andr. Celichius, Concionator aulicus Megapolitanus, in literis ad Conr. Schlüsselburgium A. 1589. exaratis (2.), allusione ad cognomen ejus ironica, appellavit) Hamburgensis, fœdinatoris filius, a M. joach. Welfphalo, Antistite Catharinæ, cum in Academiis viveret, est sustentatus, & Scholz deinde in patria publice per novennium fuit Subrektor (3.). Hoc elapso, munere scholastico abdicato, Academiam denuo Rostochiensem adiit, Davidisqve Chytrzi fuit auditor, qui in patrum reverentum Eberh. Mollero, hujus Consuli, in Epistola ad eum, verbis commendavit sequentibus (4.): *Vere rector, quod multorum annorum familiarum cum eo consuetudine perspeti, M. Joach. Wermerum Virum doctum, pium, modestum, & insignibus in docendo donis ornatum esse; ac specimen industriae, & facundia in docendo sue, aliquoties apud nos, pro concione & in schola, laudabile edidit. Vestre etiam urbis Scholæ totum novennium antea fideliter cum servivisse intelligo. Quare oro, ut memoriam ipsius cum benevolentia servare dignemini, & Collegis eum vestris commendatis.* Nec frustranea hæc fuit commendatio. Hamburgi enim Joach. Degenero in ædis primum Pastoratu Cathedralis, Lectorisqve Theologicæ secundarii officio, Kal. Maji A. 1581., ac deinde in templi Petri Antistitis dignitate d. 27. Jun. A. 1585., subrogatus (5.), ob dotes a Chytræo laudatas magni a non paucis habebat, & hos inter, ab Elia Huttero, Evergetis cum suis, in præfatione *Bibliothecæ*, quæ Hamburgi A. 1587. edidit, *Hebraeorum*, annuerante præcipuis. Postquam per octennium Ecclesiæ inservierat urbis patriæ, turris Nicolaitana d. 17. Jul. A. 1589. igne cælesti conflagravit, reliquæ autem civitati ab incendio isto, ventis licet ferventibus, nihil damni est illatum. Divinum hoc beneficium ut grata mente cives agnoscerent, edita est a Presbyterio Hamburgensi, & in concionibus singulis aliquamdiu recitata, Precatio vernacula evangelica (Eine seltene Danksagung, Danks und Gebet, in diesen geschehlichen Zeiten bey uns mit Zündschiff zu sprechen), in qua Deus etiam, ut Pontificiorum, Calvinianorum & Anabaptistarum, doctrinam ab urbe arceret, implorabatur. Itam Wermerus, qui Calvinianis clam favebat, auditoribus quidem prælegit, sed in vocis Calvinistarum locum *Sacramentiariorum* nomen substituit. Reprehensus idcirco a Collegis, *Declarationem Apologeticam*,

(1.) Legitur illa in M. Dav. Schultetii *Innocentia Theologorum Hamburgensium*, Sect. 7., p. 125. 126. 127. (2.) Prodiit hæc inter Epistolæ Schlüsselburgi Theologicas posthumas, num. 100., p. 135. (3.) Teste M. Joachimo Dambkio, Ecclesiasta Hamburgensi, in annotatione ad *librum Urucensium*, paulo post allegandum, MS. (4.) V. Epistolæ Dav. Chytræi p. 1154. 1155. (5.) V. Catal. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg. MS. ad 1585. 1591.

logeticam, Germanice exaratam, ex amboe recitavit, in qua, momentum controversae Lutherianorum cum Calvinianis Eucharisticae extenuante, veram corporis sanguinisque Christi in S. Cena praesentiam ab utrisque agnoscere, & de modo tantum praesentis litigari, affirmabatur. Hujus aliarumque locutionum palinodium canere, ac Calvinii dogmata anathemate notare, iussus, facere id recusavit, istamque ob causam d. 30. Aug. A. 1589, facto (in quo Joh. Schellhammerus ipsi successit, privatus est officio. Hamburgo Bremam abiit, & inde, cum palam in Reformatorum castra transisset, Groningam A. 1590. vocatus, urbis hujus Belgicae denuo egit Pastorem, donec vivis die 13. Maji, vel A. 1599., pro quo Hier. Pasmannus (1.), vel 1614., pro quo Joh. Alb. Fabricius (2.) militat, excederet. *Declaratio* ejus, cujus modo facta est mentio, trium paginarum *Apologetica* in Scripto proditit Ministrorum Ecclesiae Bremensis, seu potius D. Christoph. Pezelii, horum promachi, Germanico, causae ejus patrocinante, & contra eandem, quam ipse improboverat, Hamburgensium precationem, Bremæ A. 1590. in 4., sub hac edito epigraphæ: *Christliche Erinnerung der Prediger zu Bremen an die Prediger zu Hamburg, von wegen der vermeinten Form des Gebets, so sie in ihren Kirchen abwechseln gestellet, und in Druck gegeben, darinn sie, unter dem Rahmen der Calvinisten, rechtschläubige Evangelische Lehret, und viele fromme Christen, den Papisten und Wiedertäufern gleich zu sehen, und wieder sie zu beten, sich unterstehen. Cui, in gratiam Hamburgensium, a Nicol. Selneccero, Theologo Lipsiensis, responsum est in der Kurzen Entwerffung der Gegenantwort, so er auf Christoph. Pezelii Famösi Libell thun könte, samt Ablehnung der Eügenhaften Relation Pezelii wieder die Prediger in Hamburg, Jenz A. 1592. in 4. excusa.*

Conferantur de Wermero, ejusque cum Collegis Hamburgensibus certamine, praeter duo ista scripta contraria, Epistolae Chytrzi, Stammichi & Celichii, ac aliorum narrationes, jam allegatas, *Isagogæ nostræ ad Hist. Cimbræ, P.IV., c. 10., §. 14., p. 583-584.,* ac Dav. Schultetus, tum *l.c.,* tum in dem Hamburgischen von der Schulen zur Kirchen befohlenen Prediger p. 12. 13. 21-30.

Theses de Statu Animarum post hanc vitam, Praefide D. Dav. Chytrzo propositis, Rost. 1578. in 8. v. de his Dr. Frid. Schützii (*Wernerum eum vocantis*) *Lib. II. de Vita Diva. Chytræi p. 571.*

M. GÜNTHERUS WERNHER, Cancellarius, uti Luthero audit, vel potius Secretarius Reip. Dithmarsicae provincialis, A. 1524. Henrico Zuphanienfi, nomine Gubernatorum provinciae publico, ne Lutheri doctrinam Meldorpiensibus annuntiaret, interdixit, mandatoque haud obtemperantem ipsemet, 500. comitatus rusticis, Heidam captivum abduxit, & post examen perbreve, ad rogi feralis supplicium, se praesente toleratum, condemnavit (3.). Superstes adhuc fuit A. 1537., quo novæ aliquot Constitutiones Magistratus Politicæ ab ipso sunt promulgatae (4.), sed A. 1542., quo Herm. Schröderus eodem Secretarii fungebatur officio, vivis jam excesserat (5.).

Sylloge Privilegiorum Dithmarsicæ, quibus ante libertatem amissam gaudebat, vetustiorum Saxonico-Latina, ab eo congesta, *avédeleci* in Bibliotheca civitatis Hamburgensis publica asservatur, & a nobis jam olim, *Parte IV. Isagoga ad Hist. Cimbræ, c. 12., §. 6., p. 635.,* est laudata.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS WERNERUS, Scholz Hamburgensis Johannez, ab A. 1723, Praeceptor (6.).

Diff. de Expeditione Gogi, ad Ezech. cap. 38. & 39. Hamburgi A. 1723.

Vocabula Graeca, & Sectionibus Evangelicis excerpta, & quæ formale suum, quantum hæctenus licuit, explicata. Hamburgi A. 1724. (*Catal.*)

Promittuntur ab eo, testibus Novellis Holsticis:

1. Vocabula Graeca Sectionum Epistoliarum, quoad formale suum explicata;
2. Henr. Wilh. Ludolfi Grammatica Slavico-Russica, suis Observationibus aucta;
3. Evangelii Johannis Caput IV. priorum Versio Persica, Vocalibus & interpunctionibus illustrata, cum Vocabulario Persico.

JOHANNES WESSELUS, Lubecensis, oppidi in vicinia Travemundani Diaconus d. 23. Nov. A. 1719. electus. V. de illo J. H. a Seelen P. II. *Atten. Lubec. p. 406. 407.*

Malachias enucleatus, in quo Voces Lingvæ sanctæ, ad normam *Interpretis* Joh. Andr. Dantzi, cum studio resolvuntur, sensus verborum, juxta præcepta *Literariorum* ejusdem, perspicue eruitur, coherentia vitaminum in tabula quadam homiletica exhibetur: Cum præmissa brevi Introductione Historica, Epistolisque ad Autorem D. Georg. Henr. Götzii & D. Franc. Alb. Epini, Lubecæ 1719. in 4.

Disp. de Effectibus Fidei Magorum, & Matth. II. 1-12., Praefide D. Georg. Henr. Götzio defensa. Lubecæ in 4.

Commentatio Historico-Theologica de Johanne Wesselo Gröningensi, Praefide eodem proposita. Lub. 1719. in 4.

Disquisitione epistolica de *Επιστολὰς διὰ τὴν γάμω*, seu de Nuptiis secundis Episcopo licitis, occasione loci i. Tim. III. 2. Lubecæ 1719. in 4. V. Seelenium *l.c.*

JOHANNES thor WESTEN, Hamburgensis, J. U. Lic., & zdis Cathedralis Hamburgensis, ab A. 1675, Vicarius, ab A. 1686. autem (post D. Laur. Bilderbeckium) Vicariorum Decanus & Canonicorum Collegii Secretarius, simulque ab A. 1691. (post Henr. Siverum) Bibliothecæ ejusdem templi Cathedralis Praefectus, A. 1708. (quo Phil. Jac. Meurerus, J. U. L., in Vicariorum Decanatu ipsi successit) mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 60.*

Disp. de Asscuratione, Praefide D. Jac. Brandmüllero, Basileæ 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Charta blanca, Basileæ 1672. in 4.

CASPARUS WESTERMANN, Hamburgensis, d. 17. Maji A. 1622. in lucem editus, & schola patris in Gymnasium ejusdem transit, & in Philosophia accuratiori Joach. Jungium Ducem elegit. Qui tanti hunc fecit discipulum, ut moribundus A. 1677. Testamenti eum sui executorem, cum 4. aliis Viris eruditissimis, designaret Philosophici juri in Academiis, & itinere ad exteros, vacavit, literario, ac Licentiatum titulum Aureliæ A. 1647. obtinuit. Hamburgum A. 1648. redux praxi initio forensi inclavit, & in Senatum deinde A. 1660. allectus, nec multo post Praetor, ac tandem etiam Protocholarcha, constitutus, legationes ad Reges Daniz, Angliz & Sveciz, Electores Saxonem & Brandenburgum, Principes Brunsvico-Cellensem ac Holfato-Gottorpensem, Belgique federati Ordines, ad A. usque 1680., obiit plurimas. Marafino fenili paulatim confectus, d. 29. Jun. A. C. 1688., ætatisque 66., expiravit, cum & conjuge prior, Gertrude, Petri Röveri, Senatoris, gnata, A. 1651. ducta, Petrum, J. U. D. & zdis Cathedralis Decanum, ac Annam Margaretam, Petro a Lengerke, J. U. Licentiatum, suoque in dignitate Senatorii successori, & tandem Consuli, electam, & posteriori autem, Margareta, Joach. Stampehlui, mercatoris, filia, illi, A. 1654. extinctæ, A. 1657. subrogata, fuit.

(1.) in Hamburgischen Denkmätle p. 71. 72. 74. (2.) P. II. *Memor. Hamburg. p. 60. 605.* (3.) V. *Lutheri Historica narratio* Henr. Dithmarsienfi, T. VI. *Opp. Germ. Hist. p. 382-390., T. III. *Itin. f. 57-58.,* & T. II. *Epist. p. 178-180.,* ac Ann. *Memorabilium Cimbræ, Dithmarsicæ, l. 1. c. 7., p. 140-148.* (4.) V. *Heimr. l. 1. c. 69., p. 179. 181.* (5.) V. *Heimr. l. 1. c. 69. p. 179.* (6.) V. *de Testib. l. 1. c. 1.* det Sabret 1723. p. 31.*

tres masculos, duasque puellas, sed brevis omnes ævi, fultulisset. Fufius vitam ejus, in *Programmate funebri* (A. 1710. *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 144-166. recuso), exposuit Georgius Eliæz Edzardi, Prof. Hamburgensis, cui *Vir ingenii audit capacissimi, memorie felicissimæ, judicii acrioris, prudentie rare, doctrine excellentis, polymathia non vulgaris, sermonis promptissimi, facundie insignis, fideliore, æquioris & xarivæque, optimeque de republica & schola meritis*. Conferantur de illo Ad. Tradigeri Junr, *Series Senatûs Hamburgensis* p. 14., Joh. Ristii Epithalamium in nuptias priores Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 347-402., obvium, & Rud. Capelli *Epistola Syntagmatica Lectionum Bibliothecariorum*, ei A. 1682. inscripti, *dedicatoria*.

Disp. de Plevdaxiomate Aristotelico, *Lib. I. Phys. tit. 50. & 56. (In omni genere uno una prima est contrarietas)*, Præfide D. Joach. Jungio propofita. Hamb. 1642. in 4.

Analysis Logica terminæ cujusdam plevdaxiomæ Physicæ, Præfide eodem. Hamb. 1643. in 4.

Disp. Inaug. Juridica. Aureliz 1647. in 4.

De Joach. Jungii *Harmonica, Isagoge Phytoscopica & Phoronomica*, illius hortatu atque auspiciis, a Joh. Vegetio & Henr. Sivero editis, *Logica autem Hamburgensis & Geometria empirica*, eorundem studio, ipso ergodiocta, denuo recensitis, Edzardi *Programma*, ac nostrum Jungii Autoris Elogium, consulantur.

(Diverfus ab eo est Casp. Westermannus alius, JCrus eximie, teste Bernh. Schultzi *Exerc. XXVII. ad Pandectas, T. XI., eruditio*, cui debentur: 1. Disp. de Altero tanto, præcipue usufructu, Præfide D. Henr. Hahnio propofita, & Helmidtadii A. 1653. & 1676. in 4. excusa, *fuccipena*, Schultzi judice, & *nerofa*; 2. Disp. Inaug. de Melioratione feudis, Præfide D. Joh. Lotichio exhibita, Helmsf. A. 1649. in 4. Diverfus etiam Westermannus, sine prænominis mentione in aliquot allegatis *Catalogis*, cujus *Disp. de Defensione necessaria*, Præfide D. Dav. Peffelio defenfa, Rintellii A. 1653. in 4. prodit.)

M. DANIEL WESTERMANN, Hamburgensis, Gymnafii Bordesholmenfis, ab A. circiter 1623., Rector & Pastor, cum, belli Cæfarei tempeftatem evitatus, in patriam A. 1627. fe recepit, illic d. 26. Jan. A. 1628. exulobit, & A. demum 1635. Paulum Sperlingium juniorem, civem suum, fuccellorem obtinuit. *V. Epicedia, & Partem IV. Isagoges nostræ ad Hift. Cimbr. c. 1., p. 379.*

Disp. de S. Scriptura, Præfide M. Pet. Hinckelmanno, Prof. Theol., propofita. Rostochii 1620. in 4.

Operum fcholasticarum in illuftri Gymnafio Hoflatiz Bordesholmenfi Trimestria, five Indices, fingulis trimestribus, A. 1624. (quo primus prodit) & feq., Silevigæ in 8. publicati.

M. NICOLAUS WESTERMANN, Lubecensis, Ecclefiz Germanicæ in Svecia Gothoburgensis Pastor, d. 30. Dec. A. 1670. defunctus. V. M. Joh. Vultej, Holmienfis, ejusdem Ecclefiz Pastoris, *Solatium Concionatorum ingenuorum, seu Sermonem de illo, ex Ef. XLIX. 3. 4. 5., Germanicum funebrem*, Gothoburgi A. 1670. in 4. editum, Joh. Schefferi (iftum memorantis) *Sveciam Literatam* p. 250. 308., & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII. ad A. 1670.*

Disp. de natura & constitutione Logices, Præfide M. Dionysio Stropio. Rostochii 1651. in 4.

Salutiferum munus Genethliacum, five Sermo in Ef. IX. 6. Germanicus. Gothoburgi 1666. in 4.

Concio Germanica, in zdis Germanorum Gothoburgensibus inauguratione, ex Luc. XIX. 45., d. 11. Aug. A. 1672. habita. Gothoburgi in 4. Hanc, una cum præcedenti, Schefferus, *l. c.*, p. 308., ei tribuit. Quomodo autem illa A. 1672. ab ipso potuerit haberi, qui A. jam 1670., Wittenio & Scheffero ipfo testibus, obierat, me haud assequi fateor. Concio funebri in exequis Annæ Harderiz habita. Gothob. 1673. in 4. (*Catal. Biblioth. Refen.*)

PETRUS WESTERMANN, Hamburgensis, Caspari, J. U. Lic. & Senatoris (*de quo supra dictum*), e Gertrude Röveria filius, J. U. Doctor Cadomi in Normannia A. 1676. creatus Gallica, Canonicoz templi Cathedralis Hamburgensis d. 18. Mart. A. 1672. adscriptus est Collegio, & cum Syndicum ejusdem aliquamdiu egisset ac Bibliothecæ Præfectum, in Decanatu tandem D. Joh. Dancwethio d. 6. Oct. A. 1694. fuccellit, ac A. 1716. fuit fupertes. Uxorem duxit Elifabetham, Joach. Lemmermanni, Confulis, filiam, & Georgii a Lengerken, mercatoris, viduam. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg.* p. 612., & Georg. Eliæz. Edzardi *Programma de vita fœcietatis funebre*.

Disp. de jure Sigillorum, Præfide D. Joh. Henr. Böttcherio propofita. Helmsf. 1675. in 4.

Disp. Inaug. de jurejurando. Cadomi 1676. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamburgum anni 1701. literatum* p. 30.)

HERMANNUS WESTHOVIUS, Lubecensis, Poliatri, fibi cognominis, e Magdalena Rohrbartia filius, d. 6. Nov. A. 1635. natus, post reditum ex Academicis Giefensis & Lipsienfis, A. 1671., d. 29. Junii, Coenobii in parva Johannei Ecclefias, & A. 1691., d. 8. Oct., Templi Jacobini Pastor, electus, febrique tandem continus, d. 18. Dec. A. C. 1696., ætatisque 61., extinctus. Plura de vita ejus suggeret Enochii Svantenii, Rectoris Lubecensis, *Programma funebre*, in Georg. Henr. Görzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. editis, *num. 74.* p. 674-681., reculum, & J. H. a Seelen *Paris II. Athen. Lubec.* p. 407-408.

Exerc. de Anima separata, Præfide M. Casp. Ebelio, Log. & Metaph. Prof., propofita, Giefz 1657. in 4.

Disp. de Papatu, ejusque electione, vel defectione & fuga, Præfide D. Davide Christiani. Giefz 1677. in 4.

Disp. de Veritate Christiana, e V. T. probata, Præfide D. Pet. Haberkornio. Giefz in 4.

JOHANNES WESTHOVIUS, Med. D. & Præficus Hamburgensis, A. 1622. (quo *Chryſogone Angeli Salz* carmen præfixit) fupertes, cujus filiam, Angelam, Vinc. Fabricius, Syndicus & Confil *Gedanus* eruditissimus, A. 1641. duxit uxorem.

Oratio de laudibus Medicinæ, quam editam ab eo effe Joach. Morfius, in *Albo suo MS. f. 168. adducit*.

WILLICHIUS WESTHOVIUS a WESTHOVEN (1.), Eques, Comesque Palatinus, Bofoviz, laureatus Cæfareus, vixit mediocriter nec omnino contemnenda, fed juxta fcribaciore, eoque minus accuratus, Bofoviz, pægo Epifcopatus Lubecensis in Wagria parochiali, primam A. 1577. lucum afpexit. Patre matris est Petro Westhovo, Parochiz illius Pastore, A. 1609. defuncto (2.), matre autem Anna, ex urbe Silevicensi oriunda, p. 1. Literis humanioribus, in fchola Lubecensi, per decennium imbutus integrum, Academiæ Rofthochienfis ac Francofurtanæ ftudiorum fublimiorum elegit magiftras, & Lipsienfis deinde, Jenenfis, Altorfienfis, Ingolftadtiensis, Bafilienfis, aliisque pluribus, in itinere falutatis Germanico, Italian, Auftriam, Bohemiam, Poloniam, Lætaniam, Carinthiam Boruffiamque, ætatem peragravit. Bergam hinc Norwagorum, cujus Ecclefiz Germanicæ pater ejus a Senatu nuper præfectus erat, Lubecæ æst.

Uuu uuu uu 2

(1.) A. Casp. Barthe, prænomen in cognomen perperam mutavit, *P. II. Parm. L. I. Epig. p. 40.* 2. Willichium appellatur. (2.) 1635. illo ipſius *P. I. Parm., L. I. Epig. p. 40.* 3. *P. II. p. 40.* 4. *V. ipſius Hermannus in notis adnotat, P. I. Parm., L. I. Epig. p. 40.* 5. *ibid.* 6. *ibid.* 7. *ibid.* 8. *ibid.* 9. *ibid.* 10. *ibid.* 11. *ibid.* 12. *ibid.* 13. *ibid.* 14. *ibid.* 15. *ibid.* 16. *ibid.* 17. *ibid.* 18. *ibid.* 19. *ibid.* 20. *ibid.* 21. *ibid.* 22. *ibid.* 23. *ibid.* 24. *ibid.* 25. *ibid.* 26. *ibid.* 27. *ibid.* 28. *ibid.* 29. *ibid.* 30. *ibid.* 31. *ibid.* 32. *ibid.* 33. *ibid.* 34. *ibid.* 35. *ibid.* 36. *ibid.* 37. *ibid.* 38. *ibid.* 39. *ibid.* 40. *ibid.* 41. *ibid.* 42. *ibid.* 43. *ibid.* 44. *ibid.* 45. *ibid.* 46. *ibid.* 47. *ibid.* 48. *ibid.* 49. *ibid.* 50. *ibid.* 51. *ibid.* 52. *ibid.* 53. *ibid.* 54. *ibid.* 55. *ibid.* 56. *ibid.* 57. *ibid.* 58. *ibid.* 59. *ibid.* 60. *ibid.* 61. *ibid.* 62. *ibid.* 63. *ibid.* 64. *ibid.* 65. *ibid.* 66. *ibid.* 67. *ibid.* 68. *ibid.* 69. *ibid.* 70. *ibid.* 71. *ibid.* 72. *ibid.* 73. *ibid.* 74. *ibid.* 75. *ibid.* 76. *ibid.* 77. *ibid.* 78. *ibid.* 79. *ibid.* 80. *ibid.* 81. *ibid.* 82. *ibid.* 83. *ibid.* 84. *ibid.* 85. *ibid.* 86. *ibid.* 87. *ibid.* 88. *ibid.* 89. *ibid.* 90. *ibid.* 91. *ibid.* 92. *ibid.* 93. *ibid.* 94. *ibid.* 95. *ibid.* 96. *ibid.* 97. *ibid.* 98. *ibid.* 99. *ibid.* 100. *ibid.* 101. *ibid.* 102. *ibid.* 103. *ibid.* 104. *ibid.* 105. *ibid.* 106. *ibid.* 107. *ibid.* 108. *ibid.* 109. *ibid.* 110. *ibid.* 111. *ibid.* 112. *ibid.* 113. *ibid.* 114. *ibid.* 115. *ibid.* 116. *ibid.* 117. *ibid.* 118. *ibid.* 119. *ibid.* 120. *ibid.* 121. *ibid.* 122. *ibid.* 123. *ibid.* 124. *ibid.* 125. *ibid.* 126. *ibid.* 127. *ibid.* 128. *ibid.* 129. *ibid.* 130. *ibid.* 131. *ibid.* 132. *ibid.* 133. *ibid.* 134. *ibid.* 135. *ibid.* 136. *ibid.* 137. *ibid.* 138. *ibid.* 139. *ibid.* 140. *ibid.* 141. *ibid.* 142. *ibid.* 143. *ibid.* 144. *ibid.* 145. *ibid.* 146. *ibid.* 147. *ibid.* 148. *ibid.* 149. *ibid.* 150. *ibid.* 151. *ibid.* 152. *ibid.* 153. *ibid.* 154. *ibid.* 155. *ibid.* 156. *ibid.* 157. *ibid.* 158. *ibid.* 159. *ibid.* 160. *ibid.* 161. *ibid.* 162. *ibid.* 163. *ibid.* 164. *ibid.* 165. *ibid.* 166. *ibid.* 167. *ibid.* 168. *ibid.* 169. *ibid.* 170. *ibid.* 171. *ibid.* 172. *ibid.* 173. *ibid.* 174. *ibid.* 175. *ibid.* 176. *ibid.* 177. *ibid.* 178. *ibid.* 179. *ibid.* 180. *ibid.* 181. *ibid.* 182. *ibid.* 183. *ibid.* 184. *ibid.* 185. *ibid.* 186. *ibid.* 187. *ibid.* 188. *ibid.* 189. *ibid.* 190. *ibid.* 191. *ibid.* 192. *ibid.* 193. *ibid.* 194. *ibid.* 195. *ibid.* 196. *ibid.* 197. *ibid.* 198. *ibid.* 199. *ibid.* 200. *ibid.* 201. *ibid.* 202. *ibid.* 203. *ibid.* 204. *ibid.* 205. *ibid.* 206. *ibid.* 207. *ibid.* 208. *ibid.* 209. *ibid.* 210. *ibid.* 211. *ibid.* 212. *ibid.* 213. *ibid.* 214. *ibid.* 215. *ibid.* 216. *ibid.* 217. *ibid.* 218. *ibid.* 219. *ibid.* 220. *ibid.* 221. *ibid.* 222. *ibid.* 223. *ibid.* 224. *ibid.* 225. *ibid.* 226. *ibid.* 227. *ibid.* 228. *ibid.* 229. *ibid.* 230. *ibid.* 231. *ibid.* 232. *ibid.* 233. *ibid.* 234. *ibid.* 235. *ibid.* 236. *ibid.* 237. *ibid.* 238. *ibid.* 239. *ibid.* 240. *ibid.* 241. *ibid.* 242. *ibid.* 243. *ibid.* 244. *ibid.* 245. *ibid.* 246. *ibid.* 247. *ibid.* 248. *ibid.* 249. *ibid.* 250. *ibid.* 251. *ibid.* 252. *ibid.* 253. *ibid.* 254. *ibid.* 255. *ibid.* 256. *ibid.* 257. *ibid.* 258. *ibid.* 259. *ibid.* 260. *ibid.* 261. *ibid.* 262. *ibid.* 263. *ibid.* 264. *ibid.* 265. *ibid.* 266. *ibid.* 267. *ibid.* 268. *ibid.* 269. *ibid.* 270. *ibid.* 271. *ibid.* 272. *ibid.* 273. *ibid.* 274. *ibid.* 275. *ibid.* 276. *ibid.* 277. *ibid.* 278. *ibid.* 279. *ibid.* 280. *ibid.* 281. *ibid.* 282. *ibid.* 283. *ibid.* 284. *ibid.* 285. *ibid.* 286. *ibid.* 287. *ibid.* 288. *ibid.* 289. *ibid.* 290. *ibid.* 291. *ibid.* 292. *ibid.* 293. *ibid.* 294. *ibid.* 295. *ibid.* 296. *ibid.* 297. *ibid.* 298. *ibid.* 299. *ibid.* 300. *ibid.* 301. *ibid.* 302. *ibid.* 303. *ibid.* 304. *ibid.* 305. *ibid.* 306. *ibid.* 307. *ibid.* 308. *ibid.* 309. *ibid.* 310. *ibid.* 311. *ibid.* 312. *ibid.* 313. *ibid.* 314. *ibid.* 315. *ibid.* 316. *ibid.* 317. *ibid.* 318. *ibid.* 319. *ibid.* 320. *ibid.* 321. *ibid.* 322. *ibid.* 323. *ibid.* 324. *ibid.* 325. *ibid.* 326. *ibid.* 327. *ibid.* 328. *ibid.* 329. *ibid.* 330. *ibid.* 331. *ibid.* 332. *ibid.* 333. *ibid.* 334. *ibid.* 335. *ibid.* 336. *ibid.* 337. *ibid.* 338. *ibid.* 339. *ibid.* 340. *ibid.* 341. *ibid.* 342. *ibid.* 343. *ibid.* 344. *ibid.* 345. *ibid.* 346. *ibid.* 347. *ibid.* 348. *ibid.* 349. *ibid.* 350. *ibid.* 351. *ibid.* 352. *ibid.* 353. *ibid.* 354. *ibid.* 355. *ibid.* 356. *ibid.* 357. *ibid.* 358. *ibid.* 359. *ibid.* 360. *ibid.* 361. *ibid.* 362. *ibid.* 363. *ibid.* 364. *ibid.* 365. *ibid.* 366. *ibid.* 367. *ibid.* 368. *ibid.* 369. *ibid.* 370. *ibid.* 371. *ibid.* 372. *ibid.* 373. *ibid.* 374. *ibid.* 375. *ibid.* 376. *ibid.* 377. *ibid.* 378. *ibid.* 379. *ibid.* 380. *ibid.* 381. *ibid.* 382. *ibid.* 383. *ibid.* 384. *ibid.* 385. *ibid.* 386. *ibid.* 387. *ibid.* 388. *ibid.* 389. *ibid.* 390. *ibid.* 391. *ibid.* 392. *ibid.* 393. *ibid.* 394. *ibid.* 395. *ibid.* 396. *ibid.* 397. *ibid.* 398. *ibid.* 399. *ibid.* 400. *ibid.* 401. *ibid.* 402. *ibid.* 403. *ibid.* 404. *ibid.* 405. *ibid.* 406. *ibid.* 407. *ibid.* 408. *ibid.* 409. *ibid.* 410. *ibid.* 411. *ibid.* 412. *ibid.* 413. *ibid.* 414. *ibid.* 415. *ibid.* 416. *ibid.* 417. *ibid.* 418. *ibid.* 419. *ibid.* 420. *ibid.* 421. *ibid.* 422. *ibid.* 423. *ibid.* 424. *ibid.* 425. *ibid.* 426. *ibid.* 427. *ibid.* 428. *ibid.* 429. *ibid.* 430. *ibid.* 431. *ibid.* 432. *ibid.* 433. *ibid.* 434. *ibid.* 435. *ibid.* 436. *ibid.* 437. *ibid.* 438. *ibid.* 439. *ibid.* 440. *ibid.* 441. *ibid.* 442. *ibid.* 443. *ibid.* 444. *ibid.* 445. *ibid.* 446. *ibid.* 447. *ibid.* 448. *ibid.* 449. *ibid.* 450. *ibid.* 451. *ibid.* 452. *ibid.* 453. *ibid.* 454. *ibid.* 455. *ibid.* 456. *ibid.* 457. *ibid.* 458. *ibid.* 459. *ibid.* 460. *ibid.* 461. *ibid.* 462. *ibid.* 463. *ibid.* 464. *ibid.* 465. *ibid.* 466. *ibid.* 467. *ibid.* 468. *ibid.* 469. *ibid.* 470. *ibid.* 471. *ibid.* 472. *ibid.* 473. *ibid.* 474. *ibid.* 475. *ibid.* 476. *ibid.* 477. *ibid.* 478. *ibid.* 479. *ibid.* 480. *ibid.* 481. *ibid.* 482. *ibid.* 483. *ibid.* 484. *ibid.* 485. *ibid.* 486. *ibid.* 487. *ibid.* 488. *ibid.* 489. *ibid.* 490. *ibid.* 491. *ibid.* 492. *ibid.* 493. *ibid.* 494. *ibid.* 495. *ibid.* 496. *ibid.* 497. *ibid.* 498. *ibid.* 499. *ibid.* 500. *ibid.* 501. *ibid.* 502. *ibid.* 503. *ibid.* 504. *ibid.* 505. *ibid.* 506. *ibid.* 507. *ibid.* 508. *ibid.* 509. *ibid.* 510. *ibid.* 511. *ibid.* 512. *ibid.* 513. *ibid.* 514. *ibid.* 515. *ibid.* 516. *ibid.* 517. *ibid.* 518. *ibid.* 519. *ibid.* 520. *ibid.* 521. *ibid.* 522. *ibid.* 523. *ibid.* 524. *ibid.* 525. *ibid.* 526. *ibid.* 527. *ibid.* 528. *ibid.* 529. *ibid.* 530. *ibid.* 531. *ibid.* 532. *ibid.* 533. *ibid.* 534. *ibid.* 535. *ibid.* 536. *ibid.* 537. *ibid.* 538. *ibid.* 539. *ibid.* 540. *ibid.* 541. *ibid.* 542. *ibid.* 543. *ibid.* 544. *ibid.* 545. *ibid.* 546. *ibid.* 547. *ibid.* 548. *ibid.* 549. *ibid.* 550. *ibid.* 551. *ibid.* 552. *ibid.* 553. *ibid.* 554. *ibid.* 555. *ibid.* 556. *ibid.* 557. *ibid.* 558. *ibid.* 559. *ibid.* 560. *ibid.* 561. *ibid.* 562. *ibid.* 563. *ibid.* 564. *ibid.* 565. *ibid.* 566. *ibid.* 567. *ibid.* 568. *ibid.* 569. *ibid.* 570. *ibid.* 571. *ibid.* 572. *ibid.* 573. *ibid.* 574. *ibid.* 575. *ibid.* 576. *ibid.* 577. *ibid.* 578. *ibid.* 579. *ibid.* 580. *ibid.* 581. *ibid.* 582. *ibid.* 583. *ibid.* 584. *ibid.* 585. *ibid.* 586. *ibid.* 587. *ibid.* 588. *ibid.* 589. *ibid.* 590. *ibid.* 591. *ibid.* 592. *ibid.* 593. *ibid.* 594. *ibid.* 595. *ibid.* 596. *ibid.* 597. *ibid.* 598. *ibid.* 599. *ibid.* 600. *ibid.* 601. *ibid.* 602. *ibid.* 603. *ibid.* 604. *ibid.* 605. *ibid.* 606. *ibid.* 607. *ibid.* 608. *ibid.* 609. *ibid.* 610. *ibid.* 611. *ibid.* 612. *ibid.* 613. *ibid.* 614. *ibid.* 615. *ibid.* 616. *ibid.* 617. *ibid.* 618. *ibid.* 619. *ibid.* 620. *ibid.* 621. *ibid.* 622. *ibid.* 623. *ibid.* 624. *ibid.* 625. *ibid.* 626. *ibid.* 627. *ibid.* 628. *ibid.* 629. *ibid.* 630. *ibid.* 631. *ibid.* 632. *ibid.* 633. *ibid.* 634. *ibid.* 635. *ibid.* 636. *ibid.* 637. *ibid.* 638. *ibid.* 639. *ibid.* 640. *ibid.* 641. *ibid.* 642. *ibid.* 643. *ibid.* 644. *ibid.* 645. *ibid.* 646. *ibid.* 647. *ibid.* 648. *ibid.* 649. *ibid.* 650. *ibid.* 651. *ibid.* 652. *ibid.* 653. *ibid.* 654. *ibid.* 655. *ibid.* 656. *ibid.* 657. *ibid.* 658. *ibid.* 659. *ibid.</*

logericam, Germanice exaratam, ex ambone recitavit, in qua, momentum controversæ Lutheranorum cum Calvinianis Eucharistica extenuante, veram corporis sanguinisque Christi in S. Cœna præsentiam ab utrisque agnoscî, & de modo tantum præsentie ligari, affirmabatur. Hujus aliarumque locutionum palinodiam canere, ac Calvinî dogmata anathemate notare, jussus, facere id recusavit, istamque ob causam d. 30. Aug. A. 1589. sacro (in quo Joh. Schellhammerus ipsi successit, privatus est officio. Hamburgo Bremam abiit, & inde, cum palam in Reformatorum castra transisset, Groningam A. 1590. vocatus, urbis hujus Belgicæ denuo egit Pastorem, donec vivis die 13. Maji, vel A. 1599., pro quo Hier. Pasmannus (1.), vel 1614., pro quo Joh. Alb. Fabricius (2.) militat, excederet. *Declaratio* ejus, cujus modo facta est mentio, trium paginarum *Apologice* in Scripto prodiit Ministrorum Ecclesiæ Bremensis, seu potius D. Christoph. Pezelii, horum promachi, Germanico, causæ ejus patrocinante, & contra eandem, quam ipse improboverat, Hamburgensium precatorem, Bremæ A. 1590. in 4., sub hac edito epigraphæ: *Christliche Erinnerung der Prediger zu Bremen an die Prediger zu Hamburg, von wegen der vermeinten Form des Gebets, so sie in ihren Kirchen abjucken gestellt, und in Druck gegeben, darinn sie, unter dem Rahmen der Calvinisten, rechtsläubige Evangelische Lehrer, und viele fromme Christen, den Papisten und Wiedertäufern gleich zu sehen, und wieder sie zu beten, sich unterstehen. Cui, in gratiam Hamburgensium, a Nicol. Selneccero, Theologo Lipsiensi, responsum est in der Kurzen Entwerfung der Gegenantwort, so er auf Christoph. Pezelii Fäms Libell thun könte, samt Ablehnung der Eügenhaften Relation Pezelii wieder die Prediger in Hamburg, Jenz A. 1592. in 4. excusa.*

Conferantur de Wermero, ejusque cum Collegis Hamburgensibus certamine, præter duo ista scripta contraria, Epistolæque Chytrzi, Stammichii & Celichii, ac aliorum narrationes, jam allegatas, *Isagoge nostra ad Hist. Cimbr., P. IV., c. 10., §. 14., p. 583, 584.,* ac Dav. Schultetus, tum *L.c.,* tum in dem Hamburgischen von der Schulen zur Kirchen beförderen *Prediger p. 12, 13, 21-30.*

Theses de Statu Animarum post hanc vitam, Præfide D. Dav. Chytrzo propositæ, Rost. 1578. in 8. V. de his Orr. Frid. Schützi (Wermerum eum vocantis) *Lib. II. de Vita Dav. Chytrzi p. 571.*

M. GÜNTHERUS WERNERH, Cancellarius, uti Luthero audit, vel potius Secretarius Reip. Dithmarsicæ provincialis, A. 1524. Henrico Zuphianiensi, nomine Gubernatorum provincie publico, ne Lutheri doctrinam Meldorpiensibus annunciarer, interdixit, mandatoque haud obtemperantem ipsemet, 500. comitatus rusticis, Heidam captivum abduxit, & post examen perbreve, ad rogi feralis supplicium, se præsentem toleratum, condemnavit (3.). Superflus adhuc fuit A. 1537., quo novæ aliquor Constitutiones Magistratus Politicæ ab ipso sunt promulgatæ (4.), sed A. 1542., quo Herm. Schröderus eodem Secretarii fungebatur officio, vivis jam excesserat (5.).

Sylloge Privilegiorum Dithmarsicæ, quibus ante libertatem amissam gaudebat, verusorum Saxanico-Latina, ab eo congesta, *avvāde* in Bibliotheca civitatis Hamburgensis publica asservatur, & a nobis jam olim, *Parte IV. Isagoge ad Hist. Cimbr., c. 12., §. 6., p. 631.,* est laudata.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS WERNERUS, Scholz Hamburgensis Johannez, ab A. 1723., Præceptor (6.).

Disp. de Expeditione Gogi, ad Ezech. cap. 38. & 39. Hamburgi A. 1723.

Vocabula Græca, & Sectionibus Evangelicis excerpta, & quæ formæ suum, quantum hætenus licuit, explicata. Hamburgi A. 1724. *(Catal.)*

Promittuntur ab eo, testibus Novellis Holsaticis:

1. Vocabula Græca Sectionum Epistoliarum, quoad formale suum explicata;
2. Henr. Wilh. Ludolfi Grammatica Slavico-Russica, suis Observationibus aucta;
3. Evangelii Johannis Caput IV. priorum Versio Persica, Vocalibus & interpunctionibus illustrata, cum Vocabulario Persico.

JOHANNES WESSELIUS, Lubecensis, oppidi in vicinia Travemundani Diaconus d. 23. Nov. A. 1719. electus, V. de illo J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec. p. 406, 407.*

Malachias nomenclatus, in quo Voces Lingvæ sanctæ, ad normam Interpretis Joh. Andr. Dantzi, cum studio resoluuntur, sensus verborum, juxta præcepta *Literatoris* ejusdem, perspicue eruitur, coherentia vaticinii in tabula quadam homiletica exhibetur: Cum præmissa brevi Introductione Historica, Epistolisque ad Autorem D. Georg. Henr. Götzii & D. Franc. Alb. Æpni, Lubecæ 1719. in 4.

Disp. de Effectibus Fidei Magorum, & Matth. II. 1-12., Præfide D. Georg. Henr. Götzio defensa. Lubecæ in 4.

Commentatio Historico-Theologica de Johanne Wesselo Gröningenfi, Præfide eodem proposita. Lub. 1719. in 4.

Disquisitio epistolica de *Ἐπιστολὴν δευτερονομίαν*, seu de Nuptiis secundis Episcopo Iucris, occasione loci i Tim. III. 2. Lubecæ 1719. in 4. V. Seelenium *L.c.*

JOHANNES thor WESTEN, Hamburgensis, J. U. Lic., & zdis Cathedralis Hamburgensis, ab A. 1675., Vicarius, ab A. 1686. autem (post D. Laur. Bilderbeckium) Vicariorum Decanus & Canonicorum Collegii Secretarius, simulque, ab A. 1691. (post Henr. Siverum) Bibliothecæ ejusdem templi Cathedralis Præfectus, A. 1708. (quo Phil. Jac. Meurerus, J. U. L., in Vicariorum Decanatu ipsi successit) mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 619.*

Disp. de Affecuratione, Præfide D. Jac. Brandmüllero. Basileæ 1671. in 4.

Disp. Inaug. de Charta blanca. Basileæ 1672. in 4.

CASPARUS WESTERMANN, Hamburgensis, d. 17. Maji A. 1622. in lucem editus, & schola patriz in Gymnasium ejusdem transit, & in Philosophia accuratiori Joach. Jungium Ducem elegit. Qui tanti hunc fecit discipulum, ut moribusdam A. 1667. Testamentum eum sui executorum, cum 4. aliis Viris eruditiss., designaret Philosophici. Juri in Academicis, & itinere ad exteros, vacavit, literario, ac Licentiatum titulum Aurelix A. 1647. obtinuit. Hamburgum A. 1648. redux praxi initio forensi inclauit, & in Senatum deinde A. 1660. allectus, nec multo post Prætor, ac tandem etiam Protoscholarcha, constitutus, legationes ad Reges Danicæ, Angliæ & Sveciæ, Electores Saxoniæ & Brandenburgicæ, Principes Brunsvico-Cellensem ac Holsat. Gottorpiensem, Belgicæ federati Ordines, ad A. usque 1680., obit plurimas. Marasmo senili paulatim confectus, d. 29. Jun. A. C. 1688., ætatisque 66., expiravit, cum e conjuge petri, Gertrude, Petri Röveri, Senatoris, gnata, A. 1651. ducta, Petrum, J. U. D. & zdis Cathedralis Decanum, ac Annam Margaretam, Petro a Lengerke, J. U. Licentiatum, suoque in dignitate Senatoria successore, & tandem Consuli, elocatum, & posteriori autem, Margareta, Joach. Stampehlî, mercatoris, filia, illi, A. 1654. extinctæ, A. 1657. subrogata, tres

(1.) in *Hamburgischen Denkwürdigen p. 72, 74.* (2.) *P. II. Memor. Hamburg. p. 609, 601.* (3.) V. *Lutheri Historiam martyrii Henr. Zuphianiensi, T. VI. Opp. Germ. Witeb. p. 352-359., T. III. Jen. f. 37-35., & T. II. Epist. p. 578-584.,* ac Ant. Heimrichii *Chron. Dithmarsicæ, L. 1., c. 7., p. 140-148.* (4.) V. *Heimr. L. 2., c. 9., p. 178, 181.* (5.) V. *Heimr. L. 2., c. 9., p. 181.* (6.) V. *das Lebende Hamburg bei Jöcher 1723. p. 31.*

tres masculos, duasque puellas, sed brevis omnes ævi, fustulisset. Fufius vitam ejus, in *Programmate funebri* (A. 1710. *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 144-156. . . recuso), exposuit Georgius Eliæz Edzardus, Prof. Hamburgensis, cui *Vir ingenii audit capacissimi, memorie felicissime, judicii acrioris, prudentie rare, doctrinae excellentis, polymathia non vulgaris, sermonis promptissimi, fucundie insignis*, Φιδόπνοτος, ἀκριβὴς, & χαρι-
xiv. 1905, *optimeque de republica & schola meritus*. Conferantur de illo Ad. Tratfigeri Jun. *Series Senatus Hamburgensis* p. 14. . . Joh. Rustii Epithalamium in nuptias priores Germanicum, in *Parnasso Teutonico*, p. 347-402. . . obvium, & Rud. Capelli *Epistola Syntagmatica Lectionum Bibliothecariorum*, ei A. 1682. inscripti, *dedicatoria*.

Disp. de Plevdaxiomate Aristotelico, *Lib. I. Phys. tit. 50. & 56. (In omni genere uno una prima est contrarietas)*, Præfide D. Joach. Jungio propofita. Hamb. 1642. in 4.

Analysis Logica triterminz cujusdam plevdapodixeos Phycicz, Præfide eodem. Hamb. 1643. in 4.

Disp. Inaug. Juridica. Aureliz 1647. in 4.

De Joach. Jungii *Harmonica, Isagoge Phytoscopica & Phoranomica*, illius hortatu atque auspiciis, a Joh. Vegetio & Henr. Sivero editis, *Logica autem Hamburgensis & Geometria empirica*, eorumdem studio, ipso ergodiocta, denuo recensitis, Edzardi *Programma*, ac nostrum Jungii Autoris Elogium, consulantur.

(Diverfus ab eo est Casp. Westermannus alius, Jctus eximie, teste Bernh. Schultzii *Exerc. XXVII. ad Pandectas, Tb. XI. eruditissimi*, qui debentur: 1. Disp. de Atero tanto, præcipue usurario, Præfide D. Henr. Hahnio propofita, & Helmutadii A. 1613. & 1676. in 4. excusa, *succiplena*, Schultzio judice, & *nerofa*; 2. Disp. Inaug. de Melioratione feud. Præfide D. Joh. Lotichio exhibita, Helmut. A. 1649. in 4. Diverfus etiam Westermannus, sine prænomini mentione in aliquot allegatis *Catalogis*, cujus *Disp. de Defensione necessaria*, Præfide D. Dav. Peltelio defensa, Rinteli A. 1613. in 4. prodit.)

M. DANIEL WESTERMANN, Hamburgensis, Gymnasii Bordesholmensis, ab A. circiter 1623. . . Rector & Pastor, cum, belli Casarei tempestatem evitaturus, in patriam A. 1627. se receperisset, illic d. 26. Jun. A. 1628. exul obiit, & A. demum 1637. Paulum Sperlingium juniorem, civem suum, successorem obtinuit. V. *Epicedia*, & *Partem IV. Isagoges* nostræ ad *Hist. Cimbr. c. 1. . . p. 379*.

Disp. de S. Scriptura, Præfide M. Pet. Hinckelmanno, Prof. Theol., propofita. Rostochii 1620. in 4.

Operarum scholasticarum in illustri Gymnasio Holstatz Bordesholmenli Trimestria, five Indices, singulis trimestribus. A. 1624. (qvo primus prodit) & seqq. . . Slesvigæ in 8. publicati.

M. NICOLAUS WESTERMANN, Lubecensis, Ecclesiæ Germanicæ in Svecia Gothoburgensis Pastor, d. 30. Dec. A. 1670. defunctus. V. M. Joh. Vultej, Holmienfis, ejusdem Ecclesiæ Pastoris, *Solatium Concionatorum ingenuorum, seu Sermonem de illo, ex Ef. XLIX. 3. 4. 5. . . Germanicum funebrem*, Gothoburgi A. 1670. in 4. editum, Joh. Schefferi (istum memorantis) *Sveciam Literatam* p. 250. 308. . . & Henn. Wittenii *T. I. Diar. Biogr. Sec. XVII. . . ad A. 1670*.

Disp. de natura & constitutione Logices, Præfide M. Dionysio Stropio. Rostochii 1651. in 4.

Salutiferum munus Genethiacum, five Sermo in Ef. IX. 6. Germanicus. Gothoburgi 1666. in 4.

Concio Germanica, in ædis Germanorum Gothoburgensis inauguratione, ex Luc. XIX. 45. . . d. 11. Aug. A. 1672. habita, Gothoburgi in 4. Hanc, una cum præcedenti, Schefferus, *I. c. . . p. 305. . .* ei tribuit. Qvomo adiuvenit illa A. 1672. ab ipso ponitur haberi, qvi A. jam 1670. . . Wittenio & Scheffero ipso testibus, obierat, me haud assequitateor.

Concio funebris in exequiis Annæ Harderiz habita. Gothob. 1673. in 4. (*Catal. Biblioth. Refen.*)

PETRUS WESTERMANN, Hamburgensis, Caspari, J. U. Lic. & Senatoris (*de quo supra dictum*), e Gertrude Röveria filius, J. U. Doctor Cadomi in Normannia A. 1676. creatus Gallica, Canonicorum templi Cathedralis Hamburgensis d. 18. Mart. A. 1672. adscriptus est Collegio, & cum Syndicum ejusdem aliquamdiu egisset ac Bibliothecz Præfectum, in Decanatu tandem D. Joh. Danewethio d. 6. Oct. A. 1694. successit, ac A. 1716. fuit superflites, Uxorem duxit Elisabetham, Joach. Lemmermanni, Consulis, filiam, & Georgi a Lengerken, mercatoris, viduam. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii *P. II. Memor. Hamburg. p. 612. . .* & Georg. Eliæz Edzardi *Programma de vita sacerdotis ejus funebre*.

Disp. de jure Signillorum, Præfide D. Joh. Henr. Böttcheri propofita. Helmut. 1675. in 4.

Disp. Inaug. de Jurejurando. Cadomi 1676. in 4. (*V. P. A. Lehmanni Hamburgum anni 1701. literatum p. 30.*)

HERMANNUS WESTHOVIUS, Lubecensis, Poliatri, sibi cognominis, e Magdalena Rohtbartia filius, d. 6. Nov. A. 1635. natus, post reditum ex Academiis Giesfena & Lipsiensis, A. 1671. . . d. 29. Junii, Coenobii in patria Johanne Ecclesiastes, & A. 1691. . . d. 8. Oct., Templi Jacobæi Pastor, electus, febrique tandem continua, d. 15. Dec. A. C. 1696. . . ætatisque 61. . . extinctus. Plura de vita ejus figgeret Enochi Svantenii, Rectoris Lubecensis, *Programma funebre*, in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. editis, *num. 74. . . p. 674-681. . .* reculsus, & J. H. a Seelen *Pars II. Athen. Lubec. p. 407. 408*.

Exerc. de Anima separata, Præfide M. Casp. Ebelio; Log. & Metaph. Prof., propofita. Giesfæ 1657. in 4.

Disp. de Papatu, ejusque electione, vel desertione & fuga, Præfide D. Davide Christiani. Giesfæ 1657. in 4.

Disp. de Veritate Christiana, e V. T. probata, Præfide D. Pet. Haberkornio. Giesfæ in 4.

JOHANNES WESTHOVIUS, Med. D. & Practicus Hamburgensis, A. 1622. (qvo *Chryfologia* Angeli Salz carmen præfixit) superflites; cujus filiam, Angelam, Vinc. Fabricius, Syndicus & Consul Gedanensis eruditissimus. A. 1641. duxit uxorem.

Oratio de laudibus Medicinæ, quam editam ab eo esse Joach. Morfius, in *Albo suo MS. f. 133. . .* testatur.

WILLICHIVS WESTHOVIUS a WESTHOVEN (1.), Eques, Comesque Palatinus & Poeta laureatus Cæsareus, venz mediocris nec omnino contemnendz, sed justo scrbacior, eoque minus accuratus, Bosfoviz, pægo Episcopatus Lubecensis in Wagria parochiali, primam A. 1577. lucem asperxit. Patre natus est Petro Westhovo, parochiz illius Pastore. A. 1609. defuncto (2.), matre autem Anna, ex urbe Slesvicensi oriunda (3.). Litteris humanioribus, in schola Lubecensi, per decennium imbutus integrum, Academiis Rostochienfem ac Francofurtanam studi-
orum sublimiorum elegit magistras, & Lipsiensis, Jenensis, Altorfina, Ingolstadtensis, Basileensis, aliisque pluri-
bus, in itinere salutatis Germanicæ, Italianæ, Austriacæ, Bohemiacæ, Poloniacæ, Lituanicæ, Curlandiacæ Borussiaeque, in idem peragravit. Bergam hinc Norwagorum, cujus Ecclesiæ Germanicæ pater ejus a Senatu nuper præfectus erat
Uuu uuu uu 2 Lube-

(1.) A. Casp. Barlzo, prænomen in cognomen perperam mutante, *P. II. Poem. L. I. Eleg. p. 181. . .* J. Willichius appellatur. (2.) V. de illo ipsius *P. I. Poem. L. I. Eleg. p. 171. . .* & *P. II. p. 86*. (3.) V. ipsius *Hemerafyllabaz in matris obitu*, *P. I. Poem. L. I. Phala-
rum*, p. 171-178.

Lubecenti, indeque Hafniam Danorum, circa A. 1600., delatus, Thom. Finchium, artis Professoreum Medicæ, aliquamdiu in hac hodegium habuit (1.). E Dania in Germaniam reverfus, Bartholom. Bilovii, Stendalia Marchici, Com. Pal. Cæfarei, Civisque Romani, *Poetaſtrificis* (utia Gothofr. Jungermanno (2.) ſalutatur) audaciſſimi, ac Verificatorum Germaniz inceptorum, laurum ab iſto adeptorum venalem, adverſus Contr. Rittershuſii, JCI Altorfini, *Spongiæ*, & Frid. Taubmanni *Diff. de Lingua Latina, cum Fæſidio in veteramentorum Poetarum ſutorem* Wittebergæ A. 1602. editam, egit vindicem. Qva opera ſibiſmet ipſi quoque patrocinari ſimul voluit, *impetrato in Italia Comitæ palatine jure, paſſim locum, per que tranſibat, artem hanc Poetiſcam*, teſte Rittershuſio (3.), *ſacilitate*, & *Variis (ſatis) novis, dignis, indignis, ſive Muſarum æque, Germaniam implere, dummodo ipſe tantum inde colligeret viatici, quantum ſuo rumini implendo, & famulo & cani pedileſquis alendis, ſufficeret*, imo, uti Helias Putſchius (4.) refert, *nobilitatem* quoque Poetaſtris illis, ac villas *Utopienſes*, liberaliter diſtribuere, itidem haud verito. Hoc conſilio, Lipſiz vivens, anno circiter 1603., in lucem protulit Epigrammatum, in Taubmannum & Rittershuſium (qvem *Polyphemum ſpongiatum* nomine vocavit ſuppreſſo) perquam injurioſum, & Jungermanno (5.) judice, *inſectorum atque invenuſtorum*, ſyllogen, plurimis, teſte Putſchio (6.), *ſcatentem ſolaciſmi, barbariſmi, & peccatis in linguam Latinam maniſeſtiſſimis*. Sed non impune tulit juvenilem iſtam in laceſcendis Germaniz luminibus audaciam. Helias enim Putſchius, Antwerpienſis, Rittershuſii amicus, juvenis eruditiffimus, morte triennio poſt immatura extinctus, eodem A. 1603., ſub *Amandi Roſacii* larva, *Epistolam illi, in qua Poetaſtro Biloviano reſpondetur*, ad C. Rittershuſium Ill. Id. Mar. ii. exaravit, & quaternione conſtantem unico, reſoluit. In hac, ſeſtiva & ſatyrica diſtinctionis cultiffimæ acrimonia, & Rittershuſii ſamam vindicavit, & deridendum omnibus propinavit Welthovium, qvem *Honorivendum, larvidonum, chori novenſis perenne dedecus, Comitem Poetiſcem* (7.), *hominem novum, in quo multum eſt loquentia, ſapientia, parum, novis ac vanis titulis, & villa etiam Utopienſi, auctum, adoleſcentem nullis eruditionis, falſe perſuafioni, & vix primis bonarum artium elementis leviser rinctum, verſificatorem magnum, hominum inſuſſiſſimum, puerum ad huc ſezunum & plane æque nugenſidulum, nebulonum & terre ſilium, dicacitate juſto inclementiori, paſſim appellat. Ne unum quidem carmen ſani coloris cum antiquum, ſcripſiſſe, quæcunque autem ab eo prodierunt, iam arguta, iam lepida, iam Poetice eſſe, ut nihil magis ſapient, quam Textoris Epibeta & Decimatoris Synonyma, tantorum virorum veſtigii ubique apparentibus, pronunciat. Satyram etiam in iſta aliam contra eundem, & Poetaſtros alios, eſt minatus, ſed in lucem haud protulit, tempus multo rectius alibi collocari poſſe ab ipſo monitus Rittershuſius. Qvi (8.) Welthovium agyrtam, Poetiſcem laurivendulum, & hominem ineptiſſimum, vocans, una cum Gothofr. Jungermanno (cui eundem *Subpoetaſter a Bilovii manu laureatus* audit) (9.), Melch. Adamo (10.) & Vinc. Placcio (11.) Epistolam *Amandi Roſacii Ψευδωνυμου*, ſuis ornatam laudibus, Putſchio vindicat, deque certaminis iſtus hiſtoria, cum iſdem, meretur conſuli. Welthovius, ob audaciam juvenilem adeo duriter ab adverſario fedochiore caſtigatus, Daniam mox repetit, & A. eodem 1603., vel ſequenti 1604., ſcholæ in Seelandia Herlovianæ factus eſt moderator (12.). Elapſis deinde annis aliquot, munere ſcholæſtico abdicato, & uxore A. 1611. ducta Anna Sparræ, virgine nobiliſſime etiam nobilitatis Jura, cum inſignibus, Pegafos duos, totidemque ſtellas, ſurto cinctas, exhibentibus, tum Chriſtiani IV., Daniæ Regis, tum Matthei Imperatoris (qvem in Comitibus A. 1613. ſalutavit Ratiſbonenſibus, & *Emblematis* nomini ejus inſcriptis ſibi conciliavit), conſecutus eſt beneficium. Ratiſbonæ in aulam reverſus Danicam, ſtudis Chriſtiani, Ducis Brunſvicensis, ab A. 1615., aliquamdiu, Chriſtiani IV., Regis, juſſu, præfuit, & Canonatu tandem ædis in urbe Scaniz Londinenſi cathedralis, ab eodem, A. 1619. donatus, Sparæ, præter conjugi, d. 16. Jul. A. 1623. (ut Epitaphii Londinenſis docet inſcriptio) mortuus, A. 1626. Metam Biornoniam, ſurpe itidem ortam nobili, huic autem, A. 1633. extinctæ, quadrienno poſt, Annam Poppingiam, Patriciam Lubecenſem, ſubrogavit. Ipſe Londini Scanorum A. C. 1643., ætatis 66., vivis exceſſit, cum paulo ante obitum hoc ſibi ſcripſiſſet Epitaphium, ſub ſinem *Libri Epigrammatum ſexti* obvium:*

Munde immunde vale! hinc ad mundum tranſeo mundum.

Mundus ego: immundi nam capis extra nihil.

Ipſe ſuo lotum mundavit ſanguine Chriſtus:

Hemiſtichion, quo ſymbolico loco uſus eſt: *Perfer & obdura*, metrica ipſe itidem, in *Libro Emblematum*, num. 100.;

illuſtravit exegeſi.

Vitz ejus hiſtoriam partim Cognati ipſius narrationi compendiariz, per M. Trogillum Arnknelium, Præpoſitum Apenradenſem, tranſmiſſæ, partim vero Scriptis ipſius aliorumque jam allegatis, debemus. Præter qvæ conferri etiam de illis poſſunt Alb. Bartholini *Lib. de ſcriptis Danorum* p. 148. 149., noſtraque ad eum *Hypomnemata* p. 469., Ol. Borrichii *Diff. ultima de Poetis* p. 173., Caſp. Barlzi *Elegidion* ad illum, P. II. *Poem.*, Lib. 3. *Eleg.*, p. 183., Pet. Winſtruppii duo ad illum *Carmina Encomiaſtica*, Lib. III. *Epigramma.*, p. 721. 1000. 1001., Bertili Canu Aqvilonii longe plura, in *Parodiis Horatianis* p. 22. 31. 78., ac in *Juvenilium reliquiis*, p. 51-60. 84. 85-93. 98. 103. 109. 113. 126. 152. 162. 194. 201. 206. 213., & Anagrammata nominis ipſius Nicol. Scribonii *Lib. I. Luſuum Anagrammaticorum* Gortorpienſium p. 17., atque Georg. Nicol. Eraſmi *Lib. II. Anagrammatum impuſtorum*, num. 79., obvia.

ELOGIA.

Joach. Tanckius, Med. D. & Prof. Lipſ., in Epigrammate, *Introduſtionibus illius Dialecticæ & Rhetoricæ* A. 1606; adjecto, ita ei applauſit:

Artem dicendi tradis brevis atque docendi,

Sed, cithara atque lyra bonus, æquas carmine Flaccum:

Welthovi, ſeries altoſic vertice coelum.

Caſp. Barleus, l. c., ſuum ad eum Elegidion his metris inchoat:

Willichi, medius inter qui carmina Cimbris

Scribis, & Arctæ frigora ſeva plage,

Inſere te vatem populis, rigidoque ſub axe

Palladiæ pergas gentis honore frui.

Joh. Svaningius Jun. in *Prolegomenis Chronologicæ Danicæ*, num. 2., p. 5., eum, inter *Poetas Dania in Canonico collegiis ingenioſiſſimos, familiam facile duſſe*, judicat.

Pet. Reſenio in *Inſcript. Hafnienſibus* p. 17. magnus audit Poeta.

Barthol. Bilovius hoc nominis ejus anagramma concinnavit (*Lib. V. Anagr. f. 37. b.*):

Willichius Welthovius. * Hui vivis! Hui ſol luccet!

Nicol.

- (1.) V. P. I. *Poem.* p. 191. 192. (2.) in *Epist. ad Melch. Goldſium* A. 1601. exarata, & inter *Epistolæ Virorum doctorum ad Goldſium* p. 127. obvia. (3.) in *Historia vite Helie Putſchii* p. 11. 16. (4.) in *Epistola ad Rittershuſium*, mox laudanda, p. 4-5. (5.) l. c. (6.) l. c. (7.) Jambos Jani Scholtzhoſi a Scholtzhoſi tñ Ψευδωνυμου, *Epistola prælixos*. (8.) l. c. (9.) l. c. (10.) in *Vitis Philoſophorum Germanorum* p. 460. 461. (11.) *Tomo II. Theatri Anonymorum & Pſeudonymorum* p. 344. (12.) V. *Homiliæ Reſtoratus* hujus auſpicalem, A. 1604. editam, & Er. Vindingii *Acad. Hafn.* p. 278.

Nicol. autem Scribonius, l. c., sequens exhibuit:

Willichius Westhof, Camber, Comes Palatinus atque Eques.

Hic vivus Eques factus est simulque Apollineum cor habet.

CENSURÆ.

Duriorem justo, præter Conr. Rittershusium, Hel. Putschium & Gothfr. Jungermannum (quorum in Vita ipsius recitavimus judicia), tulit Frid. Taubmannus, in *Diff. de Lingua Latina*, p. 67., Poetarum eum ineptorum gregi accensens.

Mior est Ol. Borrichius, in *Diff. de Poetis ultima*, p. 173., ita scribens: *Willichii Westhovii, Comitis Palatini, Canonici Lundensis, opera metrica plura extant, Poemata, Epigrammata, Emblemata, Homiliæ Poeticæ, Melydia, alia, in quibus tamen non raro frequentior scandenti montis arduus impetus scandentis assiduitate refrigit. Subinde tamen sic satis recaluit.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Libellus Epigrammatum adversus Conr. Rittershusium & Frid. Taubmannum, pro Poetis laureatis, A. 1603. editus, de quo, uti & Hel. Putschii *Epistola*, illi opposita, in Vita Autoris fusc jam est dictum.

Ovis Poetica, cum Gymnastii Herloviani regimen susceperet, scripta, Hafniz A. 1604. in 4. (Alb. Bartholinus & Ol. Borrichius, l. c., plures illi *Homiliæ Poeticæ* tribuunt.)

Avijonij Poeticum in laudem regis Danorum Academiæ Hafniensis, Hafniz A. 1604. in 4.

Evaywyri seu Introductio ad Dialecticam Phil. Melanchthonis, in tres partes tributa, quarum prima Definitionem, secunda divisionem, tertia argumentationem continet. Lipf. 1606. in 8.

Evaywyri seu Introductio ad Rhetoricam Phil. Melanchthonis, in tres partes tributa, quarum prima vim Oratoris, secunda quæstionem, tertia orationem continet. Lipf. 1606. in 8.

Epigrammata miscellanea, excusa cum M. Jac. Staji Zullichii, Silesii, Carminum elegantiorum libello. Francofurti ad Viadrum 1606. in 8. *V. Catal. nundin. vern. A. 1606. Francofurt. p. 11.*

Poematum Pars prima, Eidiylla Bucolica XII., Odarum Lib. I., Phaleucorum Lib. I., & Elegiarum Lib. I., continens. Lipf. 1606. in 8.

Poematum Pars secunda, Odarum librum secundum, Phalæcorum librum secundum, Elegiarum lib. secundum, & Epicorum lib. primum atque secundum, continens, Rostochii 1621. in 8.

Urbes & oppida Seelandiz, insulæ regni Danici præstantissimæ, Epigrammatis delineata. Hafniz A. 1607. (non autem 1611., uti in *Catalogo Reseniana perperam traditur*) in 4. Recusa, juxta alios, ibidem A. 1616. in 4. Leguntur etiam in Sylloge Scriptorum de regnis Danicæ & Norvegiz variorum, a Steph. Joh. Stephanio Lugd. Bat. A. 1629. in 16. publicata, p. 500-510.

Isocratis Oratio perænctica de legitimo Regis officio, carmine Latino heroico reddita, & Christiano V., Principi Danorum regio, consecrata. Hafn. 1610. in 4.

Motvæ de Bello per Christianum IV., Danorum Regem, adversus Carolum IX., Sveciz Regem, juste suscepto, & prospere continuato. Hafn. 1611. in 4.

Emblematum liber, Divo Matthiz, Romanorum Imperatori Augustissimo, sacrat. Ratisbonæ 1613. in 4.

Illustræ sententiarum flores, & Saxonis Grammatici libris XVI. Historiz Danicæ lecti. Lipf. 1617. in 8.

Arbustula Parnassica, tres ramos explicans, & in his 1. Will. Westhovii Emblemata, 2. Militiam hominis Christiani,

carmine heroico a Rich. B. accurate descriptam, 3. Sigism. Darfeldi Epigrammata & Elogium Germaniz proficitum, Rostochii 1619. in 12.

Epigramma ad Christianum V., Principem, Danicæ & Norvegiz Regem designatum. Hafn. 1629. in 4.

Premation in festum connubiale Christiani V., Principis, Dan. & Norw. Regis designati, ac Magdalenz Sibyllæ, Electoris Saxonici filiz. Hafn. 1634. in 4.

Epigrammatum libri III. priores. Hafn. 1637. in 8.

Epigrammatum libri III. posteriores (quartus, quintus & sextus). Hafn. 1646. in 8.

Emblemata, Christiano IV., Regi Danicæ, dicata. Hafn. 1640. in 8. Diversa ab *Emblematis*, A. 1613. editis.

INEDITA ET AFFECTA.

Expositio Historice veritatis, in Scythicam Jani Minoris contra Petrum Parvum Retorcionem, sub ficticio *Jani Minimi* (uti Otto Sperlingius Jun., Consiliarius Danicus, Autographi Autoris possessor, apud Placcium, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 372.* testatur) A. 1615. scripta nomine; cujus aliud quoque MStum in Bibliotheca Academiæ Hafniensis Reseniana assevari ex hujus *Catalogo p. 248.* didici. Reposita est, ad famam gentis Danicæ vindicandam, Joh. Messenii, Jcti Upsalienis, & Dicafterii Holmientis Svedici Assessoris, *Retorcionis impossurarum, quibus inclytam Svecorum Gotthorungræ nationem Petrus Parvus, Rosefontanus, Eques Danus (in Refutatione calumniarum Joh. Magni, Gothi, Archiepiscopi Upsalienis, quibus, in Historia Svecorum Gotthorungræ, ac famosa Oratione, gentem ingressus Danicæ, Hafniz A. 1560. in 4. excusa) infestatur*, sub *Jani Minoris Sveciensis* larva, Latine Holmiz A. 1611., & Svedice (ex versione Henr. Chemii, Wiburgo Carelii) ibidem sequenti 1612., in 8. publicatæ, de qua Joh. Schefferi *Svecia Literata p. 84. 87.*, nostraque in *hanc Hypomnemata p. 306. 367. 380.*, possunt consuli. Westhovii scriptum Calp. Bartholinus senior (*Classe IV. Epigrammatum, lit. D. 7. b. D. s. a.*) Decasticho hoc, in Joh. Magnum asperiore, commendavit:

Mentiri librum si est scribere, nemo vel ullum

Præ te librum scri scribere.

Mendaci ex lingua magnus, rabique procaci,

Ex magnus & calumniis,

Sed pietate minor: non magnus, sed neque parvus

Historiz Christiani III., Daniz Regis, libri VI., carmine scripti Latino, quos inde MStos in Bibliotheca Academiæ Hafniensis Reseniana superesse *Catalogus illius, p. 327. 328.* testatur.

Historia regni Danici, carmine Latino expolita, quam, in *Epist. dedicatoria Partis I. Poematum*, A. 1606. est pollicitus.

M. PETRUS WESTHUSIUS, Hamburgensis, d. 12. Febr. A. 1613. in lucem editus, Rostochii A. 1635. Sam. Boblii *Disputat. in cap. LIII. Esaiæ secundam* defendit, & Witebergæ A. 1646. d. 13. Oct., Magistris obtinuit

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

xxx xxx xx

triduum.

titulum. Rector scholæ in Stormaria Itzehoensis sub initium anni 1649., Hamburgensis autem patriz, in locum M. Dñ. Arnoldi, d. 9. Sept. A. 1651., est electus, ductaque sequenti 1652. uxore Dorothea, M. Nicol. Hardkopff, Pafl. Hamb. Nicolaitani, filia, A. C. 1660., ac atatis 47., d. 14. Nov., defunctus, V. *Epicedia*, Joh. Ristii carmen ad eum de Magistri titulo gratulatorium, in *Parnasso Teutonico* p. 350. 351. obvium, Christoph. Schraderi (cui *fidus audit adolescentie doctor*) *Programmata Helmstadiensis publica*, num. 56., Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 1121. 1122., & P. IV. *Ipagoges nostræ ad Hist. Cimbr.* c. 10., §. 2.4., p. 611.

Plutarchi Liber de Educatione puerorum, Græce, cum duplici Versione Latina (*altera horridiori, verbum de verbo, simulque Libros Græci idiositissimos, exprimentem, altera concinniore Hier. Wolfii*), editus, & Analyfi Logica, Grammatica, Ethica, Politica atque Historica, duplicique vocabulorum & particularum Græcarum Indice, illustratus. Hamburgi A. 1665. 1694. & 1702., ac Jenæ 1680., in 8. Præfixa est fætu huic posthumo, præter Westhufii præmium, Sam. Lübeckii, Rectoris in Dithmarfia Meldorpiensis, a quo editus est, præfatio, singulisque capitibus, in paragraphos subdivisilis, Annotationes Westhufii subiunctæ, tum propria, tum e Theod. Victoris, L. Gr. Prof. Marburgensis, in hunc librum de promptæ *Commentario*.

ARNOLDUS WESTPHALUS e gente quidem apud Westphalos (qvis ipsum hanc cognomen vindicant) nobilissima ac notissima, teste Henr. Rahno (1.), fuit oriundus, verum patria non Westphalus (ut Justus Reisenbergius (2.) & Herm. Kirchnerus (3.) falso tradiderunt), sed Lubecensis, annumque Christi 1399., ut computus annorum ætatis ostendit retrogradi, habuit natalem. Patre gavissus est Hermann, Senatore Lubecensi, A. 1433. mortuo, matre Margareta, Henrici ab Alen filia (4.), fratre Johanne, Urbis Lubecensis, ad A. usque fatalem 1474., Confule, Wilhelmique Westphali, quarti a patruo Episcopi Lubecensis, parente (5.), ac sorore tandem Cænobii ejusdem civitatis Johanne Abbatis (6.). Cum ad studia animum applicuisset, ope ingenii capacissimi, & sedulitatis assidua, eam sibi literarum humaniorum, Philosophiæ & Juris, in Academicis, imprimis autem Lipsiensis, acquisivit peritiam, ad quam ævo illo infelici paucissimi perveniebant (7.). Lipsiæ non Magistri solum artium (8.), Decretorum Doctoris & Juris civilis Licentiatii (9.), titulos, sed professionem etiam publicam, Ordinariæ in Collegio Juridico dignitatem (10.), qvis A. 1436., quo Rectoris huius Academicæ semestris accessit (11.), jam fungebatur, obtinuit, ac per tria circiter lustra administravit. Rostochii etiam A. 1443. Juris eum fuisse Professore, & Rectorem simul academicum, Georg. Frid. Neumannus, incertum quo auctore, perhibet (12.). Tantam autem sibi, muneribus fungens Academicis, paravit auctoritatem, ut plurimæ maxime Principum totius Septentrionis controversiæ ipsi, vel per sententiam, tanquam judici, vel per laudum, tanquam arbitro, decidendæ, prospero eventu, teste Centuriatore Anonymo, fæpius jam laudato, sint commissæ. Fama ista doctrinæ ac probitatis ipsius permoti Canonici Lubecenses eum A. 1449. (13.) in cuius locum 1459. a Conr. Høvelio (14.), ac 1460. a Frid. Cogelio (15.), male substituentur), in Ecclesiæ patriz Episcopatu (post Decanatum ejusdem jam ante, testibus Alb. Krummendikio, lucescente, & Chronographo Slavico (16.), administratum), Nicol. Sachovio, *Pontifici optimo, inseguatore*, uti Krantzium (17.) loqui amat, five succedere *nihilominore*, suis dederunt suffragia. Electus, missis Romam duobus Canonicis, confirmationem a Nicolao V., Pontifice, Apostolicam, factis plus quam mille aureorum impensis, obtinuit, & a duobus Episcopis, Nicolai Sverinenfi, & Johanne Ratzeburgensi, Gerhardique, Archiepiscopi Bremensis, qui suam excusabat absentiam, Vicario, Lubecæ, festo Pentecostes, est inauguratus (18.). Episcopatu, magna cum pietatis, prudentiæ, aliarumque virtutum, laude, per annos, uti Chronographus Slavicus Krantziusque (19.), testantur, XVI. præfuit, a Cæp. Dancwerthio (20.), in XII. male immutatus, & interea temporis Ecclesiæ suæ ditionem villis & prædiis, ærarum redditibus annuis & vasis argenteis quamplurimis, Bibliothecam autem libris insignibus, auxit, zdus Lubecensium cathedralis sacrarium tecto, sumptibus propriis, instruxit plumbeo, & in arce Utinensi, quæ necessaria videbantur, exedificavit (21.). Ob prudentiam Christiano I. Regi Daniz, & Adolpho, Duci Slesvicensi, Comitique Holfatice, consiliis ejus in negotiis magni momenti frequenter utilis, longe fuit charissimus, & ab Adolpho diversis arbitribus est legationibus, patrisque nomine, ut sibi in eum affectus exprimeret magnitudinem, compellatus (22.). Ejusdem prudentiæ, & dexteritatis in negotiis publicis expeditiis examine, fama, intra patriz se muros coerceri haud passa, aliis etiam exteris, ut operam ejus, in controversiis illustribus componendis, sepe efflagitarent, calcar addidit. Has inter odiosa, quam *Chronici Slavici prioris* Autor (23.) Krantziusque (24.) memorant, Senatus & Cleri Lüneburgensis causa, a Rege Daniz & ipso, arbitris partis utriusque consensu electis, laudo tali A. 1461. est terminata, de quo neutra sibi admodum gratulabatur. A. 1460., tanquam mediator & arbiter, conventui Ordinum Holfaticorum interfuit Oldesloenii (25.), in quo Otto, Comes Schaumburgicus, ejusque filii, omni suo in Comitatum Holfatiz jure Christiano I. Daniz Regi, accepto ab hoc syngrapho de 41500 aureis Rhenanis sibi perfolvendis, sponte cesserunt, factaque cessione illa feudum Comitatus hujus imperiale, Frederici III. Imperatoris, cuius Legatum agebat, nomine, Regi contulit (26.). A. 1464. rogatu Senatus Lubecensis, cum duobus hujus Legatis, totidemque Canonicis, in Borussia, bellum inter Equites Ordinis Teutonici, & civitates Prussicas, harumque patronum, Poloniz Regem, diuturnum amica transactione composuitur, trajecit, & partibus belligerantibus Thorunii aliquot istius articulos, a se adumbratos, proposuit, tunc quidem, ipso præsentem, rejectos, sed A. sequ. 1465., cum Lubecam jam rediisset (errat enim Dancwerthius (27.), bis eum in Prussiam, ut pacem hanc promoveret, iter fecisse, perhibens), non ab Urbibus solum, sed Equitibus etiam, est haud exiguo cum detrimento suo, receptos atque approbatos (28.). Vivis tandem, in urbe patria, A. C. 1466., ætatisque 67., profecto Purificationis Mariæ virginis, five Kalendis Februarii, sicut Autor *Chronici Slavici prioris* (29.) testatur, excessit, nec proinde

- (1.) in *Programm. Rostochiens. Dissut. inaugurali Aug. Meieri A. 1657. præmissa.*
- (2.) *Orat. V. de Inauguratione Acad. Rintelensis* p. 105.
- (3.) *Vol. II. Orat. p. 82.*
- (4.) *V. Nova Lit. Lubec. M. Marx A. 1705. p. 72.*
- (5.) *V. Alb. Krantzii Append. Metropoleis* p. m. 872.
- (6.) *Chronicum Lubec. Kirckbringio-Möllerrianum* p. 99.
- (7.) *V. Anonymi Centuriarum Scripturum in Acad. Lipsiæ, Wittenbergæ & Francofordiæ, inscriptum, a Joh. Joach. Madero Helmst. A. 1660. editum, num. 20., p. 16. 17., & Alb. Krantzii Metrop. Lib. XI. c. 46., p. 801.*
- (8.) *V. Anonymum Centuriarum l. c.*
- (9.) *V. Incerti Chronicum Slavicum prius, ab Erp. Lindebrogio, inter Scriptores rerum Germ. & Septentrion., editum, ad A. 1440., p. 248. Anonymum, Krantzium & H. Rahnum, l. c., & Cæp. Dancwerthii P. III. Chærog. Cimbr., c. 24., p. 228.*
- (10.) *V. Anon. Centuriarum l. c.*
- (11.) *V. Catalogus Rectorum Acad. Lipsiæ, Chronicis Lipsiensibus Zach. Schneideri & Tob. Heidenreichii insertos.*
- (12.) in *Or. de favore Lubecensium in externos* p. 29.
- (13.) *V. Chronicum Slavicum prius ad hunc annum & in subiecto illi Episcoporum Lubecensium Catalogo, Alb. Krummendikii Chronicum Episcoporum Lubecensium (Tomo II. Rev. German. Henr. Meibomii Jun. editum) p. 402. 403., Chronicum Lubec. Kirckbringio-Möllerrianum p. 101., & alios.*
- (14.) in *Beglästeten Büchert* p. 150.
- (15.) in *Wittenbergischen Stadtgeschichtliche* c. 8. p. 46.
- (16.) *l. c.*
- (17.) *L. XI. Metrop. c. 46.*
- (18.) *V. Krantzium l. c.*
- (19.) *l. c.*
- (20.) *l. c.*
- (21.) *V. Krummendikium, Krantzium & Dancwerthium, l. c.*
- (22.) *V. Krummendikium l. c.*
- (23.) *ad A. 1460. p. 224.*
- (24.) *l. c., & Lib. XII. Vandalia, c. 27.*
- (25.) *V. Chronicum Slavicum prius, ad A. 1460., Joh. Adolphi Cyprii Annales Episcoporum Slesvicensium, Lib. III. c. 1., p. 382., & Cæp. Dancwerthium l. c.*
- (26.) *V. Harald Huitfeldtii Th. V. Chronicis Danicæ vernaculæ p. 801. 802., & Joh. Petri P. I. Chronicis Holfatiz p. 140.*
- (27.) *l. c.*
- (28.) *V. Chronicum prius Slavicum, ad A. 1464. p. 226., & Krantzium Lib. XII. Vandalia c. 31., ac Lib. XI. Metrop. c. 46.*
- (29.) *ed. A. 1449., & in Catalogo Præfatum Lubecensium,*

proinde vel A. C. 1465., quem Conr. Hövelius (1.), vel 1472., quem Frid. Cogelius (2.) perperam substituit, habuit fatalem.

Conferri de illo, præter Autores jam allegatos (e quibus Alb. Krummendikius, Eques Holstæus, ipsiusque in Episcopatu Lubecenfi successores, Centuriator Anonymus & Alb. Krantzius, plura, quam cæteri, de vita ejus me docuere), possunt Herm. Bonni *Chronicon Lubecense*, lib. 2., p. 65., Joh. Petri *Chronicon Holstæicum*, ad A. 1449., p. 143., Melch. Neofani *Elegia de Episcopis Lubecensibus* p. 8., Jac. a Mellen *Notitia majorum suorum* p. 131. 132., M. Joach. Mancelii *Memoria Westphalorum doctorum*, Gryphiswaldæ A. 1705. edita, & *Novæ Literariæ Lubecensia*, M. Mart. A. 1705., p. 73.

ELOGIA.

Alb. Krummendikio, l. c.; *Vir audit bonæ & laudabilis vitæ & conversationis, qui sanctæ vitæ instituit, & prudenti Ecclesiæ præfuit & consuluit.*

Anonymi *Chronici Slavici prioris scriptori* (ad A. 1449.) *Vir dioecesi Lubecensi perutilis & devotus, qui sæpe in officio amarissime flevit, nec non* (in *Catalogo Episcoporum Lubecensium*) *Vir miræ devotionis.*

Alb. Krantzio (lib. XI. *Metropoleos* c. 46.) *Pontifex antecessore optimo, Nicolao, nibilo minor, qui, ab ineunte ætate, in studiis generalibus publicisque Gymnasiis diversatus, legendo docendoque magnum & celebre nomen sibi consecravit; Pontifex item bonus, qui moriens, in testamento, reliquias ægenti facti plurimum, ad ornamentum Episcopalis mensæ, libros insignes, & quod omnia exuperat, magnum sui desiderium.*

Anonymo *Autori Centuriæ Scriptorum in Academiis Lipsienfi, Witebergensi & Francofordiana, insignium*, num. 20., *Vir ingenio industrius, Orator disertus, artium & Philosophiæ undecunque doctissimus, tam carmine, quam prosa, continuus, disputatorque in Dialecticis & Philosophiâ acerrimus, qui inditum naturæ & studio ingenium Juridicæ peritici adeo exacuit, ut, brevi super coetaneos coalescens, Ordinariatum Juridicæ scholæ Lipsienfis asseveretur.*

Ab. Herm. Kirchnero in *Oratione de Ducibus, Comitibus ac Nobilibus, Magistris ac Doctoribus promotis* (Vol. II. *Orat.*, n. 3., p. 87. 88.), hoc ornatur elogio: *Eam ætatem ornatis plurimum insignis Seculi lumen, decusque Westphaliæ, Arnoldus de Westphal, Decretalium Doctor, & Civilis Juris Licentiatius, nobilitissime omnibusque notissime in his oris familie, quem non modo in plurimis Academiis studuisse, verum etiam publice Leges civiles docuisse, accepimus, quemque eruditionis gloria ad Episcopalem Lubecensium Ecclesiæ dignitatem evehit.*

Henr. Rahnio (in *Programm.*, n. 1. citato) *Seculi sui lumen, & Vir, quem eruditionis gloria ad Episcopatum promovet.*

Cap. Dancwerthio (l. c.) *Ein geliebter und sehr begabter Herr, der ein gutes Lob, und groß Verlangen nach ihm, hinterlassen.*

SCRIPTA LATINA.

I. EDITUM.

Oratio ejus, ante Missam dicenda, in *Curso de Domina secundum Ecclesiam Hamburgensem*, Rostochii A. 1522. excuso, p. 133. & *seqq.*, legitur, & in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgensium*, A. 1715. *Jubilæo primo Gymnasii Hamburgensis* adjecta, p. 132. 133. 134., est recula.

II. INEDITA.

Passio Christi explicata, cujus duo MStæ, in Monasterio inventa Bordesholmenfi, in Bibliotheca Academica Kiloniensi asservantur.

Lecturæ super Decretalibus.	De his Anonymi Centuriæ, modo laudata, num. 20., consulatur.
Consiliorum diversorum Volumen ingens.	
Orationes plurimæ.	
Alia quædam illustria, temporis injuria & hominum incuria collapsa.	

(Scriptoribus Seculi XV. Homilicis, incertum quare, noster a Val. Ern. Löschero, in *Appendice miscellanea Exeritationis de Pajonismo* p. 228., est annumeratus.)

JOACHIMUS WESTPHALUS, solo nomine, non autem patria (uti Joh. Andr. Qvæstendius, Lind. Morenius & Ant. Teislerius, perperam ex isto collegerunt), Westphalus, Hamburgi A. 1510. vel 1511. in lucem est editus, & Nicolai, fabrilignarii, fuit filius. Studiis ab hoc, civium vicinorum vassu ac sumptu, consecratus literariis, curriculum scholasticum in Lyceis Hamburgensi & Lüneburgensi, Philosophico-Theologicum autem in Academia Witebergensi, absolvit. Imperator in hac Magistri titulo, Hamburgum quidem est revocatus, & munere Subrectoris scholæ Johanneæ publicæ, sibi commissio, in annum usque functus alterum, sed non multo post a Magistratu, M. Joh. Schröderi, Senatoris eruditi, hospitibus ejus, commendatione permoto, ampliore donatus stipendio, & Witebergam, ad studia Theologica accuratus excolenda, denuo ablegatus. Quibus cum, per annos aliquot, non illic solum, in Lutheri ipsius convictu, sed & in cæteris plerisque Academiis Protestantium Germanicis, vacasset, & privata simul juvenum aliorum institutione inclaruisset, A. 1541., eodem tempore, Witebergæ, & Rostochium, ad professionem publicam, & Hamburgum, ad Parochiæ Pastoratuum Catharinæ, est invitatus, illique hunc, vassu D. Joh. Æpini, Superintendentis, a quo feriarum paschaliarum anni ejusdem tertia inaugurabatur, prætulit. Sacro hoc munere per lustra sex functus est continua, &, ab anno 1562., vices simul D. Pauli ab Eitzen, Superintendentis, a Senatu, ad *immoventia* Ecclesiarum Holsticarum temporariam, in Adolpho Principis gratiam, dimissi, per integrum, quod ordinis Ecclesiastici esset Senior, obiit decennium, A. 1571. tandem, spe redditus Eitzenii decollante, ipsemet illi, d. 29. Augusti, in gemina supremi sacrorum Hamburgensium Anstutis, Lectorisque Theologiz in æde Cathedrali primarii, dignitate, abdicato Pastoratu Catharinæ, est subrogatus, duobusque annis cum dimidio nondum elapsis, ac liberis nullis ex Agnate conjuge stitelli fuisseptis, calculi tortoris, d. 16. Jan. A. C. 1574., ætatisque 64., extinctus sævitia. Doctrinæ s. ræ, a Luthero haustæ, aptius fuit rigidus, sed, quod ad styllum attinet & disputandi methodum, justo sæpe vehementior atque importunior, non contra Reformatos solum (Joh. Calvinum, Henr. Bullingerum, Theod. Beza, Bernh. Ochinum, Joh. a LaCo, Mart. Micronium, aliosque), Crypto-Calvinianos Witebergenses, Andr. Osiandrum, aliosque Doctores Ecclesiæ Lutheranæ (quos Interimistas, Adiphoristas, Synergistas & Majoristas vocabant) suspectos, sed Phil. Melancthonem etiam Preceptorem, Joh. Æpinum & Paulum ab Eitzen, Antistes Hamburgenses, cæterosque urbis patriæ Ecclesiasticos, fæ miores ac moderatores. Crebra ipsius cum his certamina, & plurima, quæ in potioribus utrinque prodierunt, scripta Polemica, uberiorum fui, quam institut nostri in Tomo hoc admittit ratio, exigunt historiam, quam Tomus operis nostri ultimus, una cum accuratori vitæ ipsius, monumentorumque ingenii, & variorum de his judiciorum, recensu, suo loco exhibebit. Consulatur interim, qui cæteris fufius de illo sunt commentati, Joh. Frederus Junior, Theologus Rostochiensis, in *Poemate Heroico funebri*, & Jod. Methodius, Hamburgensis, in *Orat. de vita & obitu*

Xxx xxx xx 2

(1.) l. c. (2.) l. c.

- Disp. de Iustitia. Witeb. 1607. in 4.
 Disputationes de Corporis humani fabrica. Witeb. 1608. in 4. (*Catal. Brachm.*)
 Prodomus Disputationum Logicarum. Witeb. 1608. in 4. (*Id. Catal.*)
 Exercitationes Logicæ XVI., ad examen veritatis & Scholarum Dialecticarum Pet. Rami institutz. Witeb. 1608. 1609. & 1610. in 4., ac denuo ab Autore recognitz, ibid. 1613. in 8. Contra has M. Sever. Sluterus, Pastor Hamburgensis Jacobus, Rami affectu, in lris p. 376. & seqq. 126. & seqq. castigatus, *Responsionem* scripsit & reliquit *avixdo*, teste Joh. Sluterus, Jcto, in *Vita parentis*.
 Exercitationes XX. Metaphysicæ, Witeb. 1608. in 4. Auctiores, sub titulo *Systematis*, ibidem A. 1616. in 8., uti mox dicitur, recuz. Haud diversa ab iis est, uti credo, *Metaphysica*, in *genuinam methodum redacta*, *Explicatio brevis & perspicua*, *Disput. X. comprehensa*, & Witeb. A. 1609. in 4. edita, quam P. Bolduanus (in *Biblioth. Philos.* p. 318.) & Lipenius ei tribuunt.
 Disputationes X. de Anima humana. Witeb. 1610. in 4.
 Gymnasmatata, five Dissertationes Gymnasficæ XII., in Dialecticam Phil. Melancthonis, qvæ, non solum in illam, sed & in universam Aristotelis Logicam, uberrimorum Commentariorum vice esse possunt, & qvæcunqve in tota Philosophia traduntur, eorum synopsin exhibent; finguntur propositz Hamburgi A. 1613. 1614. & 1615., junctim autem recuz. ibidem A. 1618., in 4. De illarum, in Philippi Dialectica cum Aristotele concilianda, instituto *præfatio* consularur.
 Secundarum operarum in Librum II. Erotematum Dialectices Phil. Melancthonis Gymnasmatata XV. Hamburgi A. 1615. 1615. & 1617. in 4.
 Theses de Summo Bono. Hamb. 1614. in 4.
 Disput. Ethicæ. Hamb. 1614. in 4. (Tribuuntur illi ab Ott. Sperlingio Juniore, mihi autem, annon exdem sint cum Bernhardi fratris *Disput. VIII. Ethicæ*, eodem A. 1614. Hamburgi publicatis, dubio, merito sunt suspexit.)
 Systema Metaphysicæ methodicum, XX. Exercitationibus absolutum, ejusdemqve operis Enchiridion, nomenclaturam & gnomologiam Metaphysicam continens, Witeb. 1616. in 8. Ex hoc complura expungi jubet *Index Expurgativus Hispanicus*, ab Ant. Sotomajore, Inquisitore generali, Madriti A. 1567. in fol. editus, p. 144.
 Noctes sacre, ad lucernam vigilatz, prima seculari felicissimi omnium Sanctorum & Babylone exitus vigilia, seu Orationes duæ in memoriam Reformationis Lutheri seculares. Hamb. 1617. in 4. Recuz. ibid. A. 1723. Vol. V. *Memor. Hamburg.* J. A. Fabricii p. 46-96.
 Analysis Logica primæ Controversiæ Rob. Bellarmini de Verbo Dei. Hamb. 1618. in 4.
 Admonitiones seu Disputationes X. de Dialectica Ramæ, Hamb. A. 1619. & 1620. in 4.
 Exercitationes VII. Apodicticæ, seu de Demonstratione. Hamb. A. 1621. & 1622. in 4.
 Vindiciæ Ecclesiæ Lutheranz, Dei gratia a mysterio Superstitionis Pontificiæ superiori seculo liberatz, & a mysterio Apostasiz hæreticæ ab eo tempore conservatz, contra *Mysterium iniquitatis Pseudo-Evangelicæ*, quod revera est *mysterium* *ἡν ἀνέλας* cujusdam vespertilionis, inordinate ambulantis. Hamb. 1622. in 8. Oppositz sunt M. B. F. B. (i. e. Melch. Breleri, Joh. Arndii Convictoris ac discipuli, Doctorisqve Medici, Hamburgi A. 1627. extincti, de quo suo loco fusius dicitur) *Mysterio iniquitatis Pseudo-Evangelicæ*, seu *Dissertationi Apologetica pro doctrina B. Joh. Arndii, contra Centavros quosdam Pseudo-Evangelicos, & Sophisticam illorum Theologiam*, Olig. Rosenkrantzio, regni Danici Senatori, inscriptæ, Goslarizqve A. 1621. in 8. excusæ. A quo (sub iisdem literis nominis sui initialibus M. B. F. B.) repolitz iis sunt *Vindiciæ pro Mysterio iniquitatis Pseudo-Evangelicæ, contra Pseudo-Evangelicum declamatorum & Possillatorem Hamburgensem*, Goslariz A. 1622. in 8. impresse, V. de scriptis huiusmodi contrariis Vinc. Placcii T. I. *Theatri Anonymorum & Pseudonymorum*, c. 2., p. 137. 138., & M. Dav. Sculteti (scripo Weremburgiano, contra Breleri Vindicias, patrocinantis) *Innocentiam Theologorum Hamburgensium*, Sect. 6., p. 101-102. Contra Weremburgii Vindicias D. Christoph. Befoldus, Acad. Tubing. Antecessor (*Padorribus* eum vocans *Hamburgensem*), *Axiomatum suorum Philosophico-Theologicorum* qvædam, in istis *Methodicis* acculata, vindicavit, in *Partis eorundem primæ editionis secundæ* (Argentinz A. 1628. in 12. excusæ) præfatione, & p. 34. 37. 18. 59. 92. 93. 95. 149. 204. 219. Notri Vindicias Henr. Varenius (P. II. der *Zettung Joh. Arndii* p. 172. 173.) & Joh. Diecmannus (in *presat. librorum Arndii de vero Christianismo*), ob modestiam, commendarunt, Christ. Hoburgius vero, Autorem den blinden Hambürgischen Weremburgi sciptice appellans (in *Apologia Prætoriana* p. 444. 445.), ut phrasin, qva p. 196. Christi imitatio artificium Pontificiorum, qvo imperitiam multitudinem *insecare* *noverant*, vocatur, duriorum, obelo notavit.
 Programma Categoriarum Aristotelis prælectioni præmissum, & Hamburgi A. 1613. in f. par. excusum, aliæqve forte hujus generis complura.

II. GERMANICA.

- Coronæ anni Evangelicæ, oder der Evangelischen Jahreskrone, darinn sechs unterschiedene Predigten über iegliches Evangelium zu finden sind, Erster Theil, über die Evangelia der IV. Advents-Contage Lüneburgi 1620. in 4.
 Derselben Ander Theil, oder XVIII. Weinachtspredigten von der Gnadenreichen Geburt Christi, über die drey Evangelia desselben Festes. Lüneb. 1620. in 4. Reliquæ partes non prodierunt.
 Abendmahlspredigten, quas solus Lipenius (P. I. *Biblioth. Theol.* p. 373.) memorat, & Lipiz in 4. produisse perhibet, sed nostris, uti credo, perperam assignit.
 M. JACOBUS WEREMBERGIUS III., Hamburgensis, Bernhardi (de quo supra dictum) filius, Witebergæ A. 1642. laurea potitus Philosophica.
 Decas Aphorismorum Ethicorum. Witeb. 1643. in 4.
 (In *Catalogo Biblioth. Rosenkrantzianæ* Jac. etiam Weremburgii duæ de Venetiis, & de Terræ moris, Disputationes memorantur, in 4. editæ, qvæ an huic, vel præcedenti, debeantur, dubius hæreo.)
 M. PAULUS WEREMBERGIUS, Hamburgensis, anno circiter 1620. in lucem editus, Lipizqve supremis Philosophiæ ornatus honoribus, urbis in Miskia Eilenbergensis, ab A. 1650., fuit Diaconus, & A. C. 1656., ætatisqve 36., vivis excessit. Filium reliquit Henr. Jonathanem Weremburgium, Th. Lic. & Superintendentem initio, in Saxonia superiore, Jutrebocensem, deinde vero, circa A. 1701., Lüneburgensem, V. M. Jerem. Simonis, Past. Limenensis, *Chronicon Eilenbergensæ German.*, Lipiz A. 1696. editum, P. I., p. 125., & P. II., c. 3., p. 409., ac c. 6., p. 42.
 Disp. de Enunciatione non una. Lipiz 1643. in 4.
 Disp. de Intellectu agente & patiente, pro Loco in Ord. Philos. habita. Lipz. 1644. in 4.
 Disp. de Intellectu Theoretico & Practico. Lipz. 1646. in 4.

M. JOHAN.

M. JOHANNES WERGERUS, Lubecensis, Henrici, mercatoris, e Margareta Wibekingia filius, annum 1633. natalem habuit, & e schola patriā A. 1652. in Academiam missus Witebergensem, A. 1655. Magistri illic titulum, locumque inter XXIII. hujus Candidatos principem, obtinuit. A. 1657. in patriam quidem, testimonio instructus Ordinis Theologici (e quo haecenus narrata depromimus) honorifico, typis excuso, discessit, sed sequenti 1658. Witebergam repetit, & Ordinis ejus Adjunctis adscriptus est Philosophici. A. 1660. Servetæ Diaconus Principis Anhaltini evasit aulicus, & uxore ducta Margareta Sibylla, Christoph. Notmælii, Acad. Witebergensis Mathematici, filia (1.), munere isto, ad obitum usque, ac d. 10. Sept. A. C. 1677., ætatis vero 44., defunctus, (2.), Plura de illo haud dubie suggeret N. Langenstæteri Sermo in memoriam ejus funebri Germanicus, mihi non visus, quem Servetæ A. 1678. in fol. prodidisse Catalogus quidam testatur.

Dulp. de Formarum origine. Witebergæ 1654. in 4. } Sub aliorum proposuit præsidio.
Dulp. de *Avantgarde* ingmento, Witeb. 1654. in 4. }
Dulp. dux de Generatione æquivoca, quarum priorem Præfide Joh. Sperlingio, alteram ipse Præfex, defendit. Witeb. 1657. in 4.

Dulp. dux Pneumaticæ de disciplinæ illius objecto & affectionibus. Witeb. 1657. in 4.
Dulp. de Magia naturali. Witeb. 1657. in 4.
Dulp. de Magia dzmoniacæ. Witeb. 1657. in 4.

O. rhodoxia de Protoplastis ad imaginem Dei creatis, adversariorum non paucorum heterodoxis opposita, Præfide D. Joh. Meißner. Witeb. 1657. & 1680 in 4. Ibid. 1711. in 4.

Dulp. de Peccato in Spiritum Sanctum. Præfide D. Const. Ziegler. Witeb. 1657. in 4.
Dulp. de Anima separata. Witeb. 1658. in 4.
Dulp. de generatione Mineralium. Witeb. 1658. in 4.
Dulp. Metaphysica de Concurſu Cause primæ cum secundis. Witeb. 1659. in 4.
Dulp. de Spiritu, ut sic. Wit. in 4. }
Dulp. de monſtris naturæ operibus. Witeb. in 4. } (Catalog.)
Dulp. de Somniis. Witeb. in 4. }

JOHANNES A WERLE, Lubecensis, d. 12. Dec. A. 1599. natus, Mich. Piccarti, cui a Joh. Kirchmanno, affini, commendatus erat, in Acad. Altorfina, ab A. 1617., fuit domesticus (3.). J. U. Doctoris titulo Baſilæ A. 1629. reportato, Lubecam sequenti 1630. reverſus, Agnetem, Henr. Coleri, Conſulis, filiam, d. 30. Oct. duxit uxorem, sed d. 14. Nov. A. 1638. amiſit (4.), ipſeqve, sexennio poſt, Kal. Maji A. C. 1644., ac ætatis 45., vivis, uti Epitacia teſtatur, indem eſt exemptus.

Litigioſe poſſeſſionis Sylloge, ex *Ordinationis Cameralis P. II. Tit. 21.* deſumpta, & ad Doctorem gradum conſequentum propoſita, Baſilæ 1629. in 4.

JOHANNES WERLHOFIUS, Lubecensis, Vir uti ingenii in juvenute præcoci, ita doctrinæ, poſtquam ad maturiorem pervenit ætatem, in Jure, tam naturali, quam publico ac privato, Politica, Hiſtoria novantiqve, & literis elegantioribus, conſummatiffimæ, judiciique ex-ctiffimi, primam d. 12. Mart. A. 1660. lucem afpexit (5.). Patre gavifus eſt cognominem, cive urbis erudito ac primario, A. 1667. deſuncto, matre autem Dorothea Eliſabetha, Joh. Henr. Meibomii, Poliatri Lubecenſis & Polyhiſtoris eximii, filia; quibus Henr. Meibomius, Avunculus, Medicus, qve poſtea Acad. Juliz inclutus, pueri in literis præſtantiam, vates haud vanus, in ſuo, quo Aureliz naſcenti applauſit, prædixit Genethlaco. Scholam patriam A. Jara 1675. quindecennium reliquit, & in Academiam Juliam, Avunculiqve conſuetum, cum Ephoro ſtudioſum, Andr. Herm. Helbergero, Doctore poſtea Medico, ſuoqve affini (6.), a matre ablegatus, quinqueſennio illic ſequenti (7.), eos in Hiſtoria doctrinaqve civili Herm. Conringii ac Meibomii ſui, in Juriprudentiæ vero Antecellorum publicorum ductu, fecit progreſſus, qui Præceptoribus ipſis, maxima licet quævis de illis ſibi ingenio pollicitis, fuerunt admirationi. Specimine horum illuſtri, Præfide Conringio, in Diatriba exhibitio, de *Commercia a ſe conſcripta maritima*, A. 1680. in Germaniam ſuperiorem abiit, ſalutariſqve, in tranſitu, Academiae Marburgenſis, Gieſſenſis, Heidelbergenſis ac Tubingenſis, Doctoribus, & Dicasterii Spirenſis Aſſeſſoribus, Argentinz, eo, quo a Gallis occupabatur, tempore, Ulr. Obrecht, Viri ſummi, per annum conviſtor fuit integrum, inde, urbibus Helveticis, & Academia imprimis Baſilenſi, luſtratis, in Galliam proſectus, Genevæ Phil. Reinh. Vitmanium, Jctum, Lugduni autem Jac. Sponium, Medicum *πολυμαθία* qvov, habuit hoſitem, Sponique inſtructus commendatiſſimis, Pariſiſ etiam, Aureliz (qvæ J. U. Licentiatum illum A. 1682. ornavit titulo), & in aliis regni hujus urbibus, eruditiffimis quibuſqve familiariter innotuit. Luretia in Angliam diſceſſurum triſtis de morbo matris lethali ſufflaminavit nuntius, & factio per Belgium iſſedere, ſalutariſqve hujus Academiae ac Viris eruditæ, patriam A. 1684. repetere coegit. Ex iſta Helmiſtadium A. 1686. revocatus, & Herm. Conringio in profeſſione ſubrogatus Politica, Oratorem d. 22. Jul. recitavit auſpicalem, ſummaqve, in docendo pariter atqve ſcribendo, accurate, & dexteritate, haud degenerationem ſe tanti Doctoris eſſe diſcipulum ac ſuccellorem, ſatis ſuperqve demonſtravit. Adjecta eſt Politica profeſſioni decennio poſt Juridica, qvam d. 19. Nov. A. 1695. *Oratione ſolemni de ædificio Jurisprudentiæ & civiliſ ſtudioſum* *maxe* auſpiciatus, locumqve tandem inter Academicæ, Rectoris etiam ipſo A. 1702. gavifus, Antecellorum primarium, & aulici ſimul dignitatem Conſiliarii, A. 1708. ab Antonio Ulrico, Duce Brunſvico-Guelpherbyano, ſibi collatam, meritis adeptus inſignibus. Muneribus hiſce, qva par erat, fide adminiſtratis atqve induſtria, d. 25. Apr. A. C. 1711., & ætatis 51., immortuus, filius reliquit, & Pauli Heigeli, Profeſſoris Acad. Juliz Theologi, gnata, conjuge ſua (8.), ſuſcepſos, paternæ ſtrenue ſecantes veſtigia. De natu maximo, felicique parentis æmulo Joh. Henr. Werlhoſio, J. U. Cand., qvæ ſcripta paterni publicatam a R. tri promittebat *avēdo*, a morte immatura Helmiſtadii, M. Nov. A. C. 1717. ac ætatis 35. extincto, V. Chriſt. Grundmanni *Cineres & Offa A. 1717. deſcendunt*, p. 111. 112., & Joh. Gottl. Kraulii *Novæ literaria anni 1718. Lipſienſia Germanica*, n. 12. 18., p. 143.

Vitz ejus hiſtoriam partim D. Joh. Schmid, Poliatri Helmiſtadienſis; *Epistoſe ad ipſum de Profeſſione Politica gratulatoria*, Helmiſtadii A. 1686. in 4. editæ, partim vero Elogio, quo Lipſienſes (in *Actis Eruditionum*, T. V. Supplem. Sect. V., p. 235-238.) deſunctum ſunt dignati, perquam honorifico, deberi lubens profeſſor. Expoſuerunt illam etiam Autor Anonymus *Memoria* de illius, Helmiſtadii A. 1711. in 4. editæ, & qvæ hanc allegat ac ſequitur Joh. Henr. a Seelen

T t t t t t t 2

Parte

(1.) V. Vitam Notmælii, in Henn. Wittenii *Dec. VIII. Memor. Philoſ.* renov. p. 457. (2.) V. Georg. Frid. Neumann *Orat. de ſeſore Lubecenſium in exteroſ p. 27.* (3.) V. Piccarti *Epist. Ceſſio ad Kirchmannum*, in *Appendice Gudaniarum*, n. 256., p. 258. 260. (4.) V. Henr. Kangerſi *Or. parent. Cæſario baltico*, lit. G. 3. a. (5.) V. *qvæ Ep. dedie. Differentiæ de Commercia maritima*, ad Senatum Lubecenſem, c. 1. (6.) V. Abr. Huelkelmann *Programma de vita Heuſſerij jurebre*, Lubetz A. 1685. editum. (7.) V. *Ep. dedie. modo allegatam*. (8.) V. *Epigraphen Epitaphii, Heigeli ſocero ab eo erecti, in Jutu Chriſtoph. Böhmeri Inſcripti. Helmſtadienſis* p. 109. 110.

Parte III. Aiben. Lubec., p. 164-177. Conf. Joh. Aug. Falckii *Florens Orientalis in Occidente Helmsiadum* p. 40. & Jq. ubi fufius eum sermone ligato celebrat.

ELOGIA.

Herm. Conringius, in *Epistola, Dissertationi de Commercio maritimo* A. 1680. præmissa, *diligentiam ejus ætatis mores excedere, ipsamque judicii ac ingenii navis dotibus, ultra vulgi sortem, esse instructissimam*, judicavit; Diatriben autem istam *Libellum* vocavit immaturam quidem ætate conscriptam, sed *qualem soli multum adulti, & longo rerum usu exercitati, nec nisi raro, exhibuerint; cujusmodi certe, quantum equidem novit, hætenus inter Academica nunquam compaeruerit exercitia*. Quibus verbis sequentia subjunxit: *Et vero istæ tuæ opera, fateor, meam quoque expectationem, quantumvis de te semper fuerit insignis, longe superasti. Ut proinde in palestram disputatoriam te producturus sim, velut ideam propædæmodum diligentis & ultra annos sapientis adolescentis. Ultimam valetudo & vita diuturna præcociatæ tuæ porro faveat!*

Lipsiensibus (k.c. p. 235-238.) *Vir audit Juris omnis, naturalis, gentium, publici privatiqve, elegantiorum item literarum, Historiæ civilis pariter ac Ecclesiæ, Philosophiæ veteris, imo rerum divinæ etiam, longo peritissimus, & gloria eruditionis, quam annis, maturior.*

Henr. Meibomio Juniori (in *Programma, de decem Historiæ Germanicæ periodis*, A. 1697. edito, p. 18.) *Vir Clarissimus, Juris omnis & Historiæ peritissimus.*

Joh. Franc. Buddeus, in *Historiæ J. Nat. (inter Selecta J. N. & G.)*, §. 49., p. 71-72., *Dissertationes ejus de variis J. N. & G. capitibus, sparsim editas, exquisitissima eruditione refertas esse, judicat.*

D. Joh. Schmidius, Polister Helmsiad., in *Epist.* modo citata, *stylum ei floridum & succipulum, benignam in verbis perpendens veritatem, eloquentiam flexanimum, ingenium divinum & acre judicium, tribuit.*

Nicol. Hier. Gundlingio (in *Historiæ Philof. mor.*, P. I., c. 6., p. 56.) *Vir audit sagacissimus, & JCrus in Acad. Julia politissimus.*

Herm. Diet. Meibomio (in *Orat. de genuinis Hist. Germ. fontibus* p. 14.) *Vir Clariss., nec Juris magis, publici privatiqve, quam doctrine elegantioris & Historiæ omnis, interiori peritia excellens.*

Justo Chr. Bohmero (Progr. I. *Disput. Grotianis præmissa* p. 10.) *Singulare Acad. Julia decus; & (in Memorii Præfess. Mad. Helmsi., Prolog. II., p. 48.) JCrus elegantissime doctus orbique eruditi decus.*

Burch. Gorth. Struvio (in *Biblioth. Jur. selecta*, c. 14., p. 393. edit. tertie) *Vir doctissimus.*

Novæ Bibliothecæ Halensis Germanicæ Autori (Sect. 13., p. 272.) *Genuinus Conringii discipulus.*

Joh. Andr. Schmidio (Tomo II. *Introduktionis Sagittariæ in Historiam Eccl.* p. 121.) *Vir in studiis Historiæ Ecclesiæ singulariter versatus, in quo Academia Julia magnam passam est lucuram.*

Andr. Langio (in *Intro. ad notitiam legum nauticarum*, c. 8., p. 156.) *Ingeni quondam Juris omnis, Historiæ Mufarumque decus.*

SCRIPTA EDITA.

Diff. de Maritimis commerciis, ab ipso conscripta, & Præfide Herm. Conringio proposita, Helmsiadii 1680. in 4. Insignia merito reportavit elogium Henr. Conringii (in *Epistola præfixa*, cujus verba modo recitavimus), Henr. Meibomio Jun. (in *Carmine Encomiastico*, ei adjecto), D. G. Morhofii (*pulcherrima eum de his commerciis lineamenta*, in *Diff. de us eruditi, duxisse judicantis*) T. I. Polybist., Lib. III., c. 13., p. 152., & Gust. Raschii (*egregiam illam vocantis*) in *Opusculo de novis Urbibus condendis* p. 114.

Carmen in excessum Herm. Conringii, cum aliorum in eundem Epicedis editum. Helmsi., 1682. in fol.

Positiones Juridicæ Inaugurales miscellanæ. Aurelæ 1682. in 4.

Programma, publicis Lectionum Politicarum auspiciis præmissum. Helmsi. 1686. in 4.

Oratio aulpicalis de Civiliun studiorum sobria, & ad genium seculi accommodata, cultura, XI. Kal. Aug. A. 1686. recitata. Helmsi. 1686. in 4.

Diff. de Electione & successione in Regnis. Helmsi. 1687. in 4.

Diff. de genuinis fontibus solide decidendi Controversias illustres & publicas. Helmsi. 1688. in 4. Duas alias ejusdem argumenti in hac est pollicitus.

Diff. de usu Juris Romani, aliorumque privatorum, in Controversiis illustribus gentium liberarum decidendis. Helmsi. 1692. in 4.

Diff. de Pactis liberarum gentium. Helmsi. 1691. in 4.

Diff. de Alienatione & concessione jurium, quæ vocari solent Regalia. Helmsi. 1693. in 4.

Notitiz S. Romani Imperii enucleatz, & in succinctas theses memoriales digestæ, Specimina I & II. Helmsi. 1695. in 4. Commendantur ab Henr. Meibomio Jun. in *Progr. de decem Hist. Germ. periodis* p. 12., Herm. Diet. Meibomio in *Or. de genuinis Hist. German. fontibus* p. 14., B. G. Struvio (*observationes illorum laudante hand proletarias*) in *Biblioth. Jur. selecta*, c. 14., p. 393. 48., & F. W. Bierlingio in *Lineamentis methodi stud.*, c. 9., p. 127.

Epistola (4. foliorum) de ratione studiorum Jurisprudentiæ & Politicæ cultoribus ineunda, ad Herm. Diet. Meibonium, hujus *Disputationi de Principum in dispensando potestate*, Præf. de D. Georg. Engelbrechtio propositæ, & Helmsi. A. 1695. editæ, subjunctæ.

Diff. de potestate Legislatoris civilis circa ea, quæ sunt Juris naturalis. Helmsi. 169., in 4. Allegatur in *Vindiciis sequentibus dogmatibus Grotiani*, §. 29.

Vindiciæ Grotiani dogmatibus (Lib. 2. de J. B. & P. c. 4.) de Præscriptione inter gentes liberas, contra illustri scriptoris Gallici, Pet. Puteani, Diff. Gallicam: *An Præscriptio inter summos Principes locum habeat?* operi de *Juribus Regis Christianissimi* insertam. Helmsi. 1696. in 4. Reculz ibidem A. 1700. in 4.

Oratio professiois Juridicæ aulpicalis de ætissimo Jurisprudentiæ & Civiliun studiorum nexu, d. 19. Nov. A. 1696. recitata. Helmsi. 1696. in 4.

Programma præmissum Disputationibus Grotianis. Helmsi. 1700. in 4.

Programma de vita D. Henr. Meibomii junioris, Prof. Medici Helmsiadensis, avunculi sui, sub Rectoris Acad. Juliz nomine publicatum. Helmsi. 1700. in 4. Grandiufculum & elegans.

Oratio de Libertate Academica, d. 20. Julii A. 1702., cum Prorectoris munus in Academia Julia susciperet, dicta, Helmsi. 1702. in 4.

Programma de *Ἀγγελολογίᾳ* veteris Ecclesiæ, quo Canon 35. Synodi Laodicenæ illustratur, festo D. Mich. A. 1702. propositum. Helmsi. 1702. in 4. Commendatur a J. A. Schmidio T. II. *Intro. Sagittariæ* in H. E. p. 120. 121.

Programmata alia, eodem A. 1702., ab illo Prorectore publicata.

Juris,

Juris, maxime qvo Germani in foro utimur, enucleati, & in succinctas theses memoriales digesti, Specimen primum, de Jure Germanis patrio univérse tali, Helmft. 1705. in 4. Ejusdem *Specimen II.* de Jure Germanis patrio, particulatim tali. Helmft. 1707. in 4.

Juris publici enucleati Caput I. de Juris publici prudentia, & II. de origine Imperii Germanici. Helmft. 1706. in 4. Laudata a B. G. Struvio l. c. p. 446.

Oratio de Vero solide Doctrinæ pretio, & inani ejus contemptu, d. 27. Sept. A. 1707., cum duos Juris Doctores crearet, habita, Helmft. 1707. in 4.

Epithalamium, Caroli III., Regis Hispaniarum, & Elisabethæ Christinæ, Principis Brunsvico-Lüneburgicæ, augusto connubio, in panegyri publica, dicatum, Helmft. 1708. in fol.

Diff. de Instrumento Affecuationis. Helmft. 1708. in 4.

Disput. Juridicæ Inaugurales, Præfide illo proposita:

1. Joh. Schævii, Molnenfis, ad Leg. finalem octavam Codicis de Novationibus ac delegationibus, Helmft. 1709. in 4. (*V. Nova Lit. Germ., M. Jun. A. 1709., p. 279. 280.*)

2. Joh. Christoph. Vogelii, Schönheidenfis, Advoc. Cygnei, de jure & privilegio Collectarum in concursibus Creditorum. Helmft. 1709. in 4. (*V. N. L. Germ., M. Aug. A. 1709., p. 322. 323.*)

3. Christ. Silemanni Eifenharti, Helmstadiensis, de Condemnatione voluntaria. Helmft. 1709. in 4.

4. Joh. Frid. Krügeri, Lüneburgensis, de Judicio Admiralitatis Hamburgensis. Helmft. 1709. in 4.

INEDITA ET AFFECTA, a Lipfienfibus, in Elogio illius, l. c.,

enumerata & commendata.

Historia Danica, ab origine gentis ad nostra usque tempora, ab ipso 14. annos nato concinnata, nec publica luce prorsus indigna.

Commentatio de nobilioribus Seculi XVII. Pacificationibus, publica primum Oratione exhibita, & deinde notis, sed ultra Pragensem anni 1635. non productis, illustrata, qvz edetur.

Schediasmatica, varias Antiquitates & Juris Ecclesiastici partes illustrantia.

Comm. in Hug. Grotii Libros III. de Jure Belli & pacis, præmissa Grotii vita, loca Scriptorum eos illustrantia, Paraphrasin notisque ad loca difficultura, vel ab Interpretibus intacta, aut male intellecta, exemplaque cultiorum gentium mediæ & recentis ævi, exhibiturus, quem omnia illius scripta superaturum fuisse Lipfienfes judicant.

Notitia Imperii Romani, Jus publicum, & Jus Germanicum, quorum quædam tantum prodire specimen.

Commentatio ad Sanctionem Caroli V. Imp. Criminalem, ad naturalis æquitatis rationes eam examinans, sed ultra Articulum XXVI. non progressa.

Responsa Juridica, tum publico Ordinis Acad. Juliz Juridici, tum proprio nomine, in materiis etiam illustribus, mira accuratone elaborata, quorum quædam, coram Judicio Imperiali aulico producta, non exiguum illi pepererunt gloriam.

Responsa matrimonialia, numero concinnata haud exiguo, qvz editioni destinabat.

Responsa aliorum Juridica meliora rariorisque argumenti, qvz feligere e variis Voluminibus, & junctim publicare, voluit.

Dissertationes, Orationes & Programmata variæ argumenti, quæ tanta accuratone, quam alii magnis vix impendunt Voluminibus, conscriptis, junctim edenda.

Carmina (in quibus pangendis incredibili pollebat felicitate), a filio natu maximo collecta, & cum prolixiori Vitæ Parentis descriptione, in lucem proferenda.

Additur his Systēma Politicæ universæ, quod disputationibus se publicis esse exhibiturum A. 1689., in literis ad Ulr. Winckelium, Hamburgensem, J. U. L., est pollicitus.

Domini ab Affeln, Centurionis Bremensis, Excerptorum et Recensibus Fœderis Hansici Germanicorum, editionem, Specimine II. Juris enucleati, c. 2., p. 139-145. a se jussit expectari, teste Andr. Langio in Introd. ad notit. leg. nativ., c. 8., p. 56. 57.

M. JOACHIMUS WERMERUS (quem *Schwermerum*, l. c. Fanaticum, Greg. Stammichius, Pastor Hamburg. Catharinus, in Epistola de ipso ad Joh. Cocum, Ecclesiasten Brunsvicensē (1.), & Andr. Celichius, Concionator aulicus Megapolitanus, in literis ad Conr. Schlüsselburgum A. 1589. exaratis (2.), allusione ad cognomen ejus ironica, appellavit) Hamburgensis, Arcinitoris filius, a M. Joach. Westphalo, Antistite Catharinæ, cum in Academiis viveret, est sustentatus, & Scholæ deinde in patria publicæ per novennium fuit Subrektor (3.). Hoc elapso, munere scholastico abdicato, Academiam denuo Rostochiensē adiit, Davidisque Chytræ fuit auditor, qv in patriam reverfurum Eberh. Mollero, hujus Consuli, in Epistola ad eum, verbus commendavit sequentibus (4.): *Vere testor, quod multorum annorum familiarum cum eo consuetudine perspexi, M. Joach. Wermerum Virum doctum, pium, modestum, & insignibus in docendo donis ornatum esse; ac Specimen industrie, & facundie in docendo sue, aliquoties apud nos, pro concione & in schola, laudabile edidit. Vestre etiam urbis Scholæ totum novennium antea fideliter eum servasse intelligo. Quare oro, ut memoriam ipsius cum benevolentia servare dignemini, & Collegis eum vestris commendatis.* Nec frustrane hæc fuit commendatio. Hamburgi enim Joach. Degenero in ædis primum Pastoratu Cathedralis, Lectorisque Theologiz secundarii officio, Kal. Maji A. 1581., ac deinde in templi Petri Antistitis dignitate d. 27. Jun. A. 1585., subrogatus (5.), ob dotes a Chytræ laudatas magni a non paucis hebat, & hos inter, ab Eliâ Huttero, Evergetis eum suis, in præfatione Bibliorum, qvz Hamburgi A. 1587. edidit, *Hebræorum* & *Anabaptistarum*, doctrinam. Postquam per octennium Ecclesiæ inservierat urbis patriæ, turris Nicolaitana d. 17. Jul. A. 1589. igne coelesti conflavit, reliqz autem civitati ab incendio isto, ventis licet ferventibus, nihil damni est illatum. Divinum hoc beneficium ut grata mente cives agnoscerent, edita est a Presbyterio Hamburgensi, & in concionibus singulis aliquandiu recitata, Precatio vernacula evangelica (*Eine schöne Dankagung, Gedächtniß und Gebet, in diesen gefährlichen Zeiten hocy nöthig mit Andacht zu sprechen*), in qua Deus etiam, ut Pontificiorum, Calvinianorum & Anabaptistarum, doctrinam ab urbe arceret, implorabatur. Istam Wermerus, qv Calvinianis clam favebat, auditoribus quidem prælegit, sed in vocis Calvinistarum locum *Sacramentarium* nomen substituit. Reprehensus idcirco a Collegis, *Declarationem Apologeticam*,

(1.) Legitur illa in M. Dav. Schulteti *Innocentia Theologorum Hamburgensium*, Sect. 7., p. 125. 126. 127. (2.) Prodiit hæc inter Epistolas Schlüsselburgi Theologicas posthumas, num. 201., p. 336. (3.) teste M. Joachimo Dambkio, Ecclesiasta Hamburgensi, in annotatione ad *librum Luteranensem, paulo post allegandum*, MS. (4.) V. Epistolas Dav. Chytræ p. 114. 115. (5.) V. *Catal. Ministrorum Ecclesiæ Hamburg. MS. additæ*, 61.

logeticam, Germanice exaratum, ex amboe recitavit, in qua, momentum controversæ Lutheranorum cum Calvinianis Eucharistica extenuante, veram corporis sanguinisque Christi in S. Cena præsentiam ab utrisque agnoscî, & de modo tantum præsentiri lingari, affirmabat. Hujus aliarumque locutionum palinodiam canere, ac Calvinî dogmata anathemate notare, jussus, facere id recusavit, istamque ob causam d. 30. Aug. A. 1589, sacro (in quo Joh. Schelhamerus ipsi successit, privatus est officio, Hamburgo Bremam abiit, & inde, cum palam in Reformatorium castra transisset, Groningam A. 1590, vocatus, urbis hujus Helgeicæ denuo egit Pastorem, donec vivis die 13. Maji, vel A. 1599., pro quo Hier. Pasmannus (1.), vel 1614., pro quo Joh. Alb. Fabricius (2.) militat, excederet. *Declaratio* ejus, cum modo facta est mentio, trium paginarum *Apologetica* in Scripto prodit Ministrorum Ecclesiæ Bremensis, seu potius D. Christoph. Pezelii, horum promachi, Germanico, causæ ejus patrocinante, & contra eandem, quam ipse improba-verat, *Hamburgenſium* precatorem, Bremæ A. 1590. in 4., sub hac edito epigraphe: *Christliche Erinnerung der Prediger zu Bremen an die Prediger zu Hamburg, von wegen der vermeinten Form des Gebets, so sie in ihren Kirchen abjuckelt* gestellt, und in Druck gegeben, darinn sie, unter dem Rahmen der Calvinisten, rechtgläubige Evangelische Lehrer, und viele fromme Christen, den Papisten und Wiedertäufern gleich zu sehen, und wieder sie zu beten, sich unterstützen. Cui, in gratiam *Hamburgenſium*, a Nicol. Selneccero, Theologo Lipsiensi, responsum est in der *Kurzen Entwerffung der Gegenantwort*, so er auf Christoph. Pezelii Famöſ Libell thun ſolte, samt Ablehnung der Eügenhaften Relation Pezelii wieder die Prediger in Hamburg, Jenz A. 1592. in 4. excuſa.

Conſecrantur de Wermero, ejusque cum Collegis *Hamburgenſibus* certamine, præter duo ista scripta contraria, *Epistolæ* Chytræi, Stammichii & Celchii, ac aliorum narrationes, jam allegatas, *ſſage* nostra ad *Hiſt. Cimbr.* P. IV., c. 10., §. 14., p. 583, 584., ac Dav. Schultetus, tum l. c., tum in dem *Hamburgenſchen* von der Schulen zur Kirchen beförderen Prediger p. 12, 13, 21-30.

Theses de Statu Animarum post hanc vitam, Præfide D. Dav. Chytræo propositæ, Roſt. 1578, in 8. V. de his Orr. Frid. Schützii (*Wernerum* eum vocantis) *Lib. II. de Vita Dav. Chytræi* p. 171.

M. GÜNTHERUS WERNERH, Cancellarius, uti Luthero audit, vel potius Secretarius Reip. Dithmarſicæ provincialis, A. 1524. Henrico Zuphianiſi, nomine Gubernatorum provincie publico, ne Lutheri doctrinam Meldorſienſibus annuntiaret, interdixit, mandatoque haud obtemperantem ipſemet, 500. comitatus ruſſici, Hei-dam captivum adduxit, & post examen perbreve, ad rogi ſeralis ſupplicium, ſe præſente toleratum, condemnavit (3.). Superſites adhuc fuit A. 1537., quo novæ aliquot Conſtitutiones Magiſtratus Politicæ ab ipſo ſunt promulgatæ (4.), ſed A. 1542., quo Herm. Schröderus eodem Secretarii fungebatur officio, vivis jam exceſſerat (5.).

Sylloge Privilegiorum Dithmarſicæ, quibus ante libertatem amiſſam gaudebat, veruſtorum Saxanico-Latina, ab eo congeſta, *anecdote* in Bibliotheca civitatis Hamburgeniſis publica aſſervatur, & a nobis jam olim, *Parte IV. ſſages* ad *Hiſt. Cimbr.* c. 12., §. 6., p. 631., eſt laudata.

M. JOHANNES CHRISTOPHORUS WERNERUS, Scholz Hamburgeniſis Johannez, ab A. 1723., Præceptor (6.).

Diſp. de Expeditione Gogi, ad Ezech. cap. 38. & 39. Hamburgi A. 1723.

Vocabula Græca, & Sectionibus Evangelicis excerpta, & quæ formæ ſuæ, quantum hæcenus licuit, explicata.

Hamburgi A. 1724. (*Catal.*)

Promittuntur ab eo, reſtibus Novelliſ Holiſticis:

1. Vocabula Græca Sectionum Epistoſularum, quoad formæ ſuæ explicata;

2. Henr. Walth. Ludolſi Grammatica Slavo-Ruſſica, ſuis Obſervationibus aucta;

3. Evangelii Johanniſ Caput IV. priorum Verſio Perſica, Vocalibus & interpunctionibus illuſtrata, cum Vocabulario Perſico.

JOHANNES WESSELIUS, Lubecenſis, oppidi in vicinia Travemundani Diaconus d. 23. Nov. A. 1719. electus, V. de illo J. H. a Seelen P. II. *Athen. Lubec.* p. 406, 407.

Malachias nomenclatus, in quo Voces Lingvæ ſancæ, ad normam *Interpretis* Joh. Andr. Dantzi, cum ſtudio reſol-vuntur, ſenſus verborum, juxta præcepta *Literariorum* ejusdem, perſpicue eruitur, coherentia vaticinii in tabula qvadam homiletica exhibetur: Cum præmiſſa brevi Introductione Hiſtorica, Epistoſoliquæ ab Autore D. Georg. Henr. Götzii & D. Franc. Alb. Äpini, Lubecæ 1719, in 4.

Diſp. de Effectibus Fidei Magorum, & Matth. II. 1-12., Præfide D. Georg. Henr. Götzio deſenſa, Lubecæ in 4.

Commentatio Hiſtorico-Theologica de Johanne Weſſelo Gröningeni, Præfide eodem propoſita, Lub. 1719, in 4.

Diſquiſitio epistoſolica de *Ἐπιστολὴ δευτερογὰμ*, ſeu de Nuptiis ſecundis Epistoſo loctris, occasione loci I Tim. III. 2. Lubecæ 1719, in 4. V. Seelenium l. c.

JOHANNES thor WESTEN, Hamburgeniſis, J. U. Lic., ædis Cathedralis Hamburgeniſis, ab A. 1675., Vicarius, ab A. 1686. autem (poſt D. Laur. Bilderbeckium) Vicariorum Decanus & Canonicorum Collegii Secretarius, ſimulque, ab A. 1691. (poſt Henr. Siverum) bibliothecæ ejusdem templi Cathedralis Præſectus, A. 1708. (quo Phil. Jac. Meurerus, J. U. L., in Vicariorum Decanatu ipſi ſucceſſit) mortuus. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 619.

Diſp. de Affecuratione, Præfide D. Jac. Brandmüllero, Baſileæ 1671, in 4.

Diſp. Inaug. de Charta blanca, Baſileæ 1672, in 4.

CASPARIUS WESTERMANN, Hamburgeniſis, d. 17. Maji A. 1622, in lucem editus, & ſchola patris in Gymnaſium ejusdem tranſiit, & in Philoſophia accuratori Joach. Jungium Duceſſem elegit. Qvi tanti hunc fecit diſci-pulum, ut moribundus A. 1657. Teſtamenti eum ſui executorum, cum 4. aliis Viris eruditis, deſignarit Philoſophici. Juris in Academiis, & itinere ad exteros, vacavit, literario, ac Licentiatii titulum Aureliæ A. 1647. obtinuit. Hamburgum A. 1648. redux praxi initio forenſi inclaruit, & in Senatum deinde A. 1660. allectus, nec multo poſt Prætor, ac tandem etiam Protoſcholarcha, conſtitutus, legationes ad Reges Daniæ, Angliæ & Sveciæ, Electores Saxoniæ & Brandeburgici, Principes Brunſvico-Cellenſem ac Hoſtato Gortorpienſem, Belgiæque ſederati Ordines, ad A. uſque 1680., obiit plurimas. Marafmo ſenili paulatim conſectus, d. 29. Jun. A. C. 1688., ætatisque 66., expiravit, cum e conjuge Petri, Gertrude, Petri Röveri, Senatoris, gnata, A. 1651. ducta, Petrum, J. U. D. & ædis Cathedralis Decanum, ac Annam Margaretam, Petro a Lengerke, J. U. Licentiatum, ſuoque in dignitate Senatoria ſucceſſori, & tandem Conſuli, elo-catam, & poſteriori autem, Margareta, Joach. Stampehlii, mercatoris, filia, illi, A. 1654. extinctæ, A. 1657. ſubrogata, tres

(1.) in *Hamburgenſi* *Denkwürde* p. 72, 74. (2.) P. II. *Memor. Hamburg.* p. 609, 601. (3.) V. Lutheri *Hiſtoriam* martyrii Henr. Zuphianiſi, T. VI. *Opp. Germ. Witeb.* p. 352-372, T. III. *Jen.* f. 27-35., & T. II. *Epist.* p. 578-584., ac Ant. Heimmichii *Chron. Dithmarſicæ*, l. 1., c. 7., p. 140-148. (4.) V. Heimer, l. 2., c. 9., p. 178, 181. (5.) V. Heimer. l. 1., c. 9., p. 179. (6.) V. das *Lebende* Hamburg *bei Jähre* 1723. p. 31.

tres masculos, duasque puellas, sed brevis omnes zvi, sultulisset. Fufius vitam ejus, in *Programmate funebri* (A. 1710. *Parte I. Memoriarum Hamburgensium* Joh. Alb. Fabricii, p. 144-161., reculo), exposuit Georgius Elizer Edzardus, Prof. Hamburgensis, cui *Vir ingenui audit capacissimi, memoria felicissima, judicii acrioris, prudentie rare, doctrine excellentis, polymathie non vulgaris, sermonis promptissimi, facundie insignis, Philonovos, ἀμύβλος & χαλκός, optimeque de republica & schola meritis*. Consecrantur de illo Ad. Trattigeri Jun. *Series Senatus Hamburgensis* p. 14., Joh. Riffii *Epithalamium in nuptias priores Germanicum, in Parnasso Teutonico*, p. 347-402., obvium, & Rud. Capelli *Epistola Syntagmatis Lectionum Bibliothecariorum*, ei A. 1682. inscripti, *dedicatoria*.

Disp. de Pseudaxiomate Aristotelico, *Lib. I. Phys. tit. 50. & 56. (In omni genere uno una prima est contrarietas)*, Præfide D. Joach. Jungio propofita. Hamb. 1642. in 4.

Analys. Logica triterminz cufusdam pseudapodixeos Physicz, Præfide eodem. Hamb. 1643. in 4.

Disp. Inaug. Juridica. Aureliz 1647. in 4.

De Joach. Jungii *Harmonica, Isagoge Phytoscopica & Phoromonica*, illius hortatu atque auspiciis, a Joh. Vageto & Henr. Sivero editis, *Logica autem Hamburgensis & Geometria empirica*, eorundem studio, ipso ergodiocia, denuo recensitis, Edzardi *Programma*, ac nostrum Jungii Autoris Elogium, consulantur.

(Diverfus ab eo est Casp. Westermannus alius, J.Crus eximie, teste Bernh. Schultzii *Exerc. XXVII. ad Pandectas, Th. XI., eruditissim*, qui debentur: 1. Disp. de Altero tanto, præcipue usurario, Præfide D. Henr. Hahnio propofita, & Helmstadii A. 1653. & 1676. in 4. excusa, *fuccipiena*, Schultzio judice, & nervosa; 2. Disp. Inaug. de Mellioratione teud, Præfide D. Joh. Lotichio exhibita, Helmst. A. 1649. in 4. Diverfus etiam Westermannus, sine prænomini mentione in aliquot allegatis *Catalogis*, cujus *Disp. de Defensione necessaria*, Præfide D. Dav. Peitelio defensa, Rintेलi A. 1633. in 4. prodit.)

M. DANIEL WESTERMANN, Hamburgensis, Gymnasii Bordesholmenfis, ab A. circiter 1623., Rector & Pastor, cum, belli Cæsarei tempestatem evitaturus, in patriam A. 1627. se recepisset, illic d. 26. Jun. A. 1628. exul obiit, & A. demum 1635. Paulum Sperlingium juniorem, civem suum, successorem obtinuit. V. *Epicedia, & Partem IV. Isagoge*, nostræ ad Hist. Cimbr., c. 1., p. 379.

Disp. de S. Scriptura, Præfide M. Pet. Hinckelmanno, Prof. Theol., propofita. Rostochii 1620. in 4.

Operarum scholasticarum in illustri Gymnasio Holstæ Bordesholmenfi Trimestria, sive Indices, singulis trimestribus, A. 1624. (quo primus prodit) & seqq., Slesvigz in 8. publicati.

M. NICOLAUS WESTERMANN, Lubecensis, Ecclesiæ Germanicæ in Svevia Gothoburgensis Pastor, d. 30. Dec. A. 1670. defunctus. V. M. Joh. Vultej, Holmienfis, ejusdem Ecclesiæ Pastoris, *Solarium Concionatorum ingenuorum, seu Sermonem de illo, ex Ef. XLIX. 3. 4. 5., Germanicum funebrem*, Gothoburgi A. 1670. in 4. editum, Joh. Schefferi (istum memorantis) *Sveciann Literatam* p. 250. 308., & Henn. Wittenii T. I. *Diar. Biogr. Sec. XVII., ad A. 1670.*

Disp. de natura & constitutione Logices, Præfide M. Dionysio Stropio. Rostochii 1651. in 4.

Salutiferum munus Genethliacum, sive Sermo in Ef. IX. 6. Germanicus. Gothoburgi 1666. in 4.

Concio Germanica, in ædis Germanorum Gothoburgensis inauguratione, ex Luc. XIX. 45., d. 11. Aug. A. 1672. habita, Gothoburgi in 4. Hanc, una cum præcedenti, Schefferus, l. c., p. 305., ei tribuit. Quomodo autem illa A. 1672. ab ipso potuerit haberi, qvi A. jam 1670., Wittenio & Scheffero iplo testibus, obierat, me haud assequi fateor. Concio funebri in exequiis Annæ Harderiz habita. Gothob. 1673. in 4. (*Catal. Biblioth. Resen.*)

PETRUS WESTERMANN, Hamburgensis, Caspari, J. U. Lic. & Senatoris (de quo supra dictum), & Gertrude Röveria filius, J. U. Doctor Cadomi in Normannia A. 1676. creatus Gallica, Canonicorum templi Cathedralis Hamburgensis d. 18. Mart. A. 1672. adscriptus est Collegio, & cum Syndicum ejusdem aliquamdiu egisset ac Bibliothecz Præfectum, in Decanatu tandem D. Joh. Danewethio d. 6. Oct. A. 1694. successit, ac A. 1716. fuit superstes, Uxorem duxit Elisabetham, Joach. Lemmermanni, Consulis, filiam, & Georgiæ Lengerken, mercatoris, viduam. Conf. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 612., & Georg. Eliez. Edzardi *Programma de vita faceri ejus funebre*.

Disp. de jure Sigillorum, Præfide D. Joh. Henr. Böttcheri propofita. Helmst. 1675. in 4.

Disp. Inaug. de jurejurando. Cadomi 1676. in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum anni 1701. literaturam* p. 30.)

HERMANNUS WESTHOVIUS, Lubecensis, Poliatri, sibi cognominis, & Magdalena Rohrbartia filius, d. 6. Nov. A. 1635. natus, post reditum ex Academiis Giesfena & Lipsiensi, A. 1671., d. 29. Junii, Coenobii in patria Johanne Ecclesiastes, & A. 1691., d. 8. Oct., Templi Jacobini Pastor, electus, febrique tandem contusus, d. 15. Dec. A. C. 1696., ætatisque 61., extinctus. Plura de vita ejus suggeret Enochii Svantenii, Rectoris Lubecensis, *Programma funebre*, in Georg. Henr. Götzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. editis, num. 74., p. 674-681., reculum, & J. H. a Seelen *Pars II. Athen. Lubec.* p. 407-408.

Exerc. de Anima separata, Præfide M. Casp. Ebelio, Log. & Metaph. Prof., propofita. Giesfz 1657. in 4.

Disp. de Papatu, ejusque electione, vel desertione & fuga, Præfide D. Davide Christiani. Giesfz 1657. in 4.

Disp. de Veritate Christiana, e V. T. probata, Præfide D. Pet. Haberkornio. Giesfz in 4.

JOHANNES WESTHOVIUS, Med. D. & Præficus Hamburgensis, A. 1622. (quo *Chryfologia* Angeli Salz carmen præfixit) superstes; cujus filiam, Angelam, Vinc. Fabricius, Syndicus & Consul Gedanensis eruditissimus, A. 1641. duxit uxorem.

Oratio de laudibus Medicinz, quam editam ab eo esse Joach. Morfius, in *Albo suo MS. f. 232.*, testatur.

WILLICIUS WESTHOVEN a WESTHOVEN (1.), Eques, Comesque Palatinus & Poeta laureatus Cæsareus, venæ mediocris nec omnino contemnendæ, sed justo tributor, eoque minus accuratus, Bosoviz, pægo Episcopus Lubecensis in Wagria parochiali, primam A. 1577. lucem aspexit. Patre natus est Petro Westhovo, Parochiz illius Pastore. A. 1609. defuncto (2.), matre autem Anna, ex urbe Slesvicensi oriunda (3.). Literis humanioribus, in schola Lubecensi, per decennium imbuitur integrum, Academus Rostochienfem ac Francofurtanam studiis, in itinere salutatis Germanicæ, Italiam, Austriam, Bohemiam, Poloniam, Lituaniam, Curlandiam Borussiaque, bus, in itinere salutatis Germanicæ, Italiam, Austriam, Bohemiam, Poloniam, Lituaniam, Curlandiam Borussiaque, itidem peragravit. Bergam hinc Norwagorum, cujus Ecclesiæ Germanicæ pater ejus a Senatu nuper præfectus erat

Uuu uuu uu 2

Lube-

(1.) A. Casp. Barlzo, prænomen in cognomen perperam mutante, P. II. *Poem.*, L. 1. *Eleg.*, p. 111. J. Willichius appellatur. (2.) V. de illo ipsius P. I. *Poem.*, Lib. 1. *Eleg.*, p. 61., & P. II. p. 66. (3.) V. ipsius *Hendecasyllabus in matris obitum*, P. I. *Poem.*, L. 1. *Phalæcæ* num. p. 171-176.

Lubecensi, indeque Hafniam Danorum, circa A. 1600., delatus, Thom. Finchium, artis Professore Medicæ, aliquamdiu in hac hodegum habuit (1.). E Dania in Germaniam reverſus, Bartholom. Bilovii, Stendalia Marchici, Com. Pal. Caffarei, Civisque Romani, *Poetaſtrificis* (2.) a Gothofr. Jungermanno (3.) falutatur audaciſſimi, ac Verificatorum Germaniarum inceptorum, laurum ab illo adeptorum venalem, adverſus Conr. Rittershufii, Jcti Altorſini, *Spongiæ*, & Frid. Taubmanni *Diff. de Lingua Latina, cum Fpeſſodio in veteramentarium Poetarum ſutorem* Wittebergæ A. 1602., editam, egit vindicem. Qva opera ſibi met ipſi quoque patrocinari ſimul voluit, *impetrato in Italia Comitæ palatine jure, paſſim locorum, per que tranſibat, artem hanc Poetiſcam*, teſte Rittershufio (3.), *faciliare, & Vatiſus (ſatius) novis, dignis, indignis, ſive Mozana, &c.*, Germaniam implere, dummodo ipſe tantum inde colligeret viatici, quantum ſuo ruminis implendo, & famulo & cani diſſeſſequis alendis, ſufficeret, imo, uti Helias Putſchio (4.) retiat, *nobilitatem* quoque Poetaſtris illis, ac villas Utopienſes, liberaliter diſtribuire, itidem haud verito. Hoc conſilio, Lipſiz vivens, anno circiter 1603., in lucem protrulit Epigrammatum, in Taubmannum & Rittershufium (quem *Polyphemum ſpongiatum* nomine vocavit ſuppreſſo) perquam injurioſum, & Jungermanno (5.) judice, *inſictorum atque invenuſtorum*, ſyllogem, plurimis, teſte Putſchio (6.), ſcatentem *ſoleciſmis, barbariſmis, & peccatis in linguam Latinam maniſeſtiſſimis*. Sed non impune tulit juvenilem iſtam in lacellendis Germaniz luminibus ſudaciam. Helias enim Putſchius, Antwerpienſis, Rittershufii amicus, juvenis eruditiffimus, morte triennio poſt immatura extinctus, eodem A. 1603., ſub *Amandi Roſacii* larva, *Epistolam illi, in qua Poetaſtro Biloviano reſpondetur*, ad C. Rittershufium III. Id. Maji exarata, & quaternione conſtante unico, reſpoſuit. In hac, feſtiva & laſtica diſtinctionis cultiffima acrimonia, & Rittershufii ſamam vindicavit, & deidendum omnibus propinavit Weſthovium, quem *Honorivendum, larvidonum, chori novenſis perenne dedecus, Comitum Poetiſcam* (7.), *hominem novum, in quo multum eſt loquentia, ſapientia, parum, novis ac vanis titulis, & villa etiam Utopienſi, auditum, adoleſcentem nullius eruditionis, falſe perſuafionis, & vix primis bonarum artium elementis leviter tinctum, verſificatorem magnum, hominum inſuſſiſſimum, puerum ad huc jejunum & plane æquævec, nugivendulum, nebuloſum, & terræ filium*, dicacitate juſto inclementior, paſſim appellat. Ne unum quidem carmen ſani coloris eum unquam ſcripiſſe, quæcunque autem ab eo prodierunt, tam arguta, tam lepidula, tam Poetica eſſe, ut nihil magis ſupiant, quam *Textoris Epibeta & Decimatoris Synonyma, tantorum virorum veſtigis ubique apparentibus*, pronuntiat. Satyram etiam in iſta aliam contra eundem, & Poetaſtros alios, eſt minatus, ſed in lucem haud protulit, tempus multo rectius alibi collocari poſſe ab ipſo monitus Rittershufius. Qvi (8.) (Weſthovium agyrtam, *Poetiſſimum laurivendulum, & hominem ineptiſſimum, vocans*), una cum Gothofr. Jungermanno (cui idem *Subpoetaſter a Bilovii manu laureatus* audit) (9.), Melch. Adamo (10.), & Vinc. Placcio (11.), Epistolam *Amandi Roſacii* *Ψευδώνυμον*, ſuis ornatam laudibus, Putſchio vindicat, deque certaminis iſtus hiſtoria, cum iſdem, meretur conſuli. Weſthovius, ob audaciam juvenilem adeo duriter ab adverſario ſe doctiore caſtigatus, Daniam mox repetit, & A. eodem 1603., vel ſequenti 1604., ſcholæ in Seelandia Herlovianæ factus eſt moderator (12.). Elapſis deinde annis aliquot, munere ſcholæſtico abdicato, & uxore A. 1611. ducta Anna Sparria, virgine nobili, ipſemet etiam nobilitatis Jura, cum inſignibus, Pegafos duos, totidemque ſtellas, ſerco cinctas, exhibentibus, tum Chriſtiani IV., Daniæ Regis, tum Matthei Imperatoris (quem in Comitibus A. 1613. ſalutavit Ratiſbonenſibus, & *Emblematis* nomini ejus inſcriptis ſibi conciliavit), conſecutus eſt beneficio. Ratiſbona in aulam reverſus Danicam, ſtudio Chriſtiani, Ducis Brunſvicenſis, ab A. 1615., aliquamdiu, Chriſtiani IV., Regis, juſſu, præfuit, & Canonatu tandem zdus in urbe Scaniz Londinenſi cathedralis, ab eodem A. 1619. donatus, Sparrix, primæ conjugi, d. 16. Jul. A. 1633. (uti Epitaphii Londinenſis docti inſcriptio) mortuus, A. 1626. Meritum Biornoniæ, præter itidem ortum nobili, huic autem, A. 1633. extinctæ, quadrennio poſt, Annam Poppingiam, Patriciam Lubecenſem, ſubrogavit. Ipſe Londini Scanorum A. C. 1643., ac ætatis 66., vivis exceſſit, cum paulo ante obitum hoc ſibi ſcripiſſet Epitaphium, ſub ſinem *Libri Epigrammatum ſexti* obvium:

Munde immunde vale! hinc ad mundum tranſſo mundum.

Mundus ego: immundi nam capit æthra nihil.

Ipſe ſuo lotum mundavit ſanguine Chriſtus:

Hemithichion, quo ſymboli loco uſus eſt: *Perſer & obdura*, metrica ipſe idem, in *Libro Emblematum*, num. 100.; illuſtravit exegeſi.

Vitz ejus hiſtoriam partim Cognati ipſius narrationi compendiariz, per M. Trogillum Anckielium, Præpoſitum Apenradenſem, tranſmiſſit, partim vero Scriptis ipſius aliorumque jam allegatis, debemus. Præter quæ conferri etiam de illo poſſunt Alb. Bartholini *Lib. de ſcriptis Danorum* p. 148. 149., noſtraque ad eum *Hypomnemata* p. 460., Ol. Borrichii *Diff. ultima de Poetis* p. 173., Caſp. Barlei Elegidion ad illud, *P. II. Poem.*, *Lib. 3. Eleg.*, p. 183., Pet. Winſtrupii duo ad illud Carmina Encomiaſtica, *Lib. III. Epigramm.*, p. 721. 1000. 1001., Bertili Canuti Aqvilonii longe plura, in *Parodiis Horatianis* p. 22. 31. 78., ac in *Juvenilium reliquiis*, p. 51. 60. 84. 85. 93. 98. 103. 109. 113. 126. 152. 162. 194. 201. 206. 213., & Anagrammata nominis ipſius Nicol. Scribonii *Lib. I. Luſuum Anagrammaticorum Gortorpienſium* p. 17., atque Georg. Nicol. Eraſmi *Lib. II. Anagrammatum impuſſorum*, num. 79., obvia.

ELOGIA.

Joach. Tanckius, Med. D. & Prof. Lipſ., in Epigrammate, *Introduktionibus illius Dialecticæ & Rhetoricæ A. 1606;* adjecto, ita ei applauſit:

*Artem dicendi tradis brevis atque docendi,
Sed, cithara atque lyra bonus, æquas carmine Flaccum:
Weſthovi, ſeries alto ſic vertice coelum.*

Caſp. Barleus, l. c., ſuum ad eum Elegidion his metris inchoat:

*Willichi, medicus inter qui carmina Cimbris
Scribis, & Arctoe frigora ſeva plage,*

*Inſere te vatem populis, rigidoque ſub axe
Palladiæ pergas gentis honore ſfrui.*

Joh. Svanningius Jun. in *Prolegomenis Chronologie Danicæ*, num. 2., p. 5., eum, inter *Poetas Dania in Canonico collegiis ingenioliſſimos, familiam facile duxiſſe*, judicat.

Pet. Reſenio (in *Inſcript. Haſnienſibus* p. 17.) magnus audit Poeta.

Barthol. Bilovius hoc nominis ejus anagramma concinnavit (*Lib. V. Anagr. f. 37. b.*):

Willichius Weſthovius. * Huius vivis! Huius Sol lucet!

(1.) V. P. I. Poem. p. 191. 192. (2.) in Epist. ad Melch. Goldastum A. 1601. exarata, & inter Epistolæ Virorum doctarum ad Goldastum p. 177. obvia. (3.) in Historia vite Helia Putſchii p. 15. 16. (4.) in Epistola ad Rittershufium, mox laudanda, p. 45. (5.) l. c. (6.) l. c. (7.) V. Jamboi Jani Scholzhoffi a Scholzhoffi tñ Ψευδώνυμον, Epistola præfixa. (8.) l. c. (9.) l. c. (10.) in Vita Philoſophorum Germanorum p. 460. 461. (11.) Tomo II. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum p. 144. (12.) V. Humiliam Reſtoratus hujus auſpicalem, A. 1604. editam, & Er. Vindingii Acad. Haſn. p. 172.

Nicol.

Nicol. autem Scribonius, l. c., sequens exhibuit:

Willichius Westhof, Cimber, Comes Palatinus atque Eques.

Hic vivus Eques factus est, simulque Apollineum cor habet.

CENSURÆ.

Duriorem iusto, præter Conr. Rittershusium, Hel. Putschium & Gothofr. Jungermannum (quorum in Vita ipsius recitavimus iudicia), tulit Frid. Taubmannus, in *Diff. de Lingua Latina*, p. 67., Poetarum eum ineptorum gregi accensens.

Mitior est Ol. Borrichius, in *Diff. de Poetis ultima*, p. 173., ita scribens: *Willichi Westhovii, Comitum Palatini, Canonici Lundensis, opera metrica plura extant, Poemata, Epigrammata, Emblemata, Homilie Poeticæ, Melydria, alia, in quibus tamen non raro frequentior scandendi montis arduus impetus scandentis assiduitate refrigit. Subinde tamen sic satis recalui.*

SCRIPTA LATINA EDITA.

Libellus Epigrammatum adversus Conr. Rittershusium & Frid. Taubmannum, pro Poetis laureatis, A. 1603. editus, de quo, uti & Hel. Putschii *Epistola*, illi opposita, in Vita Autoris fusc jam est dictum.

Opa Poetica, cum Gymnastii Herloviani regimen susciperet, scripta, Hafniz A. 1604. in 4. (Alb. Bartholinus & Ol. Borrichius, l. cc., plures illi *Homilias Poeticas* tribuunt.)

Avtoris Poemata Poeticum in laudem regis Danorum Academicæ Hafniensis, Hafn. 1604. in 4.

Εισαγωγὴ seu Introductio ad Dialecticam Phil. Melanchthonis, in tres partes tributa, quarum prima Definitionem, secunda divisionem, tertia argumentationem continet. Lipsæ 1606. in 8.

Εισαγωγὴ seu Introductio ad Rhetoricam Phil. Melanchthonis, in tres partes tributa, quarum prima vim Oratoris, secunda quæstionem, tertia orationem continet. Lipsiæ 1606. in 8.

Epigrammata miscellanea, excusa cum M. Jac. Staji Zullichii, Silesii, Carminum elegantiorum libello. Francofurti ad Viadrum 1606. in 8. *V. Catal. nundin. vern. A. 1606. Francofurti. p. 11.*

Poematum Pars prima, Eidiyllia Bucolica XII., Odarum Lib. I., Phalecorum Lib. I., & Elegiarum Lib. I., continens, Lipsiæ 1606. in 8.

Poematum Pars secunda, Odarum librum secundum, Phalæcorum librum secundum, Elegiarum lib. secundum, & Epicorum lib. primum atque secundum, continens, Rostochii 1621. in 8.

Urbes & oppida Seelandiz, insulæ regni Danici præstantissimæ, Epigrammatis delineata. Hafniz A. 1607. (non autem 1597., uti in *Catalogo Reseniana perperam traditur*) in 4. Recula, juxta alios, ibidem A. 1616. in 4. Leguntur etiam in Sylloge Scriptorum de regnis Danicæ & Norvegiz variorum, a Steph. Joh. Westhovi Lugd. Bat. A. 1629. in 16. publicata, p. 500-510.

Isocratis Oratio paranetica de legitimo Regis officio, carmine Latino heroico reddita, & Christiano V., Principi Danorum regio, consecrata. Hafn. 1610. in 4.

Melodra de Bello per Christianum IV., Danorum Regem, adversus Carolum IX., Sveciz Regem, iuste suscepto, & prospere continuato. Hafn. 1611. in 4.

Emblematum liber, Divo Matthiz, Romanorum Imperatori Augustissimo, sacrat. Ratisbonæ 1613. in 4.

Illustræ sententiarum flores, & Saxonis Grammatici libris XVI. Historiz Danicæ lecti. Lipsiæ 1617. in 8.

Arbustula Parnassica, tres ramos explicans, & in his 1. Will. Westhovii Emblemata, 2. Militiam hominis Christiani, carmine heroico a Rich. B. accurate descriptam, 3. Sigism. Darfeldii Epigrammata & Elogium Germaniz profaitum. Rostochii 1619. in 12.

Epigramma ad Christianum V., Principem, Danicæ ac Norvegiz Regem designatum. Hafn. 1629. in 4.

Premation in festum connubiale Christiani V., Principis, Dan. & Norw. Regis designati, ac Magdalenz Sibyllz, Electoris Saxonici filiz. Hafn. 1634. in 4.

Epigrammatum libri III. priores. Hafn. 1637. in 8.

Epigrammatum libri III. posteriores (quartus, quintus & sextus). Hafn. 1646. in 8.

Emblemata, Christiano IV., Regi Danicæ, dicata. Hafn. 1640. in 8. Diversa ab *Emblematis*, A. 1613. editis.

INEDITA ET AFFECTA.

Expositio Historice veritatis, in Scythicam Jani Minoris contra Petrum Parvum Retorcionem, sub fictitio *Jani Minimi* (uti Otto Sperlingius Jun., Confiliarius Danicus, Avtographi Autoris possessor, apud Placcium, *T. II. Theatri Anon. & Pseudon. p. 372.* testatur) A. 1615. scripta nomine; cuius aliud quoque MSum in Bibliotheca Academicæ Hafniensis Reseniana assevari ex hujus *Catalogo p. 248.* didici. Reposita est, ad famam gentis Danicæ vindicandam, Joh. Messenii, Jcti Upsalienis, & Dicafterii Holmientis Svedici Assessoris, *Retorcioni impossurarum, quibus inclytam Svecorum Gotorumque nationem Petrus Parvus, Rosefontanus, Eques Danus in Rejutatione calumniarum Joh. Magni, Gothi, Archiepiscopi Upsalienis, quibus, in Historia Svecorum Gotorumque, ac famosa Oratione, gentem incessu Danicam, Hafniz A. 1660. in 4. excusa* infectat, sub *Jani Minoris Sveciensis* larva, Latine Holmiz A. 1611., & Svedice (ex versione Henr. Chemii, Wiburgæ Carelij) ibidem sequenti 1612., in 8. publicatæ, de qua Joh. Schefferi *Svecia Literata p. 84. 87.*, nostraque in *hanc Hypomnemata p. 306. 367. 380.*, possunt consuli. Westhovii scriptum Cap. Bartholinus senior (*Classæ IV. Epigrammatum, lit. D. 7. b. D. s. a.*) Decasitico hoc, in Joh. Magnum asperiore, commendavit:

Mentiri librum si est scribere, nemo vel ullum

Præ te librum scribere.

Mendaci es lingua magnus, rabieque procaci,

Et magnus & calumniis,

Sed pietate minor: non magnus, sed neque parvus

Historiz Christiani III., Daniz Regis, libri VI., carmine scripti Latino, quos itidem MStos in Bibliotheca Academicæ Hafniensis Reseniana superesse *Catalogus silius, p. 327. 328.* testatur.

Historia regni Danici, carmine Latino exposita, quam, in *Epist. dedicatoria Partis I. Poematum*, A. 1606. est pollicitus.

M. PETRUS WESTHUSIUS, Hamburgensis, d. 12. Febr. A. 1613. in lucem editus, Rostochii A. 1635. Sam. Boblii *Disputat. in cap. LIII. Esaiæ secundam* defendit, & Witebergæ A. 1646. d. 13. Oct., Magistris obtinuit titulum.

XXX XXX XX

titulum. Rector scholae in Stormaria Itzehoenfis sub initium anni 1649., Hamburgensis autem patriz, in locum M. Dan. Arnoldi, d. 9. Sept. A. 1651., est electus, ductaque sequenti 1652. uxore Dorothea, M. Nicol. Hardkopf, Past. Hamb. Nicolaitani, filia, A. C. 1660., ac etatis 47., d. 14. Nov., defunctus. V. *Epicedia*, Joh. Ristii carmen ad eum de Magistritutis gratulatorium, in *Parnaso Teutonico* p. 350. 351. obvium, Christoph. Schraderi (cui *fidus audit adolescentie doctor*) *Programmata Helmsiedensia publica*, num. 56., Job. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamb.* p. 1121. 1122., & P. IV. *Ipagoges nostrae ad Hist. Cimbr.*, c. 10., §. 24., p. 611.

Plutarchi Liber de Educatione puerorum, Graece, cum duplici Versione Latina (*altera borridiori, verbum de verbo, simulque textus Graeci idiosyncrasiae, imprimite, altera concinniore Hier. Wolfii*), editus, & Analysi Logica, Grammatica, Ethica, Politica atque Historica, duplicique vocabulorum & particularum Graecarum Indice, illustratus. Hamburgi A. 1665. 1694. & 1702., ac Jenae 1680., in 8. Praefixa est fœtui huic posthumo, praeceptorum, singulisque capitibus, in paragraphos subdivisus, Annotationes Westphalii subjunctæ, tum propria, tum e Theod. Vietoris, L. Gr. Prof. Marpurgensis, in hunc librum de promptis *Commentario*.

ARNOLDUS WESTPHALUS e gente quidem apud Westphalos (quibus ipsum hanc cognomen vindicant) nobilissima ac notissima, teste Henr. Rahno (1.), fuit oriundus, verum patria non Westphalus (ut iustus Reisenbergius (2.) & Herm. Kirchnerus (3.) falso tradiderunt), sed Lubecensis, annumque Christi 1399., ut computus annorum statim ostendit retrogradus, habuit natalem. Patre gavissus est Hermann, Senatore Lubecensis, A. 1433. mortuo, matre Margareta, Henrici ab Alen filia (4.), fratre Johanne, Urbis Lubecensis, ad A. usque fatalem 1474., Consule, Wilhelmique Westphali, quartii a patruo Episcopi Lubecensis, parente (5.), ac forore tandem Cœnobii ejusdem civitatis Johanne Abbatis (6.). Cum ad studia animum applicuisset, ope ingenii capacissimi, & sedulitatis assiduae, eam sibi literarum humaniorum, Philosophiae & Juris, in Academiis, imprimis autem Lipsiensi, acquisivit peritiam, ad quam zvo illo infelici paucissimi perveniebant (7.). Lipsiz non Magistri solum artium (8.), Decretorum Doctores & Juris civilis Licentiatii (9.), titulos, sed professionem etiam publicam, Ordinariem in Collegio Juridico dignitatem (10.), quibus A. 1436., quo Rectoratus huius Academiæ semelstris accessit (11.), jam fungebatur, obtinuit, ac per tria circiter lustra administravit. Rostochii etiam A. 1443. Juris eum fuisse Professore, & Rectorum simul academicum, Georg. Frid. Neumannus, incertum quo autore, perhibet (12.). Tantam autem sibi, muneribus velungen Academicis, paravit autoritatem, ut plurimum maximique Principum totius Septentrionis controversiz ipsi, vel per sententiam, tanquam judici, vel per laudum, tanquam arbitro, decidendæ, prospero eventu, teste Centuriatore Anonymo, sæpius jam laudato, sint commissæ. Fama ista doctrinæ ac probitatis ipsius permoti Canonici Lubecenses eum A. 1449. (13.) (in cuius locum 1459. a Conr. Høvello (14.), ac 1460. a Frid. Cogelio (15.), male substituerunt), in Ecclesiæ patriz Episcopatu (post Decanatuum ejusdem jam ante, testibus Alb. Krummendickii, successore, & Chronographo Slavico (16.), administratum), Nicol. Sachovio, *Pontifici optimo, inseguatore*, uti Krantzius (17.) loqui amat, five successorem *nihilominus*, fide dederunt suffragis. Electus, missis Romam duobus Canonicis, confirmationem a Nicolao V., Pontifice, Apostolicam, factis plus quam mille aureorum impensis, obtinuit, & a duobus Episcopis, Nicolai Sverinensis, & Johanne Ratzeburgensi, Gerhardique, Archiepiscopi Bremensis, qui suam excusabat absentiam, Vicario, Lubecæ, fidei Pentecostes, est inauguratus (18.). Episcopatu, magna cum pietatis, prudentiz, aliarumque virtutum, laude, per annos, uti Chronographus Slavicus Krantziusque (19.) testantur, XVI. præfuit, a Casp. Dancwerthio (20.), in XII. male immutatis, & interea temporis Ecclesiæ suæ ditonem villis & prædiis, ærarum redditibus annuis & valis argenteis quamplurimis, Bibliothecam autem libris insignibus, auxit, ædis Lubecensium cathedralis sacrarium recto, sumptibus propriis, intruxit plumbeo, & in arce Utinensi, quæ necessaria videbantur, exadificavit (21.). Ob prudentiam Christiano I., Regi Daniæ, & Adolpho, Duci Slesvicensi, Comitique Holfatico, consilii ejus in negotiis magni momenti frequenter utilis, longe fuit charissimus, & ab Adolpho diversis adhibitus est legationibus, patrisque nomine, ut usui in eum affectus exprimeret magnitudinem, compellatus (22.). Ejusdem prudentiz, & dexteritatis in negotiis publicis expediendis eximix, fama, intra patriz se muros coerceri haud passa, aliis etiam exteris, ut operam ejus, in controversiis illustribus componendis, sæpe efflagitarent, calcar addidit. Has inter odiosa, quam *Chronici Slavici prioris* Autor (23.) Krantziusque (24.) memorant, Senatus & Cleri Lüneburgensis causa, a Rege Daniæ & ipso, arbitris partis utriusque consensu electis, laudo tali A. 1461. est terminata, de quo neutra sibi admodum gratulabatur. A. 1460., tanquam mediator & arbiter, conventui Ordinum Holfaticorum interfuit Oldesloensis (25.), in quo Otto, Comes Schaumburgicus, ejusque filii, omni vi in Comitatum Holfatiz jure Christifili, Daniæ Regi, accepto ab hoc syngrapho de 41500 aureis Rhenanis sibi perfolvendis, sponte cesserunt, factaque cessione ista feudum Comitatus hujus imperiale, Frederici III., Imperatoris, curius Legatum agebat, nomine, Regi contulit (26.). A. 1464., rogatu Senatus Lubecensis, cum duobus hujus Legatis, totidemque Canonicis, in Borussia, bellum inter Equites Ordinis Teutonici, & civitates Prussicas, harumque patronum, Poloniz Regem, diuturnum amica transactione compositurus, trajecit, & partibus belligerantibus Thorunii aliquot istius articulos, a se adumbratos, proposuit, tunc quidem, ipso præzente, rejectos, sed A. 1465., cum Lubecam jam rediisset (errare enim Dancwerthius (27.), bis eum in Prussiam, ut pacem hanc promoveret, iter facille, perhibens), non ab Urbis solum, sed Equibus etiam, est haud exiguo cum detrimento suo, receptos atque approbatos (28.). Vivis tandem, in urbe patria, A. C. 1466., ætatisque 67., profecto Purificationis Mariz virginis, five Kalendis Februarii, sicut Autor *Chronici Slavici prioris* (29.) testatur, excessit, nec proinde

- (1.) in *Programm. Reflectiens. Disput. inaugurali Aug. Meieri* A. 1657. præmissa. (2.) Orat. V. de *Inauguratione Acad. Rintelensis* p. 105. (3.) Vel. II. Orat. p. 82. (4.) V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Mart. A. 1705., p. 77. (5.) V. Alb. Krantzii *Append. Metropoli* n. 552. (6.) V. *Chronicon Lubec. Kirchengio. Mollerianum* p. 99. (7.) V. Anonymi *Centuriarum Scriptorum in Acad. Lipsiæ, Wittenbergiæ & Francofurtiensi*, inscriptum, Joh. Joach. Madero Helmsi A. 1660. editum, num. 20., p. 16. 17., & Alb. Krantzii *Metropoli*, Lib. XI. c. 46., p. 801. (8.) V. Anonymi *Centuriarum*, l. c. (9.) V. Incerti *Chronicon Slavicum prius*, ab Erp. Lindebrogio, inter *Scriptores rerum Germ. & Septentrion.*, editum, ad A. 1449., p. 218., Anonymum, Krantzium & H. Rahnum, l. c., & Casp. Dancwerthii P. III. *Chorogr. Cimbr.*, c. 8., p. 228. (10.) V. Anon. *Centuriarum* l. c. (11.) V. *Catalogus Rectorum Acad. Lipsiæ. Chronici Lipsiensis Zach. Schneideri & Tob. Heidenreichii* insertos. (12.) in Or. de *favore Lubecensium in externos* p. 28. (13.) V. *Chronicon Slavicum prius* ad hunc annum, & in *subjecto illi Episcoporum Lubecensium Catalogo*, Alb. Krummendickii *Chronicon Episcoporum Lubecensium* (Tomus II. Rer. German. Henr. Meibomii *Jen. editum*) p. 402. 403. *Chronicon Lubec. Kirchengio. Mollerianum* p. 102., & alios. (14.) in *Beigläuten Lübeck* p. 170. (15.) in *Ursinischen Stadtgedächtnisse*, c. 2., p. 46. (16.) l. c. (17.) L. XI. *Metrop.* c. 46. (18.) V. Krantzium l. c. (19.) l. c. (20.) l. c. (21.) V. Krummendickium, Krantzium & Dancwerthium, l. c. (22.) V. Krummendickium l. c. (23.) ad A. 1462., p. 224. (24.) l. c. & Lib. XII. *Vandalia*, c. 27. (25.) V. *Chronicon Slavicum prius*, ad A. 1460., Joh. Adolphii *Cyprii Annales Episcoporum Slesvicensium*, Lib. III. c. 1., p. 381., & Casp. Dancwerthium l. c. (26.) V. Haraldii Huitfeldti *V. Chronici Daniæ vernaculi* p. 801. 802., & Joh. Petri P. I. *Chronici Holfatiz* p. 140. (27.) l. c. (28.) V. *Chronicon prius Slavicum*, ad A. 1464., p. 226., & Krantzium Lib. XII. *Vandalia* c. 31., & Lib. XI. *Metrop.* c. 46. (29.) *ad A. 1449.*, & in *Catalogo Praefulum Lubecensium*.

proinde vel A. C. 1465., quem Conr. Hövelius (1.), vel 1472., quem Frid. Cogelius (2.) perperam substituit, habuit fatalem.

Conferri de illo, præter Autores jam allegatos (e quibus Alb. Krummendikius, Eques Holstius, ipsiusque in Episcopatu Lubecensi successores, Centuriator Anonymus & Alb. Krantzius, plura, quam cæteri, de vita ejus me docuere), possunt Herm. Bonni *Chronicon Lubecense*, Lib. 2., p. 61., Joh. Petri *Chronicon Holstianum*, ad A. 1449., p. 143., Melch. Neofanii *Elegia de Episcopis Lubecensibus* p. 2., Jac. a Mellen *Notitia majorum suorum* p. 131. 132., M. Joach. Mancelli *Memoria Westphalorum doctorum*, Gryphwaldiz A. 1705. edita, & *Novæ Literariæ Lubecensia*, M. Mari. A. 1701., p. 73.

ELOGIA.

Alb. Krummendikio, l. c., *Vir audit bonæ & laudabilis vitæ & conversationis, qui sanctæ vitæ instituit, & prudenti Ecclesiæ præfuit & consuluit.*

Anonymi *Chronici Slavici prioris scriptori (ad A. 1449.) Vir diocesi Lubecensi perutilis & devotus*, qui sæpe in officio amarissime flevit, nec non (in *Catalogo Episcoporum Lubecensium*) *Vir miræ devotionis.*

Alb. Krantzio (Lib. XI. *Metropoleos* c. 46.) *Pontifex antecessore optimo, Nicolao, nullo minor, qui, ab ineunte ætate, in studiis generalibus publicisque Gymnasiis diversatus, legendo docendoque magnum & celebre nomen sibi consecravit; Pontifex item bonus, qui moriens, in testamento, reliquias argenti facti plurimum, ad ornamentum Episcopalis mensæ, libros insignes, & quod omnia exuperat, magnum sui desiderium.*

Anonymo *Autori Centuriæ Scriptorum in Academiis Lipsiensis, Witebergensi & Francofordiano, insignium, num. 20., Vir ingenio industrius, Orator disertus, artium & Philosophiæ undecunque doctissimus, tam carmine, quam prosa, concinnus, disputatorque in Dialecticis & Philosophia acerrimus, qui inditum naturæ & studio ingenium Juridica peritia adeo exacuit, ut, brevi super coetaneos coalescens, Ordinariatum Juridicæ Scholæ Lipsiensis asseveretur.*

Ab. Herm. Kirchnero in *Oratione de Ducibus, Comitibus ac Nobilibus, Magistris ac Doctoribus promotis* (Vol. II. *Orat.*, n. 3., p. 87. 88.), hoc ornatur elogio: *Eam ætatem ornavit plurimum insigne Seculi lumen, decusque Westphaliæ, Arnoldus de Westphal, Decretalium Doctor, & Civilis Juris Licentiat, nobilissime omnibusque notissime in his oris familia, quem non modo in plurimis Academiis studuisse, verum etiam publicæ Leges civiles docuisse, accepimus, quemque eruditionis gloria ad Episcopalem Lubecensium Ecclesiæ dignitatem evehit.*

Henr. Rahno in (Programm., n. 1. citato) *Seculi sui lumen, & Vir, quem eruditionis gloria ad Episcopatum propevit.*

Casp. Dancwerthio (l. c.) *Ein gelahrter und sehr begabter Herr, der ein gutes Lob, und groß Verlangen nach ihm, hinterlassen.*

SCRIPTA LATINA.

I. EDITUM.

Oratio ejus, ante Missam dicenda, in *Curia de Domina secundum Ecclesiam Hamburgensem*, Rostochii A. 1522. excuso, p. 133. & seqq., legitur, & in Joh. Alb. Fabricii *Mantissa Memoriarum Hamburgensium*, A. 1715. *Jubilæo primo Gymnasii Hamburgensis* adjecta, p. 132. 133. 134., est recula.

II. INEDITA.

Passio Christi explicata, cujus duo MStæ, in Monasterio inventa Bordesholmenfi, in Bibliotheca Academica Kiloniensi asservantur.

<p>Lectiones super Decretalibus. Confessorum diversorum Volumen ingens, Orationes plurimæ. Alia quædam illustria, temporis injuria & hominum incuria collapsa. (Scriptoribus Seculi XV. Homileticis, incertum quare, nosse a Val. Ern. Löschero, in <i>Appendice miscellanea Exercitationis de Pajonifino</i> p. 228., est annumeratus.)</p>	<p>De his Anonymi Centuriæ, modo laudatæ, num. 20., consulatur.</p>
--	---

JOACHIMUS WESTPHALUS, solo nomine, non autem patria (uti Joh. Andr. Qvenstedius, Lund, Morenius & Ant. Teislerius, perperam ex isto collegerunt), Westphalus, Hamburgi A. 1510. vel 1511. in lucem est editus, & Nicolai, fabri lignarii, fuit filius. Studiis ab hoc, civium vicinorum salsu ac sumptu, consecratus literariis, curriculum scholasticum in Lyceis Hamburgensi & Lüneburgensi, Philosophico-Theologicum autem in Academia Witebergensi, absolvit. Impetrato in hac Magistri titulo, Hamburgum quidem est revocatus, & munere Subrectoris scholæ Johanneæ publicæ, sibi commissio, in annum usque functus alterum, sed non multo post a Magistratu, M. Joh. Schröderi, Senatoris eruditi, hospitisque ejus, commendatione permoto, ampliore donatus stipendio, & Witebergam, ad studia Theologica accuratius excollenda, denuo ablegatus. Quibus cum, per annos aliquot, non illic solum, in Lutheri ipsius convictu, sed & in cæteris plerisque Academiis Protestantium Germanicis, vacasset, & privata simul juvenum aliorum institutione inclavisset, A. 1541., eodem tempore, Witeberga, & Rostochium, ad professionem publicam, & Hamburgum, ad Parochiæ Pastoratum Catharinæ, est invitatus, illicque hunc, svasit D. Joh. Æpini, Superintendens, a quo feriarum paschaliæ anni ejusdem tertia inaugurabatur, prætulit. Sacro hoc munere per lustræ sex functus est continuæ, & ab anno 1562., vices simul D. Pauli ab Eitzen, Superintendens, a Senatu, ad *immediatæ* Ecclesiæ Hamburgicæ temporariam, in Adolpho Principis gratiam, dimissi, per integrum, quod ordinis Ecclesiastici esset Senior, obiit decennium, A. 1571. tandem, spe reductus Eitzenii decollante, implevit illi, d. 29. Augusti, in gemina supremi sacrorum Hamburgensium Antifitis, Lectorisque Theologiæ in xde Cathedrali primariæ, dignitate, abdicato Pastoratu Catharinæ, est subrogatus, duobusque annis cum dimidio nondum elapsis, ac liberis nullis ex Agnete conjuge sterili susceptis, calculi tortoris, d. 16. Jan. A. C. 1574., ætatisque 64., extinctus fœvit. Doctrinæ s. r. z. a Joh. haurit, assertor fuit rigidus, sed, quod ad stylium attinet & disputandi methodum, iusto sæpe vehementior atque importunior, non contra Reformatos solum (Joh. Calvinum, Henr. Bullingerum, Theod. Bezam, Bernh. Ochinum, Joh. a Lasco, Mart. Micronium, aliosque), Crypto-Calvinianos Witebergenses, And. Osiandrum, aliosque Doctores Ecclesiæ Lutheranæ (quos Interimistas, Adiaphoristas, Synergistas & Majoristas vocabant) suspectos, sed Phil. Melancthonem etiam Præceptorem, Joh. Æpinum & Paulum ab Eitzen, Antifites Hamburgenses, cæterosque urbis patriæ Ecclesiasticas, fæ miores ac moderatores. Crebra ipsius cum his certamina, & plurima, quæ in potioribus utrinque prodierunt, scripta Polemica, uberiorum fuit, quam influm nostri in Tomo hoc admittit ratio, exigunt historiam, quam Tomus operis nostri ultimus, una cum accuratiori vitæ ipsius, monumentorumque ingenio, & variorum de his judiciorum, recensu, suo loco exhibebit. Consulatur interim, qui cæteris fufius de illo sunt commentati, Joh. Frederus junior, Theologus Rostochiensis, in *Portate Heroico funebri*, & Jod. Methodius, Hamburgensis, in *Orat. de vita &*

Xxx xxx xx 2

obitu

(l. l. c. (2) l. c.

obitu ipfius (quam Joh. Alb. Fabricii quoque *Paras Memoriarum Hamburgensium* secunda, p. 931-973, sistit legendam) *parentali*, junctim, addita *Epiculorum* sylloge, Rostochii A. 1575, in 4. excusis, Pet. Bazilius *Tomo III. Dictionarii Historici & Critici*, p. 3016. 3017. 3018. edit. secunda A. 1702. Ant. Teiserius in *Addit. Gallicis ad Elogia Thuanæ*, P. I., p. 421. 422. ed. sec. Joh. Franc. Buddeus *T. IV. Lexici Historici* p. 478. Theod. Anckelmannus (Epitaphii exhibens epitaphen) in *Inscriptionibus Hamburgensibus*, num. 81., p. 29. & *Isagoge nostra ad Hist. Civiv.*, P. IV. c. 10., §. 10. 11. 12., p. 579-583.

M. JOHANNES WESTPHALUS, Hamburgensis, Annz initio Oldenburgi, Viduz Ducalis Holfato-Sünderburgicæ, Ecclesiastes, in prædio Gammelgardenli, ad A. usque 1669, illi enoturalem, aulicæ, deinde Parochus ruralis, ab A. 1670., in præfectura Holfatiz Steinburgicæ, Krümmenreichensis, & Diaconus tandem, circa A. 1691., ac Canonicus, in Ducatu Lüneburgico, Bardovicentis, A. 1704. etiamnum superflites. Confer de illo M. Joach. Mancellii *Memoriam Westphalorum doctorem*, Gryphiswaldiz A. 1705. editam, & *Nova Lit. Germanica*, M. Mayo A. 1704., p. 102.

Disp. de Temperantia, Præfide M. Jac. Morfio proposita. Regiomonti 1616. in 4.
Todes- und Lebensgedanken über den Abschied Fr. Annz, Herzogin zu Holstein, Sünderburg, aufgesetzt. Slesvigz 1669. in 4.

Gläubiger Christen Freudenwechsel, oder der vor die Seinigen sorgende, und sie wol versorgende, Jesus, in einer Predigt auß Joh. VI. 1-15. anfangs vorgestellt, und nachmalis weitaufgeführet. Hamburgi 1669. in 8.

Erliebe Hoffnung der wiedergeborenen Kinder Gottes, oder Leichpredigt über M. Dav. Scharfen, Superint. zu Bardewick, auß 1. Joh. III. 2. 3. Lüneburgi 1692. in 4.

JOHANNES JACOBUS WESTPHALUS, Ecclesiastes Altenwördenfis in Dithmarfia. Erbaulicher Kirchen- und Hauslehrer, welcher in zwey Theilen treulichst anweist, wie Gottselige Christen und Zuhörer, so wol in der Kirche, als in ihren Wohnhäusern, sich Gottesfelig zu verhalten haben. Hamburgi 1712. in 8. V. *Portem XXV. der gelehrten Fame* p. 97. 98.

HERMANNUS WETKEN, Hamburgensis, J. U. Lic., Consul initio Brunsvicensis, deinde autem, circa A. 1689., tractus in Frisia Cimbrica Stapelholmenfis Judex provincialis, D. Mart. Böckelii, Cancellarii Holfato-Gottorpiensis, gener.

Oratio, nullam Rempublicam sine justa severitate administrari recte posse ostendens. Helmstadii A. 1668. (O. Sp.) Disp. de Ufu & auctoritate Juris Canonici in foro & terris Protestantium, Præfide D. Georg. Wernero proposita. Helmst. 1669. in 4.

Disp. Inaug. de Venia ætatis. Francqverz 1671. in 4.

M. JOHANNES WETKEN, Hamburgensis, Notarius publicus, patriæ initio Secretarius A. 1508., deinde Senator die Gregorii A. 1528. (vel, juxta alios, A. 1527.), & tandem Consul sequenti 1529., festo D. Petri, electus, sed, cum in delirium A. 1533. in morbo incidisset ancipiti, nec rationis usum postea omni ex parte recuperasset, dignitate se ista, eodem A. 1533., vel, quem alii subtrahunt, 1535., abdicavit, & d. 26. Febr. A. 1538. vivis excessit. Uxorem habuit Johannæ Spreckellens, Consulis, filiam. V. de illo Ad. Trautgeri Jun. *Seriem Senatorum Hamburgensium* p. 25., Gerh. Schröderi *Fassus Hamburgenses*, & Wolff. Henr. Adclungii *Catalogum Secretariorum Hamburgensium*.

Comm. Saxonicus in Jus Hamburgense Statutarium ævædæq. prolixior, in quo brevioris, ab Herm. Langenebeckio, J. U. D. & Consule, conscripti, *notas plerumque ita suas fecit, ut nec primam personam, in qua locutus est de se Langenebeckius, mutaverit, sed eadem sepe verba, eisdem nominibus, numerisque & personis, reimmerit*. V. Ott. Sperlingii Jun. *Comm. hunc adæqv. ipsi vindicantis*, Epistolam de illo ad Vinc. Placcium, possessorem, in Placcii *Idea Juri Hamburgensis perfecti*, Musis inserta *Juridicis*, c. 3., p. 160., obviam.

(Diversus ab hoc est Joh. Wetken, Hamburgensis, Lutheri, Melanchthonis & Justii Jonæ, in Acad. Witebergensis, auditor, quem, Witebergæ in patriam, & inde ad exteros, abiturum, Joh. Singelius, commilito, ac Professor deinde Jeneensis, Elegia commendavit propemptica, Joh. Frederici Sen. *Poemati in laudem Hamburgi heroico*, Witeb. A. 1537. in 8. excuso, adjecta, & *Pyladem suum, juvenem amplexu Phœbi dignissimum, Pieridumque comitem candidum & spem amplam*, appellavit.)

JOHANNES CASPARUS WETKEN, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disp. Inaug. de Testibus. Basilæ 1650. in 4.

REINHOLDUS WETKEN, Hermannii filius, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de jure *post mortem*, seu Retractus. Argentinz 1659. in 4.

DAVID HENRICUS WETSTEIN, Lubecensis, oppidi in Femaria Burgenfis, ab A. 1702. Archidiaconus; Pastor autem, cæterarumque simul Infulæ istius Ecclesiarum, ab A. 1703., Inspector, ab utroque officio, cum, liti cum Magistratu Burgenfi diuturnæ implicatus, aulæ Gottorpiensis mandatis haud obtemperasset, ac sponte jam in patriam discessisset, A. 1711. remotus. V. de illo & litibus cum Magistratu urbano Burgenfi Joh. Henr. & Seelen *P. II. Athen. Lubec.* p. 409. 410. Conf. *Nova Lit. Lubec.* M. Mayo A. 1704., p. 158. 159.

Unterrichtnigte Vorstellung an Christ. Augustum. Administratorem des Herzogthums Holstein, und Bischoffen zu Lübeck, einiger Documenten der mit seinen Zuhörern habenden Streitfache, den ganzen Actis prætutiret. A. 1710. in 4.

Andere Unterrichtsige Vorstellung an Christianum Augustum, der Herzogthümer Sleeswig und Holstein Administratorem, &c. A. 1718. in fol.

Alterunterrichtnigte Vorstellung an Ihre Königl. Majestät zu Dänemark Nordwegen, &c. A. 1719. in fol.

PHILIPPUS WEYSER, Parochiz ruralis Netükirchenfis, in tractu Angliz Cimbricæ Holfato-Glücksburgico, Pastor, A. 1703. ineunte mortuus.

Jesus aller Christen gewisser Herzensstoss, oder Leichpredigt über Fr. Elisabeth von Kröchern, Frid. Augusti von Worgewitz, Fürstl. Holstein-Glücksburgischen Rhetes und Hofmeisters, Epitaphi, auß 1. Tim. I. 15. Plöbz 1683. in 4.

BARTHOLDUS WICHERS, Hamburgensis, Med. Doctor, & in patria Practicus.

Disp. Inaug. de multitudinis Remediorum abusu, Præfide D. Georg. Ern. Stahlio. Halæ 1708. in 4.

Die nach der gesunden Vernunft und täglichen Erfahrung entdeckte Medicinische Wahrheit. Hamb. 1722. in 8.

M. ALBERTUS WICHGREVIUS, Hamburgensis, P. L. C., Henningi, Suburbii Georgiani Ecclesiastes (1.), filius, Witebergæ A. 1597. Magistri reportavit titulum, & scholæ in Marchia Brandenburgica Prizwalcensis, circa A. 1602.

(1.) V. ipsius *Lessum in memoriam patris*, & 1614. editum, & *Cens. I. Anagrammatum*, p. 57.

A. 1602., egit Rectorem, A. autem 1607. Parochiz Allermodensis, in Billiana Albis insula, patriz vicina, Pastorem, Conjugemque habuit Elisabetham, Joh. Chemnitii, Senatoris ac Secretarii Prizwalcensis, filiam (1.). Statuz corporis sui exiguz, cum *Oratione pro Homulibus* peculiari, rum hoc, patrocinatus est, disticho:

*Esse me brevis contraxis syncopa membris,
Corpore in exiguo cor mihi grande latet.*

Comicus fuit haud infelix, & a Casp. Conrado (2.) hoc reportavit elogium:

Cornelium pepuli: meritum dato, Phoebe, minerval!

Lauum mi Lycophron pargis Aferque suam.

In *Indice* contra *Expurgatorio* Hispanico, per Ant. Sotomajorem, Inquiritorem generalem, Madridi A. 1667. edito (3.), Autoribus accensetur damnatis ac prohibitis. Confer de illo Mich. Clenovii Jun. *Tyrocinorum Poeticorum myrmecias* p. 83. & Z. Celsiprius (live Georg. Serpilus) Libro II. de Anagrammatismo p. 270. 271.

Disp. ex Aristotelis Lib. II. de generatione & Corruptione ac Lib. IV. Meteor., Præfide M. Dan. Cramero propofita, Rostochii 1592. in 4.

Disp. de Nutritione corporis humani, Præfide Ulr. Nagelio. Witeb. 1596. in 4.

Disp. de Sanctorum reliquiis & imaginibus, Præfide Joh. Rodenburgio. Witeb. 1596. in 4.

Historia Passionis Christi, heroico carmine scripta, & Witebergæ recitata. Witeb. 1596. in 4. Frid. Taubmanni in eam Epigramma in *Melodesis*, Lib. II. *Epigr.*, p. 424., legitur.

Poema de rebus gestis C. Julii Cæsaris, a Joh. Conovio, in Epigrammate, *Centurie I. Anagramm.* ejus præfixo, memoratum. Prodiit, testibus aliis, Rostochii A. 1598.

Oratio pro Homullis, seu *Μικροσπύροις*, Rostochii A. 1599. in 8. Recusa Magdeburgi A. 1606. in 8. (*juxta Catal. Fuirer.*) & Francofurti A. 1627. in 4. (*juxta Catal. nund. & Lipenium.*)

Cornelius relegatus, seu Comœdia nova, festivissime depingens vitam Pfevdo-studioforum, nonnullosque ritus Academicos, in Germania usitatos, continens; acta Rostochii, in foro Latino. Rostochii 1600. & 1601., ac Lipsiæ 1602., in 8. Germanice etiam, interprete Joh. Somo nero, Magdeburgi A. 1605. in 8., testibus Draudio & Lipeño, prodiit. Commendarunt eam Joh. Frederus Jun., Dav. Lobechius, Joh. Posselius Jun., Mart. Braschius, Joh. Simonius, Eth. Lubinus ac Jac. Fabricius, Professores Rostochienfes, in præfaxis carminibus, & Casp. Conradus, in disticho paulo ante recitato.

Anagrammatismorum Centuria I. Rost. 1602. in 8. Centuria II. ibid. 1605. in 8. Ambz. P. Bolduano (*in Biblioth. Philof. p. 584.*) & Lipenio testibus, junctum Hamburgi A. 1605. in 8. sunt recufæ. De iis Z. Celsiprius i. e. G. Serpilus c. I. hoc rullit judicium: *Plurimis in contemdis Anagrammatibus palmam præperet, nisi absurdus nonnuncquam interjectionibus, aliisque particulis, ea confusaret.*

Lestis super funera & exequiis Hennig Wichgevi, patris, Marthiz Chemnitii, affinis, & Henn. Wichgevi, filii sui, Hamburgi 1614. in 4.

Poema Satyricum in Vetullam, Vetulas foedissimis depingens coloribus; cujus ipse, *Dac. X. Anagr.*, n. 5., p. 103., Joh. Conovius l. c., & Christ. Acidalius, in Carmine, *Centurie* ejus I. *Anagramm.* subjuncto, mentionem injecerunt.

Encechia Allermodiana, edder *Unterfuchungspredigt der Ketten zu Altemode im Bismarcker, utq. P.CXXXIX.* Hamb. 1615. in 8. (*L. Saxon.*)

(Falso ei tribuuntur in Joh. Christoph. Becmanni *Catalogo Biblioth. Francofurtane* p. 476., culpa non Autoris, sed typographi, a quo nomen Wiceli, Wichgeviانو subjugendum, est omiffum, VII. scripta Georg. Wiceli, Theologi Misnie Pontificii, contra Lutherum, & ejus affeclas, Polemica, Latina partim, partim Germanica, ab A. 1533. ad 1549., duo anteqvam nosfer, Lutheri additus doctrinæ, nasceretur, edita; a Mart. Lipenio autem, Catalogum istum, more suo, incaute fecit, P. II. *Biblioth. Theol. realis* p. 8., unum illorum, *Liber R. de Moribus veterum Hæreticorum, & quibuscum illi, hac ætate, affinitatem habeant.* A. 1537. in 8. excufus.)

M. GERHARDUS WICHMANNUS, Lubecensis, Collegii Academicæ Witebergenfis Philosophici, circa A. 1664., Adjunctus, & ædis deinde Lubecensis Marianæ Ecclesiæ, d. 29. Jul. A. 1669. electus, Mariam, Alb. Balemanni, ejusdem Pastoris, filiam, sequenti 1670. elegit conjugem, & d. 23. Jul. A. 1683. vivis excessit. V. Jacobiæ Mellen, successoris ejus, *Catalogum MS. Ecclesiæ Lubecensium.*

Disp. de generatione Mineralium, Præfide M. Joh. Wergero. Witebergæ 1618. in 4.

Disput. II. de Ente rationis ratiocinante. Witeb. 166. in 4.

Disp. Gnostologica de Abstractione, Principio Cognoscibilis productivo. Wit. 1660. in 4.

Disp. de Ente rationis ratiocinatz. Witeb. 1661. in 4.

Mathema Opticum de Radii Optici quidditate, & visionis per eum formalitate. Witeb. 1661. in 4.

Disp. de Unitate. Witeb. 1661. in 4.

Disp. de Tyrannide & Tyranno. Witeb. 1661. in 4.

Disp. de Syllogismo in genere. Witeb. 1662. in 4.

Disp. Theol. de Sessione summi Pontificis, JESU Christi *Θεωσφωσ*, ad dexteram Dei patris, ex Hebr. VIII. 1. 2., Præfide D. Abr. Calovio propofita. Witeb. 1662. in 4.

Disp. de unitate & identitate animæ, realiter, & secundum substantiam, in Homine unius ejusdemque. Wit. 1663. in 4.

Disputationes Apologeticæ contra M. Joh. Christoph. Hundeshagium, Collegii Philof. Jenensis Adjunctum. Witeb. 1665. in 4. Agitata est inter eum ac Hundeshagium, disputanonibus publicis, A. 1664. & 1665. controversia Physica: Sime homo tribus inter se distinctis Animabus, an vero unica tantum, trium, aliis in subiectis separatarum, exercente functiones, præditus? Pro unitate pugnabat Wichmannus, pro pluralitate ternaria Hundeshagius, cujus *Traclatus de Pluralitate animarum in homine, realiter distinctarum*, quarta vice auctior atque emendator, Jenæ A. 1675. in 4. prodiit. Confer de hac lite Jac. Thomasi *Prefationes* p. 262. & seqq.

Disputationes aliz (*quas Catalogi quidam memorant*) Witebergenfes, de Individuibilitate Spiritus, de principio Individuationis, de Specie intelligibili impressa & expressa, de Privationis Physicæ figmento, de Vigilis & de Terminis, diversis annis in 4. editæ.

Exegema Philologico-Theologicum de Asmodæo, spiritu maligno, ex Tob. III. 8. Lubecz 1666. in 4. Hoc Lipenius, P. I. *Biblioth. Theol.* p. 104., perperam *Georgio Wichmanno*, P. II. autem, p. 168., recte *Gerh. Wichmanno*, tribuit, & hunc ab illo male, in *Indice*, distingvit.

(1.) V. Cens. I. *Anagramm.* p. 21. 106. & seqq.

(2.) *Millenario II. Prosopographia Melica* p. 204.

(3) p. 12.

Molleri Cimb. Lit. Tom. I.

Yyy yyy yy.

JOACHIM.

JOACHIMUS WICHMANNUS, Hamburgensis, Hermanni, mercatoris, filius, J. U. Licentiat. Disq. de Expenfis, Præfide D. Joh. Ott. Tabore. Argentinx 1644. in 4.
Disq. Inaug. de Arbitris compromissariis. Basileæ 1646. in 4.

JOACHIMUS WICHMANNUS, Chalcoglyptes Hamburgensis.
IV. priora Genesefis capita, æri, Efdm Edzardi, Th. Licentiat, sumptu, Hebraice incisa. Hamburgi in 4.
Casp. Waseri, Prof. Tigurini, Nummi Hebraici, aliique, diligenter, accurate & bona fide, ab ipso æri inculpi, & in charta deinde expressi, teste Rud. Capello in *Sciagraphia Nummophylacii Lüderiani*.
Figurarum XL. ænearum Syntagma. Hamb. 1677. in fol. (O. Sp.)

LAURENTIUS WICHMANNUS, Hamburgensis, A. 1645. patre Bartholdo, J. U. Licentiat, matreque Cæcilia, D. Laur. Langermanni, Canonicorum patris Decani, filia, natus, Licentiat Juris, cui Bremæ, Rostochii, Helmstadii & Tubingæ, nec non in Italia, Gallia & Belgio, vacaverat, titulum d. 25. Oct. A. 1671. Tubingæ absens obtinuit, & præxi deinde forensi in patria, in qva A. 1704. adhuc erat superstes, inclaruit. V. de vita ejus D. Joh. Andr. Frommanni, J. Cti Tubingensis, *Programma, adui promotionis A. 1671. præmissum*.
Disq. de Collatione Bonorum, Præfide D. Georg. Wernero. Helmstadii 1667. in 4.
Conclusiones Inaugurales de Retorione, Præfide D. Burch. Bardilio propolitz. Tubingæ 1669. in 4.

PETRUS WICHMANNUS, Hamburgensis.
Gründlehren der wahren Christlichen Religion, oder kurze Anweisung, wie die Jugend, in der Evangelischen Lutherischen Kirche, in den Grund-Artickeln des wahren seligmachenden Glaubens, auß Gottes Worte, unterrichtet, und zu einem heiligen Leben, als dem Beweise des Glaubens, angewiesen wird. Scriptum, qvot, testibus Catalogis aliquot, A. 1723. Hamburgi vel est editum, vel prælo fuit paratum.

ZACHARIAS WIDING vel WITTE, Flensburgensis, Parochiz ruralis Nübelanz, in tractu Cimbriz Sundevithano, A. jam 1660. Pastor. A. 1592. adhuc superstes, ad qvem Epistolæ XV. Joh. Bernhards Pastoris Broeckterani, & Præpositi Sundevithensis, in MSO Epistolarum hujus mihi lectæ sunt volumine.

Carmen Genethiacum, Christiano, Johannis Junioris, Ducis Holfato-Sünderburgici, primogenito, A. 1571. scriptum, qvot Joh. Bernhadi in quadam laudavit Epistola.

Epithalamium in nuptias Joh. Blomii, Adolphi, Ducis Holfatiz, Marefchalli, & Catharinæ Stuhriz. A. 1573. in 4.
Jolas, Ecloga, Christiano IV., Friderici II., Regis Daniz, filio recens nato, scripta. Hafniæ 1577. in 4. V. Alb. Bartholini *Lib. de Script. Dan.* p. 150.

Carmen Elegiacum in laudem urbis patris Flensburgensis, Slesvigæ A. 1592. editum, qvot 208. constare distichis a M. Christoph. Kraheo sum electos. Conf. de illo Partem III. *Isagoges nostræ ad Hist. Cimbr.*, c. 3. §. 2. p. 258.
Sermo funebribus Germanicus. in 4. (Catal.)

CONRADUS WIDOU, Hamburgensis, J. U. Licentiat, Senator patris d. 4. Jun. A. 1718. electus; cui Joh. Alb. Fabricius A. 1719. *Volumen IX. Bibliotheca Græce* Epistola inscriptis dedicatoria.

Satura rerum, qvæ ad Jus spectant, singularium, Præfide D. Joh. Nicol. Hertio propolita. Gießfz 1707. in 4. Recensum ejus exhibent *Nova Germaniæ literaria*, M. Nov. A. 1708. p. 428. 429. 430.

Disq. Inaug. Specimina Præcos, optimas Juris Romani leges negligentis, exhibens. Argentinx 1714. in 4. V. de illa Partem XXVII. *der Gelehrten Fama* p. 76. 77. 78.

M. HERMANNUS WIECHORST, Hamburgensis, Lipsiz d. 30. Jan. A. 1690. suprema Philosophiz potitus laurea. V. Joach. Felleri *Poema de Brabeis Philosophicis*, lit. D. 3. a. b.

Disq. de Iniqua Expulsione Ottonis IV., Imperatoris, e regno, ab illo Præfide propolita. Lipsiz 1690. in 4. Commendatur a Joh. Hübnero *Cent. II. Bibliotheca Historice Hamburgensis vernacula*, Art. 43. p. 181. 182.

CHRISTOPHORUS WIEGERS, Hamburgensis, J. U. Lic.

Disq. de Ulucapionibus & Præscriptionibus, Præfide D. Henr. Rud. Redekero. Rostochii 1678. in 4.

Disq. Inaug. de Remediis spoliatorum, Præfide eodem. Rost. 1679. in 4.

THOMAS WIEMEIER, Hamburgi A. 1705. commoratus.

Neueröffnetes Raritäten-Cabinet Dyrund Westindischer außländischer raren Sachen und Gewohnheiten, auß den besten Reißbeschreibungen zusammengetragen. Hamburgi 1705. in 8. In præfatione ab Autore promittuntur:

1. Cabinet Morgenländischer Raritäten.	3. Cabinet Dyrund Westindischer Curiositäten.
2. Cabinet Europäischer Raritäten.	4. Cabinet Europäischer Curiositäten.

ARNOLDUS WIERMANN, Med. D. & Practicus Hamburgensis, in patria A. 1716. superstes,

Disq. Inaug. de Suppressione mensium. Trajecti ad Rhenum 1693. in 4. (V. *Pet. Ambr. Leibmanni Hamburgum anni 1701. literatum* p. 30.)

ANDREAS WIESE, Hamburgensis, Doctor.

Ἐπιφώνημα Eucharisticum, Christiano IV., Regi Daniz, scriptum. A. 1603. (O. Sp.)
Ἑδὸς Πυθαγόρῃ ἐς τὰ συγγράμματα καὶ τὰ ἑλπίδια τῶν Θεολόγων, Φιλόσοφῶν καὶ Νικολάου; Poemation 3. paginarum Græcum, *Tomo I. Opero Latinorum* D. Phil. Nicolai, Theologi Hamburgensis, per Georg. Dedekannum Hamburgi A. 1617. in fol. edito, præfixum.

Carmen Græcum in Christi natalem heroicum, cum Versione Latina; nec non Hymni aliquot Lutheri verbis Græcis redditu. Hamburgi in 12. (Catal. *Hemming.* p. 217.)

BENJAMIN WIESE, Hamburgensis, J. U. D. A. 1689. defunctus.

Disq. Inaug. de Citatione. Basileæ 1651. in 4.

M. BERNHARDUS WIESE, Hamburgensis, A. 1585. natus, graduque Magisterii A. 1608. Rostochii potitus; Ecclesiæ in Ducatu Megapolitano Arensburgensis, ab eodem A. 1608. Hamburgensis autem Catharinæ, ab A. 1623. (M. Nov.), fuit minister, & cum officio, qvot eum Senatus fungi per annum prohibuerat integrum, esset restitutus, d. 29. Julii A. C. 1659., ac ætatis 74., decessit. V. *Epicedia, Catalogum MS. Ecclesiæ Hamburgensis* ad ἀποστολῆς, & Joh. Alb. Fabricii (tumuli exhibentis epigraphen) *Auctarium Inscriptionum Theod. Anckelnmanni Hamburgensium*, n. 150. p. 47., ac Partem II. *Memor. Hamburg.* p. 881.

Christ vom Ämpfe des H. Geistes Rostochu A. 1615. (O. Sp.)

Triumphus Christi, oder Ostpreigt von Jesu Christi Himmelfahrt und Eighen zur rechten Hand Gottes, auß Pf. LXVIII. 19. 20., am 12. Mart. A. 1621. in Hamburg gehalten. Rost. 1623. in 4. Spiritus-

Spiritualis & felix Christiani ægroti cura : Eine geistliche und glückliche Cur eines Christlichen Kranken, genommen auß Sirachs XXXVIII. Capitel, und der Historie des frantzösischen Königs Hiskia 2. Reg. XX. : Darinn aller Kranckheiten eigentliche Ursachen werden entdecket, heilsame Mittel vorgeschrieben, und ein geistlich Trostbette zugerichtet, dadurch dem Gottseligen Kranken, am Leibe zur Gesundheit, und an der Seelen zu Troste und Seligkeit, gewis und mächtig kan geholffen seyn : in drey tugendliche Medicos getrauchen können? Hamburgi 1624. in 8.

HENRICUS DIETERICUS WIESE, Hamburgensis, J. U. Licentiat, Civium initio patriz Secretarius, Senator deinde d. 31. Jul. A. 1716., & Confil d. 6. Aug. A. 1720., electus.

Theses Inaugurales, ex utroque Jure selectæ. Aureliæ 1701. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum p. 7.*

M. MATTHÆUS WIESE, Hamburgensis, A. 1654. superstes.

Disp. de Fidei Christianæ fundamento, ex 1 Joh. I. 1. 2., Præfide D. Joh. Qvisttorpio. Roskiohii 1643. in 4.

Disp. de Prædicationis Evangelicæ momento, ex 1 Joh. I. 3. 4., Præfide D. Joh. Cohtmanno. Roß. 1644. in 4.

(Disputant alii, an idem hic sit cum Matthæo Wiso, Pastore & Seniore in Ducatu Megapolitano Neobrandenburgensi, M. Matthæi Marci, Ecclesiastæ Güstrowiensis, genero, & M. Matthæi Erasmi Kohlreini, Concionatoris aulici ac Superint. Strzelzensis, filii ejus A. 1670. nupti, socero, de quo *Nova Literaria Lubecensis*, M. Febr. A. 1706. p. 62., & Frid. Thomæ *Appendix Analethorum Güstrowiensium p. 46.*, possunt consuli.)

PETRUS THEODORUS WIESE, Hamburgensis, J. U. L.

Disp. Inaug. de privatione doris & successioneis statutariæ ex capite adulterii, occasione art. 2. tit. 3. P. 3. Statut. Hamb. Præfide Just. Henning. Böhmero. Halz 1724. in 4.

JACOBUS WIGANDUS, Flensburgensis, Cantor ab A. 1600. Hufensis (1.), Ecclesiastæ initio Ennonis, Comitæ Ostrifisci, in arce Auricensi, ab A. 1603. & circa A. 1615., aulicus, deinde vero Parochiz ruralis Hagensis, in Sylva Ducatus Slesvicensis Danica, ad A. usque fatalem 1644., Pastor.

Predigt von dem Ausgange aller gläubigen Israeliten, auß dem betrübten Egypten dieser Welt, in das Gelobte Land des Ewigen Lebens, bey der Leichbegängniß Fr. Annz, gebornen Herzoginn zu Holstein, Graffinn von Districland, auß Hebr. X., zu Zürich, A. 1615. gehalten. Hamburgi in 4. (M. C. K.)

M. MARTINUS WILDE, Lubecensis, scholæ patriz Subrektor, M. Martio A. 1625. (2.), Ecclesiarius autem Insulæ Femariensis Ephorus, & oppidi in hac Burgenfis Pastor, A. 1630., constitutus, M. Apr. A. 1639. (uti a M. Mathia Lobetanzio, *Successore, accepi*), post novennii paralyfin, vivis excessit. Confer de illo Henr. Bangeri *Catalogum Præceptorum scholæ Lubecensis, Oratorum Rectoratus auspicali adjectum, & Programma de vita M. Sebasti. Meierii, Rector. Lubec.*, A. 1664. editum; in quo Vir appellatur non illas nudo artes, quæ ab humanitate habent nomen, probe doctus, & Hebraice imprimis lingvæ perquam gnarus, sed verum etiam Theologicorum cognitione præclara instructus. Duo in eum Anagrammata V. in B. Bilovii (cui Travemundensis in Indice audit) L. 7. *Anagr.*, f. III. b. 114. a.

Disp. de Baptismo, contra Photinianos, Præfide D. Nicol. Hunnio propoſita. Witeb. 1618. in 4.

Opus Biblicum *πολύλογον*, quod eum, apparatu ingenti jam congesto, esse molitum, sed edere, ob mortem immaturam, non potuisse. a D. Christ. Kortholto, Femariensi, Theologo Kiloniensi, sum edoctus.

JOHANNES WILDENHEIN, Kilonientis, d. 20. Mart. A. 1642. natus, post curriculum studiorum in scholis patriæ, Lubecensis & Dresdensi, Academiæque Witebergensi, absolutum, templi in Slesvicensi suburbio Fridericobergenſis Diaconatum A. 1674., & Pastoratum sequenti 1675., obtinuit. A Christiano V., Rege Daniz, A. 1684., quod homagium sibi præstare aliquandiu, Principis sui exulis, Christiani Alberti, amore, detrectasset, loco quidem est motus, sed paulo post, cum mentem mutasset, sacro oppidi Apenradensis præfectus cæui, A. vero 1689. a Principe Holsticæ, ditionibus suis restituito, ad prisinum officium Fridericobergenſe revocatus, istiqve d. 14. Junii A. C. 1696., æt ætatis 4., immortuus. Plura de vita ac laudibus ejus Sermo funebriſ suggester Germanicus, a Calp. Herm. Sandhagio, Superint. Holstæ-Gottorpiensi, æ Rom. VIII. 35-39., in illius habitu exequiis, & Slesvigæ A. 1697. in 4. excusus. Ob fidem in officio sacro singularem D. Christ. Kortholtus etiam (in *Werblichen Tugendspiegel p. 40.*) publice ipsum commendavit.

Lehrend und Tröstend Schrift über den Abschied Fr. Mariz Elisabethz Niederstättinn, an dero Eheleichen Herren Burchard Niederstätt, J. U. D. und Fürstl. Hofsteinischen Hofrath Rangkellery-Rath. Slesvig 1683. in fol.

MICHAEL WILDERUS, Lubecensis, J. U. Doctor.

Disp. Inaug. de Revisione particulari Juris communis, in causis ex privilegio Principum, & Statuum Imperii, inappellabilibus, ex R. R. Imp. de A. 1600., §. 10., & 1654., §. 113. Altorffii 1712. in 4. Recensum ejus exhibet *Pars XXV. der Gelehrten Fame p. 29-35.*

ERICUS WILDESHUSEN, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, circa A. 1716. mortuus.

Disp. de Aere, Præfide D. Sam. Reyhero (illius Autore, defensa. Kilonii 1669. in 4.

Theses Juridicæ Inaugurales. Aureliæ 1674. in 4. (V. *Lehmanni Hamburgum A. 1701. literaturum p. 31.*)

M. JACOBUS FRIDERICUS WILDESHUSEN, Hamburgensis, Th. C., A. 1716. superstes, qvi a Barth. Feindio Juniore (in *Apologia vernacula p. 88.*) vocatur ein gelehrter und christlicher Hamburgischer Patriote, welcher sich umb die Beschickung seines Vaterlandes, und den Splendeur der vornehmsten Familien, sehr bemühet.

Bibliotheca Disputationum Theologico-Philologicarum in Vetus & Novum Testamentum, sive Notitia, elegantiores in loca V. & N. T. selectiora Disputationes Academicas, serie librorum capitumque dispositas, repræsentans. Hamburgi A. 1702. in 4. Recusa ibidem longe auctior A. 1710. in 4. Cum enim prior editio (quam Jesuitæ Trivultienſes, in *Memoriis suis*, M. Sept. A. 1702., p. 220., commendarunt) XV. tantum constet quaternionibus, posterior hæc in XLIII. excrevit.

Vollkommene Beschreibung und ausführliche Erklärung aller Ceremonien, so nentlich, bey Krönung Jacobi II., Königs in Engelland, sind vorgegangen. Hamburg 1683. in 4. Schediasma, sub ejus, tyronis tunc adhuc literarii, editum nomine, cuius verum Autorem esse Dan. Hartnaccium, privatum & schola patriæ nuper digressi præceptorem, Otto Sperlingius Jun., JCtus, me docuit, & amici alii Hamburgenses confirmant.

Bibliotheca Disputationum Philosophico-Theologica realis, quam in Pet. Ambr. Lehmanni *Observationibus Historicis anni 1703. Germanicis*, n. 46., p. 365., & *Novis literariis anni 1704. Germanicis*, p. 120., est pollicitus.

Yyy yyy yy 2

JOHAN.

(1.) V. J. M. Krauß *Historische Kirchen-Historie p. 38.*

(2.) Orationem Joh. Kirchmanni, Rectoris, quæ cum inauguravit, exhibet J. H.

a *Scelen Parte II. Alten. Lubec.*, n. 14., p. 138-140.

JOHANNES HENRICUS WILDHAGEN, Slesvicensis, Capl. Herm. Sandhagii in Theologia Exegetica discipulus, templi in urbe Hafniaensi Christianhafniensis, ab A. 1694., Ecclesiastes, & oppidi deinde in Stormaria Crempensis, ab A. 1696., Pastor.

Expositio Exegetica Epistolæ S. Pauli ad Timotheum, in qua Idea veri Ecclesiæ Ministri representatur, ab ipso conscripta, & Præfide D. Joh. Fechtio propolita. Rostochii 1692. in 4.

M. ANDREAS WILHELM, Lubecensis, mercatoris filius (1.), primus in urbe patria, cujus templo præerat Ægidiano, cum Joh. Walhofio & Mich. Fundio, A. 1528., doctrina Pontificiorum reprehensa, Lutheranam auditoribus proposuit, istamque ob causam, cum duobus his Collegis, civitate, A. eodem 1528., est ejectus. Verum, cum, sequenti 1529., Demagogus LXIV., quos plebs Senatui in republica administranda Collegas obtraheret, tributa, quæ Senatus, ad levandum ærarii inopiam, postulabat, nisi illi fuis restituerentur officiis, huic denegarent, ac restitutionem denuo, d. 24. Aug. & 11. Dec., vehementer, injecto seditionis metu, urgerent, Wilhelmus ac Walhofius A. 1530. in urbem sunt revocati, & d. 7. Jan., in curia, a IV. Consulibus ac Camerario, pristino docendi munere fungi iterum iussi, illoque Petrinæ, hic autem Marianæ præfectus est Ecclesiæ. Restitutus, trimestri spatio, cum Monachis Parochisque Pontificis, acriter in ipsos, Senatamque simul ac Demagogos, ex ambonibus, ob sacrorum mutationem, invecitis, concipitibus fuit decertandum contrarius, donec adversarii istis, cum disputationem de religione publicam, a civibus expectatam, detrectassent, plebis tumultuantes postulata, a Senatu, invito licet, ac demagogis, concionandi initio potestate d. 2. Apr. A. 1530., nec multo post ipsa urbe, est interdictum, Petrusque Brymershemius Jacobus, Joh. Flaxbarus Cathedralis, & Wilh. Antonii Ægidianæ ædis, Pastores Lutherani, in ejectorum locum subrogati (2.). Relicta deinde noster æde Petrina Cathedralis, circa A. jam 1551. (3.), fuit Antistes, illoque fungens munere A. 1553. Presbyterii Lubecensis Confessionem, sive Epistolam ad Math. Flacium & Nic. Gallum, Georg. Majoris, Theologi Witeb., de Bonorum operum ad salutem necessitate doctrinæ d. 7. Apr. oppositam, & in Contr. Schlüsselburgii *Libro Catalogi Hæreticorum sexto* (4.) obviam, primo inter Collegas loco, subscriptione sua approbavit, tandemque d. 18. Maji A. 1557. (5.) est extinctus. Perperam ergo duo hujus nominis Pastores Lubecenses, alter primus doctrinæ Lutheranae præco, alter, Val. Curcio Superintendente, post A. 1550., sacro admotus muneris, in Contr. ad Høveln Catalogo Ministrorum Ecclesiæ Lubecensis rhapsodico (6.), lectoribus sunt obrufi. Confer de Wilhelmo, præter jam allegatos, Pet. Lindebergii *Lib. IV. Chronici Rostochiensis*, c. 1., p. 113., & Gotfr. Arnoldi *Tomum II. Hist. Eccl., Lib. 16., c. 7., p. 69.*

Theſes pro doctrina Lutherana, contra Pontificios, Lubecz, sub Reformationis Ecclesiasticæ initium, publice ab illo affixæ, de quibus Nicol. Gryllus l. c., *lit. C. 2. a.*, consulatur.

JOHANNES CASPARUS WILHELM, Urbis in Wagria Oldenburgensis, circa A. 1675., Ecclesiastes, quæ A. 1687. adhuc erat in vivis, sed A. 1693. jam obierat, a Joh. Dan. Majore (in *Beobachteten Cimbrici*, c. 63., p. 106.) e-logio eines sehr fleißigen und frommen Exemplarischen Mannes ornatus.

Hortus passionalis floridus; Blumenreicher Passionsgarten, darinn XLVIII. Glaubens- und Lebenslehren, auß der Passions-Histrie, unter dem Bildniß der Gartenewächse, vorgeſtellt werden. Mit vorhergehender Betrachtung aller Gärten der d. Schrift, und einem Anhange, so viel einer Sinnbilderschen Vorstellung des Grabes Christi, als drey neuer Passionslieder. Plönz A. 1687. in 12.

Jesu Christi Wanderschafft, in XXX. Sonnetten vorgeſtellt. Plönz 1687. in 4. (M. T. A.)

Leichpredigt über J. N. Wildhaginn. Plönz 1687. in fol.

Res Ecclesiasticæ, Mſum Historicum, quod a Joh. Dan. Majore l. c. laudatur.

M. NICOLAUS WILHELM, Ripensis, scholæ patris, ab A. 1580. ad 1585. Rector, & Parochiæ deinde ruralis vicinæ Balloensis Pastor, A. 1588. superstes. V. Claud. Lyfchandro *Catalogum Scriptorum Danicorum ineditum*, lit. N., & Pet. Terpagii *Inscriptiones Ripenses* p. 145.

Carmina varia ad Nicol. Kragium, & alios, a Cl. Lyfchandro l. c. memorata.

ARNOLDUS WILCKENS, Hamburgensis J. U. Lic. & in patria Practicus.

Diſp. inaug. de usu fructu. Aureliz 1715. in 4. V. *Hamb. Lit. A. 1719. p. 35.*

JOHANNES HERMANNUS WILCKENS, Pastor in Comitatu Pinnebergico Wedelensis.

Weisagung im Munde des sterbenden Davids, oder Leichpredigt über Christian den Fünften, König in Dänemark, auß 1. Reg. II. 1. 2. 3. 4. Altonæ 1700. in fol.

NICOLAUS WILCKENS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, a Joh. Alb. Fabricio, in *Epistola Isagogæ ad Historiam Gallicam*, A. 1708. ei inscriptæ, *dedicatoria, & præfatione Inscriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgensium*, commendatus; urbis deinde natalis, ab A. 1721., Archivarius. Obiit 2. Oct. A. 1724.

Diſp. Inaug. de fine & scopo Imperii Romano-Germanici. Basileæ 1702. in 4. Samueli Werenfelsio, Theologo Academiæ Basileensis eximio, Diatriba hæc, *omnigena eruditione*, illo judice, *referta*, anſam dedit Wilkenio Autori suam de *Jure in Conscientiam, homine non usurpando*, inscribendi *Epistolam*, seorsim Basileæ A. 1702. in 4. editam, & in *Sylogæ ejus Dissert. Theologicarum*, ibidem A. 1709. in 8. publicata, num. 2., p. 71-112., reculam.

SCRIPTA auctoris EDITA.

Das Leben D. Alb. Krantzii, dem beigefügt sind dessen Defensorium Ecclesiæ und Heiligen Calender. Hamb. 1722. in 8. Das Leben des berühmten Joh. Frid. Gronovii, nebst einigen seinen Briefen, die guten theils bisher ungedruckt, Hamburgi A. 1723. in 8.

Leben des Gelehrten Lucæ Holſtenii. Hamburgi 1723. in 8.

Leben der berühmten Lindebergiorum: Nebst einer Nachricht vom Leben Gev. Elemenhorsii, Joach. Morſii, Hel. Putſchii und Corn. Dali. Hamburgi 1723. in 8.

Leben D. Ad. Tratligeri, nebst verschiedenen dazu gehörigen Belegen. Hamb. 1722. in 8.

Leben des Gelehrten Pet. Lambecii. Hamb. 1724. in 8.

BARTHOLDUS WILLERS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, simulque Consiliarius, circa A. 1701., Slesvigo-Holſtaticus. V. Pet. Ambr. Lehmanni *Hamburgum anni 1701. literaturum*. p. 31.

Diſp. Inaug. de Cautelis Judicis. Altorfii 1690. in 4.

JACOBUS

(1.) V. Nic. Gryllus *Historiam vite Jacob Sluteri, Poſt. Roſtob.*, Saxonicæ, lit. C. 2. a. (2.) V. de initiis hiſce Reformationis Lubecensis turbulentis *Chronicon Lubec. Kirſchringio-Mülleriannum* p. 144-152., Dav. Chytræi *P. II. Chron. Saxoniæ* p. 152-157., Abr. Sculteti *Dec. II. Annalium Evang. renovati*, p. 316-325., Nic. Gryllus l. c., ad A. 1528. 1529. 1530., & *Isagogen noſtram ad Hiſt. Cimbr.*, P. IV., c. 5., p. 417. (3.) ichte Jac. a Mellen, *Ada Ord. Ecclesiasticæ ſecuto*, in *Catalogo Mſ. Ecclesiasticarum Lubecensium, ſuique ad nos litter.* (4.) p. 430-436. (5.) ichte Jac. a Mellen l. c. (6.) im *Beyglücken Zubet* p. 84-85.

JACOBUS WILLERS, Sûnderburgo Alfenfis, Med. Doctor & Practicus, ab A. 1711, Ripensis, Flensburgi d. 24. Jan. A. C. 1721., ac ætatis 29., mortuus.
Dijp. Inaug. de Anorexia. Lugd. Bat. 1714. in 4.

JOACHIMUS WILLERUS, Hamburgensis, JCrus insignis, & praxeos Imprimis forensis peritissimus, Witebergæ A. 1566. studiis incubuit, A. 1575. Electoris Palatini fuit Consiliarius (1.), & d. 23. Jun. A. 1580. Spizæ, a Camera Imperiali, ad Affessoris ejus officium, a Circulo S. Rom. Imperii Saxonico sibi collatum, licet Reformatam profiteretur religionem, nullis tunc adhuc in Germania donatam privilegiis, est admissus (2.), Affessoris munere postea ipsemet se abdicavit, & inter Advocatos supremi hujus Tribunalis locum adeptus Germanici (3.), Spizæ A. 1592. adhuc superfuisset. Nicol. Ciferus (4.) JCrus eum vocavit in hac ætate egregium, Hamburgensiumque civem, magna sibi necessitudine conjunctum. Conferatur Henn. Conradini, Conræct. Hamburg., Sylva Phalaciorum ad illum, in Poematis, Rostochii A. 1607. editis, p. 193. (5.), obvia.

SCRIPTA EDITA.

Elegis scripta in Festo nativitatæ Domini nostri Jesu Christi, Adjuncta est Elegia gratulatoria ad Joh. Hugium & Eberh. Mollerum, Senatores Hamburgenses, Witebergæ 1566. in 8.

Confilium super petita Restitutione in integrum, Spizæ A. 1591. scriptum, & Volumine IV. Consiliorum Illustratum JCrusum, Francofurti, in Typographia Seintiana, A. 1607. in 4. edito, num. 15., publicatum.

Nucleus Responsionum cujusdam in Imperiali Camera quondam Advocati, arduorum sui temporis causarum consultissimæ, exhibens Praxeos Candidatis modum respondendi consulentibus de meritis causarum, juxta fundamenta Juris, Constitutiones Imperii, præjudicia & judicata similia, &c. Accessit Modus instruendi processum Austregarum, sive formulæ actori, reo & judici, deservientes. Spizæ 1678. in 4. Scriptum Camerale posthumum dicitur, cujus Willerum esse Autorem indicant, ac fusius simul de eodem differuerunt, Joh. Deckherus (haud admodum præclare de illo judicans) in Concordia supremorum S. Rom. Imperii tribunalium, c. 23., p. 196., & in Conjecturis de Scriptis adeptoris p. 118., ac Vinc. Placcius T. I. Theatri Anonymorum & Pseudonymorum, c. 3., p. 228.

INEDITA.

Missivale, a Deckhero, in Conjectis de Scr. adept. p. 118., allegatum.

Confilium pro Revocatione Bonorum domanialium, Ordinum Pomeranicorum postulatu A. 1592. scriptum, & per hos Bogislao Duci, in Comitibus, exhibitum, quod ab Autore Gryphis in integrum restitutum, Scripti publici Sveco-Pomeranici, A. 1693. Germanice editi, lit. D. 2. b., allegatur.

Confilia alia Juridica MSta, in Catalogo Bibliothecæ cujusdam Lubecensis memorata.

CHRISTIANUS MARTINUS WILLICHIIUS, Martini, Gymnasiarchæ initio & deinde Archidiaconi Cöniensis ad Svevum, tandem vero Pastoris Catharinæ Hamburgensis, ex Elisabetha, Christoph. Butelii, Th. D. & Antistitis Stettinensis, forore, filius, A. 1613. in lucem editus, Hamburgensem semetipsum in Dissertationibus appellavit Academicis, ab Henn. Wittenio autem Colonia Marchicus fuisse perhibetur. E schola Hamburgensi dimissus, Medicinæ initio, ab A. 1631., Leidæ, Oxoniæ, Cantabrigiæ & Francovæ, deinde autem, mente mutata, Theologiæ, ab A. 1637., Regiomonti, Rostochii & Jenæ, dedit operam, Magistrique titulum in Academia Regiomontana, d. 8. Apr. A. 1638., Licentiatum vero Theologiz gradum in Jenensi (cum Daniele Henrici, S. Lit. in Lipsiensi interprete), A. 1641., obtinuit. A. 1644. Pastor ac Superintendens Burchtorfensis a Friderico, Duce Brunsvico-Lüneburgico, constitutus, Annam Knakiam sequenti 1645. elegit conjugem, munereque isto per lustra duo administrato, d. 2. Aug. A. C. 1655., ac ætatis 44., vivis excessit. V. de illo Joh. Nohrii, Disconi Burchtorfensis, Sermonem ex Ef. XII. funebrem Germanicum, in ejus habitum exequiis, & Hamburgi A. 1655. in 4. editum, D. Joh. Himmeli, Theologi Jenensis, Programma Disputationis ejus A. 1641. præmissum Inaugurali, & Henn. Wittenii Tomum II. Diarii Biographici Sec. XVII. p. 73.

Dijp. de Plevintide, Præfide D. Adolpho Vorstio, Lugd. Bat. 1633. in 4.

Dijp. de S. Cæna, Regiomonti 1638. in 4.

Dijp. Critica de Punctis & apicibus nominis ἡσπαρπαμῆς ἡσπῆς, quod non sint genuini & proprii, sed adscriti & peregrini, ostendens, ab ipso Præfide proposita. Rostochii 1639. in 4.

Dijp. de Lege Dei, Præfide D. Joh. Quistorpio, Rost. 1640. in 4.

Dijp. Inaug. de Pacificatione, vel Syncretismo, inter Lutheranos & Calvinianos, in spiritualibus & rebus religionis,

Præfide D. Joh. Himmelio exhibita. Jenæ 1641. in 4.

Dijp. de Ecclesia, ab ipso Præfide proposita. Jenæ 1642. in 4.

Stromet Christen Trost im Leben und Sterben, oder Leidsredigt über Jundet Arend Friderich von Lüneburg, auß PC. CXVII. 7. 8. 9. Hamburgi 1654. in 4.

CHRISTOPHORUS FRIDERICUS WILLICHIIUS, Hamburgensis, præcedentis frater, d. 5. Oct. A. 1610. in lucem editus, artis Medicæ, cujus eum Doctorem Melch. Sebizius Senior Argentinx A. 1636. creavit, Hamburgi Practicus, d. 11. Jan. A. C. 1646., ætatisque 36., defunctus.

Dijp. Metaph. de Ente, ejusque natura & conceptibus, Præfide M. Mart. Ludemanno, Log. & Metaph. Professore, exhibita. Hamburgi 1629. in 4.

Dijp. Metaph. de Bonitate, Præfide eodem. Hamb. 1630. in 4.

Dijp. Metaph. de Necessitate & contingentia, Præfide eodem. Hamb. 1630. in 4.

Quæstionum Metaphysicarum Decas, Præfide eodem. Hamb. 1630. in 4.

Dijp. de Calculo Væficæ, Præfide D. Adolpho Vorstio, Lugd. Bat. 1632. in 4.

GOTHOFREDUS WILLICHIIUS, Hamburgensis.

Oratio Hebræa de Sectis Judæorum, cum versione Latina, & D. Egid. Gutbierii Programme, ei præmissio. Hamburgi 1652. in 4.

Dijp. de Indivisione, per quam ens est unum, Præfide M. Joh. Ad. Scherzero. Lips. 1651. in 4. (Catal.)

Dijp. Theol. de Prædestinatione, Præfide D. Joh. Meisnero. Witebergæ 1656. in 4.

(1.) teste Nicol. Ciferus in Ep. dedie, Saxonia Alb. Krautii, ad Senatum Hamburgensem, A. 1575 scripta. (2.) V. Joh. Deckheri Notæ ad Ordinationem Cameræ, Vindicis juris-ique Cameralis præfixas. p. 140. (3.) V. Joh. Deckheri Conjecturas de Scriptis adjectis p. 118. (4.) l. c. (5.) teste Joh. Alb. Fabricii parte II. Memor. Hamburg. p. 112.

MARTINUS WILLICHIIUS, Hamburgensis, Med. D. & Friderici Wilhelmi, Electoris Brandenburgici, circa A. 1685., Archiater ac Consiliarius.

Disp. de Lue Venerea, Præfide D. Gvernero Rolancio propofita, Jenæ 1666. in 4.

JACOBUS WILMS, Hamburgensis, J. U. D. & in patria Practicus, A. 1701. superſites.

Disp. Inaug. de Curatoribus extraordinariis. Aureliæ 1686. in 4.

NICOLAUS WILSTERMANN, Crempa Stormarſus, Med. Doctor.

Disp. Inaug. de Diabete (von der Huthuße), Præfide D. Georgio Chriſtophoro Petri propofita, Erfurti 1691. in 4.

LUCAS WINCKEL, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1713. mortuus.

Disp. Inaug. de positionibus miscellaneis Juridicis. Aureliæ 1677. in 4.

THEODORUS WINCKEL, Hamburgensis, Ulrici Senioris (de quo ſtatim dicetur) filius, A. circiter 1620. in lucem editus, J. U. Lic. & in patria Practicus, Margaretam initio, Lucæ Beckmanni, Senatoris, filiam, A. 1649. & deinde, hac defuncta, A. 1653. Joh. Kellinghufii, mercatoris, gnatam, duxit uxores, ac e posteriore Ulr. Winckelium juniorem, J. U. Licentiatum (quem infra laudabimus), ſuſtulit.

Hic, niſi omnino fallor, Winckelius ille eſt, cui Vinc. Placcius (T. I. Theatri Anonymorum & Pſeudonymorum, c. 11. p. 431.), nulla prænominis ejus facta mentione, librum *neque* *neque* *indagationis*, teſtimonio Autoris ipſius, vindicat vernaculum pagg. 240., dicens *in* 4. ſub hoc edum titulo: *Geſchliches Erbethe*, darauf ein Tranck (anſte ruhen, und ſelig ſterben, ſan.

ULRICUS WINCKEL Senior, Hamburgi, d. 30. Oct. A. 1575., patre cognomine, Templi Petri curatore, matreque Anna Luchtemacheria, natus, prima ſtudiorum in ſcholis patriæ ac Brementis poſuit tyrocinia. Jurisprudentiæ Marpurgi, ab A. 1596., Coloniz ab A. 1599., Altorſii (in convictu Conr. Rittershufii) ab A. 1602., & cum illic aliquamdiu privatim alios Anteceſſorum docuiſſet permiſſu, Argentinz A. 1605., vacavit, gradumque Licentiatu Bailez eodem anno 1605. obtinuit. Gallia deinde ac Belgio peragratis, in patriam A. 1606. reverſus, uxorem d. 11. Apr. A. 1608. duxit Urſulam, Theodori ab Holten, Conſulis, filiam, duos ſibi mares, Theodorum, J. U. Lic. (de quo modo eſt dictum), & Ulricum, ſed paulo ſerius, & undecim conjugii annis jam elapſis, enixam, dieque 15. Dec. A. 1646. defunctam, Hamburgi praxi primum forenſi inclauit, ac poſtea Francici ſimul, Ducis Saxo-Lauenburgici, egiſt Conſiliarium, Syndicumque Ordinis equeſtris Holſatici, cujus nomine ſolemnè ab illo A. 1616. Friderico, Duci Holſtæ-Gottorpienſi, in pancgyri ſplendida, præſtitum eſt homagium. Biennio poſt, A. ſc. 1618., d. 21. Febr., urbs patria Hamburgienſi Senatorio adſcriptum ordinis totum ſibi vindicavit, ac prætura dextre ſuæ in Conſulatu tandem Sebaſtiano a Bergen, d. 22. Febr. A. 1624., ſubrogavit. Per quinque hoc luſtra gaviſus, non conſiliis ſolum, operaque fideli, domi civibus perſervivit, ſed legationes etiam obijt complures, e quibus Belgica ad Belgii Hiſpanici Gubernatricem A. 1623., & tres Danicæ ad Chriſtianum IV., Regem, A. 1622. 1635. & 1643., veſtigialis novi Glückſtadienſis deprecandi cauſa, ſuſcepit, mentionem imprimis merentur. Morte tandem ſubita, catarrho accelerata vehementi, A. C. 1649., ætatis 74., rebus humanis eodem die 15. Februarii eſt ereptus, quo, anno præcedenti 1648., templi, quod vivus frequenter, cujusque patronus fuerat, Catharinæ turris, ruina ingenti, ſuū Conſuli huic ſuo imminenti, judice M. Jac. Groſſio, illius Antifeſt (1.), juxta alios autem (2.) mortis Chriſtiani IV., Monarchæ Danici, prænuncia, urbis incolæ perterrefecerat. Fuſius Conſul hic eximius (Symboli loco ſequenti uſus hemiſtichio: *Simplex duntaxat & unus*) celebratus eſt a nepote cognomine, Ulr. Winckelio juniore, J. U. Licentiatu, in Diatriba de Vita & obitu ejus peculiari, Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgienſium Partis I.* (Hamburgi A. 1710. editæ), p. 209-233., inferat, ac in Epicediis M. Jac. Groſſii, M. Joh. Adolphi Fabricii & Henr. Vagetii, Latinis. E quibus duo priora ſub ſinem Diatribæ modo laudatæ ſunt recuſa. Epitaphii, in xde illi Petrina Hamburgienſi erecti, Epigraphen Joh. Alb. Fabricii *Auſtularum Inſcriptionum Theod. Anckelmanni Hamburgienſium*, num. 121., p. 41., exhibet. Conſerui etiam de illo poſſunt Joh. Riffii *Parnafſus Teutonicus*, p. 302-319., Ad. Traſſigeri Jun. *Series Senatus Hamburg.* p. 43., Nic. Scribonii *Lib. IV. Luſum Anagramm*, Guttorp. p. 95-96., & *Part. IV. Iſagoge noſtræ ad Hiſt. Cimbr.*, c. XI., §. 2., p. 623.

ELOGIA.

D. Brandano Detrio, Theologo Gvelderbyitano (in *Jambis*, nepotis quædam Diſputationi de Divortio A. 1622. adjectis),

-----
Lumen audit urbis maximum,
Que ſtatim ad Albim dives attollit caput;
Ille, ille iniqui Cenſor & moris mali,
Carus Jethovæ, carus omnibus bonis,
Patriæ parens & Conſul opatus ſue.

Joh. Riffio (l. c. p. 302.) Ein hochbegabter Mann, und ſinger Bürgermeiſter.

Ant. Damannus, Belga, hoc eum diſticho (quod in *Albo Joach. Morſii Mſto ſol.* 474. offendit) commendavit, ad cognominis etymon alludente Germanico:

Eſte procul mores enormes Conſule norma!
Quicquid ad hanc ſtruitur quam bene ſurget opus?

SCRIPTA EDITA.

Oratio de Carolo Magno, primo Germanorum Imperatore, in Gymnaſii Brementis auditorio recitata. Bremæ 1594. in 4.

Queſtiones aliquot controverſæ, ex materia Tutelarum & curationum deſumptæ, ac Præfide D. Joh. Göldeo propoſitæ, Marpurgi 1599. in 4.

Concluſiones de Verborum obligationibus, Præfide D. Winoldo Kivero. Coloniz 1602. in 4.

Diſp. Jurid. de Fructibus, Præfide D. Conr. Rittershufio. Altorſii 1602. in 4.

Decades VI. Concluſionum controverſarum, ex Jure Civili, Canonico & Feudali, ſparſim deſumptæ, & pro Licentia gradu propoſitæ, Baſileæ 1605. in 4.

INEDITA, quæ a ſe aſſervari Ulr. Winckelii Jun., J. U. Lic., ejus nepos, mihi indicavit.

Oratio de aurei Inſtitutionum Imperialium libelli dignitate & utilitate, Altorſii, M. Sept. A. 1602., privatæ ejus explicationi præmiſſa.

(1.) in *Epicedio*. (2.) V. Ad. Olearii *Correspondentia Chronica Holſtæiſi*, Lib. XI., c. 12., p. 129.

Decas

Decas Repetitionum Justinianearum, Collegii Juridici consensu, Altorfii sub ejus propofitarum praefido.
Comm. in Libros IV. Institutionum Juris (in fol.)
Comm. in Pandectas, Voluminibus duobus comprehensus (in fol.)
Informatio in Jus univerſum Romanum.
Scholia & animadverſiones in Jus ſtatutarium Hamburgense (in fol.)
Diaria IV. legationum, ad Gubernatricem Belgii A. 1623., & ad Chriftianum IV., Daniz Regem, A. 1622. 1635. ac
1643., ſuſceptarum.
Faciliſſus Epiftolarum mutuarum illius, D. Brand. Detrii, Joach. Hagemeieri, Joh. Vorſtii, aliorumque hominum
eruditorum.
Unvorgereiffes Projectt einer Registratur-Ordnung, ſamt D. Joachimi Peterſen, Syndici zu Hamburg, Bedenken
über daſſelbe.
Revidirte Hamburgiſche Gerichts-Ordnung de A. 1645., mit Marginal-Summarien.

ULRICUS WINCKEL Junior, Hamburgensis, Theodori, J. U. Licentiat (de quo supra dictum), e Kelling-
hufia, poſteriori conjuge, filius, & Ulrici Senioris, patris Conſulis, modo celebrati, nepos haud degener, literis ele-
gantionibus in Gymnaſio Hamburgensi, Jurisprudentiae autem, ab A. 1678., Helmſtadii, Leidz, Trajecti ad Rhenum,
& in Academia Galliz Aurelianensi, operam impendit, non felicem minus, quam ſedulam. Gradu Licentiz in hac,
poſt munus Bibliothecarii nationis Germanicae aliquandiu adminiſtratum, A. 1684. poſitus, finito itinere literario, pa-
triam repetit, ductaque d. 2. Sept. A. 1689. uxore Margareta Gertrude, D. Joh. Dankwerthii, Decani Hamburgensi-
ſis, filia, praexos tedia forenſis ſtudiis amenioribus variis, ac diligenti imprimis Hiſtoriae literariae patriaeque Ham-
burgenſis ſcrutinio, leniti. Cujus fructus in *Cimbriam* quoque hanc noſtram *Literaturam*, non paucis ab illo hominum
eruditorum locupletatam biographiis, aliisque ſubſidiis literariis, per annos complures ſponte ſubmiſſis, redundaſſe,
poſt Joh. Alb. Fabricium, a quo ſimilis ejusdem in ſtudiis ſuis juvandi nequidula, in *Partis Memoriarum Ham-
burgenſium prima*, ac editionis *Inſcriptionum* Theod. Anckelmanni *Hamburgienſium* auctoris, celebrata eſt *praefationi-
bus*, grata, uti par eſt, mente lubentes proſequemur.

• Laudatio funebris, & Inſcriptio ſepulchralis, memoriz Hartvici Bunckii, civis ſui, confecratz. Lugd. Bat. 1681. in fol.
• Diſp. de Divortii, Praefide D. Cypr. Regnero ab Ooſterga propoſita, Trajecti ad Rhenum 1682. in 4. Praefixa ſunt
Elogia D. Brand. Detrii, Joh. Georg Grævii, & aliorum, metrica.
• Diſp. Inaug. de Pactis. Aureliz 1684. in 4.
• Diſp. de Vita & obitu Ulr. Winckelii Senioris, J. U. L. & Conſulis Hamburgeniſis, avi ſui paterni, Helmſtadii A. 1680.
ſcripta, & in Joh. Alb. Fabricii *Memoriarum Hamburgienſium Parte prima* (Hamburgi A. 1710. in 8. excuſa), p. 209-
233., juris facta publici.

ANTONIUS WINCLERUS, Toparcha Lauerhoffenſis, Lubecz, d. 27. Nov. A. 1637., patre Benedicto,
J. U. D. & reipublicz Syndico, matre autem Catharina Brandiſia, Antonii filia, natus, patrem undecennis, cum ſcho-
laſam frequentaret publicam, amiſit. Juri Lipſiz, ab A. 1655., & deinde, juvenibus aliquot generoſis A. 1658. praef-
eſſe, Heidelbergz, Tubingae & Argentinae, incubuit, Galliaque poſtea, Italia ac Germania, peragratis, Kilonii A. 1669.
ſupremos Juris honores, Brabeuta Erico Mauritio, obtinuit. Iſtis ornatus, ephoriam Cajj Ranzovii, Dynaſtz Neuenhu-
ſen, Regis poſtea Daniz Conſiliarii provincialis ac intimi, in itinere A. 1670. ſuſcepit Gallico, illoque finito, & expedi-
tis in aula Caſarea quibusdam reip. patriz negotiis, Lubecam reverſus, dignitatem d. 24. Maji A. 1671. reportavit Se-
natorium. Hanc, poſt legationes plurimas, Conſularis, excepit, Kal. Maji A. 1694. eſſe collata, cui, Ordinis ſui Se-
nior, & ſerme Sepuagenarius, d. 15. Febr. A. 1707. eſt imortuus. Duas habuit conjuges, Annam, Pet. Iſern-
hagii, Senatoris, filiam, A. 1670. ductam, filiumque ſibi unicum, Benedictum Petrum, J. U. D., quinquennio
ante parentem extinctum, enixum, &, quam, hac A. 1700. orbatuſ, ſecundus, A. 1705. ſibi junxit nuptiis, Catha-
rinam, Bernh. Friſii, Conſulis Lubecenſis, gnatam, ac Sebaſt. Niemannii, Th. Doctozis ſupremique Eccleſiarum Cim-
briæ Ducalium Praefulis, viduam. Plura de viti ejus ſuggerent Enoch Svantenii, Reſtonis Lubecenſis, *Programma
funebre* Latinum, Herm. Frid. Blatzenii, templi Cathedr. Diaconi, *Biographia Germanica, Nova literaria Lubecenſis*,
M. Mart. A. 1707., p. 95. 96., & Joh. Henr., & Seelen (Epitaphii etiam, in æde Mariana erecti, recitantis epigraphen)
Part. I. Athen. Lub. p. 221-226.

Diſp. Inaug. de jure Interventionis, Praefide D. Er. Mauritio propoſita. Kilonii 1669. in 4. Recuſa, in Mauricii *Vo-
lumine Diſſert. Juridicarum*, Francof. A. 1692. in 4. impreſſo, p. 425-495.

BENEDICTUS PETRUS WINCLERUS, Lubecenſis, Antonii, modo memorati, filius ex Anna Iſernha-
gia unicus, d. 17. Jul. A. 1671. natus, J. U. Doctoz d. 22. Jul. A. 1697. in Academia creatus Roſtochienſis, ductaque A.
1698. uxore, & ſuſcepto ex hac filioſo, in patria, Kal. Aug. A. C. 1702., ætatisque 31., extinctus. Seriem vitæ ejus inte-
gram V. in *En. Svantenii Programm. funebre, Novis Literariis Lubecenſibus*, M. Sept. A. 1702., p. 277. 278., Pet. Ambr.
Lehmanni *Obſervationibus Hiſtoricis anni 1702. vernaculis*, num. 34., p. 270., & J. H. a Seelen P. III. *Athen. Lubec.
p. 177-178-179.*

Diſp. Inaug. de Inhibitione judiciali in cauſis Appellationum, Praefide D. Joh. Kleinio propoſita. Roſtochii 1696.
in 4. Recuſa in Kleinii *Praefidis Volumine Diſſert. Juridicarum*, Güſtrovii A. 1706. in 4. edito.

JOHANNES CHRISTOPHORUS WINCLERUS, Hamburgeniſis, Johannis, Presbyterii urbis illius Seni-
oris, Theologieque eximii, filius, d. 25. Jun. A. 1686. natus, ac Helmſtadii, cum Juri illic in Academia operam daret Ju-
lia, ſcriptuſo ante parentem, d. 29. Marti A. C. 1705., ætatisque 19., febris acuta extinctus, & primus omnium in Por-
ta coeli, ſive novo Academici templo, ſepultus. Epitaphii, in hoc ipſi erecti, duas Inſcriptiones Juſti Chriſtoph. Böh-
meri *Inſcriptiones Helmſtadienſes*, p. 131. 136., exhibent. Plura de illo ſuggerent *Programma Acad. Juliz funebre, Nova
Literaria anni 1705. Germanica*, M. Majo, p. 199., & M. Nov. p. 437., ac Joh. Schulztz *Oratio in obitum parentis ejus
funeris, ſub finem.*

Tabula Biographica, noticiam præſtantiffimorum quorumvis Virorum, armis literiſque inclitorum, repræſentans.
Hamburgi 1703. in 4. Schediaſma 5. tantum quætionum juvenile, Biographos illorum, ſed nec plene, nec accu-
rate, enumerans. V. de illo *Nova Lit. Germ.*, M. Nov. A. 1703., p. 440. Recuſa eſt Roſtochii A. 1714. in 4., in Car. Arn-
dii *Systemate literario, ſub finem ſectionis II. Biographice*, p. 90-118.

HENRICUS WINDHAUSEN Glückſtadienſis, Protodicaſterii in urbe patria Cimbriici Advocatus, ficti-
que regii patronus, A. 1650. ſuperſteſ.

Diſp. Jurid. de Nuptiis, ab eo conſcripta, & Praefide D. Joach. Schnobelio propoſita. Roſtochii 1645. in 4. (M. C. K.)
Zzz zzz zzz z

Epigrammata alia in laudes ac prædia Henr. Ranzovii, quæ in *Hypotyposi Ranzoviana* Pet. Lundeborgii passim leguntur.

HENRICUS WITSCHIUS, Lubecensis, Pastor, in Ducatu Megapolitano, primum Plaviensis, & Prochotropei deinde Sp. S. Gistrovienfis, ab A. 1683., Ecclesiastes, simulque templi Cathedralis Concionator extraordinarius. V. de illo *Nova Lit. Lubec.*, *M. Mart. A. 1704.*, p. 67., & Frid. Thomæ *Appendicem Analectorum Gistrovienfis*, p. 59. 60.

Die gekändete und wieder gebetete Freudigkeit in Gott im Gebete: Nebst einer Schriftmäßigen Selbstprüfung. Rostochii 1706. & 1715. in 8. Recensum ejus *Nova Literaria Lubecensis*, *M. Nov. A. 1706.*, p. 325. 324., exhibent.

JOACHIMUS WITTE, Johannis, Ecclesiæ ruralis Hagenfis, in Sylva Ducatus Slesvicensis Danica, Parochi, filius, & A. 1664. defuncti in officio successor, Parentis hujus sui *Trifolium sacrum*, sive Sermones tres de novo altari, campana atque ambone templi Hagenfis, inaugurales Germanicos, Plönæ eodem A. 1684. in 4. edidit.

JOHANNES WITTE, Lubecensis, Jctus atque Politicus plane eximius, literaturæque elegantioris universæ peritissimus, cum itinere juvenis Europam cultiorem peragraret literari, Florentiæ in Italia, & Lutetiæ in Gallia (circa A. 1602.), diutius subsistit (1.), ac Viris ubique summis familiariter innotuit. Domum A. 1603. redux, Lubecæ vitam per aliquot annos egit privatam, & circa A. demum 1607., operam suam, quam aulæ antehac frustra obtulerat Holsatiæ (2.), vicinæ Sverinensi addidit (3.), Adolphoque deinceps Friderico, Duci Megapolitano, ad mensum usque Februarii anni 1645., sibi fatalem (4.), a consiliis fuit intimis. Eruditionem suam quamvis librorum editione ambitiose ostentare noluisset, sed, quæ, in doctrina imprimis civili, accurate elucubraverat, studiose pressit, & cum solo se re Joh. Wouwerio, Hamburgensi, *foдали* aut Cafaubonus (5.) etiam testatur *vetere* atque intimo, flagitatore horem affiduo atque importuno (6.), & hæredæ quoque, licet frustra (cum nosse ei, per 33. annos, fuerit superflus), designato (7.); communicaverit, latere tamen omnino haud potuit. Wouwerius enim, non scheidæ solum in Ciceronem, a Jano Gulielmo relicta, ejus adeptus opera (8.), sed libidinis etiam necessarius, cum Panegyricum in laudes Christiani IV., Daniz Regis, scriptæque alia, meditaretur, ab illo instructus (9.), eaque, ante editionem, censuræ ejusdem subijcere haud veritus (10.), in suis ad illum Epistolis, prudentiam ipsius Politicam solidiorem, doctrinam multiplicem, judicii acrimoniam, styli, in lingvis etiam Gallica & Italica, nitorem (11.), aliisque animi dotes eximias, in quibus passim ornavit elogis. Modo enim, ut alia taceam, *Amicorum* cum salutavit optimum & præstantissimum, omnibusque *fortuna muneribus dignum, & secundo fatuo, magnum hoc ingenium legitimo haud æstimanti* pretio, est indignatus (12.), modo, scripta ejusdem optima, & paucorum, inu nullorum hominum, esse, asseruit (13.). Nec fuisse de illo, quos amicus suis itidem annumeravit (14.), Joh. Scaliger, If. Cafaubonus, Scipio Amiratius, Joh. Caselius, Hugo Grotius, Dan. Heinsius, Joh. Kirchmannus, Gevher. Elmenhorstius, aliique homines viri istius eruditissimi. E quibus Elmenhorstius (15.) *Virum cum vocat præstantissimum*, Jac. Stolteriohtius autem, Theologus Lubecensis, in *Epicædio*, & Epistola *Orationis* in obitum Joh. Kirchmanni funebri (ipsi A. 1643. inscriptæ) *dedicatoria*, *JCrum*, *Politicum*, *Philologum*, *Polyhistorum* & *Antiquarium incomparabilem*, in *gemina natura benignior tantum profundissime sapientia & dexteritatis cumulum*, *quam homo unquam particeps fieri potest, effudit*, cuiusque nomen apud exquirentes doctos undique est celebratissimum.

Ex Eruditorum ad eum Epistolis lucem videntur publicam: I. Una If. Cafauboni, A. 1613. exarata, in editione Cafauboniarum Hagiciæ anni 1638. Gronoviana, *num. 398.*, & in Brunsvicensi Græviana, *num. 722.*, p. 950., nec non in Gevher. Elmenhorstii *Emendationibus ad Apulejum*, p. 93. 94. 95.; II. Quinqve & viginti Joh. Wouwerii, Hamburgensis, ab A. 1602. ad 1610. scriptæ, in *Epistolarum* ejus, Hamburgi A. 1618. editarum, *Centuria I.*, *num. 28.*, 29. 100., & *Cent. II.*, *num. 44.*, 45. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 60. 61. 74. 75. 76. 81. 82. 84. 86. 87.; III. Quinqve Hug. Grotii Politicæ, A. 1635. 1637. & 1638. exarata, in Volumine Grotianorum omnium Amstelodamensi. A. 1687. in *fol. excuso*, *num. 388.*, 727. 781. 810. 817., p. 142. 309. 333. 373. 391. 392.; IV. Una Ignati Hannehii, Jcti Rostochienfis, de *Justitia Politico*, A. 1607. scripta, quam Herm. Conringius Gabr. Naudæ *Bibliographie Politicæ*, a se denuo Francforti A. 1673. in 12. editæ, p. 139. 140., adjecit.

SCRIPTA INEDITA.

Meditationes Politicæ, a Joh. Wouwerio, qui communicari eas sibi scripsisse petit, in *Epistolis* prolixè passim laudatæ. V. *Cent. I.*, n. 100., p. 201. 202., & *Cent. II.*, n. 49., p. 304. 305., n. 50. p. 309., n. 53. p. 313., n. 55. p. 316., n. 56. p. 319. 320., n. 60. p. 327., n. 61. p. 332., n. 86. p. 375.

Scriptum de Arcanis Imperii, quod Wouwerius ab eo, *Cent. II. Ep. 44.*, p. 296., & *Ep. 52. p. 312.*, efflagitavit. Progressus, scriptum argumenti Politici, de quo V. Wouwerium *Cent. II. Ep. 55. p. 317.*, & *Ep. 61. p. 331.* Observata Politica de Republ. Romana, quæ Wouwerius, *Cent. II. Ep. 48.*, p. 302., illi extorquere est conatus. Diatriba de Artibus regis, in gratiam Joh. Wouwerii, Panegyricum Christiano IV., Regi Damco, scriptum, A. 1603. concinnata, illique transmissa. V. Wouwerii *Cent. II. Ep. 49.*, p. 304. 305., & *Ep. 60. p. 326. 327.*

(Postulavit etiam ab illo A. 1603. Wouwerius, ut, in gratiam suam, Præcepta aliquot concideret Politica, ad Jacobum I., Britanniz Regem novellum, veram illi viam ostensura, qua, toticet infidus cinctus & conspirationibus, tamque infirmo & lubrico statu insistent, emergeret, & imperii muniret retinacula. V. *Cent. II. Ep. 49.*, p. 305. 306., & *Ep. 50. p. 307. 308. 309.* An huic desiderio ipsius a Wittenio sit satisfactum, ignoro.)

JOHANNES WITTE, Glückstadt Holsatus, Theol. Studiosus, in *Novis Literariis Lubecensibus*, *M. Febr. A. 1701.*, p. 57. 58., opuscula frequentia, partim confecta, partim affecta, pollicuit:

1. Annotata Critico-Philologica in Codicem V. T. Hebræum.
2. Poemata varia Latina.
3. Christeidem, carmine heroico, libris XII., ad imitationem Virgilii, absolvendam.
4. Prieres & Cantiques du matin & du soir, traduits en François de l'Allemand.
5. Recueil des pieces spirituelles choisies: traduites & compoëes.

- (1.) V. Joh. Wouwerii Epistolas duas, Lutetiam ad illum A. 1602. scriptas, *Cent. I.*, n. 88. & 89., p. 105-106. (2.) V. Wouwerii *Epist. 15. Centuria II.*, p. 328. (3.) V. Ejusd. Epist. ad illum A. 1608. exarata, *Cent. II.*, n. 84., p. 372. (4.) V. Jac. Stolteriohtii & Jac. Kocherdi in obitum ejus *Epicædia*. (5.) V. Epistola ad Wittenium max. alleganda. (6.) V. Wouwerii *Epistolas*, *Cent. I.*, *num. 100.*, & *Cent. II.*, n. 44. 45. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 60. 61. 74. 75. 76. 81. 82. 84. 86. 87. (7.) V. Wouwerii *Ep. 45. Centuria I.*, p. 308. (8.) V. *Cent. I. Ep. 139.*, & *Cent. II.*, n. 49. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 60. 61. 74. 75. 76. 81. 82. 84. 86. 87. (9.) V. *Cent. I. Ep. 100.*, p. 304., n. 60., p. 307., & *Cent. II.*, n. 49. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 60. 61. 74. 75. 76. 81. 82. 84. 86. 87. (10.) V. *Cent. I. Ep. 100.*, p. 304., & *Cent. II. Ep. 44.*, p. 372. (11.) V. de illo Wouwerii *Ep. 17.*, p. 327. (12.) *Cent. I. Ep. 100.*, p. 304., & *Cent. II. Ep. 44.*, p. 372. (13.) *Cent. II. Ep. 17.*, p. 327. (14.) V. *Epicædia*, *num. 4. allegata*. (15.) in *Emendatæ ad Apulejum* p. 93.

6. Meditations spirituelles de Monf. Jean Gerbard, nouvellement traduites du Latin.

7. Quaestiones Theologicae praezipuae.

MICHAEL WITTE, Hamburgensis, J. U. Doctor.

Disp. de Induciis ad Literas Cambiales solvendis, earundem termino addi solitis, vulgo ben Discretions-Tagen, ad Statut. Hamburg. Lib. 2. Tit. 7. Art. 4. & 12. Praefide D. Joh. Christoph. Franckio propofita. Halz 1715. in 4.

Disp. Inaug. de rite formando Statu controversia: An Legum Juris Justinianei sit frequens, aut exiguus usus practicus, in foris Germaniz? Praefide D. Christ. Thomasio propofita. Halz 1715. in 4. V. de illa Partem XLVIII. de Celestina Fame p. 198. - 901.

B. F. WOLDENBERG, Hofstus.

Chronodisticha, tam de solenni Augustanz Confessionis exhibitione, quam nonnullis Principibus (Holfaticis) eidem addictis. Glückstadtii 1652. in 4.

CHRISTIANUS WOLDENBERGIUS, Crempæ in Stormaria d. 14. Oct. A. 1621. natus, patrem habuit Nicolauum, urbis illius Pastorem, matrem autem Margaretam, Nicol. Tollii, Parochi Süderovienfis, filiam, & M. Joh. Vorstii, Pastoris Itzehoenfis, regiarumque in Holfatia Ecclesiarum Antistitis, neptem, sibi superflitem. Patre in prima orbatus pueritia, scholas Crempensem & Kiloniensem frequentavit, & studio deinde Juridico, in Academis Lipsiensis (Magistri ipsi largita titulum), Co'oniensis, Lovaniensis, Lugduno-Batava, Hafnienfis, Gryphica & Rostoehienfis, serio incubuit, A. 1649. ab Helena, Comitiss Brandenburgensi vidua, filii praefectus est studiis, sed Rostoehium non multo post repetiit, tyronesque Juris privatim tanto cum applausu instituit, ut, post gradum Doctoralem Gryphiswaldiz, Brabeyta Joach. Volkchovio, d. 16. Jan. A. 1651. (1.), imperatum, professionem ejus extraordinarium a Senatu Rostoehienfi A. 1653. reportaretur (2.). Ob quam cum molestia ei a nonnullis crearentur, cum Graciam illam, post M. Bernh. Taddelii largum, d. 17. Martii A. 1657. (quo Sermonem de Linguae Graecae usu recitavit inauguralem), ejusdem Senatus auspiciis, Græcam autem deinde cum Decretalium, sive Juris Canonici, ordinaria, loco inter Confessorii Ducalis Alieffores aucta, d. 13. Dec. A. 1659. (quo de origine, progressu & usu Corporis peroravit Canonici), Gustavi Adolphi, Principis Megapolitani, iussu, commutavit. Officis his, trum lustrorum spatio, diligenter ac religioso stantibus, & ab A. 1666. simul Comitiss Palatini Casareis dignitate, per Dethlevum, Comitem a Ranzou, Imperatoris nomine, diplomate sibi, Kalendis Maji, collata honorifico, gavifus, calculi & Colicæ insulstibus, sæpius antehac feliciter superatis, d. 3. Febr. A. C. 1674., ac ætatis 53., succubuit, nullosque, e conjugio cum Christina Mülleria, Vincentii, Consulis Hamburgensis, filia, A. 1655. inuito, liberos reliquit superflites, V. Georg. Radovii, Jcti Rostoehienfis, Programma de Vita ejus funebre, A. 1676. in Henn. Wittenii Decade IV. Memoria Jctorum renovata p. 526-533., recutum, Paulique Freheri, hoc fecuti, Theatrum Eruditorium p. 1203., ac conter Henn. Wittenii T. I. Diar. Biograph. Sex. XVII., ad A. 1674., nec non Corn. a Beughem Bibliographiam Juridicam p. 213. 254., & Bibliograph. Historiam p. 275.

ELOGIA.

Andr. T'cherningius, Poet. Prof. Rostoehienfis, hoc imagini ejus Epigramma adiecit:

Woldenbergiades sic ora oculosque gerebat,
Qui stabili Musis junxit amore Themis,
Itala flexanima doctus deprimere lingua,

Atticæque argutis fundere mella somis:
Cetera, quæ meritis, memorabit postera proles:
Nam cineri demum gloria vera venit.

Georg. Radovio (in Programme funebri) Vir audit, qui id unice in vita egit, ut, docendi, quod sustinuit, munere egregie exornato, placefcentis Roforum pristino flori quoddammodo restitueret; ingens reipublice Academicæ decus atque columna, justitiaeque Sacerdos egregius.

Joh. Frnd. Hekelio (in Discursu de Oculis, A. 1689. iterum edito, p. 13.) Opime nota Politicus.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Compendium ex integro Tractatu Matthæi Coleri de Processibus executivis, quod Rostoehii A. 1646. in 4. (juxta Wittenium, Lipenium & Catal. Elzevirianum), ac ibidem A. 1666. in 8. (resse solo Lipenio), prodit, mihiqve non est visum. Corn. a Beughem, in Bibliogr. Jurid. p. 254., opus Coleri integrum ab eo Rostoehii in 4., & Francofurti A. 1662. in fol., editum esse, perhibet. Utri parti credendum, auctoritas disceptat.

Micarum Juris Manipulus primus, continens Proverbia, ex medio Jure, Alphabetico ordine, collecta. Hamburgi 1646. in 4.

Earundem Manipulus secundus, Metaphoras Juris continens. Rostoehii 1650. in 4.

Earundem Manipulus tertius, continens Sententias sacras, Ethicas, Politicas, Oeconomicas, ex medio Jure Alphabetice congestas, uti & Versus in glossis utriusque Juris occurrentes. Rostoehii 1652. in 4. Omnes hi tres Manipuli, parte dimidia auctiores, adjectis Chronologia brevi, Legil. Digest. de origine Juris lucem afferente, Legibus digestorum & Codicis diffinitionibus & Candidatoris, materiarumque Juris difficultatum sedibus, junctim recusi sunt. Rostoehii A. 1665. in 4.

Disp. I. Politica de Societatibus & naturalibus vivendi generibus, ex integro Aristotelis Libro I. de Republica. Hafniz 1646. in 4.

Disp. II. Politica, ex integro Libro II. Aristotelis de Republica, qui merito Censor rerumpublicarum inscribi debet. Rost. 1652. in 4.

Carmen votivum de dignitate apud Hamburgenses Consulari, ad Nicol. Jarrium, J. U. Licentiatum, cum Notis. Hamb. 1650. in 4.

Thefes ex libris Institutionum. Rost. 1650. in 4.

Disp. Inaug. de Contractu & distractu Sponsaliorum, Praefide D. Joach. Volkchovio propofita, Gryphisw. 1651. in 4.

Disp. de Vectigalibus, Publicanis & commissis. Rost. 1651. in 4.

Discursus Politicus, in quo tota Politica Henn. Arnizpi per synopsin exhibetur. Rost. 1652. in 4.

Oratio de laude Philælogiz, seu Amore sui, in Acad. Rostoehienfi M. Oct. A. 1650. memoriter pronunciata. Hafniz 1653. in fol.

Disp. de Summo Bono & beatitudine Politica. Rost. 1654. in 4.

Disp. de Fidei iustoriis. Rost. 1655. in 4.

Disp.

(1.) V. Carmina Professorum Gryphiswaldensium gratulatoria. In Progr. funebri Radoviano perperam annos 1652. substituitur. (2.) teste ipsius Oratione de Lingua Graecæ usu inaugurall.

Disp. de acquirendo Rerum dominio naturali & civili. Rost. 1655. in 4.
 Disp. de Infamia, & infamibus, & his qui notantur infamia. Rost. 1656. in 4.
 Disp. de Injuriis & famosis libellis. Rost. 1656. in 4.
 Oratio inauguralis de Usu Lingvæ Græcæ in omnibus facultatibus, artibus & scientiis, d. 17. Martii recitata. Rost. 1657. in 4.

Collegium Theticum super Institutiones Juris. Rost. 1657. in 4. (V. Witt. & Bueh. II. cc.)
 Disp. Philologico-Juridica de Novo anno, seu oblatione Votorum, ex L. Un. C., Lib. 12., tit. 40. Rost. 1658. in 4.
 Subsidium Juris, seu Index Interpretum & Commentatorum, antiquorum & recentium, maxime celebratorum, super IV. libros Institutionum, in & extra Germaniam existentium, ad nostra usque tempora productus. Rost. 1659. in 4.
 Oratio inauguralis de Origine, progressu & usu Corporis Canonici, d. 13. Dec. A. 1659. memoriter pronunciata, Accessit Index Decreti & Decretalium. Rostochii, sine mentione anni, in 4. Recusa sub finem *Principiorum Juris Romani*, ibidem A. 1668. in 4.

Disp. de Ætate legali, ejusque privilegiis. Rost. 1659. in 4.
 Disput. duz de Ætate Canonica, & qualitate ac ordine præficiendorum. Rost. 1660. & 1661. in 4.
 Disp. de Conditionibus Civilibus & Canonicis. Rost. 1661. in 4.
 Oratio Academica de privilegiis Studioforum, & poenis vagorum Scholarium. Rost. 1662. in 4.
 Quæstio juris controversa: An Consensus Parentum, in nuptiis liberorum, de jure divino, gentium, naturali, Canonico & civili, de necessitate ac honestate, requirendus? disputatione publica proposita. Rost. 1662. in 4.
 Tractatus Juridico-Philologicus de Numeris utriusque Juris, Civiles & Canonici. Accesserunt Pet. Lindebergii Numeri sacri & profani, magnam partem aucti, & Eustachii, Antecessoris Constantinopolitani, Tractatus Græco-Latinus de varia Temporis in jure civili observatione. Rostochii A. 1663. (juxta Wittenium & Catalogos quosdam), & Francofurti ac Lipsiæ A. 1671. in 4.

Idea seu delineatio Juris publici in Imperio Romano-Germanico. Rost. 1664. in 4. (Catal.)
 Indices tres Autorum & Tractatum Juris universi, auspiciis Gregorii XIII., Pontificis Romani, Venetiis A. 1584. (sub tit. *Tractatus Tractatum*) in unum congestorum, XVIII. materias, XXV. volumina, comprehendentium, in usum jura discendum editi. Rostochii A. 1665. & Jenæ A. 1670. ac 1679. in 12.
 Disp. Philologico-Juridica de Majuma, ad L. Un. C., Lib. XI., tit. 45. Rost. 1665. in 4.
 Panegyricus Poetica, quam, auctoritate & imperio Leopoldi I., Imp. Rom., interprete Dethlevo, Comite a Ranzou, sub felici S. Cæs. Maj. regiminis auspicio, in Academia Rostochienfi (*partim carmine, partim prosa*), exhibuit Chr. Woldenbergius. Rost. 1667. in fol.

Disp. de Calumniatoribus, & Juramento calumniæ. Rost. 1669. in 4.
 Oratio de Vita ac honestate Clericorum, Rostochii A. 1668. habita. Rost. 1670. in 4. *Elegantissima* vocatur a Joh. Frid. Hekeio in *Tr. de Corona Poetarum* p. 154.
 Disp. de Abactu, seu Abigeano. Rost. 1671. in 4.
 Axiomata Juris universi, tam Civilis, quam Canonici, in usum studiosæ legum juventutis, ut iis, tanquam Vademecum ubique uni possit, plenus & integris edita. Rostochii 1673. in 12. Recusa (juxta Catal. nundin.) Regiomonti A. 1693. in 12.

Disp. de origine Consistoriorum, imprimis Megapolitani, potestateque, jurisdictione & officio Consistorialium. Rostochii in 4.

Disp. de Potestate regia. Rost. in 4. (Catal.)
 Disp. de Legatis & legationibus. Rost. in 4. (Catal.)
 Tyrocinium Juris Feudalis, in 12. editum, quod ei tribui in unico tantum lubricæ fidei Catalogo observavi.

II. ALIENA.

Theodori Studiti Testamentum, Græce ab eo, cum Versione sua Lat., ac Tr. de Veterum Testamentis, editum. Rost. 1651. in 4. (Catal.)

Tyrtæi, Poetæ Atheniensis claudi, de Virtute bellica Poemata, Græco-Latine & emaculate edita, duplicique Versione metrica, Analyti Grammatica, Elogiis Tyrtæi ex varis Autoribus conquisitis, & nonnullis Observationibus Philologicis, illustrata. Rost. 1658. in 4.

Joach. Camerarii & Joh. Casellii Pteritis capita, Græcis versibus reddita, adjecta versione Latina ab eo recensita. Rost. 1657. in 4. V. de iis Vinc. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.* p. 88.

Principia Juris Romani; i. e. Leges Draconis & Solonis, Leges Romuli, & Leges XII. tabularum, secundum ordinem a Pardulpho Pratejo & Justo Lipsio observatum; item Collatio legum Atticarum & Romanarum Phil. Melanchthonis. Accessit Introductio in totum Jus Canonicum, tam Decretum, quam Decretales, una cum Oratione de Origine, progressu & usu ejusdem, jam iterum publicata. Rost. 1668. in 4.

Disputationes Inaugurales, Præfide illo propositæ.

D. Dan. Fischeri, Lubecensis, Consulis Rostoch., de Favore ejus, quod publice interest. Rost. 1665. in 4.
 D. Matthæi Sluteri, Hamburgensis, patris Senatoris, de Successione extraordinaria. Rost. 1673. in 4.

INEDITA.

Commentaria IV. celeberrimorum Germaniæ Jurisconsultorum, Melch. Klingii, Joach. Mynsingeri, Matthæi Coleri & Joh. Zangeri, in secundum librum Decretalium; cum Compendio Juris Cameralis novissimi, & Introductione ad Jus Canonicum; quæ in *Catalogo nundin.* Lipsiæ A. 1665. vern. 2 p. 32., est pollicitus.

Disputationes juris selectæ, ibidem promissæ.

PAULUS WOLDENBERGIUS I., Hofstus, J. U. C.

Acclamationes votivæ, quibus Fridericus III., Danicæ Regem, pro felicissimo futuro ingressu in Ducatus Slesvici & Holstiniæ, ad homagii fidelitatis & obsequii acceptionem, ut & pro sanctissima S. R. Maj. coronatione peragenda, est profecturus. Tychoполи 1648. in 4. (M. C. K.)

(Programmata ad Gerhardum & Dethlevum Ranzovios, Hamburgi A. 1617. in 4. (teste Parte I. Biblioth. Kiehmans-Jegg. p. 446.) excusa, an huic, vel alteri ejusmodi, debeantur, ambigo.)

M. DAVID WOLDERUS I., Hamburgensis, cum in Academia studiis sacris vacaret Rostochienfi, filiorum D. Lucæ Bacmeisteri senioris, Professoris Theologi ac Superintendentis, Pædagogus simul, teste Joach. Cüstero (1.), fuit domesticus. In patriam deinde, ad ædis Petrinæ Diaconatum (falso enim Pastor Petrinus a Joh. Frid. Mayero (2.)

Aaa aaa aaa 2

appellatur

(1.) in Or. parentali de Vita D. Lucæ Bacmeisteri junioris. (2.) in *Historia Personarum Bibliorum Lusbori Germanica*, c. 5., §. 11., p. 25.

appellatur), M. Februarii A. 1577. revocatus, spartam hanc, d. 29. Oct. sibi commissam, per annos 27., pro virili operavit, dieque tandem 14. (vel. juxta alios, 11.) Decembris A. 1604. peste est extinctus (1.). *Lingvarum*, teste Philippo Nicolai (2.), *etiam excellentibus prepoluit*, & sacrarum imprimis, Hebrææ atque Græcæ, fuit peritissimus. Ad quædam amorem utralis etiam Ecclesiarum, Cimbricarum præsertim, ministris excitare, Typographum Græcum & Hebræum primus Hamburgi sumptibus instruxit haud exiguis, & ex illo, in usum coetuum Cimbricæ sacrorum, Biblia, quibus *Cimbricorum* agnomen in præfatione exoptavit (3.), quadrilingvia, post laborem trienni continuum, & superatam febrem, quæ huic insudantem invaserat, pessilentem, A. 1596.. VI. Voluminibus, luci stitit publicæ, ac Christiano IV., Regi Danicæ, Johanniæ Adolpho, Duci Holstaniæ, inscriptis. In eisdem istis occupatum, tum Evergetz alii, tum Joh. Adolphus imprimis, Holstaniæ Princeps, ac Joh. & Cornelius de Meiere, Belgæ fratres ac mercatores Hamburgenses (quorum *rem familiarem sibi, sumptibus exhausto, toto editionis tempore, passisse, in præfatione, testatur*), sua libularunt beneficentia. Singulæ præterea Ducatum Slesvicensis & Hollatici Ecclesiæ operis editi unum sibi exemplum, XIV. Imperialium ac solidorum XII. pretio, Regis Ducisque mandato (quod noster A. 1598., in *Hymnologii* vernaculi, isdem dedicati, proæmio, grato deprædicavit animo), compararunt (4.). Damnum tamen nihilominus rei familiaris, quod sumptus editionis transcenderent, & exempla pleraque tarde distraherentur, tantum inde est passus (5.), ut, æri alieno ante obitum dissolvendo impar, uxorem, novemque liberos, summa pressio inopia, alienæ moriens commendare coactus sit benignitati. Factum hoc ab ipso esse traditur, uti literæ me Sperlingianæ edocuerunt, inscriptis mensæ Musei, novem liberorum depictas exhibenti imagines, verbis sequentibus: *Servus Dei Domine, perimus: Qui intelligis intelligat, & sit cordatus.*

Dav. Chytrzi Epistola ad illum, quæ de rebus quibusdam Hamburgensibus edoceri ab eo desideravit, inter Chytrzanas, Hanoviz A. 1614. in 3. editas, p. 632., legitur. Elias Hutterus, in *præfat. Bibliorum Hebræorum*, Hamburgi A. 1587. editorum, Evergetis illum suis annuaverat præcipuis.

SCRIPTA EDITA.

I. PROPRIA.

Donatus Hebraicus, IV. Libris continens rudimenta Lingvæ Hebrææ, Grammaticæ ac Logices legibus conformata ac illustrata. Hamburgi 1591. in 8. Expungi ex hoc scripto (a quo *Institutiones lingvæ Hebrææ pro incipientibus, & Præxin Donati Hebræi*, in aliquot Woldero tributas Catalogis, haud esse, diversas conjicio) nonnulla jussit *Index expurgatorius Hispanicus*, ac Ant. Sotomajore, Inquisitor generalis, Madridi A. 1667. in fol. publicatus, p. 256.

Elegia in obitum Joach. Westphali, Superintendentis Hamburgensis, Joh. Freden junioris Epicedio Heroico, eidem scripto, & Rostochii A. 1575. in 4. impresso, subiecta.

Elegia in obitum Henr. Lampadii, Ordinis Ecclesiastici in urbe Brunsvicensi Senioris, quæ inter Epicedia, M. Joh. Gasmeri *Orationi de Lampadii vita funebri*, A. 1590. in 3. excusæ, addita, lit. 7. & 8., legitur, ac, una cum præcedenti, venz Poeticæ haud plebejæ laudem Aurori suo vindicat.

Hystorie der grooten Desilens der Kinder Israel, uß 2. Sam. XXIV. und 1. Chron. XXII.; mit eenem Anhange etlicher Reichthristen Lutheri, Urb. Regii und Joh. Pfessinger, auß oock Gebeden van der Pest. Hamburgi 1596. in 4. (*L. Saxoniæ*.)

Neues Catechismus-Gesangbüchlein, darinn Mart. Lutheri, und anderer Christen, geistliche Gesänge, durch Dav. Wolderum, nach Ordnung der Hauptstücke des Catechismi, seyn abgetheilet, und mit ihren Melodeyen und Summarien gedruckt. Hamb. 1598. in 8.

Seelenparadiß edder Lustgaarden, vuss Iesux und heilsamer Pflanten, und wolriuchenden Blömen des Christliken Gebodes, in allerley Noht und Costand, uß H. Schrift, und der Widvader Eyndlen, togerichtet. Hamb. 1602. in 4. Ibid. 1603. in 8. (*L. Saxoniæ*.)

II. ALIENA.

Biblia sacra quadrilingvia Hebræo-Græco-Latino-Germanica, Voluminibus VI. comprehensa, in VII. partes (quarum sex V. T., unam N. T. sibi vindicat) distincta, & in usum præcipue Ecclesiarum, quæ sunt in ditionibus illustrissimum Ducum Holstaniæ, a M. Dav. Woldero edita. Hamburgi, typis Jac. Lucii Junioris, A. 1596. in fol. Volumen primum Biblia exhibet V. T. Hebrææ, elegantis & majuscula characterum forma, quæ, primo statim intuitu, literæ radicales & ferveriles, deficientes & quiescentes, & situ & colore discerni possunt, seorsim Hamburgi, A. jam 1587. in fol., ab Elia Huttero edita, in cujus Viti, *Tomo II.* exhibenda, plura de iis afferuntur. Volumina quinque reliqua trilingvia, A. demum 1596. juris facta publica, in columnis parallelis lectori sunt diversis: 1. V. T. Versionem LXX. interpretum Græcam, ex editione Plantiniana, & N. T. textum Græcum archetypum; 2. Utriusque Versionem Latinam duplicem, Vulgatam sc. (ex editione Plantiniana Antverpiensi), & recentiorum Santis Pagnini, in locis, quibus Hebræa verbotenus non transfuit, aut ab eorum sensu recessit, notis marginalibus, studiose interdum, ut archetypum mentem eo accuratius exprimat, *βασανισμός*, sæpius emendatum; 3. Germanicam Lutheri Versionem, ex editione, illo superfluit, Witebergæ A. 1545. publicata, descriptam. Loca parallela ubivis interiori inscripta sunt margini, summulæ autem summis paginis, ac sæpe caputur initii, adjectæ. A. 1591. hoc opus Hamburgi jam esse editum, in Gvilh. Crowzio *Elencho Interpretum S. Scripturæ* p. 4., A. 1616. autem ibidem recensum, in *Catalogo Rostleusii Königiano* p. 1., perperam traditur. Elia Huttero soli (cui Tomum tantum primum deberi jam monuimus) editionem illius Joh. Henr. Hottingerus, in *Biblioth. quadripart.*, P. II., c. 2., p. 141., & W. E. Tenzelius, in *Diff. de Bibl. Polyglottis*, p. 10., illi autem simul ac Woldero G. Crowzio, l. c. p. 4. 1., J. F. Mayerus in *Historia Versionis Bibliorum Lutheri Germanicæ*, c. 5., §. 11., p. 63., ac J. Alb. Fabricius P. II. *Mémor. Hamb.* p. 361. 266., minus accurate tribuunt, & circa editionis etiam annum plerique impingunt. Præter Georg. Mylium, Dav. Lobecheium, Joh. Schellhammerum, Collegam, aliosque Theologos (a Dav. Schulteto, in *Imoc. Theol. Hamb.* p. 129., memoratos), Ministri etiam Ecclesiarum Dithmarsicæ nostræ, cum ipsis Biblia hæc A. 1597. essent exhibitæ, Wolderum reprehenderunt, quod Theod. Bezzæ Versionem N. T. Latinam, Reformatorem passim faventem doctrinæ, absque ulla cautela, is infernasset. His ille A. 1598. peculiari respondit schediasmate, typis exculo, &, se ab editione Versionis Bezzæ Francfortana, A. 1591. publicata, Santicque æm Pagnino affingente, esse deceptum, ingenuè passus, loca, *ἐνδόξον* quid continencia, in notis suis marginalibus emendata esse monuit, teste Ant. Heimreichio, *Lib. III. Chronici Dithmarsicæ*, c. 5., p. 266. Cætera, ad historiam Bibliorum horum quadrilingvium (de quibus Gvilh. Crowzio etiam, l. c., & Jac. le Long P. I. *Biblioth. sacræ*, c. 1., p. 26., conferri poterunt) spectantia, Vitz Wolderi jam exhibuit narratio.

Cubus Alphabeticus sanctæ lingvæ Hebrææ, vel Lexici Hebræi novum Compendium *תפארת*, in tabulis Alphabeticas

(1) V. *Catalogum Ministrorum Ecclesiæ Hamburgensis* MS. *אדרתא*, & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Mémor. Hamb.* p. 361. (2) in *Ep. adic. Commentarii de omnipresente Christo*, T. I. Opp. Lat. p. 485. (3) V. J. Dan. Majoris *Diff. de nominis Græcæ inscriptis* p. 14. (4) V. Ant. Heimreichii *Chronicon Episcopi Borealis*, c. 12. p. 325., & *Chron. Dithmarsicæ*, L. 1., c. 5., p. 266. (5) V. Rud. Capelli *Lectiones Bibliobecarum*, lit. N., p. 6.

beticas ita digestum, ut singulae radices nativam & congenerem derivatarum vocum significationem, in suis Locorum communium areolis, primo statim intuiui, lectori offerant; invenius primum, & Germanice editus, ab Elia Huttero, Lufato, nunc vero recognitus & Latine versus a Dav. Woldero. Cujus etiam accedit Commonefactio de Cubici hujus operis usu, exemplis, e loco classico Gen. III, 15. petitis, eundem illustrans, Hamburgi A. 1588. & Noribergae A. 1601. in fol. De hujus Cubi historia & artificio plura *Tom. II.*, in El. Hutteri scriptorum Catalogo, a nobis afferentur.

Verfio Bibliorum D. Mart. Lutheri Germanicorum Saxonica, ab eo recognita & emendata. Hamburgi 1596. in fol. Emendata sunt ab eo, in hac editione, loca Versiois Saxonice, tam ea, quibus a Mifnica Lutheri recedebat, quam alia, Saxonice lingvæ versio haud conformis, & Mifnicum aut peregrinum quid relinquentia. V. Chrif. Kortholt *Tr. de variis Editionibus S. Scripturae*, c. 25., §. 35., Joh. Frid. Mayeri *Historiam Verf. Bibl. Luth. Germ.*, c. 6., §. 1., p. 61., & Jacobij le Long *P. II. Biblioth. Jacræ*, c. 9., p. 247. 248. 249. E quibus Mayerus, N. T. Saxonicum, ex hac Wolderi recognitione, Georffm A. 1626. in 8. prodixit, restatur.

Joh. Matthæii Hunsbaldingæ, edder heilsame und nöddige Lehre dam Christliken Hunsfregiment, in Saisische Riimen übersetset. Hamb. 1596. in 4.

Joh. Matthæii Predigt van der Pestilent, oer dat Evangelium Luc. XVII. van den 10. Uthfättigen, int Saisike übersetset. Hamb. 1597. in 4.

Mich. Sachfen, Gräfflichen Hoffpredigers to Zonna und Ohdrup, Erster Deel des Christliken Zeitverdrivers, edder geestliken Ziffersgehebocks, darinn die allerwichtigste Fragen, mit eeren darup gegebenen Antwoorden, versetset sind, als van Hade, der Schöpping, den Engeln, Düeln, Mischen, und van allen Creaturen und Früchten der Erden; int Nedderdüdsche übersetset, und mit eener Börde vernehet. Hamb. 1597. in 8.

D. Joh. Geileri Keyfersbergers Trostspiegel, gebetert und up Saisisch übersetset. Hamb. 1597. in 8. Cui editioni Saxonice mox successit Mifnica, Hamburgi A. 1598. in 8. sub hoc publicata titulo: Trostspiegel D. Keyfersbergers, aufs neue poliret und gebetert, mit einer Börde Dav. Wolderi. In præfatione Wolderus, se errores Pontificios, aliasque phrales suspectas, ex hoc expunxisse, fatetur, opusculo.

M. DETHLEVUS WOLDERUS, Crempa Stormarius, urbis patriz Diaconatu, ad A. usque 1625., est functus, quo illi Lamp. Alardus in hoc officio, sicut & sequenti 1626. in conjugio cum Anna, defuncti vidua, succedebat. Mortem Viri doctissimi, & lingvæ præsertim Græcæ peritissimi, accelerasse, ut ab Alardi filio accepi, creditur moeror, quo, ob iacturam Versiois Operum Basilii Magni (sive potius Seleucienfis, uti conjicio) Latine, magnam jam partem a se absolutu, sed a militibus disceptat atque combustu, animum ex cruciavit.

Disp. de Corporis naturalis essentia & principiis, Præfide M. Thoma Rhædo, Scoto, propofita. Rostochii 1610. in 4. Basilii, Seleucii Archiepiscopi, Oratio super verba Gen. I. 1. (*In principio creavit Deus calum & terram*), Græcæ antehac a Commelino edita, nunc autem, versione nova Latina adjecta, denuo ab illo recensita. Hamburgi 1618. in 8.

Basilii Seleucienfis Oratio de Elifæo & Sunamitide, Græcæ antea a Commelino A. 1596. edita, nunc autem primum Latine versa, & utroque sermone publicata, Hamb. 1618. in 8. Conf. de illa Joh. Gotfr. Olearii *Abacum Patrologicum* p. 73.

Basilii Seleucienfis Orationum omnium Versio Latina, quam se Senatui esse inscripturum Hamburgensi, in Epistola ad Hier. Voglerum, Consuldem Hamburgensem, *dedicatoria*, Orationi ejusdem in Gen. I. 1. præfixa, A. 1618. est pollicitus, a militibus, uti jam narratum, igne, Musis inimico, abolita. Observandum autem, omnes XLIII. Basilii homilias a Claud. Dausquejo, qui Græcæ illas A. 1596. Heidelbergæ, e Commelini officina, ediderat, Latine etiam esse translata, & ibidem A. 1604. publicatas. Quod ignorasse Wolderus videtur.

GEORGIUS WOLDERUS, civis & Bibliopola Hamburgensis.

Münzbuch, darinn zu sehen die beste und schönste, so wol alte als neue, Geldmünzen, davon etliche zu des Herren Christi Zeiten geschlagen, wie auch die Münzen, so heutiges Tages im Römischen und andern Reichen gebräuchlich sind: Mit einem weitläuffigen Register, und angeheugter Probe etlicher Gelder, auch dem Wechse am Rande. Hamburgi 1631. in 4.

ANDREAS WOLDIKE, Sommerstedta Cimber.

Axiomata miscellanea. Hafniz 1708. in 4.

GEORG. WÖLDIKE, Sommerstedta Cimber.

Tractatus Talmudici Chagigæ Caput, e Gemara Hierosolymitana Latine versum, Notisque illustratum. Hafniz 1722. in 4. V. Alb. Thura *Ideam Hist. lit. Dan.* p. 335.

MARCUS WÖLDIKE, Sommerstedta Cimber.

R. Moïsi Maimonidis מוֹרֵנוּן מֹרְכֵנוּ, seu Tractatus de Cibis vetitis, Pars I., Latine versa & Notis illustrata, Hafn. 1722. in 4. V. Alb. Thura *I. c.*

JOHANNES WOLERUS, Hamburgensis.

Gratulatio ad Mart. Bockelium, cum a Rege Svecorum ad novam Legati, qui Hamburgi resideret, dignitatem evektus esset. A. 1666. in fol.

CHRISTIANUS WOLFIUS, Glückstadtienfis, J. U. D. & in Dicasteriis initio Cimbriz Practicus, deinde vero Cancellarij regij Glückstadtienfis, ab A. 1700., Consiliarius, M. Nov. A. 1721. mortuus.

Disp. Jurid. Inaug. de Scientia, Præfide D. Joh. Strauchio propofita. Jenz 1674. in 4.

HENRICUS CHRISTIANUS WOLFIUS, Lubecenfis, J. U. C., A. 1702. superstes.

Disp. Moralis de necessitate jus in res alienas concedente, Præfide D. Calp. Marth. Müllero, Rostochii 1695. in 4.

Disp. Jurid. de rationabilitate Canonis juris Lubecenfis: Hand mutt Hand wahren; Præfide D. Joh. Amfelio propofita. Regiomonti 1698. in 4. V. *Nova Lit. Lubec.*, M. Sept. A. 1698., p. 155.

M. HERMANNUS WOLFIUS, Lubecenfis, ædis in patria Marianæ Diaconus M. Mart. A. 1598., Jacobæz autem Pastor d. 28. Jan. A. 1613., est electus, & cum per triennium Ordinis Ecclesiastici fuisset Senior, ac coejuat per biennium laborasset, d. 17. Apr. A. 1625. defunctus. Uxorem habuit Annam, Henr. Mennii, Pastoris Agidiani, Presbyterique indeim Senioris, filiam, Henricum, Parochum Oldesloensem, & Johannem, præfidi militaris Glückstadtienfis Pastorem, sibi enixam, V. M. Huberti Köhni, Ecclesiastz Lubecenfis, *Sermonem in memoriam Henrici, ejus filii, funebrem Germanicum*, Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, ac Georg. Henr. Götzii *Theologum semiseculare* p. 41., & Specimen *qæstionum & Theol. casuali*, 23. 2., p. 7.

Disp. de Turca, ex Ezech. 38. & 39., Præfide D. Salom. Gesnero propofita. Witeb. 1596. in 4.

Disp. de Sacramentis in genere, Præfide eodem. Witeb. 1596. in 4. Recula in *Volumine Dissert. Theol.* Gesneri; Lüneburgi A. 1621. in 4. edito.

Molleri Cimbr. Lit. Tom. I.

Bbb bbb bbb

M. JO.

M. JOHANNES WOLFIIUS, Lubecensis, Hermannii, modo memorati, filius, Praefidi militaris Glückstadtensis brevi tempore Pastor, ante A. 1640 mortuus. V. M. Hub. Köbium I. c.

Or. in Barbariem lingvarum. Rostochii 1622. in 4.

Or. de Chrillo in horto agonizante, in urbe patiente, in monte moriente. Rost. 1623. in 4.

JOHANNES WOLMER, Phil. ac Med. D., Physicusque sive Poliater, circa A. 1540., Hamburgensis, die 5. Martini A. 1545. mortuus. V. Joh. Ritzenbergii Epitaphium illi scriptum, in *Epitaphiis Virorum clarorum Hamburgensium*, lit. F. 3., & Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 1043.

Drom up de twee napolgende Jahre 1543. unn 1544. Magdeburgi 1542. in 4. (L. Saxon.). V. Herm. ab Hardt T. I. *Monum. Autograph. Rud. Aug.*, Ducis Brunsvic., p. 427.

Vortierlinge der Hertomst van aller Vroghede, unde wat man schuldig is van den Underfatten to doende: item van dem Adel, dessen Dorfsprung, Helm unn Wapen, unn wat de Jarren van deselven beduden; Gedruckt dorch Joh. Ballhorn A. 1544. in 8. (L. Saxon.)

JOHANNES WOLTERUS, Lubecensis, d. 21. Aug. A. 1665. natus, J. U. D. & in patria Practicus, ejusdem Senator d. 30. Apr. A. 1708. electus, & 17. Aug. 1721. mortuus. Plura de vita ejus V. in J. H. a Seelen P. I. *Athen. Lubec.* p. 264. 265., & *Progr. funebri.*

Disp. Inaug. de potestate personae publicae in se ipsam, Praefide D. Joh. Henr. Bergero proposita. Witebergae 1692. in 4.

PETRUS WOLTERUS, Lubecensis, Johannis Mercatoris filius, Pastor ruralis in Holsatia Wardenanus, Paterque Joach. Wolteri, Consilarii Cancellarii Glückstadtensis Danici.

Die heilige und gerechte, doch uns Menschen unbegreifliche, Regierung Gottes, oder Leichpredigt über Jr. Catharina Reventloinn, geborn Brocktorffin, auß E. XXXVIII. 10. 11. 12. Lubec 1674. in 4. (M. C. K.)

Manuscripta Historica, a Cajo Brocktorffo, in *Disp. de Naturalis scientiae constitutione* p. 20., allegata.

STEPHANUS WOLTERS, Hamburgi d. 26. Jul. A. 1645. natus, Bremz, Hamburgi, Leidz, & ita liis Belgii foederati Anglizque Academiis, sacris vacavit studiis, & eadem, Theologiz jam Doctor Cantabrigiz A. 1670. creatus, in Salmuriensi, Genevensi, Basileensi ac Heidelbergensi, continuavit. Hamburgum redux, Holmiam Svevorum excurrit, Dantiscique tandem, ab incolis urbis hujus Reformati Templi sui Petro-Paulini Ecclesiae extraordinarius A. 1674., atque ordinarius postea A. 1681., electus, confedit. Conjuges (quarum prima Corn. Schrevlii, Philologi Leidensis, erat filia) tres habuit, & die 15. Apr. A. C. 1719., aetatis autem 74., obiit. V. Joh. Gottl. Kraufii *Neue Nachrichten von gelehrten Leuten*, num. 21. A. 1722., p. 221. 222.

E dielit, teste Kraufio:

Krone der Gnade Gottes. A. 1684. in 8.

Deutsche Uebersetzung des Französischen Traictés des Petri Jurieu von der Andacht; samt einigen von seinen eigenen Predigten. A. 1687. in 8.

Hoffahrts-Geuel und Berichte. A. 1693. in 8.

Kirchen- und Epistel-Vestill, in fünf Bänden. A. 1697. in 4.

Einige Leichpredigten.

CHRISTOPHORUS WOLTERECK, Glückstadtensis, Christophori, Consulis urbani, Monetarii que regii, filius, Theol. Candidatus, in omni etiam polymathia elegantiori versatissimus, ac l'iri merito doctissimi elogio a Lipsiensibus (in *Adis Erud.*, M. Aug. A. 1709., p. 370.) ornatus; postea vero studia Juridica Theologorum loco iustus ob causis amplexus, civitatis Goslarensis, parenti suo natalis, anno circiter 1716., uti ab Amico accepi, fuit Advocatus.

Exerc. Critica, qva, Crucem, quam in caelo se vidisse juravit Constantinus Magnus, Imperator, fuisse naturalem in halone solari, disputatur, Praefide D. Joh. Alb. Fabricio, Autore illius, defensa. Hamburgi 1706. in 4.

Observationes Philologicae & Theologicae in locum Matth. XV. 24., de Apostolatu Christi ad Judaeos, Praefide D. Gottfr. Oleario proposita. Lipsiz 1709. in 4.

Electa rei Nummariz, sive XXXV. Selectae Dissertationes de rarioribus Nummis antiquis, tam Graecis, quam Latinis, ad historiarum veterum monumenta illustranda, & Antiquitates Graecorum pariter atque Romanorum dilucidandas, insigniter facientes, ex Gallico maximam partem Latine translatae, & junctim editae. Hamburgi 1709. in 4. De Syntagmate hoc (cujus Dissertationes singulas Index praefixus enumerat, continuationem vero plures istius generis, quos praefatio pollicetur, exhibebunt Fasciculi) recensio illius consulatur, in *Adis Eruditorum Lipsiensibus*, M. Aug. A. 1709., p. 370. 371. 372., *Iphemeridibus eruditorum anni 1709. Gallicis Parisiensibus*, in Supplemento M. Maji, p. 471. 472. 473., *Notis Literariis Germanicis*, M. Febr. A. 1709., p. 103. 104., *Halenium Bibliotheca nova vermacula*, Sect. 86. p. 522. 523. 524. Joh. Fabricii P. V. *Hist. Bibl. Fabriciana*, p. 248. 249., & ipsius Collectoris Woltereckii *Zusätze zum Bericht von neuen Büchern*, Sect. VIII., p. 501. 515., obvi. Electa haec Hamburgi A. 1719. (in 4.) non recusa sunt, sed Anselmi Bandurii Bibliothecae nummariz, a Joh. Alb. Fabricio cum Notulis & Indicibus denuo edita, Appendicis instar, per Christ. Liebbezeium, Bibliopol. m, titulo ac praefatione relectis, ipsoque nomine Woltereckii Interpretis omisso, studio lucri haud probando, subjuncta. Verlonis autem Latine Woltereckii elegantiam commendavit Joh. Car. Schottus dans l' *Explication d' une Medaille Enigmatique d' Augustus*, Tome V. de l' *Histoire Critique de la Republ. des lettres* inserta, p. 26. 27. Scriptoribus cum rei nummariz celebrioribus, ob ista, Dan. Ringmacherus, Prof. Ulmenfis, in *Disp. de Nummis*, A. 1710. edita, p. 38., accensuit.

Index Scriptorum, a Pausania, in *Descriptione Graeciae*, allegatorum, Part. I. Libri IV. *Bibliotheca Graeca* Joh. Alb. Fabricii (Hamburgi A. 1708. excusa), c. 15., p. 471. 482., insertus.

Index Autorum, a Clemente Alexandrino, in scriptis suis, allegatorum, in *Bibliotheca* ejusdem Fabricii *Græce Libro V.*, Hamburgi A. 1712. edito, P. I., c. 1., p. 115. 133., publicatus. Reculus *Volumine II. Operum Clementis Græco-Latinorum*, a Joh. Pottero, Episcopo Oxoniensi, Oxonia A. 1715. in fol. publicatorum.

Zusätzlicher Bericht von alter und neuen Büchern, und andern Dingen, so zur heutigen Historie der Gelehrsamkeit gehören, Stückweise aufgegeben. Lipsiz 1708. & sqq. in 8. Relationes complectitur de libris recentioribus, alisque rebus literariis. XIII. Germanicas, lectu, ob variam eruditionem, dignissimas, A. 1708. 1709. 1710. & 1711., per certatim temporum intervalla, *ἀντιγραφῶν* editas, quas a se & Joh. Gottlieb Kraufio, Silesio, Juvene tamen doctissimo, suoque in pensis his *εναντιον*, concinnatas esse, noster, auditor olim meus in Lyceum Flensburgensium *πομπῶν ἀπὸν ἀντιγραφῶν*, per ite-

ras me amicas edocuit. Confer de iis Burch. Gotth. Struvii (ob *multam illas industriam, notasque eruditae ac lectae jucundas, commendantis*) *Supplem. Introductionis ad notitiam rei literariae* p. 71. 76.

Teutsche Oden, Cantaten, Sonnette, Madrigalen und Singsgedichte, in zwey Theilen verfaßt. Editio secunda auctor. Glückstadii A. 1711. in 8. prodiit.

Hollsteinische Museen, worinn enthalten Ehren-Gedichte, Briefe, Cantaten, Oden, Sonnette, Madrigalien, Sings-Gedichte und Grabschriften. Glückstadii 1712. in 8.

Geistliche und weltliche Sings-Gedichte, nemlich Cantaten, Oden und Arien: Samt einem Anhange einiger anderer Derselben. Hamburgi 1713. in 8.

Gesellschaftliche Ehren- und Ehre-Gedanken, größten Theils in kurzen Sings-Gedichten verfaßt. Goslariz 1715. in 8. Has, una cum *Musis Holstiacis*, ob judicium Autoris accuratus, deprædicatorum Halenses *Secl. 63. der Neuen Bibliothek* p. 545. 546. 546.

Scriptis hîc editis addo inedita, in Cl. Autoris ad me promissa literis.

Opus de Notis Veterum brachygraphicis, quod Joh. Alb. Fabricius, *Libro IV. Biblioth. Græcæ, P. I., c. 15., p. 471., Expositionem locupletissimam Siglarum, in nummis, & aliis veteribus monumentis, occurrentium, Ursati, & aliorum quorumque, collectionibus longe plenior, appellavit, & in Biblioth. Latina, Lib. IV. c. 6., p. 776. edit. sec., verbis commendavit sequentibus: Sed omnium, ut spero, diligentiam, in hoc genere, vincit Christoph. Woltereck, *Glossographia, qui Severi Ursati Opus de Notis Romanorum* (Patavii A. 1672. editum) in alterum tantum auxit, & Græcæ quoque Siglas longe, quam dedit Joh. Valerius ad Calcem Numismatum Græcorum, locupletiores simul est daturus. Denique illud commendavit in Notis ad Ansb. Bandurii *Bibliothecam Nummariam* p. 80. 139.*

Specimen Historiarum nummariorum Hamburgensis, capitibus X. comprehensum.

Hadriani *Εισαγωγή εις τας Σεικας γρηγορας*, cum Versione Latina, & notis atque emendationibus, ab eo, post Dav. Höschelium, denuo edenda, de qua ipsemet, *Secl. IX. des Ausführlichen Berichtes* p. 869., confatur. Versionem hanc & Notas, prælo paratas, ediditavit J. A. Fabricius *Vol. IX. Biblioth. Græc. seu Lib. V., P. V., c. 38. p. 351.*

LAURENTIUS WOLTERSDORF, Lubecensis, natus 1651., J. U. D. & in patria Practicus, Collegii Canonico-rum Syndicus A. 1701., reipublicæ autem urbanæ Senator d. 20. Febr. A. 1708., electus. Obiit A. 1712. æt. 61. Vitz historica plenius expolita est ab Enoch Svantenio in *Programmate funebri*, brevis autem a Joh. Henr. a Seelen, *Parte I. Alben. Lubec.* p. 261. 266. Conf. Jac. a Mellen *Lubecam anni 1702. literatam* p. 13. 14., & *Novæ Literariæ Lubecensis, M. Mart.* A. 1708., p. 64.

Disp. de Aqva phivix arcendæ Aetione, Præside D. Wilh. Lyfero. Witebergæ 1676. in 4.

Disp. Inaug. de Amicabili Compositione, Præside D. Bernh. Schulzio. Kilonii 1681. in 4.

ANTONIUS WOLTERICH, Meldorpii Dithmarforum, d. 12. Dec. A. 1593., patre Castano, mercatore, matre autem Magdalena Steinhaußa, Antonii, Dithmarzæ regis Protographi, filia, natus, cum scholas patriam, Hamburgensem & Hannoveranam, reliquisset, XXIII. Germaniz, Galliz, Angliz, Daniz, Belgiz & Helvenzæ, Academiæ studiorum partim Juridico-Politicorum magistrus elegit, partim vero in itinere salutarit. Spiz deinde per annum commemoratus, Doctoris titulum, quem Heidelberg A. 1518., habita Disputatione inaugurali, jam promeruerat, sed, ob dissipatam paulo post calamitibus bellicis Academiæ, obtinere nequiverat, Rostochii A. 1623., post Disputationem aliam de *Mulierum intercessionibus* solennem, primo inter VIII. Candidatos loco, reportavit. Factus est deinde, in Ducatu Megapolitano, Urbis primum Rostochienis Consiliarius, post tractus Sverinensis Syndicus, supremæque simul Dialecticæ Sternbergenis Advocatus, tandemque Syndicus A. 1628. Wismariensis, & A. 1632. Rostochienis, Uxorem d. 17. Aug. A. 1619. duxit Justinam, Pauli Merulæ, Professoris Academiæ Lugduno-Batavæ celeberrimi, filiam, ab avunculo illius, D. Joh. Alb. Gryphio, suo in Syndicatu Rostochienis antecessore, sibi elocatum, camque, adoptato, ob sterilitatem illius, Christiano, fratris filio, cum, post quartanam, scorbutum hydropemque superatos, febri hectica, d. 25. Dec. A. C. 1645., ætatis 52., succumberet, reliquit superstitum. Symboli loci Hemistichium usurpavit decantantissimum: *Vixit post funera viri. Vitz ejus historiam Programmæ D. Joh. Gyslorpii Senioris, Theologi Rostochienis, nobis suggessit funebre. Duo nominis ipsius Anagrammata, carminibus totidem Encomiasticis haud inveniunt illustrata, in Joh. Mautneri Curia Rostochiensis Anagrammatica, A. 1636. edita, lit. B. 1. & 2., invenies.*

Disp. Inaug. Juridica. Heidelberg 1618. in 4.

Disp. de Intercessionibus Mulierum, ab ipso Præside (*Resp. Joh. Helmio, Dithmarsæ, Cancellario deinde in Holsatia regio*) proposita, Rostochii 1623. in 4.

ERICUS WORDENHOF I., Hamburgensis, Nicolai, civis primarii, ex Anna Moltkia filius, d. 10. Jun. A. 1866. in lucem editus, cum parentem in prima ætate amisisset, sub tutela patrum sui, Erici & Vechte, Consulis, adolescentis, Johanneque Wouwerio, Viro summo, sibi cognato, studiorum directore est gavius. E. & hola dimissus patria, Academiæ Rostochiensem, Grypticam, Altorianam, Tubingensem, Heidelbergensem, Argentinensem & Basileensem, adiit, tituloque Licentiatii utriusque Juris A. 1608. in ultima impetrato, Europam cultiorem itinere peragravit literario. Hamburgum redux, ducta A. 1611. uxore Anna, Frid. Telemanni, XLViri & ædis Petrinæ Curatoris, filia, ex ista, in 40. annorum conjugio (morte conjugi A. 1651. dissoluta), tres masculos & quinque foemellas suscitavit. E quibus Ericus, J. U. Lic., Senatorium in patria obtinuit dignitatem, Catharina autem d. 12. Aug. A. 1678. Sam. Strykio, Antecessori Academiæ Viadrinæ, Witebergensis & Halensis, primario, Electorisque Brandeburgici Consiliario intimo, & sessorum hujus una A. 1672. Wernero Johanni Uffelmanno, J. U. D. & Senatori Hamburgensi, sunt elocata. Cum praxi in patria forensi, per lustrum aliquot, inclariusset, dignus A. 1622. Senatui est visus, quem, tanquam consiliorum rectorem & præsidem, XLViris, judicium inierat, vagum hæcenus ac desultorium, instauraretur, adjungeret, posteaque A. 1630. in Senatum ipsum allectus, & ad prætorum, tractus (cui ab A. 1644. ad 1650. præfuit) Ritzbüttelani præfecturam, Scholarumque dignitatem, evehctus. Ordinis tandem Senatorii Senior, cum nec oculos habebat, ne: memoriam vacillarent, effert expertus, & in referendo ad Senatum, extrema etiam ætate, nulli concessisset, morbo, quo vix biduum decubuerat, fatali, d. 20. Aug. A. C. 1677., ætatisque 82., est extinctus. W. Mich. Kirffenii *Programma* de vita ejus *funebre*, A. 1710. *Parte I. Memor. Hamburg.* Joh. Alb. Fabricii, p. 113. 119., reculum, & Germanicè quoque Hamburgi in fol. editum, ac Ad. Trattgeri Jun. *Seriem Senatuum Hamburg. Chronologicam* p. 47.

Disp. Inaug. Juridica. Basileæ 1608. in 4.

Enchiridion, in quo summa & præcipua doctrinæ Christianæ capita, ad S. Scripturæ normam, & veræ pietatis usum, conformata, breviter & dilucide explicantur. Hamburgi A. 1657. 1664. & 1675. in 12. Ultimæ anni 1675. editio, sub solis literis nominis (quod priores integrum exhibuerant, initialibus E. W. L. publicatæ, novus hic præfixus est titulus:

Bbb bbb bbb 2

lus:

las: *Memuductio ad veram pietatem, in qua praecepta homini Christiano ad salutem scitu necessaria, dilucide explicantur, genuinusque doctrinae capitulum usus monstratur.* Confer de illo Vinc. Placcii *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 2., p. 151. 152. Annotationes MSS. in Jus Statutarium Hamburgie, in D. Matth. Sluteri Tr. von den Ethen in Hamburg, P. IV., Tit. 3., p. 682., & Tit. 10., p. 761., laudatz.

ERICUS WORDENHOF II., Hamburgensis, primi, modo laudati, filius, J. U. Licentiatum titulum, post annos complures in Germaniæ, Belgii & Galliæ, transactis Academiis, Basileæ, Brabevta Joh. Jac. Fefchio, A. 1648. obtinuit. Patriz restitutus, praxi initio vacavit forensi, & in fraternitatis Kalendarum, sive Vicariorum ædis Cathedralis (quibus A. 1628. adscriptus erat), Collegii Decanatu Joh. Drefemannu d. 16. Jun. A. 1671. successit, tandemque, abdicato isto munere, d. 2. Oct. A. 1676. in ordinem evehctus Senatorium, triennio post, d. 4. Nov. A. 1679., decessit. V. de illo Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 619. 623., & Joh. Jac. Fefchii *Programma* de promotione ejus Academica Basileense, perquam honorificum.

Gratulatione metrica Senatoris dignitatis, d. 21. Febr. A. 1641. Hier. Frefio, J. U. L., Petro Lütken, J. U. L., Joh. Wetkenio & Dithmaro Kohlio, collatz. Hamburgi 1641. in 4.

Disp. de genere Logica, Præfide D. Joach. Jungio, Hamb. 1641. in 4.

Disp. de Repressaliis, Præfide D. Joh. Jac. Wissenbachio. Franeqverz 1646. in 4.

Disp. de quærela inofficiosi Testamenti. Franeqv. 1646. in 4. (Præfide eodem).

Disp. de divortio Juris Civilis & Canonici, Præfide eodem. Franeqv. 1647. in 4.

Disp. Inaug. de jure Dotum. Basileæ 1648. in 4.

ERICUS WORDENHOF III., Hamburgensis, J. U. Licentiatum titulum A. 1677. Aureliz (cum nationis illic Germanicæ esset Procurator) consecutus.

Disp. Jurid. de Polypædia, Præfide D. Pet. Schultzio. Francofurti ad Viadr. 1675. in 4.

Disp. Jurid. Inaug. de Occasione. Aureliz 1677. in 4.

ERICUS WORDENHOF IV., Hamburgensis, J. U. Doctor, & Canoniorum patriz, ab A. 1708., Secretarius, Bibliothecarius, nec non Canonius minor.

Disp. Inaug. de Libertate in testando Statutis Hamburgensibus restricta. Lugd. Bat. 1706. in 4. V. *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 21.

HENRICUS WORDENHOF, Hamburgensis, J. U. D., ædis in patria Cathedralis; ab A. 1630., Canonicus, & Canoniorum omnium, cum d. 12. Sept. A. 1661. expiraret, Senior. V. J. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 607.

Quæstiones illustres Politicæ, Præfide M. Ant. Mylio propositz. Jenæ in 4. (Catal. Placc.)

Disp. Inaug. de Diffamationibus. Basileæ 1625. in 4.

LAURENTIUS WORDENHOF, Hamburgensis, J. U. Lic. & in patria Practicus, A. 1704. superstes.

Disp. Inaug. de Quittantiis. Aureliz 1683. in 4.

M. BERNHARDUS WÖRGERUS, Lubecensis, Ecclesiastes in patria Petrinus d. 19. Nov. A. 1635. electus, & d. 23. Febr. A. 1647. defunctus; Francisci (de quo statim dicetur) parens. V. Jac. a Mellen *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*.

Decas quæstionum de Prædestinatione, Præfide D. Joh. Tarnovio propozita. Rostochii 1617. in 4.

FRANCISCUS WÖRGERUS, Lubecensis, Bernhardi, modo memorati, filius, homo eruditus, sed φιλένεκος, post reditum ex Academia (in qua A. 1664. vixit) Jenensii, aliisque Germanicis ac Danicis, cœnobii in suburbio Lubecensi Laurentiani d. 26. Jun. A. 1673. electus est Ecclesiastes. Sacro hoc munere per lustra sanctus est quatuor, sed bis interea temporis, si vera a Joh. Dan. Majore, ejus adversario (in *Justis doloribus*, ei oppositis, p. 6.), traduntur, ob continuas altercationum ricas atque plicas, quibus *Viros honestos, & Sam. imprimis Pomarium, Superintendentem, ad mortem usque, defugiabat*, illius exercitio aliquamdiu prohibitus, tandemque, ob Elenchii abusum Ecclesiasticis, & contumaciam adversus Magistratum, d. 21. Oct. A. 1692. plane remotus. A. feqv. 1693. tempti Germanorum Petri Hafnienfis Pastoratum frustra ambiit, & vitam deinde in urbe patria egit privatam. Obiit M. Nov. Anni 1708. Vitz ejus synopsis perbreve, cum scriptorum ejus Indice, tribusque Thomæ Crenii, in quibus ista laudantur, Epistolis ad Antorem, A. 1703. 1704. & 1706. exaratis, exhibet Joh. Henr. a Seelen *Parte II. Athenarum Lubecensium*, p. 411-425. Conf. Indicem scriptorum ejus, editorum & ineditorum, in *Novis Literariis Lubecensibus*, M. Mart. A. 1698., p. 45. 46. 47., exhibitum, Jac. a Mellen *Lubecam A. 1698. literaturam* p. 13., & *Catal. MS. Ecclesiastiarum Lubecensium*, Joh. Dan. Majorem I. c., Vinc. Placcii (a quo perperam Doctor est salutat) *T. I. Theatri Anon. & Pseudon.*, c. 11., p. 451., & Rud. Mart. Meelführeri *Accessiones ad Theod. Janfonii Biblioth. promissam* p. 155. 156.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Disp. de Odoratu, Præfide M. Herm. Grubio propozita. Jenæ; 1664. in 4.

Detectio fraudis, qua pleræque omnes, quibus hodie Lojolicæ ad suas partes sollicitant orthodoxos, revelantur atque confunduntur artes; ad Hier. Müllmannum, Jesuitam, super istius libro, cui titulum fecerat *Mysterium fraudis*, Hafniz, sine mentione anni (qui fuit 1666. vel 1667.), in 12.

Observationum Liber singularis, in quo ex Patribus varia delibantur, ad devotionis incrementum. Lubecæ 1672. in 8. (Catal.)

Oedipus sacer super Evangelia Dominicalia & festivalia; h. e. Varioorum locorum, quæ quidem Interpretum indutris hæctenus magis obscuravit, planissime expozitorum, Decas singularis. Accedit brevis Enodatio loci Gal. III. 20. Lubecæ 1675. in 8.

Primitivæ Dissertationum sacrarum: I. An David Rex, horribili corde mactans Ammonitas, enormiter peccarit? II. Quinam cap. 3. Jobi maledictiores diei atque Levithan? Lub. 1678. in 4. Priorem, pro Davide apologeticam, D. Joh. Diemannus (in *Notis ad Conciones de Victoria Suecorum Narvenf* p. 62.) commendavit.

Triga Dissertationum: I. de Signo filii hominis in celo Matth. XXIV. 30.; II. de Hædis ab ovibus in judicio separandis; III. de Mensis nascantis Domini, contra Sam. Bochartum. Kilonii 1679. in 4.

Hakeldama, seu Harmonia S. Matthæi cum Jeremia facili & expedita, super Agro sanguinis; sine loci & anni (qui 1693. fuit) mentione in 4. excusa, & *Tomo Theauri Theologico-Philologici Dissertationum in loca V. & N. T. selectiora elegantiorum Secundo* (in N. T.), Amstelædami A. 1702. in fol. edito, p. 222. & seqq., recusa. Diatriben hanc, solum Jeremiam, exclusit Zacharia, a Matthæo esse citatum, hujusque verba omnia (c. XXVII. v. 9. 10.) apud Jeremiam, etiam non

non

non xā, a 7ē pñd, tamen quoad rem ipsam, occurrere, contententem, Thom. Crenius, *P. III. Animalverf.*, c. 1., p. 156., *Tractatum vocaviterudum.*

Conciliatio S. Evangelistæ Marci cum Johanne, super horam, quæ cruci affixus est Dominus. Hamburgi, sine anni (qui 1683. fuit) mentione, in 4. Recusa Amstelod. A. 1702., *Tomo II. Theſauri Theologico-Philologici, modo allegato, p. 277. & ſeqq.* Sententiam ejus, Johannem non de certa diei crucifixionis hora, sed de illa, quæ Judæi agnum mactare solebant paschalem, esse locutum, & sic mystice voluisse innuere, Christum, ejus antitypum, eadem in ara crucis fuisse mactandum, statuentis, violentiæ accusat & rejicit Thom. Ittigius, in *Selectis Hiſt. Eccl. Sec. II. Capitulis*, c. 3., *ſeſ. 2.*, §. 24., p. 132.

Hiſtoria Hamelenſis contra Mart. Schookii *Fabulam Hamelenſem* deſenſa. Præmittuntur, adverſus ejusdem cavillationes ſuper hiſtorica veritate Johannæ Papiffæ, breves aliquot ſtriſturæ. Hamburgi, ſine mentione anni (qui 1683. fuit), in 12.

Diſſ. de Avibus Salomonis, ſecretorum delatoribus. Ratzeburgi 1685. in 12.

Diſquiſitio de Fœnibus, Salomonis hortos irrigantibus. Ratzeb. 1685. in 12.

Vaſtaſtio Babylonis Aſſyriæ, ſive primæ, ſecundum Sodomæ & Gomorrhæ vaſtationem omnium horribiliſſima, multis Prophetarum, imprimis Eſaiæ & Jeremiæ, locis explicandis accommodata, & a tot Scriptorum veterum, Græcorum, Latinorum & Chriſtianorum, intolerandis erroribus vindicata. Ratzeb. 1685. in 12.

Diſſ. de Benedictione ſacerdotali. Helmſtadii 1686. in 4.

Psychologia Salomonis, poſt tot interpretum ſiniſtras detorſiones, ab Aug. Varenio dextre explicata, & contra Bened. Spinolæ, aliorumque Atheorum, inanes cavillationes, uberius deſenſa. Hamburgi 1686. in 12.

Diſſertatio ſuper loci Matth. XI. 21. Verſionem inſolitam, nupero anno 1685. receptam: *Ve tibi (ζυγα Ζῶν) regio Zim*, V. C. Joh. Dan. Majoris, Prof. Med. Kilon., *Epistolæ de Nummis Græce inſcriptis* oppoſita, A. 1586. in 8. Repreſenti huc ſunt (Kilonii A. 1686. in 4.) a Majore *ſuſti dolores, ad pleniorẽ informationem orbis eruditi, & judicium competentium, expreſſi, ob injurias graves, a Franc. Wörgero ſibi illatas, in cauſa, an Matth. XI. 21. Luc. X. 13. Coorazin, vel Chora Zim, ſit legendum.* Quibus a Wörgero, minas adverſari de actione forenſi ipſi intentanda haud morato, ſequenti reſponſum eſt ſichediſmate:

Ultimæ Execvix regionis Sin., & ſiſtæ novitatis Accentuum Græcorum, quas ipſe Joh. Dan. Major in *ſuſti doloribus* ivit. A. 1687. in 8. Teſte Seelenio Controverſia hæc philologica in litem degeneravit forenſem, hujusque occasione prodierunt Zimperi Juristiſchen Facultät auf den Academiën zu Leipzig und Wittenberg wolgegründete Bedenken, wegen der im Jahre 1686. verwechſelten Schreibſcriben D. Joh. Dan. Majors und Fr. Wörgers, Wörgero magis, quam Majori, faventia.

Symbolæ Theologicæ & Hiſtoricæ ad Exercitationes Academicas V. C. Jac. Gronovii de Juda proditore. Lubecæ 1688. in 12.

Vaſtaſtio Sepulchri Dominici deſperata & irreparabilis, non ſolum multipartitis monachorum ſuperſtitionibus atque impoſturi detegendis, ſed & aliis perquam neceſſariis dilucidandis, adaptata. Lub. 1688. in 12.

Diſſ. de Submergendo capite ſcandalizantis, in locum Matth. XVIII. 6. Lub. 1688. in 12.

Exerc. Biblica de Samſone, inſtructis ad incendium Vulpibus agros Philiſtæorum comburenti; cum Appendice de Maxilla aſini, quæ ab eodem percuiſi ſunt mille Philiſtæi: Ad M. Bernh. Krecthingium, Presbyterii Lubecenſis Seniore. Lubecæ 1699. in 8. *V. Nova Lit. Lubec.*, M. Mayo A. 1699., p. 119.

Exerc. de Præſule Ephæſio, charitatem primam relinqvante, ad Apoc. II. 4. Lubecæ 1707. in 4. *V. N. L. Lub.*, M. Apr. A. 1707., p. 127.

Exerc. de Alſide obturante aures coram Incantatore. Lub. 1707. in 4. *V. N. L. Lub.*, M. Jul. A. 1707., p. 224.

Diſſ. de Rachele clanculum Labano Teraphim ſurripiente. Lub. 1707. in 4. *V. N. L. L.*, M. Nov. 1707., p. 312.

Scholia varia, Novis Literariis Lubecenſibus paſſim inſerta:

1. Ad Jac. a Mellen Seriem Regum Hungariæ, *M. Aug. 1699.*, p. 248-251.
2. de Obſervationibus aliquot Hiſtorico-Criticis, *M. Jun. A. 1700.*, p. 189-192.
3. Chronologicum de Epistolâ Eliæ ad Joramum miſſa, *M. Sept. A. 1700.*, p. 286-288.
4. de priſis Septentrionalium in Americam navigationibus, *M. Jan. A. 1702.*, p. 27-28-29.
5. de Infernali Serpente Protoplaſtorum ſeductore, ſub Serpente illum ſpecie apparuiſſe negans, *M. Febr. A. 1702.*, p. 56-57.
6. de gallicantio noctis Chriſto natalitæ fabuloſo, *M. Mart. A. 1702.*, p. 88-89-90.
7. de falſo credita Spiritus ſancti, in baptiſmo Chriſti, ſub ſpecie Columbar, apparitione, *M. Apr. A. 1702.*, p. 120-121-122.
8. de Papa Domino & Deo, *M. Jul. A. 1702.*, p. 216-217-218.
9. in loca I. Pet. III. 19. & IV. 5-6., *M. Sept. A. 1702.*, p. 279-282.
10. de Societate Ignatiana Chriſto Jeſu inimica, *M. Oct. A. 1702.*, p. 310-314.

II. GERMANICA.

N. PROPRIA.

Babyloniſches Vorwetz der geſchminkten Greuel, unter dem Titel von Unſelbſtbarkeit des Papſtes, Hiſtoriſcher Weiſe, auß der Papſten eigenen Büchern, kürzlich aufgedeckt. Flensburgi, apud Gotfr. Herbertum, A. 1672. in 12. Lipenius (*P. I. Biblioth. Theol. p. 125.*) ſcriptum hoc, errore triplici, & die Babylonifche Verwirrungen appellat, & Flensburgi A. jam 1670. in 4. produlſe perhibet.

Der Vorden Weſcher, auf einem Grabſteine, zu Hamburg, in S. Jacobi Kirche, weſend aufgeſtellt, und anieho der ſekten üppigen Welt, in ſechs ſymboliſchen Betradhtungen, vorgeſtellt: Samt einem Weſchweiſe, welcher mit ſechs Beirathung daribut, daß eben ſolche Weſcher ſchon längſt, wieder die Gewaltigen, durch den H. Geiſt ſelbſt, Ec. XL., alle ſep eingendicht. Lubecæ 1672. in 12.

Des Teufels Weſchpoſt und Schminckteſſel. Hafniz 1673. in 12. Inveſtiva eſt in ſucum faciei, ornatumque veſtium moliebrium nimium.

Faſciculus Concionum, oder auferleſene Zeitpredigten. Hafniz 1675. in 4. (*V. Catal. nundin. Lipſ. A. 1675. autumn.*, & Lipenium *P. I. Biblioth. Theol. p. 383.*)

Leichpredigt über Jt. Cecilia von Höveln, Herrn Gottchalcks von Wickedden Eheleibſte, auß Sap. III. 1. 2. Lub. 1676. in 4.

Des Chriſtlichen Blumenthals allerhand annehmlicher und nachdenklicher, doch meiſtentheils ſehr kurzer, Sprüche der H. Mölleri Cimb. Lit. Tom. I. Ccc ccc ccc Chriſtlichen

Östlichen Schrift, so in sonderbaren Predigten und erklärt, Erster Theil. Francof. 1678. in 4. Anderer Theil, Francof. 1678. in 4. Utraque pars, folio tantum primo mutato, sub novo hoc Hafnia A. 1687. denuo venum exposita est titulo: Ausserlesene Biblische Ken- und Troststücke, in XXI. Predigten erklärt. Paris tertiz, qvartz & qvintz Συναγραφαι, sive Indices capitum & contentorum peculiare, lucem viderunt 1694. & 1695.

Der lebendigen Ermunterung aus der Todten Vermoderung. Lubecz 1685. in 12. Sub literis nominis initialibus F. W. D. L. P. ab eo edita. V. Vinc. Placcii (A. 1658. illam produsse falso tradentis) T. I. Theatri Anon. & Pseudon. c. 11. p. 451.

Der Gerechten Eingang in ihre Ruhe (aus Sap. IV. 7 - 11.) zwischen Joh. Casp. Rodde, J. U. Lic. vollbracht, ed. Ratzeburgi A. 1691. in 4.

Der Christen Leben im Sterben aus Phil. I. 21.

Erklärung des Festtextes am Tage S. Laurentii Joh. XII. 24. Lub. 1704. in 4.

2. ALIENA.

Jac. Göttenii, Predigern zu S. Joh. in Lübeck, Ander Theil der Sparsstunden Gottseliger Betrachtungen, wie man sich in der täglichen Uebung des thätigen Christenthums zu verhalten habe; nach des Auctoris Tode von Fr. Wärgern vollführt und ausgegeben. Lubecz A. 1671. & Lipsiz 1691. in 12. (Pars I. anno jam 1663. ab ipso Göttenio erat edita.)

Seil- und Geleits-Edurm im Wege der Mern und Drachen, oder Joh. Eusebii Nierenbergii Zwoy Bücher, wie man seine Feinde lieben solle, verdeutsch. Lub. 1673. in 12.

INEDITA.

L. LATINA.

Relaxationum Historico-Policarum Libri duo, *ἱστορικὰ ἀνακρίσεις ἐν Νόμοις Λυβηκένσις*, M. Mart. A. 1698. p. 46., recte annumerati, quos Lubecz A. 1673. in 12. Lipenus (Catalogo nundinarum anni istius vernalium, eos p. 38. tantum pollicito, temere credulus) in Biblioth. Philosophica, Flensburgi autem A. 1675. in 4., prater eundem, Corn. a Beugheim in Bibliogr. Juridico-Politica p. 253., ac in Bibliogr. Histor. p. 275., Catalogusque Jansenianus Amstelodamensis, falso tradunt produsse, cum earum tantum Συναγραφαι, sive Contentorum & Capitum index A. 1693. sit excusus.

Dissertationes Biblicae: 1. de Adventu Messiz in regno suo; 2. de Vitulo Aaronis; 3. de Uxore Lothi in statuam salis versa; 4. de Behemem apud arcam Domini prostratis; 5. de pueris Bethelensibus coram Elisa dilaniatis; 6. de signo Jonæ Prophetæ; 7. de Piscis, in quo Jonas edit sepulchris; 8. de Sanctis cum Christo resurgente resuscitatis; 9. Num Papa Romanus sit hostis crucis? 10. de Enoch, Elia atque Paulo, in celum raptis; 11. de gloria Salvatoris transfigurati in monte; 12. de Corvis carnes & panes Eliz afferentibus, & de potu ejus e torrente Crithi; 13. de Jacobo luctante cum filio Dei; 14. de Statere invento in ore piscis, quo didrachmam Petrus solvit; 15. de S. Johanne strenue jilibatam honorem B. Virginis Mariz, a Domino sibi commissæ, tutante; 16. de Messia non rapinam arbitrate esse æqualem Deo; 17. de Responso Christi: *Si eum volo manere, &c.*, Joh. XXI. 22.; 18. de Pentatevcho, adversus frivolos Bened. Spinofæ cavillos eum vindicans; 19. Concio Symbolica Dominus providebit, Gen. XXII. 8. V. Nova Lit. Lubecensis, M. Mart. A. 1698., p. 46. 47.

Oedipi Sacri Pars altera.

Appendix ad Diss. de Signo Filii Hominis in Cælo (in Triga Dissertati. A. 1679. editam): Cur Filius Dei, Marci XIII. 32., se ignorare dixerit tempus atque horam Judicii extremi?

Appendix ad Diss. de Benedictione sacerdotali, de Benedictionibus Postetorum Jacobi Gen. XLIX., eas esse mere spirituales.

Diss. de Connubio Hofæ cum meretrice.

Messias patiens, e vaticinio Jacobi Gen. XLIX. 11. 12., post tot sinistras Interpretum aberrationes, Christianis pariter ac Judæis propositus.

Diss. de Indurato ad tot miracula Pharaone, & quam præpostero ausu, ex illius casu, hodieque malevolentiam quamdam supremo Numini adscribant nonnulli.

Diss. de Salvatore nostro Jesu Christo, Gallinz se comparante, quæ sovet sub alis pullos suos: contra Atheos, Ecclesiam in diaboli atque mortis regione protegi ac servari incipientes.

II. GERMANICA.

Des Geistlichen Blumenthals Fortsetzung, in allerhand Predigten. (IV. Volumm.)

Tractat von Auferstehung der Todten, gegen die Atheisten; cujus Συναγραφαι lucem vidit.

Tractat von der verkehrten Welt, und dem selbiger in kurzem bevorstehenden Gerichte.

Tractat von S. Pauli Kampfe mit dem Tode, aus Phil. III. 7 - 16., 2 Tim. I. 12. und IV. 6. 7. 8.

Tractat von rechter Vorbereitung zum Tode.

Tractat von Aufmunterung der Kranken müthig und Christlich zu sterben. (Sex hæc scripta *ἀνιδεστα* Lubecenses, loco modo citato p. 46. 47., ab eo jubent expectari.)

Die besessene Heimath der selig Sterbenden aus 2 Cor. V. 1-10. samt einigen dahin zielenden andern Predigten.

Historische Frühlingserweisen allerhand annuhtiger und nützlicher Erichungen, quæ in Catalogo nundin. vern. A. 1678. Lips. p. 38., vernali A. 1682. p. 42., ipsius *Vasitatione Sepulchri dominici* p. 137., & Novis Lit. Lubec., M. Jan. A. 1702., p. 27., promittuntur. Opus hoc novem constans Alphabetis, Noribergæ jam ceptum erat imprimi, novemque illius plagulis excusæ, cum editio ulterior morte Joh. Hofmanni Bibliopolæ, sumptus suppeditantis, sufflaminaretur.

Comædia Satyrico-Scoptica in adversarios suos Lubecenses, aliosque concives, publicis fungentes officis, Saxonica scripta dialecto, cujus ab amico mihi factum edit indicium.

JOHANNES WORGERUS, Lubecensis, Med. Doctor.

Diss. Medica Inaug. de Mola. Trajecti ad Rhenum 1687. in 4. (A. D. L.)

FRIDERICUS AUGUSTUS a WORGWIZ, Hofstaus, Christiani, Ducis Holstato-Glücksburgici, aulæ

Præfectus ac Consiliarius, d. 4. Mart. A. 1689., cum anno præcedente Principis sui excidisset gratia, est mortuus. In Societate Carphorum Germanica A. 1679., teste Georg. Neumarkio (1.), locum obtinuit, & a Præside hujus, Wilhelmo, Duce Saxo-Vinariensi, *Detegentis* (des Offenbahrenden) donatus est agnominè.

Diss. de boni Consiliarii in Republica munere, Præside Herrn. Conringio proposita, Helmstädti 1652. in 4.

Rechenrede über Sibyllam Urfulam, Herkogin zu Holstein-Glücksburg, gehalten, und in der Gedächtnisstage derselben (quæ Hamburgi A. 1672. in fol. proditi), p. 8 - 12., gedruckt.

CASTANUS

(1) im Neupressenden Teutschen Palmbaum p. 406.

CASTANUS WORMIUS, Ripensis, Matthæi, Præfidis illius civitatis regii, filius, & in officio ab A. 1700. (qvo parens isto se abdicabat,) successor (i.), Cancellariæque simul regie Hafniensis Danicæ Consiliarius, A. 1720. Scholæ Ripensi Scriptores omnes Lingvæ Latinæ donavit veteres, sedulo a se collectos, primaque liberalitate hac fundamenta Bibliothecæ jecti scholasticæ, ab aliis mox locupletata. Celebratus est ob istam a V. C. Christ. Falstero, Confectore Lycæi illius, in *Sermone de Bibliothecis variarum gentium Scholasticis*, eodem A. 1720. & Ripsis d. 20. Junii publice habito & Flensburgi (in s.) edito.

Diff. de Fabâ Pythagorica. Hafn. 1696. in 4.
Diff. de capitis diminutione. Hafn. 1697. in 4.
Metaphrasis Danico-metrica Satyræ Nicolai Boileau Gallicæ quintæ de Nobilitate elegans, *ἀντιμῆς* A. 1718. in 4. prodit.

Versio Danica XIII. Satyrarum Nic. Boileau Gallicarum, Hafn. 1713. in 4. V. *Nova literaria Danica anni 1723.* num. 34. p. 265, 266, 267.

Poema Danicum ἀνέκδοτῳ de Friderici IV., Regis Danicæ, rebus præcipuis per totum regimen gestis, Numismatis ejusdem rarioribus illustratum, ipsiqve Regi A. 1720. oblatum; de quo & continuatione ad A. 1722. V. Alb. Thurz *Ideam Ilij. Lit. Danorum* p. 353.

JOHANNES WOWERIUS, in urbe (cujus, ob ingratitudinem in se, mentionem ab Encomiasticis injici posthumis in testamento prohibuit) Hamburgensi d. 10. Martii A. 1574. in lucem editus, cum Joh. Wouwerio, Antwerpensi, patriz Senatore, Philippi IV., Regis Hispanicæ, Consiliario bellico, ætariæque Assessor Belgici, scriptore sibi agnato, coævo atqve *ἐμῳ*, a plurimis, uti in *Hymonymoscopia* (Sect. II., c. 7., §. 142., p. 733-736.) jam monumens, perpetuum confunditur. E familia Belgica (qvæ Barones, Equites auratos, Ministrosqve eximie dignitatis regios, per complura patriz jam dederat secula) perillustri ortus & antiquissima, patrem habuit Nicolaum, Antwerpensem, Virum eruditum, religionis (ob qvam a parentibus exheredatus est) Lutheranz studio Hamburgum & patria digressum, & istuc mortuum, matrem vero Sophiam, & gente Wintemiorum prognatam verusta ac nobili. Puer lingvas literasqve elegantiores in schola Hamburgensi, Rectore Wernero Rolhancio, ingenii præcoci Beneficio, celeriter arripuit, ac, commilitonibus brevi superatis, ut Juris his adjungeret scientiam, in Academiam A. 1590. Marpurgensem abiit. Ex ista A. 1592. in Lugduno-Batavam delatus, per integrum illic quinquennium, Themidos pariter atqve Musarum elegantiorum sacris ardore ac successu vacavit incredibili, biennioqve hujus ultimo studia simul juvenis generosi, Domini de Scagen, moderatus, Jos. Scaligeri (cui Petronium inscripsit, A. 1595. a se editum), cæterorumqve Leidæ ac Bataviæ luminum, indolis ac doctrinæ præstantia sibi conciliavit amiciciam. Lustro (intra quod in Angliam etiam excurrit) continuo istuc commemoratus, Galliam, ab A. 1596. ad 1600., Italiam vero, vicinæque Siciliam, tennio sequenti, literario & politico peragravit itinere. In qvo non ea solum, qvæ ad studia polymathæ elegantioris illustranda facere videbantur, diligenter undiqve conquisivit, sed aularum etiam & rerum publicarum arcans solerter exploravit, singularique felicitate, cum Viris locorum singulorum eruditissimis, tum Principibus ipsis (e quibus Hetruscus munus ei in aula sua offerebat splendendum), horumqve Ministris, ac magnatibus aliis, imo Clementi etiam VIII., Pontifici (stipendio liberali promisso Romæ ipsum detinere conato), ac Cardinalibus haud paucis, perqvam familiariter innotuit. Crebra crepe ipsius cum his conversatio rumoris falso, de religione Lutherana ab eo Romæ abjurata, opereque mercenaria Pontifici & Inquisitionis tribunalis præstita, occasionem præbuit, in Batavia tunc & Germania ab æmulis divulgato malevolis. Italia relicta, æstivo A. 1602. tempore, aulam Rudolphi II., Imperatoris, Pragensem, in summorum hujus procerum, qvæ ingentibus illuc eum evocarant promissis, gratiam, adiit, &, bimestri a Joh. Matthæo Wackero, Senatore intimæ admisionis, exceptus hospitio, cum locum inter Consiliarios sibi oblatum Czareos recusasset, Hammopolin patriam repetiit. In hac, post iter anni 1603, in Septentrionem trimestre, scriptumqve eodem Christiano IV., Danicæ Regi, occasione homagii huic ab Hamburgensibus præstiti, insignem *Panegyricum*, spe affequenturum inter cives honorum ductus frustranea, biennium, in arce autem Steinburgensi, ac Bened. Alefeldii, Marechallicæ Danicæ, convictu, Joh. Frederici, Ducis Holstati, Præfulisqve Bremensis, aula, ac prædio Wandsbeckano, patriz vicino, triennium, privatus exegit. A. 1607., M. Majo, Ennoni III., Comiti Ostfrisiæ, cæpit esse a consiliis, sequenti autem 1608., legatione ad conventum de pace cum Embdensibus instauranda Hagienfi auspicio finita, ex illius aula in Gortorpiensem Johannis Adolphi, Ducis Holstati, Ennoni affinitate juncti (cui anno precedenti, cum filios Comitibus ad eum deduceret, ita doctrinam, prudentiam moresqve suos, probaverat, ut transitum hunc, anteqvam dimitteretur, iurejurando coactus fuerit polliceri), commigravit. In hac Consiliarii intimi ac Cameralis, Senatusqve Ecclesiastici Præfidis, nec multo post Præfecti etiam Gortorpiensis, dignitates consecutus splendens, & loco inter Ministros aulicos propemodum principe potius, gratia Ducis, nihil alicujus momenti ipso inconsulto aggressi, ad *invidiam usqve summa*, cuique *accedere nihil posse* ipsemet, in Epistolis ad amicos, jactabat, per quadriennium, ad obitum usqve, floruit, & nonnunquam, insolenter quædam ac injuste agendo, est abusus. Vix isti negotiosæ, multorumqve odiis, ac molestiis aliis, obnoxia, qvam nihil ferme temporis studiis, monumentisqve ingenii, in omni ferme literarum genere, affectis quamplurimis perficiendis, relinquere, sæpe doluit, post toleratus triennio ultimo morbi lentis, multiplicis ac severissimi, insultus ac cruciatus propemodum assiduus, cum de abdicandis dignitatibus plerisque aulicis, & secessu in præfecturam Apenradensem exigium, sed amoenissimum, cogitaret, Selvigæ, d. 30. Martii A. C. 1612., ætatisqve 38., obitu immaturo, est immortuus. In Testamento, ante hunc condito, Bibliothecam aulicæ Principis sui Gortorpiensis, literarum studiosis & consanguineis pauperibus stipendia perpetua, Amicis eruditæ donaria, singulisqve, *Panegyricos* sibi in posterum scripturis, LX. nummos unciales, de famæ lux perpetuatae sollicitus, legavit, lapidi autem, monumento ædis cathedralis Slesvicensis sepulchrali inscripto, verba tantum iussit insculpi sequentia: *Hic ita sunt ossa & cineres Joannis Woweri. Obiit. d. XXX. Mart. A. MDCXII.* Jurisconsultus fuit, Politicus, Antiquarius, Historicus, Criticus, Philologus ac Polyhistor plane eximius, & eruditior istius, qvo vixit, ævi principibus merito accensendus, menteqve generosa ac singulari morum elegantia plerisque popularibus superior, sed ambitiosus simul, *περιουσιάζων* atqve immodicus dotium suarum ostentator, jactantiaqve istius vitio in eruditos alios, etiam amicissimos, haud raro injuriis, & plagii vicissim ab istis non unius infirmulatus est literarii. Ubiorem vitæ Viri virtutibus pariter atqve vitis magni, scriptorumqve ejus editorum ac ineditorum, meritum in literas, & variorum de his atqve ipsomet judiciorum, narrationem historicam Tomus operis hujus nostri exhibebit ultimus. Confutatur interim, præter duca *Epistolæ* hujus ipsius amicorumqve *Centuriæ*, a Geverh. Elmenhorstio Hamburgi A. 1618. editas, ejusdem Elmenhorstii Vitz ejus *ἐκκρυψαία*, *Syntagmati illius de Græcæ ac Latina Bibliorum interpretatione posthumo*, additis eruditum quorundam Epicediis & elogis, A. 1618. præfixa, & A. 1665., sub iniqui editionis

onis *Tractatus de Polymathia Lipliensis* Thomasiae, A. 1677. autem in Henn. Wittenii *Memoriae Philosophorum renovatae Decade I.*, p. 79. 82., recula, Jac. Thomasi Prolegomena editionis *Libri de Polymathia Lipliensis*, modo laudatæ, Panegyrici, quos in laudem illius, spe præmii, paulo ante memorati, Ad. Olearius (Kilonii A. 1667. in fol.) & Nicol. Joh. Crufius (Slesvigæ A. 1657. in fol.) ediderunt, Pet. Bælii *Tomus III. Dictionarii Historico-Critici*, p. 3027. 3028. edit. secundæ anni 1702. *Rotterdamensis*, Burch. Gotth. Struvii *Bibliotheca antiqua*, M. Nov. A. 1701., p. 337-344., Frid. Lindebrogi duæ de ipso Epistolæ, ad Janum Gruterum A. 1613., & ad Pet. Putcauum A. 1618., hostili scriptæ animo, quarum prior (similem Vitæ ejus pollicita historiam) in *Gudianarum Appendix*, num. 221., p. 286. 287., postior vero (ex apographo meo) *Tomus I. Polyhistoris Morhofiani, Lib. I.*, c. 25., p. 314. 315., prodit, Nicol. Heldvaderi *Relatio de sc. ab officio sacro per illum deturbato Germanica*, sine anni mentione in 4. excusa, & supra, p. 243. 244., in Epitomen contractâ, Domin. Baudii *Epistolarum tres Centuriæ, lectis passim plurimis*, Jac. Thomasi *Tr. de Plagio literario*, §. 578. 583. 594., hujusque *Accessiones* §. 676., D. G. Morhofii *Polyhistoris Tomus I.*, *Lib. I.*, c. 1., p. 6. 7., c. 24., p. 303. 304., & c. 25., p. 314. 315., Thomæ Crenii *Pars VII. Animado.*, c. 2., §. 5. 6., p. 106-112., Joh. Franc. Buddei *T. IV. Lexici Historici*, p. 705., *Ufuge* nostra ad *Hist. Cimbr.*, P. I., c. 7., §. 6., p. 122. 123., c. 12., §. 6., p. 136. 137. 138., P. II., c. 2., §. 3., p. 209. 210., P. III., c. 4., §. 2., p. 351., & *Hamonymoscopia*, *Scd. II.*, c. 7., §. 142., p. 733-736. 970., aliique plures, quos enumerare jam non vacat.

HENRICUS WRANGEL, J. U. Lic. & Judiciorum Hamburgensium, circa A. jam 1698., Procurator, A. 1710. superites.

Disp. inaug. de Procuratoribus, Franeqverz 1701, in 4. (V. P. A. *Lehmanni Hamburgum anni 1704. literaturum* p. 32.)

CASPARUS WRINGERUS Senior, Hamburgensis, Johannis forte, templi Sp. S., ad A. ulque fatalem 1619., Ecclesiastæ, filius, Parochus ruralis, in vicinia patris, Curslensis.

Leichpredigt über Elisabeth, M. Joh. Neucrantzen, Pastoris im Kirchwerder, Ehefrau, auß 2 Tim. IV. 7. 8. Hamburgi 1630, in 4.

CASPARUS WRINGERUS Junior, oppidi ad Albim Bergerdorfensis Pastor.

Leichpredigt über M. Jac. Müllern, Past. im Kirchwerder, auß Cant. III. 4. Lubecz 1676, in 4.

JOHANNES WUNDSCHIU, Nordmaritz, insulæ Ducatus Slesvicensis, Strandiz vicinar, Pastor.

Litania Israelitico-Nordmaritica, oder Jüdische Allgemeine Litanei, auß dem XX. Psalme, auß der Insul Nordmaritz, A. 1658., zur Zeit des Schwedischen Krieges, in 3. Predigten erkläret. Slesvig 1660, in 4.

Hieroglyphicum poetentiale Davidico-Wundschianum; Heltopolitæ Dusselbetens Glaubens- und Lebenspiegel, oder Erklärung des LI. Psalms, in vier Predigten. Hamburgi 1661, in 12.

Buccina Slesvigo-Fatatica, oder Etesinige-Holsteinische Dusselosaune, von dem auß der Nordstrandischen Insul Nordmaritz d. 4. Jun. A. 1668. gefallenen Blutrger. Slesvigæ 1668, in 8.

HENRICUS WURTZERUS, Hamburgensis, Prochei urbis patris Pastor d. 24. Martii A. 1705. consularius. V. Joh. Alb. Fabricii P. II. *Memor. Hamburg.* p. 914., & Anonymi *Hamburgum anni 1716. literaturum* p. 12.

Harmonia Evangelico-Biblica, oder Evangelische Uebersetzung der Heiligen Schrift, nach Anleitung der gewöhnlichen Comm- und Festtags-Evangelien, aus den Canonischen Biblischen Büchern, nach ihrer Ordnung, gezeigt. Hamburgi 1716, in 4. (*Catal. nundm.*)

Medaille auß das andere Luthertische Jubel-Fest, samt derselben Erklärung. Hamburgi A. 1717, in 4.

Lutherus Reformatior, oder Predigten von der Reformation Lutheri, worinn, nebst der Lebens-Beschreibung Lutheri, viele Päpstliche Lehrtage widererget gefunden werden. Hamburgi A. 1718, in 8.

Martinia, oder Gedächtniß D. Mart. Lutheri, auß sein Rahmens-Fest Martini, nach der Hussischen Weissagung von der Haß und dem Schwane. Hamburgi 1719, in 8.

Postilla Prophetico-Apostolica, oder Prophetische und Apostolische Haus-Postill, worinnen die Comm- und Fest-Tags-Evangelia, auß allen Prophetischen und Apostolischen Schriften der ganzen Bibel, nach ihrer Ordnung, erkläret werden. Hamb. 1724 in 4. (*J. Catal. nund.*) Eadem esse videtur cum *Harmonia Evangelico-Biblica*.

Z.

PETRUS ZACHOU, Musicus & Cornicen Senatorius Lubecensis.

Sieben Branlen, mit drey gehörigen Gayen, Gavetten, &c., und drey Couranten bey jeglicher Branle. Lubecz 1683, in 4. Erster Theil bestimmter Viol di gamb Lustpielen Solo, bestehend in Præludien, Alamanden, Couranten, Ballo, Sarabanden und Chiquen, benebst einer vorhergesetzten Sonate; in 48. Kupferne Platen gestochen. Lub. 1683, in fol. (*Catal. nundm.*)

JOHANNES DOMINICUS ZAPPONICUS, Hamburgi d. 21. Mart. A. 1666. natus, & Med. Doctor Duisburgi d. 3. Sept. A. 1693. renunciatus, Practicus artis suæ, circa A. 1708., Bremensis. V. Anonymi *Bremam anni 1708. literaturum* p. 70.

Disp. inaug. de Apepsia. Duisburgi 1693, in 4.

M. HENRICUS ZEIDLERUS, Lubecensis, Johannis, Pastoris Egidiani, filius, Theol. Candidatus, vitæ in patria privatæ otio, ad obitum usque, se oblectavit literario, & Bibliothecæ studiose congestingentem, Disputationibus imprimis & Programmatibus Academicis, Biographiis eruditorum, aliisque schedis variorum generum minorioribus, nec ubi vis obvis (quas Joh. Cinellus, in suis talium Indicibus, *volantes* apposite vocavit), instructissimam. Publica hæc auctione, postquam ipsum, A. 1688. exanimem in lecto inventum, mors subita, nimis in victu parumonia, uti nonnulli crediderunt, accelerata, oppresserat, Lubecz A. 1690. & 1691. est distracta, *Catalogusque* illius 68. octerniorum amplissimus, in IV. divisus Sectiones, ibidem excusus. Προδυσιας τῆς μακαρίης, in Viris hominum eruditorum ex ista communicandis, post Henn. Wittenium (1.), ego etiam, eandem expertus, *Parte IV. Ufugee ad Historiam Cimbricam* (2.), celebravi, & jam iterum grata mente deprædico.

Disp. de Stellis, Præfide Christoph. Notnagelio, Math. Prof., propolita. Witeb. 1655, in 4.

Honoratissimus exæqualis, Joh. Zeidler, Pastor Lubecensis Egidiano, a filiis moestissimis, Johanne & Henrico, exhibitus, vitam illius, cum Dissertationucula de Animæ immortalitate, ac post separationem a corpore statu, huic præ-

(1.) in præfat. *Centuria memoria Theologorum renovata*, A. 1695. editæ, & in *Index V. Tomi II. Diar. Biogr. Sec. XVII.*, perpetram cura Joh. annem appellante. (2.) C. 4., §. 4., p. 444. 445.

missa, complectens. Lubecz 1661. in 4. Reculus in Georg. Henr. Gotzii *Elogiis LXXX. Theologorum Germanorum*, Lubecz A. 1709. in 8. editis, num. 36, p. 341-358. (Frater nostri, M. Joh. Zeidlerus junior, Lubecensis, cui hoc Schediasma cum ipso est commune, Pastor fuit, circa A. 1668., oppidi in Ducato Megapolitano Gnoienis, filiumque reliquit cognominem, M. Joh. Zeidlerum III., Pastorem urbis Rostochiensis, ab A. 1702., Petrinum. V. Andr. Dan. Habicht-horstii *Rostochium anni 1699. literaturam p. 351. 352.*)

† *Testificatio des Reichsbehütung* Fr. Agnetz Kalatzinn. Lub. 1671. in 4.
Templorum Urbis Lubecensis descriptio, & Epitaphiorum, aliarumque Inscriptionum, in singulis obvarum, sylloge, quam se luci desinare publice ipsemet mihi A. 1688., paulo ante obitum, uti in *Sagae ad Hist. Cimbr., l. c.*, jam retuli, significavit.

M. BALTHASAR ZIMMERMANN, Rendesburgensis, Matthiz, Scribz tractus Rendesburgensis regii, filius, A. 1617. in lucem editus, laurea Hafniz A. 1643. potius Philosophica, & cum, arti, cui Rostochii & in Academiis Danicis incubuerat, Medicz in Gallia etiam vacaturus, itineri in hanc se accingeret, Hafniz Kal. Maji A. C. 1646., ztatisqve 29., exinctus. V. Claudii Plumii, Acad. Hafn. Jcti, *Programma de vita illius funebre.*

Disp. de Dysenteria, Præfide D. Georg. Krugkio proposita. Soræ 1645. in 4.

M. NICOLAUS ZIMMERMANN, Crempa Stormarius, d. 26. Dec. A. 1601. natus, scholz Lüneburgensis Michaelitanz, ab A. 1634. Subrektor, & mox Conrektor, ab A. autem 1640. Rektor, munus hoc scholasticum cum simili Athenis ejusdem civitatis Johannei præfectura A. 1645. commutavit, ac d. 28. Dec. A. 1661. sexagenarius obiit. Fufius celebratur à Greg. Blechio, Scholz Lüneb. Michaelitanz Conrektor in *Idea boni ac fidelis Præceptoris*, five *Oratione in memoria illius funebri*, A. 1662. habita atqve edita, & qvi hanc sequitur, Joh. Henr. a Seelen *Parte III. Athen. Lubec., p. 130. 137. 138.* M. Gotfr. Ludovici P. I. *Historia Rectorum & scholarum p. 44.*, ac Casp. Sagittarii *Memorabilia Historie Lüneburgicæ, §. 114., p. 42., & §. 154., p. 54.*

Gregorii Nazianzeni Poemata quædam selectiora, Græce, cum doctorum virosum interpretatione, maximam partem metrica, ab ipso edita. Lüneburgi 1647. in 8.

Aur. Prudentii Clementis Opera, ex postrema Virorum doctorum recensione, in usum scholarum, edita. Lüneburgi 1648. in 12.

FRIDERICUS ZOBELIUS, Hofstus (1.), Chymicus uti perquam industrius, ita dexterrimus atqve felicissimus, Frederici, Ducis Hollat. Gortorpiensis, circa A. jam 1636. (2.), fuit Archiater, Laboratoriqve Chymici Gortorpiensis Præfectus, Principi filio, qvi isdem delectabatur studiis, longe charissimus. Muneribus hifce fungens vivis excessitanno circiter 1647., qvo in isdem ipsi subrogabatur Joel Langelottus, Chymia ter nulli coævorum secundus, quem consuetudini ejus, qva A. 1643. utebatur, familiari, & MSSis pothumis, haud pauca debuisse arcana nonnulli opinantur. Phil. Jac. Sachfio (3.) *Chymicus audit aula Gortorpiensi insignis*, Joh. Christoph. Wenzelio autem (4.) *Insignis seculi præsentis scriptor*. Confer de illo Georg. Abr. Merclini *Lindenium novatum p. 310.*

Tartarologia Spagyrica, seu Medicamentorum ex Tartaro, in Laboratorio Gortorpiensi paratorum, fidelis descriptio, duabus sectionibus comprehensa, & a Georg. Wolff. Wedelio, Med. D. ac Prof. Jenensi primario, edita, Jenæ A. 1676. & 1708. in 12. Publicata est MSto D. Joh. Ant. Clotzii, Poliatributzbacensis, & anteqvam prodiret, teste Wedeli editoris *præfatione*, a Gvern. Rolinscio, in *Diff. de Tartaro*, & Phil. Jac. Sachfio, in *Ampelographia*, publice jam laudata.

Chymische Medicinische Perle, darinn heiliche köstliche Medicamenta zu finden, nebst Berichte von Ursachen der Krankheiten, und Curation derselben nach spagyrischer Art und Weise; ausgegeben durch Matthiam Pauli. Dresdz A. 1686. in 12. & (secunda parte von E. Schumacher auctor) ibidem A. 1701. in 8. A. Zobelio ipso A. jam 1636. Ulrico, Fritziz Orientalis Comiti, est inscripta.

Thesaurus Tartaro-spagyricus; das ist: Spagyrischer Schatz aus dem Tartaro, darinn 50. ausserlesene Arzneyen enthalten, so beydes in Medicina und Chirurgia hochnützlich können gebraucht werden, an Herzog Friderich zu Holstein MStus inter Codices Bibliothecz publicæ Hamburgensis Slegelianos asservatur, sed a *Tartarologia Spagyrica* edita (versione forte illius Latina), uti suspico, haud est diversus.

M. CHRISTIANUS ZOEGA, Hatherslebenis, Matthiz Wasmuhri cognatus, lingvas, quas ab hoc Kilonii A. 1681. ac 1682. hauserat, Hebræam & Orientales, in Academiis Lipsiensis (cujus Ordinis Philosophici fuit Assessor), ab A. 1686. ad 1695., & deinde etiam Kiloniensis, privatum alios docuit, & hypotheseum Doctoris sui de punctis atqve accentibus Hebræis strennum pro virili egi hyperaspisten. Harum occasione controversiz cum Leonh. Christoph. Sturmio, Mathematico deinde Gvelfherdytano & Francofurto-Viadriano percelzibri, est implicitus. Qvi, in *Justa calamitiarum ejus explosione*, A. 1695. edita, se ipsius quidem in *literatura Orientali eruditionem* (a Georg. Henr. Götzio (5.) etiam commendatam) magni estimare est professus, sed juratum simul auctoritatis Wasmuhrianæ mancipium, lingue Hebræicæ monopolio ad desperationem usque inhians, & quantus sit, nil nisi Grammaticum esse, monuit, Lipsiz atqve ad palmiosam convitiarum publicorum propudiosam a Magistratu fuisse adauctam tradidit (6.). Pastor deinde ruralis in Comitatu esse factus perhibetur Oldenburgico. Anno 1717. superstes.

Disp. de Cognitione Dei naturalis, Præfide M. Joh. Georg. Wasmuhro. Kilonii 1681. in 4.

Disp. de Motu Corporis locali, Præfide eodem. Kil. 1682. in 4.

Disp. de Moloch & Chiun Israelitarum, ad Amos. V. v. 26. Lipsiz 1686. in 4.

Disp. Metaphysica de Persona, ad locum in Collegio Philof. obtinendum proposita. Lipf. 1687. in 4.

Disp. de Unctione Sacerdotis summi, ex Exod. XXIX. 7. Lipf. 1689. in 4.

Disp. I. de Sententiis Thalmudico-Rabbinicis circa Buccinam sacram Hebræorum. Lipfz 1692. in 4.

Disputationes tres aliz (quas Catalogus quidam memorat) Lipsienses: 1. de Corporeitate; 2. de Hebræorum vocabulis; 3. de Usu lectionis Scriptorum profanorum in Theologia dogmatica.

Epistola ad amicum, in Argentoratensium Academia degentem, Tubinga transmissa, avarus, A. circiter 1694., edita, in qua sententiam de Accentuum Hebræorum usu hermænetico & distinctivo Wasmuhrianam, contra Leonh. Christoph. Sturmii *Scigraphiam templi Hierosolymitani*, eam impugnantem, & usum Accentuum tantum tribuentem Musicum, tueri est conatus. Reposita huic est a Sturmio, & Altorfi A. 1695. edita, *Justa Explosio calamitiarum, quibus*

(1.) teste Dehl. Cluveri, V. C., ad me epistola. (2.) V. *Ep. dedic. det Chymischen Medicinischen Perle.* (3.) *Lb. II. Gemmarologia, Sect. 2. c. 7. §. 17.* (4.) in *Diff. Inaug. de agra prædicatio*, Jenæ A. 1694. edita, Sect. IV., §. 1. p. 34. (5.) in *Conciliis uniceptis p. 126.* (6.) V. *Explosionem Sturmianam p. 1. §. 6. §. 9. 10.*

bus Anonymus scriptor, sub larva Epistolæ ad amicum, in Argentoratensium Academia degentem, Tubinga transmissa, in Sciagraphiam suam templi Hierosolymitani debacchatur.

M. PETRUS ZORNIIUS, Hamburgensis, Witebergæ d. 16. Oct. A. 1703. lauro ornatus est Philosophica (1), Rostochii autem, A. 1705. exeunte, Theologica, sive Baccalauræi Theologiz titulo. Zelum, quo heterodoxos, & Lutheranos etiam in hos mitiores, scriptis per aliquot annos oppugnaverat variis, servidum, & iusto subinde vehementiorem, A. 1707., Rostochii vivens, occasione conflictus cujusdam disputatorii, subito ipsemet cepit detestari, imo, in publico Professorum confesso, ad causam suam dicendam vocatus, juramentum retractare haud dubitavit, quo libris se illic Ecclesiz Lutheranz, ante biennium, obstrinxerat symbolis. In Batavia deinde ac Giesfensi Academia A. 1708., in Kiloniensi autem A. 1709., & sexennio sequenti, est commoratus, schediasmaticisqve variis, Latinis ac vernaculis, insignem Philologiz, imprimis Græcz. Hermenevticæ sacrz, & Antiquitatis Ecclesiasticæ, peritiam, simulqve idiomatum in exegeti sacra novituriorem, & animum in Zelotas iniquiorem, prodeuntibus, inclauit, donec A. 1715. Plönam ad officium Rectoris vocaretur scholasticus, quod ipsi, liti cum Consilario Ducali implicito, A. 1720. fuit relinquendum.

Professorem Kiloniensem Autor Anonymus des Curieusen Nachrichten von Journal-Schriften, p. 6. eum perperam appellavit.

ELOGIA.

Joh. Alb. Fabricio (Lib. II. Biblioth. Græcæ, c. 4., p. 306.) Juvenis auditegreus, & cui longe ampliora olim debebit res literaria.

Joh. Burch. Majo (in Epistola, Dissertationi ejus de Hymnorum Ecclesiæ Latine collectionibus subjecta) judice in cognitione Græcarum literarum paucos pares habet.

SCRIPTA EDITA.

I. LATINA.

Diff. Historico-Theologica de Catacumbis, seu Cryptis sepulchralibus SS. Martyrum, in qua Burneti, Missonii, & aliorum (sales eas esse negantium), sententia, contra Mabillonium, Ciampinum, Bosium, & alios Romanenses, defenditur; permisso D. Thomæ Ittigii, Fac. Theol. Decani, edita. Lipsiæ 1703. in 4.

Disquisitione Theologico-Philologica de Baptismo Profelytorum, an Judaicum V. T. fuerit sacramentum, contra Lightfootum, Seldenum & Caveum, Præfide D. Joh. Cypriano proposita. Lipsiæ 1703. in 4. V. de illa Nova literaria Germanica, M. Jan. A. 1704., p. 26.

Epitola ad D. Joh. Fabricium, Theologum Helmstadensem, in qua placide ostenditur ingens diffensus ejusdem ab ipsius parente, Joh. Fabricio, Antistite Noribergensi, circa controversias inter nostram & Pontificiam Ecclesiam. Hamburgi 1705. in 4. Responsum huic breviter est in Fabricii Defensione ad objectiones contra ipsius Considerationem controversiarum, Helmstadii A. 1707. in 4. edita, p. 37-38.

Index Autorum, ab Eustathio, in Commentario in Homerum allegatorum, D. Joh. Alb. Fabricii ductu, ab ipso, & Joh. Christoph. Wolfio, Wernigerodano (Professore deinceps Hamburgensi), concinnatus, & a Fabricio, Libro II. Bibliothecæ Græcæ, Hamburgi A. 1705. in 4. edito, cap. 4., p. 308-329., publicatus.

Diff. Historico-Theologica de Ἐκκλησίᾳ veterum ad Spiritum sanctum in S. Cæna, τῇ παραρρησίᾳ Claud. Salmassii, Joh. Wächteri, & aliorum, opposita, ac, pro gradu Baccalauræi, Præfide D. Joh. Fechtio, M. Decembri, proposita. Rostochii 1705. in 4. Recensum ejus in Novis literariis Lubecensibus, M. Apr. A. 1706., p. 97-103., invenies.

Programma Historicum de Missa ex nummis falso probata & illustrata, contra Nicol. Claudium Fabricium de Peiresce, Claud. de Moulinet & Phil. Bonnanum. Rost. 1706. in 4. V. recensum illius in Novis lit. Lubec., M. Majo A. 1706., p. 134. 135. 136.

Diascepsis Theologica novæ Collectionis plus quam LX. Symbolorum Hæreticorum in veteri Ecclesia, a primis seculis usque ad duodecimum, moderatore D. Joh. Nicol. Qvistorpio, ab ipso Præfide proposita. Rost. 1706. in 4. Hujus συστάσις ἡν Lubecenses, J. c., M. Jul. A. 1706., p. 196-199., exhibuerunt.

Μελέτημα seu Programma Historicum de varia fortuna Thomæ Aquinatis in scholis Pontificiorum, imprimis in Gallia. Rost. 1706. in 4. V. de illo N. L. Lubec., M. Dec. A. 1706., p. 360. 361.

Diff. Philologico-Theologica de comoda methodo Phrazeologiam dogmaticam etiam ex analogia rituum exponendi. Liberio a S. Amore opposita. Rost. 1706. in 4. Recensum V. in N. L. Lubec., M. Dec. A. 1706., p. 361. 362. 363.

Diff. Historico-Theologica de Philtris Enthusiasticis Anglico-Batavicis (von dem Engländern und Holländischen Quackern). Rost. 1707. in 4. Recensum V. in N. L. Lubec., M. Mart. A. 1707., p. 61-68.

De Philosophiis Græcis Novi Testamenti Ἀσκησις, una cum Parænesi ad Φιλόθεον in Academia Rostochiensis, de Prælectionibus suis in N. T. Critico-Philologicis, Rost. 1707. in 4. V. de illo N. L. Lubec., M. Oct. A. 1707., p. 292. 293.

Tractatus de Libertatibus Ecclesiæ Gallicanz, antiqve & hodiernæ, in quo agitur, tum de capitibus Libertatum Ecclesiæ illius, tum de scriptoribus Gallis antiqvis & recentissimis, qui eas vel defenderunt vel oppugnarunt, & Prælectionibus Academicis, in quibus Galliam schismaticam exhibuit, excerptus. Accedit Appendix, in qua Autor se, contra Joh. Fabricii, Theologi Acad. Juliz primarii, objectiones (in Defensione Considerationis controversiarum) nuperimas, defendit. Rost. 1707. in 4. V. de illo N. L. Lub., M. Oct. A. 1707., p. 293. 294. 295. Commendatur a J. Andr. Schmidio T. II. Introduct. Sagittariæ in Hist. Eccl. p. 286.

Diff. de Evnuchismo Origenis Adamantii, dubium illum reddens, Præfide D. Joh. Henr. Majo proposita. Giesfz 1708. in 4. Recensum V. in Novis Lit. Germ., M. Jan. A. 1709., p. 33. 34. 35.

Censura Eclogarum D. Joh. Frid. Mayeri de fide Baronii & Bellarmini ipsis Pontificiis ambigua, selectis ex Historia literaria observationibus referta, auctaqve plus quam LX. Scriptorum Pontificiorum (utriusqve Confessorum & adversariorum, a Mayera omisiorum) farragine, e Museo Nicetz Critopuli, J. U. D. & Curiz Juliacenfis Advocati ordinarii. Düsseldorfii, apud Agathonem Gelsium, A. 1709. in 8. Schediasmaticus hujus, complures Mayeri confutantis errores, recensum exhibuere Parisienses in Diario Eruditiorum Gallico, M. Sept. A. 1710., p. 278-283.; Autorem autem verum, istis ingnotum, Zornium fuisse D. Joh. Fabricius, Parto III. Historiæ Bibliothecæ Fabricianæ p. 163., docuit.

Vindicia pro perpetua Ecclesiæ traditione de Christo Pane immortali, contra D. Gottliebium Wernsdorfium, Theologum Witebergensem, sub larva Justii Pezronii editæ, teste eisdem D. Joh. Fabricio l. c. p. 167.

F. Lotharii Mariz a Cruce, Ord. FF. Min., Catechesis in Thomæ Ittigii Dissertationem de Hæresiarchis xvi Apostolici, & Apostolico proximi, Ingolstadtii (ut titulus fingit), typis Ansh. Qventelii, excusa. Hæc etiam Zornio deberi, e genere

(1.) V. Nova Lit. Germanica, M. Jan. A. 1704., p. 26.

e genere scribendi, illi, qvo Wernsdorfium impetit, simili, M. Joh. Christoph. Colerus, in *Prolegomenis Historiae Gotfr. Arnoldi* p. 23. 24., conjecit. Reposita est iis a Thom. Ittigio, Theologo Lipsiensi, sub larva Thom. de Lyptia, Ordinis FF. Praedicatorum, *Dissertationis Ittigianae de Heterarchis aevi Apostolicae, adversus Catalela F. Lotbarii Mariae a Cruce, Defensio*, Lipsia A. 1709. in 4. impressa.

Vindiciae SS. Patrum, per omnes fidei Christianae articulos, Joh. Dallzi Libris de usu & abusu Patrum oppositae. Accedunt Selectae Observationes contra recentiores Patrum censores, Anglos, Belgas & Gallos. Francofurti 1709. in 8. Prodiit sub larva *Prætorii* paronomastica, sed Zornio (in *Diff. de Evnuchismo Origenis*, §. 2., p. 4., eas pollicito) vindicatas sunt a Joh. Henr. Majo (qui nondum editas etiam, in Epistola eidem de *Evnuch. Orig.* Distribuit praefixa, commendaverat) *Tomo II. Exercit. Selecti. (in Diff. de Heter. Prædica)* p. 177., istumque secuto Val. Ern. Löschero in den Unschuldig. Theol. Nachrichten, *Seit. VI. A. 1711., p. 825.*, imo in *Catalogo quoque nundin. A. 1709. autumn. Lipsiensi* p. 45., ac Autoris ipsius *Diff. de Hymnorum Ecclesiae Latinae collectionibus*, modo memoranda.

Diff. de Hymnorum Latinae Ecclesiae collectionibus, qua simul in Hymno Ambrosii: *Veni redemptor gentium*, vitiosa lectio (*Carnis trophæo accingere*), ex MSto Frid. Lindebrogii (pro *trophæo* vocem *strophio* lublunante), nunc primum emendatur, Kilonii 1709. in 4.

Diff. Critico-Philologica de Verbo otioso, ad Matth. XII. 36. Kil. 1710. in 8.

Diff. de Atheniensium Sarcapho in S. Paulum *συναγωγῶν*, ad Act. XVII. Kil. 1710. in 4.

Diff. de varia fortuna vocis *Ομοθυμῶς* Kil. 1715. in 4. V. *Partem XIX. der gelehrten Famz* p. 532. Adjectæ illi sunt Vindiciae vocis hujus contra Petavium, Curcellzum, Cudworthum & Clericum, qui Patres Nicænos Trithemismi accusant.

Commentatio de Usu æreorum Tripodum & Cymbalorum in sacris Græcorum, ad singularem verborum Pauli 1. Cor. XIII. 1. explicationem; Specimen majoris Operis, qvo quamplurima in Novo Foedere loca illustrantur, & ab Interpretum incientia vindicantur. Kilonii 1715. in 4. Recensum illius in V. E. Löscheri (eam, velut doctissimam, commendandam) Unschuldigen Theol. Nachrichten, *Seit. 6. A. 1715. p. 1034. 1035.*, invenies.

Diff. de Scholis publicis, quas antiqui Judæi, prope a lacuum, amnium, & fluviis, crepidinibus, ripis & littoribus, extruxisse perhibentur, ad Act. XVI. 13. Plönz 1716. in 4.

Diff. de Throno Satanæ apud Pergamenum, sive de celeberrimo Pergamenorum Museo, qvod a primis Christianis capitali odio diffedisse dicitur Apoc. II. 13. Plönz 1716. in 4. V. *Partem LVIII. der gelehrten Famz* p. 720.

Diff. de Novi Anni auspiciis, qvæ Judæi, gentium ritu, in honorem Gad & Meni, h. e. Solis & Lunæ, celebrantur, ad illustrationem loci Ec. LXV. 11. Hamb. 1722. in 8.

Schediasma de Senatu Vigilum, A. 1722., in Bremensium *Bibliotheca Historico-Philologica-Theologica, Classi. V. Fasciculo III.*, editum.

Opusculorum sacrorum Tomus I. Francofurti & Lipsia A. 1723. in 8.

Bibliotheca Antiquaria & exegetica in universam S. Scripturam Veteris & Novi Testamenti, omnium adhuc locupletissima, nec in lucem hac ratione edita nec visæ unquam; in qua doctissimi rarissimiqve ex Hispanis, Italis, Anglis, Belgis, Germanis, &c., Antiquarii, quatenus Theologorum usus & S. Codicis lectioni inserviant, optima fide recensentur, emendantur & variis Auctoris observationibus adaugentur. Cujus Tomi I. Partes I. II. & III. Berolini A. 1724. in 8. prodierunt.

II. GERMANICA

Lutherus Catholicus, oder Gründlicher Beweis, daß Lutherus kein Arianer gewesen. Lipsia 1704. in 4. Lutherum nec Ariarium fuisse, nec Photinianum, contra Pontificios, Reformatos & Socinianos quosdam, ostendit, & relationem præterea exhibet de Angliæ Antitrinitariis, pluribusqve inter Theologos Anglos controversiis, e scriptoribus congestam Anglicis atqve Gallicis. V. *Novæ lit. Germ., M. Dec. A. 1704., p. 479. 480.*

Die schon längst verlangte Historie der zwischen den Lutherischen und Reformirten Theologis gehaltenen Colloquiorum; in welcher theils die Lutherische Kirche von den falschen Beschuldigungen der heutigen Reformirten befreiet, theils die vergebliche Hoffnung, durch Colloquia eine Union zu verschaffen, gründlich gezeigt wird, nach Anleitung Hunnii, Calovii und Hülsemanni: Samt Erinnerung, wie der Reformirten Lehre mit dem Papismo, Fanaticismo und Socinismo, in sehr vielen Stücken übereinstimmt. Lauenburgi 1705. in 8. Recensum ejus encomiasticum invenies in Val. Ern. Löscheri Theologischen Annalibus des ersten Decennii des XVIII. Seculi p. 242-247.

Gründliche Aufsehung, daß die Lutherische Wahrheit einige Reformirte so weit überunden, daß sie auch wieder ihren Willen, doch nach dem Gefühle ihres Gewissens, derselben gute Zeugnisse belegen müssen, und daß sie demnach verbunden sind zur Lutherischen Religion zu treten: Nebst zwey kurzen Bedenken: 1. von Georg Polii Tractate vom Exorcismo; 2. von Sam. Strimeßii wichtigen Anmerkungen über die vornehmsten Colloquia mit den Reformirten. Hamburgi 1705. in 8. Scripsum hoc Sam. Strimeßius paulo post publice refutare est aggressus, sed suppresso Zornii Autoris nomine, qui *Antididagmata* quodam se illud esse vindicaturum promisit. De hoc etiam Libello V. E. Löscheri, eum laudantis, relatio, l. c., p. 248-251., conferatur. Add. *Novæ literariae Lubecensis, M. Apr. A. 1706., p. 102. 103.*

Erstes Christenthum, so wol in seiner Lehre, als heiligem Leben, auß den Feinden Christlichey, Mahmens, den Heyden, zur Bekräftigung des Christlichen Glaubens; und Ueberzeugung der sötischen Aechtheit, in einem Grundriß eines völlißen und außführlichen Werckes entworfen. Kilonii 1711. in 4. Scigraphia est brevis operis majoris, Christianorum veterum doctrinæ pariter atqve vitz, Libris duobus, testimoniiis Scriptorum XXXI. Ethnorum, patrocinatur.

Theophili Amelii, eines Niederländischen Theologi (*sub cuius larva Zornius delitescere voluit*), Erörterung der dunkelsten und schweresten Christlichen im Neuen Testamente, in welcher, 1. nach Untersuchung der 3. Grundsprache, 2. genaue Aufmerksamkeit auf die Verknüpfung der 3. Schrift, 3. bedeutendliche Berbeßerung der Uebersetzung Lutheri, 4. fleißiges Nachsehen in den künftigen Gottesgelehrten, viele bisher unbekannte Göttliche Wahrheiten, mit unparteyischer Zier, zum Besten aller Christen, entworfen und gesmet werden; in XII. Monate abgetheilet. Eßlen, bey Pet. Marteau, A. 1711. in 8. Trium priorum Mensium recensum, & paradoxorum, qvæ in iis occurrunt, exegeticorum indicem & censuram, in Val. Ern. Löscheri (scripsum ipsum *doctissimum* vocantis) Unschuldigen Theol. Nachrichten, *Seit. IV., A. 1711., p. 532-540.*, invenies, novem vero posteriorum *Seit. I. A. 1713., p. 117-121.*

Theophili Amelii Bescheidene und gründliche Abiehnung einiger Schwärzgeiten, welche wider seine Erörterung der dunkelsten und schweresten Christlichen im neuen Testamente sind angeführt worden: samt einem vierfachen Register über die Erörterung. Coloniz 1713. in 8. V. de illa V. E. Löscheri *l. c., Seit. I. A. 1713., p. 117-121.*

Theophili Amelii anderer Theil der Erörterung der dunkelsten und schweresten Christlichen im neuen Testamente, in XII. Monate abgetheilet. Coloniz 1714. in 8.

INEDITA ET PROMISSA.

Annotationes in Novum Testamentum Critico-Philologicæ, Rostochii A. 1707. auditoribus dictatæ, quarum paradoxæ complura Exegetico-Theologica M. Michael Lilienthal, Lipsiæ Prussus, in *Epimetro Dissertationis contra novam de peccato in Sp. S. hypothesein*, Rostochii A. 1709., præfide D. Joh. Nicol. Qvistorpio, propolitz, recensuit & obelo notavit. V. *Nov. Lit. Germ.*, M. Majo A. 1709., p. 224.

Opus de Christianismo primævo, ex Ethnicis eum Scripturibus XXXI. adumbrans & defendens, librisque de doctrina & vita Veterum Christianorum duobus comprehensum. V. *Sciagraphiam illius Germanicam*, A. 1711. editam, & paulo ante memoratam.

Supplementa Introductionis Casp. Sagittarii in Historiam Ecclesiasticam, quæ prælo parata esse ipse, in *Diff. de Ev-nuchismo Origenis* p. 21., & Joh. Henr. Majus, in *Epistola*, huic adjecta, testantur.

Antididagma contra Sam. Strimefium, cujus supra jam facta est mentio.

Centuria Theologorum, qui, in ipsa juvenitute, aut scriptis pro veritate, aut officiis citius admoti, optime de Ecclesia Christi promeriti sunt, Censori Juliano (*D. Joh. Fabricii, Theologo Helmstadiensi*) opposita, quam in *Novis literariis Lubecensibus*, M. Apr. A. 1706., p. 103., est pollicitus.

M. BENEDICTUS JOACHIMUS ZWERGIIUS, Cappelia Anglo-Cimber, Joachimi, vici istius Pastoris, filius, A. 1711. superstes.

Oratio de Incunabulis divini Oratoris, i. e. de præcipiis Servatoris nostri Jesu Christi. Jenæ 1688. in 4.

Selecti quidam Casus. e Sacramentorum doctrina petiti, Præfide D. Valent. Velthemo ad disputandum propoliti. Jenæ 1688. in 4.

Kurze Lebensbeschreibung gelehrter Männer in allen Facultäten, welche sich, von A. 1530. bis 1700. durch ihre Gelehrsamkeit befanndt gemacht, quam Lubecæ in 8. esse prodituram *Catalogus nundin* A. 1711. *Lipf. vernalis*, p. 17., est pollicitus.

CHRISTIANUS OSWALDUS ZWERGIIUS, Slesvicensis, Michaelis, primi suburbij Fridrichsbergenfis Pastoris, filius, parochiz ruralis Petersdorffensis, in insula Femariensi, ab A. 1690. Diaconus, & ab A. 1702. Pastor. V. *Novæ literariæ Lubecensia*, M. Majo A. 1704., p. 158.

Die gestärzte Bestänntniß der Evangelischen Wahrheit, nach Inhalt der Augspurgischen Confession, vermittelt vier unterschiedlicher Betrachtungen über folgenden Articul. Pionz A. 1700. & Lubecæ A. 1710. in 8. V. de illa *N. L. Lubec.*, M. Nov. A. 1698., p. 218. 219., & M. Majo A. 1700., p. 13.

GOTHARDUS JOHANNES ZWERGIIUS, Slesvicensis, Michaelis indei filius, Joh. Lundii, saceri sui, Viri doctissimi, in Diaconatu urbis Tunderensis, ab A. 1686., successor.

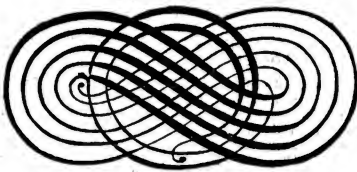
Monumentum honoris, oder Ehrengedächtniß Herrn Hans von Tienen, Fürstl. Holsteinischem Landtrabte und Amptmann zu Tundern, A. 1691., in einer Leichpredigt über 1 Sam. XXV. 1. aufgerichtet. Kiloni 1692. in 4.

Predigampts Gedanken, oder Leichpredigt über Bernh. Kenkel, Probstjen zu Tundern, auß *El. XLIX.* 4. 5. Slesvigz 1694. in 4.

Das verborgene Manna, als ein Bild des ewigen Lebens, oder Leichentrede über Frid. Jürgenfen, Amptschreibern zu Tundern, auß *Apoc. II. 17.*; beggedruckt Pet. Züscheri, Tunderischen Probstjen, Leichpredigt über denselben. Slesv. 1698. in 4.

Das Urin und Thumim des Evangelischen Priestertums, oder Leichpredigt über Joh. Conr. Kiefern, Probstjen zu Tundern, auß 2. Cor. IV. 5. 6. 7. Slesv. 1704. in fol.

Heilige Sterbelust des heiligen Hiobs, oder Leichpredigt über Jungf. Christina Lassmann, auß *Joh. XIV. 14.* Slesvigz 1704. in fol.

P. S. IV.

